1807.

BIBLIORUM SACRORUM

TOMUS QUINTUS:

SIVE

NOVUM D. N.

JESU CHRISTI TESTAMENTUM.

220.5 card
1514

PRÆMONITIO ad LECTOREM.

UT intelligat Lector usum literarum numeralium, quæ ad marginem textûs Græci apponuntur; sciendum est Græcos, ut ex antiquis Codicibus constat, tam Evangelium, quàm reliquos N. T. libros in certa κεφάλαια, quibus Historiæ atq; aliarum rerum argumenta alia ab aliis dividuntur, distinxisse; quorum Capitum numerum literis Græcis margini adscripserunt: ipsa verò Capita in τίτλους seu minora segmenta, quasi in plures particulas subdivisa, continuâ serie per singulos libros literis itidèm numeralibus expressisse. Κεφάλαια verò seu Capita ejusmodi majora in S. Matthæo numerârunt ξη'· in S. Marco μη'· in S. Luca ργ'· in S. Johanne ιη'· minores verò sectiones fecerunt, in S. Matt. τνε'· in S. Marc. σλς''· in S. Luc. τμβ'· in S. Johanne σλβ'. Eusebius verò Cæsariensis Episcopus, ut ex Epistola ejus ad Carpianum constat, juxta sectiones istas minores, Canones decem ad Concordantias Evangeliorum faciliùs inveniendas confecit: quorum ope loca, in quibus duo, tres vel quatuor Evangelistarum rem eandem tractantes inter se concordant, vel ubi aliquis ipsorum quædam habet quæ non sunt in reliquis, nullo negotio inveniantur. Segmenta enim ista minora literis numeralibus ad marginem appositis unà cum lineola supernè ducta (ut ab aliis distinguerentur,) aliâque literâ numerali priori suppositâ, Canonem seu Tabulam indicante, signavit. Verbi gratia, Matth. cap. 3. vers. 11. ad hæc verba, Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι· apponitur in margine hæc nota, ι̅α̅ unà cum α subscripto, quod ad Canonem primum lectorem remittit. In quo Canone literis istis numeralibus ι̅α̅ inventis, statim ex diametro in eadem Tabula exhibentur loca in reliquis Evangelistis quæ cum hoc concordant, scil. sub Marco κ̅δ̅', sub Luca ι̅', sub Johanne ι̅β̅'. Hasce itaque Tabulas, cùm passim in antiquis MSS. extent, nec tantùm apud Græcos, sed & apud Latinos in usu fuisse constet, ut ex Hieronymi in Evangelistas ad Damasum præfatione liquet, & in exemplaribus Arabicis & Æthiopicis, quæ jam sub prelo sunt, easdem cum Græcis consentientes cernimus; meritò in hac editione nostra retinendas censuimus: Capitula scil. majora, majoribus; minores verò sectiones minoribus characteribus exprimendo. Græco verò tantùm textui apposuimus, licet, uti diximus, etiam in Versionibus Arab. & Æthiop. extent, ne actum agere videremur. Denique τῶν στίχων numerum, cùm in plerisque antiquis Codicibus habeantur, ad calcem cujusque libri adjici curavimus.

A Κανὼν πρῶτος· ἐν ᾧ οἱ τέσσαρες.

MT.	MP.	Λ.	ΙΩ.
α	α	α	α
ιε	δ	ε	ε
ιε	δ	ε	ιβ
ιε	δ	ε	ιδ
ιε	δ	ε	κη
ιδ	ε	ιγ	ιε
κγ	κζ	ιζ	μς
κγ	κζ	λδ	μς
κγ	κζ	με	μς
ο	κ	λζ	λη
πζ	ρλθ	σν	ρμα
ζη	ζς	ρις	ρκ
ζη	ζς	ρις	ρια
ζη	ζς	ρις	μ
ζη	ζς	ρις	ρκθ
ζη	ζς	ρις	ρλα
ρλγ	λζ	οζ	ρθ
ρμα	ν	ιθ	νθ
ρμβ	να	κα	λβ
ρμζ	ξδ	ζγ	μθ
ρξς	πβ	ζδ	ιζ
ρξς	πβ	ζδ	οδ
σθ	ριθ	σλδ	ς
σια	ρκα	σλη	κα
σκ	ρκβ	σλθ	οζ
σκ	ρκθ	σμς	πε
σκ	ρκβ	σξα	πη
σμδ	ρλθ	σν	ρμα
σμδ	ρλθ	σν	ρμς
σοδ	ρνς	σξ	κ
σοδ	ρνς	σξ	μη
σεδ	ρνς	σξ	ζς
σος	ρνη	οδ	ζη
σπ	ρξβ	σξθ	ρκβ
σπδ	ρξε	σξς	νε
σπδ	ρξε	σξς	ξγ
σπδ	ρξε	σξς	ξε
σπδ	ρξε	σξς	ξζ
σπθ	ρο	σος	ρκς
στα	ροβ	σοθ	ρνς
στδ	ροβ	σπα	ρξα
στε	ροε	σπβ	μβ
στε	ροε	σπε	νζ
τ	ρπα	σπζ	οθ
τ	ρπα	σπη	ρνη
τβ	ρπγ	σπζ	ρξ
τδ	ρπδ	σπθ	ρο
τε	ρπζ	σζ	ρξβ
τε	ρπζ	σζ	ροδ
τι	ρζα	σζδ	ξθ
τιγ	ρζδ	σζδ	ροβ

MT.	MP.	Λ.	ΙΩ.
τιδ	ρζε	σκα	ρξς
τιδ	ρζε	σκα	ρξη
τιε	ρζς	σκβ	ροε
τιη	ρζθ	σκδ	ρος
τκ	σ	τβ	ρον
τκε	σδ	τι	ρπδ
τκς	σε	τια	ρπη
τκς	σε	τιγ	ρζδ
τκη	σς	τιδ	ρζε
τλα	σθ	τιε	ρζς
τλβ	σι	τιη	ρζς
τλδ	σιβ	τκβ	σα
τλε	σιδ	τκδ	ρζθ
τλς	σιε	τιζ	ρζη
τλς	σιε	τιθ	ρζη
τμγ	σκγ	τκθ	σδ
τμη	σκζ	τλβ	σς
τμθ	σκη	τλγ	ση
τνβ	σλε.	τλς	σθ
τνβ	σλα	τλς	σια

B Κανὼν δεύτερος· ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

MT.	MP.	Λ.
ιε	ς	ιε
κα	ι	λβ
λα	ζβ	ρπε
λς	λθ	ρλγ
λς	λθ	οθ
ν	μα	νς
ξς	ος	δ
ξς	ος	κδ
ξγ	ιη	λγ
ξζ	ιε	κς
ξθ	μζ	ωγ
οε	κα	λη
οβ	κβ	λθ
οβ	κβ	ζπς
ογ	κγ	μ
οδ	μθ	πε
ος	νβ	ξζθ
οθ	κθ	ως
π	λ	μδ
πβ	νγ	ωζ
πβ	νγ	ρι
πγ	νδ	ωζ
πγ	νδ	ριβ
πε	νε	πη
πε	νε	ριδ

MT.	MP.	Λ.
πη	ρμα	ρμη
πη	ρμα	σνα
ζβ	μ	π
ζδ	πς	ζζ
ζδ	πς	ρμς
ζγ	α	ο
ριδ	κδ	μα
ρις	κε	μβ
ρις	κε	ρξε
ρις	κε	ροζ
ρκα	λβ	ρκζ
ρκς	λγ	ρκθ
ρκγ	λδ	ρμζ
ρλ	λε	πβ
ρλα	λς	ος
ρλε	λη	οη
ρλζ	μδ	ρξζ
ρμγ	νζ	ζ
ρμδ	νθ	ιβ
ρμθ	ξς	λε
ρμθ	ξς	μγ
ρνγ	ξθ	λς
ρξδ	οθ	ρμδ
ρξη	πγ	ζε
ρξη	πγ	ος
ρο	πε	ζς
ροβ	πζ	ζη
ροδ	ζα	ζθ
ρος	ζγ	ρα
ρον	ζε	ρβ
ρον	ζε	σιζ
ροθ	ζθ	ρζζ
ρϛ	ρε	ρζε
ρϛβ	ρς	σις
ρϛγ	ρζ	ρκα
ρϛγ	ρζ	σιη
ρϛδ	ρη	ρνβ
ρϛδ	ρη	σιθ
ρϛε	ρθ	σκ
ρϛη	ρι	σκα
ρϛθ	ρια	ρογ
σα	ριβ	σκβ
σγ	ριδ	σο

MT.	MP.	Λ.
σε	ρις	σκδ
σς	ριζ	σλβ
ση	ριη	σλγ
σιζ	ρκζ	σμ
σιθ	ρκη	σμα
σκγ	ρλ	σμγ
σκε	ρλδ	σμε
σκς	ρλγ	σμδ
σκθ	ρλε	ρλζ
σκθ	ρλε	σμς
σμβ	ρλζ	σλζ
σμβ	ρλζ	σμη
σμγ	ρλη	σμθ
σμη	ρμγ	σθ
σμη	ρμγ	σνγ
σμθ	ρμδ	σνδ
σνα	ρμς	σνε
σνγ	ρμη	σδ
σνη	ρν	σνζ
σνθ	ρνα	σνη
σξδ	ρνε	ρνς
σξθ	ρνδ	σκη
σοα	μβ	σλ
σοη	ρξ	σξγ
σπα	ρξγ	σξη
σπε	ρξς	σξε
σπε	ρξς	σξζ
σζς	ροζ	σπ
σζς	ροζ	σπδ
τα	ρπβ	σπς
τη	ρπθ	τε
τιβ	ρζγ	σζθ
τις	ρζζ	σζγ
τιζ	ρζη	σζε
τκβ	σβ	τθ
τλη	σιη	τκβ
τλθ	σιθ	τκε
τμ	σκ	τκζ
τμς	σκς	τκγ
τμδ	σκδ	τκη
τμς	σκε	τλ
τνγ	σλβ	τλζ
τιδ	σλγ	τλη

Γ Κανὼν τρίτος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

Μ Τ.	Λ.	Ἰ Ω.
α	ιδ	α
α	ιδ	γ
α	ιδ	ε
ζ	ς	β
ζ	ς	κε
ιθ	ξγ	ριϛ
ξδ	ξε	λζ
ϛ	νη	ριη
ϛ	νη	ρλϑ
ϛζ	σιε	ρκα
ριε	ριθ	λ
ριε	ριθ	ριδ
ριε	ριθ	ριμη
ριϛ	ριθ	η
ριϛ	ριθ	μδ
ριϛ	ριθ	ξε
ριϛ	ριθ	ος
ριϛ	ριθ	πζ
ριϛ	ριθ	ϛ
ριϛ	ριθ	ρμβ
ριϛ	ριθ	ρνδ
ρμς	ϛβ	μζ

Δ Κανὼν τέταρτος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

Μ Τ.	Μ Ρ.	Ἰ Ω.
ιη	η	κς
ριζ	κς	ϛγ
ριζ	κς	ϛε
ρν	ξζ	να
ρξα	οζ	κγ
ρξα	οζ	νγ
σδ	ριε	ϛα
σδ	ριε	ϛλε
σις	ρκε	ρκη
σις	ρκε	ϛλγ
σις	ρκε	ϛλζ
σις	ρκε	ρν
σοζ	ρνϑ	ϛη
σοθ	ρξα	οβ
σοθ	ρξα	ϛκε
σπζ	ρξη	ϛνβ
σϛγ	ϛοδ	ϛζ
σϛζ	ϛοη	ο
σϛϑ	ϛπ	ργ
τζ	ρπη	ρξδ
τκα	σα	ϛϖ
τκα	σα	ϛϛβ
τκγ	σγ	ρϖγ
τκϑ	σζ	ρπε
τκϑ	σζ	ϛπζ
τλγ	σια	σγ

Ε Κανὼν πέμπτος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Μ Τ.	Λ.
γ	β
ι	η
ιϛ	ια
ις	ις
κε	μς
κς	μζ
κη	μη
λ	μϑ
λδ	ρϛδ

Μ Τ.	Λ.
να	νϑ
νγ	ϛκε
νδ	νδ
νε	ϛο
νζ	ξα
νη	ξ
ξ	ϛα
ξα	ξδ
ξε	ϛοβ
ξς	ξς
ξη	ες
οη	ρη
ϖδ	ϛια
ϖς	ϛϑ
ϛγ	ρμε
ϛε	ρξ
ϛς	ϛϖβ
ρβ	ξϑ
ρδ	α
ρε	ϛϛγ
ρζ	ογ
ρη	ϛιε
ρι	ριη
ριϑ	ϛκς
ρκα	ξϛ
ρκζ	ρκη
ρκη	ϛλβ
ρκϑ	ϛλ
ρλϛ	πα
ρλδ	ϛκ
ρλη	ρξη
ρνς	νζ
ρνη	σκς
ρξβ	ρξα
ροε	σ
ρος	ρπζ
ρπϛ	ρπϑ
ρπγ	ρϛη
ρπζ	ρϛϑ
ρϛζ	οϛ
σιγ	σλε
σκα	ρπα
σκη	ρλϑ
σλα	ροϑ
σλα	σιε
σλβ	ϛμβ
σλδ	ϛλς
σλς	ρλε
σλζ	ϛλη
σλη	ρμ
σμ	ρμα
σμα	ρος
σνε	σβ
σνς	σε
σνζ	σγ
σξα	σζ
σξϛ	σιβ
σξε	ρνζ
σξς	ρνε
σξζ	ρνη
σο	σκϑ
σοβ	σλα

ϛ' Κανὼν ἕκτος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Μ Τ.	Μ Ρ.
ϑ	γ
ιζ	ζ
κ	ϑ
κβ	ια
μδ	ρκς
οζ	ξγ
ϱ	ϛη
ϱλϑ	με
ϱμε	ξ
ϱμη	ξε
ϱνβ	ξϑ
ϱνδ	οα
ϱνζ	οβ
ϱνϑ	ογ
ϱξ	ος
ϱξγ	οη
ϱξε	π
ϱξϑ	πδ
ϱογ	πϑ
ϱπ	ϱ
ϱπϑ	ργ
ϱϱβ	ρϛγ
σιδ	ρκ
σιε	ρκδ
σμς	ϱλα
σμζ	ϱμ
σν	ρμε
σνβ	ϱμζ
σνδ	ϱμϑ
σξ	ϱνϛ
σξγ	ϱνγ
σοε	ϱνζ
σπβ	ρξδ
σπς	ρξζ
σπη	ρξϑ
σϛ	ροα
σϛβ	ϱογ
σϛη	ροϑ
τε	ρπε
τϑ	ρϛ
τιε	ρϛϛ
τλ	ση
τλζ	σιζ
τμα	σκϱ
τμζ	σκς
τν	σκϑ

Ζ Κανὼν ἕβδομος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Μ Τ.	Ἰ Ω.
ε	ϖγ
ιϑ	ιϑ
ιϑ	λβ
ιϑ	λδ
ρκ	πβ
ρπε	πε
σζ	ρα

Η Κανὼν ὄγδοος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	Μ Ρ.
κγ	ιβ
κα	ιδ
κζ	ις
κξ	κη
κη	ξ
πδ	μη
πϑ	νς
ϛα	ξα
ϱ	οε
ργ	ϛζ
ϱμζ	ρλς
σοζ	σις
τλε	σλ
τλϑ	σλε

Θ Κανὼν ἔνατος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	Ἰ Ω.
λ	σιϑ
λ	σκϛ
σξϛ	ριγ
σξϛ	ρκδ
σοδ	σκζ
σοδ	σκϑ
σοδ	σλα
τγ	ρπϛ
τγ	ρπς
τγ	ϱϛ
τξ	ϱπϛ
τξ	ϱπς
τξ	ϱϛ
τιϛ	ρπϛ
τιϛ	ϱπς
τιϛ	ϱϛ
τμ	σιγ
τμ	σιζ
τμα	σκα
τμα	σκγ
τμα	σκε

Ι Κανὼν δέκατος ἐν ᾧ ἰδίως ἕκαστος περί τίνων εἰρήκασιν.

Μ Τ.	Μ Ρ.
β	ιϑ
δ	λα
ς	μγ
ιγ	μς
κδ	νη
κϛ	ξβ
κϑ	ο
λγ	οδ
λε	πα
λϛ	πη
λϑ	ϛ
μβ	ϛβ
με	ϛδ
νβ	ϱα
νς	ϱδ
οε	ϱκγ
πα	ρλβ
πϑ	ϱπς
ϛα	σιγ
ϛϑ	σλδ
ρα	
ρς	Λ.
ρϑ	α
ρκγ	γ
ριε	ε
ριη	ϑ
ρκδ	ιη
ρκς	κ
ρλς	κβ
ρμ	κϑ
ρνα	λα
ρνε	ν
ρξζ	να
ρϑα	ξζ
ροζ	ξη
ρπα	οβ
ρπδ	οε
ρπη	ρδ
ρϛα	ρς
ρϛς	ρζ
σ	ριγ
σι	ριζ
σιβ	ρκβ
σιη	ρκδ
σκβ	ρλα
σκζ	ρμγ
σλ	ρμϑ
σλγ	ρνα
σλε	ρνδ
σλϑ	ρνϑ
σμε	ρξγ
σξη	ρξδ
σογ	ρξς
σπγ	ροδ
τγ	ροε
τιϑ	ροη
τκδ	ρϖ
τκζ	ρπγ
τμε	ρπη
τνα	ρϛ
τνε	ρϛβ
	ρϛς
	σα
	σγ

	ση
	σι
	σιδ
	σκγ
	σκε
	σκζ
	σλς
	σνβ
	σνς
	σνϑ
	σξδ
	σοα
	σογ
	σος
	σοη
	σπγ
	σπη
	σϛς
	σϛη
	τα
	τδ
	τς
	τη
	τιϛ
	τκ
	τκς
	τλα
	τλδ
	τλϑ
	τμβ
	Ἰ Ω.
	δ
	ζ
	ϑ
	ια
	ιγ
	ις
	κβ
	κδ
	κζ
	κϑ
	λα
	λγ
	λς
	λϑ
	μα
	μγ
	μς
	ν
	νβ
	νδ
	νς
	νη
	ξ
	ξβ
	ξδ
	ξς
	ξη
	οα
	αγ
	οε
	οη

	π
	πα
	πδ
	πς
	πϑ
	ϛβ
	ϛδ
	ϛζ
	ϛϑ
	ρβ
	ρδ
	ρς
	ριϛ
	ρια
	ριζ
	ριϑ
	ρκγ
	ρκε
	ρκζ
	ρλ
	ρλβ
	ρλδ
	ρλς
	ρλη
	ρμ
	ρμγ
	ρμδ
	ρμϑ
	ρμε
	ρμζ
	ρμϑ
	ρνα
	ρνγ
	ρνε
	ρξγ
	ρξε
	ρξζ
	ρξϑ
	ροα
	ρογ
	ροζ
	ροϑ
	ρπα
	ρτϑ
	ρϛα
	ρϛγ
	ρϛε
	σ
	σβ
	σε
	σζ
	σι
	σιβ
	σιδ
	σις
	σιη
	σκ
	σκδ
	σκς
	σκη
	σλ
	σλβ

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Α' Περὶ τῶν μάγων.
Β' Περὶ τῶν ἀναιρεθέντων παιδίων.
Γ' Περὶ τοῦ Ἰωάννου κηρύξαι βασιλείαν οὐρανῶν.
Δ' Περὶ τοῦ διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.
Ε' Περὶ τοῦ μακαρισμοῦ.
ϛ' Περὶ τοῦ λεπροῦ.
Ζ' Περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου.
Η' Περὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου.
Θ' Περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
Ι' Περὶ τοῦ μὴ διστάζειν τοὺς ἀκολουθοῦντας.
ΙΑ' Περὶ τῆς διηγήσεως τοῦ ὑδάτων.
ΙΒ' Περὶ τῶν δύο δαιμονιζομένων.
ΙΓ' Περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ΙΔ' Περὶ τοῦ Ματθαίου.
ΙΕ' Περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος νηστεύειν.
Ιϛ' Περὶ τῆς αἱμορροούσης.
ΙΖ' Περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
ΙΗ' Περὶ τοῦ δαιμονιζομένου κωφοῦ.
ΙΘ' Περὶ τῶν ἀποχόλων διαταγῆς.
Κ' Περὶ τῶν ἀποταλέντων παρὰ Ἰωάννου.
ΚΑ' Περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος τὴν χεῖρα.
ΚΒ' Περὶ τοῦ δαιμονιζομένου τυφλοῦ καὶ κωφοῦ.
ΚΓ' Περὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου.
ΚΔ' Περὶ τῶν παραβολῶν.
ΚΕ' Περὶ Ἰωάννου καὶ Ἡρῴδου.
Κϛ' Περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων.
ΚΖ' Περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
ΚΗ' Περὶ τῆς θηλαζούσης τοῦ ὀντολῆς τοῦ Θεοῦ.
ΚΘ' Περὶ τῆς Χαναναίας.
Λ' Περὶ τῶν διεστραμμένων ὄχλων.
ΛΑ' Περὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων.
ΛΒ' Περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
ΛΓ' Περὶ τοῦ ἐν Καισαρείᾳ ἐπωτήσεως.
ΛΔ' Περὶ τοῦ μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ.
ΛΕ' Περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
Λϛ' Περὶ τῶν αὐτέντων τὰ δίδραχμα.
ΛΖ' Περὶ τῶν λεγόντων, Τίς μείζων.
ΛΗ' Περὶ τοῦ ἑκατὸν προβάτων παραβολή.
ΛΘ' Περὶ τοῦ ὀφείλοντος μύρια τάλαντα.
Μ' Περὶ τῶν ἐπωτησάντων, εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα.
ΜΑ' Περὶ τοῦ ἐπωτήσαντος πλουσίου τοῦ Ἰησοῦ.
ΜΒ' Περὶ τῶν μεμυημένων ἐργατῶν.
ΜΓ' Περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
ΜΔ' Περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
ΜΕ' Περὶ τοῦ ὄνου καὶ τῆς πώλου.
Μϛ' Περὶ τῶν τυφλῶν καὶ χωλῶν.
ΜΖ' Περὶ τοῦ ξηρανθέντος συκῆς.
ΜΗ' Περὶ τῶν ἐπωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων.
ΜΘ' Περὶ τῶν δύο υἱῶν παραβολή.
Ν' Περὶ τῶν ἀμπελώνων.
ΝΑ' Περὶ τῶν κεκλημένων εἰς τὸν γάμον.
ΝΒ' Περὶ τῶν ἐπωτησάντων διὰ τὸν κῆνσον.
ΝΓ' Περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
ΝΔ' Περὶ τοῦ ἐπωτήσαντος τομικοῦ.
ΝΕ' Περὶ τοῦ Κυρίου ἐπωτήσεως.
Νϛ' Περὶ τοῦ τελωνισμοῦ γραμματέων καὶ Φαρισαίων.
ΝΖ' Περὶ τοῦ Σωτῆρος.
ΝΗ' Περὶ τοῦ ἡμέρας καὶ ὥρας.
ΝΘ' Περὶ τῶν δέκα παρθένων.
Ξ' Περὶ τῶν τὰ τάλαντα λαβόντων.
ΞΑ' Περὶ τοῦ ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.
ΞΒ' Περὶ τοῦ διαβάσεως τοῦ Κυρίου μύρῳ.
ΞΓ' Περὶ τοῦ πάσχα.
ΞΔ' Περὶ τοῦ μυστικοῦ δείπνου.
ΞΕ' Περὶ τοῦ προσδόκιας τοῦ Ἰησοῦ.
Ξϛ' Περὶ τοῦ ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου.
ΞΖ' Περὶ τοῦ τῆς Ἰούδα μεταμελείας.
ΞΗ' Περὶ τοῦ αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

Pag. 6. in margine pro γ leg. γ

NOVI TESTAMENTI,

Ex Editione *ROBERTI STEPHANI*, Textus Græcus,
Cum Verſione INTERLINEARI, quam ad Græci Idiomatis rationem expendit Bened.
ARIAS MONTANUS Hiſpalenſis.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

1 ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραὰμ ἐγέννησε
2 τὸν Ἰσαάκ. Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς
3 ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ. Φαρὲς
4 δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ. Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ. Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε
5 τὸν Ἀμιναδάβ. Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών. Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν
6 Σαλμών. Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ. Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν
7 Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ. Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί. Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυὶδ
τὸν βασιλέα. Δαυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου. Σολομὼν
8 δὲ ἐγέννησε τὸν Ροβοάμ. Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά. Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἀσά. Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ.
Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν. Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωαθάμ. Ἰωαθὰμ δὲ
9 ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ. Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν. Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν
10 Μανασσῆ. Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών. Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν.
Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,
11 ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος,
12 Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ. Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβαβέλ.
13 Ζοροβαβὲλ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ. Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ.
14 Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ. Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ. Σαδὼκ
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ. Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ.

Deſiderantur in MS. A. 24. priora capita S. Matthæi, & initium cap. 25. uſque ad illa verba verſ. 6. ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

FRETI POTENTIA DOMINI

Deíque noſtri Jeſu Chriſti, aggredimur ſcribere Librum ſacroſancti Evangelii. Ac primò quidem Evangelium, Matthæi præconium.

Dominica ante Nativitatem. 1.

CAPUT PRIMUM.

1 Liber generationis Jeſu Chriſti filii Da-
2 vid, filii Abraham. Abraham genuit Iſaac.
Iſaac genuit Jacob. Jacob genuit Judam,
3 & fratres ejus. Judas genuit Phares, & Za-
rah de Thamar. Phares genuit Heſron. Heſ-
4 ron genuit Aram. Aram genuit Aminadab.
Aminadab genuit Nahſon. Nahſon genuit
5 Salmon. Salmon genuit Booz de Rahab.
6 Booz genuit Obed de Ruth. Obed genuit Iſai.
Iſai genuit David regem. David genuit Sa-
7 lomon ex uxore Uriæ. Salomon genuit Robo-
am. Roboam genuit Abia. Abia genuit Aſa.
8 Aſa genuit Joſaphat. Joſaphat genuit Joram.
Joram genuit Ozia. Ozia genuit Joatham.
9 Joatham genuit Achaz. Achaz genuit Eze-
10 chiam. Ezechias genuit Manaſſen. Manaſſes
genuit Amon. Amon genuit Joſiam. Jo-
11 ſias genuit Jechoniam & fratres ejus, in
captivitate Babylonica. Poſt captivitatem
12 autem Babylonicam Jechonias genuit Sala-
thiel. Salathiel genuit Zorobabel. Zoro-
13 babel genuit Abiud. Abiud genuit Elia-
cim. Eliacim genuit Azor. Azor genuit
14 Sadoc. Sadoc genuit Achim. Achim genuit
Eliud.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ወንጌል: ዘማቴዎስ:

1 መጽሐፈ : ልደቱ : ለኢየሱስ : ወልደ:ዳዊት : ወልደ : አብርሃም::ዮ አብርሃም : ወለደ :
2 ለይስሐቅ : ወይስሐቅኒ : ወለደ : ለያዕቆብ:: ወያዕቆብኒ : ወለደ : ይሁዳሃ : ወአኀዊሁ::ዮ
3 ወይሁዳ : ወለደ : ፋሬስሃ : ወዛራ:: እምትዕማር : ወፋሬስ : ወለደ : ኤስሮምሃ:: ወኤስሮ
4 ምኒ : ወለደ : ላራምሃ::ዮ ወላራምኒ : ወለደ : ላሚናደብሃ:: ወለሚናደብ : ወለደ : ናአ
5 ሶንሃ:: ወናአሶን : ወለደ : ሰልሞንሃ::ዮ ወሰልሞንኒ : ወቢደ : በዔዝሃ : እምራኬብ:: ወበ
6 ዔዝኒ : ወለደ : ኢዮቤድሃ : እምኒ : ሩት:: ወኢዮቤድኒ : ወለደ : እሴይሃ::ዮ ወእሴይ:
7 ወለደ : ደዊትሃ : ንጉሠ:: ወደዊትኒ : ንጉሠ : ወለደ : ሰሎሞንሃ : እምኒ : እንተ : ኦርዮ::ዮ
8 ወሰሎሞንኒ : ወለደ : ሮበአምሃ:: ወሮቦኣምኒ : ወለደ : ለቢያሃ::ዮ ወለቢያኒ : ወለደ :
ለሳፋሃ : ወለሳፋኒ : ወለደ : ኢዮሳፍጥሃ:: ወኢዮሳፍጥኒ : ወለደ : ኢዮራሌምሃ : ወኢዮራም
9 ኒ : ወለደ : ዖዝያሃ:ዮ ወዖዝያኒ : ወለደ : ኢዮአታምሃ : ወኢዮአታምኒ : ወለደ : አካ
10 ዝሃ : ወለአካዝኒ : ወለደ : ሕዝቅያስሃ::ዮ ወሕዝቅያስኒ : ወለደ : ምናሴሃ:: ወምናሴኒ :
11 ወለደ : ለሞጽሃ : ወእሞጽኒ : ወለደ : ኢዮስያንሃ:::ዮ ወኢዮስያንኒ : ወለደ : ኢኮንያንሃ :
12 ወለኀዊሁ : ለመፍልሰተ : ባቢሎን::ዮ ወእምድኅረ : ፍልሰተ : ባቢሎን : ወኢኮንያን : ወለ
13 ደ:ሰላትያልሃ:: ወሰለቲያልኒ: ወለደ : ዘሮባቤልሃ::ዮ ወዘሮባቤልኒ : ወለደ : ለቢደድሃ : ወ
14 ለብዩድኒ : ወለደ : ሌኢያቄምሃ : ወሌኢያቄምኒ : ወለደ : አዛርሃ::ዮ ወእዛርኒ : ወለደ:
ሳደቅሃ : ወሳደቅኒ: ወለደ:ለኢሞሃ : ወእኢምኒ: ወለደ:ሌኢዩድሃ::ዮ

EVANGELIVM MATHÆI.

CAPUT I.

1 Deſcriptio generationis Jeſu filii David, filii Abraham. Abraham genuit
2 Iſahak, & Iſahak genuit Jacob, & Jacob genuit Judam, & fratres ejus. Et
3 Judas genuit Phares & Zaram è Thamar, & Phares genuit Eſrom, & Eſrom
4 genuit Aram. Et Aram genuit Aminadab, & Aminadab genuit Naaſon, & Na-
5 aſon genuit Salmon. Et Salmon genuit Boes de Rachab, & Boes genuit Obed ex
6 Ruth, & Obed genuit Iſe. Iſe autem genuit David regem, & David rex genuit
7 Solomonem ex ea quæ Uriæ fuerat. Et Solomon genuit Roboam, & Roboam ge-
8 nuit Abiam, & Abia genuit Aſaph. Et Aſaph genuit Joſaphat, & Joſophat genu-
it Joram, & Joram genuit Oziam. Et Oſia genuit Joatham & Joatham genuit
9 Achas, & Achas genuit Heskiam. Et Heskias genuit Menaſen, & Menaſe
10 genuit Amoz, & Amoz genuit Joſiam. Et Joſias genuit Ichoniam &
11 fratres ejus poſt tranſmigrationem Babylonis. Et poſt tranſmigrationem
12 Babylonis Ichonia genuit Salathiel, & Salathiel genuit Sarobabel. Et
13 Sarobabel genuit Abiud, & Abiud genuit Eliakem, & Eliakem genuit
14 Azar. Et Azar genuit Sadok, & Sadok genuit Achim, & Achim genuit
Eliud.

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM secundùm MATTHÆUM.

CAPUT I.

1 Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham. Abraham genuit
2 Isaac. Isaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam, & fratres ejus.
3 Judas autem genuit Phares, & Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron.
4 Esron autem genuit Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem
5 genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. Salmon autem genuit Booz de
Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jesse. Jesse au-
6 tem genuit David regem. David autem rex genuit Salomonem ex ea quæ fuit
7 Uriæ. Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias
autem genuit Asa. Asa autem genuit Josaphat. Josaphat autem genuit Joram. 8
Joram autem genuit Oziam. Ozias autem genuit Joatham. Joatham autem 9
genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. Ezechias autem genuit Manas- 10
sen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Josiam. Josias autem 11
genuit Jechoniam, & fratres ejus in transmigratione Babylonis. Et post trans- 12
migrationem Babylonis: Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zo-
robabel. Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Elia- 13
cim autem genuit Azor. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit 14
Achim. Achim autem genuit Eliud.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

IN NOMINE DEI unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Evangelium sancti Matthæi Apostoli, unius ex duodecim Apostolis: quod scripsit Hebraicè ex inspiratione Spiritûs sancti. Benedictiones ejus circundent nos. Amen.

Initium Evangelii gloriosi.

* بِسْمِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْوَاحِدِ ٱلْآبِ وَٱلِٱبْنِ وَرُوحِ ٱلْقُدْسِ * ٱلْإِنْجِيلُ ٱلْقَدِيسِ مَتِّي ٱلرَّسُولِ أَحَدِ ٱلْإِثْنَيْ
عَشَرَ رَسُولًا كَتَبَهُ عِبْرَانِيًّا بِٱلْإِلْهَامِ رُوحِ ٱلْقُدْسِ بَرَكَاتُهُ تَشْمَلُنَا آمِينَ *
* فَاتِحَةُ ٱلْإِنْجِيلِ ٱلْمَجِيدِ *

1 * كِتَابُ مِيلَادِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِ دَاوُدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ * فَإِبْرَاهِيمُ وَلَدَ إِسْحٰقَ * وَإِسْحٰقُ وَلَدَ
2 يَعْقُوبَ * وَيَعْقُوبُ وَلَدَ يَهُودَا وَإِخْوَتَهُ * يَهُودَا وَلَدَ فَارِصَ وَزَارَحَ مِنْ تَامَارَ * فَارِصُ وَلَدَ حَصْرُونَ *
3 حَصْرُونُ وَلَدَ أَرَامَ * أَرَامُ وَلَدَ عَمِّينَادَابَ * عَمِّينَادَابُ وَلَدَ نَحْشُونَ * نَحْشُونُ وَلَدَ سَلْمُونَ * سَلْمُونُ
5 وَلَدَ بَاعَازَ مِنْ رَاحَابَ * بَاعَازُ وَلَدَ عُوبِيدَ مِنْ رَاعُوثَ * عُوبِيدُ وَلَدَ إِيَسَّي * إِيَسَّي وَلَدَ دَاوُدَ
6 ٱلْمَلِكَ * دَاوُدُ وَلَدَ سُلَيْمٰنَ مِنْ مَرْأَةِ أُورِيَّا * سُلَيْمٰنُ وَلَدَ رَحَبْعَامَ * رَحَبْعَامُ وَلَدَ أَبِيَّا * أَبِيَّا وَلَدَ
7 أَصَافَ * أَصَافُ وَلَدَ يُوسَافَاطَ * يُوسَافَاطُ وَلَدَ يُورَامَ * يُورَامُ وَلَدَ عُوزِيَّا * عُوزِيَّا وَلَدَ يُوثَامَ * يُوثَامُ
9 وَلَدَ أَحَازَ * أَحَازُ وَلَدَ حِزْقِيَّا * حِزْقِيَّا وَلَدَ مَنَسِّي * مَنَسِّي وَلَدَ عَامُوصَ * عَامُوصُ وَلَدَ يُوسِيَّا *
11 * يُوسِيَّا وَلَدَ يُوحَانِيَّا وَإِخْوَتَهُ فِي سَبْيِ بَابِلَ * وَمِنْ بَعْدِ سَبْيِ بَابِلَ يُوحَانِيَّا وَلَدَ سَلَاتِيئِيلَ * 12
سَلَاتِيئِيلُ وَلَدَ زُورَبَابِلَ * زُورَبَابِلُ وَلَدَ أَبِيُودَ * أَبِيُودُ وَلَدَ إِلْيَاقِيمَ * إِلْيَاقِيمُ وَلَدَ عَازُورَ * عَازُورُ 13
وَلَدَ صَادُوقَ * صَادُوقُ وَلَدَ أَخِينَ * أَخِينُ وَلَدَ إِلْيُودَ * 14

1 * Kitâb mîlâdi Yesûa' Al-Masîkhi ibni Dâwada bni Ibrâhîma * fa-Ibrâhîmu walada Is'hâqa * wa-Is'hâqu walada
2 Ya'qûba * wa-Ya'qûbu walada Yahûdâ wa-ikhwatahu * Yahûdâ walada Fâriṣa wa-Zârakha mina Tâmâri * Fâriṣu walada Ḥaṣrûna *
3 Ḥaṣrûnu walada Arâma * Arâmu walada 'Amînâdâba * 'Amînâdâbu walada Nakhshûna * Nakhshûnu walada Salmûna * Salmûnu
5 walada Bâ'âza mina Râkhâba * Bâ'âzu walada 'Ûbîda mina Râ'ûthi * 'Ûbîdu walada Îsâya * Îsâyu walada Dâwada
6 al-Malika * Dâwadu walada Sulaymâna mina Marʾati Ûriyyâ * Sulaymânu walada Rakhbi'âma * Rakhbi'âmu walada Abiyyâ * Abiyyâ walada
7 Âṣâfa * Âṣâfu walada Yûsâfâṭa * Yûsâfâṭu walada Yûrâma * Yûrâmu walada 'Ûzîyâ * 'Ûzîyâ walada Yûthâma * Yûthâmu
9 walada Âḥâza * Âḥâzu walada Ḥizqiyyâ * Ḥizqiyyâ walada Manasî * Manasî walada 'Âmûṣa * 'Âmûṣu walada Yûsiyyâ *
11 * Yûsiyyâ walada Yûkhanâniyyâ wa-ikhwatahu fî sabyi Bâbila * wa-Min ba'di sabyi Bâbila Yûkhanâniyyâ walada Salâtîîla * 12
Salâtîîlu walada Zûrabâbila * Zûrabâbilu walada Abîyûda * Abîyûdu walada Iliyâqîma * Iliyâqîmu walada 'Âzûra * 'Âzûru 13
walada Ṣâdûqa * Ṣâdûqu walada Akhîna * Akhînu walada Iliyûda * 14

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

EVANGELIUM MATTHÆI, Quod in urbe Palæstinæ linguâ Hebraicâ dictum est, Antiochiæ verò Syriacè conscriptum.

انجيل متي كه در شهر فلسطين بزبان عبري گفته شد ودر انطاكيه
بسرياني نبشتند *

CAPUT I.

1 * كتاب زاييدن يوشع مسيح پسر داود * وداود پسر ابرهيم * وابرهيم اسحق را زايید
2 اسحق يعقوبرا زايید يعقوب يهودا وبرادرانش را زايید * يهودا بارص وزارح را از
3 تامار زايید * بارص حصرونرا زايید * حصرون ارام را زايید * ارام عميناذابرا زايید *
4 عميناذاب نصونرا زايید * نصون سلمونرا زايید * سلمون باعازرا زايید [از راحاب] * باعاز
5 عوبيد را زايید از راعوث * عوبيد ايشاي را زايید * ايشاي داود ملك را زايید * داود
6 سليمانرا زايید از زن اوريا * سليمان راحبعم را زايید * راحبعم ابيارا زايید * ابيا اصاف را زايید *
7 * اصاف يهوشافاط را زايید * يهوشافاط يورام را زايید * يورام عوزيارا زايید * عوزيا يوثام را زايید *
8 يوثام اخاز را زايید * اخاز حزقيا را زايید * حزقيا منشي را زايید * منشي آمونرا زايید *
9 آمون يوشيا را زايید * يوشيا يوخنيا را زايید وبرادرانش را در غاوت بابل * وازپس غاوت
10 بابل * يوخنيا شالثاييل را زايید * شالثاييل زوربابيل را زايید * زوربابيل ابيود
11 را زايید * ابيود الياقيم را زايید * الياقيم عازورا زايید * عازور صادوق را زايید *
12 صادوق اخين را زايید * اخين اليود را زايید *

1 Liber generationis Jesu Christi, filii David, David autem filius erat Abraham. Et Abraham genuit
2 Isaak, Isaak Jaakob genuit, Jaakob Jehudam & fratres ipsius genuit. Jehuda Pares & Zarach è Tamar
3 genuit, Pares Hesron genuit, Hesron Aram genuit. Aram Aminadab genuit, Aminadab Nason ge-
4 nuit, Nason Salmon genuit. Salmon Boaz genuit ex Rahab, Boaz Obed genuit è Raguth, Obed Isai
5 genuit. Isai David regem genuit, David Salomonem genuit ex uxore
6 Uria. Salomon genuit Rahebam, Ra-
7 hebam Abia genuit, Abia Asaph genuit. Asaph Jehosaphat genu-
8 it, Jehosaphat Joram genuit, Jo-
9 ram Oziam genuit. Ozias Jotham genuit, Jotham Achaz genuit, Achaz
10 Hezekiam genuit. Hezekias Manassen genuit, Manasses Amon genuit, Amon
11 Josiam genuit. Josias Jechoniam genuit, & fratres ejus, in transmigrati-
12 one Babel. Post transmigrationem autem Babel Jechonias Salathael genuit, Salathael Zorobabel genuit. Zorobabel Abiud genuit, A-
13 biud Eliakim genuit, Eliakim Azor genuit. Azor Sadok genuit, Sa-
14 dok Achin genuit, Achin genuit Eliud.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Matthan. Matthan
15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ. Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν. Ματθὰν
autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de
16 δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ
qua natus est Jesus, *dictus* Christus. Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad
17 ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος Χριστός. Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως
David, generationes quatuordecim: & à David usque ad transmigrationem Baby-
Δαβὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυ-
lonis, generationes quatuordecim: & à transmigratione Babylonis usque ad
λῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως
Christum, generationes quatuordecim. *At Jesu Christi* generatio sic erat:
18 τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν·
Desponsata enim *matre ejus Mariâ* Joseph, *antè convenire ipsos*,
μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς,
inventa est in utero habens de Spiritu sancto. Joseph autem vir ejus, *justus*
19 εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος
existens, & *non volens eam exemplum facere*, voluit occultè *repudiare* eam.
ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν.
Hæc autem eo cogitante, ecce angelus Domini *per somnium* apparuit ei,
20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ,
dicens, Joseph fili David, *ne timeas* accipere Mariam conjugem tuam: *nam*
λέγων, Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαρίαμ τὴν γυναῖκά σου. τὸ γὰρ
in ea *genitum*, de Spiritu est sancto. Pariet autem filium, & vocabis nomen
21 ἐν αὐτῇ γεννηθέν, ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου. Τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
ejus, Jesum: Ipse enim *salvabit* populum suum à peccatis eorum. (Hoc
αὐτοῦ, Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο 22
autem totum factum est ut adimpleretur dictum à Domino per Prophetam, dicentem,
δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,
Ecce virgo in utero habebit, & pariet filium, & vocabunt nomen ejus, Emmanuel:
Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ, 23
quod est interpretatum, Nobiscum Deus.) *Excitatus* autem Joseph
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ 24
à somno, fecit sicut præcepit ei angelus Domini: & acce-
ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ παρέ-
pit conjugem suam. Et non cognoscebat eam, donec peperit filium suum
λαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν 25
primogenitum, & vocavit nomen ejus, JESUM.
πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ΙΗΣΟΥΝ.

CAP. II. β'.

At Jesu nato in Bethlehem Judæ, in diebus Herodis regis,
Α' Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, 1
ecce Magi ab *Orientibus accesserunt in* Hierosolymam, Dicentes, Ubi est
ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, Λέγοντες, Ποῦ ὅστιν 2
natus rex Judæorum? vidimus enim ejus stellam in Oriente, &
ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ
venimus adorare eum.
ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܐܠܝܘܕ ܐܝܬ ܠܗ ܠܐܠܥܙܪ ܐܠܥܙܪ ܐܝܬ ܠܗ ܠܡܬܢ ܡܬܢ ܐܝܬ ܠܗ ܠܝܥܩܘܒ ܝܥܩܘܒ ܐܝܬ ܠܗ ܠܝܘܣܦ ܒܥܠܗ ܕܡܪܝܡ ܕܡܢܗ ܐܬܝܠܕ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܡܫܝܚܐ ܟܠ ܗܟܝ ܕܪܗܛ ܡܢ ܐܒܪܗܡ ܥܕ ܕܘܝܕ ܐܝܢܘܢ ܕܪܗܛ ܕܪܗܛ ܐܪܒܥܣܪ ܘܡܢ ܕܘܝܕ ܥܕ ܓܠܘܬܐ ܕܒܒܠ ܐܝܢܘܢ ܕܪܗܛ ܕܪܗܛ ܐܪܒܥܣܪ ܘܡܢ ܓܠܘܬܐ ܕܒܒܠ ܥܕ ܡܫܝܚܐ ܐܝܢܘܢ ܕܪܗܛ ܕܪܗܛ ܐܪܒܥܣܪ ܗܟܢܐ ܗܘ ܝܠܕܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܟܕ ܐܬܚܬܒ ܡܪܝܡ ܐܡܗ ܠܝܘܣܦ ܩܕܡ ܕܢܬܟܢܫܘ ܐܫܬܟܚܬ ܗܘܬ ܒܒܛܢܗ ܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܝܘܣܦ ܒܥܠܗ ܗܘ ܙܕܝܩ ܘܠܐ ܨܒܐ ܠܡܥܒܕܗ ܒܥܐ ܠܡܫܕܪܗ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܠܡܫܒܩܗ ܒܣܬܪܐ ܗܟܝ ܗܘ ܕܗܘ ܡܚܫܒ ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܒܚܠܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܘܣܦ ܒܪ ܕܘܝܕ ܠܐ ܬܕܚܠ ܠܡܣܒ ܠܡܪܝܡ ܐܢܬܬܟ ܕܒܝܕܗ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܐܝܬ ܒܒܛܢܗ ܘܬܝܠܕ ܒܪܐ ܘܬܩܪܐ ܫܡܗ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܦܪܩ ܠܥܡܗ ܡܢ ܚܛܗܬܗܘܢ ܗܕܐ ܟܠ ܗܢܐ ܗܘܐ ܕܬܫܠܡ ܡܐ ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ ܗܐ ܒܬܘܠܬܐ ܬܗܘܐ ܒܒܛܢܗ ܘܬܝܠܕ ܒܪܐ ܘܢܩܪܘܢ ܠܫܡܗ ܥܡܢܘܐܝܠ ܗܘ ܕܦܫܪܗ ܥܡܢ ܐܠܗܐ ܘܟܕ ܐܬܥܪ ܝܘܣܦ ܡܢ ܫܢܬܐ ܥܒܕ ܟܡܐ ܕܦܩܕ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܘܩܒܠ ܠܡܪܝܡ ܐܢܬܬܗ ܘܠܐ ܝܕܥ ܠܗ ܥܕ ܕܝܠܕܬ ܒܪܗ ܒܟܪܐ ܘܩܪܐ ܫܡܗ ܝܫܘܥ

15 * Eliud genuit Eleazar. Eleazar genuit Ma-
16 than. Mathan genuit Jacob. Jacob genuit
Joseph virũ Mariæ, de qua natꝰ est Jesus, qui
vocatur Messia. Omnes igitur generationes
17 ab Abraham usque ad David, generationes
* quatuordecim. A David usque ad captivi-
tatem Babylonicam, generationes quatuor-
decim. Et à captivitate Babylonica aduſque
Messiam, generationes quatuordecim.

Visio Joseph. 20

18 Generatio autem Jesu Messiæ fuit hujusmo-
di. Quum desponsata esset Maria mater
ejus Josepho, priusquàm consortium habe-
rent, inventa est gravida de Spiritu sanctitatis. Joseph autem maritus ejus justus
19 erat, & noluit eam diffamare, sed cogitavit
clàm eam repudiare. Quum autem hæc me-
20 ditatus esset, apparuit ei Angelus Domini
in somnio, & ait illi : Joseph fili David,
ne timeas accipere Mariam uxorem tuam;
is enim qui genitus est in ea, ex Spiritu San-
cto est. Pariet autem filium, & vocabis
21 nomen ejus, Jesum ; quippe qui servaturus
sit populum suum à peccatis ipsorum. Id
22 autem omne factum, ut impleretur id quod
dictum est à Domino per Prophetam : Ec-
23 ce Virgo concipiet, & pariet filium, & vo-
cabunt nomen ejus; Ammanuel, quod expo-
nitur, Nobiscum Deus noster. Quum igi-
24 tur surrexisset Joseph à somno suo, egit si-
cuti præceperat illi Angelus Domini, & ac-
cepit uxorem suam. Neque cognovit eam
25 donec peperit filium suum primogenitum,
& vocavit *illa* nomen ejus, Jesum.

Ad vesperam Natalitiorum. 3.

CAP. II.

1 Quum autem natus esset Jesus in Bethle-
hem Judæ in diebus Herodis regis, adve-
2 nerunt Magi ab Oriente ad Jerusalem, Et
inquiunt; Ubi est rex Judæorum qui natus
est ? vidimus enim stellam ejus in Oriente,
venimúsque ad adorandum eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወሌሊዶድኒ : ወለደ : ለልዓዛርሃ : ወለልዓዛርኒ : ወለደ፡ማታንሃ:: ወማታንኒ : ወለደ : ያዕቆብሃ::=
16 ወያዕቅብኒ፡ወለደ፡ዮሴፍሃ::ፍሡሪሃ: ለማርያም: ዘለመሳዕለትሃ: ተወልደ : ኢየሱስ : ዘተበህለ፡ክርስቶ
17 ስ::=ኵሉንቤ: ትወልድ፡እመአብርሃም: እስከ: ደዊት: ተወልድ: ዐሠርቱ : ወአርባዕቱ :: ወእመ
ደዊት: እስከ: ፍልሰተ፡: ባቢሎን ፡ ትወልድ : ዐሠርቱ: ወአርባዕቱ: ወእመፈልሰተ : ባቢሎን : እስከ:
ክርስቶስ: ትወልድ፡ ዐሠርቱ : ወአርባዕቱ: ወኵነ: ኵሉ: ትወልድ: እመአብርሃም: እስከ : ክርስቶ
18 ስ : ትወልድ : ለርበጓ : ወክልሌቱ::=ወለኢየሱስ : ክርስቶስ : ከመዝ : ልደቱ:: ወተፋሥረት : እ
ሙ፡ማር ያም፡ለዮሴፍ፡ወዘእንበለ: ይትቃረቡ : ተፈክበት : እንዘበ: ውስተ፡ ማሕፀን:: እመንፈስ : ቅዱ
19 ስ::=ወዮሴፍ : ሶታ : እስመ : ጸድቅ : ውእቱ: ሊፈቅደ : ይክለሀታ : መክሯ : ጽሙዒት: ይሳድ
20 ጋ::=ወእንዘ: ዘንተ: ይሐሊ: ውእቱ: ናሁ: መልአከ: እግዚአብሔር : በሕልመ : ላስተርኣዮ : እ
ንዘ : ይብል : ዮሴፍ: ወልደ:ደዊት: ኢትፍራህ: ነሢአታ: ለማርያም: ፍሕርትከ:: እስመ : ዘእመሰዕ
21 ቤሃ: ይትወለድ: እመንፈስ: ቅዱስ: ውእቱ::=ወትወልድ : ወልደ : ወጸውዕ : ስሞ : ኢየሱስሃ : እ
22 ስመ: ውእቱ: ያድኅን: ሕዝቦ : እመሓጢአቶሊሆሙ::=ወዝኵሉ : ከነ : ከመ : ይትፈጸመ : ዘተነ
23 ህለ : ለመሓሰቡ: እግዚአብሔር: በነቢይ: እንዘ: ይብል::= ናሁ : ድንግል : ትፀንስ: ወትወልድ : ወል
24 ደ : ወይጼውዑ : ስሞ : ዓማኑኤል: ዘውእቱ: ትርጓሜሁ: መስሌን: እግዚአብሔር::=ወተንሢአ: ዮሴፍ : እመንፋሦ : ገብረ : በከመ: አዘዞ:: መልአከ: እግዚአብሔር: ወነሥአ : ለማርያም : ፍሳር
25 ቱ::= ወለያእምራ : እስከ : ለመ: ወለደት: ወልደ: ዘበኵራ: ወጸውዐ: ስሞ : ኢየሱስሃ::=

1 ፪ 2 በእንተ: ሰብለ: ሰገል: ወተወሊደ:ኢየሱስ: በቤተልሔም:ዘይሁይ: በመዋዕለ : ሄሮድስ: ነ
2 ጉለ::ናሁ : መስግላን : እመጽበሕ : በጽሑ : ወስተ: ኢየሩሰሌም:=እንዘ : ይብሉ : ለይተ : ሃ
ሎ : ዘተወልደ :ንጉሠ : ለይሁድ : እስመ : ርሊነ : ኮኀበ : ዚለሁ : በመሠረቅ : ወመጸእነ : ከመ :
ንሰግድ : ሎቱ::=

Et Eliud genuit Alazar : & Alazar genuit Mathan : & Mathan 15
genuit Jacob. Et Jacob genuit Josephum sponsum Mariæ, ex qua 16
natus est Jesus qui dicitur Christus. Omnes igitur generationes 17
ab Abraham usque ad David, quatuordecim generationes: & à David
usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim:
& à transmigratione Babylonis usque ad Christum, generationes qua-
tuordecim. Et fuerunt omnes generationes ab Abraham usque ad
Christum, generationes quadraginta et duæ. Et Jesu Christi genera- 18
tio sic fuit: et desponsata fuit mater ejus Maria Josepho: et antequàm
sibi invicē appropinquarent, inventa fuit habens in utero de spiritu
Sancto. Et Joseph vir ejus quoniã justus erat noluit revelare eam, 19
sed meditatus est privatim repudiare eam. Et hoc cogitante illo, ecce 20
Angelus Domini in somno apparuit ei, dicens; Joseph fili David, ne
metuas assumere Mariam sponsam tuam; quoniam quæ ex ea genitus
erit, de spiritu sancto est. Et pariet filium; & vocato nomen ejus, Je- 21
sum, quoniã ipse servabit populũ suũ à peccatis eorũ. Et hoc totũ fuit, 22
ut impleretur quod dictũ fuit à Domino per Prophetam dicentẽ, Ecce 23
virgo prægnans erit, et pariet filiũ, et vocabunt nomen ejus, Amanuel:
cujus interpretatio, Nobiscũ Deus. Et experrectus Joseph à somno ejus 24
fecit sicut ei imperârat Angelus Domini, et accepit Mariam sponsã e-
jus. Et non cognoscebat eam quousque peperisset hunc filium primo- 25
genitum suum, et vocavit ille nomen ejus, Jesum.

CAP. II. De Magis

Et quando natus fuit Jesus in Bethlehem Judææ in diebus Hero- 1
dis regis, ecce Magi ab Oriente venerunt in Hierosolymam: Dicentes, ubi est ille qui natus est rex Judæorum, quoniam vidimus stellam ejus in Oriente, & 2
venimus ut adoremus eum.

Versio VULGATA LATINA.

15 Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit
16 Jacob. Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, qui
17 vocatur Christus. Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David,
generationes quatuordecim: & à David usque ad transmigrationem Babylonis,
generationes quatuordecim: & à transmigratione Babylonis usque ad Christum,
18 generationes quatuordecim. Christi autem generatio sic erat: Cùm esset de-
sponsata mater ejus Maria Joseph, antequàm convenirent, inventa est in utero
19 habens de Spiritu sancto. Joseph autem vir ejus, cùm esset justus, & nollet eam
20 traducere, voluit occultè dimittere eam. Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus
Domini apparuit in somnis ei, dicens; Joseph fili David, noli timere accipere
21 Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pa-
riet autem filium: & vocabis nomen ejus, JESUM: ipse enim salvum faciet 21
populum suum à peccatis eorum. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur 22
quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem; Ecce virgo in utero habe- 23
bit, & pariet filium: & vocabunt nomen ejus, Emmanuel: quod est interpreta-
tum, Nobiscum Deus. Exurgens autem Joseph à somno, fecit sicut præcepit ei 24
angelus Domini, & accepit conjugem suam. Et non cognoscebat eam donec pe- 25
perit filium suum primogenitum: & vocavit nomen ejus, Jesum.

CAP. II.

Cùm ergò natus esset Jesus in Bethlehem Juda in diebus Herodis regis, ecce 1
Magi ab Oriente venerunt Jerosolymam, Dicentes; Ubi est qui natus est rex Ju- 2
dæorum? vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 اليود ولد اليعازار * اليعازار ولد متان * متان ولد يعقوب * يعقوب ولد يوسف خطيب
16 مريم المولود منها يسوع الذي يدعي المسيح * فكل الأجيال من ابراهيم الي داود اربعة
17 عشر جيلاً * ومن داود الي سبي بابل اربعة عشر جيلاً * ومن سبي بابل الي المسيح اربعة عشر
18 جيلاً * * الفصل الثاني * * وميلد يسوع المسيح هكذي كان
لما خطبت مريم امه ليوسف * قبل ان يعترفا وجدت حبلي من روح القدس * وكان يوسف
19 خطيبها صديقاً لم يرد ان يشهرها * وهم بتخليتها سرا * وفيما هو مفكر في هذا اذ ظهر له
20 ملك الرب في الحلم قايلاً يا يوسف بن داود لا تخف ان تاخذ مريم مرأتك فان الذي تلده هو
21 من روح القدس * وستلد ابناً وتدعوا اسمه يسوع لانه الذي يخلص شعبه من خطاياهم *
22 هذا كله كان ليتم ما قيل من قبل الرب بالنبي * ان هي ذه العذري تحبل وتلد ابناً
23 ويدعي اسمه عمانويل [ ] * فقام يوسف من النوم * وصنع كما أمره ملك الرب * واخذ مريم
24 مرأته * ولم يعرفها حتي ولدت ابنها البكر ودعا اسمه يسوع * * الفصل الثالث *
25
فلما ولد يسوع في بيت لحم يهودا في ايام هيرودس الملك اذ مجوس وافوا من المشرق الي
1 يروسليم * قايلين اين هو المولود ملك اليهود * لانا قد راءينا نجمه في المشرق ووافينا لنسجد له *
2

Eliud genuit Eleazar. Eleazar genuit 15
Mathan. Mathan genuit Jacob. Jacob ge- 16
nuit Joseph sponsũ Mariæ: de qua natus est
Jesus, qui vocatur Christus. Omnes itaq; 17
generationes ab Abrahã usq; ad David,
quatuordecim generationes: & à David
usq; ad captivitatem Babylonicam, qua-
tuordecim generationes: et à captivitate
Babylonica usque ad Christum, quatuor-
decim generationes.

Sectio secunda.

Nativitas autem Jesu Christi sic fuit: 18
Cùm desponsata fuisset Maria mater e-
jus Joseph o, antequã sese cognoscerent, in-
venta est gravida de Spiritu sancto. E- 19
rat autem Joseph sponsus ejus justus, nec
voluit eam divulgare: & cogitavit de
dimittenda ea occultè. Dumque ipse me- 20
ditaretur hoc, ecce apparuit ei Angelus
Domini in somnio, dicens: O Joseph fili
David, ne timeas accipere Mariam con-
jugem tuam, quoniam is quem pariet, est
ex Spiritu sancto. Pariet autem filiũ, & 21
vocabis nomen ejus, Jesum: quia ipse est
qui liberabit populũ suum à peccatis eo-
rum. Hoc totum factum est, ut adimple- 22
retur quod dictũ est à Domino per Prophe-
tam; Ecce Virgo concipiet, & pariet fi- 23
liũ, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.
Surrexit autem Joseph à somno, & fecit 24
sicut præcepit ei Angelus: et accepit Ma-
riam conjugem suã. Et non cognovit eam, 25
quousq; peperisset filium suum primogeni-
tum: & vocavit nomen ejus, Jesum.

Sectio tertia. CAP. II.

Cum ergò natus esset Jesus in Bethle- 1
hem Judæ in diebus Herodis regis, ecce
Magi venerunt ab Oriente Hierosoly-
mam, Dicentes: Ubi est qui natus est Rex 2
Judæorum? Vidimus enim stellam ejus
in Oriente, et venimus adorare eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * اليود اليعازار را زاييد * اليعازار ماثانرا زاييد * ماثان يعقوبرا زاييد * يعقوب يوسف را
16 زاييد * شوهر مريم * انك ازو زاييده شد يشوع كه مسيح خوانده مي شود * اكنون اين قبيلتها *
17 از ابرهيم تا داود چهارده قبيلت * واز داود تا غارت بابل چهارده قبيلت * واز غارت بابل تا
18 مسيح چهارده قبيلت دوم آبستني مريم * اكنون زاييدن يشوع
[چنين بود] چون مادرش را مريم را بيوسف بحلالي دادند * زودتر ازان كه بهمديگر برسند *
19 يافته شد كه آبستن است * از روح القدس * اما يوسف شوهرش مردي تقي وبسامان بود *
ونخواست كه اين حال را آشكارا كند ودر درون خود انديشيد * كه بپنهاني اورا طلاق دهد *
20 * چون اين چيزها انديشيد * فرشتهء خدا بخواب بدو نمود وگفت اي يوسف فرزند داود * از
21 ستدن زن تو مريم مترس براي انك در و زاييده شد از روح القدس است * اينك ازوي پسر
زاييده مي شود ونامش يشوع بخواني * واوست كه رعيت خودرا از گناهاء ايشان پاك كند *
22 23 * اين همه شد تا تمام شود * انچ خداي در كتاب اشعياء پيغامبر فرمودست * اينك دختر دوشيزه
24 آبستن مي شود * وبزايد پسر ونام او عمّانويل بخوانند * انك تفسيرش خداي ما با ما * چون
يوسف از خواب بيدار شد وبرخواست انچنانك فرشتهء خدا بدو فرموده بود كرد * وزن
25 خودرا با خود برد * وبدو نرسيد تا فرزند بكر خودرا زاييد ونامشرا يشوع خواند
سيوم زاييدن مسيح * چون يشوع در بيت اللحم يهودا زاييده شد
1 در روزكار هيرودس ملك چهارم آمدن ملكان پارس بجوسيان آمدند
2 از مشرق تا اورشليم * ومي گفتند كجاست ملك يهوديان كه زاييده شد * زيرا كه
ستارهء اورا در مشرق ديديم وآمديم تا براي او سجود كنيم

Eliud genuit Eliazar; Eliazar genu- 15
it Mathan, Mathan genuit Jaakob.
Jaakob genuit Joseph virum Mariæ, 16
ex qua natus est Jesus, qui vocatur
Christus. Hæ igitur generationes ab 17
Abraham ad David, quatuordecim
generationes; & à David ad trans-
migrationem Babel, quatuordecim gene-
rationes: & à transmigratione Babel
ad Christum, quatuordecim generatio-
nes.

II. Imprægnatio Mariæ.

Nativitas autem Christi sic fuit; cùm 18
matrem ejus Mariam Joseph o nuptum
dedissent, antequam convenirent, com-
pertum est eam esse prægnantem de
Spiritu sancto. At verò Joseph maritus 19
ejus vir justus & mitis erat, neque vo-
luit hanc rem propalare: sed intra se
cogitabat clam ei repudium dare.
Hæc autem cogitanti Angelus Dei in 20
somno apparuit, dixitque; O Joseph
fili David, accipere uxorem tuam
Mariam ne metuas, id enim quod in
ea genitum est, de Spiritu sancto est.
En ex ipsa filius nascitur us est, & 21
nomen ejus Jesum vocabis, ipseque
est qui populum suum à peccatis eo-
rum purificabit. Hoc totum fuit ut 22
compleretur, quod Deus in libro
Esaiæ prophetæ prænuntiârat. Ec- 23
ce puella virgo imprægnabitur, &
pariet filium, & nomen ejus Emma-
nuel vocabunt, cujus interpretatio,
Deus noster nobiscum. Quum Jo- 24
seph ex somno expergefactus surrexis-
set, quemadmodum Angelus Domini
ei jusserat, fecit, & uxorem suam
ad se recepit. Sed ad eam non ac- 25
cessit, donec filium primogenitum su-
um peperisset, & nomen ejus Jesum
vocavit.

CAP. II.

III. Nativitas Christi.

Cum Jesus in Bethlehem Jehuda 1
natus esset, in diebus Herodis re-
gis,

IV. Adventus regum Persiæ.

Magi venerunt ab Oriente ad Hie-
rosolymam. Et dixerunt, ubi est rex 2
Jehudæorum, qui natus est? Nam stel-
lam ejus in Oriente vidimus, & ve-
nimus ejus adorandi causa.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

3 Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum
3 Ἀκούσας δὲ Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς, ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ'
illo. Et congregans omnes principes Sacerdotum, & Scribas populi,
4 αὐτοῦ. Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ,
sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei;
5 ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ,
In Bethlehem Judæ: sic enim scriptum est per Prophetam, Et tu Beth-
6 Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, Καὶ σὺ Βηθ-
lehem terra Juda, nequaquàm minima es in ducibus Juda: ex te enim
λεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ
exiet dux, qui regat populum meum Israel. Tunc Herodes clàm
7 ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρῴδης λάθρᾳ
vocans Magos, perquisivit ab eis tempus apparentis
καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου
stellæ. Et mittens eos in Bethlehem, dixit; Euntes diligenter explorate
8 ἀστέρος. Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε, Πορευθέντες, ἀκριβῶς ἐξετάσατε
de puero: Cùm autem inveneritis, renuntiate mihi, ut & ego veniens ado-
περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσ-
rem eum. Illi autem audientes regem profecti sunt: & ecce stella quam
9 κυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν
viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra ubi erat
εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν
puer. Videntes autem stellam, gavisi sunt gaudium magnum valdé. Et venien-
τὸ παιδίον. Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. Καὶ ἐλθόν- 10
tes in domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus. Et procidentes ado- 11
τες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πεσόντες προσ-
raverunt eum: & aperientes thesauros suos, obtulerunt ei munera, au-
εκύνησαν αὐτῷ. καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυ-
rum, & thus, & myrrham. Et responsi secundùm somnium, non reflectere ad 12
σὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς
Herodem, per aliam viam recesserunt in regionem suam. Recessis autem ipsis, 13
Ἡρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ
ecce angelus Domini apparet per somnium Joseph, dicens; Excitatus accipe pue-
ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παι-
rum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum: & esto ibi usquedum dicam tibi: Futu-
δίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλλει
rum est enim Herodes quærere puerum ad perdendum eum. Is autem excitatus
γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς 14
accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum. Et erat
παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἦν 15
ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur dictum à Domino per
ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ
Prophetam dicentem; Ex Ægypto vocavi filium meum.
τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Audivit autem Herodes rex, & perterri- 3
tus est, totáque Jerosolyma cum eo. Et 4
congregavit omnes principes sacerdotum,
& scribas populi, & percontabatur ab eis,
ubi Messias nasceretur. Illi autem dixe- 5
runt, In Bethlehem Judæ: sic enim scriptum
est per prophetam; Tu quoque Bethlehem 6
Judæ, nequaquam minima es inter reges
Judæ: ex te enim prodibit rex qui pascet
populum meum Israel. Tum Herodes clàm 7
accersivit Magos, & didicit ab eis, quonam
tempore stella eis apparuisset. Eósq; dimit- 8
tens Bethlehem, ait illis; Ite, exquirite dili-
genter de puerulo: & postquàm inveneritis
eum, venite, renuntiate mihi, ut & ego profi-
ciscar illum adoraturus. Illi autem quum au- 9
dissent regem, abiére: & ecce stella, quam
viderant in Oriente, præcedebat eos, donec
venit, stetítque super *locum*, ubi erat puer.
Quum autem vidissent stellam, gavisi sunt 10
gaudio perquammagno, domúmq; ingressi vi-
derunt puerulum cum Maria matre ejus. Et 11
procidentes adorârunt eum, suósq; thesauros
aperuêre, ac obtulerant ei oblationes, aurum,
myrrham, & thus. Et visum est eis in somnio, 12
ne reverterentur ad Herodem: itaque per ali-
am viam profecti sunt in regionem suam.

Ad matutinam cædis Infantium. 4.

Quum autem abiissent, apparuit angelus 13
Domini in somnio Joseph, & ait illi; Surge,
accipe puerulum & matrem ejus, & fuge in
Ægyptum, & illîc esto usquedum dixero tibi:
futurum est enim, ut Herodes quærat puerum,
ut illum perdat. Joseph itaque surgens ac- 14
cepit puerum & matrem ejus noctu, fugítque
in Ægyptum. Et fuit illîc usque ad obitum 15
Herodis: ut adimpleretur quod dictum est à
Domino per prophetam, dicentem; Ex Æ-
gypto vocavi filium meum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወሰሚዖ፡ሄሮድስ፡ንጉሥ፡ደንገፀ፡ወተሣውከ፡ ወኵሉ፡ ሊያሪሳሌም፡ ምስሌሁ።።=። ወእሰተጋቢለ፡
4 ኵሉ፡ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ሕዝብ፡ ተሰእሎሙ፡ በእይቴ፡ ይትወለድ፡ ክርስቶስ።።=። ወይ
5 ቤልዎ ፡ በቤተ ፡ ልሔም፡ ዘይሁደ፡ እስመ፡ ከማሁ፡ ጽሑፍ፡ በነቢይ።።=። ለኝቲኒ፡ ቤተ ፡ ልሔም፡
6 ምድረ፡ይሁደ፡ሊተኃጽጺ፡እምነ፡ምስፍን፡ ይሁዳ፡እሰመ፡እምኔኪ፡ ይወፅእ፡ወይትወለደ፡ንጉሠ፡ምሥ
7 ንኒ፡ ዘይሬዕዮሙ፡ ለሕዝብየ፡ እሰራኤል።።=። ወእሙዝ፡ ጸውዖሙ፡ ሄሮድሰ፡ለምሰግላኒ፡ጽሙሚ
8 ተ፡ወተጠየቀ፡ እመኃቤሆሙ፡መዋዕሊሁ፡ለዘ፡ለሰተረ ለዮ፡ኮከብ።።=። ወፈነዎሙ ፡ ቤተ፡ልሔመ፡
ወይቤሎሙ ፡ ሑሪጎክሙ ፡ ተሰለሉ ፡ ጥዩቀ፡ ዘበእንተ፡ ሕፃን ፡ ወእመከሙ፡ ረከብክሙዎ፡ ዜንውኒ፡
9 ከሙ፡ እመጻእ ፡ ለኒሂ ፡ እሰግድ፡ ሎቱ።።=። ወሰሚዖሙ፡ እመኃቡ፡ ንጉሠ፡ ሖሩ።። ወናሁ፡ ኮከብ፡
ዘርእዩ፡ ዘእመጽቡሕ ፡ ይመርሖሙ ፡ እሰከ ፡ ሰበ፡በጺሖ ፡ ቆመ ፡ መልዕልተ፡ ኀበ፡ ሀሎ ፡ ሕፃኒ።።=።
10 ወርኢዮሙ፡ኮከበ፡ተፈሥሑ፡ፍጹሐ፡ ዕቡየ ።።=። ወመጺኦሙ፡ ወጠየ፡ቤት፡ርእዩ፡ሕፃነ፡ምሰለ፡
11 ማር ያም፡እሙ፡ወወድቁ፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ፡ ወለርኃዉ፡መዛግቲሆሙ፡ ወለብሉ፡ሎቱ፡ ለመኃ፡ወርቀ፡
12 ወከርቤ፡ ወስኒነ።።=። ወነገሮሙ፡በሐልም፡ከሙ፡ሊይገብሉ፡ኀበ፡ሄሮድስ።።ወእነተ፡ካልእ፡ ፍናት፡
13 ገብሉ፡ወለተዉ፡ብሐሮሙ።።=። ፀ በሕፃናት፡ምንበብ።። ወእመደኅረ፡ኀለፉ፡ ናሁ፡መልአከ፡
እግዚአብሔር፡ለእተርእዮ፡በሕልም፡ ለዮሴፍ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ተንሥእ፡ ወንሣእ፡ ሕፃነ፡ወእሙ፡ ወ
ጕይይ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ ወሂሉ፡ ህየ፡ እስከ ፡ ለመእነግረከ።። ለእመ ፡ ሄለወ ፡ ሄሮድስ ፡ ይሓሊሠ፡
14 ለሕፃነ፡ከሙ፡ ይቅትሎ።።=። ወተንሢአ፡ ሶቤሃ፡ ነሢእ፡ ሕፃነ፡ ወእሙ፡ በቤሊት፡ወሐረ፡ ውስተ፡ ግብ
15 ጽ።=። ወነበረ ፡ ህየ ፡ እስከ ፡ ለሞጥቱ ፡ ለሄሮድስ።። ከመ ፡ ይትፈጸመ ፡ ዘተብህለ ፡ እመኃበ ፡
እግዚአብሔር ፡ በነቢይ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እመግብጽ ፡ ጸዋዕኩዎ ፡ ለወልድየ።።=።

nocte, & abiit in Ægyptum, Et mansit ibi usq; ad mortem Herodis, ut impleretur quòd dictum fuit

Et audiens Herodes Rex obstupuit, & turbatus fuit, & tota Hierosolyma 3
cum eo. Et congregans ipse omnes principes sacerdotum & scribas popu- 4
li, interrogavit eos ubi Christus nasceretur. Et dixerunt ei, In Bethle- 5
hem Judææ: quoniam sic scriptum est in Prophetâ; Tu Bethlehem ter- 6
ra Judææ non minima es è principibus Judææ: quoniam ex te exibit
& nascetur Rex, Gubernator qui pascet populum meum Israel. Et con- 7
gregabat Herodes magos privatim, & exquisivit ab iis diem quo vi-
disset stellam. Et misit eos Bethlehem, & dicebat iis; Vos eundo in- 8
terrogate diligenter de puerulo: & quum inveneritis eum, annuntiate mi-
hi, ut veniam ego etiam adorare eum. Et quum ipsi audivissent à rege, 9
abierunt: & ecce stella quam viderant, quæ ab Oriente ducebat eos donec
veniendo stetit supra ubi erat parvulus. Et illi videntes stellam ga- 10
visi sunt gaudio magno. Et illi ingredientes domum viderunt parvulum 11
cum Maria matre ipsius, & procidérunt & adoravérunt eum; & ape-
ruerunt thesauros suos, & obtulerunt ei oblationes, aurum, myrrham, &
thus. Et admoniti in somnio ne reverterentur ad Herodem, per aliam viâ 12
reversi sunt & venerunt in regionem suam. De Infantibus sermo. Et post- 13
quàm recessissent, ecce Angelus Domini apparuit in somnio Josepho, dicens;
Surge, & accipe parvulum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum; & estote
ibi usq; dum dixero tibi: quoniam Herodes quæsturus est parvulum ut 14
occidat eum. Et surgens ille tunc accepit parvulum & matrem ejus
à Domino in Prophetâ dicente; Ab Ægypto vocavi filium meum. 15

Versio VULGATA LATINA.

3 Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Jerosolyma cum illo. Et con-
4 gregans omnes principes sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi
5 Christus nasceretur. At illi dixerunt ei; In Bethlehem Judæ: Sic enim scriptum
6 est per Prophetam; Et tu Bethlehem terra Juda, nequaquàm minima es in prin-
7 cipibus Juda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israël. Tunc He-
rodes clàm vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis:
8 Et mittens illos in Bethlehem, dixit; Ite & interrogate diligenter de puero: &
9 cùm inveneritis, renuntiate mihi, ut & ego veniens adorem eum. Qui cùm au-
dissent regem, abierunt: & ecce stella, quam viderant in Oriente, antecedebat
10 eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat puer. Videntes autem stellam ga-
visi sunt gaudio magno valdé. Et intrantes domum, invenerunt puerum cum 11
Maria matre ejus, & procidentes adoraverunt eum: & apertis thesauris suis ob-
tulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis 12
ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Qui 13
cùm recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens; Surge,
& accipe puerum, & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & esto ibi usque dum
dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes quærat puerum ad perdendum eum.
Qui consurgens, accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum: 14
Et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est à Domino 15
per Prophetam dicentem; Ex Ægypto vocavi filium meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * فَلَمَّا سَمِعَ هِيرُودُسُ ٱلْمَلِكُ ٱضْطَرَبَ وَجَمِيعُ يَارُوسَلِيمَ مَعَهُ * وَجَمَعَ كُلَّ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَكَتَبَةَ
4 ٱلشَّعْبِ وَٱسْتَخْبَرَهُمْ * أَيْنَ يُولَدُ ٱلْمَسِيحُ * فَقَالُوا لَهُ فِي بَيْتِ لَحْمِ يَهُودَا * لِأَنَّهُ مَكْتُوبٌ فِي ٱلنَّبِيِّ * وَأَنْتَ
5 6 يَا بَيْتَ لَحْمِ أَرْضَ يَهُودَا لَسْتَ بِصَغِيرَةٍ فِي وِلَايَاتِ يَهُودَا * لِأَنَّ مِنْكَ يَخْرُجُ ٱلْمُدَبِّرُ ٱلَّذِي يَرْعَى
شَعْبِي إِسْرَائِيلَ * حِينَئِذٍ دَعَا هِيرُودُسُ ٱلْمَجُوسَ سِرًّا وَكَشَفَ مِنْهُمُ ٱلزَّمَانَ ٱلَّذِي ظَهَرَ لَهُمْ فِيهِ
7 ٱلنَّجْمُ * وَأَرْسَلَهُمْ إِلَى بَيْتِ لَحْمِ قَائِلًا * ٱمْضُوا فَٱبْحَثُوا عَنِ ٱلطِّفْلِ بِٱجْتِهَادٍ فَإِذَا وَجَدْتُمُوهُ أَخْبِرُونِي
8 لِآتِيَ أَنَا وَأَسْجُدَ لَهُ * فَلَمَّا سَمِعُوا مِنَ ٱلْمَلِكِ ذَهَبُوا فَإِذَا ٱلنَّجْمُ ٱلَّذِي رَأَوْهُ فِي ٱلْمَشْرِقِ يَقْدُمُهُمْ
9 حَتَّى جَاءَ وَوَقَفَ فَوْقَ حَيْثُ كَانَ ٱلطِّفْلُ * فَلَمَّا رَأَوُا ٱلنَّجْمَ فَرِحُوا فَرَحًا عَظِيمًا جِدًّا * وَأَتَوُا إِلَى
10 11 ٱلْبَيْتِ فَرَأَوُا ٱلطِّفْلَ مَعَ مَرْيَمَ أُمِّهِ فَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا * وَفَتَحُوا أَوْعِيَتَهُمْ وَقَدَّمُوا لَهُ قَرَابِينَ ذَهَبًا وَلُبَانًا
وَمُرًّا * وَأُوحِيَ لَهُمْ فِي ٱلْحُلْمِ أَلَّا يَرْجِعُوا إِلَى هِيرُودُسَ فَذَهَبُوا فِي طَرِيقٍ أُخْرَى إِلَى كُورَتِهِمْ *
12 13 * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ * * فَلَمَّا ذَهَبُوا * وَإِذَا مَلَاكُ ٱلرَّبِّ تَرَاءَى لِيُوسُفَ فِي ٱلْحُلْمِ قَائِلًا * قُمْ
خُذِ ٱلطِّفْلَ وَأُمَّهُ وَٱهْرُبْ إِلَى مِصْرَ وَكُنْ هُنَاكَ حَتَّى أَقُولَ لَكَ فَإِنَّ هِيرُودُسَ مُزْمِعٌ أَنْ يَطْلُبَ
14 15 ٱلطِّفْلَ لِيُهْلِكَهُ * فَقَامَ وَأَخَذَ ٱلطِّفْلَ وَأُمَّهُ لَيْلًا وَمَضَى إِلَى مِصْرَ * وَكَانَ هُنَاكَ إِلَى وَفَاةِ هِيرُودُسَ *
لِيَتِمَّ مَا قَالَهُ ٱلرَّبُّ بِٱلنَّبِيِّ أَنْ مِنْ مِصْرَ دَعَوْتُ ٱبْنِي *

Cùm autem audisset Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Et congregavit omnes principes sacerdotum & Scribas populi, & sciscitatus est ab eis ubi nasceretur Christus. Et dixerunt ei; In Bethlehem Judæ: quoniam scriptum est in propheta; Et tu Bethlehem terra Judæ, nequaquam minima es inter principatus Judæ: ex te enim exibit Gubernator qui pascet populum meum Israel. Tunc vocavit Herodes Magos secretò, & certior factus est ab illis de tempore in quo apparuit eis stella. Et misit illos in Bethlehem, dicens; Ite & iniquirite de infante cum solicitudine: cùmque inveneritis eum, nuntiate mihi: ut veniam ego & adorem eum. Cùm autem audissent regem, abierunt: & ecce stella quam viderant in Oriente, præcedebat eos, usquedum venivet et staret supra ubi erat infans. Quumque vidissent stellam, gavisi sunt gaudio magno valdé. Et venerunt in domum, & viderunt infantem cum Maria matre ejus, et procubuerunt ei adorantes, & aperuerunt vasa sua, et obtulerunt ei munera, aurum, et thus, & myrrham. Et indicatum fuit eis in somnio ne redirent ad Herodem. Quapropter abierunt per viam aliam in regionem suam. Sectio quarta.
Cumq; discessissent, ecce angelus Domini apparuit Josepho in somnio, dicens; Surge & accipe infantē & matrē ejus, & fuge in Ægyptum: & esto ibi usquedum dicā tibi. Etenim Herodes futurus est ut quærat infantē ad perdendū eum. Et surrexit, et accepit infantē et matrē ejus noctu, & abiit in Ægyptum. Et mansit ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dixit Dominus per prophetam; Ex Ægypto vocavi filium meum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * هيروديس ملك چون شنيد ترسيد او وجملهء اورشليم با وي * وفراهم اورد كشيشان
ومهتران ونويسندكان خلق واز ايشان ے پرسيد * كه مسيح در كدامين خانكه
5 زاييده شود * ايشان كفتند در بيت اللحم يهودا * زيرا اينچنين در بيغمبر نبشته شد
6 نبوت * تو نيز اي بيت اللحم يهودا نيستي كم در ملكان يهودا براي انك از تو
بدرايد ملك اوست كه بچراند رعيت من اسراييل را * * انكه هيروديس بپنهاني مجوس را
7 خواند وازيشان در يافت كه كدامين وقت ستاره بديشان نموده شد * وايشانرا در بيت
8 اللحم فرستاد * وبديشان كفت برويد وبر كودك تفحص كنيد * چون اورا بيابيد *
باز پيش من آييد وروي بمن بنماييد * كه من نيز بروم واورا سجود كنم * چون از ملك
9 اين سخن شنيدند رفتند * وآن ستاره * كه در مشرق ديده بودند پيشاپيش ايشان ے
رفت * تا بدان مقام رسيد كه كودك انجا بود * وستاره بر سر ان مقام ايستاد * [* چون ديدند
10 ستاره را] مجوسيا عظيم شادمان شدند * * ودر خانه اندر رفتند * وكودك را با مريم مادرش
11 ديدند * سر بزمين نهادند وبراي [او] سجود كردند وخزينهاء خود را كشادند قربان
پيش او كشيدند زر ومر وكندرو * ودر خواب بديشان نموده شد كه پيش هيروديس
12 باز نكردند براه ديكر بولايت خود رفتند

پنجم رفتن مسيح در مصر

* چون ايشان رفتند فرشتهء خدا بيوسف در خواب نمود * وبدو كفت برخيز بستان كودك را
13 ومادرش را * وبسوي مصر بكريز وانجا باش * تا انكه كه بتو بكويم * براي انك هيروديس كودك
را ے طلبد تا كم كند * * انكه يوسف برخيزيد كودك را ومادرش را ستد وقت شب در
14 15 مصر كريخت * وانجا ماند تا وقتي كه هيروديس مرد تا تمام شود انچ از خداوند كفته شد
بر زبان پيغامبر

نبوت

از مصر پسر خودرا خواندم *

Herodes rex cùm audisset, timuit ipse, & tota Hierosolyma cum eo. Et congregavit sacerdotes, & magnates, & scribas populi, & ex eis percontatus est, ubinam loci Christus nasciturus esset. Illi dixerunt in Bethlehem Jehuda; quia sic in Propheta scriptum est:

Prophetia.

Tu etiam, ô Bethlehem Jehuda, non es minima inter reges Jehuda; propterea quòd ex te prodibit rex, ille est qui pascet populum meum Israel. Tunc Herodes clam vocavit Magos, & ab illis compertum habuit quonam tempore stella eis apparuisset. Et eos in Bethlehem misit, eisque dixit, Ite, & de puerulo inquirite, & cùm inveneritis eum, redite ad me, vultumque mihi conspiciendum præbete, ut ego etiam profectius adorem eum. Cùm à rege hunc sermonem audissent, profecti sunt, & ipsa stella, quam in Oriente viderant, rectà ante eos proficiscebatur, usque dum ad illum locum perveniret ubi erat puerulus; & stella in vertice ejus loci stetit. Cùm vidissent stellam Magi valde lætati sunt. Et domum ingressi puerulum cum Maria matre sua viderunt, cui capite humi inclinato adorationem præstiterunt: & apertis manticis suis munus ei obtulerunt; aurum, & myrrham, & thus. Et per somnium eis ostensum est ne ad Herodem reverterentur, per viam igitur alsam in regionem suam abierunt.

V. Profectio Christi in Ægyptum.

Cùm illi abiissent, Angelus Domini Josepho per somnium apparuit, dixitque ei; Surge, accipe puerulum & matrem ejus, & in Ægyptum fuge, & illic esto usquedum dicam tibi: Quia Herodes puerulum quærit, ut perdat. Tunc Joseph surgens puerulum & matrem ejus accepit tempore nocturno, & in Ægyptum fugit: Et illic mansit usque ad tempus quo Herodes mortuus est; ut impleretur quod à Domino dictum est per linguam Prophetæ:

Prophetia.

Ex Ægypto filium meum vocavi.

Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valdè, & mittens
16 Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας Β'.
occidit omnes pueros qui in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus,
ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς,
à bimatu, & infra, secundùm tempus quod perquisivit à Magis.
ἀπὸ διετοῦς, καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων.
Tunc adimpletum est dictum per Jeremiam Prophetam, dicentem; Vox in
17 18 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ ἐν
Rama audita est, ploratus, & ululatus & ejulatus multus, Rachel plorans
Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος, καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ κλαίουσα
natos suos, & noluit consolari, quia non sunt. Desinente
19 τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. Τελευτήσαντος
autem Herode, ecce angelus Domini secundùm somnium apparet Joseph in
τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν
Ægypto, Dicens; Excitatus accipe puerum & matrem ejus, & vade
20 Αἰγύπτῳ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου
in terram Israel: mortui sunt enim quærentes animam pueri.
εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
Ille autem excitatus accepit puerum & matrem ejus, & venit in terram
21 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν
Israel. Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode
22 Ἰσραήλ. Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρῴδου
patre suo, timuit illò ire. Responsus autem secundùm somnium,
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ,
secessit in partes Galilææ. Et veniens commigravit in civitatem dictam
ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην 23
Nazareth: ut impleretur dictum per Prophetas, Quòd Nazaræus
Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, Ὅτι Ναζωραῖος
vocabitur.
κληθήσεται.

CAP. III. γ'.

Γ'. In autem diebus illis accedit Joannes Baptista, prædicans in deserto
Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνε(ται) Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ 1
ζ Judææ, Et dicens, Pœnitemini: appropinquavit enim regnum cœlorum. Hic enim est
γ τῆς Ἰουδαίας, Καὶ λέγων, Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οὗτος γάρ ἐστιν 2 3
ι pronuntiatus ab Esaia Propheta, dicente; Vox clamantis in deserto;
α ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ,
θ Expedite viam Domini, rectas facite semitas ejus. Ipse autem Joannes
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης 4
ε habebat indumentum suum è pilis cameli, & zonam pelliceam circa lumbum suum:
εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ·
esca autem ejus erat locustæ & mel sylvestre. Tunc exibat ad eum Hierosolyma,
ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, 5
& omnis Judæa, & omnis circumvicinia Jordanis. Et baptizabantur in Jor-
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορ- 6
dane ab eo, confitentes peccata sua.
δάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tum Herodes quum vidisset se à Magis illu- 16
sum esse, excanduit vehementer, mittens-
que interficere fecit pueros omnes Bethle-
hem, & universorum confinium ejus, à nato
duos annos & infrà, secundùm tempus quod
exquisierat ex Magis. Tunc impletum est 17
id quod dictum est per Jeremiam prophe-
tam, dicentem; Vox audita est in Ra- 18
ma, fletus & lamentum multum: Rachel plo-
rans super filios suos, renuitque consolari,
eò quòd non extent.

Ad oblationem cædis Infantium. 5.

Quum autem obiisset rex Herodes, visus est 19
angelus Domini in somnio ipsi Joseph in Æ-
gypto, & ait illi; Surge, ducito puerum & 20
matrem ejus, & proficiscere in terram Isra-
el; mortui sunt enim illi, qui quærebant ani-
mam pueri. Itaque Joseph surgens, duxit 21
puerum & matrem ejus, & venit in terram
Israel. Quum autem audivisset Archelaum
in Judæa regem esse loco Herodis patris sui,
timuit illuc proficisci. Et visum est ei in 22
somnio, eundum esse in regionem Galilææ.
Quare venit, habitavitque in civitate, quæ 23
vocatur Nazareth; ut impleretur id quod
dictum est per prophetam, Fore ut Nazarenus
vocaretur.

Festo Epiphaniæ. 6.

CAP. III.

1 Illis autem ipsis diebus venit Johannes Ba-
ptista, & prædicabat in deserto Judææ, &
2 dicebat; Pœnitentiam agite, appropin-
quavit regnum cœlorum. Is enim est qui 3
dictus est per Isaiam prophetam; Vox
clamantis in deserto, Parate vias Domini, &
adæquate semitas ejus. Ipse autem Jo- 4
hannes habebat vestimentum suum è pilis
camelorum, zonamque pelliceam circum
lumbos suos, & cibus ejus *erant* locustæ &
mel agreste. Tunc exibat ad eum Jerusa- 5
lem, & tota Judæa, totaque regio ambiens
Jordanem. Et baptizabantur ab eo in 6
Jordane flumine, confitentes peccata sua.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወሶበ : ርእየ : ሄሮድስ : ከመ : ተሰለቀ : ዳቤሁ : ሰብእ : ስግል : ተመዐዐ : ጥቀ : ወፈነወ : ይ
ቅትሉ : ኵሎ : ሕፃናተ: ዘቤተ : ልሔም : ወዘመደቤ : ኵሉ : ለድንጊሃ : ዘእመክልሌ : ዲመ
17 ት : ወዘይንእስሂ : በከመ : መዋዕለ : ዘተጠየቀ : እመኃበ : እለ : ሰገል::=ፁ ለሜሃ : ተፈጽ
18 መ : ዘተብህለ : በሌርሚያስ : ነቢይ : እንዘ: ይብል:=ፁ ቃል : በራማ : ተሰምዐ : ብኪይ:ወስቃ
ቃወ : ብዙኅ: ራኄል : እንዘ : ትበኪ:በእንተ: ውሉደ : ወተለቢ : ተናዝዘ : እሙ : ሊኆዋ :
19 ውሉደ::=ፁ ወመዊቶ : ሄሮዴስ : ናሁ : መልእክ : እግዚአብሔር : ለስተርኦኮ : በሕልመ :
20 ለዮሴፌ : በግብጽ:=ፁ እንዘ : ይብል : ተንሢእከ : ንሣእ : ሕፃን : ወእሞ : ወሖር : ውስተ: ም
21 ድረ: እስራኤል : እስመ : ሞቱ : ኵሎሙ : እለ : ያኅሠሥዎ : ለነፍሰ : ዝሕፃን:=ፁ ወተን
22 ሢእ : ነሥእ: ሕፃን : ወእሞ : ወበእ: ምድረ: እስራኤል::=ፁ ወሰሚዖ: ከመ : አርኬላኦስ : ይ
ነግሥ : ለይሁደ : ህየንተ: አቡሁ: ሄሮድስ : ፈርሀ: ህየ: ሖዊረ : ወለስተርኦኮ : በሕልመ : ወተ
23 ግሕሠ : ደወሱ: ገሊላ::=ፁ ወበጺሖ: ኀደረ: እንተ: ስማ: ንዝሬት: ከመ: ይትፈጸመ : ዘተብሃ
ለ : በነቢይ : ከመ: ናዝራዌ : ይሰመይ : ውልድየ::=ፁ

1 3 በእንተ: ዮሐንስ: ዛከመ:ሰበከ : መንግሥተ : ሰመያት: ወበውእቱ : መዋዕል : በጽሐ :
2 ዮሐንስ : መጥምቅ : እንዘ : ይሰብክ:በገሊም : ይሁደ:=ፁ እንዘ : ይብል : ነስሑ : እስመ : ቀ
3 ርበት : መንግሥተ : ሰማያት::=ፁ እሰመ : ውእቱ : ዘተብህለ : በኢሳይያስ : ነቢይ : እንዘ :
ይብል : ቃል : ዘይጸርኅ : በገደመ : ለስተደልው : ፍናተ : ለእግዚአብሔር : ወርቱዐ : ግበሩ :
4 መጽያሕቶ::=ፁ ወውእቱ : ዮሐንስ : ልብሱ : ዘይለብስ : ዘጸጕረ : ገመል : ወቅናቱ : ዘእዶ
5 መ : ውስተ : ሐቋሁ : ወሲሰዩ : እንበጦ : ወመዓረ : ገደመ:=ፁ ወትወፅእ : ኀቤሁ : ኩላ :
6 ሊየሩሰሌም : ወኩላ : ይሁደ : ወኩሉ : ለድንጊሁ : ለዮርደኖስ:=ፁ ወይጠመቁ : ውስተ :
ዮርደኖስ : ፈለግ : እመኃቤሁ: እንዘ : ይትለመኑ: ኀጠውኢሆሙ::=ፁ

Et videns Herodes quòd illuserant super eum magi, iratus est valdè: & misit 16
occidere omnes parvulos qui in Bethlehem, et qui in omnibus finibus ejus erant,
qui à duobus annis & juniores erant, secundùm tempus quod exquisierat à Ma-
gis. Tunc impletum fuit quod dictum est ab Hieremia propheta dicente, 17
Vox in Rama audita est, fletus & ejulatus multus: Rachel flens propter filios 18
suos recusavit consolationem accipere quia non sunt ipsi, filii sui. Et mortuo 19
Herode ecce Angelus Domini apparuit in somnio Josepho in Ægypto; Dicens, 20
Suscita te, accipe parvulum & matrem ejus, & proficiscere in terram Israel:
quoniam mortui sunt omnes illi qui quærebant animam parvuli. Et consur- 21
gens accepit parvulum & matrem ejus, & venit in terram Israel. Et audi- 22
ens quòd Archelaus gubernabat Judæam loco patris sui Herodis timuit illuc
ire, & visione commonitus fuit in somnio, & secessit in partes Galilææ. Et 23
veniendo habitavit in urbe *cujus nomen Nazareth: ut impleretur quod di-*
ctum fuit per prophetam, Quòd Nazarenus vocabitur filius meus.

CAP. III. De Johanne, quomodo prædicabat regnum cœlorum.

ET in illo tempore venit Johannes Baptista prædicans in deserto Judææ; 1
Dicens, resipiscite, quoniam appropinquavit regnum Cœlorum. Quoniam hic 2
est ille qui prædicatur per Esaiam prophetam, dicentem; Vox clamantis in de- 3
serto, Parate viam Domini, & rectam facite semitam ejus. Et ipsius Johan- 4
nis vestimentum quo vestitus erat è pilis camelorum, & zona pellicea super
lumbos ejus, & cibus ejus locustæ & mel agreste. Et exivit ad eum tota Hie- 5
rosolyma, & tota Judæa, & tota regio Jordanis. Et baptizabantur in Jor- 6
dane fluvio ab eo, confitentes peccata sua.

Versio VULGATA LATINA.

16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valdè, & mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus, à bimatu
17 & infra, secundùm tempus quod exquisierat à Magis. Tunc adimpletum est quod
18 dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem; Vox in Rhama audita est, ploratus & ululatus multus: Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non
19 sunt. Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph
20 in Ægypto, Dicens; Surge, & accipe puerum, & matrem ejus, & vade in ter-
21 ram Israel: defuncti sunt enim, qui quærebant animam pueri. Qui consurgens,
22 accepit puerum, & matrem ejus, & venit in terram Israël. Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit illò ire: & admonitus in somnis, secessit in partes Galilææ. Et veniens habitavit in civitate quæ vocatur
23 Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per Prophetas; Quoniam Nazaræus vocabitur.

CAP. III.

1 IN diebus autem illis venit Joannes Baptista prædicans in deserto Judææ, Et di-
2 cens; Pœnitentiam agite: appropinquavit enim regnum cœlorum. Hic est
3 enim, qui dictus est per Isaiam Prophetam dicentem; Vox clamantis in deserto:
4 Parate viam Dñi: rectas facite semitas ejus. Ipse autè Joannes habebat vestimentũ de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem ejus erat lo-
5 custæ, & mel sylvestre. Tunc exibat ad eum Jerosolyma, & omnis Judæa, & omnis
6 regio circa Jordanem: Et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 حينيذ لما راي هيرودس سخريه المجوس به غضب جدا * وارسل فقتل كل الاطفال ببيت
17 لحم وكل تخومها من ابن سنتين فما دون كنحو الزمان الذي تحققه من المجوس * حينيذ
18 تم ما قيل من ارميآء النبي [] * صوت سمع في الرامه بكآء ونوح [] كثير * راحيل تبكي علي
19 بنيها ولا تريد ان تتعزي لفقدهم * فلما مات هيرودس ظهر ملك الرب ليوسف في الحلم بمصر *
20 قايلا قم فخذ الطفل وامه واذهب الي ارض اسرائيل فقد مات الذين يطلبون نفس الطفل *
21 فقام واخذ الطفل وامه وجاء الي ارض اسرائيل * فلما سمع ان ارسلاوس قد ملك علي
22 اليهوديه عوض هيرودس ابيه خاف ان يذهب الي هناك * فاخبر في الحلم وذهب الي تخوم
23 الجليل * فاتي فسكن في مدينه تدعي ناصره ليتم ما قيل من الانبياء انه يدعي ناصريا *

1 * الفصل الخامس * وفي تلك الايام جاء يوحنا المعمداني يكرز في برية يهودا * قايلا
2 توبوا فقد اقترب ملكوت السموات * لان هذا هو الذي قيل من اشعيا النبي اذ يقول صوت
3 صارخ في البريه اعدوا طريق الرب وسهلوا سبله * وكان لباس يوحنا من وبر الابل ومنطقه
4 جلد علي حقويه * وكان طعامه الجراد وعسل البر * حينيذ خرجوا اليه من يروسليم وكل
5 اليهوديه * وجميع كور الاردن * وكانوا يعمدهم في نهر الاردن معترفين بخطاياهم *
6

Tunc cùm vidisset Herodes illusionem Magorum sibi, iratus est valde: & misit & occidit omnes infantes in Bethlehem, & omnibus finibus ejus, a filio duorum annorũ & infra: secundùm tempus quod certò sciverat à Magis. Tunc adimpletum est quod dictum est ab Ieremia prophetа; Vox audita est in Rama, ploratus & gemitus multus: Rachel plorans super filios suos, & noluit consolari ob eorum absentiam. Cùm autem mortuus esset Herodes, apparuit angelus Domini Josepho in somnio in Ægypto, Dicens; Surge, & accipe infantem & matrem ejus, & vade in terram Israel: jam enim defuncti sunt qui quærebant animam infantis. Itaque surrexit & accepit infantem & matrem ejus, & venit in terram Israel. Cùm verò audisset quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit ire illuc: verùm admonitus fuit in somnio, & abiit in fines Galilææ. Et venit; & habitavit in civitate quæ vocatur Nazareth; ut adimpleretur quod dictum est à prophetis; Quoniam vocabitur Nazaræus.

I. Sectio quinta. CAP. III.

IN diebus autem illis venit Johannes Baptista prædicare in deserto Judææ, Dicens; Pœnitentiam agite; jam enim appropinquavit regnum cœlorum. Quoniam hoc est quod dictũ est ab Esaia prophetа, quando dicit; Vox clamans in deserto, Parate viam Domini, & explanate semitas ejus. Erat autem vestimentum Johannis de pilis camelorum, & zona pellis circa lumbos ejus: & erat cibus ejus locustæ & mel deserti. Tunc exierunt ad eũ ex Jerusalem, et omni Judæa, et omni regione Jordanis: Et baptizabat eos in flumine Jordanis, cõfitentes peccata sua.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 ششم كشتن هيروديس كودكان بيت اللحم را * چون هيروديس ديد
كه مجوسيان بروي افسوس كردند بغايت خشمناك كشت وفرستاد كه هر كودكي كه
17 در بيت اللحم وپيرامون هست از دو ساله پسر وزيرتر بقدر ان روزكار كه از مجوس پرسيده
18 بود وهمه را كشتند * انكه تمام شد انچ از ارمياء پيغامبر گفته شد نبوت * اواز
شنوده شد در رامه گريستني وزاري بس بسيار راحيل بر فرزندان خود وتعزيت را نمي پذيرد
19 براي انك نيستند * هفتم باز آمدن مسيح از مصر * چون هيروديس ملك مرد
20 فرسته خداوند در زمين مصر بيوسف در خواب نمود * كه كودك را ومادرش را بر گير
21 وبزمين اسرائيل برو كه مرده اند انانكه هلاك كودك ميخواستند * انكه برخاست
22 كودك را برداشت ومادرش وآمد سوي زمين اسرايل * چون شنيد كه ارگلاوس در يهودا
ملك شد عوض هيروديس پدر خود ترسيد كه انجا برود وباز در خواب نموده شد كه
23 بولايت جليل برود * وآمد مقام گرفت در شهري كه نامش ناصره است تا تمام شود انچ در
پيغمبر گفته شد كه ناصري خوانده شود

1 هشتم آمدن يحيي * ودران روزكار
آمد يحيي شوينده كه اورا يوحنا گويند منادي ميزد در ويرانهء يهود * وگفت توبه
2 كنيد زيرا ملكوت آسمان نزديك شد * بزاي انك اينست انك در ايشعيا پيغامبر گفته شد
3 اواز منادي ميزند در خراي اماده بداريد راههاء خداوند را وكدركاه او هموار بداريد *

4 نهم شستن يحيي خلق را * اين يحيي را پوشش از پشم شتر بود * وزنار ادیم در
ميانش بسته * وخوردن او ملخ * وانگبين بياباني * انكه مردم از اورشليم واز همهء يهود * واز همه
5 ولايتها كه پيرامون اردنست بدر ميآمدند * ودر دست او شسته ميشدند * برود خانهٔ
6 اردن اندر وبگناههاء خود مقر ميشدند *

VI. Cædes parvulorum Bethlehem ab Herode.

Cùm Herodes vidisset quòd Magi ipsũ ludos fecissent, valdè iratus est: & misit ut omnem puerulum interficerent qui in Bethlehem & circumjacentibus erat à bimulis & inferiùs, juxta tempus quod à Magis inquisiverat; & omnes interfecerunt. Tunc impletum est quod à Jeremia propheta dictum est:

Prophetia.

Vox audita est in Rama, fletus et planctus valde magnus, Rachel flens pro filiis suis, & consolationem non admittit, eò quòd non sunt.

VII. Reditus Christi ex Ægypto.

Quum Herodes rex mortuus esset, Angelus Domini in terra Ægypti Josepho in somnio apparuit. Dixitque, Quin puerulum & matrem ejus tolle, & proficiscere in terram Israelis: quia mortui sunt illi qui interitum puerulo cupiebant. Tunc surgens puerulum sustulit & matrem ejus, & venit in terram Israelis. Audito autem quòd Archelaus in Judæa rex esset pro Herode patre suo, timuit illuc ire: & rursùs in somnio admonitus est ut in regionem Galilææ iret. Et veniens locum cepit in civitate cujus nomen est Nazreh: ut impleretur quod in Propheta dictum est, quòd Nazaræus vocaretur.

CAP. III.

VIII. Adventus Johannis.

ET eo tempore venit Jahja Baptista (quem Johannem vocant) & prædicavit in deserto Judææ. Et dixit, Pœnitentiam agite, quia regnum cœlorum prope fit. Eò quòd hic est ille qui dictus est in Esaia propheta, Vox clamantis resonat in deserto, Parate vias Domini, & semitam ejus complanate.

IX. Baptizat Johannes populum.

Ipsius Johannis vestimentum ex lana camelina erat, zona pellicea lumbos ejus cingente: cibus autem ejus locusta, & mel sylvestre. Tunc viri ex Hierosolyma, & ex universa Judæa, & ex omnibus regionibus quæ Jordani circumjacebant, egressi sunt. Et per manum ejus baptizati sunt in fluvio Jordane, & peccata sua confessi sunt.

Videns autem multos Phariſæorum & Sadducæorum venientes ad baptiſmum ſuum, dixit eis; Generatio viperarum, quis demonſtravit vobis fugere à futura ira? Facite ergò fructum dignum pœnitentiæ. Et ne arbitremini dicere in vobiſipſis, Patrem habemus Abraham: dico enim vobis, quoniam poteſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ. Jam verò & ſecuris ad radicem arborum adjacet. Omnis ergò arbor non faciens fructum bonum, exciditur, & in ignem jacitur. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem poſt me venit, fortior me eſt: cujus non ſum idoneus calceamenta portare, ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto & igni. Cujus ventilabrum in manu ſua, & permundabit aream ſuam, & congregabit triticum ſuum in horreum: at paleam comburet igni inextinguibili. Tunc accedit Jeſus à Galilæa in Jordanem ad Joannem, baptizari ab eo. At Joannes prohibebat eum, dicens; Ego uſum habeo à te baptizari, & tu venis ad me? Reſpondens autem Jeſus dixit ad eum, Sine interim: ſic enim decet nos implere omnem juſtificationem. Tunc dimittit eum. Et baptizatus Jeſus, aſcendit ſtatim de aqua: Et ecce aperti ſunt ei cœli, & vidit ſpiritum Dei deſcendentem ſicut columbam, & venientem ſuper eum. Et ecce vox de cœlis, dicens; Hic eſt filius meus dilectus, in quo complacui.

CAP. IV.

Tunc Jeſus actus eſt in deſertum à Spiritu, tentari à diabolo. Et jejunans dies quadraginta & noctes quadraginta, poſtremùm eſuriit. Et accedens ei tentator, dixit; Si filius es Dei, dic ut lapides iſti panes fiant.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quum autem videret multos è Phariſæis & Saducæis venientes ut baptizarentur, ait illis; Generatio viperarum, quis vobis indicavit, ut fugeretis ab ira ventura? Facite igitur fructus dignos pœnitentiâ. Neque cogitetis & dicatis in animabus veſtris, Pater eſt nobis Abraham: etenim dico vobis, Deum poſſe ex lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahamo. Ecce autem ſecuris poſita eſt ad radicem arborum: omnis igitur arbor quæ bonos fructus non facit, exciditur & in ignem cadit. Ego baptizo vos aquâ ad pœnitentiam: ille verò qui poſt me veniet, fortior me eſt, cujus non ſum dignus calceamenta ſublevare; ipſe baptizaturus eſt vos in Spiritu ſanctitatis & igne: Is in cujus manu ventilabrum eſt, & expurgat areas ſuas, & triticum cogit in horrea ſua, paleámque comburit igni inextinguibili. Tunc venit Jeſus à Galilæa in Jordanem ad Johannem ut baptizaretur ab eo. Ipſe autem Johannes prohibebat eum, & dicebat; Ego neceſſe habeo baptizari à te, & tu ad me veniſti? Ipſe verò Jeſus reſpondens, ait illi; Permitte nunc; ſic enim decet nos adimplere omnem rectitudinem; & tunc permiſit illi. Quum autè baptizatus fuiſſet Jeſus, ſtatim aſcendit ex aqua, & apertum eſt ei cœlum, & ſuſpexit ſpiritum Dei deſcendere ſicut columbam, & veniſſe ſuper ipſum. Et ecce vox è cœlo, dicens; Hic eſt filius meus dilectiſſimus in quo mihi complacui.

Dominica introitûs jejunii, & ad oblationem Quadrageſimæ. 7.

CAP. IV.

Tunc Jeſus ductus eſt à Spiritu ſanctitatis in deſertum, ut tentaretur ab accuſatore. i. *diabolo.* Et jejunavit quadraginta diebꝰ & quadraginta noctibꝰ: poſtremò verò eſuriit. Et accedens ille qui tentat, dixit ei; Si filius Dei es, dic ut iſti lapides panes fiant.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*

7 ወርእየ ፡ ብዙኃነ፡ ፈሪሳዊያነ ፡ ወሰዱቃዊያነ ፡ እንዘ፡ ይመጽሉ፡ ውስተ ፡ ጥምቀቲ፡ ጽምዊተ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ትውልደ ፡ እፍዊት ፡ መድር፡ መኑ፡ ለመረክሙ፡ ትጥየጹ፡ እመእንተ፡ ትመጽእ፡ መ
8 ዐት፡፡=፡ ግበረኬ ፡ እንከ ፡ ሠናየ ፡ ፍሬ ፡ዘይደልወክሙ ፡ ለንሰሐ፡=፡ ወኢይመስልክሙ ፡ በብ
9 ሂለ ፡ እበ ፡ ብነ ፡ ለብርሃምሃ ፡፡ እብበክሙ ፡ ኀመ ፡ ይክል ፡ እግዚአብሔር ፡ እመእሳ ፡ እዕ
10 ባን ፡ ለእሠእ ፡ ውሉደ ፡ ለለብርሃም፡=፡ ወዶሊ ፡ ናሁ ፡ መሕጸ ፡ ውስተ ፡ ጕንደ ፡ዕፀው ፡ ደ
ንብር፡፡ ኵሉኬ ፡ ዕፀ ፡ ዘሊይፈሪ ፡ ፍሬ ፡ ሠናየ ፡ ይትገዘም ፡ ወውስተ ፡ እስተ ፡ ይትወደይ፡፡=፡
11 ለእሰኬ ፡ በሚይ ፡ ለጠመቀክሙ ፡ ለንስሐ ፡ ወዘሊመድኅሬነሰ ፡ ይመጽእ ፡ ይጸንዕ ፡ እመኔየ ፡
ዘሊይደልወኒ ፡ ለሠእነ ፡ እጸር ፡ ወውጥቱሰ ፡ ያጠመቀክሙ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወበእሰት፡፡=፡
12 ዘመሠሌ ፡ ውስተ ፡ እይሁ ፡ ወያነጽሕ ፡ ዐወደ ፡ ወያስተጋብእ ፡ ስርናዮ ፡ ውስተ ፡ መዝገቡ ፡ ወ
13 ሐሠርሰ ፡ ያወጺ ፡ በእሰት ፡ ዛሊይጠፍእ፡=፡ ለጲሃ ፡ መጽአ፡ ሊየሱስ፡ እመገሊላ፡ ውስተ፡ ዮ
14 ርደናስ ፡ ኀበ ፡ ዮሐንስ ፡ ኀመ ፡ ይጠመቅ ፡ እመኀቤሁ፡=፡ ወዮሐንስሰ ፡ ይክልሶ ፡ እንዘ ፡ ይብ
15 ል ፡ እነ ፡ እፈቅድ ፡ እመኀቤከ ፡ እጠመቅ ፡ ወእንተ ፡ ትመጽእ ፡ ኀቤየ፡፡=፡ ወአሠአ ፡ ሊየሱ
ስ ፡ ወይቤሎ ፡ ኀደግ ፡ ይእዜሰ ፡ ኀመዝ ፡ ተድላ፡ ውእቱ፡ ለነ፡ንፈጽም ፡ ኵሎ ፡ ጽድቀ፡ ወእመ
16 ዝ ፡ ኀደጎ፡፡=፡ ወተጠሚቆ ፡ ሊየሱስ፡ ሶቤሃ፡ ወፀለ፡ እሚይ ፡ ወናሁ ፡ ተርኅወ ፡ ሰሚይ ፡ ሎቱ ፡
17 ወርእየ ፡ መንፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይወርደ ፡ ኀመ ፡ ርግብ ፡ ወነበረ ፡ ላዕሌሁ፡=፡ ወና
ሁ ፡ መጽአ ፡ ቃል ፡ እመሰሚይ ፡ ዘይብል ፡ ዝውእቱ ፡ ወልድየ ፡ ዘለፈቅር ፡ ዘቦቱ ፡ ሠመር
ኩ፡፡=፡

14 በቀደሚ ፡ ቋንበተ ፡ ለ ይሁድ ፡ ዘጸመ፡ ወእመዝ ፡ ሊየሱስ፡ ለዕረኅ ፡መንፈስ ፡ ገደመ ፡ ይ
2 ትጫነር፡ እመሓ፡ ዲያብሎስ፡=፡ ወጸዊሞ ፡መዋዕለ፡ ዛ ወለርብዓ ፡ለያልየ ፡ወእመድኅሬዝ፡
3 ርኅበ፡፡=፡ ወቀርበ ፡ ዘያጫነር ፡ ወይቤሎ ፡ እመ ፡ ወልዱሰ ፡ ለንተ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በል ፡
ኀመ ፡ እሱ ፡ ለእበን ፡ ኅብስተ ፡ ይኩኑ፡=፡

Et vidit multos Phariſæos & Sadducæos venientes in Baptiſmum ejus eâm, & dixit iis; Generatio viperarum, quis dixit vobis fugere ab hâc venturâ irâ. Facite igitur bonum fructum qui diſponat vos ad pœnitentiam. Et ne exiſtimetis vobiſcum in dicendo, Pater eſt nobis Abraham: dico vobis quòd poteſt Deus ex hiſce lapidibus ſuſcitare filios Abrahamo. Jam ecce ſecuris ad radicem arborum poſita eſt: omnis igitur arbor quæ non fert fructum bonum excidetur & in ignem projicietur. Ego igitur in aqua baptizabo vos ad reſipiſcentiam, & qui poſt me veniet, me fortior eſt; cujus ſoleas mihi non convenit portare: ipſe baptizabit vos in ſpiritu Sancto & in igne. Cujus ventilabrum in manu ejus, & purgabit aream ſuam, & colliget triticum ſuum in horreum ſuum: & paleam exuret in igne qui non extinguetur. Tunc venit Jeſus à Galilæa in Jordanem ad Johannem, ut baptizaretur ab eo. Et Johannes prohibebat eum, dicens; Ego vellem à te baptizari, & tu venies ad me? Et reſpondit Jeſus, & dicit ei; Permitte nunc: ſic enim nos oportet implere omnem juſtitiam: & tunc permiſit eum. Et baptizatus Jeſus ſtatim exivit ex aqua: & ecce aperti ſunt cœli ei, & vidit ſpiritum Dei deſcendentem tanquam columbam, & ſedit ſuper eum. Et ecce venit vox è cœlis, dicens; Hic eſt filius meus quem amo, in quo complacui.

CAP. IV. In introitu Sabbati Judaici Jejunii.

Et tunc Jeſum aſcendere fecit Spiritus in deſertum tentari à diabolo. Et cùm jejunâſſet dies quadraginta, & quadraginta noctes, tum poſtea eſuriit. Et approinquavit tentator ejus, & dixit ei; Si filius tu Dei, dic ut hi lapides panes fiant.

Versio VULGATA LATINA.

7 Videns autem multos Pharisæorum, & Sadducæorum, venientes ad baptismum
8 suum, dixit eis; Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura
9 ira? Facite ergò fructum dignum pœnitentiæ. Et ne velitis dicere intra vos;
Patrem habemus Abraham: dico enim vobis, quoniam potens est Deus de lapi-
10 dibus istis suscitare filios Abrahæ. Jam enim securis ad radicem arborum posita
est. Omnis ergò arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem
11 mittetur. Ego quidem baptizo vos in aquâ in pœnitentiam: qui autem post
me venturus est, fortior me est, cujus non sum dignus calceamenta portare: ipse
12 vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni. Cujus ventilabrum in manu sua: &
permundabit aream suam: & congregabit triticum suum in horreum, paleas au-
13 tem comburet igni inextinguibili. Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem ad
Joannem, ut baptizaretur ab eo. Joannes autem prohibebat eum, dicens; Ego 14
à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem Jesus, dixit ei; 15
Sine modò: sic enim decet nos implere omnem justitiam. Tunc dimisit eum.
Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aquâ, & ecce aperti sunt ei cœli: 16
& vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se. Et 17
ecce vox de cœlis, dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

CAP. IV.

1 Tunc Jesus ductus est in desertum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo. Et cùm 2
jejunâsset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Et acce- 3
dens tentator dixit ei; Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فلما راءى كثيرين من الفريسيين والصدوقيين واردين الي معموديته قال لهم يا اولاد الافاعي *
8 من دلكم على الهرب من الغضب الاتي * اعملوا الان ثمرة تليق بالتوبة * ولا تقولوا ان
9 ابانا ابراهيم * اقول لكم ان الله لقادر ان يقيم من هذه الحجارة بنين لابراهيم * هاء الفاس
10 موضوع على اصول الشجر * فاية شجرة لا تصنع ثمرا صالحا تقطع وتلقى في النار * انا اعمدكم
11 بالماء للتوبة * والذي ياتي بعدي هو اقوي مني * ولا استحق ان احل سيور حذائيه * وهو يعمدكم
12 بروح القدس والنار * الذي بيده الروس ينقي بيدره * ويجمع قمحه في الاهراء ويحرق
13 التبن بنار لا تطفاء * حينيذ اتي يسوع من الجليل الي الاردن ليعتمد من يوحنا * فامتنع
14 يوحنا منه وقال انا المحتاج ان اعتمد منك افاتيت اتي الي * اجاب يسوع دع الان فهكذا يجب
15 لنا ان نكمل كل بر حينيذ تركه * فلما اعتمد يسوع للوقت صعد من الماء * فانفتحت له
16 السموات ورائ روح الله نازلا كمثل حمامة جايا اليه * واذا صوت من السموات قايلا هذا
17 هو ابني الحبيب الذي به سررت *

* الفصل السادس *

1 * وللوقت اخرج الروح يسوع الي البرية * ليجرب من ابليس * فصام اربعين نهارا واربعين ليلة *
2 وجاع اخيرا * فجاء المجرب قايلا له ان كنت ابن الله فقل ان تصير هذه الحجارة خبزا *
3

Cùm autē vidisset multos ex Phariſæis 7
& Saducæis venientes ad baptiſmū ſuū,
dixit eis; Nati viperarū, quis demonſtra-
vit vobis fugere ab ira ventura? Facite 8
ergò fructum congruum pœnitentiæ. Et ne 9
dicatis, quòd pater noſter eſt Abrahā. Di-
co vobis quòd Deus potens eſt ſuſcitare
ex iſtis lapidibus filios Abrahæ. Ecce 10
ſecuris poſita eſt ad radices arborum.
Quæcunq; igitur arbor quæ non fructi-
ficat fructum bonū, excidetur, & proji-
cietur in ignem. Ego baptizo vos aquâ 11
ad pœnitentiam: qui autē venit poſt me,
eſt fortior me, & non ſum dignus ſolvere
corrigias calceorum ejus, ipſeq; baptiza-
bit vos in Spiritu ſancto & igne. Cujus 12
in manu ventilabrum, quo mundat aream
ſuam: & congregabit triticum ſuum in
horrea, comburetque paleam igne inex-
tinguibili. Tunc venit Jeſus à Galilæa 13
in Jordanē, ut baptizaretur à Johanne.
Retraxit autem ſeſe Johannes ab eo, & 14
ait; Ego ſum qui egeo baptizari à te, &
tu venis ad me? Reſpondit Jeſus; Per- 15
mitte modò, ſic enim decet nos perficere
omnem juſtitiam. Tunc permiſit illi. Cùm 16
autem baptizatus eſſet Jeſus; protinus
aſcendit ab aqua, & aperti ſunt ei cœli:
& vidit ſpiritū Dei deſcendentem ſicut
columbam, & venientē ad ipſum. Et ecce 17
vox de cœlis, dicens; Hic eſt filius meus
dilectus, in quo dilector.

Sectio ſexta. *CAP. IV.*

ET illicò eduxit Spiritus Jeſum in 1
deſertum, ut tentaretur à diabolo. Et je- 2
junavit quadraginta diebus & quadra-
ginta noctibus, & eſuriit tandem. Et ac- 3
ceſſit tentator, dicens ei; Si tu es filius
Dei, dic ut fiant iſti lapides panis.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * چون ديد كه از زادقه ومعتزلان بسياران مي آيند كه شسته شوند * بديشان گفت *
اي فرزندان مارهاء افعي * كيست انك شمارا اگاه كرد كه بگريزيد از خشم كه مي آيد *
8 * اكنون ميوه بسازيد كه توبه را شايد وبرازد * ومپنداريد وبگوييد در نفس خود * كه ابرهيم
9 پدر داريم * اكنون بشما مي گويم * كه خدا تواناست كه ازين سنگها از براي ابرهيم فرزندان
10 برخيزاند * * اينك تبر بر بيخ درختان نهاده شد وهر درخت كه ميوه نيك ندهد * بريده
شود وبآتش بيوفتد * من براي توبت شما را در آب مي شويم * انك از پس من مي آيد از من
11 زورمند ترست انك نمي ارزم كه بند كوش اورا * از پاي او بگشايم * آنك او شما را در
12 آتش ودر روح القدس بشويد * * انك در دست خود پاروداره * خرمنهاء خود را پاك كند *
گندم در انبارهاء خود بنهد * وكاه را باتشي بسوزاند كه هر گز ان آتش نخسبد
13 دهم انك مسيح در اردن شسته شد * انكه عيسي از جليل باردن آمد
14 پيش يحيي تا بردست او شسته شود * يوحنا عيسي را منع كرد وگفت من محتاجم كه بر
15 دست تو شسته شوم وتو پيش من آمدي * اما عيسي بدو جواب داد وگفت اكنون بگذار
16 اين چنين بر ما واجب است كه همه عدل را تمام كنيم انكه اورا رها كرد * چون عيسي شسته
شد واز اب بدر آمد اسمان براي او گشاده شد ودید كه جان پاك فرود مي آمد مانند
17 كبوتر وبرو حلول مي شد * واينك اوازي از آسمان مي گفت اينست فرزند عزيز من كه بدو
خرم شدم * *

1 يازدهم ازمودن ابليس مسيح را * انكه عيسي از روح القدس برده شد
2 در بياباني كه از ابليس معتاب ازموده شود * جهل شب وجهل روز روزه گرفت در آخر گرسنه شد
3 ابليس نزديك او شد بهر آزمودن وبدو گفت اگر تو پسر خدا هستي بگو بدين سنگها تا نان شوند

Cùm autem videret ex Saducæis 7
& Phariſæis multos venire ut ba-
ptizarentur, eis dixit; O filii vi-
perarum, quis eſt qui vobis indici-
um fecit, ut fugeretis ab ira adve-
niente? Nunc fructum facite qui 8
converſioni conveniat, & dignus
ſit. Neque cogitetis ac dicatis in 9
animo veſtro, Quòd Abrahamum
patrem habemus. Nunc vobis di-
co, Deum poſſe ex iſtis lapidibus
Abrahamo filios ſuſcitare. Ecce 10
ſecuris ad radicem arborum poſita
eſt: & omnis arbor, quæ fructum
bonum non dat, excinditur & in
ignem cadit. Ego propter reſipiſcen- 11
tiam vos aquâ baptizo: qui poſtè
me venit, me validior eſt, cujus non
ſum dignus ut corrigiā calceamenti
ejus de pede ejus ſolvā, ipſe eſt qui
vos igni & ſpiritu ſancto baptiza-
bit. Qui manu ſuâ palam habens 12
areas ſuas mundas facit, triticum
in horreis ſuis reponit, & paleam
igne comburit, qui quidem ignis
nunquam ſopietur.

X. Quomodo Chriſtus in Jordane baptizatus eſt.

Tunc Jeſus ex Galilæa venit ad 13
Jordanem ad Johannem, ut per ma-
num ejus baptizaretur. Johannes 14
autem Jeſum prohibebat, & dixit,
Ego opus habeo ut per manum tuam
baptizer, & tu ad me venis? Jeſus 15
autem reſpondit ei, & dixit, Nunc
ſine; ad hunc modum nobis incum-
bit, ut omnem juſtitiam perficia-
mus: tunc ei permiſit. Cùm Jeſus 16
baptizatus eſſet, & ex aqua egre-
deretur, cœli aperti ſunt propter
eum; viditque Spiritum ſanctum
deſcendere inſtar columbæ, qui ſu-
per eum quievit. Et ecce vox de 17
cœlis dixit, Hic eſt filius dilectus
meus, in quo oblector.

CAP. IV.

XI. Tentat Diabolus Chriſtum.

TUnc Jeſus à Spiritu ſancto de- 1
portatus eſt in deſertum, ut
à diabolo calumniatore tentaretur.
Cum, quadraginta noctium et qua- 2
draginta dierum jejunio ſuſcepto,
in fine eſuriret: Diabolus adfu- 3
it ei tentandi gratiā, eique dixit;
Si tu filius Dei es, dic hiſce lapi-
dibus ut panis fiant.

Ille autem respondens, dixit; Scriptum est, Non in pane solo vivet homo,
4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος,
sed in omni verbo exeunte per os Dei. Tunc as-
ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παρα-
sumit eum diabolus in sanctam civitatem, & statuit eum super
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ
pinnaculum templi. Et dicit ei; Si filius es Dei, dejice teipsum
6 τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
deorsum. Scriptum est enim, Quia angelis suis mandabit de te, & in
κάτω. γέγραπται γάρ, Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ
manibus tollent te, ne fortè impingas ad lapidem pedem tuum. Ait illi
7 χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἔφη αὐτῷ
Jesus, Rursum scriptum est; Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterum
8 ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. Πάλιν
assumit eum diabolus in montem excelsum valdè, & ostendit ei
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ
omnia regna mundi, & gloriam eorum: Et dicit ei,
9 πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· Καὶ λέγει αὐτῷ,
Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei
10 Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. Τότε λέγει αὐτῷ
Jesus, Abi Satana. Scriptum est enim, Dominum Deum tuum
ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε Σατανᾶ· γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν Θεόν σου
adorabis, & illi soli servies. Tunc dimittit eum diabolus:
11 προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος·

& ecce angeli accesserunt, & administrabant ei. Audiens autem Jesus quòd
καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι 12
Joannes traditus esset, secessit in Galilæam: Et relinquens
Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· Καὶ καταλιπὼν τὴν 13
Nazaret, veniens commigravit in Capharnaum maritimam, in finibus
Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις
Zabulon, & Nephthalim: Ut adimpleretur pronuntiatum per Esaiam Prophetam
Ζαβουλὼν, καὶ Νεφθαλείμ· Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, 14
dicentem; Terra Zabulon & terra Nephthali, viam maris, ultra
λέγοντος, Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ 15
Jordanem, Galilæa gentium, Populus sedens in tenebris, vidit lucem
Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς 16
magnam: & sedentibus in regione & umbra mortis, lux orta est
μέγα· καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν
eis. Ex tunc cœpit Jesus prædicare, & dicere, Pœnitemini:
αὐτοῖς. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν, καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· 17
appropinquavit enim regnum cœlorum. Circumambulans autem Jesus juxta
ἤγγικε γὰρ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν 18
mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem dictum Petrum,
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον,
& Andream fratrem ejus, mittentes verriculum in mare.
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν·
(erant enim piscatores.)
ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

At ille respondit, & ait; Scriptum est, Non 4
tantùmodo pane vivit homo, sed omni verbo
quod procedit ex ore Dei. Tunc duxit eum 5
accusator ad sacrosanctam civitatem, & sta-
tuit eum super pinnaculum templi, & ait
illi; Si filius Dei es, præcipita te deorsum; 6
Scriptum est enim, Angelos suos monebit de
te, & manibus suis te portabunt, ne allida-
tur ad lapidem pes tuus. Ait illi Jesus, Rur- 7
sus scriptum est; Non tentabis Dominum
Deum tuum. Iterum duxit eum accusator in 8
montem admodùm sublimem, eique ostendit
omnia regna mundi, & eorum gloriam, & 9
ait illi; Hæc omnia tibi dabo, si cadens ado- 10
raveris me. Tum dixit ei Jesus; Abi tibi,
satana; Scriptum est enim, Dominum Deum
tuum adorabis, illúmque solum coles. Tunc 11
omisit eum accusator: & ecce angeli acces-
serunt, & ministrabant ei.

Dominica post Epiphaniam. 8.

Quum autem audivisset Jesus Johannem 12
proditum fuisse, profectus est in Galilæam.
Relictâque Nazareth, venit, & habitavit in 13
Capharnaum juxta mare in finibus Zabulon
& Nephthali; ut impleretur quod dictum 14
est per Isaiam propheram, dicentem; Ter- 15
ra Zabulon, terra Nephthali, via maris trans
Jordanem, Galilæa gentium: Populus qui 16
sedebat in tenebris, lucem magnam conspi-
catus est: & iis qui habitabant in regione
& umbris mortis, lux est exorta. Exinde 17
cœpit Jesus prædicare, & dicere; Pœni-
tentiam agite, appropinquavit enim regnum
cœlorum. Quumque iter faceret juxta mare 18
Galilææ, vidit duos fratres, Simonem qui
vocatur Petra, & Andream fratrem ejus,
projicientes retia in mare; (erant enim
piscatores.)

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወለዉፆለ : ወይቤ : ጽሑፍ : ከመ : ለኮ : በኀብስትኁሞ : ዘየሐዩ : ሰብኣ : አላ :
5 በኵሉ : ቃል : ዘይወፅእ : እመአፉ : እግዚአብሔር::=ፈ ወእመዝ : ነሥአ : ዲ
ያብሎስ : ወስተ : ቅድስት : ሃገር : ወለቀሞ : ወስተ : ተድባበ : ቤተ : መቅደስ::=ፈ
6 ወይቤሎ : እመሰ : ለማኑ : ወልዱ : ለንተ : ለእግዚአብሔር : ወተወረወ : ታሕተ : እስመ :
ጽሑፍ : ከመ : ለመላእክቲሁ : ይሌዝዞሙ : በእንቲአከ : ከመ፡ ይዕቀቡከ : በኵሉ : ፍኖትከ:
7 ወበለይው : ያነሥሉከ : ከመ : ሊትትዐቀፍ : በእብኔ : እግረከ::=ፈ ወእመዝ : ሊያ
8 ሱስ : ካዕበ : ጽሑፍ : ሊታመክሮ : ለእግዚአብሔር : ለመሳክከ::=ፈ ወዓደ : እመዝ :
ነሥአ : ዲያብሎስ : ወስተ : ነቍሳ : ደብር : ጥቁ : ወአርአዮ : ኵሎ : መንግሠትተ : አለ
9 ሙ:ወክብሮሂ::=ፈ ወይቤሎ:ዘንተ: ኵሎ: እሁበከ: ለእመ: ሰገድከ: ወለመሳከኒ::=ፈ ወእ
10 መዝ:ይቤሎ:ሊየሱስ:ሖር:ለመድሳሪየ:ሰይጣን:ጽሑፍ:ውእቱ: ለእግዚእ: ብሑር: ለመሰክ
11 ከ:ትሰግድ: ወከ,ያሁ:ባሕቲተ:ታመልክ::=ፈ ወእመዝ:ኀደገ:ዲያብሎስ:: ወናሁ:መላእክት:
12 መጽሉ : ይትለአክወ::=ፈ ወሰሚዖ :ከመ: ዮሐንስ : ተእሥዘ : ተገሕሠ: ወስተ: ገሊላ::=ፈ
13 ወኀደጋ:ለናዝሬት : ወመጺለ : ሳደረ: ቀፍናናሖም: እንተ: መንገለ:ባሕር:: ወስተ: ደብረ: ዛ
14 ቡሎን: ወንፍታሌም::=ፈ ከመ:ይብጸሕ: ወይትፈጸም: ዘተብህለ: በኢሳይያስ : ነቢይ:እንዘ:
15 ይብል::=ፈ ምድረ: ዘቡሎን: ወምድረ: ንፍታሌም: ፍናተ: ባሕር :ማዕደተ: ዮርደኖስ: ገሊ
16 ሳ:እንተ:ለሕዛብ::=ፈ ሕዝብ: ዘይነብር : ወስተ: ጽልሞት: ርእየ: ብርሃነ: ዐቢይ: ወእለሂ:
ይነብሩ: ወስተ : ጽልሞት : ወጽላሎተ : ሞት: ብርሃነ: ሠረቀ: ሎሙ:: በእንተ : ትምህርት :
17 ቀደሚ: ዘመሀረ : እግዚእነ:ክርስቶስ::=ፈ እመአሜሃ : ለኀዘ : ኢየሱስ : ይሰብክ : ወይብል:
18 ነሰሑ : እስመ : ቀርበት : መንግሠተ : ሰማያት::=ፈ ወእንዘ : ያንሶሱ : መንገለ : ባሕረ : ገሊ
ሳ : ርእየ : ክልኤተ : ለኀው : ሰምዖንሃ : ዘተሰምየ : ጴጥሮስ : ወእንድርያስሃ : እኁሁ :
እንዘ : ይወድዩ : መርበብተ : ወስቴ : በሕር : እስመ : ሙሠግረን : እሙንቱ::=ፈ

At ille respondit, & ait; Scriptum est quòd non in pane est quòd vivent 4
homines, sed in omni voce quæ exibit ex ore Dei. Tunc assumpsit eum di- 5
abolus in sanctam civitatem & statuit eum in summitate Domûs sanctæ. Et 6
dicit ei, Si verè filius tu Dei, projicitor deorsum: quoniam scriptum est, quòd an-
gelis suis mandabit de te, ut custodiant te in omni via tua: & in manibus tollent
te, ut non offendas in lapidem pedem tuũ. Et respondit ei Jesus, Rursum scriptũ est, 7
Non tentabis Dominum Deum tuum. Et rursus tunc assumpsit eum diabolus in 8
montem sublimem valdè, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam ejus. Et 9
dixit ei, Hæc omnia dabo tibi, si adoraveris & salutaveris me. Et tunc dixit ei 10
Dominus, Abi bone me satana: scriptum est enim, Dominum Deũ tuum adorabis
& ei soli servies. Et tunc reliquit eum diabolus, & ecce angeli venerunt mini- 11
strare illi. Et audiendo quòd Johannes apprehensus erat, profectus est in Galilæ- 12
am. Et reliquit Nazareth, & veniens habitavit in Capernaum, quæ juxta ma- 13
re in monte Zabulon & Nephthalim. Ut veniret, & impleretur quod dictum 14
fuit in Isaia propheta dicente, Terra Zabulon & terra Nepthalim via maris 15
trans fordanem, Galilæa quæ gentium. Populus qui sedet in tenebris vidit lu- 16
cem magnam, & qui sedent in tenebris & umbrâ mortis, lux orta est iis.

De Doctrina prima quam docuit Dominus noster Christus.

Tunc cœpit Ie'us prædicare, & dicere; Resipiscite, quoniam appropinquavit 17
regnum cœlorum. Et ambulans juxta Mare Galilææ vidit duos fratres Si- 18
monem qui nom'natur Petrus, & Andream fratrem ejus, projicientes rete in
mare: quoniam piscatores illi.

Versio VULGATA LATINA.

4 Qui respondens dixit; Scriptum est, Non in solo pane vivit homo, sed in omni
5 verbo, quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ci-
6 vitatem, & statuit eum super pinnaculum templi, Et dixit ei; Si filius Dei es,
mitte te deorsum. Scriptum est enim, Quia angelis suis mandavit de te, & in
7 manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Jesus;
8 Rursum scriptum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterùm assumpsit
eum diabolus in montem excelsum valdé: & ostendit ei omnia regna mundi, &
9 gloriam eorum, Et dixit ei; Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.
10 Tunc dicit ei Jesus; Vade, Satana: Scriptum est enim; Dominum Deum tuum
11 adorabis, & illi soli servies. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli ac-
cesserunt, & ministrabant ei. Cùm autem audisset Jesus quòd Joannes traditus 12
esset, secessit in Galilæam: Et, relictâ civitate Nazareth, venit, & habitavit in 13
Capharnaum maritima, in finibus Zabulon & Nephthalim: Ut adimpleretur 14
quod dictum est per Isaiam prophetam; Terra Zabulon, & terra Nephthalim, 15
via maris trans Jordanem, Galilæa gentium, Populus qui sedebat in tenebris, vi- 16
dit lucem magnam: & sedentibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis.
Exindè cœpit Jesus prædicare, & dicere; Pœnitentiam agite: appropinquavit 17
enim regnum cœlorum. Ambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidit duos 18
fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem ejus, mittentes rete
in mare, (erant enim piscatores,)

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * فَاَجَابَ وَقَالَ مَكْتُوبٌ لَيْسَ بِٱلْخُبْزِ وَحْدَهُ يَحْيَى ٱلْاِنْسَانُ بَلْ وَبِكُلِّ كَلِمَةٍ تَخْرُجُ مِنْ فَمِ ٱللّٰهِ *
5 حِينَئِذٍ مَضَى بِهِ اِبْلِيسُ اِلَى ٱلْمَدِينَةِ ٱلْمُقَدَّسَةِ وَاَقَامَهُ عَلَى جَنَاحِ ٱلْهَيْكَلِ * وَقَالَ لَهُ اِنْ
6 كُنْتَ اَنْتَ اَبْنَ ٱللّٰهِ فَٱطْرَحْ مِنْ هٰهُنَا اِلَى اَسْفَلُ * فَاِنَّهُ مَكْتُوبٌ اَنَّهُ يُوصِي مَلَآئِكَتَهُ مِنْ
اَجْلِكَ لِتَحْمِلَكَ عَلَى اَيْدِيهَا لِئَلَّا تَعْثُرَ رِجْلُكَ بِحَجَرٍ * اَجَابَ يَسُوعُ مَكْتُوبٌ اَيْضًا لَا تُجَرِّبَ
7 ٱلرَّبَّ اِلٰهَكَ * فَاَصْعَدَهُ اَيْضًا اِبْلِيسُ عَلَى جَبَلٍ عَالٍ جِدًّا وَاَرَاهُ كُلَّ مَمَالِكِ ٱلْعَالَمِ وَمَجْدَهُنَّ *
8 * وَقَالَ لَهُ اُعْطِيكَ هٰذِهِ كُلَّهَا اِنْ خَرَرْتَ لِي سَاجِدًا * حِينَئِذٍ قَالَ لَهُ يَسُوعُ اُذْهَبْ يَا شَيْطَانُ *
9 10 لِاَنَّهُ مَكْتُوبٌ لِلرَّبِّ اِلٰهِكَ ٱسْجُدْ وَلَهُ وَحْدَهُ اُعْبُدْ * حِينَئِذٍ تَرَكَهُ اِبْلِيسُ وَجَآءَ مَلَآئِكَةٌ
11 يَخْدِمُهُ * * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ * * فَلَمَّا سَمِعَ يَسُوعُ اَنَّ يُوحَنَّا قَدْ اُسْلِمَ مَضَى اِلَى ٱلْجَلِيلِ *
12 * وَتَرَكَ ٱلنَّاصِرَةَ وَجَآءَ وَسَكَنَ كَفَرْنَاحُومَ ٱلَّتِي عَلَى سَاحِلِ ٱلْبَحْرِ فِي تُخُومِ زَابُلُونَ وَنَفْتَالِيمَ *
13 14 لِيَكْمُلَ مَا قِيلَ فِي اِشَعْيَاءَ ٱلنَّبِيِّ اِذْ يَقُولُ * اَرْضُ زَابُلُونَ اَرْضُ نَفْتَالِيمَ طَرِيقُ ٱلْبَحْرِ عَبْرُ ٱلْاُرْدُنِ
15 16 جَلِيلُ ٱلْاُمَمِ * اَلشَّعْبُ ٱلْجَالِسُ فِي ٱلظُّلْمَةِ اَبْصَرَ نُورًا عَظِيمًا * اَلْجُلُوسُ فِي ٱلْكُورَةِ وَظِلَالِ ٱلْمَوْتِ
17 نُورٌ اَشْرَقَ لَهُمْ * وَمِنْ ذٰلِكَ ٱلزَّمَانِ بَدَاءَ يَسُوعُ يَكْرِزُ قَائِلًا تُوبُوا فَقَدِ اقْتَرَبَ مَلَكُوتُ ٱلسَّمٰوَاتِ *
18 * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ * * وَبَيْنَمَا هُوَ يَمْشِي عَلَى سَاحِلِ بَحْرِ ٱلْجَلِيلِ اَبْصَرَ اَخَوَيْنِ سِمْعَانَ
ٱلَّذِي دُعِيَ بُطْرُسَ وَاَنْدَرَاوُسَ اَخَاهُ يُلْقِيَانِ شِبَاكَهُمَا فِي ٱلْبَحْرِ لِاَنَّهُمَا كَانَا صَيَّادَيْنِ *

Respondit ac dixit; Scriptum est, Non in 4
pane solo vivit homo, sed in omni verbo,
quod procedit de ore Dei. Tunc duxit eũ 5
diabolus in civitatem sanctam, & sta-
tuit eum super pinnaculũ templi. Et di- 6
xit ei, Si tu es filius Dei, dejice te hinc
deorsum: Etenim scriptum est, quòd ipse
mandabit angelis suis de te, ut te portent
super manus suas, ne impingat pes tuus
ad lapidem. Respondit illi Jesus, Scri- 7
ptum est etiam, Non tentabis Dominum
Deum tuum. Et assumpsit eum iterum 8
diabolus super montem excelsum valdè;
et ostendit ei omnia regna mundi, et glo-
riam eorum, Et dixit ei; Dabo tibi hæc 9
omnia, si prosternaris mihi adoransque me.
Tunc dixit ei Jesus; Abscede, O Sata- 10
na, quia scriptum est, Dominum Deum
tuum adora, & illi soli servi. Tunc re- 11
liquit eum diabolus: & venerunt ange-
li ministrare ei.

Sectio septima.

Cùm autem audisset Jesus quòd Jo- 12
hannes traditus esset, migravit in Ga-
lilæam, Et reliquit Nazaret, & venit; 13
& inhabitavit Capharnahum, quæ est
secus littus maris, in finibus Zabulon et
Nephthalim; ut adimpleretur quod di- 14
ctum est in Isaia prophetâ, quando di-
cit; Terra Zabulon, terra Nephta- 15
lim, via maris, transitus Jordanis, Ga-
lilæa gentium, Populus sedens in te- 16
nebris, vidit lucem magnam: & se-
dentibus in regione et umbra mortis, lux
affulsit eis. Et ex eo tempore cœpit Je- 17
sus prædicare, dicens; Pœnitentiam
agite, appropinquavit enim regnum cœ-
lorum.

Sectio octava.

Dúmque ipse ambularet juxta littus 18
maris Galilææ, vidit duos fratres, Si-
monem qui vocatus fuit Petrus, &
Andream fratrem ejus, jacientes retia
sua in mare; erant enim piscatores.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * او بابليس جواب داد وگفت كه نبشته است كه بنان تنها ادمي زند كاني [نيست]
الا بهر سخني كه از دهن خدا بدر آيد * 5 * انكه ابليس اورا در شهر اورشليم برد *
واورا بر سر كنگره كشت برخيزانيد * 6 وبدو گفت اگر تو پسر خدا هستي خودرا
ازين كنگره بزير انداز زيرا كه نبشته است * كه فرشتكان خودرا بر تو سپارش كند
كه بدستهاء خود ترا بردارند * كه پاي تو بر سنك زده نشود * 7 * عيسي بدو گفت
كه نيز نبشته است كه خداوند [خداي] خود را آزمايش مكن * 8 باز ابليس اورا برد بر سر
كوهي بس بلند * وتمامت عالم وزيبايي اورا بدو نمود * 9 * وگفت اين همه بتو مي دهم * اگر
بيفتي وبراي من سجود كني * 10 * عيسي بدو گفت برو اي ابليس از پيش من * زيرا كه نبشته شد
كه براي خداي خود تنها سجود كن * واورا تنها بندگي كن * 11 * انكه ابليس اورا
رها كرد * وفرشتكان بدو نزديك شدند واورا خدمت مي كردند

Ipse Diabolo responsum dedit, & di- 4
xit, Scriptum est, quòd panè solo
homo nequaquam vivit, sed omni
verbo quod ex ore Dei procedit.
Tunc Diabolus eum in urbem Hie- 5
rosolymam deportavit, eumque in
apice pinnæ templi constituit. Et 6
illi dixit; Si tu filius Dei es, teipsũ
ab hac pinna deorsum præcipitato:
Quia scriptum est, quòd angelis
suis de te mandavit, ut manibus suis
te sustineant, ut pes tuus in lapidem
impactus non sit. Jesus ei dixit; 7
Rursum scriptum est, Dominum Deũ
tuum ne tentato. Rursus tulit eum 8
Diabolus in verticem montis valdè
sublimis, totumque mundum &
splendorem ejus ei ostendit. Et di- 9
xit; Hæc omnia tibi dabo, si prœci-
deris ut mihi cultum exhibeas. Je- 10
sus dixit ei; Apage, O Diabole, à
conspectu meo; quia scriptum est,
quod Deum tuum solum adorabis, et
ei soli servies. Tunc Diabolus eum 11
dimisit, & angeli ad eum accesse-
runt, & ei ministrabant.

XII. Incarceratio Johannis.

Cùm Jesus audisset quòd Johan- 12
nem in carcerem trasdidissent, in
Galilæam profectus est. Et reli- 13
quit Nazareh, & illinc veniens ad
Capharnahum habitavit ad littus
maris, in confiniis Zabulon &
Naphtalim. ut impleretur, quod 14
in Esaia prophetâ dictum est.

Prophetia.

Terra Zebulun, terra Naphtalim, 15
via maris ab eo latere Jordanis, &
Galilæa gentium. Homines qui in 16
tenebris sederunt, lucem magnam
viderunt; quique in regione tyran-
nidis mortis versantur, lumen eis
accensum est. Ex eo tempore cœpit 17
Jesus annuntiare & dicere; Pœni-
tentiam agite, quia regnum cœlo-
rum prope factum est.

XIII. Narratio quo pacto Simeonem & fratrẽ ejus & discipulos *alios* elegit.

Cùm Christus in littore maris Gali- 18
lææ obambularet, vidit Simeonem
Petrum & fratrem ejus Andream,
qui retia sua in mare jaciebant, eò
quòd piscium captores erant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et ait illis; Venite post me, & faciam vos piscatores hominum.
19 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων.
Illi autem continuò dimittentes retia, sequuti sunt eum. Et procedens
20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προελθὼν
21 indè, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fra-
ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
trem ejus, in navi cum Zebedæo patre eorum, resarcientes retia
φὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα
sua: & vocavit eos. Illi autem statim dimittentes naviculam & patrem
22 αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα
suum, sequuti sunt eum. Et circuibat totam Galilæam Jesus, docens
23 αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων
in synagogis eorum, & prædicans Euangelium regni: & sanans
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων
omnem morbum, & omnem infirmitatem in populo. Et abiit auditio ejus in
24 πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς
totam Syriam. Et obtulerunt ei omnes malè habentes, variis
ὅλην τὴν Συρίαν. καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
morbis, & tormentis comprehensos, & dæmoniacos, & lunaticos, &
νόσοις, καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ
paralyticos: & curavit eos. Et sequutæ sunt eum turbæ multæ
25 παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Καὶ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ
de Galilæa, & Decapoli, & Hierosolymis, & Judæa, & trans Jordanem.
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Ε'

CAP. V. ε'.

κα
1 Videns autem turbas, ascendit in montem. & sedente eo, advenerunt
κβ
1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος. καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον 1
κγ
2 illi discipuli ejus. Et aperiens os suum, docebat eos, dicens; Bea- 2
ε
3 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων· Μα- 3
κε
4 ti pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Bea- 4
ε
5 κάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μα- 5
κζ
6 ti lugentes, quia ipsi consolabuntur. Beati mites, quoniam ipsi
κζ
6 κάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ 6
ι
7 hereditabunt terram. Beati esurientes, & sitientes justitiam,
κη
7 κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, 7
ε
8 quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiâ afficientur.
κθ
8 ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 8
ι
9 Beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati pa- 9
9 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Μακάριοι οἱ εἰ- 9
10 cifici, quoniam ipsi filii Dei vocabuntur. Beati persecutione affecti propter
10 ρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν 10
— justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati estis, quum
λ δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοί ἐστε, ὅταν 11
6 maledixerint vos, & persequuti fuerint, & dixerint omne malum verbum adversùm vos
11 ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν
mentientes, propter me.
11 ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

19 Et ait illis; Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. At illi
20 continuò relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens indè, vidit alios duos
21 fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus, in navi cum Zebedæo patre
22 eorum, reficientes retia sua: & vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus
23 & patre, secuti sunt eum. Et circuibat Jesus totam Galilæam, docens in syna-
gogis eorum, & prædicans evangelium regni: & sanans omnem languorem, &
24 omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio ejus in totam Syriam, & obtu-
lerunt ei omnes malè habentes, variis languoribus, & tormentis comprehensos,
25 & qui dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos: Et se-
cutæ sunt eum turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli, & de Jerosolymis, & de
Judæa, & de trans Jordanem.

CAP. V.

Videns autem Jesus turbas, ascendit in montem, & cùm sedisset, accesserunt 1
ad eum discipuli ejus: Et aperiens os suum docebat eos, dicens; Beati pauperes 2 3
spiritu: quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati mites: quoniam ipsi 4
possidebunt terram. Beati, qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Beati, 5 6
qui esuriunt & sitiunt justitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericor- 7
des: quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde: quo- 8
niam ipsi Deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. 9
Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam: quoniam ipsorum est 10
regnum cœlorum. Beati estis cùm maledixerint vobis, & persecuti vos fue- 11
rint, & dixerint omne malum adversùm vos mentientes, propter me:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * وقال لهما تعالا فاتبعاني لاجعلكما صيادي الناس * وللوقت تركا شباكهما وتبعاه * وجاز من
20 هناك فراى اخوين اخرين يعقوب بن زبدي ويوحنا اخاه في سفينة مع ابيهما زبدي يصلحان
21 شباكهما فدعاهما * وللوقت تركا السفينة وابا هما زبدي وتبعاه * وكان يسوع يطوف في كل
22 الجليل ويعلم في جامعهم * ويكرز ببشارة الملكوت ويبري كل مرض ووجع في الشعب * فذاع
23 خبره في جميع السام * فقدموا اليه كل المسقومين بالامراض والاوجاع المختلفة * والذين بهم
24 الشياطين والمعترين في رووس الاهلة والمخلعين فابراءهم * وتبعه جموع كثيرة من الجليل
25 وعبر المدن وبروسليم واليهودية وعبر الاردن *

1 فلما ابصر الجموع صعد
2 على الجبل وجلس وجاء اليه تلاميذه * ففتح فاه يعلمهم قايلا * طوبا المساكين بالروح فان
3 لهم ملكوت السموات * طوبا الحزانا فانهم يعزون * طوبي المتواضعين فانهم يرثون الارض * طوبي
4 الجياع والعطاش من اجل البر فانهم يشبعون * طوبي الرحماء فانهم يرحمون * طوبي النقية
5 قلوبهم فانهم يعاينون الله * طوبي فاعلي السلامة فانهم بنوا الله يدعون * طوبي المطرودين من
6 اجل البر فان لهم ملكوت السموات * طوباكم اذا طردوكم وعيروكم وقالوا فيكم كل
7 كلمة سر كذبة من اجلي *

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ait illis; *Venite, sequimini me, ut* 19
faciam vos piscatores hominum. Et 20
continuò reliquerunt retia sua, & se-
cuti sunt eum. Et progressus est indè, 21
& vidit duos alios fratres, Jacobum
filium Zebedæi, & Johannem fratrem
ejus, in navi cum eorum patre Zebedæo,
qui reficiebant retia sua: & vocavit
eos. Et statim reliquerunt navim & 22
patrem eorum Zebedæum, & secuti sunt
eum. Et peragrabat Jesus totam Ga- 23
lilæam, & docebat in Synagogis eorum,
& prædicabat evangelium regni: &
sanabat omnem morbum & omnem dolo-
rem in populo. Et emanavit fama ejus 24
in totam Syriam. Obtulerúntque ei
omnes affectos morbis & doloribus di-
versis, & eos in quibus inerant dæmo-
nia, & qui agitabantur in principiis
pleniluniorum, & paralyticos; & cu-
ravit eos. Et secutæ sunt eum turbæ 25
multæ de Galilæa, & decem urbibus, et
Jerusalé, & Judæa, et transitu Jordanis.

CAP. V.

Cum autem vidisset turbas, ascendit 1
supra montem, & sedit, & adierunt eum
discipuli ejus. Et aperuit os suum, ut 2
doceret eos, dicens; Beati pauperes in 3
spiritu: quoniam ipsorum est regnum cœ-
lorum. Beati tristes: quoniam ipsi conso- 4
labuntur. Beati humiles: quoniam ipsi 5
hæreditabunt terrã. Beati esurientes, & 6
sitientes justitiam: quoniam ipsi satura-
buntur. Beati misericordes: quoniam ipsi 7
misericordiam consequentur. Beati quo- 8
rum pura sunt corda: quoniam ipsi vide-
bunt Deum. Beati facientes pacem: quo- 9
niã ipsi filii Dei vocabuntur. Beati ex- 10
pulsi propter justitiam: quoniam ipsorum
est regnum cœlorum. O vos beatos cùm 11
persecuti vos fuerint & vituperaverint
vos, & dixerint in vos omne verbum
nequitiæ, mentientes propter me:

Christus dixit, Sequimini me, ut 19
vos hominum captores faciam. Ipsi 20
eodem momento retia sua reliquerunt, & sequuti sunt eum. Inde 21
digressus duos fratres alios vidit, Jacobum filium Zebedæi, & Johannem fratrem ejus, in navi cum Zebedæo patre suo retia sua reconcinnantes, quos Jesus vocavit. Ipsi 22
illicò navem & patrem suum reliquerunt, & eum sequuti sunt. Je- 23
sus verò jugiter totam Galilæam obibat, & in synagogis eorum docebat, & evangelium regni prædicabat; & omnem morbum ac dolorem, qui in populo erat, sanabat. Et fama 24
ejus per totam Syriam inclaruit.

XIV. Curatio turbarum ægrotarum.

Et quemcunq; videbant morbis graviter affectum, ad eum attulerunt, eósque qui doloribus variis cruciatum patiebantur, & dæmoniacos, & epilepticos, & manu luxatos, paralyticósque: quibus sanitatem reddidit. Et populus valdè multus ex 25
Galilæa, & ex Decapoli sequuti sunt eum; ex Hierosolyma & ex Judæa, & ab altera parte Jordanis.

CAP. V.

XV. Doctrina beatitudinis.

Cum Christus turbã vidisset, cum 1
eis montem conscendit: & cùm se-
disset discipuli ejus ad eum acces-
serunt. Et os suum aperuit, eósq; do- 2
cuit, ac dixit: Beati pauperes spi- 3
ritu; quoniam ex eo ipsorum est
regnum cœlorum. Beati ingemiscen- 4
tes ad consolationem; quoniam de-
siderii sui compotes erunt. Beati hu- 5
miles; quoniam ipsi sunt, qui ter-
ram hæreditate capiunt. Beati qui 6
justitiæ esurientes & sitientes sunt;
quoniam saturi erunt. Beati igno- 7
scentes; quoniam in ipsos ignoscen-
tia & misericordia erit. Beati illi 8
quorum cor purum est; ipsi enim sunt
qui Deum vident. Beati qui pacem 9
ac tranquillitatem faciunt; quoniam
filii Dei vocati erunt. Beati qui 10
propter justitiam & æquitatem, per-
secutione & injuriâ vexantur; quo-
niam regnum cœlorum propter ipsos
est. Beati vos, si quando vobiscum 11
invidiam exercuerint & in vitupe-
rationem vos adduxerint, & perse-
quuti fuerint; & verba mala vobis
propter me mendaciter objecerint.

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra *multa* in cœlis:
12 Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
sic enim persecuti sunt Prophetas *illos* ante vos. Vos estis sal
13 οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας
terræ: *si autem sal infatuatum sit*, in quo salietur? ad nihilum
τῆς γῆς. ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
valet ultrà, *si non ejici foràs*, & *conculcari* ab
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
hominibus. Vos estis lux mundi: non potest civitas abscondi
14 ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι
supra montem posita. Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub
15 ἐπάνω ὄρους κειμένη. Οὐδὲ καίουσι λύχνον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ
modio, sed super candelabrum, & *lucet* omnibus in domo.
τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.
Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videãt
16 Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν
vestra *pulchra* opera, & glorificent patrem vestrum qui in cœlis.
ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Ne *putetis* quoniam veni *dissolvere* Legem aut Prophetas: non veni
17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον
dissolvere, sed adimplere. Amen quippè dico vobis, Donec *prætereas*
18 καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ἕως ἂν παρέλθῃ
cœlum & terra, iota unum, aut unus apex non præteribit à Lege,
ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἕν, ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου,
donec omnia fiant. Qui ergò solverit unum *mandatorum istorum*
ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν 19
minimorum, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno
ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ
cœlorum: qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in
τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ
regno cœlorum. Dico enim vobis, *Quòd si non* abundaverit justitia
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη 20
vestra plùs Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
cœlorum. Audistis quia *pronuntiatum* est antiquis, Non occides: qui autem
τῶν οὐρανῶν. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' 21
occiderit, *obnoxius* erit judicio. Ego autem dico vobis, Quia
ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι 22
omnis *irascens* fratri suo immeritò, *obnoxius* erit judicio:
πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.
qui autem dixerit fratri suo, Raca, *obnoxius* erit *consessui*: qui autem
ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ Συνεδρίῳ. ὃς δ'
dixerit, Fatue, *obnoxius* erit *in gehennam* ignis. Si ergò offers
ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προσφέρῃς 23
munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus
τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου
habet aliquid adversùm te:
ἔχει τι κατὰ σοῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tunc gaudete & exultate, quoniam mer- 12
ces vestra crevit in cœlo; sic enim per-
sequuti sunt prophetas, qui vos præcesse-
runt. Vos estis sal terræ: quòd si sal in- 13
fatuatum fuerit, quo salietur? nulli rei
infervit, nisi ut projiciatur foràs, & con-
culcetur ab hominibus. Vos estis lux mun- 14
di: impossibile est ut abscondatur civi-
tas, quæ super montem ædificata est. Ne- 15
que lucernam accendunt, ut ponant eam
subter modium, sed super candelabrum:
& lucet iis omnibus qui sunt in ædibus.
Ita luceat lux vestra coram hominibus, ut 16
videant opera vestra bona, laudentque
patrem vestrum qui in cœlis est. Ne pu- 17
tetis me venisse ut solvam legem aut pro-
phetas; non ut solvam, sed ut adimple-
am. Amen enim dico vobis, donec transi- 18
erint cœlum & terra; Jud unum, aut
una lineola non præteribit à lege, donec
omnia fiant. Quisquis igitur solverit unum 19
ex mandatis hisce minimis, & docuerit
sic homines, minimus vocabitur in regno
cœlorum: quisquis autem fecerit & do-
cuerit, iste magnus vocabitur in regno
cœlorum. Ego enim dico vobis; Nisi 20
abundaverit justitia vestra plusquam Scri-
barum & Pharisæorum, non intrabitis in
regnum cœlorum.

Matutinis III feriæ septimanæ primæ Jejunii. 10.

Audistis dictum fuisse antiquis; Non oc- 21
cides: & quisquis occiderit, reus erit ju-
dicio. Ego verò dico vobis; Quicun- 22
que iratscetur fratri suo temerè, reus est
judicio; & quicunque dixerit fratri suo,
Raka, reus est consessûs: & quisquis dixe-
rit, Fatue, reus erit gehennæ ignis. Si 23
ergò obtuleris munus tuum super altare,
& illic recordatus fueris fratrem tuum re-
tinere contra te odium aliquod;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra multa est in cœlis: quia sic perse- 12
cuti fuerunt prophetas, qui ante vos erant. Vos sal estis terræ: & si sal pu- 13
truerit, cui quo condimento *condietur? non est amplius cui prosit, sed ut abjici-*
atur foràs, & ut eum conculcent homines. Vos estis lux mundi: non potest 14
civitas abscondi quæ super montem sedet. Et non accendent lucernam ut po- 15
nant eam sub modio, sed super candelabrum: & splendet omnibus iis qui in
domo. Sic splendeat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra 16
bona, & glorificent patrem vestrum, qui est in cœlis.

Septima feria secundæ *septimanæ* Quadragesimæ.

Ne existimate vobiscũ, quòd veni dissolvere legem et prophetas: non veni eos dis- 17
solvere, sed eos complere. Amen dico vobis, usquedùm præterierit cœlũ, & terra, 18
Iota quod est unus apex, nequaquã præterierit ex lege, usquedum totum ejus fiat. 19
Quicunque igitur solvit unum vel minimum ex hisce mandatis, & ita docebit
homines, minimus nominabitur in regno cœlorum: & qui docebit & faciet,
ipse magnus nominabitur in regno cœlorum. Ecce dico vobis, Si non abunda- 20
verit justitia vestra plusquam scribarum, & Pharisæorum, non intrabitis in
regnum cœlorum. Audistis quòd dictum fuit antiquis. Non occidetis animam; 21
& qui occiderit, reus est judicii. Et ego dico vobis, Omnis qui iratscitur 22
fratri suo, reus est judicii: & quicunque dicet fratri suo, Hic vilis, ob- 23
noxius est concilio; & quicunque dicet, Fatue, obnoxius est Gehennæ ignis.
Si igitur attuleris munus tuum ad altare, & illic memineris quòd sit fra-
ter tuus qui te sit potentior:

Versio VULGATA LATINA.

12 Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis: sic enim perse-
13 cuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terræ. Quòd si sal eva-
nuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultrà, nisi ut mittatur foràs, & concul-
14 cetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra
15 montem posita. Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed
16 super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux ve-
stra coram hominibus, ut videant, opera vestra bona, & glorificent patrem ve-
17 strum, qui in cœlis est. Nolite putare quoniam veni solvere legem, aut pro-
18 phetas: non veni solvere, sed adimplere. Amen quippe dico vobis, Donec trans-
eat cœlum & terra, iota unum, aut unus apex non præteribit à lege, do-
nec omnia fiant. Qui ergò solverit unum de mandatis istis minimis, & do- 19
cuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum: qui autem fecerit
& docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Dico enim vobis, 20
Quia nisi abundaverit justitia vestra plus quàm Scribarum, & Pharisæorum,
non intrabitis in regnum cœlorum. Audistis quia dictum est antiquis; Non 21
occides: qui autem occiderit, reus erit judicio. Ego autem dico vobis; Quia 22
omnis, qui iratscitur fratri suo; reus erit judicio. Qui autem dixerit fratri
suo, Raca; reus erit concilio. Qui autem dixerit, Fatue; reus erit gehennæ ignis.
Si ergò offers munus tuum ad altare; & ibi recordatus fueris quia frater tuus ha- 23
bet aliquid adversùm te:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * افرحوا وتهللوا فان اجركم عظيم في السموات * لاءن هكذا طردوا الانبياء الذين قبلكم *
13 انتم ملح الارض * فاذا فسد الملح فبماذا يملح * لا يصلح لشي الا لاءن يطرح خارجا
14 ويدوسه الناس * انتم نور العالم * لا يمكن ان تخفى مدينة وهي موضوعة على جبل *
15 ولا يوقد
سراج فيترك تحت مكيال لكن يوضع على منارة فيضيء لكل من في البيت * هكذا فليضيء
16 نوركم قدام الناس * ليروا اعمالكم الحسنة ويمجدوا اباكم الذي في السموات * لا تظنوا
17 اني جيت لاءنقض الناموس او الانبياء لم ءات لانقض بل لاءكمل * امين اقول لكم ان
18 السماء والارض يزولان ويوطء واحدة او حطة واحدة لا يزول من الناموس [] * فمن حل احدى
19 هذه الوصايا الصغار وعلم الناس هكذا يدعى في ملكوت السموات صغيرا * والذي يعمل ويعلم
20 هذا يدعى عظيما في ملكوت السموات * اقول لكم ان لم يزد بركم على الكتبة والفريسيين فلا
21 تدخلون ملكوت السموات * * الفصل التاسع * * قد سمعتم انه قيل للاءولين لا تقتل *
22 فان من قتل وجب عليه الدينونة * واما اقول لكم ان كل من غضب على اخيه [] فقد وجب عليه
الدينونة * ومن قال لاخيه يا جاهل وجب عليه الحكم ومن قال لاءخيه احمق فقد وجب عليه
23 نار جهنم * ان انت قدمت قربانك على المذبح وذكرت هناك ان اخاك واجدا عليك *

Gaudete, & exultate, quoniam merces 12
vestra magna est in cœlis. Nam sic per-
secuti sunt prophetas, qui ante vos. Vos 13
estis sal terræ. Cùm autem corruptus
fuerit sal, quânam re salietur? non
valet ad quicquam, nisi ut abjiciatur
foràs, & conculcent eum homines. Vos 14
estis lux mundi. Non potest abscondi ci-
vitas, eaque sita supra montem. Et non 15
accenditur lucerna & ponitur sub mo-
dio, sed collocatur super candelabrum,
ac lucet omnibus qui in domo sunt. Sic 16
luceat lux vestra coram hominibus: ut
videant opera vestra bona, & glorificent
patrem vestrum qui est in cœlis. Ne 17
putetis quòd venerim solvere legem aut
prophetas: non veni solvere, sed im-
plere. Amen dico vobis, quòd cœlum 18
& terra transibunt, & Iota unum aut
lineola una non præteribit à lege. Qui 19
ergò solverit unum horum mandatorum
minimorum, & docuerit homines sic;
vocabitur in regno cœlorum minimus:
qui autem fecerit & docuerit; hic vo-
cabitur magnus in regno cœlorum. Dico 20
vobis, Si non abundet justitia vestra
plusquam Scribarum & Pharisæorum,
non intrabitis regnum cœlorum.

Sectio nona.

Audistis quòd dictum est antiquis; Non 21
occides: nam qui occiderit, competit
ei judicium. Ego autem dico vobis, 22
quòd omnis qui iratscitur adversùs fra-
trem suum, jam competit ei judicium.
Et qui dixerit fratri suo, O insipiens,
competit ei sententia. Qui autem dixe-
rit fratri suo, Fatue, competit ei ignis
gehennæ. Si tu offeris munus tuum su- 23
per altare, & recordatus fueris ibi, quòd
frater tuus est iratus adversùm te,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * انكه شادمان وخرم شويد مزد شما درآسمان بسيارست * براي انك ان پيغامبرانرا كه پيشتر
13 از شما بودند همچنان نكوهيده كردند * شماييد نمك زمين اكر چنانست كه نمك
فاسد شود * اورا بچه نمك كنند * هيچ چيز را نشايد * الا بيرون انداخته شود واز مردمان
14 نكوهيده شود * شماييد روشنايي جهان * نتوان پنهان داشتن شهري را كه بر سر كوه
15 عمارت شده باشد * * ونشايد كه چراغ بيفروزند وزير كاسه بنهند * الا بر سر مناره * تا براي
16 هر كه در خانه اند روشنايي بنمايد * اين چنين روشنايي شما پيش خلق بتابد كه
نيكي كردارهاء شما ببينند * وهر پدر شما را كه در اسمانست ستايش دهند
17 شادروهم نيامدم كه توريت باطل كنم * نيامدم كه ناموس وشريعت
18 پيغامبرانرا بشكنم * ليكن آمدم تا تمام كنم * راست راست با شما بكويم * تا انكه كه اسمان
19 وزمين بكذرند * يك كلمه يا يك سطر از ناموس نكذرد * تا وقتي كه همه تمام شود * * هر
كه بشكند يكي ازين سپارشهاء كوچك * وجز ازين بخلق بياموزاند * در ملكوت آسمان
حوار باشد * وهر كه اين چنين كند وبياموزاند * در ملكوت آسمان بزركوار خوانده شود *
20 * اكنون بشما مي كويم * اكر عدل شما بر نويسندكان * ومعتزلان نيفزايد * ملكوت
21 آسمانرا در نيابيد براي پاداش شنيديد كه با پيشينيان كفته شد * مكش وهر
22 كس كه بكشد پاداش بر وي روا باشد * من بشما مي كويم * كه اكر كسي بر برادر
خود باطل خشم كند * داوري بر وي روا باشد * وهر كه با برادر خود احمق كويد * ملامت
خلق بر وي روا باشد * وهر كه با يار خود اي ناكس كويد * آتش دوزخ بر وي روا باشد * اكر تو
23 خواهي كه قربان خود را بر مذبح بكشي وترا بياد آيد كه برادر تو از تو بيك بهانه رنجيده است

Tunc temporis læti ac hilares estote; 12
merces enim vestra in cœlis ampla
est: quia Prophetas, qui ante vos fu-
erunt, ita vituperaverunt. Vos estis 13
sal terræ: si eò deveatum est ut sal
corruptus sit, quâ re eum salient?
ulli rei non convenit nisi ut extra
jaciatur, & ab hominibus spretus
sit. Vos estis lux mundi: non po- 14
test abscondi civitas, quæ in vertice
montis extructa est. Neque conve- 15
nit ut lucernam accendentes tinæ
supponant; sed supra candelabrum, ut
singulis, qui in domo sunt lucem præ-
beat. Ita lux vestra coram homini- 16
bus splendeat, ut bona opera vestra
videant, & Patri vestro, qui in cœ-
lis est, laudem dent.

XVI. Non veni ut Legem irritam faciam.

Non veni ut Legem & præscriptum 17
Prophetarum infringam, sed veni ut
perficiam. Verè, verè vobis dico, 18
usque dum cœli et terra transierint,
unus vox aut una lineola de Lege non
transibit, usque quò omnia opere com-
pleantur. Qui quis fregerit unum 19
ex hisce mandatis parvis, & aliud
ab eo populum docuerit, in regno cœ-
lorum parvi erit: quisquis autem sic
fecerit ac docuerit, in regno cœlorum
magnus vocabitur. Jam vobis di- 20
co; Si justitia vestra Scribarum &
Pharisæorum justitiam non supera-
verit, regnum cœlorum non ingre-
diemini.

De retaliatione.

Audistis priscis dictum fuisse; Non 21
occides: quisquis autem occiderit,
retaliationem in eum competere. Ego 22
vobis dico; quòd si quis fratri suo
temerè iratscitur, judicium in eum
competit: & quisquis fratri suo di-
xerit, Stulte, reprehensionem popu-
li incurrit: quisquis verò socio suo
dixerit, O nequam, igni inferni obnoxius erit. Si tibi libuerit ut oblati- 23
onem tuam in altare adducas, & ti-
bi in memoriam venerit, quòd frater
tuus à te quovis prætextu offen-
sus fuerit:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade, priùs
24 Ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σε ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον
reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum. Esto
25 διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι
benesentiens adversario tuo citò, dum es in via cum eo: ne
ἐυνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτέ
fortè te tradat adversarius judici, & judex te tradat ministro,
σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ,
& in custodiam conjiciaris. Amen dico tibi, Non exies indè, donec
26 καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. Ἀμὴν λέγω σοι, Οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν
reddas novissimum quadrantem. Audistis quia pronuntiatum est antiquis,
27 ἀποδῷς τὸ ἔσχατον κοδράντην. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις,
Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, Quia omnis conspiciens mulierem ad
28 Οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ
concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. Si autem
29 ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Εἰ δὲ
oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te:
ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
Confert enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, & non totum
Συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ
corpus tuum conjiciatur in gehennam. Et si dextera tua manus scandalizat
30 σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει
te, abscinde eam, & projice abs te: confert enim tibi ut pereat
σε, ἔκκοψον αὐτὴν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· Συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται

unum membrorum tuorum, & non totum corpus tuum conjiciatur in gehennam.
ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
Pronuntiatum est autem, Quòd quicunque absolverit uxorem suam, det ei
Ἐρρέθη δέ, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ
31 repudium. Ego autem dico vobis, Quia quicunque absolverit uxorem suam,
ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
32 exceptâ ratione fornicationis, facit eam mœchari: & qui absolutam
παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην
duxerit, adulterat. Iterum audistis, quia pronuntiatum est antiquis, Non
γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ
33 perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem dico
ἐπιορκήσεις· ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. Ἐγὼ δὲ λέγω
34 vobis, Non jurare omnino, neque in cœlo, quia thronus est Dei,
ὑμῖν, Μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ·
Neque in terra, quia scabellum est pedum ejus: neque in Hieroso-
Μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσό-
35 lyma, quia civitas est magni regis: Neque in capite
λυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ
36 tuo juraveris, quia non potes unum capillum album aut nigrum facere.
σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.
Sit autem sermo vester, Etiam, etiam; Non, non: quod autem abundans his,
37 Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, Ναὶ, ναί· Οὔ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων,
à malo est.
ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ܐܫܒܘ ܬܡ ܩܘܪܒܢܟ ܩܕܡ ܡܕܒܚܐ ܘܙܠ ܫܪܝ ܥܡ ܐܚܘܟ ܘܗܫܐ ܐܬܐ ܩܪܒ ܩܘܪܒܢܟ ׃ * Dimitte illic oblationem tuam super al- 24
25 ܥܡ ܐܚܘܟ ܘܗܫܐ ܐܬܐ ܩܪܒ ܩܘܪܒܢܟ ׃ * ܥܡ ܗܘ ܒܐܪܚܐ ܕܥܡܗ ܙܠ ܫܪܝ ܥܡ ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܬ ׃ tare, & abi primùm redire in gratiam
cum fratre tuo, & tum veni, offer oblatio- 25
nem tuam. Esto resonciliabilis cum ad-
versario tuo citò, dum adhuc cum illo es in
via, ne fortè adversarius tuus tradat te ju-
dici, & judex tradat te exactori, & inci-
das in domum vinctorum. Amen enim di- 26
26 ܕܠܐ ܬܦܩ ܡܢ ܬܡ ܥܕ ܕܬܦܪܥ ܐܦ ܐܝܬ ܠܟ ׃ * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ׃ ܕܠܐ ܬܦܩ ܡܢ ܬܡ ܥܕ ܕܬܦܪܥ ܐܦ ܐܝܬ ܠܟ ׃ co tibi, te illinc non egressurum donec red-
dideris obolum ultimum. Audistis dictum 27
27 ܐܬܡܪ ܐܝܬ ܠܟ ׃ * ܐܫܡܥܬܘ ܕܐܬܐܡܪ ܠܥܬܝܩܐ ׃ ܠܐ ܬܙܢܐ ׃ ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܟ ׃ fuisse; Non mœchaberis. Ego verò dico 28
28 ܕܟܠ ܕܚܙܐ ܐܢܬܬܐ ܕܬܬܚܡܕ ܠܗ ׃ * ܐܝܬ ܒܠܒܗ ܕܙܢܐ ܥܡܗ ܗܫܐ ܐܝܬ ܠܗ ׃ vobis; Quisquis aspexerit mulierem ut
eam concupiscat, illicò adulteravit eam in
corde suo. Si autem oculus tuus dexter 29
29 ܐܢ ܕܝܢ ܥܝܢܟ ܝܡܝܢܝܬܐ ܡܫܟܠܠ ܠܟ ׃ ܩܠܥ ܐܝܬ ܗܝ ܘܫܕܝ ܡܢܟ ׃ * ܛܒ ܠܟ ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢ ܐܒܪܝܟ ׃ offendiculo tibi fuerit, erue eum, & pro-
jice abs te: præstat enim tibi ut pereat
unum membrum tuum, quàm totum corpus
tuum cadat in gehennam. Quòd si manus 30
30 ܕܠܐ ܢܬܒܕ ܟܠ ܓܘܫܡܟ ܘܢܬܠ ܒܓܗܢܐ ׃ * ܐܢ ܕܝܢ ܝܕܟ ܝܡܝܢܝܬܐ ܡܫܟܠܠ ܠܟ ׃ tua dextera offendiculo tibi fuerit, amputa;
& abjice eam abs te: satius enim tibi fu-
erit ut pereat unum ex membris tuis, quàm
totum corpus tuum incidat in gehennam.
Dictum est; Quicunque dimiserit uxorem 31
31 ܐܫܕ ܐܢܬܬܗ ܢܬܠ ܠܗ ܦܛܪܢܐ ׃ * ܐܝܬ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ׃ suam, det ei libellum repudii. Ego verò 32
32 ܕܟܠ ܕܫܕܐ ܐܢܬܬܗ ܐܠܐ ܥܠ ܡܠܬ ܙܢܝ ܡܫܕܐ ܐܢܬ ׃ * ܐܝܬ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ׃ dico vobis; Quisquis dimiserit uxorem su-
am præterquàm ratione fornicationis, facit
eam mœchari; & qui duxerit dimissam,
adulterium committit. Rursum audistis 33
33 ܕܟܠ ܕܢܣܒ ܐܢܬܬܐ ܫܪܝܬܐ ܡܢ ܒܥܠܗ ׃ ܥܒܕ ܐܢܬ ܕܢܬܪܥ ׃ * ܐܝܬ ܠܟ ܕܐܬܐܡܪ ܠܥܬܝܩܐ ׃ dictum fuisse antiquis; Non mentiêris in
juramento tuo, sed persolves Domino ju-
ramentum tuum. Ego verò dico vobis, 34
34 ܠܐ ܬܫܬܒܥ ܟܠ ܥܩܬ ׃ ܠܐ ܒܫܡܝܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܟܘܪܣܝ ܐܠܗܐ ׃ * ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܟ ׃ Non jurabitis omninó: non per cœlum,
quia thronus Dei est; Neque per terram, 35
35 ܠܐ ܒܐܪܥܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ׃ ܠܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܗܘ ܕܐܝܬ ܩܪܬܐ ܕܡܠܟܐ ܪܒܐ ׃ * ܠܐ quia scabellum est subter pedes ejus: nec
etiam per Jerusalem, quia civitas est summi
regis. Nec etiam per caput tuum jurabis, 36
36 ܒܪܫܟ ܬܚܠܦ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܕܬܥܒܕ ܚܕ ܣܥܪܐ ܚܘܪܐ ܐܘ ܫܚܡܐ ׃ * ܠܐ ܒܪܫܟ ܬܚܠܦ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܕܬܥܒܕ ܚܕ ܣܥܪܐ ܚܘܪܐ ܐܘ ܫܚܡܐ ׃ quia non potes facere in eo vel pilum unum
crinis nigrum aut album. Sed erit sermo 37
37 ܗܘ ܕܝܢ ܡܠܬܟܘܢ ܐܝܢ ܐܝܢ ׃ ܠܐ ܠܐ ׃ ܗܘ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܐܠܝܢ ܡܢ ܒܝܫܐ ܐܬܐ ׃ * ܐܝܢ ܐܝܢ ׃ ܠܐ ܠܐ ׃ vester, Ita, ita: &, Non, non: quod hæc
excedet, à maligno est.
ܗܘ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܐܠܝܢ ܡܢ ܒܝܫܐ ܐܬܐ ׃

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ሓድግ : ህየ : መባልከ : ቅድመ : መሠዊዕ : ወሑር : ቅድመ : ተኵነን : ምስለ : እኁከ : ወእ
25 መጽ : ገቢለከ : ለቡኢ : ለምኃከ፡፡=፨ ኵን : ጠቢበ፡ ለዕድወ ቦ፡ ፍጡነ : እንዘ : ህለውከ :
26 መሰቤሁ፡ወእተ : ፍናት : ካመ : ሊ፟ይመጡከ : ዕድውከ : ለመኮንን : ወመኮንን : ለባለሱ : ወ
27 ውእተ : ሞቅሕ : ትትወደይ፡፡=፨ እሜን : እብለከ፡ወሊ፟ትዉፅእ : እሙሂያ : እስከ : ሶበ፡ ተፈ፟ደ፟ :
28 ጥዩቀ : ኵሉ፡፡=፨ ሰማዕኩመ፡ ከመ : ተብህለ : ሊ፟ትዘመዉ፡፡=፨ ለእሰ : እብለኩመ : ኵሉ :
29 ዘ፟ይሬሊ : ብእሲተ : ወ፟ይፈትዋ :: ወድአ : ዘመወ : ባቲ : በልቡ፡፡=፨ እመ ፡ ዒ፟ይንከ : ዘ፟ዮሚኒ፡
ያሰከተከ : መልፍ : ወለወ፟ዕዖ : እመሳዕሴከ፡እስመ፡ይኄ፟ይሰከ፡ ከመ፡ ይትሐጕል : ለሓዱ : እ
30 መኵሉ፡ ለሠጋከ : ይትወደይ : ውእተ : ገዛእመ፡፡=፨ ወእመ : ዘ፟ዮማእ : እይከ፡ ያሰከተከ : መ
ትሮ : ወለወ፟ፀእ : እመሳዕሴከ፡ እሰመ፡ይኄ፟ይሰከ፡ ይትሐጕል : ለሓዱ : እመኒ : ለበልከ : እመ
31 ኵለንታሁ : ለሠጋከ : ውእተ : ገለዘመ : ይሐር ፡፡=፨ ወ ተብህለ : ከመ : ዘትደገ : ብእሲቶ፡ የ
32 ሓቦ፡ ሓደጋቲሃ፡=፨ ወለእሰ : እብለክሙ : ከመ : ኵሉ : ዘያጎድግ : ብእሲቶ : ዘለእንበለ፡ ትዘ
33 ሙ : ይሬሲ፟ያ : ትዘሙ :: ወዘሂ : ሓድግት፡ ለወሰበ : ዘመወ፡፡=፨ ወካዕበ፡ሰማዕኩመ : ከመ :
ተብህለ : ለቀደመት : ሊ፟ትመሐሉ : ዜሐሰት፡ ለግብሉ : ባሕቱ : ለእግዚእብሔር : መሐላክ
34 ሙ፡፡=፨ ወለእሰ : እብለክሙ : ሊ፟ትመሐሉ : ግሙራ : ወሊ፟ሰማየ፡ እሰመ : መንበሩ : ውእቱ :
35 ለእግዚ፟ብሔር፡፡=፨ ወሊ፟ድረ : ኀሰመ : መከየደ : እገሪሁ : ይእቲ : ወሊ፟ቡሂ፟ደ ፡ሩሰ፟ሌም፡
36 ለእመ፡ሃገሩ : ይእቲ : ለዓቢይ : ንጉሠ፡፡=፨ ወሊ፟በርእስከ : ትመሐል : እሰመ : ሊ፟ትክል፡
37 ሊ፟ከተ : ለወዕርተ : ርእሰከ : ጸ፟ዲያ : ረሲ፟ዮ : ወሊ፟ጸ፟ልሞ፡፡=፨ ይኩን : ባሕቱ : ነገርክ
ሙ : እመሂ : እወ : እወ : ወእመሂ : ለልቦ : ለልቦ : ወፈድፋደሙሰ : እመ፟ሰሱ : እመ
፟እኩይ : ውእቱ፡፡=፨

Relinque illic munus tuum coram altari, & abi, priùs judicis periculum faci- 24
to cum fratre tuo & tunc revertendo, offer munus tuum. Esto intelligens cum 25
adversario tuo statim, te existente cum eo in via, ne tradat te adversarius tuus
judici, & Judex ministro suo, & in carcerem conjiciaris. Amen dico tibi, 26
Et non exibis illinc donec reddideris exactè omnia. Audistis quòd dictum 27
fuit, Non mœchabimini. Ego dico vobis omnis qui viderit mulierem, & concu- 28
piverit eam, jam mœchatus est cum ea in corde suo. Si oculus tuus dexter 29
aberrare te fecerit, erue eum, & projice eum abs te: quoniam præstantius tibi
erit ut perditum sit unum ejus, quàm ut totum corpus tuum conjiciatur in
Gahanam. Et si dextra manus tua seducat te, abscinde eam, & projice abs 30
te: quoniam præstantius erit tibi ut perditum sit unum è membris tuis, quàm ut
totum hoc corpus tuum in Gahanam eat. Et dictum fuit, quòd quicunque re- 31
liquit uxorem suam det ei scedulam derelictionis. Et ego dico vobis, quòd o- 32
mnis qui relinquet uxorem suam sine fornicatione, facit eam fornicari: & qui
relictam ducit, fornicatus est. Et iterùm audistis quòd dictum fuit antiquis; 33
Non jurabitis falsum: sed reddite Domino juramenta vestra. Et ego dico vo- 34
bis, Ne juretis omninò: neque per cœlum, quoniam thronus est Dei: Neque per 35
terram, quia scabellum pedem ejus est: neque per Hierosolymam, quia civitas
est magni regis. Neque per caput tuum juraveris, quoniam non potes unum 36
capillum capitis tui album facere neque nigrum. Esto solummodò sermo 37
vester aut, Etiam, etiam; aut, Non est, non est: & quod abundantius est his, à
malo est.

Versio VULGATA LATINA.

24 Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade priùs reconciliari fratri tuo : & tunc
25 veniens offeres munus tuum. Esto consentiens adversario tuo citò dum es in via
cum eo : ne forte tradat te adversarius judici, & judex tradat te ministro : & in
carcerem mittaris. Amen dico tibi, Non exies indè, donec reddas novissimum
27 quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis ; Non mœchaberis. Ego autem
28 dico vobis ; Quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendume am, jam
29 mœchatus est eam in corde suo. Quòd si oculus tuus dexter scandalizat te, erue
eum, & projice abs te : expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum,
30 quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextra manus tua scanda-
lizat te, abscide eam, & projice abs te : expedit enim tibi ut pereat unum mem-
brorum tuorum, quàm totum corpus tuum eat in gehennam. Dictum est autem; 31
Quicunque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. Ego autem dico vo- 32
bis; Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, exceptâ fornicationis causâ, facit
eam mœchari : & qui dimissam duxerit, adulterat. Iterùm audistis quia dictum 33
est antiquis; Non perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem 34
dico vobis, Non jurare omninò, neque per cœlum, quia thronus Dei est : Neque 35
per terram, quia scabellum est pedum ejus : neque per Jerosolymam, quia civitas
est magni regis : Neque per caput tuum juraveris, quia non potes unum capillum 36
album facere, aut nigrum. Sit autem sermo vester, Est, est : Non, non : quod au- 37
tem his abundantius est, à malo est.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * قَدَعْ قُرْبَانَكَ هُنَاكَ اَمَامَ ٱلْمَذْبَحِ * وَٱمْضِ اَوَّلًا فَصَالِحْ اَخَاكَ وَحِينَئِذٍ فَأْتِ وَقَدِّمْ قُرْبَانَكَ * كُنْ
25 مُتَّفِقًا مِنْ خَصْمِكَ سَرِيعًا مَا دُمْتَ مَعَهُ فِي ٱلطَّرِيقِ * لِئَلَّا يُسْلِمَكَ ٱلْخَصْمُ اِلَى ٱلْحَاكِمِ *
وَٱلْحَاكِمُ اِلَى ٱلْمُسْتَخْرِجِ وَيُلْقِيَ فِي ٱلسِّجْنِ * اَمِينَ اَقُولُ لَكَ اَنَّكَ لَا تَخْرُجُ مِنْ هُنَاكَ حَتَّى تُوَدِّيَ 26
اَخِرَ فَلْسٍ عَلَيْكَ * قَدْ سَمِعْتُمْ مَا قِيلَ [] لَا تَزْنِ * وَاَنَا اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ كُلَّ مَنْ نَظَرَ اِلَى ٱمْرَاَةٍ لِيَشْتَهِيَهَا 27 28
فَقَدْ زَنَى بِهَا فِي قَلْبِهِ * اِنْ شَكَّكَتْكَ عَيْنُكَ ٱلْيُمْنَى فَٱقْلَعْهَا وَٱلْقِهَا عَنْكَ * فَاِنَّهُ خَيْرٌ لَكَ اَنْ 29
يَهْلِكَ اَحَدُ اَعْضَائِكَ مِنْ اَنْ يَذْهَبَ جَسَدُكَ كُلُّهُ فِي جَهَنَّمَ * وَاِنْ شَكَّكَتْكَ يَدُكَ ٱلْيُمْنَى 30
فَاقْطَعْهَا وَٱلْقِهَا عَنْكَ * فَاِنَّهُ خَيْرٌ لَكَ اَنْ يَهْلِكَ اَحَدُ اَعْضَائِكَ مِنْ اَنْ يَذْهَبَ جَسَدُكَ كُلُّهُ فِي
جَهَنَّمَ * قِيلَ مَنْ طَلَّقَ ٱمْرَاَتَهُ فَلْيُعْطِهَا كِتَابَ ٱلطَّلَاقِ * وَاَنَا اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ طَلَّقَ 31 32
ٱمْرَاَتَهُ مِنْ غَيْرِ كَلِمَةِ زِنًا فَقَدْ اَلْجَاَهَا اِلَى ٱلزِّنَا * وَمَنْ تَزَوَّجَ مُطَلَّقَةً فَقَدْ زَنَى * وَقَدْ سَمِعْتُمْ 33
اَيْضًا مَا قِيلَ لِلْاَوَّلِينَ لَا تَحْنَثْ فِي يَمِينِكَ وَفِ ٱلرَّبِّ قَسَمَكَ * وَاَنَا اَقُولُ لَكُمْ لَا تَحْلِفُوا ٱلْبَتَّةَ * لَا 34
تَحْلِفُوا بِٱلسَّمَاءِ فَاِنَّهَا كُرْسِيُّ ٱللَّهِ * وَلَا بِٱلْاَرْضِ لِاَنَّهَا مَوْطِئُ قَدَمَيْهِ * وَلَا بِيُرُوشَلِيمَ فَاِنَّهَا مَدِينَةُ 35
ٱلْمَلِكِ ٱلْعَظِيمِ * وَلَا بِرَاْسِكَ تَحْلِفُ فَاِنَّكَ لَا تَقْدِرُ اَنْ تَصْنَعَ شَعْرَةً وَاحِدَةً بَيْضَاءَ اَوْ سَوْدَاءَ * 36
بَلْ يَكُونُ قَوْلُكَ فِي ٱلنَّعَمِ نَعَمْ وَفِي ٱللَّا لَا * فَمَا زَادَ عَلَى هَذَيْنِ فَهُوَ مِنَ ٱلشِّرِّيرِ * 37

Relinque munus tuum ibi ante altare: & vade priùs, & reconciliare fratri tuo: & tunc veni, & offer munus tuum. Cave tibi ab adversario tuo maturè, dum es cum eo in via, ne te tradat adversarius judici, & judex quæstori, & projiciaris in carcerem. Amen dico tibi, quòd non exibis inde, donec reddas ultimum quadrantem, quem debes. Audistis quia dictum est; Non fornicaberis. Et ego dico vobis, quòd omnis qui aspicit mulierem ad concupiscendum eam, jam fornicatus est cum ea in corde suo. Si scandalizaverit te oculus tuus dexter, erue eum, & projice abs te: quoniam melius est tibi ut pereat unum membrorũ tuorum, quàm ut abeat corpus tuum totum in gehennã. Et si scandalizaverit te manus tua dextera, abscinde eam, & projice eam abs te: quia melius est tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quàm ut abeat corpus tuum totum in gehennam. Dictum est; Quicunque repudiaverit uxorem suam, dabit ei libellum repudii. Ego autem dico vobis, quòd qui repudiat uxorem suam præter causam fornicationis, compellit eam ad fornicandum: & qui ducit repudiatam, jam fornicatus est. Audistis etiam quòd dictum est antiquis; Ne pejeres in juramento tuo, sed persolve Domino juramentum tuum. Ego autem dico vobis; Ne juretis omninò: Ne juretis per cœlum, quia thronus Dei est: Neque per terram, quia scabellum est pedum ejus: neque per Jerosolymam, quia civitas est regis magni. Neque per caput tuum jures, quia non potes facere capillum unum album aut nigrum. Sed erit sermo tuus per Etiam, etiam, & per Non, non; & quod excedit hæc duo, est à malo.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * قربان خود را بر مذبح رها کن وزود برو با برادر خود آشتي کن انگه بيا وقربان خود را بپيرداز
25 * از دشمن خود را پرهيز دار چندانك در راه يار ئيد پيشتر ازانك دعوي کننده با تو دعوي
26 کند وترا پيش قاضي ببرد وقاضي ترا بدست شکنه دهد وشکنه ترا بزندان اندازد * راست بتو مي
گويم که ازانجا بيرون نيايي تا انگه که آخر پول را بدهي * هفدهم اشارت بهر زني
27 * شنيديد که اولیان گفتند زني وفسادي مکن * ومن اکنون بشما مي گويم هر که در زن
28 نگاه کند وارزوي او کند * در دل خود با وي زني کرده باشد هجدهم براي بدي
انديشدن * اگر چشم راست تو با تو خيانت کند اورا بدر کن وبينداز * زيران بهتر
29 که يك اندام تو کم باشد * نه که همه تن تو در دوزخ بيفتد * واگر دست راست
30 تو ترا خيانت کند * ببر واز خودش بينداز * ان بهتر که تو بي دست باشي ازانك همگي
وجود تو در دوزخ اوفتد نوزدهم اشارت بهر طلاق * ونيز گفته شد * هر که
31 زن خود را طلاق دهد * کتاب اوادي طلاق را بدو بدهد * اکنون من باشما ميگويم * هر
32 که بي سبب زنا زن خود را طلاق دهد * اورا در زنا انداخته باشد [وهر که طلاق داده را ستاند
33 زناکار بود] بيستم جهت سوگند * باز شنيديد که با پيشينيان گفته شد که
34 در سوگندها خود دروغ مگو وسوگندها خود را بخداي بسپار * اکنون من بشما مي گويم *
35 هرگز سوگند نخوريد * نه بآسمان * زيرا تخت است گران خدا * ونه بزمين که خانگاه نهادن
36 دو پاي اوست * ونه باورشليم * براي انك شهرست ملك اعظم را * * وبسر خود نيز سوگند نخور
37 زيرا چاره نداري که يکتا موي سياه را سپيد کني * بلي سخن تو داري اري باشد ودرنه نه *
هر چه ازين افزونترست آن شرست *

Oblationem tuam super altare relinque, & abi prius, cum fratre tuo pacem fac; Tunc veni, & oblationem tuam comple. Ab inimico tuo cave- to dum in via amicabiles estis; ne litigans adversus te litem instituat, & te ad judicem trahat, judex verò te in manũ quæstoris tradat, & quæstor te in carcerem conjiciat. Utique tibi dico, quòd illinc non exibis, donec ultimũ quadrantẽ reddideris.

XVII. Monitum de adulterio.

Audistis priscos dixisse, Adulterium & scortationem ne feceris. Ego autem nunc dico vobis, Quicunque mulierem intuitus eam desideraverit, in corde suo cum ea adulterium commisit.

XVIII. De cogitatione mala.

Si oculus dexter tuus tibi fraudem fecerit, eum erue & abjice: Hoc enim melius ut unum membrorum tuorum pereat, neque ut totum corpus tuum in Gehennam incidat. Et si manus tua dextera in te proditionem fecerit, amputa & abs te projice: nam hoc satius ut manu mutilus sis, quàm ut tota persona tua in Gehennam ruat.

XIX. Monitum de repudio.

Dictum etiam est; Quicunque uxorem suam repudiaverit, libellum liberæ dimissionis ipsi det. Ego autem dico vobis; Quicunque extra causam adulterii uxori suæ repudium remiserit, eam in adulterium impulit: & quicunque dimissam duxerit adulter est.

XX. De jurejurando.

Rursus audistis antiquis dictum fuisse, In juramentis tuis falsum ne dicito: sed juramenta tua Deo persolve. Nunc ego vobis dico, Ne unquam juretis; neque per cœlum, quia thronus est magnificus Dei: Neque per terram, quia scabellum pedum ejus est: neque per Hierosolymam, quia civitas est regis maximi. Et per caput tuum etiam juramentum ne facito; quia facultatem non habes, ut unicum capillum nigrum album reddas. Sed sermo tuus per ita, ita, sit, & per non, non: quicquid hæc excedit, illud malum est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Audistis quia pronuntianum est, Oculum pro oculo, & dentem pro dente.
38 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.
Ego autem dico vobis, Non obsistere malo: sed quicunque te percusserit in dexte-
39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξι-
ram tuam maxillam, verte illi & alteram. Et volenti tibi judicium parari, &
40 ὰν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ
tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicunque te angariaverit
41 τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· Καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει
milliare unum, vade cum illo duo. Petenti te, da: & volentem à te mu-
42 μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. Τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δα-
tuari, ne avertaris. Audistis quia pronuntiatum est, Diliges proximum
43 νείσασθαι, μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον
tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis, Diligite ini-
44 σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐ-
micos vestros, benedicite maledicentes vos: benè facite odientibus vos,
χθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς,
& orate pro insultantibus vos, & insultantibus vos: Ut sitis filii
45 καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· Ὅπως γένησθε υἱοὶ
patris vestri qui in cœlis, quia Solem suum producit super malos & bo-
τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγα-
nos, & pluit super justos & injustos. Si enim dilexeritis diligentes vos,
46 θοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
quam mercedem habetis? nónne & publicani idem faciunt? Et si salutave-
τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ ἐὰν ἀσπά-
47 ritis fratres vestros tantùm, quid abundans facitis? nónne & publicani sic
σησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω
faciunt? Estote ergò vos perfecti, sicut pater vester, qui in cœlis,
ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 48
perfectus est.
τέλειός ἐστι.

CAP. VI.

Attendite misericordiam vestrum non facere ante homines,
Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, 1
ad spectari eis: si autem non, mercedem non habetis apud patrem vestrum
πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν
qui in cœlis. Quum ergò facis eleemosynam, ne tubâ clanxeris ante
τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν 2
te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis & in vicis, ut glorifi-
σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξα-
centur ab hominibus. Amen dico vobis, Excipiunt mercedem suam.
σθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 Audistis dictum fuisse, Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego verò dico vo-
39 bis, Ne insurgatis contra malum: sed quis-
quis percusserit te supra maxillam tuam dexteram, obverte ei & alteram. Et ei
40 qui voluerit litigare tecum, & auferet tu-
nicam tuam, dimitte ei & pallium tuum. Quisquis angariaverit te ad milliare unum, 41
abi cum eo duo. Petenti abs te, dato: 42
& mutuanti abs te, ne deneges. Audistis 43
dictum fuisse, Dilige proximum tuum, & odio habeto inimicum tuum. Ego verò 44
dico vobis, Diligite inimicos vestros, & benedicite eis qui maledicunt vobis, & bene-
facite eis qui oderunt vos; & orate pro iis qui abigunt vos cum violentia, & per-
sequuntur vos: Ut sitis filii patris vestri 45
qui in cœlis est, qui facit oriri solem suum super probos & improbos, & facit desce-
dere pluviam suam super æquos & iniquos. Etenim si dilexeritis eos qui diligunt vos, 46
quamnam mercedem habetis? nónne & publicani hoc idem faciunt? Et si postula- 47
veritis pacem fratrum vestrorum tantum-
modò, quid præstantius facitis? nónne & publicani itidem faciunt? Estote ergò vos 48
perfecti, sicut pater vester qui est in cœlis, perfectus est.

Matutinis IV feriæ septimanæ primæ Quadragesimæ. 11.

CAP. VI.

Attendite autem in eleemosyna vestra, 1
ne faciatis eam coram hominibus, ut spe-
ctemini ab eis; alioqui merces nulla erit
vobis apud patrem vestrum qui est in cœlis.
Cùm igitur facturus es eleemosynam, ne 2
proclamaveris cornu coram te, uti faciunt
hypocritæ in synagogis & plateis, ut cele-
brentur ab hominibus. Equidem dico vo-
bis, Receperunt mercedem suam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ሰማዕክሙ : ከመ : ተብህለ : ዓይን : ቤዛ : ዓይን : ወስን : ቤዛ : ስን ::=: ወእንሰ : እብለ
39 ክሙ : ኢትትቃወሙ : ለእኩይ : ወለዘሂ : ጸፍዓከ : እንተ : የማን : መልታሕተከ : ሚጥ :
40 ሎቱ : ካልእታሂ ::=: ወለዘሂ : ይፈቅድ : ይትለገልከ : ወመልበስከ : ይንሣእ : ጎድግ :
41 ሎቱ : ወልብሰከኒ ::=: ወለዘሂ : ዐበጠከ : መዕራፊ : ለሐደ : ሑር : መስቤሁ : ክልሌ
42 ተ ::=: ለዘ : ይስእለከ : ሃብ : ወለዘ : ይፈቅድ : እመኀቤከ : ይትለቃሕ : ኢትክል
43 ለ ::=: ሰማዕክሙ : ከመ : ተብህለ : ለፍቅሩ : ቢጸከ : ወጽላእ : ጸላኢከ ::=: ወእንሰ :
44 እብለክሙ : ለፍቅሩ : ጸላኤክሙ : ባርኩመሙ : ለእለ : ይረግሙክሙ : ሠናየ : ግበሩ : ለእ
45 ለ : ይጸልኡክሙ : ወጸልዩ : በእንተ : እለ : ይሰድዱክሙ ::=: ከመ : ትኩኑ : ውሉደ : ለ
ለቡክሙ : ዘበሰማያት : እስመ : ፀሐየ : ያሠርቅ : ሳዕለ : እኩያን : ወኄራን : ወያዘንሙ
46 መ : ዝናመ : ሳዕለ : ጻድቅን : ወዓማፂያኒ ::=: ወእመሰ : ታፈቅሩ : ዘያፈቅርክሙ : መን
47 ተ : ዐስበ : ብክሙ : ለኮሁ : መጸብሐያንኒ : ከማሁ : ይገብሩ ::=: ወእመ : ተለማሓክሙ :
48 ለኃዊክሙ : መንተ : እንከ : ፈድፋደ : ትገብሩ : ለኮኑ : ለሕዛብኒ : ኪያሁሰ : ይገብሩ ::=: ኩ
ኑሌ : ለእትሙሰ : ፍጹማነ : ከመ : ለቡክሙ : ሰማያዊ : ፍጹመ : ውእቱ ::=:
1 በድራረ : ጸመ : መንበብ :: ወበሐቱ : ዑቁ : መጽዋተኮሙ : ሊትገበሩ : ለለእተሩእ
ዮ : ለሰብእ : ከመ : ታስተርእዩ : ሎሙ : ወእመእኮሰ : ዓስበ : እልብክሙ : ኦመኃበ : ለቡክ
2 ሙ : ዘበሰማያት ::=: ሶበኬ : ትገብር : መጽዋተ : ሊትነፋሓ : ቀርነ : ቅድሜከ : ከመ :
መይልዋን : ይገብሩ : በመኳርብት : ወበለእኳት : ከመ : ይትለአዮቱ : እመኃበ : ሰብእ : ለሜን :
እብለክሙ : ተነሥኡ : ዕጹራኒሙ ::=:

Audistis quòd dictum fuit, Oculus redemptio oculi, dens redemptio dentis. 38
Et ego dico vobis, Ne resistatis malo; & ei qui te percusserit in dextram 39
maxillam tuam, obverte ei alteram. Et ei qui vult contendere tecum, 40
& pallium tuum tollere, dimitte ei etiam tunicam tuam. Et si quis 41
te angariaverit milliare unum, abi cum eo duo. Ei qui petit à te, 42
dato; & eum qui vult à te mutuare, ne prohibeas. Audistis quòd dictum 43
fuit, Dilige proximum tuum, & odio habeto inimicum tuum. Et ego dico 44
vobis, Diligite inimicos vestros, benedicite iis qui maledicunt vobis, &
bonum facite iis qui odio vos habent, & orate pro iis qui vos persequuntur:
ut sitis filii patris vestri qui est in cœlis: namque solem exoriri facit super 45
malos, & bonos; & pluere facit pluviam super justos, & iniquos. Et si di- 46
ligitis eum qui diligit vos, quam mercedem habetis? nónne Publicani 47
etiam sic faciunt? Et si salutaveritis fratres vestros, quid igitur amplius
facitis? nónne Gentiles etiam idipsum faciunt. Estote igitur vos perfecti, 48
sicut pater vester cœlestis perfectus est.

CAP. VI.

Pro cœna Jejunii, sermo.

Veruntamen attendite Eleemosynam vestram, ne faciatis ad apparendum 1
hominibus ut illis innotescatis; & si non, mercedem non habetis à patre
vestro qui est in cœlis. Quando igitur facis Eleemosynam ne insuffles 2
buccinæ coram te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis, & in plateis ut
honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, Perdiderunt mercedem suam.

Versio VULGATA LATINA.

38 Audîstis quia dictum est; Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego au-
39 tem dico vobis, Non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxil-
40 lam tuam, præbe illi & alteram. Et ei, qui vult tecum judicio contendere, &
41 tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicunque te angariaverit mil-
42 le passus, vade cum illo & alia duo. Qui petit à te, da ei: & volenti mutuari à
43 te, ne avertaris. Audîstis quia dictum est; Diliges proximum tuum, & odio
44 habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis; Diligite inimicos vestros, &
benefacite his qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus
45 vos: Ut sitis filii patris vestri, qui in cœlis est: qui Solem suum oriri facit su-
46 per bonos & malos: & pluit super justos & injustos. Si enim diligitis eos qui
vos diligunt, quam mercedem habebitis? nónne & publicani hoc faciunt? Et 47
si salutaveritis fratres vestros tantùm, quid ampliùs facitis? nónne & Ethnici hoc
faciunt? Estote ergò vos perfecti, sicut & pater vester cœlestis perfectus est. 48

CAP. VI.

ATtendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: 1
alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in cœlis est. Cùm er- 2
gò facis eleemosynam, noli tubâ canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synago-
gis, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, Receperunt
mercedem suam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * قَدْ سَمِعْتُمْ مَا قِيلَ ٱلْعَيْنُ بِٱلْعَيْنِ وَٱلسِّنُّ بِٱلسِّنِّ * وَأَنَا أَقُولُ لَكُمْ لَا تُقَاوِمُوا ٱلشِّرِّيرَ *
39 لَكِنْ مَنْ لَطَمَكَ عَلَى خَدِّكَ [] حَوِّلْ لَهُ ٱلْآخَرَ * وَمَنْ أَرَادَ خُصُومَتَكَ وَأَخَذَ ثَوْبَكَ فَدَعْ لَهُ 40
رِدَاءَكَ أَيْضًا * وَمَنْ سَخَّرَكَ مِيلًا فَٱمْضِ مَعَهُ ٱثْنَيْنِ * وَمَنْ سَأَلَكَ فَأَعْطِهِ * وَمَنْ أَرَادَ أَنْ 41 42
يَقْتَرِضَ مِنْكَ فَلَا تَرُدَّهُ * قَدْ سَمِعْتُمْ مَا قِيلَ أَحْبِبْ قَرِيبَكَ وَٱبْغِضْ عَدُوَّكَ * وَأَنَا أَقُولُ لَكُمْ 43 44
أَحِبُّوا أَعْدَاءَكُمْ * وَبَارِكُوا عَلَى لَاعِنِيكُمْ وَأَحْسِنُوا إِلَى مَنْ أَبْغَضَكُمْ وَصَلُّوا عَلَى مَنْ
يَطْرُدُكُمْ وَيَعْسِفُكُمْ * كَيْمَا تَكُونُوا بَنِي أَبِيكُمُ ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمَوَاتِ * لِأَنَّهُ ٱلْمُشْرِقُ شَمْسَهُ 45
عَلَى ٱلْأَخْيَارِ وَٱلْأَشْرَارِ * وَٱلْمُمْطِرُ عَلَى ٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلظَّالِمِينَ * وَإِذَا أَحْبَبْتُمْ مَنْ يُحِبُّكُمْ فَأَيُّ 46
أَجْرٍ لَكُمْ * أَلَيْسَ ٱلْعَشَّارُونَ يَفْعَلُونَ كَذَلِكَ * وَإِنْ سَلَّمْتُمْ عَلَى إِخْوَتِكُمْ فَقَطْ فَأَيُّ فَضْلٍ 47
لَكُمْ أَلَيْسَ كَذَلِكَ تَفْعَلُ ٱلْوَثَنِيُّونَ * كُونُوا أَنْتُمْ كَامِلِينَ مِثْلَ أَبِيكُمُ ٱلسَّمَاوِيِّ فَهُوَ كَامِلٌ * 48

* ٱنْظُرُوا لَا تَصْنَعُوا مَرَاحِمَكُمْ قُدَّامَ ٱلنَّاسِ كَيْ يَرَوْكُمْ * فَلَيْسَ لَكُمْ أَجْرٌ عِنْدَ 1
أَبِيكُمُ ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمَوَاتِ * وَإِذَا صَنَعْتَ رَحْمَةً فَلَا تَضْرِبْ قُدَّامَكَ بِٱلْبُوقِ كَمَا تَصْنَعُ ٱلْمُرَاؤُونَ 2
فِي ٱلْمَجَامِعِ وَفِي ٱلْأَسْوَاقِ كَيْ يُمَجِّدَهُمُ ٱلنَّاسُ * ٱلْحَقَّ أَقُولُ لَكُمْ لَقَدْ أَخَذُوا أَجْرَهُمْ *

Jam audîstis quòd dictum est; Oculum 38
pro oculo, & dentem pro dente. Ego au- 39
tem dico vobis, Nolite resistere maligno:
sed quicunque percusserit te in maxillam
tuam, verte ei alteram: Et qui voluerit 40
contendere tecum, tuleritque tunicam tu-
am: dimitte ei pallium tuum etiam. Et 41
quicunque angariaverit te milliavium,
vade cum illo duo. Qui autem petit à 42
te, da ei: & eum qui vult mutuari à te,
ne repellas eum. Audîstis quòd dictum 43
est; Dilige proximum tuum, & odio ha-
beto inimicum tuum. Ego autem dico 44
vobis; Diligite inimicos vestros, & be-
nedicite maledicentibus vobis, & bene-
facite ei qui odit vos: & orate pro eo
qui persequitur vos, & opprimit vos:
ut sitis filii patris vestri qui in cœlis est; 45
nam ipse est qui facit oriri solem suum
super bonos & malos, quique pluit super
justos & injustos. Si enim diligitis eos 46
qui diligunt vos, quam mercedem habe-
bitis? nónne publicani faciunt ita? Et 47
si salutaveritis fratres vestros tantùm,
quid gratiæ vobis est? nónne ita faciunt
idololatræ? Estote vos perfecti sicut pa- 48
ter vester cœlestis, nam ipse perfe-
ctus est.

CAP. VI.

VIdete ne faciatis misericordias ve- 1
stras coram hominibus quatenus spectent
vos: alioquin non erit vobis merces
apud patrem vestrum qui in cœlis est.
Cùm ergò exerceueris misericordiam, 2
noli canere ante te tubâ, sicut faciunt
hypocritæ in synagogis & in vicis, ut
glorificent eos homines. Amen dico vo-
bis, Jam receperunt mercedem suam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 بیست یکم بهر قصاص * شنیدید کفته شد * چشم عوض چشم ودندان عوض
39 دندان * اکنون من با شما مي کویم * که بدي برابر بدي سزاوار مدارید * الاهر که بر روي
40 راست تو بزند * تو روي دیکر پیش او بکردان * وهر که مي خواهد * که بکوشد وپیراهن
41 تو بستاند * قباء ترا نیز بدو ده * وهر که ترا یك فرسنك سخره برد تو دو فرسنك با او برو
42 براي قرض * هر که از تو بخواهد بدو بده وهر که خواهد که از تو قرض
43 کند اورا منع مکن بیست دوم بهر دوستي * شنیدید که کفته شد * یار خود را دوست
44 بدار واز دشمن خود کراهیت کن * اکنون من بشما مي کویم * دشمنان خود را دوست دارید *
وافرین کنید برانان که بر شما نفرین کنند * وهر چه خوبتر کنید با ایشان که شما را دشمن
45 دارند * ونماز کنید برایشان که شمارا بزور بر کشند * وشمارا زحمت دهند * براي انك مانند
پدر شما باشید که بر آسمانست * انك آفتاب خود را بر نیکان وبر بدان بتاباند * وباران خود را
46 بر عادلان وبر ظالمان مي بارد * کساني را که شما را دوست دارند * وشما نیز ایشانرا دوست
47 دارید * چه نیکویي کرده باشید * وکدامین مزد شما را باشد * که سود خوران نیز این را میکنند *
* واکر چنانست که بر برادران خود تنها سلام کنید * چه چیز افزون کرده باشید * نه
48 سود خوران نیز این را مي کنند * اکنون شما تمام باشید مانند پدر شما که بر اسمانست
وتمام است بیست سوم بهر صدقه * اکنون نکه کنید در
1 صدقهء شما * واورا برابر خلق اشکارا مکنید * بدانك خود را بدیشان بنمایید * واکر نه
2 شما را مزد نباشد پیش پدر شما * که بر اسمانست * * واکر صدقه خواهي دادن * برابر
خود ناي وشاخ مزن انجنانك منافقان میکنند * درانجمنها ودر بازارها * از براي انك خلق ایشانرا
ستایش کنند راست بشما بکویم که مزد خود ستاده باشند *

XXI. De talione.

Audîstis dictum fuisse, Oculum pro 38
oculo, & dentem pro dente. Nunc 39
ego vobis dico, ut malum pro malo
non rependatis: sed quicunque in ma-
lam dextram te percusserit, tu mal-
lam alteram ei obvertas. Et qui- 40
cunque voluerit contendere & indu-
sium tuum capere, tunicam tuam et-
iam illi des. Et quicunque te unam 41
parasangam angariaverit, tu duas
parasangas cum illo abeas.

De mutuo.

Quicunque petierit abs te, illi da: & 42
& quicunque voluerit abs te mutua-
ri, ei ne denegato.

XXII. De amore.

Audîstis dictum fuisse, Amicum tu- 43
um charum habeto, & ab inimico
tuo abhorreto. Nunc ego dico vobis; 44
Inimicos vestros amore prosequimi-
ni, & benedicite iis qui maledicunt
vobis, & quidvis melius facite erga
eos qui vos odio habent, & preces
fundite pro iis qui vos per vim tra-
ctant, vobisque molestiam facessunt.
Ut similes Patri vestro sitis qui in 45
cœlis est, qui sõem suum bonis juxta
ac malis illucescere facit, & pluviam
suam super justos & super iniquos
depluit. Eos qui vos amore prose- 46
quuntur si vos etiam redamatis, quid
boni facitis? & quid mercedis vo-
bis erit? quia publicani etiam hoc
faciunt. Et si ita sit quod fratres ve- 47
stros solummodò salute impertitis,
quam rem eximiam facitis? nónne
publicani etiam hoc faciunt. Jam 48
vos perfecti estote instar Patris ve-
stri, qui in cœlis est, & perfectus est.

CAP. VI.

XXIII. De eleemosyna.

ATtendite autem eleemosynæ ve- 1
stræ, & eam coram populo palàm ne
faciatis, ut vos ipsis ostentetis, ali-
oquin vobis merces non erit apud Pa-
trem vestrum qui est in cœlis. Quòd 2
si eleemosynam dare volueris, coram
te fistulâ aut cornu ne clangas, quem-
admodũ hypocritæ faciunt in conven-
tibus & in emporiis, eò ut populus
illos laude afficiant: profectò vobis
dico, quòd mercedem suam rece-
perunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Te autem faciente eleemosynam, neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera
3 Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά
tua: Ut ſit tua eleemoſyna in ſecreto: & pater tuus videns
4 σου· Ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
in ſecreto ipſe reddet tibi in manifeſto. Et cùm adores, non eris
5 ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
ſicut hypocritæ, quia amant in ſynagogis, & in angulis
ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς γωνίαις
platearum ſtantes orare, ut appareant hominibus. Amen
τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν
dico vobis, Quòd excipium mercedem ſuam. Tu autem cùm adores, in-
6 λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσ-
tra in cubiculum tuum, & claudens oſtium tuum, adora patrem
ελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πα-
tuum qui in ſecreto: & pater tuus confpiciens in ſecreto,
τρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ,
reddet tibi in apparenti. Orantes autem ne inania loquamini;
7 ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε,
ſicut ethnici: arbitrantur enim quòd in multiloquio ſuo exau-
ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακου-
dientur. Ne igitur aſſimilemini eis: novit enim pater veſter quorum uſum
8 σθήσονται. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν
habetis, ante vos petere eum. Sic ergò adorate vos: Pater
9 ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ

noſter qui in cœlis, ſanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία 10
tuum: Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo, & in terra. Pa-
σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρ- 11
nem noſtrum ſuperſubſtantialem da nobis hodiè. Et dimitte nobis
τον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Καὶ ἄφες ἡμῖν 12
debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus
τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις
noſtris. Et ne inferas nos in tentationem, ſed libera nos à
ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ 13
malo. Quoniam tuum eſt regnum, & potentia, & gloria, in ſecula.
τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας.
Amen. Si enim dimiſeritis hominibus lapſus eorum, dimittet
ἀμήν. Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει 14
& vobis pater veſter cœleſtis. Si autem non dimiſeritis hominibus
καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις 15
lapſus ipſorum, nec pater veſter dimittet lapſus
τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
veſtros. Cùm autem jejunatis, ne fiatis ſicut hypocritæ, obtriſtati.
ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταί, σκυθρωποί. 16
obſcurant enim facies ſuas, ut appareant hominibus jeju-
ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύ-
nantes. Amen dico vobis, Quia recipiunt mercedem ſuam.
οντες. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tu verò cùm facis eleemoſynam, neſciat 3
ſiniſtra tua quid agat dextera tua: Ut ſit 4
eleemoſyna tua in abſcondito: & pater
tuus qui videt in abſcondito, ipſe repen-
det tibi in propatulo. Et cùm oras, ne 5
ſis ſicut hypocritæ qui amant ſtare in ſyn-
agogis, & in angulis platearum ad oran-
dum, ut ſpectentur ab hominibus. Equi-
dem dico vobis, Receperunt mercedem ſu-
am. Tu verò cùm oras, introito in con- 6
clave tuum, & claude oſtium tuum, &
ora patrem tuum qui eſt in abſcondito,
& pater tuus qui videt in abſcondito, re-
pendet tibi in propatulo. Cúmque ora- 7
tis, ne ſitis garruli ſicut ethnici: putant
enim fore ut per ſermonem copioſum ex-
audiantur. Ne igitur illis aſſimilemini: 8
etenim pater veſter novit quid requiratur
vobis, antequàm petatis ab eo. Vos ita 9
orate; Pater noſter qui es in cœlis, ſan-
ctificetur nomen tuum: Adveniat regnum 10
tuum; fiat voluntas tua ſicut in cœlo &
in terra. Da nobis panem indigentiæ no- 11
ſtræ hodié. Et remitte nobis debita no- 12
ſtra, ſicut nos etiam remittimus debitori-
bus noſtris: Et ne nos inducas in tentatio- 13
nem; ſed libera nos à malo. Quia tuum
eſt regnum, & potentia, & gloria, in ſe-
cula ſeculorum. Si enim remiſeritis ho- 14
minibus ſtultitias ipſorum, remittet etiam
vobis pater veſter, qui eſt in cœlis. Sin 15
autem non remiſeritis hominibus, nec
etiam pater veſter remittet vobis ſtultitias
veſtras.

Secunda feria ſeptimanæ ſecundæ jejunii.

Cùm autem jejunatis, ne ſitis tetrici ſicut 16
hypocritæ, deturpant enim vultus ſuos,
ut appareant hominibus jejunantes: equi-
dem dico vobis, Receperunt mercedem
ſuam.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወለንተሰ ፡ ሶበ ፡ ትገብር ፡ ምጽዋተ ፡ ሊታለመር ፡ ፀጋመከ ፡ ዘትገብር ፡ የማንከ፡=
4 ከመ ፡ በክዴን ፡ ይኩን ፡ ምጽዋትከ ፡ ወለቡከ ፡ ዘይሬኢ ፡ ዘበ ፡ ኅቡእ ፡ ይፈድየከ ፡ ክ
5 ሡተ፡::=ፁ ወሶበሂ ፡ ትጼልዩ ፡ ሊትኩኑ ፡ ከመ ፡ መድልዋን ፡ እሙ ፡ ያፈቅሩ ፡ በምኵራብ
ት ፡ ወውስተ ፡ መላዝነ ፡ መራሕብተ ፡ ለኔቀጽ ፡ ቁመ፡ወጸልዮ ፡ ከመ፡ያስተርእዩ ፡ ለሰብእ፡
6 ለሜን፡ እብለክሙ፡ ተኮሉ፡ ዕሴቶሙ፡=ፁ ወለንተሰ ፡ ሶበ ፡ ትጸሊ፡ባእ ፡ ቤተከ ፡ ወዕጹ ፡
ኆኅተከ ፡ ወጸሊ ፡ ለአቡከ ፡ ለዘ ፡ ዐኅቡእ ፡ ወለቡከ ፡ ዘይሬኢ ፡ በኅቡእ ፡ ይዐሲየከ ፡
7 ክሡተ፡::=ፁ ወእንዘ ፡ ትጼልዩ ፡ ሊትዘነግው ፡ ከመ፡ለሕዛብ ፡ እሙ ፡ ይመስሎሙ ፡ በለ
8 ብዝኆ ፡ ንባቦሙ ፡ ዘይሰመዖሙ፡=ፁ ሊትትመሰልዎሙ ፡ እሙ ፡ ያአምር፡ ለቡከሙ ፡ ሰ
9 ማያዊ ፡ ዘትፈቅዱ ፡ ዘእንበለ ፡ ትስእልዎ፡=ፁ ከመዝኬ ፡ ጸልዩ ፡ እንትሙሰ ፡፡ አቡነ ፡
10 ዘበሰማያት ፡ ይትቀደስ ፡ ስምከ፡=ፁ ትመጽእ ፡ መንግሥትከ ፡ ይኩን ፡ ፈቃደከ ፡ በከ
11 ሙ ፡ በሰማይ ፡ ወበመድርኢ፡=ፁ ሲሳየነ ፡ ዘለለ ፡ ዕለተነ ፡ ሀበነ ፡ ዮም፡::=ፁ
12 ኀድግ ፡ ለነ ፡ ለበሰነ ፡ ከመ ፡ ንሕነኒ ፡ ንኀድግ ፡ ለዘ ፡ ለበሰ፡ለነ፡=ፁ ወሊታብለነ፡ ውእተ ፡
13 መንሱት ፡ ለነ ፡ ለድኅነነ ፡ ወበልሐነ ፡ እመኵሉ ፡ እኩይ ፡፡ እሰመ ፡ ዚላከ ፡ ይእቲ ፡ መን
14 ግሠት ፡ ኀይል ፡ ወስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ ለሜን፡::=ፁ እሰመ ፡ እመ ፡ ኀደግዎ ፡ ለ
15 ሰብእ ፡ ለበሳሆሙ ፡ ይኀድግ ፡ ለክሙኒ ፡ ለቡከሙ ፡ ሰማያዊ ፡ ለበሰክሙ፡=ፁ ወእመሰ ፡ ሊ
16 ኀደግዎ፡ለሰብእ ፡ ለበሰሆሙ ፡ ለቡከሙኒ፡ ሊየኀድግ ፡ ለበሰክሙ፡::=ፁ ወሶበ ፡ ትጸውሙ ፡
ሊትኩኑ ፡ ከመ ፡ መድልዋን ፡ ሊትጸመሀዩ ፡ እሙ ፡ ያማስኑ ፡ ገጾሙ ፡ ከመ ፡ ያስተርእዩ ፡
ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ጾሙ ፡ ለሜን ፡ እብለክሙ ፡ ሰለጡ ፡ ዐስቦሙ፡=ፁ

Sed quum tu facies eleemoſynam, ne cognoſcat ſiniſtra tua quid faciat dex- 3
tera tua: Ut in occulto ſit eleemoſyna tua: & pater tuus qui videt quod 4
in occulto eſt, reddet tibi manifeſtè. Et quando oratis, ne ſitis ſicut hypocri- 5
tæ, quoniam amant in ſynagogis, & in angulis platearum portæ ſtare, & ora-
ve ut appareant hominibus: Amen dico vobis, Perdiderunt mercedem ſuam.
Sed tu quum oraveris, ito in domum tuam, & claude oſtium tuum, & ora pa- 6
trem tuum qui eſt in occulto: & pater tuus qui videt in occulto, retribuet
tibi manifeſtè. Et orantes, ne loquamini incompoſitè ſicut populi: quoniam 7
illi exiſtimant, quòd in multiloquio ſuo exaudiantur. Ne igitur ipſis aſſi- 8
milemini: quoniam cognoſcit pater veſter cœleſtis quibus indigeatis, ante-
quam petatis eum. Vos igitur ita precemini; Pater noſter qui es in cœlis, ſan- 9
ctificetur nomen tuum: Veniat regnum tuum; fiat voluntas tua, ſicut in cœ- 10
lo, & in terra etiam. Cibum noſtrum cujuſque diei noſtri da nobis hodiè. 11
Remitte nobis peccata noſtra, ſicut nos remittimus ei qui deliquit contra nos. 12
Et ne inducas nos in tentationem: ſed redime nos, & extrahe nos ab omni 13
malo: quoniam tuum eſt regnum, potentia, & gloria in ſeculum ſeculi, Amen.
Quoniam ſi remiſeritis hominibus peccata ſua, remittet vobis etiam pater 14
veſter cœleſtis peccata veſtra. Et ſi non remiſeritis hominibus peccata ſua; 15
pater veſter etiam non remittet peccata veſtra. Et quando jejunatis, ne ſi- 16
tis ſicut hypocritæ, ne ſitis triſtes: quoniam corrumpunt facies ſuas, ut conſtet
hominibus quòd jejunaverint. Amen dico vobis, Compleverunt mercedem ſuam.

Versio VULGATA LATINA.

3 Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua:
4 ut sit eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.
5 Et cùm oratis, non eritis sicut hypocritæ, qui amant in synagogis & in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, Receperunt
6 mercedem suam. Tu autem cùm oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.
7 Orantes autem, nolite multùm loqui, sicut Ethnici: putant enim quòd in multilo-
8 quio suo exaudiantur. Nolite ergò assimilari eis: scit enim pater vester, quid
9 opus sit vobis, antequàm petatis eum. Sic ergò vos orabitis; Pater noster, qui es in cœlis: sanctificetur nomen tuum. Adveniat, regnum tuum. Fiat voluntas 10
tua, sicut in cœlo, & in terra. Panem nostrum supersubstantialem da nobis ho- 11
die. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. 12
Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen. Si enim dimi- 13
seritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis pater vester cœlestis delicta 14
vestra. Si autem non dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis 15
peccata vestra. Cùm autem jejunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes: exter- 16
minant enim facies suas, ut appareant hominibus jejunantes. Amen dico vobis, Quia receperunt mercedem suam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 *وانت اذا صنعت رحمة فلا تعلم شمالك بما صنعت يمينك *لتكون صدقتك في خفية * وابوك
4 الذي يرى الخفية يجزيك علانية * الفصل العاشر * واذا صليتم فلا تكونوا
5 كالمرائيين * الذين يحبون القيام في الجامع وفي زوايا الازقة يصلون ليظهروا للناس * امين اقول
6 لكم انهم قد اخذوا اجرهم * وانت اذا صليت فادخل بخدعك واغلق بابك عليك وصل
7 لابيك سرا * وابوك يرى السر يعطيك علانية * واذا صليتم فلا تكثروا الكلام كالوثنيين فانهم
8 يظنون ان بسبسمع لهم بكثرة كلامهم * فلا تتشبهوا بهم * لان اباكم عالم بما تحتاجون اليه
9 قبل ان تسالوه اياه * وهكذي تصلون انتم * يا ابانا الذي في السموات يتقدس اسمك * تاتي
10 ملكوتك * تكون مشيتك كما في السماء وعلى الارض * خبزنا الذي للغد اعطنا اليوم * واغفر
11 لنا ما علينا كما نغفر نحن لمن لنا عليه * ولا تدخلنا التجارب لكن نجنا من الشرير [] * فان
12 غفرتم للناس خطاياهم غفر لكم ابوكم السماوي خطاياكم * وان لم تغفروا للناس [] فلا ابوكم
13 السماوي يغفر لكم خطاياكم * واذا صمتم فلا تكونوا كالمرائيين * لانهم يغيرون وجوههم
14 ويغيرونها ليظهروا للناس صيامهم * امين اقول لكم لقد اخذوا اجرهم *

Tu autem cùm feceris misericordiam, 3
nesciat sinistra tua quid egerit dextera 4
tua: ut sit eleemosyna tua in abscondi-
to: & pater tuus qui aspicit secretum,
reddet tibi palàm.

Sectio decima.

Et cùm oratis, ne sitis sicut hypocritæ, 5
qui amant stare in synagogis, & in an-
gulis platearum orant, ut appareant ho-
minibus: Amen dico vobis, quòd jam
receperunt mercedem suam. Tu autem 6
cùm oraveris, ingredere penetrale tuum,
& claude ostium tuum super te, & ora
patrem tuum secretò: & pater tuus vi-
det occultum, dabitque tibi manifestè.
Cùmque oraveritis, ne multiplicetis 7
verba sicut ethnici: hi enim putant se
exaudiendos ob multitudinem verbo-
rum. Ne ergò imitemini eos: quoniam 8
pater vester novit id cujus indigetis,
antequàm petatis illud ab eo. Sic au- 9
tem orabitis vos; O Pater noster qui es
in cœlis, sanctificetur nomen tuum. Ad- 10
veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua,
sicut in cœlo, & super terram. Panem 11
nostrum crastinum da nobis hodiè. Et 12
dimitte nobis quod debemus, sicut dimit-
timus nos ei qui nobis debet. Et ne nos 13
inducas in tentationem: ed libera nos
à maligno. Si enim dimiseritis homini- 14
bus peccata eorum, dimittet vobis pater
vester cœlestis peccata vestra. Si autem 15
non dimiseritis hominibus; neque pater
vester cœlestis dimittet vobis peccata
vestra. Cùm autem jejunatis, ne sitis si- 16
cut hypocritæ: hi enim atras præbent fa-
cies suas, immutant eas, ut ostentent ho-
minibus jejunium suum. Amen dico vo-
bis, Jam receperunt mercedem suam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * اكر وقتي تو صدقه دهي بايد كه دست راست تو ندانند * انچ دست چپ تو ميكند *
4 چنانك صدقهء تو بنهان باشد * وپدر تو به بنهاني مي بيند عوضش اشكارا بدهد
5 بيست چهارم اشارت بهر نماز * وچون نماز كني مباش همچون منافقان كه
دوست دارند كه در انجمنها وبر كنار كوچها وبازارها نماز كنند * بدانك خلق ايشانرا ببينند *
6 راست بشما بكويم كه مزد خود ستده باشند * چون تو نماز خواهي كردن در خلوتكاه
خود رو * ودر خود را ببند وپر پدر نهان خود نماز كن * وپدر تو بنهان بيند واشكارا بتو
7 عوض دهد * وقتي كه نماز كنيد بسيار بيهوده مكوييد همچون حنيفيان * زيرا مي
8 پندارند كه بپسياري كفتن ازيشان شنوده مي شود * نه اين چنين بديشان همانا
باشيد * براي انك پدر شما مي داند انچ شمارا در بايست است * زود تر ازانك ازو بخواهيد
9 * ليكن شما اين چنين نماز كنيد بيست پنجم صورت نماز كفتن پدر ما كه
10 بر اسماني * پاك است نام تو * بيايد ملكوت تو * بشود خداوند * ارادت تو * انچنانك در اسمان
11 12 ودر زمين * * نان مارا بده انچ روزرا در بايست است * * وكناهها مارا فرو كذار انچنانك ما نيز
13 براي ايشان كه بر ما كناه كرده باشند فرو كذاريم * * ومارا در ازمايشها بلا ميندازالا از
بدي شر مارا نكاه دار وبرهان * براي انك ملكوت * وتيرومندي * وعظمت ازان توست *
14 اكنون * وتا ابد الابد * آمين * بيست ششم جهت برد باري * اكر كناهها خلق
15 را فرو كذاريد * پدر شما كه بر آسمانست * كناهها شما نيز فرو كذارد * * واكر كناهها
خلق را فرو نكذاريد * پدر شما نيز كناهها شما را فرو نكذارد بيست هفتم
16 جهت روزه * وقتي كه روزه داريد * روي خود را دژمناك وترش مكنيد همچون
منافقان * كه روي خودرا دژمناك وترش بنمايند * وخود را بر خلق عرض كنند كه
روزه مي داريد * راست بشما بكويم كه مزد خود ستده باشند *

Si quando tu eleemosynam dederis, 3
oportet ut man' dextra tua non sciat
id quod manus sinistra tua facit.
Ut eleemosyna tua in occulto sit: & 4
Pater tuus qui in occulto videt,
præmium ejus palam det.

XXIV. Consilium de oratione.

Et cùm orationem feceris, ne sis ut 5
hypocritæ, qui amant ut in synagogis
& in ora platearum & emporiorum
precentur, eò ut homines eos videant:
profectò vobis dico, quòd mercedem
suam receperunt. Cùm tu precari vo- 6
lueris, in conclave tuum ito, & osti-
um tuum claude, & patri tuo occul-
to preces facito; nam pater tuus in
occulto videt, & palam tibi præmi-
um referet. Quo tempore oratis, 7
multa vana ne proloquimini sicut
ethnici: putant enim multiloquium
suum exauditum iri. Ne ad hunc 8
modum eorum æmuli estote: quia
Pater vester novit quid vobis opus
est, priusquam ab eo petatis. Vos 9
autem sic orate,

XXV. Formula orandi.

Pater noster qui in cœlis es, sanctum
est nomen tuum. Adveniat regnum 10
tuum. Fiat, Domine, voluntas tua,
sicut in cœlis & in terra. Panem 11
nobis da qui diei necessarius est. Et 12
peccata nostra remitte, sicut nos eti-
am iis qui in nos peccaverunt remit-
timus. Et nos in tentationes afflicti- 13
onis ne injicias, sed à malitia mali
nos serva & libera: quia tuum est
regnum, & potentia, & majestas,
nunc, & in seculum seculi. Amen.

XXVI. De tolerantia.

Si delicta hominibus remittatis, 14
Pater vester, qui in cœlis est, peccata
vestra etiam remittet. Sin delicta 15
hominibus non remiseritis, Pater
vester etiam peccata vestra non re-
mittet.

XXVII. De jejunio.

Quando jejunium habetis, faciem 16
vestram tristem & tetricam ne red-
datis, sicut hypocritæ; nam faciem
suam tristem & tetricam ostendunt,
& sese populo manifestant, quòd je-
junent: utique vobis dico, quòd
mercedem suam acceperunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Tu autem *jejunans*, unge tuum caput, & faciem tuam
17 Σὺ δὲ νηστεύων, ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου
lava: Ut ne *appareas* hominibus jejunans, sed patri
18 νίψαι· Ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί
tuo qui in *secreto*: & pater tuus *videns* in *secreto*, reddet
σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει
tibi *in manifesto*. Ne *thesaurizate* vobis thesauros in terra,
19 σοι ἐν τῷ φανερῷ. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς,
ubi ærugo & tinea *exterminat*, & ubi fures *perfodiunt*, & furantur.
ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι, καὶ κλέπτουσι.
Thesaurizate autem vobis thesauros in cœlo, ubi neque ærugo, neque tinea
20 Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς, οὔτε βρῶσις
exterminat, & ubi fures non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est
21 ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν
thesaurus *vester*, ibi *erit* & cor *vestrum*. Lucerna corporis
22 ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός
est oculus: si *igitur* oculus tuus simplex fuerit, totum corpus
ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά
tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus *malus* fuerit, totum
23 σου φωτεινὸν ἔσται. Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον
corpus tuum tenebrosum erit. Si ergò lumen quòd in te,
τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ,

— tenebræ sunt, tenebræ quantæ? Nemo potest duobus dominis
μη σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις 24
servire: aut enim unum *oderit*, & alterum diliget: aut unum
δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς
amplexabitur, & alterum *despiciet*. Non potestis Deo servire &
ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ
— mammonæ. *Propter hoc* dico vobis, Ne *anxiemini* animæ vestræ,
μθ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, 25
quid manducetis, & *quid bibatis*: neque corpori vestro, quid induamini:
τί φάγητε, καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε.
nónne anima plus est *esca*, & corpus *indumento*?
οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
Inspicite in volatilia cœli, quoniam non *seminant*, neque
Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ 26
metunt, neque congregant in horrea, & pater vester
θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν
cœlestis pascit illa. Nónne vos magis *excellitis* illis: Quis autem
ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. Οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δὲ 27
ex vobis *anxius* potest adjicere ad staturam suam cubitum
ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
unum?
ἕνα;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ܐܢܬ ܕܟܝ ܨܐܡ ܐܫܚ ܠܟ ܘܐܣܟ ܦܢܝܟ ·
18 ܕܠܐ ܢܬܚܙܐ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܨܐܡ ܐܠܐ ܠܐܒܘܟ ܕܒܣܬܪܐ ·
ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܣܬܪܐ ܢܦܪܥ ܠܟ ·
19 ܠܐ ܬܓܡܥܘܢ ܠܟܘܢ ܓܢܙܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ·
ܐܝܟ ܕܥܬ ܥܬܐ ܘܫܪܝܢܐ ܡܫܚܬ ܘܐܝܟ ܕܥܬ ܓܢܒܐ ܚܦܪ ܘܓܢܒ ·
20 ܐܠܐ ܓܡܥܘ ܠܟܘܢ ܓܢܙܐ ܒܫܡܝܐ ·
ܕܠܐ ܥܬ ܥܬܐ ܘܫܪܝܢܐ ܡܫܚܬ ܘܠܐ ܥܬ ܓܢܒܐ ܚܦܪ ܘܓܢܒ ·
21 ܐܝܟ ܕܐܝܟܐ ܐܝܬ ܠܟ ܓܢܙܟ ܐܦ ܠܒܟ ܢܗܘܐ ·
22 ܫܪܓ ܥܝܢܟ ܗܝ ܢܘܗܪܐ ܕܓܫܡܟ ·
ܐܢ ܥܝܢܟ ܫܦܝܪܬܐ ܗܘܝܬ ܟܠ ܓܫܡܟ ܢܗܝܪ ·
23 ܐܢ ܕܝ ܥܝܢܟ ܒܝܫܬܐ ܗܘܝܬ ܟܠ ܓܫܡܟ ܚܫܘܟ ܢܗܘܐ ·
ܐܢ ܗܟܝܠ ܢܘܗܪܐ ܕܒܟ ܚܫܘܟ ܗܘ ·
24 ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܐ ܓܒܪܐ ܕܢܦܠܚ ܠܬܪܝܢ ܡܪܐ ·
ܐܘ ܕܢܣܢܐ ܠܚܕ ܘܢܪܚܡ ܠܚܕ ·
ܐܘ ܕܢܬܩܪܒ ܠܚܕ ܘܢܒܙܐ ܠܚܕ ·
ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܪܝܐ ܘܠܡܡܘܢܐ ·

Tu verò cùm jejunas, ablue vultum tuum, & unge caput tuum. Ut ne appareas hominibus jejunans, sed patri tuo qui est in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, ipse rependet tibi. Ne reponatis vobis thesauros in terra, loco ubi tinea & ærugo corrumpunt, & ubi fures perfodiunt & furantur. Sed reponite vobis thesauros in cœlo, ubi nec tinea nec ærugo corrumpunt; & ubi fures non perfodiunt, neque furantur. Ubi enim est thesaurus vester, illic est etiam cor vestrum. Lucerna corporis est oculus: si oculus tuus igitur fuerit simplex, etiam totum corpus tuum lucidum erit. Sin autem oculus tuus fuerit malus, totum corpus tuum tenebricosum erit: si ergò lumen quod est in te, tenebræ sunt, tenebræ tuæ quantæ futuræ sunt? Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio prosequetur, & alterum diliget; aut unum honorabit, & alterum contemnet: non potestis Deo servire & divitiis.

Feria tertia Septimanæ primæ Quadragesimæ. 13.

25 ܥܠ ܗܟܝܠ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܐ ܬܗܘܘ ܡܗܬܡܝܢ ܠܢܦܫܟܘܢ ܡܐ ܬܐܟܠܘܢ ܘܡܐ ܬܫܬܘܢ ·
ܘܠܓܫܡܟܘܢ ܡܐ ܬܠܒܫܘܢ · ܗܠܐ ܢܦܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܙܘܢܐ ·
ܘܓܫܡܐ ܡܢ ܠܒܘܫܐ · ܐܣܬܟܠܘ ܠܛܝܪܐ ܕܫܡܝܐ ·
26 ܕܠܐ ܙܪܥܝܢ ܘܠܐ ܚܨܕܝܢ ܘܠܐ ܟܢܫܝܢ ܒܒܝܬܐ ·
ܘܐܒܘܟ ܕܒܫܡܝܐ ܡܦܢܐ ܠܗܢ · ܗܠܐ ܐܢܬܘܢ ܝܬܝܪ ܡܢܗܢ ·
27 ܘܡܢ ܡܢܟܘܢ ܕܡܗܬܡ ܢܘܣܦ ܥܠ ܩܘܡܬܗ ܐܡܬܐ ·

Propterea dico vobis, Ne soliciti sitis animæ vestræ quid esuri sitis, & quid bibituri: nec corpori vestro quâ re sitis induendi: nónne anima præstantior est alimento, & corpus indumento? Intuemini volucres cœli, quæ nec serunt, nec metunt, neque cogunt in horrea, & pater vester qui est in cœlis alit eas: nonne vos estis eis præstantiores? Quis est autem ex vobis qui solicitus possit addere ad staturam suam cubitum unum?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወለኀትሰ ፡ ጾበ ፡ ትጸውም ፡ ቅባእ ፡ ርእስከ ፡ ወገጸከ ፡ ተኀፀብ፡=ፁ ከመ ፡ ኢትስተ
18 ረኢ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ጾመከ ፡ ዘእንበለ ፡ ለአቡከ ፡ ዘበ ፡ ሳቡእ ፡ ወለአቡከ ፡ ዘይሬ
ኢ ፡ ዘበ ፡ ሳቡእ ፡ የአሲያከ ፡ ክሡተ፡፡=ፁ በቀደሚ ፡ ሰንበተ ፡ ክርስቲያን ፡ በጸ
19 ፡፡ ኢትዝግቡ ፡ ለክሙ ፡ መዛግብተ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ኀበ ፡ ፀፄ ፡ ወቍኣንቍኄ ፡
20 ይማስኖ ፡ ወኀበ ፡ ሰረቅት ፡ ይከርዩ ፡ወይሰርቁ፡፡=ፁ ዝግቡ ፡ ለክሙ ፡ መዛግብተ ፡ ው
ስተ ፡ ሰማያት ፡ ኀበ ፡ ፀፄ ፡ ወኢይእኽዝ ፡ ወኢቍኣንቍኄ ፡ ያማስኖ ፡ ወኀበ ፡ ሰረቅ
21 ት ፡ ኢይከርዩ ፡ ወኢይሰርቁ፡=ፁ እስመ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ መዝገብከ ፡ ሂየ ፡ ይሄሉ ፡ ልብ
22 ከ፡፡=ፁ ማኅቶቱ ፡፡ ለሥጋከ ፡ ውእቱ ፡ ዒይነከ ፡ እመ ፡ ዒይነከ ፡ ስፉሕ ፡ ኵሉ ፡
23 ለሥጋከ ፡ ብሩህ ፡ ውእቱ፡=ፁ ወእመሰ ፡ ዒይነከ ፡ ፀዋግ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስትኸ ፡ ጽልመ
ት ፡ ይከውን ፡ ወእመሰ ፡ ብርሃን ፡ ዘደቤከ ፡ ጽልመት ፡ ውእቱ ፡ ጽልመትሰ ፡ እ
24 ፎ፡፡=ፁ ለልቦ ፡ ዘይክል ፡ ለክልእቱ ፡ ለጋለሰት ፡ ተቀንዮ ፡ እማእኮ ፡ ላሐደ ፡ ይጸ
ልእ ፡ ወከልእ ፡ ያፈቅር ፡ ወእማእኮ ፡ ለላሐዱ ፡ ይትሌዘዝ ፡ ወለከልኡ ፡ ሊይትሌ
ዞዝ ፡ ሊትክሡኬ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ተቀንዮ፡ ወለንዋይ ፡ ዝኣለመ፡፡=ፁ
በቀደሚ ፡ ሰንበት ፡ ዘጽግያት፡፡
25 በእንተዝ ፡ እብለክሙ ፡ ሊትተክዙ ፡ ለነፍስክሙ ፡ ዘትበልዑ ፡ ወለነፍሰትክሙ ፡ ዘት
26 ሰብኡ ፡ ለጕሁ ፡ ነፍስ ፡ ተዐቢ ፡ እሙሲሳት ፡ ወነፍስት ፡ እሙልብስ፡=ፁ ነጽሩ ፡ ለዕ
ሣፉ ፡ ሰማይ ፡ ከመ ፡ ሊይዘርኡ ፡ ወለሂ ፡ የለርሩ ፡ ወሊያስተጋብኡ ፡ ውስተ ፡ ለ
27 ብያት ፡ ወለቡክሙ ፡ ሳማያዊ ፡ ይሴሲዮሙ ፡ ለኔትሙሁ ፡ እኔን ፡ ትኄይስሙ፡=ፁ መ
ኑ ፡ እሙኔክሙ ፡ በተክዘ ፡ ዘይክል ፡ ወስከ ፡ እመደበ ፡ ቆሙ ፡ እመተ ፡ ሊሐደ፡=ፁ

Et tu quum jejunaveris, unge caput tuum, & faciem tuam lava: 17
ut non constet hominibus quòd jejunásti, sed Patri tuo qui est in absconditio: & 18
Pater tuus videns quod in absconditio est, retribuet tibi manifestè.

In prima Dominicæ Jejunii.

Ne thesaurizate vobis thesaurum in terra, ubi tinea et ærugo corrumpunt eum, 19
et ubi fures perfodiunt & furantur. Thesaurizate vobis thesaurum in cœlis: ubi 20
tinea non rodit, neque ærugo corrumpit, & ubi latrones non perfodiunt
neque furantur; Quoniam ubi est thesaurus tuus, ibi erit cor tuum. 21
Lucerna corporis tui est oculus tuus: si oculus tuus apertus sit, totum corpus 22
tuum lucidum erit. Et si oculus tuus malus, totum corpus tuum tenebrosum 23
erit. Et si lux quæ supra te est tenebræ sit, tenebræ tuæ quantò magis?
Non est qui potest duobus dominis servire; nisi unum odio habeat, & alte- 24
rum diligat: & nisi uni pareat, & alteri non pareat. Non potestis Domino
servire & divitiis hujus mundi.

In prima Dominicæ florum.

Propterea dico vobis; Ne estote soliciti de anima vestra quid manduce- 25
tis: & de corpore vestro quo induamini. Nonne anima major est
cibo? & corpus quàm vestimentum. Respicite volucres cœli; quòd non 26
serunt, neque metunt, neque cogunt in domos, & pater vester cœlestis pascit
eos: vos quidem igitur præstatis iis. Quis è vobis, solicitè cogitando, qui 27
potest apponere super staturam suam cubitum unum?

Versio VULGATA LATINA.

17 Tu autem, cùm jejunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava, Ne videaris homi-
18 nibus jejunans, sed patri tuo, qui est in abscondito: & pater tuus, qui videt in
19 abscondito, reddet tibi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi ærugo, & tinea demolitur: & ubi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem
20 vobis thesauros in cœlo: ubi neque ærugo, neque tinea demolitur; & ubi fures
21 non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.
22 Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus
23 tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergò lumen; quod in tè est, tenebræ sunt: ipsæ tenebræ quantæ erunt? Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, 24
& alterum diliget; aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo servire & mammonæ. Ideò dico vobis; Ne soliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nónne anima plus est quàm esca: & 25
corpus plus quàm vestimentum? Respicite volatilia cœli, quoniam non serunt, ne- 26
que metunt, neque congregant in horrea: & pater vester cœlestis pascit illa. Nónne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrûm cogitans potest adjicere ad 27
staturam suam cubitum unum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 18 * وَأَنْتَ إِذَا صُمْتَ فَادْهُنْ رَأْسَكَ وَاغْسِلْ وَجْهَكَ * لِئَلَّا يَظْهَرَ لِلنَّاسِ صِيَامُكَ * لَكِنْ لِأَبِيكَ

Tu autem cùm jejunas, unge caput tuum, & lava faciem tuam: Ut non ap- 17 18
pareat hominibus jejunium tuum, sed

عَالِمِ السِّرِّ * وَأَبُوكَ الَّذِي يَرَى السِّرَّ يُجَازِيكَ [] * الْفَصْلُ الْحَادِي عَشَرَ * 19 * لَا تَكْنِزُوا

patri tuo conscio secreti: & pater tuus qui videt occultum, rependet tibi.

Sectio undecima.

لَكُمْ كُنُوزاً فِي الْأَرْضِ حَيْثُ الْآكَلَةُ وَالسُّوسُ يُفْسِدُونَ وَالسَّارِقُونَ يَنْقُبُونَ فَيَسْرِقُونَ * لَكِنْ 20
اكْنِزُوا لَكُمْ كُنُوزاً فِي السَّمَاءِ حَيْثُ لَا آكَلَةَ وَلَا سُوسَ يُفْسِدُونَ * وَلَا يَنْقُبُ السَّارِقُونَ
21 فَيَسْرِقُونَ * لِأَنَّهُ حَيْثُ تَكُونُ كُنُوزُكُمْ فَهُنَاكَ تَكُونُ قُلُوبُكُمْ * سِرَاجُ الْجَسَدِ الْعَيْنُ *
22 فَإِنْ كَانَتْ عَيْنُكَ بَسِيطَةً جَسَدُكَ كُلُّهُ يَكُونُ نَيِّراً * وَإِنْ كَانَتْ [] سَيِّئَةً جَسَدُكَ كُلُّهُ
23 يَكُونُ مُظْلِماً * فَإِذَا كَانَ النُّورُ الَّذِي فِيكَ ظَلَاماً فَالظَّلَامُ مَا هُوَ * لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ 24
يَعْبُدَ رَبَّيْنِ إِلَّا أَنْ يُبْغِضَ الْوَاحِدَ وَيُحِبَّ الْآخَرَ * أَوْ يُجِلَّ الْوَاحِدَ وَيَحْتَقِرَ الْآخَرَ * لَا تَقْدِرُونَ أَنْ
25 تَعْبُدُوا اللَّهَ وَالْمَالَ * الْفَصْلُ الثَّانِي عَشَرَ * * فَلِهَذَا أَقُولُ لَكُمْ لَا تَهْتَمُّوا

Ne thesaurizetis vobis thesauros in ter- 19
ra, ubi ærugo & tinea depravant, & fures industriosè laborant ac furantur.
Sed thesaurizate vobis thesauros in cœ- 20
lo, ubi neque ærugo neque tinea depravant, neque effodiunt fures atque furantur. Quoniam ubi sunt thesauri ve- 21
stri, ibi sunt corda vestra. Lucerna cor- 22
poris est oculus: itaque si fuerit oculus tuus simplex, corpus tuum totum erit lucidum. Si autem fuerit oculus 23
tuus nequam, corpus tuum totum erit tenebrosum. Quòd si fuerit lumen quod in te est tenebræ, tenebræ ergò quantæ erunt?
Non potest quisquam servire duobus do- 24
minis; sed vel odio habebit unum, & diliget alterum: vel honorabit unum, & contemnet alterum. Non potestis servire Deo & divitiis.

Sectio duodecima.

لِنُفُوسِكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَبِمَا تَشْرَبُونَ * وَلَا لِأَجْسَادِكُمْ بِمَا تَلْبَسُ * أَلَيْسَتِ النَّفْسُ أَفْضَلَ مِنَ
الطَّعَامِ وَالْجَسَدُ مِنَ اللِّبَاسِ * تَأَمَّلُوا طُيُورَ السَّمَاءِ فَإِنَّهَا لَا تَزْرَعُ وَلَا تَحْصُدُ وَلَا تَخْزُنُ فِي 26
الْأَهْرَاءِ وَأَبُوكُمُ السَّمَاوِيُّ يَقُوتُهَا * أَوَلَا أَنْتُمْ بِالْحَرِيِّ أَفْضَلُ مِنْهَا * مَنْ مِنْكُمْ إِذَا اهْتَمَّ 27
يَقْدِرُ أَنْ يَزِيدَ عَلَى قَامَتِهِ ذِرَاعاً وَاحِداً *

Ideò dico vobis; Ne soliciti sitis ani- 25
mabus vestris quid esuri sitis; quidve bibituri, neque corporibus vestris quâ re induantur. Nónne anima præstantior est quàm esca? & corpus præstantius quàm vestimentum? Considerate vola- 26
tilia cœli: non enim serunt, neque metunt, neque congregant in horrea; & pater vester cœlestis pascit illa. Nónne vos potiùs præstantiores estis quàm illa? Quis vestrûm, licèt curam 27
adhibeat, potest adjicere ad staturam suam cubitum unum?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * واكر تو وقتي روزه داري روي خود را بشوي * وسر خود را بروغن بينداي * وتازه روي
18 باش * چنانك خلق ندانند كه تو بروزه * الا پدر تو كه نهان تو مي بيند * وعوض
19 ان بتو مي رساند بيست هشتم جهت ذخيره * ذخيره وگنج براي خود

Et si tu aliquando jejunaveris, faci- 17
em tuam lava, & caput tuum oleo inunge, & vegetus aspectu esto. Ut 18
homines non cognoscant te jejunare, sed Pater tuus, qui in occulto te vi-det, & mercedem ejus tibi rependit.

XXVIII. De thesauro.

در زمين مسازيد جايي كه كرم وخورنده آنرا فساد كند وجايي كه دزدان بدزدند
20 وبيراكنند * ليكن براي خود گنجها در آسمان بسازيد جايي كه كرم وخورنده انرا
21 فساد نتواند كرد وجايي كه دزدان ندزدند وبيراكنند * براي انك هرجا كه گنج شما
22 باشد دل شما نيز انجا باشد بيست نهم جهت روشنايي * چراغ تن چشم است *
23 اگر چشم تو راست † ودرست باشد * همه تن تو روشن باشد * واگر چنانست * كه چشم
تو شوم باشد * همه تن تو تاريك باشد * چون روشنايي كه در توست تاريك شود * تاريكي
24 تو چگونه باشد سي جهت توانگري * نتواند كسي دو خداوند را بندگي
بجاء اوردن * مگر يكي را دشمن دارد * ويكي را دوست دارد * يا يكي را حرمت دارد * ويكي را
خوار كند * نتواند خداي را بندگي كند ومال را نيز سي يك بهم پوشيدن
25 وخوردن * بشما مي گويم مينديشيد در نفس خود * كه چه خوريد يا چه آشاميد *
26 وبه براي تن شما كه چه پوشيد * نه جان از خوردن بيشترست * وتن از پوشش * بنگريد
بمرغان آسمان * كه نه كارند * ودرونند * ودر انبارها ننهند * وپدر شما كه در آسمانست *
27 ايشانرا سير مي دارد * نه شما از ايشان بهتر هستيد * كيست از شما كه همت بندد *
كه قامت خود را يك گز بيفزايد *

Et si tu aliquando jejunaveris, faci- 17
em tuam lava, & caput tuum oleo inunge, & vegetus aspectu esto. Ut 18
homines non cognoscant te jejunare, sed Pater tuus, qui in occulto te vi-det, & mercedem ejus tibi rependit.

XXVIII. De thesauro.

Thesaurum & gazam vobismet in 19
terra ne instruite, quo loco tinea & erosio illud corrumpit, & quo loco fures furantur & disperdunt. Sed 20
vobis thesauros in cœlis parate, ubi tinea & erosio illos corrumpere non potest, atque ubi fures non furantur ac diripiunt. Eò quòd ubicunque 21
thesaurus vester fuerit, animus vester etiam illic erit.

XXIX. De lumine.

Lucerna corporis oculus est: Si ocu- 22
lus tuus rectus & integer fuerit, totũ corpus tuum lucidum erit. Sin verò, 23
ita fuerit, quòd oculus tuus pravus sit, totum corpus tuum tenebrosum erit: Quando lumen quod in te est, tenebrosum fuerit, caligo tua qualis erit?

XXX. De opibus.

Non potest quispiam duobus dominis 24
servitium præstare, quin unum odio habeat, alterum diligat; aut uni reverentiam exhibeat, alterum vilipendat: non potest Deo servire & divitiis simul.

XXXI. De vestitu & victu.

Vobis dico, ne cogitetis de vita ve- 25
stra, quid comedetis aut quid bibetis; neque pro corpore vestro, quid induetis: nónne anima escæ præstat & corpus amictui. Contemplamini 26
volucres cœli, quòd non serant neque metant & in horreis non reponunt, & Pater vester qui in cœlis est eas explet: nónne vos illis præstantiores estis. Quis è vobis est, qui solicitè 27
cogitando staturam suam uno cubito augeat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΩΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et circa vestimentum quid anxiamini? Observate lilia agri quomodò
28 Καὶ περὶ ἐνδύμα]ος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τῦ ἀγρῦ πῶς
augentur: non fatigantur, neque nent. Dico autem vobis, Quoniam nec Salomon
29 αὐξάνει· ὐ κοπιᾷ, ὐδὲ νήθει. Λέγω δ ὑμῖν, Ὅτι ὐδὲ ὁ Σολομὼν
in omni gloria sua amictus est sicut unum istorum. Si autem fœnum
30 ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τύτων. Εἰ δ τὸν χόρτον τῦ
agri hodiè existens, & cras in clibanum injectum, Deus sic circum-
ἀγρῦ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς ὕτως ἀμφιέν-
ornat, nos multò magis vos, exigue fidei? Ne igitur anxiemini,
31 υσιν, ὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ δν μεριμνήσητε,
dicentes, Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quid circumamiciemur? Omnia
32 λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα
enim hæc gentes inquirunt. Novit enim pater vester cœlestis
γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητῦσι· Οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ὐρανί-
quòd opus habetis horum omnium. Quærite autem primùm regnum Dei
33 ὅτι χρήζετε τύτων ἁπάντων. Ζητεῖτε δ πρῶτον τὴν βασιλείαν τ Θεῦ,
& justificationem ejus, & hæc omnia adponentur vobis. Ne igitur
34 καὶ τ δικαιοσύνην αὐτῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ δν
anxiemini in crast: nam crastinus curabit sua-ipsius: sufficiens
μεριμνήσητε εἰς τ ἄυριον· ἡ γὰρ ἄυριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς· ἀρκετὸν
diei malitia sua.
τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

CAP. VII. ζ'.

Ne judicate ut non judicemini. In quo enim judicio judicaveritis,
1 ΜΗ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε,
judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid
2 κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν· Τί
autem intueris festucam quæ in oculo fratris tui, at in
3 δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τῦ ἀδελφῦ συ, τὴν δὲ ἐν
tuo oculo trabem non animadvertis? Aut quomodò dices fratri tuo,
τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν ὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ συ,
4 Sine ejiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs in
Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τῦ ὀφθαλμῦ συ, καὶ ἰδὲ ἡ δοκὸς ἐν
oculo tuo? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo
τῷ ὀφθαλμῷ συ; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τῦ ὀφθαλμῦ
5 tuo, & tunc invenieris ejicere festucam de oculo fratris
συ, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τῦ ὀφθαλμῦ τ ἀδελφῦ
tui, Ne detis sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras
συ. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε τὰς μαργαρίτας ὑμῶν
6 ante porcos, ne fortè conculcent eas in pedibus suis,
ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτὰς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν,
& conversi dirumpant vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, &
καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ
7 invenietis: pulsate, & aperietur vobis.
εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ܘܥܠ ܠܒܫܐ ܡܢܐ ܐܬ ܡܗܬܡܪܝܢ ܬܬܒܘܢܢ ܠܫܘܓܢܐ ܕܚܩܠܐ ܐܝܟ ܡܢ ܐܝܟ ܡܬܪܒܝܢ ܠܐ ܥܒܕܝܢ ܘܠܐ ܡܓܕܠܝܢ ܠܐ ܡܓܕܠܝܢ ܘܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܦ ܫܠܡܘܢ ܒܟܠ ܫܘܒܚܗ ܠܐ ܐܬܟܣܐ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢ ܐܠܝܢ ܘܐܢ ܥܣܒܐ ܕܒܪܐ ܕܝܘܡܢܐ ܗܢܐ ܘܠܡܚܪ ܐܬܪܡܐ ܐܠܗܐ ܐܝܟ ܗܟܢܐ ܠܒܫ ܠܟ ܡܐ ܣܓܝ ܐܢ ܠܐ ܠܟ ܡܗܝܡܢܘܬܐ ܠܡܐ ܗܟ ܢܐܡܪ ܡܐ ܢܐܟܠ ܐܘ ܡܐ ܢܫܬܐ ܐܘ ܡܐ ܢܬܟܣܐ ܗܠܝܢ ܟܠ ܐܠܝܢ ܡܢ ܥܡܡܐ ܒܥܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠ ܐܠܝܢ ܡܢ ܥܡܡܐ ܒܥܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠ ܐܠܝܢ ܡܢ ܥܡܡܐ ܒܥܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠ ܐܠܝܢ ܡܢ ܥܡܡܐ ܒܥܝܢ

Ac de vestimento quid anxii estis? consi- 28
derate lilia agri quomodo crescant, quæ ne-
que laborant neque nent. Ego verò dico 29
vobis, ne Salomonem quidem in tota gloria
sua sic amictum fuisse ut unum ex eis. Quòd 30
si gramen agri, quod hodiè extat, & cras
cadit in clibanum, Deus ita vestit; nónne
vos multò magis, modicâ fide præditi? Ne 31
igitur anxii sitis, néve dicatis, Quid ede-
mus? quídve bibemus? quóve operiemur?
Hæc enim omnia gentes mundi quærunt. 32
Pater autem vester qui in cœlis est, novit
quòd & vobis requiruntur hæc omnia. Sed 33
quærite primò regnum Dei, & justitiam
ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Ne 34
sitis igitur anxii de crastino, ipse enim crasti-
nus dies curam habebit sui ipsius: sufficit
diei malum suum.

Feria tertia septimanæ secundæ Jejunii. 14.

CAP. VII.

Ne judicaveritis, ut ne judicemini. Quo 1
enim judicio vos judicatis, judicabimini: 2
& quâ mensurâ vos metimini, mensurabi-
tur vobis. Quid autem intueris festucam, 3
quæ est in oculo fratris tui, trabem autem
quæ in oculo tuo est, non animadvertis?
Aut quomodo dicis fratri tuo, Sine educam 4
festucam de oculo tuo, & ecce trabs in
oculo tuo? Simulator, educito primùm tra- 5
bem de oculo tuo, & tunc perspicies ad
educendam festucam de oculo fratris tui.
Ne dederitis sanctum canibus, nec proje- 6
ceritis margaritas vestras ante sues, ne for-
tè conculcent eas pedibus suis, & conver-
si dilacerent vos. Petite, & dabitur vo- 7
bis: quærite, & invenietis: pulsate, &
aperietur vobis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*

28 ወበእንተ : ዒራዝኒ : መንተኑ : ትሑልዩ : ርእዩ : ጽገዮተ : ገደመ : ከመ : ይልህቁ : ሊደጻ
29 መው : ወሊይፈትሉ:=ፁ ለብእክሙ : ከመ : ሰሎሞን : ኀቀ : በክሉ : ክብሩ : ሊለብሰ :
30 ከመ : ለሐዱ : እመለሉ:=ፁ ዛዚዕረ : ገደመ : ዘዮመ : ሃሎ : ወጌሠመ : ወእስተ : እኅት :
ዘይትወደይ : እግዚአ : ብሑር : ዘከመዝ : ያለብስ : እፎ : እንከ : ኢያክሙ : ሳጹጸነ :
31 ሃይማኖት : ፈድፋደ:=ፁ ሊትተክዙኬ : እንከ : ወሊትበሉ : መንተ : ንበልዕ : ወመንተ :
32 ንሰቲ : ወመንተ : ንትኪደነ:=ፁ እሰመ : ዘንተሰ : ኵሎ : እሕዛብ : ይፈቅዱ : ወበክሙ
33 ሰ : ያለመር : ለቡክሙ : ሰማያዊ : ከመ : ትፈቅዱ : ዘንተ : ኵሉ:=ፁ ሳሠሙ : መቅደ
34 መ : መንግሠተ : ዚለሁ : ወዝድቆ : ወዝነቱ : ኵሉ : ይትዋሰክሙ::=ፁ ሊትተክ
ዙኬ : ለጌሠመ : እስመ : ጌሠመሰ : ትሑቢ : ለርእሰ : የለክሳ : ለዕለት : እ
ክዮ::=ፁ
1 ጊ ሊትሾነኑ : ከመ : ሊትትሾነኑ:=ፁ እስመ : በኵነኔ : ኵነንክሙ : ትትኌነኑ : ወ
2 በመስፈርተ : ሰፈርክሙ : ይሰፍሩ : ለክሙ::=ፁ መንተ : ትረኢ : ሐሠረ : ዘወስተ : ዐይ
3 ነ : እኁከ : ወዘወስተ : ዐይነከ : ሰርዌ : ሊተኬይነ:=ፁ ወእሮ : ትብሎ : ለእኁከ : ሳድ
4 ግ : ለወፅእ : ሐሠረ : እመውስተ : ዐይነከ : ወናሁ : ሰርዌ : ወስተ : ዐይነከ:=ፁ
5 መድልው : ለወፅእ : ቅድመ : ሰርዌ : እመውስተ:ዐይነከ : ወእመዝ : ትረኢ : ለላውፅለ :
6 ዛዕር : ዘወስተ : ዐይነ : እኁከ:=ፁ ሊተሀቡ : ቅድስተ : ለነለበት : ወሊትደዩ : ባ
ሕርየክሙ : ቅድመ: ለሐርው : ከመ : ሊይክይድዎሙ : በእገሪሆሙ : ወተመይጦሙ :
ይነፅኑክሙ::=ፁ

በካዕብ : ሰንበተ : ጸመ::

7 ክለሉ : ወይትዌሀበክሙ : ሳሠ : ወትረክቡ : ጉድጉዱ : ወይትረኃወክሙ::=ፁ

Et de vestimento quid solliciti estis? videte lilia campi quomodo 28
crescunt: non laborant, neque operantur. Dico vobis quòd Solomon imò 29
in universa gloria sua non fuit vestitus sicut unum ex istis. Et qui hanc 30
herbam campi quæ hodiè extat, & cras in ignem quæ projicitur, Deus ita
vestit, quantò magis vos, minimæ fidei? Ne estote igitur solliciti, neque di- 31
cite; Quid edemus, & quid bibemus, & cum quo cooperti erimus? Quoniam 32
hoc omne gentes desiderant: & cognoscit pater vester cœlestis quòd vos indige-
tis hoc omni. Quærite primò regnum ejus, ejusque justitiam, & hoc totum ad- 33
jicietur vobis. Ne sitis igitur solliciti de crastino: quoniam crastinus dies 34
solicitus erit de se: sufficit diei nequitia sua.

CAP. VII.

Ne judicate ut non judicemini. Quia in quo judicio judicaveritis, 1
judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, metientur vobis. Quid 2
aspicis stipulam quæ in oculo fratris tui, & quæ est in oculo tuo trabem 3
non animadvertis? Et quomodo dices fratri tuo; Sine educam stipulam ab 4
oculo tuo, & ecce trabs in oculo tuo? Hypocrita, educ primò trabem ab ocu- 5
lo tuo, & tum videbis educere stipulam quæ est in oculo fratris tui. Ne date 6
sanctum canibus; neque projicite margaritas vestras coram porcis: ne con-
culcent eas pedibus suis, & conversi prosternant vos.

Sabbato secundo Quadragesimæ.

Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. 7

Versio VULGATA LATINA.

28 Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodò crescunt:
29 non laborant neque nent. Dico autem vobis, Quoniam nec Salomon in omni
30 gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. Si autem fœnum agri, quod hodiè est,
& cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quantò magis vos, modicæ fidei?
31 Nolite ergò solliciti esse, dicentes; Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut
32 quo operiemur? Hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester, quia
33 his omnibus indigetis. Quærite ergò primùm regnum Dei, & justitiam ejus: &
34 hæc omnia adjicientur vobis. Nolite ergò solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibiipsi: sufficit diei malitia sua.

CAP. VII.

1 Nolite judicare, ut non judicemini. 2 In quo enim judicio judicaveritis, judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. 3 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui; & trabem in oculo tuo non vides? 4 Aut quomodò dicis fratri tuo; Sine ejiciam festucam de oculo tuo: & ecce trabs est in oculo tuo? 5 Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo, & tunc videbis ejicere festucam de oculo fratris tui. 6 Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos: ne fortè conculcent eas pedibus suis, & conversi dirumpant vos. 7 Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 *فلماذا تهمون بالليلس * اعتبروا زهر الحقل كيف ينمو ولا يتعب ولا يعمل * اقول لكم ان
29 سليمان في كل مجده لم يلبس كواحدة منها * فاذا كان زهر الحقل الذي يكون اليوم
30 وفي غد يطرح في التنور يلبسه الله هكذي فكم اكثر اكثر يا قليلي الايمان * فلا تهموا
31 وتقولوا ماذا ناكل وماذا نشرب وماذا نلبس * هذا كله تطلبه الامم البرانيه * وابوكم السماني
32 يعلم انكم تحتاجون الي هذا باجمعه * اطلبوا اولا ملكوت الله وبره وهذا كله تزادوه * لا
33 تهموا للغد فالغد يهتم بشانه ويكفي كل يوم سره * الفصل الثالث عشر *
34

28 *Quare autem solliciti estis de vestimento? Exemplum sumite florum agri quomodo crescunt, & tamen non laborant,
29 neque operantur. Dico vobis quòd Salomon in cuncta gloria sua non vestitus est
30 sicut unus ex ipsis. Si ergò flores agri qui hodie extant, & cras abjiciuntur in clibanum, vestit illos Deus sic, quantò vos magis, O modici fidei? Ne igitur
31 solliciti sitis, ac dicatis, Quid manducabimus, & quid bibemus, & quo operiemur? Hæc enim omnia requirunt gentes
32 extrancæ. At pater vester cæ estis novit vos indigere his omnib'. Quærite primùm
33 regnum Dei & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Ne solliciti si-
34 tis in crastinum: nam crastinus dies sollicitus erit de se ipso, & sufficit cuique diei malitia sua.

1 *لا تدينوا لئلا تدانوا * لانه كما تدينون تدانون وبالكيل الذي تكيلون يكال لكم *
2 لماذا تنظر القذي الذي في عين اخيك ولا تفطن بالخشبة التي في عينك * وكيف
3 تقول لاخيك دعني اخرج القذي من عينك وفي عينك خشبة * يا مراي اخرج اولا الخشبة
4 من عينك وحينيذ تنظر ان تخرج القذا من عين اخيك * لا تعطوا القدس للكلاب ولا
5 تلقوا جواهركم قدام الخنازير لئلا تدوسها بارجلها ويرجع فيكرفكم * سلوا فتعطوا
6 اطلبوا فتجدوا * اقرعوا فيفتح لكم *
7

1 Sectio tertiadecima. CAP. VII.
NE judicetis, ut non judicemini. 1 Quoniam quemadmodum judicabitis, 2
judicabimini: & mensurâ quâ metiemini, metietur vobis. Cur vides festu- 3
cam quæ est in oculo fratris tui; & non animadvertis trabem quæ est in oculo
tuo? Et quomodo dicis fratri tuo; Per- 4
mitte mihi ut extraham festucam ex oculo tuo, dum in oculo tuo est trabs? O 5
hypocrita, educ primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut eximas festu-
cam ex oculo fratris tui. Ne detis san- 6
ctum canibus: néve projiciatis gemmas vestras ante porcos: ne fortè conculcent eas pedibus suis, & convertantur atque dirumpant vos. Petite, & dabitur vo- 7
bis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چرا حريص مي باشيد * بركرد كردن پوشش * در كل وسوسن صحرايي بنگريد * كه
29 چگونه پرورده مي شوند * نه خستكي مي كشند ونمي ريسند * اكنون بشما مي
30 گويم * كه سليمان * نيز در همه فخر خود * نپوشيد همچون يكي از ايشان * چون كياي
كشتزار را كه امروز تروتازه است وفردا در تنور افتد * خدا اورا اين چنين مي پوشاند * نه شما ازان
31 بيشتريد اي كم ايمانان * * اكنون نه اين چنين بينديشيد چه بخوريم يا چه اشاميم يا چه
32 بپوشيم * خلق همه اينها را مي خواهند * وپدر شما كه در آسمانست مي داند كه شما را نيز
33 اينها درباييست است * * هرچه زودتر ملكوت خدا وعدل او بخواهيد * واو اينها همه را براي شما
34 بيفزايد * * ازان فردا را غم نخوريد براي انك فردا غم خود را مي خورد * وروز بشر خود برازد *

سي دو اشارت براي داوري

1 *داوري مكنيد تا درداوري نيفتيد * آنچنانك شما حكم كنيد برشما حكم كنند *
2 وبدان بيمانه كه شما بپيمائيد * براي شما بپيمايند

سي سوم اشارت براي

3 اعتراض * چرا بخاشاكي كه درچشم برادرتست نگاه ميكني * وان ستونرا كه در
4 چشم تست نمي نگري * * يا چگونه ببرادر خود بگويي بگذار مرا تا آن خاشاك ازچشم
5 تو بدرآرم * وستون را كه درچشم تست مي گذاري * اي منافق اول آن ستون * كه در
چشم تست بدرآور * انگه بتو نموده شود كه خاشاك * را از چشم برادرت چون بدر آري

سي چهارم جهت علم وراز

6 * پاكي † را بسگان مدهيد * ومرواريدهاء خود
را پيش خوكان مينداريد * نبادا بپاي † ايشان مرواريدها را بخوابانند * وباز پيش شما
7 كردند * وشما را بدرند

سي پنجم اشارت جهت مقصود

* بخواهيد تا داده
شود بجوييد تا بيابيد در را بزنيد * براي شما كشاده شود *

28 *Quare soliciti estis de induendo amictu? in rosam & lilium agri intuemini, quomodo alantur; non labo-
29 rant neque nent. Dico autem vobis, quòd Salomon in omni gloria sua haud amiciebatur sicut unum ex illis.
30 Quum herbam agri, quæ hodiè vecens & viridis est, cras verò in clibanum cadit, Deus ipsam sic vestiat, nónne vos illi præstatis, O pusilli fide? Itaque ne sic reputetis; Quid
31 edemus, aut quid bibemus, aut quid induemus? Populi hæc omnia quæ-
32 runt; at Pater vester, qui in cœlis est, novit quòd vobis etiam hæc necessaria sunt. Omnino primùm re-
33 gnum Dei & justitiam ejus petite, & ipsę hæc omnia adjiciet vobis.
34 De crastino igitur ne anxii estote; nam crastinum molestiam sui ipsius devorabit: atque dies malo suo competit.

CAP. VII.

XXXII. Consilium de judicio.

1 Judicium ne facite, ne in judicium incidatis. 2 Quemadmodum vos judicium facitis, sic de vobis judicium ferent: & eâdem mensurâ quâ vos metimini, vobis metientur.

XXXIII. Consilium de objiciendo.

3 Quare festucam quæ in oculo fratris tui est, animadvertis; & columnam illam quæ in oculo tuo est non perspicis? 4 Aut quomodo fratri tuo dicis, Sine me ut festucam ex oculo tuo eximam; & columnam quæ in oculo tuo est præteris? 5 O hypocrita, priùs istam columnam, quæ in oculo tuo est, exime; tunc ostendetur tibi quo pacto festucam ex oculo fratris tui eximas.

XXXIV. De scientia & arcano.

6 Sanctum canibus ne detis, & margaritas vestras ante porcos ne projiciatis: ne pedibus sus margaritas conculcent, & retro in vos conversi vos dilacerent.

XXXV. Consilium de petitione.

7 Petite, ut detur vobis, quærite, ut inveniatis: ostium pulsate, ut vobis aperiatur.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ζ'.

Omnis enim petens, accipit: & quærens, invenit: & pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? Et si piscem petierit, nunquid serpentem porriget ei? Si ergò vos mali existentes, nôstis data bona dare filiis vestris, quantò magis pater vester qui in cœlis, dabit bona petentibus se? Omnia ergò quæcunque vultis ut faciant vobis homines, ita & vos facite illis. Hoc enim est Lex & Prophetæ. Introite per angustam portam, quia lata porta & spatiosa via ducens ad perditionem, & multi sunt ingredientes per eam. Quia angusta porta & striêta via ducens ad vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam. Attendite verò à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in indumento ovium, intrinsecùs autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum agnoscetis eos. Nunquid colligunt à spinis uvam, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit: at arbor cariosa fructus malos facit. Non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor cariosa fructus pulchros facere. Omnis arbor non faciens fructum pulchrum, excinditur, & in ignem conjicitur. Itaque ab fructibus eorum agnoscetis eos. Non omnis dicens mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum: sed faciens voluntatem patris mei qui in cœlis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quisquis enim petit, accipit: & qui quærit, invenit: & ei qui pulsat, aperietur. Ecquis est ex vobis homo, qui, si petat ab eo filius ejus panem, porrigat ei lapidem? Et, si piscem petierit, num colubrum porriget ei? Quòd si ergò vos qui mali estis, nôstis munera bona dare filiis vestris; quantò magis pater vester qui in cœlis est, dabit bona iis qui rogaverint eum? Quæcunque volueritis ut faciant vobis homines, ita & vos facite eis. Hoc enim est Lex & Prophetæ.

Matutinis diei Veneris hebdomadæ primæ Quadragesimæ. 15.

Introite per angustam portam, quoniam lata est porta, & spatiosa via quæ ducit ad perditionem, & multi sunt illi qui abeunt per eam. Quàm parva est porta & stricta via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt illi, qui inveniunt eam! Cavete à prophetis mendacibus, qui veniunt ad vos cum vestimentis ovium, intus autem sunt lupi rapaces. Sed à fructibus eorum cognoscetis eos. Num colligunt ex spinis uvas, aut ex tribulis ficus? Ita omnis arbor bona, fructus bonos facit: arbor autem mala, fructus malos facit. Impossibile est arborem bonam fructus malos facere, aut arborem malam fructus bonos facere. Omnis arbor quæ non facit fructus bonos, exciditur, & in ignem cadit. Itaque à fructibus eorum cognoscetis eos. Non quisquis dicit mihi, Domine mi, Domine mi, intraturus est in regnum cœlorum; sed is qui facit voluntatem patris mei qui in cœlis est.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Quia omnis qui petit, accipiet: & qui quærit, inveniet: & ei qui pulsat, aperietur ei. Et quis est ille è vobis homo, qui petenti filio suo panem, num lapidem dabit ei? Et si piscem petierit, num serpentem dabit ei? Si vos igitur mali nôstis bonum donum dare filiis vestris, quantò magis pater vester qui est in cœlis dabit bonum petentibus se. Omnia igitur quæ vultis ut faciant vobis homines, ita & vos quidem facite illis; quoniam hoc est lex & prophetæ. Introite per angustam portam: quoniam lata est porta, & spatiosa via quæ ducit in perditionem, & multi sunt illi qui introëunt per eam. Valdè angusta est porta, & arcta via quæ ducit in vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam. Cavete à pseudoprophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, & secundùm quod intus est iis, sunt lupi rapaces. Et ex fructu eorum agnoscetis eos: colliguntne è spinis uvam, & è rubis ficos? Ita igitur omnis arbor bona fructum bonum fert, & mala arbor fructum malum fert. Non potest arbor bona fructum malum ferre, & arbor mala fructum bonum ferre. Omnis arbor quæ non fert fructum bonum, excidetur, & in ignem projicietur. Igitur ex fructu suo agnoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, introiturus est regnum cœlorum: sed ipse solummodò qui faciet voluntatem patris mei qui in cœlis.

Versio VULGATA LATINA.

8 Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur.
9 Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem
10 porriget ei? Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? Si ergò
11 vos, cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quantò magis pater ve-
12 ster, qui in cœlis est, dabit bona petentibus se? Omnia ergò quæcunque vul-
tis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim lex, & Prophetæ.
13 Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit
14 ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. Quàm angusta porta, &
15 arcta via est, quæ ducit ad vitam: & pauci sunt, qui inveniunt eam! Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecùs autem sunt lupi rapaces: A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colli- 16
gunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos 17
facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fru- 18
ctus facere: neque arbor mala bonos fructus facere: Omnis arbor, quæ non 19
facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eo- 20
rum cognoscetis eos. Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit 21
in regnum cœlorum: sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * لِاَنَّ كُلَّ مَنْ يَسْأَلُ يَعْطَ * وَمَنْ يَطْلُبْ يَجِدْ * وَمَنْ يَقْرَعْ يُفْتَحْ لَهُ * اَيُّ اِنْسَانٍ مِنْكُمْ يَسْأَلُهُ اِبْنُهُ 9
10 حَجَرًا فَيُعْطِيهِ حَجَرًا * اَوْ يَسْأَلُهُ سَمَكَةً اَفَيُعْطِيهِ حَيَّةً * فَاِذَا كُنْتُمْ اَنْتُمُ الْاَشْرَارَ تَعْرِفُونَ تَمْكُونَ 11
اَلْعَطَايَا اَلصَّالِحَةَ لِاَبْنَائِكُمْ * فَكَمْ بِالْحَرِيِّ اَبُوكُمُ الَّذِي فِي اَلسَّمَوَاتِ يُعْطِي اَلْخَيْرَاتِ لِمَنْ يَسْأَلُهُ *
12 * وَكُلَّمَا تُرِيدُونَ اَنْ يَفْعَلَ اَلنَّاسُ بِكُمْ اَفْعَلُوهُ اَنْتُمْ بِهِمْ * فَهٰذَا هُوَ اَلنَّامُوسُ وَالْاَنْبِيَاءُ *

* اَلْفَصْلُ اَلرَّابِعُ عَشَرَ *

13 * اُدْخُلُوا اَلْبَابَ اَلضَّيِّقَ فَاِنَّ اَلْمَسْلَكَ وَاسِعٌ وَالطَّرِيقَ
اَلْمُودِيَةَ اِلَى اَلْهَلَاكِ رَحْبَةٌ وَالدَّاخِلُونَ فِيهَا كَثِيرُونَ * مَا اَضْيَقَ اَلْبَابَ وَاَكْرَبَ اَلطَّرِيقَ اَلَّتِي 14
تُودِي اِلَى اَلْحَيَاةِ وَقَلِيلٌ هُمُ اَلَّذِينَ يَجِدُونَهَا * اِحْذَرُوا اَلْاَنْبِيَاءَ اَلْكَذَبَةَ اَلَّذِينَ يَاْتُونَكُمْ بِلِبَاسِ 15
اَلْحُمْلَانِ وَدَاخِلُهُمْ ذِيَابٌ خَاطِفَةٌ * فَمِنْ ثِمَارِهِمْ تَعْرِفُونَهُمْ * هَلْ يُجْمَعُ مِنَ اَلسَّوْكِ عِنَبٌ اَوْ مِنَ 16
اَلْعَوْسَجِ تِينٌ * هٰكَذَا كُلُّ شَجَرَةٍ صَالِحَةٍ تُخْرِجُ ثَمَرًا جَيِّدًا * وَالشَّجَرَةُ اَلرَّدِيَّةُ تُخْرِجُ ثَمَرًا 17
رَدِيًّا * لَا تَقْدِرُ شَجَرَةٌ صَالِحَةٌ اَنْ تُخْرِجَ ثَمَرًا رَدِيًّا * وَلَا شَجَرَةٌ رَدِيَّةٌ تُخْرِجُ ثَمَرًا جَيِّدًا * وَكُلُّ 18 19
شَجَرَةٍ لَا تَصْنَعُ ثَمَرًا جَيِّدًا تُقْطَعُ وَتُلْقَى فِي اَلنَّارِ * فَمِنْ ثِمَارِهِمْ تَعْرِفُونَهُمْ * لَيْسَ كُلُّ مَنْ يَقُولُ 20 21
لِي يَا رَبُّ يَا رَبُّ يَدْخُلُ مَلَكُوتَ اَلسَّمَوَاتِ لٰكِنِ اَلَّذِي يَعْمَلُ اِرَادَةَ اَبِي اَلَّذِي فِي
اَلسَّمَوَاتِ *

Omnis enim qui petit, accipit: & qui 8
quærit, invenit: & ei qui pulsat, aperie-
tur. Quis homo ex vobis, à quo si petat 9
filius ejus panem, det ei lapidem? Aut si 10
petat ab eo piscem, detque ei serpentem?
Cùm ergò vos mali, sciatis concedere do- 11
na optima filiis vestris: quantò magis
pater vester qui est in cœlis, dabit bona
roganti eum? Quicquid autem vultis ut 12
faciant vobis homines, facite idem vos
illis. Quoniam hæc est Lex et Prophetæ.

Sectio quartadecima.

Intrate per portam angustam: quia se- 13
mita lata, & via perducens ad perditi-
onem spatiosa est, & intrantes per eam,
multi sunt. Quàm angusta porta, & mæ- 14
sta est via quæ ducit ad vitam: & pau-
ci sunt qui inveniunt eam! Cavete pro- 15
phetas falsos, qui veniunt ad vos in ve-
stimentis agnorum, & intrinsecùs sunt
lupi rapaces. A fructibus eorum cogno- 16
scetis eos. Nunquid leges è spinis uvas,
aut è rhamnis ficus? Sic omnis arbor 17
bona, producit fructum bonum: & ar-
bor mala, producit fructum malum. Non 18
potest arbor bona producere fructum ma-
lum: neque arbor mala producit fru-
ctum bonum. Et omnis arbor, quæ non 19
fructificat fructum bonum, excidetur,
& conjicietur in ignem. Igitur ex fru- 20
ctibus eorum cognoscetis eos. Non o- 21
mnis qui dicit mihi, O Domine, O Do-
mine, intrabit regnum cœlorum: sed qui
facit voluntatem patris mei qui in cœ-
lis est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * هر كه بخواهد بستاند * وهر كه بجويد بيابد * وهر كه دري را بزند براي † او كشاده
سود * * كدامين مردست درميان شما * كه فرزند او † ازو نان خواهد * وپدر بجاء نان بفرزند و 9
10 سنك دهد * * يا ازو ماهي خواهد * بدو مار دهد * * چون شما كه بد وشوميد * بخشايشها † 10
11 نيك خواهيد * كه بفرزندان خود دهيد * آخر نه پدر شما كه بر آسمانست * از شما بهترست * 11
وبدان كسان كه ازو چيزي † خواهند بيشتر وتمام تر دهد سي ششم اشارت بدانك
12 هر چه كني با خود كرده باشي * هر چه روا داريد كه مردم با شما كنند شما نيز با 12
ايشان اين چنين كنيد * اينست شريعت وپيغامبران سي هفتم نهي كردن از شهوت
13 * از در تنك درآييد * كه سخت فراخ وپهن است † راهي كه در هلاكت مي برد و † آنان كه 13
دران راه فراخ مي روند بسيارانند * وراهي كه در زند كاني برد دران تنكست وراه آن دشخوار 14
وآنان كه اين راه را بيابند كمند سي هشتم نشان پيغمبران دروغ * بپرهيز 15
داريد از پيغمبران دروغ * كه پيش شما بيايند بصورت برة از بيرون * وباندرون مانند †
گرگان رباينده هستند * * از ميوة ايشان * ايشانرا بشناسيد * مگر بتوان از تلو انگور چيدند * 16
يا از تيغ خارها انجير * * اين چنين هر درختي كه نيك باشد * ميوة نيك دهد * وهر درختي كه 17
سوم باشد ميوة شوم دهد * * درختي كه نيك باشد * نتواند كه ميوة شوم دهد * ودرخت 18
سوم نيز ميوة نيك ندهد * * وهر درختي كه ميوة نيك ندهد * بريده شود * 19
20 وبر آتش † سوخته شود * * اكنون از ميوة ايشان † ايشانرا بشناسيد * * نه هر كه بمن 21
گويد * اي خداوند * اي خداوند * در ملكوت آسمان اندر رود * الا آنك ارادت پدر من
كند كه در آسمانست *

Quisquis petit, accipit; & quicunq; 8
quærit, invenit: & quicunque osti-
um pulsat, ei apertum erit. Quisnam 9
homo est inter vos, quum filius ejus
ab eo panem petierit, & pater loco
panis lapidem filio dabit? Sive ab 10
eo piscem petierit, ei serpentem da-
bit. Cùm vos qui mali & pravi estis, 11
dona bona vultis filiis vestris dare,
nónne pater vester qui in cœlis est vo-
bis melior est; & iis hominibus qui
ab eo aliquid petunt, præstantius &
perfectius dabit?

XXXVI. Monitum, quòd quem-admodum agis tecum agetur.

Quodcunque æquum ducitis ut ho- 12
mines vobiscum agant, cum eis hoc
modo agite: hoc est Lex & Pro-
phetæ.

XXXVII. Prohibitio concupi-scentiæ.

Per portam angustam introite: nam 13
valde lata & spatiosa est via, quæ
ad interitum fert; & ii, qui in illa
via lata incedunt, multi sunt. Sed 14
via quæ ad vitam fert, porta ejus
angusta est, & semita ejus ardua,
& ii quò hanc viam inveniunt pau-
ci sunt.

XXXVIII. Signum prophetarum falsorum.

Cavete à prophetis falsis, qui ad vos 15
accedunt specie agni externâ, intus
verò similes lupis rapacibus sunt.
Ex fructu eorum cognoscetis eos: 16
Fierine potest ut ex rhamno uvã col-
ligant? aut ex acutis spinis ficus?
Ita omnis arbor quæ bona est, fru- 17
ctum bonum dat, & omnis arbor quæ
mala est, fructum malum dat. Arbor 18
quæ bona sit, non potest fructum ma-
lum dare; & arbor mala etiam,
fructum bonum non dat. Et omnis 19
arbor quæ fructum bonum non dat,
succidetur & in ignem combusta erit.
Itaque ex fructu ipsorum dignoscetis 20
eos. Haud quisquis mihi dixerit, 21
O Domine, O Domine, in regnum
cœlorum introibit; sed is qui volun-
tatem Patris mei facit, qui in cœ-
lis est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ε'. Ζ'.

Multi dicent mihi in illa die; Domine, Domine, nónne tuo nomine
22 Πολλοί ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι
prophetavimus, & tuo nomine dæmonia ejecimus, & tuo no-
προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνό-
mine efficientias multas fecimus? Et tunc confitebor illis, Quòd
23 ματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, Ὅτι
nunquam novi vos: abscedite à me operantes ini-
οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνο-
quitatem. Omnis ergò quicumque audit mea verba hæc, & facit ea,
24 μίαν. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ ποιεῖ αὐτούς,
assimilabo illum viro prudenti, qui ædificavit domum suam super
ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ
petram. Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt
25 τὴν πέτραν. Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν
venti, & procubuerunt domui illi, & non cecidit. Fundata erat
οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο
enim supra petram. Et omnis audiens mea verba hæc, & non
26 γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ
faciens ea, assimilabitur viro stulto, qui ædificavit domum suam
ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
super arenam: Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flave-
27 ἐπὶ τὴν ἄμμον· Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευ-
runt venti, & prorumpunt domui illi, & cecidit: & fuit
σαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν

casus illius magnus. Et factum est, cùm consummâsset Jesus ser-
ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη. Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό- 28
mones hos, stupebant turbæ super doctrina ejus. Erat enim do-
βξ γους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Ἦν γὰρ διδά- 29
β cens eos ut auctoritatem habens, & non sicut Scribæ.
σκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

ε' CAP. VIII. η'.

Descendente autem eo de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ. Et
ξγ Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. Καὶ 1
β ecce leprosus veniens adorabat eum, dicens; Domine, si velis, efficax es me
ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με 2
mundare. Et extendens manum, tetigit eum Jesus, dicens, Volo:
καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θέλω· 3
mundare. Et confestim mundata est ejus lepra. Et ait illi Je-
καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη- 4
sus, Vide, nemini dixeris; sed abi, teipsum ostende Sacerdoti, & of-
σοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσ-
fer munus, quod attribuit Moyses, in testimonium illis. Introe-
ἐνεγκε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Εἰσελ- 5
Z' untе autem Jesu in Capernaum, accessit ad eum Centurio, appellans
ξδ θόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος, παρακαλῶν
γ eum,
αὐτὸν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Multi dicturi sunt mihi in illo die, Domi- 22
ne mi, Domine mi, nónne in nomine tuo
prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia
ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas
edidimus? Ac tum profitebor eis, Nun- 23
quam novi vos: recedite à me operarii ini-
quitatis. Quisquis igitur audit sermones 24
meos istos, eosque exequitur, comparabi-
tur viro sapienti, qui extruxit domum suam
super petram. Et descendit pluvia, vene- 25
runtque flumina, ac flaverunt venti, &
irruerunt in ipsam domum illam, neque
cecidit: quippe cujus fundamenta super
petram jacta fuerant. Et quisquis audit ser- 26
mones meos istos, nec eos exequitur, com-
parabitur viro stulto, qui extruxit domum
suam super arenam. Et descendit pluvia, 27
veneruntque flumina, ac flaverunt venti, &
impegerunt in domum illam, atque corruit,
& fuit ruina ejus magna. Et factum est, ut 28
quum absolvisset Jesus hos sermones, ob-
stupescerent turbæ ob doctrinam ipsius.
Docebat enim eos, ut potestatem habens, non 29
autem ut Scribæ ipsorum, & Pharisæi.

*

*

*

Versio VULGATA LATINA.

21 Multi dicent mihi in illa die; Domine, Domine, nónne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fe-
22 cimus? Et tunc confitebor illis; Quia nunquam novi vos: discedite à me, qui
23 operamini iniquitatem. Omnis ergò qui audit verba mea hæc, & facit ea, as-
24 similabitur viro sapienti, qui ædificavit domum suam supra petram, Et descen-
dit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam,
25 & non cecidit: fundata enim erat supra petram. Et omnis, qui audit verba mea
hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificavit domum suam super
26 arenam: Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irrue-
27 runt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna. Et factum est; cùm
consummâsset Jesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina ejus. Erat 29
enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum, & Pha-
risæi.

CAP. VIII.

Cùm autem descendisset de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ: Et ecce 1
leprosus veniens, adorabat eum, dicens; Domine, si vis, potes me mundare. 2
Et extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mundare. Et con- 3
festim mundata est lepra ejus. Et ait illi Jesus; Vide, nemini dixeris: sed va- 4
de, ostende te sacerdoti, & offer munus, quod præcepit Moyses, in testimonium
illis. Cùm autem introisset Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, 5

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 *لِأَنَّ كَثِيرِينَ يَقُولُونَ لِي فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ يَا رَبُّ يَا رَبُّ أَلَيْسَ بِٱسْمِكَ تَنَبَّأْنَا * وَبِٱسْمِكَ أَخْرَجْنَا
23 ٱلشَّيَاطِينَ * وَبِٱسْمِكَ صَنَعْنَا قُوَّاتٍ كَثِيرَةً * فَحِينَئِذٍ أُصَرِّحُ لَهُمْ قَائِلًا إِنِّي مَا عَرَفْتُكُمْ قَطُّ ٱذْهَبُوا
24 عَنِّي يَا فَاعِلِي ٱلْإِثْمِ * كُلُّ مَنْ يَسْمَعُ كَلَامِي هٰذَا وَيَعْمَلُ بِهِ يُشْبِهُ رَجُلًا حَكِيمًا بَنَى بَيْتَهُ عَلَى
25 ٱلصَّخْرَةِ * فَنَزَلَتِ ٱلْأَمْطَارُ وَجَرَتِ ٱلْأَنْهَارُ وَهَبَّتِ ٱلرِّيَاحُ وَضَرَبَتْ ذٰلِكَ ٱلْبَيْتَ فَلَمْ يَسْقُطْ * لِأَنَّ
26 أَسَاسَهُ ثَابِتٌ عَلَى ٱلصَّخْرَةِ * وَكُلُّ مَنْ يَسْمَعُ كَلَامِي هٰذَا وَلَا يَعْمَلُ بِهِ يُشْبِهُ رَجُلًا جَاهِلًا بَنَى
27 بَيْتَهُ عَلَى ٱلرَّمْلِ * فَنَزَلَتِ ٱلْأَمْطَارُ وَجَرَتِ ٱلْأَنْهَارُ وَهَبَّتِ ٱلرِّيَاحُ وَضَرَبَتْ ذٰلِكَ ٱلْبَيْتَ فَسَقَطَ وَكَانَ
28 سُقُوطُهُ عَظِيمًا * وَلَمَّا أَكْمَلَ يَسُوعُ كُلَّ هٰذَا ٱلْكَلَامِ بُهِتَ ٱلْجُمُوعُ مِنْ تَعْلِيمِهِ * لِأَنَّهُ كَانَ يُعَلِّمُهُمْ
29 كَمَنْ لَهُ سُلْطَانٌ وَلَيْسَ مِثْلَ كَتَبَتِهِمْ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ عَشَرَ *

1 * وَلَمَّا نَزَلَ مِنَ
ٱلْجَبَلِ تَبِعَهُ جُمُوعٌ كَثِيرَةٌ * وَإِذَا أَبْرَصُ قَدْ جَاءَ فَسَجَدَ لَهُ * وَقَالَ يَا رَبُّ إِنْ شِئْتَ فَأَنْتَ قَادِرٌ
2 3 4 أَنْ تُطَهِّرَنِي * فَمَدَّ يَدَهُ وَلَمَسَهُ وَقَالَ لَهُ قَدْ شِئْتُ فَٱطْهُرْ وَلِلْوَقْتِ طَهُرَ بَرَصُهُ * وَقَالَ لَهُ يَسُوعُ
ٱنْظُرْ لَا تَقُلْ لِأَحَدٍ لٰكِنِ ٱمْضِ فَأَرِ نَفْسَكَ لِلْكَاهِنِ وَقَدِّمْ قُرْبَانًا كَمَا أَمَرَ مُوسَى شَهَادَةً لَهُمْ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ عَشَرَ *

5 * وَلَمَّا دَخَلَ كَفَرْنَاحُومَ جَاءَ إِلَيْهِ قَائِدُ مِائَةٍ وَسَأَلَهُ *

Nam multi dicent mihi in illa die; O 22
Domine, ô Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus & in nomine tuo ejecimus dæmonia, & in nomine tuo fecimus virtutes multas? Tunc respondebo eis, 23
dicens; Equidem non novi vos unquam: discedite à me qui operamini iniquitatem. Quicunq; audit sermonem meum 24
istum & exequitur eum, similis est viro sapienti qui ædificavit domum suam super petram: Et descendit pluvia, & 25
currerunt flumina, & flaverunt venti, & percusserunt illam domum, & non cecidit; quoniam fundamentum ejus firmatum est super petram. Et quicunque 26
audit sermonem meum hunc, & non exequitur illum, similis est viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam: 27
Et descendit pluvia, & decurrerunt flumina, & flaverunt venti, & percusserunt illam domum, & corruit; fuitque ruina ejus magna. Quumque complêsset 28
Jesus omnem hunc sermonem, admirata est turba ob doctrinam ejus. Erat enim 29
docens eos ut habens potestatem, non autem ut Scribæ eorum.

Sectio quintadecima.

CAP. VIII.

Cum autem descendisset de monte, 1
secuta est eum turba multa: Et ecce le-
prosus venit, & adoravit eum, ac dixit: 2
Domine, si vis, tu potes mundare me. Et
extendit manum suam, tetigitque eum,
& dixit ei; Volo, mundare. Et con- 3
festim mundata est lepra ejus. Et dixit 4
ei Jesus; Vide, ne dicas cuipiam: sed
vade, & ostende te ipsum sacerdoti; &
offer munus, ut præcepit Moses, in testi-
monium illis. Sectio sextadecima.
Cúmq; introisset Capharnaüm, venit ad 5
eum Dux centû virorum et rogavit eum,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Multi in illo die mihi dicent, O Do- 22
mine, ô Domine, nonne in nomine tuo prophetiam egimus, & in nomine tuo damonia ex hominibus eduximus, & in nomine tuo plurimam virtutem edidimus. Eo tempore coram illis 23
profitebor, quòd ab antiquo vos non noverim; ô servi iniqui, à me procul abeste.

XXXIX. De fundamento religionis

Quicunque verba mea audit, & ea 24
opere præstat, similis est viro prudenti, qui fundamentum domûs suæ super petram tutam posuit: Quum pluvia 25
ingrueret, & torrentes excrescerent, & aqua fluviorum exundaret, & venti vehementer flarent; hæc omnia in domum illam impacta sunt, & domus illa non cecidit, propterea quòd fundamentum ejus petræ firmæ impositum esset. Qui verò sermones meos 26
audiverunt, & eos operi non mandant, similes sunt homini insipienti, qui fundamentum domûs suæ in arena posuit: Pluvia pluebat, & 27
torrens cum fluminibus pulsabat, & venti fortiter spirabant, ita ut domus caderet, & casus ejus valdè gravis esset.

XL. De homine leproso, quem Christus mundavit.

Cùm Jesus hos sermones finivisset, 28
cœtus qui illic aderant & audiverant doctrinam ejus, in admiratione manserunt. Quoniam quasi domini- 29
um habens illis doctrinam impertivit, & non ut Scribæ & Pharisæi.

CAP. VIII.

Et cùm ex monte descendisset 1
multi homines eum sequuti sunt. Et 2
ecce vir unus leprosus venit, & ipsum adoravit dixitque, O Domine, si velis, potes me mundum facere. Je- 3
sus manum suam ad eum extendit, & dixit, Volo, mundus esto: eodem momento lepra à corpore ejus mundata fuit. Jesus ei dixit, Vide 4
ne cui dicas: sed abi, teipsum Cohnân (i. e. sacerdotibus) ostende, & oblationem offer, quemadmodum Moses mandatum dedit, in testimonium ipsorum.

XLI. Sanatio filii Centurionis.

Cùm Jesus in Caphar-nahum in- 5
gressus esset, ad eum accessit quidam præfectus, & ab eo postulavit:

Et dicens; Domine, puer meus jacet in domo, paralyticus, vehementer discruciatus. Et ait illi Jesus, Ego veniens curabo eum. Et respondens Centurio, ait; Domine, non sum idoneus ut meum sub tectum intres: sed tantùm dic verbum, & sanabitur puer meus. Etenim ego homo sum sub auctoritate, habens sub meipsum milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alii, Veni, & venit: & servo meo, Fac hoc, & facit. Audiens autem Jesus, miratus est: & ait sequentibus; Amen dico vobis, Neque in Israel tantam fidem inveni. Dico autem vobis, Quòd multi ab Orientibus & Occidentibus venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum. Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & fremitus dentium. Et dixit Jesus Centurioni; Abi: & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer ejus in hora illa. Et veniens Jesus in domum Petri, vidit socrum ejus jacentem & febricitantem. Et tetigit manum ejus, & dimisit eam febris: & surrexit, & ministrabat eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei dæmoniacos multos, & ejiciebat spiritus verbo: & omnes malè habentes sanabat: Ut adimpleretur dictum per Isaiam prophetam, dicentem; Ipse infirmitates nostras cepit, & ægrotationes portavit. Videns autem Jesus multas turbas circum se, jussit abire in ulterius.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Domine mi, puer meus jacet domi, & paralyticus est, & malè cruciatur. Ait illi Jesus, Ego veniam, & sanabo eum. Respondit ille Centurio, & ait; Domine mi, non sum dignus, ut ingrediaris sub tectum meum; sed tantùm dic verbo tenus, & sanabitur puer meus. Nam & ego sum homo sub potestate, & habeo sub manu mea milites, dico huic, Ito, itque: & alteri, Veni, venitque: & servo meo, Hoc age, & agit. Quum audìsset autem Jesus, miratus est, & ait secum euntibus; Amen dico vobis, Ne in Israel quidem inveni talem fidem. Dico vobis autem, Multi venturi sunt ab Oriente, & ab Occidente, & accubituri cum Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum; Filii verò regni egredientur in tenebras exteriores, illic erit fletus & stridor dentium. Tum ait Jesus Centurioni illi, Abi; ut credidisti, fiat tibi: & sanatus est puer ejus in illa ipsa hora.

Lectio ad Oblationem Sabbathi primi Quadragesimæ. 17.

Et venit Jesus in domum Simonis, viditque socrum ejus prostratam & correptam febri. Et tetigit manum ejus, & reliquit eam febris: surrexitque ac ministravit eis. Quum autem esset vespera, obtulerunt coram eo dæmoniacos multos, & fecit exire dæmonia eorum, verbo: eosque omnes qui malè affecti erant, sanavit. Ut impleretur id quod dictum est per Esaiam prophetam, dicentem; Ipse accipiet dolores nostros, & infirmitates nostras portabit. Quum autem vidisset Jesus turbas multas circum sese, jussit eas abire in ultiorem ripam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወይብል : ለግዚኦ : ወልድየ : ደዌይ : ሃሉ : በቤትየ : መፃጉዕ : ጥቀ : ጽዑር:=
7 ወይቤሎ: ሊየሱስ : ነየ : እመጽእ : ለነ : ወእሕይው:= ወእዎለ : ሐቤ : ምእት :
8 ወይቤ : እግዚኦ : ለኦ : ድልወትየ : ከመ : ታእቱ:ጠፈርየ : ትባእ : ደእው : በል : ቃ
9 ለ : ወየሐዩ : ወልድየ:= እስመ : ለነሂ : ብእሲ : ለነ : መኮንን : ወቢየ : ዘእኳን
ን : ሐሬ : ወእብሎ : ለዝ : ሖር : ወይሐውር : ወለካልኡሂ : ነዓ : ወይመጽእ : ወለ
10 ገብርየኒ : ግበር : ዘንተ : ወይገብር:= ወሰሚዖ : ሊየሱስ : ለንስረ : ወይቤሎሙ :
ለእለ : ይተልውዎ:ለሜን : እብለክሙ : ወኢ : በኀበ : መኑሂ : ምጠነዝ : ሃይማኖት :
11 በደበ : ኵሉ : እስራኤል : ዘረኽብኩ::=: እብለክሙ : ከመ : ብዙኀን : እሙለረቅ:
ወእምዕራብ : ይመጽሉ : ወይረፍቁ : ምስለ : ለብርሃም : ወይስሐቅ : ወያዕቆብ : በመ
12 ንግለት : ሰማያት:=: ወወሉደ : መንግለትሰ : ይሰደዱ : ውስተ : ጽልመት : ጸናፊ :
13 ህየ : ሃሉ : ብኪይ : ወሐቂየ : ስነኝ::=: ወይቤሎ : ሊየሱስ : ለሐቤ : ምእት : ሐ
ርኬ : ወበከሙ:ተለመንከ : ይኩንከ : ወሐይወ : ወልዱ : በይእቲ : ሰዓት :: ወገቢለ : መ
ስፍን ውስተ : ቤቱ : ረከበ : ቍሉዓሁ : ሕይመ::=:
በእንተ : ሐማት : ጴጥሮስ::
14 ወመጺለ : ሊየሱስ : ቤቶ : ለጴጥሮስ : ርእያ : ለሐማቱ : እንዘ : ትሰክብ:ወትፈፅኝ:=:
15 ወለከፋ : እደሃ : ወኀደጋ:ፈፀነታ : ወተንሥአት : ወተልእኩቶሙ::=:
በእንተ : እለ : ሐይው : እመብዙኅ : ደዌ:
16 ወመሴተ : ኀዊኖ : ኦመጽሉ : ሱቱ : እሳ : ላጋንንት : ብዙኀን : ወለወፅለሙ : ለመ
17 ንፍስት : በቃሉ : ወኵሎ : ጽዑራን : ለሕየወ:=: ከመ : ይብጻሕ : ወይትፈጸመ :
18 ዘተብህለ : በሊሲይያስ : ነቢይ : ወእቱ : ነሥአ : ደዌነ : ወጸረ : ሕማመነ::=: ወር
እዮ : ሊየሱስ : ብዙኀን : ለሕዛበ : ኀቤሁ : ላዘዘ : ይሖሩ : ጣዕደተ:=:

Versio VULGATA LATINA.

6 Et dicens; Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, & malè torquetur. Et
7 ait illi Jesus; Ego veniam, & curabo eum. Et respondens Centurio, ait;
8 Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantùm dic verbo,
9 & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus,
habens sub me milites, & dico huic; Vade, & vadit: & alii; Veni, & venit:
10 & servo meo; Fac hoc, & facit. Audiens autem Jesus miratus est, & sequenti-
11 bus se dixit; Amen dico vobis; Non inveni tantam fidem in Israel. Dico au-
tem vobis, quòd multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum
12 Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum: Filii autem regni ejicien-
tur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Et dixit Jesus
13 Centurioni; Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa ho-
ra. Et cùm venisset Jesus in domum Petri, vidit socrum ejus jacentem, & fe-
14 bricitantem: Et tetigit manum ejus, & dimisit eam febris, & surrexit, &
15 ministrabat eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes:
16 & ejiciebat spiritus verbo: & omnes malè habentes curavit: Ut adimpleretur
17 quod dictum est per Isaiam propheram, dicentem; Ipse infirmitates nostras ac-
cepit: & ægrotationes nostras portavit. Videns autem Jesus turbas multas circum-
18 se, jussit ire trans fretum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * وقايلا يا رب فتاي ملقي في البيت محلع وسقيم جدا * فقال له انا اتي وابريه * فاجاب قايد
7
8 المايه قايلا يا رب لست بمستحق ان تدخل تحت سقف بيتي * لكن قل كلمه فقط فيبراء فتاي *
9 فاني رجل من قبل سلطان * وتحت يدي جند * ان قلت لهذا اذهب ذهب * ولاخر ات فياتي * و
10 ولعبدي اعمل هذا عمل * فلما سمع يسوع تعجب * وقال للذين يتبعوه امين اقول لكم
11 اني لم اجد مثل هذه الامانه في احد من اسرايل * واقول لكم ان كثيرين سياتون من
12 المشرق والمغرب فيكون مع ابراهيم واسحق ويعقوب في ملكوت السموات * وبنو الملكوت
13 يلقون في الظلمه البرانيه حيث البكاء وصرير الاسنان * ثم قال يسوع لقايد المايه اذهب
14 كامانتك يكون لك فبراء الفتي في تلك الساعه * * ثم
15 جاء يسوع الي بيت بطرس فنظر حماته ملقاه بحمي * فمس يدها فتركتها الحمي وقامت
16 تخدمهم * فلما كان المساء قدموا اليه بجانين كثيرين * وكان يخرج الارواح بكلمه وابراء
17 كل سقيم * ليتم ما قيل من اشعياء النبي انه احد امراضنا وحمل اوجاعنا * فلما نظر يسوع
18 الي الجمع الذين حوله امر ان يذهبوا الي العبر *

Dicens; O Domine, puer meus jacet in 6
domo paralyticus & ager valdè. Ait illi 7
Jesus; Ego veniam, & curabo eum.
Respondit Dux centum dicens; Domine, 8
non sum dignus ut intres sub tectum domûs meæ: sed dicas verbum tantùm, &
sanabitur puer meus. Nam homo sum à 9
potestate pendens, & sub manu mea sunt
milites. Si dixero huic, Vade, vadit: &
alii, Veni, venit: & servo meo, Fac hoc,
facit. Cùm autem audisset Jesus, mira- 10
tus est; & dixit his qui sequebantur
eum, Amen dico vobis, quòd non inveni si-
milem huic fidei in ullo ex Israel. Imò 11
dico vobis, quòd multi venient ab Orien-
te & Occidente, & recumbent cum Abra-
ham, & Isaac, & Jacob, in regno cœlo-
rum. Filii autem regni projicientur in 12
tenebras exteriores, ubi fletus & stri-
dor dentium. Deindè dixit Jesus Duci 13
centum, Vade, secundùm fidem tuam fi-
at tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

Sectio decima septima.

Deinde venit Jesus in domum Petri, 14
viditque socrum ejus prostratam cum fe-
bri: Tetigitque manum ejus, & dimisit 15
eam febris; & surrexit ministrare
eis. Cùm autem esset vespera, obtulerunt 16
ei dæmoniacos multos, & ejiciebat spi-
ritus verbo: & curavit omnem ægro-
tum. ut adimpleretur quod dictum est 17
ab Isaia Propheta; Ipse accepit morbos
nostros, & tulit dolores nostros. Cùm 18
autem vidisset Jesus turbas quæ cir-
cum se erant, imperavit ut irent trans
fretum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * وگفت اي خداوند جوان من در خانه افتادست * سست وعظيم دشخوار † عذاب مي خورد
7 * عيسي بدو گفت * من بيايم واورا خوش كنم * جواب داد آن امير وبدو گفت اي خداوند *
8 مستحق نيستم † كه زير سقف من اندر ايي * الا سخن بس بگو * اينك جوان من خوش
9 بشود * * براي انك من مردي هستم كه فرمان دارم * وزير دست من سرهنگانند * بهر كه بگويم
10 برو برود * وبهر كه گويم بيا بيايد * وبنده من بگويم اين كار بكن بكند * * چون
عيسي اين را شنيد تعجب ماند * وبديشان † كه با وي امده بودند گفت * راست بشما مي
11 گويم * كه در ميان بني اسراييل * اين چنين ايمان يافت نشد * * اكنون بشما مي گويم
12 كه بسياران ازمغرب * ومشرق بيايند * وبا ابرهيم واسحق ويعقوب بنشينند † در ملكوت آسمان *
13 وفرزندان ملكوت † در تاريكي بيروني بدر روند * انجا شود گريستني * ودندانها برهم
ساويدن * * وگفت عيسي بدان امير * برو انچنانك ايمان اوردي بشود مر ترا * هماندم جوان او
14 خوش شد * چهل دوم * خوش كردن مادر زن شمعون * وآمد عيسي در خانه *
15 شمعون ومادر زن شمعون را ديد تب كرفته وافتاده * * دست در دستش نهاد تب اورا رها كرد *
وبشفا يافت * بر خواست وايشانرا خدمت كرد * * چهل سوم * خوش كردن ديوانكان
16 ورنجوران را * چون شبهنكام شد پيش او نزديك آوردند † بسياري از ديوانكان * وبسخن ديوها
17 ايشانرا بدر كرد * وكساني كه در رنجهاء بد كرفتار بودند * همكنان را خوش كرد
چهل چهارم * نبوت اشعيا * تا تمام شود انچ در كتاب اشعيا كفته شد نبوت اوست
18 كه دردهاء ما بستاند ورنجهاء ما را بر گيرد * عيسي چون ديد كه خلق بسيار كرد اكرد او
جمع شدند فرمود كه ازان سوي بروند

Et dixit; O Domine, Puer meus domi 6
jacet paralyticus, & gravissimè cru-
ciatu sustinet. Jesus ei dixit, Ego ve- 7 8
niam & sanabo eum. Respondens dedit
ille præfectus, & ei dixit: O Domine,
dignus non sum ut sub tectum meum
ingrediaris: sed verbum tantùm dic,
ecce puer meus benè habebit. Quo- 9
niam ego vir sum qui imperium susti-
neo, & sub manu mea satellites sunt:
cuicunque dico, Vade, vadit; & cui-
cunque dico, veni, venit; & si ser-
vo meo dixero, Hoc opus fac, facit.
Cùm Jesus hoc audisset, admiratio- 10
ne captus est, & iis qui cum eo vene-
rant dixit; Verè vobis dico, quòd in-
ter filios Israel talis fides inventa
non est. Vobis autem dico, quòd mul- 11
ti venient ab Oriente & Occidente,
& cum Abraham, & Isaac, & Ja- 12
cob sedebunt in regno cœlorum. Et fi-
lii regni in tenebras externas exi-
bunt: illic erit fletus & dentium col-
lisio. Et dixit Jesus illi præfecto; 13
Abi, quemadmodum fidem attulisti
erit tibi: ipso momento puer ejus
convaluit.

XLII. Sanatio socrûs Simeonis.

Et venit Jesus in domum Simeonis, 14
& socrum illius vidit correptam fe-
bri & decumbentem. Manum itaque 15
manui ejus imposuit, et febris il-
lam reliquit; & salutem experta
surrexit, & illis ministravit.

XLIII. Sanatio dæmoniacorum & ægrotorum.

Cùm vespertinum tempus esset, in 16
conspectum ejus adduxerunt multos
dæmoniacos, & verbo dæmonia eo-
rum expulit, & eos qui agritudini-
bus malis correpti erant, omnes sa-
nos reddidit.

XLIV. Prophetia Esaiæ.

ut compleretur quod in libro Esaiæ 17
dictum est; Prophetia. Ille est qui
dolores nostros suscepit, & agritudi-
nes nostras sustulit. Cùm vidisset Je- 18
sus, quod populus multus circumcir-
ca ipsum congregarentur, jussit ut
ab altera parte abirent.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'. ΙΒ'.

Et accedens unus Scriba, ait illi; Magister, sequar te
19 Καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι Ι' ξη
quocunque ieris. Et dicit ei Jesus; Vulpes foveas habent, s
20 ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι,
& volucres cœli, umbracula: Filius autem hominis non habet ubi
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ
caput reclinet. Alius autem discipulorum ejus ait illi; Domine,
21 τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε,
permitte mihi primùm abire, & sepelire patrem meum. At Jesus
22 ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ait illi; Sequere me, & dimitte mortuos sepelire suos mortuos.
εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.
Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus. Et ΙΑ' ξθ
23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ β
ecce motus magnus factus est in mari, ita ut naviculam operiri sub
ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ
fluctibus: ipse verò dormiebat. Et accedentes discipuli ejus,
24 τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
suscitaverunt eum, dicentes; Domine, salva nos, perimus. Et dicit
25 ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. Καὶ λέγει
eis; Quid timidi estis, exigue fidei? Tunc surgens imperavit ventis &
26 αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ
mari, & facta est tranquillitas magna. Ad homines mirati sunt,
τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, 27
dicentes; Qualis est hic, quia & venti & mare obediunt
λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν
ei? Et venienti ipsi in ulteriorem in regionem Ger-
ΙΒ' αὐτῷ; Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερ- 28
gesenorum, occurrerunt ei duo demoniaci de monumentis exeun-
γεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερ-
tes; sævi nimis, ita ut non valere quenquam transire per viam
χόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ
illam. Et ecce clamaverunt, dicentes; Quid nobis & tibi, Jesu fili
ἐκείνης. Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν, λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ 29
Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem longè
τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Ἦν δὲ μακρὰν 30
ab illis grex porcorum multorum pascens. Verùm dæmones appel-
ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. Οἱ δὲ δαίμονες παρε- 31
labant eum, dicentes; Si ejicis nos, permitte nobis abire
κάλουν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν
in gregem porcorum.
εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ܘܩܪܒ ܚܕ ܣܦܪܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܪܒܝ ܐܙܠ ܐܢܐ ܒܬܪܟ ܐܝܟ ܕܐܢܬ ܐܙܠ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܬܥܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܘܥܦ ܫܡܝܐ ܫܪܝܢ ܒܝ ܒܪܢܫܐ ܠܝܬ ܐܝܟ ܕܢܣܒ ܪܫܗ ܘܐܚܪܢܐ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܫܒܩ ܠܝ ܕܐܙܠ ܐܩܒܪ ܐܒܐ ܐܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܙܠ ܒܬܪ ܝ ܘܩܒܪ ܡܝܬܐ ܕܝܗܘܢ ܘܐܢܬ ܐܙܠ ܘܐܫܕܪ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬ ܠܗ ܒܗ ܪܘܚ ܚܝܐ ܘ

Versio VULGATA LATINA.

19 Et accedens unus scriba, ait illi; Magister, sequar te, quocunque ieris. Et dicit
20 ei Jesus; Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis
21 non habet ubi caput reclinet. Alius autem de discipulis ejus ait illi; Domine,
22 permitte me primùm ire, & sepelire patrem meum. Jesus autem ait illi; Se-
23 quere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in na-
24 viculam, secuti sunt eum discipuli ejus: Et ecce motus magnus factus est in
25 mari, ita ut navicula operiretur fluctibus: ipse verò dormiebat. Et accesserunt
ad eum discipuli ejus, & suscitaverunt eum, dicentes; Domine, salva nos,
26 perimus. Et dicit eis Jesus; Quid timidi estis, modicæ fidei? Tunc surgens,
imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Porrò homines
27 mirati sunt, dicentes; Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei? Et
28 cùm venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo ha-
bentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut nemo posset
29 transire per viam illam. Et ecce clamaverunt, dicentes; Quid nobis, & tibi,
30 Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem non longè
31 ab illis grex multorum porcorum pascens. Dæmones autem rogabant eum,
dicentes; Si ejicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلثَّامِنُ عَشَرَ *

19 * فَجَآءَ اِلَيْهِ كَاتِبٌ وَقَالَ لَهُ يَا مُعَلِّمُ اَتْبَعُكَ اِلَيْ حَيْثُ تَمْضِي *
20 * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ اِنَّ لِلثَّعَالِبِ اَجْحَارًا وَلِطُيُورِ اَلسَّمَآءِ اَوْكَارًا * فَاَمَّا ابْنُ اَلْاِنْسَانِ فَلَيْسَ لَهُ مَوْضِعٌ يُسْنِدُ
21 رَأْسَهُ اِلَيْهِ * وَقَالَ لَهُ اٰخَرُ مِنْ تَلَامِيذِهِ يَا رَبُّ اِئْذَنْ لِيْ اَنْ اَمْضِيَ اَوَّلًا اَدْفِنَ اَبِيْ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ
22 اِتْبَعْنِي وَدَعِ اَلْمَوْتَى يَدْفِنُونَ مَوْتَاهُمْ *

* اَلْفَصْلُ اَلتَّاسِعَ عَشَرَ *

23 * فَلَمَّا صَعِدَ اَلسَّفِينَةَ
24 تَبِعَهُ تَلَامِيذُهُ * وَاِذَا اِضْطِرَابٌ عَظِيمٌ فِي اَلْبَحْرِ حَتَّى كَادَتِ اَلْاَمْوَاجُ تُغَطِّي اَلسَّفِينَةَ وَهُوَ نَائِمٌ * فَتَقَدَّمَ
25 اِلَيْهِ تَلَامِيذُهُ وَاَيْقَظُوهُ وَقَالُوا يَا رَبُّ نَجِّنَا لِئَلَّا نَهْلَكَ * فَقَالَ لَهُمْ مَا اَخَافَكُمْ يَا قَلِيلِي اَلْاِيمَانِ *
26 حِينَئِذٍ قَامَ فَاَنْهَرَ اَلرِّيَاحَ وَالْبَحْرَ * فَصَارَ هُدُوٌّ عَظِيمٌ * فَتَعَجَّبَ اَلنَّاسُ قَائِلِينَ كَيْفَ هٰذَا اَنَّ
27 اَلرِّيحَ وَالْبَحْرَ يَسْمَعَانِ لَهُ *

* اَلْفَصْلُ اَلْعِشْرُونَ *

28 * وَجَآءَ اِلَيْ عَبْرِ كُورَةِ اَلْجَرْجَسِيِّينَ
فَاسْتَقْبَلَهُ مَجْنُونَانِ جَآءِيَانِ مِنَ اَلْمَقَابِرِ رَدِيَانِ جِدًّا * حَتَّى اَنَّهُ لَمْ يَقْدِرْ اَحَدٌ اَنْ يَجْتَازَ مِنْ تِلْكَ
29 اَلطَّرِيقِ * فَصَاحَا قَائِلَيْنِ مَا لَكَ مَعَنَا يَا يَسُوعَ بْنَ اَللّٰهِ * اَجِئْتَ لِتُعَذِّبَنَا قَبْلَ اَلزَّمَانِ * وَكَانَ هُنَاكَ
30 قَطِيعُ خَنَازِيرَ كَثِيرٍ تَرْعَى بَعِيدًا مِنْهُمْ * فَطَلَبَتِ اِلَيْهِ اَلشَّيَاطِينُ قَائِلِينَ اِنْ كُنْتَ تُخْرِجُنَا
31 فَاَرْسِلْنَا اِلَيْ قَطِيعِ اَلْخَنَازِيرِ *

Sectio decima octava.

19 *Et adivit eum Scriba quidam, & dixit ei; O Magister, sequarne te quò pergis?* 20 *Ait illi Jesus; Sanè vulpes lustra habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet locum quo reclinet caput suum. Et dixit ei alius de discipulis ejus; O Domine, permittisne mihi* 21 *ut abeam primùm, & sepeliam patrem meum? Ait illi Jesus; Sequere me, & sine* 22 *mortuos sepelire mortuos suos.*

Sectio decima-nona.

Et cùm ascendisset in naviculam, secuti 23 *sunt eum discipuli ejus. Et ecce motus* 24 *magnus accidit in mari, ita ut penè fluctus operirent naviculam, dum ipse dormiret. Quare accesserunt ad eum discipuli* 25 *ejus, & excitaverunt eum, & dixerunt; O Domine, libera nos, quin pereamus. Dixit eis; Quid vos territavit, ô mo-* 26 *dici fide? Tunc surrexit, & increpavit ventis, & mari: factaque est tranquillitas magna. Et admirati sunt homines,* 27 *dicentes; Quomodo hic, ut ventus & mare obediunt ei?*

Sectio vigesima.

Et venit ad alterum latus regionis Ger- 28 *gesæorum, & occurrerunt ei duo dæmoniaci, venientes è monumentis, pessimi admodùm, ita ut non posset quisquam transire per illam viam. Et exclama-* 29 *verunt, dicentes; Quid tibi nobiscum, ô Jesu fili Dei? Num venisti ad tor-quendum nos ante tempus? Erat autem* 30 *ibi grex porcorum numerosus pascentium procul ab eis. Itaque rogaverunt eum* 31 *dæmones, dicentes; Si ejicis nos, mitte nos in gregem porcorum.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل پنج خواستن معترلي كه دربي مسيح روه * نزديك شد يكي نويسنده * بدو
19 * گفت * اي بزرك من مي خواهم † كه دردنبال تو بيايم * هركجا كه تو بروي *
20 عيسي بدو گفت * روباهان غارها دارند * ومرغان هوا لانها دارند * فوزند بشر جايي †
نداردكه سر خود بنهد چهل شش بنگذاركه مردكان مرده خود را بياكنند
21 * يكي ديكر از شاكردان اوكه ايشانرا حواريون خوانند * بدو گفت اي خداوند * مرا
22 دستوري ده تا بروم وپدر خود را بياكنم * عيسي بدو گفت * دردنبال من بيا * ويكذار †
تا مردكان † مرده خودرا بياكنند * چهل هفت اشارت كه دريا ساكن شد * وچون عيسي
23 بالاء كشتي رفت * شاكردان او نيزبا او بالا رفتند * وايشك دريا سخت اشفته شد * وموج برخاست
24 چنانك كشتي ازاب دريا پوشيده مي شد * وعيسي خفته بود * * شاكردان پيش او نزديك
25 شدند * واورا بيدار كردند * بدو گفتند * خداوند * مارا برهان * واكرنه هلاك شديم * عيسي
26 بديشان گفت * اي كم ايمانان * چرا ترسيديد * انكه برخيزيد وبانك بردريا زد وبرباد * در
27 حال ارام كرفت وساكن شد * كسان متعجب شدند * وگفتند * كيست اين كه دريا وباد *
باامر وفرمان اويند چهل هشت خوش كردن دو ديوانه كه در كورستان بودند
* وچون عيسي دران سوي آمد درولايت غدرانيين * دو ديوانه برابر او افتادند * وازميان
28 كورستان بدر مي آمدند * بغايت شوم وشر * چنانك كسي نمي توانست * ازان راه كذشتن
29 * بانك زدند وگفتند * ما اركجا وتو اركجا * اي عيسي فرزند خدا * اينجا آمدي زود تر ازهنكام
30 كه مارا عذاب دهي * * وبود نزديك ايشان كله † خوكان بسيار كه مي چريدند * ابليسيان *
31 وديوان * ازو خواستند * وگفتند چون † ازمقام ما مارا بدر † كردي * دستوري بده † كه درين
كله † خوكان اندر روند *

XLV. Petitio Pharisæi ut Christum sequeretur.

19 *Accedens quidam scriba illi dixit, O magister mi, volo te sequi quocunque* 20 *tu iveris. Jesus ei respondit, Vulpes foveas habent, & volucres aëris nidos habent; filius hominis locum non habet, quo caput suum ponat.*

XLVI. Sine ut mortui mortuos suos sepeliant.

21 *Alter quidam ex discipulis ejus,* (quos Hawarioun seu Apostolos vocant) *illi dixit; O Domine, mihi* 22 *veniam dato ut abeam, & patrem meum sepeliam. Jesus ei dixit; Post me veni, & sine ut mortui mortuos suos sepeliant.*

XLVII. Historia de sedatione maris.

23 *Et quùm Jesus navim conscendisset,* 24 *discipuli etiam ejus cum eo conscenderunt. Et ecce mare vehementer turbatum est, & fluctus surgebat, ita ut navis ab aqua maris operiretur: Jesus autem dormiebat. Discipuli* 25 *ad eum accesserunt, & eum expergefecerunt, ei dicentes; Domine, nos serva, sin minus perimus. Jesus eis* 26 *dixit, O pusilli fide, quare timuistis? Tunc surrexit, & clamore sublato ad mare, & ad ventum, statim tranquillitas suborta est, & sedatum est. Homines* vero *admirati sunt,* 27 *dixerunt; Quis est hic, quòd mare & ventus sub imperio & mandato ejus sunt?*

XLVIII. Sanatio duorum dæmoniacorum qui in sepulchreto erant.

28 *Et cùm Jesus venisset ad illud latus, in regionem Gadarenorum, duo dæmoniaci obviam ei acciderunt, & è medio sepulchreti prodierunt, valdè atroces & maligni; adeo, ut nemo posset per illam viam transire. Et* 29 *vociferantes dixerunt; Nos undè, & tu undè, ô Jesu fili Dei? huc venisti ante tempus nobis cruciatum afferre? Et erat propè eos grex porco-* 30 *rum multorum, qui pascebantur. Di-* 31 *aboli & dæmones ab eo petebant, & dicebant; Cùm à loco nostro nos ejicis, veniam da ut in hunc gregem porcorum introeamus.*

Et ait illis, *Abite.* Illi *autem* exeuntes, abierunt in *gregem*
32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην
porcorum: & ecce *irruit* totus grex *porcorum* per præceps
τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ
in mare, & mortui sunt in aquis. Pastores autem
33 εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. Οἱ δὲ βόσκοντες
fugerunt, & venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, &
ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ
illa quæ dæmoniacorum. Et ecce tota civitas exiit in *occur-*
34 τὰ τῶν δαιμονιζομένων. Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάν-
sum Jesu: Et *videntes eum*, *appellabant* ut transiret à
τησιν τῷ Ἰησοῦ· Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ
finibus eorum.
τῶν ὁρίων αὐτῶν.

CAP. IX. θ'.

Et ascendens in navicula, *trajecit*, & venit in *propriam* civitatem.
1 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.
Et ecce offerebant ei paralyticum in lecto jacentem. Et videns
2 Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν
Jesus fidem illorum, dixit paralytico; Confide fili, remittuntur
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει τέκνον, ἀφίενταί

tibi peccata tua. Et ecce quidam *Scribarum* dixerunt in *semetipsis*,
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, 3
Hic blasphemat. Et *videns* Jesus cogitationes eorum, dixit,
Οὗτος βλασφημεῖ. Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν, 4
Ut quid *vos* cogitatis mala in cordibus vestris? Quid enim est
Ἱνατί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί γάρ ἐστιν
facilius, dicere; Dimittuntur tibi peccata: an dicere; *Erige*, &
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφίενταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειρε, καὶ
ambula? Ut autem sciatis *quòd auctoritatem* habet Filius hominis in terra
περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς 6
remittere peccata: tunc ait paralytico; *Erectus* tolle tuum lectum
ἀφιέναι ἁμαρτίας· τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ, Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην,
& abi in domum tuam. Et *erectus* abiit in domum suam.
καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 7
Videntes autem turbæ, timuerunt, & glorificaverunt Deum, *dantem*
Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι, ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, τὸν δόντα 8
auctoritatem talem hominibus. Et *prætereuntem* Jesum inde, vidit
ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν 9
hominem sedentem in telonio, Matthæum *dictum*: & ait
ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει
illi, Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est eo
αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ 10
discumbente in domo, & ecce multi publicani & peccatores venientes,
ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες,
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.
συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dixit eis Jesus, Abite: & statim exierunt, 32
& ingressi sunt porcos: & totus ille grex
recta contendit in rupem, & corruerunt in
mare, ac mortui sunt in aquis. Illi au- 33
tem qui pascebant, fugerunt, seseque re-
ceperunt in urbem, ac renuntiârunt quic-
quid acciderat, deque ipsis dæmoniacis.
Exiitque tota civitas in occursum Jesu: 34
quumque aspexissent eum, petierunt ab eo,
ut excederet ex finibus ipsorum.

CAP. IX.

Et conscendit navem, trajecitque, & ve- 1
nit in civitatem suam. Et obtulerunt ei 2
paralyticum decumbentem in lecto: vi-
ditque Jesus fidem eorum, & ait paraly-
tico illi; Bono sis animo, fili mi, remit-
tuntur tibi peccata tua. Quidam verò è 3
Scribis dixerunt in anima sua, Iste blasphe-
mat. Jesus autem cognovit cogitationes 4
eorum, & dixit eis; Quid cogitatis mala
in corde vestro? Utrum enim facilius 5
est dicere, Remittuntur tibi peccata tua;
an dicere, Surge & ambula? Ut autem 6
sciatis potestatem habere filium hominis in
terra remittendi peccata, dixit paralytico
illi, Surge, tolle lectum tuum, & abi do-
mum tuam. Et surrexit, abiitque domum 7
suam. Quæ quum vidissent turbæ illæ, ti- 8
muerunt, et laudaverunt Deum, qui dedisset
potestatem hominibus talem.

Feria quinta Septimanæ Apostolorum. 19.

Quumque Jesus prætergressus esset illinc, 9
vidit virum sedentem in telonio, nomine
Matthæum, & ait illi; Veni post me. Sur-
gensque ivit post eum. Et quum accumbe- 10
rent domi, venerunt publicani & peccato-
res multi, & accubuerunt cum Jesu, & cum
discipulis ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ወይቤሎሙ : ሑሩ : ወወፂኦሙ : ሖሩ : ውስተ : አሕርው : ወናሁ : ሮጹ : ኵሉ : መር
33 ዔት : እመድንጋፄ : ውሰተ : ባሕር : ቦሉ : ዐሞቱ : ውስተ : ማይ:። ወእለሂ : ይርዕዩ :
ጕዩ : ወሖሩ : ውሰተ : ሃገር : ወዜነዉ : ኵሉ : ወዘኒ : በእንተ : አለ : ለጋንንት:።
34 ወናሁ : ኵሉ : ሃገር : ወፅሉ : ይትቀበልዎ፡ ለእግዚእ: ሊየሱስ :, ወሶበ : ርእይዎ : ይፍልሰ :
ላስተብቍዕዎ : እመደወሉ::።

በእንተ : መፃጕዕ::

1 ወዓረገ: እግዚእ : ሊየሱሰ :ውስተ: ሐመር : ዐደወ : ወበጽሐ : ሐገረ:። ወአመጽሉ:ሎቱ:
2 ኅቤሁ : ድውየ : ወመፃጕዕ : በዓራት : እንዘ : ይጸውሩ : ወርሊዮ : እግዚእ : ሊየሱሰ :
3 ሃማኖቶ : ይቤሎ : ለመፃጕዕ : ተለመን : ወልድየ : ይትኃደግ : ኀጢአቲከ:። : ወናሁ :
4 እለ : እመውስተ : ጸሐፍት : ይቤሉ : በቢደናቲሆሙ : ዝሰ : ይፀርፍ:። ወርሊዮ :
እግዚእ : ሊየሱስ : ሕሊናሆሙ : ይቤ : ለመንተ : ትሕልዩ : እኩየ : በላልባቢክሙ:።
5 መንት : ይቀልል : እመብሂለ : ይትኃደግ : ለከ : ኀጢአቲከ:። ወከመ : ትረእዩ : ከመ:
6 ስሉጥ : ውእቱ : ወልደ : እጋለ : እመሰደው : በመድር : ይሥልጣ : ኀጢአተ : ይእቲ : ሰ
7 ቤ : ይቤሎ : ለመፃጕዕ : ተንሥእ : ወንሣእ : ዐራተከ : ወሖር : ቤተከ:። ወተንሢአ : ወ
8 ሖረ : ቤቶ:። ወርሊዮ : አስዛብ : ፈርሁ : ወስብሐመ : ወለእሉ:ቱመ : ለእግ
9 ዚአብሔር:ዘወሀቦ:ስልጣን:ዘከመዝ:ለሰብእ::። በእንተ:ማቴዎስ:: ወሓሊፎ:
እግዚእ : ሊየሱስ : እመዛየ : ርእየ : ብእሴ : እንዘ : ይነብር : ውስተ : መጽላሕ : ዘሰሙ:
10 ማቴዎስ : ወይቤሎ : ትልወኒ : ወተንሢአ : ተለመ::። ወእንዘ : ይረፍቁ : ውስተ : ቤት:
ናሁ : ብዙኃን : ኃጥኣን : ወመጸብሐን : መጽሉ : ወረፈቁ : መስሌሁ : ለእግዚእ: ሊየሱስ :
ወለአርደሊሁ::።

Et dicit illis, Ite; & illi exeuntes abierunt in porcos, & ecce currens to- 32
tus grex præ timore, in mare venerunt, & mortui sunt in aqua. Et pastores 33
fugerunt, & ibant in civitatem, & nuntiabant omnia, & illud etiam de 34
dæmoniacis. Et ecce omnes cives exibant in occursum Domini Jesu, & quando
vidissent eum, migrare rogârunt eum è regione eorum.

CAP. IX.

De paralytico.

Et ascendens Dominus Jesus in navem processit, & venit ad urbem. 1
Et adduxerunt ei infirmum, & paralyticum in lecto portantes eum: & 2
videns Dominus Jesus fidem ejus, dicebat paralytico, Confide fili mi remit-
titur peccatum tuum. Et ecce qui erant è scribis dicebant inter se, Iste blasphe- 3
mat. Et videns Dominus Jesus cogitationes eorum, dixit; Quare cogita- 4
tis malum in cordibus vestris? Quid facilius est quàm dicere, Remittitur 5
tibi peccatum tuum? Et ut videatis quòd potis est filius hominis in terra 6
remittere peccata, tunc dicit paralytico, Surge, tolle lectum tuum, & abi domum
tuam. Et surrexit, & abiit domum suam. Et videntes populi timuerunt, 7
& glorificaverunt, & gratias egerunt Deo; qui dedisset potestatem talem 8
hominibus.

De Matthæo.

Et transiens Dominus Jesus inde, vidit hominem sedentem in telonio, cujus 9
nomen Matthæus; & dicit ei, Sequere me, & surgens sequutus est eum.
Et discumbentibus eis in domo, ecce multi peccatores, & publicani venerunt, & 10
accubuerunt cum eo, Domino Jesu, & discipulis ejus.

Versio VULGATA LATINA.

32 Et ait illis; Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, & ecce impetu abiit totus
33 grex per præceps in mare: & mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt: &
34 venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, & de eis, qui dæmonia habuerant. Et
ecce tota civitas exiit obviàm Jesu: & viso eo rogabant, ut transiret à finibus eorum.

CAP. IX.

1 Et ascendens in naviculam, transfretavit, & venit in civitatem suam. Et ecce
2 offerebant ei paralyticum jacentem in lecto. Et videns Jesus fidem illorum, dixit
3 paralytico; Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de Scribis
4 dixerunt intra se; Hic blasphemat. Et cùm vidisset Jesus cogitationes eorum, dixit;
Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur 5
tibi peccata tua: an dicere; Surge, & ambula? Ut autem sciatis, quia filius ho- 6
minis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico; Surge,
tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit, & abiit in domum suam. 7
Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem ta- 8
lem hominibus. Et, cùm transiret indè Jesus, vidit hominem sedentem in telonio, 9
Matthæum nomine. Et ait illi; Sequere me. Et surgens, secutus est eum. Et 10
factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores venientes,
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * فقال لهم اذهبوا * فخرجوا ومضوا ودخلوا في الخنازير * واذا بقطيع الخنازير جميعه قد وثب على
33 جرف وتوافع في البحر ومات في المياه * فهربوا الرعاة ومضوا الى المدينة فاخبروهم بكل شي
34 وبالمجنونين * فخرج كل من في المدينة للقاء يسوع * فلما ابصروه طلبوا اليه ان يتحول عن
1 تخومهم * * الفصل الحادي والعسرون * * فصعد السفينة وجاء الى العبر ودخل
2 مدينته * فقدم اليه مخلع ملقى على سرير * فلما نظر يسوع ايمانهم قال للذلك المخلع
3 ثق يا بني مغفور لك خطاياك * فقال قوم من الكتاب في انفسهم هذا يجدف * فعلم يسوع
4 فكرهم فقال لماذا تفكرون بالسر في قلوبكم * ايما ايسر ان اقول مغفور لك خطاياك او ان
5 اقول قم فامش * لتعلموا ان السلطان لابن البشر ان يغفر الخطايا على الارض * حينيذ قال
6 للمخلع قم فاحمل سريرك واذهب الى بيتك * فقام ومضى الى بيته * فلما نظر الجمع
7 8 تعجبوا ومجدوا الله الذي اعطى هذا السلطان هكذي للناس *
* الفصل الثاني والعسرون * * واجتاز يسوع من هناك فراى انسانا جالسا على
9 10 الجباية اسمه متي فقال له اتبعني فقام وتبعه * وفيما هو متكي في بيت متي جاء عشارون
وخطاة كثيرون فاتكاوا مع يسوع وتلاميذه *

Ait illis; Ite. Exierunt ergò atque 32
abierunt & ingressi sunt in porcos. Et
ecce grex portorum totus prosiluit ad
promontorium, corruitque in mare, &
mortui sunt in aquis. Quapropter fu- 33
gerunt pastores, & abierunt in civita-
tem, & retulerunt eis omnia, deque du-
obus dæmoniacis. Et egressus est qui- 34
cunque erat in civitate in occursum
Jesu. Cumque vidissent eum, rogave-
runt eum ut digrederetur à finibus eo-
rum.

Sectio vigesima prima.

CAP. IX.

Quare conscendit navim, & venit 1
ad alterum litus, & ingressus est civi-
tatem suam. Oblatusque est ei paraly- 2
ticus prostratus super lecto. Et cum vi-
disset Jesus fidem illorum, dixit illi
paralytico; Confide fili mi, remissa tibi
sunt peccata tua. Dixerunt autem qui- 3
dam ex Scribis intra semetipsos, Hic
blasphemat. Cognovit autem Jesus co- 4
gitationem eorum, ac dixit; Ad quid
cogitatis malum in cordibus vestris?
Utrum facilius est, ut dicam; Dimissa 5
tibi sunt peccata tua; an ut dicam,
Surge & ambula? ut sciatis quod 6
auctoritas est filii hominis dimittendi
peccata super terram, tum ait paraly-
tico, Surge, ferto lectum tuum, & vade
in domum tuam. Et surrexit, & abiit 7
in domum suam. Quod cum vidisset 8
turba, admirati sunt, & glorificave-
runt Deum, qui dedit hanc potestatem
talem hominibus.

Sectio vigesima secunda.

Et processit Jesus inde, viditque homi- 9
nem sedentem ad exactionem decima-
rum, cujus nomen erat Matthæus; &
ait illi, Sequere me. Et surrexit, secu-
tusque est eum. Et dum esset discumbens in domo Matthæi, venerunt exactores decimarum & peccatores multi, & discubuerunt cum Jesu & discipulis ejus. 10

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * عيسي بديشان گفت برويد * انگه از مردم بيرون آمدند ودر خوگان اندر رفتند * خوگان
33 رميدند * وبر سر دهار رفتند بلند * وخود را در دريا انداختند * آن چوپانان كه خوگانرا مي
چرانيدند گريختند ودر شهر رفتند * وهر چه رفته وشده بود نمودند * وحكايت ديوانگانرا
34 نيز گفتند * * تمامت مردم شهر پيش عيسي بدر آمدند * چون اورا ديدند * درخواست
1 كردند كه از حدود وتبع ايشان برود * * مسيح در بالاء گشتي رفت
2 وگذشت وبشهر خود در آمد * چهل نفر برخيزانيدن شل * اوردند پيش او
يكي شل سست اندام * برتخته افتاده * عيسي ايمان ايشان ديد * بدان شل گفت دل خوش
3 دار كه گناهان تو عفو شد * كساني از نويسندگان انجا حاضر بودند در درون
4 خود گفتند * اين كفر وافتري ميكند * عيسي انديشهٔ ايشانرا در يافت * وبديشان
5 گفت * در دل شما چه مي انديشيد * كداميين آسانترست * گفتن گناهان تو عفو
6 شدند * يا بگويم برپاي خيز وبرو * تا بدانيد كه فرزند ادمي بر زمين سلطنت دارد *
كه گناهان مردم عفو كند * وبدان شل گفت * برخيز وتختهٔ خود بر گير وبخانهٔ خود
7 8 رو * بر خاست ورفت [بخانهٔ خود] * چون جماعت ديدند ترسيدند * ومر خداي را ستايش
دادند كه اين چنين سلطنت بخلق داد * بنجاهم گزيدن مسيح متي را
9 * چون عيسي از انجا گذشت ديد مردي نشسته ميان سود خوران * وضامنان * نامش متي * بدو
10 گفت * برخيز وبدنبال من بيا او فرمان برد ورفت * چون درخانه نشستند آمدند سود خوران *
وضامنان * وگنه كاران بسيار * وبا عيسي وبا حواريون نشستند *

Jesus illis dixit, Ite: eodem tem- 32
pore ex homine egressi sunt, & in
porcos intrârunt; porci autem
horrore correpti in præcipitium
abierunt altum, & in mare se dejece-
runt. Subulci vero qui porcos pa- 33
scebant, fugerunt: & in urbem ive-
runt, & omnia, quæ prætcrita &
facta erant, indicârunt, & histori-
am etiam dæmoniacorum enarrâ-
runt. Universi itaque homines civi- 34
tatis ad Jesum egressi sunt, cumque
eum vidissent, obtestati sunt ut à fi-
nibus & ditione eorum decederet.

CAP. IX.

Christus igitur in navim ascen- 1
dit, & trajecit, & in civitatem suam
venit.

XLIX. Excitatio paralytici.

Et obtulerunt ei quendam paralyti- 2
cum, membra solutum, in lectulo ja-
centem: Jesus fide eorum animad-
versa paralytico illi dixit; Animum
bonum habe, quia peccata tua remit-
tuntur. Quidam ex scribis illic ade- 3
rant, & intra se dixerunt; Hic im-
piè blasphemat. Jesus cogitationem 4
ipsorum intellexit, & illis dixit;
In animo vestro quid cogitatis?
utrum facilius est, dicere, Peccata 5
tibi remissa sunt? aut ut dicam, In
pedem surge, & abi? ut cognoscatis 6
quòd Filius hominis in terra
potestatem habet, ut peccata homi-
num remittat: Et ipsi paralytico
dixit, Surge & lectulum tuum tolle,
& in domum tuam abi. Et surrexit, 7
& abiit in domum suam. Cùm tur- 8
ba vidisset, timuerunt, & Deo lau-
dem tribuerunt, quòd hujusmodi po-
testatem hominibus dedisset.

L. Eligit Christus Matthæum.

Cùm Jesus illinc transiret, vidit 9
hominem sedentem inter publicanos
& mancipes, cui nomen Matthæus;
dixit ei, Surge & post me veni. Il-
le morem gessit, & abiit. Cùm in 10
domo sederent, venerunt publicani
& mancipes, & peccatores multi,
& cum Jesu & cum Apostolis sede-
runt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΔ'. ΙΕ'. Ις'.

Et videntes Phariſæi, dicebant diſcipulis ejus, Quarè cum pub-
11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διατί μετὰ τε-
licanis & peccatoribus manducat Magiſter veſter? At Jeſus audiens,
12 λωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας,
ait illis; Non uſum habent valentes medico, ſed malè habentes.
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.
Euntes autem diſcite quid eſt; Miſericordiam volo, & non ſacrificium. Non enim
13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ
veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. Tunc
14 ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Τότε
adierunt eum diſcipuli Joannis, dicentes; Quarè nos & Pha-
προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φα-
riſæi jejunamus frequenter, diſcipuli autem tui non jejunant? Et ait
15 ρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν
illis Jeſus; Numquid poſſunt filii ſponſi lugere quamdiu
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον
cum illis eſt ſponſus? Venient autem dies, quum auferetur ab
μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ'
eis ſponſus, & tunc jejunabunt. Nemo autem injicit injectionem
16 αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα
panni rudis in veſtimentum vetus: auſert enim plenitudinem ejus à
ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ
veſtimento, & pejor ſciſſura fit. Neque mittunt vinum novum in
τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς 17
utres veteres: ſi autem minùs, rumpuntur utres, & vinum effluit,
ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται,
& utres pereunt: ſed mittunt vinum novum in utres novos,
καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολλύνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς,
IE' & ambo conſervantur. Hæc illo loquente eis, Ecce princeps
οδ καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἄρχων 18
β veniens, adorabat eum, dicens; Quòd filia mea modò defuncta
ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτη-
eſt: ſed veniens impone manum tuam ſuper eam, & vivet. Et
σεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ζήσεται. Καὶ 19
ſurgens Jeſus, ſequebatur eum, & diſcipuli ejus. Et ecce
Ις' ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ 20
mulier ſangui-fluxa duodecim annis, accedens retrò, tetigit fimbriam
γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου
veſtimenti ejus.
τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quæ cùm vidiſſent Phariſæi, dixerunt di- 11
ſcipulis ipſius; Quare cum publicanis fla-
gitioſiſque edit magiſter veſter? Quod 12
quum audiſſet Jeſus, dixit eis; Non in-
digent ſani medico, ſed ii qui malè af-
fecti ſunt. Ite, diſcite quid ſit; Miſeri- 13
cordiam volo, & non ſacrificium: non
enim veni ut vocarem juſtos, ſed pecca-
tores. Tunc acceſſerunt ad eum diſcipu- 14
li Johannis, & inquiunt; Quare nos &
Phariſæi jejunamus multùm, & diſcipuli
tui non jejunant? Ait illis Jeſus; Nun- 15
quid poſſunt filii thalami jejunare quan-
diu cum eis eſt ſponſus? Veniunt au-
tem dies quum tolletur ab eis ſponſus,
& tunc jejunabunt. Nemo immittit fru- 16
ſtum panni novum in veſtimentum attri-
tum, ne ſoliditas ejus attrahat ex illo veſti-
mento, fiátque ſciſſura major. Neque in- 17
jiciunt vinum recens in utres veteres, ne
rumpantur utres, vinumque effundatur, &
utres pereant: ſed injiciunt vinum recens
in utres novos, & ambo conſervantur.

In commemoratione defunctorum. 20.

Quum autem hæc loqueretur cum eis, 18
venit princeps quidam; appropinquavit &
adoravit eum, ac dixit; Filia mea nunc
mortua eſt: ſed veni, impone manum tu-
am ſuper eam, & vivet. Surrexítque Je- 19
ſus ac diſcipuli ejus, & abierunt poſt eum.
Et ecce mulier cujus profluebat ſanguis à 20
duodecim annis, venit à tergo illius, teti-
gítque fimbriam veſtimenti ejus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወርእዮሙ ፡ ፈሪሳዊያን ፡ ይቤልዎሙ ፡ ለአርደኢሁ ፡ ለምንት ፡ ምስለ ፡ መጸብሑን ፡ ወኃ
12 ጥለን ፡ ይበልዕ ፡ ሊቅክሙ ፡ ።=። ወሰሚዖ ፡ ይቤ ፡ ሊይፈቅዱ ፡ ጥዑያን ፡ ዓቃቤ ፡ ለዐረ
13 ይ ፡ ዘእንበለ ፡ እለ ፡ የሐሙ ፡ ።=። ሐዊረክሙ ፡ ለእመረ ፡ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ምሕረተ ፡
እፈቅድ ፡ ወለኮ ፡ መሠዋዕተ ፡ ለኮ ፡ ጸድቀነ ፡ እጸውዕ ፡ ዘመጸእኩ ፡ ለሳ ፡ ኃጥኣነ ።=።
14 ለሚሃ ፡ ቀርቡ ፡ ኀቡሁ ፡ ለርደኢሁ ፡ ለዮሐንስ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ለምንት ፡ ንሕነ ፡ ወፈረሳ
15 ዊያን ፡ ንጸውም ፡ ብዙኀ ፡ ወለርደኢኒሰ ፡ ኢይጸውሙ ።=። ወይቤሎሙ ፡ እግዚእኢየሱ
ስ ፡ ይክሡሁ ፡ ወሱዱ ፡ ለመርዓዊ ፡ ላሕመ ፡ መጠነ ፡ ሃሎ ፡ መርዓዊ ፡ መስሪሆሙ ፡ ይመ
ጽእ ፡ ባሕቱ ፡ መዋዕል ፡ ከመ ፡ ይትነሣእ ፡ እመናሆሙ ፡ መርዓዊ ፡ ወለሚሃ ፡ ይጸው
16 ሙ ።=። ለልቦ ፡ ዘይጦቅብ ፡ ደርግሑ ፡ ፀርቀ ፡ ወስተ ፡ ልብስ ፡ ብሉይ ፡ እስመ ፡ ይት
17 ሜለአ ፡ ሕያመ ፡ ቦልብስ ፡ ወፈድፋደ ፡ ይከውን ፡ ሠጦቱ ።=። ወኢይወድዩ ፡ ወይነ ፡
ሐዲሰ ፡ ወስተ ፡ ዝቀት ፡ ብሉይ ፡ ወእሜእሰ ፡ ይነቅዑ ፡ ዝቀት ፡ ወወይኑሂ ፡ ይትከዐ
ው ፡ ወዝቀትኒ ፡ ይትሐጥሉ ፡ ወባሕቱ ፡ ወይነሰ ፡ ሐዲስ ፡ ወስተ ፡ ዝቀት ፡ ሐዲስ ፡ ወክልሌ
18 ሆሙ ፡ ይትዐቀቡ ።=። በለንተ ፡ ወለተ ፡ መጋቤ ፡ ምኵራብ ፡ ወእንዘ ፡ ዘንተ ፡ ይ
ትናገር ፡ ናሁ ፡ መኰንን ፡ ላሐዱ ፡ መጽአ ፡ ወሰገደ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ወለቲየ ፡ ሞ
19 ተት ፡ ይሪዘ ፡ ወነዒ ፡ ለእብር ፡ እዴከ ፡ ላዕሌሃ ፡ ወተሐየ ።=። ወተንሥአ ፡ ወተለመ ፡
20 እግዚእኢየሱስ ፡ ወለርደኢሁኒ ።=። በእንተ ፡ ደዌሃ ፡ ደመ ። ወናሁ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡
ደዌ ፡ ደዌ ፡ ሐዛ ፡ ዓሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ ዓመተ ፡ ወቀርበት ፡ እንተ ፡ ድኅሬሁ ፡ ወለከፈት ፡
ዘፈረ ፡ ልብሱ ።=።

Et videntes Phariſæi dicunt diſcipulis ejus, Quare cum publicanis, 11
& peccatoribus manducat magiſter veſter. Et audiens, dixit, Non indi- 12
gent ſani medico, ſed qui infirmi ſunt. Euntes vos diſcite quid ſit, Mi- 13
ſericordiam volo, & non ſacrificium: non juſtos tuit quòd vocare veni,
ſed peccatores. Tunc acceſſerunt ad eum diſcipuli Johannis dicentes, 14
Quare nos & Phariſæi jejunamus multùm, & diſcipuli tui non jeju-
nant. Et dicit iis Dominus Jeſus, Numquid poſſunt filii ſponſi lugere 15
quandiu eſt ſponſus cum illis? venient tamen dies quando tolletur ab
iis ſponſus, & tunc jejunabunt. Non eſt qui aſſuit aſſumentum paniculi in 16
veſtimentum vetus, quoniam replebitur recens pars *veſtimenti, & am-*
plior erit ſciſſura ejus. Neque injiciunt vinum novum in utres ve- 17
teres; alioquin enim rumpentur utres, & vinum effundetur, & utres
peribunt: ſed vinum novum in utres novos, & ambo conſerva-
buntur.

De filia procuratoris ſynagogæ.

Hæc illo loquente iis, ecce Judex quidam venit, & adoravit eum 18
dicens, Filia mea defuncta eſt modò: & veni, pone manum tuam ſuper eam, 19
& vivet. Et exiluit, & ſecuti ſunt eum Dominus Jeſus, & diſcipuli 20
ejus.

De illa quæ fluxu ſanguinis laborabat.

Et ecce mulier cujus ſanguis fluxerat duodecim annis: & acceſſit poſt eum, & tetigit fimbriam veſtimenti ejus.

Versio VULGATA LATINA.

11 Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis ejus; Quarè cum publicanis &
12 peccatoribus manducat Magister vester? At Jesus audiens, ait; Non est
13 opus valentibus medicus, sed malè habentibus. Euntes autem discite quid est; Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare justos,
14 sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli Joannis, dicentes; Quarè nos, & Pharisæi, jejunamus frequenter: discipuli autem tui non jeju-
15 nant? Et ait illis Jesus; Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus: &
16 tunc jejunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem ejus à vestimento, & pejor scissura fit. Neque mittunt vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpuntur utres, & vinum effunditur, & utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: & ambo conservantur. Hæc illo loquente ad eos,
17 ecce princeps unus accessit, & adorabat eum, dicens; Domine, filia mea modò defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet.
18 Et surgens Jesus, sequebatur eum, & discipuli ejus. Et ecce mulier,
19 quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retrò, & tetigit
20 fimbriam vestimenti ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فَلَمَّا نَظَرَ ٱلْفَرِيسِيُّونَ ذٰلِكَ قَالُوا لِتَلَامِيذِهِ لِمَاذَا مُعَلِّمُكُمْ يَأْكُلُ مَعَ ٱلْعَشَّارِينَ وَٱلْخُطَاةِ * 12 * فَلَمَّا سَمِعَ يَسُوعُ قَالَ لَهُمْ ٱلْأَصِحَّاءُ لَا يَحْتَاجُونَ إِلَى طَبِيبٍ لٰكِنْ دَوُو ٱلْأَسْقَامِ * 13 ٱذْهَبُوا فَٱعْلَمُوا مَا هُوَ إِنِّي أُرِيدُ رَحْمَةً لَا ذَبِيحَةً * لَمْ أَتِ لِأَدْعُوَ ٱلصِّدِّيقِينَ لٰكِنَّ ٱلْخُطَاةَ إِلَى ٱلتَّوْبَةِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ وَٱلْعِشْرُونَ *

14 * حِينَئِذٍ جَاءَ إِلَيْهِ تَلَامِيذُ يُوحَنَّا قَائِلِينَ * لِمَاذَا نَحْنُ وَٱلْفَرِيسِيُّونَ نَصُومُ كَثِيرًا وَتَلَامِيذُكَ لَا يَصُومُونَ * 15 فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ * هَلْ يَسْتَطِيعُ بَنُو ٱلْعُرْسِ أَنْ يَنُوحُوا مَا دَامَ ٱلْعَرُوسُ مَعَهُمْ * سَتَأْتِي أَيَّامٌ إِذَا رُفِعَ ٱلْعَرُوسُ عَنْهُمْ حِينَئِذٍ يَصُومُونَ *
16 * لَيْسَ أَحَدٌ يَأْخُذُ رُقْعَةً جَدِيدَةً وَيَجْعَلُهَا فِي ثَوْبٍ بَالٍ لِأَنَّهَا تَأْخُذُ مِلْأَهَا مِنَ ٱلثَّوْبِ فَيَصِيرُ
17 أَكْرَفَ أَكْبَرَ * وَلَا يَجْعَلُ خَمْرٌ جَدِيدَةٌ فِي زِقَاقٍ عَتِيقٍ فَتَشُقُّ ٱلزِّقَاقُ وَتَهْلَكُ وَتُهْرَقُ ٱلْخَمْرُ * لٰكِنْ يَجْعَلُ خَمْرٌ جَدِيدَةٌ فِي زِقَاقٍ جُدُدٍ فَتُحْفَظَانِ جَمِيعًا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

18 * وَبَيْنَمَا هُوَ يُكَلِّمُهُمْ بِهٰذَا وَإِذَا رَئِيسٌ قَدْ جَاءَ إِلَيْهِ سَاجِدًا لَهُ قَائِلًا أَنَّ ٱبْنَتِي مَاتَتِ ٱلْآنَ * لٰكِنْ
19 20 تَعَالَ وَضَعْ يَدَكَ عَلَيْهَا فَتَحْيَا * فَقَامَ يَسُوعُ وَتَبِعَهُ تَلَامِيذُهُ * وَإِذَا ٱمْرَأَةٌ كَانَ دَمُهَا يَسِيلُ مُنْذُ ٱثْنَيْ عَشْرَةَ سَنَةً جَاءَتْ مِنْ خَلْفِهِ وَمَسَّتْ طَرَفَ ثَوْبِهِ *

Cùm autem vidissent Pharisæi hæc, 11
dixerunt discipulis ejus; Quare magister vester manducat cum publicanis & peccatoribus? Et cùm audisset Je- 12
sus, dixit eis; Sani non egent medico, sed affecti morbis. Ite, discite quid est, 13
Volo misericordiam, non sacrificium. Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam.

Sectio vigesima tertia.

Tunc venerunt ad eum discipuli Johan- 14
nis, dicentes; Quare nos & Pharisæi jejunamus frequenter, et discipuli tui non jejunant? Et ait illis Jesus, 15
Nunquid possunt filii sponsaliorum lugere, quamdiu sponsus cum eis est? venient dies, quando tolletur sponsus ab eis, et tunc jejunabunt. Nemo accipit 16
panniculum novum, et applicat eum vestimento veteri, nam ipse eximeret plenitudinem suam de vestimento, et fieret scissura major. Neque immittitur vi- 17
num novum in utres veteres; nam rumperentur utres, atque perirent, et effunderetur vinum. Sed immittitur vinum novum in utres novos; et conservantur ambo simul.

Sectio vigesima quarta.

Dumque ipse alloqueretur eos de his, 18
ecce princeps quidam venit ad illum, adorans eum, dicens; Filia mea mortua est nuper: sed venias, imponasque manum tuam super eam, et vivet. Surrexit ergò Jesus, et secuti sunt eum dis- 19
cipuli ejus. Et ecce mulier in qua erat 20
fluxus sanguinis à duodecim annis, venit à tergo illius, et tetigit fimbriam vestimenti ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * چون معتزلان † احوال ديدند * بشاگردان او گفتند * چرا بزرك شما † با گنه كاران
12 وسود خوران † مي نشيند ومي خورد * * عيسي * چون شنيد * بديشان گفت * تن درستان †
محتاج طبيب نيستند * الا ايشان كه رنجورانند
13 قربان نكنند * گفت برويد بياموزيد † چيست شفقت مي خواهم * نه قربان گشته * نيامدم
كه پاكانرا بخوانم الا گنه كارانرا
14 * انگه شاگردان يحيي پيش عيسي † نزديك شدند * وبدو گفتند * چرا ما ومعتزلان *
بسيار روزه مي داريم * وشاگردان تو † روزه نمي گيرند * * عيسي بديشان گفت * هر
15 گز فرزندان عروسي † روزه نتوانند † گرفتن * چندانك داماد با ايشان باشد * بيايد
روزها كه داماد ازيشان † برداشته شود * انگه روزه دارند
16 دين نو با كهن * كسي نيندازد زنده * نو برجامه * ريهيده * تا بقوة خود نكشد آن
17 جامه * پوسيده * وازان پيشتر † دريده شود * * ونهند مي نو را در خيگهاء كهن * نبادا
ان خيگها دريده شوند * ومي ريخته گردد * وخيگها گم شود الا بنهند مي نو در
خيگهاء نو * تا همديگرا نگاه دارند *
18 مي ريخت * چون اين سخنها را تمام † كرد يكي از سروران پيش عيسي نزديك
سد * سجود كرد وگفت * دختر من اين ساعت بمرد * الا بيا دست خود بر وي بنه *
19 20 زنده شود * عيسي از جاء خود بر خاست با شاگردان بدنبال او رفتند * زني ديگر
دوازده سال بود كه خون مي ريخت * از پس عيسي آمد ودست † بر دامن او نهاد

Cùm Pharisæi hæc fieri viderent, 11
discipulis ejus dixerunt; Quare magister vester cum peccatoribus & publicanis sedet & comedit? Jesus, cùm audisset, illis dixit; 12
Corpore sani non indigent medico, sed ii qui ægroti sunt.

LI. Monitum de sacrificio non faciendo.

Addidit, Ite, discite quid sit; Mi- 13
sericordiam volo, non victimam occi-jam: non veni ut puros vocarem sed peccatores.

LII. Objectio de jejunio.

Tunc discipuli Johannis ad Jesum 14
accesserunt, & illi dixerunt; Quare nos & Pharisæi multùm jejunamus, & discipuli tui jejunium non observant. Jesus eis dixit; Non 15
unquam filii thalami jejunare possunt, quamdiu sponsus cum eis fuerit: venient dies quum sponsus ab illis tolletur, tunc jejunabunt.

LIII. De miscenda religione nova cum veteri.

Nemo immittit panniculum novum 16
in vestim detritam, ne robore suo trahat illam vestem infirmam, & eo ulteriùs laceretur. Neque re- 17
ponunt vinum novum in utribus veteribus; ne utres disrumpantur, & vinum effundatur, & utres pereant: sed condunt vinum novum in utres novos, ut utraque conserventur.

LIV. Sanatio mulieris sanguinis fluxu laborantis.

Cùm hos sermones absolvisset, ecce 18
primorum ad Jesum appropinquans adoravit, & dixit; Filia mea hæc horâ mortua est: sed veni, manum tuam ei impone, viva erit. 19
Jesu itaque è loco suo surgente cum discipulis suis, post eum iverunt. Et mulier altera, cui 20
duodecim jam annos sanguis profluxerat, à tergo Jesu venit, & manum in laciniam ejus posuit.

Dicebat enim *in animo suo*; Si tantùm tetigero vestimentum ejus, *servabor.*
21 Ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.
At Jesus conversus, & videns eam, dixit; Confide filia, fides
22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε, Θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις
tua *servavit* te. Et *servata* est mulier *ab* hora illa. Et *veniens*
23 σου σέσωκέ σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν
Jesus in domum principis, & *videns* tibicines, & turbam
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς, καὶ τὸν ὄχλον
tumultuantem, *dicit illis*; Recedite: non enim mortua est puella,
24 θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον,
sed dormit. Et deridebant eum. Cùm *verò* ejecta esset turba, *ingressus*
25 ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν
apprehendit manum ejus: & surrexit puella. Et exiit fama
26 ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη
hæc in universam terram illam. Et transeunte indè Jesu,
27 αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ,
secuti sunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes; Miserere nostri,
ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες, καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς,
fili David. *Venienti autem in* domum, accesserunt ad eum cæci.
28 υἱὲ Δαβίδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί.
Et dicit eis Jesus; Creditis *quòd* possum hoc facere? Dicunt
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν
ei; Utique, Domine. Tunc tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm
29 αὐτῷ, Ναὶ Κύριε. Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ

fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt eorum oculi: &
τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ 30
comminatus est illis Jesus, dicens; Videte nequis sciat. Illi autem
ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. Οἱ δὲ 31
exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa. Illis autem egressis,
ΙΗ' ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, 32
ecce obtulerunt ei hominem mutum, *dæmoniacum.* Et ejecto
ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. Καὶ ἐκβληθέντος 33
dæmonio, locutus est mutus: & miratæ sunt turbæ, dicentes; *Quid*
τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Ὅτι
nunquam apparuit sic in Israel. Pharisæi autem dicebant; In principe
οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι 34
dæmoniorum ejicit dæmones. Et circumibat Jesus civitates
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ περιῆγε ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις 35
omnes & castella, docens in synagogis eorum, & prædicans
πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων
Evangelium regni, & curans omnem languorem, et omnem
τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν
infirmitatem *in populo.* Videns autem turbas, misertus est *de*
μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ 36
eis, quia erant *defatigati*, & *dispersi* sicut oves non habentes
αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι, καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα
pastorem.
ποιμένα.

ΙΖ' 05 β 68 1

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dicebat enim apud se, Etiam si tantummodò vestimentum ejus tangam, sanabor. 21
Jesus autem conversus respexit eam, & dixit ei; Bono sis animo, filia mea, fides tua servavit te: & sanata est illa mulier ex illa hora. 22
Venitque Jesus in domum principis illius; ac vidit tibicines turbasque tumultuantes, 23
Et ait illis, Recedite vos: puella enim mortua non est, sed dormit: & ridebant eum. 24
Quumque ejecisset turbas, ingressus prehendit eam manu ejus, & surrexit puella. Et exiit fama hæc in universam terram illam. 25 26

Feriâ sextâ hebdomadæ quintæ Jejunii.

Quumque prætergressus esset Jesus illinc, adhæserunt ei cæci duo, clamantes ac dicentes; Miserere nostrî fili David. Et quum domum venisset, obtulerunt ei cæcos illos. 27 28
Dixit eis Jesus, Creditis me posse hoc agere? dicunt ei; Etiam, Domine noster. Tunc tetigit oculos eorum, & ait; Uti credidistis, fiat vobis. Et statim aperti sunt oculi eorum, & objurgavit eos Jesus, dicens; Videte nequis sciat. Illi autem egressi, famam ejus sparserunt in universam terram illam. 29 30 31
Quumque exiisset Jesus, obtulerunt ei mutum in quo erat dæmonium. Et ex quo exivit dæmonium, locutus est mutus: & miratæ sunt turbæ, dicentes; Nunquam apparuit tale quid in Israel. Pharisæi verò dicebant, Per principem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et perlustrabat Jesus urbes omnes & pagos, & docebat in synagogis eorum, atque prædicabat Evangelium regni, & sanabat omnes languores, omnesque dolores. 32 33 34 35

In commemoratione Apostolorum sanctorum. 22.

Quum autem vidisset Jesus turbas, misertus est earum, quòd essent fatigatæ ac destitutæ tanquam oves non habentes pastorem. 36

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Quid cogitabat in corde suo, Quòd si vestimentum ejus attigero, salva ero. Jesus ad eam conversus est, & dixit; O filia, animum bonum habeto, quia fides tua te salvam fecit: & eodem instanti sanata est. 21 22

LV. Vivificatio filiæ Jairi.

Tunc Jesus in domum illius principis ingressus vidit populos & turbam multùm flentes & planctum facientes. Christus eis dixit, Procul este; quia puella non mortua est sed dormit: ipsi vero illum deridebant. At ille cùm turbam exegisset, intravit, & manu illius prehensâ puella viva facta est, & surrexit. Et hæc fama in totam illam terram diffusa est. 23 24 25 26

LVI. Cæcis lumen dat.

Et cùm Jesus illinc transivet, duo cæci vestigiis ejus inhæscerunt, clamantes ac dicentes; O fili David nostrî miserere. Ac Jesu in domum ingresso, cæci illi prope eum adcrant: Jesus illis dixit, Num vos fidem habetis quòd possim hoc facere? dixerunt ei, Etiam ô Domine. Admotus est oculis eorum, & dixit; Quemadmodum fidem habetis, vobis fiat. Continuò oculi eorum aperti sunt: Jesus autem vocem intentavit illis, ac dixit; Ne quis sciat. At illi egressi famam illius per totam terram sparserunt. 27 28 29 30 31

Versio VULGATA LATINA.

21 Dicebat enim intra se; Si tetigero tantùm vestimentum ejus, salva ero. At Jesus
22 conversus, & videns eam, dixit; Confide filia, fides tua te salvam fecit. Et salva
23 facta est mulier ex illa hora. Et cùm venisset Jesus in domum principis, & vidis-
24 set tibicines & turbam tumultuantem, dicebat; Recedite: non est enim mortua
25 puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cùm ejecta esset turba, intravit: &
26 tenuit manum ejus. Et surrexit puella. Et exiit fama hæc in universam terram il-
27 lam. Et transeunte indè Jesu, secuti sunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes;
28 Miserere nostri, fili David. Cùm autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci.
Et dicit eis Jesus; Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei; Utique,
29 Domine. Tunc tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm fidem vestram fiat vo-
30 bis. Et aperti sunt oculi eorum: & comminatus est illis Jesus, dicens; Videte
31 ne quis sciat. Illi autem exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa. Egres-
32 sis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem. Et
33 ejecto dæmonio, locutus est mutus, & miratæ sunt turbæ, dicentes; Nunquam ap-
34 paruit sic in Israël. Pharisæi autem dicebant; In principe dæmoniorum ejicit
35 dæmones. Et circuibat Jesus omnes civitates, & castella, docens in synagogis eo-
rum, et prædicans evangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem in-
firmitatem. Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, & jacentes
36 sicut oves non habentes pastorem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * لِأَنَّهَا قَالَتْ فِي نَفْسِهَا إِنِّي إِذَا مَسَسْتُ طَرَفَ ثَوْبِهِ فَقَطْ خَلَصْتُ * فَالْتَفَتَ يَسُوعُ وَرَآهَا وَقَالَ لَهَا
22 يَعْنِي يَا بِنْتُ إِيمَانُكِ خَلَّصَكِ فَبَرَأَتِ الْمَرْأَةُ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ * وَجَاءَ يَسُوعُ إِلَى بَيْتِ الرَّئِيسِ
23 فَنَظَرَ إِلَى الزَّمِرِينَ وَالْجَمْعِ مُضْطَرِبِينَ * فَقَالَ لَهُمْ أَخْرِجُوا لِأَنَّ الْجَارِيَةَ لَمْ تَمُتْ لَكِنَّهَا نَائِمَةٌ
24 فَضَحِكُوا مِنْهُ * فَلَمَّا خَرَجَ الْجَمْعُ دَخَلَ وَأَمْسَكَ بِيَدِهَا فَقَامَتِ الْجَارِيَةُ * وَخَرَجَ خَبَرُهَا فِي
25 جَمِيعِ تِلْكَ الْأَرْضِ * الْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالْعِشْرُونَ * * وَلَمَّا خَرَجَ يَسُوعُ مِنْ هُنَاكَ
26 تَبِعَهُ أَعْمَيَانِ يَصِيحَانِ قَائِلَيْنِ ارْحَمْنَا يَا بْنَ دَاوُدَ * فَلَمَّا دَخَلَ الْبَيْتَ جَاءَ إِلَيْهِ الْأَعْمَيَانِ *
27 فَقَالَ لَهُمَا يَسُوعُ أَتُؤْمِنَانِ أَنِّي أَقْدِرُ أَنْ أَفْعَلَ هَذَا فَقَالَا لَهُ نَعَمْ يَا رَبُّ * حِينَئِذٍ لَمَسَ أَعْيُنَهُمَا
28 وَقَالَ كَإِيمَانِكُمَا يَكُونُ لَكُمَا * فَانْفَتَحَتْ أَعْيُنُهُمَا * وَأَمَرَهُمَا يَسُوعُ قَائِلًا انْظُرَا لَا تَعْلَمَا أَحَدًا *
29 * فَلَمَّا خَرَجَا أَشَاعَا ذِكْرَهُ فِي جَمِيعِ تِلْكَ الْأَرْضِ * وَلَمَّا خَرَجَ مِنْ هُنَاكَ قَدَّمُوا إِلَيْهِ أَخْرَسَ بِهِ
30 شَيْطَانٌ * فَلَمَّا أُخْرِجَ الشَّيْطَانُ تَكَلَّمَ الْأَخْرَسُ * فَتَعَجَّبَ الْجُمُوعُ قَائِلِينَ لَمْ يَظْهَرْ قَطُّ هَكَذَا
31 فِي إِسْرَائِيلَ * فَقَالَ الْفَرِّيسِيُّونَ إِنَّهُ بِرَئِيسِ الشَّيَاطِينِ يُخْرِجُ الشَّيَاطِينَ * وَكَانَ يَسُوعُ يَطُوفُ
32 الْمُدُنَ وَالْقُرَى وَيُعَلِّمُ فِي مَجَامِعِهِمْ * وَيَكْرِزُ بِبِشَارَةِ الْمَلَكُوتِ وَيَشْفِي كُلَّ الْأَمْرَاضِ وَالْأَوْجَاعِ *
* الْفَصْلُ السَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ * * فَلَمَّا رَأَى الْجُمُوعَ تَحَنَّنَ عَلَيْهِمْ لِأَنَّهُمْ كَانُوا
صَالِّينَ وَمُطَرَّحِينَ كَالْخِرَافِ الَّتِي لَا رَاعِيَ لَهَا *

Dixerat enim intra se, Equidem quum 21
tetigero fimbriam vestis ejus tantùm, sal-
va ero. Et conversus est Jesus, viditq; 22
eam, ac dixit illi; Confide filia, fides
tua te salvavit. Et sanata est mulier
in illa hora. Venit autem Jesus in do- 23
mum principis, & vidit tibicines & tur-
bam tumultuantem, Dixitque eis; E- 24
gredimini, non est mortua puella, sed dor-
miens est. Et deriserunt eum. Et cùm 25
exisset turba, intravit, & tenuit manum
ejus, & surrexit puella. Et exiit fama 26
ejus in universam illam terram.

Sectio vigesima quinta.

Et cùm exisset Jesus indè, secuti sunt 27
eum duo cæci qui clamabant, dicentes;
Miserere nostri, fili David. Cumque in- 28
trâsset domum, venerunt ad eum cæci,
et dixit eis Jesus; Creditis quòd ego
possim præstare hoc? Dixerunt ei; Et-
iam Domine. Tunc tetigit oculos eorum, 29
et ait; Secundùm fidem vestram fiat
vobis. Et aperti sunt oculi eorum: Præ- 30
ceptitque illis Jesus, dicens; Videte ne
notificetis cuiquam. At illi egressi, divul- 31
gaverunt hoc in totam illam terram. Et 32
cùm egressus esset indè, obtulerunt ei
mutum, in quo erat dæmonium. Et cùm 33
ejecisset dæmonium, locutus est mutus:
et miratæ sunt turbæ, dicentes; Non ap-
paruit unquam tale quid in Israel. Di- 34
xerunt Pharisæi; Per principem dæmo-
niorum ejicit dæmonia. Et perlustrabat 35
Jesus civitates et castella, et docebat in
synagogis eorum, et prædicabat evange-
lium regni, et curabat omnes infirmitates
et dolores.

Sectio vigesima sexta.

Cùm autem vidisset turbam, misertus 36
est super eos: quia erant errantes, et dis-
jecti, sicut oves quæ non habent pasto-
rem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 እንዘ : ትብል : በልባ : እመኮሰ : ለከፍኩ : ልብሶ : አሐዩ:=: ወእግዚእኒየሱስ : ተመይ
22 ጦ : ርእዮ : ወይቤ : ተላመኒ : ወለቲየ : ሃይማኖትኪ : ለድኅነተኪ : ወእሐየወተኪ : ወሐይ
23 ወት : ይእቲ : ብእሲት : ሶቤሃ : ወእመወእቱ : ሰዓት:=: መጺሶ : እግዚእኒየሱስ : ቤቶ :
24 ለመኰንን : ወርእየ : መብኪያን : ወብዙኃን : እንዘ : ይትሃወኩ : ይቤ:=: ሰስኡ : ላኦ : ዘሞ
25 ተት : ሕፃን: ለሰ: ትነውሞ: ወሠሐቅዎ:=: ወሶቤ : ወፅኡ : ኵሎሙ : በዊሶ : እንዛ : እደ
ሃ : ወተንሥኣት : ሕፃን : ሶቤሃ::=:

በእንተ : ክልኤ : ዕውራን:

26 ወወፅእ : ስሙዓቱ : ወስተ : ኵላ : ይእቲ : ምድር:=: ወኀሊፎ : እመህየ : እግዚእኒየሱ
27 ስ : ተለወጦ : ክልኤቱ : ዕውራን : እንዘ : ይጸርኁ : ወይብሉ : ተዛሀለ : ወልደ : ዳዊት:=:
28 ወበጺሖ: ቤተ: ቀርቡ: ኀቤሁ: ዕውራን: ወይቤሎሙ: እግዚእኒየሱስ:ተላመኑሁ: ኵሙ: እክል:
29 ዘንተ: ገቢረ: ወይቤልዎ: እወ: እግዚኦ:=: ወእመዝ: ለከፎሙ:ላዕይንቲሆሙ: እንዘ:.ይብ
30 ል: በእሙ: ሃይማኖትክሙ: ወለሚናትክሙ: ይኩንክሙ::=: ወተከሥተ: እዕይንቲሆሙ: ሶቤሃ :
31 ወገሠጾሙ: እግዚእኒየሱስ: እንዘ: ይብል: ዑቁ:ላልቦ: ዘያእመር:=: ወወፂሶሙ: ነገረ:ወኀ
ተ:ኵሳ:ይእቲ:ምድር::=: በእንተ:ጽሙመ:ዘጋኔን:

32 ወእመዝ : ወፅኡ : እሙንቱ : ኃሡ : ለመጽሉ : ሎቱ: ጽሙመ : ዘጋኔን:=: ወወፂኦ : ጋኔኑ :
33 ሰመዐ : ጽሙመ፣ ወለእንዘራ: ኵሉሙ: ሕዝብ: እንዘ: ይብሉ: ላልቦ: ለመ : ለስተርአየ: ከመ
34 ዝ: በሠንስተ: እስራኤል:=: ወፈረሳዊያንሰ: ይብሉ: በመኰንኖሙ: ለለጋንንት : ያወፅእ : ላጋንን
35 ተ:=: ወለእሰሰወ: እግዚእኒየሱስ: ለሀገረ: ኵሉ: ወለድጎሙ: እንዘ: ይጫህር : በመኳርብ
ቲሆሙ: ወለንዘ: ይሰብክ: ወንጌለ: መንግሠት: ወለእንዘ: ይፈውስ : ኵሉ: ደዌ: ወኵሉ : ሕማ
36 ሙ::=: ወርእዮ : ብዙኅ : ለሕዝበ : ላመሐርዎ: ለእሙ: ጸምዉ: ወግዱፋን: እሙንቱ: ከሙ:
ላባግፅ : ዘለልቦ : ኖላዌ::=:

Dicens in corde suo; Si tetigero vestimentũ ejus, salva ero. Et Dominus Jesus con- 21
vertens se, vidit eam, & dicit; Confide filia mea, fides tua te servavit, & vivere 22
te fecit: & viva facta est ista mulier tunc, & jam ab ista hora. Dominus Je- 23
sus quum venisset in domum judicis, & vidisset lamentatrices, & multos tu-
multuantes, dixit; Recedite, non mortua est hæc puella, sed dormit: & deride- 24
bant eum. Et exeuntibus omnibus iis, ingressus est ille, prehenditque manum ejus, 25
& surrexit puella illicò.

De duobus cæcis.

Et exivit fama ejus in totam hanc terram. Et transeunte inde Domino Jesu, 26
sequuti sunt eum duo cæci, clamantes; & dicentes; Miserere fili David. Quum 27
autem venisset domum accesserunt ad eum cæci, & dicebat iis Dominus Jesus; 28
Creditisne quòd possim hoc facere? & dixerunt ei; utique Domine. Et tunc 29
tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm fidem vestram & suasionem vestram
fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum immediatè: & comminabatur iis Domi- 30
nus Jesus, dicens; Videte nemo sciat. Et exeuntes enuntiaverunt eum in tota 31
terra illa.

De muto dæmoniaco.

Et egressis illis, ecce adduxerunt ei mutum dæmoniacum. Et egresso dæmone e- 32
jus, audivit mutus: et mirati sunt omnes populi, dicentes; Nequandò visa fuit hu- 33
jusmodi res in Israel. Et Pharisæi dicebant, Per principem dæmonum exire facit 34
dæmones. Et pertransivit Dominus Jesus omnes civitates & vicos, docens
in synagogis eorum, & prædicans evangelium regni, & sanans, omnem morbem, 35
& omnem languorem. Et videns multum populum, misertus est eorum: quoniam 36
afflicti erant, & rejecti erant, sicut oves non habentes pastorem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 [وچون ايشان بيرون رفتند اينك] * بنجاه هفتم زبان دادن وخوش كردن لال را
33 نزديك آوردند يكي لال كه دراندرون او ديو بود * همانكه مسيح اورا بديد * ديو بدر
رفت ولال گويا شد * وسخن مي گفت * جماعتي كه انجا بودند متعجب † شدند ومي گفتند *
34 كه از قديم باز † در ميان اسرييل اين چنين كس پيدا نشد * معترلان گفتند * بسرور ديوان
35 ابليسيانرا بدر ميكند * عيسي در شهرها وديهاء ايشان مي گرديد وجماعتهاء ايشانرا تعليم
مي داد * وبشارت ملكوت وعده مي كرد * وهر دردي * ورنجي * كه مي ديد * شفا مي بخشيد *
36 * وچون عيسي آن گروههاي خلق را چنان ديد برايشان رحمت كرد كه خسته بودند
وافتاده همچون گوسفندان كه شبان ندارند *

LVII. Linguæ restitutio & sa-
natio muti.

Et cùm illi egressi essent, ecce adduxerunt quendam mutum, intra quem 32
dæmonium erat. Quem simul ac 33
Christus vidisset, dæmonium exivit
& mutus loquebatur, & sermonem
proferebat: turbæ autem quæ illic
erant admiratæ sunt, ac dixerunt;
Quòd ab antiquo tempore hujusmo-
di quispiam in Israele non ortus est.
Pharisæi verò dicebant, Per princi- 34
pem dæmoniorum diabolos ejicit. Je- 35
sus autem per urb s & villas eorum
obibat, & cœtus eorum doctrinâ in-
struxit, & de evangelio regni pollici-
tationes fecit, & omnem morbum et
dolorem quem vidit salute donavit.
Cùm Jesus autem cœtus populi tan- 36
tos videret, eorum misertus est, quòd
lassi essent et collapsi instar ovium
quæ non habent pastorem.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

Tunc dicit discipulis suis; Messis quidem multa, operarii autem pauci.
37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.
Supplicate ergò domino messis, ut emittat operarios in messem suam.
38 Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

CAP. X. ι'. ΙΘ'

Et advocans duodecim discipulos suos, dedit illis potestatem
1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν οθ β
spirituum immundorum, ut ejicere eos, & curare omnem languorem,
πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον,
& omnem infirmitatem. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc:
2 καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα Ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· π β
Primus, Simon dictus Petrus, & Andreas frater ejus: Jacobus
3 πρῶτος, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος
Zebedæi, & Joannes frater ejus, Philippus & Bartholomæus,
ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος·
Thomas & Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, & Lebbæus
Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἁλφαίου, καὶ Λεββαῖος
supervocatus Thaddæus, Simon Cananites, & Judas Iscariotes, qui & tradens
4 ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· Σίμων ὁ Καναναίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς
eum. Hos duodecim legavit Jesus denuntians eis, dicens;
5 αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, ια ι
In viam gentium ne abieritis, & in civitatem Samaritanorum ne intraveritis.
Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε.
Ite autem magis ad oves perditas domûs Israel. Eun-
Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Πορευόμε- 6 7
tes autem prædicate, dicentes; Quia appropinquavit regnum cœlorum. Infirmos
νοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, Ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας 8
curate, leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmones ejicite: gratis
θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν πβ
accepistis, gratis date. Ne possideatis aurum, neque argentum, neque æs
β ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν 9
in zonis vestris: Non peram in viam, neque duas tunicas, neque calceamenta,
εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. Μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, 10
neque virgam: dignus enim operarius alimento suo est. In quamcunq; autem civitatem
πγ μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν 11
β aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit: & ibi manete donec
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατέ τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε ἕως
exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam: Et si
πδ ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν· Καὶ ἐὰν 12
quidem fuerit domus digna, veniat pax vestra super eam: si autem non fuerit
μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ 13
πε β digna, pax vestra ad vos convertatur. Et qui non receperit vos,
ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, 14
neque audierit sermones vestros, exeuntes domo vel civitate illâ,
μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης,
excutite pulverem pedum vestrorum.
ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ait discipulis suis, Messis multa, & operarii pauci. Petite igitur à domino messis, 37 38
ut emittat operarios in messem suam.

CAP. X.

ET vocavit duodecim discipulos suos, ac 1
dedit eis potestatem adversus spiritus im-
mundos, ut ejicerent eos, sanarentque quem-
libet dolorem & infirmitatem. Ipsorum 2
autem duodecim Apostolorum nomina sunt
hæc: Primus eorum Simon qui vocatur Pe-
tra, & Andreas frater ejus: & Jacobus fili- 3
us Zebedæi, & Johannes frater ejus: Nec
non Philippus, & Bartholomæus, & Tho-
ma, & Matthæus publicanus, & Jacobus fili-
us Halphæi, & Labi qui cognominatus est
Thadæus, Et Simon Cananæus, & Judas 4
Iscariotes, is qui prodidit eum. Hos duode- 5
cim misit Jesus, monuitque eos, dicens; In
viam ethnicorum ne abieritis, & in urbem
Samaritanorum ne introieritis. Ite potiùs 6
ad oves quæ perierunt ex domo Israël. Et 7
euntes prædicate ac dicite; Appropinqua-
vit regnum cœlorum. Infirmos sanate, & 8
leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmo-
niaque ejicite: gratis accepistis, gratis date.
Ne possederitis aurum, nec argentum, neque 9
æs in marsupiis vestris: Neque peram ad 10
iter, neque duas tunicas, neque calceamen-
ta, neque virgam: dignus enim est opera-
rius cibo suo. In quamcumque verò ur- 11
bem aut civitatem introieritis, petite quis-
nam in ea dignus sit, & illic estote usquedum 12
exeatis. Et quum ingrediemini domum, po-
stulate pacem domûs. Quòd si domus digna 13
fuerit, pax vestra adveniet ei: sin autem in-
digna fuerit, pax vestra super vos revertetur.
Quisquis autem non receperit vos, neque 14
audierit sermones vestros, quum exieritis ex
domo aut ex civitate illa, excutite pulverem
ex pedibus vestris.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پنجاه هشتم نامهاء حواریون وفرستادن ایشانرا بمژده دادن * فرمود بشاگردان خود 37
که کشتزار بسیارست * ومزدوران کمند * اکنون از خداوند کشته † بخواهید * که مزدوران * 38
براي کشتهٔ خود بدر آورد * بعد ازان * دوازده شاگرد خود را خواند * وبدیشان حکم 1
داد * که جانهاء پلید بدر آورند * وهر درد ورنجي که بینند خوش کنند * ونام این دوازده رسول 2
اینست * مهتر ایشان شمعون که صفا خوانده مي شود * واندراوس برادرش * ویعقوب پسر
زبدي * ویوحنا برادرش * * وفیلیفوس * وبرتلمي * وتوما * ومتي ضامن * ویعقوب پسر حلفي * ولبي 3
که تدي لقب کرده شد * وشمعون قاناني * ویهوداي سخریوطا انك مسیح را سپارد * عیسي این 4 5
دوازده را فرستاد * وایشانرا سپارش کرد * وگفت در راه حنیفیان † مروید * ودر شهر † سامریان مباشید *
وهر چه پیشتر بروید † پیش آن گوسفندان که از بني اسراییل گم شدند * چون بروید * 6 7
مژده دهید * وبگویید ملکوت آسمان † نزدیك شد * * رنجورانرا شفا دهید * پیسانرا وجذامیانرا 8
پاك کنید * دیوانرا بدر کنید وبرانید * رایگان ستدید * رایگان بدهید * * نکه مدارید * 9

LVIII. Nomina Apostolorum, & missio eorum ad prædicandum.

Præcepit itaq; discipulis suis, Quia seges multa est, & operarii pauci sunt; Dominum igitur segetis voga- 37 38
te ut operarios propter segetem suam educat.

CAP. X.

POst hæc duodecim discipulos suos 1
vocavit, & eis potestatem dedit ut
spiritus impuros ejicerent, & omnem
morbum & ægritudinem quam vide-
rent sanarent. Nomina autem horum 2
duodecim Apostolorum hæc sunt:
maximus eorum Simeon qui Cephas
vocatus est, & Andreas frater ejus;
& Jaakob filius Zebedæi, & Jo-
hannes frater ejus: Et Philippus, 3
& Bartholomæus, & Thomas, &
Matthæus manceps; & Jaakob fi-
lius Halphæi, & Lebi qui Tadæus
cognominatus est: Et Simeon Cana- 4
næus, & Judas Iscariotes, qui Chri-
stum tradidit. Jesus hos duodecim 5
misit, iisque præcepit ac dixit; In
viam ethnicorum ne eatis, & in
urbe Samaritanorum ne sitis. Quin 6
potiùs ite ad oves quæ de filiis Isra-
elis perierunt. Et cùm proficiscimi- 7
ni annuntiate ac dicite, Regnum cœ-
lorum appropinquat. Ægrotos sana- 8
te, leprosos & elephantiacos munda-
te, dæmonia ejicite & fugate: gratis
accepistis, gratis date. Ne servetis 9

Versio VULGTA LATINA.

37 Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate
38 ergò Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

CAP. X.

1 ET convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut ejicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.
2 Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Primus Simon, qui dicitur Pe-
3 trus, & Andreas frater ejus; Jacobus Zebedæi, & Joannes frater ejus, Philippus,
& Bartholomæus, Thomas, & Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, & Thadda-
4 us; Simon Chananæus, & Judas Iscariotes, qui & tradidit eum. Hos duodecim
5 misit Jesus; præcipiens eis, dicens; In viam gentium ne abieritis, & in civitates
6 Samaritanorum ne intraveritis: Sed potiùs ite ad oves, quæ perierunt domûs Isra-
el. Euntes autem prædicate, dicentes; Quia appropinquavit regnum cœlorum. 7
Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones ejicite: gratis ac- 8
cepistis, gratis date. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam 9
in zonis vestris: Non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque 10
virgam: dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem 11
aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit: & ibi manete donec
exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes; Pax huic domui. 12
Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non 13
fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos. Et quicunque non receperit vos, ne- 14
que audierit sermones vestros: exeuntes foràs de domo, vel civitate, excutite pul-
verem de pedibus vestris.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 حينيذٍ قال لتلاميذه ان الحصاد لكثير والفعلة قليل * اطلبوا الي رب الحصاد ان يخرج
38 فعلة لحصاده * ثم دعا تلاميذه الاثني عشر واعطاهم سلطانا على جميع الارواح النجسة
1 ليخرجوها ويسقوا كل الامراض والاسترخاء * وهذه اسماء الاثني عشر الرسل * الاول سمعان المسمى
2 الصفا وابندراوس اخوه * ويعقوب بن زبدي * ويوحنا اخوه * وفيلبس * وبرثولوماوس * وتوما * ومتي
3 العشار ويعقوب بن حلفي * ولبا الذي يدعى تداوس * وسمعان القنائي * ويهودا الاسكريوطي
4 الذي اسلمه * هؤلاء الاثني عشر ارسلهم يسوع وامرهم قائلا * لا تسلكوا طريق الامم ولا
5 تدخلوا مدينة السامرة * انطلقوا خاصة الى الخراف الضالة من بيت اسرائيل * واذا ذهبتم
6 فاكرزوا قائلين قد اقترب ملكوت السموات * اسقوا المرضى * اقيموا الموتى * طهروا البرص *
7 اخرجوا الشياطين * مجانا اخذتم مجانا اعطوا * لا تقتنوا ذهبا ولا فضة ولا نحاسا في مناطقكم *
8 ولا هميانا في الطريق * ولا ثوبين * ولا حذا * ولا عصا * والفاعل مستحق طعامه *
9 الفصل السابع والعشرون * واية مدينة او قرية دخلتموها افحصوا فيها عن
10 يستحقكم * وكونوا هناك حتى تخرجوا * واذا دخلتم بيتا فسلموا عليه * فان كان البيت مستحقا
11 سلامكم فهو يحل عليه * والا فسلامكم راجع اليكم * ومن لا يقبلكم ولا يسمع كلامكم
12 فاذا خرجتم من ذلك البيت او تلك القرية او تلك المدينة فانفضوا غبار ارجلكم *

Tunc dixit discipulis suis, Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergò dominum messis, ut emittat operarios ad messem suam. 37 38

CAP. X.

Deinde vocavit discipulos suos duodecim, et dedit eis potestatem in omnes spiritus immundos, ut ejicerent eos, et curarent omnes infirmitates et languores. Et hæc sunt nomina duodecim Apostolorum: Primus, Simon vocatus Petra, et Andreas frater ejus, et Jacobus filius Zebedæi, et Johannes frater ejus, Et Philippus et Bartholomæus, et Thomas, et Matthæus exactor decimarum, et Jacobus filius Alphæi, et Lebi qui vocatur Thadæus, Et Simon Cananæus, et Judas Iscariotes, qui prodidit eum. Hos duodecim misit Jesus, et præcepit eis, dicens; Ne abieritis in viam gentium, neque intraveritis urbem Samariæ: Ite peculiariter ad oves errantes è domo Israel. Et cùm iveritis, prædicate, dicentes; Jam advenit regnum cœlorum. Curate infirmos, suscitate mortuos, mundate leprosos, ejicite dæmonia: gratis accepistis, gratis date. Ne reconditis aurum, neque argentum, neque æs in zonis vestris: Neque peram in itinere, neque duas tunicas, neque calceos, neque virgam: quoniam operarius dignus est cibo suo. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sectio vigesima septima.

Quamcunque autem civitatem aut castellum intraveritis, inquirite quisnam dignus sit vobis, & manete ibi usquedum exeatis. Et cùm intraveritis domum aliquam, salutate eam: Et si fuerit domus digna salutatione vestrâ, manebit super eam: sin minùs, salutatio vestra reditura est ad vos. Et quicunq; non receperit vos, neque audierit sermones vestros, quando egrediemini ex illa domo, vel ex eo castello, aut ex illa civitate, excutite pulverem pedum vestrorum. 11 12 13 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወእሙዝ፡ይቤ፡ለአርያሊሁ፡መአረፌ፡ብዙኅ፡ወገባሪ፡ሕደጥ፡=ፉ ለስተብቍዕዎሙ፡ ለእግዚ
38 እ፡ ግለጸ፡ኦሙ፡ ይፈኑ፡ ዘይትቀነይ፡ ለዐፄዱ፡፡=ፉ በእንተ፡ዘለዘዘሙ፡ለሐዋርያት፡
1 1 ወጸዊዖ፡ 1ወ፪፡ ላርያሊሁ፡ወሀቦ፡ስልጣነ፡ ደቡ፡ መናፍስተ፡ ርኩሳን፡ ከመ፡ ያውፅእዎሙ ፡
2 ወያሕይው፡ ኵሉ፡ ደዌ፡ወሕማመ፡፡=ፉ ለ1ወ፪፡ሐዋርያት፡ወለስመቲሆሙ፡ ከመዝ፡ ቀደሚ፡
ስምዖን፡ ዘተሰምየ፡ ጰጥሮስ፡ ወእንድርያስ፡ እኁሁ፡ ያዕቆብ፡ ወልደ፡ ዘብዴዎስ፡ ወዮሐንስ፡ እ
3 ኁሁ፡=ፉ ፊልጶስ ፡ ወበርተሎሜዮስ ፡ ቶማስ፡ ወማቴዎስ፡ መፀብሒ ፡ ያዕቆብ፡ ዘእልፌዮስ፡ ል
4 ብዴዎስ፡ዘስሙ፡ ታዴዎስ፡=ፉ ስምዖን፡ ቀነናዊ፡ ይሁዳ ፡ ለስቆሮታዊ ፡ ዘውእቱ፡ ለግብለ፡፡=ፉ
5 እሎንተ፡ዐሠርተ፡ ወክልኤተ፡ ፈነወ፡ እግዚእኪየሱስ፡ ወለዘዘሙ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ውስተ፡ ፍናተ፡
6 ለረሚ፡ ሊትሑሩ፡ ወውስተ፡ ሀገረ፡ ሰምር ፡ ሊትባእ፡፡=ፉ ወሖሩ፡ ባሕቱ፡ ኀበ፡ ለባግዕ፡ ዘተገድ
7 ፈ፡ ወዘተሐጥሶ፡ ዘቤተ፡ እስራኤል፡=ፉ እንዘ፡ ተሐውሩ፡ ስብኩ፡ እንዘ፡ ትብሉ፡ ከመ፡ ቀርበት፡
8 መንግሠተ፡ ሰማያት፡፡=ፉ ድዉያነ፡ፈውሱ፡መዋታነ፡ አንሥኡ፡ አለ፡ ለምጽ ፡ አንጽሑ፡ ለጋ
9 ንንተ፡ ላውፅኡ፡ ጸጋ፡ዘነሣእክሙ፡በጸጋ ፡ ሀቡ፡=ፉ ሊታጥርዩ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ ወሊጸረቀ ፡ ው
10 ስተ፡ ቀንጣቲክሙ፡=ፉ ወሊጽፍንተ፡ ለፍናት፡ ወሊክልኤ፡ አልባሰ ፡ ወሊአሀንነ ፡ ወሊበትረ፡
11 ለአመ፡ ይደልው፡ ለገባኢ፡ ሲሶዩ፡ ለዘ፡ ይትቀነይ፡፡=ፉ ወውስተ ፡ እንተ ፡ ቦእክሙ፡ ሃገር፡ ወእ
12 መኒ፡ ለዕጹደተ፡ ተሳለሉ፡ በውስቴታ፡ ለሙኑ፡ይደልው፡ወሀየ፡ኅድሩ፡እስከ፡ለሙ፡ትወፅኡ፡፡=ፉ ወ
13 ሶበ፡ትበውኡ፡ውስተ፡ቤት፡ተለመሳዋ፡፡=ፉ ወእመ፡ ይደልዋ፡ ለይእቲ፡ ቤት ይመጻእ፡ ሰላመክ
14 ሙ፡ ላዕሌሃ፡ ወእመሰ፡ ኢይደልዋ፡ ሰላመክሙ፡ ላዕሌክሙ ፡ ይግባእ፡፡=ፉ ወዘኢተወክፈክሙ፡
ወኢሰሙዑ፡ ነቢብክሙ፡ እንዘ፡ ትወፅኡ፡ ላፍኣ፡ እመቤት፡ ወእመሂ ፡ እመብሑር ፡ ወእመኒ ፡ እ
መሃገር ፡ ነግፈ ፡ ጸበለ ፡ ለገሪክሙ፡፡=ፉ

Tunc dicit discipulis ejus, Messis multa, & opus ejus modicum. Rogate igitur dominum messis, ut mittat qui inserviat prædio ejus. 37 38

De præcipiendo Apostolos.

CAP. X.

ET vocans duodecim discipulos ejus, dedit iis potestatem super spiritus impuros, ut exire eos facerent, & sanarent omnem morbum & languorem. Duodecim Apostoli & nomina eorum hujusmodi sunt: primò, Simon qui nominatur Petrus, & Andræas frater ejus: Jacobus filius Zebedæi, & Johannes frater ejus. Philippus & Bartholomeus: Thomas, & Matheus Publicanus, Jacobus Alphæi, Lebdæus cujus nomen Thadæas: Simeon Cananæus, Judas Iscariotes, qui tradidit eum. Hos duodecim misit Dominus Jesus, & præcepit iis, dicens; In viam gentilium ne abieritis, & in urbem Samaritanorum ne ingrediamini. Sed ite solummodo ad oves, quæ perierunt & quæ deperditæ sunt domûs Israel. Euntes prædicate, dicentes, quòd appropinquavit regnum cœlorum. Ægrotos sanate, mortuos suscitate, leprâ laborantes purgate, dæmones exite facite: donum quod accepistis, dono date. Ne possideatis aurum, & argentum, neque minutum in marsupiis vestris: Neque peram ad viam, neque duo vestimenta, neque calceamenta, neque virgam: quoniam oportet retribuere cibum suum inservienti. Et in quacunque introieritis urbem aut villam, interrogate in ea quis sit dignus, & ibi manete usque dum exeatis. Et ingredientes in domum salutate eam. Et si conveniat ei domus, veniat pax vestra super eam: & si non conveniat ei, pax vestra super vos revertetur. Et qui non recipiunt vos, & non audiunt sermones vestros, exeuntes è domo sive è regione sive è civitate, excutite pulverem pedum vestrorum. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 نه زر * نه سيم * نه مس † در كيسهء شما نباشد * نه توشه دان براي راه * [نه دو پيرهن] نه
11 كفش نه عصا ودست چوب * ارزاني است مزدور بروزي خود * درهر شهر وده كه درو رويد *
12 بپرسيد كيست انجا مستحق * انجا باشيد * تا انكه كه بدر آييد * ودر خانهء كه در رويد * بر
13 اهل خانه سلام دهيد * اگر خانهء بسلام شما ارزانيست * سلام شما بر انجا آيد * واگر ارزاني
14 نباشد * سلام شما بر شما واپس آيد * هر كسي كه سخنهاء شما را نشنود وقبول نكند
چون از ان خانه بدر ايد * يا از ان ده * كردي كه بر پاي شما نشسته باشد
بيفشانيد *

aurum neque argentum, neque æs in crumena vestra sit. Nec sit vobis viatici pera ad iter, nec duæ tunicæ, neque calceamenta, neque virga & baculum: dignus est operarius cibo suo. In quamcunque autem urbem aut pagum intraveritis, interrogate quis sit illic dignus illic estote donec exeatis. Et in domum quamcunque intraveritis, domesticis salutem dicite. Si domus salute vestrâ digna sit, salus vestra illuc superveniat; & si digna non sit, salus vestra ad vos revertatur. Quicunque sermones vestros non audiverit neque susceperit, cùm ex illa domo exiveritis, aut ex illo pago, pulverem qui pedibus vestris insederit excutite. 10 11 12 13 14

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

Amen dico vobis; Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die
15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ
judicii, quàm civitati illi. Ecce ego mitto vos sicut oves
16 κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα
in medio luporum. Estote ergò prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.
ἐν μέσῳ λύκων. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.
Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in *consessus*, & in
17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν
synagogis suis flagellabunt vos. Et ad præsides *autem* &
18 ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς. Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ
reges *agemini* propter me, in testimonium illis & gentibus. Cùm
19 βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν
autem tradent vos, *ne anxiemini* quomodò aut quid loquamini: dabitur
δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται
enim vobis in illa hora quid *loquemini*. Non enim vos estis *loquentes*,
20 γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε. Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες,
sed spiritus Patris vestri *loquens* in vobis. Tradet autem
21 ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ
frater fratrem in mortem, & pater filium: & insurgent *nati*
ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα
in parentes, & morte afficient eos. Et eritis *invisi ab* omnibus
22 ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων

propter nomen meum. *Verùm permanens* in finem, hic *servabitur*. Cùm
πθ διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν 23
ι autem *insequentur* vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen *enim*
δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. Ἀμὴν γὰρ
dico vobis; Non *finietis* civitates Israel, donec veniat filius
λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
hominis. Non est discipulus super magistrum, nec servus super
ζ τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ 24
γ dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister ejus,
τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, 25
ζα & *servus* sicut dominus ejus. Si patremfamilias *Beelzebul* vocaverunt,
καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν,
ι quantò magis domesticos ejus? Ne ergò timueritis eos. Nihil enim
ζβ πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν γὰρ 26
β est *occultum*, quod non revelabitur: & *abditum*, quod non scietur.
ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.
Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in *aurem* auditis,
ζγ Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, 27
ι prædicate super *domos*.
κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

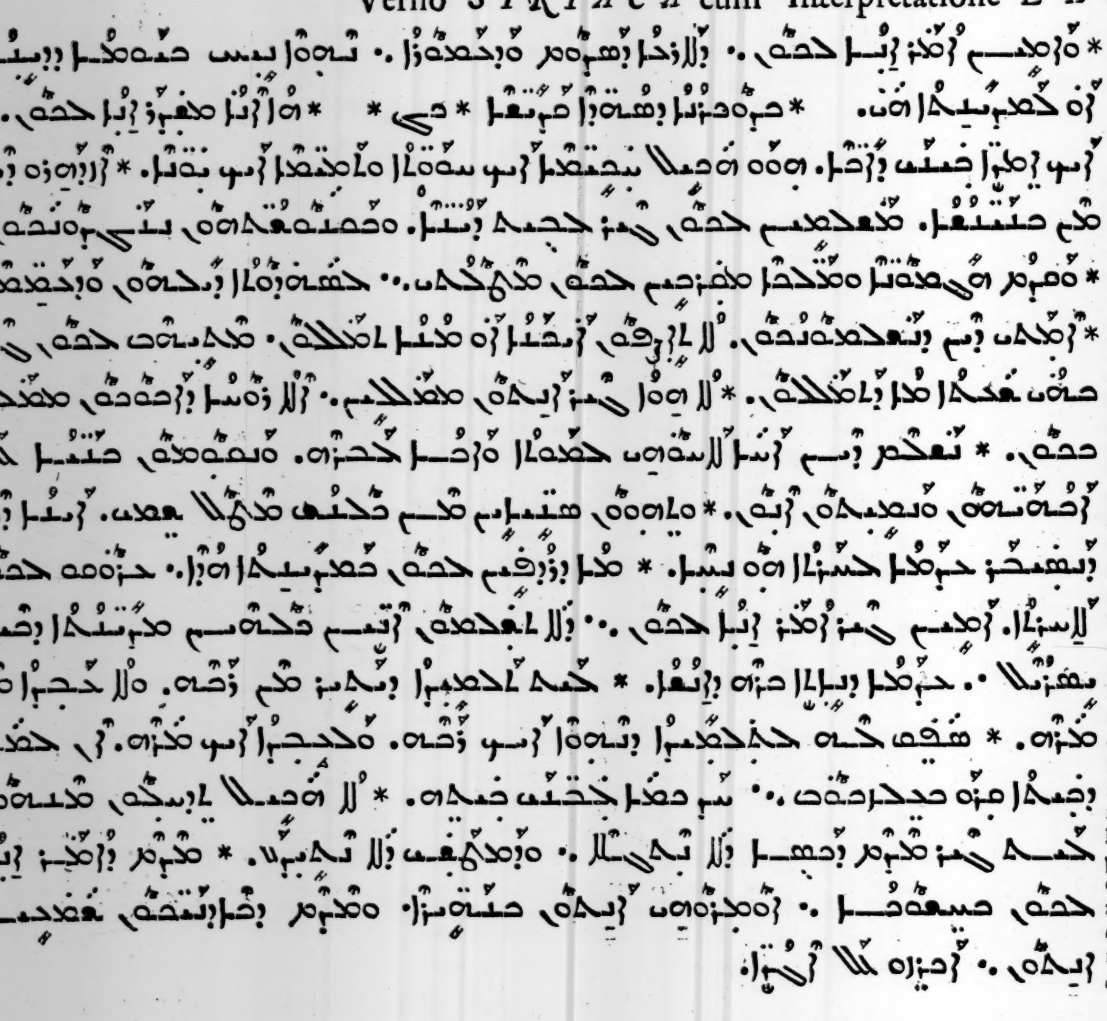

Equidem dico vobis, Terræ Sodomæ & Gomorræ fore mitiùs in die judicii, quàm urbi illi. 15

Commemoratione Martyrum Sanctorum. 23.

En ego mitto vos tanquam oves inter lupos: estote igitur prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Cavete 16 17 autem ab hominibus: tradent enim vos in prætoria, & in synagogis suis flagellabunt vos. Et coram præsidibus ac regibus 18 sistent vos propter me, in testimonium tum ipsorum, tum gentium. Quum autem tradiderint vos, ne soliciti fueritis, quomodo, quidve loquamini: dabitur enim 19 vobis in illa hora quid loquamini. Non 20 enim vos loquemini sed Spiritus patris vestri loquetur in vobis. Tradet autem fra- 21 ter fratrem proprium ad mortem; & pater filium suum: & insurgent liberi in parentes suos, eosque ad mortem adigent. Et eri- 22 tis exosi cuilibet homini propter nomen meum: ille verò qui perseveraverit usque ad finem, ipse servabitur. Quum perse- 23 quentur vos in hac urbe, fugite in aliam. Amen enim dico vobis, Nequaquam absolveritis universas civitates domûs Israel, usquedum venerit filius hominis. Non est 24 discipulus præstantior magistro suo, neque servus domino suo. Sufficit discipulo ut sit 25 sicut magister ipsius, & servo sicut dominus suus. Si dominum domûs vocaverunt Beelzebub, quantò magis filios domûs ipsius? Ne igitur expaveſcatis ab eis; nihil 26 est enim opertum quod non reveletur, & absconditum quod non cognoscatur. Quod 27 dico vobis in tenebris, dicite illud in luminibus; & quod in aures vestras auditis, prædicate super tecta.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وراست بشما مي كويم * كه درروز داوري * بر زمين سدوم وعامورا اسايش باشد * 15
وبران مقام نباشد * اينك من شما را مي فرستم همچون برها ميان كركان * اكنون 16
بغول دان باشيد مثال ماران وساده دل همچو كبوتران * * از ادميان پرهيز كنيد * 17
براي آنك شمارا در داوري اندازند * ودر ميان انجمنهاء ايشان * بشما چوب زنند
* وپيش داوري كنان وملكان * شما را بكشند براي من * جهت كواهي ايشان 18
خلق را * * چون شما را بسپارند * مينديشيد * كه چه كنيم * يا چه كويم * 19
زيرا دران ساعت انچ بخواهيد * بشما داده شود * * براي انك بوقت سخن كفتن شما 20
نيستيد كه سخن كويند * الا جان پاك وروح القدس از زبان * شما سخن كويد * برادر 21
برادر را در مرك سپارد * وپدر فرزند را * وفرزندان بر پدران برخيزند وايشانرا بميرانند * 22
* واز هركسي براي نام من دشمن داشته شويد * هر كه تا فرجام بشكيبد * او زنده شود *

utique vobis dico, quòd in die judicii super terram Sodomæ & Gomorrhæ levamen erit, & super illum locum non erit. Ecce 15 16
ego vos mitto velut agnos inter lupos: subtiles igitur estote instar serpentum, & simplices corde sicut columbæ. Ab hominibus ca- 17
vete: eò quòd vos in judicium rapient, & in conventibus suis virgas vobis infligent. Et ante 18
judices & reges vos trahent propter me in testimonium ipsis populis. Quum autem vos tradi- 19
derint ne sic cogitetis, Quid faciemus? aut quid loquemur? quia in illa hora quod petieritis vobis dabitur. Quia tempore 20
loquendi vos non estis qui loquimini; sed Mens pura & Spiritus sanctus de lingua vestra loquitur. Frater autem fratrem ad 21
mortem tradet, & pater filium; & filii in patres insurgent, & eos morte afficient. Et ab omni 22
homine propter nomen meum odio habiti eritis: quicunque vero sustinuerit usque ad finem, is vivet.

Versio VULGATA LATINA.

15 Amen dico vobis; Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in
16 die judicii, quàm illi civitati. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio lu-
porum. Estote ergò prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.
17 Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in consiliis, & in synago-
18 gis suis flagellabunt vos: Et ad præsides & ad reges ducemini propter me,
19 in testimonium illis, & gentibus. Cùm autem tradent vos, nolite cogita-
re quomodò aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid
20 loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui
21 loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater fili-
22 um: & insurgent filii in parentes, & morte eos afficient: Et eritis odio
omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic
salvus erit. Cùm autem persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. 23
Amen dico vobis; Non consummabitis civitates Israël, donec veniat filius
hominis. Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum 24
suum. Sufficit discipulo, ut sit sicut magister ejus; & servo, sicut dominus 25
ejus. Si patrem familias Beelzebub vocaverunt: quantò magis domesticos
ejus? Ne ergò timueritis eos. Nihil enim est opertum, quod non revela- 26
bitur; & occultum, quod non scietur. Quod dico vobis in tenebris, dici- 27
te in lumine: & quod in aure auditis, prædicate super tecta.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * اٰمِيْنَ اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّ لِاَرْضِ سَدُوْمَ وَعَامُوْرَا رَاحَةٌ فِيْ يَوْمِ الدِّيْنِ اَكْثَرَ مِنْ تِلْكَ الْمَدِيْنَةِ *
16 * هَاَنَذَا مُرْسِلُكُمْ كَالْخِرَافِ بَيْنَ الذِّيَابِ * كُوْنُوْا حُكَمَآءَ كَالْحَيَّاتِ وَوُدَعَآءَ كَالْحَمَامِ *
17 * اِحْذَرُوْا مِنَ النَّاسِ فَاِنَّهُمْ يُسْلِمُوْنَكُمْ اِلَى الْمَحَافِلِ * وَفِيْ جَمَاعِيْهِمْ يَضْرِبُوْنَكُمْ *
18 وَيُقَدِّمُوْنَكُمْ
19 اِلَى الْوُلَاةِ وَالْمُلُوْكِ مِنْ اَجْلِيْ شَهَادَةً لَهُمْ وَلِلْاُمَمِ * وَاِذَا اَسْلَمُوْكُمْ فَلَا تَهْتَمُّوْا بِمَاذَا تَقُوْلُوْنَ *
20 فَاِنَّكُمْ تُعْطَوْنَ فِيْ تِلْكَ السَّاعَةِ مَا تَتَكَلَّمُوْنَ بِهِ * وَلَسْتُمْ اَنْتُمُ الْمُتَكَلِّمُوْنَ * لٰكِنْ رُوْحُ
21 اَبِيْكُمْ يَتَكَلَّمُ فِيْكُمْ * وَيُسْلِمُ الْاَخُ اَخَاهُ اِلَى الْمَوْتِ وَالْاَبُ اِبْنَهُ * وَيَقُوْمُ الْاَبْنَآءُ عَلَى اٰبَائِهِمْ
22 فَيَقْتُلُوْنَهُمْ * وَيَكُوْنُوْنَ مُبْغَضِيْنَ مِنَ الْكُلِّ مِنْ اَجْلِ اسْمِيْ * وَالَّذِيْ يَصْبِرُ اِلَى الْمُنْتَهَى
23 يَخْلُصُ * فَاِذَا طَرَدُوْكُمْ مِنْ مَدِيْنَةٍ فَاهْرُبُوْا اِلَى اُخْرَى * اٰمِيْنَ اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّكُمْ لَا تُكْمِلُوْنَ
بِطُوْفِ مُدُنِ اِسْرَائِيْلَ حَتَّى يَاْتِيَ بْنُ الْاِنْسَانِ *

Amen dico vobis, quòd terræ Sodomæ & Gomorræ requies erit in die judicii 15
major quàm illi civitati. Ecce ego 16
mitto vos sicut agnos inter lupos. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Cavete ab hominibus: 17
ipsi enim tradent vos ad concilia, & in synagogis suis flagellabunt vos: Et 18
sistent vos ante duces & reges propter me, in testimonium illis & gentibus. Cùm autem tradiderint vos, ne soliciti 19
sitis quid dicatis: quoniam vobis dabitur in illa hora quid loquamini: Non 20
enim vos eritis loquentes, sed spiritus patris vestri loquetur in vobis. Et tra- 21
det frater fratrem suum ad mortem, & pater filium suum: & surgent filii adversus patres suos, & occident eos. Et 22
eritis odiosi omnibus propter nomen meum: & qui toleraverit usque in finem, salvabitur. Cùm autem expulerint vos 23
ex civitate aliqua, fugite in aliam. Amen dico vobis, Vos non absolvetis lustrationem urbium Israel, quin veniat filius hominis.

Sectio vigesima octava.

24 * لَيْسَ تِلْمِيْذٌ اَفْضَلَ مِنْ مُعَلِّمِهِ وَلَا عَبْدٌ اَفْضَلَ مِنْ سَيِّدِهِ * حَسْبُ التِّلْمِيْذِ اَنْ يَكُوْنَ
25 مِثْلَ مُعَلِّمِهِ وَالْعَبْدِ اَنْ يَكُوْنَ مِثْلَ سَيِّدِهِ * اِنْ كَانُوْا سَمَّوْا رَبَّ الْبَيْتِ بَاعَلْ زِبُوْلَ فَكَمْ
26 بِالْحَرِيِّ اَهْلَ بَيْتِهِ * فَلَا تَخَافُوْهُمْ * فَلَيْسَ خَفِيٌّ لَا يَظْهَرُ وَلَا مَكْتُوْمٌ لَا يُعْلَمُ * اَلَّذِيْ اَقُوْلُهُ
27 لَكُمْ فِي الظُّلْمَةِ قُوْلُوْهُ فِي النُّوْرِ * وَمَا سَمِعْتُمُوْهُ بِاٰذَانِكُمْ فَاكْرِزُوْا بِهِ عَلَى السُّطُوْحِ *

Non est discipulus excellentior magistro suo, neque servus nobilior domino suo. Sufficit discipulo, ut sit sicut magister suus: & servo, ut sit sicut dominus suus. Si vocaverunt 24
patrem familias Beelzebul, quantò magis domesticos ejus? Ne timeatis 25
eos: non est enim arcanum quod non reveletur; neque occultum quod non sciatur. Quod dico vobis in tene- 26
bris, dicite illud in lumine: & quod auditis in auribus vestris, prædicate illud super tecta. 27

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ለጫን: እብለክሙ: ይሠሓታ: ሶድረ: ሰደም: ወገሞራ: ለመ: ዕለተ: ደይን: እመይእቲ: ሃገር::=
16 ወናሁ: እነ: እፈንወክሙ: ከመ: ላባግዕ: መለኪሉ: ተኳለት: ኵኑዜ:: ጦቢባን:
17 ከመ: እርዊ: ሶድር: ወየዋሃን: ከመ: ርግብ::=: ወተጣቀቡ: ለሰብእ:እኩያን: እስመ:
18 ያገብሉክሙ:ውስተ:ጣኅበር: ወበመኳርብቲሆሙ: ይቀሠፈክሙ::=: ወኅበ:መሰፍንት: ወነገ
19 ሠት:ይወስዱክሙ:በእንቲኣየ:ለስመዕ:ሎሙ: ወለአሕዛብ::=: ወሶበ:ያገብሉክሙ:ሊተሐ
20 ልዩ:እሞ:ሥነተ:ትትናገሩ:እስመ:ይትወሀበክሙ:በይእቲ:ስዓት :ዘትትናገሩ::=: እስመ:አ
21 ኮ:ላንትሙ :እለ:ትትናገሩ :ደሙ:ሥንፈስ:በለዕሌክሙ::=: ወያገብእ: እኅዋሁ: ለሞት:ወለ
22 ብ:ውሉደ: ወይትነሠሉ:ውሉድ:ላዕለ:ዘመደሙ:ወይቀትልዎሙ::=: ወትከውኑ: ጽሉእነ:
በኀቢ : ኵሉ : ሰብእ : በእንተ : ስምየ : ወዘሰ : አዝለፈ : ትዕግሰቶ : ውእቱ : ይድኅነ::=:
23 ወሶቤ: ይስድዱክሙ: በውስተዛ: ሃገር: ጐዩ: ውስተ: ካልእታ : ለጫን : እብለክሙ : ኢይትፈ
24 ጸሚ: ለህጉራት: እስሪሌል:እስከ: ሶበ: ይመጽእ:ወልደ: እጋለ:እመሕያው::=: ለልዮ:ረድ
25 እ:ዘየዐቢ:እመሊቁ:ወገብርኂ:ዘይቴይስ:እመእግዚኡ::=: መጠኑ:ሰረድእ:ይኩን:ከመ:ሊቁ:
ወገብርኂ: ከመ: እግዚኡ::ዘለባዕለ: ቤት: በብዔል: ዘቡል: ይቤልዎ : እሮ: ፈድፋደ:ለሰብላ:
26 ቤቱ::=: ኢትፍርህዎሙኬ:እስመ: ላልዮ:ክዱን:ዘኢይትከሠት: ወኅቡእ: ዘኢይትዐወቅ::=:
27 ዘነገርኩክሙ: በጽልመት: ንግሩ: በብሪሃን: ውስተ: እዝንክሙ: ነገርኩክሙ: ስብኡ: ውስተ: ለ
ንኅስት:=:

In Martyribus,

Amen dico vobis, quòd remissius erit terræ Sodomæ & Gomorræ, in die judicii 15
quàm huic urbi.

Et ecce ego mittam vos ut oves in medio luporum: estote igitur prudentes ut ser- 16
pens, & innocentes sicut columba. Et cavete ab hominibus malis, quoniam 17
tradent vos in consessum, & in synagogis suis flagellabunt vos. Et ad princi- 18
pes, & reges adducent vos propter me in testimonium illis, & gentibus. Et quum 19
tradent vos, ne estote soliciti quomodo quid loquamini, quia dabitur vobis in illa hora quid loquamini. Quoniam non vos estis qui loquemini, sed spiritus 20
super vos. Et tradet fratrem ejus ad mortem, & pater filium suum, & surgent 21
filii contra parentes suos, & morte eos affici facient. Et eritis exosi omnibus 22
hominibus propter nomen meum, & qui continuaverit tolerantiam ipse servabitur. Et quando persequentur vos in hac urbe, fugite in aliam: amen dico vo- 23
bis, Non consummatæ erunt civitates Israel, donec veniat filius hominis. 24
Non est discipulus qui major est magistro suo, nec servus qui præstat domino suo. 25
Sufficitne discipulo fieri sicut magister ejus, & servo sicut dominus ejus? qui 26
dominum domus Beelzebub vocabit, quantò magis homines domus ejus? Ne igitur timueritis eos: quoniam non est opertum quod non revelabitur, & absconditum quod non manifestabitur. Quod dixi vobis in tenebris, dicite in luce: quod 27
auribus vestris locutus sum vobis, prædicate in tectis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * چون ازين شهر شمارا برانند بشهر ديكر بكريزيد * راست بشما بكويم * هم شهرهاء بني
24 اسرائيل تمام نكنيد * تا انكه كه فرزند ادمي بيايد * نباشد شاكرد هنرمندتر از استادش *
25 وبنده هم‌چون خداوند خود * * بس است شاكردرا كه مانند استاد خود باشد * وبنده هم‌چون
خداوند خود * چون خداوند خانه را نامش † بعلزبوب خوانند يكي در چند خواهند كفتن
26 براي خانكيان او * * اكنون از ايشان مترسيد * نيست چيزي پوشيده الا اشكارا شود * وكشاده
27 كردد * وبنه پنهان داشته الا هويدا ومعلوم كردد * * هر چه من بتاريكي بشما كفته
باشم شما انرا بروشنايي بكوييد * وهر چه بكوش شما پنهان † شنيده باشيد بر بامها
منادي بزنيد *

Cùm ex hac urbe abegerint vos, 23
in urbem aliam fugite. Certè vobis dico, Omnes urbis filiorum Israelis non absolvetis, donec Filius hominis veniat. Ne sit discipu- 24
lus præstantior magistro suo, neque servus domino suo. Satis est 25
discipulo; ut sicut magister suus sit, & servo, sicut dominus suus: cum dominum domus nomine Beelzebub vocaverint, quo-
tupliciter dicent de domesticis eius? Ne igitur ab iis metua- 26
tis: non est vs operta, quin manifesta fiet & retegetur; neque occultata quin patescet & innotescet. Quicquid ego in te- 27
nebris vobis dixi, vos illud in luce dicite: & quicquid in aurem vestram secretò auditis, in tectis prædicate.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

28 Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ Σῶμα, τ῀ δὲ ψυχὴν μὴ
Et ne timeatis ab occidentibus corpus: et animam non
δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβῆθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν
valentium occidere: timete autem magis potentem & animam
καὶ Σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται;
& corpus perdere in gehenna. Nónne duo passeres asse veneunt?
29 καὶ Σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται;
& unus ex illis non cadet super terram, sine Patre vestro.
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν ὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν, ἄνευ τ῀ πατρὸς ὑμῶν.
Vestri autem & capilli capitis omnes numerati sunt. Ne ergò
30 Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τ῀ κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. Μὴ οὖν
timeatis: multis passeribus præstatis vos. Omnis ergò qui confitebitur
31 φοβῆθε, πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσῃ
in me coram hominibus, confitebor & ego in eo coram
ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν
Patre meo qui in cœlis. Qui autem negaverit me coram hominibus,
τ῀ πατρός μου τ῀ ἐν ὐρανοῖς. Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τ῀ ἀνθρώπων,
negabo eum & ego coram Patre meo qui in cœlis. Ne arbitremini
34 ἀρνήσομαι κἀγὼ ἔμπροσθεν τ῀ πατρός μου τ῀ ἐν ὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε
quòd veni jacere pacem in terram: non veni jacere pacem, sed
ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· ὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ
gladium. Veni enim dividere hominem adversùs patrem suum, &
35 μάχαιραν. Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κτ῀ τ῀ πατρὸς αὐτ῀, καὶ
filiam adversùs matrem suam, & nurum adversùs socrum suam.
θυγατέρα κτ῀ τ῀ μητρὸς αὐτ῀ς, καὶ νύμφην κτ῀ τ῀ πενθερᾶς αὐτ῀ς.

Et inimici hominis, domestici ejus. Diligens patrem aut
ζ῀ Καὶ ἐχθροὶ τ῀ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτ῀. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ 36 37
matrem super me, non est me dignus: & amans filium aut filiam super
μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, ὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ
me, non est me dignus. Et qui non capit crucem suam, &
ἐμὲ, ὐκ ἔστι μου ἄξιος. Καὶ ὃς ὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτ῀, καὶ 38
sequitur post me, non est me dignus. Inveniens animam suam,
ζ῀ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, ὐκ ἔστι μου ἄξιος. Ὁ εὑρὼν τ῀ ψυχὴν αὐτ῀ 39
perdet illam: & perdens animam suam propter me, inveniet eam.
ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τ῀ ψυχὴν αὐτ῀ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν.
η῀ Suscipiens vos, me suscipit: & qui me suscipiens, suscipit
Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται 40
θ῀ mittentem me. Recipiens Prophetam in nomen Prophetæ,
τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ δεχόμενος προφήτου εἰς ὄνομα προφήτου, 41
mercedem Prophetæ capiet: & recipiens justum in nomen justi,
μισθὸν προφήτου λήψεται. καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου,
mercedem justi capiet. Et quicunque potaverit unum minimorum illorum
ρ῀ μισθὸν δικαίου λήψεται. Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων 42
ς῀ poculum frigidæ tantùm, in nomen discipuli, Amen dico vobis, Non
ποτήριον ψυχροῦ μόνον, εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ
perdet mercedem suam.
ἀπολέσῃ τ῀ μισθὸν αὐτοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * Nec expaveſcatis ab iis qui interimunt cor-
pus, animam autem non poſſunt interimere:
29 ſed timete potiùs ab eo, qui poteſt animam
& corpus perdere in gehennam. Nónne duo
passerculi dipondio veneunt, & unus
ex eis ſine patre veſtro non cadit ſuper ter-
30 ram? Veſtri autem etiam pili capitis ve-
31 ſtri omnes numerati ſunt. Ne igitur timu-
eritis: paſſerculis multis præſtantiores eſtis.
32 Quiſquis ergò confitebitur me coram ho-
minibus, confitebor eum ego quoque co-
ram patre meo qui in cœlis eſt. Qui verò
33 abnegaverit me coram hominibus, abne-
gabo eum ego quoque coram patre meo qui
eſt in cœlis.

Lectio pro defunctis. 24.

Ne exiſtimetis me veniſſe ut mittam pacem
34 in terram; non veni ut mittam pacem, ſed
35 gladium. Veni enim ut faciam diſſidere
virum adversùs patrem ſuum, filiamque ad-
versùs matrem ſuam, & nurum adversùs ſo-
crum ſuam: Et inimici hominis *erunt* fi-
36 lii domûs ipſius. Qui amat patrem aut ma-
37 trem pluſquàm me, non eſt me dignus: qui-
que amat filium aut filiam pluſquàm me,
38 non eſt me dignus. Et quicunque non ba-
julat crucem ſuam & venit poſt me, non eſt
39 me dignus. Qui invenerit animam ſuam,
perdet eam: & qui perdiderit animam ſu-
40 am propter me, inveniet eam. Qui recipit
vos, me recipit: & qui recipit me, eum qui
me miſit, recipit. Qui recipit prophetam
41 in nomine prophetæ, mercedem prophetæ
accipit: quíque recipit juſtum in nomine
42 juſti, mercedem juſti accipit. Et quicun-
que propinaverit uni ex his parvulis calicem
frigidæ tantùm in nomine diſcipuli; A-
men dico vobis, Non perditurus eſt mercе-
dem ſuam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * ومترسيد از ايشان كه تن را بكشند * براي انك جانرا نتوانند كشتن * ازان پيشتر
29 بترسيد * كه جانرا وتن را هر دو هلاك كند [در دوزخ] * * نه دو گنجشك بسته فروخته
30 شود * يكي از ايشان بي فرمان پدر شما بر زمين نيفتد * اما موي سر شما يك يك شمار دست *
31 32 * اكنون مترسيد كه بسيار از گنجشكان بهتريد * * هر كسي كه پيش خلق بمن اقرار
33 آورد * من نيز بدو اقرار بياورم [پيش پدرم كه در آسمانست] * * وهر كه پيش خلق
34 منكر من شود * من نيز منكر او شوم پيش پدرم كه در آسمانست * * مپنداريد كه
35 آمدم كه در زمين ارامي وصلحي اندازم * [نيامدم كه ارامي اندازم] الا جنك * * بلي
36 آمدم كه فرزند از پدر جدا كنم * ودختر بر مادرش * * ودشمنان مرد
37 فرزندان خانهٔ او اند * * هر كه پدر ومادر را از من بيشتر دوست دارد مرا نمي
38 ببرازد * وهر كه پسر يا دختر از من بيشتر دوست دارد مرا نمي شايد * * وهر كه
صليب خود را بدوش خود ننهد * وبدنبال من نيايد * نيست بمن ارزاني *

Et ne metuatis ab eis qui corpus occidunt, eò quòd animam non poſſunt occidere: ab eo potiùs metuite qui animam & corpus utrumque ſimul perdit in gehenna. Nónne duo paſſeres venduntur aſſe? unus tamen ex illis injuſſu Patris veſtri in terram non cadit. Coma autem capitis veſtri ſingulatim numerata eſt. Itaque ne metuatis; quia paſſeribus multo præſtantiores eſtis. Quiſquis coram hominibus me confeſſus fuerit, ego etiam illum confitebor coram Patre meo qui in cœlis eſt. Et quicunque coram hominibus me inficiatus fuerit, ego etiam illum inficiabor coram Patre meo qui in cœlis eſt. Ne exiſtimetis quòd venerim ut in terram pacem & tranquillitatem immittam: non veni ut pacem immittam, ſed bellum. Imò veni ut filium à patre diſſidere faciam, & nurum cum ſocru ſua, & filiam cum matre ſua. Et inimici hominis filii domûs ejus ſunt. Quicunque patrem aut matrem præ me charos habet, me non eſt dignus: & quicunque filium aut filiam potiùs quàm me diligit, me dedecet. Et quicunque crucem ſuam in humerum ſuum non ponit, & poſt me non venit, non eſt me dignus.

Versio VULGATA LATINA.

28 Et nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occide-
re: sed potiùs timete eum, qui potest & animam & corpus perdere in ge-
29 hennam. Nónne duo passeres asse væneunt: & unus ex illis non cadet super
30 terram sine patre vestro? Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt.
31 Nolite ergò timere: multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergò qui
32 confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo,
33 qui in cœlis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego
34 eum coram Patre meo, qui in cœlis est. Nolite arbitrari quia pacem venerim
35 mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare
hominem adversùs patrem suum, & filiam adversùs matrem suam, & nurum ad-
versùs socrum suam: Et inimici hominis, domestici ejus. Qui amat patrem 36
aut matrem plus quàm me, non est me dignus: & qui amat filium aut filiam 37
super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, 38
non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam: & qui perdi- 39
derit animam suam propter me, inveniet eam. Qui recipit vos, me recipit: & 40
qui me recipit, recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine 41
prophetæ, mercedem prophetæ accipiet: & qui recipit justum in nomine justi,
mercedem justi accipiet. Et quicunque potum dederit uni ex minimis istis 42
calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine discipuli: amen dico vobis, Non
perdet mercedem suam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 *لَا تَخَافُوا مِمَّنْ يَقْتُلُ ٱلْجَسَدَ وَلَا يَسْتَطِيعُ اَنْ يَقْتُلَ ٱلنَّفْسَ * خَافُوا مِمَّنْ يَقْدِرُ اَنْ يُهْلِكَ
29 ٱلنَّفْسَ وَٱلْجَسَدَ جَمِيعًا فِي جَهَنَّمَ * اَلَيْسَ عُصْفُورَانِ يُبَاعَانِ بِفَلْسٍ * وَوَاحِدٌ مِنْهُمَا لَا يَسْقُطُ
30 عَلَى ٱلْاَرْضِ دُونَ اِرَادَةِ اَبِيكُمْ * وَاَنْتُمْ شُعُورُ رُوسِكُمْ كُلُّهَا مُحْصَاةٌ * فَلَا تَخَافُوا فَاَنْتُمْ
31
32 اَفْضَلُ مِنْ عَصَافِيرَ كَثِيرَةٍ * كُلُّ مَنْ يَعْتَرِفُ بِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ اَعْتَرِفُ اَنَا بِهِ قُدَّامَ اَبِي ٱلَّذِي
33 فِي ٱلسَّمٰوَاتِ * وَمَنْ يُنْكِرُنِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ اُنْكِرُهُ اَنَا قُدَّامَ اَبِي ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمٰوَاتِ *

* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

34 *لَا تَظُنُّوا اَنِّي جِئْتُ لِاُلْقِيَ عَلَى ٱلْاَرْضِ سَلَامَةً * مَا جِئْتُ لِاُلْقِيَ سَلَامَةً لٰكِنْ سَيْفًا * اَتَيْتُ
35 لِاُفَرِّقَ ٱلْاِنْسَانَ مِنْ اَبِيهِ * وَٱلْاِبْنَةَ مِنْ اُمِّهَا * وَٱلْعَرُوسَ مِنْ حَمَاتِهَا * وَاَعْدَاءُ ٱلْاِنْسَانِ اَهْلُ
36 بَيْتِهِ * فَمَنْ اَحَبَّ اَبًا اَوْ اُمًّا اَكْثَرَ مِنِّي فَمَا يَسْتَحِقُّنِي * وَمَنْ اَحَبَّ اِبْنًا اَوِ ابْنَةً اَكْثَرَ
37 مِنِّي فَمَا يَسْتَحِقُّنِي * وَمَنْ لَا يَحْمِلُ صَلِيبَهُ وَيَتْبَعُنِي فَمَا يَسْتَحِقُّنِي * وَمَنْ وَجَدَ نَفْسَهُ
38 فَيُهْلِكُهَا وَمَنْ اَهْلَكَ نَفْسَهُ مِنْ اَجْلِي وَجَدَهَا * وَمَنْ قَبِلَكُمْ فَقَدْ قَبِلَنِي وَمَنْ قَبِلَنِي
39 فَقَدْ قَبِلَ ٱلَّذِي اَرْسَلَنِي * وَمَنْ يَقْبَلُ نَبِيًّا بِاسْمِ نَبِيٍّ فَاَجْرَ نَبِيٍّ يَاْخُذُ * وَمَنْ يَقْبَلُ صِدِّيقًا
41 بِاسْمِ صِدِّيقٍ فَاَجْرَ صِدِّيقٍ يَاْخُذُ * وَمَنْ يَسْقِي اَحَدَ هٰؤُلَاءِ ٱلصِّغَارِ كَاْسَ مَاءٍ بَارِدٍ فَقَطْ
42 بِاسْمِ تِلْمِيذٍ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ اَجْرَهُ لَا يَضِيعُ *

Ne timeatis eum qui occidit corpus, & non potest occidere animam: Timete eum qui potest perdere animam & corpus simul in gehennam. Nonne duo passeres venneunt quadrante: & tamen unus ex illis non cadit super terram præter voluntatem patris vestri. Vos autem, etiam capilli capitum vestrorum omnes numerati sunt. Ne ergò metuatis: nam præstantiores estis passeribus multis. Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor ego eum coram patre meo qui in cœlis est. Et qui negaverit me coram hominibus, negabo illum ego coram patre meo qui in cœlis est.

Sectio vigesima nona.

Ne arbitremini me venisse ut injicerem pacem super terram: non veni ut mitterem pacem, sed gladium. Veni ad separandum hominem à patre suo, & filiam à matre sua, & nurum à socru sua: Et inimici hominis, domestici ejus. Qui enim dilexerit patrem aut matrem plusquàm me, non est dignus me: & qui amaverit filium aut filiam plusquàm me, non est dignus me. Et qui non portat crucem suam & sequitur me, non est dignus me. Qui autem invenerit animam suam, perdat eam: & qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Et qui recipit vos, recipit me: & qui recipit me, jam recepit eum qui misit me. Et qui recipit prophetam in nomine prophetæ; mercedem prophetæ accipiet. Et qui recipit justum in nomine justi; mercedem justi accipiet. Et quicunque propinaverit uni horum minimorum calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine discipuli, Amen dico vobis, Mercedem ejus non perituram.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወኢትፍርሁ : እመእሊ : ይቀትሉ : ለሥጋ : ወነፍሰክሙሰ : ኢይክሉ : ቀቲለ : ፍርሁሰ :
29 ዘይክል : ነፍስ : ወለሥጋ : ለሕጕሉ : በውስተ : ገሀነም::=ኣ ላኮሁ : ክልኤ : ላዕዋፍ :
ለሶርዮን : ይሠየጠ : ወለሐቲ : እመኔሆን : ኢትወድቅ : መድረ : ዘለእበለ : ያለመር : ለ
30 ቡኩሙ::=ኣ ለክሙኒ : ጸጕረ : ርእስክሙ : ኵሉን : ኍሉቃት::=ኣ እማንቱ:
31 ኢትፍርሁኬ : እመብዙኅ : ላዕዋፍ : ትሂይሱ : ለንትሙ::=ኣ ኵሉኬ : ዘየለመን :
32 ቢየ : በቅድመ : እጌለ : እመሕያው : ለለመኖ : ላእሂ : ቦቱ : በቅድሜሁ : ለለቡየ : ዘ
33 በ : ሰሚያት::=ኣ ወለዘሰ : ክሕደኒ : በቅድመ : ሰብእ : እሰክደ : ላእኂ : በቅድመ : ለ
34 ቡየ : ዘበ : ሰሚያት::=ኣ ኢይመስልክሙ : ዘመጸእኩ:: ሰላመ : እደይ : ውስተ : ም
35 ድር : ኢመጸእኩ : እደይ : ሰላመ : ለላ : ሙጥባኅተ::=ኣ ለመጸእኩ : እፍልጥ : ብ
36 እሴ : እመለቡሁ : ወወለት : እመእማ : ወመርዓተ : እመሐማታ::=ኣ ፀረ : ለሰብእ :
37 ሰብእ : ቤቱ::=ኣ ዘያፈቅር : ወዘያበድር : ለበ : ወእመ : እመኔየ : ኢይደሉ : ኢተ:
38 ወዘያፈቅር : ወለደ : ወወለቶ : እመኔየ : ኢይደሉ : ኢተ::=ኣ ወዘኢነሠአ : ሞስ
39 ቀሎ : ወዘኢተለወ : ድኅሪየ : ኢይደሉ : ኢተ::=ኣ ዘረከባ : ለነፍሱ : ይግድፋ :
40 ወዘሰ : ገደፋ : ለነፍሱ : በእንቲኣየ : ይረክባ::=ኣ ዘተዐብፈ : ኪያክሙ : ወኪያየ :
41 ተዐብፈ : ወዘኪያየ : ተዐብፈ : ተዐብፈ ዘፈነወኂ::=ኣ ዘተዐብፈ : ነቢየ : በስመ : ነ
ቢይ : ዐስበ : ነቢይ : ይነሥእ : ወዘተዐብፈ : ጸድቀ : በስመ : ጸድቅ : ዐስበ : ጸድቅ :
42 ይነሥእ::=ኣ ወዘለስተየ ፡ ላሐደ : እመእሉ : ንኡሰን : ጽዋዐ: ማየ : ቈሪር : ኅመ : በ
ሰመ : ረድእየ : ለጫን : እብለክሙ : ኢይሐጕል : ዐስቦ::=ኣ

Et ne timete ab iis qui trucidant corpus, & animam vestram non possunt 28
trucidare: timete eum qui potest animam, & corpus perdere in Gehennam.
Nónne duo passeres asarion veneunt, & una ex iis non cadet humi nisi cog- 29
nosçat pater vester. Vobis igitur capilli capitis vestri omnes numerantur. 30
Ne timete igitur, multis passeribus præstatis vos. Omnis igitur qui con- 31
fitebitur me coram hominibus, confitebor ego ipse eum, coram patre meo, 32
qui est in cœlis. Et qui negaverit me coram hominibus, ego etiam negabo 33
eum coram patre meo qui est in cœlis. Ne videatur vobis quòd venerim pacem mittere in terram non veni missurus pacem, sed gladium. 34
Veni separare hominem à patre suo, & filiam à matre sua: & nurum à 35
socru sua. Inimici hominis, homines domûs ejus. Qui amat & diligit 36
patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus: & qui amat fili- 37
um suum, & filiam suam plus quàm me, me non est dignus. Et qui non 38
accipit crucem suam, & qui non sequitur post me, non est dignus me. Qui 39
invenit animam suam perdit eam: & qui perdidit animam suam propter
me inveniet eam. Qui recepit vos, & me recepit: & qui me re- 40
cepit, recepit eum qui misit me. Qui recepit prophetam in nomine pro- 41
phetæ, mercedem prophetæ accipiet: & qui recepit justum in nomine justi,
mercedem justi accipiet. Et qui potum dederit uni ex his pusillis cali- 42
cem aquæ frigidæ sicut in nomine discipuli mei; Amen dico vobis, Non
perdet mercedem suam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 *هركه جان خود را براي من كم كند * خود را بيابد * وهركه جان خود را يافت
40 اورا كم كند * هركه شما را قبول كند * مرا قبول كرده باشد * وهركه مرا قبول كند
41 فرستاننده مرا نيز قبول كرده باشد * هركه پيغامبررا † بنام من پيغامبري قبول
كند * مزد پيغامبر † بستاند * وهركه صديق را بنام من بصديق قبول كند مزد
42 صديق بستاند * * وهركه [يكي] ازين كودكانرا آب خنك تنها بخوراند بنام
شاكردي * راست بشما بگويم كه مزد او كم نشود *

Quicunque animam suam propter me perdiderit, illam inveniet; & 39
quicunque animam suam invenit, illam perdet. Quicunque vos recepe- 40
rit, me recepit; & qui me recipit, eum qui misit me etiam recepit. Quicunque Prophetam in no- 41
mine meo cum prophetia receperit, mercedem Prophetæ accipiet; &
quicunque justum in nomine meo cum justitia receperit, mercedem
justi accipiet. Et quicunque uni ex 42
his parvulis aquam frigidam tantùm propinaverit in nomine discipuli, certè vobis dico, quòd merces ejus non peribit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Κ'.

CAP. XI. ια'.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐ-
Et factum est, cùm finiisset Jesus constituens duodecim discipulis su-
is, transiit indè docere & prædicare in civitatibus eorum-
τοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο
At Joannes audiens in carcere opera Christi, mittens duos
3 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;
discipulorum suorum, Ait illi; Tu es veniens, an alium expectamus?
4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ
Et respondens Jesus, ait illis; Euntes renuntiate Joanni quæ
5 ἀκούετε καὶ βλέπετε· Τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθα-
auditis & videtis: Cæci vident, & claudi circumambulant, leprosi mun-
6 ρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζον-
dantur, & surdi audiunt, mortui resurgunt, & pauperes evangelizan-
7 ται. Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ
tur. Et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. His autem
πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθατε εἰς
eunibus, cœpit Jesus dicere turbis de Joanne; Quid existis in
8 τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξ-

K'
ρπβ
s

desertum spectare? arundinem à vento agitatam? Sed quid ex-
ῆλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ
istis videre? hominem in mollibus vestimentis circumamictum? Ecce
τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξήλθατε 9
mollia ferentes, in domibus regum sunt. Sed quid existis
ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτός γάρ 10
videre? prophetam? Utique, dico vobis, & abundantiùs Prophetâ. Hic enim
ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faci-
ῦ σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν λέγω ὑ- 11
em tuam, qui præparabit viam tuam ante te. Amen dico vo-
μῖν, Οὐκ ἐγήγερται ἐν γυναικοτόκοις μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ὁ δὲ
bis, Non excitatus est in natis mulierum, major Joanne Baptista. Verùm
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰω- 12
minor in regno cœlorum, major illo est. A verò diebus Jo-
άννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιά-
annis Baptistæ usque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violen-
ται ἁρπάζουσιν αὐτήν. Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου 13
ti rapiunt illud. Omnes enim prophetæ & Lex usque ad Joannem
προεφήτευσαν. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔ- 14
prophetaverunt. Et si vultis recipere, ipse est Elias futurus venire. Ha-
χων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 15
bens aures audire, audiat.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ad oblationem amputationis capitis Johannis. 25.

CAP. XI.

ET factum est, quum finem fecisset Jesus 1
monendi duodecim discipulos suos, discessit illinc ad docendum & prædicandum in urbibus eorum. Johannes autem quum au- 2
dîsset in carcere opera Messiæ, misit per discipulos suos, & dixit ei; Túne is es qui 3
venturus est, an alium expectamus? Respon- 4
dit Jesus, & ait illis; Ite, narrate Johanni ea quæ auditis & videtis. Cæci vident, & 5
claudi ambulant, leprosique mundantur, & surdi audiunt, & mortui resurgunt, & pauperibus evangelizatur. Et felix ille qui non 6
scandalizabitur in me. Quum autem abiissent, cœpit Jesus verba facere ad turbas de 7
Johanne; Quid exîstis in desertum visuri? arundinem à vento agitatam? Sin minùs, 8
quid exîstis visuri? virum vestimentis mollibus indutum? ecce ii qui mollibus vestiuntur, in aulis regum degunt. Sin minùs, quid 9
exîstis visuri? Prophetam? Ita, dico vobis, imò prophetâ præstantiorem. Ipse enim 10
est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, ut paret viam coram te. Verè dico vobis; Non surrexit inter natos mulierum major Johanne 11
Baptistâ, minimus autem in regno cœlorum major est eo. A diebus porrò Johannis Baptistæ nunc usque, regnum cœlorum cum violentia accipitur, & violenti rapiunt illud. 12
Nam cuncti prophetæ Lexque usque ad Johannem vaticinati sunt. Et si vultis, recipite: quia is est Elia qui venturus erat. Qui habet aures ad audiendum, audiat. 13 14 15

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XI.

Cum Jesus mandata sua consummâsset, illinc egressus est, & abiit ut doceret, & in civitatibus illorum prædicaret. 1

LIX. Missio Johannis ad Jesum interrogandum.

Cumque Johannes in carcere facta Christi audisset, discipulos suos misit: Et illi dixit, Tûne es ille qui venturus est, aut quempiam alium expectaturi sumus? Jesus responsum dedit, & iis dixit; Ite, Johanni renuntiate quicquid videtis & auditis. Cæci vident, & luxati pedibus incedunt, leprosi mundantur, muti loquuntur, mortui reviviscunt, pauperes beantur. Et beatus ille qui de me in dubitationem adductus non fuerit. 2 3 4 5 6

LX. Laudat Jesus Johannem.

Cùm abiissent, Jesus exorsus est de Johanne, & turbæ dixit; quare in desertum exîstis? ut videretis arundinem quæ à vento agitatur. Sin minùs, quare exîstis? ut videretis hominem splendido vestitu amictum? illi qui vestimentis splendidis amiciuntur, in aulis regum sunt. 7 8

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XI.

1 ET factum est, cùm consummâsset Jesus, præcipiens duodecim discipulis suis,
2 transiit indè ut doceret & prædicaret in civitatibus eorum. Joannes autem cùm
3 audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, Ait illi; Tu
4 es, qui venturus es, an alium expectamus? Et respondens Jesus ait illis; Eun-
5 tes renuntiate Joanni quæ audîstis, & vidistis. Cæci vident, claudi ambulant, le-
6 prosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: Et
7 beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus, cœpit
Jesus dicere ad turbas de Joanne; Quid exîstis in desertum videre? arundinem
vento agitatam? Sed quid exîstis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce 8
qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Sed quid exîstis videre? pro- 9
phetam? Etiam dico vobis, & plus quàm prophetam. Hic est enim de quo scri- 10
ptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam
tuam ante te. Amen dico vobis; Non surrexit inter natos mulierum major Joanne 11
Baptistâ: qui autem minor est in regno cœlorum, majòr est illo. A diebus autem 12
Joannis Baptistæ usque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt il- 13
lud. Omnes enim prophetæ & lex, usque ad Joannem, prophetaverunt: Et si vul- 14
tis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui habet aures audiendi, audiat. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

الفصل الثلثون

Sectio trigesima.

CAP. XI.

1 * ولمّا اكمل يسوع امره لتلاميذه الاثني عشر انتقل من هناك ليعلّم ويكرز في مدنهم *
2 فلمّا سمع يوحنّا في السجن باعمال المسيح ارسل اليه اثنين من تلاميذه قايلًا * انت هو
3 الاتي ام ننتظر آخر * اجابهما يسوع قايلًا اذهبا واعلما يوحنّا بما رايتما وسمعتما *
4 5 العميان
يبصرون * والعرج يمشون * والبرص يطهرون * والصم يسمعون * والموتى يقومون * والمساكين
6 يبشرون * وطوبى لمن لا يشك في * فلمّا ذهب هذان بدا يسوع ان يقول للجمع من
7 اجل يوحنّا ماذا خرجتم الى البريّة تنظرون * اقصبة تحركها الريح * او ماذا خرجتم
8 تنظرون * أانسانًا لابسًا لباسًا ناعمًا * ها اهل اللباس الناعم * في بيوت الملوك * او ماذا
9 خرجتم تنظرون انبيًا * نعم اقول لكم انه افضل من نبيّ * هذا الذي كتب من
10 اجله ها انذا مرسل ملاكي امام وجهك ليسهّل طريقك امامك * امين اقول لكم انه لم
11 يقم في مواليد النساء اعظم من يوحنّا المعمداني والصغير في ملكوت السماء اعظم منه * ومن
12 ايام يوحنّا المعمداني الى الان ملكوت السموات تعصب وعاصبون يخطفونها * فان الناموس
13 14 والانبياء الى يوحنّا * فان اردتم ان تقبلوه فهو ايليّا المزمع ان ياتي * من له اذنان
15 سامعتان فليسمع *

CAP. XI.

1 ET cùm finem fecisset Jesus præcipiendi discipulis suis duodecim, discessit
2 inde, ut doceret & prædicaret in civitatibus eorum. Cùm autem audisset Jo-
3 hannes in carcere opera Christi, misit ad eum duos ex discipulis suis, dicens; Tu
4 es ille venturus, an speràbimus alium? Respondit Jesus, & dixit eis; Ite &
5 referte Johanni quæ vidistis & audi-stis. Cæci vident, & claudi ambulant,
6 & leprosi mundantur, & surdi audi-unt, & mortui resurgunt, & pauperes
7 evangelizantur. Et beatus qui non hæ-staverit in me. Cùm autem abiissent hi
duo, cœpit Jesus dicere ad turbas de Jo-hanne? Quid exîstis in desertum vide-
re? num arundinem, quam agitat ven-tus? Aut quid exîstis videre? num 8
hominem indutum vestimento molli? Ecce homines vestimenti mollis, in do- 9
mibus regum sunt. Aut quid exîstis vi-dere? Num prophetam? Etiam dico vo-
bis, quod ipse est præstantior quàm pro-pheta. Iste est de quo scriptum est, Ec- 10
ce mitto angelum meum ante faciem me-am, ad præparandam viam tuam ante te.
Amen dico vobis, quòd non surrexit in- 11
ter natos mulierum major Johanne Ba-ptista. Attamen minimus in regno cœlo-rum, major est illo. A diebus autem Jo- 12
hannis Baptistæ usque nunc, regnum cœ-lorum vim patitur, & violenti rapiunt
illud. Nam Lex & Prophetæ usque ad 13
Johannem sunt. Quòd si velitis recipi- 14
pere eum, ipse est Elias qui venturus erat. Qui habet aures audientes, au- 15
diat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 1a ወኾነ: እመዘ:ሰለጠ: እግዚእኢየሱስ: እናዘ:ይሌጝዘው : ለዐሠርቱ:ወክልሌቱ:ላርደለ
ሁ:ፈለሰ: እመህየ: ኀመ : ይመህር : ወይስብክ : ውስተ : ላህጉሪሆሙ::=ፁ በእንተ:
2 እለ : ተፈነዉ : እመኀበ : ዮሐንስ::=ፁ ወዮሐንስ : ሰሚዖ : በቤተ : ሞቅ
3 ሕ : መግባሪሁ : ለእግዚእኢየሱስ:: ፈነወ : ክልሌተ : እመላርደሊሁ : ኀቤሁ::=ፁ ይቤ
4 ሎ:ለእተሁለ: ዘይመጽእ: ወሚመ: ካልእ: ዘንሴፎ::=ፁ ወለወሂለ: እግዚእኢየሱስ:ይቤሎ
5 ሙ: ሐዊረክሙ:ዜንወዉ: ለዮሐንስ:ዘትሰመዑ:ወዘትሬእዩ::=ፁ ዕዉራን:ይሬእዩ:ሐንካሳን:ይ
6 ሖወሩ: እለ:ለመጽ:ይንጽሑ:ጽሙማን: ይሰመዑ:መዉታን:ይትነሠኡ:ወነደያን:ይዜንዉ::=ፁ
7 ወብፁዕ: ውእቱ: ዘለ፡ዐለወኒ:ወሊ፡ይስሕት: ብየ::=ፁ ወእመዝ: ኀለፉ: እሉ: ለኀዝ: እግዚእ
ኢየሱስ:ወይቤሎሙ: ለለሕዝብ: በእንተ:ዮሐንስ:መንተ: ወፂእክሙ: ገደመ: ትርእዩ: ብርዐኑ:
8 ዘበነፋስ: ይትነወፀ::=ፁ መንተኑም: ወፂእክሙ: ትርዩ: ብእሴኑ: ዘቀጠንተ: ይለብስ:ናሁ:እ
9 ለሰ:ቀጠንተ:ይለብሱ:ውሰተ:ቤተ:ነገሠት:ሀለዉ::=ፁ መንተኑም:መጸእክሙ:ንቢያኑ:ትርእዩ:
10 እወ:እብለክሙ: ወፈድፋደ:እመንቢየ::=ፁ ዝንቱ: በእንተ: ዝጽሑፍ:ናሁ:ለነ:እሬኑ:መልእክ
11 የ:እመቀድሙ:ገጽከ:ዘይጸይሕ:ወያሰተደሉ:ፍኖተከ:ቅድሜከ::=ፁ ለጫን:እብለክሙ:ሊተ
ንሠእ:እመትውልደ:ለንስት:ዘየዓቢ:እመዮሐንስ: ሞጥሞቅ: ወዘይንእሶ: በመንግሠተ:ሰማያ
12 ት:የዐቢዮ:እመኔሁ::=ፁ ወእመዋዕለ:ዮሐንስ:ሞጥሞቅ:እሰስ:ይእዜ:ትትገፈዕ: መንግሠተ:
13 ሰማያት: ወግፈዋን:ብዙኃን: ይትሣየድዋ::=ፁ እስመ: ኩሎሙ: ነቢያት:ወሶሪት: እስከ:ዮሐ
14 ንስ: ተነበዩ::=ፁ ወለመሰ:ትፈቅዱ:ትትወከፍዎ:ውእቱዘ:ሌልያስ:ዘሃለወ:ይመጸእ::=ፁ ዘቦ:
15 እዝነ : ሰሚዐ : ይስማዕ::=ፁ

CAP. XI.

1 ET factum fuit quum consummâsset Dominus Jesus præcipiens duodecim
2 discipulis suis, transivit inde ut doceret, & prædicaret in civitatibus eorum.

De iis qui missi sunt a Johanne.

3 Et Johannes audiens in domo vinculi opera Domini Jesu, misit duos è di-
4 scipulis ejus ad eum, Dicere ei, Tune es qui veniet; vel alius est quem expecta-
5 bimus? Et respondens Dominus Jesus, dicebat iis; Euntes vos renuntiate Jo-
6 hanni quæ auditis, & quæ videtis. Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mun-
7 dantur, & surdi audiunt, mortui suscitantur, et pauperes evangelizantur. Et bea-
tus est ille qui non sprevit me neque peccavit contra me. Et quando recessissent 7
ii, cœpit Dominus Jesus, & dicit populo, de Johanne; Quid existis in desertum
videre, arundinémne quæ cum vento agitatur? Quid existis videre, hominém- 8
ne qui gossipio vestitus est? ecce qui gossipio vestiuntur, in domo regum sunt. Quid 9
existis, prophetámne videre? Etiam, dico vobis, Et amplius quàm prophetam.
Hic est de quo scriptum est, Ecce ego manifesto angelum meum ante faciem tuam, 10
qui planâ reddet, & præparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis, Non sur- 11
rexit è progenie mulierum quisquam major Johanne Baptistâ: & qui junior est
eo, in regno cœlorũ major est eo. Et à diebus Johannis Baptistæ usque nunc vio- 12
lentiam passum est regnum cœlorum, & violenti multi rapiunt illud. Quoniam 13
omnes prophetæ, & lex usq; Johannem prophetárunt. Et si vultis accipere eum, 14
ipse est ille Elias, qui venturus erat. Qui habet aurem, audiendo audiat. 15

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * واگر نه چرا بدر آمديد كه پيغمبر ببينيد * آري بشما ميگويم * از پيغمبر بهتر اينست *
10 * انك براي او نبشته است نبوت اينك فرشته خود پيش روي تو مي فرستم *
11 كه راه را برابر تو استوار بدارد * * راست بشما بگويم * برنخاست در فرزندان زنان † بزرگتر از
12 يحيي شوينده * وانك كوچكترست در ملكوت آسمان * ازو بزرگترست * * از روزهاء يحيي
13 † شوينده * تا اين ساعت ملكوت آسمان † بزور كشيده مي شود * وكشندگان بروي برمي
14 † فرولند * پيغامبران وتوريت تا يحيي پيغمبري كردند * واگر بخواهيد قبول كنيد كه اوست
15 ايليا كه خواهد آمدن * * هركه دو گوش شنوده دارد بشنود *

Quòd si non, quare existis? ut Pro- 9
phetam videretis? Imò dico vobis
Prophetâ præstantior hic est. Illud 10
est quod de eo scriptum est,

Propheta.

Ecce angelum meum ante faciem tu-
am mitto, qui viam coram te mu-
nitam reddat. Næ dico vobis, Non 11
surrexit inter filios mulierum major
quàm Johannes Baptista: qui autem
minor est in regno cœlorum, eo major
est. A diebus vero Johannis Bapti- 12
stæ, ad hoc tempus, regnum cœlorum
cum violentia rapitur, & raptores
illud fortiter impetunt. Prophetæ 13
enim & lex usque ad Johannem
prophetiam fecerunt. Et, si vultis, 14
recipite, quòd is est Elias qui ventu-
rus erat. Quicunque aures audien- 15
tes habet, audiat.

Cui autem assimilabo generationem istam? Similis est pueris in foris se-
16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις τοῖς ἀγοραῖς κα-
dentibus, & acclamantibus sociis suis, Et dicentibus; Tibiâ sonuimus
17 θημένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, Καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν
vobis, & non saltâstis: lamentavimus vobis, & non planxistis. Venit enim
18 ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. Ἦλθε γὰρ
Joannes neque manducans, neque bibens: & dicunt; Dæmonium habet. Venit
19 Ἰωάννης μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων· καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν
filius hominis manducans & bibens: & dicunt; Ecce homo edax &
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
vinipotator, publicanorum amicus & peccatorum. Et justificata est sapientia à
οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ Σοφία ἀπὸ
filiis ipsius. Tunc cœpit exprobrare civitates, in quibus factæ sunt
20 τῶν τέκνων αὐτῆς. Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο
plurimæ efficacitates ejus, quia non pœnituissent. Væ tibi Chorazin, væ tibi
21 αἱ πλείσται δυνάμεις αὐτῆς, ὅτι οὐ μετενόησαν. Οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι
Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factæ essent efficacitates factæ in vobis,
Βηθσαϊδάν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
olim in sacco & cinere pœnituissent. Cæterùm dico vobis; Tyro
22 πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ
& Sidoni remissiùs erit in die judicii, quàm vobis. Et tu Capharna-
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ Καπερνα-
um quæ usque cœlum altepositа, usque infernum demittêris: quia si in
οὐμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν
Sodomis factæ fuissent efficacitates factæ in te, mansissent usque ho-
Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆ σή-
die. Cæterùm dico vobis, quòd terræ Sodomorum remissiùs erit in die ju-
μερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρί-
dicii, quàm tibi. In illo tempore respondens Jesus, dixit; Confite-
σεως, ἢ σοί. Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἐξομολο-
or tibi, Pater, Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapi-
γοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σο-
entibus & intelligentibus, & revelâsti ea imbecillis. Ita Pater, quoniam sic
φῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως
fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo:
ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου.
Et nemo agnoscit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis agnoscit, nisi
καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατὴρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τίς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ
Filius, & cui voluerit Filius revelare.
ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Secunda feria Septimanæ tertiæ Jejunii. 26.

Sed cuinam assimilabo generationem hanc? 16
Similis est pueris qui sedent in platea, & clamant ad socios suos, Et inquiunt; Cecinimus vobis, nec saltavistis; & lamentati 17
sumus vobis, nec planxistis. Venit enim Jo- 18
hannes nec edens, nec bibens, & aiunt, Dæmonium habet. Venit filius hominis edens & bibens, & aiunt, Ecce homo edax, 19
& bibax vini, amicusque publicanorum ac flagitiosorum; & justificata est sapientia ab operibus suis. Tunc cœpit Jesus exprobra- 20
re urbibus illis in quibus editæ fuerant virtutes ipsius quamplurimæ, neque pœnitentiam egerant: Et dicebat, Væ tibi Co- 21
razin, væ tibi Bethsaida, quoniam si in Tyro & in Sidone editæ fuissent virtutes illæ, quæ in vobis editæ fuerunt, fortasse quidem in ciliciis & cinere pœnitentiam egissent. Verùm dico vobis cum Tyro & Sidone a- 22
ctum iri mitiùs in die judicii, quàm vobiscum. Tuque Capharnahum, quæ ad cœlos 23
usque es evecta, usque ad inferos deprimêris: quoniam si in Sodomis editæ fuissent virtutes illæ, quæ in te editæ sunt, extarent usque ad hodiernum diem. Verùm ego di- 24
co tibi cum terra Sodomorum fore mitiùs in die judicii, quàm tecum.

Ad vesperam Dominicâ secundâ post Epiphaniam. 27.

In illo tempore respondit Jesus, & ait; Con- 25
fiteor tibi pater mi, dominator cœli & terræ, quòd absconderis hæc à sapientibus et prudentibus, & revelaveris ea pueruli. Etiam 26
pater mi, quoniam talis fuit voluntas coram te. Omnia tradita sunt mihi à patre meo, & 27
nemo novit filium nisi pater; neque patrem quis novit, nisi filius, et cui voluerit filius revelare.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Iterum dixit, Quin hanc generationem cui assimilabo? pueris, qui juxta viam considentes fodalibus suis acclamant: Ac dicunt, Cecinimus vobis, non saltâstis; & planctum fecimus, fletum non edidistis. Johannes venit, & non comedit, neq; bibit; dixistis, Dæmonium est in eo: Venit filius hominis, & comedit & bibit; dixistis, Hic vir edax & bibax est, & publicanos & peccatores gratos habet: sapientia vero ab operibus suis perfecta est. 16 17 18 19

LXI. Maledictio civitatum qui in Christo fidem non habuerunt.

Tunc cœpit Jesus vituperare eas civitates in quibus multa miracula fecisset, neque pœnitentiam egerant. Et dixit, Væ tibi Corazin, væ tibi Bethsaida: quòd si in Tyro & Sidodone fuissent facta ea miracula, quæ in vobis facta sunt, in ciliciis & in cinere pœnitentiam egissent. Nunc vobis, ô civitates, dico, quòd in die judicii Tyro & Sidoni levamen erit, quod vobis non erit. Et tu ô Capharnahum, quæ usque ad cœlum exaltata es, ad imum foveæ inferni corrues: ea miracula quæ in te facta fuerunt si in Sodoma facta fuissent, usque in hanc diem stetissent. 20 21 22 23

Versio VULGATA LATINA.

16 Cui autem similem æstimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in
17 foro, qui clamantes coæqualibus Dicunt; Cecinimus vobis, & non saltâstis:
18 lamentavimus, & non planxistis. Venit enim Joannes neque manducans neque
19 bibens, & dicunt; Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens, & dicunt; Ecce homo vorax, & potator vini, publicanorum & peccatorum
20 amicus. Et justificata est sapientia à filiis suis. Tunc cœpit exprobrare civitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes ejus, quia non egissent pœnitentiam.
21 Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida: quia, si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent.
Veruntamen dico vobis; Tyro & Sidoni remissiùs erit in die judicii, quàm vobis. 22
Et tu Capharnaum, numquid usque in cœlum exaltaberis? usque in infernum de- 23
scendes: quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè mansissent usque in hanc diem. Veruntamen dico vobis; Quia terræ Sodomorum re- 24
missiùs erit in die judicii, quàm tibi. In illo tempore respondens Jesus dixit; 25
Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & revelâsti ea parvulis. Ita Pater: quoniam sic fuit placitum an- 26
te te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et nemo novit Filium, nisi Pater: 27
neque Patrem quis novit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 *عِمَاذَا أُسَيِّهُ هَذَا ٱلْجِيلَ * يَشْبَهُ صِبْيَانًا جُلُوسًا فِي ٱلْأَسْوَاقِ بَعْضُهُمْ يُنَادُونَ بَعْضًا * 16 *Cui comparabo hanc generationem? Si-*
17 فَايَلِّينَ زَمَرْنَا لَكُمْ فَلَمْ تَرْقُصُوا وَكَذَا لَكُمْ فَلَمْ تَبْكُوا * جَاءَ يُوحَنَّا لَا يَاءْكُلُ وَلَا يَشْرَبُ فَقَالُوا إِنَّ بِهِ جُنُونٌ * 18
19 * جَاءَ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ يَاءْكُلُ وَيَشْرَبُ فَقَالُوا هَذَا إِنْسَانٌ أَكُولٌ شَرِيبُ ٱلْخَمْرِ خَلِيلُ ٱلْعَشَّارِينَ 19
وَٱلْخَطَاةِ * فَتَبَرَّرَتِ ٱلْحِكْمَةُ مِنْ بَنِيهَا *

milis est pueris sedentibus in foris, quo-
rum alii acclamant aliis, Dicentes; Ce- 17
cinimus vobis, & non saltâstis: lamen-
tati sumus vobis, & non planxistis. Ve- 18
nit Johannes non manducans neque bi-
bens, & dixerunt; Est in eo dæmonium.
Venit filius hominis manducans & bi- 19
bens, & dixerunt; Hic homo est vorax,
& potator vini, amicus publicanorum &
peccatorum. Quare justificata est sapi-
entia à filiis suis.

Sectio trigesima prima.

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلثَّلَاثُونَ *

Tunc cœpit exprobrare civitatibus, in 20
quibus factæ fuerunt pleræque virtutes
ejus, quòd non egissent pœnitentiam, Ac 21
dicere; Væ tibi Curazin, væ tibi Beth-
saida: quoniam virtutes quæ factæ sunt
in vobis, olim si factæ fuissent in Tyro &
Sidone, certè pœnitentiam egissent in cili-
ciis & cinere. Veruntamen dico vobis, 22
quòd Tyro & Sidoni requies erit in die
judicii major quàm vobis. Et tu Ca- 23
pharnaum, quæ te extulisti usque ad cœ-
lum, descendes usque ad infernum. Quia
si factæ fuissent in Sodoma virtutes quæ
factæ sunt in te, profectò mansissent usq;
ad hanc diem. Et dico vobis iterum quòd 24
terra Sodomæ inveniet requiem in die
judicii majorem quàm tu.

20 *حِينَئِذٍ بَدَاءَ يُعَيِّرُ ٱلْمُدُنَ ٱلَّتِي كُنَّ فِيهِنَّ أَكْثَرُ قُوَّاتِهِ لِأَنَّهُمْ لَمْ يَتُوبُوا * 20
21 وَيَقُولُ ٱلْوَيْلُ لَكِ يَا كُورَزِينَ وَٱلْوَيْلُ لَكِ يَا بَيْتَ صَيْدَا * لِأَنَّ ٱلْقُوَّاتِ ٱلَّتِي كُنَّ فِيكُمَا قَدِيمًا لَوْ كُنَّ فِي صُورٍ وَصَيْدَا 21
22 لَتَابُوا بِٱلْمُسُوحِ وَٱلرَّمَادِ * لَكِنِّي أَقُولُ لَكُمَا أَنَّ لِصُورٍ وَصَيْدَا رَاحَةً يَوْمَ ٱلدِّينِ أَكْثَرَ مِنْكُمَا * 22
23 وَأَنْتِ يَا كَفَرْنَاحُومُ ٱلَّذِي ٱرْتَفَعْتِ إِلَى ٱلسَّمَاءِ سَتَهْبِطُ إِلَى ٱلْجَحِيمِ * لِأَنَّهُ لَوْ كُنَّ فِي سَدُومَ ٱلْقُوَّاتُ 23
ٱلَّتِي كَانَتْ فِيكِ إِذَنْ لَبَقِيَتْ إِلَى ٱلْيَوْمِ * وَأَقُولُ لَكُمْ أَيْضًا أَنَّ أَرْضَ سَدُومَ تَجِدُ رَاحَةً يَوْمَ ٱلدِّينِ 24
أَكْثَرَ مِنْكِ *

Sectio trigesima secunda.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلثَّلَاثُونَ *

In illo tempore respondit Jesus, & di- 25
xit; Confiteor tibi O Pater, Domine cœ-
lorum & terræ, quia abscondisti hæc à
sapientibus & prudentibus, & revelâsti
ea infantibus. Benè Pater mi, nam hæc 26
est voluntas quæ erat coram te. Omnia 27
tradita sunt mihi à Patre. Et nemo no-
vit filium, nisi Pater: neque Patrem,
nisi filius; & cui vult filius, revelat.

25 وَفِي ذَلِكَ ٱلزَّمَانِ أَجَابَ يَسُوعُ قَائِلًا أَعْتَرِفُ لَكَ أَيُّهَا ٱلْآبُ رَبَّ ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ لِأَنَّكَ أَخْفَيْتَ 25
26 هَذِهِ عَنِ ٱلْحُكَمَاءِ وَٱلْعُقَلَاءِ وَأَظْهَرْتَهَا لِلْأَطْفَالِ * نَعَمْ يَا أَبَةِ إِنَّ هَذِهِ ٱلْمَسَرَّةَ ٱلَّتِي كَانَتْ أَمَامَكَ * 26
27 * كُلُّ قَدْ دُفِعَ إِلَيَّ مِنَ ٱلْآبِ * وَلَيْسَ أَحَدٌ يَعْرِفُ ٱلِٱبْنَ إِلَّا ٱلْآبُ وَلَا ٱلْآبَ إِلَّا ٱلِٱبْنُ * 27
وَلِمَنْ يَشَاءُ ٱلِٱبْنُ يَكْشِفُ *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 መነ: እስተሣስላ: ለዝ: ትውልድ: ትመሰል: ደቂቀ: እለ: ይነብሩ: ውስተ : ጽጉ : እለ : ይጸው
17 ዑ: ቢጸሙ:=: እንዘ: ይብሉ: ዐንዘርነ: ለክሙ: ወሊዘፈንክሙ: እስቆቀውነ: ለክሙ : ወሊበ
18 ኸይክሙ:=: እስመ: መጽአ: ዮሐንስ: እንዘ: ሊይበልዕ: ወሊይስቲ: ወይቤልው: ጋኔን: ቦቱ:=:
19 ወመጽአ: ወልደ: እጋሊ: እመ: ሕያው: እንዘ: ይስቲ: ወይበልዕ: ወይቤሉ: ናሁ: ብእሲ : በሰዲ:
20 ወሰተየ: ወይን: ዐርክ: መጻብሕያን: ወኃጥኣን: ወጸድቅት: ጥበብ: እመገበራ::=: ለጫሄ: ለ
ኃዘ: እግዚኣየሱስ: ይሐሰን: ለላህጉር: እለ: በውስቴቶን: ገብረ: ኀይለ: ብዙኀ: እስመ : ሊን
21 ስሑ: ወይቤሎን:=: ወይለኪ: ኩራዚ: ወይለኪ: ቤተ: ሰይደ : እሰመ : በጢሮስ : ወበሲድና :
ተገብረ: ኀይል: እለ: ተገብረ: በላዕሌክን: እመወድአ:ካዕበ:በሠቅ: ወበሐመድ: እመነሰሐ:=:
22 ባሕቱ: ለክን: እብለክን : ጢሮስ: ወሲደና: ለሱታተ: ይከውና : ለጫ: ዕለተ: ደይን : እመኔክ
23 ን:=: ወለኂቲኂ : ቅፍርኔሖም : ቦኑ : እሰኪ : ሰማይኑ : ትትሌዐሊ : እሰከ : ገሀነም : ትወር
ዲ::እሰመ : ሶቤ : በሰደመሁ : ተገብረ : ኀይል : እለ : ተገብረ : በውስቴትኪ: እመሀለዋ: እስ
24 ክ: ዮመ:=: ባሕቱ: እብለክሙ: ክመ: መድረ: ሰደመ : ሠሳተ : ትከውን : በዕለተ : ደይን:
እመኔኪ::=:

Veruntamen dico vobis tibiis, & non saltâstis: ulu- 17
lavimus vobis, & non flevistis. Venit enim Johannes, nec edens, nec bibens: & 18
dicunt, Diabolus est in eo. Et venit filius hominis bibens, et edens: & dicunt, Ecce 19
homo edax, & potor vini, amicus publicanorum & peccatorum: & justificata est
sapientia ex operibus suis. Tunc cœpit Dominus Jesus deplorare civitates, in 20
quibus ediderat virtutem multam, quoniam non egissent pœnitentiam: & dicebat
iis, Væ tibi Chorasin, væ tibi Bethsaida, quoniã si in Tyro et Sidone edita fuissent 21
hæc virtus quæ edita fuit supra vos; olim, iterum in sacco & cinere respuis-
sent. Quod ad vos autem, dico vobis; Tyrus & Sidon tolerabiliores erunt à die 22
Judicii, vobis. Et tu Capernaum, nónne usque ad cœlum exaltata es? usque ad 23
gehennam descendes: etenim si in Sodoma editæ fuissent virtutes quæ editæ fue-
runt in te, mansissent usque hodié. Veruntamen dico vobis, quòd terra Sodómæ 24
tolerabilior erit in die judicii, quàm tu.

In sexto sabbato Judæorum.

በሰድስ: ሰንበተ: ለይሁድ:

25 በውእቱ: መዋዕል: እወሥእ: እግዚእኢየሱስ: ወይቤ: አለምነክ: ለባ:ወእቤብሐክ: እግዚኦ:
ሰማይ: ወመድር: እስመ: ኀበእክ: ዘኀተ: እመጠቢባን : ወእማእሩን : ወከሠትኮን : ለሕፃና
26 ት:=: እወ: አባ: እስመ: ክመዝ: ኮነ: ፈቃድክ: በቅድሜክ::=: ኵሉ: ተዋህበኒ: በኀበ:
27 አቡየ: ወአልፀ: ዘያአምሮ: ለወልድ: ዘእንበለ : አብ:: ወለአብኒ : ላልፀ : ዘያአምሮ : ዘእንበ
ለ: ወልድ: ወለዘ: ፈቀደ: ወልድ: ይከሠት: ሎቱ::=:

In illo tempore respondit Dominus Jesus, & dicit; Confiteor tibi pater, & glori- 25
ficabo te Domine cœli & terræ, quia abscondisti hoc à sapientibus & doctis, & 26
revelâsti parvulis. Etiam pater, quia sic fuit voluntas tua coram te. Omnia 27
data sunt mihi apud patrem meum, & nemo noscit filium, nisi pater: & patrem
meum nemo est qui noscit eum, nisi filius, et cui voluit filius revelare eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 25 * الا بتو مي كويم * در روز داوري † بزميين سدوم † آسايش شود ودر تو نشود * در
ان وقت اعتراف كرد عيسي وگفت * اعتراف مي كنم ترا اي پدر خداوند آسمان وزميين *
كه از حكيمان ودانايان اين راز پوشيده داشتي * وبراي بچگان وكودكان † 25
26 27 اشكارا كردي * اري پدر ارادت پيش تو اين چنين شد * * هر چيزي از پدر من
بمن سپارده شد * وكسي پسر را نمي شناسد * مگر پدر * ونه كسي پدر را نيز شناسد *
مگر پسر * وبراي هركه خواهد * پسر آشكارا كند *

Tibi verò dico, In die judicii terræ 24
Sodomæ levamen erit, quod tibi non
erit. Eo tempore exorsus est Jesus 25
& dixit; Confiteor tibi ô Pater,
Domine cœli ac terræ, quòd à sapien-
tibus & intelligentibus hoc secretum
tectum habueris, & infantibus &
parvulis manifestum feceris. Etiam 26
Pater, voluntas coram te ita fuit.
Omnis res à Patre meo mihi tradita 27
est: & nemo filium novit, nisi Pa-
ter; & nemo Patrem itidem novit
nisi Filius, & cuicunque voluerit
Filius ipsum *notum facit.*

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Venite ad me omnes *laborantes*, & oneratì, & ego *recreabo* vos.
28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.
Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, &
29 Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ
humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris. *Nam* jugum
30 ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός
meum *blandum*, & onus meum leve *est*.
μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

CAP. XII. ιβ'.

In illo tempore abiit Jesus *Sabbatis* per fata:
1 ΕΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων·
at discipuli ejus *esurierunt*, & cœperunt vellere spicas, & manducare. *Verùm*
2 οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας, καὶ ἐσθίειν. Οἱ δὲ
Pharisæi videntes, dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non li-
Φαρισαῖοι ἰδόντες, εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξε-
cet facere *in Sabbato*. Ille verò dixit eis; Non legistis quid fecerit David,
3 στι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ,
quando esuriit *ipse*, & qui cum eo? Quomodò intravit in domum
4 ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
Dei, & panes propositionis comèdit, quos non *licitum* erat ei edere,
Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν,
neque his qui cum eo, nisi Sacerdotibus solis? Aut non legistis in Le-
οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νό-
5 ge, quia Sabbatis Sacerdotes in *Sacro* Sabbatum violant, & *inculpati*
μῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί
εἰσι; Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ὧδέ ἐστιν. Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί
7 quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, nunquam condemnâssetis *inculpatos*.
ἐστιν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.
Dominus enim est & Sabbati filius hominis. Et *transiens* indè,
8 9 τίους. Κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν,
venit in synagogam eorum. Et ecce homo *erat* manum habens
10 ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ὃς τὴν χεῖρα ἔχων
aridam: & interrogabant eum, dicentes; Si licet Sabbatis curare?
ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν;
ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis; Quis erit ex vobis ho-
11 ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄν-
mo, qui *habebit* ovem unam: & si ceciderit hæc Sabbatis in fove-
θρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βό-
am, nónne *apprehendet* eam & *eriget*? Quantò igitur præstat homo ove?
12 θυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου;
Itaque licet Sabbatis benè facere.
ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ܐܝܬܘ ܠܘܬܝ ܟܠܗܘܢ ܕܥܡܠܝܢ ܘܡܛܥܢܝܢ ܘܐܢܐ ܐܢܝܚ ܠܟܘܢ ܀
29 ܘܣܒܠܘ ܥܠܝܟܘܢ ܘܐܬܠܡܕܘ ܡܢܝ ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ ܘܡܟܝܟ ܠܒܐ ܘܬܫܟܚܘܢ ܢܝܚܐ ܠܢܦܫܬܟܘܢ ܀
30 ܕܥܠܝܬܝ ܡܫܘܚܐ ܠܡܫܩܠ ܘܡܥܝܪܘܬܝ ܩܠܝܠܐ ܀
1 ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܗܠܟ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܝܢ ܙܪܥܐ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܟܦܘ ܘܐܟܠܘ ܫܒܠܐ ܀
2 ܘܦܪܝܫܐ ܚܙܘ ܐܡܪܘ ܠܗ ܗܐ ܬܠܡܝܕܟ ܥܒܕܝܢ ܕܠܐ ܫܪܝ ܒܫܒܬܐ ܀
3 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܡܐ ܕܥܒܕ ܕܘܝܕ ܟܕ ܐܬܟܦ ܗܘ ܘܐܢܫܝ ܕܥܡܗ ܀
4 ܐܝܟ ܥܠ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܘܠܚܡ ܬܪܥܝܬܐ ܐܟܠ ܕܠܐ ܫܪܝ ܠܗ ܠܡܐܟܠ ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ ܒܠܚܘܕܗܘܢ ܀
5 ܐܘ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܢܡܘܣܐ ܕܒܫܒܬܐ ܟܗܢܐ ܒܗܝܟܠܐ ܡܚܠܠܝܢ ܠܫܒܬܐ ܘܠܐ ܚܛܝܢ ܀
6 ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܐܝܬ ܗܪܟܐ ܕܡܩܕܫܐ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܀
7 ܘܐܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܕܥܐ ܡܐ ܕܐܡܪ ܕܪܚܡܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܕܒܚܐ ܠܐ ܕܝܢܬܘܢ ܠܐ ܚܛܝܐ ܀
8 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܡܪܐ ܗܘ ܕܫܒܬܐ ܒܪ ܐܢܫܐ ܀
9 ܘܥܒܪ ܡܢ ܬܡܢ ܐܬܐ ܠܒܝܬ ܟܢܘܫܬܗܘܢ ܀
10 ܘܗܐ ܓܒܪܐ ܕܝܕܗ ܝܒܫܐ ܗܘܐ ܘܫܐܠܘ ܠܗ ܠܡܫܝܚܐ ܕܫܪܝ ܒܫܒܬܐ ܠܡܐ ܕܢܫܬܟܚܘܢ ܒܗ ܀
11 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܪܢܒܐ ܚܕܐ ܘܢܦܠ ܒܫܒܬܐ ܠܒܐܪܐ ܠܐ ܢܐܚܕܝܗ ܘܢܩܝܡܝܗ ܀
12 ܘܟܡܐ ܫܦܝܪ ܓܒܪܐ ܡܢ ܐܪܢܒܐ ܗܟܢܐ ܗܘ ܕܫܪܝ ܠܡܥܒܕ ܛܒܬܐ ܒܫܒܬܐ ܀

Venite ad me omnes fatigati, & bajulantes onera, & ego præbebo vobis requiem. Bajulate jugum meum super vos, & discite à me, quòd mitis sim, & humilis in corde meo: & invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve est.

CAP. XII.

IN illo tempore iter faciebat Jesus in Sabbatho per sata, & discipuli ejus esuriebant, cœperuntque defricare spicas & edere. Pharisæi verò cùm aspexissent eos, dicunt ei; Ecce discipuli tui id faciunt quod illicitum est factu in sabbatho. Ipse verò dixit eis; Nonne legistis quid fecit David, quum esurit, & ii qui cum eo erant? Quomodo sit ingressus ædem Dei, & panem mensæ Domini comederit, quem non licitum erat ei comedere, nec iis qui cum eo erant, nisi sacerdotibus tantùm? Aut non legistis in Lege, sacerdotes in templo dispensare ipsum sabbathum, & sine reprehensione esse? Ego verò dico vobis majorem templo hîc esse. Quòd si nôssetis quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, non condemnaretis eos qui sine culpa sunt. Dominus enim sabbathi est filius hominis.

Die sabbatho Septimanæ tertiæ Jejunii. 28. Et discessit illinc Jesus, venitque in synagogam eorum. Et homo quidam erat illìc, cujus arida erat manus, & interrogaverunt eum, dicentes; Licétne in sabbatho sanare? ut accusarent eum. Ipse verò dixit eis, Quis est ex vobis homo qui habeat ovem unam; &, si cadat in foveam die sabbathi, non prehendat & erigat eam? Quanto autem præstantior est homo quàm ovis? Quare licet in sabbatho agere quod bonum est.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ششت دوم خواندن مسيح خلق را براي راحت * بياييد پيش من اي خستكي
29 كشيدكان† بارهاء سنكي * من شما را آسايش دهم * يوغ من برشما بنهيد * واز من
بياموزيد * زيرا سبك جان هستم * وفروتن متواضع در دل خود * وبراي جان خود
آسايش بيابيد * زيرا يوغ من خوش است وبار من اندك است
1 ششت سوم اشارت براي خوشه كندم * دران روزكار مسيح ميان كشتزارها
[در روز شنبه] مي كرديد * شاكردان او كرسنه شدند * اغاز كردند * خوشهاء كندم
2 را بدست مي ماليدند * وپاك مي كردند * ومي خوردند * چون معتزلان ديدند بعيسي
گفتند * اينك شاكردان تو در روز شنبه چيزي مي كنند * كه نشايد * مسيح بديشان
3 گفت * نخوانديد كه داود چه كرد * وقتي كه كرسنه شد * وايشان نيز كه با داود بودند *
4 چگونه در خانهء خدا اندر رفت * ونان خوان خداي را خورد * روا نبود وبخورد * ونه ايشان كه
5 با وي بودند * الا مكر كوهنان * ودر توريت نخوانده باشيد * كه كوهنان در هيكل شنبه
6 را بكشايند * وبر ايشان كرفت نباشد * * اكنون بشما مي كويم * اينجا هست انك از هيكل
7 بزرك ترست * * اكر مي دانستيد كيست * شفقت مني خواهم نه قربان كشته *

LXII. Invitat Christus homines ad quietem.

Venite ad me ô fatigationem perpessi oneribus gravibus, ego vobis quietem dabo. Jugum meum vobismet imponite, & à me discite, quia facilis animo sum, & humiliter demissus corde meo: & animæ vestræ requiem invenietis. Quia jugum meum jucundum est, & onus meum modicum est.

LXIII. Narratio de spicis tritici.

CAP. XII.

IN illo tempore, Jesu inter segetes in die Sabbathi obambulante, discipuli ejus esuriebant, & cœperunt spicas tritici manibus fricare purgatásque comedebant. Cùm Pharisæi hoc vidissent, Jesu dixerunt; Ecce discipuli tui in die Sabbathi rem faciunt, quæ non licita est. Christus illis dixit, Annon legistis quid David fecerit, quo tempore esurivet, & illi etiam qui cum Davide erant? Quomodo in domum Dei intravit, & panem mensæ Domini comedit, quem non licuit illi ut comederet, neque iis qui cum illo erant, nisi tantùm sacerdotibus. Et in Lege nónne legistis, quòd sacerdotes in templo sabbathum violant, & crimen eis non est? Nunc vobis dico, Hic est qui templo major est. Si nôssetis quid illud sit, Misericordiam volo non victimam,

Versio VULGATA LATINA.

28 Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite
29 jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: &
30 invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.

CAP. XII.

1 IN illo tempore abiit Jesus per sata sabbato: discipuli autem ejus esurientes coe-
2 perunt vellere spicas, & manducare. Pharisæi autem videntes, dixerunt ei; Ec-
3 ce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. At ille dixit eis; Non
4 legistis quid fecerit David, quando esuriit, & qui cum eo erant? Quomodò in-
travit in domum Dei, & panes propositionis comèdit, quos non licebat ei edere, neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege,
5 quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, & sine crimine sunt? Di-
6 co autem vobis, quia templo major est hic. Si autem sciretis quid est; Misericor-
7 diam volo, & non sacrificium: nunquam condemnâssetis innocentes. Domi-
8 nus enim est filius hominis etiam sabbati. Et cùm indè transisset, venit in syn-
9 agogam eorum. Et ecce homo manum habens aridam, & interrogabant eum,
10 dicentes; Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis;
11 Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, & si ceciderit hæc sabbatis in
foveam, nónne tenebit & levabit eam? Quantò magis melior est homo ove?
12 Itaque licet sabbatis benefacere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 *تَعالَوْا إِلَيَّ يا جَمِيعَ ٱلْمُتْعَبِينَ ٱلثَّقِيلِي ٱلْحِمْلِ وَأَنَا أُرِيحُكُمْ *ٱحْمِلُوا نِيرِي عَلَيْكُمْ وَتَعَلَّمُوا
29 مِنِّي فَإِنِّي وَدِيعٌ وَمُتَواضِعُ ٱلْقَلْبِ *وَتَجِدُونَ رَاحَةً لِنُفُوسِكُمْ *لِأَنَّ نِيرِي طَيِّبٌ وَحِمْلِي خَفِيفٌ
30 * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ وَٱلثَّلَٰثُونَ *

Venite ad me omnes fessi & gravati o- 28
nere, & ego reficiam vos. Portate ju- 29
gum meum super vos, & discite à me, quia sum mitis, & humilis: & invenietis requiem animabus vestris. Quoniam jugum meum jucundum est, & 30
onus meum leve.

Sectio trigesima tertia.

CAP. XII.

1 *وَفِي ذَٰلِكَ ٱلزَّمَانِ مَرَّ يَسُوعُ فِي سَبْتٍ بِٱلزُّرُوعِ وَجَاعَ تَلَٰمِيذُهُ فَبَدَؤُا يَقْرُطُونَ سَنَابِلَ وَيَأْكُلُونَ *
2 *فَلَمَّا أَبْصَرَهُمُ ٱلْفَرِّيسِيُّونَ قَالُوا لَهُ هُوَذَا تَلَٰمِيذُكَ يَعْمَلُونَ مَا لَا يَحِلُّ عَمَلُهُ فِي ٱلسَّبْتِ *فَقَالَ لَهُمْ
3 أَمَا قَرَأْتُمْ مَا صَنَعَ دَاوُدُ لَمَّا جَاعَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُ *كَيْفَ دَخَلَ بَيْتَ ٱللَّهِ وَأَكَلَ خُبْزَ ٱلتَّقْدِمَةِ *
4 ٱلَّذِي لَا يَحِلُّ لَهُ أَكْلُهُ وَلَا لِلَّذِينَ مَعَهُ إِلَّا ٱلْكَهَنَةِ فَقَطْ * أَوْ مَا قَرَأْتُمْ فِي ٱلنَّامُوسِ أَنَّ
5 ٱلْكَهَنَةَ فِي ٱلسَّبْتِ فِي ٱلْهَيْكَلِ يُدَنِّسُونَ ٱلسَّبْتَ وَلَيْسَ عَلَيْهِمْ دَنَسٌ *أَقُولُ لَكُمْ إِنَّ هَاهُنَا
6 أَعْظَمَ مِنَ ٱلْهَيْكَلِ *لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ مَا هُوَ مَكْتُوبٌ إِنِّي أُرِيدُ ٱلرَّحْمَةَ لَا ٱلذَّبِيحَةَ لَمَا
7 حَكَمْتُمْ عَلَى مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ *وَرَبُّ ٱلسَّبْتِ هُوَ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلثَّلَٰثُونَ *
8
9 *وَٱنْتَقَلَ مِنْ هُنَاكَ وَدَخَلَ مَجْمَعَهُمْ * وَإِذَا رَجُلٌ هُنَاكَ يَدُهُ يَابِسَةٌ * وَسَأَلُوهُ قَائِلِينَ *هَلْ يَحِلُّ
10 أَنْ يُسْفَى فِي ٱلسَّبْتِ لِيَفْرُوهُ *فَقَالَ لَهُمْ أَيُّ إِنْسَانٍ مِنْكُمْ يَكُونُ لَهُ خَرُوفٌ وَاحِدٌ يَسْقُطُ فِي
11 حُفْرَةٍ فِي ٱلسَّبْتِ أَوَلَا يُمْسِكُهُ وَيُقِيمُهُ * فَكَمْ أَحْرَى ٱلْإِنْسَانُ أَفْضَلُ مِنَ ٱلْخَرُوفِ * فَإِذَنْ
12 جَيِّدٌ هُوَ فِعْلُ ٱلْخَيْرِ فِي ٱلسُّبُوتِ *

Venit ad me omnes vos laborantes, & dolentes, & ego requiescere vos 28
faciam. Accipite jugum meum super vos, & discite à me; quod mitis sum, 29
& humile est cor meum: & invenietis requiem animabus vestris. Quoni- 30
am jugum meum bonum, & onus meum leve est.

CAP. XII.

Vespere Sabbati.

1 IN illo tempore transivit Dominus Jesus, in Sabbatho prope sata, & di-
scipuli ejus esurierunt: & cœperunt evellere spicas & edere. Et Pharisæi 2
viderunt, & dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in 3
sabbatho. Et dixit iis, Nonne legistis quid fecit David quando esuriit, & 4
illi cum eo: Quomodo introierit domum Dei, & panes oblationis comedit, quod non erat licitum edere sibi, neque iis qui cum illo erant, sed sacerdotibus solis? Nónne legistis quod dictum est in lege, Quòd in sabbathis sacer- 5
dotes in templo sabbatum polluunt, & non est iis culpa. Dico vobis, 6
Quòd qui major est templo est hic. Si scitis quid est hoc quod dicitur, 7
Misericordiam volo, & non sacrificium, tunc non condemnâssetis innoxes. Quia Dominus est sabbathi filius hominis. 8

De habente aridam manum.

Et digressus indè Jesus venit in synagogam eorum. Et ecce homo cujus 9
manus arida fuit: & rogabant eum dicentes, Licétne in Sabbatho sanare eum? ut accusarent eum. Et dixit iis, Quis è vobis homo qui habet unam ovem, 10
& si ceciderit in Sabbatho in foveam, nónne apprehendet eam, & levabit 11
eam? Quantò magis præstat homo ove? licebit igitur in Sabbathis bonum 12
facere.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ነው : ሳቡየ : ኵሉክሙ ፡ ለሠረቀኝ : ወጽዑረኝ : ወእነ : ላዐርፈክሙ፡=ፁ ነሥሉ : ላርዑ
29 ቲየ : ደቤክሙ : ወላዕመረ : እመኔየ : ክሙ : የዋህ : ለነ : ወትሑት ፡ ልቢየ : ወትረክ
30 ቡ : ዕረፍተ : ለነፍስክሙ፡=ፁ እስመ : ለርዑትየኒ : ሠናይ : ወጸርየኒ : ቀሊል : ውእ
ቱ::=ፁ

ሰንበተ፡ወትረ :

1 በውእቱ ፡ መዋዕል : ኀለፈ ፡እግዚእኪየሱስ ፡በሰንበት : እንተ : መንገለ : ገራህት : ወእርደ
2 ሊሁሰ : ርኅቡ : ወለኀዙ፡ ይመሐው : ሠዊተ : ወይብልዑ፡=ፁ ወፈረሰዉያን : ርእዩ : ወይ
3 በልዎ : ናሁ : ላርደሊ ክ : ይገብሩ : ዘሊይከውን : ገቢረ : በሰንበት፡::=ፁ ወ ይቤሎ
4 ሙ : ሊየንቡብክሙኑ : ዘገብረ : ደዊት : ለመር ኅበ : ወእለ : መስሌሁ፡=ፁ ዘከመ : ቦእ፡
ቤቶ : ለእግዚእብሔር : ወኀበዉዘ : ቊርባን : በልዐ : እንዘ : ሊይከውኖ : ለበቢዕ : ወሊእ
5 ለ : መስሌሁ : ዘእንበለ : ለካህናት : ለባሕቲቶሙ፡::=ፁ ሊየንብብክሙኑ : ዘይቤ : ውስተ :
6 ሶፊት : ክሙ : በሰንበታት : ኀህናት : በቤተ : መቅደስ : ሰንበተ : ያረኵሱ : ወሊይከውኖሙ :
7 ጌጋየ፡::=ፁ እብለክሙ : ክሙ : ዘየዐቢ : እመቤተ : መቅደስ : ዛሎ : ዝየ፡=ፁ ሶበ :
ታለመረ : መንት : ውእቱ : ዘይቤ : መሕረተ : እፈቅድ : ወለኮ : መሥዋእተ : እሙ :
8 ሊኮንኑክሙዎሙ ፡ ለነደያኒ፡=ፁ እስመ : እግዚእ : ውእቱ : ለሰንበት : ወልደ : እጋለ ፡እ
9 መ፡ ሕያው:: በእንተ፡ ዘየብሰተ፡ እደሁ:: ወፈቢሶ : እግዚእሊየሱስ : እመሀየ፡ ሖ
10 ረ፡ ውስተ : መኵራቦሙ፡=ፁ ወናሁ : ብእሲ ፡ ዘእደሁ : የብሰት፡ ወተስእልዎ : እንዘ : ይ
11 ብሉ : እመ : ይክውን : በሰንበት : ፈውሶ : ክመ : ያስተዋዲይዎ፡::=ፁ ወይቤሎሙ : ኆኑ :
እመዋስቴትክሙ : ለሰብእ : ዘቦ : ለሐተ : በግዐ : ወእመ : ወድቀት በሰንበት : ውስተ :
12 ግብ : ለኮሁ : ይእሳዛ : ወያነሥአ፡::=ፁ እፎ : ፈድፋደ : ይኔይስ : ሰብእ : እመበግዕ :
ይከውንኬ : በሰንበተት : ገበረ : ሠናይ፡::=ፁ

Venite ad me omnes vos laborantes, & dolentes, & ego requiescere vos 28
faciam. Accipite jugum meum super vos, & discite à me; quod mitis sum, 29
& humile est cor meum: & invenietis requiem animabus vestris. Quoni- 30
am jugum meum bonum, & onus meum leve est.

CAP. XII.

Vespere Sabbati.

1 IN illo tempore transivit Dominus Jesus, in Sabbatho prope sata, & di-
scipuli ejus esurierunt: & cœperunt evellere spicas & edere. Et Pharisæi 2
viderunt, & dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in 3
sabbatho. Et dixit iis, Nonne legistis quid fecit David quando esuriit, & 4
illi cum eo: Quomodo introierit domum Dei, & panes oblationis comedit, quod non erat licitum edere sibi, neque iis qui cum illo erant, sed sacerdotibus solis? Nónne legistis quod dictum est in lege, Quòd in sabbathis sacer- 5
dotes in templo sabbatum polluunt, & non est iis culpa. Dico vobis, 6
Quòd qui major est templo est hic. Si scitis quid est hoc quod dicitur, 7
Misericordiam volo, & non sacrificium, tunc non condemnâssetis inopes. Quia Dominus est sabbathi filius hominis. 8

De habente aridam manum.

Et digressus indè Jesus venit in synagogam eorum. Et ecce homo cujus 9
manus arida fuit: & rogabant eum dicentes, Licétne in Sabbatho sanare eum? ut accusarent eum. Et dicit iis, Quis è vobis homo qui habet unam ovem, 10
& si ceciderit in Sabbatho in foveam, nónne apprehendet eam, & levabit 11
eam? Quantò magis præstat homo ove? licebit igitur in Sabbathis bonum 12
facere.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 ملامت مكنيد با ايشان كه بي ملامت اند * زيرا خداوند شنبه فرزند آدميست

non culpassetis eos qui culpâ carent. 8
Nam Dominus sabbathi Filius ho-
minis est.

9 شست چهارم دست خشك را درست كردن *عيسي ازانجا كذشت وبعد ازان

LXIV. Manûs aridæ sanatio.

10 درانجمنها ايشان مي كرديد * وديد انجامردي كه دست او خشك بود * ازو مي

Jesus illinc perrexit, & post hæc in 9
synagogis eorum obibat. Et vidit illic 10
hominem, cujus manus arida erat: eum
interrogabant, ac dicebant; Oportet-
ne in sabbatho sanare? eo animo ut
in eum dictum arriderent. Ipse illis 11
dixit; Quis est ex vobis, cui ovis
una sit, & in die sabbathi illa ovis
in puteum incidat, & manu admotâ
eam non eruat? Quanto autem ho- 12
mo ovi præstat? proinde oportet
in die sabbathi bonum facere.

11 پرسيدند *وكي كفتند واجب است كه درشنبه †شفا دهند * بمعني انك †بروي نكته
كيرند * *او بديشان كفت كيست ازشما كه يك كوسفند اورا باشد * وبروز شنبه ان
12 كوسفند درچاه افتد * دست ننهد واورا بدر نيارد * *اكنون تا چند مرد از كوسفند
بهترست * پس واجب شد كه در روز شنبه †نيكي كنند *

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'. ΚΒ'.

Tunc ait homini; Extende manum tuam. Et exten-
13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτει-
dit: & restituta est sana, sicut altera. At Pharisæi con-
14 νε· καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς, ὡς ἡ ἄλλη. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμ-
silium capiebant adversùs eum exeuntes, ut eum perderent. At
15 βούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ
Jesus cognoscens, recessit indè: & sequutæ sunt eum turbæ multæ, &
Ἰησοῦς γνοὺς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ
curavit eos omnes. Et increpavit eos ne manifestum eum
16 ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας· Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν
facerent. Ut adimpleretur pronuntiatum per Esaiam prophetam,
17 ποιήσωσιν. Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου,
dicentem; Ecce puer meus, quem elegi: dilectus meus, in quo de-
18 λέγοντος, Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐ-
lectata est anima mea. Ponam Spiritum meum super eum, & judicium genti-
δόκησεν ἡ ψυχή μου. Θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνε-
bus annuntiabit. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in pla-
19 σιν ἀπαγγελεῖ. Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλα-
teis vocem ejus. Calamum contritum non confringet, & linum fumigans
20 τείαις τὴ φωνὴν αὐτοῦ. Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον
non extinguet, donec ejiciat in victoriam judicium: Et in nomine ejus
21 οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν· Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ
KB' gentes sperabunt. Tunc allatum est ei dæmoniacum, cæcus, & mutus: &
ἔθνη ἐλπιοῦσι. Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς, καὶ κωφός· καὶ 22
curavit eum, ita ut cæcum & mutum & loqui & videre. Et stupebant
ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο 23
omnes turbæ, & dicebant; Numquid hic est filius David? At
πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυίδ; Οἱ δὲ 24
Pharisæi audientes, dixerunt; Hic non ejicit dæmones, si non in
Φαρισαῖοι ἀκούσαντες, εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν
Beelzebul principe dæmoniorum. Sciens autem Jesus cogitatio-
τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμή- 25
nes eorum, dixit eis; Omne regnum divisum contra se, desolabitur:
σεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται·
& omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit. Et si sata-
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. Καὶ εἰ ὁ Σατα- 26
nas satanam ejicit, in seipsum divisus est: quomodò ergò stabit re-
νᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βα-
gnum ejus? Et si ego in Beelzebul ejicio dæmones, filii vestri in
σιλεία αὐτοῦ; Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν 27
quo ejiciunt? propter hoc ipsi vestri erunt judices. Si autem ego in spiritu
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταί ἔσονται. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι 28
Dei ejicio dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei.
Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ... * ...
14
15 ... * ...
16 ... * ...
17 ... * ...
18
19 ... * ...
20 ... * ...
21
* ... *
22 ... * ...
23 ... * ...
24
25 ... * ...
26 ... * ...
27 ... * ...
28 ...

Tunc dixit illi homini; Extende manum 13
tuam, & extendit manum suam, & restitu-
ta est sicut socia sua. Et egressi sunt Pha- 14
risæi, & consilium inierunt adversùs eum,
ut perderent eum. Jesus autem scivit, & 15
secessit illinc: & abierunt post eum turbæ
multæ, easque sanavit omnes. Et objur- 16
gavit eos, ne ipsum revelarent, Ut imple- 17
retur quod dictum est per Esaiam prophe-
tam, dicentem; Ecce servus meus in quo 18
mihi complacui, dilectus meus quem exo-
ptavit anima mea, spiritum meum ponam
super eum, & judicium Gentibus prædica-
bit. Non litigabit, neque clamabit, & ne- 19
mo audiet vocem ejus in platea. Arundi- 20
nem quassatam non conteret, lucernam cre-
pitantem non extinguet: quoad proferat ju-
dicium ad victoriam. Et in ejus nomine Gen- 21
tes sperabunt.

Ad vesperam Dominicæ ante Jejunium. 29.

Tunc obtulerunt ei dæmoniacum quendam 22
mutum & cæcum, & sanavit eum, ita ut
mutus & cæcus loqueretur, & videret. Et 23
mirabantur omnes turbæ, dicentes; Num
iste est filius David? Pharisæi verò quum 24
audissent, aiunt; Iste non ejicit dæmonia
nisi per Beelzebub caput dæmoniorum. Je- 25
sus autem sciens cogitationes eorum, ait il-
lis; Omne regnum quod divisum fuerit ad-
versùs seipsum, vastabitur: & omnis domus
& urbs quæ contra semetipsam divisa fue- 26
rit, non stabit. Sed si Satanas Satanam e-
jicit, contra semetipsum divisus est: quo-
modo igitur stat regnum ejus? Quòd si 27
ego per Beelzebub ejicio dæmonia, filii
vestri per quid ejiciunt ea? propter hoc
ipsi erunt vobis judices. Sed si per spiri- 28
tum Dei ego ejicio dæmonia, advénit in
vos regnum Dei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * انکه بدان مرد کفت * دست خود دراز کن دراز کرد خوش ودرست * همچوان
دست دیکر * 14 * معتزلان بدر آمدند * ومشورت کردند * که اورا کم کنند *
عیسي دانست * ازانجا نقل کرد * جماعت بسیار در دنبال او آمدند * وهمکنانرا 15
خوش مي کرد * وسپارش کرد که اورا آشکارا نکنند 16

شست پنجم پیغمبري

17 * تا تمام شود انچ در اشعیاء † پیغامبر کفته شد 18 نبوت * اینك بنده من که اورا
پسندیدم * دوست من * انك جان من بدو ارام کرفت * جان من بر وي بنهم * خلق
را عدل بیاموزاند * 19 * مرایاه نکند * وبانك نزند * وکسي اوازش درکوچها نشنود * 20
کوفته را نشکند * وچراغي که بغنود نخسپاند * تا انکه که حکم به پیروزي †
بدر اید * 21 * وخلق بنامش † توکل کنند * شست ششم شفا دادن بدان
دیوانه که لال ونابینا بود 22 * انکه پیش اوآوردند † دیوانه که کنك وکور بود *
ودرحال اورا خوش کرد * انچنانکه زبان او کویا شد * وچشم او روشن کشت * وبدید *

Tunc illi homini dixit, Manum tuam 13
protende: protendit illam sanam &
integram; veluti manum alteram.
Pharisæi igitur egressi sunt & con- 14
silium inierunt ut eum perderent. Je- 15
sus hoc cognito illinc secessit: turba-
que multa secuta est eum, & omnes
sanavit. Et mandatum dedit, ne il- 16
lum manifestum facerent.

LXV. Prophetia.

Ut impleretur quod in Esaia prophe- 17
ta dictum est:

Prophetia.

Ecce servus meus, quo mihi compla- 18
citum est; dilectus meus in quo ani-
ma mea acquiescit: spiritum meum
super illum ponam, & populos justi-
tiam docebit. Hypocriticè non aget, 19
& clamorem non efferet; nec quis-
quam vocem ejus in plateis audiet.
Arundinem quassatam non franget, 20
& lucernam moribundam non extin-
guet, donec judicium cum victoria
proferat. Et populi in nomine ejus 21
fiduciam agent.

LXVI. Sanatio dæmoniaci, qui mutus & cæcus erat.

Tunc ad eum adduxerunt dæmonia- 22
cum, qui mutus & cæcus erat, &
& illicò eum sanum reddidit, ita
ut lingua ejus loqui posset, & ocu-
li ejus illuminarentur, & videret.

Versio VULGATA LATINA.

13 Tunc ait homini; Extende manum tuam: Et extendit, & restituta est sanitati
14 sicut altera. Exeuntes autem Pharisæi, consilium faciebant adversùs eum, quo-
15 modò perderent eum. Jesus autem sciens recessit indè: & secuti sunt eum
16 multi, & curavit eos omnes: Et præcepit eis ne manifestum se facerent.
17 Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem; Ecce puer
18 meus, quem elegi; dilectus meus, in quo benè complacuit animæ meæ. Ponam
19 spiritum meum super eum, & judicium gentibus nuntiabit. Non contendet, ne-
20 que clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus: Arundinem quassa-
tam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec ejiciat ad victori-
21 am judicium: Et in nomine ejus gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei dæmonium
22 habens, cæcus, & mutus: & curavit eum, ita ut loqueretur & videret. Et
23 stupebant omnes turbæ, & dicebant; Numquid hic est filius David? Phari-
24 sæi autem audientes, dixerunt; Hic non ejicit dæmones nisi in Beelzebub prin-
cipe dæmoniorum. Jesus autem sciens cogitationes eorum, dixit eis; Omne
25 regnum divisum contra se, desolabitur: & omnis civitas, vel domus divisa con-
tra se, non stabit. Et si satanas satanam ejicit, adversùs se divisus est: quo-
26 modò ergò stabit regnum ejus? Et si ego in Beelzebub ejicio dæmones, filii
27 vestri in quo ejiciunt? Ideò ipsi judices vestri erunt. Si autem ego in spiritu
28 Dei ejicio dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 حينيذ قال للانسان امدد يدك فمدها فصحت مثل الاخري * فخرج الفريسيون مدواميرين
14 في اهلاكه * فعلم يسوع وانسل من هناك * وتبعه جمع كثير فسقي جميعهم * ونهاهم عن
15 اظهار ذلك * ليتم ما قيل من اشعياء النبي * ها فتاي الذي هويت وحبيبي الذي سرت
16 به نفسي اصنع روحي عليه * يخبر الامم بالحكم * لا يماري ولا يصيح ولا يسمع احد صوته
17 في الشوارع * قصبة مرضوضة لا يكسر وسراج يطفئ لا يطفي * حتي يخرج الحكم
18 بالغلبة * وعلي اسمه تتكل الامم *
19
20
21

Tunc ait homini; Extende manum tuam. Et extendit eam, & redintegrata est velut altera. Exierunt autem Pharisæi consilium capientes de perdendo illo. Cognovit autem Jesus, & discessit indè. Et secuta est eum turba multa, & curavit omnes. Et interdixit illis publicationem ejus rei; Ut perficeretur quod dictum fuerat ab Esaia propheta; Ecce puer meus in quo oblectata est anima mea. Ponam spiritum meum super eum: annuntiabit gentibus judicium: Non contendet, neque clamabit, neque audiet quis vocem ejus in plateis. Arundinem quassatam non confringet, & lucernam crepitantem non extinguet; donec producat judicium cum victoria. Et in nomine ejus confident gentes.

* الفصل الخامس والثلثون *

Sectio trigesima quinta.

22 حينيذ اتي اليه باعمي اخرس به شيطان فابراه حتي انه تكلم وابصر * فبهت الجمع
23 كله وقالوا هذا ابن داود * فسمع الفريسيون وقالوا هذا لا يخرج الشياطين الا بباعل رئيس
24 الشياطين * فلما علم فكرهم قال لهم كل مملكة تنقسم علي ذاتها تخرب وكل
25 مدينة او بيت ينقسم لا يثبت * فان كان الشيطان يخرج الشيطان فقد انقسم فكيف يثبت
26 ملكه * فان كنت انا اخرج الشياطين بباعل رئول فابناؤكم بمن يخرجونهم * من اجل
27 هذا هم يحكمون عليكم * وان كنت انا بروح الله اخرج الشياطين فقد قرب منكم
28 ملكوت الله *

Tunc ductus est ad eum cæcus mutus in quo erat dæmonium, & curavit eum, ita ut loqueretur & videret. Et obstupuit populus universus, & dixerunt; Hic est filius David. Audierunt autem Pharisæi, & dixerunt; Hic non ejicit dæmonia, nisi per Beelzebul principem dæmoniorum. Cùm verò cognovisset cogitationem eorum, dixit eis; Omne regnum quod dividitur in seipsum, desolabitur: & omnis civitas aut domus quæ dividitur, non persistet. Quòd si Satanas ejiciat Satanam, igitur jam divisus est: quomodò ergò stabit regnum ipsius? Verùm si ego ejicio dæmones per Beelzebul, filii vestri per quem ejiciunt eos? Ideò ipsi judicabunt vos. Si autem ego per spiritum Dei ejicio dæmones, profectò jam appropinquavit ad vos regnum Dei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእምዝ : ይቤሎ : ለውእቱ : ብእሲ : እፍሕ : እደከ : ወሰፋሐ : ወሐይወት : ዕቤ
14 ሃ : ወገብሊት : ኵሎ፡ካልእታ::=ፁ ወወፂኦሙ : ፋረሳዊያን : ተማክሩ : በእንቲኣሁ : ኀ
15 ሙ : ይቅትልዎ፡=ፁ ወእግዚእኒሂየሱስ : ለእሚሮ : ተግሕሠ : ለመህየ : ወተለውዎ :
16 ብዙኃን : ወለእሙንቱ : ለኵሎሙ፡=ፁ ወገሠጾሙ : ኀሙ : ሊየግህድዎ::=ፁ
17 ከሙ : ይብጸሕ : ወይትፈጸመ : ዘተብህለ : በኢሳይያስ : ነቢይ : እንዘ : ይብል፡=ፁ ናሁ :
18 ወልድየ : ዘኅረይኩ : ፍቁርየ : ዘሠመረት : ነፍስየ:: ወእሠይመ : ላኀብር : መንፈስየ : ለዕ
19 ሌሁ : ወኵናኔ : ለሕዝብ : ይነግር፡=ፁ ኢይደመፅ : ወኢይጸርኅ : ወለልቦ : ዘይሰምዖ :
20 በመኳርብት : ቃሉ፡=ፁ ብርዐ : ዘቅጥቁጠ : ኢይሰብር : ወሱዐ : ዘይነድድ : ኢይጠፍእ :
21 እስከ : ይገብእ : ፍትሕ : ለመዋኢ፡=ፁ ወበስሙ : ዚእከሁ : ላሕዛብ፡ይትለመኑ::=ፁ
በእንተ : ዘገኔ : ዕውር : ወጽሙም::
22 ወእምዝ : አጣጽሉ : ሎቱ : እሰ : ለጋንንት : ዕውራኑ : ወለሕየውሙ : እስከ : ጽሙማኒ : ይ
23 ትናገሩ : ወይርእዩ::=ፁ ወይጸመው : ኵሎሙ : ለሕዛብ : ወይቤሉ : ለኮሁ : ዘውእቱ :
24 ወልደ : ደዊት::=ፁ ወፈሪሳዊያንሰ : ሰሚዖሙ : ይቤሉ : ዝኢያወፅእ : ለጋንንተ : ዘእንበለ :
25 በብዔል : ዜቡል : መኰንኖሙ : ለለጋንን::=ፁ ወለእሚሮ፡ እግዚእኒሂየሱስ : ሕሊናሆሙ :
ይቤሎሙ : ኵሉ : መንግሠት : እንተ : ትትናፈቅ : በቤናቲሃ : ትማስን : ወኵሉ : ሃገር : ወእ
26 መኒ : ቤት : እንተ : ትትናፈቅ : በቤናቲሃ : ኢትቀውም፡=ፁ ወእመሰ : ሰይጣን : ሰይጠነ:
27 ያወፅእ : በቤናቲሁ : ተናፈቀ : እንከ : እሞ : ይቀውም : መንግሠቱ:=ፁ ወእመሰ : እነ : በብ
ዔልዜቡል : ለወፅእ : ለጋንንተ : ውሉድክሙ : በመንተ : ያወፅሉ : በእንተዝ : እሙንቱ : ፈ
28 ታሕተ : ይከውኑክሙ : ወ ይዘለፈክሙ:=ፁ እመሰ : በመንፈሰ : እግዚአብሔር : ለወፅእ :
ለጋንንተ : እነጋ : በጽሐት : ላዕሌክሙ : መንግሠተ ፡ እግዚአብሔር ::=ፁ

Et tunc dicebant isti homini, Extende manum tuam: Et extendit manum suam, & sana fuit illicò: & reversa est sicut altera. Et exeuntes Pharisæi in concilium coacti fuerunt adversùs eum, ut trucidarent eum. Et Dominus Jesus id sciens, recessit indè: & sequuti sunt eum multi; & sanavit eos omnes. Et interminatus est iis ut non manifestarent eum. Ut veniret & impleretur quod dictum fuit per Esaiam Prophetam, dicentem; Ecce filius meus, quem elegi: dilectus meus, in quo delectationem habuit anima mea. Ponam & habitare faciam spiritum meum super eum, & judicium gentibus nuntiabit. Non strepitabit, neque clamabit, nemo audiet in synagogis vocem ejus. Arundinem quassatam non confringet, & stupam exardentem non extinguet, usque dum restituat judicium ad victoriam: Et in nomine tuo gentes sperabunt.

De dæmoniaco cæco & muto.

Et tunc adduxerunt ei dæmoniacos cæcos & sanavit eos; ita ut muti loquerentur, & viderent: Et admirati sunt omnes populi, & dicebant; Nonne hic est filius David? Et Pharisæi audientes, dicebant; Hic non exire fecit dæmones, nisi per Belzebul principem dæmonum. Et noscens Dominus Jesus cogitationes eorum, dicit iis; Omne regnum quod dividitur intra se corrumpetur: & omnis civitas imò & domus quæ dividitur intra se, non stabit. Et si Satanas exire facit Satanam, intra se dividitur: igitur quomodò stabit regnum ejus? Et si ego in Belzebul exire facio dæmones, filii vestri in quo exire faciunt? propter hoc ipsi judices erunt vestri, & vos redarguent. Si per spiritum Dei exire facio dæmones, igitur pervenit super vos regnum cœlorum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ان جماعت تمام † در تعجب ماندند وگفتند مگر اينست پسر داود * معترلان چون
24 شنيدند * گفتند اين ابليسانرا بدر نمي كند الا به بعل زبوب * كه سرور ديوانست *
25 عيسي فكر ايشانرا دريافت وبديشان گفت * هر مملكتي كه بر خود † پريشان باشد
26 خراب شود * وهمه خانه وشهري * كه بر خود پريشان شود پايدار نماند * چون ابليس
ابليس را بدر كند بر نفس خود پريشاني اورده باشد * مملكت او چگونه پايدار شود *
27 وچون من به بعلزبوب ديوانرا † بدر ميكنم * فرزندان شما بچه بدر ميكنند بدين سبب
28 ايشانند كه شما را داوري كنند * واگر من بجان خدا † ديوانرا بدر ميكنم * ملكوت
خدا بر شما نزديك شده باشد *

Et universa illa turba, admirabundi hæserunt, dixeruntque; Nunquid hic est filius David? Pharisæi verò, cùm audirent, dixerunt; Hic diabolos non ejicit nisi per Beelzebub, qui princeps est dæmoniorum. Jesus cogitationem eorum intellexit, & dixit; Omne regnum, quod in se divisum est, vastabitur: & omnis domus & civitas, quæ in se dissidet, stabilis non permanet. Si Diabolus Diabolum ejicit, in se dissidium admisit; regnum igitur illius quomodo stare possit? Et si ego per Beelzebub dæmonia ejicio, filii vestri per quem ejiciunt? hujus rei causâ ipsi sunt qui vos judicabunt. Et si ego per spiritum Dei dæmonia ejicio, regnum Dei vobis propinquum factum est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. ΚΓ'.

Aut quomodò poteſt quiſquam intrare in domum fortis, & vaſa ejus
29 Ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ
diripere, ſi non primùm alligaverit fortem, & tunc domum illius
διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
diripiet? Non exiſtens mecum, contra me eſt: & qui non congregat mecum,
30 διαρπάσει; Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ,
ſpargit. Propter hoc dico vobis; Omne peccatum & blaſphemia remittetur
31 σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται
hominibus: Verùm Spiritûs blaſphemia non remittetur hominibus.
τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώ-
Et quicunq; dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei:
ποις. Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ·
qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum, non remittetur ei neque in
ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
hoc ſeculo, neque in futuro. Aut facite arborem pulchram, &
33 τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, καὶ
fructum ejus pulchrum: aut facite arborem cariosam, & fructum
τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν
ejus cariosum: ex enim fructu arbor agnoſcitur. Progenies viperarum,
34 αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. Γεννήματα ἐχιδνῶν,
quomodò poteſtis bona loqui mali exiſtentes? ex enim abundantia cor-
πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρ-
dis os loquitur. Bonus homo de bono theſauro cordis
δίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας 35
ejicit bona: & malus homo de malo theſauro ejicit
ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει
mala. Dico autem vobis, Quòd omne verbum otioſum, quod loquuti fuerint ho- 36
πονηρά. Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄν-
mines, reddent de eo rationem in die judicii: Ex enim ver-
θρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν λό- 37
bis tuis juſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Tunc reſpon-
γων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ. Τότε ἀπεκρί-
derunt quidam Scribarum & Phariſæorum, dicentes; Magiſter, volumus
θησάν τινες τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν
à te ſignum videre. Ille autem reſpondens ait illis; Generatio mala &
ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ 39
adultera ſignum appetit: & ſignum non dabitur ei, ſi non ſignum
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον
Jonæ Prophetæ. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tres dies
Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας 40
& tres noctes: ſic erit Filius hominis in corde terræ tres
καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
dies & tres noctes.
ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Aut quomodò quis poteſt ingredi domum 29
ſtrenui, & vaſa ejus deprædari, niſi priùs
ligavit ſtrenuum illum, & tunc domum ejus
deprædabitur? Qui non eſt mecum, contra 30
me eſt; & qui non colligit mecum, omni-
nò diſpergit. Propter hoc dico vobis, 31
Omnia ſcelera & blaſphemiæ remittentur
hominibus: blaſphemia verò in Spiritum,
non remittetur hominibus. Et quiſquis 32
loquutus fuerit ſermonem adverſùs filium
hominis, remittetur ei: quiſquis autem in
Spiritum ſanctitatis obloquetur, non re-
mittetur ei, nec in hoc ſeculo, nec in ſe-
culo futuro. Aut facite arborem bonam, 33
& fructus ejus bonos: aut facite arborem
malam, & fructus ejus malos. Nam à
fructibus ſuis dignoſcitur arbor. Proge- 34
nies viperarum, quomodò poteſtis benè
loqui, quum mali ſitis? quandoquidem
è ſuperfluitatibus cordis os loquitur. Vir 35
bonus è theſauris bonis depromit bona:
& homo malus è theſauris malis depromit
mala. Dico enim vobis, De quocunque 36
verbo otioſo, quod loquuti fuerint homi-
nes, reddituri ſunt rationem in die judicii.
Nam ex ſermonibus tuis juſtificaberis, & 37
ex ſermonibus tuis condemnaberis.

Ad veſperam commemoratione Deiparæ. 30.

Tunc reſponderunt aliqui ex Scribis & 38
Phariſæis, & dicunt ei; Doctor, cupimus
videre ex te ſignum. Ipſe autem reſpon- 39
dens, ait illis; Generatio mala & adultera
ſignum poſtulat: nec ſignum dabitur ei,
niſi ſignum Jonæ prophetæ. Sicut enim 40
fuit Jona in ventre piſcis tribus diebus,
tribúſque noctibus; ita erit filius hominis
in corde terræ tribus diebus, tribúſque
noctibus.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* *Aut quomodò fieri poſſit, ut aliquis in domum robuſti ingrediatur & ſupellectilem ejus diripiat, niſi illum athletam priùs vinciat, & poſteà domum ejus ſpolìet? Quicunque mecum non eſt, mihi adverſatur; & quicunque mecum non congregat, diſſipans eſt.* 29 30

LXVII. De remiſſione.

Propterea vobis dico, quòd omne peccatum & omnis blaſphemia hominibus condonabitur; ſed blaſphemia quæ in Spiritum ſanctum eſt, hominibus nequaquam condonabitur. Quicunque in filium hominis verbum dixerit, ipſi condonabitur: quicunque autem in Spiritum ſanctum dixerit, non condonabitur ei neque in hoc ſeculo, neque in illo ſeculo venturo. Arborem meliorem colite, & fructus ejus bonus erit; arborem malam plantate, & fructus ejus malus erit: eò quòd omnis arbor à fructu ſuo cognoſcitur. O filii viperarum, quomodò poteſtis bonum loqui, cùm fundamentum & principium veſtrum malum ſit? ex abundantia enim interna cordis os ſermonem effundit. Homo bonus ex theſauris bonis bona profert; & homo malus ex theſauris malis malum promit. 31 32 33 34 35

Versio VULGATA LATINA.

29 Aut quomodò potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa ejus diripere, nisi
30 priùs alligaverit fortem? & tunc domum illius diripiet. Qui non est, mecum, contra
31 me est: & qui non congregat mecum, spargit. Ideò dico vobis; Omne peccatum
32 & blasphemia remittetur hominibus, spiritùs autem blasphemia non remittetur. Et
quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixe-
33 rit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in
futuro. Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arbo-
34 rem malam, & fructum ejus malum: siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Proge-
nies viperarum, quomodò potestis bona loqui, cùm sitis mali? ex abundantia
enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona; & ma- 35
lus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis; Quoniam omne ver- 36
bum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die ju-
dicii. Ex verbis enim tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. 37
Tunc responderunt ei quidam de Scribis & Pharisæis, dicentes; Magister, volu- 38
mus à te signum videre. Qui respondens ait illis; Generatio mala & adultera 39
signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ Prophetæ. Sicut 40
enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus; sic erit Filius ho-
minis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * كَيْفَ يَسْتَطِيعُ اَحَدٌ اَنْ يَدْخُلَ بَيْتَ ٱلْقَوِيِّ وَيَخْطِفَ مَتَاعَهُ اِلَّا اَنْ يَرْبِطَ ٱلْقَوِيَّ اَوَّلًا
30 وَحِينَئِذٍ يَنْهَبُ بَيْتَهُ * مَنْ لَيْسَ هُوَ مَعِي فَهُوَ عَلَيَّ وَمَنْ لَا يَجْمَعُ مَعِي فَهُوَ يُفَرِّقُ * مِنْ اَجْلِ
31 هٰذَا اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ كُلَّ خَطِيَّةٍ وَتَجْدِيفٍ يُغْفَرُ لِلنَّاسِ وَٱلتَّجْدِيفُ عَلَى رُوحِ ٱلْقُدُسِ لَا يُغْفَرُ * وَمَنْ
32 يَقُولُ كَلِمَةً عَلَى بْنِ ٱلْاِنْسَانِ يُغْفَرُ لَهُ وَمَنْ يَقُولُ عَلَى رُوحِ ٱلْقُدُسِ لَا يُغْفَرُ لَهُ لَا فِي هٰذَا ٱلدَّهْرِ وَلَا
33 فِي ٱلَّاتِي * اَمَّا اَنْ تَصَيِّرُوا ٱلسَّجَرَ جَيِّدًا وَثَمَرَهَا جَيِّدًا وَاِمَّا اَنْ تَصَيِّرُوا ٱلسَّجَرَ رَدِيًّا وَثَمَرَهَا
34 رَدِيًّا * لِاَنَّ مِنَ ٱلثَّمَرِ تُعْرَفُ ٱلسَّجَرُ * يَا اَوْلَادَ ٱلْاَفَاعِي كَيْفَ تَقْدِرُونَ اَنْ تَتَكَلَّمُوا بِٱلصَّلَاحِ
35 وَاَنْتُمْ اَشْرَارٌ * وَاِنَّمَا يَتَكَلَّمُ ٱلْفَمُ مِنْ فَضْلِ مَا فِي ٱلْقَلْبِ * اَلرَّجُلُ ٱلصَّالِحُ مِنْ كَنْزِ ٱلصَّالِحِ
36 يُخْرِجُ ٱلصَّلَاحَ * وَٱلرَّجُلُ ٱلشِّرِّيرُ مِنْ كَنْزِ ٱلشِّرِّيرِ يُخْرِجُ ٱلشَّرَّ * اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ كُلَّ كَلِمَةٍ بَطَّالَةٍ
37 يَتَكَلَّمُ بِهَا ٱلنَّاسُ يُعْطُونَ عَنْهَا جَوَابًا فِي يَوْمِ ٱلدِّينِ * لِاَنَّكَ مِنْ كَلَامِكَ تَتَبَرَّرُ وَمِنْ كَلَامِكَ
يُحْكَمُ عَلَيْكَ *

Sectio trigesima sexta.

38 * حِينَئِذٍ اَجَابَهُ قَوْمٌ مِنَ ٱلْكَتَبَةِ وَٱلْفَرِّيسِيِّينَ قَائِلِينَ يَا مُعَلِّمُ نُرِيدُ اَنْ نَرَى مِنْكَ اٰيَةً * اَجَابَهُمْ
39 قَائِلًا اَلْجِيلُ ٱلشِّرِّيرُ ٱلْفَاسِقُ يَطْلُبُ اٰيَةً فَلَا يُعْطَى اٰيَةً اِلَّا اٰيَةَ يُونَانَ ٱلنَّبِيِّ * لِاَنَّهُ كَمَا كَانَ يُونَانُ
40 فِي بَطْنِ ٱلْحُوتِ ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ وَثَلَاثَ لَيَالٍ كَذٰلِكَ يَكُونُ اِبْنُ ٱلْاِنْسَانِ فِي قَلْبِ ٱلْاَرْضِ ثَلَاثَةَ
اَيَّامٍ وَثَلَاثَ لَيَالٍ *

29 *Quomodo potest quis intrare domum fortis, & diripere suppellectilem ejus, nisi ligaverit fortem prius, & tunc diripiat*
domum ejus? Qui non est mecum, ipse est contra me: & qui non congregat me- 30
cum, ipse dissipat. Ideò dico vobis, quòd 31
omne peccatum & blasphemia condonabitur hominibus: blasphemia autem in
Spiritum sanctum, non condonabitur. 32
Et quicunque obloquetur verbum contra
filium hominis, remittetur ei: at qui
obloquetur contra Spiritũ sanctũ, non re-
mittetur ei, neque in hoc seculo, neque in
venturo. Aut constituitis arborem bo- 33
nam, & fructum ejus bonum: aut con-
stituitis arborem malam, & fructum
ejus malum; quoniam ex fructu cog-
noscitur arbor. O progenies viperarum, 34
quomodo potestis loqui benè, quum sitis
mali? siquidem loquitur os ex abun-
dantia ejus quod est in corde. Vir bonus, 35
ex thesauro suo bono profert bonum: &
vir malus, de thesauro suo malo profert
malum. Dico vobis, quòd omne verbum 36
otiosum quod locuti fuerint homines,
reddituri sunt de eo responsum in die
iudicii. Quoniam ex verbis tuis justi- 37
ficaberis, & ex verbis tuis judicabitur
contra te.

38 *Tunc responderunt ei quidam ex Scribis* 38
& Pharisæis, dicentes; O Magister,
volumus ut ostendas nobis signum. Re- 39
spondit eis, dicens; Generatio mala,
adultera, quærit signum; & non dabi-
tur ei signum, nisi signum Jonæ pro-
phetæ. Quoniam quemadmodum fuit 40
Jonas in ventre piscis tribus diebus &
tribus noctibus; sic erit filius hominis
in corde terræ tribus diebus & tribus
noctibus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወእሮ: ይክል: ሎኒ: በዊለ: ቤት: ዘይኄይሎ: ወንዋዮ: ሀይደ: ዘእንበለ: እመ: ሊቀደመ: ለሰ
30 ረ: ዘይኄይሎ: ወእመዝ: ቤቶ: ይበረብር:=> ዘሊኮነ : መስሌየ: ዕድወየ: ውእቱ : ወዘሊይ
31 ትጋበእ: መስሌየ: ይዘርወኒ::=> በእንተዝ: እብሰክው: ኵሉ: ኃጢአት: ወፅርፈት: ይትኀደ
32 ግ: ሎቱ: ለሰብእ: ወዘሰ: ለመንፈስ: ቅዱስ: ፀርፈ : ሊይትኀደግ:=> ወዘይቤ: ቃለ: ደቡ: ወል
ደ: እጋለ: እመ: ሕያው: ይትኀደግ: ሎቱ: ወዘሰ: ይቤ: ዲቡ: መንፈስ: ቅዱስ : ሊይትኀደግ: ሎ
33 ቱ: ለበስሁ: ወሊበዝ: ዓለመ: ወሊበዘ: ይመጽእ::=> እመእክ: ግበሩ: ዕፀ : ሠናይ : ወፍረ
ሁኒ: ሠናየ: ወለማእኮ: ግበሩ: ዕፀ: እኩይ: ወፍሬሁኒ: እኩይ: እስመ: እመፍሬሁ: ዕፀ: ይትዐ
34 ወቅ:=> ትወልደ: አራዊተ: መድር : በሊይቱ: ትክሡ: ሠናየ: ተናግሮ: እንዘ : ዐሚቂያኒ: ለን
35 ትኩ: እስመ: አመተረፈ: ልብ: ይነብብ: ለፍ::=> ኵሉ : ኄር : ብእሲ : እመሠናይ: መዝገ
በ: ልቡ: ያወፅእ: ሠናየ: ወመዐመፅ: ብእሲ: እመዝገበ: ዐሚ: ያወፅእ : ዐመፃ::=> ኵበእክ
36 ሁ: ኵሉ: ንባበ: ፅሩዐ: ዘነበቡ: ሰብእ: ያገብሉ: በእንቲኣሁ: ቃለ: በዕለተ: ደይ::=> እስ
37 መ: በቃሃቲክ: ትጸድቅ: ወእመቃላቲክ: ትትኪነኝ::=>

በእንተ : ለሰለሰ : ትእመርተ:

38 ወእመዝ: ሃለው: ለሰ: እውሠእው: እመጸሐፍት:ወፈሪሳዊያን: እንዘ: ይብሉ: ሊቅ: ንፈቅ
39 ድ: እመኀቤክ: ትእመርተ: ንርእይ:=> ወለውሂለ:ይቤሎሙ:: ትውልድ: ዐሚቲት: ትእመር
40 ተ: ተኀሠሠ: ወትእመርት: ሊይትወሀበ: ዘእንበለ: ትእመርተ: ዮናስ: ነቢይ:=> እስመ: ከ
መ: ዮናስ: ነበረ: ውስተ: ከርሠ: ዐንበሪ: ሠሉሰ: ዕለተ: ወሠሉስ: ሌሊተ: ከማሁ : ይሄሉ: ወል
ደ: እጋለ: እመ: ሕዮው: ውስተ: ልበ: መድር: ሠሉሰ: ዕለተ: ወሠሉስ: ሌሊተ:=>

29 *Et quomodò potest aliquis ingredi domum ejus qui se viribus præstat, & bona e-* 29
jus rapere, si non prius ligaverit illum qui se viribus præstat, & tunc domum e-
jus diripiet? Qui non est mecum, contra me est: & qui non congregat mecum, 30
spargit. Propter hoc dico vobis; Omne peccatum & blasphemia remittetur homi- 31
ni: & qui spiritum sanctum blasphemavit, non remittetur ei. Et qui dicit ver- 32
bum supra filium hominis, remittetur ei; & qui dicit super spiritum sanctum,
non remittetur ei peccatum suum, neque in hoc seculo, neque in eo quod venict.
Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arborem malam, 33
& fructum ejus malum: quoniam è fructu ejus arbor cognoscetur. Progenies vipe- 34
rarum, quomodò potestis bonũ loqui quum iniqui estis? quoniam ex reliquiis cor-
dis loquitur os. Omnis bonus homo ex bono thesauro cordis ejus producet bonum: 35
& iniquus homo ex thesauro iniquitatis producet iniquitatem. Dico vobis, Omne 36
verbũ otiosum quod loquuti sunt homines, reddent propter id rationem in die ju-
dicii. Quoniam in verbis tuis justificaberis, & à verbis tuis condemnaberis. 37

De petentibus signum.

Et tunc fuerunt præsentes qui responderunt ei è scribis & è Pharisæis, dicen- 38
tes; Magister, volumus à te signum videre. Et respondens ille, dicebat iis; Ge- 39
neratio mala signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ pro-
phetæ. Quoniam sicut Jonas mansit in ventre ceti tres dies & tres noctes: ita 40
erit filius hominis in corde terræ tres dies & tres noctes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

36 * اكنون بشما مي كويم * هر سخن بيهوده كه مردم كويند * در روز داوري جواب
37 ان بدهند * * از سخن خود راست باشي واز سخن خود در كناه بيفتي *

ششت هشت ايت خواستن از مسيح

38 * جماعتي از نويسندكان * وفريسيان بدو جواب دادند * وكفتند اي † معلم مي خواهيم
39 كه از تو ايت ببينيم * * او بديشان جواب داد وكفت * دوده شوم وكنه كار ايت
40 مي خواهد * وايت بديشان داده نشود * مكر ايت يونس پيغمبر * انچنانك يونس
سه شب وسه روز در شكم ماهي ماند * اين چنين فرزند بشر † سه روز وسه شب در
دل زمين بماند *

36 *Jam vobis dico, Omne verbum* 36
inane quod homines loquentur, in
die judicii rationem ejus reddent.
37 *Ex sermone tuo rectus eris, &* 37
ex sermone tuo in crimen inci-
des.

LXVIII. Petitio signi à Christo.

38 *Quidam ex Scribis & Pharisæis* 38
ei responderunt, dicentes; O præ-
ceptor, petimus ut à te signum vi-
deamus. Ille respondit eis, & 39
dixit; Generatio prava & pec-
catrix signum postulat, & signum
illis non dabitur, nisi signum Jo-
næ prophetæ. Quemadmodum Jo- 40
nas tres noctes & tres dies in
ventre piscis mansit: ita filius ho-
minis tres dies & tres noctes in
corde terræ manebit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΓ'. ΚΔ'.

41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν
42 αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Βασίλισσα
Νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι
ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολο-
43 μῶντος ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
44 δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ οὐχ εὑρίσκει. Τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
45 μημένον. Τότε πορεύεται, καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα
πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
46 ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ. Ἔτι
αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω,
ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. Εἶπε δέ τις αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω 47
ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι 48
σοι, Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ ἐκτείνας 49
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
μου. Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός 50
μου ἀδελφός, καὶ ἀδελφή, καὶ μήτηρ ἐστίν.

CAP. XIII. ιγ'.

1 Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ
2 θάλασσαν. Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον
ἀναβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. Καὶ ἐλάλησεν 3
αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.
ΚΔ' αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 *ܓܒ̈ܝ̈ܐ ܢܝܢܘܝܐ ܢܩܘܡܘܢ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܗܕܐ ܕܪܗܛܐ ܘܢܫܬܛܘܢ ܐܢܝܢ ܕܐܝܟ ܕܩܪܝܘ ܠܗܘܢ ܒܟܪܙܐ ܕܝܘܢܢ ܘܗܐ ܗܐ ܐܝܬ ܗܪܟܐ ܕܝܘܢܢ ܗܪܟ ܪܒ ܗܘ ܗܢܐ ܗܐ ܐܝܬ ܗܪܟܐ ܕܡܠܟܬ ܬܝܡܢ ܥܡ ܗܕܐ ܕܪܗܛܐ ܘܢܫܬܛ ܘܗܐ ܗܐ ܐܝܬ ܗܪܟܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܟܡܬܐ ܗܪܟ ܪܒ ܗܘ ܗܢ

Versio VULGATA LATINA.

41 Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt eam: quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ. Et ecce plus quàm Jonas hîc.
42 Regina Austri surget in judicio cum generatione ista, & condemnabit eam: quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, & ecce plus quàm Salomon
43 hîc. Cùm autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida,
44 quærens requiem, & non invenit. Tunc dicit; Revertar in domum meam, undè
45 exivi. Et veniens inveniet eam vacantem, scopis mundatam, & ornatam. Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum nequiores se, & intrantes habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit & generationi
46 huic pessimæ. Adhuc eo loquente ad turbas, Ecce mater ejus & fratres stabant
47 foris, quærentes loqui ei. Dixit autem ei quidam; Ecce mater tua, & fratres tui foris stant quærentes te. At ipse respondens dicenti sibi, ait; Quæ est mater 48
mea, & qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos, dixit; 49
Ecce mater mea, & fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem Patris mei, 50
qui in cœlis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.

CAP. XIII.

IN illo die exiens Jesus de domo, sedebat secus mare. Et congregatæ sunt ad 1
eum turbæ multæ, ita ut in naviculam ascendens sederet: & omnis turba sta- 2
bat in littore: Et locutus est eis multa in parabolis, dicens; Ecce exiit qui 3
seminat, seminare.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 رِجَالُ نِينَوِي يَقُومُونَ فِي ٱلْحُكْمِ مَعَ هٰذَا ٱلْجِيلِ وَيُحَاكِمُونَهُ لِأَنَّهُمْ تَابُوا بِٱنْذَارِ يُونَانَ وَهَاهُنَا
42 أَفْضَلُ مِنْ يُونَانَ * مَلِكَةُ ٱلْيَمَنِ تَقُومُ فِي ٱلْحُكْمِ مَعَ هٰذَا ٱلْجِيلِ وَتُحَاكِمُهُ لِأَنَّهَا أَتَتْ
43 مِنْ أَقْصَى ٱلْأَرْضِ لِتَسْمَعَ مِنْ حِكْمَةِ سُلَيْمَانَ وَهَاهُنَا أَفْضَلُ مِنْ سُلَيْمَانَ * إِنَّ ٱلرُّوحَ ٱلنَّجِسَ
44 إِذَا خَرَجَ مِنَ ٱلْإِنْسَانِ يَأْتِي أَمْكِنَةً لَا مَاءَ فِيهَا * يَطْلُبُ رَاحَةً وَلَا يَجِدُ * حِينَئِذٍ يَقُولُ أَرْجِعُ
45 إِلَى بَيْتِي ٱلَّذِي خَرَجْتُ مِنْهُ * فَإِنْ جَاءَ وَوَجَدَهُ فَارِغًا مَكْنُوسًا مُزَيَّنًا * فَيَذْهَبُ حِينَئِذٍ
وَيَأْخُذُ مَعَهُ سَبْعَةَ أَرْوَاحٍ أُخَرَ شَرًّا مِنْهُ وَيَأْتِي فَيَسْكُنَ هُنَاكَ * فَتَصِيرُ أَوَاخِرُ ذٰلِكَ ٱلْإِنْسَانِ شَرًّا
46 مِنْ أَوَائِلِهِ * وَهٰكَذَا يَكُونُ لِهٰذَا ٱلْجِيلِ ٱلشِّرِّيرِ * وَفِيمَا هُوَ يُكَلِّمُ ٱلْجُمُوعَ وَإِذَا أُمُّهُ وَإِخْوَتُهُ
47 قِيَامٌ خَارِجًا يَطْلُبُونَ أَنْ يُكَلِّمُوهُ * فَقَالَ لَهُ وَاحِدٌ أُمُّكَ وَإِخْوَتُكَ بَرًّا يَطْلُبُونَكَ * فَأَجَابَ قَائِلًا
48 لِلَّذِي قَالَ لَهُ مَنْ هِيَ أُمِّي وَمَنْ هُمْ إِخْوَتِي * وَأَوْمَى بِيَدِهِ إِلَى تَلَامِيذِهِ وَقَالَ هَا أُمِّي وَإِخْوَتِي *
49 وَكُلُّ مَنْ يَصْنَعُ مَشِيئَةَ أَبِي ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمَوَاتِ فَهُوَ أَخِي وَأُخْتِي وَأُمِّي *
50

Viri Ninivitæ ſtabunt in judicio cum hac generatione, & litigabunt cum ea: quoniam ipſi pœnitentiam egerunt hortatu Jonæ, & iſtic præſtantior adeſt quàm Jonas. Regina Auſtri ſurget in judicio cum iſta generatione, & judicio contendet cum ea; quia ipſa venit à finibus terræ, ut audiret è ſapientia Salomonis, & iſtic præſtantior adeſt quàm Salomon. Certè ſpiritus immundus quum exit ab homine, pergit in loca in quibus non eſt aqua, quærens requiem, & non invenit. Tunc ait; Revertar in domum meam, ex qua exivi. Et ſi veniat reperiatque locum vacantem, ſcopis mundatũ, ornatum: Vadit tunc & aſſumit ſecum ſeptem ſpiritus alios nequiores ſe, & venit habitátque ibi: & fiet finis illius hominis pejor principiis ejus. Et ſic erit huic generationi malæ. Et dum ipſe alloquetur turbam, ecce mater ejus, & fratres ejus ſtantes foris, petunt alloqui eum. Quare dixit ei quidam; Mater tua & fratres tui foris petunt te. Reſpondit dicens illi qui retulerat ei; Quæ eſt mater mea, & qui ſunt fratres mei? Et innuit manu ſuâ verſùs diſcipulos ſuos, & dixit; Ecce mater mea, & fratres mei. Et quiſquis fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis eſt, ipſe eſt frater meus, & ſoror mea, & mater mea.

Sectio trigeſima ſeptima.

CAP. XIII.

ET in illo die exiit Jeſus de domo, & ſedit ſecus mare. Et convenit ad eum turba magna, adeò ut aſcenderet in naviculam, et ſederet: erátque turba omnis ſtantes ſupra litus. Et allocutus eſt eos per parabolas multas, dicens; Ecce ſeminans exiit ad ſeminandum:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 ሰብእ፡ኒነዌ፡ይትነሠሉ፡ለመ፡ኩነኔ፡መስለዝ፡ትዉልድ፡ወይትፍትሕዋ፡እስመ፡ነስሑ፡በስብከተ፡
42 ዮናስ፡ወናሁ፡ዘየዐቢ፡እምዮናስ፡ ዝየ፡።። ንግሠተ፡ ለዜብ፡ትትነሣእ፡ላመ፡ዕለተ፡ደይን፡መስ
ለዝ፡ትውልድ፡ወትትፍታሕ፡እስመ፡መጽአት፡ እመዳርኃ፡ መድር፡ኀመ፡ ትስማዕ፡ ጥበቦ፡ለሰሎ
43 ሞን፡ወናሁ፡ዘየዐቢ፡እምሰሎሞን፡ዝየ።።። ወእመኀመ፡ርኩስ፡መንፈስ፡ወፀአ፡እመስብእ፡የአ
44 ወድ ፡ እንተ፡በድወ፡እንዘ፡ ይፈቅድ፡ዕረፍተ፡ ወይኀዥእ።። ወእመዝ፡ ይብል፡ ወስተ፡ቤት
45 የ፡እገብእ፡እመነ፡ወፂእኩ፡ወመጺለ፡ይረክብ፡ እንዘ፡የስተረክብ፡እደወ፡ወመሬገ።። ወእመ
ዝ፡የሐወር፡ወያመጽእ፡መስሌሁ፡ስብዐተ፡ ካልአነ፡መናፍስተ፡እለ፡ይፀውጥ፡ እመኔሁ፡ወበዊለ፡
የኀድር፡ህየ፡ወይከውን፡ደኀሪቱ፡ለወእቱ፡ ብእሲ፡ዘየላኪ፡ እመቀደሚቱ፡ ከማሁ፡ይከውና፡ለዘ፡
46 ትወልድ፡እኪት።።። ወእንዘ፡ ይነግሮሙ፡ለሊሁዛብ፡ናሁ፡እሙ፡ወአኀዊሁ፡ይቀውሙ፡ለፍለ፡
47 እንዘ፡ይፈቅዱ፡ ይትናገርዎ።።። ወቦ፡ እመላር ደሊሁ፡ ዘይቤሎ፡ ናሁ፡ እመከ፡ ወአኀዊከ፡ ለፍ
48 ለ ፡ የኀሠሱከ።።። ወለወሠለ፡ ወይቤ፡ሊዘ፡ይነግር፡ መኑ፡ይለቲ፡እመየ፡ወእለ፡መኑ፡ እውን
49 ቱ ፡ ለኀዊየ።።። ወሰፍጠ ፡ እዴሁ ፡ ኀበ ፡ ለርደሊሁ ፡ ወይቤ ፡ ናሁ ፡ እመየ ፡ ወ ናሁ ፡ ለኀ
50 ዊየ።።። እስመ፡ ዘገብረ፡ፈቃደ፡ለአቡየ፡ለዘ፡በሰማያት፡ውእቱ፡ለኀዊየ፡ወእኅቲየ፡ወእመየኒ፡
ውእቱ።።።

Viri Ninivitæ ſurgent in judicio cum hac generatione, & judicabũt eam, quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ, & ecce qui major eſt Jonâ hîc eſt. Regina Auſtri ſurget in die judicii cum hac generatione, & condemnabit eam, quoniam venit à finibus terræ ut audiret ſapientiam Salomonis, & ecce qui major eſt Salomone hic eſt. Et quando immundus ſpiritus exit ab homine circumit per deſertũ cupiens obtinere pacem, & non poteſt. Et tunc dicit, In domũ meam revertar unde exivi: & veniens invenit eam vacantem, delectam, & ornatam. Et tunc proficiſcitur, & adducit ſecum ſeptem alios ſpiritus qui pejores ſunt ipſo; & introiens habitat ibi: & erit finis hujus hominis qui pejor erit quàm principium ejus: Ita etiam erit huic generationi malæ. Et eo alloquente populos, ecce mater ejus, & fratres ejus ſtabant foris quærentes eum alloqui. Et fuit è diſcipulis ejus qui dicebat ei, Ecce mater tua, & fratres tui foris quærunt te. Et reſpondit, & dicit illi qui eum alloquutus fuiſſet, Quæ eſt mater mea, & quinam ſunt fratres mei? Et extendebat manum ſuam ad diſcipulos ſuos, & dixit, Ecce mater mea, & ecce fratres mei. Quoniam qui facit voluntate patris mei qui in cœlis eſt, frater meus, & ſoror mea, et mater mea eſt.

ነሥ በእንተ ፡ መሰሌ ፡

CAP. XIII.

De parabolis.

1 IN ipſa hora egreſſus Dominus Jeſus è domo, ſedit juxta mare. Et coacti ſunt 1
2 በይእቲ፡ዕለት፡ወፂእ፡እግዚእነኢየሱስ፡እመቤት፡ነበረ፡መንግለ፡ባሕር ።።። ወተጋብኡ፡ኀቤሁ፡ 2
ብዙኀ፡ሰብእ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ወስተ ፡ ሐመር ፡ ይነብር ፡ ወሰገዱ ፡ ወኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ወስተ ፡ ሐይ
3 ቅ ፡ ይቀውሙ።።። ወነገሮሙ ፡ ብዙኀ ፡ በመሰሌ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ናሁ ፡ ወፀአ ፡ ዘይዘርእ ፡ 3
ይዝራእ።።።

ad eum multi populi uſq; dum in navè ſederet, & adorárunt: & omnes populi in littore ſtabant. Et loquutus eſt iis multa in parabolis, dicens; Ecce exivit ſeminans ſeminare.

Versio *PERSICA* cúm Interpretatione *LATINA*.

47 * كسي بدو گفت * مادر وبرادرانت * بيرون ايستاده اند * [وسي خواهند با تو سخن
48
49 گفتن] * * او بديشان جواب داد وگفت * كيست مادرم * وكيست برادرانم * * دست
50 خود سوي شاگردان خود دراز كرد وگفت اينك * مادرم وبرادرانم * * هر كسي كه ارادت
پدر من كه در اسمان است بكند اوست برادر وخواهر ومادرم هفتاد يك

Quidam ei dixit Mater & fratres tui foris ſtant, & cupiunt te alloqui. Ipſe illis reſponſũ dedit, et dixit; Quæ eſt mater mea, & qui ſunt fratres mei? Manum ſuam in diſcipulos ſuos protendit, & dixit; Ecce mater mea, & fratres mei. Quicunque voluntatem Patris mei, qui in cœlis eſt, facit, ipſe eſt frater, & ſoror, & mater mea.

CAP. XIII.

LXXI. Parabola ſeminis conjecti in terram.

1 مثل تخم انداختن در زمين * دران روز عيسي ازخانه بدر
2 آمد وبر لب دريا نشست * * وخلايق انبوه پيش او فراهم شدند * چنانك بالاي
3 كشتي رفت * [ونشست] وهمه خلق بر لب دريا ايستاده بودند * * وبسيار سخن † با
ايشان † مي گفت بمثل وگفت كشاورز [بدر رفت] تخم مي كاشت *

IN illo die Jeſus è domo egreſſus 1
eſt, & in littore maris ſedit. Et 2
turbæ multæ ad illum congregatæ ſunt, adeò ut in navem ivet & ſederet: totus autem populus in littore maris ſtantes erant. Et multa verba locutus eſt cum eis per parabolas, & dixit; Sator egreſſus eſt, & ſemen ſeminavit. 3

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Et in seminare ipsum, hoc quidem ceciderãt secus viam, & venerunt volucres,
4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ,
& comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant
5 καὶ κατέφαγεν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε
terram multam; & continuò exorta sunt, propter non habere altitudinem terræ. Sole
6 γῆν πολλὴν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. Ἡλίου
autem orto æstuaverunt: & propter non habere radicem, exaruerunt. Alia
7 δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. Ἄλλα
autem ceciderunt in spinas, & insurrexerunt spinæ, & suffocaverunt ea.
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.
Alia autem ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, hoc centum,
8 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν,
hoc autem sexaginta, hoc autem triginta. Habens aures audire, audiat. Et
9 ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ
10 accedentes discipuli, dixerunt ei; Quarè in parabolis loqueris eis?
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ, εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
Ille autem respondens ait illis; Quia vobis datum est nôsse mysteria
11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια
regni cœlorum: illis autem non est datum. Quisquis enim habet, dabi-
12 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθή-
tur ei, & abundabit: Qui autem non habet, & quod habet auferetur
σεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται

— ab eo. Propter hoc in parabolis eis loquor, quòd videntes non vident,
ρλγ ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, 13
α & audientes non audiunt, neque intelligunt: Et readimpletur in eis prophetia
καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι· Καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία 14
Esaiæ, dicens; Auditu audietis, & non intelligetis: & intuentes intuebimini,
Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε,
& non videbitis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus gra-
καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βα- 15
viter audierunt, & oculos suos clauserunt: nequando videant ocu-
ρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλ-
lis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, &
μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ
— sanem eos. Vestri autem beati oculi, quia intuentur, & aures
ρλδ ἰάσωμαι αὐτούς. Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ ὦτα 16
α vestræ, quia audiunt. Amen quippe dico vobis, Quia multi Prophetæ & justi
ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι 17
cupierunt intueri quæ intuemini, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.
ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
— Vos ergò audite parabolam seminantis.
ρλε Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. 18
β

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ڐ ڒڢڢ ڐ ڒڢڢ ڒڢڢ ڐ ڒڢڢ ڒڢڢ ڐ ڒڢڢ

Versio VULGATA LATINA.

4 Et dum seminat, quædam ceciderunt secus viam, & venerunt volucres cœli, & 5 comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram 6 multam: & continuò exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ: Sole 7 autem orto æstuaverunt: & quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem 8 ceciderunt in spinas: & creverunt spinæ, & suffocaverunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexa- 9 gesimum, aliud trigesimum. Qui habet aures audiendi, audiat. Et accedentes 10 discipuli dixerunt ei; Quarè in parabolis loqueris eis? Qui respondens, ait 11 illis; Quia vobis datum est nôsse mysteria regni cœlorum: illis autem non est 12 datum. Qui enim habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo. Ideò in parabolis loquor eis: quia videntes non 13 vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt. Et adimpletur in eis pro- 14 phetia Isaiæ dicentis; Auditu audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non videbitis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus graviter 15 audierunt, & oculos suos clauserunt: ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem eos. Vestri autem beati 16 oculi quia vident, & aures vestræ quia audiunt. Amen quippe dico vobis; 17 Quia multi prophetæ & justi cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt; & audire quæ auditis, & non audierunt. Vos ergò audite parabolam semi- 18 nantis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 وبينما هو يذرع سقط البعض على الطريق فاتى الطير واكله * وبعض سقط على الصخر
5 حيث لا عمق لارضه وللوقت نبت اذ ليس له عمق ارض * ولما اشرقت الشمس احترق * وحيث لم
6 يكن له اصل يبس * وبعض سقط فى الشوك فطلع الشوك وخنقه * وبعض سقط فى الارض
7 8 الجيدة فاعطى ثمرا * للواحد مايه * وللاخر ستين * وللاخر ثلثين * من له اذنان سامعتان
9 10 فليسمع * فتقدم اليه تلاميذه وقالوا له لماذا تكلمهم بامثال * فاجابهم قايلا انكم اعطيتم
11 معرفة سرايرِ ملكوت السموات واوليك لم يعطوا * لان من كان له يعط ويزد ومن ليس له
12 فالذي له يوخذ منه * فلهذا اكلمهم بالامثال * لانهم يبصرون ولا يبصرون * ويسمعون
13 ولا يسمعون ولا يفهمون * لتم عليهم نبوة اسعياء القايل سماعا تسمعون ولا تفهمون * ونظرا
14 تنظرون * ولا تبصرون * لقد غلظ قلب هذا الشعب * وبثقل اذانهم عن السماع * وغمضوا
15 عيونهم * لئلا يبصروا بعيونهم * ويسمعوا باذانهم * ويفهموا بقلوبهم * ويرجعوا الى فاشفيهم *
16 فاما انتم فطوبى لعيونكم لانها تنظر ولاذانكم لانها تسمع * امين اقول لكم ان كثيرين من
17 الانبياء والصديقين اشتهوا ان يروا ما رايتم فلم يروا وان يسمعوا ما سمعتم فلم يسمعوا *
18 اسمعوا انتم مثل الزارع *

4 *Et dum ipse seminaret, cecidit aliquid* 4
super viam, & venerunt volucres &
comederunt illud. Et aliquid cecidit 5
super petram, ubi non erat profunditas
telluri ejus; & continuò germinavit,
cùm non esset ei profunditas terræ. Sed 6
cùm ortus esset sol, æstuavit; cùmque
non esset ei radix, aruit. Et aliquid ce- 7
cidit in spinas: & emersérunt spinæ, &
suffocavérunt illud. Et aliquid cecidit 8
in terram bonam; & reddidit fructum,
uni centum, & alteri sexaginta, & alii
triginta. Qui habet aures audientes, 9
audiat. Et accesserunt ad eum discipuli 10
ejus, & dixerunt ei; Quare loqueris
eis per parabolas? Respondit eis, di- 11
cens; Vos donati estis cognitione my-
steriorum regni cœlorum; at illi minimè
donati sunt. Nam habenti dabitur & 12
addetur; & qui non habet, etiam quod
habet auferetur ab eo. Et ideò loquor 13
eis per parabolas; quoniam ipsi vident
& non vident, & audiunt & non audi-
unt, neque intelligunt. Ut adimpleatur 14
de illis prophetia Isaiæ dicentis; Au-
diendo audient, et non intelligent, et
perspiciendo perspicient, et non vide-
bunt. Jam incrassatum est cor hujus 15
populi, et gravatæ sunt aures eorum ne
audiant, et clausérunt oculos suos, ne
videant oculis suis, et audiant auri-
bus suis, et intelligant cordibus suis, et
revertantur ad me, et sanem eos. At vos, 16
beati quidem oculi vestri, quia perspici-
unt, & aures vestræ, quia audiunt. A- 17
men dico vobis, Quòd multi ex prophe-
tis & justis cupierunt videre quod vi-
distis, & non viderunt: et audire quod
audistis, et non audierunt. Audite vos 18
parabolam seminantis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእንዘ : ይዘርእ : ቦዘወድቀ : ውስተ : ፍናት : ወመጽሉ : ለዕዋፈ : ሰማይ : ወበልዕዎ::=
5 ወቦ : ዘወድቀ : ደበ : ኵኵሕ : ኀበ : ላልቦ : ምሬተ : ብዙኀ : ወውእተ : ጊዜ : ሠረጸ : እ
6 ስመ : ለልቦ : ዕምቀ : ምድሩ : ወፀሐይ : ዛሪቆ : መጽለ : ወእስመ : ለልቦ : ለሥርወ : የብ
7 ሰ::=ወቦ : ዘወድቀ : ውስተ : ሣኅ : ወበቀሉ : ጠበቆ : ሣኅ : ወኀንቆ::=ወ
8 ቦ : ዘወድቀ : ውስተ : ምድር : ሠናይ : ወወሀበ : ፍረ : ወቦ : ዘለመለት : ወቦ : ዘ
9 ስዕ : ወቦ : ዘሠላሰ::=ዘቦ : እዝነ : ስሚዐ : ይስማዕ::=ወቀረቡ : ለርደሊ
10 ሁ : ይቤልዎ : በእንተ : ምንተ : በምሰሌ : ትትናገሮ::=ወለወሠለ : ወይቤ :
11 እስመ : ለክሙ : ተውህበ : ለአምሮ : ስውርቲሁ : ለመንግሠተ : ሰምያት : ወኦሎ
12 ሰ : ሊተውህበ::=እስመ : ለዘቦ : ይትወሀቦ : ወይፈድፍደ : ወለዘሰ : ለልቦ : እለ
13 ሂቦ : የሃይድዎ::=ወበእንተዝ : በምሰሌ : እትናገሮ : እስመ : እንዘ : ይሬኢ
14 ዩ : ሊይሬኢዩ : ወእንዘ : ይሰምዑ : ሊይስመዑ : ወሊይሌብዉ::=ኀመ : ይብጸ
ሕ : ወይትፈጸም : ላዕለሆሙ : ትንቢተ : ሊሳይያስ : ዘይቤ : ሰሚዐ : ትሰመዑ : ወ
15 ሊትሌብዉ : ወኀጽሮ : ትነጽሩ : ወሊትርእዩ::=እስመ : ገዝፈ : ልቡ : ለዝ : ሕ
ዝብ : ወበእዘኒሆሙ : ድኀቁወ : ሰምዑ : ወለዕይንቲሆሙ : ዖውረ : ኀመ : ሊይርኢ
ዩ : በለዕይንቲሆሙ : ወበእዝኖሙ : ሊይስመዑ : ወበልብ : ሊይለብዉ ወሊይትመየ
16 ጡ : ወሊይህሉሎሙ::=ወለክሙሰ : ብፁዓት : ለዕይናቲክሙ : እስመ : ይርኢዩ :
17 ወእዘኒክሙ : እስመ : ይስመዓ::=ለሜኑ : እብለክሙ : ኀመ : ብዙኀን : ነቢያት :
ወጻድቃን : ፈተዉ : ይርእዩ : ዘትሬኢዩ : ወሊርእዩ : ወይስመዑ : ዘትሰመዑ : ወሊሰ
18 መዑ::=ለንትሙኬ : ሰምዑ : መስሎ : ለዘ : ይዘርእ::=

Et dum seminaret, fuit, quod cecidit in via, & venerunt volucres cœli, 4
& comederunt illud. Et fuit quod cecidit super petram, ubi non habebat 5
terram multam: et continuò floruit, quoniam non habebat profundam terram.
Et sole orto emarcuit: et quoniam non habebat radicem aridum factum est. 6
Et fuit quod cecidit in spinam, & germinando eo, id suffocavit spina, 7
idque strangulavit. Et fuit quod cecidit in terram bonam, & dedit 8
fructum, & fuit quod centum, & fuit quod sexaginta, et fuit quod tri- 9
ginta. Qui habet aures audire, audiat. Et appropinquantes discipuli 10
ejus dicunt ei, Propter quid in parabolis alloqueris eos? Et respondit, & 11
dixit, Quoniam vobis datum est cognoscere mysteria regni cœlorum, et illis
non datum est. Quoniam ei qui habet dabitur ei, et abundabit [illegible] et 12
ei qui non habet, quod datum fuit ei, ei auferetur. Et propter hoc in 13
parabolis alloquor eos, quia videntes non vident, et audientes non audi-
unt, nec intelligunt. Ut veniret et impleretur super eos prophetia Esaiæ 14
qui dicit, Audiendo audietis, et non intelligetis; et aspiciendo aspicie-
tis, et non videbitis. Quoniam incrassatum est cor hujus populi, et in 15
auribus eorum surdis graviter audiunt, et oculi eorum cæcutiunt, ut non
videant cum oculis eorum, et in auribus eorum non audiant, & in corde
non intelligant, et non convertantur, et non miserear eorum. Et ve- 16
stri beati sunt oculi quoniam vident, et aures vestræ quoniam audiunt.
Amen dico vobis, Quòd multi prophetæ, et justi desiderárunt videre quæ 17
videtis, et non viderunt, et audire quæ auditis, et non audierunt. Vos 18
igitur audite parabolam seminantis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

تمام شد † پيغمبر اشعيا كه گفت نبوت شنيدني بشنوند * ودر نيابند * وعيان
15 ببينند * ونداننند * دل اين قوم تاريك شد * وبگوش خود كران شنيدند
وچشم خود را بستند تا [بچشم] نبينند * وبگوش نشنوند ودل خود در نيابند *
16 پيش من بگردند * وايشانرا شفا دهم * اما خنك چشم شما كه مي بيند * وگوش
17 شما كه مي شنود * راست بشما بگويم * پسياران از صديقان وپيغمبران † آرزو
داشتند * كه ببينند انچ شما ديديد * وبشنوند † انچ شما شنيديد * ندينند ونشنيدند *
18 اما شما بشنويد † مثل كشتزار وتخم *

impletum est vaticinium Esaiæ,
qui dixit;

Prophetia.

Auditione audiunt & non intelligunt,
& clarè vident & non cognoscunt.
Cor hujus populi obtenebratum est, & 15
auribus suis graviter audiunt, &
oculos suos occluserunt: ne oculis
videant, & auribus audiant, &
corde suo intelligant, & ad me
convertantur, & illis salutem da-
rem. Verumtàmen beatus est 16
oculus vester qui vidit, & auris ve-
stra quæ audit. Verum vobis dico, 17
Plurimi justorum & Prophetarum
desiderium habuerunt, ut viderent
quæ vos videtis, & audirent quæ
vos auditis: sed non viderunt, nec
audiverunt. Vos autem audite pa- 18
rabolam agri & semi.is.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Omnis audientis verbum regni, & non intelligentis, venit malus,
19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς,
& rapit seminatum in corde ejus: hic est qui secus viam
καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν
seminatus. Qui autem super petrosa seminatus, hic est qui verbum audiens, &
20 σπαρείς. Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ
continuò cum gaudio sumens illud: Non habet autem radicem in seipso, sed
21 εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ
temporalis est: factâ autem tribulatione aut persequutione propter verbum, statim
πρόσκαιρός ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς
scandalizatur. Qui autem in spinis seminatus, hic est qui verbum
22 σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
audiens, & anxietas seculi istius, & deceptio divitiarum suffocat
ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει
verbum, & infructuosus fit. Qui verò in terram pulchram seminatus,
23 τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς,
hic est qui verbum audiens & intelligens: quique fructum fert, & facit hoc quidem
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ, ὃ μὲν
centum, hoc autem sexaginta, hoc verò triginta. Aliam parabolam proposuit
24 ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν
illis, dicens; Assimilatum est regnum cœlorum homini seminanti pulchrum
αὐτοῖς, λέγων· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν

semen in agro suo. In verò dormire homines, venit ejus
σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ 25
inimicus, & seminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cùm autem
ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. Ὅτε δὲ 26
crevit herba, & fructum fecit, tunc apparuerunt & zizania. Acce-
ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. Προσ- 27
dentes autem servi patrisfamiliâs, dixerunt ei; Domine, nónne pulchrum semen
ελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα
seminâsti in tuo agro? Undè ergò habet zizania? Ille verò ait illis; Inimicus
ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς 28
homo hoc fecit. At servi dixerunt ei; Vis igitur abeuntes
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες
colligamus ea? Ille verò ait; Non: ne fortè colligentes zizania,
συλλέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη, Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, 29
eradicetis simul eis triticum. Sinite crescere utraque usque ad
ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι 30
messem: & in tempore messis dicam messoribus; Colligite primùm
τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον
zizania, & alligate ea in fasciculos, ad comburendum ea: At
τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμὰς, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ
triticum congregate in horreum meum.
σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quisquis audit sermonem regni, nec intel- 19
ligit eum, venit Malus, & rapit verbum
quod satum est in corde ipsius: hoc est
quod juxta viam seminatur. Illud verò 20
quod super petram satum est, is est qui au-
dit sermonem, & eâdem horâ cum gaudio
excipit eum. Verùm non habet radicem 21
in ipso, sed temporarius est: Quumque
acciderit calamitas aut persecutio propter
sermonem, statim offenditur. Illud autem 22
quod inter spinas satum est, is est qui au-
dit sermonem: sed solicitudo mundi hu-
jus, & fallaciæ divitiarum suffocant ipsum
sermonem, & infructuosus fit. Illud autem 23
quod super terram bonam satum est, is est
qui audit sermonem meum, & intelligit,
& edit fructus, profertque alius centenos,
& alius sexagenos, alius denique tricenos.

Ad oblationem dominicæ sacerdotum. 32.

Aliam parabolam figuravit eis, inquiens; 24
Simile est regnum cœlorum viro seminanti
semen bonum in agro suo. Et quum dor- 25
mîssent homines, venit hostis ejus, & se-
minavit zizania inter triticum, & abiit.
Quum autem pullulâsset herba, & edidis- 26
set fructus, tunc apparuerunt etiam zizania.
Et accesserunt servi patris familiâs, & dixe- 27
runt ei; Domine noster, nónne semen bo-
num seminâsti in agro tuo? undè habet zi-
zania? Ipse autem ait illis; Homo inimi- 28
cus hoc egit: cui subdunt servi ipsius, Vis
ut eamus, & seligamus ea? At ille dixit 29
eis; Ne fortè dum collecturi estis zizania,
eradicetis cum eis etiam triticum, Sinite 30
crescant utraque simul usque ad messem; &
tempore messis dicam ego messoribus, Se-
ligite primùm zizania, & ligate ea in fasci-
culos ut comburantur: tritica verò ipsa
cogite in horrea mea.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

هفتاد دو تفسیر مثل تخم کاشتن

LXXII. Expositio parabolæ semen seminandi.

* هر که کلمهٔ ملکوت را بشنود ودر نیابد * واکاه نشود * شر بیاید * وان کلمه که 19
در دل او کاشته شده است † برباید اینست † انك بر کنار راه افتاد * وانك بر سنك 20
کاشته شد * اوست انك کلمه را شنود * وهمانساعت بشادي قبول کند * * ودر 21
نکرسد الا همان ساعت * انکه چون دشخواري † بشود ودشمن براي کلمه پیدا شود * او
زود منکر شود * * وانك در میان † خارها کاشته شد * اوست انك کلمه را بشنود وغم این † 22
عالم وضلالت † منکسب † اصل کلمه را خبه کند * واو بي بهره † وبي میوه بماند * * وانك 23
بر زمین نیك کاشته شد اوست انك کلمهٔ مرا بشنود * ودر یابد میوه دهد * باشد که صد *
وباشد که شصت * وباشد که سي *

هفتاد سه مثل کشته وزیوان

LXXIII. Parabola frumenti & zizanii.

* مثلي دیکر زد 24
وبدیشان گفت ملکوت آسمان مانندست † بمردي که درده خود † تخم پاك بکاشت * * چون 25
مردم خفتند * دشمن او آمد * ودر میان تخم پاك زیوان انداخت * یعني تلخ دانه * وبرفت *

Quicunque sermonem regni audit, 19
& non intelligit nec percipit, Ma-
lus venit, & sermonem illum, qui
in corde ejus seminatus est, rapit:
hoc est quod juxta viam cecidit.
Id autem quod super petram semina- 20
tum est, ille est qui sermonem audit,
& eâdem horâ cum gaudio excipit;
Et non nisi eodem instanti viget: 21
illicèd difficultate existente, & ini-
micitiâ propter verbum subortâ, ille
statim apostata fit. Illud autem quod 22
inter spinas seminatum est, is est
qui verbum audit, & solicitudo hujus
mundi & error lucri radicem ser-
monis strangulat, & infructuosus
& sterilis manet. Quod denique 23
in bonam terram seminatum est, is est
qui sermone meo audito, & intellecto,
fructum dat; est qui centum, &
est qui sexaginta, & est qui tri-
ginta.

Parabolam aliam excudit, ac illis 24
dixit; Regnum cœlorum simile est
viro, qui in agro suo semen pu-
rum seminavit. Et cùm dormi- 25
rent homines, inimicus ejus venit,
& inter semen purum zizanium
(i. e. lolium) injecit, & abiit.

Versio VULGATA LATINA.

19 Omnis qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit quod seminatum est in corde ejus: hic est qui secus viam seminatus est.
20 Qui autem super petrosa seminatus est, hic est, qui verbum audit, &
21 continuò cum gaudio accipit illud: Non habet autem in se radicem, sed est temporalis: factâ autem tribulatione & persecutione propter verbum, con-
22 tinuò scandalizatur. Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum audit, & solicitudo seculi istius, & fallacia divitiarum, suffocat verbum,
23 & sine fructu efficitur. Qui verò in terram bonam seminatus est, hic est, qui audit verbum, & intelligit, & fructum affert, & facit aliud quidem
24 centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò trigesimum. Aliam parabolam proposuit illis, dicens; Simile factum est regnum cœlorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. Cùm autem dormirent homines, 25
venit inimicus ejus, & superseminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cùm autem crevisset herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania. 26
Accedentes autem servi patris familiàs, dixerunt ei; Domine, nónne 27
bonum semen seminâsti in agro tuo? Undè ergò habet zizania? Et ait il- 28
lis; Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei; Vis, imus, & colligamus ea? Et ait; Non: ne fortè colligentes zizania, eradicetis si- 29
mul cum eis & triticum. Sinite utraque crescere usque ad messem; & in 30
tempore messis dicam messoribus; Colligite primùm zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * كُلُّ مَنْ يَسْمَعُ كَلَامَ ٱلْمَلَكُوتِ وَلَا يَفْهَمُهُ يَأْتِي ٱلشِّرِّيرُ فَيَخْطَفُ مَا قَدْ زُرِعَ فِي قَلْبِهِ * هٰذَا
19 ٱلْمَزْرُوعُ عَلَى ٱلطَّرِيقِ * وَٱلَّذِي زُرِعَ عَلَى ٱلصَّخْرِ هُوَ ٱلَّذِي يَسْمَعُ ٱلْكَلَامَ وَلِلْوَقْتِ يَقْبَلُهُ
20 بِفَرَحٍ * وَلَيْسَ لَهُ فِيهِ أَصْلٌ * لٰكِنْ إِلَى زَمَنٍ يَسِيرٍ إِذَا حَدَثَ ضِيقٌ أَوْ طَرْدٌ مِنْ أَجْلِ ٱلْكَلَامِ
21 فَلِلْوَقْتِ يَسْكُنُ * وَٱلَّذِي زُرِعَ فِي ٱلشَّوْكِ فَهُوَ ٱلَّذِي يَسْمَعُ ٱلْكَلَامَ فَيَخْنُقُ ٱلْكَلَامَ فِيهِ ٱهْتِمَامُ
22 هٰذَا ٱلدَّهْرِ وَخِدَاعُ ٱلْغِنَى فَيَكُونُ بِغَيْرِ ثَمَرٍ * وَٱلَّذِي زُرِعَ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلْجَيِّدَةِ هُوَ ٱلَّذِي يَسْمَعُ
23 ٱلْكَلَامَ وَيَفْهَمُهُ فَيُعْطِي ثَمَرًا * لِلْوَاحِدِ مِائَةً * وَلِآخَرَ سِتِّينَ * وَلِآخَرَ ثَلَاثِينَ *

19 *Omnis qui audit verba regni, & non intelligit ea, venit Malus, & rapit quod seminatum fuit in corde ejus: hoc est seminatum super viam. Et quod seminatum est super petram; est is qui audit verba, & continuò recipit ea cum gaudio. Et non habet in eo radicem; sed est ad tempus modicum, cùm acciderit ei tribulatio aut persecutio propter verba, continuò scandalizatur. Et quod seminatum est in spinis; est is qui audit verba, & suffocat verba in eo solicitudo hujus seculi & fallacia divitiarum, & efficitur sine fructu. Et quod seminatum est in terram bonam: est qui audit verba & intelligit ea; Nam reddit fructum uni centum, & alteri sexaginta, & alii triginta.*

Sectio trigesima octava.

24 * وَضَرَبَ لَهُمْ مَثَلًا آخَرَ قَائِلًا تُشْبِهُ مَلَكُوتُ ٱلسَّمَوَاتِ إِنْسَانًا زَرَعَ زَرْعًا جَيِّدًا فِي حَقْلِهِ * فَلَمَّا نَامَ
25 ٱلنَّاسُ جَاءَ عَدُوُّهُ فَزَرَعَ زِوَانًا وَسْطَ ٱلْقَمْحِ وَمَضَى * فَلَمَّا نَبَتَ ٱلْقَمْحُ وَأَثْمَرَ حِينَئِذٍ ظَهَرَ ٱلزِّوَانُ
26 أَيْضًا * فَجَاءَ عَبِيدُ رَبِّ ٱلْبَيْتِ فَقَالُوا لَهُ يَا سَيِّدُ أَلَيْسَ زَرْعًا جَيِّدًا زَرَعْتَ فِي حَقْلِكَ فَمِنْ
27 أَيْنَ صَارَ فِيهِ زِوَانٌ * فَقَالَ لَهُمْ رَجُلٌ عَدُوٌّ فَعَلَ هٰذَا * فَقَالَ لَهُ عَبِيدُهُ أَتُرِيدُ أَنْ نَذْهَبَ
28 فَنَجْمَعَهُ * فَقَالَ لَهُمْ لَا لِئَلَّا بِجَمْعِكُمُ ٱلزِّوَانَ تَقْلَعُونَ مَعَهُ ٱلْحِنْطَةَ * دَعُوهُمَا يَنْبُتَانِ جَمِيعًا إِلَى
29 30 زَمَنِ ٱلْحَصَادِ * وَفِي زَمَانِ ٱلْحَصَادِ أَقُولُ لِلْحَصَّادِينَ ٱجْمَعُوا أَوَّلًا ٱلزِّوَانَ وَٱرْبُطُوهُ حُزَمًا لِيُحْرَقَ وَأَمَّا
ٱلْقَمْحُ فَٱجْمَعُوهُ إِلَى أَهْرَائِي *

24 *Et proposuit eis parabolam aliam, dicens; Assimilatur regnum cœlorum homini qui seminavit semen bonum in agro suo: Cùm autem dormivissent homines, venit inimicus ejus, & seminavit zizania inter triticum, & abiit. Cumque crevisset triticum, & fructificâsset, tunc apparuerunt zizania quoque. Venerunt autem servi domini hujus, & dixerunt ei; Domine, nonne semen bonum seminâsti in agro tuo? unde ergò facta sunt in eo zizania? Et ait illis, Homo inimicus fecit hoc. Dixerunt ei servi ejus, Vis ne eamus & colligamus ea? Dixit eis, Non; ne fortè colligatis zizania, & eradicetur cum eis triticum. Sinite ambo crescere simul usque ad tempus messis: & in tempore messis dicam messoribus; Colligite zizania prius, & alligate ea in fasciculos ut comburantur, triticum autem congregate in horrea mea.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ኵሉ: ዘይሰምዕ : ነገረ : መንግሠተ : ሰማያት : ሄሎ : ዘሊይቤቡ : ይመጽእ : እኩይ : ወ
20 ይመሥጥ : ዝተዘርአ : ውስተ : ልቡ : ውእቱኬ : ዘተዘርአ : ውስተ : ፍናት:=ፃ ወ
ዘውስተ : ጽኵሕሰ : ተዘርአ : ውእቱዝ : ዘነገረ : ይሰምዕ : ወፍጡነ : ዘይፈሥሐ :
21 ይትወኽፍ:=ፃ ወለልቦ : ሠርዌ : ለዕቤሁ : ለጊዜሃ : ክሙ :ውእቱ : ወከዊናሰ : መ
22 ንደቤ : ወስደተ : በእንተዝ : ነገር : በጊዜሃ : የዓኩ:=ፃ ወዘሰ : ውስተ : ሦክ : ተዘ
ርአ : ዝውእቱ : ዘነገረ : ይሰምዓ : ወትካዘ : ዝዓለመ : ወስጠፍተ : ብዕል : ተኃንኀ
23 ቀ : ለነገር : ወዘእንበለ : ፍሬ : ይከውን:::=ፃ ወዘውስተ : ሠናይሰ : መድር : ተዘ
ርአ : ዝውእቱ : ዘነገረ : ይስምዕ : ወይሌቡ : ወይፈሪ : ወይገብር :: ፆ: ወበዘ :
24 ፹: ወቦ : ዘሠላሳ::=ፃ ከልእተ : መሰሌ : ለመጸለ : ሎሙ : እንዘ : ይብል : ት
መስል : መንግሠተ : ሰማያት : ብእሴ : ዘዘርአ : ሠናየ : ዘርአ : ውስተ : ገራህቱ:=ፃ
25 ወእንዘ : ይነውሙ : ሰብሁ : መጽአ : ጸለኢሁ : ወዘርአ : ሎቱ : ክርደደ : ማእከ
26 ለ : ስርናይ : ወኀለፈ:=ፃ ወእምዝ : በቀኒሎ : ዛዕረ : ወፈረየ : ፍሬ : እጫሃ : ለ
27 ስተርእየ : ክርደዱኒ:=ፃ ቈቀፅሎ : ለርድእቲሁ : ለባዕለ : ገራህት : ይቤልዎ : እ
ግዚእ : ልኦሁ : ሠናየ : ዘርአ : ዘረእከ : ውስተ : ገራህትከ : እመአይቴ ፡ እንከ :
28 ሎቱ : ክርደድ:=ፃ ወይቤሎሙ : ፀራዊ : ብእሲ : ዘንተ : ገብረ ፡ ወእግብርቲሁ : ይ
29 ቤልዎ : ትፈቅደኑ : እንከ : ንሑር : ወንእርዮን:=ፃ ወይቤሎሙ: ለልቦ : እመ : ከመ:
30 እንዘ : ተለርዩ : ክርደደ : ሊትመሐው : መሰሌሆሙ : ስርንየኒ:=ፃ ሳድጉ : ይልህ
ቁ : ሳቡረ : እስከ : ማእረር : ወበጊዜ : ማእረር : እብሎሙ : ለዐፀድ : እርዩ : ቅ
ድመ : ክርደደ : ወእሰርዎሙ : ከሳስትቲሆሙ : ለእንድዶቶሙ : ወስርናዮሰ : ለስተጋብ
ሉ : ውስተ : ቤትየ::=ፃ

19 *Omnis qui audit verbum regni cœlorum, existens talis qui non intelligit illud, venit Malus, & rapit quòd seminatum fuit in corde ejus: is igitur est qui seminatus fuit in via. Et qui in petra seminatus fuit, hic est qui verbum audit, & statim hoc cum gaudio accipit: Et non habens radicem super eum, temporarius idem est: & factâ tribulatione & persecutione propter hoc verbum, confestim subvertit illud. Et qui in spina seminatus fuit, hic est qui verbum audit, & solicitudo hujus mundi, & rapiditas divitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur. Et qui in bona terra seminatus fuit, hic est qui verbum audit & intelligit illud: & fructum fert, & facit centum, & est qui sexaginta, & est qui triginta. Aliam parabolam proposuit iis, dicens; Simile est regnum cœlorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Et dormiente illo, tunc venit inimicus ejus, & seminavit ei carduos in medio tritici, & pertransivit. Quum autem germinâsset herba ejus, & produxisset fructum suum, tunc apparuit carduus etiam. Et accedentes adjutores domini agri, dicunt ei; Domine, nónne bonum semen seminâsti in agro tuo? unde igitur ei insunt cardui? Et dicit illis, Inimicus homo hoc fecit. Et servi ejus dicunt ei; Vis ne igitur ut eamus, et colligamus? Et dicit iis, Non ita fiat, quòd colligentes carduos, evellatis cum iis triticum. Sinite ut crescant simul usque messem: et in tempore messis dicam messoribus, Colligite primùm cardos, et colligate manipulos eorum, ut accendantur: et triticum colligite in domum meam.*

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 27 * چون کشت بکمال رسید وميوه داد تلخ دانه نيز پيداشد * آمدند بندکان وبخداوند
کشت گفتند * که اي خداوند * تو تخم نيك در ده خود کاشته بودي * تلخ دانه در
28 ميانش از کجا بدر آمد * * او جواب داد که کسي بدشمني انداخته باشد بندکان
29 گفتند که دستوري ده تا تلخ دانه را از ش جدا کنيم * گفت نبادا که تلخ
30 دانه را بکنيد * کندم نيز با ان ضايع شود * * رها کنيد * تا بهمديگر پرورده شوند *
وچون هنگام درويدن باشد * بمزدوران درو بگويم که تلخ دانه را اول بکنيند *
ودسته بندند وبآتش بسوزند * وگندم را در انبار ذخيره نهند

26 27 *Segete autem maturescente, et fructum edente, lolium etiam apparuit. Venerunt servi, et agricolæ dixerunt; Quin tu, ô domine, semen bonum in agro tuo seminâsti, lolium igitur inter illud undè provenit? Ille respondit, Quispiam per inimicitiam injecit. Servi dixerunt, Permitte itaque nobis ut lolium exinde secernamus. Dixit, Nequaquam, ne vobis lolium cruentibus triticum etiam cum eo pereat. Sinite ut una crescant, et cum tempus metendi fuerit, messoribus dicam, ut lolium prius selegant, et in fasciculos ligent, et igni comburant; triticum verò in horreum recondant.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Aliam parabolam proposuit eis, dicens; Simile est regnum cœlorum ρλζ
31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν β
grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo. Quod
32 κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ὃ
minus quidem est omnium seminum: cùm autem creverit, majus
μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον
oleribus est, & fit arbor, ita ut venire volucres cœli,
τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
& umbracula facere in ramis ejus. Aliam parabolam locutus est eis; ρλη
33 καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, η
Simile est regnum cœlorum fermento, quod accipiens mulier abscondit in
Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς
farinæ satis tribus, usque quò fermentatum est totum. Hæc omnia locutus est ρλθ
34 ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ θ
Jesus in parabolis turbis, & sine parabola non loquebatur
Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει
eis: Ut impleretur pronuntiatum per Prophetam, dicentem; ρμ
35 αὐτοῖς· Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, ι
Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita à
Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ
constitutione mundi. Tunc dimittens turbas, venit in domum Jesus:
36 καταβολῆς κόσμου. Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς·
Et accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes; Explica nobis
καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Φράσον ἡμῖν
parabolam zizaniorum agri. Ille verò respondens ait illis;
τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 37
Seminans pulchrum semen, est Filius hominis. At ager est
Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· Ὁ δὲ ἀγρός, ἐστὶν 38
mundus. Verùm pulchrum semen, hi sunt filii regni.
ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας·
At zizania sunt filii mali. At inimicus seminans ea, est
τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ. Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ, ἐστὶν 39
diabolus: At messis, consummatio seculi est: At messores,
ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ,
angeli sunt. Sicut ergò colliguntur zizania, & igni comburuntur:
ἄγγελοί εἰσιν. Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· 40
sic erit in consummatione seculi hujus. Mittet Filius hominis
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 41
angelos suos: & colligent de regno ejus omnia
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα
scandala, & facientes iniquitatem: Et mittent eos in
τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν· Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς 42
caminum ignis. Ibi erit fletus & fremitus dentium.
τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
Tunc justi fulgebunt sicut Sol, in regno Patris eorum.
Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. 43
Habens aures audire, audiat.
ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ܐܚܪܬܐ ܡܬܠܐ ܡܫܟ ܠܗܘܢ ܠܡܐܡܪ ܕܡܬܠ ܗܢܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܟܘܪܟܡܐ ܕܣܒ ܓܒܪܐ ܘܙܪܥ ܒܚܩܠܗ *
32 ܗܘ ܙܪܥ ܕܫܪܝ ܡܢ ܟܠ ܙܪܥܐ ܘܟܕ ܐܬ ܠܗ ܐܝܬ ܠܗ ܕܪܒ ܡܢ ܟܠ ܒܩܠܐ ܘܗܘ ܐܝܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܝܠܢܐ ܕܫܡܝܐ ܐܬܝܢ ܘܫܪܝܢ ܒܦܪܥܘܗܝ *
33 ܐܚܪܬܐ ܡܬܠܐ ܡܫܟ ܠܗܘܢ ܠܡܐܡܪ ܕܡܬܠ ܗܢܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܚܡܝܪܐ ܕܣܒ ܐܢܬܬܐ ܘܛܡܪܬ ܒܬܠܬ ܣܐܬ ܩܡܚ ܥܕ ܕܚܡܝܪ ܟܠܗ ܒܥܓܢܐ ܚܕ *
34 ܟܠ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܝܫܘܥ ܒܡܬܠܐ ܠܟܢܫܐ ܘܠܐ ܡܬܠ ܠܐ ܡܠܠ ܠܗܘܢ ܠܡܐ ܕܢܬܡܠܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ ܠܡܐܡܪ ܕܐܦܬܚ ܒܡܬܠܐ ܦܘܡܝ ·
35 ܐܡܠܠ ܡܟܣܝܬܐ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܥܠܡܐ ܗܕܐ ·
36 ܗܕܐ ܫܒܩ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ ܘܐܬܐ ܠܒܝܬܐ ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝ ܠܗ ܦܫܩ ܠܢ ܠܬܡܬܠܐ ·
37 ܕܙܝܙܢܝܐ ܕܚܩܠܐ ·
38 ܗܘ ܕܙܪܥ ܫܦܝܪ ܙܪܥ ܗܘ ܒܪ ܐܢܫܐ ·
39 ܘܚܩܠܐ ܗܘ ܥܠܡܐ ·
40 ܘܙܝܙܢܝܐ ܗܢܘܢ ܒܢܝ ܒܝܫܐ ·
41 ܘܒܪ ܐܢܫܐ ܫܕܪ ܠܡܠܐܟܘܗܝ ·
42 ·
43 ·

Aliam parabolam figuravit eis, dicens; 31
Simile est regnum cœlorum grano sinapis, quod acceptum homo seminavit in agro suo. Et ipsum quidem minimum est 32
omnium seminum: quum autem excreverit, maximum est omnium olerum, & fit arbor: ita ut veniat volatile cœli, & nidificet in ramis ejus. Aliam parabolam 33
dixit eis; Simile est regnum cœlorum fermento illi, quod acceptum mulier abdidit in tribus satis farinæ, usquedum totum fermentaretur. Hæc omnia locu- 34
tus est Jesus per parabolas ad turbas, nec absque parabolis colloquebatur eis: Ut adimpleretur id quod dictum est per 35
prophetam, dicentem; Aperiam os meum in parabolis, & proferam abscondita quæ fuerunt ante jacta mundi fundamenta. Tunc dimisit Jesus turbas, ve- 36
nitque domum: & adierunt eum discipuli ejus, & dicunt ei; Explica nobis parabolam illam zizaniorum & agri. Ipse 37
verò respondit, & ait illis; Is qui seminavit semen bonum est filius hominis: Et ager est mundus: semen ve- 38
rò bonum, sunt filii regni: zizania verò, sunt filii Mali. Inimicus autem qui 39
seminavit ea, est Satanas: Messis verò, est consummatio mundi: messores autem, angeli. Sicut itaque seliguntur zizania, 40
& comburuntur igni; sic erit in consummatione mundi hujus. Mittet filius ho- 41
minis angelos suos, & seligent ex ipsius regno omnia scandala, omnesque agentes iniquitatem. Et projicient eos in forna- 42
cem ignis: illic erit fletus & stridor dentium. Tunc justi spendescent ut sol in 43
regno patris sui. Qui habet aures ad audiendum, audiat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 هفتاه چهار مثل دانه خردل *مثل ديكر براي ايشان زد وكفت ملكوت
32 آسمان مانندست بدانهٔ خردل كه كسي اورا در ده خود كاشت * كه ازهمه تخمها
كوچكترست وچون بروید ازهمه كشتها بلندتر وبزركتر باشد چنانك مرغ آسمان
33 بيايد وزير شاخ [او] آشيان سازند هفتاد پنج مثل خمير مايه * مثلي
ديكر اغاز كرد كه ملكوت آسمان مانند است بخمير مايه كه زن آنرا بستاند * ودر سه
34 پيمانه آرد نهد * تا انكه كه همه خمير شود * عيسي همه سخن بمثل كفت با جماعت *
35 وبي مثل سخن بديشان نمي كفت * تا تمام شود هر چه در پيغامبر كفته شد
نبوت دهن خود بمثلها بكشايم * وبجويم نهانيهاي * كه زودتر از اغاز جهان
36 پوشيده بودند هفتاد شش تفسير مثل تلخ دانه * انكه عيسي جماعت را
رها كرد * ودر خانه در آمد * شاكردان نزديك او شدند وكفتند * مثل تلخ دانه وده را براي
37 ما تفسير كن * او بديشان جواب داد وكفت * انك تخم نيك كاشت فرزند ادمي است *

LXXIV. Parabola grani sinapis.
Parabolam aliam illis proposuit, 31
et dixit; Regnum cœlorum simile est grano sinapis, quod homo in agro suo seminavit. Quod omnium se- 32
minum minimum est; cùm verò excreverit, omnium satorum altissimum et maximum evadit: adeò ut aves cœli veniant, et sub ramis ejus nidificent.

LXXV. Parabola fermenti.
Parabolam aliam exorsus est, 33
regnum cœlorum simile esse fermento, quod accepit mulier et tribus mensuris farinæ indidit, donec totum fermentaretur. Jesus omne 34
verbum in parabola locutus est ad turbam, et sine parabola verbum eis non dixit. Ut compleretur omne 35
quod per Prophetam dictum fuerat.

Prophetia.
Os meum in parabolis aperiam, et quæram abscondita, quæ priusquam initium cepit mundus tecta fuerunt.

LXXVI. Expositio parabolæ lolii.
Tunc Jesus turbam dimisit, et in 36
domum ingressus est: & accesserunt ad eum discipuli, et dixerunt; Parabolam lolii et agri nobis expone. Ipse illis responsum dedit, et 37
dixit; Ille qui semen bonum seminavit, Filius hominis est.

Versio VULGATA LATINA.

31 Aliam parabolam proposuit eis dicens; Simile est regnum cœlorum grano sina-
32 pis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: Quod minimum quidem est
omnibus seminibus: cùm autem creverit, majus est omnibus oleribus, & fit ar-
33 bor, ita ut volucres cœli veniant, & habitent in ramis ejus. Aliam parabolam lo-
cutus est eis. Simile est regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abs-
34 condit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum. Hæc omnia locutus
35 est Jesus in parabolis ad turbas: & sine parabolis non loquebatur eis: Ut imple-
retur quod dictum erat per Prophetam, dicentem; Aperiam in parabolis os me-
36 um, eructabo abscondita à constitutione mundi. Tunc, dimissis turbis, venit in
domum: & accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes; Edissere nobis parabo-
lam zizaniorum agri. Qui respondens, ait illis; Qui seminat bonum semen, 37
est Filius hominis. Ager autem, est mundus. Bonum verò semen, hi sunt 38
filii regni. Zizania autem, filii sunt nequam. Inimicus autem, qui semina- 39
vit ea, est diabolus. Messis verò, consummatio seculi est. Messores autem,
angeli sunt. Sicut ergò colliguntur zizania, & igni comburuntur: sic erit 40
in consummatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de 41
regno ejus omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: Et mittent eos 42
in caminum ignis. Ibi erit fletus, & stridor dentium. Tunc justi fulgebunt 43
sicut Sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلثَّلٰثُونَ *

Sectio trigesima nona.

31 * وَضَرَبَ لَهُمْ مَثَلًا اٰخَرَ قَائِلًا تُشْبِهُ مَلَكُوتُ ٱلسَّمٰوٰتِ حَبَّةَ خَرْدَلٍ اَخَذَهَا اِنْسَانٌ وَزَرَعَهَا فِي حَقْلِهِ *
32 * لَاَنَّهَا اَصْغَرُ ٱلزَّرَارِيعِ كُلِّهَا * فَاِذَا نَمَتْ صَارَتْ اَكْبَرَ مِنْ جَمِيعِ ٱلْبُقُولِ * وَتَصِيرُ سَجَرَةً حَتَّى
33 اَنَّ طَائِرَ ٱلسَّمَاءِ يَسْتَظِلُّ فِي اَغْصَانِهَا * وَقَالَ لَهُمْ مَثَلًا اٰخَرَ تُشْبِهُ مَلَكُوتُ ٱلسَّمٰوٰتِ خَمِيرًا
34 اَخَذَتْهُ ٱمْرَاَةٌ وَخَبَاَتْهُ فِي ثَلٰثَةِ اَكْيَالِ دَقِيقٍ فَاَخْمَرَ ٱلْجَمِيعَ * هٰذَا كُلَّهُ قَالَهُ يَسُوعُ لِلْجُمُوعِ
35 بِاَمْثَالٍ وَبِغَيْرِ مَثَلٍ لَمْ يَكُنْ يُكَلِّمُهُمْ * هٰذَا لِيَتِمَّ مَا قِيلَ مِنَ ٱلنَّبِيِّ اَفْحُ فَاهِي بِٱلْاَمْثَالِ
36 وَاَنْطِقُ بِٱلْخَفِيَّاتِ مُنْذُ اِنْشَاءِ ٱلْعَالَمِ * حِينَئِذٍ تَرَكَ ٱلْجُمُوعَ وَجَاءَ اِلَى ٱلْبَيْتِ * فَجَاءَ اِلَيْهِ تَلَامِيذُهُ
37 وَقَالُوا فَسِّرْ لَنَا مَثَلَ زِوَانِ ٱلْحَقْلِ * فَاَجَابَ قَائِلًا ٱلَّذِي زَرَعَ ٱلزَّرْعَ ٱلْجَيِّدَ هُوَ ٱبْنُ ٱلْاِنْسَانِ *
38 * وَٱلْحَقْلُ هُوَ ٱلْعَالَمُ * وَٱلزَّرْعُ ٱلْجَيِّدُ هُمْ بَنُو ٱلْمَلَكُوتِ * وَٱلزِّوَانُ هُمْ بَنُو ٱلشِّرِّيرِ * وَٱلْعَدُوُّ ٱلَّذِي
39 زَرَعَهُمْ هُوَ ٱلشَّيْطَانُ * وَٱلْحَصَادُ هُوَ مُنْتَهَى ٱلدَّهْرِ * وَٱلْحَصَّادُونَ هُمُ ٱلْمَلَائِكَةُ * وَكَمَا اَنَّهُمْ
40 يَجْمَعُونَ ٱلزِّوَانَ اَوَّلًا وَيُحْرَقُ بِٱلنَّارِ هٰكَذَا يَكُونُ فِي مُنْتَهَى هٰذَا ٱلدَّهْرِ * يُرْسِلُ ٱبْنُ ٱلْاِنْسَانِ
41 مَلَائِكَتَهُ فَيَجْمَعُونَ مِنْ مَمْلَكَتِهِ كُلَّ اَهْلِ ٱلشُّكُوكِ وَفَاعِلِي ٱلْاِثْمِ * فَيُلْقُونَهُمْ فِي اَتُونِ
42 ٱلنَّارِ حَيْثُ ٱلْبُكَاءُ وَصَرِيرُ ٱلْاَسْنَانِ * حِينَئِذٍ يُضِيءُ ٱلصِّدِّيقُونَ كَٱلشَّمْسِ فِي مَلَكُوتِ اَبِيهِمْ *
43 مَنْ لَهُ اُذُنَانِ سَامِعَتَانِ فَلْيَسْمَعْ *

Et proposuit eis parabolam aliam, dicens; Assimilatur regnum cœlorum grano sinapis, quod accepit homo, & seminavit in agro suo. 31
Nam ipsum est minimum seminum omnium: Sed quum creverit, fit maximum omnium olerum, & fit arbor, ita ut volucres cœli obumbretur sub ramis ejus. Et dixit eis parabolam aliam; Comparatur regnum cœlorum fermento, quod accepit mulier & abscondit illud in tribus mensuris farinæ: ac fermentatum est totum. 32 33
Hæc omnia dixit Jesus turbis per parabolas: & sine parabola non loquebatur eis: Hoc, ut adimpleretur quod dictum est à propheta; Aperiam os meum in parabolis, & loquar abscondita à creatione mundi. Tunc dereliquit turbam, & venit in domum. Venerunt autem ad eum discipuli ejus, & dixerunt; Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Respondit autem, & dixit; Qui seminavit semen bonum, est filius hominis. Et ager, est mundus: & semen bonum, sunt filii regni: & zizania, sunt filii maligni. Et inimicus qui seminavit eos, est diabolus. Et messis, est finis seculi: & messores, sunt angeli. Et quemadmodum congregant zizaniam prius, & comburunt igni: sic erit in fine hujus seculi. Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de regno ejus omnia scandala, & operantes iniquitatem. Et projicient eos in fornacem ignis, ubi fletus & stridor dentium. Tunc fulgebunt justi veluti sol in regno patris sui. Qui habet aures audientes, audiat. 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ካልእተ : ምሰሌ : ለመጽአ : ሱው : እንዘ : ይብል : ትመሰል : መንግሥተ : ሰማያት :
32 ሕጥተ : ስናፕ : ዘነሠአ : ብእሲ : ወዘርአ : ውስተ : ገራህቱ ፡=፡ ወትንእስ : እምኵ
ሉ : እዝርእት : ወሶበ : ልህቀት : ተዐቢ : እምኵሉ : ለጓሳል : ወትከውን : ዕፀ :
ዐቢይ : እስከ : ሶበ : ለዕዋፈ : ሰማይ : ይመጽሉ : ወይኅድጉ : ውስተ : ለዕጹቂሃ ፡=፡
33 ካልእተ : ምሰሌ : ነገሮሙ : ትመስል : መንግሥተ : ሰማያት : ብሑሊ : ዘነሠአት : ብ
34 እሲት : ወኅብላት : ውስተ : ሖሪጽ : ዘሠለስቱ : መዛልስ : ወብሕሊ : ኵሉ ፡=፡ ዘ
ንተ : ኵሉ : ተናገረ : እግዚእየሱስ : በምሳሌ : ለእለክዛብ :: ወዘእንበለ : ምሰሉስ :
35 ሊተናገሮሙ ፡=፡ ከመ : ይብጸሕ : ቃል : ወይትፈጸመ : ዘተብህለ : በነቢይ : እንዘ :
36 ይብል : እኴሠት : በምሳሌ : ላፈየ : ወእነግር : ኅቡኣተ : ዘለምትኮት ፡=፡ ወእመ
ዝ : ኀደጎ : ለእክዛበ : ውስተ : ቤት : ቦአ : ወቀርቡ : ሊርደኢሁ : እንዘ : ይብልዎ :
37 ፈክር : ለነ : ምሰሌ : ዘክርደድ : ወዘገራህተ ፡=፡ ወለውለኢ : ወይቤ : ዘይዘርእ :
38 ሠናየ : ዘርኣ : ውእቱ : ወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው ፡=፡ ወገራህቱኒ : ዓለመ : ው
እቱ : ወሠናይኒ : ዘርእ : እሉ : እሙንቱ : ውሉደ : መንግሥት : ወክርደድኒ : ውሉ
39 ዱ : ለእኩይ ፡=፡ ወፀራዊኒ : ዘዘርኣ : ዲያብሎስ : ውእቲ : ወመአረርኒ : ሣልቀተ : ዓ
40 ለመ : ውእቱ : ወዐፀድኒ : መለእክት : እሙንቱ ፡=፡ ከመኬ : የለርይዮ : ለክርደድ :
41 ወበእሳት : ያውዕይዎ : ከማሁ : ይከውን : በሣልቀተ : ዓለመ ፡=፡ ይፈኑ : ወልደ : እ
ጓለ : እመ : ሕያው : መላእክቲሁ : ወይለርዩ : ለመንግሥቱ : ኵሉ : ዐላዊያነ : ወ
42 እለ : ይገብሩ : ለበሰ ፡=፡ ወይወደይውሙ : ውስተ : እቶን : እሰት : ወበሂየ : ይከው
43 ን : ብካይ : ወሐቂየ : ስነን ፡=፡ ወለጻሃ : ይበርሁ : ጻድቃን : ከመ : ፀሐይ : በመንግ
ሠተ : ለቡሆሙ : ዘበ : ሰማያት : ዘቦ : እዝነ : ሰሚዕ : ይስማዕ ፡=፡

Aliam parabolam produxit iis, dicens; Simile est regnum cœlorum grano sinapis, quod accepit homo & seminavit in agro suo. Et minimum est omnium seminum: & quum creverit, majus est omnibus herbis, & fit arbor magna, usque dum volucres cœli veniant, & habitent in palmitibus ejus. Aliam parabolam dixit iis; Simile est regnum cœlorum fermento, quod accepit mulier & abscondit in artopta trium tertiariorum, & fermentatum est totum. Hoc totum loquutus est Dominus Jesus in parabolis populis, & sine parabola non alloquebatur eos: ut perveniret verbum & impleretur quod dictum fuit in propheta, dicente; Aperiam in parabolis os meum, & loquar abscondita quæ ab initio. Et dimisso populo, in domum ivit; & accesserunt discipuli ejus, dicentes ei; Expone nobis parabolam carduorum & agri. Et respondit, & dicit; Qui seminat bonum semen, est filius hominis. Et ager ejus mundus est. Et semen bonum, hi sunt filii regni: et cardui sunt filii nequam. Et inimicus qui seminavit, diabolus est: & messis, consummatio mundi est: & messores, angeli sunt. Sicut igitur colligunt carduum, & in igne comburunt eum: ita erit in consummatione mundi. Mittet filius hominis angelos suos, & colligent ex regno suo omnes prævaricatores, & eos qui faciunt iniquitatem: Et projicient eos in fornacem ignis. Et ibi erit fletus & stridor dentium. Et tunc fulgebunt justi sicut sol in regno patris eorum, qui est in cœlis. Qui habet aures audientes, audiat.
31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * وده اینن جهانست * وکشتهٔ نیك فرزندان ملکوت اند * وتلخ دانهٔ فرزندان شوم وشریر *
39 * ودشمن که ان دانهٔ تلخ را انداخت شیطانست * هنکام درویدن † فرجام خلق است *
40 اهل دره فرشتکانند * * که تلخ دانهارا بگزینند ودر اتش بسوزند * درانتهاء عالم اینن
41 چنین بشود * * فرزند بشر فرشتکان خود را بفرستد * وهمه اشفتکیها را زملکتش بچینند *
42 بدان وظلمان را * در تون اتش اندازند * انجا پیدا شود گریستن * ودندانها برهم
43 ساویدن * * انکه صدیقان وراستان در ملکوت پدر ایشان همچو افتاب بتابند * هر که
دو گوش شنونده دارد بشنود

Et ager, hic mundus est; et semen bonum, filii regni sunt: lolium autem, filii improbi et mali sunt. Et inimicus, qui lolium hoc injecit, Satanas est: tempus metendi novissimum creaturarum est; messores Angeli sunt. Et zizania seligunt, et in igne comburunt, in fine mundi hujus sic erit. Filius hominis Angelos suos mittet, et omnes offensiones ex regno suo colligent; cum malis, et iniquis: Quos in fornacem ignis conjicient. Illic orietur fletus et collisio dentium. Tum justi et recti in regno Patris sui sicut sol splendebunt: Quicunque aures audientes habet, audiat.
38 39 40 41 42 43

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Iterum simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro: quem
44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τ ἐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν
inveniens homo abscondit, & præ gaudio illius vadit, & universa quæ habet
εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τ χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει
vendit, & emit agrum illum. Iterum simile est regnum cœlorum
45 πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τ ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τ ἐραγῶν
homini negotiatori, quærenti bonas margaritas: *Qui inveniens unam pretiosam marga-*
46 ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλὰς μαργαρίτας· *rita, abiens* vendidit omnia quæ habuit, & emit eam. Iterum simile
47 εἰπὼν, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Πάλιν ὁμοία
est regnum cœlorum sagenæ *jactæ* in mare, & ex omni
ἐστὶν ἡ βασιλεία τ ἐραγῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τ θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς
genere cogenti. Quam, cùm impleta esset, *producentes* *super* littus,
48 γένους συναγαγούσῃ. Ἣν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τ αἰγιαλὸν,
& sedentes, collegerunt *pulchra* in *receptacula*, *at vitiosa* foràs *ejecerunt*. Sic
49 καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Οὕτως
erit in consummatione sæculi: exibunt angeli, & *segregabunt* malos
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφορίσουσι τοὺς πονηροὺς
de medio justorum: Et *projicient* eos in caminum ignis: ibi erit fletus
50 ἐκ μέσου τ δικαίων, Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τ κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
& *fremitus* dentium. *Dicit illis* Jesus; Intellexistis hæc omnia?
51 καὶ ὁ βρυσμὸς τ ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνήκατε ταῦτα πάντα;
Dicunt ei; *Utique, Domine.* *Is autem dixit* illis; *Propter hoc* omnis Scriba
52 λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς

doctus in *regnum* cœlorum, similis est homini patrifamiliàs, qui
μαθητευθεὶς εἰς τ βασιλείαν τ ἐραγῶν, ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις
— *ejicit* de thesauro suo nova & vetera. Et factum est, cùm
ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά. Καὶ ἐγένετο ὅτε
a consummâsset Jesus parabolas istas, transit indè. Et veniens in
ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. Καὶ ἐλθὼν εἰς
patriam suam docebat eos in *synagogis* eorum, ita ut *obstupescerent*
τ πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι
ipsos, & *dicere*; Undè huic sapientia hæc, & *efficaciutes*? Nónne
αὐτοὺς, καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη, καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐχ
hic est fabri filius; Nónne mater ejus dicitur Maria, & fratres
οὗτός ἐστιν ὁ τ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
ejus, Jacobus, & *Joses*, & Simon, & Judas? Et sorores ejus,
αὐτοῦ, Ἰάκωβος, καὶ Ἰωσῆς, καὶ Σίμων, καὶ Ἰούδας; Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ
nónne omnes apud nos sunt; Undè ergò huic ista omnia? Et scanda-
οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδα-
lizabantur in eo. *At* Jesus dixit eis, Non est propheta *inhonoratus*,
λίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος,
— *non* in patria sua, & in domo sua. Et non fecit ibi
μβ εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ
a *efficacias* multas, propter incredulitatem illorum.
δυνάμεις πολλὰς, διὰ τ ἀπιστίαν αὐτῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 ܕܓܢܒܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܓܢܙܐ ܕܛܡܝܪ ܒܚܩܠܐ ܕܐܬܪ ܓܒܪܐ ܐܫܟܚ ܘܛܡܪ ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܗܘ ܙܠ ܘܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܩܢܐ ܠܗ ܠܗܘ ܚܩܠܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܀

45 ܘܬܘܒ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܬܓܪܐ ܕܒܥܐ ܫܦܝܪ̈ܬܐ ܀ ܕܟܕ ܐܫܟܚ ܚܕ ܛܒ̈ܐ ܙܠ ܘܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܩܢܐ ܠܗ ܀

46 ܘܬܘܒ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܡܟܝܪ̈ܐ ܕܡ̈ܐ ܕܓܪ̈ܝ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ̈ܐ ܀ ܕܟܕ ܐܫܟܚ ܚܕ ܡܪܓܢܝܬܐ ܝܩܪ̈ܬܐ ܙܠ ܘܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܙܒܢ ܠܗ ܠܗܘ ܡܪܓܢܝܬܐ ܀

47 ܘܬܘܒ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܡܓܪ̈ܬܐ ܕܐܬܪ̈ܡܝ ܒܝܡܐ ܘܡܢ ܟܠ ܓܢܣ ܟܢܫ ܀ ܕܟܕ ܐܫܠܝ ܠܗ ܘܓܒܝ ܠܗ ܘܓܒܝ ܠܗ ܘܡܢ ܚܕ ܓܢܣ ܀

48 ܠܚܘܦܐ ܕܝܡܐ ܘܝܬܒ ܘܓܒܝ ܠܗ ܘܓܒܝ ܠܗ ܘܡܢ ܚܕ ܓܢܣ ܀ ܕܟܕ ܡܠܝ ܗܘ ܐܝܟ ܓܢܙܐ ܕܛܡܝܪ ܒܚܩܠܐ ܕܐܬܪ ܓܒܪܐ ܐܫܟܚ ܘܛܡܪ ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܗܘ ܙܠ ܘܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܩܢܐ ܠܗ ܠܗܘ ܚܩܠܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܀

49 ܘܬܘܒ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܓܢܙܐ ܕܛܡܝܪ ܒܚܩܠܐ ܕܐܬܪ ܓܒܪܐ ܐܫܟܚ ܘܛܡܪ ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܗܘ ܙܠ ܘܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܩܢܐ ܠܗ ܠܗܘ ܚܩܠܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܀

50 ܘܬܘܒ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܓܢܙܐ ܕܛܡܝܪ ܒܚܩܠܐ ܕܐܬܪ ܓܒܪܐ ܐܫܟܚ ܘܛܡܪ ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܗܘ ܙܠ ܘܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܩܢܐ ܠܗ ܠܗܘ ܚܩܠܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܀

51 ܘܬܘܒ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܓܢܙܐ ܕܛܡܝܪ ܒܚܩܠܐ ܕܐܬܪ ܓܒܪܐ ܐܫܟܚ ܘܛܡܪ ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܗܘ ܙܠ ܘܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܩܢܐ ܠܗ ܠܗܘ ܚܩܠܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܀

52 ܘܬܘܒ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܓܢܙܐ ܕܛܡܝܪ ܒܚܩܠܐ ܕܐܬܪ ܓܒܪܐ ܐܫܟܚ ܘܛܡܪ ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܗܘ ܙܠ ܘܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܩܢܐ ܠܗ ܠܗܘ ܚܩܠܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܀

53 ܘܗܘܐ ܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܡܬܠ ܗܠܝܢ ܐ̈ܢ̈ܫ̈ܐ ܀ ܘܐܙܠ ܡܢ ܬܡܢ ܀

54 ܘܐܬܐ ܠܐܬܪ ܡܘܠܕܗ ܘܗܘܐ ܡܠܦ ܠܗܘܢ ܒܒ̈ܝܬ ܟ̈ܢ̈ܫ̈ܬ̈ܗܘܢ ܘܡܬܕܡ̈ܪ̈ܝܢ ܗܘ ܐ̈ܢ̈ܫ̈ܐ ܘܐܡ̈ܪ̈ܝܢ ܀

55 ܗܠܐ ܗܕܐ ܒܪ ܢܓܪܐ ܗܘ ܐܠܐ ܐܡܗ ܩܪ̈ܝܐ ܡܪܝܡ ܘܐ̈ܚ̈ܘܗܝ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܣܝ ܘܫܡܥܘܢ ܘܝܗܘܕܐ ܀

56 ܘܐ̈ܚ̈ܘܬܗ ܟ̈ܠ̈ܗܝܢ ܗܠܐ ܥܡܢ ܐܝܟ ܗܠܐ ܗܕܐ ܟ̈ܠ ܗܠܝܢ ܀

57 ܘܐܬܟܫܠ ܒܗ ܀ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܠܐ ܡܬܝܩܪ ܐܠܐ ܒܐܬܪ ܘܒܒ̈ܝܬ ܡܘܠܕܗ ܀

58 ܘܠܐ ܥܒܕ ܬܡܢ ܚܝ̈ܠ̈ܐ ܣܓ̈ܝ̈ܐ ܒܓܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ܀

44 Rursus simile est regnum cœlorum thesauro, qui absconditus est in agro, quem inveniens vir abdidit, & præ gaudio suo abiit, vendidit quæcunque habebat, & emit agrum illum. 45 Rursus simile est regnum cœlorum viro negotiatori, qui quærebat margaritas optimas. 46 Quum autem invenisset margaritam unam gravissimi pretii, abiit, vendidit quæcunque habebat, ac comparavit eam. 47 Rursus simile est regnum cœlorum sagenæ lapsæ in mare, & ex omni genere cogenti. 48 Quam, quum esset impleta, subduxerunt ad litora maris, & sedentes selegerunt: & bonos projecerunt in vasa, malos autem abjecerunt foràs. 49 Sic erit in consummatione mundi. Egredientur angeli, & secernent flagitiosos è justis. 50 Et projicient eos in fornacem ignis: illic erit fletus & stridor dentium. 51 Ait illis Jesus; Intellexistis hæc omnia? dicunt ei; Etiam, Domine noster. Ait illis, propterea omnis scriba qui se discipulum præbet regno cœlorum, similis est viro patri familiàs, qui depromit è thesauris suis nova & vetera.

Ad vesperam amputationis capitis Johannis. 33.

53 Et factum est quum absolvisset Jesus parabolas istas, ut discesserit illinc: 54 Et venerit in urbem suam, docerétque eos in synagogis eorum, ita ut obstupescerent, dicerentque; Unde huic sapientia ista & virtutes? 55 Nónne iste est filius lignarii? Nónne mater ejus vocatur Maria, & fratres ejus Jacob, & Joses, & Simon, & Juda? 56 Et sorores ejus omnes, nónne ecce apud nos sunt? unde huic ipsi ista omnia? 57 Et offendebantur in eo. Ipse verò Jesus ait illis, Non est propheta contumeliis affectus, nisi in urbe sua & domo suâ. 58 Neque edidit illic virtutes multas propter incredulitatem eorum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 هفتاد هفت مثل کنج *باز مانندست ملکوت آسمان بکنجي که در ده پنهان

کرده شد مردي اورا یافت وپوشانید واز شادماني † برفت هر چه داشت فروخت * وآن دیه را

45 خرید هفتاد هشت مثل دانه مروارید * باز ملکوت آسمان مانندست بمردي

46 بازرکان * که مرواریدهاء نیك یے جست * ودانه مروارید قیمتي کران بها یافت هرچه

47 داشت همه را فروخت وآنرا خرید هفتاد نه مثل دام وماهي *باز ملکوت

48 آسمان مانندست † بدام ماهي * که در دریا اندازند * واز هر جنسي چمندکان دریا در دام * پر

شدند * دام را بر لب دریا کشیدند * ونشستند بر گزیدند * هرچه نیك بود قبول کردند *

49 وبر داشتند * وانج بد وشوم بود بیرون بینداختند * در انتها عالم این چنین بشود *

50 فرشتکان بدر آیند * مردم دغل وناراست † را از صدیقان جدا کنند * وایشانرا در تون

آتش جاوید بیندازند * انجا باشد گریستن ودندان برهم ساویدن *

51 هشتاد مثل نویسنده *بعد ازان عیسي

بدیشان گفت * این همه در یافتید * جواب دادند که آري * اي خداوند ما *

LXXVII. Parabola thesauri.

Rursus simile est regnum cœlorum 44 *thesauro, qui in agro occultatus erat, quem invenit homo & celavit; & præ gaudio abiens quicquid habuit vendidit, & illum agrum comparavit.*

LXXVIII. Parabola unionis.

Rursus regnum cœlorum simile est 45 *homini mercatori, qui margaritas bonas quæsivit. Et* quum *unionem* 46 *pretiosissimam invenit, quicquid habuit universum vendidit, & illam emit.*

LXXIX. Parabola retis & piscium.

Rursus regnum cœlorum simile est 47 *reti piscatorio, quod in mare projecerunt, & ex omni genere animalium maris in rete* coactorum *Impletum* 48 *rete in littus maris subduxerunt: & sedentes delegerunt; quicquid bonum erat acceptum retinuerunt, quod verò malum, & nequam erat abjecerunt foras. In extremo mundi ita erit: Angeli prodibunt, & homines pravos & iniquos à justis secernent. Et illos in fornacem ignis* 49 *sempiterni conjicient: illic erit fletus et dentium collisio.*

LXXX. Parabola de Scriba.

Posteà Jesus illis dixit, Hæc 51 *omnia intellexistis? Respondérunt, Etiam Domine noster.*

Versio VULGTA LATINA.

44 Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro; quem qui invênit homo,
abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa quæ habet, & emit agrum
45 illum. Iterùm simile est regnum cœlorum homini negotiatori, quærenti bonas
46 margaritas. Inventâ autem unâ pretiosâ margaritâ, abiit, & vendidit omnia quæ
47 habuit, & emit eam. Iterùm simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mare, &
48 ex omni genere piscium congreganti. Quam, cùm impleta esset, educentes, & se-
49 cus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foràs miserunt. Sic erit
50 in consummatione seculi: exibunt angeli, & separabunt malos de medio justorum,
51 Et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, & stridor dentium. Intellexistis
52 hæc omnia? dicunt ei; Etiam. Ait illis; Ideò omnis scriba doctus in regno cœlorum, similis est homini patri familiâs, qui profert de thesauro suo nova & ve-
tera. Et factum est, cùm consummâsset Jesus parabolas istas, transiit indè. 53
Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur, & 54
dicerent; Undè huic sapientia hæc, & virtutes? Nónne hic est fabri filius? Nón- 55
ne mater ejus dicitur Maria; & fratres ejus, Jacobus, & Joseph, & Simon, & Judas?
Et sorores ejus, nónne omnes apud nos sunt? Undè ergò huic omnia ista? 56
Et scandalizabantur in eo. Jesus autem dixit eis; Non est propheta sine honore, nisi 57
in patria sua, & in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas, propter increduli- 58
tatem illorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الاربعون *

44 وشبه ملكوت السموات كنزا مخفيا في حقل وجده انسان
45 فخباه ومن فرحه مضى فباع كل شي له واشتري ذلك الحقل * وايضا شبه ملكوت السموات
46 انسانا تاجرا يطلب الجوهر الحسن * فوجد دن كثيره الثمن فمضى وباع كل شي له واشتراها *
47 * وايضا شبه ملكوت السموات شبكة القيت في البحر مجمعت من كل جنس * فلما امتلات
48 اطلعوها الى الشاطي وجلسوا * مجمعوا الخيار في الاوعية والاشرار رموا بهم خارجا * هكذي
49 يكون في انقضاء هذا الزمان تخرج الملايكة ويفرزون الاشرار من وسط الاخيار * ويلقونهم
50 في اتون النار هناك يكون البكاء وصرير الاسنان * ثم قال لهم يسوع افهمتم هذا كله قالوا
51 له نعم يا رب * [] من اجل هذا كل كاتب يتلمذ لملكوت السموات يشبه انسانا رب بيت * يخرج
52 من كنزه جددا وقدماء * الفصل الحادي والاربعون *
53 ولما اكمل يسوع هذه الامثال انتقل من هناك * وجاء الى مدينته * وكان يعلم في مجامعهم حتى انهم بهتوا *
54 وقالوا من اين له هذه الحكمة والقوي * اليس هذا هو ابن النجار * او ليس امه مريم * واخوته
55 يعقوب ويوسا وسمعان ويهودا * اليس اخواته كلهن عندنا * فمن اين له هذا كله * وكانوا يسكون
56 57 فيه * فقال لهم يسوع لا يهان نبي الا في مدينته وبيته * ولم يصنع هناك قوات كثيرة من
58 اجل قلة ايمانهم *

Sectio quadragesima.

Et assimilatur regnum cœlorum thesauro abscondito in agro: quem invenit homo, 44
& abscondit ipsum, & præ gaudio suo abiit, vendidit omnia qua habebat, & emit illum agrum. Et iterum assimilatur 45
regnum cœlorum homini negotiatori, qui quærit gemmam pretiosam. Invenit au- 46
tem margaritam multi pretii, quare abiit, & vendidit quiquid habebat, & emit eam. Et iterum assimilatur regnum 47
cœlorum reti quod jactum est in mare, & congregavit ex omni genere: Cum- 48
que impletum esset, eduxerunt illud ad litus, & sederunt, & collegerunt bonos in vasis suis, & malos projecerunt foras. Sic erit in fine hujus temporis; 49
exibunt angeli, & segregabunt malos de medio justorum. Et projicient eos in 50
fornacem ignis: ibi erit fletus, & stridor dentium. Deinde dixit eis, Intel- 51
lexistis hæc omnia? Dixerunt, Ita domine. Dixitque eis, Ideò omnis scriba 52
qui discipulus fit regno cœlorum, assimilatur homini patri familiâs, qui educit de thesauro suo nova & vetera.

Sectio quadragesima prima.

Et cùm consummâsset Jesus istas parabolas, recessit inde. Et venit in civita- 53 54
tem suam, & docebat in synagogis eorum, ita ut ipsi obstupescerent, & dicerent; Unde ei hæc sapientia & virtutes? Nónne hic est filius lignarii? Aut 55
nónne mater ejus est Maria? & fratres ejus Jacob, & Joses, & Simon, & Judas? Nónne sorores ejus omnes sunt a- 56
pud nos? Unde ergò ei hæc omnia? Et 57
scandalizabantur in eo. Ait illis Jesus; Non despicitur propheta nisi in civitate sua & in domo sua. Et non o- 58
peratus est ibi virtutes multas propter penuriam fidei eorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ትመስል ፡ መንግሠት ፡ ሰማያት ፡ መድፍነ ፡ ዘገበ ፡ ዘሳቡኦ ፡ ውስተ ፡ ገራህት ፡ ወረኪቦ ፡
ብእሲ ፡ ሓብእ ፡ ወእመፍሠሐሁ ፡ ሖደ ፡ ወኵሎ ፡ ዘቦ ፡ ሂጠ ፡ ወተሣየጠ ፡ ውእተ ፡ ገራህ
45 ተ፡፡=፡ ካዕበ ፡ ትመስል ፡ መንግሠት ፡ ሰማያት ፡ ብእሴ ፡ ሠያጤ ፡ ዘይኀሥሥ ፡ ባሕርየ ፡
46 ሠናየ ፡=፡ ወረኪቦ ፡ ለሐደ ፡ እንተ ፡ ብዙኅ ፡ ሂጠ ፡ ሖረ ፡ ወሣጡ ፡ ኵሎ ፡ ዘቦ ፡ ወተሣ
47 የጠ ፡፡=፡ ካዕበ ፡ ትመስል ፡ መንግሠት ፡ ሰማያት ፡ ገሬፌ ፡ እንተ ፡ ተወድየት ፡ ውስተ ፡ ባ
48 ሕር ፡ ወእመኵሉ ፡ ዘመደ ፡ ዓሣ ፡ ለሰተጋብእ ፡=፡ እንተ ፡ ምሉእ ፡ ለዕረጥ ፡ ውስተ ፡ ሐ
ይቅ ፡ ወነቢርሙ ፡ ለረዩ ፡ ሠናይቶ ፡፡ ውስተ ፡ ዕደይ ፡ ወእኩዮሰ ፡ ገደፍሙ ፡ ለፍኣ ፡፡=፡
49 ከማሁ ፡ ይከውን ፡ በሳልቁተ ፡ ዓለም ፡ ይወፅሉ ፡ መለእክት ፡ ወይፈልጡ ፡ ፀዋጋነ ፡ እ
50 መለክሙ ፡ ለጻድቃን ፡=፡ ወይወደይሙ ፡ ውስተ ፡ እቶን ፡ እሳት ፡ ኀበ ፡ ብካይ ፡ ወሐ
51 ቂየ ፡ እነኑ ፡=፡ ለበወክሙሁ ፡ እንከ ፡ ዘኑተ ፡ ኵሉ ፡ ወይቤልዎ ፡ እወ ፡ እግዚእ ፡=፡
52 ወይቤሎሙ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ጽሑፍ ፡ ዘይፀመድ ፡ ለመንግሠተ ፡ ሰማያት ፡ ይመስ
53 ል ፡ ብእሴ ፡ በዓለ ፡ ቤት ፡ ዘያወፅእ ፡ እመዝገቡ ፡ ሐዲሰ ፡ ወብሉየ ፡፡=፡ ወፈጸሞ ፡ እግዚ
54 እሊየሱስ ፡ ዘንተ ፡ መሰሌ ፡ ተንሥእ ፡ እመዛየ ፡=፡ ወሖረ ፡ ሀገሮ ፡ ወጣሄሮሙ ፡ በምኵ
ራቦሙ ፡ እስእ ፡ ሶበ ፡ ይደመሙ ፡ ወይብሉ ፡ እመአይተ ፡ ለዝንቱ ፡ ጥበብ ፡ ወ
55 ኀይል ፡=፡ ላኮሁ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ወልዲ ፡ ለጸረቢ ፡ ላኮሁ ፡ እሙ ፡ ስማ ፡ ማርያ
56 ም ፡ ወእኀዊሁ ፡ ያዕቆብ ፡ ወይስወ ፡ ወሰምዖን ፡ ወይሁደ ፡=፡ ወእኀቲሁ ፡ ኵሎን ፡ ኀ
57 ቤነ ፡ ሃለዋ ፡ እመአይቴ ፡ እንከ ፡ ለዝ ፡ ዝኵሉ ፡=፡ ወያንጐረጕሩ ፡ በእንቲአሁ ፡፡
ወይቤሎሙ ፡ እግዚእሊየሱስ ፡ ኢልቦ ፡ ነቢይ ፡ በኀበ ፡ ሊይከብር ፡ ዘእንበለ ፡ በሃገ
58 ሩ ፡ ወበቤቱ ፡፡=፡ ወሊገብረ ፡ በዛሃ ፡ ኀይለ ፡ ብዙኅ ፡ በእንተ ፡ ሊለሚኖቶሙ ፡፡=፡

Simile est regnum cœlorum occultato thesauro, abscondito in agro: & inveniens 44
eum homo abscondit eum, & è gaudio ejus vadit, & omne quòd habet vendit, & emit istum agrũ. Iterum simile est regnum cœlorum homini mercatori, qui quærit 45
margaritam bonam: Et inveniens unam quæ magni fuit pretii, abiit, & ven- 46
didit omne quod habuit, & emit eam. Iterum simile est regnum cœlorum reti 47
quod ejicitur in mare, & ex omni genere, piscem congregavit. Quod cùm im- 48
pletum effet, eduxerunt in litus, & sedentes illi, collegerunt bonos in vasa, & malos ejiciebant foras. Sic erit in consummatione mundi: exibunt angeli, 49
& separabunt malos è medio justorum: Et projicient eos in fornacem ignis: 50
ubi fletus & stridor dentium. Intelligitisne igitur hæc omnia? & dicunt 51
ei, Etiam Domine. Et dicit iis; Propter hoc omnis scriba qui operam dat regno 52
cœlorum, similis est homini domino domûs, qui profert è thesauro suo nova & vetera. Et quum consummâsset Jesus hanc parabolam, migravit indé. Et 53
abiit in civitatem suam; & docuit eos in synagogis eorum, usque dum mira- 54
rentur, & dicerent; Unde huic hæc omnia scientia & virtus? Nónne 55
hic est filius fabri: nónne matris ejus nomen est Maria, & fratres ejus Ja-
cob, & Jesu, & Simon, & Jehudas? Et sorores ejus omnes, nónne apud 56
nos sunt? Unde igitur huic hæc omnia? Et murmurabant contra eum. Et 57
dicit iis Dominus Jesus; Non est propheta ubi non honoratur, nisi in civitate
sua, & in domo sua. Et non fecit ibi virtutem multam, propter infidelita- 58
tem eorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

52 * بديشان كفت براي اين مي كويم * كه هر نويسنده كه براي ملكوت آسمان شاكرد
شود * مانند ست بمردي كدخداي كه از ذخيره خود بدر اورد † نوها وكهنها *
53 هشتاد يك تعليم دادن مسيح در ناصره * چون عيسي اين مثلها را تمام كرد
54 [از انجا رفت] * در شهر خود آمد ودر انجمنهاء ايشان تعليم مي داد انچنانك كه در تعجب
55 مي شدند ومي كفتند اين از كجا دارد حكمت ونيرومندي * نه اينست پسر درودكر نه
56 مادرش مريم خوانده شود وبرادرانش يعقوب ويوسا وشمعون ويهودا * وخواهران همكنان † پيش ما
57 هستند * اين سخن از كجا دارد * ودر عقب او بيهوده مي كفتند * عيسي بديشان كفت پيغمبر
58 نيست نكوهيده الا بشهر خود ودر خانه خود * بسيار معجزات انجا نكرد براي انك ايمان نداشتند

Illis dixit, Idcirco dico, quod om- 52
nis Scriba qui regno cœlorum ido-
neus discipulus fuerit, similis est viro œconomo, qui ex thesauro suo
profert nova et vetera.

LXXXI. Docet Christus in Nazreh.

Cùm Jesus has parabolas absolvis- 53
set, illinc discessit. Cumque in 54
civitatem suam venisset, in synago-
gis eorum docuit, adeò ut admira-
tione caperentur, et dicerent; Unde
habet iste sapientiam et virtutem?
Nónne hic est filius fabri? nónne 55
mater ejus Maria vocatur, et fra-
tres ejus Jacobus, et Joses, et Si-
meon, et Jehuda? Et sorores ejus 56
omnes apud nos sunt: hinc sermo-
nem unde habet? Insuper de eo 57
futilia dixerunt. Jesus illis dixit;
Propheta non est contemptus nisi
in civitate sua et in domo sua.
Neque multa miracula illic fecit 58
propterea quòd fidem non haberent.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΒΦ. ΚΕ'. Κς'.

CAP. XIV. ιδ'.

ΚΕ
1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ
ρμγ
2 καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη
β
ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ
ρμδ
3 Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν, καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ
β
4 Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ
5 ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι,
ρμε
6 ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. Γενεσίων δὲ
ς
ἀγομένων τοῦ Ἡρῴδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ
7 ἤρεσε τῷ Ἡρῴδῃ. Ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν
8 αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησὶν,
9 ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς·
Κς
διὰ δὲ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, ἐκέλευσε δοθῆναι. Καὶ πέμψας
10
ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ
11
πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ
12
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό· καὶ
ρμς
ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν
13
γ
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι,
ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε
14
πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώστους
Κς
αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
15
α
λέγοντες, Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον
τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. Ὁ δὲ
16
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

propter verò juramenta, & simul accumbentes, jussit dari. Et mittens decapitavit Joannem in custodia. Et allatum est caput ejus in disco, & datum est puellæ: & attulit matri suæ. Et accedentes discipuli ejus, tulerunt corpus, & sepelierunt illud: & venientes nuntiaverunt Jesu. Et audiens Jesus, secessit indè in navicula in desertum locum privatim. & audientes turbæ, secutæ sunt eum pedibus de civitatibus. Et exiens Jesus vidit multam turbam, & visceribus affectus est erga eos, & curavit ægrotos eorum. Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes; Solitarius est locus, & hora jam præteriit: absolve turbas, ut abeuntes in vicos, mercentur sibi escas. At Jesus dixit eis; Non usum habent abire: date illis vos manducare.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XIV.

1 In illo verò tempore audivit Herodes Tetrarcha famam Jesu. Et dixit servis suis, Iste
2 est Johannes Baptista, ipse surrexit è monumento, propterea virtutes operantur per
3 eum. Ipse autem Herodes prehenderat Johannem, vinctumque conjecerat in carcerem, propter Herodiadem uxorem Philippi
4 fratris sui. Dicebat enim ei Johannes; Non licet eam esse tibi uxorem. Et volebat eum
5 interficere, sed timebat à populo, quippe qui
6 ut prophetâ habebant eum. Quum autè agerentur natalitia Herodis, saltavit filia Herodiadis coram accumbentibus, & placuit Herodi. Propterea jurejurando juravit ei, se
7 daturum ei quicquid petiisset. Ipsa verò pro-
8 pterea quòd edocta fuerat à matre sua, dixit; Da mihi hîc in paropside caput Johannis Baptistæ. Et ægrè tulit rex: sed propter
9 jusjurandum & accumbentes, præcepit ei
10 dari. Misitque qui amputaret caput Johan-
11 nis Baptistæ in carcere. Et allatum est caput ejus in paropside, & datum est puellæ, attulitque illud matri suæ. Et accedentes discipuli ejus, sustulerunt cadaver ejus, ac sepelierunt; & venientes renuntiârunt Jesu. Jesus
13 verò quum hoc audîsset, discessit illinc naviculâ in locum desertum ipse solus: quod quum audîssent cœtus, abierunt post eum per
14 aridam ab urbibus. Et egressus Jesus vidit turbas multas, & misertus est earum, ac sanavit infirmos earum.

Oblationi quotidianæ.

15 Quum autem esset vespera, accesserunt ad eum discipuli ejus, & dixerunt ei; Locus est desertus, & tempus præteriit: dimitte cœtus hominum; ut adeant villas, emantque sibi
16 cibum. Ipse verò dixit eis, Non opus est illos abire; vos date illis ad comedendum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

LXXXII. Cædes Johannis filii Zachariæ.

CAP. XIV.

1 هشتاد دو كشته شدن يحيي بن زكريا * ودر ان روزكار هيروديس ان باسقاف
ربع مملكت خبرهاء عيسي را شنيد * وبندكان خود كفت اينست يحيي شورنده * كه از
3 ميان مردكان برخاست براي ان نيرومنديها درو پيدا مي شود * پيش ازين هيروديس يحيي را
4 كرفته بود ودر زندان انداخته * براي هيروديا زن فيلبوس * برادر هيروديس * سبب انك
5 يحيي بدو مي كفت * كه روا نيست زن تو باشد * وهيروديس مي خواست كه يحيي را بكشد *
6 ليكن از عوام مي ترسيد * براي انك همچو پيغمبر اورا قبول كرده بودند * در روز
7 8 رابيدن هيروديس هيروديا در مجلس شادي * برابر هيروديس رقص كرد هيروديس را عظيم
خوش آمد * با دختر سوكندها خورد كه هرچه ازو بخواهد بدهد * دختر سر يحيي را
9 در طبقي نهاده ازو خواست * براي انك مادر بدختر اموزانيده بود * ملك را سخت ناخوش
آمد * الا براي سوكند كه در محفل برابر جماعت خورده بود * فرمود كه بدو داده شود *
10 11 وفرستاد سر يحيي را بزندان بريدن داد * ودر طبقي نهاده پيش دختر اورده شد * ودختر سر را

CAP. XIV.

ET in illo tempore Herodes præ- 1
fectus quartæ partis regni rumores
de Jesu audivit. Et servis suis 2
dixit, Hic est Johannes Baptista,
qui ex mortuis surrexit: ideò
virtutes in eo exeruntur. Nam 3
antehac Herodes Johannem prehen-
derat, & in carcerem conjecerat ob
Herodiadem, uxorem Philippi fra-
tris Herodis. Causâ ed quòd Jo- 4
hannes illi dicebat, Minimè licet
eam uxorem tibi esse. Herodes 5
itaque voluerat Johannem inter-
fecisse, sed à populo metuebat; quia
veluti prophetam eum acceperant.
Die autem natalitio Herodis, He- 6
rodias in consessu festivo coram
Herode saltavit, & Herodi magno-
pere placuit. Puellæ igitur jure- 7
jurando se obstrinxit, quicquid ab
illo peteret daturum. Puella caput 8
Johannis patinæ impositum ab eo
petiit: propterea quòd mater sua pu-
ellam docuerat. Regi hoc vehemen- 9
ter displicuit; sed propter jusju-
randum, quod in consessu coram
multitudine juraverat, jussit ut ei
daretur. Mittens itaque, caput Jo- 10
hannis in carcere præcidere man-
datum dedit: Et patinæ impositũ ad 11
puellã allatũ est, puella autẽ caput

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XIV.

1 In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Jesu : Et ait pueris suis ; Hic
2 est Joannes Baptista : ipse surrexit à mortuis , & ideò virtutes operantur in eo.
3 Herodes enim tenuit Joannem , & alligavit eum : & posuit in carcerem propter
4 Herodiadem uxorem fratris sui. Dicebat enim illi Joannes ; Non licet tibi habe-
5 re eam. Et volens illum occidere , timuit populum : quia sicut prophetam eum
6 habebant. Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio,& placu-
7 it Herodi. Undè cum juramento pollicitus est ei dare quodcunque postulâsset ab
8 eo. At illa præmonita à matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Joannis
9 Baptistæ. Et contristatus est rex : propter juramentum autem, & eos qui pariter
recumbebant , jussit dari. Misitque & decollavit Joannem in carcere. Et alla- 10 11
tum est caput ejus in disco , & datum est puellæ, & attulit matri suæ. Et acce- 12
dentes discipuli ejus , tulerunt corpus ejus , & sepelierunt illud : & venientes
nuntiaverunt Jesu. Quod cùm audisset Jesus , secessit indè in navicula , in lo- 13
cum desertum seorsùm : & cùm audissent turbæ , secutæ sunt eum pedestres de
civitatibus. Et exiens vidit turbam multam , & misertus est eis , & curavit lan- 14
guidos eorum. Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli ejus , dicentes ; 15
Desertus est locus , & hora jam præteriit : dimitte turbas , ut euntes in castella,
emant sibi escas. Jesus autem dixit eis ; Non habent necesse ire : date illis vos 16
manducare.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sectio quadragesima secunda.

CAP. XIV.

1 * الفصل الثاني والاربعون * وفي ذلك الزمان سمع هيرودس رييس الربع خبر يسوع
2 * فقال لغلمانه هذا هو يوحنا المعمداني وهو قام من الاموات فمن اجل هذا القوات تعمل به
3 * وكان هيرودس قد امسك يوحنا وشده وجعله في السجن من اجل هيرودية امراة فيلبس
4 5 اخيه * لان يوحنا كان يقول له ما يحل لك ان تاخذها * وكان يريد قتله فخاف الجمع لانه كان
6 عندهم مثل نبي * ولما كان يوم مولد هيرودس فرقصت ابنه هيرودية في الوسط فاعجبت
7 8 هيرودس * فلهذا اقسم مقرا ان يعطيها ما تطلبه * وهي لان امها كانت علمتها فقالت اعطني
9 راس يوحنا المعمداني في طبق * فحزن الملك * ومن اجل اليمين والمتكيين معه امر ان تعطي
10 * وارسل واحد راس يوحنا في السجن * وجاوا بالراس في طبق * ودفعوه الى الصبية فاعطته لامها
11 12 * وجاء تلاميذه واخذوا الجثه فدفنوها . ثم اتوا واخبروا يسوع * فلما سمع يسوع مضى من
13 هناك في سفينة الى البرية منفردا * وسمع الجمع وتبعه ماشيين من المدن * فلما خرج ابصر جمعا
14 15 كثيرا فتحنن عليهم وابراء اعلاهم * الفصل الثالث والاربعون * ولما كان المساء
جاء تلاميذه وقالوا ان المكان قفر والساعه قد جازت * اطلق الجمع ليذهبوا الى القرى فيبتاعوا
16 لهم طعاما * فقال لهم يسوع لا حاجة لذهابهم اعطوهم انتم ما ياكلون *

Et in illo tempore audivit Herodes princeps quartæ partis, famam Jesu : 1
Et dixit pueris suis , Hic est Johannes Baptista : & ipse surrexit à mortuis,& propterea virtutes operantur in eo. Herodes autem jam comprehenderat Johannem, & ligaverat eum : Et posuerat in carcerem propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui. Quoniam Johannes dicebat ei ; Non licet tibi ducere eam. Et intendebat necem illius , sed timuit turbam : quia erat apud eos veluti propheta. Quum autem fuisset dies 6
natalis Herodis, saltavit filia Herodiadis in medio ; & placuit Herodi. Et propterea juravit affirmans se daturum ei quidquid peteret. Ipsa ergò, quia mater ejus edocuerat eam, dixit ; Da mihi caput Johannis Baptistæ in disco. Et contristatus est rex. At propter juramentum & accumbentes cùm eo,præcepit dari illi. Et misit,& amputavit caput Johannis in carcere. Et attulerunt caput in disco,& porrexerunt illud puellæ,quæ dedit illud matri suæ. Et venerunt discipuli ejus & acceperunt cadaver , & sepelierunt illud : Deindè venerunt & nuntiaverunt Jesu. Cùm autem audisset Jesus, secessit indè in naviculam in desertum seorsùm. Et audivit turba, & secuti sunt eum gradientes pedestri itinere de civitatibus. Cùm autem exisset, vidit turbam magnam,et misertus est super eos,et sanavit infirmos eorum.

Sectio quadragesima tertia.

Et cùm serò factum esset, venerunt discipuli ejus,et dixerunt ; Sanè locus est desertus , et hora jam pertransiit : dimitte turbam ut eant in castella , et emant sibi cibum. Dixit eis Jesus ; Non est necessitas discessûs eorum : date eis vos quod manducent.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ከእንተ : ዮሐንስ : ወሄሮድስ :

1 10 በወንቱ ፡መዋዕል : ሰምዐ : ሄርድሰ : ንጉሠ : ድምፀ : ነገር : ለእግዚእኪየሱስ::
2 ወይቤ : ለእግብርቲሁ : ዝውእቱ : ዮሐንስ : መጥምቅ : ውእቱ : ዝነቱ : ውእቱ: ተንሥአ :
3 እሙዋታን : ወበእንተ : ዝነቱ : ኃይል : ይትገበር : ቦቱ::ፈ እሰመ : ውእቱ : ሄሮድስ : ለ
4 ኃዘ : ለዮሐንስ : ወሞቅሖ ፡በቤተ : ሞቅሕ : በእንተ : ሄሮድያደ : በእሲተ : ፊልጶስ : እኁ
5 ሁ::ፈ እስመ : ይቤሎ : ዮሐንስ : ሎቱ :: ሊይከውነከ : ታውስባ : ለከ::ፈ ወእንዘ : ይ
6 ፈቅድ : ይቅትሎ : ይፈርህ : ለሕዛበ : እስመ : ከመ : ነቢይ : ይዜለይሞ : ለዮሐንስ::ፈ
7 ወዕለተ : ልደቱ : ከዊኖ : ለሄሮድስ : ዘፈነት : ወለታ : ለሄሮድያደ : በማእከሎ : ወአደመ
8 ቶ : ለሄሮድስ::ፈ ወመሐለ : ላቲ : ከመ : የሀባ : ዘሰአለቶ::ፈ ወለቅደመት : ለእሞር :
9 በኀበ : እማ : ወትቤሎ : ሃበኒኬ ፡ይእዜ : በገዞ : በጸሕል : ርእሶ : ለዮሐንስ : መጥምቅ::ፈ
10 ወተኀዘ : ንጉሠ : በእንተ : መሐላሁ : ወበእንተ : እለ : ይረፍቁ : ለዘዘ : ይሄብዎ::ፈ ወፈነ
11 ወ : ይምትረ : ርእሶ : ለዮሐንስ: መጥምቅ: በወስተ: ሞቅሕ::ፈ [ወአመጽሉ]: ርእሶ: በጸ
12 ሕል : ወወሃብዎ: ወወሰደት : ለእማ::ፈ ወመጽሉ : ለርደሊሁ : ወነሥሉ : በድኖ : ወቀበር
ው : ወመጺሉ : ዜነውዎ : ለእግዚእኪየሱስ::ፈ

በእንተ : ጎምስ : ሓብስት:

13 ወሰሚዖ : እግዚኪየሱስ : ተግሕሠ : እመህየ : በሐመር : ወስተ : ገደመ : እንተ : ባሕቲ
14 ቱ : ወሰሚዖሙ : ለሕዛብ : ተለውዎ: በእግር: እመበሐወርት:ፈ ወወፂሶ:ርእየ : ብዙኅ :
15 ለሕዛብ:: ወመሕርሙ : ወለሕየወ : ድወያኒሆሙ:ፈ ወመሴተ : ከዊኖ : ቀርቡ : እር ደሊ
ሁ : እንዘ : ይብሉ : ገደመ : ውእቱ : ብሕሮ :ወሰዓተኒ : ኃለፈ:ጊዜሁ : ናሁ : ፍተሑሙ : ለ
16 ለሕዛብ : ከመ : ይሖሩ: ወስተ: ለሃጥር:ወይሰየጡ : ለርእሶሙ : መብልዐ:ፈ ወይቤሎሙ:
ለኦ : መፍትው : ይሖሩ : ሀብዉሙ : እንትሙ : ዘይበልዑ:ፈ

De Johanne & Herode.

CAP. XIV.

In illo tempore audivit rex Herodes sonitum sermonis Domini Jesu : Et 1
dixit servis suis ; Est Johannes Baptista : ille hic est , excitatus fuit è mortuis,& propter hunc virtus operatur in eo. Quia ipse Herodes prehenderat Johannem, & vinxerat eum in domo vinculi, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui. Quoniam dicebat ei Johannes;Non licet copulare eam tibi : 4
Et volens illum occidere,timebat populum : quia sicut prophetam respiciebant 5
Johannem. Et cum dies nativitatis erat Herodis, saltavit filia Herodiadis 6
in medio eorum, & placuit Herodi. Et juravit ei,quòd daret ei quod peteret 7
ab illo. Et præscivit à matre sua,& dicit ei ; Da mihi igitur nunc, hic in 8
patina caput Johannis Baptistæ. Et contristatus fuit rex propter juramen- 9
tum suum, & propter eos qui accumbebant jussit dare illud. Et misit decol- 10
lare caput Johannis Baptistæ in carcere : Et attulerunt caput ejus in pa- 11
tina :& datum est ei, & attulit matri suæ. Et venerunt discipuli ejus, & sustulerunt corpus ejus,& sepelierunt illud : & venientes nuntiaverunt Domino Jesu.

De quinque panibus.

Et audiens illud Dominus Jesus secessit indè in nave in desertum seorsùm : 13
& audientes populi sequuti sunt eum pedibus ab urbibus. Et exiens, vidit 14
multos populos, & misertus est eorum, & sanavit infirmos illorum. Et vespere facto, accesserunt discipuli ejus, dicentes ; Desertus est locus, & hora nunc præterivit : ecce solve populos, ut abeant in civitates,& emant sibi cibum. Et dicit iis, Minime oportet eos ire:date illis vos quo vescantur. 15 16

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ad matrem tulit. Tunc discipuli 12
Johannis venerunt & corpus ejus sustulerunt & sepelierunt : & venientes Jesum certiorem fecerunt. Cùm Jesus audivet, illinc migravit 13
in navem , & venit in regionem desertam solus : quod cùm multitudo illîc audisset ex civitate egressi sunt , & eum per aridam sequuti sunt. Jesus egressus est ac videns 14
turbas valdè ingentes adesse, eorum misertus est , et ægrotis eorum salutem dedit.

LXXXIII. Ubi quinque panibus & duobus piscibus quinquies mille viros saturavit.

Cùm jam nox esset, discipuli Christi 15
ad eum venerunt, et illi dixerunt ; Hæc regio deserta est,et tempus præteriit,turbas hominum dimitte , ut eant in pagos , ut sibi commeatum comparent. Ipse illis dixit, non 16
opus est ut eant : vos ipsis aliquid date quo vescantur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕ΄. Κς΄. ΚΖ΄.

Illi autem dicunt ei; Non habemus hic *si non* quinque panes, & duos
17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους, καὶ δύο
18 pisces. *Ille autem* ait; Afferte mihi illos huc. Et *jubens*
19 ἰχθύας. Ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. Καὶ κελεύσας
turbas discumbere super *fœna*, & *accipiens* quinque *panes* &
τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ
duos pisces, *suspiciens* in cœlum, benedixit: & *frangens* dedit
τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
discipulis panes: *at* discipuli turbis. Et manducaverunt
20 τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφαγον
omnes, & saturati sunt, & tulerunt *redundans* fragmentorum duodecim
πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα
cophinos plenos. *At edentes fuerunt viri* ferè quinque millia, *præter*
21 κοφίνους πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πενταχιλίοι, χωρὶς
mulieres & *pueros*. Et statim compulit Jesus discipulos KZ΄
22 γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς ρμη
suos ascendere in naviculam, & præcedere eum *in ulteriora*, *usquequò* ς
ἑαυτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ρμθ
absolveret turbas. Et *absolvens turbas*, ascendit in montem β
23 ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος
privatim orare. Vespere autem facto, solus erat ibi.
κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ·
Verùm navicula *jam medium* *maris* erat, *vexata* à fluctibus:
24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων·
erat enim contrarius ventus. Quartâ autem vigiliâ noctis, *abiit*
ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς, ἀπῆλθε 25
ad eos *Jesus*, *circumambulans* super mare. Et videntes eum
πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
discipuli super mare *circumambulantem* turbati sunt, dicentes; *Quòd*
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα, ἐταράχθησαν, λέγοντες, Ὅτι
phantasma est: & præ timore clamaverunt. Statim *autem* locutus est
φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν 27
— eis Jesus; dicens; *Confidite*: ego sum; *ne metuatis*. Respondens autem *ei*
ρνα αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ 28
ι Petrus, dixit, Domine, si tu es, jube me ad te venire super aquas.
ὁ Πέτρος, εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα.
Ipse verò ait; Veni. Et descendens de navicula Petrus, ambulabat super
Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ 29
aquas, *venire* ad Jesum. *Intuitus* verò ventum validum, timuit:
τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη· 30
& *incipiens* demergi, clamavit, dicens; Domine, *serva* me. Con-
καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων, Κύριε, σῶσόν με. Ἐν- 31
tinuò autem Jesus extendens manum, *excepit* eum, & ait illi;
θέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ,
— *Exigue* fidei, *ad quid* dubitâsti? Et *ascendentibus illis* in *navigium*,
ρνβ Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, 32
ς *quievit* ventus.
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ܐܝܬ ܠܗ ܐ ܠܐ ܚܡܫ ܟܐ ܠܚܡ ܘܬ ܘ ܓ ܢܘܢ ܐ ܠܐ ܫܒܥ ܘ ܐ ܠܐ ܫܒܥ ܘ ܐ ܠܐ ܫܒܥ ܘ

Versio VULGATA LATINA.

17 18 Responderunt ei; Non habemus hic nisi quinque panes, & duos pisces. Qui ait
19 eis; Afferte mihi illos huc. Et cùm jussisset turbam discumbere super fœnum,
acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, aspiciens in cœlum benedixit, &
20 fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. Et manducaverunt
omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum
21 plenos. Manducantium autem fuit numerus, quinque millia virorum, exceptis
22 mulieribus, & parvulis. Et statim compulit Jesus discipulos ascendere in navicu-
23 lam, & præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissâ turbâ,
24 ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. Naviculа autem in medio mari jactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus.
Quartâ autem vigiliâ noctis, venit ad eos ambulans super mare. Et videntes 25
eum super mare ambulantem, turbati sunt, dicentes; Quia phantasma est. 26
Et præ timore clamaverunt. Statimque Jesus locutus est eis, dicens; Habete 27
fiduciam: ego sum, nolite timere. Respondens autem Petrus, dixit; Do- 28
mine, si tu es, jube me ad te venire super aquas. At ipse ait; Veni. Et de- 29
scendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam, ut veniret ad Jesum. Vi- 30
dens verò ventum validum, timuit: & cùm cœpisset mergi, clamavit dicens;
Domine, salvum me fac. Et continuò Jesus extendens manum, apprehendit 31
eum: & ait illi; Modicæ fidei, quarè dubitâsti? Et cùm ascendissent in navi- 32
culam, cessavit ventus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فقالوا له ليس لنا ههنا الا خمس خبزات وحوتان * فقال قدموهم الي ههنا * وامر ان يتكي
18 الجموع على العشب * واخذ خمس الخبزات والحوتين ونظر الي السماء وباركهم وقسمهم * واعطي
19 التلاميذ الخبز وناول التلاميذ الجمع * فاكل جميعهم وشبعوا * ورفعوا فضلات الكسر اثني
20 عشر سلا مملوة * وكان عدد الاكلين خمسة الف رجل سوي النساء والصبيان *
21 * الفصل الرابع والاربعون *
Dixerunt ei, Non sunt hic nobis nisi 17
quinque panes & duo pisces. Et dixit 18
eis, Afferte eos ad me huc: Et jussit ut 19
discumberent turbæ super herbam. Et ac-
cepit quinque panes & duos pisces, &
aspexit in cœlum, & benedixit eis, &
divisit illos, deditque discipulis panem,
et porrexerunt discipuli turbæ. Et come- 20
derunt omnes, et saturati sunt: et sus-
tulerunt residua fragmentorum, duode-
cim cistas plenas. Et erat numerus man- 21
ducantium, quinque millia virorum præ-
ter mulieres et pueros.

Sectio quadragesima quarta.

22 * وللوقت امر تلاميذه ان يركبوا السفينة ويسبقوه الي العبر ليطلق الجموع * فاطلق الجمع
23 وصعد الي الجبل منفردا ليصلي * فلما كان المساء وكان وحده هناك * وكانت السفينة بعيدة
24 من البر نحو خمس وعشرين غلوة * فضربتها الامواج لمعاندة الريح اياها * وفي الهجعة
25 الرابعة من الليل جاءهم ماشيا على البحر * فلما راءه تلاميذه ماشيا علي البحر اضطربوا وقالوا
26 انه خيال ومن الخافة صرخوا * فكلمهم قايلا تقووا انا هو لا تخافوا * اجابه بطرس قايلا يا رب
27 28 ان كنت انت هو فمرني ان آتي اليك على الماء * فقال له تعال * فنزل بطرس من السفينة ومشي
29 على الماء جايئا الي يسوع * فراي هوه الريح خاف فكاد يغرق * فصاح قايلا يا رب نجني *
30 31 32 وللوقت مد يسوع يده واخذه * وقال له يا قليل الامانة لم شككت * فلما صعد
السفينة سكنت الريح *
Dixerunt ei, Non sunt hic nobis nisi 17
quinque panes & duo pisces. Et dixit 18
eis, Afferte eos ad me huc: Et jussit ut 19
discumberent turbæ super herbam. Et ac-
cepit quinque panes & duos pisces, &
aspexit in cœlum, & benedixit eis, &
divisit illos, deditque discipulis panem,
et porrexerunt discipuli turbæ. Et come- 20
derunt omnes, et saturati sunt: et sus-
tulerunt residua fragmentorum, duode-
cim cistas plenas. Et erat numerus man- 21
ducantium, quinque millia virorum præ-
ter mulieres et pueros.

Et statim jussit discipulis suis ut con- 22
scenderent naviculam, et præcederent
eum trans fretum, ut dimitteret turbas.
Dimisit ergò turbam, et ascendit in mon- 23
tem solus ut oraret. Et cùm factum es-
set serò, et esset solus ibi, Esseque na- 24
vicula remota à terra circiter quinque
et viginti leucas, agitaverunt eam flu-
ctus, ob contrarietatem venti in eam.
Et in vigilia quarta noctis, venit ad 25
eos ambulans super mare. Cùm autem 26
vidissent eum discipuli ejus ambulantem
super mare, turbati sunt, et dixerunt;
Quia phantasma est. Et præ timore ex-
clamaverunt. Et alloçutus est eos, di- 27
cens; Confortamini, ego sum, nolite ti-
mere. Respondit ei Petrus, dicens; Do- 28
mine, si tu es, præcipe mihi ut veniam
ad te super aquam. Ait illi, Veni. Igi- 29
tur descendit Petrus de navicula, et am-
bulavit super aquam veniens ad Jesum.
Vidit autem vim venti, et timuit; ac 30
propè submersus est: quare exclamavit,
dicens; Domine, salvum me fac. Et con- 31
tinuò extendit Jesus manum suam, et
apprehendit eum, et dixit ei; Modice
fide, quare dubitâsti? Et cùm ascendis- 32
set in naviculam, quievit ventus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወይቤልዎ፡ አልብነ፡ ዝየሰ፡ ዘእንበለ፡ ኀምስ፡ ሓብስት፡ ወክልቤ፡ ዓዛ፡=ፁ ወይቤ፡ አ
18 መጽእዎን፡ሊተ፡ዝየ፡=ፁ ወአዘዘ፡ ሕብአ፡ ይርፍቁ፡ ውስተ፡ ሣዕር፡ ወነሥአ፡ ኀምስ፡ሓ
19 ብስተ፡ ወክልኤ፡ ዓዛ፡ ወነጸረ፡ ውስተ፡ ስምይ፡ ወበረከ፡ ወፈቲቶ፡ ወሀበ፡ ለአርደኢሁ፡
20 ኀበውዘ፡ ወአርደኢሁ፡ ለአሕዛብ፡=ፁ ወበልዑ፡ ኵሎሙ፡ወጸግቡ፡ ወአግሐሡ፡ ዘተርፈ፡
21 ፍተታት፡ ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡ መዛርእ፡ ምሉኣ፡=ፁ ወእለሰ፡ በልዑ፡ እሙንቱ፡ ሕብእ፡
22 ኀመ፡ ኀምሰ፡ ምእት፡ ዘእንበለ፡ ለኀስት፡ ወደቅ፡፡=ፁ
በእንተ፡ ዘከመ፡ ሖረ፡ደቤ፡በሐረ፡=ፁ
ወአገበሮሙ፡ ሶቤሃ፡ ለላርደኢሁ፡ ኀመ፡ ይዕርጉ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ይሖሩ፡ ወይፀንሕዎ፡
23 ሣዕደተ፡ እስከ፡ ሶቤ፡ ይፋንዎሙ፡ ለሕዝብ፡=ፁ ወእምዝ፡ ፈትሖሙ፡ ለላሕዛብ፡ ወዓ
ርገ፡ ውስተ፡ ደብር፡ እንተ፡ በሕቲቱ፡ ይጼሊ፡ ወምሴተ፡ ኅዊኖ፡ ባሕቲቲ፡ ሀሎ፡ ህየ፡=ፁ
24 ወሐመርስ፡ ናሁ፡ ሣእከለ፡ ባሕር፡ ሃሉ፡፡ ይትሃወክ፡ እመገድ፡ እስመ፡ እመቅድሜሁ፡
25 ውእቱ፡ ነፋስ፡=ፁ ወለራብዕ፡ ሌት፡ መጽአ፡ ኀቤሆሙ፡ እንዘ፡ ይሐውር፡ ደቦ፡ ባሕ
26 ር፡=ፁ ወሶበ፡ ርእይዎ፡ ለርደኢሁ፡ እንዘ፡ ይሐውር፡ ተሃውኩ፡ እንዘ፡
27 ይብሉ፡ ሥትሃት፡ ውእቱ፡ ወእመገርማሁ፡ ለወዮዉ፡=ፁ ወበጊዘሂ፡ ተናገሮሙ፡ እግዚእ
28 ሊየሱስ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ተላሙኑ፡ እነ፡ ውእቱ፡ ሊትፋርሁ፡፡=ፁ ወአወፈዮ፡ ጴጥሮስ፡
ወይቤ፡ እመ፡ ለማን፡ ለእተሁ፡ እግዚኦ፡ ለጊዘሂ፡ እመጸእ፡ ኀቤከ፡ እንተ፡ ደቤ፡ ማ
29 ይ፡=ፁ ወይቤሎ፡ ነዓ፡ ወወረደ፡ እመደበ፡ ሐመር፡ ጴጥሮስ፡ ሖረ፡ ደበ፡ ማይ፡ ወበጺ
30 ሖ፡ ኀበ፡ እግዚእሊየሱስ፡=ፁ ርእየ፡ ነፋስ፡ ኀየለ፡ ፈርሀ፡ ወለጎዘ፡ ይሰጠመ፡ ወለወ
31 የወ፡ ሶቤሃ፡ እንዘ፡ ይብል፡ እግዚኦ፡ ለድኅነኒ፡=ፁ ወይእተ፡ ሶቤ፡እግዚእሊየሱስ፡ ሰፋ
32 ሐ፡ እዴሁ፡ ወለኀዞ፡ ወይቤሎ፡ ውሉደ፡ ሃይማኖት፡ በመንት፡ ናፈቀ፡፡=ፁ ወዓረገው፡
ውስተ፡ ሐመር፡ ይእተ፡ ጊዜ፡ ኀደገ፡ ነፋስ፡=ፁ
Et dicunt ei, Non habemus hic nisi quinque panes, & duos pisces. Et dicit, 17
Adferte eos mihi huc. Et jussit populum sedere super herbam, & accepit 18
quinque panes, & duos pisces, & aspexit in cœlum & benedixit: & frangens 19
dedit discipulis panem, & discipuli populis. Et comederunt omnes illi, & satiati 20
sunt: & sustulerunt quod superfuerat fragmentorum duodecim modios plenos.
Et qui comederant fuerunt homines quasi quinquagesies centum absque muli- 21
eribus & parvulis.

Quòd super mare ambulat.

Et coëgit tunc discipulos suos ut ascenderent in navem, & abirent, & ex- 22
pectarent eum ultrà, usque dum dimitteret populum. Et quando solvisset popu- 23
los, & ascendisset in montem solitarius orare, & vespere facto, solus ibi
fuisset, Et navis ecce in medio maris fuisset, commota fuit à fluctibus, 24
quoniam ex adverso ejus erat ventus. Et circa quadrantem noctis venit ad 25
eos ambulans super mare. Et quando viderunt eum discipuli ejus super 26
mare ambulantem, turbati erant dicentes, Phantasma est: & præ metu ejus
clamaverunt. Et statim loquutus est iis Dominus Jesus, dicens; Confidite, 27
ego sum, ne timeatis. Et respondit Petrus & dicit, Si verè es Dominus, 28
jube me venire ad te super aquam. Et dicit ei, Venito: et descendens de super 29
navi Petrus ambulavit super aquam: et veniens ad Dominum Jesum, Vidit 30
ventum validum, & timuit, et cœpit demergi: et clamavit tunc, dicens; Domine,
serva me. Et continuò Dominus Jesus extendit manum suam, et apprehen- 31
dit eum, et dicit ei, Modicæ fidei, quare dubitâsti? Et ascendentibus illis in 32
navem, statim cessavit ventus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 منم * وكفت دل استوار داريد * عيسي همانديم با ايشان درسخن آمد * وكفت
28 منم مترسيد * صفا بدو كفت خداوندا اگر توي * مرا فرمان ده تا پيش تو آيم * بروي
29 آب * مسيح كفت بيا * صفا از كشتي فرود آمد وبر روي دريا روان شد * كه پيش
30 عيسي آيد * چون ديد كه باد سخت است * ترسيد ودر اب فرو مي رفت بانك بر اورد
31 وكفت * خداوندا مرا برهان * همانكه خداوند ما دست دراز كرد * واورا برگرفت *
32 وبدو كفت اي كم ايمان چرا درگمان وپريشان شدي * وچون بالاي كشتي رفت
باد ساكن شد *
clamorem ediderunt. Jesus continuò 27
ad sermonem devenit cum illis, &
dixit; Animum firmum habeatis: ego
sum, ego sum, ne timeatis. Cephas 28
illi dixit, O Domine, si tu es, jube
mihi ut veniam ad te super faciem
aquæ. Christus dixit, Veni: Cephas 29
descendit è navi & super faciem
maris ambulavit, ut ad Jesum ve-
niret. Cùm videret autem ventum 30
asperum esse, timuit, & in aquam
subsidens clamorem sustulit, & dixit;
O Domine, me libera. Protinus Do- 31
minus noster manum extendit & eum
prehendit, dixitque illi; O inops fi-
de quare dubius & anxius fuisti?
Et quum navim conscendisset, ventus 32
sedatus est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'.

Qui autem in *navigio, venientes* adoraverunt eum, dicentes; Verè Dei
33 Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ
Filius es. Et *transfretantes* venerunt in terram *Gennesareth*. Et *cogno-*
34 υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. Καὶ ἐπι-
35 *scentes* eum viri loci illius, miserunt in universam *circumvicinium* il-
γνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκεί-
lam: & *attulerunt* ei omnes malè habentes. Et *adpellabant* eum
36 νην· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας. Καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
ut *solùm* tangerent fimbriam vestimenti ejus. Et quicunq; tetigerùt, *perservati* sunt.
ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

CAP. XV. ιε'. ΚΗ'

Tunc *accedunt* Jesu ab Hierosolymis Scribæ & Pharisæi,
1 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,
dicentes; Quarè discipuli tui transgrediuntur traditionem se-
2 λέγοντες, Διατί οἱ μαθηταί Σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρε-
niorum? non enim lavant manus suas, cùm panem manducant. Ipse autè
3 σβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὁ δὲ
respondens ait illis; Quarè & vos transgredimini mandatum Dei,
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ,
propter traditionem vestram? Nam Deus *mandavit*, dicens; Honora pa-
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων, Τίμα τὸν πα-
trem *tuũ* & matrem: & *Maledicens* patri vel matri, morte *finiatur*.
τέρα σε καὶ τὴν μητέρα· καὶ, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

Vos autem dicitis; Quicunq; dixerit patri vel matri; Munus, *quod* ex
5 Ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ
me, *juvêris*. Et non honorificabit patrem suum aut matrem suam:
ἐμοῦ, ὠφεληθῇς· Καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ·
6 & irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. Hypocri-
καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. Ὑποκρι-
7 tæ, *pulchrè* prophetavit de vobis Esaias, dicens; *Approprinquat* mihi po-
ταί, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων, Ἐγγίζει μοι ὁ λα-
8 pulus hic *ore* suo, & labiis me honorat: at cor eorum longè ab-
ὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπ-
est à me. *Frustrà* autem colunt me, docentes doctrinas, mandata
έχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα
9 hominum. Et *advocans* turbam, dixit eis; Audite & intel-
ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνί-
10 ligite. Non *intrans* in os *communem facit* hominem: sed *egressum*
ετε. Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευό-
11 ex ore, hoc *communem facit* hominem. Tunc accedentes *disci-*
μενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε προσελθόντες οἱ μα-
12 puli ejus, dixerunt ei; Scis *quòd* Pharisæi *audientes sermonem*, scanda-
θηταὶ αὐτοῦ, εἶπον αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἐσκανδα-
lizati sunt? Ille *autem* respondens, ait; Omnis plantatio, quam non plantavit Pa-
13 λίσθησαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πα-
ter meus cœlestis, eradicabitur.
τήρ μου ὁ ἐπουράνιος, ἐκριζωθήσεται.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et venerunt ii qui in navi erant, eumque ad- 33
orantes, dixerunt; Verè filius Dei es. Et 34
navigârunt, veneruntq; in terram Genesar.
Et quum agnovissent eum homines regionis 35
illius, miserunt in omnes vicos circumjacen-
tes, & obtulerunt ei eos omnes qui variis
morbis affecti erant. Et rogabant eum ut 36
tangerent vel fimbriam tantùm vestimenti
ejus: & ii qui tetigerunt, sanati sunt.

Dominicâ post Pentecosten. 36.

CAP. XV.

Tunc accesserunt ad Jesum Pharisæi, & 1
Scribæ ab Hierusalem, & inquiunt; Qua- 2
re discipuli tui transgrediuntur traditionem
seniorum, nec abluunt manus suas quum e-
dunt panem? Respondit Jesus, & ait illis; 3
Quare & vos trangredimini mandatum Dei
propter traditionem vestram? Deus enim
ait, Honora patrem tuum & matrem tu- 4
am: &, Qui maledixerit patri suo, aut ma-
tri suæ, morte moriatur. Vos autem dici- 5
tis, Quisquis dixerit patri aut matri, Ob-
latio mea tale quid est, ut utilitatem per-
cipias à me: Et non honorabit patrem 6
suum aut matrem suam. Et abrogâstis ser-
monem Dei propter traditionem vestram.
Hypocritæ, benè vaticinatus est de vobis 7
Esaia propheta, inquiens; Populus hic la- 8
biis suis honorat me, cor autem eorum val-
dè remotum est à me. Et frustrà me reve- 9
rentur, docentes doctrinas mandatorum ho-
minum. Porrò convocavit turbas, & dixit 10
eis; Audite & intelligite. Nequaquam id 11
quod ingreditur in os, polluit hominem:
sed quod prodit ab ore, illud inquinat homi-
nem. Tunc accesserunt discipuli ejus, & di- 12
cunt ei; Nôsti Pharisæos, qui audierunt hunc
sermonem, offensos fuisse? Ipse verò respon- 13
dit, & ait illis; Omnis planta quam non plan-
taverit Pater meus qui in cœlis est, evelletur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Homines autem *qui in navi erant* 33
venerunt, & cum adorârunt; dixe-
runtque, In veritate tu es Filius
Dei.

LXXXV. ubi ægrotos juxta viam projecerunt.

Et illinc in terram Kennasrin vene- 34
runt. Quo audito homines illius re- 35
gionis miserunt in omnes pagos &
præfecturas quæ circum circa illos
erant; & adduxerunt ad eum ægro-
tos opem prætergressos. Qui ad il- 36
lum accesserunt, ut oram vestimenti
illius attingerent: quicunque vero te-
tigit sospes evasit & valetudinem
reperit.

LXXXVI. Altercatio Pharisæorum de manuum lotione.

CAP. XV.

Tunc Pharisæi & scribæ, qui ex 1
Hierosolyma erant, ad Jesum acces- 2
serunt, & dixerunt; Quare disci-
puli tui traditionem seniorum trans-
grediuntur, nec quando panem com-
edunt manus suas lavant? Jesus il- 3
lis responsum dedit, & dixit; Qua-
re vos etiam mandatum Dei trans-
gredimini propter traditiones vestras?
Eò quòd Deus dixit, Patrem tuum 4
& matrem tuam in honore habe: &
qui patrem aut matrem suam con-
tumeliâ affecerit, moriendo moriatur.

Versio VULGATA LATINA.

33 Qui autem in navicula erant, venerunt & adoraverunt eum, dicentes; Verè Fi-
34 lius Dei es. Et cùm transfretâſſet, venerunt in terram Geneſar. Et cùm cog-
35 noviſſent eum viri loci illius, miſerunt in univerſam regionem illam, & obtu-
36 lerunt ei omnes malè habentes: Et rogabant eum ut vel fimbriam veſtimenti ejus tangerent. Et quicunque tetigerunt, ſalvi facti ſunt.

CAP. XV.

1 2 Tunc acceſſerunt ad eum ab Jeroſolymis Scribæ, & Phariſæi, dicentes; Quarè diſcipuli tui tranſgrediuntur traditionem ſeniorum? non enim lavant manus
3 ſuas cùm panem manducant. Ipſe autem reſpondens ait illis; Quarè & vos tranſgredimini mandatum Dei propter traditionem veſtram? Nam Deus dixit;
4 Honora patrem & matrem: &; Qui maledixerit patri, vel matri, morte mo-
5 riatur. Vos autem dicitis; Quicunque dixerit patri, vel matri, Munus quod-
6 cunque eſt ex me, tibi proderit: Et non honorificabit patrem ſuum, aut ma-
7 trem ſuam: & irritum feciſtis mandatum Dei propter traditionem veſtram. Hy-
8 pocritæ, benè prophetavit de vobis Iſaias, dicens; Populus hic labiis me hono-
9 rat: cor autem eorum longè eſt à me. Sine cauſa autem colunt me, docentes do-
10 ctrinas & mandata hominum. Et convocatis ad ſe turbis, dixit eis; Audite & 11 intelligite. Non quod intrat in os, coinquinat hominem; ſed quod procedit
12 ex ore, hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes diſcipuli ejus, dixerunt ei; 13 Scis quia Phariſæi audito verbo hoc, ſcandalizati ſunt? At ille reſpondens ait; Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus cœleſtis, eradicabitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * مَجَآءَ ٱلَّذِينَ كَانُوا فِي ٱلسَّفِينَةِ وَسَجَدُوا لَهُ قَائِلِينَ أَنْتَ هُوَ بِٱلْحَقِيقَةِ ٱبْنُ ٱللهِ * وَلَمَّا عَبَرُوا
34 جَآؤُا إِلَى أَرْضِ جَانَاسَرَ * فَعَرَفَهُ أَهْلُ ذَلِكَ ٱلْمَكَانِ وَأَرْسَلُوا إِلَى جَمِيعِ أَهْلِ تِلْكَ ٱلْكُورِ وَقَدَّمُوا
35 إِلَيْهِ كُلَّ ٱلْمَسْقُومِينَ * وَطَلَبُوا إِلَيْهِ لِكَيْمَا يَلْمِسُوا طَرَفَ ثَوْبِهِ فَقَطْ * وَكُلُّ مَنْ لَمَسَهُ خَلَصَ
36 * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلْأَرْبَعُونَ *

33 * *Et venerunt qui erant in navicula, &* 33
34 *adoraverunt eum, dicentes; Tu es in veritate filius Dei. Et cùm transfretâſſent, venerunt in terram Genaſar. Et* 34
35 *cognoverunt illum viri ejus loci, & miſerunt ad omnes incolas earum regionum: et obtulerunt ei omnes ægrotos,* 35
36 *Et rogaverunt eum ut tangerent extremitatem veſtimenti ejus tantùm. Et quicunque tetigit eam, ſalvus factus eſt.*

Sectio quadrageſima quinta.

CAP. XV.

1 * حِينَئِذٍ جَآءَ إِلَيْهِ مِنْ يَرُوشَلِيمَ كَتَبَةٌ وَفَرِيسِيُّونَ قَائِلِينَ * لِمَاذَا تَلَامِيذُكَ يَتَعَدَّوْنَ وَصِيَّةَ
2 ٱلْمَسِيحَةِ إِذْ لَا يَغْسِلُونَ أَيْدِيَهُمْ عِنْدَ أَكْلِهِمُ ٱلْخُبْزَ * أَجَابَهُمْ قَائِلًا فَلِمَاذَا أَنْتُمْ تَتَعَدَّوْنَ
3 وَصِيَّةَ ٱللهِ مِنْ أَجْلِ سُنَّتِكُمْ * أَلَمْ يَقُلِ ٱللهُ * أَكْرِمْ أَبَاكَ وَأُمَّكَ وَٱلَّذِي يَقُولُ كَلَامًا رَدِيًّا فِي
4 أَبِيهِ أَوْ أُمِّهِ يَمُوتُ مَوْتًا * وَأَنْتُمْ تَقُولُونَ أَنَّ مَنْ لَا يَرْفَعُ عَنْ أَبِيهِ وَأُمِّهِ قُرْبَانًا * فَلَيْسَ يُكْرِمُ
5 أَبَاهُ وَأُمَّهُ * وَأَبْطَلْتُمْ كَلَامَ ٱللهِ مِنْ أَجْلِ سُنَّتِكُمْ * أَيُّهَا ٱلْمُرَاؤُونَ حَسَنًا تَنَبَّأَ عَلَيْكُمْ إِشَعْيَآءُ
6 ٱلنَّبِيُّ قَائِلًا * أَنَّ هٰذَا ٱلشَّعْبَ قَرِيبٌ مِنِّي بِفِيهِ وَيُكْرِمُنِي بِشَفَتَيْهِ وَقَلْبُهُ بَعِيدٌ عَنِّي * يَعْبُدُونَنِي
7 بَاطِلًا * وَيُعَلِّمُونَ تَعَالِيمَ وَصَايَا ٱلنَّاسِ * وَدَعَا ٱلْجَمْعَ وَقَالَ لَهُمُ ٱسْمَعُوا وَٱفْهَمُوا * لَيْسَ مَا يَدْخُلُ فَمَ
8 ٱلْإِنْسَانِ يُنَجِّسُهُ * لٰكِنَّ ٱلَّذِي يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ هٰذَا هُوَ ٱلَّذِي يُنَجِّسُهُ * حِينَئِذٍ جَآءَ إِلَيْهِ تَلَامِيذُهُ
9 وَقَالُوا لَهُ أَعَلِمْتَ أَنَّ ٱلْفَرِّيسِيِّينَ لَمَّا سَمِعُوا ٱلْكَلَامَ شَكُّوا * فَأَجَابَهُمْ قَائِلًا كُلُّ غَرْسٍ لَا يَغْرِسُهُ
أَبِي ٱلسَّمَائِيُّ يَقْلَعُ *

1 *Tunc venerunt ad eum ab Jeroſolymis Scribæ & Phariſæi, dicentes;* 1
2 *Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur mandatum ſeniorum, quandoquidem non lavant* 2
3 *manus ſuas, quando manducant panem? Reſpondit eis, dicens; Quare vos tranſgredimini mandatum Dei propter ſtatuta veſtra? Nonne dixit Deus, Honora* 3
4 *patrem tuum & matrem tuam? & qui proferit ſermonem turpem in patrem ſuum, morietur morte? Vos autem dicitis, Quòd qui non attollit pro patre ſuo* 4
5 *& matre ſuâ oblationem, Non honorat patrem ſuum & matrem ſuam. Et abrogâſtis verba Dei propter ſtatuta veſtra.* 5
6 *O hypocritæ, benè prophetavit de vobis Iſaias Propheta, dicens; Quòd hic populus propinquus eſt mihi ore ſuo, &* 6
7 *honorat me labiis ſuis, & cor ejus eſt diſtans à me. Colunt me fruſtrà, & docent doctrinam mandatorum hominum.* 7
8 *Et vocavit turbam, & dixit eis; Audite & intelligite. Non quod intrat in* 8
9 *os hominis, coinquinat illum: ſed quod exit ab ore ejus, hoc eſt quod coinquinat eum. Tunc venerunt ad eum diſcipuli ejus, & dixerunt ei; Scias quòd* 9
10 *Phariſæi, quando audierunt ſermonem, ſcandalizati ſunt. Reſpondit eis, dicens; Omnis planta, quam non plantat pater meus cœleſtis, eradicabitur.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወእለ : ውስተ : ሐመር : ሰገዱ : ሎቱ : እንዘ : ይብሉ : ለሚ : ለእግዚአብሔር : ወልዱ:
34 ለንተ::=ፁ ወዓደወው : በጽሐ : ውስተ : ምድረ : ገንሳሬጥ::=ፁ ወለእመርዐ : ሰብእ :
35 ባህየ : ወፈነዉ : ኀቡ : ለድያመ : ወለመጽሉ : ሎቱ : ኵሎ : ሕሙማነ::=ፁ ወለስተብ
36 ቍዕመ:ከመ :ይልክፈ:ወኵሉው :ዘፈረ: ልብሱ: እለ:ለኀፍመ :ሐይዉ::=ፁ
በእንተ : እለ : ይጎድጥ : ትእዛዘ : እግዚአብሔር::
1 ወእመዝ : ቀርቡ : እለ : መጽሉ : ኀቤሁ : እመሊያሪሰሌም : ጸሐፍት : ወፈሪሳዊያን : እን
2 ዘ: ይብሉ::=ፁ ለምንት : ላርደሊከ: ይትዒደዉ : ትእዛዘ : ሊቃናት : እስመ : ሊይትኀፀቡ : እ
3 ደዊሆው : ሰቤ : ኅብስተ : ይበልዑ::=ፁ ወለዝሠለ : ወይቤሎው : ለምንት : ለንትውሂ :
4 ትትዒደዉ : ትእዛዘ : ለእግዚአብሔር : በእንተ : ሠርዓተ : ለበዊክው::=ፁ ወእግዚአብ
5 ሔርሰ : ይቤ : ለክብር :ለበ : ወእመ: ወዘየሐሚ : እበ : ወእመ : ሞተ : ሊይሙት::=ፁ ወለን
ትውሰ : ትብሉ : ዘይቤ : ለለብ : ወእመ : ሀበተ : ዘእመኀቤየ : ዘበቅዕኩኅ : ሊያክብር :
6 ለባሁ : ወሊእሞ::=ፁ ወሰዐርክው : ቃሉ : ለእግዚአብሔር : በእንተ : ሠርዓትክው::=ፁ
7 8ሙድልዋን : ሠናየ : ተነለበየ : ሊሰይያስ : ላዕሌክሙ : እንዘ : ይብል::=ፁ ዝሕዝብ : በከና
9 ፍር : ዒክብሩኒ : ወበልቦሙሰ : ነዋኅ : ሀለው : ደር ሐቁ : እመኔየ::=ፁ ወከንቶ : ያመልኩ
10 ኒ : እንዘ : ይጫህረ : ለሠርዓታተ : ሰብእ::=ፁ ወለቅሪቦ : ለሕዛበ : ይቤሎሙ : ስሙዑ :
11 ወለብዉ::=ፁ ከመ : ላኮ : ዘይበውኦ : ውስተ : አፍ : ሊየረኵሶ : ለሰብእ : ባሕቴ :
12 ዘይወፅእ : እመውስተ : አፍ : ውእተ : ዘየረኵሶ : ለሰብእ::=ፁ ወእመዝ : ቀረቡው :
ለርደሊሁ : ይብልው : ታለመርሁ : ኀመ : ፈርሳዊያን : ሰሚዖሙ : ለንጉርጉሮ:::=ፁ
13 ወእዉዝለው : ወይቤ : ኵሉ : ተክል : እንተ : ሊተከለ : አቡየ : ሰማያዊ : ትዒረ
ው::=ፁ

33 *Et qui in nave erant adoraverunt eum dicentes, Verè Dei filius es. Et pro-* 33
34 *cedentibus illis venit in terram Geneſarat. Et cognoverunt eum homines* 34
35 *iſtius loci, & miſerunt in omnem regionem, & attulerunt ei omnes male* 35
36 *affectos. Et rogabant eum ut tangerent fimbriam veſtimenti ejus, & omnes qui tetigerunt eam ſani facti ſunt.*

CAP. XV.

De iis qui reiiciunt præcepta Domini.

1 Et tunc acceſſerunt qui venerunt ad eum è Hieruſalem Scribæ, & Pha-
2 riſæi dicentes; Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur mandata ſeniorum,
3 quoniam non abluntur manus eorum, quando panem edunt. Et reſpondit, & dicit iis; Quare vos tranſgredimini mandata Dei per conſtitutionem patrum
4 veſtrorum? Et Deus dicit, Honora patrem, & matrem: &, Qui vexabit
5 patrem & matrem, morte moriatur. Et vos dicitis, Qui dicit patri & matri; Donum illud quod ex me fuit quo tibi proficerem, non honorabit
6 patrem ejus neque matrem ejus. Et evacuaviſtis verbum Dei per conſtitu-
7 8 tiones veſtras. Hypocritæ, bene prophetavit Eſaias ſuper vos, dicens; Iſte populus in labiis ſuis honoraverunt me, & in cordibus ſuis longè fuerunt à
9 me retrahentes. Et fruſtrà colunt me docentes conſtitutiones hominum. Et
10 accedentibus eum populis, dicit iis, Audite & intelligite; Quòd non quod
11 intrat in os, polluit hominem: ſed quod egreditur ex ore, hoc eſt quod polluit hominem. Et accedentes diſcipuli ejus dicunt ei, Sciſne quòd Phariſæi au-
12 dientes oblatraverunt. Et reſpondit iis, & dicit, Omnis plantatio, quam non
13 plantavit pater meus cœleſtis, peribit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وشما مي كوييد * هركه بپدر ومادر خود بكويد * اين چيزكه بشما مي دهم ازمن منت
6 است ونمي گذاريد كه آدمي †پدر ومادر†خود را حرمت دارد * * كلمهء خدا باطل كرديد براي
7 سپارشهاء شما * * اي منافقان خوش پيغبري كرد بر شما اشعياء پيغبر وگفت
8 * اين خلق بلب خود مرا حرمت†مي دارند * ودل ايشان از من عظيم دورست * * وفاسد مرا مي
9 پرستند * بدانك تعليم وسپارشهاء خلق مي امورند * * جماعت را پيش خود خوانده وگفت
10 بشنويد ودريابيد * * نه هرچه در دهن اندر آيد ادمي را پليد كند الا هرچه از دهن بدر
11 آيد ان ادمي را پليد كند * * انكه شاگردان او پيش او آمدند وگفتند نوميدند كان چون اين
12 سخن را شنيدند * پريشان شدند * * مسيح بديشان جواب داد وگفت هر درختي كه پدرمن
13 كه بر آسمانست اورا ننشاند بركنده شود *

5 *Vos autem dicitis; Quicunque pa-* 5
6 *tri aut matri ſuæ dicit, Hæc res quam vobis dò, à me munus eſt: & non permittitis homini ut parentibus ſuis honorem exhibeat. Sic verbum* 6
7 *Dei irritum feciſtis propter traditiones veſtras. O hypocritæ, bene vaticinatus eſt de vobis Eſaias Propheta,* 7
8 *& dixit:* Prophetia.
Hic populus labiis ſuis mihi honorem 8
9 *exhibent, at cor ipſorum à me longiſſimè abeſt. Et corruptè me colunt,* 9
10 *eò quòd doctrinam & traditiones hominum docent. Deinde turbam ad ſe* 10
11 *vocavit, & dixit; Audite & intelligite. Haud quicquid per os ingreditur, hominem contaminat: ſed quod* 11
12 *ex ore egreditur illud hominem inquinat. Tunc diſcipuli ejus ad eum* 12
13 *venerunt, & dixerunt; Scribæ, cum hunc ſermonem audirent, egrè tulerunt. Chriſtus illis reſponſum dedit, & dixit; Omnis arbor, quam Pater meus, qui in cœlis eſt, non plantavit, effodietur.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΚΘ'. Λ'.

Sinite illos: duces sunt cæci cæcorum. cæcus autem cæcum si per vi-
14 Ἄφετε αὐτούς. ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδη-
am ducat, ambo in foveam cadent. Respondens autem Petrus, dixit ei;
15 γῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ,
Explica nobis parabolam istam. At Jesus dixit; Adhuc & vos in-
16 Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀ-
intelligentes estis? Nondùm consideratis quòd omne ingrediens in os, in
17 σύνετοί ἐστε; Οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς
ventrem cedit, & in secessum ejicitur? At exeuntia de ore,
18 τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόμα-
de corde prodeunt, & illa communem faciunt hominem. De enim
19 τος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ γὰρ
corde exeunt ratiocinationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes,
τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι,
furta, falsa testimonia, blasphemiæ. Hæc sunt communem facientia
20 κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν
hominem. Verùm illotis manibus manducare, non communem facit hominem. Et
21 ἄνθρωπον. τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ΚΘ'
egressus indè Jesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce
22 ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδοὺ
mulier Chananæa à finibus illis egressa, clamavit ei, di-
γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ, λέγου-

cens; Miserere mei, Domine, fili David: filia mea malè dæmonizatur. Ille
σα, Ἐλέησόν με, Κύριε υἱὲ Δαβὶδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Ὁ δὲ 23
autem non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli ejus roga-
οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώ-
bant eum, dicentes; Absolve eam, quia clamat post nos. Ipse autem
των αὐτὸν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ 24
respondens, ait; Non legatus sum si non ad oves perditas domûs
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
Israel. Illa autem veniens adorabat eum, dicens; Domine, succurre mihi. Qui
Ἰσραήλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. Ὁ 25
verò respondens, ait; Non est pulchrum sumere panem filiorum, & jacere ca-
δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυ- 26
tellis. Illa autè ait; Utique, Domine: etenim catelli edunt de micis ca-
ναρίοις. Ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πι- 27
dentibus de mensa dominorum suorum. Tunc respondens Jesus, ait
πτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 28
illi; O mulier, magna tua fides: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia
αὐτῇ, Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ
ejus ab hora illa. Et transiens indè Jesus, venit juxta
Λ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν 29
mare Galilææ. Et ascendens in montem, sedebat ibi.
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας. καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ.

Verbo SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ... * ... Omittite eos, cæci sunt duces cæcorum: cæcus autem cæcum si ducat, ambo in fove-
15 ... * ... am cadunt. Respondit autem Simon Ce-
16 ... pha, & dixit ei; Domine mi, interpretare
17 ... nobis parabolam hanc. Ipse verò dixit eis, Hucusque etiam vos non intelligitis? Nón-
18 ... ne scitis id quod intrat per os, in ventrem abire, & indè per expurgationem ejici fo-
19 ... rás? Id autem quod ab ore prodit, à cor-
20 ... de manat, illudque inquinat ipsum homi-
... nem. Nam à corde manant cogitationes malæ, adulterium, cædes, fœditatio, furtum, testimonium falsum, blasphemia. Hæc sunt quæ inquinant hominem. Sed si quis comederit illotis manibus, non inquinatur.

Ad vesperam Dominicæ quartæ Jejunii. 37.

21 ... * ... Et egressus est illinc Jesus, venitque in fi-
22 ... nes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Ca-
... nanites de finibus illis exiit, clamans ac di-
23 ... cens; Miserere mei, Domine mi, fili Da-
... vid; filia mea malè rapitur à dæmonio. Ipse verò nullum dedit ei responsum. Et
24 ... accesserunt discipuli ejus rogantes eum, & dicentes; Dimitte eam, quia clamat post nos. Ipse verò respondit, & ait illis; Non
25 ... sum missus nisi ad oves quæ aberrârunt à domo Israel. Illa autem veniens adoravit
26 ... eum, & dixit; Domine mi, adjuva me.
27 ... Dixit ei Jesus, Non est decorum accipere pa-
... nem liberorum, & objicere canibus. Ipsa verò dixit, Etiam, Domine mi, etiam ca-
... nes edunt de micis quæ cadunt è mensis do-
28 ... minorum suorum, & vivunt. Tunc dixit ei
29 ... Jesus, O mulier, magna est fides tua, fiat tibi ut vis: & sanata est filia ejus ex illa hora. Et discessit illinc Jesus, venitque juxta crepidinem maris Galilææ? Et con-
... scendit montem, seditque illic.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * ايشانرا رها كنيد زيرا نا بينا آنند * كه دليل كوران شده اند * [چونا بينا راهبرنا
15 بينا شود] زود باشد كه هردو درچاه افتند * جواب داد شمعون صفا وبدو گفت
16 اي خداوند اين مثل را براي ما تفسير كن * او بديشان گفت تا اين ساعت شما نيز
17 هنوز درنمي يابيد * ونمي دانيد كه هرچه دردهن اندرآيد از نشيب بيرون رود وبر
18 زمين افتد * از انجا ادمي پليد نمي شود * وليكن هر سخني بد كه از دهن ادمي
19 بيرون آيد * وفكرهاء بد ازدل ايد آن ادمي را پليد كند * وان † زناست * وكشتن * [وزدي]
20 وگواهي † دروغ * وغيبت مردم * وافتري * اينها اند كه ادمي را پليد مي كنند اكر ادمي بي
دست شستن نان خورد پليد نمي شود هشتاد هفت انجا كه دختر كنعاني را شفا داد
21 * عيسي از انجا بدرآمد * ودرحدود صور وصيدا † طواف مي كرد * * ناكاه زن كنعاني از كوشهء
22 بدرآمد * بانك مي زد ومي گفت رحمت كن بر من اي † خداوند من فرزند † داود * كه دخترم
23 عظيم دشخواريها از ابليسيان مي كشد * عيسي بدو جواب نداد * شاكردان پيش او آمدند
24 وگفتند اورا ازما دور كن * كه از پس ما بانك مي زند * * عيسي بديشان جواب داد كه فرستاده
29 نشدم الا پيش آن گوسفندان كه از بني اسرايل گمراه شدند *

Illos missos facite; quia cæci illi sunt, 14
qui duces cæcorum facti sunt: cùm
cæcus dux viæ cæco fuerit, brevi fi-
et ut ambo in puteum cadant. Re- 15
spondit Simeon Cephas, & ei dixit;
O Domine, hanc parabolam nobis ex-
plica. Ille dixit eis; Usque ad hanc 16
horam vos etiam nondum intelligi-
tis? Neque cognoscitis, quod quic- 17
quid in os ingreditur, per inferiora
exit & in terram cadit; unde homo
non contaminatur. Verùntamen omne 18
verbum malum quod ex ore hominis
prodit & cogitationes malæ, ex cor-
de proveniunt: hæc hominem con-
taminatum reddunt. Hujusmodi est 19
fornicatio, & cædes, & furtum, & te-
stimonium falsum, & calumnia ho-
minum, & blasphemia. Hæc sunt 20
quæ hominem contaminant: si quis
autem sine manuum lotione panem
comedat, contaminatus non est.

LXXXVII. Ubi filiæ Chananææ sanitatem restituit.

Jesus illinc egressus est & terminos 21
Tyri & Sidonis peragravit. Dere- 22
pentè mulier Chananæa ex angulo
prodiit, & clamore sublato dixit;
Miserere mei ô Domine mi, fili Da-
vid: filia enim mea valdè gravia à
diabolis patitur. Jesus ei respon- 23
sum non dedit: discipuli igitur ad
eum venerunt, & dixerunt; Eam à no-
bis amanda, quia postnos vociferatur.
Jesus illis hoc responsum dedit, 24
Quin missus non sum nisi ad oves,
quæ de filiis Israelis aberrârunt.

Versio VULGATA LATINA.

14 Sinite illos: cæci sunt, & duces cæcorum: cæcus autem si cæco ducatum præ-
15 stet, ambo in foveam cadunt. Respondens autem Petrus dixit ei; Edissere
16 nobis parabolam istam. At ille dixit; Adhuc & vos sine intellectu estis? Non
17 intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emit-
18 titur? Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant ho-
19 minem: De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicati-
20 ones, furta, falsa testimonia, blasphemiæ. Hæc sunt quæ coinquinant homi-
21 nem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem. Et e-
22 gressus indè Jesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Chana-
næa à finibus illis egressa clamavit, dicens ei; Miserere mei, Domine fili David:
filia mea malè à dæmonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et acce-23
dentes discipuli ejus rogabant eum, dicentes; Dimitte eam: quia clamat post nos.
Ipse autem respondens ait; Non sum missus nisi ad oves, quæ perierunt domûs 24
Israel. At illa venit, & adoravit eum, dicens; Domine, adjuva me. Qui 25
respondens ait; Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. 26
At illa dixit; Etiam, Domine: nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de 27
mensa dominorum suorum. Tunc respondens Jesus, ait illi; O mu- 28
lier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia ejus ex illa
hora. Et cùm transisset indè Jesus, venit secus mare Galilææ: & ascendens 29
in montem, sedebat ibi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 * دعوهم فانهم عميان * قادة عميان والاعمى يقود اعمى يقعان كلاهما فى حفرة * اجابه بطرس 14
15 وقال فسر لنا المثل * قال لهم احى وانتم لا تفهمون هذا * اما تعلمون ان كلما يدخل فم الانسان 15
16 يصل الى البطن وينطرد الى الخرج * واما الذى يخرج من الفم فهو يخرج من القلب * هذا 16
17 الذى ينجس الانسان * لانه يخرج من القلب * الفكر السوء * القتل * الزنا * القسف * السرقه * شهاده 17
18 الزور * التجديف * هذا هو الذى ينجس الانسان * فاما الاكل بغير غسل ايدى فليس 18
ينجس الانسان * الفصل السادس والاربعون *

Sectio quadragesima sexta.

21 * ولما خرج يسوع من هناك جاء الى نواحى صور وصيدا * واذا امراة كنعانيه خرجت من 21
22 تلك التخوم تصيح قائله ارحمنى يا رب يا بن داود ابنتى بها شيطان يعذبها * فلم يجبها 22
بكلمة * فجاء تلاميذه وسالوه قائلين اطلق هذه المراة فانها تصيح فى اثرنا * فاجابهم قائلا لم 23
25 ارسل الا الى الخراف الضالة من بيت اسرائيل * فاتت وسجدت له قائله يا رب اعنى * فاجابها 24
26 وقال ليس يحسن ان يوخذ خبز البنين فيعطى للكلاب * فقالت نعم يا رب وقد تاكل الكلاب 25
27 من الفتات الذى يسقط من موايد البنين * فاجابها يسوع حينئذ قائلا يا مراة عظيم ايمانك 26
يكون لك كما اردت * فبرات ابنتها من تلك الساعة *

Et cùm exisset Jesus indè, venit in 21
partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier 22
Chanaanæa egressa est ex illis finibus, cla-
mans & dicens; Miserere mei, fili Da-
vid: in filia mea inest dæmonium cru-
cians eam. Et non respondit ei verbum. 23
Venerunt autem discipuli ejus, & roga-
verunt eum, dicentes; Dimitte hanc
mulierem, quia clamat in vestigiis no-
stris. Respondit eis, dicens; Non sum 24
missus nisi ad oves errantes de domo Is-
rael. Venit autem illa, & adoravit 25
eum, dicens; Domine, adjuva me. Re- 26
spondit ei, dicens; Non est bonum su-
mi panem filiorum, & dari canibus.
Dixit autem illa; Utique, Domine, & 27
quandoque comedunt canes de micis quæ
cadunt de mensis filiorum. Tunc re- 28
spondit ei Jesus, dicens; O mulier, magna
est fides tua: fiat tibi sicut voluisti: &
sanata est filia ejus ex illa hora.

Sectio quadragesima septima.

29 * وانتقل يسوع من هناك وجاء الى عبر بحر الجليل وصعد الجبل وجلس هناك * 29

Et discessit Jesus indè, & venit trans 29
fretum maris-Galilææ: conscenditque
montem, ac sedit ibi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 ሓድግውሙ : ዕውራን : እሙንቱ : መርሐ : ዐዋሮት : ዕውር : ለዕውር : እሙ : መር 14
15 ሑ : ሓቡረ : ይወድቁ : ውስተ :: ግብ::=፡ ወለወጠለ : ጳጥሮስ : ወይቤሎ : ንግ 15
16 ረነ : ዘንተ : ምስሌ:=፡ ወይቤ : ኣደዙ ፡ ለንትሙኒ : ለአዕዋደነ : ኣንትሙ : 16
17 ኢታለመራኑ : ኵሙ : ኵሉ : ዘይበውእ : ውሰተ : ላፍ : ውስተ : ካርሠ : ይትገመር : 17
18 ወጽሙ : ይትገደፍ:=፡ ወዘስ : ይወፅእ : እሙውስተ : ላፋ : እሙልብ : ይወፅእ : ወ 18
19 እሙንቱ : ያረኵሱሙ : ለሰብእ:=፡ እስመ : እሙውስተ : ልብ : ይወፅእ : ኣኩይ: ቀ 19
20 ቲል : ወመሕዘን : ዝሙት : ወስርቅ : ስመዐ : በሐስት : ወፅር ፊት::=፡ እሉኬ : ዘያረ 20
21 ኵስሙ : ለሰብእ : ወዘእንበለ : ተኃፅቦ : እደውስ : በኢዕ : ኢያረኵሶ : ለሰብእ::
ወወፂለ : እመሂያ : እግዚእኢየሱስ : ተገሕሠ፡ ውስተ : ደወለ : ጢሮስ : ወሲዶና:=፡
በእንተ : ክናንዊት : እንተ : ወለታ : ተዓብድ::
22 ወናሁ : ብእሲት : ክናንዊት : እመውለቱ : ለደበር : ወፅለት : እኅዘ : ትጸርኅ : ወትብ 22
ል : መሐረኒ : እግዚኦ : ወልዳ : ደዊት : ምሕረኒ :ወለቲሃ : ለኵይ : ጋኔን : እንዝ:=፡
23 ወኢያውለአ : እግዚእኢየሱስ : ቃለ : ወቀሪቡ : ላሪደኢሁ : ለስተብቁዕዎ : እንዝ : ይ 23
24 ብሉ : ፈንዋ : ለዛ : እስመ : ትጸርኅ : በድኅሪነ:::=፡ ወኢወለአ : ወይቤ : ኢተፈነ 24
25 ወኩ : ዘእንበለ : ውስጥ : ለባግዕ : ዘተገድፈ : ዘቤተ : እሴራኤል::=፡ ወቀረበ ስገደት: 25
26 ሎቱ : እንዝ : ትብል : እግዚኦ : ርድአኒ:=፡ ወለወሢአ : ይቤሳ : ኢኮነ : ሠናየ : ነሢ 26
27 እ : ኅብስተ :ውሉድ : ወውሂበ : ለንስባት::=፡ ወትቤ : እወ : እግዚኦ : እስመ : ንስ
28 በትኒ : ይበልዑ : እመፍርፋሪት : ዘይወድቅ : እምነ : ማእደተ : ለጋእሰቲሆሙ::=፡ ወ
እመዝ : ለወለአ : እግዚእኢየሱስ : ወይቤሰ : ለብእሲት : ዐቢይ : ሀይማኖትኪ : ይኩንኪ :
ዘከመ : ትፈቅዲ : ወሐይወት : ወለዝኃ :ሶቤሃ : እመይእቲ : ሰዓት::
በእንተ : ለሕዛብ : እለ : ተፈወሱ : እብዙኅ : ደዌሆሙ::
29 ወኀኢሮ : እመህየ : እገዚእኢየሱስ : በጽሐ : ኀበ : ሐይቀ : ባሕር : ዘገሊላ : ወዓረገ : ደብር : ነበረ : ህየ::=፡

Sinite eos, cæci sunt duces cæcorum: cæcus cæcum si ducat, simul cadent in 14
foveam. Et respondit Petrus, & dicit ei, Enuntiato nobis hanc parabolam. 15
Et dicit, Adhuc ne vos non intelligentes estis. Vos nonne scitis quòd omne 16
quod intrat in os, in ventre tenetur, & privatim abjicitur? Et quod proce- 17
dit ex ore, etiam ex corde procedit: & quæ sunt hujusmodi polluunt homi- 18
nem. Quoniam ex corde egreditur nequitia, cædes & adulterium, fornica- 19
tio & furtum, testimonium in falso & blasphemia. Hæc igitur sunt quæ 20
polluunt hominem: sed sine lotis manibus vesci, non polluit hominem. Et egre- 21
diens illinc Dominus Jesus secessit in regionem Tyri & Sidonis.

De Chananæa cujus filia insaniit.

Et ecce mulier Chananæa ex illius montibus venit clamans, & dicens, Mise- 22
rere mei Domine, fili David miserere mei: filiam meam cacodæmon occupavit
eam. Et non respondit Dominus Jesus verbum; & accedentes discipuli ejus 23
rogârunt eum, dicentes; Dimitte eam, quoniam clamat post nos. Et respondit 24
& dicit, Non missus sui nisi intra oves deperditas domûs Israel. Et accedens 25
illa adoravit eum, dicens, Domine, adjuva me. Et respondens ille dicit, Non est 26
bonum accipere panem filiorum, & dare canibus. Et dicit illa, Etiam Domi- 27
ne, quia canes quidem edunt de micis quæ cadunt è mensa dominorum suo-
rum. Et tunc respondit Dominus Jesus, & dicit ei, O mulier magna fides 28
tua, erit sicut vis: & sanata est filia ejus continuò ab illa hora.

De turba quam de multis sanavit morbis.

Et transiens illinc Dominus Jesus venit ad litus maris Galilææ, & ascen- 29
dens montem sedit ibi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 آن زن نزديك آمد * وسرو سجود كرد وكفت اي خداوند مرا † ياري بده * عيسي بدان زن كفت 25
26 روا نيست كه نان فرزندان بستانند وپيش سكان اندازند * آن زن كفت اري اي خداوند 26
27 سكان نيز بخورند خرده ريزهايي † راكه از خوان خداوند ايشان بيفتند وزنده شوند * عيسي 27
28 بدو كفت * اي زن ايمان تو بزرك است * بشود مر ترا انچنانك خواهي وهمانديم دختر آن زن خوش 28
شد هشتاد هشت شفا دادن بجماعت رنجوران * عيسي از انجا نقل كرد وبكنار 29
درياي جليل آمد * برگوه بالا رفت وانجا نشست *

Ipsa mulier propiùs accessit, & eum 25
adoravit, dicens; O Domine mihi
opem dato. Jesus illi mulieri dixit, 26
Non licet panem liberorum capere &
canibus projicere. Illa mulier dixit, 27
Maximè O Domine: canes etiam
comedunt parvulas micas quæ de
mensa domini sui cadunt, & vi-
vunt. Jesus illi dixit, O mulier, fi- 28
des tua magna est, fiat tibi quemad-
modum vis: & eodem momento fi-
lia illius mulieris sanata est.

LXXXVIII. Sanatio multitudi-
nis morbidorum.

Jesus illinc demigravit, & venit 29
juxta mare Galilææ, ubi in montem
ascendit, & illic sedit.

Et *adierunt* eum turbæ multæ, habentes *cum seipsis* claudos, cæcos, mu-
30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλὺς, κω-
tos, *mancos*, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes Je-
φοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἑτέρους πολλούς· καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Ἰη-
su, & curavit eos. Ita ut *turbæ mirari, aspicientes* mutos
31 σοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς
loquentes, *debiles sanos*, claudos ambulantes, & cæcos *aspicientes*:
λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· ΛΑ'
& *glorificabant* Deum Israel. At Jesus *advocans discipulos su-* ρξ
32 καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐ-
os, ait; *Visceribus commoveor super turbam*: quia jam *dies tres* admanent mihi,
τοῦ, εἶπε, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι,
& non habent *quid* manducent: & *absolvere* eos *jejunos non volo*, nequando de-
καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκ-
ficiant in via. Et dicunt ei discipuli *ejus*; Undè nobis in de-
33 λυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρη-
serto panes *tot*, ut *saturare* turbam tantam? Et ait illis Jesus;
34 μίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Quot panes habetis? Illi *autem* dixerunt; Septem, & paucos pisciculos. Et præcepit
35 Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. Καὶ παρήγγειλε
turbis recumbere super terram. Et accipiens septem panes, &
36 τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, καὶ
pisces, gratias agens fregit, & dedit discipulis suis. *at* discipuli
τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ
turbæ: Et comederunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt *reliquias fragmentorum*
τῷ ὄχλῳ· Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον 37
fragmentorum, septem sportas plenas. *At vescentes* erant quatuor *mille homines*,
τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, 38
præter mulieres & pueros. Et *absolvens turbas*, ascendit in *navigium*, & ve-
χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλ- 39
nit in fines *Magdala*.
θεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

CAP. XVI. ις'.

ρξα Καὶ *accedentes* Pharisæi & Sadducæi tentantes, rogaverunt eum
Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες, ἐπηρώτησαν αὐτὸν 1
ρξβ *signum* de cœlo *ostendere* eis. *Is autem* respondens ait illis; Ve-
σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὀψί- 2
spere facto, dicitis; *Serenitas*: *rubet* enim cœlum. Et manè; Hodiè
ας γινομένης, λέγετε, Εὐδία· πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρωΐ, Σήμερον 3
tempestas: *rubet* enim triste cœlum. *Hypocritæ*, *illam quidem* faciem cœ-
χειμών· πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. Ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐ-
li nôstis dijudicare: *at* signa temporum non potestis?
ρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν· τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * ܘܐܬܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫ̈ܐ ܣܓ̈ܝܐ ܕܥܡ ܗܢܘܢ ܥܡ ܢܦܫ̈ܗܘܢ ܟܫ̈ܝܚ̈ܐ ܥܘܪ̈ܐ ܐܒ̈ܟܡ̈ܐ ܘܫܠܝ̈ܡ̈ܐ ܘܐܚܪ̈ܢ̈ܐ ܣܓ̈ܝܐ ܘܪܡ̈ܝܘ ܠܪ̈ܓ̈ܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܐܣܝ ܠܗܘܢ
31 ܘܐܬܬܡܗ̈ܘ ܟܠ ܟܢܫ̈ܐ ܕܚܙ̈ܝܢ ܕܐܡ̈ܪܝܢ ܕܟܫ̈ܝܚ̈ܐ ܡܬܪܦ̈ܝ ܘܥܘܪ̈ܐ ܡܗܠ̈ܟܝܢ ܘܐܒ̈ܟܡ̈ܐ ܡܬܦܬ̈ܚܝ ܘܫܠܝ̈ܡ̈ܐ ܡܬܪܦ̈ܝ ܘܥܡ̈ܐ ܡܫܒ̈ܚܝܢ ܠܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ
32 ܘܝܫܘܥ ܩܪܐ ܠܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܚܘܣ ܐܢܐ ܥܠ ܟܢܫ̈ܐ ܗܠܝܢ ܕܗܐ ܬܠܬ ܝ̈ܘܡ̈ܝ ܩܐܡ̈ܝܢ ܥܡ̈ܝ ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܢܐܟܠܘܢ
ܘܠܐ ܨܒ̈ܐ ܐܢܐ ܕܫܕܪ̈ܝܢ ܠܗܘܢ ܕܠܡܐ ܢܬܒܛܠܘܢ ܒܐܘܪ̈ܚܐ ܘܢܬܒܣ̈ܡܘܢ ܒܗ̈ܝ ܕܡ̈ܐ ܒܐܘܪ̈ܚܐ ܕܠܡܐ ܢܬܒܛܠܘܢ ܒܐܘܪ̈ܚܐ ܘܢܬܒܣ̈ܡܘܢ ܒܗ̈ܝ ܕܡ̈ܐ
33 ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܐܡ̈ܪܝܢ ܠܗ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ
34 ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ
35 ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ
36 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ
37 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ
38 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ
39 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ
1 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ
2 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ
3 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡ ܠܟܘܢ ܠܚ̈ܡ̈ܐ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܒܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܠܚܡ ܣܓ̈ܐ ܕܢܣܒܥ ܠܟܠ ܗܢܐ ܟܢܫܐ

* Et adierunt eum turbæ quamplurimæ, ha- 30
bentes secum claudos & cœcos, mutosque
ac mancos, & alios multos, atque objece-
runt eos ad pedes Jesu, & sanavit eos. Ita 31
ut obstupescerent turbæ illæ, quum viderent
mutos loquentes, mancos sanitati restitutos,
claudos ambulantes, cœcosque videntes:
Et glorificaverunt Deum Israel.

Oblationi quotidianæ. 38.

Ipse verò Jesus vocavit discipulos suos, & 32
ait illis; Misericordiâ commoveor erga tur-
bam hanc, quippe qui jam triduum manse-
runt apud me, nihilque habent quod edant:
Dimittere autem eos jejunos nolo, ne fortè
langueant in via. Dicunt ei discipuli ejus, 33
Undenam habemus in deserto panem ad ex-
plendam totam hanc turbam? Dicit eis Je- 34
sus, Quot panes habetis? dicunt ei; Septem,
& aliquot pisces minutos. Et præcepit tur- 35
bis ut discumberent humi. Accepitque illos 36
septem panes & pisces, & laudavit *Deum*,
fregitque ac dedit discipulis suis: discipuli
verò dederunt turbis. Et comederunt omnes 37
& saturati sunt, sustuleruntque reliquias frag-
mentorum, plenas septem sportas. Illi au- 38
tem qui comederant, fuêre quater mille viri
præter mulieres & pueros. Quum autem 39
dimisisset turbas, conscendit navim, venit-
que in fines Magedo.

CAP. XVI.

ET accesserunt Pharisæi, & Sadducæi, ten- 1
tantes eum, ac rogantes eum ut signum è cœ-
lo ipsis ostenderet. Ipse verò respondit, & 2
ait illis; Quum fuerit vespera, dicitis, Sere-
nitas erit: rubet enim cœlum. Manè verò 3
dicitis, Hodiè tempestas erit: rubet enim
cœlum tristé. Acceptores vultûs, faciem
quidem cœli nôstis scrutari; signa verò tem-
poris hujus non nôstis discernere?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * بسيار جماعتي پيش او آمدند * وبودند با ايشان * كوران * [ولنكان] وكنكان * وبيسان * 30
[وغير ايشان بسيار] پيش پاي مسيح † ايشانرا مي † انداختند شفا مي يافتند * بنوعي † كه 31
مردم حيران همي شدند * [چون ديدند كه] كوران مي ديدند ولنكان سخن مي كفتند *
بيسان ومجذمان † پاك مي شدند * شلان ولنكان مي رفتند * ومرخداي اسراييل را ستايش
مي دادند * هشتاد نه انجا كه از هفت نان واندك ماهي چهار هزار مردرا
سير كرد انكه عيسي شاكردان خويش را خواند وبديشان كفت * شفقت مي 32
كنم براين جماعت زيرا كه سه روزيست † پيش منند * وچيزي ندارند كه بخورند * ونمي
خواهم كه ايشانرا كرسنه † رها كنم * نبادا در راه افكار شوند * * شاكردان او بدو كفتند * از 33
كجا داريم نان درين ويراني * كه اين همهٔ انبوه سير شوند * عيسي بديشان كفت چند نان 34
داريد * كفتند هفت نان واندكي خرد ماهي * * بجماعت فرمود كه از پاي بنشينند * * واين 35 36
هفت نان وماهي را بستد * ستايش † كرد * وپاره كرد وبشاكردان خود داد * تا بر مردم قسمت
كردند * * همهٔ خلق بجمع سير شدند * واز خرده پارهاي كه پيش ايشان ماند هفت † سبد 37

Et *turbæ multæ ad eum venerunt*, & 30
erant cum eis cæci, & claudi, &
muti, & leprosi, & alii præterea
multi, quos ad pedes Christi projece-
runt, & sanitatem adepti sunt. Adeò 31
ut homines obstupescerent, cùm vi-
dissent quòd cæci viderent, muti ser-
monem proferrent, leprosi & elephan-
tiaci mundarentur, luxati & claudi
ambularent: & Deo Israelis laudem
dederunt.

LXXXIX. Ubi septem panibus & paucis piscibus quater mille viros saturavit.

Tunc Jesus vocavit discipulos suos, 32
& illis dixit; Commiserationem ge-
ro in hanc multitudinem, quia tri-
duum est quod mecum sunt, nec quid-
quam habent quod comedant: nolo
autem ut eos esurientes dimittam, ne
in via defessi sint. Discipuli ejus ei 33
dixerunt, unde habeamus panem in
hoc deserto, quo omnes hæ turbæ sa-
turentur? Jesus illis dixit, Quot 34
panes habetis? dixerunt, Septem pa-
nes, & paucos pisciculos. Tunc *mul-* 35
titudini jussit ut humi sederent. Et 36
hosce septem panes & pisces accepit,
& gratiis actis confregit, ac discipu-
lis suis dedit, ut hominibus distribu-
erent. Et *universus populus* simul satu- 37
rati sunt: & parvis fragmentis quæ
coram illis remanserant septem corbes

Versio VULGATA LATINA.

30 Et accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes secum mutos, cæcos, claudos, debi-
31 les, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes ejus, & curavit eos: Ita ut tur-
bæ mirarentur, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes:
32 & magnificabant Deum Israel. Jesus autem, convocatis discipulis suis, dixit;
Misereor turbæ, quia triduo jam perseverant mecum, & non habent quod man-
33 ducent: & dimittere eos jejunos nolo, ne deficiant in via. Et dicunt ei discipuli;
34 Undè ergò nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam? Et ait
illis Jesus; Quot habetis panes? At illi dixerunt; Septem, & paucos piscículos.
35 Et præcepit turbæ, ut discumberent super terram. Et accipiens septem panes, &
36 pisces, & gratias agens, fregit, & dedit discipulis suis, & discipuli dederunt po-
pulo. Et comederunt omnes, & saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, 37
tulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui manducaverunt quatuor millia 38
hominum, extra parvulos & mulieres. Et, dimissâ turbâ, ascendit in naviculam: 39
& venit in fines Magedan.

CAP. XVI.

ET accesserunt ad eum Pharisæi & Sadducæi tentantes: & rogaverunt eum ut 1
signum de cœlo ostenderet eis. At ille respondens, ait illis; Facto vespere 2
dicitis; Serenum erit: rubicundum est enim cœlum. Et manè; Hodiè tempe- 3
stas: rutilat enim triste cœlum. Faciem ergò cœli dijudicare nôstis: signa au- 4
tem temporum non potestis scire?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 وجاءَ اليهِ جمع كثير * وكان معهم خرس وعمي وعرج وعسم واخرون كثيرون فحرروا عند
31 رجليهِ فابراهم * وتعجب الجمع لانهم نظروا الخرس يتكلمون * والعرج يمشون * والعميان
32 يبصرون * والصم يسمعون * ومجدوا اله اسرائيل * * وان الفصل الثامن والاربعون *
يسوع دعا تلاميذهُ وقال لهم اني اتحنن على هذا الجمع لان لهُ معي ثلثة ايام همها وليس
33 عندهم ما ياكلون * ولا اريد ان اطلقهم صياما لئلا يصنعوا في الطريق * فقال لهُ تلاميذهُ
34 من اين نجد خبزا في البرية يشبع هذا الجمع * فقال لهم يسوع كم عندكم من الخبز
35 فقالوا سبعة ويسير من سمك * فامر ان تتكي الجموع على الارض * واخذ سبع الخبزات
36 والسمك وباركهم وكسرهم واعطى تلاميذهُ وناول التلاميذ الجموع * فاكل جميعهم وشبعوا *
37 ورفعوا فضلات الكسر سبع قفاف مملوة * وكان الذين اكلوا اربعة الف رجل سوى
38 النساء والصبيان * * الفصل التاسع والاربعون *
39 واطلق الجمع * وصعد السفينة وجاء الى تخوم مجدل *
1 فجاء الفريسيون والرادفة ليجربوه * فسالوه
2 ان يريهم اية من السماء * فاجابهم قائلا اذا كان المساء قلتم ان السماء مصحية لاحمرارها
3 * وبالغداة تقولون اليوم شتاء لاحمرار جو السماء يعبوس * ايها المراؤون تعلمون تميزوجه
السماء * واية هذا الزمان كيف لا تعلمون *

Et venit ad eum turba magna: erantque 30
cum eis muti, cæci, claudi, & manci,
& alii multi, & ecciderunt ad pedes
ejus, & sanavit eos. Et mirata est tur- 31
ba, quoniam ipsi viderunt mutos loqui,
& claudos ambulare, & cæcos videre,
& surdos audire, & glorificaverunt
Deum Israel.

Sectio quadragesima octava.

Jesus autem vocavit discipulos suos,& 32
dixit eis; Equidem misereor super hanc
turbam: quoniam est mecum à tribus
diebus hic,&non est apud eos quod com-
edant: neque volo dimittere eos je-
junos, ne infirmentur in via. Dixerunt 33
illi discipuli ejus, Unde inveniemus
panem in deserto, ut satiet hanc tur-
bam? Dixit autem eis Jesus, Quot 34
sunt apud vos panes? Et dixerunt ei,
Septem, & aliquot pisces. Et præcepit 35
ut discumberent turbæ super terram.
Et accepit septem panes & pisces,& 36
benedixit eis, fregitque eos, & dedit di-
scipulis suis; & porrexerunt discipuli
turbis. Et comederunt omnes, et satura- 37
ti sunt: et sustulerunt residua fragmen-
torum, septem cophinos plenos. Et fue- 38
runt qui comederunt, quatuor millia vi-
rorum, præter mulieres et parvulos.

Sectio quadragesima nona.

Et dimisit turbam et conscendit navicu- 39
lam: et venit in fines Mageda!.

CAP. XVI.

Venerunt autem Pharisæi et Sadu- 1
cæi ad tentandum eum: et rogaverunt
eum, ut ostenderet eis signum de cœlo. Re- 2
spondit illis, dicens; Quando fuerit
vespera, dicitis, quòd cœlum rubeat se-
renum, ob rubedinem suam. Et manè di- 3
citis, Hodiè erit tempestas, ob rubedi-
nem aëris cœli cum atritate. O hypocri-
tæ, nôstis discretionem faciei cœli: et
signum hujus temporis quomodo non cog-
noscitis?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወቀርቡ : ኀቤሁ : ለሕዝብ: ብዙኃን : እንዘ:ቦሙ : መስሌሆሙ : ጽሙማነ: ዕውራነ: ሐንካሳነ: ፀውሰነ: ወበዕደንሂ: ብዙኃን : ወገደፍዎሙ: ኀቤ : እገሪሁ : ለእግዚኢየሱስ : ወፈወሶሙ::=
31 እስኬ : ሶቤ : ለሕዝብ : ያነክሩ : እንዘ : ደዪዲዩ : ከመ : ጽሙማን : ይሰማዑ : ወሐ ንካሳን : ይሐውሩ : ወዕውራን : ይሬኢዩ : ወለእሙንቱሰ : ለእግዚአብሔር : ወሰብሕዎ : ለሥመለከ : እስረኤል : ዘለብሉ: ከመዝ : ለወልደ : እጋለ : እመ : ሕያው::=
በእንተ : ሰብዑ : ኅብስት::
32 ወእግዚእኢየሱስ:ጸውዐ: ላርደዲሁ:ወይቤሎሙ:ያመሕረኒ:እሉ:ለሕዝብ:እስመ: ናሁ: መዋዕ
ል:ሠሉሁት: ዮመ:ይፀንሑ:ኀቤየ:ወእልቦ:ዘይበልዑ:ወፈኖዎሙ:ጽዉማን:እጸልእ:ከመ:ሊይ
33 መጽልው : በፍኖት::=ወይቤሉ: እርደዲሁ : እመለይቴ: እንከ: ለነ: በገደመ: ኅብስት :
34 ለገ : መጠነ : ዘያጸግብ: እሕዝበ: መጠኔገ::=ወይቤሎሙ:እግዚእኢየሱስ : ሚመጠነ :
35 ብክሙ : ኅባውዘ : ወይቤሉ : ሰብዑ : ወሕደጠ : ዓሣ::=ወእዘዘ : ለሕገብ : ይርፍቁ : ደቡ:
36 መድር::=ወነሢአ : ሰብዑ : ኅብስት : ወዓሰሁነ : ወይእተ:ጊዜ : ለእኁቶ : ፈተተ : ወወ
37 ሀበ : ለእርደዲሁ : ወእርደዲሁኒ : ለሕገብ::=ወበልዑ : ኵሎሙ : ወጸገቡ:ወዘተርፈ :
38 ፍተታተ : ለግሐሡ : ሰብዓተ : እስፋሪደት : መሉአ::=ወእለሰ : በልዑ : ዕደው: ኮኑ: ከመ:
39 ለርብዓ : መእት : ዘእንበሌ : ደቅ : ወለኀስት::=ወፈቲሖ : ለሕዘበ : ዓርጎ : ወሰተ: ሖመ
ር : ወሖረ : ውስተ : ለድባረ : መግደላ::=

1 12 ወመጹሉ: ፋሪሳዊያን : ወሰደቃዊያን: ወእኒዝ:ያጣክረ:ስለልዎ:ትእመርተ: እመሰጢይ: ያ
2 ርኢዮ::=ወይቤሎሙ : እመከመ : መስየ : ወኮነ : ቀየሐ :ትብሉ:ጽሕው : ብሑር : እስ
3 መ : የቅየሐይሕ : ሰጢይ::=ወእመከመ: ጸብሐ: ትብሉ: ዮመሰኬ: ይዘንመ: እስመ:የቅየሐ
ይሕ:ሰጢይ: ድሙነ : ገጸ: ሰጢይኑ : ታለመረ : ፈክሮ : ወተለመረ : መዋዕልሰ : ሊተለመ
ሩ::=

Et accesserunt ad eum populi multi habentes secum mutos, cæcos, claudos 30
mutilos,& alios multos,et projecerũt eos ad pedes Domini Jesu,& sanavit eos:
usque dum populi admirarentur, videntes quòd muti loquuntur,& claudi am- 31
bulant, & cæci vident: & glorificaverunt Dominum, & celebraverunt Deum
Israelis, qui permisisset facultatem talem filio hominis.

De septem panibus.

Et Dominus Jesus vocavit discipulos suos,& dicit iis, Misereor cordiâ commovẽt 32
me hi populi, quoniã ecce tres dies hodiè permanent apud me,& non habent quo
vescantur:& dimittere eos jejunos in odio habeo,ne deficiant in via. Et dicunt 33
discipuli ejus, Unde igitur nobis in deserto tot panes, quibus saturemus popu-
lum tantum? Et dicit iis Dominus Jesus, Quot habetis panes? & dicunt 34
septem, & paucos pisces. Et præcepit populo decumbere super terram. Et 35
accipiens septem panes & pisces, & tunc temporis gratias agendo fregit, & 36
dedit discipulis suis, & discipuli sui populo. Et comederunt omnes, & sa- 37
turati sunt, & quæ superfuerunt fragmenta sustulerunt septem aspuridas
plenas. Et qui comederunt homines, fuerunt sicut quadragies centum, absque 38
parvulis & mulieribus. Et dimittens populos, ascenderunt in navem, & 39
abierunt in montes Magdala.

CAP. XVI.

ET venerunt Pharisæi & Saducæi, & tentantes rogárunt eum signum è 1
cælo ostendere ipsis. Et dicit iis, Quando vesper est, & fuit rufus, dicitis; 2
Lucida regio erit quia rubescit cœlum. Et quando diluculum fuit, dicitis; 3
Hodiè ideò pluet, quia rubet cœlum obnubilatum: faciemne cœli nôstis dijudi-
care, & signum temporum nescitis?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 پر كردند * وبر داشتند * * وان انبوه چهار هزار مرد بودند بجز زنان وكودكان * وچون
39 خلق را دستوري داد بر كشتي بالا رفت ودركنار مغد آمد
نود انجا كه ازو ايت خواستند
1 * معتزلان وزيادقه پيش او آمدند واورا مي آزمودند واز او در خواست كردند كه از
2 آسمان † ايت بديشان بنمايد * * مسيح بديشان جواب داد وگفت * وقتي كه شبهنكام شود
3 بگوييد كه خوست يعني كه روزي بارانست * براي انك آسمان سرخست * * ودر وقت
صباح بگوييد كه امروز زمستاني است * زيرا تمامت آسمان سرخ شد * اي منافقان روي
آسمان † مي دانيد نكه كردن * وايت اين روزكاررا نمي دانيد † جدا كردن *

implerunt, & sustulerunt. Turba au- 38
tem illa quater mille viri fuerunt,
præter mulieres & parvulos. Et cùm 39
populo abeundi veniam dedisset,
navem conscendit, & in terminum
Magedæ venit.

XC. Ubi ab eo signum petierunt.

CAP. XVI.

ET Pharisæi & Saducæi ad eum 1
venerunt. & eum tentârunt; & ab
eo petierunt ut è cælo signum illis
ostenderet. Christus illis responsum de- 2
dit, & dixit; Quum tempus ve-
speræ fuerit, dicitis, Serenitatem, i.e.
sine pluvia diem fore, quia cælum
rubicundum est. Tempore verò ma- 3
tutino dicitis, Hodie tempestas erit,
quia totum cælum rubet. O hypocri-
tæ, faciem cœli nôstis contemplari,
signa autem hujus temporis non nô-
stis discernere?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΒ'. ΛΓ'.

Generatio mala & adultera signum *inquirit*: & signum non dabitur ei, 4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, *si non* signum Jonæ Prophetæ. Et *relinquens* eos, abiit. Et 5 εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε. Καὶ *venientes* discipuli ejus *in ulteriorem littus*, obliti sunt panes *sumere*. At 6 ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. Ὁ δὲ *Jesus* dixit illis; Intuemini & *attendite* à fermento Pharisæorum 'Ιησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων & Sadducæorum. Illi *verò ratiocinabantur in seipsis*, dicentes; Quia panes non acce- 7 καὶ Σαδδουκαίων. Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλά- pimus. Sciens autem Jesus, dixit *illis*; Quid *ratiocinamini in vobismetipsis, exigue* 8 βομεν. Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγό- fidei, quia panes nón *sumpsistis*? Nondùm intelligitis, neque recordamini 9 πιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τὸς quinque *panes* quinque *millium*, & quot cophinos *sumpsistis*? Neque se- 10 πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; Οὐδὲ τὸς ἑ- ptem *panes* quatuor *millium*, & quot sportas *sumpsistis*? *Quomodo* non 11 πτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; Πῶς οὐ intelligitis, quia non de pane dixi vobis, *attendere* à fermento Phari- νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρι- sæorum & Sadducæorum? Tunc intellexerunt, quia non dixerit *attendere* à fer- 12 σαίων καὶ Σαδδουκαίων; Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύ-

ΚΑΙ' μης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. Ἐλθὼν 13
ΡΞΖ' autem Jesus *in* partes Cæsareæ Philippi, interrogabat discipulos su-
α τῆς ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐ- os, dicens; Quem me dicunt homines esse, filium hominis? Illi 14
τοῦ, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Οἱ verò dixerunt; *Hi quidem* Joannem Baptistam, alii autem Eliam, alii verò
δὲ εἶπον, Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ Hieremiam, aut unum *Prophetarum*. Dicit illis; Vos autem quem me dici- 15
Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγε- tis esse? Respondens *autem* Simon Petrus, dixit; Tu es Christus filius Dei 16
τε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ vivi. *Et* respondens Jesus, dixit ei; Beatus es Si- 17
ΡΞΖ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ Σί- mon Bar-Jona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed pa-
ι μων βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πα- ter meus qui in cœlis. Et ego *autem* tibi dico, Quia tu es Petrus, 18
τήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, Ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, & super hanc petram ædificabo meam ecclesiam: & portæ inferi non
καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ *prævalebunt ei.*
κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Generatio mala & adultera signum quærit, 4
nec signum dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Et reliquit eos, & abiit. Quum au- 5
tem veniſſent discipuli ejus in ulteriorem ripam, obliti fuerant sumere secum panem.
Ipse verò dixis eis; Videte, cavete à fermen- 6
to Pharisæorum & Saducæorum. Illi autem 7
cogitabant apud se, & dicebant se panem
non sumpsisse. Jesus verò cognovit, ac dixit 8
eis; Quid cogitatis apud vos, ô modicâ fide
præditi, quòd panem non sumpsistis? Non- 9
dum intelligitis? Nónne meminisstis illos
quinque panes, *hominum* quinque millium,
& quot cophinos sustuleritis? Neque illos 10
septem panes, *hominum* quatuor millium, &
quot sportas sustulistis? Quomodo non in- 11
tellexistis, me non de pane dixisse vobis, sed
ut caveretis à fermento Pharisæorum & Sa-
ducæorum? Tunc intellexerunt eum non di- 12
xisse ut caverent à fermento panis, sed à do-
ctrina Pharisæorum & Saducæorum.

Commemoratione Apostolorum sanctorum. 39.
Quum autem veniſſet Jesus in regionem Cæ- 13
sareæ Philippi, interrogavit discipulos suos,
inquiens; Quemnam dicunt de me homines,
esse me filium hominis? Ipsi verò dixerunt, 14
Sunt qui dicunt esse Johannem Baptistam,
alii verò Eliam, alii Jeremiam, aut unum ex 15
prophetis. Dixit eis, Vos autem, quem me
dicitis esse? Respondit Simon Cepha, & 16
ait; Tu es Messia, filius Dei vivi. Re-
spondit Jesus, & dixit ei; Beatus es, Si- 17
mon Bar-Jona, *fili columbæ*, siquidem caro
& sanguis non revelavit tibi, sed pater meus
qui in cœlis est. Quinetiam ego dico tibi, 18
Tu es Petra, & super hanc petram ædificabo
Ecclesiam meam, & portæ inferorum non
prævalebunt ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

Generatio mala & peccatrix signum 4
petit, at signum non dabitur illi, præ-
ter signum Jonæ prophetæ. Et illos re-
liquit & abiit.

XCI. Ubi jussit ut caverent à fer-
mento Pharisæorum.

Et cùm discipuli ejus venissent in 5
trajectum, obliti erant ut secum pa-
nem sumerent. Christus illis dixit, 6
Videte, & à fermento Pharisæorum
& Saducæorum abstinete. Illi in a- 7
nimo suo cogitabant, & dicebant,
quòd panem non sumpsissent. Jesus 8
scivit, & illis dixit; In animo ve-
stro quid cogitatis, ô pusilli fide, eò
quòd panem non sumpsistis? Etiam 9
ad hanc usque horam non intelligi-
tis? memoriâ non habetis quinque
panes & quinquies mille viros, &
quot corbes insuper plenos sustule-
rint? Neque illos septem panes & 10
quater mille viros, & quot præter-
ea corbes sustulerim? Quomodo non 11
intellexistis quòd de pane vobis non
dixerim? sed abstinete à fermento
Pharisæorum & Saducæorum. Tunc 12
intellexeruut quòd de fermento pa-
nis non locutus est, sed de doctrina
Pharisæorum & Sadducæorum.

XCII. Confessionem facit Si-
meon de Christo, & dicit, Tu
es Filius Dei.

Quum Jesus in regionem Cæsariæ 13

Versio VULGATA LATINA.

Generatio mala & adultera signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum
4 Jonæ prophetæ. Et relictis illis, abiit. Et cùm venissent discipuli ejus trans
5 fretum, obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis; Intuemini, & cavete à fer-
6 mento Pharisæorum, & Sadducæorum. At illi cogitabant intra se, dicentes;
7 Quia panes non accepimus. Sciens autem Jesus, dixit; Quid cogitatis inter vos,
8 modicæ fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis, neque recorda-
mini quinque panum in quinque millia hominum, & quot cophinos sumpsistis?
9 Neque septem panum in quatuor millia hominum, & quot sportas sumpsistis?
10 Quarè non intelligitis, quia non de pane dixi vobis; Cavete à fermento
11 Pharisæorum, & Sadducæorum? Tunc intellexerunt, quia non dixerit cavendum à
fermento panum, sed à doctrina Pharisæorum, & Sadducæorum. Venit autem
12 Jesus in partes Cæsareæ Philippi: & interrogabat discipulos suos, dicens;
13 Quem dicunt homines esse Filium hominis? At illi dixerunt; Alii Joannem
14 Baptistam, alii autem Eliam, alii verò Jeremiam, aut unum ex prophetis. Di-
15 cit illis Jesus; Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus
16 dixit; Tu es Christus, filius Dei vivi. Respondens autem Jesus, dixit ei; Bea-
17 tus es, Simon Bar-Jona: quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus,
qui in cœlis est. Et ego dico tibi; Quia tu es Petrus, & super hanc petram
18 ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * اَلْجِيْلُ اَلسَّرِيْرُ اَلْفَاسِقُ يَطْلُبُ اٰيَةً وَلَا يُعْطٰى اٰيَةً اِلَّا اٰيَةَ يُونَانَ اَلنَّبِيِّ * ثُمَّ تَرَكَهُمْ وَمَضٰى *
5 وَجَاءَ تَلَامِيْذُهُ اِلَى اَلْعَبْرِ وَنَسُوْا اَنْ يَاْخُذُوْا خُبْزًا * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوْعُ اُنْظُرُوْا وَتَحَرَّزُوْا مِنْ خَمِيْرِ
6 اَلْفَرِيْسِيِّيْنَ وَالزَّنَادِقَةِ * فَفَكَّرُوْا قَائِلِيْنَ اِنَّا لَمْ نَاْخُذْ خُبْزًا فَعَلِمَ يَسُوْعُ وَقَالَ لَهُمْ * لِمَاذَا
8 تُفَكِّرُوْنَ فِي نُفُوْسِكُمْ يَا قَلِيْلِي اَلْاِيْمَانِ اَنَّكُمْ لَيْسَ مَعَكُمْ خُبْزٌ * اَمَا تَعْلَمُوْنَ وَلَا تَذْكُرُوْنَ
9 خَمْسَ اَلْخُبْزَاتِ لِخَمْسَةِ اَلْفٍ وَكَمْ سَلٍّ اَخَذْتُمْ * وَسَبْعَ اَلْخُبْزَاتِ لِاَرْبَعَةِ اَلْفٍ وَكَمْ فُفَّةً اَخَذْتُمْ *
11 * لِمَاذَا لَمْ تَفْهَمُوْا * لِاَنِّي لَمْ اَقُلْ لَكُمْ مِنْ اَجْلِ اَلْخُبْزِ تَحَرَّزُوْا مِنْ خَمِيْرِ اَلْفَرِيْسِيِّيْنَ وَالزَّنَادِقَةِ *
12 * حِيْنَئِذٍ فَهِمُوْا اَنَّهُ لَمْ يَقُلْ لَهُمْ اَنْ يَتَحَرَّزُوْا مِنْ خَمِيْرِ اَلْخُبْزِ لٰكِنْ مِنْ تَعْلِيْمِ اَلْفَرِيْسِيِّيْنَ
وَالزَّنَادِقَةِ * * اَلْفَصْلُ اَلْخَمْسُوْنَ *
13 * وَلَمَّا جَاءَ يَسُوْعُ اِلَى نَوَاحِي قَيْسَارِيَةَ فِيْلُبُّسَ
14 سَاَلَ تَلَامِيْذَهُ مَاذَا يَقُوْلُ اَلنَّاسُ فِي ابْنِ اَلْبَشَرِ * فَقَالُوْا قَوْمٌ يَقُوْلُوْنَ يُوْحَنَّا اَلْمَعْمَدَانِيُّ * وَاٰخَرُوْنَ
15 اِيْلِيَّا * وَاٰخَرُوْنَ اِرْمِيَا اَوْ وَاحِدٌ مِنَ اَلْاَنْبِيَاءِ * فَقَالَ لَهُمْ فَاَنْتُمْ مَاذَا تَقُوْلُوْنَ مَنْ اَنَا * فَاَجَابَ
16
17 سِمْعَانُ بُطْرُسُ قَائِلًا اَنْتَ هُوَ اَلْمَسِيْحُ ابْنُ اَللّٰهِ اَلْحَيِّ * فَاَجَابَهُ يَسُوْعُ قَائِلًا طُوْبَاكَ يَا سِمْعَانُ بْنَ يُوْنَا *
18 لِاَنَّهُ لَيْسَ جَسَدٌ وَلَا دَمٌ اَظْهَرَ لَكَ هٰذَا لٰكِنْ اَبِي اَلَّذِي فِي اَلسَّمٰوَاتِ * وَاَنَا اَقُوْلُ لَكَ اَنَّكَ اَنْتَ
اَلصَّخْرُ وَعَلٰى هٰذِهِ اَلصَّخْرَةِ اَبْنِي بِيَعِيْ * وَاَبْوَابُ اَلْجَحِيْمِ لَا تَقْوٰى عَلَيْهَا *

Generatio mala & adultera petit signum: at non dabitur ei signum, nisi signum Jonæ prophetæ. Tum reliquit eos 4
& abiit. Et venerunt discipuli ejus trans fretum, & obliti sunt accipere se- 5
cum panem. Dixit verò eis Jesus; Ad- 6
vertite, & cavete à fermento Pharisæ- 7
orum & Saducæorum. Itaque cogitave-
runt, dicentes; Non accepimus panem. 8
Novit autem Jesus, & ait illis; Qua-
rè cogitatis intra vos, modici fide, quòd
non sit vobiscum panis? Nonne scitis, 9
neque recordamini quinque panum in
quinque millia, & quot canistros acce-
peritis? Et septem panum in quatuor 10
millia; & quot cophinos sumpseritis?
Quarè non intelligitis? Nam ego non 11
dixi vobis de pane, cum dixi, Cavete à
fermento Pharisæorum & Saducæorum.
Tunc intellexerunt quòd ipse non dixe- 12
rit eis ut caverent à fermento panis, sed
à doctrina Pharisæorum & Saducæo-
rum.

Sectio quinquagesima.

Cùm autem venisset Jesus in partes Cæ- 13
sareæ Philippi, interrogavit discipulos
suos; Quid dicunt homines de filio ho-
minis? Et dixerunt; Quidam dicunt 14
Johannem Baptistam, & alii Eliam, &
alii Jeremiam, aut unum ex prophetis.
Dixit eis; Vos autem quid dicitis? quis 15
ego sum? Respondit Simon Petrus, et dixit; 16
Tu es Christus filius Dei vivi. Respondit 17
ei Jesus, dicens; Beatus es Simon fili
Jonæ. Non enim caro neque sanguis re-
velavit tibi hoc, sed Pater meus qui est
in cœlis. Et ego dico tibi, Quia tu es 18
Petra, & super hanc petram ædificabo
Ecclesiam meam, & portæ inferi non
valebunt adversùs eam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእዎሂለ፡ይቤሎሙ፡ትውልድ፡ዕሉት፡ ወዘማ ፡ ትእመርተ፡ ተኀሠሰ፡ ወትእመርትስ፡ ኢይት
5 ወህቦ፡ ዘእንበለ፡ ትእመር ተ ፡ ዮናስ፡ነቢይ።። ወኀደጎሙ ፡ ወሖረ፡።። ወበጺሖሙ ፡ ጣዕደት፡
ለርደኢሁ ፡ ረሰዑ ፡ ኅብስተ ፡ ነሢአ ፡።።
በእንተ ፡ ብሉአ ፡ ፈረስዊያን።።
6 ወይቤሎሙ ፡ እግዚእኢየሱስ ፡ ተዓቀቡ፡ ወጥይቁ ፡ እመብሉአቶሙ ፡ ለፈሪሳዊያን፡ ወሰዱቃዊ
7 ያን።። ወሖለዩ ፡ በቤናቲሆሙ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ኅብስተ ፡ኢነሣእነ።። ወእለመርሙ፡
8 እግዚእኢየሱስ ፡ ወይቤ ፡ ምንተ ፡ ትሐልዩ ፡ በቤናቲክሙ ፡ ሓጺጸን ፡ ሃይማኖት፡ እስመ ፡ ኅብስ
9 ት ፡ አልብክሙ።። ዓዲሁ፡ኢትሬብው ፡ ወኢኂ ፡ ትዜክሩ ፡ ዘለሜ ፡ ኀምሳ ፡ ኅብስት ፡ እ
10 ለ ፡ ለኀምስ ፡ ምእት ፡ ወሚመጠነ ፡ መዘርእ ፡ ኢግሐሠክሙ።። ወኢሰብው ፡ ኅብስት ፡
11 እለ ፡ ለአርብዓ ፡ ምእት ፡ ወሚመጠነ ፡አስፋሬደት፡ እግሐሠክሙ።። እሮ ፡ ዘኢትሬብው፡
ከመ ፡ ለኮ ፡ በእንተ ፡ ኅብስት ፡ ዘእቤለክሙ ፡ ዑቁ ፡ ባሕቱ ፡ እመኅ ፡ ብሕአቶሙ ፡ ለፈሪሳዊ
12 ያን ፡ ወሰዱቃዊያን።። ወእመዝ ፡ ለበው ፡ ኦቤሃ ፡ ከመ ፡ ለኮ ፡ ዘይቤ ፡ዑቁ ፡ እመኅ ፡ ብሕ
ለተ ፡ ኅብስት ፡ ባሕቱ ፡ እመኅ ፡ ትመህርተ ፡ ፈሪሳዊያን።።
በእንተ ፡ ዘተሳእሉሙ ፡ በቂሰሪያ።።
13 ወበጺሖ፡እግዚእኢየሱስ፡ብሕር፡ቂሰሪያ፡ዘፊልጶሰ፡ ተስእሎሙ፡ ለአርደኢሁ ፡ እንዘ፡ ይብል፡መ
14 ኑሂ፡ይብልዎ፡ደቂን፡ሰብእ፡ለወልደ፡እጓለ፡እመ፡ሕያው።። ወይቤልዎ፡በእለ፡ይብሉከ፡ዮሐ
ንስሳ፡ መጠመቅ፡ ወከልእን፡ ሌልያስ፡ ወመንፈቆሙ፡ ሌርሚያስሃ፡ ወእመእኮ ፡ ለሐዲ፡ እመንቢያ
15 ት።። ወይቤሎሙ፡ለንትሙኬ፡መን፡ትብሉኒ፡ ከሞኒ።። ወለወለአ ፡ ሰምዖን ፡ጴጥሮስ፡
16 ለንተ፡ወእቱ፡ መሲሕ፡ ወልዱ፡ ለአግዚእኢብሔር፡ሕያው።።። ወለወለአ ፡ እግዚእኢየሱስ፡
17 ወይብሎ፡ብፁዕ፡ለንተ፡ስምዖን፡ወልደ፡ዮንስ፡ እስመ፡ ሠጋ፡ወደመ፡ ኢከህየተ፡ለከ፡ ለባ፡ለቡየ፡
18 ዘበ፡ሰማያት።። ወእነኒ፡ እብለከ፡ ከመ፡ አንተ፡ሸኩሐ፡ወደቤዛ፡ሸኩሐ፡ለሐንጸ፡ለቤተ፡
ክርሰቲያንየ ፡ ወለናቅጸ ፡ ሲኦል ፡ ኢይኄይልዎ።።

Et respondens dicit illis; Generatio mala & adultera signum quærit: & si- 4
gnum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ: & reliquit eos, & abiit.
Et transeuntes discipuli ejus, obliti fuerant panem accipere. 5

De fermento Pharisæorum.

Et dicit iis Dominus Jesus; observate & cavete à fermento Pharisæorum et 6
Saducæorum. Et considerârunt inter se, dicentes; Panem non accepimus. 7
Et cognovit eos Dominus Jesus, & dicit; Quid considerantis inter vos, modi- 8
cæ fidei, quia panes non habetis? Adhuc non intelligitis neque recordami- 9
ni illud de quinque panibus qui hominibus quinquagesies centum, & quot
modios abstulistis? Neque septem panes qui hominibus quadragesies cen- 10
tum, & quot sportas abstulistis? Quomodo res se habet quòd non intelligi- 11
tis, quòd non propter panes fuit quod dixi vobis, Cavete; sed de fermento Pha-
risæorum & Saducæorum? Et tunc intellexerunt statim, quòd non dixerat, 12
Cavete à fermento panum, sed à doctrina Pharisæorum.

Suos interrogat *Christus* in Cæsarea.

Et veniens Dominus Jesus in regionem Cæsareæ Philippi, interrogavit di- 13
scipulos ejus, dicens; Quem dicunt homines esse filium hominis? Et dicunt 14
ei, Sunt qui dicunt te esse Johannem Baptistam, & alii Eliam: & pars me-
dia eorum tenet te esse Jeremiam, & si non ille es unum è prophetis. Et di- 15
cit iis; Vos igitur quem dicitis me esse? Et respondit Simon Petrus; Tu es 16
Messiah filius Dei viventis. Et respondit Dominus Jesus, & dicit ei; Bea- 17
tus es Simon filius Jonæ: quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater
meus qui est in cœlis. Et ego quidem dico tibi, Quòd es Petra, & super hanc 18
petram ædificabo domum meam Christianorum: & portæ inferni non prævale-
bunt ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

فيليبوس درآمد * از شاگردان خود پرسيد * وگفت كه جماعت مردم † براي من چه مي
14 گويند كه كيستم من [فرزند ادمي] * شاگردان جواب دادند كه قومي مي گويند يحيي
سويندة است وبعضي ميگويند ايلياست * وگروهي ديگر ميگويند * ارمياست يا يكي
15
16 از پيغمبران * عيسي بديشان گفت اكنون شما چه ميگوييد كه كيستم * شمعون
17 صفا جواب داد وگفت * توي مسيح فرزند خداي زندة * عيسي جواب داد وگفت خنك
جان تواي شمعون صفا پسر يونا * كه خون وگوشت تو اين سر را اشكارا نكرد * الا پدر من
18 كه بر آسمانست * ومن بتو مي گويم * توي صخرة دين من يعني سنك وبنياد كليسياء
من بر تو عمارت كردة شود * ودرهاء دوزخ اورا خراب نكنند *

Philippi ingressus esset, à discipulis
suis percontatus est, & dixit; Quin.
multitudo & homines de me quid
dicunt, quemnam esse me Filium
hominis? Discipuli responderunt, 14
Nonnulli quidem dicunt, Johannes
Baptista est, & quidam dicunt, Elias est; alii aliquot dicunt, Jeremias
est, aut unus ex Prophetis. Jesus 15
illis dixit; Jam vos quem dicitis
me esse? Simeon Cephas responsum 16
dedit, & dixit, Tu es Christus Filius Dei viventis. Jesus respondit, & 17
dixit; Beatus animâ tu, ô Simeon
Cepha fili Jonæ, quia caro & san-
guis hoc secretum tibi notum non
fecit; sed Pater meus qui in cœlis
est. Et ego tibi dico; Tu es petra 18
religionis meæ, (i. e. lapis) & fundamentum Ecclesiæ meæ super te extru-
ctum erit, & portæ inferni illam non destruent.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΓ'. ΛΔ'.

Et dabo tibi claves regni cœlorum: Et quodcunque ligaveris super
19 Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τ βασιλείας τ οὐρανῶν· Καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ
terram, erit ligatum in cœlis: & quodcunque solveris super terram, erit
τ γῆς, ἔσαι δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τ γῆς, ἔσαι
solutum in cœlis. Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini
20 λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ
dicerent quia ipse esset Jesus Christus. Ex *tunc* cœpit Jesus ostendere
21 ε�πωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χειστός. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν
discipulis suis, quia oporteret eum *abire in* Hierosolymam, & multa pati
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν
à Senioribus, & principibus Sacerdotũ, & Scribis, & occidi, &
ἀπὸ τ πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ
tertiâ die *excitari*. Et assumens eam Petrus, cœpit increpare illum, dicens; *Clemens tibi*, Domine: non erit tibi hoc. *Is verò* conversus, dixit
22 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτι-
23 μᾶν αὐτῷ, λέγων, Ἱλεώς σοι Κύριε· οὐ μὴ ἔσαι σοι τοῦτο. Ὁ δὲ στραφεὶς, εἶπε
Petro; Vade post me Satana, scandalum mihi es: quia non sapis ea quæ
τῷ Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ
Dei, sed ea quæ hominum. Tunc Jesus dixit discipulis suis, Si
24 Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ
quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam,
τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τ σταυρὸν αὐτοῦ,
& sequatur me. Qui enim voluerit animam suam *servare*, perdet eam:
25 καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τ ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τ ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. Τί γὰρ 26
juvatur homo, si mundum universum lucretur, *at animam suam*
ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ
mulctetur? Aut quam dabit homo *permutationem animæ suæ?* *Futurum est* enim
ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τ ψυχῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ 27
Filius hominis *venire* in gloria Patris sui cum angelis suis:
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετ' ἀγγέλων αὐτοῦ·
& tunc reddet unicuiq; secundùm *actionem* ejus. Amen dico vobis; Sunt quidam
καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τ πρᾶξιν αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰσί τινες τῶν 28
hic *stantium*, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium
ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τ υἱὸν
hominis venientem in regno suo.
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

CAP. XVII. ιζ'.

Et post dies sex *assumit* Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem
ΛΔ' Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τ Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην 1
fratrem ejus: & ducit illos in montem excelsum *privatò*. Et transfi-
τ ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. Καὶ μετε- 2
guratus est ante eos: & resplenduit facies ejus sicut Sol,
μορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν· καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος,
at vestimenta ejus facta sunt *candida ut lux*.
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ܘܠܟ ܐܬܠ ܡܦܬܚ̈ܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܢ ܘܡܕܡ ܕܬܫܪܐ ܒܐܪܥܐ ܢܗܘܐ ܫܪܝ ܒܫܡܝܢ ܘܡܕܡ ܕܬܫܒܩ ܒܐܪܥܐ ܢܗܘܐ ܫܒܝܩ ܒܫܡܝܢ ·

20 ܒܫܡܝܢ ܡܬܝܗ ܕܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܐܢܫ ܕܗܘ ܝܫܘܥ ܗܘ ܡܫܝܚܐ · * ܒܗܝܢ ܙܒܢܐ ܫܪܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ·

21 * ܘܡܢ ܗܝ ܙܒܢܐ ܫܪܐ ܝܫܘܥ ܠܡܚܘܝ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܕܢܣܒ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ·

ܘܡܢ ܪܒܢܐ ܘܡܢ ܣܦܪܐ ܘܕܢܬܩܛܠ ܘܒܬܠܬܐ ܝܘܡܐ ܢܩܘܡ · ܘܫܩܠ ܦܛܪܘܣ ܘܫܪܐ ܠܡܓܥܪܗ ·

22 ܘܐܡܪ ܚܘܣ ܠܟ ܡܪܝ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܗܠܝܢ · * ܐܦ ܗܘ ܐܬܦܢܐ ܘܐܡܪ ܠܦܛܪܘܣ ·

23 * ܐܙܠ ܒܬܪ ܝ ܣܛܢܐ ܐܢܬ ܠܝ ܟܫܠܐ · ܕܠܐ ܛܥܡ ܐܢܬ ܛܥܡ ܐܠܗܐ ܐܠܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ·

24 ܘܐܬܐ ܠܟܦܪܢܚܘܡ · * ܘܟܕ ܥܠ ܒܝܬܐ ܫܩܠ ܦܛܪܘܣ ·

25 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܐ ܡܪܢ ܠܐ ܢܫܠܡ ܠܟ ܡܟܣܐ ܘܠܐ ܠܒܢܝܟ · * ܐܡܪ ܠܗ ܐܝ ·

26 ܠܐ ܢܫܠܡ ܡܟܣܐ ܠܒܢܝ ܒܪ ܡܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܒܢܝ ܓܒܪ ·

ܘܠܐ ܢܫܠܡ ܡܟܣܐ ܠܒܢܝ ܒܪ ܡܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܒܢܝ ܓܒܪ ·

27 ܒܢܝ ܐܢܫܐ · * ܕܒܗ ܒܙܒܢܐ ܗܘ ܢܦܩ ܒܐܪ ܡܢ ܒܚܪ ܡܠܟܘܬܐ ·

ܘܒܙܒܢܐ ܗܘ ܢܦܩ ܒܐܪ ܡܢ ܒܚܪ ܡܠܟܘܬܐ · * ܘܒܙܒܢܐ ܗܘ ܢܦܩ ܒܐܪ ܡܢ ܒܚܪ ·

28 * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ · ܐܝܬ ܐܢܫ ܡܢ ܗܪܟܐ ܕܠܐ ܢܛܥܡ ܠܡܘܬܐ · ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ ܠܒܪ ·

ܒܪ ܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܒܡܠܟܘܬܗ · * ܘܒܬܪ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ·

1 * ܘܒܬܪ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܢܣܒ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ ·

2 ܘܐܣܩ ܠܗܘܢ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ ·* ܘܐܬܚܙܝ ܩܕܡܝܗܘܢ ·

ܘܐܬܫܢܐ ܦܪܨܘܦܗ ܐܝܟ ܡܐ ܘܠܒܘܫܗ ܗܘ ܚܘܪ ܐܝܟ ܢܘܗܪܐ ·

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * وكليدهاء ملكوت آسمان بتو مي دهم وهر چه تو در زمين بندي در آسمان بسته *Et claves regni cœlorum tibi dabo: & quicquid tu occluseris in terra, in cœlo occlusum erit; & quicquid tu in terra aperueris, in cœlo apertum erit.*

سود وهر چه تو در زمين بكشايي در اسمان كشاده شود

20 حواريون را كه كشته خواهد شدن * انكه شاكردان خود را سپارش كرد كه

XCIII. Indicat Apostolis fore ut occideretur.

21 با كسي نكويند كه اوست مسيح * واز انجا عيسي اغاز كرد وبشاكردان خود مي نمود كه *Tunc discipulis suis mandatum fecit, ut nemini dicerent quòd ipse esset Christus. Et exindè Jesus exortus est, & discipulis suis indicavit, quòd vellet Hierosolymam ire, & à senioribus, & principibus antistitum, & scribis, multum molestiæ pati; & occideretur, & die tertiâ resurgeret. Tunc Cephas exorsus est, & ei clàm dixit; Absit ô Domine ut hujusmodi casus tibi contingat. Jesus retrò conversus Cephæ dixit; Apage à conspectu meo ô infidelis, mihi pedis laqueus es: quod divinum est non cogitas, sed carnale & verba hominum. Tunc Jesus discipulis dixit; Quicunque me sequi voluerit, à seipso procul abfit, et crucem suam tollat et post me veniat. Et quicunq; voluerit animam suam vivam facere, corpus suum perdat; quicunq; verò animam suam propter me perdiderit, me inveniet.*

22 خواهد در اورشليم رفتن واز پيران وسروران امامان ونويسندكان بسيار رنج كشيدن * وكشته

23 سود * وسيم روز برخيزد * صفا اغاز كرد وبدو بنهان مي كفت حاشا اي خداوند كه اين

24 چنين واقعه بتو برسد * عيسي باز كرديد بصفا كفت برو از پيش من اي بي ايمان *

25 براي من پاي بند هستي * انچ خدايست نمي انديشي الا جسماني وسخنهاء مردم * انكه عيسي

26 شاكردان كفت كه هر كه خواهد كه در پي من بيايد * از نفس خود دور شود *

27 وصليب خود بردارد ودر پي من ايد * وهر كه خواهد كه جان خود را زنده كند *

28 ن خود را تباه كند * وهر كه نفس خويشتن را براي من كم كند مرا بيابد *

Versio VULGATA LATINA.

19 Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cœ-
20 lis. Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Jesus Chri-
21 stus. Exindè cœpit Jesus ostendere discipulis suis, quia oporteret eum ire Jero-
solymam, & multa pati à senioribus, & Scribis, & principibus sacerdotum, &
22 occidi, & tertiâ die resurgere. Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum,
23 dicens; Absit à te Domine: non erit tibi hoc. Qui conversus dixit Petro; Va-
de post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ
24 hominum. Tunc Jesus dixit discipulis suis; Si quis vult post me venire, abneget
25 semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ 26
verò suæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro ani-
ma sua? Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis: 27
& tunc reddet unicuique secundùm opera ejus. Amen dico vobis; Sunt quidam 28
de hîc stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis veni-
entem in regno suo.

CAP. XVII.

ET post dies sex assumpsit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, 1
& ducit illos in montem excelsum seorsùm: Et transfiguratus est ante eos. 2
Et resplenduit facies ejus sicut Sol: vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وَاعطيكَ مَفَاتِيحَ مَلَكُوتِ ٱلسَّمٰوَاتِ. فَمَا رَبَطْتَهُ عَلَي ٱلْأَرْضِ يَكُنْ مَرْبُوطًا فِي ٱلسَّمٰوَاتِ. وَمَا حَلَلْتَهُ 19
عَلَي ٱلْأَرْضِ يَكُنْ مَحْلُولًا فِي ٱلسَّمٰوَاتِ * حِينَئِذٍ نَهَي تَلَامِيذَهُ عَنِ ٱلْقَوْلِ لِأَحَدٍ اَنَّهُ هُوَ ٱلْمَسِيحُ 20 *
* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلْخَمْسُونَ * * وَبَدَاءَ يَسُوعُ مِنْ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ يُخْبِرُ تَلَامِيذَهُ اَنَّهُ يَنْبَغِي 21
اَنْ يَمْضِيَ اِلَي يُرُوشَلِيمَ * وَيَقْبَلَ ٱلْآلَامَ كَثِيرَةً مِنَ ٱلْمَشَايِخِ وَرُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةِ * وَيُقْتَلُوهُ
وَبَعْدَ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ يَقُومُ * فَٱسْتَكَلَّمَ بِهِ بُطْرُسُ وَبَدَاءَ يَنْهَاهُ قَائِلًا حَاشَاكَ يَا رَبُّ اَنْ يَكُونَ بِكَ هٰذَا 22 *
* فَٱلْتَفَتَ وَقَالَ لِبُطْرُسَ اِذْهَبْ خَلْفِي يَا شَيْطَانُ فَقَدْ صِرْتَ لِي سَكَّةً * لِاَنَّكَ لَمْ تَفْكِرْ فِيمَا لِلّٰهِ 23
لٰكِنْ فِيمَا لِلنَّاسِ * * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلْخَمْسُونَ * * حِينَئِذٍ قَالَ يَسُوعُ لِتَلَامِيذِهِ مَنْ 24
اَرَادَ اَنْ يَتْبَعَنِي فَلْيَكْفُرْ بِنَفْسِهِ وَيَحْمِلْ صَلِيبَهُ وَيَتْبَعَنِي * لِاَنَّ مَنْ اَرَادَ اَنْ يُخَلِّصَ نَفْسَهُ 25
فَلْيُهْلِكْهَا وَمَنْ اَهْلَكَ نَفْسَهُ مِنْ اَجْلِي وَجَدَهَا * مَاذَا يَنْتَفِعُ ٱلْاِنْسَانُ لَوْ رَبِحَ ٱلْعَالَمَ كُلَّهُ 26
وَخَسِرَ نَفْسَهُ * اَوْ مَاذَا يُعْطِي ٱلْاِنْسَانُ فِدَاءً عَنْ نَفْسِهِ * اِنَّ بْنَ ٱلْاِنْسَانِ لَمُزْمِعٌ اَنْ يَاْتِيَ فِي مَجْدِ 27
اَبِيهِ مَعَ مَلَائِكَتِهِ * وَحِينَئِذٍ يُجَازِي كُلَّ اَحَدٍ كَعَمَلِهِ * اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ قَوْمًا مِنَ 28 *
ٱلْقِيَامِ هَاهُنَا لَا يَذُوقُونَ ٱلْمَوْتَ حَتّٰي يَرَوْا اِبْنَ ٱلْاِنْسَانِ اٰتِيًا فِي مَلَكُوتِهِ *

Et dabo tibi claves regni cœlorum: Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum in cœlis; & quodcunque solveris super terram, erit solutum in cœlis. Tunc vetuit discipulis suis dicere cuiquam se esse Christum. 19 20

Sectio quinquagesima prima.

Et cœpit Jesus ex illa die annuntiare discipulis suis quòd eum oporteret ire Jerusalem, & recipere passiones multas à senioribus & principibus sacerdotum & Scribis, & occidi ab eis, & post tres dies resurgere. Et avocavit eum Petrus, cœpitque vetare, dicens; Absit à te Domine, ut eveniat tibi hoc. Et conversus est, & dixit Petro; Vade retrò me Satana, jam enim factus es mihi scandalum: quia non cogitas quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. 21 22 23

Sectio quinquagesima secunda.

Tunc dixit Jesus discipulis suis; Qui vult sequi me, abneget semetipsum, & portet crucem suam, & sequatur me. Nam qui voluerit salvare animam suam, perdat eam: Et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid prodest homini, si lucratus fuerit mundum totum & jacturam faciat animæ suæ? Aut quid dabit homo in commutationem pro anima sua? Filius enim hominis futurus est ut veniat in gloria patris sui cum angelis suis. Et tunc retribuet unicuique secundùm opus suum. Amen dico vobis, quòd aliquot ex stantibus hic, non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo. 24 25 26 27 28

Sectio quinquagesima tertia.

CAP. XVII.

ET post sex dies assumpsit Jesus Petrum & Jacobum et Johannem fratrem ejus, & duxit eos in montem excelsum solos. Et manifestavit se coram eis. Et resplenduit facies ejus sicut sol: & facta sunt vestimenta ejus alba sicut lux. 1 2

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወእሁበከ : መራኁተ : መንግሠተ : ሰማያት : ወለኔተ : ለሰርኮ : በምድር: ይከውን : እሱረ :
20 በሰማያት:ወዘፈታሕከ:በውስተ:ምድር:ይከውን:ፋቴሐ:በሰማያት::=* ወእምዝ:ገሠጸው:
21 ለአርደሊሁ : ከመ : ለልቦ : ለዘ:ይእግረ:ከመ:ውእቱ:እግዚእሊየሱስ:ክርስቶስ:=* ወእመ
ላጫሃ:ለኃዘ: እግዚእሊየሱስ: ይእግሮው: ለአር ደሊሁ : ከመ : ሀለው:ይሖር : ሊየሩሰሌም :
ወብዙኅ : ያሐመመው : ረባናት : ወቢቃኒ : ካህናት : ወጸሐፍት : ወይትቀተል: ወከመ : በሣልስ
22 ት : ዕለት : ይትነሣእ::=* ወተሰጥዎ : ጳጥሮስ : ወሖዝ : ይገሥጾ : እንዘ : ይብል : ሖሳ:
23 ለኝ : እግዚእ : ሊይኩን : ሳዕቤከ : ከመዝ::=* ወተመይጦ:ይቤሎ: ለጴጥሮስ : ሖር : እመ
ድኅሪየ : ሰይጣን : መዕቀፍየ : ሊተ : ለኝተ : እስመ : ሊትሐሊ : ዘእግዚአብሔር : ዘእንበሌ:
24 ዘሰብእ::=* ወእምዝ : ይቤሎው : እግዚእሊየሱስ : ለአር ደሊሁ : ዘይፈቅድ : ይትልወኂ :
25 ድኅሪየ : ይጽላለ : ለነፍሱ : ወይጥባዕ : ወይነሣእ : መስቀለ : ሞቱ : ወይትልወኂ::=* ወዘይፈ
26 ቅድ:ያድኅና:ለነፍሱ:ለይግድፋ : ወዘሰ : ገደፋ:ለነፍሱ:በእንቲኣየ: ይረክቦ::=* ወመኑተኑ:
ይበቍዖ : ለሰብእ : ለእመ : ኵሎ : ዓለመ : ረብሐ : ወነፍሶ:ሐጕለ : መኑተ : እመወሀበ : ሰ
27 ብእ : ቤዛሃ : ለነፍሱ:=* እስመ :ሃለወ: ለወልደ : እጊለ : እመ : ሕያው : ይመጽእ : በሰብሐ
ተ:ለቡሁ:: መስለ : መላእክቲሁ:ለጫሃ:የዓሲዮ:ወይፈድዮ:ለኵሉ:በከመ:መገባዱ::=*
28 በሌልያት::=* ለጫኑ:እብለክሙ:ቦእለ: ሃለው:እመእለ:ይቀውሙ:ዘየ: እለ:ሊይጥዕ
መወ : ለሞት : እስከ : ለጫ : ይሬሊይወ : ለወልደ : እጊለ : እመ : ሕያው : ይመጽእ: በመንግ
ሠቱ : በሰብሐተ : እቡሁ::=*

በእንተ : ዘከመ : ተወለጠ : በቅድሜሆሙ : እግዚእሊየሱስ::=*

1 ፲ኂ ወእመድኅረ:ስሱ:መዋዕል:ነሠለው:እግዚእሊየሱስ:ለጴጥሮሰ:ወዮዕቆብሃ: ወዮሐንሰሃ:
2 እኅዋሁ: ወለዕረግው:ውስተ:ደብረ:ነዋሓ:እንተ:ባሕቲቶሙ::=* ወተወለጠ:ሪእዩ: በቅድሜሆ
ሙ: ወለብርህ: ገጹ : ከመ: ፀሓይ: ወለልባሲሁኒ: ኮነ: ጸዓደ: ከመ: በረድ::=*

Et dabo tibi claves regni cœlorum: & quod ligaveris in terra, erit ligatum in cœlis: & quod solveris in terra, erit solutum in cœlis. Tunc præcepit discipulis suis ut nemini dicerent, quòd ipse esset Dominus Jesus Christus. 19 20
Et exinde cœpit Dominus Jesus dicere suis discipulis, oportere eum ire Hierosolymam, & multum afflictionis pati à principibus, & senioribus sacerdotum, & scribarum, & occidi, & in tertio die suscitaretur. Et respondit ei Petrus, & cœpit objurgare eum, dicens; Absit tibi Domine ne fiat supra te hujusmodi res. Et conversus dicit Petro, Abi post me Satana, scandalum 21 22 23
mihi es, quoniam non consideras quæ sunt Dei, sed quæ sunt hominum. Et tunc dixit Dominus Jesus discipulis ejus, Qui voluerit sequi post me, odio habebit animam suam, & accelerabit, & tollet crucem mortis suæ, & sequetur me. Et qui vult liberare animam suam, perdat eam: & qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam. Et quid prodest homini, si totum mundum lucratus sit, & animam suam perdat? quam daturus est homo redemptionem pro anima sua? Quia oportet filium hominis venire in gloria patris sui, cum angelis suis: tunc retribuet & rependet omni homini secundùm opera ejus. 24 25 26 27

De Elia.

Amen dico vobis, sunt ex iis qui hic adstant, qui non gustabunt mortem, usque dum viderint filium hominis venientem in regno ejus in gloria patris sui. 28

CAP. XVII.

De transformatione Domini Iesu in conspectu suorum.

ET post sex dies accepit Dominus Jesus Petrum, et Jacobum, et Johannem fratrem ejus: et ascendere fecit eos in montem excelsum solos. Et mutata fuit 1 2
species ejus coram iis, et splenduit vultus ejus sicut sol, et vestimentum ejus fuit candidum sicut nix.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * چه فايده باشد ادمي را كه همه دنيا را سود كند * وبا جان سود نكند * چه چيز ادمي
27 را عوض جان باشد * براي انك نود چهار اكاه كردن مسيح بآمدن
فرزند ادمي بيايد بعظمت پدرخود با فرشتكان پاكش * وبهر كسي بقدر كردارش جزا
28 دهد * راست بشما مي كويم اينجا مردمان ايستاده اند كه مرك رانچشند تا انكه كه ببينند
فرزند ادمي را در ملكوت خود بيايد * نود پنج تجلي مسيح بركوه تابور
1 * بعد از شش روز * عيسي بر كرفت شمعون صفا را * ويعقوب وبرادرش يوحنا * وبر بالاء
2 كوه بلند رفتند * * وبرابر ايشان در خلوت * عيسي خودرا دیكر كون كرد * نكاه كردند
وهمكو آفتاب رويش مي تابيد * وپوشش او سپيد ونوراني *

Quid proderit homini, quòd totum mundum lucrifecerit, & cum anima lucrum non fecerit? quæ res homini compensatio animæ erit? 26

XCIV. Declaratio Christi de Adventu.

Eò quòd Filius hominis veniet cum magnificentia Patris sui, cum Angelis sanctis suis, & unicuique pro ratione operis sui mercedem dabit. 27
Certò vobis dico, Hoc loco quidam stantes sunt, qui mortem non gustabunt usque dum videant Filium hominis in regno suo venientem. 28

XCV. Transfiguratio Christi in monte Tabor.

CAP. XVII.

POst sex dies Jesus assumpsit Simeonem Cephan, et Jacobum, & fratrem ejus Johannem, & in montem sublimem iverunt. Et coram eis seor- 1
sùm Jesus formam sibi mutavit: cumque aspicerent, tanquam sol facies ejus resplenduit; & amictus ejus factus est candidus & lucidus. 2

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΔ'. ΛΕ'.

Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias, cum eo colloquentes.
3 Καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.
Respondens autem Petrus, dixit Jesu; Domine, pulchrum est nos hic esse:
4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
si vis, faciamus hic tria umbracula, tibi unum, & Moysi unum, & unum
εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ μίαν
Eliæ. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos:
5 Ἠλίᾳ. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς·
Et ecce vox de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus,
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς,
in quo benè acquievi: ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in
6 ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἔπεσον ἐπὶ
faciem suam, & timuerunt valdé. Et accedens Jesus, tetigit
7 πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο
eos, & ait; Surgite, & ne metuite. Levantes autem oculos
8 αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἐγείρεσθε, καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς
suos, neminem viderunt, si non Jesum solum. Et descendentibus illis
9 αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν
de monte, præcepit illis Jesus, dicens; Nemini dixeritis visio-
ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα,
nem, donec filius hominis à mortuis resurgat. Et interrogaverunt eum dis-
10 μέχρις οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ
cipuli ejus, dicentes; Quid ergò Scribæ dicunt, quòd Eliam
μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν
oporteat venire primùm? At Jesus respondens, ait eis; Elias quidem
δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν
11 venit primùm, & instaurabit omnia. Dico autem vobis, quia Elias jam
ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη
12 venit, & non cognoverunt eum: sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt:
ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν·
Sic & filius hominis futurum est pati ab eis. Tunc intellexerunt di-
οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. Τότε συνῆκαν οἱ μα- 13
ΛΕ' scipuli, quia de Joanne Baptistâ dixit eis. Et proficiscentibus eis
θηταὶ, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς. Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν 14
β ad turbam, accessit ad eum homo genuflectens ipsi, Et dicens;
πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ, Καὶ λέγων, 15
Domine, miserere meo filio, quia lunaticus est & malè patitur: sæpè
Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις
enim cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et attuli eum
γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν 16
discipulis tuis, & non potuerunt eum curare.
τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et conspecti sunt eis Moses & Elia cum eo 3
colloquentes. Respondit autem Cepha, & 4
dixit Jesu; Domine mi, bonum est nos hîc
esse: & si vis, faciemus hîc tria tabernacu-
la, unum tibi, unumque Mosi, & unum
Eliæ. Et dum ipse loqueretur, ecce nu- 5
bes lucida obumbravit eos: & vox facta
est de nube, dicens; Hic est filius meus
dilectissimus, in quo acquievi; ipsum au-
dite. Quod quum audissent discipuli, pro- 6
ciderunt in facies suas, & timuerunt val-
dé. Et accessit ad eos Jesus, & tetigit 7
eos, inquiens; Surgite, ne timeatis. Sus- 8
tulerúntque oculos suos, & neminem vi-
derunt, nisi Jesum solum. Quumque de- 9
scenderent de monte, monuit eos Jesus, ac
dixit illis; Coram quoquam ne dicatis vi-
sionem hanc, donec surrexerit filius homi-
nis à mortuis. Et interrogaverunt eum di- 10
scipuli sui, & dicunt ei; Quid igitur Scri-
bæ dicunt, quòd Eliam oportet priùs ve-
nire? Respondit Jesus, & dixit eis; Elia 11
venturus est priùs, ut omnia compleat.
Ego verò dico vobis, Ecce jam venit Elia, 12
neque noverunt eum, & fecerunt in eum
quicquid voluerunt: ita Filius hominis pas-
surus est ab eis. Tunc intellexerunt disci- 13
puli, eum de Johanne Baptista ipsis verba
fecisse.

Feriâ secundâ hebdomadis tertiæ jejunii. 42.

Quumque veniissent ad turbam, accessit ad 14
eum homo, & procidens super genua sua,
dixit ei; Domine mi, miserere mei: Filius 15
meus qui lunaticus est, & malè afficitur,
quot heu vicibus, in ignem cadit, quotque
vicibus in aquam! Eumque obtuli disci- 16
pulis tuis, nec potuerunt eum sanare.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Et visum est quòd Moses & Elias 3
cum eo starent & sermonem conser-
rent. Cephas Jesu dixit, O Do- 4
mine, convenit ut hic simus: & si
vis tria tabernacula parabimus,
unum tibi, & alia duo pro Mo e &
Eliâ. Eodem instante dum adhuc 5
verbum loqueretur, vidit quòd nu-
bes lucida illos obumbravet: &
ex nube vocem audierunt dicen-
tem; Hic quidem est Filius di-
lectus meus, in quo mihi complaci-
tum est, ipsum audite. Cùm disci- 6
puli audirent, in faciem procide-
runt, & vehementer timuerunt.
Jesus accessit, & illos ad se re- 7
duxit, & dixit; Surgite, & ne ti-
meatis. Oculos suos converterunt, 8
& quempiam alium non viderunt,
nisi Christum solum. Cùm de monte 9
descendissent, Jesus mandavit illis
& dixit; Hanc quidem visionem
nemini dicatis, usque ad tempus
quo Filius hominis de mortuis sur-
rexerit. Discipuli ejus ab eo quæ- 10
sierunt, & ei dixerunt; Quare
ergò Scribæ dicunt, oportere ut
Elias priùs veniat. Jesus illis 11
responsum dedit, & dixit; Eli-
as priùs venit, ut omnia perficiat.

Versio VULGATA LATINA.

3 Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes. Respondens autem
4 Petrus, dixit ad Jesum; Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic
5 tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Eliæ unum. Adhuc eo loquente,
ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens; Hic est Filius
6 meus dilectus, in quo mihi benè complacui: ipsum audite. Et audientes disci-
7 puli ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valdè. Et accessit Jesus, & tetigit
8 eos: dixitque eis; Surgite, & nolite timere. Levantes autem oculos suos, ne-
9 minem viderunt, nisi solum Jesum. Et descendentibus illis de monte, præ-
cepit eis Jesus, dicens; Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis à mor-
tuis resurgat. Et interrogaverunt eum discipuli, dicentes; Quid ergò Scribæ 10
dicunt quòd Eliam oporteat primùm venire? At ille respondens, ait eis; 11
Elias quidem venturus est, & restituet omnia. Dico autem vobis, quia Elias 12
jam venit, & non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt.
Sic & Filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli, quia de 13
Joanne Baptista dixisset eis. Et cùm venisset ad turbam, accessit ad eum homo 14
genibus provolutus ante eum, dicens; Domine, miserere filio meo, quia lunati-
cus est, & malè patitur: nam sæpè cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et 15
obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 *وَاِذَا مُوسَى وَاِيلِيَّا ظَهَرَا لَهُ يُخَاطِبَانِهِ * فَقَالَ بُطْرُسُ لِيَسُوعَ يَا رَبُّ جَيِّدٌ لَنَا اَنْ نَكُونَ
4 هٰهُنَا. اَتَسَاٰءُ اَنْ نَصْنَعَ هٰهُنَا ثَلٰثَ مَظَالٍ وَاحِدَةً لَكَ وَوَاحِدَةً لِمُوسَى وَوَاحِدَةً لِاِيلِيَّا * وَفِيمَا
5 هُوَ يَتَكَلَّمُ وَاِذَا سَحَابَةٌ نَيِّرَةٌ قَدْ ظَلَّلَتْهُمْ * وَاِذَا صَوْتٌ مِنَ السَّحَابَةِ قَائِلًا هٰذَا اِبْنِي الْحَبِيبُ
6 الَّذِي بِهِ سُرِرْتُ لَهُ فَاسْمَعُوا * وَسَمِعَ تَلَامِيذُهُ وَسَقَطُوا عَلٰى وُجُوهِهِمْ وَخَافُوا جِدًّا * وَجَاءَ يَسُوعُ
7 اِلَيْهِمْ وَلَمَسَهُمْ وَقَالَ قُومُوا وَلَا تَخَافُوا * فَرَفَعُوا اَعْيُنَهُمْ فَلَمْ يَرَوْا اِلَّا يَسُوعَ وَحْدَهُ * فَلَمَّا نَزَلُوا
8 مِنَ الْجَبَلِ اَوْصَاهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا لَا تُعْلِمُوا اَحَدًا بِالرُّؤْيَاءِ حَتّٰى يَقُومَ بْنُ الْاِنْسَانِ مِنْ بَيْنِ
9 الْاَمْوَاتِ * وَسَاءَلَهُ تَلَامِيذُهُ قَائِلِينَ لِمَاذَا تَقُولُ الْكَتَبَةُ اَنَّ اِيلِيَّا يَاتِي اَوَّلًا * فَاَجَابَهُمْ قَائِلًا
10 اِنَّ اِيلِيَّا يَاتِي فَيُعِيدُ كُلَّ شَيْءٍ * وَاَقُولُ لَكُمْ اَنَّ اِيلِيَّا قَدْ جَاءَ وَلَمْ يَعْرِفُوهُ لٰكِنَّهُمْ عَمِلُوا
11 بِهِ سُرًّا * وَهٰكَذَا اِبْنُ الْاِنْسَانِ يَتَاَلَّمُ مِنْهُمْ * حِينَئِذٍ يَفْهَمُ التَّلَامِيذُ اَنَّهُ قَالَ لَهُمْ مِنْ اَجْلِ يُوحَنَّا
12 الْمَعْمَدَانِيِّ *

Sectio quinquagesima quarta.

* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالْخَمْسُونَ *

13 *وَلَمَّا جَاءَ اِلَى الْجَمْعِ جَاءَ اِلَيْهِ اِنْسَانٌ سَاجِدٌ لَهُ قَائِلًا * يَا رَبُّ اِرْحَمِ ابْنِي فَاِنَّهُ يُحَنُّ وَيُعَذَّبُ جِدًّا
14 15 فِي رُوسِ الْاَهِلَّةِ * وَمَرَّاتٍ كَثِيرَةٍ يَقَعُ فِي النَّارِ وَمَرَّاتٍ كَثِيرَةٍ فِي الْمَاءِ * وَقَدَّمْتُهُ اِلَى تَلَامِيذِكَ
16 فَلَمْ يَقْدِرُوا اَنْ يُبْرِءُوهُ *

Et ecce Moses & Elias apparuerunt ei, 3 alloquentes eum. Dixitque Petrus ad 4 Jesum; Domine, bonum est nobis esse hic: vis ne ut componamus hic tria tabernacula, unum tibi, & unum Mosi, & unum Eliæ? Et dum ipse loqueretur, 5 ecce nubes lucida obumbravit eos; Et ecce vox de nube dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo sum oblectatus: ipsum audite. Et audierunt discipuli 6 ejus, & ceciderunt in facies suas, & timuerunt valdè. Et venit Jesus 7 ad eos: & tetigit eos, & dixit; Surgite, & ne timeatis. Et elevaverunt 8 oculos suos, & non viderunt nisi Jesum solum. Et cùm descendissent de monte, 9 præcepit eis Jesus, dicens; Ne notificetis cuiquam visionem, donec resurgat filius hominis à mortuis. Et interroga- 10 verunt eum discipuli ejus, dicentes; Quarè dicunt Scribæ quòd Elias veniet priùs? Respondit autem eis, dicens; 11 Sanè Elias veniet, & docebit vos omnia. Et dico vobis, quia Elias jam 12 venit, & non cognoverunt eum; quin potiùs commiserunt in eum malum. Et sic filius hominis patietur ab eis. Tunc 13 certò sciverunt discipuli, quòd ipse dixisset eis de Johanne Baptista.

Et cùm venisset ad turbam, venit ad 14 eum homo adorans eum, Dicens; Do- 15 mine, miserere filii mei, quia cum dæmone est, & vexatur valdè in principiis pleniluniorum: & vicibus multis cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et 16 obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወናሁ : ለእተርኣይዎሙ : ሙሴ : ወኤልያስ : እንዘ : ይትናገሩ : ምስሌሁ:=: ወለወ ሠ
4 ለ : ጴጥሮስ : ወይቤሎ : ለእግዚእየሱስ : ለግዚለ : ሠናየ : ሠንቲቱ : ለነ : ህልው : ዝየ : ወ
ንመሰ : ትፈቅድ : ንግበር : በዝየ : ሠለስተ : ሰቶልወ : ለነ : ለሐይ : ወለሙሴ : ለሐተ :
5 ወ፫ኤልያስ : ለሐተ:=: ወእንዘ : ይትናገር : ናሁ : ደመና : ብረህ : ጸለለቶሙ : ወናሁ :
ቃል : እመሠንተ : ደመና : እንዘ : ይብል : ዝሠ ለቱ : ወልድየ : ዘለፈቅር : ዘቦቱ : ሠምር
6 ኩ : ወሎቱ : ሰመዕዎ::=: ወሰሚዶሙ : ለርደሊሁ : ወድቁ : በገጾሙ : ወፈርሁ : ጥ
7 ቀ:=: ወቀሪቦ : እግዚእየሱስ : ወለሠደሮሙ : ወይቤ : ተነሥኡ : ወኢትፍርሁ:=:
8 ወለንሠኡ : ለዕይንቲሆሙ : ወኢርለዩ : ወኢመነሂ : ዘለንበለ : ኢየሱስሃ : ባሕቲቶ::=:
9 ወለንዝ : ደወርዱ : እሙደብር : ለዘዘሙ : እግዚእየሱስ : ለንዝ : ይብል : ለልቦ : ሰዘ : ት
ንግሩ : ዘራለየ : እስከ : ላሙ : ወልደ : እጋለ : ለሙስዮው : ለሙዉታን : ይትነሣለ::=:
10 ወተስእልዎ : ላር ደሊሁ : እንዘ : ይብሉ : ወለሮ : ይብሉ : ጸሐፍት : ሌልያስ : ሃሌው : ደመ
11 ጽለ : ቅድመ:=: ወለወ ሠለሙ:ለግዚለእየሱስ : ወይቤሎሙ : ለወ : ሌልያስ : ይቀድሙ :
12 መጺለ : ወያስተራትዕ : ኵሉ:=: ወእብለክሙ : ባሕቱ : ወኤልያስ : ወድለ : መድለ : ወለ
ያለመረ ወ : ባሕቱ : ወገብሩ : ላዕሌሁ : ኵሉ : ዘበመ : ፈቀዱ : ከማሁ : ለወልደ : እጋለ :
13 ለመ : ሕ ሠ ኂ : ሀለወ : ያሕመመ : እመኃቤሆሙ::=: ወለመዝ : ላለመሬ : ሰቤሃ :
ላርደለ : ከመ : በለንተ : ዮሐንስ : መጥሙቅ : ይቤሎሙ::=:
በለንተ : ዘነገርጋር::=:
14 ወበጺሑሙ : ኀበ : ለሕዛብ : ቀርበ : ኀቢሁ : ብለሲ : እንዘ : ይትመሀለል : ሰባደ : ሎቱ : ወለ
15 ስተ ፡ ቀሥ ፡ ይ:=: ወይቤሎ : እግዚለ : ተሣህል : ቢተ : ወልድየ : እሙ : እዙይ : ገኒን : ላ
16 ኅዘ : ወየንገ ፡ ሮ : ወመ ብዝኅቶ : ያወድቆ : ውስተ : ለሰት : ወበሠስት : ጣይ:=: ወለ
ሥጸለክሙ : ኀበ : ላርደሊክ : ወስለንሠ : ፈሠ ሶ:=:

Et ecce apparuerunt iis Moyses & Elias, loquentes eum illo. Et respondit 3 Petrus, & dicit Domino Jesu; Domine, bonum est nobis esse hic: & si vis, faciemus hic tria tabernacula, tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Et 4 adhuc loquente illo; ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox è nube, di- 5 cens; Hic est filius meus quem diligo, in quo mihi complacui; & ipsum audite. Et audientes discipuli ejus, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt 6 valde. Et accessit Dominus Jesus, & tetigit eos, & dixit; Surgite, & ne 7 timeatis. Et levaverunt oculos suos, & non viderunt aliquem præter Jesum 8 solum. Et descendentibus à monte, præcepit iis Dominus Jesus, dicens; Ne 9 fit aliquis cui narretis hanc visionem, usque quo filius hominis è mortuis resuscitetur. Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Et quomodò di- 10 cunt scribæ, Elias est venturus primùm? Et respondit iis Dominus Jesus, & 11 dixit iis etiam; Elias primò veniet, & emendabit omnia. Et dico vobis, 12 Verùm etiam & Eliam jam venisse; & non cognoverunt eum: sed etiam fecerunt super eum omnia secundùm quod voluerunt. Sic quidem filium hominis oportet pati ab eis. Et tunc intellexerunt continuò discipuli, quòd de Johanne Baptista dicebat iis. 13

De murmuratore.

Et venientes ad turbam, accessit ad eum homo supplex, qui incurvavit se ei, 14 & obsecrabat eum. Et dicit ei; Domine, miserere mei filiique mei; malus 15 dæmon prehendit eum, & murmurare eum facit: & sæpe cadere facit eum in ignem, & aliquando in aquam. Et adduxi eum ad discipulos tuos, & non 16 potuerunt curare eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 *اكنون بشما مي كويم كه ايليا آمد واورا نشناختند * وبا او هر چه خواستند كردند
13 اين چنين فرزند ادمي از ايشان† زحمت خواهد كشيد * از انجا شاكردان او دانستند
كه اين سخن براي يحيي شوينده گفت بديشان

نود شش خلاص كردن مسيح كودك را از ديو كه در درون او بود

14 *چون دكر بار پيش جماعت آمدند مردي پيش او آمد وزانو زد * وبدو گفت اي
15 خداوند من بر من رحمت كن كه فرزندي دارم كه ديو † بر وي مسلط است وكار
16 او سخت دشخوار شده است چندنوبت در آتش افتاد وچند نوبت در آب * او را پيش
شاكردان تو آوردم نتوانستند خوش كردن *

Jam vobis dico Eliam venisse, eum 12 autem non agnoverũt, et cum eo quicquid voluerunt, fecerunt: eodem modo Filius hominis ab eis afflictionem passurus est. Ex eo discipuli ejus 13 cognoverunt, quòd hunc sermonem de Johanne Baptista dixisset illis.

XCVI. Liberat Christus puerum à dæmonio quod illi inerat.

Cùm denuo ad multitudinem venis- 14 sent, homo ad eum venit & genu flexit. Et illi dixit, O Domine 15 mi, mei miserere, quia filium habeo in quem dæmonium potestatem obtinet, & gravissimè laborat: aliquoties in ignem cadit, & aliquoties in aquam. Et eum ad disci- 16 pulos tuos adduxi, sed non potuerunt eum sanum reddere.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ας'. ΛΖ'.

Respondens autem Jesus, ait; O generatio incredula & perversa: usque quando
17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε
ero cum vobis? usque quando tolerabo vos? Ferte mihi illum huc. Et increpavit
18 ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. Καὶ ἐπετίμη-
sit illum Jesus, & exiit ab eo dæmonium: & curatus est puer
σεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς
ex hora illa. Tunc accedentes discipuli Jesu privatim, dixerunt;
19 ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον, pos
Propter quid nos non potuimus ejicere illum? At Jesus dixit illis; Propter
20 Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ
incredulitatem vestram: Amen quippè dico vobis; Si habueritis fidem sicut granum sina-
τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν· Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινά-
pis, denuntiabitis monti huic, Transi hinc illuc, & transibit: &
πεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ὧντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ
nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non ejicitur, si non in oratione
21 οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ
& jejunio. Versantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Jesus;
22 καὶ νηστείᾳ. Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, pos
Futurum est Filius hominis tradi in manus hominum. Et occident
23 Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. Καὶ ἀποκτενοῦσιν
eum, & tertiâ die excitabitur. Et contristati sunt vehementer. Vementibus
24 αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται· καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. Ἐλθόντων Ας'
autem illis in Capernaum, accesserunt didrachma sumentes Petro,
ρος ς 17 δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ,
& dixerunt; Magister vester non solvit didrachma? Ait, Etiam. Et
18 καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; Λέγει, Ναί. Καὶ
cùm intrâsset in domum, prævenit eum Jesus, dicens; Quid tibi videtur,
ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ,
Simon? reges terræ à quibus accipiunt tributa vel censum? à filiis
19 Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν
suis, an ab alienis? Dicit ei Petrus; Ab alienis. Dixit illi
αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ 26
Jesus; Ergò liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos,
ὁ Ἰησοῦς, Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς, 27
vadens ad mare, mitte hamum; & ascendentem primum piscem tolle:
πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον·
& aperiens os ejus, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me, & te.
καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

CAP. XVIII. ιη'.

ΛΖ' γον β
In illa hora accesserunt discipuli Jesu, dicentes; Quis nam
1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τίς ἄρα
major est in regno cœlorum?
μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ... * ...

Respondit Jesus, & ait; O generatio infi- 17
delis & perversa, quousque tandem ero vo-
biscum, & quousque tandem tolerabo vos?
adduc eum mihi huc. Et increpavit eum 18
Jesus, & exiit ab illo dæmonium: & sani-
tati restitutus est puer ex illa hora. Tunc 19
adierunt discipuli Jesum privatim, & dixe-
runt ei; Quare nos non potuimus eum sa-
nare? Dixit eis Jesus; Propter incredu- 20
litatem vestram. Verè enim dico vobis, Si
fuisset in vobis fides quantulum est granum
sinapis, diceretis monti huic, Decede hinc,
& decederet; & nihil prævaleret vobis.
Hoc verò genus non egreditur, nisi jejunio 21
& oratione.

Feriâ tertiâ septimanæ tertiæ jejunii. 43.

Quum autem conversarentur in Galilæa, 22
dixit eis Jesus, Futurum est ut filius homi-
nis tradatur in manus hominum. Et inter- 23
ficient eum, die verò tertio resurget. Et
displicuit eis vehementer. Quumque ve- 24
nissent in Capharnahum, accesserunt ad Ce-
pham ii qui accipiunt binas drachmas ar-
genti capitatim, & dixerunt ei, Magister
vester nónne tradet duas drachmas suas?
Dicit eis, Etiam. Et quum ingressus fuisset 25
Cepha domum, præoccupavit eum Jesus,
& ait illi, Quid tibi videtur Simon? Re-
ges terræ à quo accipiunt tributum & pe-
cuniam capitationis? à filiis suis, an ab ex-
traneis? Dicit ei Simon, Ab extraneis: 26
Ait illi Jesus, Ergò liberi sunt filii. Ne 27
autem simus illis scandalo, abi ad mare, &
injice hamum, & ejus piscis qui primus
ascenderit aperi os, & invenies staterem:
ipsum accipe, & offer pro me & pro te.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten. 44.

CAP. XVIII.

EA ipsâ horâ accesserunt discipuli ad Je- 1
sum, & inquiunt; Quisnam est fortasse
maximus in regno cœlorum?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * عيسي بديشان اشارت كرد وفرمود اي دوده كه ايمان نمي آوريد * خم وپيچيده را * تا

*Jesus illos indigitavit, & sic affa- 17
tus est; O generatio quæ fidem non
adhibuistis, perversa & distorta,
usque quo vobiscum ero? & usque
quo vos perferam? & jussit inqui-
ens, Puerum ad me adducite. Cùm 18
adduxissent, Jesus inclamavit eum,
protinus diabolus ex eo fugit, &
juvenis eodem momento sanatus est.
Tunc discipuli seorsum ad eum ve- 19
nerunt, & ei dixerunt; Quare nos
non potuimus eum sanare. Jesus 20
illis dixit, Eò quòd fidem non
habuistis: pro certo enim vobis
dico, quòd si vobis quantitate grani
sinapis fides inesset, huic monti
diceretis, Transportare, & trans-
portaretur, nec quidquam vobis dif-
ficile esset. Sed hujusmodi generis 21
quod est non egreditur nisi jejunio
& oratione. Quum autem versa- 22
rentur in Galilæa, Jesus illis dixit;
Filius hominis in manus populi
traditus est. Et eum interficient, 23
& tertio die resurget. Discipulis au-
tem valdè displicuit.*

XCVII. Ubi Simeon ex ore piscis quatuor drachmas pro vectigali eduxit.

*Quum Caphar-nahum ingressus esset, 24
quidam eorum ad Cephan venit, qui
illic duas drachmas censûs capitis
accipiunt; & dixerunt, Etiam ma-
gister vester censum duarum drach-
marum non dat? Ille respondit, 25*

Versio VULGATA LATINA.

16 Respondens autem Jesus, ait; O generatio incredula, & perversa, quousque ero
17 vobiscum? usquequò patiar vos? Afferte huc illum ad me. Et increpavit illum
18 Jesus, & exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex illa hora. Tunc acces-
serunt discipuli ad Jesum secretò, & dixerunt; Quarè nos non potuimus ejicere
19 illum? Dixit illis Jesus; Propter incredulitatem vestram. Amen quippè dico
vobis; Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic; Transi hinc
20 illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non ejici-
21 tur nisi per orationem, & jejunium. Conversantibus autem eis in Galilæa, dixit
22 illis Jesus; Filius hominis tradendus est in manus hominum: Et occident eum, &
23 tertiâ die resurget. Et contristati sunt vehementer. Et cùm venissent Capharnaum,
accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei; Magister ves-
ter non solvit didrachma? Ait; Etiam. Et cùm intrâssent in domum, prævenit 24
eum Jesus, dicens; Quid tibi videtur, Simon? Reges terræ à quibus accipiunt
tributum vel censum? à filiis suis, an ab alienis? Et ille dixit; Ab alienis. 25
Dixit illi Jesus; Ergò liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos, vade ad 26
mare, & mitte hamum: & eum piscem, qui primus ascenderit, tolle; & aperto
ore ejus, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me, & te.

CAP. XVIII.

IN illa hora accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes; Quis, putas, major est 1
in regno cœlorum?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فَاجَابَ يَسُوعُ قَائِلًا أَيُّهَا ٱلْجِيلُ ٱلْأَعْوَجُ غَيْرُ ٱلْمُؤْمِنِ إِلَى مَتَى أَكُونُ مَعَكُمْ وَحَتَّى مَتَى
18 أَحْتَمِلُكُمْ قَدِّمُوهُ إِلَيَّ هٰهُنَا * وَٱنْتَهَرَهُ يَسُوعُ فَخَرَجَ مِنْهُ ٱلشَّيْطَانُ * وَبَرِئَ ٱلْفَتَى مِنْ تِلْكَ
19 ٱلسَّاعَةِ * حِينَئِذٍ أَتَى ٱلتَّلَامِيذُ إِلَى يَسُوعَ مُنْفَرِدِينَ وَقَالُوا لَهُ لِمَاذَا لَمْ نَقْدِرْ نَحْنُ أَنْ نُخْرِجَهُ
20 * فَقَالَ لَهُمْ مِنْ أَجْلِ قِلَّةِ إِيمَانِكُمْ * اَلْحَقَّ أَقُولُ لَكُمْ إِنَّهُ لَوْ كَانَ لَكُمْ إِيمَانٌ مِثْلَ حَبَّةِ
21 خَرْدَلٍ لَقُلْتُمْ لِهٰذَا ٱلْجَبَلِ ٱنْتَقِلْ مِنْ هٰهُنَا فَيَنْتَقِلَ وَلَا يَعْسُرُ عَلَيْكُمْ شَيْءٌ * وَهٰذَا ٱلْجِنْسُ
22 لَا يَخْرُجُ إِلَّا بِٱلصَّوْمِ وَٱلصَّلَاةِ * * اَلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلْخَمْسُونَ * * فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى ٱلْجَلِيلِ
23 قَالَ لَهُمْ يَسُوعُ إِنَّ ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ سَيُسْلَمُ فِي أَيْدِي ٱلنَّاسِ * وَيَقْتُلُونَهُ وَبَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ يَقُومُ
24 فَحَزِنُوا جِدًّا * وَجَاءَ إِلَى كَفَرْنَاحُومَ جُبَاةُ ٱلْجِبَايَةِ إِلَى بُطْرُسَ وَقَالُوا لَهُ أَمَا يُؤَدِّي مُعَلِّمُكُمُ ٱلْجِزْيَةَ
25 * فَقَالَ نَعَمْ * وَجَاءَ إِلَى ٱلْبَيْتِ فَبَدَأَهُ يَسُوعُ قَائِلًا مَا تَظُنُّ يَا سِمْعَانُ * مُلُوكُ ٱلْأَرْضِ مِمَّنْ يَأْخُذُونَ
26 ٱلْخَرَاجَ وَٱلْجِزْيَةَ أَمِنَ ٱلْبَنِينَ أَوْ مِنَ ٱلْغُرَبَاءِ * فَقَالَ لَهُ بُطْرُسُ مِنَ ٱلْغُرَبَاءِ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ فَإِذَنِ
27 ٱلْبَنُونَ أَحْرَارٌ * لٰكِنْ لِئَلَّا نُسَكِّكَهُمُ ٱمْضِ إِلَى ٱلْبَحْرِ وَأَلْقِ ٱلصِّنَّارَ * فَأَوَّلُ حُوتٍ يَرْتَفِعُ أَفْتَحُ
فَاهُ تَجِدْ فِيهِ أَرْبَعَةَ دَرَاهِمَ فَخُذْهَا وَأَعْطِهِمْ عَنِّي وَعَنْكَ *

Respondit Jesus, dicens; O generatio 17
perversa, non credula, quousque ero vo-
biscum? & usquequo patiar vos? af-
ferte eum ad me hùc. Et increpavit il- 18
lum Jesus, & exivit ex eo dæmonium,
& sanatus est puer ex illâ horâ. Tunc 19
venerunt discipuli ad Jesum seorsùm,
& dixerunt ei; Quarè non potuimus
nos ejicere illum? Et dixit eis; Pro- 20
pter paucitatem fidei vestræ. Amen
dico vobis, Quòd si habeatis fidem sicut
granum sinapis, dicetis huic monti, Dis-
cede hinc, & discedet; & non erit dif-
ficile vobis quippiam. Et hoc genus non 21
ejicitur, nisi per jejunium & oratio-
nem.

Sectio quinquagesima quinta.

Et cùm rediissent in Galilæam, dixit 22
eis Jesus, Quia filius hominis tradetur
in manus hominum: Et occident eum, 23
& post tres dies resurget. Et contristati
sunt valdè. Et venit in Capharnahum, 24
& venerunt exactores ad Petrum, &
dixerunt ei; An magister vester non
solvit tributum? Ait, Etiam. Et ve- 25
nit domum: Et prævenit eum Jesus,
dicens; Quid tibi videtur, Simon?
Reges terræ à quibus accipiunt tribu-
tum & censum? à filiis, an ab alienis?
Ait illi Petrus, Ab alienis. Dixit Je- 26
sus, Ergò filii sunt immunes. Sed ne 27
scandalizemus eos, vade ad mare, &
injice hamum, & primi piscis, quem
extrahes, aperi os; invenies in eo qua-
tuor drachmas: accipe eas, & da illas
pro me & pro te.

Sectio quinquagesima sexta.

CAP. XVIII.

ET in illa hora venerunt discipuli 1
ad Jesum, & dixerunt; Quis est, opi-
nione tuâ, maximus in regno cœlorum?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእምዝ፡እዋሠእ፡እግዚእኪያሱስ፡ወይቤ፡ ለትውልደ፡ ኢአማንት፡ወዕሡት፡እስከ፡ማእዜኑ፡
18 እሄሉ፡መስሬክሙ፡እሰስ፡ ማእዜኑ፡ እትዔገሰክሙ፡ ለመጽአ፡ ቢተ፡ዝየ፡ኅቡየ፡=፡ ወገሠጾ፡
19 እግዚእኪያሱስ፡ወወፅአ፡ጋኔኑ፡እመሳዕቡሁ፡ ወሐይወ፡ ሕፃን፡ በይእቲ፡ ሰዓት፡ ሶቤሃ፡ ፡=፡ ወእ
መዝ፡ቀሪቦሙ፡ለርደኢሁ፡እንተ፡ባሕቲቶሙ፡ወይቤልዎ፡ለእግዚኢየሱስ፡ በእንተ፡ ምንት፡ንሕነ፡
20 ስእነሁ፡ላውፅኦቶ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ በእንተ፡ ሓጸጸ፡ ሃይማኖትክሙ፡ለጌን፡እብለክሙ፡እመ፡
ብክመ፡ሃይማኖተ፡መጦኔ፡ ሕጡተ፡ ስናፕ፡ ትብልዎ፡ ለጎዝ፡ ደብር፡ ፍልስ፡እመዝየ፡ወይፈልሰ፡ወእ
ልቦ፡ዘይሰእነክሙ፡፡=፡ ✣✣✣✣✣ ወእንዘ፡ይነሶስው፡ ወስተ፡ገሊሳ፡ይቤሎሙ፡እግዚእ፡ለእር
22 ደኢሁ፡ሀለወ፡ለወልደ፡ለኋለ፡እመ፡ሕያው፡ ያግብእው፡ ወስተ፡ እደ፡ ሰብእ፡=፡ ወይቀትልዎ፡፡
23 ወለሣ፡ሣልስት፡ዕለት፡ይትነሣእ፡ወ ተስዙ ፡ ጥቀ፡=፡
በእንተ ፡ እለ፡ይስእሉ ፡ ጸባሕተ፡፡=፡
24 ወበጺሖሙ ፡ ቀፈር ናሖም ፡ መጽሉ ፡ እለ ፡ ጸባሕተ ፡ ደናር ፡ ይነሥሉ ፡ በኀቡ ፡ ጴጥሮ
25 ስ ፡ ወይቤሉ ፡ ሊቅክሙሰ ፡ ኢይሠኑ ፡ ጸባሕተ፡=፡ ወይቤ ፡ እወ ፡ ወበቂለ ፡ ወስተ ፡ ቤ
ት ፡ ለቅደመ ፡ እግዚእኢየሱስ ፡ ብሂሎቶ ፡ ምንተ ፡ ትብል ፡ ስምዖን ፡ ነገሠተ ፡ መደር ፡
እመኅበ ፡ ሞኑ ፡ ይነሥሉ ፡ ጸባሕተ ፡ ወጋደ ፡ እመኅበ ፡ ወቢደውኑ ፡ ወቂመ ፡ እመኅበ ፡
26 ነኪር፡=፡ ወይቤ ፡ እመኅበ ፡ ነኪር ፡ ወእመድኅረ ፡ ይቤሎ ፡ እመኅበ ፡ ነኪር ፡ ይቤሎ ፡
27 እግዚእኢየሱስ ፡ እንጋ ፡ ለጋዓዝያኑ ፡ እውንቱ ፡ ወሉደው፡=፡ ወበሕቱሰ ፡ ከመ ፡ ኢያ
ንጐናጕሪ ፡ ሖር ፡ ወስተ ፡ ባሕር ፡ ወደይ ፡ ማቃጥን ፡ ዘቀደሜ ፡ ኢሠገርከ ፡ ዓዛ ፡ ንዛእ ፡
ወክረሠት፡ለፋሁ፡ ወትረክብ፡ደናረ፡ ሰጥጢራ፡ ኪያሁ፡ንዛእ፡ ወሀቦሙ፡ሊተሂ፡ወለኀኪ፡፡=፡
በእንተ ፡ እለይብሉ ፡ ሞኑ ፡ የዐቢ፡፡=፡
1 ፲፫ ወበይእቲ ፡ ሰዓት ፡ ቀርቡ ፡ ለር ደኢሁ ፡ ለእግዚእኢየሱስ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሞኑ ፡ እን
ጋ ፡ የዓቢ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት፡=፡

Et tunc respondit Dominus Jesus, & dicit; O generatio incredula & perversa: 17
usquequò ero vobiscum? usquequò tolerabo vos? afferte eum mihi hic ad me. Et 18
increpavit eum Dominus Jesus: et exivit dæmon ejus è supra eum, & curatus
est puer in ista hora continuò. Et tunc accesserunt discipuli ejus soli, & dicunt 19
Domino Jesu; Quare nos non potuimus ejicere illum? Et dicit iis; Propter mini- 20
mam fidem vestram: Amen dico vobis, Si habuissetis fidem sicut granum sinapis,
diceretis huic monti; Demigra hinc, & demigravet: & nihil esset quod impossibile
esset vobis.

Hic versus deest.

Et proficiscentibus illis in Galilæam, dicit Dominus discipulis suis; Futurum 22
est quod filium hominis tradent in manum hominum: Et occident eum, & ter- 23
tio die suscitabitur. Et contristati sunt valdè.

De iis qui petunt tributum.

Et venientibus Capernaum, accesserunt qui tributum denarii accipiebant, ad 24
Petrum, & dicunt; Magister vester nónne dabit tributum? Et dicit, Etiam. Et 25
intrando domum, prævenit Dominus Jesus, dicendo ei; Quid dicis Simon? Re-
ges terræ à quibus accipiunt tributum et censum: an à filiis suis, vel ab extra-
neis? Et dicit, Ab extraneis. Et postquam dixisset ei, Ab extraneis, dicit illi 26
Dominus Jesus, Igitur nónne liberi sunt filii eorum. Sed ne murmurent, ito, in 27
mare projice hamum: quem primò piscem exviscatus es, accipe, et aperi os ejus, et invenies denarium flatevem: illum accipe, et dato iis pro me et te.

De dicentibus quisnam esset major.

CAP. XVIII.

ET in ista hora accesserunt discipuli ejus Domino Jesu, dicentes; Quis igi- 1
tur major est in regno cœlorum?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

كه آري * چون صفا درخانه آمد * عيسي اورا پيش خواند وبدو گفت شمعون چگونه
مي بيني * ملكان زمين بهر وجزيه سر از فرزندان خود مي ستانند * يا از بيگانه *
27 26 شمعون بدو گفت از بيگانه * عيسي بدو گفت فرزندان اكنون آزادند * تا ايشانرا
بيشان نكنيم * شصت را بستان يعني قلابرا وبكنار دريا رو * وبينداز اول ماهي كه
بشصت افتد * دهن اورا بكشا چهار درم دروبيابي * انرا بياور عوض من وعوض تو بده
نمودن عيسي بشاگردان خود كه هر كه كوچكتر باشد او
مهتر شود
* همانديم شاگردان پيش عيسي آمدند وگفتند اي خداوند 1
در ملكوت آسمان كيست مهتر

Etiam. Et cùm Cephas in domum
venit, Jesus eum prior vocavit,
& illi dixit; Simeon, quomodò ti-
bi videtur? reges terræ tributum
& censum capitis à filiis suis acci- 26
piunt, an ab alienis? Simeon ei
dixit, Ab alienis. Jesus ei dixit,
Filii igitur liberi sunt. Sed ne eos 27
offendamus, cape hamum (i. e.
uncum) & ad littus maris abi, &
injice: piscis qui primus in hamum
inciderit, os illius aperi, quatuor
drachmas inibi invenies; illas al-
latas pro me & pro te dato.

XCVIII. Ostendit Jesus discipulis suis, quòd qui minimus fuerit ipse maximus erit.

CAP, XVIII.

EODEM instanti discipuli in con- 1
spectum Jesu venerunt, & dixerunt;
O Domine, in regno cœlorum quis est
maximus?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΖ'. ΛΗ'

Et advocans Jesus *puerulum*, statuit eum in medio eorum. Et dixit;
2 Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Καὶ εἶπεν,
3 Amen dico vobis; *Si non* conversi fueritis, & efficiamini sicut *pueruli*, nequaquàm intra-
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλ-
bitis in regnum cœlorum. Quicunque ergò humiliaverit seipsum ut *puerulus*
θητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον
4 ἐκεῖνο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον
ist, hic est major in regno cœlorum. Et qui susceperit *puerulum*
5 τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ
talem unum in nomine meo, me suscipit. Qui autem scandalizaverit
6 ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ
unum *parvorum horum credentium* in me, *confert* ei ut suspendatur
μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.
mola asinaria in collo ejus, & demergatur in *pelago* maris.
7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· Ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα·
Væ mundo à scandalis: Necesse enim est venire scandala:
8 πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ σου
veruntamen væ homini illi per quem scandalum venit. Si autem manus
ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν
tua, vel pes tuus scandalizat te, *abscinde ea*, & *jace* abs te: *pulchrum*
σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ κυλλὸν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο
tibi est ingredi ad vitam claudum, vel *mancum*, quàm duas manus vel duos
9 πόδας ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου
pedes habentem, *jaci* in ignem æternum. Et si oculus tuus
σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον
scandalizat te, erue eum, & *jace* abs te: *pulchrum* tibi est *unoculum*
εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.
in vitam intrare, quàm duos oculos habentem *jaci* in gehennam ignis.
ρπα Ἀπτεσθε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι
s Attendite ne *despiciatis* unum *parvulorum horum*: dico enim vobis, Quia
10 οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ
angeli eorum in cœlis *per omne* assiduum faciem Patris mei qui
ΛΗ' ἐν οὐρανοῖς. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. Τί ὑμῖν
11 in cœlis. Venit enim Filius hominis salvare *perditum*. Quid vobis
ρπβ δοκεῖ; Ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν,
12 videtur? Si fuerint alicui *homini* centum oves, & erraverit una ex eis,
οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐνενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώ-
nónne *relinquens* nonaginta novem, in montibus *vadens quærit* errantem? Et si *fiat* invenire eam, Amen dico vobis, Quia gaudet super eam
μενον; Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ
13 magis quàm super nonaginta novem non *aberrantibus*. Sic non est vo-
μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ ἔστι θέ-
14 luntas ante Patrem vestrum qui in cœlis, ut pereat unus *parvulorum horum*.
λημα ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Et vocavit Jesus puerulum, eúmque statuit 2
inter ipsos. Et ait, Amen dico vobis; 3
Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut
pueruli, non intrabitis in regnum cœlorum.
Quisquis ergò deprimit seipsum sicut iste 4
puerulus, is erit maximus in regno cœlorum. Et quisquis exceperit similem puero 5
isti in nomine meo, is me excipit. Quisquis autem offendiculo fuerit uni ex istis 6
minimis qui credunt in me, consultius ei
foret ut suspenderetur mola asinaria in collo ejus, ac demergeretur in profunda maris. Væ mundo à scandalis: necesse est 7
enim ut veniant scandala: væ autem homini per quem venient scandala. Si verò ma- 8
nus tua aut pes tuus offendiculo tibi fuerit,
amputa eum, & abjice abs te. Bonum
enim tibi est ut ingrediaris ad vitam quum
fueris claudus aut mancus, non autem
quum habueris duas manus duósve pedes,
ruas in ignem æternum. Quòd si oculus 9
tuus tibi fuerit offendiculo, effode eum, &
abjice abs te. Bonum enim tibi est ut cum
uno oculo ingrediaris ad vitam, quàm
quum habueris duos oculos, cadas in gehennam ignis. Videte ne dispiciatis unum 10
ex istis pusillis. Dico enim vobis, Angeli
eorum in omni tempore vident faciem patris mei qui in cœlis est. Venit enim filius 11
hominis ut servet quod erat perditum.
Quid vobis videtur? Si fuerint homini centum oves, & erraverit una ex eis, nónne 12
relinquet nonaginta novem in monte, &
profectus quærit eam quæ aberravit? Quòd 13
si invenerit eam, amen dico vobis, Majori
ob eam afficietur gaudio, quàm ob nonaginta novem, quæ non aberrârunt. Ita 14
non est voluntas coram patre vestro qui in
cœlis est, ut pereat ullus ex istis pusillis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* عيسي كودكي را بخواند وانجا بايستانيد * وبديشان كفت راست بشما مي كويم 2 3
اكر همچو كودكان نكرديد * درملكوت آسمان در نرويد * وهر كه مانند كودك 4
متواضع وفروتن باشد * او بزرك شود ودرملكوت آسمان در رود * وهر كه اين كودك را 5
ومانند اين كودك [بنام من] قبول كند مرا قبول كرده باشد * وهر كه ايشانرا 6
برنجاند * لايق است كه سنك خرآسيا دركردن او بسته شود * تا بدريا فرو رود * واي 7
بر خلق از پريشانيها * ضرورت است كه پريشانيها وبلاها بيايند * ليكن
واي بران مرد كه دست ودل او سبب باشد * اكر دست يا پاي تو ترا 8
پريشان كند از خود ببر وبينداز * ان بهتر كه بيدست وپاي باشي *
ولنك وبزندكاني ابد اندر آيي ونه با دو دست وپاي در آتش جاويد بيفتي * واكر 9
چشم تو ترا پريشان كند بر كن وبينداز * آن بهتر كه با يك چشم
بزندكاني در آيي از آنك با دو چشم در آتش دوزخ بيفتي *

Jesus puerulum vocavit, & illic 2
statuit. Et eis dixit; Certò vo- 3
bis dico, Nisi veluti pueruli con-
vertamini, in regnum cœlorum non
intrabitis. Quicunque autem ve- 4
lut puerulus submissus & humilis
fuerit, ille magnus erit, & in re-
gnum cœlorum ingredietur. Et qui- 5
cunque hunc puerulum, similemve
hujus pueruli in nomine meo rece-
perit, me recepit. Quicunque ve- 6
rò eos dolore affecerit, dignus est
cui lapis asinariæ molæ ad collum
alligetur, ut in mare pessum eat.
Væ hominibus ab offensionibus: 7
necesse est ut offensiones & cala-
mitates veniant; sed væ illi viro
cujus manus & cor causa fuerit.
Si manus aut pes tuus te offende- 8
rit, à te abscinde, et projice eum:
illud melius ut sine manu aut pede
sis, et claudus, et in vitam eter-
nam ingrediaris; et non cum duа-
bus manibus et pedibus in ignem
sempiternum cadas. Et si oculus 9
tuus te offenderit, effode et ab-
jice: illud melius ut cum uno oculo
in vitam introeas, quàm ut cum duo-
bus oculis in ignem inferni incidas.

Versio VULGATA LATINA.

2 3 Et advocans Jesus parvulum, statuit eum in medio eorum, Et dixit ; Amen
dico vobis, Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in
4 regnum cœlorum. Quicunque ergò humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est
5 major in regno cœlorum. Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine
6 meo, me suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me
credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur
7 in profundum maris. Væ mundo à scandalis. Necesse est enim ut veniant scanda-
8 la : verumtamen væ homini illi, per quem scandalum venit. Si autem manus
tua, vel pes tuus scandalizat te : abscide eum, & projice abs te : bonum tibi
est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes ha-
bentem mitti in ignem æternum. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & 9
projice abs te: bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quàm duos oculos
habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: 10
dico enim vobis, Quia angeli eorum in cœlis semper vident faciem Patris mei, qui
in cœlis est. Venit enim Filius hominis salvare quod perierat. Quid vobis vide- 11
tur ? si fuerint alicui centum oves, & erraverit una ex eis : nónne relinquit no- 12
naginta novem in montibus, & vadit quærere eam quæ erravit ? Et si contigerit 13
ut inveniat eam : Amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quàm super no-
nagintanovem, quæ non erraverunt. Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui 14
in cœlis est, ut pereat unus de pusillis istis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * فَدَعَا طِفْلاً وَاقَامَهُ فِي وَسَطِهِمْ *وَقَالَ اٰمِيْن اَقُوْلُ لَكُمْ اِنْ لَمْ تَرْجِعُوْا وَتَكُوْنُوْا مِثْلَ الصِّبْيَانِ
3 لَا تَدْخُلُوْنَ مَلَكُوْتَ السَّمٰوٰتِ * وَمَنِ اتَّضَعَ مِثْلَ هٰذَا الصَّبِيِّ فَهٰذَا هُوَ الْعَظِيْمُ فِي مَلَكُوْتِ
4 السَّمٰوٰتِ * وَمَنْ قَبِلَ صَبِيًّا مِثْلَ هٰذَا بِاسْمِي فَقَدْ قَبِلَنِي * وَمَنْ شَكَّكَ اَحَدَ هٰؤُلَاءِ الصِّغَارِ
5 الْمُؤْمِنِيْنَ بِي خَيْرٌ لَهُ اَنْ يُعَلَّقَ فِي عُنُقِهِ حَجَرُ الرَّحَى وَيُغْرَقَ فِي الْبَحْرِ * اَلْوَيْلُ لِلْعَالَمِ مِنْ اَجْلِ
6 الشُّكُوْكِ فَلَا بُدَّ اَنْ يَكُوْنَ الْعِثَارُ * اَلْوَيْلُ لِلْاِنْسَانِ الَّذِي مِنْ جِهَتِهِ تَاْتِي الشُّكُوْكُ * اِنْ
7 شَكَّكَتْكَ يَدُكَ اَوْ رِجْلُكَ فَاقْطَعْهَا وَاَلْقِهَا عَنْكَ * خَيْرٌ لَكَ اَنْ تَدْخُلَ الْحَيٰوةَ وَاَنْتَ اَعْرَجٌ اَوْ
8 اَعْسَمُ * اَفْضَلُ مِنْ اَنْ تَكُوْنَ لَكَ يَدَانِ اَوْ رِجْلَانِ وَتُلْقَى فِي النَّارِ الْمُوْبِدَةِ * وَاِنْ شَكَّكَتْكَ
9 عَيْنُكَ الْيُمْنٰى فَاقْلَعْهَا وَاَلْقِهَا عَنْكَ * خَيْرٌ لَكَ اَنْ تَدْخُلَ الْحَيٰوةَ بِعَيْنٍ وَاحِدَةٍ اَفْضَلُ مِنْ اَنْ
10 يَكُوْنَ لَكَ عَيْنَانِ وَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ * اَلْفَصْلُ السَّابِعُ وَالْخَمْسُوْنَ * *اُنْظُرُوْا لَا تَحْقِرُوْا
اَحَدَ هٰؤُلَاءِ الصِّغَارِ* اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّ مَلَائِكَتَهُمْ فِي السَّمٰوٰتِ كُلَّ حِيْنٍ يَنْظُرُوْنَ وَجْهَ اَبِي الَّذِي فِي
11 السَّمٰوٰتِ * وَاِنَّمَا جَاءَ ابْنُ الْاِنْسَانِ يَطْلُبُ وَيُخَلِّصُ مَنْ كَانَ ضَالًّا * مَاذَا تَظُنُّوْنَ اِذَا كَانَ لِاِنْسَانٍ
12 مِائَةُ خَرُوْفٍ وَضَلَّ مِنْهَا وَاحِدٌ اَلَيْسَ يَتْرُكُ التِّسْعَةَ وَالتِّسْعِيْنَ فِي الْجَبَلِ* وَيَمْضِي فَيَطْلُبُ الضَّالَّ*
13 فَيَكُوْنُ اِذَا وَجَدَهُ اٰمِيْن اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّهُ يَفْرَحُ بِهِ اَكْثَرَ مِنَ التِّسْعَةِ وَالتِّسْعِيْنَ الَّتِي لَمْ
14 تَضِلَّ * وَهٰكَذَا لَيْسَتْ مَشِيَّةٌ اَمَامَ اَبِي الَّذِي فِي السَّمٰوٰتِ اَنْ يَهْلَكَ وَاحِدٌ مِنْ هٰؤُلَاءِ الصِّغَارِ

Vocavit ergò puerum, & statuit eum in 2
medio eorum, Ac dixit ; Amen dico vo- 3
bis, Nisi convertamini, & fitis sicut iste
puer, non intrabitis regnum cœlorum. Et 4
quicunque se humiliabit sicut iste puer,
is est maximus in regno cœlorum. Et 5
quicunque receperit puerum sicut istum
in nomine meo, equidem me recepit. Et 6
quicunque scandalizaverit unum isto-
rum parvulorum credentium in me, me-
lius est ei ut suspendatur in collo ejus la-
pis molæ, & submergatur in mare. Væ 7
mundo propter scandala : non dubium
quin futura sit tentatio. Væ homini cu-
jus ob causam veniunt scandala. Si 8
scandalizaverit te manus tua, vel pes
tuus : abscinde eum & projice illum abs
te: melius enim est tibi ut intres vitam,
cùm sis claudus aut mutilus, melius
inquam quàm ut sint tibi duæ manus aut
duo pedes, & projiciaris in ignem æter-
num. Et si scandalizaverit te oculus 9
tuus dexter, erue eum & projice eum
abs te : melius enim est tibi ut intres
vitam cum oculo uno, melius inquam
quàm ut sint tibi oculi duo, & projici-
aris in gehennam.

Sectio quinquagesima septima.

Videte præterea ne contemnatis unum 10
istorum parvulorum : dico vobis quòd
angeli eorum in cœlis semper vident fa-
ciem patris mei qui in cœlis est. Et qui- 11
dem venit filius hominis quærere & sal-
vare eos qui perditi erant. Quid opi- 12
namini ? Si fuerint alicui centum oves,
& erraverit ex eis una, nónne relinquet
nonaginta novem in monte, & ibit quæ-
rere errantem ? Et continget quum inve- 13
nerit eam, amen dico vobis, ut gaudeat
ob illam magis quàm ob nonaginta no-
vem, quæ non erraverunt. Sic non est 14
voluntas patris mei qui in cœlis est, ut
pereat unus ex istis parvulis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወጸውዐ : ሕፃነ : ወአቁመ : ማእከሎሙ:=ይ ወይቤ : ለሚን : እብለኬሙ : ኧመ :
3 ሊተመየጥክሙ : ወኢኮንክሙ : ከመ : ደቂቅ : ሊትበውኡ : ውስተ : መንግሠተ : ሰማ
4 ያት:=ይ ወዘአትሐተ : ርእሶ : ከመዝ : ሕፃነ : ውእቱ : ዘየዓቢ : በመንግሠተ : ሰማያ
5 ት:=ይ ወዘሂ : ተወክፈ : ለሕደ : ሕፃነ : ዘከመዝ : በስመየ : ኪያየ : ተወክፈ::=ይ
6 ወዘሂ : ለእመሰኮ :ለለሀዱ : እመእሉ : ንኡሳን : እለ : የአምኑ : ቢየ : ይኄይሶ :
ከመ : ይእስሩ : በክሳዱ : ማዕረጸ : እድገ : ወያስጥሞ :ውስተ : ልጦተ : ባሕር::=ይ
7 ለቤሎ : ለዓለመ : እመንሱት : እስመ : ግብር : ይመጽእ : መንሱት : ወበሕቱ : ለ
8 ቤሎ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘቦቱ : ይመጽእ : መንሱት::=ይ ወእመ : እዴከ : ወ
እመ : እግርከ : ያስሕተከ : ሥትሮ : ወግድፎ : እመሳዕሌከ : ይኄይሰከ : ትባእ :
ውስተ : ሕይወት : ሐንጉሰከ : ወፅውስከ : እመእንዘ : ብከ : ክልሌ : እደ : ወክል
9 ሌ : እግረ : ትትወደይ : ውስተ : እሰት : ዘለዓለም::=ይ ወእመሂ : ዓይንከ : ያስ
ሕተከ : መልፍ : እመሳዕሌከ : ወግድፎ : ይኄይሰከ : ነቋርከ : ትባእ : ውስተ : ሕይ
10 ወት : እመእንዘ : ክልሌ : ዓይነ : ብከ : ትትወደይ : ውስተ : ገሀነም : እሰት::=ይ ዑ
ቁ : ሊታስተሓቅርዎሙ : ለእሉ : እመእሉ : ንኡሳን : እብለክሙ : ከመ : መለእክቲ
11 ሆሙ : ዘልፈ : በሰማያት : ወትረ : ይሬእዩ : ገጸ : ለአቡየ : ዘበ : ሰማያት:=ይ እ
ስመ : መጽአ : ወልደ : እጋሰ : እመሕያው : ይሓሥሥ : ወያድኅን : ዘተሰጥሖ::=ይ
12 ምንተ : ትብሉ : እመቦ: ብእሴ : ዘቦቱ : ምእተ : ላባግዐ : ወለመ : ተግድፎ :
ለሐዱ : እመወሰቲቶሙ : ላኮሁ : የኀድግ : ተስዓ : ወተስዐተ : ውስተ : ለድባር : ወይሐውዝ
13 ር : ይሓሥሥ : ዘተግድፎ:=ይ ወእመከመ : ረከባ : ላሚን : እብለክሙ : ከመ : ይትፈ
14 ሠሐ : በእንቲኣሃ : ፈድፋደ : እመትስዓ : ወትስዐቱ : እለ : ሊተግድፋ:=ይ ካማሁኬ : ሊይ
ትፈቀድ: በቅድመ : ለቡየ : ሰማያዊ: ከመ : ይትሐጕሉ : ለብዱ :እመእሉ:ንኡሳን::=ይ

Et vocavit parvulum, & statuit eum medio eorum. Et dixit, Amen dico 2
vobis, Si non conversi fueritis, & non fueritis sicut infantes, non intrabi- 3
lis in regnum cœlorum. Et qui humiliavit se sicut hic parvulus, ipse est 4
qui major est in regno cœlorum. Et quicunque suscepit unum parvulum 5
hujusmodi, in nomine meo, meipsum suscepit ? Et quicunque aberrare fe- 6
cit unum ex hisce pusillis qui credunt in me, potius esset ei ut alligarent
in collo ejus molam asini, & demergeret eum in profundo maris. Væ 7
mundo è tentatione : quoniam revera veniet tentatio, sed væ isti ho-
mini per quem veniet tentatio. Et si manus tua, & si pes tuus ab- 8
errare te faciet, abscinde eum, & projice à te : potius tibi erit intrare te
in vitam claudum & mancum, quàm habentem duas manus, & duos pe-
des, conjici in ignem æternum. Et si oculus tuus aberrare te faciat, 9
evelle eum à te, & projice : satius erit tibi te excavatum intrare in vitam,
quàm duos habentem oculos conjici in gehennam ignis. Videte ne con- 10
temnatis unum ex his pusillis : dico vobis, quòd angeli eorum perpetuò in
cœlis propè vident faciem patris mei qui est in cœlis. Quia venit filius 11
hominis quærere, & servare quod perditum fuit. Quid dicetis ? si 12
fuit homo cui fuerunt centum oves, & si perdat unam ex iis, nónne relinquet
nonaginta novem in montibus, & vadet quærere eam quæ perdita fuit ?
Et si inveniat eam, Amen dico vobis, quòd gaudebit super eam ma- 13
gis, quàm super nonaginta & novem, quæ non perditæ erant. Ita 14
igitur non optatum erit coram patre meo cœlesti, ut perdatur unus ex
his pusillis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * حاضر باشيد نبادا بريين كودكان افسوس زنيد براي انك بشما ميگويم كه فرشتكان
11 بايشان [همه وقتي]روي پدرمن كه بر آسمانست ببينند * سبب انك فرزند ادمي
مي آيد كه هرچه كم شده باشد اورا زنده كند نود نه مثل صد كوسفند
12 *چگونه مي بينيد * اگركسي را صد كوسفند باشد * واز انجا يكي كم شود * ان نود
13 ونه كوسفند را دركوه بگذارد * وبرود ان كم شده را بجويد *چون اورا بيابد * بدان نود
14 نه چنان شاد نباشد كه بدان يكي كه اورا يافت * اين چنين است ارادت پيش
پدرشما كه بر آسمانست كه يكي ازين كوچكان كم نشود *

Cavete ne hisce parvulis contume- 10
liam inferatis : vobis enim dico,
quòd Angeli cum illis omni tem-
pore vultum Patris mei qui in cœlis
est videbunt. Propterea quòd Filius 11
hominis venit ut quicquid perierit
ipsum vivificet.

XCIX. Parabola centum ovium.

Quomodo vobis videtur ? Si cui 12
centum oves fuerint, unde una amis-
sa fuerit ; nonne ipsas nonaginta
& novem in monte relinquet, &
profectus amissam illam quæret ?
Quum autem eam invenerit, de illis 13
nonaginta novem haud tantum læ-
titiæ illi erit, quantum de una
illa quam invenit. Eodem modo vo- 14
luntas est coram Patre vestro, qui est
in cœlis, ut unus horum parvulo-
rum non pereat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'. ΛΘ'.

Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum in- ρπγ
15 Ἐὰν δὲ ἁμάρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μετα- 1
ter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si
16 ξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐὰν δὲ ρπδ
autem non audierit, assume cum te adhuc unum vel duos, ut in ore duorũ 1
δὲ μὴ ἀκούσῃ, πρόσλαβε μετ' σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο
testium vel trium stet omne verbum. Si autem neglexerit eos, dic
17 μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ
ecclesiæ; Si autem & ecclesiam neglexerit, sit tibi sicut ethnicus &
τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ
publicanus. Amen dico vobis, Quæcunque alligaveritis super terram, erunt li- ρπα
18 ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δε- ζ
gata in cœlo: & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta in
δεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν
cœlo. Iterum dico vobis, Quia si duo vestrùm consenserint super terrã ρπβ
19 τῷ οὐρανῷ. Πάλιν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς ι
de omni re quamcunque petierint, fiet illis à patre
περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός
meo qui in cœlis. Ubi enim sunt duo vel tres coacti in meo nomi-
20 μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα
ne, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens ad eum Petrus, dixit; ρπγ
21 μου, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε, ε

Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septi-
Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;
es? Dicit illi Jesus; Non dico tibi, usque septies, sed usque septua-
Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομη- 22
ΛΘ' gies septem. Propter hoc assimilatum est regnum cœlorum homini ρπη
κοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ 23
ι regi, qui voluit conferre rationem cum servis suis. Incipiente verò ipso
βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ δούλων αὐτοῦ. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ 24
conferre, oblatus est ei unus debitor decies mille talentorum. Non ha-
συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. Μὴ ἐ- 25
bente autem illo reddere, jussit eum dominus ejus venundari, &
χοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ
uxorem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. Πε- 26
igitur servus, adorabat eum, dicens; Domine, longanimis esto erga me, & omnia
σὼν οὖν ὁ δοῦλος, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα
tibi reddam. Commotus visceribus autem dominus servi illius, absolvit eum, 27
σοι ἀποδώσω. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτὸν,
& mutuum dimisit ei.
καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ quartâ post Pentecosten. 42.

Si verò peccaverit in te frater tuus, ito, ar- 15
gue eum inter te & ipsum solum: si te
audierit, lucratus es fratrem tuum. Sin ve- 16
rò te non audierit, assume tecum unum, aut
duos, ut in ore duorum aut trium testium
constet omne verbum. Sin verò nec eos 17
quoque audierit, dic ecclesiæ: quòd si nec
ecclesiam audierit, sit tibi tanquam publi-
canus & tanquam ethnicus. Equidem dico 18
vobis, Quicquid ligaveritis in terra, erit
ligatum in cœlis; & quicquid solveritis in
terra, erit solutum in cœlis. Rursum dico 19
vobis, Si duo ex vobis unanimes fuerint in
terra de quolibet negotio quo petent, fiet eis
à patre meo qui in cœlis est: ubi enim duo 20
vel tres congregati fuerint in nomine meo,
illìc sum inter eos. Tunc accessit ad eum 21
Cepha, & dixit ei; Domine mi, quoties si
erraverit in me frater meus, remittam ei?
usque septies? Ait illi Jesus, Non dico ti- 22
bi, usque septies; sed, usque septuagies
septies.

Feriâ VI hebdomadæ secundæ Jejunii. 46.

Propterea assimilatum est regnum cœlorum 23
viro regi, volenti recipere rationem à servis
suis. Et quum incepisset recipere, obtulerunt 24
ei quendam debitorem decies mille talento-
rum. Quumque nil haberet ad solvendum, 25
jussit dominus ejus, ut venderetur ipse &
uxor ejus, & liberi ejus & quicquid habe-
bat, ac solveret. Et procidens servus ille, 26
adorabat eum, inquiens, Domine mi, lon-
ganimis esto erga me, & omnia tibi repen-
dam. Et misertus est dominus servi illius, ac 27
dimisit eum, debitumque ipsius remisit ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اگر چنانست که برادر تو ترا بفریبانند * برو تو واو بخلوت اورا ملامت کن * 15
چون از تو بشنود برادر خود را سود کرده باشي * * واگر چنانك نشنود * با خود ببر 16
یکي یا دو * که بر دهان دو یا سه گواه گواهي هر سخن درست باشد * * واگر 17
چنانك ازایشان نیز نشنود * بکلیسیا بگو * واگر از کلیسیا نیز نشنود * بشود پیش تو
همچو سود خورو همچو خنیفي * * راست بشما مي گویم که هر چه در زمین ببندید * 18
در آسمان بسته شود * وانچ در زمین بگشایید در آسمان گشوده شود * * باز بشما مي 19
گویم اگر دو کس از شما بهم سازگار باشند در زمین * هر ارادت که خواهند برای
ایشان بشود از پدر من که بر آسمانست * * وهر کجا دو یا سه کس بنام من کرد شده 20
باشند * من در میان ایشان باشم * * انگه شمعون پیش او آمد وگفت تا چند باراي 21
خداوند * برادر من با من فریفتکار مي کند ومن اورا عفو کنم تا هفت بار * * عیسي 22
بدو گفت نمي گویم تا هفت بار الا تا هفتاد بار هفت بار

*Si ita est quod frater tuus tibi frau- 15
di fuerit, vade tu & ille seorsùm,
& redargue illum: si tibi auscultave-
rit, fratrem tuum lucratus es. Sin 16
ita non auscultaverit, tecum accipe
unum aut duos: ut in ore duorum
aut trium testium testimonium uniuscujusque verbi ratum sit. Sin minùs 17
ab illis etiam audierit, Ecclesiæ
dic: si Ecclesiam etiam non audie-
rit, sit coram te velut publicanus &
velut ethnicus. Certè vobis dico, 18
quòd quicquid clauseritis in terra,
in cœlo clausum erit: & quic-
quid in terra aperueritis, in cœlo
apertum erit. Rursum vobis dico; 19
Si duo quipiam è vobis unà con-
senserint in terra, omne desiderium
quod petierint, ipsis fiet à Patre
meo qui in cœlis est. Et ubicunque 20
duo aut tres homines in nomine meo
congregati fuerint, ego in medio eo-
rum ero. Tunc Simeon in conspe- 21
ctum ejus venit, & dixit; usque
quoties, ô Domine, frater meus mi-
hi fraudem faciet, & ego et condo-
nabo? usque septies? Jesus illi 22
dixit; Non dico usque septies, sed
usque septuagies septies.*

Versio VULGATA LATINA.

15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te &
16 ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non
audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium
17 testium stet omne verbum. Quòd si non audierit eos, dic ecclesiæ: si autem
18 ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vo-
bis; Quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlo: & quæ-
19 cunque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo. Iterùm dico vobis;
Quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque pe-
20 tierint, fiet illis à Patre meo, qui in cœlis est. Ubi enim sunt duo vel
21 tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens
Petrus ad eum, dixit; Domine, quoties peccabit in me frater meus, & di-
mittam ei? usque septies? Dicit illi Jesus; Non dico tibi usque septies, 21
sed usque septuagies septies. Ideò assimilatum est regnum cœlorum homini 22
regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cùm cœpisset ratio- 23
nem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. Cùm 24
autem non haberet undè redderet, jussit eum dominus ejus venumdari, & 25
uxorem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens au- 26
tem servus ille, orabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia red-
dam tibi. Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum, & debitum 27
dimisit ei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * اِنْ اَخْطَاءَ اِلَيْكَ اَخُوكَ فَاذْهَبْ وَاَعْتِبْهُ وَحْدَكَا فَاِنْ سَمِعَ مِنْكَ فَقَدْ رَبِحْتَ اَخَاكَ * وَاِنْ لَمْ
16 يَسْمَعْ مِنْكَ فَخُذْ مَعَكَ وَاحِدًا اَوِ اثْنَيْنِ لِاَنَّ مِنْ فَمِ شَاهِدَيْنِ اَوْ ثَلثَةٍ تَثْبُتُ كُلُّ كَلِمَةٍ * وَاِنْ لَمْ
17 يَسْمَعْ مِنْهُم فَقُلْ لِلْجَمَاعَةِ * فَاِنْ لَمْ يَسْمَعْ مِنَ الْجَمَاعَةِ فَيَكُونُ عِنْدَكَ كَوَثَنِيٍّ وَعَشَّارٍ * اٰمِينَ
18 اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ كُلَّمَا رَبَطْتُمُوهُ عَلَى الْاَرْضِ يَكُونُ مَرْبُوطًا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا حَلَلْتُمُوهُ عَلَى الْاَرْضِ يَكُونُ
19 مَحْلُولًا فِي السَّمٰوَاتِ * اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَيْضًا * اَنَّهُ اِذَا اتَّفَقَ اثْنَانِ مِنْكُمْ عَلَى الْاَرْضِ فِي كُلِّ
20 شَيْءٍ يَطْلُبَانِهِ فَيَكُونُ لَهُمَا مِنْ قِبَلِ اَبِي الَّذِي فِي السَّمٰوَاتِ * لِاَنَّهُ حَيْثُمَا اجْتَمَعَ اثْنَانِ اَوْ
ثَلثَةٌ بِاسْمِي فَاَنَا اَكُونُ هُنَاكَ فِي وَسَطِهِمْ *

Sectio quinquagesima octava.

* اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ وَالْخَمْسُونَ *

21 * حِينَئِذٍ جَاءَ اِلَيْهِ بُطْرُسُ وَقَالَ يَا رَبُّ اِذَا اَخْطَى اِلَيَّ اَخِي اِلَى كَمْ اَغْفِرُ لَهُ اِلَى سَبْعِ مَرَّاتٍ * قَالَ
22 لَهُ يَسُوعُ لَسْتُ اَقُولُ لَكَ اِلَى سَبْعِ مَرَّاتٍ بَلْ اِلَى سَبْعِينَ مَرَّةً سَبْعَ مَرَّاتٍ * وَلِهٰذَا تَشَبَّهَ مَلَكُوتُ
23 السَّمٰوَاتِ اِنْسَانٌ مَلِكًا اَرَادَ اَنْ يُحَاسِبَ عَبِيدَهُ * فَلَمَّا بَدَاءَ بِمُحَاسَبَتِهِمْ قُدِّمَ اِلَيْهِ وَاحِدٌ عَلَيْهِ جُمْلَةُ
24 وَزَنَاتٍ * وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ مَا يُوفِي * فَاَمَرَ سَيِّدُهُ اَنْ يُبَاعَ وَمِرَاتُهُ وَبَنُوهُ وَكُلُّمَا لَهُ حَتَّى يُوفِيَ * فَخَرَّ
25 ذٰلِكَ الْعَبْدُ لَهُ سَاجِدًا قَائِلًا يَا رَبُّ تَمَهَّلْ عَلَيَّ لَاُوفِيَكَ كُلَّمَا لَكَ * فَحَنَّ سَيِّدُ ذٰلِكَ الْعَبْدِ عَلَيْهِ
وَتَرَكَ لَهُ كُلَّمَا عَلَيْهِ *

15 *Si peccaverit in te frater tuus, vade,* 15
& corripe eum, ambo privatim: quòd
si audierit te, jam lucratus es fratrem
tuum. Si verò non audierit te, sume 16
tecum unum aut duos, quoniam ex ore
duorum testium aut trium stat omne ver-
bum. Et si non audierit eas, dic Eccle- 17
siæ: & si non audierit Ecclesiam, sit
apud te sicut ethnicus & publicanus.
Amen dico vobis, Quodcunque liga- 18
veritis super terram, erit ligatum in cœ-
lis: & quod solveritis super terram,
erit solutum in cœlis. Amen dico vobis 19
etiam, quòd cùm consenserint duo ex
vobis super terram in qualibet re quam
petierint, fiet eis à patre meo qui in cœ- 20
lis est. Nam ubicunque congregati fue-
rint duo aut tres in nomine meo, ego ero
ibi in medio eorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወእመ : ለበሰ : ለኀ : እኁኅ : ሖር : ወገሥጾ : በባሕቲትከ : ለእተ : ወውእቱ : ወእመሰ : ሰ
16 ሙዐኀ : ረባሕኮ : እሳዊከ::=ᐣ ወእመ : ሊሰመዓኀ : ኀሣእ : መስሌከ : በደግመ : ለሐደ:
17 ወክልሌተ : ከመ : በአፈ : ክልሌ : ወሠለስቱ : ሰማዕት : ይቁመ : ኵሉ : ቃል::=ᐣ ወእመሰ:
ሊሰመዖሙ : ሎሙሂ : ኀግር : ለቤተ : ክርስቲያን : ወለመቤተ : ክርስቲያንሂ: ሊሰመዓ : ይኩን:
ከመ : አረማይዊ : ወመጸብሐዊ::=ᐣ

በር : ሰንበት : ክርስቲያን :

18 ለጫን : እብለክሙ : ከመ : ዘለእርክሙ : በምድር : ይከውን : ለኩረ : በሰማያት : ወዘፈታ
19 ሕክሙ : በምድር : ፍቱሐ : ይከውን : በሰማያት::=ᐣ ወዲኒ : እብለክሙ : እመ : ክልሌ
ቱ : ኅብሩ : እሙንክሙ : በውስተ : ምድር : በእንተ : ኵሉ : ግብር : ዘስእሉ : ይትገበር :
20 ሎሙ : ብኅበ : ለቡየ : ዘበ : ሰማያት::=ᐣ እሰመ : ኅበ : ክልሌቱ : ወሠለስቱ : ሃለዉ : ጉቡ
21 ላን : በሰመየ : ሠየ : ሃለውኩ : ለነ : መእከሎሙ::=ᐣ ወእምዝ : ቀርበ : ኀቤሁ : ጴጥሮስ:
22 ወይቤሎ : እግዚኦ : ስፍነ : እመ : ለበሰ : ሊተ : እኁየ : እሳዴግ: ሎቱ : ስብዕኑ::=ᐣ ወይቤ
ሎ : እግዚእኪየሱስ : ሊኅብለከ : ሰብዕ : ለላ : እሰከ : ሰብዓ : በበ : ሰብዕ::=ᐣ

በእንተ : ዘይፈደ : እልፈ : መኳልየ :

23 በእንተዝ : ትመስል : መንግሠተ : ሰማያት: ብእሴ: ንጉሠ : ዘፈቀደ : ይግበር : ሐሰበ : መሰለ :
24 ለግብርቲሁ::=ᐣ እንዘ : ይትሐሰብ : ለመጽሉ : ሎቱ : ዕሡደ : ዘይፈደ : እልፈ : መክል
25 የ::=ᐣ ወኀጢለ : ዘይፈደ : ለዘዘ : እግዚሉ : ይሢጥው : ምስለ : ብእሲቱ : ወመስለ : ው
26 ሉዱ : ወኵሉ : ዘበ : ወይፈደ::=ᐣ ወወድቀ : እንከ : ውእቱ : ገብር : ወሰገደ : እንዘ : ይብ
27 ል:እግዚኦ : ተዓገሰኒ : ወኵሉ : እደ : እፈድየ ከ::=ᐣ ወመሐሮ : እግዚኡ : ለውእቱ : ገ
ብር : ውኂደኅ :: ወዕደሁኒ : ኀደገ : ሎቱ::=ᐣ

Et si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum solummodò inter 15
te & ipsum: et si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Et si non audierit, 16
accipe tecum denuò unum & duos, ut in ore duorum & trium testium stet o-
mne verbum. Et si non audierit eos, nunciato domo Christianorum: & do- 17
mum Christianorum non audiens, sit sicut gentilis & publicanus.

Sabbato tertio Christianorum.

Amen dico vobis, quòd illud quod ligaveritis in terra, erit ligatum in cœlis: 18
& quod solveritis in terra, solutum erit in cœlis. Et iterum dico vobis, Si 19
duo convenerunt è vobis in terra, de omni re quam petierunt, fiet iis apud
patrem meum qui est in cœlis. Quia ubi duo & tres congregati sunt in 20
nomine meo, ibi sum ego in medio eorum. Et tunc accessit ad eum Petrus, 21
& dicit ei; Domine, quoties si peccaverit in me frater meus, remittam ei?
septies? Et dicit ei Dominus Jesus, Non dico tibi Septies; sed, usque se- 22
ptuagies septies.

De eo qui debuit decem millia talenta.

Et propterea simile est regnum cœlorum viro regi, qui voluit facere rationem 23
cum servis suis. Et quando supputans erat, attulerunt ei unum qui debe- 24
bat ei decem millia talenta. Et cum non posset hæc reddere, jussit domi-
nus ejus vendere eum, cum uxore ejus, & cum filiis ejus; & omnia quæ ha- 25
bebat, & reddere. Et procidit igitur iste servus, & adoravit, dicens; 26
Domine, patienter fer to me, & totum debitum reddam tibi. Et misertus 27
est dominus illius servi, & remisit ei; & debitum suum etiam remisit ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد مثل ان خواجه كه پيش غلام خود قرض داشت

23 * براي اين ملكوت آسمان مانند شد بمردي امير * خواست كه از بندكان خود حساب
24 خواهد * چون اغاز كرد * اوردند پيش اويكي را كه بر وي ده [هزار] تومان قرض
25 بود * * واو نداشت كه بگزارد * امير او فرمود او وزن وفرزندان او [وهر چه دارد] فروخته
26 شوند وقرض را بگزاردند * آن بنده پيش امير سجود كرد وبروي در افتاد * وگفت اي
خداوند از براي جان خود * مرا آرام ده ومهلت * تا بساكي حق خداوند را بگزارم *
27 * امير بر وي رحمت كرد واورا رها كرد وكناه اورا كذاشت *

C. Parabola illius domini qui servum suum debito obstrictum habuit.

Ob hoc regnum cœli simile est vi- 23
ro imperatori, volenti à servis
suis rationem exigere. Et cum 24
cœpisset, adduxerunt ad eum quen-
dam, qui decies mille minarum
debito obstrictus erat. Et cum ille 25
non haberet quo solveret, dominus
ejus jussit ipsum, & uxorem & fili-
os ejus, & omnia quæ habuit venum-
ta esse, ut debitum solverent. Servus 26
ille domino venerationem exhibuit,
et in faciem procidit, et dixit: O do-
mine per animam tuam oro, mihi
moram concede et spatium, ut satis-
factione justa domino persolvam.
Dominus in eum misericordia usus 27
est, et eum dimisit, et culpam ejus
præteriit.

Egressus autem servus ille, invenit unum *conservorum suorum*, qui debebat
28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν
ei centum denarios, & *apprehendens* eum suffocabat, dicens; Redde *mihi* quod debes.
αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων, Ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις.
Procidens *ergò* conservus ejus *ad pedes* ejus, rogabat eum, dicens;
29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων,
Longanimis esto in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit:
30 Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν,
sed *abiens conjecit* eum in *custodiam*, donec redderet debitum.
ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.
Videntes autem conservi ejus *facta*, contristati sunt valdè: & *venientes*
31 Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες
declaraverunt domino suo omnia *facta*. Tunc *advocans*
32 διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος
illum dominus suus, *dicit* illi; Serve nequam, omne debitum *illud*
αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην
dimisi tibi, quoniam *advocâsti* me. Nónne oportuit & te misereri conservi
33 ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. Οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν
tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus dominus ejus, tradidit eum
34 σου, ὡς κἀγώ σε ἠλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν
tortoribus, quoad usque redderet universum debitum *ei*. Sic
35 τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτω
& pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque
καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος
fratri suo de cordibus vestris *lapsus eorum*.
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

CAP. XIX. ιθ'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν
5 ἀπὸ Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ
Et factum est cùm consummâsset Jesus sermones istos, *transtulit se*
à Galilæa, & venit in fines Judææ trans Jordanem. Et
2 ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον
secutæ sunt eum turbæ multæ: & curavit eos ibi. Et accesserunt ad
eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes *ei*; Si licet homini
3 αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ
absolvere uxorem suam, *juxta omnem causam*? Qui verò respondens
ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
4 ait eis; Non legistis, quia *faciens* ab initio, masculum &
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ
fœminam fecit eos? Et dixit; Propter hoc dimittet homo
θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; Καὶ εἶπεν, Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος
5 patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ,
τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,
& erunt duo in *carnem unam*. Itaque non *amplius* sunt duo, sed caro
καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὥστε οὐκ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ
6 una: Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Dicunt
μία. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Λέγουσιν
7 illi; Quid ergò Moyses mandavit dare libellum *discessionis*, & *ab-*
αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπο-
solvere eam?
λῦσαι αὐτήν;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 * ... ...
29 ... ... * ... ...
30 ... ... * ... ...
31 ... ... * ... ...
32 * ... ...
33
34 ... ... * ... ...
35 ... ... * ... ...
... ...
* ... * ... * ... * ... * ...
1 * ... ...
2
3 ... ... * ...
4 ... ... * ...
... ...
5 * ... ...
6 ... ...
7 * ... ...

Exiit autè servus ille, & invenit unũ ex con- 28
servis suis qui debebat ei centum denarios,
& prehensum eum suffocabat, & dicebat ei;
Da mihi quod mihi debes. Et procidens 29
conservus ille ad pedes ejus rogabat eum, di-
cens; Longanimis esto erga me, & omnia
tibi rependam. Ille verò noluit, sed abiit, 30
conjecit eum in carcerem, quousque redde-
ret quod sibi debebat. Quum autem vidis- 31
sent conservi eorum quod factum fuerat, æ-
grè tulerunt admodùm: & venientes re-
nuntiârunt domino suo quicquid factum fue-
rat. Tunc advocavit eum dominus ipsius, 32
& dixit ei; Serve nequam, totum illud debi-
tum remiseram tibi, ut qui me deprecatus fu-
isses. Nónne oportebat te misericordiâ com- 33
moveri erga conservum tuum, sicut ego mi-
sertus fueram tui? Proinde excanduit domi- 34
nus ejus, eumque tradidit tortoribus, quous-
que persolveret quicquid ipsi debebat. Ita 35
faciet vobis Pater meus qui in cœlis est, nisi
remiseritis suo quisque fratri ex corde vestro
peccatum illius.

Matutinis dominicæ post festum Crucis. 47.

CAP. XIX.

ET factum est quum absolvisset Jesus hos 1
sermones, contulit se à Galilæa, & venit in
fines Judææ ultra Jordanem. Veneruntque 2
post eum cœtus multi, & sanavit eos illic.
Et accesserunt ad eum Pharisæi, ac tentabant 3
eum, dicentes; Licétne homini dimittere
uxorem suam ex qualibet occasione? Ipse 4
verò respondit, & dixit eis; Nónne legistis,
quòd is qui fecit à principio, masculum &
fœminam fecerit eos? Et dixit; Propterea 5
relinquet vir patrem suum, matremque suam,
& adhærebit uxori suæ, eruntque ambo una
caro. Itaque non sunt duo, sed unum cor- 6
pus: quod ergò Deus conjunxit, homo ne
disjungat. Dicunt ei; Quare igitur Moses 7
præcepit ut daremus libellum repudii, & eam dimitteremus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 * انکه بنده بدر آمد واز معاملان خودش یکي را دید که صد دینار پیش او داشت
29 اورا گرفت • والزام کرد که حق مرا برسان • * او از وي مهلت خواست که مرا بخش
30 تا باهستکي حق ترا بگزارم • * او قبول نکرد • وان مردرا در زندان کرد تا ان وقت که
31 حق لو را بگزارد • * چون کسان دیگر آنرا دیدند دلتنك شدند آمدند وهر چه شده
32 بود با خداوند خود گفتند • * انکه امیر اورا خواند وبدو گفت • اي بنده شوم
اینك هر گناهي که کرده بودي بتو گذاشتم [براي انك ازمن درخواست کردي]
33 * واجب نشد • که تو نیز بر معامل خود رحمت کني • انچنانك من بر تو رحمت
34 کردم • * وازرو در خشم رفت واورا بدست عقوبت داران سپرد تا انکه † که بگزارد انچ بر
35 وي قرض است • * این چنین پدر من که بر آسمانست با شما بکند • اگر کسي از
شما بهمکي دل خود گناه برادر خود رها نکند صد یك انجا که براي
طلاق پرسیدند * وچون عیسي این سخنها را تمام کرد • از جلیل سوي یهودا آمد 1

Tunc servus egressus est, & ex so- 28
dalibus suis quendam vidit, qui
centum denarios ei debebat: &
eum prehendens ad solutionem *ad-*
egit, dicens; *Quin debitum mihi*
redde. Alter ab illo dilationem pe- 29
tiit: oro, inquit *ut mihi pareas,*
*ut morâ datâ debitum tibi per*sol-
vam. Ille non acquievit, sed ho- 30
minem in carcerem compegit, usque
quo debitum ei solveret. Cùm ho- 31
mines alii hoc viderent, contristati
sunt: venerunt itaque, & quic-
quid factum fuerat, domino suo
enarrant. Tunc dominus illum ac- 32
cersivit, & ei dixit; *O serve ne-*
quam, ecce totam culpam quam con-
traxeras tibi remisi, quòd à me pe-
teres. Nónne oportuit ut tu etiam 33
cum sodali tuo mitius ageres, quem-
admodum ego tecum mitius egerã.
Et ab eo in iram processit, & eum 34
in manum tortorum tradidit, quo-
adusque redderet quo tenebatur de-
bitum. Similiter Pater meus qui 35
in cœlis est vobiscum agèt, si quis
ex vobis cum toto corde suo deli-
ctum fratris sui non remiserit.

CI. Ubi de divortio quærebant.

CAP. XIX.

ET cùm Jesus hos ser- 1
mones consummâsset, ex
Galilæa in Judæam venit

Versio VULGATA LATINA.

28 Egressus autem servus ille, invenit unum de conservis suis, qui debebat ei cen-
29 tum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens; Redde quod debes. Et procidens conservus ejus, rogabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia
30 reddam tibi. Ille autem noluit: sed abiit, & misit eum in carcerem, donec
31 redderet debitum. Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt
32 valdè: & venerunt, & narraverunt domino suo omnia quæ facta fuerant. Tunc vocavit illum dominus suus: & ait illi; Serve nequam, omne debitum dimisi
33 tibi quoniam rogasti me: Nonne ergò oportuit & te misereri conservi tui, sicut
34 & ego tui misertus sum? Et iratus dominus ejus tradidit eum tortoribus, quo-
35 usque redderet universum debitum. Sic & Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

CAP. XIX.

Et factum est, cùm consummâsset Jesus sermones istos, migravit à Galilæa, & 1
venit in fines Judææ trans Jordanem, Et secutæ sunt eum turbæ multæ, & cu- 2
ravit eos ibi. Et accesserunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes; 3
Si licet homini dimittere uxorem suam, quacunque ex causa? Qui respon- 4
dens ait eis; Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum & fœminam fecit eos? Et dixit; Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & 5
adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed 6
una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Dicunt illi; Quid 7
ergò Moyses mandavit dare libellum repudii, & dimittere?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * فخرج ذلك العبد فوجد عبدا واحدا من اصدقايه له عليه مايه دينار. فامسكه وخنقه وقال
29 له اعطني ما عليك * فخر ذلك العبد على رجليه وطلب اليه قايلا تمهل علي وانا اوفيك * فابى
30 وامضى فوضعه في السجن حتى يوفي جميع ما عليه * فراى اصحابه العبد ما كان فحزنوا
31 جدا * وجاوا فاعلموا سيدهم بكلما كان * حينيذ دعاه سيده وقال له ايها العبد السرير كلما
32 كان عليك تركته لك لانك سالتني * افما كان يجب عليك ايضا ان ترحم ذلك العبد
33 صاحبك كرحمتي اياك * وغضب سيده ودفعه الى المعذبين حتى يوفي جميع ما عليه *
34 * وهكذا ابي السماوي يصنع بكم ان لم تغفروا لاخويكم من كل قلوبكم *
35

* الفصل التاسع والخمسون *

1 * ولما اكمل يسوع هذا الكلام انتقل من الجليل وجاء الى تخوم اليهودية وعبر الاردن *
2 * فتبعه جمع كثير فابراهم هناك * فجاء اليه الفريسيون ليجربوه قايلين هل يحل للانسان
3 ان يطلق مراته لاجل كل علة * فاجابهم قايلا اما قراتم ان الذي خلق في البدء خلقهما
4 ذكرا وانثى * وقال من اجل ذلك يترك الانسان اباه وامه ويلصق بمراته ويكون كلاهما
5 جسدا واحدا * وليس هما اثنين لكن جسدا واحدا * وما جمعه الله لا يفرقه الانسان * قالوا له
6 7 فلماذا اوصى موسى ان نعطي كتاب طلاق ونخلي *

Egressus autem est ille servus, & invenit servum unum ex sodalibus suis, qui debebat ei centum denarios; & tenuit eum, & suffocavit eum, ac dixit illi; Da mihi quod debes. Et procidit ille servus ad pedes ejus, et deprecatus est eum, dicens; Proroga mihi, et ego solvam tibi. Verùm renuit, et abiit, posuitque eum in carcere, quatenus redderet omne quod debebat. Vidcrunt autem sodales ejus conservi quod contigerat, et contristati sunt valdè; et venerunt ac nuntiaverunt domino suo quodcunque factum fuerat. Tunc vocavit illum dominus ejus, et dixit ei; O serve nequam, quodcunque debebas, dimisi tibi, quoniam tu rogásti me; Nónne oportebat te quoque misereri illius servi socii tui, juxta misericordiam meam erga te? Et iratus est dominus ejus, et dedit illum tortoribus, quoad redderet omne quod debebat. Et sic pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis fratribus vestris de totis cordibus vestris.

28 29 30 31 32 33 34 35

Sectio quinquagesima nona.

CAP. XIX.

Cumque absolvisset Jesus hæc verba, migravit à Galilæa, et venit ad fines Judææ, et trans Jordanem. Et secuta est eum turba magna; et sanavit eos ibi. Et venerunt ad eum Pharisæi ut tentarent eum, dicentes; Num licet homini dimittere uxorem suam propter quamcunque causam? Respondit eis, dicens; Nónne legistis, quòd is qui creavit in principio, creaverit ambos marem et fœminam? Et dixit, Propter hoc dimittet homo patrem suum et matrem suam, et adhærebit uxori suæ: et erunt ambo corpus unum, Et non sunt duo, sed corpus unum. Itaque quod conjunxit Deus, ne separet illud homo. Dixerunt ei, Quare præcepit Moyses dari ei libellum repudii, atque destitui.

1 2 3 4 5 6 7

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወወፂለ : ውእቱ : ገብር : ረከበ : ላሐደ : እምቢጹ : ዘይፈደዮ : ምእተ : ደናረ : ወእኀዝ :
29 ይኅነቆ : እንዘ : ይብል : ሁብ : ሰልጥ : ዘተፈደ:=> ወወድቀ : ውስቴቱ : ገብረ : እግዚኡ :
30 ወለስተብቁኦ : እንዘ : ይብል : ተዓገሰኒ : ወኵሎ : እደ : እፈደየከ:=> ወለበዮ : ወሶ
31 ረ : ወለሞቅሖ : እስከ : ይፈደዮ:=> ወእመዝ : ርእዩ : ለብየጲሁ : ዘከመ : ረስዮ : ተከ
32 ዙ : ጥቀ : ወሐዊሮሙ : ነገርዎ : ለእግዚኦሙ : ኵሎ : ዘከመ : ኮነ:=> ወእመዝ : ጸው
33 ዖ : እግዚኡ : ወይብሎ : ገብር : እኩይ : ኵሎ : ዕደ : ኀደጥ : ለከ : እስመ : ለስተብቋዕከ
34 ኒ:=> ለኮሁ : መፍትው : ለንተሂ : ትመሐር : ቢጸከ : ከመ : አነ : መሕርኩከ:=> ወተ
35 መዐዖ : እግዚኡ : ወመጠዎ : ለእለ : ይኅንኑ : እስከ : አጫ : ይሰልጥ : ኵሎ : ዘይፈደ
ዮ:=> ከማሁኬ : ለኩያኒ : ሰማያዊ : ይገብር : ለክሙ : ለመ : ሊኅደግሙ : ለቢጽክሙ :
እመልብክሙ::=>

1 ፲ወ ወኮነ : እመዘ : ፈጸመ : እግዚእየሱስ : ዘነገረ : ተንሥአ : እመገሊላ : በጽሐ : ውስተ :
2 ለድባረ : ይሁደ : ማዕደተ : ዮርደኖስ:=> ወተለውዎ : ለሕዛብ : ብዙኃን : ወፈወሶሙ :
በዛዮ::=>

በእንተ : እለ : ተስእልዎ : እመ : ይከውኖሙ : ድሒረ : ብእሲቶ :

3 ወመጽሉ : ኀቤሁ : ፈሪስዔዊያን : እንዘ : ያጣክርዎ : ወይብሉ : ይከውንዙ : ኀደገ : ብእሲ
4 ት : በኵሉ : ዘለበሰት::=> ወለውሂለ : ይቤ : ሊያንበብክሙሁ : ብእሴ : ወብእሲተ : ገብ
5 ሮሙ : እግዚኡክሙና:=> ወይቤ : በእንተዝ : ይኅድግ : ብእሲ : ለባሁ : ወእሞ : ወይተል
6 ዋ : ለብእሲቱ : ወይከውኑ : ክልኤሆሙ : ለሐደ : ለሥጋ : ወለሐደ : ደሙ:=> እንከሰኬ : ሊ
ኮኑ : ክልኤቱ : ዘእንበለ : ጸሐዱ : ለሥጋ : እሙንቱ:: ዘእግዚኡክሙር : ለስተፀመረ : ሰብእ:ሊይ
7 ፈልዮ:=> ወይቤልዎ : እሮ : እንከ : ለዘዘ : ሙሴ : የሃቡ : መጽሐፈ : ፍልጠኝ : ወይሳድጥ::=>

Et exiens ille servus invenit unum è sociis suis, qui debebat ei centum denarios: & prehendens eum suffocat eum, dicens; Dato totum quod debes. Et procidit in servum domini ejus, & rogavit eum, dicens; Patientiam habe me, & totum debitum reddam tibi. Et noluit: & abiit & vinxit eum, donec redderet. Et quandò viderunt socii ejus quomodò fecisset ei, contristati sunt valdé: & euntes narraverunt domino suo totum sicut factum fuit. Et tunc vocavit eum dominus ejus, & dixit ei; Serve male, totum debitum remisi tibi, quia rogásti me: Nonne oportuit quòd tu etiam misereris socii tui: sicut ego misertus sum tui? Et iratus fuit dominus ejus, & tradidit eum judicantibus, usquequò solveret totum quod deberet ei. Sic igitur Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis fratribus vestris è cordibus vestris.

28 29 30 31 32 33 34 35

CAP. XIX.

Et factum est quum consummâsset Dominus Jesus hunc sermonem, surgens à Galilæa venit in montes Judææ trans Jordanem. Et secuti sunt eum populi multi, & sanavit eos ibi.

1 2

De iis qui interrogabant an liceret uxorem repudiare.

Et venerunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes; Licétne dimittere uxorem, propter omne in quo displicet? Et respondens dicit; Nónne legistis, Masculum & fœminam creavit eos Deus? Et dicit, Propter hoc dimittet homo patrem ejus, & matrem ejus, & adhærebit uxori suæ, & erunt ambo una caro & unus sanguis. Igitur non sunt duo, sed unum corpus sunt: quos Deus conjunxit, homo non separabit. Et dicunt ei, Quomodò igitur præcepit Moyses ut darent scripturam separationis, & dimitterent?

3 4 5 6 7

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 ازان سوء اردن * * جماعتي بسيار از پس او آمدند از رنجورا ومعلولان ايشانرا انجا خوش
3 كرد * * انكه معتزلان پيش او آمدند واورا مي ازمودند * وگفتند رواست ادمي بهر
4 بهانه زن خود را طلاق دهد * * مسيح بديشان جواب داد وگفت نخوانديد انك از اغاز
5 ايشانرا ساخت * نر ومادة باهم ساخت * وبراي اين گفت كه مرد مادر وپدر خود را رها
6 كند * وبا زن خود يكي شود وهر دو يك تن باشند * * اكنون دو نيستند الا يك تن *
7 هر چه خدا اورا جفت كرد ادمي طاق نتواند كردن * * بدو گفتند چرا موسي گفت كه
طلاق نامه بدهيد وايشانرا جدا كنيد *

ab altera parte Jordanis. Et turba multa secuta est eum ægrotorum & morbidorum, quos ibi sanavit. Tunc Pharisæi ad eum venerunt, & eum tentárunt, & dixerunt; Licétne homini quovis prætextu uxori suæ repudium remittere. Christus illis responsum dedit, & dixit; Nónne legistis eum qui ab initio eos fecit, marem & fœminam pariter fecisse? Et propterea dixisse, ut homo patrem & matrem suam relinqueret, & cum uxore sua unus foret, & ambo unum corpus evaderent. Itaque jam duo non sunt, sed unum corpus: quicquid autem Deus copulavit, homo non potest disjungere. Ei dicunt, Quare Moses sic dixit, Libellum repudii date, & eas sejungite.

2 3 4 5 6 7

8 Λέγει αὐτοῖς, Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, ἐπέτρεψεν ὑμῖν
9 ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. Λέγω
δὲ ὑμῖν, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ,
καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας, μοιχᾶται.
10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ
11 τῆς γυναικὸς, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσι
12 τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας
μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ
τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ
13 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω. Τότε

Ait illis; Quòd Moyses ad duritiam cordis vestri, permisit vobis
abſolvere uxores vestras: ab initio autem non *factum* est ita. Dico
autem vobis; Quia quicunque *abſolverit* uxorem suam, *si non super fornicatione*,
& duxerit aliam, mœchatur: & dimissam *ducens*, mœchatur.
Dicunt ei discipuli ejus; Si ita est causa hominis cum
uxore, non *conferi* nubere. *Ille verò* dixit illis; Non omnes capiunt
verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de utero
matris nati sunt sic: & sunt eunuchi, qui *castrati* sunt ab
hominibus: & sunt eunuchi, qui castraverunt seipsos propter
regnum cœlorum. *Potens* capere, capiat. Tunc

oblati sunt ei *pueruli*, ut manus imponeret eis, & oraret.
Discipuli verò increpabant eos. Jesus ait; Sinite *pueruli*,
& *ne prohibete* eos venire ad me: *nam* talium est regnum cœlorum.
Et *imponens* eis manus, abiit indè. Et ecce unus accedens,
ait illi; Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam?
Ipse verò dixit ei; Quid me *dicis bonum*? *nemo* bonus, *si non* unus,
Deus. Si autem vis ingredi ad vitam, serva mandata. Dicit
illi; Quæ? Jesus dixit; Hoc, Non *occides*, Non adulterabis, Non
furaberis, Non falsò *testaberis*. Honora patrem tuum, & matrem: &,
Diliges proximum tuum sicut teipsum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * Ait illis, Moses *ut ſirer* obviàm duritiei cordis vestri, concessit vobis dimittere uxores vestras: veruntamen à principio non ita fuit. Dico autem vobis, Quisquis dimiserit uxorem suam præter adulterium, & duxerit aliam, mœchatur: quique dimissam duxerit, mœchatur. Dicunt ei discipuli ejus, Si talis est rigor inter virum & uxorem suam, non expedit ducere uxorem. Ipse verò dixit eis, Non quilibet capax est hujus sermonis, sed is cui datum est. Sunt enim eunuchi qui ab utero matris suæ ita geniti sunt: sunt & eunuchi qui ab hominibus facti sunt spadones: denique sunt eunuchi qui fecêre seipsos eunuchos propter regnum cœlorum. Qui potest capax esse, capiat. Tunc obtulerunt ei pueruli, ut manum suam eis imponeret, & oraret: objurgaverunt autem eos discipuli ejus. Ipse verò Jesus dixit eis, Sinite pueruli venire ad me, neque prohibeatis eos: eorum enim qui sunt sicut isti, est regnum cœlorum. Et imposuit eis manum suam, & abiit illinc.

Commemoratione patris Antonii & Sanctorum sociorum ejus. 48.

16 * Et quidam accessit ac dixit ei, Doctor bone, quid boni faciam ut habeam vitam æternam? 17 Ipse verò dixit ei; Quid vocas me bonum? Non est bonus, nisi unus Deus. Si verò vis ad vitam ingredi, 18 serva mandata. Dicit ei, Quænam? At ipse Jesus dixit ei, Non occides, neque mœchaberis, neque furaberis, neque testaberis testimonium falsum; Et, Honora 19 patrem tuum matremque tuam; &, Diliges proximum tuum ut animam tuam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * گفت براي سختي دل شما موسي بشما دستوري داد * كه زنان خود را طلاق دهيد * Ait, *Propter duritiem cordis* 8
9 زيرا كه از اول اين چنين نبود * اكنون بشما مي گويم هر كه زن خود را بي سبب *vestri Moses vobis permissionem* 9
فسادي †رها كند ويكي ديگر بستاند * زنا كرده باشد * وهر كه زن طلاق *dedit, ut uxoribus vestris repu-*
كرده را بستاند در فساد باشد * *diam renuntiaretis: quoniam ab*
10 شاگردان او بدو گفتند * كه اگر اين چنين *initio non fuit sic. Jam* 10
ملامتها در ميان مرد وزن است * روا نيست كه كسي زن بستاند * *autem vobis dico; Quicunque*
11 عيسي بديشان *uxorem suam, nisi ſtupri cauſa,*
گفت نه هر كسي بدين برارد * الا انك بدو داده شود * براي انك هستند كساني *dimiserit, & quamlibet aliam*
12 كه از شكم مادر خود خصي زاييده شدند * وهستند كه خلق ايشانرا خصي كرده *duxerit, adulterium commiſit:*
اند * وهستند كساني كه خود خود را خصي كنند براي ملكوت آسمان هر كه بخواهد *& qui mulierem repudiatam du-*
بورزد بورزد * انكه كودكان پيش او آمدند تا دست بر ايشان نهد * ونماز كند * *xerit, in adulterio eſt. Diſcipuli* 11
13 شاگردان او بر كودكان بانك زدند * *ejus illi dixerunt; Quòd ſi ita*
14 عيسي بشاگردان خود گفت * بگذاريد *ſe habet cauſa inter hominem*
تا كودكان پيش من بيايند * وايشانرا منع مكنيد * زيرا كه ملكوت *& uxorem, non expedit ut ho-* 12
mo uxorem ducat. Jeſus illis 13
dixit; Haud quivis homo huic 14
idoneus eſt, ſed is cui datum 15
fuerit. Sunt enim quidam, qui 16
ab utero matris ſuæ eunuchi na- 17
ti ſunt; & ſunt quos homines 18
eunuchos fecerunt: ſunt etiam 19
quidam, qui ipſi ſe eunuchos fe-
cerunt propter regnum cœlorum.
Quicunque voluerit præſtare,
præſtet. Tunc pueruli ad eum
venerunt, ut manum illis impo-
neret, & oraret: diſcipuli autem
ejus puerulis reclamârunt. Jeſus
diſcipulis ſuis dixit; Sinite ut
pueruli ad me veniant, & eos
ne prohibeatis: quia regnum

Versio VULGATA LATINA.

8 Ait illis; Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere
9 uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis, Quia quicunque
dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: &
10 qui dimissam duxerit, mœchatur. Dicunt ei discipuli ejus; Si ita est causa ho-
11 minis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis; Non omnes capiunt
12 verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic
nati sunt: & sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: & sunt eunuchi, qui se-
13 ipsos castraverunt propter regnum cœlorum. Qui potest capere, capiat. Tunc
oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & oraret. Discipuli au-
tem increpabant eos. Jesus verò ait eis; Sinite parvulos, & nolite eos 14
prohibere ad me venire: talium est enim regnum cœlorum. Et cùm im- 15
posuisset eis manus, abiit indè. Et ecce unus accedens, ait illi; Magister bo- 16
ne, quid boni faciam ut habeam vitam æternam? Qui dixit ei; Quid me 17
interrogas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingre-
di, serva mandata. Dicit illi; Quæ? Jesus autem dixit; Non homicidium 18
facies: Non adulterabis: Non facies furtum: Non falsum testimonium di-
ces: Honora patrem tuum, & matrem tuam: &, Diliges proximum tuum 19
sicut teipsum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * قَالَ لَهُمْ مِنْ اَجْلِ قَسَاوَةِ قُلُوبِكُمْ اَذِنَ لَكُمْ مُوسَى اَنْ تُطَلِّقُوا نِسَاءَكُمْ * وَاَمَّا مِنَ ٱلْبَدْءِ
9 فَلَمْ يَكُنْ هٰكَذَا * وَاَقُولُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ طَلَّقَ اِمْرَاَتَهُ مِنْ غَيْرِ زِنًا وَيَتَزَوَّجُ بِاُخْرَى فَقَدْ
10 زَنَا * وَمَنْ يَتَزَوَّجُ بِمُطَلَّقَةٍ فَقَدْ زَنَا * قَالَ لَهُ تَلَامِيذُهُ اِنْ كَانَتْ عِلَّةُ ٱلرَّجُلِ مَعَ اِمْرَاَتِهِ هٰكَذَا
11 فَلَا خَيْرَ فِي ٱلتَّزَوُّجِ * فَقَالَ لَهُمْ مَا كُلُّ اَحَدٍ يَحْتَمِلُ هٰذَا ٱلْكَلَامَ اِلَّا ٱلَّذِينَ قَدْ اُعْطُوا * لِاَنَّ
12 خِصْيَانًا وُلِدُوا مِنْ بُطُونِ اُمَّهَاتِهِمْ * وَخِصْيَانًا خَصَاهُمُ ٱلنَّاسُ * وَخِصْيَانًا خَصَوْا نُفُوسَهُمْ مِنْ
اَجْلِ مَلَكُوتِ ٱلسَّمٰوَاتِ * وَمَنِ اسْتَطَاعَ اَنْ يَحْتَمِلَ فَلْيَحْتَمِلْ *

* اَلْفَصْلُ ٱلسِّتُّونَ *

13 * حِينَئِذٍ قُدِّمَ اِلَيْهِ صِبْيَانٌ لِيَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِمْ وَيُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ فَانْتَهَرَهُمُ ٱلتَّلَامِيذُ * فَقَالَ
14 لَهُمْ يَسُوعُ دَعُوا ٱلصِّبْيَانَ وَلَا تَمْنَعُوهُمْ اَنْ يَاْتُوا اِلَيَّ لِاَنَّ مَلَكُوتَ ٱلسَّمٰوَاتِ لِمِثْلِ هٰؤُلَاءِ * ثُمَّ
15 وَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِمْ وَمَضَى مِنْ هُنَاكَ *

* اَلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلسِّتُّونَ *

16 * وَجَاءَ اِلَيْهِ وَاحِدٌ وَقَالَ لَهُ يَا مُعَلِّمُ صَالِحًا مَاذَا اَعْمَلُ مِنَ ٱلصَّلَاحِ لِاَرِثَ ٱلْحَيَاةَ ٱلدَّائِمَةَ * اِمَّا
17 هُوَ فَقَالَ لِمَ تَدْعُونِي صَالِحًا وَلَيْسَ صَالِحًا اِلَّا ٱللّٰهُ ٱلْوَاحِدُ * اِنْ كُنْتَ تُرِيدُ اَنْ تَدْخُلَ ٱلْحَيَاةَ
18 اَحْفَظِ ٱلْوَصَايَا * قَالَ لَهُ وَمَا هِيَ * قَالَ لَهُ يَسُوعُ لَا تَقْتُلْ * لَا تَزْنِ * لَا تَسْرِقْ * لَا تَشْهَدْ بِٱلزُّورِ *
19 * اَكْرِمْ اَبَاكَ وَاُمَّكَ اَحْبِبْ قَرِيبَكَ مِثْلَكَ *

8 *Ait illis*, Profecto *Moyses propter duri-* 8
tiem cordium vestrorum permisit vobis dimittere uxorem: at verò ab initio non fuit sic. Dico autem vobis, quicun- 9
que repudiaverit uxorem suam præter-quam ob fornicationem, & duxerit ali-am, jam scortatus est: & quicunque duxerit repudiatam, jam scortatus est. 10
Dixerunt ei discipuli ejus, Quandoqui-dem causa viri cum uxore sua est ejus-modi, igitur nil boni in matrimonio. 11
Dixit autem illis, Non quilibet tolerat 12
hæc verba, sed ii qui donati sunt. Quo-niam sunt eunuchi qui nati sunt ex ute-ris matrum suarum: & sunt eunuchi quos castraverunt homines: & sunt eunu-chi qui castraverunt seipsos propter re-gnum cœlorum. Et qui potest tolerare, toleret.

Sectio sexagesima.

Tunc oblati fuerunt ei pueri ut impone- 13
ret manum suam super eos, & oraret su-per eos, & increpaverunt eos discipuli. 14
Dixit autem eis Jesus, Sinite parvu-los, & ne prohibeatis eos, quin veniant ad me: quoniam regnum cœlorum, talium est. Tum posuit manum suam super 15
eos, & abiit inde.

Sectio sexagesima prima.

Et venit ad eum quidam, & dixit illi; 16
Magister bone, quid faciam boni ut hæ-res fiam vitæ æternæ? At ipse dixit, 17
Cur me vocas bonum, quum nemo sit bo-nus, nisi Deus unus? Si volueris ingre-di ad vitam, serva mandata. Dixit 18
ei; Ecquæ sunt? Ait illi Jesus, Ne occides, Ne scorteris, Ne furaveris, Ne testeris falsum: Honora patrem tuum 19
& matrem tuam, Dilige proximum tu-um sicut teipsum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወይቤሎሙ : ሙሴሰ : በከመ : ኦኮየ : ልብክሙ : ደኃረክሙ : ትኅድጥ : ለንስትያክሙ :
9 ወእመትካትሰ : ለጉ : ከመዝ : ዘተገብረ::=ፅ እብለክሙ : ባሕቱ : ከመ : እመ
ቦ : ዘኅደገ : ብእሲቶ : ዘእንበለ : በዝሙት : ወለውሰበ : ካልእተ : ዘመወ : ወኢንተ
10 ሂ : ደሐርዋ : ዘለውስበ : ዘመወ::=ፅ ወይቤልዎ : ለርደሊሁ : እመ : ከመዝ :
11 ውእቱ : ለሠርዓተ : ብእሲተ : ወብእሲ : ላጉ : ሠናይ : ለውስቦ::=ፅ ወይቤሎሙ :
12 ለጉ : ኩሉ : ዘያገመር : ቃለ:: ዘእንበለ : ለዘ : ተውህቦ::=ፅ እሰመ : ቦ : ጎጽዋን :
እለ : ከማሁ : ተወልዱ : በውስተ : ኀርሠ : እሞሁ : ወቦ : ጎጽዋነ : እለ : ኀጸወ
ሙ : ሰብእ : ወቦ : ጎጽዋነ : እለ : ኀጸዉ : ርእሶሙ : ፀእንተ : መንግሠተ : ሰማያ
13 ት : ወዘክ : ይክል : ፈጽሞ : ለይፈጽሙ::=ፅ ወእምዝ : ኣምጽሉ : ሎቱ : ደቂ :
14 ከመ : የኑብር : እዴሁ : ለዕቤሆሙ : ወይጸሊ : ወላርደኢ : ይከልእዎሙ::=ፅ ወእግ
ዚእኪየሱስ : ይቤሎሙ : ጎድጉ : ደቂቀ : ወኢትክልእዎሙ : መኢላ : ኀቤየ : እስመ :
15 ለእለ : ከመዝ : ያእቲ : መንግሠተ : ሰማያት::=ፅ ወለንበረ : እዴሁ : ላዕቤሆሙ : ወ
ኀለፈ : እምህየ::=ፅ

በእንተ : ባዕል : ዘተስእሎ : ለእግዚእኪየሱስ::=ፅ

16 ወናሁ : ላሐዲ : መጽአ : ወይቤ : ሊቅ : ሠናትኑ : ጎረ : ዘእመገበርኩ : ሕይወተ : ዘለ
17 ዓለመ : በዘ : እወርሰ::=ፅ ወይቤሎ : እግዚእኪየሱስ : ሠንተ : ትሴእለኒ : በለንተ : ጎር :
ለልዎ : ጎር : ዘእንበለ : ላሐዲ : እግዚአብሔር : ወእመሰ : ትፈቅድ : ውስተ : ሕይወት :
18 ትባእ : ዕቀብ : ትእዛዘ::=ፅ ወይቤ : ላያተ : ወይቤ : እግዚእኪየሱስ : ሊቀቲለ : ነፍሰ :
19 ሊዘመወ : ሊሰሪቀ : ሊሐሰወ : ስመፀ::=ፅ ለክብር : ለቡኋ : ወእመክ : ለፍቅር :
ቢጽክ : ከመ : ርእስክ::=ፅ

Et dicit iis, Moyses secundùm malitiam cordis vestri permisit vobis dimi- 8
tere uxores vestras: sed à principio non sic erat quod factum fuit. Dico 9
autem vobis, Si quis fuit qui dimisit uxorem suam, nisi propter adul-terium, & ducit alteram, mœchatus est: & dimissam qui ducit, adulteravit.
Et dicunt ei discipuli ejus; Si hujusmodi est constitutio fœminæ & viri, 10
non bonum erit ut ducat ille. Et dicit iis, Non omnis est qui compreben- 11
dit verbum, sed cui datum est ei. Quoniam sunt Eunuchi, qui sic geniti 12
sunt in utero matris eorum: & sunt Eunuchi, quos castraverunt homines: & sunt Eunnchi qui castrârunt seipsos propter regnum cœlorum: & qui po-test perficere illud, perficiat. Et tunc adduxerunt ei pueruloś ut poneret 13
manus super eos, & oraret, & discipuli prohibebant eos. Et Jesus dicit 14
iis; Sinite pueruloś, & ne prohibeatis eos venire ad me: quoniam talium est regnum cœlorum. Et posuit manus suas super eos, & abierunt illinc. 15

De divite qui interrogavit Dominum Jesum.

Et ecce unus accedens ad eum, & dicit; Magister, quidne bonum est, quod 16
si fecerim, vitam æternam per illud hæreditabo? Et dicit ei Dominus 17
Jesus; Quid me interrogas de bono? non est bonus, nisi unus, Deus: & si vis intrare in vitam, observato mandata. Et dicit qualia? Et dicit 18
Dominus Jesus; Ne occidito animam: ne adulterium perpetrato: ne fu-rator: ne falsum fac testimonium: Honora patrem tuum, & matrem tuam: 19
dilige proximum tuum sicut teipsum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 آسمان ازان ایشانست که مانند † این کودکان فروتن باشند * ودست خود بر ایشان
نهاد واز انجا برفت

cœlorum proprium illorum est qui 15
sicut hi pueruli humiles fuerint. Et manum suam illis imposuit, & illinc discessit.

CII. Quidam interrogat Christum de bono.

صد دو کسي از مسیح سوال کرد بهر نیکي

16 * مردي توانگر پیش عیسي آمد * وگفت اي معلم نیك از نیکوییها کدام است که
17 بکنم وتا زندگاني جاوید مرا باشد * * عیسي بدان مرد گفت چرا مرا نیك مي خواني ونیك نیست
18 الا خدا تنها * واگر مي خواهي که بزندگاني درایي سپارشها را نگاه دار * ان مرد گفت
19 کدامین * مسیح بدو گفت * مکش زنا مکن * دزدي مکن * گواهي بدروغ مده * * پدرت را
ومادرت را حرمت بدار * ویار خود را همچو جان خود دوست دار *

Vir dives ad Jesum accessit, & illi 16
dixit; O magister bone, bonorum quid est quod faciam, ut in vitam æternam mihi sit? Jesus illi viro 17
dixit, Quare me bonum appellas, cum bonus non sit, nisi Deus solus? Si vis autem in vitam ingredi, man-data serva. Homo ille dixit, Quæ- 18
nam? Christus ei dixit; Ne occi-das, adulterium ne commissas, fur-tum ne perpetres, testimonium falsò ne des: Patri tuo & matri tuæ 19
honorem exhibe, & proximum tuum veluti animam tuam amore com-plectere.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΑ'. ΜΒ'.

Dicit illi adolescens; Omnia hæc custodivi à juventute mea:
20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου·
quid adhuc *deficio*? Ait illi Jesus; Si vis perfectus esse, vade,
21 τί ἔτι ὑστερῶ; Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε,
vende *tuam substantiam*, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo:
πώλησον σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ·
& veni, sequere me. *Audiens* autem adolescens verbum, abiit
22 καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε
tristis: erat enim habens possessiones multas. Ait Jesus discipulis
23 λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μα-
suis; Amen dico vobis, Quia difficilè dives intrabit in
θηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν
regnum cœlorum. Iterum *autem* dico vobis; Facilius est camelum
24 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον
per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum *Dei* in-
διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσ-
trare. *Audientes* autem discipuli *ejus*, mirabantur valdè, dicentes;
25 ελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες,
Quis ergò *potest servari*? Aspiciens autem Jesus, dixit illis; Apud
26 Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ
homines hoc impossibile est: apud autem Deum omnia possibilia sunt. Tunc
27 ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι· παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι. Τότε
respondens Petrus, dixit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & secu-
ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολου-
ti sumus te: quid ergò erit nobis? At Jesus dixit illis; Amen dico
θήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω 28
vobis, Quòd vos secuti me in regeneratione, cùm sede-
ὑμῖν, Ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθί-
rit Filius hominis in *throno gloriæ* suæ, sedebitis & vos super duo-
σῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώ-
decim *thronos*, judicantes duodecim tribus Israel. Et omnis qui reliquе-
δεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆ- 29
rit domus, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut na-
κεν οἰκίας, ἢ ἀδελφὰς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέ-
tos, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam
κνα, ἢ ἀγρὸς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν
æternam *hæreditabit*: Multi autem erunt primi, novissimi: & novissimi, primi.
αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ ἔσχατοι, πρῶτοι. 30

CAP. XX. κ'.

MB' σ ι
Simile *enim* est regnum cœlorum homini patrifamiliâs, qui exiit
Ὅμοια γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν 1
cum *diluculo* conducere operarios in vineam suam.
ἅμα πρωΐ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

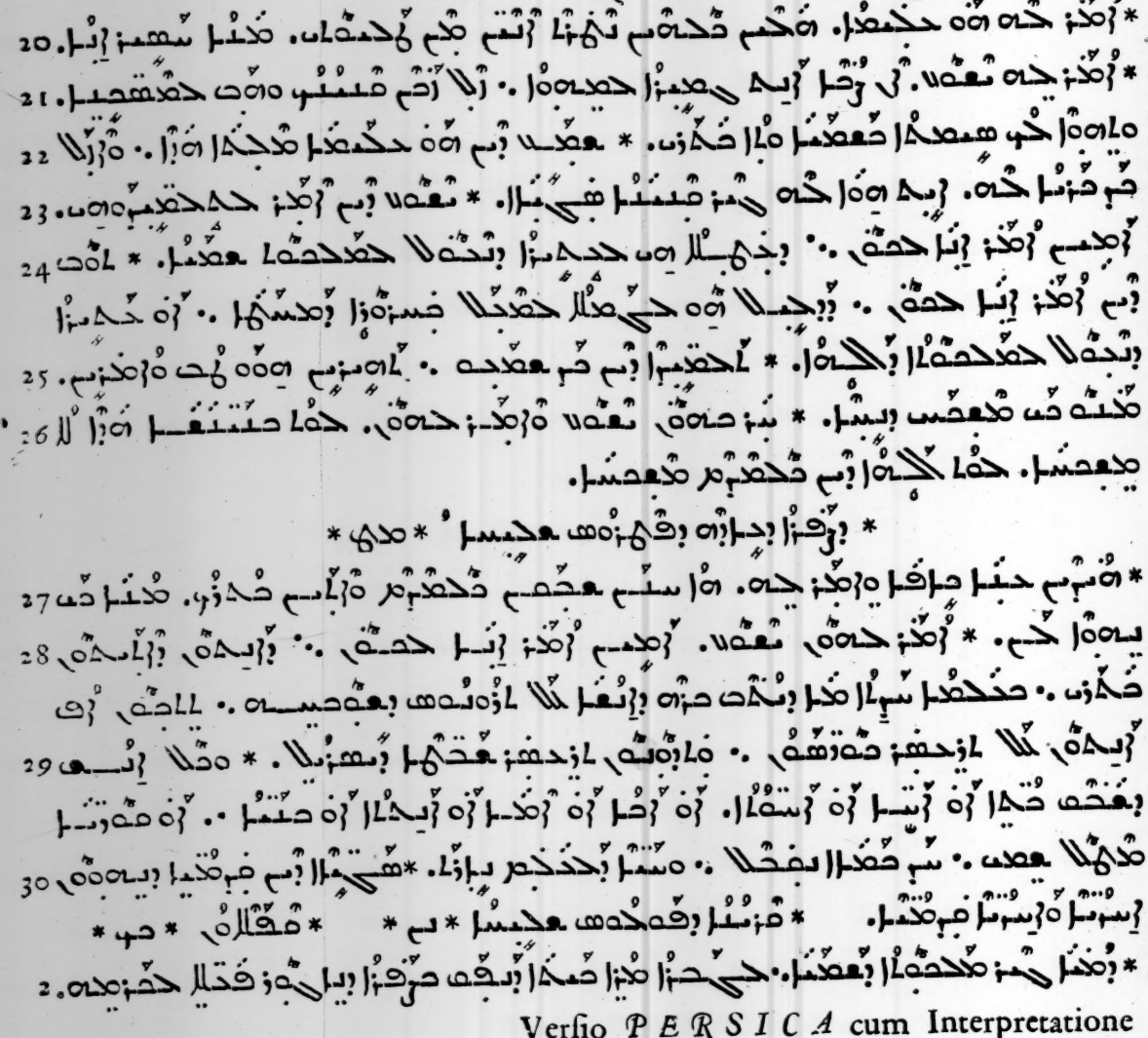

Dicit ei ille adolescens; Hæc omnia ob- 20
servavi à pueritia mea, quid mihi restat?
Dixit ei Jesus, Si vis perfectus esse; ito, 21
vende possessionem tuam, & eroga pauperibus, eritque tibi thesaurus in cœlis, venique post me. Audiens autem ille ad- 22
olescens hunc sermonem, abiit ægrè ferens; habebat enim possessionem multam. Jesus verò ait discipulis suis, Amen dico 23
vobis, Difficile est diviti ingredi regnum cœlorum. Rursus verò dico vobis, Faci- 24
lius est camelo ingredi per foramen acûs, quàm divitem ingredi regnum Dei. Di- 25
scipuli autem quum audissent, obstupuerunt vehementer, & inquiunt; Quis igitur potest servari? Intuitus est eos Je- 26
sus, & dixit eis; Apud homines hoc est impossibile, apud Deum verò nihil non possibile est.

Matutinis festo Petri Apostoli. 49.

Tunc respondit Cepha, & dixit ei, Ecce 27
nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid igitur nobis futurum est? Dicit eis 28
Jesus, Amen dico vobis, Quòd vos qui venistis post me, in seculo novo quum sedebit filius hominis super thronum gloriæ suæ, sedebitis vos super duodecim sedes, & judicabitis duodecim tribus Israel. Et quisquis reliquerit domos, aut fratres, 29
aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut liberos, aut rura propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam hæreditate possidebit. Multi au- 30
tem sunt primi, qui erunt novissimi: & novissimi, primi.

Lectio Pauli Apostoli. 50.

CAP. XX.

Simile enim est regnum cœlorum viro do- 1
mino domûs, qui exiit summo diluculo ad conducendos operarios pro vinea sua.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*ان مرد بدو گفت این همه از کودکي باز نگاداشتم *مرا چه کم است * * عیسي بدو 20
گفت اگر مي خواهي که تمام‌تر باشي * برو هر چه داري بفروش وبدرویشان † 21
ومسکینان † بده تا براء تو در آسمان گنج باشد * وانگه در پي من بیا * * ان جوان 22
این کلمه را شنید ودلتنگ رفت * براي انک مال ومتاع ملک بسیار داشت * از دل نیامدش
که ترک کند * * انگه عیسي بشاگردان خود گفت * دشخوارست بر توانگر که 23
در ملکوت آسمان درآید * * باز بشما مي گویم * اسانست شتر را در سوفار سوزن 24
گذشتن * از انک توانگر در ملکوت خداي اندر رود * شاگردان چون شنیدند 25
بغایت درمانده شدند * وگفتند کیست انک تواند که زنده شود * * عیسي سوي 26
ایشان نگاهي کرد وبدیشان گفت پیش آدمیان این یافت نمي شود * الا پیش خدا
هر چیزي موجودست * * انگه شمعون الصفا جواب داد که ما هر چیزي را رها کردیم 27
ودر دنبال تو آمدیم * احوال ما چه خواهد شد * عیسي بدیشان گفت راست بشما مي گویم * 28
چون در دنبال من آمدید دران جهان نو * وقتي که فرزند ادمي بر تخت عظمت

*Vir ille dixit ei; Hæc omnia à pu- 20
eritiæ tempore observavi, mihi quid deest? Jesus ei dixit; Si cupis ut 21
perfectior sis, abi, quicquid habes vende, & pauperibus, & egentibus dato, ut tibi in cœlis thesaurus sit: & tum post me veni. Ille ju- 22
venis hoc sermone audito tristis abiit: quia opes & facultates amplas possedit, quas ex animo non evenit ei relinquere. Tunc Jesus discipulis 23
suis dixit, Difficile est diviti ut in regnum cœlorum ingrediatur. Iterum dico vobis; Facile erit ca- 24
melo transire per foramen acûs, præ eo quòd dives in regnum cœli ingrediatur. Discipuli hoc audito 25
summopere dejecti fuerunt, & dixerunt; Quisnam est qui possit vivere? Jesus in eos aspexit, & eis 26
dixit; apud homines hoc reperire non est: sed apud Deum omnis res constat. Tunc Simeon Cephas re- 27
spondit; Nos quidem omnia reliquimus, & te secuti sumus: status noster qualis futurus est? Jesus illis 28
dixit; Certè vobis dico, Quum me secuti fueritis in hoc mundo novo, quo tempore Filii hominis solio majestatis

Versio VULGATA LATINA.

20 Dicit illi adolescens; Omnia hæc custodivi à juventute mea, quid adhuc mihi de-
21 est? Ait illi Jesus; Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperi-
22 bus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. Cùm audisset autem
23 adolescens verbum, abiit tristis: erat enim habens multas possessiones. Jesus au-
tem dixit discipulis suis; Amen dico vobis, Quia dives difficilè intrabit in regnum
24 cœlorum. Et iterùm dico vobis; Facilius est camelum per foramen acûs transi-
25 re, quàm divitem intrare in regnum cœlorum. Auditis autem his, discipuli mi-
26 rabantur valdè, dicentes; Quis ergò poterit salvus esse? Aspiciens autem Jesus,
dixit illis; Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibi-
27 lia sunt. Tunc respondens Petrus, dixit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & se-
cuti sumus te: quid ergò erit nobis? Jesus autem dixit illis; Amen dico vobis, Quòd 28
vos qui secuti estis me in regeneratione, cùm sederit Filius hominis in sede majesta-
tis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israël.
Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, 29
aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vi-
tam æternam possidebit. Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi. 30

CAP. XX.

SImile est regnum cœlorum homini patrifamiliâs, qui exiit primo manè conduce- 1
re operarios in vineam suam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * قَالَ لَهُ ٱلشَّابُّ كُلَّ هٰذَا قَدْ حَفِظْتُهُ مِنْ صِغَرِي فَمَاذَا يُنْقِصُنِي *
21 فَأَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا إِنْ كُنْتَ
* تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ كَامِلًا فَاذْهَبْ وَبِعْ كُلَّ شَيْءٍ لَكَ وَأَعْطِهِ لِلْمَسَاكِينِ فَيَكُونَ لَكَ كَنْزٌ فِي ٱلسَّمَاءِ
22 وَتَعَالَ فَٱتْبَعْنِي * فَلَمَّا سَمِعَ ٱلشَّابُّ ٱلْكَلَامَ مَضَى حَزِينًا لِأَنَّهُ كَانَ ذَا مَالٍ كَثِيرٍ * فَقَالَ يَسُوعُ
23 لِتَلَامِيذِهِ ٱلْحَقَّ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّهُ يَعْسُرُ عَلَى ٱلْغَنِيِّ ٱلدُّخُولُ إِلَى مَلَكُوتِ ٱلسَّمَاوَاتِ * وَأَيْضًا أَقُولُ
24 لَكُمْ أَنَّ دُخُولَ ٱلْجَمَلِ فِي خَرْمِ ٱلْإِبْرَةِ لَأَسْهَلُ مِنْ دُخُولِ غَنِيٍّ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَاوَاتِ * فَلَمَّا سَمِعَ
25 ٱلتَّلَامِيذُ بُهِتُوا جِدًّا وَقَالُوا فَمَنْ تُرَى يَقْدِرُ أَنْ يَخْلُصَ * فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ يَسُوعُ وَقَالَ لَهُمْ إِمَّا عِنْدَ
26 ٱلنَّاسِ فَمَا يَسْتَطِيعُ هٰذَا وَإِمَّا عِنْدَ ٱللهِ فَكُلُّ مُسْتَطَاعٍ * حِينَئِذٍ أَجَابَهُ بُطْرُسُ قَائِلًا هَا نَحْنُ
27 قَدْ تَرَكْنَا كُلَّ شَيْءٍ وَتَبِعْنَاكَ فَمَا عَسَى أَنْ يَكُونَ لَنَا * قَالَ لَهُمْ يَسُوعُ آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّكُمْ
28 أَيُّهَا ٱلَّذِينَ تَبِعْتُمُونِي إِذَا جَلَسَ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ عَلَى كُرْسِيِّ مَجْدِهِ فِي ٱلْجِيلِ ٱلْآتِي * تَجْلِسُونَ
أَيْضًا عَلَى ٱثْنَيْ عَشَرَ كُرْسِيًّا وَتَدِينُونَ ٱثْنَيْ عَشَرَ سِبْطَ إِسْرَائِيلَ * وَكُلُّ مَنْ تَرَكَ بُيُوتًا * أَوْ إِخْوَةً *
29 أَوْ أَخَوَاتٍ * أَوْ أَبًا * أَوْ أُمًّا * أَوِ ٱمْرَأَةً * أَوِ ٱبْنًا * أَوْ حُقُولًا مِنْ أَجْلِ ٱسْمِي يَأْخُذُ مِائَةَ ضِعْفٍ وَيَرِثُ
30 حَيَاةَ ٱلْأَبَدِ * كَثِيرُونَ أَوَّلُونَ يَصِيرُونَ آخِرِينَ وَآخِرُونَ أَوَّلِينَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلْعِشْرُونَ *

1 * تَشْبِهُ مَلَكُوتُ ٱلسَّمَاوَاتِ إِنْسَانًا رَبَّ بَيْتٍ خَرَجَ بِٱلْغَدَاةِ يَسْتَأْجِرُ فَعَلَةً لِكَرْمِهِ *

Dixit ei juvenis, Omnia hæc jam ser- 20
vavi à pueritia mea: Quid ergò deest
mihi? Respondit illi Jesus, dicens; Si 21
volueris esse perfectus, vade, & vende
quodcunque habes, & da illud pauperi-
bus, fietque tibi thesaurus in cœlo: &
veni, sequere me. Cùm autem audisset 22
juvenis verba, abiit tristis: quoniam
erat possidens opes multas. Dixit autem 23
Jesus discipulis suis, Amen dico vobis,
Quòd difficilis est diviti ingressus in re-
gnum cœlorum. Imò etiam dico vobis, 24
Quòd ingressus cameli in foramen acûs
sanè facilior est, quàm ingressus divitis
in regnum cœlorum. Cùm autem audis- 25
sent discipuli, obstupuerunt valdè, &
dixerunt; Ecquisnam potest salvari?
Respexit autem eos Jesus, & dixit eis; 26
Apud homines quidem non est possibile
hoc: sed apud Deum omnia sunt possi-
bilia. Tunc respondit illi Petrus, dicens; 27
Ecce nos jam reliquimus omnia, & se-
cuti sumus te; quid ergò futurum est
nobis? Dixit eis Jesus, Amen dico vo- 28
bis, Quòd vos qui secuti estis me, cùm
sederit filius hominis super sedem gloriæ
suæ in generatione ventura, sedebitis
vos super duodecim sedes, & judicabitis
duodecim tribus Israel. Et omnis qui 29
reliquerit domum, aut fratrem, aut soro-
res, aut patrem, aut matrem, aut uxo-
rem, aut filios, aut agros propter nomen
meum, accipiet centuplum, & hæres fiet
vitæ æternæ. Multi primi, fient novissi- 30
mi; & novissimi, primi.

Sectio sexagesima secunda.

CAP. XX.

Assimilatur regnum cœlorum homini 1
patrifamiliâs, qui exiit diluculò conduce-
re operarios vineæ suæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወይቤሉ፡ ውእቱ፡ ውሪዛ፡ ዘንተ፡ ኵሉ፡ ዐቀብኩ፡ እመንእስየ፡ እስከ፡ ይእዜ፡ ምንተ፡
21 እንዘ፡ ዘተርፈኒ፡፡=፨ ወይቤሎ፡ እግዚእሊያሱስ፡ እመሰ፡ ትፈቅድ፡ ፍጹመ፡ ትኩን፡ ሖ
22 ር፡ ሢጥ፡ ጥሪተከ፡ ወሀብ፡ ለምስኪን፡ ወታጠሪ፡ መዝገበ፡ በስማያት፡ ወነዳ፡ ትልወኒ፡፡=፨
23 ወሰሚዖ፡ ዘንተ፡ ወሪዛ፡ ኀለፈ፡ እንዘ፡ ይቴክዝ፡ እስመቦ፡ ብዙኅ፡ ጥሪተ፡፡=፨ ወይቤ፡
24 እግዚእሊያሱስ፡ ለላርደሊሁ፡ ለጫን፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ባዕል፡ እመዕጹብ፡ በለቱ፡ ምን
25 ግሠተ፡ ሰማያት፡=፨ ወካዕበ፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ይቀልል፡ በለተ፡ ገመል፡ እንተ፡ ስቀኒ
26 ተ፡ መርፍእ፡ እሙባዕል፡ በዊለ፡ መንግሠተ፡ እግዚእብሔር፡፡=፨ ወሰሚዖሙ፡ እርደሊ
ሁ፡ ላንኮሩ፡ ጥቀ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ሞኑ፡ እንጋ፡ ይክል፡ ድኂነ፡፡=፨ ወነጸሮሙ፡ እግዚእ
ሊየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ በኀበ፡ ሰብእሰ፡ ሊይትከሀልዝ፡ ወበኀበ፡ እግዚእብሔርሰ፡ ይትከሀ
27 ል፡ ኵሉ፡፡=፨ ወእምዝ፡ ጴጥሮስ፡ ዐውሠአ፡ ጸንሮስ፡ ወይቤሉ፡ ናሁ፡ ንሕነ፡ ኀደግነ፡ ኵሎ፡
28 ወተሰነናከ፡ ምንተ፡ እንጋ፡ ንረክብ፡፡=፨ ወይቤሎሙ፡ እግዚእሊያሱስ፡ ለእንትሙ፡ እለ፡ ተ
ሰኩምኒ፡ እመ፡ ደግመ፡ ልደት፡ እጫ፡ ይነብር፡ ወልደ፡ ሰጊለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ወንተ፡ መ
ንበረ፡ ሰብሐቲሁ፡፡፡ ለእንትሙኒ፡ ትነብሩ፡ ወንተ፡ ዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ መናብርት፡ እንዘ፡
29 ትኴንኑ፡ ዐሠርተ፡ ወክልኤተ፡ ሕዝበ፡ እስራኤል፡፡=፨ ወኵሉ፡ ዘኀደገ፡ ለኀቲሁ፡ ወእ
ኀዊሁ፡ ወለባሁ፡ ወእሞ፡ ወእመሂ፡ ብእሲቶ፡ ወእመሂ፡ ውሉደ፡ ቁገራዊሂሁ፡ ወቤቶ፡ በ
30 እንተ፡ ስማየ፡ ጲእተ፡ መክዕቢት፡ ይነሥእ፡ ወሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ይወርስ፡፡=፨ ወብ
ዙኃን፡ ይከውኑ፡ ደኀሮተ፡ ቅድመ፡ ወቀደምት፡ ድኅረ፡፡=፨

ፕ በእንተ፡ ዘተዓስበ፡ ገባእተ፡

1 እስመ፡ ትመስል፡ መንግሠተ፡ ሰማያት፡፡ ብእሴ፡ ባዕለ፡ ቤት፡ ዘወፅለ፡ በነግህ፡ ይትዓሰብ፡
ገባእተ፡ ለዐጸደ፡ ወይኑ፡፡=፨

Et dicit ei hic juvenis, Hoc totum observavi à juventute mea usque nunc: 20
quid igitur supereſt mihi? Et dicit ei Dominus Jesus, Si vis perfectus esse, 21
abi, vende possessionem tuam, & dato pauperibus, & possidebis thesaurum in
cœlis: & veni, sequere me. Et audiens hoc juvenis, abiit contristatus: quo- 22
niam habebat multas possessiones. Et dicit Dominus Jesus discipulis suis, Amen 23
dico vobis, Quòd divites difficilè introeunt regnum cœlorum. Et iterum dico 24
vobis, Quòd facilius est camelum intrare per foramen acûs, quàm divitem
intrare in regnum Domini. Et audientes discipuli ejus, admirati sunt 25
valdè, dicentes; Quis igitur potest salvus esse? Et intuitus est illos Jesus, & di- 26
cit iis; Apud homines non potest hoc fieri, sed apud Deum potest fieri omne. Et 27
tunc respondit Petrus, & dicit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti
fuimus te: quid igitur obtinebimus? Et dicit iis Dominus Jesus, Vos qui 28
sequuti estis me à secunda generatione, quum sedebit filius hominis in throno
gloriæ suæ, vos sedebitis in duodecim thronis, judicantes duodecim tribus Is-
rael. Et omnis qui reliquit sorores suas, & fratres suos, & patrem suum, 29
& matrem suam, aut uxorem suam, aut filios suos, & agros suos, & domum suam,
propter nomen meum, centuplicia accipiet, & vitam æternam hæreditatis jure
possidebit. Et multi erunt postremi primò, & primi ultimò. 30

De conductis operariis.

CAP. XX.

Quia simile est regnum cœlorum homini domino domûs qui exiit primò ma- 1
nè conducere operarios pro vinea sua.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

خود بنشينند شما نيز بر دوازده كرسي بنشينيد * ودوازده سبط اسرائيل را داوري كنيد *
29 * وهر كسي كه خانمان خود براي من رها كند * يا برادران يا خواهران يا پدر يا مادر
يا زن يا فرزند يا ملك وده يكي را در ده عوض بستاند * وزندگاني ابد ميراث كيرد *
30 * اكنون بسياران كه پيشتر بودند پستر شوند * وانك پستر بود پيشتر بشوند

مثل باغ ومزدوران صد سه

1 * ملكوت آسمان مانند است بمردي كدخداي كه بامداد بدر آمد كه براي باغ
خود مزدوران بكيرد *

sua insederit, vos etiam super
thronos duodecim sedebitis, & du-
odecim tribus Israelis judicabitis.
Et omnis homo qui domesticos 29
suos propter me reliquerit, sive
fratres, sive sorores, sive pa-
trem aut matrem, sive uxorem
aut liberos, sive possessiones et
prædia, decuplam mercedem re-
cipiet, et vitam æternam hære-
ditate capiet. Nunc multi qui primi 30
sunt, ultimi fient: qui verò postre-
mi sunt, primi erunt.

CIII. Parabola vineæ & operariorum.

CAP. XX.

Regnum cœlorum simile est ho- 1
mini patri-familiâs, qui manè exi-
vit ut in vineam suam operarios ac-
ciperet.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΒ'.

Conveniens autem cum operariis ex denario *diem*, misit
2 Συμφωνήσας ὃ μὴ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου ἡμέραν, ἀπέστειλεν
eos in vineam suam. Et egressus circa tertiam horam,
3 αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν,
vidit alios stantes in foro otiosos. Et illis dixit; *Abite* &
4 εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς. Κἀκείνοις εἶπε, Ὑπάγετε καὶ
vos in vineam: & quod fuerit justum, dabo vobis. Illi
5 ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν. Οἱ
autem abierunt. Iterum *exiens* circa sextam & nonam *horam*, fecit
ὃ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν
similiter. Circa verò undecimam *horam exiens*; invenit alios stantes
6 ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθών, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας
otiosos: & dicit illis; Quid hic statis *totam diem* otiosi?
ἀργούς· καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;
Dicunt ei; Quia nemo nos *mercede* conduxit. Dicit *eis*; Ite
7 Λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδείς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε
& vos in vineam, *& quod fuerit justum sumetis. Vespere*
8 καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. Ὀψίας
autem *facto*, dicit dominus vineæ procuratori suo; Voca
δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον
operarios, & redde illis mercedem, incipiens à novissimis
τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων
usque ad primos. *Et venientes* qui circa undecimam horam, acceperunt
ἕως τῶν πρώτων. Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον 9
singuli denarium. Venientes autem primi, arbitrati sunt & plus essent ac-
ἀνὰ δηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι, ὑπέμισαν ὅτι πλείονα λή- 10
cepturi: & acceperunt & ipsi *singuli denarium.* Accipientes *autem* murmurabant
φονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον 11
adversùs patremfamiliàs, Dicentes; *Quòd* hi novissimi *unam horam* fecerunt,
κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, Λέγοντες, Ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησε, 12
& pares nobis illos fecisti, *portantibus* pondus diei,
καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας,
& *æstum.* Ille verò respondens dixit uni eorum; Amice, non
καὶ τὸν καύσωνα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν, Ἑταῖρε, οὐκ 13
facio injuriam tibi: nónne denario convenisti mecum? Tolle quod tuum: &
ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; Ἆρον τὸ σὸν, καὶ 14
abi: volo autem huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi
ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι 15
facere quod volo *in* meis? an oculus tuus *malus* est, quia ego
ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ
bonus sum? Sic erunt novissimi, primi: & primi, novissimi.
ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι, ἔσχατοι. 16
Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.
πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

* Pactus autem cum operariis denario in 2
diem, misit eos in vineam suam. Et ex- 3
iit horâ tertiâ, vidensque alios stantes in
platea, & otiosos, Dixit eis; Ite & 4
vos in vineam, & quodcunque decuerit,
dabo vobis. Illi autem abierunt. Et 5
egressus rursum sextâ & nonâ horâ, fecit
itidem. Et circa undecimam horam exiit, 6
& invenit alios stantes & otiosos, ac
dixit eis; Quid statis totum diem & oti-
amini? Dicunt ei, Quia nemo nos con- 7
duxit. Quibus subdit, Ite etiam vos in
vineam, & quodcunque decuerit, accipietis. Quum autem esset vespera, ait 8
dominus vineæ præfecto domus suæ, Vo-
ca operarios, & da eis mercedem eorum,
& incipe à novissimis ad primos usque.
Quumque venissent illi undecimæ horæ, 9
acceperunt singuli denarium. Et quum 10
venissent primi speraverunt se plus repor-
taturos: acceperunt autem singuli dena-
rium ipsi quoque. Et quum accepissent, 11
obmurmurârunt adversùs patrem familiâs,
dicentes; Isti novissimi unam horam o- 12
perati sunt, & adæquâsti eos nobiscum,
qui pertulimus pondus diei & æstum ejus.
Ipse verò respondit, & ait uni ex eis; 13
Mi socie, iniquus non sum in te: nónne
denario pactus es mecum? Accipe quod 14
tuum est, & abi: Volo autem huic no-
vissimo dare ut & tibi. Nónne mihi li- 15
cet quod volo facere de iis quæ ad me
pertinent? an oculus tuus malus est,
quia ego bonus sum? Sic erunt novissi- 16
mi primi, & primi novissimi: multi sunt vo-
cati, pauci electi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* *Et primùm conventionem fecit se* 2
mercedem in diem denarium da-
turum, deindè illos in vineam
misit. Tertiâ diei horâ egressus 3
operarios alios vidit, qui in fo-
ro stabant otiosi. Et illis *dixit*; 4
Vos etiam in vineam ite, &
opus facite, ut quod æquum fu-
erit vobis dem. Illi autem *ab-* 5
ierunt. Rursùm sextâ & nonâ
horâ egressus est, & similiter
prorsùs fecit. Duodecimâ verò 6
horâ egressus invenit quosdam,
qui operis expertes erant: illis
etiam *dixit*; *Usque ad hoc ex-*
tremum cur absque opere statis?
Illi diverunt; *Quia nemo nos* 7
mercede conduxit. Dominus vi-
neæ dixit; *vos etiam in vine-*
am ite: & *iverunt. Tempore* 8
vespertino dominus vineæ œcono-
mo suo dixit; *Operarios voca*,
& debitam illis mercedem *red-*
de, *à postremis* autem *incipe usque*
ad primos. Et *venerunt illi qui* 9
duodecimâ horâ in vineam ive-
rant, *quibus singulis denarius*
datus est. Illi igitur *qui primi* 10
venerant, *ovinati sunt quòd plus*
accepturi essent: *sed singuli de-*
narium acceperunt ipsi quoque.
Cùm autem accepissent, *patri-* 11
familiâs obmurmurabant.

Versio VULGATA LATINA.

2 Conventione autem factâ cum operariis ex denario diurno, misit eos in vi-
3 neam suam. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro
4 otiosos. Et dixit illis; Ite & vos in vineam meam, & quod justum fuerit
5 dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterùm autem exiit circa sextam & no-
6 nam horam: & fecit similiter. Circa undecimam verò exiit, & invenit
7 alios stantes, & dicit illis; Quid hìc statis totâ die otiosi? Di-
cunt ei; Quia nemo nos conduxit. Dicit illis; Ite & vos in vineam me-
8 am. Cùm serò autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo;
Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à novissimis usque ad
9 primos. Cùm venissent ergò qui circa undecimam horam venerant, acce-
perunt singulos denarios. Venientes autem & primi, arbitrati sunt quòd plus 10
essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes 11
murmurabant adversùs patrem familiâs, Dicentes; Hi novissimi unâ horâ fe- 12
cerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei, & æstûs.
At ille respondens uni eorum, dixit; Amice, non facio tibi injuriam: nónne 13
ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade: volo au- 14
tem & huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo fa- 15
cere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt no- 16
vissimi primi, & primi novissimi: multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * فَسَارَطَ ٱلْفَعَلَةَ عَلَىٰ دِينَارٍ فِي ٱلنَّهَارِ لِكُلِّ وَاحِدٍ وَأَرْسَلَهُمْ إِلَىٰ كَرْمِهِ * ثُمَّ خَرَجَ فِي ٱلثَّالِثَ
3 سَاعَةٍ أَبْصَرَ أُخَرَ فِي ٱلسُّوقِ قِيَامًا بَطَّالِينَ * فَقَالَ لَهُمْ ٱمْضُوا أَنْتُمْ إِلَىٰ كَرْمِي وَأَنَا
4 أُعْطِيكُمْ مَا تَسْتَحِقُّونَ * فَمَضَوْا * وَخَرَجَ أَيْضًا فِي ٱلسَّاعَةِ ٱلسَّادِسَةِ وَفِي ٱلتَّاسِعَةِ فَصَنَعَ
5 كَذَلِكَ * وَخَرَجَ فِي ٱلْحَادِيَةِ عَشْرَةَ سَاعَةٍ فَوَجَدَ أُخَرَ قِيَامًا * فَقَالَ لَهُمْ مَا قِيَامُكُمْ كُلَّ ٱلنَّهَارِ
6 بَطَّالِينَ * فَقَالُوا لَهُ لَمْ يُسَاجِرْنَا أَحَدٌ * فَقَالَ لَهُمْ ٱمْضُوا أَنْتُمْ أَيْضًا إِلَىٰ ٱلْكَرْمِ وَأَنَا
7 أُعْطِيكُمْ مَا تَسْتَحِقُّونَهُ * فَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَاءُ قَالَ رَبُّ ٱلْكَرْمِ لِوَكِيلِهِ ٱدْعُ ٱلْفَعَلَةَ وَأَعْطِهِمْ
8 ٱلْآجْرَ وَٱبْدَأْ بِهِمْ مِنَ ٱلْآخِرِينَ إِلَى ٱلْأَوَّلِينَ * فَجَاءَ أَصْحَابُ ٱلْحَادِيَةِ عَشْرَ سَاعَةٍ وَأَخَذُوا دِينَارًا
9 كُلُّ وَاحِدٍ * فَلَمَّا جَاءَ ٱلْأَوَّلُونَ ظَنُّوا أَنَّهُمْ يَأْخُذُونَ أَكْثَرَ فَأَخَذُوا دِينَارًا كُلُّ وَاحِدٍ * فَلَمَّا
10 أَخَذُوا تَمْتَمُوا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْبَيْتِ * قَائِلِينَ إِنَّ هٰؤُلَاءِ ٱلْآخِرِينَ عَمِلُوا سَاعَةً وَاحِدَةً * فَجَعَلْتَهُمْ
11 أَسْوِيَاءَنَا نَحْنُ ٱلَّذِينَ ٱحْتَمَلْنَا ثِقَلَ ٱلنَّهَارِ وَحَرَّهُ * فَأَجَابَ قَائِلًا لِوَاحِدٍ مِنْهُمْ يَا صَاحِبُ مَا
12 ظَلَمْتُكَ أَلَيْسَ بِدِينَارٍ سَارَطْتَنِي * خُذْ شَيْئَكَ وَٱمْضِ * أُرِيدُ أَنْ أُعْطِيَ هٰذَا ٱلْآخِرَ مِثْلَكَ *
13 * أَوَلَيْسَ لِي أَنْ أَفْعَلَ مَا أُرِيدُ بِمَالِي * وَأَبَتْ عَيْنُكَ شِرِّيرَةٌ وَأَنَا صَالِحٌ * كَذَٰلِكَ يَكُونُ ٱلْآخِرُونَ
14 أَوَّلِينَ وَٱلْأَوَّلُونَ آخِرِينَ * لِأَنَّ ٱلْمَدْعُوِّينَ كَثِيرُونَ وَقَلِيلٌ ٱلْمُنْتَخَبُونَ *

Et convênit cum operariis de denario in diem unicuique: & misit eos in vineam suam. Deindè exiit tertiâ horâ, vidit alios in foro stantes otiosos, Quibus dixit; Ite vos in vineam meam: & ego dabo vobis quod merebimini: Et abierunt. Et exiit etiam horâ sextâ, & nonâ: & fecit similiter. Et exiit undecimâ horâ, & invênit alios stantes, & dixit eis; Quid statis totâ die desides? Dixerunt autem ei, Non conduxit nos quisquam. Dixit illis, Ite vos quoque in vineam, & ego dabo vobis quod merebimini. Cùm autem factum esset serò, dixit Dominus vineæ procuratori suo, Voca operarios, & da eis mercedem, & incipe à novissimis usque ad primos. Et accedentes homines undecimæ horæ, acceperunt denarium singuli. Quumque venissent primi, & arbitrati essent se plus accepturos, acceperunt denarium singuli. Et cùm accepissent, murmuraverunt adversùs patrem familiâs, Dicentes; Isti novissimi operati sunt horâ unâ: fecisti eos pares nobis qui sustinuimus pondus diei & æstum illius. Respondit dicens uni ex illis; Amice, non te opprimo: nónne de denario conveni tecum? Accipe quod tuum est, & vade: Volo dare huic novissimo sicut & tibi. An non datur mihi ut faciam quod volo de bonis meis? Et tui quidem oculus nequam est, at ego bonus. Sic erunt novissimi primi: & primi novissimi. Quàm multi sunt vocati, & pauci electi?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወተካሀለ፡ ምስለ፡ ገባእት፡ በበ፡ ደናር፡ ለዕለት፡ ወፈነዎ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ወይ
3 ኑ፡=፡ ወወፅአ፡ ጊዜ፡ ሠልስ፡ ሰዐት፡ ወርእየ፡ ካልኣነ፡ እንዘ፡ ይቀውሙ፡ ውስተ፡
4 መርሠያጥ፡ ፅሩዓን፡=፡ ወኡሙኒ፡ ይቤ፡ ሑሩ፡ ኣንትሙኒ፡ ውስተ፡ ዐጸደየ፡ ወዘ
5 በርትዑ፡ እሁበክሙ፡=፡ ወእሙንቱሂ፡ ሖሩ፡ ወካዕበ፡ ወፅእ፡ ጊዜ፡ ስሱ፡ ወተስዐ፡
6 ሰዓት፡ ወገብረ፡ ከማሁ፡ ክሙ፡=፡ ወጊዜ፡ ዓሠሩ፡ ወእሐቲ፡ ወወፂእ፡ ረከቦ፡ ካልእነ፡ እን
7 ዘ፡ ይቀውሙ፡ ወይቤሉሙ፡ ምንተ፡ ለቀምክሙ፡ ዝየ፡ ኵሉ፡ ዕለተ፡ ፅሩዓንክሙ፡=፡ ወይ
ቤልዎ፡ እስመ፡ ለልየ፡ ዘተዓስበነ፡ ወይቤሉሙ፡ ሑሩ፡ ኣንትሙኒ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ወይንየ፡ ተ
8 ቀነዩ፡ ወዘረተዓኒ፡ እሁበክሙ፡ ዐሰበክሙ፡=፡ ወእምዝ፡ ሶሰየ፡ ይቤ፡ በዕለ፡ ዐጸደ፡ ወይ
ን፡ ለመጋቢሁ፡ ጸውዖሙ፡ ለገባእት፡ ወሀቦሙ፡ ዐስቦሙ፡ ወለኀዘ፡ ቅድመ፡ እመደኅሮት፡
9 እስከ፡ ቀደሙት፡=፡ ወመጽሉ፡ እለ፡ መጽሉ፡ ጊዜ፡ ዓሠሩ፡ ወእሐቲ፡ ሰዓት፡ ወነሥኡ፡
10 በበ፡ ደናር፡=፡ ወመጽሉ፡ ቀደሙት፡ ወመስሉሙ፡ ዘያበዝኅ፡ ወያፈደፍድ፡ ሎሙ፡ ውሂ
11 በ፡ ወነሥኡ፡ በበ፡ ደናር፡ እሙንቱሂ፡=፡ ወነሂጾሙ፡ ለኣጕርጕሮ፡ ለዕሌሁ፡ ለባዕለ፡ ቤ
12 ት፡=፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ እሉ፡ ደኃርት፡ ኣሐተ፡ ስዐተ፡ ተቀንዩ፡ ወእስተዓረይኮሙ፡ መስዬ
13 ን፡ ለእለ፡ ጸርነ፡ ክበደ፡ ወነህባ፡ ለዕለት፡=፡ ወእውሂኦ፡ ይቤሎ፡ ለእሐዱ፡ እመኒሆሙ፡
14 ካልእየ፡ ኢገፍዕኩከ፡ ኣከሁ፡ በደናር፡ ተስሀልኩከ፡=፡ ንሣእ፡ ዘይረክበከ፡ ወሖር፡ ፈቀ
15 ድኩ፡ ለነ፡ ለዝ፡ ደኃሪ፡ ለሀቦ፡ ከመ፡ ለከ፡ ወሀብኩ፡=፡ ኢይከውነኒሁ፡ ዘፈቀድኩ፡ እግ
16 በር፡ በነዋይየ፡ ዒይንከኑ፡ ሐሣሚ፡ ውእቱ፡ እስመ፡ ለነ፡ ሔር፡ ለነ፡=፡ ከማሁኬ፡ ይከ
ውኑ፡ ደኃርት፡ ቅድመ፡ ወቀደምት፡ ድኅረ፡ እስመ፡ ብዙኃን፡ እሙንቱ፡ ጽዉዓን፡ ወሕደ
ጣን፡ ሓረያን፡=፡

Et pepigit cum operariis singulis denario in diem, & misit eos in vineam. Et exivit tempore tertiæ horæ, & vidit alios stantes in foro otiosos. Et illis dixit; Ite vos etiam in prædium meum, & quod erit æquum dabo vobis. Et illi abierunt. Et iterum exiit tempore sextæ & nonæ horæ, & fecit itidem. Et tempore undecimæ horæ etiam exiens invênit alios stantes, & dicit illis; Quarè stetistis hic totum diem otiosi? Et dicunt ei; Quoniam nemo est qui mercede conduxit nos. Et dicit iis; Ite vos etiam in vineam meam, servite, & quod æquum est dabo præmio vobis. Et quando serò fuit, dicit dominus vineæ dispensatori suo, Voca operarios & dato illis mercedem suam, & incipe primò ab ultimis usque ad primos. Et venerunt qui venissent tempore undecimæ horæ, & acceperunt singuli denarium. Et venerunt primi, & cogitabant plus & abundantius sibi dandum: & receperunt singuli denarium etiam illi. Et recipientes murmurabant contra dominum domûs. Et dicentes, Hi ultimi unam horam serviverunt, & æquales fecisti eos nobiscum, qui portavimus pondus & æstum diei. Et respondens dixit uni ex illis; Amice mi, non feci injuriam tibi, nónne denario conduxi te? Accipe quod tuum est, & abi: volui ego huic ultimo dare sicut tibi dedi. Annon licet mihi quod volui facere cum substantia mea? an oculus tuus malus est, quoniam ego bonus sum? Sic igitur erunt ultimi, primò: & primi, ultimò. Quoniam multi sunt vocati, & pauci electi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * وگفتند * ایشان که پستر آمدند ساعتي کار کردند وما که کراي روز وگرمي او
13 بر نافتیم * ایشان را با ما یکسان کردي * * او جواب داد ویکیشان گفت * که اي
14 مردم من شما را نمي فریبانم * نه یك دینار با شما هریکي شرط کردم * * بستانید وبکار
15 خود بروید * براي انك مي خواهم که باین اخریان نیز همچون شما بدهم * * بر تصرف
مال خود من حاکمم هر چه خواهم بکنم * شما را باکار من هیچ سخن نیست * ولي چشم تو
16 شر است انما من صالحم * * واین چنین بشود اخریان * اولیان * واولیان * اخریان * خواندگان
بسیارند ولي گزیدگان کمند *

Et dicebant; Isti qui serius venerunt, horam unam operati sunt, nos verò sumus qui pondus diei & æstum ejus sustinuimus, & illos nobis æquales fecisti. Ille respondens dedit, & illis dixit; O viri, ego vos minimè fraudor, nónne denario uno cum unoquoque vestrûm pactus sum? Accipite, et ad negotium vestrum abite: etenim volo his postremis etiam sicut vobis dare. In administratione opum mearum ipse arbiter sum, ut quicquid vôlo facian; vobis verò de negotio meo arbitrium nullum est: sed et oculus tuus malus est, ego verò bonus sum. Atque ita erunt postremi primi, et primi postremi, vocati multi sunt, electi verò pauci:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΓ'. ΜΔ'.

σα β
17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς
Et ascendens Jesus in Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos
privatim in via, & ait illis;
18 κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,
Ecce ascendimus in Hierosolymam,
& Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum & Scribis: &
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι· καὶ
condemnabunt eum morte: Et tradent eum Gentibus ad
19 κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ· Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς
illudendum, & flagellandum, & crucifigendum: & tertiâ die resurget.
τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστιγῶσαι, καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

ΜΓ' σβ ς
Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis,
20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς,
adorans & petens aliquid ab eo. Ille verò dixit ei; Quid vis?
21 προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις;
Ait illi; Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus à dextris tuis,
λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου,
& unus à sinistris, in regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit;
22 καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν,
Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego futurus sum bibere:
Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν,
& baptismo, quo ego baptizor, baptizari? Dicunt ei; Possumus.
καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα.

Et ait illis; Quidem calicem meum bibetis, & baptismo quo ego
23 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
baptizor, baptizabimini: at sedere à dextris meis & à sinistris
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων
σγ β
mei, non est meum dare, sed quibus paratum est à Patre meo. Et
μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Καὶ
24 audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Verùm Jesus
ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
25 advocans eos, ait, Scitis quia principes Gentium domi-
προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυ-
nantur eorum, & magni potestatem exercent eorum. Non ita verò
ριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτως δὲ
26 erit in vobis: sed quicunque voluerit in vobis magnus
ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν
minister: Et qui quicunque voluerit in vobis esse primus; sit vester
διάκονος· Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος· 27
servus. Sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare
σδ ζ
28 Ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι
animam suam pretium redemptionis pro multis. Et egredientibus illis ab
ΜΔ' η ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ 29
σε θ
Jericho, secuta est eum turba multa.
Ἰεριχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dominicâ 5 post Pentecosten. 51.

17 * ܘܣܒ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ ܩܪܒ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܐܪܚܐ
Ascensurus autem erat Jesus ad Hierusalem, 17
& duxit duodecim discipulos suos privatim
in via, & dixit eis, Ecce ascendimus ad 18
18 ܗܐ ܣܠܩܝܢ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܒܪ ܐܢܫܐ ܢܬܡܣܪ ܠܪܫܝ ܟܗܢܐ ܘܠܣܦܪܐ ܘܢܕܝܢܘܢܝܗ
Hierusalem, & filius hominis tradendus est
principibus Sacerdotum, & Scribarum; & 19
19 ܠܡܘܬܐ ܘܢܣܒܘܢ ܠܗ ܠܥܡܡܐ ܕܢܗܬܘ ܒܗ ܘܢܫܩܘܠܘܗܝ ܘܢܨܠܒܘܗܝ ܘܒܝܘܡܐ
addicent eum morti. Tradentque eum gen-
tibus, & illudent ei, & flagellabunt eum, &
crucifigent eum: tertiâ verò die resurget.
Tunc adiit eum mater filiorum Zebedæi ipsa 20
20 ܬܠܬܝܐ ܩܡ ܢܬܩܘܡ ܐܡܐ ܕܒܢܝ ܙܒܕܝ ܥܡ ܒܢܝܗ ܘܣܓܕܬ ܠܗ ܘܒܥܬ ܡܢܗ ܡܕܡ
& filii ejus, & adoravit eum, & petebat ab
21 ܗܘ ܐܡܪ ܠܗ ܡܢܘ ܐܢܬ ܨܒܐ ܐܡܪ ܠܗ ܐܡܪ ܕܬܘܬܒܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܒܢܝ ܚܕ
eo aliquid. Ipse verò dixit ei, Quid vis? 21
Ait ei, Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus
à dextera tua, & alter à sinistra tua in regno
tuo. Respondit Jesus, & ait ei; Nescitis 22
22 ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܐܠܟ ܒܡܠܟܘܬܟ ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܡܐ
quid petatis. Potestis bibere calicem quem
ego bibiturus sum? aut baptismate quo ego
baptizor, baptizabimini? Dicunt ei, Pos-
sumus. Quibus subdit, Calicem meum 23
23 ܫܐܠܬܘܢ ܬܫܬܘܢ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܫܬܐ ܐܢܐ ܘܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܢܐ ܡܬܥܡܕ ܐܬܬܘܢ
bibetis, & baptismate quo ego baptizor, ba-
ptizabimini: ut sedeatis autem à dextera
mea, aut à sinistra mea, non meum est ut
dem, nisi iis quibus paratum est à patre meo.
Quæ quum audissent decem, indignati sunt 24
24 ܡܢ ܝܡܝܢܝ ܘܡܣܡܐܠܝ ܠܐ ܐܝܬ ܠܝ ܕܐܬܠ ܐܠܐ ܠܐܢܘܢ ܕܐܬܛܒܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܒܝ
adversùs illos duos fratres. Et advocavit 25
25 ܘܫܡܥܘ ܬܪܝܗܘܢ ܐܚܝܢ ܘܩܪܐ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܕܥܬܘܢ ܕܪܫܢܐ ܕܥܡܡܐ
eos Jesus, & dixit eis; Scitis principes gen-
tium dominos earum esse, ac magnates earum
potestatem exercere in eas? Verùm non ita 26
26 ܫܠܛܢܐ ܒܗܘܢ ܘܪܒܪܒܢܐ ܫܠܝܛܝܢ ܒܗܘܢ ܠܐ ܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܒܝܢܬܟܘܢ ܐܠܐ ܡܢ
erit inter vos: sed qui voluerit inter vos
maximus fieri, sit vobis minister: Et qui 27
27 ܕܨܒܐ ܠܡܗܘܐ ܪܒܐ ܒܝܢܬܟܘܢ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܡܫܐ ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܠܡܗܘܐ ܩܕܡܝܐ
volueris inter vos esse primus, fiat vobis ser-
vus: Sicut filius hominis non venit ut sibi 28
28 ܒܝܢܬܟܘܢ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܥܒܕܐ ܐܝܟ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܠܐ ܐܬܐ ܕܢܬܫܡܫ ܐܠܐ
ministraretur, sed ut ministraret, daretque a-
nimam suam redemptionem pro multis.

Ad Oblationem sabbathi quinti jejunii. 52.

ܕܢܫܡܫ ܘܢܬܠ ܢܦܫܗ ܦܪܘܩܐ ܥܠ ܣܓܝܐ ܢ *
29 * ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܐܪܝܚܘ ܫܪܝ ܠܗ ܟܢܫܬܐ ܣܓܝܐ ܐܬܪ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܥܡܝܐ
Quumque exiret Jesus ex Jericho, veniebat 29
post eum turba multa.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ومي خواست كه عيسي در اورشليم بالا رود * دوازده شاگرد خود را حاضر كرد * وبا خود
*Et futurum erat ut Jesus Hieroso- 17
lymam ascenderet, & accitos duode-
cim discipulos suos secum assum-
psit, & in via illis dixit; Ecce 18
18 برد * در راه بديشان مي كفت * اينك ما در اورشليم بالا مي رويم * وفرزند بشر در دست
nos Hierosolymam ascendimus, et
Filius hominis in manus sacerdo-
tum et scribarum tradetur, et mor-
tem ei adjudicabunt. Et eum in ma- 19
19 امامان ونويسندكان سپارده شود * ومرك بروي الزام كنند * واورا در دست عوام دهند * وچوب
nus plebis tradent, et flagellabunt,
et illum illudent, et in crucem agent,
et in sepulchrum ponent: tertiâ ve-
ro die de mortuis resurget.

صد چهار خواستن يعقوب ويوحنا كه بر دست راست [وچپ] او بنشينند

CIV. Petitio Jacobi & Johan-
nis ut ad manum dextram &
finistram ejus sederent.

20 * انكه مادر فرزندان زبدي پيش مسيح آمد * با فرزندان خود * وسجود كرد * واز و چيزي خواست
*Tunc mater filiorum Zebedæi ad 20
Christum venit cum filiis suis, et
adoratione factâ ab eo aliquid pe-
tiit. Jesus ei dixit; Quid petis? 21
21 * عيسي بدو كفت چه مي خواهي * كفت بفرما كه اين دو فرزند من * يكي بر دست راست
dixit illa; Jube ut hi duo filii mei,
unus ad manum dexteram tuam,
et alter ad manum sinistram se-
deant in regno tuo. Jesus respon- 22
22 تو ويكي †بر دست چپ بنشينند در ملكوت تو * عيسي جواب داد وكفت * نمي دانيد چه
sum dedit, et dixit; Nescitis quid
petatis: potestis ut poculum illud,
quod ego bibo, vos bibatis? aut eâ-
dem aquâ, quâ ego lavor, vos lave-
mini? dicunt ei, Possumus. Jesus 23
23 مي خواهيد * توانيد آن ساغر را كه من مي اشامم شما بياشاميد * يا بدان اب كه من شسته
illis dixit; Poculum meum bibe-
tis, et lavacro meo loti eritis: at-
tamen ut sedeatis ad manum dexte-
ram et sinistram meam, illud quidem
meum non est ut dem, nisi illis pro-
pter quos à Patre meo paratum est.
سوم شما شسته شويد * [ايشان كفتند مي توانيم * عيسي بديشان كفت پياله من بياشاميد *
وشستن من شسته شويد *] الا بر دست راست وچپ من كه نشينيد * وآن ازان
من نيست كه بدهم الا براي انان كه از پدر من براي ايشان معد شد *

Versio VULGATA LATINA.

17 Et ascendens Jesus Jerosolymam, assumpsit duodecim discipulos secretò, &
18 ait illis; Ecce ascendimus Jerosolymam, & Filius hominis tradetur princi-
19 pibus sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, Et tradent
eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertiâ
20 die resurget. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis,
21 adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei; Quid vis? Ait illi; Dic ut
sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram,
22 in regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit; Nescitis quid petatis. Po-
23 testis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei; Possumus. Ait
illis; Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad dexteram meam vel
sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.
24 Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Jesus autem voca-
25 vit eos ad se, & ait; Scitis quia principes gentium dominantur eorum: &
qui majores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed
26 quicunque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister: Et qui volue-
27 rit inter vos primus esse, erit vester servus: Sicut filius hominis non ve-
28 nit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam, redemptionem pro
multis. Et egredientibus illis ab Jericho, secuta est eum turba multa.
29

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ اَلثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ *

Sectio sexagesima tertia.

17 * وَفِيمَا يَسُوعُ صَاعِدًا اِلَى يُورُشَلِيمَ اَخَذَ الاِثْنَيْ عَشَرَ تِلْمِيذًا فِي الطَّرِيقِ * وَقَالَ لَهُمْ *
18 هَا نَحْنُ صَاعِدُونَ اِلَى يُورُشَلِيمَ * وَابْنُ الاِنْسَانِ سَيُسْلَمُ اِلَى رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَالْكَتَبَةِ وَيَحْكُمُونَ عَلَيْهِ
19 بِالْمَوْتِ * وَيُسْلِمُونَهُ اِلَى الاُمَمِ * لِيَهْزَءُوا بِهِ * وَيَجْلِدُوهُ * وَيَصْلِبُوهُ * وَيَوْمَ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ *

Et dum Jesus ascenderet Jerosolymam, duxit duodecim discipulos in secessum in itinere, & dixit eis; Ecce nos ascendimus Jerosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum & scribarum, & adjudicabunt illum morti, Et tradent illum gentibus, & illudent ei, & flagellabunt eum, & crucifigent eum: & resurget in die tertia.

* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ *

Sectio sexagesima quarta.

20 * حِينَئِذٍ جَاءَتْ اِلَيْهِ اُمُّ اَبْنَيْ زَبْدِي مَعَ اَبْنَيْهَا * وَسَجَدَتْ
21 لَهُ طَالِبَةً مِنْهُ شَيْئًا * فَقَالَ لَهَا مَاذَا تُرِيدِينَ قَالَتْ لَهُ قُلْ اَنْ يَجْلِسَ اَبْنَايَ هَذَانِ اَحَدُهُمَا عَنْ
22 يَمِينِكَ وَالآخَرُ عَنْ شِمَالِكَ فِي مَلَكُوتِكَ * اَجَابَ يَسُوعُ قَائِلًا لَسْتُمْ تَدْرُونَ مَا تَطْلُبُونَ * اَتَقْدِرَانِ
اَنْ تَشْرَبَا الْكَاسَ الَّتِي اَنَا مُزْمِعٌ اَنْ اَشْرَبَهَا وَاَنْ تَصْطَبِغَا بِالصِّبْغَةِ الَّتِي اَصْطَبِغُهَا فَقَالَا لَهُ نَسْتَطِيعُ *
23 فَقَالَ لَهُمَا اَمَّا كَاسِي فَتَشْرَبَانِ وَصِبْغِي تَصْطَبِغَانِ * وَاَمَّا جُلُوسُكُمَا عَنْ يَمِينِي وَعَنْ يَسَارِي
24 فَلَيْسَ لِي اَنْ اُعْطِيَهُ اِلَّا لِلَّذِينَ اُعِدَّ لَهُمْ اَبِي * فَلَمَّا سَمِعَ الْعَشَرَةُ تَغَمَّمُوا عَلَى الاَخَوَيْنِ * فَدَعَاهُمْ
25 يَسُوعُ وَقَالَ لَهُمْ اَمَا عَلِمْتُمْ اَنَّ رُؤَسَاءَ الاُمَمِ يَسُودُونَهُمْ وَعُظَمَاءَهُمْ مُتَسَلِّطُونَ عَلَيْهِمْ * فَلَا يَكُونُ
26 هَكَذَا فِيكُمْ * لَكِنْ مَنْ اَرَادَ اَنْ يَكُونَ فِيكُمْ كَبِيرًا فَلْيَكُنْ لَكُمْ خَادِمًا * وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يَكُونَ
27 فِيكُمْ اَوَّلًا فَلْيَكُنْ لَكُمْ عَبْدًا * كَمَا اَنَّ اِبْنَ الاِنْسَانِ لَمْ يَاْتِ لِيُخْدَمَ * بَلْ لِيَخْدِمَ وَيَبْذِلَ نَفْسَهُ
28 فِدَاءً عَنْ كَثِيرِينَ *

Et ascendens Dominus Jesus Hierosolymam, assumpsit duodecim solos, & divertit eos è via, & dicit iis; Ecce igitur ascendimus Hierosolymam, & prehendent filium hominis, & tradent eum principibus sacerdotum & scribis, & condemnabunt eum: Et tradent eum gentibus & crucifigent eum, & illudent ei, & trucidabunt eum: & suscitabitur tertiâ die.

* اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالْعِشْرُونَ *

De filiis Zebedæi.

29 * فَلَمَّا خَرَجَ مِنْ اَرِيحَا تَبِعَهُ جَمْعٌ كَبِيرٌ *

Et tunc venit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis, & adoravit eum dicens, & rogans ab eo. Et dixit ei, Quid vis? & dicit illi, Fac mihi ut sedeant hi filii mei, ambo tecum in regno tuo, unus ad dextram tuam, & unus ad sinistram tuam. Et respondit Dominus Jesus, & dicit; Nescitis quid rogatis: potestisne bibere quem ego bibiturus sum calicem? & dicunt, Possumus. Et dicit iis, Calicem meum bibetis: sed sedere ad dextram meam, & ad sinistram meam, non ego hoc sum daturus, nisi illis quos præparavit Pater meus. Et audientes decem contristati fuerunt propter duos illos fratres. Et vocavit eos Dominus Jesus, & dicit iis; Creditis quòd principes gentium dominantur in eas, & magnates eorum potestatem exercent super eas? Non sic erit quod factum erit apud vos: sed qui vult è vobis magnus fieri, erit vobis ministrans: Et qui vult è vobis esse magister, erit vobis servus. Sicut non venit filius hominis ut ministraretur sibi, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem multorum.

De duobus cæcis.

Et exeuntes ab Hierosolyma sequuti sunt eum multi populi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእንዘ : የዓርግ : እግዚእኪየሱስ : ሊየሩሳሌም : ነሠአሎ : ለዓሠርቱ : ወክልሌቱ : እን
18 ተ : ባሕቲቶሙ : ወለግሐሣሙ : እመፍኖት : ወይቤሎሙ:=ፁ ነሁኬ : ናዐርግ : ሊየሩሳሌ
ም : ወይእኅንጎሙ : ለወልደ : እጓለ : እመሕያው : ወየገብኦሙ : ለሊቃን : ከህናት : ወጸሐፍ
19 ት : ወይኴንኑሙ:=ፁ ወይጼዋሙ : ለሕዝብ : ወይሰቅልሙ : ወይሰለቁ : ሳዕሌሁ : ወይቀትል
ሙ : ወይትነሣእ : ብሂልስት : ዕለት::=ፁ

በእንተ : ደቂቀ : ዘብዴዎስ :

20 ወእምዝ : መጽአት : ኀቤሁ : እሞሁ : ለደቂቀ : ዘብዴዎስ : መስለ : ደቂቃ : ወሰገደት : ሎ
21 ቱ : እንዘ : ትብል : ወትስእል : እመኀቤሁ:=ፁ ወይቤለ : ምንተ : ትፈቅዲ : ወትቤሎ : ረ
ሲ : ሊተ : ከመ : ይንበሩ : እሱ : ደቂቃየ : ክልኤሆሙ : መስቤከ : በሠንተ : መንግሥትከ :
22 ለሐዲ : በየማንከ : ወላሐዲ : በፀጋመከ:=ፁ ወለሠርአ : እግዚእኪየሱስ : ወይቤ : ሊታ
ለመሩ : ዘትስእሉ : ትክሡት : ሰቲየ : ዘለኒ : ሀለሠኩ : ጽዋዐ : እሰተይ : ወይበሉ : ኒክ
23 ል:=ፁ ወይቤሎሙ : ጽዋዕየስ : ትሰትዩ : ወነቢረ : በየጺንየሰ : ወበደጋሥየ : ላጵ : ለነ : ዘ
24 እሁብ : ዘለንበለ : ለእለ : ለስተደለወ:ሎሙ : እቡየ::=ፁ ወሰሚዖው : ዐሠርቱ : ሐዝኑ :
25 በእንተ : ክልኤሆሙ : ለኀሠ:=ፁ ወጸሠዖሙ : እግዚእኪየሱስ : ወይቤሎሙ : ታለመኑ :
ጽሙ : መኳንንቲሆሙ : ለላሕዝብ : ይሌዝዝዎሙ : ወዓበይቶሙ : ይሴሰጡ : ሳዕሌሆሙ:=ፁ
26 ለኮኬ : ከመዝ : ዘይኩን : በኀቤክሙሰ : ባሕቱ : ዘይፈቅድ : እመዐስቲትክሙ : ዐቢየ : ይኩ
27 ን : ይኩንክሙ : ለእኪ:=ፁ ወዘሂ : ይፈቅድ : እመኔክሙ : ይኩን : ሊቀ : ይኩንክሙ : ገብ
28 ረ:=ፁ በከመ : ሊመጽአ : ወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው : ይትለአክ፡ዘእንበለ : ይትለአክ :
ወየሃብ : ነፍሶ : ቤዛ : ብዙኃን::=ፁ

በእንተ : ፪ : ዕዉራን :

29 ወእንዘ : ይወፅኡ : እመሊየሩሰሌም : ተለውዎ : ብዙኅ : ለሕዝብ::=ፁ

Et ascendens Dominus Jesus Hierosolymam, assumpsit duodecim solos, & divertit eos e via, & dicit iis; Ecce igitur ascendimus Hierosolymam, & prehendent filium hominis, & tradent eum principibus sacerdotum & scribis, & condemnabunt eum: Et tradent eum gentibus & crucifigent eum, & illudent ei, & trucidabunt eum: & suscitabitur tertiâ die.

De filiis Zebedæi.

Et tunc venit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis, & adoravit eum dicens, & rogans ab eo. Et dixit ei, Quid vis? & dicit illi, Fac mihi ut sedeant hi filii mei, ambo tecum in regno tuo, unus ad dextram tuam, & unus ad sinistram tuam. Et respondit Dominus Jesus, & dicit; Nescitis quid rogatis: potestisne bibere quem ego bibiturus sum calicem? & dicunt, Possumus. Et dicit iis, Calicem meum bibetis: sed sedere ad dextram meam, & ad sinistram meam, non ego hoc sum daturus, nisi illis quos præparavit Pater meus. Et audientes decem contristati fuerunt propter duos illos fratres. Et vocavit eos Dominus Jesus, & dicit iis; Creditis quòd principes gentium dominantur in eas, & magnates eorum potestatem exercent super eas? Non sic erit quod factum erit apud vos: sed qui vult è vobis magnus fieri, erit vobis ministrans: Et qui vult è vobis esse magister, erit vobis servus. Sicut non venit filius hominis ut ministraretur sibi, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem multorum.

De duobus cæcis.

Et exeuntes ab Hierosolyma sequuti sunt eum multi populi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * وچون آن ده دیگر شنیدند بخشم شدند بریں دو برادر * عیسي ایشانرا
25 پیش خود خواند وبدیشان گفت * شما مے دانید کہ بر خلایق وممالک امیران
وسروراننده کہ بریشان مسلط اند * میان شما این چنین نباشد * لیکن
26 هر کس کہ خواهد کہ در میان شما بزرك باشد خود را از همه کوچکتر وفروتر
27 † بیند * وهر کہ خواهد کہ پیش رو شما باشد * پیش شما بندگي نماید * فرزند
28 پسر نیامد کہ بخدمت کرده شود الا خدمت * ونفس خودرا بدهد عوض خلاص بسیاران
29 * عیسي از ایریحو بدر صد پنج انجا کہ دو نابینارا روشنایي داد
آمد * جماعت بسیار از پس او بودند *

*Et cum decem reliqui audissent 24
irati sunt hisce duobus fratribus.
Jesus autem illos ad se voca- 25
vit, et illis dixit; Vos scitis
gentibus et hominibus imperato-
res et principes præesse, qui in
illos potestatem exercent. Inter 26
vos ita non erit: sed quicunque
voluerit ut inter vos magnus sit,
seipsum ut omnium minimum et
infimum intueatur. Et quicunque 27
voluerit ut vobis præcedat, in con-
spectu vestri servitium exhibe-
at. Filius hominis non venit, ut 28
ei ministerium fieret, sed mini-
straret, et animam suam daret pro
salute multorum.*

CV. Ubi duobus cæcis lumen reddidit.

*Tunc Jesu egrediente ex Jericho, 29
turba multa eum secuta sunt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΕ'.

Et ecce duo cæci sedentes secus viam, *audientes quòd* Jesus *præteriret*,
30 Καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει,
clamaverunt, dicentes; Miserere nostri, Domine, fili David. *At* turba
31 ἔκραξαν, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ. Ὁ δὲ ὄχλος
increpabat eos, ut tacerent. Illi *verò* magis clamabant, dicentes;
ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες,
Miserere nostri, Domine, fili David. Et *stans* Jesus vocavit eos: &
32 Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ
ait; Quid vultis faciam vobis? Dicunt illi; Domine, ut aperiantur
33 εἶπε, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν
nostri oculi. *Visceribus commotus* autem Jesus, tetigit oculos eorum.
34 ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν·
Et confestim *recuperarunt eorum oculi*, & secuti sunt eum.
καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

CAP. XXI. κα'. ΜΕ' σς β

1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος
Olivarum, tunc Jesus misit duos discipulos, Dicens eis; Ite
2 τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς, Λέγων αὐτοῖς, Πορεύεσθε
in *vicum qui coram vobis*: & statim invenietis asinam alligatam, &
εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ
pullum cum ea: *solventes* adducite mihi. Et si quis vobis dixerit aliquid,
3 πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι,
dicite, Quia Dominus *eorum usum* habet: *statim autem* dimittet eos. Hoc
σζ ἐρεῖτε, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο 4
autem totum factum est, ut adimpleretur *effatum* per Prophetam, dicentem;
δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,
Dicite filiæ Sion; Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, & in- 5
Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς, καὶ ὀν-
— *sidens* super asinam, & pullum filium subjugalis. Euntes autem discipuli,
σπ βεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ, 6
β & *facientes* sicut *præordinavit* illis Jesus, Adduxerunt asinam,
καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἤγαγον τὴν ὄνον, 7
& pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & *insedit*
καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν
desuper eos. *At* plurima turba straverunt sua vestimenta in
ἐπάνω αὐτῶν. Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν 8
via: alii autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in
τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν
via. *At* turbæ *præcedentes* & *sequentes* clamabant,
σθ τῇ ὁδῷ. Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, 9
dicentes; Hosanna filio David: benedictus *veniens* in nomine
λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
Domini, Hosanna in altissimis. Et *intrante eo in* Hierosolymam,
σι Κυρίου, Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, 10
commota est universa civitas, dicens; Quis est hic?
ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστιν οὗτος;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ... * Et ecce duo cœci sedebant juxta viam: qui
quum audîssent Jesum præterire, ediderunt
vocem, dicentes; Miserere nostrî Domine
31 mi, fili David. Turbæ autem objurgabant
eos ut tacerent: illi verò magìs attollebant
vocem suam, dicentes; Domine noster,
32 miserere nostrî, fili David. Et subsistit Jesus,
& advocavit eos, & ait; Quid vultis faci-
33 am vobis? Dicunt ei, Domine noster, ut
aperiantur oculi nostri. Et misericordiâ
34 commotus est erga eos, tetigitque oculos eo-
rum: & eo momento aperti sunt oculi eorum,
& abiêre post eum.

Ad vesperam dominicæ Palmarum. 53.

CAP. XXI.

1 ... * Et quum appropinquâsset Jerusalem, ve-
nissetque Beth-phage ad latus Montis oliva-
rum, misit Jesus duos ex discipulis suis, &
2 dixit eis; Ite in vicum istum qui vobis est è
regione, & statim invenietis asinam vinctam,
& pullum cum ea: solvite, adducite mihi. Et
3 si quis dixerit vobis quidpiam, dicite ei,
Quia Domino nostro requiruntur, & confe-
4 stim mittet eos huc. Hoc autem totum fa-
ctum est, ut impleretur id quod dictum est
5 per prophetam, dicentem; Dicite filiæ Sion,
Ecce rex tuus venit tibi humilis, & insidens
6 asinæ ac pullo filio asinæ. Profecti sunt itaque
discipuli, feceruntq; sicut præceperat eis Je-
7 sus. Et adduxerunt asinam & pullum, & im-
posuerunt pullo vestimenta sua, & equitavit
8 super eum Jesus. Multitudo verò turbarum
sternebant pallia sua in via: alii verò cæde-
bant ramos ex arboribus, & projiciebant in
9 via. Cæterùm turbæ illæ, quæ præcedebant
eum, quæq; eum sequebantur, clamabant di-
centes; Hosanna filio David, benedictus ille
qui venit in nomine Dñi, Hosannna in excel-
10 sis. Quumq; fuisset ingressus Jerusalem, com-
mota est universa civitas, dicebantque; Quis
hic est?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ... * ودو نابينا بر سر راه مي نشستند * چون شنيدند كه مسيح مي گذرد اواز دادند *Duo autem cæci in summa via se-*
dentes, cùm audirent Christum
transire, vocem ediderunt, et dixe-
31 وگفتند اي فرزند داود خداوند ما بر ما رحمت كن * مردم بر ايشان بانك مي زدند *runt; O fili David Domine noster,*
nostri miserere. Homines autem ob-
jurgabant eos dicentes, Quin silete:
illi vero *intentiùs clamabăt, et vo-*
cem suam in *altum efferebant, et di-*
cebant; O Domine noster, super nos
misericordiam age. Jesus stetit et
32 اي خداوند ما بر ما رحمت كن * عيسي بايستاد وايشانرا خواند * وگفت چه مي خواهيد *eos vocavit, et dixit; Quid vul-*
tis ut *pro vobis faciam. Dixerunt,*
33 براي شما بكنم * گفتند خداوند ما چشم ما را روشنائي ده * عيسي بر ايشان رحمت *Domine noster, oculis nostris lumen*
34 اورد وچشم ايشانرا بسود * همانديم چشم ايشان گشاده شد وعالم را ديدند * ودر پي او رفتند *redde. Jesus ergà eos misericordi-*
am gessit, et oculos eorum tetigit:
confestim oculi eorum aperti sunt, et
mundum viderunt, et eum secuti
sunt.

صد شش انجا كه دو شاگرد را فرستاد كه براي مسيح خر اوردند

CVI. Ubi duos discipulos misit ut Christo asinum adducerent.

1 ... * چون نزديك اورشليم شد در بيت فاجي آمد * بر كنار كوه زيتون عيسي از شاگردان خود *CAP. XXI.*
Cum prope Hierosolymam esset, 1
& in Bethphage venisset juxta mon-
tem Oliverum, Jesus duos è disci-
2 دو كس را فرستاد * وبديشان گفت درين ده كه برابر شماست † بروبد ببينيد انجا خر ماده *pulis suis misit, Et illis dixit; In* 2
istum pagum, qui è regione vestrî est,
ite, videbitis illic asinam ligatam
3 بسته وكره او با او انرا بگشاييد وپيش من بياوريد * واگر كسي بشما چيزي گويد بگوييد *et pullum sium cum ea: illam sol-*
vite et addutite ad me. Et siquis 3
vobis aliquid dixerit, dicite; Do-
4 براي خداوند ما مي بريم * انكه اينجا بياوريد * واين جمله كه شد براي ان بود تا تمام شود *mino nostro afferimus: & statim*
hus adducite. Et hoc totum quod 4
factum est, ideò fuit ut impleretur,
5 انچ در پيغمبر گفته شد نبوت * بدختر صهيون بگوييد اينك ملك تو پيش *quod apud Prophetam dictum est.*

Prophetia.

Filiæ Sion dicite, Ecce rex tuus ad 5

Versio VULGATA LATINA.

30 Et ecce duo cæci sedentes secus viam, audierunt quia Jesus transiret: & clamave-
31 runt, dicentes; Domine, miserere nostrî, fili David. Turba autem increpabat eos
ut tacerent: At illi magis clamabant, dicentes; Domine, miserere nostri, fili Da-
32 vid. Et stetit Jesus, & vocavit eos, & ait; Quid vultis ut faciam vobis?
33 Dicunt illi; Domine, ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Jesus, te-
34 tigit oculos eorum. Et confestim viderunt, & secuti sunt eum.

CAP. XXI.

1 ET cùm appropinquâssent Jerosolymis, & venissent Bethphage ad Montem oli-
2 veti: tunc Jesus misit duos discipulos, Dicens eis; Ite in castellum, quod con-
tra vos est, & statim invenietis asinam alligatam, & pullum cum ea: solvite, &
adducite mihi: Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus
3 habet: & confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur
4 quod dictum est per propheram, dicentem; Dicite filiæ Sion; Ecce rex tuus venit
5 tibi mansuetus, sedens super asinam, & pullum filium subjugalis. Euntes autem
6 discipuli fecerunt sicut præcepit illis Jesus. Et adduxerunt asinam, & pullum: & im-
7 posuerunt super eos vestimenta sua: & eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem
8 turba straverunt vestimenta sua in via: alii autem cædebant ramos de arboribus,
& sternebant in via: Turbæ autem, quæ præcedebant, & quæ sequebantur, cla-
9 mabant, dicentes; Hosanna filio David: Benedictus qui venit in nomine Domi-
ni: hosanna in altissimis. Et cùm intrâsset Jerosolymam, commota est universa
10 civitas, dicens; Quis est hic?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 * وَاِذَا اَعْيَانِ كَانَا جَالِسَانِ عَلَى الطَّرِيقِ فَسَمِعَا اَنَّ يَسُوعَ مُجْتَازٌ * فَصَرَخَا قَائِلَيْنِ اِرْحَمْنَا يَا رَبُّ يَا
31 بْنَ دَاوُدَ * فَانْتَهَرَهُمَا الْجَمْعُ لِيَسْكُتَا فَازْدَادَا صِيَاحًا قَائِلَيْنِ اِرْحَمْنَا يَا رَبُّ يَا بْنَ دَاوُدَ * فَوَقَفَ
32 يَسُوعُ وَدَعَاهُمَا وَقَالَ لَهُمَا مَاذَا تُرِيدَانِ اَنْ اَفْعَلَ بِكُمَا * قَالَا لَهُ يَا رَبُّ اَنْ تَفْتَحَ اَعْيُنَنَا * فَتَحَنَّنَ
33 يَسُوعُ وَلَمَسَ اَعْيُنَهُمَا وَلِلْوَقْتِ اَبْصَرَا وَتَبِعَاهُ *

30 *Et ecce duo cæci qui erant sedentes se-*
cus viam, audierunt quia Jesus transi-
ret: & exclamaverunt, dicentes; Mi-
31 *serere nostri Domine, fili David. Increpavit autem eos turba ut tacerent. At*
auxerunt clamorem, dicentes; Miserere nostri Domine, fili David. Subsistens;
32 *Jesus, & advocavit eos, & dixit eis;*
33 *Quid vultis ut faciam vobis? Dixe-*
runt ei; Domine, ut aperias oculos no-
34 *stros. Misertus ergò est Jesus, & tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt, &*
secuti sunt eum.

Sectio sexagesima sexta.

CAP. XXI.

1 * اَلْفَصْلُ السَّادِسُ وَالسِّتُّونَ *

1 وَلَمَّا قَرِبُوا مِنْ يُورُشَلِيمَ وَجَاؤُا اِلَى بَيْتِ فَاجِي عِنْدَ جَبَلِ
2 الزَّيْتُونِ حِينَئِذٍ اَرْسَلَ يَسُوعُ اِثْنَيْنِ مِنْ تَلَامِيذِهِ وَقَالَ لَهُمَا * اِذْهَبَا اِلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي اَمَامَكُمَا
3 فَلِلْوَقْتِ اَنَاتَا مَرْبُوطَةً وَجَحْشًا مَعَهَا فَحُلَّاهُمَا وَاْتِيَانِي بِهِمَا * وَاِنْ قَالَ لَكُمَا اَحَدٌ شَيْئًا فَقُولَا اَنَّ الرَّبَّ
4 5 مُحْتَاجٌ اِلَيْهِمَا فَهُوَ يُرْسِلُهُمَا لِلْوَقْتِ * هٰذَا كَانَ لِيَتِمَّ مَا قِيلَ مِنَ النَّبِيِّ * قُولُوا لِابْنَةِ صَهْيُونَ هَا
6 مَلِكُكِ يَاْتِيكِ مُتَوَاضِعًا رَاكِبًا عَلَى اَتَانٍ وَجَحْشٍ اِبْنِ اَتَانٍ * فَذَهَبَ التَّلْمِيذَانِ وَصَنَعَا كَمَا
7 اَمَرَهُمَا يَسُوعُ * وَاَتَيَا بِالْاَتَانِ وَالْجَحْشِ وَبَرَكَا ثِيَابَهُمَا عَلَيْهِمَا وَجَلَسَ فَوْقَهُمَا * وَجَمْعٌ كَثِيرٌ فَرَشُوا
8 ثِيَابَهُمْ فِي الطَّرِيقِ * وَاَخَذُوا قُطَعُوا اَغْصَانًا مِنَ الشَّجَرِ وَفَرَشُوهَا فِي الطَّرِيقِ * وَالْجَمْعُ الَّذِي
9 يَقْدُمُهُ وَالَّذِي يَتْبَعُهُ صَرَخُوا قَائِلِينَ هُوشَعْنَا لِابْنِ دَاوُدَ مُبَارَكٌ الْاٰتِي بِاسْمِ الرَّبِّ هُوشَعْنَا فِي
10 الْعُلَاءِ * فَلَمَّا دَخَلَ يُورُشَلِيمَ اِرْتَجَّتِ الْمَدِينَةُ كُلُّهَا قَائِلِينَ مَنْ هُوَ هٰذَا *

1 *ET cùm appropinquâssent Jerosolymis,*
& venissent in Beth-phage prope montem
Olivarum, tunc misit Jesus duos ex di-
scipulis suis, Et dixit eis; Ite in hoc
2 *castellum quod contra vos est, & inve-*
nietis asinam alligatam & pullum cum
ea: solvite ambos, & ducite mihi utrum-
que. Et si quis dixerit vobis aliquid,
3 *dicite quia Dominus indigens est eorum:*
& ipse mittet eos confestim. Hoc fuit ut
4 *compleretur quod dictum est à Prophera;*
5 *Dicite filiæ Sion, ecce rex tuus venit ti-*
bi humilis, sedens super asinam et pul-
lum filium asinæ. Et abierunt discipuli
6 *duo, et fecerunt sicut præcepit illis Je-*
sus. Et adduxerunt asinam et pullum, et
7 *posuerunt vestimenta sua super eos, et se-*
dit super eos. Et turba magna straverunt
8 *vestimenta sua in via, et alii cecciderunt*
ramos de arboribus, & straverunt eos in
9 *via; Et turba quæ præcedebat eum, et*
quæ sequebatur eum, clamaverunt dicen-
tes; Hosanna filio David: benedictus
qui venit in nomine Domini, Hosanna
in excelsis. Et cùm intrâsset Jerosoly-
10 *mam, commota est civitas universa, di-*
centes; Quis est hic?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 ወናሁ : ክልኤቱ : ዕውራን : ይነብሩ : ጥቃ : መንገድ : ወሰምዑ : ከመ : ኢግዚኢየሱስ : ይኅ
31 ልፍ : ወጸርኑ : እንዘ : ይብሉ : እግዚኦ : ተሣህለነ : ወልደ : ዳዊት:=> ወላሕዘብሰ : ይጌሠ
ጽዎሙ : ከመ : ያርምሙ : ወእዕበዩ : ጸሪኅ : እንዘ : ይብሉ : እግዚኦ : ተሰህለነ : ወልደ:ዳዊ
32 ት:=> ወቆመ : እግዚኢየሱስ: ወጸውዖሙ: ወይቤ: መንተ: ትፈቅዱ : እግበር: ሎከሙ:=>
33 ወይቤልዎ : እግዚኦ : ከመ : ይትካሠት : ለዕይንቲነ:=> ወለመሕረዎ : ለእግዚኢየሱስ :
34 ወለካፎሙ : ለዕይንቲሆሙ : ወይቤሎሙ : በከመ : ሃይማኖትክሙ : ይኩንክሙ : ወበጊዜሃ : ነ
ጸሩ : ወተለውዎ::=>

በልእተ : ኢድግተ : ወዕዋለ::=>

1 ፲ወ ወቀሪቦ: ሊየሩሰሊም: መንገለ: ቤተ: ፈጌ: ቦሉ: ኀበ: ደብረ: ዘይት: ወእሎዝ: ፈነወ: እ
2 ግዚኢየሱስ : ክልኤተ : ላርደሊሁ:=> ወይቤሎሙ : ሖሩ : ሀገረ : ዘቅድሜክሙ : ወትረክ
3 ቡ : ይእተ : ጊዜ : እድግተ : እስርተ : ወዕዋለ : መስሌሃ : ፍትሑ : ወለመጽሉ : ሊተ:=> ወ
እመቦ : ዘይቤሉክሙ : መንተ : ትገብሩ : በሱ : እግዚኦ : ይፈቅደሙ : ወበጊዜሃ : ይፈኘው
4 ወሙ::=> ወዝኮነ : ከመ : ይብጻሕ ወይትፈጸመ : ቃለ : ሊሳይያስ : ነቢይ : ዘተብህለ:=>
5 በልዋ : ለወለተ : ጽዮን : ናሁ : ንጉሠኪ : ይመጽእ : የዋሕ : ወርቱዕ : እንዘ : ይቄዐን: ዲቡ: እ
6 ድግት : ወደቡ : ዕዋል : እጋለ : እድግት:=> ወሖዊሮሙ : ለርደሊሁ : ወገብሩ : በከመ : ለዘ
7 ዘሙ : እግዚእሊየሱስ:::=> ወረከቡ: ወለመጽሉ: እድግተ: ወዕዋለ: ወረሐኑ: ለልባሲሆሙ:
8 ላዕሌሆን: ወተጽዕነ: እግዚእሊየሱስ:=> ወዘይበዝኅ: ሕዝብ: ነጸፈ: ለልባሲሆሙ: ወስተ:
9 ፍናት:ወካልእንሂ:ይመትሩ:ለዕጹቀ: እሙ: ወስተ: ዕፀው: ወይነፅፈ: ወስተ: ፍናት:::=> ወሕ
ዝብ: እለ: የሐወሩ: ቅድሜሁ: ወእለሂ: ይትልዉ: ጸርኑ: እንዘ: ይብሉ: ሆሳዕና: ለወልደ:ዳ
10 ዊት: ቡሩክ:ዘይመጽእ: በስመ: እግዚኦ:ወሕሩ : ሆሳዕና: በእርያመ:::=> ወበዊዶ: እግዚእሊ
የሱስ: ሊየሩሳሌም: ተሣሠስት: ኵሳ: ሃገር: እንዘ: ትብል:ሶኑ: ወእቱ: ዝንቱ:::=>

Et ecce duo cæci sedebant juxta viam, & audierunt quòd Dominus Jesus 30
transibat: & clamabant, dicentes; Domine, miserere nostri fili David. Et po- 31
puli objurgabant eos, ut silerent: & magis elevârunt clamorem, dicentes; Domi-
ne, miserere nostri fili David. Et stetit Dominus Jesus & vocavit eos, & di- 32
cit; Quid vultis facerem vobis? Et dicunt ei; Domine, ut aperiantur oculi 33
nostri. Et miser.cordiâ commovebant Dominum Jesum, & tetigit oculos eorum, 34
et dicit iis; Secundùm fidem vestram erit vobis: & continuò viderunt, & se-
quuti sunt eum.

De asino & pullo.

CAP. XXI.

1 *ET appropinquante illo Hierusalem, per Bethphage, venerunt ad Montem oli-*
& tunc misit Dominus Jesus duos discipulos suos, Et dicit iis; Ite ad civita- 2
tem quæ ex adverso vobis est, & invenietis statim asinam ligatam, & pullum
cum ea: solvite & adducite mihi. Et si qui erunt qui dixerint vobis, Quid 3
facitis? dicite, Dominus eorum opus habet iis: & statim mittent eos. Et 4
hoc factum fuit, ut perveniret & impleretur verbum Esaiæ prophetæ, quod di- 5
ctum fuit; Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus venit mansuetus & rectus, insi-
dens asinæ, & super pullum filium asinæ. Et profecti sunt discipuli ejus, & 6
fecerunt sicut præcepit iis Dominus Jesus. Et invenerunt, & adduxerunt asi- 7
nam, & pullum, & imposuerunt vestimenta sua super iis, & supervectus fuit
Dominus Jesus. Et qui abundabat populus, straverunt vestimenta sua in via, 8
& alii abscideruntramos ex arboribus, & straverunt in via. Et populi qui 9
ibant ante eum, et qui sequuti sunt, clamaverunt, dicentes; Hosanna filio David:
beatus qui venit in nomine Dei, Hosanna in excelsis. Et adveniente Domino 10
Jesu Hierosolyma, commota est tota civitas dicens; Quis est hic?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 تو مي آيد * متواضع وفروتن بر نشسته بر خر ماده وكره او * *شاكردان رفتند وانچنانك
7 عيسي فرموده بود كردند * *خر ماده را با كره بياوردند * جامه خود را عيسي بر كره
8 نهاد وبر نشست * *از ان جماعت مردم بسيار جامه خود را در راه مي كستردند * تا او بر
سر آن بكذرد * وديكران شاخها از درخت زيتون مي بريدند وبر راه مي انداختند

صد هفت رفتن مسيح در اورشليم واورا بملكي قبول كردند

9 * وآن جماعت كه در پيش او مي رفتند * ودرپس او مي آمدند بانك مي زدند ومي
كفتند اوشعنا مر فرزند داود يعني الحمد وبجسته است انك بنام خدا مي ايد الحمد در
10 بلندي * *چون باورشليم اندر آمد همه شهر لرزيد * وكفتند كيست اين

te venit demissus & humilis, in- 6
sidens asinæ & pullo ejus. Et 7
profecti discipuli, quemadmodum
jusserat Jesus, fecerunt. Et asi-
nam cum pullo adduxerunt: ve-
stimentum autem suum Jesus
pullo imposuit & insedit. Dein- 8
dè turba hominum plurima ve-
stimenta sua in via straverunt,
ut ille super ea transiret: alii
verò ramos ex arbore olivæ suc-
cidebant, & in via projicicbant.

CVII. Ingreditur Christus Hierosolymam, & illum ut regem reci piunt.

Turba autem illæ quæ ante eum 9
ibant, et subsequebantur, clama-
bant, et dicebant; Hosanna filio
David; i. e. Laus, et beatus est
qui in nomine Dei venit: Laus in
excelso. Cùm Hierosolymam in- 10
gressus esset, tota urbs commota est,
et dicebant, Quis est hic?

At turbæ dicebant; Hic eſt Jeſus Propheta, *qui* à Nazareth Ga-
11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γα- — σια
lilææ. Et intravit Jeſus in templum Dei, & ejiciebat omnes α
12 λιλαίας. Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας
vendentes & *mercantes* in templo: & menſas numulariorum
τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
evertit, & cathedras vendentium columbas. Et dicit
13 κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς. Καὶ λέγει
eis, Scriptum eſt; Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem
αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ
illam feciſtis ſpeluncam latronum. Et acceſſerunt ad eum cæci & claudi Μς'
14 αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ σιβ
in templo, & ſanavit eos. Videntes autem principes Sacerdotum ι
15 ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς σιγ
& Scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in ς
καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν
templo, & dicentes; Hoſanna filio David: indignati ſunt. Et dixerunt
16 τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ, ἠγανάκτησαν. Καὶ εἶπον
ei; Audis quid iſti dicunt? At Jeſus *dicit* eis; Utique.
αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί.
Nunquam legiſtis; Quia ex ore infantium, & lactentium perfeciſti
οὐδέποτε ἀνέγνωτε, Ὅτι ἐκ στόματος νηπίων, καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω —
laudem? Et *relinquens ipſos*, abiit extra civitatem in Bethaniam, σιδ
17 αἶνον; Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, ς
& *diverſatus eſt* ibi. Manè autem revertens in civitatem, eſuriit.
ΜΖ' καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. Πρωΐας δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε. 18
Et videns *ficum* unam ſecus viam, venit ad eam: & nihil invenit
Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν 19
in ea, *ſi non* folia tantùm: & ait illi; Nunquam ex te fructus *fiat*
ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται
in *ſeculum*: & arefacta eſt continuò ficulnea. Et videntes diſci-
εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. Καὶ ἰδόντες οἱ μα- 20
puli, mirati ſunt, dicentes; Quomodò continuò aruit *ficus*?
θηταὶ, ἐθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
— Reſpondens autem Jeſus, ait eis; Amen dico vobis; Si
σιε Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν 21
ς habueritis fidem, & non hæſitaveritis, non ſolùm *quod* ſicûs facietis, ſed
ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ
& ſi monti huic dixeritis; *Tollere*, & *jactare* in mare, fiet.
— κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται.
σις Et omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis.
ᾳ Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε. 22
MH' Et *venienti ipſi* in templum, acceſſerunt *ei docenti* principes Sacerdotum,
σιζ Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς, 23
β & ſeniores populi, dicentes; In qua *auctoritate* hæc facis? Et
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ
quis tibi dedit *auctoritatem* hanc?
τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Turbæ verò dicebant, Hic eſt Jeſus pro- 11
pheta, qui eſt ex Nazareth Galilææ. Et in- 12
troivit Jeſus in templum Dei, ejecítque eos
omnes qui emebant & vendebant in tem-
plo, & ſubvertit menſas trapezitarum, & ſe-
deſque eorum qui venundabant columbas.
Et ait illis; Scriptum eſt, Domus mea, Do- 13
mus orationis vocabitur: vos autem feci-
ſtis eam ſpeluncam latronum. Et obtule- 14
runt ei in templo cæcos & claudos, & ſa-
navit eos. Quum autem vidiſſent princi- 15
pes ſacerdotum & Phariſæi miranda quæ fa-
ciebat, & puerulos qui clamabant in templo,
& dicebant, Hoſanna filio David; indigna-
ti ſunt. Et dicunt ei, Audis quid dicant 16
iſti? dixit eis Jeſus, Etiam: nunquam legi-
ſtis, Ex ore puerulorum & infantium confir-
mata eſt laus?

Lectio feriæ quintæ hebdomadis quartæ jejunii. 54.

Porrò dereliquit eos, exiitque extra civita- 17
tem in Beth-Aniam, & pernoctavit illîc.
Manè verò quum reverſus fuiſſet in civita- 18
tem, eſuriit. Videnſque ficum unam in via, 19
venit ad eam, nihilque in ea reperit niſi fo-
lia tantùm: & dixit ei, Non erunt in te am-
pliùs fructus in æternum. Et ſtatim aruit fi-
cus illa. Quod cùm vidiſſent diſcipuli, mi- 20
rati ſunt, dicentes; Quomodo in momento
exaruit ficus? Reſpondit Jeſus, & ait illis; 21
Amen dico vobis, Si fuerit in vobis fides,
neque dubitaveritis, non ſolùm hanc fici
rem facietis, verùm etiam ſi monti huic dixe-
ritis, Tollitor, & cade in mare, fiet. Et 22
quicquid petieritis oratione, & crediderit is,
accipietis. Et quum veniſſet Jeſus in tem- 23
plum, adierunt eum principes ſacerdotum,
& ſeniores populi quum doceret, & dicunt
ei; Quânam auctoritate iſta facis? & quis
dedit tibi poteſtatem hanc?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * جماعت مي كفتند اينست يشوع پيغمبر * ازناصرهٔ جليل * وعيسي در هيكل 12
كشت خدا در رفت وهركرا ديد كه در هيكل مے خريدند ومي فروختند *
بدركرد وبرانداخت طبقهاء صرافان * وتختهاء ايشان كه كبوتر مي فروختند *
13 * وبديشان كفت كه نبشته است * كه خانهٔ من خانهٔ نمازخوانده شود * وشما اورا مغارهٔ
دزدان ساخته ايد * 14 * نزديك او شدند در هيكل نابينايان * ولنكان * ايشانرا خوش كرد *
15 * چون بزركان اماميان ومعتزلان اين شكفتيها را كه در هيكل كرد ديدند وكودكان
در هيكل بانك مے زدند * ومي كفتند * الحمد مر فرزند داود را اماميانرا ناخوش آمد *
16 * بعيسي كفتند مي شنوي ايشان چه مي كويند عيسي جواب داد وبديشان كفت
[آري] ازاول نخوانديد كه ازدهن كودكان وبچكان ستايش استوار شد * واكر ايشان
17 خاموش باشند * كوه وسنك باواز ايند * * انكه مسيح ايشانرا رها كرد وبيرون شهر رفت *
18 در بيت عينا وانجا خفت * * وچون درصباح در شهر را باز كردند كرسنه شد *

Turbæ autem *dicebant*; *Hic* 11
eſt Jeſus prophetа de Naſreth
Galilææ. *Et Jeſus in templum* 12
Eccleſiæ Dei ingreſſus eſt, &
quoſcunque vidit, *qui in tem-*
plo emebant aut vendebant, *eje-*
cit: & *proſtravit* menſas num-
mulariorum, & cathedras eorum
qui columbas vendebant. *Et il-* 13
lis dixit; *Scriptum quidem eſt*,
Domus mea, *domus orationis*
vocabitur: *vos autem eam ſpe-*
luncam latronum feciſtis. Et ac- 14
ceſſerunt ad eum in templo cæci,
& *claudi*: & *eos ſanavit*.
Cùm vidiſſent magni ſacerdotes 15
& *Phariſæi hæc mira quæ in*
templo fecit, & quod *pueri*
in templo clamarent & dicerent;
Laus Filio David: *ſacerdotibus*
diſplicuit. Et *Jeſu dixerunt*; 16
Audin' illos, *quid dicant*? *Je-*
ſus reſponſum dedit, & *illis*
dixit; *Etiam*: *olim non le-*
giſtis, *quod ſcriptum eſt*; *Ex ore*
parvulorum & *infantium laus*
confirmata eſt? & *ſi iſti ſilerent*,
mons et ſaxum vocem proferrent.
Tunc Chriſtus illos miſſos fecit, *et* 17
extra civitatem ivit, *in Bethani-*
am, *et illic cubuit*. *Cùm autem ma-* 18
nè in urbem reverterentur, *eſuriit*.

Versio VULGATA LATINA.

11 Populi autem dicebant; Hic est Jesus propheta à Nazareth Galilææ. Et intravit
12 Jesus in templum Dei, & ejiciebat omnes vendentes & ementes in templo: & men-
13 sas numulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit: Et dicit eis, Scri-
14 ptum est; Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem feciſtis illam ſpelun-
15 cam latronum. Et accesſerunt ad eum cæci, & claudi in templo: & ſanavit eos.
16 Videntes autem principes ſacerdotum, & Scribæ, mirabilia quæ fecit, & pueros
clamantes in templo, & dicentes; Hoſanna filio David: indignati ſunt, Et dixe-
runt ei; Audis quid iſti dicunt? Jesus autem dixit eis; Utique. Nunquam legiſtis;
17 Quia ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem? Et relictis illis, abiit fo-
18 ràs extra Civitatem in Bethaniam: ibique manſit. Manè autem revertens in Civi-
tatem, eſuriit. Et videns ſici arborem unam ſecus viam, venit ad eam: & nihil 19
invenit in ea niſi folia tantùm, & ait illi; Nunquam ex te fructus naſcatur in ſem-
piternum. Et arefacta eſt continuò ficulnea. Et videntes diſcipuli, mirati ſunt, 20
dicentes; Quomodò continuò aruit? Reſpondens autem Jesus, ait eis; Amen di- 21
co vobis; Si habueritis fidem, & non hæſitaveritis, non ſolùm de ficulnea facietis, ſed
& ſi monti huic dixeritis, Tolle, & jacta te in mare, fiet. Et omnia quæcunque 22
petieritis in oratione credentes, accipietis. Et cùm veniſſet in templum, ac- 23
ceſſerunt ad eum docentem, principes ſacerdotum, & ſeniores populi, di-
centes; In qua poteſtate hæc facis? Et quis tibi dedit hanc poteſtatem?

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 وقال الجمع هذا يسوع النبي الذي من ناصرة الجليل * فدخل يسوع هيكل الله واخرج كل
12 الذين يبيعون ويبتاعون في الهيكل * وقلب موائد الصيارف وكراسي باعة الحمام * وقال لهم
13 مكتوب ان بيتي يدعى بيت الصلاة وانتم جعلتموه مغارة للصوص * وقدم اليه عميان وعرج
14 في الهيكل فشفاهم * فراى روساء الكهنة والكتبة العجائب التي صنع والصبيان يصيحون
15 في الهيكل قائلين هوشعنا لابن داود * فتمعموا * وقالوا له اما تسمع ما يقوله هؤلاء * فقال لهم
16 يسوع نعم * اما قرائتم قط ان من افواه الاطفال والرضعان اعددت سبحا * ثم تركهم وخرج خارج
17 المدينة الى بيت عنيا فبات هناك * الفصل السابع والسبعون * وفي غد رجع الى
18 المدينة جاع * ونظر سجرة تين على الطريق فجاء اليها فلم يجد فيها سيا الا ورقا فقط * فقال
19 لها لا يخرج منك ثمر الى الابد فيبست تلك السجرة للوقت * فنظر التلاميذ وتعجبوا وقالوا
20 كيف يبست التينة للوقت * فاجابهم يسوع قائلا امين اقول لكم ان كان لكم ايمان ولا تشكون
21 ليس كنجاف هذه السجرة التين فقط تصنعون * لكن اذا قلتم لهذا الجبل انتقل واسقط في
22 البحر فيكون * وكلما تسالونه في الصلاة بايمان تنالونه * الفصل الثامن والسبعون *
23 ولما دخل الهيكل وطفق يعلم جاء اليه روساء الكهنة وشيوخ الشعب وقالوا له باي
سلطان تفعل هذا ومن اعطاك هذا السلطان *

Dixit turba, Hic eſt Jeſus propheta, qui 11
eſt à Nazareth Galilææ. Et ingreſſus eſt 12
Jeſus templum Dei, & ejecit omnes qui
vendebant et emebant in templo: & ever-
tit menſas numulariorum, & cathedras
vendentium columbas; Et dixit eis, Scri- 13
ptum eſt, Quia domus mea vo-
cabitur Domus orationis: vos au-
tem feciſtis eam ſpeluncam latronibus.
Et oblati ſunt ei cæci & claudi in tem- 14
plo, & curavit eos. Viderunt autem 15
principes ſacerdotum & ſcribæ mirabi-
lia quæ fecit, & pueros clamantes in
templo, & dicentes, Hoſanna filio David:
& murmuraverunt Ac dixerunt ei, 16
Nonne audis quid dicunt iſti? Dixit eis
Jeſus, Etiam. Annon legiſtis unquã, Quia
ex ore infantium, & lactentium parãſti
laudem? Deindè reliquit eos, & exiit 17
extra civitatem ad Beth-aniam, & per-
noctavit ibi.

Sectio ſexageſima ſeptima.

Et manè rediit in civitatem, & eſuriit. 18
Et vidit arborem ſici ſecus viam, & ve- 19
nit ad eam: et non invenit in ea quicquã,
niſi folia tantùm, & ait illi; Non prodeat
ex te fructus in æternum. Exſiccata eſt
illa arbor continuò. Et viderunt diſci- 20
puli, & mirati ſunt, & dixerunt; Quo-
modo exſiccata eſt ficus continuò? Reſpon- 21
dit eis Jeſus, dicens; Amen dico vobis,
ſi habueritis fidem, et non hæſitaveritis,
non ſolùm ſiccitatem hujus arboris ſici tan-
tùm facietis, verùm quũ dixeritis huic
monti, Diſcede, & jacta te in mare, fiet.
Et quidquid petetis in oratione cum fide, 22
accipietis.

Sectio ſexageſima octava.

Et cùm intrâſſet templum, cæpiſſitq; do- 23
cere, venerunt ad eum principes ſacer-
dotum et ſeniores populi, et dixerunt ei;
Quâ poteſtate facis hoc? Et quis dedit
tibi hanc poteſtatem?

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወእሕዛብ : ይቤሉ : ዘውእቱ : እግዚእነ ኢየሱስ: ነቢይ : ዘእምናዝሬት : ዘገሊላ:=: ወቦ
12 ለ : እግዚእነ ኢየሱስ : ቤተ : መቅደስ::ወሰደደ : ኵሎሙ : ኦለ : ይሠይጡ : ወይዛየጡ : ጠሌ
ተ : መቅደስ : ወገፍተለ : ጣላደቲሆሙ : ለመወልጠኝ : ወመናብርቲሆሙ : ለእለ : ይሠይጡ :
13 እርገበ:=: ወይቤሎሙ : ጽሑፍ : ቤትየስ : ቤተ : ጸሎት : ይሰመይ : ወእንትሙሰ : ትሩ
14 ሲዩ : ቤተ : ሰረቅት::=: በእንተ : ዕውራን : ወሶቡራን::=: ወእምጋ :
15 ወላቅረቡ : ኀቤሁ : ዕውራን : ወሐንከሰን : በቤተ : መቀደስ : ወእሕየዎሙ::=: ወእመዝ :
ርእዩ : ሊቃን : ካህናት : ወጸሐፍት : መንክረ : ዘገመ : ይገብር : መድመመ : ወደቂቅኒ : እለ:
16 ይጸርኑ : በቤተ : መቅደስ : ወይቤሉ : ሆሰዕና : ለወልደ : ደዊት : ሊሐወዘሙ:=: ወይቤልመ :
ትሰመዕኑ : ወይብሉ : እሉ : ወይቤሎሙ : እግዚእነ ኢየሱስ : እወ : ለልቦሁ : ኦመ : ለንበብክ
17 ሙ : ኦመ : እመእፉ : ደቂቅ : ወሕፃናት : ላስተደሎ : ስብሐተ::=: ወኀደጎሙ : ወወፅአ :
ላፍለ: እመሃገር: ወቤተ : ቢታኒያሃ: ወእጽለለ : ህየ:=:
በእንተ : በለስ : እንተ : የብሰት::=:
18 ወጸቢሖ : እንዘ : የዓርግ : እግዚእነ ኢየሱስ : ሃገረ : ርኅበ:=: ወርእየ : በለሰ : ላሐተ : ው
19 ስተ:መንገድ:ወሖረ:ኀቤሃ:ወለልቦ: ዘረከበ: ውስቴታ: ዘእንበለ: ቀጸል :ባሕቱቱ:ወይቤላ:ሊይ
20 ኩን:ለእከ:ፍሬ:እመውስቴትኪ :ለዓለመ:ወየብሰት:በጊዜሃ:ይእቲ:በለስ::=: ወርእዮሙ:እ
21 ርደኢሁ:ላንከሩ:ወይቤልመ:እሮ:በጊዜሃ:የብሰት:ዛቲ:በለሰ::=: ወለውሠእ:እግዚእነ
ኢሱስ:ወይቤሎሙ:ለጫን:እብለክሙ:እመ:ብክሙ:ሃይማኖት:ወኢትናፍቁ:ለጎ: ክመ:ዘበለስ: ዘ
ትገብረ:ዓደ:ለገሠንቲሂ:ደብር:እመ:ትቤልሎ:ተንሥእ:ወተወረወ:ውስተ:ባሕር:ይትገበር::=:
22 ወኵሎ : ዘስእልክሙ : በጸሎት : እንዘ : ትተአምኑ : ትነሥኡ::=:
በእንተ:እለ:ተስእልዎ:ካህናት:ወረባናት:ለእግዚእነ ኢየሱስ:በመሐለተ:መኑ:ትገብር:ዘንተ:=:
23 ወበዊለ:ቤተ:መቅደስ:ቀርቡ:ኀቤሁ:እንዘ:ይጼህር :ሊቃነ: ካህናት: ወመለእኩ: ሕዝብ: እንዘ:
ይብሉ:በመባሕተ:መኑ:ዘንተ:ትገብር:ወመኑ: ወሀበከ: ዘንተ: ስልጣነ::=:

ወሶ Et populi dicunt, Hic eſt Dominus Jeſus, propheta qui ex Nazareth Ga- 11
lilææ. Et ingreſſus eſt 12
templum ſanctam, & ejecit omnes ven-
dentes & ementes in Domo ſancta; & ſubvertit tabulas commutantium, &
cathedras vendentium columbas. Et dicit iis, Scriptum eſt, Domus mea Domus 13
orationis nominabitur, & vos facitis eam domum latronum.

De cæcis, & claudis.

Et adduxerunt ad illum cæcos & claudos in templum: & vivere fecit eos. 14
Et videntes principes ſacerdotum & ſcribæ, miraculum quale fecerat ſtupen- 15
dum, & pueros clamantes in Domo ſancta, & dicentes; Hoſanna filio David, non
jucundum fuit iis. Et dicunt ei, Audiſne quod dicunt iſti? & dicit iis Domi- 16
nus Jeſus, Etiam, nunquã aliquando legiſtis; Quòd ex ore parvulorum et lacten-
tium præparavit ei laudem. Et dimiſit eos, & abiit foràs è civitate, & per- 17
noctavit in Bethania, et requievit ibi. De ficu arefacta.
Et manè aſcendens Dominus Jeſus civitatem, eſuriit. Et vidit ſicum quan- 18
dam in via, & venit ad eam: & nihil fuit quod invenit ſuper eam niſi folia 19
tantùm: & dicit ei, Ne ſit igitur fructus ex te in æternum, & exaruit continuò
hæc ficus. Et videntes Diſcipuli ejus mirati ſunt, & dicunt ei; Quàm ſubitò 20
exaruit hæc ficus. Et reſpondit Dominus Jeſus, & dicit iis; Amen dico 21
vobis, Si habetis fidem, & non dubitatis, non ſolum ſicut hoc de ficu erit quod
facietis; ſed etiam huic monti ſi dixeritis, Tollitor, & projicitor in mare, fiet.
Et quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis. 22

Dominum Jeſum interrogant ſacerdotes & magiſtri, Qua authoritate facis iſta.

Et illo intrante Domum ſanctam acceſſerunt ad eum docentem principes ſa- 23
cerdotum, & ſeniores populi, dicentes; In qua poteſtate hoc facis? & quis
dedit tibi hanc authoritatem?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * درخت انجيري درراه ديد پيش آن درخت آمد درو چيزي نيافت مگر برك تنها * وبدرخت
20 گفت ديگر در تو ميوه نباشد تا ابد * ان درخت انجير خشك شد * * شاگردان ديدند
21 درعجب ماندند وگفتند * چگونه همين ساعت اين درخت انجير خشك شد * * جواب داد
عيسي وبديشان گفت راست بشما بگويم اگر در شما ايمان باشد * وشك نباشيد * نه اين
22 درخت انجير تنها * الا بدين كوه نيز بگوييد * برداشته شو ودر دريا بيوفت بشود * * وهر
23 چه در نماز بخواهيد وايمان بياوريد بستانيد * * وازانجا چون در گذشت درآمد * بزركان
امامان وپيران * درو قتي كه تعليم مي داد ازو پرسيدند كه بگد امين سلطنت اينها را
مي كني * واين حكم را بتو كه داد *

Et *arbore ſici in via conſpecta, ad* 19
ipſam arborem veniens, in ea quic-
quam non invenit niſi folia ſola: &
arbori dixit; Amplius in te fructus
non ſit in æternum. Et illa arbor ſici
exaruit. Diſcipuli videntes admi- 20
rabundi manſerunt, & dixerunt;
Quomodo eodem momento, hæc ar- 21
bor ficus arefacta eſt? Reſponſum
dedit Jeſus, & illis dixit; Certè vo-
bis dico, Si in vobis fides fuerit, &
animo diſtracti non fueritis, non huic
ſicui tantùm, ſed huic monti etiam
dicetis, Suſtollere, & in mare proji-
cere: & fiet. Et quicquid precando 22
petieritis, & fidem adhibueritis, ac-
cipietis. Et illinc cùm in templum 23
veniſſet, magni ſacerdotes & ſenio-
res, tempore quo docuit, ab eo inter-
rogârunt; Quâ verò authoritate
hæc facis? et hanc poteſtatem quis
tibi dedit?

Ἐτανγέλιον κατὰ Ματθαῖον. Κεφ. ΜΗ'. ΜΘ'. Ν'.

Respondens autem Jesus, dixit eis; Interrogabo vos & ego sermonem
24 Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον
unum: quem si dixeritis mihi, & ego vobis dicam, in qua *authoritate* hæc facio.
ἕνα· ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
Baptismus Joannis undè erat? è cœlo, an ex hominibus? Illi *autem*
25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ
ratiocinabantur apud seipsos, dicentes; Si dixerimus, E cœlo: dicet nobis, Quarè
διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ ἡμῖν, Διατί
ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus: timemus
26 οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· φοβούμεθα
turbam: omnes enim *habent* Joannem sicut Prophetam. Et respon-
27 τὸν ὄχλον. πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. Καὶ ἀποκρι-
dentes Jesu, dixerunt, Nescimus. Ait illis & ipse; Nec ego dico
θέντες τῷ Ἰησοῦ, εἶπον, Οὐκ οἴδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω
vobis, in qua *authoritate* hæc facio. Quid autem vobis videtur? Homo
28 ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος
habebat *natos* duos: & accedens *primo*, dixit; Fili, vade, hodiè operа-
εἶχε τέκνα δύο· καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ, εἶπε, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργά-
re in vineа mea. Ille autem respondens, ait; Nolo. Posteà autem
29 ζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, Οὐ θέλω. ὕστερον δὲ
pœnitentiâ *affectus*, abiit. Et accedens *alteri*, dixit similiter. Ille verò
30 μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ

respondens ait; *Ego* domine: & non *abiit*. Quis ex duobus fecit vo-
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγὼ κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέ- 31
luntatem patris? dicunt ei; Primus. Dicit illis Jesus; Amen
λημα τοῦ πατρός; λέγουσιν αὐτῷ, Ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν
dico vobis, Quòd publicani & meretrices *præcunt* vos in regnum
λέγω ὑμῖν, Ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν
Dei. Venit enim ad vos Joannes in viâ *justitiæ*, & non credi-
τοῦ Θεοῦ. Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύ- 32
distis ei. *At* publicani & meretrices crediderunt ei: Vos autem viden-
σατε αὐτῷ. οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόν-
N' — σιθ β
tes *non* pœnituistis *postea*, *ad credendum* ei. Aliam parabolam audite:
τες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε· 33
Homo *quidam* erat paterfamiliàs, qui plantavit vineam, & sepem
Ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν
ei circumpositit, & fodit in ea torcular, & ædificavit turrim: &
αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον· καὶ
locavit eam agricolis, & peregrè profectus est. Cùm autem appropinquâsset
ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. Ὅτε δὲ ἤγγισεν 34
tempus fructuum, *legavit* servos suos ad agricolas, *accipere*
ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν
fructus ejus.
τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

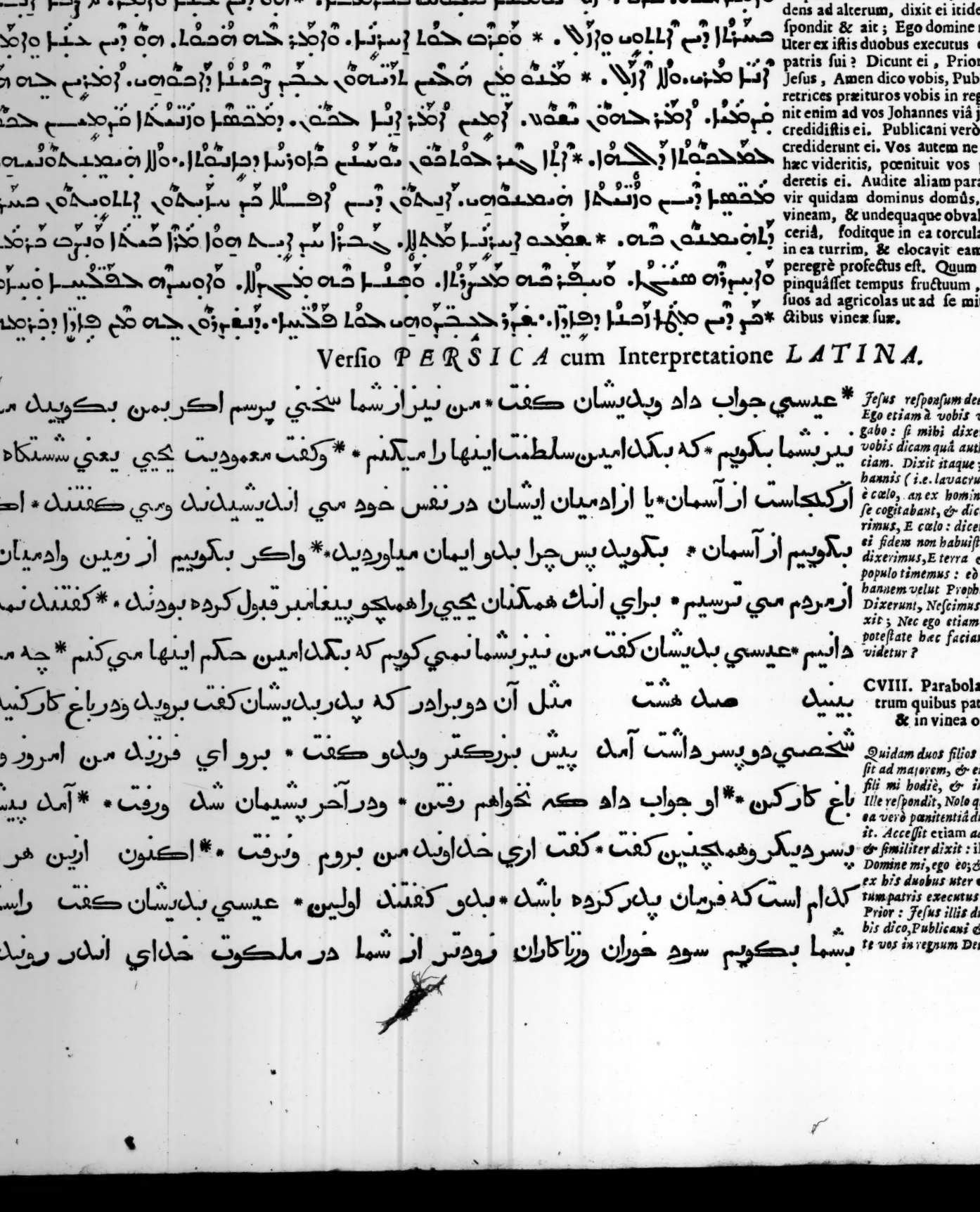

Respondit Jesus, & dixit eis; Interrogabo 24
vos & ego verbum unum; & si dixeritis mi-
hi, ego quoque dicam vobis quânam pote-
state ista faciam. Baptisma Johannis unde 25
est? è cœlo est, an ex hominibus? Illi verò 26
cogitabant in animabus suis, dicentes; Si
dixerimus, E cœlo, dicet nobis, Quare fi-
dem ei non adhibuistis? Dicere autem, Ab
hominibus, timemus à turbis. Omnes enim
ut prophetam habebant ipsum Johannem.
Et responderunt ei, dicentes, Nescimus. Ait 27
illis Jesus, Nec ego dicam vobis quânam po-
testate ista faciam.

Nocturno secundo secundæ nocti
Passionis. 55

Quid autem vobis videtur? Vir quidam ha- 28
bebat filios duos, & accedens ad priorem
dixit ei; Fili mi, abi hodiè, cole vineam. Is 29
autem respondit, & ait; Nolo. Postea ve-
rò pœnitentiâ ductus est, & abiit. Et acce- 30
dens ad alterum, dixit ei itidem. Is verò re-
spondit & ait; Ego domine mi, nec abiit.
Uter ex istis duobus executus est voluntatem 31
patris sui? Dicunt ei, Prior ille. Ait illis
Jesus, Amen dico vobis, Publicanos & me-
retrices præituros vobis in regnum Dei. Ve- 32
nit enim ad vos Johannes viâ justitiæ, neque
credidistis ei. Publicani verò & meretrices
crediderunt ei. Vos autem ne quidem quum
hæc videritis, pœnituit vos posteà, ut cre- 33
deretis ei. Audite aliam parabolam; Erat
vir quidam dominus domûs, qui plantavit
vineam, & undequaque obvallavit eam ma-
ceriâ, foditque in ea torcular, & extruxit
in ea turrim, & elocavit eam agricolis, ac
peregrè profectus est. Quum autem appro- 34
pinquâsset tempus fructuum, misit servos
suos ad agricolas ut ad se mitterent de fru-
ctibus vineæ suæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Jesus responsum dedit, et illis dixit; 24
Ego etiam à vobis verbum unum ro-
gabo: si mihi dixeritis, ego etiam
vobis dicam quâ authoritate hæc fa-
ciam. Dixit itaque; Baptismus Jo- 25
hannis (i.e. lavacrum ejus) unde est,
è cœlo, an ex hominibus? illi apud
se cogitabant, & dicebant; Si dixe-
rimus, E cœlo: dicet; Quare igitur 26
ei fidem non habuistis? Sin autem
dixerimus, E terra & hominibus; à
populo timemus: eò quòd omnes Jo-
hannem velut Prophetam receperant.
Dixerunt, Nescimus: Jesus illis di- 27
xit; Nec ego etiam vobis dico quâ
potestate hæc faciam. Quid vobis 28
videtur?

CVIII. Parabola duorum fra-
trum quibus pater dixit; Ite,
& in vinea operamini.

Quidam duos filios habuit, & acces-
sit ad majorem, & ei dixit; Vade, 6
fili mi hodiè, & in vinea operare.
Ille respondit, Nolo quidem ire: post- 29
ea verò pœnitentiâ ductus est, & abi-
it. Accessit etiam ad filium alterum, 30
& similiter dixit: ille dixit, Etiam
Domine mi, ego eo; & non ivit. Jam 31
ex his duobus uter erat, qui manda-
tum patris executus est? dicunt ei,
Prior: Jesus illis dixit; utique vo-
bis dico, Publicani & scortatores an-
te vos in regnum Dei ingredientur.

Versio VULGATA LATINA.

24 Respondens Jesus dixit eis; Interrogabo vos & ego unum sermonem: quem si
25 dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua potestate hæc facio. Baptismus Jo-
annis unde erat? è cœlo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se, di-
26 centes; Si dixerimus, E cœlo, dicet nobis; Quarè ergò non credidistis illi?
Si autem dixerimus, Ex hominibus, timemus turbam: omnes enim habebant
27 Joannem sicut prophetam. Et respondentes Jesu, dixerunt; Nescimus. Ait
28 illis & ipse; Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio. Quid autem vobis
videtur? Homo quidam habebat duos filios, & accedens ad primum, dixit; Fi-
29 li, vade hodiè, operare in vinea mea. Ille autem respondens, ait; Nolo.
30 Postea autem, pœnitentiâ motus, abiit. Accedens autem ad alterum, dixit si-
militer. At ille respondens, ait; Eo, domine, & non ivit. Quis ex duo- 31
bus fecit voluntatem patris? Dicunt ei; Primus. Dicit illis Jesus; Amen di-
co vobis; Quia publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei. Venit 32
enim ad vos Joannes in via justitiæ, & non credidistis ei: publicani autem &
meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec pœnitentiam habuistis post-
eà, ut crederetis ei. Aliam parabolam audite: Homo erat pater famili- 33
âs qui plantavit vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcu-
lar, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè profectus est.
Cùm autem tempus fructuum appropinquâsset, misit servos suos ad agricolas, 34
ut acciperent fructus ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * فَاَجَابَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا اَنَا اَيْضًا اَسْاَلُكُمْ عَنْ كَلِمَةٍ فَاِنْ اَنْتُمْ قُلْتُمْ لِي قُلْتُ لَكُمْ بِاَيِّ سُلْطَانٍ
25 اَفْعَلُ هٰذَا * مَعْمُودِيَّةُ يُوحَنَّا مِنْ اَيْنَ هِيَ اَمِنَ السَّمَاءِ اَمْ مِنَ النَّاسِ * فَفَكَّرُوا فِي نُفُوسِهِمْ
26 قَائِلِينَ * اِنْ قُلْنَا مِنَ السَّمَاءِ قَالَ لَنَا فَلِمَ لَمْ تُؤْمِنُوا بِهِ * وَاِنْ قُلْنَا مِنَ النَّاسِ نَخَافُ الْجَمْعَ
27 لِاَنَّ يُوحَنَّا كَانَ عِنْدَهُمْ مِثْلَ نَبِيٍّ * فَاَجَابُوا يَسُوعَ قَائِلِينَ لَا نَعْلَمُ * فَقَالَ لَهُمْ وَلَا اَنَا اَيْضًا
اُعْلِمُكُمْ بِاَيِّ سُلْطَانٍ اَفْعَلُ هٰذَا * اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ وَالْعِشْرُونَ *
28 * مَاذَا تَظُنُّونَ فِي اِنْسَانٍ كَانَ لَهُ اِبْنَانِ فَجَاءَ اِلَى الْاَوَّلِ وَقَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ اِذْهَبِ الْيَوْمَ وَاعْمَلْ فِي
29 الْكَرْمِ * فَاَجَابَ قَائِلًا اَنَا اَمْضِي يَا رَبُّ وَلَمْ يَمْضِ * وَجَاءَ اِلَى الثَّانِي وَقَالَ لَهُ كَذٰلِكَ
30 اَيْضًا * فَاَجَابَ قَائِلًا مَا اُرِيدُ * وَاَخِيرًا نَدِمَ وَمَضَى * فَاَيُّهُمَا فَعَلَ اِرَادَةَ الْاَبِ * فَقَالُوا لَهُ
31 الْاَخِيرَ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ الْعَشَّارِينَ وَالزَّوَانِيَ يَسْبِقُونَكُمْ اِلَى مَلَكُوتِ
اللّٰهِ * لِاَنَّ يُوحَنَّا جَاءَكُمْ بِطَرِيقِ الْعَدْلِ وَلَمْ تُصَدِّقُوهُ وَالْعَشَّارُونَ وَالزَّوَانِي صَدَّقُوهُ * فَاَمَّا
32 اَنْتُمْ فَرَاَيْتُمْ ذٰلِكَ وَلَمْ تَنْدَمُوا اَخِيرًا لِتُصَدِّقُوهُ *
* اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ *
33 * اِسْمَعُوا مَثَلًا اٰخَرَ * اِنْسَانٌ رَبُّ بَيْتٍ غَرَسَ كَرْمًا وَاَحَاطَ بِهِ سِيَاجًا * وَحَفَرَ فِيهِ مَعْصَرَةً * وَبَنَى فِيهِ
34 بُرْجًا * وَدَفَعَهُ اِلَى فَعَلَةٍ وَسَافَرَ * فَلَمَّا قَرُبَ زَمَنُ الْاَثْمَارِ اَرْسَلَ عَبِيدَهُ اِلَى الْفَعَلَةِ لِيَاْخُذُوا ثَمَرَهُ *

Respondit eis Jesus, dicens; Ego etiam interrogabo vos de verbo, & si vos dixeritis mihi, dicam vobis quâ potestate facio hoc. Baptismus Johannis unde est? è cœlo an ex hominibus? Cogitaverunt autem intra se, dicentes; Si dixerimus, E cœlo, dicet nobis, Quare ergò non credidistis illi? Et si dixerimus, Ex hominibus, timemus turbam, quoniam Johannes erat apud eos veluti prophetа. Quare respondérunt Jesu, dicentes; Nescimus. Dixit autem eis, Neque ego etiam notificabo vobis, quâ potestate facio hoc. 24 25 26 27

Sectio sexagesima noni.

Quid cogitatis de homine quodam cui erant filii duo? et veni ad primum, & dixit ei; Fili mi, vade hodiè & operare in vinea. Respondit dicens, Ego vadam domine, & non abiit. Et veni ad secundum, & dixit ei similiter etiam. Qui respondit, dicens; Nolo. At postèà pœnitentiâ motus est, & abiit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dixerunt ei, Postremus. Inquit eis Jesus, Amen dico vobis, Quòd publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei: Nam Johannes venit ad vos in via justitiæ, & non credidistis ei: publicani verò & meretrices crediderunt ei: Vos autem vidistis hoc, & non doluistis postèà, ut crederetis ei. 28 29 30 31 32

Sectio septuagesima.

Audite parabolam aliam; Homo quidam pater familias plantavit vineam, & circumdedit eam sepe, & fodit in ea torcular, & ædificavit in ea turrim, & tradidit eam operariis: & peregrè profectus est. Cùm autem appropinquâsset tempus fructuum, misit servos suos ad operarios, ut perciperent fructum ejus. 33 34

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወእውሠእ፡እግዚእኪየሱስ፡ወይቤሎሙ፡እሴአለክሙ፡ላኀሂ፡ላሐተ፡ቃለ፡ዘእመከሙ፡ነገርክሙ
25 ኂ፡ለነሂ፡ለየድዐክሙ፡በእይ፡ስልጠን፡እገብር፡ዘንተ፡።።፨ ጥመቀቱ፡ለዮሐንስ፡ ዘእመላይቴ፡
ውእቱ፡ እመሰማይኑ፡ወሚመ፡ እመሰብእኑ።። ወሐለዩ፡ በቤናቲሆሙ፡ወይቤሉ፡እመንቤ፡ዘእሙ
26 ሚይ፡ ይብለነ፡በእፎኬ፡ ዘሊለመንክመዐ።።፨ ወእመሂ፡ ንቤ፡ ዘእመሰብእ፡ ንፈርሆሙ፡ ለሕዝ
27 ብ፡እስመ፡ከመ፡ነቢይ፡በሓቤሆሙ፡ዮሐንስ።።፨ ወለወሠእዐ፡ ለእግዚእኪየሱስ፡ ወይቤሉ፡ሊ
ናለመር፡ወይቤሎሙ፡ውእቱሂ፡ሊያየድዐክሙ፡በእይ፡ሰልጠን፡ ዘንተ፡ዘለጓዘር።።፨

በእንተ ፡ ክልኤ ፡ አኃው ፡ መሰቤ።።፨

28 መንተ፡ትብሉ፡ብእሲሊ፡ቦቱ፡ክልኤተ፡ ውሉደ፡አኃወ፡ ወይቤሎ፡ ለቀደማዊ፡ ወልድየ፡ ሖር፡ተቀነ
ይ፡ዮም፡ውስተ፡ዐጸደ፡ወይነ፡ወለውሠለ፡ ወይቤ፡እብየኩ፡ ወእመድኅረዝ፡ ተነሰሐ፡ወሖረ።።፨
29 ወለካልሉሂ፡ይቤሎ፡ከማሁ፡ ወለውሠለ፡ወይቤ፡ለሆ፡እግዚአየ፡ወሊሖረ።።፨ ሶኑ፡ እንከ፡እ
30 መክልሌሆሙ፡ዘገብረ፡ፈቃደ፡ለቡሁ።። ወይቤሉ፡ቀደማዊ።። ወይብሉሎ፡እግዚእሊየሱስ፡ለሜ
31 ን፡እብለክሙ፡ ከመ ፡መጽሐውዮን፡ ወዘማዊያት፡ ይቀድሙክሙ፡ ውስተ፡ መንግሠተ፡ ሰማይ።።
32 ሖር።።፨ እስመ፡መጽአ፡ ዮሐ ንስ፡ኀቤክሙ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡ወሊለመንክመዐ፡ ወመጸብሐዊያ
ንሰ፡ወዘማዊያት፡ ላመንዐ፡ ወለንትሙስ፡ ርኢክሙኒ፡ ሊንስኡክሙ፡ኀቀ፡ እመድኅሬሁ፡ ለለሚ
ን፡ ቦቱ።።፨

ባእንተ ፡ ዐጸደ ፡ ወይን።።፨

33 መሰቤ፡ ሰሙዑ፡ ብእሲኒ፡ በዕለ፡ቤት፡ወተከለ፡ዐጸደ፡ ወይን፡ወገብረ፡ሎቱ፡ፀቀኖ፡ወከረየ፡ውስቴ
34 ቱ፡ መክይደ፡ ወሐነጸ፡ ማኅፈደ፡ወወሀቦ፡ ለሐረስት፡ ወነገደ።።፨ ወሶበ፡በጽሐ፡ ጊዜ፡ፍሬሁ፡
ፈነወ፡እግብርቲሁ፡ኀበ፡ሐረስት፡ከመ፡ይንሥኡ፡ፍሬሁ።።፨

Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis, Interrogabo vos ego etiam sermonem unum, quem si dixeritis mihi, ego notum faciam vobis per quam authoritatem facio hoc. Baptismus Johannis, unde fuit? an à cœlo, an ab hominibus? & cogitaverunt inter se, & dixerunt; Si dixerimus quòd è cœlo, dicet nobis; Quare igitur est quòd non credidistis ei? Et si dixerimus, quòd ab hominibus, timemus populos: quia sicut propheta apud eos est Johannes. Et respondérunt Domino Jesu, & dixerunt; Nescimus. Et dicit iis ille, Etiam non faciam notum vobis per quam authoritatem hoc facio. 24 25 26 27

Parabola de duobus fratribus.

Quid dicetis? quidam homo habuit duos filios fratres, & dicit primo; Fili mi, ito servire hodiè in vinea. Et respondit et dicit, Nolo: at postea pœnitentiâ motus fuit, & abiit. Et alteri etiam dicit similiter; & respondit & dicit; Etiam Domine mi, & non abiit. Quis igitur è duobus fuit qui fecit voluntatem patris ejus? & dicunt, Primus. Et dicit iis Dominus Jesus, Amen dico vobis, Quòd publicani et meretrices præcedent vos in regno Dei. Quoniam venit Johannes ad vos in via justitiæ, et non credidistis ei: et publicani, et meretrices crediderunt ei. Et vos etiam videndo non egistis pœnitentiam omninò, postèà ad credendum ei. 28 29 30 31 32

Parabola de vinea.

Parabolam audite; Fuit homo quidam dominus domûs, et plantavit vineam, et fecit ei sepem, et fodit in ea torcular, et ædificavit turrim, et dedit eam agricolis: et peregrinatus fuit. Et quando approvinquâsset tempus fructûs ejus, misit servos suos ad agricolas ut acciperent fructum ejus. 33 34

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * براي انك يحيي از راه عادلي پيش شما آمد * اورا باور نداشتيد * سود خواران وزناكاران
بدو ايمان اوردند * وشما انرا ديديد * ودر آخر پشيمان نشديد وايمان نياورديد
صد نه مثل انك باغ ساخت وفرستاد فرزند خود را براي ميوه اورا كشتند
33 * ديكر مثل بشنويد * مردي كدخدا بود باغ نشاند * وكرد او بارو كشيد
ومعصره بدو بر كند * ودرو برجي عمارت كرد * وان باغ را بباغبانان سپرد * واختياط
34 كرد * چون هنكام ميوه رسيد * بندكان خود را پيش باغبانان فرستاد * كه از ميوه
باغ خودش پيش او بفرستند *

Eò quòd Johannes per viam justitiæ ad vos venit, sed ei fidem non habuistis; publicani autem & scortatores ei fidem habuerunt: & vos illud vidistis, postea verò pœnitentes non fuistis, nec fidem habuistis. 32

CIX. Parabola de eo qui vineâ consitâ, misit filium suum pro fructu, quem interfecerunt.

Aliam parabolam audite. Vir quidam pater familias erat, qui vineam plantavit, & murum ei circundedit, & torcular in ea effodit, & in ea turrim ædificavit, & ipsam vineam vinitoribus tradidit, & iter fecit. Cùm autem tempus fructûs advenisset, servos suos ad vinitores misit, ut ex fructu vineæ suæ ad eum mitterent. 33 34

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ν'. ΝΑ'.

Et accipientes agricolæ servos ejus, hunc quidem ceciderunt, hunc verò occiderunt,
35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν,
illum verò lapidaverunt. Rursum legavit alios servos plures prioribus: & fecerunt illis similiter. Posterius autem misit ad eos filium suum, dicens;
36 ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. Ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
37 Verebuntur filium meum. At agricolæ videntes filium, dixerunt in seipsis; Hic est hæres: venite, occidamus eum, & obtineamus
38 λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν
hæreditatem ejus. Et sumentes eum, ejecerunt extra vineam, & occiderunt. Cùm ergo venerit dominus vineæ, quid faciet
39 τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
40 agricolis illis? Aiunt illi; Malos malè perdet ipsos, & vineam locabit aliis agricolis, qui reddent ei fructum in
41 γεωργοῖς ἐκείνοις; Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν
temporibus suis. Dicit illis Jesus; Nunquam legistis in Scripturis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
42 τοῖς καιροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
anguli? A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.
γωνίας; παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
Propter hoc dico vobis Quòd tolletur à vobis regnum Dei, & dabitur
43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται
genti facienti fructus ejus. Et cadens super lapidem istum, confringetur: super quemcunque verò ceciderit, comminuet eum. Et audientes prin-
44 ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρ-
45 cipes Sacerdotum & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd de ipsis dicerent. Et quærentes eum prehendere, timuerunt turbas: quoniam sicut
χιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν
46 prophetam eum habebant.
λέγει. Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους· ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

CAP. XXII. κβ'.

NA' Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων, Ὡ-
1 2 Et respondens Jesus; iterum dixit eis in parabolis, dicens; Simile factum est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias
μοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους
filio suo: Et misit servos suos vocare vocatos ad
3 τῷ υἱῷ αὐτοῦ· Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς
nuptias: & nolebant venire. Iterùm misit alios servos, dicens; Di-
4 τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἰ-
cite vocatis; Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia
πατε τοῖς κεκλημένοις, Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ
occisa, & omnia expedita: venite ad nuptias.
τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * ܘܐܚܕ ܒܐܒܢ̈ܐ ܘܪܓܡ ܐܚܪ̈ܢ ܒܐܒܢ̈ܐ ܘܩܛܠ ܐܚܪ̈ܢ ܘܩܛܠ ܐܚܪ̈ܢ ܒܐܒܢ̈ܐ

Versio VULGATA LATINA.

35 Et agricolæ, apprehensis servis ejus, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium
36 verò lapidaverunt. Iterùm misit alios servos plures prioribus, & fecerunt illis
37 similiter. Novissimè autem misit ad eos filium suum, dicens; Verebuntur filium
38 meum. Agricolæ autem videntes filium, dixerunt intra se; Hic est hæres, venite,
39 occidamus eum, & habebimus hæreditatem ejus. Et apprehensum eum ejecerunt
40 extra vineam, & occiderunt. Cùm ergò venerit dominus vineæ, quid faciet agri-
41 colis suis? Aiunt illi; Malos malè perdet, & vineam suam locabit aliis agrico-
42 lis, qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis Jesus; Nunquam legistis
in scripturis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
43 anguli? A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? Ideò dico
vobis; Quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus.
44 Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ceciderit,
45 conteret eum. Et cùm audissent principes sacerdotum & Pharisæi parabolas ejus,
46 cognoverunt quòd de ipsis diceret. Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas:
quoniam sicut prophetam eum habebant.

CAP. XXII.

1 Et respondens Jesus, dixit iterùm in parabolis eis, dicens;
2 Simile factum est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo.
3 Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, & nolebant venire. Iterùm misit alios servos, dicens;
4 Dicite invitatis; Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia occisa sunt, &
omnia parata: venite ad nuptias.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 * فاخذوا عبيده فضربوا بعضا وقتلوا بعضا ورجموا بعضا * وارسل ايضا عبيدا اخرين
36 اكثر من الاولين فصنعوا بهم كذلك ايضا * وفي الاخر ارسل اليهم ابنه وقال لعلهم يستحيون
37 من ابني * فلما راي الفعلة الابن قالوا فيما بينهم هذا هو الوارث تعالوا نقتله وناخذ ميراثه *
38 فاخذوه واخرجوه خارج الكرم وقتلوه * فاذا جاء رب الكرم ماذا يفعل باولئك الفعلة * قالوا
39 40 له بالردي يهلك الاردياء * ويدفع الكرم الى فعلة اخرين ليعطوه ثمره في حينها * قال لهم
41 42 يسوع اما قراتم قط في الكتب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار راس الزاوية * هذا
43 كان من قبل الرب وهو عجيب في اعيننا * من اجل هذا اقول لكم ان ملكوت الله ينزع منكم
44 ويعطي لامم يصنعون ثمرها * ومن سقط على هذا الحجر يترضض ومن سقط عليه
45 46 يطحنه * فلما سمع روساء الكهنة والفريسيون امثاله علموا انه يقول من اجلهم * فهموا ان
يمسكوه * وخافوا من الجموع لانه كان عندهم مثل نبي * الفصل الحادي والسبعون *

1 2 * ثم اجابهم يسوع ايضا بامثال قايلا * تشبه ملكوت السموات رجلا ملكا صنع عرسا
3 4 لابنه * فارسل عبيده ليطلبوا المدعوين الى العرس فلم يريدوا ان ياتوا * ثم ارسل
ايضا عبيدا اخرين قايلا قولوا للمدعوين ان طعامي معد وعجولي المعلوفه قد ذبحت
وكل شي معد فتعالوا الى العرس *

Et apprehenderunt servos ejus, & percusserunt quosdam, & occiderunt quosdam, & lapidaverunt quosdam. Et misit rursus servos alios plures prioribus: & fecerunt illis similiter etiam. Postremò autem misit ad eos filium suum, & dixit, Forsitan verebuntur filium meum. Sed cùm vidissent operarii filium, dixerunt intra se; Hic est hæres, venite, occidamus eum, & accipiamus hæreditatem ejus. Et apprehenderunt eum, & eduxerunt eum extra vineam, & occiderunt eum. Cùm ergò venerit dominus vineæ, quid faciet illis operariis? Dixerunt ei, In malo perdet malos, & tradet vineam operariis aliis, ut dent ei fructum ejus in tempore suo. Dixit eis Jesus, Nonne legistis unquam in scripturis, Quòd lapis, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est caput anguli? Hoc factum est à Domino: & est mirabile in oculis nostris? Ideò dico vobis, quia regnum Dei auferetur à vobis, & dabitur Gentibus quæ facient fructum illius. Et quicunque ceciderit super hunc lapidem, confringetur: & super quem ceciderit, molet eum. Cùm autem audissent principes Sacerdotum, & Pharisæi parabulas ejus, cognoverunt quòd ipse diceret de ipsis. Et expetiverunt tenere eum, sed timuerunt turbas: quia erat apud illos sicut propheta.

Sectio septuagesima prima.

CAP. XXII.

Deinde respondit eis Jesus iterum in parabolis, dicens; Assimilatur regnum cœlorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos ut vocarent invitatos ad nuptias: & noluerunt venire. Deinde misit etiam servos alios, dicens; Dicite invitatis, quòd cibus meus paratus est, & vituli mei saginati jam occisi sunt, & omnia parata sunt; venite igitur ad nuptias.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 ወነለእለ:ሙ: ሓረስት: ለለግብርቲሁ: ወቦ: ዘዘበጡ: ወቦ: ዘወገረ:ወቦ:ዘቀተሉ:=> ወእለ
36 ዝ:ፈነወ :ካልእነ:ላግብርተ:እለ:ይበዝኑ: እለቀደምት: ወኪያቲሁ:ኂ: ከማሁ: ክሙ: ረሰይወ
37 ሙ::=> ወድኅረ:ፈነወ:ኀቤሆሙ: ወልደ:እንዘ:ይብል:የኅፍሮ ሙ:ለወልድየ:=> ወሶበ:ርእ
38 ይሙ:ሓረሰት:ለወልዱ:ይቤሉ:በቤናቲሆሙ:ነዋ:ዝንቱ: ዋሪሲ: ንኦ:ንቅትሉ: ወይኩንነ: ለነ:ርስ
39 ቱ =>ወነለእለ:ወለወፅእሙ:ለፍለ:እመጓጸደ:ወይን:ወቀተልሙ::=> እሙከ:እንከ:መጽለ:
40 እ°ዘሊለ:ዐጸደ:ወይን:ምንተ:ይፈሲዮ:ለእልክቱ:ሓረሰት:=> ወይቤልሙ:በሕሡሙ:ወእኩ
41 ይ:ይቀትሎሙ:ወወይናሂ: ይሁብ: ለካልእን: ዐቀብት: ለእለ :ይሁቡ: ፍሬሁ: በጠ: ጊዜሁ:=>
42 ወይቤሎሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:ላልቦሁ:እመእንበብክሙ:ውስተ:መጻሕፍት:ዘይብል:እብን: ዘመ
ንእሙ:ነደቅት:ውእቱ:ኮነ:ውስተ:ርእስ:ሜለዝንት: ወእመኀቡ: እግዚኢብሔር: ኮነት: ዛቲ: ወ
43 ንክር:ይእቲ:ለእዕይንቲነ::=> በእንተ:ዝንቱ:እብለክሙ:ከመ:ይትሀደ:እመኔክሙ:መንግሠ
44 ተ:ሰማያት:ወይትወሀብ:ለሕዝብ:ዘይገብር:ፍሬሃ:=> ወዘሰ:ወድቀ:ደበጓ:እብን:ይትቀጠቀ
45 ጥ:ወለእመ:ወድቆ:ዝእብን:ደቤሁ: ይደመቆ::=> ወሶበ: ሰምዑ: ሊቃነ: ካህናት: ወፈረሳዊያ
46 ን:ምሰልያቲሁ:ለእመረ: ከመ፣ በእንቲኣሆሙ: ይብል:=> ወእንዘ: ይፈቅዱ : ይእኅዝዎ: ፈር
ሁ : ላሕዛብ : እስመ: ነቢይ : ውእቱ : በኀብሆሙ::=>

በእንተ : እለ : ተጻውዑ : ውስተ : ኅብስት::=>

1 ፲ፀ ካዕበ:እግዚእኢየሱስ:ደግመ:ወነገረ: በመሰለ:እንዘ:ይብል:=> ትመስል: መንግሠተ:ሰማያ
2 ት፡ብእሴ:ንጉሠ:ዘገብረ:ኅብካበ:ለወልዱ::=> ወፈነዐ፡እግብርቲሁ:ይጸውዕሙ:ለእለ:ተዓዘሙ
3 ረ:ውስተ:ኅብካብ: ወሊፈቅዱ:ይመጽኡ::=> ወደግመ: ፈነወ:ካልኣነ: ላግብርተ: እንዘ: ይብ
4 ል:ሖሩ:በልዎሙ:ለእለ:ዐሠር ናሆሙ:ናሁላ: መሰሕየላ: እስተደለወጉ: ወጠበሓጉ: መጋዝእ
ቲየ : ወላሰዋርየ : ወኵሉስ : ድልወአ : ንዑስ : ውስተ : ኅብካብ::=>

Et apprehendebant agricolæ servos ejus, & fuit quem percusserunt, & fuit quem lapidârunt, & fuit quem trucidârunt. Et tunc misit alios servos plures prioribus, & iis similiter fecerunt. Et postremò misit ad eos filium suum, dicens; Reverebuntur filium meum. Et quando vidissent agricolæ filium, dicebant inter se, Hic est hæres, agite, trucidemus eum, & erit nobis hæreditas ejus. Et acceperunt eum, & ejecerunt eum extra vineam, & trucidârunt eum. Quum igitur venerit dominus vineæ, quid faciet istis agricolis? Et dicunt ei, Iracunde & malè occidet eos, & vineam suam dabit aliis custodibus, qui dabunt ei fructum ejus singulis suis temporibus. Et dicit iis Dominus Jesus, Nunquámne legistis in scriptura quæ dicit, Lapis quem reprobaverunt ædificatores, iste fuit in caput anguli? & à Deo factum fuit hoc; & est mirabile oculis nostris. Propter hoc dico vobis, Rapietur à vobis regnũ cœlorum, & dabitur populo qui ferat fructum ejus. Et qui cecidit super hunc lapidem confringetur: & si ceciderit hic lapis super eum, confringet eum. Et quum audivissent principes sacerdotum, & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd de illis dixisset. Et volentes prehendere eum timuerunt populos: quoniam prophetam fuit apud eos.

CAP. XXII.

De iis qui vocati sunt ad nuptias.

1 2 *Iterum Dominus Jesus addidit, & loquutus est in parabolis, dicens; Simile est regnum cœlorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos*
3 *vocare eos qui invitati fuerunt ad nuptias, & noluerunt venire. Et iterum*
4 *misit alios servos, dicens; Ite, dicite illis quos invitavimus, Ecce prandium meum paravi, & mactavi saginata mea, & tauros meos, & totum idoneum est: venite ad nuptias.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

46 دانستند † كه بايشان گفت * خواستند كه اورا بگيرند * واز جماعت ترسيدند * براي
انك همچون بيغمبر اورا قبول كرده بودند

صد ده مثل ملك كه عروسي كرد

* بازعيسي اغاز كرد وبمثل با ايشان گفت * * ملكوت آسمان مانند شد † بملكي كه ازبهر
3 پسر خود عروسي كرد * وبندكان خود را فرستاد [تا خوانندكان را بخوانند بمهماني ونخواستند
4 امدن * بازفرستاد بندكان ديگر] وگفت بمهمانان بگوييد اينك مجلس من اماده شده است
وحاضر نره كاوان فربه وگوسفندان كشته * وهرچه در بايست است اماده * بياييد در
عروسي من *

cognoverunt quòd de illis diceret. Et volueruntque eum capere, à turba autem metuerunt, eò quòd tanquam prophetam illum acceperant.

CX. Parabola regis qui nuptias fecit.

CAP. XXII.

Rursus Jesus exordium fecit, & per parabolas illis dixit; Regnum cœlorum simile est regi, qui filio suo nuptias fecit. Et servos suos misit, ut invitatos vocarent ad convivium: & noluerunt venire. Rursus misit alios servos, & dixit; Convivis dicite, Triclinium meum paratum est & instructum, tauri saginati & oves occisi sunt, & quicquid opus est paratum: venite ad nuptias meas.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΑ'. ΝΒ'.

Illi autem *negligentes* abierunt, *ille quidem* in *proprium agrum*, *ille* verò ad *mer-*
5 Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμ-
caturam suam: *At* reliqui *prehendentes* servos ejus, contumeliis *affecerunt*,
6 πορίαν αὐτοῦ· Οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν,
& occiderunt. *Audiens* autem rex iratus est: & *mittens* exer-
7 καὶ ἀπέκτειναν. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη· καὶ πέμψας τὰ στρα-
citus suos, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum *incendit*.
τεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.
Tunc ait servis suis; Quidem nuptiæ *expeditæ* sunt: qui *autem vocati* non
8 Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν· οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ
fuerunt digni. Ite ergò ad *compita* viarum, & quoscunque inve-
9 ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρη-
ritis, vocate ad nuptias. Et egressi servi *illi* in vias,
10 τε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς,
congregaverunt omnes quos invenerunt, malósque & bonos: & impletæ sunt
συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη
nuptiæ discumbentium. *Ingressus* autem rex *spectare* discumbentes,
11 ὁ γάμος ἀνακειμένων. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους,
vidit ibi hominem non vestitum *indumento nuptiarum*. Et ait illi; A-
12 εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἑ-
mice, Quomodò intrâsti huc, non habens vestem nuptialem? Ille verò ore *occlusus est*.
ταῖρε, Πῶς εἰσῆλθες ὧδε, μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη.

Tunc dixit rex *ministris*; *Ligantes* ejus *pedes* & *manus*, *tollite*
Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε 13
eum, & *ejicite* in tenebras exteriores: ibi erit fletus & *fremi-*
NB αὐτὸν, καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγ-
tus dentium. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi. Tunc ab-
γμὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. Τότε πορευ- 14 15
β euntes Pharisæi, consilium *sumpserunt*, ut eum *illaquearent* in sermone.
θέντες οἱ Φαρισαῖοι, συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.
Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes; Ma-
Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, Δι- 16
gister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: &
διάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ
non est cura tibi de aliquo: Non enim respicis *in faciem* hominum.
οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.
Dic ergò nobis, quid tibi videtur? Licet dare censum Cæsari, an non?
Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; Ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; 17
Cognoscens autem Jesus *nequitiam* eorum, ait; Quid me tentatis, hypocri-
Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπε, Τί με πειράζετε ὑποκρι- 18
tæ? Ostendite mihi numisma censûs. Illi verò obtulerunt ei
ταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ 19
denarium.
δηνάριον.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ... * ...
6 ...
7 ... * ...
8 ... * ...
9 ... * ...
10 ... * ...
11 ... * ...
12 ... * ...
13 ... * ...
14 ... * ...
... * ...
15 ... * ...
16 ...
17 ... * ...
18 ... * ...
19 ... * ...

Illi autem spreverunt, & abiêre, alius quidem in villam suam, alius verò ad mercaturã suam. Reliqui autem comprehenderunt ser- 5 6
vos ejus, & opprobrio affecerunt, ac trucidârunt. Quod cùm audisset rex, excanduit: 7
missisque exercitibus suis, perdidit homicîdas illos, & civitatem eorum concremavit. Tunc dixit servis suis; Convivium paratum 8
est: at illi qui invitati fuerant, non erant digni. Ite ergò ad exitus viarum, & quemcunq; 9
inveneritis, vocate ad convivium. Et egressi servi illi in vias, congregârunt quoscunque 10
repererunt, malos & bonos. Et impleta est domus convivii discumbentibus. Ingressus 11
autem rex ut spectaret discumbentes, intuitus est illîc hominem non indutum vestimentis convivalibus. Et dixit ei, Socie mi, quo- 12
modo huc ingressus es, cùm non habeas vestimenta convivalia? Ille verò obmutuit. Tunc ait rex ministris, Ligate manus ac pe- 13
des ejus, eumque ejicite in tenebras exteriores; illîc erit fletus & stridor dentium. Mul- 14
ti siquidem vocati sunt, pauci verò electi.

Ad vesperam feriæ III septimanæ Passionis. 57.

15 ... * ...
16 ...
17 ... * ...
18 ... * ...
19 ... * ...

Tunc abeuntes Pharisæi, consilium inierunt 15
quomodo aucuparentur eum in sermone. Miseruntque ad eum discipulos suos cum do- 16
mesticis Herodis, & dicunt ei; Doctor, novimus te esse veracem, viamque Dei in veritate docere, neque sustinere curam ullius: nec enim es acceptor facierum hominum. Dic nobis igitur, ut tibi videtur, Licet dare 17
pecuniam capitationis Cæsari, necne? Jesus verò cognovit malitiam eorum, & ait; 18
Quid me tentatis, hypocritæ? Ostendite mihi denarium argenti capitis. Illi autem obtulerunt ei denarium. 19

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 *ایشان تسخر کردند واورا بچیزي نگرفتند * حصري بده خود رفتند * وحصري بکار وبازرکاني
6 مشغول شدند * *وبندکانرا که طلب ایشان مي کردند * دشنام دادند * وکشتند *
7 *چون ملك شنید خشمناك شد * لشکر فرستاد مقام وشهران مردم را خراب کرد وسوزانید *
8 وایشانرا هلاك کرد * *انکه به بندکان خود کفت * مهماني وعروسي همچنان معدست
9 ایشانرا که خواندیم ارزاني نبوده اند * *اکنون بر سر راهها بروید * واز اینده ورونده
10 هر کرا بیابید بعروسي خوانید * * آن بندکان فرمان اورا بجاي آوردند * وهر کرا
یافتند از اشنا وبیکانه * خواندند * مهمان خانهٔ عروسي از ایشان پر شد بملك خبر
11 کردند * *ملك آمد * ودید یکي را که جامها وپیرایهاء عروسي نپوشیده بود *
12 *بدو کفت اي یارچکونه اینجا در آمدي وترا جامهٔ که عروسي را برازد نیست * انکه
13 اوخاموش شد وجواب نداشت *ملك بخدمت کاران خود فرمود تا دودست ودو پایش ببندند
وبیرون برند ودر تاریکي اندازند * انجا شود کریستن ودندانها ساویدن برهم
14 *ازین سبب خواندکان بسیارند * وکزیدکان کمند *

Illi ludificârunt & ipsum nihili fecerunt: alii in villam suam abierunt, alii verò opere & mercaturâ occupati fuerunt. Servos autem, qui illos 5 6
invitabant, contumeliâ affecerunt & occiderunt. Cùm audisset autem rex, iratus est, & exercitu 7
misso locum & urbem illorum hominum devastavit, & succendit, ipsos verò perdidit. Tunc servis 8
suis dixit; Convivium & nuptiæ pariter parata sunt, sed illi quos invitavimus digni non fuerunt. Nunc ergo in compita ite, & venientes & euntes quoscunque inveneritis 9
ad nuptias vocate. Illi servi mandatum ejus executi sunt, & quoscunque invenerunt, notos juxta ac 10
ignotos, invitârunt: cumque convivii domus nuptialis illis impleta esset, regem certiorem fecerunt. Venientesque rex vidit quendam, qui vestibus & ornamentis nuptialibus non 11
indutus erat. Illi dixit, O amice, 12
quomodo huc introisti, cùm tibi vestis quæ nuptias deceat non sit? Tunc ille conticuit, & quod responderet non habuit. Rex itaque ministris suis 13
jussit, ut manibus pedibusque ligatum efferrent, & in tenebras conjicerent: ibi erit fletus & dentium collisio. Hac de causa vocati multi sunt, electi 14
verò pauci sunt.

Versio VULGATA LATINA.

5 Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiati-
6 onem suam. Reliqui verò tenuerunt servos ejus, & contumeliis affectos occide-
7 runt. Rex autem cùm audiſſet, iratus eſt: & miſſis exercitibus ſuis, perdidit ho-
8 micidas illos, & civitatem illorum ſuccendit. Tunc ait ſervis ſuis; Nuptiæ qui-
9 dem paratæ ſunt: ſed qui invitati erant, non fuerunt digni. Ite ergò ad exitus vi-
10 arum, & quoſcunque inveneritis, vocate ad nuptias. Et egreſſi ſervi ejus in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, malos & bonos: & impletæ ſunt nuptiæ
11 diſcumbentium. Intravit autem rex ut videret diſcumbentes, & vidit ibi homi-
12 nem non veſtitum veſte nuptiali. Et ait illi; Amice, quomodò huc intrâſti non habens veſtem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex miniſtris; Ligatis ma- 13
nibus & pedibus ejus, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Multi enim ſunt vocati, pauci verò electi. Tunc abeuntes Phariſæi, con- 14
ſilium inierunt ut caperent eum in ſermone. Et mittunt ei diſcipulos ſuos cum He- 15
rodianis, dicentes; Magiſter, ſcimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & 16
non eſt tibi cura de aliquo: non enim reſpicis perſonam hominum: Dic ergò no- 17
bis quid tibi videtur, licet cenſum dare Cæſari, an non? Cognitâ autem Jeſus 18
nequitiâ eorum, ait; Quid me tentatis, hypocritæ? Oſtendite mihi numiſma cen- 19
ſûs. At illi obtulerunt ei denarium.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * فتكاسلوا * وذهب بعضهم الي حقله * وبعضهم الي تجارته * والباقون امسكوا عبيده وسمّوهم
6 وقتلوهم * فلمّا سمع الملك غضب وارسل جنده فاهلك اوليك القتلة واحرق مدينهم *
7 حينيذ قال لعبيده اما العرس مستعدّ والمدعوين غير مستحقين * اذهبوا الي مسالك
8 الطرق وكل من وجدتموه ادعوه الي العرس * فخرج اوليك العبيد الي الطرق فجمعوا كل من
9 وجدوا اشرارا وصالحين * فامتلاء العرس من المتكيين * فلمّا دخل الملك ليتطر
10 المتكيين راي هناك رجلا ليس عليه لباس العرس * فقال له يا صاحب كيف دخلت
11 الي هاهنا وليس عليك ثياب العرس فسكت * حينيذ قال الملك للخدام شدّوا يديه
12 ورجليه والقوه في الظلمة البرانية حيث البكاء وصرير الاسنان * ما اكثر المدعوين
13 واقلّ المتكيين *

Sectio ſeptuageſima ſecunda.

* الفصل الثاني والسبعون *

14 حينيذ ذهب الفريسيون وتشاوروا ليصطادوه بكلمة * فارسلوا اليه تلاميذهم مع
15 الهيروديسيين قايلين يا معلّم قد علمنا انك تحق * وطريق الله بالحق تعلّم * ولا تبالي باحد
16 ولا تاخذ بوجه انسان * فقل لنا ماذا ترى * ايجوز اعطاء الجزية لقيصر ام لا * فعلم يسوع
17 سرهم فقال لهم لماذا تجربونني يا مرائين * اروني صوت الدينار فاتوه بدينار *

Et neglexerunt: & abierunt quidam eorum ad agrum ſuum, et quidam eorum ad 5
merces ſuas. Reliqui verò tenuerunt ſervos ejus, & contumeliis affecerunt eos, 6
& occiderunt eos. Cùm autem audiſſet 7
rex, iratus eſt: & miſit exercitum ſuum, & perdidit illos occiſores, & ſuccendit civitatem eorum. Tunc dixit ſervis 8
ſuis, Nuptiæ quidem paratæ ſunt, at invitati indigni ſunt. Ite ad compita vi- 9
arum: & quemcunque inveneritis, vocate eum ad nuptias. Exierunt ergò illi 10
ſervi ad vias, & congregaverunt quoſcunque invenerunt, malos & bonos: & impletæ ſunt nuptiæ diſcumbentibus. Cùm autem introiſſet rex ut videret diſ- 11
cumbentes, vidit ibi hominem cui non erat veſtimentum nuptiarum: Et dixit ei, 12
Amice, quomodo intrâſti huc, & non eſt tibi veſtimentum nuptiarum? Et tacuit. 13
Tunc dixit rex miniſtris, Ligate manus ejus, & pedes ejus, & projicite eum in tenebras exteriores: ubi erit fletus & ſtridor dentium. Quàm multi ſunt voca- 14
ti, & pauci electi!

Tunc abierunt Phariſæi, & conſilium 15
inierunt, ut caperent eum in verbo. Et 16
miſerunt ad illum diſcipulos ſuos cum Herodianis, dicentes; Magiſter, jam novimus quòd tu verax es, & viam Dei in veritate doces, et non attendis quenquam, nec reſpicis in faciem cujuſquam? Dic 17
ergò nobis quid exiſtimes: licétne nobis dare cenſum Cæſari, an non? Et cogno- 18
vit Jeſus nequitiam eorum, dixitque eis, Quid tentatis me hypocritæ? Oſtendite 19
mihi figuram denarii. Et obtulerunt ei denarium.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወተሃየዩ : ወጎለፈ : ቦዘሐረ : ወስተ : ገራህቱ : ወቦዘሐረ : ወስተ : ተግባሩ:=: ወእለ
6 ሰ : ተርፈ : ለኃጓሠው : ለለግብርቲሁ : ወቀተልዎ:=: ወኪያሁኒ : ለሰሠዎ : ወተመ
7 ዓ : ንጉሠ : ወፈነወ : ሐራሁ : ይቅትልዎ : እልክቱ : ቀተልት : ወቀተልሰው : ወሃገሮሙኒ :
8 ላሠዓዩ : በእሰት:=: ወእሙዝ : ይቤሎው : ለለግብርቲሁ : በዓልየሰ : ድልው : ሠእቱ :
9 ወባሕቱ : ለእለ : ዐሠርናሃሙሰ : ሊኀፈሎው:=: ሐዱ : እንከ : ሠስተ : መራሕብት :
10 ወለናቅጽ : ወኩሉ : ጻሠዑ : ሠስተ : ኍብኳብ:=: ወወፂዶው : እሙንቱ : ለግብርት:
ሠስተ : ፍናሠ : ወለእስተጋብሉ : ኩሎ : ዘረከቡ : እኩያነ : ወኄራነ : ወመልኡ : ቤተ : በዓል :
11 እለ : ይረፍቁ:=: በተገብኣረ : ነገሠት: ወበዊለ : ንጉሠ:ይርአዮው : እለ : ይረፍቁ :
12 ወረከበ : በዛየ : ብእሴ : ዘሊቦብሰ : ልብሰ : መርዓ:=: ወይቤሎ : ካልእየ : እሮ : ቦእከ :
13 ዝየ : እንበለ : ትልበስ : ልብሰ:መርዓ : ወተፈፀመ : ሠእቱ:=: ወእመዝ : ለዘዘ : ንጉሠ:
ለገዛእት : ይእስሮ ሙ : እደዊሁ : ወእገሪሁ : ወያውፅእሙ : ሠስተ : ጽናፊ : ጽልመት : ሠስተ :
14 ብካይ: ወሐቂየ: እንን:=: እስሙ: ብዙኃን: እሙንቱ: ጽዉዓን: ወሕደጣን:ኅሩያኒ::=:

በእንተ : እለ: ተሰእልው : በእንተ : ደናር::=:

15 ወእመዝ : ሖሩ : ፈደሳዊያን : ወተማካሩ : ከመ : ያስሕትሙ : በቃሉ:=: ወፈነው : ኀ
16 ቤሁ : ለርደሊሆው : ሙስለ : ሰብሊ : ሄሮድስ : ወይቤልው : ሊቅ : ናለሙር : ከመ : ሬትዕ :
ለንተ : ወበጽድቅ : ትጫህር : ፍናተ : እግዚአብሔር : ወሊትሐስብ : ሙሃሂ : ወሊታደሉ :
17 ለባጸ : ሰብእ:=: ንግረነኬ : እንከ : ዘይሬትዓስ : ይከውንሁ : ውሂበ : ጸባሕተ : ደናረ :
18 ብንጉሠ : ወጫመ : ሊይከውንሃ::=: ወእእመሮው : እግዚእሊየሱስ : እስዮው : ወይቤ
19 ሎው : መንተ : ታጫክሩኒ : መድልዋን:=: ለርእዩኒ : ለሳደ : ዲናር : ወላመጽሉ :
ሎቱ : ዲናረ:=:

Et neglexerunt,& abierunt: fuit qui abiit in agrum ſuum, & fuit qui abiit 5
ad opus ſuum. Et qui ſuperfuerunt prehenderunt ſervos ſuos, & occiderunt 6
eos. Et ipſum etiam ſpreverunt, & iratus eſt rex: & miſit milites ejus tru- 7
cidare iſtos trucidatores, & trucidârunt eos; & urbem eorum etiam incen-
derunt igne. Et tunc dicit ſervis ſuis, Feſtum meum paratum eſt; ſed iis quos 8
invitavimus non diſtributum fuit. Ite igitur in plateas, & portas, & omnes 9
vocate ad nuptias. Et egreſſi ſunt iſti ſervi in vias, & congregaverunt omnes 10
quos invenerunt, malos & bonos: & impleverunt domum convivii diſcum-
bentes. Et quum principibus annuntiatum eſt, intravit rex videre diſcum- 11
bentes: & invenit ibi hominem, qui non indutus fuit veſte nuptiali. Et dicit ei, 12
Amice mi, quomodo intrâſti hîc, abſque eo quod induaris veſte nuptiali? et
obturatus fuit. Et tunc præcepit rex ſervis ligare eum manibus et pedibus, 13
et conjicere eum in exteriores tenebras, in fletum et ſtridorem dentium.
Quoniam multi ſunt vocati, et pauci electi. 14

De iis qui interrogabant eum de denario.

Et tunc abierunt Phariſæi, et conſilium ceperunt ut in errorem inducerent 15
eum per ſermonem ejus. Et miſerunt ad eum diſcipulos ſuos cum hominibus 16
Herodis, et dicunt ei, Magiſter, ſcimus quòd æquus es, et in juſtitia doces viam Dei, et non curas quemcunque, neque reſpicis perſonam hominis. Dic 17
nobis igitur quid tibi æquum videtur, licétne dare tributum denarii regi, vel
non licet? Et cognoſcit Dominus Jeſus malitiam eorum, et dicit iis; Quid ten- 18
tatis me hypocritæ. Oſtendite mihi figuram denarii ejus: et attulerunt ei 19
denarium.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد يازده امتحان كردن مسيح را بهر جزيه *

15 *بعد ازان معتزلان رفتند * وبا همديگر مشورت كردند * كه بنحكنه سخن چگونه
16 اورا بگيرند * * شاگردان خود را با مردم هيروديس * پيش عيسي فرستادند * وگفتند
اي معلم مي دانيم كه تو راستي * وبراستي وانصاف راه خدايرا مي اموزاني * وار كسي
17 غم نمي خوري وروي دل كسي نمي بيني * * اكنون بما بگو چگونه است واجب است كه
18 جزيه سر بقيصر بدهيم يا نه * عيسي انديشه ايشان دريافت وگفت * اي منافقان چرا مرا مي
19 آزمايند * دينار جزيه سررا بمن بنمايند ايشان يكدينار پيش او آوردند

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΓ'. ΝΔ'.

Et ait illis; Cujus imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei; Cæ-
20 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη, καὶ ἡ ἐπιγραφή; Λέγουσιν αὐτῷ, Καί-
21 saris. Tunc ait illis; Reddite ergò quæ Cæsaris, Cæsari: & quæ
σαρος. τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ
Dei, Deo. Et audientes mirati sunt: & relinquentes eum abierunt.
22 τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
In illo die accesserunt ad eum Sadducæi, dicentes non esse re-
23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνά- ΝΓ'
surrectionem: & interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si
24 στασιν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, Λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν
quis mortuus fuerit non habens genitos, ob affinitatem ducet frater ejus uxorem
τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
illius, & suscitabit semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fra-
25 αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀ-
tres: Et primus uxore ducta obiit: & non habens semen, reliquit
δελφοί· καὶ ὁ πρῶτος, γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε
uxorem suam fratri suo. Similiter & secundus, & tertius,
26 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος,
usq; ad septem. Postremùm autem omnium defuncta est & mulier. In ergò
27 ἕως τῶν ἑπτά. Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν
28 resurrectione, cujus septem erit uxor? omnes enim habuerunt eam. Re-
29 ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. Ἀπο-
spondens autem Jesus, ait illis; Erratis, nescientes Scripturas, neque
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ
efficaciam Dei. In enim resurrectione neque nubent, neque dantur nu-
τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμί- 30
ptui: sed sicut angeli Dei in cœlo sunt. De autem resurrectione
ζονται· ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως 31
mortuorum, non legistis effatum vobis à Deo, dicente; Ego sum
τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος, Ἐγώ εἰμι 32
Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus, Deus
ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς, Θεὸς
mortuorum, sed viventium. Et audientes turbæ, percellebantur in do-
ΝΔ' νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ δι- 33
strina ejus. At Pharisæi audientes quòd occluserit os Sadducæis,
σκαλ δαχῇ αὐτοῦ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, 34
5 coacti sunt in idipsum. Et interrogavit unus ex eis Legis doctor,
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, 35
tentans eum, & dicens; Magister, quod mandatum magnum in Lege?
πειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 36
At Jesus ait illi; Diliges Dominum Deum tuum in toto corde
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ 37
tuo, & in tota anima tua, & in tota cogitatione tua.
σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

20 Et ait illis Jesus; Cujus est imago hæc, & superscriptio? 21 Dicunt ei; Cæsaris. Tunc ait illis; Reddite ergò quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt 22 Dei, Deo. Et audientes mirati sunt, & relicto eo abierunt. In illo die 23 accesserunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionem: & interrogaverunt eum, 24 Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat frater ejus uxorem illius, & suscitet semen 25 fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres: & primus, uxore ducta, 26 defunctus est: & non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo. Si- 27 militer secundus, & tertius, usque ad septimum. Novissimè autem omnium 28 & mulier defuncta est. In resurrectione ergò cujus erit de septem uxor? omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Jesus, ait illis; Erratis, nescientes 29 Scripturas, neq; virtutem Dei. In resurrectione enim, neq; nubent, neq; nubentur: 30 sed erunt sicut angeli Dei in cœlo. De resurrectione autem mortuorum non le- 31 gistis quod dictum est à Deo dicente vobis; Ego sum Deus Abraham, & Deus 32 Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus mortuorum, sed viventium. Et audientes 33 turbæ, mirabantur in doctrina ejus. Pharisæi autem audientes quòd silentium 34 imposuisset Sadducæis, convenerunt in unum: Et interrogavit eum unus ex eis 35 legis doctor, tentans eum; Magister, quod est mandatum magnum in Lege? 36 Ait illi Jesus; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima 37 tua, & in tota mente tua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 21 * فقال لهم يسوع لمن هذه الصورة والكتابة * قالوا هذه لقيصر * حينيذ قال لهم اعطوا ما
22 للملك للملك وما لله لله * فلما سمعوا تعجبوا وبركوه ومضوا *

* الفصل الثالث والسبعون *

23 24 * وفي ذلك اليوم جاء اليه الرياديه الذين يقولون ليس قيامة * وسالوه قايلين * يا معلم موسي
25 قال اذ مات انسان وليس له ولد فليتزوج اخوه مرايه وليقم زرعا لاخيه * وكان عندنا سبعه
26 اخوة تزوج اولهم بمراءة ومات ولم يكن له زرع وترك مرايه لاخيه * وكذلك الثاني * والثالث الي
27 السابع * وفي اخر الكل ماتت المراة ايضا * ففي القيامة لمن من السبعة تكون المراة لانهم
28 تزوجوها باجمعهم * فاجابهم يسوع قايلا لقد ضللتم * لانكم لم تعرفوا الكتب ولا قوة الله *
29 30 لانهم في القيامة لا يتزوجون ولا يزوجون * لكن يكونون كملايكة الله في السماء * واما من
31 32 اجل قيامة الاموات اما قراتم ما قيل لكم من قبل الله * اذ قال * انا هو اله ابراهيم واله اسحق
33 واله يعقوب * والله ليس هو للموتي لكن للاحياء * فلما سمع الجمع بهتوا من تعليمه *

* الفصل الرابع والسبعون *

34 35 36 37 * فلما سمع الفريسيون انه قد ابكم الرياديه اجمعوا * عليه جميعا * وساله كاتب منهم ليجربه * قايلا * يا معلم ايما اعظم الوصايا في الناموس * قال
له يسوع تحب الرب الهك من كل قلبك * ومن كل نفسك * ومن كل فكرك *

Dixitque eis Jesus, Cujus est hæc figura 20
et inscriptio? Dixerunt, Hæc est Cæsa- 21
ris. Tunc dixit eis, Date quod est re-
gis, regi; et quod est Dei, Deo. Et cùm 22
audissent, admirati sunt: et reliquerunt
eum, et abierunt.

Sectio septuagesima tertia.

Et in illo die venerunt ad eum Sadu- 23
cæi qui dicunt, Non est resurrectio, et
interrogaverunt eum, Dicentes; Ma- 24
gister, Moses dixit, Quum mortuus fue-
rit aliquis, et non habuerit filium, ducat
frater ejus uxorem ipsius, ut suscitet se-
men fratri suo. Erant autem apud nos 25
septem fratres: duxit primus illorum
uxorem, et mortuus est, et non fuit ei se-
men: et reliquit uxorem suam fratri
suo. Similiter secundus, & tertius, us- 26
que ad septimum: Tandem post omnes 27
mortua est mulier quoque. Igitur in re- 28
surrectione, cujus è septem erit uxor?
quandoquidem duxerunt eam omnes.
Respondit eis Jesus, dicens; Sanè er- 29
râstis, quia non novistis scripturas, ne-
que virtutem Dei: Nam in resurrectio- 30
ne, neque nubent, neque nuptum dabunt:
sed erunt sicut angeli Dei in cœlo. Ve- 31
rùm quod ad resurrectionem mortuorum;
nonne legistis quod dictum est vobis à
Deo, quando dixit; Ego sum Deus 32
Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob
et quidem Deus, non est mortuorum, sed
vivorum. Et cùm audisset turba, stu- 33
puerunt de doctrina ejus.

Sectio septuagesima quarta.

Et cùm audissent Pharisæi, quia ipse 34
obmutescere fecisset Saducæos, conve-
nerunt ad eum simul: Et interrogavit 35
eum Scriba quidam ex ipsis ad tentan-
dum eum, dicens; Magister, quod est 36
maximum mandatorum in lege? Dixit 37
ei Jesus, Diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo, et ex tota anima tua,
et ex omni mente tua.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወይቤሎሙ : እግዚእኪየሱስ : ዘመኑ : ምልክዑ : ወመጽሐፈ:=: ወይቤልዎ : ዘነጋሢ : ወ
21 ይቤሎሙ : ሀቡ : ዘነጋሢ : ለነጋሢ : ወዘእግዚአብሔር : ለእግዚአብሔር::=: ወሰሚዖሙ :
22 ለንከሩ : ወኀደግዎ : ወኀለፈ::=:

በእንተ : ሰደቃዊያን : እለ : ይብሉ : ለልቦ : ትንሣኤ: ሙዉታን:

23 ወይእተ: ዕለተ: መጽሉ: ሰዱቃዊያን : እንዘ : ይብሉ : ለልቦ : ትንሣኤ : ሙዉታን : ወተስእለ
24 ዎ::=: እንዘ : ይብሉ : ሊቅ : ሙሴ : ይቤ : እመቦ : ዘሞተ : እንዘ : ለልቦ : ወሉደ : ያዋስ
25 ብ : ብእሲተ : እኁሁ : ወያቅም : ወሉደ : ለእኁሁ::=: ሀለወ : እንከ : ኀቤነ : ሰብዓቱ :
26 ላኀዉ : ወዘይልህቅ : ላዉሰበ : ወሞተ : ወእሰመ : ለልቦ : ወሉደ : ኀደገ : ብእሲቶ : ለእኁ
27 ሁ::=: ወከማሁ : ካልኡኒ : ወሣልሱሁ : ወእስከ : ተፈጸሙ::=: ወእመድኅረ : ኵሉሙ :
28 ሞተት : ይእቲ : በእሲት::=: ላዔ : ይትነሥኡ : እንከ : ሙዉታን : ለመኑ : እመሰብዓቲሆ
29 ሙ : ትካውን : ብእሲቶ : እስመ : ኵሉሙ : ላዉሰብዋ::=: ወለዉለአ : እግዚእኪሶስ:
30 ወይቤሎሙ : ትሰስቱ : በሊያእመሮ : መጻሕፍት : ወሊኀይለ : እግዚአብሔር::=: ለመሰ:ይ
ሐይዉ : ሙዉታን : ሊያወስቡ : ወሊይትዋሰቡ : ከመ : መለእክተ : እግዚአብሔር: በሰማያት::
31 እሙንቱ::=: ወበእንተ: ትንሣኤ: ሙዉታንሰ: ሊያንበብክሙሁ: ዘተብህለ: ለክሙ: እመኃበ:
32 እግዚአብሔር: ዘይቤ::=: ለነ: እግዚአብሔር: ለመለከ: ለብርሃም: ወለመላከ: ይስሐቅ: ወ
33 ለመላከ: ያዕቆብ: ለመለከ: ሕያዋንኬ: ውእቱ:ወለኵ:መለከ:ሙዉታን::=: ሰሚዖሙ:ሕ
34 ዝብ: ለንከሩ: መዚሮቱ::=: ወሰሚዖሙ:ፈረሳዊያን: ከመ:ፈጸሞሙ: ለሰዱቃዊያን:ተጋብኡ:ኀ
35 ቤሁ::=:

በእንተ: ጸሐፊ: ዘተስእሎ: ላይ: ትእዘዝ: ይዓቢ:

36 ወተስእሎ: ለሐዲ: እመዉስቴቶ: ጸሐፊ:ሃገር:ለንዘ:ያጤክሮ::=: ሊቅ: ለይኑ:ትእዘዝ:የ
37 ዓቢ: በውስተ: ለሪት::=: ወለዉለአ:እግዚእኪየሱስ:ወይቤሎ: ለፍቅር: ለእግዚአብሔር:ለ
ምላክከ: በኵሉ: ልብከ: ወበኵሉ: ነፍስከ: ወበኵሉ: ኀይልከ: ወበኵሉ: ሕሊናከ::=:

Et dicit iis Dominus Jesus; Cujus est imago & inscriptio ista? Et dicunt ei, 20
Regis. Et dixit iis; Date quæ sunt regis, regi; & quæ sunt Dei, Deo. Et au- 21
dientes mirati sunt: & reliquerunt eum, & abierunt. 22

De Sadducæis qui asserunt nullam fore resurrectionem mortuorum.

Et illo die venerunt Saducæi, dicentes non esse resurrectionem mortuorum; & 23
interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si quis mortuus fue- 24
rit non habens filios, ducet uxorem frater ejus, & suscitabit filios fratri
suo. Fuerunt igitur apud nos septem fratres: & senior uxorem duxit, & 25
obiit: & quoniam non habuit filios, reliquit uxorem suam fratri suo. Et 26
similiter secundus, & tertius, & usquedum completi fuerunt. Et post omnes 27
illos mortua est ista mulier. Si igitur suscitabuntur mortui, cujus è septem 28
illis erit uxor? quoniam omnes illi uxorem duxerunt eam. Et respondit Do- 29
minus Jesus, & dixit iis; Erratis, non cognoscentes scripturas, neque potesta-
tem Dei? Quando revivisscent mortui, non uxores ducent, neque dabuntur 30
nuptui: sicut angeli Dei in cœlis sunt. Et de resurrectione mortuorum, nonne 31
legistis quod dictum fuit vobis à Domino, qui dicit; Ego Dominus Deus sum 32
Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Deus viventium igitur est, & non
Deus mortuorum. Audientes populi, admirabantur doctrinam ejus. Et audientes 33
Pharisæi quòd silentium imposuisset Saducæis, congregati fuerunt ad eum: 34

De scriba qui interrogavit eam, Quod est præceptum maximum?

Et interrogavit eum, unus ex ipsis scriba civitatis, tentans eum; Magister, 35
quod est mandatum magnum in lege? Et respondit Dominus Jesus, & dicit 36
ei; Dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, et 37
in tota virtute tua, et in tota meditatione tua.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * منم منم خداي ابراهيم * خداي اسحق خداي يعقوب * وخدا نه ازان مردكانست * الا ازان
33 34 ريدكانست * چون جماعت تعليم اوراشنيدند * درعجب ماندند * معترلان چون ديدند
كه زبادقه را خاموش كرد صد سيزده پرسيدن معترلي براي
35 سپارسهاء توريت همكنان كرد شدند * ويكي ازايشان پرسيد * كه
36 شريعت را نيك مي دانست * براي آزمايش اورو پرسيد * وكفت * اي معلم ازسپارسها
37 در ناموس كدام بزركترست * عيسي بدو كفت * انك خداي خود را ازهمه دل
وروين خود * وازهمه جان خود ونيروي خود † دوست داري *

Ego sum, ego sum Deus Abraham, 32
Deus Isaak, Deus Jaakob: Deus
autem mortuorum non est, sed vivo-
rum est. Cùm turba doctrinam 33
ejus audissent, in admirationem
rapti sunt. Pharisæi autem cùm 34
vidissent, quòd Sadducæis silenti-
um fecisset,

CXIII. Quæstio Pharisæi de mandatis legis.

Omnes coacti sunt. Et unus ex il- 35
lis interrogavit, (qui Legem probè
calluit, sed tentandi gratiâ eum in-
terrogavit) & dixit; O Præce- 36
ptor, ex mandatis in lege quodnam
maximum est? Jesus illi dixit; 37
Quòd Deum tuum ex toto corde &
interiore tuo, & ex tota anima tua
& viribus tuis diligas.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΕ'. Νς'.

38 Hoc est primum & *magnum* mandatum. Secundum autem simile huic; Diliges
39 Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, Ἀγαπήσεις
proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis universa
40 τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος
Lex & Prophetæ *pendent*. Coactis autem Phariſæis, ΝΕ'
41 ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, σκε
interrogavit eos Jeſus, Dicens; Quid vobis videtur de Christo? β
42 ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, Λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ;
cujus filius eſt? dicunt ei; David. Ait illis; Quomodò ergò David
43 τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαβίδ. Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαβὶδ
in ſpiritu Dominum eum vocat, dicens;
44 ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,
Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum?
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
Si ergò David vocat eum Dominum, quomodò filius ejus eſt? Et nemo poterat σκς
45 Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο β
46 ei reſpondere verbum: neque auſus fuit quiſquam ex illa die
ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας
interrogare eum ampliùs.
ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

CAP. XXIII. κγ'. Νς'

1 Tunc Jeſus locutus eſt *turbis*, & *diſcipulis ſuis*, Dicens; σκζ
2 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Λέγων, ι

Super Moyſi cathedram ſederunt Scribæ & Phariſæi. Omnia
Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Πάντα
ergò quæcunque dixerint vobis *ſervare*, ſervate & facite: ſecundùm verò
οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ
opera eorum *ne facite*: dicunt enim, & non faciunt. Alligant enim σκη
τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γάρ, καὶ οὐ ποιοῦσι. Δεσμεύουσι γὰρ 4
onera *gravia* & importabilia, & imponunt in humeros hominum:
φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· σκθ
at digito *ipſorum non volunt* movere ea. Omnia verò opera c
τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. Πάντα δὲ τὰ ἔργα
ſua faciunt *ad ſpectari* hominibus: dilatant *verò* phylacte-
αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια
ria ſua, & magnificant fimbrias *veſtimentorum ſuorum*. Amántque
ρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν. Φιλοῦσί τε 6
primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in
τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν
ſynagogis, Et ſalutationes in *foro*, & vocari
ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι 7
ab hominibus, Rabbi, *Rabbi*. Vos autem *ne vocemini* Rabbi:
σλ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββί, ῥαββί. Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· 8
unus enim eſt veſter *doctor*, *Chriſtus*: omnes autem vos fra-
εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελ-
tres eſtis.
φοί ἐστε.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * اهذه هي الوصية العظمى والاولى. 39 والثانية
مثلها تحبّ قريبك كنفسك. 40 بهاتين الوصيتين
معلّق الناموس والانبياء. 41 وفيما كان الفريسيون مجتمعين
42 سألهم يسوع قائلا ماذا تظنون في المسيح ابن من هو
43 قالوا له ابن داود. قال لهم فكيف داود بالروح يدعوه ربّا
44 اذ قال قال الرب لربّي اجلس عن يميني حتى اضع اعداءك
45 تحت قدميك. 46 فان كان داود يدعوه ربّا فكيف هو ابنه.
ولم يقدر احد ان يجيبه بكلمة ولا تجاسر احد من ذلك اليوم
ان يسأله شيئا بعد.

CAP. XXIII.

1 2 * حينئذ كلّم يسوع الجموع وتلاميذه. 3 قائلا على كرسي
موسى جلس الكتبة والفريسيون. فكلّ ما قالوا لكم احفظوا
واعملوا به. ولكن لا تعملوا حسب اعمالهم. لانهم يقولون
4 ولا يعملون. 5 يحزمون احمالا ثقيلة عسرة الحمل ويضعونها
على اكتاف الناس. وهم لا يريدون ان يحركوها باصابعهم.
6 وكلّ اعمالهم يعملونها لكي تنظرهم الناس. يعرّضون
عصائبهم ويطوّلون اهدابهم. 7 ويحبّون المتكا في الولائم
والمجالس الاولى في المجامع. والتحيّات في الاسواق
8 ودعوة الناس اياهم سيدي سيدي. * وانتم لا تدعوا سيدي
سيدي لان معلّمكم واحد المسيح وانتم كلّكم اخوة.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 39 * [اولين وبزرگتر سپارش اينست] وسپارش ديگر كه بدين مي ماند * كه يار خود
40 را همچون چشم خود دوست داري * بدين دو سپارش توريت وپيغمبران بر داشته شد *
41 42 * وچون امامان گرد شدند عيسي ازايشان پرسيد وگفت * بر مسيح چه مي گويند پسر
43 كيست * بدو گفتند پسر داود * بديشان گفت * چگونه داود بجان اورا خداوند
44 خواند براي انك گفت نبوت * خدا بخداوند من گفت بر دست راست
45 من بنشين تا دشمنان ترا زير پاي تو خوانيده كنم * چون داود اورا خداوند خود
46 خواندش * چگونه او پسر داود باشد * كسي بدو جواب نتوانست دادن وازان روز باز *
ديگر كسي با او گستاخي نكرد وچيزي پرسيد صد چهارده كلمه چند

CAP. XXIII.

1 وسخن در نكوهيدن امامان * انگه عيسي اغاز كرد وبا شاگردان خود وجماعتي ديگر
2 كه انجا بودند سخن گفت * كه بر تخت وجايگاه موسى امامان * ومعتزلان ونويسندگان
3 نشسته اند * هر چه بشما گويند نگه داريد شمانگه داريد * [وبكنيد] ليكن بعمل وكردار ايشان

Primum & maximum mandatum 38
hoc eſt. Alterum autem mandatum, 39
quod huic eſt ſimile, eſt *ut proxi-*
mum tuum velut oculum tuum
charum habeas. In his duobus 40
mandatis Lex & Prophetæ compre-
henſi ſunt. Cùm Antiſtites autem 41
convenissent, Jeſus ex eis percon-
tatus eſt, & dixit; De *Chriſto quid* 42
dicitis? Filius cujus eſt? Et di-
xerunt, Filius David. Illis dixit; 43
Quomodo ergo *David in ſpiritu*
illum Dominum vocat? Nam dicit:
Prophetia.
Deus Domino meo dixit; *Ad ma-* 44
num dexteram meam ſede, donec in-
imicos tuos, tibi ſub pedibus con-
culcandos ſubjiciam. Cùm David 45
eum Dominum ſuum vocet, quomo-
do ille filius David ſit? Et nemo 46
reſponſum illi reddere potuit: &
ab eo die deinceps nemo eum procà-
citer adortus eſt, aut aliquid inter-
rogavit.

CXIV. Dicta quædam & ver-
ba in vituperationem Anti-
ſtitum.

CAP. XXIII.

Tunc Jeſus exorſus eſt, & diſci- 1
pulis ſuis & turbæ reliquæ qui illic
aderant ſermonem fecit: Et dixit 2
illis; *In cathedra & loco Moſis ſa-*
cerdotes, & Phariſæi, & Scribæ
ſedent. Quicquid vobis dicunt, 3
Obſervate, vos obſervate & fa-
cite: opus autem & facta eorum

Versio VULGATA LATINA.

38 Hoc est maximum, & primum mandatum. Secundum autem simile est
39 huic; Diliges proximum tuum, sicut teipsum. In his duobus mandatis
40 universa lex pendet, & Prophetæ. Congregatis autem Pharisæis, inter-
41 rogavit eos Jesus, Dicens; Quid vobis videtur de Christo? cujus filius
42 est? Dicunt ei; David. Ait illis; Quomodò ergò David in spiritu vo-
43 cat eum Dominum, dicens; Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris
44 meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si ergò Da-
45 vid vocat eum Dominum, quomodò filius ejus est? Et nemo poterat ei
46 respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

CAP. XXIII.

1 Tunc Jesus locutus est ad turbas, & ad discipulos suos, Dicens;
2 Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi. Omnia ergò quæcunque dixerint vobis,
3 servate, & facite: secundùm opera verò eorum nolite facere: dicunt enim, &
4 non faciunt. Alligant enim onera gravia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere.
5 Omnia verò opera sua faciunt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, & magnificant
6 fimbrias. Amant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagogis,
7 Et salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Vos autem noli-
8 te vocari Rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 هٰذِهِ هِيَ ٱلْوَصِيَّةُ ٱلْأُولَى ٱلْعُظْمَى * وَٱلثَّانِيَةُ ٱلَّتِي تُشْبِهُهَا أَنْ تُحِبَّ قَرِيبَكَ مِثْلَ نَفْسِكَ *
39 هَاتَيْنِ ٱلْوَصِيَّتَيْنِ ٱلنَّامُوسُ وَٱلْأَنْبِيَاءُ مُعَلَّقُونَ * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلسَّبْعُونَ *
40
41 ثُمَّ ٱجْتَمَعَ ٱلْفَرِيسِيُّونَ * فَسَأَلَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا * مَاذَا تَظُنُّونَ فِي ٱلْمَسِيحِ ٱبْنُ مَنْ هُوَ * قَالُوا لَهُ
42 هُوَ ٱبْنُ دَاوُدَ * قَالَ لَهُمْ كَيْفَ دَاوُدُ بِٱلرُّوحِ يَدْعُوهُ رَبًّا * إِذْ قَالَ * قَالَ ٱلرَّبُّ لِرَبِّي ٱجْلِسْ عَنْ
43 يَمِينِي * حَتَّى أَضَعَ أَعْدَاءَكَ تَحْتَ قَدَمَيْكَ * فَإِنْ كَانَ دَاوُدُ بِٱلرُّوحِ يَدْعُوهُ رَبًّا فَكَيْفَ هُوَ ٱبْنُهُ *
44
45 فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَحَدٌ أَنْ يُجِيبَهُ بِكَلِمَةٍ وَلَمْ يَجْسُرْ أَحَدٌ مِنْ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ أَنْ يَسْأَلَهُ *
46

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلسَّبْعُونَ *

1 حِينَئِذٍ كَلَّمَ يَسُوعُ ٱلْجُمُوعَ وَتَلَامِيذَهُ قَائِلًا * عَلَى كُرْسِيِّ مُوسَى جَلَسَ ٱلْكَتَبَةُ وَٱلْفَرِيسِيُّونَ *
2
3 فَكُلَّمَا قَالُوا لَكُمْ فَٱحْفَظُوهُ وَٱفْعَلُوهُ وَمِثْلَ أَعْمَالِهِمْ لَا تَصْنَعُوا * لِأَنَّهُمْ يَقُولُونَ وَلَا يَفْعَلُونَ *
4 يَرْبُطُونَ أَحْمَالًا ثَقِيلَةً وَيَجْعَلُونَهَا عَلَى أَعْنَاقِ ٱلنَّاسِ * وَلَا يُرِيدُونَ أَنْ يُحَرِّكُوهَا بِأَصَابِعِهِمْ * وَكُلَّ
5 أَعْمَالِهِمْ يَصْنَعُونَهَا لِيُرَاءُوا ٱلنَّاسَ يُعَرِّضُونَ أَرْدِيَتَهُمْ وَيُطَوِّلُونَ أَطْرَافَ ثِيَابِهِمْ * وَيُحِبُّونَ ٱلْمُتَّكَآتَ فِي ٱلْوَلَائِمِ * وَصُدُورَ ٱلْمَجَالِسِ عَلَى ٱلْكَرَاسِيِّ فِي ٱلْجَامِعِ * وَٱلسَّلَامَ فِي ٱلْأَسْوَاقِ * وَأَنْ
6
7 يَدْعُوَهُمُ ٱلنَّاسُ مُعَلِّمِينَ * فَأَمَّا أَنْتُمْ فَلَا تَدْعُوا لَكُمْ مُعَلِّمًا عَلَى ٱلْأَرْضِ فَإِنَّ مُعَلِّمَكُمْ وَاحِدٌ
8 هُوَ ٱلْمَسِيحُ وَأَنْتُمْ جَمِيعًا إِخْوَةٌ *

38 * Hoc est mandatum primum maximum.
39 Secundùm autem, quod assimilatur ei, est,
40 ut diligas proximum tuum sicut teipsum. Ab his duobus mandatis lex & prophetæ pendentes sunt.

Sectio septuagesima quinta.

41 Iterùm congregati sunt Pharisæi, & in-
42 terrogavit eos Jesus, & dixit; Quid censetis de Christo? cujus est filius?
43 Dixerunt ei, Est filius David. Ait illis,
44 Quomodo David in spiritu vocat eum Dominum suum, quando ait; Dixit Do-
45 minus Domino meo, Sede à dextera mea, donec ponam inimicos tuos sub pedibus tuis? Si ergò David in spiritu vocat
46 eum Dominum suum, quomodo est filius ejus? Et nemo potuit respondere ei verbum, neque ausus est quisquam ab illa die interrogare eum.

Sectio septuagesima sexta.

CAP. XXIII.

1 Tunc allocutus est Jesus turbam &
2 discipulos suos, dicens; Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi. Quicquid ergò dixerint vobis,
3 servate, & facite: secundùm verò eorum ne faciatis. Nam ipsi dicunt,
4 & non faciunt: Alligant onera gravia, & imponunt ea super colla hominum,
5 & nolunt movere ea digito suo. Et omnia opera sua faciunt ut præbeant se hominibus: dilatant pallia sua, & producunt fimbrias vestimentorum suorum.
6 Et amant primatum decubitûs in convi-
7 viis, & primos consessus super sedes in synagogis, Et salutationem in foris, &
8 ut vocent eos homines magistros. Vos autem ne vocetis vobis magistrum super terram: quoniam magister vester unus est, Christus; vos autem omnes fratres estis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ዛቲ፡ ትእዛዝ፡ ዓቢይ፡ ወቀደሚት፡=ፁ ወካልእታሂ፡ ትመሰለ፡ ለፍቅር፡ ቢጸከ፡ ከመ፡ ነፍ
39 ስከ፡=ፁ በእለ፡ ክልኤ፡ ትእዛዝ፡ ተሰቅሉ፡ ኵሉ፡ ሊሪት፡ ወነቢያት፡::=ፁ
40 በእንተ፡ ፈረሳዊያን፡ ዘካመ፡ ተስእሎሙ፡ ክርስቶስ፡ ወልደ፡ ሞኑ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡::
41 ወእንዘ፡ ጥብለን፡ ለውንቱ፡ ፈረሳዊያን፡ ተስእሎሙ፡ እግዚእኪየሱስ፡=ፁ እንዘ፡ ይብል፡
42 ምንተ፡ ትብሉ፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡ ወልደ፡ ሞኑ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ወይቤልዎ፡ ዘደዊ
43 ት፡::=ፁ ወይቤሎሙ፡ እግዚእኪየሱስ፡ እሮ፡ እንከ፡ ሰሊሁ፡ ደዊት፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ርዩ
44 ቤ]፡=ፁ ይቤሎ፡ እግዚእ፡ ለእግዚእየ፡ ንበር፡ በየማንየ፡ እስከ፡ ለገብሶሙ፡ ለጸላእትከ፡
45 ተሰተ፡ መስየደ፡ እገሪከ፡=ፁ ዘለሊሁ፡ እንከ፡ ደዊት፡ እግዚእየ፡ ይቤሎ፡ እሮ፡ እንከ፡
46 ይከውኖ፡ ወልደ፡=ፁ ወለልቦ፡ ዘክህለ፡ ለውሠሉቶ፡ ቃለ፡: ወለልቦ፡ ዘለጥብዐ፡ እመይእ
ቲ፡ ዕለት፡ ተስእሎቶ፡ ምንተኒ፡::=ፁ

በእንተ፡ ለቤሉ፡ ለጸሐፍተ፡ ወለፈረሳዊይን፡: በዘከርያስ፡ ወልደ፡ ብራኪዩ፡
1 ቴ፫ ወእሙዝ፡ ነገርሙ፡ እግዚእኪየሱስ፡ ለሕዝብ፡ ወለለርደሊሁ፡::=ፁ እንዘ፡ ይብል፡
2 ደቢ፡ ምንበረ፡ ውሴ፡ ነበሩ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረሳዊያን፡:=ፁ ኵሉ፡ ዘመሃሩክሙ፡ ግበሩ፡ ወዕ
3 ቁቡ፡ ወበከመ፡ ይገብሩሰ፡ ሊትግበሩ፡: እሙ፡ ዘይሜህሩ፡ ለበእድ፡ ወለሊሆሙሰ፡ ሊይ
4 ገብሩ፡=ፁ የእስሩ፡ ጸጊ፡ ዓቢየ፡ ወክቡደ፡ ወያሰኽመው፡ ለሳብእ፡ ደቦ፡ ምታክፍቱ፡ ወለ
5 ሊሆሙሰ፡ ሊይለክፍው፡ በእጽበዕቶሙ፡:=ፁ ወኵሉ፡ መግባርሙ፡ ዘይገብሩ፡ ለዓይነ፡ ሰ
6 ብእ፡ ይገብሩ፡:: ወይስፋሑ፡ ኵሩበበቲሆሙ፡ ወያዐቢዩ፡ ለዝፋሪሆሙ፡:=ፁ ወያፈቅሩ፡ ር
7 እሰ፡ መርፋቅት፡ በውስተ፡ መሰሐት፡ ወነቢረ፡ ፍጽመ፡ በውስተ፡ ለዕዋደት፡:=ፁ ወተለመ
8 ሩ፡ በውስተ፡ መሠያጣት፡ ወይቤሉሙ፡ ሰብእ፡ ረቢ፡:=ፁ ለትኩስኬ፡ ሊትከመዩ፡ ረ
ቢ፡:: እሙ፡ ላሐዲ፡ ውእቱ፡ መምህርክሙ፡:: ለትኩስ፡ ለኅው፡ ለትኩስ፡ኵልክሙ፡=ፁ

38 Hoc est mandatum maximum & primum. Et secundum simile est ei; Dilige
39 proximum tuum sicut animam tuam. In hisce duobus mandatis pendent tota
40 Lex & probhetæ.

De Pharisæis qui interrogabant Christum, Cujus filius est Christus?

41 Et congregatis ipsis Pharisæis, interrogavit eos Jesus, Dicens; Quid dicitis
42 de Christo? filius cujus est Christus? & dicunt ei; Davidis. Et dicit iis Do-
43 minus Jesus, Quomodo igitur ipse David in spiritu sancto ait; Dicit Dominus
44 Domino meo; Sede ad dextram meam, usque dum referam inimicos tuos sub
45 scabello pedum tuorum. Si igitur David, Domine m., dicit; quomodò igitur
46 est ei filius? Et nullus fuit qui posset respondere ei verbum: neque fuit quisquam qui ausus fuit ab ista hora interrogare eum aliquid.

De comminando Scribas & Pharisæos.
Et de Zacharia filio Barachiæ.

CAP. XXIII.

1 Et tunc loquutus est Dominus Jesus populo, & discipulis suis, Dicens;
2 Super cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia quæ vos do-
3 cuerunt facite, & servate; & sicut faciunt, ne facite: quoniam quæ docent
4 alios, ipsi non faciunt. Ligant onus magnum grave, & imponunt id homini
5 super humeros ejus: & ipsi non tangunt illud cum digitis suis. Et omnia opera sua quæ faciunt, præ oculo hominis faciunt; & dilatant phylacteria sua,
6 & magnificant fimbrias suas. Et amant primos recubitus in conviviis, &
7 sedere ultimò in conventibus, Et salutationem in foris, & ut dicant iis homi-
8 nes, Rabi. Vos igitur ne vocemini Rabi: quoniam unus est doctor vester, vos fratres estis omnes vos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 كار مكنيد * براي انك ميكويند ومردم مي اورند * خود عمل نمي كنند * بارهاء
5 كران بر دوش مردم مي بنهند * وانكشت خود را دران نجنبانند نمي دارند * همه كردارهاء
6 ايشان بروي وريا ست * تا در چشم خلايق نيك نمايند * دامن فرجي واستين دراز كنند *
7 ودر مهماني شب صدر مجلسها را دوست دارند * وميان انجمنها بالاتر از همه نشينند *
8 ودوست دارند كه مردم در بازارها ايشانرا سلام دهد * وايشانرا معلم خوانند *
اكنون شما بزركوار مشويد * براي انك بزركوار شما يكيست براي انك شما برادران
يكديگريد *

4 ne operemini; dicunt enim et homines docent, ipsi verò opus non faciunt. Onera gravia humeris hominum imponenda ligant, digito verò suo in eis ferendis laborem non suscipiunt.
5 Omnia opera eorum ad aspectum et ostentationem fiunt, ut oculis hominum boni appareant. Laciniam vestimenti et oram producunt. Et in conviviis nocturnis primos accubitus amant, et in
6 synagogis super omnes sedent.
7 Amant etiam ut homines eos in foris salutent, eosque præceptores vocent. Vos autem magistri
8 ne estote: eò quòd magister vester unus sit, siquidem vos fratres alter alterius estis.

Et patrem *ne* vocetis vestrùm super terram: unus enim est Pater
9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ
vester qui in cœlis. Nec vocemini *doctores*: unus enim vester
10 ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γάρ ὑμῶν
est *doctor*, Christus. Qui verò major vestrùm, erit vester
11 ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν
minister. Qui autem *exaltabit* seipsum, humiliabitur: & qui
12 διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις
humiliabit seipsum, exaltabitur. Væ autem vobis Scribæ & Phari-
13 ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρι-
sæi hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, & *prætextu*
σαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει
prolixa orantes: propter hoc accipietis *abundantius* judicium. Væ
14 μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. Οὐαὶ
vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia clauditis regnum cœlorum
ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
ante homines: vos enim non intratis: nec introëuntes
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους
finitis intrare. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ:
15 ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ,
quia circuitis mare & aridam, *facere* unum proselytum: &
ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον· καὶ
cùm fuerit factus, facitis eum filium gehennæ, *duplicioremvobis*. Væ
ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης, διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ 16
vobis duces cæci, *dicentes*; Quicunque juraverit *in templo*, nihil
ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες, Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν
est: qui autem juraverit in auro templi, *debet*. Stulti &
ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ 17
cæci: quid enim majus est, aurum, *aut* templum *sanctificans* au-
τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυ-
rum? Et, Quicunque juraverit in altari, nihil est: quicunque 18
σόν; Καὶ, Ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς
autem juraverit in dono quod super illud, debet. Stulti & cæci:
δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί· 19
quid enim majus, donum, an altare *sanctificans* donum?
τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;
Ergò *jurans* in altari, jurat in eo, & in omnibus quæ super
Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω 20
illud. Et *jurans* in templo, jurat in illo, & in *habitante*
αὐτοῦ. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι 21
illud. Et *jurans* in cœlo, jurat in throno Dei, & in
αὐτόν. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν 22
sedente super eum.
τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * ܘܐܒܐ ܠܐ ܬܩܪܘܢ ܠܟܘܢ ܒܐܪܥܐ ܚܕ ܗܘ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܗܘ ܀
10 ܘܠܐ ܬܬܩܪܘ ܠܟܘܢ ܪܒܢܐ ܚܕ ܗܘ ܪܒܟܘܢ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܀
11 * ܕܪܒܟܘܢ ܒܪܝܫ ܟܠ ܚܕ ܗܘ ܕܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܡܫܐ ܀
12 * ܟܠ ܕܡܢ ܕܢܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܬܫܦܠ ܘܟܠ ܕܡܢ ܕܢܫܦܠ ܢܦܫܗ ܢܬܪܝܡ ܀
* ܫܒ * ܒܫܥܐ ܗܘ ܕܐܬܐ ܡܠܟܐ ܘܟܠ ܩܕܝܫܐ ܥܡܗ ܗܘ
13 * ܐܝܟ ܕܝܢ ܬܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝ ܡܠܟܘܬܗ ܀ ܘܟܠ ܥܡܡܐ ܢܬܟܢܫܘܢ ܩܕܡܘܗܝ ܗܘ
14 ܘܦܪܫ ܠܗܘܢ ܡܢ ܚܕ ܗܘ ܠܚܕ ܗܘ ܀ * ܡܢ ܚܕ ܗܘ ܕܐܦ ܐܢܘܢ ܢܩܒܠ ܠܗܘܢ ܗܘ
15 ܘܢܗܘܢ ܥܠ ܝܡܝܢܗ ܗܘ ܘܥܠ ܣܡܐܠܗ ܗܘ ܀ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘ
16 ܘܢܒܝܐ ܗܘ ܀ * ܡܢ ܚܕ ܗܘ ܕܐܦ ܐܢܘܢ ܢܩܒܠ ܠܗܘܢ ܗܘ ܀
17 ܘܢܗܘܢ ܥܠ ܝܡܝܢܗ ܗܘ ܘܥܠ ܣܡܐܠܗ ܗܘ ܀ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘ
18 ܘܢܒܝܐ ܗܘ ܀ * ܡܢ ܚܕ ܗܘ ܕܐܦ ܐܢܘܢ ܢܩܒܠ ܠܗܘܢ ܗܘ ܀
19 ܘܢܗܘܢ ܥܠ ܝܡܝܢܗ ܗܘ ܘܥܠ ܣܡܐܠܗ ܗܘ ܀ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘ
20 ܘܢܒܝܐ ܗܘ ܀ * ܡܢ ܚܕ ܗܘ ܕܐܦ ܐܢܘܢ ܢܩܒܠ ܠܗܘܢ ܗܘ ܀
21 ܘܢܗܘܢ ܥܠ ܝܡܝܢܗ ܗܘ ܘܥܠ ܣܡܐܠܗ ܗܘ ܀ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘ
22 ܘܢܒܝܐ ܗܘ ܀ * ܡܢ ܚܕ ܗܘ ܕܐܦ ܐܢܘܢ ܢܩܒܠ ܠܗܘܢ ܗܘ ܀

Et patrem ne vocetis vobis in terra, unus 9
enim est pater vester qui est in cœlis. Ne- 10
que vocemini rectores, quoniam unus est
rector vester, Christus. Qui autem maxi- 11
mus est inter vos, fiat vobis minister. Qui- 12
cunque enim efferet seipsum, deprimetur;
& qui seipsum deprefferit, efferetur.

Ad nocturnum primum noctis tertiæ passionis.

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, 13
qui devoratis domos viduarum, eâ occasio-
ne quòd producitis orationes vestras; pro-
ptereà subituri estis judicium majus. Væ 14
vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quippe
qui claudatis regnum cœlorum coram ho-
minibus. Vos enim non introitis, nec eos
qui introeunt, finitis introire. Væ vobis 15
Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quippe qui
perluſtretis mare & aridam, ut faciatis unum
proselytum: & quum factus est, facitis eum
filium gehennæ duplo magìs quàm vos. Væ 16
vobis duces cæci, qui dicitis; Quisquis jurat
per templum, nihil est: quisquis autem jurat
per aurum templi, reus est. Stulti & cæci, 17
utrum enim majus est? aurum, an templum,
quod consecrat ipsum aurum? Et, Quisquis 18
jurat per altare, nihil est: quicunque verò
jurat per oblationem quæ est super ipsum,
reus est. Stolidi & obcæcati, utrum enim 19
majus est? oblatio, an altare quod consecrat
oblationem? Qui ergò jurat per altare, 20
jurat per ipsum, ac per omnia quæ super
eo sunt. Et qui jurat per templum, jurat 21
per ipsum, & per eum qui habitat in eo.
Quique jurat per cœlos, jurat per thronum 22
Dei, & per eum qui sedet super ipsum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * وكسي را بر زمين پدر نخوانيد * براء انك پدر شما يكيست * كه بر آسمانست *
10 11 * وكدخدا نخوانيد سبب انك كدخداي شما مسيح است * * انك در ميان شما
12 بزرگترست خدمت كار شما او باشد * براي انك هر كه خودرا خار كند * بلند
13 شود * وانچ خودرا بلند بيند خوار شود * * واي بر شما نويسندكان ومعتزلان منافقان * بواسطهء
ان كه نماز خودرا دراز مي كشيد * كه مال وخانهء بيوه زنانرا بخوريد * براي اين افزون
14 داوري بپذيريد * * واي بر شما نويسندكان * معتزلان ومنافقان * كه ملكوت آسمانرا
15 برابر خلق دربستيد * شما در نمي رويد ونمي گذاريد كسي ديگر در رود * * واي
بر شما نويسندكان معتزلان منافقان * كه دريا وخشكي را مي جوييد * كه يكي را با خود
16 گشيد چون بشما پيوست * اورا دوزخي سازيد * از شما بيشتر * * واي بر شما اي پيش
روان كوران * كه مي گوييد هر كه بهيكل سوگند خورد چيزي نيست * الا انك
17 سوگند خورد بزري كه درهيكل است گناه است * * اي جاهلان نا بينايان كداميين

Nec quempiam in terra patrem 9
vocetis: quoniam Pater vester
unus est, qui est in cœlis. Ne- 10
que gubernatorem vocetis, ea de
causa quòd gubernator vester
Christus est. Qui in medio ve- 11
strùm maximus est, minister om-
nium is sit. Etenim quicunque 12
seipsum vili fecerit, exselsus e-
rit: qui verò seipsum suspexerit,
vilis erit. Væ vobis Scribæ 13
& Pharisæi hypocritæ, hac de
causa quòd preces vestras in lon-
gum protrahitis, ut facultates
& domos viduarum comedatis:
propter hoc adauctum judicium
accipietis. Væ vobis Scribæ, 14
Pharisæi, & hypocritæ, quia
regnum cœlorum hominibus præ-
cluditis: nec vos intratis,
nec sinitis quenquam alium in-
trare. Væ vobis Scribæ & Pha- 15
risæi hypocritæ, quia mare &
aridam pervestigatis ut unum
proselytum ad vos trahatis; &
cum vobis adjungatur, eum di-
gnum gehennæ efficitis vobismet
magis. Væ vobis ô duces cæci, 16
qui dicitis; Quicunque per tem-
plum juraverit, nihil est: sed
qui juraverit per aurum, quod
in templo est, peccati reus
est. O stulti cæci, utrum 17

Verſio VULGATA LATINA.

9 Et patrem nolite vocare vobis ſuper terram : unus eſt enim pater veſter,
10 qui in cœlis eſt. Nec vocemini magiſtri ; quia Magiſter veſter unus eſt,
11 Chriſtus. Qui major eſt veſtrûm, erit miniſter veſter. Qui autem ſe ex-
12 altaverit, humiliabitur : & qui ſe humiliaverit, exaltabitur. Væ autem vo-
13 bis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ : quia clauditis regnum cœlorum ante
14 homines : vos enim non intratis, nec introëuntes ſinitis intrare. Væ vo-
bis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ : quia comeditis domos viduarum, orati-
15 ones longas orantes : propter hoc amplius accipietis judicium. Væ vobis,
Scribæ & Phariſæi hypocritæ : quia circuitis mare & aridam, ut faciatis
unum proſelytum ; & cùm fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo
quàm vos. Væ vobis, duces cæci, qui dicitis ; Quicunque juraverit per tem- 16
plum, nihil eſt : qui autem juraverit in auro templi, debet. Stulti, & cæ- 17
ci : Quid enim majus eſt, aurum, an templum ; quod ſanctificat aurum ?
Et, Quicunque juraverit in altari, nihil eſt : quicunque autem juraverit in do- 18
no, quod eſt ſuper illud, debet. Cæci : Quid enim majus eſt, donum, 19
an altare, quod ſanctificat donum ? Qui ergò jurat in altari, jurat in eo, 20
& in omnibus quæ ſuper illud ſunt. Et quicunque juraverit in templo, ju- 21
rat in illo, & in eo qui habitat in ipſo : Et qui jurat in cœlo, jurat in 22
throno Dei, & in eo qui ſedet ſuper eum.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * وَلَا تَدْعُوا لَكُمْ اَبًا عَلَي اَلْاَرْضِ فَاِنَّ اَبَاكُمْ وَاحِدٌ هُوَ اَلَّذِي فِي اَلسَّمٰوَاتِ * وَلَا تَدْعُوا
10 لَكُمْ مُدَبِّرًا عَلَي اَلْاَرْضِ فَاِنَّ وَاحِدًا هُوَ مُدَبِّرُكُمُ اَلْمَسِيحُ * وَاَلْكَبِيرُ اَلَّذِي فِيكُمْ
11 فَلْيَكُنْ لَكُمْ خَادِمًا * وَمَنْ رَفَعَ نَفْسَهُ اَتَّضَعَ وَمَنْ وَضَعَ نَفْسَهُ اَرْتَفَعَ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ
12 اَيُّهَا اَلْكَتَبَةُ وَالْفَرِيسِيُّونَ اَلْمُرَاؤُونَ لِاَكْلِكُمْ بُيُوتَ اَلْاَرَامِلِ بِعِلَّةِ تَطْوِيلِ صَلَوَاتِكُمْ *
13 وَمِنْ اَجْلِ هٰذَا تَاخُذُونَ اَعْظَمَ دَيْنُونَةٍ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ يَا كَتَبَةُ وَيَا فَرِيسِيِّينَ يَا مُرَائِينَ
14 لِاَنَّكُمْ تَغْلِقُونَ مَلَكُوتَ اَلسَّمٰوَاتِ قُدَّامَ اَلنَّاسِ * فَلَا اَنْتُمْ تَدْخُلُونَ وَلَا تَتْرُكُونَ اَلْاٰتِيَيْنَ
15 يَدْخُلُونَ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ اَيُّهَا اَلْكَتَبَةُ وَالْفَرِيسِيُّونَ اَلْمُرَاؤُونَ لِاَنَّكُمْ تَطُوفُونَ اَلْبَرَّ وَالْبَحْرَ
16 لِتَصْطَنِعُوا غَرِيبًا وَاحِدًا * فَاِذَا صَارَ صَيَّرْتُمُوهُ بِجَهَنَّمَ اَبْنًا مُضَاعَفًا اَلَيْكُمْ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ يَا
17 قَائِدِي اَلْعُمْيَانِ اَلَّذِينَ يَقُولُونَ مَنْ حَلَفَ بِاَلْهَيْكَلِ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ حَلَفَ بِذَهَبِ
18 اَلْهَيْكَلِ يُخْطِي * اَيُّهَا اَلْجُهَّالُ اَلْعُمْيُ اَيُّمَا اَعْظَمُ اَلذَّهَبُ اَمِ اَلْهَيْكَلُ اَلَّذِي يُقَدِّسُ اَلذَّهَبَ * وَمَنْ
19 حَلَفَ بِاَلْمَذْبَحِ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ حَلَفَ بِاَلْقُرْبَانِ اَلَّذِي فَوْقَهُ فَهُوَ يُخْطِي * يَا جُهَّالُ وَعُمْيَانُ
20 اَيُّمَا اَعْظَمُ اَلْقُرْبَانُ اَوِ اَلْمَذْبَحُ اَلَّذِي يُقَدِّسُ اَلْقُرْبَانَ * فَمَنْ حَلَفَ بِاَلْمَذْبَحِ فَقَدْ حَلَفَ بِهِ وَبِكُلِّمَا
21 فَوْقَهُ * وَمَنْ حَلَفَ بِاَلْهَيْكَلِ فَهُوَ يَحْلِفُ بِهِ وَبِاَلسَّاكِنِ فِيهِ * وَمَنْ حَلَفَ بِاَلسَّمَاءِ فَهُوَ يَحْلِفُ
22 بِكُرْسِيِّ اَللّٰهِ وَبِاَلْجَالِسِ عَلَيْهِ *

Neque vocetis vobis patrem ſuper terram : quoniam pater veſter, unus eſt 9
qui eſt in cœlis. Neque vocetis vobis 10
gubernatorem ſuper terram : quoniam
unus eſt gubernator veſter, Chriſtus.
Et magnus qui eſt inter vos, ſit vo- 11
bis miniſter. Nam qui exaltaverit ſe- 12
ipſum, humiliabitur ; & qui humi-
liaverit ſeipſum, exaltabitur. Væ 13
vobis, ô Scribæ & ô Phariſæi ô hy-
pocritæ ; quia comeditis domos vidu-
arum, prætextu protractionis ora-
tionum veſtrarum ; & propter hoc acci-
pietis ſummum judicium. Væ vobis, 14
ô Scribæ & Phariſæi hypocritæ ;
quia clauditis regnum cœlorum coram
hominibus, & vos non ingredimini,
neque permittitis venientibus, ut in-
grediantur. Væ vobis, ô Scribæ & 15
Phariſæi hypocritæ ; quia vos circum-
itis aridam & mare, ut faciatis
proſelytum unum : & cùm factus fu-
erit, redditis eum gehennæ filium
adjunctum vobis. Væ vobis duces 16
cæcorum, qui dicunt ; Quicunque ju-
raverit per templum, non eſt obnoxi-
us rei cujuſquam : at quicunque ju-
raverit per aurum templi, peccat. O 17
ſtulti cæci, quid eſt majus ? aurum,
an templum quod ſanctificat aurum ?
Et, Quicunque juraverit per altare, 18
non eſt obnoxius ullius rei : & qui-
cunque juraverit per oblationem quæ
eſt ſuper ipſum, ille peccans eſt.
Stulti ac cæci, quid eſt majus ? 19
oblatio an altare quod ſanctificat obla-
tionem ? Et quicunque juraverit per 20
altare, juravit per ipſum & per
omne quod eſt ſuper ipſum. Et qui- 21
cunque juraverit per templum, ipſe
jurat per ipſum & per habitantem in
eo. Et quicunque juraverit per cœlum, 22
ipſe jurat per thronum Dei, & per ſeden-
tem ſuper eum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወኢትረሲዩ ፡ ለበ ፡ በደቤ ፡ መድር ፡ እስመ ፡ አሐዱ ፡ ውእቱ ፡ ለቡነ ፡ ሰማያዊ ፡=፡ ወኢት
10 ስመዩ ፡ መምህራነ ፡ እስመ ፡ አሐዱ ፡ መምህርነ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡=፡ ወባሕቱ ፡ ዘይል
11 ህቀነ ፡ ይኩንክሙ ፡ ላእከ ፡=፡ እስመ ፡ ዘለዕበየ ፡ ርእሶ ፡ የኃስር ፡ ወዘለትሐተ ፡ ርእሶ ፡ ይከብ
12 ር ፡፡ በእንተ ፡ ለቤሎሙ ፡ ለጸሐፍት ፡ ወለፈሪሳዊያን ፡=፡ ለቤለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈረ
13 ሳዊያን ፡ መድልዋን ፡፡ እስመ ፡ ትበልዑ ፡ ኦብዶተ ፡ መበለታት ፡ ወታመስንዩ ፡ ወታበዝኑ ፡ ጸ
14 ሎተ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ትረክቡ ፡ ፍድፋደ ፡ ኵነኔ ፡፡=፡ ለቤለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈረሳዊያ
ን ፡ መድልዋን ፡ እስመ ፡ ተዐጽዉ ፡ ውስተ ፡ ገጹ ፡ ለሰብእ ፡ መንግሠት ፡ ሰማያት ፡ ወለለኒ
15 ሙ ፡ ሊትበውሑ ፡ ወለእለሂ ፡ ደበውሑኒ ፡ ትካልእሙ ፡ በዊኣ ፡፡=፡ ለቤለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡
ወፈረሳዊያኒ ፡ መድልዋን ፡ እስመ ፡ ተለውዱ ፡ ባሕረ ፡ ወየብሰ ፡ ከመ ፡ ታግዮቁ ፡ ለሐዲ ፡ ፈ
16 ላሴ ፡ ወተጠሚቆ ፡ ትርሲይሞ ፡ ካዕበተክሙ ፡ ለግሀነም ፡፡=፡ ላቤለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈ
ረሳዊያን ፡ ለሙሕሮተ ፡ ዕውራን ፡ እለ ፡ ትብሉ ፡ ዘመሐለ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ደኅነ ፡ ውእ
17 ቱ ፡ ወዘሰ ፡ መሐለ ፡ በወርቀ ፡ ቤተ ፡ መቅደሰ ፡ ይበቍዕ ፡=፡ ለብደነ ፡ ወዕዉራን ፡ ላይ ፡ የዓ
18 ቢ ፡ ወርቅኑ ፡ ወሚመ ፡ ቤተ ፡ መቅደስኑ ፡ ዘይቄድሶ ፡ ለወርቅ ፡=፡ ወዘመሐለ ፡ በመለሀ
19 ዋዕት ፡ ደኅነ ፡ ትብሉ ፡ ወዘሰ ፡ መሐለ ፡ በጽንሓሕ ፡ ይጌጊ ፡ ትብሉ ፡=፡ ለብደነ ፡ ወዕዉ
ራን ፡ ላይ ፡ የዓቢ ፡ ጽንሓሕኑ ፡ ወሚመ ፡ መሠዋዕ ፡ ዘይቄድሶ ፡ ለወርቱ ፡ ጽንሐ
20 ሕ ፡=፡ ዘኬ ፡ መሐለ ፡ ለመሠዋዕ ፡ መሐለ ፡ ቦቱ ፡ ወመሐለ ፡ በሰሩ ፡ ዘደቤ
21 ሁ ፡=፡ ወዘኒ ፡ መሐለ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ መሐለ ፡ ቦቱ ፡ ወባዘ ፡ ይነብር ፡ ወስቱ
22 ቱ ፡=፡ ወዘኒ ፡ መሐለ ፡ ሰማየ ፡ መሐለ ፡ መንበሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወበዘ ፡ ይነብ
ር ፡ ደቤሁ ፡፡=፡

Et ne conſtituatis patrem ſuper terram : quia unus eſt pater veſter cœleſtis. 9
Et ne vocemini doctores : quia unus doctor veſter eſt, Chriſtus. Sed qui 10
ſummus erit è vobis, ſit vobis miniſter. Quoniam qui magnificavit ſeipſum 11
deſpicietur, & qui ſeſe humiliaverit, honorem ſibi attrahet. 12

De denuntiando væ Scribis & Phariſæis.

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ : quoniam exeditis domus viduarum, & 13
ar tificiis utimini, et multiplicatis orationem : propterea invenietis majus judi-
cium. Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ : quia clauditis præſaciem 14
hominis regnum cœlorum : & vosipſi non introitis, & introëuntes etiam
probibetis intrare illud. Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ : quoniam 15
circumitis mare & aridam, ut baptizetis unum proſelytum : & quum fuerit
baptizatus, diſponitis eum duplo magis quàm vos ad gehennam. Væ vobis 16
Scribæ & Phariſæi duces cæci, qui dicitis ; Qui juraverit per Domum
ſanctam, liber eſt : ſed qui juraverit per aurum Domûs ſanctæ, proficit.
Stulti & cæci : utrum majus eſt, aurúmne, vel Domus ſancta quæ ſanctificat 17
aurum ? Et, Qui juraverit per altare, liber eſt dicitis ; & qui juraverit 18
per holocauſtum, reus eſt dicitis. Stulti & cæci : utrum majus eſt, holocau- 19
ſtum, vel altare quod ſanctificat illud holocauſtum ? Qui igitur juraverit per 20
altare, juravit per ipſum, & juravit per totum quod ſuper ipſum eſt. Et 21
qui juravit per Domum ſanctam, juravit per ipſam, & per eum qui habitat
in ea. Et qui juravit per cœlum, juravit per thronum Dei, & per eum 22
qui ſedet ſuper ipſum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 بزرگترست * زر یا هیکل که زررا مقدس دارد * * وهر که بمذبح سوگند خورد چیزي
19 نیستست * الا هر که بقربان که بروست سوگند خورد گناه استست * اي جاهلان کوران
20 کدامین بزرگترست * قربان یا مذبح که قربانرا پاك مي دارد * * هر که بمذبح سوگند
21 خورد بقربان بهر چه درو سوگند خورده باشد * * وهر که بهیکل سوگند خورد بهر
22 چه در هیکل وبالاي او سوگند خورده باشد * وبدانك درو ساکنست * * وهر که باسمان
سوگند بخورد بتخت خدا سوگند خورده باشد * وبدانك بالاء او ساکن استست *

majus eſt, aurum, an templum 18
quod aurum ſanctificat ? Et 19
quicunque per altare juraverit,
nihil eſt : ſed ſi quis per oblati-
onem quæ ſuper illud eſt jura-
verit, peccatum eſt. O ſtulti 20
cæci, utrum majus eſt, oblatio
an altare quod oblationem puri-
cat ? Quicunque per altare jura- 21
verit, per oblationem & per omnia
quæ ſuper illud ſunt juravit. Et 22
quicunque per templum juraverit,
per omne quod eſt in templo & ſu-
per illud juravit, et per eum qui
in ipſo habitat. Et quicunque per
cœlum juraverit, per ſolium Dei ju-
ravit, et per eum qui ſuper illud
ſedet.

σλδ
σλε
σλς
σλζ

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia decimatis mentham,
23 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατεῖτε τὸ ἡδύοσμον,
& anethum, & cyminum, & reliquiſtis graviora Legis, judicium,
καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμινον· καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν,
& miſericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.
καὶ τὸ ἔλεον, καὶ τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
Duces cæci, excolantes culicem, at camelum glutientes.
24 Ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia mundatis quod deforis
25 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν
poculi & patinæ, intùs autem plena ſunt ex rapina & intemperantia.
τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας.
Phariſæe cæce, munda priùs quod intus poculi, & patinæ,
26 Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, καὶ τοῦ παροψίδος,
ut fiat & quod deforis ipſorum mundum. Væ vobis Scribæ & Pha-
27 ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φα-
riſæi hypocritæ: quia adſimilamini ſepulchris dealbatis, quæ aforis
ρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν
quidem apparent ſpecioſa: intùs verò plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni
μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν, καὶ πάσης
immunditiâ. Sic & vos aforis quidem paretis hominibus juſti:
28 ἀκαθαρσίας· Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,

σλη
σλθ
σμ

intùs autem pleni eſtis hypocriſi & iniquitate. Væ vobis Scribæ
ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς 29
& Phariſæi hypocritæ: quia ædificatis ſepulchra Prophetarum
καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν,
& ornatis monumenta juſtorum: Et dicitis; Si fuiſſemus in
καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων· Καὶ λέγετε, Εἰ ἤμεθα ἐν 30
diebus patrum noſtrorum, non eſſemus communicatores eorum in
ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν
ſanguine Prophetarum. Itaque teſtamini vobiſmetipſis, quia filii eſtis
τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε 31
occidentium Prophetas. Et vos implete menſuram
τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον 32
patrum veſtrorum. Serpentes, genimina viperarum, quomodò fugietis à
τῶν πατέρων ὑμῶν. Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ 33
judicio gehennæ? Propter hoc ecce ego mitto ad vos Prophetas,
τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας, 34
& ſapientes, & Scribas: & ex illis occidetis, & crucifigetis, &
καὶ σοφοὺς, καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε, καὶ σταυρώσετε, καὶ
ex illis flagellabitis in ſynagogis veſtris, & perſequemini de civitate
ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως
in civitatem.
εἰς πόλιν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * ܘܝ ܥܠܝܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܣ̈ܐ ܚܪ̈ܝܢ ܕܡܥܫܪ̈ܝܢ ܐܢܬ̈ܘܢ ܠܢܥܢܥ ܘܠܫܒܬ ܘܫܒ̈ܩܝܢ ܠܟ̈ܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܟ̈ܘܢ
ܘܫܒ̈ܩܬܘܢ ܠܡܬ̈ܝܪ̈ܬܐ ܕܢܡܘܣܐ ܕܕܝܢܐ ܘܪ̈ܚܡܐ ܘܗܝܡܢܘܬܐ. ܗ̈ܠܝܢ ܗ̈ܘ ܕܥܒ̈ܕ ܗ̈ܘܝܬ ܠܟ̈ܘܢ ܠܡܥܒܕ ܘܠܐ ܠܫܒ̈ܩ ܠܗ̈ܠܝܢ.
24 ܘܝ ܥܠܝܟܘܢ ܡ̈ܢܗܓ̈ܐ ܥ̈ܘܪ̈ܝܐ ܕܡܨ̈ܦ̈ܝܢ ܠܩ̈ܠ ܘܒ̈ܠܥ̈ܝܢ ܓܡ̈ܠܐ. * ܘܝ ܥܠܝܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܣ̈ܐ ܚܪ̈ܝܢ
25 ܕܡܢܩ̈ܝܢ ܐܢܬ̈ܘܢ ܠܒ̈ܪ ܡܢ ܟܘܣ ܘܡܢ ܩܥܪ̈ܐ ܕܡ̈ܢܐ ܡܠ̈ܝܢ ܐܢܬ̈ܘܢ ܡܢ ܓܙܠܐ ܘܥܘܠ.
26 ܦܪܝܫ̈ܐ ܥ̈ܘܪ̈ܝܐ ܢܩ̈ܝ ܩܕ̈ܡ ܟܠ ܕܟܘܣ ܘܩܥܪ̈ܐ ܕܢܗ̈ܘܐ ܢܩ̈ܝ ܐܦ ܟܠ ܕܒܪ̈ ܡܢܗ̈ܘܢ.
27 * ܘܝ ܥܠܝܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܣ̈ܐ ܚܪ̈ܝܢ ܕܡܥܫܪ̈ܝܢ ܐܢܬ̈ܘܢ ܠܩ̈ܒ̈ܪ̈ܐ ܕܡܫ̈ܘܚ̈ܝܢ ܕܒ̈ܪ ܡܢ ܓܘ
ܕܫ̈ܦ̈ܪ̈ܝܢ ܐ̈ܝܟ ܩ̈ܒ̈ܪ̈ܐ ܕܫ̈ܦ̈ܪ̈ܝܢ ܒܪ ܡܢ ܓܘ ܕܡ̈ܠܝܢ ܡܢ ܓܙܠܐ ܘܥܘܠ.
28 ܗ̈ܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬ̈ܘܢ ܒܪ ܡܢ ܓܘ ܫ̈ܦ̈ܪ̈ܝܢ ܐ̈ܝܟ ܒ̈ܢܝ ܐ̈ܢܫܐ ܙ̈ܕ̈ܝܩ̈ܝܢ ܐܢܬ̈ܘܢ ܒܪ ܡܢ ܓܘ ܡ̈ܠܝܢ ܐܢܬ̈ܘܢ
ܡܢ ܥܘܠ ܘܡܢ ܟܕܒ.

* ܗ̈ܠܝܢ ܗ̈ܘ ܕܥܒ̈ܕ ܗ̈ܘܝܬ ܠܟ̈ܘܢ ܠܡܥܒܕ ܘܠܐ ܠܫܒ̈ܩ ܠܗ̈ܠܝܢ. * ܗ

29 * ܘܝ ܥܠܝܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܣ̈ܐ ܚܪ̈ܝܢ ܕܡܒ̈ܢܝܢ ܩ̈ܒ̈ܪ̈ܐ ܕܢܒ̈ܝ̈ܐ ܘܡܫ̈ܘܚ̈ܝܢ ܩ̈ܒ̈ܪ̈ܐ ܕܙ̈ܕ̈ܝܩ̈ܝܢ.
30 ܘܐܡ̈ܪ̈ܝܢ ܐܢܬ̈ܘܢ ܐܢ ܗ̈ܘܝܢ ܒ̈ܝ̈ܡ̈ܝ ܐ̈ܒ̈ܗ̈ܝܢ ܢ̈ܚ̈ܢ ܠܐ ܗ̈ܘܝܢ ܫ̈ܘܬ̈ܦ̈ܝ ܕ̈ܡ̈ܐ ܕܢܒ̈ܝ̈ܐ.
31 ܗ̈ܟܢ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܝܢ ܐܢܬ̈ܘܢ ܒ̈ܪ̈ܝ ܕ̈ܡ̈ܐ ܕܩ̈ܛ̈ܠ̈ܝ ܢ̈ܒ̈ܝ̈ܐ. * ܘܐܢܬ̈ܘܢ ܡ̈ܠ̈ܘ ܫ̈ܘܥ̈ܪ̈ܐ ܕ̈ܐ̈ܒ̈ܗ̈ܝܟ̈ܘܢ.
32 ܚ̈ܝ̈ܐ ܕ̈ܚ̈ܝ̈ܐ ܡ̈ܢ ܐ̈ܝܟ ܬ̈ܗ̈ܪ̈ܒ̈ܘܢ ܡ̈ܢ ܕ̈ܝ̈ܢܐ ܕܓ̈ܗ̈ܢܡ̈ܐ. * ܗ̈ܐ ܐ̈ܢܐ ܫ̈ܕ̈ܪ̈ ܠ̈ܘܬ̈ܟ̈ܘܢ ܢ̈ܒ̈ܝ̈ܐ
33 ܘܚ̈ܟ̈ܝ̈ܡ̈ܐ ܘܣ̈ܦ̈ܪ̈ܐ ܘܡ̈ܢ ܗ̈ܠܝܢ ܬ̈ܩ̈ܛ̈ܠ̈ܘܢ ܘܬ̈ܨ̈ܠ̈ܒ̈ܘܢ ܘܡ̈ܢ ܗ̈ܠܝܢ ܬ̈ܩ̈ܪ̈ܝ ܒ̈ܟ̈ܢܝ̈ܫ̈ܬ̈ܟ̈ܘܢ
34 ܘܬ̈ܪ̈ܕ̈ܦ̈ܘܢ ܡ̈ܢ ܩ̈ܪ̈ܬ̈ܐ ܠ̈ܩ̈ܪ̈ܬ̈ܐ. ܡ̈ܢ ܗ̈ܐ ܕ̈ܡ̈ܐ ܕܙ̈ܕ̈ܝܩ̈ܐ ܕܐ̈ܬ̈ܐ ܥ̈ܠ ܐ̈ܪ̈ܥ̈ܐ ܡ̈ܢ ܕ̈ܡ̈ܐ ܕܗ̈ܒ̈ܠ ܕ̈ܡ̈ܐ ܕܙ̈ܟ̈ܪ̈ܝܐ
ܒ̈ܪ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ܝܐ ܕ̈ܩ̈ܛ̈ܠ̈ܬ̈ܘܢ ܒ̈ܝ̈ܢ ܗ̈ܝܟ̈ܠ̈ܐ ܘܒ̈ܝ̈ܢ ܡ̈ܕ̈ܒ̈ܚ̈ܐ.

Officio ſecundo noctis tertiæ Paſſionis, dominique Stephani. 61.

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, 23
quippe qui decimetis mentham, & anethum,
atque cuminum; & omittatis graviora Le-
gis, judicium, & miſericordiam, atque fi-
dem: hæc autem oportebat ut faceretis, &
illa non omitteretis. Duces cæci: qui ex- 24
colatis culices, & deglutitis camelos. Væ 25
vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quippe
qui emundetis exteriorem partem calicis &
ſcutellæ, intùs autem plena ſunt rapinâ & in-
iquitate. Phariſæi obcæcati, emundate pri- 26
mùm interius calicis & ſcutellæ, ut fiat et-
iam exterius illorum mundum. Væ vobis 27
Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui ſimiles
eſtis ſepulchris calce obductis, quæ extra
quidem videntur pulcherrima, intus verò
plena ſunt oſſibus mortuorum, omnique im-
munditiâ. Sic & vos extra quidem videmi- 28
ni hominibus tanquam juſti, intùs autem ple-
ni eſtis iniquitate, & hypocriſi.

* Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui 29
extruitis ſepulchra Prophetarum, & concin-
natis monumenta juſtorum, Et dicitis; Si 30
fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum,
nequaquam fuiſſemus eis ſocii in ſangui-
ne Prophetarum. Itaque teſtimonium 31
perhibetis contra voſmetipſos, filios vos
eſſe eorum qui interfecerunt Prophetas.
Vos quoque complete menſuram patrum 32
veſtrorum. Serpentes, progenies vipera- 33
rum, quomodo effugietis à judicio gehennæ?
Propterea ecce ego mitto ad vos prophetas, 34
& ſapientes, & ſcribas; & ex iis interfectu-
ri eſtis, & in crucem acturi, & ex iis flagel-
lis cæſuri eſtis in ſynagogis veſtris, & perſe-
quemini eos à civitate in civitatem.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * واي برشما نويسندكان معتزلان منافقان * كه پوذينه وشبت وزيره را ده يكي ميكنيد *
وبارهاء شريعت را كداشتيد * داوري * وعدل * وامانت * ورحمت * اينها دربايست است كه
24 كنيد * نه انها * * اي پيش روان نابينايان * كه پشها را مي خنيد * وشترانرا فرو
25 مي بريد * * واي بر شما نويسندكان معتزلان منافقان * كه بيرون كاسه وسكره را پاك
26 مي كنيد * واندرون او پر چرك وناريكي است * * معتزلان كوران اول اندرون كاسه
27 وسكره را پاك داريد * اينك بيرون ايشان نيز پاكست * * واي برشما نويسندكان معتزلان
منافقان * كه بقبرهاء كچ ماليده مانديد كه از بيرون خوب نموده مي شوند *
28 واز اندرون پر كند وكرم واستخوانها ريزيده * شما نيز از بيرون برابر خلق بصديقان
29 مي مانيد * واز اندرون پر از ظلم ومنافقت * * واي بر شما نويسندكان معتزلان منافقان *
كه كورهاي پيغمبرانرا ابادان مي داريد * وكورستانهاء صديقانرا آرايش مي كنيد *
30 * وبكويند اكر در روزكار پدران ما مي بوديم درخون پيغمبران با ايشان انباز نمي شديم *

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia mentham, & anethum, & cuminum decimatis; & gravia Legis omiſiſtis, judicium, & æquitatem, & fidem, & miſericordiam: hæc oportet vos facere, non autem illa. O duces cæci qui culices excolatis, camelos autem deglutitis. Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia exterius calicis aut paropſidis mundatis; interius autem ejus plenum eſt ſordibus & obſcuritate. Phariſæi cæci, primùm interius calicis aut paropſidis mundum ſervate, ecce exterius eorum etiam mundum eſt. Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia ſepulchris calce obductis ſimiles eſtis, quæ foris pulchra apparent, intus verò plena ſunt fœtore, & vermibus et oſſibus putridis. Vos etiam externè coram hominibus juſtis aſſimilamini, intus verò pleni eſtis iniquitate et hypocriſi. Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia ſepulchra prophetarum ædificatis, et ſepulchreta juſtorum adornatis. Et dicitis, Si in diebus patrum noſtrorum fuiſſemus, in ſanguine Prophetarum cum eis ſocii non fuiſſemus.

Versio VULGATA LATINA.

23 Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ: qui decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & reliquiſtis quæ graviora ſunt legis, judicium, & 24 miſericordiam, & fidem: hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces 25 cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia mundatis quod deforis eſt calicis & paropſidis: in- 26 tùs autem pleni eſtis rapinâ & immunditiâ. Phariſæe cæce, mundâ priùs quod intùs eſt calicis & paropſidis, ut fiat id, quod deforis eſt, mundum. 27 Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ aforis parent hominibus ſpecioſa, intùs verò plena ſunt oſſibus 28 mortuorum, & omni ſpurcitiâ. Sic & vos aforis quidem paretis hominibus juſti: intùs autem pleni eſtis hypocriſi, & iniquitate. Væ vobis, Scribæ & 29 Phariſæi hypocritæ, qui ædificatis ſepulchra prophetarum, & ornatis monumenta juſtorum, Et dicitis; Si fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non 30 eſſemus ſocii eorum in ſanguine prophetarum. Itaque teſtimonio eſtis vobiſ- 31 metipſis, quia filii eſtis eorum, qui prophetas occiderunt. Et vos implete 32 menſuram patrum veſtrorum. Serpentes, genimina viperarum, quomodò fu- 33 gietis à judicio gehennæ? Ideò ecce ego mitto ad vos prophetas, & ſa- 34 pientes, & ſcribas, & ex illis occidetis, & crucifigetis, & ex eis flagella-bitis in ſynagogis veſtris, & perſequemini de civitate in civitatem.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

الفصل السابع والسبعون *

Sectio ſeptuageſima ſeptima.

23 * الويل لكم ايها الكتبة والفريسيون المراؤون لانكم تعشرون النعناع والسبت والكمون
وتتركون ثقل الناموس الحكم والرحمة والايمان * وكان ينبغي ان تعملوا هذه ولا ترفضوا
24 تلك * يا هداة العميان الذين يترشون البعوضة ويبتلعون الجمل * الويل لكم ايها الكتبة
25 والفريسيون المراؤون لانكم تنقون خارج الكاس والسكرجة وداخليهما مملوءين اختطافا
26 وظلما * ايها الفريسي الاعمى نق اولا داخلي الكاس والسكرجة لكيما يتطهرا خارجاهما *
27 * الويل لكم ايها الكتبة والفريسيون المراؤون لانكم تشبهون القبور المكلسة * التي ترى من
28 خارجها حسنة ومن داخلها مملوة عظام الاموات وكل نجس * وكذلك انتم ايضا ترى الناس
29 ظاهركم مثل الصديقين ومن داخل ممتلئون اثما وريا * الويل لكم ايها الكتبة والفريسيون
30 المراؤون لانكم تبنون قبور الانبياء وتزينون مدافن الصديقين * وتقولون لو كنا في ايام
31 ابائنا لم نشركهم في دم الانبياء * فانتم تشهدون من نفوسكم انكم بنو قتلة الانبياء *
32 وانتم تكملون مكاييل ابائكم * ايها الحيات اولاد الافاعي كيف تهربون من دينونة
33 جهنم * من اجل هذا هانذا ارسل اليكم انبياء وحكماء وكتبة * فمنهم
34 وتصلبون منهم * وتجلدون منهم في مجامعكم * وتطردونهم من مدينة الى مدينة *

Væ vobis, ô Scribæ & Phariſæi 23
hypocritæ: quia vos decimatis mentham, & anethum, cyminum, & relinquitis gravia legis, judicium, & miſericordiam, & fidem. Oporteret enim facere hæc, & non rejicere illa. 24
O duces cæcorum, qui omittunt culicem, & deglutiunt camelum. Væ vobis, 25
ô Scribæ & Phariſæi hypocritæ; quia vos mundatis extrinſecum calicis & ſcutellæ: intrinſecum autem utriuſque plenum eſt rapinâ & iniquitate. O Phariſæe cæce, munda priùs intima calicis 26
et ſcutellæ, ut puriſicentur extima eorum. Væ vobis, ô Scribæ et Phariſæi 27
hypocritæ: quia vos ſimiles eſtis ſepulchris calce inductis, quæ videntur exteriùs ſpecioſa, interiùs autem plena ſunt oſſibus mortuorum, et omni ſpurcitiâ. Sic et vos etiam præbetis hominibus 28
exteriora veſtra, ac ſi eſſetis juſti; intùs autem pleni eſtis iniquitate et hypocriſi. Væ vobis, ô Scribæ et Phariſæi 29
hypocritæ: quia vos ædificatis ſepulchra prophetarum, et ornatis monumenta juſtorum, Et dicitis; Si fuiſſemus 30
in diebus patrum noſtrorum, non communicâſſemus cum eis in ſanguine prophetarum. Vos igitur teſtificamini per vos 31
ipſos, quia vos eſtis filii trucidantium prophetas. Et vos impletis menſuras patrum veſtrorum. O ſerpentes, ſo- 32 33
boles viperarum, quomodo fugietis à judicio gehennæ? Propterea ecce mitto ad vos prophetas, et ſapientes, et 34
Scribas, et occidetis ex illis, et crucifigetis ex illis, et flagellabitis ex illis in ſynagogis veſtris, et expelletis eos de civitate in civitatem:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ለቤለክሙ : ጸሐፍት : ወፈረሳዊያን : መድልዋን : አለ : ታበውሉ : ዓሠራተ : እዴሁ : ለአዘ
ብ : ወለሰለን : ወለክሚን : ወኅደግሙ : ዘይዳቢ : ትእዘዘተ : ለሪት : ጽድቀ : ወመጽዋተ :
24 ወሃይማኖተ : ኪያሁኒ : መፍትው : ትግበሩ : ወዘኒ : ሊትኅድጉ ::=> አመርሕተ : ዕውራ
25 ን : አለ : ጸፁተ : ትነጥፉ : ወገመለተ : ትውጣጡ ::=> ለቤለክሙ : ጸሐፍት : ወፈረሳ
ዊያን : መድልዋን : አለ : ተኅፀቡ : ጽዋዐ : ወጻሕለ : እንተ : ለፍላሁ : ወእንተ : ውስጡ
26 ሕ : መሉእ : ሀይድ : ወዓመፃ : ወትእግልት ::=> ፈረሳዊ : ዕውር : ቅድመ : ኅፀቦ : ለጽዋ
27 ዕ : ወጸሕል : እንተ : ውስጡ : ክመ : ይኩን : ንጹሓ : እንተ : ለፍላሁኒ ::=> ላቤለክ
ሙ : ጸሐፍት : ወፈረሳዊያን : መድልዋን : አለ : ትመስሉ : መቃብረ : ግብሱሰን : አለ : እን
ተ : ለፍላሆሙ : ያስተረኢዩ : ሠናያን : ወእንተ : ውስጦሙሰ : መሉእን : ለዕጽመተ : ወለ
28 ብድንተ : ወኵሉ : ርኵሰ ::=> ክማሁኬ : ለንትሙኒ : እንተ : ለፍለክሙ : ትጼደቁ : ለ
29 ዒይን : ሰብእ :: ወእንተ : ውስጥክሙሰ : መሉለን : ዓመፃ : ወሀይደ : ወለድልው ::=> ላ
ቤለክሙ : ጸሐፍት : ወፈረሳዊያን : መድልዋን : አለ : ትነድቁ : መቃብሪሆሙ : ለነቢያ
30 ት : ወታስተሣኒዩ : ዝኆሮሙ : ለጻድቃን ::=> ወትብሉ : ኦበሰ : ሀለውነ : በመዋዕለ : ላ
31 በዊነ : አመ : ሊኅበርነ : መስሌሆሙ : ንቅትል : ነቢያተ ::=> ናሁኬ : ለቢእክሙ : ተለመ
32 ኑ : ክመ : ደቂቆሙ : ለንትሙ : ለቀተልተ : ነቢያት ::=> ለንትሙኒ : ፈጽሙ : መሸፈር
33 ተ : ለበዊክሙ ::=> ለፍዖተ : ትውልደ : ለሪዊተ : መድር : እሮ : ትክሡ : ላመሰጠ : እ
34 መኵነኔ : ገሀነመ ::=> በእንተዝ : ናሁ : ለነ : እሮኑ : ኀቤክሙ : ነቢያተ : ወሐዋርያ
ተ : ወጠበብተ : ወጸሐፍተ : ወትቀትሉ : በውስቴቶሙ : ወትሰቅሉ : ወትቀሠፈ : እመውሰቴ
ቶሙ : በመኳርብቲክሙ : ወትሰዱ : እመሀገር : ወስተ : ሀገር ::=>

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: qui offertis decimam partem hyſſopi, 23
& anethi, & cumini, & omiſiſtis quæ ſunt majora, obſervantiâ legis, æquitatem, & miſericordiam, ac fidem: illa oportet facere, & hæc non omittere. 24
Duces cæci, qui culicem excutitis, & camelum deglutitis. Væ vobis Scribæ 25
& Phariſæi hypocritæ, qui abluitis calicem & patinam externè; & quod intùs eſt plenum rapinâ iniquitate & avaritiâ. Phariſæe cæce, primò lavato 26
calicem, & patinam intrinſecùs, ut fiat mundum quod extrà eſt. Væ vobis 27
Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quorum exteriora apparent pulchra: ſed interiora eorum plena oſſibus & cadaveribus, & omni immunditiâ. Sic etiam vos, quod eſt vobis è foris, juſtum videtur 28
oculis hominum: ſed quod intùs eſt vobis, plenum iniquitatis, rapinæ, & ſimulationis. Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: qui ædificatis ſepulchra 29
prophetarum, & ornatis monumenta juſtorum: Et dicitis; Si fuiſſemus in 30
diebus patrum noſtrorum, non præbuiſſemus conſenſum illis, trucidare prophetas. Ecce igitur voſmetipſi confitemini, quòd eſtis filii eorum qui 31
occiderunt prophetas. Vos complete menſuram patrum veſtrorum. 32
Serpentes generatio viperarum, quomodò poſſitis fugere à judicio gehennæ? 33
Propterea ecce ego mitto ad vos prophetas, & apoſtolos, & ſapientes, & 34
Scribas: & occidetis inter eos nonnullos, *& ſuſpendetis & flagellabitis* nonnullos *ex illis in ſynagogis veſtris, & perſequemini* ex illis *à civitate in civitatem.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * اکنون شما بر نفس خود گواهید که فرزندان ان پدرانید که پیغمبرانرا کشتند *
32 33 * هرچه از پیمانهاء پدران شما مانده است * مالامال خواهید کردن * * اي فرزندان
ماران افاعي ازاتش دوزخ کجا توانید گریختن

صد پانزده — ملأت يهوديان به پاداس

CXV. Increpatio Judæorum cum vindicta.

34 * براي اين من پيش شما مي فرستم پيغمبران * وحکيمان * ونويسندکان * تا ازيشان بعضي
را بکشيد * وچندي را بر دار کنيد * وچندي را در انجمنهاء خود شکنجه دهيد * واز
شهري تا شهر ديکر ايشانرا برانيد *

Vos itaque in voſmetipſos teſtamini, quòd filii illorum patrum 31
ſitis qui Prophetas occiderunt.
Quodcunque de menſuris patrum 32
veſtrorum relictum eſt ad ſummum impleturi eſtis. O filii vi- 33
perarum ab igne gehennæ quò poteſtis fugere.

Propterea ego ad vos mitto pro- 34
phetas, & ſapientes, & ſcribas: quosdam eorum occidatis, & quoſdam in crucem agatis, alios verò in ſynagogis veſtris pœnâ afficiatis, & ab urbe in urbem aliam perſequamini.

Ut veniat super vos omnis sanguis justus, effusus super terram, à
35 Ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ
sanguine Abel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ,
τοῦ αἵματος Ἅβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου,
quem occidistis inter templum, & altare. Amen dico vobis;
36 ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
Venient hæc omnia super generationem istam. Hierusalem, Hierusalem,
37 Ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἰερουσαλὴμ, Ἰερουσαλὴμ,
occidens Prophetas, & lapidens legatos ad ipsam,
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,
quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm congregat gallina
ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις
pullos suos sub alas, & non voluistis? Ecce relinquetur
38 τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; Ἰδοὺ ἀφίεται
vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis; Non me videbitis amodò,
39 ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι,
donec dicatis; Benedictus veniens in nomine Domini.
ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

CAP. XXIV. κδ'.

Et egressus Jesus ibat de templo: & accesserunt discí-
1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθη-
puli ejus ostendere ei ædificationes templi. At Jesus dixit
τοὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
illis; Non intuemini omnia hæc? Amen dico vobis; Non relinquetur hîc lapis
ΝΖ' ἀὐτοῖς, Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος
super lapidem, qui non dissolvetur. Sedente autem eo super montem Olivarum,
σμγ ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἐλαιῶν,
β accesserunt ad eum discipuli privatim, dicentes; Dic nobis, quando hæc
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα
erunt & quod signum tuæ præsentiæ, & consummationis seculi; Et
ἔσται· καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; Καὶ
respondens Jesus, dixit eis; Videte ne quis vos seducat: Multi
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ· Πολλοὶ
enim venient in nomine meo, dicentes; Ego sum Christus: & multos seducent.
γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.
Futuri estis autem audire bella, & auditiones bellorum:
Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων·
Videte ne turbemini: oportet enim omnia fieri: sed nondum est finis.
Ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.
Excitabitur enim gens in gentem, & regnum in regnum: & erunt
Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται
fames, & pestilentiæ, & terræmotus secundùm loca.
λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * ܕܢܬܐ ܥܠ ܟܠ ܕܡܐ ܙܟܝܐ ܕܐܬܐܪܩ ܥܠ ܐܪܥܐ ܡܢ ܕܡܐ ܗܒܝܠ ܙܕܝܩܐ ܥܕ ܕܡܐ ܕܙܟܪܝܐ ܒܪ ܒܪܟܝܐ ܕܩܛܠܬܘܢ ܒܝܢ ܗܝܟܠܐ ܘܒܝܢ ܡܕܒܚܐ.
36 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܗܠܝܢ ܢܐܬܘ ܥܠ ܕܪܐ ܗܕܐ. * ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ ܩܛܠܐ ܢܒܝܐ ܘܪܓܡ ܠܡܢ ܕܫܕܝܬ ܠܘܬܗ
37 ܟܡ ܙܒܢ ܨܒܝܬ ܕܐܟܢܫ ܒܢܝܟ ܐܝܟ ܕܐܦ ܥܘܦܐ ܓܪܝܢ ܠܦܪܘܗܝ ܘܠܐ ܨܒܝܬܘܢ. * ܗܐ ܒܝܬܟܘܢ ܫܪܝܪ ܠܟܘܢ ܡܫܬܪ.
38 ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ ܡܢ ܗܫܐ ܥܕ ܕܬܐܡܪܘ ܒܫܡ ܡܪܝܐ ܒܪܟ ܗܘ ܕܐܬܐ.
39 * ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܘܐܙܠ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܚܘܘܢ ܠܗ ܒܒܢܝܢ ܕܗܝܟܠܐ.

* ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܚܙܝܬܘܢ ܟܠ ܗܠܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܫܬܪ ܗܪ ܐܒܢ ܥܠ ܐܒܢ ܕܠܐ ܢܬܪܟ.
2 ܘܟܕ ܝܬܒ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܣܬܪܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܡܪ ܠܢ ܐܝܟܢܐ ܗܠܝܢ ܢܗܘܘܢ
3 ܘܡܢܐ ܗܘ ܐܬܘܬ ܡܬܝܬܟ ܘܣܘܦ ܥܠܡܐ. * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܚܙܘ ܕܠܐ ܢܫܬܒܫܟܘܢ ܐܢܫ ܠܟܘܢ.
4 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܫܬܪ ܗܪ ܐܒܢ ܥܠ ܐܒܢ ܕܠܐ ܢܬܪܟ. ܐܬܝܢ ܐܝܟ ܕܐܢ ܢܐܬܘ ܒܫܡܝ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ
5 ܘܐܢ ܐܝܟ ܕܐܢ ܢܐܬܘ ܒܫܡܝ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ. ܘܐܢ ܐܝܟ ܕܐܢ ܢܐܬܘ ܒܫܡܝ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ
6 ܘܐܢ ܐܝܟ ܕܐܢ ܢܐܬܘ ܒܫܡܝ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ. ܘܐܢ ܐܝܟ ܕܐܢ ܢܐܬܘ ܒܫܡܝ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ
7 ܘܐܢ ܐܝܟ ܕܐܢ ܢܐܬܘ ܒܫܡܝ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ. ܘܐܢ ܐܝܟ ܕܐܢ ܢܐܬܘ ܒܫܡܝ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ

Ut veniat super vos omnis sanguis justorum, 35
qui effusus est super terram, à sanguine Habel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ, quem trucidâstis inter templum & altare. Amen dico vobis, Venient hæc 36
omnia super generationem istam. Jerusa- 37
lem, Jerusalem, trucîdans Prophetas, & lapidibus obruens eos qui ad eam mittuntur: quoties volui congregare filios tuos, sicut congregat gallina pullos suos sub alas suas; nec voluistis? Ecce, relinquitur vobis do- 38
mus vestra deserta. Dico enim vobis, Non 39
videbitis me ab hoc tempore, usque dum dicatis, Benedictus qui venit in nomine Domini.

Ad vesperam festo crucis. 42.

CAP. XXIV.

Et exiit Jesus è templo ut abiret, & acces- 1
sêre discipuli ejus, ostendentes ei ædificium templi. Ipse verò dixit eis, Nonne ecce vi- 2
detis hæc omnia? Amen dico vobis, Non relinquetur hîc lapis super lapidem, quin de-
struatur. Et quum sederet Jesus super mon- 3
tem Olivarum, accesserunt discipuli ejus, & aiunt inter se & eum, Dic nobis quando hæc fient: & quod erit signum adventûs tui, & 4
consummationis mundi? Respondit Jesus, & dixit eis; Cavete, nemo vos inducat in
errorem: Multi siquidem venturi sunt in no- 5
mine meo, dicturíque, Ego sum Messia: multosque in errorem inducent. Futurum 6
est autem ut audiatis prælia, & rumorem bel-
lorum: videte ne turbemini: oportet enim 7
ut hæc omnia fiant; sed necdum finis. Insurget enim gens contra gentem, & regnum contra regnum: eruntque fames, & pestilentiæ, & terræmotus variis in locis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * انچنانك بر شما بيايد خون همه صديقان * كه بر زمين ريخته شد از خون هابيل
صديق تا خون † زكريا ابن برخيا كه در ميان هيكل ومذبح اورا كشتيد * راست
بشما مي كويم * اين همه برين دوده بيايد * اورشليم اورشليم كشنده پيغمبران *
وسنكسار كننده ايشان † كه پيش تو فرستاده شدند * چند بار خواستم كه فرزندان
ترا فراهم اورم مانند ماكيان * كه بچكان خود را زير بال خود فراهم آورند * نخواستيد * اينك
خانهاء شما براي شما ويران * وفرو هشته شوند * اكنون بشما مي كويم ازين ساعت
مرا نخواهيد † ديدن * تا انكه كه بكوييد خجسته است كه بنام خدا مي آيد *

* وعيسي از هيكل بدر آمد كه برود شاكردان او پيش او نزديك شدند * وعمارت هيكل را
بدو نمودند * او بديشان كفت اين عمارت همه نمي بينيد راست بكويم نماند
اينجا سنك بر سنك كه سترده نشود صد شانزده باز نمودن مسيح
بر احوالهايي كه در دنيا خواهد شدن * چون عيسي بالاي كوه زيتون

Adeò ut super vos venturus sit 35
sanguis omnium justorum, qui super terram effusus est, à sanguine Habel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ, quem inter templum & altare occidistis. Verum vobis 36
dico, Hæc omnia in hanc generationē venient. Hierusalem, Hierusalem, 37
occidens Prophetas, & lapidans eos qui ad te mittuntur: quoties volui ut filios tuos in unum congregarem, quemadmodum gallinæ congregans pullos suos sub alas suas, & noluistis? Ecce domus ve- 38
stræ propter vos desolatæ ac dirutæ erunt. Jam vobis dico; Ab hoc 39
tempore me non videbitis, donec dicatis, Benedictus est qui in nomine Dei venit.

CAP. XXIV.

Et Jesus è templo egressus est; ut 1
abiret: ac discipuli ejus accesserunt ad eum, & structuram templi illi ostenderunt. Ipse illis dixit; 2
Ædificia hæc omnia nónne videtis? Certò vobis dico, Non manebit his lapis super lapidem qui non excitus erit.

CXVI. Pergit ostendere Christus quæ in mundo futura sunt.

Cùm autem Jesus super montē Olivarū 3

Verſio VULGATA LATINA.

35 Ut veniat ſuper vos omnis ſanguis juſtus, qui effuſus eſt ſuper terram, à ſanguine
Abel juſti uſque ad ſanguinem Zachariæ, filii Barachiæ, quem occidiſtis inter tem-
36 plum & altare. Amen dico vobis; Venient hæc omnia ſuper generationem iſtam.
37 Jeruſalem, Jeruſalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui ad te miſſi ſunt,
quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm gallina congregat pullos ſuos
38 ſub alas, & noluiſti? Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta. Dico enim
39 vobis; Non me videbitis amodò, donec dicatis; Benedictus, qui venit in nomine
Domini.

CAP. XXIV.

ET egreſſus Jeſus de templo, ibat. Et acceſſerunt diſcipuli ejus, ut oſtenderent ei ædificationes templi. Ipſe autem reſpondens dixit illis; Videtis hæc omnia? 2
Amen dico vobis; Non relinquetur hîc lapis ſuper lapidem, qui non deſtruatur.
Sedente autem eo ſuper Montem oliveti, acceſſerunt ad eum diſcipuli ſecretò, di- 3
centes; Dic nobis, quando hæc erunt? & quod ſignum adventûs tui, & conſum-
mationis ſeculi? Et reſpondens Jeſus, dixit eis; Videte ne quis vos ſeducat. 4
Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Ego ſum Chriſtus: & multos
ſeducent. Audituri enim eſtis prælia, & opiniones præliorum. Videte ne tur- 5
bemini: oportet enim hæc fieri, ſed nondum eſt finis. Conſurget enim gens 6
in gentem, & regnum in regnum, & erunt peſtilentiæ, & fames, & terræ mo- 7
tus per loca.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * لِيَاْتِيَ عَلَيْكُمْ كُلُّ دِمَآءِ ٱلصِّدِّيقِيْنَ ٱلْمَسْفُوْكُ عَلَى ٱلْاَرْضِ * مِنْ دَمِ هَابِيْلَ
36 ٱلصِّدِّيْقِ اِلَى دَمِ زَكَرِيَّا بْنِ بَرَاشِيَا ٱلَّذِيْ قَتَلْتُمُوْهُ بَيْنَ ٱلْهَيْكَلِ وَٱلْمَذْبَحِ * اٰمِيْنَ
37 اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّ هٰذَا كُلَّهُ يَاْتِيْ عَلَى هٰذَا ٱلْجِيْلِ * يٰرُوْسَلِيْمُ يٰرُوْسَلِيْمُ يَا قَاتِلَةَ ٱلْاَنْبِيَآءِ وَرَاجِمَةَ
ٱلْمُرْسَلِيْنَ اِلَيْهَا كَمْ مِنْ مَرَّةٍ اَرَدْتُ اَنْ اَجْمَعَ بَنِيْكِ كَمَا يَجْمَعُ ٱلطَّائِرُ فِرَاخَهُ تَحْتَ جَنَاحَيْهِ
38 فَلَمْ تُرِيْدُوْا * هٰذَا اَتْرُكُ لَكُمْ بَيْتَكُمْ خَرَابًا * وَاَنَا اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّكُمْ لَا تَرَوْنِيْ
39 مِنَ ٱلْاٰنَ حَتّٰى تَقُوْلُوْا مُبَارَكٌ ٱلَّاٰتِيْ بِاسْمِ ٱلرَّبِّ *

Ut veniat ſuper vos omnis ſanguis juſtorum effuſus ſuper terram, à ſanguine Habel Juſti uſque ad ſanguinem Zachariæ filii Barachiæ, quem occidiſtis inter templum & altare. Amen dico vobis, Quia hæc omnia venient ſuper hanc generationem. Jeruſalem, Jeruſalem, ô trucidatrix prophetarum, & lapidatrix miſſorum ad eam: quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum congregat volucre pullos ſuos ſub alas ſuas, & non acquieviſtis? Ecce relinquam vobis domum veſtram deſtructam. Et ego dico vobis, quòd non videbitis me à modò, donec dicatis, Benedictus qui venit in nomine Domini. 35 36 37 38 39

Sectio ſeptuageſima octava.

اَلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ وَٱلسَّبْعُوْنَ *

CAP. XXIV.

1 2 * ثُمَّ خَرَجَ يَسُوْعُ مِنَ ٱلْهَيْكَلِ مَجَآءَ اِلَيْهِ تَلَامِيْذُهُ لِيُرُوْهُ بِنَآءَ ٱلْهَيْكَلِ * فَاَجَابَهُمْ قَائِلًا اَتَرَوْنَ
3 هٰذَا كُلَّهُ * اٰمِيْنَ اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّهُ لَا يُتْرَكُ هٰهُنَا حَجَرٌ عَلَى حَجَرٍ اِلَّا وَيُنْقَضُ * ثُمَّ جَلَسَ عَلَى جَبَلِ
ٱلزَّيْتُوْنِ مَجَآءَ اِلَيْهِ تَلَامِيْذُهُ فِيْ خَلْوَةٍ قَائِلِيْنَ قُلْ لَنَا مَتَى يَكُوْنُ هٰذَا * وَمَا عَلَامَةُ مَجِيْئِكَ وَٱنْقِضَآءِ
4 5 هٰذَا ٱلزَّمَانِ * فَاَجَابَهُمْ يَسُوْعُ قَائِلًا اُنْظُرُوْا لَا يُضِلَّنَّكُمْ اَحَدٌ * فَاِنَّ كَثِيْرِيْنَ يَاْتُوْنَ بِاسْمِيْ
6 قَائِلِيْنَ اَنَا هُوَ ٱلْمَسِيْحُ وَيُضِلُّوْنَ كَثِيْرِيْنَ * فَاِذَا سَمِعْتُمْ بِٱلْحُرُوْبِ وَاَخْبَارِ ٱلْحُرُوْبِ فَانْظُرُوْا
7 لَا تُضْطَرِبُوْا فَلَا بُدَّ اَنْ يَكُوْنَ هٰذَا كُلُّهُ لٰكِنْ لَمْ يَاْتِ ٱلْاِنْقِضَآءُ * وَلِيَقُوْمَنَّ اُمَّةٌ عَلَى اُمَّةٍ
وَمَمْلَكَةٌ عَلَى مَمْلَكَةٍ * وَيَكُوْنُ خَوْفٌ وَجُوْعٌ وَاضْطِرَابٌ فِيْ اَمَاكِنَ *

DEindè exiit Jeſus è templo, & venerunt ad eum diſcipuli ejus, ut oſtenderent ei ædificium templi. Et reſpondit eis, dicens; Videtis hæc omnia? Amen dico vobis, Quia non relinquetur hîc lapis ſuper lapidem quin deſtruatur. Deindè ſedit ſuper montem oleavum, & venerunt ad eum diſcipuli ejus in ſeceſſum, dicentes; Dic nobis, quando erit hoc? & quod ſignum adventûs tui, & conſummationis hujus temporis? Reſpondit eis Jeſus, dicens; Videte ne ſeducat vos aliquis: Nam multi venient in nomine meo, dicentes; Ego ſum Chriſtus, & ſeducent multos. Quando igitur audietis prælia & famas præliorum, videte ne turbemini: non enim dubium quin futura ſint hæc omnia, ſed non advenit finis. Conſurget quidem gens contra gentem, & regnum contra regnum: & erit timor, & fames, & motus certis in locis. 1 2 3 4 5 6 7

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 ከመ : ይብጸሕ : ላዕሌክሙ : ደመ : ኵሉ : ጸድቃን : ዘተክዕወ : ደበ : መድር : እመደ
መ : አቤል : ጻድቅ : እሰከ : ደመ : ዘካርያስ : ወልደ : በራኪዶ : ዘቀተልክሙ : በማእ
36 ከለ : ቤተ : መቅደስ::=ፁ አሜን : እብለክሙ : ይበጽሐ : ለዝቲ : ትውልድ : ዘኵ
37 ሉ::=ፁ ወይቤ:ሊየሩሰለም : ሊየሩሰሌም : እንተ : ትቀትሎሙ : ለነቢያት : ወእንተ :
ትወግሮሙ : ለሐዋርያት : ለእለ : ተፈነዉ : ኀቤሃ : ሚመጠነ : ፈቀድኩ : ላስተጋብኦ
38 ሙ : ለወሉድኪ:ከመ : እንተ : ታስተጋብእ: ደርሆ : ለፍርሳቲሃ : ታሕተ : ክነፊሃ : ወ
39 አበይክሙ::=ፁ ናሁ : ይትኀደግ : ለክሙ : ቤትክሙ : በድወ::=ፁ እብለክሙ :
ሊትሬኢዩኒ : እመይእዜ : እስከ : ሶበ : ትብሉ : ቡሩክ : ዘይመጽእ : በሰመ : እግዚእ
ብሉር::=ፁ

1 ወወፂኦ : እግዚእሊየሱስ : እመቤተ : መቅደስ : ሖረ:: ወቀርቡ : ኀቤሁ : አር ደሊሁ :
2 ወአርእይዎ : ሕንጸሁ : ለመኵራብ::=ፁ ወለወረአ : ወይቤሎሙ : ትሬኢዩኑ : ዘን
ተ:ኵሎ:ለጫን: እብለክሙ: ሊይትኀደግ:ዝዞ:እብን:ደቤ:እብን: ዘሊይትነሠት::=ፁ
በእንተ : ኀልቀተ : ዓለመ::=ፁ

3 ወእንዘ : ይነብር : ውስተ : ደብረ : ዘይት : ቀርበ : አርደሊሁ : ኀቤሁ : እንዘ : ይብሉ :
እንተ : ባሕቲቶሙ : ንግረነ : ማእዜ : ይከውንዝ : ወመንተ : ትእመርቱ : ለመጽአ
4 ትከ : ወለኀልቀተ : ዓለመ::=ፁ ወለወረአ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎሙ : ዑቁ:
5 ለልቦ : ዘያስሕተክሙ::=ፁ እስመ : ብዙኀን : ይመጽሉ : በሰመ : ዚለየ : እንዘ : ይብ
6 ሉ : እነ : ውእቱ : መሲሕ : ወብዙኀን : ያስሕቱ::=ፁ ወሀለወክሙ : ትስመዑ : ቀት
ለ: ወድመፀ : ፀባኢት :ዑቁ : ሊትደነግፁ : እስመ : ግብር : ይከውን : ከማሁ : ወላኮ :
7 በጊዜሃ : ዘያሓልቅ::=ፁ ወይትነሣእ : ሕዝብ : ደበ : ሕዝብ : ወነገሠት : ላዕለ : ነገ
ሠት : ወይመጽእ : ረኃብ : ወብድብድ : ወሀከክ : በበ : ባሕውርቲሁ::=ፁ

ut veniat ſuper vos ſanguis omnium juſtorum, qui effuſus eſt ſuper terram à ſanguine Abel Juſti uſque, ad ſanguinem Zachariæ filii Barachiæ quem occidiſtis in medio Domûs ſanctæ. Amen dico vobis, Veniet huic generationi hoc omne. Et dicit, Jeruſalem Jeruſalem, quæ occidis prophetas, & quæ lapidas apoſtolos qui miſſi ſunt ad eam, quoties volui congregare filios tuos; quemadmodum congregat gallina pullos ſuos ſub alis ejus, & noluiſtis? Ecce relinquetur vobis domus veſtra ſolitaria. Dico vobis, Non videbitis me ab hac hora, donec dicatis; Benedictus qui venit in nomine Domini. 35 36 37 38 39

CAP. XXIV.

ET exeundo Dominus Jeſus à domo ſanctâ abiit: & acceſſerunt ad eum diſcipuli ejus, & commonſtrabant ei ædificium templi. Et reſpondit, & dixit iis; Videtiſne hoc totum? Amen dico vobis, Non relinquetur hîc lapis ſuper lapidem qui non deſtruetur. 1 2

De conſummatione ſeculi.

Et ſedens ſuper montem olearum acceſſerunt diſcipuli ejus ad eum, dicentes privatim; Dic nobis, quando erit hoc? & quid erit ſignum adventûs tui, & finis mundi? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dicit iis; Videte ne quis vos ſeducat. Quoniam multi venient in nomine meo dicentes, Ego ſum Meſiah, & multos decipient. Et audituri eſtis bellum, & rumorem præliorum: videte ne turbemini quoniam revera ſic fiet, ſed non ſtatim conſummatio erit. Et conſurget gens ſupra gentem, & reges contra reges; & veniet fames, & peſtilentia, & commotio in ſingulis regionibus. 3 4 5 6 7

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

نشست شاگردان او نزد او شدند وبدو گفتند * که اینها کي شود ونشان آمدني
تو چیست وانتهاء عالم کي باشد * * عیسي بدیشان جواب داد وگفت برهیز باشید 4
نبادا کسي شما را بفریبانند * زیرا که بسیاران بنام من بیایند * ویگویند 5
مسیح * وبسیاران بدیشان گمراه شوند * * آماده وحاضر باشید تا اراجیف را بشنوید * اوارد 6
جنگها بینید * پریشان مشوید واجب است که اینها همه بشود * الا نه بیکبار فرجام
بشود * * براي انکه قبیله بر قبیله برخیزند * وپادشاه بر پادشاه گرسنگیها وقحط 7
پیدا گردد ومردن بجاء جاء بسیار باشد *

ſederet, diſcipuli ejus acceſſerunt ad eum, & ei dixerunt; Hæc autem quando fient? & ſignum adventûs tui quodnam eſt? & finis mundi quando erit? Jeſus illis reſponſum dedit, & dixit; Cavete ne quis vos fallat. Quia multi in nomine meo venient, & dicent; Ego ſum, ego ſum Chriſtus, & multi per eos ſeducentur. Parati & præſentes animo eſtote, at cum rumores audiveritis, & commotiones bellorum videritis, ne turbati ſitis: oportet ut hæc omnia fiant, ſed unicâ vice finis non erit. Quoniam tribus in tribum inſurgent, & rex in regem: fames & penuria exorientur, & mors ubique luctorum plurima erit. 4 5 6 7

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΖ'.

Omnia autem hæc *initium* dolorum. Tunc tradent vos in tribulationē,
8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν,
& occident vos: & eritis odio *habiti* ab omnibus gen-
9 καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐ-
tibus, propter nomen meum. Et tunc *offendentur* multi: &
10 θνῶν, διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, καὶ
invicem tradent, & odio habebunt invicem. Et multi pseudoprophe-
11 ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆ-
tæ *excitabuntur*, & seducent multos. Et *propter multiplica-*
12 ται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς. Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆ-
ri iniquitatem, refrigescet charitas multorum. Qui autem *permanens* in
13 ναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
finem, hic *servabitur*. Et prædicabitur hoc Evangelium
14 τέλος, οὗτος σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς
regni in *universa habitata*, in testimonium omnibus gentibus: &
βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ
tunc veniet *finis*. Cùm ergò videritis abominationem desolatio-
15 τότε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσε-
nis, *effatam* à Daniele propheta, stantem in loco sancto:
ως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ
(*legens* intelligat:) Tunc qui in Judæa, fugiant ad mon-
16 ἀναγινώσκων νοείτω· Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄ-
tes. Qui *super domum*, non descendat tollere aliquid de *ede*
17 ρη. Ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας
sua: Et qui in agro, non revertatur *retrò* tollere *vestes*
18 αὐτοῦ· Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια
suas. Væ autem *in utero habentibus*, & *lactantibus* in il-
19 αὐτῶν. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκεί-
lis diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra hye-
20 ναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χει-
me, neque in Sabbato: Erit enim tunc tribulatio magna, qualis
21 μῶνος, μηδὲ ἐν Σαββάτῳ· Ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα
non fuit ab initio mundi, usque modò, neque *non* fiet.
22 οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου, ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται.
Et *si non* contracti fuissent dies illi, non fuisset *servata* omnis caro:
Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ·
propter *autem* electos *contrahentur* dies illi. Tunc si
23 διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν
quis vobis dixerit; Ecce hic Christus, aut illic: *ne credatis*.
24 τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. Ἐγερθή-
Excita-buntur enim pseudochristi & pseudoprophetæ: & dabunt signa magna & pro-
σονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται· καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέ-
digia, ita ut *seducere*, si *possibile*, & *electos*.
ρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

Hæc autem omnia principium sunt dolo- 8
rum. Tunc tradent vos oppressioni, & in- 9
terficient vos: eritisque exosi omnibus gen-
tibus propter nomen meum. Tunc impin- 10
gent multi, & odio prosequetur alius alium;
& alius alium prodet. Et multi pseudopro- 11
phetæ surgent, multosque inducent in erro-
rem. Et propter multitudinem iniquitatis, 12
tepescet charitas multorum. Qui autem sus- 13
tinuerit ad finem usque, is salvus erit. Et 14
prædicabitur hoc Evangelium regni in uni-
verso mundo, in testimonium omnium gen-
tium: & tunc veniet consummatio. Quum 15
autem videritis portentum immundum vasta-
tionis, quod dictum est per Danielem pro-
phetam, stare in loco sancto; (is qui legit, in-
telligat;) Tunc illi qui in Judæa fuerint, 16
fugiant in montem: Et is qui fuerit in te- 17
cto, non descendat ut sumat quæ sunt in æ-
dibus suis. Et qui in agro fuerit, non rever- 18
tatur retrò, ut accipiat vestimentum suum.
Væ autem prægnantibus, & iis quæ nutrices 19
futuræ sunt in illis diebus. Orate verò ne 20
fiat fuga vestra hyeme, neque sabbatho. E- 21
rit enim tunc afflictio magna, qualis non fu-
it ab initio mundi, nunc usque, nec erit. Et 22
nisi decurtati fuissent dies illi, non viveret
omnis caro: verùm propter electos decur-
tabuntur dies illi. Tunc si quispiam dixerit 23
vobis, Ecce hîc est Messia, aut hîc: ne credi-
te. Surgent enim pseudochristi, & pseudo- 24
prophetæ, edentque signa magnifica, adeò
ut inducant in errorem (si fieri possit) et-
iam electos.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

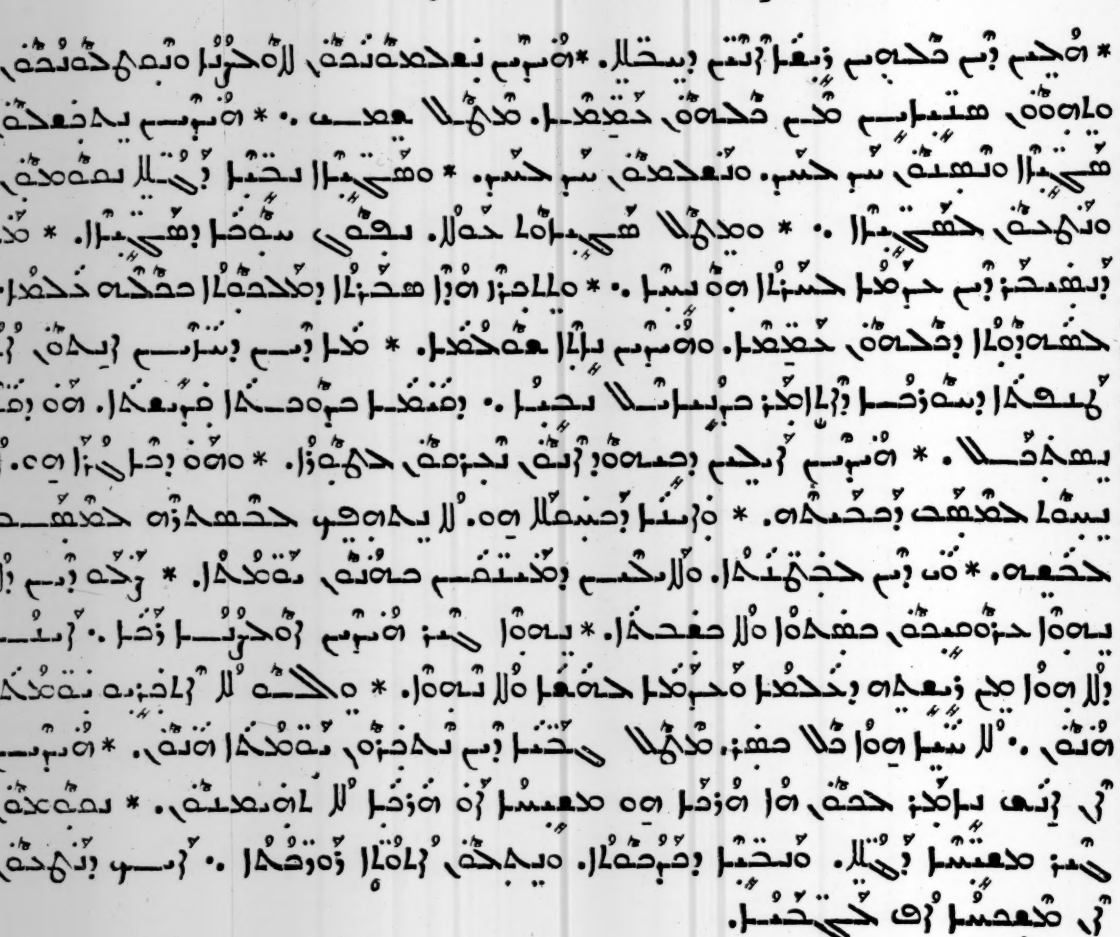

Hæc omnia antecedentia sunt ter- 8
roris (i.e. perturbationis). Tunc 9
vos in angustiam tradent, & vos
interficient, & omnibus populis
odio habiti eritis propter nomen
meum. Et multi offensi erunt, 10
& se mutuò odio habebunt. Et 11
pseudoprophetæ multi prodibunt, &
populum multum seducent. Et 12
præ multitudine peccatorum cha-
ritas multorum minima erit. Qui- 13
cunque autem ad extremum pati-
entiam egerit, vivens æternùm e-
rit. Et hoc Evangelium regni in 14
universo mundi annuntiabitur, in
testimonium omnibus populis: tunc
finis veniet. Cùm signum immun- 15
di ex desolatione, quod dictum est
in Daniele propheta, videritis in
loco sancto stans, quicunque legit
intelligat. Tunc illi qui in Judæa 16
sunt, in montem fugiant. Et qui 17
super tectum fuerit; non poterit
descendere, ne quidem ut aliquid
ex domo sua accipiat. Et qui in 18
agro fuerit, retrò non poterit re-
verti, ut vestem suam sumat. Eo 19
tempore væ mulieribus prægnanti-
bus, & illis quæ infantes lactave-
rint in illis diebus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

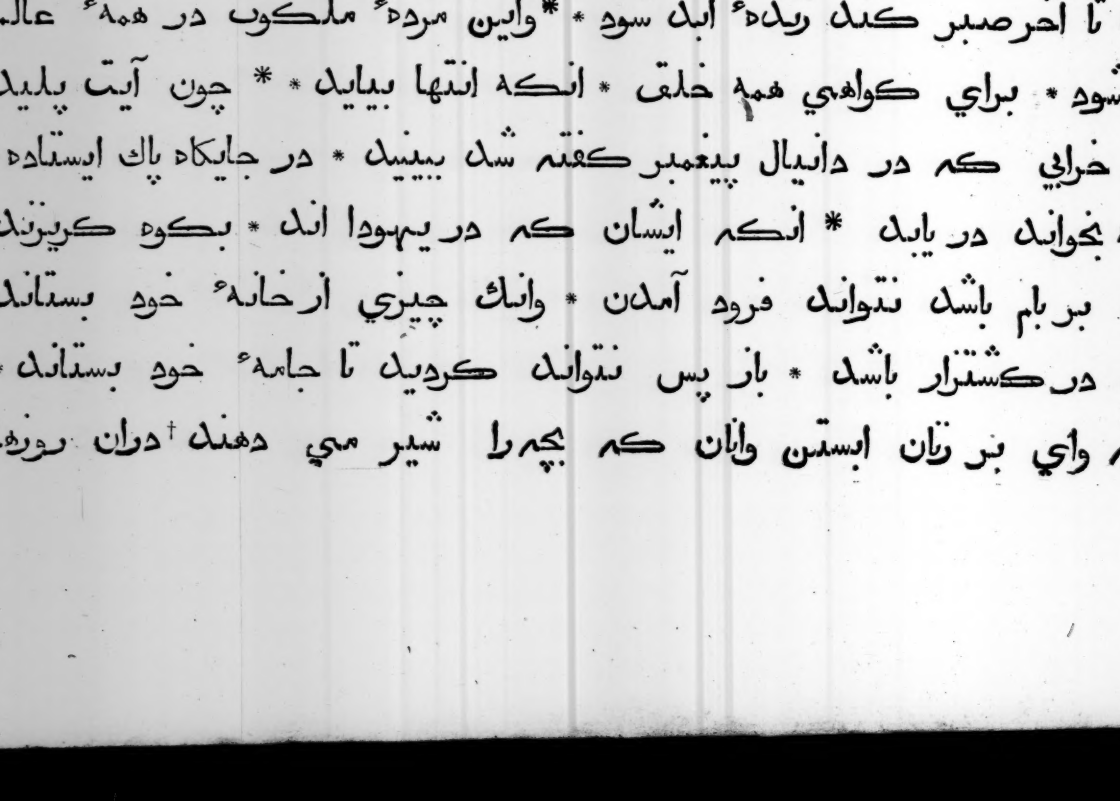

Versio VULGATA LATINA.

8 9 Hæc autem omnia initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem, &
10 occident vos: & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc
11 scandalizabuntur multi, & invicèm tradent, & odio habebunt invicém. Et mul-
12 ti pseudoprophetæ surgent, & seducent multos. Et quoniam abundavit iniqui-
13 tas, refrigescet charitas multorum. Qui autem perseveraverit usque in finem,
14 hic salvus erit. Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in te-
15 stimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio. Cùm ergò videri-
tis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele propheta, stantem in loco
16 sancto: qui legit, intelligat: Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes:
17 Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: Et qui in agro, non
18 revertatur tollere tunicam suam. Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis
19 diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra in hyeme, vel sabbato. Erit enim
20 tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modò, neque fiet.
21 Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro: sed propter ele-
22 ctos breviabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit; Ecce hìc est Christus, aut
23 illìc: nolite credere. Surgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ: & da-
24 bunt signa magna, & prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam
electi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 *وَكُلُّ هٰذَا اَوَّلُ ٱلْمَخَاضِ * حِيْنَئِذٍ يُسْلِمُونَكُمْ اِلَى ٱلضِّيْقِ وَيَقْتُلُونَكُمْ * وَتَكُونُونَ
9 مَبْغُوضِينَ مِنْ كُلِّ ٱلْاُمَمِ مِنْ اَجْلِ اِسْمِي * وَحِيْنَئِذٍ يَشُكُّ كَثِيرُونَ * وَيُسْلِمُ بَعْضُكُمْ
10 بَعْضاً * وَيُبْغِضُ بَعْضُكُمْ بَعْضاً * وَيَقُومُ كَثِيرُونَ مِنَ ٱلْاَنْبِيَاءِ ٱلْكَذَبَةِ وَيُضِلُّونَ
11 كَثِيرِينَ * وَلِكَثْرَةِ ٱلْاِثْمِ تَقِلُّ ٱلْمَحَبَّةُ مِنْ كَثِيرِينَ * وَٱلَّذِي يَصْبِرُ اِلَى ٱلْمُنْتَهَى
12 يَخْلُصُ * وَيُكْرَزُ بِبِشَارَةِ ٱلْمَلَكُوتِ فِي جَمِيعِ ٱلْمَسْكُونَةِ شَهَادَةً لِكُلِّ ٱلْاُمَمِ * وَحِيْنَئِذٍ
13 يَاْتِي ٱلْاِنْقِضَاءُ * فَاِذَا رَاَيْتُمْ رِجْسَةَ ٱلْخَرَابِ ٱلَّتِي قِيلَتْ فِي دَانِيَالَ ٱلنَّبِيِّ قَائِمَةً فِي ٱلْمَكَانِ
14 ٱلْمُقَدَّسِ فَلْيَفْهَمِ ٱلْقَارِئُ * حِيْنَئِذٍ ٱلَّذِينَ فِي يَهُودَا يَهْرُبُونَ اِلَى ٱلْجِبَالِ * وَٱلَّذِي عَلَى
15 ٱلسَّطْحِ لَا يَنْزِلُ لِيَاْخُذَ مَا فِي بَيْتِهِ * وَٱلَّذِي فِي ٱلْحَقْلِ لَا يَرْجِعُ اِلَى وَرَائِهِ لِيَاْخُذَ
16 ثِيَابَهُ * اَلْوَيْلُ لِلْحَبَالَى وَٱلْمُرْضِعَاتِ فِي تِلْكَ ٱلْاَيَّامِ * صَلُّوا لِئَلَّا يَكُونَ هَرَبُكُمْ فِي
17 شِتَاءٍ وَلَا فِي سَبْتٍ * وَسَيَكُونُ ضِيقٌ عَظِيمٌ فِي ذٰلِكَ ٱلزَّمَانِ لَمْ يَكُنْ مِثْلُهُ مِنْ
18 اَوَّلِ ٱلْعَالَمِ حَتَّى ٱلْاٰنَ وَلَا يَكُونُ * وَلَوْلَا اَنَّ تِلْكَ ٱلْاَيَّامَ قُصِّرَتْ لَمْ يَخْلُصْ ذُو جَسَدٍ *
19 لٰكِنْ لِاَجْلِ ٱلْمُخْتَارِينَ قُصِّرَتْ تِلْكَ ٱلْاَيَّامُ * حِيْنَئِذٍ اِنْ قَالَ لَكُمْ اَحَدٌ اَنَّ ٱلْمَسِيحَ
20 هٰهُنَا اَوْ هُنَاكَ فَلَا تُصَدِّقُوا * فَسَيَقُومُ مَسِيحُونَ كَذَبَةٌ وَاَنْبِيَاءُ كَذَبَةٌ وَيُعْطُونَ عَلَامَاتٍ
عَظِيمَةً وَاٰيَاتٍ حَتَّى يُضِلُّونَ اَصْفِيَايَ اِنْ قَدَرُوا *

Et omnia hæc erunt principium do- 8
loris partûs. Tunc tradent vos an- 9
gustiæ, & occident vos: & eritis o-
dioſi omnibus populis propter nomen meum. Et tunc hæſitabunt multi: & 10
tradet alter ex vobis alterum: &
odio proſequetur alter alterum. Et 11
ſurgent multi ex prophetis mendaci-
bus, & ſeducent multos. Et ob mul- 12
titudinem iniquitatis diminuetur cha-
ritas multorum. Et qui expectave- 13
rit uſque in finem, ſalvabitur. Et 14
prædicabitur Evangelium regni in to-
ta habitata, in teſtimonium omni-
bus gentibus, ac tunc veniet con-
ſummatio. Quando igitur videbitis 15
abominationem deſtructionis, quæ di-
cta eſt in Daniele propheta, ſtantem
in loco ſancto; (intelligat legens,)
Tunc qui ſunt in Juda, fugient in 16
montes: Et qui ſuper tectum, non 17
deſcendet tollere quod eſt in domo ſua.
Et qui in agro, non revertetur retrò, 18
ut accipiat veſtimenta ſua. Væ præ- 19
gnantibus, & lactantibus in illis die-
bus. Orate, ne ſit fuga veſtra in hy- 20
eme, neque in ſabbatho. Futura eſt 21
enim anguſtia maxima in eo tempo-
re, cui non fuit ſimilis ab initio mun-
di uſque modò, neque erit. Et niſi il- 22
li dies abbreviati eſſent, non ſalva-
retur præditus corpore: Sed propter
electos abbreviati ſunt illi dies. Tunc 23
ſi dixerit vobis aliquis, Quòd Chri-
ſtus eſt hìc, vel illìc, ne credatis.
Surgent enim Chriſti falſitatis, & 24
prophetæ mendaces, & dabunt ſigna ma-
gna & prodigia, ut ſeducant electos me-
os, ſi poſſint.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 9 ወዝኵሉ : ቀደሚ : ሕመም::=፦ ለጫሃ : ይጫጥዉክሙ : ለመንፈቤ : ወይቀትሉክሙ : ወትኩኑ : ሙስጡናን : በእንተ : ስምየ::=፦ ወ
10 ሉክሙ : ወይቀሠፈክሙ : ወይጸልእክሙ : ኵሉ : ሕዝብ : በእንተ : ስምየ::=፦ ወ
11 ለጫሃ : ይዐልዉ : ብዙኃን : ወይጸልሉ : በቤናቲሆሙ : ወይትቃተሉ::=፦ ወብዙኃን :
12 ሐሰዊያን : ነቢያት : ይመጽሉ : ወብዙኃን : ያስሕቱ::=፦ ወእመብዝኃ : ለእኪይ :
13 ተሴኵሶ : ፍቅር : ብዙኃት::=፦ ወዘስ : ኀዝለፈ : ትዕግሰቶ : ውእቱ : ዘይድኅን::=፦
14 ወይሰበክ : ዝወንጌለ : መንግሠት : ውስተ : ኵሉ : ዓለመ : ከመ : ይኩን : ሰመዐ :
15 ላዕለ : ኵሉ : አሕዛብ : ወይእተ : ለጫረ : ይበጽሕ : ሓልቀተ : ለለመ::=፦ ለ
መርሊክሙ : ኀሰሮ : ለውስና:: ዘተብህለ : በደንኤል : ነቢይ : እንዘ:ይቀውመ : ውስተ :
16 መካን : ቅዱስ : ዘያነብብ : ይለቡ::=፦ ለጫሃ : እለ : ውስተ : ይሁደ : ይጥዩ : ው
17 ስተ : ለድባር::=፦ ወዘውስተ : ናሕስ : ሊይረድ : ይንሣእ : ዘውሰተ:ቤት::=፦ ወዘውስ
18 ተ : ገራህት : ሊይትመየጥ : ድኅሬሁ : ይንሣእ : ልበሶ::=፦ ለቤሎን : ባሕቱ : ለፅኑ
19 ሳት : ወለእለ : ይሐፀና : በውእቱ : መዋዕል::=፦ ወጸልዩ : ሊይኩን : ጕያኽሙ :
20 በክረምት : ወበሰንበት::=፦ እስመ : ይከውን : ውእተ : ለጫረ : ዒቢይ : ሕጣመ :
21 ወመንድቤ : ዘሊክን : እመቅድመ : ዓለመ : ወእስክ : ዮመ : ወሊይኩንሂ::=፦ ወሰ
22 በ : ለኮሁ : ዘኅጸረ : እጣንቱ : መዋዕል : ለልቦ : ዘእመድኅነ : መኑሂ : ዘለፀገ::
23 ወበሕቱ : በእንተ : ሓሩያን : ይኅጽረ : እጣንቱ : መዋዕል::=፦ ለጫሃ : ለእመ :
24 ዘይቤሉክሙ : ነዋ : ዘየ : ሃሎ : ክርስቶስ : ወነዋ : ክሕኅ : ሊትእመኑ::=፦ እስመ :
ይመጽሉ : ሐሰዊያን : መሲሕ : ወሐሰዊያን : ነቢያት : ወይገብሩ : ተአመረ : ዐበይ
ተ : ወመንክረ : ለለሰሕቶ : ሰበ ሰ : ይትከሀሉሙሁ : ለሓሩያን::=፦

Et hæc omnia ſunt principium doloris. Tunc tradent vos tribulationi, 8
& occident vos, & flagellabunt vos: & odio habebunt vos omnes 9
gentes propter nomen meum. Et tunc prævaricabuntur multi, & odio 10
habebunt invicém: & trucidabuntur. Et multi pſeudoprophetæ veni- 11
ent, & multos ſeducent. Et præ abundantia iniquitatis claudicabit di- 12
lectio multorum. Et qui continuaverit tolerantiam ſuam, is ſalvus 13
erit. Et prædicabitur hoc Evangelium regni in univerſo mundo, ut ſit 14
teſtimonio ſuper omnes gentes, & illâ die veniet finis mundi. Quum 15
videritis turpitudinem deſolationis, quæ dicta eſt in Daniele prophetâ
ſtantem ſuper loco ſancto: qui legunt intelligant. Tunc qui in Judæa 16
fuerunt, fugient in montes: Et qui in tecto, non deſcendet ſumere quod 17
fuit in domo: Et qui in agro non revertetur retrò ſumere veſtimentum 18
ſuum. Væ præcipuè prægnantibus, & ſinu portantibus in illo die. Et 19
orate ne fiat fuga veſtra in hyeme, vel in Sabbatho. Et quoniam erit 20
iſto die afflictio magna, & tribulatio, quæ non fuit à principio mundi 21
uſque hodiè, neque erit. Et niſi abbreviati fuiſſent iſti dies nullus ſal- 22
vus eſſet qui ex carne conſtat: ſed propter electos abbreviati erunt 23
iſti dies. Tunc ſi quis dicet vobis, Ecce hic eſt Chriſtus, aut ecce 24
illic: ne credite. Quoniam venient pſeudochriſti, & pſeudoprophetæ:
& facient ſigna magna & miracula, ſeducere ſi poſſent vel e-
lectos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 21 *اكنون نماز كنيد تا كريختني شما بزمستان † نباشد * ونه در روز شنبه * وبشود † عظيم
22 تنكي ودشخواري كه از ابتداي عالم تا اين ساعت مانند او نشد * وبشود * * اكر ان
روزها كوتاه نمي شدند * هر كوشتمندي زنده نمي ماند الا براي پاكان † ان روزها
23 كوتاه شوند * * واكر بدان روزها كسي بشما بكويد كه مسيح اينجاست * يا انجا باور
24 مداريد * * زيرا بسيار مسيحان وپيغمبران دروغي ظاهر شوند * وايشان سهمناك پيدا
كنند ومردم بسيار كمراه كنند * وبفريبانند تا كريدكان نيز *

Orate jam ut fuga veſtra in hyeme 20
non ſit, neque in die ſabbathi. Erit 21
autem anguſtia ſumma et calamitas,
ut ab initio mundi uſque ad hanc ho-
ram ſimilis ei non fuerit, nec erit.
Et niſi illi dies abbreviati eſſent, 22
nullum carne conſtans vivum mane-
ret: ſed propter ſanctos dies illi
abbreviati erunt. Et ſi in illis die- 23
bus quiſquam vobis dixerit, quòd
Chriſtus hic eſt, aut illic: fidem ne
habeatis. Quia multi Chriſti & 24
prophetæ falſi apparebunt, & ſigna
terribilia edent, & homines plurimos in errorem inducent & decipient, uſque electos etiam.

Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis; Ecce in deserto est, ne
25 Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ, μὴ
exeatis: Ecce in conclavibus, ne credatis. Sicut enim fulgur exit
26 ἐξέλθητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχε-
ab Orientibus, & apparet usque Occidentes: ita erit & præsentia filii ho-
ται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
28 minis. Ubicunque enim fuerit cadaver, illuc congregabuntur aquilæ. Sta-
29 θρώπου. Ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐ-
tim autem post tribulationem dierum illorum, Sol obscurabitur, &
θέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ
Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cœlo, &
ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
efficaciæ cœlorum concutientur. Et tunc parebit signum filii
30 αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ
hominis in cœlo: & tunc plangent omnes tribus terræ, & videbunt
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται
filium hominis venientem in nubibus cœli, cum efficacia & gloria
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
multa. Et legabit angelos suos cum tuba voce magna:
31 πολλῆς. Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης,
& congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis
καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων
cœlorum usque extrema eorum. A verò ficu discite parabolam: Cùm
οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν
jam ramus ejus fuerit tener, & folia germinaverint, scitis quia
ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι
propè æstas. Ita & vos, cùm videritis omnia hæc, scitote quia
ἐγγὺς τὸ θέρος. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι
propè est in januis. Amen dico vobis; Non præteribit generatio
ἐγγύς ἐστι ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ
hæc, donec omnia ista fiant. Cœlum & terra præteribunt:
αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται·
verùm verba mea non præteribunt. De autem die illa, &
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ
hora nemo scit, neque angeli cœlorum, si non Pater meus so-
τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μό-
lus. Sicut autem dies Noe, ita erit & adventus Filii
νος. Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ
hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium, com-
τοῦ ἀνθρώπου. Ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώ-
edentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque quo die intravit
γοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε
Noe in arcam:
Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vo- 25
bis, Ecce in deserto est, ne exieritis: aut, Ec- 26
ce in cubiculo est, ne fidem adhibueritis.
Quemadmodum fulgur exit ab Oriente, & 27
videtur in Occidentem usque: ita futurus est
adventus filii hominis. Ubicunque verò e- 28
rit cadaver, ibi congregabuntur aquilæ. Sta- 29
tim autem post angustiam dierum illorum
Sol obtenebrescet, & Luna non ostendet
splendorem suum, & stellæ cadent è cœlis,
& virtutes cœlorum commovebuntur. Tunc- 30
que apparebit signum Filii hominis in cœ-
lis: & tunc plangent omnes generationes
terræ, & conspicient Filium hominis veni-
entem super nubes cœli cum virtute & glo-
riâ multâ. Et mittet angelos suos cum tubi- 31
cine magno, & congregabunt electos ejus à
quatuor ventis, ab extremo cœlorum usque
ad extremum eorum. A ficu autem discite 32
parabolam: nam statim atque rami ejus te-
nerescunt, & enascuntur folia ejus, scitis ad-
ventare æstatem. Sic & vos quum vide- 33
ritis hæc omnia, scitote rem perveniisse ad
portam. Amen dico vobis, Nequaquam præ- 34
terituram generationem istam, usquedum
hæc omnia fiant. Cœlum & terra præteri- 35
bunt, at sermones mei nequaquam præter-
ibunt.

Lectio Defunctorum. 63.

De die autem illo, & de hora illa nemo no- 36
vit, ne angeli quidem cœlorum, sed Pater
tantùm. Sicut autem diebus Noe, ita futu-
rus est adventus filii hominis. Sicut enim 37
qui erant ante diluvium, edebant & bibe-
bant, & ducebant uxores, dabantque vi- 38
ris, ad eum usque diem quo ingressus est
Noe in arcam:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ecce antea dixi vobis. Si vobis 25
dixerint quòd in deserto est; ne exe- 26
atis: & si dixerint, In penetrali
est, ne credatis. Quemadmodum 27
enim fulgur ex Oriente effulget, &
usque ad Occidentem cernitur: ad-
ventus Filius hominis ejusmodi erit.
Nam ubicunque corpus fuerit, vul- 28
tures illic congregabuntur. Post has 29
calamitates Sol tenebrosus erit, &
Luna lumen suam non ostendet, &
stellæ de cœlo defluent, potentia eti-
am cœli & pura contremiscent.
Tunc signum Filii hominis in cœ- 30
lis ostendetur: & exindè universæ
tribus planctum facient, & Fi-
lium hominis videbunt, qui super
nubes cœli veniet, cum potentia &
magnificentia multa. Et Angelos su- 31
os mittet cum buccina magna, ut e-
lectos ejus congregent à quatuor ven-
tis, à summitate cœlorum usque ad
summitatem eorum. Parabolas ab 32
arbore ficûs discite: Quo tempore
videtis ramos ejus teneros esse fa-
ctos, & folia ejus crescere, sci-
tis æstatem adesse.

Versio VULGATA LATINA.

25 Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis; Ecce in deserto est, nolite exire; ecce
26 in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab Oriente,& paret usque
27 in Occidentem : ita erit et adventus Filii hominis. Ubicunque fuerit corpus,illìc
28 congregabuntur & aquilæ. Statim autem post tribulationem dierum illorum,Sol
29 obscurabitur,& Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cœlo, & virtu-
30 tes cœlorum commovebuntur: Et tunc parebit signum Filii hominis in cœlo :
& tunc plangent omnes tribus terræ : & videbunt Filium hominis venientem in
31 nubibus cœli cum virtute multa, & majestate. Et mittet angelos suos cum tuba,
& voce magna : & congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis cœlo-
rum usque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam : Cùm 32
jam ramus ejus tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas : Ita, & vos 33
cùm videritis hæc omnia, scitote quia propè est in januis. Amen dico vobis; Quia 34
non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant. Cœlum & terra transi- 35
bunt, verba autem mea non præteribunt. De die autem illa & hora nemo scit, 36
neque angeli cœlorum, nisi solus Pater. Sicut autem in diebus Noë, ita erit 37
& adventus Filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium comeden- 38
tes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intravit
Noë in arcam,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * هُوَذَا قَدْ نَبَّأْتُكُمْ فَاخْبِرُونِي بِذٰلِكَ * فَإِنْ قَالُوا لَكُمْ إِنَّهُ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ فَلَا تَخْرُجُوا أَوْ فِي ٱلْمَخَادِعِ فَلَا
26 تُصَدِّقُوا * كَمَا أَنَّ ٱلْبَرْقَ يَخْرُجُ مِنَ ٱلْمَشْرِقِ وَيَظْهَرُ فِي ٱلْمَغْرِبِ كَذٰلِكَ يَكُونُ مَجِيءُ ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ *
27 28 * لِأَنَّهُ حَيْثُ تَكُونُ ٱلْجُثَّةُ فَهُنَاكَ تَجْتَمِعُ ٱلنُّسُورُ * وَلِلْوَقْتِ مِنْ بَعْدِ ضِيقِ تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ تُظْلِمُ
29 ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ لَا يُعْطِي ضَوْءَهُ * وَٱلْكَوَاكِبُ تَتَسَاقَطُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَقُوَّاتُ ٱلسَّمَاءِ تَتَزَعْزَعُ * وَحِينَئِذٍ
30 يَظْهَرُ عَلَامَةُ ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ فِي ٱلسَّمَاءِ * وَيَنُوحُ حِينَئِذٍ كُلُّ قَبَائِلِ ٱلْأَرْضِ * وَيَرَوْنَ ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ
31 آتِيًا عَلَى سَحَابِ ٱلسَّمَاءِ مَعَ قُوَّةٍ وَمَجْدٍ كَثِيرٍ * وَيُرْسِلُ مَلَائِكَتَهُ مَعَ صَوْتِ ٱلسَّاقُورِ ٱلْعَظِيمِ
32 وَيَجْمَعُونَ مُخْتَارِيهِ مِنْ أَرْبَعِ ٱلرِّيَاحِ مِنْ أَقْصَى ٱلسَّمَاوَاتِ إِلَى أَقْصَاهَا * فَمِنَ ٱلتِّينَةِ تَعَلَّمُوا
33 ٱلْمَثَلَ * فَإِنَّهَا إِذَا لَانَتْ أَغْصَانُهَا وَخَرَجَتْ أَوْرَاقُهَا عَلِمْتُمْ أَنَّ ٱلصَّيْفَ قَدْ دَنَا * كَذٰلِكَ أَنْتُمْ أَيْضًا
34 إِذَا رَأَيْتُمْ هٰذَا كُلَّهُ فَاعْلَمُوا أَنَّهُ قَدْ قَرُبَ عَلَى ٱلْأَبْوَابِ * آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ هٰذَا ٱلْجِيلَ لَا
35 يَزُولُ حَتَّى يَكُونَ هٰذَا كُلُّهُ * وَٱلسَّمَاءُ وَٱلْأَرْضُ تَزُولَانِ وَكَلَامِي لَا يَزُولُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلسَّبْعُونَ *

36 37 * فَأَمَّا ذٰلِكَ ٱلْيَوْمُ وَتِلْكَ ٱلسَّاعَةُ لَا يَعْرِفُهَا أَحَدٌ وَلَا مَلَائِكَةُ ٱلسَّمَاءِ إِلَّا ٱلْآبُ وَحْدَهُ * وَكَمَا كَانَ
38 فِي أَيَّامِ نُوحٍ كَذٰلِكَ يَكُونُ ٱسْتِعْلَانُ ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ * لِأَنَّهُمْ كَمَا كَانُوا قَبْلَ أَيَّامِ ٱلطُّوفَانِ يَأْكُلُونَ
وَيَشْرَبُونَ وَيَزَوَّجُونَ * وَيُزَوِّجُونَ * إِلَى ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي دَخَلَ فِيهِ نُوحٌ ٱلسَّفِينَةَ *

Ecce præveni, & nuntiavi vobis. Si 25
igitur dixerint vobis, Quòd ipse est in de- 26
serto, ne exeatis : aut, In penetralibus,
ne credatis. Nam quemadmodum fulgur 27
exit ab Oriente, & conspicitur in Occi-
dente : ita erit adventus Filii hominis.
Quoniam ubi erit cadaver, illic con- 28
gregabuntur aquilæ. Et statim post an- 29
gustiam illorum dierum obscurabitur Sol,
& Luna non dabit lumen suum, & stel-
læ dilabentur de cœlo, & virtutes cœli
commovebuntur. Et tunc apparebit si- 30
gnum filii hominis in cœlo : & plangent
tunc omnes tribus terræ : Et videbi-
tis filium hominis venientem super nu-
bes cœli cum virtutibus et glorià magnâ.
Et mittet angelos suos cum voce tubæ 31
magnæ : & congregabunt electos ejus à
quatuor ventis, à remotissimis cœlorum us-
que ad remotissima eorum. A fico autem 32
percipietis parabolam : Nam cùm molle-
scunt rami ejus, & emergunt folia ejus,
scitis quia æstas proxima est. Ita vos 33
etiam, quando videbitis hæc omnia, sci-
tote jam adstare ad januas. Amen dico 34
vobis, Quia hæc generatio non præteribit
donec fiant hæc omnia. Imò cœlum & 35
terra transibunt, verba autem mea non
transibunt.

Sectio septuagesima nona.

At verò diem illam & horam nemo scit, 36
neque angeli cœli, nisi Pater solus. Et 37
quemadmodum fuit in diebus Noe, ita
erit adventio Filii hominis : Nam sicut 38
erant ante dies diluvii comedentes &
bibentes, & nubentes, & maritos du-
centes usque ad diem quo intravit Noe
in navim,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ናሁ : ቀደምኩ : ነጊሮትክሙ::=፨ እመኬ : ይቤሉክሙ : ኔሃ : ገደመ : ሃሉ : ሊት
26 ፀሉ : ወነገወ : ውስተ : ለብያት:: ሊትእመኑ::=፨ እስመ : ከመ : እንተ : መብረ
27 ቅ : ይወፅእ : እመጽባሕ : ወያበርቅ : እስካ : ዓርብ : ከማሁ : መጽአቱ : ለወልደ :
28 እጋለ : እመ : ሕያው::=፨ ኅበ : ሀለወ : ገደላ : ህየ : ይትጋብሉ : ለእስርት::=፨
29 ወበጊዜሃ : እመድኅረ : ሕማሞን : ለእማንቱ : መዋዕል : ፀሓይኒ : ይጸልም : ወወር
ኀኒ : ሊይሁብ : ብርሃኖ : ወከዋክብትኒ : ይወድቁ : እመሰማይ : ወያንቀለቅል : ኀይ
30 ለ : ሰማያት:=፨ ወይእተ : ለሚደ : ያስተረኢ : ታሊመሪሁ : ለወልደ : እጋለ : እ
መ : ሕያው : በሰማይ:: ለዜሃ : ይበኪዩ : ኩሉ : ለሕዝበ : መድር:: ወይሬኢይመ :
ለወልደ : እጋለ : እመ : ሕያው : በደመናተ : ሰማይ : እንዘ : ይመጽእ : መስለ : ኀ
31 ይል : ወስብሐት : ብዙኅ:=፨ ወይፈንው : ለመላእክቲሁ : መስለ : ቃለ : ቀርን :
ዐቢይ : ወያሰተጋብለው : ለኅሩያኒሁ : እመላርባዕቱ : መካን : እመእጽናፈ : ሰማይ:
32 እሰከ : ለጽናፈ : መድር:=፨ ወእመበለስ : ላእመረ : ለመሰቢሁ : እመከመ : ኮነ :
33 ዐጽቃ : ድኩመ : ወቀጽላ : ልመሉመ : ተለመረ : ከመ : ቀርበ : ማእረራ:=፨ ከ
ማሁኬ : ለእትሙሂ: እመከመ : ርለእክሙ : ዘእተ : ኩሉ : ለእመረ : ከመ : ቀርበ :
34 ወሃሎ : ኅበ : ኖኅት::=፨ ለዜን : እብለክሙ : ከመ : ሊተኅልፍ : ዛትወልድ : እ
35 ስከ : ዝኩሉ : ይትገበር:=፨ ሰማይ : ወመድር : የኅልፍ : ወቃልየሰ: ሊዘኅልፍ::=፨
በእንተ : ሰዐት: ወዕለት::=፨
36 ወኪያሃስ : ዕለት : ወሰዓት : ለልቦ : ዘያለመረ : ሊመሰእክተ : ሰማይ : ወሊ : ወልደ :
37 ዘእንበለ : እብ : ባሕቲቱ::=፨ ወበከመ : ኮነ : በመዋዕሊሁ : ለኖሕ : ከማሁ : ውእቱ:
38 መጽላቱ: ለወልደ : እጋለ: እመ : ሕያው:=፨ ከመ : ይእተ : ለሚረ : እመቅድመ : ለይኅ:
ይበልዑ : ወይሰትዩ : ያወስቡ : ወይትዋሰቡ : እስከ : ለመ : ቦለ : ናኅ : ውስተ : ንፍቀ : ታቦት:=፨

Ita *cùm hæc omnia videritis, sci-* 33
tote eum *propè advenisse. Utique* 34
vobis dico, Hæc generatio non trans-
ibit donec hæc omnia veniant. Cœ- 35
lum & terra præterìbunt, at ver-
ba mea non præteribunt. Illum au- 36
tem diem & illam horam nemo scit
ex Angelis & hominibus, sed Pa-
ter solus. Quemadmodum in die- 37
bus Noah, de diluvio homines noti-
tiam non habuerunt, & illud ve-
nit : adventus Filii hominis talis
erit. Nam antequàm veniret di- 38
luvium, homines socordes erant,
comedebant, & bibebant, et nuptias
& conjugium faciebant, usque ad
tempus quo Noah arcam ingres-
sus est,

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * چون اینها همه ببینید بدانید که نزدیك آمده باشد * * راست بشما بگویم
34
35 * این دوده نگذرد تا این همه بیایند * اسمان وزمین بگذرند ولیکن سخنهای من نگذرند
36 * آن روز وآن ساعت را کسي نداند * از فرشتکان وادمي الا پدر تنها * * چنانك در
37
روزگار نوح از طوفان مردم وقوف نداشتند وبیامد * آمدن فرزند ادمي چنان باشد *
38 * وپیشتر از آمدن طوفان مردم غافل بودند * مي خوردند * ومي اشامیدند * وعروسي
† رفت
ونکاح مي کردند * تا وقتي که نوح در کشتي

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΗ'. ΝΘ'.

Et non cognoverunt, donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit &
39 Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ
præsentia filii hominis. Tunc duo erunt in agro: unus
40 ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς
assumitur, & unus *relinquitur*. Duæ molentes in mola: una
41 παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία
assumitur, & una *relinquitur*. Vigilate ergò: quia nescitis quâ
42 παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. Γρηγορεῖτε οὖν· ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ
horâ Dominus vester *venit*. Illud autem scitote, quoniam si sciret pa-
43 ὥρᾳ ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰ-
terfamilias quâ *custodiâ* fur *venit*, vigilaret utique, & non fi-
κοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴ-
neret perfodi domum suam. *Propter hoc* & vos estote parati, quia
44 ασε διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι
quâ horâ *non putatis*, Filius hominis venturus est. Quis, putas, est fidelis ser-
ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦ-
vus & prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, *ad dan-*
λος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ δι-
dum illis cibum in tempore? Beatus servus ille, quem *veniens*
46 δόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν
dominus ejus, invenerit facientem sic. Amen dico vobis, Quoniam super
47 ὁ κύριος αὐτοῦ, εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ

omnibus substantiis suis constituet eum. Si autem dixerit malus
σξζ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς 48
servus ille in corde suo; *Tardat* dominus meus venire: Et cœ-
δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν· Καὶ ἄρ- 49
perit percutere conservos, *edere* autem & *bibere* cum ebriosis: Veniet
ξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων· Ἥξει 50
dominus servi illius in die quâ non *expectat*, & *in* hora quâ *non scit*:
ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει·
Et dividet eum, & partem ejus cum hypocritis ponet: illic
Καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ 51
erit fletus, & stridor dentium.
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

ΝΘ'

CAP. XXV. κε'.

σξη Tunc *similabitur* regnum cœlorum decem virginibus: quæ ac-
1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις· αἵτινες λα- 1
cipientes lampades suas, exierunt *in occursum sponsi*. Quinque autem
βοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε δὲ 2
erant ex eis prudentes, & quinque fatuæ. *Quæ* fatuæ *sumentes* lam-
ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί. Αἵτινες μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμ- 3
pades suas, non sumpserunt secum oleum:
πάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 ... * ... Neque cognoverunt donec veniſſet diluvium, & abſtuliſſet omnes: ſic futurus eſt adventus filii hominis. Tunc duo erunt in villa, unus aſſumetur, & alter relinquetur. Et duæ erunt molentes in piſtrino, una aſſumetur, & altera relinquetur. Vigilate ergò, quia neſcitis quâ horâ venturus eſt dominus veſter. Hoc autem ſcitote, ſi ſciret dominus quânam vigiliâ fur venturus ſit, vigilaret, nec ſineret perfodi domum ſuam. Propterea & vos eſtote parati: nam quâ horâ non putatis, venturus eſt filius hominis.

Oblatio dominicæ Sacerdotum. 64.

Quis igitur eſt ſervus fidelis & ſapiens, quem conſtituit dominus ſuus ſuper filios domûs ſuæ, ut det eis cibum in tempore ſuo? Felix ille ſervus, quem quum veniet dominus ejus, invenerit ita facientem. Amen dico vobis, Conſtituet eum ſuper omnia quæ habet. Sin autem dixerit ſervus ille nequam in corde ſuo, Dominus meus tardat adventum: Cœperitque percutere conſervos ſuos, & fuerit edens ac potans cum temulentis: Veniet dominus ſervi illius, quo die non putat, & quâ horâ non novit. Et diſſecabit eum, ponetque partem ejus cum hypocritis: illic erit fletus & ſtridor dentium.

Nocturno tertio noctis ſecundæ Paſſionis. Et pro mulieribus ſanctis. 65.

CAP. XXV.

1 ... * ... Tunc aſſimilabitur regnum cœlorum decem virginibus illis, quæ ſumpſerunt lampades ſuas, & exierunt in occurſum Sponſi & Sponſæ. Quinque autem ex eis ſapientes erant, & quinque fatuæ. Et hæ fatuæ ſumpſerant quidem lampades ſuas, ſed non aſſumpſerant ſecum oleum.

2 ... *

3 ... *

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 وطوفان بيامد وهمه را خفه كرد وببرد * اين چنين شود آمدن فرزند ادمي * اكر 39
40 دو كس درده باشند يكي سنده شود * ويكي بماند * ودو زن باشند كه در 40
41 اسياب ارد خرد كنند يكي بماند * ويكي سنده شود * اكنون بيدار باشيد 41
42 براي انك نمي دانيد كه كدامين ساعت خداوند شما بيايد * اين نيز بدانيد 42
43 اكر خداوند خانه مي دانست در كدامين بخش ازشب دزد بيايد بيدار مي بود 43
ونمي كداشت كه خانه او بتاراج رود * براي اين نيز شما معد واستوار باشيد * 44
كه دران ساعت كه نمي انديشيد فرزند ادمي بيايد صد هفده مثل
44 بنده امين ودانا * كدامين است بنده امين ودانا * كه خداوند اورا 45
45 بر خانه خود كماشته كرد * كه بهنكام در بايست ايشان بدهد * خنك آن بنده كه 46
46 خداوند او بيايد * اورا بيابد كه اين چنين كرده باشد * راست بشما بكويم * كه اورا 47
47 بر هر چه دارد بكمارد * واكر اين بنده در نفس خود بكويد * كه خداوند من در آمدن 48
48 دير خواهد كشيد * اغاز كند وخواجه طاشان خود را بزند وبرنجاند * وبا مستان بخورد وبياشامد * 49

39 *Et diluvium venit, & omnes ſuffocavit & ſuſtulit: ad eundem modum erit adventus Filii hominis. Si duo homines in agro fuerint, unus accipietur & alter manebit. Et duæ mulieres fuerint, quæ in mola farinam molant, una manebit & altera accipietur. Vigiles ergò eſtote, eò quòd neſcitis quânam horâ Dominus veſter veniet. Hoc etiam ſcitote, ſi dominus domûs ſciret quâ parte noctis fur venturus eſſet, vigilaret, & non ſineret ut domus ſua in prædam cederet. Propterea vos quoque parati & confirmati eſtote: quia in ea hora quâ non putatis, Filius hominis veniet.*

CXVII. Parabola ſervi fidelis & prudentis.

Quiſnam eſt ſervus fidelis & prudens, quem dominus ejus domui ſuæ præfecit, ut in tempore neceſſaria illis det? Beatus ille ſervus, cujus dominus veniens invenerit eum ſic feciſſe. Equidem vobis dico, quòd eum ſuper omnia quæ habet conſtituet. Sin autem ſervus ille in animo ſuo dixerit, Dominus meus in veniendo moram trahet. Et inceperit conſervos ſuos cædere & cruciare: & cum ebriis comederit & biberit.

Versio VULGATA LATINA.

39 Et non cognoverunt donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit & adventus
40 Filii hominis. Tunc duo erunt in agro: unus assumetur, & unus relinquetur.
41 Duæ molentes in mola: una assumetur, & una relinquetur. Vigilate ergò, quia
42 nescitis quâ horâ Dominus vester venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si
43 sciret pater familiâs quâ horâ fur venturus esset, vigilaret utique, & non fineret
44 perfodi domum suam. Ideò & vos estote parati: quia quâ nescitis horâ Filius ho-
45 minis venturus est. Quis, putas, est fidelis servus, & prudens, quem constituit
46 dominus suus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? Beatus ille
47 servus, quem cùm venerit dominus ejus, invenerit sic facientem. Amen dico vo-
48 vis; Quoniam super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus ser-
vus ille in corde suo; Moram facit dominus meus venire: Et cœperit percutere 49
consservos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis: Veniet dominus servi il- 50
lius in die quâ non sperat, & hora quâ ignorat: Et dividet eum, partémque 51
ejus ponet cum hypocritis: illic erit fletus, & stridor dentium.

CAP. XXV.

Tunc simile erit regnum cœlorum decem virginibus: quæ accipientes lampa- 1
des suas, exierunt obviàm sponso & sponsæ. Quinque autem ex eis erant fatuæ, 2
& quinque prudentes: Sed quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non sumpse- 3
runt oleum secum:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * ولَمْ يَعْلَمُوا حَتَّى جَاءَ الطُّوفَانُ وَعَرَفَ جَمِيعَهُمْ كَذَلِكَ يَكُونُ فِي مَجِيءِ ابْنِ الإِنْسَانِ * حِينَئِذٍ
40 يَكُونُ اثْنَانِ فِي الْحَقْلِ يُوخَذُ الْوَاحِدُ وَيُتْرَكُ الآخَرُ * وَاثْنَتَانِ تَطْحَنَانِ عَلَى رَحًى يُوخَذُ
41 الْوَاحِدَةُ وَتُتْرَكُ الأُخْرَى * فَاسْهَرُوا فَإِنَّكُمْ لاَ تَعْلَمُونَ فِي أَيَّةِ سَاعَةٍ يَأْتِي رَبُّكُمْ * وَهَذَا اعْلَمُوهُ
42 أَنَّهُ لَوْ عَلِمَ رَبُّ الْبَيْتِ فِي أَيَّةِ سَاعَةٍ يَأْتِي السَّارِقُ لَسَهِرَ وَلَمْ يَدَعْ بَيْتَهُ يُوخَذُ * كَذَلِكَ أَنْتُمْ
43 أَيْضًا كُونُوا مُسْتَعِدِّينَ فَإِنَّ ابْنَ الإِنْسَانِ يَأْتِي فِي سَاعَةٍ لاَ تَعْرِفُونَهَا * الْفَصْلُ الْعَشْرُونَ *

* *Neque cognoverunt donec venisset diluvium, & submersisset omnes: ita erit in adventu filii hominis. Tunc erunt* 39 40
duo in agro: assumetur unus, & relinquetur alter. Et duæ molent ad molam eandem: assumetur una & relinquetur altera: Vigilate ergò, quia non 41 42
scitis quâ horâ venit Dominus vester. Hoc autem scitote, quòd si sciret paterfamiliâs quâ horâ venturus est fur, vigilaret, & non sineret domum suam rapi. 43
Sic vos estote etiam parati: quia filius hominis venit horâ, quam ignoratis. 44

Sectio octuagesima.

45 * مَنْ تُرَى هُوَ الْعَبْدُ الأَمِينُ الْحَكِيمُ الَّذِي يُقِيمُهُ سَيِّدُهُ عَلَى عَبِيدِهِ لِيُعْطِيَهُمْ طَعَامَهُمْ فِي
46 حِينِهِ * طُوبَى لِذَلِكَ الْعَبْدِ الَّذِي يَأْتِي سَيِّدُهُ فَيَجِدُهُ يَعْمَلُ هَكَذَا * اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ أَنَّهُ
47 يُقِيمُهُ عَلَى جَمِيعِ مَالِهِ * فَإِنْ قَالَ ذَلِكَ الْعَبْدُ السُّوءُ فِي قَلْبِهِ أَنَّ سَيِّدِي يُبْطِئُ * فَيَبْدَأُ بِضَرْبِ
48 أَصْحَابِهِ الْعَبِيدِ وَيَأْكُلُ وَيَشْرَبُ مَعَ السِّكِّيرِينَ * فَيَأْتِي سَيِّدُ ذَلِكَ الْعَبْدِ فِي يَوْمٍ لاَ يَظُنُّهُ وَسَاعَةٍ
49 لاَ يَعْرِفُهَا * فَيَشُقُّهُ مِنْ وَسَطِهِ وَيَجْعَلُ نَصِيبَهُ مَعَ الْمُرَائِينَ حَيْثُ الْبُكَاءُ وَصَرِيرُ الأَسْنَانِ *

* الْفَصْلُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ *

Quis fortassis est servus fidelis prudens, quem constituit dominus ejus super servos suos, ut det illis cibum eorum in tempore suo? Beatus ille servus, 45 46
quem veniens dominus ejus inveniet facientem sic. Amen dico vobis, Quia constituet eum super omnia bona sua. Verùm si dixerit ille servus malus in corde suo, Dominus meus morabitur: Cœperitque percutere sodales suos conservos, & manducare ac bibere cum ebriosis: Veniet dominus illius servi in die 47 48 49 50
quâ non putat, & horâ quam ignorat: Et secabit eum medium, & assignabit sortem ejus cum hypocritis, ubi erit fletus & stridor dentium. 51

Sectio octuagesima prima.

CAP. XXV.

1 * حِينَئِذٍ تَشْبَهُ مَلَكُوتُ السَّمَوَاتِ عَشْرَ الْعَذَارَى اللَّوَاتِي أَخَذْنَ مَصَابِيحَهُنَّ وَخَرَجْنَ لِلِقَاءِ
2 الْعَرُوسِ * خَمْسٌ مِنْهُنَّ كُنَّ جَاهِلاَتٍ وَخَمْسٌ حَكِيمَاتٍ * أَمَّا الْجَاهِلاَتُ فَأَخَذْنَ مَصَابِيحَهُنَّ
3 وَلَمْ يَأْخُذْنَ مَعَهُنَّ زَيْتًا *

Tunc simile erit regnum cœlorum 1
decem virginibus, quæ acceperunt lampades suas, & exierunt in occursum sponsi & sponsæ. Quinque ex eis erant insipientes, & quinque prudentes. Et verò in- 2 3
sipientes acceperunt lampades suas, & non acceperunt secum oleum;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 ወኢያእመሩ : እስከ : ሶበ : መጽአ : ማየ : ኣይሖ : ወለጥፍአ : ኵሎ : ከማሁኬ : ይኸውን :
40 መጽአቱ : ለወልደ : እጓለ : እመሕያው ::=: እሜሃ : ክልኤቱ : ይሄልው : ውስተ : ገራ
41 ህት : ኣሐደ : ይነሥኡ : ወካልኦ : ይኀድጉ ::=: ወክልኤቲ : ይሖርጻ : በኣሐዱ : ማሕረጽ :
42 ኣሐተ : ይነሥኡ : ወካልኣታ : ይኀድጉ ::=: ወክልኤ : ይሰክቡ : ውስተ : ኣሐዱ : ዓራት : ኣ
43 ሐደ : ይነሥኡ : ወኣሐደ : የኀድጉ ::=: ትግሁ : እንከ : እስመ : ኢተእመሩ : ዕለ
44 ት : ወጊዜሁ : ኣመ : ይመጽእ : እግዚእክሙ ::=: ወዘንተ : ባሕቱ : ኣእምሩ : ሶበ :
ያእመርሁ : በዕለ : ቤት : ጊዜ : ይመጽእ : ሰራቂ : እመታግሀ : ወኣመ : ኢኀደገ : ይክር :
45 ቤቱ ::=: ወበእንተዝ : ኣንትሙኒ : ድልዋኒክሙ : ህልው : እስመ : በጊዜ : ኢትኣምሩ :
ሰዐት : ይመጽእ : ወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው ::=:
በኀምስ : ሰንበተ ::=:
46 መኑ : እንጋ : ውእቱ : ገብር : ጣእመን : ወጠቢብ : ዘይሠይሞ : እግዚኡ : ውስተ : ቤቱ : ከመ :
47 የሀቦሙ : ሲስዮሙ : በጊዜሁ ::=: ብፁዕ : ውእቱ : ገብር : ዘመጺሶ : እግዚኡ : ይረክቦ :
48 እንዘ : ዘንተ : ይገብር ::=: ለሚን : እብለክሙ : ከመ : ደቦ : ኵሉ : ንዋዩ : ይሠይሞ :
49 እግዚኡ ::=: ወእመሰ : ይቤ : ውእቱ : ገብር : እኩይ : በልቡ : ይጐነደ : ለቲወ : እግ
50 ዚእየ ::=: ወይዘብጥ : ቢጸ : ደቂ : ወለዋለደ : ወለግብርተ : እግዚኡ : ወይበልዕ : ወይ
51 ስቲ : ሖሰለ : ሰካርያን ::=: ወይመጽእ : እግዚኡ : ለውእቱ : ገብር : በጊዜ : ኢያእመረ :
52 ወዕለተ : ኢተሐዝበ ::=: ወይኴንኖ : ወያገብሎ : ምክፈልቶ : ወይመትሮ : ወይሠይሞ : መ
ሰለ : መድልዋን : ውስተ : በካይ : ወሐቂየ : ሰንን ::=:
በእንተ : ዓረፈ : ደናግል ::=:
1 ለሚሃ : ይእተ : እሚረ : ትመስል : መንግሠቲ : ሰማያት : ዓሠሩ : ደናግል : እለ : ነሠሉ : መ
2 ኃትዊሆን : ወወፅሉ : ወሖሩ : ይትቀበሉሁ : ለመርዓዊ ::=: ወኀምስሰ : እመኔሆን : ኣብደት : እማንቱ :
3 ወኀምሰ : ጠበበት ::=: ወእብደትሰ : ነሢእን : መኃትዊሆን : ሊንሠሉ : ቅብእ : መስልሆን ::=:

Et non cognoscebant usque dum venisset aqua diluvii, & delevisset omnes: sic 39
igitur erit adventus filii hominis. Tunc duo erunt in agro; unum accipient, 40
& alterum relinquent. Et duæ molent in uno pistrino; unam accipient, & al- 41
teram relinquent. Duo decumbent in uno lecto; unum accipient, & alterum 42
relinquent. Vigilate igitur, quia nescitis diem & tempus quando veniet do- 43
minus vester. Et hoc tantùm scitote, si sciret dominus domûs tempus adven- 44
turi furis, tunc vigilaret; & non sineret perfodi domum ejus. Et propterea 45
vos parantes vos estote, quia in tempore cujus *horam nescitis veniet Filius hominis.*

Sabbato quinto.

Quis igitur est servus fidelis, & prudens, quem posuit dominus ejus in do- 46
mo ejus, ut daret iis alimentum in tempore? Beatus est servus quem quum ve- 47
nerit Dominus ejus invenerit eum hoc facientem. Amen dico vobis, quòd 48
super omnes suas facultates ponet eum dominus ejus. Et si dixerit iste servus 49
malus in corde suo, Moram facit venire dominus meus: Et verberaverit socios 50
ejus, filios & filias & servos domini ejus; & ederit & biberit cum ebriis: 51
Et veniet Dominus illius servi in tempore quod non cognovit, & die non co-
gitatâ, Et condemnabit eum, & tradet portionem suam: & scindet eum, & 52
collocabit eum cum hypocritis in fletu, & stridore dentium.

CAP. XXV.

De decem virginibus.

Tunc istâ horâ simile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ accepe- 1
rant lampades suas; & exierunt, & abierunt in occursum sponsi. Et quinque 2
ex illis fatuæ erant, & quinque prudentes. Et fatuæ accipientes lampades 3
suas, non ceperunt oleum secum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

50 * خداوند ان بنده بیاید بروزي که نه اندیشیده باشد * ودر ساعتي که نه دانسته
51 بود * * اورا از خود جدا کند * وبهره او با منافقان بسازد * * آنجا باشد گریستني

Dominus illius servi veniet in die 50
quâ non putavit, & in hora quâ nescivit. Et eum à se separabit, 51
ac partem ei assignabit cum hypocritis: illic erit fletus & dentium collisio.

وصرير اسنان

CXVIII. Parabola decem virginum.

صد هجده مثل ده دختر بکر

CAP. XXV.

1 * انکه ملکوت آسمان مانند شود بده دختر دوشیزه که چراغهاء خودرا ستده باشند *
2 ودر استقبال داماد وعروس بدر آمدند * پنج از ایشان زیرك ودانا بودند * وپنج دیگر
3 جاهل ونادان بودند * * ان جاهلان چراغها با خود ستدند * وروغن با خود نبردند *

Tunc regnum cœlorum simile fiet 1
decem puellis virginibus, quæ lampades suas sumpserunt & in occur-
sum sponsi & sponsæ exierunt. 2
Quinque ex illis sapientes & prudentes erant, & quinque reliquæ 3
fatuæ & insipientes erant. Illæ fatuæ lampades secum acceperunt, & oleum secum non tulerunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΘ'. Ξ'.

Verùm prudentes acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus
4 Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων
suis. Tardante autem sponso, dormitaverunt omnes, & dormierunt.
5 αὐτῶν. Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον.
Mediâ autem nocte, clamor factus est; Ecce sponsus venit: exite
6 Μέσης δὲ νυκτὸς, κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται· † ἐξέρχεσθε
in occursum ejus. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, & orna-
7 εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσ-
verunt lampades suas. At fatuæ sapientibus dixerunt; Date
8 μησαν τὰς λαμπάδας (α) αὐτῶν. Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον, Δότε
nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur. Respon-
9 (β) ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. Ἀπεκρί-
derunt autem prudentes, dicentes; Ne fortè non sufficiat nobis, & vobis: i-
θησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν, καὶ ὑμῖν· (γ) πο-
te autem potiùs ad vendentes, & emite vobisipsis. Abeun-
10 ρεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. Ἀπερχο-
tibus autem illis mercari; venit sponsus, & expeditæ intraverunt cum
μένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ (δ) αἱ ἕτοιμαι εἰσῆλθον μετ'
eo ad nuptias, & clausa est janua. Posteriùs verò veniunt & reliquæ
11 αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ
virgines, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis. Ille verò respondens, ait;
12 παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν,
Amen dico vobis, Non novi vos. Vigilate itaque: quia nescitis
13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε

Ξ' diem neque horam, *in qua Filius hominis venit.* Sic-
σξθ τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν (ε) ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Ὥσ- 14
β περ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν, ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν
σο illis *substantias suas:* Et *huic quidem* dedit quinque talenta, *illi*
ε αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα (ζ) αὐτοῦ· Καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ 15
autem duo, *illi* verò unum: unicuique secundùm propriam *facultatem*: & *peregrè* pro-
δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδή-
fectus est statim. *Profectus* autem quinque talenta *accipiens*, opera-
μησεν εὐθέως. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβών, εἰργά- 16
tus est in eis, & *fecit* alia quinque *talenta*. Similiter
σατο ἐν αὐτοῖς, (η) καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. (θ) Ὡσαύτως 17
& qui duo, lucratus est & *ipse* alia duo. *Verùm* unum *accipiens*
καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ (ι) ἓν λαβών, 18
abiens fodit in *terra*, & abscondit pecuniam domini sui. Post
ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ (κ) ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ 19
verò *tempus* multum venit dominus servorum illorum, & *confert* cum eis
δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν
rationem. Et accedens quinque talenta *accipiens*, *attulit*
λόγον. (λ) Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν 20
alia quinque talenta, dicens; Domine, quinque talenta mihi tradidisti: ecce
ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε
alia quinque *talenta* lucratus sum super *illis*.
ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

† Hìc incipit MS. A. . ξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. (α) ἑαυτῶν. (β) ἡμῖν ἔλαιον ἐκ τοῦ (γ) πορεύεσθαι μᾶλλον (δ) αἱ ἕτοιμαι (ε) ὥραν. Ὥσπερ γὰρ
(ζ) αὐτῶν· (η) καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα (θ) Ὡσαύτως δὲ καὶ (ι) ἓν τάλαντον λαβὼν, (κ) ἔκρυψεν (λ) Προσελθὼν δὲ ὁ τὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Illæ verò sapientes sumpserant oleum in va- 4
sis cum lampadibus suis. Quum autem tar- 5
daret Sponsus, dormitârunt omnes, atque
dormierunt. Et mediâ nocte factus est cla- 6
mor, Ecce Sponsus venit, exite in occursum
ejus. Tunc surrexerunt omnes illæ virgi- 7
nes, & præparârunt lampades suas. Dixe-
runt autem illæ fatuæ sapientibus, Date no- 8
bis ex oleo vestro, ecce enim lampades no-
stræ extinctæ sunt. Responderunt eæ sapientes 9
& dicunt; Ne fortè non sufficiat nobis & vo-
bis, ite potiùs ad eos qui venundant, & emite
vobis. Quũ autè proficiscerentur emptũ, ve- 10
nit Sponsus: & hæ quæ paratæ erant, introie-
runt cum eo in domum nuptiarum, clausá-
que est janua. Postremò verò venerunt & 11
illæ virgines aliæ, dicentes; Domine noster,
Domine noster, aperi nobis. Is verò respon- 12
dit, & ait eis; Amen dico vobis, Non novi
vos. Vigilate ergò, quia nescitis diem il- 13
lum neque horam.

Dominicâ Sacerdotum. 66.

Sicut enim vir qui peregrè profectus est, vo- 14
cavit famulos suos, & tradidit eis possessio-
nem suam: Et uni quidem dedit quinque 15
talenta, alii autem duo, alii denique unum;
unicuique secundùm facultatem ipsius; &
peregrè profectus est illicó. Profectus au- 16
tem ille qui quinque talenta acceperat, nego-
tiatus est ex eis, & lucratus est quinque alia.
Et itidem is qui duo, negotiando lucratus 17
est duo alia. Is autem qui acceperat unum, 18
profectus fodit in terram, & abdidit argen-
tum domini sui. Post tempus autem mul- 19
tum, venit dominus servorum illorum, &
recepit ab eis rationem. Et accessit is qui 20
acceperat quinque talenta, obtulitque quin-
que alia, & ait; Domine mi, quinque talen-
ta dedisti mihi: ecce quinque alia negotian-
do lucratus sum præter illa.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Illæ verò quæ prudentes erant, lam- 4
pades & oleum simul sumpserunt,
& secum tulerunt. Quum spon- 5
sus moram traheret, omnes cubi-
tum iverant & dormiverunt. Me- 6
diâ nocte clamor oriebatur, quòd
ecce sponsus venit, obviàm ei exi-
ite. Tunc virgines illæ surrexe- 7
runt & lampades suas aptave-
runt. Fatuæ prudentibus dixe- 8
runt, De oleo vestro nobis date,
quia lampades nostræ extinguuntur.
Prudentes respondérunt, et dixerunt; 9
Nequaquam, ne hoc oleum nobis
& vobis sat non sit: sed revertí-
mini, & ab elæopolis vobis emi-
te. Cùm illi abissent, ut emerent, 10
sponsus venit, & illæ quæ para-
tæ & in promptu erant, cum spon-
so in triclinium nuptiale intrave-
runt, & janua clausa est. Quin- 11
que istæ alteræ postèà venerunt,
& dixerunt; Domine noster, Do-
mine noster, ostium nobis aperi. Ipse 12
illis responsum dedit, & dixit; Ut-
que vobis dico, Ab ostio meo abite,
quia vos non novi. Vigiles itaque 13
estote, ea de causâ quòd illum di-
em & illam horam ignoratis.

Versio VULGATA LATINA.

4 5 Prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem
6 faciente sponso, dormitaverunt omnes & dormierunt. Mediâ autem nocte cla-
7 mor factus est; Ecce sponsus venit, exite obviàm ei. Tunc surrexerunt omnes
8 virgines illæ, & ornaverunt lampades suas. Fatuæ autem sapientibus dixerunt;
9 Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostræ extinguuntur. Respondérunt
prudentes, dicentes; Ne fortè non sufficiat nobis & vobis, ite potiùs ad ven-
10 dentes, & emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus: & quæ pa-
11 ratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua. Novissimè ve-
12 rò veniunt & reliquæ virgines, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis. At
13 ille respondens ait; Amen dico vobis, Nescio vos. Vigilate itaque, quia nescitis
diem neque horam. Sicut enim homo peregrè proficiscens, vocavit servos suos, 14
& tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii 15
verò unum, unicuique secundùm propriam virtutem, & profectus est statim. Abiit 16
autem qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia
quinque. Similiter & qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem 17
unum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. Post 18
multum verò temporis venit dominus servorum illorum, & posuit rationem cum 19
eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, 20
dicens; Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucra-
tus sum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 وَأَمَّا ٱلْحَكِيمَاتُ فَأَخَذْنَ زَيْتًا فِي إِنَآءٍ مَعَ مَصَابِيحِهِنَّ * فَلَمَّا أَبْطَأَ ٱلْعَرُوسُ نَعَسْنَ كُلُّهُنَّ وَنِمْنَ *
5 وَلَمَّا ٱنْتَصَفَ ٱللَّيْلُ كَانَ صَوْتٌ قَائِلًا هَا ٱلْعَرُوسُ فَمَنْ أَخْرَجْنَ لِلِقَائِهِ * حِينَئِذٍ قَمْنَ جَمِيعُ
6 تِلْكَ ٱلْعَذَارَى وَزَيَّنَ مَصَابِيحَهُنَّ * فَقَالَتِ ٱلْجَاهِلَاتُ لِلْحَكِيمَاتِ أَعْطِينَا مِنْ زَيْتِكُنَّ لِأَنَّ
7 تَنْطَفِي مَصَابِيحُنَا * فَأَجَبْنَ ٱلْحَكِيمَاتُ قَائِلَاتٍ لَيْسَ مَا يَكْفِينَا وَإِيَّاكُنَّ * لَكِنِ ٱذْهَبْنَ أَحْرِي
8 إِلَى ٱلْبَاعَةِ وَٱبْتَعْنَ لَكُنَّ * فَلَمَّا ذَهَبْنَ لِيَبْتَعْنَ جَآءَ ٱلْعَرُوسُ وَدَخَلْنَ مَعَهُ ٱلْمُسْتَعِدَّاتُ إِلَى
9 ٱلْعُرْسِ وَأُغْلِقَ ٱلْبَابُ * وَأَخِيرًا جِئْنَ بَقِيَّةُ ٱلْعَذَارَى قَائِلَاتٍ رَبَّنَا رَبَّنَا ٱفْتَحْ لَنَا * فَأَجَابَهُنَّ قَائِلًا
10 آمِينَ أَقُولُ لَكُنَّ إِنِّي لَا أَعْرِفُكُنَّ * فَٱسْهَرُوا فَإِنَّكُمْ لَا تَعْرِفُونَ ٱلْيَوْمَ وَلَا ٱلسَّاعَةَ *
11 * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلْعِشْرُونَ * * كَمِثْلِ إِنْسَانٍ أَرَادَ ٱلسَّفَرَ فَدَعَا عَبِيدَهُ
12 وَأَعْطَاهُمْ مَالَهُ * فَوَاحِدٌ أَعْطَاهُ خَمْسَ وَزَنَاتٍ * وَآخَرَ وَزْنَيْنِ * وَآخَرَ وَزْنَةً * كُلٌّ مِنْهُمْ عَلَى قَدْرِ قُوَّتِهِ
13 وَسَافَرَ لِلْوَقْتِ * فَمَضَى ٱلَّذِي أَخَذَ خَمْسَ ٱلْوَزَنَاتِ فَٱتَّجَرَ فِيهَا وَرَبِحَ خَمْسَ وَزَنَاتٍ أُخَرَ * وَهَكَذَا
14 ٱلَّذِي أَخَذَ ٱلْوَزْنَيْنِ رَبِحَ وَزْنَيْنِ أُخْرَيَيْنِ * فَأَمَّا ٱلَّذِي أَخَذَ ٱلْوَزْنَةَ فَمَضَى وَحَفَرَ فِي ٱلْأَرْضِ
15 وَدَفَنَ فِضَّةَ سَيِّدِهِ * ثُمَّ بَعْدَ زَمَانٍ كَثِيرٍ جَآءَ سَيِّدُ أُولَئِكَ ٱلْعَبِيدِ فَحَاسَبَهُمْ * فَجَآءَ ٱلَّذِي أَخَذَ
16 خَمْسَ ٱلْوَزَنَاتِ فَأَعْطَى خَمْسَ وَزَنَاتٍ أُخَرَ * قَائِلًا يَا رَبُّ خَمْسَ وَزَنَاتٍ أَعْطَيْتَنِي وَهَا خَمْسُ وَزَنَاتٍ
أُخَرُ رَبِحْتُهَا *

*At verò prudentes acceperunt oleum in 4
vasè cum lampadibus suis. Cùm autem 5
tardâsset sponsus, dormitaverunt omnes,
& dormierunt. Et dimidiata quum 6
esset nox, facta est vox, dicens; Ecce
sponsus, surgite, exite in occursum
ejus. Tunc surrexerunt omnes illæ vir- 7
gines, & ornaverunt lampades suas.
Dixerunt autem insipientes prudentibus; 8
Date nobis de oleo vestro, ut ne extin-
guantur lampades nostræ. Respónderunt 9
prudentes, dicentes; Non est quod suf-
ficiat nobis & vobis: sed ite potiùs ad
vendentes, & emite vobis. Cùm autem 10
isset emere, venit sponsus: & intra-
verunt cum ipso quæ paratæ erant ad
nuptias, & clausa est janua. Et postre- 11
mò venerunt reliquæ virgines, dicentes;
Domine noster, Domine noster, aperi no-
bis. Respondit eis, dicens; Amen dico 12
vobis, Quia nescio vos. Vigilate igitur, 13
quia non scitis diem, neque horam.*

Sectio octuagesima secunda.

*Sicut homo qui voluit iter facere, voca- 14
vítque servos suos, & dedit eis bona sua.
Et quidem uni dedit quinque talenta, 15
& alii duo talenta, & alii talentum,
unicuique ex eis juxta mensuram vi-
rium suarum: & profectus est statim.
Abiit autem qui acceperat quinque ta- 16
lenta, & negotiatus est iis: & lucratus
est quinque talenta alia. Et similiter 17
qui acceperat talenta duo, lucratus est
talenta duo alia. At qui acceperat ta- 18
lentum, abiit & fodit in terram, & se-
pelivit argentum domini sui. Tandem 19
post tempus ingens venit dominus illo-
rum servorum, & posuit rationem cum
eis. Venit ergò qui acceperat quinque 20
talenta, & dedit quinque talenta alia,
dicens; O domine, quinque talenta de-
disti mihi, & ecce quinque talenta alia
quæ lucratus sum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 ወጠባበትሰ: ነሥአ: ቅብእ: መስፌሆን:: በገማዕይሆን: መስለ: መጎትዊሆን:=ፁ ወጉንዲዮ:
6 መርዓዊ: ደቀሰ: ወኖጣ: ኩሎን:=ፁ ወመንፈቀ: ልቤት:ከዊኖ: ውሆጓ: ኮነ: መጽአ: መርዓዊ:
ወቦለ: ወይቤሉ: ናሁ: መርዓዊ: መጽአ: ፀኡ: ተቀበሉ: ወወፅኡ: ወከተ: ቅበላሁ: ወእመ
7 ጝ: ነቀሃ: እማንቱ: ደናግል:=ፁ ወተንሥኡ:ኩሎን: ለልኩ: ደናግል: ወአሠነዩ: መጎትዊሆን:
8 ኩሎን::=ፁ ወይቤላሆን: እልኩ: ለብዶት:ለጠባባት: ሀበነ: እመቅብእክን: እስመ: ጠፍአ
9 ነ:ማሓቶትነ::=ፁ ወለወጥሠለሆን:ጣበባት: ወይቤላሆን: እመቦ:እስመ:ከመ:ሊ,ይእክል:ለነ:
10 ወለክን: ሖሬ: ተዛየጡ: በኅበ: እለ: ይዘይጡ: ወተዛየጡ: ለክን:=ፁ ወሖዊሮን: ይዛየጡ : በ
11 ጽሐ: መርዓዊ: ወቦለ: መስፈሁ: እለ: ድልዋት: ወከተ: ክብካብ: ወተዐጽወ: ሩኅት:=ፁ ወ
12 እመዝ: ድኅረ: መጽላ: እልኩቱ: ደናግል: ወይብሳ: እግዚኦ: እግዚኦ : ለርኅውን:=ፁ ወእ
ወሠለን : ወይቤ : ለዌን : እብለክን : ከመ : ሊ,ያእመረክን : ሰለእክን : መሰቤየ : ተጊሀ :
13 ወመስቤየ: ለመስዮ:=ፁ ትግሁዜ:እንከ: እስመ:ሊ,ታላመሩ:ዕለቶ:ወጊዜሁ:ለስዓት::=ፁ

በእንተ : እለ : ነሥሉ : መኳልየ : ብሩር::=ፁ

14 እስመ: ከመ:ብእሲ:ዘይናግድ:ወጸውዐ:ለግብርቲሁ: ወወሀቦሙ: ንዋዮ: ይትገበሩ::=ፁ ወቦ:
15 ለዘ: ወሀበ: ኃመስተ: መክሊተ: ወቦ: ለዘ: ወሀበ : ክልኤ : ወቦ : ለዘ: ወሀበ: አሐደ: ለለ: አሐ
16 ዱ: መክለተ: በከመ: ለመጠኑ: ሓይሎሙ: ደኅሉ: ወሀበ: ወነገደ: በጊዜሃ:=ፁ ወሖረ:ሶቤሃ:
17 ዝኩ: ዘነሥአ: ኃመስተ:መክሊተ:ወተገበረ:ቦቱ:ወረብሐ:ካልእተ:ኃመስ:መክሊተ:=ፁ ወከ
18 ማሁ: ዘሂ: ክልኤቲ: መክሊተ: ነሥአ: ረብሐ:ክልኤተ:ከልእተ: መኪሊተ::=ፁ ወዘአሐቲሰ:
19 መክሊተ:ነሥአ:ሓለፈ:ወሖረ:ወከረየ:ሎድረ:ወደፈነ: ወርቀ:እግዚኡ::=ፁ ወጎንዲዮ:እመድ
ሓረ:ብዙኅ:መዋዕል:ለተወ:እግዚኦሙ:ለእሙንቱ:ለግብርት:ወለኣዘ: ወተሐስቦሙ: መስቤሆ
20 ሙ:=ፁ ወመጽአ: ወቀረበ:ዘኃመስ:መክልየ:ነሥአ:ወለመጽአ: ካልእተ: ዓሠርተ: ወክልኤተ:
መስለ:ርባሑ:: ወይቤሎ: ለእግዚኡ : እንዘ : ይብል : እግዚኦ : ኃመሰ: መካልየ: ወሃብከኒ :
ወናሁ:ኃመሰ : ካልእተ : ረበሕኩ:=ፁ

*Et prudentes ceperunt oleum secum in vasis cum lampadibus suis. Et morâm fa- 4
ciente sponso nictârunt, & dormierunt omnes. Et quum media nox esset, clamor 5
fuit, Venit sponsus, & intravit, & dicunt; Ecce sponsus venit, exite, occurrite; & 6
exierunt in occursum ejus: & tunc experrectæ sunt istæ virgines. Et surrexe- 7
runt omnes hæ virgines, & exornârunt lampades suas omnes. Et dixerunt istæ 8
virgines fatuæ prudentibus, Date nobis de oleo vestro, quoniâ extinximus lam-
pades nostras. Et respónderunt iis prudentes, & dicunt iis; Minimè, quia fortè 9
non sufficit nobis & vobis: ite emptum apud venditorem, & emite vobis. Et 10
quum irent emptum, venit sponsus, et intrârunt cum illo quæ paratæ erant ad
nuptias; & clausa fuit janua. Et tunc postremò venerunt reliquæ virgines, & 11
dicunt; Domine, Domine, aperi nobis. Et respondit iis, & dicit; Amen dico vobis, 12
Non cognosco vos, non potuistis mecum vigilare, & mecum pernoctare? Vigilate 13
igitur, quoniam nescitis diem, & momentum horæ.*

De iis qui talenta argenti acceperunt.

*Quia sicut homo qui peregrè profectus est, & vocavit servos suos, & dedit iis 14
bona negotiari. Et fuit cui dedit quinq; talenta, & fuit cui dedit duo, & fuit 15
cui dedit unum: unicuique talenta secundùm quod vires suæ poterant, dedit; &
peregrè profectus est statim. Et abiit iste qui acceperat quinq; talenta, & nego- 16
tiatus est eo accepto: & lucratus est alia quinq; talenta. Et similiter qui duo 17
talenta acceperat, lucratus est alia duo talenta. Et qui unum talentum acce- 18
perat, recessit, & abiit, & fodit terram, & occultavit aurum domini ejus.
Et moram faciendo post multos dies venit dominus illorum servorum, & in- 19
cepit conferre rationem cum iis. Et venit, & appropinquavit qui quinque 20
talenta acceperat, & attulit alia duodecim cum lucro suo, & dicit domino
suo, dicens; Domine, quinque talenta dedisti mihi, & ecce quinque alia lucra-
tus sum.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * هم‌چو مردي كه اختياط كرد * صد نوزده مثل مايه دار تومانها

15 وبندكان خود را خواند * ومال خود را بديشان سپارد * * بيكي پنج تومان داد وبه يكي دو
تومان * وبيكي يك تومان * هر كسي را بقدر خود * وسپارش قوي كرد در نگاه داشتن مال *
16 17 * انك پنج تومان ستده بود بازركاني كرد پنج ديگر مكسب بر سر اورد * * وانك دو تومان
18 ستده بود * او نيز ببازركاني چنداني ديگر سود كرد * * ولي انك يك تومان ستده بود *
19 رفت در زمين دفن كرد * * بعد از روزكار بسيار * خداوند بندكان آمد وحساب از ايشان
20 طلبيد * * انك پنج تومان ستده بود در پيش آمد * وپنج ديگر بخداوند سود نمود *

CXIX. Parabola de sortitione minarum.

*Sicut homo qui iter facturus servos 14
suos vocavit, & substantiam suam
illis tradidit. Uni quinque minas
dedit, & alii duas minas, & alii 15
unam minam; unicuique pro rati-
one sui; & enixè mandavit ut cu-
ram haberent pecuniæ. Ille qui quinq; 16
minas acceperat, mercaturam exer-
cuit, & alias quinque ad sortem al-
lucratus est. Et qui duas minas 17
acceperat, ipse etiam mercaturâ to-
tidem alias lucratus est. Qui au- 18
tem unam minam acceperat, abiens
in terram defodit. Post multum tem- 19
poris dominus servorum horum ve-
nit, & rationem ab illis popoposcit.
Ille qui quinque minas acceperat, 20
accessit, & quinque alias domino
lucrifactas exhibuit.*

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'. ΞΑ'.

Ait verò illi dominus ejus; Bene, serve bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis,
21 Ἔφη ὁ αὐτῷ ὁ κύριός αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς,
super multa te constituam: ingredere in gaudium domini tui. Accedens autem
22 ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ
& qui duo talenta accipiens, dixit; Domine, duo talenta mihi tradidisti: ecce
καὶ ὁ τὰ δύο (μ) τάλαντα λαβὼν, εἶπε, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε
alia duo talenta lucratus sum super illis. Ait illi dominus ejus; Bene, serve
23 ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε
bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: ingredere in
ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς
gaudium domini tui. Accedens autem & unum talentum sumens, ait;
24 τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς, εἶπε,
Domine, scio te quia durus es homo, metens ubi non seminâsti, & congregans
Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρός εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων
unde non sparsisti: Et timore perculsus abiens, abscondi talentum tuum in
25 ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· Καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν
terra: ecce habes tuum. Respondens autem dominus ejus, dixit ei;
26 τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ,
Male serve & piger, sciebas quia meto ubi non seminavi, & congrego unde non
(ν) Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ
sparsi. Oportuit ergò te jacere argentum meum mensariis, & veni-
27 διεσκόρπισα. Ἔδει σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, (ξ) καὶ ἐλ-

ens ego recepissem utique meum cum usura. Tollite itaque ab eo talentum,
— δὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, 28
σοα & date habenti decem talenta. Nam habenti omni dabitur, & abun-
β καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσε), καὶ περισσ- 29
— σοβ εύσε)· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσε) ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ 30
s inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic erit fletus
ΞΑ' ἀχρεῖον δοῦλον (ο) ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
— σογ & fremitus dentium. Cùm autem venerit Filius hominis in gloria sua, &
ι καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ 31
omnes sancti angeli cum eo, tunc sedebit super thronum gloriæ suæ: Et
πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· Καὶ 32
congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicèm,
συναχθήσε) ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων,
sicut pastor segregat oves ab hœdis. Et statuet quidem
ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. Καὶ στήσει τὰ μὲν 33
oves à dextris suis, at hœdos à sinistris. Tunc dicet rex
πρόβατα (π) ὂν δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς 34
his qui à dextris ejus; Venite benedicti Patris mei, possidete
τοῖς ὂν δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε οἱ (ρ) εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε
paratum vobis regnum à fundamento mundi.
τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

MS. A. (μ) τάλαντα, εἶπεν, (ν) δοῦλε πονηρὲ καὶ (ξ) καὶ ἐγὼ ἐλθὼν (ο) ἐκβάλετε (π) ὂν δεξιῶν, τὰ δὲ (ρ) ἠυλογημένοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dixit ei dominus ejus; Euge serve bone & fidelis: in modico fidelis fuisti, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui. Et accessit is cui duo talenta, & ait; Domine mi, duo talenta dedisti mihi: ecce alia duo negotiando lucratus sum præter illa. Dixit ei dominus ejus; Euge serve bone & fidelis, in modico fidelis fuisti, super multa constituam te: intra in gaudium domini tui. Accessit autem & is qui acceperat unum talentum, & ait; Domine mi, noveram te esse virum durum, teque metere ubi non seminâsti, & colligere ubi non sparsisti. At timui, & abiens abscondi talentum tuum in terra; en habes quod tuum est. Respondit dominus ejus, & dixit ei; Serve nequam ac piger, noveras me metere ubi non seminavi, & colligere undè non sparsi: Oportuit te committere pecuniam meam mensæ, & venissem ego, ac repetissem quod meum est cum fœnore. Tollite ergò ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. (Ei enim qui habet, dabitur, & adjicietur ei: is verò qui non habet, id etiam quod habet auferetur ab eo.) Et servum otiosum ejicite in tenebras exteriores: illic erit fletus, & stridor dentium.

Lectio in commemorationem rectorum & justorum, feriâque sextâ candidatorum. 67.

Quum venerit autem filius hominis in gloria sua, & omnes angeli ejus sancti cum eo, tunc sedebit super thronum gloriæ suæ. Et congregabuntur coram eo omnes gentes, & separabit eas unam ab altera, sicut pastor separat oves ab hœdis. Et statuet oves à dextera sua, & hœdos à sinistra sua. Tunc dicet rex iis qui erunt à dextera sua, Venite benedicti Patris mei, possidete regnum quod paratum erat vobis à constitutione mundi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* خداوند مال اورا بنواخت وبخوشي داد * گفت اري اي بنده نيك * وامانت دار * چون بر
* Dominus pecuniæ illum blandè excepit & cordi grata verba dedit: Euge, inquit, ô serve bone & fidelis, cùm in pauco fueris fidelis, super multum etiam fideicommissarius eris; ito, in gaudium domini tui ingredere. Accessit ille qui duas minas habuit, & dixit; Domine mi, duas minas mihi dedisti, ecce duas minas alias lucrifeci. Dominus ejus illi dixit; Euge ô serve bone & fidelis, cùm in parvo fidem cum accessione præstiteris, majus hoc meritus es; ingredere in gaudium domini tui. Ille etiam qui unam minam acceperat, accessit, & dixit; Domine mi, te noveram quòd homo durus sis, id quod non seminâsti, metis, & quod non sparsisti, tollis. Timui itaque pecuniâ tuâ negotiari, & abiens in terram defodi illam: ecce quod dedisti, ad te reduxi. Dominus illi responsum retulit, & dixit; O serve male & ignave, me noveras quòd metam quicquid non seminavi, & quod non sparsi colligam. Nónne oportuit ut pecuniam meam in mensam meam reponeres, ut veniens id quod habueram cum lucro ejus exigerem. Itaque jussit inquiens; Illam quidem minam ab illo auferte, & illi homini date, qui decem minas habet. Similiter etiam, quicunque habet illi plus datum erit, & adjicietur ei: qui verò non habet, illud etiam quod habet, ab eo auferetur.

Versio VULGATA LATINA.

21 Ait illi dominus ejus; Euge serve bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis,
22 super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Accessit autem & qui
duo talenta acceperat, & ait; Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo
23 lucratus sum. Ait illi dominus ejus; Euge serve bone, & fidelis, quia super
24 pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Ac-
cedens autem & qui unum talentum acceperat, ait; Domine, scio quia homo
25 durus es, metis ubi non seminâsti, & congregas ubi non sparsisti: Et timens abii,
26 & abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est. Respondens
autem dominus ejus, dixit ei; Serve male, & piger, sciebas quia meto ubi non se-
27 mino, & congrego ubi non sparsi: Oportuit ergò te committere pecuniam
meam numulariis, & veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura. 28
Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. Omni enim 29
habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur ha-
bere, auferetur ab eo. Et inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic 30
erit fletus, & stridor dentium. Cùm autem venerit Filius hominis in majestate 31
sua, & omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem majestatis suæ: Et con- 32
gregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicèm, sicut pastor
segregat oves ab hœdis: Et statuet oves quidem à dextris suis, hœdos autem 33
à sinistris. Tunc dicet rex his, qui à dextris ejus erunt; Venite benedicti Pa- 34
tris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * فقال له سيده نعما يا عبدا صالحا امينا وجدت في القليل انا اقيمك امينا على الكثير *
22 ادخل الي فرح سيدك * فجاء الذي اخذ الوزنين فقال يا سيد وزنين دفعت الي وها وزنان
23 اخران ربحتهما * فقال له سيده نعما يا عبدا صالحا * امينا وجدت في القليل انا اقيمك
24 امينا على الكثير * ادخل الي فرح سيدك * فجاء الذي اخذ الوزنة وقال يا سيد علمت انك
25 انسان شديد تحصد ما لم تزرع وتجمع من حيث لم تبذر * فخفت ومضيت فدفنت
26 مالك في الارض * وهودا مالك عندي * فاجابه سيده قائلا ايها العبد السو الكسلان علمت اني
27 احصد ما لم ازرع واجمع من حيث لم ابذر * فكان يلزمك ان تجعل فضتي على المايدة
28 وكنت اني واخذ مالي مع ربحه * خذوا منه الوزنة واعطوها للذي له عشر الوزنات * لان كل من
29 له يعطى ومن ليس له يوخذ منه ما معه * والعبد السو العاجز القوه في الظلمة البرانية
30 حيث البكاء وصرير الاسنان *

Dixit autem illi dominus ejus; Bene 21
est, serve bone, fidelis inventus es in
pauco, ego constituam te fidelem super
multum: intra in gaudium domini tui.
Et venit qui acceperat duo talenta, & 22
dixit; Domine, duo talenta tradidisti
mihi, & ecce duo talenta alia quæ lu-
cratus sum. Dixit autem ei dominus; 23
Bene est, serve bone, fidelis inventus es
in exiguo, ego constituam te fidelem su-
per multum: intra in gaudium domini
tui. Venit autem qui acceperat talen- 24
tum, & dixit; Domine, cognovi quòd
homo sis durus, metens quod non semi-
nâsti, & congregans indè, ubi non seru-
isti. Quapropter timui, & abii, ac 25
sepelivi bona tua in terra: & ecce pe-
cunia tua apud me est. Respondit ei 26
dominus ejus, dicens; O serve male, pi-
ger, sciebas quòd ego metam quod non
seminavi, & congregem ubi non
spargo: Igitur oportebat tè ponere ar- 27
gentum meum super mensam, & veni-
sem accepissemque pecuniam meam cum
lucro suo. Tollite ab hoc talentum, & 28
date illud ei qui habet decem talenta.
Quia omni habenti dabitur, & ab eo 29
qui non habet, auferetur quod habet. Et 30
servum malum inutilem ejicite eum in
tenebras exteriores, ubi fletus & stridor
dentium.

Sectio octuagesima tertia.

31 * واذا جاء ابن الانسان في مجده وجميع ملايكته الاطهار معه حينيذ يجلس على كرسي
32 مجده * ويجمع اليه كل الامم فيميز بعضهم من بعض كما يميز الراعي الخراف من الجداء *
33 ويقيم الخراف عن يمينه والجداء عن يساره * وحينيذ يقول الملك للذين عن يمينه تعالوا الي
34 يا مباركي ابي رثوا الملك المعد لكم منذ انشاء العالم *

Cùm venerit filius hominis in majestate 31
sua, & omnes angeli ejus pari cum
eo, tunc sedebit super sedem majestatis
suæ. Et congregabuntur ad eum omnes 32
gentes, & separabit eos ab invicem,
quemadmodum segregat pastor agnos ab
hœdis: Et statuet agnos à dextris suis, 33
& hœdos à sinistris suis. Et tunc dicet 34
rex his qui à dextris ejus erunt; Ve-
nite ad me benedicti patris mei, hære-
ditate possidete regnum paratum vobis à
creatione mundi:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወይቤሎ : እግዚኡ : ገብር : ኄር : ወሣሊመኒ : በኅደጥ : ኮንከ : መሊመነ : ውስተ : ብዙ
22 ኅ : እሠይመከ : ባእ : ውስተ : ትፍሥሕተ : እግዚእከ::=: ወመጽአ : ዘክልኤተኒ :
መክሊተ : ነሠአ : ወይቤ : እግዚኦ : ለኮሁ : ክልኤቲ : መክልየ : ወሀብከኒ : ናሁ : ካልእተ :
23 ክልኤ : መኮልይ : እሰ : ረባሕኩ::=: ወይቤሎ : እግዚኡ : ለገብር : ኄር : ወመሊመኒ :
በሕደጥ : ኮንከ : ላሊመነ : ውስተ : ብዙኅ : እሠይመከ : ባእ : ውስተ : ፍሥሐሁ : ለእ
24 ግዚእከ::=: ወመጽአ : ዘለሐደኒ : መክሊተ : ነሠአ : ወይቤ : እግዚኦ : ለለመረከ :
ከመ : ድሩክ : ብእሲ : ለንተ : ተለርር : ኃበ : ኢዘራእከ : ወትስተጋብኅ : እመኃበ : ኢዘረ
25 ውከ::=: ፈሪሕየ : ሖርኩ : ወኃበእከ : መክሊተኪ : ውስተ : መድር : ናሁ : እንከ : መክ
26 ሊትከ::=: ወለወለለ : እግዚኡ : ለገብር : ወይቤሎ : እኩይ : ገብር : ወሂካይ : ትለ
27 መረኒ : ከመ : እላርር : ኃበ : ኢዘራእኩ : ወእስተጋብኅ : እመኃበ : ኢዘረውኩ::=: እ
መኀሣእከ : ወርቂየ : ወእመእግባእከ : ውስተ : ማእድ : ወመጺየ : እመእሰተገበርክመ :
28 ለቢየ : በር ዴ::=: ነሠአ : እመኃቤሁ : መክሊተ : ወሀብመ : ለዘ : ቦቱ : ዐወርተ :
29 መክሊተ::=: እስመ : ለኵሉ : ለዘቦ : ይሁብመ : ወይዌስክመ : ወለዘሰ : ለልቦ : እለ
30 ሂቦ : ይሂይድመ::=: ወለገብሮሰ : እኩይ : ላውፀእሙ : ውስተ : ጸናፊ : ጽልመት : ኀበ :
ብካይ : ወሐቂየ : ሰንን::=:

በእንተ : መጽእኁ : ለክርሰቶስ::=:

31 ወእመ : ይመጽእ : ወልደ : እጊለ : እመ : ሕያው : በስብሐናሁ : ወኵሉሙ : መላእክቲሁ :
32 መስቤሁ : ላጴሃ : ይነብር : ውስተ : መንበረ : ሰብሐቲሁ::=: ወይትጋብእ : ኵሎሙ :
ለሕዛብ : ቅድሜሁ : ወይፈልጦሙ : ዘዘ : ዚአሆሙ : ከመ : ኖለዊ : ይፈልጥ : ለባግዐ : እ
33 መለጠቢ::=: ወያቀውመ : ለባግዐ : በየማነ : ወለጠቤሰ : በፀጋመ::=: ለጴሃ : ይብ
34 ል : ንጥለ : ለእለ : በየማነ : ንዑ : ብሩካኒሁ : ለላቡየ : ትረሱ : መንግሠተ : ዘለስተደለ
ወ : ለክሙ : እመቅድመ : ዓለመ::=:

Et dicit ei Dominus suus, Serve bone & fidelis, in paucis fuisti fidelis, super 21
multa te constituam: intrato in gaudium Domini tui. Et venit qui duo ta- 22
lenta acceperat, & dicit; Domine, nónne duo talenta dedisti mihi? ecce alia
duo talenta quæ lucratus sum. Et dicit ei Dominus ejus, Serve bone & fi- 23
delis, in modico fuisti fidelis, super multa constituam te: intrato in gaudium
Domini tui. Et venit qui unum talentum acceperat, & dicit; Domine, no- 24
veram te quòd durus homo es tu, metis ubi non seminâsti; & congregas indè
ubi non sparsisti. Metuens ego abii, & occultavi talentum tuum in terra; Ecce 25
igitur talentum tuum. Et respondit ei dominus servi, & dicit ei, Male 26
serve & piger, sciebas me quòd meto ubi non seminavi; & congrego ubi non
sparsi. Utique accepisses aurum meum, & tradidisses mensæ; & veniens 27
ego exegissem meum cum usura. Tollite ab eo talentum, & date illud ei qui 28
habet decem talenta. Quoniam omni habenti dabunt, & apponent ei: & non 29
habenti, quod datum fuit ei, auferent. Et servum malum ejicite in exteri- 30
ores tenebras, ubi fletus et stridor dentium.

De adventu Christi.

Et quum venerit filius hominis in gloria sua, et omnes angeli cum eo, tunc 31
sedebit in throno gloriæ suæ. Et cogentur omnes gentes coram eo, et separa- 32
bit singulas ipsarum, sicut pastor separat oves ab hœdis. Et statuet oves ad 33
dextram, et hœdos ad sinistram. Tunc dicet rex iis qui sunt ad dextram, 34
Venite benedicti patris mei; hæreditatis jure accipite regnum quod paratum
est vobis ante mundum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * واين بنده نابكار را بيرون بريد ودر تاريكي دراندازيد * انجا باشد كريستن ودندانها برهم
31 ساويدن * وقتي كه * صد بيست براي تيمارداشتن مسكينان

Hunc autem servum otiosum extra 30
ferte, & in tenebras injicite: illic
erit fletus & dentium collisio.

CXX. De cura habenda pauperum.

32 پسر آدمي بعظمت خود بيايد * وفرشتكان پاكان او باو انكه بر تخت عظمت خود
33 نشيند * وهمه خلق پيش او كرد شوند * ايشانرا بكزيند واز يكديكر جدا كند همچو
34 شبان كه كوسفندانرا از بزغالكان جدا كند * كوسفندانرا بدست راست خود ايستاند *
وبزغالكانرا بدست چپ * انكه ملك بفرمايد بدان كسان كه بر دست راست اويند بياييد
اي ان كسان كه پدر من شمارا دعا كرد * وملكوت آسمانرا بميراث بكيريد * انك زودتر از بنياد
عالم براي شما معد وآماده شده است *

Tempore quo filius hominis cum ma- 31
jestate sua venerit, & Angeli sancti
ejus cum eo, tunc super thronum
majestatis suæ sedebit. Et omnes 32
populi coram eo congregati erunt,
& eos delectu habito alios ab aliis
separabit, sicut pastor qui oves ab
hœdis segregat. Et oves ad manum 33
dexteram suam statuit, hœdos ve-
rò ad manum sinistram. Tunc rex 34
pronuntiabit illis qui ad manum
dexteram ejus sunt; Venite ô vos
ipsi quibus Pater meus benedixit,
& regnum cœlorum hæreditate asci-
pite, quod ante jactum fundamen-
tum mundi vobis prædestinatum &
paratum fuit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΑ'.

Esurivi enim, & dediſtis mihi manducare: ſtivi, & *potâſtis me:* hoſpes eram,
35 Ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην,
& collegiſtis me: Nudus, & *amiciviſtis* me: *egrotavi*, & viſitâſtis me: in
36 καὶ συνηγάγετέ με· γυμνὸς, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν
carcere eram, & veniſtis ad me. Tunc reſpondebunt ei juſti, di-
37 φυλακῇ ἤμην, καὶ (σ) ἤλθετε πρός με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέ-
centes; Domine, quando te vidimus eſurientem, & *aluimus? vel* ſitientem, & *potavi-*
γοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσα-
mus? Quando autem te vidimus hoſpitem, & collegimus? aut nudum, & *amici-*
38 μεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβά-
vimus? Quando *verò* te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et
39 λομεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε; Καὶ
reſpondens rex dicet illis; Amen dico vobis, *Quatenus* feciſtis uni
ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ
horum fratrum meorum minimorum, mihi feciſtis. Tunc dicet & his qui à
41 τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ
ſiniſtris; Ite à me maledicti, in ignem æternum, *præpara-*
εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασ-
tum diabolo & angelis ejus. Eſurivi enim, & non dediſtis mihi
42 μένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι
manducare: ſitivi, & non *potâſtis me:* Hoſpes eram, & non collegiſtis me:
43 φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· Ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με·

MS. A. (σ) ἤλθατε (τ) ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ,

nudus, & non *amiciviſtis* me: infirmus, & in carcere, & non viſitâſtis me.
γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.
Tunc reſpondebunt ei & ipſi, dicentes; Domine, quando te vidimus
Τότε (τ) ἀποκριθήσονται αὐτῷ καὶ αὐτοὶ, λέγοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν 44
eſurientem, aut ſitientem, aut hoſpitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non
πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ
miniſtravimus tibi? Tunc reſpondebit illis, dicens; Amen dico vobis; *Qua-*
διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐφ' 45
tenus non feciſtis uni *horum minimorum*, nec mihi feciſtis. Et ibunt
ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται 46
hi in ſupplicium æternum: *at* juſti in vitam æternam.
οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

CAP. XXVI. κς'.

σος Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε 1
α Et factum eſt: cùm conſummâſſet Jeſus omnes ſermones hos, dixit
σος discipulis ſuis; Scitis quia poſt *duos* dies Paſcha *fit*, & filius homi-
ς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 2
nis *traditur* ad crucifigi. Tunc congregati ſunt principes Sacerdotũ, & *Scri-*
που παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ (α) ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ γραμ- 3
bæ, & ſeniores populi, in atrium principis Sacerdotũ, *dicti* Caiphas:
ματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα.

MS. A. ΚΕΦ. κς'. (α) ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * ܚܙܝܢ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܝܗܒܬܘ ܠܝ ܚܫܝܢ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܫܩܝܬܘܢ ܠܝ. ܓܪܝܐ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܐܣܦܬܘܢ ܠܝ
36 ܘܠܐ ܦܪܣܬܘܢ ܠܝ. * ܥܪܛܠܝ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܐܠܒܫܬܘܢ ܠܝ. ܡܫܬܟܚ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܒܩܪܬܘܢ ܠܝ. ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ
37 ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܐܬܝܬܘܢ ܠܘܬܝ. * ܗܝܢܐ ܙܕܝܩܐ ܢܦܩܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܝ. ܡܬܝ ܚܙܝܢܟ
38 ܒܪܝܫܐ ܘܐܟܠܢ ܐܘ ܡܫܩܝܢ ܘܫܩܝܢ. * ܘܡܬܝ ܚܙܝܢܟ ܓܪܝܐ ܘܐܣܦܢ ܐܘ ܥܪܛܠܝ ܘܦܪܣܢ
39 ܠܟ. ܐܘ ܡܫܬܟܚ ܘܐܬܝܢ ܠܘܬܟ. * ܘܗܘ ܡܠܟܐ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ
40 ܟܠ ܕܥܒܕܬܘܢ ܠܚܕ ܡܢ ܐܚܝ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܠܝ ܥܒܕܬܘܢ. * ܗܝܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܡܢ
41 ܫܡܐܠܗ ܐܙܠܘ ܡܢܝ ܠܢܘܪܐ ܕܥܠܡܐ ܕܡܬܛܟܣ ܠܐܒܠܝܣ ܘܠܡܠܐܟܘܗܝ. * ܓܪܝܐ ܗܘܝܬ ܘܠܐ
42 ܐܝܬܝܬܘܢ ܠܝ ܒܒܝܬܟܘܢ. ܥܪܛܠܝ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܐܠܒܫܬܘܢ ܠܝ. ܡܫܬܟܚ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܒܩܪܬܘܢ ܠܝ.
43 * ܚܙܝܢ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܝܗܒܬܘ ܠܝ ܚܫܝܢ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܫܩܝܬܘܢ ܠܝ. ܓܪܝܐ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܐܣܦܬܘܢ ܠܝ
ܘܥܪܛܠܝ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܐܠܒܫܬܘܢ ܠܝ. ܡܫܬܟܚ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܒܩܪܬܘܢ ܠܝ. ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܗܘܝܬ
44 ܘܠܐ ܐܬܝܬܘܢ ܠܘܬܝ. * ܗܝܢܐ ܙܕܝܩܐ ܢܦܩܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܝ. ܡܬܝ ܚܙܝܢܟ
ܒܪܝܫܐ ܐܘ ܡܫܩܝܢ ܐܘ ܓܪܝܐ ܐܘ ܥܪܛܠܝ ܐܘ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܘܠܐ ܫܡܫܢܟ ܠܟ.
45 ܗܝܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܟܠ ܕܠܐ ܥܒܕܬܘܢ ܠܚܕ ܡܢ ܐܚܝ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ
46 ܠܝ ܠܐ ܥܒܕܬܘܢ ܠܝ. * ܘܢܦܩܝܢ ܗܠܝܢ ܠܥܠܒܐ ܕܠܥܠܡ ܘܙܕܝܩܐ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

Eſurivi enim, & dediſtis mihi quod manducarem; ac ſitivi, & propinâſtis mihi: hoſpes eram, & excepiſtis me: Nudus eram, & operuiſtis me: infirmus eram, & viſitâſtis me: in carcere eram, & veniſtis ad me. Tunc dicent ei juſti illi; Domine noſter, quando vidimus te eſurientem, & cibavimus te? aut ſitientem, & propinavimus tibi? Et quando vidimus te hoſpitem, & excepimus te? aut nudum, & operuimus te? Et quando vidimus te infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et reſpondit rex, dixítque eis; Amen dico vobis, Quando feciſtis uni ex iſtis fratribus meis parvulis, mihiipſi feciſtis. Tunc dicet & iis qui erunt à ſiniſtra ſua; Abite à me maledicti, in ignem illum æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis ejus. Eſurivi enim, nec dediſtis mihi quod manducarem: & ſitivi, nec propinâſtis mihi: Et hoſpes eram, nec excepiſtis me: & nudus eram, nec operuiſtis me: & infirmus eram, & in carcere eram, neque viſitâſtis me. Tunc reſpondebunt & iſti, ac dicent; Domine noſter, quando vidimus te eſurientem, aut ſitientem, aut hoſpitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, nec miniſtravimus tibi? Tunc reſpondebit & dicet eis, Amen dico vobis, Quando non feciſtis uni ex iſtis parvulis, nec mihi feciſtis. Et abibunt iſti in cruciatum æternum, juſti verò in vitam æternam.

Feriâ quintâ myſteriorum, Cœnæ Domini, *& conſecrationis Chriſmatis.* 68.

CAP. XXVI.

1 2 ܘܗܘܐ ܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܟܠ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܬܪ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ ܦܨܚܐ ܗܘܐ
3 ܘܒܪ ܐܢܫܐ ܡܫܠܡ ܐܝܟ ܕܢܬܨܠܒ. ܗܝܟܢܐ ܟܢܫܘ ܪܒܪܒܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ ܠܕܪܬܐ ܕܪܒ ܟܗܢܐ
ܘܐܬܟܢܫܘ ܟܠܗܘܢ ܒܚܕ ܘܐܬܝܥܨܘ ܒܗ ܕܢܚܕܘܢ ܒܝܫܘܥ ܘܢܩܛܠܘܢܝܗ.

ET factum eſt, cùm abſolviſſet Jeſus omnes ſermones iſtos, ut dixerit diſcipulis ſuis; Scitis poſt duos dies fore Paſcha, filiumque hominis traditum iri ut cruci ſuffigatur. Tunc congregati ſunt principes Sacerdotum, & Scribæ ac Seniores populi in atrium ſummi Sacerdotis qui vocabatur Caiphas.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * زیرا که گرسنه شدم ومرا سیر کردید * وتشنه شدم بمن اب دادید * غریب بودم
36 مرا بخانه بردید * * برهنه بودم مرا پوشانیدید * رنجور بودم مرا تیمار داشتید در زندان
37 بودم پیش من آمدید * انکه صدیقان جواب دهند که اي خداوند ما کي ترا گرسنه
38 دیدیم * وسیر کردیم * یا کي تشنه بودي وترا اب دادیم * * وکي تو غریب بودي
39 ودرخانهٔ خود اوردیم * یا برهنه وترا پوشانیدیم * * وکي تو رنجوریا در زندان † بودي که
40 پیش تو آمدیم * * ملك پاسخ داد وبدیشان گفت * راست بشما بگویم * هر چه بدین
41 برادران کوچك من کرده باشید * با من کرده اید * * انکه بدیشان * که بردست
چپ اویند بگوید * اي نفرین کردگان * بروید از پیش من هراتش جاوید * انك
42 براي ابلیس وفرشتگانش اماده ومهیا شده است * * زیرا گرسنه شدم ومرا چیزي † ندادید
43 وتشنه بودم مرا آب نچشانیدید * غریب بودم مرا بخانه نبردید * [برهنه بودم مرا
نپوشانیدید] رنجور بودم * ودر زندان * مرا تیمار نداشتید وپیش من نیامدید *

Quoniam eſuriens fui, & me ſaturâſtis; ſitibundus fui, & mihi aquam dediſtis: peregrinus fui, 35
me in domum intuliſtis. Nudus 36
fui, me operuiſtis; ægrotus fui, mei curam habuiſtis: in carcere fui, ad me veniſtis. Tunc juſti 37
reſpondebunt; Quin, ô Domine noſter, quando te eſurientem vidimus, & ſaturavimus? aut quando ſitibundus fuiſti, & tibi aquam dedimus? Et quando tu pere- 38
grinus fuiſti, et in domum noſtram induximus? aut nudus, et te operuimus? Et quando tu ægro- 39
tus, aut in carcere fuiſti, quòd ad te venimus. Rex reſponſum dabit, 40
et iis dicet; Certè vobis dico, Quicquid his fratribus parvulis meis feceritis, mihi feciſtis. Tunc 41
illis, qui ad manum ſiniſtram ejus ſunt, dicet; O maledicti, diſcedite è conſpectu meo in ignem æternum, qui Diabolo et angelis ejus paratus et deſignatus eſt. Nam eſuri- 42
vi, et mihi nihil dediſtis: et ſtivi, mihi aquam non propinâſtis. Peregrinus fui, me in domum 43
non intuliſtis; nudus fui, me non cooperuiſtis: ægrotus eram, et in carcere, mei curam non habuiſtis, nec ad me acceſſiſtis.

Versio VULGATA LATINA.

35 Esurivi enim, & dediſtis mihi manducare: ſitivi, & dediſtis mihi bibere: hoſpes
36 eram, & collegiſtis me: Nudus, & cooperuiſtis me: infirmus, & viſitâſtis me:
37 in carcere eram, & veniſtis ad me. Tunc reſpondebunt ei juſti, dicentes; Do-
mine, quando te vidimus eſurientem, & pavimus te: ſitientem, & dedimus tibi
38 potum? Quando autem te vidimus hoſpitem, & collegimus te: aut nudum, &
39 cooperuimus te? Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus
40 ad te? Et reſpondens rex, dicet illis; Amen dico vobis, Quamdiu feciſtis uni
41 ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis. Tunc dicet & his qui à ſiniſtris
erunt; Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, &
42 angelis ejus. Eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitivi, & non de-
43 diſtis mihi potum: Hoſpes eram, & non collegiſtis me: nudus, & non cooperu-
iſtis me: infirmus, & in carcere, & non viſitâſtis me. Tunc reſpondebunt ei & 44
ipſi, dicentes; Domine, quando te vidimus eſurientem, aut ſitientem, aut hoſpi-
tem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non miniſtravimus tibi? Tunc 45
reſpondebit illis, dicens; Amen dico vobis; Quamdiu non feciſtis uni de minoribus his, nec mihi feciſtis. Et ibunt hi in ſupplicium æternum, juſti autem in 46
vitam æternam.

CAP. XXVI.

ET factum eſt: cùm conſummâſſet Jeſus ſermones hos omnes, dixit diſcipulis 1
ſuis; Scitis quia poſt biduum Paſcha fiet, & Filius hominis tradetur ut crucifi- 2
gatur. Tunc congregati ſunt principes ſacerdotum, & ſeniores populi, in atrium 3
principis ſacerdotum, qui dicebatur Caiphas:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 *لاني جعت فاطعمتموني * وعطشت فسقيتموني * وغريبا كنت فاويتموني * وعريان فكسوتموني
36
37 ومريضا فعدتموني * ومحبوسا فاتيتم الي * حينيذ يجيب الصديقون قايلين يا رب متى
37
38 راياناك جايعا فاطعمناك * او عطشان فسقياناك * او متى رايناك غريبا فاويناك * او عريان فكسوناك
38
39 * او متى رايناك مريضا او محبوسا فاتينا اليك * فيجيبهم الملك قايلا امين اقول لكم ان
40
41 الذي فعلتموه باحد اخوتي هولاء الصغار في فعلتم * حينيذ يقول للذين عن يساره اذهبوا
42 عني يا ملاعين الى النار الموبدة المعدة لابليس وجنوده * لاني جعت فلم تطعموني وعطشت
43 فلم تسقوني * وغريبا كنت فلم تاووني * وعريان فلم تكسوني * ومريضا ومحبوسا فلم تزوروني *
44 حينيذ يجيبون قايلين يا رب متى رايناك جايعا * او عطشان * او غريبا * او عريان * او مريضا *
45 او محبوسا فلم نخدمك * حينيذ يجيبهم قايلا امين اقول لكم اذ لم تفعلوا باحد هولاء الصغار
46 ولاني في فعلتم * فيذهب هولاء الى العذاب الدايم والصديقون الى الحياة الموبدة *

Sectio octuageſima quarta.

CAP. XXVI.

ET factum eſt cùm conſummâſſet Jeſus ſermones hos omnes, dixit diſcipulis ſuis; Scitis quia poſt biduum Paſcha fiet, & Filius hominis tradetur ut crucifigatur. Tunc congregati ſunt principes ſacerdotum, & ſeniores populi in atrium principis ſacerdotum, qui dicebatur Caiphas.

1 * الفصل الرابع والعشرون * ولما اكمل يسوع هذا الكلام كله قال لتلاميذه
2 * اعلموا ان بعد يومين يكون الفصح * وابن الانسان يسلم ليصلب * حينيذ اجتمع
3 روساء الكهنة ومسايخ الشعب في دار رييس الكهنة الذي يقال له قيافا *

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 እስመ : ርኁብኩ : ወለብላዕክሙኒ : ጸማእኩ : ወለስተይክሙኒ : ወነግደ : ኮንኩ : ወተ
36 ወስፋክሙኒ፡፡=፦ ዐረቁ : ወላልበስክሙኒ : ደዌይኩ : ወኀወጽክሙኒ : ወተሞቃሕኩ :
37 ወመጻእክሙ : ኀቤየ : ወነበብክሙኒ፡፡=፦ ለጊሃ : ያቀሠሉ : ጸድቃን : ወይብሉ :
38 እግዚኦ : ማእዜ : ርሊናከ : ርኁበከ : ወለብላዕናከ : ወጽሙላከ : ወለስተይናከ፡፡=፦ ወ
39 ማእዜ : ርሊናከ : ነግደከ : ወተወስፍናከ : ወዕራቀከ : ወለልበስናከ፡=፦ ወማእዜ : ርሊ
40 ናከ፡፡ ወድኆየከኒ : ወኀወጽናከ : ወሙቁሓከኒ : ወመጸእነ : ኀቤከ : ወነበብናከ፡=፦ ወ
ያቀሠሉ : ነጥሠ : ወይብሎሙ : ለጊኝ : እብለክሙ : ኵሉ : ዘገበርክሙ : ለአሓዱ : እመ
41 እሉ : ንኡሰን : ላኀዊየ : እለ : የእመኑ : ብየ : ሊተ : ገበርክሙ፡፡=፦ ወእመዝ : ይቤ
ሎሙ : ለእለ : በፀጋመ : ሑሩ : እመኔየ : ርጥማኒ : ወስተ : እሰት : ዘለዓለም : ዘድል
42 ወ : ለሰይጠን : ወለመላእክቲሁ፡=፦ እስመ : ርኁብኩ : ወሊየብላዕክሙኒ : ወጸማእ
43 ኩ : ወሊያስተይክሙኒ፡=፦ ወነግደ : ኮንኩ : ወሊተወስፍክሙኒ : ዐረቁ : ወሊያልበሰክ
44 ሙኒ : ወደዌይኩ : ወሊኀወጽክሙኒ : ተሞቅሕኩ : ወሊነበብክሙኒ፡፡=፦ ለጊሃ፡ያቀሠ
ሉ : እለ : በፀጋመ : እንዘ : ይብሉ : እግዚኦ : ማእዜ : ርሊናከ : ርኁበከ : ወጽሙእ
45 ከ : ወለንግደከ : እወ : ዕረቀከ : ወድውየከ : ወተሞቂሐከ : ወሊተልእክናከ፡፡=፦ ወእ
መዝ : ያቀሠሉሙ : ንጥሠ : እንዘ : ይብል : ለጊኝ : እብለክሙ : ዘሊነበርክሙ : ለዐ :
46 እመእሉ : ንኡሰን : ሊተ : ሊገበርክሙ፡=፦ ወይሐውሩ : እሉኒ : ወስተ : ኵነኔ : ዘለዓ
ለመ : ወጸድቃንሰ : ውስተ : ሕይወት : ዘለዓለመ፡፡=፦
ወበደናግልኒ : ወበካህናትኒ፡፡=፦

Quia eſurivi, & cibâſtis me; ſitivi, & potum dediſtis mihi; & peregrinus fui, 35
& ſuſcepiſtis me. Nudus fui, & amicuiſtis me; ægrotavi, & viſitâſtis me; 36
incarceratus etiã fui, & veniſtis ad me, & me alloquuti eſtis. Tunc reſponde- 37
bunt juſti, & dicent; Domine, quando vidimus te eſurientem, & cibavimus te;
& ſitientem, & potum dedimus? Et quando vidimus te peregrinum, & ſuſcepi- 38
mus te; & nudum, & amicivimus te? Et quando vidimus te ægrotantem, 39
et viſitavimus te; & incarceratum, & venimus ad te, & te alloquuti ſumus?
Et reſpondebit rex, & dicet illis, Amen dico vobis, Quodcunque feciſtis uni ex 40
his puſillis fratribus meis, qui credunt in me, mihimetipſi feciſtis. Et tunc dicet 41
illis qui de ſiniſtra ſua erunt, Abite à me maledicti in ignem æternum, qui
paratus eſt Satanæ, & angelis ſuis. Quia eſurivi, & non cibâſtis me; ſitivi 42
& non potum dediſtis mihi. Et peregrinus fui, & non ſuſcepiſtis me; nudus 43
fui, & non amicuiſtis me; & ægrotavi, & non viſitâſtis me; incarceratus
fui, & me non alloquuti eſtis. Tunc reſpondebunt qui in ſiniſtra ejus erunt, 44
dicentes; Domine, quando vidimus te eſurientem, & ſitientem, & peregrinum;
nudum et ægrotum, et incarceratum, et non miniſtravimus tibi? Et tunc 45
reſpondebit iis rex, dicens; Amen dico vobis, Quòd non feciſtis uni ex his puſillis,
mihi non feciſtis. Et abibunt iſti in judicium æternum, et juſti in vitam 46
æternam. Et hoc de virginibus, & Sacerdotibus.

CAP. XXVI.

ET factum eſt, quum conſummâſſet Dominus, Jeſus hunc totum ſermonem, 1
dicit diſcipulis ſuis; Scitiſne quòd uſque ad duos dies erit Paſcha, et pre- 2
hendent filium hominis, et ſuſpendent eum. Et tunc congregati ſunt prin- 3
cipes ſacerdotum, et ſeniores populi in conſilium principis ſacerdotum,
cujus nomen erat Caiphas.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

44 * انكه ايشان نيز جواب دهند وبكويند ما كي ترا كرسنه يا تشنه ديديم * يا غريب
45 يا برهنه * يا رنجور * يا در زندان * وترا بندكي نكرديم * دكر بار بديشان جواب دهد
وبكويد راست بشما بكويم چندانك بايكي ازين كوچكان نكرديد * نه با من نيز
46 كرده باشيد * آنان در عذاب ابد روند وصديقان ونيكان در زندكاني ابد *

Tunc illi etiam reſpondebunt, et 44
dicent; Nos quando te eſurientem,
aut ſitientem vidimus, aut pere-
grinum, aut nudum, aut ægrotum,
aut in carcere, et tibi miniſte-
rium non præſtitimus. Rurſus il- 45
lis reſponſum dabit, et dicet;
Utique vobis dico, Quatenus uni
ex his parvulis noa feciſtis, mihi
etiam non feciſtis. Iſti itaque in 46
ſupplicium æternum ibunt, juſti ve-
rò et boni in vitam æternam.

CAP. XXVI.

1 * چون عيسي اين سخنها را تمام كرد بشاكردان كفت * مى دانيد كه بعد
2 از دو روز عيد فصح است * وفرزند بشر سپارده شود * تا بر دار كنند * انكه بزركان واماميان
3 وبويسندكان * وپيران * باجلايق انبوه * در سراي قيافا كه بزرك امامان بود كرد
سدند * بر بد سكاليدن بر عيسي *

Cum Jeſus hos ſermones conſum- 1
maſſet, diſcipulis dixit; Scitis quod 2
poſt biduum feſtum paſchatis eſt,
et filius hominis traditur, ut in
crucem agatur. Tunc magnates, et 3
ſacerdotes, et Scribæ, et ſeniores
cum turbis multis in aulam Caia-
phæ, qui maximus ſacerdotum erat,
congregati ſunt malevolo in Jeſum
animo.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΧΒ'. ΧΓ'.

4 Et *consultaverunt* ut Jesum *apprehenderent* dolo, & occiderent. Dice-
5 Καὶ (~) συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν (~) κρατήσωσι δόλῳ, καὶ ἀποκτείνωσιν. Ἔλε-
bant autem; Non in festo, *ut* ne tumultus *fiat* in populo. *At* ΧΒ'
6 γον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. Τοῦ δὲ ὄν-
Jesu *existente* in Bethania, in domo Simonis leprosi, Accessit ad eum
7 τος Ἰησοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, Προσῆλθεν αὐτῷ
mulier alabastrum unguenti habens pretiosi, & effudit super caput ipsius
γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου (β) ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
recumbentis. Videntes autem discipuli *ejus*, indignati sunt, dicentes; *Ad* quid
8 ἀνακειμένου. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί
perditio hæc? Potuit enim istud *unguentum* venundari multò, & dari
9 ἡ ἀπώλεια αὕτη; Ἠδύνατο γὰρ (γ) τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι
pauperibus. Sciens autem Jesus, ait illis; Quid *molestiæ exhibetis* mulieri?
10 (^) πτωχοῖς. Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;
opus enim bonum operata est in me. Semper *enim* pauperes habetis *cum*
11 ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυ-
vobis, me autem non semper habetis. *Faciens* enim hæc unguentum hoc in
12 τῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ
corpus meum, ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis; Ubicunque
13 τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅπου
prædicatum fuerit evangelium hoc in toto mundo, dicetur & quod
ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ

— fecit hæc in memoriam ejus. Tunc *vadens* unus duodecim,
σον ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, 14
β dictus Judas Iscariotes, ad principes Sacerdotum, Ait; Quid
ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, Εἶπε, Τί
15 vultis mihi dare, & ego vobis tradam eum? Illi *verò* constituerunt ei
θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν (δ) αὐτῷ
triginta argenteos. Et ex indè quærebat opportunitatem ut eum traderet.
τριάκοντα ἀργύρια. Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ. 16

At primâ azymorum accesserunt discipuli *Jesu*, dicentes *ei*;
ΧΓ' Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, 17
Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? *Ille autem* dixit; Ite
Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε 18
in civitatem ad quendam, & dicite ei; Magister dicit;
εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε (ε) αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει,
Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.
Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι, πρός σε ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.
Et fecerunt discipuli sicut *coordinaverat* illis Jesus; & paraverunt
Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν 19
Pascha.
τὸ πάσχα.

MS. A. (~) δόλῳ κρατήσωσιν, (β) ἔχουσα πολυτίμου, καὶ κατέχεεν (γ) τοῦτο πραθῆναι (^) τοῖς πτωχοῖς. (δ) * αὐτῶν τριάκοντα ἀργυρᾶ. (ε) αὐτῷ, * Ὁ καιρός μου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et consilium inierunt adversùs Jesum ut dolo 4
comprehenderent eum, ac interficerent.
Dicebant autem, Non in festo, ne fiat tu- 5
multus in populo. Quumque esset Jesus in 6
Beth-ania in ædibus Simonis leprosi, Ac- 7
cessit ad eum mulier habens secum alaba-
strum unguenti aromatici, magni pretii: &
effudit super caput ipsius Jesu, cùm discum-
beret. Viderunt autem discipuli ejus, & 8
displicuit eos; & inquiunt, Quorsum per-
ditio hæc? Potuit enim istud venundari 9
magni, & dari egenis. Jesus verò sciens, 10
dixit eis; Quid fatigatis hanc mulierem?
opus bonum operata est erga me. Nam in 11
omni tempore egenos habebitis vobiscum,
me verò non omni tempore habebitis.
Hæc autem quæ injecit aroma istud super 12
corpus meum, tanquam ad sepeliendum me
fecit. Equidem dico vobis, Ubicunque 13
prædicabitur hoc Evangelium meum in
universo mundo, recitabitur & id quod hæc
fecit in memoriam ipsius. Tunc abiit unus 14
ex duodecim qui vocabatur Judas Iscario-
tes, ad principes Sacerdotum, Et ait illis; 15
Quid vultis mihi dare, & ego tradam eum
vobis? Illi autem constituerunt ei triginta
argenteos. Et ex eo tempore quærebat 16
sibi opportunitatem prodendi eum.

Die quintâ hebdomadis mysteriorum. 69.

Die verò primâ azymorum adierunt disci- 17
puli Jesum, & dixerunt ei; Ubi vis pare- 18
mus tibi ad manducandum Pascha? Ipse
autem dixit eis; Abite in civitatem ad ta-
lem, & dicite ei; Magister noster inquit,
Tempus meum advenit: apud te facio
Pascha cum discipulis meis. Et discipuli 19
ejus egerunt sicuti præceperat eis Jesus, &
paraverunt Pascha.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* راي زدند ومشورت † كردند كه اورا بفريب بگيرند وبكشند * مي كفتند * نه در عيد 4 5
نبادا در خلق آشفتكي افتد

Sententiis itaque collatis consilium 4
ceperunt, ut eum dolo captum in-
terficerent. Dicebant autem, Non 5
in festo, ne forsan in populo tumul-
tus accidat.

صد بيست يك انجا كه زن روغن غاليه

CXXI. Ubi mulier unguentum galiæ in Christum effudit.

بر مسيح ريخت * چون عيسي در بيت عينا بود درخانهٔ شمعون [ابرص] * زني پيش 6 7

Cùm Jesus in Bethania esset, in do- 6
mo Simeonis leprosi. Mulier quæ- 7
dam ad eum accessit & ampullam
plenam unguento galiæ boni odoris &
summi pretii habuit: Christo sedente
mulier illa unguentum attulit, &
in caput ejus effudit. Discipuli au- 8
tem ejus viderunt, & illis displicuit:
dixerunt itaque, Quorsum opus
erat hanc perditionem fieri? De- 9
buisset hoc pretio grandi venundari,
& pauperibus dari. Jesus cogno- 10
vit, & discipulis dixit; Quare huic
mulieri molestiam facessitis? quic-
quid fecit, benè fecit, & ex mente
mea fecit. Eò quòd omni tempore 11
apud vos pauperes sunt, ego verò
omni tempore apud vos non ero.
Hæc autem quæ hos odores suaves 12
in corpus meum effudit, in appa-
ratum funebrem mihi fecit. Et cer- 13
tè vobis dico, Quando hoc Evan-
gelium meum per totum mundum
prædicabitur, et illud etiam quod
hæc mulier fecit, in memoriale
ejus narrabitur. Et posti hæc ex 14
duodecim discipulis unus, cui
nomen Judæ Iscariotes vocatum
est, ad Sacerdotem maximum ivit.

وي آمد وشيشهٔ پر از روغن غاليه خوش بوي * وكران بها داشت * مسيح نشسته بود ان
زن روغن را بياورد * وبر سر او ريخت * شاكردان او ديدند وايشانرا ناخوش آمد * 8
كفتند چرا اين زيان مي بايست كرد * مي شايست اين را ببهاء بسيار فروختن 9
وبمسكينان دادن * عيسي دانست وبشاكردان كفت چرا اين † زنرا مي رنجانيد * هر چه 10
كرد خوش كرد واز دل من كرد * براي انك هر وقتي پيش شما مسكينان هست * [اما 11
من در هر وقتي پيش شما نباشم] * اين كس كه اين بويهاء خوش بر تن من ريخت * بشيوهٔ 12
اكندن من كرد * وراست بشما بكويم وقتي اين مژدهٔ من در همه عالم كفته شود * 13
وانچ اين زن نيز كرده باشد * براي يادكار او كفته شود * وبعد ازان از شاكردان 14
دوازده كانه يكي كه نامش يهوداي سخريوطا خوانده شود * پيش بزرك اماميان رفت

Versio VULGATA LATINA.

4 5 Et consilium fecerunt ut Jesum dolo tenerent, & occiderent. Dicebant autem; Non in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo. 6 Cùm autem Jesus esset in Bethania in domo Simonis leprosi, 7 Accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis. 8 Videntes autem discipuli, indignati sunt dicentes; Ut quid perditio hæc? 9 Potuit enim istud venundari multo, & dari pauperibus. 10 Sciens autem Jesus, ait illis; Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. 11 Nam semper pauperes habetis vobiscum: me autem non semper habetis. 12 Mittens enim hæc unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit. 13 Amen dico vobis, ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit in memoriam ejus. 14 Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Judas Iscariotes, ad principes sacerdotum: 15 Et ait illis; Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. 16 Et exindè quærebat opportunitatem ut eum traderet. 17 Primâ autem die azymorum accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes; Ubi vis paremus tibi Pascha? 18 At Jesus dixit; Ite in civitatem ad quendam, & dicite ei; Magister dicit; Tempus meum propè est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. 19 Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Jesus, & paraverunt Pascha.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فتشاوروا على يسوع ليمسكوه بمكر ويقتلوه * 5 وقالوا ليس في العيد لئلا يكون سجس في
السعب * الفصل الخامس والعشرون * 6 وكان يسوع في بيت عنيا في بيت سمعان
7 الابرص * فجاء امراة معها قارورة طيب كثير
الثمن فافاضته على راسه وهو متكي * 8 فلما راي التلاميذ ذلك تمعموا قائلين لماذا هذا التلف * 9 قد كان ينبغي ان يباع هذا
10 بثمن كثير ويعطى للمساكين * فعلم يسوع وقال لهم لماذا توبخون المراة وقد عملت في
11 حقا جيدا * فان المساكين معكم كل حين فاما انا فلست عندكم كل حين * 12 وهذه انما
13 افاضت هذا الطيب على جسدي لدفني * امين اقول لكم انه حيث ما كرز بهذه البشارة
في كل العالم يذكر ما فعلته هذه المراة تذكارا لها * الفصل السادس والعشرون *
14 15 * حينيذ مضى احد الاثني عشر الذي يقال له يهودا الاسخريوطي الى رؤساء الكهنة * وقال
16 لهم ماذا تعطوني وانا اسلمه اليكم * فقرروا معه ثلثين من الفضة * ومن ذلك الوقت
17 كان يطلب حيلة ليسلمه اليهم * الفصل السابع والعشرون * وفي اليوم الاول من
18 الفطير جاء التلاميذ الى يسوع وقالوا اين تريد ان نعد لك الفصح لتاكله * فقال لهم
اذهبوا الى المدينة الى فلان وقولوا له المعلم يقول لك زماني قد اقرب وعندك اصنع الفصح
19 مع تلاميذي * ففعل التلاميذ كما امرهم يسوع واعدوا الفصح *

4 Et consilium inierunt ut Dominum Jesum dolo prehenderent, & occiderent eum. 5 Et dixerunt; Non in festo, ne fiat tumultus in populo.

Sectio octuagesima quinta.

6 Erat autem Jesus in Beth-ania in domo Simonis leprosi, 7 Et venit mulier, cum qua erat vasculum unguenti multi pretii, & fudit illud super caput ipsius, dum esset recumbens. 8 Et cùm vidissent discipuli hoc, murmuraverunt, dicentes; 9 Ad quid talis jactura? Sanè decebat venundari istud pretio multo, & dari pauperibus. 10 Scivit autem Jesus, & dixit eis; Quid reprehenditis mulierem? operata est in me opus bonum. 11 Nam pauperes vobiscum sunt omni tempore: veruntamen ego non sum apud vos omni tempore. 12 Et hæc quidem effudit istud unguentum super corpus meum, ad sepeliendum me. 13 Amen dico vobis, Quòd ubicunque prædicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, memorabitur quod fecit hæc mulier in memoriam ejus.

Sectio octuagesima sexta.

14 Tunc abiit unus de duodecim, qui dicitur Judas Iscariotes, ad principes sacerdotum, 15 Et dixit eis; Quid dabitis mihi, & ego tradam eum vobis? Et deliberârunt cum eo triginta argenteos. 16 Et ex illo tempore quærebat aptum ut traderet eum ipsis.

Sectio octuagesima septima.

17 In prima autem die azymorum venerunt discipuli ad Jesum, & dixerunt; Ubi vis paremus tibi Pascha ut comedas illud. 18 Dixit eis, Ite in civitatem ad talem, & dicite ei; Magister dicit tibi, Tempus meum jam advenit, & apud te faciam Pascha cum discipulis meis. 19 Et fecerunt discipuli sicut præcepit illis Jesus: & paraverunt Pascha.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወተማከሩ : ኍሎ : እግዚእኪሶስሃ : በሐብል : የአሳዝሞ : ወይቅትልዎ:=: ወይቤሉ : ባ
5 ሕቱ : ላኮኬ : በበዓል : ኍሎ : ሃከክ : ሊይኩን : ውስተ : ሕዝብ::=:
6 በለንተ : እንተ : ቀብእተ : ለእግዚእነ : ዕፍረተ::=:
ወበጺሖ : እግዚእ : ሊየሱስ : ቢታኒያ : ቤተ:ስምዖን : ዘለምጽ:=: መጽላት : ኀቤሁ : ብ
7 እሲተ : እንዘባቲ : ብረሌ : ዘመሉእ : ዕፍረተ: ውስታ : ዘብዙኅ : ሜጡ : ሶጠት : ደቡ:ርእ
8 ሱ : ለእግዚእኪየሱስ : ለንዘ : ይረፍቅ:=: ወርእዮ : ለርደሊሁ : ተመዉ : ወይቤሉ : ለ
9 ምንትኑ : መጠኔዝ : ለሕሞለት:=: ዘእመተሠይጠ : በብዙኅ : ወይሃብወ : መጹዋተ :
10 ለነያይ::=: ወለእመረ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይብሎሙ : ለምንት : ታሠርሕዋ : ሰብእሱ
11 ት:ሠነየ : ግብረ : ገብረት : ለዕሌየ:=: ወነያየነሰ:ዘልፈ: ትረክብዎሙ : ወኪያየሰ:እኅ : ዘ
12 ልፈ : ዘትረክቡኒ::=: ወዘንተሰ : ዕፍረተ : ዘሶጣት : ደቡ:ርእስየ : ለቀበርየ : ገብረት:=:
13 ላጫኔ : እብለክሙ : በኍበ : ተስብካ : ዝወንጌል : በውስተ : ኵሉ : ዓለም: ያንብቡ : ዘገብረ
14 ት : ዛቲ : ወይዘክርዋ::=: ወእመዝ : ሑረ : ለሐዱ : እመዐሠርቱ : ወክልሌቱ : ለርደሊ
15 ሁ : ዘስሙ : ይሁይ : ለስቆሮታዊ:ኅበ:ሊቃነ : ካህናት:=: ወይቤሎሙ : ሚመጠነ : ትሁቡኒ:
16 እሰ : ለክሙ : ለግብለ : ወወህብሙ : ሠላሰ : ብሩረ : ወእመለጫሃ : ይፈቅድ : ይርክብ :
ዛኅተ : ኍሙ : ያግብለ::=:
በእንተ : ዘካመ : ተስእልወ : በኍበ : ያስተደልዉ : ሎቱ : ፍስሐ::=:
17 ወበቀደሚት : ዕለት : ፍስሐ : ቀርቡ : ለርደሊሁ : ለሊየሱስ : ወይቤልሙ : በእይ
18 ቴ : ትፈቅድ : ናስተይሱ : ለከ : ትብለዕ : ፍስሐ:=: ወይቤሎሙ : እግዚእ :
ሊየሱስ : ሑሩ : ኀበ : እገሌ : ወበልዎ : ይቤ : ሊቅ : ጊዜየሰላ : ቀርበ : ወበኀቤከ : እገ
19 ብር :ፋሲካ : ምስለ : ለርደሊየ:=: ወገብሩ: ለርደሊሁ:በኍሙ: ለዘዙ: እግዚእ :ሊየሱ
ስ : ወለስተደለዉ : ፍስሐ::=:

4 Et consilium inierunt ut Dominum Jesum dolo prehenderent, & occiderent eum. 5 Et dicunt, Sed non adhuc in festo, ut tumultus non sit in populo.

De muliere quæ unguento Dominum nostrum unxit.

6 Et cùm venisset Dominus Jesus in Bethaniam, in domum Simonis leprosi, 7 Venit ad eum mulier habens vas plenum unguenti in eo, cujus magnum erat pretium, & effudit super caput Domini Jesu recumbentis. 8 Et videntes discipuli ejus indignati sunt, & dicunt; 9 Quorsum hujusmodi perditio. Hoc venundetur multo, & detur eleemosyna egeno. 10 Et sciebat Dominus Jesus, & dicit illis; Quare molestatis mulierem, bonum opus fecit super me. 11 Et pauperes semper invenietis, & me non semper inventuri estis. 12 Et hoc unguentum quod effudit super caput meum, ad sepeliendum me fecit. 13 Amen dico vobis, ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, legent quod fecit illa, & in memoria habebunt illam. 14 Et tunc abiit unus è duodecim discipulis ejus, cujus nomen erat Judas Iscariotes, ad principes sacerdotum. 15 Et dicit iis; Quantum dabitis mihi, qui vobis tradam eum: & dederunt ei triginta argenteos numos. 16 Et exinde desiderabat invenire opportunitatem ut proderet eum.

De hoc quod interrogabant eum, ubi parandum esset ei pascha.

17 Et in primo die Paschæ accesserunt discipuli ejus ad Jesum, & dicunt ei; Ubi vis paremus tibi comedere pascha. 18 Et dicit iis Dominus Jesus, Ite ad quendam hominem, & dicite ei; Dicit magister, Tempus meum appropinquavit, & apud te faciam pascha meum cum discipulis meis. 19 Et fecerunt discipuli ejus sicut præcepit iis Dominus Jesus, & paraverunt pascha.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وگفت بمن چه مي دهيد كه عيسي را بدست شما بسپارم ايشان قبول كردند
16 براي او سي نقره از مال بدهند * وپيمانه مي جست كه او را در دست ايشان بسپارد
صد بيست دو نان خوردن عيسي با حواريون روز پنجشنبه فصح
17 * در اول روز ازان فطير خوران شاگردان پيش عيسي آمدند وگفتند كجا مي
18 خواهي براي تو جايگه سازيم تا فصح بخوري * عيسي بديشان گفت در شهر پيش
فلان برويد وبگوييد بزرك مامي گويد وعده من رسيد پيش تو فصح خواهم كرد با شاگردان
19 من * شاگردان هر چه عيسي بديشان فرمود چنان كردند وفصح را معد ساختند

15 * Et dixit, Mihi quid dabitis, ut Jesum in manum vestram tradam? Illi receperunt se illi daturos triginta argenteos nummos. 16 Et occasionem quærebat, ut illum in manum eorum traderet.

CXXII. Panem comedit Jesus cum Apostolis feriâ quintâ Paschatis.

17 Primo die azymorum discipuli ad Jesum venerunt, & dixerunt; Ubi vis tibi locum paremus ut Pascha comedas. 18 Jesus illis dixit; In urbem ad quendam ite, & dicite; Magister noster dicit, tempus statutum meum advenit, apud te Pascha volo facere cum discipulis meis. 19 Discipuli, omninò prout Jesus illis jusserat, ita fecerunt, & Pascha paraverunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΔ'.

20 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim. Et edentibus illis, dixit; σοβ
21 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν (ζ) δώδεκα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν, δ
Amen dico vobis, Quia unus ex vobis traditurus est me. Et contristati valdè, —
22 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ λυπούμενοι σφόδρα, σπ
coperunt dicere ei unusquisque eorum; Nunquid ego sum, Domine? Is verò respondens a
23 ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς σπα
ait; Innixens cum me in catino manum, hic me tradet. —
εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ (η) ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. β
Quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem ho- σπβ
24 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ (θ) αὐτοῦ· Οὐαὶ δὲ τῷ ἀν- ς
mini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non —
θρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, (ι) εἰ οὐκ σπγ
natus fuisset homo ille. Respondens autem Judas qui tradens eum, dixit; ι
25 ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, εἶπε, ΞΔ'
Nunquid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. Edentibus autem eis, accipiens σπδ
26 Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν α
Jesus panem, & benedicens, fregit, & dedit discipulis, & ait; σζ
ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, (κ) καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε, ς
Accipite, comedite: Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, & gratiis —
27 Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαρι- σπε
agit, dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes: Hic enim est sanguis meus β
28 στήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου

qui novi testamenti, qui pro multis effusus in remissionem peccatorum.
τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
Dico autem vobis; Quòd non bibam à modò de hoc genimine vitis, —
Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ (λ) γενήματος τῆς ἀμπέλου, 29
usque in diem illum, cùm illud bibam cum vobis novum in regno —
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ σπς
Patris mei. Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum. Tunc ς
τοῦ Πατρός μου. Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Τότε 30
σοζ dixit illis Jesus; Omnes vos offendemini in me in nocte 31
δ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ σπη
ista. Scriptum est enim; Percutiam pastorem, & dispergentur ς
ταύτῃ. Γέγραπται γάρ, Παταξω τὸν ποιμένα, καὶ (μ) διασκορπισθήσεται —
oves gregis. Post autem excitari me, præcedam vos in
τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς 32
Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; Si & omnes σπθ
τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ, (ν) Εἰ καὶ πάντες 33
a scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi σζ
σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Ἔφη αὐτῷ 34
ς Jesus; Amen dico tibi; Quia in hac nocte, antè gallum voci-
ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φω-
ferari, ter abnegabis me.
νῆσαι, (ξ) τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

MS. A. (ζ) δώδεκα μαθητῶν. Καὶ (η) ἡ χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός (θ) ἑαυτοῦ· (ι) ἢ οὐκ (κ) καὶ οὐχαριστήσας, ἔκλασεν, (λ) γενήματος (μ) διασκορπισθήσονται (ν) Εἰ πάντες (ξ) ἀπαρνήσῃ με τρεῖς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

ܒܥܕܢ ܕܗܘܐ ܡܨܥܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܟܕ ܩܥܝܢ ܐܡܪ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܡܫܠܡ ܠܝ ܘܐܬܚܫܟ ܠܗܘܢ ܫܓܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܗܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬ ܐܡܪܬ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬ

Versio VULGATA LATINA.

20 21 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edenti-
22 bus illis, dixit; Amen dico vobis, Quia unus vestrûm me traditurus est. Et
23 contristati valdè, cœperunt singuli dicere; Numquid ego sum, Domine? At
ipse respondens, ait; Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tra-
24 det. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: væ autem ho-
mini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non
25 fuisset homo ille. Respondens autem Judas, qui tradidit eum, dixit; Num-
26 quid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. Cœnantibus autem eis, accepit
Jesus panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait; Ac-
27 cipite, & comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias
egit: & dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis me- 28
us novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.
Dico autem vobis; Non bibam amodò de hoc genimine vitis, usque in diem 29
illum, cùm illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. Et hymno 30
dicto, exierunt in Montem oliveti. Tunc dixit illis Jesus; Omnes vos scan- 31
dalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim; Percutiam pasto-
rem, & dispergentur oves gregis. Postquàm autem resurrexero, præcedam 32
vos in Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; Et si omnes scanda- 33
lizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Jesus; Amen dico 34
tibi; Quia in hac nocte antequàm gallus cantet, ter me negabis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 21 وَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَآءُ ٱتَّكَا مَعَ ٱلٱثْنَيْ عَشَرَ تَلْمِيذًا * وَفِيمَا
22 هُمْ يَأْكُلُونَ قَالَ لَهُمْ ٱلْحَقَّ ٱقُولُ لَكُمْ ٱنَّ وَاحِدًا مِنْكُمْ يُسَلِّمُنِي * فَحَزِنُوا جِدًّا وَبَدَأَ كُلُّ وَاحِدٍ
23 مِنْهُمْ يَقُولُ لَعَلِّي ٱنَا هُوَ يَا رَبُّ * فَأَجَابَ قَائِلًا ٱلَّذِي يَغْمِسُ يَدَهُ مَعِي فِي ٱلصَّحْفَةِ هُوَ يُسَلِّمُنِي *
24 وَٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ مَاضٍ كَمَا كُتِبَ مِنْ اَجْلِهِ * اَلْوَيْلُ لِذٰلِكَ ٱلْإِنْسَانِ ٱلَّذِي يُسَلَّمُ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ *
25 جَيِّدٌ لَهُ لَوْ لَمْ يُولَدْ ذٰلِكَ ٱلْإِنْسَانُ * اَجَابَهُ يَهُوذَا مُسَلِّمُهُ قَائِلًا لَعَلِّي ٱنَا هُوَ يَا مُعَلِّمُ قَالَ لَهُ ٱنْتَ
قُلْتَ * اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ *
26 وَفِيمَا هُمْ يَأْكُلُونَ اَخَذَ يَسُوعُ خُبْزًا وَبَارَكَهُ وَكَسَرَهُ
27 وَاَعْطَى تَلَامِيذَهُ اِيَّاهُ وَقَالَ خُذُوا فَكُلُوا فَاِنَّ هٰذَا هُوَ جَسَدِي * ثُمَّ اَخَذَ كَاسًا وَشَكَرَ وَاَعْطَاهُمْ *
28 وَقَالَ ٱشْرَبُوا مِنْ هٰذَا كُلُّكُمْ * هٰذَا هُوَ دَمِي ٱلْعَهْدُ ٱلْجَدِيدُ ٱلَّذِي يُهْرَاقُ عَنْ كَثِيرِينَ
29 لِمَغْفِرَةِ خَطَايَاهُمْ * اَقُولُ لَكُمْ اَنِّي لَا اَشْرَبُ مِنَ ٱلْآنَ مِنْ عَصِيرِ هٰذِهِ ٱلْكَرْمَةِ اِلَى ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ
30 ٱلَّذِي فِيهِ اَشْرَبُهُ مَعَكُمْ جَدِيدًا فِي مَلَكُوتِ اَبِي * اَلْفَصْلُ ٱلْسَعُونَ * وَلَمَّا بَارَكُوا
31 خَرَجُوا اِلَى جَبَلِ ٱلزَّيْتُونِ * حِينَئِذٍ قَالَ لَهُمْ يَسُوعُ كُلُّكُمْ تَشْكُونَ فِي فِي هٰذِهِ ٱللَّيْلَةِ * لِاَنَّهُ
32 33 مَكْتُوبٌ اَضْرِبُ ٱلرَّاعِيَ فَتَنْفَرِقُ ٱلْغَنَمُ * وَمِنْ بَعْدِ قِيَامِي اَسْبِقُكُمْ اِلَى ٱلْجَلِيلِ * فَاَجَابَهُ بُطْرُسُ
34 قَائِلًا اِنْ شَكَّ جَمِيعُهُمْ فِيكَ لَمْ اَشُكَّ اَنَا * قَالَ لَهُ يَسُوعُ اٰمِينَ اَقُولُ لَكَ اَنْ فِي هٰذِهِ ٱللَّيْلَةِ
قَبْلَ اَنْ يَصِيحَ ٱلدِّيكُ تُنْكِرُنِي ثَلَاثَ دَفَعَاتٍ *

Sectio octuagesima octava.

Et cùm factum esset serò, discubuit cum 20
duodecim discipulis. Et dum ipsi come- 21
derent, dixit eis; Amen dico vobis,
Quòd unus ex vobis tradet me. Et con- 22
tristati sunt valdè, & cœpit unusquis-
que ex eis dicere; Nunquid ego sum, ô
Domine? Respondit autem, dicens; 23
Qui intingit manum suam mecum in
patina, ipse tradet me. Et filius hominis 24
vadens est, sicut scriptum est de illo:
Væ illi homini qui tradet filium homi-
nis, bonum illi esset si non fuisset natus
ille homo. Respondit ei Judas traditor 25
ipsius, dicens; Nunquid ego sum, ô Do-
mine? Ait illi, Tu dixisti.

Sectio octuagesima nona.

Et dum ipsi comederent, accepit Jesus 26
panem & benedixit ei, ac divisit illum,
deditque discipulis suis ipsum, & ait;
Accipite, comedite; nam hoc est corpus
meum. Deindè accepit calicem & grati- 27
as egit, & dedit eis, ac dixit, Bibite ex
hoc omnes vos: Hic est sanguis meus, 28
testamentum novum, qui effundetur pro
multis in remissionem peccatorum eorum.
Dico vobis, Quia non bibam amodò de 29
succo hujus vitis usque in illam diem,
quâ bibam illum vobiscum novum in
regno patris mei.

Sectio nonagesima.

Quumque benedixissent, exierunt in 30
montem Olivarum. Tunc dixit illis Je- 31
sus; Omnes vos scandalizabimini in
me hâc in nocte; quoniam scriptum est,
Percutiam pastorem, & dispergentur
oves. At post resurrectionem meam præ- 32
cedam vos in Galilæam. Respondit ei 33
Petrus, dicens; Si scandalizati fuerint
omnes ipsi in te, non scandalizabor ego.
Dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Quòd 34
in hac nocte antequam cantet gallus, ne-
gabis me tribus vicibus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወመሴተ : ኀዊኖ: ረፈቀ:መስለ: ዓሠርቱ : ወክልኤቱ : ላርደሊሁ:=ፁ ቀእንዘ : ይበልዑ : ይ
21 ቤ : ለሜን : እብለክሙ : ከመ : አሐዱ : ለመኑክሙ : ያገብለኒ፡፡=ፁ ወተኀዝኑ : ጥቀ : ወለ
22 ኀዙ : ይቤሉ : በበ : ለሐዱ : ለነሁ : እንጋ : እግዚኦ፡፡=ፁ ወለወሠለ : ወይቤ : ዘጸብኅ :
23 መስሌየ : እዴሁ : ውስተ : መጽብኅ : ውእቱ : ያገብለኒ፡=ፁ ወወልደ : እጋለ : እመሕያ
24 ውሰ : ይሐውር : በከመ : ጽሑፍ : በእንቲኣሁ : ወበሕቱ : ለቤሎቱ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘበ
ባዕቤሁ : ይትጫጠወው : ለወልደ : እጋለ : እመ : ሕየው : እመኀየሶ : ሶበ : ሊተወልደ : ለ
25 ውእቱ : ብእሲ፡፡=ፁ ወእውሠለ : ይሁደ : ዘያገብለ : ወይቤሎ : ለእት : ትቤ፡፡=ፁ
በእእት : ለውዕት : መስጢር:
26 ወእንዘ : ይበልዑ : ነሥላ : ሳብእት : እግዚእ : ሊየሱስ : ወበረከ : ወፈተተ : ወወሀበ : ለእ
27 ርደሊሁ : ወይቤ : እንክሙ : ብልዑ : ዝውእቱ : ለውጋየ፡፡=ፁ ወነሥለ : ጸዋዐ : ወአእ
28 ኵተ : ወወሀቦሙ : እንዘ : ይብል : ስተዩ : እሙውስቴቱ : ኵልክሙ፡=ፁ ዝውእቱ : ደመ
የ : ዘሐዲስ : ለውርዐት : ዘይትሀለወ : በእንተ : ብዙኀን : ከመ : ይትኀደግ : ኃጢኣት፡=ፁ
29 ወእብለክሙ : ኢይሰቲ : እንከ : እመዝ : ፍሬ : ወይን : እስከ : እንተክቲ : ዕለት : ለመ :
30 እሰቲዮ : ሐዲስ : መስሌክሙ : በመንግሠተ : ለቡየ፡፡=ፁ ወለእቢቦው : ወፀሉ : ውኀ
31 ተ : ደብረ : ዘይት፡፡=ፁ ወእመዝ : ይቤሎሙ : እግዚእ : ሊየሱስ : ኵልክሙ : ተዐልዉ
32 ኒ : በዛቲ : ሌሊት :: እስመ : ይቤ : መጽሐፍ : ለቀትሎ : ለኖላዊ : ወይዘረው : ለበግዐ :
33 መርዔቱ፡=ፁ ወእመኵሙ : ተኀዘእኩ : እቀድመክሙ : ገሊላ፡፡=ፁ ወለወሠለ : ጴጥሮ
34 ስ : ወይቤሎ : እመሰ : ኵሉሙ : ዐለወኩ : ለእሰ : ሊየዐልወኩ : ሞራ፡=ፁ ወይቤሎ :
እግዚእ : ሊየሱስ : ለሚኒ : እብለከ : ከመ : በዘቲ : ሌሊት : ለልስ : ትካሕደኒ : ዘለእበ
ለ : ይነቁ : ደርሆ፡፡=ፁ

Et vespere facto, recubuit cum duodecim discipulis ejus. Et edentibus illis, 20 21
dixit; Amen dico vobis, quòd unus è vobis prodet me. Et contristati sunt 22
valdè, & cœperunt dicere unusquisque, Num ego igitur, Domine? Et re- 23
spondit, & dixit; Qui intinxit mecum manum suam in scutula, ipse prodet
me. Et filius hominis vadet, sicut scriptum est de illo: sed væ illi homini, 24
per quem tradendus est filius hominis: utique melius esset illi homini si non
natus esset. Et respondit Judas qui traditurus erat eum: & dixit ei, Tu 25
dixisti.

De testamento mysterioso.

Et edentibus illis, accepit panem Dominus Jesus, & benedixit; & fregit, & 26
dedit discipulis suis, & dixit; Vos igitur comedite: Hic panis corpus meum.
Et accepit calicem, & gratias egit, & dedit iis, dicens; Bibite ex eo omnes 27
vos: Hic calix est sanguis meus novi decreti, qui effunditur propter multos 28
ut remittatur peccatum. Et dico vobis, Non bibam amplius de hoc fructu 29
vitis, usque ad illum diem, quando bibam novum vobiscum in regno Patris 30
mei. Et quum legissent, exierunt in Montem olei. Et tunc dicit iis Dominus 31
Jesus, Omnes vos prævaricabimini mecum hac nocte. Quoniam dicit scri-
ptura, Occidam pastorem, & dispergentur oves gregis. Et quum surrexero, 32
præibo vobis Galilæam. Et respondit Petrus, & dixit ei; Si omnes præva- 33
ricati fuerint tecum, ego non prævaricabor tecum unquam. Et dicit ei Do- 34
minus Jesus; Amen dico vobis, Quòd in hac nocte ter me negabis, antequàm
gallus cantet.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

اكاه كردن مسيح بحواريون كه كرفتار
صد بيست سه
خواهد شدن

31 انكه عيسي بشاكردان كفت كه درين شب ٭ شما همكنان
با من دو دل شويد * زيرا نبشته شد كه شبانرا بزنيد * كوسفندان كله
32 او پراكنده
33 شوند * بعد ازانك برخيزم ازشما زودتر بجليل روم * شمعون صفا جواب داد وكفت *
34 اكر همه كس با تو دو دل شود * من هر كز ترا منكر نشوم * عيسي بدو كفت راست
بتو مي كويم * درين شب زودتر ازانك خروس بانك زند * سه بار منكر من
بشوي *

CXXIII. Indicat Christus Apostolis se prehensum iri.

Tunc Jesus discipulis dixit; 31
Hâc quidem nocte vos omnes in
me duplici animo eritis? Nam
scriptum est, Pastorem percutite,
oves gregis ejus dispersæ erunt.
Postquam autem surrexero, vos 32
in Galilæam præibo. Simeon Ce- 33
phas respondit, & dixit; Etiamsi unusquisque in te duplici
animo fuerit, ego nunquam te
abnegabo. Jesus ei dixit, Certè 34
tibi dico; Hâc nocte antequam
gallus vocem emittat, ter me ab-
negabis.

Ait illi Petrus: Etiamsi oportuerit me *cum te* mori, non te negabo.
35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε (ο)ἀπαρνήσομαι.
Similiter & omnes discipuli dixerunt. Tunc venit cum illis Jesus
36 ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς
in villam *dictam* Gethsemani: & *dicit* discipulis; Sedete hìc,
εἰς χωρίον λεγόμενον (π) Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς (ρ) μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ,
usque quò vadens orem *illic*. Et *assumens* Petrum, & *duos*
37 ἕως (σ) οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον, καὶ τοὺς δύο
filios Zebedæi, cœpit contristari & *gravissimè angi*. Tunc ait illis; *Undique* tristis
38 υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός
est anima mea usque ad mortem. *Manete* hìc, & vigilate *cum me*.
ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.
Et progressus pusillùm, procidit in faciem suam, orans, & dicens;
39 Καὶ (τ) προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος, καὶ λέγων,
Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: veruntamen
Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, (υ) παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν
non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos, &
40 οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ
invenit eos dormientes: & dicit Petro; Sic non potuistis unâ
εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως (φ) οὐκ ἰσχύσατε μίαν
horâ vigilare *cum me*? Vigilate, & orate, ut non intretis in
41 ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
tentationem. Quidem spiritus promptus, *verùm* caro infirma. Iterum *ex*
πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν ἐκ 42
secundo *abiens*, oravit, dicens; Pater mi, si non potest hic
δευτέρου ἀπελθὼν, προσηύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται (χ) τοῦτο
calix transire à me, si *non* illum bibam, fiat voluntas tua.
τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.
Et *veniens* invenit eos rursùs dormientes: erant enim eorum oculi
Καὶ ἐλθὼν (ψ) εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ 43
gravati. Et *relinquens illos*, *abiens* iterum, oravit *ex* tertio,
βεβαρημένοι. Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, (ω) ἀπελθὼν πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρίτου,
eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos, &
τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς (α) μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ 45
dicit illis; Dormite *cæterùm*, & requiescite: ecce, appropinquavit hora,
λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα,
& Filius hominis tradetur in manus peccatorum. *Excitamini*, eamus:
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· 46
ecce appropinquavit *tradens* me. Et adhuc eo loquente, ecce Judas unus
ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς 47
duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladiis & *lignis*, à
τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ
principibus Sacerdotum & senioribus populi.
τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

MS.A. (ο) ἀπαρνήσομαι. (π) Γεθσημανεῖ· (ρ) μαθηταῖς αὐτοῦ, (σ) οὗ ἂν ἀπελθὼν (τ) προελθὼν (υ) παρελθάτω (φ) οὐκ ἴσχυσας (χ) τοῦτο παρελθεῖν (ψ) εὗρεν αὐτοὺς (ω) ἀπελθὼν, προσήυξατο πάλιν, τὸν αὐτὸν λόγον (α) μαθητὰς, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 ܐܡܪ ܠܗ ܟܐܦܐ ܐܢ ܐܬܚܝܒ ܠܝ ܠܡܡܬ ܥܡܟ ܠܐ ܐܟܦܪ ܠܟ ܘܟܠܗܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܐܡܪܘ ܗܟܢܐ *

Dixit ei Cepha; Si fit mihi moriendum 35
tecum, non abnegabo te: & itidem etiam
omnes discipuli dixerunt. Tunc venit 36
cum eis Jesus in locum qui vocatur Ghed-
siman, & ait discipulis suis, Sedete hìc
dum abibo oratum. Et duxit Cepham, 37
& duos filios Zebedæi, cœpitque tristari,
ac vehementer angi. Et ait illis; Tri- 38
stis est anima mea usque ad mortem:
expectate me hìc, & vigilate mecum. Et 39
recessit paululùm, & procidit in faciem
suam, precesque fudit; & ait, Pater mi,
si possibile est, prætereat me calix iste:
veruntamen non ut ego volo, sed ut tu.
Venitque ad discipulos suos, & reperit 40
eos dormientes, & ait Cephæ; Itáne?
non potuistis unâ horâ vigilare mecum?
Expergiscimini, & orate, ne intretis in 41
tentationem; spiritus quidem promptus est,
corpus verò infirmum. Rursùs abiit se- 42
cundâ vice, preces fudit, & ait; Pater
mi, si non potest iste calix præterire quin
biberim eum, fiat voluntas tua. Veni- 43
ensque iterùm, reperit eos dormientes:
oculi enim eorum gravati erant. Et re- 44
liquit eos, & abiit iterùm, oravit tertiâ
vice, eundemque sermonem dixit. Tunc 45
venit ad discipulos suos, & ait illis;
Dormite modò & requiescite, ecce ap-
propinquat hora, & filius hominis tradi-
tur in manus peccatorum. Surgite, ea- 46
mus, ecce appropinquat ille qui prodit
me. Dúmque ipse loqueretur, ecce Ju- 47
das proditor, unus ex duodecim venit,
& turba cum eo multa cum ensibus ac
fustibus, à principibus sacerdotum & se-
nioribus populi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * صفا بدو گفت * اگر چنان شود من با تو بميرم * [ومنكر تو نشوم] وهمه شاگردان

اينچنين گفتند صد بيست چهار آمدن مسيح با حواريون در گسماني

36 * انگه عيسي با ايشان آمد درجاي كه گسماني خوانده شود * وبشاگردان خود گفت

37 اينجا بايستيد * تا انگه كه بروم نماز كنم * * وبرد صفا را وپسران زبدي هردو را * وعيسي

38 اغاز كرد دژمناك مي شد * واندوهناك * * وبديشان گفت جان من غمناك شد تا مرگ *

39 براي من اينجا بايستيد * وبا من بيدار باشيد * انديكي دورشد * وبروي خود افتاد *

نماز مي كرد ومي گفت * اي پدر شايد كه اين پياله از من بگذرد * اكنون نه

40 انچنانك من مے خواهم الا انچنانك تو * * وآمد پيش † شاگردان خود ايشانرا خفته ديد *

41 وبصفا گفت نمي توانستيد يك ساعت با من بيدار بودن * * بيدار شويد ونماز كنيد تا در

42 محنت آزمايشها نيفتيد * جانم استوارست ليكن تنم رنجورست * باردوم رفت نماز كرد وگفت

43 شايد † اي پدرم كه اين ساغر از من بگذرد * الا كه بخورمش ارادت تو بشود *

Cephæ ei dixit; Si res ita tulerit 35
ego tecum moriturus sum, at minimè
te abnegabo. Et omnes discipuli si-
militer dixerunt.

CXXIV. Venit Christus cum discipulis in Ghesmani.

Tunc Jesus cum illis venit in lo- 36
cum, qui Ghesmani vocatus est,
& discipulis suis dixit; Hic ma-
nete, usquequò vadam & orem. Et 37
assumpsit Petrum & filios Zebedæi
ambos, & cœpit Jesus tristitiâ ac
mœrore affici. Et illis ait; Anima 38
mea dolore affecta est usque ad mor-
tem: me hìc manete, & mecum
vigilate: Paululùm progressus est, 39
& in faciem suam procidens ora-
vit, ac dixit; O Pater, fieri po-
test ut hic calix à me transeat:
attamen non sicut ego volo, sed sicut
tu. Et venit ad discipulos suos 40
quos dormientes vidit: & Cephæ
dixit; Non potuistis unam horam
mecum vigilare? Vigilate & orate 41
ut in discrimen tentationum non ca-
datis: spiritus meus firmus est,
sed corpus meum infirmum est. Et 42
secundâ vice abiens oravit, &
dixit; Si fieri non potest, ô
Pater meus, ut hoc poculum
à me transeat, quin bibam
ipsum, voluntas tua fiat.

Versio VULGATA LATINA.

35 Ait illi Petrus; Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter & omnes discipuli dixerunt. Tunc venit Jesus cum illis in villam, quæ dicitur Gethsemani, & dixit discipulis suis; Sedete hîc, donec vadam illuc, & orem. Et assumpto Petro, & duobus filiis Zebedæi, cœpit contristari & mœstus esse. Tunc ait illis; Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hîc, & vigilate mecum. Et progressus pusillùm, procidit in faciem suam, orans, & dicens; Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes, & dicit Petro; Sic non potuistis unâ horâ vigilare mecum? Vigilate, & orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterùm secundò abiit, & oravit, dicens; Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Et venit iterùm, & invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati. Et relictis illis, iterùm abiit, & oravit tertiò, eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis; Dormite jam, & requiescite: ecce appropinquavit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce appropinquavit qui me tradet. Adhuc eo loquente, ecce Judas, unus de duodecim venit, & cum eo turba multa, cum gladiis & fustibus, missi à principibus sacerdotum, & senioribus populi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * قَالَ لَهُ بِطْرُسُ لَوْ أَجِبْتُ أَنْ أَمُوتَ مَعَكَ مَا أَجْحَدُكَ * وَهٰكَذَا قَالَ جَمِيعُ التَّلَامِيذِ *

Dixit illi Petrus; Etsi coactus fuero 35
mori tecum, non negabo te. Et similiter
dixerunt omnes discipuli.

* اَلْفَصْلُ الْحَادِي وَالتِّسْعُونَ *

Sectio nonagesima prima.

36 * حِينَئِذٍ جَاءَ مَعَهُمْ إِلَى قَرْيَةٍ تُدْعَى جَسْمَانِيَةَ * وَقَالَ لِتَلَامِيذِهِ اِجْلِسُوا هٰهُنَا لِأَمْضِيَ أُصَلِّي

Tunc venit cum illis in villam quæ vo- 36
catur Gethsemani, & dixit discipulis
suis; Sedete hic, ut vadam orare illuc.

37 هُنَاكَ * وَأَخَذَ مَعَهُ بُطْرُسَ وَابْنَيْ زَبَدِي وَبَدَاءَ يَحْزَنُ وَيَكْتَئِبُ * حِينَئِذٍ قَالَ لَهُمْ إِنَّ نَفْسِي

Et assumpsit secum Petrum & ambos 37
filios Zebedæi, & cœpit contristari &
mœstus esse. Tunc dixit illis; Certè 38
anima mea tristis est usque ad mortem:

39 حَزِينَةٌ حَتَّى الْمَوْتِ اُمْكُثُوا هٰهُنَا وَاسْهَرُوا مَعِي * ثُمَّ ابْتَعَدَ قَلِيلًا وَخَرَّ بِوَجْهِهِ مُصَلِّيًا قَائِلًا

manete hic, & vigilate mecum. Tum 39
recessit paululum, & procidit in faciem
suam, orans, ac dicens; Pater mi, si
est possibile, prætereat me iste calix. At

40 يَا أَبَتَهُ إِنْ كَانَ يُسْتَطَاعُ فَلْتَجُزْنِي هٰذِهِ الْكَأْسُ وَلَيْسَ كَإِرَادَتِي لٰكِنْ كَإِرَادَتِكَ * وَجَاءَ إِلَى تَلَامِيذِهِ

non secundùm voluntatem meam, sed se-
cundum voluntatem tuam. Et venit ad 40
discipulos suos, & invenit eos dormi-
entes: & dixit Petro; An non potu-

41 فَوَجَدَهُمْ نِيَامًا * فَقَالَ لِبُطْرُسَ أَهٰكَذَا مَا قَدَرْتُمْ أَنْ تَسْهَرُوا مَعِي سَاعَةً وَاحِدَةً * اُسْهَرُوا وَصَلُّوا لِئَلَّا

istis vigilare mecum horâ unâ? Vigi- 41
late & orate, ne intretis in tentationes.
Spiritus quidem promptus est, at verò

42 تَدْخُلُوا التَّجَارِبَ * أَمَّا الرُّوحُ فَمُسْتَبْسِلٌ وَأَمَّا الْجَسَدُ فَضَعِيفٌ * وَأَيْضًا ثَانِيَةً مَضَى وَصَلَّى قَائِلًا

corpus infirmum. Etiam secundò abiit, 42
oravit, dicens; Pater mi, si non est pos-

43 يَا أَبَتَهُ إِنْ كَانَ لَا يُسْتَطَاعُ أَنْ تَعْبُرَ عَنِّي هٰذِهِ الْكَأْسُ حَتَّى أَشْرَبَهَا فَلْتَكُنْ مَشِيئَتُكَ * وَجَاءَ أَيْضًا

sibile ut transeat à me hic calix quin 43
bibam illum, fiat voluntas tua. Et ve-
nit iterùm ad discipulos, & invenit eos

44 إِلَى التَّلَامِيذِ فَوَجَدَهُمْ نِيَامًا لِأَنَّ عُيُونَهُمْ كَانَتْ ثَقِيلَةً * فَتَرَكَهُمْ وَمَضَى أَيْضًا * وَصَلَّى ثَالِثَةً

dormientes, quoniam oculi eorum erant 44
gravati. Et reliquit eos, & abiit rursus,
& oravit tertiâ vice verbis quæ protu-

45 دَفْعَةً بِالْقَوْلِ الَّذِي قَالَهُ أَوَّلًا * حِينَئِذٍ جَاءَ إِلَى تَلَامِيذِهِ وَقَالَ لَهُمْ نَامُوا الْآنَ وَاسْتَرِيحُوا فَقَدْ

lerat antea. Tunc venit ad discipulos, 45
& dixit eis; Dormite nunc & requi-
escite: jam enim accessit hora, & filius

46 أَقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ * وَابْنُ الْإِنْسَانِ يُسْلَمُ فِي أَيْدِي الْخُطَاةِ * قُومُوا نَنْطَلِقْ فَقَدِ اقْتَرَبَ الَّذِي

hominis tradetur in manus peccatorum. 46
Surgite, eamus, jam enim appro-
pinquavit qui me prodit.

يُسْلِمُنِي * اَلْفَصْلُ الثَّانِي وَالتِّسْعُونَ * **Sectio nonagesima secunda.**

47 * وَفِيمَا هُوَ يَتَكَلَّمُ إِذْ جَاءَ يَهُوذَا أَحَدُ

Et dum ipse loqueretur, ecce venit Ju- 47
das unus de duodecim, & cum eo turba

الِاثْنَيْ عَشَرَ وَمَعَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ بِسُيُوفٍ وَعِصِيٍّ مِنْ عِنْدِ رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَمَشَايِخِ الشَّعْبِ *

magna, cum gladiis & fustibus, à prin-
cipibus sacerdotum, & senioribus populi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 ወይቤሎ : ጴጥሮስ : እመሂ : ሞትኩ : መሰሌከ : ሊቀክሕደከ : ወኵሎሙ : ይቤሉ : ኩሉሙ: *Et dicit ei Petrus; Si morerer tecum, non negarem te. Et similiter dicunt* 35
36 ላርደሊሁ::=ᐣ ወአምጽ : ሖረ : መስሎሙ : እግዚእ : ሊየሱስ : ዕጸደ : ወይኝ : ዘስሙ : *omnes discipuli ejus. Tunc venit cum iis Dominus Jesus in prædium vini,* 36
ጌተሴማኒ : ወይቤሎሙ : ለአርደሊሁ: ንበሩ:ዝዩ: እስከ: ሶበ : ለሖሮር : ኀሠ : ዝየ : ወእጸ *cujus nomen Ghethsemani, & dicit discipulis suis; Sedete hic, usquedum va-*
37 ሊ፡=ᐣ ወነሥአ : ለጴጥሮስ : ወለክልኤሆሙ፡ ደቂቀ: ዘብዴዎስ : ወለኀዘ : ይቴክዝ : ወይሐ *dam illuc & orem. Et assumpsit Petrum, & duos filios Zebedæi, & cœpit* 37
38 ዘን::=ᐣ ወእመጽ : ይቤሎሙ : ተስዘት : ነፍስየ : እስከ : ለመዊት::ንበሩ : ዝየ : እስከ : ኢ *contristari & pavere. Et tunc dicit iis; Contristata est anima mea usque ad* 38
39 ገብእ : ወትግሁ: ምስሌየ:=ᐣ ወተለተተ: ለከ: እመሀየ: ወሰገደ: በገጹ: ወጸለየ: ወይቤ: ለቡ *mortem. Sedete hic usquedum revertar, & vigilate mecum. Et profectus est* 39
የ: ወእመሰ: ይትኃሀል: ይሳልፍ:እመኔየ:ዝሥዋዕ::ወበሕቴ: ፈቃደ: ዚለከ: ፈቃደ:ዚለየ::=ᐣ *paululum, & inclinavit super faciem ejus, & oravit, & dixit; Pater mi, si possibile est, transeat à me hic calix: veruntamen voluntas tua, voluntas*
በ: ሶ፡ ሰዓተ : ለሊት::
40 ወሖረ : ኀበ : ለርደሊሁ : ወረከቦሙ : እንዘ : ይነውሙ : ወይቤሎ : ለጴጥሮስ : ከመዝኑ : ስ *mea.*
41 እንክሙ : ተጊሀ : ላሐተ : ሳዐተ : ምስሌየ::=ᐣ ትግሁ : ወጸልዩ : ከመ : ሊትባሉ : ውስተ : **Ad tertiam horam noctis.**
42 መንሱት : መንፈስሰ : ይፈቱ : ወሥጋ : ይደክም::=ᐣ ወካዕበ : ሖረ : ደግመ : ወጸለየ : ወይ *Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes: & dicit Petro, Itane,* 40
43 ቤ : ለቡየ : እመሰ : ሊይትኃሀልኑ : ዝኃሊፈ : ዘእንበለ : እስትዮ : ይኩን : ፈቃደከ::=ᐣ ወ *non potuistis vigilare unam horam mecum? Vigilate, & orate, ne intretis in* 41
ገብእ : ካዕበ : ኀበ: ለርደሊሁ : ወረከቦሙ : እንዘ : ይነውሙ : እስመ : ለዕይንቲሆሙ : ክቡደ *tentationem: spiritus desiderat, & corpus fatigatum est. Et iterum abiit se-* 42
44 ት::=ᐣ ወሖረ : ካዕበ : በሣልስ : ወጸለየ : ኪያሁ : ክሙ : ቃለ : እንዘ : ይብል::=ᐣ ወገብ *cundò, & oravit, & dixit; Pater mi, si non sit possibile quòd transeat, nisi* 43
45 እ : ካዕበ : ኀበ : እርደሊሁ : ወይቤሎሙ : ኑሙ : እንስሰ : ላዕረፈ : ናሁ : በጽሐ : ገዚሁ : *bibam, fiat voluntas tua. Et reversus est denuò ad discipulos suos, & inve-* 43
46 ወየገብኦመ : ለወልደ: እጊለ : እመ : ሕያው : ውስተ : እደ : ኃጥኣን::=ᐣ ተንሥኡ : ንሑ *nit eos dormientes: quoniam oculi eorum gravati erant. Et abiit iterum ter-* 44
ር : ናሁ : ቀርበ : ዘያገብእኒ::=ᐣ *tiò, & oravit, eundem similiter sermonem dicens. Et reversus est iterum ad* 45
በእንተ : ግብእቱ : ለክርስቶስ: *discipulos suos, & dicit iis; Dormite igitur, requiescite: ecce appropinquavit*
47 ወእንዘ : ዘንተ : ይትናገር : ናሁ : ይሁደ : እመዐሠርቱ : ወክልኤቱ : ለሐዱ : መጽአ : ወመን *hora, & tradent filium hominis in manum peccatorum. Surgite, eamus: Ecce* 46
ቤሁ : ብዙኅ : ሰብእ : መስለ : መጠብሓ : ወዕፀው : እመኃቤሆሙ : ለሊቃነ : ካህናት : ወሊ *appropinquavit qui tradet me.*
ቃናተ : ሕዝብ::=ᐣ

De traditione Christi.

Et adhuc hoc illo loquente, ecce Judas è duodecim unus, venit, & cum illo 47
multus populus cum gladiis & lignis, è principibus sacerdotum & senioribus populi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 * باز آمد دید که ایشان خفته بودند * چشم ایشان در غنودن گران † شده بود *

Reversus vidit illos dormientes: 43
oculi enim eorum somno gravati
erant. Et eos reliquit, et abiens ter- 44
tiâ vice oravit, et eundem sermo-
nem dixit. Tunc ad discipulos suos 45
venit, et dixit; Ab hac hora dor-
mite et requiescite: ecce pervenit
hora illa; qua filius hominis tra-
dendus est in manus peccatorum.
Surgite, eamus: ecce advenit qui
me in manus illorum tradit. 46

44 45 * ایشانرا رها کرد ورفت سوم بار نماز کرد وهمان سخن گفت * * انگه پیش شاگردان خود

آمد وگفت * ازین ساعت بخسبید وبیاسایید اینك رسید آن ساعت * که فرزند ادمي در دست

46 گنه کاران سپارده شود * * برخیزید برویم اینك رسید † انك مرا در دست مي دهد

CXXV. Adventus militum ac turbæ Judæorum cum tumultu; & comprehensio Jesu.

صد بیست پنج

آمدن سرهنگان وجماعت یهودیان بغوغا وگرفتن عیسي

Eodem instanti cùm adhuc verbum
loqueretur, Judas proditor unus ex 47
duodecim in conspectum venit, et
turba multa cum eo cum gladiis,
et fustibus, et hastis, à principibus
sacerdotum et senioribus populi.

47 * همانا که هنوز سخن مي گفت یهوداي سپارنده یکي از ان دوازده * در پیش آمد

وجماعت بسیار با او با شمشیرها وچوبها ونیزها از پیش مهتران امامان وپیران خلق *

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΧΕ'.

τα β
48 Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὃν (β) ἂν φιλήσω,
At tradens eum, dedit illis signum, dicens; Quemcunque osculatus fuero,
ipse est: *prehendite* eum. Et confestim accedens ad Jesum, dixit; *Gaude*, Rabbi.
49 αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ, εἶπε, Χαῖρε Ῥαββί.
Et osculatus est eum. *At* Jesus *ait* illi; Amice, *in quo ades*? Tunc
50 καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἑταῖρε, (γ) ἐφ' ᾧ πάρει; τότε
accedentes injecerunt manus in Jesum, & *prehenderunt* eum. Et
τα β
51 προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ
ecce unus *eorum* cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum: &
α
ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· καὶ
percutiens servum principis Sacerdotum, amputavit ejus auriculam. Tunc ait
τγ
52 παταξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Τότε λέγει
ι
illi Jesus; Converte tuum gladium in locum suum: omnes enim
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. πάντες γὰρ
accipientes gladium, *in* gladio peribunt. An putas quia non
53 οἱ λαβόντες μάχαιραν, (δ) ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται. Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ
possum *nunc advocare*
δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα
Patrem meum, & exhibebit mihi plus quàm duodecim
legiones angelorum? Quomodo ergò implebuntur Scripturæ, Quia sic oportet
54 (ε) λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, Ὅτι (ζ) οὕτω δεῖ
fieri? In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam ad latronem
τδ α
55 γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν
existis cum gladiis & *ligni*, comprehendere me. Quotidiè apud
(η) ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, συλλαβεῖν με. καθ' ἡμέραν (θ) πρὸς

τε ς
ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο
vos sedebam docens in templo: & non *prehendistis* me. Hoc
56 δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ
autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli
τς α
πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήγαγον
omnes relicto eo fugerunt. Illi verò tenentes Jesum, *abduxerunt*
57 πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
ad Caiphan principem Sacerdotum, ubi Scribæ, & seniores
τζ ηα
συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως
convenerant. *At* Petrus sequebatur eum à longè, usque
58 αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν,
aulam principis Sacerdotum: & ingressus intrò, sedebat eum ministris,
τη β
ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ
videre finem. *At* principes Sacerdotum & *seniores*, &
59 ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, (ι) ὅπως
consessus omnis quærebant falsum testimonium contra Jesum, ut
αὐτὸν θανατώσωσι· Καὶ οὐχ εὗρον· καὶ πολλῶν (κ) ψευδομαρτύρων
eum *morte afficerent*: Et non invenerunt: & *multis falsis testibus*
τθ ς
60 προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες,
accedentibus, *non invenerunt*. *Postremò* autem *advenientes* duo falsi testes,
Dixerunt; Hic *effatus est*; Possum *dissolvere* templum
Εἶπον, Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν
61 ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.
dies rædificare illud.

MS.A. (β) ἐὰν (γ) ἐφ' ὃ πάρει; (δ) ἐν μαχαίρῃ (ε) λεγεόνων (ζ) ὅτως (η) ἐξήλθαζε (θ) ἐκαθεζόμην πρὸς ὑμᾶς διδάσκων (ι) ὅπως θανατώσουσιν ἰυτὸν· Καὶ οὐκ (κ) προσελθόντων ψευδομαρτύρων, οὐχ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܒܗ ܐܬ̈ܬܐ ܝܗܘܕܐ ܕܡܫܠܡܢܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܐܢ ܐܢܫܩ ܐܢܐ ܗܘ ܐܚܕܘ ܒܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܘܐܚܕܘܗ ·
49 * ܘܡܛܠ ܗܟܝܠ ܩܪܒ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܫܠܡ ܠܟ ܪܒܝ ܘܢܫܩ ܠܗ ·
50 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܚܒܝܒܝ ܠܡܢܐ ܐܬܝܬ ܗܠܝܢ ܩܪܒܘ ܘܫܕܘ ܐܝܕܝܗܘܢ ܒܝܫܘܥ ܘܐܚܕܘܗ ·
51 ܘܗܐ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܥܡ ܝܫܘܥ ܐܫܠܚ ܐܝܕܗ ܘܫܠܦ ܝܬܗ ܕܣܝܦܐ ܘܡܚܐ ܠܥܒܕ ܪܒ ܟܗܢܐ ·
ܘܩܛܥ ܐܘܕܢܗ ·
52 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܗܦܟ ܣܝܦܟ ܠܐܬܪܗ ܡܛܠ ܟܠ ܕܢܣܒܝ ܣܝܦܐ ܒܣܝܦܐ ܢܡܘܬ ·
53 ܐܘ ܣܒܪܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܕܐܦ ܗܫܐ ܐܢܐ ܡܨܠܐ ܠܐܒܝ ܘܝܫܕܪ ܠܝ ܗܐ ܥܠ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦ ܣܦ̈ܪ ܡܠܐܟ̈ܐ ·
54 ܐܝܟ ܢܫܬܟܚ ܟܬܒ̈ܐ ܕܗܟܢܐ ܠܐ ܡܬܚܙܝ ܕܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ·
55 ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫ̈ܐ ܐܝܟ ܥܠ ܓܢܒܐ ܢܦܩܬܘܢ ܒܣܝ̈ܦ̈ܐ ܘܒܩܛ̈ܘܣ̈ܐ ܠܡܐܚܕ ܠܝ ·
ܟܠ ܝܘܡ ܒܗܝܟܠܐ ܥܡ ܟܘܢ ܐܝܬܝ ܘܡܠܦ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܐܚܕܬܘܢܢܝ ·
56 ܗܕܐ ܟܠܗ ܐܬܥܒܕ ܕܬܫܬܠܡ ܟܬܒ̈ܐ ܕܢܒܝ̈ܐ ܗܝܕܝܢ ܬܠܡܝܕ̈ܐ ܟܠܗܘܢ ܫܒܩܘܗܝ ܘܐܬܪܚܩܘ ·
57 ܐܢܘܢ ܕܐܚܕܘ ܠܝܫܘܥ ܐܬܘ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܬܡܢ ܐܬܟܢܫܘ ܣܦ̈ܪ ܘܩܫ̈ܝܫ̈ܐ ·
58 ܘܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܗܘܐ ܐܙܠ ܒܬܪܗ ܥܕ ܕܪܚܩ ܥܕ ܕܥܠ ܠܓܘ ܒܝܬ ܪܒ ܟܗܢܐ ·
ܘܥܠ ܠ ܓܘ ܘܝܬܒ ܥܡ ܫܡܫ̈ܐ ܕܢܚܙܐ ܣܘܦܗ ·
59 ܘܟܗܢ̈ܐ ܪܒ̈ܐ ܘܩܫ̈ܝܫ̈ܐ ܘܟܠ ܒܝܬ ܕܝܢܐ ܗܘܘ ܒܥܝܢ ܣܗܕ̈ܐ ܕܫܩܪ̈ܐ ܕܢܣܒ̈ܘ ܥܠ ܝܫܘܥ ·
60 ܕܢܩܛܠܘܗܝ ܘܠܐ ܫܟܚܘ ܐܦ ܟܕ ܐܬܘ ܣܗܕ̈ܐ ܕܫܩܪ̈ܐ ܣܓ̈ܝ ·
61 ܐܚܪ̈ܝܢ ܐܬܘ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܗܕܐ ܐܡܪ ܐܦܫ ܐܢܐ ܐܬܟ ܠܗܪܣ ܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܬܠܬ ܝܘ̈ܡ̈ܐ ܐܒܢܝܗ ·

Dederat autem eis signum Judas ille prodi- 48
tor, dicens; Ille quem osculatus fuero, ipse
est: eum prehendite. Et confestim ac- 49
cessit ad Jesum, & ait; Pax Rabi: eumque
deosculatus est. Ipse verò Jesus dixit ei; 50
Ob id venisti, socie mi? Tunc accesserunt,
injeceruntque manus suas in Jesum, & pre-
henderunt eum. Et ecce unus ex iis qui 51
cùm Jesu erant, extendit manum suam, di-
strinxitque gladium, ac percussit servum
summi Sacerdotis, & abstulit auriculam e-
jus. Tunc dixit ei Jesus; Reduc gladium 52
in locum suum, ii enim omnes qui accepe-
rint gladios, gladiis morientur. An putas 53
me non posse petere à Patre meo, ut destinet
mihi modò plusquàm duodecim legiones
angelorum? Quomodo igitur impleren- 54
tur Scripturæ, quum sic oporteat fieri?
In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam 55
adversùs sicarium exiistis cum gladiis &
fustibus, ut comprehendatis me. Quoti-
die apud vos in templo sedebam, & do-
cebam, neque comprehendistis me. Hoc
autem factum est ut impleantur Scriptu- 56
ræ Prophetarum. Tunc discipuli omnes
reliquerunt eum, & aufugerunt. Illi au- 57
tem qui prehenderunt Jesum, abduxerunt
eum ad Caipham summum Sacerdotem,
ubi Scribæ & seniores congregati erant.
Simon autem Cepha ibat post eum pro- 58
cul, usque ad atrium summi Sacerdotis:
& ingressus sedit interiùs cum ministris,
ut videret finem. Principes autem Sacer- 59
dotum, & seniores, omnisque synagoga,
quærebant adversùs Jesum testes, ut eum
morti addicerent: nec invenerunt. Et 60
venerunt multi testes falsi: postremò ve-
rò accesserunt duo, & inquiunt; Iste 61
dixit; Possum dissolvere templum Dei, &
triduo ædificare ipsum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * يهوداي سپارنده بديشان نشان داده بود وگفت كه انكس را كه بوسه كنم اوست عيسي *
49 شما بگيريد * واز انجا پيش عيسي امد * وگفت سلام بر تو اي بزرك من * واورا بوسه كرد
50 * عيسي بدو گفت * براي كه آمدي اي يار من * چون بديدند ديگران نزديك آمدند *
51 دست بر عيسي نهادند واورا گرفتند * انكه يكي ازانان كه با عيسي بودند * شمشير بر كشيد *
52 وبنده سرور امامانرا گوش بينداخت * * عيسي بدو اشارت كرد وگفت شمشير را در غلاف
53 خود نه * براي انك * هر كسان كه بشمشير كوشند * هم بشمشير ميرند * * يا مي پنداري كه
نمي توانم كه از پدرم بخواهم * اين ساعت براي من پيش از دوازده تومان از ليغيونان فرشتكان
54 بفرستد * * الا اين چنين واجب است تا كتابها تمام شود * * همان دم عيسي بدان جماعت
55 گفت * انچنانك بر حرامي وخونيان * بر من آمديد * بشمشيرها وچوبها وتيزها كه مرا بگيريد *
نه هر روز در هيكل پيش شما مي نشستم ومي اموزانيدم * مرا نگرفتيد * واين بدان شد تا
56 كتابهاء پيغمبران تمام شود شاگردان چون اين احوال ديدند * ازپيش او گريختند *

Judas proditor illis signum dede- 48
rat, & dixerat; Illum quem os-
culatus fuero, (ipse est Jesus) vos
apprehendite. Et evestigiò ad Je- 49
sum accessit, & dixit; Pax su-
per te ô Magister mi, & eum os-cu-
latus est. Jesus ei dixit, Quorsum 50
advenisti ô amice mi? Cùm vi-
derent reliqui propè venerunt &
manus in Jesum imposuerunt, &
eum prehenderunt. Tunc unus ex 51
illis qui cum Jesu erant, gla-
dium eduxit, & servo principis
sacerdotum aurem decussit. Jesus 52
ei innuit, & dixit; Gladium
in vaginam ejus recondito:
eò quòd omnes qui gladio feri-
unt, etiam gladio morientur. Num 53
putas quòd non possum Patrem
meum exorare, ut hâc horâ mi-
hi plusquam duodecim myriadas
de legionibus Angelorum mittat?
Sed ad hùnc modum oportet esse, 54
ut Scripturæ impleantur. Eodem 55
momento Jesus illi turbæ dixit,
Velut in prædonem & sicarium in
me venistis cum gladiis, & fusti-
bus, & hastis, ut me prehendatis?
Nonne quotidie in templo apud vos
sedebam & docebam, nec me pre-
hendistis? Hoc autem eò fit ut 56
Scripturæ Prophetarum compleantur.
Discipuli vero *cùm hæc geri*
viderent, à conspectu ejus fugerunt.

Versio VULGATA LATINA.

48 Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens; Quemcunque osculatus
49 fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Jesum, dixit; Ave,
50 Rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Jesus; Amice, ad quid venisti?
51 Tunc accesserunt, & manus injecerunt in Jesum, & tenuerunt eum. Et ec-
ce unus ex his qui erant cum Jesu, extendens manum, exemit gladium su-
um, & percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam ejus.
52 Tunc ait illi Jesus; Converte gladium tuum in locum suum: omnes enim
53 qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas, quia non possum ro-
gare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquàm duodecim legiones
54 angelorum? Quomodò ergò implebuntur Scripturæ, Quia sic oportet fieri?
55 In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam ad latronem existis cum gladiis &
fustibus comprehendere me: quotidiè apud vos sedebam docens in templo,
& non me tenuistis. Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scri- 56
pturæ prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. At illi te- 57
nentes Jesum, duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi Scribæ &
seniores convenerant. Petrus autem sequebatur eum à longè, usque in atri- 58
um principis sacerdotum. Et ingressus intrò, sedebat cum ministris, ut vi-
deret finem. Principes autem sacerdotum, & omne concilium, quærebant 59
falsum testimonium contra Jesum, ut eum morti traderent: Et non invene- 60
runt, cùm multi falsi testes accessissent. Novissimè autem venerunt duo falsi
testes, Et dixerunt; Hic dixit; Possum destruere templum Dei, & post tri- 61
duum reædificare illud.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * وَٱلَّذِي كَانَ أَسْلَمَهُ أَعْطَاهُمْ عَلَامَةً قَائِلًا ٱلَّذِي أُقَبِّلُهُ هُوَ هُوَ فَأَمْسِكُوهُ * وَلِلْوَقْتِ جَآءَ إِلَى
49 يَسُوعَ وَقَالَ لَهُ سَلَامٌ يَا مُعَلِّمُ وَقَبَّلَهُ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ يَا صَاحِ لِهٰذَا جِئْتَ * حِينَئِذٍ جَآؤُا وَوَضَعُوا
50 أَيْدِيَهُمْ عَلَى يَسُوعَ وَأَمْسَكُوهُ * وَإِذَا وَاحِدٌ مِمَّنْ كَانَ مَعَ يَسُوعَ مَدَّ يَدَهُ وَجَرَّدَ سَيْفَهُ * وَضَرَبَ
51 عَبْدَ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ فَقَطَعَ أُذُنَهُ ٱلْيُمْنَى * حِينَئِذٍ قَالَ لَهُ يَسُوعُ رُدَّ ٱلسَّيْفَ إِلَى مَكَانِهِ * فَإِنَّ كُلَّ
52 مَنْ أَخَذَ بِٱلسَّيْفِ فَبِٱلسَّيْفِ يَهْلِكُ * أَتَظُنُّ أَنِّي لَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَطْلُبَ إِلَى أَبِي فَيُقِيمَ لِي أَكْثَرَ
53 مِنِ ٱثْنَيْ عَشَرَ جُنُودًا مِنَ ٱلْمَلَائِكَةِ * لٰكِنْ كَيْفَ تُكْمَلُ ٱلْكُتُبُ ٱلْمُعْلِنَةُ أَنَّ هٰكَذَا يَنْبَغِي أَنْ
54 يَكُونَ * وَفِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ قَالَ يَسُوعُ لِلْجُمُوعِ هَلْ أَنَا مِثْلُ لِصٍّ خَرَجْتُمْ إِلَيَّ بِسُيُوفٍ وَعِصِيٍّ
55 لِتُمْسِكُونِي * وَفِي كُلِّ يَوْمٍ كُنْتُ عِنْدَكُمْ فِي ٱلْهَيْكَلِ جَالِسًا أُعَلِّمُ وَلَمْ تُمْسِكُونِي * لٰكِنْ هٰذَا كَانَ
56 لِتُكْمَلَ كُتُبُ ٱلْأَنْبِيَآءِ * حِينَئِذٍ تَرَكَهُ ٱلتَّلَامِيذُ كُلُّهُمْ وَهَرَبُوا * أَمَّا هُمْ فَأَمْسَكُوا يَسُوعَ وَجَاؤُا
57 بِهِ إِلَى قَيَافَا رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ حَيْثُ ٱجْتَمَعَ ٱلْكَتَبَةُ وَٱلشُّيُوخُ * وَتَبِعَهُ بُطْرُسُ مِنْ بَعِيدٍ إِلَى دَارِ
58 رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ * فَدَخَلَ وَجَلَسَ مَعَ ٱلْخُدَّامِ لِيَنْظُرَ ٱلْغَايَةَ *
59 * أَمَّا ٱلْفُصُولُ ٱلثَّالِثُ وَٱلتِّسْعُونَ * * وَإِنَّ رُؤَسَآءَ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلشُّيُوخَ وَٱلْمَجْلِسَ كُلَّهُ كَانُوا
60 يَطْلُبُونَ عَلَى يَسُوعَ شَهَادَةَ زُورٍ لِيَقْتُلُوهُ فَلَمْ يَجِدُوا * جَآءَ شُهُودُ زُورٍ كَثِيرُونَ * وَأَخِيرًا جَآءَ ٱثْنَانِ
61 * قَائِلَيْنِ هٰذَا قَالَ إِنِّي أَقْدِرُ أَنْ أَنْقُضَ هَيْكَلَ ٱللهِ وَأَبْنِيَهُ فِي ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ *

Qui autem tradiderat eum, dederat illis 48
signum, dicens; Quem osculabor, ipse est: tenete eum. Et statim adivit 49
Jesum, & dixit ei; Ave Magister. Et osculatus est eum. Dixit autem illi Je- 50
sus; Heus amice, ad hoc venisti? Tunc accesserunt, & injecerunt manus suas in Jesum, & tenuerunt eum. Et ecce unus 51
ex iis qui erant cum Jesu, extendit manum suam, & exemit gladium suum, & percussit servum principis sacerdotum, & amputavit auriculam ejus dextrã. Tunc 52
dixit illi Jesus; Repone gladium in vaginam suam: quoniam quicunque acceperit gladium, gladio peribit. Putásne quòd 53
ego non possim rogare patrem meum, & sistat mihi plusquàm duodecim turmas angelorum? Sed quomodo implebuntur 54
scripturæ declarantes, Quòd sic oportet fieri? Et in illa hora dixit Jesus turbæ; 55
Num ego ceu latro sum, ut exieritis ad me cum gladiis & fustibus ad comprehendendum me? & quotidie apud vos in templo sedens docebam, & non tenuistis me. Sed hoc fit, ut impleantur scripta 56
Prophetarum. Tunc deseruerunt eum discipuli omnes, & fugerunt. At verò 57
illi tenuerunt Jesum, & adduxerunt eum ad Caipham principem sacerdotum, quò convenerant scribæ & seniores. Et 58
sequutus est eum Petrus à longè, ad atrium principis sacerdotum: & ingressus est, ac sedit cum militibus ut videret finem.

Sectio nonagesima tertia.

Principes autem sacerdotum, & senio- 59
res, & consilium omne, quærebant contra Jesum testimonium falsum, ut occiderent eum: & non invenerunt. Et ve- 60
nerunt testes falsi multi. Novissimè autem venerunt duo, Dicentes; Hic dixit, 61
Ego possum destruere templum Dei, & erigere illud in tribus diebus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 ወዘያገብኦ : ወሂቦ : ትእመርተ : እንዘ : ይብል: ዘሰዓምኩ : ውእቱ : ኪያሁ : ለኀዙ::=
49 ወቀርበ : ይሁደ : ኀበ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወሰዐሞ : ወይቤሎ : ባሕ : ረቢ::= ወይቤሎ :
50 እግዚእ : ኢየሱስ : ካልእየ : መጻእከኑ : ወለእኒሁ : እይሆሙ : ወኢየኀዝሞ : ለእግዚእ :
51 ኢየሱስ::= ወናሁ : ላሕዱ : እመእለ : መስሌሁ : ለእግዚእ : ኢየሱስ : ሰፍሐ : እዴሁ :
52 ወመልሓ : መጥባሓቶ : ወዘበጦ : ለገብረ : ሊቀ : ካህናት : ወሞተሮ : እዝኖ::= ወይቤሎ :
እግዚእ : ኢየሱስ : ላግብእ : መጥባሓተከ : ውስተ : ቤቱ : እስመ : ኵሎሙ : እለ : መጥባ
53 ሓተ : ያነሥሉ : በመጥባሓት : ይመውቱ::= ይመስለክሙኑ : ዘኢይክል : ላስተብቍዖቶ :
54 ለኣቡየ : ወያቅመ : ሊተ : ፈድፋደ : እመዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ : ሰራዊት : መለእክት::= እ
55 ሮ : እንከ : ይትፈጸም : ቃለ : መጽሐፍ : ዘይቤ : ከመዝ : ሀለመ : ይኩን::= ወይእተ :
ጊዜ : ይቤሎሙ : ለሕዝብ : እግዚእ : ኢየሱስ : ሶቤሃ : ከመዘ : ሰራቂ : ትዴግኑ : መጸእክ
ሙ : በዕፀው : ወበመጥባሓት : ትእኀዝኒ : ወዘልፈ : እነብር : መስሌክሙ : በመኵራብ : ወእ
56 ጫህር : ወኢኀዝክሙኒ::= ወዝኵሉ : ዘኮነ : ከመ : ይብጸሕ : ቃለ : ነቢያት :: ወእመ
ዝ : ኵሎሙ : ለርደሊሁ : ኀደገው : ወጕዩ::=

በዘ: ሰጓተ : ሴሊት:

57 ወእለ : ለኀዝመ : ለእግዚእ : ኢየሱስ :: ወወሰድዎ : ኀበ: ቀያፋ: ሊቀ : ካህናት : ወኀበ : ጸሐ
58 ፍት : ወተጋብኡ : ሊቃናት::= ወተለወ : ጴጥሮስ : ባሕቲቱ: እመርሑቅ : እስከ : ዐጸ
ደ : ሊቀ : ካህናት : ወቦለ : ውስጠ : ወነበረ : መስለ : ወዓሊ : ይርአይ : ሣኣለቅቶ : ለኔነ
59 ር::= ወይኀልዩ : ሊቃነ : ካህናት : ወፀሐፍት : ወሊቃናት : ወኵሉ : ዐውድ : ሰማዕተ :
60 ሐሰት : በዘ : ይቀትልዎ : ለእግዚእ : ኢየሱስ:= ወኢረከቡ : ሎቱ : ወመጽሉ : ብዙኀነ :
61 ሰማዕተ : ሐሰት : ወእኒኑ :: ወድኅረ : መጽሉ : ክልኤቱ:= ወይቤሉ : ይቤ : ዝእክል : ኀ
ሢቶቶ : ለቤተ : እግዚእ : ብሔር : ወበሣልስት : ዕለት : ለኣሠሉ:=

Et proditor ejus dederat illis signum, dicens; Quem osculatus fuerim, ipse 48
est: prehendite eum. Et accessit Judas ad Dominum Jesum, & osculatus est 49
eum, & dicit ei; Ave Rabi. Et dicit ei Dominus Jesus; Amice mi, venisti ne? 50
Et levaverunt manus suas, & non prehenderunt Dominum Jesum. Et ecce 51
unus ex illis qui cum Domino Jesu erat extendit manum suam: & evulsit gladium suum: & percussit servum principis sacerdotum, & amputavit aurem ejus. Et dicit ei Dominus Jesus; Converte gladium tuum in domum ejus: 52
quia omnes qui gladium accipient, per gladium morientur. Existimatisne 53
quòd non possim rogare Patrem meum, & sistat mihi plus quàm duodecim legiones angelorum? Quomodo igitur impleretur vox scripturæ, quæ dicit, Sic 54
oportet fieri. Et illâ horâ dixit Dominus Jesus populo; Illicò tanquam latro- 55
nem persequi, venistis cum lignis & cum gladiis, ut prehendatis me: & semper sedebam vobiscum in templo, & docebam, & non me prehendistis. Et hoc to- 56
tum factum est, ut impleretur verbum Prophetarum. Et tunc omnes discipuli ejus reliquerunt eum, & fugerunt.

Ad nonam noctis horam.

Et illi prehenderunt Dominum Jesum, & adduxerunt eum ad Caiapham prin- 57
cipem sacerdotum, & congregati sunt seniores. Et sequutus 58
est eum Petrus solus è longè, usque ad atrium principis sacerdotum, & ingressus est intrò, & sedit cum satellitibus, videre finem sermonis. Et quæ- 59
rebant principes sacerdotum, & Scribæ, & seniores, & totum consilium testes falsos, quibus occiderent Dominum Jesum; Et non obviârunt ei: & venerunt 60
multi testes falsi, et non potuerunt: ei postea venerunt duo, Et dicunt; Dixit 61
quòd possum destruere domum Dei, et in tribus diebus erigere eam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد بيست شش بردن مسيح در خانهٔ قيافا

CXXVI. Abducitur Christus in domum Caiaphæ.

Et illi homines qui Jesum ceperunt, 57
domum Caiaphæ, qui maximus sacerdotum erat, adduxerunt; & Scribæ & seniores illis congregati erant. At Simeon Cephas è longin- 58
quo cum Jesu ivit usque ad aulam principis sacerdotum: & introivit & cum satellitibus sedit, ut extremum finem negotii videret. Magna- 59
tes autem & sacerdotes & seniores & universus cœtus, adversùs Jesum testimonium quærebant, ut illum morte affiserent. Et non in- 60
venerunt, etiamsi multi testes falsi & mendaces venirent: tandem autem duo quidam in medium venerunt, Et dixerunt; Audivimus 61
quidem hunc quem cepistis dicere, Hanc domum Dei demoliar & desolatam reddam, & post tertiam diem reædificabo.

57 * وان كسان كه عيسي را گرفتند بخانهٔ قيافا كه بزرك اماسان † بود آوردند * ونويسندكان *
58 وپيران انجا كرد شده بودند * اما شمعون صفا ازدور با عيسي مي رفت تا سراي سرور اماسان * ودر
59 اندرون رفت وبا سرهنكان نشست تا سر انجام كار ببيند * * بزركان واماسان وپيران وهمه جماعت
60 بر عيسي كواهي مي خواستند * تا اورا بميرانند * * ونيافتند ونيز بسيار كواهان تزوير ودروغ
61 آمدند * در اخر دو كس پيش امدند * وكفتند * كه شنيديم كه اين كه كرفته اين
كفت * كه اين خانهٔ خداي را فرو اندازم * وويران كنم * وبعد از سوم روز * باز ابادان كنم

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΣ'.

62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί οὗτοί σου κατα-
63 μαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς,
εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ
64 ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας. πλὴν λέγω
ὑμῖν, Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως,
καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε
65 τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, Ὅτι ἐβλασφήμησε. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων;
ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ
66 ἀποκριθέντες εἶπον, Ἔνοχος θανάτου ἐστί. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσω-
67 πον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν. οἱ δὲ (λ) ἐῤῥάπισαν, Λέγοντες,
68 Προφήτευσον ἡμῖν Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκα-
69 θέζετο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ
ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν (μ) πάντων,
λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν
αὐτὸν ἄλλη· καὶ λέγει (ν) τοῖς ἐκεῖ, Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου.
Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Μετὰ μικρὸν
προσελθόντες οἱ ἑστῶτες, εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ·
καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. Τότε ἤρξατο (ξ) καταθεματίζειν
καὶ ὀμνύειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε.
Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος (ο) τοῦ Ἰησοῦ, εἰρηκότος αὐτῷ, Ὅτι (π) πρὶν
ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε
πικρῶς.

MS.A. (λ) ἐῤάπισαν, (μ) αὐτῶν πάντων, (ν) αὐτοῖς ἐκεῖ, (ξ) καταθεματίζειν (ο) Ἰησοῦ (π) πρὶν ἢ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * ... ...
63 ... * ... ...
64 ... * ... ...
65 ... * ... ...
66 ... * ... ...
67 ... * ... ...
68 ... * ... ...
69 ... * ... ...
70 ... * ... ...
71 ... * ... ...
72 ... * ... ...
73 ... * ... ...
74 ... * ... ...
75 ... * ... ...

* Et surrexit summus Sacerdos, & ait ei; 62
Nullum das responsum? quid isti testificantur contra te? Jesus verò tacebat, & 63
subdens summus Sacerdos, dixit ei; Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si
tu es Messia filius Dei. Ait illi Jesus; 64
Tu dixisti. Dico autem vobis, Ab hoc
tempore vos visuros filium hominis se-
dentem à dextera potentiæ, & venien-
tem super nubes cœli. Tunc summus sa- 65
cerdos scidit vestimenta sua, & ait; En
blasphemavit: quid ergò exquiruntur no-
bis testes? ecce nunc audistis blasphemi-
am ejus. Quid vultis? Respondentes & 66
aiunt; Reus est mortis. Tunc exspuerunt 67
in faciem ejus, & infligebant ei colaphos:
alii verò percutiebant eum, Dicentes; 68
Vaticinare nobis Messia, quis est qui te
percussit? Cephas autem sedebat extra 69
in atrio: & accessit ad eum ancilla quæ-
dam, & ait illi; Tu quoque cum Jesu e-
ras Nazareno. Ipse autem negavit coram 70
omnibus, & dixit; Nescio quid dicas.
Et quum exisset in vestibulum, vidit eum 71
alia, & ait illis; Ibi erat etiam iste cum
Jesu Nazareno. Et rursus negavit cum 72
jurejurando, Non novi hominem illum.
Paulò post autem accesserunt ii qui ad- 73
stabant, & dixerunt Cephæ; Sanè & tu
ex ipsis es: nam & locutio tua te pro-
dit. Tunc cœpit execrari, ac jurare, 74
Non novi illum hominem. Et in ipsa
hora cantavit gallus. Et recordatus est 75
Cepha sermonis Jesu, qui dixerat ei,
Antequàm cantet gallus, tribus vicibus
abnegabis me. Et egressus foràs flevit
amarè.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * سرور اماميان بدو گفت * چرا جواب نمي دهي * بر آنان كه بر تو گواهي مي دهند *
63 * عيسي خاموش شده بود * وهيچ نمي گفت * باز سرور اماميان آغاز كرد وبدو گفت *
64 بخداي زنده ترا سوگند مي دهم با ما راست بگوي توي مسيح فرزند خدا * عيسي
بدو گفت تو گفتي * اكنون بشما مي گويم * از اين ساعت ببينيد فرزند آدمي را
65 بر دست راست سهمناك نشسته * وبر ابر آسمان بيايد * * آنگه بزرك اماميان جامهٔ خود را
درید * كه اينك افتري كرد سرا گواهان چه حاجت است * اكنون افتري اورا شنيديد *
66 67 * ديگر چه مي خواهيد * جواب دادند وگفتند بمرك ارزانيست * * آنكه در روي او خيو
68 كردند * وسيلي مي زدند * ديگران اورا مي زدند * * ومي گفتند اي مسيح * براي
ما پيغمبري كن كه ترا زد * صد بيست هفت منكر شدن شمون
69 صفا از مسيح * صفا بيرونتر در سراي نشسته بود * كنيزكي پيش او آمد وگفت
70 تو با عيسيٰ ناصري بودي * او در ابر همگنان كفر كرد * وگفت نمي دانم چه ميگوئي *

*Summus sacerdotum illi dixit; 62
Quare responsum non reddis ad eos
qui contra te testimonium perhi-
bent. Jesus silentium tenuit, nec 63
quidquam dixit. Iterùm summus
sacerdotum exorsus est, & ei dixit;
Per Deum viventem te adjuro, ut
nobis verùm dicas: tùne es Chri-
stus Filius Dei? Jesus ei dixit; 64
Tu dixisti. Nunc vobis dico; Ab
hoc tempore videbitis Filium ho-
minis ad manum dexteram Terribi-
lis sedentem, & super nubes cæli
veniet. Tunc maximus sacer- 65
dotum vestimentum suum lacera-
vit, dicens; Ecce quidem blasphe-
mavit, mihi testibus quid opus
est, postquam blasphemiam
illius audieritis? Quid am- 66
pliùs vultis? Respondentes, &
dixerunt; Morte dignus est. Tunc 67
in faciem ejus insputrunt, & co-
laphos impegerunt: alii cædebant
eum, Et dicebant; O Christe no- 68
bis vaticinare, quis te percussit.

CXXVII. Abnegat Simeon Ce-
phas Christum.

Cephâ autem exteriùs in aula 69
sedente, puella ad eum accessit, &
dixit; Tu cum Jesu Nazræo fu-
isti. Ille verò coram omnibus ne- 70
gavit, & dixit; Nescio quid dicis.

Versio VULGATA LATINA.

62 Et surgens princeps sacerdotum, ait illi; Nihil respondes ad ea, quæ isti
63 adversùm te testificantur? Jesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait
illi; Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei.
64 Dicit illi Jesus; Tu dixisti: veruntamen dico vobis; Amodò videbitis filium
hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli.
65 Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens; Blasphemavit: quid
66 adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam: Quid vobis vide-
67 tur? At illi respondentes dixerunt; Reus est mortis. Tunc exspuerunt in fa-
ciem ejus, & colaphis eum ceciderunt: alii autem palmas in faciem ejus de-
68 derunt, Dicentes; Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?
Petrus verò sedebat foràs in atrio: & accessit ad eum una ancilla, dicens; 69
Et tu cum Jesu Galilæo eras. At ille negavit coram omnibus, dicens; Ne- 70
scio quid dicis. Exeunte autem illo januam, vidit eum alia ancilla, & ait 71
his qui erant ibi; Et hic erat cum Jesu Nazareno. Et iterùm negavit cum 72
juramento; Quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui sta- 73
bant, & dixerunt Petro; Verè & tu ex illis es: nam & loquela tua mani-
festum te facit. Tunc cœpit detestari & jurare, Quia non novisset hominem. 74
Et continuò gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi Jesu, quod dixe- 75
rat; Priùs quàm gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foràs, flevit a-
maré.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

62 * فقام رييس الكهنة وقال له اما تجيب بشي عما شهد به هؤلاء عليك * وان يسوع كان
63 ساكتا * فقال له رييس الكهنة اقسم عليك بالله الحي ان كنت انت المسيح ابن الله الحي
64 قل لنا * قال له يسوع انت قلت * بل اقول لكم انكم من الان ترون ابن الانسان جالسا
65 عن يمين القوة * واتيا على سحاب السماء * حينيذ شق رييس الكهنة ثيابه * وقال قد
66 جدف ما حاجتنا الى شهود * ها قد سمعتم التجديف * فماذا ترون * فاجابوا قائلين انه
67 مستوجب الموت * حينيذ بصقوا في وجهه ولطموه * وصربوه * قائلين تنبا لنا ايها
68 المسيح من الذي ضربك * وكان بطرس في قاع الدار جالسا فجاءت اليه جارية فقالت له
69 وانت ايضا كنت مع يسوع الجليلي * فانكر قدام الجمع قائلا لست ادري ما تقولين *
70 وخرج الى الباب فراءته اخرى فقالت للذين كانوا هناك وهذا ايضا كان مع يسوع الناصري *
71 72 73 وايضا انكر وحلف اني لست اعرف هذا الانسان * وبعد قليل جاء القيام وقالوا لبطرس
74 حقا انك انت ايضا منهم وكلامك يظهرك * حينيذ بدا يلتعن ويحلف اني ما اعرف هذا
75 الانسان * وللوقت صاح الديك * فذكر بطرس الكلام الذي قاله له يسوع انه قبل ان
يصيح الديك تنكرني ثلث مرات * فخرج خارجا وبكى بكاء مرا *

Et surrexit princeps sacerdotum, & dixit ei; Non respondes quicquam de iis 62
quæ testati sunt isti contra te? Et verò 63
Jesus tacebat. Ait illi princeps sacerdotum; Adjuro te per Deum vivum, si tu es Christus filius Dei vivi, dic nobis. Ait illi Jesus, Tu dixisti: Immò 64
dico vobis, Quòd vos amodò videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis, et venientem super nubes cœli. Tunc scidit princeps sacerdotum vesti- 65
menta sua, et dixit; Jam blasphemavit. Quid opus est nobis testium? ecce jam audistis blasphemiam. Quid vobis vi- 66
detur? Respondentes, dicentes; Profectò reus est mortis. Tunc expuerunt 67
in faciem ejus, et colaphis eum ceciderunt, et percusserunt eum, Dicentes; 68
Prophetiza nobis, ô Christe, quis est qui te percussit? Erat autem Petrus in area 69
atrii sedens: et accessit ad eum ancilla, et dixit ei; Et tu quoque eras cum Jesu Galilæo. Negavit autem coram 70
cœtu, dicens; Nescio quid dicas. Et 71
exiit ad januam, viditque eum alia, et dixit his qui erant ibi; Et hic etiam erat cum Jesu Nazareno. Et iterùm 72
negavit et juravit, quòd ego non novi hunc hominem. Et post pusillum accesse- 73
runt adstantes, et dixerunt Petro; Verè tu es etiam ex eis, et loquela tua te declarat. Tunc cœpit imprecari sibi, 74
et jurare; Ego non cognosco hunc hominem. Et continuò cantavit gallus. Et 75
recordatus est Petrus sermonis quem dixerat ei Jesus, Quòd antequam cantet gallus, negabis me tribus vicibus. Et egressus est foràs, et flevit fletu amaro.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

62 ወተንሥአ : ሊቀ : ካህናት : ወይቤሎ : ሊትሰመዕኑ : ዘመጠኑዝ : ያስተዋድዩከ:=> ወሊያ
63 ውሥለ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎ : ሊቀ : ካህናት : ለመሓልኩከ : በእግዚአብሔር : ሕ
ያው : ካመ : ትንግረኒ : እመ : ለንተሁ : ክርስቶስ : ወልዱ : ለእግዚአብሔር: ሕያው::=>
64 ወይቤሎ : እግዚእ : ሊየሱስ : ለንተ : ትቤ : ወባሕቱ : እብለክሙ : እመይለዜሰ : ትሬሊይ
ው : ለወልደ : እጋለ : እመ : ሕያው : እንዘ : ደነብር : በየማነ : ኃይል :: ወእንዘ : ይመጽ
65 እ : በደመና : ስማይ::=> ወሠጠጠ : ላልባሲሁ : ሊቀ : ካህናት : እንዘ : ይብል : ምንተ :
66 እንከ : ትፈቅዱ : ሎቱ : ሰማዕተ::ናሁ : ጸረፈ : ወሰማዕክሙ : ፀርፈቶ:=> ምንተ : እንከ:
67 ትብሉ : ወለውሥሉ : ወይቤሉ :: ይቅትልዎ::=> ወተፍሉ : ውስተ : ገጹ : ወኰርዕዎ : ወ
68 ጸፍዕዎ:=> እንዘ : ይብሉ : ተነበይ : ለነ : ክርስቶስ : ሎኑ : ውእቱ : ዘጸፍዐከ::=>

በእንተ : ዘከመ : ክሕደ : ጴጥሮስ:

69 ወጴጥሮስ : ይነብር : ለፍለ : ውስተ : ዐጸድ : ወመጽአት : ወለት : ወትቤሎ : ለንተሂ : ሎስ
70 ለ : እግዚእ : ሊየሱስ : ገሊላዊ : ሀለውከ::=> ወክሕደ : በገጸ : ኵሉ : እንዘ : ይብል : ሊ
71 ያሌሮ : ዘትብሊ::=> ወወፂለ : ኖኅተ : ርእየቶ : ካልእት : ወትቤሎሙ : ለእለ : ሀየ :
72 ይቀውሙ : ዝኒ : ሃሎ : ምስለ : እግዚእ:ሊየሱስ : ናዝራዊ:=> ወክሕደ: ካዕበ: ወመሐለ :
73 ከመ : ሊየአሮኖ : ለውእቱ : ብእሲ:=> ወሕቀ : ብዚሎ : ምጽሉ : እለ : ይቀውሙ : ወይ
74 ቤልዎ : ለጴጥሮስ : ለጣኒ : ላንተሂ : እመኔሆሙ : ለንተ : ወነገርከ : ያዐውቅ:=> ወእመ
ዝ : ወመሐለ : ወተረግመ : ከመ : ሊየአሮኖ : ለውእቱ : ብእሲ :: ወበጊዜሃ : ነቀወ : ደር
75 ሆ:::=> ወተዘከረ : ጴጥሮስ : ቃሉ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ዘይቤሎ : ለወልከ : ትክሕደኒ : ዘ
እንበለ : ይንቁ : ደርሆ : ወወፅላ : ላፍለ : ወበከየ : መሪረ::=>

Et surrèxit princeps sacerdotum, & dicit ei; Nónne audis quantum te accu- 62
sant? Et non respondebat ei Dominus Jesus: & dicit ei princeps sacerdotum, 63
Adjuravi te per Deum vivum, ut dicas mihi si tu es Christus filius Dei vivi. Et dicit ei Dominus Jesus, Tu dicis: veruntamen dico vobis, Ab hoc tempore 64
videbitis filium hominis sedentem in dextra virtutis, & venientem in nubibus cœli. Et laceravit vestimenta sua princeps sacerdotum, dicens; Quid igitur 65
opus habetis contra eum testibus? ecce blasphemavit, & audistis blasphemiam ejus. Quid igitur dicitis? Et respondentes, & dicebant; Occi- 66
dant eum. Et insputerunt in faciem ejus, & colaphos impegerunt ei, & 67
palmis percusserunt eum, Dicentes; Vaticinare nobis Christe, quis est 68
qui te percussit?

De abnegatione Petri.

Et Petrus sedebat foris in atrio: & accessit puella, & dicit ei; Et tu cum 69
Domino Jesu Galilæo fuisti. Et negavit in facie omnium, dicens; Nescio 70
quid dicis. Et exeunte illo januam, vidit eum alia puella: & dicit illis 71
qui stabant illic, Hic fuit cum Domino Jesu Nazareno. Et negavit iterum 72
& juravit, quòd nescio hunc hominem. Et paulùm loquente eo venerunt 73
astantes, & dicebant Petro; Verè tu ex illis es & sermo tuus manifestum fe-
cit. Tunc autem & juravit & maledixit, quòd non novi hunc hominem: & sta- 74
tim resonuit gallus. Et recordatus est Petrus sermonis Domini Jesu, quem 75
dixerat ei; Ter negabis me, priusquàm resonat gallus. Et exivit foràs, & flevit amarè.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

71 * چون از انجا بيرونتر رفت * كنيزكي ديكر ديد وكفت بديشان اين مرد نيز با عيسي
72 ناصري بود * * باز بسوكندها كفر كرد * كه ان مرد را نمي شناسم * * اندكي بيشتر
73 از انك ايستادة بودند پيش صفا آمدند * وكفتند بحقيقت † تو از ايشان هستي اينك سخنان
74 تو ترا مي نمايد * * انكه صفا اغاز كرد بنفرين وسوكندها كه ان مرد را من نمي
75 شناسم * وهماندم خروس بانك زد * * صفا كلمهٔ مسيح را كه بدو كفته بود ياد اورد *
كه زودتر از انك خروس بانك دارد تو سه بار مرا انكار كني * از انجا بيرون رفت وتلخبانك
بكريست * وكناه او عفو شد

Cùm illinc egressus esset, puella 71
altera eum vidit, et dixit illis; Hic homo etiam cum Jesu Nazræo fuit. Iterùm cum juramen- 72
tis negavit, dicens; Quia istum hominem non novi. Paulò ulte- 73
riùs quidam ex eis qui astabant ad Cephan venerunt, et dixerunt; In veritate tu ex illis es, ecce verba tua te declarant. Tunc Cephas cœpit cum execra- 74
tione et jureiurando asserere, quòd hunc hominem ego non novi: et continuò gallus vocem emisit. Cephas verbum Christi, 75
quod ei dixerat, in memoriam revocavit; quod priusquàm gallus vocem ediderit; tu ter me abnegabis: illinc itaque egressus est & amarè flevit, et peccatum ejus remissum est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΖ'.

CAP. XXVII. κζ'.

τιζ' β τιη α ΞΖ' τιθ ι

1 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
2 οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δήσαντες
3 αὐτὸν, ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. Τότε
4 ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε
τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, λέγων,
Ἥμαρτον, παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ (α)ὄψει.
5 Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ δὲ
6 ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον, Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς
7 κορβανᾶν· ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. Συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν
8 ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. Διὸ ἐκλήθη

ager ille, Ager sanguinis, usque hodiè. Tunc impletum est effatum per
ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, Ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ 9
Jeremiam Prophetam, dicentem; Et acceperunt triginta argenteos, pretium
(β) Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν
appretiati, quem appretiaverunt à filiis Israel: Et dederunt eos in agrum
τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν 10
figuli, sicut constituit mihi Dominus. At Jesus stetit ante præsi-
τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγε- 11
dem: & interrogavit eum præses, dicens; Tu es rex Judæorum?
μόνος, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
At Jesus dixit illi; Tu dicis. Et in accusari ipsum à
Ἀτ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ ὲν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ 12
principibus Sacerdotum & senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi
τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκείνατο. Τότε λέγει αὐτῷ 13
Pilatus; Non audis quanta te contra testantur? Et non respondit ei
ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σε καταμαρτυροῦσι; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ 14
ad ullum verbum, ita ut mirari præsidem vehementer. Per autem diem
πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ δὲ ἑορ- 15
solennem consueverat præses absolvere unum turbæ vinctum, quem voluissent.
τὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον.
Habebant autem tunc vinctum insignem, dictum Barabbam.
Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν. 16

MS. A. (α) ὄψῃ. (β) Ἱερεμίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Matutinis feriâ sextâ passionis. 70.

CAP. XXVII.

1 Quum autem esset diluculum, consilium inière adversùs Jesum principes sacerdotum, & seniores populi, ut eum morti addicerent.
2 Et vincierunt eum, eumque adduxêre, ac tradiderunt Pilato præfecto.
3 Tunc Judas proditor, quum vidisset damnatum esse Jesum, pœnituit, & profectus restituit illos triginta argenteos principibus sacerdotum & senioribus.
4 Et ait; Peccavi, quippe qui prodiderim sanguinem justum. At illi dixerunt ei; Quid ad nos? tu noveris.
5 Et projecit pecuniam in templum, & discessit; abiensque strangulavit sese.
6 Principes verò sacerdotum tulerunt pecuniam, dicentes; Non licet mittere ipsam in locum oblationis, quoniam pretium sanguinis est.
7 Et inierunt consilium, emeruntque ex eo agrum figuli, ad monumentum peregrinorum.
8 Propterea appellatus fuit ager ille, Ager sanguinis, ad hunc usque diem.
9 Tunc impletum est quod dictum fuerat per prophetam, dicentem; Et accepi triginta argenteos, pretium Pretiosissimi, de quo pacti sunt à filiis Israel.
10 Et dedi eos pro agro figuli, ut præcepit mihi Dominus.
11 Ipse verò Jesus stetit coram præfecto: & interrogavit eum præfectus, & dixit ei; Tu es rex Judæorum? ait illi Jesus, Tu dixisti.
12 Quumque accusarent eum principes sacerdotum & seniores, ne verbum quidem ipse respondit.
13 Tunc dixit Pilatus, Non audis quàm multa testificentur contra te?
14 Neque reddidit ei responsum, ne ullo quidem verbo, & hac de re admiratus est valdé.
15 Porrò in omni festo consueverat præfectus dimittere vinctum unum populo, quem ipsi voluissent.
16 Detinebatur autem ab eis vinctus famosus, qui vocabatur Bar-Abba.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد بیست هشت — بردن مسیح را کرفته پیش پیلاطوس

CXXVIII. Adductio Christi capti coram Pilato.

CAP. XXVII.

1 چون صباح شد بزرکان امامان وپیران خلق * براي عیسي مشورت کردند که اورا
2 بمیرانند * بستند * واورا پیش پیلاطوس زوباشي آوردند — صد بیست نه

Cum manè factum esset, summi sacerdotes, & seniores populi, de Jesu consilium inierunt quomodo eum morti tradèrent. Vinxerunt eum, & coram Pilato præfecto adduxerunt.

CXXIX. Pœnitentia Judæ propter facinus suum.

3 پشیمان شدن یهودا از کار خود — *واز انجا یهوداي سپارنده * چون دید که عیسي
کرفتار مرك شد * پشیمان شد * وپیش بزرك امامان رفت * سي نقره را بدیشان باز کردانید *
4 وکفت کناه کردم که خون پاك را سپاردم * ایشان کفتند ما کیستیم تو مي داني *
5 مال را در هیکل انداخت * ورفت خود را خبه کرد * انکه بزرکان امامان مال را ستدند وکفتند *
6 واجب نباشد که درخانهٔ قربان اورا بیندازیم * براي انك بهاء خونست * اتفاق کردند
7 ورمین کوزه کر را بدان مال خریدند * براي کورستان غریبان * وآن زمین * تا این
8 ساعت * ده خون خوانده شود * اینجا تمام شد انج در پیغمبر کفته شد
9 نبوت — سي ازمال ستدم خون سنکي * بهاء را که ازبني اسرایيل شرط کردند *

Tum deindè Judas proditor, quum vidisset Jesum morti damnari, pœnitentiam egit: & ad summum sacerdotum abiens, triginta argenteos eis reddidit, Et dixit; Peccavi, quia sanguinem innocentem vobis tradidi. Illi responderunt, Nos quid sumus? tu noveris. Et pecuniam in templo projecit, & abiens seipsum strangulavit. Tunc summi sacerdotes pecuniam acceperunt, & dixerunt; Consentaneum non est ut in domum oblationum eam conjiciamus; propterea quòd pretium sanguinis est. Et consensu facto, terram figuli, eâ pecuniâ emerunt, in sepulchretum peregrinorum. Et illa terra usque ad hanc horam, Ager sanguinis vocatur. His impletum est quod in Prophetâ dictum est: Prophetia. Triginta argenteos accepi, sanguinem ponderis, pretium quod à filiis Israëlis pacti sunt.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXVII.

1 MAnè autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum & senio-
2 res populi adversùs Jesum, ut eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt eum,
3 & tradiderunt Pontio Pilato præsidi. Tunc videns Judas, qui eum tradidit, quòd
damnatus esset; pœnitentiâ ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdo-
4 tum, & senioribus, Dicens; Peccavi, tradens sanguinem justum. At illi dixerunt;
5 Quid ad nos? tu videris. Et projectis argenteis in templo, recessit: & abiens la-
6 queo se suspendit. Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt; Non
7 licet eos mittere in corbonam: quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito,
8 emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus
est ager ille, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis, usque in hodiernum diem. Tunc 9
impletum est quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem; Et acceperunt
triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiaverunt à filiis Israel: Et 10
dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus. Jesus autem stetit 11
ante præsidem: & interrogavit eum præses, dicens; Tu es Rex Judæorum? Dicit
illi Jesus; Tu dicis. Et cùm accusaretur à principibus sacerdotum, & senioribus, ni- 12
hil respondit. Tunc dicit illi Pilatus; Non audis quanta adversùm te dicunt testi- 13
monia? Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur præses vehemen- 14
ter. Per diem autem solennem consueverat præses populo dimittere unum vin- 15
ctum, quem voluissent. Habebat autem tunc vinctũ insignem, qui dicebatur Barabbas. 16

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلرَّابِعُ وَاَلتِّسْعُونَ *

Sectio nonagesima quarta.

CAP. XXVII.

1 * وَلَمَّا كَانَ اَلْغَدُ تَشَاوَرَ جَمِيعُ رُؤَسَاءِ اَلْكَهَنَةِ وَشُيُوخُ اَلشَّعْبِ عَلَى يَسُوعَ لِيَقْتُلُوهُ * فَرَبَطُوهُ
2 وَمَضَوْا بِهِ إِلَى فِيلَاطُسَ اَلْقَائِدِ * حِينَئِذٍ لَمَّا رَأَى يَهُوذَا اَلَّذِي أَسْلَمَهُ أَنَّهُ قَدْ دِينَ نَدِمَ *
3 وَأَعَادَ اَلثَّلَاثِينَ اَلْفِضَّةَ إِلَى رُؤَسَاءِ اَلْكَهَنَةِ وَاَلشُّيُوخِ * وَقَالَ أَخْطَأْتُ فِي تَسْلِيمِي دَمًا زَكِيًّا *
4 فَقَالُوا لَهُ بِحَقِّ مَا عَلَيْنَا أَنْتَ أَعْلَمُ * فَطَرَحَ اَلْفِضَّةَ فِي اَلْهَيْكَلِ ثُمَّ مَضَى فَاخْتَنَقَ *
5 6 وَرُؤَسَاءُ اَلْكَهَنَةِ اَلْفِضَّةَ وَقَالُوا لَا يَحِلُّ لَنَا أَنْ نَجْعَلَهَا فِي بَيْتِ اَلْقُرْبَانِ لِأَنَّهَا ثَمَنُ دَمٍ * فَتَشَاوَرُوا
7 وَاِبْتَاعُوا بِهَا حَقْلَ اَلْفَخَّارِ مَقْبَرَةً لِلْغُرَبَاءِ * وَلِذَلِكَ دُعِيَ ذَلِكَ اَلْحَقْلُ حَقْلَ اَلدَّمِ إِلَى اَلْيَوْمِ *
8 9 حِينَئِذٍ تَمَّ مَا قِيلَ مِنْ إِرْمِيَاءِ اَلنَّبِيِّ أَخَذُوا اَلثَّلَاثِينَ اَلْفِضَّةَ ثَمَنَ اَلرَّكِيِّ اَلَّذِي سَاوَمَ عَلَيْهِ
10 بَنُو إِسْرَائِيلَ * وَدَفَعُوهَا فِي حَقْلِ اَلْفَخَّارِ * كَمَا أَمَرَنِي اَلرَّبُّ كَذَلِكَ أَقُولُ * فَقَامَ يَسُوعُ قُدَّامَ اَلْقَائِدِ
11 12 فَسَأَلَهُ اَلْقَائِدُ قَائِلًا أَأَنْتَ هُوَ مَلِكُ اَلْيَهُودِ فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ أَنْتَ قُلْتَ * وَفِيمَا يَفْرِي عَلَيْهِ رُؤَسَاءُ
13 اَلْكَهَنَةِ وَاَلشُّيُوخُ لَمْ يُجِبْهُمْ بِشَيْءٍ * حِينَئِذٍ قَالَ لَهُ فِيلَاطُسُ أَمَا تَسْمَعُ مَا يَشْهَدُونَ بِهِ عَلَيْكَ *
14 * فَلَمْ يُجِبْهُ بِكَلِمَةٍ فَعَجِبَ اَلْقَائِدُ جِدًّا *

* اَلْفَصْلُ اَلْخَامِسُ وَاَلتِّسْعُونَ *

15 16 * وَكَانَ لِلْقَائِدِ عَادَةٌ أَنْ يُطْلِقَ لِلْجَمْعِ فِي كُلِّ عِيدٍ أَسِيرًا مَنْ أَرَادُوا * وَكَانَ لَهُمْ حِينَئِذٍ
أَسِيرٌ يُدْعَى بَارَبَّانَ *

Quum autem fuisset manè, consilium 1
inierunt omnes principes sacerdotum, &
seniores populi adversùs Jesum, ut occi-
derent eum. Et ligaverunt eum, & ab- 2
duxerunt eum ad Pilatum ducem. Tunc 3
cùm vidisset Judas qui tradidit eum,
quòd jam damnatus esset, pœnitentiâ du-
ctus est, & retulit triginta argenteos
principibus sacerdotum & senioribus,
Et dixit; Peccavi prodendo sanguinem 4
innocentem. Dixerunt ei, Nil ad nos, tu
scis melius. Et projecit argentum in tem- 5
plo; deindè abiit & suspendit se. Acce- 6
perunt autem principes sacerdotum ar-
gentum, & dixerunt; Non licet nobis
ponere illud in domo oblationis, quia est
pretium sanguinis. Et consilium inie- 7
runt, & emerunt eo agrum figuli, in se-
pulturam peregrinorum. Et propter hoc 8
vocatus est ille ager, Ager sanguinis, us-
que in hodiernum diem. Tunc impletum 9
est quod dictum est à Jeremia prophetа;
Acceperunt triginta argenteos pretium
innocentis, de quo pacti sunt filii Israel:
Et dederunt eos in agrum figuli. Sicuti 10
præcepit mihi Dominus, sic dico. Stetit 11
autem Jesus ante ducem: & interroga-
vit eum dux, dicens; An tu es rex Ju-
dæorum? Ait illi Jesus; Tu dixisti.
Et dum accusarent eum principes sacer- 12
dotum & seniores, non respondit cis
quicquam. Tunc dixit ei Pilatus, Nón- 13
ne audis quid testificantur adversùm te?
Nec respondit ei verbum. Et miratus est 14
dux vehementer.

Sectio nonagesima quinta.

Erat autem duci consuetudo dimitten- 15
di turbæ quolibet festo vinctum, quem
voluissent. Habebant autem tunc latro- 16
nem, qui vocabatur Baranban.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በጽባሕ ፡ በዓርብ ፡ ፡ ።

1 ወጸቢሑ ፡ ተማክሩ ፡ ኵሎሙ ፡ ሊቃን ፡ ካህናት ፡ ወሊቃናት ፡ ሕዝብ ፡ ይቅትልዎ ፡ ለእግዚእ ፡
2 ሊየሱስ ፡ ። ። ። ወእሰሮሙ ፡ ወአድዎ ፡ ወመጠውዎ ፡ ላጲላጦስ ፡ ጸንጢናዊ ፡ ለመልእካ ፡ ለሕዝብ ፡ ። ። ።

በእንተ ፡ ዘከሙ ፡ ነሰሐ ፡ ይሁደ ፡ ። ። ።

3 ወእመዝ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ ይሁደ ፡ ዘለግብሉ ፡ ከሙ ፡ ለርስሕሙ ፡ ነሰሐ ፡ ወለግብሉ ፡ ውእቶ ፡ ሠ
4 ላሰ ፡ ብሩረ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወለረበናት ፡ ወለሊቃውንት ፡ ሕዝብ ። ። ። እንዘ ፡ ይብል ፡
ለበስኩ ፡ ዘለግብእኩ ፡ ደመ ፡ ንጽሐ ፡ ወዘእቅተልኩ ። ጻድቀ ። ። ወይቤልዎ ፡ ሚሳዕሉነ ፡ ለንተ ፡
5 ለእመር ። ። ። ወገደፈ ፡ ውእቶ ፡ ብሩረ ፡ ውስተ ፡ ምኵራብ ፡ ወሖረ ፡ ወተኀንቀ ፡ ወሞተ ። ። ።
6 ወነሥእአመ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ውእተ ፡ ብሩረ ፡ ወይቤሉ ፡ ሊ,ይካውን ፡ ንደዮ ፡ ውስተ ፡ ቍርባ
7 ን ፡ እስመ ፡ ዋጋ ፡ ደመ ፡ ውእቱ ። ። ። ወተማኪሮሙ ፡ ተዛየጡ ፡ ቦቱ ፡ መድረ ፡ ዘለብሐዊ ፡
8 ለመቃብረ ፡ እንግደ ። ። ። ወተሰመየ ፡ ውእቱ ፡ መድር ፡ መድረ ፡ ደመ ፡ እስከ ፡ ዮም ። ። ። ወ
9 ይእተ ፡ ለሚረ ፡ በጽሐ ፡ ቃለ ፡ ኦር ሚያስ ፡ ነቢይ ፡ ዘይቤ ፡ ወነሥኡ ፡ ሠላሳ ፡ ብሩረ ፡ ዋጋ ፡
10 ለክቡር ፡ ዘለክቡራ ፡ እሙደቁቀ ፡ እስራኤል ። ። ። ወወሀብሙ ፡ ለገራህተ ፡ ለቤሓዊ ፡ በእሙ ፡ ለዘዛኒ ፡
እግዚአብሔር ። ። ።

በዓርብ ፡ በሶ ፡ ሰዓት ። ። ።

11 ወቀመ ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ቀድሜሁ ፡ ለመልእክ ፡ ለሕዝብ ፡ ወተስእሎ ፡ መልእክ ፡ ሕዝብ ፡
12 ወይቤሎ ፡ ለንተሁ ፡ ንጉሠሙ ፡ ለለ ይሁድ ፡ ወይቤ ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ለንተ ፡ ትቤ ። ። ። ወእ
ንዘ ፡ የስተዋዲይመ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃውንተ ፡ ሕዝብ ፡ ለልቦ ፡ ዘያወለውሙ ፡ ወሊመንተ
13 ሂ ። ። ። ወእመዝ ፡ ይቤሎ ፡ ጲላጦስ ፡ ሊትሰመዕኑ ፡ መጠነ ፡ የስተዋዲዩን ፡ ወሊ,ያውለኡ ፡
14 ወለ,ለሐተ ፡ ቃለ ፡ እሰኒ ፡ ያነክር ፡ መልእክ ፡ ዋቀ ። ። ። ወበበ ፡ በዓል ፡ ያለመድ ፡ መልእክ ፡
15 ለሕዝብ ፡ ለሕይወ ፡ ለሐደ ፡ ለሕዝብ ፡ እመውሰተ ፡ ውቁሐን ፡ ዘፈቀዱ ፡ ወዘኀረዩ ። ። ። ወቦ ፡ ለ
16 ጫሃ ፡ ውቁሕ ፡ ዘስሙ ፡ በርባን ፡ ስሙዕ ፡ ሊቀ ፡ ፈያት ፡ ወያለመሮ ፡ ኵሉ ። ። ።

CAP. XXVII.

Matutinis paraſceues.

ET manè consilium inierunt omnes principes sacerdotum, & seniores populi; 1
ut occiderent Dominum Jesum. Et ligantes eum adduxerunt eum, & tra- 2
diderunt eum Pilato Pontinæo principi populi.

De pœnitentia Judæ.

Et tunc videns Judas qui eum prodiderat, quòd condemnássent eum: pœniten- 3
tiam egit: & restituit ipse triginta numnios argenteos principibus sacerdo-
tum, & Rabbinis, & senioribus populi, Dicens; Peccavi, quòd tradiderim 4
sanguinem innocentem; & quòd occidi fecerim Justum: & dicunt ei, Quid ad
nos? tu scito. Et projecit hoc argentum in templo; & abiit, & strangulatus 5
fuit, & obiit. Et acceperunt principes sacerdotum hoc argentum, & dicunt;
Non licet projicere illud in korban, quia pretium sanguinis est. Et consilium 7
capientes, emerunt pro illo terram figuli in sepulturam peregrinorum. Et nomi- 8
natur hæc terra, Terra sanguinis, usque hodié. Et hâc die venit verbum Je- 9
remiæ prophetæ, qui dixit; Et acceperunt triginta argenteos, pretium Honorati;
quem honoraverunt ex filiis Israel. Et dederunt eum pro agro figuli, sicut con- 10
stituit mihi Dominus. Ad tertiam horam paraſceues.

Et stetit Dominus Jesus coram præside populi, & interrogavit eum præses popu- 11
li, & dicit ei, Túne es rex Judæorum? Et dicit Dominus Jesus, Tu dicis. Et, 12
quum objicerent ei principes sacerdotum, & seniores populi, nihil respon-
debat iis omninò. Et tunc dicit ei Pilatus; Nónne audis quanta objiciunt ti- 13
bi? Et non respondebat unum verbum, usq; dum miraretur præses valdé. 14
Et singulis festis mos erat præsidi populi vitam concedere unius populo, è vinctis, 15
quem voluissent, & elegissent. Et fuit tunc vinctus cujus nomen Barban, fa- 16
mosus princeps latronum, & cognoscebant eum omnes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 11 * وبزمين كوزه‌گر ايشانرا دادم * انچنانك خدا فرمود * چون عيسي برابر پيلاطوس
روباشي ايستاد * روباشي ازو پرسيد * وگفت توي ملك يهوديان * عيسي بدو گفت تو
12 گفتي * وچون سرور امامان وپيران * بروي دروغ مي گفتند * اوچيزي جواب نداد
13 14 * وپيلاطوس † بدو گفت نمي شنوي بر تو چه گواهي مي دهند * مسيح هيچ نگفت
15 وجواب نداد * بدين معني † پيلاطوس در تعجب ماند * وروباشي را عادت بود كه هر
سال روز عيد * اسيري از براي عوام آزاد مي كرد * انكس را كه ايشان مي خواستند *
16 * واسيري معروف نامش برابا در زندان بود *

Et pro terra figuli eos dedi, sicut De- 10
us præcepit. Jesu stante coram Pi- 11
lato præfecto, præfectus ab eo inter-
rogavit, & dixit; Túne es rex Ju-
dæorum? Jesus ei dixit, Tu dixi-
sti. Cúmque summus sacerdotum et 12
seniores contrà eum falsa dicerent,
ipse nullum responsum dedit. Tunc 13
Pilatus ei dixit, Nónne audis, con-
tra te quod testimonium afferunt?
Christus verò nihil dixit neque re- 14
spondit: quocirca Pilatus mirabatur
est. Præfecto autem mos fuit, ut 15
quolibet anno, die festi, vinctum
unum populi gratiâ dimitte-
ret, quemcunque ipsi vellent. Et 16
vinctus quidam insignis, cujus no-
men Barabbas, tunc in carcere erat.

Cosdin ergò illis, dixit illis Pilatus; Quem vultis *absolvam* vobis?
17 Σωηγμένων ἦν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν;
Barabbam, an Jesum *dictum Christum?* Sciebat enim quòd per invidiam tra-
18 Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρε-
didissent eum. Sedente autem illo *super* tribunali, misit ad eum
19 δωκαν αὐτόν. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν
uxor ejus, dicens; Nihil tibi & justo illi: multa enim pas-
ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔ-
sa sum hodiè per *somnium* propter eum. At principes sacerdotum &
20 παθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρε-
seniores persuaserunt *turbis*, ut peterent Barabbam, *at* Jesum
σβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν
perderent. Respondens autem præses, ait illis; Quem vultis de
21 ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμών, εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
duobus *absolvam* vobis? Illi verò dixerunt; Barabbam. Dicit illis Pilatus, Quid
22 δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί
igitur faciam *Jesum dictum Christum?* Dicunt *ei* omnes; Crucifiga-
23 οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; (γ)Λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Σταυρωθήτω.
tur. At præses ait; Quid enim mali fecit? Illi *autem abundè* clamabant, di-
τω. ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέ-
centes; Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis
24 γοντες, Σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον
tumultus fieret, *sumens aquam* lavit manus coram *turba*, dicens;
θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων,

Innocens sum à sanguine justi hujus: vos videritis. Et
Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ (δ) αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ
respondens universus populus dixit; Sanguis ejus super nos, & super *natos* no-
ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡ-
stros. Tunc *absolvit* illis Barabbam: *at* Jesum *flagellans*,
μῶν. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας,
tradidit ut crucifigeretur. Tunc milites præsidis *assumentes*
παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. Τότε οἱ στρατῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν
Jesum in prætorium, *congregarunt* ad eum universam cohortem. Et
Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ
exuentes eum, circumdederunt ei chlamydem coccineam. Et plectentes co-
ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. Καὶ πλέξαντες στέ-
ronam de spinis, *imposuerunt* super caput ejus, & arundinem in
φανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον (ε) ἐπὶ τὴν
dextera ejus: & genuflectentes ante eum, illudebant ei, dicen-
δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγον-
tes, *Gaude*, rex Judæorum. Et *insputentes* in eum, acceperunt
τες, Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον
arundinem, & percutiebant *in* caput ejus. Et postquâ illuserunt ei,
τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ,
exuerunt eum chlamydem: & induerunt eum vestimentis ejus: & ab-
ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπ-
duxerunt eum *ad crucifigendum*.
ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

MS. A. (γ) Λέγουσιν πάντες, (δ) αἵματος τούτου τοῦ δικαίου· (ε) ὸν τῇ δεξιᾷ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ ܡܢ ܬܒܥܝܢ ܕܐܫܒܘܩ ܠܟܘܢ ܒܪܐ ܐܘ ܝܫܘܥ ܕܡܬܐܡܪ ܡܫܝܚܐ ܐܡܪܘ ܟܠܗܘܢ ܬܨܠܒ ܢܬܨܠܒ ܠܗ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܒܝܫ ܥܒܕ ܐܢܘܢ ܐܡܪܘ ܠܗ ܒܪܐ

Versio VULGATA LATINA.

17 Congregatis ergò illis, dixit Pilatus; Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an
18 Jesum, qui dicitur Christus? Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum.
19 Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens; Nihil tibi & ju-
20 sto illi: multa enim passa sum hodiè per visum propter eum. Principes autem sa-
cerdotum, & seniores persuaserunt populis ut peterent Barabbam, Jesum verò per-
21 derent. Respondens autem præses, ait illis; Quem vultis vobis de duobus dimit-
22 ti? At illi dixerunt; Barabbam. Dicit illis Pilatus; Quid igitur faciam de Jesu,
23 qui dicitur Christus? Dicunt omnes; Crucifigatur. Ait illis præses; Quid enim
24 mali fecit? At illi magis clamabant dicentes; Crucifigatur. Videns autem Pila-
tus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: acceptâ aquâ, lavit manus co-
ram populo, dicens; Innocens ego sum à sanguine justi hujus: vos videritis. Et
25 respondens universus populus, dixit; Sanguis ejus super nos, & super filios nostros.
Tunc dimisit illis Barabbam: Jesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigere-
26 tur. Tunc milites præsidis suscipientes Jesum in prætorium, congregaverunt ad
27 eum universam cohortem: Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumde-
28 derunt ei, Et plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput ejus, & arun-
29 dinem in dextera ejus. Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes; Ave rex
Judæorum. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput
30 ejus. Et postquàm illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde, & induerunt eum vesti-
31 mentis ejus, & duxerunt eum ut crucifigerent.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * وفيما هم مجتمعون قال لهم فيلاطس من تريدون ان اطلق لكم * اباربان ام يسوع الذي
18 يقال له المسيح * لانه كان علم انهم انما اسلموه حسدا * وفيما هو جالس على المنبر ارسلت
19 امرأته اليه قائلة لتجب ذلك الصديق فاني تالمت في هذه الليلة كثيرا في الحلم من اجله *
20 * ورؤساء الكهنة طلبوا الى الجمع ان يسألوه في باربان ويهلك يسوع * اجابهم الفايد قايلا
21 من تريدون ان اطلق لكم من الاثنين فقالوا باربان * فقال لهم فيلاطس فما اصنع بيسوع
22 الذي يقال له المسيح فقالوا كلهم يصلب * قال لهم اي سر عمل فازدادوا صياحا قايلين
23 اصلبه * فلما راى فيلاطس انه لا ينتفع شيا لكن يزداد سجسا اخذ ماء فغسل يديه
24 قدام الجمع * وقال اني بري من دم هذا الصديق انتم اخبر * فاجاب جميع الشعب
25 قايلين دمه علينا وعلى اولادنا * حينيذ اطلق باربان وجلد يسوع واسلمه ليصلب *
26

* الفصل السادس والتسعون *

27 * حينيذ اخذ جند الفايد يسوع الى الايوان وجمعوا عليه الجند * وعروه والبسوه لباسا
28 احمر * وصفروا اكليلا من شوك وبركوه على راسه * وجعلوا قصبة في يمينه * ثم جثوا
29 على ركبهم قدامه * وهزوا به قايلين سلام يا ملك اليهود * وبصقوا في وجهه * واخذوا القصبة
30 وضربوا بها راسه * فلما هزوا به نزعوا عنه اللباس [ ] والبسوه ثيابه وذهبوا به ليصلب *
31

Quæ dum ipsi congregati essent, dixit 17
eis Pilatus; Quem vultis ut dimittam
vobis? Barabbam, an Jesum qui di-
citur Christus? Quoniam is sciebat 18
quòd ipsi quidem tradidissent eum per in-
vidiam. Dumque ipse sederet super tri- 19
bunali, misit uxor ejus ad eum, dicens;
Devita illum justum: nam passa sum
in hac nocte multùm in somnio propter
eum. Et principes sacerdotum deprecati 20
sunt turbam, ut petevent ab eo Barabba-
num, & perderent Jesum. Respondit eis 21
Dux, dicens; Utrum vultis dimittam
vobis è duobus? Dixerunt, Barabbanum.
Ait illis Pilatus; Quid igitur faciam 22
de Jesu qui dicitur Christus? Dixerunt
omnes, Crucifigatur. Dixit eis, Quod 23
malum perpetravit? At invaluerunt cla-
mantes, & dicentes; Crucifige eum.
Cùm autem vidisset Pilatus se non profi- 24
cere quicquam, sed augeri tumultum, ac-
cepit aquam, & lavit manus suas coram
turba, & dixit; Equidem innoxius sum
à sanguine hujus justi, vos meliùs sci-
tis. Respondit universus populus, dicen- 25
tes; Sanguis ejus super nos sit & super
filios nostros. Tunc dimisit Barabbanum, 26
& flagellavit Jesum, & tradidit eum
ut crucifigeretur.

Sectio nonagesima sexta.

Tunc duxerunt milites ducis Jesum in 27
prætorium, & congregaverunt adversùs
eum cohortem: Et exuerunt eum, & 28
vestierunt eum veste purpureâ. Et nexu- 29
erunt coronam de spinis, & posuerunt
eam super caput ejus, & posuerunt arun-
dinem in dextera ejus. Deinde procu-
buerunt super genua sua coram eo, & il-
luserunt ei, dicentes; Ave rex Judæo-
rum. Et expuerunt in faciem ejus: & 30
acceperunt arundinem, eâque percusse-
runt caput ejus. Et cùm illusissent ei, 31
exuerunt eum veste purpureâ, & indue-
runt eum vestimentis suis: & duxerunt
eum ut crucifigeretur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእንዘ : ሃለዉ : ኵሎሙ : ጥቡለን : እሙንቱ : ይቤሎሙ : ጲላጦስ : ለሕዝብ : ምኑ : ትፈ
18 ቅዱ : ለሐዩ : ለክሙ : በርባንሃኑ : ወሚመ : ሊየሱስሃኑ : ዘስሙ : ክርስቶስ:=: እስመ :
19 ያእመር : ከመ : በቅንአቶሙ : እግብእዎ::=: ወእንዘ: ይነብር:ውስተ: ዐውደ:ለእከት :
ሳቤሁ : ብእሲቱ : እንዘ : ትብል : ዑቅላ : ሊተለብሰ : ላዕለ : ውእቱ : ጸድቅ : እሰመለ : ብ
ዙኅለ: ሐለምኩላ : ዮመለ : በእልመለ : በእንቲኣሁ::=:
በደግመ : መስቀል : ዘጸመ::=:
20 ወሊቃን : ካህናት : ወሊቃውንት : ለሆ : ለበሉ : ሕዝበ : ከመ : በርባንሃ : ይስእሉ : ወሊየ
21 ሱስሃ : ይቅትሉ:=: ወለወርሠለ : መልእክ: እስዘብ : እንዘ : ይብሉ : መንሃ:ትፈቅዱ :
22 እመክልኤሆሙ : ለክዶ : ለክሙ::=: ወይቤሉ : በርባንሃ : ወይቤሉ : ጲላጦስ : መንተ:
23 እንካ : እርሲዮ : ለእግዚእ : ሊየሱስ: ዘስሙ: ክርስቶስ : ወይቤሉ: ኵሎሙ : ስቅሎ:=: ወ
ይቤሉ : መልእክ : መንተ : እስዮ : ገብረ : ወለፊድፊዱ : ጸሪኅ : እንዘ : ይብሉ:ስቅሎ :
24 ስቅሎ::=: ወእመዝ : ርእየ : ጲላጦስ : ከመ:ለልቦ : ዘይበቍዕ : ዘእንበለ : ክሙ : ዒደ :
ሀከክ : ዘይከውን : ነሠአለ: ማየ : ወተጎፀበ: እደዙ : በቅድሜሆሙ : ለሕዝብ:እንዘ : ይብል:
25 ነጹሕ : ለነ : እመይሙ : ለዝ : ጸድቅ : እንትሙ : ለእመረ::=: ወይቤሉ : ኵሎሙ : ሕ
26 ዝብ : ደሙ : ለዕሴነ : ወለዕለ : ወሉድነ::=: ወእመዝ : ፈትሐ : ሎሙ:በርባንሃ : ወቀሠ
ሮ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ወመጠመሙ : ይስቅልዎ::=:
በዓርብ : በጊ : ሰዓት::=:
27 ወእመዝ:መስተሬትዓተ:ሐሬ: ነሠእሙ:ለእግዚእ: ሊየሱስ: እመኵናኑ: ወለስተጋብኡ : ጳጳበ
28 ሮሙ:=: ወለልበሰሙ: ኀለጫደ:=: ወፀፈሩ: ላክሊለ:ዘሦክ:ወለስተቀጸልዎ: ውስተ : ርእ
29 ሱ: ወለእሳዝእሙ:ሐለተ:ውስተ: የሚኑ : ወለስተብረኩ : ቅድሜሁ:ወይሰለቁ: ለዕሴሁ : ወይብ
30 ልሙ:ባሕ:ንጉሠ:እይሁድ:=: ወይወርቁ:ላዕሌሁ:ወይኵሩዕሙ:በሕለት:ርእሶ::=: ወተሰቢ
31 ቆሙ:ለዕሴሁ:ሰለብሙ:ውእቱ:ክላጫደ: ወለልበስሙ:ለልባሲሁ: ወወሰድዎ: ይስቅልዎ::=:

Et omnibus iis coactis, dicit Pilatus populo; Quem vultis salvem vobis? 17
Barbanne, aut Jesum cujus nomen est Christus? Quia sciebat quòd propter 18
invidiam eorum tradidissent eum. Et sedente eo in conventu, misit ad eum 19
uxor ejus, dicens; Caveto ne offendas contra hunc justum: quia multa somniavi
hodiè in somno propter eum.

In secunda crucifixionis Quadragesimæ.

Et principes sacerdotum, & seniores etiam allocuti sunt populum, ut Barban- 20
peterent, & Jesum occiderent. Et respondit præses populi, dicens iis; Quem 21
vultis è duobus ut salvem vobis? Et dicunt, Barban. Et dicit illis Pilatus; 22
Quid igitur faciam Domino Jesu, cujus nomen est Christus? Dicunt ei omnes;
Crucifige illum. Et dicit iis præses populi; Quid mali fecit? Et ampliùs 23
clamorem, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Et videns Pilatus quòd ni- 24
hil proficeret, sed adhuc tumultus fieret, accepit aquam, & lavit manus suas
coram populo dicens; Purus sum à sanguine hujus justi: Vos attendite. Et 25
dicunt omnes populi; Sanguis ejus super nos, & super filios nostros. Et tunc 26
dimisit iis Barban; Et flagellavit Dominum Jesum, & eum tradidit illis ut
crucifigerent eum.

Ad sextam paraseeues horam.

Et tunc castrenses milites susceperunt Dominum Jesum à judicatorio, & con- 27
gregati sunt simul. Et induerunt eum chlamyde. Et plexuerunt coronam è 28
spinis, & in modum coronæ eam imposuerunt capiti ejus, & cum tenere fe- 29
cerunt arundinem in dextra sua: & genu flexerunt ante eum, & illudebant
super eum, & dicunt ei, Ave rex Judæorum. Et expuunt in eum, & percuti- 30
unt cum arundine caput ejus. Et quum illusissent super eum, exuerunt eum 31
chlamyde, & induerunt eum vestimentis ejus, & duxerunt eum crucifi-
gere eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * ايشان بانك بر اوردند † بجمع وگفتند * خون او بر ما * وبر فرزندان ما
26 * فيلاطوس چون شنيد * برابا را ازاد كرد * وعيسي را ببوسه زد وسپارد كه بردار شود
27 * انگاه سرهنگان رومي * صد سي انجا كه مسيح را ميان داوستان بردند
28 * وبرهنه اش كردند * عوامان وزندان بروي گرد شدند * وبرهنه اش كردند
29 وپيراهن سرخ اورا پوشانيدند * وازخار تاج † بافتند وبر سر او نهادند * وني در دست او
داد * ودر پيش او زانو زدند * وبرو تسخر مي كردند * وسي گفتند سلام بر تواي ملك
30 يهوديان * وبر روي او خيو كردند * وني را ستدند وبر سر او كوفتند * وچون تسخر را تمام كردند
31 سرخ را ازو بر كندند وجامهٔ خودش را پوشانيدند * وازانجا بردند * تا بردار اويخته شود *

Illi vocem simul extulerunt, & di- 25
xerunt, Sanguis ejus super collum
nostrum & filiorum nostrorum sit.
Pilatus cùm audisset, Barabbam 26
dimisit: & Jesum flagellavit, tra-
dititque ut in crucem ageretur.

CXXX Ubi Christum in judica-
torium duxerunt.

Tunc milites præfecti, Jesum in 27
atrium duxerunt, turbis nebulonum
in eum coactis. Et nudârunt eum, 28
& tunicâ rubrâ eum induerunt. Et 29
è spinis coronam texentes, capiti ei
imposuerunt: arundinem etiam in
in manum ejus dederunt; & coram
eo genuflectebant, eúmque illude-
bant, dicentes; Pax tibi O rex Ju-
dæorum. Et in faciem ejus con- 30
spuebant, arundinemque accipie-
bant, & super caput eum percusse-
runt. Cúmque illusionem finivissent, 31
tunica rubrâ eum spoliárunt: &
vestibus suis induerunt, indeque tu-
lerunt eum, ut super crucem suspen-
deretur.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc angariaverunt, ut tolleret crucem ejus.
32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν
Et venientes in locum dictum Golgotha, qui est dictus Calvariæ locus,
33 ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ,
Dederunt ei bibere acetum cum felle mistum. Et gustans noluit bibere.
34 ὅ ἐστι λεγόμενος Κρανίου τόπος, Ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος
Crucifigentes verò eum, diviserunt vestimenta ejus, jacientes sortem: ut impleretur dictum
35 οὐκ ἤθελε πιεῖν. Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο
Dispertiti sunt vestimenta mea sibi ipsis, & super vestem meam jecerunt sortem.
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες (ζ) κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου,
Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.
36 Et sedentes servabant eum illic.
37 καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ
Et imposuerunt super caput ejus causam ejus scriptam; HIC EST JESUS REX JUDÆORUM.
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus à dextris, & unus à sinistris.
38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.
Ai prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua,
39 Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,
Et dicentes Dissolvens templum, & in tribus diebus ædificans, serva teipsum Si filius
40 καὶ λέγοντες, Ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν. εἰ υἱὸς
Dei es, descende de cruce. Similiter verò & principes Sacerdotum illudentes, cum Scribis, & senioribus, dicebant; Alios servavit, seipsum non potest servare. Si rex Israel
41 Θεοῦ εἶ, καταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες, μετὰ τῶν γραμματέων, καὶ πρεσβυτέρων, ἔλεγον,
Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. οὐ βασιλεὺς Ἰσραήλ
42 ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ (ι) πιστεύσομεν ἐπ' αὐτῷ. Πέποιθεν ἐπὶ
Deum, liberet nunc eum, si vult eum. Dixit enim; Quia Dei sum filius. Id verò ipsum & latrones concrucifixi ipsi, exprobrabant ei.
43 τὸν Θεὸν, (κ) ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε γάρ, Ὅτι Θεοῦ εἰμι
Ἀπὸ δὲ αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ, ὠνείδιζον αὐτῷ.
44 υἱός. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ, ὠνείδιζον αὐτῷ.
A autem sexta hora tenebræ factæ sunt super universam terram, usque horam nonam.
45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας (λ) ἐνάτης.
Circa verò nonam horam clamavit Jesus voce magnâ, dicens; Eli, Eli,
46 Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἠλὶ, Ἠλὶ,
lama sabachthani? hoc est; Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?
(μ) λεμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἔστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἱνατί με
Quidam autem eorum illic stantium audientes, dicebant; Quid Eliam
47 ἐγκατέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ὅτι Ἠλίαν
vocat iste. Et continuò currens unus ex eis, & accipiens spongiam, implensque aceti, & circumponens arundini, potabat eum.
48 φωνεῖ οὗτος. Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας
τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν.

MS. A. (ζ) κλῆρον * * * Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν (ι) καὶ καταβὰς (ϑ) Ὁμοίως οἱ (κ) πιστεύσομεν (λ) ῥυσάσθω αὐτὸν, (μ) ἐνάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην (μ) λιμὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et quum exirent, invenerunt virum Cyrenæum, nomine Simon: hunc angariârunt ut bajularet crucem ejus. Veneruntque in locum qui vocatur Gogolta, cujus interpretatio est, Cranium. Et dederunt ei acetum bibendum mistum cum felle: & gustavit, noluitque bibere. Quumque crucifixissent eum, partiti sunt vestimenta ejus sorte; Et sedebant ac custodiebant eum illic. Et imposuerunt super caput ejus occasionem mortis ejus in scripto: HIC EST JESUS REX JUDÆORUM.

Ad sextam horam. 72.

Porrò crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus à dextera ejus, & alter à sinistra ejus. Illi autem qui transibant, blasphemabant adversùs eum, & movebant capita sua, Dicentes; Destructor templi, & ædificans ipsum triduo, libera animam tuam, si filius Dei es; & descende de cruce. Itidem & principes sacerdotum illudebant cum Scribis, & senioribus ac Pharisæis, & dicebant; Alios servavit, seipsum non potest servare: si rex est Israel, descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus in eum. Confidit in Deo, redimat eum nunc, si vult eum. Ait enim, Filius Dei sum. Itidem & sicarii illi qui erant crucifixi cum eo, exprobrabant ei.

Ad nonam horam. 73.

A sexta autem hora factæ sunt tenebræ super universam terram usque ad horam nonam. Et circiter horam nonam exclamavit Jesus voce altâ, & ait; Deus, Deus, quare dereliquisti me? Quidam autem ex iis qui adstabant illîc quum audîssent, dicebant; Iste Eliam vocavit. Et in illa ipsa hora excurrit unus ex eis, & accepit spongiam, eámque implevit aceto, & posuit in arundine, & propinabat ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CXXXI. Adductio Christi ad crucem.

Et *quum exirent, invenerunt virum* 32
Cyrenæum cujus nomen Simeon: hunc angariârunt ut crucem sustolleret. Et tulerunt eum in locum 33
quendam cujus nomen Gagulta erat, cujus interpretatio, Cranium capitis est. Et amaritudinem cum aceto miscuerunt, & bibendum ei præbuerunt: quod ille gustavit, sed noluit bibere. 34

CXXXII. Suspensio Christi super crucem.

Cùm eum super crucem suspendissent, vestes ejus sorte dividebant: Et ibi sedebant, ut eum custodirent. Et prætextum mortis ejus charulæ inscripserunt, supráq; caput ejus posuerunt; Quia hic est Jesus rex Judæorum. Duóque latrones insuper 38
cum eo suspensi erant; unus ad manum dextram, & alter ad manum sinistram. Omnes autem homines qui illàc transibant, eum blasphemantes 39
capita sua movebant: Ac dicebant; 40
O qui destruis templum et restaurare potes intra tres dies, teipsum libera, si filius Dei es, & à cruce descende. Sic etiam magnates, & sa- 41
cerdotes, & scriba, & seniores, ac Phariſæi illudebant, ac dicebant;

Versio VULGATA LATINA.

32 Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc angariaverunt ut tolleret crucem ejus. 33 Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Calvariæ locus. 34 Et dederunt ei vinum bibere cum felle mistum. Et cùm gustâsset, noluit bibere. 35 Postquàm autem crucifixerunt eum, diviserunt vestimenta ejus, sortem mittentes: 36 ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem; Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. 37 Et sedentes servabant eum. 38 Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scriptam; HIC EST JESUS REX JUDÆORUM. 39 Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: unus à dextris, & unus à sinistris. 40 Prætereuntes autem blasphemabant eum, moventes capita sua, 41 Et dicentes; Vah qui destruis templum Dei, & in tribus diebus illud reædificas: salva temetipsum: si filius Dei es, descende de cruce. 42 Similiter & principes sacerdotum illudentes cum Scribis & senioribus dicebant; Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere: si rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credimus ei: 43 Confidit in Deo: liberet nunc, si vult eum: dixit enim; Quia filius Dei sum. 44 Idipsum autem & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei. 45 A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super universam terram usque ad horam nonam. 46 Et circa horam nonam clamavit Jesus voce magnâ, dicens; Eli, Eli, lamma sabacthani? hoc est; Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? 47 Quidam autem illîc stantes, & audientes, dicebant; Eliam vocat iste. 48 Et continuò currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto, & imposuit arundini, & dabat ei bibere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * وفيما هم خارجون وجدوا انسانا قيروانيا اسمه سمعان فسخروه ليحمل صليبه * وآتوا به
33 مكانا يسمى الجلجلة وتفسيره الجمجمة * واعطوه خلا مخلوطا بمر فذاق ولم يرد ان يشرب *
34 * ولما صلبوه اقتسموا ثيابه بينهم وألقوا عليها * وجلسوا هناك يحرسونه * وجعلوا فوق
35 36 37 رأسه لوحا مكتوبا هذا هو ملك اليهود * حينئذ صلبوا معه لصين واحدا عن يمينه
38 39 40 واخر عن يساره * وكان المجتازون به يجدفون ويحركون روسهم * ويقولون يا ناقض الهيكل
وبانيه في ثلثة ايام خلص نفسك * وان كنت انت ابن الله فانزل عن الصليب *
41 42 * وهكذي ورؤساء الكهنة والكتبة والشيوخ والفريسيون كانوا يهزون به قائلين * خلص
آخرين افلم يقدر ان يخلص نفسه * ان كان هو ملك اسرائيل فلينزل الآن عن الصليب
43 لنري ونومن به * ان كان متوكلا على الله فليخلصه الآن ان كان يحبه * لانه قال انا ابن الله *
44 45 * وكذلك ايضا اللصان اللذان صلبا معه كانا يعيرانه * ومن ست ساعات كانت ظلمة
على الارض كلها الى الساعة التاسعة * الفصل السابع والتسعون *
46 47 * فلما كان وقت الساعة التاسعة صرخ يسوع بصوت عظيم قائلا الهي الهي لماذا تركتني * فقوم
من القيام هناك لما سمعوا قالوا انه دعا ايليا * وللوقت اسرع واحد منهم واخذ اسفنجة
48 وملاها خلا وجعلها على قصبة وسقاه *

Quumque egrederentur invenerunt hominem Kirinæum, cujus nomen Simon: & angariârunt eum ut portaret crucem ejus. 32 *Et duxerunt eum in locum qui vocatur Gagalat, cujus interpretatio est, Calvaria.* 33 *Et dederunt ei acetum mistum myrrhâ, & gustavit, noluitque bibere.* 34 *Et cùm crucifixissent eum, diviserunt vestimenta ejus inter se, & sortem miserunt super ea:* 35 *Et sederunt ibi, ut custodirent eum. Et posuerunt super caput ejus tabellam scriptam; HIC EST REX JUDÆORUM. Tunc crucifixerunt cum eo latrones duos, unum à dextera ejus, & alterum à sinistra ipsius.* 36 37 38 *Et prætereuntes ante eum, blasphemabant, & movebant capita sua, Atque dicebant,* 39 *O destruens templum & ædificans illud in tribus diebus, salva temetipsum: Et si tu es filius Dei, descende de cruce.* 40 *Et similiter principes sacerdotum, & scribæ, & seniores, & Pharisæi illudebant ei, dicentes; Salvavit alios, an non potest* 41 42 *salvare se ipsum? Si est ipse rex Israel, descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus in eum: Si est confidens in Deo, liberet eum nunc, si diligit eum:* 43 *Nam dixit, Ego sum filius Dei. Et similiter etiam duo latrones qui crucifixi fuerant cum eo, improperabant ei.* 44 *Et à sextâ horâ factæ sunt tenebræ super terram universam usque ad horam nonam.* 45

Sectio nonagesima septima.

Et cùm esset tempus horæ nonæ, clamavit Jesus voce magnâ, dicens; Deus meus, Deus meus, quare dereliquisti me? Quidam autem ex astantibus illic, 46 47 *quum audissent, dixerunt quòd vocâsset Eliam. Et continuò cucurrit unus* 48 *ex illis, & accepit spongiam, & implevit eam aceto, & posuit eam super arundinem, & potavit eum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ወእንዘ : ይወፅእ : ረከቡ : ብእሴ : ቀሬናዌ : ዘሰሙ : ስምዖን : ወዐበጥዎ : ይጽር : ሞስቀ
33 ሎ::=: ወበጺሖሙ: ብሔረ:ዘሰሙ : ጎልጎታ : ዘበትርጓሜሁ : ቀራንዩ::=: ወወሀብዎ :
34 ይስተይ:ወይነ: ወሐሞት : ድውረ:: ወጥዒሞ : ለበየ : ስቲየ:=: ወእመዝ : ሰቀልዎ:: ወተ
35 ካፈሉ : ላልባሲሁ : እንዘ : ይትዓፀዉ:=: ወነበሩ : የዐቅብዎ : በህየ:=: ወለእበረ : መ
36 ልዕልተ : ርእሱ : ጽሒፎሙ : ዘኮነ : እንዘ : ይብሉ : ዝውእቱ : ንጉሦሙ : ለሊይሁድ : እ
37 ግዚእ : ሊየሱስ::=: ወእመዝ : ተሰቅሉ : መስቤሁ : ክልሌቱ : ፈየት : ለሐዱ : በይመ
38 ን : ወለሐዱ : በፀግመ::=: ወእለ : ይኅልፉ : ይፀርፈ : ላዕሌሁ : እንዘ : ያንሠሡ : ርእሰ
39 ሙ:=: ወይብሉ: ዘይነሥቶ : ለመቅደሰ : ወየሐንጾ : በሣልስት : ዕለት : ለድኅን : ርእሰ
40 ከ : እመሰ : ወልደ : እግዚአብሔር : ለኔተ : ረድ : እመስቀልከ::=: ወከማሁ : ሊቃነ : ካህ
41 ናትኒ : ይሰለቁ : መስለ : ጸሐፍት : ወሊቃናተ : እንዘ : ይብሉ:=: ባዕደ : ለድኅን : ወርእ
42 ሶ : ሊይክል : እድኅኖ : እመ : ንጉሠ : ለስራሔል : ውእቱ : ይረድ : ይእዜ : እመስቀል::
43 ወእንመኝ : ቦቱ:=: ዘተአመነ : በእግዚአ : ብሔር:: ናሁ : ይእዜ : ያድኅኖ : እመ : ይፈ
44 ቅደሁ : እስመ : ይብል: ወልደ:እግዚአብሔር: ለነ::=: ወከማሁ:ፈየትኒ : እለ : ተሰቅሉ :
45 ምስቤሁ : ይዘነጕሥዎ::=: ወእመስሉ : ሰዐት : ጸልመ : ኵሉ : ዓለመ : እስከ : ተስዑ:
ሰዐት::=: በዓር ብ : በፀ: ሰዓት::=:
46 ወጊዜ : ሰዐተ : ተሴዓት : ጸርኅ : እግዚእ : ሊየሱስ : በቃል : ዐቢይ:: እንዘ : ይብል :
ሌሙሄ : ሌሙሄ : ለማ : ስበቀተኒ:: ዝውእቱ : ብዚል : ለመለኪየ : ለመለኪየ : ለምንት :
47 ኃደገኒ:=: ወሰሚዖሙ : እለ : ይቀውሙ : ህየ : ይቤሉ : ሌልያስሃ : ይጼውዕ : ዝሰ::=:
48 ወእቱ : ጊዜ : ሮጸ : ላሐዱ : እመኔሆሙ : ወነሥአ : ስፍነገ : ወመሊዶ:ብሒኝ:ወለሰረ: ወስ
ተ : ሕሶት : ወለሕዘዞ:=:

Et exeunte illo *invenerunt hominem Cyrenæum, cujus nomen* erat *Simon:* & 32
adegerunt eum portare crucem ejus. Et quum advenissent ad locum cujus nomen 33
erat Golgotha, quod in expositione sua est *cranion. Et dederunt ei bibendum vinum* 34
& fel mixtum: & quum gustâsset nolvit bibere. Et tunc crucifixerunt eum: 35
& diviserunt vestimenta ejus, sortem jacientes. Et sederunt custodientes eum ibi. 36
Et posuerunt super caput ejus inscriptionem, quæ fuit dicentium; 37
HIC EST REX JUDÆORUM DOMINUS JESUS. Et tunc crucifixi sunt 38
cum eo duo latrones; unus ad dextrã, alter ad sinistram. Et prætereuntes blasphe- 39
mabant super eum, moventes capita sua: Et dicunt, Destruens templum, & ædi- 40
ficans illud in tribus diebus, serva tetipsum: si filius Dei es, descende è cruce tua.
Et similiter principes sacerdotum illudebant eum cum scribis & senioribus, 41
dicentes; Alios servavit, & seipsum non potest servare: si rex Israel est de- 42
scendat nunc à cruce; & credemus ei. Qui confidit in Deo, Ecce nunc servet 43
eum si vult eum: quia dicit, Filius Dei sum. Et similiter latrones qui cruci- 44
fixi erant cum eo exprobrabant ei. Et è sextâ hora tenebrosus fuit totus 45
mundus usque, ad nonam horam.

Ad nonam horam parasceues.

Et tempore nonæ horæ clamavit Dominus Jesus, cum voce magna, dicens; 46
Elohi, Elohi lama sabaktani, hoc est dicere; Deus meus, Deus meus quare
reliquit me? Et audientes illi qui stabant illic, dicunt; Eliam vocat iste. 47
Et statim cucurrit unus ex illis, & accepit spongiam; & implevit eam aceto, & 48
ligavit eam super arundinem, & prehendit eam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * كه مردمرا ديگرانرا زنده كرد * جان خودرا نتواند كه زنده كند * اكر ملك اسرائيل
43 است * ازصليب فرود ايد * تا خلق ببينند وبدو ايمان اورد * * وبر خدا توكل كرد * اكر
44 پسنده است اين ساعت اورا برهاند * سبب انك كفت من فرزند خدا هستم * * واين چنين ان
45 دزدان كه با وي بدار اويخته شدند بيهوده مي كفتند * * وچون شش ساعت كذشت * بر
46 همه زمين تاريكي پيدا شد * تا نهم ساعت * * ودر نهم ساعت عيسي باواز بلند نعره بر
47 آورد * وكفت ايلي ايلي چرا مرا فرو كذاشتي * * كساني كه انجا ايستاده بودند كفتند *
48 اينك ايليارا مي خواند * * وهماندم يكي از ايشان دويد ابرك ستد وبر سر ني كرد *
پر سركه * واورا مي خورانيد *

Alios quidem mortuos vivificavit, 42
animam autem *suam non potest vivificare. Si rex Israelis sit, à cruce*
descendat, ut populus videat & in 43
eo credat. In Deo quidem confidit, 43
si gratus sit ei, hâc horâ eum liberet: propterea quòd dixit; Ego fi-
lius Dei sum. Ita etiam latrones, 44
qui cum eo super crucem suspensi
erant, inania protulerunt. Sex- 45
tâ autem horâ præteritâ, super to-
tam terram tenebræ exortæ sunt, us-
que ad nonam horam. Et nonâ horâ 46
Jesus voce altâ clamorem extulit, ac
dixit; Eli Eli quare me dereliquisti?
Quidam ex astantibus dixerunt, 47
Ecce Eliam vocat. Et eodem mo- 48
mento unus ex illis cucurrit, &
spongiam accepit, ac summæ a-
rundini imposuit plenam aceto, &
ei bibendum præbebat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΗ'.

49 Verùm cæteri dicebant; Sine, videamus an veniat Elias liberaturus eum.
50 Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχε῾ται Ἠλίας σώσων αὐτόν. Ὁ δὲ
Jesus iterùm clamans voce magnâ, emisit spiritum. Et ecce
51 Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ τὸ
interexpansum templi fissum est in duo, à sursum usque deorsùm: & terra
κατακρέμασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσεί-
mota est, & petræ fissæ sunt: Et monumenta aperta sunt, & mul-
52 σθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· Καὶ τὰ (ν) μνημεῖα ἀνεῴχθησαν, καὶ πολ-
ta corpora dormientium Sanctorum excitata sunt. Et exeuntes de
53 λὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη. Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν
monumentis post excitationem ejus, venerunt in sanctam civitatem, & apparue-
μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανί-
runt multis. At Centurio, & qui cum eo, servantes Jesum,
54 σθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν,
videntes terræmotum, & facta; timuerunt valdè, dicentes; Verè
ἰδόντες τὸν σεισμὸν, καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς
Dei filius erat iste. Erant autem ibi mulieres multæ à longè spe-
55 θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες (ξ) πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεω-
rantes, quæ secutæ sunt Jesum à Galilæa, ministrantes ei.
ρούσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ·
In quibus erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi & Joseæ mater,
56 Ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ,

ΞΗ' καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
τμη α Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος 57
dives ab Arimathæa, nomine Joseph, qui & ipse discipulus erat Je-
πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσὴφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰη-
sus. Hic accedens Pilato, petiit corpus Jesu. Tunc
σοῦ. Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε 58
τμη β Pilatus jussit reddi corpus. Et accipiens corpus Jo-
ὁ Πιλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰω- 59
seph involvit illud sindone mundâ. Et posuit illud in novo suo
σὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ. Καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ 60
τμη γ monumento, quod exciderat in petra: & advolvens lapidem magnum ostio
μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν (ο) τῇ θύρᾳ
monumenti, abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Ma-
τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, (π) καὶ ἡ ἄλλη Μα- 61
τμε α ria, sedentes contra sepulchrum. Verùm posterâ die, quæ est post Pa-
ρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν πα- 62
rasceuen, coacti sunt principes Sacerdotum & Pharisæi ad Pilatum, Di-
ρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον, Λέ- 63
τμς β centes; Domine, meminimus quia ille seductor dixit adhuc vivens; Post tres
γοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς
dies excitor.
ἡμέρας ἐγείρομαι.

MS. A. (ν) μνήματα ἀνεῴχθη, καὶ (ξ) πολλαὶ μακρόθεν (ο) ἐπὶ τῇ θύρᾳ (π) καὶ ἄλλη

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Reliqui verò dicebant, Sinite, videamus an 49
veniat Elias ad salvandum eum. Ipse verò Je- 50
sus rursum exclamavit voce altâ, & dimisit
spiritum suum. Et statim superficies *respon-* 51
dens januæ templi, scissa est in duas partes à
summo usq; ad imum, terraque commota est,
& petræ scissæ. Et monumenta aperta sunt, 52
& corpora multa Sanctorum qui obdormie-
rant, surrexerunt. Et exierunt, ac post re- 53
surrectionem ejus ingressi sunt civitatem
sanctam, & apparuerunt multis. Centurio 54
autem, & qui cum eo erant, qui servabant Je-
sum, quum vidissent terræmotum, & ea quæ
facta fuerant, timuerunt vehementer, & di-
xerunt; Verè iste filius erat Dei. Erant au- 55
tem illîc mulieres multæ prospicientes emi-
nùs: quæ venerant post Jesum à Galilæa, &
ministrabant ei. Quarum una erat Maria 56
Magdalena, & Maria mater Jacobi, & Josis,
ac mater filiorum Zebedæi.

Ad vesperam sabbathi Annuntiationis. 74.

Quum autem esset vespera, venit vir dives à 57
Rama, nomine Joseph, qui & ipse discipulus
fuerat Jesu. Is adiit Pilatum, petiitque cor- 58
pus Jesu, & præcepit Pilatus ut daretur ei
corpus. Et accepit Joseph corpus, & invol- 59
vit illud fasciâ lini mundi. Illudque posuit 60
in monumento suo novo quod incisum erat
in petra: & advolverunt saxum ingens, ac
posuerunt super ostium monumenti, & abie-
runt. Erant autem illîc Maria Magdalena, 61
& Maria altera, quæ sedebant è regione se-
pulchri.

Matutinis Sabbathi Annuntiationis. 75.
Die verò crastinâ quæ est post Parasceuen, 62
congregati sunt principes sacerdotum, &
Pharisæi apud Pilatum, Et dicunt ei; Do- 63
mine noster, meminimus seductorem illum
dixisse dum viveret, Post tres dies resurgam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * دیکران گفتند * اورا بگذار تا ببینیم مگر ایلیا بیاید * واورا برهاند * عیسی دیگر
50 بار نعره زد وجان خود را تسلیم کرد * انکه در هیکل از بالا تا بزیر بدو نیمه شکافته شد * 51
ومیین لرزید * وکورها کشاده شدند * وسنگها از هم بدو نیمه شدند * وتن بسیار 52
پاکان که شهید کشته بودند از کور† بر خاستند * و[بیرون آمدند وبعد از بر 53
خاستن او] در شهر مقدس اندر رفتند * وبپسیاران نموده شدند * سپه سالار وایشان 54
که با وي بودند * وعیسی را پاسباني مي کردند * چون ان حالتهاء سهمناك دیدند
عظیم ترسیدند وگفتند راستست این که فرزند خداست * وزنان بسیار که از 55
جلیل بدنبال عیسی امده بودند از دور مي دیدند وایمان مي آوردند * واز ان 56
زنان یکي مریم مجدلاني * ومریم مادر یعقوب * ویوشا * ومادر فرزندان† زبدي *

صد سي سه — دفن کردن مسیح در کور

* چون شبهنگام شد * مردي توانگر آمد از رامه * ونامش یوسف که او 57
نیز از جملهٔ شاگردان مسیح بود * * پیش پیلاطوس رفت * وتن عیسی را خواست * 58

Alii dicebant; Sine eum, ut vide- 49
amus utrùm Elias veniat eumque li-
beret. Jesus autem secundâ vice vo- 50
ciferatus expiravit. Tunc velum 51
Templi à summo ad imum in di-
midias partes perruptum est: terra et-
iam contremuit. Et sepulchra aperta 52
sunt, & petræ dissiliæ sunt, & cor-
pora multorum sanctorum qui mar-
tyrium passi erant, è sepulchris sur-
rexerunt: Et egressi sunt, & post 53
resurrectionem ejus in urbem san-
ctam ingressi sunt, ac multis mani-
festati sunt. Dux militum, & illi 54
qui cum eo erant & Jesum custodi-
ebant, cùm ista prodigia fieri vide-
rent, magnoperè timuerunt, ac dixe-
runt; Verum est hoc quòd filius Dei
est. Mulieres autem quæ è Galilæa 55
post Jesum venerant, à longinquo
spectabant, & credebant. Et ex illis 56
mulieribus una erat Maria Magda-
lena, & Maria mater Jacobi &
Josæ, & mater filiorum Zebedæi.

CXXXIII. Sepultura Christi in monumento.

Cùm autem facta esset vespera vir 57
quidam dives venit à Ramah, (&
nomen ejus Joseph, qui etiam ip-
se ex numero discipulorum Chri-
sti erat.) Et coram Pilato 58
ivit, ac corpus Jesu petiit.

Versio VULGATA LATINA.

49 Cæteri verò dicebant; Sine, videamus an veniat Elias liberans eum. Jesus autem
50 iterùm clamans voce magnâ, emisit spiritum. Et ecce velum templi scissum est in
51 duas partes à summo usque deorsum: & terra mota est, & petræ scissæ sunt, Et
52 monumenta aperta sunt: & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexe-
53 runt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem ejus, venerunt in sanctam
54 civitatem, & apparuerunt multis. Centurio autem, & qui cum eo erant, custodi-
entes Jesum, viso terræmotu & his quæ fiebant, timuerunt valdè, dicentes; Verè
55 Filius Dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multæ à longè, quæ secutæ erant Je-
56 sum à Galilæa, ministrantes ei: Inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Ja-
cobi & Joseph mater, & mater filiorum Zebedæi. Cùm autem serò factum esset, 57
venit quidam homo dives ab Arimathea, nomine Joseph, qui & ipse discipulus erat
Jesu. Hic accessit ad Pilatum, & petiit corpus Jesu. Tunc Pilatus jussit reddi cor- 58
pus. Et accepto corpore, Joseph involvit illud in sindone munda. Et posuit il- 59
lud in monumento suo novo, quod excideràt in petra. Et advolvit saxum magnum 60
ad ostium monumenti, & abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, 61
sedentes contra sepulchrum. Alterâ autem die, quæ est post parasceuen, convene- 62
runt principes sacerdotum & Pharisæi ad Pilatum, Dicentes; Domine, recordati 63
sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens; Post tres dies resurgam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * والباقون قالوا دعوه لننظر هل ايليا ياتي فيخلصه * فصرخ يسوع بصوت عظيم ايضا
50 واسلم الروح * * الفصل التاسع والتسعون *

Cæteri verò dixerunt, Sinite eum ut videamus, an Elias veniat, liberetque eum. 49
Clamavit autem Jesus voce magnâ iterum, & tradidit spiritum. 50

Sectio nonagesima octava.

51 * فاذا ستر هيكل بابنين من فوق الى اسفل * والارض تزلزلت * والصخور
52 تشققت * والقبور تفتحت * وكثيرون من اجساد القديسين الرقود قاموا * وخرجوا من قبورهم *
53 وبعد قيامتهم دخلوا المدينة المقدسة وظهروا لكثيرين * واما قايد المية والذين
54 كانوا معه يحرسون يسوع لما نظروا الزلزلة وما كان خافوا جدا * وقالوا حقا ان هذا هو ابن
55 الله * وكن هناك نسوة كثيرات ينظرن من بعيد * وهن اللواتي كن يتبعن يسوع من الجليل
56 ويخدمنه * اللواتي منهن مريم المجدلية * ومريم ام يعقوب * وام يوسا * وام ابني زبدي *
* الفصل التاسع والتسعون *

Et scissum est velum operculi templi duas in partes, à summo ad imum. Et terra mota est, & petræ scissæ sunt, Et monumenta aperta sunt, & multa è corporibus Sanctorum dormientium surrexerunt, 51 52
Et exierunt è monumentis suis, & post resurrectionem suam ingressi sunt civitatem sanctam, & apparuerunt multis. 53
At verò dux centum, & qui cum eo custodiebant Jesum, quum vidissent terræmotum, & quod evenerat, timuerunt valdè, & dixerunt; Verum est quòd hic est filius Dei. Et erant ibi mulieres multæ 54 55
spectantes à longè: sunt autem eæ quæ sequebantur Jesum à Galilæa & ministrabant ei, Inter quas erat Maria 56
Magdalene, & Maria mater Jacobi, & mater Josis, & mater duorum filiorum Zebedæi.

Sectio nonagesima nona.

57 * ولما كان المساء جاء انسان غني من الرامة يسمى يوسف وكان هو ايضا قد تلمذ ليسوع *
58 فهذا الى فيلاطس وسال جسد يسوع * حينيذ امر فيلاطس ان يعطاه * فاخذ يوسف الجسد
59 ولفه بلفايف نقية * وجعله في قبر جديد كان قد نحته لنفسه في صخرة * ثم دحرج حجرا
60 عظيما على باب القبر ومضى * وكن هناك مريم المجدلية ومريم الاخرى جالستين قبالة
61 القبر * وفي الغد بعد الجمعة اجتمع رؤساء الكهنة والفريسيون الى فيلاطس * وقالوا يا
62 63 سيد ذكرنا ان ذلك الضال قال اذ كان حيا اني بعد ثلثة ايام اقوم *

Cùm autem factum esset serò, venit homo quidam dives à Rama, qui vocabatur Joseph, qui etiam ipse discipulum 57
se dediderat Jesu: Adiit Pilatum, & 58
petiit ab eo corpus Jesu. Tunc jussit Pilatus ut donaretur illo. Et accepit Jo- 59
seph corpus, & involvit illud fasciis mundis, Et posuit illud in monumento 60
novo, quod jam exciderat sibiipsi in petra. Deindè advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, & abiit. Erat autem 61
ibi Maria Magdalene, & Maria altera, sedentes è regione sepulchri. Et cras- 62
tinâ die post parasceuen, convenerunt principes sacerdotum & Pharisæi apud Pilatum, Et dixerunt; Domine, vecor- 63
dati sumus illum seductorem dixisse, cùm esset vivus; Post tres dies resurgam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 ወበ:እለ:ይቤሉ:ኅድግ: ንርእይ:እመ: ይመጽእ: ሌልያስ: ያድኅኖ : ወካልኦ : ካዕበ:ለሐዲ:
50 ኀሠለ : ኲናተ: ወረገዘ:ገቦሁ:ወውሕዘ:ደመ:ወማይ::=ፁ ወእመዝ:ጸርኅ:ካዕበ:እግዚእ:
51 ሊያሱስ:በዓቢይ:ቃል:ወወፅላት:መንፈሱ::=ፁ ወእመዝ:ተሠጠ: መንጦላዕተ:ቤተ: መቅደስ:
እመላዕሉ : እስከ : ታሕቴ : ክልሌተ : ኮነ: ወላድለቅለቀ : ምድር : ወነቅዐ : ኰኵሕ::=ፁ
52 ወተከፈቱ : መቃብራት : ወተንሥኡ: ብዙኃን:ሕብድንቲሆሙ: ለጻድቃን::=ፁ ወወፅኡ:እመ
53 ቃብሪሆሙ: ወቦኡ : ውስተ:ሀገር: ቅድስት : እመድኅረ: ተንሥኡ: ወለስተርእይዎሙ:ለብዙ
54 ኃጕን::=ፁ ወመኰንን:ምእት:ወእለ:መስቢሁ :ያዒቅብዎ: ለእግዚእ: ሊያሱስ: ር ሊዮሙ : ው
እተ : ድልቅልቀ : ወዘከመ : ይከውን: ፈርሁ : ኀቀ : ወይቤሉ : ለማን : ወሌደ : እግዚአብሔ
55 ር : ውእቱ : ዝንቱ::=ፁ ወሃለዋ : ብዙኃት : ላንስት : ህየ : እለ : ይረሊያ : እመርሑቅ :
56 ኲሉ : ዘኮነ:እለ: ተለዋሁ: ለእግዚእ: ሊያሱስ:እመገሊላ: እለ:ይትለእካሁ::=ፁ ማርያ:
መግደሊቲት : ወማርያ:እንተ:የዕቆብ:ወእሙ:ለዮሴፍ: ወእሞሙ:ለደቂቀ : ዘብዴዎስ::=ፁ
በእንተ : ዘከመ : ሰእለ : ለወጋሁ : ለእግዚእነ::=ፁ
57 ወመሲዮ: መጽአ: ብእሲ: ባዕል: እመአርማቲያስ : ዘስሙ: ዮሴፍ : ወውእቱሂ: ተፀመደ: ለእ
58 ግዚእ : ሊያሱስ::=ፁ ወሖረ: ወእቱ: ኀቡ: ጲላጦስ : ወስእለ: በድኖ: ለእግዚእ: ሊያሱስ::
59 ወለዘዘ: ጲላጦስ: የሀብ:በድኖ: ለእግዚእ : ሊያሱስ::=ፁ ወነሢአ: በድኖ: ዮሴፍ : ገነዘ:
60 በሰንዱን : ንፁሕ::=ፁ ወቀበሮ : ውስተ:መቃብር:ሐዲስ : ዘለወቀረ : ውስተ:ኰኵሕ : ወለ
61 ንሥርሠረ: እብኑ: ዓቢየ: ደበ:ኖኅተ: መቃብር: ወኀለፉ::=ፁ ወሃለዋ: ህየ: ማርያ : መግደላ
ዊት : ወካልእታሂ : ማርያ : ይነብሩ : ቅድመ : መቃብር::=ፁ
በሰንበተ : እመጽሓረ:ቶቅንዩ : ወዐጠኑ: ያኅብኩ : በመኃትወ : ፋሲካ : ኀግህ::=ፁ
62 ወበሰኑታ : እንተ : ደእቲ : እመድኅረ : ዓር ብ : ተጋብኡ : ሊቃነ : ካህናት : ወፈበናት : ወፈረሳ
63 ዊያን : ኀቡ : ጲላጦስ::=ፁ ወይቤልዎ : ተዘከር : እግዚኦ : ዘይቤ : ገቢ : ጊጉይ : እመ :
ሕያው : ውእቱ : እመ : ሣልስት : ዕለት : እትነሣእ : ይቤ::=ፁ

Et fuerunt dicentes; Sine, videamus an veniat Elias servare ipsum; & iterum 49
unus accepit lanceam, & confodit ei latus suum, & effluxit sanguis & aqua.
Et tunc clamavit rursus Dominus Jesus cum magna voce, & exivit spiri- 50
tus ejus. Et tunc scissum fuit velum Domûs sanctæ, à summo ejus usque ad 51
imum ejus divisio fuit, & mota fuit terra, & scissa est petra. Et aper- 52
ta sunt sepulchra, & suscitata sunt multa corpora Justorum. Et exierunt 53
è sepulchris suis, & introierunt in civitatem sanctam, postquàm suscitati fuis-
sent, & apparuerunt multis. Et centurio, & qui cum eo erant custodientes 54
Dominum Jesum, videntes illum terræmotum, et quo modo factus fuit, timuerunt
valdè, & dicunt; Verè filius Dei est iste. Et fuerunt multæ mulieres illic spe- 55
ctantes è longè totum quod factum fuit, quæ sequutæ sunt Dominum Jesum è
Galilæa inservientes ei, Maria Magdalene, & Maria quæ Jacobi & mater 56
Josephi, & mater filiorum Zebedæi.

De eo qui postulabat corpus Domini nostri.

Et quum vesper esset venit homo dives ab Arimathæa, cujus nomen erat Jo- 57
seph, & ipse sequutus est Dominum Jesum. Et adiit ille Pilatum, & pe- 58
tiit corpus Domini Jesu: & jussit Pilatus, ut darent illi corpus Domini Jesu.
Et accipiens corpus ejus Joseph, involvit illud in sindone pura. Et sepelivit 59
illud in sepulchro novo suo quod effoderat in petra; & advolvit lapidem ma- 60
gnum super ostium sepulchri, & abiit. Et fuerunt illic Maria Magdalene & al- 61
tera Maria sedentes ex adverso sepulchri.

In sabbato posteaquam officium præstiterunt, & incensum obtulerunt,
legent cum lampadibus matutino paschatis.

Et secundâ die quæ fuit post parasceuen, coacti sunt principes sacerdotum, & 62
præpositi; & Pharisæi ad Pilatum. Et dicunt ei, Recordare domine quòd 63
dixit hic nequam quum viveret, A tribus diebus suscitatus ero, dicit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

59 * فرمود فيلاطوس كه تن را بدو بسپارند * يوسف بستد ودر لفيفهاء كتان باريك پيچيد
60 * ودركور نو نهاش كه يوسف از براي خود انرا در سنك كنده بود * وسنكي
61 بزرك بر دهنهٔ كور بينداخت * وخود برفت * * مريم مجدلاني ومريم ديكر انجا برابر كور
62 نشسته بودند * * ودرصباح دوم روز كه از پس ادينه باشد * بزركان امامان ونويسندكان
63 ومعتزلان پيش فيلاطوس رفتند * وبدو كفتند اي خداوند ما بياد اورديم اين فريبنده
را * وقتي كه زنده بود * كفت بعد از سه روز از كور بر خيزم *

Deinde præcipiente Pilato ut cor- 59
pus ei traderent, Joseph acce-
pit, & involucris lintei tenu-
is involvit: Et in sepulchrum 60
novum posuit ipsum, quod Joseph
propter se in petra foderat, & sa-
xum ingens super os sepulchri conje-
cit, ipseque abiit. Maria autem 61
Magdalena & Maria altera è regi-
one sepulchri sedebant. Matutino 62
verò secundæ diei, quæ post feriam
sextam erat, summi sacerdotes &
Scribæ ac Pharisæi ad Pilatum ive-
runt: Et ei dixerunt; O domine 63
noster, in memoriam adducimus
istum impostorem tempore quo vive-
vet dixisse, Post tres dies è sepulchro
surgam.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΧΕ'.

Jube ergò *muniri* sepulchrum usque in tertium diem, ne *quando venientes*
64 Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες
discipuli ejus *nocte*, furentur eum, & dicant plebi; *Excitatus est à mor-*
οἱ μαθηταὶ (ρ) αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νε-
tuis: & erit novissimus error pejor priore. Ait *verò* illis Pilatus;
65 κρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος,
Habetis custodiam, *abite*, *munite* sicut scitis. Illi autem abeun-
66 Ἔχετε κουστωδίαν, ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πορευθέν-
tes munierunt sepulchrum, signantes lapidem cum *custodia*.
τες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

CAP. XXVIII. κη'.

1 Ὀψὲ δὲ Vespere autem *Sabbatorum* *lucescenti* in *unam Sabbatorum*, venit Maria τῇβ
Magdalene, & altera Maria, *spectatum* sepulchrum. Et ecce terræmotus fa- α
2 Μαγδαλινὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγέ-
ctus est magnus. Angelus enim Domini *descendens* de cœlo, accedens revolvit la-
νετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λί-
pidem *ab ostio*, & sedebat super eum. Erat autem aspectus ejus sicut ful-
3 θον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστρα-
gur, & vestimentum ejus *candidum* sicut nix. Præ autem timore ejus *con-*
4 πὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. Ἀπὸ δὲ τοῦ (α) φόβου αὐτοῦ ἐσεί- τιγ
cussi sunt servantes, & facti sunt *sicut* mortui. Respondens autem angelus
5 σθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο (β) ὡσεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος β
dixit mulieribus; *Ne metuite* vos: scio enim quòd Jesum *crucifixum* quæ-
ὑμεῖς μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζη-
ritis. Non est hic. *Excitatus est enim*, sicut dixit. Venite, videte locum ubi
τεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε. ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου 6
jacebat Dominus. Et citò euntes dicite discipulis ejus, Quia surre-
ἔκειτο ὁ Κύριος. Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὅτι ἠγέρ- 7
xit à *mortuis*, & ecce præit vos in Galilæam: ibi eum videbitis:
θη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε·
ecce *dixi* vobis. Et *exeuntes* citò de monumento cum timore & gaudio ma-
ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς με- 8 τνδ
gno *cucurrerunt* nuntiare discipulis ejus. *Cùm autem irent* renuntia- β
γάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖ-
re discipulis ejus, Et ecce Jesus occurrit eis, dicens; *Gaudete*.
λαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ (γ) ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. 9 τνε
Illæ autem *accedentes*, *prehenderunt* ejus pedes, & adoraverunt eum. Tunc
αἱ δὲ προσελθοῦσαι, ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺ πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε 10
ait illis Jesus, Ne *timete*: Ite, nuntiate fratribus
λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς
meis, ut *abeant* in Galilæam: & ibi me videbunt. *Eunti-*
μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· (δ) κἀκεῖ με ὄψονται. Πορευομέ- 11
bus autem illis, ecce quidam *custodiæ* *venientes* in *urbem*, nuntiave-
νων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγει-
runt principibus Sacerdotum omnia facta.
λαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν (ε) ἅπαντα τὰ γενόμενα.

MS. A. (ρ) αὐτοῦ, κλέψωσιν MS. A. Κεφ. κη'. (α) * φόβου ἐσείσθησαν (β) ὡς (γ) Ἰησοῦς (δ) κἀ ὀπτ (ε) πάντα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

64 ... * ... Jube ergò ut observent sepulchrum ad tres 64
dies, ne fortè veniant discipuli ejus, & furentur eum noctu: dicantque populo, E
65 ... mortuis surrexit: & sit error novissimus pejor priore. Dixit eis Pilatus, Habetis cu- 65
stodes: ite, cavete sicut scitis. Illi autem 66
66 ... profecti custodierunt sepulchrum: & obsignaverunt saxum illud præsentib⁹ custodibus.

Ad vesperam dominicæ resurrectionis. 76.

CAP. XXVIII.

1 ... * ... IN vespera autem, in sabbatho, sub aurora 1
primæ diei hebdomadis, venit Maria Magdalena, & Maria altera, ut spectarent sepul-
2 ... chrum. Et ecce terræmotus magnus factus 2
est: Angelus enim Domini descendit de cœlo, & accedens revolvit saxum ab ostio:
3 ... sedebatque super illud. Erat autem aspe- 3
ctus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus candidum sicut nix. Et præ timore ipsius 4
4 ... contremuerunt ii qui custodiebant, & facti sunt instar mortuorum. Respondit autem 5
5 ... angelus, & ait mulieribus; Vos, ne timeatis: scio enim Jesum, qui crucifixus est, vos
6 ... quærere. Non est hìc: surrexit enim prout 6
dixit: venite, videte locum in quo positus fuerat Dominus noster. Et abite citò, dicite 7
7 ... discipulis ipsius, Surrexit è mortuis, & ecce præcedit vos in Galilæam: illìc videbi-
8 ... tis eum: ecce dixi vobis. Et abiêre citò à 8
sepulchro cum timore & gaudio magno, & cucurrerunt ut dicerent discipulis ipsius. Et 9
9 ... ecce Jesus fit eis obviàm, dixitque eis; Pax
vobis. Illæ autem accedentes prehenderunt pedes ejus, & adorârunt eum. Tunc dixit 10
10 ... eis Jesus, Ne timeatis: sed abeuntes dicite
fratribus meis, ut proficiscantur in Galilæam, & illìc videbunt me. Quum autem 11
11 ... profectæ fuissent, venerunt quidam ex custo-
dibus illis in civitatem, & dixerunt principibus sacerdotum quicquid factum fuerat.

Versio *PERSÎCA* cum Interpretatione *LATINA*.

64 * اکنون بفرماي تا بر کور او احتیاط کنند تا سه روز نبادا شاگردان اورا بشب 64
بدزدند * وبمردم بگویند * که از میان مردگان برخاست * وگمراهي پسین † از اولین
65 پیشتر شود * پیلاطوس بدیشان گفت شما مردم وسرهنگ ان خود دارید * بروید انچنانك مي 65
66 دانید احتیاط کنید * انکه ایشان بر سر کور رفتند * وهرچه پیشتر احتیاط کردند * 66
وسنك را مهر کردند * وسرهنگان وگماشتگان نگاه مي داشتند صد سي چهار

1 برخاستن مسیح از کور * ودر شب شنبه که روز دیگر یکشنبه باشد * مریم 1
2 مجدلاني ومریم دیگر * آمدند تا کور را بینند * وانجا عظیم شکوه وسهم بود * براي انك 2
3 فرشته خدا از اسمان فرود آمده بود * وسنك از کور بر کردیده * وفرشته بر سنك نشسته * دیدار 3
4 او مثال برق * وپوشش او سپید * همچون برق * ونور او چشم را خیره کردي * از سهم او آنان 4
5 که پاسباني † مي کردند * لرزیدند * وبي خود بیفتادند * وهمچو مردگان شدند * وفرشته پاك با 5
زبان درسخن آمد * وگفت شما مترسید ودر پیش آیید * براي انك آشنایید * مي دانم که عیسي
6 را مي طلبید * انك بر دار اویخته شد * اینجا نیست بیایید * آنك جاي اورا ببینید * که 6

Nunc præcipe ut super sepulchrum 64
ejus custodiam agant usque ad tertium diem: ne fortè discipuli ejus noc-
te furripiant eum, & hominibus di-
cant, quòd è mortuis surrexit, & se-
ductio postrema, priori major fiat.
Pilatus eis dixit, Vos viros & sa- 65
tellites eorum habetis, ite, sicut nè-
stis custodiam agite. Tunc ipsi sepul- 66
chrum adierunt, & apprimè custodi-
am egerunt, deindè lapidem obsig-
naverunt: & satellites atque præposi-
ti custodiam ejus habuerunt.

CXXXIV. Resurrectio Christi è sepulchro.

CAP. XXVIII.

NOcte autem sabbathi, cujus di- 1
es crastina prima feria esset, Maria
Magdalena & Maria altera vene-
runt ut sepulchrum spectarent. Et 2
ibi magna consternatio & timor fu-
it; siquidem Angelus Dei de cœlo
descendisset, ac lapidem à sepulchro
devolvisset; & Angelo super la pi-
dem sedente, Aspectus ejus sicut 3
fulgur, & vestimentum ejus album
erat sicut nix, & lumen ejus ocu-
los perstringebat. Et præ timo- 4
re ejus il qui custodiam gebant,
contremebant; & in ecstasin collapsi
facti sunt sicut mortui. Et angelus 5
sanctus cum mulieribus sermonem
iniit, & dixit; Vos ne timeatis,
sed coràm accedite, quia familiares
ejus estis: scio quòd Jesum quæ-
ratis, qui super crucem suspensus
fuit: Hìc loci non est; veni- 6
te ut locum ejus videatis, quo

Versio VULGATA LATINA.

64 Jube ergò custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne fortè veniant discipuli
65 ejus, & furentur eum, & dicant plebi; Surrexit à mortuis: & erit novissimus error
66 pejor priore. Ait illis Pilatus; Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cum custodibus.

CAP. XXVIII.

1 VEspere autem Sabbati, quæ lucescit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, &
2 altera Maria, videre sepulchrum. Et ecce terræmotus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de cœlo: & accedens revolvit lapidem, & sedebat su-
3 per eum: Erat autem aspectus ejus sicut fulgur: & vestimentum ejus sicut nix.
4 Præ timore autem ejus exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. Respon-
5 dens autem Angelus dixit mulieribus; Nolite timere vos: scio enim, quòd Jesum, qui crucifixus est, quæritis: Non est hìc: surrexit enim, sicut dixit: venite, & 6
videte locum, ubi positus erat Dominus. Et citò euntes dicite discipulis ejus quia 7
surrexit: & ecce præcedet vos in Galilæam: ibi eum videbitis. Ecce prædixi vobis. Et exierunt citò de monumento cum timore & gaudio magno, currentes nun- 8
tiare discipulis ejus. Et ecce Jesus occurrit illis, dicens; Avete. Illæ autem ac- 9
cesserunt, & tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt eum. Tunc ait illis Jesus; No- 10
lite timere: ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilæam, ibi me videbunt.
Quæ cùm abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem, & nuntia- 11
verunt principibus sacerdotum omnia quæ facta fuerant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

64 * فمر بحراسة القبر الى اليوم الثالث * لئلا ياتي تلاميذه فيسرقوه ويقولوا في الشعب انه قام من
65 الاموات * فتكون الضلالة الاخيرة شرا من الاولي * فقال لهم فليطس عندكم حراس اذهبوا
66 واوثقوا القبر كما تعرفون * فمضوا الي القبر وختموا الحجر مع الحراس *

* *Jube ergò custodiri sepulchrum usque in* 64
diem tertium, ne fortè veniant discipuli
ejus, & furentur eum, & dicant inter
plebem quòd surrexerit à mortuis, & fiat
error novissimus pejor priore. Dixit au- 65
tem illis Pilatus; Apud vos sunt custo-
des, ite & munite sepulchrum sicut sci-
tis. Igitur abierunt ad sepulchrum, & 66
signaverunt lapidem unà cum custodibus.

Sectio centesima.

* الفصل المايه *

CAP. XXVIII.

1 * وفي عشية السبوت صبحة احد السبوت جاءت مريم المجدلية ومريم الاخري ليبطرا القبر *
2 واذا زلزلة عظيمة قد كانت لان ملاك الرب نزل من السماء [] ودحرج الحجر عن باب
3 القبر وجلس فوقه * وكان منظره كالبرق ولباسه ابيض كالثلج * فمن خوفه اضطرب
4 الحراس وصاروا كالاموات * فقال للمرءتين لا تخافا انتما قد علمت انكما تطلبان يسوع
5 الذي صلب * فليس هو ههنا بل قد قام كما قال * تعاليا فابطرا حيث كان * واسرعا
6 7 وادهبا فقولا لتلاميذه انه قد قام من الاموات * وهوذا يسبقكم الي الجليل فهناك تروبه * هانذا
8 قد قلت لكما * فلما مضتا من القبر بخوف وفرح عظيم كانتا مسرعتين لتخبرا تلاميذه *
9 10 واذا يسوع قد استقبلهما وقال افرحا * فامسكتا قدميه وسجدتا له * حينيذ قال لهما
11 يسوع لا تخافا * اذهبا واعلما اخوتي ليذهبوا الي الجليل فهناك يرونني * فلما ذهبتا واذا قوم
من الحراس جاؤا الي المدينة واعلموا رؤساء الكهنة بكلما كان *

* *Et in vesperè sabbathorum, ad aurora-* 1
ram unius sabbathorum, venit Maria
Magdalene, & Maria altera ut vide-
rent sepulchrum. Et ecce terræmotus 2
magnus accidit; quoniam angelus Do-
mini descendit de cœlo, & revolvit lapi-
dem ab ostiò monumenti, seditque super 3
eum. Et erat aspectus illius sicut ful-
gur, & vestimentum ejus album sicut
nix. Et præ timore ejus perturbati sunt 4
custodes, & facti sunt velut mortui.
Dixit autem duabus mulieribus; Ne ti- 5
meatis vos: jam novi quòd vos quæri-
tis Jesum qui crucifixus fuit. Non est 6
hìc: sed jam surrexit, sicut dixit.
Venite, & videte locum *ubi erat. Et* 7
properate, & ite, ac dicite discipulis
ejus, ipsum jam surrexisse à mortuis. Et
ecce præcedet vos in Galilæam: ibi
videbitis eum. Ecce jam dixi vobis.
Quumque discessissent è monumento cum 8
timore & gaudio magno, fuerunt celer-
es ut nuntiarent discipulis ejus. Et 9
ecce occurrit eis Jesus, & ait; Lætami-
ni. Et tenuerunt pedes ejus, & adora-
verunt eum. Tunc dixit eis Jesus, Ne 10
timeatis, ite, & significate fratribus me-
is, ut eant in Galilæam, nam ibi vide-
bunt me. Cùm autem abiissent, ecce qui- 11
dam ex custodibus venerunt in civita-
tem, & renuntiaverunt principibus sa-
cerdotum omnia quæ facta fuerant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

64 ለዝዝ : እንከ : ይዕቀቡ : መቃብሪሁ : እስከ : ሠሉስ : መዋዕል : ከመ: ሊይመጽሉ : ለርያ
ሊሁ : ወሊይስርቅመ : ሌሊተ : ወሊይበሉ : ለሕዝብ:ተንሥአ: እመዉታን : ወትከወን : ደኃ
65 ሬ : ጌጋዩ : እንተ : ተለኪ : እመቀደሚት:=> ወይቤሎሙ : ጲላጦስ : ንሥሉ : ሰገሬተ : ወ
66 ሖዱ : ለጽንዑ : ከመ : ታለመዱ:=> ወሖዱ : ወቀተሩ : መቃብሮ : ለጽንዑ : ወኅተሙት: ለ
ይለቲ : ለብእ : መስለ : ፅገሬት::=>

በመኃትወ:ፋሲካ : ወበሚካሌል: ዘሰንበተ:

1 ፕፓ ወሰርከ: ሰንበተ:ለጸቢሐ: እሑድ : መጽለት:ማርያ : መግደላዊት: ወካልእታኒ : መርያ :
2 ይርእያ : መቃብረ:=> ወናሁ : ኮነ : ድልቅልቅ : ዐቢይ : እስመ : መልአከ : እግዚአብሔር:
3 ወረደ : እመሰማይ : ወቀርበ : ወለነሥረጥሮ : ለእብኑ : ወነበረ : ዲቤሃ:=> ወራእዩ : ከመ
4 ዘ : ሙብረቅ : ወልብሱ : ጸዐደ : ከመዘ : በረድ::=> ወእሙ:ፋርህት : ተትፍጉ : ወኮኑ : ከ
5 መ : ለበድንት : እለ : ይዒቅቡ::=> ወለወርሠለ : መልአክ : ወይቤሎን : ለእንስት : ኢትፍ
6 ርሃ : እንትንስ : እስመ : ጸእመር : ከመ : እግዚእ : ሊየሱስሃ : ተጎለሠሀ : ዘተቀትለ:=> ኢ
7 ሃሎ : ዝየ : ተንሥአ : በከመ : ይቤ : ነዓ : ርእዩ : መካነ : ኀበ : ተቀብረ:=> ወፍጡነ : ሖ
ሬ : ንግሬሆሙ : ለእርደኢሁ : ከመ : ተንሥአ : እሙታን : ወናሁ : ይቀድመክሙ : ገሊላ : ወ
8 በህየ : ትሬኢይዎ : ናሁ : ኢይደዕሥክን:!=> ወኀለፉ : ፍጡነ : እመኃበ : መቃብር : በፍ
9 ርሃት : ወበረዳድ : ወበፍሥሐ : ዓቢይ : ወሮጻ : ይንግሬሆሙ : ለእርደኢሁ:=> ወእንዘ : ይ
ሖውራ: ደንግሬ : ለእርደኢሁ :: ወናሁ : እግዚእ : ሊየሱስ : ተረከበን : ወይቤ : ባሕትን :: ወ
10 ቀርባ : ወእኀዝ : እገሪሁ: ወሰገደ: ሎቱ::=> ወእሙዝ: ይቤሎን : እግዚእ: ሊየሱስ: ኢትፍ
11 ርሃ: ሖሬ: ንግሬሆሙ : ለእኀዊየ: ከመ: ይሖሩ: ገሊላ : ወበህየ: ይሬኢይደኒ:=> ወኀሊፎን : እ
ማንቱ: ለተዉ : ሰገሬት : ሃገረ : ወነገሩ : ለቢቃነ : ካህናት : ኩሉ : ዘሰመ : ኮነ:=>

Jube igitur ut custodiant sepulchrum ejus usque ad tertium diem, ne veniant 64
discipuli ejus, & furentur eum nocte, & ne dicant populo; Suscitatus fuit
è mortuis: & erit ultima nequitia ejus pejor primâ. Et dicit iis Pilatus, Ac- 65
cipite milites; & abite, firmate sicut scitis. Et abierunt & munierunt se- 66
pulchrum ejus, & firmârunt & obsignârunt hunc lapidem cum militibus.

Pro lampadibus paschatis: & pro Michaëlis sabbatho.

CAP. XXVIII.

1 ET vespere sabbathi ad exortum primi diei venit Maria Magdalene & altera Maria, videre sepulchrum. Et fuit terræmotus magnus. Quoniam 2
angelus Domini descendit à cœlo, & accessit, & devolvit lapidem, & sedit super eum. Et visus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus candidum sicut nix. 3
Et præ timore conturbati fuerunt, & fuerunt sicut corpora exanimata custo- 4
des. Et respondit angelus & dixit mulieribus; Ne timeatis: quia scio quòd 5
Dominum Jesum quæritis qui occisus est. Non est hìc, suscitatus fuit, prout 6
dixit: venite, videte locum ubi sepultus fuit. Et statim abite, nuntiate discipulis ejus, quòd suscitatus est è mortuis: & ecce præcedet vos in Galilæam, 7
& ibi videbitis eum: ecce scire feci vos. Et abierunt statim à sepulchro 8
cum timore, & cum tremore, & cum gaudio magno: & currebant ut nuntiarent discipulis ejus. Et quum proficiscerentur nuntiare discipulis ejus, ecce Do- 9
minus Jesus obviam venit iis, & dicit; Avete: & accesserunt, & prehenderunt pedes ejus, & adoraverunt eum. Et tunc dicit iis Dominus Jesus, Ne timea- 10
tis: abite, nuntiate fratribus meis ut abeant in Galilæam, & illic videbunt me. Et proficiscentibus ipsis venerunt milites in civitatem, & nuntiaverunt 11
principibus sacerdotum totum quomodo factum fuerat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 † خداوند ما درو نهاده شد * وبزودي برويد بشاكردان او بكويند * كه ازميان مردكان
برخاست * واينك پيشتر ازشما در جليل مي رود * انجا اورا ببينيد وپيشتر ازان بشما اكاه
8 كردم * از انجا زنان با ترس عظيم از كورستان † بدر رفتند * ودويدند تا بشاكردان او
9 بكويند * * ناكاه عيسي برابر چشم ايشان † پيدا شد وبدان زنان كفت سلام † بر شما *
10 ايشان پيش رفتند وسجود † كردند * * عيسي بديشان كفت * مترسيد * ليكن برويد ببرادران
11 من بكوييد كه در جليل روند ومرا انجا بينند * وازينجا كماشتكان وسرهنكان كه
باسپاني كورمي كردند * با خود امدند با روي زرد وترسناك بشهر درآمدند * وهرچه
ديده بودند * ببزركان وامامان كفتند

* *Dominus noster positus fuit. Et ci-* 7
tò abeuntes, discipulis ejus dicite
quòd è mortuis surrexit: & ecce
ante vos in Galilæam vadit;
ibi eum videbitis: antea autem vo-
bis indicavi. Deindè mulieres cum 8
timore magno à sepulchreto abie-
runt, & cucurrerunt ut discipu-
lis ejus dicerent. Derepente è Jesus co- 9
ram oculis eorum manifestavit se,
ac illis mulieribus dixit; Pax vo-
bis. Tunc *illæ coram accesse-*
runt, & adorationem præstite-
runt. Jesus eis dixit; Ne metu- 10
atis: sed abite, fratribus meis
dicite, ut Galilæam euntes me
ibi videant. Deindè præpositi & 11
præfecti, qui custodiam sepulchri
agebant, ad se reversi vultu pallido
& timido in urbem regressi sunt, &
quicquid viderant, magnatibus &
sacerdotibus docebant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις,
13 λέγοντες, Εἴπατε, Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες, ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.
14 Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.
15 Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις,
16 μέχρι τῆς σήμερον. Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.
17 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίσταsαν.
18 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς.
19 (ζ) Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος,
20 διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν.

Et congregati cum senioribus, consiliumque accipientes, argenteos sufficientes dederunt militibus,
Dicentes; Dicite, Quia discipuli ejus nocte venientes, furati sunt eum nobis dormientibus.
Et si auditum fuerit hoc à præside, nos suadebimus ei, & vos securos faciemus.
Illi autem accipientes argenteos, fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Judæos, usque hodie.
Undecim autem discipuli profecti sunt in Galilæam, in montem ubi constituerat illis Jesus.
Et videntes eum, adoraverunt eum: quidam autem dubitaverunt.
Et accedens Jesus locutus est eis, dicens; Data est mihi omnis auctoritas in cœlo, & in terra.
Euntes ergò docete omnes gentes: baptizantes eos in nomen Patris, & Filii, & sancti Spiritûs,
Docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis. Et ecce ego cum vobis sum omnes dies, usque ad consummationem seculi. Amen.

Τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν τοῖς Ἑβραίοις, κεφαλαίοις τνϛ.

MS.A. (ζ) Πορευθέντες μαθητεύσατε Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * ܘܐܬܟܢܫܘ ܥܡ ܩܫܝܫ̈ܐ ܘܐܬܝܥܨܘ ܥܨܬܐ ܛܒܬܐ ܘܝܗܒܘ ܟܣܦܐ ܣܓܝܐ ܠܥܣܩ̈ܪ̈ܝܐ ܕܢܛܪܘܢ ܠܗ ܠܫܘܒܚܗ ܕܐܬܩܛܠ.
13 * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܕܐܡܪܘ ܕܬ̈ܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܕܝܘܡܐ ܕܐܬܘ ܠܠܝܠܝܐ ܘܓܢܒܘ ܠܗ ܟܕ ܢܡܢ ܫܪܝܢ.
14 ܘܐܢ ܫܡܥ ܗܕܐ ܩܕܡ ܡܪܝ ܡܕܝܢܬܐ ܐܢܚܢ ܢܫܘܝ ܥܡܗ ܘܢܥܒܕ ܕܠܐ ܬܗܘܘܢ ܒܗܘܪ ܡܢ ܗܕܐ.
15 * ܐܢܘܢ ܕܩܒܠܘ ܟܣܦܐ ܥܒܕܘ ܟܡܐ ܕܐܬܠܦܘ ܘܦܫܬ ܗܢܐ ܦܬܓܡܐ ܒܝܗܘܕ̈ܐ ܥܕ ܝܘܡܢܐ ܗܕܐ.
16 ܐܚܕ ܥܣܪ ܬ̈ܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܐܙܠܘ ܠܓܠܝܠ ܠܛܘܪܐ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ.
17 * ܘܟܕ ܚܙܘܗ ܣܓܕܘ ܠܗ ܘܐܢܘܢ ܕܫܟ̈ܝܠ̈ܝ ܗܘ ܒܗܘܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܗܘ.
18 ܘܩܪܒ ܝܫܘܥ ܘܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܬܝܗܒ ܠܝ ܟܠ ܫܘܠܛܢ ܒܫܡܝܐ ܘܒܐܪܥܐ.
19 ܙܠܘ ܗܟ̈ܝܠ ܬ̈ܠܡ̈ܝܕ̈ܘ ܟܠ ܥܡ̈ܡ̈ܐ ܘܥܡܕܘ ܐܢܘܢ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
20 * ܘܠܡܛܪ ܐܢܘܢ ܠܡܛܪ ܟܠ ܡܐ ܕܦܩܕܬ ܠܟܘܢ ܘܗܐ ܐܢܐ ܥܡܟܘܢ ܟܠ ܝܘܡ̈ܐ ܥܕ ܣܘܦ ܥܠܡܐ ܐܡܝܢ.

* Et congregati sunt cum senioribus, & consilium inierunt, dederuntque pecuniam non modicam custodibus, Dicentes eis; Dicite, Discipuli ejus venientes furati sunt eum noctu quum dormiremus. Quòd si auditum hoc fuerit coram præfecto, nos persuadebimus ei, vosque solicitudine liberabimus. Illi autem cùm accepissent pecuniam, egerunt sicut docuerant eos: & exiit sermo iste inter Judæos usque in hodiernum diem. Discipuli autem undecim profecti sunt in Galilæam, in montem ubi condixerat eis Jesus. Et quum eum aspexissent, adorârunt eum: ex iis enim nonnulli dubitaverant. Et accedens Jesus allocutus est eos, & dixit eis; Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra: sicut autem misit me Pater meus, & ego mitto vos. Ite ergò, docete omnes gentes, & baptizate eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sanctitatis. Et docete eas ut servent quicquid præcepi vobis; & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usq; ad consummationem seculi, Amen.

Sancti Evangelii præconii Matthæi, quod prædicavit Hebraicè in terra Palæstinæ,
FINIS.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * پيران وجماعت فراهم امدند * ومشورت كردند وراي زدند وبسوهنكان مال بسيار دادند *
13 * وبديشان سپارش كردند * وگفتند بگوييد كه شاگردان او بشب درامدند * واورا
14 دزديدند * وقتي كه ما خفته بوديم * * واگر اين سخن پيش زوباشي گفته شود * ازو
15 وازشما عذر بخواهيم * وبي زحمت كارساخته شود * * ايشان چون مال را ستدند انچنانك †
بديشان گفته بودند كردند * واين كلمه ميان يهوديان بدر آمد * وتا امروز چنين مي گويند

صد سي پنج انجا كه مسيح خودرا بحواريون نمود

16 * اما يازده شاگرد او * بالاء كوه جليل رفته بودند * انجا كه عيسي بديشان اميد داده
17 بود * * چون مسيح را ديدند * براي او سجود كردند * وبعضي از ايشان دركمان بودند *
18 * مسيح پيش آمد وبا ايشان سخن گفت * كه همه سلطنت آسمان وزمين بمن داده شد
19 اكنون انچنانك پدر مرا فرستاد * من شما را مي فرستم * * برويد وهمه عالم را تعليم
دهيد * ودر ايمان وباوري من † بياوريد * وايشانرا عماده كنيد يعني ترسا كنيد * بنام
20 پدر * وپسر * وجان پاك * * وايشانرا بياموزانيد † هر چه من شما را اموختم * وبسپاريد †
هر چه من بشما سپردم * ونگه داشتي كنيد * واينك من با شما ام تا انتهاء وسرنجام خلق
وتا ابد الابد * امين *

تمام شد انجيل متي يكي ازجمله دوازده حواريون

* Et seniores & populi convenientes deliberârunt & consilium inierunt, & satellitibus pecuniam multam dederunt: Eisque mandârunt, Dicentes; Dicite, Discipuli ejus nocte venerunt eumque furripuerunt tempore quo dormivimus. Et si hoc verbum præfecto dictum fuerit, ab eo & vobis excusationem petemus, ac sine molestia res effecta erit. Illi cùm pecuniam accepissent, quemadmodum eis dixerant, fecerunt: & hoc verbum inter Judæos exivit, ac usque hodiè ita dicunt.

CXXXV. Ubi Christus se Apostolis ostendit.

Undecim verò discipuli ejus montem Galilææ conscenderunt ubi Jesus spem illis dederat. Cùm Christum vidissent, ei adorationem exhibuerunt: quidam autem ex illis dubitârunt. Christus accessit, & eis dixit, Quòd totum dominium cœli & terræ mihi datum est. Nunc sicut Pater me misit, ego vos mitto. Ite, & totum mundum docete, ac ad religionem et fidem meam reducite; eosque baptizate, (i.e. Christianos efficite) in nomine Patris et Filii et Spiritûs sancti. Et eos docete quicquid ego vos docui, ac tradite eis quicquid ego vobis tradidi, et illud observate. Et ecce vobiscum sum usque ad finem et consummationem creaturarum, ac in æternitatem æternitatis, Amen.

Absolutum est Evangelium Matthæi, unius ex duodecim Apostolis.

Versio VULGATA LATINA.

12 Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt
13 militibus, Dicentes; Dicite quia discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt
14 eum, nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit à præside, nos suade-
15 bimus ei, & securos vos faciemus. At illi, acceptâ pecuniâ, fecerunt sicut
erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Judæos, usque in hodi-
16 ernum diem. Undecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem, ubi
constituerat illis Jesus. Et videntes eum adoraverunt: quidam autem dubitave-
17 runt. Et accedens Jesus locutus est eis, dicens; Data est mihi omnis potestas in
18 cœlo, & in terra. Euntes ergò docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine
19 Patris, & Filii, & Spiritûs sancti: Docentes eos servare omnia quæcunque man-
20 davi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummatio-
nem seculi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وَاجْتَمَعُوا بِالشُّيُوخِ وَتَشَاوَرُوا وَأَعْطَوُا الْجُنْدَ فِضَّةً مَعْبُوطَةً * وَقَالُوا قُولُوا أَنَّ تَلَامِيذَهُ أَتَوْا لَيْلًا
13 وَسَرَقُوهُ وَنَحْنُ نِيَامٌ * وَإِذَا سُمِعَ هَذَا عِنْدَ الْقَائِدِ أَقْنَعْنَاهُ وَجَعَلْنَاكُمْ بِغَيْرِ لَوْمٍ * فَأَخَذُوا
14 15 الْفِضَّةَ وَصَنَعُوا كَمَا عَلَّمُوهُمْ وَذَاعَ هَذَا الْكَلَامُ فِي الْيَهُودِ إِلَى الْيَوْمِ *

* اَلْفَصْلُ الْمِائَةُ وَوَاحِدٌ *

16 * فَأَمَّا أَحَدَ عَشَرَ التَّلْمِيذُ فَمَضَوْا إِلَى الْجَلِيلِ إِلَى الْجَبَلِ الَّذِي أَمَرَهُمْ يَسُوعُ * فَلَمَّا رَأَوْهُ
17 سَجَدُوا لَهُ وَبَعْضُهُمْ شَكَّ * وَجَاءَ يَسُوعُ وَكَلَّمَهُمْ قَائِلًا أُعْطِيتُ كُلَّ سُلْطَانٍ فِي السَّمَاءِ وَعَلَى الْأَرْضِ *
18 19 * اذْهَبُوا وَتَلْمِذُوا كُلَّ الْأُمَمِ وَعَمِّدُوهُمْ بِاسْمِ الْآبِ وَالِابْنِ وَرُوحِ الْقُدُسِ * وَعَلِّمُوهُمْ حِفْظَ جَمِيعِ
20 مَا أَوْصَيْتُكُمْ بِهِ * وَهَا أَنَا مَعَكُمْ كُلَّ الْأَيَّامِ وَإِلَى كَمَالِ الدُّهُورِ آمِينَ *

* كَمَّلَ بِعَوْنِ اللَّهِ تَعَالَى إِنْجِيلُ الْقُدُّوسِ مَتَّى الْكَارُوزِ بِحَيَاةِ الْأَبَدِ *

بَرَكَاتُهُ تَشْمَلُنَا آمِينَ *

12 *Et congregati sunt cum senioribus, & consilium ceperunt, dederuntque militibus argentum sufficiens, Et dixerunt;* 13
Dicite quòd discipuli ejus venerunt nocte, & furati sunt eum, nobis dormientibus: Et si auditum fuerit hoc apud 14
ducem, satisfaciemus ei, & reddemus vos absque culpa. Igitur acceperunt ar- 15
gentum, & fecerunt sicut docuerant eos. Et divulgatum est hoc verbum inter Judæos usque hodie.

Sectio centesima prima.

At verò undecim discipuli abierunt in 16
Galilæam, ad montem quem præceperat illis Jesus. Cumque vidissent eum, ado- 17
raverunt eum: quidam autem eorum dubitaverant. Et venit Jesus, & locu- 18
tus est eis, dicens; Donatus sum omni potestate in cœlo & super terram. Ite, 19
& docete omnes gentes, & baptizate eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sanctitatis. Et docete eas observantiam 20
omnium eorum quæ præcepi vobis. Et ecce ego vobiscum sum cunctis diebus, & ad finem seculorum. Amen.

Absolutum est opitulante Deo excelso Evangelium sancti Matthæi prædicatoris vitæ æternæ. Benedictiones ejus circundent nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወተጋብሉ : ወመከሩ ፡ መክለ: ሊቃውንት: ወወሀብውሙ : ብዙኀ ፡ ወርቀ:ለሰገሪት:=ፁ ወይ
13 ቤልውሙ ፡ በሉ ፡ ለርደሊሁ ፡ ሌሊተ ፡ ምጽሉ ፡ ወሕረቅዎ ፡ እንዘ ፡ ኍነውሙ ፡ ኍሑነ:=ፁ ወ
14 እመኵሙ ፡ ተሰምዐ ፡ ዝበኀበ ፡ መልእክ ፡ ለሕዛብ ፡ ነሕነ ፡ ናለመነ ፡ ወኢያክሙኑ ፡ አለ ፡ ዘ
15 እንበለ ፡ ሐዘን: ነሬሲየክሙ:::=ፁ ወነሢለውሙ ፡ ብረረ ፡ ኀበፈ ፡ ወገብሩ ፡ በሽመ ፡ ጣሀርዎ
16 ሙ ፡ ወወፅላ ፡ ዝነገር ፡ እምኀበ ፡ ኢይሁድ ፡ እስከ ፡ ዮም:=ፁ ወሖሩ ፡ ገሊላ ፡ ዐሠርቱ ፡
17 ወለሓዱ ፡ ለርደሊሁ ፡ ደብረ ፡ ኀበ ፡ ላዘዘሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ:=ፁ ወርእይዎ ፡ ፈሰጎ
18 ዱ ፡ ሎቱ ፡ ወኍፈቁ:=ፁ ወቀርበ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወተናገሮሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተውህ
19 በ ፡ ሊተ ፡ ኵሉ ፡ ኵነኔ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር:=ፁ ሖረዉ ፡ አንስ ፡ ወመህሩ ፡ ኵሎ ፡ ላሕዛ
20 በ ፡ እንዘ ፡ ታጠመቅዎሙ ፡ በሱ ፡ በስመ: አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ:=ፁ ወመህርዎ
ሙ ፡ ኵሎ ፡ ይዕቀቡ ፡ ዘለዘዝኩክሙ ፡ ወናሁ ፡ አነ ፡ መሰሌክሙ ፡ ሀሎኩ ፡ በኵሉ ፡ መዋዕ
ል ፡ እስከ ፡ ኍፅቀተ ፡ ዓለመ ፡ ለዓ:::=ፁ

ተፈጸመ: ወንግል ፡ ዘማቴዎስ ፡ ቃሉ ፡ ቲየፕ

Et congregati sunt cum senioribus, & consilium inierunt cum senioribus, & dederunt multum auri militibus. Et dicunt iis; Dicite, Discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt eum nobis dormientibus. Et si auditum erit hoc apud præsidem populi, nos fidem faciemus, & vos à tristitia immunes constituemus. Et accipientes argentum, profecti sunt & fecerunt sicut edocti erant. Et exivit hic sermo e Judæa usque hodiè. Et profecti sunt in Galilæam, undecim discipuli ejus, in montem ubi constituerat iis Dominus Jesus. Et viderunt eum, & adorârunt eum, & dubitaverunt. Et accessit Dominus Jesus, & loquutus est iis, dicens; Datum est mihi omne judicium cœli & terræ. Itote igitur, & docete omnes generationes: baptizando eas dicite, IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI. Et docendo, Omnia servate quæ mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum in omnibus diebus, usque ad finem mundi, Amen.

Finitum est Evangelium Matthæi, Voces ejus sunt 2006.

(α) ΤΑ᾽ ΚΕΦΑ᾽ΛΑΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ᾽ ΜΑ᾽ΡΚΟΝ ᾽ΕΥΑΓΓΕΛΙ᾽ΟΤ.

Α᾽ περὶ τ δαιμονιζομένου.
Β᾽ περὶ τ παθερᾶς (β) τ Πέτρου.
Γ᾽ περὶ τ ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
Δ᾽ περὶ τ λεπροῦ.
Ε᾽ περὶ τ παραλυτικοῦ.
ς᾽ (γ) περὶ τ Λευὶ τ τελώνου.
Ζ᾽ περὶ τ ξηρὰν ἔχοντ (δ) τ χεῖρα.
Η᾽ περὶ τ τ ἀποστόλων ἐκλογῆς.
Θ᾽ (ε) περὶ τ ὄχλου παρακολ.
Ι᾽ περὶ τ ὀκτημήνου (ζ) τ ὑδάτων.
ΙΑ᾽ περὶ τ λεγιῶν.
ΙΒ᾽ περὶ τ δυοκαΐδεκ τ ἀρχισυναγώγου.
ΙΓ᾽ περὶ τ αἱμορροούσης.
ΙΔ᾽ περὶ τ (η) τ ἀποστόλων διαταγῆς.
ΙΕ᾽ περὶ Ἰωάννου κ Ἡρώδ.
Ις᾽ περὶ τ πέντε (θ) ἄρτων κ τ δύο ἰχθύων.
ΙΖ᾽ περὶ τ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
ΙΗ᾽ περὶ τ παραδόσεως τ ἐντολῆς τ Θεοῦ.
ΙΘ᾽ περὶ τ (ι) Συροφοινίσσης.
Κ᾽ περὶ τ μογιλάλου.
ΚΑ᾽ περὶ τ ἑπτὰ ἄρτων.
ΚΒ᾽ περὶ τ ζύμης τ Φαρισαίων.
ΚΓ᾽ περὶ τ τυφλοῦ.
ΚΔ᾽ περὶ τ ἐν Καισαρείᾳ ἐπερωτήσεως.
ΚΕ᾽ περὶ τ μεταμορφώσεως τ Ἰησοῦ,
Κς᾽ περὶ τ σελωνιαζομένου.
ΚΖ᾽ περὶ τ διαλογιζομένων τίς μείζων.
(κ)ΚΗ᾽ περὶ τ ἐπερωτησάντων τ Κύριον εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι γυναῖκα.
ΚΘ᾽ περὶ τ ἐπερωτήσαντος πλουσίου τ Ἰησοῦν.
Λ᾽ περὶ τ υἱῶν Ζεβεδαίου.
ΛΑ᾽ (λ) περὶ τ Βαρτιμαίου.
ΛΒ᾽ περὶ τ πώλου.
ΛΓ᾽ περὶ τ ξηρανθείσης συκῆς.
ΛΔ᾽ περὶ ἀμπηκιακίας.
ΛΕ᾽ περὶ τ ἐπερωτησάντων τ Κύριον ἀρχιερέων (μ) κ πρεσβυτέρων.
Λς᾽ περὶ τ ἀμπελῶνος.
ΛΖ᾽ περὶ (ν)τ ἐπερωτησάντων τ Κύριον διὰ τ κῆνσον.
ΛΗ᾽ περὶ τ Δαβὶδ υἱοῦ.
ΛΘ᾽ περὶ (ξ) τ γραμματέως.
Μ᾽ περὶ τ τ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
ΜΑ᾽ περὶ τ τὰ δύο (ο) λεπτὰ βαλόντος.
ΜΒ᾽ περὶ συντελείας.
ΜΓ᾽ περὶ τ ἡμέρας κ ὥρας.
ΜΔ᾽ περὶ τ ἀλειψάσης τ Κύριον μύρῳ.
ΜΕ᾽ περὶ τοῦ πάχα.
Μς᾽ (π) περὶ τ παραδόσεως προφητῶν.
ΜΖ᾽ (ρ) περὶ ἀρνήσεως τ Πέτρου.
ΜΗ᾽ περὶ τ αἰτήσεως (σ)τ αἱμαλος τ Κυρίου.

MS.A. (α)ΤΟΥ ΚΑΤΑ᾽ ΜΑ᾽ΡΚΟΝ ᾽ΕΥΑΓΓΕΛΙ᾽ΟΤ Α᾽Ι ΠΕΡΙΟΚΑ᾽Ι.

(β) Πέτρου. (γ) περὶ Λευὶ (δ) χεῖρα. (ε) περὶ τ παρακολῆς τοῦ ὄχλου. (ζ) τῶν ἀνόμων κ τ θαλάσσης. (η) διαταγῆς τ ἀποστόλων. (θ) ἄρτων. ΙΖ᾽ περὶ (ι) Φοινικίσσης. (κ) ΚΗ᾽ περὶ τ ἐπερωτησάντων Φαρισαίων. ΚΘ᾽ περὶ τ ἐπερωτήσαντ ἀυτὸν πλουσίου. (λ) περὶ Βαλτιμαίου. (μ) κ γραμματέων, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; (ν) τ ἐγκαθέντων δηνὰ τ (ξ) τ γραμματέων. (ο)λεπτά. (π) περὶ παραδόσεως (ρ)᾽Αρνησις Πέτρου. (σ) τ χυσιακοῦ σώματ.

SECUNDUM MARCVM SANCTUM EVANGELIUM.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

ΑΡΧΗ τῦ εὐαγγελίυ Ἰησῦ Χριςῦ υἱῦ τῦ Θεῦ. Ὡς γέγραπται ἐν
1 INITIUM Evangelii Jesu Christi filii Dei. Sicut scriptum est in
2 Prophetis; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui pra-
τοῖς προφήταις, Ἰδὺ ἐγὼ ἀποςέλλω τ ἄγγελόν μυ πρὸ προσώπυ Cυ, ὃς κατα-
parabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto; Parate
3 σκευάσει τ ὁδόν Cυ ἔμπροσθέν Cυ. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε
viam Domini, rectas facite semitas ejus. Fuit Joannes baptizans
4 τ ὁδὸν Κυρίυ, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβυς αὐτῦ. Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων
in deserto, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egre-
5 ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐξε-
diebatur ad eum omnis Judea regio, & Hierosolymitæ: & baptizabantur
πορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰυδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο
omnes in Jordane flumine ab illo, confitentes peccata sua.
πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Erat autem Joannes vestitus pilis cameli, & zonam coriaceam circa
6 Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλυ, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ
lumbos ejus: & edens locustas & mel sylvestre. Et prædicabat, dicens; Venit
7 τ ὀσφῦν αὐτῦ καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε λέγων, Ἔρχε-

fortior me post me, cujus non sum dignus curvatus solvere corrigiam
ὁ (α) ἰσχυρότερός μυ ὀπίσω μυ, ὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα
calceamentorum ejus. Ego quidem baptizavi vos in aqua: ille
τῶν ὑποδημάτων αὐτῦ. Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς 8
verò baptizabit vos in Spiritu sancto. Et factum est in illis diebus,
β βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, 9
venit Jesus à Nazareth Galilææ, & baptizatus est à Joanne in
α ἦλθεν Ἰησῦς ἀπὸ (β) Ναζαρὲτ τ Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννυ εἰς
Jordanem. Et statim ascendens de aqua, vidit scissos cœlos, &
τ Ἰορδάνην. Καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἀπὸ τ ὕδατος, εἶδε σχιζομένυς τὺς οὐρανὺς, καὶ 10
Spiritum tanquam columbam descendentem super eum. Et vox facta est de cœlis;
τὸ Πνεῦμα (γ) ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τ οὐρανῶν, 11
Tu es filius meus dilectus, in quo complacui. Et statim Spiritus eum ejicit
γ Σὺ εἶ ὁ υἱός μυ ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα. Καὶ (δ) εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλ 12
in desertum. Et erat illic in deserto dies quadraginta, tentatus
δ εἰς τ ἔρημον. Καὶ (ε) ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας (ζ) τεσσεράκοντα, πειραζόμενος 13
à Satana. Et erat cum feris: & angeli ministrabant illi.
ε ὑπὸ τ Cατανᾶ· καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· (η) καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

MS. A. ·····ιου χυ Μάρκον. Κεφ. α'. (α) * ἰσχυρός (β) Ναζαρὲτ (γ) ὡς (δ) εὐθέως (ε) ἦν ἐν (ζ) τεσσεράκοντα, (η) καὶ ἄγγελοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

IN VIRTUTE DOMINI DEIQUE nostri Jesu Christi, incipimus scribere librum Evangelii sacrosancti. Evangelium Marci Evangelistæ.

Lectio Festi Epiphaniæ. 1.

CAPUT PRIMUM.

PRincipium Evangelii Jesu Messiæ filii Dei. Sicut scriptum est in Esaia pro- pheta, Ecce mitto Angelum meum ante faciem tuam, ut dirigat viam tuam. Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, & adæquate semitas ejus. Erat Johannes in deserto baptizans, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et exibat ad eum universa regio Judææ, omnesque filii Jerusalem: & baptizabat eos in Jordane flumine, confitentes peccata sua. Ipse autem Johannes indutus erat vestimento ex pilis camelorum, & erat præcinctus corrigiâ pelliceâ lumbos suos: & cibus ejus erant locustæ, & mel agreste. Et prædicabat ac dicebat; Ecce venit post me qui fortior me est, cujus non sum dignus incurvari & solvere corrigias calceamentorum. Ego baptizavi vos aquâ, ille verò baptizabit vos in Spiritu sanctitatis. Et factum est in diebus illis ut venerit Jesus à Nazaret Galilææ, & baptizatus sit in Jordane à Johanne. Statimque ut ascendit ex aqua, vidit findi cœlos, & Spiritum tanquam columbam descendisse super eum. Et vox extitit de cœlis, Tu es filius meus dilectus: in te complacui mihi. Et confestim eduxit eum Spiritus in desertum. Fuitque illic in deserto diebus quadraginta, dum tentaretur à Satana: eratque cum feris, atque ministrabant ei Angeli.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

INITIUM EVANGELII MARCI, quod in urbe Româ linguâ Latinâ scriptum est.

CAPUT. I.

PRincipium Evangelii Jesu Christi, Filii Dei. Quemadmodum in Esaia Propheta scriptum est:

Prophetia.

Ecce Angelum meum ante faciem tuam mitto, ut viam tuam statuminet. Vox clamoris, qui è deserto venit; Viam Dei jucundam tenete, & omnem semitam ejus planam facite. Hic autem Johannes (i.e. Jabja) erat, qui in deserto baptizabat, & cum baptismo ad resipiscentiam præconium fecit, in deletionem peccatorum. Et omnes regiones & provinciæ Judææ, & filii Hierosolymæ universi ad eum exibant, & in fluvio Jordane eos baptizabat, cùm peccata & delicta sua confiterentur. Johannis autem vestimentum ex lana camelina erat, & zona pellicea lumbis ejus alligata est, & cibus ejus locusta & mel agreste erat. Et prædicabat, dicens; Hic qui post me venit, me validior est: cui non sum dignus ut caput inclinem, & corrigiam calceamenti ejus solvam. Ego vos aquâ baptizo, ille spiritu sancto baptizabit.

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM secundùm MARCUM.

CAPUT. I.

1 INitium Evangelii Jesu Christi, Filii Dei. Sicut scriptum est in Isaia
2 propheta; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præpa-
3 rabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto; Parate viam Do-
4 mini, rectas facite semitas ejus. Fuit Joannes in deserto baptizans, &
5 prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis Judææ regio, & Jerosolymitæ universi, & baptizabantur ab
6 illo in Jordanis flumine, confitentes peccata sua. Et erat Joannes vestitus pilis ca-
7 meli, & zona pellicea circa lumbos ejus, & locustas, & mel sylvestre edebat. Et prædicabat, dicens; Venit fortior me post me: cujus non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum ejus. Ego baptizavi vos aquâ, ille verò 8
baptizabit vos Spiritu sancto. Et factum est: in diebus illis venit Jesus à Naza- 9
reth Galilææ: & baptizatus est à Joanne in Jordane. Et statim ascendens de aqua, 10
vidit cœlos apertos, et Spiritum tanquam columbam descendentem, & manen-
tem in ipso. Et vox facta est de cœlis; Tu es filius meus dilectus, in te complacui. 11
Et statim Spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta diebus, 12
& quadraginta noctibus: & tentabatur à Satana: erátque cum bestiis, & angeli 13
ministrabant illi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بِسْمِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْوَاحِدِ ٱلْآبِ وَٱلِٱبْنِ وَرُوحِ ٱلْقُدُسِ * إِنْجِيلُ ٱلْقِدِّيسِ مَرْقُسَ ٱلرَّسُولِ كَتَبَهُ رُومِيًّا
بِإِلْهَامِ رُوحِ ٱلْقُدُسِ بَرَكَاتُهُ تَشْمَلُنَا آمِين * فَاتِحَةُ ٱلْإِنْجِيلِ ٱلْمَجِيدِ *

1 2 * بَدْءُ إِنْجِيلِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِ ٱللّٰهِ * كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي ٱلْأَنْبِيَاءِ * هَا أَنَا مُرْسِلٌ مَلَاكِي أَمَامَ
3 وَجْهِكَ لِيُسَهِّلَ طَرِيقَكَ قُدَّامَكَ * اَلصَّوْتُ ٱلصَّارِخِ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ أَعِدُّوا طَرِيقَ ٱلرَّبِّ وَسَهِّلُوا سُبُلَهُ *
4 5 * كَانَ يُوحَنَّا يَعْمِدُ فِي ٱلْقَفْرِ وَيَكْرِزُ بِمَعْمُودِيَّةِ ٱلتَّوْبَةِ لِغُفْرَانِ ٱلْخَطَايَا * وَكَانَ يَخْرُجُ إِلَيْهِ جَمِيعُ
6 أَهْلِ كُورَةِ يَهُودَا وَكُلُّ أَهْلِ يُورُشَلِيمَ وَيَعْتَمِدُونَ مِنْهُ فِي نَهْرِ ٱلْأُرْدُنِّ مُعْتَرِفِينَ بِخَطَايَاهُمْ * وَكَانَ
7 لِبَاسُ يُوحَنَّا مِنْ وَبَرِ ٱلْإِبِلِ وَمِنْطَقَةٌ بِأَدَمٍ عَلَى حَقْوَيْهِ * وَكَانَ طَعَامُهُ ٱلْجَرَادَ وَعَسَلَ ٱلْبَرِّ * وَكَانَ
8 يَبْشِرُ قَائِلًا * اَلَّذِي يَأْتِي بَعْدِي أَقْوَى مِنِّي * وَلَسْتُ أَهْلًا أَنْ أَنْحَنِيَ لِأَحُلَّ سُيُورَ حِذَائِهِ * أَنَا
9 أَعْمِدُكُمْ بِٱلْمَاءِ وَهُوَ يَعْمِدُكُمْ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ * وَكَانَ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ جَاءَ يَسُوعُ مِنْ نَاصِرَةِ
10 ٱلْجَلِيلِ وَٱعْتَمَدَ فِي ٱلْأُرْدُنِّ مِنْ يُوحَنَّا * وَسَاعَةً صَعِدَ مِنَ ٱلْمَاءِ رَأَى ٱلسَّمَاوَاتِ قَدِ ٱنْشَقَّتْ
11 وَٱلرُّوحَ كَٱلْحَمَامَةِ قَدْ نَزَلَ عَلَيْهِ * مَعَ صَوْتٍ مِنَ ٱلسَّمَاوَاتِ قَائِلًا أَنْتَ ٱبْنِي ٱلْحَبِيبُ ٱلَّذِي بِكَ
12 سُرِرْتُ * * اَلْفَصْلُ ٱلثَّانِي * * وَلِلْوَقْتِ أَخْرَجَهُ ٱلرُّوحُ إِلَى ٱلْبَرِّيَّةِ * وَأَقَامَ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ أَرْبَعِينَ
13 نَهَارًا وَأَرْبَعِينَ لَيْلَةً يُجَرَّبُ مِنَ ٱلشَّيْطَانِ * وَهُوَ مَعَ ٱلْوُحُوشِ وَٱلْمَلَائِكَةُ كَانُوا تَخْدِمُهُ *

In nomine Dei unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sanctitatis. Evangelium sancti Marci Apostoli, quod scripsit *linguâ* Romanâ per inspirationem Spiritûs sanctitatis. Benedictiones ejus ambiant nos. Amen.

Initium Evangelii glorioſi.

CAPUT. I.

1 *INitium Evangelii Jeſu Chriſti filii* 1
Dei. Prout eſt ſcriptum in prophetis; 2
Ecce mitto angelum meum ante faciem
tuam, ut explanet viam tuam ante te.
Vox clamans in deſerto, Parate viam 3
Domini, & complanate ſemitas ejus.
Erat Johannes baptizans in deſerto, & 4
prædicabat baptiſmum pœnitentiæ in re-
miſſionem peccatorum. Et egrediebántur 5
ad eum omnes incolæ regionis Judææ, &
omnes incolæ Jeroſolymæ, & baptiza-
bantur ab illo in flumine Jordane, con-
fitentes peccata ſua. Et erat veſtimen- 6
tum Johannis ex pilis camelorum, & erat
cinctus pelle ſuper lumbos ſuos: eratque
cibus ejus locuſtæ, & mel ſylveſtre. Et 7
evangelizabat, dicens; Qui venit poſt
me, fortior eſt me: & non ſum dignus
qui incurvet ad ſolvendas corrigias cal-
ceamentorum ejus. Ego baptizo vos aquâ, 8
ille verò baptizabit vos Spiritu ſancto.
Et factum eſt in illis diebus, venit Je- 9
ſus à Nazaret Galilææ, & baptizatus eſt
in Jordane à Johanne. Et quâ horâ aſcen- 10
dit ex aqua, vidit cœlos ſciſſos eſſe, &
Spiritum tanquam columbam deſcendiſſe
ſuper eum, Cùm voce de cœlis dicente; Tu 11
es filius meus dilectus in quo acquievi.

Sectio ſecunda.

Et ſtatim eduxit eum Spiritus in deſer- 12
tum. Et manſit in deſerto quadraginta 13
diebus, & quadraginta noctibus, tenta-
tus à Satana. Et ipſe erat cum beſtiis,
& angeli miniſtrabant ei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ወንጌል፡ ዘማርቆስ፡

1 2 ቀደሚሁ፡ ለወንጌል፡ ሊያሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡=፡ በከመ፡ ጽሑ
ፍ፡ ውስተ፡ ነቢያት፡ ናሁ፡ እነ፡ እፈኑ፡ መልአክየ፡ ቅድመ፡ ገጽከ፡ ዘይጸይሕ፡ ፍ
3 ናተከ፡፡=፡ ቃለ፡ ለዋደ፡ ዘይሰብክ፡ በገደመ፡ ጸሑለ፡ ፍናተ፡ እግዚአብሔር፡ ወዐ
4 ርዩ፡ፍናቶ፡፡=፡ ወሃለወ፡ ዮሐንሰ፡ ያጠመቅ፡ በገደመ፡ ወይሰብክ፡ጥምቀተ፡ ንሙ፡ ይ
5 ነሰሑ፡ ወይትሓደግ፡ ሎሙ፡ ኃጢአቶሙ፡፡=፡ ወይሔውፁ፡ ኀቤሁ፡ኵሉ፡ሰብለ፡ ይ
ሁደ፡ ወሊየሩሰሌም፡ ወያጠመቆሙ፡ ለኵሉሙ፡ በፈለገ፡ ዮርደኖስ፡ ወይትአመ
6 ኑ፡ ኃጢአቶሙ፡፡=፡ ወልብሱ፡ ለዮሐንስ፡ ዘጸጕረ፡ ገመል፡ ወቅናቱ፡ ዘአደሙ፡
7 ውስተ፡ ሐቌሁ፡ ወሲሳዩ፡ እንበጣ፡ ወመዐረ፡ ጸደና፡፡=፡ ወሰበከ፡ ወይቤ፡ ይመጽ
እ፡ ዘይጸንዐኒ፡ እመድኅሪየ፡ ዘኢይደልወኒ፡ እድንን፡ ወእፍታሕ፡ ቶታኑ፡ ልዛእ
8 ኒሁ፡=፡ ወእንሰ፡ ለጠመቀክሙ፡ በማይ፡ ወውእቱሰ፡ ያጥመቀክሙ፡ በመንፈስ፡ቅ
9 ዱስ፡፡=፡ ወይእተ፡ ለሚረ፡ መጽአ፡ እግዚእ፡ ሊያሱስ፡ እመናዝሬት፡ ዘገሊላ፡ ወ
10 ለጎመቀ፡ ዮሐንስ፡ በፈለገ፡ ዮርደኖስ፡፡=፡ ወወፂዖ፡ እማይ፡ ርእየ፡ ተሠጠ፡ ስ
11 ማይ፡ ወወረደ፡ ውኀስ፡ ቅዱስ፡ ከመ፡ ርግብ፡ ወነበረ፡ ደቤሁ፡=፡ ወመጽአ፡ ቃ
12 ል፡ እመሰማይ፡ ዘይብል፡ አንተ፡ ውእቱ፡ ወልድየ፡ ዘአፈቅር፡ ወኪያከ፡ ሠመረ
13 ኩ፡፡=፡ ወለወፅአ፡ መንፈስ፡ ሶቤሃ፡ ገደመ፡=፡ ወነበረ፡ ሐቅለ፡ ሰርብዓ፡ መዓ
ልት፡ ወሳርብዓ፡ ሌሊተ፡ ወያጫክሮ፡ ሰይጣን፡፡ ወነበረ፡ መስለ፡ ለራዊት፡ ወይተ
ለእክዎ፡ መላእክት፡፡=፡

EVANGELIUM. MARCI.

CAP. I.

1 PRincipium Evangelii Jeſu Chriſti filii Dei. Sicut ſcriptum *eſt* in prophetis, 1
2 Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam. 2
Vox circumeuntis qui prædicat in deſerto; Præparate viam Dei, & æqualem fa-
cite viam ejus. Et fuit Johannes baptizans in deſerto, & prædicans baptiſmũ 3
ut pœnitentiam agerent, & remitterentur illis peccata ſua. Et egrediebantur 4
ad eum omnes homines Judææ, & Hieroſolymæ: & baptizabat illos omnes in 5
flumine Jordanis, & confitebantur peccata ſua. Et veſtimentum Johannis è pi- 6
lis *erat* camelorum, & zona pellicea in lumbis ſuis: & cibus ejus locuſtæ & mel
ſylveſtre. Et prædicabat, & dicebat; Veniet fortior me poſt me, cujus non 7
ſum dignus procumbens ſolvere corrigiam calceamentorum ejus. Et ego ba 8
ptizo vos in aqua: & ipſe baptizabit vos in Spiritu ſancto. Et iſto tempore, 9
venit Dominus Jeſus è Nazareth Galilææ: & baptizavit eum Johannes in fluvio
Jordanis. Et exiens ex aqua, vidit ſciſſum cœlum, & deſcendit Spiritus ſanctus 10
ſicut columba & ſedit ſuper eum. Et venit vox è cœlo, dicens; Tu es filius 11
meus quem diligo, & te acceptum habui. Et eduxit eum Spiritus ſtatim *in* de- 12
ſertum. Et manſit *in* deſerto quadraginta dies & quadraginta noctes, & ten- 13
tabat eum ſatanas. Et manſit cum beſtiis, & miniſtrabant ei angeli.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

دوم شستة شدن مسيح بر دست يوحنا در اردن

II. Baptizatur Chriſtus per manum Johannis in Jordane.

9 10 * ودران روزكار عيسي از ناصرهٔ جليل بيامد وبدست يحيي در اردن شستة شد * وچون
از آب بدر آمد يحيي ديد كه اسمان † شكافته شد * وروح القدس يعني جان پاك * همچو
11 كبوتر بر وي فرود آمد * واز اسمان اواز شد * كه توي فرزند دوست داشتهٔ من وترا

Et in illis diebus Jeſus à Nazreth 9
Galilææ venit, & per manum Jo-
hannis in Jordane baptizatus eſt.
Et cum ex aquâ egreſſus eſt, Johan- 10
nes vidit quòd cœlum finderetur &
ſpiritus ſanctus (i. e. Mens pura)
veluti columba ſuper eum deſcende-
ret. Et de cœlo vox facta eſt di- 11
cens; Tu es quidem Filius dilectus
meus, & te acceptum habeo.

سيوم فرستادن ابليس مسيح را

III. Tentat Diabolus Chriſtum.

12 13 * انكه جان اورا در بيابان برد * وانجا مي بود چهل روز از شيطان ازموده مي شد واز
جانهاء پليد وفرشتكان † خدمتش مي كردند

Tunc ſpiritus eum in deſertum tu- 12
lit. Et ille erat quadraginta dies, 13
& à Satana tentabatur & à ſpiriti-
bus immundis: & Angeli miniſtra-
bant illi.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Post autem *traditum esse* Joannem, venit Jesus in Galilæam, prædicans Evangelium regni Dei: Et dicens; Quoniam impletum est tempus, & appropinquavit regnum Dei: pœnitemini, & credite in Evangelio. *Deambulans autem juxta* mare Galilææ, vidit Simonem & Andream fratrem ejus mittentes *verriculum in* mari: (erant enim piscatores.) Et dixit eis Jesus; Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinùs *relinquentes* retia sua, secuti sunt eum. Et progressus indè pusillùm, vidit Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus, & ipsos in *navigio* componentes retia. Et statim vocavit illos: & *relinquentes* patrem *suum* Zebedæum in *navigio* cum mercenariis, *abierunt post* eum. Et ingrediuntur in Capharnaum: & statim Sabbatis ingressus in synagogam, docebat. Et percellebantur super doctrina ejus. Erat enim docens eos quasi *auctoritatem* habens & non sicut Scribæ: Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo, & exclamavit, Dicens: *Ah*, Quid nobis & tibi, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? *novi* te quis es, Sanctus Dei. Et comminatus est ei Jesus, dicens; Obmutesce, & exi ex eo. Et discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magnâ, exiit ab eo. Et *expaverunt* omnes: ita ut *conquirere* ad ipsos, dicentes; Quid est hoc? qua doctrina nova hæc, quia *per auctoritatem* & spiritibus immundis imperat, & obediunt ei? *Exiit autem fama* ejus statim in omnem regionem Galilææ.

MS. A. (ϑ) Ἰωάννου, ἦλθεν Ἰησοῦς (ι) Θεοῦ, Λέγων, (κ) ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας (λ) Αἶα, Τί ἡμῖν καὶ (μ) ἐωυτῷς, λόγους, (ν) τίς ἡ καινὴ αὕτη διδαχὴ, ὅτι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ad vesperam dominicæ post Epiphaniam. 2.

14 Postquàm autem traditus fuit in custodiam Johannes, contulit se Jesus in Galilæam, & prædicabat Evangelium regni Dei. 15 Ac dicebat, Completum est tempus, & appropinquavit regnum Dei: pœnitentiam agite, & credite Evangelio. 16 Quumque iter faceret circa mare Galilææ, conspexit Simonem & Andream fratrem ejus jacientes retia in mare: erant enim piscatores. 17 Et dixit eis Jesus, Venite post me, & efficiam vos piscatores hominum. 18 Et statim reliquerunt retia sua, & abiêre post eum. 19 Quumque prætergressus fuisset paululum, vidit Jacobum filium Zebedæi, & Johannem, ipsos quoque in navicula resarcientes retia sua: 20 Et vocavit eos: statimque reliquerunt Zebedæum patrem suum cum mercenariis, ac post eum abiêre. 21 Et quum ingressi fuissent Capharnahum, statim docebat in sabbathis in Synagogis eorum. 22 Et mirabantur doctrinam ejus: etenim docebat eos ut potestate valens, non ut Scribæ ipsorum. 23 Erat porrò in synagoga eorum homo in quo spiritus immundus: & vociferatus est, & ait; 24 Quid nobis & tibi, Jesu Nazarene? venisti ad perdendos nos? Novi te quisnam sis, Sancte Dei. 25 Et objurgavit eum Jesus, & ait; Occlude os tuum, & egredere ex eo. 26 Et prostravit eum spiritus immundus, & exclamavit voce magnâ, atque exiit ab eo. 27 Et obstupuerunt omnes: & disceptabant alius cum alio, & dicebant; Quid hoc est? & quænam est hæc doctrina nova, ut cum imperio & ipsismet spiritibus immundis præcipiat, & pareant ei? 28 Et statim exiit fama ejus in universam regionem Galilææ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

IV. Eligit Christus Simeonem, & discipulos alios.

Postquàm Johannes captus esset, 14 *Jesus in Galilæam venit, & Evangelium regni Dei prædicavit.* 15 *Et dixit; Tempus exactum est, & regnum Dei advenit: pœnitentiam agite, & huic Evangelio fidem adhibete.* 16 *Cùm ambularet autem in littore maris Galilææ, vidit Simeonem & Andream fratrem ejus retia in mare conjicientes, eò quòd piscium captores essent.* 17 *Jesus illis dixit; Post me venite, ut vos hominum captores faciam.* 18 *Cùm hoc audissent, retia sua reliquerunt, & post eum ivérunt.* 19 *Cùm paululum processisset, vidit Jacobum filium Zebedæi & Johannem fratrem ejus; ipsi quoque in navi erant retia sua reconcinnantes.* 20 *Christus illos vocavit: illi autem retia sua cum mercenariis reliquerunt, & patrem suum Zebedæum missum facientes, eum secuti sunt.*

V. Sanatio hominis dæmoniaci.

21 22 *Et illinc profectus cùm Capharnahum ingressus esset, die sabbathi in synagogis eorum docuit.* 22 *Et homines à doctrina ejus percellebantur; quia tanquam princeps & judex doctrinam illis tradidit, non*

Versio VULGATA LATINA.

14 Postquàm autem traditus est Joannes, venit Jesus in Galilæam, prædicans
15 Evangelium regni Dei, Et dicens; Quoniam impletum est tempus, & ap-
16 propinquavit regnum Dei: pœnitemini, & credite Evangelio. Et præteri-
ens secus mare Galilææ, vidit Simonem, & Andream fratrem ejus, mitten-
17 tes retia in mare: (erant enim piscatores:) Et dixit eis Jesus; Venite post
18 me, & faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinùs relictis retibus,
19 secuti sunt eum. Et progressus indè pusillùm, vidit Jacobum Zebedæi, &
20 Joannem fratrem ejus, & ipsos componentes retia in navi: Et statim vo-
cavit illos. Et relicto patre suo Zebedæo in navi cum mercenariis, secuti
21 sunt eum. Et ingrediuntur Capharnaum: & statim Sabbatis ingressus in syn-
agogam, docebat eos. Et stupebant super doctrina ejus: erat enim docens 22
eos, quasi potestatem habens, & non sicut Scribæ. Et erat in synagoga 23
eorum homo in spiritu immundo: & exclamavit, Dicens; Quid nobis, & 24
tibi, Jesu Nazarene: venisti perdere nos? scio qui sis, Sanctus Dei. Et 25
comminatus est ei Jesus, dicens; Obmutesce, & exi de homine. Et discer- 26
pens eum spiritus immundus, & exclamans voce magnâ exiit ab eo. Et mi- 27
rati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes; Quidnam est hoc?
quænam doctrina hæc nova? quia in potestate etiam spiritibus immundis im-
perat, & obediunt ei. Et processit rumor ejus statim in omnem regionem 28
Galilææ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * وَمِنْ بَعْدِ اَنْ حُبِسَ يُوحَنَّا وَاَتَى يَسُوعُ اِلَى الْجَلِيلِ * يَكْرِزُ بِاِنْجِيلِ مَلَكُوتِ اَللّٰهِ * قَائِلًا قَدْ كَمِلَ
15 الزَّمَانُ وَقَرُبَ مَلَكُوتُ اَللّٰهِ * فَتُوبُوا وَآمِنُوا بِالْاِنْجِيلِ * فَلَمَّا عَبَرَ عَلَى بَحْرِ الْجَلِيلِ نَظَرَ سِمْعَانَ 16
وَاَنْدَرَاوُسَ اَخَاهُ يُلْقِيَانِ شِبَاكَهُمَا فِي الْبَحْرِ لِاَنَّهُمَا كَانَا صَيَّادِينَ * فَقَالَ لَهُمَا يَسُوعُ اِتْبَعَانِي 17
لَاُصَيِّرَكُمَا تَصِيدَانِ النَّاسَ * فَتَرَكَا شِبَاكَهُمَا لِلْوَقْتِ وَتَبِعَاهُ * فَلَمَّا سَارَ قَلِيلًا رَاَى يَعْقُوبَ بْنَ 18 19
زَبْدِي وَيُوحَنَّا اَخَاهُ فِي سَفِينَةٍ اَيْضًا يُصْلِحَانِ شِبَاكَهُمَا * فَدَعَاهُمَا * فَلِلْوَقْتِ تَرَكَا اَبَاهُمَا 20
زَبْدِي فِي السَّفِينَةِ مَعَ الْاُجَرَاءِ وَتَبِعَاهُ * فَلَمَّا اَقْبَلَ اِلَى كَفَرْنَاحُومَ كَانَ يُعَلِّمُ فِي مَجَامِعِهِمْ فِي 21
السُّبُوتِ * فَبُهِتُوا مِنْ تَعْلِيمِهِ لِاَنَّهُ كَانَ يُعَلِّمُهُمْ كَمَنْ لَهُ سُلْطَانٌ لَا كَمِثْلِ الْكُتَّابِ * 22

* اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ *

23 * وَكَانَ فِي مَجْمَعِهِمْ حِينَئِذٍ رَجُلٌ فِيهِ رُوحُ نَجِسٍ * فَصَاحَ * قَائِلًا مَا بَالُكَ مَعَنَا يَا يَسُوعُ النَّاصِرِيُّ 24
اَاَتَيْتَ هُنَا لِتُهْلِكَنَا * قَدْ عَرَفْتُ مَنْ اَنْتَ يَا قُدُّوسَ اَللّٰهِ * فَاَنْتَهَرَهُ يَسُوعُ قَائِلًا اُسْكُتْ فَاكَ 25
وَاخْرُجْ مِنْهُ * فَصَرَعَهُ الرُّوحُ النَّجِسُ وَصَاحَ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ وَخَرَجَ مِنْهُ * فَبُهِتَ الْجَمْعُ مُخَاطِبًا 26 27
بَعْضُهُمْ بَعْضًا قَائِلِينَ مَا هُوَ هٰذَا التَّعْلِيمُ الْجَدِيدُ * لِاَنَّهُ بِسُلْطَانٍ يَاْمُرُ الْاَرْوَاحَ النَّجِسَةَ
فَتُطِيعُهُ * وَحِينَئِذٍ ذَاعَ خَبَرُهُ فِي كُلِّ مَكَانٍ مِنْ كُورَةِ الْجَلِيلِ * 28

Et postquam inclusus fuit Johannes, venit Jesus in Galilæam prædicare evan- 14
gelium regni Dei, Dicens; Jam exple- 15
tum est tempus, & appropinquavit re-
gnum Dei: convertimini igitur, & cre-
dite evangelio. Et cùm transisset secus 16
mare Galilææ, vidit Simonem & An-
dream fratrem ejus, jacientes retia sua
in mare, quippe qui essent piscatores. Et 17
dixit eis Jesus; Sequimini me, ut fa-
ciam vos piscari homines. Et reliquе- 18
runt retia sua statim, & secuti sunt
eum. Et cùm progressus esset pusillùm, 19
vidit Jacobum filium Zebedæi, & Jo-
hannem fratrem ejus in navi etiam, a-
ptantes retia sua. Vocavitque eos & sta- 20
tim reliquerunt patrem suum Zebedæum
in navi cum mercenariis, & secuti sunt
eum. Et cùm pervenisset in Capharna- 21
hum, docebat in synagogis eorum, in sab-
bathis. Et admirati sunt ob doctrinam 22
ejus; quia ipse docebat eos tanquam pote-
statem habens, non pro more scribarum.

Sectio tertia.

Et erat in synagoga eorum tunc homo, in 23
quo erat spiritus immundus, qui clama-
vit, Dicens; Quæ mens tua nobiscum, 24
Jesu Nazarene? Num venisti huc ad
perdendum nos? Jam novi quis sis, ô
Sancte Dei. Comminatus autem est ei 25
Jesus, dicens; Claude os tuum, & exi
ab eo. Ergò prostravit eum spiritus im- 26
mundus, & exclamavit voce magnâ, &
exiit ab eo. Et obstupuit populus collo- 27
quens alter cum altero, dicentes; Quæ
est hæc doctrina nova: quòd cum au-
ctoritate imperat spiritibus immundis,
& obediunt ei? Et tunc emanavit fa- 28
ma ejus in omnem locum regionis Gali-
læa.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወእመድኅረ : እሐዝዎ : ለዮሐንስ : መጽአ : እግዚእ : ኢየሱስ : ገሊላ :: ወሰበ
15 ኀ : ወንገለ : መንግሠተ : እግዚአብሔር:=> ወይቤ : በጽሑ : ጊዜሁ : ወቀርበት:
16 መንግስተ : ሰማያት : ነስሑ : ወእመኑ : በወንጌል:::=> ወሶለንዘ : ይኅልፍ : መንገ
ለ : ባሕረ : ገሊላ : ረከበው : ለስምዖን : ወለእንድርያስ : እኁሁ : ያሠግሩ : ውስ
17 ተ : ባሕር : ለእመ : መሠገሪን : እሙንቱ:::=> ወይቤሎሙ : እግዚእ : ኢየሱስ :
18 ንዑ : ትልውኒ : ወእሬሲየክሙ : መሠገሪን : ሰብእ:=> ወኀደጉ : መዛገሪሆሙ : ወ
19 ተለውዎ : ሶቤሃ:::=> ወኀቢፎ : እመህየ : ሀቀ : ረከበው : ለያዕቆብ : ወለዮሐ
ንስ : እኁሁ : ደቂቀ : ዘብዴዎስ : ወለቢሁኒ : መስሊሆሙ : ውስተ : ሐመር : ያስተ
20 ዛኒዩ : መዛገሪሆሙ:=> ወጸውዖሙ : ወኀደጉ : ዘብዴዎስሃ : ለባሆሙ : መስለ : ሳሰ
21 ቡ : ውስተ : ሐመር : ወሖሩ : ወተለውዎ:::=> ወሖሩ : ቅፍርናሖም : ወቦለ : በሰ
22 ንበተ : መኵራቦ : ወለኅዘ : ይመህሮሙ:::=> ወለንክርዎ : መህሮቶ : እስመ : ኀ
ሙ : መቡንን : ይጫህሮሙ : ወለኮ : ኀመ : ፃሕፍቶሙ:::=>

በሥነተ : ዘጋኔን::

23 ወሂሎ : ብእሲ : ዘጋኔን : ውስተ : መኵራብ : ወለወየወ:=> ወይቤ : መንተ : ቢ
24 የ : መስሌከ : እግዚእ : ኢየሱስ : ናዝሬዊ : መጻለከ : ታጥፍእነ : ነአመር : እስ
25 መ : ላንተ : ቅዱሱ : ለእግዚአብሔር : ላንተ:::=> ወገሠጾ : ለግዚእ : ኢየሱስ :
26 ወይቤሎ : ተፈጸመ : ወፃእ : እመኔሁ : መንፈስ: ርኩስ:=> ወለስተረገፀ : ውስተ:
27 ጋኔን : እኩይ: ወለወየወ : በዓቢይ : ቃል : ወወፅአ : እመኔሁ:::=> ወደንገፁ : ኵ
ሎሙ : ወይቤሉ : በበይናቲሆሙ : መንተኑ : ዝንቱ : ትመህርተ : ሐዲስ : ዘበትለዛ
28 ዝ : ይሌዝዘሙ : ለለጋንንት : ርኩሰን : ወያወፅዖሙ : በቃሉ:=> ወተስመዐ : ኀገ
ሩ : በኵሉ : በሐውርተ : ገሊላ:::=>

Et postquam prehendissent Johannem, venit Dominus Jesus in Galilæam, & præ- 14
dicavit Evangelium regni Dei. Et dixit; Advenit tempus ejus, & appropin- 15
quavit regnum cœlorum: pœnitentiam agite, & credite in Evangelio. Et præ- 16
teriens juxta mare Galilææ, invenit Simonem & Andream fratrem ejus piscan-
tes in mare: quia piscatores erant: Et dixit iis Dominus Jesus, Venite, sequi- 17
mini me, & faciam vos piscatores hominum. Et reliquerunt retia sua, & sequu- 18
ti sunt eum statim. Et recedens indè paululùm, invenit Jacobum & Johan- 19
nem fratrem ejus, filium Zebedæi, & ipsum etiam cum iis in nave reficientes
retia sua. Et vocavit illos: & reliquerunt Zebedæum patrem eorum cum mer- 20
cenariis ejus in navi, & abeuntes sequuti sunt eum. Et quum perveniissent Ca- 21
pernaum, ingressus est in sabbatho synagogam, & incepit docere illos. Et 22
admirati sunt doctrinam ejus. Quia sicut præpositus docebat illos, & non sicut
Scribæ illorum.

De dæmoniaco.

Et fuit homo dæmoniacus in synagoga, & exclamavit, Et dixit; Quid mihi 23
tecum, Domine Jesu Nazarene? venistine perdere nos? scimus quia tu Sanctus 24
Dei es. Et objurgavit eum Dominus Jesus, & dicit ei; Obmutesce, & exito 25
ab illo spiritus immunde. Et discerpsit eum iste dæmon malus, & clamavit 26
cum magna voce, & exivit ab illo. Et mirati sunt omnes: & dixerunt inter 27
se, Quænam est hæc doctrina nova, ut per mandatum imperet dæmonibus
immundis, & expellat eos voce suâ? Et audita est fama ejus in tota regione 28
Galilææ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 همچون نويسندكان ايشان * *ودرميان ان جماعت * مردي بود كه جان پليد اورا
24 رنجه مي داشت * بانك زد * وكفت چه كار داري اي عيسي ناصري براي آن امدي
25 كه مارا كم كني * ترا مي شناسم كيستي پاك خدا * عيسي برو بانك زد * وكفت
26 دهن خويشتن را ببند * واز بدراي * * جان پليد ان مرد را انداخت * وباواز بلند بانك
27 زد واز بدر آمد * *همكنان در تعجب ماندند ويكي بيكي مي كفت اين چيست
وچه باشد اين تعليم نو بسلطنت مي ماند * وبجانهاء پليد نيز مي فرمايد واز و مي شنوند

ششم

خوش كردن مادرزن شمعونرا

28 * واز انجا خبر او درهمه ولايتها فاش شد *

sicut Scribæ illorum. Et in medio 23
cœtûs illius homo erat, quem spiri-
tus impurus vexabat: & vocife-
ratus est, Et dixit; Quid opus est 24
tibi O Jesu Nazarene? Propter hoc
venisti, ut nos perdas? Te novi qui 73
sis, Sanctus Dei. Jesus eum increpa- 25
vit, & dixit; Os tuum occlude,
& ex eo egredere. Spiritus impu- 26
rus hominem illum projecit, &
voce altâ exclamavit, & ex illo
egressus est. Omnes admirabundi 27
manserunt, & alter alteri dixit;
Hic quisnam est, & quænam est
hæc doctrina nova? authoritati
enim similis est: & spiritibus
impuris etiam imperat, & ei obe-
diunt.

VI. Sanatio socrûs Simeonis.

Et illinc fama ejus per omnes pro- 28
vincias sparsa est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'.

Et protinùs ex synagoga egredientes, venerunt in domum Simonis & An- Β'
29 Καὶ εὐθέως ἐκ τ Συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τ οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀν- ιϛ
dreæ, cum Jacobo & Joanne. At socrus Simonis decumbebat febricitans: β
30 δρέου, μετ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα·
& statim dicunt ei de illa. Et accedens excitavit eam, apprehendens
31 καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας
manum ejus: & dimisit eam febris continuò, & ministrabat eis.
τ χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
Vespere autem facto, cùm occidisset Sol, afferebant ad eum omnes Γ'
32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας
malè habentes, & dæmoniacos. Et civitas tota cocta
33 τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. Καὶ ἦν πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη
erat ad januam. Et curavit multos male habentes variis morbis: ιϛ
34 ἦν πρὸς τ θύραν. Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· η
& dæmonia multa ejiciebat: & non sinebat loqui dæmonia, quòd nôssent
καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε· καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεσαν
eum. Et manè noctu valdè surgens egressus est, & abiit in ϛ
33 αὐτόν. Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ιζ
desertum locum, ibique orabat. Et prosecuti sunt eum Simon, & qui η
36 ἔρημον τόπον, (ξ) κἀκεῖ προσηύχετο. Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων, καὶ οἱ
cum illo. Et invenientes eum, dicunt ei; Quia omnes quærunt te.
37 μετ' αὐτοῦ. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι (ο) πάντες ζητοῦσί σε.
Et ait illis; Eamus in continua oppidula, ut & ibi
38 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀγωμὲν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα (π) κἀκεῖ

prædicem: ad hoc enim egressus sum. Et erat prædicans in synagogis
κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλυθα. Καὶ ἦν κηρύσσων (ρ) ἐν ταῖς Συναγωγαῖς 39
Δ' eorum, in omnem Galilæam, & dæmonia ejiciens. Et venit
αὐτῶν, εἰς ὅλην τ Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων. Καὶ ἔρχεται 40
ιη ad eum leprosus deprecans eum, & genupetens eum, & dicens ei;
β πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ γονυπετῶν αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ,
Quòd si velis, potes me mundare. At Jesus visceribus commotus, extendens
Ὅτι ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας 41
manum, tetigit eum, & ait illi; Volo: mundare. Et dicente
τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εἰπόντος 42
eo, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. Et comina-
αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν (σ) ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. Καὶ ἐμβριμησά- 43
tus ei, statim ejecit illum: Et dicit ei; Vide nemini
μενος αὐτῷ, (τ) εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν· Καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα (υ) μηδενὶ 44
quidquam dixeris: sed vade, teipsum ostende Sacerdoti, & offer
μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε
pro emundatione tua quæ præcepit Moyses, in testimonium illis. Ille verò
περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Ὁ δὲ 45
ιθ egressus cœpit prædicare multa, & diffamare sermonem, ita ut non amplius
ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν τ λόγον, ὥστε μηκέτι
ipsum posse manifestè in civitatem introire: sed foris in desertis
αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· (φ) ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις
locis erat: & conveniebant ad eum undique.
τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν (χ) πανταχόθεν.

MS.A. (ξ) καὶ ἐκεῖ (ο) πάντες σε ζητοῦσιν. (π) καὶ ἐκεῖ (ρ) εἰς τὰς Συναγωγὰς (σ) ἡ λέπρα ἀπ' αὐτοῦ, (τ) ἐξέβαλεν αὐτὸν εὐθέως· (υ) μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ (φ) ἀλλὰ (χ) πάντοθεν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ... * ... ...
30 ... * ... ...
31 ... * ... ...
32 ... * ... ...
33 ... * ... ...
34 ... * ... ...
35 ... * ... * ...
36 ...
37 ... * ... ...
38 ... ... * ... ...
39 ... ...
40 ... ... * ... ...
41 ... ... * ...
42 ... ... * ...
43 ... * ... ... * ... ...
44 ...
45 ... * ... ...

Et egressi è synagoga venerunt domum Si- 29
monis & Andreæ cum Jacobo & Johanne.
Socrus autem Simonis dejecta erat in fe- 30
brim: & dixerunt ei de illa. Accedensque 31
prehendit eam manu ejus, & erexit eam: &
illicò dimisit eam febris, & ministrabat eis.
Sub vesperè autem in occasu solis, adduxe- 33
runt ad eum omnes illos qui erant malè af-
fecti, necnon dæmoniacos. Civitas autem
universa coacta erat ad portam. Et sanavit 34
quamplurimos qui malè affecti erant morbis
variis; & dæmonia multa ejecit: nec per-
mittebat ipsis dæmoniis ut loquerentur,
quòd ipsum noverant.

Matutinis dominica secunda jejunii. 3.

Et manè admodum antevertens surrexit, ab- 35
iitque in locum desertum, & illic orabat.
Quærebant autem eum Simon, quique cum 36
eo erant. Et quum invenissent eum, dicunt 37
ei; Omnes homines quærunt te. Ait illis, 38
Ite in oppida & urbes proximas, ut & illic
prædicem: ad hoc enim veni. Et prædi- 39
cabat in cunctis synagogis eorum in univer-
sa Galilæa: & ejiciebat dæmonia. Et ve- 40
nit ad eum leprosus, & procidit ad pedes
ejus, & precabatur eum, eique dicebat; Si
vis, potes me mundare. Ipse verò Jesus 41
misertus est ejus: & extendens manum su-
am tetigit eum, & ait; Volo, mundus esto.
Et in illa ipsa hora discessit ab eo lepra ejus, 42
ac mundus effectus est. Et inhibuit ei, & 43
ejecit eum. Et dixit ei, Vide ne fortè cui- 44
quam dicas; sed abi, ostende teipsum sacer-
dotibus, & offer oblationem pro purgatio-
ne tua, sicuti præcepit Moses, ut sit eis testi-
monio. Is autem quum exiisset, cœpit 45
prædicare vehementer, & divulgavit sermo-
nem: adeò ut nequiret Jesus apertè ingre-
di civitatem: sed foris degebat in loco de-
serto, & veniebant ad eum ex omni loco.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 * واز انجمن بیرون آمد ودرخانه شمعون واندراوس در رفت * با یعقوب ویوحنا
30 † مادر زن شمعون درتب افتاده بود * احوال اورا بمسیح گفتند * در حال پیش زن آمد * ودست
31 بر وي نهاد * صحت یافت برخاست وتب اورا رها کرد * بعد ازان بندگي وخدمت مي
32 کرد * * در شبهنگام وقت فرو رفتن افتاب * رنجوران † ومصروعان † بسیار پیش او آوردند *
33 34 وتمامت شهر انجا گرد شده بودند * ورنجوران بسیار که در دشخواریها وهلاکت
نزدیك بودند خوش کرد * ودیوان بسیار ازدیوانگان بیرون کرد * ورها نمي کرد که
35 دیوان سخن گویند * براي انك اورا مي شناختند * وقت صباح بر خاست * وبجاء ویران
36 37 رفت وانجا نماز مي کرد * * شمعون ودیگران که با وي بودند اورا مي جستند * چون
38 یافتند * بدو گفتند که همه خلق ترا مي جویند * جواب داد که دیهها وشهرها
نزدیك اند برویم که انجا نیز مژده بدهیم * که براي این امده ام * ودرهمه انجمنها وهمه
جلیل منادي مي زد ودیوانرا بدر مي کرد

Et è synagoga egressus est, & in 29
domum Simeonis & Andreæ in-
travit, cum Jacobo & Johanne.
Socrus autem Simeonis in febrim 30
inciderat, cujus casum Christo nar-
rant. Illicò ad mulierem accessit, 31
& manum ei imposuit, unde salu-
tem adepta surrexit, et febris il-
lam deseruit; post quod servitii-
um et ministerium illis præstitit.
Vespere, tempore occasûs Solis, 32
ægrotantes et epilepticos multos
ad eum attulerunt. Et tota civi- 33
tas ibi congregati erant. Et ægro- 34
tos multos, qui graviter labo-
rantes et exitio propinqui erant,
sanos effecit; et dæmonia multa è
dæmoniacis exegit, et non permi-
sit ut dæmonia verbum loquerentur,
eò quod ipsum nôssent. Tem- 35
pore matutino surrexit, et in lo-
cum desertum abiit, et illic ora-
vit. Simeon et alii, qui cum 36
illo erant, ipsum quærebant. Cùm 37
inveniissent, illi dixerunt; Omnes
quidem homines te quærunt. Re- 38
spondit dedit, Quin pagos et ci-
vitates quæ propinquæ sunt ad-
ite; nam illic etiam evangelium
prædicabimus: quia propter hoc ve-
ni. Et in omnibus synagogis et totâ 39
Galilæâ prædicavit, et dæmonia
ejecit.

Versio VULGATA LATINA.

29 Et protinùs egredientes de synagoga, venerunt in domum Simonis & Andreæ, cum
30 Jacobo & Joanne. Decumbebat autem socrus Simonis febricitans: & statim di-
31 cunt ei de illa. Et accedens elevavit eam, apprehensâ manu ejus: & continuò di-
32 misit eam febris, & ministrabat eis. Vespere autem facto cùm occidisset Sol, af-
33 ferebant ad eum omnes malè habentes, & dæmonia habentes: Et erat omnis ci-
34 vitas congregata ad januam. Et curavit multos qui vexabantur variis languori-
35 bus, & dæmonia multa ejiciebat, & non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum.
36 Et diluculò valdè surgens, egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. Et
37 prosecutus est eum Simon, & qui cum illo erant. Et cùm invenissent eum, dixe-
38 runt ei; Quia omnes quærunt te. Et ait illis; Eamus in proximos vicos, & ci-
vitates, ut & ibi prædicem: ad hoc enim veni. Et erat prædicans in synagogis 39
eorum, & in omni Galilæa, & dæmonia ejiciens. Et venit ad eum leprosus de- 40
precans eum: & genu flexo dixit ei; Si vis, potes me mundare. Jesus autem 41
misertus ejus, extendit manum suam: & tangens eum, ait illi; Volo: Mundare.
Et cùm dixisset, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. Et comminatus est 43
ei, statimque ejecit illum: Et dixit ei; Vide, nemini dixeris: sed vade, ostende 43
de te principi sacerdotum, & offer pro emundatione tua, quæ præcepit Moyses 44
in testimonium illis. At ille egressus cœpit prædicare, & diffamare sermonem, ita 45
ut jam non posset manifestè introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset, &
conveniebant ad eum undique.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * وَلِلْوَقْتِ خَرَجَ مِنَ ٱلْمَحْفَلِ وَدَخَلَ بَيْتَ سِمْعَانَ وَٱلْأَنْدَرَاوُسَ * وَمَعَهُ يَعْقُوبُ وَيُوحَنَّا * وَكَانَتْ حَمَاةُ
30 سِمْعَانَ مُلْقَاةً مَحْمُومَةً * فَقَالُوا لَهُ مِنْ أَجْلِهَا * فَتَقَدَّمَ وَأَمْسَكَ بِيَدِهَا وَأَقَامَهَا فَتَرَكَتْهَا ٱلْحُمَّى
31 حِينَئِذٍ وَكَانَ يَخْدِمُهُمْ * وَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَاءُ قَدَّمُوا إِلَيْهِ جَمِيعَ ٱلْمَسْقُومِينَ وَٱلْمَجَانِينِ * وَٱلْمَدِينَةُ
32 كُلُّهَا ٱجْتَمَعَتْ عَلَى ٱلْبَابِ * فَأَبْرَأَ كَثِيرِينَ مِمَّنْ كَانَ بِأَسْوَإِ حَالٍ بِأَصْنَافِ ٱلْأَمْرَاضِ * وَشَيَاطِينَ
33 كَثِيرَةً أَخْرَجَ وَلَمْ يَدَعْهَا تَنْطِقُ لِمَعْرِفَتِهَا إِيَّاهُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *

35 * وَبَكَّرَ جِدًّا بِٱلْغَدَاةِ قَامَ وَخَرَجَ إِلَى ٱلْبَرِّيَّةِ وَكَانَ يُصَلِّي هُنَاكَ * وَكَانَ سِمْعَانُ وَمَنْ مَعَهُ
36 يَطْلُبُونَهُ * فَلَمَّا وَجَدُوهُ قَالُوا لَهُ إِنَّ ٱلْكُلَّ يَطْلُبُونَكَ * فَقَالَ لَهُمْ سِيرُوا بِنَا إِلَى ٱلْأَمَاكِنِ ٱلْأُخَرِ
37 مِنَ ٱلْمُدُنِ ٱلْقَرِيبَةِ مِنَّا لِنَكْرِزَ هُنَاكَ أَيْضًا فَإِنِّي لِهَذَا وَافَيْتُ * وَأَقْبَلَ يَبْشِرُ فِي مَجَامِعِهِمْ فِي كُلِّ
38 ٱلْجَلِيلِ وَيُخْرِجُ ٱلشَّيَاطِينَ * وَوَافَاهُ أَبْرَصُ سَاجِدًا لَهُ وَطَالِبًا إِلَيْهِ قَائِلًا يَا سَيِّدُ إِنْ شِئْتَ قَدَرْتَ
39 أَنْ تُطَهِّرَنِي * فَحَنَّ عَلَيْهِ وَمَدَّ يَدَهُ وَلَمَسَهُ * وَقَالَ لَهُ قَدْ شِئْتُ فَٱطْهُرْ * فَبَرِئَ ذَلِكَ ٱلْأَبْرَصُ
40 لِلْوَقْتِ وَطَهُرَ * فَنَهَاهُ لِلْوَقْتِ * قَائِلًا لَا تُعْرِفْ أَحَدًا * بَلِ ٱمْضِ فَأَرِ ٱلْكَاهِنَ نَفْسَكَ وَقَرِّبْ قُرْبَانًا
41 عَنْ تَطْهِيرِكَ كَمَا أَوْصَى مُوسَى لِشَهَادَتِهِمْ * فَلَمَّا خَرَجَ أَذَاعَ أَمْرَهُ حَتَّى أَنَّ يَسُوعَ لَمْ يَقْدِرْ أَنْ
45 يَدْخُلَ ٱلْمَدِينَةَ ظَاهِرًا * فَلَجَأَ إِلَى ٱلْقَفْرِ وَٱجْتَمَعَ إِلَيْهِ ٱلنَّاسُ مِنْ كُلِّ مَوْضِعٍ *

Et protinùs exiit è synagoga, & ingressus est domum Simonis & Andreæ, secum 29
habens Jacobum & Johannem. Erat 30
socrus Simonis jactata febribus, & dixerunt ei de illa: Quare accessit & 31
apprehendit manum ejus, erexitque illam, & reliquit eam febris tunc: &
ministrabat eis. Cùm autem factum esset serò, obtulerunt ei omnes agros & 32
dæmoniacos: Et civitas omnis convenerat ad januam. Et curavit multos ex 33
eis qui erant in miserrimo statu variarum infirmitatum: Item dæmonia multa ejecit: nec permittebat eis loqui, eò 34
quòd agnoscerent ipsum.

Sectio quarta.

Et summo manè crastino surrexit, exi- 35
itque in desertum, & orabat illic. Si- 36
mon autem & qui cum illo erant, quærebant eum. Cùmque invenissent eum, 37
dixerunt ei, Omnes te quærunt. Ait illis, Ducite nos in loca alia ex civita- 38
tibus proximis nobis, ut prædicemus ibi quoque, nam ad hoc veni: Cœpitque prædicare in synagogis eorum in tota Galilæa, & ejicere dæmonia. Venit autem 39
ad eum leprosus adorans eum, & deprecans eum, dicens: ô Domine, si vis; potes mundare me. Misertúsque est ejus, 40
& extendit manum suam, & tetigit eum, ac dixit ei, Jam volui, mundare. 41
Et sanatus est ille leprosus illicò, & 42
mundatus est. Et interdixit ei protinùs, 43
Dicens; Ne significâris ulli, sed vade, 44
& ostende sacerdoti teipsum, & offer munus pro mundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimonium eorum. At 45
quum exisset, promulgavit rem ejus, adeòut Jesus non posset introire civitatem palàm: sed recepit se in desertum, & convenerunt ad eum homines ex omni loco.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ሐማተ : ጴጥሮስ::=፦

29 ወወፂለ : እመኵራብ : ቦሉ: ቤተ: ሰሞዖን: ወመሰሌሁ: እንድርያስ: ወያዕቆብ:ወዮ
30 ሐንስ::=፦ ወሐማቱ : ለስመዖን: ትፈፅን: ወነገርዎ:በእንቲኣሃ: ወቀርበ: ኀቤሃ: ወ
31 ለኃዝ:እይሃ: ወለእገለ:ወኀደጋ:ፈፀንታ:ሶቤሃ:ወተንሥአት: ወተልእከቶሙ::=፦

በእንተ : ኵሉ : ተፈወሱ : እመብዙኀ : ደዌ::=፦

32 ወመሲዮ : ጊዜ : የዓርብ : ፀሐይ : ሊመጽሉ : ኀቤሁ : ኵሉ : ድዉያነ : ወእለሂ:
33 ለጋንንት:=፦ ወተጋብሉ :ኀቤሁ : ኵሉ: ሃገር : ኀበ :ለንቀጽ:=፦ ወፈወሶሙ:
34 ለብዙኀን : ድዉያን : ወሕሙማን:: ወለወፅለሙ : ለብዙኀን: ለጋንንት: ወሊያበ
35 ወ ሉሙ: ይንብቡ : እስመ: ያእመርዎ: ኵሎ: ወእቱ: ክርስቶስ::=፦ ወበጽባሕ:
36 ተንሥአ: ወለቤለየ: ጥቀ: ወፂለ : ወሖረ: ሐቅለ: ወጸለየ: በህየ:=፦ ወዴገንዎ:
37 ስመዖን : ወእለ:ምስቴሁ:=፦ ወረከብዎ: ወይቤልዎ:እንጋ:ኵሉ:የኀሠሡከ:=፦
38 ይቤሎሙ:ተንሥኡ:ንሑር :ካልኣተኒ:ለህጥረ:ኵ:በህየኒ:ንስብክ: እስመ: እንበይነ:
39 ዝንቱ: ተፈነወኒ: ወእሰብክ:በምኵራቦሙ:ወዉእኩ::=፦ ወሖረ:ወሰበከ:በምኵ
ራቦሙ : በኵሉ : ገሊላ:: ወያወፅእ : ለጋንንት::=፦

በእንተ : ዘለመጽ::=፦

40 ወመጽአ:ዘለመጽ:ኀቤሁ: ወለስተብረከ: ወለስተብቍዖ: ወይቤሎ: እግዚኦ: እመሰ:
41 ፈቀድከ:ትክል:ለኝጽሑትየ::=፦ ወመሕረ:እግዚእ: ሊየሱስ: ወሰፍሐ: እዴሁ: ወ
42 ገሰሰ: ወይቤሎ: እፈቅድ:ነጽሕ::=፦ ወብሂሎ: ኀመዝ: ሐየወ: ለመጹ: ሶቤሃ:=፦
43 ወገሠጾ:ወፈነዎ::=፦ ወይቤሎ:ዑቅ:ሊትነግር :ወሊለመኑሂ:ወሖር: ወለፍትኅ:ርእ
44 ሰከ:ለካህን:ወለብእ:መባእከ:በእንተ:ዘነጸሕከ:በከመ: ለዘዘ: ሙሴ: ኀመ:ይኩን:ስ
45 መዐ:ላዕሌሆሙ::=፦ ወወፂለ: ለኅዘ: ይሰብክ: ወይነግር: ብዙኀ: እስከ:ያነክሩ:
ኵሉ : ሃገር : ወእእነ : በዊለ : ሃገር: ክሡተ : ለሳ : ለፍእ : ገደመ : ይነብር : ወይመጽሉ : ኀቤሁ : እመኵላሄ::=፦

De socru Petri.

Et egrediens è synagoga intravit domum Simonis, & cum eo Andreas, & Jaco- 29
bus, & Johannes. Et socrus Simonis febricitabat: & dicunt ei de illa. Et accessit 30
ad eam, & prehendit manum ejus, & erexit eam; & reliquit eam febris ejus sta- 31
tim, & resurrexit, & ministravit iis.

De iis qui sanati sunt de multis morbis.

Et vespere facto, tempore occidentis solis, attulerunt ad eum omnes morbosos, & 32
dæmoniacos. Et coacta fuit ad eum tota civitas ad ostium. Et sanavit multos 33
morbosos, & malè patientes, & exire fecit multos dæmones, & non sinebat eos 34
loqui, quia sciebant quòd ille erat Christus. Et manè surrexit, & multâ nocte 35
exiit, & abiit in desertum, & oravit ibi. Et sequuti sunt eum Simon, & qui cum 36
illo erant. Et invenerunt eum, & dixerunt ei, Igitur omnes quærunt te. Dicit 37
iis, Surgite eamus ad alias civitates, ut illîc prædicemus: quia propter hoc missus 38
fui, & ut prædicem, in synagogis eorum exivi. Et ivit, & prædicavit in synago- 39
gis eorum in tota Galilæa: & exire fecit dæmones.

De Leproso.

Et venit leprosus ad eum, & genuflexit, & oravit eum, & dicit ei; Domine, si vis 40
potes purgare me. Et misertus est ejus Dñs Jesus, & extendit manum suam, & te- 41
tigit eum, & dixit ei, Volo, mundare. Et dum loquens erat hoc modo, sanavit le- 42
pram ejus statim. Et comminatus est ei, & misit eum: Et dixit ei, Vide ne dicas 43
alicui; & abi, & accelerato te ad sacerdotem, & offer munus tuũ propterea quòd 44
purgatus es, sicut præcepit Moyses, ut fiat testimoniũ illis. Et egressus cœpit præ- 45
dicare, & dicere multa, adeò ut miraretur tota civitas, & non potuit intrare in civitatem manifestè: sed foris in deserto manebat, & venerunt ad eum undique.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 كه آمد پيش مسيح † مردي * هفتم صحت دادن بمرد پيس

رنج پيسي داشت * ودر پاء او افتاد ازو درخواست كرد * وگفت اگر بخواهي تواني
مرا خوش كردن * عيسي بران مرد رحمت كرد * ودست خودرا سوي او كشاد * وبدو
گفت مي خواهم كه پاك شوي * همانديم پيسي ازو رفت وپاك شد * عيسي برو بانك
زد * وگفت * نبادا كه بكسي بگوئي * الا برو خويشتن را بكوهنان † بنماي
وعوض پاك شدني تو قربان پيش كش * انچنانك موسي فرمود براي گواهي ايشان * آن مرد
چون بدر آمد باواز بلند منادي مي زد * وآن خبررا اشكارا كرد * چنانك عيسي نمي توانست
كه بشهر در ايد * بيرون مي بود در ولايات * واز هر جايي مردم پيش او مي آمدند *

VII Curatio hominis leprosi.

Et venit ad Christum vir qui morbũ 40
lepræ habuit, & pedibus ejus advolutus ab eo petiit, & dixit; Si vis, potes me sanare. Jesus ejus viri 41
misertus est, & manum suam ad eum porrexit, & illi dixit; Volo ut mundus fis. Eodem momento lepra ab 42
eo discessit, & mundatus est. Jesus 43
ei intentavit vocem, Et dixit; Vi- 44
de ne cui dicas: sed abi, teipsum sacerdotibus ostende; & pro purgatione tui munus offer, quemadmodum Moses jussit in testimonium illis. Homo ille, quum egressus esset, 45
voce altâ prædicavit, & ejus rei famam publicavit; ita ut Jesus cum non posset in urbem intrare, extra maneret in regionibus: & ex omni loco homines ad eum veniebant.

CAP. II. β'.

κα
1 (α) Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν
2 ἐστι· καὶ συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύ-
ραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, φέροντες
3 παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ
4 τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβ-
βατον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν,
5 λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφίενταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἦσαν δέ
6 τινες τῶν Γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις
7 αὐτῶν, Τί οὗτος λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός;
8 Καὶ ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι (β) οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφίενταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι, καὶ (γ) ἆρόν σου τὸν κράββα-
τον, καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ,) Σοὶ λέγω, Ἔγειραι, καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ
ἆρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν, λέγοντας, Ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν. Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ
τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ
παραγόμενος εἶδε Λευὶν τὸν τοῦ Ἁλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει
αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

MS. A. (α) Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν (β) ὅτως αὐτοὶ διαλογίζονται (γ) ἆρον τὸν κράβαττόν σου,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ad oblationem dominicæ tertiæ jejunii. 4.

CAP. II.

ET ingressus est rursum Jesus in Caphar- 1
nahum ad dies. Et quum audîssent eum domi
esse, Congregati sunt quamplurimi, ita ut 2
non posset eos comprehendere ne vestibulum
quidem januæ, & loquebatur cum eis sermo-
nem. Et venerunt ad eum, & obtulerunt ei 3
paralyticum qui bajulabatur inter quatuor.
Quumque non possent ad eum accedere pro- 4
pter turbam, conscenderunt tectum, & abs-
tulerunt umbraculum loci in quo erat Jesus,
dimiseruntque grabbatum in quo jacebat pa-
ralyticus. Quum autem vidisset Jesus fidem 5
eorum, dixit illi paralytico; Fili mi, remit-
tuntur tibi peccata tua, Erant autem illîc 6
ex Scribis & Pharisæis quidam sedentes: &
cogitabant in corde suo; Quid iste loqui- 7
tur blasphemiam? quis potest remittere pec-
cata, nisi unus Deus? Jesus autem cognovit 8
spiritu suo quòd talia cogitarent apud se: &
dixit eis, Quid ista cogitatis in corde vestro?
Utrùm facilius est dicere paralytico, Remit- 9
tuntur tibi peccata tua; an dicere, Surge,
tolle grabbatum tuum, & ambula? Ut au- 10
tem cognoscatis quia potis est Filius hominis
in terra remittere peccata, dixit paralytico;
Tibi dico, Surge, tolle grabbatum tuum, & 11
abi domum tuam. Et surrexit eo ipso mo- 12
mento, tulitque grabbatum suum, & exiit in
conspectu omnium, adeò ut mirarentur
omnes, & glorificarent Deum, dicentes;
Nunquam vidimus quicquam tale.

Matutinis dominicæ tertiæ post Surrectionem. 5.

Et exiit rursum ad mare: & omnes turbæ ve- 13
niebant ad eum, & docebat eos. Quumque 14
prætergressus esset, vidit Levi filium Hal-
phæi sedentem inter exactores: dixitque ei,
Veni post me: & surgens abiit post eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

هشتم خوش کردن مبتلایي که از بام فرود اویختند

VIII. Sanatio ægroti quem de tecto summiserunt.

CAP. II.

ITerum Jesus in Caphar-nahum in- 1
travit, & dies aliquot illic erat: cùm
autem audirent eum in domo esse,
Multi illuc congregati sunt, usque 2
adeò ut domo non caperentur, ne qui-
dem præforibus: et Jesus illis ser-
monem locutus est. Et adduxerunt 3
quendam paralyticum, membra so-
lutum, manibus & pedibus mune-
re suo minimè fungentibus: quatuor
viri itaque illum deportabant. Et 4
cum non esset locus propter turbam
populi, quo illum ad Jesum perfer-
rent, tandem super tectum tulerunt;
& paralyticum lectulo impositum,
quatuor angulis lectuli totidem fu-
nibus annexis per fenestram ad Je-
sum demiserunt, in locum ubi ille
sedens erat. Cùm Jesus eum vide- 5
ret, dixit; Fili mi, peccata tua
condonata sunt. Scribæ & Phari- 6
sæi qui illic erant, in corde suo co-
gitabant: Quisnam hic est qui 7
blasphemat? nemo potest peccatum
condonare, nisi Deus solus. Jesus 8
intimum eorum cognovit, quid co-
gitarent, & illis dixit; In corde
vestro quid cogitatis? Utrum facili- 9
us est, paralytico dicere; Lectulum
tuum tolle, & ad negotium tuum
abi; aut dicere, Peccatum tuum
remissum est?

Versio VULGATA LATINA.

CAP. II.

1 ET iterùm intravit Capharnaum post dies, Et auditum est quòd in domo es-
2 set: & convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad januam, & loquebatur
3 eis verbum. Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui à quatuor portaba-
4 tur. Et cùm non possent offerre eum illi præ turba, nudaverunt tectum ubi erat:
5 & patefacientes submiserunt grabatum, in quo paralyticus jacebat. Cùm autem
vidisset Jesus fidem illorum, ait paralytico; Fili, dimittuntur tibi peccata tua.
6 Erant autem illìc quidam de Scribis sedentes, & cogitantes in cordibus suis;
7 Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus De-
us? Quo statim cognito Jesus spiritu suo, quia sic cogitarent intra se, dicit illis; 8
Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere paralytico; Di- 9
mittuntur tibi peccata, an dicere; Surge, tolle grabatum tuum, & ambula? Ut 10
autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait
paralytico) Tibi dico; Surge, tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. 11
Et statim surrexit ille: &, sublato grabato, abiit coram omnibus, ita ut mirarentur 12
omnes, & honorificarent Deum, dicentes; Quia nunquam sic vidimus. Et 13
egressus est rursùs ad mare: omnisque turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et 14
cùm præteriret, vidit Levi Alphæi sedentem ad telonium, & ait illi; Sequere me.
Et surgens secutus est eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلْخَامِسُ *

Sectio quinta.

CAP. II.

1 * ثُمَّ بَعْدَ اَيَّامٍ دَخَلَ كَفَرْنَاحُومَ اَيْضًا وَسُمِعَ اَنَّهُ فِي بَيْتٍ * وَلِلْوَقْتِ اِجْتَمَعَ اِلَيْهِ كَثِيرُونَ 1
2 حَتَّى لَمْ يَسَعْهُمُ اَلْبَيْتُ وَلَا قُدَّامَ اَلْبَابِ اَيْضًا وَكَانَ يُكَلِّمُهُمْ * فَجَاؤُا اِلَيْهِ بِوَاحِدٍ مُخَلَّعٍ يَحْمِلُهُ 2
3 اَرْبَعَةٌ * وَلَمَّا لَمْ يَقْدِرُوا اَنْ يَدْخُلُوا بِهِ اِلَيْهِ مِنْ اَجْلِ اَلْجَمْعِ صَعِدُوا عَلَى اَلسَّطْحِ * وَنَقَبُوا 3 4
4 سَقْفَ اَلْبَيْتِ اَلَّذِي كَانَ فِيهِ وَدَلَّوُا اَلسَّرِيرَ مَعَ اَلْمُخَلَّعِ اَلَّذِي كَانَ رَاقِدًا عَلَيْهِ * فَلَمَّا عَلِمَ 4 5
5 يَسُوعُ اِيمَانَهُمْ قَالَ لِذَلِكَ اَلْمُخَلَّعِ يَا بُنَيَّ مَغْفُورٌ لَكَ خَطَايَاكَ * وَكَانَ هُنَاكَ قَوْمٌ مِنَ اَلْكَتَبَةِ 5 6
6 جُلُوسًا وَفَكَّرُوا فِي قُلُوبِهِمْ * لِمَاذَا هٰذَا يُجَدِّفُ هٰكَذَا * مَنْ يَقْدِرُ اَنْ يَغْفِرَ اَلْخَطَايَا اِلَّا اَللّٰهُ 6 7
7 اَلْوَاحِدُ * فَعَلِمَ يَسُوعُ بِرُوحِهِ فِكْرَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ لِمَ تُفَكِّرُونَ بِهٰذَا فِي قُلُوبِكُمْ * اَيُّمَا اَيْسَرُ اَنْ 7 8
8 يُقَالَ لِلْمُخَلَّعِ مَغْفُورٌ لَكَ خَطَايَاكَ اَوْ اَنْ اَقُولَ قُمْ وَاحْمِلْ سَرِيرَكَ وَاذْهَبْ * لِتَعْلَمُوا اَنَّ لِابْنِ 8 9
9 اَلْاِنْسَانِ سُلْطَانٌ عَلَى اَلْاَرْضِ اَنْ يَغْفِرَ اَلْخَطَايَا * ثُمَّ قَالَ لِذَلِكَ اَلْمُخَلَّعِ * لَكَ اَقُولُ قُمْ فَاحْمِلْ 9 10
10 سَرِيرَكَ وَاذْهَبْ اِلَى بَيْتِكَ * فَقَامَ لِلْوَقْتِ وَحَمَلَ سَرِيرَهُ وَخَرَجَ قُدَّامَ جَمِيعِهِمْ * فَبُهِتُوا جَمِيعُهُمْ 10 11
11 وَمَجَّدُوا اَللّٰهَ قَائِلِينَ مَا رَاَيْنَا قَطُّ مِثْلَ هٰذَا * 11 12

* اَلْفَصْلُ اَلسَّادِسُ *

12 * ثُمَّ خَرَجَ اِلَى شَاطِئِ اَلْبَحْرِ وَاجْتَمَعَ اِلَيْهِ جَمْعٌ كَثِيرٌ وَعَلَّمَهُمْ * وَبَيْنَمَا هُوَ مُجْتَازٌ رَاَى لَاوِيَ 12 13
13 بْنَ حَلْفَاءَ جَالِسًا عَلَى اَلْمَعْشَرِ فَقَالَ لَهُ اَتْبَعْنِي فَقَامَ وَتَبِعَهُ * 13 14

Sectio quinta.

CAP. II.

1 Tum post dies aliquot ingressus est Capharnahum denuò: & auditum est 1
cum esse in domo quadam. Statimque convenerunt ad eum permulti, ita ut non 2
caperet eos domus, ne quidè ante januam etiã. Et alloquebatur eos. Obtulerunt au- 3
tem ei quendam paralyticum, quem portabant quatuor. At quum non potuissent 4
illum introducere ad eum præ turba, ascenderunt in tecta, & perforaverunt
laqueare domûs in qua erat, & submiserunt lectum cum paralytico, super quo
jacebat. Cumque cognovisset Jesus fi- 5
dem illorum, dixit illi paralytico; O Fi- 6
li mi, dimissa tibi sunt peccata tua. Erant autem ibi nonnulli ex Scribis se-
dentes, qui cogitaverunt in cordibus su- 7
is; Quorsum iste blasphemat hoc pa-
cto? Quis potest dimittere peccata, nisi
Deus solus? Scivit autem Jesus in spi- 8
ritu suo cogitationem eorum, & dixit
eis; Quare cogitatis hoc in cordibus
vestris? Utrum facilius est dicere para- 9
lytico, Dimissa tibi sunt peccata tua:
an dicere, Surge, & tolle grabbatum
tuum, & abi? Ut sciatis esse filio homi- 10
nis potestatem super terram dimittendi
peccata, tunc ait illi paralytico, Tibi di- 11
co; Surge, tolle grabbatum tuum, & va-
de in domum tuam. Et surrexit illicò, 12
tulitque grabbatum suum, & exiit co-
ram omnibus. Et obstupuerunt omnes,
atque glorificaverunt Deum, dicentes;
Non vidimus unquam tale quid.

Sectio sexta.

Deindè egressus est ad litus maris, & 13
convenit ad eum turba magna, & docu-
it eos. Et dum ipse præteriret, vidit Le- 14
vi filium Hálphæi sedentem ad ex. ctio-
nem decimarum: & dixit ei, Sequere
me: & surrexit, ac secutus est eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወበዊዶ፡ ካዕበ፡ ሃገረ፡ ቅፍርናሖም፡ ጐንደየ፡ ወስተ፡ ቤት፡ ወሰበ፡ ሰምዑ፡ ከመ፡ ሀ
2 ሎ፡=፡ ወተጋብኡ፡ ብዙኃን፡ እስከ፡ ሊያገሮሙ፡ ወኢ፡ ኅበ፡ ሩኅት፡ ወይነግሮ
ሙ፡ ቃሎ፡ ለእለ፡ መጽሉ፡ ኀቤሁ፡::=፡

በእንተ፡ መፀጕዕ፡::=፡

3 ወአምጽሉ፡ ድውየ፡ መፀጕዐ፡ ወይጸውርዎ፡ በዓራት፡ እርባዕቱ፡ እደው፡=፡ ወስ
4 እኑ፡ ኦብለቶ፡ ኀበ፡ ሃሎ፡እስመ፡ ጽፈቅ፡ ሰብእ፡ኀበ፡ ሃሎ፡ እግዚእ፡ ኢያሱስ፡ወነሠቱ፡
5 ጠፈረ፡ወለወጠዶዎ፡ምስለ፡ዓራቱ፡ዘይቤሁ፡ ይሰክብ፡ ውእቱ፡ መፀጕዕ፡=፡ ወርእ
ዮ፡እግዚእ፡ ኢያሱስ፡ ሃይማኖቶሙ፡ ወይቤሎ፡ ለውእቱ፡ መፀጕዕ፡ ወልድየ፡ተኀድገ፡
6 ለከ፡ ኀጢአትከ፡::=፡ ወሃለው፡ጸሐፍት፡ይነብሩ፡ ወሐለዩ፡በልቦሙ፡::=፡ ወይቤሉ፡
7 ምንትኑገ፡ ዘከመዝ፡ ይንብብ፡ፅርፈተ፡ ወሞኑ፡ይክል፡ ኀዲገ፡ ኀጢአተ፡ ዘእንበለ፡ አ
8 ሐዱ፡እግዚአብሔር፡::=፡ ወለእመሮሙ፡ እግዚኤ፡ ኢያሱስ፡ በመንፈሱ፡ ኀሙ፡ከመ
9 ዝ፡ይሐልዩ፡ ወይቤሎሙ፡ ለምንት፡ ኀመዝ፡ ትሐልዩ፡ በልብክሙ፡::=፡ ምንት፡ይቀል
ል፡እመብሂሎቱ፡ለገዝ፡መፀጕዕ፡ተኀድገ፡ለከ፡ኀጢአትከ፡:: ለመብሂሎቱ፡ ለድውይ፡
10 ተንሥእ፡ ወንሣእ፡ ዓራተከ፡ ወሖር፡ በለግርከ፡::=፡ ኀሙ፡ ታእመረ፡ከሙ፡ ብሥሕ፡
ሎቱ፡ ለወልደ፡ አዳም፡ ኀጢአተ፡በደቡ፡ምድር፡ ወኀ
11 ዕበ፡ ይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ድውይ፡=፡ ለከ፡ እብለከ፡ ተንሥእ፡ ወንሣእ፡ ዓራ
12 ትከ፡ ወእቱ፡ ቤተኪ፡=፡ ወተንሥአ፡ ሶቡሃ፡ ወነሥአ፡ ዓራቶ፡ ወወፀአ፡ በቅድ
ሙ፡ ኵሉ፡ ወደነገፁ፡ ኵሎሙ፡ ወለእሙቱሙ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይብሉ፡ ግሥ
13 ራ፡ ሊርሊነ፡ዘከመዝ፡::=፡ ወእመዝ፡ ሖረ፡ ካዕበ፡ መንገለ፡ ባሕር፡ ወሖሩ፡
ኀቤሁ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወይጫህሮሙ፡::=፡

በእንተ፡ ሌዊ፡ መጸብሐዊ፡::=፡

14 ወኀሊፎ፡ እመህየ፡ ርእዮ፡ ባቤዊ፡ ወልደ፡ እልፊዮስ፡ እንዘ፡ ይነብር፡ ኀበ፡ መጽ
ባሕ፡ ወይቤሉ፡ ትልወኒ፡ ወተንሥአ፡ ወተለወ፡::=፡

CAP. II.

1 Et intrans iterum civitatem Capernaum moram fecit in domo, & statim 1
audierunt quòd adfuerat: Et coacti sunt multi, usque adeò ut non caperent 2
eos ne ad januam. Et loquebatur verbum suum venientibus ad eum.

De paralytico.

Et adduxerunt infirmum Paralyticum, & portârunt eum in lecto quatuor homi- 3
nes. Et non potuerunt inducere eum ubi erat, quia multitudo *erat* hominum, 4
ubi erat Dominus Jesus, & perfregerunt tectum, & submiserunt eum cum lecto
suo super quo jacebat ille paralyticus. Et vidit Dominus Jesus fidem eorum, & 5
dixit illi paralytico; Fili mi, remittuntur tibi peccata tua. Et fuerunt scribæ se- 6
dentes, & cogitârunt in cordibus suis, Et dixerunt; Quare ille talem loquitur 7
blasphemiam? & quis potest remittere peccata nisi unus Deus? Et cognovit Do- 8
minus Jesus in spiritu suo quòd hujusmodi cogitabant: & dixit iis, Quare talia
cogitatis in corde vestro? Quid facilius est, utrùm dicere huic paralytico; Re- 9
mittuntur tibi peccata tua? vel dicere infirmo, Surge, & accipe lectum tuum, &
abi in pedibus tuis? Ut notum faceret, quòd permissum est illi filio hominis ut 10
remittat peccata super terram, & iterum dixit illi infirmo; Tibi dico, Surge, & 11
accipe lectum tuum, & ito domum tuam. Et surrexit statim, & accepit 12
lectum suum; & egressus est coram omnibus: & mirati sunt omnes; & honori-
ficârunt Deum, & dixerunt; Nunquam vidimus talia. Et tunc egressus est iterum 13
ad mare, & venerunt ad eum omnes populi; & docebat eos.

De Levi publicano.

Et egrediens illinc vidit Levi filium Alphæi sedentem ad telonium, & dixit 14
illi; Sequere me: & surrexit, & sequutus est eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * تا بدانيد كه فرزند ادمي برزمين حكم دارد * كه گناه مردم راعفو كند * بدان شل گفت
11 * ترا مي گويم برخيز تخت خود بر گير وبخانهٔ خود برو * همانديم ان شل برابر همه
12
خلق برخاست وتختهٔ خود بر گرفت * وبخانه رفت انچنانك همه خلق درتعجب ماندند *
وخدايرا ستايش دادند * ومي گفتند كه از روزگار قديم ما اين چنين ندیده ايم
نهم گريدن مسيح ليوي بن حلفا را كه متي خوانده مي شود
13 * چون بار ديگر عيسي بكنار دريا رفت * وهمه جماعت پيش او مي آمدند * ايشانرا
14 تعليم مي داد * * [وچون گذشت] ليوي بن حلفا را ديد درميان سود خوران وضامنان
نشسته * بدو گفت دردنبال من بيا برخاست ودر پي مسيح رفت

10 *ut sciatis, quòd Filius hominis in* 10
terra potestatem habet, ut peccata
hominum remittat: paralytico illi
dixit; Tibi dico, Surge, lectum 11
tuum tolle, & in domum tuam abi.
Continuò paralyticus ille coram 12
omni populo surrexit, & lectulum su-
um sustulit, & domum abiit: adeò
ut universus populus in admiratione
manerent, ac Deo laudem tribuerent
& dicerent; A tempore quidem an-
tiquo nos tale quid non vidimus.

IX. Eligit Christus Levi filium Alphæi, qui Matthæus vocatur.

Cùm iterum Jesus ad littus maris 13
proficisceretur, ac tota turba ad illum
accederet, illos docuit. Et cùm præ- 14
teriret, Levi filium Alphæi vidit
inter publicanos & mancipes seden-
tem: ipsi dixit, Post me veni. Sur-
rexit & Christum secutus est.

Et factum est *in* accumbere *ipsum* in domo illius, & multi publicani & pecca- κβ
15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ (δ) ἁμαρ- β
tores simul discumbebant Jesu, & discipulis ejus: erant enim multi, & sequebantur
τωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθησαν
eum. Et Scribæ & Pharisæi videntes *eum edentem* cum publicanis
16 αὐτῷ. Καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες (ε) αὐτὸν μετὰ τῶν τελωνῶν
& peccatoribus, dicebant discipulis ejus; *Quid, quòd* cum publicanis & peccatoribus
καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
manducat & bibit? *Et audiens* Jesus, ait illis; Non *usum* habent va- κγ
17 ἐσθίει καὶ πίνει; Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύ- β
lentes medico, sed malè *habentes*. Non veni vocare justos, sed peccato-
οντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ (ζ) ἁμαρτω-
res *ad pœnitentiam*. Et erant discipuli Joannis, & *illi* Pharisæorum
18 λοὺς εἰς μετάνοιαν. Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, (η) καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων
jejunantes: & veniunt, & dicunt illi; Quarè discipuli Joannis,
νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διατί οἱ μαθηταὶ (θ) Ἰωάννου,
& *illi* Pharisæorum jejunant, *at tibi* discipuli non jejunant?
καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;
Et ait illis Jesus; Num possunt filii *thalami*, *in quo* sponsus
19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος
cum illis est, jejunare? *Quantum tempus* cum *sepsis* habent sponsum, non
μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ
possunt jejunare. Venient autem dies, cùm auferetur ab eis
δύνανται νηστεύειν. Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ
sponsus, & tunc jejunabunt in illis diebus. *Et* nemo *addi-*
νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν (ι) ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Καὶ οὐδεὶς ἐπι-
tamentum panni *impoliti* assuit *in* vestimento veteri: *si verò non*, aufert
βλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μὴ, (κ) αἴρει τὸ
supplementum *ipsum* novum *veteri*, & *pejor* scissura fit. Et ne-
πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τῷ παλαιῷ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. Καὶ οὐ-
mo *injicit* vinum novum in utres veteres: *si verò non*, *diruinpit* vinum *novum*
δεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος
utres, & vinum *effunditur*, & utres *pereunt*: sed vinum novum in
τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς
utres novos *injiciendum*. Et factum est *præterudere eum in* Sabba-
ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. Καὶ ἐγένετο σαββατοῦσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββα- κδ
23 tis per sata, & cœperunt discipuli ejus *iter facere vellentes*
σι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς
spicas. *Et* Pharisæi dicebant ei; Ecce quid faciunt in Sabba-
στάχυας. Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε τί (λ) ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββα-
24 tis, quod non licet? Et *ipse* ait illis; Nunquam legistis quid fece-
σιν, ὃ οὐκ ἔξεστι; Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποί-
25 rit David, quando *usum* habuit, & esuriit ipse, & qui cum eo?
ησε Δαβὶδ, ὅτε χρείαν ἔσχε, καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

MS. A. (δ) ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο (ε) αὐτὸν μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίοντα, ἔλεγον (ζ) ἁμαρτωλές. Καὶ ἦσαν (η) καὶ οἱ Φαρισαῖοι (θ) Ἰωάννου νηστεύοντες, (ι) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιβάλλει (κ) αἴρει ἀπ' αὐτοῦ τὸ πλήρωμα τὸ (λ) ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; Καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

15 Et factum est, cùm accumberet in domo illius, multi publicani & peccatores simul discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus: erant enim multi, qui & sequeban-
16 tur eum. Et Scribæ & Pharisæi videntes quia manducaret cum publicanis & peccatoribus, dicebant discipulis ejus; Quarè cum publicanis & peccatoribus
17 manducat & bibit Magister vester? Hoc audito Jesus ait illis; Non necesse habent sani medico, sed qui malè habent: non enim veni vocare justos, sed
18 peccatores. Et erant discipuli Joannis & Pharisæi jejunantes: & veniunt, & dicunt illi; Quarè discipuli Joannis & Pharisæorum jejunant, tui autem di-
19 scipuli non jejunant? Et ait illis Jesus; Numquid possunt filii nuptiarum, quamdiù sponsus cum illis est, jejunare? Quanto tempore habent secum spon-
sum, non possunt jejunare. Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus: 20
& tunc jejunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudis assuit vesti- 21
mento veteri: alioquin aufert supplementum novum à veteri, & major scissura
fit. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin dirumpet vinum 22
utres, & vinum effundetur, & utres peribunt: sed vinum novum in utres novos
mitti debet. Et factum est iterùm cùm Dominus sabbatis ambularet per sata, & 23
discipuli ejus cœperunt progredi, & vellere spicas. Pharisæi autem dicebant 24
ei; Ecce, quid faciunt sabbatis quod non licet? Et ait illis; Numquid le- 25
gistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit, & esuriit ipse, & qui
cum eo erant?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وفيما هو متكي في بيت لاوي وكان كثيرون من العشارين والخطاة متكئين مع يسوع
وتلاميذه * وكان كثير قد تبعوه * كتبه وفريسيون فراوه ياكل مع الخطاة والعشارين * 16
فقالوا لتلاميذه ما بال معلمكم ياكل ويشرب مع العشارين والخطاة * فسمع يسوع ذلك 17
فقال لهم لا يحتاج الاصحاء الي الاطباء لكن المعذبون بالامراض * لم اات لادعوا الابرار
بل الخطاة الي التوبة *

*Et dum ipse accumberet in domo Levi, 15
esseatque multi ex publicanis & peccatoribus accumbentes cum Jesu & discipulis ejus: multi quoque secuti fuissent eum, Tum Scribæ tum Pharisæi 16
viderunt illum comedentem cum peccatoribus & publicanis, dixeruntque discipulis ejus; Quâ mente magister vester manducat & bibit cum exactoribus decimarum, & peccatoribus? Au- 17
divit autem Jesus hoc, & dixit eis; Non egent sani medicis, sed vexati infirmitatibus. Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam.*

Sectio septima.

18 * وكان تلاميذ يوحنا والفريسيين يصومون فجاوا وقالوا له ما بال تلاميذ يوحنا والفريسيين
يصومون وتلاميذك لا يصومون * فاجابهم يسوع قايلا هل يستطيع بنو العرس ان يصوموا 19
ما دام العروس معهم * بل ستاتي ايام اذا ارتفع العروس حينيذ يصومون * كما انه لا يرقع 20 21
انسان ثوبا باليا بخرقة جديدة الا شحط الجديد البالي فيخرقه * ولا يصب خمر جديدة في
زقاق قديمة الا تخرق الزقاق وتنصب الخمر * بل تصب الخمر الجديدة في زقاق جدد *

*Discipuli autem Johannis & Pharisæorum jejunabant: & venerunt ac dixerunt ei, Quare discipuli Johannis & Pharisæorum jejunant, discipuli verò tui non jejunant? Respondit eis Je- 19
sus, dicens; Num possunt filii nuptiarum jejunare quandiu sponsus adest cum eis? Sed venient dies, cùm au- 20
feretur sponsus, tunc jejunabunt. Quem- 21
admodum non resarcit quis vestimentum attritum assumento novo, alioquin attrahet recens attritum, & lacerabit illud. Neque infunditur vinum novum in 22
utres veteres: alioquin disrumpentur utres, & effundetur vinum: verùm infunditur vinum novum in utres novos.*

Sectio octava.

23 * وكان بينما هو ماشي في يوم السبت بين الزروع بداء تلاميذه وهم ماشون يقرطون سنبلا
24 ويا كلون * فقال له الفريسيون انظر كيف يفعلون في يوم السبت ما لا يحل * فقال لهم
25 اما قراتم قط ما صنع داود حيث جاع واحتاج ومن معه *

*Accidit autem ut dum ipse ambularet in 23
die sabbathi inter semina, cæpissent discipuli ejus iter facientes defricare spicas, & comedere. Quare dicebant ei 24
Pharisæi, Vide quomodo faciant in die sabbathi quod non licet. Ait illis, Nonne legistis unquam quid fecerit David, 25
quando esuriit & fuit necessitate compulsus, quique cum eo erant?*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእመጣ:ውስተ: በቤቱ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወብዙኃን: ኃጥኣን: ወመጸብሐን: ረፈቁ:
መስሌሁ: ለእግዚእ:ሊየሱስ: ወለርደሊሁ: ወብዙኃን: እሙንቱ : ወተለውዎ:ጸሐፍ
16 ት : ወፈረሰዊያን::=› ወርእዮ: ከሙ: ይበልዕ : መሰለ : ኃጥኣን:ወመጸብሐን :
ይቤልዎ : ለእርደሊሁ : ለመንት : ሊቅክሙ : ይበልዕ : መስለ : ኃጥኣን : ወመ
17 ጻብሐን : ወይሰቲ::=› ወሰሚዖ : እግዚእ : ሊየሱስ : ይቤሎ : ሕውጣን : ይ
ፈቅድዎ : ለዓቃቤ : ሠሪይ : ወለኮ : ጥዑያን : ኃጥኣን : መጸእኩ : እጸውዕ : ወ
18 ላኮ : ጸድቃን::=› ወለር ደሊሁሰ : ለዮሐንሰ : ወእለሂ : ፈረስዊያን : ይከውኑ :
ይጸውው : ወሶሬ : ወይቤልዎ : በእሮ : እርደሊሁ : ለዮሐንስ: ወለርደሊሆ :
19 ለፈረሰዊያን : ይጸውው : ወለርደሊከስ : ሊይጸውው::=› ወይቤሎ : እግዚእ:
ሊየሱስ: ወይክሉኑ : ደቂቁ : ለመርዓዊ: ጾዉ: እመጠን : ሃሎ:መርዓዊ : መስሌሆ
20 ው::=› ወባሕቱ: ይበጽሕ:መዋዕል:ላመ:ይነሥእኦ: ለመርዓዊ: እመኒሆ: ወ
21 ይእተ: እሚረ: ይጸውው::=› ወእልቦ: ዘይጠቅብ: ግመደ:ደርገሐ:ውስተ:ሠጠ
22 ተ: ልብስ: ብሉይ: ወእማእኮሰ : ያንጥዖ: ጥቅበቶ : ወያዐቢያ : ለሠጠቱ::=› ወ
እልቦ : ዘይወደ : ወይነ:ሐዲሰ :ውስተ:ገቦ :ብሉይ: እስመ: ያንቅዖ: ወይነ :ሐዲስ:
ለገቦ : ብሉይ : ወወይኑሂ: ይትኀፀው : ወገቦሂ : ይትሐጥል : ወለወይነስ : ሐዲስ:
23 ውስተ : ገቦ: ሐዲስ : ይወድይው::=› ወእመገ: ወፈረ: እግዚእ : ሊየሱስ : በሰ
ንበተ:እንተ: ገራውህ : ወእርደሊሁ፤ : መሰቡሁ : ወለኍዙ : ይመሑው: ሠዊተ: ወይ
24 ጸሑ : ሎቱ : ቍናተ::=› ወይቤልዎ:ፈረሰዊያን : ርሊ : ዘይገብሩ : እርደሊሰ :
25 ዘሊይሕውኑ : በሰንበት::=› ወይቤሎው : ግሙሪኑ : ሊያንበብክሙ : ዘገብረ :
ደዊት : ለመ : ርኀበ : ውእቱኒ : ወእለሂ : መስሌሁ::=

Et quum pransus esset in domo ejus Dominus Jesus, multi etiam peccato- 15
res, & publicani accumbebant cum illo (qui *pertinebant* ad Dominum Jesum;)
& cum discipulis ejus, & multi erant, & sequuti sunt eum scribæ, & 16
Pharisæi. Et videntes quòd edebat cum peccatoribus & publicanis, di-
xerunt discipulis ejus, Quare magister vester edit cum peccatoribus & pu-
blicanis, & bibit. Et audiens Dominus Jesus dixit iis, Malè affecti in- 17
digent medico, & non sani: peccatores veni vocare, & non justos. Et 18
discipuli Johannis & Pharisæorum jejunabant: & venerunt & dixerunt
ei; Quare discipuli Johannis, & discipuli Pharisæorum jejunant, & di-
scipuli tui non jejunant? Et dixit iis Dominus Jesus, Possúntne filii sponsi je- 19
junare, quamdiu est sponsus cum illis. Sed veniet tempus quum auferent spon- 20
sum ab illis: & illo die jejunabunt. Et nemo est qui insuit segmentum novum 21
in scissura vestimenti veteris, ne auferat ei insumentum ejus, & ampliet scissuram
ejus. Et nemo est qui injicit vinum novum in utrem veterem quia dirumpit vi- 22
num novum utrem veterem; & vinum effunditur, & uter perit, sed vinum no-
vum in utrem novum injiciunt. Et præteriens erat Dominus Jesus in sabbatho 23
per sata, & discipuli ejus cum illo: & cœperunt vellere spicas, & præparare ei
viam. Et dixerunt ei Pharisæi; Ecce, quid faciunt discipuli tui quod non li- 24
cet in Sabbatho? Et dixit iis Nunquámne legistis quid fecerit David, quando 25
esuriit, ipse & qui cum eo *erant*?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * وزودتر دريده شود * وكسي مي نو را در خيكهاء پوسيده نهد * تا مي ريخته نشود
وخيكها كم كردد * ليكن مي نو را درخيكهاء نو نهند حوارديم اعتراض
23 معتزلان براي خوشهٴ كندم † عيسي با شاكردان بروز شنبه در ميان
كشتزار مي كرديدند * شاكردان او خوشهٴ كندم را مي چيدند * وپاك
24 مي كردند * معتزلان بدو كفتند ببين كه شاكردان تو در روز شنبه كار
25 نا شايست مي كنند * * عيسي بديشان جواب داد وكفت * نه از قديم
خوانديد * كه داود وقتي كه بي نوا وكرسنه شد چه كرد * وايشان نيز كه با
وي بودند *

*& citiùs lacerètur. Nec quisquam 22
vinum novum utribus corruptis indit, ne vinum effundatur, & utres pereant: sed vinum novum utribus novis indunt.*

XII. Objectio Pharisæorum de spicis tritici.

Cumque *Jesus ac discipuli in die* 23
sabbathi inter segetes ambularent; discipuli ejus spicas tritici carpebant & purgabant. Pharisæi dice- 24
bant ei; Vide quomodo discipuli tui in die sabbathi opus non licitum agunt. Jesus illis respondens dedit, 25
dixit; Nonne jamdudum legistis de David, quo tempore inediam ac jejunium pateretur, quid fecit, ac illi etiam qui cum eo erant?

Quomodò introivit in domum Dei ſub Abiathar principe Sacerdotum, & panes
26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τ̀ οἶκον τ̃ῦ Θεῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τ̃ῦ ἀρχιερέως, κ̀ τ̀ὺς ἄρτους
propoſitionis manducavit, quos non *licet* manducare *ſi non* Sacerdotibus, & dedit
τ̃ῆς προθέσεως ἔφαγε, ο͂ὺς ο͂ὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, κ̀ ἔδωκε
& iis cum eo *exiſtentibus?* Et dicebat eis; Sabbatum propter hominem
27 κ̀ τοῖς σ̀ὺν ὰὐτῷ ο͂ὖσι; Καὶ ἔλεγε ὰὐτοῖς, Τὸ Σάββατον δὶὰ τ̀ὸν ἄνθρωπον
factum eſt, non homo propter Sabbatum. Itaque dominus eſt filius homi-
28 ἐγένετο, ο͂ὐχ ὁ ἄνθρωπ@ δὶὰ τ̀ὸ Σάββατον. Ὥστε κύριός ἐστιν ὁ ῦἱὸς τ̃ῦ ἀνθρώ-
nis & Sabbati.
που κ̀ τ̃ῦ Σαββάτου.

CAP. III. γ'.

KEt introivit iterum in ſynagogam, & erat ibi homo *arefa-*
1 Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τ̀ὴν Συναγωγήν, (α) κ̀ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπ@ ἐξηραμ-
ctum habens manum. Et obſervabant eum, ſi Sabbatis curaret
2 μένην ἔχων τ̀ὴν χεῖρα. Καὶ (β) παρετήρουν ὰὐτὸν, εἰ τοῖς Σάββασι θεραπεύσει
eum: ut accuſarent illum. Et ait homini *arefactam*
3 ὰὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν ὰὐτ̃ῦ. Καὶ λέγει τ̃ῷ ἀνθρώπῳ τ̃ῷ ἐξηραμμένην
habenti manum; Surge in medium. Et dicit eis; Licet
4 ἔχοντι τ̀ὴν χεῖρα, Ἔγειραι εἰς τ̀ὸ μέσον. Καὶ λέγει ὰὐτοῖς, Ἔξεστι (γ) τοῖς
Sabbatis benefacere, an malefacere? animam *ſervare*, an perdere? Illi *verò*
Σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχ̀ὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δ̀ὲ
tacebant. Et circumſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper *callo*
5 ἐσιώπων. Καὶ περιβλεψάμ@ ὰὐτοὺς μετ' ὀργ̃ῆς, συλλυπούμ@ ἐπὶ τ̃ῇ πωρώσει

cordis eorum, dicit homini; Extende manum tuam: & extendit, & re-
τ̃ῆς καρδίας ὰὐτ̃ῶν, λέγει τ̃ῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τ̀ὴν χεῖρά σου· κ̀ ἐξέτεινε, κ̀ (δ) ἀπο-
ſtituta eſt manus *illius ſana ut altera.* Et exeuntes Phariſæi, ſtatim
κατεστάθη ἡ χεὶρ ὰὐτ̃ῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, ὲὐθέως
cum Herodianis conſilium faciebant adverſùs eum, *ut* eum perde-
μετὰ τ̃ῶν Ἡρωδιανῶν Συμβούλιον ἐποίουν κατ' ὰὐτ̃ῦ, ὅπως ὰὐτὸν ἀπολέσω-
rent. Et Jeſus ſeceſſit cum diſcipulis ſuis ad ma-
σι. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τ̃ῶν μαθητ̃ῶν ὰὐτ̃ῦ πρὸς τ̀ὴν θάλασ-
re: & multa turba à Galilæa, ſecuta eſt eum, & à
σαν· κ̀ πολὺ πλῆθ@ ἀπὸ τ̃ῆς Γαλιλαίας, (ε) ἠκολούθησαν ὰὐτῷ, κ̀ ἀπὸ τ̃ῆς
Judæa, Et ab Hieroſolymis, & ab Idumæa, & trans Jor-
Ἰουδαίας, Καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, κ̀ ἀπὸ τ̃ῆς Ἰδουμαίας, κ̀ πέραν τ̃ῦ Ἰορ-
danem: & qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat,
δάνου· κ̀ οἱ πρὸς Τύρον κ̀ Σιδῶνα, πλῆθ@ πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει,
venerunt ad eum. Et dixit diſcipulis ſuis, ut navicula *aſſiſteret* ſibi,
ἦλθον πρὸς ὰὐτόν. Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς ὰὐτ̃ῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτ̃ερ̃ῇ ὰὐτῷ,
propter turbam, *ut* ne cœprimerent eum. Multos enim *ſanaverat*, ita ut *irruere*
δὶὰ τ̀ὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν ὰὐτόν. Πολλοὺς γ̀ὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν ὰὐτῷ
ut illum tangerent, quotquot habebãt *flagella.* Et ſpiritus immundi cùm il-
ἵνα ὰὐτ̃ῦ ἅψωνται, (ζ) ὅσοι εἶχον μάστιγας. Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα ὅταν ὰὐ-
lum *ſpectabant*, accidebant ei, & clamabant, dicentes; *Quòd* tu es filius Dei.
τὸν ἐθεώρει, (η) προσέπιπτεν ὰὐτῷ, κ̀ ἔκραζε, λέγοντα, Ὅτι Σὺ εἶ ὁ ῦἱὸς τ̃ῦ Θεῦ.
Et *multa* comminabatur eis, ut ne illum *manifeſtum faceremt.*
Καὶ πολλὰ ἐπετίμα ὰὐτοῖς, ἵνα μὴ (θ) ὰὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.

MS. A. (α) κ̀ ὁπῶ λῶ (β) ϑϑετηϱϑνλο (γ) ὸν τοῖς (δ) ἀπικαλεσάϑη ἡ χεὶϱ ὰὐτ̃ῦ. Καὶ ἐξελθόντες (ε) ἠκολούθησαν (ζ) κ̀ ὅσοι (η) προσέπιπτον ὰὐτῷ, κ̀ ἔκραζον (θ) φανερὸν ὰὐτὸν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

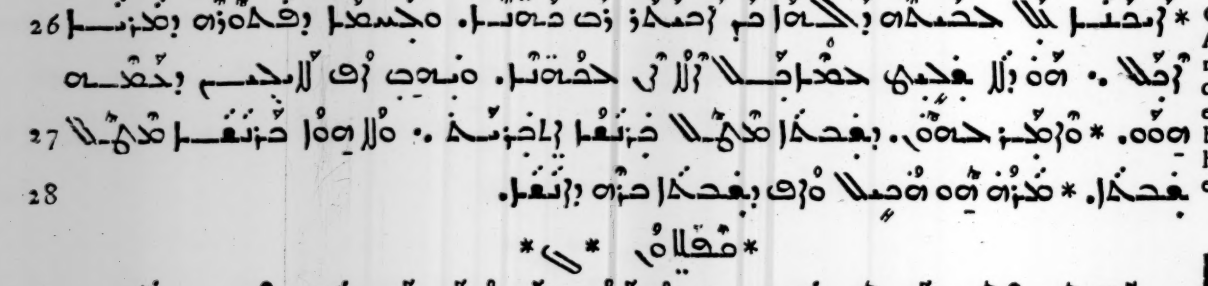

Quomodo ingreſſus ſit ædem Dei, quum 26
Abiathar eſſet ſummus ſacerdos, & panem
menſæ Domini comederit, quem non licet
comedere niſi ſacerdotibus; & dederit iis
etiam qui ſecum erant? Et ſubdit eis, Sab- 27
bathum propter hominem creatum eſſe, non
hominem propter ſabbathum. Dominus eſt 28
ergò & ſabbathi quoque Filius hominis.

CAP. III.

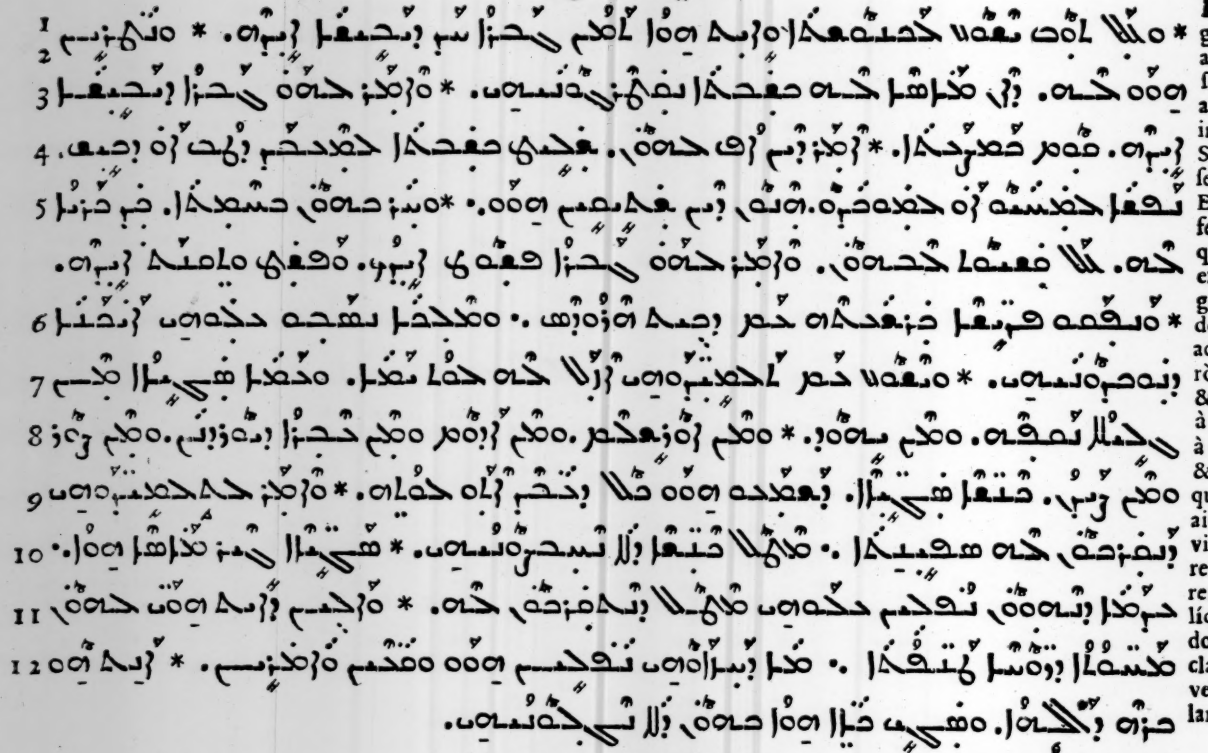

ET ingreſſus eſt iterum Jeſus in Synago- 1
gam: eratque illîc vir quidam, cujus erat
arida manus. Obſervabant autem eum ut ſi 2
ſanaret illum ſabbatho, deferrent eum. Et 3
ait illi viro, cujus erat arida manus; Surge
in medium. Dixit autem iis quoque, Licet 4
Sabbatho facere benè, vel malè? animam
ſervare, an perdere? ipſi verò tacebant.
Et intuitus eſt eos cum indignatione, ægrè 5
ferens propter duritiem cordis eorum: dixit-
que illi homini, Extende manum tuam: &
extendit; & reſtituta eſt manus ejus. Et e- 6
greſſi ſunt Phariſæi eo ipſo momento cum
domeſticis Herodis, & conſilium inierunt
adverſùs eum, ut perderent eum. Jeſus ve- 7
rò cum diſcipulis ſuis profectus eſt ad mare,
& plebs multa à Galilæa ſequuta eſt eum, & 8
à Judæa: Et ab Jeruſalem, & ab Edom, &
à *regione quæ eſt* trans Jordanem, & à Tyro
& à Sidone cœtus multi, qui audierant
quæcunque faciebat, venerunt ad eum. Et 9
ait diſcipulis ſuis, ut admoverent ad ſe na-
viculam propter turbas, ne ipſum opprime-
rent. Multos enim ſanabat, adeò ut irrue- 10
rent in eum quatenus ipſum tangerent. Il- 11
líque qui habebant plagas ſpirituum immun-
dorum, quum viderent eum, procidebant, &
clamabant, dicentes; Tu es filius Dei. Et 12
vehementer increpabat eos, ne ipſum reve-
larent.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

چگونه در خانهٔ خدا رفتند * در جاء ابي مالخ بزرك امامان * ونان خوان خدارا خوردند * 26
واجب نمي شود * كه ان نانرا كسي بخورد بغير امامان * وبديشان كفت شنبه ازبراي 27
ادميان افريده شد * نه ادمي براي شنبه * وخداوند شنبه فرزند ادمي است 28

سيزدهم خوش كردن مسيح دست خشك را * عيسي ديكر بارميان انجمن 1
در آمد * ومردي بود انجا كه يك دست اوخشك بود * واورا نكه مي داشتند * تا روز 2
شنبه عيسي † را بيازمايند * وملامت كنند * عيسي اتفاق ايشانرا دانسته بود * اشارت 3
بدان دست خشك كرد وكفت برخيز * دكر بار بجماعت كفت * در روز شنبه واجبست كه 4
نيكي كنند يا بدي * جانرا زنده كنند * يا كم كنند * ايشان خاموش شدند وهيچ نمي كفتند 5
* بخشم سوي ايشان نكه كرد * واز سختيء دل ايشان دلتنك شد * وبدان مرد كفت دست
خودرا دراز كن * دراز كرد ودرست شد * هماندم معتزلان از انجا بدر آمدند * وبا كسان 6
هيروديس مشورت كردند * كه چگونه اورا كم كنند

Quomodo ingreſſi ſint in domum 26
Dei ſub Abimelech maximo ſacerdo-
tum, et panem menſæ Dei comede-
rint, cum licitum non eſſet ut illum
panem quiſquam comederet præter
ſacerdotes. Et illis dixit; Sabba- 27
thum propter homines creatum eſt,
non homines propter Sabbathum.
Et dominus ſabbathi filius homi- 28
nis eſt.

XIII. Sanat Chriſtus manum aridam.

CAP. III.

IEſus rurſus in medium ſynagogæ 1
ingreſſus eſt: & homo ibi erat cui
una manus arida fuit. Et illum ob- 2
ſervabant, ut die ſabbatho Jeſum
tentarent & accuſarent. Jeſus con- 3
ſpiratione illorum intellectâ, ſignum
illi manum aridam habenti *fecit,*
& dixit, Aſſurge. Iterùm turbæ di- 4
xit; Die ſabbathi oportène bonum
facere an malum? animam vivifi-
care an perdere? Ipſi autem ſilentes
erant, nec quidquam dixerunt. Cum 5
iracundia illos aſpexit, & à duritie
cordis eorum dolore affectus eſt,
& homini illi dixit, Manum tuam
extende: extendit, & ſanata eſt.
Eodem inſtanti Phariſæi illinc egreſ- 6
ſi ſunt & cum quibuſdam Herodis
aſſeclis conſilium inierunt, quomodo
illum perderent.

Versio VULGATA LATINA.

26 Quomodò introivit in domum Dei ſub Abiathar principe ſacerdotum, & panes propoſitionis manducavit, quos non licebat manducare, niſi ſacerdotibus, & dedit
27 eis qui cum eo erant? Et dicebat eis; Sabbatum propter hominem factum eſt, &
28 non homo propter Sabbatum. Itaque Dominus eſt filius hominis, etiam Sabbati.

CAP. III.

1 Et introivit iterùm in ſynagogam: & erat ibi homo habens manum aridam.
2 Et obſervabant eum, ſi ſabbatis curaret, ut accuſarent illum. Et ait homini ha-
3 benti manum aridam; Surge in medium. Et dicit eis; Licet ſabbatis benè face-
4 re, an malè? animam ſalvam facere, an perdere? At illi tacebant. Et circum-
5 ſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper cæcitate cordis eorum, dicit homini; Exten-
de manum tuam. Et extendit, & reſtituta eſt manus illi. Exeuntes autem Phari- 6
ſæi, ſtatim cum Herodianis conſilium faciebant adverſùs eum, quomodò eum perderent. Jeſus autem cum diſcipulis ſuis receſſit ad mare: & multa turba à Gali- 7
læa & Judæa ſecuta eſt eum, Et ab Jeroſolymis, & ab Idumæa, & trans Jordanem: 8
& qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum. Et dixit diſcipulis ſuis ut navicula ſibi deſerviret propter turbam, 9
ne comprimerent eum. Multos enim ſanabat, ita ut irruerent in eum ut illum tan- 10
gerent quotquot habebant plagas. Et ſpiritus immundi, cùm illum videbant, pro- 11
cidebant ei; & clamabant, dicentes; Tu es Filius Dei. Et vehementer commina- 12
batur eis ne manifeſtarent illum.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * كَيْفَ دَخَلَ بَيْتَ ٱللهِ إِذْ كَانَ أَبِيَاثَارُ عَظِيمَ ٱلْكَهَنَةِ فَأَكَلَ خُبْزَ ٱلتَّقْدِمَةِ ٱلَّذِي لَا يَحِلُّ
27 أَكْلُهُ إِلَّا لِلْكَهَنَةِ فَقَطْ * وَأَعْطَى ٱلَّذِينَ كَانُوا مَعَهُ * ثُمَّ قَالَ لَهُمُ ٱلسَّبْتُ مِنْ أَجْلِ ٱلْإِنْسَانِ
28 كَانَ لَا ٱلْإِنْسَانُ لِأَجْلِ ٱلسَّبْتِ * فَإِذَنِ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ هُوَ رَبُّ ٱلسَّبْتِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ *

1 * وَدَخَلَ أَيْضًا مَجْمَعَهُمْ وَكَانَ هُنَاكَ رَجُلٌ يَدُهُ يَابِسَةٌ * فَجَعَلُوا يَرْصُدُونَهُ هَلْ يُبْرِئُهُ فِي يَوْمِ ٱلسَّبْتِ
2 لِيَفْرِقُوهُ * فَقَالَ لِلرَّجُلِ ٱلْيَابِسِ ٱلْيَدِ قُمْ فِي ٱلْوَسَطِ * وَقَالَ لَهُمْ أَيَجُوزُ فِي ٱلسَّبْتِ فِعْلُ ٱلصَّلَاحِ أَمِ
3 ٱلشَّرِّ * أَنَفْسٌ تَخْلُصُ أَمْ تُهْلِكُ * فَلَمْ يُجِيبُوهُ * فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ مُغْضَبًا حَزِينًا لِعَمَا قُلُوبِهِمْ * ثُمَّ قَالَ
4 لِلرَّجُلِ ٱمْدُدْ يَدَكَ فَمَدَّهَا فَٱسْتَوَتْ يَدُهُ * فَخَرَجَ ٱلْفَرِيسِيُّونَ لِلْوَقْتِ مَعَ أَصْحَابِ ٱلْهِيرُودِسِيِّينَ
5 مُدَاوِمِينَ فِي أَنْ يُهْلِكُوهُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْعَاشِرُ *

7 * فَأَمَّا يَسُوعُ وَتَلَامِيذُهُ * فَٱنْطَلَقَ إِلَى ٱلْبَحْرِ وَتَبِعَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ مِنَ ٱلْجَلِيلِ * وَمِنَ ٱلْيَهُودِيَّةِ * وَمِنْ يُرُوسَلِيمَ * وَمِنْ أَدُومَ *
8 وَمِنْ عَبْرِ ٱلْأُرْدُنِّ * وَجَمْعٌ كَثِيرٌ مِنْ صُورٍ وَصَيْدَا لَمَّا سَمِعُوا بِمَا صَنَعَ أَقْبَلُوا إِلَيْهِ * فَأَمَرَ تَلَامِيذَهُ
9 أَنْ يُقَدِّمُوا إِلَيْهِ سَفِينَةً مِنْ أَجْلِ ٱلْجَمْعِ لِئَلَّا يَرْحَمُوهُ * فَإِنَّهُ كَانَ قَدْ أَبْرَأَ كَثِيرِينَ كَانُوا يَرْدَحِمُونَ
10 عَلَيْهِ حَتَّى يَلْمِسُوهُ * وَكَذَلِكَ ٱلَّذِينَ كَانَتْ بِهِمْ أَمْرَاضٌ * وَأَرْوَاحٌ نَجِسَةٌ كَانُوا إِذَا رَأَوْهُ
11 سَقَطُوا قُدَّامَهُ قَائِلِينَ * أَنْتَ هُوَ ٱبْنُ ٱللهِ * وَكَانَ يَنْتَهِرُهُمْ كَثِيرًا لِئَلَّا يُظْهِرُوا فِعْلَهُ *
12

Quomodo introivit in domum Dei, cùm 26
eſſet Abiathar ſummus ſacerdotum, &
manducâvit panem propoſitionis, cujus
non licebat comeſtio, niſi ſacerdotibus
tantùm, dederitque iis qui ſecùm erant?
Deindè dixit eis, Sabbathum propter ho- 27
minem factum eſt, non homo propter
ſabbathum. Igitur Filius hominis eſt Do- 28
minus ſabbathi.

Sectio nona.

CAP. III.

Et introivit iterum ſynagogam eo- 1
rum: Et erat ibi homo cujus manus erat
arida. Et cœperunt obſervare illum, an 2
curaret eum in die ſabbathi, ut accuſa-
rent eum. Ait ergò homini arido manu, 3
Sta in medio. Tum dixit illis, Licétne 4
in ſabbatho operatio boni, an mali? ani-
mam ſalvam fieri, an perdi? Et non re-
ſpondérunt ei. Inſpexitque eos iratus, 5
triſtis de cæcitate cordium eorum: dein-
dè dixit homini, Extende manum tuam.
Et extendit eam, & reſtituta eſt manus
ejus. Et exierunt Phariſæi ſtatim cum 6
ſodalibus Herodianorum, conſilium ca-
pientes de perdendo illo.

Sectio decima.

At Jeſus cum diſcipulis ſuis receſſit ad 7
mare: & ſecuta eſt eum turba magna à
Galilæa, & à Judæa, Et ab Jeroſoly- 8
mis, & ab Idumæa, & à trans Jorda-
nem: & cœtus magnus à Tyro, & Si-
done, quum audiviſſent quod fecerat, ve-
nerunt ad eum. Et præcepit diſcipulis 9
ſuis ut admoverent ad eum navim ali-
quam propter turbas, ne comprimerent
eum. Quia enim curaverat multos, ir- 10
ruebant in eum, ita ut caderent, quate-
nus tangerent eum. Similiter ii quibus 11
inerant morbi, & ſpiritus immundi,
quando videbant eum, cadebant ante
eum, dicentes; Tu es filius Dei. Et in- 12
crepabat eos multùm, ne manifeſtarent
opus ejus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ዘከመ : ቦአ : ቤተ : እግዚአብሔር : በሊአቦታር : ሊቀ : ካህናት : ወበልዐ : ሖብ
ስተ : መሥዋዕት : ዘሊይካውኖ : ለበቢዕ : ዘእንበለ : ለካህናት : ለባሕቲቶሙ :
27 ወወሀቦሙ : ለእለ : ምሰልዙ:=> ወይቤሉ : ሰንበት : በእንተ : ሰብእ : ተፈ
28 ጥረት : ወለኮ : ሰብእ : በእንተ : ሰንበት:=> ወእግዚኣ : ውእቱ : ወልደ : እጓ
ለ : እመ : ሕያው : ለሰንበት::=>

በእንተ : ዘየብሰት : እዴሁ::=>

1 ር ወቦአ:ካዕበ:ምኵራበ: ወሀሎ:ሀየ:ብእሲ:ዘየብሰት:እዴሁ:=> ወይትዓቀብዎ:
2 ለእመ:ይፈውሶ:በሰንበት:ከመ:ያስተዋዲይዎ::=> ወይቤሎ:ለውእቱ:ብእሲ: ዘፀ
3 ውስት:እዴሁ : ተንሥእ:ወቁመ:ማእከለ:=> ወይቤሎሙ:ይከውንሁ : በሰንበትሰ:
4 ገቢረ:ሠናይ:ለው:ገቢረ: እኩይ : ለሕይወ : ነፍሰ:ወሚመ: ቀቲል:ወእርመሙ::=>
5 ወነጸርሙ : እንዘ : ይትሜዓዖ : ወይቴክዝ : በእንተ : ዑረተ : ልቦሙ : ወይቤሎ : ለ
6 ውእቱ : ብእሲ : ስፋሕ : እዴከ : ወሰፋሐ : እዴሁ : ወሐይወት::=> ወወፂኦሙ:
7 ፈሪሳዊያን : ምስለ : ሰብእ : ሄሮድስ : ተማክሩ : ከመ : ይቅትልዎ::=> ወተግ
ሕሠ : እግዚእ : ለያሱስ : ምስለ : ሐርደሊሁ : መንግለ : ባሕር : ወተለውዎ : ብ
8 ዙኃን: ጥቀ : እመገቢሰ : ወእመይሁደ:=> ወእመሊየሩሰሌም : ወእመሊደሚ
ያስ : ወእማዕደተ : ዮር ደናስ : ወእመጢሮስ : ወእመሲደና : ወብዙኃን : ጥቀ : መ
9 ጽሉ : ኀቤሁ : ሰሚዖሙ : ኵሎ : ዘገብረ:=> ወይቤሎሙ : ለአርደሊሁ : ያፅ
10 ንሑ : ሎቱ : ሐመረ : ከመ : ሊይትጋፍዕዎ : ሰብእ::=> እስመ : ለብዙኃን : ጎ
11 ሕየዉሙ : ወያስተብቍዕዎ : ከመ : ይግስስዎ : ኵሎሙ : ሕሙማን:=> ወእለ
ኒ : እጉዛን : እጋንንት : ርኩሰን : እመከመ : ርእይዎ : ይሰግዱ : ሎቱ : ወይጸር
12 ጉ : ወይብሉ : ለኔተ : ውእቱ : ወልደ : እግዚእብሔር::=> ወብዙኀ : ይግሥጾ
ሙ : ከመ : ኀሂደ : ሊይረስይዎ::=>

Quando introivit domum Dei ſub Abiathar principe ſacerdotum, & mandu- 26
cavit panem ſacrificii, quem non licet manducare, niſi ſacerdotibus ſolis, &
dedit iis qui cum eo erant. Et dicebat iis, Sabbathum propter hominem creatum 27
fuit, & non homo propter ſabbathum. Et Dominus eſt, filius hominis, 28
ſabbathi.

CAP. III.

De eo cui arida manus.

Et intravit iterum ſynagogam, & fuit ibi homo cujus manus arida fuit. 1
Et obſervabant eum ſi curaret in ſabbathis, ut accuſarent illum. Et dixit iſti 2
homini cujus manus clauda erat; Surge, & ſta *in* medio. Et dicit iis, Licétne in 3
ſabbathis facere bonum, vel facere malum; ſervare animam, aut occidere? & ta- 4
cuerunt. Et proſpiciens eos, indignatus & contriſtatus fuit propter cæcitatem 5
cordis eorum: & dixit iſti homini, Extende manum tuam, & extendit manum
ejus: & ſana fuit. Et exeuntes Phariſæi cum hominibus Herodis, conſilium 6
inierunt ut occiderent eum. Et receſſit Dominus Jeſus cum diſcipulis ſuis ad 7
mare, & ſequuti ſunt eum quam plurimi è Galilæa & à Judæa. Et ab Hie- 8
roſolymis, & ab Idumæa, & ab ulteriori Jordanis, & à Tyro, & à Sidone,
& quam plurimi venerunt ad eum audientes omnia quæ feciſſet. Et dixit 9
diſcipulis ſuis, ut aſtare illi facerent navim, ut non comprimerent eum popu-
li. Quia multos ſanaverat, & orabant eum ut tangerent eum omnes *inter eos* 10
graviter afflicti. Et prehenſi dæmonibus immundis, quando videbant eum ado- 11
rabant eum, & clamabant, & dicebant; Tu es filius Dei. Et multùm commi- 12
nabatur iis ut manifeſtum non facerent eum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

چهار دهم انجا كه رنجوران وديوانكان پسيار را شفا داد

7 * عيسي با شاكردان خود * بكنار دريا رفت * وخلق پسيار از جليل با وي
8 * كرويدند * واز يهودا * واز اورشليم * واز ادوم * واز ان سوي اردن * واز صور * واز صيدا
9 * هرجه عيسي كرده بود * شنيدند وپيش او آمدند * * بشاكردان خود كفت * تا كشتي
10 پيش او بيارند * كه انبوهي جماعت اورا نخوابنيد * * براي انك پسيارانرا شفا مي داد * كه
11 خودرا برو مي انداختند * سبب آنك بوي برسند * * وديوانكان * وصرعان * از جانهاء
12 پليد زخمها داشتند * وقتي كه اورا مي ديدند * مي افتادند * وبانك مي زدند * ومي كفتند *
نوي فرزند خدا * وبر پسياران بانك زد تا اورا آشكارا نكنند

XIV. Ubi ægrotis ac dæmoniacis plurimis ſanitatem reddidit.

Jeſus autem cum diſcipulis ſuis ad 7
littus maris profectus eſt: & populus
multus è Galilæo in eum credide-
runt, & ex Judæa, Et ex Hiero- 8
ſolyma & ex Idumæa, & ab altera
parte Jordanis, & ex Tyro, & ex
Sidone: quæcunque Jeſus fecerat
audiverant, & ad illum venerunt.
Et diſcipulis ſuis dixit, ut navigi- 9
um ad eum admoverent, ne confer-
ta turba illum opprimeret. Eò 10
quòd plurimis ſanitatem veſtituerat,
qui ſe in illum conjecerant, ejus
tangendi gratiâ. Et dæmoniaci, & 11
epileptici, à ſpiritibus impuris pla-
gas habentes, quò tempore viderent
eum, procidérunt, & vociferantes
dixerunt; Tu es Filius Dei. Et 12
multis interminatus eſt, ne illum
manifeſtum facerent.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Γ'.

Et ascendit in montem, & advocat quos voluit ipse: & venerunt
13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται ὃς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον
ad eum. Et fecit duodecim, ut essent cum illo: & ut mitteret e-
14 πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐ-
os prædicare: Et habere auctoritatem curare infirmitates, & ejicere
15 τοὺς κηρύσσειν· Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν
dæmonia. Et imposuit Simoni nomen Petrum: Et Jacobum
16 τὰ δαιμόνια. Καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· Καὶ Ἰάκωβον
17 Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi: (& imposuit
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν (ι) ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· (καὶ ἐπέθηκεν
eis nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui:) Et Andream, &
18 αὐτοῖς ὀνόματα (κ) Βοανηργές, ὅ ἐστιν, Υἱοὶ βροντῆς·) Καὶ Ἀνδρέαν, καὶ
Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Al-
Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλ-
phæi, & Thaddæum, & Simonem Cananitem: Et Judam Iscariotem,
19 φαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Καναίτην· Καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην,
qui & tradidit illum. Et veniunt ad domum: & convenit iterum tur-
20 ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν. Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν (λ) ὄ-
ba, ita ut non posse ipsos neque panem manducare. Et audientes qui
21 χλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς (μ) μήτε ἄρτον φαγεῖν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ
ad ipsum, exierunt prehendere eum: dicebant enim; Quòd extra se esset. Et Scri-
22 παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ, Ὅτι ἐξέστη. Καὶ οἱ Γραμ-
bæ qui ab Hierosolymis descendentes, dicebant, Quoniam Beelzebul habet, &, Quia
23 ματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον, Ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ, Ὅτι
in principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Et advo-
λγ ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ προσκαλεσάμε- 23
β cans eos, in parabolis dicebat illis; Quomodò potest Satanas Sata-
νος αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατα-
nam ejicere? Et si regnum in seipsum dividatur, non potest stare
νᾶν ἐκβάλλειν; Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι 24
regnum illud. Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest sta-
ἡ βασιλεία ἐκείνη. Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σα- 25
re domus illa. Et si Satanas consurrexerit in semetipsum, & dispertit
θῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη. Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν, καὶ μεμέρι- 26
est, non potest stare, sed finem habet. Non potest aliquis
σται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. (ν) Οὐ δύναται δέ τις τὰ 27
vasa fortis, ingressus in domum ejus, diripere, si non prius
σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον
fortem alliget: & tunc domum ejus diripiet. Amen dico
λζ τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ (ξ) διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω 28
β vobis; Quoniam omnia dimittentur peccata filiis hominum, &
ὑμῖν, Ὅτι πάντα (ο) ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ
blasphemiæ quæcunque blasphemaverint. Qui autem blasphemaverit in Spiri-
βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν. Ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦ- 29
tum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed obnoxius est æterni
μα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, (π) ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου
judicii. Quoniam dicebant; Spiritum immundum habet.
κρίσεως. Ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. 30

MS.A. (ι) ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰακώβου· (κ) Βοανηργές, (λ) ὁ ὄχλος, (μ) μηδὲ (ν) Οὐδεὶς δύναται τὰ (ξ) διαρπάσῃ. (ο) ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα, καὶ αἱ βλασφημίαι (π) ἀλλὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ sextâ post Pentecosten. 7.

Et conscendit montem, & advocavit quos 13
voluit: ad eumque venerunt. Et delegit 14
duodecim qui secum essent, & quos mitteret
ut prædicarent, Haberentque potestatem 15
curandi morbos, & ejiciendi dæmonia. Et 16
nominavit Simoni nomen Cepha. Et Jaco- 17
bo filio Zebedæi & Johanni fratri Jacobi,
imposuit eis nomen Benai-regheſc, quod est,
Filii tonitrui. Et Andream, & Philippum, 18
& Bartholomæum, & Matthæum, & Tho-
mam, & Jacobum filium Halphæi, & Thad-
dæum, & Simonem Zelotem, Et Judam Is- 19
carioten, qui ipsum prodidit. Venerunt- 20
que in domum. Et congregatæ sunt turbæ
iterum, adeò ut ne possent quidem panem
edere. Et audierunt consanguinei ejus, & 21
exierunt ut prehenderent eum: dicebant e-
nim eum extra mentem suam exiisse. Scri- 22
bæ autem illi qui ab Ierusalem descenderant,
dicebant; Beelzebub in eo est, ac per prin-
cipem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et ad- 23
vocavit eos Jesus, & in parâbolis dixit eis;
Quomodo potest satanas satanam ejicere?
Nam si regnum contra sese divisum fuerit, 24
non poterit stare regnum illud. Et si domus 25
contra se divisa fuerit, non poterit domus
illa subsistere. Et si satanas insurgit in se- 26
ipsum, & divisus est, non potest stare; sed
finis ejus adest. Nemo potest ingredi ædes 27
strenui, & diripere vasa illius, nisi priùs
strenuum illum vinxerit, & tunc ædes ejus di-
ripiet. Amen dico vobis, Omnia quidem 28
peccata & blasphemiæ, quibus blasphema-
verint homines, remittentur eis. At quis- 29
quis blasphemaverit in Spiritum sanctitatis,
non habebit remissionem in æternum, sed re-
us est judicii æterni. Propterea quòd dice- 30
bant spiritum immundum in eo esse.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XV. Mandata Jesu discipulis data, & nomina ipsorum.

Et illinc Christus montè conscendit, 13
& quoscunque voluit ad se vocavit,
& venerunt ad eum. E quorum nu- 14
mero duodecim homines elegit, qui
eum comitarentur, & eos mitteret
ut in mundo Evangelium prædica-
rent. Et potestate præditi essent æ- 15
grotos sanandi, ac dæmonia ejicien-
di. Et Simeoni Cephæ nomen indi- 16
dit, quod *significat petram.* Reliqui 17
erant *Jacobus filius Zebedæi, &*
Johannes frater Jacobi, ipsis no-
men Beni Reg'sch imposuit, quòd fi-
lii tonitrui essent. Et Andreas, & 18
Philippus, & Bartholomæus, et Mat-
thæus, & Thomas, & Jacobus fi-
lius Alphæi, & Thaddæus, & Si-
meon Cananæus. Et Judas Iscari- 19
otes, qui illum tradidit.

XVI. Judæi dixerunt, Per Beel-zebub principem dæmo-niorum dæmonia ejicit.

Et illinc Jesus domum reversus est. 20
Et turbæ multæ congregatæ sunt, ut 21
ne panem quidem reperirent ut come-
derent. Et amici ejus audientes 20
egressi sunt ut eum prehenderent: eò
quòd dixerunt, Hic quidem ex in-
tellectu suo excessit. Scribæ autem,
& quidam qui ab Hierosolyma de-
scenderant, dicebant; Beelzebub in eo
est, virtute principis dæmoniorum
dæmonia ejicit. Tunc *Jesus illos* 23
vocavit & in parabolis illis dixit;
Quomodo potest Diabolus Diabolum
ejicere?

Versio VULGATA LATINA.

13 Et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse: & venerunt ad eum.
14 Et fecit ut essent duodecim cum illo: & ut mitteret eos prædicare. Et dedit
15 illis potestatem curandi infirmitates, & ejiciendi dæmonia. Et imposuit Simoni
16 nomen Petrus: Et Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi, & imposuit eis
17 nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui: Et Andream, & Philippum, & Bar-
18 tholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Alphæi, & Thaddæum, & Si-
19 monem Chananæum, Et Judam Iscariotem, qui & tradidit illum. Et veniunt
20 ad domum: & convenit iterùm turba, ita ut non possent neque panem manducare.
21 Et cùm audissent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim; Quoniam in
22 furorem versus est. Et Scribæ, qui ab Jerosolymis descenderant, dicebant; Quoniam Beelzebub habet, &, Quia in principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Et convocatis eis, in parabolis dicebat illis; Quomodò potest Satanas Satanam ejicere? Et si regnum in se dividatur, non potest regnum illud stare. Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. Et si Satanas consurrexerit in semetipsum, dispertitus est, & non poterit stare, sed finem habet. Nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere, nisi priùs fortem alliget, & tunc domum ejus diripiet. Amen dico vobis; Quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata, & blasphemiæ quibus blasphemaverint: Qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habebit remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti. Quoniam dicebant; Spiritum immundum habet.
23 24 25 26 27 28 29 30

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sectio undecima.

13 * الفصل الحادي عسر * * ثم صعد الجبل ودعا الذين احبهم فاتوا اليه *
14 * وانحب اثني عسر وسماهم رسلا ليكونوا معه * ولكي يرسلهم ليكرزوا * واعطاهم سلطانا
15 على سقاء المرضي واخراج الشياطين * وسمي سمعان الصخرا * ويعقوب بن زبدي ويوحنا
16 اخاه سماهما بوانرجس الذي هو ابناء الرعد * واندراوس وفيلبس وبرثلومي * ومي * وتوما *
17 ويعقوب بن حلفاء * وتداء * وسمعان القاناني * ويهودا الاسكريوطي الذي اسلمه * ودخل الي
18 بيت فاجتمع ايضا جمع حتي لم يقدروا على اكل الخبز * وسمع اصحابه فخرجوا ليمسكوه قايلين
19 انه ساهي القلب * فاما الكتبة الذين اتوا من يروسليم فقالوا ان باعل ربول معه *
20 وبريس الشياطين يخرج الشياطين * فدعاهم وقال لهم بامثال كيف يقدر شيطان ان يخرج
21 شيطانا * وكل مملكة تنقسم لا تثبت تلك المملكة * واذا اختلف اهل البيت لا يثبت ذلك
22 البيت * وان كان الشيطان قد قام نفسه وانقسم فلن يقدر ان يثبت لكن تلك تكون
23 له انقضاء * لا يقدر احد يدخل بيت القوي وينهب متاعه الا ان يربط القوي اولا وحينيذ
24 ينهب بيته * * الفصل الثاني عسر * * امين اقول لكم ان كل سي يغفر
25 لبني البشر من الخطايا والتجديف الذي يجدفونه * والمجدفون على روح القدس لا يغفر لهم
26 الي الابد بل يحل بهم العقاب الدايم * لانهم يقولون ان معه روحا نجسا *
27
28
29
30

Sectio undecima.

Deindè conscendit montem, & advocavit quos dilexit: & venerunt ad eum. 13
Elegitque duodecim, & vocavit eos 14
Apostolos: ut essent cum eo, & ut mitteret eos ad prædicandum. Et dedit eis 15
potestatem curandi infirmos, & ejiciendi dæmonia: Et nominavit Simonem 16
Petram: Et Jacobum filium Zebedæi, 17
& Johannem fratrem ejus, appellavit Boanerges, hoc est, Filios tonitrui. Et 18
Andream, & Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & 19
Jacobum filium Halphæi, et Thaddæum, 20
& Simonem Cananæum, Et Judam Iscariotem qui tradidit ipsum. Et intravit in domum quandam; & convenit iterùm turba, ita ut non possent manducare panem. Et audierunt sui, 21
egressique sunt ut tenerent ipsum, dicentes eum in deliquium cordis incidisse.
At scribæ qui venerant ab Ierosolymis, 22
dixerunt; Sanè Beel-zebul est cum eo: & per principem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et vocavit eos, dixitque in parabolis; Quomodò potest dæmonium 23
ejicere dæmonium? Quandoquidem 24
omne regnum quod dividitur, non erit stabile illud regnum? Et quando discordant habitatores domûs, non erit stabilis 25
illa domus? Quare si Satanas adversatur sibi ipsi, & dissidet, profectò non 26
poterit subsistere: sed id erit illi in exterminium. Non potest quis intrare domum fortis, & diripere supellectilem 27
ejus, nisi vinciat fortem prius: ac tum diripiet domum ejus.

Sectio duodecima.

Amen dico vobis, Quòd quælibet res dimittetur filiis hominis quoad peccata, 28
& blasphemiam quam blasphemaverint:
Blasphemantibus verò in Spiritum sanctum, non remittetur eis in æternum: 29
sed convenit eis supplicium æternum.
Quoniam dicebant, quòd haberet spiritum immundum. 30

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

De electione Apostolorum.

13 በእንተ : ሓርየቶሙ : ለሐዋርያት::=ፁ
13 ወዓርገ : ደብረ : ወጸውዐ : እለ : ፈቀደ : ወሖሩ : ኀቡሉ::=ፁ ወሐረየ : ዓሠ
14 ርተ : ወክልሌተ : ሐዋርያተ : ወሰመዮሙ : ወከመ : የሀልዉ : ምስሌሁ : ወይፈኖ
15 ሙ : ይሰብኩ::=ፁ ወለብሉሙ : ያውፅኡ : ለጋንንት : ናሱሰነ : ወይፈ
16 ውሱ : ድዉያነ::=ፁ ወሰመዮሙ : በበ : እስሚቲሆሙ:: ወሰመዮ : ለስሞ
17 ዖን : ጴጥሮስ::=ፁ ወያዕቆብ : ወልደ : ዘቤዴሞስ : ወዮሐንስ : እኁሁ : ለያ
18 ዕቆብ : ወሰመዮሙ : በለኔርጌስ :ደቂቀ: ነጐድጓድ:ብሂል::=ፁ ወእንድርያስ: ወፊ
19 ልጶስ:ወበርተሉሜዎስ:ወማቴዎስ: ወቶማስ: ወያዕቆብ: ወልደ:አልፊዮስ:ወታዴዎስ:
20 ወስምዖን:ቀንናዊ::=ፁ ወይሁደ: ለስቆሮታዊ: ዘአግብአ::=ፁ ወበዊለሙ:ቤተ: መ
21 ጽሉ: ካዕቦ: ላሕዛብ:ብዙኃን: እስከ: ሊያበውኦሙ: ይብሳዕ: እክለ::=ፁ ወሰሚዖ
22 ሙ: ለዝሚደሁ: መጽሉ: ይእኅዝዎ: እስሙ:ዓብደ: ይብልዎ::=ፁ ወጸሐፍትኒ:እ
23 ለ:ወረዱ:እሙሊያሪሰልም: ይቤሉ: በብዔል: ዘቡል:ለኃዘ: ወበመልእኮሙ: ለጋንኒ
24 ት: ያወፅእሙ : ለጋንንት::=ፁ ወጸውዖሙ : እግዚእ : ሊያሱስ: ወመሰለ: ሎሙ:
25 እሮ:.ይክል: ሴይጣን: ለሰይጠን: ለወጽቶ::=ፁ እመንግሠትኒ: ዘበበይናቲሁ:ይትና
26 ፈቅ:ሊ.ይቀውም:ውእቱ:መንግሠት:=ፁ ወእመኒ: ቤት:ተናፈቅት:በበይናቲሃ:ሊት
27 ቀውም:ይእቲ: ቤት::=ፁ ወሰይጠንሂ :ለእሙ: ተንሥአ:በበይናቲሁ: ወተናፈቀ: ሊ
28 ይቀውም: ማኅለቅተ: ይረክብ::=ፁ ወለልቦ: ዘ.ይክል: ቤተ: ኀይል: በዊለ : ወበር
29 ብሮተ: ኀዊዮ: ለእሙ: ሊቀደም: ለሲሮቶ: ለኃይል: ወእመዝ: በርብሮተ: ቤቶ::=ፁ
30 ለሜኝ : እብለክሙ : ኵሉ : ኃጢአት : ወፅርፈት : ይትኅደግ : ሎቱ: ለዓለም: ወይትኀኒኑ: በደይኑ:
ለዘሳፈ::=ፁ እመ : ይቤሉ : ገኔን : ርኩስ : ለኃዘ::=ፁ

Et ascendit in montem, & vocavit, quos voluit & venerunt ad eum. Et elegit 13
duodecim Apostolos & nominavit eos ut essent cum illo, & ut mitteret eos præ- 14
dicare. Et dedit potestatem illis ut ejicerent dæmones immundos, & ut curarent infirmos. Et vocavit eos singulos nominibus suis, & vocavit Simonem 15 16
Petrum. Et Jacobum filium Zebedæi & Johannem fratrem Jacobi, nominavit 17
Boanerges, (quod est dicere) Filii tonitrui. Et Andream, & Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum filium Alphæi, & Thadæum & Simonem Cananæum, Et Judam Iscariotem qui tradidit illum. Et 18 19
intrantes domum venerunt iterùm populi multi, ita ut non permitterent ei manducare panem. Et audientes cognati ejus venerunt prehendere eum, quia de- 20 21
mentem dicebant eum fuisse. Et scribæ qui descenderunt ab Hierosolyma 22
dixerunt, Per Beelzebub prehensus est, & per principem dæmonum ejicit dæmones. Et vocavit illos Dominus Jesus, & parabolicè loquutus est iis; Quo- 23
modò potest satanas satanam ejicere? Si regnum inter se dividatur, non stabit illud regnum. Et si domus dividatur inter se, non stabit ista domus. Et sata- 24 25
nas si insurrexerit contra se & divisus sit, non stabit, finem habebit. Et nemo 26
potest intrare domum fortis, & diripere vasa ejus, si non priùs alliget fortem, & tunc diripiet domum ejus. Amen dico vobis, Omne peccatum & blas- 27 28
phemiâ remittetur omni homini: Sed qui blasphemaverit in Spiritum sanctum, 29
non remittetur ei in æternum, & condemnabitur in judicio perpetuo. Quia 30
dicebant, Dæmon immundus prehendit eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 25 * چون مملكت برنفس خودش پريشان شود * مملكت او ايستادكي نكند * واكر
26 خانهٔ نفس او پريشاني كند * نتواند كه خانه ايستادكي كند * واكر چنانك ابليس
بر نفس خود پريشان شود وبر خيزد * نتواند كه ايستادكي كند * الا سرانجام او باشد *
27 وكسي نتواند در خانهٔ مردي پهلوان رفتن * تا رخت او ببرايد * مكر اول پهلوانرا ببندد *
28 انكه در خانهٔ او تاختن كند * راست بشما بكويم كه همه كناهها [وافتريها] كه مردم
29 افتري كنند * عفو كرده شود * الا آنك با جان پاك افتري دارند * تا ابد عفو ندارد *
30 وداوري ابدي بروي روا باشد * براي انك مي كفتند جان پليد دروي هست

Cùm regnum in semetipsum divisum fuerit, regnum illud stabilitatem non obtinet. Et si domus semetipsam 24 25
lacessat, fieri non potest ut domus illa stabilis sit. Similiter etiam si 26
Diabolus in semetipsum divisus sit, & insurgat, fieri non potest ut stabiliatur, sed finis illius sit. Nec 27
quisquam potest domum viri robusti ingredi ut supellectilem ejus diripiat, nisi priùs robustum illum liget, deindè domum illius spolict.
Verùm vobis dico, Quòd omnia 28
peccata et blasphemiæ, quibus homines blasphemaverint, remittentur.
Qui autem in Spiritum sanctum 29
blasphemaverit, in æternum non remittetur ei, sed judicium æternum in eum competet. Eò quòd dicerent, 30
Spiritus impurus in eo est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Θ'.

Veniunt ipsius fratres & mater ejus: & foris stantes, miserunt ad eum λε
31 Ἔρχον͡ται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· καὶ ἔξω ἑστῶτες, ἀπέστειλαν πρὸς (ρ) αὐτὸν β
vocantes eum. Et sedebat turba circa eum: *dicebant verò* ei; Ecce ma-
32 φωνοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐκάθητο (σ) ὄχλος περὶ αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μή-
ter tua, & fratres tui, foris quærunt te. Et *respondit* eis, *dicens*; Quæ
33 τηρ σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου, (τ) ἔξω ζητοῦσί σε. Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, λέγων, Τίς
est mater mea, *aut* fratres mei? Et circumspiciens *circulo circa se*
34 ἐστιν ἡ μήτηρ μου, ἢ οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν
sedentes, ait; Ecce mater mea, & fratres mei. Qui enim fecerit vo-
35 καθημένους, λέγει, (υ) Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου. Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέ-
luntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.
λημα τοῦ Θεοῦ, οὗτός μου ἀδελφὸς, καὶ (φ) ἀδελφή μου, καὶ μήτηρ ἐστί.

CAP. IV. δ'.

Et iterùm cœpit docere *juxta* mare, & *cœtus* est ad eum λς
1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ (α) συνήχθη πρὸς αὐτὸν β
turba multa, ita ut *ipsum ascendentem in navigium*, *sedere* in mari: & omnis
ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς
turba *ad* mare *super* terram erat. Et docebat eos in parabolis
2 ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς Θ
multa, & dicebat illis in doctrina sua; Audite: Ecce exiit seminans
3 πολλὰ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Ἀκούετε· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
seminare. Et *factum est in seminando, hoc quidem* cecidit circa viam; & venerunt
4 τοῦ σπείραι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε

volucres cœli, & *devoraverunt* illud. Aliud verò cecidit super petrosa, ubi
τὰ (β) πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτό. Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου 5
non habuit terram multam, & statim exortum est, *propter* non *habere profunditatem* terræ: *Sole*
οὐκ εἶχε γῆν πολλὴν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· Ἡλίου 6
autem exoriente, æstuavit; & *ob* non *habere* radicem, exaruit. Et aliud ceci-
δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. Καὶ ἄλλο ἔπε- 7
dit in spinas, & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt illud, & fructum non dedit.
σεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτὸ, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε.
Et aliud cecidit in terram *pulchram*; & dabat fructum ascendentem & crescentem:
Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα (γ) καὶ αὐξάνοντα· 8
& afferebat unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat *eis*; *Habens*
καὶ ἤνεγκεν ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν. Καὶ (δ) ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὁ ἔχων 9
aures *audire*, audiat. Cùm *autem* *solus* esset, interrogaverùt eum qui *circa eum*
ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Ὅτε δὲ ἐγένετο κατὰμόνας, (ε) ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν 10
cum duodecim, parabolam. Et dicebat eis; Vobis datum est nôsse mysterium
σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, (ζ) Ὑμῖν δέδο͡ται γνῶναι τὸ μυστήριον 11
regni Dei: illis autem foris, in parabolis omnia fiunt: Ut *aspi-*
λζ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνε͡ται· Ἵνα βλέ- 12
α *centes aspiciant*, & non videant: & audientes audiant, & non intelligãt: nequãdo convertan-
πο͡ντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούο͡ντες ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέ-
tur, & dimittantur eis peccata. Et ait illis; Nescitis parabolam
λη σι, καὶ (η) ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν 13
hanc? & quomodò omnes parabolas cognoscetis? *Seminans*, verbum seminat.
β ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει. 14

MS. A. (ρ) αὐτὸν ζητοῦσί σε. (σ) περὶ αὐτὸν ὄχλος. (τ) καὶ αἱ ἀδελφαί σου, ἔξω (υ) Ἰδοὺ (φ) ἀδελφὴ, καὶ ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) συνήχθησ (β) πετεινὰ, καὶ κατέφαγεν
(γ) καὶ αὐξανόμενον, (δ) ἔλεγεν, Ὁ (ε) ἠρώτων (ζ) δέδο͡ται * τὸ μυστήριον (η) ἀφαιθήσε͡ται αὐτοῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Matutinis commemorationis Deiparæ Mariæ. 8.

Porrò venerunt mater & fratres ejus stantes 31
foris, miseruntque ut evocarent eum ad se-
ipsos. Sedebat autem circa eum turba, & 32
dixerunt ei; En mater tua & fratres tui fo-
ris postulant te. Et respondit, ac dixit eis; 33
Quæ est mater mea; & quinam sunt fratres
mei? Et respexit in eos qui sedebant propè 34
se, & ait; Ecce mater mea, & ecce fratres
mei. Etenim qui executus fuerit voluntа- 35
tem Dei, is est frater meus, & soror mea,
& mater mea. CAP. IV.

Rursus autem cœpit docere juxta litus 1
maris: & congregati sunt ad eum cœtus
quamplurimi, ita ut ascenderet, sederétque
in navi in mari, & omnis turba stabat humi
juxta mare. Ac docebat eos in parabolis 2
multa, dicebátque in doctrina sua; Audite: 3
Ecce exiit seminator ad seminandum: Et 4
quum seminâsset, aliud quidem cecidit juxta
viam; venítque volucris, & devoravit illud.
Aliud autem cecidit super petram, ubi non 5
erat terra multa, & in momento exortum est,
quoniam non erat profunditas terræ. Quum 6
autem exortus esset sol, incaluit; & quia
non habebat radicem, aruit. Aliud cecidit 7
inter spinas, & ascenderunt spinæ, ac suffo-
caverunt illud, fructúsque non edidit. Aliud 8
autem cecidit in terram bonam; & ascendit
crevitque, ac dedit fructus, aliud quidem
tricenos, & aliud sexagenos, aliud denique
centenos. Et dicebat; Qui habet aures 9
ad audiendum, audiat. Quum autem essent 10
soli, interrogaverunt eum ii qui cum eo
erant unà cùm duodecim ipsius de parabola
hac. Et dixit eis Jesus; Vobis datum est 11
nôsse arcanum regni Dei: extraneis verò
omnia in parabolis fiunt. Ut quum vide- 12
rint, videant, & non videant; & cùm audi-
erint, audiant, nec intelligant; nequando con-
vertantur, & remittantur eis peccata ipso-
rum. Et dixit eis, Nescitis parabolam hanc? 13
& quomodò cunctas parabolas scietis? Se- 14
minator qui seminavit, sermonem seminat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

XVII. Stat Maria & fratres ejus ad ostium.

Et *venientes* mater ejus & *fratres* 31
ejus foris steterunt, & miserunt ut
eum accerserent. Et coram Jesu tur- 32
bâ multâ præsente quispiam dixit,
Mater tua & fratres tui ad fores
sunt, & te vocant. Illis responsum 33
dedit, & dixit; *Quænam est mater*
mea? & quinam sunt fratres mei?
Intuitus est in illos qui coram eo se- 34
debant, & dixit; *Ecce mater mea,*
& ecce fratres mei. Quicunque vo- 35
luntatem Dei facit, ipse est frater,
& soror, & mater mea.

XVIII. Parabola seminis sparsi in terram.

CAP. IV.

Rursus in littore maris docere in- 1
cepit, & turbæ multæ aderant ei,
usque adeò ut in navim iret, & se-
deret: turbæ autem reliquæ in littore
maris stantes erant. Et parabolas 2
plurimas illos docuit, dixitque in
doctrina sua; Audite: Ecce sator 3
egressus est ut semen seminaret. Et 4
cùm semen projiceret, quoddam juxta
viam cecidit, & aves venientes
comederunt. Aliud in superficiem pe- 5
træ cecidit, ubi terræ multum non
esset: & crevit statim, cùm terræ
ejus profunditas non esset. Et Sol in 6
illud incidens adussit; & cùm ra-
dicem non haberet, statim exaruit.
Aliud semen inter spinas & vepres 7
cecidit: & spinæ altiores factæ il-
lud suffocárunt, nec fructum dedit.

Versio VULGATA LATINA.

31 Et veniunt mater ejus & fratres: & foris stantes miserunt ad eum vocantes eum.
32 Et sedebat circa eum turba: & dicunt ei; Ecce mater tua & fratres tui foris quæ-
33 runt te. Et respondens eis, ait; Quæ est mater mea, & fratres mei? Et circum-
34 spiciens eos, qui in circuitu ejus sedebant, ait; Ecce mater mea, & fratres mei.
35 Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.

CAP. IV.

1 ET iterùm cœpit docere ad mare: & congregata est ad eum turba multa, ita ut
2 navim ascendens sederet in mari, & omnis turba circa mare super terram erat: Et
3 docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua; Audite, Ecce
4 exiit seminans ad seminandum. Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, & ve-
5 nerunt volucres cœli, & comederunt illud. Aliud verò cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam: & statim exortum est, quoniam non habebat altitudi-
6 nem terræ: Et quando exortus est Sol, exæstuavit: & eò quòd non habebat ra-
7 dicem, exaruit. Et aliud cecidit in spinas: & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt
8 illud, & fructũ non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam: & dabat fructum ascen-
9 dentem, & crescentem; & afferebat unum triginta, unum sexaginta, & unum cen-
10 tum. Et dicebat; Qui habet aures audiendi, audiat. Et cùm esset singularis, inter-
11 rogaverunt eum hi qui cum eo erant duodecim, parabolam. Et dicebat eis; Vobis datum est nôsse mysterium regni Dei: illis autem, qui foris sunt in parabolis omnia
12 fiunt. Ut videntes videant, & non videant: & audientes audiant, & non intelligant:
13 nequando convertantur, & dimittantur eis peccata. Et ait illis; Nescitis parabolam hanc? & quomodò omnes parabolas cognoscetis? Qui seminat, verbum seminat.
14

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 ثم واقاه امه واخوته * ووقفوا خارجا وارسلوا اليه يدعونه * وكان الجمع جالسا حوله * فقالوا له
32
33 ها امك واخوتك خارجا يطلبونك * فاجابهم قايلا من امي واخوتي * ونظر الى الجلوس حوله
34 وقال ها امي واخوتي * وكل من يعمل ارادة الله هو اخي واختي وامي * وبداء ايضا
35 1
يعلم عند البحر * فاجتمع اليه جمع كبير حتى انه ركب السفينة في البحر وجلس * وكانت
2 الجموع كلها على ساحل البحر * وكان يعلمهم بامثال كثيرة * قايلا في تعليمه * اسمعوا زارع خرج
3 ليزرع * فبينما هو يزرع منه ما سقط على الطريق فاتي الطير فاكله * ومنه ما سقط على
4 5 الصفاحيث لم يكن له عمق ارض فلوقته نبت * واذ ليس له عمق ارض * لما اشرقت الشمس
6 واحترق جف اذ ليس له اصل * ومنه ما سقط في السوك فخنقه السوك لعلوه عليه فلم ياتي بثمر *
7 * ومنه ايضا ما سقط في ارض جيدة فاعطى ثمره وصعد ونمى * فواحد جاء ثلثين * واخر
8 9 ستين * واخر مايه * ثم قال من له اذان سامعتان فليسمع * فلما انفرد سأله الذين كانوا
10 حوله مع الاثني عشر عن المثل * فقال لهم انتم اعطيتم معرفة سر ملكوت الله * واولئك
11 الخارجون فبالامثال يكون لهم كل شي * لينظر الناظرون ولا يبصرون * ويسمع السامعون
12 ولا يفهمون * لئلا يرجعوا فتغفر لهم الخطايا * وقال لهم اما عرفتم هذا المثل * فكيف
13 تعرفون جميع الامثال * الزارع هو الذي يزرع الكلام *
14

Deindè venerunt ad eum mater ejus & fratres ejus: & steterunt foris, & miserunt ad eum ut advocarent illum. 31
(Erat autem turba sedens circa eum) & dixerunt ei; Ecce mater tua & fratres tui foris quærunt te. Respondit eis, 32 33
dicens; Quæ est mater mea, & fratres mei? Et respexit in sedentes circa se, 34
& ait; Ecce mater mea, & fratres mei. Et quicunque fecerit voluntatem 35
Dei, ipse est frater meus, & soror mea, et mater mea.

CAP. IV.

ET cœpit iterùm docere juxta mare, 1
et coactus est ad eum cœtus magnus, ita
ut ipse conscenderet navim in mari, ac
sederet, essentque turbæ omnes secus litus
maris. Et docebat eos per parabolas 2
multas, dicens in doctrina sua; Audite, 3
Sator quidam exiit ut seminaret: Dum- 4
que ipse seminaret, aliud quidem cecidit
super viam, et venerunt volucres, et
comederunt illud. Et aliud cecidit su- 5
per petram, ubi non erat ei profunditas
terræ, et statim crevit: et quandoquidem non erat ei profunditas terræ,
Quum ortus esset sol æstuásset atque, aruit, 6
eò quòd non esset ei radix. Et aliud ce- 7
cidit inter spinas, et suffocaverunt illud
spinæ transcendentes ipsum, et non pro-
tulit fructum. Aliud denique cecidit in 8
terram bonam, dedítque fructum, ascen-
dens, et crescens: atque unum quidem
attulit triginta, et aliud sexaginta, et
aliud centum. Denique subjunxit, Cui- 9
cunque sunt aures audientes, audiat.
Quum autem secessisset, interrogaverunt 10
eum qui erant circa eum cum duodecim,
de parabola. Et dixit eis, Vos donati 11
estis cognitione mysterii regni Dei: et
illis extraneis per parabolas fient eis
omnia: Ut videant videntes, et non cer-
nant: et audiant audientes, et non intel-
ligant, ne convertantur, et remittantur
eis peccata. Et dixit eis, Non nôstis hanc 13
parabolam? quomodo igitur intelligetis
oês parabolas? Sator est qui serit verbũ. 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወመጽሉ:እሙ: ወእኃዊሁ:ወቆሙ:ወላእኩ:ኀቤሁ:ይጸውዕሙ:=: ወይነብሩ:ሰብእ:
32 ብዙኅ:መስሊሁ: ወይቤልዎ:ነዮ:እመክሂ:ወእኃዊክሂ: አፍአ:ይቀውሙ:ወይኀሥ
33 ሡክ::=: ወእውሠእ: ወይቤሎሙ: መኑ: ውእቱ: እሙየ: ወእኃዊየ:=: ወነጸ
34 ሮሙ:ለእለ:ይነብሩ:እውደ:ወይቤ:ነዮ:እመየኒ: ወእኃዊየኒ:=: እሰመ:ኵሉ:ዘ
35 ይገብር:ፈቃደ:ለእግዚአብሔር:ውእቱ:እኃዊየኒ:ወእኅቲየኒ:ወእመየኒ::=:
1 0 ወእኅዘ:ካዕበ: ይመህሮሙ: በመንገለ : በሕር : ወተጋብሉ : ብዙኅ : ሰብእ : ኀ
ቤሁ : እስከ : የዐርግ : ውስተ : ሐመር : ወነበረ : ውስተ : ሐመር :ወኵሉ : ሰብእ:
ውስተ:ምድር:ይቀውሙ::=:
በእንተ : መሰሌ: ዘይዘርእ::=:
2 ወመህሮሙ : ወመሰለ : ሎሙ : ብዙኅ:: ወይቤሎሙ : እንዘ : ይጼህሮሙ:=:
34 ሰሙዑ : ወፈደአ : ዘይዘርእ : ይዝራእ::=: ወእንዘ : ይዘርእ : በዘወድቀ : ውስ
5 ት : ፍናት : ወመጽሉ : ላዕዋፍ : ወበልዕዎ:=: ወቦዘወድቀ : ውስተ : ሕጽረ :
ኀበ :ለልቦ : መሬተ : ብዙኅ : ወፍጡነ: በቀለ: እሰመ : ለልቦ : ዕመቀ : መሬቱ:=:
6 ወሠሪቆ : ጸሐይ : ለውኅዮ : ወእስመ : ሊኆነ : ዕሙቀ : መሬቱ : ወለልቦ :ለሥርወ :
7 8 የብስ::=: ወቦ: ዘወድቀ : ውስተ: ሦክ:: ወደፈኖ : ሦክ : ወሊፈርየ:=: ወቦዘ
ወድቀ : ውስተ : ምድር : ሠናይ : ወበቀለ : ወልህቀ : ወፈርየ : ወወሀበ : ፍሬ:ሠለ
9 ሰ : ወቦ : ኀበ : እሰ : ወቦ :ኀበ : ምእተ:=: ወይቤ : ዘቦ : እዝነ : ስሚዕ : ለይስ
10 ማዕ::=: ወእመዝ : በባሕቲቶሙ : ተስእልዎ : እሊሃሁ : ምሰለ : ዒሠርቱ : ወ
11 ክልኣቱ:እር ደሊሁ:ምስሌሁ::=: ወይቤሎሙ:ለክሙ:ተውህበ:ታእመረ: ምስጢ
12 ረ:ለመንግሠተ:እግዚአብሔር::ወለእለስ:ለ ፍላ:በምሰሌ:ኵሉ:ይከውኑ::=:እመ:
ይርእዩ:ወኢያእመሩ: ወሰሚዐ:ይስሙዑ:ወኢይሌብዉ:ከመ:ኢይነስሑ:ወኢይዛሀሉ
13 ሙ:ወኢይትኅደግ:ሎሙ:ኀጢአቶሙ::=: ወይቤሎሙ:ኢተአመሩኑ : ዛተምሰሌ:
14 እሮ:እንከ:ታአመሩ:ኵሉ:ምሰሌ::=:ዘይዘርእስ:ቃለ:እግዚአብሔር :ይዘርእ::=:

Et venerunt mater ejus & frater ejus, & steterunt & miserunt ad eum vocare 31
eum. Et sedebant homines multi cum eo, & dicebant ei; Ecce mater tua, 32
& fratres tui foris stant, & quærunt te. Et respondit & dicit iis, Quæ est 33
mater mea & fratres mei. Et circumspexit sedentes *in* circuitu ejus, & dixit; 34
Ecce mater mea, & fratres mei. Quia quicunque fecerit voluntatem Dei, hic 35
frater meus, & soror mea, & mater mea *est*.

CAP. IV.

ET cœpit iterum docere eos juxta mare & coacti sunt multi homines ad 1
eum usque dum ascenderet in navem, & sedit in navi, & omnes populi in
terra stabant. *De parabola seminantis.*
Et docuit eos, & parabolicè loquutus est iis multa: & dixit iis docens eos, 2
Audite, exivit seminans seminare. Et *dum* seminans *erat*, fuit quod cecidit in 3 4
via, & venerunt volucres & comederunt illud. Et fuit quod cecidit super 5
petram ubi non habuit terram multam; & citò germinavit, quia non habuit
profunditatem terra ejus. Et exoriens sol exæstuavit: & quoniam non fuit 6
profunda terra ejus, & non habuit radicem, exaruit. Et fuit quod cecidit 7
super spinam & cooperuit illud spina, & non floruit. Et fuit quod cecidit in 8
terra bona, & germinavit, & crevit, & floruit, & dedit fructum triginta, & fu-
it ad sexaginta, & fuit ad centum. Et dixit; Qui habet aures, audiendo audi- 9
at. Et quando soli erant interrogârunt eum qui *erant* cum duodecim disci- 10
pulis ejus *de* parabola ejus. Et dixit iis, Vobis datum est nôsse mysterium re- 11
gni Dei: & illis qui foris sunt, in parabolis totum erit. Ut videant, & non cog- 12
noscant; & audiendo audiant, & non intelligant, ne pœnitentiam agant, & ne
misericordia applicetur iis, & ne remittantur iis peccata sua. Et dixit illis, 13
Nescitísne hanc parabolam? quomodo igitur cognoscetis omnem parabolam? 14
Seminans, verbum Dei seminat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ديكر بر زمين نيك افتاد برآمد * وبرورده شد * وبهره داد * هشت كه سي داد * وهشت كه
9 شصت داد * وبود كه صد داد * هر كه دو گوش شنوا دارد بشنود * * چون خلوت شدند از
10 ايشان كه با وي بودند * شاگردان معني اين مثل را ازو پرسيدند * * عيسي بديشان گفت *
11 شما داده شد كه راز ملكوت خدارا بدانيد * اما براي بيرونيان هرچيزي بمثل باشد *
12 * براي انك نظر مي كنند ونمي بينند * بگوش مي شنوند * ودر نمي يابند * اگر از فعل
13 بد خود باز گردند * گناههاء ايشان سترده شود * * وبشاگردان گفت اين مثل را نمي
14 دانيد * مثلهاء ديگر چگونه در يابيد * * بدانك كشاورز كلمه است * كه مي كارد *

Aliud in terram bonam incidit, et 8
exortum crevit, et fructum dedit:
est quod triginta dedit, et est quod
sexaginta dedit, erat etiam quod
centum dedit. Quicunque duas au- 9
res audientes habet, audiat. Cum 10
privatim essent ab eis qui cum eo
erant, discipuli mentem illius pa-
rabolæ ab eo quæsiverunt. Jesus 11
illis dixit; Vobis datum est ut
secretum regni Dei sciatis, exter-
nis verò omnis res in parabola erit.
Eò ut intueantur et non videant, 12
auribus audiant et non intelligant:
sin autem ab opere suo malo con-
vertantur, peccata eorum delèta
erunt. Discipulis verò dixit; Hanc 13
parabolam ignoratis? parabolas alias
quomodo intelligetis? Quoniam se- 14
minator verbi est qui seminat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Θ'.

Hi autem ſunt qui circa viam, ubi ſeminatur verbum, & cùm audierint,
15 Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου σπείρε῀ται ὁ λόγ⊙, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν,
confeſtim venit Satanas, & aufert verbum ſeminatum in cordibus
εὐθέως ἔρχεται ὁ Σατανᾶς, καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον (θ) ἐν ταῖς καρδίαις
eorum. Et hi ſunt ſimiliter *in* petroſa *ſeminati*, qui cùm audierint
16 αὐτῶν. Καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσι
verbum, ſtatim cum gaudio accipiunt illud: Et non habent radicem in ſeipſis,
17 τὸν λόγον, εὐθέως μὲτ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν. Καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς,
ſed temporales ſunt: deindè ortâ tribulatione, *aut* perſecutione propter verbum,
ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· ἔπειτα γενομένης θλίψεως, ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
confeſtim ſcandalizantur. Et *hi* ſunt qui in *ſpinis ſeminati*, hi
18 εὐθέως σκανδαλίζον῀ται. Καὶ ἄλλοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας (ι) σπειρόμενοι, οὗτοί
ſunt, qui verbum *audientes*, Et *curæ* ſeculi *hujus*, & deceptio
19 εἰσιν, οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, Καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶν⊙ τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη
divitiarum, & circa reliqua *cupiditates* introëuntes ſuffocant verbum,
τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον,
& *infructueſum* efficitur. Et hi ſunt *in* terram *pulchram* ſeminati,
20 καὶ ἄκαρπ⊙ γίνε῀ται. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες,
qui audiunt verbum, & ſuſcipiunt, & *fructum ferunt*, unum triginta, &
οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον, καὶ παραδέχον῀ται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἓν τριάκοντα, καὶ
unum ſexaginta, & unum centum. Et dicebat illis; Nunquid lucerna venit,
21 ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ὁ λύχν⊙ ἔρχεται,

ut ſub modio ponatur, aut ſub lecto? nónne ut ſuper candelabrum imponatur?
ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ;
Non enim eſt aliquid abſconditum, quod non manifeſtetur: nec factum eſt occultum,
Οὐ γὰρ ἔστί τι (κ) κρυπτὸν, ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, 22
ſed ut in palàm veniat. Si quis habet aures *audire*, audiat. Et dicebat
(λ) ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ἔλεγεν 23
illis; Videte quid audiatis. In qua menſura menſi fueritis, remetietur vobis, & 24
αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσε῀ται ὑμῖν, καὶ
adjicietur vobis *audientibus*. Qui enim habet, dabitur illi: & qui
προστεθήσε῀ται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. Ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσε῀ται αὐτῷ· καὶ ὃς 25
non habet, & quod habet auferetur ab eo. Et dicebat; Sic eſt regnum
οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσε῀ται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία 26
Dei, quemadmodàm ſi homo jaciat ſementem in terram, Et dormiat,
τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπ⊙ βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ καθεύδῃ, 27
& *excitetur* nocte & die; & ſemen germinet, & *augeatur ut* neſcit
καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρ⊙ βλαστάνῃ, καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν
ille. *Sponte ſua* enim terra *fructum* fert, primùm herbam, deindè ſpicam,
αὐτός. (μ) Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, ἔπειτα στάχυν, 28
deindè plenum frumentum in ſpica. Cùm verò ediderit fructus, ſtatim
ἔπειτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως 29
mittit falcem, quoniam adeſt meſſis.
ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

MS. A. (θ) ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν. (ι) σπειρόμενοι, οἱ τὸν (κ) κρυπτὸν ἐὰν (λ) ἀλλὰ (μ) Αὐτομάτη ἡ γῆ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ܗܠܝܢ ܕܥܠ ܦܬܪܐ ܙܪܝܥ ܐܢܘܢ ܕܟܕ ܫܡܥܘ ܡܝܬ ܣܛܢܐ ܘܫܩܠ ܠܟܠܡܬܐ ܕܙܪܝܥ ܒܠܒܗܘܢ ܀
16 ܗܠܝܢ ܕܥܠ ܟܐܦܐ ܙܪܝܥ ܐܢܘܢ ܕܟܕ ܫܡܥܘ ܠܟܠܡܬܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܝܬ ܠܗ ܀ ܘܗܠܝܢ
17 ܕܙܪܝܥ ܥܠ ܒܝܬ ܣܢܝ ܐܢܘܢ ܗܢܘܢ ܕܟܕ ܫܡܥܘ ܠܟܠܡܬܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܝܬ ܠܗ ܒܚܕܘܬܐ ܀ ܘܠܝܬ
ܠܗܘܢ ܫܪܫܐ ܒܢܦܫܬܗܘܢ ܐܠܐ ܥܕܢܝ ܐܢܘܢ ܗܢ ܕܡܬܬܐ ܥܒܕ ܠܗܘܢ ܒܥܠܡܐ ܗܕܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܟܕ
18 ܐܬܝ ܥܩܬܐ ܐܘ ܪܕܘܦܐ ܡܢ ܒܬܪ ܟܠܡܬܐ ܡܫܬܘܠܝܢ ܐܝܬ ܠܗ ܀ ܘܗܠܝܢ ܕܙܪܝܥ ܒܝܢ
ܣܘܟܐ ܗܢܘܢ ܕܟܕ ܫܡܥܘ ܠܟܠܡܬܐ ܀ ܘܗܕܡܝ ܥܠܡܐ ܗܕܐ ܘܚܕܘܬܐ ܕܥܬܪܐ ܘܫܪܝܪ ܥܠ ܠܒ
19 ܘܫܪܝܪ ܥܠ ܫܪ ܘܫܪ ܥܠ ܫܪ ܘܫܪ ܥܠ ܫܪ ܘܫ

Versio VULGATA LATINA.

15 Hi autem sunt, qui circa viam, ubi seminatur verbum, & cùm audierint, confestim venit Satanas, & aufert verbum, quod seminatum est in cordibus eorum.
16 Et hi sunt similiter, qui super petrosa seminantur: qui cùm audierint verbum,
17 statim cum gaudio accipiunt illud: Et non habent radicem in se, sed temporales sunt: deindè ortâ tribulatione & persecutione propter verbum, confestim
18 scandalizantur. Et alii sunt qui in spinis seminantur: hi sunt, qui verbum au-
19 diunt, Et ærumnæ seculi, & deceptio divitiarum, & circa reliqua concupiscen-
20 tiæ introëuntes suffocant verbum, & sine fructu efficitur. Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum, & suscipiunt & fructificant,
21 unum triginta, unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat illis; Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur, aut sub lecto? nónne ut super candelabrum ponatur? Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum est occultum, sed ut in palàm veniat. Si quis habet aures audiendi, audiat.
23 Et dicebat illis; Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur
24 vobis, & adjicietur vobis. Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, etiam
25 quod habet auferetur ab eo. Et dicebat; Sic est regnum Dei, quemadmodùm si
26 homo jaciat sementem in terram, Et dormiat, & exurgat nocte & die, & semen
27 germinet, & increscat dum nescit ille. Ultrò enim terra fructificat, primùm
28 herbam, deindè spicam, deindè plenum frumentum in spica. Et cùm produxe-
29 rit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * فَٱلَّذِي عَلَى ٱلطَّرِيقِ حَيْثُ يُزْرَعُ ٱلْكَلِمَةُ فَفِي حَالِ سَمَاعِهِمْ يَجِيءُ ٱلشَّيْطَانُ يَأْخُذُ ٱلْكَلِمَةَ
16 ٱلْمَزْرُوعَةَ فِي قُلُوبِهِمْ * وَكَذٰلِكَ أَيْضًا ٱلَّذِينَ زُرِعُوا عَلَى ٱلصَّفَا هُمُ ٱلَّذِينَ إِذَا سَمِعُوا ٱلْكَلِمَةَ فَلِلْوَقْتِ
17 يَقْبَلُونَهَا بِفَرَحٍ * وَلَيْسَ لَهَا فِيهِمْ أَصْلٌ * بَلْ إِلَى زَمَنٍ يَسِيرٍ إِذَا عَرَضَ طَرْدٌ أَوْ ضِيقٌ بِسَبَبِ
18 ٱلْكَلِمَةِ فَيَسْكُنُونَ لِلْوَقْتِ * وَٱلَّذِينَ زُرِعُوا فِي ٱلشَّوْكِ هُمُ ٱلَّذِينَ يَسْمَعُونَ ٱلْكَلِمَةَ * فَيَخْنُقُ
19 ٱلْكَلِمَةَ ٱهْتِمَامُ هٰذَا ٱلدَّهْرِ * وَخَدِيعَةُ ٱلْغِنَى * وَبَقِيَّةُ ٱلشَّهَوَاتِ ٱلَّذِينَ هُمْ سَالِكُوهَا فَيَخْنُقُونَ
20 ٱلْكَلِمَةَ فَلَا يَصِيرُ فِيهِمْ * وَٱلَّذِي زُرِعَ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلْجَيِّدَةِ هُمُ ٱلَّذِينَ إِذَا سَمِعُوا ٱلْكَلِمَةَ يَقْبَلُونَهَا
21 وَيُثْمِرُونَ وَاحِدٌ ثَلَاثِينَ * وَآخَرُ سِتِّينَ * وَآخَرُ مِائَةً * وَكَانَ يَقُولُ لَهُمْ لَعَلَّ يُؤْتَى بِسِرَاجٍ وَيُوضَعُ
22 تَحْتَ مِكْيَالٍ أَوْ تَحْتَ سَرِيرٍ * أَلَيْسَ لِيُوضَعَ عَلَى مَنَارَةٍ * كَذٰلِكَ لَيْسَ خَفِيٌّ لَا يَظْهَرُ وَلَا مَكْتُومٌ
23 لَا يُعْلَنُ * مَنْ لَهُ أُذُنَانِ سَامِعَتَانِ فَلْيَسْمَعْ *

Et qui super viam, ii sunt ubi seminatur verbum: & statim atque audierint, venit Satanas, & tollit verbum satum in cordibus eorum. Et similiter quoque qui seminati sunt super petrosum, sunt qui quum audierint verbum, statim suscipiunt illud cum gaudio, At non habet in eis radicem: sed post tempus exiguum, quando accidit persequutio aut angustia propter verbum, scandalizantur confestim. Et qui seminati sunt inter spinas, sunt qui audiunt verbum. At suffocat verbum cura hujus seculi, & fallacia divitiarum, & reliquæ cupiditates in quibus sunt ambulantes: & suffocant verbum, neque fructificat in eis. Et quod seminatum est in terra bona, sunt qui cùm audiunt verbum, suscipiunt illud: & fructificant, unus triginta, & alius sexaginta, & alius centum. Et dicebat illis, Numquid accenditur lucerna, ponitúrque sub modio, aut sub lecto? nónne ut ponatur super candelabrum? Pari modo, nil est absconsum, quin sit conspiciendum, & nil secretum quin sit revelandum. Cuicunq; sunt aures audientes, audiat.

Sectio decimatertia.

24 * ٱلْفَضْلُ ٱلثَّالِثُ عَشَرَ *
* ثُمَّ قَالَ لَهُمْ أَيْضًا ٱنْظُرُوا مَاذَا تَسْمَعُونَ * فَبِٱلْكَيْلِ
25 ٱلَّذِي تَكِيلُونَ يُكَالُ لَكُمْ وَيُزَادُ عَلَيْكُمْ * لِأَنَّ مَنْ لَهُ يُعْطَى وَمَنْ لَيْسَ لَهُ فَٱلَّذِي عِنْدَهُ يُؤْخَذُ
26 مِنْهُ * وَقَالَ هٰكَذَا مَلَكُوتُ ٱللهِ مِثْلُ إِنْسَانٍ يُلْقِي زَرْعَهُ عَلَى ٱلْأَرْضِ * وَيَنَامُ وَيَقُومُ لَيْلًا
27 وَنَهَارًا * وَٱلزَّرْعُ يَنْمُو وَيَطُولُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ * لِأَنَّ ٱلْأَرْضَ وَحْدَهَا تَأْتِي بِٱلثَّمَرِ أَوَّلًا عُشْبًا * ثُمَّ سُنْبُلًا * ثُمَّ
28 مِلْءَ ٱلسُّنْبُلِ * فَإِذَا أَنْتَهَتِ ٱلثَّمَرُ حِينَئِذٍ يُصْعَ ٱلْمِنْجَلُ لِأَنَّهُ بَلَغَ ٱلْحَصَادُ *
29

Deindè dixit illis etiam; Considerate quid audiatis. Mensura quâ metimini, metietur vobis, & quidem cum augmento. Quoniam habenti dabitur, & qui non habet, etiam quod penes ipsum est, auferetur ab eo. Et subdidit, Ita regnum Dei est, velut homo qui jacit semen suum in terram; Et dormit, & exurgit nocte & die, & semen crescit ac producitur, ipso nesciente: Nam terra ex seipsa affert fructum: primùm herbam, dein spicam, denique impletur spica. Et cùm maturescit fructus, tunc ponit falcem, quoniam advenit messis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእሉ : እሙንቱ : እለ : ዉስተ : ፍናት : ኀበ : ተዘርአ : ቃል : ወእመኮሙ : ሰሙዑ:
16 ቃለ : ይመጽእ : ሰይጠን : ሶቤሃ : ወይነሥእ : እመልቡ : ቃለ : ዘተዘርአ ::=: ወ
እሉ : ካዕበ : እሙንቱ : ዘውስተ : ኆኁሕ : ተዘርአ : እለ : ይሰሙዑ : ቃለ : ወይ
17 ትወክፉ : ሶቤሃ : በፍሥሐ::=: ወለልቦሙ : ሠርዌ : ለጊዜሃ : ደእሙ : እሙ
18 ንቱ : ወእመኮሙ : ኮነ:መንደቤ : ወሰደት : በእንተዝ : ቃል : ይጓልዉ : ሶቤሃ::=:
19 ወእሉ : እሙንቱ : እለ : ውስተ : ሣህ : ተዘርኡ : እለ : ሰሙዑ : ለቃል::=: ወ
ሐሊና : ዝንቱ : ዓለም : ወፍትወተ : በዕል:: ወባዕድኂ : ኵሉ : ፍትወተ : ይበውእ
20 ወ : ወይሕንቅዎ : ለቃል : ወኢይፈርይ::=: ወእሉ : እሙንቱ : እለ : ውስተ :
ምድር : ሠናይት : ተዘርኡ : እለ : ሰሙዑ : ቃለ : ወተወክፈ : ወፈርዩ : ሊሐዱ : በ
21 ሠለሰ : ወእሐዱ : በስሳ : ወእሐዱ : በምእት::=: ወይቤሉሙ : ቦኑ : ዘያኅትዉ :
ማኅቶተ : ወያመጽእዎ : ከመ : ያንብርዎ : ታሕተ : ከፈር : ወታሕተ : ዓራት : ለኮ
22 ኑ : ከመ : ያንብርዎ : ደበ : ተቅዋሚ::=: ወለልቦ : ኅቡእ : ዘይትከበት : ወእል
23 ቦ : ክዱን : ዘኢተከሠተ::=: ወዘቦ : እዝነ : ሰሚዕ : ይስማዕ::=: ወይቤሉ
24 ሙ : ለብዉ : ዘትሰሙ : በውእቱ : መስፈርተ : ዘሰፈርክሙ : ይሰፍሩ : ለክሙ :
25 ወይዌስኩክሙ::=: ወለዘቦ : ይሁብዎ : ወይዌስኩዎ : ወለዘስ : ለልቦ : እለሂቦ :
ይሄይድዎ::=:

በደግሙ : ሰንበት : ዘጽገደት::=:

26 ወይቤሎሙ : ከመዝ : ይእቲ : መንግሠተ : ሰማያት : ለሙ : ብእሲ:ዘዘርእ: ውስተ:
27 ምድሩ::=: ወነዊሞ : ይትነሣእ : ሞዓልተ : ወሌሊተ : ወይዋሓዮ : ወዘርኡ : ይ
28 ፈሪ : ወይልህቅ::=: ወትሁብ : ፍሬሃ : ምድር : ቀደሜ : ሣዕር : ወእመዝ: ሰብእ:
29 ወእመዝ: ፍጹሙ : ስርናየ: ውስተ:ሰብእ::=: ወእመዝ : ፍጽሙ : ፍረያተ : ሶቤሃ:
ይፈኑ : ማዕፀደ : እስመ : በጽሐ : ማእረር ::=:

Et hi sunt qui in via, ubi seminatum fuit verbum; & quum audierint verbum venit satanas confestim, & aufert è corde ejus verbum quod seminatum fuit. Et hi iterum sunt, quod in petra seminatum fuit, qui audiunt verbum, & accipiunt illud statim cum gaudio: Et non habentes radicem pro tempore solummodò sunt, & quando fuit tribulatio & persequutio propter hoc verbum, prævaricantur statim. Et hi sunt illi qui in spina seminati fuerunt, qui audiunt verbum: Et cura hujus mundi, & concupiscentia divitiarum, & reliquæ omnes concupiscentiæ introëunt illud, & suffocant verbum, & non profert fructum. Et hi sunt qui in terra bona seminati sunt, qui audiunt verbum & accipiunt illud, & fructum protulerunt, unum tricena, & unum sexagena, & unum centena. Et dixit iis, fuítne *quis* qui accendit lucernam, & afferet eam ut ponat eam sub modio & sub lecto? nonne ut ponat eam super candelabrum? Et non est absconditum quod latuit; & non est coopertum quod non manifestatum fuit. Et qui habet aures, audiendo audiat. Et dixit illis, Intelligite quod auditis, in illa mensura quâ metimini, metientur vobis & adjicient vobis. Et qui habet dabunt ei & adjicient ei: & qui non habet, quod datum fuit auferent ei.

Secundo sabbatho florido.

Et dicit iis, Sic est regnum cœlorum *quemadmodum* homo qui seminavit in terra. Et dormiens exurgit die & nocte, & expectat; & semen floreſcebat & crescebat. Et dabat fructum terra, primò herbam, & tunc spicam, & tunc perfectum frumentum in spica. Et quando perfectus est fructus tunc mittunt falcem, quoniam adest messis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 وبديشان گفت ببينيد چه مي شنويد بدان پيمانه كه شما پيمائيد * براي شما نيز
25 بدان پيموده شود * وبراي شما فزوده شود * وايشان كه بشنوند * اكنون هر كه دارد *
26 بدو داده شود وانك ندارد * ان نيز كه داشته باشد * ازو * ستده شود * * ومي گفت ملكوت
27 خداي اين چنين است همچون كسي كه در زمين تخم بكارد * * وبخسبد در شب
28 وروز برخيزد * وكشته † پرورده * ودراز شود * واو نمي داند * زمين از براي او ميوه دهد *
29 اول كياه شود * پستر خوشه كردد * در اخر گندم تمام در خوشه * * چون ميوه فربه
شود * انكه داس بيايد كه هنكام دروين رسيد

Et illis dixit; Videte quid auditis: eâdem mensurâ quâ vos metimini, vobis etiam vicissim mensurabitur, & vobis adjicietur, & illis qui audierint. Jam quicunque habet, illi dabitur; & qui non habet, illud etiam quod habuerit ab eo auferetur. Et dixit; Regnum Dei perinde est ac homo qui in terra semen seminaverit, Ac dormierit noctu, diu verò surrexerit: seges interim crescat & progerminet, ille verò nescierit. Terra ipsi fructum edit; primùm herba fit, deindè spica evadit, postremò triticum perfectum in spica. Fructu autem pinguescente tandem falx venit, quod tempus metendi adsit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Et dicebat; Cui assimilabimus regnum Dei, aut *in quæ parabola conjicia-*
30 Καὶ ἔλεγε, Τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβά-
mus illud? Sicut *grano* sinapis, quod cùm seminatũ fuerit in terra, mi-
31 λωμεν αὐτήν; Ὡς (ν) κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρό-
nus omnibus seminibus est quæ in terra: Et cùm seminatũ fuerit, ascen-
32 τερος πάντων τῶν (ξ) σπερμάτων ὄντων ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀνα-
dit, & fit omnibus oleribus majus: & facit ramos magnos, ita ut
βαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων (ο) μεῖζον, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε
posse sub umbra ejus *volatilia* cœli *nidulari*. Et talibus pa-
33 δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. Καὶ τοιαύταις πα-
rabolis multis loquebatur eis *sermonem*, prout poterant audire. Sine
34 ραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς (π) ἠδύναντο ἀκούειν. Χωρὶς
autem parabola non loquebatur eis: *privatim* autem discipulis suis *dissolvebat*
δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε
omnia. Et ait illis in illa die, sero *facto*, Transeamus *in*
35 πάντα. Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς
ulteriorem. Et dimittentes turbam, assumunt eum ut erat in *navigio*:
36 τὸ πέραν. Καὶ (ρ) ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ·
& *alia vero navigiola* erant cum illo. Et facta est procella venti magna: *ac*
37 καὶ ἄλλα δὲ (σ) πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ
fluctus injiciebat in *navigium*, ut *ipsum jam impleri*: Et erat ipse in
38 κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι· Καὶ ἦν αὐτὸς (τ) ἐπὶ
puppi, *super* cervical dormiens: & excitant eum, & dicunt
τῇ πρύμνῃ, ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν
illi; Magister, non *curæ* est tibi quia perimus? Et *excitatus objurgavit ven-*
αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέ-
39 *tum*, & dixit mari; *Sile*, obmutesce. Et *quievit* ventus, & facta est
μῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο
tranquillitas magna. Et ait illis; Quid timidi estis *ita? quomodò non* habetis
40 γαλήνη μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε (υ) οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε
fidem? Et timuerunt *timorem magnum*: & dicebant ad *invicem*; Quisnam iste
41 πίστιν; Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός
est, quia & ventus & mare obediunt ei?
ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ.

CAP. V. ε.

IA' Et venerunt *in ulterius* maris, in regionem *Gadarenorum*. Et exe-
1 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. Καὶ ἐξελ-
unti ei *ex navigio*, statim occurrit *ei ex* monumentis homo in
2 θόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, ἐυθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν
spiritu immundo; Qui domicilium habebat in monumentis, & neque
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, Ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς (α) μνημείοις, καὶ οὐδὲ
3 catenis *nemo* poterat eum ligare: *Propter* eum sæpè compedibus &
ἁλύσεσιν οὐδεὶς (β) ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι· Διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ
4 catenis *ligatum esse, & disruptas esse ab eo* catenas, & *pedicas contritas esse*:
ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι·
& nemo eum poterat domare.
καὶ οὐδεὶς (γ) αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι.

MS. A. (ν) κόκκον (ξ) σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὄντων· (ο) μεῖζον, (π) ἐδύναντο (ρ) ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς (σ) πλοῖα (τ) ἐν τῷ (υ) ὕτως
ΚΕΦ. ε. MS. A. (α) μνήμασιν, (β) ἐδύνατο (γ) ἴσχυεν αὐτὸν δῆσαι. Καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

30 Et dicebat; Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus il-
31 lud? Sicut granum sinapis, quòd cùm seminatum fuerit in terra, minus est omni-
32 bus seminibus, quæ sunt in terra: Et cùm seminatum fuerit, ascendit, & fit majus
omnibus oleribus, & facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra ejus aves cœli
33 habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant au-
34 dire: Sine parabola autem non loquebatur eis: seorsùm autem discipulis suis dis-
35 serebat omnia. Et ait illis in illa die, cùm serò esset factum; Transeamus contrá.
36 Et dimittentes turbam, assumunt eum ita ut erat in navi: & aliæ naves erant cum
37 illo. Et facta est procella magna venti, & fluctus mittebat in navim, ita ut im-
38 pleretur navis. Et erat ipse in puppi super cervical dormiens: & excitant eum,
& dicunt illi; Magister, non ad te pertinet, quia perimus? Et exurgens commina- 39
tus est vento, & dixit mari; Tace, obmutesce. Et cessavit ventus: & facta est tran-
quillitas magna. Et ait illis; Quid timidi estis? necdum habetis fidem? Et ti- 40
muerunt timore magno, & dicebant ad alterutrum; Quis, putas, est iste, quia &
ventus & mare obediunt ei? CAP. V. 1

ET venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. Et exeunti ei de 2
navi, statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo, Qui domici- 3
lium habebat in monumentis, & neque catenis jam quisquam poterat eum ligare:
Quoniam sæpè compedibus & catenis vinctus, dirupisset catenas, & compedes 4
comminuisset, & nemo poterat eum domare.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * ثم قال بماذا اشبه ملكوت الله وباي مثل امثلها * تشبه حبة حردل التي اذا زرعت على الارض
31 وهي اصغر الحبوب كلها التي على الارض * فاذا زرعت * وصعدت * صارت اكبر من جميع
32 البقول * وتصنع عصوبا عظاما حتى يمكن طيور السماء ان تسكن تحت ظلها * وبامثال
33 هكذي كان يكلمهم على حسب ما كانوا يستطيعون سماعه * وبغير مثل لم يكن يكلمهم *
34 وفي الخلوة كان يفسر الجميع لتلاميذه * الفصل الرابع عشر * وقال لهم في
35 ذلك اليوم عند المساء امصوا بنا الى العبر * فتركوا الجموع واخذوه معهم في السفينة وكانت
36 معهم سفن اخر * فكانت رياح عظيمة وكانت الامواج تدخل السفينة حتى كادت تمتلي *
37 وهو نايم في موخرها على وسادة * فايقظوه وقالوا له يا معلم اما يعنيك اننا نهلك * فقام
38 ووبخ الريح وامر البحر بالسكون فسكن وهدت الريح * وصار هدوا عظيما * ثم قال لهم لماذا
39 تخافون اما لكم امانة * فخافوا خوفا عظيما وقال بعضهم لبعض * من ترى هذا الذي الريح
40 والبحر يطيعانه * الفصل الخامس عشر * وجاء الى عبر البحر الى كورة
41 الجرجسيين * فلما خرج من السفينة للوقت لقيه انسان من المقابر فيه روح نجس * كان
1 مسكنه القبور * ولم يكن احد يقدر ان يشده بالسلاسل * لانه دفعات كثيرة كان يربط
2 بالقيود والسلاسل * وكان يقطع السلاسل ويكسر القيود ولا يقدر احد ان يذلله *

Præterea dixit eis; Cui comparabo re- 30
gnum Dei? & quâ similitudine referam
illud? Simile est grano sinapis, quod cùm 31
fuerit seminatum in terra, licet sit mi-
nimum seminum omnium, quæ sunt super
terrâ: Tamen seminatũ cùm ascenderit, 32
fit maximum omniũ olerum, editq; ramos
magnos, ita ut possint volucres cœli ha-
bitare sub umbra eorum. Et parabolis 33
hujuscemodi alloquebatur eos, prout po-
terant audire. Et absque parabolis non 34
alloquebatur eos. Seorsùm autem expo-
nebat omnia discipulis suis.

Sectio decima quarta.

Et dixit eis in illa die prope vesperam, 35
Ducite nos trans fretum. Igitur omise- 36
runt turbas, & vexerunt eum secum na-
vi: & erant cum illis naves aliæ. E- 37
rant autem venti maximi, & fluctus in-
grediebantur navim, adeò ut propè im-
pleretur. Et ipse erat dormiens in puppi 38
super cervical: & excitaverunt eum,
& dixerunt ei; Magister, nónne te pre-
mit res nostra, quia perimus? Et sur- 39
rexit & commiaatus est vento, & im-
peravit mari quietem, & quievit, &
cessavit ventus, & facta est tranquilli-
tas magna. Deindè dixit eis; Quare 40
timetis? non est vobis fides? Et timue- 41
runt timore magno, & dixit alter ad al-
terum; Quis fortè est iste, cui ventus
& mare obediunt?

Sectio decima quinta.

CAP. V.

ET venit trans fretum maris in regi- 1
onem Gergesæorum. Et cùm exisset de 2
navi, statim occurrit ei homo de monu-
mentis, in quo erat spiritus immundus;
Cujus habitatio erant sepulchra. Et non 3
erat quisquam qui posset ligare eum ca-
tenis: Quoniam vicibus multis stringe- 4
batur compedibus & catenis, & disrum-
pebat catenas, frangebátque compedes:
& non poterat quisquam subjugare eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወይቤ: በምንት: ናስተማስሎ: ለመንግሠተ : እግዚአብሔር :ወምንተ: ትመስል::=
31 ከመ:ሕጣተ:ስናፔ:እንተ:ዘርኣ: ብእሲ:ወስተ: ምድር: ወትንእስ: እምኵሉ: ለዝ
32 ርእት:በውስተ:ምድር:=> ወእመኒመ: ዘርእዋ:ትበቍል: ወተዓቢ: እምኵሉ: ለ
ሓጣሳት: ወትገብር:ለዕጹቀ:ዓቢይተ:እስከ:ለዕዋፋ: ስሚይ:ይክሉ:ለጽልሎ:ውስተ:
33 ለዕጹቂሃ::=> ወበዘከመዝ: ለመሰልዎ: ተናገሮሙ: ቃሎ: በእመጣኑ: ይክሉ: ሰሚ
34 ዐ:=> ወዘእንበለኒ:መሰሌ:ኢተናገሮሙ::ወበባሕቲቶሙ:ይፈክር:ለእርደኢሁ:ኵ
35 ሎ::=> ወይእተ:ለሚረ:መስዮ:ይቤሎሙ:ለእርደኢሁ:ንዕዱ: ማዕደተ::=> ወ
36 ሓደኅሙ:ለሕዝብ: ወነሥእዎ: በሐመር:ወቦ: ካልኣተኒ: ለሕማረ:መስሊሆሙ::=>
37 ወመጽአ:ዓውሎ:ዓቢይ:ነፋሰ:ወይሰወጥ:ማይ:ውስተ:ሐመር:እሞገት:ለስከ:መልእ:
38 ማይ:ውስተ: ሐመር:=> ወውእቱሰ : መንገለ: ካወለ : ሐመር: ተተርእስ: ወኖመ::
ወለእቅህዎ : ወይቤልዎ : ሊቅ : ኢያሐዝነከሁ : እንዘ : ንመውት::=>
በእንተ : ዘከመ : ገሠጾ : ለባሕር::=>
39 ወተንሥአ: ወገሠጾሙ : ለነፋስት: ወይቤባ:ለባሕር :ተፈጸጢ: ወለርመጢ: ወሓደገ:
40 ነፋስ:ወኮነ:ዛሕነ:ዓቢይ:=> ወይቤሎሙ: ምንተ:ያፈርሀክሙ:ለድኩማን:ከመዝ
41 ኑ: ለልብክሙ: ሀይማኖተ:=> ወፈርሁ: ዓቢየ: ፍርሀተ: ወተብሀለ: በበይናቲሆሙ:
መኑ:እንጋ:ውእቱ:ዝንቱ:ዘይትሌዘዙ:ሎቱ:ባሕርኒ:ወነፋስትኒ::=>
በእንተ : ለጌዎን::=>
1 ወበጸሑሙ:ማዕደተ:ብሔረ: ገሪ ገሴኖን:=> ወወፅደ:እመሐመር : ተቀበልዎ:ሶቤሃ:
2 ወወፂለ:እመነ: መቃብር: ብእሲ: ዘእኩይ: ገኔኅ: ለዕቢሁ::=> ወይነብር: ውስተ:
3 መቃብር : ወስእኔዎ : ለወጽዖቱ : መዋቅሕትኒ : ወለልቦ : ዘይክል : ለድክሞቱ::=>
4 እስመ : መዋቅሕተኒ : ይሰብር : ወይቀጥቅጥ::=>

Et dixit, Cui assimilabimus regnum Dei, & cui simile est. Sicut granum sinapis 30
quod seminavit homo in terra, & minus erat omnibus seminibus in terra. Et 31
quum seminaverat illud, floreſcebat, & grandeſcebat, præ omnibus oleribus; & 32
faciebat ramos magnos, ita ut volucres cœli possent nidificare in ramis ejus. 33
Et hujusmodi parabolis loquutus est iis sermonem, prout poterant audire. Et 34
sine parabola non loquutus est iis: & privatim exposuit discipulis suis omnia. 35
Et iſtius diei vespere dixit discipulis suis, Transeamus ulteriús. Et reliquit 36
populũ, & assumpserunt eum in navi, & fuerunt aliæ naves cum iis. Et venit pro- 37
cella magna venti, & effudit se aqua cum fluctibus in navim, adeò ut impleretur
navis aquâ. Et ipse ad malum navis caput inclinabat, & dormivit: & excitârunt 38
eum, & dixerunt ei; Magister, nónne ad te spectat, quòd morituri sumus.

De objurgando mare.

Et surrexit, & objurgavit ventos, & dixit mari; Obmutesce, & tace: & cessavit 39
ventus, & fuit tranquillitas magna. Et dixit iis, Quare timetis ô infirmi! nónne 40
tantam habuistis fidem? Et timuerunt magno timore: & dictum fuit inter eos, 41
Quis igitur est hic, cui auscultant mare & venti?

CAP. V.

De legione.

ET venientibus illis ad regionem Gargasenorum, Et descendente illo è 1
navi, occurrebat ei statim & exivit è sepulchris homo super quo malus dæmon 2
erat. Et habitabat in sepulchris, & non potuerunt educere eum catenis, & 3
nemo potuit infirmum illum reddere: Quia catenas dirumpebat, & commi-
nuebat. 4

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * برخاست وبالا آمد * وبر موج وباد دريا بانك زد * وگفت ارام گير كه فرموده شدي * در حال باد ساكن
40 شد ودريا ارام گرفت * * وبديشان گفت * چرا مرا ترسانيديد * وچرا در شما ايمان نيست * * ايشان
41 بغايت ترسيدند * ويكي بيكي مي گفت كيست اين اين چنين * كه باد وموج دريا † حكم اورا مي
شنوند * بيست يك خوش كردن ديوانهء كه لغيونان ازو بدر آورد ودر
1 2 چون * * حوكان فرستاد * واران سوي دريا آمدند * در ولايت غدرانيان * * از كشتي بيرون آمدند * از ميان كورستان ديوداري برابر او آمد * كه جان پليد در درون
3 4 او بود * * ودر ميان كورستان مي نشست * وبزنجيرها كسي اورا نمي توانست بستن * * براي
انك چند انك اورا در بند وزنجير مي كشيدند همه را مي كسست * وكسي اورا نمي توانست گرفتن *

Et surgens ascendit & fluctum & 39
ventum maris inclamavit, & dixit;
Quietem capesse, cùm jussus sis:
continuò ventus sedatus est & mare
quievit. Et eis dixit; Quid me 40
terruistis? & quarè vobis fides non
inest? Illi autem vehementer timu- 41
erunt, & alter alteri dixit; Quis-
nam est hic talis, ut venus & flu-
ctus maris imperio illius obediant?

XXI. Sanatio dæmoniaci, è quo Legiones ejecit, & in por-cos misit.

CAP. V.

ET trans mare venerunt in regio- 1
nem Gadarenorum. Cùm autem de 2
navi egressi essent, è medio sepul-
chreti dæmoniacus obviam ei venit,
intra quem spiritus impurus erat.
Et sepulchretum incoluit, neque ca- 3
tenis quisquam eum poterat ligare.
Etenim quotiescunque eum compede 4
& catenâ vinxerant, omnia discer-
psit, neque quisquam potuit eum pre-
hendere.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Et per omnem noctem & diem in montibus & in monumentis erat, clamans,
5 Καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς (δ) ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν, κράζων,
& concidens seipsum lapidibus. Videns autem Jesum à longè, cucurrit,
6 καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν (ε) ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε,
& adoravit eum: Et clamans voce magnâ, dixit; Quid mihi & tibi,
7 καὶ προσεκύνησεν (ε) αὐτῷ· Καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ, (ζ) εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί,
Jesu fili Dei altissimi? adjuro te Deum, ne me torqueas. (Dicebat
8 Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ (η) τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεόν, μή με βασανίσῃς. (Ἔλεγε
enim illi; Exi, spiritus immunde, ab homine.) Et interrogabat
9 γὰρ (θ) αὐτῷ, Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.) Καὶ ἐπηρώτα
eum; Quod tibi nomen? Et respondit, dicens; Legio nomen mihi: quia multi
αὐτὸν, Τί σοι ὄνομα; καὶ ἀπεκρίθη, λέγων, Λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί
sumus. Et adpellabat eum multa, ut ne se mittat extra regionem.
10 ἐσμεν. Καὶ (ι) παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, ἵνα μὴ (κ) αὐτὰς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.
Erat autem ibi ad montes grex porcorum magnus, pascens. Et adpella-
11 Ἦν δὲ ἐκεῖ (λ) πρὸς τὰ ὄρη ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. Καὶ παρεκά-
bant eum omnes dæmones, dicentes; Mitte nos in porcos, ut in
12 λεσεν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς
eos introëamus. Et concessit eis statim Jesus. Et exeuntes spiri-
13 αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύ-
tus immundi, introierunt in porcos: & grex per præcipitium
ματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
in mare: (erant autem ut duo millia:) & suffocati sunt in mari. At
14 εἰς τὴν θάλασσαν· (ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι·) καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. (μ) Οἱ δὲ
pascentes porcos fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros:
βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ (ν) ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς·
& egressi sunt videre quid esset factum. Et veniunt ad Jesum, & spectant
καὶ (ξ) ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι 15
dæmoniacum sedentem & vestitum, & sanæ mentis eum qui habuerat legionem:
τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα·
& timuerunt. Et narraverunt illis videntes, quomodò factum esset dæmo-
καὶ ἐφοβήθησαν. Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμο- 16
niaco, & de porcis. Et cœperunt advocare eum, abire de finibus
νιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων 17
eorum. Et ascendente ipso in navigium, advocabat illum dæmoniacus,
μη αὐτῶν. Καὶ (ο) ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθείς, 18
η ut esset cum illo. At Jesus non admisit eum, sed ait illi; Vade
(π) ἵνα ᾖ μετ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὕπαγε 19
in domum tuam ad tuos, & annuntia illis quanta tibi Dominus fecit,
εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος (ρ) ἐποίησε,
& misertus est tui. Et abiit, & cœpit prædicare in Decapoli, quanta fecisset
καὶ ἠλέησέ σε. Καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν 20
ei Jesus: & omnes mirabantur. Et trajiciente Jesu in
μθ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον. Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν 21
navigio rursum in ulteriùs, coacta est turba multa ad eum: & erat juxta
τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν παρὰ
mare.
τὴν θάλασσαν.

MS. A. (δ) μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν, (ε) μακρόθεν, (ε) αὐτόν· (ζ) λέγει, Τί ἐμὶ καὶ σοὶ τοῦ ζῶντος; ὁρκίζω (θ) αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου.) Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν, Τί ὄνομά σοι; Καὶ λέγει αὐτῷ, (ι) παρεκάλουν (κ) ἀποστείλῃ αὐτὰς (λ) ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένων πρὸς τῷ ὄρει. Καὶ παρεκάλουν (μ) Καὶ οἱ βόσκοντες (ν) ἀπήγγειλαν (ξ) ἦλθον (ο) ἐμβαίνοντος (π) ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ. Καὶ οὐκ ἀφῆκεν (ρ) πεποίηκεν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

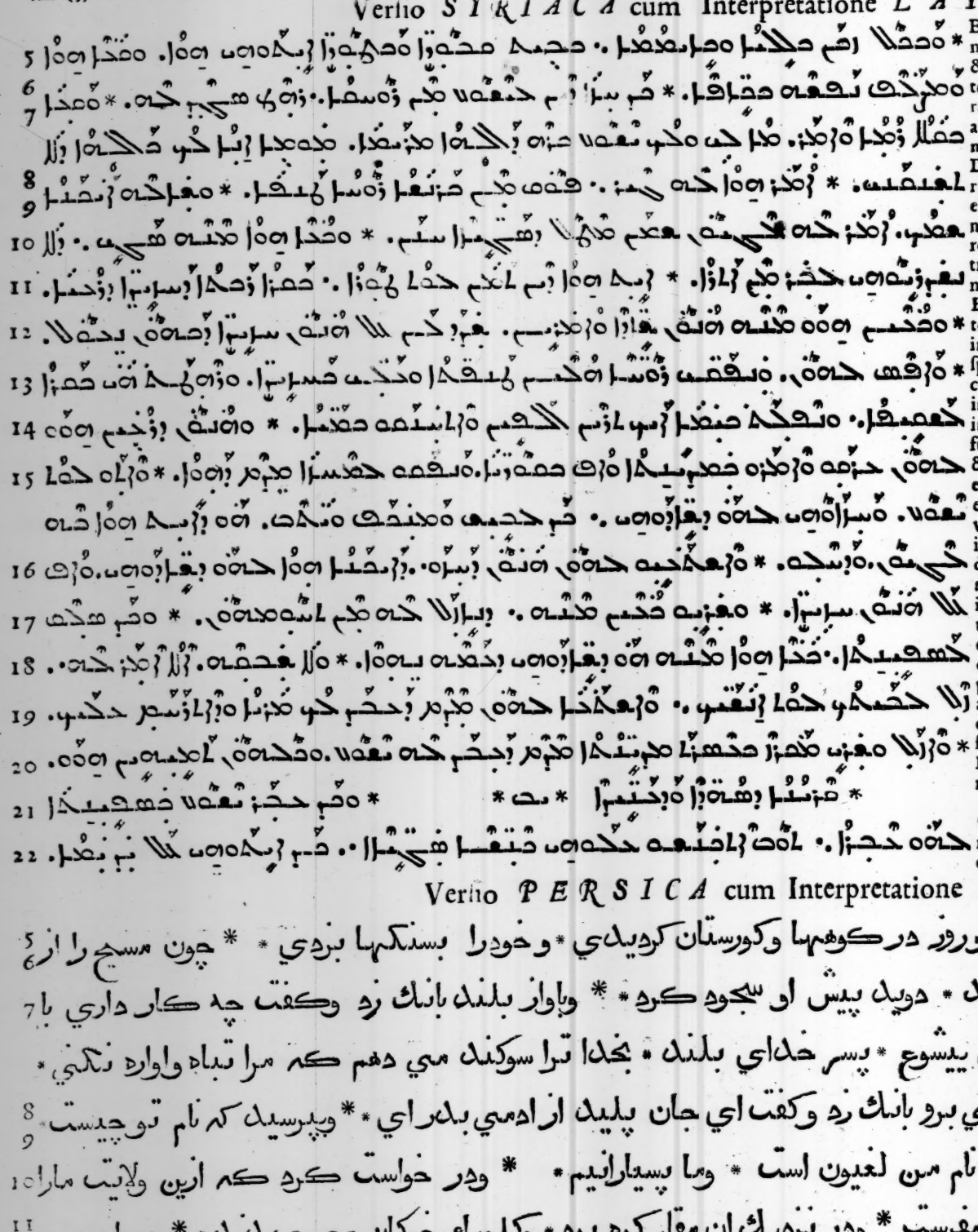

Et in omni tempore noctu & interdiu in mo- 5
numentis & in montibus erat, clamabátque,
& lacerabat seipsum lapidibus. Quum au- 6
tem vidisset Jesum procul, accurrit & ado-
ravit eum: Et exclamavit voce magnâ, & 7
ait; Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissi-
mi? adjuro te per Deum ne me crucies.
Dixerat enim ei, Egredere ex homine, spi- 8
ritus immunde. Et interrogavit eum, Quale 9
est nomen tuum? Inquit ei, Legio est no-
men nostrum, siquidem multi sumus. Et 10
rogabat eum enixè, ne emitteret ipsum ex-
tra illam regionem. Erat autem illîc ad 11
montem grex magnus porcorum pascens.
Et efflagitabant ab eo illi dæmones, dicen- 12
tes; Mitte nos in istos porcos, ut in eos
ingrediamur. Et permisit eis; exierúntque 13
spiritus illi immundi, & ingressi sunt por-
cos: & excurrit ille grex in rupem, & ruit
in mare, circiter bis mille, & suffocati sunt
in aquis. Illi autem qui pascebant eos, 14
fugerunt, & dixerunt in civitate & in pagis:
& exierunt ut viderent id quod factum fu-
erat. Et venerunt ad Jesum, & viderunt 15
eum qui fuerat dæmoniacus, vestitum, &
verecundum atque sedentem, eum *inquam*
in quo fuerat legio: & perterriti sunt. Et 16
qui viderant, renuntiárunt eis quomodò
actum esset cum ipso dæmoniaco, necnon de
illis porcis. Et cœperunt efflagitare ab eo, 17
ut excederet è finibus ipsorum. Quumque 18
conscendisset navim, petebat ab eo is qui
dæmoniacus fuerat, ut cum eo esset. Nec 19
permisit ei, sed dixit ei; Abi domum tuam
ad homines tuos, & renuntia eis quid fe-
cerit tibi Dominus, quódque tuî misertus,
fuerit. Abiit itaque & cœpit prædicare in 20
Decapoli quid fecisset sibi Jesus: cunctíque
mirabantur.

Lectio martyrum & defunctorum. 12.

Quumque trajecisset Jesus navi in illam ulte- 21
riorem ripam, rursus congregati sunt juxta
eum cœt' plurimi, dum esset juxta lit' maris.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Et nocte dieque in montibus & se- 5
pulchreto oberrabat, & seipsum la-
pidibus cædebat. Cùm Christum 6
autem procul vidisset, accurrens
eum adoravit. Et voce altâ excla- 7
mavit, & dixit; Quid negotii ha-
bes mecum, ô Jesu Fili Dei ex-
celsi? per Deum te adjuro, ne me
perdas aut exagites. Jesus illum 8
increpavit, & dixit; O spiritus
impure, ex homine egredere. Et 9
interrogavit; Nomen tibi quid est?
Dixit, Nomen mihi Legion est, &
nos multi sumus. Et petitionem 10
fecit, dicens; Quin ex hac regi-
one ne nos emittas. Et prope il- 11
lum locum mons erat, & greges
porcorum pascebant. Dæmones pre- 12
cati sunt, dicentes; Quandoquidem
nos ab homine abigis, veniam
dato ut in porcos introeamus. Je- 13
sus illis potestatem dedit; isti
itaque spiritus impuri ex homine
egressi sunt, & in porcos intrave-
runt: porci autem dæmone cor-
repti sunt, & cucurrerunt extra
se, & circiter duo millia porcorum
in mare corruentes suffocati sunt.
Qui autem porcos pascebant, fu- 14
gerunt, & in urbem ingressi ho-
mines certiores fecerunt: & ex
pagis populus congregati sunt, ut
viderent, id quod factum fuerat,

Versio VULGATA LATINA.

5 Et semper die ac nocte in monumentis & in montibus erat, clamans, & concidens
6 se lapidibus. Videns autem Jesum à longè, cucurrit, & adoravit eum:
7 mans voce magnâ dixit; Quid mihi, & tibi, Jesu fili Dei altissimi? Adjuro te per
8 Deum, ne me torqueas. Dicebat enim illi; Exi, spiritus immunde, ab homine.
9 Et interrogabat eum; Quod tibi nomen est? Et dicit ei; Legio mihi nomen est,
10 quia multi sumus. Et deprecabatur eum multùm, ne se expelleret extra regionem.
11 Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus, pascens. Et deprecabantur
12 eum spiritus, dicentes; Mitte nos in porcos ut in eos introëamus. Et concessit eis
13 statìm Jesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos: & magno im-
14 petu grex præcipitatus est in mare ad duo millia, & suffocati sunt in mari. Qui
autem pascebant eos, fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros. Et egres-
si sunt videre quid esset factum: Et veniunt ad Jesum: & vident illum, qui à dæ- 15
monio vexabatur, sedentem, vestitum, & sanæ mentis, & timuerunt. Et narrave- 16
runt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei qui dæmonium habuerat, & de por- 17
cis. Et rogare cœperunt eum ut discederet de finibus eorum. Cúmque ascen- 18
deret navim, cœpit illum deprecari, qui à dæmonio vexatus fuerat, ut esset cum il-
lo: Et non admisit eum, sed ait illi; Vade in domum tuam ad tuos, & annuntia 19
illis quanta tibi Dominus fecerit, & misertus sit tuì. Et abiit, & cœpit prædicare 20
in Decapoli, quanta sibi fecisset Jesus: & omnes mirabantur. Et cùm transcendisset 21
Jesus in navi rursum trans fretum, convenit turba multa ad eum, & erat circa mare.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وَكُلَّ حِينٍ لَيْلاً وَنَهَارًا كَانَ يَصِيحُ فِي ٱلْمَقَابِرِ وَٱلْجِبَالِ وَيَقْطَعُ بِٱلْحَجَارِ * فَلَمَّا رَأَى يَسُوعَ
6 مِنْ بَعِيدٍ بَادَرَ وَسَجَدَ لَهُ * وَصَاحَ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ قَائِلاً مَا لَكَ مَعِي يَا يَسُوعَ ٱبْنَ ٱللَّهِ ٱلْعَلِيِّ *
7 أُقْسِمُ عَلَيْكَ بِٱللَّهِ أَلَّا تُعَذِّبَنِي * لِأَنَّهُ كَانَ قَدْ قَالَ لَهُ ٱخْرُجْ أَيُّهَا ٱلرُّوحُ ٱلنَّجِسُ مِنَ ٱلْإِنْسَانِ * ثُمَّ
8 سَأَلَهُ مَا ٱسْمُكَ * فَقَالَ لَجَاوُنُ ٱسْمِي لِأَنَّا كَثِيرٌ * فَطَلَبَ إِلَيْهِ كَثِيرًا أَلَّا يُرْسِلَهُمْ خَارِجَ ٱلْكُورَةِ *
9 * وَكَانَ هُنَاكَ نَحْوَ ٱلْجَبَلِ قَطِيعُ خَنَازِيرَ كَثِيرٍ يَرْعَى * فَطَلَبَ إِلَيْهِ كُلُّ ٱلشَّيَاطِينِ قَائِلِينَ
10 أَرْسِلْنَا إِلَى ٱلْخَنَازِيرِ لِنَدْخُلَ فِيهَا * فَأَذِنَ لَهُمْ يَسُوعُ * وَلِلْوَقْتِ خَرَجَتِ ٱلْأَرْوَاحُ ٱلنَّجِسَةُ وَدَخَلَتْ
11 فِي ٱلْخَنَازِيرِ فَتَعَالَى ٱلْقَطِيعُ كُلُّهُ عَلَى كَهْفٍ وَوَقَعَ فِي ٱلْبَحْرِ وَكَانُوا نَحْوَ مِنَ ٱلْعَيْنِ وَٱخْتَنَقُوا فِي
12 ٱلْبَحْرِ * فَهَرَبَ رُعَاةُ ٱلْخَنَازِيرِ وَأَخْبَرُوا مَنْ فِي ٱلْمَدِينَةِ وَٱلْحُقُولِ * فَأَسْرَعُوا لِيَرَوْا مَا كَانَ * وَأَقْبَلُوا إِلَى
13 يَسُوعَ فَرَأَوْا ذَلِكَ ٱلْمَجْنُونَ ٱلَّذِي كَانَ بِهِ لَجَاوُنُ جَالِسًا لَابِسًا عَقْلَهُ خَائِفُوا * ثُمَّ أَخْبَرَهُمُ ٱلَّذِينَ
14 أَبْصَرُوا كَيْفَ كَانَ أَمْرُ ٱلْمَجْنُونِ وَٱلْخَنَازِيرِ * فَبَدَؤُوا يَسْأَلُونَهُ ٱلِٱنْصِرَافَ مِنْ حُدُودِهِمْ * فَلَمَّا
15 صَعِدَ ٱلسَّفِينَةَ طَلَبَ إِلَيْهِ ٱلْمَجْنُونُ أَنْ يَكُونَ مَعَهُ * فَلَمْ يَدَعْهُ * لَكِنْ قَالَ لَهُ ٱمْضِ إِلَى بَيْتِكَ
16 وَعَرِّفْ أَهْلَكَ صُنْعَ ٱلرَّبِّ بِكَ وَرَحْمَتَهُ إِيَّاكَ * فَذَهَبَ وَكَرَزَ فِي عَشْرِ ٱلْمُدُنِ بِمَا صَنَعَ بِهِ يَسُوعُ
فتعجب جميعهم *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ عَشَرَ *

21 * وَلَمَّا جَاءَ يَسُوعُ فِي ٱلسَّفِينَةِ إِلَى ٱلْعَبْرِ أَيْضًا ٱجْتَمَعَ إِلَيْهِ جَمْعٌ كَثِيرٌ وَكَانَ عِنْدَ ٱلْبَحْرِ *

Et omni tempore diu nocteque clamabat 5
in monumentis & in montibus, & conci-
debat se lapidibus. Cùm autem vidisset 6
Jesum à longè, cucurrit & adoravit
eum: Et clamavit voce magnâ, dicens; 7
Quid tibi mecum, Jesu fili Dei altissi-
mi? adjuro te per Deum ne torqueas me.
Jam enim dixerat illi; Exi, ô spiritus 8
immunde, ab homine. Deindè interroga- 9
vit eum; Quod est nomen tuum? Ia-
quit, Legio est nomen meum, quia nos
plures sumus. Et deprecatus est eum ve- 10
hementer, ne mitteret eos extra regionem.
Erat autem ibi circa montem grex por- 11
corum copiosus pascentium: Rogave- 12
runt igitur eum omnes dæmones, dicen-
tes; Mitte nos in porcos, ut introeamus
in eos. Et permisit eis Jesus. Et statim 13
exierunt spiritus immundi, & introie-
runt in porcos; & conscendit grex uni-
versus promontorium, & cecidit in mare,
(erant autem quasi duo millia) & suf-
focati sunt in mari. Et fugerunt pastores 14
porcorum, & nuntiaverunt eis qui erant
in civitate, & in villis. Accurrerúntque
ut viderent quod factum erat. Et vene- 15
runt ad Jesum, & viderunt illum dæ-
moniacum in quo erat legio, sed ntem,
vestitum, honestum: & timuerunt. De- 16
indè narraverunt ipsis iis qui viderant,
quomodò acta essent res dæmoniaci, &
porcorum: Quare cœperunt rogare eum de 17
migrando è finibus eorum. Cùm ergò a- 18
scendisset navim, deprecatus est eum dæ-
moniacus, ut esset cum eo. At non per- 19
misit ei: sed dixit illi, Vade in domum
tuam, & notifica domesticis tuis benefi-
cium Domini in te, & misericordiam
ejus erga te. Et abiit, & prædicavit in 20
Decem urbibus quod gesserat in eum Je-
sus: & mirati sunt omnes.

Sectio decima sexta.

Et cùm venisset Jesus in navi trans 21
fretum quoque, convenit ad eum turba
magna, & erat secus mare.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወዘልፈ: የእወየ: መዓልተ: ወሰሊተ: በመዝተ: መቃብር: ወበመዝተ: ላድባር: ወይጌ
6 መድ: ለሠጋሁ: በእብኑ!::=> ወሶበ: ናእዮ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ሊመሪሑቅ: ሮ
7 ጸ: ወሰገደ: ሎቱ::=> ወጸርኅ: በዓቢይ: ቃል: ወይቤ: ምንተ: ብየ: ምስሌካ: እግዚ
እ: ሊየሱስ: ወልደ: እግዚአብሔር: ልዑል: ላመሕለስ: በእግዚአብሔር: ሕያው:
8 ከመ: ሊትሣቐየኒ::=> እስመ: ይቤሎ: ለሙእቱ:ጋኔን: እኩይ:ፃእ:እመሰዕቤሁ::=>
9 ወተስእሎ: ወይቤሎ: እግዚእ: ሊየሱስ: ሞኑ: ስምከ: ወይቤሎ: ሌግዮን: ሰመየ: እ
10 ስመ: ብዙኀን: እስእነ::=> ወለስተብቍዖ: ብዙኀ: ከመ: ሊይስድዶ: ለፍላ : እመ
11 ብሔር::=> ወቦቱ: ሀየ: መራዕየ: ለሕርሠ: ብዙኀ: ይትራዐይ: መንገለ:ደብር:=>
12 ወለስተብቍዖሙ: ብዙኀ: ወይቤልዎ: ፈንወነ: ሠስተ:ለሕርሠ: ከመ: ንበእ: ሳዕሌሆ
13 ሙ:=> ወለብሑ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወወዚለሙ:እመንቱ:ለጋንንት:በሉ:ሳዕለ:
14 ሠእቱ: ለሕርሠ: ወዓብዱ: መራዕይ: ወጸድፈ: ሠስተ: ብሕር:=> ወጉዩ: ኖሎት:
15 ወዜነዉ: ለለሀጥሩ: ወለለዕጸደት: ወወፅሉ: ይርለዩ: ዘኮነ::=> ወመጽሉ: ኀበ:እ
ግዚእ: ሊየሱስ : ወረከብዎ: ለዘ: ጋኔን: ለኀዘ: እንዘ:ይነብር:ወገብሶ: ልቡ: ወልቡ
16 ስ: ልብሰ: ለገሹ: ዘለኀዘ: ጋኔን: ወፈርሁ::=> ወዜነውዎሙ: እለ: ርለዩ : ዘከመ:
17 ኮነ: ዘጋኔን: ወዘበእእንተ: [ለሕርሠ]::=> ወለኀዙ:ያስተብቍዖሙ: ከመ:ይፃእ: እመ
18 ደወሎሙ::=> ወዓረጎ : ሐመረ : ወለስተብቍዖ: ሠእቱ : ዘጋኔን: ይሖር : መስሌ
19 ሁ:=> ወይቤሎ: እግዚእ: ሊየሱስ: ሖር: ቤተከ: ኀበ: እሊሊከ:ወንግር: ኵሎ:ዘገ
20 ብረ: ለከ: እግዚአብሔር: ወተሣህለከ::=> ወሖረ: ወለኀዘ: ይሕክ: በዓሠሩ: ለ
21 ሃጥር: ኵሎ: ዘገብረ: ሎቱ: እግዚእ: ሊየሱስ : ወለእክሩ : ኵሎሙ::=> ወካዕ
በ: ዐደወ: እግዚእ: ሊየሱስ: በሐመር: ማዕደተ: ወተጋብሉ: ብዙኀ:ሰብእ: ኀቤሁ:
ፀኀበ: ሓይቀ: ባሕር: በሐመር::=>

Et perpetuò clamabat die & nocte in sepulchris & in montibus, & concidebat 5
corpus suum lapidibus. Et videns Dominum Jesum è longè, cucurrit, & adora- 6
vit eum: Et clamavit voce magnâ, & dixit; Quid habeo tecum, Domine Jesu 7
fili Dei excelsi? adjuro te per Deum vivum, ne me torqueas. Quia dicebat illi 8
dæmoni malo, Exi ab illo. Et interrogabat eum, & dixit ei Dominus Jesus; Quid 9
est nomen tuum? Et dixit ei; Legion nomen meum est, quia multi sumus. Et 10
deprecatus est eum multùm, ne se expelleret extra regionem. Et fuit ibi grex 11
porcorum magnus pascens ad montem. Et precati sunt eum multùm, & dice- 12
bant; Mitte nos in porcos, ut eamus super eos. Et permisit iis Dominus Jesus. 13
Et exeuntes illi dæmones ascenderunt, & intrárunt porcos: & insanivit grex &
præcipitatus fuit in mare. Et fugerunt pastores, & nuntiaverunt civitatibus & 14
villis, & egressi sunt videre quod factum fuit. Et venerunt ad Dominum Jesum, 15
& invenerunt eum quem dæmon prehendisset sedentem, & restitutum menti, &
vestimento indutũ istũ quem prehendisset dæmon: & timuerunt. Et narraverunt 16
illis qui vidissent, quomodò factum fuit illud de dæmoniaco, & de [porcis.] Et 17
cœperunt rogare eum, ut exiret è finibus eorum. Et ascendit in navim, & ro- 18
gavit eum ille dæmoniacus, ut iret cum eo. Et dixit ei Dominus Jesus; Abi domum
tuam ad tuos, & narrato omnia quæ fecit tibi Deus, & quomodò misertus sit tuì.
Et abiit, & cœpit prædicare in Decem civitatibus omnia quæ fecerat ei Do- 19
minus Jesus, & mirati sunt omnes. Et iterum transivit Dominus Jesus in navi 20
ulteriùs: & coacti sunt multi homines ad eum, ad litus maris in navi. 21

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * پیش † عیسي آمدند * دیوانه را دیدند * جامه پوشیده * شرمناك نشسته ولغیون † ازو بدر
16 رفته * جماعت ترسیدند * * وهمه را خبر شد ازانچ شده بود * واحوال خوکان نیز دانستند *
17 * وخواستند که عیسي از ولایت ایشان برود * وچون مسیح بالاي کشتي رفت * دیوانه در
18 حواست کرد که با او باشد * قبول نکرد * الا بدو گفت در خانهٔ خود برو پیش قوم تو وانچ
19 خدا با تو کرد * بدیشان خبر دهٔ که بر تو رحمت کرد * * ان مرد رفت ودر شهر ودهٔ
20 منادي اغاز کرد * مردم عجایبت وحیران مي شدند

بیست دوم

21 چون عیسي در کشتي نشست * * جوس کردن زني را که خون مي رفت
واران سوي گذشت * باز جماعت بسیار بر وي گرد شدند * بر کنار دریا *

Et ad Jesum venientes dæmonia- 15
cum viderunt veste indutum, & mo-
destè sedentem, Legione ex illo egres-
so, & turba timuerunt. Et omni- 16
bus innotuit quod factum fuerat, &
quæ acciderant porcis etiam refer-
verunt. Et petierunt ut Jesus e re- 17
gione eorum discederet. Et cùm 18
Christus navim conscenderet, Dæmo-
niacus petitionem fecit ut cum eo
esset. Non admisit autem, sed ei 19
dixit; In domum tuam abi, ad tu-
os; et quod fecit tibi Dominus, eis
renuntia, quòd in te misericordiam
exercuerit. Ille vir abiit, et in De- 20
capoli prædicare cœpit: & homi-
nes mirati sunt et attoniti.

XXII. Sanatio mulieris quæ sanguinem profudit.

Cùm Jesus in navi sederet, et ab 21
illo latere transiret, rursùs turbæ
multæ, ad eum congregatæ sunt
juxta mare.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΙΒ'. ΙΓ'.

Et ecce venit unus Archisynagogorum, nomine Jairus: & videns eum, procidit ad
22 Καὶ ἰδοὺ ἔρχεται εἷς τ ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς ΙΒ'
pedes ejus: Et advocabat eum multùm, dicens; Quoniam filiola mea
23 τοὺς πόδας αὐτ· Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων, Ὅτι τὸ θυγάτριόν μ
extremè habet: ut veniens imponas ei manus, ut serveur: & vivet.
ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς (σ) αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται.
Et abiit cum illo: & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.
24 Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλ πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.
Et mulier quædam existens in fluxione sanguinis annos duodecim, Et multa perpessa à
25 Καὶ (τ)γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματ ἔτη δώδεκα, Καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ ΙΓ'
26 multis medicis, & insumptis quæ apud se omnibus, & nihil adjuta,
πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ (υ)παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα,
sed magis in deterius veniens: Audiens de Jesu, veniens in turba
27 ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, Ἀκούσασα περὶ τ Ἰησοῦ, ἐ ἔρχομαι ἐν τῷ ὄχλῳ
retrò, tetigit vestimentum ejus. Dicebat enim; Quia si vel vestimenta ejus tetigero,
28 ὄπισθεν, ἥψατο τ ἱματίο αὐτοῦ. Ἔλεγε γὰρ, Ὅτι κἂν τ ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι,
servabor. Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus & sensit cor-
29 σωθήσομαι. Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τ αἵματ αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώ-
pore, quia sanata est à flagello. Et statim Jesus cognoscens in semetipso
30 ματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τ μάστιγος. Καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ
ex se efficacitatem profectam, conversus in turba, aiebat; Quis mea
τ ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, Τίς μ
tetigit vestimenta? Et dicebant ei discipuli sui; Aspicis turbam compri-
31 ἥψατο τ ἱματίων; Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τ ὄχλον συνθλί-
mentem te, & dicis; Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre hoc facientem.
βοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἥψατο; Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τ τοῦτο ποιήσασ. 32
At mulier timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit
Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν 33
ei, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei; Filia, fides
αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τ ἀλήθειαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θύγατερ, ἡ πίστις 34
tua servavit te: vade in pace, & esto sana à flagello tuo. Adhuc
σε σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τ μάστιγός σου. Ἔτι 35
eo loquente, veniunt ab Archisynagogo, dicentes; Quia filia
αὐτοῦ λαλοῦντ, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες, Ὅτι ἡ θυγάτηρ
tua mortua est, quid adhuc vexas magistrum? At Jesus statim audiens sermonem
σου ἀπέθανε, τί ἔτι σκύλλεις τ διδάσκαλον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τ λόγον 36
dictum, ait Archisynagogo; Ne metue: solùm crede. Et non
λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. Καὶ οὐκ 37
admisit quenquam se consequi, si non Petrum, & Jacobum, & Joannem
ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ (φ) συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην
fratrem Jacobi. Et venit in domum Archisynagogi, & videt
τ ἀδελφὸν Ἰακώβου. Καὶ (χ) ἔρχεται εἰς τ οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ 38
tumultum, flentes & ejulantes multùm. Et ingressus ait illis;
θόρυβον, (ψ) κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, 39
Quid tumultuamini & ploratis? puella non mortua est, sed dormit.
Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδ.

MS. A. (σ) αὐτῷ (τ) γυνὴ οὖσα (υ) παρ' αὐτῆς (φ) ἀκολουθῆσαι (χ) ἔρχονται (ψ) καὶ κλαίοντας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܘܗܘ ܚܕ ܡܢ ܪܫܝܐ ܕܟܢܘܫܬܐ ܕܫܡܗ ܝܐܝܪܘܣ ܘܟܕ ܚܙܐ ܠܡܪܝܢ ܢܦܠ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ
23 ܘܒܥܐ ܣܓܝ ܡܢ ܗܘ ܥܡܐ ܕܝܬܝܪܐ ܐܡܪ ܠܗ ܒܪܬܝ ܙܥܘܪܬܐ ܐܝܟ ܕܡܝܬ ܐܬܐ ܘܣܡ ܐܝܕܟ ܥܠܝܗ ܘܬܚܝ * ܗܠܟ ܥܡ ܗܘ ܓܒܪܐ ܘܣܓܝ ܡܢ ܥܡܐ ܕܝܬܝܪܐ ܗܘ ܕܟܐ

Versio VULGATA LATINA.

22 Et venit quidam de archisynagogis nomine Jairus: & videns eum, procidit ad pe-
23 des ejus, Et deprecabatur eum multùm, dicens; Quoniam filia mea in extremis
24 est. Veni, impone manum super eam, ut salva sit, & vivat. Et abiit cum illo, &
25 sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum. Et mulier, quæ erat in pro-
26 fluvio sanguinis annis duodecim, Et fuerat multa perpessa à compluribus medicis:
27 & erogaverat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed magis deteriùs habebat,
28 Cùm audisset de Jesu, venit in turba retrò, & tetigit vestimentum ejus: Dicebat
29 enim; Quia si vel vestimentum ejus tetigero, salva ero. Et confestim siccatus est
30 fons sanguinis ejus: & sensit corpore quia sanata esset à plaga. Et statim Jesus in
semetipso cognoscens virtutem, quæ exierat de illo, conversus ad turbam, aiebat;
Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui; Vides turbam comprimen-
31 tem te, & dicis; Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre eam, quæ hoc fecerat.
32 Mulier verò timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit an-
33 te eum, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei; Filia, fides tua te salvam fe-
34 cit: vade in pace, & esto sana à plaga tua. Adhuc eo loquente, veniunt ab archisyn-
35 agogo, dicentes; Quia filia tua mortua est: quid ultrà vexas Magistrum? Jesus autè
36 audito verbo qd dicebatur, ait archisynagogo; Noli timere: tantummodò crede. Et
37 non admisit quenquâ se sequi, nisi Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrè Jacobi.
Et venitût in domû archisynagogi, & vidit tumultû, & flentes, & ejulantes multùm.
38 Et ingressus, ait illis; Quid turbamini, & ploratis? puella non est mortua, sed dormit.
39

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 وجآء اليه احد رؤساء الجماعة اسمه يايرس فلما راه سجد عند قدميه * وكان يطلب اليه
23 كثيرا قايلا ان ابنتي قد قاربت الموت لكن تاتي فتضع يدك عليها فتخلص وتحيا * فذهب
24 معه وتبعه جمع كثير وكانوا يرحمونه * واذا امراة بها نزيف دم منذ اثنتي عشرة سنة * قد
25 26 اصيبت من اطبآء كثيرين وانفقت كلما لها ولم تجد راحة بل ترداد وجعا * فلما سمعت يسوع
27 جآءت في الجمع من خلفه فلمست ثوبه * لانها كانت تفكر انها ان مست ثوبه خلصت *
28 29 فللوقت انقطع جريان دمها * وعلمت في جسمها انها برات من دايها * وللوقت علم يسوع
30 القوة التي خرجت منه * فالتفت في الجمع وقال من لمس ثوبي * فقال له تلاميذه اما ترى الجمع
31 يرحمك اتقول من مسني * فنظر ليرى تلك التي فعلت هذا * فخافت المراة واذ تعدت
32 33 علمها بما صنع بها * جآءت وخرت على رجليه وقالت له الحق * فقال لها يا ابنة ايمانك
34 خلصتك فامضي بسلام وتكوني معافاة من دايك * وبما هو يتكلم جاؤا الى رييس
35 الجماعة قايلين ان ابنتك قد ماتت لم تعني المعلم * فلما سمع يسوع الكلام قال لرييس
36 37 الجماعة لا تخف امن فقط * ولم يدع احدا يتبعه الا بطرس ويعقوب * ويوحنا اخا يعقوب *
38 39 وجآء الى بيت رييس الجماعة ونظر اضطرابهم وبكايهم وولولتهم الكثيرة * فدخل وقال
لهم لماذا تقلقون وتبكون * الصبية لم تمت بل هي نايمة *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 በእንተ : ወለተ : መጋቤ : ምኵራብ፡
ወመጽአ: ኀቤሁ: አሐዱ: ብእሲ: መጋቤ: ምኵራብ: ዘስሙ: ሊያሊሮስ: ወረከቦ: ወ
23 ሰገደ: ሎቱ: ታሕተ: እገሪሁ:=ፁ ወብዙኀ: አስተብቍዖ:ወይቤ: ወለትየ:አልጸቀት:
24 ትሙት: ወባሕቱ: ነዳ: ደይ: እዴኪ: ላዕሌሃ: ወተሐዩ::=ፁ ወሖረ: ምስሌሁ : ወተለ
ውዎ: ብዙኀ: ሰብእ: ወተጋፍዕዎ::=ፁ በእንተ: እንተ: ይውሕዝ: ደመ:
25 ወመጽአት: ብእሲት: እንተ: ደመ: ይውሕዝ: እመዓሠርቱ: ወክልኤቱ:ክረምት:=ፁ
26 ወብዙኀ: አሕመምዋ: ብዙኀን: ዐቀብተ: ለዊይ: ወለስተዋፀዐት:ኵሉ: ንዋያ: ወአ
27 ኅለቀት: ወለልቦ: ዘበቀኀዳ: ዘእንበለ: ዘለልሐማ : ደኃሙ: ፈድፋደ::=ፁ ወሰሚዓ:
በእንተ: እግዚእ: ሊያሱስ: መጽአት: ወቦኣት: ማእከለ: ሰብእ: ወገሰሰት: ጽንፈ: ል
28 ብሱ: በድኅሬሁ::=ፁ እንዘ: ትብል: እመኰሙ: ገሰስኩ: ጽንፈ: ልብሱ: አሐዩ::=ፁ
29 ወሶቤሃ : ነጽፈ : ነቅዐ : ደማ : ወለእከለት : ርእስ : ከሙ : ሐይወት: እመደዊሃ::=ፁ
30 ወለእመሪ: እግዚእ: ሊያሱስ: ሶቤሃ: ከሙ: ወፅአ: ኀይል: እመኔሁ: ወተመይጦ:ኀቡ:
31 ሰብእ: ወይቤሎሙ: መኑ: ገሰሰኒ: ልብስየ::=ፁ ወይቤልዎ: ለርደሊሁ: ትሬኢ : ሰብ
32 እ: ይቶጋፍዓከ: ወትብል: መኑ: ገሰሰኒ:=ፁ ወተመይጠ: ከሙ: ይርእይ: ዘገሰሰ : ዘገ
33 ብረ: ዘእት::=ፁ ወፈርሃት: ይእቲ: ብእሲት: ወርዕደት: ጥቀ: እሙ: ላእመረት : ዘ
ኮነ: ላዕሌሃ: ወሖረት: ኀቡ: እግዚእ: ሊያሱስ: ወሰገደት: ሎቱ: ወነገረቶ: ኵሉ: ጽ
34 ድቀ:=ፁ ወይቤላ: ወለትየ: ሃይማኖትኪ: አሕየወትኪ: እተዊ፣ በሰላም: ወኅየዊ : እ
35 መደዊኪ::=ፁ ወእንዘ: ይትናገር: መጽሉ: ኀቡ: መጋቤ: ምኵራብ: ወይቤ
36 ልዎ: ወለትከ: ሞተት: ወሊታጸመዎ: እንከ: ለቢቅ:=ፁ ወሰሚዖ: እግዚእ: ሊያሱ
ስ: እንዘ: ይትናገርዎ:ይቤሎ:ለመጋቤ:ምኵራብ : ኢትፍራህ: ተለመን: ደኃሙ: ፡=ፁ
37 ወከልአ: አልቦ: ዘይትልዎ: ዘእንበለ: ጴጥሮስ : ወያዕቆብ: ወዮሐንስ: እኁሁ: ለያዕ
38 ቆብ:=ፁ ወቦአ: ቤቶ:ለመጋቤ:ምኵራብ:: ወረከቦሙ: ይትሃውኩ: ወይበኪዩ: ወየእወ
39 ይው: ብዙኀ: ወይጸርኁ:=ፁ ወቦአ፣ ወይቤሎሙ: ለመኑት: ትትሀወኩ:ወትበኪዩ:ኢ
ሞተት: ሕፃንስ: ትነውም፡=ፁ

De filia procuratoris synagogæ.

Et venit ad eum quidam homo procu-
rator synagogæ, cujus nomen *erat* Jairus: & invenit eum, & adoravit eum sub
pedibus ejus. Et multum precatus est eum, & dixit; Filia mea vicina est morti: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. Et abiit cum illo: & sequuti sunt eum multi homines, & comprimebant eum.

De illa quæ fluxione sanguinis laborabat.

Et venit mulier cujꝰ sanguis effluebat à duodecim annis. Et multo dolore affecerant eam multi medici, & expenderat oēs facultates suas, & defecerat: & nihil fuit quo profecerat, absq; eo ꝙ vana fuit, tantûmodò abundavit *morbus ejus*. Et audiens de Dño Jesu, venit & intravit in mediû turbæ, & tetigit fimbriam vestimenti ejus retrò: Dicens, Si tetigerim fimbriã vestimenti ejus, vivam. Et statim siccatus est fons sanguinis ejus: & mirata est secum, quòd sana fuit à morbo ejus. Et cognovit Dominus Jesus statim quòd exierat virtus ex se, & convertit se ad turbam, & dixit illis; Quis tetigit vestimentum meum? Et dicûnt ei discipuli sui, Vides turbam comprimentem te, & dicis; Quis tetigit me? Et conversus fuit ut videret *eum* qui tetigerat eum, qui hoc fecerat. Et timuit ista mulier, & tremuit valdè, quia cognovit quod factum esset super eam: & venit ad Dominum Jesum, & adoravit eum, & nuntiavit ei totam veritatem. Et dixit ei; Filia mea, fides tua servavit te: vade in pace, & sana esto à morbo tuo. Et loquente *eo* cum illa, venerunt ad procuratorem synagogæ, & dixerunt ei; Filia tua mortua est, & ne vexes igitur magistrum? Et audiens Dominus Jesus alloquentes eum, dixit procuratori synagogæ; Ne timeas? credas solummodò. Et alius nemo sequutus est eum, præter Petrum & Jacobum, & Johannem fratrem Jacobi. Et venit ad domum procuratoris synagogæ, & invenit eos turbatos, & flentes, & clamantes multùm, & vociferantes. Et intravit, & dixit illis; Quarè turbati estis & fletis? non mortua est puella; dormit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 34 * زن چون شنيد ترسيد ولرزيد آمد به پيش او در افتاد وهرچه راست بود بدو گفت * عيسي
بدان زن گفت دختر من ايمان تو ترا زنده كرد بسلامت برو و از رنجهاء خود تن درست باش

بيست سه زنده كردن دختر يوارش

35 * هنوز مسيح درسخن بود كه كروهي از خانهء امير امدند وبامير گفتند معلم را زحمت مده
36 كه دختر تو بمرد * عيسي ان كلمه را كه گفتند شنيد بدان امير گفت مترس وتو تنها
37 ايمان بياور * ورها نكرد كه كسي با او مي رفت الا شمعون صفا ويعقوب ويوحنا برادر يعقوب
38 * وآمدند در خانهء سرور جماعت در آمدند ودید كه مي گريستند ومي ترسيدند ونوحه
39 مي كردند * عيسي بديشان گفت چرا ترسيديد ومي گريید دختر نمرد است ليكن خفته است

Mulier, cùm hoc audisset, timuit, ac 33
tremuit; *ac veniens in conspectum* 34
illius prbcidit, & omnia prout ve-
rum erat illi dixit. Jesus illi mu-
lieri dixit; *Filia mea, fides tua te*
salvam fecit: in pace ubi, & à pla-
gis tuis sana esto.

XXIII. Vivificatio filiæ Jairi.

Adhuc Christo loquente nonnulli à 35
domo principis advenerunt, et prin-
cipi dixerunt; *Magistro molestiam*
ne exhibeas, *quia filia tua mortua*
est. Jesus audito illo, quem locuti 36
sunt, sermone, *principi illi dixit*;
Ne timeas, *tu solummodo fidem ad-*
hibe. Et non permisit quenquam se- 37
cum ire, nisi Simeonem Cephan, et
Jacobum, et Johannem fratrem Ja-
cobi. Et venientes in domum princi- 38
pis synagogæ ingressi sunt, et vidit
quòd flerent, ac paverent, et plan-
ctum facerent. Jesus illis dixit; 39
Quare pavetis ac fletis? puella
mortua non est, sed dormit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΔ'.

Et irridebant eum. Ipse verò ejectis omnibus, assumit patrem
40 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐκβαλὼν (ω) ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα
puellæ, & matrem, & qui cum se, & ingreditur ubi erat puella ja-
τοῦ παιδίου, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύε-
cens. Et prehendens manum puellæ, ait illi; Talitha cumi, quod est
41 ται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀπο-
interpretatum, Puella, (tibi dico,) excitare. Et confestim surrexit puella,
42 κείμενον. Καὶ κρατήσας τὴν χεῖρα τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ, Ταλιθὰ κοῦμι, ὅ ἐστι
& deambulabat: erat enim annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno. Et præ-
43 μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, (σοὶ λέγω,) ἔγειραι. Καὶ ἐυθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον,
cepit illis multa, ut nemo sciret id: & dixit dari illi manducare.
καὶ περιεπάτει. ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ. Καὶ διε-
στείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

CAP. VI. ς'.

1 ΚΑὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθη-
puli sui. Et facto Sabbatho, cœpit in synagoga docere: & multi
2 ταὶ αὐτοῦ. Καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ
audientes, percellebantur, dicentes; Undè huic hæc? & quæ sapientia data
ἀκούοντες, ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα
illi, quia & efficaciates tales per manus ejus efficiuntur? Nónne hic est
3 (α) αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; Οὐχ οὗτός ἐστιν
faber, filius Mariæ, frater verò Jacobi, & Joſe, & Judæ, & Simonis? Et non
ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, καὶ Ἰωσῆ, καὶ Ἰούδα, καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ

sunt sorores ejus hic apud nos? & scandalizabantur in illo. Dicebat
εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ἔλεγε 4
autem illis Jesus; Quia non est Propheta inhonoratus, si non in patria
δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ (β) ἐν τῇ πατρίδι
sua, & in cognatis, & in domo sua. Et non poterat ibi
αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ (γ) ἠδύνατο ἐκεῖ 5
ullam efficacitatem facere, si non paucis infirmis imponens manus, cu-
οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθε-
ravit. Et mirabatur propter incredulitatem eorum: & circuibat vicos in orbem
ράπευσε. Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν· καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ 6
docens. Et advocat duodecim: & cœpit eos mittere duos
διδάσκων. Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα· καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο 7
duos, & dabat illis auctoritatem spirituum immundorum. Et præcepit
δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. Καὶ παρήγγειλεν 8
eis ut nihil tollerent ad viam, si non virgam tantùm: non peram,
αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν,
non panem, nec in zona æs: Sed calceatos sandaliis:
μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· (δ) Ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια· 9
& ne induimini duas tunicas. Et dicebat eis; Quocunque introieritis
καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. Καὶ (ε) ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅπου (ζ) ἐὰν εἰσέλθητε 10
in domum, illic manete, donec exeatis indè.
εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

MS.A. (ω) πάντας, (α) ἃ ἦν Κεφ. ς'. MS.A. (α) αὐτῷ, καὶ (β) ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι (γ) ἐδύνατο (δ) Ἀλλὰ (ε) λέγει (ζ) ἄν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ܘܐܦܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܡܬܟܫܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܕܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܠܐ ܡܬܝܩܪ ܐܠܐ ܒܐܬܪܗ ܘܒܒܝܬ ܩܪܝܒܘܗܝ ܘܒܒܝܬܗ. * ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܥܒܕ ܬܡܗ ܓܒܘܪܬܐ ܚܕܐ ܐܠܐ ܠܡܐܢ ܕܥܠ ܥܠܝܠܐ ܚܠܫܐ ܐܫܬܕܐ ܐܝܕܗ ܘܐܫܟܚ. 41 ܘܐܡܪ ܠܗ ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܡܬ ܛܠܝܬܐ ܘܗܘܬ ܡܗܠܟܬ. ܗܘܬ ܓܝܪ ܒܬ ܬܪܬܥܣܪ ܫܢܝܢ. ܘܬܡܗܘ ܬܡܗ ܪܒܐ. 42 ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܫܓܝܐ ܕܠܐ ܢܕܥ ܠܗ ܐܢܫ ܗܕܐ. ܘܐܡܪ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܠܡܐܟܠ. 43

* Et subsannabant eum. Ipse verò Jesus ejecit 40
omnes; accepitque patrem puellæ & matrem
ejus, & eos qui secum erant, & ingreditur
eò ubi jacebat puella. Et prehendit manum 41
puellæ, ac dixit ei; Puella, surge: Et eo 42
momento surrexit puella, & ambulabat: erat
enim filia annorum duodecim. Et mirati
sunt admiratione magnâ. Præcepit autem 43
eis multùm, ne quis id rescisceret: dixitque
ut darent ei *quid* ad manducandum.

Ad oblationem dominicæ sextæ post Epiphaniam. 13.

CAP. VI.

1 ܘܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܐ ܠܐܬܪ ܡܘܠܕܗ. ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܘ ܒܬܪܗ. 2 ܘܟܕ ܗܘܐ ܫܒܬܐ ܫܪܝ ܠܡܠܦ ܒܒܝܬ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܣܓܝܐ ܡܢ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܡܬܬܕܡܪܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢ ܐܝܟ ܠܗ ܠܗܢܐ. ܘܡܢܘ ܚܟܡܬܐ ܗܕܐ ܕܝܗܒ ܠܗ. ܘܗܝܠܝ ܕܥܒܕ ܐܝܕܘܗܝ ܟܢܘܬ ܗܠܝܢ. 3 ܠܝܬ ܗܢܐ ܐܦ ܢܓܪܐ ܒܪ ܡܪܝܡ ܘܐܚܘ ܕܝܥܩܘܒ ܘܝܘܣܝ ܘܝܗܘܕܐ ܘܫܡܥܘܢ. ܘܠܐ ܐܚܘܗܝ ܗܪܟܐ ܐܝܬܝܢ ܠܢ ܗܟܐ. ܘܐܬܟܫܠ ܒܗ. 4 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܠܐ ܡܬܝܩܪ ܐܠܐ ܒܐܬܪܗ ܘܒܒܝܬ ܩܪܝܒܘܗܝ ܘܒܒܝܬܗ. 5 ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܥܒܕ ܬܡܗ ܓܒܘܪܬܐ ܚܕܐ ܐܠܐ ܠܡܐܢ ܕܥܠ ܥܠܝܠܐ ܚܠܫܐ ܐܫܬܕܐ ܐܝܕܗ ܘܐܫܟܚ. 6 ܘܬܡܗ ܗܘܐ ܡܬܬܕܡܪ ܠܡܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܘܣܓܝܐ ܗܘܐ ܡܛܝܠ ܟܦܪܬܐ ܒܟܠ ܟܦܪܐ ܘܟܦܪܐ ܘܡܠܦ.

* ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܘܗܝ ܘܫܕܪ ܠܗܘܢ ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܪܘܚܐ ܣܐܢܐ. 7 ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܢܣܒܘ ܡܕܡ ܠܐܘܪܚܐ ܐܠܐ ܟܘܣܐ ܒܠܚܘܕܗ. ܠܐ ܟܝܣ ܠܐ ܦܝܪܐ ܠܐ ܟܣܦܐ ܒܗܢܝܢ. 8 ܐܠܐ ܢܗܘܘ ܡܢܥܠܝܢ ܒܣܐܪܒܠܐ. ܘܠܐ ܬܪܬܝ ܟܘܣܝܢ ܠܒܫ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܟܠ ܒܝܬ ܕܬܥܠܘܢ ܬܡܢ ܩܘܡܘ ܥܕ ܕܬܦܩܘܢ ܡܢ ܬܡܢ. 9 ܘܟܠ ܕܠܐ ܢܩܒܠܘܟܘܢ ܘܠܐ ܢܫܡܥܘ ܩܠܟܘܢ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܕܬܦܩܘܢ ܬܪܓܙܘ ܥܦܪܐ ܕܪܓܠܝܟܘܢ 10 ܕܣܗܕܘܬܐ ܠܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܟܠ ܒܝܬ ܕܬܥܠܘܢ ܬܡܢ ܩܘܡܘ ܥܕ ܕܬܦܩܘܢ ܡܢ ܬܡܢ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 * ایشان بروي مي خندیدند · پس ازان عیسي همگنانرا بدرکرد * وپدر ومادر دخترراباخود
41 برد * ورفتند انجاکه دختر افتاده بود * * مسیح دست دخترراگرفت * وگفت برخیز * همانده
42 دختر برخاست * ومي کردید عمر دختر دوازده ساله بود * عظیم در تعجب وحیران مي ماندند *
43 وسپارش پسیار بدیشان کرد که با کس نگویند * وگفت چیزي † بدختر دهید * تا بخورد *

1 * وعیسي ازانجا درشهر خود در آمد * وشاگردان † او بوي † گرویده بودند * * چون شنبه
2 شد اغاز کرد * درانجمنها تعلیم مي † داد بسیاران † شنیدند ودر تعجب ماندند گفتند *
این ایتها ازکجا دارد * وکدامین است آن حکمت که بوي داده شد * که این احوالها سهمناك
3 بردست او مي شوند * * نه این درودگرست پسر مریم * وبرادر یعقوب * ویوشا * ویهودا وشمعون * نه
4 خواهران او پیش ما هستند * این مي گفتند * وبروي افتري مي کردند * * عیسي بدیشان
گفت * پیغمبر نگوهیده نیست الا درشهر خود * ودرمیان خویشاوندان خود * ودرخانهٔ خود *

Illi ipsum deriserunt: postquàm au- 40
tem Jesus omnes ejeciſſet, & pa-
trem ac matrem puellæ ſecum aſ-
ſumpſiſſet, & iviſſent illuc ubi pu-
ellæ jacebat, Chriſtus manum puel- 41
læ prehendit, & dixit; Surge. Eo- 42
dem inſtanti puella ſurrexit & am-
bulavit: ætas autem puellæ duo-
decim annorum erat. Et plurimùm
admirantes & attoniti manſerunt.
Et multùm mandavit eis ut nemini 43
dicerent: dixit etiam; Aliquid
puellæ date, ut comedat.

CAP. VI.

Et Jeſus illinc in civitatem 1
ſuam ingreſſus eſt: & diſcipuli
ejus in eum credidérunt. Cùm ſab- 2
bathum eſſet, cœpit in ſynagogis
docere: multi autem audie-
runt, & in admiratione manſerunt,
dicentes; Hæc miracula undè ha-
bet? Et quæ eſt iſta ſapientia, quæ
ei data eſt, ut hæc prodigia per ma-
num ejus fiant. Nónne hic faber 3
eſt, filius Mariæ, & frater Jacobi
& Joſe, & Judæ, & Simeonis? nón-
ne ſorores ejus apud nos ſunt? Hæc
dicebant, & eum verbis affecerunt.
Jeſus illis dixit; Propheta contem- 4
ptus non eſt niſi in urbe ſua, & in-
ter propinquos ſuos, & in domo ſua.

Versio VULGATA LATINA.

40 Et irridebant eum. Ipse verò, ejectis omnibus, assumit patrem & matrem puellæ,
41 & qui secum erant, & ingreditur ubi puella erat jacens. Et tenens manum puellæ,
42 ait illi; Talitha cumi, quod est interpretatum; Puella (tibi dico) surge. Et con-
festim surrexit puella, & ambulabat: erat autem annorum duodecim: & obstu-
43 puerunt stupore magno. Et præcepit illis vehementer ut nemo id sciret: & dixit dari illi manducare.

CAP. VI.

1 Et egressus indè, abiit in patriam suam: & sequebantur eum discipuli sui: Et
2 facto sabbato cœpit in synagoga docere: & multi audientes admirabantur in doctrina ejus, dicentes; Unde huic hæc omnia? & quæ est sapientia, quæ data est illi; & virtutes tales, quæ per manus ejus efficiuntur? Nónne hic est faber, filius
3 Mariæ, frater Jacobi, & Joseph, & Judæ, & Simonis? nónne & sorores ejus hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. Et dicebat illis Jesus; Quia non est
4 propheta sine honore nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua. Et
5 non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit: Et mirabatur propter incredulitatem eorum, & circuibat castella in circui-
6 tu docens. Et vocavit duodecim: & cœpit eos mittere binos, & dabat illis po-
7 testatem spirituum immundorum. Et præcepit eis ne quid tollerent in via, nisi
8 virgam tantùm: non peram, non panem, neque in zona æs, Sed calceatos
9 sandaliis, & ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis; Quocunque intro-
10 ieritis in domum, illìc manete donec exeatis indè:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

40 * فصحكوا لذلك فاخرج جميعهم واخذ معه ابا الصبية وامها والذين معه ودخل حيث
41 كانت الصبية * واخذ بيدها وقال لها طالیثا كوم * الذي تاويله يا صبية لك اقول وعيي *
42 وللوقت قامت الصبية ومشت وكان لها اثني عشرة سنة فتعجبوا تعجبا عظيما * وامرهم
43 كثيرا الا يعلموا احدا بهذا وقال اطعموها * الفصل السابع عشر *

Et riserunt ob hoc. Ejecit autem omnes, 40
et assumpsit secum patrem puellæ et matrem ejus, et qui secum erant: Deindè ingressus est ubi erat puella. Et appre- 41
hendit manum ejus, et dixit ei; Thalitha cumi, cujus interpretatio est, O Puella, tibi dico, surge. Et confestim sur- 42
rexit puella, et ambulavit: habebat enim duodecim annos, et admirati sunt admiratione maximâ. Et præcepit illis 43
vehementer ne significarent cuiquam hoc: dixitque, cibate eam.

Sectio decima septima.

1 * وخرج من هناك وجاء الى مدينته وتبعه تلاميذه * وكان سبتا وجعل يعلم في المجمع * وسمع
2 كثيرون وتعجبوا قايلين من اين له هذا التعليم كله وهذه الحكمة التي اعطيها والقوات
3 الكاينة على يديه * اليس هذا ابن النجار وابن مريم * اخا يعقوب ويوسا ويهودا وسمعون * او ليس
4 اخواته هاهنا عندنا * وكانوا يسكون فيه * فقال لهم يسوع ليس يهان نبي الا في مدينته
5 وعند اسباطه وبيته * ولم يصح هناك قوة واحدة * غير مرضى قليلين وضع يده
6 عليهم وابراهم * وعجب من عدم ايمانهم * واقبل يحول القرى المحيطة ويعلم * ودعا
7 الاثني عشر وجعل يرسلهم اثنين اثنين * واعطاهم السلطان على الارواح النجسة * وامرهم
8 الا ياخذوا في الطريق غير عصا فقط * لا خبزا * ولا هميانا * ولا فضة * ولا نحاسا في مناطقهم *
9 الا احذية في ارجلهم * ولا يلبسوا قميصين * وقال لهم اي بيت دخلتموه فاقيموا فيه
10 الى ان تخرجوا منه *

Et egressus est indè, et venit in civitatem suam: et secuti sunt eum discipuli ejus. Et erat sabbathum, et cœpit 1
docere in synagoga: et audierunt multi, atque admirati sunt, dicentes; Unde ei hæc doctrina tota, et hæc sapientia, quâ 2
donatus est, et virtutes factæ per manus ejus? Nónne hic est filius lignarii, et filius Mariæ, frater Jacobi, et Josis, et 3
Judæ, et Simonis? Et nónne sorores ejus sunt hic apud nos? et scandalizabantur in eo. Et dixit illis Jesus, Non 4
vilipenditur propheta nisi in urbe sua, et apud cognatos suos, et domum suam. Et non fecit ibi virtutem ullam, nisi 5
quod infirmis paucis imposuit manum suam, et curavit eos. Et demiratus est 6
penuriam fidei illorum. Et cœpit circuire castella adjacentia, et docere. Et vo- 7
cavit duodecim, et cœpit mittere eos binos: dedítque illis potestatem in spiritus immundos. Et præcepit eis ne tollerent 8
in via nisi virgam tantùm: non panem, neque peram, neque argentum, neque æs in zonis suis; Sed calceos in pedibus su- 9
is, et ne induerentur duabus tunicis. Et 10
dixit eis, Quamcunque domum introieritis, manete in ea, usquedum exeatis ex ea.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

40 ወሠሐቅዎ: ወሰደደ: ኵሉ: ወነሥአሎ: ለአቡሃ: ወለእማ: ለሕዝን:ወእለ:መስለሆ
41 ሙ: ወቦእ: ኀበ: ሀለወት: ሕፃን:=ፁ ወእኅዛ : ለደሃ : ላሕዝን : ወይቤሎ: ጠቢታ: ቁ
42 ሚ: ተንሥእ: ወለትየ: ብሂል: ዘበትርጓሜሁ::=ፁ ወተንሥእት: ሶቤሃ: ይሖ: ይሠ: ወለ
43 ት:ወእኅሰወት:ወዓሠርቱ:ወክልኤቱ:ክረምተ:ወያንገፁ:ሶቤሃ:ዐቢያ:ድንጓ::=ፁ ወ
1 ገሠጾሙ: ብዙኅ: ኀመ: ለልበ: ዛየአመር: ወለዘዘሙ: ይህብዎ:ዘትበልዕ::=ፁ
2 ወወፂለ : እመሀየ: ቦለ: ሀገሮ: ወተለውዎ: እርደኢሁ::=ፁ ወበሰንበት : መሀሮ
ሙ: በመኵራብ: ወብዙኃን: ያጸምአሙ: ወያኅክሩ: ወይብሉ: እመአይቱ: ሎቱ : ዝ
ንቱ: ኵሉ: ወመንትኑ: ዘቲ: ጥበበ: እንተ:ተወህበት: ሎቱ: ወዘኒ: ኀይል : ዘይገብ
3 ር: በእደዊሁ::=ፁ ለኮኑ: ዝኑቱ: ወእቱ: ወልደ:ጸራቢ:ወወልደ:ማርያሙ: ወእኁሁ:
ያዕቆብ: ወዮሴፍ: ወይሁደ: ወስሞን: ወለኮኑ: ላኀቲሁኒ: ሀለዋ: ዝየ: ኀቤን : ወይ
4 ትዓቀፉ: በእንቲኣሁ::=ፁ ወይቤሎሙ: ለግዚእ: ኢየሱስ : ኢኮን: ሎኑነ: ነቢይ: ዘ
5 እንበለ: በሃገሩ: ወበቤቱ : ወፈድፋደስ:በኀበ:ላዝማዲሁ:=ፁ ወኢተክህሎ: ገቢረ:
ኀይል : በሀየ: ዘእንበለ : ሕደበኝ : ድውያኒ: እለ: ወደየ: ለዲሁ: ደቂሆሙ : ወእሰ
6 የወሙ:=ፁ ወእንከሮሙ: ኢኣሚኖቶሙ::ወእንሶሰው:ሠስተ:ለሀገረ:እድያሙ::=ፁ
በእንተ : ዘለዘዘሙ : ለሐዋርያት:
7 ወጸውዖሙ: ለዓሠርቱ: ወክልኤቱ: ወፈነዎሙ: በበ: ክልኤቱ: ወእብሐሙ: ሳዕላ:እ
8 ጋንንት:እኩያን:=ፁ ወእዘዘሙ:ከመ:ለልቦ:ዘይሠንቁ:ለፍኖት:ወኢይንሣእ: ዘእን
9 በለ: በትረ: ባሕቲታ:ወኢሳብስት:ወኢጽፍንተ:ወኢጸሪቀ:ሠስተ:ቀኖሎቶሙ:=ፁ ዘ
10 እንበለ : እሠእነ: ዘሠስተ: እግሮሙ: ወኢይልብሱ: ክልኤ : ለልበሰ::=ፁ ወይቤሎ
ሙ: ቤተ: ኀበ: ቦእክሙ: ሀየ: ንበሩ: እስከ: ለሙ: ትወፅኡ: እሙሀየ::=ፁ

Et irridebant eum. Et expulit omnes, & assumpsit patrem & matrem puellæ, & 40
eos qui cum illis *erant* & ingressus est, ubi fuit puella. Et prehendit manû puel- 41
læ, & dicit ei; Tabitha Kumi, surge filia mea, si dixeris hoc per interpretatio-
nem. Et surrexit statim illa filia, & ambulavit, & duodecim annorum erat: et 42
obstupuerunt tunc magno stupore. Et comminatus est iis multùm, ut nemo esset 43
qui sciret; & præcepit iis dare ei quo vesceretur.

CAP. VI.

Et exiens indè, intravit civitatem suam: & sequuti sunt eum discipuli sui. 1
Et in sabbatho, docuit eos in synagoga: & multi audierunt eum, & admirati 2
sunt: & dixerunt; Unde ei hoc totum? & quænam *est* hæc sapientia quæ data est
illi, & hæc virtus quam facit cum manibus suis? Nónne hic est filius fabri, & fi- 3
lius Mariæ, & frater Jacobi & Josephi & Judæ & Simonis? Et nónne sunt so-
rores ejus hîc apud nos? Et offensi erant propter illud. Et dixit illis Dominus Je- 4
sus; Non fuit contemptus propheta, nisi in civitate sua, & in domo sua, & præ-
cipuè apud cognatos suos. Et non poterat facere virtutem ibi, nisi *in* pau- 5
cis infirmis quibus imposuit manum suam, & sanavit eos. Et miratus est in- 6
credulitatem eorum: & profecti sunt in civitates vicinas.

De præcipiendis Apostolis.

Et vocavit duodecim, & misit eos binos: & dedit potestátem iis super dæmo- 7
nes malos. Et præcepit iis ut nihil sumerent ad viam, & ne acciperent præter 8
virgam tantúm: & non panem, & non peram, & non assem in marsupiis suis:
Sed calceos qui in pedibus eorum: & non induerentur duabus tunicis. 9
Et dixit iis; Domum quamcunque introieritis, ibi manete, donec exeatis indé. 10

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

5 * ونمي توانست كه انجا معجزات كند ليكن براندك رنجوران † دست خود مي نهاد *
6 وخوش مي كرد * وبركماسي ايمان ايشان تعجب مي ماند بيست چهار
انكه از شهر بيرون آمد * ودر دیها
فرستادن شاكردانرا در اطراف عالم بهر مژده
مي كردید * وتعليم مي داد * * شاكردان خودرا خواند * وبديشان سپارش بسيار كرد * وهر
8 دو را † در مقامي فرستاد وحكم داد كه جانهاء بليد را بدر كنند * وسپارش كرد كه چيزي
9 براي راه نستانند مكر عصا تنها نه توشه دان ونه نان نه مس در كيسهء ايشان * وكفش را
10 دشمن دارند ودو جبه نپوشند * ونيز بديشان كفت در هر خانه كه درروید انجا باشید
تا انكه كه بدر آیید

Neque poterat illic miracula face- 5
re, sed paucis ægrotis manum suam imposuit, & sanavit. Et super de- 6
fectum fidei ipsorum admiratus est.

XXIV. Missio discipulorum in fines mundi propter Evangelium.

Tunc ex urbe egressus est, & pagos obibat & docebat. Et discipulos 7
suos vocavit, & iis multa mandavit, & binos in loca singula misit: & dedit eis potestatem ut spiritus impuros ejicerent. Et mandatum fe- 8
cit ut nihil in viam sumerent, nisi baculum tantùm: non viaticî pe-
ram, neque panem, neque æs in cru-
mena sua. Et calceos odio haberent, 9
nec duas tunicas induerent. Et di- 10
xit etiam illis; In quamcunque do-
mum intraveritis, illic estote usque dum exeatis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes indè, excutite pulverem infernè pedum vestrorum, in testimonium illis. Amen dico vobis, Tolerabilius erit Sodomis aut Gomorrhis in die judicii, quàm civitati illi. Et exeuntes prædicabant ut pœniterent: Et dæmonia multa ejiciebant: & ungebant oleo multos ægros, & sanabant. Et audivit rex Herodes: (manifestum enim factum erat nomen ejus:) & dicebat; Quia Joannes baptizans à mortuis excitatus est: & propter hoc operantur efficacitates in illo. Alii dicebant; Quia Elias est. Alii verò dicebant; Quia Propheta est, aut quasi unus Prophetarum. Audiens autem Herodes, ait; Quia quem ego decollavi Joannem, hic est: ipse excitatus est ex mortuis. Ipse enim Herodes delegans, prehendit Joannem, & vinxit eum in custodia propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui, quia eam duxerat. Dicebat enim Joannes Herodi; Non licet tibi habere uxorem fratris tui. At Herodias insidiabatur illi: & volebat eum occidere, & non poterat. Nam Herodes metuebat Joannem, sciens eum virum justum & sanctum: & conservabat eum, & audiens eum, multa faciebat, & suaviter eum audiebat. Et fatâ die opportunâ, càm Herodes natalitiis suis cœnam faciebat principibus suis, & tribunis, & primis Galilææ. Et ingressâ filiâ ipsius Herodiadis, & saltante & placente Herodi & simul recumbentibus, ait rex puellæ; Pete à me quod velis, & dabo tibi. Et juravit illi; Quia quicquid me petieris, dabo tibi, usque dimidium regni mei. Illa verò egressa, dixit matri suæ; Quid petam? Illa verò ait; Caput Joannis Baptistæ. Quæ illa; Caput Joannis Baptistæ.

MS.A. (η) ἐὰν (θ) ἀκούσῃ, (ι) ἦ ἔλεγον, (κ) ὡς εἷς (λ) Αὐτὸς γὰρ ὁ (μ) Ἰωάννην ἐν φυλακῇ, καὶ ἔδησεν αὐτὸν διὰ (ν) ἐδύνατο. (ξ) ὅπερ γὰρ ὁ (ο) ἐὰν αἰτήσῃς με,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, quum egrediemini illinc, excutite pulverem qui subest imis pedibus vestris in testimonium ipsis. Equidem dico vobis mitius fore Sodomæ & Gomorræ in die judicii, quàm civitati illi. Et egressi sunt ac prædicârunt ut pœnitentiam agerent *homines*. Dæmoniaque multa ejiciebant, ungebantque oleo infirmos multos, & sanabant.

Matutinis amputationis capitis Johannis Baptistæ. 15.

Audiit autem Herodes rex de Jesu, (innotuerat enim ei nomen ipsius) & dixit; Johannes Baptista surrexit à mortuis, propterea virtutes operantur in eo. Alii dicebant, Elia est; & alii, Propheta est sicut unus ex Prophetis. Quum autem audisset Herodes, ait; Johannes ille cujus amputavi caput, ipse surrexit à mortuis. Ipse enim Herodes miserat prehensum Johannem, eúmque conjecerat in carcerem, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui quam duxerat. Dicebat enim Johannes Herodi, Non licet tibi ducere uxorem fratris tui. Ipsa autem Herodias odium servabat in eum, & volebat eum interficere, nec poterat. Namque Herodes timebat Johannem, propterea quòd sciebat eum esse virum justum & sanctum: & observabat eum, multáque audiebat ab eo, faciebátque: ac suaviter audiebat eum. Et contigit dies notabilis, dum Herodes in suis natalibus cœnam faceret magnatibus suis, & chiliarchis, atque principibus Galilææ: Ingressa filia Herodiadis saltavit: & placuit Herodi, iisque qui accumbebant cum eo: & ait rex puellæ, Pete à me quicquid volueris, & dabo tibi. Ac juravit, Quodcunque petieris à me, dabo tibi, usque ad dimidium regni mei. Tunc exiit, & inquit matri suæ; Quid petam ab eo? Dixit ei, Caput Johannis Baptistæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Quocunque autem loco vos non receperint, neque vobis auscultaverint, quum illinc egrediamini, pulverem qui sub pedibus vestris adhæserit excutite in testimonium illorum: Verum equidem vobis dico, In die judicii Sodomæ & Gomorrhæ levamen erit, illi autem civitati non erit. Cùm audissent egressi sunt, & populis prædicârunt, ut pœnitentiam agerent. Et dæmonia multa ex hominibus ejecerunt: & ægrotos multos oleo unxerunt, & sanitatem adepti sunt.

XXV. Occisio Johannis filii Zachariæ.

Cùm Herodes rex miracula Jesu audisset (quia nomen ejus illi innotuerat) tunc dixit; Johannes Baptista de mortuis surrexit, propterea virtutes ab eo editæ sunt. Quidam alii dicebant, Elias est: alii dicebant, Propheta unus est, è numero Prophetarum. Herodes audiens dixit; Quin Johannes est, is cui ego caput præcidi, de mortuis surrexit. Quia antehac Herodes Johannem comprehenderat, & in carcerem miserat, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris Herodis, quam acceperat. Johannes enim Herodi dixit; Licitum non est ut uxorem fratris

Versio VULGATA LATINA.

11 Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes indè, excutite pulve-
12 rem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeuntes prædicabant ut pœniten-
13 tiam agerent: Et dæmonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos ægros, &
14 sanabant. Et audivit rex Herodes, (manifestum enim factum est nomen ejus) &
dicebat; Quia Joannes Baptista resurrexit à mortuis: & propterea virtutes ope-
15 rantur in illo. Alii autem dicebant; Quia Elias est. Alii verò dicebant; Quia
16 propheta est, quasi unus ex prophetis. Quo audito Herodes ait; Quem ego de-
17 collavi Joannem, hic à mortuis resurrexit. Ipse enim Herodes misit, ac tenuit Jo-
annem, & vinxit eum in carcere, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui,
quia duxerat eam. Dicebat enim Joannes Herodi; Non licet tibi habere uxorem 18
fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi: & volebat occidere eum, nec pote- 19
rat. Herodes enim metuebat Joannem, sciens eum virum justum & sanctum: & 20
custodiebat eum, & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. Et cùm 21
dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cœnam fecit principibus, & tribunis,
& primis Galilææ. Cúmque introîsset filia ipsius Herodiadis, & saltâsset, & placu- 22
isset Herodi, simúlque recumbentibus, rex ait puellæ; Pete à me quod vis, & dabo
tibi: Et juravit illi; Quia quidquid petieris dabo tibi, licèt dimidium regni mei. 23
Quæ cùm exîsset, dixit matri suæ; Quid petam? At illa dixit; Caput Joannis Baptistæ, 24

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * وَاَيُّ مَوْضِعٍ لَمْ يَقْبَلُكُمْ وَلَمْ يَسْمَعْ مِنْكُمْ فَاِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ هُنَاكَ اَنْفُضُوا الْغُبَارَ الَّذِي تَحْتَ
12 اَرْجُلِكُمْ لِلشَّهَادَةِ عَلَيْهِمْ * اٰمِيْنَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ سَدُومَ وَعَامُورَا يَكُونُ لَهُمَا رَاحَةٌ يَوْمَ الدِّيْنِ
13 اَكْثَرَ مِنْ تِلْكَ الْمَدِيْنَةِ * فَلَمَّا خَرَجُوا اَكْرَزُوا بِالتَّوْبَةِ * وَاَخْرَجُوا شَيَاطِيْنَ كَثِيرَةً * وَمَرْضَى
14 عِدَّةً كَانُوا يَدْهَنُونَهُمْ بِالزَّيْتِ فَيَسْفُونَ * * وَسَمِعَ * اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ عَشَرَ *
هِيرُودُسُ الْمَلِكُ لِاَنَّ اِسْمَهُ كَانَ قَدْ ظَهَرَ وَقَالَ اِنَّ يُوحَنَّا الْمُعَمِّدَ قَامَ مِنَ الْاَمْوَاتِ وَمِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ
15 الْقُوَاتُ تَعْمَلُ بِهِ * وَقَالَ اٰخَرُونَ اَنَّهُ اِيْلِيَّا * وَاٰخَرُونَ اَنَّهُ نَبِيٌّ كَوَاحِدٍ مِنَ الْاَنْبِيَاءِ * فَلَمَّا سَمِعَ
16 هِيرُودُسُ قَالَ اَنَا قَطَعْتُ رَاْسَ يُوحَنَّا وَهُوَذَا هُوَ قَامَ مِنَ الْاَمْوَاتِ * لِاَنَّ هِيرُودُسَ كَانَ اَرْسَلَ وَاَخَذَ
17 يُوحَنَّا * وَجَبَسَهُ مِنْ اَجْلِ هِيرُودِيَّا مَرْاَةِ اَخِيْهِ فِيلُبُّسَ * لِاَنَّهُ كَانَ قَدْ تَزَوَّجَهَا * وَكَانَ يُوحَنَّا يَقُولُ
18 لَهُ مَا يَحِلُّ لَكَ اَنْ تَاْخُذَ مَرْاَةَ اَخِيْكَ * وَكَانَتْ هِيرُودِيَّا حَنِقَةً عَلَيْهِ وَكَانَتْ تُرِيدُ قَتْلَهُ وَلَمْ تَقْدِرْ
19 * لِاَنَّ هِيرُودُسَ كَانَ يَخَافُ يُوحَنَّا لِاَنَّهُ يَعْلَمُ اَنَّهُ رَجُلٌ صِدِّيقٌ قِدِّيسٌ * وَكَانَ يَحْفَظُهُ وَيَسْمَعُ مِنْهُ
20 كَثِيرًا بِسُهُوٍ * فَلَمَّا كَانَ يَوْمٌ مُوَلِّدِ هِيرُودُسَ اِذْ صَنَعَ وَلِيمَةً لِعُظَمَائِهِ وَرُوسَائِهِ وَمُقَدَّمِي
21 الْجَلِيلِ * دَخَلَتِ ابْنَةُ هِيرُودِيَّا فَرَقَصَتْ فَاَسَرَّ ذٰلِكَ هِيرُودُسَ وَجُلَسَاؤُهُ * فَقَالَ الْمَلِكُ لِلصَّبِيَّةِ
22 سَلِينِي مَا اَرَدْتِ فَاُعْطِيَكِ * وَحَلَفَ لَهَا اَنِّي اُعْطِيكِ مَا سَاَلْتِ وَلَوْ كَانَ نِصْفَ مُلْكِي * فَخَرَجَتْ
23 وَقَالَتْ لِاُمِّهَا مَاذَا اَسْاَلُهُ فَقَالَتْ رَاْسَ يُوحَنَّا الْمُعَمِّدَانِيِّ *
24

Et quicunque locus non receperit vos, & non audierit vos, quando egrediemini indè, excutite pulverem qui est sub pedibus vestris in testimonium contra eos. Amen dico vobis, quòd Sodomæ & Gomorræ erit quies die judicii potiùs quàm illi civitati. Cùm ergò exîssent, prædicaberunt pœnitentiam, Et ejecerunt dæmonia multa, & infirmos numerosos ungebant oleo, & sanabantur. 11 12 13

Sectio decima octava.

Et audivit Herodes rex, (nam nomen ejus erat jam manifestum,) & dixit; Sanè Johannes Baptista resurrexit à mortuis, & propterea virtutes aguntur per eum. Et dixerunt alii, quòd ipse est Elias. Et alii, quòd est propheta, velut unus ex prophetis. Cùm autem audîsset Herodes, ait; Ego truncavi caput Johannis, & ecce ipse surrexit à mortuis. Nam Herodes miserat, & prehenderat Johannem, & carceribus tenuerat eum propter Herodiadem uxorem fratris sui Philippi, quia ipse jam duxerat eam. Johannes autem dicebat ei, Non licet tibi accipere uxorem fratris tui. Et Herodias succensuerat illi, intendebátque necem ejus, & non poterat. Quoniam Herodes timebat Johannem, quia sciebat ipsum esse virum justum, & sanctum: observabat eum, & audiebat ab eo multa cum voluptate. Quum autem fuîsset dies natalium Herodis, dum faceret convivium summatibus suis, & tricipibus suis, & primatibus Galilææ: Ingressa est filia Herodiadis, ac saltavit placuitque Herodi, & considentibus suis: & ait rex puellæ, Pete à me quidquid volueris, & dabo tibi. Et juravit illi, quòd ego dabo tibi quicquid petieris, etiamsi fuerit dimidium regni mei. Itaque egressa est, et ait matri suæ, Quid petam ab eo? Et dixit, Caput Johannis Baptistæ. 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወብሔረ: ኀበ: ሊተወክፈክሙ: ወሊሰመዑክሙ: ወፂለክሙ: እመሀየ: ኀባፋ:ጸበለ:
እገሬክሙ: ኀመ: ይኩን: ስመዐ: ላዕሌሆሙ: ለጫን: እብለክሙ: ኀመ: ይደኅባ: ሣ
12 ኅተ:ሰደመ: ወገሞራ: ለመ: ዕለተ: ደይን: እመይእቲ: ሃገር::=> ወወፂለ : ሰበ
13 ኩ:ኀመ:ኵሉ:ይነስሑ:=> ወብዙኅ: ለጋንንተ: ያወፅኡ: ወይቀብእመ: ቅብእ :
ለብዙኃን : ደዌያን: ወይሐይው::=> በእንቲተ : ዮሐንስ: ወሄሮድስ:
14 ወሰመዐ: ሄሮድስ:ንጉሠ: እስመ: ክሡተ: ኮነ: ሰምዑ: ወይቤ: ዮሐንስ: መጥመቅ :
15 ተንሥአ: እመውታን: ወበእንተዝ: ይረድኦ: ኀይል::=> ወቦ: አለ:ይቤሉ:ሌሊያስ:
16 ወእቲ: ወቦ: እለ: ይቤሉ:ነቢይ: ወእቲ:ኀመ: ለሐዲ: እመነቢያት::=> ወሰሚዖ:
ሄሮድስ: ይቤ: ዮሐንስ: ወእቲ: ዘእነ: ሞተርኩ: ረእሶ: ወእቲ: ተንሥአ : እመን :
17 ሞውታን::=> እስመ: ወእቲ: ሄሮድስ: ፈነወ:ወእኀዞ:ለዮሐንስ:ወሞቅሖ: በእንተ:
18 ሄሮድያደ: ብእሲተ: ፊልጶስ: እኁሁ: እስመ: ለወሰባ::=> እስመ: ይቤሎ:ዮሐንስ :
19 ለሄሮድሰ: ሊ,ይከውነከ:ተወስብ: ብእሲተ: እኁከ:=> ወተቀየሞቶ: ሄሮድያደ: ወፈ
20 ቀደት: ታቅትሎ: ወስእነት:=> ወይፈርሆ:ሄሮድስ: ለዮሐንስ:እስመ:ያእመር:ከመ:
ብእሲ: ጻድቅ: ወቅዱስ: ውእቱ: ወየዓቅቦ: ወብዙኅ: ሰምዐ: በኀቤሁ:ወገብረ:ወየስ
21 ተሐውዝ: ወሊፈቀደ: ይስመዖ::=> ወኮነት: ዕለት: ለመ: ይገብር: ሄሮድስ: በዓለ:
ዘዕለት: ተወልደ: ወለመስሐ: መኳንንቲሁ: ወመላእክቲሁ : ወመሰፍንቲሁ : ወመገብ
22 ቶ: ወዐበይተ: ሀገረ: ገሊላ::=> ወቦለት: ኀቡሁ: ወሳተ: ሄሮድያደ: ወዘፈነት : ወለ
ለመረቶ: ለሄሮድስ: ወለለ: ደረፍቁ: መስቤሁ:: ወይቤላ: ንጉሠ: ለይእቲ: ወለት:
23 ሰላልኒ: ዘተፈቅደ: ወእሁበኪ::=> ወመሐለ: ላቲ: ኀመ: የሃባ: ዘሰአለቶ : እስከ :
24 ምንፈቀ: መንግሠቱ::=> ወወፅአት: ወትቤላ: ለእሞ: መንተ: እስአሉ:: ወትቤላ: ር
እሶ: ለዮሐንስ: መጥመቅ::=>

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et loco ubi non accipiunt vos & non audiunt vos, exeuntes illinc excutite 11
pulverem pedum vestrorum, ut fiat testimonium super eos. Amen dico vobis,
quòd invenient remissionem Sodomæ & Gamoræ in die judicii præ isthac
civitate. Et exeuntes prædicabant ut omnes resipiscerent: Et multos dæ- 12
mones ejiciebant: & ungebant oleo multos ægros, & sanabant. 13

De Johanne & Herode.

Et audivit Herodes rex, (quòd manifestũ factum fuit testimonium ejus) & dixit; 14
Johannes baptista excitatus est è mortuis: & propterea operatur virtus. Et fue- 15
runt qui dixerunt; Elias est. Et fuerunt qui dixerunt; Propheta est, sicut unus è
prophetis. Et audiens Herodes, dixit; Johannes iste cujus ego abscidi caput, iste ex- 16
citatus est è mortuis. Quia ipse Herodes misit, & prehendit Johannem, & vin- 17
xit eum propter Herodiadem uxoré Philippi fratris sui, quia duxerat eam. Quia 18
dicebat Johannes Herodi; Non licet tibi ducere uxorem fratris tui. Et adversa- 19
ta est ei Herodias: & voluit occidere eum, & non poterat. Et metuebat Hero- 20
des Johannem, quia sciebat q̃ homo justus & sanctus fuit, & custodiebat eum, &
multa audivit apud eum, & fecit: & voluptatibus se dedit, & noluit audire eum.
Et factus est dies quando faciebat Herodes festum diei nativitatis ejus, & ad cœ- 21
nam convocavit gubernatores ejus, & principes ejus, & tribunos ejus, & dispen-
satores ejus, & magnates regionis Galilææ. Et venit ad eum filia Herodiadis, & 22
saltavit, & placuit Herodi, & recumbentibus cum illo: & dixit rex huic filiæ, Pe-
te quod vis, & dabo tibi. Et juravit illi, quòd daret illi q̃ peteret ab illo, usque 23
ad dimidium regni sui. Et exivit, & dixit matri suæ; Quid petam? Et dixit, Ca- 24
put Johannis Baptistæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 خود رابستاني * وهيرديا بريحي كين كرفته بود ودركشتن او مي كوشيد * ونمي توانست
20 * سبب انك [هيرودس] مي دانست * كه يحي مرد صديق وپاك است * اورادر زندان † انداخت *
21 وبكه مي داشت وبسيار چيزها ازو مي شنيد ومي كرد وبدو شادمان بود * تا روز رابيدن *
هيرودس در رسيد * واوان روز را بزرك داشتي * بزركان وخويشان خود راجمع كرده بود * با مهتران †
22 وسروران † جليل * ومهماني وشادي مي كردند * * دختر هيروديا درآمد وبرابر او رقص كرد *
هيرودس وجمع راخوش آمد * ملك بدختر گفت كه ازمن چه مي خواهي بخواه كه
23 بتو بدهم * * [وبا وي سوگند خورد كه هر چه ازمن بخواهي ترا بدهم] تا نيم مملكت خود *
24 * انكه دختر برفت واز مادر پرسيد * كه چه خواهم * مادر بدو گفت سر يحيي را بخواه شوينده *

tui accipias. Herodias igitur in Johannem iram concepit, et interficere eum studuit, sed non potuit. Eã de causã quòd cognosceret Herodes Johannem virum justum et sanctum esse, (quem in carcerem conjecerat) et observaret, et multa ab eo audiret, et faceret, et eo delectaretur. Usque quò dies natalis Herodis advenîsset quem diem ipse magnum habuit, convocatis magnatibus et propinquis suis, cum proceribus et primoribus Galilææ, qui convivium et festivitatem agitabant. Filia autem Herodiadis ingressa est, et coram illo saltatione factâ Herodi et omnibus placuit: rex igitur puellæ dixit; A me quidem quidvis petito, quod tibi dem. Et illi juravit, Quicquid petieris à me, tibi dabo, usque ad dimidium regni mei. Tunc puella abiit et à matre rogavit, Quid quidem petam? Mater ei dixit; Caput pete Johannis Baptistæ. 19 20 21 22 23 24

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'. Ις'.

Et ingressa statim cum studio ad regem, petivit, dicens; Volo ut
25 Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἠτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα
mihi des ex ipsa in disco caput Joannis Baptistæ. Et contristatus fa-
26 μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ περίλυπος γενό-
ctus rex, propter juramenta, & simul discumbentes, non voluit eam
μενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν
rejicere. Et statim legans rex speculatorem, injunxit afferri
27 ἀθετῆσαι. Καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκλάτωρα, ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι
caput ejus, Ille autem abiens decollavit eum in carcere. Et attulit
28 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἤνεγκε
caput ejus in disco, & dedit illud puellæ, & puella dedit
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κοριδίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν
illud matri suæ? Et audientes discipuli ejus venerunt, & tulerunt cadaver
29 αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦραν τὸ πτῶμα
ejus, & posuerunt illud in monumento. Et coguntur Apostoli ad Je-
30 αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ (π) ἐν τῷ μνημείῳ. Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰη-
sum, & renuntiaverunt ei omnia & quanta egerant, & quanta docuerant. Et ait il-
31 σοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα καὶ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν αὐ-
lis; Venite vos ipsi privatim in desertum locum, & requiescite pusillùm.
τοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ καθ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ (ρ) ἀναπαύεσθε ὀλίγον.
Erant enim venientes & abeuntes multi: & nec edere opportunitatem habebant.
ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ ἐδὲ φαγεῖν (σ) εὐκαίρουν.
Et abierunt in desertum locum navigio seorsum. Et viderunt eos abe-
32 Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐτοὺς (τ) ὑπά-
33 MS.A. (π) ἐν μνημείῳ. (ρ) ἀναπαύσασθε (σ) εὐκαίρων. (τ) ὑπάγοντας, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτοὺς (υ) καὶ συνέδραμον πρὸς (φ) ὁ Ἰησοῦς εἶδεν (χ) αὐτοὺς διδάσκειν (ψ) προσελθόντες
οἱ μαθηταὶ αὐτῷ, λέγουσιν, (ω) εἶπον, Δότε (α) δηναρίων διακοσίων (β) δώσωμεν

untes turbæ, & cognoverunt eum multi, & pedestres de omnibus civitatibus con-
γοντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συν-
Ις' currerunt illuc, & prævenerunt eos, & convenerunt ad eum. Et exiens
ξγ ἔδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, (υ) καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐξελθὼν 34
5 vidit Jesus multam turbam: & viscribus cõmotus est super eos: quia erant sicut o-
(φ) εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον· καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρό-
ξδ ves non habentes pastorem: & cœpit docere illos multa. Et jam horâ
α Cata μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο (χ) διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἤδη ὥρας 35
multâ factâ, advenientes ei discipuli ejus, dicunt; Quòd desertus
πολλῆς γενομένης, (ψ) προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν, Ὅτι ἔρημός
est locus, & jam hora multa: Absolve eos, ut abeuntes in per gyrum
ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· Ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ 36
agros & vicos, mercentur sibi panes: quid enim edant non habent. Ille verò re-
ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. Ὁ δὲ ἀπο- 37
spondens, ait illis; Date illis vos manducare. Et dicunt ei; Euntes
κριθεὶς (ω) εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες
ξα mercabimur ducentorum denariorum panes, & dabimus illis manducare. Ille autem dicit
ἀγοράσωμεν (α) διακοσίων δηναρίων ἄρτους, καὶ (β) δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν. Ὁ δὲ λέγει 38
eis; Quot panes habetis? abite & videte. Et cognoscentes, dicunt; Quinq;, & duos pisces.
αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες, λέγουσι, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.
Et adordinavit eis recumbere omnes convivia convivia super viridi
Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ 39
fœno. Et discubuerunt aræ aræ, per centum & per quinquaginta.
χόρτῳ. Καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαὶ, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα. 40

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 * Et statim ingressa est cum anxietate ad re-
gem, & ait illi; Volo ego ut hâc horâ des
26 mihi super discum caput Johannis Baptistæ.
Ægrè autem admodum id tulit rex: tamen
propter jusjurandum, ac propter accumben-
27 tes, noluit ei denegare. Sed confestim misit
rex speculatorem, præcepitque ut afferret ca-
put Johannis. Profectus itaque amputavit
28 caput Johannis in carcere. Et attulit in di-
sco, deditque puellæ, & ipsa puella dedit ma-
tri suæ. Et audierunt discipuli ejus, & vene-
29 runt, sustuleruntque truncum ejus, & posue-
runt in sepulchro.

Ad oblationem quotidianam. 16.

30 Et congregati sunt Apostoli ad Jesum, & di-
xerunt ei quæcunque fecerunt, & quæcunq;
31 docuerant. Et dixit eis; Venite, eamus in
desertum nos soli; & quiescite paululùm.
Erant enim plurimi qui ibant veniebantque;
nec erat eis commoditas ne comedendi qui-
32 dem. Et abierunt in locum desertum navi-
33 gio solitarii. Ac viderunt eos plurimi dum
proficiscerentur, & agnoverunt illos: & in
aridam concurrentes ex omnibus civitatibus
34 anteverterunt eũ illuc. Et egressus Jesus vidit
cœtus multos, & miserº est eorũ, quippe qui
similes essent ovibus non habentibus pasto-
35 rem: cœpitque docere eos multa. Quumque
fuisset tempus provectum, adierunt eum di-
scipuli ejus, ac dicunt ei; Iste locus desertus
36 est, & tempus provectum. Dimitte eos ut
eant in agros circumjacentes, vicósque, &
comparent sibi panem, nihil enim habent
37 ad manducandum. Ipse verò dixit eis, Da-
te vos ipsis ad comedendum. Dicunt ei, Ibi-
mus empturi ducentis denariis panem, & da-
bimus eis comedere? Is autem dixit eis;
38 Ite, videte quot panes habeatis hîc: quum-
que vidissent, dicunt ei; Quinque panes, &
duos pisces. Et præcepit eis ut facerent omnes
39 discumbere per accubitus super gramine.
Discubuerunt itaque per accubitus centeni
40 & quinquageni.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 * او بشتاب وهمت پيش † ملك باز آمد * وبملك گفت * سر يحيي را مي خواهم * كه در طبقي
26 نهاده بمن دهي * همين ساعت † ملك را عظيم دشخوار آمد الا براي سوگند * وبراي
27 حاضران * نخواست كه قول خودرا بشكند * * ملك جلادرا فرستاد * وفرمود كه سر يحيي را از
28 زندان بياورد * [ورفت سر يحيي را بزندان برید] * وآنرا بياورد وبدختر داد ودختر پيش مادر
29 برد * * شاگردان او شنيدند * امدند * وتن اورا ستدند * ودر گور † دفن كردند *

بيست شش — انجا كه از پنج نان پنج هزار مرد را سير كرد

30 * شاگردان باز پيش عيسي فراهم شدند وبدو گفتند هر چه كردند وآموزانيدند * * مسيح
31 بديشان گفت بياييد تا در بيابان رويم واندكي بياسائيم وبسياران بودند كه مي رفتند ومي
آمدند * ونداشتند چيزي كه دهن خودرا پاك كنند * يا ترگنند * وناچيزي كه بخورند *
32 * ودر جايگاه ويران تنها در كشتي رفتند * بسياران ايشانرا ديده بودند † وقتي كه مي رفتند وخبر
33 شنيدند * ازهمه شهرها وديهها * تا نزديك كشتي † مي دويدند * عيسي بدرآمد خلايق انبوه ديد *
34

Versio VULGATA LATINA.

25 Cúmque introiísset ſtatim cum feſtinatione ad regem, petivit, dicens; Volo ut
26 protinùs des mihi in diſco caput Joannis Baptiſtæ. Et contriſtatus eſt rex: propter jusjurandum, & propter ſimul diſcumbentes, noluit eam contriſtare:
27 Sed miſſo ſpiculatore præcepit afferri caput ejus in diſco. Et decollavit eum
28 in carcere, Et attulit caput ejus in diſco: & dedit illud puellæ, & puella de-
29 dit matri ſuæ. Quo audito, diſcipuli ejus venerunt, & tulerunt corpus ejus:
30 & poſuerunt illud in monumento. Et convenientes Apoſtoli ad Jeſum, renun-
31 tiaverunt ei omnia, quæ egerant, & docuerant. Et ait illis; Venite ſeorſùm in deſertum locum, & requieſcite puſillúm. Erant enim qui veniebant & red-
32 ibant multi: & nec ſpatium manducandi habebant. Et aſcendentes in navim,
33 abierunt in deſertum locum ſeorſúm. Et viderunt eos abeuntes, & cognoverunt multi: & pedeſtres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc; & prævenerunt eos. Et exiens vidit turbam multam Jeſus: & miſertus eſt ſuper eos, 34
quia erant ſicut oves non habentes paſtorem, & cœpit illos docere multa. Et 35
cùm jam hora multa fieret, acceſſerunt diſcipuli ejus, dicentes; Deſertus eſt locus hic, & jam hora præteriit: Dimitte illos, ut euntes in proximas villas 36
& vicos, emant ſibi cibos, quos manducent. Et reſpondens ait illis; Date il- 37
lis vos manducare. Et dixerunt ei; Euntes emamus ducentis denariis panes, & dabimus illis manducare. Et dicit eis; Quot panes habetis? ite, & videte. Et 38
cùm cognoviſſent, dicunt; Quinque, & duos piſces. Et præcepit illis, ut ac- 39
cumberent facerent omnes ſecundùm contubernia ſuper viride fœnum. Et diſcu- 40
buerunt in partes, per centenos & quinquagenos.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * فرجعت للوقت بسرعة الي الملك وسالته قايلة اريد ان تعطيني الآن في طبق راس يوحنا
26 المعمداني * فحزن الملك * ومن اجل اليمين والمتكيين لم يرد منعها * وللوقت انفذ سيافا وامر
27 ان ياتي براسه في طبق * فمضي السياف وقطع راسه في الحبس * وجاء به في طبق * واعطاه
28 للصبية والصبية دفعته لامها * وسمع تلاميذه فجاوا ورفعوا جثته وجعلوها في قبر * واجتمع
29 30 الرسل الي يسوع واخبروه بجميع ما عملوا وعلموا * فقال لهم تعالوا وحدكم الي القفر لتستريحوا
31 قليلا * لان الذين ياتون ويذهبون كثيرون حتي انهم لم يكونوا يتفرغون للاكل *

Sectio decima nona.

32 33 * الفصل التاسع عشر * فذهبوا في السفينة مسرعين الي برية منفردين * فلما
34 علم بهم كثيرون فاسرعوا الي هناك من كل المدن واقبلوا اليهم * فلما خرج يسوع راي
35 جمعا كثيرا فتحنن عليهم لانهم كانوا كخراف لا راع لها فبداء يعلمهم كثيرا * وبعد
36 ساعات كثيرة جاء اليه تلاميذه وقالوا المكان قفر وقد جازت الساعة * اطلقهم ليذهبوا الي
37 القري والمدن التي حولنا ليبتاعوا لهم خبزا لانه ليس لهم ما ياكلون * فقال لهم اعطوهم
38 انتم لياكلوا * فقالوا نمضي ونبتاع خبزا بمايتي دينار ونعطيهم لياكلوا * فقال لهم كم
39 عندكم من الخبز اذهبوا وانظروا * فلما علموا قالوا خمس وسمكتان * فامرهم باجلاس
40 الجميع احزابا احزابا علي العشب الاخضر * فجلسوا زمرا زمرا * ماية ماية وخمسين خمسين *

Et reverſa eſt illicò cum celeritate ad regem, & petiit ab eo, dicens; Volo ut des mihi modò in diſco caput Johannis Baptiſtæ. Et contriſtatus eſt rex. At propter jusjurandum & diſcumbentes, noluit negare ei. Et protinùs delegavit gladiatorem, præcepitque ut afferretur caput ejus in diſco. Abiit ergo gladiator, & truncavit caput ejus in carcere: Et attulit illud in diſco, & dedit illud puellæ: & puella dedit illud matri ſuæ. Et audierunt diſcipuli ejus, & venerunt, & tulerunt cadaver ejus, & poſuerunt illud in monumento. Et convenerunt Apoſtoli ad Jeſum, & nuntiaverunt ei omnia quæ fecerant & docuerant. Dixit autem eis, Venite ſeorſum in deſertum, ut quieſcatis parumper. Nam qui veniebant & ibant, erant plurimi, adeò ut non poſſent vacare comeſtioni.

Igitur abierunt in navi properantes ad deſertum ſemoti: Sed quum ſciviſſent multi, accurrerunt illuc ex omnibus civitatibus, & venerunt ad eos. Et cùm exiſſet Jeſus, vidit turbam magnam, & miſertus eſt ſuper eos, quia erant ſicut oves, quibus non eſt paſtor, & cœpit docere eos multa. Et poſt horas multas venerunt ad eum diſcipuli ejus, & dixerunt; Locus eſt deſertus, & jam præterierit hora. Dimitte illos, ut eant ad villas, & urbes quæ circumjacent, ut emant ſibi panem: quia non eſt eis quod manducent. Dixit eis, Date illis vos ad manducandum. Et dixerunt, Ibimus & ememus panem ducentis denariis, & dabimus illis ad manducandum. Ait illis, Quot apud vos ſunt panes? ite & videte. Et cùm ſciviſſent, dixerunt; Quinque, & duo piſces. Præcepitque eis ut facerent ſedere turbam per turmas ſuper herba viridi. Et ſederunt per cœtus centeni & quinquageni.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወቦለት፡ሶቤሃ፡ኃቡ፡ ንጉሥ፡እንዘ፡ ትጌጕኝ፡ ወሰላለቶ፡ወትቤሎ፡እፈቅድ፡ ይእዜ፡ተህ
26 በኒ፡ርእሰ፡ለዮሐንስ፡መጥምቅ፡በጻሕል፡::=፡ ወተከዘ፡ንጉሥ፡በእንተ፡ መሐላሁ፡ወ
27 በእንተ፡እለሂ፡ይረፍቁ፡መስሌሁ፡::ሊፈቀደ፡ይእበየ::=፡ ወፈነወ፡ንጉሥ፡ሶቤሃ፡መስ
28 ተራትዓት፡ሐሬ፡ወእዘዘ፡ ያምጽኡ፡ ርእሶ::=፡ ወሖረ፡ወመተረ፡ርእሶ፡ለዮሐንስ፡
በቤተ፡ሞቅሕ፡ወአምጽኡ፡በጻሕል፡ ቀወሀብዎ፡ ሊይእቲ፡ ወለት፡ወይእቲኒ፡ ወሀበት፡ለ
29 እማ::=፡ ወሰሚዖሙ፡እርደኢሁ፡ሐሩ፡ወነሥኡ፡በድኖ፡ለዮሐንስ፡ወቀበርዖ::=፡
በረክብ፡ ወበብዙኃን፡መንባብ::=፡
30 ወተጋብኡ፡ሐዋርያት፡ ኃቡ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወነገርዎ፡ ኵሉ፡ዘገብረ፡ ወዘሰመ፡መሀ
31 ሩ::=፡ ወይቤሎሙ፡ ንዑ፡ንፃእ፡ገደመ፡ባሕቲትነ፡ ወታርፈ፡ሕቀ፡እስመ፡ብዙኃን፡እ
32 ለ፡ይሑሩ፡ወይገብኡ፡ወኢያበውሕዎሙ፡ይብልዑ፡እክለ፡እስመ፡ኢያስተርኅቡ::=፡
33 ወሖሩ፡ሐቅለ፡በሐመር ፡ባሕቲቶሙ፡::=፡ ወርእይዎሙ፡እንዘ፡ይሑሩ፡ወለእመርዖ
ሙ፡ ብዙኃን ፡ ወሖሩ፡ እንተ ፡ እግር ፡ ኃቤሁ፡ እመኵሉ፡ ለሀገር ፡ ወተቀደምዎሙ፡
ወመጽኡ፡ኀቤሁ::=፡ በእንተ ፡ ኃምስ፡ሳብስት::=፡
34 ወፂዶ፡እግዚእ ፡ ኢየሱስ፡ ርእየ፡ብዙኅ፡ሰብእ፡ ቀመሀሮሙ፡ እስመ፡ከመ፡ ለባግዕ፡ዘላ
35 ልቦ፡ናሳዊ፡እሙንቱ፡ ወለኃዘ፡ ይመሀሮሙ፡ብዙኅ::=፡ ወእመድኅረ፡ብዙኅ፡ስዐት፡
ኮነ፡መጽኡ፡ ለርደኢሁ፡ ወይቤልዖ፡ ሐቅል፡ ውእቱ፡ዝብሑር፡ ቀመሰየሂ፡ወድኦ፡ ሰዐ
36 ት::=፡ ሰዳር፡ስብእ፡ይሑሩ፡ወስተ፡ለሁጥር፡ወለዕጸደት፡ይሣየጡ፡ሎሙ፡ ሲሳየ፡ኦ
37 ስመ፡እልበሙ፡ዘይበልዑ::=፡ ወለወሠእ፡ ወይቤሎሙ፡ህብዎሙ፡ለኝትሙ፡ዘይበል
ዑ፡ ወይቤልዎ፡ ኀሑኑ፡ ኀሠየጥ፡ በክልኤ፡ ምእት፡ ደናር፡ ሳብስተ፡ ወኀሀቡ፡ይብል
38 ዑ::=፡ ወይቤሎሙ፡ሖሬ፡ርእዩ፡ሚመጠነ፡ብክሙ፡ ሳብስተ፡ ወይቤልዎ፡ ኃምስ::
39 ወክልኤቲ፡ ዓዛ::=፡ ወእዘዘሙ፡ ለኵሎሙ ፡ ይርፍቁ፡ በበ፡ መርፋቃቲሆሙ፡ ደበ፡
40 ሳመልማለ ፡ ሣዕር::=፡ ወ ረፈቁ ፡ ኵሉሙ ፡ በበ ፡ መርፋቃቲሆሙ ፡ በበ፡ ምእት፡
ወበበ ፡ ኃምሰ::=፡

Et ingreſſa eſt ſtatim ad regem feſtinans, & rogavit eum, & dixit ei; Volo nunc *ut* des mihi caput Johannis Baptiſtæ in patina. Et contriſtatus eſt rex: propter juramentum ejus, & propter recumbentes noluit recuſare eam. Et miſit rex ſtatim ſpiculatores, & præcepit ut afferrent caput ejus. Et abierunt & abſciderunt caput Johannis in domo vinculi, & attulerunt in patina, & dederunt illud huic filiæ; & illa dedit matri ſuæ. Et audientes diſcipuli ſui venerunt, & tulerunt cadaver Johannis, & ſepeliverunt illud.

De vacatione, & de turba ſermo.

Et coacti ſunt Apoſtoli ad Dñm Jeſum, & nuntiaverunt ei omnia quæ feciſſent, & quomodo docuiſſent. Et dixit iis; Venite, exeamus *in* deſertum nos ſoli, & requieſcatis puſillùm: quia multi venientes, & redeuntes *erant*; & non permittebant iis manducare panem quia non vacabant. Et abierunt *in* deſertum navigio, ſoli. Et viderunt eos abeuntes, & cognoverunt eos multi, & venerunt pedeſtres ad eum ab omnibus civitatibus, & prævenerunt eos, & venerunt ad eum.

De quinque panibus.

Exiens Dñs Jeſus vidit multos homines, & docuit eos, quia ſicut oves quæ non habent paſtorẽ *fuerunt*, & cœpit docere eos multa. Et poſtquã multa hora facta fuit, venerunt diſcipuli ejᵒ, & dicebant ei; Deſertus eſt hic locᵘˢ; & ad veſperã jam vergit hora. Dimitte populos, ut proficiſcantur in civitates & vicos, emere ſibi cibũ, quoniam non habent quo veſcantur. Et reſpondit, & dixit iis; Date illis vos quo veſcantur, & dixerunt ei; Abibimúſne emere cum ducentis denariis panem, & dabimus eis manducare? Et dixit iis, Abite, videte quot habetis panes: & dixerunt ei; Quinque, & duos piſces. Et præcepit iis omnibus diſcumbere ſingulis ſuis accubitis ſuper viridi gramine. Et diſcubuerunt omnes illi ſingulis accubitis ſuis per centenos, & quinquagenos.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بر ايشان رحمت كرد * كه مانند بودند † كوسفندان را كه ايشانرا چوپان نباشد * واغاز كرد بسيار چيزها
35 بديشان مي اموزانيد * چون وقت دراز شد * شاگردان او پيش آمدند * وبدو گفتند * اين
36 جايگه † ويرانست * ووقت ديرشد * * ايشانرا دستوري بده * كه درمزرعها وديها كه گرداگرد
37 اينجا اند † بروند براي خود نان بخرند * براي انك چيزي خوردني ندارند * * مسيح بشاگردان
گفت شما چيزي دهيد تا بخورند * ايشان جواب دادند * كه اگر بدو صد دينار نان بخريم
38 وبديشان دهيم * بخورند وهنوز بس نكند * * عيسي بديشان گفت بينيد چند نان داريد † اينجا
39 چون شنيدند گفتند * پنج نان داريم ودو ماهي * * مسيح بديشان فرمود * كه مردم را
40 صف * صف * بر علف بنشانيد * * نشاندند صد صد * وپنجاه پنجاه *

in quos miſericordiâ affectus eſt, quòd ſimiles eſſent ovibus quibus paſtor non ſit: & initio facto multa eos docuit. Cùm tempus prolixum eſſet, diſcipuli ejus acceſſerunt, & ei dixerunt; Hic locus deſertus eſt, & tempus ſerum eſt. Illis veniam dato, ut in agros & pagos, qui in circuitu hujus loci ſunt, eãt ut panẽ ſibi comparent: eò quod nihil quo veſcantur habent. Chriſtus diſcipulis dixit; Vos aliquid date, quo veſcantur: illi reſponderunt; Quòd ſi ducentis denariis panem emamus, & illis demus ut edant, ne ſic quidem ſat erit. Jeſus illis dixit; Videte quot panes habeatis hîc: quum audiſſent dixerunt; Quinque panes habemus, & duos piſces. Chriſtus illis juſſit, dicens; Homines per ordines in herba collocate. Et eos diſpoſuerunt per centenos & quinquagenos.

41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλό-
Et accipiens quinque panes & duos pisces, respiciens in cœlum, bene-
dixit, & fregit panes, & dedit discipulis suis, ut adponerent e-
γησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐ-
is: & duos pisces divisit omnibus. Et manducaverunt omnes & saturati
42 τοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθη-
sunt. Et sustulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus.
43 σαν. Καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
44 Et erant edentes panes, quasi quinquies mille viri. Et statim co-
45 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς (γ) ἄρτους, ὡσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες. Καὶ εὐθέως (δ) ἠνά-
egit discipulos suos ascendere in navigium, & præcedere in ulterim
γκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν
ad Bethsaidam, donec ipse absolveret turbam. Et dimissem eos,
46 πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,
abiit in montem orare. Et sero facto, erat navigium in
47 ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν
medio mari, & ipse solus in terra. Et vidit eos la-
48 μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς (ε) μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασα-
borantes in remigando: (erat enim ventus contrarius eis:) & circa quar-
νιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· (ἦν γὰρ (ζ) ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς·) καὶ περὶ τε-
tam custodiam noctis venit ad eos, circumambulans super mare: &
τάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ

volebat præterire eos. Illi verò videntes eum circumambulantem super mare, putaverunt
ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν 49
phantasma esse: & exclamaverunt. Omnes enim eum viderunt, & conturbati sunt. Et statim
φάντασμα εἶναι· καὶ ἀνέκραξαν. Πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως 50
ξη locutus est cum eis, & dixit eis; Confidete: ego sum, ne metuite. Et ascendit ad
ς ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέβη πρὸς 51
illos in navigium: & quievit ventus. Et valdè ex abundanti in seipsis stupebant,
αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,
& mirabantur. Non enim intellexerũt de panibus: erat enim cor eorum ob-
καὶ ἐθαύμαζον. Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν (η) γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πε- 52
callitum. Et pertransseuntes venerunt in terram Genesareth, & applicuerunt.
πωρωμένη. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν (θ) Γεννησαρὲτ, καὶ προσωρμίσθησαν· 53
Et exeuntibus illis è navigio, continuò cognoscentes eum, Circumcurren-
ξθ Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες (ι) αὐτὸν, Περιδραμόν- 54
ο tes omnem circumviciniam illam, cœperunt in grabatis malè habentes
τες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς (κ) κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχον- 55
tes circumferre, ubi audiebãt quòd illic esset. Et quecunque introibat in vicos,
τας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. Καὶ ὅπου ἂν (λ) εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, 56
vel urbes, vel agros, in plateis ponebant infirmos, & advocabant eum ut
ἢ πόλεις, ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα
vel fimbriam vestimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, servabantur.
κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

MS. A. (γ) ἄρτους, πενταχισχίλιοι (δ) ἠνάγκασεν (ε) μόνος ἦν ἐπὶ (ζ) ἐναντίος ὁ ἄνεμος (η) γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία (θ) Γεννησαρὲτ, (ι) αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, Περιδραμόντες (κ) κραβάττοις (λ) εἰσεπορεύοντο

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 ٭ ܐܣܒ ܠܦܘܡ ܚܡܫ ܠܚܡ ܘܬܪܬܝ ܢܘܢ ܘܒܪܟ ܘܦܪܫ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܣܝܡ ܩܕܡ ܠܡܐ ܗܠܝܢ ܘܚܠܩ ܠܬܪܬܝ ܢܘܢ ܒܝܢ ܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢ ܘܐܟܠ ܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢ ܘܣܒܥ ٭ 42 ܘܫܩܠ ܠܦܘܡ ܬܪܥܣܪ ܣܠܐ ܡܠܝܢ ܡܢ ܦܬܝܬܐ ܘܡܢ ܢܘܢ ܐܝܬ ܕܐܟܠ ܡܢ ܠܚܡ ܐܢܫ ٭ 43 ٭ ܐܝܬ ܕܐܟܠ ܡܢ ܠܚܡ ܐܢܫ ٭ 44 ٭ ܘܐܝܬ ܕܐܟܠ ܡܢ ܢܘܢ ܐܝܬ ٭ 45 ٭ ܘܐܝܬ ܕܐܟܠ ܡܢ ܢܘܢ ܐܝܬ ٭ ٭ ٭

Versio VULGATA LATINA.

41 Et acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, intuens in cœlum, benedixit, &
42 fregit panes, & dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos: & duos pisces divisit
43 omnibus. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et sustulerunt reliquias,
44 fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus. Erant autem qui man-
45 ducaverunt quinque millia virorum. Et statim coëgit discipulos suos ascendere
46 navim, ut præcederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret popu-
47 lum. Et cùm dimisisset eos, abiit in montem orare. Et cùm serò esset, erat navis
48 in medio mari, & ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando (erat
enim ventus contrarius eis) & circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans
49 supra mare: & volebat præterire eos. At illi ut viderunt eum ambulantem supra
mare, putaverunt phantasma esse, & exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum, 50
& conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis, & dixit eis; Confidite, ego sum,
nolite timere. Et ascendit ad illos in navim, & cessavit ventus. Et plus magis in- 51
tra se stupebant: Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum ob- 52
cæcatum. Et cùm transfretâssent, venerunt in terram Genesareth, & applicue- 53
runt. Cúmque egressi essent de navi, continuò cognoverunt eum: Et percurren- 54
tes universam regionem illam, cœperunt in grabatis eos, qui se malè habebant, cir- 55
cumferre, ubi audiebant eum esse. Et quocunque introibat, in vicos, vel in villas, 56
aut civitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum, ut vel fimbriam
vestimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, salvi fiebant.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * وَاخَذَ الْخَمْسَ الْخُبْزَاتِ وَالْحُوتَيْنِ وَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ وَبَارَكَ وَكَسَرَ الْخُبْزَ * وَاعْطَى تَلَامِيذَهُ
42 لِيُقَدِّمُوا إِلَيْهِمْ * وَقَسَمَ الْحُوتَيْنِ لِلْجَمْعِ * فَاكَلُوا جَمِيعًا وَشَبِعُوا * وَرَفَعُوا مِنَ الْكِسَرِ وَمِنَ
43 الْحُوتَيْنِ اثْنَيْ عَشَرَ رَبِيلًا مَمْلُوءَةً * وَكَانَ عَدَدُ الْآكِلِينَ خَمْسَةَ آلَافِ رَجُلٍ *
44

41 *Et accepit quinque panes, & duos pi-*
sces: & suspexit in cœlum, & benedi-
xit, & fregit panem, & dedit discipulis
suis ut porrigerent eis: & divisit duos
pisces populo. Et manducaverunt omnes, 42
& saturati sunt. Et sustulerunt ex frag- 43
mentis & ex duobus piscibus duodecim
cophinos plenos. Erat autem numerus 44
manducantium, quinque millia virorum.

* اَلْفَصْلُ الْعِشْرُونَ *

Sectio vigesima.

45 * وَلِلْوَقْتِ كَلَّفَ تَلَامِيذَهُ اَنْ يَرْكَبُوا السَّفِينَةَ وَاَنْ يَسْبِقُوهُ اِلَى الْعَبْرِ نَحْوَ بَيْتِ صَيْدَا لِيُطْلِقَ
46 هُوَ الْجَمَاعَةَ * فَلَمَّا وَدَّعَهُمْ ذَهَبَ اِلَى الْجَبَلِ لِيُصَلِّيَ * فَلَمَّا كَانَ الْمَسَاءُ كَانَتِ السَّفِينَةُ وَسْطَ
47 الْبَحْرِ وَهُوَ وَحْدَهُ قَائِمًا عَلَى الْاَرْضِ * فَلَمَّا رَاَهُمْ مُتْعِبِينَ لِاَنَّ الرِّيحَ كَانَتْ مِنْ قُدَّامِهِمْ وَافَاهُمْ
48 فِي الْهَجْعَةِ الرَّابِعَةِ مِنَ اللَّيْلِ مَاشِيًا عَلَى الْبَحْرِ وَكَانَ يُرِيدُ يَجُوزُهُمْ * فَلَمَّا رَاَوْهُ يَمْشِي عَلَى الْبَحْرِ
49 ظَنُّوهُ خَيَالًا فَصَاحُوا * لِاَنَّهُمْ اَبْصَرُوهُ كُلُّهُمْ وَاضْطَرَبُوا * فَخَاطَبَهُمْ لِلْوَقْتِ قَائِلًا لَهُمْ ثِقُوا اَنَا
50 هُوَ لَا تَخَافُوا * وَصَعِدَ مَعَهُمْ فِي السَّفِينَةِ فَسَكَنَ الرِّيحُ * فَبُهِتُوا جِدًّا وَتَعَجَّبُوا * لِاَنَّهُمْ لَمْ
51 يَفْهَمُوا اَمْرَ الْخُبْزِ لِاَنَّ قُلُوبَهُمْ كَانَتْ مَطْمُوسَةً * فَلَمَّا عَبَرُوا جَاءُوا اِلَى اَرْضِ جَانَاسَرَ وَاَرْسَوْا *
52 وَخَرَجُوا مِنَ السَّفِينَةِ وَلِلْوَقْتِ عَرَفُوهُ اَهْلُ تِلْكَ الْبِلَادِ كُلِّهَا * وَاَسْرَعُوا بِالْمَرْضَى عَلَى الْاَسِرَّةِ
53 مِنْ قُرًى وَمُدُنٍ وَحُقُولٍ اِلَى حَيْثُ كَانَ * وَكَانُوا يَضَعُونَ الْمَرْضَى فِي الْاَسْوَاقِ وَيَسْاَلُونَهُ اَنْ
54 يَلْمِسُوا طَرَفَ ثَوْبِهِ * وَكَانَ كُلُّ مَنْ لَمَسَهُ خَلَصَ *

45 *Et statim ursit discipulos suos ut con-*
scenderent navim, & præcederent eum
trans fretum versùs Bethsaida; ut di-
mitteret ipse turbam. Et cùm valedi- 46
xisset eis, recepit se in montem ut ora-
ret. Et cùm esset serò, erat navis in me- 47
dio maris, & ipse solus stans super ter-
ram. Et cùm vidisset eos laborantes, 48
quia ventus erat ex adverso illis, venit
ad eos in vigilia quarta noctis ambu-
lans super mare: & volebat præterire
eos. Cúmque vidissent eum ambulare 49
super mare, putaverunt eum esse phan-
tasma, & exclamaverunt: Quoniam 50
ipsi viderunt eum omnes, & conturbati
fuerunt. Sed statim allocutus est eos,
dicens illis; Roboramini, ego sum: ne
timeatis. Et ascendit cum eis in na- 51
vim, & quievit ventus. Et stupuerunt,
& mirati sunt vehementer. Quia non 52
intellexerunt rem panis: corda enim eo-
rum erant excæcata. Et cùm transfre- 53
tâssent, venerunt in terram Genesar. Et
anchoras fecerunt, Et exierunt de navi. 54
Et continuò cognoverunt eum incolæ il-
lius regionis totius. Et accurrerunt cum 55
infirmis super lectos de castellis, & ci-
vitatibus, & agris eò loci ubi erat. Et 56
ponebant infirmos in plateis, & depreca-
bantur eum ut tangerent fimbriam vesti-
menti ejus: & quicunque tetigit eum,
salvus factus est.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 ወነሥአእ:ለኀምስ: ሓብስት:ወለክልኤቲ: ዓዛት:ወነጸረ: ሰማየ: ወባረከ:ወፈተተ:ሓ
42 ብስተ:ወወሀቦ:ለአርያሁ: ያቅርቡ:ሎሙ:ወከፈሎሙ: ለኵሉሙ:እመክልኤቲ:
43 ዓዛትኒ:=: ወበልዑ:ኵሉሙ:ወጸግቡ:=: ወዘለግሐሡ:ዘተርፈ:ፍተታተ:መል
44 እ:ዓሠርተ: ወክልቤተ:መዛይመተ:ወእመዓዛሁኒ::=: ወእለሰ:በልዕዎ:ለወንቱ:
45 ሓብስት: ዕደው:ኀምሰ:ምእት::=: ወለገበሮሙ:ሶቤሃ:ለአርያሁ: ይዕረጉ: ሐ
46 መረ:ወይቀድሞ:ሣዕደተ:ቤተ:ሰይደ:እስከ:ይስለሮሙ:ለእሉዝብ::=: ወፈነወ
ሙ: ወኀበፈ: እመሀየ: ወዓርገ: ደብረ: ከመ: ይጸሊ::=:
በእንተ : ዘከመ : ሖረ : ደበ:ባሕር::=:
47 ወመሲዮ:ሀለወት:ሐመር:ማእከለ:ባሕር:ወውእቱሰ:ባሕቲቱ:ሀሎ:ወኀተ:ደብር:=:
48 ወርእዮሙ:እንዘ: ይትመነደቡ: ወያሐመሞሙ: ነፋስ:እስመ: ነፋስ: እመገጸሙ: ወኀ
ቱ:: ወበራብዕት:ሰዐተ:ለሊት:መጽአ:ኀቤሆሙ: እግዚእ: ሊያሱስ:እንዘ:ይሐውር:
49 ደበ:ባሕር :ወፈቀደ:ይትረሃቆሙ::=: ወሶበ:ርእይዎ:ደበ:ባሕር:ይሐውር:መስሎ
50 ሙ:ጋኔን::=: ወለለ:ኵሉሙ: ርእይዎ:ደንገፁ:ወለወየዉ::ወነበሮሙ:ሶቤሃ:ወይ
51 ቤሎሙ:ተአምኑ: ከመ: ለነ:ወእቱ:ወሊትፍርሁ::=: ወዓርገ: ኀቤሆሙ: ወኀተ:
52 ሐመር : ወኅደገ:ነፋስ:ወፈድፋደ:ተደሙ: ወለእንርኖሙ::=: ወለመዚ:ሓብስት:ሊለበ
53 ወዎ : እስመ : ጽሉል : ልቦሙ:=: ወዓደዉ : ወበጽሑ : ምድረ: ጌንሰሬጥ : ወለር
54 ሰዩ : ህየ::=: ወወፃእሙ : እመሐመር : ለእመርዎ : ሶቤሃ:=: ወርዖ፡ : ወኀ
55 ተ : ኵሉ : በሐወርት : ወለመጽሉ : ድወያነ: በዓራታት: ወይወስዱ: ኀበ: ሰመዑ:
56 ሀሎ:=: ወኀተ: ለህጥር: ወለዕጺደት: ኀበ:ቦሉ : ወወሰተ : መሠያጠት : ያነብ
ርዖሙ : ለድወያነ : ወያስተበቍዕዎ : ከመ : ይግስሩ : ጽንፈ : ልቡሱ:: ወኵሉ
ሙ : እለ : ገሰስዎ : ይሐይዉ::=:

Et accepit quinque panes, & duos pisces, & respexit cœlum, & benedixit, & fre- 41
git panes; & dedit discipulis suis adponere eis: & divisit omnibus de duobus 42
piscibus. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et quod sustulerunt re- 43
liquiarum fragmentorum complevit duodecim cophinos, & ex piscibus. Et 44
manducantes hunc panem viri *erant* quinquagesies centum. Et adegit statim 45
discipulos suos ascendere navim, & præcedere eum in ulterius Bethsaidæ, dum
ipse absolveret populos. Et dimisit eos, & abiit illinc, & ascendit ad montem 46
ut oraret.

De hoc quod super mare ambulavit.

Et quum serò esset, fuit navis *in* medio maris, & ipse solus fuit in monte. Et vidit 47
eos vexatos, & affligebat eos ventus, quoniam ventus è facie illorum erat: & in 48
quarta hora noctis accessit ad eos Dominus Jesus ambulans super mare; & voluit
præterire eos. Et quando vidissent eum super mare ambulare, videbatur iis 49
quasi dæmon. Et isti omnes videndo eum conturbati fuerunt, & clamaverunt: 50
& loquutus est iis statim, & dixit iis; Confidite, quòd ego sum; & ne timete. Et 51
ascendit ad eos in navim, & cessavit ventus: & magis obstupuerunt, & admi-
rati sunt eum. Et de panibus non intellexerunt eum, quia obumbratum erat 52
cor eorum. Et transiverunt & venerunt *ad* terram Genezerat, & constitue- 53
runt ibi. Et exeuntes è navi statim cognovérunt eum. Et cucurrerunt in 54
omnes regiones, & adduxerunt infirmos in lectis, & adducebant ubi audivissent
eum esse. In civitatibus, et vicis ubi intrâssent, et in plateis ponebant infirmos, 56
et precabantur eum ut tangerent fimbriam vestimenti ejus: et omnes qui tan-
gebant eum servabantur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

51 * پیش ایشان در کشتي بالا رفت * وباد ساکن شد * سخت بعجب † در ماندند * ودر
52 نفس خود حیران † شدند * * که دل ایشان کند † بود ومسیح را نیک در نیافته بودند *
53 * وچون از دریا گذشتند * در زمین قنسرین آمدند * بیست هشت انجا که رنجورانرا
54 بر تختها بر راه مي نهاد * [چون از کشتي بدر آمد] کسان ان ولایت در یافتند که
55 مسیح باشاگردان مي گذرد * * همه پیش باز دویدند * وهر کجا رنجور وبیمار بود * بر تختها
56 نهاده * وبسته * بر گذرگاه او مي آوردند * وبهر ده وشهر که در مي رفت * رنجورانرا در پاي
او مي آوردند * وازو مي خواستند * که در دامن پوشش او برسند * وهر که بدو مي رسید
خوش مي شد *

51 *Et ad eos in navem ascendit, et ven-* 51
tus sedatus est: summa in admirati-
one hæserunt, & in seipsis obstupu-
erunt. Nam cor illorum hebes 52
erat, & Christum benè nonintelle-
xerant. Et cùm mare transissent, in 53
terram Kennasrin venerunt.

XXVIII. Ubi ægrotos in lectis juxta viam ponebant.

Cùm e navi egressus esset, homines 54
illius regionis intellexerunt, quòd
Christus cum discipulis suis transi-
vet. Et omnes ultrò citrò que cursa- 55
bant, & ubicunque ægrotus aut in-
firmus esset, lectis impositos & al-
ligatos quò transiturus erat ferebant. Et quemcunque pagum aut op- 56
pidum ingressus est, ægrotos ad pedes
ejus attulerunt, & ab eo petebant
ut laciniam vestimenti ejus attinge-
rent: & quicunque eum attigit sal-
vus erat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

CAP. VII. ζ'. ΙΗ'

1 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν Γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων.
2 καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἔστιν, ἀνίπτοις, ἐσθίοντας (α)ἄρτους, ἐμέμψαντο.
3 Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων·
4 καὶ (β) ἀπ' ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν.
5 Ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;
6 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν (γ)Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.
7 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.
8 Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων.
9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε.
10 Μωσῆς γὰρ εἶπε, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καὶ
11 Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. Ὑμεῖς δὲ λέγετε, (ζ) Ἐὰν εἴπῃ
12 ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβᾶν, (ὅ ἐστι, δῶρον) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ, ὠφεληθῇς.
13 Καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ· ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια
14 τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς,
15 Ἀκούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε. Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, prehenditis traditionem hominum. Et dicebat illis; Pulchrè abrogatis mandatum Dei, ut traditionem vestram servetis. Moyses enim dixit; Honora patrem tuum, & matrem tuam: & Maledicens patri vel matri morte finiatur. Vos autem dicitis; Si dixerit homo patri vel matri; Corban, (quod est, donum) quod si ex me, juverit; Et non amplius finitis eum quicquam facere patri suo, aut matri suæ, Irritum facientes verbum Dei traditione vestrâ quam tradidistis: & similia hujusmodi multa facitis. Et advocans omnem turbam, dicebat illis; Audite me omnes, & intelligite. Nihil est extra hominem introiens in eum, quod potest eum communicare: sed exeuntia ab eo, illa sunt communicantia hominem.

MS. Λ. (α) ἄρτους * Οἱ γὰρ (β) ἀπ' ἀγορᾶς, (γ) περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας τοῦ (δ) βαπτισμοῦ (ε) καὶ παρόμοια (ζ) Ὃς ἂν εἴπῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Medio jejunio. 18.

CAP. VII.

1 Et congregati sunt ad eum Pharisæi & scribæ qui venerant ab Ierusalem. Et vide-
2 runt quosdam ex discipulis ejus edentes pa-
nem, illotis ipsorum manibus, & conquesti
3 sunt. Omnes enim Judæi & Pharisæi, nisi cu-
riosè abluerint manus suas, non comedunt, propterea quòd tenent traditionem seniorum. Et à foro
4 empta, nisi lavent, non comedunt: & mul-
ta alia sunt quæ receperunt observanda, *nempe* lotiones calicum, & cœnophororum, vasorum-
que æneorum, atq; lectorum. Et interrogave-
5 runt eum Scribæ et Pharisæi, Quare discipuli tui non ambulant juxta traditionem seniorum, sed non lotis manibus suis comedunt panem?
6 Ipse verò dixit eis, Pulchrè vaticinatus est contra vos Esaias propheta, hypocritæ, sicut scriptum est, Populus iste labiis me honorat, cor autem eorum admodum elongatum est à me. Fru-
7 strà; reverentur me, quum doceant doctrinas mandatorum filiorum hominum. Deseruistis
8 enim mandata Dei, & tenuistis traditionem hominum, lotiones calicum & lagenarum, multaque his similia. Dixit eis, Bellè deprimitis
9 mandatum Dei, ut confirmetis traditionem vestram. Moses enim dixit, Honora patrem tuum
10 et matrem tuam: &, Qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur. Vos autem dicitis, Si
11 dixerit quispiam patri suo aut matri suæ, Oblatio mea id rei est, ut à me lucreris. Nec per-
12 mittitis ei ut quicquam præstet patri suo aut
13 matri suæ. Et spernitis sermonem Dei propter traditionem quam tradidistis: & similia hujuscemodi multa facitis. Et advocavit Jesus tur-
14 bam universam, ac dixit eis; Audite me,
15 vos omnes, & intelligite: Nihil est quod extra hominem sit & intret in eum, possit eum contaminare: sed quod exit ab eo, illud contaminat hominem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XXIX. De lotione manuum, & quid hominem polluat.

CAP. VII.

1 Die quodam Pharisæi & Scri-
2 bæ, qui ex Hierosolyma venerant, & coram eo considebant, Viderunt
3 quòd discipuli sine manuum lotione panem comederent. Judæi autem, & Pharisæi à senioribus ritum acceptum retinebant, ut priùs manus lavarent, postea cibum caperent. Et à
4 foris empta, quamdiu lota non fuerint, non comederent: & multa alia sunt quæ acceperant; velut lotionem poculorum, & urceorum, & utensilium æneorum, & lectorum.
5 Scribæ & Pharisæi ab eo percontati sunt; Quare discipuli tui ad præscriptum traditionis seniorum non incedunt, sed absque manuum lotione panem comedunt. Ipse illis di-
6 xit; Benè vaticinium fecit de vobis Esaias Propheta, ô hypocritæ, quemadmodum scriptum est:

Prophetia.

Hic populus labio me honore afficiunt, at cor eorum à me longissimè abest. Fruſtrà verò me colunt, eò
7 *quòd instituta & traditionem hominum doceant. Et mandata Dei de-*
8 *reliquerunt, & humana acceperunt, lotionem poculorum & urceorum,*
9 *& similia his multa. Dixit etiam illis; Mandatum Dei misistis, & traditionem hominum tenuistis.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VII.

1 ET conveniunt ad eum Pharisæi, & quidam de Scribis, venientes ab Jerosolymis.
2 Et cùm vidissent quosdam ex discipulis ejus, communibus manibus, id est non lotis,
3 manducare panes, vituperaverunt. Pharisæi enim, & omnes Judæi, nisi crebrò la-
4 verint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: Et à foro nisi bap-
tizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis servare, baptis-
5 mata calicum, & urceorum, & æramentorum, & lectorum: Et interrogabant e-
um Pharisæi, & Scribæ; Quarè discipuli tui non ambulant juxta traditionem se-
6 niorum, sed communibus manibus manducant panem? At ille respondens, dixit
eis; Benè prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est; Populus hic
7 labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. In vanum autem me colunt,
docentes doctrinas & præcepta hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, 8
tenetis traditionem hominum, baptisma urceorum, & calicum: & alia similia his fa-
citis multa. Et dicebat illis; Benè irritum facitis præceptum Dei, ut traditionem 9
vestram servetis. Moyses enim dixit; Honora patrem tuum, & matrem tuam. Et; 10
Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis; Si dixerit 11
homo patri, aut matri; Corban (quod est donum) quodcunque ex me, tibi pro-
fuerit: Et ultrà non dimittitis eum quidquam facere patri suo, aut matri, Rescin- 12
dentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis: & similia hujusmo- 13
di multa facitis. Et advocans iterùm turbam, dicebat illis; Audite me omnes, & in- 14
telligite. Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquina- 15
re, sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Sectio vigesima prima.

CAP. VII.

1 * الفصل الحادي والعشرون * * ثم اجتمع اليه الفريسيون وقوم من الكتبة
2 الذين جاؤا من يروسليم * فنظروا الى قوم من تلاميذه ياءكلون الطعام بغير غسل ايديهم
3 فلموهم * لان الفريسيين وكل اليهود لا ياءكلون الا بعد غسل ايديهم تمسكا بسنة شيوخهم *
4 والذي يسرونه من الاسواق ان لم يغسلوه لا ياءكلونه * واشياء اخر كثيرة تمسكوا بها
5 من غسل كوسٍ والاتٍ وقصاعٍ وقدورٍ * وساءله الكتبة والفريسيون لم لا تسير تلاميذك
6 كسنة المسيحة بل ياءكلون بايدي وسخة * فاجابهم [يسوع] قائلا نعما تنبي عليكم اشعيا
7 الي ايها المراؤون * كما هو مكتوب ان هذا الشعب يكرمني بشفتيه وقلبه بعيد مني * باطلا
8 يعبدوني * اذ يعلمون تعليم وصايا الناس * لانكم تركتم وصايا الله وتمسكتم بوصايا الناس *
9 من غسل اقساطٍ وكوسٍ واوانٍ واشياء اخر كثيرة نسبه هذه تصنعون * ثم قال لهم احيدا
10 ان تبركوا وصايا الله وتحفظوا سنتكم * فان موسي قال اكرم اباك وامك ومن قال كلمة سيء في
11 ابيه وامه فيموت موتا * وانتم تقولون ان الكرامة هي قربان * وان من لا يرفع قربانا عن ابيه
12 13 وامه فابه يهينهما * وابطلتم كلام الله من اجل سنتكم وتفعلون كثيرا مثل هذا * ثم دعا
14 15 الجمع الكثير وقال لهم اسمعوا مني كلكم وافهموا * ليس شي خارج عن الانسان يدخل فيه
يقدر ان ينجسه * لكن الذي يخرج من فم الانسان * [هو الذي ينجس الانسان]

Sectio vigesima prima.

CAP. VII.

Deinde convenerunt ad eum Pharisæi & quidam è Scribis, qui venerunt 1
*ab Jerosolymis: Viderunt*q; *nonnullos ex discipulis ejus comedere cibum absque* 2
lotione manuum suarum, & arguerunt eos. Nam Pharisæi & omnes Judæi non 3
manducant nisi post lotionem manuum suarum, adhærentes legi seniorum suo-
rum. Et quod emunt ex plateis, si non lavent illud, non comedunt illud; & res 4
alias multas observant circa lotionem calicum, & vasorum, & præpsidum,
& olarum. Itaque interrogaverunt eum Scribæ & Pharisæi, Quare non ambu- 5
lant discipuli tui juxta legem seniorum, sed comedunt manibus immundis? Re- 6
spondit eis Jesus, dicens; Benè prophetavit de vobis Isaias propheta, ô hypo-
critæ, sicut est scriptum; Quòd hic populus honorat me labiis suis, & cor ejus
remotum est à me: In vanum colunt me, 7
docentes doctrinam præceptorum homi-
num. Nam reliquistis mandata Dei, & 8
tenuistis præcepta hominum, quoad loti-
onem urceorum, & calicum, & vasorum:
& res alias multas, quæ similes sunt his,
facitis. Tum subdidit eis, Num consen- 9
taneum est omittere vos mandata Dei, &
servare statuta vestra? Nam Moyses di- 10
xit, Honora patrem tuum & matrem tu-
am: &, Qui dixerit verbum nequitiæ in
patrem suum aut matrem suam, moria- 11
tur morte. Vos autem dicitis, Quòd ho-
nor est oblatio; Et quòd, Is qui non attol- 12
lit oblationem pro patre suo & matre suâ,
despicit illos. Et aboluistis verba Dei 13
propter leges vestras: & facitis multa
similia his. Deindè vocavit turbam ma- 14
gnam, & dixit eis; Audite me omnes
vos, & intelligite. Nulla res extrinseca 15
homini, intrans in eum, potest illum co-
inquinare: sed quæ exit ex ore hominis,
hoc est quod coinquinat hominem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. VII.

1 ወተጋብሉ:ኀቤሁ:ጸሐፍት:ወፈረሳዊያን:መጺሎሙ:እሉ:ሊያሪሰሌም:=: ወርእዩ
2 ው:ለእርያሊሁ:እንዘ:ይበልዑ:እክለ:ዘለእንበለ: ይትሓፀቡ: እደዊሆሙ:=: እስመ:
3 ፈረሳዊያንሰ: ወኵሉ: ኢይሁድ:ለእመ:በሕቁ: ሊተሓፀቡ:እደዊሆሙ:ሊይበልዑ:እክ
4 ለ:እስመ:ይዓቅቡ:ትውህቦሙ:ለረበናት:::=: ወዘሂ:እመሠያጥ:ሊይበልዑ:ለእ
ሙ:ሊያጥመቅ:በጣይ:ወበዕደኒ:ብዙኅ:ሕርመተ: ዘይትዓቀቡ:: ወያጠመቁ:ጽዋ
ዓተኒ : ወኵሶሰትኒ : ወጸህሪተኒ : ወዓራታት::=:

በእንተ : እለ : ኅደጥ : ትእዛዘ: እግዚአብሔር::=:

5 ወይቤልዎ:ጸሐፍት: ወፈረሳዊያን: ለምንት:ሊይሐውሩ: ለርደሊከ: በከሙ:ሠርዑ:ጸ
6 ሐፍት:ወፈረሳዊያን:ወዘእንበለ:ይትሓፀቡ:እዴሆሙ: ይበልዑ: እክለ::=: ወይቤሎ
ሙ:መድልዋን:ሠናየ:ተነበየ:ላዕሌክሙ: ሊሶይያስ: በከሙ:ጽሑፍ: ዝንቱ:ሕዝብ:በ
7 ከናፍሪሆሙ:ያክብሩኒ:ወያፈቅሩኒ:ወበልቦሙስ: ነዊኅ: ይርሕቁ:እሙነ:=: ወከን
8 ቶ:ያመልኩኒ:ወይጼህሩ:ለሠርዓተ: ትእዛዘተ:ሰብእ:=: ወይኅድጉ: ትእዛዘተ:
እግዚአብሔር:ወይዓቅቡ:ትእዛዘተ: እጋለ: እመ:ሕያው:ጥሙቃተ:ኵሶሰተ:ጸ
9 ሃርታተ:ጽዋዓት:ወላዕለኒ:ብዙኅ: ዘይመስሉ: ለዝንቱ:::=: ወይቤሎሙ:ርቱዕኑ:
10 ትዕልዉ:ትእዛዘ:እግዚአብሔር:ከመ:ትዕቀቡ:ትእዛዘ:ርእስክሙ::=: ወሙሴ:ይ
ቤለክሙ:ለክብር:ለባኽ:ወእመኽ:ወዘሰአመ:ቃለ:ላዕለ: ላቡሁ:ወእሙ:ሞተ:ለይ
11 ሙት:::=: ወእንትሙሰ:ትብሉ:ዘይቤሉ:ለለቡሁ: ወላእሙ:ቀኍባኝ: ዘረባሕኩ:እ
12 መኔየ:ብሂለ:=: ሊታበወሕዎ:ለእተኒ:እንከ:ይገበር:ለእቤሁ: ወለእሙ:=: ወ
13 ትስዕሩ: ቃለ:እግዚአብሔር: በእንተ:ትእዛዝክሙ: ዘሠሬዕክሙ: ወጊዲ:ብዙኅ: ዘ
14 ሊመሰለ:ዝንቱ:ዘትገብሩ:::=: ወጸውዖሙ:ኀዕቦ: ለኵሉዝብ: ወይቤሎሙ:ሰምዑ:
15 ኵልክሙ:ወለብዉ:=: ለልቦ: ዘይበውእ: እመላፍላ:ውስተ:እፈሁ:ለኵሉሰ:ወይ
ክል: ለርኵሶቱ: ዘለእንበለ:ደእሙ: ዘይወፅእ: እሙልቡ: ለሰብእ: ውእቱ: ያረኵሶ:
ለሰብእ:=:

CAP. VII.

ET congregati sunt ad eum Scribæ & Pharisæi venientes qui Hierosolymæ 1
erant. Et viderunt discipulos ejus edentes panem sine ablutione manuum 2
suarum. Quoniam Pharisæi, & omnes Judæi si in ritu ejus non lave- 3
rint manus suas, non edunt panem: quia observant doctrinam Rabbinorum. Et 4
quod è foro *venit* non edunt nisi baptizent illud in aqua, & aliæ multæ *sunt* pro-
hibitiones quas observant: & lavant pocula, & calices, & æramenta, & lectos.

De iis qui præcepta Dei missa faciunt.

Et dixerunt ei Scribæ, & Pharisæi, Quare non ambulant discipuli tui juxta consti- 5
tutiones Scribarum, & Pharisæorũ, sed sine ablutione manuum suarum edunt pa-
nem? Et dixit iis; Hypocritæ, benè prophetavit de vobis Esaias, sicut scriptũ est; 6
Hi populi cum labiis suis honorant me, & diligunt me, & in cordibus suis longè
remoti sunt sunt à me. Et frustrà colunt me, & docent constitutiones, mandata 7
hominũ. Et relinquunt mandata Dei, & observant mandata filiorũ hominũ, lo- 8
tiones calicum, pecuniarum, poculorum: & præterea multa quæ similia sunt huic. 9
Et dixit iis, Recténe irritũ facitis mandatũ Dei, ut servetis mandatum vestrum? Et 10
Moyses dixit vobis, Honora patrem tuũ, & matrem tuam: &, Qui maledixerit pa-
tri suo & matri suæ, moriendo morietur. Et vos dicitis, Qui dixit patri suo 11
vel matri suæ; Donum quod lucratus es, à me dicendum est. Et non permitti- 12
tis eum quicquam igitur præstare patri suo, & matri suæ. Et irritum facitis 13
verbum Dei propter mandatum vestrum quod statuistis: & præterea multa
sunt hujusmodi similia quæ facitis. Et vocavit iterum populos, & dixit iis; 14
Audite omnes vos, & intelligite. Non est quod intrat ab extra in os hominis, 15
quod potest pollutum reddere eum: sed solummodo quod exit è corde hominis,
hoc pollutum reddit hominem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * موسي گفت پدر ومادرت را حرمت بدار * وهر كه پدر ومادر را دشنام دهد بمرك
11 بميرد * * وشما مي گوييد * اگر كسي بمادر وپدر خود بگويد * بيائيد پيش من * كه
12
13 شما را خدمت كنم * * شما نمي گذاريد [تا براي پدر ومادر چيزي كند] * وكلمهٔ خدا را مهمل
14 مي داريد * براي سپارش كه مانند شما بشما سپرد * ومانند اينها بسيار ميكنيد * * عيسي
15 همه جماعت را خوانده وبديشان سپرد * شما همكنان ازمن بشنويد ودريابيد * * نيست چيزي
كه بيرونتر از ادمي است * بدو درايد * و اورا پليد كند * الا انچ از درون ادمي بدر
آيد * انست كه اورا پليد كند * وگناه مرك است *

Moses dixit; Patri & matri tuæ 10
honorem exhibeto: &, Quicunq; pa-
tri aut matri contumeliam intulerit,
morte moriatur. Vos autem dicitis; 11
Si quis matri aut patri suo dixerit,
*Accedite ad me ut vobis minister*i-
um præstem. Vos non sinitis, ut patri 12
aut matri quicquam præstet. Et ser- 13
monem Dei susque deque habetis pro-
pter traditionem, quam vobis similis
vobis tradidit: & similia his mul-
ta facitis. Jesus autem advocatâ 14
totâ turbâ, eis hoc *tradidit; Vos*
omnes me audite & intelligite: Ni- 15
hil est extra hominem, quod in eum
ingrediatur & eum polluat: sed il-
lud quod ab interiore hominis (gre-
ditur, illud est quod eum polluit, &
peccatum mortis est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΘ'. Κ'.

16 Si quis habet aures audiendi, audiat.
Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
17 rogabant eum discipuli ejus de parabola. Et ait illis; Sic &
ρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, (n)Οὕτω καὶ
18 vos imprudentes estis? Non consideratis, quia omne extrinsecùs introiens in homi-
ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρω-
nem, non potest eum communicare: Quia non intrat ejus in cor, sed
19 πον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· Ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ'
in ventrem, & in secessum exit, purgans omnes escas? Dice-
20 εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα; Ἔλε-
bat autem, quòd ex homine egressum, illud communicat hominem. In-
21 γε δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἔσω-
tùs enim, de corde hominum ratiocinationes malæ egrediuntur, adulteria,
θεν γὰρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι,
fornicationes, cædes, Furta, avaritiæ, malitiæ, dolus, lasciviæ, oculus ma-
22 πορνεῖαι, φόνοι, Κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πο-
lus, blasphemia, superbia, amentia. Omnia hæc mala abintùs egre-
23 νηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπο-
diuntur, & communicant hominem. Et indè surgens, abiit in confinia
24 ρεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια
Tyri & Sidonis: & ingressus in domum, neminẽ voluit scire, & non potuit
Τύρου καὶ Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν (ι) εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη

ΙΘ' latère. Audiens enim mulier de eo, cujus habebat filiola ejus spiritum immundum,
λαθεῖν. Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, 25
intrans procidit ad pedes ejus. (Erat autem mulier Græca, Syro-
ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. (Ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, (κ)Συρο- 26
phœnissa genere.) Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
φοινίσσα τῷ γένει·) καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον (λ) ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς
ejus. At Jesus ait ei; Sine priùs saturari filios: non enim
αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ 27
pulchrum est sumere panem filiorum, & mittere catellis. Illa verò respondit, &
καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ ἀπεκρίθη, καὶ 28
dicit illi; Utique, Dñe: etenim catuli sub mensa comedunt de mi-
λέγει αὐτῷ, Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχί-
cis puerorum. Et dixit illi; Propter hunc sermonem, vade: exiit
ων τῶν παιδίων. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὕπαγε· ἐξελήλυθε 29
dæmonium à filia tua. Et abiens in domum suam, invenit
τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ 30
Κ' dæmonium egressum, & filiam conjectam super lectum. Et ite-
δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης. Καὶ πά- 31
rùm exiens de finibus Tyri & Sidonis, venit ad mare Gali-
λιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
lææ, per medium finium Decapoleos.
λαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.

MS. A. (n) Οὕτως (ϑ) ἀλλὰ (ι) εἰς οἰκίαν, (κ) Συροφοινίκισσα (λ) ὀνιβάλῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ... * ... ...
17
18 ... * ... ...
... ...
19 ... * ... ...
20 ... * ... ...
21 ... * ... ...
22 ... * ... ...
23 ... * ... ...
24 ... * ... * ... * ...
... ...
25 ... * ... ...
26 ... * ... ...
27 ... * ... ...
... ...
28 ... * ... ...
29 ...
30 ... * ... ...
31 ... * ...
... ...

16 Cui sunt aures ad audiendum, audiat. Quum
17 autem ingressus esset Jesus domum præ tur-
ba, interrogaverunt eum discipuli ejus de
18 parabola illa. Dixit eis, Adeóne vos etiam
rudes estis? Nonne scitis, quodcunque ex-
trinsecùs ingreditur in hominem, non posse
19 eum contaminare? Quippe quod non intret
in cor ejus, sed in ventrem ejus, & egeratur
per purgationem quæ purgat omnem cibum.
Quod autem egreditur ex homine, illud con-
taminat hominem. Ab interioribus enim, ex
20 corde hominum, exeunt cogitationes malæ, 21
adulterium, scortatio, furtum, cædes, Oppres- 22
sio, scelus, dolus, impudicitia, oculus malus,
blasphemia, superbia, stultitia. Hæc omnia 23
scelera ex interioribus exeunt, & contami-
nant hominem.

Matutinis dominicæ quartæ jejunii. 19.

Illinc surrexit Jesus, venitque in fines Tyri 24
& Sidonis: & introivit in domum quandam,
nolebatque ut quisquam ipsum agnosceret:
at non potuit latère. Statim enim audiit mu- 25
lier quædam de ipso, in cujus filia erat spiri-
tus immundus, venitque ac procidit ante pe-
des ipsius. Ipsa autem mulier erat Gentilis, 26
ex Phœnicia Syriæ: & efflagitabat ab eo ut
ejiceret dæmonium ex filia sua. Et ait illi 27
Jesus, Permitte priùs ut saturentur filii: non
enim decorum est accipere nos panem filio-
rum, & objicere canibus. Ipsa verò respon- 28
dit & dixit ei, Imò, Domine mi, etiam ca-
nes sub mensis comedunt micas filiorum. Di- 29
xit ei Jesus, Abi: propter hoc verbum exiit
dæmonium ex filia tua. Abiit itaque domum 30
suam, & invenit filiam suam jacentem in le-
cto, & egressum ab ea dæmonium ejus. Rur- 31
sus exiit Jesus è confinio Tyri & Sidonis,
venitque ad mare Galilææ ad confinium De-
capolis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * هر که دو گوش شنونده دارد بشنود * چون عیسي ازمیان جماعت بخانه در آمد *
17
18 شاگردان او بهر این کلمه ازوي پرسیدند * بدیشان گفت چرا شما چنین نادان
19 شدید * نمي دانید که هرچه از بیرون در ادمي † درآید نتواند اورا پلید کردن *
* برای انك درون دل او نمي رود * الا در شکم * ودر براز انداخته مي شود * که همه
20 خوردني † را پاك مي کند * لیکن هرچه از درون ادمي بدر مي اید ازبدي * آن اورا
21 پلید مي کند * برای انك ازدرون † دل ادمي اندیشهاء شوم زاینده مي شود * چون زنا *
22 دزدي * کشتن * تعصبي * شر * دغلي * کینه وري * بد نگریدن بچشم * افتري * تکبر *
23 دماغ داري * سوخي * وبي شرمي * از حد گذاشتن * این همه از آدمي بدر اینند واورا پلید
24 کنند * وعیسي از انجا بدر آمد * ودر حدود صور وصیدا در آمد * ودر خانه رفت * ونمي
خواست که کسي بداند ونتوانست پنهان شدن سي خوش کردن دختر حنیفي را
25 * زني خبردار شد که عیسي آنجاست * ودر دختر آن زن جان پلید بود * [واند در پاي اوافتاد]

16 Quicunque aures audientes habeat, 16
audiat. Cùm Jesus è turba domum 17
ingressus esset, discipuli ejus de hoc
sermone eum interrogárunt. Illis di- 18
xit; Quare vos tam insipientes
estis? nescitis, quòd quicquid ab ex-
tra in hominem ingreditur, non po-
test eum contaminare? Eò quòd in 19
cor ejus non ingrediatur, sed in ven-
trem, & in stercus ejicitur, quod
omnem escam purgat. Sed quodcun- 20
que ex homine prodit mali, illud eum
inquinat. Propterea quòd ex interi- 21
ore cordis hominis cogitationes ma-
læ enascantur; ut adulterium, fur-
tum, cædes, Pertinacia, malitia, 22
fraus, iracundia, malus aspectus
oculi, maledicentia, superbia, amen-
tia, petulantia & impudentia, enor-
mitas. Hæc omnia ex homine egre- 23
diuntur, & illum polluunt. Ac Je- 24
sus illinc egressus est, & in terminos
Tyri ac Sidonis intravit, & in do-
mum ivit: neque volebat ut quis-
quam sciret, sed non potuit clàm
esse.

XXX. Sanatio filiæ Ethnicæ.

Et mulier quædam certior facta est 25
quòd Jesus illic esset: & filiæ ejus
mulieris spiritus impurus inerat:
veniens itaque ad pedes ejus pro-
cidit.

Versio VULGATA LATINA.

16
17 Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introïsset in domum à turba, inter-
18 rogabant eum discipuli ejus parabolam. Et ait illis; Sic & vos imprudentes estis?
Non intelligitis, quia omne extrinsecùs introiens in hominem, non potest eum
19 communicare: Quia non intrat in cor ejus, sed in ventrem vadit, & in secessum exit, purgans omnes escas? Dicebat autem, Quoniam quæ de homine ex-
20 21 eunt, illa communicant hominem. Abintùs enim de corde hominum malæ co-
22 gitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, Furta, avaritiæ, ne-
23 quitiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia.
24 Omnia hæc mala abintùs procedunt, & communicant hominem. Et indè surgens abiit in fines Tyri & Sidonis: & ingressus domum, neminem voluit scire, & non potuit latêre. Mulier enim statim ut audivit de eo, cujus filia habebat 25
spiritum immundum, intravit, & procidit ad pedes ejus. Erat enim mulier Gen- 26
tilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
ejus. Qui dixit illi; Sine priùs saturari filios: non est enim bonum sumere 27
panem filiorum, & mittere canibus. At illa respondit, & dixit illi; Utique, 28
Domine: nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi; 29
Propter hunc sermonem vade, exiit dæmonium à filia tua. Et cùm abiisset do- 30
mum suam, invenit puellam jacentem supra lectum, & dæmonium exiisse. Et 31
iterùm exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16
17 * مَنْ لَهُ اُذُنَانِ سَامِعَتَانِ فَلْيَسْمَعْ * فَلَمَّا دَخَلَ الْبَيْتَ عَنِ الْجَمْعِ سَأَلَهُ تَلَامِيذُهُ عَنِ الْمَثَلِ * فَقَالَ
18
19 لَهُمْ أَفَأَنْتُمْ أَيْضًا لَمْ تَفْهَمُوا أَنَّ كُلَّ مَا كَانَ خَارِجًا يَدْخُلُ فَمَ الْإِنْسَانِ لَا يَقْدِرُ أَنْ يُنَجِّسَهُ * لِأَنَّهُ
20 لَا يَصِلُ إِلَى الْقَلْبِ بَلْ إِلَى الْجَوْفِ * وَيَذْهَبُ إِلَى خَارِجٍ فَيُنَقِّي كُلَّ الْأَطْعِمَةِ * وَقَالَ إِنَّ الَّذِي
21 يَخْرُجُ مِنْ فَمِ الْإِنْسَانِ هُوَ الَّذِي يُنَجِّسُ الْإِنْسَانَ * لِأَنَّهُ مِنْ دَاخِلِ قَلْبِ يَخْرُجُ *أَفْكَارُ سُوءٍ* فُجُورٌ*
22 زِنًا * قَتْلٌ * سَرِقَةٌ * شَرَهٌ * شَرٌّ * غِشٌّ * فِسْقٌ * عَيْنٌ شِرِّيرَةٌ * تَجْدِيفٌ * تَعَاظُمُ الْقَلْبِ * جَهْلٌ *
23 * هٰذَا كُلُّهُ شَرٌّ مِنْ دَاخِلٍ يَخْرُجُ فَيُنَجِّسُ الْإِنْسَانَ * * الْفَصْلُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ *

24 * ثُمَّ قَامَ مِنْ هُنَاكَ وَذَهَبَ إِلَى تُخُومِ صُورٍ وَصَيْدَا * وَدَخَلَ إِلَى بَيْتٍ وَأَرَادَ أَلَّا يَعْلَمَ بِهِ أَحَدٌ فَلَمْ
25 يَقْدِرْ أَنْ يَخْتَفِيَ * فَلَمَّا سَمِعَتْ بِهِ مَرْأَةٌ كَانَ مَعَ ابْنِهَا رُوحٌ نَجِسٌ جَاءَتْ إِلَيْهِ وَسَجَدَتْ عِنْدَ
26 27 قَدَمَيْهِ * وَكَانَتْ يُونَانِيَّةً سُورِيَّةَ الْجِنْسِ مِنَ الْعُورِ* وَسَأَلَتْهُ أَنْ يُخْرِجَ الشَّيْطَانَ مِنِ ابْنِهَا *فَقَالَ
لَهَا دَعِي الْبَنِينَ حَتَّى يَشْبَعُوا أَوَّلًا *لِأَنَّهُ لَا يَحْسُنُ أَنْ يُؤْخَذَ خُبْزُ الْبَنِينَ فَيُدْفَعَ لِلْكِلَابِ *فَأَجَابَتْهُ
28 29 قَائِلَةً نَعَمْ يَا رَبِّ وَالْكِلَابُ أَيْضًا قَدْ تَأْكُلُ مِمَّا يَسْقُطُ مِنَ الْمَائِدَةِ مِنْ فُتَاتِ الْأَطْفَالِ * فَقَالَ لَهَا
مِنْ أَجْلِ هٰذِهِ الْكَلِمَةِ اذْهَبِي فَقَدْ خَرَجَ الشَّيْطَانُ مِنِ ابْنِكِ * فَذَهَبَتْ إِلَى بَيْتِهَا فَوَجَدَتِ
30 الصَّبِيَّ عَلَى السَّرِيرِ وَالشَّيْطَانَ قَدْ خَرَجَ مِنْهَا * * الْفَصْلُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ *

31 * وَخَرَجَ أَيْضًا مِنْ أَنْحِيَةِ صُورٍ وَعَبَرَ مِنْ صَيْدَا إِلَى بَحْرِ الْجَلِيلِ* وَإِلَى وَسْطِ أَنْحِيَةِ عَشْرِ الْمُدُنِ*

16 *Qui habet aures audientes, audiat. Et* 16
17 *cùm introïsset domum à turba, interro-* 17
gaverunt eum discipuli ejus de parabo-
la. Et dixit eis, An vos quoque non in- 18
tellexistis quòd quicquid est extrinse-
cum, si intret os hominis, non potest co-
inquinare eum? Quandoquidem non 19
pertingit cor, sed ventrem, & vadit fo-
ràs, atque purgantur omnes cibi? Et 20
dixit, Sanè quod exit ab ore hominis, est
quod coinquinat hominem. Quoniam ab 21
intimo cordis ejus exeunt cogitationes
pravitatis, scelus, fornicatio, homici-
dium, Furtum, aviditas, nequitia, do- 22
lus, adulterium, oculus malus, blasphe-
mia, superbia cordis, stultitia. Hoc o- 23
mne flagitium est quod abintùs procedit,
& coinquinat hominem.

Sectio vigesima secunda.

Deindè surrexit indè, & abiit in fines 24
Tyri & Sidonis: & ingressus est domum
quandam, & voluit ut non agnosceret
eum quisquam: sed non potuit latêre.
Cùm enim audisset de ipso mulier quæ- 25
dam, cujus filiæ inerat spiritus immun-
dus, venit ad eum, & adoravit secus pe-
des ejus. (Erat autem Græca Syraca, 26
& genus ejus ex Ghauc) rogavitque
eum ut ejiceret dæmonium è filia sua. Et 27
dixit ei, Sine filios ut saturentur priùs:
non enim consentaneum est ut sumatur
panis filiorum, & detur canibus. Re- 28
spondit illa, dicens; utique, Domine, &
canes etiam quandoque comedunt ex eo
quod cadit è mensa de micis puerorũ. Ait 29
illi, Propter hoc verbum, vade: jam exiit
dæmonium ex filia tua. Et abiit in domũ 30
suam, & invenit puellam super lectum,
& dæmonium jam egressum ex ea.

Sectio vigesima tertia.

Et exiit iterum de finibus Tyri, transi- 31
vitque à Sidone ad mare Galilææ, &
ad medium finium decem urbium.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16
17 ዘቦ፡እዝኑ፡ስሚዕ፡ለይስማዕ::=> ወበዊዶ፡ቤተ፡ተግሕሠ፡ እመኃበ፡ለሕዛብ፡ተስእ
18 ልዎ፡እርደሊሁ፡ዘንተ፡እምሰለ::=> ወይቤሎሙ፡ከመዝኑ፡እንትሙሂ፡ ኢትቤብዉ፡
ወኢታእመሩኑ፡ከመ፡ ኵሉ፡ዘእመላፍሉ፡ ደበወኃ፡ ወስተ፡ ስብእ፡ኢይክል፡እርኵሶ
19 ቶ::=> እስመ፡ኢይክል፡በዊዶ፡ ወስተ፡ልቡ፡ ዘእንበለ፡ ወስተ፡ ከርሠ፡ከመ፡ይበወ
20 ኢ፡ወጽመ፡ይትኀዳው፡እንዘ፡ያነጽሕ፡ኵሎ፡ መባልዕተ::=> ወይቤሎሙ፡ዘይወፅእ፡
21 እመኔሁ፡ለሰብእ፡ወስቴ፡ያረኵሶ፡ ለሰብእ::=> እስመ፡እመወስጡ፡ ለሰብእ፡ ይወ
22 ፅዕ፡ኵሉ፡ሕሊና፡እኩየ፡ዝወስቴ፡ ዘሙት::=> ሰርቅ፡ወቀቲል፡ ወሐሢረ፡ብእሲተ፡
ብእሲ፡ወትእግልት፡ወእክይ፡ ወጕሕሉት፡ወጽልሑት፡ወፀርፈት፡ወትዕቢት፡ወሐሜጤ፡
23 ዐይን፡ወእበድ፡ወተሐሙ::=> ወዝንቱ፡ ኵሉ፡እኩይ፡ዘይወፅእ፡ እመወስጥ፡ ወያ
24 ረኵሶ፡ለሰብእ::=> ወትንሣእ፡እምህየ፡ ሖረ፡ብሔረ፡ጢሮስ፡ ወሲዶና፡ ወቦአ፡ቤተ፡
ወሊፈቀደ፡ያእምሮ፡መኑሂ፡ ወስእነ፡ተኽብቶ::=>
በእንተ፡ ብእሲት፡ ሲሮፊኒቀዊት::=>
25 ወእመዝ፡ሰምዐት፡በእሲት፡በእንቲለሁ፡እንተ፡ጋኔን፡እኩይ፡ለኃዝ፡ላቲ፡ ወለታ፡ ወቦአ
26 ት፡ ወሰገደት፡ሎቱ፡ታሕተ፡እገሪሁ::=> ወአረማዊት፡ ይእቲ፡ብእሲት፡ ሱብእ፡ሲሮፊ
27 ኒቂስ፡ይእቲ:: ወሰአለቶ፡ያወፅእ፡ጋኔን፡እመወለታ::=> ወለመ፡ለ፡እግዚእ፡ሊያ
ሱስ፡ ወይቤ፡ ሓድጊ፡መዕረ፡ ይጽገቡ፡ ደቂቅ፡እስመ፡ሊኮን፡ ሠናይ፡ነሢአ፡ ሓጣብተ፡
28 ወሉድ፡ወወሢብ ፡ ለንለባት::=> ወተሰጎወቶ፡ ወትቤሎ፡ እወ፡ እግዚእ፡ ከልባትኒ፡
29 ይበልዑ፡ በታሕተ፡ ማእድ፡ፍርፋሬተ፡ዘያወድቁ፡ደቅ::=> ወይቤላ፡ በእንተዝ፡ ቃ
30 ልኪ፡ ሖሪ ፡ ወፅእ፡ ወስቴ ፡ ጋኔን፡ እመወለትኪ::=> ወለተወት ፡ ቤታ ፡ ወረከበታ፡
31 ለወለታ ፡ ልብሰታ ፡ ወትነብር ፡ ወስተ፡ዓራታ ፡ ወኀደጋ፡ጋኔን::=> ወኀለፈ፡ካዕበ፡
እመጢሮስ፡ሖረ፡እንተ፡ሲደና፡ ላዕለ፡ ገሊላ፡ ማእከለ፡ዓሠርቱ፡ ለህጥር ::=>

Qui habet aures, audiendo audiat. Et intrante eo in domum, & secessum facien- 16
te à populo, interrogârunt eum discipuli, de illa parabola. Et dixit iis, Siccine vos 17
non intelligitis, & nescitis quòd quodcunque *fuit* quod ab extrà intrat in homi- 18
nem non potest pollutum facere eum: Quia non potest intrare in cor ejus, sed 19
in ventrem, ut abeat, & in latrinam effundatur, purgans omnes escas. Et dixit 20
iis, Quod exit ab homine hoc pollutum reddit hominem. Quia ab intùs hominis 21
exit omnis cogitatio mala: cujusmodi sunt fornicatio, Furtum, & cædes, et 22
adulterium, & avaritiæ, & malitia, & dolus, & fraus, & blasphemia, & superbia, & invidia, & dementia, & afflictio. Et hoc totum malum quod egreditur 23
ab intus, & pollutum reddit hominem. Et surgens indè abiit in regionem 24
Tyri & Sydonis, & intravit domum, & noluit aliquem scire eum: & non potuit latére.

De muliere Syrophœnissâ.

Et tunc audivit mulier de illo, cujus filiam malus dæmon prehendisset, & venit, & 25
adoravit eum sub pedibus ejus. Et Gentilis fuit, uxor hominis Syrophœnissi fuit: 26
& rogavit eum ejicere dæmonem ex filia ejus. Et respondit Dñs Jesus, & dixit 27
ei; Sine priùs saturare parvulos: quia non est bonũ sumere panẽ filiorũ, & dare ca-
nibus. Et respondit ei, & dixit ei; Etiam Dñe, canes comedunt sub mensa micas 28
quas projiciunt parvuli. Et dixit ei, Propter hunc sermonem tuum, vade: exivit
iste dæmon è filia tua. Et abiit *in* domum suam, & invenit filiam suam vestitam, 30
& sedebat in lecto, & reliquerat eam dæmon. Et exiens iterum à Tyro venit 31
per Sidonem juxta Galilæam, per medium Decem civitatum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * وزن حنيفي بود * از پونيقاء سوريه يعني از حمص * واز مسيح درخواست كرد كه ديو را از
27 دختر او بيرون آرد * عيسي بدان زن گفت * رها كن كه اول فرزندان سير شوند * وخوش
28 نباشد كه نان فرزندان † ستده شود * وپيش سكان انداخته كردد * * زن بدو جواب داد وگفت *
29 اري خداوند سكان نيز † زيرخوان * از خرد پارهاي كه از فرزندان افتد بخورند * * عيسي
30 بدو گفت * برو كه به بركت اين سخن ابليس از دختر تو بدر آمد * * وچون زن بخانه آمد
دختر خود را ديد برتخت افتاده * وابليس از و بدر رفته
سي يك خوش كردن عيسي مرد كروال را
31 * باز عيسي از تخوم صور وصيدا بدر آمد * ودر دياي جليل رفت * در تخوم ده شهر *

Mulier autem Ethnica erat, ex 26
Phœnicia Syriæ; (i.e. ex Emisa)
& à Christo petiit, ut dæmonium è
filia ejus ejiceret. Jesus illi mulie- 27
ri dixit; Sine ut priùs filii satu-
rentur: neque enim bonum est, ut
panis liberorum sumatur, & canibus
projiciatur. Mulier illi responsum 28
dedit, & dixit; Etiam Domine, ca-
nes etiam sub mensa parvis frag-
mentis, quæ à filiis cadunt, vescun-
tur. Jesus illi dixit; Abi, quia cum 29
benedictione hujus sermonis diabo-
lus è filia tua exivit. Et cùm mu- 30
lier domum venisset, filiam suam
vidit in lecto jacentem & diabolum
ex illa egressum.

XXXI. Sanat Jesus hominem surdum ac mutum.

Rursum Jesus è finibus Tyri & Si- 31
donis egressus est, & in mare Gali-
lææ ivit, in confinia Decapolis.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Et ferunt ei surdum egreloquentem, & invocant eum ut imponat illi
32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν
manum. Et abducens eum de turba privatim, jecit di-
33 χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δα-
gitos suos in auriculas ejus, & expuens, tetigit linguam ejus: Et su-
34 κτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας, ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ· Καὶ ἀ-
spiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Ephphatha, quod est, Adaperi-
νακλάψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά, ὅ ἐστι, Διανοίχθη-
re. Et statim adapertæ sunt ejus aures, & solutum est vinculum lin-
35 τι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαὶ, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσ-
guæ ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ut nemini dicerent. Quantò
36 σης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν. ὅσον
autem ille eis præcipiebat, magis amplius prædicabant. Et supramo-
37 (μ) δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισ-
dùm percellebantur, dicentes, Pulchrè omnia fecit: & surdos facit audire, &
σῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ
mutos loqui.
τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

CAP. VIII. ΚΑ'.

In illis diebus omninò multâ turbâ existente, & non habentibus quid comede-
1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγω-
rent, advocans Jesus discipulos suos, dicit illis; Visceribus com-
2 σι, (α) προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, Σπλαγχνί-

MS. A. (μ) δὲ αὐτοῖς Κεφ. κ'. MS. A. (α) προσκαλεσάμενος τοὺς (β) ἐπ' ἐρημίας (γ) καὶ ταῦτα εὐλογήσας, εἶπεν παρατιθῶμεν (δ) Καὶ ἐμβὰς εὐθέως

moveor super turbam, quia jam dies tres manent apud me, & non habent quid manducent. Et si absolvam eos jejunos in domum suam, exhaurientur in via: quidâ enim ex eis è longinquo venerant. Et respondebunt ei discipuli sui; Undè illos poterit quis hic saturare panibus in solitudine? Et interrogavit eos; Quot habetis panes? Illi verò dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit, & dabat discipulis suis, ut apponerent: & apposuerunt turbæ. Et habebãt piscículos paucos: & benedicens, ait apponi & ipsos. Comederunt autem, & saturati sunt: & sustulerunt redundantia fragmentorum, septem sportas. (Erant autem comedentes quasi quatuor millia:) & absolvit eos. Et statim ascendens in navigium cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & cœperunt conquirere eo, quærentes ab eo signum de cœlo, tentantes eum.

ζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγω-
σι. Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ
αὐτῶν μακρόθεν ἥκασι. Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους
δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων (β) ἐπ' ἐρημίας; Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς,
Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα, (γ) καὶ
εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά. Ἔφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν
περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας. (Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακι-
σχίλιοι·) καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. (δ) Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα-
θητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρ-
ξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

32 Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum.
33 Et apprehendens eum de turba seorsùm, misit digitos suos in auriculas ejus: & ex-
34 spuens, tetigit linguam ejus: Et suspiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Eph-
35 phetha, quod est, Adaperire. Et statim apertæ sunt aures ejus, & solutum est vincu-
36 lum linguæ ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quantò
37 autem eis præcipiebat, tantò magis plus prædicabant: Et eò ampliùs admirabantur, dicentes; Benè omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

CAP. VIII.

1 In diebus illis iterùm cùm turba multa esset, nec haberent quod manducarent,
2 convocatis discipulis, ait illis; Misereor super turbam, quia ecce jam triduo susti-
nent me, nec habent quod manducent: Et si dimisero eos jejunos in domum su- 3
am, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt. Et responderunt ei 4
discipuli sui; Undè illos quis poterit hìc saturare panibus in solitudine? Et inter- 5
rogavit eos; Quot panes habetis? Qui dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ 6
discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, & dabat
discipulis suis ut apponerent, & apposuerunt turbæ. Et habebant piscículos pau- 7
cos: & ipsos benedixit, & jussit apponi. Et manducaverunt, & saturati sunt, & 8
sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui 9
manducaverunt, quasi quatuor millia: & dimisit eos. Et statim ascendens na- 10
vim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & 11
cœperunt conquirere cum eo, quærentes ab illo signum de cœlo, tentantes eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وَجَاؤُا إِلَيْهِ بِأَخْرَسَ أَصَمَّ وَسَأَلُوهُ أَنْ يَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ * فَأَخْرَجَهُ وَحْدَهُ مِنَ ٱلْجَمْعِ وَتَرَكَ أَصَابِعَهُ
33 فِي أُذُنَيْهِ وَبَصَقَ ثُمَّ مَسَّ لِسَانَهُ * وَنَظَرَ إِلَى ٱلسَّمَاءِ وَبَهَدَ وَقَالَ إِفَّاثَا ٱلَّذِي هُوَ ٱنْفَتِحْ * فَلِلْوَقْتِ
34 35 ٱنْفَتَحَ سَمْعُهُ وَٱنْحَلَّ رِبَاطُ لِسَانِهِ وَتَكَلَّمَ مُسْتَوِيًا * وَأَوْصَاهُمْ أَلَّا يَقُولُوا لِأَحَدٍ شَيْئًا * فَأَمَّا هُمْ فَكَانُوا
36 37 يُكَرِّرُونَ كَثِيرًا * وَيُبْهَتُونَ جِدًّا * قَائِلِينَ مَا أَحْسَنَ كُلَّ مَا يَصْنَعُ ٱلْخُرْسَ يَتَكَلَّمُونَ وَٱلصُّمَّ
1 يَسْمَعُونَ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ * * وَفِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ أَيْضًا وَإِذْ جُمُوعٌ
2 كَثِيرَةٌ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مَا يَأْكُلُونَ، فَدَعَا تَلَامِيذَهُ وَقَالَ لَهُمْ * أَنَا أَتَرَأَّفُ عَلَى هَذَا ٱلْجَمْعِ لِأَنَّ
3 لَهُمْ مَعِي ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مُقِيمُونَ وَلَيْسَ لَهُمْ مَا يَأْكُلُونَ * وَإِنْ أَنَا أَطْلَقْتُهُمْ إِلَى مَنَازِلِهِمْ بِلَا طَعَامٍ
4 صَعِقُوا فِي ٱلطَّرِيقِ لِأَنَّ مِنْهُمْ مَنْ جَاءَ مِنْ بَعِيدٍ * فَأَجَابَهُ تَلَامِيذُهُ مَنْ يَقْدِرُ هَاهُنَا يُشْبِعُ
5 هَؤُلَاءِ خُبْزًا فِي ٱلْبَرِّيَّةِ * فَسَأَلَهُمْ كَمْ عِنْدَكُمْ مِنَ ٱلْخُبْزِ فَقَالُوا سَبْعَةٌ * فَأَمَرَ ٱلْجُمُوعَ أَنْ يَتَّكِئُوا
6 عَلَى ٱلْأَرْضِ * وَأَخَذَ سَبْعَ ٱلْخُبْزَاتِ فَبَارَكَ وَكَسَرَ وَأَعْطَى تَلَامِيذَهُ كَيْمَا يُقَدِّمُوا لِلْجُمُوعِ * وَكَانَ
7 مَعَهُمْ أَيْضًا سَمَكٌ يَسِيرٌ فَبَارَكَهُ وَأَمَرَ أَنْ يُقَدِّمُوا إِلَيْهِمْ * فَأَكَلُوا وَشَبِعُوا * وَجَمَعُوا مِنَ ٱلْكِسَرِ
8 سَبْعَ قِفَافٍ * وَكَانَ ٱلَّذِينَ أَكَلُوا أَرْبَعَةَ آلَافٍ وَأَطْلَقَهُمْ *
9
10 * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلْعِشْرُونَ * * وَلِلْوَقْتِ رَكِبَ ٱلسَّفِينَةَ مَعَ تَلَامِيذِهِ وَجَاءَ إِلَى
11 نَوَاحِي ٱلْجَدَلِ * فَخَرَجَ ٱلْفَرِيسِيُّونَ وَبَدَؤُا يُجَادِلُونَهُ وَيَطْلُبُونَ مِنْهُ آيَةً مِنَ ٱلسَّمَاءِ لِيُجَرِّبُوهُ *

*Et adduxerunt ad eum mutum surdum: 32
& deprecati sunt eum ut imponeret manum suam super eum. Et eduxit eum se- 33
orsum ex populo, & injecit digitos suos in auriculas ejus: & expuit, dein tetigit linguam ejus. Et aspexit in cœlum, 34
& suspiravit ac dixit; Ephphetha, quod est, Aperitor. Et statim apertus est au- 35
ditus ejus, & solutum est ligamen linguæ ejus, atque locutus est planè. Et præce- 36
pit eis ne dicerent ulli quicquam. At illi prædicabant multùm, Et stupebant ma- 37
gnopere, dicentes; Quàm pulchrum est quidquid agit! muti loquuntur, & surdi audiunt.*

Sectio vigesima quarta.

CAP. VIII.

*Et in illis diebus iterùm venerunt ad 1
eum turbæ multæ, & non erat eis quod comederent. Et vocavit discipulos suos, & dixit illis; Ego misereor super hanc 2
turbam: quoniam ipsi sunt mecum tribus diebus perstitentes, & non est eis quod manducent: Et si ego dimisero eos ad 3
habitacula eorum sine cibo, deficient in via, quoniam ex eis sunt qui venerunt è longinquo. Et responderunt ei discipuli 4
ejus; Quis poterit hìc saturare istos panè in deserto? Et interrogavit eos; 5
Quot apud vos sunt panes? Dixerunt, Septem. Præcepit ergò turbis ut discum- 6
berent super terram. Et accepit septem panes, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis, ut offerrent turbis. Et erant 7
cum eis etiam pisces pauci, quos benedixit, & præcepit ut offerrent eis. Et 8
manducaverunt, & saturati sunt, & collegerunt de fragmentis septem cophinos. Et erant qui manducaverant, qua- 9
tuor millia; & dimisit eos.*

Sectio vigesima quinta.

*Et statim conscendit navim cum discipu- 10
lis suis, & venit in partes Magdal. Et 11
exierunt Pharisæi, & cœperunt disceptare cum eò, & quærere ab illo signum de cœlo, ut tentarent eum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

De muto.

32 ወአምጽሉ: ኀቤሁ: በሃም: ወጸውሙ: ወኢስተብቍዕዎ፡ ኀሙ : ይደይ : እዴሁ: ለዕ
33 ሌሁ:=ፅ ወአግሐዎ: እመኀበ: ሰብእ: በባሕቲቶሙ: ወወደየ: አጸብዒሁ: ወጠተ : እ
34 ዘሂሁ: ወተፍኣ: ወገሰሰ: ልሳኖ:=ፅ ወነጸረ: ሰማየ: ወአስተንሐረ: ወይቤሎ: ሌፍታ
35 ሕ: ተፈታሕ: ተረዓይ: ብሂል:=ፅ ወሰቤሃ: ተከሠታ: እዕዘሂሁ : ወተፈትሐ : ጣእሰ
36 ረ: ልሳኑ: ሶበሃ: ወተናገረ: ርቱዐ::=ፅ ወገሠጸሙ:ሊ ይንግሩ:ወሊ ልሙኑሂ:ፍመጠነ:
37 ወአስቱ: ይከልሉሙ: ፈድፋደ : ይነግሩ: ሎቱ:=ፅ ወፈድፋደ: ያነክሩ:: ወይብሉ: ኵ
ሉ: ሠናየ: ገብረ: ለጽውጣንሂ: ያሰመያሙ: ወለበሃጣንሂ: ያነብቦሙ::=ፅ

1 በእንተ: ሰብዑ: ሓብስት: ፲ ወይእተ:ለጊረ:ብዙኃ:ሰብእ:ካዕበ:ሀሉ: ወለ
2 ልቦሙ: ዘይበልዑ: ወጸውዖሙ: ለአርደሊሁ: ወይቤሎሙ:=ፅ ያሙሕሩኒ: አሉ:ሰብ
3 እ: ናሁ: ሠልሰሙ: ዮሙ: እንዘ: ደፀኽሉኒ: ወለልቦሙ: ዘይበልዑ:=ፅ ወእመኒ: ሰዐ
ፎክወሙ: ርኁባንሂሆሙ: ይሉትዉ: ለብዖቲሆሙ: ይደክሙ: በፍናት:ወቦ:አለሂ: አሙ
4 ርሑቅ: መጽሉ::=ፅ ወይቤልዎ: ለርደሊሁ: መኑ:ዘይክል: በዝዮ: በገደሙ: ለጽግቦ
5 ቶሙ: ሓብስተ: ለኵሉ: ገዝቱ: ለሕዛብ::=ፅ ወይቤሎሙ: ሚጦነ: ሓብስተ: ብ
6 ክሙ: ወይቤልዎ: ሰብዑ::=ፅ ወይቤሎሙ:ለሰብእ: ይርፍቁ: ደቡ: ሎድር: ወነሥአ
ን: ለሰቡዑ: ሓብስተ: ወአእኵቶ: ፈተተ: ወወሀቦሙ: ለአርደሊሁ: ያቅርቡ: ሎሙ:
7 ወአቅረቡ: ለሰብእ:=ፅ ወበሙ: ዉዘሂ: ሕደጠ: ወባረከ: ኪያሁኒ: ወይቤሎሙ: ኣቅ
8 ርቡ: ሎሙ: ዘኒ:=ፅ ወበልዑ: ወጸግቡ: ወለግሐሡ: ዘተርፈ: ፍተታት: ሞልእ: ሰብ
9 ዓተ: ለስፈሪደት:=ፅ ወእለ: ባልዑ: ይእክሉ: ለርብዓ: ሞእተ:ወእመዝ:ፈነወሙ:ሶ
10 ቤሃ: ወሖረ::=ፅ ወእመዝ: ዓርገ: ሐመረ:ሞክለ: ላርደሊሁ: ወእመዝ:በጺሖ:ዋ
11 ስተ: ደወለ: ደልጣት::=ፅ ወወፅሉ: ፈርሳዊያን:ወእንዞ:ይትጎሠሠዎ: ወይሰላልዎ:
ተአመረ: እመሰማይ: እንዘ: ያጣክርዎ:=ፅ

32 *Et adduxerunt ad eum mutum & surdum, & orabant eum ut poneret manum suâ
33 super eum. Et seorsum duxit eum à populo privatim, & jecit digitos suos in au-
34 res ejus: & expuit, & tetigit linguam ejus. Et suspexit in cœlum, & misericor-
diâ commot' fuit, & dixit ei; Ephathah taphathah, Aperire, per interpretationẽ.
35 Et continuò adapertæ sunt aures ej': & solutum fuit vinculũ linguæ ej' statim: &
36 loquebatur rectè. Et comminatus est iis ne dicerent alicui: & quantò ille pro-
hibebat, tantò magis loquuti sunt de illo. Et ampliùs admirabantur, & dixe-
37 runt; Omnia bona fecit, surdos audire, & mutos loqui.*

De septem panibus. CAP. VIII.

*Et isto die iterũ multi homines fuerunt, & non habuerunt quid comederent, & 1
vocavit discipulos suos, & dixit iis; Misericordiâ commovent me hi populi: ecce 2
tres dies sustinuerunt me, & non habent quid comedant. Et si dimisero eos esu- 3
rientes ire ad domus suas, deficient in via: & sunt qui è longè venerunt. Et dixe- 4
runt ei discipuli sui; Quis potest in hoc deserto satiare panibus totum hunc po- 5
pulum? Et dixit iis, Quot panes habetis? Et dixerunt ei, Septem. Et præ- 6
cepit populis discumbere super terram. Et accepit septem panes, & gratias a-
gendo, fregit: & dedit discipulis suis, offerre iis: & obtulerunt populo. Et ha- 7
buerunt piscículos paucos: & benedixit ipsis, & præcepit iis offerre illos. Et come- 8
derunt, & saturati sunt: & sustulerunt quod supererat fragmentorum usque ad
plenitudinem septem sportarum. Et edentes panem erant quadragies centum: 9
& tunc dimisit eos statim, & abierunt. Et ascendens navim cum discipulis suis, 10
venit in regionem Dalmatha. Et exierunt Phărisæi, & cœperunt altercari 11
cum eo, & rogare ab illo signum è cœlo, tentantes eum.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 ازدور آمدند * شاگردان بدو گفتند درین ویرانی چگونه ایشانرا سیر کنیم * عیسي ازایشان †
6 پرسید چند نان دارید * گفتند هفت نان * [مسیح بجماعت فرمود که برزمین نشینند] ان هفت
7 نان را ستد * وبرکت کرد وشکست وشاگردان مي داد * تا برجماعت بخش کردند * * وداشتند
8 اندکي ماهي نیز برکت کرد * وفرمود که بریشان قسمت کنند * خوردند وسیر شدند *
9 واز نان پارها که زیاده ماند هفت † سبد † پر داشتند * * وجماعت بشمار چهار هزار مرد † بودند * ایشانرا
10 مرخص داد تا بخانهء خود رفتند * * ومسیح با شاگردان خود [درکشتي بالا رفت وبدر ولایت
11 دلمانوث آمد * سي سه انجا که معتزلان ازعیسي ایت خواستند * معتزلان بدر آمدند *
مي خواستند که با او بکاوند * اعتراض کردند وگفتند * اگر تو مسیحي ازاسمان مارا ایت بنماي * واورا
مي آزمودند *

*ex longinquo venerunt. Discipuli 4
ei dixerunt; In hoc deserto quomodò eos satiemus? Jesus illos in- 5
terrogavit; Quot panes habetis? Dixerunt, Septem panes. Christus 6
multitudinem jussit ut humi sederent, illos septem panes accepit, et benedictione peractâ fregit, et discipulis dedit, ut multitudini distribuerent. Et habebant pancos pi- 7
sces; & piscibus etiam benedixit, et jussit ut illis partirentur. Come- 8
derunt itaque et saturati sunt: et pane fragmentorum qui superfuerat, septem sportas implêrunt. Et 9
multitudo numero quatuor millium virorum erant: & illos venìam dedit ut domum suam irent. Christus au- 10
tem cum discipulis suis navim conscendit, et in regionem Dalmanuth venit.*

XXXIII. Ubi Pharisæi à Jesu signum quæsiverunt.

*Et Pharisæi egressi sunt, et cœperunt cum illo disputare: et exósi 11
sunt, dicentes; Si tu es Christus, è cœlo nobis signum ostende; tentabant autem eum.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. ΚΓ'. ΚΔ'.

Et ingemiſcens ſpiritu ſuo, ait; Quid generatio iſta ſignum quærit? ον
12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ε
Amen dico vobis, Si dabitur generationi iſti ſignum. Et dimittens eos, aſcendens
13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. Καὶ ἀφεὶς (α) αὐτοὺς, ἐμβὰς
rurſum in navigium, abiit in ulteriora. Et obliti ſunt ſumere panes: & ſi
14 πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους· καὶ οἱ
non unum panem non habebant cum ſe in navigio. Et præcipiebat eis, dicens; ΚΒ'
15 μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, οθ
Videte, aſpicite à fermento Phariſæorum, & fermento Herodis. Et ratiocinabantur, β
16 Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου. Καὶ διελογίζοντο
ad invicem dicentes; Quia panes non habemus. Et cognoſcens Jeſus, ait illis; π
17 πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, ε
Quid cogitatis, quia panes non habetis? Nondum cognoſcitis, nec intelligitis? adhuc oſ-
Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπω-
18 λωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες
non auditis? Et non recordamini, Quando quinque panes fregi in quinquies mille,
19 οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους,
quot cophinos plenos fragmentorum ſuſtuliſtis? Dicunt ei; Duodecim. Quando autem
20 πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. Ὅτε δὲ
ſeptem in quater mille, quot ſportarum complementa fragmentorum tuliſtis?
τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσους σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε;

ΚΓ' πα ι
Illi verò dixerunt; Septem: Et dicebat eis; Quomodò non intelligitis? Et venit in 21
οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, (ζ) Πῶς οὐ συνίετε; Καὶ ἔρχεται εἰς 22
Bethſaidam, & ferunt ei cæcum, & invocabant eum ut illum tangeret. Et
Βηθσαϊδάν, καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. Καὶ 23
adſumens manum cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in
ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς
oculos ejus, imponens manus ei, interrogavit eum, ſiquid videret. Et
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. Καὶ 24
ſuſpiciens ait; Video homines, quoniam velut arbores cerno, ambulantes. Deindè
ἀναβλέψας ἔλεγε, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ, περιπατοῦντας. Εἶτα 25
iterùm impoſuit manus ſuper oculos ejus, & fecit ipſum videre:
πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι·
& reſtitutus eſt, & intuitus eſt perlucidè omnes. Et miſit illum in domum
καὶ ἀπεκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν (η) εἰς τὸν οἶκον 26
ΚΔ' suam, dicens; Neque in vicum ingrediaris, neque dixeris cuipiam in vico. Et
πβ αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ. Καὶ 27
α egreſſus eſt Jeſus & diſcipuli ejus in vicos Cæſareæ Philippi: & in
ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν
via interrogabat diſcipulos ſuos, dicens eis; Quem me dicunt ho-
τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς (θ) μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν-
mines eſſe?
θρωποι εἶναι;

MS.A. (α)* αὐτοῦ, ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον (ζ) Πῶς ὅτι (η) εἰς οἶκον (θ) μαθητὰς, λέγων

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܝܟܢܐ ܕܗܢܐ ܕܪܗܛ ܒܪܘܚܗ ܐܡܪ ܡܢܐ ܗܢܐ ܕܪܗܛ ܐܬܬܐ ܠܗ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܬܝܗܒ ܐܬܬܐ ܠܗ ܐܠܐ ܐܬܬܐ ܕܝܘܢܐ 12
ܘܫܒܩ ܢܦܫ ܡܢ ܗܢܘ ܕܪܗܛ ܘܐܙܠ ܠܥܒܪ ܝܡܐ ܘܫܟܚ ܕܠܩܚܘ ܠܚܡ ܐܠܐ ܚܕ ܒܐܝܟܐ ܕܠܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܒܐܝܟܐ ܐܠܐ ܚܕ 13
ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܝܬ ܡܥܪܒܐ ܕܠܐ ܬܥܘܠܘܢ ܠܟܘܢ ܠܒܝܬ ܡܥܪܒܐ ܐܠܐ ܠܒܝܬ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܘܢܐ ܘܠܐ ܬܥܘܠܘܢ ܠܟܘܢ ܠܒܝܬ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܘܢܐ 14
ܐܠܐ ܠܒܝܬ ܡܕܝܢܬܐ ܕܒܝܬ ܣܥܕܐ ܘܒܝܬ ܣܥܕܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܚܕ ܪܓܦ ܘܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܠܐ ܠܚܡ ܐܠܐ ܚܕ ܪܓܦ ܒܐܝܟܐ ܕ

Versio VULGATA LATINA.

12 Et ingemiscens spiritu ait; Quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis,
13 Si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos, ascendit iterùm navim, & ab-
14 iit trans fretum. Et obliti sunt panes sumere: & nisi unum panem non habebant
15 secum in navi. Et præcipiebat eis, dicens; Videte & cavete à fermento Pharisæo-
16 rum, & fermento Herodis. Et cogitabant ad alterutrum, dicentes; Quia panes
17 non habemus. Quo cognito, ait illis Jesus; Quid cogitatis, quia panes non ha-
betis? nondùm cognoscitis nec intelligitis? adhuc cæcatum habetis cor vestrum?
18 Oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis? Nec recordamini,
19 Quando quinque panes fregi in quinque millia: quot cophinos fragmentorum ple-
20 nos sustulistis? Dicunt ei; Duodecim. Quando & septem panes in quatuor
millia: quot sportas fragmentorum tulistis? Et dicunt ei; Septem. Et dicebat 21
eis; Quomodò nondum intelligitis? Et veniunt Bethsaidam, & adducunt ei cæ- 22
cum, & rogabant eum ut illum tangeret. Et apprehensâ manu cæci, eduxit eum 23
extra vicum: & expuens in oculos ejus impositis manibus suis, interrogavit eum,
si quid videret. Et aspiciens, ait; Video homines velut arbores ambulantes. De- 25
indè iterùm imposuit manus super oculos ejus: & cœpit videre, & restitutus est
ita ut clarè videret omnia. Et misit illum in domum suam, dicens; Vade in do- 26
mum tuam: & si in vicum introieris, nemini dixeris. Et egressus est Jesus, & 27
discipuli ejus, in castella Cæsareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos su-
os, dicens eis; Quem me dicunt esse homines?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فتنهد بالروح وقال لماذا يلتمس هذا الجيل آية * امين اقول لكم ليس يعطى هذا الجيل آية *
Et ingemuit spiritu, & dixit; Ad quid quærit hæc generatio signum? Amen dico vobis, Non dabitur huic generationi signum.

13 * ثم تركهم وركب السفينة ايضا ومضى الى العبر * ونسوا ان ياخذوا معهم خبزا ولم يكن
Tum dimisit eos, & conscendit navim denuò, & abiit trans fretum. Et obliti sunt accipere secum panem: & non habebant in navi præter panem

14 معهم في السفينة سوى رغيف واحد * فوصاهم قائلا انظروا وتحرزوا خمير الفريسيين وخمير
15 هيرودس * فجعلوا يفكرون ان ليس معهم خبز * فلما علم قال لهم لماذا تفكرون انه ليس
16 معكم خبز * اما تعلمون * ولا تفهمون اقلوبكم مطموسة * وعيونكم لا تبصر ولكم سمع فلا
17 تسمعون * اما تذكرون * خمس الخبزات التي كسرها لخمسة الاف وكم قفة مملوة كسرا
18 احذتم * فقالوا له اثني عشر * والسبع لاربعة الاف وكم قفة مملوة كسرا احذتم فقالوا
19 له سبعا * فقال لهم لماذا لا تفهمون *
unum. Et præcepit eis, dicens; Videte & discernite fermentum Pharisæorum, & fermentum Herodis. Et cœperunt co-
gitare quòd non haberent panem. Et cùm cognovisset, dixit eis; Quare co-
gitatis; quòd non sit vobiscum panis? An non scitis, neque intelligitis? an cor-
da vestra cæca sunt? Et oculi vestri non vident? Et habetis auditum, & non
auditis? Nonne recordamini Quinque panum quos fregi quinque millibus? Et
quot cophinos plenos fragmentorum sumpsistis? Dixerunt ei, Duodecim. Et se-
ptem, quatuor millibus? Et quot cophinos plenos fragmentorum sumpsistis? di-
xerunt ei, Septem. Ait illis, Quare non

21 * افلا تفهمون *
intelligitis?

Sectio vigesima sexta.

22 * ثم جاوا الى بيت صيدا فقدموا اليه اعمى وسالوه ان يلمسه * فاخذ بيد الاعمى واخرجه
23 من القرية وبصق في عينيه ووضع يده عليه وساله ماذا تبصر * فقال ابصر الناس مثل الشجر
24 يمشون * ووضع يده ايضا على عينيه فابصر جيدا وبرا ونظر الى كل شي ظاهرا * وارسله الى
25 بيته قائلا لا تدخل القرية ولا تقل لاحد من اهلها شيا *
Deindè venerunt Beth-saidam: & ob-
tulerunt ei cæcum, & rogaverunt eum
ut tangeret illum. Et accepit manum cæ-
ci, & eduxit eum è civitate, & expuit
in oculos ejus, & posuit manum suam su-
per eum, & interrogavit eum, Quid vi-
des? Et dixit; Cerno homines velut
arbores ambulare. Et imposuit manum
suam iterùm super oculos ejus; & vi-
dit benè, & sanatus est, & perspexit
omnes res clarè. Et misit illum in do-
mum suam, dicens; Ne ingrediaris ci-
vitatem, neque dicas ulli ex civibus
ejus quicquam.

Sectio vigesima septima.

27 * ثم خرج يسوع وتلاميذه الى قري
Posthæc egressus est Jesus & discipuli
ejus in castella Cæsareæ Philippi; &
in via interrogavit discipulos suos, di-
cens; Quem dicunt homines me esse?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወተንዘ፡ በመንፈሱ፡ ወይቤ፡ መንተኑ፡ ተኃሠሠ ፡ ትእመርተ ፡ ዘትውልድ ፡፡ለጫን ፡
13 ለብለክሙ፡ ከመ፡ ሊይትወሀበ፡ ለዛቲ፡ ትውልድ ፡ ትእመርት፡፡=፡ ወኀደጎሙ፡ ካዕ
14 በ፡ ወዓርገ፡ ሐመረ፡ ወሖረ፡ ጳዕደተ፡=፡ ወረስዑ፡ ነሢአ፡ ሳብስት፡ ወእልበሙ፡ ዘእ
ንበለ፡ ለሐቲ፡ ሳብስት፡ ሎሰሊሆሙ፡ ውስተ፡ ሐመር፡፡=፡
በእንቲ፡ ብሑለ፡ ፈሪሳዊያን፡፡=፡
15 ወእዘዞሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ዑቁ፡ ወተዓቁቡ፡ እሎን፡ ብሕለሙ፡ ሳፈሪሳዊያን፡ ወእሎን፡
16 ብሑለ፡ ሄሮድስ፡፡=፡ ወሐለዩ፡ በቤኍቲሆሙ፡ ወይቤሉ፡ እስመሁ ፡ እንጋ ፡ ሳብስተ፡
17 ሊነሣእነ፡ ይብለነ፡፡=፡ ወእእመሮሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ሎንተኑ፡ ት
ሔልዩ፡ በልብክሙ፡ እስመ፡ ሳብስተኑ፡ እልብክሙ፡፡ ዓዲኑ፡ ሊታእመሩ፡ ወሊትሌብ
18 ሙ፡ ልብክሙኒ፡ ጽሑል፡=፡ ወአዕይንተ፡ ብክሙ፡ ወሊተሬእዩ፡ ወእዝነ ፡ ብክሙ፡ ወ
19 ሊትስመዑ፡፡ ወሊትዜከሩኑ፡=፡ ዘእሜ፡ ኀምስ፡ ሳብስተ፡ወፈተትኩ ፡ ለኀምሰ፡ መ
እት፡ ብእሲ፡ ወሚመጣነ ፡ ለግሐለኽሙ፡ ለክፈረ፡ ዘሞልእ፡ ፍተታተ፡ ዘተርፈ፡ ወይ
20 ቤልዎ፡ዓሠርተ፡ወክልኤተ፡፡=፡ ወይቤሉሙ፡ ለሞኬ፡ሰብዑ፡ሳብስት፡ ለለርብዓ፡ መ
እት፡ ወሚመጣነ፡ ለግሐለኽሙ፡ ለስፈሪደተ፡ ዘሞልእ፡ ፍተታተ ፡ ዘተርፈ ፡፡ ወይቤል
21 ዎ፡ ሰብዑ፡=፡ ወይቤሉሙ፡እሮ፡እንከ፡ዘሊትሌብዉ፡፡=፡
22 ብእንተ፡ ዕውር ፡ ወበጽሑ፡ ቤተ፡ ሰይደ፡ወአምጽሉ፡ ኀቤሁ፡ ዕውረ፡
23 ወእስተብቍዕዎ፡ ይግሰሶ፡፡=፡ ወጎኀዞ፡ በእዴሁ፡ ለዕውቱ ፡ ዕውር ፡ ወላውፅእ ፡ እ
24 ፍላ፡ እምሃገር፡ ወተፍአ፡ ውስተ፡ለዕይንቲሁ፡ወገሰሶ፡ወይቤሎ፡ሎንተ፡ትሬኢ፡፡=፡ ወ
25 ነጸረ፡ ወይቤ፡ እሬኢ፡ ሰብለ ፡ ከመ፡ ዕፅ፡ ያንሶሰ፡=፡ ወገሰሶ፡ ላዕይንቲሁ፡ ካዕበ ፡ ወ
26 ርእየ፡ ደኅነ፡ ወነጸረ፡ ኵሎ፡ ብርሃነ፡=፡ ወፈነዎ ፡ ቤቶ ፡ ወይቤሎ፡ ሊትባእ፡ ውስተ
ዛ፡ ለዕጹደት፡ ወእልቦ፡ ለዘ፡ ቅንግር፡ ውስተ፡ ህገርኒ፡፡=፡
በእንተ፡ ዘተስእሎሙ ፡ ፀቂሰርያ፡
27 ወሖረ፡ እግዚእ፡ ሊየሱሰ፡ ወአርደአኪሁ፡ ውስተ፡ ለህጉረ፡ ቂሳርያ፡ ዘፊልጶሰ፡ ወተስአ
ሎሙ፡ ለለርደአኪሁ፡ በፍናት፡ ወይቤሎሙ፡ ሞኑ፡ ይብሉኒ፡ ሰብእ፡=፡

Et contristatus fuit in spiritu suo, & dixit; Quodnam quærit signum hæc genera- 12
tio? Amen dico vobis, quòd non dabitur huic generationi signum. Et reliquit 13
eos iterum, & ascendit navem, & abiit in ulterius. Et obliti fuerant sumere pa- 14
nes: & non habebant nisi unum panem secum in navi.

De fermento Pharisæorum.

Et præcepit iis, & dixit iis; Videte, & cavete à fermento Pharisæorum, & à fer- 15
mento Herodis. Et ratiocinati sunt ad invicem, & dixerunt; Quia panes non 16
sumpsimus loquutus est nobis. Et cognoscebat eos Dominus Jesus, & dixit iis; 17
Quid ratiocinamini in cordibus vestris? Anne, quoniam panes non habetis?
Nondum cognoscitis & non intelligitis? cor vestrum obumbratum est? Et o- 18
culos habetis & non videtis, & aures habetis & non auditis? Et nónne recorda-
mini, Quando *erant* quinque panes, & fregi in quinquagies centum hominum, & 19
quot sustulistis sportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei;
Duodecim. Et dixit iis, Quando septem panes in quadragies centum, & quot 20
sustulistis sportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei, Se- 21
ptem. Et dixit, Quomodò igitur *hæc* non intelligitis?

De cæco.

Et venerunt Bethsaidam, & adduxerunt ad eum cæcum, & precati sunt eum, ut 22
tangeret eum. Et prehendit in manu sua hunc cæcum, & eduxit eum foris, è ci- 23
vitate: & inspuit oculis suis, & tetigit eum, & dixit ei; Quid vides? Et prospexit, 24
& dixit; Video homines sicut arbores ambulantes. Et tetigit oculos ejus iterū, 25
& visus restitutus est, & prospexit omnia dilucidè. Et misit eum domum 26
suam, & dixit ei; Ne ingreditor in villas, & nemini dicas in civitate.

De interrogando eos in Cæsarea.

Et abiit Dominus Jesus, & discipuli ejus, in civitates Cæsareæ Philippi: & inter- 27
rogavit discipulos suos in via, & dixit iis; Quem me *esse* dicunt homines?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * دست ان نابينا را گرفت * واورا دهن بيرون برد * وآب دهن خود انكي بر چشم او زد *
Manum cæci illius prehendit, & è
pago eduxit, & salivæ suæ parum
oculis illius injecit, et manum su-
am illi imposuit: et eum interroga-

24 ودست خود را برو نهاد * واورو پرسيد چه مي بيني * نابينا گفت ادميانرا مي بينم بر
25 مثال درخت * مي گردند * باز دو دست بر چشم او نهاد * نابينا همه چيز را روشن ديد *
vit, Quid vides? Cæcus dixit; Ho-
mines video ad instar arborum am-
bulantes. Rursùm ambas manus su-
as oculis illius imposuit, & cæcus
omnia dilucidè vidit. Et eum do-

26 اورا بخانه خود فرستاد * وسپارد كه بده در مرو * واگسي مگو
mum suam misit, et sic jussit; Ne-
que in pagum ingreditor, nec cui-
quam dicito.

سني پنج

XXXV. Indicat Apostolis quòd occidendus esset.

اگاه كردن حواريون را كه كشته مي شود

27 * عيسي با شاگردان خود در ديهها قيساريه فيلبوس بدر آمدند واز شاگردان خود راه
Jesus autem cum discipulis suis in
pagos Cæsareæ Philippi egressi sunt:
et à discipulis suis in via quæsivit,
et illis dixit; Homines de me quid
dicunt? quemnam me esse?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'. ΚΕ'.

Illi verò respondérunt; Joannem Baptistam, & alii Eliam, alii verò unum *Prophetarum.*
28 Οἱ δὲ ἀπεκρίναντο, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν.

Et *ipse* dicit illis; Vos verò quem me dicitis esse? Respondens *autem* Petrus, ait
29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; (ι)ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, λέγει

ei; Tu es Christus. Et comminatus est eis, *ut nemini* dicerent de *eo.* Et
30 αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστός. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. Καὶ πγ
31 cœpit docere eos, Quoniã oportet filiũ hominis multa pati, & reprobari β
ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι πε
à senioribus, & summis Sacerdotibus, & Scribis, & occidi, & post β
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ
tres dies resurgere. Et *libertate* verbum loquebatur. Et *assumens* eum πδ
32 τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. Καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ς
Petrus, cœpit increpare eum. *Ille verò* conversus, & videns discípulos suos,
33 ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. (κ)Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
increpavit Petrum, dicens; Vade *post* me Satana, quoniam non sapis quæ Dei,
ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, λέγων, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ,
sed quæ hominum. Et *advocans turbam* cum discípulis suis,
34 ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, πε
dixit eis; *Quicunque* vult *post* me *venire*, *abneget* semetipsum, & tollat β
εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω
crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam *servare*,
35 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι,

perdet eam: qui autem perdiderit animam suam *causâ mei* & *Evangelii*,
ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,
hic servabit eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, &
οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελήσει (λ) ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ 36
multetur animam *suam*? Aut quid dabit homo *compensationem* animæ *suæ*?
ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 37
Quì enim *erubuerit* me & *meos sermones* in generatione ista adultera &
Ὃς (μ) γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ 38
peccatrice, & filius hominis *erubescet* eum, cùm venerit in gloria Patris
ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς
sui cum angelis sanctis.
αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

CAP. IX. θ'.

πζ β ΚΑὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύ- 1
ΚΕ' σονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Καὶ μεθ' ἡμέρας 2
sex, *assumit* Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem, & ducit
ἓξ, (α) παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον, (β) καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει
illos in montem excelsum *privatim* solos: & transfiguratus est coram ipsis.
αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν.

MS.A. (ι) καὶ ἀποκριθεὶς ὁ (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, (λ) τὸν ἄνθρωπον, (μ) γὰρ ἐπαισχυνθῇ Κεφ. θ'. MS.A. (α) ὁ Ἰησοῦς παραλαμβάνει τὸν (β) καὶ Ἰωάννην,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܐܝܠܝܢ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܐܚܪܢܐ ܐܝܠܝܐ ܘܐܚܪܢܐ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ ܩܕܡܝܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܕܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܐܝܬ ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܚܝܐ ܘܐܦ ܗܘ ܡܫܝܚ ܐܝܬ ܠܗ ܒܗ ܕ

Versio VULGATA LATINA.

28 Qui responderunt illi, dicentes; Joannem Baptistam, alii Eliam, alii verò quasi unum
29 de prophetis. Tunc dicit illis; Vos verò quem me esse dicitis? Respondens Pe-
30 trus, ait ei; Tu es Christus. Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo. Et cœ-
31 pit docere eos, Quoniam oportet filium hominis pati multa, & reprobari à senioribus, & à summis sacerdotibus, & Scribis, & occîdi: & post tres dies resurgere.
32 Et palàm verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, cœpit increpare eum.
33 Qui conversus, & videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicens; Vade re-
34 trò me, Satana, quoniam non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. Et convocatâ turbâ cum discipulis suis, dixit eis; Si quis vult me sequi, deneget semetipsum:
35 & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me & Evangelium, salvam faciet eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, 36
& detrimentum animæ suæ faciat? Aut quid dabit homo commutationis pro ani- 37
ma sua? Qui enim me confusus fuerit, & verba mea, in generatione ista adultera & peccatrice: & filius hominis confundetur eum, cùm venerit in gloria patris 38
sui cum angelis sanctis. Et dicebat illis; Amen dico vobis, Quia sunt quidam de 39
hîc stantibus, qui non gustabunt mortẽ, donec videant regnũ Dei veniens in virtute.

CAP. IX.

ET post dies sex assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem: & ducit illos in 1
montem excelsum seorsùm solos, & transfiguratus est coram ipsis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

28 * وقالوا قوم يقولون يوحنا المعمذاني * واخرون ايليا * واخرون احد الانبياء * فقال لهم فاندم
29 مادا تقولون اني انا * اجاب بطرس قايلا انت هو المسيح * فمنعهم ان يقولوا لاحد سيا من
30 اجله * وبداء يعلمهم ان ابن الانسان لمزمع ان يولم كثيرا * ويرذل من المشيخة ورووسآء
31 الكهنة والكتبة * ويقتلوه وفي اليوم الثالث يقوم * وعلانية كان يقول هذا * فامسكه بطرس
32 وجعل يمنعه * فالتفت ونظر الي تلاميذه وزجر بطرس قايلا له اذهب خلفي يا شيطان * لانك
33 لا تهكر فما لله لكن فما للناس * ودعا الجمع وتلاميذه وقال لهم من اراد ان يتبعني فليكفر
34 بنفسه ويحمل صليبه ويتبعني * ومن اراد ان يخلص نفسه فليهلكها ومن اهلك نفسه
35 من اجلي ومن اجل البشارة فهو يخلصها * مادا ينفع الانسان لو ربح العالم كله وخسر نفسه
36 او مادا يعطي الانسان فدآء نفسه * كل من استحيا ان يعترف بي وبكلامي في هذا الجيل
37 38 الفاسق الخاطي فابن الانسان يفضحه اذا جاء بمجد ابيه مع ملايكته المقدسين *
* وقال امين اقول لكم ان ههنا قوم من القيام لا يذوقون الموت حتي يعاينوا ملكوت 1
الله ياتي بقوة *

* الفصل الثامن والعشرون * وبعد ستة ايام اخذ يسوع 2
بطرس ويعقوب ويوحنا واصعدهم على جبل عال منفردين وبحلي قدامهم *

Dixerunt, Quidam dicunt Johannem Baptistam, & alii Eliam, & alii unum prophetarum. Ait illis; Vos autem quem dicitis me esse? Respondit Petrus, dicens; Tu es Christus. Et prohibuit eos ne dicerent ulli quicquam de ipso. Et cœpit docere eos, filium hominis passurum multa, & despiciendum à senioribus, & principibus sacerdotum, et Scribis, et interficiendum ab eis, et in die tertiâ resurrecturum. Et palàm dicebat hoc. Et apprehendit eum Petrus, et cœpit impedire illum. Et conversus est, et respexit in discipulos suos, et interminatus est Petro, dicens ei; Vade retrò me Satana, quia non cogitas quæ Dei sunt, sed quæ hominum. Et advocavit turbam et discipulos suos, et dixit eis; Quicunque voluerit sequi me, abneget semetipsum, et portet crucem suam et sequatur me. Et quicunque voluerit salvare animam suam, perdat eum: et quicunque perdiderit animam suam propter me et propter Evangelium, ipse salvabit eam. Quid prodest homini, si lucretur mundum totum, et perdat animam suam? Aut quid dabit homo pro anima sua? Quicunque erubuerit confiteri me, et verba mea inter hanc generationem adulteram, et peccatricem, filius hominis probro exponet eum, cùm venerit in gloria patris sui, cum angelis suis sanctis.

CAP. IX.

ET dixit; Amen dico vobis, quòd sunt hîc aliquot ex astantibus qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens cum virtute.

Sectio vigesima octava.

Et post sex dies assumpsit Jesus Petrum et Jacobum, et Johannem: et duxit eos supra montem excelsum solos, et aperuit se coram eis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

28 ወይቤልዎ: ዮሐንስሃ: መጥመቅ: ላው: ሌልያሰሃ: ላው: ላሐዴ: እመኒቢያት::=
29 ወይቤሎሙ: ለንትሙኬ: መነ: ትብሉኒ: ወተሰጥዎ: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: እንተ: ውእ
30 ቱ: ክርስቶስ::= ወገሠጸሙ: ከመ: ኢልቦ: ለዘ: ይነግሩ: ለመኑሂ::= ወእኅዘ: ይ
31 መህሮሙ: ከመ: ሀለው: ለወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው: ብዙኀ: ያሕመምዎ:ወያመክ
ርዎ: ረበናት: ወሊቃነ: ካህናት: ወጸሐፍት: ወይቀትልዎ: ወይትነሣእ: በሣልስት: ዕ
32 ለት::= ወገሃደ: ነገሮሙ: ዘንተ:ነገረ::ወለቅሪቦ: ጴጥሮስ: ወለኀዘ: ይገሥጾ::=
33 ወተመይጦ: ኀበ: ለርደሊሁ: ወገሠጾ:ለጴጥሮስ: ወይቤሎ:ሖር:እመድኅሪየ :ስይጣ
34 ን:እስመ: ሊትሐሊ: ዘእግዚአብሔር: ዘእንበለ: ዘእጓለ: እመ: ሕያው::=ወጸው
ዖሙ: ለሕዝብ: ወይቤሎሙ: መስለ: እርደሊሁ: ዘይፈቅድ: ይፀመደኒ: ይጽልእ: ለ
35 ንፍሱ: ወያጥብዕ: ወይጽር: መስቀለ: ሞቱ: ወይትልወኒ::= ወዘፈቀደ: ያድኅና : ለነ
36 ፍሱ: ለይግድፋ: ለነፍሱ: በእንተ: ወንጌል: ይረክቦ::= ወመኑተ: ይበቍዖ: ለሰብ
37 እ: ለእመ: ኵሎ: ዓለመ: ረብሐ: ወነፍሶ: ሐጕለ::= ወመኑት: እመ:ወሀበ:ሰብእ:
38 ቤዘሃ: ለነፍሱ::=ወለዘኒ: ኀፍረኒ: ወኀፍረ: ቃልየ: በዛቲ: ትውልድ: ዘሚ: ወኀጥ
እት: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው: ይኀፍር: ለመ: ይመጽእ: በስብሐተ: ላቡሁ: መስ
ሉ: መላእክቲሁ: ቅዱሰን::=
1 ሀ ወይቤሎሙ: ለጫኔ: እብለክሙ: ሀለዉ: ዝየ: ይቀውሙ : እለ : ሊይጥዕመው: ሰ
ሙት: እስከ: ይረእይዋ: ለመንግሥተ: እግዚአብሔር : እንዘ:ትመጽእ:በኀይል::=
በእንተ: ዘተወለጠ: ሬእዩ:ለእግዚእ: ሊየሱስ:
2 ወእመ: ሰሱ: ዕለት:ነሠጾሙ:እግዚእ:ሊየሱስ:ለጴጥሮስ:ወለያዕቆብ: ወለዮሐንሰ:
ወእዕረጎሙ: ደብረ: ነዋኅ: በባሕቲቶሙ: ወተወለጠ: ርእየቱ: በቅድሜሆሙ::=

Et dixerunt ei; Johannem Baptistam, aut Eliam, aut unum è prophetis. 28
Et dixit iis; Vos verò, quem dicitis me esse? Et respondebat ei Petrus, & dice- 29
bat; Tu es Christus. Et comminatus est iis ut nemini dicerent quis esset. 30
Et cœpit docere eos, quomodò futurum esset, quòd filio hominis multum injuriæ inferrent, & quòd tentarent eum Rabbini, & principes sacerdotum, & Scri- 31
bæ, & quòd trucidarent eum, & quòd resurgeret tertio die. Et apertè loquutus 32
est iis hunc sermonem. Et appropinquavit ei Petrus, & cœpit increpare eum.
Et conversus fuit ad discipulos suos, & increpavit Petrum, & dixit ei; Vade post 33
me satana, quoniam non sapis quæ *sunt* Dei, sed quæ sunt hominum. Et voca- 34
vit populos & dixit iis, cum discipulis suis; Qui vult adhærere mihi, odio habeat animam suam, & promptus sit, & portet crucem mortis suæ, & sequatur me.
Et qui voluit servare animam suam, perdendo animâ suam, propter Evangelium, 35
inveniet eam. Et quid proderit homini si totum mundum lucratus fuerit, & 36
animam suam perdiderit? Et quam daret homo redemptionem pro anima sua? 37
Et quicunque erubuerit me, & erubuerit sermonem meum in hac generatione 38
adulterâ & peccatrice, filius hominis erubescet eum, quando venerit in gloria Patris sui cum angelis suis sanctis.

CAP. IX.

ET dixit iis; Amen dico vobis, Sunt hic stantes, qui non gustabunt mortem, 1
usquedùm viderint regnum Dei veniens in virtute.

De transfiguratione faciei Domini Jesu.

Et à sexto die accepit Dñs Jesus Petrum, & Jacobum, & Johannem, & ascendere 2
fecit eos montem excelsum solos: & commutata fuit facies ejus coram ipsis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

36 خودرا هلاك بكند * اورا [زنده بكند] * چه فايده كرده باشد † ادمي كه هه
37 دنيا را سود كند * وبا جان زيان كرده باشد * بآدمي عوض جان چه چيز داده شود * هر كه
38 برابر اين دوده شوم * وكناه كار فاسد * براي من وبراي سخنهاء من نجالت يابد * فرزند ادمي
نيز بد وبخالت يابد * دران وقت كه بعظمت پدر خود * وفرشتكان † پاكان خود * بيايد *
1 سي شش انك كفت قومي هستند كه نميرند * وبديشان كفت راست بشما مي كويم *
كه اينجا كساني † ايستاده اند * كه مرك را نچشند تا آن وقت كه ملكوت خداي را ببينند *
2 بعد از شش روز عيسي † بستد
بطرس ويعقوب * ويوحنا را وبالاء كوهي بلند رفتند * ومسيح برابر چشم ايشان ديكر كون † شد *

Dixerunt, Quidam dicunt Johannem Baptistam, & alii Eliam, & alii unum prophetarum. Ait illis; Vos autem quem dicitis me esse? Respondit Petrus, dicens; Tu es Christus. Et prohibuit eos ne dicerent ulli quicquam de ipso. Et cœpit docere eos, filium hominis passurum multa, & despiciendum à senioribus, & principibus sacerdotum, et Scribis, et interficiendum ab eis, et in die tertiâ resurrecturum. Et palàm dicebat hoc. Et apprehendit eum Petrus, et cœpit impedire illum. Et conversus est, et respexit in discipulos suos, et interminatus est Petro, dicens ei; Vade retrò me Satana, quia non cogitas quæ Dei sunt, sed quæ hominum. Et advocavit turbam et discipulos suos, et dixit eis; Quicunque voluerit sequi me, abneget semetipsum, et portet crucem suam et sequatur me. Et quicunque voluerit salvare animam suam, perdat eum: et quicunque perdiderit animam suam propter me et propter Evangelium, ipse salvabit eam. Quid prodest homini, si lucretur mundum totum, et perdat animam suam? Aut quid dabit homo pro anima sua? Quicunque erubuerit confiteri me, et verba mea inter hanc generationem adulteram, et peccatricem, filius hominis probro exponet eum, cùm venerit in gloria patris sui, cum angelis suis sanctis.

CAP. IX.

ET dixit; Amen dico vobis, quòd sunt hîc aliquot ex astantibus qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens cum virtute.

XXXVI. Ubi dixit, Quidam sunt qui non morientur.

CAP. IX.

ET illis dixit; Verum vobis dico, quòd hîc quidam stantes sunt, qui mortem non gustabunt usque dum regnum Dei viderint cum virtute veniens.

XXXVII. Transfiguratio Christi in monte Tabor.

Post sex dies Jesus assumpsit Simeonem Cephan, & Jacobum, & Johannem, & in montem sublimem ascenderunt: & Christus coram oculis ipsorum formâ mutatus est.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕ'. Κς'.

Et vestimenta ejus facta sunt coruscantia, candida valdè velut nix; qualia fullo super terram
3 Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῦ (γ)ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς
non potest dealbare. Et apparuit illis Elias cum Moyse, & erant colloquentes
4 οὐ δύναται λευκᾶναι. Καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες
Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, pulchrum est nos hic esse:
5 τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββεί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
& faciamus umbracula tria, tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Non enim
6 καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. Οὐ γὰρ
sciebat quid diceret: erant enim exterriti. Et facta est nubes obumbrans eos:
7 ᾔδει τί (δ)λαλήσῃ· ἔκφοβοι γὰρ ἦσαν. Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς·
& venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus: illum audite.
καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.
Et statim circumspicientes, amplius neminē viderunt, nisi Jesum tantùm cum se.
8 Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.
Descendentibus autem illis de monte, cavit illis ut nemini narrarent
9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται
quæ viderunt, si non cùm filius hominis ex mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt
10 ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν
apud se, conquirentes, Quid est, ex mortuis resurgere? Et interrogabant
11 πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες, Τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι; Καὶ (ε)ἐπηρώτων
eum, dicentes; Quòd dicunt Scribæ, Quia Eliam oportet venire primùm?
αὐτὸν, λέγοντες, Ὅτι λέγουσιν οἱ Γραμματεῖς, Ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

Ille verò respondens, ait illis; Elias quidem veniens primùm, restituet omnia:
Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, (ζ) ἀποκαθιστᾷ πάντα· 12
& quomodò scriptum est in filium hominis, ut multa patiatur, & nihili fiat.
καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ, καὶ ἐξουδενωθῇ.
Sed dico vobis; Quia & Elias venit, & fecerunt illi quæcunque voluerunt, sicut
Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, Ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς 13
scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos, vidit turbam magnam circa
γέγραπται ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ 14
eos, & Scribas conquirentes illis. Et confestim omnis turba videns
αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν 15
eum, expavit; & accurrentes salutabant eum. Et interrogavit
αὐτὸν, ἐξεθαμβήθη, καὶ (η) προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώτησε 16
Scribas, Quid conquiritis apud vos-ipsos? Et respondens unus de turba,
τοὺς Γραμματεῖς, Τί συζητεῖτε πρὸς (θ)αὐτούς; Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου, 17
dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum sine locutione. Et
εἶπε, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· Καὶ 18
ubicunque eum apprehenderit, laceras illum, & spumat, & stridet dentes suos,
ὅπου (ι) ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτὸν, καὶ ἀφίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτῦ,
& arescit: & dixi discipulis tuis ut illum ejicerent, & non valuerunt.
καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.

MS.A. (γ) ἐγένοντο (δ) λαλήσῃ· (ε) ἐπηρώτων (ζ) ἀποκαθιστάνει πάντα· καθὼς (η) προσέχοντες (θ) ἑαυτούς; (ι) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et coruscans erat vestimentum ejus, ac sum- 3
mè candidum ut nix, quale homines dealba-
re in terra non possunt. Et apparuerunt 4
eis Moses & Elia loquentes cum Jesu. Ac 5
dixit ei Cepha, Rabi, bonum est nobis hic
esse: & faciemus tria tabernacula, tibi u-
num, & Mosi unum, & Eliæ unum. Nesci- 6
ebat autem quid diceret: erat enim in timo-
re. Et extitit nubes, eosque obumbrabat: 7
& vox edita est è nube, dicens; Hic est Fili-
us meus dilectus, ipsum audite. Et è vesti- 8
gio cùm circunspexissent discipuli, neminem
viderunt, nisi Jesum solum secum. Quum 9
verò descenderent è monte, monebat eos,
ne cui dicerent quod viderant, nisi quum sur-
rexisset Filius hominis à mortuis. Continu- 10
erunt itaque illum sermonem apud se: &
quærebant quid esset hic sermo, Quum sur-
rexisset à mortuis. Et interrogabant eum, 11
dicentes; Quid igitur dicunt Scribæ, Eliam
oportere priùs venire? Dixit eis; Elia 12
venturus est priùs, ut præparet omnia: &,
sicut scriptum est de Filio hominis, ut mul-
ta patiatur, ac reprobetur. Sed dico vobis, 13
Et Elia venit, & egerunt in eum quicquid
voluêre, sicut scriptum est de eo.

Dominicâ hebdomadis quartæ jejunii. 24.

Quumque venisset ad discipulos suos, vidit 14
cum eis turbam multam, & Scribas disce-
ptantes cum eis. Et illicò turba omnis vidit 15
eum, & obstupuit: & accurrentes precati
sunt ei pacem. Et interrogabat Scribas, 16
Quid disceptatis cum eis? Et respondens 17
unus ex turba, ait; Doctor, adduxi filium
meum ad te, in quo est spiritus non loquens:
Et ubicunque arripuerit eum, concutit il- 18
lum, spumâtque, ac frendet dentibus suis, &
exarescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent
eum, nec potuerunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

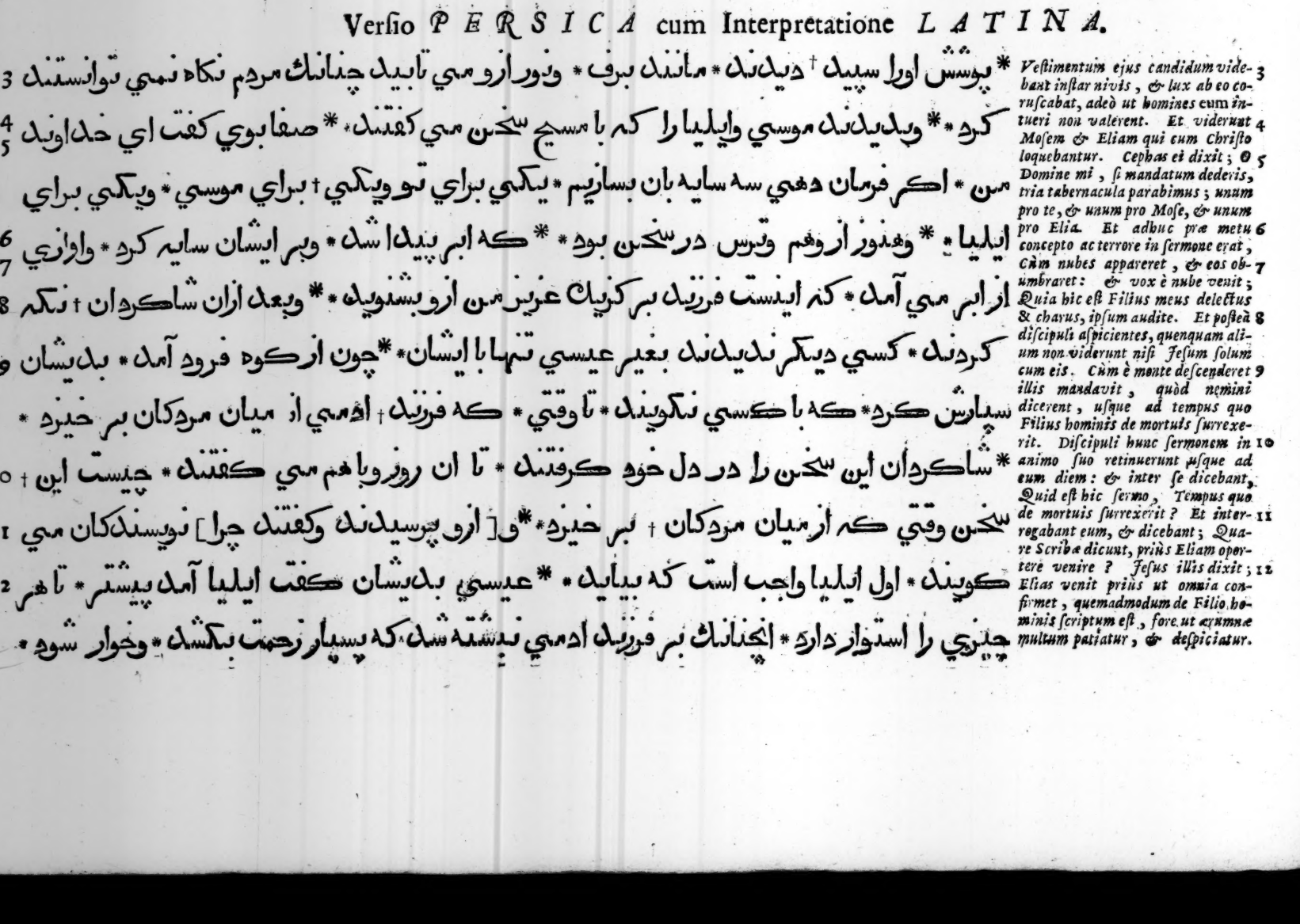

*Vestimentum ejus candidum vide- 3
bant instar nivis, & lux ab eo co-
ruscabat, adeò ut homines eum in-
tueri non valerent. Et viderunt 4
Mosem & Eliam qui cum Christo
loquebantur. Cephas ei dixit; O 5
Domine mi, si mandatum dederis,
tria tabernacula parabimus; unum
pro te, & unum pro Mose, & unum
pro Elia. Et adhuc præ metu 6
concepto ac terrore in sermone erat,
Cùm nubes appareret, & eos ob- 7
umbraret: & vox è nube venit;
Quia hic est Filius meus delectus
& charus, ipsum audite. Et posteà 8
discipuli aspicientes, quenquam ali-
um non viderunt nisi Jesum solum
cum eis. Cùm è monte descenderet 9
illis mandavit, quòd nemini
dicerent, usque ad tempus quo
Filius hominis de mortuis surrexe-
rit. Discipuli hunc sermonem in 10
animo suo retinuerunt usque ad
eum diem: & inter se dicebant,
Quid est hic sermo, Tempus quo
de mortuis surrexerit? Et inter- 11
rogabant eum, & dicebant; Qua-
re Scribæ dicunt, priùs Eliam opor-
tere venire? Jesus illis dixit; 12
Elias venit priùs ut omnia con-
firmet, quemadmodum de Filio ho-
minis scriptum est, fore ut æruma
multum patiatur, & despiciatur.

Versio VULGATA LATINA.

2 Et vestimenta ejus facta sunt splendentia, & candida nimis velut nix; qualia fullo
3 non potest super terram candida facere. Et apparuit illis Elias cum Moyse: &
4 erant loquentes cum Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, bonum est
5 nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, Tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ
6 unum. Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti. Et facta est
7 nubes obumbrans eos: & venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus charissi-
8 mus: audite illum. Et statim circumspicientes, neminem amplius viderunt, nisi
9 Jesum tantùm secum. Et descendentibus illis de monte, præcepit illis ne cuiquam
quæ vidissent, narrarent: nisi cùm Filius hominis à mortuis resurrexerit. Et ver-
bum continuerunt apud se, conquirentes quid esset; Cùm à mortuis resurrexerit.
10 Et interrogabant eum, dicentes; Quid ergò dicunt Pharisæi & Scribæ, Quia Eli-
am oportet venire primùm? Qui respondens, ait illis; Elias, cùm venerit pri- 11
mò, restituet omnia: & quo modo scriptum est in Filium hominis, ut multa patia-
tur & contemnatur. Sed dico vobis; Quia & Elias venit, (& fecerunt illi quæ- 12
cunque voluerunt,) sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos, vidit 13
turbam magnam circa eos, & Scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis 14
populus videns Jesum, stupefactus est, & expaverunt, & accurrentes salutabant 15
eum. Et interrogavit eos; Quid inter vos conquiritis? Et respondens unus 16
de turba, dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum:
Qui ubicunque eum apprehenderit, allidit illum, & spumat, & stridet denti- 17
bus, & arescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent illum, & non potuerunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * وكانت ثيابه تلمع بيضا جدا مثل الثلج * الذي لا يقدر صبّاغ على الارض ان يبيّض
4 5 كذلك * وظهر لهم موسى وايليّا يحاطبان يسوع * فقال بطرس ليسوع يا معلّم حسن بنا ان
6 نكون ههنا ونصنع ثلث مظالّ واحدة لك وواحدة لموسى وواحدة لايليّا * ولم يكن يدري
7 ما يقول لانهم كانوا مكوفين * وكانت سحابة تظلّلهم * وكان صوت من السحابة قائلا هذا ابني
8 9 الحبيب فاسمعوا له * وبطروا بغتة فلم يروا الا يسوع وحده معهم * وبينما هم نازلون من الجبل
10 اوصاهم قائلا لا تخبروا احدا بما رأيتم حتى يقوم ابن الانسان من بين الاموات * فامسكوا
11 الكلمة فيهم قائلين ما هو هذا القيام من بين الاموات * ثم سألوه قائلين لم يقول الكتبة
12 ان ايليّا ياتي اولا * فاجابهم ان ايليّا ياتي اولا ويعدل كل شي ويعلن ما هو مكتوب على
13 ابن الانسان انه يتوجع كثيرا ويرذل * لكن اقول لكم ان ايليّا قد جاء وصنعوا به ما
احبّوا كما هو مكتوب من اجله *

Sectio vigesima nona.

14 * وجاء الى التلاميذ فراى جمعا كثيرا حولهم وكتبة يسايلونهم * فلما راه الجمع حافوا
15 16 واسرعوا وسلّموا عليه * فسأل الكتبة ماذا تطلبون منهم * فاجاب واحد من الجمع وقال يا
17 معلّم قد اتيتك بابني وبه روح ابكم * وحيثما ادركه صرعه وابذه وصرّ اسنانه ويركه
18 يابسا * وقلت لتلاميذك ان يخرجوه فلم يقدروا *

Et vestimenta ejus splendebant alba admodum sicut nix, qualia non potest dealbator super terram dealbare similiter. 3
Et apparuit eis Moses & Elias, loquentes cum Jesu. Ait autem Petrus ad Jesum; Magister, bonum est nobis manere hic; faciemúsque tria tabernacula, unum tibi, & unum Mosi, & unum Eliæ. Et nesciebat quid diceret; quoniam erant exteriti. Et nubes obumbraverat eos: & facta est vox de nube; Hic est filius meus dilectus, audite illum. Et respexerunt illicò, & non viderunt nisi Jesum solum secum. Et dum ipsi descenderent de monte, prohibuit eos, dicens; Ne narretis cuiquam quod vidistis, donec resurgat filius hominis de medio mortuorum. Et retinuerunt verbum apud se, dicentes; Quid est hæc resurrectio de medio mortuorum? Deindè interrogaverunt eum, dicentes; Quare dicunt Scribæ quòd Elias veniet prius? Respondit illis, Certè Elias venturus est prius, & complanaturus omnia, & declaraturus quod scriptum est de filio hominis, quòd scilicet doloribus afficietur multis, & contemnetur. Sed dico vobis, quòd Elias jam venit & exercuerunt in eum quicquid voluerunt, sicut scriptum est de ipso. 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Et venit ad discipulos viditque turbam magnam circa eos, et Scribas interrogantes eos. Cùm autem vidissent eum turbæ, timuerunt, et cucurrerunt ac salutaverunt eum. Et interrogavit Scribas, Quid quæritis ab eis? Respondit unus de turba, et dixit; Magister, adduxi ad te filium meum, in quo est spiritus mutus. Et quoties arripit eum, allidit eum, et spumare facit eum, atque stridere dentibus suis, redditque eum aridum. Et dixi discipulis tuis ut ejicerent illum, et non potuerunt. 14 15 16 17 18

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወልብሳሁኒ: በረቀ: ወጻዕደወ: ዘሊይክል: መሣፒል: ከማሁ: ለጸዕድወቶ: በመድ
4 ር:=: ወለስተርእይወሙ: ሙሴ: ወኤልያስ: እንዘ: ይትናገሩ:መስለ: እግዚእ:ሊየ
5 ሱስ:=: ወለወለአ: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ረቢ: ይኄይስነ: ንኅበ
6 ር: ዝየ: ወንግበር: ሠለስተ: መኃድገ: ሌከደ: ለከ: ወለሙሴ: ለውሴ: ወለሐደ:ለሌ
7 ልያስ:=: ወሊያለመር: ዘይብል: እስመ: ድንጥፃን: እውንቱ:=: ወመጽአ: ደመና:
8 ወጸለሎሙ: ወመጽአ: ቃል: እመደመና: ዘይብል: ዝንቱ : ውእቱ : ወልድየ: ዘለፈቅ
9 ር: ወሎቱ: ሰመዕሙ:=: ወእመዝ: ግብተ: ነጺሮሙ: ለልቦ: ዘርእዩ: ዘእንበሳ: ሊየ
ሱሰሃ: ቦሕቲቶ: መስለሆሙ:=: ወእንዘ: ይወርዱ: እመደብር: ለዘዞሙ:ሊይንገሩ:
ወሊለመኑሂ: ዘርእዩ: ዘእንበለ: ለሙ: ተንሥአ: ወልደ: እጋለ: እሙ : ሕየው: እሙ
10 ን: ሙውታን:::=: ወዐቀቡ: ቃሎ: ወንሠአሠወ: መንት: ውእቱ: ተንሥአ: ለመን:ሙ
11 ውታን:::=: ወተስእልዎ: ወይቤልዎ: ይብሉ: ጸሐፍት: ሌልያስ : ይቀድሙ : መጺ
12 አ:::=: ወለወለአ: ወይቤሎሙ: ሌልያስ: ይመጽእ: ወያሰተራትዕ: ኵሎ: ወእሮ:
ጽሑፍ: በእንተ: ወልደ:እጋለ: እሙ: ሕየው: ለሙ: ብዙኅ: ያሕሙመው: ወይጼንኅ
13 ው:::=: ወባሕቱ: እብለክሙ: ሌልያስ: መጽአ: ወገብረ: ለዕቤሁ: ኵሎ: ዘፈቀዱ:
14 በእሙ: ጽሑፍ: በእንቲኣሁ:::=: ወበጽሐ: ኀበ: ሕርደኢሁ: ወረከቦ: ብዙኅ:ሰብአ:
15 ኅቤሆሙ:::=: ወሰበ: ርእይዎ: ኵሎ: ሰብእ:ደንገፀ:ወሮጹ:ሳቤሃ:ወለሰላመ:::=:
16 ወይቤሎሙ:መንተኑ:ትትኃሠሠወሙ:ውተሰእሎሙ: መንተ : ይትኃሠሠወሙ:::=:
በእንተ : ዘነገርኃር :=:
17 ወለወለአ: ለሐዱ: እመወስተ: እስዘብ: ወይቤሎ:ሊቃ: እመጸእኩ:ለወልድየ:
18 ኅቤከ: እስመ: ጋኔን:በሃሙ: ለኅዘ:=: ወኀበ:ረከቦ: ይነፅሩ: ወያስተረግፅ: ወያሠሊው
ኖ: ወያሐቅዮ: ስነኒሁ: ወየየብሶ: ወእቤሎሙ: ለእር ደሊከ: ወስእንዎ : ፈውሶቶ:=:

Et vestimentum ejus refulsit, & album fuit ita, ut non potuit fullo similiter dealbare in terra. Et apparuerunt iis Moyses, & Elias loquentes cum Domino Jesu. 3 4
Et respondit Petrus, & dixit ei; Rabi, melius erit nobis manere hic: & faciemus tria hospitia, unum Tibi, & unum Moysi, & unum Eliæ. Et nesciebat quid 5 6
loquebatur, quia timore erant perculsi. Et venit nubes & obumbravit eos, & 7
venit vox è nube, dicens; Hic est filius meus quem diligo, & eum audite. Et 8
statim prospicientes, nemo fuit, quem viderunt, nisi Jesus solus secum. Et 9
descendentibus è monte, præcepit iis, ne narrarent cuiquam quod vidissent, antequàm resurgeret filius hominis è mortuis. Et observârunt sermonem ejus, & 10
inquisiverunt, quid esset resurrectio è mortuis. Et interrogârunt eum, & dixe- 11
runt ei; Dicunt scribæ, Eliam priùs venturum. Et respondit, & dixit iis; Elias 12
veniet, & restituet omnia: & etiam scriptum *fuit* de filio hominis, quòd multo
injuriæ afficient eum, & nihili facient eum. Sed dico vobis, Elias venit, & fe- 13
cerunt contra eum quodcunque voluerunt, sicut scriptum fuit de illo. Et ve- 14
nit ad discipulos suos, & invenit multum populum apud eos. Et quando vi- 15
dissent eum, omnes populi admirati sunt: & cucurrerunt statim & salutârunt
eum. Et dixit iis, Quid, altercamini cum illis? et quid postulatis ab iis? quid quæ- 16
ritur ab iis?

De obmurmurante.

Et respondit unus è populo, & dixit ei; Magister, adduxi filium meum ad te, 17
quia dæmon mutus prehendit eum. Et ubi invenit eum prosternit eum, & dis- 18
cerpit eum, & spumare facit eum, & stridere facit dentes ejus, & exiccat eum:
& dixi discipulis tuis, & non potuerunt sanare eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * الا بشما مي كويم كه ايليا نيز آمد * وهر چه خواستند بدو كردند انچنانك بروي نبشته شد *

خوش كردن عيسي كودك صرعي را

سي هشت

14 † چون ازانجا مسيح پيش شاكردان آمد * پيش ايشان جماعت بسيار ديد * ونويسندكان
15 با ايشان بحث مي كردند * چون جماعت مسيح را ديدند شكوهيدند * وپيش باردويدند
16 17 وسلامش دادند * نويسندكانرا پرسيد چه بحث مي كنيد با ايشان * يكي ازجماعت
18 جواب داد وكفت اي معلم فرزند † خود را پيش تو اوردم كه جان دارد بي سخن * هر كجا
كه برابرش مي افتد * اورا مي اندازد * ومي لرزد * ودندانها برهم مي سايد * وخشك مي
شود * بشاكردان تو كفتم * اورا نتوانستند پاك كردن *

Sed vobis dico, quòd Elias jam venit, & quicquid voluerunt cum eo fecerunt, quemadmodum de eo scriptum est. 13

XXXVIII. Sanat Jesus puerum epilepticum.

Cùm illinc Christus venisset ad discipulos suos, apud illos turbam multam vidit, et Scribas cum illis disceptabant. Cùm turba Christum vidissent perculsi sunt, et rursum prorsum cursabant, et salutaverunt eum. Et Scribas interrogavit, Quid disputatis cum illis? Unus è turba respondit, et dixit; O præceptor, filium meum ad te adduxi, quia spiritum habet mutum. Ubicunque in eum irruerit, eum prosternit; et trepidat, et dentes concutit, et exarescit: discipulis autem tuis dixi, sed non potuerunt eum purgare. 14 15 16 17 18

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Κϛ'. ΚΖ'.

Ille autem respondens ei, dicit; O generatio incredula, quousque apud vos ero? quousque tolerabo vos? ferte ipsum ad me. Et attulerunt eum ad ipsum. Et videns eum, statim spiritus convulsit illum: & cadens in terram, volutabatur spumans. Et interrogavit patrem ejus; Quantum temporis est, ut hoc factum est ei. Ille verò ait; Ab infantia. Et frequenter eum & in ignem jecit, & in aquas, ut perderet eum: sed siquid potes, succurre nobis visceribus commotus super nos. At Jesus ait illi; Illud, si potes credere, omnia possibilia credenti. Et continuò exclamans pater pueri, cum lachrymis aiebat; Credo, Domine: succurre meæ incredulitati. Videns autem Jesus quòd concurreret turba, increpavit spiritum immundum, dicens illi; Spiritus sine loquutione & surde, ego tibi impero, Exi ex eo, & ne ampliùs introëas in eum. Et exclamans, & multùm discerpens eum, exiit: & factus est sicut mortuus, ut multos dicere; Quia mortuus est. At Jesus prehendens eum manu, excitavit eum, & surrexit. Et introeuntem eum in domum, discipuli ejus interrogabant eum privatim; Quia nos non potuimus ejicere eum? Et dixit illis; Hoc genus in nullo potest exire, si non in oratione & jejunio. Et indè exeuntes prætergrediebantur per Galilæam: & non voluit ut quis sciret. Docebat enim discipulos suos, & dicebat illis; Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum: & occisus tertiâ die resurget. Illi verò ignorabant verbum, & timebant eum interrogare. Et venit ad Capharnaum. Et in domo factus, interrogabat eos; Quid in via ad vosipsos ratiocinabamini?

MS. A. (κ) αὐτοῖς, (λ) εἰς τὸ πῦρ (μ) Πίστευω· βοήθει (ν) τὲς πολλὲς (ξ) εἰς τὸν οἶκον, (ο) Διαλὶ ἡμᾶς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Respondit Jesus, & dixit ei; Heus generatio incredula, quousq; tandem ero vobiscum, & quousq; tandem sustinebo vos? adducite eum ad me. Adduxerunt itaq; ad eum: quumque vidisset eum spiritus, statim concussit eum, cecidítque in terrã: & calcitrabat atq; spumabat. Et interrogavit Jesus patrẽ illius, quantùm temporis jam esset ex quo ita se haberet. Dixit ei, Jam à pueritia sua. Ac pluries abjecit eum in ignẽ & in aquas, ut perderet eum. Sed quoad potes, adjuva me, & miserere meî. dixit ei Jesus, Si tu potes credere, omnia possunt fieri credenti. Et confestim clamavit pater pueri flens, & ait; Credò ego, succurre defectui fidei meæ. Quum autem vidisset Jesus accurrere populũ & congregari ad se, objurgavit spiritũ illũ immundũ, & ait illi; Spiritus surde, qui non loqueris, ego præcipio tibi, Exi ab eo, nec ampliùs ingrediaris in eũ. Et clamavit dæmonium illud multùm, atque contudit eum, & exiit: & factus est instar mortui, ita ut multi dicerent eum mortuum esse. Ipse verò Jesus prehendit manum ejus, & erexit eum. Quum autem Jesus ingressus esset domũ, interrogârunt eum discipuli ejus privatim, Quare nos non potuimus ejicere illud? Dixit eis, Hoc genus nullo modo exire potest, nisi jejunio & oratione. Quumq; exisset illinc, transibant in Galilæam, nolebátque cuiquam innotescere. Docebat enim discipulos suos, & dicebat eis; Filius hominis tradendus est in manus hominum, & interiment eum: quumq; interemptus fuerit, die tertio resurget. Illi verò nesciebant hunc sermonem, timebantque eum interrogare.

Dominicâ quintâ post Pentecosten, 20.

Venerunt autem in Capharnahum: quumque domum ingressi fuissent, interrogabat eos, Qua de re ratiocinabamini in via inter vos?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* عيسي جواب داد * وبديشان گفت * اي دوده كه ايمان نداريد * تا كي پيش شما باشم * وتا كي شما را تعليم دهم * كودك را پيش من بياوريد * چون جان عيسي را ديد * همان ساعت اورا انداخت † بر زمين ونعره مي زد * ودست وپاي او مي لرزيد * عيسي از پدر او پرسيد كه چند وقت است كه چنين شد * گفت از وقت كوچكي تا اين ساعت * وچند بار اورا در آتش † وآب انداخت تا كم كند اكنون هرچه زودتر مرا ياري بده * عيسي بدو گفت اگر بتواني كه ايمان بياوري * هر چيزي كه خواهي ممكن † شود * پدر آن كودك ايمان † بياورد وگريست * وگفت ايمان † اورم بضعيفي ايمان من ياري ده * وعيسي ديد كه خلق مي گريختند * وبازپيش او گرد مي شدند * مسيح بر جان پليد بانگ زد * وگفت اي جان لال وناگوينده * من ترا مي فرمايم * ازو بيرون رو * ودیگر پيش او ميا * آن ديو بسيار بانگ † زد واورا گوفت * وبيرون آمد * وكودك بيفتاد * وي خود شد * چنانك بسياران پنداشتند * كه مرد * انگه عيسي دست كودك را گرفت * وبرخيزانيد * وكودك خوش شد

Jesus responsum dedit, & illis dixit; O generatio quæ fidem non habetis, quousque apud vos ero? & quousque vos docebo? puerum ad me adducite. Cùm spiritus Jesum videret, eodem momento illum prostravit in terram, & vociferatus est: & manus & pedes ejus tremebant. Jesus patrem ejus interrogavit, quantum temporis essit, quod sic fuit: dixit, A tempore pueritiæ usque ad hanc horam. Et aliquoties eum in ignem & in aquam conjicit, ut perdat: Nunc quàm primùm mihi opem præbe. Jesus illi dixit; Si possis fidem adhibere, quicquid petieris fieri possit. Pater illius pueri fidem habuit et flevit, et dixit; Fidem habeo, imbecillitati fidei meæ opem da. Et Jesus vidit quòd populus fugerent, & rursùs ad eum congregaventur: & Christus spiritum impurum increpavit, & dixit; O spiritus mute & non loquens, ego tibi jubeo, Ab eo exi, rursus ad eum ne veni. Ille dæmon magnâ voce clamavit, et eum pulsavit, et exivit: et puer cecidit, et extra se factus est, adeò ut multi putarent, quòd mortuus esset. Tunc Jesus manum pueri prehendit, et erexit eum, et puer sanatus est.

Versio VULGATA LATINA.

18 Qui respondens eis, dixit; O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cùm vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum: & elisus in terram, volutabatur spumans. Et interrogavit patrem ejus; Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait; Ab infantia: Et frequenter eum in ignem, & in aquas misit, ut eum perderet: sed si quid potes, adjuva nos, misertus nostrî. Jesus autem ait illi; Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuò exclamans pater pueri, cum lachrymis aiebat; Credo, Domine: adjuva incredulitatem meam. Et cùm videret Jesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi; Surde & mute spiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo: & ampliùs ne introeas in eum. Et exclamans, & multùm decerpens eum, exiit ab eo: & factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent; Quia mortuus est. Jesus autem tenens manum ejus, elevavit eum, & surrexit. Et cùm introisset in domum, discipuli ejus secretò interrogabant eum; Quarè nos non potuimus ejicere eum? Et dixit illis; Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione, & jejunio. Et indè profecti prætergrediebantur Galilæam: nec volebat quenquam scire. Docebat autem discipulos suos, & dicebat illis; Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum, & occisus tertiâ die resurget. At illi ignorabant verbum: & timebant interrogare eum. Et venerunt Capharnaum. Qui cùm domi essent, interrogabat eos; Quid in via tractabatis?

19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Respondit eis, dicens; O generatio incredula, quamdiu ero vobiscum? & usquequò patiar vos? Adducite eum ad me. Et adduxerunt eum ad illum. Et cùm vidisset eum spiritus, repentè allisit eum, & cecidit in terram agitans se, despumans. Tum interrogavit patrem ejus; Quot anni sunt ex quo accidit ei hoc? Ait illi, Ab infantia ipsius. Et vicibus multis projicit eum in ignem & in aquam, ut perdat eum. Sed quoad potes, adjuva nos, & miserere nostri. Dixit ei Jesus, Quaenam est sermo tuus, quoad potes? Omnia possibilia sunt credenti. Et exclamavit pater pueri statim cum lachrymis, dicens; Ego credo: adjuva debilitatem fidei meæ. Et cùm vidisset Jesus concursum turbæ, intermiscuit est spiritui immundo, dicens; O spiritus surde, mute, ego præcipio tibi ut exeas ab eo, & ne intres in eum ulteriùs. Quare exclamavit et exagitavit eum multùm, & exiit ab eo: & factus est velut mortuus: Ita ut multi dixerint quòd jam mortuus esset. Tenuit autem Jesus manum ejus, & erexit eum.

Sectio trigesima.

Et cùm ingressus esset domum, interrogaverunt eum discipuli ejus seorsum, Quare non potuimus nos ejicere eum? Ait illis, Hoc genus non potest ejici aliâ re, quàm oratione & jejunio. Post hæc egressus est indè transiens per Galilæam, & nolebat ut sciret de se quispiam. Et significavit discipulis suis, dicens eis; Sanè filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum, & in die tertia resurget. Et erant non intelligentes hoc verbum: sed timuerunt interrogare eum. Venit autem in Capharnahum; & quum intrâsset domum, interrogavit eos, Quid cogitabatis in via?

19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et respondit, & dixit iis; O generatio incredula, quousque ero vobiscum? quousque tolerabo vos? adducite eum hîc ad me. Et attulerunt eum ad ipsum, & videns eum iste dæmon projecit eum in terram statim, & discerpsit eum, & spumare fecit eum. Et interrogavit Dominus Jesus patrem ejus, & dixit ei; Quantum *temporis fuit* ex quo prehendit eum? & dixit ei, A juventute ejus. Et sæpe projicit eum in profundum, & in ignem, & in aquam, ut occîdat eum: veruntamen in quo potes adiuva me. Et dixit ei Dñs Jesus, Quia dicis; Si potes, quodcunque fieri potest credenti. Et clamavit pater hujus filii, & dixit; Credo, adjuva incredulitatem meam. Et videns Dñs Jesus quòd concurrebant homines, increpavit hoc dæmonium malum, & dixit ei; Dæmon mute & surde, ego præcipio tibi exire ab illo, & ne revertaris super eum ampliùs. Et ingemiscere fecit eum igitur multùm, & divulsit eum, & exivit, & factus est *filius* sicut cadaver, adeò ut multi dicerent; Mortuus est. Et prehendit Dominus Jesus manum ejus, & erexit eum, & surrexit. Et quum introissent domum, dixerunt ei discipuli ejus privatim inter se; Quare nos non potuimus ejicere eum? Et dixit iis, Hoc genus non possibile est ejicere, nisi in jejunio, & oratione. Et exiens inde profectus est per Galilæam: & voluit *ut* non cognoscerent eum. Et docuit discipulos suos, & dixit illis; Futurum est, quòd Filius hominis tradetur in manus hominum, & occîdent eum, & occisus ab iis tertiâ die resurget. Et ignorabant quod dicebat, & timebant interrogare eum.

De dicentibus quis esset major.

Et veniens Capernaum, & introiens domum, dixit iis; Quid disceptavistis in via inter vos?

19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Cùm Jesus domum ingressus esset, discipuli ab eo rogârunt; Quare nos non potuimus eum sanare? Illis dixit; quæ sunt hujusmodi generis non possunt ejici nisi jejunio & oratione. Cùm illinc egressi essent, in Galilæam transierunt: nec volebat ut quisquam eum sciret. Docebat enim discipulos suos, & dicebat; Filius hominis quidem traditur in manus hominum peccatorum & rebellium, & eum occident, & in sepulchrum condent, ac tertiâ die resurget. Illi hunc sermonem ignorabant, & timuerunt ab eo interrogare.

XXXIX. Ubi dixit; Quicunque magnus esse vult, veluti puerulî humilis & simplex corde sit.

Et illinc in Caphar-nahum ingressus est: ubi quum in domum intrâsset à discipulis percontatus est; Quid in via inter vos ratiocinati estis?

28 29 30 31 32 33

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΖ'.

34 Illi autem tacebant: ad invicem enim ratiocinati erant in via, quis major. Et
35 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ (π)διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. Καὶ καθί-
sedens vocavit duodecim, & ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium noviſ-
σας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχα-
simus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum, & ulnis
36 τος, καὶ πάντων διάκονος. Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγ-
continens eum, ait illis; Quisquis unum hujusmodi puerulorum exceperit in
37 καλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς (ρ) ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ
nomine meo, me excipit: & quicunque me exceperit, non me excipit, sed le-
τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀ-
gatum me. Respondit verò illi Joannes, dicens; Magister, vidimus quen-
38 ποστείλαντά με. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ (σ) ὁ Ἰωάννης, λέγων, Διδάσκαλε, εἴδομέν τι-
dam nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non sequitur nos: & prohibuimus
να τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν
eum, quia non sequitur nos. At Jesus ait; Ne prohibete eum. Nemo enim
39 αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γάρ
est qui faciat efficaciam in nomine meo, & possit citò maledicere mihi.
ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαι με.
40 Qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. Qui enim potaverit vos poculum a-
41 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕ-
quæ in nomine meo, quia Christi estis: Amen dico vobis; Non perdiderit
δατος ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ ἀπολέσῃ
mercedem suam. Et quisquis scandalizaverit unum pusillorum credentium
τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ ὃς (υ) ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν (φ) μικρῶν τῶν πιστευόντων 42
in me, pulchrum est ei magis, si circumponeretur lapis molaris circa col-
εἰς ἐμέ, (χ) καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχη-
lum ejus, & jaceretur in mare. Et si scandalizaverit te manus tua,
λον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, 43
abscinde illam: pulchrum tibi est mancum in vitam introire, quã duas
ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοί ἐστι κυλλὸν (ψ) εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο
manus habentem ebire in gehennam, in ignem inextinguibilem: Ubi ver-
χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώ- 44
mis eorũ non finitur, & ignis non extinguitur. Et si pes tuus scandalizat te, ampu-
ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκο- 45
ta illum: pulchrum est tibi introire in vitam claudũ, quã duos pedes habentem ja-
ψον αὐτόν· (ω) καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βλη-
ci in gehennã, in ignem inextinguibilem: Ubi vermis eorum non finitur, &
θῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ 46
ignis non extinguitur. Et si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: pulchrum tibi est
πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοί ἐστι 47
unoculum introire in regnum Dei, quã duos oculos habentem jaci
μονόφθαλμον (α) εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
in gehennam ignis: Ubi vermis eorum non finitur, & ignis non extinguitur.
εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 48

MS.A. (π) διελήχθησαν, τίς μείζων. (ρ) ἂν (σ) Ἰωάννης, (τ) ὀν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ (υ) ἐὰν (φ) μικρῶν τούτων πίστ (χ) καλόν αὐτῷ ἐστιν (ψ) εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, (ω) καλόν γάρ
ἐστιν σε (α) εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * ܗܘ ܕܫܬܘ ܐܝܟ ܕܒܐܪܚܐ ܕܡܢ ܪܒ ܒܝܢܬܗܘܢ ܗܘ ܕܐܬܝ ܒܐܪܚܐ ܕܡܢ ܪܒ ܒܝܢܬܗܘܢ ·
35 ܘܝܬܒ ܝܫܘܥ ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܩܕܡܝܐ ·
ܘܐܝܟ ܕܢܗܘܐ ܐܚܪܢܐ ܠܟܠ ܐܢܫܐ ·
36 ܘܩܒܠ ܛܠܝܐ ܚܕ ܘܩܝܡ ܠܘܬܗܘܢ ·* ܘܫܩܠ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ·
37 ܡܢ ܕܩܒܠ ܚܕ ܡܢ ܛܠܝܐ ܗܠܝܢ ܒܫܡܝ ܐܢ ܐܢܐ ܩܒܠ ·* ܘܡܢ ܕܐܢܐ ܩܒܠ ·
ܠܝܬ ܗܘ ܕܐܢܐ ܒܠܚܘܕܝ ܩܒܠ ܐܠܐ ܗܘ ܕܫܕܪܢܝ ·
38 ܐܡܪ ܠܗ ܝܘܚܢܢ ܝܫܘܥ ܡܪܝ ܚܙܝܢ ܗܘܝܢ ܓܒܪܐ ·* ܕܒܫܡܟ ܓܪܫ ܫܐܕܐ ·
ܘܡܢܥ ܗܘܝܢ ܠܗ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘ ܕܐܙܠ ܒܬܪܝܢ ·
39 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܬܡܢܥܘܢ ܠܗ ܠܝܬ ܗܘ ܕܥܒܕ ܚܝܠܐ ·* ܒܫܡܝ ܘܢܬܟܠ ·
ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܗܘ ܕܢܫܬܘܦ ܒܫܡܝ ܘܢܬܟܠ ܠܡܐܝܪ ܒܝܫ ·
40 ·* ܡܢ ܕܠܐ ܗܘ ܥܠܢ ܗܘ ܥܡܢ ·
41 ·* ܡܢ ܕܐܫܩܐ ܠܟܘܢ ܟܘܣ ܡܝ ܒܫܡܝ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܬܘܢ ·
ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ ·
42 ·* ܡܢ ܕܡܫܩܠ ܚܕ ܡܢ ܥܙܝܪܐ ܗܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ ·
ܛܒ ܠܗ ܕܐܬܬܠ ܐܒܢܐ ܕܪܚܝܐ ܒܥܢܩܗ ·
ܘܢܬܪܡܐ ܒܝܡܐ ·
43 ·* ܐܢ ܐܝܕܟ ܡܫܟܠ ܠܟ ܩܛܥܗ ·
ܛܒ ܠܟ ܕܥܠ ܚܝܐ ܐܬܐ ܣܡܐ ·
ܡܢ ܕܐܝܕܝܢ ܬܪܝܢ ܠܗ ܠܓܗܢܡ ·
44 ·* ܐܢ ܪܓܠܟ ܡܫܟܠ ܠܟ ܩܛܥܗ ·
ܛܒ ܠܟ ܕܥܠ ܚܝܐ ܐܬܐ ܟܫܝܠ ·
ܡܢ ܕܪܓܠܝܢ ܬܪܝܢ ܠܗ ܠܓܗܢܡ ·
45 ·* ܐܢ ܥܝܢܟ ܡܫܟܠ ܠܟ ܩܛܥܗ ·
ܛܒ ܠܟ ܕܥܠ ܚܝܐ ܐܬܐ ܒܚܕ ܥܝܢ ·
ܡܢ ܕܥܝܢܝܢ ܬܪܝܢ ܠܗ ܠܓܗܢܡ ·
46 ·* ܗܘ ܕܬܠܥ ܘܫܕܐ ·
47 ·* ܐܢ ܥܝܢܟ ܡܫܟܠ ܠܟ ܩܛܥܗ ·
ܛܒ ܠܟ ܕܥܠ ܚܝܐ ܐܬܐ ܒܚܕ ܥܝܢ ·
ܡܢ ܕܥܝܢܝܢ ܬܪܝܢ ܠܗ ܠܓܗܢܡ ·
48 ·* ܗܘ ܕܬܠܥ ܘܫܕܐ ·

Ipsi verò tacebant: contenderant enim in via 34
unus cum alio, quis esset maximus eorum. Et 35
consedit Jesus, vocavitque duodecim, ac dixit
eis; Qui voluerit esse primus, erit postremus
omnium, & omnium minister. Et accepit 36
puerulum quendam, eumq; statuit in medio;
tulitque eum super brachia sua, & dixit eis;
Quisquis excipit similem huic puerulo in no- 37
mine meo, me excipit: & quisquis me exci-
pit, non me excipit, sed eum qui misit me.
Dixit ei Johannes; Magister mi, vidimus ho- 38
minem ejicientem dæmonia in nomine tuo,
& prohibuimus eum, propterea quòd non
adhæserit nobis. Dixit eis Jesus; Ne prohi- 39
beatis eum, nemo enim est qui edat virtutes
in nomine meo, & possit citò dicere de me
malum. Quicunque ergò non fuerit contra 40
vos, pro vobis est. Quisquis enim propina- 41
verit vobis calicem aquæ tantùm, eo nomine
quòd Christi sitis; Amen dico vobis, Nequa-
quam perierit merces ejus. Et quisquis of- 42
fendiculo fuerit uni ex istis parvulis qui cre-
dunt in me, satius ei foret, si imponeretur
mola asini collo ipsius, & projiceretur in ma-
re. Quòd si offendiculo tibi fuerit manus 43
tua, eam amputato: satius tibi fuerit man-
cum ingredi ad vitam, quàm cum habueris
duas manus, abeas in gehennam: Ubi vermis 44
eorum non moritur, nec ignis eorum extin-
guitur. Et si pes tuus offendiculo tibi fuerit, 45
abscinde eum: melius tibi fuerit ingredi ad
vitam claudum, quàm quum habueris duos
pedes, cadas in gehennam: Ubi vermis eorum 46
non moritur, nec ignis eorum extinguitur.
Denique si oculus tuus offendiculo tibi fu- 47
erit, eum effodito: satius tibi fuerit cum uno
oculo ingredi ad regnum Dei: quàm, quum
habueris duos oculos, cadas in gehennam
ignis: Ubi vermis eorum non moritur, nec 48
ignis eorum extinguitur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * ايشان خاموش شدند براي انك درراه مي انديشيدند كه ميان ايشان بزرك كيست *
35 * عيسي نشست وهر دوازده راپيش خود خواند * وگفت هر كه مي خواهد * كه
36 پيشتر از هر كسي باشد پستر شود * وهمه كس را بنذكي كند *كودكي انجا بود *
37 دست اورا گرفت ودر ميان ايستانيد * وگفت * هر كه اين كودك را ومانند
اورا بنام من قبول كند * مرا قبول كرده باشد * وهر كه مرا قبول مي كند نه
آنست كه مرا قبول مي كند الا انرا كه مرا فرستاد
چهل انجا كه گفت بهترست كه يك اندام هلاك شود از انك
همه تن
38 * يوحنا گفت اي معلم كسي ديديم كه بنام † تو ابليسانرا بدرمي
39 كرد * واورا منع كرديم براي انك درپي ما نيامد *عيسي بديشان گفت * اورا منع مكنيد *
براي انك نيست كسي كه بنام من نيرومندي كند * واز بتواند كه مرا بدي
40 كويد * اكنون هر كه با شما برابري نكند * عوض شماست * هركه با شما يك
41 كاسه تنها آب بخوراند كه ازان مسيح هستيد * راست بشما بكويم كه مزد اوكم نشود *

Illi siluerunt; eò quòd in via ratiocinati essent quis inter eos maximus esset. Jesus consedit, & omnes duodecim ad se vocavit, & dixit; Quicunque voluerit ut omnium primus sit, postremus esto, & unicuique ministerium præstato. Puerulus illic erat, cujus manum prehendit, & in medio statuit, & dixit; Quicunque hunc puerulum, aut ei similem, in nomine meo recipit, me recepit: & quicunque me recipit, ipse non est qui me tantum recipit, sed eum qui misit me. 34 35 36 37

XL. Ubi dixit; Melius est ut unum membrum pereat, quàm totum corpus.

Johannes dixit, O præceptor, quendam vidimus qui in nomine tuo diabolos ejecit, & eum prohibuimus, quòd nos non sequatur. Jesus illis dixit; Eum ne prohibeatis: eò quòd nemo sit qui in nomine meo virtutem edat, & rursus possit mihi malè dicere. Jam quicunque vobis non adversatur, pro vobis est. Quicunque vos uno calice tantùm aquæ potaverit, quòd Christi estis, certum vobis dico, quòd merces ejus non peribit. 38 39 40 41

Versio VULGATA LATINA.

33
34 At illi tacebant: siquidem in via inter se disputaverant, quis eorum major esset. Et
residens vocavit duodecim, & ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium novis-
35 simus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum:
36 quē cùm complexa esset, ait illis; Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in
nomine meo, me recipit: & quicunq; me susceperit, non me suscipit, sed eum, qui
37 misit me. Respondit illi Joannes, dicens; Magister, vidimus quendā in nomine tuo ejici-
38 entē dæmonia, qui non sequitur nos, & prohibuimus eum. Jesus autem ait; Nolite
prohibere eum: nemo est enim qui faciat virtutē in nomine meo, & possit citò malè
39 loqui de me. Qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. Quisquis enim potū de-
40 derit vobis calicē aquæ in nomine meo, quia Christi estis: amen dico vobis, non
perdet mercedem suā. Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus 41
in me; bonū est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ejus, & in mare mit-
teretur. Et si scandalizaverit tē manus tua, abscide illam: bonū est tibi debilē introi- 42
re in vitā, quā duas manus habentē ire in gehennā, in ignē inextinguibilē: Ubi ver- 43
mis eorū non moritur, & ignis non extinguitur. Et si pes tuus te scandalizat, amputa 44
illum: bonū est tibi claudū introire in vitam æternā, quàm duos pedes habentē mitti
in gehennā ignis inextinguibilis: Ubi vermis eorū non moritur, & ignis non extingui- 45
tur. Quòd si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: bonum est tibi luscum intro- 46
ire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: Ubi 47
vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * فسكتوا * لانهم كانوا يقولون في الطريق من هو العظيم فيهم * فجلس ودعى الاثني عشر
35
36 وقال لهم من اراد ان يكون اولا فليكن آخر وخادما للجميع * واخذ صبيا فاقامه وسطهم
37 واحتضنه * وقال لهم * كل من يقبل واحدا مثل هذا الصبي باسمي فقد قبلني * ومن يقبلني
38 فليس يقبلني فقط بل والذي ارسلني * فقال له يوحنا يا معلم رايينا واحدا يخرج الشياطين
39 باسمك فمنعناه لانه لم يتبعنا * فقال لهم يسوع لا تمنعوه فليس احد يصنع قوة باسمي ويقدر
40
41 سريعا ان يقول علي الشر * لانه كل من ليس هو علينا فهو معنا * ومن سقاكم كاس ماء
42 باسمي اي انكم للمسيح امين اقول لكم ان اجره لا يضيع * ومن شكك احد هؤلاء الصغار
43 المومنين في خير له ان يعلق حجر الرحي في عنقه ويطرح في البحر * فان شككتك يدك
فاقطعها * خير لك ان تدخل الحياة واتت اعسم من ان تكون لك يدان وتذهب الى جهنم
44 4; في النار * حيث دودهم لا يموت ونارهم لا تطفى * وان شككتك رجلك فاقطعها * خير لك
46 ان تدخل الحياة اعرج من ان تكون لك رجلان وتلقى في جهنم في النار * حيث دودهم لا يموت
47 ونارهم لا تطفاء * وان شككتك عينك فاقلعها * خير لك ان تدخل ملكوت
48 الله بعين واحدة من ان يكون لك عينان وتلقى في جهنم * حيث دودهم لا يموت
ونارهم لا تطفى *

Et tacuerunt, quoniam dicebant in via, 34
Quis esset major inter eos. igitur sedit, 35
& advocavit duodecim, & dixit eis;
Qui voluerit esse primus, sit ultimus, &
minister omnibus. Et accepit parvulum, 36
& statuit eum in medio eorum: & tenuit
illum, ac dixit eis; Quicunq; receperit 37
aliquem similem huic parvulo in nomine
meo, jam me recepit. Et qui suscipit me,
non suscipit me tantùm, sed & eum qui
misit me. Et dixit ei Johannes; Magi- 38
ster, vidimus quendam ejicientem dæmo-
nia in nomine tuo, & prohibuimus eum,
quia non sequebatur nos. Dixit eis Je- 39
sus, Ne prohibeatis eum: nam nemo edit
virtutem in nomine meo, et potest mox di-
cere de me malum. Quicunq; enim non 40
est contra vos, ipse est vobiscum. Et qui 41
potaverit vos calice aquæ in nomine meo,
videlicet quia pertinetis ad Christum,
Amen dico vobis, Quia merces ejus non
peribit. Et qui scandalizaverit unum istо- 42
rum parvulorum credentium in me; con-
sultius esset ei suspendi lapidem molarem
in collo ejus, & projici in mare. Si scan- 43
dalizaverit te manus tua, abscinde illā:
melius enim est tibi introire vitā, quum
fueris manc, quàm habere te manus du-*
as, et abire in gehennā ad ignem: ubi ver- 44
mis eorum non moritur, & ignis eorū non
extinguitur. Et si scandalizaverit te pes 45
tuus, abscinde eum: melius enim est tibi
introire vitā claud, quàm esse tibi duos*
pedes, & projici in gehennā in ignē: Ubi 46
vermis eorum non moritur, & ignis eorū
non extinguitur. Et si scandalizaverit te 47
oculus tuus, erue eum: melius enim est
tibi introire regnum Dei cum oculo
uno, quàm esse tibi oculos duos, & pro-
jici in gehennam: Ubi vermis eorum 48
non moritur, & ignis eorum non ex-
tinguitur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 ወእርመው፡እስመ፡ተባሀሉ፡በቤናቲሆሙ፡ በፍናት፡ ሞኑ፡እንን፡ይዓቢ፡እሙኔሆሙ፡=፨ Et tacuerunt, quia loquebantur inter se in via quis major esset inter eos. Et 34
35 ወነበረ፡ ወጸውዖሙ ፡ ለዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘይፈቅድ፡ ልሂቀ፡ ይኩን፡ sedit & vocavit duodecim,& dixit iis; Qui vult supremus esse, subjiciat se omni- 35
36 ለያትሕት፡ ርእሶ፡ለኵሉ፡፡ ወይኩን፡ሳእካ፡ለኵሉ፡=፨ ወነሠአ፡ሕፃን፡ ወለቀሞ፡ bus, & sit servus omnibus. Et accepit parvulum,& statuit eum medio eorum, 36
37 ሳእክሎሙ ፡ ወለንቦ ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡፡ ወይቤሎሙ፡=፨ ዘተወክፈ ፡ መጠኔ፡ ዝ & posuit eum in sinu suo, & dixit illis; Qui receperit hujusmodi parvulum in 37
ሕፃን፡፡ በስመየ ፡ ኪያየ፡ ተወክፈ፡፡ ወዘኒ፡ ኪያየ፡ ተወክፈ፡ ላኮ፡ኪያየ፡ ዘተወክፈኒ፡ nomine meo,me recipit: & qui me recipit, non me recipit, sed cum qui misit
38 ዘእንበለ፡ዘፈነወኒ፡፡=፨ ወላዎሐንስ፡ ዮሐንስ፡ ወ ይቤሎ፡ሊቅ፡ ቦዘርኢነ፡ዘያወፅእ፡ me. Et respondit Johannes,& dixit ei; Magister, quendam vidimus ejicientem 38
39 ጋኔነ፡በስምከ፡ወከሳእናሁ፡ እስመ፡ ሊተለወከ፡ መስሌነ፡፡=፨ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ dæmonem in nomine tuo, & prohibuimus eum, quia non sequutus est te nobis- 39
ሊየሱስ፡ ሊትክልእዎ፡ እስመ፡ለልቦ፡ዘይገብር ፡ ኀይለ፡በስምየ ፡ ወይክል ፡ ፍጡነ፡ለ cum. Et dixit iis Dominus Jesus,Ne prohibite illum : quoniam nemo est qui 39
40 ሕሠሞ፡ ቃል፡ ሳዕሌየ፡=፨ እስመ፡ ለመንሙ፡ ሊኮነ፡ ዕድዊክሙ፡ ቢጽክሙ፡ ውእ faciat virtutem in nomine meo , & possit citò maledicere mihi. Quia si 40
41 ቱ፡=፨ ወዘለስተየክሙ፡ ጽዋዐ፡ማይ፡በስመየ፡እስመ፡እሊ፡ክር ስቶስ፡ላንትሙ፡ለሜ non fuit contra vos,amicus vester est. Et qui potum dederit vobis poculum a- 41
42 ን፡ እብለክሙ፡ሊይሐጕል፡ዕሴቶ፡፡=፨ ወዘለእሉቶሙ፡ ለለአዳ፡ እመእሱ፡ ኀሡሰ quæ in nomine meo,eò quòd Christi estis,Amen dico vobis,Non perdet mercedē
ን፡ እለ፡ ይሊሙ፡ ብየ፡ይኄይስ፡ ይእስሮ፡ ማሕረጸ፡ ለድግ፡ በክሰዱ፡ ወይስጥመው፡ suam. Et qui errare fecit unum ex his parvulis qui credunt in me,melius esset 42
43 ውስተ፡ባሕር፡፡=፨ ወእመኒ፡ እዴከ፡ ታስሕተከ፡፡ሎትራ፡ ይኄይስከ፡ ሎቱረ፡ እድ፡ ei,ut ligarent molam asini circa collum ejus, & immergerent eum in mare. Et 43
44 ትባእ፡ ውስተ፡ ሕይወት፡ እሙትባእ፡ ውስተ ፡ እሰተ ፡ ገሃነመ፡ መስለ፡ ክልሌሆን፡ እ si manus tua errare te fecerit, abscinde eam:melius erit tibi debilem manu intro- 44
45 ደዊከ፡=፨ ኅበ፡እሰቱ፡ ሊይጠፍእ፡ ወዕጹሁ፡ ሊይነውሙ፡፡=፨ ወእመኒ፡እግርከ፡ ire in vitam, quàm ut introeas in ignem gehennæ cum duabus manibus. Ubi 45
የስሕተከ፡ሎትራ፡ይኄይሰከ፡ ሐእካሰከ፡ ትባእ፡ውስተ፡ ሕይወት፡ እሙትባእ፡ ውስተ፡ ignis ejus est inextinguibilis, & vermis ejus non requiescit. Et si pes tuus errare 46
46 ገሃነመ፡መሰለ፡ ክልሌሆን፡እገሪከ፡ ውስተ፡ እሰት፡ዘሊይጠፍእ፡፡=፨ ወዓበ፡ ዕጹሁ፡ te fecerit, abscinde eum:melius erit tibi claudum ingredi in vitam,quàm ingredi 47
47 ሊይነውሙ፡፡=፨ ወእመኒ፡ ዓይንከ፡ ታስሕተከ፡ መሰጎ፡ ይኄይስከ፡ ነቂርከ፡ ትባእ፡ in gehennam cum duobus pedibus tuis, in ignem inextinguibilem: Et ubi 46
ውስተ፡ መንግሠተ ፡ እግዚእብሔር ፡ እሙትባእ ፡ ውስተ፡ ገሃነመ ፡ ዘእሰት፡መስለ ፡ vermis ejus non requiescit. Et si oculus tuus errare te fecerit, evelle eum:me- 47
48 ክልሌሆን፡ለዕይንቲከ፡፡=፨ ኅበ፡ዕጹሁ፡ሊይነውመ፡ወእሰቱ፡ሊይጠፍእ፡=፨ lius erit tibi, excavatum te intrare in regnum Dei, quàm intrare in ge- 48
hennam ignis cum duobus oculis tuis. Ubi vermis ejus non requiescet, & ignis ejus non extinguetur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * وهر كه يك كودك ازاينان كه بمن ايمان آورند پريشان كند * لايقست كه
43 خراسياب در كردنش اويخته * واورا در دريا اندازند * اكر دست تو ترا پريشان دارد *
اورا ببر واز خود دور انداز * بهتر باشد ترا كه بيك دست * در زندكاني ابد روي از انك
44 با دو دست در دوزخ * * در جايي كه كرم او نميرد واتش او نخسپد * * واكر پاي تو
45 ترا پريشان دارد * اورا ببران بهتر كه بپاي لنك در زندكاني † روي * از انك بدو پاي
46 در دوزخ * * كه رستكاري ازانجا ممكن نيست * * واكر چشم تو ترا پريشاني دهد * اورا بكن
47 ان بهتر كه بيك چشم در ملكوت [خدا] روي ازانك بدو چشم در آتش جاويد
48 * كه هركز خلاص نيابي *

Et quicunque unum parvulum, co- 42
rum qui mihi fidem habuerunt, mœ-
stum reddiderit, dignus est, ut molâ
asinariâ collo ejus appensâ eum in
mare projiciant. Si manus tua te 43
offendat, eam abscinde, & à te pro-
cul abjice: melius tibi fuerit ut
cum unâ manu in vitam ingredia-
ris, quàm cum ambabus manibus
in infernum: In locum, cujus ver- 44
mis non moritur, & ignis ejus non
sopitur. Et si pes tuus te offenderit, 45
eum abscinde: hoc melius ut pede
claud in vitam eas, quàm cum duo-*
bus pedibus in infernum: Quòd il- 46
linc liberatio nulla fieri potest. Et 47
si oculus tuus tibi offensionem de-
derit, eum erue: Hoc melius ut cum
uno oculo in regnum Dei eas, quàm
cum duobus oculis in ignem æter-
num: Unde nunquam redemptionem 48
invenies.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΚΘ'.

Omnis enim igne ſalietur, & omnis victima ſale ſalietur. *Pulchrum* ſal: ſi
49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσε(γ), καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν
50 verò ſal inſulſum *fiat*, in quo illud condietis? Habete in vobis ſal, & pa-
δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰ-
cem habete *in invicem*.
ρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

CAP. X. ι'.

Et indè exurgens venit in fines Judæ, *per ulterius Jordanis*: & con-
1 Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχε(γ) εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ συμ-
veniunt iterum turbæ ad eum: &, ſicut conſueverat, iterùm docebat illos. Et
2 πορεύον(γ) πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καὶ, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ
accedentes Phariſæi interrogabãt eum; Si licet viro uxorem *abſolvere?* ten-
προσελθόντες (α) οἱ Φαρισαῖοι ἐπηρώτησαν αὐτὸν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι; πει-
tantes eum. Ille *autem* reſpondens, dixit eis; Quid vobis præcepit Moyſes? *Illi verò di-*
3 ράζοντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; Οἱ δὲ εἶ-
4 xerũt; Moyſes permiſit libellum *abſceſſionis* ſcribere, & *abſolvere*. Et reſpondens Je-
παν, Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰη-
ſus, ait *eis*; Ad duritiam cordis veſtri ſcripſit vobis præceptum iſtud.
σοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.
Ab autem initio *creationis*, maſculũ & fœminam fecit eos Deus. *Cauſa*
6 Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. *Ejus rei*
7 relinquet homo patrem ſuum, & matrem, & ad*glutinabitur* ad
τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσε(β) πρὸς

uxorem ſuam: Et erunt duo in *carnem unam*. Itaque non *amplius* ſunt duo,
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, 8
ſed una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non ſeparet. Et in
(γ) ἀλλὰ μία σάρξ. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ 9
domo iterum diſcipuli ejus de eodem interrogaverũt eum. Et ait illis;
οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (δ) περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, 11
Quicunque *abſolverit* uxorem ſuam, & duxerit aliam, *adulterat in* eam. Et
Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν. Καὶ 12
ſi uxor *abſolverit* virum ſuum, & nupſerit alii, mœchatur. Et offerebant illi
ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται. Καὶ προσέφερον αὐτῷ 13
puerulos, ut tangeret illos. *Verùm* diſcipuli *increpabant offerentes*. *Videns verò*
παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσι. Ἰδὼν δὲ 14
Jeſus, *indignatus eſt*, & ait illis; Sinite *puerulos* venire ad me, &
ὁ Ἰησοῦς, ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ
ne prohibueritis eos. *Nam* talium eſt regnum Dei. Amen dico vobis,
μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15
Quiſquis non receperit regnum Dei velut *puerulum*, non intrabit in il-
Ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.
lud. Et *ulnis complexus* eos, imponens manus ſuper illos, benedicebat e-
Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, (ε) ηὐλόγει αὐ- 16
os. Et *egrediente eo* in viam, *adcurrens unus*, & genupetens e-
τά. Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, (ζ) προσδραμὼν εἷς, καὶ γονυπετήσας αὐ- 17
um, rogabat eum; Magiſter bone, quid faciam ut vitam æternam *hæreditem*?
τὸν, ἐπηρώτα αὐτὸν, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

MS. A. (α) Φαρισαῖοι (β) τῇ γυναικὶ (γ) ἀνὰ σάρξ μία. Ὃ οὖν Θεὸς (δ) πρὶ τύπου (ε) εὐλόγει (ζ) ἰδέ τις πλοσι προσδραμὼν, καὶ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quodlibet enim igne ſalietur, & omne ſacri- 49
ficium ſale ſalietur. Bonus eſt ſal: ſed ſi ſal 50
inſipidus fuerit, quonam ſalietur? Sit in vo-
bis ſal, & in pace eſtote unus cum alio.

Benedictione ſponſi & ſponſæ. 26.

CAP. X.

Et ſurrexit illinc, venitque in fines Judææ 1
ultra Jordanem: & adierunt eum illuc turbæ
multæ; ac docebat eos iterum, uti conſueve-
rat. Acceſſerunt autem Phariſæi tentantes 2
eum, & interrogantes, an liceret viro dimit-
tere uxorem ſuam. Dixit eis, Quid præcepit 3
vobis Moſes? Illi verò dicunt; Moſes per- 4
miſit nobis ſcribere libellum repudii, & *uxo-*
rem dimittere. Reſpondit Jeſus, & dixit eis; 5
Ad obſiſtendum duritiei cordis veſtri, ſcripſit
vobis præceptum iſtud. Ab initio verò ma- 6
ſculum & fœminam condidit eos Deus. Pro- 7
pterea relinquet vir patrem ſuum & matrem
ſuam, & adhærebit uxori ſuæ. Et erunt am- 8
bo una caro: Itaque nequaquam duo ſunt,
ſed una caro. Quod ergò Deus copulavit, 9
homo ne ſeparet. Et interrogârunt eum 10
rurſus diſcipuli ſui domi hac de re. Et di- 11
xit eis; Quicunque dimiſerit uxorem ſuam,
& duxerit aliam, mœchatur. Quòd ſi muli- 12
er dimiſerit maritum ſuum, fueritque alterius,
mœchatur. Cæterùm offerebant ei pueros, 13
ut tangeret eos: diſcipuli verò ipſius objur-
gabant eos qui ipſos offerebant. Jeſus au- 14
tem quum hoc vidiſſet, diſplicuit ei: & ait
illis, Sinite pueros venire ad me, nec prohi-
beatis eos: talium enim, quales hi ſunt, eſt
regnum Dei. Amen dico vobis, Quicunque 15
non exceperit regnum Dei ſicut puerulus,
non ingredietur illud. Quumq; tuliſſet eos 16
ſuper brachia ſua, impoſuit eis manum ſu-
am, ac benedixit eis.

Ad veſperam dominicæ quartæ poſt Epiphaniam. 27.

Quumque iter faceret, accurrens quidam 17
procidit in genua ſua, & interrogabat eum,
ac dicebat; Doctor bone, quid faciam ut
hæreditate poſſideam vitam æternam?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et omne ſacrificium (i. e. mactatum) quod in mundo fuerit, ſale illud boni ſaporis reddunt. Quòd ſi accidat ſal corruptum eſſe, eum quâ re ad integritatem veſtituent? oportet ut in medio veſtri ſal ſit, & alter cum altero in pace ſitis.

XLI. De repudio interrogârunt.

CAP. X.

Et illinc ſurrexit, & in termi- 1
nos Judææ venit, in tranſitum Jor-
danis: & ad eum turbæ multæ ive-
runt, & ſicut conſuevĕrat eos docu-
it. Et Phariſæi venerunt eum ten- 2
tantes, & interrogârunt, num con-
veniret ut vir uxorem ſuam repudio
renuntiato dimitteret. Chriſtus il- 3
lis dixit; *Quid Moſes vobis præ-*
cepit? Illi dicebant; *Moſes nobis* 4
juſſit, ut repudii libellum ſcriberemus & eam dimitteremus. Illis re- 5
ſponſum dedit, & dixit; Propter duritiam cordis veſtri Moſes vobis hoc ſcripſit. Quandoquidem Deus 6
ab initio maſculum & fœminam creavit. Propterea vir patrẽ & ma- 7
trem & fratres & ſorores ſuas relinquit, & cum uxore ſua unus fit. Et ambo una caro ſunt: Jam duo 8
corpora non ſunt, ſed unum corpus. Quicquid autem Deus copulavit, 9
homo quomodo illud ſeparet? Rur- 10
ſus diſcipuli ejus in domo de hac re eum interrogârunt. Et illis dixit; 11
Quicunque uxorem ſuam dimiſerit, & aliam acceperit, adulter eſt. Et ſi 12
mulierem dimiſſam quiſpiam duxerit, pariter in peccato grât.

Versio VULGATA LATINA.

48
49 Omnis enim igne salietur, & omnis victima sale salietur. Bonum est sal: quòd si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habete in vobis sal, & pacem habete inter vos.

CAP. X.

1 ET indè exurgens venit in fines Judææ ultra Jordanem: & conveniunt iterùm
2 turbæ ad eum: & sicut consueverat, iterùm docebat illos. Et accedentes Pha-
3 risæi interrogabant eum; Si licet viro uxorem dimittere: tentantes eum. At ille
4 respondens, dixit eis; Quid vobis præcepit Moyses? Qui dixerunt; Moyses per-
5 misit libellum repudii scribere, & dimittere. Quibus respondens Jesus, ait; Ad
6 duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud. Ab initio autem creaturæ,
7 masculum & fœminam fecit eos Deus. Propter hoc relinquet homo patrem suum
8 & matrem, & adhærebit ad uxorem suam: Et erunt duo in carne una. Itaque jam
9 non sunt duo, sed una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Et
10 in domo iterùm discipuli ejus de eodem interrogaverunt eum. Et ait illis; Qui-
11 cunque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam.
12 Et si uxor dimiserit virum suum, & alii nupserit, mœchatur. Et offerebant illi par-
13 vulos ut tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cùm
14 videret Jesus, indignè tulit, & ait illis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohi-
15 bueritis eos: talium enim est regnum Dei. Amen dico vobis; Quisquis non re-
16 ceperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et complexans eos, &
17 imponens manus super illos, benedicebat eos. Et cùm egressus esset in viam, pro-
currens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum; Magister bone, quid faciam ut vitam æternam percipiam?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 50 *كُلُّ سَيٍّ بِٱلنَّارِ يُمْلَحُ وَكُلُّ ذَبِيحَةٍ تُمْلَحُ بِٱلْمِلْحِ *جَيِّدٌ هُوَ ٱلْمِلْحُ فَإِنْ فَسَدَ ٱلْمِلْحُ فَبِمَاذَا يُمْلَحُ*
فَلْيَكُنْ فِيكُمْ ٱلْمِلْحُ وَيُسَالِمْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلثَّلَثُونَ * *ثُمَّ قَامَ مِنْ 1
هُنَاكَ وَجَاءَ إِلَى تُخُومِ يَهُودَا وَإِلَى عَبْرِ ٱلْأُرْدُنِّ *فَأَتَتْ إِلَيْهِ أَيْضًا جُمُوعٌ وَكَانَ يُعَلِّمُهُمْ كَعَادَتِهِ أَيْضًا*
2 3 *وَجَاءَ إِلَيْهِ ٱلْفَرِّيسِيُّونَ لِيُجَرِّبُوهُ *وَسَأَلُوهُ هَلْ يَحِلُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يُطَلِّقَ ٱمْرَأَتَهُ * أَجَابَهُمْ قَائِلًا بِمَاذَا
4 5 أَوْصَاكُمْ مُوسَى *قَالُوا أَمَرَ مُوسَى أَنْ يُكْتَبَ كِتَابُ ٱلطَّلَاقِ وَتُخَلَّى *فَأَجَابَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا مِنْ
6 أَجْلِ قَسْوَةِ قُلُوبِكُمْ كَتَبَ لَكُمْ هٰذِهِ ٱلْوَصِيَّةَ *لِأَنَّهُمَا فِي بَدْءِ ٱلْخَلِيقَةِ خَلَقَهُمَا ٱللهُ ذَكَرًا وَأُنْثَى *
7 *وَلِذٰلِكَ يَتْرُكُ ٱلرَّجُلُ أَبَاهُ وَأُمَّهُ وَيَلْصَقُ بِٱمْرَأَتِهِ *وَيَكُونُ كِلَاهُمَا جَسَدًا وَاحِدًا *لِأَنَّهُمَا لَيْسَ ٱثْنَيْنِ
8 9 لَكِنَّهُمَا جَسَدٌ وَاحِدٌ *وَٱلَّذِي ٱلَّفَهُ ٱللهُ فَلَا يُفَرِّقُهُ ٱلْإِنْسَانُ *وَفِي ٱلْبَيْتِ أَيْضًا سَأَلَهُ تَلَامِيذُهُ عَنْ
10 11 هٰذَا * فَقَالَ لَهُمْ مَنْ طَلَّقَ ٱمْرَأَتَهُ وَتَزَوَّجَ أُخْرَى فَقَدْ زَنَى بِهَا * وَإِنْ هِيَ خَلَّتْ زَوْجَهَا وَتَزَوَّجَتْ
12 13 أَخَرَ فَهِيَ زَانِيَةٌ * وَأَحْضَرُوا إِلَيْهِ صِبْيَانًا لِيَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِمْ فَٱنْتَهَرَ ٱلتَّلَامِيذُ مُحْضِرِيهِمْ * فَلَمَّا
14 رَأَى يَسُوعُ تَأَلَّمَ قَلْبُهُ وَقَالَ لَهُمْ دَعُوا ٱلصِّبْيَانَ يَأْتُوا إِلَيَّ وَلَا تَمْنَعُوهُمْ لِأَنَّ مَلَكُوتَ ٱللهِ لِمِثْلِ هٰؤُلَاءِ
15 16 *آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ مَنْ لَا يَقْبَلُ مَلَكُوتَ ٱللهِ مِثْلَ صَبِيٍّ لَا يَدْخُلُهَا * ثُمَّ ٱحْتَضَنَهُمْ وَوَضَعَ
17 يَدَهُ عَلَيْهِمْ وَبَارَكَهُمْ * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلثَّلَثُونَ * *وَبَيْنَمَا هُوَ سَائِرٌ فِي طَرِيقٍ أَسْرَعَ
إِنْسَانٌ وَجَثَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ *وَسَأَلَهُ قَائِلًا أَيُّهَا ٱلْمُعَلِّمُ ٱلصَّالِحُ مَاذَا أَصْنَعُ لِأَرِثَ ٱلْحَيَاةَ ٱلدَّائِمَةَ *

Omnis res igne salitur, & omnis victima salitur sale. Bonum est sal: at si depravetur sal, quâ re salitur? Sit igitur in vobis sal, & concordet alter vestrûm cum altero. Sectio trigesima prima. 49 50

CAP. X.

DEindè surrexit indè, & venit in fines Judæ, & ad ulteriorem ripam Jordanis, & convenerunt ad eum turbæ iterum, docebátque eos pro more suo etiam. Et venerunt ad eum Pharisæi ut tentarent eũ: & interrogaverunt eũ, an liceat viro dimittere uxorem suam. Respondit eis, dicens; Quid præcepit vobis Moses? Dixerunt, Præcepit Moses ut scriberetur libellus repudii, & destitueretur. Respondit eis Jesus, dicens; Propter crudelitatem cordium vestrorum scripsit vobis hoc præceptum. Quoniam in principio creationis creavit ambos Deus masculum & fœminam. Et propter hoc relinquet vir patrem suum & matrem suam, & adhærebit uxori suæ: Et erunt ambo corpus unum: quoniam ipsi non sunt duo, sed ambo corpus unum. Et quod conjunxit Deus, ne separet homo. Et in domo iterum interrogaverunt eum discipuli ejus de hoc. Et dixit eis, Qui repudiaverit uxorem suam, & duxerit aliam, jam fornicatus est in ea. Et si ipsa dimittat conjugem suum, & ducat alium, ipsa est fornicaria. Et obtulerunt ei parvulos ut poneret manum suam super illos: & increpaverunt discipuli offerentes eos. Cúmque vidisset Jesus, doluit cor ejus, & dixit eis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quoniam regnum Dei est hisce similibus. Amen dico vobis, Quia qui non recipit regnum Dei velut parvul⁹, non intrabit illud. Deindè amplexatus est eos, & posuit manum suam super eos, et benedixit illis. Sectio trigesima secunda. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Et dũ ipse ambularet in via, accurrit ad eũ homo quidã, & procubuit in genua sua, & rogavit eum dicens; O magister bone, quid faciam ut hæres fiam vitæ æternæ. 17

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 እስመ፡ኵሉ፡በእሳት፡ይጫልሕመ፡ወኵሉ፡ዘይጠባሓ፡ይትጫሃሕ፡።።፨ ወናይ፡ውኃ
50 ቱ፡ጸው፡ወእመሰ፡ጸው፡ለስኳ፡በመንት፡ እንከ፡ይቄስመ፡ጸው፡ ኖ ኩቡ፡በበናቲክሙ፡
1 ዘተሰናለው፡።።፨ 1 ወተንሢአ፡እመሃየ፡ሖረ፡ ብጫረ፡ይሁደ፡እንተ፡ማዕደተ፡ ዮ
ርደኖስ፡ወሖሩ፡ ኅዕበ፡መስሌሁ፡ ሕዝብ ፡ ፀመሀሮ ፡ በከመ ፡ ያለመድ፡።።፨
በእንተ ፡ እለ ፡ ተስእሉ ፡ ይከውኑ፡ ኀደገ ፡ በእሲት፡።።፨
2 ፀመጽሉ፡ኅዕበ፡ፈረሰዊያን፡ ወተስእልዎ፡እመ፡ይከውናሁ፡ለብእሲ፡ሐዲገ፡ብእሲቶ፡።
3 4 እንዘ፡ያጫክሮ ፡።።፨ ወለወ፡ለእ፡ውይቤሉ፡፡መንትኑመ፡ለዘዘክሙ፡ሙሴ፡።።፨ ወ
5 ይቤልዎ፡ለዘዘነ፡ሙሴ፡ንጽሐፍ፡ሳቲ፡ መጹሐፈ፡ኀደጋቲሃ፡ወንድሐሬ፡።።፨ ወለወ፡ሠ
ለ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሉ፡፡በክመ፡እከየ፡ልብክሙ፡ ፀሀበክሙ፡ ሙሴ፡ዘንተ፡ትእ
6 ዛዘ፡ትድሐረ፡ለእሰቲያክሙ፡።።፨ ወእመፍጥረትሰ፡ ተባዕተ፡ ወእንስተ፡ ገብረ፡እግዚ
7 አብሔር፡።።፨ ፀበእንተ፡ ዝንቱ፡ይሳድግ፡ ብእሲ፡ ለባሁ፡ ወእሞ፡ወይተልዋ፡ ለብእሲ
ቲ፡።።፨ ወይከውኑ፡ክልኤሆሙ፡ለሐደ፡ሥጋ፡ናሁኬ፡ሊኆኑ፡ክልኤተ፡ወእሐዱ፡ሠጋ፡።።፨
8 9 እሙንቱ፡ዘእግዚአብሔር፡እንከ፡ለስተፀመረ፡ሰብእ፡ሊይፈልዎ፡።።፨ ወበቤት፡ኅዕበ፡
10 ተስእልዎ፡ለርደሊሁ፡በእንተ፡ዝንቱ፡።።፨ ወይቤሎሙ፡ዘደሐረ፡ብእሲቶ፡ወሖረ፡ ከል
11 እተ፡ዘመወ ፡ሳዕሌሃ፡።።፨ ወእንተሂ፡ደሐረ፡ሎታ፡ወሖረት፡ካልእ፡ዘመወት፡።።፨ ወለ
12 መጽሉ፡ሕፃናት፡ኅቤሁ፡ይግስሶሙ፡ ወገሠጾሙ፡ እርደሊሁ፡ለእለ፡ለቅረቡ፡።።፨ ወ
13 ናእይ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ተምዕዐ፡ወይቤሎሙ፡ሖድጉ፡ሕፃናተ፡ይመጽሉ፡ኅቤየ፡ወለ
14 ትክልእሙ፡እስመ፡ለዘ፡ከመ፡እሉ፡ይእቲ፡መንግሠተ፡እግዚአብሔር፡።።፨ ለሜን፡
15 እብለክሙ፡ዘኢተቀበለ፡ለመንግሠተ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ሕፃን፡ኢይበውእ፡።።፨ ወ
16 ለንበሮሙ፡ ወንስተ፡ ሕፅኑ ፡ ወባረከሙ ፡ ፀወደየ፡ እይሁ ፡ ደቤሆሙ፡።።፨
በእንተ፡ዘንልለ፡ተሲወ፡።።፨ ወእንዘ፡ይሐወር፡ በፍናት፡ መጽአ፡ አሐዱ፡ወሰገደ፡
17 ሎቱ፡ ወይቤሉ፡ ኢቅ፡ ኀር፡ መንተ፡እግበር፡ ከመ፡ እረስ፡ሕይወተ፡ ዘለዓለመ፡።።፨

Quia omnem igne saliet, & omne quod mactatum erit salietur. Bonum est sal, & si sal periit: in quo igitur condient illud. Sal acquirite inter vos quo pacem habeatis. 49 50

CAP. X.

ET surgens indè venit in terram Judææ, quæ *est* ultra Jordanem, & venerunt iterum cum illo populi, & docuit eos sicut consueverat. 1

De interrogantibus num liceat dimittere uxorem.

Et venerunt iterũ Pharisæi, & interrogârunt eum, si licet viro relinquere uxorem suam: tentantes eum. Et respondit, & dixit iis; Quid præcepit vobis Moyses? Et dixerunt illi, Præcepit nobis Moyses scribere ei scripturã abscessionis, & dimittere eam. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Secundũ malitiã cordis vestri, dedit vobis Moyses hoc mandatum dimittendi uxores vestras. Et è creatione masculum & fœminã fecit De⁹. Et propterea, relinquet vir patrẽ suum & matrem suã & adhærebit uxori suæ, Et erunt duo caro una: ecce igitur, non sunt duo, sed una caro. Quos igitur Deus conjunxit, homo non separet. Et in domo iterũ interrogârunt eum discipuli ejus de hoc. Et dixit iis, Qui dimisit uxorẽ suam, & ivit *ad* alteram, fornicatus est contra eam. Et quæ *mulier* dimisit maritũ suum, & ivit ad alterũ, fornicata est. Et adduxerunt parvulos ad eum, ut tangeret eos: & objurgabant discipuli ejus eos qui obtulissent. Et videns Dñs Jesus, indignatus est, & dixit iis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quoniam talium est regnum Dei. Amen dico vobis, Qui non receperit regnũ Dei sicut parvulus, non ingredietur *in* illud. Et collocavit eos in sinu suo, & benedixit iis, & posuit manus super eos. 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

De eo quem à sequendo repulit.

Et proficiscente *illo* in via venit quidam, & adoravit eum, & dixit ei; Magister bone, quid faciam ut vitam æternam possideam? 17

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 چهل دو انجا كه كودكانرا دعا كرد *كودكان پيش او آمدند تا بر ايشان دعا
14 كند * شاكردان ايشانرا منع مي كردند * * عيسي انرا بديد واورا نا خوش آمد *
وبشاكردان كفت كودكانرا رها كنيد تا پيش من آيند * وايشانرا منع مكنيد * سبب انك
15 ملكوت خدا براي ايشانست * كه مانند † اين كودكان باشند * * راست بشما بكويم هر كه مانند
16 اين كودكان ملكوت †خدارا قبول نكند * بدو اندر نرود * * ايشانرا ببر خود برگرفت ودست خودرا
بر ايشان كدرانيد * وبر ايشان دعا كرد چهل سه انك ازمسيح پرسيد كه چكنم كه رستكار باشم
17 * چون در راه مي رفت شخصي دويد پيش او آمد * واورا سجود كرد * وازو پرسيد
وكفت * اي معلم نيك چكنم كه زندكاني جاويد را ميراث يابم *

XLII. Ubi pueris benedixit.

Et pueri ad eum venerunt, ut illis benediceret: discipuli autem eos prohibebant. Jesus illud vidit, & ei displicuit, & discipulis dixit; Pueros sinite ut ad me veniant, & eos ne prohibete: eâ de causa quòd regnum Dei propter eos est, qui similes hisce puerulis fuerint. Verum vobis dico; Quicunque sicut hi pueruli regnum Dei non acceperit, in illud non ingredietur. Eos itaque in sinum suum suscepit, & manum suam super illos traduxit, & illis benedixit. 13 14 15 16

XLIII. Is qui Christum interrogavit, Quid faciam ut salvus sim.

Cùm in via iret, quidam accurrens ad eum venit, & eum adoravit, & ab eo interrogavit, & dixit; O præceptor bone, quid faciam ut vitæ æternæ hæreditatem obtineam. 17

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'.

18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός.
19 Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Μὴ ἀποστερήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.
20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα (ν) ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.
21 (ϑ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἓν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ (ι) δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν.
22 Ὁ δὲ συγκάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.
23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται!
24 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι πεποιθότας (λ) ἐπὶ χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
25 (μ) Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
26 Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;
27 Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ Θεῷ· πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ.
28 (ν) Καὶ ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι.
29 (ξ) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, (ο) Οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου·
30 Ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ ἀδελφὰς, καὶ (π) μητέρας, καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
31 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, (ρ) καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

At Jesus dixit ei; Quid me dicis bonum? Nemo bonus, *si non* unus, Deus.
Præcepta nôsti; Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne *falsè* testeris, Ne *damnum* dederis: Honora patrem tuum & matrem.
Ille *autem* respondens, ait ei; Magister, hæc omnia observavi à juventute mea.
At Jesus intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei; Unum tibi deest: Vade, quæcunq; habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni sequere me, *tollens crucem*.
Ille verò mœstus in verbo, abiit *contristatus*: erat enim habens *facultates* multas.
Et circumspiciens Jesus, ait discipulis suis; Quàm difficilè *opes habentes* in regnum Dei introibunt!
At discipuli *expaverunt* in verbis ejus. At Jesus rursus respondens, ait illis; *Nati, quomodò* difficile est, confidentes in *opibus*, in regnum Dei introire.
Facilius est, camelum per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum Dei intrare.
Illi verò abundanter percellebantur, dicentes ad semetipsos; Et quis potest *servari*?
Intuens *autem* illos Jesus, ait; Apud homines impossibile, sed non apud Deum. Omnia enim possibilia sunt apud Deum.
Et cœpit Petrus dicere ei; Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te.
Respondens *autem* Jesus, ait; Amen dico vobis; Nemo est qui reliquerit domũ, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, *aut uxorem*, aut filios, aut agros, *causâ meî & Evangelii*:
Si non accipiet *centuplicia* nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus, & in sæculo *venturo* vitam æternam. Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.

MS. A. (η) ἐφύλαξα (ϑ) Ὁ δὲ ἐμβλέψας (ι) δὸς πτωχοῖς, (κ) Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τεκνία, (λ) ἐπὶ χρήμασιν, (μ) Εὐκοπώτερον δέ ἐστιν κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος (ν) Ἤρξατο ὁ (ξ) Ἀποκριθεὶς ὁ (ο) Οὐκ ἔστιν οὐδείς (π) μητέρα, (ρ) καὶ ἔσχατοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܡܢܐ ܐܡܪܬ ܠܝ ܛܒ ܠܐ ܛܒ ܐܠܐ ܚܕ ܐܠܗܐ ܗܘ ܘܦܘܩܕܢܐ ܕܝܠܟ ܠܐ ܬܥܒܕ
19 ܠܐ ܬܙܢܐ ܠܐ ܬܩܛܘܠ ܠܐ ܬܓܢܘܒ ܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܩܪ ܠܐ ܬܓܙܠ ܐܝܩܪ ܐܒܘܟ ܘܐܡܟ
20 ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝ ܟܠ ܗܠܝܢ ܢܛܪܬ ܡܢ ܥܘܪܝܬܝ * ܗܘ ܫܦܝܪ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ
21 ܘܚܕ ܠܟ ܚܣܪ ܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ ܘܬܠ ܠܡܣܟܝܢܐ ܘܢܗܘܐ ܠܟ ܓܢܙܐ ܒܫܡܝܐ ܘܐܬܐ ܒܬܪ
22 ܕܝܢ ܐܬܟܪܟ ܒܡܠܬܐ ܗܕܐ ܐܙܠ ܥܨܝܒ ܐܡܪ ܐܬ ܓܒܪ ܥܬܝܪ ܣܓܝ ܠܗ ܘܐܙܠ ܥܨܝܒ
23 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܢ ܗܟܝܠ ܥܬܝܪܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܢܥܠ * ܘܬܡܗܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
24 ܥܠ ܡܠܝܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܡܢ ܗܟܝܠ ܐܝܬ ܠܗ ܠܡܬܟܠ ܥܠ ܥܬܪ ܠܡܥܒܪ ܓܡܠ
25 ܒܬܪ ܡܚܛ ܡܢ ܕܥܬܝܪ ܠܡܥܒܪ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ * ܘܬܡܗܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܫܓܝܐܝܢ ܥܠ ܡܠܝܗܘܢ
26 ܘܐܡܪܝܢ ܠܐ ܗܕܐ ܡܢ ܡܢ ܢܬܦܪܩ ܐܠܐ ܐܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܟܠ ܡܕܡ ܡܫܟܚ ܠܘܬ ܐܠܗܐ
27 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܡܢ ܥܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܠܐ ܥܡ ܐܠܗܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܫܟܚ ܠܘܬ ܐܠܗܐ *
28 ܐܡܪ ܠܗ ܟܐܦܐ ܗܐ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܟܠ ܡܕܡ ܘܐܬܒܥܢܟ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ
29 ܕܠܝܬ ܓܒܪ ܕܫܒܩ ܒܝܬܐ ܐܘ ܐܚܐ ܐܘ ܐܚܬܐ ܐܘ ܐܒܐ ܐܘ ܐܡܐ ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܐܘ ܒܢܝܐ ܐܘ ܚܩܠܐ
30 ܡܛܠ ܕܝ ܘܡܛܠ ܒܣܪܬܐ ܕܠܐ ܢܣܒ ܡܐܬ ܒܗܕܐ ܥܕܢܐ ܒܝܬܐ ܘܐܚܐ ܘܐܚܬܐ ܘܐܡܐ ܘܒܢܝܐ
31 ܘܚܩܠܐ ܥܡ ܪܕܘܦܐ ܘܒܥܠܡܐ ܕܐܬܐ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܘܣܓܝܐ ܩܕܡܝܐ ܢܗܘܘܢ ܐܚܪܝܐ ܘܐܚܪܝܐ ܩܕܡܝܐ

Dixit ei Jesus; Quid me vocas bonum? non est bonus, nisi unus Deus. Mandata nôsti, Non mœchaberis, Non furaberis, Non occides, Nec testaberis testimonium falsum, Non inferes injuriam, Honora patrem tuum, & matrem tuam. Ille verò respondit, & dixit ei; Doctor, hæc omnia observavi à pueritia mea. Jesus autem eum conspicatus, dilexit eum, & ait illi; Unum tibi deest, Abi, vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & futurus est tibi thesaurus in cœlis: & accipe crucem tuam, ac post me venito. Ille verò contristatus est hoc sermone, & abiit mœstus: habebat enim divitias multas. Respiciens autem Jesus discipulos suos, dixit eis; Quàm difficile est iis, quibus sunt divitiæ, ingredi regnum Dei! Discipuli verò obstupescebant ad hos sermones ipsius. Et subdit iterum Jesus, ac dixit eis; Filii mei, quàm difficile est iis, qui confidunt divitiis suis, ingredi regnum Dei! Facilius est camelum intrare per foramen acûs, quàm divitem in regnum Dei ingredi. Illi verò magis obstupescebant, & dicebant inter se, Quis potest servari? Conspicatus autem eos Jesus, dixit eis; Apud homines hoc possibile non est, sed apud Deum: omnia enim possibilia sunt apud Deum.

Petri Apostoli. 28.

Cœpit autem Cepha dicere, Ecce nos reliquimus omnia, & adhæsimus tibi. Respondit Jesus, & ait; Amen dico vobis, Nemo est qui relinquat domos, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut liberos, aut latifundia propter me, & propter Evangelium meum: Quin accipiat pro uno centum; nunc tempore isto, domos, & fratres, & sorores, & matres, & liberos, latifundia cum persecutione: & in sæculo venturo vitam perennem. Multi autem primi sunt, qui erunt postremi; & postremi, primi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * عيسي گفت چرا مرا نيك خواندي * ونيك نيست بجز يكي خدا * وصايا را مي داني گناه
19 مكن * دزدي مكن * خون مكن * گواهي دروغ مده * ظلم مكن * پدر ومادر را حرمت بدار *
20 * او جواب داد * وگفت * اين همه از كودكي نگه داشتم * * عيسي سوي ان مرد نگاه كرد
21 وگفت همه نيكست ليكن يك چيز ديگر ترا كمست * او پرسيد چه چيزست گفت برو هر
چه داري بفروش وبمسكينان † وفرو ماندگان بده * تا براي تو در اسمان گنج شود * وبردار
22 صليب خودرا وبدنبال من بيا * * او درين سخن غمناك شد * ودلتنك رفت * براي انك مال
23 ومكنت بسيار داشت * دلش نداد كه ترك كند * * عيسي بشاگردان نگه كرد وگفت *
24 دشخوارست اگر مال داران در ملكوت خدا توانند رفت * * شاگردان برسخن وي تعجب كردند *
باز عيسي بديشان نگه كرد * وگفت فرزندان من * دشخوار كاريست بران كسان * كه برمال خود †
25 تكيه كردند * وملكوت خدا را مي طلبند * * شتر در سوفار سوزن اسانتر گذرد * از انك
26 توانگر در ملكوت خدا اندر رود * * شاگردان در سخن او حيران مي ماندند *
ودر دل خود فكر مي كردند * كه تواند اين كس كه زنده شود *

Jesus dixit; Cur me bonum vocas? 18
bonus quidem non est, nisi unus, Deus. Mandata nôsti; Peccatum ne 19
committas, Furtum ne facias, Cædem ne perpetres, Testimonium falsum ne des, Ne iniquè agas, Patri & matri honorem exhibe. Ille retulit, ac dixit; Hæc omnia à pueritia observavi. Jesus in illum hominem 20 21
intuitus est, & dixit; Omne bene se habet, sed una res adhuc tibi deest: Ille quæsivit, Quænam res est? Jesus dixit; Abi, quicquid habes vende, & pauperibus & afflictis dato, ut tibi in cœlis thesaurus sit: & tolle crucem tuam, & post me veni. Ille hoc sermone dolore affectus est, 22
& mœstus abiit: eò quòd opes & facultates amplas habens non ferret animus ejus relinquere. Jesus di- 23
scipulos intuitus est, & dixit; Difficile est, si modo divites in regnum Dei possint ingredi. Discipuli super 24
verbo illius admirati sunt. Rursus Jesus illos intuitus est, & dixit; Filii mei, difficile opus est eis qui in opibus suis fiduciam habent, & regnum Dei quærunt. Camelus per 25
foramen acûs faciliùs transeat, quàm dives in regnum Dei ingrediatur. Discipuli ad sermonem ejus 26
obstupuerunt, & in animo suo cogitationem hanc *agitabant; Quî fieri potest ut iste homo salvus sit?*

Versio VULGATA LATINA.

18 Jesus autem dixit ei; Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. Præ-
19 cepta nôsti: Ne adulteres, Ne occîdas, Ne fureris, Ne falsum testimonium dixeris,
20 Ne fraudem feceris, Honora patrem tuum & matrem. At ille respondens, ait illi;
21 Magister, hæc omnia observavi à juventute mea. Jesus autem intuitus eum, dile-
xit eum, & dixit ei; Unum tibi deest: vade, quæcunque habes vende, & da paupe-
22 ribus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. Qui contristatus in ver-
23 bo, abiit mœrens: erat enim habens multas possessiones. Et circumspiciens Je-
sus, ait discipulis suis; Quàm difficilè qui pecunias habent, in regnum Dei introi-
24 bunt! Discipuli autem obstupescebant in verbis ejus. At Jesus rursùs respondens
ait illis; Filioli, quàm difficile est, confidentes in pecuniis, in regnum Dei introi-
re! Facilius est, camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in re- 25
gnum Dei. Qui magìs admirabantur, dicentes ad semetipsos; Et quis potest salvus 26
fieri? Et intuens illos Jesus, ait; Apud homines impossibile est, sed non apud De- 27
um: omnia enim possibilia sunt apud Deum. Et cœpit ei Petrus dicere; Ecce 28
nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Respondens Jesus, ait; Amen dico vo- 29
bis; Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut ma-
trem, aut filios, aut agros, propter me, & propter evangelium, Qui non accipiat 30
centies tantum, nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, &
filios, & agros, cum persecutionibus, & in seculo futuro vitam æternam. Mul- 31
ti autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ لِمَ تَقُولُ لِي صَالِحًا وَلَيْسَ صَالِحًا إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ * أَنْتَ تَعْرِفُ الْوَصَايَا لَا تَقْتُلْ *
19 لَا تَزْنِ * لَا تَسْرِقْ * لَا تَشْهَدْ بِالزُّورِ * [لَا تَجْرِ] أَكْرِمْ أَبَاكَ وَأُمَّكَ * فَقَالَ لَهُ يَا مُعَلِّمُ هٰذَا كُلَّهُ قَدْ
20 حَفِظْتُهُ مِنْ صِغَرِي * فَنَظَرَ إِلَيْهِ يَسُوعُ وَأَحَبَّهُ وَقَالَ لَهُ وَاحِدَةٌ بَقِيَتْ عَلَيْكَ * اِمْضِ وَبِعْ كُلَّمَا
21 لَكَ وَأَعْطِهِ لِلْمَسَاكِينِ وَأَكْثِرْهُ فِي السَّمَاءِ وَتَعَالَ اتْبَعْنِي وَاحْمِلِ الصَّلِيبَ * فَعَبَسَ لِأَجْلِ
22 الْكَلَامِ وَمَضَى حَزِينًا لِأَنَّهُ كَانَ ذَا مَالٍ كَثِيرٍ * فَنَظَرَ يَسُوعُ وَقَالَ لِتَلَامِيذِهِ كَيْفَ عَسِرٌ عَلَى
23 الْمَوْجُودِينَ الدُّخُولُ إِلَى مَلَكُوتِ اللَّهِ * فَبُهِتَ تَلَامِيذُهُ لِكَلَامِهِ * أَجَابَهُمْ يَسُوعُ وَقَالَ لَهُمْ يَا
24 بَنِي هُوَ عَسِرٌ أَنْ يَدْخُلَ الْمُتَوَكِّلُونَ عَلَى الْأَمْوَالِ مَلَكُوتَ اللَّهِ * إِنَّ دُخُولَ الْجَمَلِ فِي خَرْمِ
25 الْإِبْرَةِ لَأَيْسَرُ مِنْ دُخُولِ غَنِيٍّ مَلَكُوتَ اللَّهِ * فَازْدَادُوا تَعَجُّبًا قَائِلِينَ لَهُ فَمَنْ يَقْدِرُ أَنْ يَخْلُصَ *
26 * فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ يَسُوعُ وَقَالَ أَمَّا عِنْدَ النَّاسِ فَلَا يُسْتَطَاعُ لَكِنْ لَيْسَ عِنْدَ اللَّهِ * لِأَنَّ كُلَّ
27 اللَّهِ مُسْتَطَاعٌ * فَبَدَأَ بُطْرُسُ يَقُولُ لَهُ هَا نَحْنُ قَدْ تَرَكْنَا كُلَّ شَيْءٍ وَتَبِعْنَاكَ * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا *
28 * آمِينَ أَقُولُ لَكَ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ يَتْرُكُ بَيْتًا أَوْ إِخْوَةً * أَوْ أَخَوَاتٍ * أَوْ أَبًا * أَوْ أُمًّا * أَوِ امْرَأَةً * أَوْ
29 بَنِينَ * أَوْ حُقُولًا لِأَجْلِي وَلِأَجْلِ الْبُشْرَى * إِلَّا وَيَأْخُذُ مِائَةَ ضِعْفٍ * فِي هٰذَا الزَّمَانِ مَنَازِلَ وَإِخْوَةً
30 وَأَخَوَاتٍ وَآبَاءً وَأُمَّهَاتٍ وَبَنِينَ وَحُقُولًا فِي الشَّدَائِدِ * وَفِي الدَّهْرِ الْآتِي الْحَيَاةَ الْمُؤَبَّدَةَ * أَوَّلُونَ
31 كَثِيرُونَ يَكُونُونَ آخِرِينَ وَآخِرُونَ أَوَّلِينَ *

Ait illi Jesus; Quare dicis mihi, Bone, 18
quum non sit bonus nisi Deus unus? Tu 19
nôsti præcepta: Ne occidas, Ne fornica-
beris, Ne furaveris, Ne testificeris cum fal-
sitate, [Ne fraudem feceris,] Honora pa-
trem tuum & matrem tuam. Dixit ei, 20
Magister, hæc omnia servavi à pueri-
tia mea. Inspexit autem in eum Jesus, 21
dilexitque eum, & dixit ei; Unum re-
stat tibi: Vade & vende quicquid habes,
& da illud pauperibus, & thesauriza
illud in cœlo: & veni, sequere me, &
porta crucem. Contristatus est autem 22
propter sermonem, & abiit mœstus: quia
erat habens opes multas. Vidit quæ Je- 23
sus, & ait discipulis suis; Quomodo
difficilis est divitibus ingressus in re-
gnum Dei! Et obstupuerunt discipuli 24
ejus ob sermonem ipsius. Respondit eis
Jesus, & dixit illis; O filii mei, est dif-
ficile introire fidentes divitiis in regnum
Dei. Profectò introitus cameli in fora- 25
men acûs, facilior est ingressu divitis in
regnum Dei. Et ceverunt in admiratio- 26
ne, dicentes ei; Quis ergò potest salva-
ri? Respexit eos Jesus, & ait; Apud 27
homines quidem est impossibile, sed non
apud Deum, quia omnia apud Deum
sunt possibilia. Et cœpit Petrus dicere 28
ei, Ecce nos jam reliquimus omnia, &
secuti sumus te. Respondit ei Jesus, di-
cens; Amen dico tibi, Quòd non est ullus 29
qui relinquat domos, aut fratres, aut so-
rores, aut patrem, aut matrem, aut uxo-
rem, aut filios, aut agrum propter me et
propter evangelium; Quin accipiat cen- 30
tuplum: in hoc tempore domos, et fra-
tres, et sorores, et patres, et matres, et
filios, et agros inter tribulationes: et in
seculo venturo vitam æternam. Primi 31
multi, erunt novissimi: et novissimi,
primi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ቂይቤሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡መንተ፡ትብለኒ፡ኀር፡ ለልበ፡ ኄረ፡ዘእንበለ፡ አሐዱ፡እግዚ
19 ለብሔር፡=፡ ታእምር፡ ትእዛዘ፡ሊትሑር፡ ብእሲተ፡ብእሲ፡ ሊትቅትል፡ ነፍሰ፡ሊት
20 ሰርቅ፡ ወሊትሑን፡ሰምዐ፡በሐሰት፡ ወሊትሢድ፡ ወለክብር፡ለበከ፡ ወእመከ፡=፡ ወለ
21 ውሉለ፡ወይቤሎ፡ሊቅ፡ዘንተ፡ ኵሎ፡ ዐቀብኩ፡ እምንእስየ፡=፡ ወነጸሮ፡እግዚእ፡
ሊየሱስ፡ወለፍቀሮ፡ወይቤሎ፡እመ፡ትፈቅድ፡ ፍጽም፡ ትኩን፡ ለሐቲ፡ ተርፈተኽ፡፡ ሖ
ር፡ወሢጥ፡ኵሎ፡ዘብኽ፡ ወሀብ፡ለነዳይ፡ ወትረክብ፡መዝገበ፡በሰማይ፡ወጸር፡መስቀለ፡
22 ሞትከ፡ወኀዲ፡ትልወኒ፡=፡ ወተኀዘ፡በእንተ፡ ዝንቱ፡ነገር፡ ወሖረ፡ ትኩዘ፡እስመ፡ ብ
23 ዙኅ፡ጥሪቱ፡፡=፡ ወነጸሮሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለአርደሊሁ፡ወይቤሎሙ፡እፎ፡ዕጹብ፡
24 ለዘቦ፡ንዋየ፡በዊእ፡ውስተ፡መንግሠተ፡ሰማያት፡=፡ ለንኩሬ፡ ለርደሊሁ፡ዘንተ፡ነገረ፡
ወካዕበ፡ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለአርደሊሁ፡ ደቂቅየ፡እፎ፡ ዕጹብ፡እለ፡ቦሙ፡
25 ንዋየ፡በዊእ፡መንግሠተ፡እግዚአብሔር፡፡=፡ ይቀልል፡ ገመል፡ይሖልፍ፡እንተ፡ሰቆጓረ
26 ተ፡መር ፍእ፡እመባዕል፡ይባእ፡ውሰተ፡መንግሠት፡ እግዚአብሔር ፡=፡ ወፈድፋደ፡
27 ለንኩሬ፡ ወተባህሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወይቤሉ፡መኑ፡ይክል፡ድሂነ፡=፡ ወነጸሮሙ፡እግ
ዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎሙ፡በኀበ፡ሰብእ፡ ዘሊይትኃሥል፡ ወበኀበ፡ እግዚአብሔርሰ፡ኵ
28 ሉ፡ይትኃሀል፡፡=፡ ወለኀዘ፡ጴጥሮስ፡ይቤሎ፡ናሁኬ፡ ንሕነ፡ኀደግነ፡ ኵሎ፡ወተለውናኀ
29 ከ፡፡=፡ ወለወሠለ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ለጫኑ፡ እብለክሙ፡ለልበ፡ዘይ
ኀድግ፡በእብያተ፡ወለኀወ፡ ወለኀተ፡ ወለበ፡ ወእመ፡ ወብእሲተ፡ቈወሱደ፡ቈገሪወሀ፡በ
30 እንቲለየ፡ወበእንተ፡ወንጌል፡=፡ ዘሊይትዓሰይ፡ ለእተ፡ መክዕቢተ፡በገዝቱ፡ዓለመ፡
ለብያተ፡ ወለኀወ፡ ወለኀተ፡ ወለበ ፡ ወእመ ፡ ወወሱደ ፡ ወገሪወሀ፡ በሰደት፡ወበዓለ
31 መስ፡ ዘይመጽእ፡ ሕይወተ፡ዘለዓለመ፡፡=፡ ወብዙኃን ፡ ቀደምት፡ ይካውኑ፡ ደኀርተ፡
ወደኀርትኒ ፡ ይገብሉ ፡ ቅድመ፡፡=፡

Et dixit ei Dominus Jesus, Quid dicis me bonum? nemo est bonus, nisi unus, Deus. 18
Cognoscis mandata: Non ibis ad uxorem hominis; Non occîdes animam; Non 19
furaberis; &: Non facies testimonium falsum; &, Non violenter rapies; &, Honora
patrem tuum, & matrem tuam. Et respondit ei, & dixit ei; Magister, hoc totum 20
observavi à juventute mea. Et intuitus est eum Dominus Jesus, & dilexit 21
eum, & dixit ei; Si vis perfectus esse, unum tibi deest: vade & vende totum quod
habes, & dato pauperibus, & obtinebis thesaurum in cœlo, & portato crucem
mortis tuæ, & veni, sequere me. Et mœstus fuit propter hunc sermonem, & 22
abiit mœrens, quia copiosa fuit possessio ejus. Et intuitus est Dominus Jesus di- 23
scipulos suos, & dixit iis; Quàm difficile est illi qui habet divitias intrare in re-
gnum cœlorum! Mirati sunt discipuli ejus hunc sermonem: & iterum dixit Do- 24
minus discipulis suis; Filii mei, quàm difficile est illis qui habent divitias intrare
in regnum Dei! Facilius erit quòd camelus transeat per foramen acûs, quàm 25
ut dives ingrediatur in regnum Dei. Et ampliùs mirati sunt, & loquuti sunt in- 26
ter se, & dicebant; Quis potest servari? Et intuitus est eos Dominus Jesus, & 27
dixit iis; Apud homines hoc impossibile est: sed apud Deum quodcunq; possibile
est. Et cœpit Petrus dicere ei; Ecce igitur, nos reliquimus omnia, & sequuti 28
sumus te. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen dico vobis, Nemo est 29
qui reliquerit domus, & fratrem, & sororem, & patrem, & matrem, & uxorem,
& filios, & agros propter me & evangelium, Qui non præmio recipiet centu- 30
plicia, in hoc mundo domus, & fratrem, & sororem, & patrem, & matrem, & fili-
os, & agros in persecutione: & in mundo futuro vitam æternam. Et multi pri- 31
mi erunt ultimi, & ultimi convertentur primo.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * عيسي سوي ايشان بنكريد وكفت * كه اين پيش ادميان يافت نمي شود * الا پيش خدا
چهل وچهار هر كه در دنيا چيزي دوست مي دارد دنياوي خلاص نيابد
28 * بعد ازان صفا اغاز كرد كه اينك ما هر چيزي كه در دنيا داشتيم رها كرديم ودر پي تو آمديم *
29 * عيسي بديشان جواب داد وكفت راست بشما بكويم * كسي نباشد كه در دنيا خانه رها كند *
30 يا مال وملك وديههها * براي من وبراي سپارش من يا برادر * وخواهر * يا زن * وفرزند * وعوض *
نستاند يكي در صد * درين زمان ودرين وقت خانهها * وبرادران * وخواهران * ومال وملك *
وغلام وكنيزك * همه غم وغصه اند * وكدرنده * دران جهان زندكاني جاويد † را بايد طلبيد *
31 * بسيار مردم † اول اخريان † شوند * واخريان اول شوند *

Jesus in illos aspexit, & dixit; Hoc 27
quidem apud homines compertum non est, sed apud Deum.
XLIV. Quicunque in mundo aliquid diligit mundanum, salutem non assequitur.
Post hoc Cephas exorsus est dicere; 28
Ecce nos quidem quicquid in mundo
habuimus, missum fecimus, & ve-
stigiis tuis insistimus. Jesus illis 29
responsum dedit, & dixit; Verum
vobis dico, Nemo est qui in mundo
domum reliquerit, aut ædes, & pos-
sessiones, & agros propter me & pro-
pter mandatum meum, aut fratrem,
& sororem, aut uxorem, & liberos,
Quin compensationem acceptuvus 30
sit centuplicem hoc seculo, & hoc
tempore, domos, & fratres, & soro-
res, & divitias, & possessiones, &
pueros, & ancillas. Omnia anxietas
& ægritudo sunt, & fluxa: in
altero seculo vitam æternam oportet
quærere. Multi viri primi postre- 31
mi erunt: & postremi, primi erunt.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Erant autem in via ascendentes in Hierosolymam, & erat præcedens eos Je-
32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰη-
sus, & mirabantur: & sequentes expaveſcebant. Et assumens iterùm
σοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
duodecim, cœpit eis dicere futura ipsi evenire. Quia ecce a-
33 δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν. Ὅτι ἰδοὺ ἀνα-
scendimus in Hierosolymam, & filius hominis tradetur principibus Sa-
βαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιε-
cerdotum, & Scribis, & damnabunt eum morte, & tradent
ρεῦσι, καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν
eum gentibus, Et illudent ei, & flagellabunt eum, & inspu-
34 αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, Καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύ-
ent ei, & occident eum, & tertiâ die resurget. Et ac-
35 σουσιν (σ) αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Καὶ προσ-
cedunt ad eum Jacobus & Joannes, filii Zebedæi, dicentes; Ma-
πορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, (τ) οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες, Διδά-
gister, volumus ut quodcunque petierimus, facias nobis. Ille verò dixit e-
36 σκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν (υ) αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
is; Quid vultis facere me vobis. Illi autem dixerunt ei; Da nobis, ut unus
37 τοῖς, Τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς
ex dexterâ tuâ, & unus ex sinistrâ tuâ sedeamus in gloria tua. At
38 ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Ὁ δὲ

Jesus ait eis; Nescitis quid petatis: potestis bibere poculum quod ego bibo,
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω,
& baptismo quo ego baptizor, baptizari? Illi autem dixerunt ei; Possumus.
καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δυνάμεθα. 39
At Jesus ait eis; Quidè calicem quem ego bibo, bibetis, & baptismo quo ego
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
baptizor, baptizabimini: At sedere ex dexteris meis, & ex sinistris meis, non est
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου, καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν 40
meum dare, sed quibus paratum est. Et audientes decem, cœperunt indignari
ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, (φ) ἤρξαντο ἀγανακτεῖν 41
de Jacobo & Joanne. At Jesus advocans eos, ait illis;
περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέγει αὐτοῖς, 42
Scitis quia existimantes principari gentibus dominantur eorum, & magni eo-
Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐ-
rum licentiâ utuntur eorum. Non ita autem erit in vobis: sed quicunque
τῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐκ (χ) ὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν 43
voluerit fieri magnus in vobis, erit minister vester. Et quicunq; voluerit vestrûm
θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, (ψ) ἔσται διάκονος ὑμῶν. Καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν 44
fieri primus, erit omnium servus. Etenim filius hominis non venit mi-
γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε δια- 45
nistrari, sed ministrare, & dare animam suam solutionem pro multis.
κονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

MS. A. (σ) αὐτῷ, ... καὶ τῇ (τ) υἱοὶ (υ) αἰτήσωμεν Ce, (φ) ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ (χ) οὕτως (ψ) ἔσται ὑμῶν διάκονος.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quum ascenderent autem per viam ad Jeru- 32
salem, ipse Jesus anteibat eis, & percellebantur, ibantque post eum timentes. Et as- 33
sumpsit suos duodecim, cœpítque eis dicere id quod sibi futurum erat. Ecce ascendimus ad Jerusalem, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum, Scribisque: & condemnabunt eum ad mortem, ac tradent 34
eum Gentibus: Et illudent ei, cædentque flagellis, & conspuent in faciem ejus, eum denique interficient, & tertiâ die resurget.

Ad oblationem dominicâ VI jejunii. 29.

Accesserunt autem ad eum Jacobus & Jo- 35
hannes filii Zebedæi, & dicunt ei; Magister, volumus ut quicquid postulaverimus, facias nobis. Dixit eis, Quid vultis vobis faciam? 36
Dicunt ei, Da nobis ut unus sedeat à dextera 37
tua, & alter à sinistra tua in gloria tua. Ipse 38
verò dixit eis, Nescitis quid postuletis. Potestis bibere calicem, quem ego bibo, & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini? Dicunt ei, Possumus. Subdit eis Jesus, 39
Calicem quem ego bibo, bibituri estis; & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini. Ut sedeatis autem à dextera mea & à 40
sinistra mea, non est meum dare, nisi iis quibus id paratum est. Quæ quum audissent de- 41
cem, cœperunt obmurmurare contra Jacobum & Johannem. Et advocavit eos Je- 42
sus, ac dixit eis; Scitis eos qui existimantur principes Gentium, dominos earum esse; & magnates earum, potestatem in eas exercere. At non ita erit inter vos: sed quicunq; 43
voluerit inter vos fieri magnus, sit vobis mi- 44
nister. Et quisquis ex vobis voluerit fieri primus, sit servus omnium. Nam & Filius 45
hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et cùm in viâ ascenderent Hierosolymam versùs, Jesus illos præcedebat: discipuli autem attoniti facti erant, & eum pavidi sequebantur omnes duodecim: & quum partem viæ confecerant, Jesus initium fecit, & quidquid futurum erant illis dixit. Ecce, inquit, Hierosolymam ascendimus, & Filius hominis in manus sacerdotum et scribarum traditus erit, qui morte eum dignum censebunt, & eum in manum vulgi tradent. Et illi illudent, & virgas infligent, & in vultum ejus soutum injicient, & illum occident, & in sepulchro ponent, tertiâ autem die de mortuis resurget. Post hæc Jacobus & Johannes filii Zebedæi ad illum venerunt, & ei dixerunt; O præceptor, quicquid à te petimus & in votis habemus, nobis da. Illis dixit; Quid vultis, ut propter vos faciam? Ei dixerunt; Nobis potestatem concede, ut tempore majestatis tuæ nos ambo unus ad manum dextram tuam, & alter ad manum sinistram tuam sedeamus. Jesus illis dixit; Nescitis quid petatis: poculum illud quod ego bibo, vos potestis bibere? & quocunque ego lavor vos potestis lavari? Illi dixerunt, Possumus. Jesus illis dixit; Poculum meum bibetis, & lotione meâ lotî eritis.

Versio VULGATA LATINA.

32 Erant autem in via ascendentes Jerosolymam: & præcedebat illos Jesus, & stupebant: & sequentes timebant. Et assumens iterùm duodecim, cœpit illis dicere
33 quæ essent ei eventura. Quia ecce ascendimus Jerosolymam, & Filius hominis tradetur principibus sacerdotum, & Scribis, & senioribus, & damnabunt eum morte,
34 & tradent eum gentibus: Et illudent ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum,
35 & interficient eum: & tertiâ die resurget. Et accedunt ad eum Jacobus & Joan-
36 nes filii Zebedæi, dicentes; Magister, volumus, ut quodcunque petierimus, facias
37 nobis. At ille dixit eis; Quid vultis ut faciam vobis? Et dixerunt; Da nobis, ut unus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram tuam, sedeamus in gloria tua.
38 Jesus autem ait eis; Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem, quem ego bibo; aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari? At illi dixerunt ei; Possumus.
39 Jesus autem ait eis; Calicem quidem, quem ego bibo, bibetis; & baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini: Sedere autem ad dexteram meam, vel ad sinistram,
40 non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. Et audientes decem, cœpe-
41 runt indignari de Jacobo, & Joanne. Jesus autem vocans eos, ait illis; Scitis quia
42 hi, qui videntur principari gentibus, dominantur eis: & principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis, sed quicunque voluerit fieri
43 major, erit vester minister: Et quicunque voluerit in vobis primus esse, erit
44 omnium servus. Nam & Filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut
45 ministraret, & daret animam suam redemptionem pro multis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وكانوا في الطريق صاعدين الى يروسليم وكان يسوع يسير قدامهم * وكانوا هم والذين يتبعونه
خائفين * فاخذ الاثني عشر ايضا وقال لهم ما يعرض له * ها نحن صاعدون الى يروسليم * وابن
33 الانسان يسلم الى رؤساء الكهنة والكتبة * ويحكمون عليه بالموت * ويسلمونه الى الامم * ويهزون به *
34 ويبصقون عليه * ويجلدونه * ويقتلونه * ويوم في اليوم الثالث * القصل الثالث والثلثون *
35 * ويتقدم اليه يعقوب ويوحنا ابنا زبدي قائلين له يا معلم نريد ان تعطينا ما نسالك * فقال
36 لهما ما تريدان ان اصنع لكما * فقالا له اعطنا ان نجلس احدنا عن يمينك والاخر عن
37 يسارك في مجدك * فقال لهما يسوع لستما تدريان ما تسالان * اتقدران ان تشربا الكاس التي
38 اشربها او تصطبغا الصبغة التي اصطبغها * فقالا له نحن نقدر * فقال لهما يسوع اما الكاس
39 التي اشرب فتشربان والصبغة التي اصطبغ تصطبغان * واما جلوسكما عن يميني وعن
40 يساري فليس لي ان اعطيه الا للذين اعد لهم * فلما سمع العشرة بدوا يتذمرون على يعقوب
41 ويوحنا * فدعاهم يسوع وقال لهم قد علمتم ان الذين يظنون انهم رؤساء الامم هم ارباب لهم
42 وعظماؤهم مسلطون عليهم * فلا يكون هكذا فيكم * بل من يريد ان يكون فيكم عظيما
43 فليكن لكم خادما * ومن اراد ان يكون فيكم اولا فليكن للكل عبدا * فان ابن الانسان
44 45 لم ياتِ ليخدم * بل ليخدم ويبذل نفسه خلاصا عن كثيرين *

Et erant in via, ascendentes in Jerusalem, & Jesus præcedebat eos: & erant ipsi, & qui sequebantur eum, pavidi. Et assumpsit duodecim iterùm, & dixit eis quod eventurũ erat sibi. Ecce nos ascendimus in Jerosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum, et Scribis, & judicabunt eum ad mortem, & tradent eum gentibus. Et illudent ei, & conspuent in eum, & flagellabunt eum, et occident eum, & resurget in die tertia.

Sectio trigesima tertia.

Et accesserunt ad eum Jacobus & Johannes, ambo filii Zebedæi, dicentes ei; Magister, volumus ut des nobis quod petemus à te. Ait illis; Quid vultis ut faciam vobis? Dixerunt ei; Da nobis ut sedeat unus nostrûm ad dexteram tuam, & alter ad sinistram tuam in gloria tua. Inquit eis Jesus, Nescitis quid petatis: potestisne bibere calicem quem bibam, & tingi tinctura quâ tingar? Dixerunt ei; Nos possumus. Ait illis Jesus; Calicem quidem quem bibam, bibetis, & tinctura quâ tingar, tingemini: At verò sedere vos à dextris meis, & à sinistris meis, non est meum dare, nisi iis quibus paratum est. Cùm autem audissent decem, cœperunt mussitare contra Jacobum & Johannem. At vocavit eos Jesus, & dixit eis; Jam nostis quòd qui censentur esse principes populorum, sunt domini eorum: et magnates eorum, præpositi sunt super eos. At nequaquam erit sic inter vos; sed qui vult esse inter vos maximus, sit vobis minister: Et qui voluerit esse inter vos primus, sit omnibus servus. Nam filius hominis non venit ut ministretur sibi, sed ut ministret; et permutet animam in salutem pro multis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወበፍኖት:እንዘ:ይጸርግ: ሊየሩሰሌም: ወይቀድሞሙ:እግዚእ: ሊያሱስ: ደንገፀ:ወእ
ለዂ:ይተልውሞ:ፈርሁ: ወነሣሥሙ: ለዐሠርቱ: ወክልኤቱ: ወለጎዘ :ይነግሮሙ : ዘሀ
33 ለው:ይርጎብ::=ᐣ ወይቤሎሙ: ናሁ:ንዐርግ: ሊየሩሰሌም: ወይእጎዝሞ: ለወልደ:
እጓለ:እመ:ሐይው:ቢቃነ:ካህናት: ወጸሐፍት:ወይኴንኑሞ: በመዓት: ወይጠዋሞ:
34 ለአሕዛብ::=ᐣ ወይሰለቁ : ሳዕቤሁ : ወይወርቅሞ : ወይቀሠፍሞ : ወይቀትልሞ:
ወይትነሣእ : በሣልስት : ዕለት::=ᐣ

በእንተ : ደቂቀ : ዘብዴሞስ::=ᐣ

35 ወእንዘ:ይሐውሩ:ሎስቡሁ:ያዕቆብ:ወዮሐንስ: ክልኤሆሙ: ደቂቀ: ዘብዴሞስ:ይቤል
36 ሙ:ሊቅ: ንፈቅድ: ትግበር: ለነ : ዘሰአልናከ::=ᐣ ወይቤሎሙ: ምንተ:ትፈቅዱ: እግ
37 በር : ባክሙ:=ᐣ ወይቤልሙ:ሀበነ:ንነበር: ለሐደነ: በየማንከ:ወለሐደነ:በፀጋምከ :
38 በሠናተ:ስብሐቲከ::=ᐣ ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ሊታለመዱ:ዘትስለጡ:ትክ
ሱ:እንከ:ሰቲየ: ጽዋዐ:ዘለነ:እሰቲ:ወጥመቀተነ:ዘለነ: ለጠመቅ: ትጠመቁኑ::=ᐣ
39 ወይቤልሙ:ንክል:: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ጽዋዕየሰ: ዘእሰቲ: ለነ:ትሰቲዩ:
40 ወጥመቀቲየነ: ዘለነ:ለጠመቅ:ትጠመቁ::=ᐣ ወነቢረ·በየማንየሰ: ወበፀጋምየ: ለኮ:
41 ለነ:ዘእሁበክሙ:: ለክልላኑ: ለእተደለወ::=ᐣ ወሰሚዖሙ:ዘዐወርቱ:ተመዕዑ:
42 ደበ:ክልሌቱ: ለያዕቆብ: ወለዮሐንስ::=ᐣ ወጸውዖሙ: እግዚእ: ሊየሱስ:ወይቤሎ
ሙ:ታለመረ·ኑ:ከመ:መላእክቲሆሙ: ለለሕዛብ: ይኴንኑመ: ወዓቢቶሙ:ይቀንይ
43 ሙ::=ᐣ ወለክሙሰ: ለኮ:ከማሁ:ዘይፈቅድ:ኦመኔክሙ: ይኩን: ሊቀ:ይኩንክሙ:
44 ገብረ::=ᐣ ወዘይፈቅድ : ኦመኔክሙ : ይኩን : ዐቢየ: ይኩንክሙ : ላእከ::=ᐣ
45 እስመ : ወልደ : እጓለ : እመሕያውኒ : ሊመጽእ : ኀመ : ይትለአኪ : ዘለእበለ :
ደአሙ : ለብዙኃን : በነፍሱ : ያድኅን::=ᐣ

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 * اما بر دست راست وچپ من * شمارا نشستن از من نيست كه بدهم * الا براي ايشان
41 كه اماده شده است * چون ده ديگر شنيدند بر يعقوب * ويوحنا * دمدمه † مي ورزيدند *
42 عيسي ايشانرا خواند * وبديشان گفت * شما مي دانيد * كه اهل دنيارا * سروران وبزرگان
43 بريشان حاكم اند * ونمي بايد * كه درميان شما اين چنين باشد * الا هركه خواهد * كه از
44 ميان † شما مهتر باشد * بندگي همه † او بيشتر كند * وهركه از شما خواهد * كه پيش رو
45 باشد * بنده همه كس بشود * فرزند ادمي نيامد * كه اورا بندگي كنند * الا او ديگرانرا
بندگي كند * وجان خودرا عوض رستگاري † بسياران † فدي كند *

Sed ad manum dexteram et sinistrã meam vobis sedere, meum non est ut concedam, nisi illis quibus paratum est. Cùm decem reliqui audissent, de Jacobo et Johanne indignati sunt. Jesus illos vocavit, et dixit illis; Vos scitis quòd in populum mundi principes et magnates authoritate præsunt. Non oportet autem ut inter vos ita sit: sed quicunque voluerit ut è vobis maximus sit, ministerium omnibus ipse imprimis præstet. Et quicunque è vobis voluerit ut dux sit, servus uniuscuiusque sit. Filius hominis non venit ut ei ministrent, sed ipse aliis ministret, et animam suam pro salute multorum lytram faciat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΑ'. ΜΒ'.

Et veniunt in Hiericho: & proficiscente eo de Hiericho, & discipulis ejus, ΜΑ'
46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἰεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, — ρις
& turbâ copiosâ, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat juxta viam mendicans. β
καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.
Et audiens quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare & dicere; Fili David
47 Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ υἱὸς Δαβὶδ
Jesu, miserere mei. Et objurgabant eum multi ut taceret: Ille autem multò ma-
48 Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· Ὁ δὲ πολλῷ μᾶλ-
gis clamabat; Fili David, miserere mei. Et stans Jesus, ait illum vocari. Et
49 λον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι. καὶ
vocant cæcum, dicentes ei; Confide, excitare: vocat te. Ille autem abjiciens
50 φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε. Ὁ δὲ ἀποβαλὼν
pallium suum, resurgens venit ad Jesum. Et respondens dixit ei Jesus;
51 τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Quid vis faciam tibi? At cæcus dixit ei; Rabboni, ut videam. At
52 Τί θέλεις ποιήσω σοι; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, (ω)Ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. Ὁ δὲ
Jesus ait illi; Vade: fides tua servavit te: & confestim vidit: & seque-
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε· καὶ (α)ἠκο-
batur Jesum in via.
λούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

CAP. XI. ια'. ΛΒ'

Et cùm appropinquarent ad Hierosolymam, ad Bethphage & Bethaniam ad montem — ριζ
1 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἰερουσαλὴμ, (α)εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν — β
Olivarum, mittit duos discipulorum suorum, Et dicit illis; Abite in
2 τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς

MS. A. (ω) Ῥαββουνί, (α) ἠκολούθει αὐτῷ ἐν ΚΕΦ. ια'. MS. A. (α) καὶ εἰς (β) ὅσοις πώποτε ἀνθρώπων (γ) πῶλον (δ) εἶπαν (ε) ἐν τῇ ὁδῷ· (ζ) καὶ εὐλογημένη

vicum contra vos: & statim introeuntes *in eum*, invenietis pullum
ligatum, super quem nullus hominum sedit: *solventes* illum, adducite. Et
si quis vobis dixerit; Quid facitis *hoc*? dicite; Quia *Dominus eo opus habet*:
& continuò illum dimittet hùc. *Abierunt autem* & invenerunt pullum ligatum
ad januam foris in bivio: & solvunt eum. Et quidam illic *stantium*,
dicebant illis; Quid facitis, solventes pullum? *Illi verò* dixerunt eis sicut
præceperat Jesus: & dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad Jesum: &
superjecerunt illi vestimenta sua: & sedit super eum. Multi autem vestimenta
sua straverunt in *viam*: alii autem frondes cædebant *ex* arboribus, & sterne-
bant in via. Et *præeuntes* & *sequentes* clamabant, dicentes; Hosan-
na: Benedictus *veniens* in nomine Domini: Benedictum *veniens*
regnum *in nomine Domini*, patris nostri David: Hosanna in *altissimis*.

βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου, τῷ παιδὶ ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

46 Et veniunt Jericho, & proficiscente eo de Jericho, & discipulis ejus, & plurimâ
47 multitudine, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat juxta viam mendicans. Qui
cùm audisset quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare, & dicere; Jesu fili David,
48 miserere mei. Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille multò magis clama-
49 bat; Fili David, miserere mei. Et stans Jesus præcepit illum vocari. Et vocant
50 cæcum, dicentes ei; Animæquior esto: surge, vocat te. Qui projecto vestimento
51 suo exiliens, venit ad eum. Et respondens Jesus dixit illi; Quid tibi vis faciam?
52 Cæcus autem dixit ei; Rabboni, ut videam. Jesus autem ait illi; Vade, fides tua
te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur eum in via.

CAP. XI.

1 Et cùm appropinquarent Jerosolymæ & Bethaniæ ad montem Olivarum, mittit
duos ex discipulis suis, Et ait illis; Ite in castellum, quod contra vos est, & 2
statim introeuntes illuc, invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc ho-
minum sedit: solvite illum, & adducite. Et si quis vobis dixerit; Quid facitis? 3
dicite, quia Domino necessarius est: & continuò illum dimittet huc. Et abeuntes 4
invenerunt pullum ligatum ante januam foris in bivio: & solvunt eum. Et quidam 5
de illic stantibus dicebant illis; Quid facitis solventes pullum? Qui dixerunt eis 6
sicut præceperat illis Jesus, & dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad Jesum: & impo- 7
nunt illi vestimenta sua, & sedit super eum. Multi autem vestimenta sua straverunt in 8
via: alii autem frondes cædebant de arboribus, & sternebant in via. Et qui præibant, 9
& qui sequebantur, clamabant, dicentes; Hosanna: Benedictus qui venit in nomine 10
Domini: Benedictum quod venit regnum patris nostri David: Hosanna in excelsis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sectio trigesima quarta.

46 * الفصل الرابع والثلثون * ثم جاؤا الى اريحا * ولما خرج من اريحا هو وتلاميذه وجمع
47 كثير واذا طيما ابن طيما الاعمي جالس على الطريق يتسول * فلما سمع بان يسوع الناصري
48 معبل بداء يصيح قايلا يا يسوع ابن داود ارحمني * فانهره كثيرون ليسكت فازداد صياحا قايلا
49 يا ابن داود ارحمني * فوقف يسوع وقال ادعوه * فدعوا الاعمي وقالوا له ثق وقم فانه يدعوك *
50 فطرح ثوبه وقام وجاء الى يسوع * فاجابه يسوع قايلا ما تريد ان اصنع بك فقال له الاعمي يا
51 معلم ان ابصر * فقال له يسوع اذهب ايمانك خلصك وللوقت ابصر وتبعه في الطريق *

52 * الفصل الخامس والثلثون * فلما قربوا من يروسليم عند بيت فاجي وبيت عنيا
1 جانب طور الزيتون ارسل اثنين من تلاميذه * وقال لهما امضيا الى هذه القرية التي امامكما
2 وعند دخولكما اليها تجدان جحشا مربوطا لم يركبه احد من الناس قط حلاه وايتيا به * فان قال
3 لكما احد ما تفعلان بهذا فقولا ان الرب يحتاج اليه فمن ساعته يرسله الى ههنا * فذهبا
4 ووجدا جحوا مربوطا عند الباب خارجا على الطريق فحلاه * فقال لهما قوم من القيام هناك
5 ماذا تصنعان اذ تحلان الجحو * فقالا لهم كما قال يسوع فدعوهما * وجاا بالجحو الى يسوع والقيا
6 عليه ثيابهما وجلس فوقهما * وكثيرون بسطوا ثيابهم في الطريق * واخرون قطعوا اغصانا
7 من الشجر وفرسوها في الطريق * والذين كانوا يمشون امامه ووراه صرخوا قايلين هوسعنا
8 مبارك الاتي باسم الرب * ومبارك الملكة الاتية لابينا داود هوسعنا في العلي *
9
10

Sectio trigesima quinta.

CAP. XI.

Et cùm appropinquâssent Jerosolymæ 1
prope Beth-phage et Beth-ania, secus mon-
tem Olivarum, misit duos ex discipulis
suis, Et dixit eis; Ite in hoc castellum 2
quod contra vos est, & ad ingressum ve-
strum in illud, invenietis pullum ligatū,
quem non conscendit quisquam ex homi-
nibus unquam: solvite illum, et adducite
mihi eum. Et si dixerit vobis aliquis; 3
Quid facitis de hoc? dicite, quia Domi-
indiget eo: & continuò mittet illum hûc.
Et abierunt & invenerunt pullum liga- 4
tum prope januâ foris in via, et solverūt
illum. Dixerunt autem eis quidam ex 5
astantibus ibi; Quid facitis solventes
pullum? Et dixerunt eis, sicut dixerat 6
Jesus: & dimiserunt eos. Et duxerunt 7
pullum ad Jesum: & imposuerunt super
illum vestimenta sua, & sedit super il-
lum. Et multi straverunt vestimenta sua 8
in via: & alii ceciderunt ramos ex ar-
boribus, & straverunt eos in via. Et qui 9
ambulabant ante eum & post eū, clama-
verunt, dicentes; Hosanna, benedictus
veniens in nomine Domini: Et benedi- 10
ctum regnum veniens patri nostro David,
Hosanna in excelsis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

De filio Bartimæi cæco.

Et intrantibus illis in Hierico, exivit è Hierico, & discipuli sui cum illo, & turba 46
multa: & loquutus est ei filius Bartimæi cæcus in via, & mendicabat. Et audiens 47
quòd Dñs Jesus Nazarenus erat, clamavit, & dixit; Miserere meî Domine Jesu, fili
David. Et objurgabant eum multi, ut sileret, & magìs clamavit, & dixit; Fili Da- 48
vid miserere meî. Et stetit Dñs Jesus, & præcepit vocare eum: & vocârunt hunc 49
cæcum, & dixerunt ei; Confide, vocat te. Et surrexit, & induit vestimentum su- 50
um, & venit ad Dominum Jesum. Et respondit ei Dñs Jesus, & dixit ei; Quid vis 51
ut faciam tibi? & dixit iste cæcus, Raboni ut videam. Et dixit ei Dominus Jesus; 52
Abi, fides tua servavit te: & vidit statim, & sequutus est eum in via.

CAP. XI. *De pullo asinæ.*

Et appropinquante illo Hierosolymæ in Bethphage, & in Bethania ad mon- 1
tem olivarum misit duos è discipulis suis. Et dixit iis, Ite *in* civitatem quæ con- 2
tra vos *est*, & ingredientes invenietis statim pullum ligatum super quem non se-
dit homo: solvite eum, & adducite eum mihi. Et si *quis* fuerit qui dicet vobis, 3
Quid facitis? dicite, Dñs desiderat eum: & continuò remittet illum hîc. Et abie- 4
runt, & invenerunt pullū ligatum ad portam ad transitum, & solverunt eum. Et 5
dixerunt qui ambulabant ibi; Quid facitis solvendo pullum? Et dixerunt iis sicut 6
dixerat illis Dñs Jesus, & dimiserunt eos. Et adduxerunt pullum ad Dñm Jesum, 7
& superinjecerunt vestimenta sua, & ascendere fecerunt eum. Et multi *fuerunt* 8
qui straverunt frondes cædendo eas, & fuerunt *alii* qui straverunt vestimenta in
via. Et alii præibant, & qui sequebantur, clamabant, & dicebant; Hosana, bene- 9
dictus qui venit in nomine Dei. Et benedictum quod venit regnum in nomine 10
Dei, *quod fuit* patris nostri David, Hosana in excelsis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

non insederit; illum solvite et ad
me adducite. Et si quis vobis dixerit; 3
Quo fertis? ei dicite, Domino nostro
opus est eo: & cùm audierint, dimittet eū.
Discipuli abierunt, et pullum asinaū 4
viderunt in platea foris ligatū. Cùm
eum solverent, Homines interrogabāt, 5
Quo fertis? Illi res enarrārunt, quē- 6
admodū Jesus præceperat: & cùm au-
dissent, dimiserūt. Pullum asininū ad 7
Jesum adduxerūt: Jesus vestimentū
suum ei imposuit, & insedit. Et ho- 8
mines plurimi vestimenta sua sibi ex-
tendebant, & in via sternebant: alii ra-
mos arboris olivæ frangebant, & in
via projiciebant. Et illi qui ante & 9
pone ibant, vociferabantur, dicentes;
Hosanna, (i. e. Laus,) & beatus est
ille, qui in nomine Dei venit. Et be- 10
nedictū est regnū hoc quod venit pa-
tris nostri Davidis: Laus in excelso.

Et introivit *in* Hierosolymam *Jesus*, & in templum: & *circumspiciens omnia*,
11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱερουσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα,
vesperè jam *existente* horâ, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et *posterâ* die *exeuntibus illis de* Bethania, esuriit. Et *videns* ficum à longè, habentem
12 ὀψίας ἤδη οὔσης τὴν ὥραν, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξιόν-
13 των αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασε. Καὶ ἰδὼν συκῆν (η) μακρόθεν, ἔχουσαν
folia, venit, si fortè inveniret quid in ea. Et *veniens* ad eam, nihil invenit *si non* folia: non enim erat tempus ficorum. Et respondens *Jesus*, dixit ei;
φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα (θ) εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ. καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτῇ, οὐδὲν εὗρεν εἰ
14 μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. Καὶ (ι) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῇ,
Non amplius ex te in æternum *nemo* fructum manducet. Et audiebant discipuli ejus.
Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Et veniunt *in* Hierosolymam: & *ingressus Jesus* in templum, cœpit ejicere
15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱερουσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν
vendentes & ementes in templo: & mensas nummulariorum,
(κ) τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν,
& cathedras vendentium columbas, evertit. Et non sinebat, ut
16 καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς, κατέστρεψε. Καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα
quisquam transferret vas per templum. Et docebat, dicens eis; Nónne
17 τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, Οὐ
scriptum est; Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus?
γέγραπται, Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν;
vos autem fecistis eam speluncam latronum. *Et audierunt* Scribæ,
18 ὑμεῖς δὲ (λ) ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ ἤκουσαν (μ) οἱ Γραμματεῖς,

& principes Sacerdotũ, & quærebant quomodò eum perderent: timebant enim eum, *quia omnis* turba admirabatur super doctrina ejus. Et cùm vespera facta esset,
καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὀψὲ (ξ) ἐγένετο,
egrediebatur *ex* civitate. Et manè *adambulantes*, viderunt ficum *arefactam* à radicibus. Et recordatus Petrus, *dixit* ei; Rabbi, ecce ficus
ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ πρωὶ παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκῆν ἐξη-
cui maledixisti, aruit. Et respondens Jesus, ait illis; Habete fidem
ραμμένην ἐκ ῥιζῶν. Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, ἴδε ἡ συκῆ
Dei. Amen *enim* dico vobis; Quia quicunque dixerit monti huic; Tollere, &
ἣν κατηράσω, ἐξήρανται. Καὶ ἀποκριθεὶς (ο) Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν
mittere in mare: & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quia
Θεοῦ. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὃς (π) ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ
βληθήσεται εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι
que dicit fiunt, fiet ei *quod dixerit*. Propter hoc dico vobis; Omnia quæcunque
ἃ λέγει γίνεται, ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα
orantes petitis, credite quia *accipitis*, & *erunt* vobis. Et cùm stabitis
ἂν προσευχόμενοι αἰτῆσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. Καὶ ὅταν στήκητε
orantes, dimittite si quid habetis adversùs aliquem, ut & Pater vester qui in
προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴτι ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν
cœlis, dimittat vobis *lapsus vestros*. Si verò vos non dimiseritis, nec
τοῖς οὐρανοῖς, ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ
Pater vester qui in cœlis, dimittet *lapsus vestros*.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

MS. A. (η) ἀπὸ μακρόθεν, (θ) τί εὑρήσει (ι) ἀποκριθεὶς, εἶπεν (κ) καὶ τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν αὐτῷ· (λ) αὐτὸν ἐποιήσατε (μ) οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, (ν) γὰρ, ὅτι (ξ) ἐγένετο, ἐξεπορεύοντο (ο) ὁ Ἰησοῦς, (π) ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ingressus est Jesus Jerosolymam in templum, & conspexit omnia. Quum autem esset tempus vespertinum, exiit ad Beth-Aniam cum duodecim. Et postero die quum exiisset è Beth-Ania, esuriit. Et conspicatus ficum quandam è longinquo, in qua erant folia, venit ad eam, num reperiret in ea quicquam: quumque venisset, nihil reperit in ea nisi folia: non enim tempus erat ficuum. Et ait illi; Posthac & in æternum nemo ex te fructũ comedat: & audierunt discipuli ejus. Venerunt autem in Jerusalem, & ingressus est Jesus in templum Dei: cœpítque ejicere eos qui emebant & vendebant in templo, & subvertit mensas trapezitarum, & cathedras eorum qui vendebant columbas. Nec permittebat ut quisquam transferret vasa intra templum. Docebátque, ac dicebat eis; Nónne scriptum est, Domus mea, domus orationis vocabitur ab omnibus gentibus? vos autem eam fecistis speluncam latronum. Et audierunt principes sacerdotum, & Scribæ, quærebántq; quomodo perderent eum: timebant enim ab eo, propterea quòd universus populus percelleretur ob doctrinam ejus.

Sabbatho secundo jejunii. 31.

Quumque esset vespera, exierunt extra civitatem. Manè autem quum transirent, viderunt ficum illam arefactam radicitús. Et recordatus est Simon, & dixit ei; Domine mi, ecce ficus illa, cui imprecatus es, exaruit. Et respondit Jesus, & ait illis; Sit in vobis fides Dei. Amen dico vobis, Quicunq; dixerit monti huic; Tollitor, & cade in mare; nec dubitaverit in corde suo, sed crediderit futurũ id quod dicit, fiet ei quicquid dixerit. Propterea dico vobis, Quicquid oraveritis et petieritis, credite vos accepturos, & fiet vobis. Et quum adstiteritis ad fundendas preces, remittite si quid habetis adversùs aliquẽ, ut & Pater vester qui est in cœlis, remittat vobis offensas vestras. Sin autem vos non remiseritis, nec etiam Pater vester qui in cœlis est, remittet vobis delicta vestra.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et Jesus Hierosolymam ingressus est, in templum, & quicquid in illo erat vidit: tempore autem vespertino Bethaniam versùs egressus est cum duodecim discipulis suis.

XLVII. Arefactio arboris ficûs.

Die postero cùm è Bethania egrederetur, esuriit. E longinquo autem arborem ficûs vidit, quam adiit visurus num forsan in eo fructum inveniret: sed præter folia nihil aliud reperit; eò quòd tempus ficuum non esset. Illi igitur arbori dixit; Ab hac hora & in æternum quisquam ex te fructum non comedat, discipulis ejus hunc sermonem audientibus. Et illinc Hierosolymam ingressus est: Jesus autem in templum Dei intravit, & vidit eos qui in templo emebant & vendebant, quos increpavit Jesus & omnes ejecit, & mensas nummulariorum, et sellas vendentium columbas evertit. Neque sinebat ut quispiam rem aliam venalem per templum deportaret. Et docebat eos, dicens; Nónne scriptum est, Domus mea quidem domus oratorii populis vocabitur? vos autem speluncam latronum fecistis eam, et emistis et vendidistis in ea. Magnates et sacerdotes et Pharisæi cùm audissent, quærebant ut eam perderent: & rursus ab eo timebant, eò quòd totus populus doctrinâ ejus percelleretur. Et cùm nox esset, ex urbe egressus est.

Versio VULGATA LATINA.

1 Et introivit Jerosolymam in templum: & circumspectis omnibus, cùm jam vespera
2 esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et aliâ die cùm exirent à Bethania,
3 esuriit. Cúmque vidisset à longè ficum habentem folia, venit si quid fortè in-
veniret in ea: & cùm venisset ad eam, nihil invenit præter folia: non enim erat
4 tempus ficorum. Et respondens dixit ei; Jam non amplius in æternum ex te fru-
5 ctum quisquam manducet. Et audiebant discipuli ejus. Et veniunt Jerosolymam.
Et cùm introisset in templum, cœpit ejicere vendentes & ementes in templo: &
6 mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit. Et non sinebat
7 ut quisquam transferret vas per templum: Et docebat, dicens eis; Nónne scriptum
est; Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem
8 fecistis eam speluncam latronum. Quo audito, principes Sacerdotum & Scribæ
quærebant quomodò eum perderent: timebant enim eum, quoniam universa turba
9 admirabatur super doctrina ejus. Et cùm vespera facta esset, egrediebatur de ci-
10 vitate. Et cùm manè transirent, viderunt ficum aridam factam à radicibus. Et
11 recordatus Petrus, dixit ei; Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit. Et respon-
12 dens Jesus ait illis; Habete fidem Dei. Amen dico vobis, Quia quicunque dixerit
13 huic monti; Tollere, & mittere in mare; & non hæsitaverit in corde suo, sed cre-
diderit, quia quodcunque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea dico vobis; Omnia quæ-
14 cunque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis. Et cùm stabi-
15 tis ad orandum, dimittite si quid habetis adversùs aliquem: ut & Pater vester qui
16 in cœlis est, dimittat vobis peccata vestra. Quòd si vos non dimiseritis: nec
17 Pater vester, qui in cœlis est, dimittet vobis peccata vestra.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 وَدَخَلَ يَسُوعُ اِلَي يُرُوشَلِيمَ وَدَخَلَ الْهَيْكَلَ فَنَظَرَ الْجَمِيعَ * وَلَمَّا كَانَ الْمَسَاءُ فَلِلْوَقْتِ خَرَجَ اِلَي بَيْتِ
12 عَنْيَا مَعَ الْاِثْنَي عَشَرَ * * اَلْفَصْلُ السَّادِسُ وَالثَّلَثُونَ * * وَلِلْغَدِ خَرَجُوا مِنْ بَيْتِ عَنْيَا
13 فَجَاعَ * وَنَظَرَ اِلَي تِينَةٍ مِنْ بُعْدٍ وَفِيهَا وَرَقٌ * فَلَمَّا جَاءَ اِلَيْهَا فَلَمْ يَجِدْ فِيهَا شَيْئًا اِلَّا وَرَقًا فَقَطْ لِاَنَّهُ
14 لَمْ يَكُنْ زَمَنَ التِّينِ * فَقَالَ لَهَا لَا يَاْكُلْ مِنْكِ اَحَدٌ ثَمَرَةً اِلَي الْاَبَدِ وَسَمِعَ تَلَامِيذُهُ * ثُمَّ جَاؤُا اِلَي
15 يُرُوشَلِيمَ فَدَخَلَ يَسُوعُ اِلَي الْهَيْكَلِ وَبَدَاءَ يُخْرِجُ الْبَاعَةَ وَالْمُبْتَاعِينَ مِنَ الْهَيْكَلِ * وَقَلَّبَ مَوَائِدَ
16 الصَّيَارِفِ وَكَرَاسِيَ بَاعَةِ الْحَمَامِ * وَلَمْ يَدَعْ اَحَدًا يَدْخُلُ بِمَتَاعٍ اِلَي الْهَيْكَلِ * وَكَانَ يُعَلِّمُهُمْ قَائِلًا
17 مَكْتُوبٌ اَنَّ بَيْتِي بَيْتُ الصَّلَاةِ يُدْعَي لِجَمِيعِ الْاُمَمِ وَاَنْتُمْ جَعَلْتُمُوهُ مَغَارَةً لِلُّصُوصِ * وَسَمِعَ رُؤَسَاءُ
18 الْكَهَنَةِ وَالْكَتَبَةُ وَطَلَبُوا كَيْفَ يُهْلِكُونَهُ لِاَنَّهُمْ كَانُوا يَخَافُونَهُ * لِاَنَّ الشَّعْبَ كُلَّهُ كَانَ يَبْهَتُ مِنْ
19 تَعْلِيمِهِ * وَلَمَّا كَانَ الْمَسَاءُ خَرَجَ خَارِجَ الْمَدِينَةِ * وَجَاؤُا غَدْوَةً فَنَظَرُوا التِّينَةَ يَابِسَةً مِنْ اَصْلِهَا *
20 21 * وَذَكَرَ بُطْرُسُ وَقَالَ لَهُ يَا مُعَلِّمُ هَا التِّينَةُ الَّتِي لَعَنْتَهَا قَدْ يَبِسَتْ * اَجَابَ يَسُوعُ قَائِلًا آمِنُوا بِاللّٰهِ *
22 23 * فَاِنِّي حَقًّا اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ قَالَ لِهٰذَا الْجَبَلِ اِنْتَقِلْ وَاسْقُطْ فِي الْبَحْرِ وَلَا يَشُكُّ فِي قَلْبِهِ بَلْ يُؤْمِنُ
24 اَنَّ الَّذِي يَقُولُهُ يَكُونُ فَيَكُونُ لَهُ * فَلِهٰذَا اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ كُلَّمَا تَسْاَلُونَهُ فِي الصَّلَاةِ آمِنُوا اَنَّكُمْ
25 تَنَالُونَهُ فَيَكُونُ لَكُمْ * وَاِذَا قُمْتُمْ لِلصَّلَاةِ فَاغْفِرُوا لِكُلِّ مَنْ لَكُمْ عَلَيْهِ كَيْ اَبُوكُمُ الَّذِي
26 فِي السَّمٰوَاتِ يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ اَيْضًا * فَاِنْ اَنْتُمْ لَمْ تَغْفِرُوا وَلَا اَبُوكُمُ السَّمَاوِيُّ يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ *

*Et introivit Jesus in Jerosolymam, & 11
ingressus est templum: & consideravit
omnia. Et cùm esset vespera, statim
exiit in Bethaniam cum duodecim.*

Sectio trigesima sexta.

*Et in crastino exierùt à Bethania, et esu- 12
riit. Et aspexit in ficum à longe, in qua 13
erant folia. At cùm venisset ad eam, non
invenit in ea quicquam præter folia tan-
tùm, quoniam non erat tempus ficuum. Et 14
dixit ei; Non comedat ex te quisquam
fructum in æternum. Et audierunt disci-
puli ejus. Tum venerunt Jerosolymam. Et 15
introivit Jesus in templum, et cœpit ejи-
cere vendentes & ementes in templo, &
evertit mensas numulariorum & cathe-
dras vendentiũ columbas. Et non permi- 16
sit cuiquam introire cum mercibꝰ in tem-
plum. Et docebat eos, dicens; Scriptum 17
est, Quia domus mea domus orationis vo-
cabitur omnibus gentibus: vos autem fe-
cistis eam speluncam latronibus. Et au- 18
dierunt principes sacerdotum & Scribæ,
& quæsierunt quomodo perderent eum:
quoniã timebant eum, quia populus uni-
versus admirabatur ob doctrinam ejus.
Et cùm facta esset vespera, exiit extra 19
civitatem. Et venerunt manè, & vide- 20
runt ficum aridam ab radice sua. Et re- 21
cordatus est Petrus, & dixit ei, Magi-
ster, ecce ficus cui maledixisti, jam ex-
aruit. Respondit ei Jesus, dicens; Cre- 22
dite in Deum: Nam verè dico vobis, 23
Quòd quicunq; dixerit huic monti, Dis-
cede, & cade in mare; nec hæsitaverit
in corde suo, sed crediderit quod dixerit
futurũ, fiet ei. Propterea dico vobis quic- 24
quid petetis in oratione, credite vos con-
sequuturos: & erit vobis. Et cùm stabi- 25
tis ad orandũ, dimittite omnibus iis con-
tra quos aliquid habetis, ut Pater vester
qui est in cœlis, dimittat vobis debita
vestra etiam. Nam si vos non dimiseritis, 26
neq; Pater vester cœlestis dimittet vobis
peccata vestra.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወቦለ:እግዚእ:ሊየሱስ:ሊየሩሰሌም:ቤተ:መቅደስ: ወርእዮ: ኵሎ:ሶበ:መጽየ:ሖረ:
12 ቢታንያ:መስለ:ዐሠርቱ:ወክልኤቱ::=: በእንተ:እንተ:የብሰተ: በለስ::=:
13 ፍሬሰኒታ: ወፂኦ: እመቢታንያ: ርኀበ::=: ወርእየ : በለሰ: እመርሑቅ : ወባቲ:
ቀጽለ: ወሖረ: ይር ለይ: እመቦ:ዘይደኅብ:ፍሬ: በውስቴታ:: ወበጺሖ:ኀቤሃ: ለልቦ:
14 ዘረከበ: ዘለንበለ: ቀጽል: ባሕቲቱ: እስመ: ሊኆነ:ጊዜሁ:ለበለሰ::=: ወለወሥ
ኣ:ወይቤሎ:ለዓለም:ለልቦ:ዘይበልዕ:ፍሬ:እመኔኪ:እንከ:ወሰመዕዎ:ለር ደኢሁ::=:
15 ፍሬሰኒታ:ሊየሩሰሌም:ወቦእ: ቤተ: መቅደስ: ወለኣዘ:ይስድድ:እለ:ይሠይጡ:ወይሀ
የጡ: በመኵራብ: ወገፍትለ: ጣእደቲሆሙ: ለመወልጠኝ: ወመናብርቲሆሙ: ለእለ:
16 ይሠይጡ: ርግቡ::=: ወስልእ: ለልቦ : ዘያኅልፍ : ኀዋየ:እንተ : መኵራብ::=:
17 ፍመሀርሙ:ወይቤሎሙ: እኮ:ጽሑፍ: ይብል:ቤትየሰ:ቤተ: ጸሎት:ይኩን: ለኵሉ:
18 ለሕዛብ:ወእንትሙሰ:ረሰይክመው: በዓተ: ፈያት::=: ወሰመዕዎ: ሊቃን: ካህናት:
ወጸሐፍት: ወኀሠሡ:እንተ:ኀቡ:ይቅትልዎ: ወይፈርሃዎ: እስመ:ኵሉ:ሕዝብ:ዖክ
19 ርመ:መህሮቶ::=: ወለመከመ:መስየ:ይወፅእ: ለፍላ : እመሣገር:=: ወግብኣቶ
20 ሙ:በነግህ: ረከብዋ: ለይእቲ: በለሰ:ይብሰት:እመሠርዋ::=: ወተዘከረ:ጴጥሮስ:
21 ወይቤሎ:ሊቅ:ነዖ:እንትኩ:በለስ: እንተ:ረገመከ: የብሰት::=: ወለወሥኣ:እግዚ
22 እ:ሊየሱስ:ወይቤሎሙ:ሃይማኖት:እግዚአብሔር :ርከቡ:=: ወለሜን:እብለክሙ:
23 እመ:ተቤልዎ:ለገዝ: ደብር: ተንሠአ: ወተወረወ: ውስተ:ባሕር:ወሊናፈቅሙ:በልብክ
24 ሙ: ወተለመንክሙ:ከመ:ዘነበብክሙ: ይከውን:ትረክቡ::=: ወበእንተ:ዘንቱ:እብ
ለክሙ:ኵሉ:ዘጸለይክሙ:ወዘሰአልክሙ:እንዘ:ትትለመኑ: ከመ:ትረክቡ:ይከውንክ
25 ሙ::=: በእንተ:ሊተዘክሮ: እኪይ:ለቢጹ::=: ወሶበሂ:ትጸልዩ:ሓድኮ:ለቢጽ
ክሙ:ዘተሀየሸክዎሙ: ከመ:ይሓድግ:ለክሙ:ላቡክሙ:ዘበሰማያት:ለበሰክሙ::=:

*Et introivit Dñs Jesus in Hierosolymam in domũ sanctã, & circumspectis omnibꝰ 11
quando serò fuit, venit Bethaniam cum duodecim.*

De ficu arefacta.

*Et in altera die quum exiissent è Bethania, esuriit. Et vidit ficum è longe haben- 12
tem folia: & venit videre si fuisset quem inveniret fructus in ea, & veniens ad 13
eam, nihil fuit quod invenit præter folia solummodò, quia non erat tempus fici.
Et respondit ei, & dixit ei; In æternum nemo sit, qui manducet fructum ex te 14
ampliùs, & audierunt discipuli ejus. Et venit Hierosolymam, & intravit in 15
domum sanctam, & cœpit ejicere venditores & emptores in templo, & evertit
tabulas commutantium, & cathedras vendentium columbas. Et prohibuit ne 16
quisquam transferret vas per templum. Et docuit eos, & dixit iis; Nónne scri- 17
ptum est, Dixit; Domus mea, domûs orationis erit omnibus gentibus? & vos fe-
cistis eam speluncam latronum. Et audierunt eum principes sacerdotum & 18
Scribæ, & quæsiverunt quomodò occiderent eum: & timebant eum, quia omnis
turba mirabatur doctrinam ejus. Et quando vesperà fuit, exibat foràs à civitate. 19
Et regressi manè invenerunt hanc ficum aridam factam à radicibus. Et recor- 20
datus est eam Petrus, & dixit ei; Magister, ecce hæc ficus cui maledixisti aruit. 21
Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Fidem Dei acquirite. Et Amen dico vo- 22
bis, Si dixeritis huic monti; Tollitor, & projicitor in mare, & non dubitantes *sitis* 23
in cordibus vestris, & credentes *sitis* ut quod loquutus sum vobis fiet, obtinebitis.
Propter hoc dico vobis, Quæcunque oravistis & quodcunque petiistis credentes 24
vos obtenturos, fiet vobis.*

De non retinendo proximi sui malitiam in memoria.

Et quando oratis remittite proximis vestris illud quo prævaluistis iis, ut remittat vobis pater vester qui in cœlis est peccata vestra. 25

Deest hic versus in codice Æthiopico.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 21 * ودر صباح كه مي كذشتند * آن درخت انجير را ديدند * از بيخ وبنياد خشك شده * شمعون
22 بياد اورد * وبعيسي كفت * اي بزرك من اينك ان درخت انجير كه نفرين كردي خشك شد *
22 23 * عيسي جواب داد وبديشان كفت * اكر ايمان خدا در شما باشد * نه اين درخت انجير
اكر بكوه بكوييد * كه بر داشته شو * ودر دريا بيفت * فرمان ببرد * وبريشان نشود * ليكن ايمان
24 بياورد * هر چه طلب كنيد * براي اين راست بشما مي كويم * كه هر چيزي كه نماز كنيد وايمان
25 بياوريد * بخواهيد بشما داده شود * وبراي شما ساخته كردد * وچون در نماز بر خيزيد * فرو كذاريد
هر كناهي كه كسي ديكر † با شما كرده باشد * تا پدر شما كه در آسمانست كناه شما را
26 فرو كذارد * وعفو كند * واكر چنانك شما فرو نكذاريد * پدر شما نيز كناه شما را عفو نكند

*Manè autem cùm transirent, illam 20
arborem ficûs viderunt ab imâ ra-
dice arefactam. Simeon in memo- 21
riam reduxit, et Jesu dixit; O
magister mi, ecce illa arbor ficûs
cui maledixisti, exaruit. Jesus re- 22
sponsum dedit, et iis dixit; Si
fides Dei in vobis fuerit. Non huic 23
arbori ficûs tantum, sed si monti
dixeritis, Sustollere et in mare
cade, imperium feret: itaq; ne du-
bitet quis sed fidem habeat, quod-
cunque petatis. Propter hoc verum 24
vobis dico, Quicquid precè factâ
et fide adhibitâ petieritis, vobis
datum erit, et vobis effectum red-
detur. Et cùm in orationem sur- 25
rexeritis remittite quodcunque de-
lictum alius quispiam in vos admi-
serit: ut Pater vester, qui in cœlis
est peccatum vestrum remittat, et
condonet. Sin autem vos ita non 26
remiseritis, Pater vester etiam pec-
catum vestrum non condonabit.*

Et veniunt rursùs in Hierosolymam: Et in templo deambulante ipso, accedunt ΛΕ'
27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἰερουσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται ρκζ
ad eum summi Sacerdotes, & Scribæ, & seniores: Et dicunt
28 πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι· Καὶ λέγουσιν β
ei; In qua auctoritate hæc facis? & quis tibi auctoritatem hanc dedit, ut
αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα
ista facias? At Jesus respondens, ait illis; Interrogabo vos & ego
29 ταῦτα ποιῇς; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω (ρ) ὑμᾶς κἀγὼ
unum verbum, & respondete mihi, & dicam vobis in qua auctoritate hæc faciam.
ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
30 Baptismus Joannis, de cœlo erat, an ex hominibus? Respondete mihi. Et ratio-
31 Τὸ βάπτισμα (σ) Ἰωάννου, ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. Καὶ ἐλο-
cinabantur apud semetipsos, dicentes; Si dixerimus, De cœlo, dicet, Propter quid ergò
γίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, (τ) Διατί οὖν
non credidistis ei? Sed si dicamus, Ex hominibus, timebant populum.
32 οὐκ ὠπιστεύσατε αὐτῷ; (υ) Ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν.
Omnes enim habebant Joannem, quia verè Propheta erat. Et respondentes
33 ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. Καὶ ἀποκριθέντες
dicunt Jesu; Nescimus: Et Jesus respondens, ait illis; Neque
λέγουσι τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἴδαμεν· καὶ (φ) ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ
ego dico vobis in qua auctoritate hæc faciam.
ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

CAP. XII. ιβ'. Λς'

Et cœpit illis in parabolis dicere: Vineam plantavit homo, & ςκη
1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ β
circumposuit sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & elocavit eam
περιέθηκε φραγμὸν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν
agricolis: & peregrè profectus est. Et misit ad agricolas tempore servum,
γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, 2
ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ: Illi autem sumentes
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. Οἱ δὲ λαβόντες 3
eum ceciderunt; & dimiserunt vacuum. Et iterùm misit ad illos alium ser-
αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦ- 4
vum: & illum lapidantes, in capite vulneraverunt, & abiegaverunt inhonoratum. Et
λον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. Καὶ 5
rursùm alium misit: & illum occiderunt, & plures alios, hos quidem cædentes,
πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες,
hos verò occidentes. Adhuc ergò unum filium habens dilectum suum, misit
τοὺς δὲ (α) ἀποκτέινοντες. Ἔτι οὖν ἕνα (β) υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε 6
& illum ad eos novissimum, dicens; Quia reverebuntur filium meum. Illi
καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, Ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. Ἐκεῖνοι 7
verò agricolæ dixerunt apud seipsos; Quòd hic est hæres: venite, occida-
δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, Ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτέ-
mus eum, & nostra erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt, &
νωμεν αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἀπέκτειναν, καὶ 8
ejecerunt extra vineam.
(γ) ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.

MS. A. (ρ) κἀγὼ ὑμᾶς (σ) τὸ Ἰωάννου, (τ) Διατί οὖν (υ) Ἀλλὰ εἴπωμεν, (φ) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκτέννοντες. (β) ἔχων υἱὸν (γ) ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et venerunt rursus in Jerusalem: quumque 27
ambularet in templo, venerunt ad eum prin-
cipes sacerdotum, & Scribæ, & seniores,
Ac dicunt ei; Quânam auctoritate hæc fa- 28
cis? & quis dedit tibi auctoritatem istam
ut hæc facias? Ipse verò Jesus ait illis; In- 29
terrogabo vos & ego verbum unum, ut di-
catis mihi: & ego vobis dicam, quânam
auctoritate hæc facio. Baptisma Johannis 30
undenam est? E cœlo, an ex hominibus?
Dicite mihi. Et ratiocinabantur apud se, 31
ac dicebant; Si dixerimus, E cœlo, dicet
nobis; Quarè ergò fidem ei non adhibu-
istis? Quòd si dixerimus, Ex hominibus, 32
timor imminet à populo; omnes enim tene-
bant Johannem verè esse prophetam. Re- 33
sponderunt itaque ac dicunt ipsi Jesu, Ne-
scimus. Subdit eis; Nec ego dicam vobis,
quânam auctoritate hæc facio.

CAP. XII.

Et cœpit colloqui eis per parabolas; 1
Vir quidam plantavit vineam, & obvallavit
eam sepimento, & fodit in ea torcular, ex-
struxítque in ea turrim, & elocavit eam
agricolis, ac peregrè profectus est. Misitq; 2
servum suum ad agricolas suo tempore, ut
de fructibus vineæ acciperet. Illi verò per- 3
cusserunt eum, vacuúmque dimisêre. Et 4
misit rursus ad eos servum alium: sed & il-
lum lapidaverunt, & vulnerârunt, eúmque
dimiserunt cum ignominia. Et misit rur- 5
sus alium, sed & eum interfecerunt. Multos
denique servos alios misit, quorum nonnul-
los percusserunt, cæteros verò trucidârunt.
Tandem verò unicum filium dilectum ha- 6
bebat, quem misit ad eos ultimò: dixit
enim, Forsitan reverebuntur filium meum.
Illi verò agricolæ dixerunt apud se; Hic est 7
hæres, venite, interficiamus eum, & nostra
erit hæreditas. Prehenderunt itaque, truci- 8
dârunt eum, eúmq; ejecerunt extra vineam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XLVIII. Interrogant Pharisæi Christum, Quânam authoritate hæc agis?

Cùm alio tempore Hierosolymam ve- 27
nisset, & in templo ambularet, vene-
runt ad eum magnates, & sacerdo-
tes, & Pharisæi, & Scribæ, & se-
niores. Et ei dixerunt; Quâ autho- 28
ritate hæc facis? & quis est qui tibi
hoc mandatum dedit? Jesus illis 29
dixit; Ego etiam unum verbum à
vobis interrogo, mihi dicite, tunc
dicam quâ authoritate hæc faciam.
Et dixit; Mihi quidem dicite, Ba- 30
ptisma Johannis (i. e. lavacrum)
undénam est? è cœlo est, an ex ho-
minibus? Illi intra se cogitabant, 31
ac dicebant; Si ei dixerimus quòd
è cœlo est, nobis dicet; Quarè ei fidem
non habuistis? Sin autem ex homi- 32
nibus dicamus, à populo meus est:
quia omnes Johannem acceperant,
quòd in veritate Propheta esset. Re- 33
sponsum dederunt Jesu, ac dixerunt;
Nescimus. Jesus illis dixit; Ego
etiam non dicam, quâ authoritate
hæc faciam.

XLIX. Parabola vineæ, & occisionis filii domini vineæ.

CAP. XII.

Et post hæc Jesus exorsus est, & 1
parabolis eos allocutus est; Vir qui-
dam, inquit, vineam plantavit ar-
boribus quampluribus, & in circuitu
ejus murũ fecit, et in vinea torcular

Versio VULGATA LATINA.

27 Et veniunt rursùs Jerosolymam. Et cùm ambularet in templo, accedunt ad eum
28 summi sacerdotes, & Scribæ, & seniores: Et dicunt ei; In qua potestate hæc fa-
29 cis? & quis dedit tibi hanc potestatem ut ista facias? Jesus autem respondens,
ait illis; Interrogabo vos & ego unum verbum, & respondete mihi: & dicam
30 vobis in qua potestate hæc faciam. Baptismus Joannis, de cœlo erat, an ex ho-
31 minibus? Respondete mihi. At illi cogitabant secum, dicentes; Si dixerimus,
32 De cœlo, dicet; Quarè ergò non credidistis ei? Si dixerimus, Ex hominibus, ti-
33 memus populum: omnes enim habebant Joannem quia verè propheta esset. Et
respondentes dicunt Jesu; Nescimus. Et respondens Jesus ait illis; Neque ego
dico vobis in qua potestate hæc faciam.

CAP. XII.

ET cœpit illis in parabolis loqui: Vineam pastinavit homo, & circumdedit 1
sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè
profectus est. Et misit ad agricolas in tempore servum, ut ab agricolis acciperet 2
de fructu vineæ. Qui apprehensum eum ceciderunt, & dimiserunt vacuum. 3
Et iterùm misit ad illos alium servum: & illum in capite vulneraverunt, & contu- 4
meliis affecerunt. Et rursum alium misit, & illum occiderunt: & plures alios: quos- 5
dam cædentes, alios verò occidentes. Adhuc ergò unum habens filium charissimũ, 6
& illum misit ad eos noviſſimum, dicentes; Quia reverebuntur filium meum. Co- 7
loni autem dixerunt ad invicem; Hic est hæres: venite, occidamus eum: & nostra
erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt: & ejecerunt extra vineam. 8

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sectio trigesima septima.

27 اَلْفَصْلُ اَلسَّابِعُ وَالثَّلَثُونَ * ثُمَّ جَآؤُا [ايضا] اِلَي يَرُوسَلِيم وَبَيْنَمَا هُوَ يَمْشِي فِي اَلْهَيْكَلِ
28 اَقْبَلَ اِلَيْهِ رُؤَسَآءُ اَلْكَهَنَةِ وَالْكَتَبَةِ وَالشُّيُوخ * وَقَالُوا لَهُ بِاَيِّ سُلْطَانٍ تَفْعَلُ هٰذَا وَمَنْ اَعْطَاكَ هٰذَا
29 اَلسُّلْطَانَ * اَجَابَهُم يَسُوعُ قَائِلًا اَنَا اَسْئَلُكُم عَنْ كَلِمَةٍ وَاحِدَةٍ اَجِيبُونِي * وَاَنَا اَقُولُ لَكُم بِاَيِّ سُلْطَانٍ
30 اَفْعَلُ هٰذَا * اَمَعْمُودِيَةُ يُوحَنَّا مِنَ اَلسَّمَآءِ كَانَتْ اَمْ مِنَ اَلنَّاسِ اَجِيبُونِي * فَفَكَّرُوا فِي نُفُوسِهِم
31 هٰكَذَا اِنْ قُلْنَا مِنَ اَلسَّمَآءِ كَانَتْ فَيَقُولُ لَنَا لِمَاذَا لَمْ تُؤْمِنُوا بِهِ * وَاِنْ قُلْنَا مِنَ اَلنَّاسِ نَخَافُ
32 مِنَ اَلْجَمْعِ لِاَنَّ جَمِيعَهُم كَانَ يَقُولُ اَنَّ يُوحَنَّا نَبِيٌّ * فَاَجَابُوا يَسُوعَ قَائِلِينَ لَا نَعْلَمُ * فَقَالَ لَهُم
33 يَسُوعُ وَلَا اَنَا اَيْضًا اَقُولُ لَكُم بِاَيِّ سُلْطَانٍ اَفْعَلُ هٰذَا *

Sectio trigesima octava.

* اَلْفَصْلُ اَلثَّامِنُ وَالثَّلَثُونَ *

1 * ثُمَّ بَدَاءَ يُكَلِّمُهُم بِاَمْثَالٍ قَائِلًا اِنْسَانٌ غَرَسَ كَرْمًا وَحَاطَ بِهِ سِيَاجًا * وَحَفَرَ فِيهِ مَعْصَرَةً *
2 وَبَنَي فِيهِ بُرْجًا * وَدَفَعَهُ اِلَي فَعَلَةٍ وَسَافَرَ * ثُمَّ اَنْفَذَ اِلَي اَلْفَعَلَةِ فِي زَمَانٍ عَبْدًا لِيَاْخُذَ مِنَ
3 اَلْفَعَلَةِ مِنْ ثِمَارِ اَلْكَرْمِ * فَاَخَذُوهُ وَضَرَبُوهُ وَاَرْسَلُوهُ فَارِغًا * فَاَرْسَلَ اِلَيْهِم اَيْضًا عَبْدًا اٰخَرَ
4 فَجَرَحُوهُ وَسَجَبُوهُ وَرَدُّوهُ مُهَانًا * وَاَرْسَلَ اَيْضًا اٰخَرَ فَقَتَلُوهُ * وَاَرْسَلَ عَبِيدًا كَثِيرِينَ اٰخَرِينَ
5 فَضَرَبُوا بَعْضًا * وَقَتَلُوا بَعْضًا * وَكَانَ لَهُ اِبْنٌ وَاحِدٌ حَبِيبٌ لَهُ فَاَرْسَلَهُ اِلَيْهِم اٰخِرًا قَائِلًا لَعَلَّهُم
6 يَسْتَحْيُونَ مِنِ اِبْنِي * فَقَالَتِ اَلْفَعَلَةُ بَعْضُهُم لِبَعْضٍ هٰذَا هُوَ اَلْوَارِثُ تَعَالَوْا نَقْتُلُهُ فَيَصِيرُ
7 لَنَا اَلْمِيرَاثُ * فَاَخَذُوهُ وَقَتَلُوهُ وَطَرَحُوهُ خَارِجَ اَلْكَرْمِ *
8

Sectio trigesima nona.

Tum venerunt iterùm Jerosolymam. Et dum ipse ambularet in templo, accesse- 27
runt ad eum principes sacerdotum, & Scribæ, & seniores, Et dixerunt ei; 28
Quâ potestate facis hoc? & quis dedit tibi hanc potestatem? Respondit eis Je- 29
sus, dicens; Ego interrogabo vos de verbo uno: respondete mihi, & ego dicam
vobis quâ potestate facio hoc. Baptismus 30
Johannis, de cœlo erat, an ex hominibus? Respondete mihi. Et cogitaverunt 31
apud semetipsos sic: Si dixerimus, De cœlo erat; dicet nobis, Quare non cre-
didistis in eum? Et si dixerimus, Ex ho- 32
minibus, timemus turbam: omnes enim
dicebant Johannem esse prophetam. Ita- 33
que responderunt Jesu, dicentes; Nesci-
mus. Ait illis Jesus; Neque ego etiam
dicam vobis quâ potestate facio hoc.

Sectio trigesima octava.

CAP. XII.

DEindè cœpit loqui illis in paraboli 1
lis, dicens; Homo plantavit vineam, &
circumdedit eam sepe, & fodit in ea tor-
cular, & ædificavit in ea turrim, &
tradidit eam operariis: & iter fecit. 2
Tum misit ad operarios in tempore ser-
vum, ut acciperet ab operariis de fructi-
bus vineæ: Sed apprehenderunt eum, et 3
ceciderunt eum, & miserunt eum vacu-
um. Et misit ad eos rursus servum aliũ: 4
& vulneraverunt eum, & plagis affece-
runt eum, & remiserunt eum dedecora-
tum. Et misit iterùm alium, & occide- 5
runt illum: Et misit servos multos alios,
& percusserunt quosdam, & occiderunt
quosdam. Erat autem ei filius unus di- 6
lectus ipsi; et misit illum ad eos postremò,
dicens; Forsitan reverebuntur filiũ meũ.
Et dixerũt agricolæ alii ad alios; Hic est 7
hæres, venite, occidamus eum, et fiet nobis
hæreditas. Et apprehenderunt eũ, et occi- 8
derunt eũ, et projecerũt eum extra vineã.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : እለ : ተስእልዎ : ለእግዚእነ: በመባሕተ: መኑ:ትገብር : ዘንተ::=ፁ

27 ወሖረ:ካዕበ:ሊየሩሰሌም: ወእንዘ:ያንሶሱ: በመኰራብ: መጽሉ:ኀቤሁ: ሊቃነ:ካህ
28 ናት: ወጸሐፍት:ወረበናት::=ፁ ወይቤልዎ:በመባሕተ:መኑ:ትገብር:ከመዝ: ወመኑ:
29 ለብሐኽ: ትግበር: ዘንተ::=ፁ ወይቤሎሙ:እግዚእ: ሊየሱስ: ለእሊ: እሴለለክሙ:
ለሐተ:ነገረ:ወእግሬኒ:: ወለእሊ:እነግረክሙ: በመባሕተ: መኑ: እገብር: ከመዝ::=ፁ
30 ጥመቀቱ: ለዮሐንስ: እመላይቱኑ: እመሰማይኑ: ለወ: እመእጐለ: እመ:ሕያዋኑ:
31 ለይድዑኒ::=ፁ ወተባህሉ: በቤኔቲሆሙ: ለእመ:ንቤሉ: ለመስጣይ: ይብለነ:እፎ:
32 ሊለመንክመ::=ፁ ወለመሂ: ንቤሉ: እመእጐሊ: እመ:ሕየው:ንፈርሆሙ:ለሕዝ
33 ብ:እስመ:ከመ:ነቢይ:ኩሉሙ:ይረእይዎ: ለዮሐንስ::=ፁ ወለዎሠሉ: ወይቤሉ:
ኢናእመር:: ወለዎሠለሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሉሙ: እነኒ: ሊይነገረክሙ:
በመባሕተ : መኑ : እገብር : ኵመዝ::=ፁ

በእንተ: ዐጸደ : ወይነ: ::=ፁ

1 ፲፪ ወለኀዝ:ይመስል: ሉሙ: ወይቤሉሙ:ብእሲ:ሐ:ተክለ:: ወይነ : ወፀቍኖ:ወከረየ:
ምክያደ:ወሐነጸ:ምሕፈደ:ወአስተቱ:ወሂሙ:ሎቱ:ገባረ: ወዐቀበተ: ወይነ:ወነገደ::=ፁ
2 ወፈነወ:ገብሮ:ኀቡ: ዐቀብተ: ወይነ: በጊዜሁ: ያመጽሉ: ሱቱ:እመፍሬ:ወይኑ::=ፁ
3 ወሕሎዝሙ:ወቀሠፍዎ: ወፈነውዎ:ዕራቆ::=ፁ ወካዕበ: ፈነወ: ካልእ: ገብሮ:ኀቤሆ
5 ሙ: ወካዕበ:ኪያሁኒ: ወገርዎ:ወሾርዕዎ:ወፈነውዎ:እሩሲሮሙ::=ፁ ወፈነወ:ካልእ
6 ኒ: ወኪያሁኒ:ቀተልዎ:ወባዕደኒሂ:ብዙኀንየ:ወቦ:ዘቀሠፈ: ወቦ: ዘቀተሉ::=ፁ ወቦቱ:
ለሐደ:ወልደ:ዘያፈቅር:ወፈነዎ: ኀቤሆሙ:ድኅረ: ኵሉ: እንዘ: ይብል: ይኅፍርዎ:ለ
7 ወልድየ:ኦ::=ፁ ወይቤሉ:: ለግብርት:ዝንቱ:ወራሲ: ንዑ: ንቅትሉ: ወንርስ
8 ብ:ርስቶ::=ፁ ወለኀዝሙ:ወለወፀእዎ:ለፍለ:እመዓጸደ:ወይን:ወቀተልዎ::=ፁ

De iis qui interrogabant Dominum nostrum, Quâ authoritate efficis isthæc?
Et venit iterum Hierosolymam, & ambulantes in templo, venerunt ad eum prin- 27
cipes sacerdotum, & Scribæ, & magistri. Et dixerunt ei, In authoritate cujus 28
facis sic? & quis authoritatem commisit tibi hoc facere? Et dixit iis Dominus 29
Jesus, Ego interrogabo vos unum verbum: & dicite mihi, & ego dicam vobis in
authoritate cujus facio sic. Baptismus Johannis, unde fuit? è cœlóne, an ex filiis 30
hominũ? demonstrate mihi. Et dixerunt inter se, Si dixerimus è cœlo; dicet nobis, 31
Quare non credidistis ei? Et si dixerimus, E filiis hominum, timemus populum: 32
quia sicut prophetam, omnes respiciunt Johannem. Et responderunt, & dixe- 33
runt; Nescimus: & respondit iis Dominus Jesus, & dixit iis; Ego etiam non di-
cam vobis in authoritate cujus facio sic.

CAP. XII. *De vinea.*

ET cœpit parabolicè loqui iis, & dixit iis; Vir quidam plantavit vineam, & 1
sepivit eam; fodit torcular, & ædificavit turrim in ea, & præposuit ei factores,
& custodes vineæ, & peregrinatus fuit. Et misit servum suum ad custodes 2
vineæ in tempore suo, ut afferrent ei de fructu vineæ suæ. Et prehenderunt 3
eum, & percusserunt eum, & dimiserunt eum vacuum. Et iterum misit alium ser- 4
vum ad eos, & iterum ipsum lapidibus obruerunt, & percusserunt eum, & dimi-
serunt eum contemnentes. Et misit alium, & eum occiderunt, & alios etiã mul- 5
tos; & fuerunt quos flagellârunt, & fuerunt quos occiderunt. Et habuit unum fi- 6
lium, quẽ diligebat, & misit eum ad illos post omnes, dicens; Reverebuntur filiũ
meũ. Et dixerũt servi; Hic est hæres, venite, trucidem[9] eum, & obtinebim[9] hæredi- 7
tatẽ ejus. Et prehenderunt eum, & ejecerunt eum foris è vinea, & trucidârunt eũ. 8

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 كند * وسراپي بنا كرد * وبعد ازان باغ را بباغبانان سپرد * تا احتياط كرده نكاه دارند * * چون
3 هنكام ميوه رسيد * بنده خود را پيش باغبانان فرستاد * كه ميوه باغ را بستانند * * ايشان بنده را
4 زدند وتهي باز فرستادند * * باز بنده ديكر پيش ايشان فرستاد * اورا نيز سنكسار كردند *
5 زخمناك وبدشنام * وخلاقت * باز كردانيدند * * ديكري فرستاد اورا كشتند * وديكر بسيار
6 بندكان مي فرستاد * بعضي را زدند * وبعضي را كشتند * * در آخر فرزند ارجمند وكرامي
7 داشت * اورا فرستاد * وكفت مكر از پسر من شرم دارند * * چون باغبانان پسر خداوند زر را
ديدند * در درون خود فكر كردند كه وارث باغ اينست * بياييد اورا بكشيم * تا باغ ما را
8 ميراث مانند * * اورا كرفتند * وكشتند * واز باغ بيرون † انداختند *

fodit, & arcem ædificavit, & postea
vineam vinitoribus tradidit, ut eo
peregrè profecto custodirent. Cùm 2
tempus fructûs adveniſſet, servum
ſuum ad vinitores misit, ut fructum
vineæ acciperet. Illi autem servum 3
verberârunt, & vacuum remiserunt.
Rursum servum alium ad eos misit: 4
illum etiam lapidârunt, & sauciunt,
& contumeliâ affectum, & ludibrio,
remiserunt. Et alium misit, quem in- 5
terfecerunt: & alios plurimos ser-
vos misit, quosdam cædebant, &
quosdam occidebant. Postremò fili- 6
um charum & egregium habuit,
quem misit, & dixit; Forsan à
filio meo pudorem habebunt. Cùm 7
vinitores filium domini vineæ vide-
rent, intra se cogitabant, Hæres
quidem vineæ hic est; venite, eum
occidamus, ut vinea nobis in hæ-
reditatem cedat. Et eum captum 8
trucidârunt, & extra vineam eje-
cerunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΛΖ'. ΛΗ'.

Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos,
9 Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται, καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς,
& dabit vineam aliis. Nec scripturam hanc legistis? Lapidem quem
10 καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν
reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: A Domino
11 ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· Παρὰ Κυρίου
factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Et quærebant eum prehendere,
12 ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, ρκϑ
& timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam dixerit. α
καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ (δ) ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε. ΛΖ'
Et sinentes eum abierunt. Et mittunt ad eum quosdam Pharisæorum & ξλ
13 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον. Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ β
Herodianorum, ut eum captarent sermone. Illi autem venientes dicunt ei;
14 τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ,
Magister, scimus quia verax es, & non cura est tibi de nullo: non enim aspicis
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις
in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. Licet censum
εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆνσον
Cæsari dare, an non? dabimus, an non demus? Ille verò sciens eorum hypocrisim,
15 Καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν,
ait illis; Quid me tentatis? Afferte mihi denarium, ut videam. Illi autem attulerunt.
16 εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. Οἱ δὲ ἤνεγκαν.

Et ait illis; Cujus imago hæc & inscriptio? Illi autem dixerunt ei; Cæ-
καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; (ε)οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Καί-
saris. Et respondens Jesus, dixit illis; Reddite quæ Cæsaris Cæsari;
σαρος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, 17
& quæ Dei Deo. Et mirabantur super eo. Et veniunt Sadducæi ad
ΛΗ' καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἐθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ. Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς 18
eum, qui dicunt resurrectionem non esse, & interrogabant eum, dicentes;
αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες,
Magister, Moyses scripsit nobis, quòd si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit
Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ 19
uxorem, & natos non reliquerit, ut accipiat frater ejus uxorem ipsius, & resusci-
γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ (ζ)ἐξανα-
tet semen fratri suo. Septem fratres erant, & primus accepit uxorem,
στήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, 20
& moriens non reliquit semen. Et secundus accepit eam, & mortuus est,
καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα. Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανε, 21
& nec iste reliquit semen: & tertius similiter. Et acceperunt eam septem,
καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. Καὶ ἔλαβον (η)αὐτὴν οἱ ἑπτὰ, 22
& non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est & mulier. In ergò resur-
καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀνα- 23
rectione, cùm resurrexerint, cujus eorum erit uxor? nam septem habuerùt eam uxorem.
στάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

MS. A. (δ) ὅτι τὴν παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς εἶπεν. (ε) λέγουσιν αὐτῷ, (ζ) ἐξαναστήσῃ (η) αὐτὴν ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπτὰ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quid ergò faciet dominus vineæ? veniet, 9
perdet agricolas illos, dabítque ipsam vine-
am aliis. Ne hanc quidem scripturam legi- 10
stis? Lapidem quem reprobaverunt ædifi-
cantes, is factus est in caput anguli. A Do- 11
mino factum est istud, & est miraculum in
oculis nostris. Et quærebant eum prehen- 12
dere, sed timuerunt à populo: sciebant enim
adversùs ipsos eum dixisse hanc parabolam,
& reliquerunt eum, atq; abiêre. Porrò mise- 13
runt ad eum quosdam è Scribis, & ex dome-
sticis Herodis, ut aucuparentur eum in ser-
mone. Illi autem venerunt, & interrogave- 14
runt eum; Doctor, novimus te veracem esse,
nulliúsq; curam gerere; nec enim respicis in
facies hominum, sed in veritate viam Dei do-
ces: Licet dare pecuniam capitatim Cæsari,
necne? demus, an non demus? Ipse verò 15
cognovit fraudem eorum, & ait illis; Quid
me tentatis? adferte mihi denarium ut vi-
deam. Et protulerunt ei: & ait illis; Cujus 16
est imago hæc & inscriptio? Illi autem dixe-
runt, Cæsaris. Ait illis Jesus, Quæ sunt Cæsa- 17
ris, date Cæsari; & quæ Dei, Deo. Et admira-
bantur super eo.

Ad oblationem defunctorum. 32.

Venerunt porrò Saducæi ad eum, ii qui di- 18
cunt non esse resurrectionem: & interroga-
bant eum, dicentes; Doctor, Moses scripsit 19
nobis, Si mortuus fuerit frater alicujus, &
reliquerit uxorē, liberos autem non reliqueritaccipiat ipsius frater uxorem ejus, & susci-
tet semen fratri suo. Septem erant fratres, 20
primus duxit uxorem, & mortuus est, nec reli-
quit semen. Et secundus accepit eam, & 21
mortuus est, quum nec ipse reliquisset semen:
& tertius itidem. Denique acceperunt eam 22
septem illi, nec reliquerunt semen: postrema
omnium mortua est & ipsa mulier. In resur- 23
rectione ergò, cujusnam ex eis futura est
uxor? siquidem septem illi duxerunt eam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*Cùm Dominus vineæ hanc rem to- 9
tam intellexerit, vinitores funditùs
perdet, et vineam aliis tradet. Et 10
hanc Scripturam legistis:*

Prophetia.

*Quem quidem lapidem ædificatores
ut vilem abjecerunt, idem lapis tan-
dem factus est angulus basis atque
ædificii. Hoc à facie Domini fa- 11
ctum est, et in oculis nostris mira-
bile est. Et quærebant ut eum ca- 12
perent, populum tamen timebant:
eò quòd sciebant quòd hanc para-
bolam de ipsis dixisset: et omisso eo
abierunt.*

L. Interrogabant de censu, i. e. tributo.

*Et quosdam ex Scribis ad eum mi- 13
serunt, et è domesticis Herodis, ut
eum in sermone captarent. Et veni- 14
entes Jesum interrogárunt, et dixe-
runt; O præceptor, scimus quòd ser-
mo vester verus sit, nec propter
quenquam errori parcis, et faciem
et animum cujuspiam non respicis,
sed in veritate viam Dei doces:
Licitúmne est ut censum capitis
Cæsari demus an non? Jesus mali- 15
tiâ interná eorum intellectâ illis
dixit; O hypocritæ, quid me ten-
tatis? Denarium ad me afferte, ut
videam. Cum attulissent illis di- 16
xit; Hæc imago et inscriptio cujus
est? Dixerunt, Cæsaris. Jesus il- 17
lis dixit; Quod Cæsaris est, Cæ-
sari date: et quæ Dei sunt, Deo.
Propter hunc sermonem ab eo attoniti
fuerunt.*

Versio VULGATA LATINA.

9 Quid ergò faciet Dominus vineæ? Veniet,& perdet colonos: & dabit vineam ali-
10 is. Nec scripturam hanc legistis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic
11 factus est in caput anguli: A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis no-
12 stris? Et quærebant eum tenere: & timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam
13 ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quosdam
14 ex Pharisæis, & Herodianis, ut eum caperent in verbo. Qui venientes dicunt ei;
Magister, scimus quia verax es, & non curas quenquam: nec enim vides in faciem
hominum, sed in veritate viam Dei doces: licet dari tributum Cæsari, an non? dabi-
15 mus? Qui sciens versutiam illorum, ait illis; Quid me tentatis? afferte mihi dena-
16 rium ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis; Cujus est imago hæc, & inscriptio?
Dicunt ei; Cæsaris. Respondens autem Jesus dixit illis; Reddite igitur quæ sunt 17
Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo. Et venerunt ad 18
eum Sadducæi, qui dicunt resurrectionem non esse: & interrogabant eum dicentes;
Magister, Moyses nobis scripsit, ut si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit uxo- 19
rem, & filios non reliquerit, accipiat frater ejus uxorem ipsius, & resuscitet semen
fratri suo. Septem ergò fratres erant: & primus accepit uxorem, & mortuus est 20
non relicto semine. Et secundus accepit eam, & mortuus est: Et nec iste reliquit 21
semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem: & non reliquerunt 22
semé. Novissima omnium defuncta est & mulier. In resurrectione ergò cùm 23
resurrexerint, cujus de his erit uxor? Septem enim habuerunt eam uxorem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 فماذا يفعل بهم رب الكرم * اليس ياتي فيهلك الاكرن ويسلم الكرم الى اخرين *
10 اما قرأتم في الكتاب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار راس الزاوية * من قبل الرب
11 كان هذا وهو عجيب في عيوننا * فأرادوا ان يمسكوه خافوا الجمع * لانهم علموا انه قال هذا
12 المثل من اجلهم فتركوه ومضوا * الفصل التاسع والثلثون * ثم ارسلوا اليه
13 قوما من الفريسيين والهيرودسيين ليصطادوه بكلمة * فجاوا وقالوا له يا معلم قد علمنا انك
14 صحيح * ولا تبالي باحد لانك لا تنظر بوجه انسان * لكنك بالحق تعلم طريق الله * اعلمنا ايكون
15 لنا ان نعطي الجزية لقيصر ام لا * فلما علم رياهم قال لهم لم تجربوني ايتوني بدينار كي
16 انظره * فقدموه اليه * فقال لهم لمن هذه الصور والكتابة * اما هم فقالوا لقيصر * فاجابهم
17 يسوع قائلا اعطوا ما للملك للملك وما لله لله * فتعجبوا منه * الفصل الاربعون *
18 ثم واقاه الرباهة الذين يقولون ليس تكون قيامة * وسالوه قائلين * يا معلم موسى كتب
19 لنا ان مات احد وخلف مراة ولم يترك ولدا وكان له اخ فليأخذ اخوه مراته وليقم ولدا لاخيه *
20 وكان عندنا سبعة اخوة * فتزوج الاول مراة ومات ولم يخلف ولدا * واخذها الثاني ومات ولم
21 يترك ولدا * والثالث مثل ذلك ايضا * الى السابع ولم يتركوا ولدا * واخر الكل ماتت المراة
22 ايضا * ففي القيامة لمن منهم تكون المراة لان السبعة اخذوها مراة *
23

Quid igitur faciet tis dominus vineæ? 9
Nonne veniet & perdet eos agricolas,& tradet vineam aliis? Nónne legistis in 10
Scriptura, Qu'a lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est caput an-
guli? A Domino factum est hoc, & est 11
mirabile in oculis nostris. Et voluerunt 12
tenere eum: sed timuerunt turbam; novérunt enim quòd ipse dixerat hanc parabolam propter eos: & reliquerunt eum, & abierunt.

Sectio trigesima nona.

Tum miserunt ad eum quosdam ex Pha- 13
risæis, & Herodianis; ut venarentur eum in verbo. Et venerunt, & dixerunt 14
ei; Magister, scimus esse te veracem,& non curare quenquam: quia non consideras faciem hominis, sed in veritate duces viam Dei: Indica nobis, an liceat nobis dare tributum Cæsari, an non? Cúmque scivisset simultatem eorum, di- 15
xit eis; Quid tentatis me? afferte mihi denarium aliquem, ut videam eum. Et obtulerunt eum illi. Et dixit eis, Cu- 16
jus est hæc imago, & inscriptio? Ipsi autem dixerunt, Cæsaris. Respondit eis 17
Jesus, dicens; Date quod est regis, regi; et quod est Dei, Deo. Et admirati sunt eum. Sectio quadragesima.
Item venerunt ad eum Saducæi, qui di- 18
cunt; Non erit resurrectio: et interrogaverunt eum dicentes; O magister, Moyses 19
scripsit nobis, Si mortuus fuerit aliquis, et reliquerit uxorem, et non reliquerit semen, fueritq; ei frater; accipiat frater ejus uxorem illius, et suscitet semen fratri suo. Fuerunt autem apud nos septem fratres, 20
duxitq; primus uxorem, et mortuus est, et non reliquit semen. Et accepit eam se- 21
cundus, et mortuus est: et non reliquit semen. Et tertius similiter. Etiam usque 22
ad septimum: et non reliquerunt semen. Et post omnes mortua est mulier etiam. Igitur in resurrectione, cujus ex ipsis 23
erit mulier? quoniam septem duxerunt eam uxorem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ምንት: እንከ: ይረስዮ: ባዕለ: ወይኑ::ይመጽእ: ወይቀትሎ: ለእለኪሑ::ለግብ
10 ሮት:ወይሁብ: ወይኖ: ለካልኣን::=ኦ ወዘኒ·ሊያንብክሙኑ : ውስተ:መጽሐፍ: እግ
11 ን:እንተ:መንግዋ:ነደቅት:ይእቲ:ኮነት:ውስተ:ርእሰ: ማእዘንት:=ኦ ወእመሓበ : እግ
12 ዚአብሔር: ኮነት:ይእቲ: ወነገር:ይእቲ:ለላዕይንቲነ::=ኦ ወፈቀዱ:ይእኝዝው:ወፈ
ርህዎ:ለለሕዛብ: እስመ:ለእመረ:ከመ: በእንቲአሆሙ: ይብል:ዘንተ:ኢሶሳ:ወ
ኀደግዎ:ወሖሩ::=ኦ በእንተ:እለ:ተስእልዎ:በእንተ:ዲናር:
13 ወፈነዉ:ኀቤሁ፣ እመፈሪሳዊያን::ምስለ:ሰብላ: ሄሮድስ: ከመ:ያስሕትዎ:በቃሉ:=ኦ
14 ወመጽሉ:ኀቤሁ:ወይቤልዎ::ሊቅ: ንእምር : ከመ:ጸድቅ:እንተ: ወለልቦ: ዘያሕዝነ
ክ: ወሊመኑሂ: ወሊታደሉ: ለገጸ: ሰብእ: ወበጽድቅ: ትጫህር: ፍናተ: እግዚአብሔ
15 ር::ይከውንነሁ: ንሣብ:ጸባእተ:ዲናር: ለነጋሢ: ላው: ለልቦ::=ኦ ወለእመሮሙ: እ
ግዝእ:ሊየሱስ: ጕሕሉቶሙ: ወይቤሎሙ:ምንተኑ: ታሚክሩኒ:ለመጽሉ:ዲናሮ:ለ
16 ርእዩ:=ኦ ወለመጽሉ: ሎቱ: ወይቤሎሙ: ዘመኑ: መልክዑ: ዝንቱ: ወመጽሐፈ::
17 ወይቤልዎ: ዘነጋሢ:=ኦ ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ሀቡ: ዘነጋሢ: ለነጋሢ: ወዘ
እግዚአብሔር: ግበሩ: ለእግዚአብሔር : ወለእንዘርዎ::=ኦ
በእንተ: ሰዱቃዊያን: እለ: ይብሉ: እልቦ: ትንሣኤ: ሎውታን::
18 ወመጽሉ:ሰዱቃዊያን: እለ:ይብሉ:ሊይሐይዉ: ሎውታን:ወተስእልዎ:ወይቤልዎ:=ኦ
19 ሊቅ:ሙሴ:ጽሐፈ:ለነ:ለእመቦ:ዘሞተ:እኁሁ: ወኀደገ:ብእሲቶ: ወለልቦ:ውሉደ: እ
20 ኁሁ:ያውስቦ: ለብእሲቲ:ወያቅሚ: ዘርእ: ለእኁሁ:=ኦ ሀለው: እንከ:ሰብዓቲ: እኅ
21 ው:ወለውሰባ:ዘይልህቅ:ወሞተ:እንዘ:ለልቦ:ውሉደ:=ኦ ወለውስባ: ካልኡነ:ወሞተ:
22 እንዘ:ለልቦ:ውሉደ:ወሣልሱ:ከማሁ:=ኦ ወእስከ:ሰብዓቲሆሙ:ለውሰብዋ:ወሊኀደ
23 ጉ:ውሉደ::ወድኅረ:ኵሎሙ:ሞተት: ይእቲ: ብእሲት::=ኦ ለመ:ይሐይው: እንከ:
ሎውተን:ለመኑ:እመኔሆሙ:ትከውኖ:ብእሲቶ:እስመ: ሰብዓቲሆሙ: ለውሰብዋ:=ኦ

Quid igitur faciet iis Dominus vineæ? Veniet, & trucidabit illos servos, & da- 9
bit vineam suam aliis. Et hoc nónne legistis in Scriptura, Lapis quem reproba- 10
verunt ædificatores, ille est in caput anguli: Et à Domino factum est hoc, & mira- 11
bile est oculis nostris. Et voluerunt prehendere eum, & timuerunt populos: quo- 12
niam cognoverunt quòd de illis dixerat hanc parabolam. Et reliquerunt eum, & abierunt.

De iis qui interrogabant eum de denario.

Et miserunt ad eum *quosdam* è Pharisæis cum hominibus Herodis, ut seducerent 13
eum in eloquio suo. Et venerunt ad eum, & dixerunt ei; Magister, scimus quòd 14
verax es, & non curas quemquam, neque accommodas *te* vultui homi-
num, & in veritate doces viam Dei: Licétne dare tributum denarii regi, vel
non? Et scivit Dominus Jesus astutiam eorum, & dixit iis; Quarè tentatis me? 15
Afferte denarium, & ostendite mihi. Et attulerunt ei, & dixit iis; Cujus *est* imago 16
hæc, & scriptura? & dixerunt ei; Regis. Et dixit iis Dominus Jesus; Date quæ 17
sunt regis, regi; & quæ *sunt* Dei, præstate Deo. Et admirati sunt eum.

De Saducæis qui affirmant nullam fore mortuorum resurrectionem.

Et venerunt Saducæi, qui dicunt *quòd* non vivent mortui: & interrogârunt 18
eum, & dixerunt ei; Magister, Moyses scripsit nobis, Si sit aliquis cujus frater 19
obiit, & reliquit uxorem suam, & non habuit filios, frater ipsius accipiat uxo-
rem ejus, & resuscitet semen fratri suo. Fuerunt igitur septem fratres: & uxo- 20
rem duxit senior, & obiit, non habens filios. Et duxit eam secundus, & obiit, 21
non habens filios: & tertius similiter: Et usque ad septimum duxerunt eam, & 22
non reliquerunt filios. Et post omnes illos mortua est ipsa mulier. Quando vi- 23
vent igitur mortui, cui illorum erit uxor ejus? quia septem illi uxorem eam duxerunt.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

پنجاه يك مثل هفت برادر كه يك زن ستدند

18 * وزادقه پيش او امدند وايشان قومي اند كه مي كويند * قيامت نيست * ازعيسي بپرسيدند *
19 وكفتند * اي معلم موسي ازبراي ما نبشت * كه اكر كسي را برادر بميرد * وزن او بماند
20 وفرزندانش نباشد * برادر او زن † برادررا بستاند * وتخم برادررا برخيزاند * اكنون هفت برادر
21 بودند * اولين زن ستد ومورد تخم رها نكرد * دوم نيز اورا ستد وبي تخم مورد * سوم * وچهارم *
22
23 وپنجم * وتا هفتم † همچنين * مردند هيچ كدام فرزند نكذاشت * روز قيامت اين زن ازان
كداميين برادر باشد * سبب انك هفت برادراين زنرا ستدند *

LI. Parabola septem fratrum qui unam uxorem acceperunt.

Et Sadducæi ad eum venerunt; il- 18
li autem secta sunt qui dicunt, resurrectionem nullam esse: & interrogârunt Jesum, dicentes; O 19
Præceptor, Moses nobis scripsit, quòd sicui frater mortuus fuerit, & uxore ejus superstite liberi ei non sint, frater ejus uxorem fratris accipiat, & semen fratri suscitet. Jam se- 20
ptem fratres erant: primus uxorem accepit & mortuus semen non reliquit. Secundus et iam eam accepit, 21
& sine semine mortuus est: tertius, & quartus, & quintus, Et usque 22
ad septimum similiter, mortui sunt, nemine filium relinquente. Die re- 23
surrectionis hæc mulier cujusce fratris erit? quoniam septem fratres eam uxorem acceperant.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΛΘ'. Μ'.

Et respondens Jesus, ait illis; *Non propter hoc* erratis, non scientes scri-
24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἔφη αὐτοῖς, Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γρα-
pturas, neque *efficaciam* Dei? Cùm enim à mortuis resurrexerint, neque *nubunt*,
25 φὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τ Θεοῦ; Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν,
neque *nubuntur*, sed sunt sicut angeli *qui* in cœlis. De autem mortuis,
26 οὔτε (ϑ) γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν,
quòd *excitantur*, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodò dixerit
ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τ βάτου ὡς εἶπεν
illi Deus, inquiens; Ego Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob?
αὐτῷ ὁ Θεὸς, λέγων, Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;
Non est Deus mortuorum, sed *Deus* vivorum. Vos ergò multùm erratis.
27 Οὐκ ἔστι ὁ Θεὸς νεκρῶν, (ι) ἀλλὰ Θεὸς ζώντων. ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.
Et *accedens* ✠ unus *Scribarum*, *audiens* illos conquirentes, videns *quòd pulchrè* ΛΘ'
28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν Γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς —
illis responderit, interrogavit eum; Quod esset primum omnium mandatum? Ai ρλα
29 αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, Ποία ἐστὶ (κ) πρώτη πασῶν ἐντολή; Ὁ δὲ ς
Jesus respondit ei, Quia primum omnium *mandatorum*, Audi Israel; Dominus
Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ, Ὅτι (λ) πρώτη πασῶν τ ἐντολῶν, Ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος
Deus *noster*, *Dominus* unus est. Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde
30 ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι. Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τ καρδίας
tuo, & ex tota anima tua, & ex tota *cogitatione* tua, & ex tota virtute tua:
σου, καὶ ἐξ ὅλης τ (μ) ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τ διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τ ἰσχύος σου·
Hoc primum mandatum. *Et* secundum simile *huic*; Diliges proximum tuum *ac* tei-
αὕτη πρώτη ἐντολή. Καὶ δευτέρα ὁμοία αὐτῇ, Ἀγαπήσεις τ πλησίον σου ὡς σαυ- 31
ρλβ psum. Majus horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba; *Pulchrè*,
ι τόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γραμματεὺς, Καλῶς, 32
Magister, in veritate dixisti: quia unus est Deus, & non est alius præter eum. Et
διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς (ν) ἐστι Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. Καὶ 33
diligere eum ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima,
τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τ καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τ συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τ ψυχῆς,
& ex tota fortitudine: & diligere proximum *ut* seipsum, *plus* est omnibus
καὶ ἐξ ὅλης τ ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τ πλησίον ὡς (ξ) ἑαυτὸν, πλεῖόν ἐστι πάντων
holocaustomatibus & sacrificiis. *Et* Jesus videns eum quòd *cordatè* respon-
τ ὁλοκαυτωμάτων (ο) καὶ τ θυσιῶν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπε- 34
— disset, dixit illi; Non longè es à
ρλγ κείθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τ βασιλείας τοῦ Θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα
β eum interrogare. Et respondens Jesus, dicebat, docens in templo; Quomodò
M' αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς 35
ρλδ dicunt Scribæ, *Quòd Christus filius est* David? Ipse enim David *dixit*
β λέγουσιν οἱ Γραμματεῖς, Ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός ἐστι Δαβίδ; Αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν 36
in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris meis,
(π) ἐν τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum.
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου, ὑποπόδιον τ ποδῶν σου.

MS.A. (ϑ) ἐκγαμίσκονται, (ι) ἀλλὰ ζώντων. (κ) πρώτη πάντων ἐντολή; (λ) πρώτη πάντων ἐντολὴ, Ἄκουε (μ) διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τ ψυχῆς σου, (ν) ἐστιν, καὶ (ξ) σαυτὸν, (ο) καὶ θυσιῶν. (π) ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, Λέγει ὁ Κύριος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

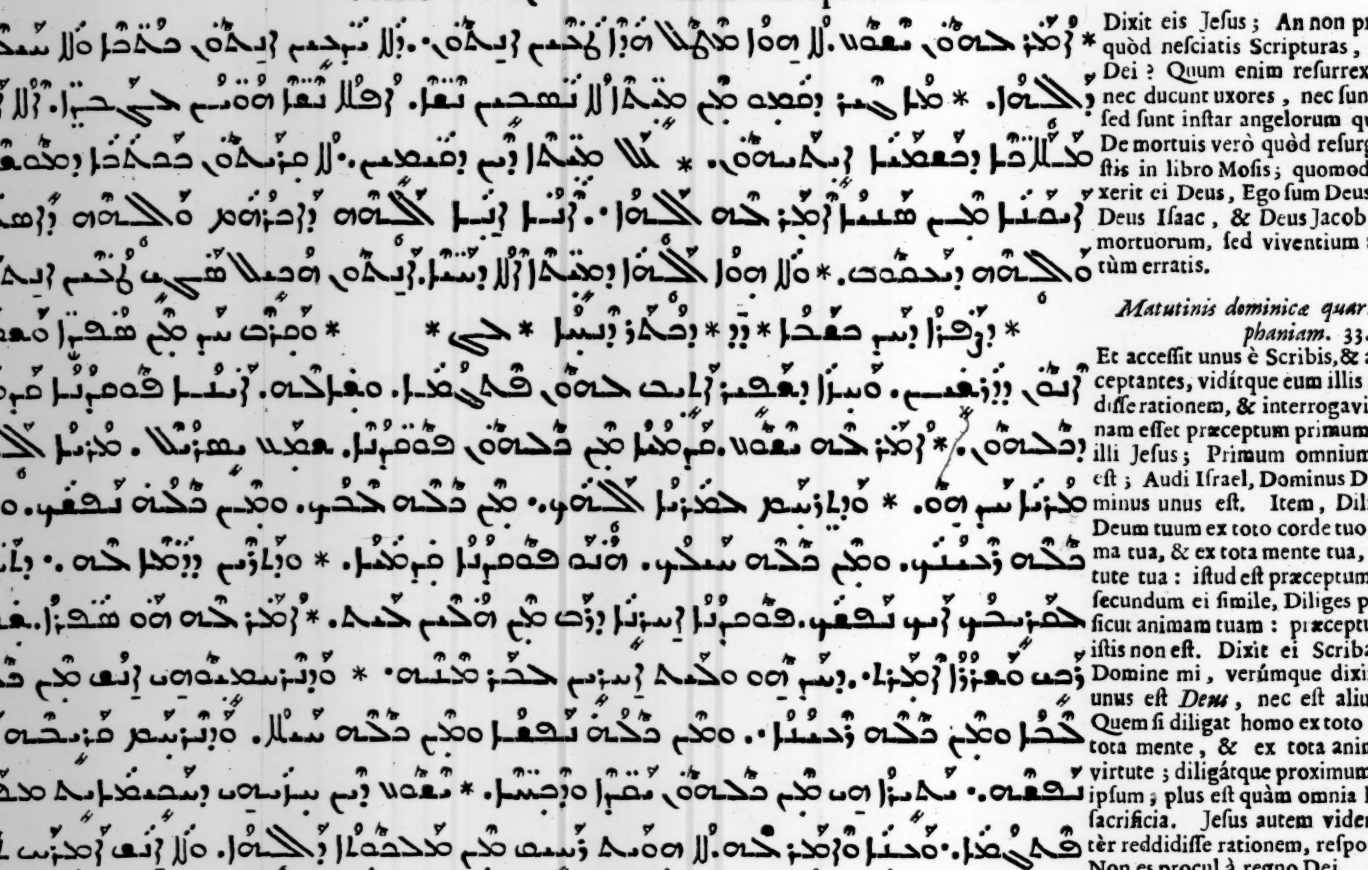

Dixit eis Jesus; An non propterea erratis, 24
quòd nesciatis Scripturas, neque virtutem
Dei? Quum enim resurrexerint à mortuis, 25
nec ducunt uxores, nec sunt fœminæ viris,
sed sunt instar angelorum qui in cœlis sunt.
De mortuis verò quòd resurgant, non legi- 26
stis in libro Mosis; quomodò è rhamno di-
xerit ei Deus, Ego sum Deus Abraham, &
Deus Isaac, & Deus Jacob? Nec est Deus 27
mortuorum, sed viventium: vos ergò mul-
tùm erratis.

Matutinis dominicæ quartæ post Epiphaniam. 33.

Et accessit unus è Scribis, & audivit eos dis- 28
ceptantes, vidítque eum illis perbellè reddi-
disse rationem, & interrogavit eum, quod-
nam esset præceptum primum omnium. Ait 29
illi Jesus; Primum omnium præceptorum
est; Audi Israel, Dominus Deus noster, Do-
minus unus est. Item, Diliges Dominum 30
Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota ani-
ma tua, & ex tota mente tua, & ex tota vir-
tute tua: istud est præceptum primum. Et 31
secundum ei simile, Diliges proximum tuum
sicut animam tuam: præceptum aliud majus
istis non est. Dixit ei Scriba ille; Bene, 32
Domine mi, verúmque dixisti; siquidem
unus est *Deus*, nec est alius præter eum.
Quem si diligat homo ex toto corde, & ex 33
tota mente, & ex tota anima, & ex tota
virtute; diligátque proximum suum sicut se-
ipsum; plus est quàm omnia holocausta, &
sacrificia. Jesus autem videns eum sapien- 34
tèr reddidisse rationem, respondit & ait illi;
Non es procul à regno Dei. Et nemo ausus
est ampliùs eum interrogare. Et respondit 35
Jesus, & ait quum doceret in templo; Quo-
modò dicunt Scribæ Christum esse filium Da-
vid? Quandoquidem ipsemet David ait 36
per Spiritum sanctitatis; Dixit Dominus
Domino meo, Sede à dextera mea, donec po-
nam hostes tuos scabellum subter pedes tuos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * عيسي بديشان گفت براي اين گم راه شده ايد * وگتابها خدا را نمي دانيد ودر نمي
25 يابيد † قدرت خدا را * * در قيامت چون مردگان بر خيزند نه مرد انرا زن باشد * ونه زنانرا شوهر *
26 الا بر مثال فرشتگان باشند * * نخوانديد در گتاب موسي * انجنانك از درخت تلو خدا بدو
27 گفت * منم منم † خداي † ابرهيم * وخداي اسحق * وخداي يعقوب * * وخداي مردگان نشد
28 الا خداي † زندگان * واگنون شما عظيم گمراهيد * * چون اين سخن تمام شد * پيش آمد † يگي
از نويسندگان * وبحث ايشانرا شنيد * ودید گه جواب خوش بديشان داد * ازو پرسيد گدامين
29 وصيت است * ازهمه وصيتها * بيشتر * * عيسي بدو گفت * ازهمه وصيتها بيشتر اسرايل
30 بشنو خداء خداوند ما يگيست * * وخداء خداوند ترا دوست داري * ازهمه دل خود * وازهمه
31 جان خود * وازهمه انديشه * ونيروي خود * اولين سپارش اينست * * ودوم گه مانند اينست * گه
32 يار خودرا همچو جان خود دوست بدار * ازين بزرگتر سپارش نيست * * آن نويسنده بدو گفت
اي بزرگ من بحقيقت نيك گفتي گه يگيست * وبيرونتر ازو چيز ديگر نيست *

Jesus illis dixit; Propterea in er- 24
rore estis, & Scripturas Dei nescitis neque intelligitis potentiam Divinam. In resurrectione, cùm 25
mortui surrexerint, nec viris uxor erit, neque mulieribus vir, sed ad modum Angelorum erunt. Nonne 26
legistis in libro Mosis, quomodò ex arbore rubi Deus illum alloquutus sit; Ego sum, ego sum Deus Abra-
ham, & Deus Isaac, & Deus Ja-
cob? Deus autem mortuorum non 27
est, sed Deus viventium: vos ergò multùm erratis. Cùm hic sermo 28
absolutus esset, accessit unus è Scribis, & auditâ disputatione illorum vidit quòd responsum bonum illis dedisset: interrogavit itaque illum, quodnam præceptum esset ex omnibus præceptis præcipuum. Jesus 29
ei dixit; ex omnibus præceptis præcipuum est, Israel audi, Deus Dominus noster unus est. Et Deum 30
Dominum tuum diliges ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota cogitatione & virtute tuâ: primum mandatum hoc est. Et se- 31
cundum quod ei simile est, Proximum sicut teipsum charum habeto: his majus mandatum non est. Scri- 32
ba ille dixit ei; O magister mi in veritate rectum dixisti, quòd Unus est, & extra eum res alia non est.

Versio VULGATA LATINA.

24 Et respondens Jesus, ait illis; Nónne ideò erratis, non scientes Scripturas, neque
25 virtutem Dei? Cùm enim à mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur,
26 sed sunt sicut angeli in cœlis. De mortuis autem quòd resurgant, non legistis in li-
bro Moysi, super rubum quomodò dixerit illi Deus, inquiens; Ego sum Deus Abra-
27 ham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus mortuorum, sed vivorum. Vos
28 ergò multùm erratis. Et accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, &
videns quoniam benè illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omni-
29 um mandatum. Jesus autem respondit ei, Quia primum omnium mandatum est;
30 Audi Israël, Dominus Deus tuus, Deus unus est: Et diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua.
Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi; Diliges proximum tu- 31
um tanquam teipsum. Majus horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba; Be- 32
nè Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius præter eum.
Et ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota for- 33
titudine: & diligere proximum tanquam seipsum, majus est omnibus holocauto-
matibus, & sacrificiis. Jesus autem videns quòd sapienter respondisset, dixit illi; 34
Non es longè à regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare. Et respondens 35
Jesus dicebat, docens in templo; Quomodò dicunt Scribæ Christum filium esse Da-
vid? Ipse enim David dicit in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede 36
à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * فقال لهم يسوع اليس من اجل هذا انتم ضالون لم تعرفوا الكتب ولا قوة الله * لانه اذا قام
25 الاموات لا يتزوجون ولا يتزوجن * بل يكونون كالملايكة في السموات * واما من اجل الموتى الهم
26 يقومون اما قرأتم في سفر موسي * وقول الله على العوسج انا اله ابرهيم واله اسحق واله يعقوب *
27 * وليس اله اموات لكن احياء * وانتم ضللتم جدا * الفصل الحادي والاربعون *
28 * فجاء اليه واحد من الكتبة لما سمعهم يتجادلون وعلم حسن اجابته اياهم * فسأله اية وصية
29 اول الكل * اجابه يسوع ان اول كل الوصايا اسمع يا اسرائيل الرب الهك اله واحد هو * ويحب
30 الرب الهك من كل قلبك * ومن كل نفسك * ومن كل بنيتك * ومن كل قوتك * هذه اول الوصايا
31 كلها * والثانية التي مثلها ان تحب قريبك مثلك * ليست وصية اعظم من هاتين * فقال له
32 الكاتب يا معلم ما احسن ما قلت حقا ان الله واحد هو وليس آخر سواه * وان تحبه من كل القلب *
33 ومن كل البنية * ومن كل النفس * ومن كل القوة * ويحب القريب مثلك * هذه افضل من كل
34 الذبايح والمحرقات * فلما راي يسوع انه قد اجاب بعقل اجابه قائلا لست ببعيد من ملكوت
35 الله * فلم يسجر احد ايضا ان يسأله بعد * ثم اجاب يسوع وهو يعلم في الهيكل قائلا كيف
36 يقول الكتبة ان المسيح ابن داود هو * وداود قد قال بروح القدس قال الرب لربي اجلس عن
يميني * حتي اضع اعدائك تحت قدميك *

Dixit eis Jesus; Nónne propter hoc vos 24
erratis estis? non nôstis scripturas, ne-
que virtutem Dei. Quoniam cùm resur- 25
rexerint mortui, non nubent neque mari-
tos ducent, sed erunt sicut angeli in cœ-
lis. At verò quoad mortuos, & quòd ipsi 26
resurrecturi sint, nónne legistis in libro
Mosis, & sermonem Dei super rhamnum?
Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac,
& Deus Jacob? At non est Deus mor- 27
tuorum, sed vivorum. Et vos quidem
erratis vehementer.

Sectio quadragesima prima.

Et venit ad eum unus de Scribis, cùm 28
audisset eos disputantes, & cognovisset
aptitudinem responsionis ejus ad ipsos, &
interrogavit eum; Quod est mandatum
primum omnium? Respondit ei Jesus, 29
quòd primum omnium mandatorum est;
Audi Israël, Dominus Deus tuus, Deus
unus est. Et diliges Dominum Deum tu- 30
um ex toto corde tuo, & ex tota anima
tua & ex tota mente tua, & ex tota vir-
tute tua. Hoc est primum mandatorum
omnium. Secundum autem quod est si- 31
mile hnic, ut diligas proximum tuum si-
cut teipsum. Non est mandatum majus
his duobus. Att illi Scriba; O magister, 32
quàm rectum est quod dixisti, vere Deus
unus est, & non est alius prater eum: Et di- 33
ligere eũ ex toto corde, et ex tota mente;
& ex tota anima, & ex tota virtute: & di-
ligere proximũ ut teipsum, hoc excel-
lentius est omnibus sacrificiis & holo-
caustis. Cùm autem vidisset Jesus quòd 34
ipse respondisset prudenter, respondit illi,
dicens; Non es remotus à regno Dei. Et
non est ausus quisquam interrogare eum
deinceps. Tum respondit Jesus dum ipse 35
doceret in templo, dicens; Quomodò di-
cunt Scribæ quòd Christus filius David
sit? Quum David jam dixerit in Spi- 36
ritu sancto; Dixit Dominus Domino
meo, Sede à dextera mea, donec ponam
inimicos tuos sub pedibus tuis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወለመ፡ሠአ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎሙ: ለኵኑ: በእንተዝ: ትስሕቱ: በሊ፡እለ
25 ሮ: መጻሕፍት:ወሊኀይለ: እግዚእነብሔር::=ኣ ለመ:ይሕይው:መውታን: ሊ፡ወሶ
26 ቡ: ወሊይትዋሰቡ: ለሳ:ኵመ:መላእክተ: እግዚእነብሔር:እሙንቱ:በሰማ፡ት::=ኣ ወ
ኵመስ:ይሕይው:መውታን:ሊ፡እንበብክሙኑ: በሙሴተ: መጽሐፈ:ሙሴ: ዘይቤሎ: እግ
ዚእነብሔር: በኀበ:ዕፀ: ጸጦስ: እንዘ:ይብል: እነ:ውእቱ: እግዚእነብሔር: ለመላክ:
27 ለብርሃም: ወለመላክ: ይስሐቅ:ወለመላክ:ያዕቆብ::=ኣ ሊኵንቤ: ለመላክ: መውታ
ን: ለመላክ:ሕ፡ዋን፣ ሙእቱ:: ወለእንትሙስ: ብዙኀ: ትጌግዩ::=ኣ

በለእንተ : ጸሐፊ : ዘተሰእሎ:

28 ወመጽአ: አሐዱ:ፀሐፌ :ሰሚ፡ሮ: ኵመ:ተኀሠሠወ: ሰበ : ርእይዎ: ኵመ: ሠናይ: ተሰ
29 ጥሙ:ወተስእሎ: ወይቤሎ: እይኑ: ትእዛዝ: ቀደሚት: እመኵሉ::=ኣ ወለወ
ለ: ወይቤሎ:እግዚእ: ሊየሱስ:ዛቲ: ይእቲ: ቀደሚት: እመኵሉ: ትእዛዝ::ስማዕ:
30 እስራኤል: እግዚእነብሔር: አመላክከ: እግዚእነብሔር: አሐዱ: ውእቱ::=ኣ ወአፍቅ
ሮ:ለእግዚእነብሔር: አመላክከ: በኵሉ:ልብከ፣ወበኵሉ: ነፍስከ፣ ወበኵሉ: ሕሊና
31 ከ: ወበኵሉ: ኀይልከ::ዘቲ:ይእቲ:ቀደሚት: ትእዛዝ::=ኣ ወካልእታሂ: እንተ: ትመ
32 ስላ: አፍቅር: ቢጸከ: ኵመ:ነፍስከ:ዘይሴቢ: እመዝ:ትእዘዝ:አልቦ::=ኣ ወይቤሎ:
ውእቱ: ጽሐፊ : ሠናየ : ትቤ:ሊቅ: አሜን: አሐዱ: ውእቱ: ወአልቦ: ባዕደ: ዘእንበሌ
33 ሁ::=ኣወኵመ:ታፍቅሮ:በኵሉ:ልብከ:ወበኵሉ:ነፍስከ: ወበኵሉ:ሕሊናከ:ወበኵ
ሉ:ኀይለከ: ወኵመ:ታፍቅር : ቢጸከ:ኵመ: ነፍስከ:ወዝንቱ: ይኄይስ: እመኵሉ: መ
34 በእ: ወእመኵሉ: መሠዋዕት::=ኣ ወርኢዮ:ኵመ:ጠቢብ:ውእቱ:ይቤሎ: እግዚእ:
ሊየሱስ: ሊኵንከ: ርሑቀ: እመንግሠተ: እግዚእነብሔር :: ላልዐ:እንከ:ዘተኅበአ: ደ
35 ስእሉ::=ኣ በእንተ: ዘተስእሎሙ: ክርስቶስ::=ኣ ወይቤሎሙ:እግዚእ፣
ሊየሱስ: :እንዘ:ይሜህሮሙ:በመኵራብ:እሮ:ይብሉ: ጸሐፍት: ወልደ: ዳዊት: ውእ
36 ቱ:ክርስቶስ::=ኣ ወለቢሁስ:ዳዊት:ይቤ:በመንፈስ:ቅዱስ: ፣ይቤሎ;እግዚእ: ለእግዚእ
የ:ነበር:በየማነየ: እስከ:ለገብለው:ለጸላእትከ:ታሕተ: መኪደ: እገሪከ::=ኣ

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Nónne propter hoc erratis, in non cog- 24
noscendo Scripturas, neque potestatem Dei? Quando vivent mortui, non nu- 25
bent, neque nubentur, sed sicut angeli Dei qui in cœlis. Et quòd vivent mor- 26
tui, nónne legistis in libro Moysis, quod dixit illi Deus apud rubum, dicens; Ego
sum Dominus Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob: Non est igitur 27
Deus mortuorum, Deus vivientium est. Et vos multùm erratis.

De Scriba qui interrogavit eum.

Et accessit unus Scribarum, audiens quod perscrutabantur eum, & quando vide- 28
bat quòd benè respondisset iis, interrogavit eum, & dixit ei; Quodnam manda-
tum est primum omnium? Et respondit ei, & dixit ei Dominus Jesus; Hoc est 29
primum præ omnibus mandatis: Audi Israel; Dominus Deus tuus, Dominus u-
nus est. Et dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima 30
tua, & in tota cogitatione tua, & in tota virtute tua. Hoc est mandatum pri-
mum. Et secundum quod simile est ei; Dilige proximum tuum sicut teipsum. 31
Quod majus est hoc mandato nullum est. Et dixit ei ille Scriba; Benè dixisti, 32
Magister; verè unus est, & non est alius præter eum. Et ut diligas eum in toto 33
corde tuo, & in tota anima tua, & in tota cogitatione tua, & in tota virtute tua;
& ut diligas proximum tuum sicut teipsum: & hoc majus est omnibus oblationi-
bus, & omnibus sacrificiis. Et videns quod intelligens erat, dixit ei Dominus Je- 34
sus; Non longè es à regno Dei. Et nemo amplius ausus fuit interrogare eum.

De eo quod interrogat eos Christus.

Et dixit iis Do- 35
minus Jesus docens eos in templo; Quomodò dicunt Scribæ, Filius David est
Christus? Et ipse David dicit in Spiritu sancto, Dixit Dominus Domino meo; 36
Sede in dextra mea, donec retulero inimicos tuos sub scabello pedum tuorum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * واگر كسي اورا دوست † دارد از همه دل * واز همه انديشه * واز همه جان * واز همه
قوت * ويار خود را همچو جان خود دوست دارد * از همه بخورها * واز همه بسملها * وقربانها
34 معظمترست * چون عيسي † اورا ديد كه بحكمت پاسخ مي دهد * بدو گفت از ملكوت
35 خدا دور نيستي * كسي ديگر بارگستاخي نكرد كه ازو چيزي پرسد * وچون عيسي
در هيكل تعليم مي داد * اغاز كرد وگفت نويسندگان چگونه مي گويند * كه مسيح
36 فرزند داود ست * براي انك داود از جان پاك گفت * كه خداوند من گفت بر دست
راست من بنشين * تا انكه كه دشمنان ترا زير پاي تو خوابنيده كنم *

Et si quis eum diligat ex toto 33
corde, et ex tota cogitatione,
et ex tota virtute; et proximum
suum velut animam suam dile-
ctum habeat; omnibus suffimentis,
et omnibus victimis et sacrifici-
is majus est. Cùm Jesus eum 34
vidisset, quòd sapienter respon-
sum dedisset, ei dixit; A regno
Dei longè non abes. Et nemo
amplius ausus est ut eum quid
interrogaret. Et quum Jesus in 35
templo doceret, exorsus est, et
dixit; Scribæ quomodò dicunt,
quòd Christus filius David est?
Eò quòd David per Spiritum 36
sanctum dixerit; Deus Domino
meo dixit, Ad manum dextram
meam sede, usque quò inimicos
tuos sub pedibus tuis conculcandos
posuero.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Μ'. ΜΑ'. ΜΒ'.

37 Ipse ergò David dicit eum Dominum: & undè filius ejus est? Et multa turba
Αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ λέγει αὐτὸν Κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος
38 audiebat eum libenter. Et dicebat eis in doctrina sua; *Respicite* à Scri-
ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Βλέπετε ἀπὸ τῶν Γραμ-
39 bis *volentibus* in stolis *deambulare*, & *salutationes* in *foris*, Et pre-
ματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, Καὶ πρω-
sessiones in *synagogis*, & *præcubitus* in *cœnis*: *Devorantes*
40 τοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ (ρ) πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἱ κατεσθίοντες
domos *viduarum*, & *specie longâ orantes*: hi accipient *abundantius*
τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον
judicium. Et sedens Jesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodò turba
41 κρίμα. Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος
jactaret æs in gazophylacium: & multi divites jactabant multa. Et
42 βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. Καὶ
veniens una vidua pauper, *injecit* minuta duo, quod est quadrans. Et *advocans*
43 ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ, ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος
discipulos suos, *dicit* illis; Amen dico vobis, Quoniam vidua hæc pauper
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, (σ) λέγει αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
plus omnibus *injecit* *injicientibus* in gazophylacium. Omnes enim ex
44 πλεῖον πάντων (τ) βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ ἐκ
redundante sibi *injecerunt*: hæc verò *ex* penuria sua omnia quæ habuit
τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν
jecit, totum victum suum.
ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

MS.A. (ρ) πρωτοκλησίας (σ) εἶπεν αὐτοῖς, (τ) ἔβαλεν τῶν

CAP. XIII. ιγ'.

ΚΑὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς (α) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδά- 1
ster, aspice quales lapides, & *qualia ædificia*. Et Jesus respondens, ait
σκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. Καὶ (β) ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν 2
illi; Vides *hæc magna ædificia*? Non relinquetur lapis super lapidem,
αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ,
qui non *dissolvatur*. Et sedente *ipso* in monte Olivarum, contra
ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, κατέναντι 3
templum, interrogabant eum *privatim* Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas;
τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας,
Dic nobis, quando ista *erunt*, & quod signum quando *futurum est* omnia hæc
Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ (γ) πάντα ταῦτα 4
consummari? At Jesus respondens illis, cœpit dicere; *Aspicite* ne quis
συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν, Βλέπετε μή τις 5
vos seducat. Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego
ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγώ 6
sum: & multos seducent.
εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) ἐκ τῶν (β) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς (γ) ταῦτα πάντα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ... * ... ...
38 ... * ... ...
39 ... * ... ...
40 ... * ... ...
41 ... * ... * ... * ... ...
... ...
42 ... * ... ...
43 ... * ... ...
44 ... * ... ...
1 ... * ... * ... * ... ...
... ...
2 ... * ... ...
3 ... * ... ...
4 ... * ... ...
5 ... * ... ...
6 ... * ... ...

Ipse ergò David vocat eum, Dominum meum: & quomodò filius ejus est? Et omnis 37
turba audiebat eum perjucundè. Porrò in 38
doctrina sua dicebat eis; Cavete à Scribis
qui volunt cum stolis incedere; amántque sa-
lutationem in compitis, primósque consef- 39
sus in synagogis: & primos accubitus in
cœnis. Qui devorant ædes viduarum, eâ 40
occasione quòd prorogent preces suas: isti
recepturi sunt judicium majus.

Matutinis festi crucis. 34.

Dumque sederet Jesus è regione gazophyla- 41
cii, spectabat quomodò turbæ injicerent pe-
cuniam in gazophylacium, multíque divites
injiciebant multùm. Veniens autem vidua 42
quædam pauperrima, injecit duo minuta, hoc
est, obolos. Et advocavit Jesus discipulos 43
suos, & ait illis; Amen dico vobis, Ista vi-
dua pauperrima plusquàm omnes homines
qui conjiciunt, conjecit in gazophylacium.
Cuncti siquidem ex eo quod sibiipsis redun- 44
dat, conjecêre; at ista è penuria sua, quic-
quid habebat, conjecit, omnem possessionem
suam.

CAP. XIII.

QUumque exîsset Jesus è templo, dixit ei 1
unus ex discipulis suis; Magister, ecce vi-
de quales lapides, & qualia ædificia. Jesus 2
autem dixit ei; Vides ista ædificia magnifi-
ca? non relinquetur hîc lapis super lapi-
dem qui non destruatur. Et quum sedisset 3
Jesus in Monte olivarum è regione templi,
interrogârunt eum Cepha, & Jacob, & Jo-
hannes, & Andreas soli; Dic nobis quan- 4
dò hæc futura sunt, & quod est signum,
quum appropinquabunt hæc omnia ad con-
summationem? Ipse verò Jesus cœpit 5
eis dicere, Videte ne quis inducat vos in
errorem. Multi siquidem venturi sunt in 6
nomine meo, dicturique, Ego sum; & mul-
tos aberrare facient.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 † ... * ... ...
38 † ... * ... ...
39 † ... * ... ...
40 † ... * ... ...
41 † ... * ... ...
42 † ... * ... ...
43 † ... * ... ...
44 † ... * ... ...

Quum David illum Dominum suum vocet, porrò quomodò Christus filius David sit? Et *universa turba lubenter illum audiebant.* Et 37 38
doctrinam suam illis locutus est, ac etiam jussit; A Scribis cavete, qui affectant ut in tunicis & vestibus conspicuis & stolis ambulent, & in foris salutationem amant. Et *in synagogis supremi* 39
sedent, & in convivio locum præcipuum eligunt. Et *domos viduarum devorant, quod ad excusandum preces suas in longum protrahunt, ut scias illos ampliorem retributionem accepturos.* 40

LII. Ubi mulier filum in gazophylacium injecit.

Et cum *Jesus ex adverso gazophylacii sederet, spectabat quomodò populus oblationes in gazophylacium injicerent. Divites multa injiciebant variorum generum.* Et *venit vidua pauper quæ duos glomos fili habuit, quos in gazophylacium injecit.* Jesus di- 41 42 43
scipulis suis dixit; Verum vobis dico, Hæc vidua pauper plus quàm omnes in gazophylacium injecit. Alii enim ex illo quod apud eos abundat injecerunt: at hæc mulier ex penuria sua plus quàm hoc filum non habuit, illo injecto itaque rectitudo ejus major est. 44

Versio VULGATA LATINA.

37 Ipse ergò David dicit eum Dominum, & undè est filius ejus? Et multa turba eum
38 libenter audivit. Et dicebat eis in doctrina sua; Cavete à Scribis, qui volunt in
39 stolis ambulare, & salutari in foro, Et in primis cathedris sedere in synagogis, &
40 primos discubitus in cœnis: Qui devorant domos viduarum sub obtentu pro-
41 lixæ orationis: hi accipient prolixius judicium. Et sedens Jesus contra gazophy-
lacium, aspiciebat quomodò turba jactaret æs in gazyphylacium, & multi divites
42 jactabant multa. Cùm venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est
43 quadrans, Et convocans discipulos suos, ait illis; Amen dico vobis, Quoni-
am vidua hæc pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium.
44 Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt: hæc verò de penu-
ria sua omnia quæ habuit misit, totum victum suum.

CAP. XIII.

ET cùm egrederetur de templo, ait illi unus ex discipulis suis; Magister, aspice 1
quales lapides, & quales structuræ. Et respondens Jesus, ait illi; Vides has 2
omnes magnas ædificationes? Non relinquetur lapis super lapidem, qui non de-
struatur. Et cùm sederet in Monte olivarum contra templum, interrogabant 3
eum separatim Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas; Dic nobis, 4
quando ista fient? & quod signum erit, quando hæc omnia incipient consum-
mari? Et respondens Jesus cœpit dicere illis; Videte ne quis vos seducat: 5
Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego sum: & multos seducent. 6

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * فداود يقول انه ربه فكيف هو ابنه * وكان الجمع الكثير يسمع منه بلذة * فقال لهم في
38 تعليمه احذروا من الكتبة الذين يحبون يمشون بالحلل * والسلم في الاسواق * ويجلسون مع
39 رؤساء الجماعة * ويتكيون في صدور المجالس وفي اوايل المتكآت في الولايم * الذين ياكلون
40 بيوت الارامل بتطويل صلواتهم هؤلاء ياخذون عقابا دائما * ثم جلس يسوع عند باب الخزانة
41 ينظر الجمع كيف يلقي نحاسا في الخزانة * واغنياء كثيرون القوا كثيرا * فجاءت مراة ارملة
42 مسكينة فالقت فلسين ليس لها سواهما * فاستدعى تلاميذه وقال لهم امين اقول لكم ان
43 هذه الارملة المسكينة القت اكثر من كل الذين القوا في الخزانة * لان الكل القوا من فضل
44 ما عندهم وهذه القت مع مسكنتها كلما لها وكل معيشتها *

Ergò David dicit eum esse Dominum suum: quomodò igitur est filius ejus? Et turba ingens audiebat eum cum delectatione. Et dixit eis inter doctrinam suam; Cavete à Scribis, qui amant ambulare in stolis, & salutationem in plateis, Et sedere cum principibus synagogæ, & recumbere in primis cathedris & primis accubitibus in conviviis. Qui comedunt domos viduarum in prolixitate orationum suarum. Isti sunt accepturi supplicium æternum. Deindè sedit Jesus ad ostium gazophylacii, considerans turbam quomodò jactaret æs in gazophylacium, & divites multi projecerunt multùm. Venit autem mulier vidua pauper, & projecit duo minuta, nil habens præter illa. Et convocavit discipulos suos, & dixit eis; Amen dico vobis, quia hæc vidua pauper projecit plus omnibus qui miserunt in gazophylacium. Quoniam omnes projecerunt ex superabundantia eorum quæ habent, & hæc injecit cum inopia sua quicquid habebat, & omnem victum suum.

CAP. XIII.

1 * ثم خرج من الهيكل فقال له واحد من تلاميذه يا معلم انظر الى هذه الحجارة العظمة
2 وهذا البناء * فاجاب يسوع قايلا له اترى هذه الحجارة العظمة * لا يترك ههنا حجر على حجر
3 الا وينقض * الفصل الثاني والاربعون * وبينما هو جالس على جبل الزيتون
4 قدام الهيكل سالة بطرس ويعقوب ويوحنا واندراوس في خفية * قل لنا متى تكون هذه
5 الاشياء واي شي هو العلامة الدالة على كمال ذلك * فقال لهم يسوع انظروا لا يضلكم احد *
6 فان كثيرين ياتون باسمي قايلين اني انا هو ويضلون كثيرين *

ET egressus est de templo, & dixit ei unus ex discipulis suis; Magister, intuere hos lapides magnos, & hanc structuram. Respondit Jesus, dicens; Vidésne hos lapides magnos? Non relinquetur hic lapis super lapidem quin destruatur.

Sectio quadragesima secunda.

Et dum esset sedens super montem olivarum contra templum, interrogaverunt eum Petrus, & Jacobus, & Johannes, & Andreas secretò; Dic nobis quando erunt hæ res, & quæ res est signum indicans finem horum? Ait illis Jesus; Videte, ne seducat vos aliquis: Etenim multi venient in nomine meo, dicentes; Quia ego sum: & seducent multos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ዘለሊሁ: እንከ: ደዊት: እግዚእየ: ይቤሎ: እሮ: እንከ: ወልዱ: ይከውኖ:ውኵሎ:ሕ
38 ዝብ: ሠናየ:ያጸመእዎ::=> ወይቤሎሙ: እንዘ:ይሜህሮሙ:ዑቁ: እምጸሐፍት:እ
39 ሳ: ይፈቅዱ:ያንሶሰዉ: ተሳቢሶሙ: ወይትሌመሓወሙ:በመሠያጠት:=> ወይነብሩ:
40 ፍጽሙ: በውስተ: እዕዋደት:ወርእሰ: መርፋቅት:በውስተ:መሰሐት::=> እለ:ይውኅ
ጥወን: ለእብዮተ: መበለታት: ወይትጌየኑ: ነዋኅ:ምክንያተ: ወይረክቡ: ዘይዓቢ:
ኵነኔ::=> በእንተ: ክልሌ: ጸሪቅ:
41 ወነቢር: እግዚእ:ሊየሱስ:መንጸረ: ውደየ:መጽዋት: ይረሊ: ሰብእ: ዘየበውእ: ጸሪ
ቅ:ወይወድዩ:ውስተ:ውደየ:መጽዋት: ወብዙኃን:ለብዕልት: ለለ:ለብሉ:ብዙኅ::=>
42 ወመጽአት: አሐቲ: ብእሲት: ነደይት: መበለት: ወአብለት: ክልኤተ: ጸሪቅ: ዘይብል
43 ፡ቆድራጢስ::=> ወጸውዖሙ: ለአርደኢሁ: ወይቤሎሙ:ላጤኑ: እብለክሙ:ዛቲ:
ነደይት: መበለት: ለብዝኅት: አብለ: እመኵሉሙ: እለ: ለብሉ : ውስተ : ውደየ:
44 መጽዋት:=> እስመ : እሉ: ኵሎሙ: እለ: ለብሉ: እመተረፎሙ : ለብሉ: ወይእ
ቲስ: እመተፀንሳ: ኵሎ: ዘገ: ለብእቲ: ወኵሉ: ንብረታ: ::=>

1 ፲ና ወወፂለው: እመኵራብ: ይቤሎ: አሐዱ: እመአርደኢሁ: ሊቅ: ርኢ: ምንተ:
2 ይመስል : ንድቁ: ወእበሂሁ::=> ወአወ ፡ሠ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎ: ትሬኢኑ:
ዘንተ: ኵሎ: ንድቁ: ዓቢየ: ሊይትኃደግ: እብኒ: ደበ:እብን:ዝየ:ዘኢይትነሠት:=>
3 በእንተ: ሓፅቀተ: ዓለመ: ወእንዘ: ይነብር: ውስተ: ደብረ: ዘይት: ለንጸረ:
መኵራብ: ተስእልዎ: በባሕቲቶሙ:ጴጥሮስ:ወያዕቆብ:ወዮሐንስ:ወእንድርያስ::=>
4 ወይቤልዎ:ንግረነ:ማእዜ:ይከውን:ዝንቱ:ወምንት:ትእመርቱ:አመ:ይከውን:ዝንቱ:
5 ኵሉ::=> ወለውሠለ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወለኅዘ:ይቤሎሙ:ዑቁ:ሊየሰስቱክሙ::=>
6 ብዙኃን: ይመጽሉ: በሰመየ: ወይብሉ: እነ: ውእቱ: ወይስሕትዎሙ : ለብዙኃን::=>

Ipse ergò David, Dominus meus dicit ei: quomodo igitur filius ejus erit? Et totus 37
populus jucundè audiebat eum. Et dixit iis docens eos; Cavete à scribis qui 38
volunt ambulare stolati, & salutari in foris, Et sedere primò in conventibus, & 39
primũ accubitum in conviviis: Qui devorant domus viduarum, & circumveniunt 40
longè artificiis, & recipient gravius judicium.

De duobus minutis.

Et sedens Dominus Jesus contra arcam eleemosynarum, videbat hominem qui 41
offerebat minutum: & projiciebant in arcam eleemosynarum: & multi divites
fuerunt qui obtulerunt multum. Et accessit una mulier, pauper vidua, & obtu- 42
lit duo minuta, quæ dicuntur kodratis. Et vocavit discipulos suos, & dixit iis; 43
Amen dico vobis, Hæc pauper vidua abundantiùs obtulit, quàm omnes illi qui
obtulerunt in arca eleemosynarum. Quoniam hi omnes qui obtulerunt, ex super- 44
fluitate sua obtulerunt: & hæc ex penuria sua, totum quod habuit obtulit, & to-
tam sustentationem suam.

CAP. XIII.

Et egredientibus illis è templo, dixit ei unus ex discipulis suis; Magister, ecce 1
quid significat structura ejus, & lapides ejus? Et respondit Dominus Jesus, & 2
dixit; Vidésne hoc totum ædificium magnum? Non relinquetur lapis super lapi-
dem, qui non destruetur.

De consummatione seculi.

Et sedens in Monte olivarum, ex adverso templi, interrogârunt eum privatim 3
Petrus, & Jacobus, & Johannes, & Andræas: Et dixerũt ei; Dic nobis, quando erit 4
hoc? & quid signum ejus quando erit hoc totum? Et respondit Dominus Jesus, & 5
cœpit dicere iis; Cavete, ne seducant vos. Multi venient in nomine meo, & 6
dicent; Ego sum: & seducent multos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * وچون عيسي از كنشت بدر آمد شاكردان بدو كفتند معلم ببين چه سنكهاست
2 وچه عمارتها * عيسي † بديشان كفت مي بينيد اين عمارتهاء معظم را سنك برسنك
كذاشته نشود الا از يكديكر † بر انداخته كردد پنجاه سه نشان
3 چون عيسي بر كوه زيتون * پيغمبران دروغ وخرابي اورشليم كه ظاهر شود
4 نشست برابر كنشت صفا ويعقوب ويوحنا واندراوس بخلوت ازو پرسيدند * بكو بما
اينها كي بشوند * وچيست آيت * ونشان او * دران وقت كه اينها نزديك شوند * وكي تمام
5 6 شوند * * عيسي بديشان كفت نيك بينيد نبادا كسي شما را بفريبانند * پسياران بنام
من بيايند وبكويند كه منم منم * وپسيارانرا كمراه كنند *

CAP. XIII.

Et cùm Jesus è templo egrederetur, discipuli ei dixerunt; Præceptor, vide quales lapides sunt, & qualia ædificia. Jesus illis dixit; Videtis hæc ædificia magna? lapis super lapidem non relictus erit, quia unus ab alio disjiciatur.

LIII. Signum Prophetarum falsorum & destructionis Hierosolymæ, quod apparituram erat.

Quum Jesus in monte Olivarum sederet è regione templi, Cephas, & Jacobus, & Johannes, & Andreas privatim illum interrogabant: Dic nobis quando hæc erunt, & quodnam est signum & indicium illius temporis quo hæc propinqua erunt, & quando finita erunt. Jesus illis dixit; Diligenter videte ne quis vos decipiat. Multi in nomine meo venient, & dicent; Ego quidem sum, ego sum: & multos seducent.

Cùm autem audieritis bella, & *auditiones* bellorum, ne *turbemini*: oportet enim fieri:
7 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι·
sed nondum finis. *Excitabitur* enim gens *in* gentem, & regnum super re-
8 ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασι-
gnum: & erunt terræ motus per loca, & *erunt* fames & *turbæ*. *Initia* dolorum
λείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. ἀρχαὶ ὠδίνων
hæc. *Aspicite* autem vosmetipsos. Tradent enim vos *ad consessus*, & in
9 ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς
synagogis: *cædemini*, & *ad duces* & reges *sistemini* causâ mei, in
συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων (ℵ) καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς
testimonium illis. Et in omnes gentes oportet primùm prædicari Evange-
10 μαρτύριον αὐτοῖς. Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέ-
lium. Cùm *autem* duxerint vos tradentes, *ne* præmeditemini quid loquamini,
11 λιον. Ὅταν δὲ (ꙁ) ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε,
nec præmeditemini: sed quod datum fuerit vobis in illa hora, id loquimini:
μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ (ζ) ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε·
non enim estis vos loquentes, sed Spiritus sanctus. Tradet autem frater
12 οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς
fratrem in mortem, & pater *natum*, & *insurgent nati* in parentes, &
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ
morte afficient eos. Et eritis *exosi ab* omnibus propter nomen meum:
13 θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·

ρμβ At *permanens* in finem, hic salvus erit. Cùm autem videritis abominationem deso- 14
ς ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρη-
lationis, *prolatum à Daniele Propheta*, stantem ubi non *oportet*: (*legens*
μώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ὅπου οὐ δεῖ· (ὁ ἀναγινώσκων
— intelligat,) tunc qui in Judæa fugiant in montes. Qui *autem* super *domum*,
ρμγ νοείτω·) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος,
β ne descendat in domum, nec introeat *tollere* quid de domo sua. Et
— μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ (ν) εἰσελθάτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. Καὶ
ρμδ qui in *agrum* existens, non revertatur *in quæ* pòst, tollere vestimentum suum. Væ
β ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. Οὐαὶ
— autem *in utero habentibus* & nutrientibus in illis diebus. Orate verò
ρμε ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ 18
ς ut non *fiat* fuga vestra hyeme. Erunt enim dies illi *tribulatio*,
ρμς ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλῖψις, 19
β *qualis* non *facta est talis* ab initio *conditionis*, quam condidit Deus, usque nunc, & non
οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ
— *fiet*. Et *si non* Dominus *contraxisset* dies, non *servaretur* omnis caro:
ρμζ γένηται. Καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· 20
ς sed propter electos, quos elegit, *contraxit* dies.
ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας.

MS. A. (ℵ) δὲ καὶ (ꙁ) ἄγωσιν (ζ) ἂν (ν) εἰσελθάτω

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * ܗܘ ܕܢܫ ܒܥܕܢ ܡܪܕ. ܘܫܡܥ ܕܩܪܒ. ܠܐ ܬܕܚܠ. ܐܝܬ ܗܘ ܕܢܫ ܒܥܕܢ ܕܢܗܘܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܗܫܐ ܣܘܦܐ.
8 ܩܡ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܘܢܗܘܢ ܪܓܫܐ ܒܟܠ ܐܬܪ ܘܐܬܪ. ܘܢܗܘܢ ܟܦܢܐ ܘܪܓܙܐ.
9 ܗܠܝܢ ܫܪܝܪ ܚܒܠܐ. * ܐܢܬܘܢ ܒܥܝ ܕܬܗܘܘ ܚܙܝܢ ܠܢܦܫܬܟܘܢ. ܕܡܫܠܡܝܢ ܐܢܘܢ ܠܡܬܝܒ ܕܝܢܐ.
ܘܒܡܟܢܫܬܗܘܢ ܬܬܟܫܘܢ. ܘܩܕܡ ܫܠܝܛܢ ܘܡܠܟܐ ܬܩܡܘܢ ܒܓܠܠܝ ܠܡܣܗܕܘܬ ܠܗܘܢ.
10 ܘܠܟܠ ܥܡܡܐ ܩܕܡ ܕܢܬܟܪܙ ܒܥܐ ܕܢܬܟܪܙ ܣܒܪܬܐ. * ܘܟܕ ܡܫܠܡܝܢ ܐܢܘܢ ܠܡܣܒܪ ܐܢܫ ܐܢܬ
11 ܗܘ ܕܢܫ ܒܥܕܢ ܕܢܗܘܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܗܫܐ ܣܘܦܐ. ܩܡ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ
12 ܗܠܝܢ ܫܪܝܪ ܚܒܠܐ. * ܐܢܬܘܢ ܒܥܝ ܕܬܗܘܘ ܚܙܝܢ ܠܢܦܫܬܟܘܢ. ܕܡܫܠܡܝܢ ܐܢܘܢ ܠܡܬܝܒ ܕܝܢܐ.
13 ܟܠ ܒܝܬܐ ܗܢܘܢ ܕܢܬܟܪܙ ܒܥܐ ܕܢܬܟܪܙ ܣܒܪܬܐ. * ܘܟܕ ܡܫܠܡܝܢ ܐܢܘܢ ܠܡܣܒܪ ܐܢܫ ܐܢܬ
14 ܗܘ ܕܢܫ ܒܥܕܢ ܕܢܗܘܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܗܫܐ ܣܘܦܐ. ܩܡ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ
ܐܝܬ ܗܘ ܕܢܫ ܒܥܕܢ ܕܢܗܘܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܗܫܐ ܣܘܦܐ. ܩܡ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ
15 ܗܠܝܢ ܫܪܝܪ ܚܒܠܐ. * ܐܢܬܘܢ ܒܥܝ ܕܬܗܘܘ ܚܙܝܢ ܠܢܦܫܬܟܘܢ. ܕܡܫܠܡܝܢ ܐܢܘܢ ܠܡܬܝܒ ܕܝܢܐ.
16 ܘܠܐ ܬܢܚܬ ܚܕ ܡܢ ܒܝܬܗ ܘܠܐ ܢܥܘܠ ܠܡܫܩܠ ܡܕܡ ܡܢ ܒܝܬܗ. * ܘܡܢ ܕܒܚܩܠ ܒܚܩܠ
17 ܐܝܬ ܗܘ ܕܢܫ ܒܥܕܢ ܕܢܗܘܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܗܫܐ ܣܘܦܐ. ܩܡ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ
18 ܗܠܝܢ ܫܪܝܪ ܚܒܠܐ. * ܐܢܬܘܢ ܒܥܝ ܕܬܗܘܘ ܚܙܝܢ ܠܢܦܫܬܟܘܢ. ܕܡܫܠܡܝܢ ܐܢܘܢ ܠܡܬܝܒ ܕܝܢܐ.
19 ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܗܪܒܬܐ ܒܗ ܐܝܟ ܕܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܫܪܝܬܐ ܕܒܪܝܬܐ ܕܒܪܐ ܐܠܗܐ ܥܕ ܗܫܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ.
20 ܘܐܢ ܠܐ ܡܪܝܐ ܩܨܪ ܠܝܘܡܝܐ ܠܐ ܬܫܬܙܒ ܟܠ ܒܣܪ. ܐܠܐ ܒܓܠ ܒܪܝܪܐ ܕܒܚܪ ܩܨܪ ܠܝܘܡܝܐ.

Quum autem audieritis prælia, & rumorem bellorum, ne timeatis futurum: est enim ut hæc fiant, sed nondum finis. Surget enim gens in gentem, & regnum in regnum, fientque terræmotus in singulis locis, & erunt fames & tumultus. Hæc sunt initium dolorum. Cavete autem vobismetpsis: tradent enim vos judicibus, & in synagogis eorum flagellis cædemini, & coram regibus & præfectis sistemini propter me, ut sit eis testimonio. Priùs autem prædicandum est Evangelium meum in omnibus gentibus. Quum autem tradendos vos adducent, ne sitis solliciti quid loquamini, néve meditemini: sed id ipsum quod datum fuerit vobis illâ ipsâ horâ, eloquimini, non enim vos loquemini, sed Spiritus sanctitatis. Tradet autem frater fratrem suum ad mortem, & pater filium suum: & insurgent filii contra patres suos, & enecabunt eos. Et eritis exosi omnibus propter nomen meum. Qui verò sustinuerit usque in finem, hic salvus erit. Quum autem videritis portentum illud immundum vastationis, quod dictum est per Danielem prophetam, stans ubi non oportet, (qui legit, intelligat) tunc illi qui fuerint in Judæa, fugiant in montem. Et qui fuerit in tecto, ne descendat, nec ingrediatur ut auferat quicquam ex ædibus suis. Et qui fuerit in agro, is ne revertatur retrò ut tollat vestimentum suum. Væ autem gravidis, & iis quæ lactaverint per illos dies. Orate verò ne fiat fuga vestra hyeme. Erit enim illis diebus oppressio, qualis non extitit à principio creaturæ quam creavit Deus, nunc usque, nec erit. Et nisi Dominus decurtâsset dies illos, nulla viveret caro: sed propter electos quos elegit, decurtavit dies illos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * اکنون چون جنگها بشنوید وخبرهاء اراجیف مترسید • سبب انك البته خواهد شدن الا
8 هنوز فرجام نیست • * زیرا که خلق بر خلق بر خیزند • ومملکت بر مملکت • ودر بعضي
ولایتها ترس وبیم باشد • تنگي وکرسنگي ظاهر شود • ودرمیان مردم آشفتگي بشود • * اینها
9 همه اول شورش وتباهي اند • * شما در نفس خود استوار باشید • ودل خودرا قوي دارید •
براي انك شمارا بدست داوریها بسپارند • ودر مجمع ایشان † شمارا بزنند • وشکنجه کنند • باید
10 که شما برابر ملکان • وشحنکان دلیر باشید • وبراي من کواهي دهید • * وهر جه زودتر
11 سپارشهاء من در اطراف عالم کفته شود • * چون شمارا پیش کشند • وبسپارند اندیشه
مکنید • که چه کویید • وغم نخورید • الا انچ دران ساعت بشما داده شود • انرا بکویید • دران
ساعت شما نباشید که سخن میکوید الا روح القدس • یعني جان پاك • * برادر برادررا در مرك
12 سپارد • وپدر فرزند را • وفرزندان بر پدران خود بر خیزند • وایشانرا بمیرانند • * براي نام من از
13 هر کس دشمن داشته شوید • وانك تا آخر بشکیبد زنده جاوید او باشد • * وقتي که
14 بینید ایت پلید خرابي را • انك در دانیال پیغمبر کفته شد در انجا که ناشایست است

Cùm igitur bella audieritis & rumores tumultuum, ne timeatis: eò quod omnimodò futurum est, sed nondum finis est. Quoniam populus in populum insurget, & regnum in regnum, & in quibusdam regionibus terror & metus erit, angustiæ & fames exorietur, et inter hominimes consternatio erit. Hæc omnia principium perturbationis & perniciei sunt. Vos in anima vestra confirmati estote, & cor vestrum fortificate; eò quod vos in potestatem judiciorum tradituri sint, et in conventu illorum vos verberabunt et tormento afficient: oportet ut vos coram regibus et præsidibus animosti sitis, et mihi testimonium perhibeatis. Et primùm omnium præcepta mea in extrema mundi promulgata erunt. Cùm vos attraxerint et tradiderint, cogitationem hanc ne agitetis, quid scilicet dicturi sitis, neque solicitudine afficiamini: sed id quod in illa hora vobis datum fuerit, illud loquimini; in illa enim horâ vos non estis qui loquimini, sed Spiritus sanctus, i.e. Mens pura. Frater fratrem in mortem tradet, et pater filios: et filii in patres suos insurgent, et eos morte afficient. Et propter nomē meū ab omni homine odio habiti eritis: ille autem qui ad finem perseveraverit, vivens æternum ipse erit. Quo tempore videritis signum impurum desolationis, quod in Danicle prophetâ dictum est, in eo loco quo non oportet

Versio VULGATA LATINA.

7 Cùm audieritis autem bella, & opiniones bellorum, ne timueritis: oportet
8 enim hæc fieri: sed nondum finis. Exurget enim gens contra gentem, & re-
gnum super regnum, & erunt terræmotus per loca, & fames. Initium dolorum
9 hæc. Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in conciliis, & in synagogis
vapulabitis, & ante præsides & reges stabitis propter me, in testimonium illis.
10 Et in omnes gentes primùm oportet prædicari Evangelium. Et cùm duxerint vos
11 tradentes, nolite præcogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit
in illa hora, id loquimini: non enim vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus.
12 Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & consurgent filii in
13 parentes, & morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum.
Qui autem sustinuerit in finem, hic salvus erit. Cùm autem videritis abo- 14
minationem desolationis, stantem ubi non debet: (qui legit, intelligat:) tunc
qui in Judæa sunt, fugiant in montes: Et qui super tectum, ne descendat in 15
domum, nec introeat ut tollat quid de domo sua: Et qui in agro erit, non 16
revertatur retrò tollere vestimentum suum. Væ autem prægnantibus & nu- 17
trientibus in illis diebus. Orate verò ut hyeme non fiant. Erunt enim 18
dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ, quam con- 19
didit Deus, usque nunc, neque fient, Et nisi breviâsset Dominus dies, non 20
fuisset salva omnis caro: sed propter electos, quos elegit, breviavit dies.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فاذا سمعتم بالحروب واخبار الحروب فلا تضطربوا فانه ينبغي ان يكون لكن لم يات الانقضي * 7
* وان امة تقوم على امة ومملكة على مملكة ويكون الزلازل في مواضع * ويكون مجاعات 8
وهيوج وهذه بداية الطلق * الفصل الثالث والاربعون * فانظروا انتم انفسكم 9
سيسلمونكم الي المحاكم فتضربون وتقامون امام الملوك والولاة من اجلي شهادة لهم *
* ولكل الامم ينبغي اولا ان يكرز بالانجيل * فاذا قدموكم واسلموكم فلا تهموا بما تقولون 10 11
ولا بما تجيبون * فانكم تعطون في تلك الساعة ما تتكلمون * ولستم المتكلمين لكن روح
القدس * ويسلم الاخ اخاه الي الموت والاب ابنه ويقوم الابناء على اباهم فيقتلونهم * 12
* ويكونون مبغضين من الكل من اجل اسمي والذي يصبر الي المنتهي يخلص * فاذا 13 14
رايتم رجس الخراب المذكور في دانيال النبي قايما حيث لا يجوز فليفهم القاري * حينيذ
الذين في اليهودية يهربون الي الجبال * والذي على السطح لا ينزل الي بيته لياخذ منه شيا * 15
* والذي في الحقل لا يرجع الي ورايه لياخذ لباسه * فالويل للحبالي والمرضعات في تلك 16 17
الايام * فصلوا ليلا يكون هربكم في شتاء * لانه يكون في تلك الايام ضيق لم يكن مثله 18
من البدء الذي خلق الله الي الان ولا يكون * ولولا ان الرب قصر تلك الايام لم يخلص 19 20
كو جسد * لكن من اجل المختارين الذين اختيروا قصر تلك الايام *

Cùm autem audieritis bella, & famas bellorum, ne turbemini. Oportet enim hoc fieri: sed non venit finis. Et verò gens surget contra gentem, & regnum contra regnum, & erunt terræmotus in locis diversis, & erunt fames, ac furores: & hoc erit initium doloris. 7 8 9

Sectio quadragesima tertia.

Quare advertite vos, nam sunt prodituri vos prætoriis, & vapulabitis, & sistemini ante reges & præsides propter me, in testimonium illis, Et cunctis gentibus. Oportet autem primùm prædicari evangelium. Cùm autem obtulerint vos, & tradiderint vos, ne anxii sitis quid loquamini, neque quid respondeatis; quoniam vos donabimini in illa hora eo, quod loquemini: & non eritis vos loquentes, sed Spiritus sanctus. Et tradet frater fratrem suum morti, & pater filium suum: & irruent filii in parentes suos, & occident eos: Et eritis exosi apud omnes propter nomen meum. Et qui sustinebit usque in finem, salvabitur. Cùm autem videritis contaminationem ruinæ commemoratam in Daniele propheta, stantem ubi non decet (intelligat legens.) Tunc qui in Judæa sunt, fugient in montes: Et qui super tectum, non descendet in domum suam, ut tollat ex ea quidquam: Et qui in agro, non revertetur retrò se, ut tollat vestimentum suum. Væ autem prægnantibus, & lactantibus in illis diebus. Orate igitur ne sit fuga vestra in hyeme: Quoniam erit in illis diebus angustia, cui non fuit similis ab initio quo creavit Deus usque nunc, neque erit. Et nisi Dominus abbreviâsset illos dies, non salvaretur corporeus quisquam: sed propter electos, qui electi sunt, breviati sunt illi dies. 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወእመ: ሰማዕክሙ: እፀቡእተ: ወድምፀ: ፀባኢት: ኢትደንግፁ: እስመ : ሀለው: ይኩ
8 ን: ዝንቱ: ወእኮ: ባሕቱ:ሶቤሃ: ዘየኅልቅ:=: ወይትነሣእ : ሕዝብ: ደበ: ሕዝብ : ወነገሠት: ደባ: ነገሠት: ወይመጽእ: ድልቅልቅ: በበ: ብሑራ: ወይመጽእ: ርኃብ:
9 ወዝንቱ:ቀደሚሁ:ለጸዕር::=: ወእንትሙሰ:ዑቁ:ርእሰክሙ:ይወስዱክሙ:ላዕዋደተ:
ወይቀሥፈክሙ: በምኵራብት: ወይትባጽሑክሙ: ኅበ: መላእክት : ወነገሠት : በእን
10 ቲአየ: ክሙ: ይኩን: ስመዐ: ላዕሌሆሙ::=: ወላኩሉሙ : ለሕዝብ : ወይቀድሙ:
11 ይስብክዎ: ለወንጌል::=: ወሶበ: ያበጽሑክሙ: ኢትሑልዩ: ኢትቅድሙ : ዘትብሉ:
ወዘትነሱ: ዘእንበበክሙ: ሶቤሃ: ንዑ: እስመ: ኢኮንክሙ: እንትሙ: ዘትነሱ: ዘእንበ
12 ለ: መንፈሰ: ቅዱስ:=: ወያገብእ:እኅው: እኅዋሁ: ለሞት: ወላብ: ውሉደ: ወውሉ
13 ድ: ይትነሠሉ: ደቂ: እዝሚዲሆሙ : ወይቀትልዎሙ::=: ወትከውኑ: ጽኑእን:በኅ
14 በ:ኵሉ: በእንተ:ስመየ::ወዘስ: ለዘሰፈ:ትዕግስቶ: ውእቱ: ዘይድኅን::=: ወሶበ:
ርኢክሙ: ኅሰር: ለውሰና: ዘይቤ: ደንኤል: ነቢይ: ዘይቀውሙ: ውስተ: መካን: ቅዱ
15 ስ: ኅበ: ሊይከውን: ወዝያንብብ: ለይለቡ:: ይእተ: ለሚረ: እለ: ውስተ: ይሁደ: ይ
16 ጐዩ:ውስተ:ለድባር:=: ወዘኒ:ውስተ: ናሕስ: ሊይረድ:ውስተ:ቤት: ወሊይባእ: ይኑ
17 ሣእ: ዘኮነ: እመቤት:=: ወዘኒ: ገደመ: ሀሎ: ሊይትመየጥ: ድኅሬሁ: ይኑሣእ:ልብ
18 ሰ::=: ወባሕቱ: ለሴሎን: ለፅኑሰት: ወለእለ: ይሐፀና: ውእተ: ለሚረ::=: ወጸል
19 ዩ: ክሙ: ሊይኩን: ጕያክሙ: በክረምት::=: ወይካውን፡ውእተ: ዕለተ: ዓቢየ: ሕ
ማሙ: ዘእመለመ: ኮነ: ዓለመ: ሊኮነ: ከማሁ:ወእመለመ: ፈጠረ: እግዚአብሔር:
20 ወሊሂ: ኮነ::=: ወሶበ: ለኮ: ዘለኅደሮን: እግዚአብሔር: ለእማንቱ : መዋዕል : እ
መ: ሊድኅነ: ኵሉ: ዘነፍስ: ወባሕቱ: በእንተ : ኅሩያኒሁ : እለ : ኅረዮ: እግዚአብ
ሔር: ይኅጽራ: እማንቱ: መዋዕል::=:

Et quum audieritis bella, & rumorem bellorum, ne conturbemini: quia oportet 7
fieri hoc, sed non continuò finis erit. Et exurget gens contra gentem, & reges 8
contra reges: & veniet terræ motus in singulis locis, & veniet fames: et hoc
principium doloris. Et vos cavete vobis: adducét vos conventibus, & flagellabunt 9
vos in synagogis, & ducent vos ad principes & reges propter me, ut fiat testimo-
nium contra illos. Et omnibus gentib⁹ primò prædicabunt evangeliũ. Et quando 10
adducét vos, ne præcogitete quid dicetis, & quid loquemini: q⁹ dicã vobis tunc, 11
dicite: quia non estis vos qui loquimini, sed Spirit⁹ sanctus. Et tradet frater fratrẽ 12
suum ad mortẽ, & pater filium suum; & filii consurgent contra parentes suos, &
occident eos. Et eritis exosi apud omnes propter nomen meũ, & qui perpetua- 13
vit patientiam suam, ipse *est* qui servabitur. Et quando videritis turpitudinem 14
desolationis, *de* qua dixit Daniel Propheta, quæ stabit in loco sancto ubi non
oportet, (& qui legit intelligat eum) isto die qui sunt in Judæa fugient in mon-
tes. Et qui in tecto *fuerit* non descendet in domum, nec ingredietur sumere 15
quod fuit in domo. Et qui *in* campo fuerit, non revertetur retrò, tollere vesti- 16
mentum suum. Sed væ prægnantibus & sinu portantibus isto die. Et orate 17
quòd non fit fuga vestra in hyeme. Et erit isto die magna tribulatio, cui ex quo 18
tempore factus est mundus, non fuit similis; & ex quo creavit Deus, non fuit.
Et nisi contraxisset Deus illos dies, non fuisset salva omnis anima: sed propter 19
electos, quos elegit Deus, contrahuntur isti dies. 20

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * بايستد * انك بخوانند * دريابد * كساني كه در يهودا باشند بكوه بكريزند * * وانك بر بام باشد
26 فرو نيايد * ونه توانند امدن وار خانهٔ خود چيزي † ستادن * * انك در كشتزار باشد * واپس
17 نكردد كه جامهٔ خود بستانند * واي برزنان ابستن * وآنان كه بچكانرا شير مي دهند † دران روزها
18 19 * نماز كنيد * وزاري * كه كريختني شما بزمستان نباشد * ونه در روز شنبه * * ودران
روزكار * دشخواري * وتنكي بشود * كه هركز چشم كس نديده باشد واز اول كه خدا دنيارا
20 آفريد * وتا اين وقت نشده باشد * ونشود * واكر نه خدا آن † روزها را كوتاه مي كرد *
هيچ كوشتمندي زنده نمي ماند الا براي پاكان * وكزيدكان * ان روزها كوتاه شدند *

stans, qui legit intelligat: ii qui in Judæa fuerint in montem fugiant. Et qui super tectum fuerit, ne descendat: neque enim poterit venire, & aliquid è domo sua sumere. Qui in agro fuerit, ne revertatur ut vestem suam capiat. Væ autem mulieribus prægnantibus, & eis quæ infantes lactaverint in illis diebus. Preces facite & supplicationem, ut fuga vestra in hyeme non fit, neque in die Sabbathi. Nam in illo tempore calamitas et angustia erit, qualem oculus cujusquam nunquam vidit, et ab initio, quando Deus mundum creavit, usque ad hoc tempus non fuit, neque erit. Et nisi Deus illos dies contraxisset, nullum carne constans vivum maneret: sed propter sanctos et electos illi dies abbreviati sunt. 15 16 17 18 19 20

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΒ'. ΜΓ'.

Et tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic Christus, aut, ecce illic, ne credideritis.
21 Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ (θ)πιστεύσητε.
Excitabuntur enim pseudochristi & pseudoprophetæ, & dabunt signa & portenta, ad
22 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς
seducendos, si possibile, & electos. Vos autem cavete: ecce prædixi vobis
23 τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν
omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam Sol contenebrabitur,
24 (ι) πάντα. Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
& Luna non dabit splendorem suum. Et stellæ cœli erunt deci-
25 καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς· Καὶ οἱ (κ) ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπί-
dentes, & efficaciæ quæ in cœlis concutientur. Et tunc videbunt filium
26 πτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς (α)σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν
hominis venientem in nubibus cum efficacia multa & gloria. Et tunc
27 τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ (λ)δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. Καὶ τότε
mittet angelos suos, & congregabit electos suos à quatuor ventis,
ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων,
ab extremo terræ usque extremum cœli. A ficu autem discite parabolam:
28 ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν·
Cùm ejus jam ramus tener fuerit, & germinet folia, cognoscitis quia
(μ) ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι
proximè æstas est: Sic & vos, cùm hæc videritis facta, cognoscite
29 ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· (ν) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν (ξ) ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε
quòd propè est ad fores. Amen dico vobis, Quoniam non præteribit generatio
ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ 30
hæc, usque quò omnia ista fiant. Cœlum & terra præteribunt:
αὕτη, μέχρις ἂν πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ (ο)παρελεύσονται· 31
at verba mea non præteribunt. De autem die illo &
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης (π) καὶ 32
hora, nemo scit, neque angeli, qui in cœlo, neque Filius, si non
τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ
Pater. Aspicite, vigilate, & orate: nescitis enim quando
ὁ πατήρ. Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε 33
tempus est. Sicut homo peregrè profectus relinquens domum suam, & dans
ὁ καιρός ἐστιν. Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς 34
servis suis auctoritatem, & cuique opus suum: & janitori præcepit ut
τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ· καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα
vigilet. Vigilate ergò: (nescitis enim quando dominus domûs veniat; vesperè,
γρηγορῇ. Γρηγορεῖτε οὖν· (οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὀψὲ, 35
an mediâ nocte, an galli cantu, an manè:) Ne veniens repentè, inveniat vos
ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ·) Μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς 36
dormientes. Quæ autem vobis dico, omnibus dico; Vigilate.
καθεύδοντας. Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, Γρηγορεῖτε. 37

MS. A. (θ) πιστεύσ. (ι) ἄπαντα. (κ) ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκπίπτοντες, (λ) δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. (μ) ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς (ν) Οὕτως (ξ) ἴδητε ταῦτα (ο) παρελεύσεται· (π) ἢ ὥρας

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

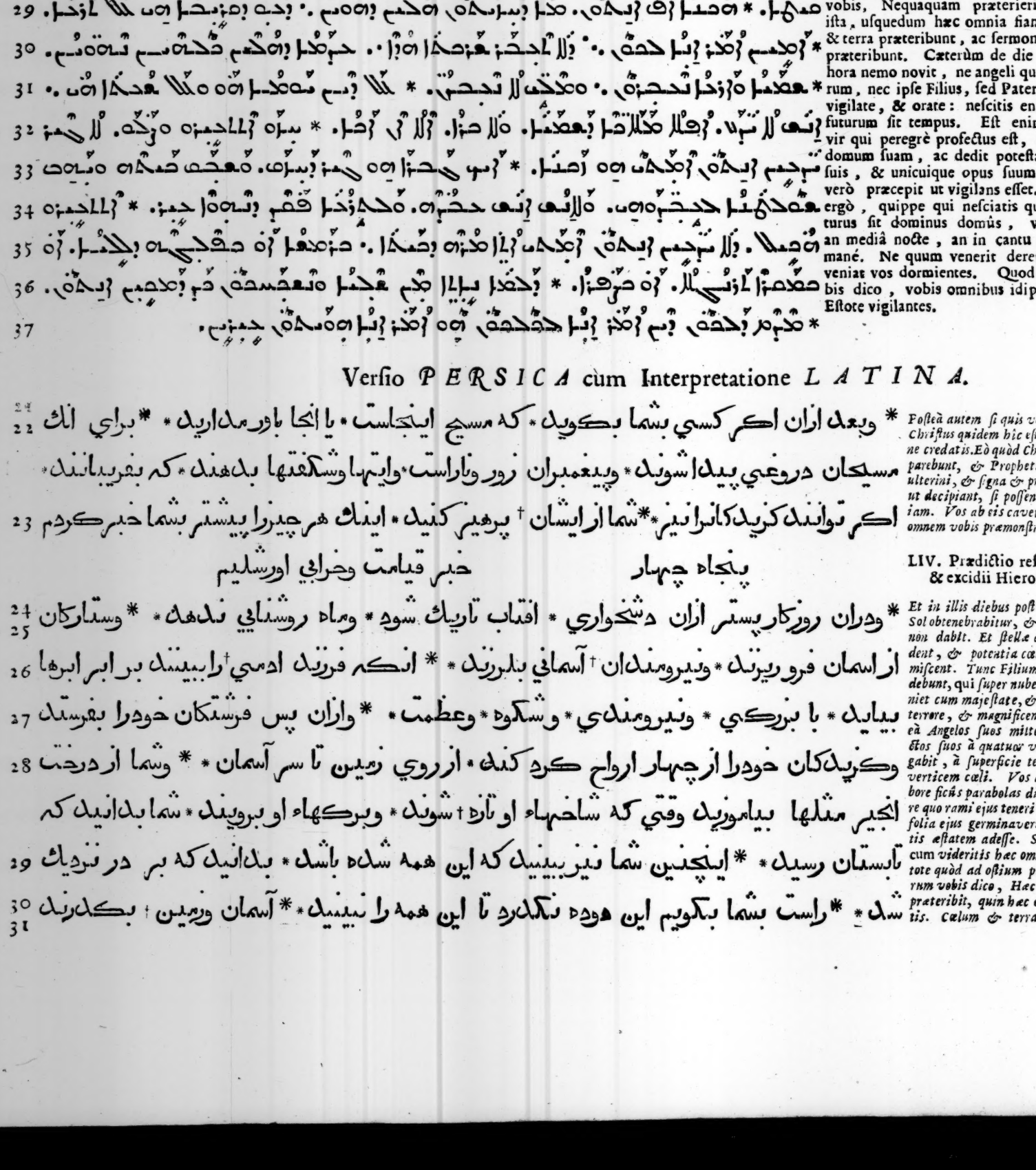

* Tunc siquis dixerit vobis, Ecce hîc est 21
Christus, & ecce illîc, ne credatis. Surgent 22
enim Pseudochristi, & pseudoprophetæ, & edent signa & miracula, & seducent, si possit fieri, etiam electos. Vos autem cavete, 23
ecce prædixi vobis omnia. Porrò in illis 24
diebus post miseriam illam sol obscurabitur, nec luna dabit splendorem suum. Et 25
stellæ cadent è cœlo, & virtutes cœlorum commovebuntur. Túncque videbunt Filium 26
hominis venientem in nubibus cum virtute magna, & cum gloria. Et tunc mittet 27
angelos suos, & congregabit electos suos à quatuor ventis, ab extremo terræ ad extremum usque cœli. A ficu autem discite 28
parabolam. Quum ejus tenerescunt rami, & germinant folia, scitis advenisse æstatem. Ita & vos quum videritis hæc fieri, 29
scitote propè esse ad valvas. Amen dico 30
vobis, Nequaquam præterierit generatio ista, usquedum hæc omnia fiant. Cælum 31
& terra præteribunt, ac sermones mei non præteribunt. Cæterùm de die illo & illa hora nemo novit, ne angeli quidem cœlo- 32
rum, nec ipse Filius, sed Pater. Cavete, 33
vigilate, & orate: nescitis enim quando futurum sit tempus. Est enim tanquam 34
vir qui peregrè profectus est, reliquítque domum suam, ac dedit potestatem servis suis, & unicuique opus suum: janitori verò præcepit ut vigilans esset. Vigilate 35
ergò, quippe qui nescitis quando venturus sit dominus domûs, vesperéne, an mediâ nocte, an in cantu galli, an manè. Ne quum venerit derepentè, in- 36
veniat vos dormientes. Quod autem vo- 37
bis dico, vobis omnibus idipsum dico, Estote vigilantes.

Versio *PERSICA* cùm Interpretatione *LATINA*.

Postèà autem si quis vobis dixerit; 21
Christus quidem hic est, aut illic: ne credatis. Eò quòd Christi falsi apparebunt, & Prophetæ falsi & adulterini, & signa & prodigia edent, ut decipiant, si possent, electos etiam. Vos ab eis cavete: ecce rem 23
omnem vobis præmonstravi.

LIV. Prædictio resurrectionis & excidii Hierosolymæ.

Et in illis diebus post afflictionem 24
Sol obtenebrabitur, & Luna lumen non dabit. Et stellæ de cœlo decident, & potentia cœlorum contremiscent. Tunc Filium hominis vi- 26
debunt, qui super nubes ætheris veniet cum majestate, & virtute, & terrore, & magnificentiâ. Et postea Angelos suos mittet, & electos suos à quatuor ventis congregabit, à superficie terræ usque ad verticem cœli. Vos autem ab ar- 28
bore ficûs parabolas discite, tempore quo rami ejus teneri fuerint, & folia ejus germinaverint, vos scitis æstatem adesse. Sic vos etiam 29
cum videritis hæc omnia fieri, scitote quòd ad ostium propè sit. Verum vobis dico, Hæc generatio non præteribit, quin hæc omnia videritis. Cælum & terra præteribunt, 31

Versio VULGATA LATINA.

21 Et tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic est Christus, ecce illîc, ne credideritis. Ex-
22 urgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ, & dabunt signa & portenta ad se-
23 ducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos ergò videte: ecce prædixi vobis
24 omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam, Sol contenebrabitur, & Lu-
25 na non dabit splendorem suum: Et stellæ cœli erunt decidentes, & virtutes, quæ
26 in cœlis sunt, movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubi-
27 bus cum virtute multa, & gloria. Et tunc mittet angelos suos, & congregabit
28 electos suos à quatuor ventis, à summo terræ, usque ad summum cœli. A ficu au-
tem discite parabolam. Cùm jam ramus ejus tener fuerit, & nata fuerint folia, cog-
29 noscitis quia in proximo sit æstas: Sic & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quòd
in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis; Quoniam non transibit ge- 30
neratio hæc, donec omnia ista fiant, Cœlum & terra transibunt, ver- 31
ba autem mea non transibunt. De die autem illo vel hora nemo scit, 32
neque angeli in cœlo, neque Filius, nisi Pater. Videte, vigilate, & ora- 33
te: nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo, qui peregrè pro- 34
fectus reliquit domum suam, & dedit servis suis potestatem cujusque operis, &
janitori præcepit ut vigilet. Vigilate ergò, (nescitis enim quando Domi- 35
nus domûs veniat: serò, an mediâ nocte, an galli cantu, an manè,) Ne cùm 36
venerit repentè, inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus di- 37
co; Vigilate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * فَانْ قَالَ لَكُمْ اَحَدٌ حِينَئِذٍ اَنَّ ٱلْمَسِيحَ هَاهُنَا اَوْ هُنَاكَ فَلَا تُصَدِّقُوا *
22 فَاِنَّهُ سَيَقُومُ مَسِيحُوا كَذَبٍ * وَاَنْبِيَاءُ كَذَبَةٌ وَيَصْنَعُونَ عَلَامَاتٍ وَعَجَائِبَ لِيُضِلُّوا ٱلْمُخْتَارِينَ اِنْ قَدَرُوا *
23 فَٱنْظُرُوا اَنْتُمْ فَهَئَذَا قَدْ بَدَأْتُ وَاَخْبَرْتُكُمْ بِكُلِّ شَيْءٍ * لٰكِنْ فِي تِلْكَ ٱلْاَيَّامِ بَعْدَ ذٰلِكَ ٱلضِّيقِ ٱلشَّمْسُ تُظْلِمُ وَٱلْقَمَرُ
24 لَا يُعْطِي ضَوْءَهُ * وَٱلْكَوَاكِبُ تَتَسَاقَطُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَقُوَّاتُ ٱلسَّمَاءِ تَتَضَعْضَعُ *
25 حِينَئِذٍ يُبْصِرُونَ ٱبْنَ
26 ٱلْاِنْسَانِ اٰتِيًا فِي ٱلسَّحَابِ مَعَ قُوَّةٍ وَمَجْدٍ عَظِيمٍ * حِينَئِذٍ يُرْسِلُ مَلَائِكَتَهُ وَيَجْمَعُ مُخْتَارِيهِ مِنَ
27 جِهَاتِ اَرْبَعِ ٱلرِّيَاحِ مِنْ اَقْصَى ٱلْاَرْضِ اِلَى اَقْصَائِهَا * فَمِنَ ٱلتِّينَةِ اِعْلَمُوا ٱلْمَثَلَ * اِذَا رَاَيْتُمْ اَغْصَانَهَا
28 لَانَّةً وَتُطْهِرُ اَوْرَاقُهَا عَلِمْتُمْ اَنَّ ٱلصَّيْفَ قَدْ دَنَا * كَذٰلِكَ اَنْتُمْ اَيْضًا اِذَا رَاَيْتُمْ هٰذِهِ قَدْ كَانَتْ
29 فَاعْلَمُوا اَنَّهُ قَدْ قَرُبَ عَلَى ٱلْاَبْوَابِ * اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ هٰذَا ٱلْجِيلَ لَا يَزُولُ حَتَّى يَكُونَ
30 هٰذَا كُلُّهُ * وَٱلسَّمَاءُ وَٱلْاَرْضُ تَزُولَانِ وَكَلَامِي لَا يَزُولُ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْاَرْبَعُونَ *

Et si dixerit vobis aliquis tunc quòd 21
Christus est hic, vel illîc, ne credatis.
Nam exurgent Christi mendacii, & pro- 22
phetæ mendaces, & facient signa, & mi-
racula, ut seducant electos, si possint. Ad- 23
vertite ergò vos, nam ecce præveni, &
annuntiavi vobis omnia. Verùm in illis 24
diebus post illam angustiam, sol obtene-
brabitur, & luna non dabit lumen suum,
Et stellæ dilabentur de cœlo, & virtutes 25
cœli conturbabuntur. Tunc videbitis fi- 26
lium hominis venientem in nubibus, cum
virtutibus & gloriâ magnâ. Tunc mit- 27
tet angelos suos, & congregabit electos
suos ex partibus quatuor ventorum, ab
extremitate terræ usque ad extremita-
tes ejus. A ficu verò discite parabolam. 28
Quando videtis ramos ejus tenereſcere,
& apparere folia ipsius, nôstis quòd æstas
jam appropinquavit. Ita vos etiam 29
cùm videritis hæc jam accidisse, scitote
jam accessisse ad ostia. Amen dico vobis, 30
quòd hæc generatio non transibit, donec
fiant hæc omnia. Et cœlum & terra 31
transibunt, & verba mea non transibunt.

Sectio quadragesima quarta.

32 * فَاَمَّا ذٰلِكَ ٱلْيَوْمُ وَتِلْكَ ٱلسَّاعَةُ لَا يَعْرِفُهَا اَحَدٌ وَلَا ٱلْمَلَائِكَةُ ٱلَّذِينَ فِي ٱلسَّمَاءِ * وَلَا ٱلْاِبْنُ اِلَّا
33 ٱلْاَبُ * فَٱنْظُرُوا وَٱسْهَرُوا وَصَلُّوا لِاَنَّكُمْ لَا تَعْلَمُونَ مَتَى يَكُونُ ٱلزَّمَانُ * مِثْلُ اِنْسَانٍ سَافَرَ وَتَرَكَ
34 بَيْتَهُ * وَاَعْطَى عَبِيدَهُ ٱلسُّلْطَانَ لِكُلِّ وَاحِدٍ عَمَلَهُ * وَاَوْصَى ٱلْبَوَّابَ بِٱلسَّهَرِ * فَٱسْهَرُوا فَاِنَّكُمْ
35 لَا تَعْلَمُونَ مَتَى يَاْتِي رَبُّ ٱلْبَيْتِ * بِٱلْعَشِيِّ كَانَ اَوْ نِصْفِ ٱللَّيْلِ اَوْ صِيَاحِ ٱلدِّيكِ اَوْ بِٱلْغَدَاةِ * لِئَلَّا
36 يَاْتِيَ بَغْتَةً فَيَجِدَكُمْ نِيَامًا * وَٱلَّذِي اَقُولُهُ لَكُمْ فَلِلْجَمِيعِ اَقُولُهُ فَٱسْهَرُوا *
37

At verò illum diem, & illam horam non 32
novit quisquam, ne quidem angeli qui
sunt in cœlo, at ne Filius, sed Pater. Ad- 33
vertite, & vigilate, & orate, quoniam
vos nescitis quando futurum sit tempus.
Sicut homo, qui migravit & reliquit 34
domum suam, deditque servis suis pote-
statem, unicuique opus suum, & præce-
pit janitori vigilantiam. Vigilate, quia 35
vos nescitis, quando sit venturus domi-
nus domûs: serone, an mediâ nocte, an
cantu galli, an in matutino. Ut ne veni- 36
at repentè, & inveniat vos dormientes.
Quod autem dico vobis, omnibus id 37
dico; Vigilate.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወይእተ:ለሚረ:እመቦ: ዘይቤለክሙ:ነዋ:ዝየ:ሀሎ:ክርስቶስ:ወነዋ:ኪሐክ:ሊትእመ
22 ኑ::=: እስመ:ይመጽሉ: ሐሰዊያነ: መሲሕ: ወሐሰዊያነ:ነቢያት:ወይገብሩ:ተኣም
23 ረ:ወመንክረ:ከመ: ያስሕቱ: ዐሶበሰ:ይትከሀል : ወለኣረያንሂ::=: ወእንትሙ:ዑቁ:
24 ናሁ:ላቅደመኩ:ነገሮተክሙ:ኵሎ::=: ዑቁ:እተወ:ላሚረ: መስለ:ኵሉ: ሐሚ
25 መ:ፀሐይኒ:ይጻልመ:ወወ ርኅኒ: ሊይሁብ: ብርሃኖ::=: ወከዋክብትኒ: ይወድቁ: እ
26 መስጣይ:ወይትከወስ:ሀይለ:ሰማያት::=: ወይእተ:ለሚረ:ይሬእይዎ: ለወልደ:እጓ
ለ: እመ: ሕያው: እንዘ: ይመጽእ: በደመና: ሰማይ: ኀይል:: ወስብሐት:ብዙኅ::=:
27 ወይእተ:ለሚረ:ይፈንዎ:ለመላእክቲሁ:ወያስተጋብእዎ: ለኅሩያኒሁ: እመአር
28 ባዕቱ:ነፋሳት:እመልጽናፉ:መድር:እስከ:ለጽናፉ:ሰማይ::=: ወእመ: በለስ: ለእ
መሬ:ለመሰሊሁ:እመከመ:ላመለመ:ለዕጹቂሂ: ወመረጸ: ቀጽላ: ይትዐወቅ:ከመ:
29 ለልጸቀ:ማእረር::=: ከማሁኬ:ለእትሙኒ: እመከመ:ርሊክሙ: ዘእተ:ኵሉ:ኮነ:
30 ለእመሬ:ከመ:በጽሐ:ኅኖኅት::=: ለጌኑ:እብለክሙ:ከመ:ሊትላልቅ:ዛቲ:ተውል
31 ደ:ዘእንበለ:ይኩን: ዝእተ: ኵሉ::=: ሰማይ: ወመድር: ይኅልፍ: ወቃልየሰ:ሊይኅ
32 ልፍ::=: በእንተ: ሰዓት:ወዕለት::=: ወበእንተሰ:ይእቲ:ዕለት: ወይእቲ: ሰዓ
33 ት:ለልቦ:ዘያእመሬ:ወሊመላእክተ:ሰማይ: ወሊወልድ:ዘእንበለ:ለብ:ባሕቲቱ::=:
34 ወባሕቱ:ዑቁ:ወትግሁ:ወጸልዩ:እስመ:ሊታእመሬ:ማእዜ:መዋዕለ:ጊዜሁ::=: ከ
መ:ብእሲ:ዘይነግድ:ወይትገድ:ቤቶ:ወይሁቦሙ: ግብርኮ: ለእግብርቲሁ: ለለ: ሊሐ
35 ዱ:እመኔሆሙ:ወይሌዝዞ:ለዓጸዊ:ከመ:ይትጋህ::=:ትግሁ: እንከ: እስመ:ሊታእመ
ሬ:ማእዜ:ይመጽእ:በዕለ:ቤት:እመሂ:ሰርገ: ወእመሂ፣ መንፈቀ: ሌሊት: ወእመሂ:ጊ
36 ዜ:ይነቁ: ደርሆ: ወእመኒ: ጸቢሖ::=: ሊይመጻእክሙ: ግብተ : ወሊይርከብክሙ:
37 እንዘ : ትነውሙ::=: ወናሁ : እብለክሙ : ለኵልክሙ : ትግሁ::=:

Et isto die si quis dicet vobis, Ecce hîc est Christus; &, Ecce illîc, ne credite. Quo- 21
niam venient pseudochristi, & pseudoprophetæ, & facient signa & miracula, ut 22
seducant, & si fieri poterit, etiâ electos. Et vos cavete: ecce prædixi vobis omnia. 23
Attendite, venit hora cum omni tribulatione: sol obscurabitur, & luna non dabit 24
splendorem suum. Et stellæ decident è cœlo, & movebitur potestas cœlorum. 25
Et isto die videbunt filium hominis venientem in nubibus cœli, potestate & 26
gloriâ multâ. Et isto die mittet angelos suos, & congregabunt electos suos è 27
quatuor ventis, ab extremitatibus terræ usque extrêmitates cœli. Et è ficu 28
discite parabolam ejus; Quum teneri *sunt* rami ejus, & germinat folia, notum est
quòd appropinquavit messis. Sic igitur vos quum videritis hoc totum fieri 29
scitote quòd advenit ad ostia. Amen dico vobis, quòd non præterierit hæc 30
generatio, antequàm fiat hoc totum. Cœlum, & terra transibit, & verbum 31
meum non transibit.

De horâ & die.

Et de isto die & istâ horâ nemo est qui scit, neque angeli cœli, neque Fili- 32
us, sed Pater solus. Sed cavete, & vigilate, & orate, quia nescitis quan- 33
do *erit dies* temporis ejus. Sicut homo qui peregrè proficiscitur, & re- 34
linquit domum suam, & assignat singulis servis opera sua, & mandat ja-
nitori ut vigilaret. Vigilate igitur, quia nescitis quando veniet Dominus 35
domûs; utrùm vesperâ, utrùm mediâ nocte, utrùm in gallicinio, utrùm manè: 36
Ne veniat vobis repentè, & ne inveniat vos dormientes. Et ecce dico vobis 37
omnibus, Vigilate.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 وسخنان من نگذرند * * و ان روز و ان ساعت را کسي نداند * نه ازادميان * ونه فرشتگان
33 آسمان * ونه پسر نيز * مگر پدر تنها * ببينيد * وبيدار باشيد * ونماز کنيد * براي انك آن
34 روزرا نمي دانيد * * همچو آن † مرد که اختياط † کرد * وخانهٔ خود را رها کرد * وبندگان
خود فرمان داد وهر يکي † را † کردار خود سپارش کرد * وفرمود که همیشه در بسته باشد *
35 * اکنون بيدار باشيد * براي انك نمي دانيد که خداوند خانه کي مي آيد * شب هنگام *
36 يا نيم شب * يا وقت صبح * که خروس بانك زند * يا بامداد * * نبادا ناگاه بيايد وشمارا
27 خفته بيند * * انچ ازان شماست بشما همگنان مي گويم آگاه باشيد

at verba mea non prætèribunt. Di- 32
em autem illum & horam illam
quispiam non novit, neque hominum
neque Angelorum cœli: neque Fi-
lius etiam; sed Pater solus. Videte, 33
& vigilate, & orate; eo quòd il-
lum diem ignoratis. Perindè ac ille 34
vir qui iter suscepit, & domum su-
am reliquit, & servis suis mandata
dedit, & unicuique opus suum as-
signavit, justitque ut janua semper
clausa esset. Vigiles itaque estote, 35
eò quòd ignoratis quando Dominus
domûs venturus sit, vespere, an me-
diâ nocte, an tempore diluculi cùm
gallus vocem emiserit; an manè.
Ne repentè veniat, & vos dormien- 36
tes videat. Quod vestrâ intereſt 37
vobis omnibus dico, Moniti estote.

CAP. XIV. ιδ'.

1 ΗΝ δὲ τὸ πάσχα, καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς,
& Scribæ, quomodò eum *in* dolo *prehendentes*, occiderent. Dicebant *autē*;
2 καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες, ἀποκτείνωσιν. Ἔλεγον δέ,
Non in festo, ne *quando* tumultus *sit* populi. Et *existente eo in* Bethania,
3 Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ. Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ,
in domo Simonis leprosi, *accumbente eo*, venit mulier habens alabastrum
ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον
unguenti nardi *probati multi pretii*: & *confringens alabastrum*, effudit
μύρου, νάρδου πιστικῆς (α) πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα (β) τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν
ei *juxta* caput. Erant autem quidam *indignati apud* semetipsos, & dicen-
4 αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ λέγον-
tes; *Ad* quid perditio ista unguenti facta est? Poterat enim istud venundari
5 τες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; Ἠδύνατο γὰρ (γ) τοῦτο πραθῆναι
super trecentis denariis, & dari pauperibus: Et fremebant *ei*.
ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.
At Jesus dixit, Sinite eam: quid illi *molestias exhibetis? Pulchrum* opus operata est
6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο
in me. Semper enim pauperes habetis *cum vobis*, & cùm volueritis, potestis
7 (δ) ἐν ἐμέ. Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε
illis benefacere: me autem non semper habetis. Quod habuit hæc, fecit:
αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ὃ (ε) ἔσχεν αὕτη, ἐποίησε·
præoccupavit ungere meum corpus in sepulturam. Amen dico vobis; Ubi-
8 προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅπο-
cunque prædicatum fuerit Evangelium istud in *totum mundum*, & quod fecit
9 που (ζ) ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν
hæc, narrabitur in memoriam ejus. Et Judas Iscariotes, unus
αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. (η) Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς
10 duodecim, abiit ad *principes Sacerdotum*, ut proderet eum illis. Illi
τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. (θ) Οἱ
11 verò audientes gavisi sunt, & polliciti *sunt* ei *argentum* dare. Et quærebat
δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ (ι) ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει
quomodò opportunè illum traderet. Et primo die Azymorum, quando
ΜΕ' πῶς (κ) εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ. Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε
12 Pascha *mactabant*, dicunt ei discipuli ejus; Quò vis *abeuntes* pare-
τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμά-
mus ut manduces Pascha? Et mittit duos *discipulorum suorum*, & dicit
σωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει
13 eis; Ite in civitatem, & occurret vobis homo lagenam aquæ
αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
bajulans: sequimini eum:
βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ·

MS.A. (α) πολυτελείου (β) τὸν (γ) τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι (δ) ἐν ἐμοί. (ε) ἔσχεν (ζ) ἐὰν (η) Καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ἀπῆλθεν (θ) Καὶ ἀκούσαντες (ι) ἀργύρια (κ) αὐτὸν εὐκαίρως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Lectio in consecratione Chrismatis. 35.

CAP. XIV.

1 Duobus autem pòst diebus futurum erat Pascha Azymorum, & quærebant principes sacerdotum, & Scribæ quomodo dolo prehenderent eum, & eum interficerent. Di-
2 cebantque; Non in festo, ne fiat tumultus in
3 populo. Et quum ipse esset in Beth-Ania in ædibus Simonis leprosi, dum accumberet, venit mulier habens secum alabastrum aromatis nardi præstantissimæ, multi pretii: & aperuit illud, effuditque super caput ipsius Jesu. Erant autem quidam ex discipulis qui-
4 bus id displicuit apud se, & dixerunt; Quorsum facta est perditio hujus aromatis? Po-
5 terat enim venundari amplius quàm trecentis denariis, & dari pauperibus, & insultabant in eam. Ipse verò Jesus dixit, Omitti-
6 te eam: quid ei molesti estis? bonum opus operata est in me. Nam omni tempore pau-
7 peres habebitis vobiscum: & quandocunq; volueritis, potestis eis benefacere: ego verò non omni tempore ero apud vos. Hæc quod
8 habuit, egit: & præoccupavit, tanquam ad sepulturam, aromate condiit corpus meum.
9 Equidem dico vobis, Ubicunque prædicabitur hoc Evangelium meum in universo mundo, id etiam quod ista egit, narrabitur
10 in memoriam ipsius. Judas autem Iscariotes unus ex duodecim, abiit ad principes sacer-
11 dotum, ut proderet eis Jesum. Illi verò quum hæc audîssent, lætati sunt: & polliciti sunt argentum ei se daturos: proinde quærebat sibi opportunitatem prodendi eum. Et primo die Azymo-
12 rum, quo sacrificant Judæi Pascha, dicunt ei discipuli ipsius; Quò loci vis ut eamus tibi
13 paraturi ut comedas Pascha? Et misit duos è discipulis suis, dixitque eis; Ite in civitatem, & ecce occurret vobis homo bajulans vas aquale, ite post eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

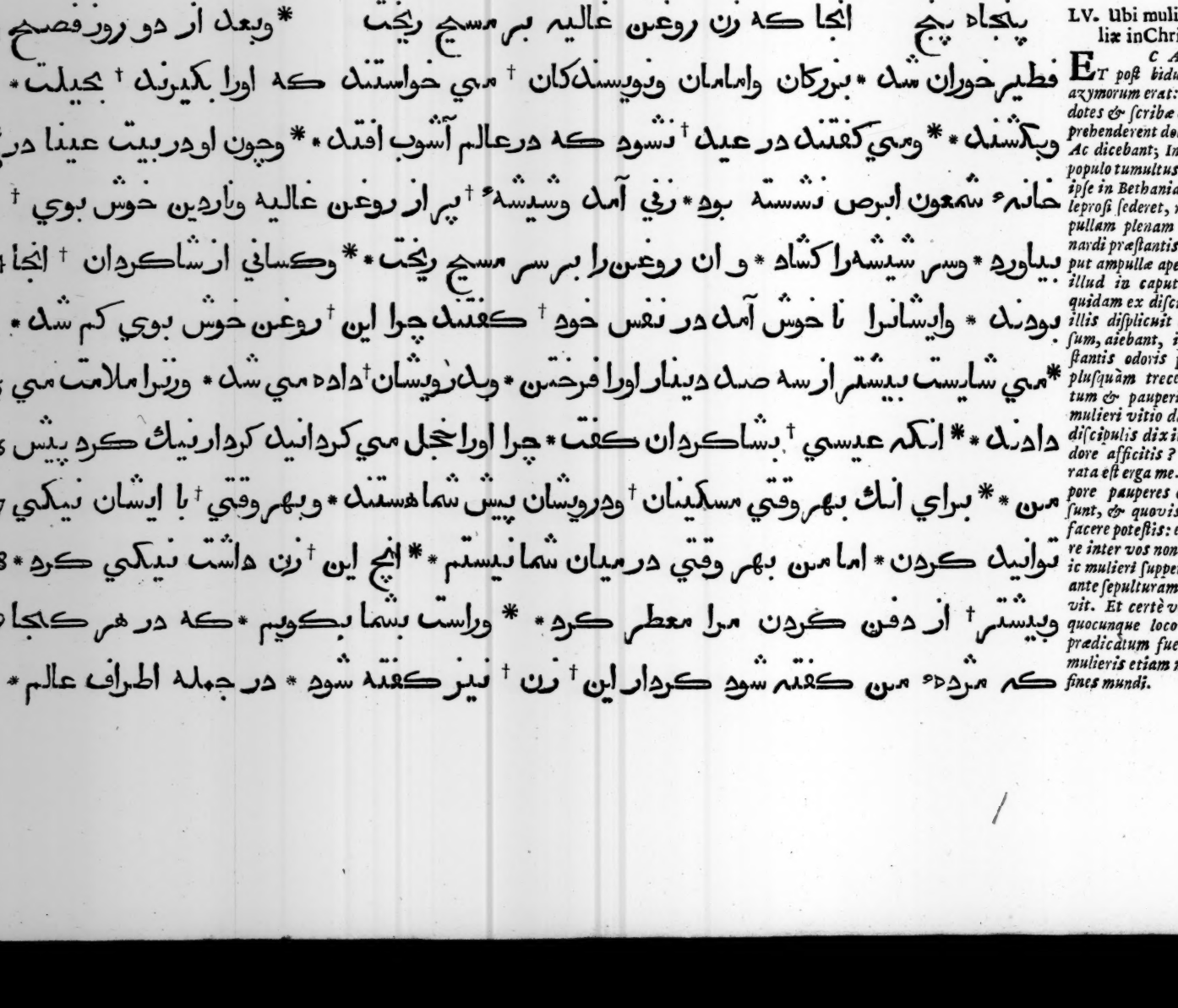

LV. Ubi mulier unguentum galiæ in Christum effudit.

CAP. XIV.

1 Et post biduum Pascha festum azymorum erat: magnates, & sacerdotes & scribæ quærebant, ut eum prehenderent dolo, & interficerent. Ac dicebant; In festo ne fiat, quia in
2 populo tumultus accideret. Et cùm
3 ipse in Bethania, in domo Simeonis leprosi sederet, mulier venit, & ampullam plenam unguento galiæ & nardi præstantis odoris attulit; et caput ampullæ aperuit, & unguentum illud in caput Christi effudit. Et
4 quidam ex discipulis illic erant, & illis displicuit apud sese: Quorsum, aiebant, istud unguentum præstantis odoris perditur? Licuisset
5 plusquàm trecentis denariis venditum & pauperibus datum esse. Et mulieri vitio dabant. Tunc Jesus
6 discipulis dixit; Quare illam pudore afficitis? Opus bonum operata est erga me. Eò quòd omni tempore pauperes & egeni apud vos
7 sunt, & quovis tempore illis benefacere potestis: ego verò omni tempore inter vos non sum. Quantum hu-
8 ic mulieri suppetebat bonum fecit, et ante sepulturam me aromate condivit. Et certè vobis dico, quòd in
9 quocunque loco Evangelium meum prædicatum fuerit, factum hujus mulieris etiam narrabitur in omnes fines mundi.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XIV.

1 ERat autem Pascha & Azyma post biduum : & quærebant summi sacerdotes, &
2 Scribæ, quomodò eum dolo tenerent, & occiderent, Dicebant autem ; Non in die
3 festo, ne fortè tumultus fieret in populo. Et cùm esset Bethaniæ in domo Simo-
nis leprosi, & recumberet : venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spi-
4 cati pretiosi ; & fracto alabastro, effudit super caput ejus. Erant autem quidam
indignè ferentes intra semetipsos, & dicentes ; Ut quid perditio ista unguenti
5 facta est ? Poterat enim unguentum istud venumdari plus quàm trecentis denari-
6 is, & dari pauperibus. Et fremebant in eam. Jesus autem dixit ; Sinite eam,
7 quid illi molesti estis ? Bonum opus operata est in me. Semper enim pauperes
habetis vobiscum : & cùm volueritis, potestis illis benefacere : me autem non
8 semper habetis. Quod habuit hæc, fecit : prævenit ungere corpus meum in
9 sepulturam. Amen dico vobis ; Ubicunque prædicatum fuerit Evangelium istud
in universo mundo, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriam ejus. Et Ju-
10 das Iscariotes unus de duodecim, abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum
11 illis. Qui audientes gavisi sunt : & promiserunt ei pecuniam se daturos. Et
12 quærebat quomodò illum opportunè traderet. Et primo die Azymorum quando
Pascha immolabant, dicunt ei discipuli ; Quò vis eamus, & paremus tibi ut man-
13 duces Pascha ? Et mittit duos ex discipulis suis, & dicit eis ; Ite in civitatem :
& occurret vobis homo lagenam aquæ bajulans, sequimini eum :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

١ * وَكَانَ ٱلْفِصْحُ وَٱلْفَطِيرُ بَعْدَ يَوْمَيْنِ * فَطَلَبَ رُؤَسَآءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةُ كَيْفَ يُمْسِكُونَهُ بِمَكْرٍ
٢ لِيَقْتُلُوهُ * وَكَانُوا يَقُولُونَ لَيْسَ فِي ٱلْعِيدِ لِئَلَّا يَكُونَ شَغَبٌ فِي ٱلشَّعْبِ *
٣ * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلْاَرْبَعُونَ * وَبَيْنَمَا هُوَ فِي بَيْتِ عَنْيَا فِي بَيْتِ سِمْعَانَ ٱلْاَبْرَصِ
٤ مُتَّكِي جَآءَتْ مَرْاَةٌ مَعَهَا اِنَآءٌ فِيهِ طِيبُ نَارِدِينٍ فَايِقٍ مُمَنْ فَاَفْرَغَتْهُ عَلَى رَأْسِهِ * وَكَانَ اُنَاسٌ
٥ مُتَذَمِّرِينَ فِي اَنْفُسِهِمْ قَائِلِينَ لِمَ تَلِفَ هٰذَا ٱلطِّيبُ * فَقَدْ كَانَ يَنْبَغِي اَنْ يُبَاعَ بِاَكْثَرَ مِنْ
٦ ثَلٰثِمِايَةِ دِينَارٍ وَيُدْفَعَ لِلْمَسَاكِينِ وَاَنْتَهَرُوهَا * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ دَعُوهَا لِمَ تُؤْذُونَهَا نِعْمَ ٱلْعَمَلَ
٧ عَمِلَتْ فِيَّ * لِاَنَّ ٱلْمَسَاكِينَ عِنْدَكُمْ كُلَّ حِينٍ فَاِذَا اَرَدْتُمْ فَقَدِرْتُمْ اَنْ تُحْسِنُوا اِلَيْهِمْ * وَاَمَّا اَنَا
٨ فَلَسْتُ عِنْدَكُمْ كُلَّ حِينٍ * فَالَّذِي كَانَ لَهَا قَدْ فَعَلَتْهُ * لِاَنَّهَا بَدَّأَتْ فَطَيَّبَتْ جَسَدِي لِلدَّفْنِ *
٩ اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ حَيْثُمَا يُكْرَزُ بِهٰذَا ٱلْاِنْجِيلِ فِي جَمِيعِ ٱلْعَالَمِ يُنْطَقُ بِمَا صَنَعَتْ
١٠ هٰذِهِ تَذْكَارًا لَهَا * وَاِنَّ يَهُوذَا ٱلْاِسْخَرْيُوطِيَّ اَحَدَ ٱلْاِثْنَيْ عَشَرَ ذَهَبَ اِلَى رُؤَسَآءِ ٱلْكَهَنَةِ لِيُسَلِّمَهُ
١١ اِلَيْهِمْ * فَلَمَّا سَمِعُوا فَرِحُوا وَوَعَدُوهُ بِعَطِيَّةٍ فِضَّةٍ * وَكَانَ يَطْلُبُ فُرْصَةً كَيْفَ يُسَلِّمُهُ اِلَيْهِمْ *
١٢ * اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلْاَرْبَعُونَ * وَفِي اَوَّلِ يَوْمٍ مِنَ ٱلْفَطِيرِ اِذْ كَانُوا يَذْبَحُونَ
١٣ ٱلْفِصْحَ قَالَ لَهُ تَلَامِيذُهُ اَيْنَ تُرِيدُ اَنْ نَمْضِيَ وَنُعِدَّ لَكَ لِتَاْكُلَ ٱلْفِصْحَ * فَاَرْسَلَ اِثْنَيْنِ مِنْ
تَلَامِيذِهِ وَقَالَ لَهُمَا اِمْضِيَا اِلَى ٱلْمَدِينَةِ * فَسَيُلَاقِيكُمَا اِنْسَانٌ حَامِلٌ جَرَّةَ مَآءٍ اِتْبَعَاهُ *

CAP. XIV.

ERat autem Pascha, & azyma, post duos dies : & quæsierunt principes sacerdotum & Scribæ, quomodo tenerent eum dolo, ut occiderent eum. Et dicebant, Non in die festo, ne forte fiat rumor in populo. 1 2

Sectio quadragesima quinta.

Et cùm esset in Beth-ania in domo Simonis leprosi recumbens, venit mulier secum habens vas, in quo erat unguentum nardi excellens, pretiosum, & vacuavit illud super caput ejus. Fuerunt autem aliqui murmurantes intra semetipsos, dicentes, Quare periit hoc unguentum? Potiùs expediebat vendi pluris quàm trecentis denariis & dari pauperibus : & reprehenderunt eam. Ait illis Jesus, Sinite illam. Cur offenditis eam ? optimum opus operata est in me : Quoniam pauperes sunt apud vos in omni tempore, cumque volueritis, poteritis benefacere illis : at ego non sum apud vos omni tempore. Quod habuit fecit, quoniam ipsa prævenit, & unxit corpus meum ad sepulturam meam. Amen dico vobis, quod ubicunq; prædicabitur istud Evangelium in universo mundo, proferetur quod fecit hæc in memoriam ejus. Et 3 4 5 6 7 8 9 10

verò Judas Iscariotes unus de duodecim, abiit ad principes sacerdotum ut traderet eum illis : Cumque audissent, gavisi sunt, & promiserunt ei munus argenti. Et quærebat opportunitatem, quomodo traderet eum illis. 11

Sectio quadragesima sexta.

Et primo die azymorum quando immolarent Pascha, dixerunt ei discipuli ejus : Quò vis ut eamus, & paremus, ut manduces pascha ? Misitque duos ex discipulis suis, & dixit eis, Ite ad urbem, occurretque vobis homo portans lagenam aquæ : sequimini eum. 12 13

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

١ ወእስከ፡ሰኑይ : መዋዕል : ፋሲካ፡በዓለ፡መጸለት:: ወሳሠሡ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐ
٢ ፍት : ይትመየኑመ : ወይእኅዝሙ : ወይቅትልሙ፡=፦ ወይቤሉ : እኮ : በበዓል :
ኅሙ : ሊይትሀወኩ : ሕዝብ::=፦
በእንተ : እንተ ; ቀብለተ : ዕፍረት::=፦
٣ ወእንዘ : ሀሎ : ቢታንያ : ቤተ : ስምዖን : ዘለመጽ : እንዘ : ይረፍቅ : መጽላት :
ብእሲት፡ ወአመጽላት፡ ዕፍረተ : ዘእልበስጥሮስ፡ ዘናርዱ፡ ቅደዉ፡ ዘዕጹብ፡ ዛጡ፡
٤ ወእኅሰቶ፡ወሰጠት፡ደቡ፡ ር እሱ፡=፦ ወቦ : እለ፡ ተመዉ፡ ወይቤሉ፡ ለምንት፡ መጠኑ
٥ ዝ፡ እኅጕልት፡ለዝ፡ ዕፍረት፡=፦ እመ፡ሊተክሃለኑ፡ ይሠየጥ፡ዝንቱ፡ ዕፍረት፡ፈድ
٦ ፈደ፡በሠለስቱ፡መእት፡ዲናር፡ወይሀቡ፡ ለነደይ፡ ወገሠጽዋ፡::=፦ ወይቤሎሙ፡እግዚ
እ፡ሊየሱሰ፡ ኅድግዋ፡ ለብእሲት፡ ሊታሠርሕዋ፡ ሠናየ፡ ግብረ፡ ገብረት፡ ላዕሌየ፡=፦
٧ ወለነደያንሰ፡ ዘልፈ፡ትረክብዎሙ፡ኅቤክሙ፡ ወጊዜ፡ ፈቀድክሙ፡ታሠኒዩ፡ለዕሌሆሙ ፡
٨ ወኪያየሰ፡ ለኦ፡ ዘልፈ፡ ዘትረክቡኒ፡=፦ ወዛቲኒ፡ ዘባቲ፡ ገብረት:: ወእቅደመት ፡ ወ
٩ ቀብእተኒ ፡ ለሠጋየ፡ ለቀበርየ፡=፦ ለጌኒ፡ እብለክሙ፡ ኅበ፡ ሰብክዋ፡ለዘቲ፡ ወንጌል፡
١٠ ወስተ፡ኵሉ፡ ዓለመ፡ይንግሩ፡ዘገብረት፡ዛቲኒ፡ ወይዘክርዋ፡::=፦ ወይሁዳ፡ኢስቀሮ
ታዊ፡ ለሐዱ፡ እመዓሠርቱ፡ ወክልሌቱ፡ ሖረ ፡ ኅበ ፡ ሊቃነ፡ ካህናት ፡ ኅሙ ፡ ያገብለ፡
١١ ሎሙ::=፦ ወሰሚዖሙ ፡ ተፈሠሑ ፡ ወታናገርዎ ፡ ይሁቦ፡ ሠላሰ ፡ ብሩረ::
ወፈቀደ ፡ በጽሎሚት፡ያግብለ ፡ ሎሙ::=፦
١٢ በእንተ ፡ ፋሲካ::=፦ ወለመ ፡ ቀደሚት፡ ዕለት፡ በዓለ፡ መጸለት፡ ፋሲካ፡
ለሙ፡ይጠብሑ፡ፋስሐ፡ወይቤልዎ፡እናደሊሁ፡ ባሊይቴ፡ ትፈቅድ፡ ናስተደሉ፡ ለኽ፡ፋስ
١٣ ሐ፡ ትብላዕ::=፦ ወፈነወ ፡ ክልኤተ ፡ እሙእናደሊሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሖሩ ፡ ሀገረ፡
ወትረክቡ ፡ ብእሴ ፡ ዘይጸውር ፡ ጸሕበ ፡ ማይ ፡ ወትልውዎ ፡ ኅቤ ፡ ቦለ::=፦

CAP. XIV.

ET usque duos dies paschæ, festum Azymorum, & quæsiverunt principes sacerdotum & scribæ circumvenire eum, & prehendere eum, & occidere eum. Et dicebant ; Non in festo, ne conturbentur populi. 1 2

De illa quæ unguento unxit Christum.

Et quum esset Bethaniæ, in domo Simonis leprosi accumbens, venit mulier, & attulit albastrum unguenti nardi fragrantis, grandis pretii, & aperuit illud ; & effudit super caput ejus. Et quidam indignati sunt, & dixerunt ; Quare hujusmodi perditio hujus unguenti. Nónne poterat vendi hoc unguentum ampliùs quàm trecentis denariis, & dari pauperibus ? & corripuerunt eam. Et dixit iis Dominus Jesus, Sinitè mulierem, ne molesti sitis, operata est bonum opus erga me. Et pauperes semper invenietis apud vos, & *quo* tempore volueritis bene-faciatis super eos : & me non semper *erit* quòd inveniatis. Et hæc quod habuit fecit, & præunxit corpus meum, in sepulturam meam. Amen dico vobis, Ubi prædicabunt hoc Evangelium in toto mundo ; nuntiabunt quòd fecit ista, & memores erunt ejus. Et Judas Iscariotes unus ex duodecim, abiit ad principes sacerdotum ut proderet eum iis. Et audientes gavisi sunt, & promiserunt dare ei triginta argenteos, & voluit occultè tradere eum illis. 3 4 5 6 7 8 9 10 11

De paschate.

Et quando primus erat dies festi Azymorum, paschæ, quando mactabant paschæ dixerunt ei discipuli ejus ; Ubi vis ut paremus tibi, ut paschæ manduces. Et misit duos è discipulis suis, & dixit iis ; Ite *in* civitatem, & invenietis hominem portantem vas aquæ, & sequemini eum, ubicunque introibit. 12 13

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

١٠ * اما يهوداي سخريوطا يكي از دوازده پيش بزركان اماميان رفت * براي انك عيسي را در
١١ دست ايشان † بسپارد * * وقتي كه شنيدند شاد شدند * وبر خود قبول كردند * كه بدو
مال دهند * واز دست او بر مي خواست تا عيسي را بسپارد

پنجاه شش خوردن مسيح فصح در روز پنجشنبه

١٢ * در نخستين روز فطير * كه يهوديان درو فصح را بكشند * شاكردان او بدو گفتند *
١٣ كجا خواهي كه براي تو جايگه سازيم * كه فصح خوري * * از شاكردان خود دو
كس را فرستاد * وسپارش كرد * كه در شهر رويد برابر شما مردي آيد * وخيكي آب
بر گرفته باشد * از پس او برويد *

Judas autem Iscariotes, unus ex duodecim, ad maximos sacerdotum ivit, ut Jesum in manum illorum proderet. Quo tempore audissent gavisi sunt, & receperunt se ei pecuniam daturos : & continuò ille quærebat ut Jesum proderet. 10 11

LVI. Comedit Christus Paschа feriâ quintâ.

Et in primo die azymorum, quo Judæi Paschа mactant, discipuli ejus ei dixerunt ; Ubi vis ut tibi locum paremus, ut Paschа comedas. Et è discipulis suis duos quosdam misit, & mandavit eis ; In civitatem quidem itote, obviàm vobis vir quidam veniet, & utrem aquæ bajulabit : eum sequimini. 12 13

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΕ'. Μς'.

Et quocunque introierit, dicite domûs domino, Quia Magiſter dicit,
14 Καὶ ὅπου (λ) ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει,
Ubi eſt *diverſorium*, ubi Paſcha cum diſcipulis meis manducem? Et ipſe vobis
15 Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν
demonſtrabit cœnaculum grande ſtratum, *paratum*: illic parate nobis. Et ex-
16 δείξει (μ) ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. Καὶ ἐξ-
ierunt diſcipuli ejus, & venerunt in civitatē: & invenerunt ſicut dixerat illis, &
ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ
paraverunt Paſcha. *Et* veſpere facto, venit cum duodecim. Et diſcumbentibus
17 ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀνακειμένων
18 *illis* & manducantib^s, ait Jeſus; Amen dico vobis; Quia unus ex vobis tradet me,
αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με,
manducans cum me. Illi *autem* cœperunt contriſtari, & dicere ei *unus ad unum*; Nunquid
19 ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς, (ν) Μήτι
ego? & *alius*, Nunquid ego? *Ipſe autem reſpondens* ait illis; Unus ex duodecim *in-*
20 ἐγώ; καὶ ἄλλος, Μήτι ἐγώ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ ἐμβα-
tingens cum me in catinum. *Ipſe* quidē filius hominis vadit, ſicut ſcri-
21 πτόμενος (ξ) μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέ-
ptum eſt de eo: Væ autem homini illi, per quem filius hominis *prodi-*
γραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-
tur. *Pulchrum* erat ei, ſi non eſſet natus homo ille. Et manducantib^s illis, *ſu-*
22 ται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ (ο) ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λα-

Mς'
ρξα
ρξβ
ρξγ
ρξδ
ρξε

mens Jeſus panem, benedicens fregit, & dedit eis: & ait; Sumite, *comedite*:
βὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε, (ο) Λάβετε, φάγετε·
hoc eſt corpus meum. Et *accipiens calicem*, gratias agens dedit eis: & biberūt
ρξε ρξς β τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον 23
ex illo omnes. Et ait illis; Hic eſt ſanguis meus novi teſtamenti, qui
ἐξ αὐτοῦ πάντες. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ 24
pro multis *effuſus*. Amen dico vobis, Quia *non amplius* non bibam de ge-
περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ (π) γεν- 25
nimine vitis, uſque in diem illum, cùm illud bibam novum in re-
νήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασι-
gno Dei. Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum. Et ait eis 26
λείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Καὶ λέγει αὐτοῖς 27
Jeſus; *Quòd* omnes ſcandalizabimini in me in nocte iſta: quia ſcriptum eſt;
ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται,
Percutiam paſtorem, & diſpergentur oves. Sed *poſt reſurrexiſſe*
Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ (ρ) διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί 28
me, præcedam vos in Galilæam. *At* Petrus ait *ei*; Et ſi omnes ſcan-
με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ εἰ πάντες σκαν- 29
dalizati fuerint, ſed non ego. Et ait illi Jeſus; Amen dico tibi; Quia
δαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι σὺ 30
hodiè in nocte hac, priùs quàm bis *gallum* vociferari, ter *negabis* me.
σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.
(σ) Σήμερον τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.
καὶ (ξ) μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα εἰς τὸ (τ) ἐμβήθι(ο) Λάβεσθαι· τοῦτο (π) ῥήματος (ρ) διασκορπι-

MS. A. (λ) ἂν (μ) ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ (ν) Μήτι ἐγώ εἰμι, Ῥάββι; (σ) Νῦν Σήμερον
(τ) ἐμβήθι (ο) Λάβεσθαι· τοῦτο (π) ῥήματος (ρ) διασκορπι-

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et quò loci ingreſſur^e eſt, dicite dño domûs; 14
Magiſter noſter ait; Ubi eſt domicilium, ubi
comedam cum diſcipulis meis Paſcha? Et 15
ecce oſtendet vobis cœnaculum magnum
ſtratum ac præparatum: illîc parate nobis.
Exierunt itaque diſcipuli ejus, & venerunt 16
in civitatem, & repererunt prout dixerat eis,
paraveruntque Paſcha. Quumq; eſſet veſpe- 17
ra, venit cum dodecade ſua. Et quum accum- 18
berent, ac manducarent, dixit Jeſus; Amen
dico vobis, Unus ex vobis qui comedit me-
cum, ipſe prodet me. Illi verò cœperunt an- 19
gi, & dicunt ei ſigillatim; Nunquid ego
ſum? Ipſe verò ait illis, Unus è duodecim 20
qui intingit mecum in paropſide. Et Filius 21
hominis abit, ſicut ſcriptum eſt de eo: Væ au-
tem homini illi per quem proditur Filius ho-
minis: præſtaret homini illi, ſi natus non fu-
iſſet. Quumque illi manducarent, accepit 22
Jeſus panem & benedixit, fregitque, ac de-
dit eis, & ait illis; Accipite, Hoc eſt corpus
meum. Et accepit calicem, & gratias egit, 23
benedixitque ac dedit eis: & biberunt ex eo
omnes. Et dixit eis, Hic eſt ſanguis meus te- 24
ſtamenti novi, qui pro multis effunditur.
Amen dico vobis me ampliùs non bibitu- 25
rum ex generatione vitis, uſque ad diem il-
lum, quo bibam eam recenter in regno Dei.
Et laudes cantârunt, exieruntque in Montem 26
olivarum.

Nocte crucifixionis. 36.

Et dixit eis Jeſus, Vos omnes offendemini 27
in me iſtâ nocte. Scriptum eſt enim, Percu-
tiam paſtorem, & diſpergentur agni ipſius.
Sed quum ſurrexero, præibo vobis in Gali- 28
læam. Dixit ei Cepha, Si omnes offendan- 29
tur, ego verò non item. Ait illi Jeſus, 30
Amen dico tibi; Hodie nocte iſtâ priuſquàm
cantaverit gallus duabus vicibus, ter nega-
bis me.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quocunque introierit, patri familiâs dicite; Magiſter noſter dicit, Ubi eſt locus convivii ut cum diſcipulis meis Paſcha comedam? Ille vobis oſtendet cœnaculum magnum inſtructum & paratum: in eo loco nobis apparate. Diſcipuli egreſſi ſunt, & in civitatem venerunt: & quemadmodum illis dixerat invenerunt, & Paſcha paravrunt. Tempore veſpertino cum duodecim diſcipulis ſuis illuc venit. Quum conſediſſent & ederent, Jeſus dixit; Verum vobis dico, Unus è vobis qui mecum comedit, me in manus hoſtium *tradet. Diſcipuli contriſtati ſunt, & unuſquiſque ſecum reputavit, Numquid ego ſum? Jeſus illis dixit; E duodecim quidem unus, is eſt qui mecum manum in catinum indit. Filius autem hominis abit, quemadmodum ſcriptum eſt: ſed væ illi viro per cujus manum Filius hominis traditus fuerit: meliùs eſſet quòd iſte vir natus non fuiſſet. Et cùm illi ederent, Jeſus panem accepit, & benedixit, & fregit, & illis dedit, & dixit; Accipite, Hoc eſt corpus meum. Et poculum accepit, & gratias egit & benedixit, & illis dedit: & omnes ex eo biberunt. Et illis dixit, Hic eſt ſanguis meus teſtamenti novi, qui pro multis effunditur.*

Versio VULGATA LATINA.

14 Et quocunque introierit, dicite domino domûs, Quia magister dicit; Ubi est refe-
15 ctio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstra-
16 bit cœnaculum grande, stratum: & illic parate nobis. Et abierunt discipuli ejus,
& venerunt in civitatem: & invenerunt sicut dixerat illis, & paraverunt Pascha.
17 Vespere autem facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus eis, & manduc-
18 cantibus, ait Jesus; Amen dico vobis, Quia unus ex vobis tradet me, qui mandu-
19 cat mecum. At illi cœperunt contristari, & dicere ei singulatim; Numquid ego?
20 Qui ait illis; Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et Fi-
21 lius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de eo: væ autem homini illi, per
22 quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis, accepit Jesus panem: & benedicens fregit, & dedit eis, & ait; Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit 23
eis: & biberunt ex illo omnes. Et ait illis; Hic est sanguis meus novi testamenti, 24
qui pro multis effundetur. Amen dico vobis; Quia jam non bibam de hoc genimine 25
vitis, usque in diem illum, cùm illud bibam novum in regno Dei. Et hymno di- 26
cto, exierunt in Montem olivarum. Et ait eis Jesus; Omnes scandalizabimini in 27
me in nocte ista: quia scriptum est; Percutiam pastorem, & dispergentur oves. 28
Sed postquàm resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Petrus autem ait illi; Et si 29
omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. Et ait illi Jesus; Amen dico tibi, Quia 30
tu hodiè in nocte hac, priusquàm gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * إِلَى حَيْثُ يَدْخُلُ * فَقُولُوا لِرَبِّ ٱلْبَيْتِ إِنَّ ٱلْمُعَلِّمَ يَقُولُ لَكَ أَيْنَ مَوْضِعُ ٱلرَّاحَةِ حَيْثُ أَكُلُ ٱلْفِصْحَ
15 مَعَ تَلَامِيذِي * فَهُوَ يُرِيكُمَا عُرْفَةً كَبِيرَةً مَفْرُوشَةً مُعَدَّةً فَأَعِدَّا لَنَا هُنَاكَ * فَلَمَّا أَتَيَا ٱلْمَدِينَةَ وَجَدَا
16 إِلَى ٱلْمَدِينَةِ فَوَجَدَا كَمَا قَالَ لَهُمَا وَأَعَدَّا ٱلْفِصْحَ * وَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَاءُ جَاءَ وَمَعَهُ ٱلِٱثْنَيْ عَشَرَ * فَٱتَّكَأُوا
17 لِيَأْكُلُوا فَقَالَ يَسُوعُ ٱمِينٌ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ يُسْلِمُنِي وَهُوَ ٱلَّذِي يَأْكُلُ مَعِي * فَحَزِنُوا
18 وَقَالَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ لَعَلِّي أَنَا هُوَ * فَأَجَابَهُمْ قَائِلًا وَاحِدٌ مِنَ ٱلِٱثْنَيْ عَشَرَ هُوَ ٱلَّذِي يَضَعُ يَدَهُ
19 مَعِي فِي ٱلْقَصْعَةِ * لِأَنَّ ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ يَمْضِي كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ مِنْ أَجْلِهِ * وَٱلْوَيْلُ لِذَلِكَ ٱلْإِنْسَانِ
20 ٱلَّذِي يُسْلَمُ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ * خَيْرٌ لِذَلِكَ ٱلْإِنْسَانِ أَلَّا يُولَدَ * فَبَيْنَمَا هُمْ يَأْكُلُونَ أَخَذَ يَسُوعُ خُبْزًا
21 مُبَارَكًا وَكَسَرَ وَأَعْطَاهُمْ وَقَالَ خُذُوا هَذَا هُوَ جَسَدِي * وَأَخَذَ كَأْسًا وَشَكَرَ وَأَعْطَاهُمْ فَشَرِبُوا مِنْهُ
22 كُلُّهُمْ * وَقَالَ لَهُمْ هَذَا هُوَ دَمِي ٱلْعَهْدِ ٱلْجَدِيدُ ٱلَّذِي يُرَاقُ عَنْ كَثِيرِينَ * ٱمِينٌ أَقُولُ لَكُمْ
23 أَنِّي لَا أَشْرَبُ مِنْ عَصِيرِ ٱلْكَرْمَةِ إِلَى ذَلِكَ ٱلْيَوْمِ إِذَا مَا شَرِبْتُهُ جَدِيدًا فِي مَلَكُوتِ ٱللَّهِ *

Sectio quadragesima septima.

24 * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلْأَرْبَعُونَ * * ثُمَّ سَجَدُوا وَخَرَجُوا إِلَى جَبَلِ ٱلزَّيْتُونِ * فَقَالَ لَهُمْ [يسوع]
25 كُلُّكُمْ تَشْكُونَ فِي هَذِهِ ٱللَّيْلَةِ * لِأَنَّهُ مَكْتُوبٌ أَنِّي أَضْرِبُ ٱلرَّاعِيَ فَتَتَفَرَّقُ ٱلْغَنَمُ * لَكِنِّي لَمَّا
26 أَقُومُ أَسْبِقُكُمْ إِلَى ٱلْجَلِيلِ * قَالَ لَهُ بُطْرُسُ إِنْ شَكَّ كُلُّهُمْ فَلَسْتُ أَنَا * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ ٱمِينٌ
27 أَقُولُ لَكَ أَنَّكَ أَنْتَ ٱلْيَوْمَ فِي هَذِهِ ٱللَّيْلَةِ قَبْلَ أَنْ يَصِيحَ ٱلدِّيكُ مَرَّتَيْنِ تَكْفُرُ بِي ثَلَاثَ *

Quocunque introierit, & dicite domino domûs, Magister dicit tibi, Ubi est locus requiei, ubi comedam Pascha cum discipulis meis? Et ipse ostendet vobis cubiculum grande stratum, paratum: parate nobis ibi. Quum ergò venissent duo discipuli ad urbem, invenerunt sicut dixerat illis, & paraverunt Pascha. Et quum esset serum, venit, & cum eo duodecim: Et discubuerunt, ut comederent. Dixit verò Jesus, Amen dico vobis, quòd unus ex vobis tradet me, & est qui manducat mecum. Quare contristati sunt, & dixit unusquisque ex eis, Num ego sum? Respondit eis, dicens; Unus ex duodecim, is qui ponit manum suam mecum in catino. Filius enim hominis vadit, sicut est scriptum de eo; sed væ illi homini, qui tradet filium hominis. Bonum fuisset illi homini ut non fuisset natus. Et dum ipsi comederent, accepit Jesus panem, & benedixit, & fregit, deditque eis, ac dixit; Accipite, Hoc est corpus meum. Et accepit calicem, & gratias egit, & dedit eis: & biberunt ex eo omnes; & ait illis, Hic est sanguis meus fœdus novum, qui effunditur pro multis. Amen dico vobis, quia ego non bibam de succo vitis, usque in illum diem, quando bibam illum novum in regno Dei.

Tum laudes dederunt, & exierunt in Montem olivarum. Dixitque eis Jesus; Omnes vos scandalizabimini in me istâ nocte: quia scriptum est, Percutiam pastorem, & dispergentur oves. Sed cùm resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Dixit ei Petrus, Si scandalizati fuerint omnes, at non ego. Ait illi Jesus; Amen dico tibi, quòd tu hodie in hac nocte antequàm cantet gallus duabus vicibus, negabis me tribus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወበልዎ፡ለባዕለ፡ቤቱ፡ይቤለክ፡ሊቅ፡፡ እይቱለ፡ጽርሐ፡ኀቡ፡እበልዕ፡ፋሲሐ፡ምስለ፡ ለ
15 ርደሊየ፡።፡ ወውእቱ፡ያርእየክሙ፡ጽርሐ፡ዓቢየ፡ወንፁፈ፡ወርሱየ፡ወሀየ፡ለስተደልዉ፡
16 ለነ፡።፡ ወሖሩ ፡ ለርደሊሁ ፡ ሀገረ ፡ ወረከቡ ፡ በከመ ፡ ይቤሎሙ ፡ ወለስተደለዉ፡
ሎቱ ፡ ፋሲሐ፡።፡ በቀደሚት ፡ ሰዓተ ፡ ሌሊተ፡።፡
17 ወመሲዮ፡ሖረ፡ምሰለ፡ዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡ ለርደሊሁ፡።፡ ወእንዘ፡ ይረፍቁ፡ ወይበ
18 ልዑ፡ ይቤሎሙ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ፡ ለሜን፡እብለክሙ፡ ለሐዱ፡እመኔክሙ፡ ያግብእኒ፡
19 ዘይበልዕ፡ምስሊየ፡።፡ ወለጎዙ፡ይተክዙ፡ወይቤልዎ፡ በበ፡ለሐዱ፡ ለነኑ፡እንጋ፡ ው
20 እቱ፡።፡ ወለውሠእ፡ወይቤሎሙ፡ለሐዱ፡እመ፡ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ዘጸብጎ፡ምስ
21 ሊየ፡ውስተ፡ምጽብጎየ፡።፡ ወወልደ፡ እጋለ፡እመ፡ ሕያዊስ፡ይሐውር፡ በከመ፡ጽሑ
ፍ፡በለእቲለሁ፡ወባሕቱ፡ለቢሎቱ፡ለውእቱ፡ብእሲ፡ዘበባዕቤሁ፡ይትጫጠወ፡ለወልዳ
22 ደ፡እጋለ፡እመ፡ሕያው፡። እመጎየሰ፡ሶበ፡ ሊተወልደ፡ ላውእቱ፡ብእሲ፡።፡ ወእንዘ፡
ይበልዑ፡ነሥአ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ኅብስተ፡ ወባረከ፡ወፈተተ፡ ወወሀቦሙ፡ወይቤሎሙ፡
23 ንሥኡ፡ዝውእቱ፡ ሥጋየ፡።፡ ወነሥአ፡ጽዋዐ፡ ለእኩቶ፡ ወሀቦሙ፡ ወስቲዩ፡ እመ
24 ኔሁ፡ኩልሄሙ፡።፡ ወይቤሎሙ፡ዝውእቱ፡ደምየ፡ዘሐዲስ፡ሠርዓት፡ ዘይትሰወው፡
25 በእንተ፡ ብዙኃን፡።፡ ለሜን፡ ለብለክሙ፡ ኢይሰቲዮ፡ እመዝ፡ ፍሬ፡ ወይን፡ እስከ፡
እንትክቲ፡ ዕለት፡ ለመ፡ እሰቲዮ፡ ሐዲሰ ፡ በመንግሠተ ፡ እግዚአብሔር፡።፡
26 በር ሰዕተ፡ሌሊት፡።፡ ወእንቢቦ፡ወ ፀሉ፡ውስተ፡ደብረ፡ዘይት፡።፡ ወይቤ
27 ሎሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ኩልክሙ፡ትክሕዱኒ፡ በዛቲ፡ሌሊት፡። እስመ፡ ይብል፡ መጽሐ
28 ፍ፡እቀትሎ፡ለኖሳዊ፡ወእዘርወን፡ ለለበግዊሁ፡።፡ ወእመድኅረ፡ተንሣእኩ፡እቀድመ
29 ክሙ ፡ ገሊላ፡።፡ ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለእመ፡ ኩሉሙ፡ ክሕዱክሰ፡ ላእሰ፡ ሊይክ
30 ሕደክ፡።፡ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለሜን፡እብለኮ፡ለእተ፡ትክሕደኒ፡ዮም፡ለወል
ስ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ፡ ዘለእበለ ፡ ይእቲ ፡ ደርሆ፡።፡

Et dicite domino domûs ejus, Dicit tibi Magister; Ubi *est* cœnaculum, ubi edam 14
pascha cum discipulis meis? Et ipse demonstrabit vobis cœnaculum magnum, 15
& stratum, & positum: & ibi parate nobis. Et abierunt discipuli ejus *in* civi- 16
tatem, & invenerunt sicut dixerat illis: & paraverunt illi pascha.

Primâ noctis horâ.

Et vespere facto abiit cum duodecim discipulis suis. Et sedentibus illis, & come- 17 18
dentib⁹, dixit iis Dñs Jesus; Amen dico vobis, Un⁹ è vobis prodet me qui edit me- 19
cum. Et cœperunt contristari, & dixerunt ei sigillatim; Egóne igitur sum. Et re- 20
spondit, & dixit iis; Un⁹ ex duodecim qui intinxit mecũ in embaphio meo. Et fi- 21
li⁹ hominis abit sicut scriptũ *est* de illo, sed væ illi homini per quem tradetur filius
homin⁹: melius fuisset ei si non fuisset natus iste homo. Et edentibus *illis* accepit 22
Dñs Jesus panem, & benedixit, & fregit, & dedit iis, & dixit iis; Accipite, hoc est
corpus meum. Et accepit calicem, & benedixit ei, & dedit iis: & biberunt ex il- 23
lo omnes illi. Et dixit illis, Hic est sanguis meus novi testamenti, qui effunditur 24
propter multos. Amen dico vobis, Non bibam ex hoc fructu vitis, usque ad illum 25
diem quum bibam novum in regno Dei.

Tertiâ noctis horâ.

Et meditantes exierunt in montem olivarum. Et dixit iis Dominus Jesus, 26
Omnes vos negabitis me in hac nocte: quoniam dicit Scriptura, Occîdam pasto- 27
rem, & dispergam oves. Et postquàm surrexerim, præcedam vos in Galilæam. 28
Et dixit ei Petrus, Etsi omnes negaverint te, ego non negabo te. 29
Et dixit ei Dominus Jesus, Amen dico tibi; Tu negabis me hodiè ter in hac 30
nocte, priusquàm cecinerit gallus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * راست بشما بگويم * ديگر اين فرزند مورا با شما نخورم تا ان روز بتازگي * درملكوت خدا
26 بخورمش * * وستايش داد * ودركوه زيتون بدر رفت پنجاه هفت
27 اگاه كردن مسيح حواريون را كه بگريزند وشمعون منكر شود * ودران جايگاه عيسي
بديشان گفت كه شما همگنان امشب † مرا منكر شويد * زيرا كه نبشته است كه چوپانرا
28 بگيرند وبرتند گوسفندان او پراگنده شوند * ليكن چون † برخيزم زودتر از † شما در جليل
29 روم * * صفا گفت * اگر همگنان † با تو دودل باشند * من نباشم * * عيسي گفت راست
30 بتو بگويم * درامشب ، زودتر ازانك خروس دونوبت بانك دارد * تو سه بار منكر من شوي *

utique vobis dico, Amplius hunc 25
fœtum uvæ vobiscum non bibam, usque ad illum diem quo recreatus in 26
regno Dei bibam illud. Et laude datâ in montem Olivarum egressus est.

LVII. Indicat Christus Apostolis, fore ut fugerent, & Simeon *eum* abnegaret.

Et in eo loco Jesus illis dixit; Vos 27
quidem omnes hâc nocte me inficiaturi estis: quoniam scriptum est, Pastorem capient & percutient, & oves ejus dispersæ erunt. Sed cùm surrexero, præcedam vos in Galilæam. 28
Cephas dixit; Si omnes in te dupli- 29
ci animo fuerint, ego non ero. Jesus 30
dixit; Certò tibi dico, Hâc nocte priusquàm gallus duabus vicibus vocem extulerit, tu tribus vicibus me inficiaberis.

Ille autem ex abundanti dicebat magis; Si ſme oportuerit commori tibi, non te ne-
31 (τ) Ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἔλεγε μᾶλλον, (υ) Ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀ-
gabo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in locum cui nomen
32 ρνήσομαι· ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα
Gethſemani: & ait diſcipulis ſuis; Sedete hic, donec o-
(φ) Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς (χ) μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε, ἕως προσεύξω-
rem. Et aſſumit Petrum & Jacobum & Joannem cum ſe, & cœ-
33 μαι. Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν (ψ) Ἰάκωβον καὶ (ω) Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἤρ-
pit expaveſcere & angi. Et ait eis, Undiquaque triſtis eſt anima mea
34 ξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου
uſque ad mortem: manete hic, & vigilate. Et progreſſus paululùm, pro-
35 ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε. Καὶ (α) προελθὼν μικρὸν, ἔπε-
cidit ſuper terram, & orabat, ut ſi poſſibile eſſet, tranſiret ab eo hora. Et di-
36 σεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσηύχετο, ἵνα εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. Καὶ ἔ-
xit; Abba Pater, omnia poſſibilia tibi: tranſfer calicem à me
λεγεν, Ἀββὰ ὁ πατὴρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον (α) ἀπ' ἐμοῦ
hunc: ſed non quid ego volo, ſed quid tu. Et venit, & invenit eos dormi-
37 τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. Καὶ ἔρχεται, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύ-
entes: & ait Petro; Simon, dormis? Non potuiſti unam horam
δοντας· (β) καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγο-
vigilare? Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem: ipſe quidem ſpi-
38 ρῆσαι; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦ-
ritus promptus, at caro infirma. Et iterum abiens oravit, eundem
39 μα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν
ſermonẽ dicens. Et reverſus invenit eos denuò dormientes: (erant enim ocu-
λόγον εἰπών. Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· (ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλ- 40
li eorum gravati·) & non ſciebant quid ei reſponderent. Et ve-
μοὶ αὐτῶν (γ) βεβαρημένοι·) καὶ οὐκ ἤδεισαν (δ) τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι. Καὶ ἔρ- 41
nit tertiò, & ait illis; Dormite reliquùm, & requieſcite. Sufficit:
χεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε (ε) τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει·
venit hora: ecce traditur filius hominis in manus peccato-
ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς (ε) τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτω-
rum. Surgite, eamus: ecce tradens me appropinquavit. Et ſtatim, adhuc eo
λῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικε. Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ 42 43
loquente, adeſt Judas unus exiſtens duodecim, & cum eo turba mul-
λαλοῦντος, παραγίνεται (ζ) Ἰούδας εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πο-
ta cum gladiis & lignis, à ſummis Sacerdotib', & Scribis, & ſeniori-
λὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων (η) καὶ τῶν Γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέ-
bus. Dederat autẽ tradens eum conſignum eis, dicens: Quẽcunq; oſculatus fuero, ipſe
ρων. Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, λέγων, Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός 44
eſt: prehendite eum, & abducite tutò. Et veniens, ſtatim accedens ad eum ait;
ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει, 45
Rabbi, Rabbi: & oſculatus eſt eum, Illi verò injecerunt in eum manus ſu-
Ῥαββί, Ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον (θ) ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐ- 46
os, & prehenderunt eum. Unus autem quidam aſſiſtentium exerens gla-
τῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. (ι) Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μά- 47
dium, percuſſit ſervum ſummi Sacerdotis, & abſtulit illius auriculam.
χαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

MS. A. (τ) Ὁ δὲ Πέτρος ὀν (υ) Ἐὰν δέῃ με (φ) Γεθσημανῆ· (χ) μαθηταῖς, Καθίσατε (ψ) τὸν Ἰωάννην (ω) προελθὼν (α) ἔπεσε ἀπ' ἐμοῦ· (β) λέγει Πέτρῳ, (γ) καταβαρυόμενοι (δ) τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. (ε) λοιπὸν, (ζ) ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν (η) καὶ Γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων. (θ) τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτὸν, (ι) Εἷς τῶν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ille verò magis dicebat, Etiamſi mihi mo- 31
riendum ſit tecum, non negabo te, Domine
mi: dixerunt autem ut ipſe & omnes diſci-
puli. Et venerunt in locum qui vocatur 32
Ghedſiman, aitque diſcipulis ſuis; Sedete
hîc, donec preces fudero. Et duxit ſecum 33
Cepham, & Jacobum, & Johannem: cœ-
pitque contriſtari & angi. Et ait illis, Af- 34
flicta eſt anima mea uſque ad mortem, ex-
pectate me hîc, & vigilate. Et acceſſit pau- 35
lulùm, prociditque in terram, & orabat, ut, ſi
fieri poſſet, tranſiret ab eo *illa* hora. Et ait; 36
Pater, Pater mi, tu potes omnia, tranſfer à me
calicem iſtum: veruntamen non voluntas
mea, mei *inquam* ipſius, ſed tua *fiat*. Ve- 37
niens autem invenit eos dormientes, aitque
Cephæ; Simon dormiſti? non potuiſti unâ
horâ vigilare? Vigilate & orate, ne intre- 38
tis in tentationem: Spiritus vult, & prom-
ptus eſt, ſed corpus infirmum. Et profectus 39
iterum oravit, & eundem ſermonem dixit.
Et reverſus rurſum veniens invenit eos dor- 40
mientes, propterea quòd eorum oculi gra-
vati erant, neque ſciebant quid ei dicerent.
Venit autem tertiâ vice, & ait illis; Dormi- 41
te ergò & requieſcite: propè eſt finis, ve-
nitque hora, & ecce traditur Filius hominis
in manus flagitioſorum. Surgite, eamus: 42
ecce appropinquavit is qui prodit me. Et 43
adhuc ipſo loquente venit Judas Iſcariotes
unus ex duodecim, & turba multa cum en-
ſibus & fuſtibus, à principibus ſacerdo-
tum, & Scribis, & ſenioribus. Dede- 44
rat autem eis ſignum proditor, ille *inquam*
qui prodebat, ac dixerat; Quemcunque oſcu-
latus fuero, ipſe eſt, prehendite eum cautè,
eúmque abducite. Et eo momento appro- 45
pinquavit, & dixit ei, Rabbi, Rabbi, eumq;
deoſculatus eſt. Illi verò injecerunt in eum 46
manus, & prehenderunt eum. Unus autem 47
ex iis qui adſtabant, diſtrinxit gladium, ac
percuſſit ſervum principis ſacerdotum, abſtu-
litque ejus auriculam.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Cephas reſpondit, & dixit; O Do- 31
mine, ſi eò deveniam ſit tecum moria-
ar, at abnegator tui non ero. Et di-
ſcipuli reliqui omnes ſimiliter dice-
bant. Et venerunt in locum cujus 32
nomen eſt Gheſmani, & diſcipulis
ſuis dixit; Hic ſedete donec ego
orationem fecero. Et ſecum aſſum- 33
pſit Cepham, & Jacobum, & Jo-
hannem: & animo comprimi ac dole-
re cœpit. Et illis dixit; Anima mea 34
ad mortem uſque valde triſtis eſt:
me hic præſtolamini & vigiles eſto-
te. Paululum proceſſit, & in terram 35
procidit, & oravit, ſi forſan futu-
rum eſſet ut hora illa tranſiret. Et 36
dixit; O pater mi, ſuper omnem rem
potens es, hoc poculum à me tranſ-
ire fac: veruntamen non voluntas
mea fiat, ſed voluntas tua. Et rever- 37
ſus illos dormientes vidit: Cephæ
dixit, Simeon dormis? non potuiſ-
tis unam horam mecum vigilare.
Vigilate & orate, ut in tentationem 38
& tribulationem non incidatis: ani-
mus meus paratus ac firmus eſt, ſed
corpus infirmum & languidum eſt.
Et rurſus abiens oravit, & eun- 39
dem ſermonem dixit. Et reverſus 40
illos dormientes vidit, eò quod caput
eorum gravatum eſſet, neque ſcirent
quid diceret. Tertiò venit, & illis 41
dixit; Nunc dormite, & quieſcite:
ves enim ad extremum pertigit, &
hora venit: ecce Filius hominis
in manus peccatorum traditur.

Versio VULGATA LATINA.

31 At ille ampliùs loquebatur; Et si oportuerit me simul commori tibi, non te nega-
32 bo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in prædium, cui nomen Geth-
33 semani. Et ait discipulis suis; Sedete hìc donec orem. Et assumit Petrum, &
34 Jacobum, & Joannem secum: & cœpit pavere, & tædere. Et ait illis; Tristis
35 est anima mea usque ad mortem: sustinete hìc, & vigilate. Et cùm processisset
paululùm, procidit super terram: & orabat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora:
36 Et dixit; Abba pater, omnia tibi possibilia sunt: transfer calicem hunc à me, sed non
37 quod ego volo, sed quod tu. Et venit, & invenit eos dormientes. Et ait Petro;
38 Simon dormis? non potuisti unâ horâ vigilare? Vigilate, & orate ut non intretis
39 in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro verò infirma. Et iterùm abi-
40 ens oravit, eundem sermonem dicens. Et reversus denuò, invenit eos dormientes:
(erant enim oculi eorum gravati:) & ignorabant quid responderent ei. Et venit 41
tertiò, & ait illis; Dormite jam, & requiescite. Sufficit: venit hora: ecce Filius ho-
minis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce qui me tradet, propè 42
est. Et, adhuc eo loquente, venit Judas Iscariotes unus de duodecim, & cum eo 43
turba multa, cum gladiis & lignis, à summis sacerdotibus, & Scribis, & senio-
ribus. Dederat autem traditor ejus signum eis, dicens; Quemcunque osculatus fuero, 44
ipse est, tenete eum, & ducite cautè. Et cùm venisset, statim accedens ad eum, ait; 45
Ave Rabbi: & osculatus est eum. At illi manus injecerunt in eum, & tenuerunt 46
eum. Unus autem quidam de circumstantibus educens gladium, percussit servum 47
summi sacerdotis: & amputavit illi auriculam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * فمادي بطرس وقال له وان اضطررت الي ان اموت معك لا اكفر بك * وكذلك قال جميعهم
32 * الفصل الثامن والاربعون * ثم جاوا الي حقل يدعي جذسامانى * فقال لتلاميذه
33 اجلسوا ههنا حتي اصلي * ثم اخذ بطرس ويعقوب ويوحنا وبداء يحزن ويعبس * وقال لهم ان
34 نفسي كرينه حتي الموت فاقيموا ههنا واسهروا * ثم تقدم قليلا وخر علي الارض مصليا قائلا *
35 هل يستطاع ان تعبر عني هذه الساعة * وكان يقول ايها الاب كل شي يقدرتك اجز عني هذه
36 الكاس * لكن ليس كما اريد انا بل انت * ثم جاء فوجدهم نياما * فقال لبطرس يا سمعان انت نايم
37 الم تقدر ان تسهر معي ساعة * اسهروا وصلوا ليلا تدخلوا التجارب * اما الروح فمستعد واما
38 الجسد فضعيف * ثم مضي ايضا وصلي وكان يقول هذه الكلمة * وجاء ايضا فوجدهم نياما لان
39 اعينهم تقيلة ولم يكونوا يدرون ما يجيبونه * وجاء ثالثة فقال لهم ناموا الان واستريحوا فقد
40 حضرت الغاية * وجاءت الساعة ليسلم ابن الانسان في ايدي الخطاة * قوموا بنا نذهب فقد
41 قرب الذي يسلمني * الفصل التاسع والاربعون * وبينما هو يتكلم جاء يهوذا
42 الاسخريوطي احد الاثني عسر ومعه جمع بسيوف وعصي من رؤساء الكهنة والكتبة
43 والمشيخة * وكان مسلمه قد اعطاهم علامة ان الذي اقبله هو هو فامسكوه واوثقوه * فلما
44 جاء ودنا منه قال له يا معلم يا معلم وقبله * فالقوا ايديهم عليه وامسكوه * وان احد
45 الغلمان انتضي سيفا وضرب عبد رئيس الكهنة فقطع اذنه *

Et longiùs diffundens se Petrus, dixit 31
ei; Et si compellar ad moviendum tecum,
non negabo te. Et similiter dixerunt
omnes. Sectio quadragesima octava.
Deindè venerunt ad agrum, qui vocatur 32
Gedsemani. Et dixit discipulis suis, Se-
dete hic donec orem. Tum assumpsit Pe- 33
trum, & Jacobum, & Johannem, & cœ-
pit contristari, & mœreve. Et dixit eis, 34
Anima quidem mea tristis est usque ad
mortem: Manete hic, & vigilate. Et 35
processit paululùm, & procidit super ter-
ram, orans, dicens; Estne possibile ut
transeat à me ista hora? Et dicebat; O 36
Pater, omnis res in potestate tua est,
transfer à me hunc calicem: verùm non
sicut volo ego, sed tu. Postea venit, & 37
invenit eos dormientes: dixitque Petro,
Simon, tu es dormiens? non potuisti vigi-
lare mecum horâ unâ? Vigilate, & ora- 38
te, ne intretis in tentationes. Spiritus qui-
dem promptus est, at corpus debile. Dein- 39
dè abiit iterùm & oravit, & dicebat
idem verbum. Et venit, & invenit eos 40
etiam dormientes, quia oculi eorum
erant gravati, & nesciebant quid respon-
derent ei. Et venit tertiò, & dixit eis; 41
Dormite nunc, & requiescite: jam adest
finis, & venit hora, ut tradatur filius
hominis in manus peccatorum. Surgite, 42
eamus: jam advenit qui tradet me.
Sectio quadragesima nona.
Et dum ipse loqueretur, venit Judas Isca- 43
riotes unus de duodecim, et secum tur-
ba cum gladiis, & fustibus à principibus
sacerdotum, & Scribis, & senioribus.
Traditor autem ejus jam dederat illis 44
signum; Quem osculatus fuero, ipse est; te-
nete eum, & ligate illum. Et cùm ve- 45
nisset & accessisset ad eum, dixit ei;
O magister, ô magister: & osculatus est
eum. Et injecerunt manus suas in eum, 46
& tenuerunt eum. Unus autem adstan- 47
tium exemit gladium, & percussit ser-
vum principis sacerdotum, & ampu-
tavit auriculam ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ወለፈድፋደ፡ተኅልሮተ፡ጴጥሮስ፡እንዘ፡ይብል፡ እመ፡ትፂ፡መስሌከ፡ ወሊ፡ይክሕደከ፡
32 ወከማሁ፡ ይቤሉ፡ ኵሎሙ፡፡=፡ ወሖሩ፡ ዐጸደ፡ ወይኑ፡ እንተ፡ስሙ፡ ጌትሴማኒ፡ወይ
33 ቤሎሙ፡ለአርደኢሁ፡፡ ንበሩ፡ዝየ፡እስከ፡ ለሐወር፡እጼሊ፡=፡ ወንሠአሙ ፡ ለጴ
34 ጥሮስ፡ ወለያዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡መስሌሁ፡ወለኀዘ፡ይተክዝ፡ ወየሐዝን፡፡=፡ ወይቤ
35 ሎሙ፡ ተክዛት፡ ነፍስየ፡ እስከ፡ ለሞት፡ንበሩ፡ዝየ፡ ወትግሁ፡ እንከ፡፡=፡ ወእመዝ፡
ተለተተ፡ሕቀ፡ወሰገደ፡ወጸተ፡ መድር፡ ወጸለየ፡ከመ፡ ትሓልፍ፡እመኔሁ፡ ይእቲ፡ሰዓት፡
36 ለእመ፡ይትከህል፡፡=፡ ወይቤ፡አባ፡ወአቡየ፡ኵሉ፡ ይትከህለከ፡ ለኀልፋ፡ እመኔየ፡
37 ለዝ፡ጽዋዐ፡፡ ወበሕቱ፡ፈቃደ፡ዚአከ፡ለይኩን፡ ወእኮ፡ፈቃደ፡ ዚአየ፡=፡ ወገቢአ፡
ረከቦሙ፡ይነዉሙ፡ወይቤሎ፡ ለጴጥሮስ፡ ስምዓን፡ ትነውሑኑ፡ ወሊትክል፡ ተዓግሶ፡ለ
38 ሐተ፡ ሰዐተ፡=፡ ትግሁ፡ወጸልዩ፡ከመ፡ሊትባአ፡ውስተ፡ መንሱት፡፡ እስመ፡መንፈስ፡
39 ይፈቅድ፡ወሥጋ፡ይደክሙ፡=፡ ወሖረ፡ካዕበ፡ ወጸለየ፡ ወከማሁ፡ክሙ፡ይቤ፡፡=፡ ወ
40 ግቢአ፡ካዕበ፡ረከቦሙ፡ ይነውሙ፡እስመ፡ ኵብደ፡ለዕይንቲሆሙ፡ወሊያእመረ፡ዘይነብ
41 ቡ፡=፡ ወመጽአ፡በሣልስ፡ ወይቤሎሙ፡ኑሙ፡እንከ፡ወእዕረፉ፡ሶዕረ፡እስመ፡ናሁ፡በጽ
ሐ፡ጊዜሁ፡፡ወናሁ፡ያገብእሙ፡ለወልደ፡እጊለ፡እሙ፡ ሕያው፡ ውስተ፡ እደ፡ ኀጥኣን፡=፡
42 ተንሥኡ፡ንሖር፡ናሁ፡በጽሐ፡ዘያገብእኒ፡=፡ በእንተ፡ዘከመ፡ለግብሶ፡ይሁደ፡፡=፡
43 ወእንዘ፡ይነግሮሙ፡በጽሐ፡ሶቤሃ፡ይሁደ፡ ለአቁሮታዊ፡ ለሐዲ፡ እመዐሠርቱ፡ ወመስሌ
44 ሁ፡ብዙኀን፡ መስለ፡ መጡብሓ፡ ወዕፀው፡ እመሳበ፡ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ወረበና
45 ት፡፡=፡ ወወሀቦሙ፡ተእመረ፡ት፡ዘያገብሶ፡ወይቤሎሙ፡ ዘሰዐመኒው፡ ውእቱ፡ ለኀጉ
46 ሥ፡ወእጽንሙ፡፡ ወሕድሥ፡=፡ ወሶቤሃ፡መጽአ፡ኀቤሁ ፡ ወይቤሎ፡ረቢ ፡ ወሰዓሞ፡=፡
47 ወሰፍሑ ፡ እደዊሆሙ ፡ ወለኀጉሥ፡፡::፡ ወመልኅ ፡ መጥባሓቶ ፡ ለሐዲ ፡ እመእለ፡
ይቀውሙ ፡ ወዘበጦ ፡ ለገብረ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት፡ ወመተሮ፡ እዝኖ፡፡=፡

Et in ampliorem transiit sermonem Petrus, dicens; Moriar etiam tecum, & non 31
negabo te: & similiter dicebant omnes. Et veniunt in vineam cujus nomen 32
erat Gethsemani, & dixit discipulis suis; Sedete hìc donec abiero orare. Et as- 33
sumpsit Petrum, & Jacobum, & Johannem secum; & cœpit expavescere, & con-
tristari. Et dixit iis, Tristis est anima mea usque ad mortem: manete hìc, & vigi- 34
late igitur. Et tunc processit paululùm, & flexit se in terram: & oravit, ut trans- 35
iret ab eo ista hora, si possibile esset. Et dixit, Pater; &, Pater meus omnia possi- 36
bilia sunt tibi, transfer à me hunc calicem: sed voluntas tua fiat, & non voluntas
mea. Et revertens invenit eos dormientes, & dixit Petro; Simon, dormisne, & 37
non potuisti sustinere unam horam? Vigilate, & orate ut non intretis in tentati- 38
onem: quia spiritus est volens, & caro infirma est. Et abiit iterum, & oravit, & 39
similiter idé dixit. Et revertens iterû invenit eos dormientes, quia gravati erant 40
oculi eorum, & nesciebant quod loquebantur. Et venit tertiò, & dixit iis; Dor- 41
mite igitur, & requiescite modò, quoniã ecce venit tempus ejus; & ecce, tradent
Filium hominis in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce venit qui tradet me. 42

De traditione Judæ.

Et eo loquente illis, venit statim Judas Iscariotes unus è decem, & cum eo multi 43
cum gladiis, & fustibus, à principibus sacerdotum, & scribis, & magistris. Et de- 44
derat iis signum traditor ejus, & dixerat iis; Quem osculat' fuero, is est; prehendite
eum, & custodite eum, & persequimini eum. Et statim venit ad eum, & dixit 45
ei; Rabi, & osculatus est eum. Et extenderunt manus suas, & prehenderunt eum. 46
Et eduxit gladium suum quidam ex circumstantibus, & percussit servum princi- 47
pis sacerdotum, & amputavit illi aurem ejus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * برخيزيد برويم اينك رسيد † انك مرا در دست خواهد سپاردن بنگاه هشت آمدن
43 † عوغا وسرهنكان بگرفتن مسيح * هنوز در سخن گفتن بود كه آمد يهوداي
سخريوطا يكي از دوازده * وجماعت بسيار * با شمشيرها وچوبها ونيزها * از پيش بزرگان
44 واماميان ونويسندكان وپيران * * وسپارنده † بديشان † نشان داده بود * كه هر كس را † من
45 بوسه كنم اوست عيسي * اورا بگيريد * وببريد * * وهماندم يهودا پيش مسيح آمد وگفت بزرك
46 من بزرك من * واورا بوسه كرد * * ايشان پيش امدند واورا † گرفتند * * يكي ازايشان * كه
47 ايستاده بودند * شمشير كشيد * وغلام سرور اماميانرا گوش بستد *

Surgite, eamus: ecce advenit ille qui 42
me in manus eorum *traditurus est.*

LVIII. Adventus turbæ & satellitum ad prehendendum Christum.

Adhuc eo sermonem loquente, ve- 43
nit Judas Iscariotes, unus ex duo-
decim, & turba multa cum gladiis,
& fustibus, & lanceis, à magnati-
bus, & Sacerdotibus, & Scribis,
& senioribus. Proditor autem illis 44
signum dederat, dicens; Quemcunq;
ego osculatus fuero, ille est Jesus,
ipsum prehendite & abducite. Et 45
eodem momento Judas ad Christum
accessit, & dixit; Magister mi, ma-
gister mi, & eum osculatus est. Et 46
illi accesserunt, & illum prehende-
runt. Unus autem *ex illis, qui astan-* 47
tes erant, gladium strinxit, & puero
principis sacerdotum aurem abstulit.

Et respondens Jesus, ait illis; Tanquàm ad latronem existis cum
48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν (κ) ἐξήλθατε μετὰ
gladiis & lignis comprehendere me? Quotidiè eram apud vos in tem-
49 μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱε-
plo docens, & non prehendistis me: Sed ut impleantur Scripturæ. Et
50 ρῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. Καὶ
relinquentes eum, omnes fugerunt. Et unus quidam juvenis sequebatur eum,
51 ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. Καὶ εἷς τις νεανίσκος (λ) ἠκολούθει αὐτῷ,
amictus sindone super nudo: & tenent eum juvenes. Ille autem
52 περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνῷ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. Ὁ δὲ
relinquens sindonem, nudus profugit ab eis. Et abduxerunt Je-
53 καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν. Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰη-
sum ad summum Sacerdotem: & conveniunt eo omnes summi Sacerdotes, &
σοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα (μ)· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ
seniores, & Scribæ. Et Petrus à longè secutus
54 οἱ (ν) πρεσβύτεροι, καὶ οἱ γραμματεῖς. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθη-
est eum, usque intrò in atrium summi Sacerdotis, & erat considens cum
σεν αὐτῷ, ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ
ministris, & calefaciens se ad lumen. At summi Sacerdotes &
55 τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ
omnis consessus quærebant adversùs Jesum testimonium, ad morte afficiendum eum: &
ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ (ξ) μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ
non inveniebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversùs eum, & paria testimo-
56 οὐχ εὕρισκον. Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυ-
nia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversùs eum, dicen-
57 ρίαι οὐκ ἦσαν. Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγον-
tes; Quoniam nos audivimus eum dicentem; Quòd ego dissolvam templum hoc ma-
58 τες, Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χει-
nu factum, & per tres dies aliud non manu factum ædificabo. Et nec sic par
ροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴσον
59 erat testimoniū illorum. Et exurgens summus Sacerdos in medium, interrogavit Je-
ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς (ο) εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε τὸν Ἰη-
60 sum, dicens; Non respondes quicquā? quid hi te adversùm testantur? Ille autem tacebat, &
σοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; (π) Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ
nihil respondit. Rursùm summus Sacerdos interrogabat eum, & dicit ei? Tu es Chri-
61 οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χρι-
stus filius Benedicti? At Jesus dixit; Ego sum: & videbitis filium hominis
62 στὸς ὁ υἱὸς (ρ) τοῦ Εὐλογητοῦ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
sedentem à dextris virtutis, & venientem cum nubibus cœli. At sum-
63 καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ δὲ ἀρ-
mus Sacerdos dissrumpens vestes suas, ait; Quid adhuc usum habemus testium? Audi-
64 χιερεὺς διαῤῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἠκούσα-
stis blasphemiam: quid vobis videtur? Illi autē omnes condēnaverūt eū esse obnoxium mortis.
τε (σ) τῆς βλασφημίας. τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου.

MS. A. (κ) ἐξήλθατε (λ) ἠκολούθησεν (μ) Καϊάφαν· (ν) Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι. (ξ) ψευδομαρτυρίαν, (ο) εἰς μέσον, (π) Ὁ δὲ Ἰησοῦς (ρ) τοῦ Θεοῦ τοῦ εὐλογητοῦ; (σ) τὴν βλασφημίαν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 ܐܝܟ ܕܠܣܛܝܣ ܢܦܩܬ ܥܠ ܚܕ ܡܢ ܒܝܬ ܓܢܒܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܥܠ ܓܢܒܐ ܐܬܝܬܘܢ ܒܣܝܦܐ ܘܒܣܘܟܐ ܠܡܣܒ ܠܝ ܐܦ ܥܠ ܦܓܪ ܐܢ ܐܬ ܒܟ ܒܟ ܝܘܡ ܒܝܘܡ ܐܢ ܐܬ ܒܟ

Versio VULGATA LATINA.

48 Et respondens Jesus, ait illis; Tanquam ad latronem existis cum gladiis & lignis
49 comprehendere me? Quotidiè eram apud vos in templo docens, & non me tenu-
50 istis. Sed ut impleantur Scripturæ. Tunc discipuli ejus relinquentes eum, omnes
51 fugerunt. Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo:
52 & tenuerunt eum. At ille rejectâ sindone, nudus profugit ab eis. Et adduxerunt
53 Jesum ad summum sacerdotem: & convenerunt omnes sacerdotes, & Scribæ, &
54 seniores. Petrus autem à longè secutus est eum, usque intrò in atrium summi sa-
55 cerdotis: & sedebat cum ministris ad ignem, & calefaciebat se. Summi verò sa-
cerdotes, & omne concilium quærebant adversùs Jesum testimonium, ut eum morti
56 traderent, nec inveniebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversùs
57 eum: & convenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes; falsum testi-
monium ferebant adversùs eum, dicentes; Quoniam nos audivimus eum di- 58
centem; Ego dissolvam templum hoc manu factum, & per triduum aliud non
manu factum ædificabo. Et non erat conveniens testimonium illorum. 59
Et exurgens summus sacerdos in medium, interrogavit Jesum, dicens; Non re- 60
spondes quidquam ad ea, quæ tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat, 61
& nihil respondit. Rursùm summus sacerdos interrogabat eum, & dixit ei;
Tu es Christus filius Dei benedicti? Jesus autem dixit illi; Ego sum: & vi- 62
debitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem cum nu-
bibus cœli. Summus igitur sacerdos scindens vestimenta sua, ait; Quid ad- 63
huc desideramus testes? Audistis blasphemiâ: quid vobis videtur? Qui omnes 64
condemnaverunt eum esse reum mortis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

48 * فَاجَابَهُم يَسُوعُ قَائِلًا أَمِثْلَ لِصٍّ أَنَا خَرَجْتُم بِسُيُوفٍ وَعِصِيٍّ لِتَأْخُذُونِي
49 مَعَكُم فِي ٱلْهَيْكَلِ أُعَلِّمُ وَلَم تُمْسِكُونِي * ذٰلِكَ لِيُتِمَّ ٱلْكِتَابُ * فَتَرَكَهُ ٱلتَّلَامِيذُ وَهَرَبُوا كُلُّهُمْ * وَكَانَ
50 يَتْبَعُهُ شَابٌّ عَلَيْهِ إِزَارٌ عَلَى عُرْيِهِ فَأَمْسَكُوهُ * فَتَرَكَ ٱلْإِزَارَ وَهَرَبَ عُرْيَانًا * فَجَاءُوا بِيَسُوعَ إِلَى قَيَافَا رَئِيسِ
51 ٱلْكَهَنَةِ وَٱجْتَمَعَ إِلَيْهِ رُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةُ وَٱلْمَشَايِخُ * وَكَانَ بُطْرُسُ يَتْبَعُهُ مِنْ بَعِيدٍ إِلَى
52 دَاخِلِ دَارِ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ وَجَلَسَ مَعَ ٱلْخُدَّامِ عِنْدَ ٱلنَّارِ يَصْطَلِي *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَمْسُونَ *

53 * فَأَمَّا رُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْمَجْلِسُ فَكَانُوا يَطْلُبُونَ شَهَادَةً عَلَى يَسُوعَ لِيَقْتُلُوهُ فَلَمْ يَجِدُوا * وَكَثِيرُونَ
54 شَهِدُوا عَلَيْهِ زُورًا وَلَمْ تَتَّفِقْ شَهَادَتُهُمْ * فَقَامُوا قَوْمًا شَهِدُوا عَلَيْهِ زُورًا قَائِلِينَ * نَحْنُ سَمِعْنَاهُ هٰذَا
58 يَقُولُ إِنِّي أَحُلُّ هٰذَا ٱلْهَيْكَلَ ٱلَّذِي صَنْعَةُ ٱلْأَيْدِي وَبَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أُقِيمُ آخَرَ غَيْرَ مَصْنُوعٍ
59 بِٱلْأَيْدِي * وَلَا هٰؤُلَاءِ ٱتَّفَقَتْ شَهَادَتُهُمْ * فَقَامَ رَئِيسُ ٱلْكَهَنَةِ فِي ٱلْوَسَطِ وَسَأَلَ يَسُوعَ قَائِلًا أَمَا تُجِيبُ
60 شَيْءٍ عَمَّا يَشْهَدُ بِهِ هٰؤُلَاءِ عَلَيْكَ * فَلَمْ يُجِبْ بِشَيْءٍ بَلْ كَانَ سَاكِتًا * فَسَأَلَهُ أَيْضًا رَئِيسُ ٱلْكَهَنَةِ
61 وَقَالَ لَهُ أَأَنْتَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ ٱلْمُبَارَكِ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ أَنَا هُوَ * وَسَتَرَوْنَ ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ جَالِسًا عَنْ
62 يَمِينِ ٱلْقُوَّةِ جَائِيًا عَلَى سَحَابِ ٱلسَّمَاءِ * فَمَزَّقَ عَظِيمُ ٱلْكَهَنَةِ ثِيَابَهُ * وَقَالَ مَاذَا نَحْتَاجُ إِلَى شُهَدَاءَ *
64 * قَدْ سَمِعْتُمُ ٱلتَّجْدِيفَ ظَاهِرًا لَكُمْ * فَحَكَمَ عَلَيْهِ جَمِيعُهُمْ بِأَنَّهُ مُسْتَوْجِبُ ٱلْمَوْتِ *

Et respondit eis Jesus, dicens; Num pro 48
latrone sum, ut exieritis cum gladiis, &
fustibus, ad comprehendendum me? Et 49
singulis diebus eram vobiscum in templo
docens, & non tenuistis me. Hoc, ut
adimpleatur scriptura. Et reliquerunt 50
eum discipuli, & fugerunt omnes. Et se- 51
quebatur eum adolescens, super quo erat
sindon super nudum: & tenuerunt eum.
Et reliquit sindonem, & aufugit nudus. 52
Adduxerunt autem Jesum ad Caipham 53
principem sacerdotum. Et convenerunt
ad eum principes sacerdotum, & Scri-
bæ, & seniores. Petrus autem sequeba- 54
tur eum à longè, ad intus atrium princi-
pis sacerdotum, & sedit cum ministris
apud ignem ad calefaciendum se.

Sectio quinquagesima.

Principes verò sacerdotum, & concili- 55
um quærebant testimonium adversùs Je-
sum, ut occiderent eum, & non invene-
runt. Et multi testificati sunt contra 56
eum falsum, et non conveniebat testi-
monium eorum. Et quidam averunt 57
quosdam qui testati sunt contra eum
falsum, dicentes; Nos audivimus 58
hunc dicere, Ego dissolvam hoc templum,
quod fecerunt manus, & post tres dies erigam
aliud non factum manibus. At ne 59
horum conveniebat testimonium. Sur- 60
rexit autem princeps Sacerdotum in me-
dium, & interrogavit Jesum, dicens;
Non respondes quicquam ad ea quæ testi-
ficantur isti contra te? Et non respondit 61
quicquam, sed tacebat. Et interrogavit
eum rursùs princeps sacerdotum, & di-
xit ei; Tu es Christus filius Benedicti?
Dixit ei Jesus, Ego sum: Et videbitis 62
filium hominis sedentem à dextera vir-
tutis, venientem super nubibus cœli. Sci- 63
dit autem summus sacerdotum vestimen-
ta sua, & ait; Quid indigetis testimo-
nio? Jam audistis blasphemiam mani- 64
festam vobis. Igitur judicaverunt eum
omnes dignum morte.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

48 ወላዎ፡ለእ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ከመዘ፡ ሰሪቂ፡ ትደግኑ፡ መፀእክሙ፡ ለ
49 ስለ፡ መጥብሓ፡ ወላብትር፡ ትእኅዙኒ፡=ፅ ወኵሉ፡ ለሚረ፡ ሀለዎኩ፡ መስሊክሙ፡
እጫህር፡ በመኵራብ፡ ወኢኅሥሣኒኑ፡ ወባሕቱ፡ ከመ፡ ይብጸሕ፡ ዘወስተ፡ መጸኅ
50 ፍት፡፡=ፅ ወኅደግዎ፡ ኵሎሙ፡ ኦር ደኢሡ፡ ወጥዩ፡፡=ፅ ወተለወ ፡ ፈለጉ፡ ወሬዛ፡
51 ዕራቁ፡ ወይትጓፀፍ፡ ሰንደኖ ፡ ወለኅገዎ፡ ወሬዙት፡=ፅ ወኅደገ ፡ ሰንደኖ ፡ ወጦየ፡ዕራ
52 ቁ፡፡=ፅ በመሰቀል፡ ዘጸሎ፡ ሀፀ፡ ስዐተ፡ ሌለ ት፡፡=ፅ
53 ወፈሰድዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኅበ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወትጋብኡ፡ ኵሎሙ፡ሊቃነ፡ካ
54 ህናት፡ ወጸሐፍት፡ ፈ ረበናት፡፡=ፅ ወተለወ፡ ስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ እምርሑቅ፡ እስከ፡
ውስተ፡ ዓጸደ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወነበረ፡መስለ፡ውዓሊሆሙ፡ይሰሓን፡ መንገለ፡በርህ፡፡=ፅ
55 ወኅሠሡ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወኵሉ፡ ዓውድ፡ ዘያስተዋድይዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ወ
56 ኅጥኡ፡=ፅ ወብዙኅን፡ ለስተዋደይዎ፡ ወሊኅበሩ፡ ኵሎሙ፡፡=ፅ ወቦ፡ እለ፡ ተንለ
57 ሉ፡ ሰሚዕተ፡ ሐሰተ፡ወነበቡ፡=ፅ ወይቤሉ፡ ንሕነ፡ሰሚዕናሁ፡ እንዘ፡ይብል፡እነ፡እነለ
58 ተ፡ ለጎዝኔቱ፡ ቤተ፡መቅደስ፡ ዘእድ፡ገብሮ፡ ወበሠሉስ፡ አሐንጽ፡ ካልእ፡ዘእድ፡ኢገብ
59 ሮ፡=ፅ ወመስለገዘ፡ኢኅበረ፡ ስምዖሙ፡፡=ፅ ወተንለአ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ወሐተቶ፡ ለ
60 እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ላልቦኑ፡ ዘትሰጠው፡ እንዘ፡መጠኔዝ፡ ያስተዋድይከ፡፡=ፅ
61 ኢየሱስ፡ ወለርመመ፡ ወኢተሰጥወ፡ ወኢመንተኒ፡፡ወካዕበ፡ሐትቶ፡ሊቀ፡ካህናት፡ወይቤ
62 ሎ፡ለንትኑ፡ ውእት፡ ክርስቶስ፡ ወልዱ፡ ለቡሩክ፡፡=ፅ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ እ
ሙ፡ ለነ፡ወእቱ፡ ትሬእይሙ፡ለወልደ፡ እጓለ፡ እሙ፡ሕያው፡ ደነብር፡ በየማነ፡ ኀይል፡ወ
63 ይመጽእ፡ በደመና፡ ሰማይ፡፡=ፅ ወሠጠሠ፡ ለልባሲሁ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡፡ወይቤ፡ ምንተ፡
64 እንከ፡ ትፈቅዱ፡ ሎቱ፡ ስሚዕተ፡=ፅ ናሁ፡ ለኢክሙ፡ ሰሚዕክሙ፡ ፀርፈተ፡ ምንተ፡ እ
ክፅ ፡ ትብሉ፡፡ወለግብሉ፡ ፍትሐ፡ ኵሎሙ፡ ወይቤሉ፡ ይቅትልዎ፡፡

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Sicut illi qui furem persequuntur, ve- 48
nistis cum gladiis & baculis comprehendere me? Et toto die fui vobiscum do- 49
cens in templo, & non comprehendistis me, sed ut impleatur quod est in Scriptu- 50
ris. Et reliquerunt eum omnes discipuli ejus, & fugerunt. Et sequutus est eum 51
quidam juvenis nudus *existens* & involutus erat sindone: & prehenderunt eum
juvenes. Et reliquit sindonem & fugit nudus. 52

Crucifixione jejunii nonâ noctis horâ.

Et adduxerunt Dominum Jesum ad principes sacerdotum, & congregati erant 53
omnes principes sacerdotum, & scribæ, & Magistri. Et sequutus est eum Simon 54
Petrus è longè usque in atrium principis sacerdotum, & mansit cum ministris, ca- 55
lefaciens se ad flammam. Et quærebant principes sacerdotũ & totus concessus ꝙ 56
objicerent Domino Jesu, & non potuerunt. Et multi accusârunt eum, & non con- 57
senserunt omnes. Et surrexerunt testes falsi, & loquuti sunt, Et dixerunt; Nos
audivimus eum dicentem; Ego destruam hanc domum sanctam quam manus fe- 58
cerunt, & triduo ædificabo aliam, quam manus non fecerunt. Et cum hoc non 59
conveniebat testimonium eorum. Et surrexit princeps sacerdotum, & interro- 60
gavit Dominum Jesum, & dixit ei; Nónne habes quo respondeas, hoc modo ac-
cusantib⁹ te? Et Jesus siluit, & respondit nihil. Et iterum interrogavit eum prin- 61
ceps sacerdotum, & dixit ei; Túne es Christus filius Benedicti? Et dixit ei Dñs
Jesus; Si ego sum, videbitis filium hominis sedentem in dextra potentiæ, & ve- 62
nientem in nubibus cœli. Et laceravit vestimenta sua princeps sacerdotum, & 63
dixit; Quid ampliùs desideratis adversùs eum testes? Ecce vosmetipsi audistis 64
blasphemiam ejus, quid igitur dicitis? Et retulerunt judicium omnes, & dixerunt;
Occidant eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

59 * بدين نيز بگواهي خود نمي ارزيدند * * سرور امامان از ميان بر خاست واز عيسي پرسيد *
60
61 كه چرا جواب نمي دهي بدين كسان كه درحق تو گواهي مي دهند * * عيسي خاموش
شده بود وبدو هيچ جواب نداد * باز سرور امامان † ازو پرسيد * وگفت توي مسيح * پسر
62 خجسته * عيسي جواب داد وبدو گفت * منم منم فرزند ادمي † بر دست [راست] ان سرمناك
63 نشسته * وخواهيد ديدن كه برابر آسمان بيايد * سرور امامان چون شنيد * جبه خود را دريد *
64 وگفت مرا گواهان چه در كارست * اينك بزبان خود برابر ما وشما افتري مي كند *
بسا چه مي بينيد ايشان † همگنان حكم كردند كه مرك بروي واجب است *

Neque in hoc testimonio suo pares 59
erant. Princeps sacerdotum è medio 60
surrexit, et Jesum interrogavit,
dicens; Quare responsum non das
his hominibus, qui in causâ tuâ
testimonium dant? Jesus tacebat, 61
et ei nullum responsum dedit. Rur-
sùs princeps sacerdotum eum inter-
rogavit, et dixit; Tune es Chri-
stus Filius Benedicti? Jesus re- 62
spondit et ei dixit; Ego sum, ego
sum: Filius hominis ad manum
dextram Terribilis sedebit, et vi-
debitis quòd in nube cœli veniet.
Princeps sacerdotum cùm audivet, 63
tunicam suam laceravit, et dixit;
Mihi testium quid opus est? Ecce
linguâ suâ coram nobis et vobis 64
blasphemavit: vobis quid videtur?
Illi omnes judicium tulerunt, quòd
mors ei debita esset.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΖ'.

Et cœperunt quidam conſpuere eum, & velare faciem ejus, & colaphizare
65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν
eum, & dicere ei; Prophetiza: Et miniſtri alapis eum impetebant.
αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· Καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν (τ) ἔβαλλον.
Et exiſtente Petro in aula inferiùs, venit una ancillarum ſummi Sacerdotis:
66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως· MZ'
Et videns Petrum calefacientem ſe, intuita illum, ait; Et tu cum Nazareno
67 Καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ
Jeſu eras. Ille autem negavit, dicens; Non novi, neque ſcio quid tu dicis.
68 Ἰησοῦ ἦσθα. Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις.
Et exiit foràs in veſtibulum: & gallus cantavit. Et ancilla videns
69 καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα
eum rurſum, cœpit dicere adſtantibus; Quia hic ex illis eſt. Ille autem iterum
70 αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν, Ὅτι ἐκ τούτων ἐστίν. Ὁ δὲ πάλιν
negavit. Et poſt puſillum rurſus adſtantes dicebant Petro; Verè ex illis
ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν
es: Etenim Galilæus es, & loquela tua ſimilat. Ille autem cœpit anathematizare
71 εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστι, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν
& jurare; Quia non novi hominem iſtum, quem dicitis. Et ex ſecundo
72 καὶ ὀμνύειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. Καὶ ἐκ δευτέρου
gallus cantavit. Et recordatus eſt Petrus verbi, quod dixerat ei Jeſus;
ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος (υ) τοῦ ῥήματος, ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,

Quòd ante gallum vociferari bis, negabis me ter. Et ſeparans [ſe] flevit.
Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

CAP. XV. ιε'.

Et confeſtim in manè conſilium facientes ſummi Sacerdotes cum ſenioribus
Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων 1
& Scribis, & univerſus conſeſſus, vincientes Jeſum abduxerunt, & tradiderunt
καὶ Γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ Συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ παρέδωκαν
Pilato. Et interrogavit eum Pilatus; Tu es rex Judæorum? Ipſe
τῷ Πιλάτῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 2
Ille autem reſpondens ait illi; Tu dicis. Et accuſabant eum ſummi Sacer-
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιε- 3
dotes multa. At Pilatus rurſùm interrogavit eum, dicens; Non
ρεῖς πολλά. Ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, Οὐκ 4
reſpondes quicquam? vide quanta te adverſùm teſtantur. At Jeſus ampliùs
ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σε καταμαρτυροῦσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι 5
nihil reſpondit, ita ut mirari Pilatum. Juxta verò feſtum ſolvebat illis
οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς 6
unum vinctum, quemcunque petiſſent.
ἕνα δέσμιον, (α) ὃν παρῃτοῦντο.

MS.A. (τ)*ἔλαζον. (υ) τὸ ῥῆμα, ὡς εἶπεν Κεφ. ιε'. MS.A. (α) ὃν παρῃτοῦντο.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ... ...

Versio VULGATA LATINA.

65 Et cœperunt quidam conſpuere eum, & velare faciem ejus, & colaphis eum cæde-
66 re, & dicere ei; Prophetiza: & miniſtri alapis eum cædebant. Et cùm eſſet Pe-
67 trus in atrio deorſùm, venit una ex ancillis ſummi ſacerdotis: Et cùm vidiſſet Pe-
68 trum calefacientem ſe, aſpiciens illum, ait; Et tu cum Jeſu Nazareno eras. At il-
le negavit, dicens; Neque ſcio, neque novi quid dicas. Et exiit foràs ante atri-
69 um, & gallus cantavit. Rurſùs autem cùm vidiſſet illum ancilla, cœpit dicere
70 circumſtantibus; Quia hic ex illis eſt. At ille iterùm negavit. Et poſt puſillum
71 rurſès qui aſtabant, dicebant Petro; Verè ex illis es: nam & Galilæus es. Ille
autem cœpit anathematizare, & jurare; Quia neſcio hominem iſtum, quem dici-
72 tis. Et ſtatim gallus iterùm cantavit. Et recordatus eſt Petrus verbi, quod dixerat ei Jeſus; Priùs quàm gallus cantet bis, ter me negabis. Et cœpit flere.

CAP. XV.

ET confeſtim manè conſilium facientes ſummi ſacerdotes, cum ſenioribus, & 1
Scribis, & univerſo concilio, vinientes Jeſum, duxerunt, & tradiderunt Pilato.
Et interrogavit eum Pilatus; Tu es rex Judæorum? at ille reſpondens, ait illi; Tu 2
dicis. Et accuſabant eum ſummi ſacerdotes in multis. Pilatus autem rurſùm 3
interrogavit eum, dicens; Non reſpondes quidquam? vide in quantis te accuſant. 4
Jeſus autem ampliùs nihil reſpondit, ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem fe- 5
ſtum ſolebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcunque petiſſent. 6

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

65 وبداء قوم يبصقون عليه ويغطون وجهه ويلطمونه ويقولون له تنبّا لنا ايها المسيح من هو
66 الذي لطمك الان * وكان الخدام يلطمونه جدًا * وفيما بطرس اسفل الدار جاءت فتاة من
67 جواري رييس الكهنة * ورأته يصطلي فلما رأته قالت له وانت ايضًا قد كنت مع يسوع
الناصري * فانكر قائلًا لست ادري ولا اعرف ما تقولين * وخرج الى خارج الدار فصاح
68 الديك * ورأته فتاة اخرى فقالت للقيام ان هذا منهم * فانكر ايضا وبعد قليل قال القيام
69 70 لبطرس حقًا انك منهم وانت جليلي وكلامك يشبه كلامهم * فبداء يلتعن ويحلف انه ما
71 يعرف هذا الانسان الذي تقولون * ثم مكانه صاح الديك ثانية * فذكر بطرس قول يسوع
72 انك قبل ان يصيح الديك مرتين تنكرني ثلث فحول يبكي *

* الفصل الحادي والخمسون *

1 * فلما اصبحوا اييما رؤساء الكهنة مع المشيخة والكتبة ومع سائر الجموع * فاوثقوا يسوع
2 3 ومضوا به الى فيلاطس * فساءله فيلاطس انت ملك اليهود * فاجابه قائلًا انت قلت * وفيما
4 5 رؤساء الكهنة كثيرا * ثم ساءله فيلاطس ايضا اما تجيب بشي انظر كم يشكونك * فلم
تجبه يسوع بشي حتى ان فيلاطس تعجب *

* الفصل الثاني والخمسون *

6 * وكان في كل عيد يطلق لهم اسيرا من اختاروا *

Et cœperunt *quidam* conſpuere in eum, 65
& velare faciem ejus, & colaphizare eum, at dicere ei; Prophetiza nobis, O Chriſte, quis eſt qui te colaphizavit modò: Et miniſtri cædebant eum alapis vehementer. Et dum eſſet Petrus in imo 66
atrio, venit puella quædam ex ancillis principis ſacerdotum, Vidit eum cale- 67
facientem ſe: & cùm vidiſſet eum, dixit illi; Et tu quoque eras cum Je- 68
ſu Nazareno. At negavit, dicens; Ne-
ſcio & ignoro quid dicas. Et egreſſus eſt extra atrium, & cantavit gallus. Vi- 69
ditque eum puella alia, & dixit aſtantibus; Certè iſte eſt ex illis. Et nega- 70
vit iterùm. Et poſt puſillum dixerunt aſtantes Petro; Verè tu es ex illis, & tu es Galilæus, & loquela tua ſimilis eſt loquelæ eorum. Et cœpit anathematiza- 71
re ſe, & jurare, ſe non cognoſcere hunc hominem quem dicitis. Et ſtatim can- 72
tavit gallus ſecundò. Et recordatus eſt Petrus ſermonis Jeſu, Quia tu antequàm cantet gallus bis, negabis me ter, & convertit ſe ad flendum.

Sectio quinquageſima prima.

CAP. XV.

Cum autem manè ſurrexiſſent, conſi- 1
lium fecerunt principes ſacerdotum cum ſenioribus, & Scribis, & cum reliquis turbis: & vinxerunt Jeſum, & duxerunt eum ad Pilatum. Et interro- 2
gavit eum Pilatus, Tùne es rex Judæorum? Reſpondit ei, dicens; Tu dixiſti. Et accuſaverunt eum principes ſa- 3
cerdotum multipliciter. Et interrogavit 4
eum Pilatus iterùm; Non reſpondes quicquam? Vide quantis accuſent te. Et non reſpondit ei Jeſus quicquam, ita 5
ut Pilatus miraretur.

Sectio quinquageſima ſecunda.

Et in omni feſto dimittebat eis vinctum 6
qualem voluiſſent.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

65 ወእኅዙ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ ይወርቅዎ ፡ ወይጸፍዕዎ ፡ ገጸ ፡ ወይሞርዕዎ ፡ ወይብልዎ ፡ ተነበይ ፡ ለነ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎኑ ፡ ጸፍዐከ ።።=።
በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ክሕደ ፡ ጴጥሮስ።=።
66 ወእንዘ፡ ሀሎ፡ ጴጥሮስ፡ ታሕተ፡ ውስተ፡ ዓጸድ፡ መጽአት፡ አሐቲ፡ ወለተ፡ ሊቀ፡ ካህ
67 ናት።=። ወርእየቶ፡ ለጴጥሮስ፡ይሰሓን፡ ወነጸረቶ፡ ወትቤሎ፡ እንተሂ፡ መስለ፡ እግዚ
68 እ፡ ሊየሱስ፡ ናዝራዊ፡ ሀለውከ ።።=። ወይቤሳ፡ ሊያሕምር፡ ወለ፡ይጤይቅ፡ ዘትብሊ ።።
69 ወወፅአ፡ ለፍላ፡ ኀበ፡ ጸናፊ፡ ዓጸድ፡ ወነቀወ፡ ደርህ፡ ሳቤሃ ።።=። ወርእየቶ፡ ካዕበ፡ወ
7ዐ ለት፡ ወትቤሎሙ፡ ለእሉ፡ ይቀውሙ፡ ሂየ፡ ዝኒ፡ እመኒሆሙ፡ ውእቱ ።።=። ወክሕደ ፡
ካዕበ ።።ወእመደኅረ፡ ሕቅ፡ ካዕበ፡ ይቤልዎ፡ ሳጴጥሮስ ፡ እለ ፡ ይቀውሙ፡ ለሚኑ፡ እ
71 መኒሆሙ፡ እንተ፡ ወገቢሳዊ፡ እንተ፡ ወቃለከ፡ ያዒቀከ ።።=። ወለኅዘ፡ ይትረገሙ፡
72 ወይመሐል፡ ከመ፡ ሊየአምሮ፡ ለውእቱ፡ በእሲ፡ ዘትብሉ ።።=። ወሶቤሃ፡ ነቀወ፡ ካዕ
በ፡ ደርሆ፡ ወተዘከረ፡ ጴጥሮስ፡ ቃሎ፡ ለእግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ዘይቤሎ ፡ ለወልሰ፡ ትክሕ
ደኒ፡ ዘእንበለ፡ ይንቁ፡ ደርሆ፡ ወበዝየ ።።=። በጽባሕ፡ ዓርብ፡

1 ፲ቲ ወሶበ፡ ጸብሐ፡ ተሣከሩ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወፈበናት፡ ወጸሓፍት፡ ወኵሉ፡ ዓውድ፡
2 ወወሰዱ፡ ለእግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወወሰድዎ፡ወመጠውዎ፡ለጲላጦስ ።።=። ወተስእሎ፡
ጲላጦስ፡ እንተኑ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ ።።ወእውሠአ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይቤሎ፡
3 ለእንተ፡ ትቤ ።።=። ወእስተዋደይዎ ።።ሊቃነ፡ ካሕናት፡ ብዙኀ፡ ወውእቱሰ፡ ኢልቦ፡ ዘአው
4 ሠአ ።።=። ወሖተቶ፡ ካዕበ፡ ጲላጦስ፡ ወይቤሎ፡ ኢልቦኑ ፡ ዘትሰጠው፡እንዘ፡ መጠኔ
5 ዝ፡ ያስተዋድዩከ ።።=። ወኢተሰንዎ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወኢምንተኒ፡ ወእንዘር፡ ጲ
6 ላጦስ ።።=። ወለለ፡ በዓል፡ ያሐዩ፡ ሎሙ፡ ኢሐደ፡ እመኒ፡ ውቁሐን ፡ ኢሐደ ፡ ዘለክ
ደረ ።።=።

Et cœperunt *quidam* ex illis conſpuere in eum, & palmis percutere faciem ejus, 65
& colaphos impingere ei, & dixerunt ei; Prophetiza nobis Chriſte, quis palmâ percuſſit te. *De abnegatione Petri.*
Et exiſtente Petro inferiùs in atrio, venit quædam filia principis ſacerdotum, 66
Et vidit Petrum calefacientem ſeipſum: & aſpexit eum, & dixit ei; Tu cum Do- 67
mino Jeſu Nazareno fuiſti. Et *ipſe* dixit ei, Neſcio & non capio quod dicis. Et 68
exivit foràs ad extremitatem atrii: & cantavit gallus ſtatim. Et vidit eum ite- 69
rum filia, & dixit aſtantibus ibi; Hic ex illis *eſt*. Et negavit iterum. Et poſteà 70
paululùm, rurſus dixerunt Petro aſtantes; Amen ex illis es: Et Galilæus es, & loquutio tua manifeſtum te facit. Et cœpit execrari, & jurare; Neſcio hominem 71
illum quem dicitis. Et ſtatim cantavit iterum gallus: et recordatus eſt Petrus 72
eloquii Domini Jeſu, qui dixerat ei; Ter negabis me, priuſquàm cantaverit gallus: & flevit.

CAP. XV.

Matutino Paraſceues.

ET quando diluculum erat, conſilium inierunt principes ſacerdotum, & magi- 1
ſtri, & ſcribæ, & totus conſeſſus, & vinxerunt Dominum Jeſum, & adduxerunt eum, & tradiderunt eum Pilato. Et interrogavit eum Pilatus; Túne *es* rex Ju- 2
dæorum? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Tù dicis. Et accuſabant eum 3
principes ſacerdotum mukúm: ipſe autem nihil reſpondit. Et interrogavit eum 4
rurſus Pilatus, & dixit ei; Nónne habes quid reſpondeas hoc modo te accuſantibus? Et non respondit Dominus Jeſus aliquid: & miratus eſt eum Pilatus. 5
Et unoquoque feſto ſervabant eis unum ex vinctis, quemcunque voluiſſent. 6

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

LXI. Abduxerunt Chriſtum in domum Pilati.

CAP. XV.

ET cùm mane eſſet, magnates, & 1
ſacerdotes, cum ſenioribus et ſcribis conſilium agitabant, & ſententias penſabant cum tota congregatione & populo: et Jeſum ligaverunt, et abducentes in manum Pilati præſidis tradiderunt. Pilatus eum in- 2
terrogavit, Túne es rex Judæorum? Ille reſponſum dedit, et dixit; Tu dixiſti. Et in rebus multis magna- 3
tes et ſacerdotes de eo malum dicebant. Rurſùs Pilatus ei dixit; 4
Reſponſum non das? Vide contra te quot teſtificentur. Veruntamen Je- 5
ſus nullum reſponſum dedit, adeò ut Pilatus attonitus maneret. Pilato 6
autem mos erat, ut omni feſto vinctum unum eorum gratiâ liberum faceret, quemcunque ipſi poſtularent.

Erat autem dictus Barabbas cum seditiosis vinctus, qui in seditione
7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει
homicidium fecerant. Et vociferata turba, cœpit postulare, sicut semper faciebat
8 φόνον πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσασα ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει
illis. At Pilatus respondit eis, dicens; Vultis absolvam vobis
9 αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν
regem Judæorum? (Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent
10 τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; (β) (Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον (γ) παραδεδώκεισαν
cum summi Sacerdotes.) At summi Sacerdotes concitaverunt turbam, ut magis
11 αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.) Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον
Barabbam absolveret eis. At Pilatus respondens, iterum ait illis;
12 τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς, πάλιν ἔφησε αὐτοῖς,
Quid ergò vultis faciam quem dicitis regem Judæorum? Illi autem iterum
13 Τί οὖν θέλετε (δ) ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν
clamaverunt; Crucifige eum. At Pilatus dicebat illis; Quid enim malum
14 (ε) ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν
fecit? Illi autem abundantiùs clamabant; Crucifige eum. At Pilatus
15 ἐποίησεν; οἱ δὲ (ζ) περισσοτέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος
volens populo sufficiens facere, absolvit illis Barabbam: &
βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ
tradidit Jesum flagellans, ut crucifigeretur. At milites abduxerunt eum
16 παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν
intùs aulam, quod est prætorium, & convocant totam cohortem: Et induunt eum
ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν· Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν 17
purpurâ, & circumponunt ei plectentes spineam coronam. Et cœperunt salu-
πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. Καὶ ἤρξαντο ἀσπά- 18
tare eum; Gaude, rex Judæorum. Et percutiebant ejus caput
ζεσθαι αὐτὸν, Χαῖρε (η) βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν 19
arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua adorabant eum. Et postquàm
καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. Καὶ ὅτε 20
illuserunt ei, exuerunt illum purpurâ, & induerunt eum vestimentis propriis:
ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια·
& educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariant prætereuntem quempiam
καὶ (θ) ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα (ι) σταυρώσωσιν αὐτόν. Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα 21
Simonem Cyrenæum, (venientem ex agro, patrem Alexandri & Rufi,) ut tolleret
Σίμωνα Κυρηναῖον, (ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου,) ἵνα ἄρῃ
crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum,
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, 22
Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: is verò non accepit.
Κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. 23
Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super
Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, (κ) διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' 24
eis, quis quid tolleret.
αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.

MS. A. (β)(Ἐπεγίνωσκεν (γ) παρεδώκεισαν (δ) ποιήσω τὸν βασιλέα (ε) ἔκραξαν, λέγοντες, (ζ) περισσῶς ἔκραζον, (η) ὁ βασιλεὺς (θ) ἄγουσιν (ι) σταυρώσουσιν (κ) διαμεείζουν)

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Erat autem quidam qui vocabatur Bar-Abba 7
vinctus cum seditiosis illis qui eædem in se-
ditione fecerant. Et vociferatus est popu- 8
lus, cœpítque postulare quod consueverat
ipsis facere. Ipse verò Pilatus respondit, & 9
ait; Vultis dimittam vobis regem Judæo-
rum? Noverat enim Pilatus quòd per invi- 10
diam tradiderant eum principes sacerdotum.
Principes autem sacerdotum nimiùm solici- 11
târunt turbas ut dimitteret Bar-Abbam. At 12
ipse Pilatus dixit eis; Quid igitur vultis fa-
ciam isti, quem vos vocatis Regem Judæo- 13
rum? Illi verò rursùs vociferati sunt, Cru-
cifige eum. Ipse autem Pilatus subdit eis; 14
Quid enim mali fecit? Illi verò magìs cla-
mabant, Crucifige eum. Pilatus autem 15
voluit facere rem gratam populis, & solvit
eis Bar-Abbam, tradidítque eis Jesum, cùm
flagellatus esset, ut crucifigeretur. Cæterùm 16
milites introduxerunt eum in atrium quod
est prætorium, & advocaverunt totam ca-
tervam. Et induerunt eum purpurâ, & 17
implexam imposuerunt ei coronam spineam.
Cœperúntque eum salutare, *dicentes*; Ave 18
rex Judæorum. Et percutiebant eum in ca- 19
put ipsius calamo, & conspuebant in faciem
ejus, ac summittebant genua sua, & adora-
bant eum. Quumque illusissent ei, exuerunt 20
eum purpurâ, & induerunt eum vestimentis
ipsius, eúmque abduxerunt ut cruci suffige-
rent.

Ad horam tertiam. 38.

Porrò angariârunt quendam prætereuntem 21
Simonem Cyrenæum venientem ex pago,
patrem Alexandri, & Rufi, ut bajularet cru-
cem ejus. Et adduxerunt eum in Gogulta 22
locum, qui exponitur, Cranium capitis. Et 23
dederunt ei bibendum vinum mistum cum
myrrha: ipse verò non sumpsit. Quúm- 24
que cruci suffixissent eum, partiti sunt vesti-
menta ejus, & jecerunt super ea sortem,
quid quis acciperet.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* واسيري در زندان بود نام او براباء با ايشان كه فتنه كرده بودند ودر فتنه كشتند كي † نيز كرده 7
بودند. * عوام بانك ونعره بر او زدند * وعادت هر سالي را مي طلبيدند * پيلاطوس جواب † 8 9
داد كه مي خواهيد * كه ملك يهوديانرا آزاد كنم * براي انك پيلاطوس معلوم كرده 10
بود * كه سرور امامان اورا از حسودي بدست داده بود * وبزرك امامان † بخلق سپارش مي 11
كرد كه باتفاق همه بكويند كه براباء را آزاد كن * وايشان چنين كردند * باردوم پيلاطوس 12
بديشان كفت * كه چكنم † با اين كس كه اورا ملك يهوديان مي خوانيد * بانك بر او زدند * 13
كه اورا بردار كن * پيلاطوس كفت چه بدي كرده است ايشان دكر بار بانك † بر 14
او زدند كه بر دار كن * * وپيلاطوس بارادت عوام يكي بود براباء را آزاد كرد * وعيسي بعد از 15
خلاقت كردن وزدن بديشان سپرد شست دو سپردن پيلاطوس مسيح را
تا بر دار كنند * انكه سرهنكان اورا بيرون بردند * در دهليز † سراي * اوباش وعوام 16
برو جمع شدند * * واورا جامه سرخ پوشانيدند * واز تلو تاجي بافتند وبر سر او نهادند * 17
* وهرزه كفتن اغاز كردند * وسلام مي دادند * وكفتند سلام بر تو اي ملك يهوديان * 18

Et vinctus quidam in carcere erat, 7
cui nomen Barabbas, cum illis qui
seditionem fecerant, & per sedi-
tionem cædem etiam patraverant. Po- 8
pulus igitur clamore & vociferati-
one cum adorti sunt, & consuetu-
dinem singulorum annorum postula-
bant. Pilatus responsum dedit; Num 9
vultis ut regem Judæorum dimit-
tam? Eò quod Pilatus certior fa- 10
ctus esset, quod princeps sacerdotum
illum ex invidia in manum ejus
tradidisset. At princeps sacerdotum 11
populo mandatum fecerat, ut con-
sensu uno dicerent, Quin Barab-
bam dimitte. Illi itaque sic fece-
runt. Vice secundâ Pilatus illis di- 12
xit; Quid igitur faciam cum illo
homine, quem regem Judæorum vo-
catis? Clamorem ei retulerunt, Il- 13
lum quidem in crucem age. Pilatus 14
dixit; Quid mali fecit? At *illi*
rursùs eum inclamárunt; Quin
in crucem agas. Pilatus autem vo- 15
luntati populi assentiens, Barabbam
solvit, & Jesum post ludibriatio-
nem & verberationem illis tradidit.

LXII. Tradit Pilatus Christum ut in crucem agerent.

Tunc satellites eum eduxerunt in 16
atrium aulæ, turbis vulgi in eum
congregatis. Et ei vestem rubram 17
induerunt, & ex spinis coronam
texentes capiti ejus imposuerunt.
Et subsannare cœperunt, & saluta- 18
bant dicentes; Salve, ô rex Judæorũ.

Versio VULGATA LATINA.

7 Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditio-
8 ne fecerat homicidium. Et cùm ascendisset turba, cœpit rogare, sicut semper fa-
9 ciebat illis. Pilatus autem respondit eis, & dixit; Vultis dimittam vobis regem
10 Judæorum? Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes.
11 Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eis. Pila-
12 tus autem iterùm respondens, ait illis; Quid ergò vultis faciam regi Judæorum?
13 At illi iterùm clamaverunt; Crucifige eum. Pilatus verò dicebat illis; Quid
14 enim mali fecit? At illi magis clamabant; Crucifige eum. Pilatus autem vo-
15 lens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, & tradidit Jesum flagellis cæsum,
16 ut crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum in atrium prætorii, & convocant
totam cohortem, Et induunt eum purpurâ, & imponunt ei plectentes spineam 17
coronam. Et cœperunt salutare eum; Ave, rex Judæorum. Et percutiebant 18
caput ejus arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua, adorabant eum. 19
Et postquàm illusérunt ei, exuerunt illum purpurâ, & induerunt eum vestimentis 20
suis: & educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariaverunt prætereuntem 21
quempiam, Simonem Cyrenæum, venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi,
ut tolleret crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est inter- 22
pretatum, Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: & non acce- 23
pit. Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, 24
quis quid tolleret.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَكَانَ ٱلَّذِي يُقَالُ لَهُ بَارَبَّانُ أَسِيرًا مِنَ ٱلْمُنَافِقِينَ ٱلَّذِينَ كَانُوا قَتَلُوا فِي ٱلْفِتْنَةِ *
8 فَصَاحَتِ ٱلْجَمَاعَةُ وَبَدَأَتْ تَسْأَلُ كَمَا قَدْ كَانَ يَصْنَعُ لَهُمْ * فَأَجَابَهُمْ فِيلَاطُسُ قَائِلًا أَتُرِيدُونَ أَنْ أُطْلِقَ
9 لَكُمْ مَلِكَ ٱلْيَهُودِ * لِأَنَّهُ كَانَ قَدْ عَلِمَ أَنَّ رُؤَسَاءَ ٱلْكَهَنَةِ إِنَّمَا أَسْلَمُوهُ حَسَدًا * وَإِنَّ رُؤَسَاءَ
10 ٱلْكَهَنَةِ حَرَّكَتِ ٱلْجَمَاعَةَ بِأَنْ يَسْأَلُوهُ بِزِيَادَةٍ أَنْ يُطْلِقَ لَهُمْ بَارَبَّانَ * فَأَجَابَهُمْ فِيلَاطُسُ أَيْضًا
11 قَائِلًا مَاذَا تُحِبُّونَ أَنْ أَصْنَعَ بِٱلَّذِي تَقُولُونَ عَنْهُ أَنَّهُ مَلِكُ ٱلْيَهُودِ * فَصَاحُوا أَيْضًا أَصْلُبْهُ *
12 * فَقَالَ لَهُمْ فِيلَاطُسُ أَيَّ سَرٍّ فَعَلَ فَازْدَادُوا صِيَاحًا أَصْلُبْهُ * فَأَرَادَ فِيلَاطُسُ أَنْ يُرْضِيَ ٱلْجَمَاعَةَ *
13 فَأَطْلَقَ لَهُمْ بَارَبَّانَ وَأَسْلَمَ إِلَيْهِمْ يَسُوعَ لِيُضْرَبَ وَيُصْلَبَ * فَذَهَبَ بِهِ ٱلشُّرَطُ إِلَى دَاخِلِ ٱلدَّارِ
14 ٱلَّذِي هُوَ دَارُ ٱلْوِلَايَةِ وَجَمَعُوا عَلَيْهِ ٱلْعَسْكَرَ * ثُمَّ أَلْبَسُوهُ لِبَاسًا بُرْفِيرًا * وَضَفَرُوا
15 إِكْلِيلًا مِنْ شَوْكٍ وَوَضَعُوهُ عَلَى رَأْسِهِ * وَبَدَأُوا يُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ قَائِلِينَ * ٱلسَّلَامُ يَا مَلِكَ ٱلْيَهُودِ *
16 * وَيَضْرِبُونَ رَأْسَهُ بِقَصَبَةٍ * وَيَبْصُقُونَ فِي وَجْهِهِ * وَيَسْجُدُونَ لَهُ عَلَى رُكَبِهِمْ * فَلَمَّا هَزِئُوا بِهِ عَرَّوْهُ
17 مِنَ ٱلْبُرْفِيرِ وَأَلْبَسُوهُ بِيَابِهِ * ثُمَّ أَخْرَجُوهُ لِيَصْلُبُوهُ * وَسَخَّرُوا وَاحِدًا فَيْرَوَانِيًّا يُسَمَّى سِمْعَانَ جَايِيًا
18 مِنَ ٱلْحَقْلِ وَهُوَ أَبُو ٱلْإِكْسَنْدَرُسِ وَرُوفُسَ لِيَحْمِلَ صَلِيبَهُ * وَأَتَوْا بِهِ إِلَى مَوْضِعِ ٱلْجَلْجَلَةِ ٱلَّتِي
19 تَأْوِيلُهَا ٱلْجُمْجُمَةُ * وَأَعْطَوْهُ خَمْرًا مُمَرَّجًا بِمُرٍّ لِيَشْرَبَ فَلَمْ يَأْخُذْهُ * وَلَمَّا صَلَبُوهُ ٱقْتَسَمُوا بَيْنَهُمْ
20 بِيَابَهُ وَأَقْرَعُوا عَلَيْهَا *

Et erat qui vocabatur Baranban vinctus, ex flagitiosis qui cædem commiserant in seditione. Clamavit ergò turba, & cœpit petere prout faciebat illis. Respondit illis Pilatus, dicens; Vultisne, ut dimittam vobis regem Judæorum? Nam ipse jam noverat quòd principes sacerdotum certò tradidissent eum ex invidia. Principes autem sacerdotum concitaverunt turbam, ut vocarent eum eo vinctus ut dimitteret eis Baranban. Et respondit eis Pilatus iterum, dicens; Quid cubitis ut faciam de illo quem dicitis esse regem Judæorum? Clamaverunt iterum, Crucifige eum. Ait illis Pilatus, Quid mali fecit? Et ad iecerunt, clamantes; Crucifige eum. Voluit ergò Pilatus satisfacere turbæ, dimisitque eis Baranban, & tradidit illis Jesum ut flagellaretur, & crucifigeretur. Quare duxerunt eum cohortes intra atrium prætorii, qui est locus præsidialis, & congregaverunt contra eum exercitum; Tum induerunt eum veste purpureâ, & plexuerunt coronam de spinis, et posuerunt eam super caput ejus, Et cœperunt salutare eum, dicentes; Salve O rex Judæorum: Et percutiebant caput ejus arundine, et conspuebant in faciem ejus, et adorabant eum super genua sua. Quumque illusissent ei, exuerunt illum veste purpureâ, et induerunt eum vestimentis suis, et eduxerunt eum ut crucifigerent illum. Et angariaverunt quendam Cyrenæum qui vocabatur Simon, venientem de rure (et iste pater erat Alexandri et Rufi) ut ferret crucem ejus. Et adduxerunt eum ad locum Galgalat, cujus interpretatio est, Calvaria. Et dederunt ei vinum mistum cum myrrha, ut biberet; at non sumpsit illud. Et cùm crucifixissent eum, diviserunt inter se vestimenta ejus, et sortem jecerunt super illa.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወሀሎ: ውቁሕ: ዘስሙ: በረባን: ምስለ: እለ: ገብረ: ሀከክ: ወሞቅለ : ቀተልተ: ነፍ
8 ስ::=፨ ወዓርጉ: ሕዝብ: ወጎልሑ: ወሰአሉ:ደግበር:ሎሙ: በከመ: ያለመድ::=ፁ
9 ወእውዝአ: ጲላጦስ: ወይቤሎሙ: ትፈቅዱኑ: ለእይዞ: ሳኩሙ : ለንጉሠ : ላይሁ
10 ድ::=ፁ እስመ: ያእምሮሙ: ከመ : በቅንአቶሙ : ለግብእሙ : ሊቃነ : ካህናት::=ፁ
11 ወሊቃነ : ካህናትሰ : ሆኩሙ : ለሕዝብ : ከመ : በረባንሂ : ይሰአሉ : ያሕይዉ : ሎ
12 ሙ::=ፁ ወካዕበ: እዉዝአ: ጲላጦስ : ወይቤሎሙ : መንት : ለንስ: ትፈቅዱ: እረ
13 ሲዮ: ለዘ: ተብህለ: ንጉሠ: ለይሁድ::=ፁ ወካዕበ : ጎልሑ : ኩሉሙ: ወይቤሉ: ስ
14 ቀሎ::=ፁ ወይቤሎሙ: ጲላጦስ: መንተ: ኀኩዮ: ገብረ: ወፈድፋደ : ጸርኑ : ወይቤ
15 ሉ: ስቀሎ::=ፁ ወመከረ: ጲላጦስ: ይግበር: ፈቃደሙ: ለሕዝብ:ወላሕየወ:ሎሙ:
በረባንሂ: ወቀሠፎ: ለእግዚእ: ኢየሱስ: ወወሀቦ: ይስቅልዎ::=ፁ
በዓርብ : በሮ : ሰዓት::=ፁ
16 ወእንበእሙ : ሓረ : ወሰጌ : ዐጸደ : ጎበ : ምኵናን : ወጸውዑ: ኵሎ: ሰራዊተ: ሰጲ
17 ሬ::=ፁ ወአልበስዎ: ጫሊተ: ወፀፈሩ: ለክቢሶ: ዘሦክ:ወእስተቀጸልዎ: ወይሰለቁ::=ፁ
18 ወይብልዎ: ባሕ፣ ንጉሦሙ: ለኢይሁድ::=ፁ ወይሠርዕዎ: ርእሶ: በሸንበተ: ወይወርቅ
19 ዎ: ወየስተበርጹ: ወይሰግዱ:ሎቱ::=ፁ ወሶበ: ቀሰለቁ:ላዕቤሁ : ሰለብዎ: ውእተ:
20 ጫሊተ: ወአልበስዎ: ለልባሲሆ: ወወሰድዎ: ጎበ: ይስቅልዎ::=ፁ ወዐበጡ: ሊሐደ:
21 ጎለፊተ: ስሎዖንሂ: ቅሪናዊ: እትወቶ: እምሐቅል: ኣቡሁ : ለአለክሰንድሮስ : ወለፎ
22 ሮን: ከመ: ይጽር: መሰቀሎ::=ፁ ወወሰድዎ:ብሔረ: ጎልጎታ: ዘበትር ጌጫሁ:ይብል
23 ዎ: ቀርንደ: መካን::=ፁ ወወሀብዎ: ይስተይ: ወይነ: ምስለ: ከርቤ : ቱሡሐ : ወእበ
24 የ::=ፁ ወሰቀልዎ: ወተዓፀዉ: ውእተ: ለልባሲሁ: ወተካፈሉ: ዘከመ: ይነሥኡ::=ፁ

Et fuit vinctus *homo* cujus nomen erat Barabas, cum seditiosis & homicîdis. 7
Et ascenderunt populi, & clamârunt, & rogârunt, ut faceret iis sicut 8
consueverat. Et respondit Pilatus, & dixit iis; Vultísne ut servem vobis regem 9
Judæorum? Quoniam sciebat quòd per invidiam tradidissent eum principes 10
sacerdotum. Et principes sacerdotum concitârunt populos, ut Barabam pete- 11
rent servari iis. Et iterum respondit Pilatus, & dixit iis; Quid igitur vultis fa- 12
ciam ei qui dicitur rex Judæorum? Et iterum clamârunt omnes, & dixerunt; 13
Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus; Quid mali fecit? Et ampliùs clamârunt, 14
& dicebant; Crucifige eum. Et consultò constituit Pilatus facere *secundùm* 15
voluntatem populorum, & servavit iis Barabam: & flagellavit Dominum Jesum,
& tradidit eum, ut crucifigerent eum.

Tertiâ horâ paraſceues.

Et duxerunt eum milites intra atrium, ad judicem, & convocârunt totum agmen, 16
scilicet, spiram: Et induerunt eum purpurâ, & plexerunt coronam spinosam. 17
Et coronaverunt eum, & derisérunt: Et dixerunt ei; Ave rex Judæorum. 18
Et verberabant caput ejus calamo: & conspuebant ei, & genuflectebant, & 19
adorabant eum. Et quum illusissent super eum, exuerunt eum istâ purpurâ, & 20
induerunt eum vestimentis suis: & adduxerunt eum ubi crucifigebant eum.
Et angariârunt quendam prætereuntium, Simonem Cyrenæum, (venientem ex 21
agro, patrem Alexandri & Rufi) ut portaret crucem ejus. Et duxerunt eum in 22
locum Golgotha: quod in expositione ejus vocant, Cranii locum. Et dederunt 23
ei bibendum vinum myrrhâ commixtum: & recusavit. Et crucifixerunt eum, 24
& sortem miserunt super vestimentis suis, & divisérunt, quemadmodum accepissent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وني را بر سرش مي زدند * ودر روي او خيو مي انداختند وبزانو درمي امدند و اورا
20 سجود مي كردند * وچون اين همه تسخر كردند * جامهٔ سرخ را ازو بركندند * وجامهٔ خودش
21 پوشانيدند * وبدر اوردند * تا بر دار شود * وشخصي بكدار بود * نام او شمعون † قوريني * اورا
بسخره كرفتند * واين كس از دهٔ [اسكندروس وروفس بود] * وصليب را
22 بر كول او بار كردند * * واوردند در مقامي كه نام ان كاغولتاست * وتفسيرش كله سر *
23 * وسركه را با تلخي بياميختند وبدو دادند كه بخورد ونستد
24 ششت سوم اويختن مسيح را بر صليب * چون اورا بر صليب
اويختند * جامهٔ اورا بخش كردند * [وبرو قرعه انداختند كه چه هر كسي ستاند]

Et calamum in caput ejus impegerunt, & in vultum ejus sputum injecerunt, & genibus ingressi sunt, & adorationem illi præstiterunt. Cùmque his omnibus illusissent, veste rubrâ exutum vestimentis suis induerunt, & eduxerunt ut in crucem ageretur. Et quidam transibat, cui nomen Simon Cyrenæus, quem angariabant; homo autem ille ex agro veniebat, & pater Alexandri & Rufi erat: & crucem tergo illius imponebant. Et venerunt in locum, cui nomen Gagulta est, & interpretatio ejus est Cranium. Et acetum cum felle miscuerunt, & ei dederunt ut biberet, sed non accepit.

LXIII. Suspensio Christi in cruce.

Cùm eum in cruce suspendissent, vestimenta ejus partiti sunt, & super ea sortem jecerunt, quid quisque acciperet.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει
8 φόνον πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει
9 αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν
10 τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; (β) (Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον (γ) παραδεδώκεισαν
11 αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.) Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον
12 τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς, πάλιν ἔλεγε αὐτοῖς,
13 Τί οὖν θέλετε (δ) ποιήσω τὸν λεγόμενον βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν
14 (ε) ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγε αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν
15 ἐποίησε; οἱ δὲ (ζ) περισσοτέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος
βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ
παραδίδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν
16 ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσι ὅλην τὴν σπεῖραν·
17 καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον.
18 Καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· Χαῖρε (η) βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων.
19 Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.
20 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια·
καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα (ι) σταυρώσωσιν αὐτόν. Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα
21 Σίμωνα Κυρηναῖον, (ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου,) ἵνα ἄρῃ
22 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον,
23 Κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε.
24 Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, (κ) διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.

MS.A. (β)(Ἐπιγίνωσκεν (γ) παραδώκησαν (δ) ποιήσω τὸν βασιλέα (ε) ἔκραξαν, λέγοντες, (ζ) περισσῶς ἔκραζον, (η) ὁ βασιλεὺς (θ) ἄρωσιν (ι) σταυρώσωσιν (κ) διαμερίζον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Erat autem quidam qui vocabatur Bar-Abba 7
vinctus cum seditiosis illis qui cædem in se-
ditione fecerant. Et vociferatus est popu- 8
lus, cœpítque postulare quod consueverat
ipsis facere. Ipse verò Pilatus respondit,& 9
ait; Vultis dimittam vobis regem Judæo-
rum? Noverat enim Pilatus quòd per invi- 10
diam tradiderant eum principes sacerdotum.
Principes autem sacerdotum nimiùm solici- 11
tárunt turbas ut dimitteret Bar-Abbam. At 12
ipse Pilatus dixit eis; Quid igitur vultis fa-
ciam isti, quem vos vocatis Regem Judæo-
rum? Illi verò rursùs vociferati sunt, Cru- 13
cifige eum. Ipse autem Pilatus subdit eis; 14
Quid enim mali fecit? Illi verò magìs cla-
mabant, Crucifige eum. Pilatus autem 15
voluit facere rem gratam populis, & solvit
eis Bar-Abbam, tradidítque eis Jesum, cùm
flagellatus esset, ut crucifigeretur. Cæterùm 16
milites introduxerunt eum in atrium quod
est prætorium, & advocaverunt totam ca-
tervam. Et induerunt eum purpurâ, & 17
imposuerunt ei coronam spineam.
Cœperúntque eum salutare, *dicentes*; Ave 18
rex Judæorum. Et percutiebant eum in ca- 19
put ipsius calamo, & consputebant in faciem
ejus, ac summittebant genua sua, & adora-
bant eum. Quumque illusissent ei, exuerunt 20
eum purpurâ, & induerunt eum vestimentis
ipsius, eúmque abduxerunt ut cruci suffige-
rent.

Ad horam tertiam. 38.

Porrò angariárunt quendam prætereuntem 21
Simonem Cyrenæum venientem ex pago,
patrem Alexandri, & Rufi, ut bajularet cru-
cem ejus. Et adduxerunt eum in Gogulta 22
locum, qui exponitur, Cranium capitis. Et 23
dederunt ei bibendum vinum mistum cum
myrrha: ipse verò non sumpsit. Quúm- 24
que cruci suffixissent eum, partiti sunt vesti-
menta ejus, & jecerunt super ea sortem,
quid quis acciperet.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* واسيري در زندان بود نام او برابا با ايشان كه فتنه كرده بودند ودر فتنه كشتن كي † نيز كرده 7
بودند * عوام بانك وبعده بر او زدند * وعادت هر سالي را مي طلبيدند * پيلاطوس جواب † 8 9
داد كه مي خواهيد * كه ملك يهوديانرا آزاد كنم * براي انك پيلاطوس معلوم كرده 10
بود * كه سرور امامان اورا از حسودي بدست داده بود * وبزرك امامان † بخلق سپارش مي 11
كرد كه باتفاق همه بكويند كه برابا را آزاد كن * وايشان چنين كردند * باردوم پيلاطوس 12
بديشان كفت * كه چكنم † با اين كس كه اورا ملك يهوديان مي خوانيد * بانك بر او زدند * 13
كه اورا بردار كن * پيلاطوس كفت چه بدي كرده است ايشان دكر بار بانك † بر 14
او زدند كه بردار كن * وپيلاطوس بارادت عوام يكي بود برابا را آزاد كرد * وعيسي بعد از 15
خلاقت كردن وزدن بديشان سپرد شست دو سپردن فيلاطوس مسيح را
تا بردار كنند * انكه سرهنكان اورا بيرون بردند * در دهليز † سراي * اوباش وعوام 16
برو جمع شدند * واورا جامه سرخ پوشانيدند * واز تلو تاجي بافتند وبر سر او نهادند * 17
وهرزه كفتن اغاز كردند * وسلام مي دادند * وكفتند سلام بر تواي ملك يهوديان * 18

Et vinctus quidam in carcere erat, 7
cui nomen Barabbas, cum illis qui
seditionem fecerant, & per sedi-
tionem cædem etiam patraverant. Po- 8
pulus igitur clamore & vociferati-
one cum adorti sunt, & consuetu-
dinem singulorum annorum postula-
bant. Pilatus responsum dedit; Num 9
vultis ut regem Judæorum dimit-
tam? Eò quod Pilatus certior fa- 10
ctus esset, quod princeps sacerdotum
illum ex invidia in manum ejus
tradidisset. At princeps sacerdotum 11
populo mandatum fecerat, ut con-
sensu uno dicerent, Quin Barab-
bam dimitte. Illi itaque sic fece-
runt. Vice secundâ Pilatus illis di- 12
xit; Quid igitur faciam cum illo
homine, quem regem Judæorum vo-
catis? Clamorem ei retulerunt, Il- 13
lum quidem in crucem age. Pilatus 14
dixit; Quid mali fecit? At illi
rursùs eum inclamárunt; Quin
in crucem agas. Pilatus autem vo- 15
luntati populi assentiens, Barabbam
solvit, & Jesum post ludificatio-
nem & verberationem illis tradidit.

LXII. Tradit Pilatus Christum ut in crucem agerent.

Tunc satellites eum eduxerunt in 16
atrium aulæ, turbis vulgi in eum
congregatis. Et ei vestem rubram 17
induerunt, & ex spinis coronam
texentes capiti ejus imposuerunt.
Et subsannare cœperunt, & salutа- 18
bant dicentes; Salve, ô rex Judæorũ.

Versio VULGATA LATINA.

7 Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditio-
8 ne fecerat homicidium. Et cùm ascendisset turba, cœpit rogare, sicut semper fa-
9 ciebat illis. Pilatus autem respondit eis, & dixit; Vultis dimittam vobis regem
10 Judæorum? Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes.
11 Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eis. Pila-
12 tus autem iterùm respondens, ait illis; Quid ergò vultis faciam regi Judæorum?
13 At illi iterùm clamaverunt; Crucifige eum. Pilatus verò dicebat illis; Quid
14 enim mali fecit? At illi magis clamabant; Crucifige eum. Pilatus autem vo-
15 lens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, & tradidit Jesum flagellis cæsum,
16 ut crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum in atrium prætorii, & convocant
totam cohortem, Et induunt eum purpurâ, & imponunt ei plectentes spineam 17
coronam. Et cœperunt salutare eum; Ave, rex Judæorum. Et percutiebant 18
caput ejus arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua, adorabant eum. 19
Et postquàm illusérunt ei, exuerunt illum purpurâ, & induerunt eum vestimentis 20
suis: & educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariaverunt prætereuntem 21
quempiam, Simonem Cyrenæum, venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi,
ut tolleret crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est inter- 22
pretatum, Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: & non acce- 23
pit. Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, 24
quis quid tolleret.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 8 * وَكَانَ ٱلَّذِي يُقَالُ لَهُ بَارَبَّانُ أَسِيرًا مِنَ ٱلْمُنَافِقِينَ ٱلَّذِينَ كَانُوا قَتَلُوا فِي ٱلْفِتْنَةِ * فَصَاحَتِ
9 ٱلْجَمَاعَةُ وَبَدَأَتْ تَسْأَلُ كَمَا قَدْ كَانَ يُصْنَعُ لَهُمْ * فَأَجَابَهُمْ فِيلَاطُسُ قَائِلًا أَتُرِيدُونَ أَنْ أُطْلِقَ
10 لَكُمْ مَلِكَ ٱلْيَهُودِ * لِأَنَّهُ كَانَ قَدْ عَلِمَ أَنَّ رُؤَسَاءَ ٱلْكَهَنَةِ إِنَّمَا أَسْلَمُوهُ حَسَدًا * وَإِنَّ رُؤَسَاءَ
11 12 ٱلْكَهَنَةِ حَرَّكَتِ ٱلْجَمَاعَةَ بِأَنْ يَسْأَلُوهُ بِزِيَادَةٍ أَنْ يُطْلِقَ لَهُمْ بَارَبَّانَ * فَأَجَابَهُمْ فِيلَاطُسُ أَيْضًا
13 قَائِلًا مَاذَا تُحِبُّونَ أَنْ أَصْنَعَ بِٱلَّذِي تَقُولُونَ عَنْهُ أَنَّهُ مَلِكُ ٱلْيَهُودِ * فَصَاحُوا أَيْضًا أَصْلُبْهُ *
14 15 * فَقَالَ لَهُمْ فِيلَاطُسُ أَيَّ سَرٍّ فَعَلَ فَازْدَادُوا صِيَاحًا أَصْلُبْهُ * فَأَرَادَ فِيلَاطُسُ أَنْ يُرْضِيَ ٱلْجَمَاعَةَ *
فَأَطْلَقَ لَهُمْ بَارَبَّانَ وَأَسْلَمَ إِلَيْهِمْ يَسُوعَ لِيُضْرَبَ وَيُصْلَبَ * فَذَهَبَ بِهِ ٱلشُّرَطُ إِلَى دَاخِلِ ٱلدَّارِ 16
17 ٱلَّذِي هُوَ دَارُ ٱلْوَلَايَةِ وَجَمَعُوا عَلَيْهِ ٱلْعَسْكَرَ * ثُمَّ أَلْبَسُوهُ لِبَاسًا بُرْفِيرًا * وَضَفَرُوا
18 إِكْلِيلًا مِنْ شَوْكٍ وَوَضَعُوهُ عَلَى رَأْسِهِ * وَبَدَأُوا يُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ قَائِلِينَ * ٱلسَّلَامُ يَا مَلِكَ ٱلْيَهُودِ *
19 20 * وَيَضْرِبُونَ رَأْسَهُ بِقَصَبَةٍ * وَيَبْصُقُونَ فِي وَجْهِهِ * وَيَسْجُدُونَ لَهُ عَلَى رُكَبِهِمْ * فَلَمَّا هَزِئُوا بِهِ عَرَّوْهُ
21 مِنْ ٱلْبُرْفِيرِ وَأَلْبَسُوهُ ثِيَابَهُ * ثُمَّ أَخْرَجُوهُ لِيَصْلُبُوهُ * وَسَخَّرُوا وَاحِدًا قَيْرَوَانِيًّا يُسَمَّى سِمْعَانَ جَائِيًا
22 مِنَ ٱلْحَقْلِ وَهُوَ أَبُو ٱلِٱكْسَنْدُرُسَ وَرُوفُسَ لِيَحْمِلَ صَلِيبَهُ * وَأَتَوْا بِهِ إِلَى مَوْضِعِ ٱلْجَلَجَلَةِ ٱلَّتِي
23 24 تَأْوِيلُهَا ٱلْجُمْجُمَةُ * وَأَعْطَوْهُ خَمْرًا مَمْزُوجًا بِمُرٍّ لِيَشْرَبَ فَلَمْ يَأْخُذْهُ * وَلَمَّا صَلَبُوهُ ٱقْتَسَمُوا ثِيَابَهُ وَأَلْقَوْا عَلَيْهَا *

Et erat qui vocabatur Baraban vinctus, ex flagitiosis qui cædem commiserant in seditione. Clamavit ergò turba, & cœpit petere prout faciebat illis. Respondit illis Pilatus, dicens; Vultisne ut dimittam vobis regem Judæorum? Nam ipse iam noverat quòd principes sacerdotum certò tradidissent eum ex invidia. Principes autem sacerdotum concitaverunt turbam, ut rogarent eum eo nixiùs ut dimitteret eis Barabbam. Et respondit eis Pilatus iterum, dicens; Quid cupitis ut faciam de illo quem dicitis esse regem Judæorum? Clamaverunt iterum, Crucifige eum. Ait illis Pilatus, Quid mali fecit? Et adiecerunt, clamantes; Crucifige eum. Voluit ergò Pilatus satisfacere turbæ, dimisitque eis Baraban, & tradidit illis Jesum ut flagellaretur, & crucifigeretur. Quare duxerunt eum cohors intra atrium prætorii, qui est locus præsidialis, & congregaverunt contra eum exercitum; Tum induerunt eum veste purpureâ, & plexuerunt coronam de spinis, et posuerunt eam super caput ejus, Et cœperunt salutare eum, dicentes; Salve O rex Judæorum: Et percutiebant caput ejus arundine, et conspuebant in faciem ejus, et adorabant eum super genua sua. Quumque illusissent ei, exuerunt illum veste purpureâ, et induerunt eum vestimentis suis, et eduxerunt eum ut crucifigerent illum. Et angariaverunt quendam Cyrenæum qui vocabatur Simon, venientem de rure (et iste pater erat Alexandri et Rufi) ut ferret crucem ejus. Et adduxerunt eum ad locum Galgalat, cujus interpretatio est, Calvaria. Et dederunt ei vinum mistum cum myrrha, ut biberet; at non sumpsit illud. Et cùm crucifixissent eum, diviserunt inter se vestimenta ejus, et sortem jecerunt super illa.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወሀሎ: ውቁሕ: ዘስሙ: በረባን: ምስለ: እለ: ገብረ: ሀከክ: ወሞቅለ: ቀተልተ: ነፍ
8 ስ::=ፁ ወዓርጉ: ሕዝብ: ወጸልኡ: ወሰአሉ:ይግበር:ሎሙ: በከመ: ያለመድ::=ፁ
9 ወእውዐለ: ጲላጦስ: ወይቤሎሙ: ትፈቅዱኑ: ለሕይወ: ሳኩሙ : ለንጉሠ : ላይሁ
10 ድ:=ፁ እኍሙ: ያእመሮሙ: ከመ : በቅንአቶሙ : ለሊቃ ነ : ከህናት::=ፁ
11 ወሊቃነ : ካህናትሰ : ሆኩሙ : ለሕዝብ : ከመ : በረባንሂ : ይሰአሉ : ያሕይዉ : ሎ
12 ሙ::=ፁ ወካዕበ: እዉዘወ: ጲላጦስ : ወይቤሎሙ : መንት : ለንጉ: ትፈቅዱ: እረ
13 ሲዮ: ለዘ: ተብህሳ: ንጉሠ: ላይሁድ:=ፁ ወካዕበ : ጸልሑ : ኵሎሙ: ወይቤሉ: ስ
14 ቀሎ::=ፁ ወይቤሎሙ: ጲላጦስ: መንተ: እኩየ: ገብረ: ወፈድፋደ : ጸርኁ : ወይቤ
15 ሉ: ስቀሎ::=ፁ ወመካረ: ጲላጦስ: ይግበር: ፈቃደሙ: ለሕዝብ:ወላሕየወ:ሎሙ:
በረባንሂ: ወቀሠፎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ወወሀቦ: ይስቅልዎ::=ፁ

በዳርብ : በር : ሰዓት:=ፁ

16 ወላ በእዎ : ሐረ : ወስጤ : ዐጸደ : ጎበ : ምኵናን : ወጸውዑ: ኵሎ: ሰራዊተ: ሰጸ
17 ራ:=ፁ ወእልበስዎ: ጫሳተ: ወፀፈሩ: ለክሊሳ: ዘሠክ:ወለስተቀጸልዎ: ወይሰለቁ:=ፁ
18 ወይብልዎ: ባሕ: ንጉሦሙ: ለላይሁድ:=ፁ ወይሥርዕዎ: ናእሶ: በሕሊተ: ወይዌርቅ
19 ዎ: ወየስተበርኩ: ወይሰግዱ:ሎቱ::=ፁ ወሶበ: ቱስለቁ:ላዕሊሁ : ሰለብዎ: ውእተ:
20 ጫሳተ: ወእልበስዎ: ለልባሲሆ: ወወሰድዎ: ጎበ: ይስቅልዎ::=ፁ ወዐበጡ: እሰደ:
21 ጎባፊተ: ስዎንሂ: ቅረናዊ: እትወቶ: እመሐቅል: ጸቡሁ : ለአለክሰንድሮስ : ወለፍ
22 ሮን: ከመ: ይጹር: መሰቀሎ::=ፁ ወወሰድዎ:ብሔረ: ጎልጎታ: ዘበትር ጊጫሁ:ይብል
23 ዎ: ቀርንደ: መካን::=ፁ ወወሀብዎ: ይስተይ: ወይነ: መስለ: ከርቤ : ቱሠሖ : ወእበ
24 የ::=ፁ ወሰቀልዎ: ወተዓፀዉ: ወስተ: ለልባሲሆ: ወተካፈሉ: ዘከመ: ይነሥኡ::=ፁ

Et fuit vinctus *homo* cujus nomen erat Barabas, cum seditiosis & homicîdis. Et ascenderunt populi, & clamârunt, & rogârunt, ut faceret iis sicut consueverat. Et respondit Pilatus, & dixit iis; Vultísne ut servem vobis regem Judæorum? Quoniam sciebat quòd per invidiam tradidíssent eum principes sacerdotum. Et principes sacerdotum concitârunt populos, ut Barabam peterent servari iis. Et iterum respondit Pilatus, & dixit iis; Quid igitur vultis faciam ei qui dicitur rex Judæorum? Et iterum clamârunt omnes, & dixerunt; Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus; Quid mali fecit? Et ampliùs clamârunt, & dicebant; Crucifige eum. Et consultò constituit Pilatus facere *secundùm* voluntatem populorum, & servavit iis Barabam: & flagellavit Dominum Jesum, & tradidit eum, ut crucifigerent eum. 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Tertiâ horâ paraſceues.

Et duxerunt eum milites intra atrium, ad judicem, & convocârunt totum agmen, 16
scilicet, spiram: Et induerunt eum purpurâ, & plexerunt coronam spinosam. 17
Et coronaverunt eum, & derisérunt: Et dixerunt ei; Ave rex Judæorum. 18
Et verberabant caput ejus calamo: & conspuebant ei, & genuflectebant, & 19
adorabant eum. Et quum illusíssent super eum, exuerunt eum istâ purpurâ, & 20
induerunt eum vestimentis suis: & adduxerunt eum ubi crucifigebant eum.
Et angariârunt quendam prætereuntium, Simonem Cyrenæum, (venientem ex 21
agro, patrem Alexandri & Rufi) ut portaret crucem ejus. Et duxerunt eum *in* 22
locum Golgotha: quod in expositione ejus vocant, Cranii locum. Et dederunt 23
ei bibendum vinum myrrhâ commixtum: & recusavit. Et crucifixerunt eum, 24
& sortem miserunt super vestimentis suis, & divisérunt, quemadmodum accepissent.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * وني را بر سرش مي زدند * ودر روي او خيو مي انداختند وبزانو درمي امدند و اورا
20 سجود مي كردند * وچون اين همه تسخر كردند * جامهٔ سرخ را ازو بركندند * وجامهٔ خودش
21 پوشانيدند * وبدر اوردند * تا بر دار شود * وشخصي بكدار بود * نام او شمعون † قوريني * اورا
بسخره كرفتند * واين كس از دهٔ [اسكندروس وروفس بود * وصليب را
22 بر كول او بار كردند * * وامدند در مقامي كه نام ان كاغولتاست * وتفسيرش كله سر *
23 * وسركه را با تلخي بيامختند وبدو دادند كه بخورد ونوشت
24 ششت سوم اويختن مسيح را بر صليب * چون اورا بر صليب
اويختند * جامهٔ اورا بخش كردند * [وبرو قرعه انداختند كه چه هر كسي ستاند]

Et calamum in caput ejus impegerunt, & in vultum ejus sputum injecerunt, & genibus ingressi sunt, & adorationem illi præstiterunt. Cumque bis omnibus illusíssent, veste rubrâ exutum vestimentis suis induerunt, & eduxerunt ut in crucem ageretur. Et quidam transibat, cui nomen Simeon Cyrenæus, quem angariabant; homo autem ille ex agro veniebat, & pater Alexandri & Rufi erat: & crucem tergo illius imponebant. Et venerunt in locum, cui nomen Gagulta est, & interpretatio ejus est Cranium. Et acetum cum felle miscuerunt, & ei dederunt ut biberet, sed non accepit. 19 20 21 22 23

LXIII. Suspensio Christi in cruce.

Cùm eum in cruce suspendissent, vestimenta ejus partiti sunt, & super ea sortem jecerunt, quid quisque acciperet. 24

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum. Et erat *inscriptio* causæ ejus
25 Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ
inscripta: REX JUDÆORUM. Et cum
27 ἐπιγεγραμμένη, Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Καὶ σὺν
eo crucifigunt duos latrones: unum à dextris, & *unum* à sinistris ejus. Et
28 αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων (μ) αὐτοῦ. Καὶ
impleta est scriptura, *dicens*; Et cum iniquis reputatus est. Et prætereuntes
29 ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Καὶ οἱ παραπορευόμενοι
blasphemabant eum, moventes capita sua, & dicentes; Vah, *destruens*
templum, & in tribus diebus *ædificans*, *Serva* temetipsum, & *descende* de
30 τὸν ναὸν, (ν) καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, Σῶσον σαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ
cruce. Similiter autem & summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum
31 τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως (ξ) δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες, πρὸς ἀλλήλους μετὰ
Scribis dicebant; Alios *servavit*, seipsum non potest *servare*. Christus
32 τῶν Γραμματέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Ὁ Χριστὸς
rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus & credamus. Et
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ
concrucifixi ei *exprobrabant* ei. Facta *autem* horâ sextâ, tenebræ
33 οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος
factæ sunt per totam terram, usque in horam nonam. Et horâ nonâ
34 ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας (ο) ἐνάτης. Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ (π) ἐννάτῃ

exclamavit Jesus voce magnâ; dicens, Eloï, eloï, lamma sabachthani?
ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἐλωΐ, Ἐλωΐ, (ρ) λαμμὰ σαβαχθανί;
quod est interpretatum; Deus meus, Deus meus, *in* quid me dereliquisti?
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, (σ) Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;
Et quidam *astantium* audientes, dicebant; Ecce Eliam vocat. Currens
Καί τινες τῶν (τ) παρεστηκότων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ἴδε Ἠλίαν φωνεῖ. Δραμὼν
autem unus, & implens spongiam aceto, circumponénsque calamo, potum dabat
δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθεὶς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν
ei, dicens; Sinite, videamus si veniat Elias *deponere* eum. At Jesus
αὐτὸν, λέγων, Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
emittens vocem magnam, expiravit. Et *interexpansum* templi scissum est in
ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε. Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς
duo à *sursum* usque deorsum. Videns autem Centurio *astans* ex adverso
δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας
ejus, quia sic clamans expirâsset, ait; Verè homo hic, filius erat
αὐτοῦ, ὅτι (υ) οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν
Dei. Erant autem & mulieres de longè *spectantes*, *in quibus* erat Maria Mag-
Θεοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγ-
dalene, & Maria Jacobi *parvi*, & Joſe mater, & Salome.
δαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ Σαλώμη.

MS. A. (λ) τρίτη ὥρα. (μ) αὐτοῦ. ***Καὶ οἱ παραπορευόμενοι (ν) καὶ τρισὶν, (ξ) καὶ οἱ
(ο) ἐνάτης. (π) ἐνάτῃ (ρ) λιμὰ σιβακθανεί; (σ) Ὁ Θεὸς, ὁ Θεός μου, (τ) ἐκεῖ ἑστηκότων (υ) ὅτως

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Erat autem hora tertia, quum cruci affixerunt eum. Erátque inſcripta occaſio mortis ipſius in codicillo, Hic eſt Jeſus rex Judæorum. Inſuper crucifixerunt cum eo duos latrones, unum à dextera ejus, & alterum ab ejus ſiniſtra. Et impleta eſt ſcriptura quæ dicit; Cum flagitioſis annumeratus eſt.

Mediâ die. 39.

Quinetiâ ii qui præteribant, blaſphemabant in eum, & motantes capita ſua, dicebant; O tu qui diſſolvis templum & ædificas illud triduo, Libera teipſum, & deſcende de cruce. Similiter autem & principes ſacerdotum ridebant unus cum alio, necnon Scribæ, & dicebant; Alios ſervavit, ſeipſum non poteſt ſervare. Meſſias rex Iſrael deſcendat nunc de cruce, ut videamus & credamus ei: Quinetiam illi qui erant crucifixi cum eo, exprobrabant ei.

Ad nonam horam. 40.

Quumque eſſent ſex horæ, factæ ſunt tenebræ ſuper univerſum terram uſque ad horam nonam. Et horâ nonâ exclamavit Jeſus altâ voce, & ait; Il, Il, lemono ſcebacton; hoc eſt, Deus mi, Deus mi, quare dereliquiſti me? Quidam autem qui audierunt ex iis qui adſtabant, dicebant; Eliam vocavit. Cucurrit autem quidam, & implevit ſpongiam aceto, alligavítque calamo ut propinaret ei. Et dicebant; Sinite, videamus an veniat Elia deſcenſum ei præbiturus. Ipſe verò Jeſus clamavit altâ voce, & finivit. Et ſuperficies valvarum templi ſciſſa eſt in duas partes, à ſummo uſque ad imum. Quum vidiſſet autem Centurio ille qui ſtabat apud ipſum, eum ita clamâſſe, & finiiſſe, dixit; Verè homo iſte erat filius Dei. Erant autem mulieres procul ſpectantes, Maria Magdalena, & Maria mater Jacobi minoris, & Joſe, & Salomis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et cùm eum in crucem egiſſent, in tertiâ horâ poſtquàm eum in cruce ſuſpendiſſent, Prætextus mortis ejus in libello ſcriptus eſt, quòd, Hic eſt rex Judæorum. Et duos latrones cum eo ſuſpenderunt; unum ad manum dextram ejus, & alterum ad manum ſiniſtram ejus. ut impleretur Scriptura, quæ dicit, Cùm peccatoribus numeratus eſt. Et illi etiam qui tranſibant, ei convitiabantur, & caput movéntes dicebant; O qui demoliris templum & intra tres dies ædificas, Si potes teipſum libera, & de cruce deſcende. Et ſimiliter magnates & ſacerdotes etiam alius cum alio ridebant, & Scribæ dicebant; Alios quidem vivos fecit, non poteſt ſeipſum vivum ſervare. Et clamabant; O Chriſte rex Iſrael, de cruce deſcende, ut videamus, & tibi fidem habeamus: & iſti duo latrones etiam, qui cum eo in crucem acti erant, eum probris affecerunt. Et in ſexta hora univerſæ faciei terræ caligo oborta eſt, uſque ad nonam horam. Et in nona hora Jeſus voce altâ exclamavit, Et dixit; Eli, Eli, cur me dereliquiſti? cujus ſignificatio eſt, Deus mi, Deus mi, quare me deſeruiſti?

Versio VULGATA LATINA.

25
26 Erat autem hora tertia : & crucifixerunt eum. Et erat titulus causæ ejus in-
27 scriptus ; REX JUDÆORUM. Et cum eo crucifigunt duos latrones ; unum à
28 dextris, & alium à sinistris ejus. Et impleta est scriptura quæ dicit ; Et cum
29 iniquis reputatus est. Et prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita
sua, & dicentes ; Vah, qui destruis templum Dei, & in tribus diebus rædi-
30 ficas : Salvum fac temetipsum descendens de cruce. Similiter & summi sa-
31 cerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant ; Alios salvos fecit,
32 seipsum non potest salvum facere. Christus rex Israël descendat nunc de cru-
ce, ut videamus, & credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, convitiaban-
33 tur ei. Et factâ horâ sextâ, tenebræ factæ sunt per totam terram usque in
horam nonam. Et horâ nonâ exclamavit Jesus voce magnâ, dicens ; Eloi, 34
Eloi, lamma sabacthâni ? quod est interpretatum ; Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti me ? Et quidam de circumstantibus audientes, dicebant ; 35
Ecce Eliam vocat. Currens autem unus, & implens spongiam aceto, cir- 36
cumponénsque calamo, potum dabat ei, dicens ; Sinite, videamus si veniat
Elias ad deponendum eum. Jesus autem emissâ voce magnâ expiravit. Et velum 37 38
templi scissum est in duo, à summo usque deorsùm. Videns autem Centurio, qui 39
ex adverso stabat, quia sic clamans expirâsset, ait ; Verè hic homo Filius Dei erat.
Erant autem & mulieres de longè aspicientes : inter quas erat Maria Magdalene, 40
& Maria Jacobi minoris & Joseph mater, & Salome :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25
26 * وكان وقت الساعة الثالثة وصلب * * الفصل الثالث والخمسون * * وكانت عليه
27 صفة مكتوبة انه ملك اليهود * وصلبوا معه لصين واحدا عن يمينه واخر عن يساره * وتم 28
29 الكتاب القايل انه يحصي مع الاثمة * والذين كانوا يمرون به يجدفون عليه ويحركون 29
30 رووسهم ويقولون يا من يحل الهيكل ويبنيه في ثلثة ايام * خلص وانزل من الصليب * 30
31 * وكان روساء الكهنة يهزاون بعضهم مع بعض وكذلك الكتبة * قايلين خلص اخرين اما 31
32 يقدر ان يخلص نفسه * ان كان هو المسيح ملك اسرايل ينزل الان من الصليب لنبطره 32
33 ويومنن به * والذان صلبا معه كانا يعيرانه ايضا * فلما كان وقت الساعة السادسة صار 33
34 ظلمة على الارض كلها الى وقت الساعة التاسعة * * الفصل الرابع والخمسون * * وفي 34
35 وقت الساعة التاسعة صرخ يسوع بصوت عال قايلا ايلي ايلي لما عربتاني الذي تاويله
35 36 الهي الهي لماذا تركتني * ولما سمع قوم من القيام قالوا هوذا يدعوا ايليا * وبادر واحد وملا
37 اسفنجة خلا ورفعها على قصبة وسقاه * قايلا خلوه لنبطر هل ايليا ياتي لينزله * فصرخ يسوع
38 بصوت عال واسلم الروح * وانسق ستر حجاب الهيكل باثنين من فوق الى اسفل * فلما راي قايد 39
40 المية الذي كان قايما قدامه انه قد اسلم الروح قال حقا ان هذا الانسان هو ابن الله * وكن
يسوه ينظرن من بعيد * منهن مريم المجدلية ومريم ام يعقوب الصغير وام يوسا * وسالومي *

Erat autem tempus horæ tertiæ, & cru- 25
cifixus fuit.

Sectio quinquagesima tertia.

Et erat super illũ titulus scriptus, Quòd 26
ipse esset rex Judæorum. Et crucifixe- 27
runt cum eo duos latrones, unum à dexte-
ra ejus, & alterum à sinistra ipsius. Et 28
completa est scriptura dicens, Eum fore
numerandum inter scelestos. Et qui præ- 29
teribant ante eum, blasphemabant eum, et
movebant capita suâ, ac dicebant; O qui
dissolvit templum, & adificat illud in
tribus diebus, Salvum te fac, & de- 30
scende de cruce. Et principes sacerdotum 31
deridebant alter cum altero, itidemque
Scribæ, dicêtes; Salvavit alios, nónne po-
test salvare seipsum? Si est ipse Christus 32
rex Israel, descendat nunc de cruce, ut vi-
deamus eum, & credamus in eum. Et qui
crucifixi fuerant cum eo, convitiabantur
ei similiter. Cùm autem fuisset tempus 33
horæ sextæ, factæ sunt tenebræ super ter-
rã universam usq; ad tempus horæ nonæ.

Sectio quinquagesima quarta.

Et tempore horæ nonæ exclamavit Jesus 34
voce altâ, dicens; Ili, Ili, lamma azabta-
ni? cujus interpretatio est, Deus meus,
Deus meus, quare dereliquisti me? Et 35
quum audissent quidam ex astantibus,
dixerunt; Ecce, vocat Eliam. Et cucur- 36
rit unus & implevit spongiam aceto, &
extulit eam super arundinem, & potavit
eum, diceus; Sinite eum, ut videamus
utrùm Elia veniat ad deponendum eum.
Exclamavit autem Jesus voce altâ, & 37
tradidit spiritum. Et scissum est velum 38
operculi templi in duo, à summo ad imũ.
Cùm autem vidisset Dux centum qui sta- 39
bat ex adverso ipsius, quòd jam tradi-
disset spiritum, ait; Verè quidem hic ho-
mo est filius Dei. Et mulieres aspicie- 40
bant à longè: ex quibus erat Maria
Magdalene, et Maria mater Jacobi mi-
noris, et mater Josis, et Salome.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

በዓርብ : በ፱ : ሰዓት:

25 ወእድስቱ: ሰዓት: ሶቤሃ፡ ጊዜ: ይሰቅልዎ::=: ወይብል:መጽሐፈ: ገጋዩ: ንጥሦ:
26 ለእይሁድ::=: ወሰቀሉ: መስቤሁ: ክልሌተ: ፈያተ:ለሓደ: በየማኑ:ወእሐደ: በፀጋ
27 ሙ::=: ወተፈጸመ: መጽሐፍ: ዛይቤ: ተኁለቁ: መስለ: ዓማፂያን::=: ወኀላፊትኒ:
28 ይፀርፈ: ላዕቤሁ: ወይኅውሱ: ርእሶሙ: ወይብልዎ: ዘይነሥቶ : ለቤተ : መቅደስ : ወ
29 በሠሉሰ: መዋዕል: ይሐንጾ::=: ኦድኅኝ: ርእሰከ: ወርደኢ: ወረድ: እመስቀልከ::=:
30 ወከማሁ: ሊቃነ: ካህናትኒ: ወጸሐፍት: ይሳለቁ: ለዕቤሁ : ወይብልዎ: ዘባዕደ : ያድ
31 ኅነ: ወርእሶ: ኢይክል: ስእነ: ኦድኅኖ::=: ወክርስቶስኒ: ውእቱ: ንጉሠ: እስራኤ
32 ል: ይረድኤ: ይእዜ: እመነ: መስቀሉ: ወነርእይ: ወንእመን: ቦቱ:: ወእለሂ: ትሰቅሉ:
33 መስቤሁ: ይዘነጕጕዎ::=: ወሰበ: ኮነ: ጊዜ: ቀትር: ጸልመ: ጸሓይ: ወኵሉ: ዓለ
ም: ጸልመ: እስከ: ተሱዓት::=: በዓርብ:በሀ: ሰዓት::=:

34 ወጊዜ: ተሰዓት: ስዓት: ገዓረ: እግዚእ: ኢየሱስ: በዓቢይ: ቃል:ወይቤ: ሌሎሃ: ሌሎ
35 ሃ: ለማ: ሰበቀተኒ : ወበትርጓሜሁ : ይብል : አምላኪየ: ለመላኪየ: ለምንት: ኅደገ
36 ኒ::=: ወቦ፡ እለ: ይቤሉ: እመእለ: ይቀውሙ: ሌልየሰሃ: ይጺውዕ::=: ወርጸ: አሐ
ዱ: ወመልእ: ስፍንገ: ብሒጹ: ወእሰራ: በሕለስት: ወእስተዮ: ወይቤሎ:ኅድጉ: እና
37 እዮ: ለእመ: ይመጽእ: ሌልየስ፡ ያወርደ::=: ወገዓረ: እግዚእ: ኢየሱስ: በዓቢይ:
38 ቃል: ወወፅእት: መንፈሱ: ሶቤሃ::=: ወተሠጠ: መንጠለዕተ: መቅደስ: ለክልሌ:እ
39 መለዕሱ: እስከ: ታሕቱ::=: ወርእዮ: ሐራዊ: ዘይቀውመ: መንጸረ: ኀመ: ከመዝ:
40 ሜሮ: ሞተ : ይቤ: ለማን: ዝንቱ: ብእሲ: ወልደ: እግዚአብሔር : ውእቱ::=: ወሀ
ለዋ: ለንስት: ይቀውማ: ወይኔጽሪ : እመርሑቅ : ማርያ: መግደላዊት: ወማርያ: እን
ተ: ያዕቆብ: ዘይንእስ: ወእሙ: ለዮሴፍ : ወሰሎሜ::=:

Sextâ horâ paraſcenes.

Et ſexta hora *erat* quando crucifigebat eum. Et dicebat inſcriptio criminis e- 25
jus, REX JUDÆORUM. Et cruciffierunt cum illo duos latrones; unum ad dextrã 26
ejus, & unum ad ſiniſtram ejus. Et impleta fuit ſcriptura, quæ dicit ; Numerat⁹ 27
eſt cum iniquis. Et prætereuntes blaſphemabant contra eum, & movebant capi- 28
ta ſua, & dicebant ei ; Deſtruens Domũ ſanctam, & triduo ædificans, Libera te- 29
ipſum & adjuvato, & deſcende à cruce tua. Et ſimiliter principes ſacerdotum 30
& ſcribæ illudebant ſuper eum, & dicebant ; Qui alium ſervat, & ſeipſum non 31
potuit ſervare. Et Chriſtus ille rex Iſrael deſcendat igitur nunc è cruce ejus, 32
& videbimus & credemus in illo. Et qui crucifixi erant cum eo exprobrabant
ei. Et quum meridies eſſet, ſol tenebroſus fuit, & totus mundus tenebroſus fuit, 33
uſque ad nonam *horam.*

Nonâ horâ paraſcenes.

Et tempore horæ nonæ exclamavit Dominus Jeſus magnâ voce, & dixit ; Eloĥe, 34
Elohe, lama ſabacthani ? & in expoſitione ſua dicit, Deus meus, Deus meus,
quare reliquiſti me? Et fuerunt quidam qui dicebant ex adſtantibus ; Eliam vo- 35
cat. Et cucurrit quidam, & implevit ſpongiam aceto, & alligavit eum calamo, & 36
potum dedit, & dixit ; Sinite, videamus ſi veniat Elias deponere eum. Et clama- 37
vit Dominus Jeſus cum magna voce, & exivit ſpiritus ejus ſtatim. Et ſciſſum fuit 38
velum templi in duas partes, à ſummo uſque ad imum. Et videns miles qui ſta- 39
bat ex adverſo, quòd ſic clamans obiiſſet, dixit ; Amen hic homo filius Dei eſt.
Et erant mulieres ſtantes & ſpectantes procul, Maria Magdalene, & Maria quæ 40
erat Jacobi Minoris, & mater Joſephi, & Salomæ,

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

35
36 * وكساني كه ازان جماعت ايستاده بودند كفتند ايليارا مي خواند * دويد يكي وابرك را
37
38 پر سركه كرد * وبر سر ني نهاد * تا اورا بخوراند كفتند * اورا بكذارتا ببينيم * منكر ايليا بيايد
39 واورا برهاند * * انكه عيسي نعره زد وجانرا سپارد * * همانديم روي در كذشت * بدونيمه
40 شكافت * از بالا تا زير * * سپه سالار كه انجا حاضر بود * چون اواز شنيد * وان حال بديد * ايمان
آورد وكفت راست است كه اين مرد فرزند خداست * * وبودند زناني چند * كه از
دور نكه مي كردند * چون مريم مجدلاني * ومريم مادر † يعقوب † كوچك * ويوسا *
وسلوم *

Et quidam, qui ex turba aſtan- 35
tes erant, dicebant ; Eliam vo-
cat. Cucurrit unus, & ſpon- 36
giam aceto implevit, & ſummæ
arundini impoſuit, ut eum po-
taret : dicebant ; Sine, ut vide-
amus, num Elias veniat & eum
liberet. Tunc Jeſus clamorem 37
emiſit, & animam reddidit.
Eodem momento facies portæ 38
templi in duas partes ſciſſa eſt,
à ſummo ad imum. Militum 39
dux qui illic aderat, cum vo-
cem audiſſet, & hæc vidiſſet,
fidem habuit & dixit ; Cer-
tum eſt, quòd hic vir Filius
Dei eſt. Erant autem mulieres ali- 40
quot, quæ è longinquo ſpectabant,
ut Maria Magdalene, et Maria ma-
ter Jacobi parvi, & Joſe, & Sa-
lome.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΗ'.

Quæ & cùm esset in Galilæa, sequebantur eum & ministrabant ei: &
41 (φ) Αἳ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ· (χ) καὶ
aliæ multæ illæ simul consensse ei in Hierosolymam. Et jam sero factò,
42 ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱερουσάλυμα. Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ΜΗ'
(quia erat Parasceue, quod est ante-Sabbatum,) Venit Joseph ab Ari- σκζ
43 (ψ) (ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ, ὅ ἐστι (ω) προσάββατον,) ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἁρι- α
mathæa, honestus consul qui & ipse erat expectans regnum
μαθαίας, εὐσχήμων βουλευτὴς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν
Dei, ausus introivit ad Pilatum, & petiit corpus Jesu.
τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
At Pilatus mirabatur si jam mortuus fuisset. Et advocans Centurionem,
44 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα,
interrogavit eum si dudum mortuus esset. Et cognoscens à Centurione, donavit
45 ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε. Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο
corpus Joseph. Et mercatus sindonem, & detrahens eum, involvit sin-
46 τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν, ἐνείλησε τῇ σιν- σκη
done; & posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra: & α
δόνι, καὶ (α) κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελαξευμένον ἐκ πέτρας· καὶ
advolvit lapidem ad ostium monumenti. At Maria Magdalene, &
47 προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, (β) καὶ σκθ
Maria Josè spectabant ubi poneretur. ε
Μαρία Ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ (γ) τίθεται.

CAP. XVI. ις'.

Et peracto Sabbato, Maria Magdalene, & Maria quæ Jacobi, & σλ
1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου, καὶ η

Salome, emerunt aromata, ut venientes ungerent ipsum. Et valdè manè unâ
Σαλώμη, ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς 2
Sabbatorum veniunt ad monumentum, exorto Sole. Et dicebant
σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον 3
ad sese; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? (Et
πρὸς ἑαυτὰς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; (Καὶ 4
respicientes spectant quòd devolutus esset lapis.) Erat quippe magnus valdè.
ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος.) ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.
Et introeuntes in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris,
Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, 5
circumamictum stolam candidam: & obstupuerunt. Ille verò dicit illis; Ne
σλβ περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ 6
β expaveseite: Jesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est
ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν
hic: ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis
ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. (α) Ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς 7
ejus, & Petro, quia præcedit vos in Galilæam: ibi eum videbitis,
αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,
sicut dixit vobis. Et exeuntes citò fugerunt à monumento: tenebat autem
σλγ καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Καὶ (β) ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ 8
β eas tremor & stupor: & nemini nihil dixerunt: timebant enim.
αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

MS.A. (φ) Καὶ ὅτε (χ) καὶ αἱ τῆσαι πολλαὶ (ψ) (ἐπεισὴν (ω) προσαββάτου,) Ἐλθὼν
(α) καθῆκεν αὐτὸ (β) καὶ Μαρία ἡ Ἰωσὴφ (γ) τίθηται. MS.A. Κεφ. ις'. (α) Ἀλλὰ
(β) ἐξελθεῖσαι ἔφυγον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quæ, quum ipse in Galilæa adhærentes ei 41
erant, & ministrabant illi, aliæque quam-
plurimæ quæ ascenderant cum eo ad Ierusa-
lem. *Ad vesperam sabbathi.* 41.
Et quum esset vespera parasceues, præceden- 42
tis sabbathum, Venit Joseph ille qui ex 43
Rama, honorabilis senator, qui & ipse præ-
stolabatur regnum Dei: & confidens introiit
ad Pilatum, petiitque corpus Jesu. Pilatus 44
autè miratus est si jam dudú mortuus esset, &
advocavit Centurionè, & interrogavit eum
num ante tempus mortuus esset. Quúmque 45
didicisset, dedit corpus ipsius Josepho. Emít- 46
que Joseph linteum, & ipsum detractum in-
volvit eo: ac depositi in sepulchro quod ex-
cisum erat in rupe: & advolvit saxum ad osti-
um sepulchri. Maria verò Magdalena, & 47
Maria illa Josis *mater* viderunt ubi positus
fuit.

CAP. XVI.

Et quum præteriisset sabbathum, Maria 1
Magdalena, & Maria Jacobi, & Salome,
emerunt aromata, ut venirent eum ungere.
Oblatio dominicæ resurrectionis. 42.
Diluculò verò primâ sabbathi venerunt ad 2
monumentum quum sol esset exortus. Et 3
dicebant apud se, O quis revolvat nobis sa-
xum ab ostio monumenti? Et respicientes 4
vident devolutum saxum: erat enim ingens
admodúm. Ingressæ itaque in monumen- 5
tum conspicantur adolescentem sedentem à
dextera, & indutum stolâ candidâ, & per-
culsæ sunt. Is autem dixit eis; Ne timeatis, 6
Jesum Nazarenum quæritis, illum qui fuit
crucifixus: surrexit, non est hîc: en locus
ubi positus fuerat. Sed abite, dicite disci- 7
pulis ipsius, & Cephæ; Ecce præit vobis in
Galilæam, illîc eum videbitis, sicut dixit vo-
bis. Quod quum audissent, fugientes exilie- 8
runt è sepulchro: tenebat enim eas stupor
& tremor, & nemini quicquam dixerunt,
quippe quæ pavidæ essent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

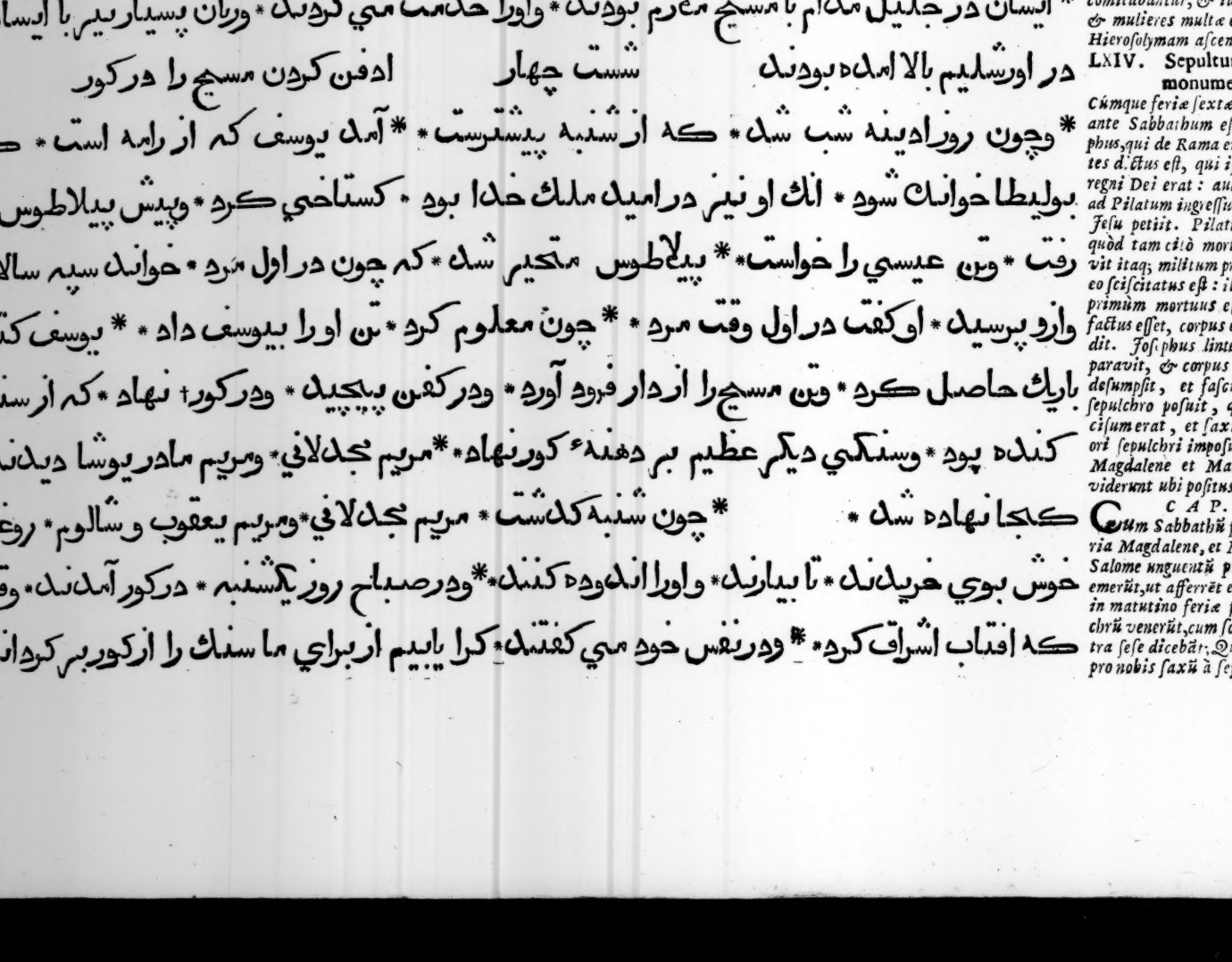

Illæ in Galilæa assiduè Christum 41
comitabantur, & illi ministrabant:
& mulieres multæ etiam cum illis
Hierosolymam ascenderant.

LXIV. Sepultura Christi in monumento.

Cúmque feriæ sextæ nox esset, quæ 42
ante Sabbathum est, Venit Jose- 43
phus, qui de Rama erat, qui Boulen-
tes dictus est, qui ipse etiam in spe
regni Dei erat: audaciter fecit, &
ad Pilatum ingressus est, & corpus
Jesu petiit. Pilatus attonitus est, 44
quòd tam citò mortuus esset, voca-
vit itaq; militum præfectum, & ab
eo scisciatus est: ille dixit, Quàm
primùm mortuus est. Cùm certior 45
factus esset, corpus ejus Josepho de-
dit. Josephus linteum tenue com- 46
paravit, & corpus Christi de cruce
desumpsit, et fasciâ obvolutum in
sepulchro posuit, quod è saxo ex-
cisum erat, et saxum aliud ingens
ori sepulchri imposuit. Et Maria 47
Magdalene et Maria mater Josè
viderunt ubi positus esset.

CAP. XVI.

Cum Sabbathũ præteriisset, Ma- 1
ria Magdalene, et Maria Jacobi, et
Salome unguentũ præstantis odoris
emerũt, ut afferrẽt et eũ ungerẽt. Et 2
in matutino feriæ primæ ad sepul- 3
chrũ venerũt, cum sol oriretur. Et in-
tra sese dicebãt, Quẽ inveniem? qui
pro nobis saxũ à sepulchro devolvat?

Versio VULGATA LATINA.

41 Et cùm esset in Galilæa, sequebantur eum, & ministrabant ei, & aliæ multæ, quæ si-
42 mul cum eo ascenderant Jerosolymam. Et cùm jam serò esset factum, (quia erat
43 parasceue, quod est ante sabbatum,) Venit Joseph ab Arimathæa nobilis decurio,
qui & ipse erat expectans regnũ Dei, & audacter introivit ad Pilatum, & petiit cor-
44 pus Jesu. Pilatus autem mirabatur si jam obiisset. Et accersito centurione, inter-
45 rogavit eum si jam mortuus esset. Et cùm cognovisset à centurione, donavit cor-
46 pus Joseph. Joseph autem mercatus sindonem, & deponens eum involvit sindone,
& posuit eum in monumento, qp erat excisum de petra, & advolvit lapidem ad osti-
47 um monumenti. Maria autẽ Magdalene, & Maria Joseph, aspiciebant ubi poneretur.

CAP. XVI.

1 ET cùm transisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome eme-
runt aromata ut venientes ungerent Jesum. Et valdè manè unâ sabbatorum, 2
veniunt ad monumentum, orto jam Sole. Et dicebant ad invicèm; Quis re- 3
volvet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt revolu- 4
tum lapidem. Erat quippe magnus valdé. Et introeuntes in monumentum vi- 5
derunt juvenem sedentem in dextris, coopertum stolâ candidâ: & obstupu-
erunt. Qui dicit illis; Nolite expavescere: Jesum quæritis Nazarenum, 6
crucifixum: surrexit, non est hìc, ecce locus ubi posuerunt eum. Sed 7
ite, dicite discipulis ejus, & Petro, quia præcedet vos in Galilæam: ibi
eum videbitis, sicut dixit vobis. At illæ exeuntes, fugerunt de monumen- 8
to: invaserat enim eas tremor & pavor: & nemini quidquam dixerunt: ti-
mebant enim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 * هٰؤُلَاءِ هُنَّ ٱللَّوَاتِي كُنَّ يَتْبَعْنَهُ مِنَ ٱلْجَلِيلِ وَيَخْدُمْنَهُ * وَأُخَرِيَاتٌ كَثِيرَاتٌ صَعِدْنَ مَعَهُ إِلَى
42 يَرُوشَلِيمَ * فَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَاءُ لِأَنَّهَا كَانَتِ ٱلْجُمْعَةَ ٱلَّتِي هِيَ قَبْلَ ٱلسَّبْتِ * وَأَتَى يُوسُفُ مِنَ ٱلرَّامَةِ
43 وَكَانَ حَسَنَ ٱلرَّيِّ مُهَابًا دَا رَأْيٍ وَكَانَ أَيْضًا يَتَرَجَّى مَلَكُوتَ ٱللَّهِ * جَسَرَ وَدَخَلَ إِلَى فِيلَاطُسَ
44 وَطَلَبَ مِنْهُ جَسَدَ يَسُوعَ * فَأَمَّا فِيلَاطُسُ فَتَعَجَّبَ إِذْ كَانَ مَاتَ مُنْذُ أَنِفٍ * فَٱسْتَدْعَا قَائِدَ ٱلْمِائَةِ
45 وَٱسْتَعْلَمَ مِنْهُ إِنْ كَانَ مَاتَ أَنِفًا * فَلَمَّا عَلِمَ أَمْرَهُ مِنْ قِبَلِ ٱلْقَائِدِ دَفَعَ جَسَدَ يَسُوعَ إِلَى يُوسُفَ *
46 * فَٱشْتَرَى لِفَافَةً وَأَنْزَلَهُ وَلَفَّهُ بِهَا * وَوَضَعَهُ فِي جَدَثٍ مَنْقُورٍ فِي صَخْرَةٍ * حَجَرًا عَلَى بَابِ ٱلْقَبْرِ *
47 * وَكَانَتْ مَرْيَمُ ٱلْمَجْدَلِيَّةُ وَمَرْيَمُ أُمُّ يُوسَا تَنْظُرَانِ أَيْنَ تُرِكَ * * فَلَمَّا كَانَ ٱلسَّبْتُ ٱبْتَاعَتْ مَرْيَمُ
1 ٱلْمَجْدَلِيَّةُ وَمَرْيَمُ أُمُّ يَعْقُوبَ وَسَالُومِي طِيبًا لِيُطَيِّبْنَ ٱلْقَبْرَ * وَفِي أَحَدِ ٱلسُّبُوتِ بَاكِرًا جِدًّا
2 وَأَتَيْنَ ٱلْقَبْرَ إِذْ طَلَعَتِ ٱلشَّمْسُ * قَائِلَاتٍ بَعْضُهُنَّ لِبَعْضٍ مَنْ يُدَحْرِجُ لَنَا ٱلْحَجَرَ عَنْ بَابِ
3 ٱلْقَبْرِ * فَتَطَّلَعْنَ وَيَنْظُرْنَ ٱلْحَجَرَ قَدْ دُحْرِجَ لِأَنَّهُ كَانَ عَظِيمًا جِدًّا * فَلَمَّا دَخَلْنَ ٱلْقَبْرَ نَظَرْنَ
4 شَابًّا جَالِسًا عَنِ ٱلْيَمِينِ عَلَيْهِ لِبَاسٌ أَبْيَضُ فَحُفِنَّ * فَقَالَ لَهُنَّ لَا تَخَافَنَّ أَنْتُنَّ تَطْلُبْنَ يَسُوعَ ٱلنَّاصِرِيَّ
5 ٱلَّذِي صُلِبَ قَدْ قَامَ لَيْسَ هُوَ هٰهُنَا * وَهَا ٱلْمَوْضِعُ ٱلَّذِي وُضِعَ فِيهِ * لٰكِنَّ ٱذْهَبْنَ وَقُلْنَ
6 لِتَلَامِيذِهِ وَلِبُطْرُسَ أَنَّهُ يَسْبِقُكُمْ إِلَى ٱلْجَلِيلِ فَهُنَاكَ تَرَوْنَهُ كَمَا قَالَ لَكُمْ * فَخَرَجْنَ مُسْرِعَاتٍ
7 مِنَ ٱلْقَبْرِ لِأَنَّ ٱلرِّعْدَةَ وَٱلتَّحَيُّرَ أَخَذَهُنَّ * فَلَمْ يَقُلْنَ لِأَحَدٍ شَيْئًا لِأَنَّهُنَّ خِفْنَ *

Hæ sunt quæ sequebantur eum à Gali- 41
læa, & ministrabant illi: & aliæ mul-
tæ, quæ ascenderant cum eo ad Jerosо-
lymam. Et cùm esset serum, quia erat Pa- 42
rasceue, quod est ante sabbathum, Venit 43
Joseph qui erat à Rama (erat autem de-
corus specie, venerandus, præditus ju-
dicio, & præterea expectabat regnum
Dei) ausus est, & introivit ad Pilatum,
& petiit ab eo corpus Jesu. Pilatus au- 44
tem miratus est, quòd esset mortuus jam-
dudum: & vocari jussit Centurionem et
percontatus est ab eo, an mortuus esset
jam. Et cùm cognovisset rem ejus à Cen- 45
turione, concessit corpus Jesu Josepho.
Emitque fasciam, & deposuit illud, atq; 46
involvit illud in ea, & posuit illud in
monumento exciso in petra, posuitque la-
pidem ad ostium monumenti. Maria au- 47
tem Magdalene, & Maria mater Josis
spectabant ubi poneretur.

CAP. XVI.

ET cùm esset sabbatum, emerunt Ma- 1
ria Magdalene, & Maria mater Jaco-
bi, & Salome aromata, ut condirent se-
pulchrum. Et in una sabbathorum manè 2
valdè perveuerunt ad monumentum orto
sole, Dicentes una earum ad aliam; Quis 3
revolvet nobis lapidem ab ostio monu-
menti? Et intuitæ sunt ac viderunt la- 4
pidem jam avolutum: nam erat magnus
admodùm. Cúmque introissent monu- 5
mentum, viderunt juvenem sedentem à
dextera, super quem erat vestimentum
candidum: & perterritæ sunt. Dixit 6
verò eis, Ne timeatis usquam: Quæritis-
ne Jesum Nazarenum qui crucifixus
est? jam surrexit, non est hìc: & ecce
locus, in quo positus fuerat. Sed ite, & 7
dicite discipulis ejus, & Petro, quòd ipse
præcedet vos in Galilæam: ibi videbitis
eum, ut dixerat vobis. Igitur egressæ sunt 8
properantes è sepulchro: quoniam tremor
& stupor apprehenderat eas, & non dixe-
runt cuiquam quicquam quia timuerant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 እለ፡ተለዋሁ፡ እመገሊሳ፡ ወተልእኳሁ፡ ወበዕደትዂ፡ በዙኃት፡ እለ፡ ዳር ጋ፡መስሎ፡
42 ሊየሩሰሌም ::=፨ በእንተ፡ስእለት፡ ሠጋሁ፡ለእግዚእነ::=፨ ወመሲዮ፡ዓርብ፡
43 ለጫሁ፡በለት፡ሰንበት፡=፨ ወእቱ፡መጽለ፡ዮሴፍ፡እመለርማቲያስ፡ብእሲ፡ ጌር፡ ወ
ጠቢብ፡ወውእቱ፡ይሴፈው፡መንፈሠተ፡እግዚአብሔር፡ ወተኀበለ፡ ወቦለ፡ኀበ፡ጲላጦ
44 ስ፡ወሰላለ፡በድኖ፡ለእግዚእ፡ ሊየሱስ፡=፨ ወለእንበረ፡ጲላጦስ፡እሮ፡ሞተ፡ ወጸውዓ፡
45 ለሐራዊ፡ወይቤሎ፡ ወድኔኑ፡ሞተ፡ወይቤ፡እወ፡ ሞተ፡=፨ ወለእጫሮ፡ በኀበ፡ሐራዊ፡
46 ኀመ፡ሞተ፡ጸገወ፡ለዮሴፍ፡በድኖ፡ሶቤሃ::=፨ ወተሠየጠ፡ሰንዱናተ፡ ወለውረደ፡ወገን
ዞ፡ በሰንዱናን ፡ ወቀበሮ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ ዘለውቀረ፡ ውስተ፡ ኾኾሕ ፡ ወለእነሮ
47 ኾረ፡ እብነ፡ ውስተ፡ለፊ፡መቃብር::=፨ ወማርያ፡መግደላዊት፡ ወጫርያ፡ እኔተ፡ ዮ
ሴፍ ፡ ርእያ ፡ ኀበ ፡ ቀበርዉ፡::=፨
1 ፲፭ ወኀለፈት፡ ሰንበት፡ወማርያ፡መግደላዊት፡ወማርያ፡ለእተ፡ያዕቆብ፡ወሰሎጫ፡ተሣየ
2 ጠ፡ለፊወ፡ኀመ፡ይመጽለ፡ወይቅብላሁ፡በድኖ::=፨ ወሐራ፡ወለእግሣ፡ኀቀ፡ሐዊረ፡ኀበ፡
3 መቃብር፡በእሑድ፡ሰንበት፡ ወሰበ፡ሠረቀ፡ፀሐይ፡=፨ ይቤላ፡በቤናቲሆን፡ምኑ፡ይከሥ
4 ታ፡ ለነ፡ ለእብን፡ላመሩኅተ፡መቀብር::=፨ ወረዊጾን፡ርእያሃ፡ ለእብን፡ ኀበ፡ ለእኵ
5 ርኾረት፡ ወዓባይ፡ ይእቲ፡ ኀቀ::=፨ ወበዊለን፡ ውስተ፡ መቃብር፡ረከባ፡ ለሐይ፡ወረ
6 ዛ፡እንዞ፡ይነብር፡መንገለ፡የማን፡ ወይለብስ፡ ንጹሐ፡ለልባሰ፡ወደነገፀ፡=፨ ወይቤሎን፡
ሊትደነግፀ፡ሊየሱስሃኑ፡ናዝራዊ፡ተኃሠሣ፡ ዘተሰቅለ፡ ተንሠአ፡ ወሊሀሎ፡ ዝየሰ፡ ወና
7 ሁ ፡ መካኑ ፡ ኀበ ፡ ተቀብረ፡=፨ ወሖረ ፡ ንግራሆሙ ፡ ለእር ደሊሁ ፡ ወለጴጥሮስ፡
8 ኀመ ፡ ይቀድሞሙ ፡ ገሊላ ፡ ወበህየ ፡ ይሬእይዎ ፡ በኀመ ፡ ይቤሎሙ::=፨ ወወ
ፅኡ ፡ እሙነ ፡ መቃብር ፡ ወጥዎ ፡ እስመ ፡ ለኀዘን ፡ ርዒድ ፡ ወደነገፀ ፡ ወሊነገሪ፡
ወሊለመኑሂ ፡ እስመ ፡ ፈርሃ::=፨

Quæ sequutæ fuerant eum è Galilæa, & ministraverant ei, & aliæ multæ quæ 41
ascenderant cum eo Hierosolyma. *De petendo corpus Domini nostri.*
Et quum vesper esset parasceues quando intravit Sabbathum, Venit ille Jo- 42
seph ex Arimathæa vir bonus & intelligens, & ipse expectabat regnum Dei, & 43
confidentiâ fretus erat, & introiit ad Pilatum, & petiit corpus Domini Jesu. Et 44
miratus est Pilatus, quomodo mortuus esset, & vocavit militem, & dixit ei; Anne
jam mortuus est? & dixit; Etiam, mortuus est. Et quum cognovisset à milite quòd 45
obiisset, gratìs concessit Josepho corpus ejus statim. Et emit sindonem, & deposuit 46
eum, & involvit eum in sindone: & sepelivit eum in sepulchro quod exciderant
in Petra, & advolvit lapidem in os sepulchri. Et Maria Magdalene, & Maria quæ 47
mater erat Josephi videbant ubi sepelivissent eum.

CAP. XVI.

ET transivit sabbathum, & Maria Magdalene, & Maria quæ *erat* Jacobi: & 1
Salome emerunt aromata, ut venirent, & ungerent corpus ejus. Et abierunt, & 2
manicaverunt valdè, veniendo ad sepulchrum primo sabbathi: & quum exor-
tus esset sol, Dixerunt inter se; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio sepulchri? 3
Et accurrentes viderunt lapidem, ubi devolutus erat, & valdè magnus erat. 4
Et intrantes in sepulchrum invenerunt quendam juvenem sedentem versùs dex- 5
tram, & amictum stolâ candidâ, & obstupuerunt. Et dixit iis; Ne expaveſcite, 6
Jesum Nazarenũ quæritis qui crucifixus fuit; surrexit, & non est hìc: & ecce locum
ubi sepultus fuit. Et ite, nuntiate discipulis ejus & Petro, ut præcedat eos *in* Ga- 7
lilæam, & ibi videbunt eum sicut dixit iis. Et exierunt è sepulchro, & fugerunt 8
quoniã prehendisset eos tremor & pavor: & nuntiaverũt nemini, quia timebant.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * چون نزديك امدند * ونظر كردند كور بازبود * وسنك بر كرديده * ايشان متوهم شدند * سبب
5 انك سنك سخت بزرك بود * * چون در كور آمدند جواني ديدند * بر دست راست نشسته * لباس
6 او سپيد * ونور ازو مي تابيد * زان حيران شدند * * آن شخص بديشان كفت مترسيد * عيسي
ناصري را مي خواهيد * انك بر دار شده بود * از كور بر خاست * اينجا نيست * واينك جايكه
7 كه درو نهاده شد * * الا شما برويد وبا صفا وديكر شاكردان † بكوييد * كه مسيح پيشتر از
8 شما بجليل مي رود * اورا انجا بينيد * چنانك دراول بشما كفت * * چون شنيدند ترسناك
از كور بدر آمدند زيرا عجب ولرز ايشانرا كرفته بود * باكسي سخن نمي كفتند *
ومي ترسيدند

Cùm propè venissent & aspexissent, 4
sepulchrum apertum erat & saxum
devolutum: ipsæ exanimatæ erant,
ea de causâ quòd saxum valdè
grande esset. Cùm in sepulchrum ve- 5
nissent, juvenem viderunt ad ma-
num dexteram sedentem; vestitus
ejus albus erat, & lumen ab eo ful-
gebat: mulieres autem attonitæ
erant. Ipse vero eis dixit; Ne ti- 6
mete, Jesum Nazræum quæritis, qui
crucifixus est: è sepulchro surrexit,
hìc non est, ecce quidem locus ubi
positus erat. Vos autem abite, & 7
Cephæ & reliquis discipulis dicite,
quòd Christus præcedit vos in Ga-
lilæam, eum illic videbitis, quem-
admodum in initio vobis dixit. Cùm 8
audissent, paventes è sepulchro
egressæ sunt, quia admiratio & tre-
mor eas occupaverat: sed nemini
verbum dicebant, quòd timerent.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Resurgens autem manè primâ Sabbati, apparuit *primùm* Mariæ Magdalenæ,
9 Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ Σαββάτου, ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ,
ex qua ejecerat septem dæmonia. Illa *profectis* nuntiavit his cum eo
10 ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ
existentibus, lugentibus & flentibus. Et illi audientes, quia viveret, & visus esset ab
11 γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. Κἀκεῖνοι ἀκούσαντες, ὅτι ζῇ, καὶ ἐθεάθη ὑπ'
ea, non crediderunt. Post autem hæc duobus ex *ipsis* deambulantibus *apparuit* in
12 αὐτῆς, ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν
aliâ *formâ*, euntibus in *agrum*. Et illi abeuntes nuntiaverunt
13 ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. Κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς
reliquis: nec illis crediderunt. *Postremò*, recumbentibus illis, unde-
14 λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. (γ)Ὕστερον, ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδε-
cim apparuit, & exprobravit incredulitatem eorũ, & duritiam cordis, quia *vi-*
κα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεα-
dentibus eum *exsuscitatum*, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes
15 σαμένοις αὐτὸν (δ) ἐγηγερμένον, οὐκ ἐπίστευσαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες
in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ. *Credens* &
εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. Ὁ πιστεύσας καὶ 16
baptizatus, *salvabitur*: *at* non *credens*, condemnabitur. Signa autem cre-
βαπτισθείς, σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται. Σημεῖα δὲ τοῖς πι- 17
dentibus, hæc sequentur; In nomine meo dæmonia ejicient:
στεύσασι, (ε) ταῦτα παρακολουθήσει, Ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι·
linguis loquentur novis: Serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non
γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· Ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ 18
eis nocebit: super ægros manus imponent, & *pulchrè* habebunt. Quidem
αὐτοὺς (ζ) βλάψει· ἐπὶ ἀῤῥώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσι. Ὁ μὲν 19
igitur Dominus, *postquam* loqui eis, assumptus est in cœlum, & *sedit* à dex-
οὖν Κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ
tris Dei. Illi autem *egressi*, prædicaverunt ubique, Domino coo-
δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες, ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνερ- 20
perante, & sermonem confirmante *per subsequentia signa*. *Amen.*
γοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων (η) σημείων. Ἀμήν.

Τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον ἐγράφη ὸν στίχοις α,φξ, κεφαλαίοις σλς.

MS. A. (γ) Ὕστερον δὲ, (δ) ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, οὐκ (ε) παρακολουθήσει ταῦτα, (ζ) βλάψῃ· (η) σημείων. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Diluculò autem primâ sabbathi resurrexit, 9
& apparuit primùm Mariæ Magdalenæ, ex
qua septem dæmonia ejecerat. Et ipsa pro- 10
fecta annunciavit iis, qui cum eo fuerant,
lugentibus ac flentibus. Qui quum audissent 11
eas dicentes ipsum vivere, & apparuisse sibi,
fidem eis haudquaquam adhibuêre. Posteà 12
apparuit duobus ex ipsis aliâ specie, quum
ambularent & proficiscerentur in villam. Et 13
illi profecti dixerunt cæteris, at ne iis quidem
crediderunt. *Ad oblationem Ascensionis.* 43.
Postremò verò apparuit ipsis undecim quum 14
discumberent, & exprobravit penuriam fidei
eorum, & duritiêm cordis ipsorum, quippe
qui iis qui conspexerant eum suscitatum, non
credidissent. Et ait illis, Proficiscimini in 15
universum mundum, & prædicate Evangeli-
um meum per totum creatum. Qui credide- 16
rit & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò
non crediderit, condemnabitur. Signa au- 17
tem eos qui crediderint hæc sequentur: In
nomine meo dæmonia ejicient, & linguis
novis loquentur: Et serpentes tollent: &, si 18
toxicum mortiferum biberint, non nocebit
eis: Manus suas imponent ægrotis, & sani-
tati restituentur. Porrò Jesus Dominus no- 19
ster postquàm locutus cum eis fuisset, cœlos
conscendit, consedítque à dextera Dei. Illi 20
verò exierunt ac prædicârunt ubique, & Do-
minus noster adjuvabat eos, & confirmabat
sermones eorum per signa quæ ipsi edebant.

Evangelii sacrosancti, præconii Marci, quod Latinè locutus est & annuntiavit Romæ,
FINIS.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

LXV. Surrectio Christi è sepulchro, & ascensio ejus in cœlum.

Messias itaque in aurora feriæ primæ de mortuis surrexit, & primùm Mariæ Magdalenæ conspectus est, ex qua septem dæmonia ejecerat. Et illa profecta aliis qui cum ipsa fuerant annuntiavit, qui contristati erant & flebant. Et cùm audissent quòd vivus esset, fidem non habuerunt. Et post hæc duobus ex illis conspectus est aliâ formâ, cùm ambularent & in agrum irent. Et illi abeuntes omnibus dixerunt, rursus illis etiam fidem non habuerunt. Postremò autem omnibus undecim conspectus est, qui unà congregati sedentes erant: & incredulitatem eorum eis exprobravit, & duritiem cordis illorum, quòd eum suscitatum vidissent, & fidem non habuissent. Et mandavit illis, In omnes fines mundi ite, & Evangelium meum prædicate. Is qui crediderit, & fidem habuerit, & aquâ Christianus factus fuerit, salvus erit: & qui fidem non habet, in peccato est. Et signa & miracula illis qui fidem non habuerint ostendetis: dæmonia ejicietis & fugabitis, & linguis novis sermonem loquemini: Et si serpentes venenosos tollatis, punctura quidem ipsorum in vobis nihil efficiet; & manus ægrotis imponatis, valetudinem adipiscentur: & quicquid in nomine meo petieritis, vobis datum erit. Hæc Apostolis mandavit, & in cœlum ascendit, & ad manum dextram Dei sedit. Tunc illi egressi sunt, & in omni loco prædicaverunt; & Dominus noster illis opem dedit, & miraculis & signis, quæ faciebant, sermo eorum confirmatus est, auxilio Domini nostri.

Absolutum est Evangelium
MARCI.

Versio VULGATA LATINA.

9 Surgens autem manè, primâ sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalene, de
10 qua ejecerat septem dæmonia. Illa vadens nuntiavit his, qui cum eo fue-
11 rant, lugentibus & flentibus. Et illi audientes quia viveret, & visus esset
12 ab ea, non crediderunt. Post hæc autem duobus ex his ambulantibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam: Et illi euntes nuntiaverunt cæ-
14 teris: nec illis crediderunt. Novissimè recumbentibus illis undecim apparuit: & exprobravit incredulitatem eorum & duritiam cordis; quia iis, qui
15 viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem
17 eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia ejicient: linguis
18 loquentur novis: Serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & benè habebunt. Et Dominus quidem Je-
19 sus postquàm locutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. Il-
20 li autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * وقام باكر احد السبوت * وظهر اولا لمريم المجدلية التي اخرج منها سبعة شياطين *
10 فانطلقت واخبرت الذين كانوا معه الذين كانوا ينوحون ويبكون * فلما سمع اوليك انه
11 حي وانها ابصرته لم يصدقوا * ومن بعد ظهون لها كان اثنان منهم ماشيين في طريق
12 فظهر لهما في سبه اخر في حقل * فمضيا واخبرا البقية * ولا لهذين ايضا صدقوا * وبعد ذلك
13 14 والاحد عسر بخمسين ظهر لهم وبكتهم لقلة ايمانهم وسوء قلوبهم * لانهم لم يصدقوا الذين
15 ابصروه انه قام من الاموات * وقال لهم انطلقوا الى العالم اجمع واكرزوا بالانجيل في الخليقة
16 كلها * فمن امن واعمد خلص ومن لم يومن يدان * وهذه الايات تتبع المومنين باسمي *
17 18 يخرجون الشياطين * ويتكلمون بالسنة جديدة * ويحملون بايديهم الحيات فلا تودهم * وان
19 سربوا السم القاتل فلا يضرهم * ويضعون ايديهم على المرضى فيبرون * ومن بعد ما كلمهم
20 الرب ايضا ارتفع الى السماء وجلس عن يمين الله * وخرج اوليك فكرزوا في كل مكان * وكان
الرب يعمل معهم ويحقق كلامهم بالايات التابعة اياهم * كمل بعون الله تعالى حسم
الجليل القديس مار مرقس السليح الكارز بحياة الابد * بركاته تسعدنا امين *

Surrexit autem diluculo primæ sabbatorum, & apparuit imprimis Mariæ 9
Magdalenæ, ex qua ejecerat septem dæmonia. Abiitque ipsa, et annuntiavit iis 10
qui fuerant cum eo: qui lamentabantur & flebant. Cùm autem audissent illi 11
ipsum esse vivum, & ipsam vidisse eum, non crediderunt. Et postquàm apparuit 12
illi, erant duo ex eis ambulantes in via, & apparuit ambobus sub figura alia, in
rure quodam. Et ipsi abierunt, & narra- 13
verunt cæteris. At neque his etiam duo-
bus crediderunt. Præterea dum essent 14
undecim congregati, apparuit eis, & corripuit eos ob penuriam fidei eorum, &
duritiam cordium ipsorum, eò quòd non credidissent iis qui viderant eum surre-
xisse à mortuis. Et dixit eis; Ite in 15
mundum universum, et prædicate Evan-
gelium in creato universo. Quique cre- 16
diderit & baptizatus fuerit, salvus
erit: qui verò non crediderit, condem-
nabitur. Et hæc signa sequentur credentes 17
in nomine meo. Ejicient dæmonia, & lo-
quentur linguas novas: Et tollent ma- 18
nibus suis serpentes, & non nocebunt eis:
& si biberint venenum mortiferum, non
nocebit eis: & ponent manus suas super
ægros, & sanabuntur. Et postquàm allo- 19
cutus est eos Dominus etiam, ascendit in
cœlum, & sedit ad dexteram Dei. Et ex- 20
ierunt illi, & prædicaverunt in omni lo-
co. Et Dominus operabatur cum illis, et
confirmabat sermonem eorum signis se-
quentibus ipsos.

Absoluta est, opitulante Deo excelso, impressio Evangelii sacrosancti Divi Marci Apostoli, præconis vitæ æternæ, cujus benedictiones circundent nos, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወተንሢአ: በጽባሕ: በእሑድ: ስንበት: ለስተርአያ: ቅደመ: ለማርያ: መግደላዊት:
10 እንተ: እመኒሃ: ለወፅአ: ሰብዓተ: አጋንንተ:=: ወይእቲ: ሖዊራ: ዜነወቶሙ:
11 ለእለ:መስለሁ: ሀለው: ቀደሙ: እንዘ: ሀለው: ይባሕው:ወይበክዩ:=: ወእሙን
12 ቱሂ:ሶበ: ሰመዮ: ክመ: ለስተርአያ: ወሕያው:ውእቱ: ሊኣመነዋ::=: ወእምዝ:
ለሰተርአዮሙ: ለክልሌቱ:እመኒሆሙ: በካልእ:ራእይ: እንዘ: የሐውሩ: ሖቅለ:=:
13 ወሖሩ:እሙንቱሂ:ወወነገሩ:ለቢጸውያ:: ወለኵሉኒ:ሊኣመነውዮ::=: ወእምዝ:
14 ድኅሪ:ካዕበ:እንዘ: ይረፍቁ: ዓሠርቱ: ወለሐዱ: ለስተርአዮሙ: ወግእዝ: ጸንዐ: ልቦ
15 ሙ:ወሊኣሚኖቶሙ:እሰመ:ለእለ:ርእይዎ: ክመ: ተንሥኤ: ሊኣመነውዮ::=: ወ
16 ይቤሎሙ:ሖሩ:ውስተ:ኵሉ:ዓለመ:ወስብኩ:ወንገለ:ለኵሉ:ፍጥረት:=: ዘአመ
17 ነ:ወተጠመቀ: ይድኅን:ወዝሰ:ሊኣመነ: ይዲያን:=: ታላመረ: በስተ: ለእለ: ለመ
ኑ: ይግበሩ: በስመ:ዚአየ:ለጋንንተ: ያወፅኡ: ወበካል: ልሰን: ይትናገሩ : ሐዲሰ:=:
18 ወእሬዊተ:መድር:ይእኅዙ:: ወዘሂ:ይቀትል: እመ: ሰትዩ: ለልቦ: ዘይነብዮሙ:ወደ
19 በ:ድዉያን:እደዊሆሙ: ያንብሩ: ወይጤንኑ:=: ወእግዚእነሰ: እግዚእ: ሊየሱስ:
እመድኅረ: ተናገሮሙ:ዓርገ: ውስተ: ሰማይ: ወነበረ: በየማነ: እግዚአብሔር: ለቡ
20 ሁ::=: ወ ወዚአሙ : እሙንቱ : ሰበኩ: ኵልሄ: እንዘ: እግዚአብሔር : ይረድእ:
ወቃሉ : ያጸንዕ : በተለመረ : ዘይተሉ : ለጤነ::=:
ወተፈጸመ: ወንገል:ዘማርቆስ:ወቃሉ: ነየ ጊየ::=:

Et surgens manè in primo sabbathi apparuit primò Mariæ Magdalenæ, ex qua 9
ejecerat septem dæmones. Et illa vadens nuntiavit iis qui cum eo fuerant 10
olim, lugentibus, & flentibus. Et illi quum audivissent quòd aparuisset ei, & 11
quòd vivus esset, fidem non adhibuerunt ei. Et tunc apparuit duobus ex ipsis 12
in alia specie euntibus ruis. Et abierunt illi, & nuntiaverunt sociis suis, & illis 13
non crediderunt. Et postremò iterum, recumbentibus ipsis undecim apparuit; 14
& exprobravit duritiem cordis eorum, & incredulitatem eorum: quia iis qui
vidissent eum, quòd resurrexisset è mortuis, non crediderunt. Et dixit iis, Ite in 15
totum mundum, & prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & 16
baptizatus fuerit servabitur, & qui non crediderit condemnabitur. Signa tan- 17
tùm credentibus subjicientur. In nomine meo dæmones ejicient, & omninò lin-
guâ loquentur novâ. Et serpentes prehendent, & lethale si biberint non noce- 18
bit iis, & super ægrotos manus suas imponent, & restituent. Et Domi- 19
nus quidem noster, Dominus Jesus, postquàm loquutus esset iis, ascendit in cœ-
lum; & sedit ad dexteram Dei patris sui. Et exeuntes illi prædicârunt ubique, 20
Deo adjuvante, & sermonem confirmante per signa subsequentia, Amen.

Absolutum est Evangelium S. Marci.
Et voces ejus, 1700.

(α) ΤΑ᾽ ΚΕΦΑ᾽ΛΑΙΑ ΤΟΥ̃ ΚΑΤΑ᾽ ΛΟΥΚΑ̃Ν ᾽ΕΥΑΓΓΕΛΙ᾽ΟΥ.

Α′ Περὶ τ̃ ἀποχαφῆς.
Β′ ὡρὶ τ̃ ἀχραντλένων ποιμένων.
Γ′ (β) ὡρὶ τ̃ Συμεῶν☉.
Δ′ ὡρὶ (γ) ᾽Αννης τ̃ προφήτδ☉.
Ε′ ὡρὶ τῦ γνομένυ ῥήματ☉ πρὸς ᾽Ιωάννην.
ς′ ὡρὶ τ̃ ἐρωτησάντων τ̃ ᾽Ιωάννλν.
Ζ′ ὡρὶ τ̃ πνεραςμῦ (δ) τ̃ Χειςῦ.
Η′ ὡρὶ τ̃ ἔχοντ☉ πνεῦμα δαιμονίου.
Θ′ ὡρὶ τ̃ πενθερᾶς (ε) τ̃ Πέτρυ.
Ι′ ὡρὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
ΙΑ′ ὡρὶ τ̃ ἄχρας τ̃ ἰχθύων.
ΙΒ′ ὡρὶ τ̃ λεπρῦ.
ΙΓ′ ὡρὶ τ̃ παραλυτικῦ.
ΙΔ ὡρὶ Λεὶ τ̃ τελώτυ.
ΙΕ′ ὡρὶ τῦ ξηρὰν ἔχοντ☉ (ζ) τ̃ χεῖρα.
Ις′ ὡρὶ τ̃ τ̃ ὑποτόλων ὁμολογῆς.
ΙΖ′ ὡρὶ τ̃ μακαεισμῶ.
ΙΗ′ ὡρὶ τ̃ ἑκατονταίρχυ.
ΙΘ′ ὡρὶ τ̃ υἱῦ τ̃ χήρας.
Κ′ ὡρὶ τ̃ ἀποτελέντων (η) ὡρὰ ᾽Ιωάννυ.
ΚΑ′ ὡρὶ τ̃ ἀληφάσης τ̃ Κύριον μύρῳ.
ΚΒ′ ὡρὶ τ̃ παρα☉ολῆς τ̃ πεϊέροντ☉.
ΚΓ′ ὡρὶ τ̃ ὀπτημήσεως τ̃ ὑδάτων.
ΚΔ′ ὡρὶ τ̃ λεγκῶν☉.
ΚΕ′ ὡρὶ τ̃ Συγαχρὸς τ̃ ἀρχισυναγώγυ.
Κς′ ὡρὶ τ̃ αἱμορῥόυσης.
ΚΖ′ πρὶ τ̃ ἀποτολῆς τ̃ δώδεκα.
ΚΗ′ ὡρὶ τῶν πέντε ἄρτων κ τῶν δύο ἰχθύων.
ΚΘ′ ὡρὶ τ̃ (ϑ) τ̃ Κυρίυ ἐπερωτήσεως.
Λ′ ὡρὶ τ̃ μετεμορφώσεως (ι) τ̃ Κυρίυ.
ΛΑ′ ὡρὶ τ̃ ζηλωτιζομένυ.
ΛΒ′ ὡρὶ τ̃ διαλογιζομένων τίς μείζων.
ΛΓ′ ὡρὶ τ̃ μὴ ὠπηρεπτμένυ ἀκολυθῆν.
ΛΔ′ ὡρὶ τ̃ ἀναδεικθέντων ἑβδομήκοντα.
ΛΕ′ ὡρὶ τ̃ ἐπερωλήσαν☉ νομικῦ.
(κ)Λς′ ὡρὶ τ̃ ἐμπιόντος εἰς πῦ λησάς.
ΛΖ′ ὡρὶ Μάρθας κ Μαρίας.
ΛΗ′ ὡρὶ πρεσϐυχῆς.
ΛΘ′ ὡρὶ τ̃ ἔχοντ☉ δαιμόνιον κωφόν.
Μ′ ὡρὶ τ̃ ὀκ τ̃ ὄχλυ ἐπαρςσης φωνήν.
ΜΑ′ ὡρὶ τ̃ αὐτόντων σημεῖον.
ΜΒ′ ὡρὶ τ̃ Φαρισαίου τ̃ καλέσαντ☉ (λ) τ̃ Κύριον.
ΜΓ′ ὡρὶ τ̃ τδγανισμῦ τ̃ νομικῶν.
ΜΔ′ ὡρὶ τ̃ ζύμης τ̃ Φαρισαίων.
ΜΕ′ ὡρὶ τ̃ θέλον☉ μερίσαδαι τὴν (μ) κληρονομίαν.
Μς′ ὡρὶ ἧ (ν)εὐφόρησεν ἡ χώρα πλυσίυ.
ΜΖ′ ὡρὶ τ̃ Γδιλαίων κ τῶν ἐν τῷ Σιλωαμ.
ΜΗ′ ὡρὶ τῆς ἐχέσης πνεῦμα ἀδενείας.
ΜΘ′ ὡρὶ τ̃ ϕδαρολῶν.
Ν ὡρὶ τ̃ ἐπερωτήσαντ☉ εἰ ὀλίγοι οἱ ζωζόμδυοι.
ΝΑ′ ὡρὶ τῶν εἰπόντων τῷ ᾽Ιησῦ διὰ Ἡρώδδυ.
ΝΒ′ ὡρὶ τ̃ ὑδραπκῦ.
ΝΓ′ ὡρὶ τῦ μὴ ἀγαπᾶν τὰς πρωτοκλισίας.
ΝΔ ὡρὶ τ̃ κδγμένων(ξ)εἰς τὸ δεῖπνον.
(ο)ΝΕ′ ὡρὶ οἰκοδομῆς πύργυ ϕδαρολή.
Νς′ ὡρὶ τ̃ ἑκαλδν πρεσάτων παραϐολή.
ΝΖ′ ὡρὶ τ̃ ἀποδημήσαν☉ (π)εἰς χώραν μακράν.
ΝΗ′ ὡρὶ τ̃ οἰκονόμυ τ̃ ἀδικίας.
ΝΘ′(ρ)ὡρὶ τ̃ πλυσίυ κ τ̃ Λαζάρυ.
Ξ′ ὡρὶ τ̃ δέκα λεπρῶν.
ΞΑ′ ὡρὶ τ̃ κριτῦ τ̃ ἀδικίας.
ΞΒ′ ὡεὶ τ̃ Φαρισαίυ κ τ̃ τελώνυ.
ΞΓ′ ὡεὶ τ̃ ἐνδωτήσαντ☉ (σ) πλυσίου τὸν ᾽Ιησῦν.
ΞΔ′ ὡεὶ τ̃ τυφλῦ.
ΞΕ′ (τ) ὡεὶ τ̃ Ζακχαίυ.
Ξς′ ὡεὶ τ̃ πρδωθήν☉ λαϐεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν.
ΞΖ′ ὡεὶ τ̃ λαϐόντων (υ)τὰς μνᾶς.
ΞΗ′ ὡεὶ τ̃ πῶλυ.
ΞΘ′ (φ)ὡεὶ τ̃ ἐπερωτησάντων τ̃ Κύριον ἀρχιερέων κ Γραμματέων.
Ο′ ὡεὶ τ̃ ἀμπελῶν☉ ϕδαζολή.
ΟΑ′ ὡεὶ τῶν ἑγκαδέτων διὰ τὸν κῆνσον.
ΟΒ′ ὡεὶ τ̃ Σαδδυκαίων.
ΟΓ′ (χ) ὡεὶ τῦ, Πῶς υἱὸς Δαϐὶδ ἐστιν ὁ Χριτός.
ΟΔ′ πρὶ τ̃ δύο (ψ) λεπτὰ βαλέσης.
ΟΕ′ πρὶ τ̃ ζωτγείας ἐρώτησις.
Ος′ περὶ τῦ πάρα.
ΟΖ′ περὶ τ̃ φιλονεικησάντων τίς μείζων.
ΟΗ′ ὡρὶ τ̃ ἐξαλήτεως τ̃ (ω)σαννᾶ, κ ἀρνήσεως Πέτρυ.
ΟΘ′ περὶ τ̃ παρ᾽ Ἡρώδου ἐξουδενήτεως.
Π′ περὶ τῶν κοπτομένων γυναικῶν.
ΠΑ′ περὶ τῦ μετανοήσαντ☉ λῃςοῦ.
ΠΒ′ περὶ τ̃ αἰτήσεως τ̃ ζώματ☉ τῦ Κυρίου.
ΠΓ′ (α) περὶ τῦ Κλεόπα.

MS. A. (α) Abscinditur Capitulorum inscriptio: sine titulo sic sequuntur, Περὶ τ̃ ὑποχαφῆς. (β) περὶ Συμεών. (γ) ᾽Αννας (δ) τῦ Σωτῆρ☉. (ε) Πέτρυ. (ζ) χεῖρα. (η) ὑπὸ (ϑ) * τ̃ μαθητῶν (ι) τ̃ ᾽Ιησῦ. (κ) Λς′. Cap. hoc dislocatur in MS. A. & ponitur post Cap. περὶ τῦ ἔχοντ☉ δαιμόνιον κωφόν. (λ) τ̃ ᾽Ιησῦν. (μ) ὑσίαν. (ν)ὑφόρησεν (ξ) ἐν τῷ δείπνῳ. (ο) ΝΕ′. παραϐολὴ περὶ οἰκοδομῆς πύργυ. Νς′. παραϐολὴ περὶ ἑκαλδν πρεσάτων. (π) υἱῦ εἰς (ρ) περὶ πλυσίυ κ Λαζάρυ. (σ) τ̃ ᾽Ιησῦν πλυσίυ. (τ) περὶ Ζακχαίυ. (υ) τὰς δέκα μνᾶς. (φ) περὶ ὧν ἠρώτησαν τ̃ ᾽Ιησῦν ἀρχιερεῖς κ Φαρισβύτεροι. Ο′. παραϐολὴ ἀμπελῶν☉. ΟΑ′. ἐπερώτησις διὰ τ̃ κῆνσον. (χ) ἐπερώτησις, Πῶς ὄςιν υἱὸς Δαϐὶδ ὁ Χριτός. (ψ) λεπτὰ *. ΟΕ′. ἐπερώτησις περὶ ζυντελείας. (ω) ζαταννᾶ. ΟΘ′. ἐξουδένησις Ἡρώδου. (α) ΠΓ′ περὶ Κλεόπα. Τῦ χῦ Λυκᾶν Εὐαγγελίου τὰ κεφάλαια.

SECUNDUM LUCAM SANCTUM EVANGELIUM.
ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAP. I. α'.

1 ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορη-
α
μένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων,
2 καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπη-
t
ρέται γενόμενοι τοῦ λόγου· 3 ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκρι-
βῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, 4 ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατη-
χήθης, λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

5 ΕΓΕΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεύς τις
nomine Zacharias, ex vice Abia: & uxor illius ex filiabus Aaron,
ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών,
& nomen ejus Elisabeth. Erant autem justi ambo ante Deum,
6 (α) καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. 7 Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ,
incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini irreprehensibiles. Et non erat
πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. 8 Καὶ ἦν αὐτοῖς
illis natum, eò quòd Elisabeth erat sterilis, & ambo provecti in die-
τέκνον, καθότι ἦν Ἐλισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέ-
bus suis erant. Factum est autem in Sacerdotio fungendo ipsum in ordine vi-
ραις αὐτῶν ἦσαν. 9 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημε-
cis suæ ante Deum, Secundùm consuetudinẽ Sacerdotii, sortitus est suffire,
ρίας αὐτοῦ (β)ἔναντι τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, 9
ingressus in templum Domini. Et omnis multitudo populi erat orans
εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. 10 Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον
foris horâ incensi. Visus est autem illi angelus Domini, stans à dextris al-
ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. 11 Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυ-
taris incensi. Et turbatus est Zacharias videns, & timor incidit in eum.
σιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. 12 Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. 12
Ait autem ad illum angelus; Ne timeas, Zacharia: quoniã exaudita est petitio tua: &
13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ 13
uxor tua Elisabeth gignet filium tibi, & vocabis nomen ejus, Joannem. Et
ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. 14 Καὶ 14
erit gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt.
ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ (γ)γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται.

MS. A. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν. (α) καὶ ὄνομα (β) ἐναντίον (γ) γενέσει

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

IN NOMINE DOMINI DEIQUE nostri Jesu Christi, excudimus Evangelium sacrosanctum, præconium Lucæ Evangelistæ, quod locutus est, & annuntiavit Græcè in Alexandria magna.

Lectio matutinis Annuntiationis Zachariæ.

1 Quoniam plurimi voluerunt scribere narrationes earum actionum, de quibus nos certi sumus; 2 utpote rebus quas tradiderunt nobis ii, qui à principio spectatores ac ministri fuerunt ejusmet sermonis: 3 Visum est etiam mihi, quippe qui fuerim impensè proximus illis omnibus, ordine suo cuncta ad te scribere, celeberrime Theophile. 4 Ut recognoscas veritatem eorum sermonum, quibus te discipulum exhibuisti.

CAPUT I.

5 Fuit in diebus Herodis regis Judæ sacerdos quidam nomine Zacharias ex ministerio domûs Abia: uxor autem ejus ex filiabus Aharon, cujus nomen erat Elisebá. 6 Erant autem ambo justi coram Deo, & ambulantes in omnibus mandatis ejus, & in justitia Domini sine reprehensione. 7 Nullum porrò habebant filium, quandoquidem Elisebà erat sterilis, amboque erant multorum dierum. 8 Factum est autem quum ipse sacerdotio fungeretur in ordine ministerii sui coram Deo: 9 Ritu sacerdotii accidit ei, ut adoleret incensum: & ingressus est templum Domini. 10 Tota verò turba populi orabat foris tempore suffitûs. 11 Et apparuit ipsi Zachariæ angelus Domini 12 stans à dextera altaris suffimenti. Et conturbatus est Zacharias quum vidisset eum, & tremor irruit in eum. 13 Dixit autem ei angelus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est oratio tua, & uxor tua Elisebà pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus Johannem. 14 Eritque tibi gaudio & exultationi, ac plurimi gaudebunt ipsius nativitate.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

انجيل لوقا كه بزبان يوناني قبطي در اسكندريه نبشت

EVANGELIUM *LUCÆ*, quod linguâ Græcâ Ægyptiacâ in Alexandria scripsit.

CAPUT I.

1 *Eo quòd multi voluerunt scribere historiam mirorum, quæ nos firmiter credimus & profitemur: 2 Juxta illud quod nobis traditum fuit ab iis, qui ab initio viderunt, & sermoni ministerium fecerunt. 3 Mihi etiam visum est, ut qui curâ & studio omnibus quàm proximus fui, res singulas loco suo tibi perscribere, Theophile fidelissime: 4 ut scias certitudinem sermonum, quibus benevolè affectus & auditor fuisti.*

II. Annuntiat Angelus Zachariæ de Johanne.

5 *Fuit in diebus Herodis regis Judææ quidam Cohen, (i. e. sacerdos) cui nomen Zacharias, de ministerio gentis Abiæ: & uxor ejus erat de familia Aaron, & nomen ejus Elisebà. 6 Ambo Deo digni, & cum Deo recti erant, & in omnibus mandatis ejus incedebant, & in justitia Domini absque timore aut vitio. Et 7 filium non habebant, eò quòd Elisebà sterilis esset, & ambo ætate provecti & pleni annorum essent.*

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI EVANGELIUM secundùm LUCAM.

CAPUT I.

1 Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quæ in nobis comple-
2 tæ sunt, rerum: Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri
3 fuerunt sermonis: Visum est & mihi, assecuto omnia à principio diligenter, ex
4 ordine tibi scribere, optime Theophile, Ut cognoscas eorum verborum, de qui-
5 bus eruditus es, veritatem. Fuit in diebus Herodis, regis Judææ, sacerdos qui-
dam nomine Zacharias, de vice Abia; & uxor illius de filiabus Aaron, & nomen
6 ejus Elisabeth. Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus man-
7 datis & justificationibus Domini sine querela. Et non erat illis filius, eò quòd es-
set Elisabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis. Factum est autem, 8
cùm sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum, Secundùm consuetu- 9
dinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini: 10
Et omnis multitudo populi erat orans foris horâ incensi. Apparuit autem illi 11
Angelus Domini, stans à dextris altaris incensi. Et Zacharias turbatus est videns, 12
& timor irruit super eum. Ait autem ad illum Angelus; Ne timeas, Zacharia, quo- 13
niam exaudita est deprecatio tua: & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vo-
cabis nomen ejus, Joannem: Et erit gaudium tibi, & exultatio, & multi in na- 14
tivitate ejus gaudebunt:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بِسْمِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْوَاحِدِ ٱلْآبِ وَٱلِٱبْنِ وَرُوحِ ٱلْقُدُسِ * إِنْجِيلُ ٱلْقِدِّيسِ لُوقَا ٱلْحَكِيمِ أَحَدِ ٱلسَّبْعِينَ
كَتَبَهُ يُونَانِيًّا بِٱلْهَامِ رُوحِ ٱلْقُدُسِ بَرَكَاتُهُ تَشْمَلُنَا آمِينَ * فَاتِحَةُ ٱلْإِنْجِيلِ ٱلْمَجِيدِ *

1 2 * لِأَجْلِ أَنْ كَثِيرِينَ رَامُوا كَتْبَ قِصَصِ ٱلْأُمُورِ ٱلَّتِي تَحْنُ بِهَا عَارِفُونَ * كَمَا عَهِدَ إِلَيْنَا أُولَئِكَ
3 ٱلْأَوَّلُونَ ٱلَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلُ مُعَايِنِينَ وَكَانُوا خُدَّامًا لِلْكَلِمَةِ * رَأَيْتُ أَنَا أَيْضًا إِذْ كُنْتُ تَابِعًا
4 لِكُلِّ شَيْءٍ بِتَحْقِيقٍ أَنْ أَكْتُبَ إِلَيْكَ أَيُّهَا ٱلْعَزِيزُ ثَاوُفِيلَا * لِتَعْرِفَ حَقِيقَةَ ٱلْكَلَامِ ٱلَّذِي وُعِظْتَ
5 بِهِ * كَانَ فِي أَيَّامِ هِيرُودُسَ مَلِكِ ٱلْيَهُودِيَّةِ كَاهِنٌ ٱسْمُهُ زَكَرِيَّا مِنْ خِدْمَةِ عَالِ أَبِيَّا * وَكَانَتْ
6 مِنْ بَنَاتِ هَرُونَ وَٱسْمُهَا ٱلْيِصَابَاتُ * وَكَانَ كِلَاهُمَا بَارَّيْنِ قُدَّامَ ٱللهِ سَائِرِينَ فِي جَمِيعِ ٱلْوَصَايَا
7 وَحُقُوقِ ٱلرَّبِّ بِغَيْرِ عَيْبٍ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُمَا وَلَدٌ لِأَنَّ ٱلْيِصَابَاتَ كَانَتْ عَاقِرًا * وَكَانَا كِلَاهُمَا قَدْ طَعَنَا فِي
8 أَيَّامِهِمَا * فَبَيْنَمَا هُوَ يَكْهَنُ فِي أَيَّامِ نَوْبَةِ خِدْمَتِهِ أَمَامَ ٱللهِ * كَعَادَةِ ٱلْكَهَنُوتِ إِذْ بَلَغَتْهُ نَوْبَةُ وَصَحَ
9 10 ٱلْبَخُورُ * فَدَخَلَ هَيْكَلَ ٱلرَّبِّ * وَكَانَ جَمِيعُ ٱلشَّعْبِ يُصَلُّونَ خَارِجًا وَقْتَ ٱلْبَخُورِ * فَظَهَرَ لَهُ مَلَكُ
11 12 ٱلرَّبِّ قَائِمًا عَنْ يَمِينِ مَذْبَحِ ٱلْبَخُورِ * فَلَمَّا رَآهُ زَكَرِيَّا ٱضْطَرَبَ وَعَسِيَهُ خَوْفٌ عَظِيمٌ * فَقَالَ لَهُ
13 ٱلْمَلَكُ لَا تَخَفْ يَا زَكَرِيَّا فَقَدْ سُمِعَتْ طِلْبَتُكَ * وَٱمْرَأَتُكَ ٱلْيِصَابَاتُ تَلِدُ لَكَ ٱبْنًا وَتُسَمِّيهِ يُوحَنَّا *
14 * وَيَكُونُ لَكَ فَرَحٌ عَظِيمٌ وَتَهْلِيلٌ * وَكَثِيرُونَ يَفْرَحُونَ بِمَوْلِدِهِ *

In nomine Dei uni, Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Evangelium sancti Lucæ medici, unius ex Septuaginta, quod scripsit Græcè, inspirante Spiritu sancto. Benedictiones ejus complectantur nos, Amen.

Initium Evangelii glorioſi.

Quoniam multi meditati ſunt ſcriptionem hiſtoriarum rerum quarum nos ſumus gnari; Prout teſtatum reliquerunt nobis ii priores qui fuerunt antea ſpectatores & fuerunt miniſtri verbi: Viſum eſt mihi etiam, quippe qui fuerim inhærens cuilibet rei cum firmitate, ſcribere ad te, ô chariſſime Theophile, ut cognoſcas veritates ſermonis quo es eruditus.

CAPUT I.

Fuit in diebus Herodis regis Judææ, ſacerdos cui nomen erat Zacharias de miniſterio familiæ Abiæ: & erat uxor ejus de filiabus Haron, & nomen ejus Elizabeth. Et erant ambo juſti ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & ſtatutis Domini ſine obliquitate: Et non erat eis filius, eò quòd Elizabeth eſſet ſterilis, & eſſent ambo jam provecti in diebus ſuis. Dum autem ipſe ſacerdotio fungeretur in diebus ordinis miniſterii ſui ante Deum, Secundùm conſuetudinem ſacerdotii: cùm pertinuiſſent ad eum vices ponendi incenſum, ingreſſus eſt templum Domini. Et omnis populus orabat foris tempore incenſi. Et apparuit illi angelus Domini ſtans à dextera altaris incenſi. Cùmque vidiſſet eum Zacharias, turbatus eſt, & obvolvit eum timor magnus. Et dixit ei angelus, Ne timeas, ô Zacharia, jam exaudita eſt deprecatio tua: & uxor tua Elizabeth pariet tibi filium, & vocabis eum Johannem. Eritque tibi gaudium magnum, & jubilatio: & multi gaudebunt in nativitate ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወንጌል: ዘሉቃስ:

EVANGELIUM LUCÆ.

CAPUT I.

1 እስመ: ብዙኃን: እለ:ወጠኑ: ይኔግሩ: ወይመህሩ: በእንተ: ግብር: ዘለመኑ: በሀዕሌ
2 ነ:=: በእመ: መሀሩነ: እለ: ቀደሙነ: ርእዮቶ: ወተልእክመ: በቃሉ:=:
3 ወረትዓኒ: ሊተኒ: እትልወ: እመጥንቱ: ወጥዩቀ: ኵሎ: በበ: መትልው: እጽሕፍ:
4 ለከ: ዐዚዝ: ቴዎፊሉ::=: ከመ: ታእመር: ጥዩቀ: በእንተ: ኵሉ: ኀይለ:
5 ነገር:ትመህርተ:ዘተመህርከ::=: ወኮነ:በመዋዕለ:ሄሮድስ:ንጉሠ:ይሁደ:: ሀሎ:
ለሐዴ: ካህነ: ዘስሙ: ዘካርያስ: በመዋዕለ: ለቢያ:: ወብእሲቱ: እመሰቫልደ:
6 ለሮን:ወስማ: ሌልሰቤጥ::=: ወክልሌሆሙ: ጻድቃን: እሙንቱ: በቅድመ: እግዚ
ኣብሔር: ወይሐውሩ: በኵሉ: ትእእዛዙ: ወኵነኔሁ: ለእግዚብሔር: ወነጹሐን:
7 እሙንቱ::=: ወለልቦሙ: ውሉደ:እስመ: መካን:ይእቲ: ሌሊሰቤጥ: ወክልሌሆሙ:
8 ልሂቃን: እሙንቱ: ውኅለፉ: መዋዕሊሆሙ::=: ወእመዝ: ለመ: ይገብር: ግብረ:
9 ክህነት :በእብሬቱ: ቅድመ: እግዚኣብሔር:=: በከመ: ይገብሩ: ካህናት: ወበጽ
10 ሐ: ጊዜ: ይዌጥን: ወቦለ: ቤተ: መቅደሱ: ለእግዚኣብሔር:=: ወኵሎሙ:
11 ሕዝብ: ሀለው: በመልዖሙ: ይጼልዩ: በእፍኣ: ጊዜ: ሰዐተ: ዕጣን:=: ወእስተር
12 ለዮ: መልአክ: እግዚኣብሔር: በመንገለ:የማነ: መሠዋዕ: ዕጣን:=: ወሶበ: ርእ
13 የ:ደንገፀ: ዘካርያስ: ፍርሀት: ወረዓድ: ወረደ: ላዕሌሁ::=: ወይቤሎ: መልአክ:
ሊትፍራህ: ዘካርያስ: እስመ: ተሰምዐ: ጸሎትከ: ወብእሲትከኒ: ሌሊሰቤጥ: ት
14 ወልድ: ለከ: ወልደ: ወትሰመዮ: ስሞ: ዮሐንሰ:=: ወይከውንከ: ትፍሥሕተ:
ወሐሤተ: ወብዙኃን: ይትፈሥሑ: በልደቱ:=:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * روزي آمد * كه زكريا بر عادت خود * به پيرايهٔ بندكي خود * برابر خدا كشيشي ميكرد *
9 * بشيوهٔ كوهي * يعني عبادت ونماز چون هنكام بخور اندر اختن رسيد * در هيكل خدا در رفت *
10 11 * وهمه جماعت بيرون نماز مي كردند * * فرشتهٔ خدا بزكريا نموده شد * ايستاده بر
12 دست راست † مذبح از براي بخور * چون † زكريا فرشته را ديد اشفته شد * وهيبت برو
13 † افتاد * * فرشته † بزكريا گفت * اي زكريا مترس * سبب انك نماز تو شنوده شد * والیشبع †
14 براي تو پسر زايد ونام او را يوحنا † خواني * * وترا ازو خرمي وشادماني بشود * ودر
زاييدنش بسياران شادمان كردند

Dies autem venit, quo Zacharias pro conſuetudine ſua, in ornatu miniſterii ſui, coram Deo ſacerdotio fungeretur. Itaque juxta ritum ſacerdotii (i. e. cultûs & orationis) cùm tempus ſuffiminis injiciendi veniſſet, in templum Dei ingreſſus eſt: Et tota congregatio foris precabatur. Tunc Angelus Dei Zachariæ conſpectus eſt, ſtans ad manum dextram altaris ad ſuffitum. Cùm Zacharias Angelum videret, conturbatus eſt, & terror in eum incidit. Angelus igitur Zachariæ dixit, O Zacharia ne time, eâ de cauſa quòd oratio tua exaudita eſt; & Eliſeba tibi filium pariet, & nomen ejus Johannem vocabis. Et tibi de eo gaudium & lætitia erit: & nativitate ejus multi lætabuntur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Erit enim magnus coram Domino: & vinum & ſiceram non bibet, & Spiri-
15 Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον (δ) τοῦ Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ Πνεύμα-
tu ſancto replebitur adhuc ex utero matris ſuæ. Et multos filiorum Iſ-
16 τος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσ-
rael convertet ad Dominum Deum ipſorum. Et ipſe præcedet ante
17 ραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον
illum in ſpiritu & virtute Eliæ, *convertere* corda patrum in *natos*, & *in-*
αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀ-
ſuasibiles in prudentiam juſtorum, parare Domino plebem *expeditam*. Et
17 πειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι (ε) Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. Καὶ
dixit Zacharias ad angelum; *Juxta quid* ſciam hoc? ego enim ſum ſe-
εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρε-
nex, & uxor mea *provecta* in diebus ſuis. Et reſpondens
19 σβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς
angelus dixit ei; Ego ſum Gabriel *aſtans* ante Deum: & miſ-
ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπε-
ſus ſum loqui ad te, & evangelizare tibi hæc. Et ecce eris tacens,
20 σταλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν,
& non *potens* loqui uſque quo *die* fiant hæc, pro *quibus* non cre-
καὶ μὴ δυάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπί-
didiſti verbis meis, quæ implebuntur in *tempus ipſorum*. Et erat
21 στευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν

plebs expectans Zachariam: & mirabantur *in* *tardare ipſum* in templo.
ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.
Egreſſus autem non poterat loqui *illis*: & cognoverunt quòd viſionem vidiſſet in
Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν 22
templo. Et ipſe erat innuens illis: & permanſit mutus. Et factum eſt, ut
τῷ ναῷ. καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. Καὶ ἐγένετο, ὡς 23
impleti ſunt dies *miniſtrationis* ejus, abiit in domum ſuam. Poſt
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ 24
autem hos dies concepit Eliſabeth uxor ejus, & occultabat *ſeipſam*
δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν
menſes quinque, dicens; Quia ſic mihi fecit Dominus in diebus,
μῆνας πέντε, λέγουσα, Ὅτι (ζ) οὕτω μοὶ πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις, 25
quibus *inſpexit* auferre opprobrium meum *in hominibus*. In autem menſe ſex-
αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις. Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕ- 26
to miſſus eſt angelus Gabriel à Deo in civitatē Galilææ, cui nomen
κτῳ ἀπεσταλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα
Nazareth, Ad virginem deſponſatam viro, cui nomen Joſeph, de
(η) Ναζαρὲτ, Πρὸς παρθένον (ϑ) μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ 27
domo David: & nomen virginis, Maria. Et ingreſſus angelus ad
οἴκου Δαβίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς 28
eum, dixit; *Gaude*, gratiâ plena, Dominus *cum* te: benedicta tu in mulieribus.
αὐτὴν, εἶπε, Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετά σου, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.

MS. A. (δ) Κυείου, (ε) τῷ Κυείῳ (ζ) ὕτως (η) Ναζαρὰθ, (ϑ) ἐμνηστευμένην

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܕܢܗܘܐ ܪܒܐ ܩܕܡ ܡܪܐ ܘܚܡܪܐ ܘܫܟܪܐ ܠܐ ܢܫܬܐ ܘܡܠܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܗܘܐ ܡܢ ܒܛܢ ܐܡܗ 15
ܘܣܓܝܐܝܢ ܡܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܢܗܦܟ ܠܘܬ ܡܪܗܘܢ ܐܠܗܗܘܢ * ܘܗܘ ܩܕܡ ܠܦܘܗܝ ܒܪܘܚܐ ܘܒܚܝܠܐ 16
ܕܐܠܝܐ ܢܒܝܐ ܕܢܗܦܟ ܠܒܐ ܕܐܒܗܬ ܥܠ ܒܢܝܗܘܢ ܘܠܐ ܡܗܝܢܐ ܕܢܬܒ ܠܚܟܡܬܐ ܕܙܕܝܩܐ 17
ܠܡܬܩܢ ܠܡܪܝܐ ܥܡܐ ܕܫܠܡ. ܘܐܡܪ ܙܟܪܝܐ ܠܡܠܐܟܐ ܒܡܐ ܐܕܥ ܕܐܦ ܐܢܐ ܣܒ ܐܢܐ 18
ܘܐܢܬܬܝ ܥܡܝ ܒܝܘܡܝܗܝܢ ܣܒܝ. ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢܐ ܓܒܪܝܐܝܠ ܕܩܐܡ ܩܕܡ 19
ܐܠܗܐ ܘܫܠܝܚ ܐܢܐ ܠܡܡܠܠ ܥܡܟ ܘܠܒܫܪܘ ܠܟ ܗܠܝܢ. ܘܗܐ ܬܗܘܐ ܣܟܝܡ ܘܠܐ ܡܫܟܚ 20
ܠܡܡܠܠ ܥܕ ܝܘܡܐ ܕܢܗܘܢ ܗܠܝܢ ܥܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܬ ܠܡܠܝ ܕܢܬܡܠܝܢ ܒܙܒܢܗ. ܘܗܘ ܥܡܐ 21
ܡܨܦܝܢ ܠܙܟܪܝܐ ܘܡܬܬܡܗܝܢ ܒܡܘܫܒܗ ܕܒܗܝܟܠܐ. ܘܟܕ ܢܦܩ ܠܐ ܡܨܠ ܠܡܡܠܠ ܥܡܗܘܢ 22
ܘܝܕܥܘ ܕܚܙܘܢܐ ܚܙܐ ܗܘܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܗܘ ܡܐܬܝ ܠܗܘܢ ܘܡܘܕܥ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܩܐܡ ܐܝܠܡ ܗܘܐ. 23
ܘܗܘܐ ܟܕ ܫܠܡܘ ܝܘܡܝ ܦܘܠܚܢܗ ܐܙܠ ܠܒܝܬܗ. * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܘܡܝܢ ܐܬܒܫܬ ܐܠܝܫܒܥ ܐܢܬܬܗ 24
ܘܐܟܡܬ ܟܣܝܬ ܢܦܫܗ ܘܐܡܪܬ. ܗܟܢܐ ܥܒܕ ܠܝ ܡܪܝ ܒܝܘܡܝܐ ܕܒܗܝܢ ܐܬܦܩܕ ܠܡܣܒ ܥܠܒܝ ܒܐܢܫܐ. 25
ܘܒܝܪܚܐ ܕܫܒܥ ܐܬܐ ܓܒܪܝܐܝܠ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܠܓܠܝܠܐ ܠܩܪܬܐ ܕܫܡܗ ܢܨܪܬ 26
ܠܒܬܘܠܬܐ ܡܐܪܣܐ ܠܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ ܡܢ ܒܝܬ ܕܘܝܕ ܘܫܡ ܒܬܘܠܬܐ ܡܪܝܡ. ܘܥܠ ܠܘܬܗ 27
ܥܠܝܬ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܠܡ ܠܟ ܡܠܝܐ ܛܝܒܘܬܐ ܡܪܝܢ ܥܡܟ ܒܪܟ ܐܢܬ ܒܢܫܐ. 28
ܒܪܟ ܐܢܬ ܒܢܫܐ ܘܒܪܟ ܗܘ ܦܪܝ ܒܛܢܟ. * ܘܟܕ ܚܙܬ ܡܪܝܡ ܐܬܒܗܬ ܒܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪܬ ܠܗ

Etenim futurus eſt magnus coram Domino; 15
nec vinum, nec ſiceram bibet; & Spiritu ſanctitatis replebitur adhuc exiſtens in utero matris ſuæ: Multoſque ex filiis Iſrael convertet ad Dominum Deum ipſorum. Et ipſe 16
præcedet eum in ſpiritu & virtute Eliæ prophetæ, ut convertat cor patrū in filios, eoſq; qui ſunt inobedientes, ad ſcientiam rectorum; ac præparet Domino populum perfectum. Et ait Zacharias angelo, Quomodo 17
iſtud ſciam? ego enim ſum ſenex, & uxor mea provecta in diebus ſuis. Et reſpondit 18
angelus, ac dixit ei; Ego ſum Gabriel qui adſto coram Deo, & miſſus ſum ut te alloquar, & hæc tibi evangelizem. Deinceps ſi- 19
lebis, nec poteris loqui, ad eum uſque diem quo hæc fiant: quia non credidiſti hiſce ſermonibus meis, qui implebuntur tempore ſuo. Populus autem ſtabat, ac præſtolaba- 20
tur Zachariam, & mirabantur moram ipſius in templo. Quum exiſſet autem Zacharias, 21
non poterat alloqui eos, & intellexerunt eum viſionem vidiſſe in templo, & ipſe nutu innuebat eis: & manſit mutus. Quumque im- 22
pleti fuiſſent dies miniſterii ejus, venit domum ſuam. Et factum eſt poſt dies illos ut 23
conciperet Eliſebà uxor ipſius, & occultaret 24
ſeſe quinque menſibus, ac diceret; Nempe 25
iſta fecit mihi Dominus diebus quibus reſpexit me, ut auferret opprobrium meum, quod *mihi erat* inter homines.

Ad Annuntiationem Deiparæ. 1.

Menſe autem ſexto miſſus eſt Gabriel angelus à Deo in Galilæam, in urbem nomine 26
Nazareth, Ad virginem deſponſatam viro, 27
nomine Joſeph, è domo David, & nomen virginis erat Maria. Et ingreſſus eſt ad eam 28
angelus, & dixit ei; Pax tibi, ô plena gratiâ, Dominus noſter tecum, benedicta es inter mulieres.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* پیش خداوند بزرك شود ومي ومستي كننده را نخورد ودرشكم مادراز روح القدس پر 15
شود * وپسیاران از اسراییل پیش خداوند وخداي ایشان بازگردانند * وپیش خدا برود 16 17
بجان وبقوت ایلیاء پیغمبر ودل پدران بر پسران بازگردانند وایشان نیز كه بمهر داناي
وراستي سر فرو نمي آورند وتمامت خلق رابمهر خدا اماده دارد * وزكریا با فرشته گفت 18
چگونه من این را بدانم كه من پیرم وزن مرا روزگار گذشته است * جواب داد 19
فرشته وگفت منم جبرییل كه برابر خدا ایستاده ام وفرستاده شدم كه با تو بگویم
واین خبرها را بتو بسپارم * اكنون خاموش باشي ونتواني سخن گفتن تا ان روز كه 20
اینها بشود براي انك درین سخنان من كه براي تو گفتم باور نداشتي * وخلق در 21
انتظار زكریا ایستاده بودند وبراي دیري كشیدن او درهیكل متفكر شده * چون زكریا 22
بیرون آمد با ایشان سخن نمي یارست گفتن مردم در یافتند كه در هیكل
دیدار دید وبعد ازان سخن باشارت ورمز گفتي سبب انك زبانش گنك بود

Coram Domino magnus erit, & vinum & inebrians quid non bibet: & in utero matris ſuæ Spiritu ſancto implebitur. Et multos ex Iſrael ad Dominum & Deum ſuum reducet. Et ante Deum ibit in ſpiritu & in virtute Eliæ prophetæ, et cor patrum ad filios convertet, & eos etiam qui ſcientiæ & veritati caput non ſubmittunt: & univerſum populum pro Deo præparabit. Et Zacharias Angelo dixit, Quomodo ego iſtud noſcam, cùm ego ſenex ſim, & uxor mea ætate provecta ſit: Reſponſum dedit Angelus, & dixit; Ego ſum Gabriel, qui Deo aſtans ſum, & miſſus ſum ut loquar tecum, & hæc tibi annuntiem. Porrò mutus eris, nec poteris verbum loqui, uſque illum diem quo hæc fiant, eò quòd his verbis meis, quæ tibi dixi, fidem non habuiſti. Populus autem in expectatione Zachariæ ſtantes erant, & ob moram ejus in templo protractam cogitabundi facti. Cùm Zacharias egreſſus eſſet, cum illis verbum non potuit loqui; unde homines intellexerunt quòd in templo viſionem vidiſſet: poſtea autem loquelam per ſigna & nutus exprimebat, ea de cauſa quòd lingua ejus muta eſſet.

Versio VULGATA LATINA.

15 Erit enim magnus coram Domino: & vinum & siceram non bibet, & Spiritu san-
16 cto replebitur adhuc ex utero matris suæ: Et multos filiorum Israel convertet ad
17 Dominum Deum ipsorum: Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute
Eliæ: ut convertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam justo-
18 rum, parare Domino plebem perfectam. Et dixit Zacharias ad Angelum; Un-
19 de hoc sciam? ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis. Et
respondens Angelus dixit ei; Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum: & miſ-
20 sus sum loqui ad te, & hæc tibi evangelizare. Et ecce eris tacens, & non po-
teris loqui, usque in diem quo hæc fiant, pro eo quòd non credidisti verbis
21 meis, quæ implebuntur in tempore suo. Et erat plebs expectans Zachariam:
& mirabantur quòd tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat lo- 22
qui ad illos, & cognoverunt quòd visionem vidisset in templo. Et ipse erat in-
nuens illis, & permansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officii ejus, 23
abiit in domum suam: Post hos autem dies concepit Elisabeth uxor ejus, & oc- 24
cultabat se mensibus quinque, dicens; Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, 25
quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. In mense autem sex- 26
to, missus est Angelus Gabriel à Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Naza-
reth, Ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David: 27
& nomen Virginis, Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit; Ave, gratiâ ple- 28
na: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 *ويكون عظيما قدام الرب* لا يشرب خمرا ولا مسكرا* ويمتلي من روح القدس وهو في بطن
16 امه* ويعيد كثيرا من بني اسرائيل الي الرب الههم* وهو يتقدم امامه بالروح وبهوه ايليا*
17 يميل بقلوب الاباء على الابناء والذين لا يطيعون الي علم الابرار* ويعد للرب شعبا مستعدا*
18 *فقال زكريا للملك كيف اعلم هذا وانا شيخ ومرتي قد طعنت في ايامها* فاجابه الملك
19 فايلا انا هو جبرائيل الواقف قدام الله ارسلت لاكلمك بهذا وابشرك* ومن الان تكون صامتا
20 لا تستطيع ان تتكلم الي اليوم الذي فيه يكون هذا* لانك لم تومن بكلامي الذي يتم
21 في اوانه* وكان الشعب منتظرين زكريا متعجبين من بطيه في الهيكل* فلما خرج فلم يقدر
22 ان يكلمهم فعلموا انه قد راي رويا في الهيكل* وكان يشير اليهم واقام صامتا* فلما كملت
23 ايام خدمته مضي الي بيته* ومن بعد تلك الايام حبلت اليصبات مرايته* وكمت حبلها
24 خمسة اشهر قايلة* هذا ما صنع بي الرب في الايام التي نظر الي فيها ليبرع عني عاري بين
25 الناس* الفصل الثاني* وفي الشهر السادس*
26 ارسل جبرائيل الملاك من عند الله الي مدينة في الجليل تسمي ناصرة* الي عذري خطبة
27 لرجل اسمه يوسف من بيت داود واسم العذري مريم* فلما دخل اليها الملك قال لها السلام
28 لك يا ممتلية نعما الرب معك مباركة انت في النساء*

15 *Et erit magnus coram Domino. Non bi-* 15
bet vinum, nec quicquam inebrians, &
replebitur Spiritu sancto adhuc existens
in ventre matris suæ. Et reducet multos 16
ex filiis Israel ad Dominum Deum eo-
rum: Et ipse præcedet ante illum in spi- 17
ritu, & in virtute Eliæ: & convertet
corda patrum in filios, et eos qui non obe-
diunt, ad scientiam justorum: & para- 18
bit Domino populum rectum. Et dixit Za-
charias angelo; Quomodo sciam hoc,
cùm sim senex, & uxor mea jam sit pro-
vecta in diebus suis? Respondit ei an- 19
gelus, dicens; Ego sum Gabriel stans ante
Deum, missus sum ut loquar tecum
hoc, & annuntiem tibi. Et ex nunc eris 20
mutus; non poteris loqui usque in diem
in quo fiet hoc, propterea quòd non cre-
didisti verbis meis, quæ implebuntur in
tempore suo. Et erat plebs expectantes 21
Zachariam, admirati tarditatem ejus in
templo. Cùm autem egressus esset, non 22
poterat loqui ad illos: & intellexerunt
quòd vidisset visionem in templo. Et in-
nuebat illis: & permansit mutus. Et 23
cùm impleti essent dies ministerii sui, ab-
iit in domum suam. Et post illos dies, 24
concepit Elizabeth uxor ejus, & absc on-
dit graviditatem suam quinq; mensibus,
dicens; Hoc est quod fecit in me Dominus 25
in diebus, quibus respexit in me, ad au-
ferendum à me opprobrium inter homines.

Sectio secunda.

In mense autem sexto, missus est Gabri- 26
el angelus à Deo ad quandâ civitatem in
Galilæa, quæ vocatur Nazareth, Ad 27
virginem desponsatam viro, cujus nomen
erat Joseph, de domo David: & nomen
virginis, Maria. Et cùm ingressus es- 28
set ad eam angelus, dixit ei; Pax tibi,
ô plena gratiâ, Dominus tecum: Benedi-
cta tu in mulieribus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 እስመ:ዐቢይ:ውእቱ: በቅድመ: እግዚአብሔር :ወሊይስቲ: ወይነ:ወሜሰ:ወይመልእ:
16 ላዕቤሁ:መንፈሰ:ቅዱስ:እመክርሠ: እሙ:=ፁ ወለብዙኃን: እመደቂቀ:ይሰራኤል:
17 ይመይጦ:ኀቡ: እግዚአብሔር: ለመላኮሙ:=ፁ ወውእቱ: ይሐውር:ቀድሜሁ:በ
መንፈስ:ወበኀይለ:ሌልያስ:ከመ:ይሚጥ:ልበ:ለበውገ:ኀቡ: ውሉድ: ወለኅሐድያን: ው
18 ስተ:ሕሊና:ጸድቃን:ከመ:ይሠራዕ: ሕዝብ:ዘድልወ: ለእግዚአብሔር::=ፁ ወይቤ
ሎ:ዘከርያስ:ለመልእከ:እግዚአብሔር: በመንት: ላኣመር:ከመ:ይከውን:ዝንቱ:እነ
19 ሂ:ልሂቅ: ወብእሲትየኒ:ኀለፈ: መዋዕሊሃ::=ፁ ወተሰጥዎ: መልአክ:ወይቤሎ:እነ:
ውእቱ:ገብርኤል:ዘእቀውሙ: ቅድመ:እግዚአብሔር: ወተፈነውኩ:ኀቤከ:እንግርከ:
20 ወእዜኑከ:ዘንተ::=ፁ ወናሁ:ትከውን: በሃም: ወትስእን: ወሊትክል: ነቢበ: እስከ:
ለመ:ይከውን: ዝንቱ: እስመ: ሊለመንከ: ነገርየ: ዘይከውን: ወይትፈጸመ: በዕድሜ
21 ሁ::=ፁ ወሃለዉ:ሕዝብሰ:ይጸልዩ: ወይፀንሕሙ:ለዘካርያስ: ወለንስሪ:እስመ:ጉን
22 ደየ:ውስተ:ቤተ:መቅደስ::=ፁ ወወፂ: ኀቤሆሙ: ላፍላ: ስእነ:ተናግሮቶሙ: ወለ
እመርሙ:ከመቦ:ዘለሰተርላዮ:በቤተ:መቅደስ::ወነበረ: ከማሁ እንዘ: በሃም:ውእቱ:
23 ወይሌመርሙ:በእዴሁ::=ፁ ወእመዝ: ፈጸሞ:መዋእለ:አብሬቶ:ለተወ:ቤቶ::=ፁ
ወእመድኅረ:ክልኤ:መዋዕል:ፀነሰት:ሌልስቤኁ:ብእሲቱ: ወከበተት:ርእሰ:ኀምስተ:
24 ለወራሃ:እንዘ:ትብል:=ፁ ከመዝኑ:ረሰየኒ: እግዚአብሔር:ለመ:ሳወጸኒ:ያእተተ:
25 ዝንቷያየ:እመሰብእ::=ፁ በደግሙ:ሰንበት:ዘቅድመ:ጌና: ወበሣርያም: ወበገበር
26 ሌል:በሰብካተ:=ፁ ወበሰድስ: ወርኁ:ተፈነወ:መልአክ:ገብርኤል:እመኀበ:እግዚ
27 አብሔር:: ሀገረ:ገሊላ:እንተ:ሰማ:ናዝሬት:=ፁ ኀበ:ድንግል:እንተ:ተፋሓረት:ለብ
እሲ : ዘስሙ : ዮሴፍ : ዘእመቤተ : ደዊት: ወስማ : ለደእሲቲ:ድንግል : ማርያም:=ፁ
28 ወበእ : መልአክ : ኀቤሃ : ወይቤላ : ተፈሣሒ : ፍሥሕት : እግዚአብሔር :
መስልኪ : ወቡሩክት : ለንቲ : እመእንስት:=ፁ

Quoniam magnus est coram Domino, & non bibet vinum, & siceram: & abun- 15
dabit super eum Spiritus sanctus ab utero matris suæ. Et multos filiorum Israel 16
convertet ad Dominum Deum ipsorum. Et ipse ibit ante illum in spiritu & 17
virtute Eliæ, ut convertat corda patrum ad filios, & contradicentes ad intelli-
gentiam justorum, ut paret populum gratum Domino. Et dixit Zacha- 18
rias angelo Dei, Per quod sciam quòd factum erit hoc? ego *sum* senex; &
uxor mea, processerunt dies suæ. Et respondit ei angelus, & dixit ei; Ego 19
sum Gabriel qui adsto coram Deo, & missus sum ad te, ut te alloquar: & annun-
tiem tibi hoc. Et ecce eris mutus, & deficies, & non poteris loqui usque quo 20
fiat hoc; quia non credisti verbum meum, quod erit, & implebitur in tempore
suo. Et erant populi orantes, & expectantes Zachariam, & mirati sunt quòd 21
tardaret in Domo sancta. Et exiens ad eos foris non potuit loqui illis: & cogno- 22
verunt quòd illi aliquid apparuisset in Domo sancta: & permansit sicut mutus,
& innuebat iis cum manu sua. Et quum impleti essent dies vicis suæ adiit 23
domum suam: Et post duos dies concepit Elizabeth uxor ejus, & occultavit se 24
quinque mensibus, dicens; Siccine fecit mihi Deus quando intuitus est me, 25
auferre convicium meum ab hominibus?

Secundo sabbato quod præcedit confessionem: & de Maria, & Gabrielis prædicatione.

Et in sexto mense missus est angelus Gabriel à Deo *in* civitatem Galilææ, 26
cujus nomen Nazaret, Ad virginem quæ erat desponsata viro, cujus no- 27
men *erat* Iosephus, qui è domo David *erat*: & nomen hujus virginis *erat*
Maria. Et ingressus est angelus ad eam, & dixit ei; Gaude gaudio, Deus 28
tecum, & benedicta *es* tu è mulieribus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 *وچون روزكار خدمت او درخانهٔ خدا تمام شد بازگرديد وبخانهٔ خود رفت* وبعد ازان
24 روزها اليشبع زن اوابستن شد ومدت پنج ماه ابستني خودرا پوشانيد ومي گفت* اينست
25 كردار خداوند من كه بعد ازروزگار من با من كرد تا عار ازمن بر داشته شود درميان خلق
26 سوم مژده دادن فرشته مريم را براي مسيح* ودر ششم ماه فرشته
27 جبرييل ازپيش خدا فرستاده شد درجليل درشهري كه [نامش] ناصره است* پيش
بكري كه اورا با مرد كرده بودند بمردي نامش يوسف ازخاندان داود ونام آن بكر
28 مريم* فرشته پيش مريم درآمد وبدو گفت سلام بر تواي پر ازنعمت خداوند ما با تو
تجسته هستي در زنان

Et cùm tempus ministerii ejus in 23
domo Dei impletum esset, reversus est,
& in domum suam ivit. Et post eos 24
dies Elisseba uxor ejus gravida fa-
cta est, & spatio quinque mensium
graviditatem suam celabat, ac dice-
bat; Hoc est opus Domini mei, quod 25
post tempus meum mecum fecit, ut
opprobrium à me auferretur inter
homines.

III. Annuntiatio Angeli Mariæ de Christo.

Et in sexto mense Angelus Gabriel 26
à Deo missus est in Galilæam, in
civitatem cui nomen est Nazreb, Ad 27
virginem quam viro desponsave-
rant, cui nomen Joseph de familia
David: nomen autem illius virgi-
nis erat *Maria. Angelus* itaque *ad* 28
Mariam ingressus est, & ei dixit;
Pax super te, O plena gratiâ, Do-
minus noster tecum: beata es inter
mulieres.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Illa verò videns perturbata est in sermone ejus: & *ratiocinabatur* qualis esset sa-
29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀ-
lutatio ista. Et ait angelus ei; Ne *time* Maria: invenisti enim gra-
30 σπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χά-
tiam apud Deum. Et ecce concipies in utero, & paries filium: & vocabis no-
31 ριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄ-
men ejus, JESUM. Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur, & da-
32 νομα αὐτοῦ, ΙΗΣΟΥΝ. Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ Υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώ-
bit ei Dominus Deus sedem David patris ejus: Et regnabit in
33 σει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ
domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis. Dixit
34 τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε
autem Maria ad angelum; Quomodò *erit* istud, quoniam virum non cognosco? Et
35 δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ
respondens angelus dixit ei; Spiritus sanctus superveniet in te, & *efficien-*
ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύνα-
tia Altissimi obumbrabit tibi: Ideóque *natum* Sanctum, vocabitur Filius
μις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον Ἅγιον, κληθήσεται Υἱὸς
Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa *concipiens* [*fuit*] filium in
36 Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ (ι) συγγενίς σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν
senectute sua: & hic mensis sextus est illi *vocatæ sterili*: Quia
37 (κ) γήρει αὐτῆς· καὶ οὗτος (λ) μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· Ὅτι
non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria; Ecce ancilla
38 οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ Θεοῦ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε δὲ Μαριὰμ, Ἰδοὺ ἡ δούλη
Domini: fiat mihi secundùm verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.
Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in *montanam* cum
(μ) Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ
festinatione, in civitatem Juda: Et intravit in domum Zachariæ, & saluta-
σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα· Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσα-
vit Elisabeth. Et factum est, ut audivit Elisabeth salutationem Ma-
το τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μα-
riæ, exultavit infans in utero ejus: & repleta est Spiritu sancto
ρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου ἡ
Elisabeth: Et exclamavit voce magnâ, & dixit; Benedicta tu *in mulieri-*
Ἐλισάβετ· Καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναι-
bus, & benedictus fructus *uteri* tui. Et undè mihi hoc, ut veniat ma-
ξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μή-
ter Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in
τηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με; Ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ
aures meas, exultavit in gaudio infans in utero meo. Et be-
ὦτά μου, ἐσκίρτησεν (ν) ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μα-
ata *credens*: quòd erit perfectio effatis ei à Domino.
καρία ἡ πιστεύσασα· ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

MS. A. (ι) Συγγενὶς (κ) γήρει (λ) ὁ μὴν (μ) Καὶ ἀναστᾶσα (ν) τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ὲν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ... * ...
30
31 ... * ...
32 ... * ...
33 ... * ...
34 ... * ...
35 ... * ...
36 ... * ...
37
38 ...
39 ... * ...
40 ... * ...
41
42 ... * ...
43 ... * ...
44
45 ...

Illa verò quum vidisset, turbata est ejus ser- 29
mone, & meditabatur qualis esset salutatio
ista. Et dixit ei angelus; Ne timeas, Maria, 30
invenisti enim gratiam apud Deum. Ecce 31
enim concipies utero, & paries filium, & vo-
cabis nomen ejus Jesum. Hic erit magnus, 32
& filius Altissimi vocabitur, eique dabit Do-
minus Deus thronum David patris ipsius.
Et regnabit super domum Jacob in æter- 33
num, & regni ejus non erit finis. Dixit 34
Maria ad angelum; Quomodo fiet istud,
quandoquidem vir non est mihi cognitus?
Respondit angelus, & dixit ei; Spiritus san- 35
ctitatis veniet, & virtus Altissimi recumbet
super te: propterea is qui nasciturus est ex
te, Sanctus est, ac Filius Dei vocabitur. Et 36
ecce Elisebà cognata tua etiam ipsa concepit
filium in senectute sua, & hic est mensis sex-
tus ei quæ vocatur sterilis. Quoniam Deo 37
nihil est difficile. Ait Maria; Ecce me an- 38
cillam Domini, fiat mihi secundùm verbum
tuum. Et abiit angelus ab ea.

Profectio Mariæ ad Elisebá. 3.

Surrexit autem Maria in illismet diebus, & 39
profecta est studiosè in montem in civitatem
Judææ. Et ingressa domum Zachariæ, pe- 40
tiit pacem ipsius Elisebá. Et factum est 41
quum audîsset Elisebà salutationem Mariæ,
ut exultaret fœtus in utero ejus: Et repleta
est Spiritu sanctitatis. Exclamavitque 42
altâ voce, & dixit Mariæ; Benedicta tu in-
ter mulieres, & benedictus est fructus qui
est in utero tuo. Undenam hoc mihi, ut 43
mater Domini mei veniat ad me? Ecce 44
enim quum incidit vox salutationis tuæ in
aures meas, gaudio magno subsultavit fœ-
tus in utero meo. Et ô felix quæ credidit, 45
quia futurum est complementum earum re-
rum, quæ dictæ sunt ei à Domino!

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * وچون مريم فرشته را ديد از سخنان او نهيب كرفت ومي انديشيد كه اين سلام
30
31 چيست * فرشته بدو كفت اي مريم مترس زيرا از پيش خدا نعمت يافتي * اينك آبستني
32 مي پذيري وپسري براي نامش ييشوع بخواني * او بزرك شود وفرزند خداي بلند خوانده
33 شود وخداي بزرك تخت مملكت داود پدرش را بدو دهد * وبر خاندان يعقوب پادشاهي
34 كند تا ابد ومملكتش را فرجام نباشد * مريم بفرشته كفت چكونه اين بشود كه مرد بمن
35 نرسيده است * فرشته جواب داد كه روح القدس بيايد ونيرومندي بلند
را بر تو حلول كند براي اينك از تو زاينده مي شود پاكست وپسر خدا
36 خوانده شود * واينك اليشبع خالهٔ تو او نيز بپيري خود بپسر آبستن است واين
ششم ماه است ازان او از براي اينك عاقر خوانده مي شود يعني نا زاينده
37
38 * ودر قدرت خدا چيزي دشخوار نيست * مريم كفت كه كنيزكي ام ازان
خدا انچ امر وفرمان اوست بشود چون اين سخن كفت فرشته ازپيش او برفت

Et cùm Maria Angelum vidisset, à 29
verbis ejus consternata est, & cogi-
tabat; Hæc quidem salutatio quid
est? Angelus ei dixit; O Maria ne 30
timeas: quoniam apud Deum gra-
tiam invenisti. Ecce imprægnaris, et 31
filium paries, cujus nomen Jesum
vocabis. Ipse magnus erit, & Fili- 32
us Dei excelsi vocabitur, & Deus
magnus solium regni David patris
ejus ei dabit. Et super domum Ja- 33
cob regnabit in æternum, & regno
ejus finis non erit. Maria angelo di-
xit; Quomodo istud fiat, cùm vir ad 34
me non accesserit? Angelus respon- 35
sum dedit; Spiritus sanctus quidem
veniet et virtus Excelsi super te re-
sidebit: Qui enim ex te nascitur,
Sanctus est, & Filius Dei vocabi-
tur. Et ecce Elisebà matertera tua, 36
ipsa etiam in senectute sua filio gra-
vida est: & hic sextus mensis est
ejus, pro eo quod sterilis vocata fu-
erit, i. e. non pariens. Et in poten- 37
tia Dei quicquam difficile non est.
Maria dixit, Ancilla quidem 38
Dei sum, quod ejus dictum et man-
datum est, fiat: & cum hoc verbum
dixisset, Angelus ab ea discessit.

Versio VULGATA LATINA.

29 Quæ cùm audiſſet, turbata eſt in ſermone ejus, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalu-
30 tatio. Et ait Angelus ei; Ne timeas Maria: invenisti enim gratiam apud Deum:
31 Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus, JESUM.
32 Hic erit magnus, & Filius Altiſſimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus ſedem
33 David patris ejus: & regnabit in domo Jacob in æternum, Et regni ejus non
34 erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum; Quomodò fiet iſtud, quoniam vi-
35 rum non cognoſco? Et reſpondens Angelus dixit ei; Spiritus ſanctus ſuperve-
niet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. Ideóque & quod naſcetur ex te
36 Sanctum vocabitur Filius Dei. Et ecce Eliſabeth cognata tua, & ipſa concepit
37 filium in ſenectute ſua: & hic menſis ſextus eſt illi, quæ vocatur ſterilis: Quia
non erit impoſſibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria; Ecce an-
38 cilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum. Et diſceſſit ab illa Angelus.
39 Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum feſtinatione, in civi-
40 tatem Juda: Et intravit in domum Zachariæ, & ſalutavit Eliſabeth. Et factum
41 eſt, ut audivit ſalutationem Mariæ Eliſabeth, exultavit infans in utero ejus: &
42 repleta eſt Spirito ſancto Eliſabeth: Et exclamavit voce magnâ, & dixit; Bene
43 dicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et undè hoc mihi ut
44 veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim ut facta eſt vox ſalutationis tuæ
45 in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo: Et beata, quæ cre-
didiſti, quoniam perficientur ea, quæ dicta ſunt tibi à Domino.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * فَلَمَّا رَأَتْهُ ٱضْطَرَبَتْ مِنْ كَلَامِهِ وَفَكَّرَتْ مَا هٰذَا ٱلسَّلَامُ * فَقَالَ لَهَا ٱلْمَلَكُ لَا تَخَافِي يَا مَرْيَمُ
30 فَقَدْ ظَفِرْتِ بِنِعْمَةٍ مِنْ عِنْدِ ٱللهِ * وَهَا أَنْتِ تَحْبَلِينَ وَتَلِدِينَ ٱبْنًا وَتَدْعِينَ ٱسْمَهُ يَسُوعَ * هٰذَا
31 32 يَكُونُ عَظِيمًا وَٱبْنَ ٱلْعَلِيِّ يُدْعَى * وَيُعْطِيهِ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ كُرْسِيَّ دَاوُدَ أَبِيهِ * وَيَمْلِكُ عَلَى بَيْتِ
33 يَعْقُوبَ إِلَى ٱلْأَبَدِ وَلَا يَكُونُ لِمُلْكِهِ ٱنْقِضَاءٌ * فَقَالَتْ مَرْيَمُ لِلْمَلَكِ كَيْفَ يَكُونُ هٰذَا وَلَمْ أَعْرِفْ بَعْلًا *
34 35 * فَأَجَابَهَا ٱلْمَلَكُ قَائِلًا رُوحُ ٱلْقُدْسِ يَحِلُّ عَلَيْكِ وَقُوَّةُ ٱلْعَلِيِّ تُظَلِّلُكِ * لِهٰذَا ٱلْمَوْلُودُ مِنْكِ
36 قُدُّوسٌ وَٱبْنُ ٱللهِ يُدْعَى * وَهٰذِهِ ٱلْيِصَابَاتُ نَسِيبَتُكِ حُبْلَى بِٱبْنٍ عَلَى كِبَرِ سِنِّهَا * وَهٰذَا
37 38 ٱلشَّهْرُ ٱلسَّادِسُ لِتِلْكَ ٱلَّتِي تُدْعَى عَاقِرًا * لِأَنَّهُ لَيْسَ عِنْدَ ٱللهِ كَلِمَةٌ بِغَيْرِ قُوَّةٍ * فَقَالَتْ مَرْيَمُ
[للملاك] هَا أَنَا عَبْدَةُ ٱلرَّبِّ فَلْيَكُنْ لِي كَقَوْلِكَ وَٱنْصَرَفَ عَنْهَا ٱلْمَلَكُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ * * فَقَامَتْ مَرْيَمُ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ وَمَضَتْ مُسْرِعَةً إِلَى ٱلْجَبَلِ إِلَى
39 40 مَدِينَةِ يَهُودَا * وَدَخَلَتْ بَيْتَ زَكَرِيَّا وَسَلَّمَتْ عَلَى ٱلْيِصَابَاتِ * فَلَمَّا سَمِعَتِ ٱلْيِصَابَاتُ صَوْتَ
41 سَلَامِ مَرْيَمَ تَحَرَّكَ ٱلْجَنِينُ فِي بَطْنِهَا * فَٱمْتَلَأَتِ ٱلْيِصَابَاتُ مِنْ رُوحِ ٱلْقُدْسِ * وَصَرَخَتْ بِصَوْتٍ
42 43 عَظِيمٍ قَائِلَةً مُبَارَكَةٌ أَنْتِ فِي ٱلنِّسَاءِ وَمُبَارَكَةٌ ثَمَرَةُ بَطْنِكِ * مِنْ أَيْنَ لِي هٰذَا أَنْ تَأْتِيَ أُمُّ رَبِّي
44 45 إِلَيَّ * لِأَنَّهُ هُنْ وَقَعَ صَوْتُ سَلَامِكِ فِي أُذُنَيَّ تَحَرَّكَ ٱلْجَنِينُ بِتَهْلِيلٍ فِي بَطْنِي * فَطُوبَى لِلَّتِي
آمَنَتْ أَنْ يَتِمَّ لَهَا مَا قِيلَ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ *

29 *Cùm autem vidiſſet eum, turbata eſt ob* 29
ſermonem ejus, & cogitavit quæ eſſet
iſta ſalutatio. Ait illi angelus; Ne ti- 30
meas, Maria, jam enim prælolles
gratiã apud Deum. Et tu concipies & 31
paries filium, & vocabis nomen ejus
Jeſum. Hic erit magnus, & filius Al- 32
tiſſimi vocabitur: & dabit illi Domi-
nus Deus ſedem David patris ejus, Et 33
regnabit ſuper domum Jacob in æternum,
& non erit regno ejus finis. Dixit verò 34
Maria angelo; Quomodò fiet hoc, cùm
non cognoverim maritum? Reſpondit ei 35
angelus, dicens; Spiritus ſanctus de-
ſcendet ſuper te, & virtus Altiſſimi ob-
umbrabit te: propterea naſcituruſ ex
te, Sanctus, & filius Dei vocabitur. Et 36
ecce Elizabeth cognata tua gravida eſt
filio in provectione ætatis ſuæ, & hic
menſis, ſextus eſt ei quæ vocatur ſteri-
lis; Quoniam non eſt apud Deum ver- 37
bum ſine virtute. Dixit Maria ad ange- 38
lum; Ecce me ancillam Domino, fiat
mihi ſecundùm ſermonem tuum, & diſ-
ceſſit ab ea angelus.

Sectio tertia.

Et ſurrexit Maria in illis diebus, et 39
abiit feſtina ad montem, in civitatem
Juda: Et intravit domum Zachariæ, 40
& ſalutavit Elizabeth. Cumque audiſ- 41
ſet Elizabeth vocem ſalutationis Ma-
riæ, ſubſiliit infantulus in utero ejus, et
repleta eſt Elizabeth Spiritu ſancto: Et 42
exclamavit voce magnâ, dicens; Bene-
dicta tu in mulieribus, et benedictus
fructus ventris tui. Undè mihi hoc, ut 43
veniat mater Domini mei ad me? ubi 44
enim cecidit vox ſalutationis tuæ in
aures meas, ſubſiliit infantulus cum
exultatione in utero meo. Et beata quæ 45
credidit, perficiendum eſſe ſibi quod di-
ctum eſt à Domino.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወርእያ፡ደነገፀት፡እመቃሉ፡ወትቤ፡እፎኑ፡ዘከመዝ፡ለመኑ፡=ፁ ወይቤላ፡መልእክ፡
30 ሊትፍርሂ፡ማርያመ፡እስመ፡ረከብኪ፡ ሞገሰ፡ በኅበ፡እግዚአብሔር ::=ፁ ወናሁ፡ትፀ
31 ንሲ፡ ወትወልዲ፡ወልደ፡ወትሰመይዮ፡ስሞ፡ ለግዚአ፡ ሊየሱስ፡=ፁ ውእቱ፡ዐቢይ፡ወይ
32 ሰመይ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ ወይሁቦ፡ እግዚአብሔር፡ ሊመልክ፡ መንበረ፡
33 ደዊትሂ፡ለቡሁ፡=ፁ ወይነግሥ፡ለዕሶ፡ቤተ፡ያዕቆብ፡ለዓለም፡ወለልቦ፡ መኳስቅተ፡ ለ
34 መንግሠቱ::=ፁ ወትቤሎ፡ ማርያመ፡ ለመልእክ፡ እፎ፡ ይከውንሂ፡ዝንቱ፡እንዝ፡ሊ
35 ያለመር፡ብእሴ::=ፁ ወለውሠላ፡ መልእክ፡ወይቤላ፡ መንፈሰ፡ እግዚአብሔር፡ ቅዱ
ስ፡ይመጽእ፡ላዕቤኪ፡ ወኀይለ፡ልዑል፡ይጼልሎኪ፡ ወበዚ፡ ይትወለድ፡ እመኔኪ፡ቅዱስ፡
36 ውእቱ፡ ወይሰመይ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ልዑል::=ፁ ወናሁ፡ሌፅስቤኝ፡ለእት፡
እመ፡ለዝማድኪኪ፡ይእቲሂ፡ፀንሰት፡ወረኀበት፡ወልደ፡ በልህቃናቲሃ፡ ወናሁ ፡ሳድስ፡ዝ
37 ንቱ፡ ወርኁ፡ለእንተ፡ይብልዋ፡ መካን፡=ፁ እስመ፡ ለልቦ፡ ነገር ፡ ዘይሰላኖ፡ ለእግዚአ
38 ብሔር::=ፁ ወትቤሎ ፡ ማርያመ፡ ነየ፡ ለመተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይኩንኒ፡ በከመ፡
39 ትቤለኒ:: ወሖረ ፡ እመኅቤሃ ፡ መልእክ::=ፁ ወተንሥአት ፡ ማርያመ፡ በውእቱ፡
40 መዋዕል፡ወሖረት፡ደወለ፡ወበጽሐት፡ፍጡነ፡ ሀገረ፡ ይሁደ፡=ፁ ወቦአት፡ቤተ፡ዘካርያ
41 ስ፡ ወሰላመታ ፡ ለሌልሰቤኝ፡=ፁ ወሶበ ፡ ሰምዓታ ፡ ሌሊሰቤኝ ፡ ቀላ ፡ ለማርያመ፡
እንዘ ፡ ትትለመኃ፡ለእፈርዐጸ፡እጋላ፡ በውስተ፡ ከርሣ:: ወመልአ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ፡
42 ላዕለ ፡ ሌልሰቤኝ፡=ፁ ወከልሐት፡ በዐቢይ፡ቃል፡ ወትቤ፡ቡሩክት፡ ለእቲ፡ለመለእንስት፡
43 ወቡሩክ፡ፍሬ፡ ከርሠኪ፡=ፁ ወመኑትኑ፡ ለነ፡ከመ፡ ትመጽሊ ፡ እሙ ፡ ለእግዚያ፡
44 ኀቡየ::=ፁ እስመ፡ናሁ፡ሶበ፡ሰማዕኩ፡ ቃለኪ፡ እንዘ፡ ትትለመሂኒ፡ ለእፈርዐጸ ፡ እጋ
45 ለ፡በውስተ፡ከርሠየ፡በፍሠሐ ፡ ወበሐሤት፡=ፁ ወብፅዕት፡ እንቲ፡ ለእተ፡ ተለመኒ፡
ከመ፡ ይከውን፡ ቃለ፡ ዘነገሩኪ፡ እመኀበ ፡ እግዚአብሔር::=ፁ

Et quum vidiſſet, eum turbata fuit à voce ejus, & dixit; Qualis eſt hujuſmodi ſalu- 29
tatio? Et dixit ei angelus; Ne time, Maria, quia inveniſti gratiam apud Deum. 30
Et ecce concipies, & parturies filium, & vocabis nomen ejus Dominum Jeſum. 31
Hic *erat* magnus, & vocabitur filius Domini excelſi: & dabit ei Dominus Deus 32
ſedem David patris ipſius. Et regnabit ſuper domum Jacob, in æternum, & nul- 33
lus eſt finis regni ejus. Et dixit Maria angelo, Quomodo fiet mihi iſtud, non cog- 34
noſcenti hominem? Et reſpondit angelus, & dixit ei; Spiritus Dei ſanctus ve- 35
niet ſuper te, & virtus Supereminentis obumbrabit tibi; & quî naſcetur à te
Sanctus eſt, & vocabitur, Filius Dei altiſſimi. Et ecce Elizabeth quæ ex cognatis 36
tuis *eſt*, ipſa concepit, & obtinuit filium in ſenectute ſua, & ecce ſextus hic men-
ſis illi *eſt*, quam vocant ſterilem: Quia non eſt verbum quod non poteſt Deus. 37
Et dixit ei Maria, Ecce ancilla Domini; & fiat mihi ſicut dicis, & abiit ab ea ange- 38
lus. Et ſurrexit Maria in iſto die, & abiit in regionem, & venit citò in civita- 39
tem Juda. Et ingreſſa eſt domum Zachariæ, & ſalutavit Elizabetham. 40
Et quum audiſſet Elizabeth vocem Mariæ ſalutantis eam, exultavit fœtus in 41
utero ejus; & abundavit Spiritus ſanctus ſuper Elizabeth. Et exclamavit 42
magnâ voce, & dixit; Benedicta tu è mulieribus, & benedictus fructus uteri tui.
Et quæ ego ſum, ut veniat mater Domini mei ad me? Quia ecce ut au- 43
divi vocem tuam ſalutantem me, exultavit fœtus in utero meo, cum gaudio 44
& exultatione. Et beata tu es quæ credis, quòd fiet verbum, quod nun- 45
tiârunt tibi à Domino.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * ودران روزها مریم بجانب کوه روان شد وآمد بشهر یهوذا * * ودر خانهٔ زکریا در رفت *
40 41 وبر الیشبع سلام کرد * چون الیشبع سلام † مریم را شنید * بچه در شکم او فرخنده وبنشاط
42 در جنبش آمد والیشبع پر شد از روح القدس * * باواز بلند بانگ زد * ومریم گفت اي
43 خجسته † در زنان * وخجسته است † میوهٔ که در شکم توست * این را از کجا دارم که
44 مادر خداوند † من پیش من بیاید * همان دم * که سلام تو † در دو گوش من در
45 افتاد * بشادماني بزرك بچه † در شکم من فرخنده شد * وخنك جان انك باور داشت * که
کمالیت شد مر ایشانرا * که از پیش خدا با وي سخن گفته شد *

Et in illis diebus Maria montem 39
verſus profecta eſt, et venit in civi-
tatem Judææ. Et in domum Zacha- 40
riæ ingreſſa eſt, & Eliſebam ſaluta-
vit. Cum Eliſeba ſalutationem Ma- 41
riæ audiret, fœtus in utero ejus ex-
ultanter & cum alacritate commo-
vit ſe: & Eliſeba impleta fuit Spi-
ritu ſancto. Voce itaque *elatâ ex-* 42
clamavit, & Mariæ dixit; O bene-
dicta inter mulieres, benedictus et-
iam eſt fructus, qui in ventre tuo eſt.
Hoc undè habeo, ut mater Domini 43
mei ad me veniat. Eodem momento, 44
quo ſalutatio tua in aures meas in-
cidit, cum gaudio magno fœtus in
ventre meo exultavit. Et beata ani- 45
ma ejus quæ credidit, quòd comple-
mentum ſit iis, quæ à Deo illi an-
nunciata fuerunt:

46 Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum: Et exultavit ſpiritus meus
47 Καὶ εἶπε Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον· Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου
47 in Deo ſalutari meo. Quia reſpexit *in* humilitatem ancillæ ſuæ:
48 ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου. Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ·
48 ecce enim ex hoc *nunc* beatam dicent me omnes generationes. Quia fecit mihi magna
49 ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. Ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα
49 potens, & ſanctum nomen ejus. Et miſericordia ejus *in generationes generationum*
50 ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν
50 timentibus eum. Fecit *robur* in brachio ſuo: *diſſipavit* ſuper-
51 τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους
51 bos *cogitatione* cordis *eorum*. *Detraxit* potentes de *thronis*, & exaltavit humiles.
52 νοὸς διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς.
52 Eſurientes implevit bonis, & divites dimiſit inanes. Suſcepit
53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. Ἀντελάβετο
54 Iſrael puerum ſuum, *memorari* miſericordiæ, (Sicut locutus eſt ad patres
55 Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, (Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας
55 noſtros, Abraham & ſemini ejus) in *ſeculum*. Manſit autem Maria cum
56 ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ) εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν
56 illa quaſi *menſes tres*: & reverſa eſt in domum ſuam. *Verùm* Eliſabeth
57 αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Τῇ δὲ Ἐλισάβετ
57 impletum eſt tempus *parere ipſam*, & *genuit* filium. Et audierunt vicini
58 ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι
58 & cognati ejus, quia magnificavit Dominus miſericordiam ſuam cum illa, &
59 καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλωσε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ
59 congratulabantur ei. Et factum eſt, in octavo die venerunt circumcidere
συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο, ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν
puerum, & vocabant eum *in* nomine patris ſui, Zachariam. Et
60 τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζαχαρίαν. Καὶ
60 reſpondens mater ejus, dixit; Nequaquam, ſed vocabitur Joannes. Et
ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εἶπεν, Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. Καὶ
61 dixerunt ad illam, Quia nemo eſt in cognatione tua, qui vocetur no-
εἶπον πρὸς αὐτήν, Ὅτι οὐδείς ἐστιν (ξ) ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνό-
mine hoc. Innuebant autem patri ejus, *hoc, quid* vellet vocari eum.
ματι τούτῳ. Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ, τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. 62
Et poſtulans *tabellam*, ſcripſit, dicens; Joannes eſt nomen ejus: Et mirati
Καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμα- 63
ſunt univerſi. Apertum eſt autem os ejus illicò, & lingua ejus,
σαν πάντες. Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, 64
& loquebatur benedicens Deum. Et factus eſt ſuper omnes timor
καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. (ο) Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος 65
vicinos eorum: & *in omni* montana Judææ divulgabantur omnia
τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα
verba hæc. Et poſuerunt omnes *audientes* in corde ſuo,
τὰ ῥήματα ταῦτα. Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, 66
dicentes; *Quiſnam puerulus* iſte erit? Et manus Domini erat cum illo. Et
λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ 67
Zacharias pater ejus repletus eſt Spiritu ſancto, & prophetavit, dicens;
Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου, καὶ (π) προεφήτευσε, λέγων,

MS. A. (ξ) ὁκ τῆς Συγγενείας Cu, (ο) Ἐγένετο δὲ (π) ἐπροφήτευσεν,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum. Et exultavit ſpiritus meus in Deo Servatore meo. Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ: ecce enim ex hoc tempore beatitudinem mihi tribuent omnes generationes. Quia egit apud me magnifica ille qui potens eſt, cujuſq; nomen ſanctum: Et miſericordia ejus in ætates & generationes ſuper eos, qui timent ipſum. Fecit victoriam brachio ſuo, & diſſipavit ſuperbos mente cordis ipſorum. Deturbavit potentes de cathedris, & exaltavit humiles. Eſurientes ſaturavit bonis, & divites dimiſit inaniter. Adjuvit Iſraelem ſervum ſuum, et recordat' eſt miſericordiæ ſuæ. Sicut locut' fuerat cum patribus noſtris, cum Abraham, & cum ſemine ejus in ſeculum. Manſit autem Maria apud Eliſebà quaſi menſes tres, & reverſa eſt domum ſuam.

Matutinis nativitatis Johannis. 4.

Ipſi autem Eliſebà advenerat tempus parendi: & peperit filium. Et audierunt vicini, filiiq; cognationis ejus, Deum multiplicâſſe gratiam ſuam erga eam, & congratulabantur ei. Et factum eſt die octavo ut venerint circunciſuri puerulũ, & vocabant eum nomine patris ipſius, Zachariam. Et reſpondit mater ejus, ac dixit eis; Non ita, ſed vocabitur Johannes. Et dicunt ei; Nemo eſt in proſapia tua qui vocetur hoc nomine. Innuerunt itaq; patri ejus quomodò vellet ei nomen imponi. Petiitq; codicillum, & ſcripſit, inquiens; Johannes eſt nomen ejus. Et miratus eſt unuſquiſque. Et illicò apertum eſt os ejus, & ejus lingua, & loquutus eſt, benedixítque Deo. Et exſtitit pavor ſuper omnes vicinos eorum, & in univerſo monte Judææ iſta narrabantur. Omnes autem qui audierunt, cogitabant in corde ſuo, ac dicebant; Quiſnam futurus eſt puerulus iſte? & manus Domini erat cum eo. Et repletus eſt Zacharias pater ejus Spiritu ſanctitatis, ac vaticinatus eſt, dicens;

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et dixit Maria; Deo anima mea laudem tribuit. Et lætatur anima mea in Deo vitam dante mihi. Quia in humilitatem demiſſionis ancillæ ſuæ intuitum fecit: ecce ab hoc tempore omnes generationes me laudabunt. Quia magnalia apud me fecit is cui Potens & Sanctus nomen eſt. Et miſericordia ejus in æternum & ſecula eſt ſuper eos, qui ab ipſo timent. Brachio ſuo victoriam fecit: & glorioſos in deſiderio cordis ipſorum diſſipavit. Potentes à ſolis ſuis deturbavit, & humiles exaltavit. Eſurientes bonis ſuis ſaturavit, et divites vacuos redire fecit. Iſraeli ſervo ſuo opem tulit, et clementiam atque miſericordiam ſuam in memoriam reduxit. Quod patribus noſtris loquutus eſt, Abrahamo et ſemini ejus in æternum. Et manſit Maria apud Eliſebam circiter tres menſes: & in domũ ſuam reverſa eſt.

IV. Nativitas Johannis, (quod ſignificat, Miſericordia Dei) quem linguâ Arabicâ Jahja appellant.

Et cùm tempus partûs Eliſebæ expletum eſſet, filium peperit. Vicini itaque et tribules ejus audientes quòd Deus miſericordiam ſuã in domũ Zachariæ defudiſſet, cum eo lætati ſunt. Et in octavo die congregati ſunt, et puerum circuncidérunt: et nomine patris ſui Zachariam vocabãt.

Versio VULGATA LATINA.

46 47 Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum: Et exultavit ſpiritus meus in
48 Deo ſalutari meo. Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ: ecce enim ex hoc be-
49 atam me dicent omnes generationes: Quia fecit mihi magna qui potens eſt, &
50 ſanctum nomen ejus. Et miſericordia ejus à progenie in progenies timentibus
51 eum. Fecit potentiam in brachio ſuo: diſperſit ſuperbos mente cordis ſui.
52 Depoſuit potentes de ſede, & exaltavit humiles. Eſurientes implevit bonis: &
53 divites dimiſit inanes. Suſcepit Iſrael puerum ſuum, recordatus miſericordiæ
54 ſuæ. Sicut locutus eſt ad patres noſtros, Abraham, & ſemini ejus in ſecula.
55 Manſit autem Maria cum illa quaſi menſibus tribus: & reverſa eſt in domum
56 ſuam. Eliſabeth autem impletum eſt tempus pariendi, & peperit filium.
57 Et audierunt vicini & cognati ejus, quia magnificavit Dominus miſericordiam
ſuam cum illa, & congratulabantur ei. Et factum eſt in die octavo, venerunt 59
circumcidere puerum, & vocabant eum nomine patris ſui, Zachariam. Et reſpon- 60
dens mater ejus, dixit; Nequaquàm, ſed vocabitur Joannes. Et dixerunt ad il- 61
lam; Quia nemo eſt in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. Innuebant au- 62
tem patri ejus, quem vellet vocari eum. Et poſtulans pugillarem ſcripſit, di- 63
cens; Joannes eſt nomen ejus. Et mirati ſunt univerſi. Apertum eſt autem illicò 64
os ejus, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum. Et factus eſt timor 65
ſuper omnes vicinos eorum: & ſuper omnia montana Judææ divulgabantur omnia
verba hæc: Et poſuerunt omnes qui audierant in corde ſuo, dicentes; Quis, 66
putas, puer iſte erit? Etenim manus Domini erat cum illo. Et Zacharias pater 67
ejus repletus eſt Spiritu ſancto: & prophetavit, dicens;

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67

* فقالت مريم تعظم نفسي الرب * وروحي تبتهل بالله مخلصي * لانه نظر الي تواضع امته.
* وانه من الان يغبطني الطوبي جميع الاجيال * لان القوي صنع بي عظائم قدوس اسمه.
* ورحمته كابيه من اجيال الي اجيال لخائفيه * صنع القوه بذراعه وفرق المستكبرين
بفكر قلوبهم * انزل الاقوياء عن الكراسي ورفع المتواضعين * اشبع الجياع من الخيرات
وارسل الاغنياء فرغا * عضد اسرائيل فتاه وذكر رحمته * كالذي قال لابائنا ابرهيم وزرعه
الي الابد * واقامت مريم عندها نحو من ثلثة اشهر وعادت الي بيتها *

* الفصل الرابع *

* ولما تم زمن الانصابات لتلد ولدت ابنا * وسمع جيرانها
وافرياوها ان الرب قد عظم رحمته لها ففرحوا معها * فلما كان في اليوم الثامن جاوا ليختنوا
الصبي ودعوه باسم ابيه زكريا * فاجابت امه قايلة لا لكن ادعوه يوحنا * فقالوا لها ليس
احد في جنسك يدعي بهذا الاسم * فاشاروا الي ابيه ماذا تريد ان تسميه * فطلب لوحا
وكتب قايلا اسمه يوحنا فتعجب جميعهم * وللوقت انفتح فمه وانطلق لسانه ويتكلم وبارك الله
* وصار خوف علي جميع جيرانهم وتحدث بهذا الكلام في جميع نحوم يهودا * وفكر جميع
السامعين في قلوبهم قايلين ترى ماذا يكون من هذا الصبي * ويد الرب كانت معه * فامتلا
زكريا ابوه من روح القدس ونبي قايلا *

Et ait Maria; *Magnificet anima mea* 46
Dominum. Et ſpiritus meus exultet in 47
Deo ſalvatore meo: Quia reſpexit hu- 48
militatem ancillæ ſuæ. Etenim ex nunc
dabunt mihi beatitudinem omnes gene-
rationes: Quia Potens fecit in me ma- 49
gna. Nam ſanctum nomen ejus: Et mi- 50
ſericordia ejus exiſtens à generationi-
bus ad generationem timentibus eum.
Fecit virtutem brachio ſuo, & diſperſit 51
ſuperbos in cogitatione cordium eorum.
Deposuit potentes de ſedibus, & exalta- 52
vit humiles. Satiavit eſurientes bonis, 53
& dimiſit divites, inanes. Fulſit Iſrae- 54
lem puerum ſuum, & recordatus eſt mi-
ſericordiæ ſuæ. Juxta id quod dixerat 55
patribus noſtris, Abraham & ſemini ejus
in ſeculum. Et manſit Maria apud eam 56
quaſi tribus menſibus: & reverſa eſt in
domum ſuam. Sectio quarta.
Cùm autem impletum eſſet tempus Eliſa- 57
beth ut pareret, peperit filium: Et au- 58
dierunt vicini ejus, & cognati ejus quòd
Dominus magnificaverat miſericordiam
ſuam erga illam: & congratulati ſunt ei.
Et cùm eſſet in die octavo, venerunt ut 59
circumciderent puerum, & vocaverunt
eum nomine patris ſui, Zachariam. Re- 60
ſpondit mater ejus, dicens; Nequaquam,
ſed vocate eum Johannem. Dixerunt 61
ei; Non eſt quiſquam in genere tuo qui
vocetur hoc nomine. Et innuerunt patri 62
ejus; Quomodò vis vocare eum? Et 63
poſtulavit tabellam, ſcripſitque, dicens;
Nomen ejus eſt Johannes. Et mirati
ſunt univerſi. Et illicò apertum eſt os 64
ejus, & ſoluta eſt lingua ipſius, & lo-
cutus eſt, & benedixit Deum. Et factus 65
eſt timor ſuper omnes vicinos eorum: &
narrata fuerunt hæc verba in omnibus
finibus Judæ: Et cogitaverunt omnes 66
audientes in cordibus ſuis, dicentes;
Quid putas futurum eſſe de hoc puero?
Et manus Domini erat cum illo. Et re- 67
pletus eſt Zacharias pater ejus Spiritu
ſancto, & prophetavit, dicens;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67

ወትቤ: ማርያም: ታዐቢዮ: ነፍስየ: ለእግዚአብሔር::=> ወትትሐሠይ: መንፈስየ:
በኣምላክየ:ወመድኀኒየ::=> እስመ:ርእየ:ሕማሚ:ለእመቱ:: ወናሁ:እመይእዜ:
ያስተበፅዑኒ:ኵሉ:ትውልድ::=> እስመ:ገብረ: ሊተ: ኀይለ: ዘቢያተ: ወቅዱስ: ስ
ሙ::=> ወዛህሉኒ:ሳተውልደ:ትውልድ:ለእለ:ይፈርህዎ::=> ወገብረ:ኃይለ: በ
መዝራዕቱ:ወዘረወሙ: ለእለ: ያዐቡዩ: ሕሊና: ልቦሙ::=> ወነሠቶሙ: ለኀያላን:
እመናብርቲሆሙ:: ወለዕቡያን:ለትሑታን::=> ወለጽጉቦሙ:እመበረከቱ:ለርኁ
ባን: ወፈነዎሙ:ዕራቆሙ:ለብዑልን::=> ወተወከፎ: ለእስራኤል: ቍልዔሁ:ወተዘከ
ረ:ሣህሎ::=> ዘይቤሎሙ : ለእበዊነ:ለአብርሃም:ወለዘርሉ:እስከ:ለዓለም::=>
ወነበረት: ማርያም: ኀቤሃ : መጠነ: ሠለስቱ: እወራኅ : ወእመድኀረዝ : ላተወት:
ቤታ::=> በሰንበት : ዘቅድመ : ጌና::=>
ወበጽሐ : ወርኀ : ለኤልሳቤጥ : ወወለደት : ወልደ::=> ወሰምዑ : ኣዝማ
ደሃ : ወሰብአ : ቤታ : ከመ : እዕበየ : እግዚኣብሔር : ሣህሉ : ላዕሌሃ : ወተ
ፈሥሑ : ኅቡ::=> ወእመዝ : ላመ : ሰሙን : ዕለት : ወሰድዎ : ለሕፃን : ከመ : ይ
ግዝሮ:ወሰመይዎ:በስመ: ኣቡሁ:ዘካር ያስ::=> ወለወለደት: እሙ: ወትቤ:ላል
ቦ:ዮሐንስ:ይሰመይ::=> ወይቤልዋ:ለልቦ:እመ ኣዝማደኪ:ዘከማሁ:ስመ::=> ወቀ
ጸብዎ:ለኣቡሁ:ወይቤልዎ:መንተ:ትፈቅድ:ይስሚይዎ::=> ወሰኣለ: ምጽሐፈ: እን
ዘ:ይብል:ዮሐንስ:ስሙ:ወኣንከሬ: ኵሎሙ::=> ወተከሠተ: ላፈሁ:ወልሰኑ:ሰቤ
ሃ:ወነበበ:ወሰብሖ:ለእግዚኣብሔር::=> ወኮነ:ፍርሀት:ላዕለ: ኵሉ: ሰብእ: ዘወኣ
ቱ:ብሔር :ወለዕለ:ኵሉ:ደወለ:ይሁደ:ወተናገሮ:ለዝንቱ: ነገር: በኵሉ: ብሔረ:
ይሁደ::=> ወእዐቀብዎ : በልቦሙ: ኵሎሙ : እለ: ሰመዕዎ: ወይቤሱ: መንትኑ:
እንጋ:ውእቱ: ዝንቱ: ሕፃን: እስመ: እደ: እግዚኣብሔር: ላዕሌሁ::=> ወዘካርያስ:
ለቡሁ : መልአ: መንፈስ: ቅዱስ : ላዕሌሁ: ወተነበየ: ወይቤ::=>

Et dixit Maria; Magnificat anima mea Dominum : Et exultat ſpiritus meus in 46
Deo meo & ſalvatore meo. Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ: & ecce ex 47
nunc beatam dicent me omnes generationes. Quoniam fecit mihi fortis ma- 48
gna, & ſanctum nomen ejus. Et miſericordia ejus progeniei progenierum ti- 49
mentibus eum. Et fecit virtutem in brachio ſuo, & diſperſit eos qui magnifi- 50
cant cogitationes cordis ipſorum. Et ſuſtulit potentes è thronis eorum, & ma- 51
gnificavit humiles. Et implevit benedictione ſuâ eſurientes & dimiſit inanes, 52
divites. Et ſuſcepit Iſraelem puerum ſuum, & recordatus eſt miſericordiæ ſuæ, 53
Quam locutus fuerat patribus noſtris, Abrahamo & ſemini ſuo uſq; in æternum. 54
Et manſit Maria apud eam circiter tres menſes: & poſtea ivit ad domum ſuam. 55

Sabbato præcedente ante confeſſionem.

Et acceſſit Luna Elizabethæ, & peperit filium. Et audierunt cognati, & homi- 56
nes domûs ejus, quòd magnificâſſet Deus miſericordiam ſuam ſuper eam, & 57
congratulati ſunt ei. Et tunc quando octavus dies *erat*, duxerunt parvulum ut 58
circumciderent eum: & vocârunt eum in nomine patris ſui, Zachariam. Et 59
reſpondit mater ejus, & dixit; Nequaquam; Johannes vocabitur. Et dixerunt ei, 60
Nemo ex progenie tua tali gaudet nomine. Et innuebant patri ejus, & dicebant 61
ei; Quid vis vocari eum. Et petiit librum, dicens; Johannes nomen ejus: & mirati 62
ſunt omnes. Et apertum eſt os ejus, & lingua ejus ſtatim, et loquutus eſt, & lauda- 63
vit Deum. Et factus eſt timor ſuper omnes homines iſtius loci, & ſup omnem re- 64
gionem Judææ: et nuntiaverunt hunc ſermonem in omni loco Judææ. Et cuſtodie- 65
runt in cordibus ſuis omnia quæ audiverant: et dixerunt, Quis igitur eſt hic par- 66
vulus, quoniam manus Dei *eſt* ſuper eum? Et abundavit Spiritus ſanctus ſuper Za- 67
chariam patrem ejus: & prophetavit, & dixit;

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

60 61 62 63 64 65 66 67

* مادرش بديشان گفت * نه اين چنين باشد * الا يوحنا خوانده شود * بدو گفتند * در
اسراييل توكسي بدين نام نيست * واز انجا پيش پدرش † زكريا رفتند * وبدو اشارت كردند *
كه نام پسرت چه نهيم * او مركب خواست ونبشت كه نام او يوحنا باشد * وچون اين كلمه را
بدانست * زبان او گويا شد * وخدا را شكر كرد * * واين حالت * سهم وهيبت * بر حاضران *
وهمسايگان * افتاد * ودر تمامت كوه يهودا * اين † خبر گفته مي شد * وهر كه مي شنيد * در
دل خود مي انديشيد * ومي گفتند چگونه خواهد † شدن اين كودك ودست † خدا با وي
بود * پيغمبري زكريا * واز ان پس * زكريا پدرش * از جان پاك پر شد *
وپيغمبري كرد * وگفت *

Mater ejus illis dixit; *Haud ita* 60
ſit, ſed Johannes vocabitur. Et 61
dixerunt; In Iſraele tuo quiſpiam
hoc nomine non eſt. Et illinc ad 62
patrem ejus Zachariam iverunt,
& ei ſigno facto dixerunt; Quod
nomen filio tuo imponemus? Ille 63
atramentum petiit, & ſcripſit, quòd
nomen ejus Johannes eſſet. Et cùm 64
hoc verbum ſcripſiſſet, lingua ejus
loquelâ prædita eſt, & Deo gratias
egit. Et ab hoc facto terror & 65
pavor ſuper præſentes & vicinos
cecidit: & in toto monte Judææ
hujus rei fama percrebuit. Et 66
quicunque audivit, in corde ſuo
reputavit: & dicebant, Qualis
futurus eſt hic puer? Et manus Dei
cum eo fuit.

Prophetia Zachariæ.

Et poſt hæc Zacharias pater ejus 67
Spiritu ſancto plenus fuit, & vati-
cinatus eſt, ac dixit;

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Α'.

Benedictus Dominus Deus Israël: quia visitavit & fecit redemptionem
68 Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν
plebi suæ. Et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui.
69 τῷ λαῷ αὐτοῦ. Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.
Sicut locutus est per os sanctorum qui à seculo Propherarum ejus, Salutem
70 Καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, Σωτηρίαν
71 ex inimicis nostris, & de manu omnium odio habentium nos: Facere misericordiam cum
72 ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ
patribus nostris, & memorari testamenti sancti sui: Jusjurandum quod juravit ad
73 τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ· Ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς
Abraham patrem nostrum, dare nobis, Impavide ex manu inimicorũ nostrorũ
74 Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, Ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν
liberatos, servire illi, In sanctitate & justitia coram ipso, omnes
75 ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ, Ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας
dies vitæ nostræ. Et tu, puer, Propheta Altissimi vocaberis: præi-
76 τὰς (ρ) ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Καὶ σὺ παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπο-
bis enim ante faciem Domini, parare vias ejus: Ad dandam scientiam salutis
77 ρεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· Τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας
plebi ejus, in remissionem peccatorum eorum: Per viscera misericordia Dei nostri,
78 τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν (σ) αὐτῶν· Διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν,
in quibus visitavit nos Oriens ex alto: Apparere iis qui in tenebris, & umbra
79 ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους· Ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει, καὶ σκιᾷ
mortis sedentibus: Dirigere pedes nostros in viam pacis. Ai puerulus
θανάτου καθημένοις· τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον 80
crescebat & corroborabatur spiritu: & erat in desertis usq; in diem ostensionis suæ
ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ
ad Israel.
πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

CAP. II. β'.

A' (α) Factũ est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto,
1 (α) Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου,
describi omnem habitatam. Hæc descriptio prima facta est præ-
2 ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγε-
side Syriæ Cyrenio. Et ibant omnes describi, unusquisque
3 μονεύοντος τῆς Συρίας (β) Κυρηνίου. Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος
in propriam civitatem. Ascendit autem & Joseph à Galilæa, ex civitate Na-
4 εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως (γ) Να-
zareth, in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, propter esse
ζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι
ipsum ex domo & familia David: Describi cum Maria despon-
5 αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ· (δ) Ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ (ε) μεμνη-
sata sibi uxore, existente prægnante. Factum est autem in esse eos ibi,
β 6 στευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ,
impleti sunt dies parere ipsam.
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

MS. A. (ρ) ἡμέρας ἡμῶν. (σ) ἡμῶν· Διὰ MS. A. ΚΕΦ. β'. (α) Ἐγένετο ἐν (β) Κυρινίου. (γ) Ναζαρὲθ, (δ) Ἀπογράφεσθαι (ε) ἐμνηστευμένῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

68 ܒܪܝܟ ܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܕܥܒܕ ܦܘܪܩܢܐ ܘܥܒܕ ܠܗ ܦܪܝܩܐ ܕܥܡܗ ܘܩܝܡ ܠܢ ܩܪܢ ܕܦܘܪܩܢܐ ܒܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕܗ
69 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
70 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
71 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
72
73 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
74 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
75 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
76 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
77 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
78 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
79 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
80 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ

ܐܝܣܪܝܠ.

1 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
2 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
3 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
4
ܒܝܬ ܠܚܡ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
5 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ
6 ܕܐܡܪ ܒܦܘܡ ܩܕܝܫܝ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ ܕܦܘܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕ ܠܗ

Benedictus Dominus Deus Israelis, quippe 68
qui visitaverit populum suum, fecerítque ei
redemptionem, Et erexerit nobis cornu sa- 69
lutis in domo David servi sui. Sicut locutus 70
est per os vatum suorum sanctorum, qui à
seculo *fuerunt*, Se nos liberaturum ab ho- 71
stibus nostris, & è manu omnium osorum
nostrorum. Insuper misericordiam suam ege- 72
rit cum patribus nostris, memórq; fuerit te-
stamentorum suorum sanctorum. Necnon ju- 73
risjurandi quod juravit Abrahæ patri nostro;
Nempe se concessurũ nobis, ut liberaremur 74
de manu inimicorum nostrorum, & absque
timore serviremus coram eo, Omnibus die- 75
bus nostris cum justitia. Túque, puerule, Pro- 76
pheta Altissimi vocaberis, quandoquidem
ambulabis ante faciem Domini, ut pares viam
ejus: Quatenus det cognitionem vitæ populo, 77
per remissionem peccatorum eorum: Ex 78
viscéribus misericordiæ Dei nostri, quibus
inviset nos Splendor ex alto: Ut luceat eis 79
qui sunt in tenebris, & in umbris mortis se-
dent, ut dirigat pedes nostros in viam pacis.
Puerulus autem crescebat, & corroborabatur Spiritu, & in deserto degebat usque ad
diem apparitionis suæ apud Israelem.
Matutinis festo Nativitatis. 5.

CAP. II.

FActum est autem in diebus illis, ut exiret 1
edictum ab Augusto Cæsare, ut describere-
tur universus populus ditionis ejus. Hæc 2
descriptio prima facta est sub præfectura Cy-
rini in Syria. Et proficiscebatur unusquisq; 3
ut describeretur in civitate propria. Ascendit 4
autem & Joseph à Nazareth Galilææ ad Ju-
dæam in civitatem David, quæ vocatur Beth-
lehem, (quandoquidem erat ex domo, & ex
prosapia ipsius David,) Cum Maria sponsa 5
sua prægnante, ut illìc describeretur. Et fa- 6
ctum est dum illìc essent, ut implerentur
dies, quibus ipsa pareret.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

68 * خجسته است خداوند خداي † اسرائيل * كه رعيت خودرا تيمار داشت * وايشانرا رستكاري
69 كرد * [وشاخ رستكاري را براي ما برخيزانيد] از خاندان داود * بنده او * انچنانك از دهن
70 پيغمبران † پاكانش سخن گفت * كه از ازل از دشمنان † ما مارا رستكاري دهد * واز دست هر
71 كه مارا دشمن دارد * برهاند * ورحمت ومهرباني خود با پدران ما كرد * وصيت † وعده
72 باك خودرا بياد آورد * وسوگندها كه براي ابرهيم † پدر ما خورد * كه بما بدهد * كه از
73 دست دشمنان † ما برهيم * وبي ترس * تمامت † روزكار ما پيش او پرستكاري كنيم * وبجاي
74 آوريم بعدل وبراستي * وبصدق * وتو اي پسر پيغمبر خدا خوانده شوي * وپيش روي خداوند
75 بروي * وراهش را † هموار سازي * كه برعيت خود فهم زندگاني دهد * بسترون گناهها
76 ايشان * * برحمت ومهرباني خداي ما * كه بدان مارا تيمار † دارد * ورهشنايي كه از بلندي
77 بيفروزد * براي ايشان كه در تاريكي وسايه مرك † نشسته اند * كه در راه سلامتي
78 پايها ما استوار دارد * * وكودك پرورده مي شد وبجان † نيرومندي مي يافت * ودر بيابان
79 ويراني † مي بود * تا آن روز كه پيش اسرائيل پيدا شد *

Benedictus est Dominus Deus Israel, 68
qui populi sui curam gerit, & eis
salutem fecit. Et cornu salutis no- 69
bis erexit de familia Davidis servi
sui. Quemadmodum per os Pro- 70
phetarum sanctorum suorum ver-
bum dixit: Quòd ab æterno ab 71
inimicis nostris nobis salutem da-
ret, & è manu omnium, qui nos
odio habent, liberaret. Et clementiam 72
& misericordiam suam cum patribus
nostris exercuit, & testamentum &
promissum sanctum suum in memo-
riam revocavit: Et juramenta 73
quæ Abrahamo patri nostro jura-
vit, quòd nobis daret, ut è manu 74
inimicorum nostrorum evadamus, &
sine metu Omnibus diebus nostris 75
coram eo servitium faciamus &
præstemus in æquitate, & rectitu-
dine, & justitiâ. Et tu ô fili, Pro- 76
pheta Dei vocatus eris: & ante
faciem Domini ibis, & viam ejus
planam reddes. ut populo suo in- 77
telle&um vitæ det, abolendo peccata
illorum: Per clementiam & mise- 78
ricordiam Dei nostri, quibus nostri
curam agit: & lumen quod ex alto
Accensum est, iis qui in obscuritate 79
& umbrâ mortis sedent, ut in via
pacis pedes nostros confirmet. Et puer 80
enutritus est, & spiritu virtutem ob-
tinuit: & in solitudine & deserto
erat, usque ad eum diem quo Israeli
manifestatus est.

Versio VULGATA LATINA.

68 Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit & fecit redemptionem plebis suæ:
69 Et erexit cornu salutis nobis, in domo David pueri sui. Sicut locutus est per os
70 sanctorum, qui à seculo sunt, prophetarum ejus: Salutem ex inimicis nostris, &
71 de manu omnium qui oderunt nos: Ad faciendam misericordiam cum patribus
72 nostris: & memorari testamenti sui sancti. Jusjurandum quod juravit ad Abra-
73 ham patrem nostrum, daturum se nobis: Ut sine timore, de manu inimicorum
74 nostrorum liberati, serviamus illi; In sanctitate & justitia coram ipso, omnibus
75 diebus nostris. Et tu, puer, propheta Altissimi vocaberis: præibis enim ante
76 faciem Domini parare vias ejus: Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, in re-
77 missionem peccatorum eorum: Per viscera misericordiæ Dei nostri: in quibus
78 visitavit nos, Oriens ex alto: Illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mor-
79 tis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat,
80 & confortabatur spiritu: & erat in desertis usque in diem ostensionis suæ ad
Israël.

CAP. II.

1 Factum est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto, ut describe-
2 retur universus orbis. Hæc descriptio prima, facta est à præside Syriæ Cyrino:
3 Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. Ascendit autem &
4 Joseph à Galilæa de civitate Nazareth, in Judæam in civitatem David, quæ vocatur
5 Bethlehem: eò quòd esset de domo & familia David, Ut profiteretur cum Ma-
6 ria desponsata sibi uxore prægnante. Factum est autem, cùm essent ibi, impleti
sunt dies ut pareret.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

68 * مُبَارَكٌ ٱلرَّبُّ إِلٰهُ إِسْرَائِيلَ لِأَنَّهُ ٱفْتَقَدَ وَصَنَعَ خَلَاصًا لِشَعْبِهِ * وَأَقَامَ لَنَا قَرْنَ خَلَاصٍ مِنْ بَيْتِ
69 دَاوُدَ فَتَاهُ * كَٱلَّذِي تَكَلَّمَ عَلَى أَفْوَاهِ أَنْبِيَائِهِ ٱلْقِدِّيسِينَ مِنَ ٱلْأَبَدِ * خَلَاصٌ مِنْ أَعْدَائِنَا وَمِنْ
70 أَيْدِي كُلِّ مُبْغِضِينَا * لِيَصْنَعَ رَحْمَةً مَعَ آبَائِنَا * وَيَذْكُرَ عَهْدَهُ ٱلْقُدُّوسَ * ٱلْقَسَمَ ٱلَّذِي أَقْسَمَ بِهِ
71 لِأَبِينَا إِبْرَاهِيمَ أَنْ يُعْطِيَنَا * لِنَخْلُصَ مِنْ أَيْدِي أَعْدَائِنَا * لِنَخْدُمَهُ * بِٱلطُّهْرِ وَٱلْعَدْلِ
72 قُدَّامَهُ كُلَّ أَيَّامِ حَيَاتِنَا * وَأَنْتَ أَيُّهَا ٱلصَّبِيُّ نَبِيَّ ٱلْعَلِيِّ تُدْعَى وَتَطَلَّعُ قُدَّامَ وَجْهِ ٱلرَّبِّ
73 لِتُعِدَّ طُرُقَهُ * لِتُعْطِيَ عِلْمَ ٱلْخَلَاصِ لِشَعْبِهِ بِمَغْفِرَةِ خَطَايَاهُمْ * مِنْ أَجْلِ تَحَنُّنِ رَحْمَةِ إِلٰهِنَا ٱلَّذِي
74 ٱفْتَقَدَنَا مُشْرِقٌ مِنَ ٱلْعُلُوِّ * لِيُضِيءَ لِلْجَالِسِينَ فِي ٱلظُّلْمَةِ وَظِلَالِ ٱلْمَوْتِ * لِيُسَدِّدَ أَرْجُلَنَا لِسَبِيلِ
75 ٱلسَّلَامَةِ * فَأَمَّا ٱلصَّبِيُّ فَكَانَ يَنْمُو وَيَتَقَوَّى بِٱلرُّوحِ * وَأَقَامَ فِي ٱلْبَرَارِي إِلَى يَوْمِ ظُهُورِ لِإِسْرَائِيلَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ *

1 * وَلَمَّا كَانَ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ خَرَجَ أَمْرٌ مِنْ أُوغُسْطُسَ ٱلْمَلِكِ بِأَنْ تُكْتَبَ أَسْمَاءُ جَمِيعِ ٱلْمَسْكُونِيَّةِ *
2 وَهٰذِهِ ٱلْكِتَابَةُ ٱلْأُولَى فِي وِلَايَةِ قِيرِينُوسَ عَلَى ٱلشَّامِ * فَمَضَى جَمِيعُهُمْ لِيَكْتُبَ كُلُّ وَاحِدٍ
3 مِنْهُمْ ٱسْمَهُ فِي مَدِينَتِهِ * فَصَعِدَ يُوسُفُ أَيْضًا مِنَ ٱلْجَلِيلِ مِنْ مَدِينَةِ ٱلنَّاصِرَةِ إِلَى ٱلْيَهُودِيَّةِ إِلَى
4 مَدِينَةِ دَاوُدَ ٱلَّتِي تُدْعَى بَيْتَ لَحْمٍ * لِأَنَّهُ كَانَ مِنْ بَيْتِ دَاوُدَ وَعَشِيرَتِهِ * لِيُكْتَبَ مَعَ مَرْيَمَ
5 خَطِيبَتِهِ وَهِيَ حُبْلَى * فَبَيْنَمَا هُمَا هُنَاكَ إِذْ تَمَّتْ أَيَّامُ وِلَادَتِهَا لِتَلِدَ *
6

Benedictus Dominus Deus Israel: quia 68
visitavit, & fecit salutem populo suo: 69
Et erexit nobis cornu salutis, de domo
David pueri sui: Juxta id quod locu- 70
tus est per ora prophetarum ejus sanctorum ab æterno: Salutem ex inimicis 71
nostris, & de manibus omnium odientium nos. Ad faciendam misericordiam 72
cum patribus nostris, recordatus est testamenti sui sancti; Juramenti quod ju- 73
ravit Abrahæ patri nostro se daturum
nobis, Sine timore salutem de manibus 74
inimicorum nostrorum. ut serviamus
illi, cum puritate & justitiâ coram 75
ipso, omnibus diebus vitæ nostræ. Et tu, 76
ó puer, propheta Altissimi vocaberis: &
ibis ante faciem Domini, ad præparandas
vias ejus. ut des scientiam salutis po- 77
pulo suo, in remissionem peccatorum eorum: Ob clementiam misericordiæ Dei 78
nostri, qui visitavit nos oriens ab alto.
Ut luceat sedentibus in tenebris, & um- 79
brâ mortis: ut dirigantur pedes nostri
in viam pacis. Puer autem adolescebat 80
& confortabatur spiritu, & commoratus
est in desertis usque ad diem apparitionis suæ Israeli.

Sectio quinta.

CAP. II.

Et cùm esset in illis diebus, exiit 1
edictum ab Augusto rege, ut describerentur nomina totius habitatæ. Et ista de- 2
scriptio prima fuit sub dominio Cyriaci
super Syriam. Et abierunt omnes, ut 3
scriberet unusquisq; ex eis nomen suum
in civitate sua. Ascendit autem Joseph 4
quoq; à Galilæa de civitate Nazareth,
in Judæam, in civitatem David, quæ
vocatur Bethlehem, eò quòd esset de domo 5
David & tribu ejus, ut describeretur
cum Maria sponsa sua, dum ipsa esset
prægnans. Et dum ambo essent ibi, cùm 6
impleti essent dies partûs ejus ut pareret,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

68 ይትባረክ: እግዚአብሔር: አምላክ: እስራኤል: ዘተሣህለነ: ወገብረ: መድኀኒተ: ለሕዝ
69 ብ: ዚላሁ::=: ወአንሠለ: ለነ: ቀርነ: መድኀኒትነ: እምቤተ: ደዊት: ቍልዔሁ::=: በ
70 ነመ: ነበበ: በለፈሙ: ለቅዱሰ: ነቢያቲሁ: እለ: እመዓለመ::=: ነመ: ያድኅነነ:
71 እመፀርነ: ወእመእዴሆሙ: ለኵሎሙ: ጸላእትነ::=: ነመ: ይግበር: ዛህሉ: መሕለ:
72 ለበዊነ: ወይዘክር: ኪዳኖ: ቅዱሰ::=: ወመሐለ: ዘመሐለ: ለአብርሃም: ለቡነ: ነመ:
73 የህበነ::=: በዘ: ሊንፈርህ: እመእደ: ፀርነ: ወየድኅነነ: ወናመልኮ::=: በጽድቅ: ወ
74 በርትዕ::=: በቅድሜሁ: ወበኵሉ: መዋዕሊነ::=: ወለንተኒ: ሕፃን: ነቢየ: ልዑል: ትሰ
75 መይ: እስመ: ተሐውር: ቅድመ: ገጹ: ለእግዚአብሔር: ትጸሕ: ፍናቶ::=: ነመ: ተህበሎ:
76 የእመረ: መድኀኒቶሙ: ለእሕዛብ: በዘ: ይትኤደግ: ሎሙ: ኀጢአቶሙ::=: በዛሃ
77 ሉ: ወበሥሕረቱ: ለአሎሳክነ: ለዘ: ኀወጸነ: እመለርያሙ:: ወሠረቀ::=: ነመ: ያር
78 እዮሙ: ብርሃኖ: ለእለ: ይነብሩ: ውስተ: ጽልመት: ወጽላሎተ: ሞት: ነመ: ያርትዕ: እገ
79 ሪነ: ውስተ: ፍናተ: ሰላመ::=: ወልህቀ: ሕፃን: ወጸንዐ: በኀይል: በመንፈስ: ቅዱስ:
80 ወነበረ: ሐቅለ: እስከ: ለመ: ያገይሠዎ: ኀበ: ደስራኤል::=:

በእንተ: ይጸሐፍ::=:

1 ፩ ወኮነ: በውእቱ: ጣዋዕል: ወፅአ: ትእዛዝ: እመኀበ: ቄሰር: ንጉሠ: ነመ: ይጽሐፍ: ኵ
2 ሉ: ዓለመ::=: ወውእቱ: ጸሐፍ: ቀደሚ: ውእቱ: ለመ: ቂሪኔዎስ: መስፍን: ሶርያ::=:
3 4 ወሖሩ: ኵሉ: ሰብእ: ይጸሐፈ: በበ: ሃገሮሙ::=: ወዓርገ: ዮሴፍ: እመገሊላ: እመ
ሃገረ: ናዝሬት: መንገለ: ይሁደ: ለሃገረ: ደዊት: እንተ: ስሙ: ቤተ: ልሔም: እስመ: እመ
5 ሃገረ: ደዊት: ወእመአዝማደ: ቤቶሙ: ውእቱ::=: ወሖረ: ይጸሐፍ: ምስሃ: ማርያ
6 ም: እንተ: ፈጻሬ: ሎቱ: ብእሲተ: እንዘ: ፅንሰት: ይእቲ::=: ወእመዝ: እንከ: እን
ዘ: ሀለው: ሀየ: በጽሐ: ዕለተ: ወሊዳ::=:

Benedictus sit Dominus Deus Israel qui misertus est nobis, & fecit redempti- 68
onem populo suo. Et erexit nobis cornu redemptionis nostræ, è domo David 69
pueri sui: Sicut loquutus est per os sanctorum prophetarum qui à seculo *fue-* 70
runt. Ut servaret nos ab inimicis nostris, & è manibus omnium osorum no- 71
strorum. Ut faceret misericordiam cum patribus nostris, & memor esset testa- 72
menti sui sancti. Et jurisjurandi quòd juravit Abrahamo patri nostro, quòd da- 73
ret nobis: In quo non timebimus à manu inimicorum nostrorum: & *quòd* libe- 74
raret nos, & serviremus ei, In justitia & æquitate in conspectu ejus; & in 75
omnibus diebus nostris. Et tu parvule, Propheta altissimi vocaberis: quia ibis 76
coram facie Dei parare vias ejus: Ut des illis cognoscere redemptionem genti- 77
um, in qua remittuntur iis peccata sua. In commiseratione & misericordiâ Dei 78
nostri, qui respexit nos ex alto, & exortus est: Ut ostenderet splendorem suum iis 79
qui sedent in tenebris, & umbrâ mortis: ut dirigat pedes nostros in viam pacis.
Et crevit parvulus, & corroboratus est in virtute in Spiritu sancto: & mansit *in* 80
deserto usque dum ostenderet se ad Israel.

CAP. II. *De descriptione.*

Et factum est in illo die, venit mandatum à Cæsare rege, ut describeretur totus 1
mundus. Et hæc descriptio primò fuit, quando Cyrenus præses *erat* Syriæ. 2
Et ibant omnes homines describi, in propriis suis civitatibus. Et ascendit Jo- 3
seph à Galilæa ex urbe Nazareth in Judæam in civitatem David, cujus nomen Beth-
lehem: quoniam à civitate David, & ex familia eorum erat. Et profectus est 4
describi cum Maria (quam desponsaverat sibi uxorem) quæ prægnans erat. 5
Quum autem essent ibi, completus est dies parere ipsam. 6

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 2 * ودر ان روزگار فرمان اغسطوس قیصر شد * که تمامت رعیت مملکت اورا بنویسند * واین
3 نخستین شماره بود * در نیابت قورینوس درسوریا * * وهر کسي مي رفت تا در شهر خود
4 بنشته شود * * یوسف نیز ازشهر ناصره جلیل بالا رفت * در یهودیه * درشهر داود * که از
قوم او بود وان شهر * بیت اللحم خوانده شود * برای انك یوسف † از خاندان داود
5 † پاك بود * واز قوم او * * با مریم که باوي مهر بریده شد * وقتي که از جان
6 آبستن شد * تا درانجایکه بنشته شود * * وچون انجا ساکن شدند * روزگار آبستني او تمام
شد * وميلاد در رسید *

CAP. II.

Et in illis diebus edictum Au- 1
gusti Cæsaris erat, ut omnes subditos
regat ejus describerent. Et hæc pri- 2
ma recensio fuit in præfectura Cy-
rini in Syria. Et unusquisque ivit 3
ut in urbe sua describeretur. Jo- 4
seph etiam ex urbe Nazyeh Gali-
lææ ascendit in Judæam, in civi-
tatem David, quæ generis illius
erat, & illa civitas Bethlehem
vocatur, eò quòd Joseph ex fami-
lia David erat, & ex genere ejus,
Cum Maria, quæ illi desponsata 5
erat, quo tempore ex Spiritu san-
cto prægnans esset: ut in illo loco
describeretur. Dum autem illic 6
commorabantur, tempus prægnatio-
nis ejus expletum est, & partus in-
stabat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Β'.

Et peperit filium suum primogenitum, & fasciavit eum, & reclinavit eum
7 Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν Β'
in præsepi, quia non erat eis locus in diversorio. Et pastores γ
8 ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες
erant in regione eadem in agro agentes, & custodientes custodias noctis super
ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες, καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ
gregem suum. Et ecce angelus Domini adstitit eis, & gloria Domini circumful-
9 τὴν ποίμνην αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμ-
sit illos: & timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus; Ne pa-
10 ψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φο-
vete. Ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo:
βεῖσθε. Ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ·
Quia natus est vobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.
11 Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ.
Et hoc vobis signum; Invenietis infantem fasciatum, jacentem in
12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, Εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον (ν) ἐν
præsepio. Et subitò facta est, cum angelo multitudo exercitûs cœlestis, lau-
13 τῇ φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰ-
dantium Deum, & dicentium; Gloria in altissimis Deo, & in terra pax, in ho-
14 νούντων τὸν Θεὸν, καὶ λεγόντων, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀν-
minibus beneplacitum. Et factum est, ut discesserunt ab eis in cœlum
15 θρώποις (ξ) εὐδοκία. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν
angeli, & homines pastores dicebant ad invicem; Transeamus jam usque
οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως
Bethlehem, & videamus verbum hoc factum, quod Dominus ostendit nobis.
Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.
Et venerunt festinantes, & invenerunt & Mariam & Joseph, & infantem ja-
Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κεί-
16 centem in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo dicto
μενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος
17 illis de puerulo hoc. Et omnes audientes mirati sunt de di-
αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαλη-
18 ctis à pastoribus ad ipsos. At Maria omnia conservabat verba
θέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα
19 hæc, conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores, glori-
ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ (ι) ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξά-
20 ficantes & laudantes Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad
ζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς
illos. Et quando impleti sunt dies octo circumcidendi puerulum, & vocatum est
αὐτούς. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ (κ) περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη
21 nomen ejus JESUS, vocatum ab angelo ante conceptì
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΣ, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι
eum in utero. Et cùm impleti sunt dies purgationis eorum,
αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν,
22 secundùm legem Moysi, tulerunt illum in Hierusalem, sistere
κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι
Domino.
τῷ Κυρίῳ.

MS. A. (ζ) ἐν φάτνῃ, (η) ἐν φάτνῃ. (ϑ) εὐδοκίας. (ι) ὑπέστρεψαν (κ) περιτεμεῖν αὐτὸν, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Peperítq; filium suum primogenitum, ac in- 7
volvit eum fasciis, & reclinavit eum in præ-
sepi, quia non erat eis locus ubi habitabant.
Erant autem pastores in ea regione qui dege- 8
bant illîc, & custodiebant custodias noctis
super greges suos. Et ecce angelus Dei venit 9
ad eos, gloriáq; Domini illuxit eis, ac timu-
erunt timore magno. Et dixit eis angelus; 10
Ne timeatis: ecce enim annuntio vobis gau-
dium magnum, quod futurum est toti mundo.
Natus est enim vobis hodiè Redemptor qui 11
est Dominus Messias in civitate David. Et 12
hoc vobis signum: Invenietis infantem in-
volutum fasciis, & positum in præsepi. Et 13
derepentè apparuerunt cum angelo multi
exercitus cœlestes glorificantes Deum, ac di-
centes; Gloria Deo in excelsis, & super ter- 14
ram pax, & spes bona hominibus. Et fa- 15
ctum est, quum discessissent ab eis angeli
in cœlos, ut locuti sint pastores unus ad ali-
um, dixerúntque; Proficiscamur usq; in Beth-
lehem, & videamus sermonem istum qui fa-
ctus est, prout Dominus patefecit nobis.
Venerunt itaque festinanter, & invenerunt 16
Mariam, & Joseph, & infantem positum in
præsepi. Quumq; vidissent, notum fecerunt 17
sermonem, qui dictus eis fuerat super illo
puerulo. Et omnes qui audierunt mirati sunt 18
super iis quæ sibi dicta fuerant à pastoribus.
Maria verò conservabat hos omnes sermo- 19
nes, & conferebat in corde suo. Et reversi 20
sunt pastores illi glorificantes ac laudantes
Deum super omnibus quæ viderant & audi-
erant, prout dictum fuerat eis.

Matutinis introitûs Domini nostri in templum. 6.

Quumq; completi fuissent octo dies, ut cir- 21
cunciderétur puerulus, vocatum est nomen
ejus Jesus, quod vocatum fuerat ab angelo,
priusquàm conceptus fuisset in utero. Et 22
quum impleti fuissent dies purgationis eorũ
secundùm legem Mosis, adduxerunt eum in
Jerusalem, ut sisterent eum coram Domino.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

V. Nativitas Christi in Bethlehem.

Cùm Maria sancta filium unicum 7
primogenitum suum peperisset, &
fasciis & pannis eum involvisset,
in medium præsepis posuit, in loco
quo jumentis pabulum dabant: eò
quòd in loco quò devenerant cunas
non haberent. Locus autem, ubi 8
consederant, pastorum erat, & vice
vigiliæ suæ pro grege excubias ha-
bebant. Et subitò Angelus Dei in- 9
ter pastores descendit, & laude di-
vinâ illos accendit, at illi valdè
timuerunt. Et Angelus pastoribus 10
dixit, Ne timeatis: ecce vobis nun-
tium fero cum gaudio magno, quod
omni populo erit. Propterea quòd 11
hodiè vobis servator nascitur, qui
Dominus est Christus, in civitate
David. Et hoc est vobis signum: 12
Infantem invenietis pannis involu-
tum, & in præsepi positum. Re- 13
pentè cum Angelis eum videbant,
& cum multis potentibus cœlorum
dicentem; Laus Deo tribuite, &
dicite: Deo in excelso laus, & 14
pax super terram, & bona spes ho-
minibus. Et cum hoc dixisset, An- 15
gelus in cœlum abiit: pastores au-
tem inter se sermonem inierunt, &
dixerunt; Ad Bethlehem eamus, &
hoc verbum quod factum est videa-
mus, quemadmodum Deus nobis ind-
cavit. Et cum festinatione venerunt, 16

Versio VULGATA LATINA.

7 Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum
8 in præsepio: quia non erat ei locus in diversorio. Et pastores erant in regione
9 eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce An-
gelus Domini stetit juxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt ti-
10 more magno. Et dixit illis Angelus; Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis
11 gaudium magnum, quod erit omni populo: Quia natus est vobis hodiè Salvator,
12 qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum; Invenietis
13 infantem pannis involutum, & positum in præsepio. Et subitò facta est cum An-
14 gelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, & dicentium; Gloria in al-
15 tissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Et factum est, ut
discesserunt ab eis Angeli in cœlum, pastores loquebantur ad invicèm; Transea-
mus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus
ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & invenerunt Mariam, & Joseph, & 16
infantem positum in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo, quod 17
dictum erat illis de puero hoc. Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: & de his 18
quæ dicta erant à pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia verba 19
hæc, conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes & laudantes 20
Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos. Et post- 21
quàm consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatum est nomen
ejus Jesus, quod vocatum est ab angelo priùs quàm in utero conciperetur. Et 22
postquàm impleti sunt dies purgationis ejus secundùm legem Moysi, tulerunt
illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 8 * وولدت ابنها البكر ولففته وبركته في مذود * لانه لم يكن لهما موضع حيث حلا * وكان
9 في تلك الكورن رعاة يرعون ويسهرون حراسة الليل نوبا على مراعيهم * واذا ملك الرب قد
10 وقف بهم ومجد الرب اشرق عليهم * فخافوا خوفا عظيما * فقال لهم الملك لاتخافوا لان هانذا
11 ابشركم بفرح عظيم هذا يكون لجميع الشعب * لانه قد ولد لكم اليوم مخلص الذي هو
12 المسيح الرب في مدينة داود * وهذه علامة لكم انكم تجدون طفلا ملفوفا موضوعا في مذود *
13 14 * وبغته تراي مع الملك جنود كثيرة سمائيون يسبحون الله قائلين * المجد لله في الاعالي
وعلى الارض السلم * وفي الناس المسن * * الفصل السادس * * فلما ذهب 15
الملايكة عنهم الى السماء قال بعض الرعاة لبعض نمضي الى بيت لحم لنبطر هذا الامر
الحادث الذي اعلمنا به الرب * فجاوا مسرعين ووجدوا مريم ويوسف والطفل موضوعا في مذود 16
17 18 * فلما راوه علموا ان الكلام الذي قيل لهم من اجل الطفل * وكل من سمع تعجب مما تكلم به
19 20 الرعاة معهم * وكانت مريم تحفظ هذا الكلام كله وتعرن في قلبها * ورجع الرعاة يمجدون الله
ويسبحون على كلما سمعوا وعاينوا كما قيل لهم * * الفصل السابع * * فلما تمت 21
22 عشية ايام ليختن دعوا اسمه يسوع كالذي دعاه الملاك قبل ان يحبل به في البطن * فلما
كملت ايام التطهير كناموس موسي صعدوا به الى يروسليم ليقيموه للرب *

Peperit filium suum primogenitum, & involvit eum & posuit eum in præsepio, quia non erat eis locus ubi diversari fuerant. Et erant in illa regione pastores 7 8
qui pascebant, & vigilabant custodiam noctis alternatim super greges suos. Et ecce angelus Domini adstitit eis, et gloria Domini orta est super illos: & timuerunt timore magno. Et inquit illis angelus, Ne timeatis: ecce evangelizo vobis gaudium magnũ hoc quod erit in omni populo: quia jam natus est vobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc signum vobis; Nam invenietis infantem involutum, positum in præsepio. Et subitò apparuerunt cum angelo exercitus multi cœlestes, qui laudabant Deũ, dicentes, Gloria Deo in excelsis, & super terram pax, & in hominibus hilaritas. 9 10 11 12 13 14

Sectio sexta.

Cùm autem discessissent angeli ab eis in cœlum, dixerunt nonnulli pastores ad alios, Eamus in Beth-lehem, ut videamus hanc rem quæ contigit, quam notificavit nobis Dominus. Et venerunt festinantes, & invenerunt Mariam & Joseph, & infantem positum in præsepio. Cùm autem vidissent eum, cognoverunt quòd sermo qui dictus fuerat eis, esset de puero. Et omnes qui audierunt, mirati sunt de eo quod locuti sunt pastores cum eis. Maria autem conservabat hæc verba omnia, & diligenter expendebat ea in corde suo. Et reversi sunt pastores, 15 16 17 18 19 20
glorificantes Deum, & laudantes pro omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum fuerat ad eos.

Sectio septima.

Cùm autem completi essent octo dies ut circumcideretur, vocaverunt nomen ejus Jesum, prout vocaverat illum angelus, antequàm concideretur in utero. Quumque impleti essent dies purificationis secundùm legem Mosis, tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino. 21 22

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወወለደት፡ወልደ፡ዘበኵሪ፡ወለጠረቶ፡መንኮቢያቲሁ፡ወለስከበቶ፡ ውስተ፡ኀል፡እስመ፡ለ
ልቦሙ፡ መኳን፡ውስተ ፡ መሓደሮሙ።።=ፁ በእንተ፡እለ፡ይሔልዉ፡ ናሁት፡=ፁ
8 ፀሀለው፡ናሎት፡ውስተ፡ውእቱ፡ብሔር፡ ወይተግሁ፡ ወይሔልዉ ፡ወይዓቅቡ፡ መሪዕይሆ
9 ሙ፡=ፁ ወቆመ፡መልአክ፡ እግዚአብሔር፡ኅቡሆሙ፡ወስብሐተ፡እግዚአብሔር፡ ሠረቀ፡
10 ላዕሌሆሙ፡ወፈርሁ፡ዓቢየ፡ፍርሃት።።=ፁ ወይቤሎሙ፡ መልአክ፡ ሊትፍርሁ፡ እስመ፡
11 ናሁ፡እዜንወክሙ፡ዓቢየ፡ዜና፡ዘይኀውን፡ፍሥሐ፡ለኵሉ፡ ሕዝብ፡=ፁ እስመ፡ናሁ፡
ተወልደ፡ ለክሙ፡ ዮም፡ መድኀኒ፡ ዘውእቱ፡ ክርስቶስ፡ እግዚእ፡ ቡሩክ፡ በሃገረ፡ ደዊ
12 ት።።=ፁ ወከመዝ፡ትእመርቱ፡ትረክቡ፡ሕፃነ፡እሱረ፡መንኮቢያቲሁ፡ወስኩበ፡ውስተ፡
13 ኅል፡=ፁ ወግብተ ፡ መጽሉ፡ ሥስለ ፡ ውእቱ ፡ መልአክ ፡ ብዙኅ፡ ሐራ፡ ሰማይ ፡ይሴ
14 ብሕሙ ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይብሉ፡=ፁ ስብሕት፡ለእግዚአብሔር፡ በሰማያት፡ ወሰ
15 ላም፡በመድር፡ለወልደ፡እጋለ፡እሙ፡ ሕያው፡ ለሠለጥ።።=ፁ ወእሙዝ፡ዓፃኅሙ፡መ
ላእክት፡ኅለፈ፡እሙኅቡሆሙ፡ወኀረጥ ፡ውስተ፡ሰማይ ፡ወይቤሉ፡እሙንቱ፡ሰብለ፡ኖሎ
ት፡በቢደናቲሆሙ፡ንሑር፡ናንሶሱ፡ እስከ፡ ቤተ፡ልሔም፡ ወናለመር፡ዘንተ፡ነገረ፡ዘለርሉ
16 የነ፡እግዚአብሔር።።=ፁ ወሖሩ፡ፋጡነ፡ ወደከብሖሙ ፡ ለመርየም፡ ወለዮሴፍ ፡ ወ
17 ለሕፃንኒ ፡ይስክብ፡ ውስተ፡ኅል፡=ፁ ወርኢዮሙ፡ ለእመሩ፡ በለንተ፡ ሕፃን፡ ዘነገረወ
18 ሙ።።=ፁ ወኵሎሙ፡እለ፡ ስሙዑ፡ለንሴሩ፡ ዘነገርወሙ፡ ናሎት።።=ፁ ወሜላኮሙ
19 ሰ፡እሙ፡ተዓቅብ፡ዘንተ፡ኵሉ፡ነገረ፡ወትወደዮ፡ ውስተ፡ ልባ።።=ፁ ወተመይጡ፡ ወእ
20 ተው፡ናሎት፡እንዘ፡ይሴብሕሙ፡ወያለኵተሙ፡ለእግዚአብሔር፡በለንተ፡ኵሉ፡ዘርለዩ፡
21 ወሰሙዑ፡ዘከመ፡ይቤልሙ።።=ፁ በሰንበት፡ዘድኅረ፡ጌና፡ወበሜርያሙ፡=ፁ ወለመ፡
ተፈጸመ፡ሰሙን፡ዕለት፡ወሰደዋ፡ለሕፃን፡ከመ፡ይገዝሮ ሙ፡ ወሰመይሙ፡ስሞ፡ለ፫ዚአ፡ሊ
22 የሱስ፡ዘሰመዮ፡መልአክ፡ዘለእንበለ፡ትፀነሰ፡ በማርሃ።።=ፁ ወለመ፡ተፈጸመ፡ሞቀዕለ፡ንጽ
ሐ፡በከመ፡ሕገ፡ሞሴ፡ወሰድዎ፡እየሩሰሌመ፡ያቅረቦ፡ቅድመ፡ እግዚአብሔር።።=ፁ

Et peperit filium primogenitum suum & ligavit pollicem ejus, & reclinavit eum 7
in præsepi, quia nullus iis erat locus in diversorio eorum.

De quibus meditati sunt pastores.

Et erant pastores in ea regione, & vigilabant et intenti erant, & custodiebant gre- 8
gem suum. Et stetit angelus Dei juxta illos, & gloria Dei orta est super eos, & ti- 9
muerunt magno timore. Et dixit iis angel⁹; Ne timeatis, quia ecce annuntio vobis 10
magnam annuntiationem, quæ erit gaudium omni populo. Quoniam ecce natus 11
est vobis hodiè servator qui est Christus Dñs benedict⁹ in civitate David. Et hu- 12
jusmodi signum ejus; invenietis parvulum ligatum pollice ejus, & recumbentem
in præsepi. Et subitò venerunt cum illo angelo multitudo exercituum cœli, lau- 13
dantium Deum et dicentium; Gloria Deo in cœlis et pax in terra, filiis hominum 14
voluntas ejus. Et tunc ascendentes angeli decesserunt ab iis et ascenderunt in cœ- 15
lum, et dixerant ii homines pastores inter se; Eamus, ambulemus usq; Bethlehem,
& intelligamus sermonem, quem notũ fecit nobis Dominus. Et iverunt statim, et 16
invenerunt Mariam et Josephum, et parvulum jacentem in præsepi. Et videntes 17
intellexerunt de parvulo q̃ dictum fuisset iis. Et omnes qui audierunt mirati sunt 18
ea quæ dixissent iis pastores. Et Maria mater conservabat hunc totum sermonem 19
et immisit in cor suũ. Et reversi sunt & venerunt pastores laudantes et glorifican- 20
tes Deum, quia totum hoc vidissent & audivissent, sicut dictum fuisset iis.

Sabbato sequente post confessionem: & de Maria. Et quum 21
consummatus esset octavus dies, adduxerunt parvulum ut circumciderent eum: et
vocârunt nomen ejus Dominum Jesum, quod nomen impositum esset ei angelus pri-
usquâ conciperetur in utero. Et quum consummat⁹ esset dies purificationis eorum 22
secundùm legẽ Mosis, adduxerunt eum Hierosolymam sistere eum corã Domino.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ومريم ويوسف را يافتند * وبچه در آخر نهاده * وچون ديدند براي كلمه خبر دادند * وهر چه
18 19 از فرشته شنيده بودند * همه باز گفتند * هركه مي شنيد عجب مي ماند * * ومريم اين
سخنها همه در دل خود مي نگاشت [وقياس مي كرد] * * وآن شبانان باز گشتند * وخدايرا
20 21 وستايش مي دادند * كه ديدند * وشنيدند * انچنانك برايشان گفته شد * * وچون
هشتم روز شد * كه كودك را ختنه كنند * نامش را يشوع † خواندند انچنانك فرشته گفته
22 بود * وچون روزكار طهور ايشان تمام شد * يعني پاك شدن * بر ناموس موسي * عيسي را در اورشليم بالا ببردند * تا اورا برابر خداوند † بايستانند *

& Mariam & Joseph invenerunt, & infantem in præsepi positum. Et cùm vidissent, verbum 17
enuntiârunt, & quæcunque ab Angelo audiverant, omnia retulerunt. Et quicunque audivit admirabundus hæsit. Maria autem hæc verba 18 19
omnia cordi suo inculpebat, & conferebat. Et illi pastores reversi sunt, & Deo gratias & laudes tribuerunt, quòd vidissent & audissent quemadmodum eis dictum fuerat. Et cùm octavus dies adesset, 20 21
quo puerum circumciderent, nomen ejus Jesum vocârunt, quem admodum Angelus dixerat, priusquam in uterum descendisset. Et cùm venerus pu- 22
rificationis eorum expletum esset, i. e. mundificationis, juxta legem Mosis, Jesum Hierosolymam sustulerunt ut eum coram Domino sisterent.

(Sicut ſcriptum eſt in lege Domini; Quia omne maſculinum adaperiens vulvam, ſanctum
23 (Καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου, Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον
Domino vocabitur.) Et dare hoſtiam, ſecundùm dictum in lege Do-
24 τῷ Κυρίῳ κληθήσεται.) Καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυ-
mini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce erat homo in
25 ρίου, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. Καὶ ἰδοὺ ὢν ἄνθρωπος ἐν Γ'
Hieruſalem, cui nomen Simeon, & homo iſte juſtus & religioſus, expe-
Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς, προσδε-
ctans conſolationem Iſrael: & Spiritus ſanctus erat in eo. Et erat
26 χόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ· καὶ Πνεῦμα (λ) ἅγιον ὢν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἦν
ei reſponſum à Spiritu ſancto, non videre mortem priùs quàm
αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ
videret Chriſtum Domini. Et venit in ſpiritu in templum: Et in
27 ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν
inferre parentes puerum Jeſum, ad facere ipſos ſecundùm conſu-
τῷ (μ) εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ (ν) ἐθι-
etum legis circa eum: Et ipſe accepit eum in ulnas ſuas, &
28 σμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ· Καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ
benedixit Deum, & dixit; Nunc dimittis ſervum tuum, Domine, ſecundùm ver-
29 εὐλόγησε τὸν Θεὸν, καὶ εἶπε, Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆ-
bum tuum, in pace: Quia viderunt oculi mei Salutare tuum, Quod pa-
30 μά σου, ἐν εἰρήνῃ· Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,
31 ράſti ante faciem omnium populorum: Lumen ad revelationem Gentium, & gloriam
32 μασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν
plebis tuæ Iſrael. Et erat Joſeph & mater ejus mirantes ſuper di-
λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν (ξ) Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλου- 33
bis de illo. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem
μένοις περὶ αὐτοῦ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα 34
ejus; Ecce hic jacet in caſum, & reſurrectionem multorum in Iſraël, & in
αὐτοῦ, Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς
ſignum contradictum: (Et tuam verò ipſius animam pertranſibit gladius:) ut
σημεῖον ἀντιλεγόμενον· (Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία·) ὅπως 35
revelentur ex multis cordibus ratiocinationes. Et erat Anna Prophetiſſa,
Δ' ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, 36
filia Phanuël, ex tribu Aſer: hæc progreſſa in diebus multis, vivens
θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα
annos cum viro ſeptem à virginitate ſua. Et hæc vidua quaſi
(ο) ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς. Καὶ αὕτη χήρα (π) ὡς 37
annorum octoginta quatuor, quæ non diſcedebat à templo, jejuniis, & obſecrationibus
ἐτῶν ὀγδοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι
ſerviens nocte ac die. Et hæc ipſâ horâ ſuperveniens, vicissim confitebatur
λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. (ρ) Καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο 38
Domino, & loquebatur de illo omnibus expectantibus redemptionem in
τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν
Hieruſalem. Et ut perfecerunt omnia quæ ſecundùm legem Domini, reverſi ſunt
Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν 39
in Galilæam in civitatem ſuam Nazareth.
εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ.

MS. A. (λ) ἦν ἅγιον (μ) εἰσάγειν (ν) ἠθισμένον (ξ) ὁ Ἰωσὴφ (ο) ἔτη ἑπτὰ μετ' ἀνδρὸς ἀπὸ (π) ἕως (ρ) Καὶ αὐτῇ τῇ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sicut ſcriptum eſt in lege Domini; Omnis 23
maſculus aperiens vulvam, Sanctus Domini
vocabitur. Et ut darent ſacrificium, prout 24
dictum eſt in lege Domini, par turturum, aut
duos pullos columbæ. Erat autem vir qui- 25
dam in Jeruſalem, cujus nomen erat Simeon; & vir iſte rectus erat & juſtus, ac præſtolaba-
tur conſolationem Iſraelis: Spiritúſque ſan-
ctitatis erat ſuper eo. Ac dictum ei fuerat 26
à Spiritu ſanctitatis ipſum non viſurum
mortem uſque dum vidiſſet Meſſiam Domini.
Hic idem venerat per Spiritum in templum: 27
quumque introducerent parentes Jeſum pue-
rulum, ut agerent pro eo ſicuti præceptum
eſt in lege, Suſcepit eum in ulnas ſuas, & 28
benedixit Deo, & ait; Nunc dimitte ſervum 29
tuum, Domine mi, ſecundùm verbum tuum,
in pace. Ecce enim viderunt oculi mei il- 30
lam tuam clementiam, Quam præparaſti in 31
conſpectu omnium populorum. Lumen ad 32
revelationem gentium, & gloriam populo
tuo Iſraeli. Joſeph autem & mater ejus mi- 33
rabantur ſuper iis, quæ dicebantur de eo.
Et benedixit eis Simeon, & dixit Mariæ 34
matri ipſius; Ecce hic poſitus eſt in ruinam,
& reſurrectionem multorum in Iſrael, & in
ſignum jurgii. Cæterùm animam tui ipſius 35
trajiciet lancea, ut revelentur cogitationes
cordium multorum.

Ad oblationem introitûs Domini noſtri. 7.

Porrò Hanna Prophetiſſa filia Phanuelis de 36
tribu Aſer, & ipſa erat decrepita diebus, an-
niſque ſeptem cum marito ſuo vixerat à vir-
ginitate ſua. Et manſit vidua annos circi- 37
ter octoginta & quatuor, nec diſcedebat à
templo: ſed jejunio & oratione colebat
Deum die noctéque. Quin etiam ipſa 38
ſurrexit eâ ipſâ horâ, & gratias egit Domi-
no, ac loquebatur de eo cum quolibet præ-
ſtolante redemptionem Jeroſolymæ. Quum- 39
que perfeciſſent omnia ſecundùm legem
Domini, reverſi ſunt in Galilæam in Na-
zareth civitatem ſuam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*Quemadmodum in lege Dominus 23
juſſerat, quòd omnis maſculus, qui
primùm ex ventre matris naſceretur,
Sanctus Dei vocatus eſſet. Et obla- 24
tionem etiam darent, quemadmodum
præceptum erat, par turturum aut
duos columbæ pullos.

VI. Adventus Simeonis ſenis in templum, & Chriſti in ſinum ſuſceptio.

*Erat quidam in urbe Hieroſolyma, 25
cui nomen Simeon: & homo iſte
juſtus & rectus, et æquitatem colens
erat, et aſſiduè ſuper ſpe conſolatio-
nis Iſraelis perdurabat. Et à Spiritu 26
ſancto ei revelatũ erat, mortem ejus
non futuram uſque dum faciem Chri-
ſti vidiſſet: et hac ſpe ætatem ſuam
tranſegerat, et valdè ſenex et decre-
pitus factus erat. Cùm audiſſet, 27
quòd Chriſtum in templum introdu-
xiſſent, ut Legem implerent, Simeon
ingreſſus eſt: Et Chriſtum in ſinum 28
ſuſcepit, et Deo laudem dedit, di-
cens; Nunc Domine mi, ſervum tu-
um in pace dimitte, ſecundùm ver- 29
bum tuum. Ecce oculi mei miſeri- 30
cordiam tuam viderunt, Quam in 31
conſpectu omnium populorum parâſti.
Et lumen gentibus patefeciſti, et lau- 32
dem populo tuo Iſraeli. Et Joſeph et 33
mater ejus perculſi erant ſuper eo
quod de illo dicebatur.

Versio VULGATA LATINA.

23 Sicut scriptum est in lege Domini; Quia omne masculinum adaperiens vulvam,
24 sanctum Domino vocabitur: Et ut darent hostiam secundùm quod dictum est in
25 lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in
Jerusalem, cui nomen Simeon, & homo iste justus, & timoratus, expectans conso-
26 lationem Israël, & Spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat à Spiritu
27 sancto, non visurum se mortem, nisi priùs videret Christum Domini. Et venit in
28 Spiritu in templum. Et cùm inducerent puerum Jesum parentes ejus, ut facerent
29 secundùm consuetudinem legis pro eo: Et ipse accepit eum in ulnas suas, & be-
30 nedixit Deum, & dixit; Nunc dimittis servum tuũ, Dñe, secundùm verbum tuũ in
31 pace: Quia viderunt oculi mei salutare tuum, Quod parâsti ante faciem omnium
32 populorum; Lumen ad revelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israël.
Et erat pater ejus & mater mirantes super his, quæ dicebantur de illo. Et benedixit 33
illis Simeon: & dixit ad Mariam matrem ejus; Ecce positus est hic in ruinam, & 34
in resurrectionem multorum in Israël; & in signum, cui contradicetur: Et tuam 35
ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.
Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in die- 36
bus multis, & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. Et hæc vidua 37
usque ad annos octoginta quatuor: quæ non discedebat de templo, jejuniis &
obsecrationibus serviens nocte ac die. Et hæc, ipsâ horâ superveniens, confi- 38
tebatur Domino: & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptio-
nem Israël. Et ut perfecerunt omnia secundùm legem Domini, reversi sunt in Ga- 39
lilæam in civitatem suam Nazareth.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي نَامُوسِ ٱلرَّبِّ اَنْ كُلَّ ذَكَرٍ فَاتِحِ رَحِمًا يُدْعَى قُدُّوسَ ٱلرَّبِّ * وَيُعْرِبَ عَنْهُ كَمَا
24 قِيلَ فِي نَامُوسِ ٱلرَّبِّ زَوْجَا يَمَامٍ اَوْ فَرْخَا حَمَامٍ * وَكَانَ اِنْسَانٌ بِيُرُوسَلِيمَ ٱسْمُهُ سِمْعَانُ * وَكَانَ رَجُلًا
25 بَارًّا تَقِيًّا يَرْجُو اِعْزَازَ اِسْرَائِيلَ وَرُوحُ ٱلْقُدْسِ كَانَ عَلَيْهِ * وَكَانَ قَدْ أُوحِيَ اِلَيْهِ مِنْ رُوحِ ٱلْقُدْسِ اَنَّهُ
26 لَا يُعَايِنُ ٱلْمَوْتَ حَتَّى يُعَايِنَ ٱلْمَسِيحَ ٱلرَّبَّ * فَاَقْبَلَ بِٱلرُّوحِ اِلَى ٱلْهَيْكَلِ * فَعِنْدَ مَا دَخَلَ بِٱلطِّفْلِ
27 يَسُوعَ اَبَوَاهُ لِيَصْنَعَا عَنْهُ كَمَا يَجِبُ فِي ٱلنَّامُوسِ * حَمَلَهُ عَلَى ذِرَاعَيْهِ وَبَارَكَ ٱللَّهَ قَائِلًا * اَلْآنَ يَا سَيِّدُ
28 اَطْلِقْ عَبْدَكَ بِسَلَامٍ كَمِثْلِ كَلَامِكَ * لِاَنَّ عَيْنَيَّ قَدْ اَبْصَرَتَا خَلَاصَكَ * اَلَّذِي اَعْدَدْتَهُ
29 قُدَّامَ وَجْهِ جَمِيعِ ٱلشُّعُوبِ * نُورًا لِٱسْتِعْلَانٍ لِلْاُمَمِ وَمَجْدًا لِشَعْبِكَ اِسْرَائِيلَ * وَكَانَ يُوسُفُ وَاُمُّهُ
30 يَتَعَجَّبَانِ مِمَّا كَانَ يُقَالُ مِنْ اَجْلِهِ * وَبَارَكَهُمَا سِمْعَانُ وَقَالَ لِمَرْيَمَ اُمِّهِ هٰذَا مَوْضُوعٌ
31 لِسُقُوطٍ وَقِيَامِ كَثِيرِينَ مِنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ وَعَلَامَةٍ مُعَانَدَةٍ * وَاَنْتِ اَيْضًا فَسَيَجُوزُ رُمْحُ ٱلشَّكِّ فِي
32 نَفْسِكِ لِتَظْهَرَ اَفْكَارٌ فِي قُلُوبٍ كَثِيرَةٍ * وَكَانَتْ حَنَّا ٱلنَّبِيَّةُ اِبْنَةُ فَانُوئِيلَ مِنْ سِبْطِ اَشِيرَ قَدْ
33 طَعَنَتْ فِي اَيَّامٍ كَثِيرَةٍ * عَاشَتْ مَعَ زَوْجِهَا سَبْعَ سِنِينَ بَعْدَ بَكُورِيَّتِهَا * وَهِيَ اَرْمَلَةٌ اِلَى اَرْبَعٍ
34 وَثَمَانِينَ سَنَةً عَيْرَ مُفَارِقَةٍ لِلْهَيْكَلِ عَابِدَةً بِٱلصَّوْمِ وَٱلصَّلَاةِ لَيْلًا وَنَهَارًا * وَفِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ جَاءَتْ
35 قُدَّامَهُ مُعْتَرِفَةً لِلَّهِ * وَكَانَتْ تَتَكَلَّمُ مِنْ اَجْلِهِ عِنْدَ كُلِّ مَنْ يَرْجُو خَلَاصَ يُرُوسَلِيمَ * فَلَمَّا اَكْمَلُوا
كُلَّ شَيْءٍ كَنَامُوسِ ٱلرَّبِّ رَجَعُوا اِلَى ٱلْجَلِيلِ اِلَى مَدِينَتِهِمَا ٱلنَّاصِرَةِ *

Sicut scriptum est in lege Domini, Quòd 23
omnis masculus aperiens vulvam, voca-
bitur sanctus Domini: Et offeretur pro 24
eo, sicut scriptum est in lege Domini, par
turturum aut duo pulli columbarum.
Erat autem homo in Jerusalem, cujus 25
nomen Simeon, & erat vir justus, reli-
giosus, sperans consolationem Israel: &
Spiritus sanctus erat super eum. Et re- 26
velatum fuerat ei à Spiritu sancto quòd
non videret mortem, usquedum videret
Christum Domini. Ivit ergò per Spiri- 27
tum in templum: & quum introduxis-
sent infantem Jesum parentes ejus, ut
facerent pro eo sicut oportebat in lege,
Gestavit eum in ulnas suas, & benedixit 28
Deum, dicens; Nunc, ô Domine, dimitte 29
servum tuum in pace, secundùm sermo-
nem tuum; Quia oculi mei viderunt 30
salutare tuum, Quod parâsti ante faci- 31
em omnium populorum; Lumen quod de- 32
tectum est gentibus, & gloriam plebi tuæ
Israeli. Et Joseph ac mater ejus mira- 33
bantur de eo quod dicebatur de illo. Et 34
benedixit utriq; Simeon, & dixit Mariæ
matri ejus; Ecce hic positus est in casum
& resurrectionem multorum ex filiis Is-
rael, & in signum contradictionis: Et 37
tu quoque, pertransibit lancea scandali
animam tuam, ut manifestentur cogita-
tiones in cordibus multis. Erat autem 36
Hanna Prophetissa filia Phanuel, de tri-
bu Aser, (quæ jam provecta erat in dies
multos, vixerat cum conjuge suo septem
annis post virginitatem suam, Et vidua 37
facta est usque ad quatuor & octoginta
annos) non recedens à templo, serviens
cum jejuniis & obsecratione nocte ac
die. Et in illa hora venit ante eum con- 38
fitens Deo, & loquebatur de illo apud
unumquemq; qui sperabat redemptionem
Jerusalem. Et cùm perfecissent omnia 39
secundùm legem Domini, reversi sunt in
Galilæam in civitatem suam Nazareth.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 በሕም: ጽሑፍ:ውስተ: ሕገ: እግዚአብሔር::ኵሉ: ተባዕት: ዘይፈትሕ:ማሕፀነ:እ
24 ሙ: ቅዱስ: ይሰመይ:ለእግዚአብሔር:=> ወከመ:ያብእ: መሥዋዕተ:ለእግዚአብሔ
ር: በሕመ: ተብህለ:ውስተ: ሕገ: እግዚአብሔር:ዘውገ: ማዕነቅ: ወእሜኑ:ክፅሌቲ:
እጕለ: ርግብ::=> በእንተ : ሰመዖን:=>
25 ወሃሎ:ብእሲ: በኢየሩሳሌም: ዘስሙ: ስመዖን: ወውእቱ:ብእሲ፣ ጸድቅ: ወየዋህ: ወ
26 ይሴፈው: ፍሥሐሆሙ: ለእስራኤል: ወመንፈስ: ቅዱስ: ላዕሌሁ:=> ወአርአዮ: መን
27 ፈስ: ቅዱስ: ከመ:ሊይመውት: ዘእንበለ: ይርኢይ: መሲሖ: ለእግዚአብሔር:=> ወ
ወሰደ: መንፈስ: ለኵሉበ::ወሰበ: ላብእሞ: ላዝማደሁ: ለሕፃን: ለእግዚአ: ሊየሱ
28 ስ: ከመ: ይግበሩ: ሎቱ: ዘበሕጉ::=> ወተወክፎ:ውለቱኒ : ወለእበሮ: ውስተ: ሐፅ
29 ኑ: ወባረከ: ለእግዚአብሔር: ወይቤ:=> ናሁ: ይእዜ : ሰዐሮ: ለገብርከ : በሰመ: ኀ
3ዐ ቢብከ: እግዚኦ: በሰላመ:=> እስመ: ርእዩ: ላዕይንትየ: ለድኅኖትከ::=> ዘአስተ
31 ደለውከ: ቅድሜ: ኵሉ: ሕዝብከ::=> ከመ: ትክለት: ብርሃነ: ለአሕዛብ : ወክብ
32 ረ: ለሕዝብከ:እስራኤል::=> ወዮሴፍሰ: ለቡሁ: ወእሙ: ያነክሩ: በለእንተ: ዘይነብ
33 ቡ: ላዕሌሁ:=> ወባረከሙ: ስመዖን: ወይቤሶ: ለእሙ: ማርያመ: ናሁ:ዝንቱ: ረፀዩ
34 መ: ለድቀቶሙ:ወለተንሢአቶሙ: ለብዙኃን: በውስተ: ይስራኤል :: ወለተአምሮት:
35 ለዘ:ይትዋቀሠ:=> ወለነፍስኒ: እንተ: ትበውእ:ኵናት:ከመ:ይክሠት:ሐሳ ነ:ልብሙ:
ለብዙኃን::=> በእንተ:ሐና: ነቢት:=> ወሀለወት: ሐና: ነቢይ
36 ት፣ ወለተ:ፋኑኤል: እንተ:ነገደ:ለሴር:ወኀለፈ: መዋዕሊሃ: ወመጠለ:መታሰ:ሰብዐተ:
37 ዓመት:ነበረት:እመ:ድንግልናሃ:=> ወመዕስብታ: ሰማንያ: ወለርባዕተ:ክረመተ: ወ
38 ሊትወፅእ: እመኵራብ: መዒልተ: ወሌሊተ:በጾመ: ወበጸሎት::=> ወተነ ሠላት: ሶ
ቤሃ: ወገነየት: ወለለሶተቶ: ለእግዚአብሔር : ወነገረት: በእንቲአሁ: ለኵሎሙ: ለ
39 ሉ: ይሴፈው: ሞድሓኒታ: ለሊየሩሰሌም::=> ወፈጸሙ : ኵሎ : ዘበሕገ: እግዚ
አብሔር: ለተዉ: ገቤሳ: ሃገሮሙ: ናዝሬት::=>

Sicut scriptum est in lege Dei; Omnis masculus aperiens uterum matris suæ, 23
sanctus vocabitur Domino: Et ut offerret hostiam Deo, sicut dictum est in lege 24
Dei, par turturum, aut duos pullos columbæ.

De Simeone.

Et fuit homo in Hierusalem, cujus nomen Simeon: & ille *fuit* justus & humi- 25
lis, & expectabat gaudium Israelis: & Spiritus sanctus erat super eum. Et ma- 26
nifestaverat ei sanctus Spiritus, quòd non moreretur, priusquàm videret Mesiach
Domini. Et adduxit eum Spiritus *in* templum. Et quum inducerent parentes e- 27
jus parvulum Dominum Jesum, ut facerent ei quod in lege *statuitur*: Et accepit 28
eum ille, & posuit eum in sinu suo, & benedixit Deo, & dixit; Ecce nunc di- 29
mitte servum tuum, secundùm verbum tuum Domine, in pace: Quia viderunt 30
oculi mei salutem tuam, Quam parâsti coram toto populo tuo; ut manifestes 31
lumen Gentium, & gloriam populi tui Israel. Et Joseph pater ejus & mater ejus 32
mirabantur propter ea quæ dicebantur de eo. Et benedixit eis Simeon, & di- 33
xit matri ejus Mariæ; Ecce hic positus est in casum & in resurrectionem multo- 34
rum in Israel, & in signum contradicentium. Et tu, in animam intrabit gladius: 35
ut manifestet cogitationem cordis multorum.

De Hanna prophetissa.

Et fuit Hanna prophetissa, filia Phanuel, quæ à tribu Aser: & processerunt dies 36
sui, & cum viro suo septem annis mansit à virginitate sua. Et vidua fuit octo- 37
ginta & quatuor annorum: & non exivit à templo die, & nocte in jejunio & ob-
secratione. Et surrexit tunc, & confitebatur & gratias agebat Deo: & loque- 38
batur de eo, omnibus qui expectabant redemptionem Hierusalem. Et ut per- 39
fecerunt omnia quæ in lege Domini, venerunt in Galilæam in urbem suam
Nazareth.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * شمعون پير ايشانرا دعا كرد * وگفت بمريم مادرش * اينك اين پاك † نهاده شد * براي
35 افتادن و بر خاستن بسياران در اسرائيل وآيت * وفتنه انگيزي * درجان تو نايز ء در رود *
36 چنانك انديشه بسياران آشكارا شود * *وحانا ء پيغمبر دختر فانويل از سبط اشير * او نيز در
37 روزگار خود كوهين بود * وهفت سال با شوهر خود † [از] بكر زندگاني كرد * * وقدر هشتاد وچهار
سال بيوه ماند * وازهيكل خدا نمي شد * وشب وروز در نماز وروزه بسر بردي * وخدا را عبادت
38 كردي * * او نيز دران ساعت كه مسيح را در اوردند * ايستاده بود * مر خدايرا اعتراف آورد وبا
39 طفل سخن گفت * وبا هر كسي * كه در اميد رستگاي اسرائيل بود * * وچون هر چيزي را تمام
كردند * انچنانك در ناموس خداوند بود * سوي جليل وناصر باز گرديدند * كه شهر ايشان بود

Et *Simeon* senex illis benedixit, ac 34
dixit Mariæ matri ejus; Ecce hic
Sanctus positus est in casum & re-
surrectionem multorum in Israele,
& signum, & discordiæ suscitatio-
nem. In animam autem tuam lan- 35
cea intrabit, adeò ut cogitationes
multorum patefiant. Et Hanna Pro- 36
phetissa, filia Phanuel, ex tribu
Aser, ipsa etiã in tempore suo seni-
or erat, et septem annos cum viro suo
à virginitate vitam egerat. Et cir- 37
citer octoginta & quatuor annos
vidua mansserat, & à templo Dei
non abscedebat, & noctes diesque
in oratione & jejunio transigebat,
et cultui Divino vacabat. Ipsa quoq; 38
in illa hora, quâ Christum intro-
duxerunt, astabat; ac Deo gratias
egit, & puerulum alloc utus est, &
omnem hominem, qui in expectatione
liberationis Israelis erat. Et cùm 39
omnia perfecissent, quemadmodum
in lege Domini erat, in Galilæam,
& Nazreh reversi sunt, quæ civitas
eorum erat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ε'.

40 Τὸ δ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις
Dei erat in illo. Et ibant parentes ejus per *annum* in Hierusalem
41 Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ
festo Paschæ. Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis
42 τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, (σ) ἀναβάντων αὐτῶν
in Hierosolymam, secundùm consuetudinem festi, *Et consummentibus dies*, *in*
43 εἰς Ἱεροσόλυμα, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, Καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν
reverti ipsos, remansit Jesus puer in Hierusalem: & non *cognovit Joseph*
τῷ ὑποστρέφειν αὐτὰς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ
& *mater* ejus. Existimantes autem illum in comitatu esse, venerunt diei iter,
44 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν,
& requirebant eum *in cognatis*, & *in notis*. Et non invenientes
45 καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι, (τ) καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· Καὶ μὴ εὑρόντες
eum, regressi sunt in Hierusalem, *quærentes* eum. Et factum est, post dies
46 αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας
tres invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, & audientem
τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα
illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes *audientes* eum, super
47 αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο δ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ
intelligentia & responsis ejus. Et videntes *ipsum*, *attoniti fuerunt*. Et ad illum
48 τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν

mater ejus dixit; Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolen-
ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε, Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώ-
tes quærebamus te. Et ait ad illos, Quid quòd quærebatis me? nesciebatis quia in
μενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν 49
his Patris mei oportet esse me? Et ipsi non intellexerunt verbū quod locutus est ad eos.
τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 50
Et descendit cum eis, & venit in Nazareth: & erat subditus illis. Et
Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς (υ) Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ 51
mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo. Et Jesus
ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει (φ) πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς 52
proficiebat sapientiâ & ætate, & gratiâ apud Deum & homines.
προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

CAP. III. γ'.

Ε' γ' 1 Ἐν ἔτει δ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος
In anno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, *præsidente*
Pontio Pilato *Judææ*, & tetrarchâ Galilææ Herode, Philippo
Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος (α) τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου
autem fratre ejus tetrarchâ Iturææ, & Trachonitidis regionis,
δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας, καὶ Τραχωνίτιδος χώρας,
& Lysaniâ Abilinæ tetrarchâ,
καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος,

MS.A. (σ) ἀναβαινόντων (τ) καὶ τοῖς (υ) Ναζαρέτ· (φ) τὰ ῥήματα ἅπαντα ταῦτα ἐν MS.A. Κεφ. γ'. (α) Ἡρῴδου τῆς Γαλιλαίας,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 ܘܛܠܝܐ ܗܘܐ ܪܒܝ ܘܬܩܦ ܘܡܠܝ ܚܟܡܬܐ ܘܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ *

Puerulus autem crescebat, & corroborabatur Spiritu, ac replebatur sapientiâ, & gratia Dei erat super eum. Et homines (i. parentes) ejus quotannis adibant Jerosolymam in festo Paschæ.

41 ܘܒܥܕܢ ܕܗܘܐ ܒܪ ܬܪܥܣܪ ܫܢܝܢ ܣܠܩܘ ܠܝܪܘܫܠܡ ܟܡܢܓܕ ܥܕܬܐ ܘܟܕ ܫܠܡܘ ܝܘܡܝ ܥܕܬܐ ܗܘ ܘܐܬܦܩ ܛܠܝܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܝܘܣܦ ܘܐܡܗ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘ ܕܗܘ ܒܡܫܬܐ ܗܘ ܘܐܬܘ ܡܗܠܟ ܝܘܡܐ ܚܕ ܘܒܥܘ ܠܗ ܒܝܢ ܩܪܝܒܐ ܘܒܝܢ ܝܕܥܝܢ ܗܘ ܘܠܐ ܫܟܚܘ ܐܝܟ ܕܗܘ ܒܥܠ ܗܘ ܘܐܬܘ ܒܬܪܗ

Versio VULGATA LATINA.

40 Puer autem crescebat & confortabatur, plenus sapientiâ: & gratia Dei erat in illo.
41 Et ibant parentes ejus per omnes annos in Jerusalem, in die solenni Paschæ.
42 Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Jerosolymam secundùm
43 consuetudinem diei festi, Consummatisque diebus, cùm redirent, remansit
44 puer Jesus in Jerusalem, & non cognoverunt parentes ejus. Existimantes autem
illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos &
45 notos. Et non invenientes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum.
46 Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo, sedentem in medio docto-
47 rum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui
48 eum audiebant, super prudentia & responsis ejus. Et videntes admirati sunt.
Et dixit mater ejus ad illum; Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego
dolentes quærebamus te. Et ait ad illos; Quid est quòd me quærebatis? nescie- 49
batis quia in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexe- 50
runt verbum, quod locutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit Nazareth: 51
& erat subditus illis. Et mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo.
Et Jesus proficiebat sapientiâ, & ætate, & gratiâ apud Deum & homines. 52

CAP. III.

ANno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, procurante Pontio Pilato 1
Judæam, tetrarchâ autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarchâ
Iturææ, & Trachonitidis regionis, & Lysaniâ Abilinæ tetrarchâ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثامن *

40 فاما الصبي فكان ينسو ويتقوى بالروح * ممتليًا بالحكمة
41 ونعمة الله كانت عليه * وابواه كانا يصعدان الى يروشليم كل سنة في عيد الفصح * فلما عت
42 له اثنتا عشر سنة صعدا الى يروشليم الى العيد كالعادة * فلما كملت الايام ليعودوا تخلف
43 عنهما الصبي يسوع في يروشليم ولم تعلم امه ويوسف * لانهما كانا يظنان انه مع السايرين في
44 الطريق * ولما سارا نحو يوم طلباه عند اقربايهما ومعارفهما * فلم يجداه فرجعا الى يروشليم
45 يطلبانه * وبعد ثلثة ايام وجداه في الهيكل جالسًا في وسط المعلمين يسمع منهم ويسالهم *
46 47 وكان كل من يسمعه مبهوتين من علمه واجابته * فلما ابصراه بهتا * فقالت له امه يا بني ما
48 هذا الذي صنعت بنا هكذي لان اباك وانا كنا نطلبك باجتهاد معذبين * فقال لهما لم
49 تطلباني * اما تعلمان انه ينبغي ان اكون في الذي لابي * فاما هما فلم يفهما الكلام
50 الذي قاله لهما * ثم نزل معهما الى الناصرة وكان يخضع لهما * وكانت امه تحفظ جميع هذا
51 الكلام في قلبها * وكان يسوع يتمو في القامة والحكمة والنعمة عند الله والناس *
52

* الفصل التاسع *

1 وفي سنة خمس عشرة من ولاية طيباريوس قيصر
في ولاية فيلاطس البنطي على اليهودية * وهيرودس رييس على ربع جليل * وفيلبس اخوه
رييس على ربع اطوريا وبلاد اطرخون * ولسانيوس رييس على ربع الابلية *

Sectio octava.

At verò puer crescebat & corroborabatur 40
spiritu, & implebatur sapientiâ, & gra-
tia Dei erat super eum. Et parentes ejus 41
ibant in Jerusalem singulis annis in festo
Paschæ. Quumque completi fuissent ei 42
duodecim anni, abierunt in Jerusalem
ad festum, secundùm consuetudinem. Et 43
cùm consummati essent dies ut redirent,
remoratus est ab eis puer Jesus in Jeru-
salem, & non scivit mater ejus & Jo-
seph: Quia ambo existimabant eum esse 44
cum euntibus in via. Et cùm ambulás-
sent quasi diem unum, quæsiverunt eum
apud cognatos suos, & notos suos, Et 45
non invenerunt eum: quare reversi sunt
in Jerusalem, quærentes eum. Et post 46
tres dies invenerunt eum in templo, se-
dentem in medio doctorum, audientem
eos, & interrogantem illos. Et omnes qui 47
audiebant eum, stupebant de scientia ejus
& responsione ipsius. Quumq; vidissent 48
eum, obstupuerunt. Et dixit illi mater
ejus; Fili mi, quid est hoc quod fecisti
nobis sic? Pater enim tuus & ego quæ-
rebamus te cum solicitudine afflicti. Ait 49
illis, Cur quæritis me? Nónne scitis quia
oportet me esse in iis quæ Patris
mei sunt? Ipsi autem non intellexerunt 50
sermonem quem dixit eis. Tum descen- 51
dit cum eis in Nazareth: eratque sub-
ditus illis. Et mater ejus conservabat
omnia hæc verba in corde suo. Jesus 52
autem crescebat in statura, & sapientiâ,
& gratiâ apud Deum & homines.

Sectio nona.

CAP. III.

ET in anno quinto decimo imperii Ti- 1
berii Cæsaris sub dominio Pilati Pontii
super Judæam, dum Herodes esset prin-
ceps super quartam partem Galilææ, &
Philippus frater ejus princeps super
quartam partem Antuviæ & regionis
Antarchon: & Lysanius princeps super
quartam partem Iliæ,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በሰንበት : ዘቅድመ : ሌጢፋኒያ:=

40 ወልህቀ: ሕፃን: ወጸንዐ: በመንፈስ: ቅዱስ: ወመሉእ: ጥበበ: ወፍፁም: በጸጋ : እግዚ
ኣብሔር : ዘሳዕለዙ::=: ወበረብዕት: ዝክረሎት:=:
41 ወይሐውሩ: ላዝሚዲሁ: በበ: በዓል:ሊየሩሰሌም: ለለ:ዓመት: ለበዓለ: ፋሲካ::=:
42 ወለመ: ኮነ: ፍጹም: ሎቱ: ዓሠርቱ: ወክልኤቱ:ክረሎቱ: ዓርጉ: ለበዓል: ሊየሩሰሌ
43 ም: በሽመ:ያለመዱ:=: ወሰቢጦሙ: ግብሮሙ: ላተዉ:ወሐፃኑ:እግዚእ:ሊየሱስ:
44 ኀበረ: ሊየሩሳሌም: ወሊያሎሩ: ዮሴፍ: ወእሙ::=: ወይመስሎሙ: ዘበቍናተ: ሃ
45 ሱ: ሶስለ: ሰብእ: ወበጺሖሙ: ኀሠሠወ: በዕለታ: ኀበ: ለዝሚዲሁ : ወኀበ : ለለ:
46 ያለመርዖ:=: ወሊረኪቦሙ: ገብሉ: ሊየሩሳሌም: ይሓሠሠወ::=: ወእመዝ:በ
ሣልስታ: ረከብዎ: በመኵራብ: እንዘ: ይነብር: ማእከለ: ሊቃናት: ወያጸምዖሙ: ወ
47 ይሴእሉሙ::=: ወያነክርዖ: ኵሉሙ: እለ፡ሰመዕዎ: ጥበቦ : ወለወዐለቶ::=:
48 ወሶበ: ርእይዎ: ደንገፁ: ወትቤሎ: እሙ:ወልድየ: ለምንት:ከመዝ:ረሰይከነ: ለእመ:
49 ናሁ:ላቡከነ:ወለነኒ: ሠራሕነ: እንዘ:ነኀሠሠከ::=: ወይቤሎሙ:መንት:ተኀሠሡ
50 ኒ:ሊያለመርክሙኑ: ከመ: ውስተ:ዘላቡየ : ሃለውኩ::=: ወእሙንቱስ: ሊለበዉ:ቃ
51 ሉ: ዘይቤሎሙ: ወሖረ:=: ወወረደ:ምስሌሆሙ: ናዝሬት: ወይትሌዘዝ:ሎሙ: ወተ
52 ዓቅብ: እሙ: ዘንተ:ኵሎ: ነገረ: ውስተ: ልቡ::=: ወእግዚእ: ሊየሱስ: ልህቀ: በጥ
በብ: ወበሞክሮ: ወኂየ: በጸጋ: በኀበ: እግዚኣብሔር: ወበኀበ: ሰብእ::=:

በሰንበት: ቃል: ዘኮነ: ኀበ: ዮሐንስ:=: ፫ ወለመ: ዓሠ
ርቱ: ወኀምስቱ:ዓመተ:መንግሠቱ:ለጢቤርዮስ: ቄሰር: ወጲላጦስ: ጰንጤዎ: መል
ሕስ: ይሁደ: ወሄሮድስ: ንጥሠ: ገሊላ: ወፊልጶስ: እኁሁ: መልሐስ: ሊጥራኖስ: ወለ
ብሔረ: ጥራኮንደስ : ወለልስንዩ: ለንተ: ሰቢላኔ : መስፍኖሙ: ወእቱ::=:

Sabbato Epiphaniam præcedente.

Et crevit parvulus, & corroboratus est in Spiritu sancto, et plenus *fuit* intelligen- 40
tiâ: & perfectus *fuit* in gratia Dei quæ *super* eum *erat*.
Et in quartam anni partem. Et ibant parentes ejus singulis 41
festis Hierosolymam, quotannis ad festũ paschæ. Et quum esset consummatus illi 42
duodecimus annⁿ ejus, ascenderunt ad festum Hierosolymam, sicut consueti erant.
Et consummantes opus eorũ abierunt, & puer Dñs Jesus remansit Hierosolymæ: 43
& non cognoverũt Joseph & mater ejⁿ. Et cogitantes quòd in via erat cum po- 44
pulo: & proficiscentes quæsiverunt eum in die apud cognatos ejus, & apud eos
qui noverant eum. Et non invenientes, regressi sunt Hierosolymam, quærere eũ. 45
Et post triduum invenerunt eum in templo sedentem *in* medio magistrorum, & 46
audientem eos, & interrogantem eos. Et mirati sunt omnes audientes eum in- 47
telligentiam ejus, & responsa ejus. Et videntes eum, attoniti sunt. Et dixit ei ma- 48
ter ejus; Fili mi, quarè ita fecisti nobis? quoniam ecce pater tuus & ego laboravi-
mus, quærentes te. Et dixit iis; Quarè quærebatis me? nescìebatisne q in iis quæ 49
sunt Patris mei sui? Et ipsi non intellexerunt sermonem quem loquutus est iis: & 50
abiit. Et descendit cum iis *in* Nazareth; & subjectus erat iis. Et custodiebat 51
mater ejus, hùnc totum sermonem in corde suo. Et Dominus Jesus profectus est 52
in intelligentia & in prudentia, & magna fuit in gratia apud Deum & homines.

CAP. III. *De sermone qui habitus est à Johanne.*

IN anno quinto decimo imperii Tiberii Cæsaris, & Pilatus Pontius princeps 1
erat Judææ, & Herodes rex *erat* Galilææ, & Philippus frater ejus princeps erat
Iturææ, & regionis Trachonitidis: & Lalsaniⁿ *illius* quæ est Sabilanes præses erat:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

50 51 ودر ناصره * وبا ايشان فرود آمد † * ايشان فهم نكردند كلمه را كه بديشان گفت *
52 طاعت ايشان بود * ومادش سخنهاء اورا در دل خود نگه مي داشت * عيسي قد وبالا
بر كشيد ودر حكمت ونعمت خدا پرورده مي شد

هشتم ظاهر شدن يحيي بن زكريا

1 * ودر پانزدهم سال از مملكت طباريوس قيصر * بنيابت پنطوس † پيلاطوس درجهود بود *
وقتي كه هيروديس در جليل چهارم سرور بود * وفيليبوس * برادرش سرور چهارم † در طوريا *
ودر ولايت طركونا * ولوسيانيا چهارم سرور † در ابيلاني *

At illi non intellexerunt sermonem, 50
quem ipsis locutus est. Et cum 51
eis descendit in Nazyeth, & in
obsequio illorum erat. Mater au-
tem ejus verba illius in corde
suo conservabat. Et Jesus sta-
turâ & proceritate auctus, sapi-
entiâ etiam & gratiâ Dei crevit.

VIII. Manifestatio Johannis filii Zachariæ.

CAP. III.

ANno autem decimoquinto regni 1
Tiberii Cæsaris, in præfectura Pon-
tii Pilati in Judæa fuit, quo tem-
pore Herodes in Galilæa tetrarcha
esset, & Philippus frater ejus te-
trarcha in Turia & regione Tracu-
tæ, et Lysanias tetrarcha in Abi-
lene,

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Γ'. ς'.

Sub principibus Sacerdotum Anna & Caiapha: factum est verbum Dei ad Joannem
2 (β) Ἐπ' ἀρχιερέων Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην
Zachariæ filium in deserto. Et venit in omnem circaregionem Jor-
3 (γ) † Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς (Α) πᾶσαν † περίχωρον † Ἰορ-
danis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum: Sicut scriptum est in
4 δάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· Ὡς γέγραπται ἐν
libro sermonum Esaiæ prophetæ, dicentis; Vox clamantis in deserto, Parate
βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου † προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε
viam Domini: rectas facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur,
5 † ὁδὸν (ε) Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται,
& omnis mons & collis humiliabitur: & erunt prava in directum, & aspera
καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι
6 in vias planas: Et videbit omnis caro Salutare Dei. Dicebat ergò
7 εἰς ὁδοὺς λείας· Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Ἔλεγεν οὖν
eurntibus turbis baptizari ab ipso; Genimina viperarum, quis
τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς
ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergò fructus dignos
8 ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ † μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους
pœnitentiæ, & ne cœperitis dicere in vobismetipsis; Patrem habemus Abraham. Dico
† μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν † Ἀβραάμ. Λέγω
enim vobis, Quia potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.
γὰρ ὑμῖν, Ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ † λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

Jam verò & securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergò arbor
Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς † ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον 9
non faciens fructum pulchrum, excidituv, & in ignem mittitur. Et interrogabant
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων 10
eum turbæ, dicentes; Quid ergò faciemus? Respondens autem, dicebat illis,
αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Τί οὖν (ζ) ποιήσωμεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, 11
Habens duas tunicas, tradat non habenti: & habens esca, similiter
Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως
faciat. Venerunt autem & publicani baptizari: & dixerunt ad illum; Magister,
ποιείτω. Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι· καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, 12
quid faciemus? Ille autem dixit ad eos; Nihil ampliùs præter constitu-
τί (ζ) ποιήσωμεν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, (η) Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγ- 13
tum vobis exigite. Interrogabant autem eum & milites, dicentes; Et nos
μένον ὑμῖν πράσσετε. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, Καὶ ἡμεῖς 14
quid faciemus? Et ait ad eos, Neminem concutiatis, neque calumnieveritis:
τί ποιήσωμεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε·
& contenti estote stipendiis vestris. Exspectante autem populo, & ratiocinantibus
καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ † λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων 15
omnibus in cordibus suis de Joanne, ne fortè ipse esset Christus,
πάντων ἐν † καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστὸς,

MS. A. (β) Ἐπὶ ἀρχιερέως (γ) † Ζαχαρίου (δ) πᾶς περίχωρον (ε) † Κυρίου, (ζ) ποιήσωμεν; (η) Μηδὲν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sub Pontificatu Hannæ & Caiphæ factus 2
est sermo Dei super Johannem filium Za-
chariæ, in deserto. Venítque in 3
universam regionem circumjacentem Jordani, præ-
dicans baptismum pœnitentiæ in remissio-
nem peccatorum. Sicut scriptum est in li- 4
bro sermonum Esaiæ prophetæ, dicentis;
Vox clamans in deserto, Parate viam Domi-
ni, & dirigite in planitie semitas Deo no-
stro. Omnes valles implebuntur, omnés- 5
que montes & colles deprimentur: & fiet
turgidum leve, & locus asper planities. Vi- 6
debítque omnis caro vitam Dei. Porrò 7
dicebat turbis illis qui ad ipsum veniebant
ut baptizarentur, Progenies viperarum,
quis indicavit vobis ut fugeretis à futura ira?
Edite ergò fructus dignos pœnitentiâ, nec 8
incipiatis dicere apud vosmetipsos; Est no-
bis pater Abraham: dico enim vob s, ex
istis lapidibus posse Deum suscitare filios
Abrahamo. Ecce autem securis posita est 9
ad radicem arborum: omnis igitur arbor
fructus bonos non edens, exciditur, & in
ignem corruit. Et interrogabant eum tur- 10
bæ, dicentes; Quid igitur faciemus? Re- 11
spondit, & ait illis; Qui habet duas tuni-
cas, det non habenti: & qui habet cibum,
itidem faciat. Quinetiam venerunt publi- 12
cani ut baptizarentur, ac dicunt ei; Doctor,
quid faciemus? Ipse verò dixit eis; Ne 13
exegeritis plus quàm jussum est vobis exi-
gendum. Et interrogaverunt eum cultores 14
militiæ, dicúntque; Nos etiam quid faci-
emus? dixit eis; Ne in quemquam insole-
scatis, & neminem opprimatis: & sufficiant
vob s stipendia vestra. Cum autem sen- 15
tiret populus de Johanne, & omnes cogi-
tarent in corde suo, quod forsan esset ipse
Christus;

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Et in principatu Annæ & Caiaphæ 2
in sacerdotes, sermo Dei super
Johannem filium Zachariæ de-
scendit in deserto. Et venit in 3
universas regiones, quæ circa
Jordanem sunt, & de baptismo
hominum & resipiscentiâ prædi-
cavit in remissionem peccatorum.
Quemadmodum in libro Esaiæ 4
prophetæ scriptum est, ubi dicit;
Vox quæ in deserto resonat, Pa-
rate viam Dei, & complanate
solitudinem, quæ in semita Dei
nostri est. Omnes valles imple- 5
buntur, & omnes montes & col-
les subsidebunt: quicquid difficile
est, facile fiet, & quicquid rigi-
dum est lentum evadet. Et omne 6
quod carne constat majestatem Dei
videbit. Et turbis illis, quæ ad 7
eum veniebat ut baptizarentur,
dicebat; O filii viperarum, quis
indicavit vob's ut fugeretis ab
ira venienti? Fructum igitur fa- 8
cite, qui resipiscentiâ dignus sit:
& ne superbiatis in animo vestræ
& dicatis; Pater quidem noster
Abrahamus est: nam potens est
Deus, ut ex his lapidibus filios
Abrahamo suscitet. Ecce secu- 9
ris ad radicem arborum posita
est: & omnis arbor quæ fructum
bonum non reddiderit, succidetur,
& in igne comburetur.

Versio VULGATA LATINA.

2 Sub principibus sacerdotum Anna & Caipha : factum est verbum Domini
3 super Joannem, Zachariæ filium, in deserto. Et venit in omnem regionem
4 Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum, Sic-
ut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophetæ ; Vox clamantis in deser-
5 to, Parate viam Domini : rectas facite semitas ejus : Omnis vallis imple-
bitur : & omnis mons, & collis humiliabitur : & erunt prava in directa, & aspe-
6 ra in vias planas : Et videbit omnis caro salutare Dei. Dicebat ergò ad
7 turbas quæ exibant ut baptizarentur ab ipso ; Genimina viperarum, quis
8 ostendit vobis fugere à ventura ira ? Facite ergò fructus dignos pœnitentiæ,
& ne cœperitis dicere ; Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia
9 potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Jam enim securis
ad radicem arborum posita est. Omnis ergò arbor non faciens fructum bo-
num, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbæ, di- 10
centes ; Quid ergò faciemus ? Respondens autem dicebat illis ; Qui habet 11
duas tunicas, det non habenti ; & qui habet escas, similiter faciat. Vene- 12
runt autem & publicani ut baptizarentur, & dixerunt ad illum ; Magister,
quid faciemus ? At ille dixit ad eos ; Nihil amplius, quàm quod constitu- 13
tum est vobis, faciatis. Interrogabant autem eum & milites, dicentes ; 14
Quid faciemus & nos ? Et ait illis ; Neminem concutiatis, neque calumniam
faciatis : & contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo, & co- 15
gitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne fortè ipse esset Christus :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * وحنان وقيافا رئيسا الكهنة * حلت كلمة الله على يوحنا بن زكريا في البرية * فجاء الى كل
3 البلاد المحيطة بالاردن يكرز بمعمودية التوبة لمغفرة الخطايا * كما هو مكتوب في سفر كلام اشعيا
4 النبي هكذا * صوت صارخ في البرية اعدوا طريق الرب وقوموا سبله * جميع الاودية
5 تمتلي وجميع الجبال والاكام تتواضع * ويصير الوعر سهلا والخشنة الى طريق سهلة * ويعاين
6 كل ذي جسد خلاص الله * فقال للجمع الذين ياتون اليه ويعتمدون منه يا اولاد الافاعي
7 من دلكم على الهرب من الغضب الاتي * اعملوا الان ثمارا تستحق التوبة ولا تبتدوا ان
8 تقولوا في نفوسكم ان اباانا ابرهيم * اقول لكم ان الله لقادر ان يقيم من هذه الحجارة بنين
9 لابرهيم * ها الفاس موضوع على اصول الشجر * فكل شجر لا يثمر ثمرا صالحا يقطع
10 ويلقى في النار * وساله الجموع قايلين فماذا نصنع * فاجابهم قايلا من كان له ثوبان فليعط
11 من ليس له * ومن كان له طعام فكذلك ايضا يصنع * فاتي عشارون ليعتمدوا منه فقالوا له يا
12 معلم ماذا نصنع * فقال لهم لا تعملوا اكثر مما امرتم به * وساله ايضا جند قايلين ماذا
13 14 نصنع نحن ايضا * فقال لهم لا تعنفوا احدا ولا تظلموا احدا واكتفوا بارزاقكم * وان
15 جميع السعب فكروا في قلوبهم وظنوا ان يوحنا هو المسيح *

Et Hanna, & Caipha principes sacerdotum : inhabitavit verbum Dei super Johannem filium Zachariæ in deserto. Et venit in omnes regiones circumiacentes Jordani prædicare baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Sicut est scriptum in libro sermonum Isaiæ prophetæ sic ; Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, & dirigite semitas ejus. Omnes valles implebuntur, & omnes montes & colles humiliabuntur : & fiet arduum facile, & aspera in viâ planâ. Et videbit omnis prædictus corpore salutare Dei. Dixit autem turbis quæ veniebant ad eum & baptizabantur ab eo ; O filii viperarum, quis ostendit vobis fugere ab ira ventura ? Facite igitur fructus qui sint digni pœnitentiâ, & ne cœperitis dicere intra vosmetipsos ; Sane pater noster est Abraham. Dico vobis, quòd Deus potens est suscitare de istis lapidibus filios Abraha. Ecce securis posita est ad radices arborum. Et omnis arbor, quæ non fructificat fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Et interrogaverunt eum turbæ, dicentes ; Quid igitur faciemus ? Respondit eis, dicens ; Qui habet duas tunicas, det non habenti : & qui habet escam, similiter etiam faciat. Venerunt autem publicani ut baptizarentur ab eo, & dixerunt ei ; Magister, quid faciemus ? Dixit illis, Ne faciatis plus eo, quod præceptum est vobis. Et interrogaverunt eum etiam milites, dicentes ; Quid faciemus nos etiam ? Ait illis, Ne concutiatis quemquam, neque opprimatis quemquam, & contenti estote opsonio vestris. Omnis autem populus cogitaverunt in cordibus suis, & existimaverunt quòd Johannes esset Christus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወላመ፡ ሐና፡ ወቀያፋ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ መጽአ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር ፡ ሳዖሰ ፡ ዮሐንስ፡
3 ወልደ፡ ዘካርያስ፡ በገደመ፡::=፡ ወሖደ፡ ለድያመ፡ ዮርደኖስ፡ ፀሰበሰ፡ጥምቀተ፡ ለንስ
4 ሓ፡በዘ፡ ይትጎደግ፡ ኅጢአት፡::=፡ በከመ፡ ይብል፡ ቃለ፡ መጽሐፍ፡ ሊሰይያስ፡ ነቢይ፡
ዘይቤ፡ ናሁ፡ ቃለ፡ለዋደ፡ በገደመ፡ ጸሉላ፡ፋኖተ፡ እግዚአብሔር፡ ፀዳርዩ፡ መጽሐ
5 ቶ፡=፡ ኵሉ፡ ሣዕመቅ፡ ይምልእ፡ ፀኵሉ፡ደብር፡ወወግር፡ ይትሐት፡ ፀይኩን፡ ሙዝ
6 ለእ፡ መጽያሕተ፡ ርቱዐ፡ ወይዳሪ፡ ፍኖተ፡ ሙብእ፡::=፡ ወይርእይ፡ ኵሉ፡ ዘሥጋ፡ለ
7 ድኅኖቶ፡ ለለግዚአብሔር፡::=፡ ወይቤሎሙ፡ ዮሐንስ፡ ለሕዝብ፡ እሰ፡ መጽ ፡ ኃቤ
ሁ፡ ያጥምቆሙ፡ትውልደ፡ ሰባድዕት፡ መኑ፡ ነገረክሙ፡ ታዕስጡ፡ እመ፡ዘሠፍ፡ዘይ
8 መጽእ፡::=፡ ግበሩ፡ ለንስ፡ ፍሬ፡ ዘይደልወክሙ፡ ለንስሐ፡ ወኢይመስልክሙ፡ በ፡ሂ፡
ሀሎ፡ ላቡነ፡ ላብርሃም፡ እብለክሙ፡ ይክለ፡ እ ዚአብሔር፡ ለእሠለ፡ ውኩ ፡ ለ
9 ብርሃም፡ እመእሉንቱ፡ ለእበን፡::=፡ እስመ፡ ወድኅ፡ ተሠይሙ፡ ጕድብ፡ኃቤ፡ጕንፍ፡
ዕፀው፡ ወኵሉ፡ ዕፀው፡ዘሊይፈሪ፡ሠናየ፡ ፍሬ፡ ይገዝመው፡ ወውስተ፡ ፈሰ፡ ይዕድይ
ው፡::=፡ በእንተ፡ እለ ፡ ተስእልዎ፡ ለዮሐንስ፡::=፡
10 ወተስእልዎ፡ ሕዝብ፡ ወይቤልዎ፡ ምንተ፡ ንግበር ::=፡ ወለውሠእ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘበ
11 ተ፡ ክልሉተ፡ ልብስ፡ ክደናተ፡ የሃብ፡ ለሐደ፡ ለዘ፡ለልቦ፡ ፀዘሂቦ፡ እክለ፡ ፕሳዊ፡ ፀ
12 በር፡::=፡ ፀመጽሉ ፡ መጸብሕያን ፡ ጥመቆሙ ፡ ፀተስእልዎ፡ ፀ ይቤልዎ፡ ለ ቅ፡ ን
13 ተ፡ ንግበር፡::=፡ ወይቤሎሙ፡ ለልቦ፡ ፈድፋደ፡ ዘትግበሩ፡ እመን፡ ዘተለዘ ሰ
14 ወተስእልዎ፡ ሓራኒ፡ ወይቤልዎ፡ ንሕነኬ፡መንተ፡ ንግበር፡::ወይቤሎሙ ፡ ሊትትላ ሳ
15 ወሊለመኑሂ፡ ወሊትሂዱ፡ ወኀበሩ፡ በኒሰ ይክሙ፡::=፡ ወሐሰዩ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በልቦ
ሙ፡ ወመሰሎሙ፡ ዮሐንስ፡ ዘሠለቱ፡ ክርስቶስ፡::=፡

Et quando Hana & Caipha principes sacerdotum *erant*, venit verbum Domini 2
super Johannem filium Zachariæ in deserto. Et circumivit regiones Jordanis, & 3
prædicavit baptismum pœnitentiæ in qua remittitur peccatum : Sicut dicit vox 4
libri Elaiæ prophetæ, qui dixit ; Ecce vox circumeuntis in deserto, parate viam
Domini, & æquales facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur, & omnis mons 5
& collis deprimetur : & erit prava semita recta, & plana erit prava via. Et vi- 6
debit omnis qui ex carne est, salutem Dei. Et dixit Johannes populis qui venie- 7
bant ad eum ut baptizaret eos ; Generatio viperarum, quis dixit vobis ut fuge-
retis à pœna futura ? Facite igitur fructum qui dispônat vos ad pœnitentiam ; 8
& ne existimetis dicere ; Fuit pater noster Abraham. Dico vobis, Potest Deus
excitare filios Abrahamo, ex hisce lapidibus. Quia jam ponitur securis ad trun- 9
cum arboris : et omnis arbor quæ non fert fructum bonum, excîdent eam, & in
ignem conjicient eam

De iis qui Johannem interrogabant.

Et interrogaverunt eum populi, & dicebant ei ; Quid faciemus ? Et respondit, 10
& dixit iis : Qui habet duas vestes interiores, det unam non habenti : & qui ha- 11
bet panem, similiter faciat. Et venerunt publicani ut baptizaret eos : & inter- 12
rogârunt eum, & dixerunt ei ; Magister, quid faciemus ? Et dixit iis ; Nihil am- 13
plius sit quod faciatis, quàm quod constitutum est vobis. Et interrogârunt eum 14
milites, & dixerunt ei ; Nos igitur quid faciemus ? Et dixit iis ; Ne opprimatis
aliquem neque rapiatis : & contenti estote stipendiis vestris. Et cogitaverunt 15
omnes populi in cordibus suis, & existimârunt quòd Johannes esset Christus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

تعليم دادن يحيي جماعت را

IX. Docet Johannes turbas.

10 * جماعت ازو پرسيدند * كه ما چه مي كنيم * * بديشان جواب داد وگفت * هر كه دو
11 جبه دارد * يكي بدان دهد كه ندارد * و ان نيز كه توشه دارد چنين كند * * سودخوران
12 نيز مي آمدند * كه تعميد يابند * وبدو گفتند اي معلم چه كنيم * * گفت زياده تر ازان
13 مخواهيد كه بشما فرموده شد * كه انرا بطلبيد * خدمت كاران وسرهنگان ازو مي پرسيدند *
14 كه ما نيز چكنيم * بديشان گفت با مردم ببدي مكاويد * وزحمت زياده مدهيد * مرسوم شما
15 شما را بس است * خلايق انبوه چون پيش او مي آمدند * درخود فكر و انديشه مي كردند *
كه مگر اوست مسيح *

Deindè turbæ ab eo rogabant, Itaque nos quid faciemus ? Illis respônsum dedit, & dixit ; quicunque duas tunicas habet, unam illi det qui non habet : & ille etiam qui cibum habet, similiter faciat. Publicani etiam venerunt ut baptizarentur, et dixerunt ; O præceptor, quid faciemus ? Dixit eis ; Plus eo ne petatis quod vobis mandatum est, ut illud quæratis. Ministri etiam et satellites eum interrogabant ; Quinetiam nos quid faciemus ? Illis dixit ; Cùm quoquam improbè ne contendatis, et molestiam ampliùs ne exhibeatis : stipendium vestrum vobis sat est. Turbæ autem plurimæ cùm ad eum venirent, intra se cogitabant et opinati sunt, quòd forsan ipse esset Christus.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΚΕΦ. ς'.

Respondit Joannes omnibus, dicens; Ego quidem aquâ baptizo vos: venit
16 Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι, λέγων· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχε-
autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus:
ται ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ·
ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu
17 αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ
ejus, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum:
αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ·
at paleam comburet igni inextinguibili. Multa quidem igitur & alia exhor-
18 τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακα-
tans, evangelizabat populum. At Herodes tetrarcha, correptus ab illo
19 λῶν, εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ
de Herodiade uxore Philippi fratris sui, & de omnibus quæ fecit
περὶ Ἡρῳδιάδος τὴν γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε
malis Herodes, Adjecit & hoc super omnia, & inclusit Joannem
20 πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, Προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην
in carcere. Factum est autem in baptizari omnem populum,
21 ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν,
& Jesu baptizato, & orante, apertum esse cœlum, Et
22 καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος, καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν, Καὶ
descendisse Spiritum sanctum corporali specie sicut columbam in ipsum: &
καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν· καὶ

vocem de cœlo fieri, dicentem; Tu es filius meus dilectus: in te
φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ
complacui. Et ipse erat Jesus quasi annorum triginta incipiens,
εὐδόκησα. Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, 23
existens (ut existimabatur) filius Joseph, Heli, Matthat, Levi,
ὢν (ὡς ἐνομίζετο) υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἡλὶ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευὶ, 24
Melchi, Janne, Joseph, Mattathiæ, Amos, Naum,
τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Ναοὺμ, 25
Hesli, Nagge, Mahath, Mattathiæ, Semei, Joseph,
τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ (θ) Ναγγαὶ, τοῦ Μαὰθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεὶ, τοῦ Ἰωσὴφ, 26
Juda, Joanna, Resa, Zorobabel, Salathiel,
τοῦ Ἰούδα, τοῦ (ι) Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησὰ, τοῦ (κ) Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιὴλ, 27
Neri, Melchi, Addi, Cosan, Elmadan, Her, Jose,
τοῦ Νηρὶ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἤρ, τοῦ Ἰωσὴ, 28 29
Eliezer, Joreim, Matthat, Levi, Simeon, Juda, Joseph,
τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ (λ) Ματθὰτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, 30
Jona, Eliacim Melea, Menna, Matthatha, Nathan,
τοῦ Ἰωνὰν, τοῦ Ἐλιακεὶμ, τοῦ (μ) Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνὰν, τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν, 31
David,
τοῦ (ν) Δαυὶδ,

MS.A. (θ) Ναγαὶ, (ι) Ἰωανᾶν, (κ) Ζοροβάβελ, (λ) Ματθὰθ, (μ) Μελεᾶ, * τοῦ Ματταθὰ, (ν) Δαυεὶδ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Respondit Johannes, & ait illis; Ecce ego 16
baptizo vos aquâ: venit autem post me is
qui potentior me est, ille cujus non sum di-
gnus qui solvam corrigiam calceamentorũ,
ipse baptizabit vos in Spiritu sanctitatis, &
igni. Ille qui tenet palam manu suâ, & re- 17
purgat areas suas, ac triticum colligit in hor-
rea sua, & paleas comburet igni inextingui-
bili. Quinetiam alia multa docebat, & an- 18
nuntiabat populo. Herodes autem Tetrar- 19
cha, propterea quòd argueretur à Johanne
de Herodiade uxore Philippi fratris ejus, ac
de omnibus flagitiis, quæ patrabat; Ad- 20
didit & hoc supra omnia, & inclusit Johan-
nem in carcere. Factum est autem quum 21
baptizatus esset omnis populus, ut & Jesus
baptizaretur; ac dum oraret, aperiretur
cœlum, Descenderétque Spiritus sancti- 22
tatis supra eum specie corporis columbæ, &
vox ederetur de cœlis, dicens; Tu es filius
meus dilectus, in te mihi complacui.

Ad vesperam dominicæ secunda post Epiphaniam. 10.

Ipse verò Jesus erat quasi filius annorum 23
triginta: & existimabatur filius Joseph, filii
Heli, Filii Matethath, filii Levi, filii Mel- 24
chi, filii Jani, filii Joseph, Filii Mathetha, 25
filii Amos, filii Nahum, filii Hesli, filii Nagi,
Filii Moth, filii Matath, filii Semei, filii Jo- 26
seph, filii Judæ, Filii Johannis, filii Resa, 27
filii Zorobabel, filii Selathiel, filii Niri,
Filii Melchi, filii Adai, filii Kosam, filii 28
Elmodod, filii Ir, Filii Josi, filii Elea- 29
zar, filii Joram, filii Mathitha, filii Levi,
Filii Simeon, filii Judæ, filii Joseph, filii 30
Jonam, filii Eliacim, Filii Malia, filii 31
Mani, filii Matetha, filii Nathan, filii
David,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*Responsum igitur dedit Johannes, 16
& illis dixit, Ego vos aquâ lavo;
qui autem post me venit, validior
est, & potens, adeò ut non sum di-
gnus ut corrigiam calceamenti ejus
solvam: ipse est qui vos spiritu
sancto, (i. e. Mente purâ) & igni
baptizabit. Qui palam manu pre- 17
hendit ut omnes areas suas purget:
& triticum in horrea sua congreget,
& paleam in igni comburat, qui
nunquam extinguetur. Et alia mul- 18
ta eos docuit, & evangelizabat to-
to populo.

X. Incarceratio Johannis.

*Aliquantò post Herodes præfectus 19
cum Johanne simultatem suscepit,
propter Herodiadem uxorem Phi-
lippi, fratris sui; cujus gratiâ
mala multa perpetrâsset: Et hoc 20
etiam ad summam adjecit, Johan-
nem prehendit, & carceri indidit.

XI. Baptizatio Christi per manum Johannis in Jordane.

*Cùmque baptismus Johannis palàm 21
fieret, & universa multitudo per
manum illius baptizaretur, Jesus
etiam eò loci venit, & baptizatus
est: et cùm oraret, cœlum apertum
est. Et spiritus sanctus super eum 22

Versio VULGATA LATINA.

16 Respondit Joannes, dicens omnibus; Ego quidem aquâ baptizo vos: veniet autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum
17 ejus: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni: Cujus ventilabrum
18 in manu ejus, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum
19 suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem & alia exhortans evangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha, cùm corriperetur
20 ab illo de Herodiade uxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit Herodes, Adjecit & hoc super omnia, & inclusit Joannem in carcere. Factum
21 est autem cùm baptizaretur omnis populus, & Jesu baptizato, & orante,
22 apertum est cœlum: Et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: & vox de cœlo facta est; Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi. Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut
23 putabatur, filius Joseph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat, Qui fuit Levi,
24 qui fuit Melchi, qui fuit Janne, qui fuit Joseph, Qui fuit Mathathiæ, qui
25 fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, Qui fuit
26 Mahath, qui fuit Mathathiæ, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit Juda,
Qui fuit Joanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui
27 fuit Neri, Qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit El-
28 madan, qui fuit Her, Qui fuit Jesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Jorim, qui
29 fuit Mathar, qui fuit Levi, Qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Jo-
30 seph, qui fuit Jona, qui fuit Eliakim, Qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui
31 fuit Mathatha, qui fuit Nathan, qui fuit David,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 *اَجَابَهُم يُوحَنَّا اَجْمَعِينَ قَائِلًا اَمَّا اَنَا فَاُعَمِّدُكُم بِالْمَاءِ * وَسَيَاْتِي مِن هُوَ اَقْوَى مِنِّي اَلَّذِي لَا
17 اَسْتَحِقُّ اَنْ اَحُلَّ سُيُورَ حِذَائِهِ وَهُوَ يُعَمِّدُ بِرُوحِ اَلْقُدْسِ وَالنَّارِ * اَلَّذِي بِيَدِهِ اَلْمِذْرَى يُنَقِّي
18 بَيْدَرَهُ وَيَجْمَعُ اَلْقَمْحَ اِلَى اَهْرَائِهِ وَيَحْرِقُ اَلتِّبْنَ بِالنَّارِ اَلَّتِي لَا تُطْفَاءُ * وَكَانَ يَحُثُّ اَلشَّعْبَ وَيُبَشِّرُهُم
19 بِاَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ * فَاَمَّا هِيرُودُسُ رَئِيسُ اَلرُّبْعِ فَكَانَ يُوحَنَّا يُبَكِّتُهُ مِن اَجْلِ هِيرُودِيَّا مَرْاَةِ فِيلُبُّسَ
20 اَخِيهِ * وَلِاَجْلِ اَلشَّرِّ اَلَّذِي كَانَ هِيرُودُسُ يَفْعَلُهُ * وَزَادَ عَلَى ذَلِكَ اَنَّهُ طَرَحَ يُوحَنَّا فِي اَلسِّجْنِ *

* اَلْفَصْلُ اَلْعَاشِرُ *

21 * وَكَانَ لَمَّا اَعْمَدَ جَمِيعَ اَلشَّعْبِ وَاَعْمَدَ يَسُوعُ اَيْضًا فَمَهْمَا هُوَ يُصَلِّي اِنْفَتَحَتِ اَلسَّمَاءُ * وَنَزَلَ
22 عَلَيْهِ رُوحُ اَلْقُدْسِ بِهَيْئَةِ جِسْمٍ حَمَامَةٍ * وَاِذَا صَوْتٌ مِنَ اَلسَّمَاءِ قَائِلًا اَنْتَ اِبْنِي اَلْحَبِيبُ اَلَّذِي
23 بِكَ سُرِرْتُ * وَكَانَ يَسُوعُ قَدْ بَدَاءَ يَصِيرُ فِي نَحْوِ ثَلَاثِينَ سَنَةً * وَكَانَ يُظَنُّ اَنَّهُ اِبْنُ يُوسُفَ * بْنِ هَالِي *
24 بْنِ مَطْيَتَ * بْنِ لَاوِي * بْنِ مَلْكِي * بْنِ يَنَّا * بْنِ يُوسُفَ * بْنِ مَطَاتِيَا * بْنِ عَامُوصَ * بْنِ
25 نَاحُومَ * بْنِ حَسْلِي * بْنِ نَجَّا * بْنِ مَاَاثَ * بْنِ مَطَاتِيَا * بْنِ سَمْعِي * بْنِ يُوسُفَ * بْنِ يَهُودَا *
27 بْنِ يُوحَنَّا * بْنِ رِيسَا * بْنِ زُرُبَابِلَ * بْنِ سَلَاتِيَالَ * بْنِ نِيرِي * بْنِ مَلْكِي * بْنِ اَدِّي * بْنِ
28 قُوصَامَ * بْنِ اَلْمَاصَانَ * بْنِ اِيرَ * بْنِ يُوسَا * بْنِ اَلْيَعَازَرَ * بْنِ يُورَامَ * بْنِ مَطَاتَ * بْنِ لَاوِي *
29 30 31 * بْنِ سِمْعُونَ * بْنِ يَهُودَا * بْنِ يُوسُفَ * بْنِ يُونَانَ * بْنِ اَلْيَاقِيمَ * بْنِ مَلْيَا * بْنِ مَنَّانَ * بْنِ مَطَّاثَا * بْنِ نَاثَانَ * بْنِ دَاوُدَ *

Respondit eis Johannes omnibus, dicens; Ego quidem baptizo vos aquâ: venit autem qui est fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigias calceamentorum ejus: Et ipse baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu ejus est, & purgans aream suam, & congregans triticum in horreum suum, & paleas igni qui non extinguetur, comburet. Multa 16 17 18 *quidem & alia exhortans evangelizabat populum. Herodes autem tetrarcha, cùm arguebatur ab illo de Herodiade uxore Philippi fratris ejus, & de malis omnibus quæ fecit Herodes, adjecit & hoc super omnia, & inclusit Johannem in carcere.* 19 20

Sectio decima.

Et factum est cùm baptizatus esset omnis populus, baptizatus est etiam Jesus. Et dum ipse oraret, apertum est cœlum. Et descendit super eum Spiritus sanctus 21 22 *in similitudinem corporis columbæ: & ecce vox de cœlo, dicens; Tu es filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Et Jesus cœperat ingredi in trigesimum* 23 *annum, et putabatur esse filius Joseph, filii Heli, Filii Matthat, filii Levi,* 24 *filii Melchi, filii Jonna, filii Joseth,* * *Filii Matthatiæ, filii Amos, filii Nahum, filii Hesli, filii Naggi; Filii Maat, filii Matthatiæ, filii Semei, filii* 25 26 *Joseph, filii Juda, Filii Jochanan,* 27 *filii Resa, filii Zorobabel, filii Salathiel, filii Neri. Filii Melchi, filii Addi, filii* 28 *Cosam, filii Elmadan, filii Ir, Filii Jo-* 29 *se, filii Eliezer, filii Joram, filii Matthath, filii Levi, Filii Simeon, filii Ju-* 30 *da, filii Joseph, filii Jona, filii Elia-kim, Filii Malia, filii Mattau, filii* 31 *Matthata, filii Nathan, filii David,*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወለወገለ: ዮሐንስ: ወይቤሎሙ: ለኵሎሙ: ላንሰ: በማይ: አጠመቀክሙ: ወይመ
ጽእ: ዘይጸንዓኒ: ዘሊይደልወኒ: እፍታሕ: ላዛእኒሁ: ወውእቱ: ያጠመቀክሙ: በመ
17 ንፈስ: ቅዱስ: ወበእሳት::=> ዘመለሌ:ውስተ: እዴሁ: ወያነጽሕ: ዓወደ: እክሉ:
18 ወያስተጋብእ : ስርናዮ: ውስተ : መዝገቡ : ወሐሠርሰ: ያወዲ: በእሳት : ዘሊይጠፍ
19 እ:=> ወባዕደኒ: ብዙኅ: መሀሮ : ለሕዝብ : ወገሠጸ::=> ወእስመ : ገሠጸ:
20 ለሄሮድስ : ወዘለፎ : በእንተ : ሄሮድያደ : ብእሲተ : ፊልጶስ: እኁሁ: ወበእንተ: ኵ
21 ሉ: እኩይ: ዘገብረ: ሄሮድሰ:=> ዓደ: ወሰከ: እንበይነ: ዝኒ: ተቀየሞ: ወዓጸወ: ለ
22 ዮሐንስ: ውስተ: ቤተ: ሞቅሕ::=> ወእመድኅረ: ተጠመቁ: ኵሉ : ሕዝብ : ተጠ
23 መቀ: ሊየሱስኒ: ወእንዘ: ይጼሊ: ተርኅወ: ሰማይ:=> ወወረደ: መንፈስ: ቅዱስ: ላዕ
ሌሁ: በሠጋ: ኀመ: ርእየተ: ርግብ::ወመጽአ: ቃል: እመሰማይ: ዘይብል: ለንተ: ወ
24 ንቱ: ወልድየ: ዘለፈቅር: ወኪያከ: ሠመርኩ::=> ወይለክል : ሠላሰ: ክረሙቱ: ለእ
25 ግዚእ: ሊየሱስ: ወይመሰሎሙ: ወልደ: ዮሴፍ: ውእቱ::=>
ዘሌሊ : ዘማቲ : ዘሌዊ : ዘማቴስ : ዘዮና : ዘዮሴፍ:=> ዘሚታቲዩ : ዘለ
ሞጽ : ዘናሆም : ዘሔሲሊም : ዘናጊ:=> ዘማለት : ዘማታቲዩ : ዘሴሜይ:
ዘዮሴፍ : ዘዮይ:=> ዘዮናን : ዘሬሳ : ዘዝሮባቤል : ዘሰላትየል : ዘኔሪ:=> ዘ
ጫልኪ : ዘሐዲ : ዘቀሰም : ዘሌልሞደም : ዘኤር:=> ዘዮሶ : ዘእልዓዘር:
ዘዮርም : ዘመጠታ : ዘሌዊ:=> ዘስምዖን : ዘይሁይ : ዘዮሴፍ : ዘዮናን:
ዘሌሊያቄም:=> ዘጫሌያ : ዘማይናን : ዘማጠት : ዘናታ : ዘደዊት : ዘሰ
ሎሞን:=>

Et respondit Johannes, & dixit omnibus illis; Ego in aqua baptizo vos: & ve- 16
niet qui fortior me est, cujus non sum dignus solvere calceamenta ejus: & ipse
baptizabit vos in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu ejus, & 17
purgabit castrum frumenti sui, & colliget triticum in thesaurum suum: & pa-
leas comburet in igne inextinguibili. Et alia multa docuit populos, & erudi- 18
vit eos. Et quia erudiebat Herodem, & arguebat eum de Herodiade uxore 19
Philippi fratris ejus, & de omni malo quod fecerat Herodes: Ulteriùs adjecit 20
ad hanc mensuram, & inclusit Johannem in domo vinculi. Et postquàm bapti- 21
zati erant omnes populi, baptizatus est Jesus: & orante *illo* apertum est cœlum:
Et descendit Spiritus sanctus super eum in corpore sicut species columbæ: & 22
venit vox è cœlo, dicens; Tu es filius meus quem diligo: & te acceptum habeo.
Et sufficiebat trigesimus annus Domino Jesu, & videbatur iis filius Josephi, qui 23
fuit
Eli, qui fuit Mati, qui fuit Levi, qui fuit Melechi, qui fuit Jona, qui fuit Joseph, 24
Qui fuit Matatiæ, qui fuit Amos, qui fuit Nahom, qui fuit Esilim, qui fuit Nagi, 25
Qui fuit Maat, qui fuit Matatiæ, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit Juda, 26
Qui fuit Jonan, qui fuit Rasa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit 27
Neri, Qui fuit Melchi, qui fuit Hadi, qui fuit Kosam, qui fuit Elmodam, qui 28
fuit Er, Qui fuit Jeso, qui fuit Eliezer, qui fuit Joram, qui fuit Matata, qui fuit 29
Levi, Qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Joseph, qui fuit Jonan, qui fuit 30
Eliakim, Qui fuit Meleia, qui fuit Mainan, qui fuit Matat, qui fuit Nati, qui 31
fuit Dyaid, qui fuit Salomon,

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

فرود آمد مانند كبوتر اوازشد از آسمان وكفت توي فرزند عزيز من ترا خواستم

دوازدهم نسبت عيسي جسماني ازپشت بر پشت تا آدم

descendit similis columbæ: & vox facta de cœlo dixit; Tu es Filius charus meus, te volui.

XII. Genealogia Christi corporea per singulas personas usque ad Adam.

23 24 * وبود عيسي قدرسي ساله * وكمان مي بردند كه پسر يوسف است * پسر هالي * پسر
25 مطث * پسر ليوي * پسر ملكي * پسر يافي * پسر يوسف * پسر متثا * پسر عاموص * پسر ناحوم
26 27 پسر حسلي * پسر نجي * پسر ماث * پسر مطث * پسر شمعي * پسر يوسف * پسر يهودا * پسر
28 يوحنا * پسر رسا * پسر زوربابيل * پسر شالتاييل * پسر نري * پسر ملكي * پسر ادي * پسر
29 30 قوسم * پسر المودد * پسر عير * پسر يوسا * پسر اليعازر * پسر يورام * پسر متثا پسر ليوي * پسر شمعون *
31 پسر يهودا * پسر يوسف * پسر يوام * پسر الياقيم * پسر مليا * پسر مافي * پسر مطثا * پسر ناثان * پسر داود *

Et erat Jesus circiter trigintà annos natus, et reputabant quòd Filius Joseph esset, filii Heli, Filii Mattath, filii Levi, filii Melchi, filii Jani, filii Joseph, Filii Mattetha, filii Amos, filii Nahum, filii Hesli, filii Naggi, Filii Math, filii Mattath, filii Semei, filii Joseph, filii Juda, Filii Johanna, filii Resa, filii Zorobabel, filii Salathael, filii Nevi. Filii Melchi, filii Adi, filii Cosam, filii Elmodad, filii Ir, Filii Jose, filii Eliazar, filii Joram, filii Mattitha, filii Levi, Filii Simeon, filii Jehuda, filii Joseph, filii Jonam, filii Eliakim, Filii Malia, filii Maai, filii Matthai, filii Nathan, filii David.

32 Jesse, Obed, Booz, Salmon, Naasson, Aminadab,
33 Τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ (ξ) Ὠβὴδ, τοῦ (ο) Βοὸζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναασσὼν, Τοῦ Ἀμιναδὰβ,
Aram, Esron, Phares, Judæ, Jacob, Isaac, Abrahæ,
34 τοῦ Ἀρὰμ, τοῦ (π) Ἐσρὼμ, τοῦ Φαρὲς, ☩ Ἰούδα, Τοῦ Ἰακὼβ, ☩ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἀβραὰμ,
Thare, Nachor, Sarug, Ragau, Phaleg, Heber, Sale,
35 τοῦ Θάρα, ☩ Ναχὼρ, Τοῦ (ρ) Σαροὺχ, ☩ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλὲκ, τοῦ Ἑβὲρ, τοῦ Σαλὰ,
Cainan, Arphaxad, Sem, Noë, Lamech, Mathusale,
36 Τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, Τοῦ Μαθουσάλα,
Henoch, Jared, Malaleel, Cainan, Henos, Seth,
37 ☩ (σ) Ἐνὼχ, ☩ (τ) Ἰαρὲδ, ☩ (υ) Μαλελεὴλ, ☩ Καϊνὰν, Τοῦ (φ) Ἐνὼς, ☩ (χ) Σὴθ,
Adam, Dei.
38 ☩ Ἀδὰμ, ☩ Θεοῦ.

CAP. IV. Δ'.

Z' 1 Jesus autem Spiritu sancto plenus, regressus est à Jordane: & agebatur *in*
ιε 1 Ἰησοῦς ὁ Πνεύματος ἁγίου πλήρης, ὑπέστρεψεν ἀπὸ ☩ Ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν
β 2 Spiritu in *desertum*, Diebus quadraginta *tentatus* à dia-
2 τῷ Πνεύματι εἰς ☩ ἔρημον, Ἡμέρας (α) τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ ☩ Δια-
ις 3 bolo: Et *non* manducavit *quicquam* in diebus illis: & consummatis illis,
3 βόλου· καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ☩ ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν,
4 *postea* esurlit. Et dixit illi diabolus; Si filius es Dei, dic lapidi huic
ὕστερον ἐπείνασε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ ☩ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ

ut fiat panis. Et respondit Jesus ad illum, *dicens*; Scriptum est, Quia
ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, λέγων, Γέγραπται, ☩ Ὅτι 4
non in pane solo *vivet* homo, sed in omni verbo Dei. Et *sub-*
οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ. Καὶ ἀνα- 5
ducens illum diabolus in montem excelsum, ostendit illi omnia regna
γαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας
habitatæ in *punto* temporis. Et ait illi *diabolus*; Tibi dabo *auctoritatem*
☩ οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω ☩ ἐξουσίαν 6
hanc universam, & gloriam illorum: quia mihi tradita *est*, & cui volo do
ταύτην ἅπασαν, καὶ ☩ δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι
eam. Tu ergò si adoraveris coram me, erunt tua omnia. Et respondens
αὐτήν. Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου (β) πάντα. Καὶ ἀποκριθεὶς 7 8
illi dixit Jesus; *Abscede retro me, Satana*: Scriptum est *enim*; Adorabis
(γ) αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ· (δ) γέγραπται γὰρ, Προσκυνήσεις
Dominum Deum tuum, & illi soli servies: Et duxit illum in Hierusalem,
Κύριον ☩ Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις· Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, 9
& statuit eum super pinnam templi, & dixit illi; Si filius es Dei, jace
καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον ☩ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, (ε) Εἰ ὁ υἱὸς εἶ ☩ τοῦ Θεοῦ, βάλε
teipsum hinc deorsum: Scriptum est enim, Quòd angelis suis *mandabit* de
σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· Γέγραπται γὰρ, ☩ Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ 10
te, *custodire* te.
σου, τοῦ διαφυλάξαι σε.

MS. A. (ξ) Ἰωβὴδ, (ο) Βοὸς, (π) Ἐσρὼμ, * τοῦ Ἰούδα, (ρ) Σερὲχ, (σ) Ἀινὼχ, (τ) Ἰαρὲθ, (υ) Μελελεὴλ, (φ) Ἀινὼς, (χ) *Σὴμ, Κεφ. Δ'. MS. A. (α) τεσσαράκοντα
(β) πάσας. (γ) εἶπεν αὐτῷ (δ) γέγραπται, Προσκυνήσεις (ε) Εἰ υἱὸς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 *ܒܪ ܝܫܝ. ܒܪ ܥܘܒܝܕ. ܒܪ ܒܥܙ. ܒܪ ܣܠܡܘܢ. ܒܪ ܢܚܫܘܢ. *ܒܪ ܥܡܝܢܕܒ. ܒܪ
33 ܐܪܡ. ܒܪ ܚܨܪܘܢ. ܒܪ ܦܪܨ. ܒܪ ܝܗܘܕܐ. *ܒܪ ܝܥܩܘܒ. ܒܪ ܐܝܣܩ. ܒܪ ܐܒܪܗܡ. ܒܪ
34 ܬܐܪܚ. ܒܪ ܢܚܘܪ. *ܒܪ ܣܪܘܓ. ܒܪ ܐܪܥܘ. ܒܪ ܦܠܓ. ܒܪ ܥܒܪ. ܒܪ ܫܠܚ. *ܒܪ
35 ܩܝܢܢ. ܒܪ ܐܪܦܟܫܕ ܒܪ ܫܝܡ. ܒܪ ܢܘܚ. ܒܪ ܠܡܟ. *ܒܪ ܡܬܘܫܠܚ. ܒܪ ܚܢܘܟ. ܒܪ ܝܪܕ
36 ܒܪ ܡܗܠܐܝܝܠ. ܒܪ ܩܝܢܢ. *ܒܪ ܐܢܘܫ. ܒܪ ܫܝܬ. ܒܪ ܐܕܡ ܟܗ ܐܙ ܩܕܪܬ ܚܕܐ ܐܦܪܝܛ ܫܕ
37 ☩ ☩ ☩

Versio VULGATA LATINA.

32 Qui fuit Jesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson,
33 Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Ju-
34 da, Qui fuit Jacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit
35 Nachor, Qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui
36 fuit Sale, Qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui
37 fuit Lamech, Qui fuit Mathusale, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, qui fuit Ma-
38 laleel, qui fuit Cainan, Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui
fuit Dei.

CAP. IV.

1 JEsus autem plenus Spiritu sancto regressus est à Jordane: & agebatur à Spiritu
2 in desertum Diebus quadraginta, & tentabatur à diabolo. Et nihil manducavit
in diebus illis: & consummatis illis esuriit. Dixit autem illi diabolus; Si filius 3
Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. Et respondit ad illum Jesus, Scriptum est; 4
Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei. Et duxit illum diabo- 5
lus in montem excelsum, & ostendit illi omnia regna orbis terræ in momento tem-
poris, Et ait illi; Tibi dabo potestatem hanc universam, & gloriam illorum: 6
quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa. Tu ergò si adoraveris coram me, erunt 7
tua omnia. Et respondens Jesus, dixit illi, Scriptum est; Dominum Deum tuum 8
adorabis, & illi soli servies. Et duxit illum in Jerusalem, & statuit eum super 9
pinnam templi, & dixit illi; Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum. Scriptum est 10
enim, Quòd Angelis suis mandavit de te, ut conservent te:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 بْنِ ايَسَّي * بْنِ عوبيد * بْنِ باعز * بْنِ سلمون * بْنِ نحشون * بْنِ عمينداب * بْنِ ارام * بْنِ يورام * بْنِ
33 حصرون * بْنِ فارص * بْنِ يهوذا * بْنِ يعقوب * بْنِ اسحٰق * بْنِ ابرهيم * بْنِ تارح * بْنِ ناحور * بْنِ
34 35 ساروح * بْنِ ارعو * بْنِ فالغ * ابْنِ عابر * بْنِ صالا * بْنِ قينان * بْنِ ارفكسد * بْنِ سام * بْنِ نوح * بْنِ
36 37 لامخ * بْنِ متوسلح * بْنِ حنوح * بْنِ يرد * بْنِ مهلالايل * بْنِ قينان * بْنِ انوس * بْنِ شيث * بْنِ آدم *
38 الَّذِي مِن اللهِ * الْفَصْلُ الْحَادِي عَشَرَ * وَإِنَّ يَسُوعَ كَانَ مُمْتَلِيًا مِن رُوحِ 1
الْقُدُسِ رَجَعَ مِنَ الأُرْدُنِ * وَانْطَلَقَ بِهِ الرُّوحُ إِلَى الْبَرِّيَّةِ * أَرْبَعِينَ يَوْمًا يُجَرِّبُهُ إِبْلِيسُ * لَمْ يَأْكُلْ 2
شَيْئًا فِي تِلْكَ الأَيَّامِ * وَلَمَّا تَمَّتْ جَاعَ أَخِيرًا * فَقَالَ لَهُ إِبْلِيسُ إِنْ كُنْتَ ابْنَ اللهِ فَقُلْ لِهَذَا 3
الْحَجَرِ يَصِيرُ خُبْزًا * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا مَكْتُوبٌ أَنَّهُ لَيْسَ بِالْخُبْزِ وَحْدَهُ يَحْيَا الإِنْسَانُ بَلْ 4
وَبِكُلِّ كَلِمَةٍ تَخْرُجُ مِنْ فَمِ اللهِ * فَاصْعَدَهُ إِبْلِيسُ إِلَى جَبَلٍ عَالٍ وَأَرَاهُ جَمِيعَ مَمْلَكَاتِ الْمَسْكُونَةِ 5
فِي أَسْرَعِ وَقْتٍ * وَقَالَ لَهُ إِبْلِيسُ إِيَّاكَ أُعْطِي هَذَا السُّلْطَانَ كُلَّهُ وَمَجْدَهُ لأَنَّهُ دُفِعَ إِلَيَّ وَأَنَا 6
أُعْطِيهِ لِمَنْ أُحِبُّ * وَأَنْتَ إِنْ سَجَدْتَ أَمَامِي يَكُونُ لَكَ جَمِيعُهُ * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا اذْهَبْ عَنِّي 7 8
يَا شَيْطَانُ مَكْتُوبٌ لِلرَّبِّ إِلٰهِكَ تَسْجُدُ وَإِيَّاهُ وَحْدَهُ تَعْبُدُ * فَجَاءَ بِهِ إِلَى يُرُوشَلِيمَ وَأَقَامَهُ عَلَى 9
جَنَاحِ الْهَيْكَلِ وَقَالَ لَهُ إِنْ كُنْتَ ابْنَ اللهِ فَاطْرَحْ مِنْ هُهُنَا إِلَى أَسْفَلُ * لأَنَّهُ مَكْتُوبٌ أَنَّهُ 10
بِأَمْرِ مَلاَئِكَتِهِ مِنْ أَجْلِكَ لِيَحْفَظُوكَ *

Filii Jesse, filii Obed, filii Booz, filii 32
Salmon, filii Naasson, Filii Aminadab, 33
filii Aram, filii Joram, filii Hesron, filii 34
Phares, filii Judæ, Filii Jacob, filii 35
Isaac, filii Abrahæ, filii Tareh, filii 36
Nahor, Filii Saruch, filii Ragau, filii 37
Phalec, filii Heber, filii Sale, Filii Cai- 38
nan, filii Arphaxad, filii Sem, filii Noe,
filii Lamech. Filii Mathusaleh, filii
Henoch, filii Jared, filii Mahlalail, fi-
lii Cainan, Filii Enos, filii Seth, filii
Adam, qui fuit à Deo.

Sectio undecima.

CAP. IIII.

JEsus autem plenus Spiritu sancto re- 1
gressus est à Jordane: & duxit eum spi-
ritus in desertum, Quadraginta diebus 2
tentante eum diabolo. Non manducavit
quicquam illis diebus: & cùm consum-
mati essent, esuriit ultimò. Dixit autem 3
ei diabolus; Si es filius Dei, dic huic
lapidi, fiat panis. Respondit illi Jesus, 4
dicens; Scriptum est, quòd non in pane
solo vivit homo, sed et in omni verbo prod-
eunte ex ore Dei. Et assumpsit eum dia- 5
bolus in montem excelsum, & ostendit ei
omnia regna habitatæ brevissimo tempo-
re. Et dixit illi diabolus, Tibi dabo hoc 6
imperium universum, & gloriam ejus:
quia traditum est mihi, & ego dabo illud
cui voluero: Et tu, si adoraveris coram 7
me, habebis illud totum. Respondit ei Je-
sus, dicens; Evanesce à me, Satan: scri- 8
ptum est, Dominum Deum tuum adora-
bis, & illi soli servies. Et duxit illum 9
in Jerusalem, & statuit eum super alam
templi, & dixit illi, Si es filius Dei, pro-
jice teipsum hinc deorsum: Quia scri- 10
ptum est, Quòd mandabit angelis suis
de te, ut conservent te:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32
33 ዘእሱይ : ዘዮቤድ : ዘቦዔስ : ዘሰባ : ዘናአሶ : ዘእደም:=> ዘእሚናደብ :
34 ዘአራም : ዘኦሪኒ : ዘሔሰሮም : ዘፋሬስ : ዘይሁደ:=> ዘያዕቆብ : ዘይ
35 ስሐቅ : ዘአብርሃም : ዘታራ : ዘናኮር::=> ዘሴሩሓ : ዘራጋው : ዘፋሌቅ :
36 ዘለቤር : ዘሰባ:=> ዘቃይንም : ዘአርፋክሰድ : ዘሲም : ዘኖሕ : ዘለጴሓ :
37 ዘማቱሰላ : ዘሄኖክ : ዘያሬድ : ዘማሌልኤል : ዘቃይንን::=> ዘሄኖስ : ዘሴት :
38 ዘአደም : ዘእግዚአብሔር::=>

0 በእንተ : ዘከመ : ተመከረ : መድኀኒነ::=>

1 ወመልአ:መንፈስ:ቅዱስ:ላዕለ:እግዚእ: ኢየሱስ: ወተመይጠ: እመነ: ዮር ደኖስ: ወወ
2 ሰደ:መንፈስ:ገደመ:=> ላርብዓ:መዐልተ:ወእርብዓ:ለሊተ:ወይሜጽር: ሰይጠን: ወ
3 ኢበልዐ: መንተኒ:ውእተ:መዋዕለ:: ወተፈጸሞን : እማንቱ: መዋዕል:ርኅቡ::=> ወ
ይቤሎ:ሰይጠን:እመስ:ወልደ:እግዚአብሔር: ላንተ:በል: ዝንቱ: እብን፡ይኩን: ኅብስ
4 ት::=> ወለውሥለ:እግዚእ:ኢየሱስ : ወይቤሎ: ጽሑፍ: ዘይብል:ለጽእ:በኅብስ
ት:ክመ:ዘይሐዩ:ሰብእ:እለ:በኵሉ: ቃል:ዘይወፅእ:እመአፈሁ:ለእግዚአብሔር=>
5 ወላዕረገ:ሰይጠን:ውስተ:ደብር: ነዋኅ: ወአርአዮ:መንግሠተ:ኵሉ:ዓለመ:ክመ:
6 ወሊመንት:=> ወይቤሎ:ሰይጠን:ዘንተ:ኵሎ:መኵናን:ወክብረ:ለከ: አሁበከ: እ
7 ስመ:ሊተ:ተውህበ:ወለዘ:ፈቀድኩ:እሁቦ:=> ወእመከመ:ስገድከ: ሊተ: ላንተ:ቅ
8 ድሜየ:ይኩንከ:ለከ:ኵሉ::=> ወይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ጽሑፍ: ለእግዚአብ
9 ሔር :ለመለክከ:ትስግድ:ወኪያሁ: ባሕቲቶ:ታመልክ::=> ወወሰዶ:ኢየሩሳሌመ:
ወላቀሞ: ደበ:ርእሰ : ማእዝንተ: መኵራብ : ወይቤሎ: ለእመ: ወልደ: እግዚአብሔ
10 ር :ለንተ : ረድ : ለዚከ : ታሕተ : እመዝየ::=> እስመ: ጽሑፍ : ለመላእክቲሁ:
ይሌዝዘሙ : በእንቲኣከ : ከመ : ይዕቀቡከ:=>

Qui fuit Esui, qui fuit Jobed, qui fuit Boaz, qui fuit Sala, qui fuit Naasa, qui fuit 32
Adam, Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Orini, qui fuit Esrom, qui 33
fuit Phares, qui fuit Juda, Qui fuit Jacob qui fuit Isaac, qui fuit Abraham, qui 34
fuit Tara, qui fuit Nachor, Qui fuit Seruh, qui fuit Ragau, qui fuit Phalec, qui 35
fuit Heber, qui fuit Saba. Qui fuit Kainam, qui fuit Arphaxad, qui fuit, Sim, qui 36
fuit Noë, qui fuit Lamech. Qui fuit Methusala, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, 37
qui fuit Maleleel, qui fuit Kenan, Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, 38
qui Dei.

CAP. IV. *De eo quòd tentatus est Salvator noster.*

ET plenitudo Spiritûs sancti fuit super Dominum Jesum, & regressus est à Jor- 1
dane, & duxit eum Spiritus in desertum Quadraginta dies, & quadraginta noctes, 2
& tentabat eum Satanas: & non manducavit quicquam *per* illud tempus, & com-
pletis istis diebus, esuriit. Et dixit ei Satanas, Si filius Dei es, dic huic lapidi, 3
Fiat panis. Et respondit ei Dominus Jesus, & recitavit ei Scriptum quod dicit; 4
Non in pane *est* ut vivat homo, sed in omni verbo, quod exit ab ore Dei. Et a- 5
scendere fecit eum Satanas in montem excelsum, & ostendit *ei* regna totius mun-
di in momento. Et dixit ei Satanas, Hanc universam potestatem, & gloriam tibi 6
dabo, quoniam mihi tradita est, & cuicunque volo, dabo eam. Et si adoraveris 7
me in conspectu meo, erit tibi tuum totum. Et dixit ei Dominus Jesus, Scriptum 8
est; Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies. Et duxit illum in Hieru- 9
salem, & statuit eum super caput anguli templi, & dixit illi; Si filius Dei es,
projice te ipsum deorsum hinc. Quia scriptum est, Angelis suis mandabat de te, 10
ut custodiant te,

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5
6 * وابليس اورا بالاء كوه بلند بر آورد * ودر اندك وقت تمامت ممالك زمين بدو نمود * وعيسي
كفت * اين همه سلطنت وعظمت بتو مي دهم * كه بمن سپارده شد * وبهر كه خواهم
7 بدهم * * اكر چنانست * كه پيش من سجود كني اين همه ازان تو باشد * عيسي جواب
8 داد * وبدو كفت * كه نبشته شك است * كه خداوند خودرا تو تنها سجود كن * واورا تنها
9 بندكي كن * * بعد ازان اورا در اورشليم آورد * وبر كنكره هيكل بايستانيد * وكفت اكر
10 فرزند خدا هستي * خودرا ازين هيكل فروانداز * سبب انك نبشته شد * كه فرشتكانرا سپارش
كند كه ترا نكه دارند *

Et Diabolus eum in montem sublimem subduxit, & in paululo tempo- 5
ris omnia regna terræ illi ostendit.
Et Jesu dixit; Hanc universam po- 6
testatem & gloriam tibi dabo: quia
mihi tradita est, & cuicunque volu-
ero, do. Si tantummodò me adorave- 7
ris, hoc omne tuum erit. Jesus re- 8
sponsum dedit, et ei dixit; Scriptum
quidem est, quòd Dominum tuum tu
solum adores, & illi soli servias.
Post hoc eum in Hierosolymam ad- 9
duxit, & super pinnam templi sta-
tuit, & dixit; Si Filius Dei es, te-
ipsum ab hoc templo dejice. Eò quòd 10
scriptum sit, quòd Angelis præcipiet
ut te custodiant:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Et quia in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Et
11 Καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Καὶ
12 respondens ait illi Jesus, Quòd dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuũ.
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.
Et finiens omnem tentationem diabolus, recessit ab illo usque ad tempus. Et
13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. Καὶ
14 regressus est Jesus in virtute Spiritûs in Galilæam, & fama ex-
ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξ-
iit per universam circaregionẽ de illo. Et ipse docebat in syna-
15 ῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. (ζ) Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συνα-
gogis eorum, glorificatus ab omnibus. Et venit in Nazareth, ubi
16 γωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν (η) Ναζαρὲτ, οὗ
erat nutritus: & intravit secundũ consuetum sibi, in die Sabbatorum in
ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων εἰς
synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi liber Esaiæ
17 τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ
prophetæ. Et explicans librum, invenit locum ubi erat scri-
προφήτου. Καὶ (ϑ) ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμέ-
ptum; Spiritus Domini super me, cujus gratiâ unxit me, evangelizare pauperibus
18 νον, Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὗ (ι) ἕνεκεν ἔχρισέ με, (κ) εὐαγγελίζεσθαι πτωχοῖς
misit me, sanare contritos corde, Prædicare captivis
19 ἀπέστειλέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, Κηρύξαι αἰχμαλώτοις
remissionẽ, & cæcis restitutionem visûs, legare confractos in remissionem, prædicare an-
ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἐνι-
num Domini acceptum. Et plicans librum, reddens ministro, sedit: &
αυτὸν Κυρίου δεκτόν. Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ
omnium in synagoga oculi erant intendentes ei. Cœpit autẽ di-
πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ (λ) οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἤρξατο δὲ λέ-
cere ad illos; Quia hodiè impleta est scriptura hæc in auribꝰ vestris: Et omnes
γειν πρὸς αὐτοὺς, Ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. Καὶ πάντες
testificabantur ei, & mirabantur in verbis gratiæ, excuntibus ex o-
ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ
re ipsius, & dicebant; Nónne hic est filius Joseph? Et ait ad illos;
στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς,
Omninò dicetis mihi similitudinem hanc; Medice, cura teipsum: quanta au-
Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκού-
divimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Ait autem,
σαμεν γενόμενα (μ) ἐν τῇ Καπερναοὺμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. Εἶπε δέ,
Amen dico vobis; Quia nemo Propheta acceptus est in patria sua. In veritate
(ν) Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Ἐπ' ἀληθείας
autẽ dico vobis; Multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est
λέγω ὑμῖν, Πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη
cœlum ad annos tres & menses sex, ut facta esset fames magna in omnem terram.
ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

MS. A. (ζ) Καὶ ἐδίδασκεν (η) Ναζαρὲτ, (ϑ) ἀνοίξας τὸ (ι) οὗ ἕνεκεν (κ) εὐαγγελισασθαι (λ) ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ (μ) ἐν Καπερναοὺμ, (ν) Ἀμὴν ὑμῖν λέγω,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et in ulnis suis tollent te, ne offendas pedem 11
tuum lapide. Subdit autem Jesus, & ait ei; 12
Dictum est, Non tentabis Dominum Deum
tuum. Quumque absolvisset diabolus omnes 13
tentationes suas, secessit ab eo usq; ad tempꝰ.

Circuncisio Domini nostri. 12

Et reversus est Jesus cum virtute Spiritûs in 14
Galilæam, exiitque de eo fama in universam
regionem circumjacentem. Et ipse docebat 15
in synagogis eorum, & celebrabatur ab
omnibus. Venit autem Nazareth, ubi fuerat 16
nutritus & ingressus est de more in synago-
gam die sabbathi, surrexitque ad legendum.
Et datus est ei liber Esaiæ prophetæ, aperto- 17
que Jesus libro, invenit locum ubi scriptum
erat; Spiritus Domini super me, & propter- 18
ea unxit me ut evangelizem pauperibus, &
misit me ut sanitati restituam contritos cor-
de: Et prædicem captivis remissionem, & 19
cæcis visum, & censolidem confractos per
veniam: denique ut prædicem annum acce-
ptum Domino. Et complicavit librum, tra- 20
diditque ministro, & sessum abiit. Omnium
autem, qui erant in synagoga, oculi consti-
cabantur eum. Et cœpit dicere ad eos, Ho- 21
diè impleta est scriptura hæc quæ est in auri-
bus vestris. Et perhibebant ei testimonium 22
cuncti, ac mirabantur ob sermones gratiæ
qui prodibant ex ore ipsius, dicebantque;
Nónne iste est filius Joseph? Ait illis Jesus, 23
Forsitan dicetis mihi hanc parabolam; Me-
dice, cura teipsum: &, Quæcunque audivi-
mus te exequutum fuisse in Capharnahum,
exequere & hîc in civitate tua. Ipse verò 24
inquit, Amen dico vobis, nullum esse pro-
phetam, qui recipiatur in urbe sua. Verita- 25
tem etenim dico vobis, multas extitisse vidu-
as in domo Israel in diebus Eliæ prophetæ,
quum clausi sunt cœli annis tribus & mensi-
bus sex, ita ut fuerit fames magna in univer-
sa terra.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et alis suis te tollent, ut pes tuus in 11
lapidem non offendat. Jesus illi re- 12
sponsum dedit; Imò scriptum est,
quòd Deum tuum ne tentes. Et cùm 13
Diabolus omnem tentationem suam
absolvisset, & nihil profecisset, à
Christo recessit, & separatus est. Et 14
Jesus in Galilæam reversus est, &
in regionem quæ in circuitu illis est,
& fama ejus divulgata est. Et in 15
synagogis eorum docuit, & ab uno-
quoque laudatus est.

XIV. Docet Christus in Nazreh.

Et illinc in Nazreh venit, in qua ci- 16
vitate educatus fuerat: & quem-
admodum consuetudinem habuit die
sabbathi ostium synagogæ ingressus
est: & surrexit ut legeret. Et in ma- 17
num ejus datus est liber Esaiæ pro-
phetæ: Jesus librum aperuit, & vi-
dit locum quo scriptum est:

Prophetia.

Spiritus quidem Dei ob hoc me un- 18
xit, ut pauperibus Evangelium an-
nuntiem; & me misit, ut corde con-
tritos sanem, & liberationem capti-
vis prædicem, & cæcis visum, &
confractos per remissionem confir-
mem: Et legem acceptam Deo præ- 19
dicem. Et librum complicuit, & in 20
manum ministri dedit eum, et abi-
ens sedit: & omnes qui in Synagoga
erant eum intuebantur. Et cœpit ad 21
eos dicere; Hodie hæc scriptura im-
pleta est in auribus vestris.

Versio VULGATA LATINA.

11
12 Et quia in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Et re-
13 spondens Jesus, ait illi; Dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et
14 consummatâ omni tentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus. Et regres-
sus est Jesus in virtute Spiritûs in Galilæam, & fama exiit per universam regionem
15 de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum, & magnificabatur ab omnibus.
16 Et venit Nazareth, ubi erat nutrit⁹, & intravit secundùm consuetudinẽ suam die
17 sabbati in synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi Liber Isaiæ prophe-
18 tæ. Et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat; Spiritus Domini su-
per me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos
19 corde, Prædicare captivis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in
remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis. Et cùm 20
plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in synagoga oculi erant
intendentes in eum. Cœpit autem dicere ad illos; Quia hodiè impleta est hæc scri- 21
ptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in 22
verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, & dicebant; Nónne hic est filius Jo-
seph? Et ait illis; Utique dicetis mihi hanc similitudinem; Medice, cura teipsum: 23
quanta audivimus facta in Capharnaum, fac & hîc in patria tua. Ait autem; 24
Amen dico vobis, Quia nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico 25
vobis, multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est cœlum annis
tribus, & mensibus sex, cùm facta esset fames magna in omni terra:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * وعلي ايديهم يحملونك لئلا تعثر رجلك بحجر * اجابه يسوع قايلا قد قيل لا تجرب الرب
12 الهك * فلما اكمل ابليس كل التجارب مضي عنه الي زمان * الفصل الثاني عشر *
13
14 * ثم رجع يسوع بقوة الروح الي الجليل وذاع خبر في جميع البلاد * وكان يعلم في مجامعهم
15 ممجد من الكل * وجاء الي الناصرة حيث تربي * ودخل كعادته الي الجمع يوم السبت وقام
16 ليقراء * فدفع اليه سفر اسعياء النبي * فلما فتح السفر فوجد الموضع المكتوب فيه * روح الرب
17 علي من اجل هذا مسحني وارسلني لابشر المساكين * واشفي منكسري القلوب * وانذر
18 المسبيين بالرجوع * والعميان بالنظر * وارسل الي المرضوضين بالانطلاق * واكرز بالسنة المقبولة
19 للرب * ويوم الجزاء له للرب الهنا * ثم طوي السفر ودفعه الي الخادم وجلس وكل من كان في
20 الجمع كانت عيونهم محدقة اليه * فبداء يقول لهم اليوم كمل هذا الكتاب في اسماعكم
21
22 * وكان جميعهم يشهدون له ويتعجبون من كلمات النعمة التي كانت تخرج من فيه * وكانوا
23 يقولون اليس هذا ابن يوسف * فقال لهم لعلكم تقولون في هذا المثل ايها المتطبب اشف
24 نفسك * والذي سمعنا انك صنعته في كفرناحوم افعله ايضا في مدينتك * ثم قال لهم امين
25 اقول لكم انه لا يقبل نبي في مدينته * امين اقول لكم ان ارامل كثيرات كن في اسرائيل في
ايام ايليا النبي اذ اغلقت السماء ثلث سنين وستة اشهر حتي صار جوع عظيم في الارض كلها *

Et super manus suas portabunt te, ne offendat pes tuus ad lapidem. Respondit ei Jesus, dicens; Jam dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et cùm consummâsset diabolus omnes tentationes, abiit ab eo ad tempus.

Sectio duodecima.

Deindè reversus est Jesus in virtute Spiritûs ad Galilæam: & promulgata est fama ejus in omnem regionem. Et docebat in synagogis eorum, glorificatus ab omnibus. Et venit Nazareth, ubi fuerat educatus: & intravit secundùm consuetudinem suam in synagogam die sabbathi: & surrexit ad legendum. Et traditus est ei liber Isaiæ prophetæ: & cùm aperuisset librum, invenit locum, in quo scriptum erat; Spiritus Domini super me, propter hoc unxit me, & misit me, ut evangelizarem pauperibus, & sanarem contritos cordibus, Et prædicarem captivis reditum & cæcis visum, & dimittere vinctos in libertatem, & prædicarem annum acceptum Domino, & diem retributionis Domini Dei nostri. Deindè plicuit librum, & tradidit illum ministro, & sedit. Et omnium qui erant in synagoga oculi intenti erant in eum. Et cœpit dicere eis, Hodiè completa est hæc scriptura in auribus vestris. Et omnes exhibebant testimonium illi, et mirabantur de verbis gratiæ quæ exibant de ore ejus. Et dicebant, Nonne hic est filius Joseph? Ait illis, Forsan dicetis in me hoc proverbium; O medice, cura teipsum: & quod audivimus te fecisse in Capharnahum, fac illud hic etiam in civitate tua. Præterea dixit eis, Amen dico vobis, quòd non recipitur propheta in civitate sua. Amen dico vobis, quòd viduæ multæ erant in Israel, in diebus Eliæ prophetæ, quando clausum fuit cœlum tribus annis & sex mensibus, ita ut acciderit fames magna in terra universa:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወበእደዊሆሙ : ኀመ : ያንሠሉከ : ኀመ : ሊትትዐቀፍ : በእብን : እግረከ::=
12 ወለውሠለ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎ : ሊታመክሮ : ለእግዚአብሔር : ለመ
13 ሳክከ : በኀመ፡ ተብህለ::=ወፈጸሞ: ሰይጠን: ለመክሮቶ: በኵሉ:ኀይሉ:ኀደኅ:
ለእስከ:ጊዜሁ::=በሠሉሰ : ሌጺፈኒያ::=
14 ወተመይጠ : እግዚእ : ሊየሱስ : ገሊላ : በኀይለ: መንፈስ : ቅዱስ : ወተሰምዐ :
15 ነገሩ : በኵሉ : በሐወርት::=ወይጫህሮሙ : በኵሉ : መኵረባቲሆሙ : ወያ
16 ነክሩ : መህሮቶ : ወይሴብሑ : ኵሉ::=ወሖረ: ናዝሬት : ኀበ: ተሐፀነ : ወቦለ:
17 መኵራበ:በዕለተ:ሰንበት:በኀመ:ያለመድ:ወተንሥአ:ያንብብ::= ወዉሀቦ:መጽ
ሐፈ: ሊ.ይሰይያስ: ነቢ.ይ:: ወከሢቶ: መጽሐፈ: ረከበ: መካነ : ኀበ : ጽሑፍ : ዘይብ
18 ል::= መንፈሰ:እግዚአብሔር:ላዕሌየ:ዘበእንተዝአሁ:ቀብላኒ:እዜንመሙ: ለነደያን:
ፈነወኒ:ወእሰብክ:ሎሙ:ግፅዞነ:ለፃዉዋኝ:ወይር ለዩ: ዕውራን: ወለንግሮሙ: ለግፈዒ
19 ን::= ወእስብክ:ዓመተ:እግዚአብሔር:ሳሪተ::=ወከደነ:መጽሐፈ:ወመጠዎ:ለ
20 ላእክ:ወነበረ:ወለንሠሉ:ለዓይንቲሆሙ:ኵሎሙ:እለ:ሀለዉ:ውስተ:መኵራብ: ወነ
21 ጸርመ::= ወለኀዘ:ይበሉሙ:ዮሙ:በጽሐ:ቃለ:ዝንቱ:መጽሐፍ:ወተሰልጠ:ውስተ:
22 እዘኒክሙ::=ወሰመዕዎ:ኵሎሙ:ወለንበርዎ:ሞገሰ:ቃሉ:ወሠእሣለ:ለፈሡ:ወ
23 ይቤሉ:ለኆኑ:ዝንቱ:ውእቱ: ወልደ: ዮሴፍ::= ወይቤሎሙ:ግብር:ዘትብሉኒ:ኵሉ
ልክሙ:ዛተ:ሙሰሌ:ዓቀቤ:ሠራይ:ፈውስ:ር እሰከ:ወይበልዐ: ወኵሉ:ዘሰማዕነ:በቀ
24 ፈረናሖም:ዘገበርከ:ግበር:በዝየኒ:ዉበሃገርከ::= ወይቤሎሙ:ለማኑ:እብለክሙ:
25 ሊ.ይኳብር :ነቢ.ይ:በሃገሩ::= ወለማኑ:እብለክሙ:ብዙኃት:መበለታት:ሃለዋ:ውስ
ተ: እስራኤል:በመዋዕለ: ሌልየስ:ለመ: ዓጽዋ: ሰማይ: ሠላስተ: :ዓመተ : ወስድስተ:
ለወራኅ : ለመ : ኮነ : ረኃብ : ዓቢ.ይ : ውስተ : ኵሉ : መድር::=

Et in manibus suis ut tollant te, ne offendantur in lapidem pedes tui. Et respon- 11
dit Dominus Jesus, & dixit ei; Non tentabis Dominum Deum tuum, sicut dictum 12
fuit. Et perficiente satanâ tentationem suam in tota potestate sua, reliquit eum 13
usque ad tempus ejus. *Tertio Epiphaniæ.*
Et reversus est Dominus Jesus *in* Galilæam in virtute Spiritûs sancti, & audita est 14
fama ejus in omnib⁹ regionibus. Et docebat eos in omnibus synagogis eorum, & 15
mirati sunt doctrinam ejus, & laudaverunt eum omnes. Et venit Nazaret ubi nu- 16
tritus fuit, & intravit templum in die sabbathi, prout consueverat: & surrexit ut
legeret. Et dederunt ei librum Esaiæ prophetæ, & aperiens librum, invenit lo- 17
cum ubi scriptum erat quod dixit; Spiritus Dñi super me, per quem unxit me; ut 18
evangelizem pauperib⁹ misit me, & ut prædicem libertatem captivis, & ut vide-
ant cæci, & ut dimittam oppressos, Et ut prædicem annum Domini electum. 19
Et operuit librum, & tradidit eum ministro, & sedit: & elevârunt oculos suos 20
omnes existentes in synagoga, & respiciebant eum. Et cœpit dicere iis, Hodiè 21
impleta est vox hujus scripturæ, & perfecta est in auribus vestris. Et audierunt 22
eum omnes illi, & mirati sunt gratiam sermonis ejus, & procedentia ex ore ejus:
& dixerunt, Nónne hic est filius Josephi? Et dixit iis, Forsan dicetis mihi omnes 23
vos hanc similitudinem; Medice, cura teipsum: & dixerunt ei; Quodcunque
audivimus in Capernaum quod fecisti, fac hîc etiam, & in civitate tua. Et 24
dixit iis, Amen dico vobis; Non honore afficitur proheta in civitate sua. Et 25
Amen dico vobis, Multæ viduæ fuerunt in Israel in diebus Eliæ, quando clausum
fuit cœlum tribus annis & sex mensibus, quando fuit fames magna in tota
terra:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * وهمكنان † براي او كواهي مي دادند * ودر سخنان نعمتي كه از دهن او بدر مي آمد *
23 حيران مي شدند وعجب مي ماندند * ومي گفتند نه اينست † عيسي پسر يوسف * عيسي
گفت * بازاين مثل را با من مي گوييد * اي طبيب خودرا شفا بده * وهرچه شنيديم * كه در
24 كفرناحوم كردي اينجا درشهر خود بكن * وبازبديشان گفت نيست پيغمبر كه در شهر خود
25 مقبول شود * اكنون راست بشما مي گويم * كه در روزگار ايلياي پيغمبر * بسيار بيوه زنان
در بني اسراييل بودند * چون آسمان سه سال وشش ماه بسته شد * درهمه روي زمين تنگي
وگرسنگي عظيم شد *

Et omnes ei testimonium dabant, & verbis gratiosis, quæ ex ore illius exibant, percellebantur, & admiratione capti erant, dicebantque; Nónne iste est Jesus filius Joseph? Jesus dixit; Denuò hoc proverbium mihi dicetis, O medice teipsum sana: & quicquid audivimus quod in Capharnahum fecisti, hîc in civitate tua fac. Et rursus illis dixit; Non est propheta qui in civitate sua acceptus sit. Jam verum dico vobis, quòd in tempore Eliæ prophetæ, multæ viduæ in filiis Israel erant; cùm cœlo tribus annis & sex mensibus clauso, in universa superficie terræ angustia & fames magna erat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Η'. Θ'. Ι'.

Et ad nullam illarum missus est Elias, *si non* in Sarepta *Sidonis*, ad
26 Καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος, πρὸς
mulierem viduam. Et multi leprosi erant sub Elisæo propheta in
27 γυναῖκα χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ (ξ) Ἐλισαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ
Israel, & nemo *ex iis* mundatus est *si non* Neeman Syrus. Et repleti
28 Ἰσραὴλ, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ (ο) Νεεμὰν ὁ Σύρος. Καὶ ἐπλήσθη-
sunt omnes irâ in synagoga, audientes hæc. Et *surgentes* ejecerunt
29 σαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον
illum extra civitatem, & duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quē
αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν (π) ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' ὃ ἡ
civitas illorum erat ædificata, *ad præcipitandum* eum. Ipse autem transiens per me-
30 πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν. Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέ-
dium illorum, *profectus est*. Et descendit in Capharnaum civitatem Galilææ: &
31 σου αὐτῶν, ἐπορεύετο. Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ
erat docens illos *in* Sabbatis. Et *percellebantur* in doctrina ejus:
32 ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς Σάββασι. Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,
quia in *auctoritate* erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens
33 ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων
spiritum dæmonii immundi: & exclamavit voce magnâ, Dicens; Sine, quid nobis
34 πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου· καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Λέγων, Ἔα, τί ἡμῖν
& *tibi*, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus Dei.
καὶ σοὶ Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

Et *objurgavit* illum Jesus, dicens; Obmutesce, & exi ab eo. Et *projiciens* il-
Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐ- 35
lum dæmonium in medium, exiit ab illo, *nihil nocens ei*. Et
τὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. Καὶ 36
factus est pavor in *omnes*: & colloquebantur ad invicem, dicentes; Quod
ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας· καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ
verbum hoc, quia in *auctoritate* & *efficacia* imperat immundis spiritibus, &
λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ
exeunt? Et *exiit resonantia* de illo in omnem locum *circumte-*
ἐξέρχονται; Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώ- 37
gionis. Surgens autem ex synagoga, introivit in domum Simonis:
ρου. Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς (ρ) συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· 38
Socrus autem Simonis *erat detenta febri magnâ*: & rogaverunt illum
ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν
de ea. Et *adstans* super illam, imperavit febri: & dimisit illam:
περὶ αὐτῆς. Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ· καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· 39
Continuò *autem* surgens ministrabat illis. *Occidente* autem *Sole*, omnes
παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διήκονει αὐτοῖς. Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες 40
quotquot habebant infirmos *morbis* variis, ducebant illos ad eum. *Verùm*
ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, (τ) ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ
uni singulo ipsorum manus imponens, curabat eos.
ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς.

MS. A. (ξ) Ἐλισαίου (ο) Νεϊμὰν (π) ἕως ὀφρύος (ρ) Συναγωγῆς ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν (σ) πενθερὰ (τ) καὶ ἤγαγον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ... * ... ...
27 ... * ... ...
28 ... ... * ... ...
29 ... ...
30 ... * ... ...
... ... * ... * ... * ... * ...
31 ... * ... ...
32
33 ... ... * ... ...
34 ... ... * ... ...
35 ... * ... ...
... ...
36 ... * ... ...
37 ... * ... ...
38
... ...
39 ... * ... ...
40 ... ... * ... ...
... ...

Sed ad nullam earum missum fuisse Eliam, 26
nisi ad Sareptam Sidoniæ ad mulierem vidu-
am. Plurimique fuêre leprosi in Israel die- 27
bus Elisæi vatis, & ne unus quidem ex eis
purgatus est, nisi Naaman Aramæus. Quum- 28
que hæc audîssent ii qui erant in synagoga,
cuncti repleti sunt furore. Et surrexerunt, 29
ac ejecerunt eum extra civitatem, eumq; ad-
duxêre usque ad supercilium montis supra
quem civitas eorum erat exstructa, ut eum
dejicerent de rupe. Ipse verò transiit per 30
medium eorum, & abiit.

Ad vesperas feriâ sextâ hebdomadis quintæ Jejunii. 13.

Et descendit in Capharnahum civitatem Ga- 31
lilææ, & docebat eos in sabbathis. Et mi- 32
rabantur ob doctrinam ejus, quippe cujus
sermo auctoritate polleret. Erat autem in 33
synagoga vir habens spiritum dæmonii im-
mundi, & exclamavit altâ voce, Aitque; 34
Omitte me, quid nobis & tibi, Jesu Naza-
rene? venisti nos perditum? novi te quis
sis, Sancte Dei. Et ipsum objurgavit Jesus, 35
dixitque; Claude os tuum, & exi ab eo: eum
itaque abjecit dæmonium in medium, & ex-
iit ab eo, nihil in eum perversi agens. Et 36
stupor invasit omnes, & colloquebantur adin-
vicem, dicentes; Quid hoc rei est, quòd cum
imperio & virtute præcipiat spiritibus im-
mundis, & exeant? Et pervasit de eo fama 37
in totam regionem circumjacentem. Quum- 38
que egressus fuisset Jesus è synagoga, introi-
vit domum Simonis: socrus autem Simonis
premebatur febre maximâ, & rogârunt eum
in gratiam illius. Adstans itaque supra eam, 39
objurgavit febrem, & dimisit eam: statim-
que ipsa surrexit, & ministrabat eis. Occi- 40
dente verò sole, ii omnes qui habebant in-
firmos variis affectos morbis, adducebant il-
los ad eum: ipse verò unicuique eorum
manum suam imponebat, eosque sanitati re-
stituebat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ... ...
26 *پیش یکي ازایشان ایلیا فرستاده نشد الا در صور وصیدا پیش بیوه زن *وبسیار پیسان 27
در بني اسراییل بودند *در روزکار ایلیشع پیغمبر ویکي ازایشان پاک نشد الا نعمان ارمایي *
28 اهل انجمن چون این سخن شنیدند همکان † ازخشم پر شدند *بر خاستند *وعیسي را 29
بیرون شهر بردند واوردند † برکنار دهار ان کوه که شهر ایشان † بروي عمارت کرده
30 بود *وخواستند که عیسي † ازدهار بیندازند *او ازمیان ایشان در گذشت ورفت *در 31
کفرناحوم بزیر آمد *شهر جلیل *ودر روزشنبه ایشانرا تعلیم مي داد * ومردم در تعلیم او 32
واله وحیران مي شدند *که ازسخن خود نفاذ یافت پانزدهم خلاص کردن مسیح دیوانهرا ازدیو
33 *وبود دران انجمن مردي که درو جان پلید بود ودیو اورا زحمت دادي نعره بر اورد باوازبلند
34 *وگفت مارا بگذار چه کارداري با ما اي یشوع ناصري برای تباهي ما امدي ترا مي شناسم کیستي
35 پاک ازان خدا *عیسي بران دیو بانگ زد وگفت دهن خودرا ببند وازو بدر اي دیو اورا درمیان
36 انداخت وبدرفت بي انکه دروگزند کند *جماعت که انجا بودند حیرت بر ایشان افتاد وبا همدیگر
کفتند چیست این سخن که بسلطنت ونیرومندي که برجانهاء پلید فرمان مي دهد وبدرمي روند

Ad nullam tamen earum Elias 26
missus est, sed in Tyrum & Sidonem,
ad viduam. Et multi leprosi in fi- 27
liis Israel erant tempore Elisæi pro-
phetæ, & nemo eorum mundatus est,
nisi Naaman Syrus. Qui aderant in 28
Synagoga, cum hunc sermonem au-
dissent, omnes irâ repleti sunt. Sur- 29
gentes itaque Jesum extra civita-
tem tulerunt, et adduxerunt ad mar-
ginem prærupti montis illius, super
quem civitas eorum ædificata erat,
& voluerunt ut Jesum de rupe dejı-
cerent. Ipse autem transiit per me- 30
dium eorum, & abiit. Et *in* Caphar- 31
naum descendit civitatem Gali-
lææ, & in die Sabbathi illos docuit.
Et homines doctrinâ ejus percelle- 32
bantur & obstupescebant: quòd ser-
mone suo illos penetraret.

XV. Liberat Christus dæmoni-acum à dæmonio.

Et erat in synagoga illa homo in quo 33
spiritus impurus erat, & dæmoni-
um eum vexabat; & clamorem sus-
tulit voce elatâ, Et dixit, Nos sine: 34
quid negotii habes nobiscum, O Jesu
Nazræe? Ad perdendum nos veni-
sti? Te novi qui sis, Sanctus Dei.
Jesus autem dæmonium illud objur- 35
gavit, ac dixit; Os tuum occlude,
& ab eo exi. Dæmonium igitur il-
lum in medium projecit, & exivit,
absque eo quòd illi noxam faceret.
Et omnes qui illic aderant stupor in- 36
vasit, & alii aliis dicebant; Quis-
nam est hic sermo, qui authoritate
& virtute pollet? Quia spiritibus
immundis mandatum dat, & exeunt.

Versio VULGATA LATINA.

26 Et ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniæ, ad mulierem vidu-
27 am. Et multi leprosi erant in Israel sub Eliseo propheta: & nemo eorum mun-
28 datus est nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga irâ, hæc audien-
29 tes. Et surrexerunt, & ejecerunt illum extra civitatem: & duxerunt illum usque
30 ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat ædificata, ut præcipita-
31 rent eum. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat. Et descendit in Ca-
32 pharnaum civitatem Galilææ, ibique docebat illos sabbatis. Et stupebant in
33 doctrina ejus, quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo
34 habens dæmonium immundum, & exclamavit voce magnâ, Dicens; Sine, quid
nobis, & tibi, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus Dei.
Et increpavit illum Jesus, dicens; Obmutesce, & exi ab eo. Et cùm projeci- 35
set illum dæmonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit. Et factus 36
est pavor in omnibus, & colloquebantur ad invicem, dicentes; Quod est hoc
verbum, quia in potestate & virtute imperat immundis spiritibus, & exeunt? Et 37
divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. Surgens autem Jesus de 38
Synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis
febribus: & rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam, imperavit febri: & 39
dimisit illam. Et continuò surgens ministrabat illis. Cùm autem Sol occidisset, 40
omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille
singulis manus imponens, curabat eos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * ولم يرسل ايليّا الى واحدة منهن الّا الى مراة ارملة في صارفية صيدا * وبرص كثيرون
27 كانوا في اسرائيل على عهد السبع النبيّ * ولم يطهر واحد منهم الّا نعمان السّرياني *
28 فامتلاء جميعهم غضبا عندما سمعوا هذا * وقاموا فاخرجوه خارج المدينة وجاؤا به الى اعلى الجبل
29 الذي كانت مدينتهم مبنية عليه ليطرحوه الى اسفل * فامّا هو فجاز في وسطهم ومضى *
30 * الفصل الثالث عشر *

Et tamen non fuit missus Elias ad ullam 26
earum, nisi ad mulierem viduam in Sa-
repta Sidonis. Et leprosi multi erant in 27
Israel, in tempore Elisæi prophetæ: & non
fuit mundatus quisquam ex eis, nisi Na-
aman Syrus. Et repleti sunt omnes irâ, 28
quum audissent hoc. Et surrexerunt, & 29
eduxerunt eum extra civitatem, & du-
xerunt eum usq; ad summitatem montis,
super quo erat civitas eorum ædificata,
ut præcipitarent eum deorsum. At ipse 30
transiit per medium illorum, & abiit.

Sectio decima tertia.

31 * ثم نزل الى كفرناحوم مدينة في الجليل وكان يعلّمهم في السبوت * فبهتوا من تعليمه لانّ
32 كلامه كان بسلطان * وكان في المجمع رجل فيه روح نجس * فصاح بصوت عظيم * قائلا ما لك
33 34 معنا يا يسوع الناصري اتيت لتهلكنا * قد عرفت من انت يا قدّوس الله * فانتهر يسوع قائلا
35 اسكت فاك واخرج منه * فطرحه الشيطان في وسطهم وخرج منه ولم يولمه * فخاف جميعهم * وكان
36 يخاطب بعضا قائلين ما هذه الكلمة * لانّه بسلطان وقوة يامر الارواح النجسة بالخروج
37 فتخرج * وذاع خبر في جميع تلك البلاد * فقام من المجمع ودخل بيت سمعان * وكانت حماة
38 سمعان بحمى عظيمة * وسالوه من اجلها * فوقف عليها وزجر الحمى فتركها وللوقت قامت
39 تخدمهم * وعند غروب الشمس كان كلّ الذين عندهم مرضى باصناف الامراض يقدّمونهم
40 اليه * فكان يضع يده على واحد واحد منهم فيشفيه *

Tum descendit in Capharnahum civita- 31
tem quandam in Galilæa, & docebat eos
sabbathis. Et stupuerunt de doctrina ejus: 32
quia sermo ejus erat cum potestate. Et 33
erat in synagoga vir, in quo erat spiritus
immundus, & clamavit voce magnâ, Di- 34
cens; Quid tibi nobiscum, ô Jesu Na-
zarene? venisti ut perderes nos? Jam
novi quis sis, ô Sancte Dei. Et increpa- 35
vit illum Jesus, dicens; Claude os tuum,
& exi ab eo. Et projecit illum dæmoni-
um in medium eorum, & exiit ab eo, &
non cruciavit illũ. Et timuerunt omnes, 36
& unus ex eis alloquebatur alium, di-
centes; Quod est hoc verbum? nam cum
auctoritate et virtute imperat spiritibus
immundis egressum, & egrediuntur. Et 37
divulgata est fama ejus in omnes illas
regiones. Et surrexit de synagoga, & 38
introivit domum Simonis: & erat socrus
Simonis in febre magna, & rogaverunt
eum pro ipsa. Et stetit super eam, & impe- 39
ravit febri, & dimisit illam. Et illicò
surrexit, & ministravit eis. Et ad occa- 40
sum solis, omnes apud quos erant infirmi
generibus morborum, offerebant eos
ipsi. Et imponebat manum suam super
singulos ex ipsis, & curabat eos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ወኢተፈነወ፡ሤልያስ፡ ወለኀበ፡አሐቲ፡ እመኒሆን፡ ዘእንበለ፡ በሰራጵታ፡ ዘሲዶና፡፡ኀበ፡
27 ብእሲት፡መበለት፡፡ ወብዙኃን፡አለ፡ለመጽ፡ሀለው፡ውስተ፡ይስራኤል፡ለመሴልዕ፡
28 ነቢይ፡ወኢነጽሐ፡አሐዱኒ፡እመኒሆሙ፡ዘእንበለ፡ንዕማን፡ሶርያዊ፡፡፡ ወተሞዕዑ፡
29 ኵሎሙ፡ በመኵራብ፡ ሰሚዖሙ፡ዘነተ፡፡ ወተንሥኡ፡ወለወጥዎ፡ለፋለ፡አመ
ሃገር፡ወወሰድዎ፡ወለብጽሕዎ፡ ወስተ፡ሕፀኑ፡ ርእሰ፡ደብር፡ ኀበ፡ ሃገሮሙ፡ዘነድቅ፡ከ
30 መ፡ ያጽድፍዎ፡፡ ወውእቱሰ፡ ኀለፈ፡ እንተ፡ ማእከሎሙ፡ ወሖረ፡፡፡
31 በጎ ሰንበት፡ ውትረ፡፡፡ ወወረደ፡ቀፈረናሖም፡ሃገረ፡ጋሊላ፡ ወመሃሮሙ፡ በሰንበ
32 ት፡፡፡ ወያነክሩ፡ሥሃሮቶ፡እስመ፡በትእዛዝ፡ውእቱ፡ቃሉ፡፡፡ በእንተ፡ዘጋኔን፡፡፡
33 ወሣሉ፡ ብእሲ፡ በመኵራብ፡ ዘጋኔን፡ እኩይ፡ ወከልሐ፡በዓቢይ፡ቃል፡፡ ወይቤ፡መን
34 ተ፡ብየ፡ሥዕቤከ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ናዝራዊ፡መጻእከኑ፡ተጥፍላኒ፡ለለመረከ፡ሥኑ፡
35 ለእንተ፡ቅዱሱ፡ለእግዚአብሔር፡፡፡ ወገሠጾ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡ ተፈፀም፡
ወፃእ፡ እመኒሁ፡፡ ወነፅሖ፡ ጋኔኑ፡ መእከለ፡ ሥኵራብ፡ ወወፅእ፡ እመኒሁ፡ ወለል
36 ቦ፡ዘረሰዮ፡ ወሊነከዮ፡ ወእመንተኒ፡፡፡ ወደንገፁ፡ ኵሎሙ፡ ወተናገሩ፡ በቤናቲሆ
ሙ፡ ወይቤሉ፡ መንትኑዝ፡ ነገር፡ ትእዛዝ፡በሣልጣ፡ይእዝዘሙ፡ለለጋንንት፡እኩያን፡ወ
37 ይወፅሉ፡፡፡ ወወፅለ፡ ወተሰመዐ፡ ነገሩ፡በኵሉ፡ በሐውርተ፡ ላድያሙ፡፡፡
38 በእንተ፡ሐማተ፡ጴጥሮስ፡፡ ወወፂለ፡እሙኵራብ፡ቦላ፡ቤተ፡ስሞን፡ወሐማቱ፡ለስ
39 ሞን፡ተሐመመ፡ኀቢየ፡ ፈፀንተ፡ ወነገርዎ፡በእንቲላሃ፡፡ ወቀርበ፡ሃቤሃ፡ወገሠጾ፡
ለፈፀንታ፡ ወኀደገ፡ ወተንሥአት፡ ሶቤሃ፡ ወተልእከቶሙ፡፡፡
በእንተ፡ እለ፡ ሀይዉ፡ እመብዙኅ፡ ደዌ፡፡፡
40 ወሶበ፡ይዓርብ፡ፀሐይ፡ ላመጽሉ፡ ኀቤሁ፡ ኵሎሙ፡እሳ፡ ቦሙ፡ ድዉያን፡ ወሀሙማን፡
ወለለ፡ላሐዱ፡እመኒሆሙ፡ወደየ፡እዴሁ፡ደቤሆሙ፡ወፈወሶሙ፡ወለሕየዎሙ፡፡፡

Et non missus fuit Elias neque ad unam illarum, nisi in Sarepta Sidoniæ ad muli- 26
erem viduam. Et multi leprosi fuerunt in Israel, quando Elisæus propheta *fuit*: & 27
non emundatus fuit vel unus ex illis, nisi Naaman Syrus. Et indignati sunt omnes 28
in synagoga audientes hoc. Et surrexerunt, & ejecerunt eum extra urbem: & 29
duxerunt eum, & attulerunt eum in sinum cacuminis montis, ubi civitas illorum
exædificata fuit, ut præcipitarent eum. Et ipsi transivit per medium illorum & 30
abiit. *Vespere sexti sabbati.*
Et descendit *in* Capernaum civitatem Galilææ, & docuit eos in sabbatis. Et 31
mirati sunt doctrinam ejus, quia in mandato fuit sermo ejus. *De dæmoniaco.* 32
Et fuit homo in synagoga dæmoniacus malus, & exclamavit in magnâ voce, Et 33
dixit; Quid habeo tecum Domine Jesu Nazarene? veniſtine perdere me? scio te quis
sis, Sanctus Dei. Et objurgavit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Obmutesce, & exi 34
ab eo: et projecit illum dæmon medio synagogæ, & exiit ab illo, & nihil fuit quod 35
fecit, & non nocuit alicui. Et expaverunt omnes, & colloquuti sunt inter se, & 36
dixerunt; Quid est hoc verbum mandatorium? in potestate imperat dæmonibus
malis, & exeunt. Et exivit, & auditus fuit sermo ejus in omnibus regionibus 37
vicinis. *De socru Petri.*
Et exiens è synagoga, introivit domum Simonis; & socrus Simonis afflicta fuit 38
magnâ febri: & nuntiaverunt ei de illa. Et accessit ad eam, & objurgavit fe- 39
brim, & dimisit eam: & surrexit statim, & ministravit illis.
De iis qui sani facti sunt à multis morbis. Et quum occidisset 40
sol, adduxerunt ad eum quotquot habuissent infirmos & morbosos: & unicuiq;
ex illis imposuit manum suam super ipsos, & sanavit eos, & vivere fecit eos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ودرهمه ولايتي كه كرداكرد ايشانست اين خبر فاش شد *

Et in omnem regionem circumja- 37
centem illis hæc fama dimanavit.

شانردهم خوش كردن مادر زن شمعونرا

XVI. Sanatio socrûs Simeonis.

38 چون عيسي ازان انجمن بدر آمد بخانه شمعون دررفت ومادر زن شمعون در تب دشخوار
39 بود ازمسيح درخواست كردند كه اورا شفا بخشد * عيسي برسر او بايستاد و بانك زد
40 تب او زايل شد وزن درست كشت برخاست وايشانرا خدمت مي كرد * ودرهنكام زوال
افتاب هر كس را كه رنجور و دردمند بود وعلتهاء كوناكون ايشانرا پيش مسيح آوردند او برهر
كه از ايشان دست مي نهاد خوش مي شدند

Cùm Jesus è synagoga exiisset, in 38
domum Simeonis ingressus est: so-
crus autem Simeonis in febri gravi
erat, rogaverunt itaque Christum ut
illam valetudine donaret. Jesus ca- 39
piti ejus astitit, & objurgavit fe-
brim illius; quâ abscedente sanata
fuit, & surgens illis ministrabat.
Et in tempore occasûs solis, quicun- 40
que ægrotus & infirmus erat, &
morbis variis laborantes, *eos ad*
Christum adduxerunt: in quos-
cunque autem ex eis ille manum im-
poneret, sanati sunt.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Exibant autem & dæmonia à multis, clamantia & dicentia; Quia tu es κζ
41 Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, (υ) κραζοντα καὶ λέγοντα, Ὅτι Σὺ εἶ ὁ ν
Christus filius Dei. Et increpans, non sinebat ea loqui, quia sciebant Christum
Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ ἤφιεν αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν
ipsum esse. Factâ autem die, egressus ibat in desertum locum: & turbæ κη
42 αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ν
requirebant eum, & venerunt usq; ad ipsũ: & detinebant illum, non proficisci ab eis.
(φ) ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ· καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν.
Ille verò ait ad eos; Quia & aliis civitatibus evangelizare me oportet re-
43 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασι-
gnum Dei: quia ad hoc missus sum. Et erat prædicans in synagogis
44 σιλείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς
Galilææ.
τῆς Γαλιλαίας. CAP. V. ε'.

Factũ est autem in eo turbam superjacere ei ad audiendum verbum Dei, & ϑ
1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ι
ipse erat stans juxta stagnum Genesareth. Et vidit duo navigia stantia se-
2 αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. Καὶ εἶδε δύο (α) πλοῖα ἑστῶτα παρὰ
cus stagnum: at piscatores descendentes ex eis, abluebant retia.
τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀνέπλυναν τὰ δίκτυα.
Ascendens autem in unam navium, quæ erat Simonis, rogavit eum à terra
3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς

MS. A. (υ) κραυγάζοντα (φ) ἐπιζήτουν Κεφ. ε'. MS. A. (α) πλοιάρια (β) ἐπαναγαγεῖν (γ) ὅλης νυκτὸς (δ) πολὺ ἰχθύων (ε) διερήγνυτο

reducere pusillùm. Et sedens docebat ex navigio turbas. Ut ιβ
ΙΑ' (β) ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἀπὸ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ 4
λ autem cessavit loquens, dixit ad Simonem; Deduc in altum, & la-
ϑ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χα-
xate retia vestra in capturam. Et respondens Simon dixit illi; Præ- 5
λάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, Ἐπι- 5
ceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: In autem verbo
στάτα, διʼ (γ) ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί
tuo laxabo rete. Et hoc facientes concluserunt piscium multitu- 6
σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν (δ) ἰχθύων πλῆ- 6
dinem multam: dirumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt so-
θος πολύ· (ε) διερήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ κατένευσαν τοῖς μετό- 7
ciis qui in alio navigio, ut venientes simul caperent ipsis. Et venerunt,
χοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς. Καὶ ἦλθον,
& impleverunt ambo navigia, ita ut mergi ipsa. Videns autem Simon Pe- 8
λα καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέ- 8
trus, accidit genubus Jesu, dicens; Exi à me, quia homo pecca-
τρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων, Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρ-
tor sum, Domine. Stupor enim occupaverat eum, & omnes qui cum illo,
τωλός εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, 9
in captura piscium, quam simul ceperant.
ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, ἣν συνέλαβον.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

41 Exibant autem dæmonia à multis, clamantia & dicentia; Quia tu es filius Dei: &
42 increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. Factâ autem
die egressus ibat in desertum locum, & turbæ requirebant eum, & venerunt usque
43 ad ipsum: & detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait; Quia &
44 aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei: quia ideò missus sum. Et
erat prædicans in synagogis Galilææ.

CAP. V.

1 FActum est autem, cùm turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei, & ipse
2 stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naves stantes secus stagnum: pis-
3 catores autem descenderant, & lavabant retia. Ascendens autem in unam navim,
quæ erat Simonis, rogavit eum à terra reducere pusillùm. Et sedens docebat de
navicula turbas. Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem; Duc in altum, & la- 4
xate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi; Præceptor, per 5
totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cùm 6
hoc feciſſent, concluserunt piscium multitudinem copiosam: rumpebatur autem rete
eorum. Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adjuvarent 7
eos. Et venerunt, & impleverunt ambas naviculas, ita ut penè mergerentur. Quod 8
cùm videret Simon Petrus, procidit ad genua Jesu, dicens; Exi à me, quia homo
peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo 9
erant, in captura piscium, quam ceperant:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 * وكانت ايضا شياطين تخرج من كثيرين وتصرخ قايلة انت هو ابن الله * وكان ينهرهم ولم
42 يدعهم يتكلمون لانهم عرفوا انه المسيح * ولما كان النهار خرج وذهب الى موضع قفر وكان
43 الجمع يطلبونه * فجاوا اليه وامسكوه ليلا يمضي من عندهم * فقال لهم انه ينبغي لي ان
44 ابشر في المدن الاخر بملكوت الله * لانني لهذا ارسلت * وكان يكرز في مجامع الجليل *

Item dæmones exibant à multis, & cla- 41
mabant, dicentes; Tu es filius Dei: &
increpabat eos, & non sinebat eos loqui:
quoniam sciebant ipsum esse Christum.
Et cùm facta esset dies, exiit & abiit 42
in locum desertum: & turbæ quærebant
eum, & venerunt ad eum, & tenuerunt
eum ne abiret ab eis. Et dixit eis, Equi- 43
dem oportet me prædicare in civitatibus
aliis regnum Dei, quia propter hoc missus
sum. Et prædicabat in synagogis Galilææ. 44

* الفصل الرابع عشر *

Sectio decima quarta.

1 * وكان لما اجتمع اليه الجموع ليسمعوا كلام الله كان هو واقفا على بحيرة جناسر * فراي
2 سفينتين مرسيتين على شاط البحيرة والصيادون قد طلعوا عليها ليغسلوا شباكهم * فصعد
3 الى احداهما التي لسمعان وامره ان يبعدها من الشاط قليلا وجلس يعلم الجموع من السفينة *
4 5 ولما اكمل كلامه قال لسمعان تقدم الى العمق والقوا شباككم للصيد * فاجابه سمعان
6 قايلا يا معلم قد تعبنا الليل كله ولم ناخذ شيا * وبكلمتك نحن نلقي الشباك * فلما فعلوا
7 ذلك اخذوا سمكا كثيرا وكادت شباكهم تخرق * فاشاروا الى شركايهم في السفينة الاخرى
8 لياتوا فيعينوهم * فلما ان جاوا ملاوا السفينتين حتى كادتا تغرقان * فلما راى سمعان ذلك خر
9 عند قدمي يسوع وقال ابعد عني يا سيدي فاني رجل خاطي * لان الخوف اعتراه وكل من
معه لاجل الصيد التي صادوا *

CAP. V.

FActum est autem cùm congregatæ 1
essent ad eum turbæ ut audirent ser-
monem Dei, erat ipse stans secus stagnum
Genesareth. Et vidit duas naves an- 2
choris detentas secus litus stagni, &
piscatores jam ascendisse super eas, ut
lavarent retia sua. Ascendit autem in 3
unam earum quæ erat Simonis, & præce-
pit ei ut amoveret eam à litore parum-
per: & sedit docens turbam de naviçu-
la. Et cùm absolvisset sermonem suum, 4
dixit Simoni; Progredere ad profundum,
& laxate retia vestra ad piscationem.
Respondit ei Simon, dicens; Magister 5
jam laboravimus nocte totâ, & non ce-
pimus quicquam: in verbo autem tuo nos
laxabimus retia. Et cùm fecissent id, 6
ceperunt pisces multos, & parum abfuit
quin retiæ eorum rumperentur. Et annu- 7
erunt sociis suis qui erant in navi alte-
ra, ut venirent & adjuvarent eos. Et
cùm venissent, impleverunt ambas na-
viculas, ita ut propè mergerentur. Et 8
cùm vidisset Simon id, procidit ad pedes
Jesu, & ait; Recede à me, ô Domine
mi, quia homo peccator sum. Nam timor 9
invaserat eum & omnes qui erant cum
illo, propter pisces quos ceperant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 ወብዙኃን፡ለጋንንት፡ይወፅሉ፡ ወይጬልሑ፡ ወይብልዎ፡ለእተ፡ውእቱ፡ክርስቶስ፡ ወልደ፡
እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ ወይገሥጾሙ፡ ወሊያበውሖሙ፡ ደኃብኩ፡እስመ፡ያእመርዎ፡
42 ከመ፡ውእቱ፡ክርስቶስ።።ፁ ወጸቢሖ፡ ወፅአ፡ ወሖረ፡ ውስተ፡ ገደመ፡ መካን፡ወኅሠ
ሠዉ፡ ሕዝብ፡ ወሖሩ፡ ኀቤሁ፡ ወእኀዝዎ፡ ወላቀመዉ፡ ከመ ፡ ሊያመስጥ፡ እመኔሆ
43 ሙ፡።ፁ ወይቤሎሙ፡ለካልኣትኒ፡ለህጥር፡ሃለወኒ፡ ከመ፡እዜንወን፡በእንተ፡መንግሠ
44 ተ፡እግዚአብሔር፡ እስመ፡ እመበይነ ፡ ዝንቱ፡ተፈነውኩ።።ፁ ወይሰብክ፡ በመኵራቦ
ት ፡ ገሊላ ፡ ዘንተ፡።።ፁ

1 ፲፡ ወሃለዉ፡ኀቤሁ፡ኅብእ፡ብዙኃን፡ወያጸመእዎ፡ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ወይቀውም፡መ
2 ንገለ፡ሐይቀ፡ጌኔሰሬጥ፡።ፁ ወርእየ፡ክልኤተ፡ለሕማረ፡ ኅበ ፡ ውእቱ ፡ ሐይቅ ፡ ወወ
3 ረዱ፡እመኔሆን፡ውሠግሪን፡ ይሓፅቡ፡ መዛግሪሆሙ።።ፁ ወዓርገ፡ውስተ፡ሊሑቲ፡ይእ
ቲ፡ሐመር፡እንተ፡ስምዖን፡ወላዘዞ፡ወይቤሎ፡ የርሕቅ፡ ሕቀ፡ እመኒ፡ መድር፡ ወነበረ፡
ውስተ፡ሐመር፡ወመሃሮሙ፡ለሕዝብ።።ፁ በእንተ፡ዘከመ፡ተሠግረ፡ዓዛት።።ፁ
4 ወለረ ሚዎ፡እመዝ፡ይቤሎ፡ ለስምዖን፡ ያላትቱ፡ መንገለ፡ባሕር፡ ወያውርዱ፡መዛግሪ
5 ሆሙ፡ወያሠግሩ።።ፁ ወለዉሠለ፡ስምዖን፡ወይቤሎ፡ሊቅ፡ሠራኽነ፡ኵሳ፡ ሌሊተ፡
እንዘ፡ናወርድ ፡መዛግሪን፡ወለልቦ፡ ዘለጎዝነ፡ ወባሕቱ፡ እመሰ፡ ላዘዝከነ፡ ናወርድ፡መ
6 ዛግሪን፡።ፁ ወገቢሮሙ፡ከማሁ፡ተለኅዘ፡ ብዙኅ፡ ለዛት፡ፈድፋደ፡እስከ፡ይትበተክ፡
7 መዛግሪሆሙ፡።ፁ ወጸውዕዎሙ፡ለቢጸሙ፡እለ፡ውስተ፡ካልኦ፡ሐመር፡ይርድእዎሙ፡
8 ወመጽሉ፡ወለረድእዎሙ፡ ወመልሉ፡ ኅልሌነ ፡ ለህሣረ ፡ እስከ፡ ይሰጠሟ።።ፁ ወር
እዮ፡ስምዖን፡ ጴጥሮሰ፡ ላስተብረከ፡ ወሰገደ፡ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ኅድገኒ፡
9 እግዚኦ፡ወሖር፡እመኔየ፡እስመ፡ብእሲ፡ኃጥእ፡ላኒ፡።።ፁ እስመ፡ ደንገፀ፡ ወኵሉሙ፡
እለ፡መሰሉሁ፡ከማሁ፡ደንገፁ፡በእንተ፡ ውእቱ፡ዓዛት፡ዘተሠገረ።።ፁ

Et multi dæmones exibant, & exclamabant, & dicebant; Tu es Christus filius Dei 41
excelsi: & objurgabat eos, & non sinebat eos loqui, quoniam cognoscebant
quòd Christus erat. Et manè exivit, & abiit in desertum locum, & quæsiverunt 42
eum populi, & venerunt ad eum: & apprehenderunt eum, & statuerunt eum ut
non fugeret ab illis. Et dixit iis, Aliis civitatibus oportet me ut prædicem de 43
regno Dei, quia propter hoc missus sum, Et prædicare in synagogis Galilææ 44
hujus.

CAP. V.

ET fuerunt apud eum homines multi, & audiebant verbum Dei, & stabat *ipse* 1
ad litus Genesaret. Et vidit duas naves juxta illud litus, & descenderunt ex 2
illis piscatores lavare retia sua. Et ascendit in unam, istam navim *viz.* quæ Si-
monis *erat*, & præcepit ei, & dixit ei; Recede paululùm à terra: & sedit in navi, 3
& docuit populos. *De captura piscium.*
Et ut tacuisset, tunc dixit Simoni ut irent ad mare, & ut submitterent retia sua; & 4
piscarentur. Et respondit Simon, & dixit ei; Magister laboravimus totam noctè 5
demittentes retia nostra, & nihil fuit quod cepimus: veruntamen si imperave-
ris nobis, demittemus retia nostra. Et quum fecissent ita, comprehensa fuit mul- 6
titudo piscium magna, adeò ut rumperetur rete eorum. Et vocârunt socios 7
suos qui in altera navi *erant*, opitulari ipsis: & venerunt, & opitulati sunt ipsis, &
impleverunt ambas naves, ita ut mergerentur. Et videns Simon Petrus genu- 8
flexit, & adoravit Dominum Jesum, & dixit ei; Dimitte me, Domine, & abi à me,
quia homo peccator sum. Quoniam obstupuit, & omnes illi qui cum illo, si- 9
militer obstupuerunt propter illud piscium quod comprehensum erat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * چون از سخن خود خاموش شد بشمعون گفت كشتي را در ژرفي ببريد * ودام خودرا براي
5 شكار † بيندازيد * * شمعون جواب داد وگفت اي بزرك من * همه شب خسته كي كشيديم * وچيزي
6 نگرفتيم * وبر سخن تو اكنون دام مي اندازيم * * ودام را انداخت وبي قياس ماهي گرفت *
7 كه از بسياري دام ايشان دريك مي شد * * بياران خود كه در كشتي ديگر بودند * اشارت كرد *
تا ياري دهند چون آمدند * هر دو كشتي را از ماهي پر كردند * چنانك نزديك بود كه فرو روند *
8 وغرق شوند * * شمعون صفا ان بديد * ودر پاي عيسي افتاد وگفت اي خداوند * از پيش من
9 دور باش سبب آنك مردي گناكارم واورا نيستم كه تو پيش من باشي * * براي انك عجب
وحيرت بر ايشان كار كرد از بسياري † شكار ماهي *

Quum à sermone suo siluisset, Si- 4
meoni dixit; Navigium in altum
provehite, & rete vestrũ ad capturã
projicite. Simeon respondit, et dixit; 5
O Magister mi, totâ nocte laborem
exantlavimus, & nihil cepimus:
in sermone autem tuo nunc rete pro-
jiciemus. Et rete projecit, & innu- 6
meros pisces cepit, ut præ multitu-
dine rete illorum dilaceratum esset.
Sociis igitur suis, qui in navigio al- 7
tero erant, innuit, ut opem ferrent:
& cùm venissent, ambo navigia pi-
scibus implerunt, adeò ut propemo-
dum subsiderent & demergerentur.
Simeon Cephas hoc vidit, & ad pe- 8
des Jesu procidit, & dixit; O Do-
mine, à me procul esto, eâ de causa
quòd homo peccator sum, & dignus
non sum ut tu apud me sis. Eò quòd 9
admiratio & stupor in eos operatus
esset, præ multitudine capturæ pi-
scium.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'. ΙΓ'.

Similiter autem & Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
10 Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σί-
monis. Et ait ad Simonem Jesus; Ne time: ab hoc jam homines eris
μωνι. καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ
capiens. Et subducentes navigia super terram, relinquentes omnia secu-
11 ζωγρῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολού-
ti sunt eum. Et factum est in esse ipsum in una civitatum, & ecce vir
12 θησαν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
plenus leprâ: & videns Jesum, procidens in faciem, rogavit eum, dicens;
πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων,
Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens manum, tetigit e-
13 Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐ-
um, dicens; Volo: mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et
14 τοῦ, εἰπών, Θέλω· καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ
ipse præcepit illi, nemini dicere: sed abiens ostende teipsum Sacerdoti,
αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ,
& offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimoni-
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύρι-
um illis. Perambulabat autem magis sermo de illo, & conveniebant turbæ
15 ον αὐτοῖς. Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι
multæ audire, & curari ab ipso ab infirmitatibus suis. Ipse
16 πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι (ζ) ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς

autem erat secedens in desertis, & orans. Et factum est in una
δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ
dierum, & ipse erat docens. Et erant sedentes Pharisæi & legis do-
τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων. καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδά-
ctores, qui erant venientes ex omni vico Galilææ, & Judææ, & Hie-
σκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ἰουδαίας, καὶ Ἰε-
rusalem: & efficacia Domini erat in sanare eos. Et ecce viri ferentes
ρουσαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες
in lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & po-
ἐπὶ κλίνης ἄνδρα, ὃς ἦν παραλελυμένος· καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, καὶ θεῖ-
nere ante eum: Et non invenientes à quâ parte inferrent illum, propter
ναι ἐνώπιον αὐτοῦ· Καὶ μὴ (υ) εὑρόντες διὰ ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ τὸν
turbam, ascendentes super tectum, per tegulas summiserunt eum cum le-
ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλι-
stulo, in medium ante Jesum. Et videns fidem eorum, dixit ei;
νιδίῳ, εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ,
Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt ratiocinari Scri-
Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ Γραμ-
bæ & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis po-
ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύ-
test dimittere peccata, si non solus Deus?
ναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

MS. A. (ζ) ἀπ' αὐτοῦ (υ) εὑρόντες ποίας

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Itidem autem & Jacobum & Johannem filios Zebedæi qui erant participes Simonis. Dixit autem Jesus; Ne timeas, posthac piscaturus es homines ad vitam. Et impulerunt illas naves ad terram, omniaque reliquerunt, ac post eum abiére.

Matutinis dominicæ V. Jejunii. 15.

Quumque Jesus esset in una urbium, veniens vir quidam plenus omninò leprâ, vidit Jesum, prociditque in faciem suam, & efflagitabat ab eo, ac dicebat ei; Domine mi, si vis, potes me mundare. Et extendens manum suam Jesus, tetigit eum, & dixit ei; Volo ego, mundus esto. Et eo momento discessit ab eo lepra ipsius. Et præcepit ei; Nemini dixeris, sed ito, ostende tete sacerdotibus, & offer oblationem pro purgatione tui, sicut præcepit Moses, *ut hoc sit* eis testimonio. Exiit autem de eo fama magis, & congregabatur populus multus ut audiret ab eo, sanitatique restitueretur à morbis suis. Ipse verò secedebat in desertum, & orabat. Et factum est quodam die quum doceret Jesus, ut sederent Pharisæi, & Doctores legis, qui venerant ex omnibus pagis Galilææ, & Judææ, & Jerusalem, & virtus Domini adesset ad sanandum eos. Quidam autem attulerunt in lecto virum quendam paralyticum, & quærebant eum inferre, sisteréq; coram eo. Quumque non invenirent quomodo inferrent eum propter multitudinem populi, ascenderunt in tectum, ac demiserunt eum cum lecto ipsius è laqueari in medium coram ipso Jesu. Quum vidisset autem Jesus fidem eorum, dixit paralytico illi; O homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt Scribæ & Pharisæi ratiocinari, dicentes; Quis est iste, qui loquitur blasphemiam? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et similiter etiam in Johannem et Jacobum filios Zebdæi, qui participes Simeonis erant. Et Simeoni dixit; Ne timeas, posthac venator hominum eris ad vitam. Et naviga ad litus appulerunt, et quicquid habebant reliquerunt, & Christum secuti sunt.

XVIII. Sanatio hominis leprosi.

Cùm in una quadam ex civitatibus doceret, vir quidam ad eum accessit, cujus corpus plenum erat leprâ: & in faciem procidens Jesu dixit; O Domine, si velis, potes me mundare. Jesus manum suam ad eum admovit, & ei dixit; Volo, mundus esto: et continuò lepra ab eo discessit, & corpus ejus mundatum est. Et ei dixit; Ne cui dixeris: sed abi, teipsum sacerdotibus ostende, & pro mundatione tua oblationem fac prout Moses præcepit in testimonium illis. At fama magis de eo percrebuit: & homines multi congregati sunt ut eum audirent, atque ut ipsi etiam à morbis suis sanarentur. Jesus autem in desertum secessit, & oravit. Et quodam die pro more suo Jesu doctrinam dante, Pharisæi eódem loci homines legem docebant: & ex omnibus pagis Galilææ, & ex Judæa, et ab Hierosolyma turbæ venerant, & virtus Dei ad sanandum eas aderat.

Versio VULGATA LATINA.

10 Similiter autem Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
monis. Et ait ad Simonem Jesus; Noli timere: ex hoc jam homines eris ca-
11 piens. Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum.
12 Et factum est, cùm esset in una civitatum, & ecce vir plenus leprâ, & vi-
dens Jesum, & procidens in faciem, rogavit eum, dicens; Domine, si vis,
13 potes me mundare. Et extendens manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mun-
14 dare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et ipse præcepit illi ut nemini
diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, & offer pro emundatione tua,
15 sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. Perambulabat autem magis ser-
mo de illo: & conveniebant turbæ multæ ut audirent, & curarentur ab in-
16 firmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum, & orabat. Et factum
17 est in una dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes, &
legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilææ, & Judææ, & Jeru-
salem: & virtus Domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in
18 lecto hominem, qui erat paralyticus; & quærebant eum inferre, & ponere
19 ante eum. Et non invenientes quâ parte illum inferrent præ turba, ascende-
runt supra tectum, & per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium
20 ante Jesum. Quorum fidem ut vidit, dixit; Homo, remittuntur tibi pecca-
21 ta tua. Et cœperunt cogitare Scribæ, & Pharisæi, dicentes; Quis est hic,
qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 *وكذلك ايضا اعشري يعقوب ويوحنا ابني بدي اللذان كانا شريكي سمعان * فقال يسوع
11 لسمعان لا تخف لانك منذ الان تكون صيادا تصيد الناس * فجذبوا السفن الى الساط وتركوا
كل شي وتبعوه * الفصل الخامس عشر *
12 فلما دخل احدى المدن واذا برجل
مملوء برصا فلما راي يسوع خر على وجهه * وسالة قايلا يا رب ان شيت قادر ان
13 تطهرني * فمد يده ولمسه وقال قد شيت فاطهر وللوقت ذهب عنه البرص * ونهاه قايلا لا تقل
14 لاحد لكن اذهب فار نفسك للكاهن وقرب عن تطهيرك كما امر موسي لشهاداتهم * فذاع
15 عنه الكلام وراد * واجتمع جمع كبير ليسمعوا منه ويستشفوا من امراضهم * فاما هو فكان
16 يمضي الى البراري ويصلي هناك * الفصل السادس عشر * وكان في احد الايام
17 وهو يعلم وكان الفريسيون ومعلموا الناموس الذين اتوا من جميع قري الجليل واليهودية
وبرشليم جالسين * وكانت قوة الرب في برؤهم * واذا باناس قد جاوا اليه برجل محلع علي
18 سرير * وكانوا يريدون الدخول به ويصعوبه قدامه * فلما لم يقدروا علي الدخول منه لكثرة
19 الجمع صعدوا السطح ودلوه مع سريره من السقف في الوسط قدام يسوع * فلما راي ايمانهم
20 قال لذلك المحلع ايها الانسان مغفور لك خطاياك * فبداء الكتبة والفريسيون يفكرون قايلين
21 من هو هذا الذي يتكلم بالتجديف * من يقدر ان يغفر الخطايا الا الله وحده *

Et similiter etiam invasit Jacobum & Johannem, duos filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et dixit Jesus Simoni; Ne timeas, quia ex nunc eris piscator piscans homines. Et traxerunt naves ad litus, & reliquerunt omnia, & secuti sunt eum.

Sectio decima quinta.

Et cùm intrâsset quandam civitatem, ecce vir plenus leprâ; qui cùm vidisset Jesum, procidit in faciem suam, & rogavit eum, dicens; Domine, si vis, tu potes mundare me. Et extendit manum suam, & tetigit eum, & ait; Volo, mundare: & confestim discessit ab eo lepra. Et interdixit ei, dicens; Ne dixeris cuiquam: Sed vade, & ostende te ipsum sacerdoti, & sacrifica pro mundatione tua, sicut præcepit Moses, in testimonia eorum. Divulgatus est autem de eo sermo, & crevit. Et convenerunt turbæ multæ, ut audirent ab eo, & curarentur ex infirmitatibus suis. Ipse verò ibat in solitudines desertas, et orabat illic.

Sectio decima sexta.

Et factum est in una dierum, dum ipse doceret, et essent Pharisæi atque doctores legis, qui venerant ex omnibus castellis Galilææ, et Judææ, et Jerusalem, sedentes; essetque virtus Domini ad sanandum eos: Et ecce homines quidam attulerunt ad eum virum paralyticum super lecto, et volebant introducere eum, et ponere illum ante eum. Sed cùm non potuissent appropinquare ad eum præ multitudine turbæ, conscenderunt tectum, et submiserunt eum cum lecto suo e laqueari in medium, ante Jesum. Et cùm vidisset fidem eorum, dixit illi paralytico, O homo, remissa sunt tibi peccata tua. Cœperunt autem Scribæ et Pharisæi cogitare, dicentes; Quis est hic qui loquitur blasphemiam? quis potest dimittere peccata, nisi Deus solus?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወከማሁ: ያዕቆብና: ወዮሐንስ: ደቂቀ:ዘብዴዎስ: አዕርከቲሁ: ላስመዖን:ወይቤሎ:
11 እግዚእ: ለየሱስ: ለስሜዖን:ሊትፈራህ: እመይእዜስ:ሰብእ: ታሄግር:=> ወለወፀ
ጹ: ላሕማሪሆም:ወኵሎ: መጽሩ: ወኀደጉ:ኵሎ: ወተለውዎ:=>
12 በእንተ: ዘለመጽ:=> ወእንዘ: ሃሎ:ውስተ: ላሐቲ: ሃገር: መጽአ:
ሊሐዲ:ብእሲ: ዘለመጽ:ኵለንታሁ: ወሶበ: ርእዮ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:ሰገደ: ሎቱ:
13 በገጹ: ወሊስተብቍዖ: ወይቤሎ: እግዚኦ: እመስ:ፈቀድከ:ትክል:ላእጽሉኒየ:=> ወ
14 ሰፋሐ: እዴሁ:ወገሰሶ:ወይቤሎ: እፈቅድ: ንጽሕ: ወኀደጎ: ለመጹ:ሶቤሃ:=> ወከ
ልኦ:ሊይንገር : ወሊለመኑሂ:ወይቤሎ: ሖር:ወእቀትኑ:ርእሰከ: ኀበ: ካህን:ወለብእ:
15 በእንተ: ዘነጸሐከ: በከመ: አዘዘ: ሙሴ: ከመ: ይኩን:ስምዐ: ላዕሌሆሙ::=> ወተ
16 ሰምዐ: ነገሩ:ፈድፋደ: ወይመጽእ: ሰብእ: ብዙኅ: ወይሰምዖ ፡ ወይተፈወሱ: እመይ
ቄሆሙ::=> ወውእቱሰ: ይወፅእ:ገደመ: ወይጸሊ::=> ወእመዝ: ኮነ: በላሐቲ: እ
17 መ: መዋዕል: ሃሎ:ይመህሮሙ: ወይነብሩ: ፈረሳዊያን: ወሊቃነ:ሶሪት: እለ: መጽሉ:
እግቢለ: ወእመኵሉ: ለሃገረ: ይሁደ: ወሊየሩሰሌመ: ወኀይለ: እግዚአብሔር:
ውእቱ:በዘ: ይፈውስ::=> በእንተ: መፃጕዕ::=>
18 ወለመጽሉ:ብእሲ: ድውየ: መፃጕዕ: ይጸውርዎ:በዐራት: ለርዕዮቱ: ዕደው: ወኀሠ
19 ሡ: እንተ: ኀቡ: ያበውእዎ:ኀቡ: እግዚእ:ሊየሱስ:ይፈውሶ:=> ወኀጥሉ: እንተ: ኀ
በ:ያበውእዎ: እስመ: ጽፈቅ: ሰብእ: ወዳርጉ: ናሕሰ: ወኀሠቱ:ጠፈረ: ወለወረዱዎ:
20 መክለ:ዓራቱ: ውስተ:ቤት: ቅድሜሁ: ለእግዚእ:ሊየሱስ::=> ወርኢዮ: ሃይማኖቶ
21 ሙ: ይቤሎ: ለወእቱ: ብእሲ: ድዉይ: ተኀድገ: ለከ:ኀጢአትከ::=> ወእንዙ: ይ
ሕልዩ: ጸሐፍት: ወፈረሳዊያን: ወይቤሉ: መንትኑ: ውእቱ : ዝንቱ : ዘይነብጥ: ፀርፈ
ተ: ሞኑ: ይክል: ኀደገ: ኀጢላት: ዘለእንበለ: እግዚአብሔር: ባሕቲቱ::=>

Et similiter Jacobus & Johannes filii Zebedæi, socii Simonis: & dixit Dominus Jesus Simoni; Ne metuas: ex hoc *tempore* homines capies. Et deduxerunt naves suas in terram, & reliquerunt omnia & secuti sunt eum.

De Leproso.

Et quum esset in quadam urbe, venit quidam homo leprosus totalitate sua: & quum vidisset Dominum Jesum, adoravit eum in faciem, & interrogavit eum, & dixit ei; Domine, si vis, potes purgare me. Et extendit manum suam, & tetigit eum, & dixit ei; Volo, purgator. Et reliquit eum lepra ej' statim. Et prohibuit ei ne diceret ulli; & dixit ei, Ito & probato te ipsum apud sacerdotem, & offer, eò quòd purgatus es, sicut præcepit Moses, ut fiat testimonium super eos. Et exauditus fuit sermo ejus multùm: & veniebat populus multus, & audiebant eum, & sanati erant à morbis suis. Et ipse exibat *in* desertum, & orabat. Et tunc factum fuit, in una ex diebus docebat eos, & sedebant Pharisæi, et magistri legis, qui venerant à Galilæa, & ab omni civitate Judææ, & Hierosolymæ, & potentia Dei fuit in qua sanabat.

De paralytica.

Et attulerunt hominem infirmum paralyticũ, & portabant eum in lecto quatuor homines & quæsiverunt per quem locum inferrent eum ad Dominum Jesum ut sanaret eum. Et non potuerunt *invenire* per quem locum inferrent eum, præ mukitudine hominum! & ascenderunt *in* tectum, & destruxerunt tegulas, & demiserunt eum cum lecto suo, in domum ante Dominum Jesum. Et videns fidem eorum, dixit ifti homini infirmo; Remissa sunt tibi peccata tua. Et cœperunt cogitare Scribæ & Pharisæi; & dicebant; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

نوردهم بر خيزانيدن ان اشل را كه نامش اليقوديموس بود سي ودو سال بود كه
18 افتاده بود * مردم اورا بر تخته بسته اوردند از بهر انك اشل وسست اندام بود ومي خواستند
19 كه درايند پيش عيسي * از پسياري † انبوه † چاره نيافتند * كه دربرند * بالاي بام
20 برودند * وريسمان درتخته انداختند * واز روزن اورا پيش عيسي فرو كداشتند * * چون
21 عيسي ايمان † ايشان ديد * بدان مرد شل گفت * كناهان توعفو شدند * * معتزلان
ونويسندكان چون شنيدند * گفتند كيست اين كه افتري مي گويد * كه تواند كناهانرا
عفو كردن مكر خدا تنها *

XIX. Suscitatio illius paralytici, qui, nomine Alicodemus, jam triginta duos annos decubuerat.

Et viri quendam lectulo alligatum afferebant, eò quòd paralyticus, & membra solutus esset, & voluerunt ut ad Jesum ingrederentur: Ob confertam tamen turbam rationem non invenerunt, ut inferrent; supra tectum igitur tulerunt, & funiculis lectulo injectis per fenestram illum ad Jesum demiserunt. Cùm Jesus fidem illorum videret, homini illi paralytico dixit; Peccata tua remissa sunt. Pharisæi & Scribæ cùm audissent, dicebant; Quis est hic qui blasphemiam loquitur? Quis potest peccata remittere, nisi Deus solus?

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'. ΙΓ'.

Similiter autem & Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
10 Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σί- λβ β
monis. Et ait ad Simonem Jesus; Ne time: ab hoc jam homines eris
μωνι. καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ
capiens. Et subducentes navigia super terram, relinquentes omnia secu-
11 ζωγρῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολού-
ti sunt eum. Et factum est in esse ipsum in una civitatum, & ecce vir IB'
12 θησαν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ λγ β
plenus leprâ: & videns Jesum, procidens in faciem, rogavit eum, dicens;
πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων,
Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens manum, tetigit e-
13 Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐ-
um, dicens; Volo: mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et
14 τοῦ, εἰπών, Θέλω· καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ
ipse præcepit illi, nemini dicere: sed abiens ostende teipsum Sacerdoti,
αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ,
& offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimoni-
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον
um illis. Perambulabat autem magis sermo de illo, & conveniebant turbæ
15 αὐτοῖς. Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι λδ α
multæ audire, & curari ab ipso ab infirmitatibus suis. Ipse
16 πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι (ζ) ἀπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς
autem erat secedens in desertis, & orans. Et factum est in una
17 ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσηύχετο. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ
dierum, & ipse erat docens. Et erant sedentes Pharisæi & legis do-
τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων. καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδά-
ctores, qui erant venientes ex omni vico Galilææ, & Judææ, & Hie-
σκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ἰουδαίας, καὶ Ἱε-
rusalem: & efficacia Domini erat in sanare eos. Et ecce viri ferentes
ρουσαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες 18
in lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & po-
ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος· καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, καὶ θεῖ-
nere ante eum: Et non invenientes à quâ parte inferrent illum, propter
ναι ἐνώπιον αὐτοῦ· Καὶ μὴ (υ) εὑρόντες διὰ ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ τὸν 19
turbam, ascendentes super tectum, per tegulas summiserunt eum cum le-
ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλι-
ctulo, in medium ante Jesum. Et videns fidem eorum, dixit ei;
νιδίῳ, εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, 20
Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt ratiocinare Scri-
Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμ- 21
bæ & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis po-
ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἔστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύ-
test dimittere peccata, si non solus Deus?
ναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

MS. A. (ζ) ἀπ' αὐτοῦ (η) εὑρόντες ποίας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Itidem autem & Jacobum & Johannem filios Zebedæi qui erant participes Simonis. Dixit autem Jesus; Ne timeas, posthac piscaturus es homines ad vitam. Et impulerunt illas naves ad terram, omniaque reliquerunt, ac post eum abiêre. 10 11

Matutinis dominicæ V. Jejunii. 15.

Quumque Jesus esset in una urbium, veniens vir quidam plenus omninò leprâ, vidit Jesum, prociditque in faciem suam, & efflagitabat ab eo, ac dicebat ei; Domine mi, si vis, potes me mundare. Et extendens manum suam Jesus, tetigit eum, & dixit ei; Volo ego, mundus esto. Et eo momento discessit ab eo lepra ipsius. Et præcepit ei; Nemini dixeris, sed ito, ostende tete sacerdotibus, & offer oblationem pro purgatione tui, sicut præcepit Moses, *ut hoc sit* eis testimonio. Exiit autem de eo fama magis, & congregabatur populus multus ut audiret ab eo, sanitatíque restitueretur à morbis suis. Ipse verò secedebat in desertum, & orabat. Et factum est quodam die quum doceret Jesus, ut sederent Pharisæi, & Doctores legis, qui venerant ex omnibus pagis Galilææ, & Judææ, & Jerusalem, & virtus Domini adesset ad sanandum eos. Quidam autem attulerunt in lecto virum quendam paralyticum, & quærebant eum inferre, sisteréq; coram eo. Quumque non invenirent quomodo inferrent eum propter multitudinem populi, ascenderunt in tectum, ac demiserunt eum cum lecto ipsius è laqueari in medium coram ipso Jesu. Quum vidisset autem Jesus fidem eorum, dixit paralytico illi; O homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt Scribæ & Pharisæi ratiocinari, dicentes; Quis est iste, qui loquitur blasphemiam? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus? 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Et similiter etiam in Johannem et Jacobum filios Zebdæi, qui participes Simeonis erant. Et Simeoni dixit; Ne timeas, posthac venator hominum eris ad vitam. Et navigia ad litus appulerunt, et quicquid habebant reliquerunt, & Christum secuti sunt. 10 11

XVIII. Sanatio hominis leprosi.

Cùm in una quadam ex civitatibus doceret, vir quidam ad eum accessit, cujus corpus plenum erat leprâ: & in faciem procidens Jesu dixit; O Domine, si velis, potes me mundare. Jesus manum suam ad eum admovit, & ei dixit; Volo, mundus esto: et continuò lepra ab eo discessit, & corpus ejus mundatum est. Et ei dixit; Ne cui dixeris: sed abi, teipsum sacerdotibus ostende, & pro mundatione tua oblationem fac, prout Moses præcepit in testimonium illis. At fama magis de eo percrebuit: & homines multi congregati sunt ut eum audirent, atque ut ipsi etiam à morbis suis sanarentur. Jesus autem in desertum secessit, & oravit. Et quodam die pro more suo Jesu doctrinam dante, Pharisæi eódem loci homines legem docebant: & ex omnibus pagis Galilææ, & ex Judæa, et ab Hierosolyma turbæ venerant, & virtus Dei ad sanandum eas aderat. 12 13 14 15 16 17

Versio VULGATA LATINA.

10 Similiter autem Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
11 monis. Et ait ad Simonem Jesus; Noli timere: ex hoc jam homines eris ca-
piens. Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum.
12 Et factum est, cùm esset in una civitatum, & ecce vir plenus leprâ, & vi-
dens Jesum, & procidens in faciem, rogavit eum, dicens; Domine, si vis,
13 potes me mundare. Et extendens manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mun-
14 dare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et ipse præcepit illi ut nemini
diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, & offer pro emundatione tua,
15 sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. Perambulabat autem magis ser-
mo de illo: & conveniebant turbæ multæ ut audirent, & curarentur ab in-
firmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum, & orabat. Et factum
16 17 est in una dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes, &
legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilææ, & Judææ, & Jeru-
18 salem: & virtus Domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in
lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & ponere
19 ante eum. Et non invenientes quâ parte illum inferrent præ turba, ascende-
runt supra tectum, & per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium
20 ante Jesum. Quorum fidem ut vidit, dixit; Homo, remittuntur tibi pecca-
21 ta tua. Et cœperunt cogitare Scribæ, & Pharisæi, dicentes; Quis est hic,
qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 *وكذلك ايضا اعتري يعقوب ويوحنا ابني زبدي اللذان كانا شريكي سمعان * فقال يسوع
11 لسمعان لا تخف لانك منذ الان تكون صيادا تصيد الناس * فجذبوا السفن الي الساط وتركوا
كل شي وتبعوه * الفصل الخامس عشر * فلما دخل احدى المدن واذا برجل
12 مملوء برصا فلما راي يسوع خر على وجهه * وسالة قايلا يا رب ان شيت قادر ان
13 تطهرني * فمد يده ولمسه وقال قد شيت فاطهر وللوقت ذهب عنه البرص * ونهاه قايلا لا تقل
14 لاحد لكن اذهب فار نفسك للكاهن وقرب عن تطهيرك كما امر موسي لشهاداتهم * فذاع
15 عنه الكلام وراد * واجتمع جمع كبير ليسمعوا منه ويستشفوا من امراضهم * فاما هو فكان
16 يمضي الي البراري ويصلي هناك * الفصل السادس عشر * وكان في احد الايام
17 وهو يعلم وكان الفريسيون ومعلموا الناموس الذين اتوا من جميع قري الجليل واليهودية
ويروسليم جالسين * وكانت قوة الرب في برؤهم * واذا باناس قد جاوا اليه برجل محلع علي
18 سرير * وكانوا يريدون الدخول به ويصعوبه قدامه * فلما لم يقدروا علي الدخول منه لكثرة
19 الجمع صعدوا السطح ودلوه مع سريره من السقف في الوسط قدام يسوع * فلما راي ايمانهم
20 قال لذلك المحلع ايها الانسان مغفور لك خطاياك * فبداء الكتبة والفريسيون يفكرون قايلين من
21 من هو هذا الذي يتكلم بالتجديف * من يقدر ان يغفر الخطايا الا الله وحده *

Et similiter etiam invasit Jacobum & Johannem, duos filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et dixit Jesus Simoni; Ne timeas, quia ex nunc eris piscator piscans homines. Et traxerunt naves ad litus, & reliquerunt omnia, & secuti sunt eum.

Sectio decima quinta.

Et cùm intrâsset quandam civitatem, ecce vir plenus leprâ; qui cùm vidisset Jesum, procidit in faciem suam, & rogavit eum, dicens; Domine, si vis, tu potes mundare me. Et extendit manum suam, & tetigit eum, & ait; Volo, mundare: & confestim discessit ab eo lepra. Et interdixit ei, dicens; Ne dixeris cuiquam: Sed vade, & ostende te ipsum sacerdoti, & sacrifica pro mundatione tua, sicut præcepit Moses, in testimonia eorum. Divulgatus est autem de eo sermo, & crevit. Et convenerunt turbæ multæ, ut audirent ab eo, & curarentur ex infirmitatibus suis. Ipse verò ibat in solitudines desertas, et orabat illic.

Sectio decima sexta.

Et factum est in una dierum, dum ipse doceret, et essent Pharisæi atque doctores legis, qui venerant ex omnibus castellis Galilææ, et Judææ, et Jerusalem, sedentes; essetque virtus Domini ad sanandum eos: Et ecce homines quidam attulerunt ad eum virum paralyticum super lecto, et volebant introducere eum, et ponere illum ante eum. Sed cùm non potuissent appropinquare ad eum præ multitudine turbæ, conscendexunt tectum, et submiserunt eum cum lecto suo e laqueari in medium, ante Jesum. Et cùm vidisset fidem eorum, dixit illi paralytico, O homo, remissa sunt tibi peccata tua. Cœperunt autem Scribæ et Pharisæi cogitare, dicentes; Quis est hic qui loquitur blasphemiam? quis potest dimittere peccata, nisi Deus solus?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወከማሁ: ያዕቆብኒ: ወዮሐንስ: ደቂቀ:ዘብዴዎስ: ለዕርክቲሁ: ላስመዖን:: ወይቤሎ:
11 እግዚእ: ሊየሱስ: ለስሜዖን:ሊትፍራህ: እመይእዜስ:ሰብእ: ታሣግር:=> ወለወፀ
ጹ: ላሕማሪሆሙ:ወጠየ: መጽሩ: ወኀደጉ:ኵሎ: ወተለውዎ::=>
12 በእንተ: ዘለመጽ:=> ወእንዘ: ሃሎ:ወጠየ: ላሐቲ: ሃገር: መጽአ:
ለሐዱ:ብእሲ: ዘለመጽ:ኲለንታሁ: ወሶበ: ርእዮ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:ሰገደ: ሎቱ:
13 በገጹ: ወጸለየ:ወይቤሎ: እግዚኦ: እመስ:ፈቀድከ:ተክል:ላንጽሖትየ:=> ወ
14 ሰፍሐ: እዴሁ:ወገሰሶ::ወይቤሎ: ኦፈቅድ: ንጽሕ: ወኀደጎ: ለመጹ:ሶቤሃ::=> ወከ
ልኦ:ሊይንገር : ወሊለመኑሂ:ወይቤሎ: ሖር:ወእፍትን:ርእሰከ: ኀበ: ካህን:ወላብእ:
15 በእንተ: ዘነጸሐከ: በሕመ: ለዘዘ: ውሴ: ከመ: ይኩን:ስመዐ: ላዕሊሆሙ::=> ወተ
16 ሰመዐ: ነገሩ:ፈድፋደ: ወይመጽእ: ሰብእ: ብዙኅ: ወይሰምዖ ፡ ወይተረፍዩ: እመይ
ዊሆሙ::=> ወውእቱሰ: ይመፀእ:ገደመ: ወይጸሊ::=> ወእመዝ: ኮነ: በላሐቲ: እ
17 መ: መዋዕል: ሃሎ:ይመህሮሙ: ወይነብሩ: ፈሪሳዊያን: ወሊቃነ:ጶሬት: እሰ: መጽሉ:
እመገሊሳ: ወእመኵሉ: ለሃገረ: ይሁደ: ወሊየሩሳሌመ: ወኀይለ: እግዚአብሔር:
ውእቱ:በዘ: ይፈውሶ::=> በእንተ:መፃኦ::=>
18 ወሊመጽሉ:ብእሲ: ድውየ: መፃኦ: ይጸውርዎ: በዐራት: ለርከፅቱ: ዕደው: ወኀሠ
19 ሡ: እንተ: ኀቡ: ያበውእዎ:ኀቡ: እግዚእ:ሊየሱስ:ይፈውሶ::=> ወትጥሉ: እንተ: ኀ
ቡ:ያበውእዎ: እስመ: ጽፈቅ: ሰብእ: ወዲርጉ: ናሕሰ: ወኀሠቱ:ጠፈረ: ወለወፂደው:
20 መክለ:ዓራቱ: ውስተ:ቤት: ቅድሜሁ: ለእግዚእ:ሊየሱስ::=> ወርኢዮ: ሃይማኖቶ
21 ሙ: ይቤሎ: ለወእቱ: ብእሲ: ድዉይ: ተኀድገ: ለከ:ኀጢአትከ::=> ወለኀዙ: ይ
ሕልዩ: ጸሐፍት: ወፈሪሳዊያን: ወይቤሉ: ምንትኑ: ውእቱ : ዝንቱ : ዘይነብብ: ፅርፈ
ተ: ሙኑ: ይክል: ኀደገ: ኀጢአተ: ዘለእንበለ: እግዚአብሔር: ባሕቲቱ::=>

Et similiter Jacobus & Johannes filii Zebedæi, socii Simonis: & dixit Dominus Jesus Simoni; Ne metuas: ex hoc *tempore* homines capies. Et deduxerunt naves suas in terram, & reliquerunt omnia & sequuti sunt eum.

De Leproso.

Et quum esset in quadam urbe, venit quidam homo leprosus totalitate sua: & quum vidisset Dominum Jesum, adoravit eum in faciem, & interrogavit eum, & dixit ei; Domine, si vis, potes purgare me. Et extendit manum suam, & tetigit eum, & dixit ei; Volo, purgator. Et reliquit eum lepra ejus statim. Et prohibuit ei ne diceret ulli; & dixit ei, Ito & probato te ipsum apud sacerdotem, & offer, eò quòd purgatus es, sicut præcepit Moses, ut fiat testimonium super eos. Et exauditus fuit sermo ejus multùm: & veniebat populus multus, & audiebant eum, & sanati erant à morbis suis. Et ipse exibat *in* desertum, & orabat. Et tunc factum fuit, in una ex diebus docebat eos, & sedebant Pharisæi, et magistri legis, qui venerant à Galilæa, & ab omni civitate Judææ, & Hierosolymæ, & potentia Dei fuit in qua sanabat.

De paralytico.

Et attulerunt hominem infirmum paralyticũ, & portabant eum in lecto quatuor homines & quæsiverunt per quem locum inferrent eum ad Dominum Jesum ut sanaret eum. Et non potuerunt *invenire* per quem locum inferrent eum, præ multitudine hominum: & ascenderunt *in* tectum, & destruxerunt tegulas, & demiserunt eum cum lecto suo, in domum ante Dominum Jesum. Et videns fidem eorum, dixit ifti homini infirmo; Remissa sunt tibi peccata tua. Et cœperunt cogitare Scribæ & Pharisæi, & dicebant; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

نوردهم بر خيزانيدن ان اشل را كه نامش اليقوديموس بود سي ودو سال بود كه
18 افتاده بود * مردم اورا بر تخته بسته اورده اند تا بهر انك اشل وسست اندام بود وسي خواستند
19 كه درايند پيش عيسي * از پسياري † انبوه † چاره نيافتند * كه در برند * بالاي بام
20 برفند * وريسمان در تخته اندا ختند * واز روزن اورا پيش عيسي فرو كداشتند * چون
21 عيسي ايمان † ايشان ديد * بدان مرد شل گفت * كناهان توعفو شدند * معتزلان
ونويسندكان چون شنيدند * گفتند كيست اين كه افتري مي كويد * كه تواند كناهانرا
عفو كردن مكر خدا تنها *

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'.

Cognoscens autem Jesus ratiocinationes eorum, respondens dixit ad illos, Quid
22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί
ratiocinamini in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur tibi
23 διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι
peccata tua: an dicere; Surge & deambula? Ut autem sciatis quia auctoritatem
24 αἱ ἁμαρτίαι σου· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν
habet filius hominis in terra dimittendi peccata: (ait paralytico:) Tibi
ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· (εἶπε τῷ παραλυμένῳ,) Σοὶ
dico, Surge: & tollens lectulum tuum, vade in domum tuam. Et con-
25 λέγω, Ἔγειραι καὶ ἆρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ παρα-
festim resurgens coram illis, tollens in quo jacebat, abiit in domum
χρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἆρας (ϑ) ἐφ' ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
suam, glorificans Deum. Et stupor cepit omnes, & glorificabant Deum:
26 αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν (ι) ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν,
& repleti sunt timore, dicentes; Quia vidimus inopinata hodie. Et post hæc
27 καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, Ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον. Καὶ μετὰ ταῦτα
exiit, & conspexit publicanum nomine Levi, sedentem ad telonium, &
ἐξῆλθε, (κ) καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λεῦιν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ
ait illi; Sequere me. Et relinquens omnia, surgens secutus est eum.
28 εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.
Et fecit convivium magnum Levi ei in domo sua: & erat turba
29 Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην (λ) ὁ Λεῦις αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος
publicanorum multa, & aliorum qui erant cum illis discumbentes. Et murmurabant
30 τελωνῶν πολὺς, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. Καὶ ἐγόγγυζον

Scribæ eorum & Pharisæi ad discipulos ejus, dicentes; Quarè cum
οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διατί μετὰ
publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et respondens Jesus dixit ad
(μ)τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς 31
illos, Non usum habent sani medici, sed malè habentes. Non
αὐτούς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, (ν) ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ 32
veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Illi autem dixerunt ad
ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Οἱ δὲ εἶπον πρὸς 33
eum; Quarè discipuli Joannis jejunant frequenter, & obsecrationes faciunt, similiter
αὐτὸν, Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως
& ii Pharisæorum: at tui edunt & bibunt? Is verò ait ad ipsos; Non
καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσι; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, Μὴ 34
potestis filios thalami, in quo sponsus cum illis est, facere jejunare?
δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν;
Venient autem dies, & cùm ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc jejunabunt
Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν 35
in illis diebus. Dicebat autem & similitudinem ad illos; Quia nemo adjectionem
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα 36
vestimenti novi adjicit in vestimentum vetus: si verò non, & novum scindit, &
ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ
veteri non convenit commissura à novo.
τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.

MS. A. (ϑ) ἐφ' ὃ (ι) ἅπαντας, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, (κ) καὶ εἶδεν (λ) Λεβὶς (μ) τελωνῶν (ν) ἀλλὰ (ξ) Συμφωνήσει τὸ ἀπὸ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܥܢܘ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܕܡܚܫܒܝܢ ܒܠܒܟܘܢ ܀ 22
* ܐܝܢܐ ܣܠܝܩ ܠܡܐܡܪ ܫܒܘܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܩܘܡ ܗܠܟ ܀ 23
* ܕܬܕܥܘܢ ܕܫܘܠܛܢܐ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܐܝܬ ܠܗ ܒܐܪܥܐ ܠܫܒܘܩ ܚܛܗܐ ܐܡܪ ܠܦܚܐ ܠܟ ܐܡܪ ܩܘܡ ܘܣܒ ܠܡܛܠܬܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ ܀ 24
* ܘܩܡ ܘܫܩܠ ܡܛܠܬܗ ܩܕܡ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܙܠ ܠܒܝܬܗ ܘܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܀ 25
ܘܫܒܥ ܟܠܗܘܢ ܘܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ ܘܡܠܝܢ ܗܘܘ ܕܚܠܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܕܚܙܝܢ ܐܢܚܢ ܕܠܐ ܣܒܪܝܢ ܝܘܡܢܐ ܀ 26
* ܘܒܬܪ ܗܕܐ ܢܦܩ ܘܚܙܐ ܠܠܐܘܝ ܒܪ ܚܠܦܝ ܝܬܒ ܒܡܟܣܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܬܐ ܒܬܪܝ ܀ 27
* ܘܫܒܩ ܟܠ ܡܕܡ ܘܩܡ ܐܙܠ ܒܬܪܗ ܀ 28
* ܘܥܒܕ ܠܗ ܣܥܕܬܐ ܪܒܬܐ ܒܒܝܬܗ ܘܗܘܬ ܟܢܘܫܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܒܝܫ ܘܕܠܐ ܒܝܫ ܕܡܣܬܥܪܝܢ ܥܡܗܘܢ ܀ 29
ܘܪܓܢܝܢ ܗܘܘ ܦܪܝܫܐ ܘܣܦܪܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܡܐ ܥܡ ܓܒܝܐ ܘܚܛܝܐ ܐܟܠ ܐܢܬܘܢ ܘܫܬܝ ܀ 30
* ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܒܥܝܢ ܐܝܬ ܠܫܠܝܡܐ ܐܠܐ ܠܚܫܝܐ ܀ 31
ܠܐ ܐܬܝܬ ܠܩܪܝܐ ܠܙܕܝܩܐ ܐܠܐ ܠܚܛܝܐ ܠܡܬܢܚܬܐ ܀ 32
ܘܐܢܘܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܡܐ ܬܠܡܝܕܝ ܝܘܚܢܢ ܨܘܡܐ ܣܓܝܐ ܘܒܥܘܬܐ ܥܒܕܝܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܬܠܡܝܕܝ ܦܪܝܫܐ ܐܠܐ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܀ 33
ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܠ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܕܒܢܝ ܚܕܪܐ ܢܨܘܡܘܢ ܒܥܕܡܐ ܕܥܡܗܘܢ ܟܠ ܙܒܢ ܚܬܢܐ ܀ 34
ܐܠܐ ܐܬܝܢ ܝܘܡܬܐ ܘܟܕ ܢܬܪܡ ܡܢܗܘܢ ܚܬܢܐ ܗܝܟܢܐ ܢܨܘܡܘܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܘ ܀ 35
ܘܐܡܪ ܡܬܠܐ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܐܢܫ ܩܪܥ ܠܒܘܣ ܚܕܬ ܡܢ ܠܒܘܫ ܚܕܬ ܘܠܐ ܡܫܚܠ ܠܚܡܪܬܐ ܚܕܬܐ ܀ 36
ܘܠܐ ܡܬܚܒܪ ܠܚܡܪܬܐ ܚܕܬܐ ܥܡ ܠܒܘܫ ܚܕܬ ܘܠܐ ܡܬܚܒܪ ܠܚܡܪܬܐ ܚܕܬܐ ܥܡ ܠܒܘܫ ܥܬܝܩ ܀

Jesus verò sciens cogitationes eorum, ait illis; Quid cogitatis in corde vestro? Utrum facilius est dicere, Remittuntur tibi peccata tua; an dicere, Surge, ambula? Ut autem cognoscatis Filium hominis potestatem habere in terra dimittendi peccata, ait paralytico; Tibi dico, Surge, tolle lectum tuum, & abi domum tuam. Et statim surrexit coram eis, tulítque lectum suum, & abiit domum suam glorificans Deum. Stupor autem invasit omnes, & glorificabant Deum; repletíque sunt timore, & inquiunt, Sanè vidimus hodiè miranda. Post-hæc exiit Jesus, & conspicatus publicanum nomine Levi, sedentem inter publicanos, dixit ei; Veni post me. Itaque reliquit omnia, & surgens post eum abiit. Et fecit ei Levi domi suæ epulum opiparum, erátque cœtus multus publicanorum & aliorum cum eis accumbentium. Et murmurabant Scribæ & Pharisæi, dicebántque discipulis ejus, Cur cum publicanis & peccatoribus editis & bibitis? Et respondit Jesus, & ait illis; Non requiritur sanis medicus, sed iis qui variis morbis afflictantur. Non veni ut vocarem justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Illi autem dicunt ei; Quarè discipuli Johannis jejunant perseveranter, & orant, etiam Pharisæorum: tui verò edunt & bibunt? Ipse autem dixit eis; Num potestis efficere ut filii thalami, quandiu sponsus cum ipsis est, jejunent? Venient autem dies quum attolletur sponsus ab eis, tunc jejunabunt illis diebus. Dixitque eis parabolam; Nemo abscindit frustum è vestimento novo, & immittit in vestem attritam, ne novum abscindat, & attritæ non competat frustum quod è recenti *sumptum est*.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وعيسي انديشهٔ ايشانرا دريافت * اغاز كرد وبديشان كفت در دل خود چه مي انديشيد * 22
* كدامين آسانترست * كفتن كناهان [تو] عفو شدند يا كفتن بر خيز وبرو * تا بدانيد 23 24
كه فرزند † ادمي در زمين متسلط است كه كناهانرا عفو كند * وبدان شل كفت ترا مي
كويم بر خيز وتخت خود بر كير وبخانهٔ خود رو * همانساعت * اشل بپاي خاست * وتخت 25
خود را بكول كرفت ورفت † بكار خود * وخدايرا حمد وستايش مي داد * وكساني كه انجا حاضر 26
بودند حيرت اوردند * وخدارا سپاس كفتند * واز نهيب پر شدند ومي كفتند امروز عجب ديديم
بيستم مهماني كردن ليوي كه متي خوانده شد مسيح را * بعد ازان 27
عيسي بدر آمد * وديد سودخوري * نام او ليوي * درميان سودخوران نشسته * بدو كفت همه
چيز رها كن * وبدنبال من بيا * او هر كار ومهمي كه داشت رها كرد وبا مسيح رفت * 28
* ومسيح را در خانهٔ خود مهماني بزرك كرد * واز سودخوران ومردم ديكر † پسياران † دران 29
مهماني بودند * * نويسندكان * ومعتزلان * دمدمه كردند وكفتند † با شاكردان 30
او كه چرا با سود خوران * وبا كنه كاران * مي خوريد * ومي اشاميد *

Et Jesus cogitatione eorum intellectâ exortus est, & illis dixit; In cordibus vestris quid cogitatis? Utrum facilius est, dicere, Peccata tua remissa sunt; an dicere, Surge & ambula? Ut sciatis autem quod Filius hominis in terra potens est ut peccata remittat: & paralytico illi dixit; Tibi dico, Surge & lectulum tuum tolle, & in domum tuam abi. Eâdem horâ paralyticus in pedes surrexit, & lectulum suum in tergum sustulit, & ad negotium suum abiit, & Deo laudem & gloriam tribuit. Et homines qui illic aderant obstupescebant, ac Deo laudes dicebant: & timore impleti sunt, ac dixerunt; Hodiè miraculum vidimus.

XX. Convivium facit Levi (qui Matthæus dictus est) Christo.

Post hæc Jesus egressus est, & vidit publicanum, cujus nomen Levi, inter publicanos sedentem: ei dixit; Omnia relinque & post me veni. Ille omne opus & negotium grave quo distinebatur omisit, et cum Christo ivit. Et Christo domi suæ convivium magnum fecit: et publicanorum et hominum aliorum multi in eo convivio fuerunt. Scribæ et Pharisæi murmurabant, et dicebant discipulis ejus; Quamobrem cum publicanis et cum peccatoribus comeditis et bibitis?

Versio VULGATA LATINA.

22 Ut cognovit autem Jesus cogitationes eorum, respondens, dixit ad illos; Quid cogi-
23 tatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur tibi peccata: an di-
24 cere; Surge, & ambula? Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in
25 terra dimittendi peccata (ait paralytico;) Tibi dico, Surge, tolle lectum tuum, &
26 vade in domum tuam. Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum, in quo ja-
cebat; & abiit in domum suam magnificans Deum. Et stupor apprehendit omnes,
& magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes; Quia vidimus mirabilia
27 hodié. Et post hæc exiit, & vidit publicanum nomine Levi, sedentem ad telonio-
28 um, & ait illi; Sequere me. Et relictis omnibus, surgens secutus est eum. Et fecit
29 ei convivium magnum Levi in domo sua: & erat turba multa publicanorum, &
30 aliorum, qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant Pharisæi & Scribæ
eorum, dicentes ad discipulos ejus; Quarè cum publicanis & peccatoribus man-
ducatis & bibitis? Et respondens Jesus, dixit ad illos; Non egent qui sani sunt 31
medico, sed qui malè habent. Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœni- 32
tentiam. At illi dixerunt ad eum; Quarè discipuli Joannis jejunant frequenter, 33
& obsecrationes faciunt, similiter & Pharisæorum: tui autem edunt & bi-
bunt? Quibus ipse ait; Nunquid potestis filios sponsi, dum cum illis est spon- 34
sus, facere jejunare? Venient autem dies, cùm ablatus fuerit ab illis sponsus: 35
tunc jejunabunt in illis diebus. Dicebat autem & similitudinem ad illos; Quia 36
nemo commissuram à novo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin
& novum rumpit, & veteri non convenit commissura à novo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * فعلم يسوع فكرهم فاجابهم قايلا لم تفكرون في قلوبكم * ايما اسهل ان اقول مغفور لك خطاياك
23 او ان اقول قم فامش * لتعلموا ان لابن الانسان سلطانا على الارض ان يغفر الخطايا * وقال
24 للمخلع لك اقول قم واحمل سريرك واذهب الى بيتك * وللوقت قام قدامهم وحمل ما كان
25 راقدا عليه ومضى الى بيته ممجدا لله * فبهت جميعهم ومجدوا الله وامتلوا خوفا * وقالوا قد
26 رايينا اليوم عجبا * الفصل السابع عشر * وبعد هذا خرج فنظر عشارا اسمه
27 لاوي جالسا بين العشارين فقال له اتبعني * فترك كل شي وتبعه * وصنع له لاوي في بيته
28 29 وليمة عظيمة * وكان جمع عظيم من العشارين واخرون متكيين معهم * فتمتم الفريسيون
30 والكتبة على تلاميذه قايلين لماذا تاكلون وتشربون مع العشارين والخطاة * اجابهم يسوع
31 قايلا لا يحتاج الاصحاء الى الطبيب لكن المرضى * لم اتى لادعو الصديقين لكن الخطاة الى
32 التوبة * فقالوا له ما بال تلاميذ يوحنا يكثرون الصوم والطلبة وكذلك اصحاب الفريسيين واما
33 تلاميذك فياكلون ويشربون * فقال لهم يسوع هل تقدرون ان تكلفوا بني العرس ان يصوموا
34 ما دام العروس معهم * ستاتي ايام اذا ارتفع العروس عنهم حينيذ يصومون في تلك الايام *
35 وكان يقول لهم مثلا انه ليس احد ياخذ خرقة من ثوب جديد فيرقع بها ثوبا باليا لئلا
36 يقطع الجديد الباليَ * ولا توافق الباليَ الخرقة الماخوذة من الجديد *

Sectio decimaseptima.

Cognovitque Jesus cogitationem eorum, & respondit eis, dicens; Quare cogitatis in cordibus vestris? Utrum est facilius, dicere me, Remissa sunt tibi peccata tua; an dicere, Surge & ambula? Ut cognoscatis quia filius hominis habet potestatem super terram dimittendi peccata, item dixit paralytico; Tibi dico surge, & tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et confestim surrexit coram illis, et tulit id super quo jacebat, et abiit in domum suam glorificans Deum. Et stupuerunt omnes, et laudaverunt Deum, et repleti sunt timore, et dixerunt; Vidimus hodiè mirum.

Et post hæc exiit et vidit exactorem decimarum, cujus nomen Levi, sedentem inter exactores decimarum, et ait illi; Sequere me. Et reliquit omnia, et secutus est eum. Et fecit ei Levi in domo sua convivium magnum: et erat cœtus magnus publicanorum, et alii discumbentes cum illis. Et murmuraverunt Pharisæi et Scribæ contra discipulos ejus, dicentes; Quare manducatis et bibitis cum publicanis et peccatoribus? Respondit eis Jesus, dicens; Non egent sani medico, sed infirmi. Non veni ut vocarem justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Dixerunt autem ei, Quare discipuli Johannis multiplicant jejunium, & obsecrationem, et ii similiter qui sunt Pharisæorum: discipuli autem tui edunt et bibunt? Dixit eis Jesus; Nunquid potestis compellere filios nuptiarum ad jejunandum quandiu sponsus cum illis est? Venient dies cùm auferetur sponsus ab eis, et tunc jejunabunt in illis diebus. Et dicebat illis similitudinem, Nemo quidem accipit assumentum à vestimento novo, eoque vesarcit vestimentum attritum: ne scindat novũ attritũ, nec; coaptetur attrito assumentũ desumptũ à novo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 ወእእመሮሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ዘይሔልዩ: ወይቤሎሙ: መንተኑ: ትሔልዩ: እኩየ:
23 በልብክሙ:=: መንት: ይቀልል: እመብሂል: ተኃድግ: ለከ: ኃጢእትከ:እመብሂለ:
24 ተንሣእ: ወሖር:=: ከመ: ታእመሩ: ከመ:ብዑስ:ለወልደ: እጋሰ: እመ:ሕያው:ይ
ሔድግ: ሓጢአተ:በደቡ: ምድር: ወይቤሎ:ለወኀቱ:ድዉይ:ለከ: እብለከ:ተንሣእ:
25 ወንሣእ:ዓራተከ· ወእቱ: ቤተከ::=: ወተንሥአ:ሰቤሃ: ወነሥአ: ዓራቶ:ዘደቤሁ:ይ
26 ሰክብ: በቅድሜሆሙ:ወለተወ: ቤቶ: እንዘ፣ይሴብሖ: ለእግዚአብሔር::=: ወደነገ
ፁ: ኵሎሙ: ወለእሙትሙ: ለእግዚአብሔር: ወፈርሁ: ብዙኅ: ወይቤሉ: ርሊነ: መ
ንክረ : ዮም::=: በእንተ: ሌዊ: መጸብሐዊ:=:
27 ወእመዝ: ወፂአ: እመሀየ:ርእየ:ብእሴ: መጸብሐዊ: ዘስሙ: ሌዊ:ይነብር:ኀበ:መጽ
28 ባሕ: ወይቤሎ: ትልወኒ:=: ወኀደገ: ኵሎ:ወተለወ::=: ወተንሢአ:ገብረ:ሎቱ:ሌ
29 ዊ: ዓቢየ:መሰሐ: በቤቱ: ወብዙኃን : ሰብእ: መሰለሙ: መጸብሐን: ወኀጥኦን: ወበዕ
30 ይን:ብዙኃን: እለ: ረፈቁ: መሰሊሆሙ::=: ወእንጕርጕሩ: ጸሐፍት: ወፈሪሳዊያን:
ልዕሌሁ: ወይቤልዎሙ:ለአርደሊሁ: ለመንት:መስለ:መጸብሐን: ወኀጥኣን: ይበልዕ:
31 ወይሰቲ: ሊቅክሙ::=: ወላዕለ : እግዚእ: ሊየሱስ:ወይቤሎሙ:ሕሙማን: ይፈ
32 ቅድ: ለዓቀቤ:ሠሪይ: ወላኮ: ጥዑያን:=: ሊመጽእኩ: እጸውዕ:ጸድቃን:ላዕ:ኀ
33 ጥእን:ለንስሐ::=: ወይብልዎ: ለመንት: አርደሊሁስ: ለዮሐንስ:ይጠመቁ: ጽፈቀ:
ይጸውሙ:ወጸሎተ: ይገብረ:ወከሜሁ: እለዚ:ፈረሳዊያን:ወአርደሊከሰ: እቢላክ: ይ
34 በልዑ:ወይሰቲዩ:=: ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ሊይከሱ: ደቂቁ: ለመርዓዊ:ጸዊ
35 ሙ: እንዘ:ሃሉ: መርዓዊ: መሰሊሆሙ:=: ወባሕቱ:ይበጽሕ:መዋዕል: ላሙ: ይነሥ
36 እሙ: ለመርዓዊ: እመኒሆሙ: ወይእተ:ለጣረ: ይፀውሙ::=: ወይቤሎሙ: መሰሉ:
አልቦ: ዘይጠቅብ: ግመደ: ድርግሐ: ልብስ: ወኅተ:ለጣረ:ብሉይ: ወለማእኮስ: ሐ
ደሰ: ሠጢሞ: ወይልሕሞ: መሰለ: ብሉይ: ሊይጻሪ::=:

Et cognovit Dominus Jesus quid cogitabant, & dixit iis; Quid cogitatis mali in 22
cordibus vestris? Quid faciliùs est, utrum dicere, Remittitur tibi peccatum tuũ; 23
an dicere, Surge, & ambula? Ut sciatis quòd filius hominis potestatem habet re- 24
mittere peccata super terram, & dixit huic infirmo; Tibi dico; Surge, & tolle lectum tuum, & proficiscere domum tuam. Et surrexit statim, & sustulit lectum 25
suum super quem jacuerat in conspectu illorum, & profectᵃ est domum suam, glorificans Deum. Et obstupuerunt omnes: & gratias egerunt Deo: & metuerunt 26
multùm, & dixerunt; Vidimus mirabile hodié.

De Levi publicano.

Et exiens illinc, vidit hominem publicanum cujus nomen Levi, sedentem ad te- 27
lonium, & dixit ei; Sequere me. Et reliquit omnia, & sequutus est eum: 28
Et surgens fecit ei Levi magnum convivium in domo sua: & multi populi cum 29
illo *erant*, publicani, & peccatores, & alii multi discumbentes cum illo. Et mur- 30
murabant Scribæ & Pharisæi adversùs eum, & dicebant discipulis ejus; Quarè cum publicanis & peccatoribus edit & bibit Magister vester? Et respondit Do- 31
minus Jesus, & dixit iis; Infirmi egent medico, & non sani. Non veni vocare 32
justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Et dixerunt ei; Quarè discipuli Johan- 33
nis baptizant frequenter, jejunant, & orationes faciunt, similiter etiam *discipuli* Pharisæorum: verùm discipuli tui edunt & bibunt? Et dixit iis Dominus Je- 34
sus; Non possunt filii sponsi jejunare, dum adest sponsus cùm illis. Sed venient 35
tempus, quum tollent sponsum ab eis, & isto die jejunabunt. Et loquutus est 36
iis parabolicè; Nemo assuit panniculum novi vestimenti scissuræ veteris: alioquin, recens findit illud, & adjunctum veteri non convenit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 * عيسي جواب داد * وبديشان گفت * تن درستانرا حاجت ببزشك نيست * الا ايشانرا كه سخت
32 رنجورانند * * نيامدم كه صديقانرا بخوانم * الا گنه كارانرا * براي توبت * * ايشان گفتند *
33 چرا شاگردان يحيي هميشه روزه مي دارند * ونماز مي گزارند * وازان معتزلان نيز * واران
34 تو مي خورند * ومي اشامند * * بديشان گفت فرزندان عروسي * چندانك داماد با ايشان
35 باشد * نتوانند روزه داشتن * * روزها بيايد * كه داماد از ايشان بر داشته شود * انكه دران
روزها روزه دارند بيست يك اميختن دين نو با دين كهن
36 * واين مثل بديشان گفت كسي نبرد از جامه نو وكهنه وبر جامهٔ نو دوزد نباذا در
آخر نو كهنرا با كشد وپارهٔ كه نو باشد كهنرا را سود ندارد

Jesus responsum dedit, & illis dixit; Corpore sanis opùs medico non est, sed iis qui graviter ægrotant. Non veni ut justos vocarem, sed peccatores ad resipiscentiam. Illi dixerunt; Quare discipuli Johannis jugiter jejunium celebrant, & preces peragunt, & Pharisæorum etiam: tui autem comedunt & bibunt. Illis dixit; Filii thalami, quamdiu sponsus cum eis fuerit, non possunt jejunare. Dies venient, quando sponsus ab eis tolletur, tunc in illis diebus jejunium habebunt.

XXI. Mixtio religionis novæ cum religione veteri.

Et hanc parabolam illis dixit; Nemo exscindit pannum ex veste detrita & veteri, & in vestimentum novum insuit; ne tandem novum vetus trahat, & pars illa quæ nova fuerit, veteri nihil prosit.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΚΕΦ. ΙΕ'.

Et nemo conjicit vinum novum in utres veteres: si autem non, rumpet novum vinum
37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος
utres, & ipsum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in
38 τοὺς ἀσκούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν,
utres novos injiciendum, & utraque conservantur. Et nemo bibens vetus,
39 ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν,
statim vult novum: dicit enim, Vetus utilius est.
εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

CAP. VI. ς'.

Factũ est autem in Sabbato secundo primo, transire ipsum per sata:
1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν(α) διὰ τῶν σπορίμων· μα
& vellebant discipuli ejus spicas, & manducabant, confricantes manibus. Quidam
2 καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί. Τινὲς
autem Pharisæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet facere in Sabbatis?
δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι;
Et respondens ad eos dixit Jesus; Nec hoc legistis quod fecit David,
3 Καὶ (β) ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαυὶδ,
cùm esuriisset ipse, & cum ipso existentes: Quomodò intravit in domum Dei,
4 ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες· Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ,
& panes propositionis sumpsit, & manducavit, & dedit & his cum ipso, quos non
καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ

licet manducare si non solos Sacerdotes? Et dicebat illis; Quia Dominus est filius
ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς 5
IE' hominis & Sabbati. Factum est autem & in alio Sabbato intrare ipsum in
μβ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς 6
β synagogam, & docere: Et erat ibi homo, & manus ejus dextera erat
τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν
arida. Observabant autem eum Scribæ & Pharisæi, si in Sabbato
ξηρά. (γ) Παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ 7
curaret: ut invenirent accusationem ipsius: Ipse verò sciebat ratio-
(δ) θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλο- 8
cinationes eorum: & ait homini aridam habenti manum; Surge, & sta in
γισμοὺς αὐτῶν· καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ (ε) ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι, καὶ στῆθι εἰς
medium. Is autem surgens stetit. Ait ergò Jesus ad illos; Interrogabo vos,
τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς, 9
quid licet Sabbatis benefacere, an malefacere? animam servare, an perdere?
τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι;
Et circumspiciens omnes eos, dixit homini: Extende manum tuam.
Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, (ζ) εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. 10
Is autem fecit ita. Et restituta est manus ejus sana ut altera. Ipsi
ὁ δὲ (η) ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Αὐτοὶ 11
autem repleti sunt amentiâ: & colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jesu.
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς (θ) ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

MS.A. Κεφ. ς'. (α) διὰ σπορίμων. (β) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτὲς, Οὐδὲ (γ) Παρεληρῦντο δὲ οἱ (δ) θεραπεύει, ἵνα (ε) τὴν ξηρὰν (ζ) εἶπεν αὐτῷ, Ἐκλεινον (η) ἐποίησεν· καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡς (θ) ἀλλήλους, λέγοντες, τί ἂν ποιήσειεν τῷ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

37 Et nemo mittit vinum novum in utres veteres : alioquin rumpet vinum novum
38 utres, & ipsum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos
39 mittendum est, & utraque conservantur. Et nemo bibens vetus, statim vult novum : dicit enim ; Vetus melius est.

CAP. VI.

1 FActum est autem in sabbato secundo, primo, cùm transiret per sata, vellebant di-
2 scipuli ejus spicas, & manducabant confricantes manibus. Quidam autem Pharisæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet in sabbatis? Et respondens Je-
3 sus ad eos, dixit ; Nec hoc legistis quod fecit David,cùm esuriisset ipse, & qui cum
4 illo erant : Quomodò intravit in domum Dei, & panes propositionis sumpsit, & manducavit, & dedit his qui cum ipso erant: quos non licet manducare nisi tantùm sacerdotibus? Et dicebat illis ; Quia Dominus est Filius hominis, etiam sabbati. 5
Factum est autem & in alio sabbato, ut intraret in synagogam, & doceret. Et erat 6
ibi homo, & manus ejus dextra erat arida. Observabant autem Scribæ, & Pha- 7
risæi,si in sabbato curaret : ut invenirent undè accusarent eum. Ipse verò sciebat 8
cogitationes eorum : & ait homini,qui habebat manum aridam ; Surge, & sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Jesus ; Interrogo vos, si licet sab- 9
batis benefacere, an malè ; animam salvam facere, an perdere? Et circumspectis 10
omnibus dixit homini;Extende manum tuam. Et extendit:& restituta est manus ejus.
Ipsi autē repleti sunt insipientiâ,et colloquebantur ad invicē,quidnā facerent Jesu. 11

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وَلَيْسَ اَحَدٌ يَجْعَلُ خَمْرًا جَدِيْدَةً فِي زِقَاقٍ قُدُمٍ اَلَّا تَشُقُّ اَلْخَمْرُ اَلْجَدِيْدَةُ اَلزِّقَاقَ وَتُهْرَاقُ هِيَ
38 وَتَهْلَكُ اَلزِّقَاقُ * لَكِنْ يَجْعَلُ خَمْرٌ جَدِيْدَةٌ فِي زِقَاقٍ جُدُدٍ فَيُحْفَظَانِ جَمِيْعًا * وَمَا مِنْ اَحَدٍ
39 يَشْرَبُ قَدِيْمًا وَيُحِبُّ اَلْجَدِيْدَ * لِاَنَّهُ يَقُولُ اَنَّ اَلْقَدِيْمَ اَطْيَبُ *

Et nemo ponit vinum novum in utres 37
veteres, ut ne rumpat vinum novum
utres, & effundatur ipsum, & pereant
utres: Sed ponitur vinum novum in 38
utres novos, & conservantur simul.
Et nemo bibit vetus, et optat novum. 39
Dicit enim, quod vetus est suavius.

Sectio decimaoctava.

CAP. VI.

1 * اَلْفَصْلُ اَلثَّامِنُ عَشَرَ * وَكَانَ فِي اَلسَّبْتِ جَائِزًا بَيْنَ اَلزُّرُوعِ وَكَانَ تَلَامِيذُهُ يَقْطِفُونَ
2 اَلسُّنْبُلَ وَيَفْرُكُونَهُ بِاَيْدِيهِمْ وَيَاْكُلُونَهُ * فَقَالَ لَهُمْ قَوْمٌ مِنَ اَلْفَرِيسِيِّينَ لِمَاذَا تَفْعَلُونَ مَا لَا يَحِلُّ اَنْ
3 يُفْعَلَ فِي اَلسُّبُوتِ * فَاَجَابَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا اَمَا قَرَاْتُمْ مَا فَعَلَ دَاوُدُ اِذْ جَاعَ هُوَ وَالَّذِينَ مَعَهُ * كَيْفَ
4 دَخَلَ بَيْتَ اَللّٰهِ وَاَخَذَ خُبْزَ اَلتَّقْدِمَةِ وَاَكَلَهُ * وَاَعْطَى اَلَّذِينَ مَعَهُ * ذٰلِكَ اَلَّذِي لَا يَحِلُّ اَنْ يَاْكُلَهُ
5 اِلَّا اَلْكَهَنَةُ فَقَطْ * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ اِنَّ رَبَّ اَلسَّبْتِ هُوَ اِبْنُ اَلْاِنْسَانِ * * اَلْفَصْلُ اَلتَّاسِعَ عَشَرَ *
6 * وَكَانَ فِي سَبْتٍ اٰخَرَ وَقَدْ دَخَلَ اِلَى مَجْمَعِهِمْ وَكَانَ يُعَلِّمُ * وَكَانَ هُنَاكَ اِنْسَانٌ يَدُهُ اَلْيُمْنَى يَابِسَةٌ *
7 8 * وَكَانَ اَلْكَتَبَةُ وَالْفَرِيسِيُّونَ يَتَرَصَّدُونَهُ هَلْ يَبْرَاُ فِي اَلسَّبْتِ لِيَجِدُوا مَا يَشْتَكُونَهُ * فَاَمَّا هُوَ فَكَانَ
9 عَالِمًا بِاَفْكَارِهِمْ * فَقَالَ لِلرَّجُلِ اَلْيَابِسِ اَلْيَدِ قُمْ وَقِفْ فِي اَلْوَسَطِ فَقَامَ وَوَقَفَ * وَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ اَسْاَلُكُمْ
10 مَاذَا يَحِلُّ اَنْ يُعْمَلَ فِي اَلسَّبْتِ اَخَيْرٌ اَمْ شَرٌّ اَنَفْسٌ تُخَلِّصُ اَمْ تُهْلِكُ فَسَكَتُوا * فَنَظَرَ اِلَيْ جَمِيعِهِمْ
11 بِغَضَبٍ وَقَالَ لِلْاِنْسَانِ اُبْسُطْ يَدَكَ فَمَدَّهَا فَصَحَّتْ مِثْلَ اَلْاُخْرَى * فَاِمْتَلَاُوا جَهْلًا وَقَالَ بَعْضُهُمْ
لِبَعْضٍ مَاذَا نَصْنَعُ بِيَسُوعَ *

1 *Factum est autem in sabbato secundo, primo, cùm transiret per sata, vellebant discipuli ejus spicas, & manducabant confricantes manibus.* 2 *Quidam autem Pharisæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet fieri in sabbathis? Respondit eis Jesus, dicens ; An non legistis quod fecit David cùm esurisset ipse & qui cum illo erant? Quomodo intraverit domum Dei,* 4 *& sumpserit panem oblationis,et manducaverit illum, ac dederit his qui cum ipso erant id quod non licet manducare, nisi sacerdotibus tantùm? Deindè dixit* 5 *illis, Certè Dominus sabbathi est filius hominis.*

Sectio decima nona.

Et factum est in sabbatho alio, & introivit in synagogam eorum, & docebat. 6 *Et erat ibi homo, cujus manus dextera erat arida. Et Scribæ, atque Pharisæi* 7 *cavillosè observabant eum, an sanaret illum in sabbatho : ut invenirent id quo accusarent eum. At verò ipse sciebat* 8 *cogitationes eorum : & ait homini arido manu;Surge,& sta in medio: et surrexit, ac stetit. Et dixit illis Jesus ; Peto à* 9 *vobis, quid licet fieri in sabbatho? bonúmne, an malum? animam salvari, an perdi? et tacuerunt. Et intuitus est in* 10 *omnes cum ira,et dixit homini, Extende manū tuā. Et extendit illā, et sanata est manus ejus sicut altera. Et repleti sunt* 11 *amentiâ,et dixit alter ad alterū, Quid faciemus de Jesu?*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወአልቦ: ዘይወደ: ወይነ: ሐዲሰ:ውስተ: ዝቅ: ብሉይ: ወአማእኵስ:ያንቅዖ: ወወይኑ
38 ሂ: ይትኀዐው: ወዝቁሂ: ይትሐጕል:=: ወለወይንሰ: ሐዲስ: ውስተ:ዝቅ: ሐዲስ:ይ
39 ወድይሙ:ወይትዓቀቡ: በቤናቲሆሙ::=: ወአልቦ:ዘይሰቲ:ከሬጫ: እንዘ:ይፈቅድ:ጸ
ዕፈ: እስመ: ኵሬጫ:ይሄይስ::=: በሰንበት: ወትረ:=:
1 2 ወአመዝ: ካዕበ: ወፈረ: እግዚእ: ሊየሱስ: በሰንበት: እንተ: ገሬዎህ: ወመሐዉ:
2 ሠዊተ:ለርደሊሁ: ወሐሠዩ:በእደዊሆሙ: ወበልዑ::=: ወይቤልዎሙ:ፈሪሳዊያን:ሙ
3 ንተኑ:ትገብሩ: ዘኢይከውን: ገቢረ: በሰንበት:=: ወላዎ ሠሉ: እግዚእ:ሊየሱስ: ወ
ይቤሎሙ:ሊ ያንብክሙኑ: ዘገብረ:ደዊት: ላመ:ርኀበ:ውእቱሂ: ወእለ:ምስሌሁ:=:
4 ዘከመ: ቦአ:ቤተ:እግዚአብሔር: ወበልዐ:ሓብስተ: ዘይሠርው: ውእቱኒ: ወቍሀ
5 ለእለሂ: መስሌሁ: ዘኢ.ይከውኖሙ: ለበኢዕ:ዘእንበለ:ለካህናት: ለባሕቲቶሙ:=:ወ
ይቤሎሙ: እግዚእ: ውእቱ: ለሰንበት: ወልእጋለ: እመ: ሕያው::=:
በእንተ : ገዖብስት : እዴሁ:=:
6 ወአመዝ: በካዕእተ: ሰንበት: ቦአ:ወመሃርሙ: በመኵራብ: ወሀሎ: ብእሲ: ዘይብስ
7 ት: እዴሁ: እንተ: የማነ:=: ወይትዓቀብዎ: ጻሕፍት: ወፈረሳዊያን: ለእመ: ይፈው
8 ሶ: በሰንበት: ከመ:ይርኅቡ:በዘ:ያስትዋድይዎ:=: ወውእቱስ:ያእመር:ዘይሔልዩ:ነ
ወይቤሎ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘይብስት : እዴሁ : ተንሣእ : ወቁመ : ማእከለ : ወ
9 ተንሣእ : ወቆመ::=: ወይቤሎሙ : እግዚእ : ሊየሱስ : እሴለልክሙ : ዘይከው
ን: በሰንበት: ገቢረ: ሠናይኑ:ለው: ገቢረ: እኩይኑ: ነፍሰ : ለሕይወኑ : ወሚመ : ቀ
10 ቲልኑ::=: ወኀጺሮ: ኵሉሙ : በመዓት : ይቤሎ :ለውእቱ: ብእሲ: ስፋሕ: እደከ:
11 ወሰፋሐ : ወሓይወተ : እዴሁ : ሰቡሃ: ከመ: ካልእታ::=: ወእሙንቱሰ: ፈድፋደ: ይ
ሕብዱ: ወተማክሩ: በቤናቲሆሙ: ዘከመ: ይሬስይዎ: ለእግዚእ:ሊየሱስ::=:

Et nemo injicit vinum novum in utrem veterem: alioquin, disrumpet eum, & 37
vinum effundetur, & uter peribit. Sed vinum novum in utrem novum injici- 38
unt, & conservantur inter se. Et nemo bibens *vinum* purum desiderat posteà 39
expressum:quoniam purum præstantius est.

CAP. VI. *Vespere sabbati.*

1 ET tunc iterum transivit Dominus Jesus in sabbatho per sata : & vulserunt
2 spicas discipuli ejus,& confricârunt in manibus suis,& comederunt. Et dixerunt
3 iis Pharisæi, Quid faciunt quod non licet facere in sabbatho? Et respondit Dominus Jesus,& dixit iis ; Nónne legistis quod fecit David, quum esuriret ipse, &
qui cum illo *erant*: Quomodò introierit domum Dei, & ederit panes ordinatos 4
ipse,& dederit illis qui cum illo *erant*, quos non licet edere nisi sacerdotibus solis? Et dixit iis ; Dominus est sabbathi, & filii hominis. 5

De arefacta manu.

Et tunc in alio sabbatho introiit, & docuit eos in synagoga, & fuit homo cujus 6
arida fuit manus *ejus* dextera. Et observabant eum Scribæ & Pharisæi si sanaturus esset illum in sabbatho : ut invenirent in quo accusarent eum. Et ipse scie- 7 8
bat quid cogitabant : & dixit isti homini cujus arida erat manus ejus ; Surge, & sta medio : et surrexit, & stetit. Et dixit iis Dominus Jesus ; Interrogabo vos, 9
Quid licet in sabbatho, facere bonum, aut facere malum? animam servare, aut occidere? Et circumspiciens omnes illos in indignatione, dixit isti homini ; Ex- 10
tende manum tuam. Et extendit, & viva facta fuit manus ejus confestim sicut altera. Et illi magis insaniverunt : & consilium inierunt inter se, quomodò fa- 11
cerent Domino Jesu.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 راست † او خشك بود * * ونويسندكان ومعتزلان اورا نكاه مي داشتند * مكر مسيح اورا در شنبه
8 خوش كند * وايشان بروي نكته كيرند * عيسي انديشهٔ ايشانرا دريافت * واشارت بدان
9 مرد دست خشك كرد * وكفت درميان † جماعت بيا او بيامد * وبايستاد * * عيسي بديشان
كفت ازشما سخن مي پرسم * كداميين † واجب است كه در شنبه كنند * نيك يا بد *
10 وجانرا زنده كنند * يا كم كنند * * ودر همكان † نكه كرد * وبدو كفت * دست خود را دراز كن *
11 او دست دراز كرد * درست وباسلامت همچو دست ديكر * * معتزلان از حسودي وبدي پر
شدند * وبا يكديكر مي كفتند با عيسي چه چاره كنيم

dextra arida erat. Et scribæ & 7
Pharisæi illum observabant, num Christus eum in sabbatho sanaret: illi autem in eum aliquid captabant. Jesus cogitationem eorum 8
intellexit, & homini illi manu aridâ innuens dixit; In medium cœtum veni : ille venit & stetit.
Jesus illis dixit; A vobis verbum 9
rogabo, utrum oporteat in sabbatho facere, bonum an malum; animam in vita servare, an perdere? Et omnes intuitus est, & illi di- 10
xit; Manum tuam protende : ille manum protendit, integram & sanam instar manûs alterius. Pha- 11
risæi invidiâ & malitiâ impleti sunt, & alter alteri dicebant; Cum Jesu quâ ratione agemus?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ις'. ΙΖ'.

Factum est autem in diebus illis, exiit in montem orare, & 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, (ι) ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ erat pernoctans in oratione Dei. Et cùm factus esset dies, ad- 13 ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσ- vocavit discipulos suos: & eligens ex ipsis duodecim, quos & Apostolos ἐφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ Ἀποστόλους nominavit: (Simonem, quem & nominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum 14 ὠνόμασε· (Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον & Joannem, Philippum & Bartholomæum, Matthæum & Thomam, Jacobum 15 καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον Alphæi, & Simonem vocatum Zelotem, Judam Jacobi, & Judam 16 τὸν Ἀλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Iscariotem, qui & fuit proditor:) Et descendens cum illis, stetit in loco 17 Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης·) Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου campestri: & turba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας, & Hierusalem, & maritimâ Tyri & Sidonis, Qui venerant audire eum, & 18 καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, Οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ sanari à languoribus suis, & vexati à spiritibus immundis: ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ (κ) ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· & curabantur. Et omnis turba quærebat tangere eum: quia virtus de 19 καὶ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ'

ΙΖ' illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse elevans oculos suos in μζ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας. Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς 20
discipulos suos, dicebat; Beati pauperes: quia vestrum est regnum τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε, Μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία
Dei. Beati esurientes nunc: quia saturabimini. Beati Θεοῦ. Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι 21
flentes nunc: quia ridebitis. Beati eritis, cùm oderint vos οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε. Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς 22
homines, & cùm separaverint vos, & exprobaverint, & ejecerint nomen οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα
vestrum tanquam malum, propter filium hominis. Gaudete in illa die ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. (λ) Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 23
& exultate: ecce enim merces vestra multa in cœlo: secundùm hæc enim καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ
faciebant Prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus: ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· 24
quia habetis consolationem vestram. Væ vobis impleti: quia esurietis. ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. 25
Væ vobis ridentes nunc: quia lugebitis & flebitis.
οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

MS.A. (ι) ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς (κ) ἐνοχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο. (λ) Χαρῆτε

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Apostolorum & Martyrum. 17.

12 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

12 Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare, & erat pernoctans
13 in oratione Dei. Et cùm dies factus esset, vocavit discipulos suos: & ele-
14 git duodecim ex ipsis (quos & Apostolos nominavit) Simonem, quem
cognominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum, & Johannem,
15 Philippum, & Bartholomæum, Matthæum, & Thomam, Jacobum Alphæi,
16 & Simonem, qui vocatur Zelotes, Et Judam Jacobi, & Judam Iscariotem,
17 qui fuit proditor. Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, & tur-
ba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, & Jeru-
18 salem, & Maritima, & Tyri, & Sidonis, Qui venerant ut audirent eum,
& sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis,
curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exi- 19
bat, & sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, dicebat: 20
Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei. Beati, qui nunc esuritis: 21
quia saturabimini. Beati, qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cùm 22
vos oderint homines, & cùm separaverint vos, & exprobraverint, & ejece-
rint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominis. Gaudete in 23
illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cœlo: secundùm
hæc enim faciebant prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus, 24
quia habetis consolationem vestram. Væ vobis qui saturati estis: quia esuri- 25
etis. Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sectio vigesima.

12 * الفصل العشرون * وكان في تلك الايام قد خرج ليصلي على الجبل وكان
13 ساهرا في صلاة الله * فلما كان النهار دعا تلاميذه واختار منهم اثني عشر الذين سماهم
14 رسلا * هم سمعان الذي سماه الصخر * واندراوس اخوه * ويعقوب * ويوحنا اخوه * وفيلبس *
15 وبرثولوماي * ومتي * وتوما * ويعقوب بن حلفا * وسمعان المدعو الغيور * ويهودا بن يعقوب * ويهودا
16 الاسخريوطي الذي صار مسلما * ثم نزل معهم ووقف في موضع مرج مع جمع تلاميذه
17 وكثير من السعب * ومن جميع اليهودية وبروسليم وساحل صور وصيدا * الموافين ليسمعوا
18 منه ويسفيهم من امراضهم * والذين كانوا معذبين من الارواح النجسة كان يبرئهم * وكان
19 الجمع يطلبون ان يلمسوه لان قوة كانت تخرج منه ويبري جميعهم * فرفع عينيه الى
20 تلاميذه وقال لهم طوباكم ايها المساكين بالروح فان لكم ملكوت الله * طوباكم ايها الجياع
21 الان فانكم تسبعون * طوباكم ايها الباكون الان فانكم ستضحكون * طوباكم اذا ابغضكم
22 الناس وطردوكم وعيروكم واخرجوا اسماءكم مثل الاشرار من اجل ابن الانسان * افرحوا في ذلك
23 اليوم وتهللوا فان اجركم عظيم في السماء * هكذا ايضا كان اباؤهم يصنعون بالانبياء * لكن
24 الويل لكم ايها الاغنياء * فانكم قد اخذتم عزاكم * الويل لكم ايها الشباع الان فانكم
25 ستجوعون * الويل لكم ايها الضاحكون الان فانكم ستبكون وتحزنون *

Et factum est in illis diebus, exiit ad 12
orandum supra montem, & erat vigilans
in oratione Dei. Et cùm factus esset di- 13
es, vocavit discipulos suos, & elegit ex
eis duodecim illos quos nominavit Apo-
stolos. Et sunt, Simon, quem vocavit 14
Petrum, & Andreas frater ejus, & Ja-
cobus, & Johannes frater ejus, & Phi-
lippus, et Bartholomæus, Et Matthæus, 15
et Thomas, et Jacobus filius Halphæi,
et Simon vocatus Zelotes, Et Judas fi- 16
lius Jacobi, et Judas Iscariotes, qui se
fecit proditorem. Deinde descendit cum 17
eis, et stetit in loco prati cum cœtu dis-
cipulorum suorum, et multis de populo, et
ex tota Judæa, et Jerusalem, et mari-
timis Tyri, et Sydonis, Venientibus ut 18
audirent ab eo, et sanaret eos ab infirmi-
tatibus eorum: et qui erant vexati à
spiritibus immundis, curabat eos. Et 19
turba quærebat tangere eum, quia virtus
exibat de illo, et sanabat omnes. Et 20
elevavit oculos suos in discipulos suos,
et dixit eis; Beatos vos ô pauperes in
spiritu, quoniam vestrum est regnum
Dei. Beati vos ô esurientes nunc; quo- 21
niam vos saturabimini. Beati vos ô
flentes nunc, quoniam ridebitis. Bea- 22
ti vos cùm oderint homines, et perse-
cuti fuerint vos, et contumeliis affe-
cerint vos, et produxerint nomina ve-
stra tanquam improborum, propter fi-
lium hominis. Gaudete in illa die, 23
et exultate, quoniam merces vestra
magna est in cœlo. Sic etiam patres
eorum faciebant prophetis. Verùm væ 24
vobis ô divites: quia jam recepistis
consolationem vestram. Væ vobis ô
saturi nunc, quia vos esurietis. Væ 25
vobis, ô ridentes nunc, quia vos
flebitis, et tristabimini.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወእመዝ: ኮነ: በውእቱ: መዋዕል: ዓርገ: ውስተ: ደብር: ይጸሊ : ወየዐቢሊ: በጸሎት:
ኀበ: እግዚአብሔር::=
13 ወጸቢሖ: ጸውዖሙ:ለአርደእሊሁ: ወህደየ: ዓሠርተ:ወክልኤቲ: እሙንቱሙ : ወሰመዮ
14 ሙ:ሐዋርያተ:=: ስመኦን: ዘተሰመየ: ጴጥሮስ: ወእንዴርያስ: አኁሁ:ያዕቆብ:ወዮ
15 ሐንስ: አኁሁ:ወፊልጶስ:ወበርተ:ሎሜዎስ:=: ወማቴዎስ: ወቶማስ: ወያዕቆብ: ዘእ
16 ልፈዎስ:ወስመዖን: ዘይብልዎ: ቀንኣ:=: ወይሁደ: ዘያዕቆብ:ወይሁደ: ላእቆርዮቲ:
17 ዘሖለመ: ላግብኦ::=: ወወረደ:ምስሌሆሙ: ወቆመ: ውስተ:ገደመ:ወብዙኅ:ሰብ
እ: እመአርደእሊሁ: ወብዙኃን: ኅዝብ:ወእሙ:ኵሉ:ደሁደ: ወጊያሬሰሌ
18 ም: ወጲረልዩ: ወጸሪልያሰ: ወጢርስ: ወሲደና : እለ:ሶጽሉ : ይስሙዕም: ወይትፈወ
19 ሱ: እመደዌሆሙ::=: ወእለሂ:ለያንንት: እኩያን: የሐይዉ::=: ወኵሉሙ: ላሕዛ
ብ: ይፈቅድም: ይግስጸሙ: እስመ:ኀይል: ይወፅእ: እመኔሁ: ወያሐዩ:ለኵሉሙ::=:
በእንተ: ብፁዓን::= ወውእቱሰ: ላኁ
20 ሠእ: ላዕይንቲሁ: ኀበ: ላርደእሊሁ: ወይቤሎሙ: ብፁዓን: ኑይያን: እስመ : ሎሙ: ይ
21 እቲ:መንግሠተ: እግዚአብሔር::=: ብፁዓን: እለ: ይርኃቡ: ይእዜ: እስመ : ይጸ
22 ግቡ :: ብፁዓን: እለ: ይበኪይ: ይእዜ: እስመ: ይትፈሥሑ: ወይሠሕቁ::=: ብፁዓ
ን: እንትሙ: ሶቤ: ይጸልሉክሙ: ሱብእ: ወይፈልጡክሙ:ወይፀእሉክሙ: ወያወፅሉ:
23 ለክሙ: ስመ: እስዮ: በእንተ: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው::=: ተፈሥሑ: ወተሐሠ
ዩ: ይእተ: ለሚደ: ወለእሬርዕጹ: እስመ : ብዙኅ: ዕስትክሙ: በሰማያት: እስመ : ከ
24 ማሁ: ረሰይወሙ: ለነቢያት: ለበዊሆሙ::=: ወባሕቱ: ላለእክሙ: ለእብዕልት:እ
25 ስመ: ሰሳኮክሙ: ትፍሥሕተክሙ::=: ለቤለክሙ: እለ: ትጸግቡ: ይእዜ: እስመ: ት
ርኃቡ::ለቤለክሙ: ለእለ: ትሠሕቁ: ይእዜ: እስመ: ትብኪይ: ወትልሐው::=:

Et tunc factum est in illo tempore, ascendit in montem orare: & pernoctabat 12
in oratione apud Deum. *De præcipiendis Apostolis.*
Et manè vocavit discipulos suos, & elegit duodecim ex illis, & nominavit eos 13
Apostolos: Simonem, qui nominatus est Petrus, & Andream fratrem ejus, Ja- 14
cobum & Johannem fratrem ejus, & Philippum, & Barthlomæum, Et Mathæum, 15
& Thomam, & Jacobum Alphæi, & Simonem quem vocant æmulatorem, Et 16
Jehudam Jacobi, & Jehudam Iscariotem, qui perfidè egit & prodidit eum. Et 17
descendit cum iis, & stetit in deserto, & multi homines à discipulis suis, & per-
multi ex populo, & ex tota Judæa, & Hierusalem, & Piralio, & Piraliâ, & Tyro
& Sidone: Qui venerunt audire eum, & sanari à morbis suis: Et *qui vexaban-* 18
tur dæmonibus malis, sanescebant. Et totus populus quærebat tangere eum: quia 19
virtus exibat ab illo, & sanabat omnes.
De Beatitudinibus.
Et ipse levavit oculos suos ad discipulos suos, & dixit iis; Beati pauperes: quia 20
illorum est regnum Dei. Beati esurientes nunc: quoniam saturabuntur. Beati 21
flentes nunc: quia gaudebunt & ridebunt. Beati vos *eritis*; quum oderint vos 22
homines, & separaverint vos, & exprobraverint vobis, & emiserint de vobis
nomen malum propter Filium hominis. Gaudete & exultate illo die, & salite: 23
quia multa *est* merces vestra in cœlis, quoniam similiter fecerunt prophetis
patres eorum. Sed væ vobis divitibus: quia plenè recepistis consolationem ve- 24
stram. Væ vobis qui saturati estis nunc: quia esurietis. Væ vobis ridentibus 25
nunc: quia flebitis & lugebitis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 خنك شما كه اين ساعت † گرسنه شديد * كه سير شويد * خنك شما كه اين ساعت † در
22 گريستيد * كه بخنديد * * خنك شما ووقتي † كه مردم شمارا دشمن دارند * وشمارا دور
23 اندازند * وبر شما عيب كنند * ونام شما بشومي † بدر اورند * عوض فرزند آدمي * * دران روز
شاد وخرم شويد * كه مزد شما در اسمان † پسيارست * وپدران ايشان نيز اين چنين باپيغمبران
مي كردند * بيست ششم در نكوهش توانگران ومال داران
24 25 * واي بر شما توانگران كه كراي شما يافتيد * * واي بر شما سيران كه گرسنه شويد * واي
بر شما كه در خنك ايد عاقبت † بگريد * واندوهناك شويد *

Beati vos qui hâc horâ esuritis: 21
quia saturabimini. Beati vos qui
hâc horâ in fletu estis, quia ride-
bitis: Beati estis, quo tempore 22
etiam homines vos odio habue-
rint, et expulerint vos, et vos igno-
miniâ affecerint, et nomen vestrum
malignè extulerint propter Filium
hominis. In illo die gaudete et læ- 23
tamini; quia merces vestra in cœ-
lo multa est: et patres eorum et-
iam similiter cum prophetis ege-
runt.

XXVI. In vituperationem divitum & opulentorum.

Væ vobis divitibus, quia merce- 24
dem vestram reperistis. Væ vobis 25
saturis, quia esurietis. Væ vobis
qui in risu estis: posteà lugebitis
et mœsti eritis.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Væ vobis cùm benè vobis dixerint omnes homines: secundùm hæc enim fa-
26 (μ) Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐ-
ciebant pseudoprophetis patres eorum. Sed vobis dico audientibus;
27 ποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. (ν)Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν,
Diligite inimicos vestros, benefacite odio habentibus vos: Benedicite
28 Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς· Εὐλογεῖτε
maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos.
τοὺς καταρωμένους (ξ) ὑμῖν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.
Percutienti te in maxillam, præbe & alteram. Et ab auferente tuum
29 Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου
vestimentum, & tunicam ne prohibueris: Omni autem petenti te, da: & a
30 τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν (ο) χιτῶνα μὴ κωλύσῃς· Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ
ab auferente tua, ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis
31 ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. Καὶ καθὼς θέλετε (π) ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν
homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis diligentes
32 οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας
vos, quæ vobis gratia est? etenim peccatores diligentes se diligunt.
ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.
Et si benefeceritis benefacientibus vobis, quæ vobis gratia est? etenim pecca-
33 Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρ-
tores hoc ipsum faciunt. Et si mutuum dederitis à quibus speratis recipere, quæ
34 τωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν (ρ) δανίζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία
vobis gratia est? Etenim peccatoribus fœnerantur, ut recipiant
ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ (σ) οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι
æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros, & benefacite, & mutuum date,
τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανίζετε, 35
nihil sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi:
μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν (τ)πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ (υ) τοῦ ὑψίστου·
quia ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergò misericordes,
ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, 36
sicut & Pater vester misericors est. Et ne judicate, & non judicabimini:
καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί. Καὶ μὴ (φ) κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· 37
Ne condemnate, & non condemnabimini: Absolvite, & absolvemini. Date,
μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. Δίδετε, 38
& dabitur vobis: Mensuram bonam, confertam, & cogitatam, &
καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον, καὶ σεσαλευμένον, καὶ
superefluentem dabunt in sinum vestrum. Quippe eâ mensurâ quâ mensi fueritis,
ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε,
remetietur vobis. Dicebat autem similitudinem ipsis; Nunquid potest cæcus
ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς 39
cæcum ducere? nónne ambo in foveam cadent?
τυφλὸν ὁδηγῆν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;

MS. A. (μ) Οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς πάντες (ν) Ἀλλὰ (ξ) ὑμᾶς, προσεύχεσθε
(ο) χιτῶνά σου μὴ (π) ἵνα ποιῶσιν ὑμᾶς οἱ (ρ) δανίζησθε (σ) ἁμαρτωλοὶ (τ) πολὺς ἐν τοῖς ὑψίστοις, καὶ (υ) ὑψίστου· (φ) κρίνητε, ἵνα μὴ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܘܝ ܠܟܘܢ ܕܟܕ ܫܦܝܪ ܐܢܫ ܥܠ ܟܘܢ ܫܦܝܪ ܒܫܘܒܚܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕܘ ܠܫܩܪܐ ܢܒܝܐ ܐܒܗܬܗܘܢ ܗܟܢܐ ܥܒܕܘ 26
* Væ vobis, quum benè dixerint de vobis homines; sic enim faciebant pseudoprophetis patres eorum. At vobis dico qui auditis, 27
ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܠܝ ܪܚܡܘ ܠܒܥܠܝ ܒܝܫܟܘܢ ܛܒܘ ܠܡܣܢܝܟܘܢ ܠܟܘܢ ܒܪܟܘ ܠܡܛܪܕܝܟܘܢ ܠܟܘܢ ܨܠܘ ܥܠ ܡܢ ܕܥܒܕ ܠܟܘܢ ܫܩܪ ܒܥܠ ܕܒܝܫ ܠܟܘܢ ܠܡܚܕ ܠܟ ܥܠ ܠܚܝܬܟ ܘܗܒ ܠܗ ܐܦ ܠܟܬܢܬܟ ܠܡܢ ܕܢܣܒ ܡܢܟ ܠܐ ܡܢܥ ܠܟ ܐܦ ܡܢ ܕܫܐܠ ܡܢܟ ܗܒ ܠܗ ܘܡܢ ܕܢܣܒ ܡܢ ܕܝܠܟ ܠܐ ܬܬܒܥ ܘܟܡܐ ܕܨܒܝܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܐܢܫ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܗܟܢܐ ܐܡ ܪܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܟܘܢ ܡܐ ܬܘܒܬܟܘܢ ܐܦ ܚܛܝܐ ܪܚܡܝܢ ܠܡܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܗܘܢ ܘܐܢ ܛܒ ܥܒܕܝܢ ܠܡܢ ܕܛܒ ܥܒܕ ܠܟܘܢ ܡܐ ܬܘܒܬܟܘܢ ܐܦ ܚܛܝܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ ܘܐܢ ܡܫܠܡ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢ ܕܣܒܪܝܢ ܕܢܣܒܘܢ ܡܢܗ ܡܐ ܬܘܒܬܟܘܢ ܐܦ ܚܛܝܐ ܡܫܠܡܝܢ ܠܚܛܝܐ ܕܢܣܒܘܢ ܡܢ ܐܢܘܢ ܕܣܒܪܝܢ ܕܢܣܒܘܢ ܡܢ ܐܢܘܢ ܐܠܐ ܪܚܡܘ ܠܒܥܠܝ ܒܝܫܟܘܢ ܛܒܘ ܠܗܘܢ ܘܫܠܡܘ ܠܐ ܣܒܪܝܢ ܕܢܣܒܘܢ ܡܢܗ ܘܐܓܪܟܘܢ ܣܓܝ ܘܬܗܘܘܢ ܒܢܝ ܥܠܝܐ ܡܛܠ ܕܗܘ ܛܒ ܥܠ ܟܦܢܐ ܘܒܝܫܐ ܗܘ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܠܟܘܢ ܠܐ ܬܕܝܢܘ ܘܠܐ ܬܬܕܝܢܘ ܠܐ ܬܪܫܥܘ ܘܠܐ ܬܬܪܫܥܘ ܫܒܘܩܘ ܘܫܒܩ ܠܟܘܢ ܟܝܠܐ ܛܒܐ ܕܡܫܝܚܐ ܘܡܪܥܥܐ ܘܡܦܝܩ ܘܢܬܠ ܒܥܝܒܟܘܢ ܒܡܕܘܟ ܕܬܟܝܠܘܢ ܒܗ ܢܬܟܝܠ ܠܟܘܢ ܐܡܪ ܐܦ ܡܬܠܐ ܠܗܘܢ ܗܠ ܣܡܐ ܣܡܐ ܠܣܡܐ ܢܕܪܟܘܢ ܠܐ ܬܪܬܝܗܘܢ ܒܒܪ ܡܢ ܕܠܝܦ ܠܗ ܠܡܪܗ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܠܦ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܡܪܗ ܠܐ ܐܦ ܠܡܐ ܕܚܙܐ ܐܢܬ ܩܛܝܪܐ ܕܒܥܝܢܟ ܘܟܡܐ ܕܠܟ ܟܪܝܬܐ ܕܒܥܝܢܟ ܠܐ ܚܙܐ ܐܢܬ ܗܦܟ ܩܕܡ ܕܬܦܩ ܩܛܝܪܐ ܕܒܥܝܢܟ ܘܗܫܐ ܬܚܙܐ ܕܬܦܩ ܩܛܝܪܐ ܕܒܥܝܢ ܐܚܝܟ ܠܐ ܟܠ ܥܒܕ ܠܡܪܗ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܠܦ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܡܪܗ ܠܐ ܐܦ ܠܡܐ ܕܚܙܐ ܐܢܬ ܩܛܝܪܐ ܕܒܥܝܢܟ ܘܟܡܐ ܕܠܟ ܟܪܝܬܐ ܕܒܥܝܢܟ ܠܐ ܚܙܐ ܐܢܬ ܗܦܟ ܩܕܡ ܕܬܦܩ ܩܛܝܪܐ ܕܒܥܝܢܟ ܘܗܫܐ ܬܚܙܐ ܕܬܦܩ ܩܛܝܪܐ ܕܒܥܝܢ ܐܚܝܟ

Væ illi momento, quo homines de vobis bonum dixerint: quoniam patres ipsorum cum pseudoprophetis sic fecerunt.

XXVII. Coram omni homine demitti.

Vobis dico, & auditoribus, inimicos vestros diligite, & optimum quid facite cum eis, qui vobis bene non volunt. Et benedicite iis, qui vobis maledicunt, & orate pro iis, qui vos vi & compulsione ferunt.

XXVIII. De patientia.

Quicunque tibi maxillam percusserit, tu maxillam alteram ei præbe: & quicunque tunicam tuam tollit, tu indusium tuum etiam illi da. Et quicunque à te petierit, illi largitor: & quicunque rem tuam abstulerit, ab eo ne exigas. Quemadmodum vultis ut homines alii vobiscum agant, vos etiam cum illis agite. Si enim amore complectimini eos, qui vos amore complectuntur, quid eximii vobis est? Peccatores etiam idem exercent. Et si bonum illis facitis, qui vobis bonum faciunt, excellentia vestra quænam erit? Peccatores etiam idem faciunt. Et si cui mutuò datis, cum spe hac, fore ut repetatis, quid præmii vobis erit? Peccatores & publicani etiam mutuò dant, & recipiunt.

Ad vesperas quartâ Feriâ hebdomadis primæ Jejunii, ac de Patribus. 19.

Ne judicate, & non judicabimini: ne condemnate, & non condemnabimini; absolvite, & absolvemini. Date, & dabitur vobis: mensurâ optimâ & compressâ, profusâque injicient in sinum vestrum. Eâdem enim mensurâ quâ metiemini, remensum fiet vobis. Et subdidit eis Jesus parabolam, Num potest cæcus cæcum ducere? nónne ambo in foveam cadent?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* واي بران دم كه مردم براي شما نيكي كويند زيرا پدران ايشان با پيغمبران † دروغ چنان 26
مي كردند بيست هفت پيش همه كس فروين بودن
* شما را مي كويم اي شنوندكان دشمنان خود را دوست داريد * وهر چه نيكتر ست بكنيد † 27
با ايشان * كه شما را نخواهند * وافرين كنيد بر ايشان * كه بر شما † نفرين كنند * ونماز 28
كنيد بر ايشان كه شما را بقهر † وسخره برند * بيست هشت براي برد باري
* هر كه بر روي تو بزند * تو روي ديكر پيش او دار * وهر كه قباي † تو بستاند * تو پيراهنت 29
نيز بدو ده * وهر كه از تو بخواهد * بدو ببخش * وهر كه چيز ترا بستاند اورا تقاضا مكن * 30
* انچنانك مي خواهيد كه مردم ديكر با شما كنند * شما نيز با ايشان كنيد * واكر 31 32
دوست دارايد آن كسانرا كه شما را دوست دارند فضل شما كدامينست * كنه كاران
نيز دين كارند * واكر نيكي بديشان كنيد كه با شما نيكي كنند * فضل 33
شما چه باشد * كنه كاران نيز همين مي كنند * واكر بكسي قرض دهيد باميد * 34
انك باز خواهيد * چه ثواب شما را باشد * كنه كاران وسود خوران نيز قرض دهند * وباز ستانند *

Væ illi momento, quo homines de vobis bonum dixerint: quoniam patres ipsorum cum pseudoprophetis sic fecerunt. 26

XXVII. Coram omni homine demitti.

Vobis dico, & auditoribus, inimicos vestros diligite, & optimum quid facite cum eis, qui vobis bene non volunt. Et benedicite iis, qui vobis maledicunt, & orate pro iis, qui vos vi & compulsione ferunt. 27 28

XXVIII. De patientia.

Quicunque tibi maxillam percusserit, tu maxillam alteram ei præbe: & quicunque tunicam tuam tollit, tu indusium tuum etiam illi da. Et quicunque à te petierit, illi largitor: & quicunque rem tuam abstulerit, ab eo ne exigas. Quemadmodum vultis ut homines alii vobiscum agant, vos etiam cum illis agite. Si enim amore complectimini eos, qui vos amore complectuntur, quid eximii vobis est? Peccatores etiam idem exercent. Et si bonum illis facitis, qui vobis bonum faciunt, excellentia vestra quænam erit? Peccatores etiam idem faciunt. Et si cui mutuò datis, cum spe hac, fore ut repetatis, quid præmii vobis erit? Peccatores & publicani etiam mutuò dant, & recipiunt. 29 30 31 32 33 34

Versio VULGATA LATINA.

26 Væ cùm benedixerint vobis homines : secundùm hæc enim faciebant pseudopro-
27 phetis patres eorum. Sed vobis dico, qui auditis; Diligite inimicos vestros, be-
28 nefacite his qui oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro
29 calumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam, præbe & alteram. Et ab
30 eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem
31 petenti te, tribue : & qui aufert quæ tua sunt, ne repetas. Et prout vultis ut faci-
32 ant vobis homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis eos, qui vos dili-
33 gunt, quæ vobis est gratia ? nam & peccatores diligentes se diligunt. Et si be-
nefeceritis his, qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia ? siquidem & pecca-
34 tores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his, à quibus speratis recipere : quæ
gratia est vobis ? nam & peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant
æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros : benefacite, & mutuum date,
35 nihil indè sperantes : & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi, quia
ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergò misericordes, sicut &
36 Pater vester misericors est. Nolite judicare, & non judicabimini : nolite con-
37 demnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittemini. Date, & dabi-
38 tur vobis : mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superefluentem
dabunt in sinum vestrum. Eâdem quippe mensurâ, quâ mensi fueritis, remeti-
etur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem ; Numquid potest cæcus cæ-
39 cum ducere ? nónne ambo in foveam cadunt ?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * اَلْوَيْلُ لَكُمْ اِذَا قَالَ اَلنَّاسُ فِيكُمْ قَوْلاً حَسَنًا فَاِنَّ اٰبَاءَهُمْ هٰكَذَا فَعَلُوا بِالْاَنْبِيَاءِ اَلْكَذَبَةِ *
27 لٰكِنِّي اَقُولُ لَكُمْ اَيُّهَا اَلسَّامِعُونَ اَحِبُّوا اَعْدَاءَكُمْ وَاَحْسِنُوا اِلَى مَنْ يُبْغِضُكُمْ * بَارِكُوا
28 لَاعِنِيكُمْ وَصَلُّوا عَلَى مَنْ يَطْرُدُكُمْ * وَمَنْ لَطَمَكَ عَلَى خَدِّكَ حَوِّلْ لَهُ اَلْاٰخَرَ * وَمَنْ اَخَذَ
29 ثَوْبَكَ فَلَا تَمْنَعْهُ رِدَاءَكَ * وَكُلُّ مَنْ سَاَلَكَ فَاَعْطِهِ وَلَا تُطَالِبْ مَنْ يَاْخُذُ مَالَكَ * وَكَمَا تُحِبُّونَ اَنْ
30 يَفْعَلَ اَلنَّاسُ بِكُمْ فَكَذَلِكَ اَصْنَعُوا اَنْتُمْ بِهِمْ * فَاِنْ كُنْتُمْ اِنَّمَا تُحِبُّونَ مَنْ يُحِبُّكُمْ فَاَيُّ اَجْرٍ
31 لَكُمْ * اِنَّ اَلْخُطَاةَ يُحِبُّونَ مَنْ يُحِبُّهُمْ * وَاِنْ كُنْتُمْ اِنَّمَا تُحْسِنُونَ اِلَى مَنْ يُحْسِنُ اِلَيْكُمْ فَاَيُّ فَضْلٍ
32 لَكُمْ * اِنَّ اَلْخُطَاةَ اَيْضًا يَصْنَعُونَ هٰكَذَا * فَاِنْ كُنْتُمْ اِنَّمَا تُقْرِضُونَ اَلَّذِينَ تَرْجُونَ اَنْ
33 يَسْدُدُوا مِنْهُمْ فَاَيُّ فَضْلٍ لَكُمْ * اِنَّ اَلْخُطَاةَ اَيْضًا يُقْرِضُونَ اَلْخُطَاةَ لِيَاْخُذُوا مِنْهُمُ اَلْعِوَضَ *
34 لٰكِنْ اَحِبُّوا اَعْدَاءَكُمْ وَاَحْسِنُوا اِلَيْهِمْ * وَاَقْرِضُوا وَلَا تَقْطَعُوا رَجَاءَ اَحَدٍ * لِيَكُونَ اَجْرُكُمْ
35 كَثِيرًا وَتَكُونُوا بَنِي اَلْعَلِيِّ * لِاَنَّهُ رَحِيمٌ عَلَى غَيْرِ اَلْمُنْعِمِينَ وَالْاَشْرَارِ * وَكُونُوا رُحَمَاءَ مِثْلَ اَبِيكُمُ
36 اَلرَّحِيمِ * لَا تَدِينُوا * فَمَا تُدَانُوا * [ولا توجبوا الحكم علي احد فما يحكم عليكم *] اُغْفِرُوا يُغْفَرْ
37 لَكُمْ * اَعْطُوا فَتُعْطَوْا بِكَيْلٍ صَالِحٍ مَمْلُوٍّ فَائِضٍ مَهْزُوزٍ مُلْقًى فِي حُضْنِكُمْ * لِاَنَّهُ بِالْكَيْلِ
38 اَلَّذِي تَكِيلُونَ يُكَالُ لَكُمْ * * اَلْفَضْلُ اَلْحَادِي وَالْعِشْرُونَ *
39 * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ مَثَلًا اَخَرَ هَلْ يَسْتَطِيعُ اَعْمَى اَنْ يَقُودَ اَعْمَى اَلَيْسَ يَقَعَانِ كِلَاهُمَا فِي حُفْرَةٍ *

26 * *Væ vobis cùm dixerint homines de vobis verbum jucundum, quia patres eorum sic fecerunt prophetis falsis. Sed ego* 27
dico vobis, O auditores, Diligite inimicos vestros, & benefacite iis qui oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis, et 28
orate pro iis qui persequuntur vos. Et qui percusserit te super genam tuam, verte ei alteram: & ei qui acceperit ve- 29
stem tuam, ne deneges pallium tuum. Et quicunque petierit à te, da illi: & ne re- 30
petas ab eo qui accipit bona tua. Et quemadmodum optatis ut faciant homi- 31
nes erga vos, sic agite vos erga illos. Et verò si diligatis eos qui diligunt vos, 32
quæ merces erit vobis ? nam peccatores diligunt eum qui diligit eos. Et si bene 33
feceritis eis, qui benefaciunt vobis, quæ excellentia erit vobis? Sanè peccatores etiam faciunt sic. Et quidem si mutuum 34
dederitis iis, à quibus speratis vos recuperaturos, quæ præstantia erit vobis ? nam peccatores etiam mutuum dant pec-
catoribus, ut accipiant ab eis compensationem. Verùm diligite inimicos ve- 35
stros, & benefacite illis : & mutuum date: & ne fraudetis spem ullius : ut sit merces vestra magna, & sitis filii Altis-
simi, quia ipse est misericors erga non beneficos & malos. Estote igitur miseri- 36
cordes instar patris vestri misericordis. Ne judicetis, & non judicabimini : [& 37
nè condemnetis aliquem, & non condemnabimini.] Dimittite, & dimittetur
vobis. Date, et dabitur vobis in mensura 38
bona, plenâ, superabundante, agitatâ, projecta in sinus vestros. Quoniam in mensura qua metiemini, metietur vobis.

Sectio vigesima prima.

Deindè dixit illis similitudinem aliam : 39
Nunquid potest cæcus ducere cæcum ? nónne cadent ambo in foveam ?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ለቢለክሙ፡ሶበ፡ሠናየ፡ይብል፡ሰብእ፡ላዕሌክሙ፡እሙ፡ከማሁ፡ረሰይመ፡ ሐሰዊያኒ፡
27 ነቢያት፡ላበዊሆሙ።።=። ወለክሙኒ፡ እብለክሙ፡ለእለ፡ትሰመዑኒ፡ለፍቅሩ፡ ጸልእተ
28 ክሙ፡ወግበሩ፡ሠናየ፡ለእለ፡ይፀረሩክሙ፡።=። [ባርክሞሙ]፡ ለእለ፡ይረግሙክሙ ፡ ወጸ
29 ልዩ ፡ ደበ ፡ እለ ፡ ይትሌገሡክሙ።።=። ወለዘኒ ፡ ጸፍዐከ ፡ መልተሕተከ ፡ መጥዎ፡
30 ካልእታ።። ወለዘኒ፡ ነሥአከ ፡ ልብሰከ ፡ ክደኽኒ ፡ ሊትክልዶ።=። ለኵሉ ፡ ዘሰለ
31 ለከ፡ሃቦ፡ ወለዘኒ፡ ሄደከ፡ ንሥየከ፡ ሊትክሣዶ።።=። ወበከመ ፡ ትፈቅዱ ፡ ይግበር ፡ ለ
32 ክሙ፡ሰብእ፡ከማሁ፡ግበሩ፡ሎሙ፡እንትመኒ።።=። ወእመስ፡ ደእሙ፡ ዘለፍቀርክሙ፡
ለፍቀርዎሙ፡መንትኑ፡እንከ፡ዕሴትክሙ፡ኃጥኣንኒ፡ ዘሰ፡ይገብሩ፡ዘለፈቀሮሙ፡ ያፈቅ
33 ሩ።=። ወእመኒ፡ለሠናይክሙ፡ለእለ፡ያሤነዩ፡ለክሙ፡መንትኑ፡እንከ፡ዕሴትክሙ፡ኃጥእ
34 ኒ፡ ከማሁሰ፡ይገብሩ።።=። ወእመኒ፡ለቀሕለውሙ፡ እመሓበ ፡ ዘትሴፈው ፡ ትትፈደዩ፡
መንትኑ ፡ ዕሴትክሙ ፡ ኃጥኣንኒ ፡ ይሰቅሕለውሙ ፡ ለኃጥኣን ፡ ከመ ፡ ይትፈደይወሙ፡
35 ዕሩያ።።=። ወይእዜኒ፡ ለፍቅሩ፡ ጸላእተክሙ ፡ ወለሠንዩ፡ ሎሙ፡ ወለቅሑ ፡ እንዘ፡
ሊትሴፈው፡ ትትፈደዩ ፡ ወይከውን፡ ብዙኅ፡ ዕሴትክሙ፡ ወትከውኑ፡ ውሉደ፡ ለልዑል፡
36 እሙ፡ ውእቱ፡ ሣር፡ላዕለ፡ ሣሪን፡ ወላዕለ፡እኩያኒ።።=። ወኩኑ ፡ መሐሪያኒ፡ ከመ፡
37 ለቡክሙ፡ ሰማያዊ፡እሙ፡መሐሪ፡ ውእቱ።=። ወኢትሶኑ ፡ ከመ ፡ ሊትትኋነኑ።።
38 ወኢትግፍዑ ፡ ወኢይግፍዑክሙ ፡ ላሕይዉ ፡ ወያሕይዉክሙ።=። ሃቡ ፡ ወይሁቡ
ክሙ ፡ መሰፈርተ ፡ ሠናየ፡ ወመሉአ፡ መሉአ ፡ ወዝሕዙሐ፡ ወንሕኑሐ ፡ ይሁቡክሙ፡
39 ውስተ ፡ ሕፅንክሙ ፡ ወበመስፈርተ ፡ ዘሰፈርክሙ፡ ይሰፍሩ፡ ለክሙ።።=። ወመሰለ፡ሎ
ሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ይክልኑ ፡ ዕውር ፡ ለዕውር ፡ መሪሖቶ ፡ ለኵኑ ፡ ክልሌሆሙ ፡
ይወድቁ ፡ ውስተ፡ ግብ።።=።

Væ vobis quum bonum dixerit populus de vobis : quia similiter fecerunt 26
pseudoprophetis patres eorum. Et vobis dico audientibus me, Diligite ini- 27
micos vestros, & facite bonum iis qui oderunt vos. [Benedicite] maledicenti- 28
bus vobis, & orate pro calumniantibus vos. Et percutienti te *in* maxillam 29
tuam præbe alteram, & ab eo qui abstulit tibi vestimentum, tunicam tuam etiam
ne prohibeas. Omni qui petiit te, dato ; & ei qui abstulit tibi bona tua, ne pro- 30
hibeas. Et pro ut vultis ut faciat vobis homo, similiter facite illis vos. Et si 31
solummmodò eos qui dilexerunt vos dilexistis, quæ igitur merces vestra ? peccato- 32
res etiam hoc faciunt, se diligentes diligunt. Et si benefeceritis iis qui benefa- 33
ciunt vobis; quænam igitur merces vestra ? peccatores similiter faciunt. Et si 34
mutuum dederitis his à quibus speratis quod retribuent, quænam merces vestra?
peccatores mutuum dant peccatoribus, ut retribuant iis æqualia. Et nunc diligi- 35
te inimicos vestros, & benefacite iis, & mutuum date non sperantes quòd retri-
buetur, & erit magna merces vestra, & eritis filii Altissimi, quia ipse bonus
est super bonos & super malos. Et estote misericordes sicut pater vester 36
cœlestis, quia misericors est. Et ne judicate ut ne judicemini, ne faciatis 37
injuriam & non facient injuriam vobis; serva, & servabunt vos. Date, &
dabunt vobis: mensuram bonam & plenam plenam, & impulsam, & coagitatam 38
dabunt in sinum vestrum : & in qua mensura mensi estis, metientur vobis. Et 39
parabolicè loquutus est iis, & dixit iis ; Potéstne cæcus cæcum ducere ? nónne
ambo cadent in foveam ?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * بايد كه شما دشمنان خودرا دوست داريد * وبا ايشان خوش باشيد * وقرضشان † بدهيد * وكسي
را نا اميد مگردانيد * كه مزد شما بسيار شود * وفرزندان بلندي خوانده شويد * بر بدان
36 وبركافران * خير انديشيد * وباشفقت باشيد * چنانك پدر شما بر همه شفقت مي كند
37 * داوري مكنيد * تا در داوري نيفتيد * بيست نه سپارش براي داوري
بر كسي گناه مگيريد * تا كسي بر شما گناه نگيرد * ازاد كنيد * تا شما نيز آزاد شويد *
38 * ببخشيد * تا شمارا نيز ببخشند * ودر پيمانهٔ نيك وفراخ * وبالامال * در دامن شما بريزند * بدان
39 † * وبراي ايشان پيمانه كه پيمائيد براي شما پيموده شود سي مثل نا بينا
مثلي آورد * كه چون نا بينا راهبر ودليل † نابينا شود * زود بيني كه هر دو † درچاه افتند *

35 *Oportet ut vos inimicos vestros diligatis, & illis benigni sitis, & mu-*
tuò illis detis, & quempiam desperabundum ne faciatis: quia merces ve-
stra multa erit, & filii Excelsi vocati eritis. In malos & ingratos Bene- 36
voli & misericordiâ affecti estote, quemadmodum Pater vester omni-
bus misericordiam facit.

XXIX. Præceptum de judicio.

Judicium ne faciatis, ut in judicium non incidatis : cuiquam crimen 37
ne inferatis, ne quis vobis crimen inferat: absolvatis, ut vos etiam ab-
soluti sitis. Donate ut vobis etiam 38
donent, & mensurâ bonâ, & amplè, & redundante, in sinum vestrum in-
fundant: eâdem enim mensurâ quâ metiemini, vobis mensuratum erit.

XXX. Parabola cæci.

Et illis parabolam protulit; Cùm cæ- 39
cus, inquit, *viæ dux & monstrator cæco fuerit, citò videbis, quòd am-*
bo in foveam cadant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

Non est discipulus super magistrum suum: perfectus autē omnis erit sicut ma-
40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδά-
gister ejus. Quid autem vides festucam quæ in oculo fratris tui,
41 σκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
at trabem quæ in proprio oculo non animadvertis? Aut quomodo potes dicere
42 τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; Πῶς δύνασαι λέγειν
fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam quæ in oculo tuo, ipse
τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑπόκριτα, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν
de oculo tuo, & tunc perspicies ejicere festucam in oculo
ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
fratris tui. Non enim est arbor pulchra faciens fructum putrem: Neque arbor
43 ἀδελφοῦ σου. Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον
putris faciens fructum pulchrum. Unaquæque enim arbor de proprio fructu cogno-
44 σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώ-
scitur: Non enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam.
σκεται· Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα· οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.
Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum:
45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν·
& malus homo de malo thesauro cordis sui profert ma-
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονη-
lum. Ex enim abundantia cordis loquitur os ejus. Quid autem
46 ρόν. ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ

me vocatis; Domine, Domine: & non facitis quæ dico? Omnis veniens ad 47
me, & audiens meos sermones, & faciens eos, ostendam vobis cui sit similis.
Similis est homini ædificanti domum, qui fodit & profundum fecit, & posuit fun- 48
damentum supra petram: Inundatione autem facta, illisum est flumen
domui illi, & non potuit movere eam: fundata erat enim supra petram.
At audiens & non faciens, similis est homini ædificanti domum super terram 49
sine fundamento, cui illisus est fluvius, & continuò cecidit: & facta est ruina
domûs illius magna.

ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΤΟ ΡΗΓΜΑ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ ΕΚΕΙΝΗΣ ΜΕΓΑ.

CAP. VII. ζ'.

Postquam autem implevit omnia verba sua in aures plebis, intra- 1
vit in Capharnaum. Centurionis autem cujusdā servus malè habens futurus
erat interire, qui erat illi pretiosus. 2

MS. A. (χ δὲ περισσεύματος καρδίας Κεφ. ζ'. MS. A. (α) Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Non est discipulus præstantior magistro: ve- 40
rùm enimverò quisquis perfectissimus, erit
instar magistri sui. Quid enim intueris festu- 41
cam, quæ est in oculo fratris tui, trabs autem
quæ est in oculo tuo, non apparet tibi? Vel 42
quomodo potes dicere fratri tuo, Frater mi,
sine ejiciam festucam ex oculo tuo; quum ec-
ce trabs quæ est in oculo tui ipsius, non ap-
pareat tibi? Simulator, educito primùm tra-
bem ex oculo tuo, & tunc perspicies (lumen
acquires) ad educendum festucam ex oculo
fratris tui. Non est arbor bona, quæ edat fru- 43
ctus malos; nec arbor mala, quæ edat fructus
bonos. Omnis enim arbor ex fructibus suis 44
dignoscitur. Nunquid enim colligunt è spi-
nis ficus? nec etiam è rubo vindemiant uvas.
Vir bonus è bonis thesauris cordis sui depro- 45
mit bona, & homo nequam ex thesauris ma-
lis cordis sui depromit mala: siquidem ex re-
liquiis cordis loquuntur labia. Quid me vo- 46
catis, Domine mi, Domine mi, & quod dico
non facitis? Quicunque venit ad me, & au- 47
dit sermones meos, eosque exequitur, osten-
dam vobis cui similis sit. Similis est viro æ- 48
dificanti domum, qui fodit & excavavit, posu-
itque fundamentum super petram. Cùm au-
tem ingruisset inundatio, impegit inundatio
in domum illam, nec potuit eam concutere:
positum enim erat ejus fundamentum super
petram. Is autem qui audit, & non exequitur, 49
similis est viro ædificanti domum super pul-
verem absque fundamento: quumque impe-
gisset in eam flumen, illicò cecidit, fuitque
casus domûs illius maximus.

Ad oblationem dominicæ IV. Jejunii. 10.

CAP. VII.

Quumque absolvisset hos omnes sermo- 1
nes audiente populo, ingressus est Jesus Ca-
pharnahum. Servus autem Centurionis cu- 2
jusdam malè affectus erat, qui quidem erat
ipsi charus, ac propè moribundus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*Non est discipulus præstantior domi- 40
no suo: omnis discipulus qui per-
fectionem cupierit, velut dominus
suus erit.*

XXXI. Præceptum de objectio-
ne *culpæ*.

*Quomodo festucam, quæ in oculo 41
fratris tui est, vides; columnā autem
illā, quæ in oculo tuo est non cernis?
Aut quomodo fratri tuo dicas, Sine 42
me ut festucam ex oculo tuo exi-
mam, de columna autem, quæ in
oculo tuo est, non es solicitus, neque
tibi videtur? O hypocrita, primùm
trabem ex oculo proprio extrahe, de-
inde curam festucæ oculi fratris tui
age. Haud unquam arbor bona fru- 43
ctum malum dat, neque etiam arbor
prava & mala fructum bonum dat.
Eò quod omnis arbor ex fructu suo 44
cognitus sit. Nemo unquam ex arbo-
re spinæ colligit ficus, neque ex rha-
mno (i. e. rubo) comedit quisquam
uvas. Homo boni studiosus ex the- 45
sauro cordis sui bona profert: & ho-
mo malus & pravus ex improbita-
tibus & pravitatibus, quæ in corde
ejus sunt, profert: ex abundantia
cordis labia loquuntur. Quid prod- 46
est, quòd me Domine, Domine, voce-
tis: in omni autem quod vobis dico
mandatum meum non fertis?*

XXXII. Parabola domûs & fun-
damenti in petra.

*Qui ad me veniunt, et sermones me- 47
os audiunt, et eos opere præstant, ego
vobis clarum faciā cui similes sint.*

Versio VULGATA LATINA.

40 Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magi-
41 ster ejus. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in
42 oculo tuo est, non consideras? Aut quomodò potes dicere fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo: & tunc perspicies ut educas festucam de oculo
43 fratris tui. Non est enim arbor bona, quæ facit fructus malos: neque arbor mala,
44 faciens fructum bonum. Unaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque
45 enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert
46 malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me, Domine.
47 Domine: & non facitis, quæ dico? Omnis qui venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos: ostendam vobis cui similis sit: Similis est homini ædificanti
48 domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram: inundatione autem factâ, illisum est flumen domui illi, & non potuit eam movere: fundata enim erat
49 super petram. Qui autem audit, & non facit, similis est homini ædificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, & continuò cecidit: & facta est ruina domûs illius magna.

CAP. VII.

1 Cum autem implêsset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. Cen-
2 turionis autem cujusdam servus malè habens, erat moriturus: qui illi erat pretiosus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 *لَيْسَ تِلْمِيذٌ افْضَلَ مِنْ مُعَلِّمِهِ * فَلْيَكُنْ كُلُّ احَدٍ مُسْتَعِدًّا مِثْلَ مُعَلِّمِهِ *
41 لِمَاذَا تَنْظُرُ الْقَذَا
42 الَّذِي فِي عَيْنِ اخِيكَ وَلَا تَتَأَمَّلُ الْسَّارِيَةَ الَّتِي فِي عَيْنِكَ * اَوْ كَيْفَ تَسْتَطِيعُ اَنْ تَقُولَ لِاَخِيكَ
[يا اخي] دَعْنِي اُخْرِجِ الْقَذَا مِنْ عَيْنِكَ وَاَنْتَ لَا تَنْظُرُ الْكَسْبَةَ الَّتِي فِي عَيْنِكَ * يَا مُرَائِي
43 اَبْدَاءً بِاُخْرَاجِ الْكَسْبَةِ مِنْ عَيْنِكَ وَحِينَئِذٍ تَنْظُرُ اَنْ تُخْرِجَ الْقَذَا مِنْ عَيْنِ اَخِيكَ * لَيْسَ شَجَرٌ
44 صَالِحَةٌ تُخْرِجُ عَنْ رَدِيَّةٍ وَلَا اَيْضًا شَجَرٌ رَدِيَّةٌ تُثْمِرُ عَنْ صَالِحَةٍ * وَكُلُّ شَجَرٍ تُعْرَفُ مِنْ ثَمَرِهَا *
45 لِاَنَّهُ لَيْسَ يُجْمَعُ مِنَ الْشَّوْكِ تِينٌ وَلَا يُقْطَفُ مِنَ الْعُلَّيْقِ عِنَبٌ * اَلرَّجُلُ الْصَّالِحُ مِنَ الْذَّخَائِرِ
الْصَّالِحَةِ الَّتِي فِي قَلْبِهِ يُخْرِجُ الْصَّالِحَاتِ * وَالْشِّرِّيرُ مِنَ الْذَّخَائِرِ الْشِّرِّيرَةِ يُخْرِجُ الْشُّرُورَ * لِاَنَّ الْفَمَ
46 يَنْطِقُ بِفَضْلِ مَا فِي الْقَلْبِ * لِمَاذَا تَدْعُونِنِي يَا رَبُّ [يا رب] وَلَا تَفْعَلُونَ مَا اَقُولُهُ * كُلُّ مَنْ يَاْتِي
47 اِلَيَّ وَيَسْمَعُ كَلَامِي وَيَعْمَلُ بِهِ اُعَلِّمُكُمْ بِمَاذَا يُشْبِهُ * يُشْبِهُ رَجُلًا بَنَى بَيْتًا بَعْدَ اَنْ حَفَرَ وَعَمَّقَ
48 وَوَضَعَ الْاَسَاسَ عَلَى صَخْرٍ * فَلَمَّا جَاءَ الْمَطَرُ الْكَثِيرُ وَصَدَمَ الْنَّهْرُ ذَلِكَ الْبَيْتَ فَلَمْ يَقْوَ اَنْ يُحَرِّكَهُ *
لِاَنَّ اَسَاسَهُ كَانَ مَبْنِيًّا جَيِّدًا عَلَى صَخْرٍ * وَالَّذِي يَسْمَعُ وَلَا يَعْمَلُ يُشْبِهُ رَجُلًا بَنَى بَيْتًا عَلَى
49 الْاَرْضِ بِغَيْرِ اَسَاسٍ * فَلَمَّا صَدَمَهُ الْنَّهْرُ سَقَطَ لِوَقْتِهِ * وَكَانَ سُقُوطُ ذَلِكَ الْبَيْتِ عَظِيمًا *

* الْفَصْلُ الْثَّانِي وَالْعِشْرُونَ *

1 * وَلَمَّا اَكْمَلَ كَلَامَهُ فِي مَسَامِعِ الْشَّعْبِ دَخَلَ
2 كَفَرْنَاحُومَ * وَكَانَ عَبْدُ لِقَائِدِ الْمِائَةِ مَرِيضًا قَدْ قَارَبَ الْمَوْتَ وَكَانَ كَرِيمًا عِنْدَهُ *

Non est discipulus excellentior magistro 40
suo: sed sit unusquisque aptus sicut magister suus. Quid intueris festucam quæ 41
est in oculo fratris tui, & non perpendis trabem quæ est in oculo tuo? Aut quo- 42
modo potes dicere fratri tuo, [frater mi,] Sine me ejicere festucam de oculo tuo: & tu non percipis trabem quæ in oculo tuo? O hypocrita, incipe ejicere trabem de oculo tuo, & tunc satages ut extrahas festucam de oculo fratris tui. Non est arbor bona quæ producit fru- 43
ctum malum: neq; etiam arbor mala fructificat fructum bonum. Et omnis arbor 44
cognoscitur ex fructu suo. Non enim colliguntur ex spinis ficus, neque vindemiatur de rubo uva. Vir bonus de the- 45
sauris bonis, qui sunt in corde ipsius, profert bona: & malus de thesauris malis, profert mala: quoniam os loquitur ex abundantia ejus quod est in corde. Quare vocatis me, O Domi- 46
ne, ô Domine, & non facitis quæ dico? Quicunque venit ad me, & audit ser- 47
mones meos, & facit eos: significabo vobis cui rei comparetur. Comparatur ho- 48
mini qui ædificavit domum, Postcaquam fodit, & altè cavavit, & posuit fundamentum supra petram: cumque venisset pluvia multa, & allisisset flumen illam domum, non valuit dimovere eam, quia fundamentum ejus erat ædificatum benè supra petram. At qui audit, & non fa- 49
cit, assimilatur homini, qui ædificavit domum super terram sine fundamento: & cùm allisisset eam flumen, cecidit statim. Et fuit casus illius domûs magnus.

Sectio vigesima secunda.

CAP. VII.

1 *Et cùm absolvisset verba sua in auribus plebis, intravit Capharnahum. Et*
2 *erat servus quidam Centurionis infirmus, jam proximus morti, & erat carus apud eum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ለልቦ : ረድኡ : ዘይሔይስ : እመሊቁ : መጦኑ : ለእሱ : ይኩን : ከመ : ሊቁ::=፡
41 ምንተኑ : ትኄስር : ሐሠረ : ዘውስተ : ዓይነ: ቢጽከ: ወሊትሬሊ : ሰርዌ : ዘውስተ:
42 ዓይንከ::=፡ ወእሮ : ትክል : ብሂሎቶ : ለቢጽከ : ተዐግስ : እኁየ : እውፀእ :
ሐሠረ : እመዓይንከ: ወሊሬሊ: ሰርዌ: ዘውስተ: ዓይንከ:: መድልው: ለውጽእ : ቅ
ድመ : ሰርዌ : እመዓይንከ : ወእመዝ:ትኄስር : ታውፅእ: ሐሠረ: እመዓይን: ቢጽ
43 ከ::=፡ ለልቦ:ዕፅ:ሠናይ:ዘይፈሪ: እኩየ: ወለልቦ: ዕፅ: እኩይ: ዘይፈሪ: ሠናየ:=፡
44 ወኩሉ : ዕፅ : እመፍሬሁ : ይትዓወቅ:: ወሊይለርሩ : በለሰ : እመላሠኽ : ወሊ
45 ይቀለሙ : ላእካለ: እመላሜከሳ::=፡ ኄር:ብእሲ : እመሠናይ : መዝገበ : ልቡ:
ያወፅእ:ለሠናይት: ወእኩይሰ: ብእሲ: እመእኩይ: መዝገበ:ልቡ: ያወፅእ: ለእኪት:
46 እስመ : ዘእመተረፈ : ልብ : ይነብብ : ላፍ::=፡ ለመንትኑ : ትብሉኒ : እግዚእ:
47 እግዚእብሉር : ወሊትገብሩ : ዘእቤላክሙ::=፡ ኵሉ :ዘይመጽእ : ኀቤየ : ወይሰ
48 መዐኒ : ቃልየ : ወይገብሮ : አር እየኽሙ : ዘይመስል:=፡ ይመስል : ብእሲ : ጠ
ቢበ : ዘሐነጸ : ቤቶ : ወኀርዮ : ወላዕሚቆ : ወሰረረ : መሰረቶ : ደቡ : ኆኩሕ :
ወብዙኅ : ላፍላግ : መጺሎ : ገፍዕው : ለውእቱ : ቤት : ወስእነው : ለኔቀልቅሉ
49 ቶ : እስመ : ደቡ : ኆኩሕ : ተሰረረ : ወሠናየ : ተሐነጸ::=፡ ወዘሰ : ይሰመዒኒ :
ቃልየ : ወሊይገብሮ : ይመስል: ብእሴ : ዘሐነጸ: ቤቶ : መልዕልተ: መድር : ዘእንበለ:
መሰረት : ወገፍዕው : ወሐይዝት:ወወድቀ:ሰቡሃ: ወኮነ: ዓቢይ:ድቀቱ::=፡

1 በእንተ : መስፍን::=፡
2 ወፈጺሞ : ኀጊሮቱ : ቀሉ : ለሕዝብ : ቦለ : ቀፈረናሖመ:=፡ ወሃሉ : ለሐዲ :
መሰፍን : ወገብሩ : ይደዊ : ወለልጸቀ : ይሙት : ወክቡር : ወእቱ : በኀቤሁ:=፡

Non est discipulus qui major est magistro suo: nónne sufficit unicuique esse sicut 40
magister ejus? Quid aspicis paleam quæ est in oculo fratris tui; & non vides 41
trabem quæ est in oculo tuo? Et quomodo potes dicere fratri tuo; Sine frater 42
mi, educam paleam ex oculo tuo; & non vides trabem quæ est in oculo tuo? Hypocrita, educito primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut educas paleam ex oculo proximi tui. Non est arbor bona quæ facit fructum ma- 43
lum; & non est arbor mala quæ facit fructum bonum. Et omnis arbor ex 44
fructu suo cognoscitur: & non demetunt ficus è spinis, & non vindemiant uvas è rubo. Bonus homo ex bono thesauro cordis sui educit bonitatem; & malus 45
homo ex malo thesauro cordis sui, educit malitiam: quoniam ex abundantia cordis loquitur os. Quid vocatis me, Domine Deus, & non facitis quæ dico 46
vobis? Omnis qui venit ad me, & audit sermonem meum, & facit eum; in- 47
dicabo vobis cui similis sit: Similis est homini prudenti, qui ædificavit domum 48
suam, & fodit, & profundam fecit eam: & posuit fundamen ejus super petram, & multa flumina venientia opprimebant istam domum, & non potuerunt quatere eam, quia super petram fundata fuit, & bene ædificata fuit. Et qui au- 49
dit sermonem meum, & non facit eum, similis est homini qui ædificavit domum suam super terram sine fundamine, & oppresserunt eam flumina, & cecidit statim: & fuit magnus casus ejus.

CAP. VII. *De Centurione.*

1 Et quum finisset loqui populo, intravit Capernaum. Et fuit quidam centurio,
2 & servus ejus ægrotabat, & proximè moriturus erat: & pretiosus fuit apud eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * مردي را مانند * كه اساس عمارت كند * وبنياد انرا بسنك واهك برآورد * وخانه را بران
محكم كرد * بعد ازان بارندكي شد * وسيلاب سخت درسيد * ودران خانه بنجنبيد * هيچ
49 آفت بدان خانه نرسيد سبب انك بنياد واساس ان بر سنك بود * وانك سخن من بشنود وبدان
كار نكند * مانند مرديست كه بنياد خانهٔ اورا بر خاك نهد * بي اساس * چون سيلاب
بدان بنجنبد هماندم افتاد * وافتادن آن دشخوار باشد

سي سه — خوش كردن مسيح پسر اميرصك را

1 * وچون عيسي سخن خود را تمام كرد * ازانجا بكفرناحوم در آمد * * بنك ازان امير شهر سخت
2 دشخوار رنجور بود * وبمرك نزديك شد * واين بنك را عظيم دوست داشتي * وپيش او عزيز بود *

Homini similes sunt, qui initium 48
ædificii fecit, & fundamentum ejus petræ & calci imposuit, & domum super illud firmiter struxit: postea imber factus est, & torrens vehementer ingruebat, & in domum illam illisus est: sed nihil mali illi domui contigit, eâ de causâ quòd fundamentum & substructio ejus super petram esset. Et is qui sermonem me- 49
um audierit, & illud in opus non redigit, similis est homini qui basim domûs suæ terræ imposuit absque fundamento: cúmque torrens ei illideretur illicò cecidit, & ruinæ ejus gravis erat.

XXXIII. Sanat Christus puerum Centurionis.

CAP. VII.

1 *Et cùm Jesus sermonem suum*
absolvisset, illinc profectus Capharnahum ingressus est. Servus autem 2
præfecti civitatis gravissimo morbo laborabat; & morti propinquus factus est: & hunc servum maximè dilectum habuit, et ei charus fuit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'. ΙΘ'.

Audiens autem de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum, ro-
3 Ἀκούσας ⸂δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρω-
gans eum ut *veniens servaret* servum ejus. Illi *verò advenientes* ad
4 τῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. Οἱ ⸂δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν
Jesum, *precabantur* eum *studiosè*, dicentes; Quia dignus est *cui pre-*
Ἰησοῦν, (β) ⸂παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, (γ) λέγοντες, Ὅτι ἄξιός ⸂ἐστιν ᾧ (δ) παρ-
beret hoc. Diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse ædifica-
5 ἕξει τοῦτο· Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμη-
vit nobis. At Jesus ibat cum illis. Jam *verò eo* non longè *ab-*
6 σεν ἡμῖν. Ὁ ⸂δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη ⸂δὲ αὐτοῦ ⸀ μακρὰν ἀπ-
sente à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens ei;
έχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε (ε) πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ,
Domine, Ne *vexèris*: non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. *Idcò*
7 Κύριε, Μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. Διὸ
neque meipsum *ſu* dignũ arbitrat' ad te *venire*: sed dic verbo, & sanabitur puer meus.
οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός ⸀σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ⸂ὁ παῖς μου.
Etenim ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, &
8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ
dico huic; Vade, & vadit: & alii; Veni, & venit: & servo meo;
λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου,
Fac hoc, & facit. *Audiens autem hæc* Jesus, miratus est eum, & con-
9 Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας ⸂δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στρα-
versus, *sequenti* se *turbæ* dixit; Dico vobis, Nec in Israel tan-
φεὶς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, Λέγω (ζ) ὑμῖν, Οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύ-
tam fidem inveni. Et reversi missi *in* domum, invenerunt *lan-*
ξ την πίστιν εὗρον. Καὶ ⸂ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀ- 10
guentem servum sanum. Et factum est *in* deinceps ibat in civitatẽ
ι θ' σθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα. Καὶ ⸀ἐγένετο (η) ἐν τῷ ⸂ἑξῆς ἐπορεύετο εἰς πόλιν
ξ ⸀ *vocatam* Naim: & *simul* ibant *ipsi* discipuli ejus *multi*, & turba co-
καλουμένην Ναΐν, καὶ (θ) συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πο- 11
piosa. *Ut verò appropinquavit* portæ civitatis, & ecce efferebatur defunctus filius
λύς. Ὡς ⸂δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ (ι) ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς υἱὸς 12
unigenitus matri suæ: & hæc erat vidua: & turba civitatis multa cum
μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ (κ) αὕτη ἦν χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν
illa. Et *videns eam* Dominus, *viscèribus* motus *est* super eam, & dixit illi; Ne
αὐτῇ. Καὶ ⸂ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ⸀ ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ 13
fle. Et accedens tetigit loculum: (*At portantes* steterunt:) Et ait; Adolescens,
κλαῖε. Καὶ προσελθὼν ⸂ἥψατο τῆς σοροῦ· (οἱ ⸂δὲ βαστάζοντες ἔστησαν·) καὶ εἶπε, Νεανίσκε, 14
tibi dico; Surge. Et resedit mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illũ
σοὶ λέγω, Ἐγέρθητι. Καὶ ⸀ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ⸂ἤρξατο λαλεῖν. καὶ (λ) ⸂ἔδωκεν αὐτὸ
matri suæ. Accepit autem timor omnes: & *glorificabant* Deum, dicentes,
τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἔλαβε ⸂δὲ φόβος ⸀ἅπαντας· καὶ ⸂ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, 16
Quia Propheta magnus surrexit in nobis: &, Quia visitavit Deus plebem suã.
Ὅτι προφήτης μέγας (μ) ⸀ἐγήγερται ἐν ἡμῖν· καὶ, Ὅτι ⸀ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

MS. A. (β) ⸂παρεκάλεσαν (γ) λέγοντες ⸀αὐτῷ, Ὅτι (δ) ⸂πρέπει (ε) ⸂ἵνα ⸀αὐτὸν (ζ) ὑμῖν, Ὅτι ⸂ἐστὶ (η) ⸀ἐν τῷ (θ) συνεπορεύοντο οἱ (ι) ⸂ἐξεκομίζετο υἱὸς (κ) ⸀αὐτῇ χήρα· (λ) ⸀ἀπέδωκεν (μ) ⸀ἠγέρθη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

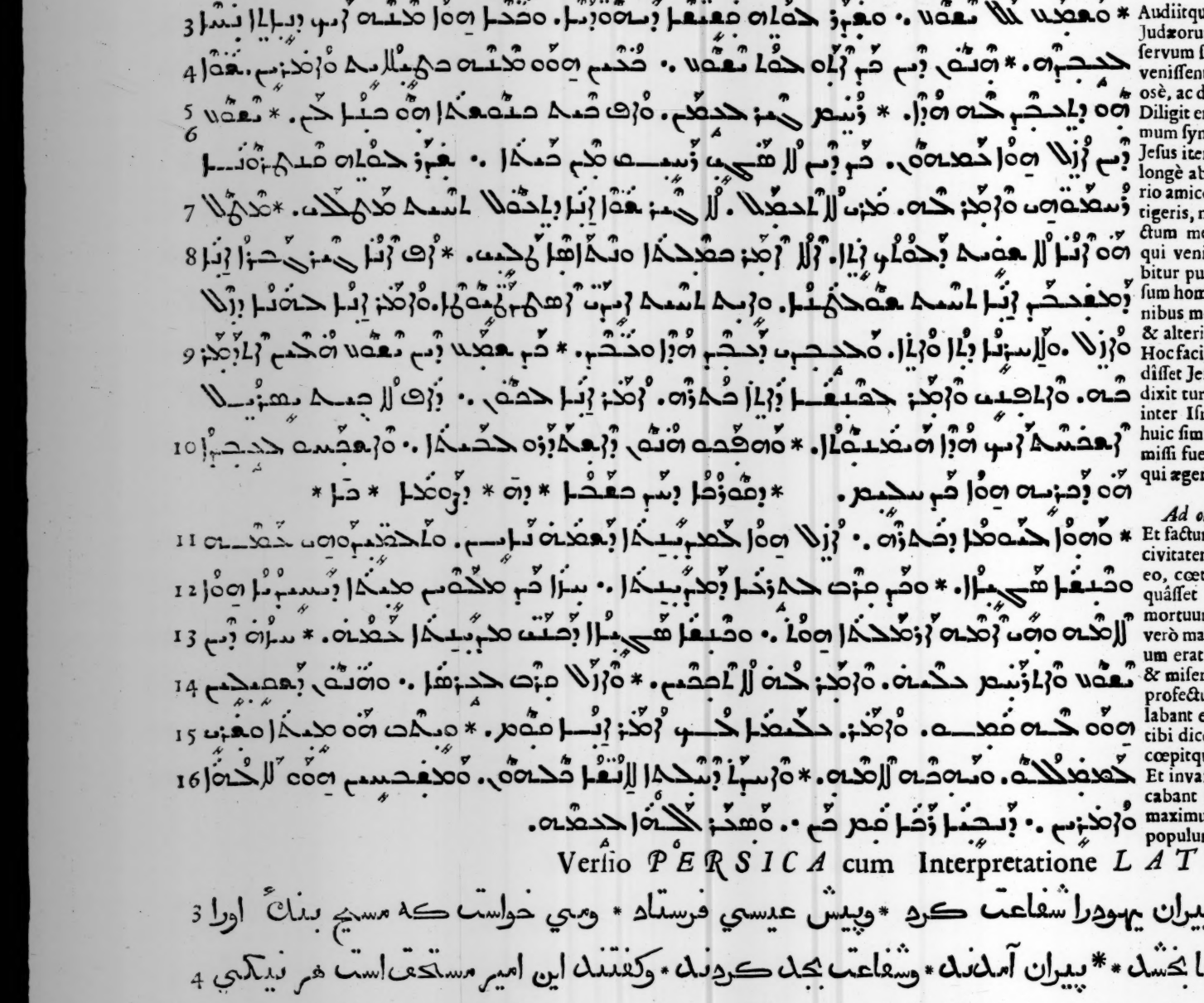

Audiitque de Jesu, & misit ad eum Seniores 3
Judæorum, & efflagitabat ab eo ut veniret
servum suum servaturus. Illi autem quum 4
venissent ad Jesum, efflagitabant ab eo studi-
osè, ac dicebant; Dignus est cui hoc facias.
Diligit enim gentem nostram, quinetiam do- 5
mum synagogæ ipse exstruxit nobis. Porrò 6
Jesus iter faciebat cum eis. Quum autem non
longè abesset à domo, misit ad eum Centu-
rio amicos suos, & ait illi; Domine mi, ne fa-
tigeris, non enim dignus sum ut intres sub te-
ctum meum. Propterea indignus ego fui 7
qui venirem ad te: sed dic verbo, & sana-
bitur puer meus. Quandoquidem & ego 8
sum homo potestati subjectus, suntq, sub ma-
nibus meis milites: & dico huic; Ito, & abit:
& alteri; Venito, venitque: & servo meo;
Hoc facito, & facit. Quum autem hæc au- 9
dîsset Jesus, admiratus est eum, & conversus
dixit turbæ post se venienti; Dico vobis, ne
inter Israelitas quidem inveniſse me fidem
huic similem. Et reversi sunt domum ii qui 10
missi fuerant, inveneruntque servum illum,
qui æger fuerat, sanitati restitutum.

Ad oblationem dominicæ V. Jejunii. 21.

Et factum est postero die ut proficiscereturin 11
civitatem nomine Nain, et discipuli ejus cum
eo, cœtusque multus. Et quum appropin- 12
quâsset portæ civitatis, vidit comitantes
mortuum, qui unicus fuerat matri suæ, ipsa
verò mater erat vidua: & turba multa civi-
um erat cum ea. Vidit autem eam Jesus, 13
& misertus est ejus, dixitque ei; Ne fleas. Et 14
profectus tetigit loculum: ii autem qui baju-
labant eum, substitêre, & ait; Adolescens,
tibi dico, Surge. Et resedit defunctus ille, 15
cœpitque loqui, & dedit eum matri suæ.
Et invasit omnes homines timor, & glorifi- 16
cabant Deum, ac dicebant; Sanè propheta
maximus surrexit inter nos, & invisit Deus
populum suum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Seniores itaque *Judæorum exora-* 3
tos fecit, & ad Jesum misit, & pe-
tebat ut Christus servum ejus vale-
tudine donaret. Seniores venerunt 4
& instanter orabant, dicentes; Hic
præfectus dignus est cui quidvis boni
facias: Eâ de causa quòd populum 5
nostrum amore prosequitur, & nobis
oratorium extruxit. Jesus cum il- 6
lis paululum viæ ivit, at præfectus
amicos suos ad Christum misit, &
dixit; Domine, molestiam ne trahas:
dignus non sum ut tectum domûs
meæ subeas. Propterea etiam mei- 7
psum dignum non aspexi qui ad te
venirem: sed fidem habeo, quòd ver-
bum dices & servus meus convale-
scet. Quia ipse etiam homo subditus 8
imperio sum, & milites multi mihi
parent: cuicunque dixero, Ito, ibit;
cuicunque verò dixero, *Veni, veniet;*
& si servo meo dixero, Fac, faciet.
Jesus cùm hoc audisset, faciem ad 9
eos convertit qui cum eo erant, &
dixit; Verum vobis dico, Inter fi-
lios Israel hujusmodi fides non in-
venta fuit. Cùm missi reversi essent, 10
& in domum ingressi, servus ille
ægrotus sanatus erat.

XXXIV. Vivificat Christus filium viduæ.

Die secundo Christus in civitatẽ pro- 11
fectus est, cui nomen Neapolis, cum di-
scipulis suis et turba multa cum eis.

Versio VULGATA LATINA.

3 Et cùm audiſſet de Jeſu, miſit ad eum ſeniores Judæorum, rogans eum ut veniret,
4 & ſalvaret ſervum ejus. At illi cùm veniſſent ad Jeſum, rogabant eum ſolici-
5 tè, dicentes ei; Quia dignus eſt ut hoc illi præſtes. Diligit enim gentem no-
6 ſtram: & Synagogam ipſe ædificavit nobis. Jeſus autem ibat cum illis. Et cùm
jam non longè eſſet à domo, miſit ad eum Centurio amicos, dicens; Domine,
7 noli vexari: Non enim ſum dignus ut ſub tectum meum intres. Propter quod
& meipſum non ſum dignum arbitratus ut venirem ad te: ſed dic verbo, &
8 sanabitur puer meus. Nam & ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus, habens ſub
me milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alii, Veni, & venit: & ſervo meo,
9 Fac hoc, & facit. Quo audito Jeſus miratus eſt: & converſus ſequentibus ſe tur-
bis, dixit; Amen dico vobis, Nec in Iſrael tantam fidem inveni. Et reverſi, qui 10
miſſi fuerant, domum, invenerunt ſervum, qui languerat, ſanum. Et factum eſt: 11
deinceps ibat in civitatem, quæ vocatur Naim: & ibant cum eo diſcipuli ejus, &
turba copioſa. Cùm autem appropinquaret portæ civitatis, ecce defunctus effe- 12
rebatur filius unicus matris ſuæ: & hæc vidua erat: & turba civitatis multa cum
illa. Quam cùm vidiſſet Dominus, miſericordiâ motus ſuper eam, dixit illi; No- 13
li flere. Et acceſſit & tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, ſteterunt.) Et 14
ait; Adoleſcens, tibi dico, Surge. Et reſedit qui erat mortuus, & cœpit loqui. 15
Et dedit illum matri ſuæ. Accepit autem omnes timor: & magnificabant Deum, di- 16
centes; Quia propheta magnus ſurrexit in nobis: &, Quia Deus viſitavit plebem ſuam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * فَلَمَّا سَمِعَ يَسُوعُ أَرْسَلَ إِلَيْهِ سِيُوخَ الْيَهُودِ يَسْأَلُونَهُ الْمَجِيَ لِيُخَلِّصَ عَبْدَهُ * فَلَمَّا جَاؤُا إِلَى
4 يَسُوعَ وَسَأَلُوهُ بِاجْتِهَادٍ وَقَالُوا إِنَّهُ مُسْتَحِقٌّ أَنْ يَفْعَلَ لَهُ هٰذَا * لِأَنَّهُ يُحِبُّ لِأُمَّتِنَا وَقَدْ بَنَى لَنَا
5 كَنِيسَةً * فَمَضَى يَسُوعُ مَعَهُمْ * وَلَمَّا قَرُبَ مِنَ الْبَيْتِ أَرْسَلَ إِلَيْهِ قَائِدُ الْمِائَةِ أَصْدِقَاءَهُ قَائِلًا يَا
6 رَبُّ لَا تَتْعَبْ فَإِنِّي لَا أَسْتَحِقُّ أَنْ تَدْخُلَ تَحْتَ سَقْفِ بَيْتِي * مِنْ أَجْلِ هٰذَا لَمْ أَسْتَحِقَّ أَنَا أَنْ
7 أَجِيَ إِلَيْكَ * لٰكِنْ قُلْ كَلِمَةً فَيُبْرَأَ فَتَايَ * فَإِنِّي رَجُلٌ مِنْ جُمْلَةِ سُلْطَانٍ وَتَحْتَ يَدِي جُنْدٌ *
8 وَأَقُولُ لِهٰذَا امْضِ فَيَمْضِي * وَلِآخَرَ تَعَالَ فَيَأْتِي * وَلِعَبْدِي اصْنَعْ هٰذَا فَيَصْنَعُ * فَلَمَّا سَمِعَ
9 يَسُوعُ هٰذَا تَعَجَّبَ مِنْهُ * وَالْتَفَتَ إِلَى الْجَمْعِ الَّذِي يَتْبَعُهُ وَقَالَ آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي لَمْ أَجِدْ فِي
10 جَمِيعِ إِسْرَائِيلَ مِثْلَ هٰذِهِ الْأَمَانَةِ * فَرَجَعَ أُولٰئِكَ الْمُرْسَلُونَ إِلَى الْبَيْتِ فَوَجَدُوا الْعَبْدَ الْمَرِيضَ
11 قَدْ بَرَأَ * * اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ * * وَفِي عَدٍ كَانَ يَسُوعُ مَاضِيًا
12 إِلَى مَدِينَةٍ اسْمُهَا نَايِينُ وَتَبِعَهُ تَلَامِيذُهُ أَجْمَعُونَ وَجَمْعٌ كَثِيرٌ * فَلَمَّا قَرُبَ مِنْ بَابِ الْمَدِينَةِ وَإِذَا
13 مَيِّتٌ مَحْمُولٌ ابْنٌ وَحِيدٌ لِأُمِّهِ وَكَانَتْ أَرْمَلَةً * وَكَانَ مَعَهَا جَمْعٌ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ * فَلَمَّا
14 رَآهَا يَسُوعُ تَحَنَّنَ عَلَيْهَا وَقَالَ لَهَا لَا تَبْكِي * وَتَقَدَّمَ فَلَمَسَ النَّعْشَ فَوَقَفَ الْحَامِلُونَ * فَقَالَ أَيُّهَا
15 الْفَتَى لَكَ أَقُولُ قُمْ * فَجَلَسَ الْمَيِّتُ وَابْتَدَأَ يَتَكَلَّمُ فَدَفَعَهُ إِلَى أُمِّهِ * وَكَانَ خَوْفٌ وَمَجَّدُوا اللّٰهَ
16 قَائِلِينَ لَقَدْ قَامَ فِينَا نَبِيٌّ عَظِيمٌ وَتَعَهَّدَ اللّٰهُ شَعْبَهُ بِصَلَاحٍ *

Cúmque audiſſet de Jeſu, miſit ad eum 3
ſenioves Judæorum ut rogarent eum de
adventu ad ſalvandum ſervum ſuum. Et 4
cùm veniſſent ad Jeſum, rogáſſentque
eum ſolicitè, atque dixiſſent, Sanè di-
gnus eſt ut fiat ei hoc, Quia eſt amicus 5
gentis noſtræ, & ædificavit nobis tem-
plum; abiit Jeſus cum illis. Et cùm ac- 6
ceſſiſſet ad domum, miſit ad eum Cen-
turio amicos ſuos, dicens; Domine, ne ve-
xêris, quia non ſum dignus ut intres ſub
tectum domûs meæ: Propter hoc non me- 7
ruí ego venire ad te: ſed dic verbum
unum, & ſanabitur puer meus. Et qui- 8
dem homo ſum pertinens imperatori, &
ſub manu mea ſunt milites: et dico huic;
Vade, & vadit: & alteri; Veni, & ve-
nit: & ſervo meo; Fac hoc, & facit. Et 9
cùm audiſſet Jeſus hoc, admiratus eſt
eum: & converſus eſt ad turbam quæ
ſequebatur eum, & ait; Amen dico vo-
bis, quòd non inveni in toto Iſrael ſimilem
huic fidei. Et reverſi ſunt illi miſſi, in 10
domum, & invenerunt ſervum infir-
mum, jam ſanatum.

Sectio vigeſima tertia.

Et in craſtino erat Jeſus proficiſcens in 11
civitatem, cujus nomen Nain: & ſecuti
ſunt eum diſcipuli ejus omnes, & tur-
ba magna. Cúmque appropinquâſſet ad 12
portam civitatis, ecce mortuum porta-
tum, filium unicum matri ſuæ, quæ erat
vidua: erátque cum ea turba magna ex
incolis civitatis. Et cùm vidiſſet eam 13
Jeſus, miſertus eſt illius, & dixit ei; Ne
plangas. Et acceſſit & tetigit feretrum 14
(ſteterunt autem portitores) & ait, O
adoleſcens, tibi dico, Surge. Et ſedit 15
mortuus, & cœpit loqui: & dedit illum
matri ejus. Et aſſecutus eſt eos timor, et 16
glorificaverunt Deum, dicentes; Profe-
ctò jam ſurrexit in nobis propheta ma-
gnus: & viſitavit Deus plebem ſuam
in bonum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወሰሚዖ፡በእንተ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ከመ፡ መጽአ፡ ለእከ፡ ኀቤሁ፡ፈቦኖተ፡ኢይሁድ፡ ወ
4 ላስተብቍዕዎ፡ከመ፡ይመጸእ፡ወያሕዩ፡ሎቱ፡ ቍልዔሁ።።=፨ ወመጽሉ፡ኀበ፡እግዚ
5 እ፡ ኢየሱስ፡ወላስተብቍዕዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤልዎ፡ፍጡነ፡ይደ፡ይደ
6 ልዎ፡ ዘገበርከ፡ ሎቱ።።=፨ እስሙ፡ያፈቅር፡ሕዝበነ፡ ወመኵራቦነ፡ ውእቱ፡ ሐነጸ፡ለ
ነ።።=፨ ወሖረ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡መስሌሆሙ፡ወለልጻቆ፡ኀበ፡ ቤቱ፡ ለእከ፡ ላዕርክ
ቲሁ፡ውእቱ፡መስቀኝ፡ኀቤሁ፡ወይቤሎ።። እግዚኦለ፡ ኢትጸውላ፡ ለስሙለ፡ ኢይደልወ
7 ኒለ፡ከመለ፡ትባእለ፡ታሕተ፡ለ፡ቦፈረለ፡ቤትየለ፡ለነተለ።=፨ ወለቢያኒለ፡ኢይደልወኒ
8 ለ፡እመጸእለ፡ኀቤከ፡ለዝዝለ፡በቃልከ፡ ወይሐዩ፡ቍልዔየለ።።=፨ እሰመለ፡
ለነሂለ፡ብእሲለ፡ መሮንለ፡እነተ፡ ወብየለ፡ወዓቤለ፡ወእብሎለ፡ለዝንቱለ፡ሖርለ፡ወ
ይሐውርለ፡ወለከልሉኒለ፡ነዓለ፡ ወይመጽእለ፡ወለገብር የኒለ፡ግበርለ፡ከመዝለ፡ ወይ
9 ገብርለ።።=፨ ወሰሚዖ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እንኪሮ፡ሃይማኖቶ፡ተመይጠ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ለሕዝብ፡ እለ፡ተለውዎ፡ግሙራ፡ኢረከብኩ፡ዘከመዝ፡ ይትለመን፡ በውሰተ፡እስራ
10 ኤል።።=፨ ወለቲዎሙ፡ ቤቶሙ፡ እለ፡ ተፈነዉ፡ ረከብዎ፡ ለገብሬ፡ በዘ፡ሐይወ።።=፨
11 ወ ቦሰኒታ ፡ ሖረ ፡ ወቦለ፡ ሀገረ፡ እንተ፡ ስሚ፡ ናይን ፡ ወሕዝብኒ ፡ ብዙኅ።።=፨
በእንተ ፡ ወልደ ፡ መበለት።።=፨
12 ወበጺሖ፡ ኀበ፡ ለእቀጸ፡ ሀገር፡ረኅበ፡ቀበረ፡ ዘወልደ፡ብእሲት፡መበለት፡ወብዙኅ፡ሰብለ፡
13 ሀገር፡ሃለው ፡ ምስሌሃ።=፨ ወርኢዮ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ፡ ወምሕረ፡ ወይቤላ፡ኢትብ
14 ክዲ።=፨ ወቀርበ፡ ወለኀዘ፡ ኀፍቆ፡ ወቆሙ፡ እለ፡ይጸውሩ፡ ወይቤሎ፡ ለከ፡ እብለከ፡
15 ወሬዛ፡ ተንሥእ ፡ ወተናሥአ።=፨ ወነበረ ፡ ውእቱ፡ በድኑ፡ ወተናገረ፡ ወለወፈዮ፡ ለእ
16 ሙ።=፨ ወፈርሁ፡ ኵሎሙ፡ ወሰብሕዎ ፡ ለእግዚኣብሔር፡ ወይቤሉ፡ ዓቢይ፡ነቢይ፡
ተንሥአ፡ ለነ።። ወተሣህሎሙ፡ እግዚኣብሔር ፡ ሳሕዝቡ።።=፨

Et quum audiſſet de Domino Jeſu quòd veniſſet, miſit ad eum magiſtros Judæ- 3
orum, & rogavit eum ut veniret, & ſervaret ei ſervum ſuum. Et venerunt ad 4
Dominum Jeſum: & rogârunt Dominum Jeſum, & dixerunt ei; Citò deſcende,
quia dignus eſt cui facias hoc. Quoniam diligit gentem noſtram, & ſynago- 5
gam ipſe ædificavit nobis. Et profectus eſt Dominus Jeſus cum iis: & appro- 6
pinquante illo ad domum ejus, miſit amicos ejus iſte centurio ad eum: & dixit ei,
Domine, ne accedas, quia non convenit mihi ut venias ſub tectum domûs meæ tu.
Et ipſe ego, non convenit mihi ut veniam ad te: præcipe in verbo tuo, & vivet 7
ſervus meus. Quoniam ego *ſum* homo præpoſitus, & habeo milites: & dico 8
huic; Proficiſcere, & proficiſcitur: & alteri; Veni, & venit: & ſervo meo; Facies
hoc modo, & facit. Et quum audiviſſet Dominus Jeſus, admirans fidem illorum 9
converſus fuit, & dixit populis qui ſequuti ſunt eum; Nunquã inveni tam fidelem
in Iſrael. Et accedentes ad domum ſuam qui miſſi fuerant, invenerunt ſervum 10
ejus ſanum. Et alterâ die profectus eſt, & ingreſſus eſt civitatem, cujus nomen 11
erat Nain, & populi multi *cum eo*.

De filio viduæ.

Et accedens ad portam civitatis invenit ſepulchrum filii mulieris viduæ, & 12
multa turba civitatis fuit cum ea. Et vidit eam Dominus Jeſus, & miſertus eſt 13
ejus, & dixit illi; Ne fleto. Et acceſſit, & prehendit loculum ejus: & ſubſtite- 14
runt qui portabant eum: & dixit ei, Tibi dico; Adoleſcens ſurge, & ſurrexit. Et 15
ſedit *qui* mortuus *fuerat*, & loquutus eſt: & dedit eum matri ſuæ. Et timue- 16
runt omnes, & glorificârunt Deum, & dixerunt; Magnus propheta ſurrexit nobis,
& miſertus eſt Deus populorum ſuorum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * چون نزديك دروازه رسيد * مرده را ديد كه بنماز وزاري * مي بردند * وان مرده
13 يكانه مادر خود بود * ومادرش بيوه بود * جماعت انبوه از مردم شهر زن ومرد با او * عيسي
14 آن زنرا ديد * بروي رحمت كرد * وبدو گفت مگري * وزاري مكن * پيش جنازه رفت * ومردم
15 را كه برگرفته بودند * بازداشت * وگفت اي جوان بتو ميگويم برخيز * * مرده در حال
16 نشست وسخن گفتن اغاز كرد * واورا بمادرش سپارد * * بر همه خلق نهيب † وعظمت پيدا شد *
ومر خدايرا † ستايش مي دادند * وشكر مي گفتند * كه پيغمبر بزرك درميان ما ظاهر شد *
خدا بر خلق خود نگاه كرد * وتيمار داشت *

Cúmque ad portam propè acceſſiſſet, 12
mortuum vidit, quem cum oratione
& planctu efferebant: mortuus
autem ille unicus erat matris ſuæ,
& mater ejus vidua erat, ac tur-
ba multa hominum civitatis fœmi-
næ & viri cum eo. Jeſus eam mu- 13
lierem vidit, & ejus miſertus eſt di-
xit; Ne fleas, & planctum ne fa-
cias. Tunc *ad feretrum ivit, &* 14
vivos qui portabant remoratus eſt,
ac dixit; O juvenis, tibi dico, Sur-
ge. Mortuus continuò reſedit, & 15
loqui cœpit: & eum matri ſuæ tra-
didit. Et *omni populo terror &* ad-
miratio exorta eſt, & Deo laudem
dabant, & gratias agentes dice-
bant; Propheta magnus quidem in-
ter nos manifeſtatus eſt, Deus popu-
lum ſuum intuitus eſt, & eorum
curam habet.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Κ'.

17 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
18 Καὶ ἀπήγγειλαν (ν) Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων; Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;
20 οἱ ἄνδρες, εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;
21 ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; (Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων, καὶ πνευμάτων πονηρῶν· καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο (ξ) τὸ βλέπειν.)
22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων

tibus Joannis, cœpit dicere; ad turbas de Joanne; Quid existis in
λων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου, (π) Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν
desertum spectare? arundinem à vento quassatam? Sed quid exi-
ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ (ρ) τί ἐξεληλύθατε
stis videre? hominem in mollibus vestimentis amictum? Ecce qui in ve-
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε
stis videre? Prophetam? Utique dico vobis, & abundantius Prophetâ. Hic
ἰδεῖν; προφήτην; Ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτός
est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam,
ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis; Major in ge-
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Μείζων ἐν γυ-
nitis mulierum Prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autem minor in
ναιξὶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν
regno Dei, major illo est. Et omnis populus audiens & publicani,
τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι,
justificaverunt Deum, baptizati baptismum Joannis. At Pharisæi &
ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ
legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo.
οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' (σ) αὐτοῦ.

MS. A. (ν) Ἰωάννῃ (ξ) βλέπειν. (ο) Ἰωάννῃ (π) Τί ἐξήλθατε εἰς (ρ) τί ἐξήλθατε (σ) αὐτῷ. Τίνι

Verlio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ... * ... ...
18 ... * ... ... * ...
19 ... * ... ...
20 ... * ... ...
21 ... * ... ...
22 ... * ... ...
23 ... * ... ...
24 ... * ... ...
25 ... * ... ...
26 ... * ... ...
27 ... * ... ...
28 ... * ... ...
29 ... * ... ...
30 ... * ... ...

Et exiit de eo sermo iste in universam Judæam, & in universam regionem circumjacentem. Et narraverunt Johanni discipuli ejus hæc omnia.

Dominicâ post Epiphaniam. 22.

Et advocavit Johannes duos ex discipulis suis, eosque misit ad Jesum, & ait; Túne is es qui venturus est, an alium expectamus? Et venerunt ad Jesum, dicuntque ei; Johannes Baptista misit nos ad te, & ait; Tu is es qui venturus erat, an alium expectamus? Illâ autem ipsâ horâ multos sanaverat à morbis & à plagis, & à spiritibus malis, multisque cæcis tribuerat visum. Et respondit Jesus, & dixit eis; Ite, dicite Johanni quæcunque vidistis & audistis: quòd cæci videant, & claudi ambulent, & leprosi mundentur, & surdi audiant, & mortui resurgant, pauperibus denique evangelizetur. Et beatus est qui non impegerit in me. Quum autem abiissent discipuli Johannis, cœpit Jesus verba facere ad turbas de Johanne, Quid exîstis in desertum visuri? Arundinem vento agitatam? Sin autem, quid visum exîstis? Virum molli-bus vestimentis indutum? Ecce ii qui vestimentis gloriosis & deliciis utuntur, in aulis regum degunt. Sin minus, quid visum exîstis Prophetam? Certè dico vobis, & propheta præstantiorem. Hic est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, ut complanet viam coram te. Dico vobis, Non est propheta inter natos mulierum major Johanne Baptistâ: minimus autem in regno Dei, major est eo. Et totus populus qui audivit, publicani quoque, justificârunt Deum, quòd baptizati essent baptismo Johannis. Pharisæi verò & Scribæ oppresserunt in seipsis voluntatem Dei, eò quòd non baptizati fuerint ab eo.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 این کلمه میان همه یهود * وهمه ولایتها که پیرامون اردنست فاش شد

سي پنج فرستادن یحیي پیش مسیح وسخن پرسیدن

18 * شاگردان یحیي هرچه مسیح مي کرد یحیي را معلوم کردند * ویحیي دوکس ازشاگردان
19 خود * پیش عیسي فرستاد وپرسید * قوي انك مي آید * یا کسي دیگر را نگران باشیم *
20 * شاگردان پیش عیسي امدند * وگفتند یحیي شوینك مارا فرستاد وازتو این سخن مي پرسد *
21 * وعیسي دران ساعت که ایشان حاضر بودند * بسیار رنجورانرا شفا داد * وبعضي دیوانگانرا
22 ازجانهاء شوم رهانید * وبسیارنا بینایانرا بیناي داد * وبعد ازان بشاگردان † عیسي جواب
داد وگفت * بروید هرچه دیدید * وشنیدید همه رابه یحیي بگویید * کوران مي بینند * وشلان
روان مي روند * وپیسان پاك مي شوند * وکران مي شنوند * ومردکان زنده مي شوند *
23 ومسکینان امیدوار مي شوند * * وخنك انك بر من بشك وگمان نباشد
24 سي هفت مدح کردن عیسي یحیي را * چون شاگردان یحیي رفتند عیسي †
برابر جماعت * براي یحیي مي گفت * چرا درویراني بدر آمدید تا بینید † نی را که ازباد مي لرزد *

17 * Atque *hic sermo in omnem Judæam* & omnes regiones quæ Jordani circumjacent *sparsus est.*

XXXV. Missio Johannis ad Christum, & interrogatio verbi.

18 * *Discipuli interea Johannis quic-*
19 *quid Christus fecit Johanni notum fecerunt. Et Johannes duos quosdam* è *discipulis suis ad Jesum misit, &* interrogavit; *Túne es ille qui venit, an quempiam alium expectemus? Discipuli ad Jesum venerunt,*
20 & dicebant; *Johannes Baptista nos misit, & à te hoc verbum inquirit.*

XXXVI.

21 * *Jesus autem, in eadem hora quâ illi aderant, multis ægrotis sanitatem reddidit, & quosdam dæmoniacos à spiritibus malis liberavit, & multis cæcis visum dedit. Et postea Jesus*
22 *discipulis responsum dedit, & dixit; Ite, quicquid vidistis, & audivistis, totum Johanni dicite: Cæci vident, lux ati firmiter incedunt, & leprosi mundantur, et surdi audiunt, & mortui vivificantur, et pauperes in spem adducuntur. Et beatus ille*
23 *qui de me in scandalum & dubitationem* adductus *non fuerit.*

XXXVII. Laudat Christus Johannem.

24 *Quum discipuli Johannis abiissent, Jesus turbæ de Johanne dixit; Quare in desertum exiistis? Ut videretis arundinem à vento trementem?*

Versio VULGATA LATINA.

17 Et exiit hic sermo in universam Judæam de eo, & in omnem circa regionem.
18 Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. Et convocavit duos de
19 discipulis suis Joannes, & misit ad Jesum, dicens; Tu es qui venturus es, an
20 alium expectamus? Cùm autem venissent ad eum viri, dixerunt; Joannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?
21 (In ipsa autem hora multos curavit à languoribus, & plagis, & spiritibus malis,
22 & cæcis multis donavit visum.) Et respondens, dixit illis; Euntes renuntiate Joanni quæ audistis, & vidistis. Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mun-
23 dantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: Et beatus
24 est quicunque non fuerit scandalizatus in me. Et cùm discessissent nuntii Joannis, cœpit de Joanne dicere ad turbas; Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt & deliciis, in domibus regum sunt.
25 Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, & plusquàm prophe-
26 tam: Hic est, de quo scriptum est; Ecce mitto angelum meum ante faciem tu-
27 am, qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis; Major inter natos mu-
28 lierum prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autem minor est in regno Dei, major est illo. Et omnis populus audiens & publicani, justificaverunt Deum, ba-
29 ptizati baptismo Joannis. Pharisæi autem, & legis periti consilium Dei spreve-
30 runt in semetipsos, non baptizati ab eo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فذاع هذا الكلام في جميع بلاد اليهودية * [وكل الكور التي حولها]
Et divulgatus est hic sermo per universam regionem Judææ, [& omnem regionem quæ erat circa eam.] 17

18 * الفصل الرابع والعشرون * * واخبر يوحنا تلاميذه بهذا كله * فدعا يوحنا اثنين
19 من تلاميذه وارسلهما الي يسوع قايلا اانت هو الاتي ام نترجي اخر * فلما جاء اليه الرجلان
20 قالا له ان يوحنا المعمداني ارسلنا اليك قايلا اانت هو الاتي ام نترجي اخر * وفي تلك الساعة
21 ابراء كثيرين من امراض واوجاع وارواح سرين ووهب النظر لعميان كثيرين * ثم اجابهما
22 يسوع قايلا امضيا واخبرا يوحنا بما راييما وسمعتما * ان عميان يبصرون * ومقعدين يمشون * وبرصا
23 يتطهرون * وصما يسمعون * وموتى يقومون * ومساكين يبشرون * فطوبي من لا يشك في * فلما
24 ذهب تلميذا يوحنا بداء يسوع يقول للجمع من اجل يوحنا ماذا خرجتم الي البرية تنظرون *
25 اقصبة يحركها الريح * او ماذا خرجتم تنظرون * انسانا عليه لباس ناعم * ان الذين عليهم
26 لباس المجد والنعيم هم في بيوت الملوك * او ماذا خرجتم تنظرون انبيا * نعم اقول لكم انه
27 افضل من نبي * هذا هو الذي كتب من اجله هانذا مرسل ملكي قدام وجهك ليصلح
28 طريقك امامك * اقول لكم انه ليس في موالد النساء افضل من يوحنا المعمدان والصغير في
29 ملكوت السموات اعظم منه * فلما سمع جميع الشعب والعشارون سكروا الله اذ اعتمدوا في
30 معمودية يوحنا * فاما الفريسيون والكتاب فعلموا انهم رفضوا امر الله اياهم اذ لم يعتمدوا منه *

Et nuntiaverunt Johanni discipuli ejus hæc omnia: Quare advocavit Johannes duos ex discipulis suis, & misit eos ad Jesum, dicens; Tu es ille venturus, an speramus alium? Cùmque venissent ad eum illi duo viri, dixerunt ei; Johannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tune es ille venturus, an speramus alium? Et in illa hora curavit multos ab infirmitatibus, & doloribus, & spiritibus malis, & donavit visum cæcis multis. Deinde respondit utrique Jesus, dicens; Ite, referte Johanni quæ vidistis & audistis: Quòd cæci vident, & claudi ambulant, & leprosi mundantur, & surdi audiunt, & mortui resurgunt, & pauperes evangelizantur: Beatus qui non dubitat de me. Et cùm abiissent duo discipuli Johannis, cœpit Jesus dicere turbæ de Johanne; Quid existis in desertum videre? num arundinem quam agitat ventus? Aut quid existis videre? num hominem super quem est vestimentum delicioſum? Certè ii super quos est vestimentum gloriæ & deliciarum sunt in domibus regum. Aut quid existis videre? num prophetam? Equidem dico vobis ipsum esse præstantiorem prophetâ. Hic est de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam ad præparandam viam tuam ante te. Dico vobis, quòd non est inter natos mulierum excellentior Johanne Baptistâ: tamen minor in regno cœlorum, major est illo. Et quum audisset omnis populus, & publicani, gratias egerunt Deo quòd baptizati essent baptismate Johannis. Pharisæi autem et legis periti cognovcrunt se rejecisse præceptum Dei ad illos, cùm non essent baptizati ab eo. 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተሰምዐ:ነገሩ:በኵሉ:በሐውርተ:ይሁደ:ወበኵሉ:ለደያሚሃ:በእንቲአሁ::=:
Et auditus est sermo ejus in omni regione Judææ, & in omni vico ejus, de illo. 17

De iis qui missi sunt à Johanne.

18 በለንተ : ለለ : ተፈነዉ : እመሓበ : ዮሐንስ::=:
19 ወነገርዎ:ለዮሐንሰ:ለርድኡቲሁ:ዘንተ:ኵሉ:=: ወጸውዐ:ዮሐንስ:ክልኤተ:እመ
20 ለርደኢሁ:ወለለአኵ:ኀበ:ኢሳዊእነ: ወይቤ:ለንተኑ: ዘይመጽእለ: ወሚመ: ወበኑ
21 ላ:ካልእለ:ዘንሴፈውላ::=: ወበሂሁ:እለ:ለለከ: ኀበ: እግዚእ: ሊየሱስ: ይቤ
22 ልዎ:ዮሐንስ:ምጥመቅ: ለእከነ: ኀቤከ: ወይቤ: ለንተኑ:ዘይመጽእለ:ወበኑ:ካል
23 እለ:ዘነሴፍላ::=: ወፈወሶሙ:ለብዙኀን: ሲቤሃ: እመደዌሆሙ: ወእመለጋንንተ:እ
24 ኩያን:ወለብዙኀን:ዕውራን:ጸገመሙ: ይርእዩ::=: ወለሠመለ: እግዚእ: ሊየሱስ:
25 ወይቤሎሙ:ሑሩ:ንግሮ ሙ:ለዮሐንስ:ዘሰማዕክሙ:ወዘርኢክሙ:ዕውራን: ይሬኢዩ: ሰ
26 ቡራን:ይሐውሩ:ወእሰ:ለምጽ:ይነጽሑ:ወጽውግኒሂ:ይሰምዑ: ወሶ ውታንሂ: ይትነ
27 ለሠሉ: ወነደያንሂ:ይትፈሠሑ::=: ወብፁዓን: እሰ:ሊይክሕዱኒ : ወሊተዓቅፈ : ብ
28 የ::=: ወኀሊፎሙ:ወዓቢሁ:ለዮሐንሰ:ላኃዘ:ይበሎሙ: ለሕዝብ: በእንተ:ዮሐን
29 ስ:ምንተ:ወፃእክሙ:ገደመ:ትርእዩ:ብርዐኑ:ዘይትነወፃ: እመነፋስ::=: ወምንተ
30 ኑመ:ወፃእክሙ:ትርእዩ:ብእሴኑ: ዘር ሱይ:በቀጠንት:እልባስ:: ናሁኬ:እለ:ርሱያ
ት:ለልባሰ:ክብር: ወሕተ: ለብያተ: ነገሠት: ሀለው::=: ወምንተኑመ: ወፃእክሙ:
ትርእዩ:ነቢያኑ:እወ: እብለክሙ: ወየዓቢ: እመነቢያት::=: ዝውእቱ:ዘበእንቲአ
ሁ:ተጽሕፈ:ናሁ:ላነ: እፈኑ: መልላክየ:ቅድመ: ገጽከ: ዘይጽይሕ: ፍኖተከ: በቅድ
ሜከ::=: ላሜነ:እብልክሙ: ሊይትነሣእ: እመትውልደ:ለንሰት:ዘይዓቢ:እመዮ
ሐንስ:ምጥመቅ:ወሊመኑሂ:ወበመንግሥተ:እግዚለብሔርስ: ዘይንእሰ:ይዓቢዮ::=:
ወሰሚዖሙ : ኵሎሙ: ሕዝብ: ወመጻብሐን: ላጸደቅዎ: ለእግዚለብሔር: ተጠሚ
ቆሙ : ጥመቀተ : ዮሐንስ::=: ወፈረሰዊያንስ: ወጸሐፍተ : ሃገር:ዐለው : ትእዛዘ:
ለእግዚለብሔር : ወለተጠመቁ : በኀቤሁ::=:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 † * واكر نه چرا بدر آمديد * كه بينيد مردي زيبا پيرايه پوشيك * اينك ايشان كه پيرايه
Sin minus quare exiistis? ut videretis hominem splendido ornatu indutum? Ecce illi qui splendide exornantur ornamentis, in aulis regum sunt. Sin minus autem, quare exiistis? ut videretis prophetam? Imò vobis dico, & prophetâ præstantiorem. Hic est de quo scriptum est: 25

26 زيبا دارند † بزيورها در † سراي پادشاهانند * واكر [نه] چرا بدر آمديد كه بينيد † پيغامبر *
27 اري بشما مي كويم * و از پيغمبر بهتر * اينست كه براي او نبشته شد * نبوت اينك من
Prophetia.
Ecce ego angelum meum ante faciem tuam mitto, qui viam tuam ante te confirmet. Vobis verum dico, Non est Propheta in natis mulierum major Johanne Baptistâ: Minimus autem quis in regno cœlorum eo major est. Et cœtus, qui illic aderant, usque ad publicanos & mancipes etiam, Deum gratiis & laudibus prosequebantur, qui baptismo Johannis baptizati fuerant. Sed Pharisæi & Scribæ voluntati Dei in seipsis iniquè fecerunt, & ab eo non baptizati sunt. 26 27 28 29 30

28 فرشتهٔ خودرا پيش روي † تو مي فرستم * كه راه تو برابر تو استوار دارد * * بشما راست
29 كويم نيست پيغمبر در زادهٔ زنان * بزركتر از يحيي شوينك * وكوچكترين كسي در ملكوت †
آسمان * ازو بزركترست * * جماعتي كه انجا بودند * تا سود خوران و ضامنان نيز خدايرا شكر
30 * ونيا مي كزاردند * كه از معموديت يوحنا عماده شك بودند * * اما معتزلان * ونويسندكان *
ارادت خدايرا در نفس خود ظلم كردند * وازو عماده نشدند

Ait autem Dominus; Cui ergò *assimilabo* homines generationis hujus?
31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης;
& cui sunt similes? Similes sunt pueris in foro sedentibus, &
32 καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ
loquentibus adinvicem, & dicentibus; Cantavimus tibiis vobis, & non saltâstis:
προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
lamentavimus *vobis*, & non plorâstis. Venit enim Joannes Baptista ne-
33 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μὴ-
que panem manducans, neque vinum bibens, & dicitis; Dæmonium habet. Venit
34 τε ἄρτον ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. Ἐλήλυθεν
filius hominis manducans & bibens, & dicitis; Ecce homo *edax* &
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
vinum bibens, publicanorum amicus & peccatorum. Et justificata est sapientia à
35 οἰνοπότης, (τ) τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ Σοφία ἀπὸ
filiis suis omnibus. Rogabat autem quidam illum *Pharisæorum*, ut
36 τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων. Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα
manducaret cum illo: Et ingressus *in* domum Pharisæi, discubuit. Et ecce
37 φάγῃ μετ' αὐτοῦ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδοὺ
mulier in civitate, quæ erat peccatrix, *cognoscens* quòd *accubuit* in domo
γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, (υ) ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ
Pharisæi, *afferens* alabastrum unguenti: Et stans secus pedes ejus
38 τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου· Καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας (φ) αὐτοῦ

ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξ-
pillis capitis sui extergebat, & osculabatur pedes ejus, & unge-
ξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς (χ) ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλει-
bat unguento. Videns autem Pharisæus *vocans* eum, ait *in* semetipso,
φε τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, 39
dicens; Hic si esset Propheta, sciret utique quæ & qualis mulier, quæ
λέγων, Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ, ἥτις
tangit eum, quia peccatrix est. Et respondens Jesus, dixit ad il-
ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς αὐ- 40
lum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. *Is verò* ait; Magister, dic. Duo
τὸν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. (ψ) Ὁ δέ φησι, Διδάσκαλε, εἰπέ. Δύο 41
debitores erant fœneratori cuidam: unus debebat denarios quingentos,
(ω) χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφελε δηνάρια πεντακόσια,
at alter quinquaginta. Non habentibus *autem* illis reddere, *ambobus*
ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις 42
gratis donavit. Quis ergo *eorum*, *dic*, plus *eum* *diliget*? Respon-
ἐχαρίσατο. Τίς οὖν (α) αὐτῶν, εἰπὲ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; Ἀποκρι- 43
dens *autem* Simon, dixit; *Subsumo* *quòd* cui plus donavit. Ille
θεὶς δὲ ὁ Σίμων, εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ
autem dixit ei; Rectè judicâsti.
δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὀρθῶς ἔκρινας.

MS. A. (τ) φίλος τελωνῶν (υ) καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται (φ) τοῦ Ἰησοῦ (χ) ἐξέμαξεν, (ψ) Ὁ δὲ ἔφη, (ω) χρεοφιλέται (α) αὐτῶν ἐπὶ πλεῖον αὐτὸν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Cuinam igitur assimilabo homines generationis hujus? & cui similes sunt? Similes sunt 31 32
pueris sedentibus in platea, & inclamantibus ad socios suos, dicentibusque; Cecinimus
vobis, neque saltâstis; ac lamentum edidimus vobis, neque fleviſtis. Venit enim Johannes 33
Baptista, panem non edens, nec bibens vinum, & dicitis; Dæmonium in eo est. Venit 34
Filius hominis edens & bibens, & dicitis, Ecce vir helluo, & bibax vini, amicusque publicanorum & flagitiosorum. Sed justificata 35
est sapientia ab omnibus filiis suis.

Ad horam tertiam, Feriâ quintâ Arcanorum. 23.

Venit autem unus ex Pharisæis efflagitans ab 36
eo, ut secum manducaret: ingressus itaq; domum Pharisæi illius, discubuit. Et mulier 37
peccatrix erat in illa civitate, quæ quum nôsset in domo Pharisæi eum esse accumbentem, accepit alabastrum unguenti; Et stans retrò 38
ad pedes ejus, flebat, cœpitque lachrymis fuis irrigare pedes ejus, pilisque capitis sui abstergebat eos, & deosculabatur pedes ejus, & ungebat aromate. Quum autem vidisset 39
Pharisæus ille qui vocaverat eum, cogitavit apud se, & ait; Iste si esset propheta, nôsset quænam sit, & qualis rumor ipsius: siquidem peccatrix est mulier illa quæ tetigit ipsum. Respondit autem Jesus, & dixit ei; Simon, 40
habeo quiddam tibi dicendum. Ait ei, Dic Rabi. Subdit ei Jesus, Duo debitores erant 41
eidem creditori: unus debebat ei denarios quingentos, alter verò denarios quinquaginta. Quumque essent non solvendo, utrisque 42
remisit debitum: uter igitur eorum magis eum diliget? Respondit Simon, & ait; Puto 43
eum cui multa remissa sunt. Dixit ei Jesus, Rectè judicâsti.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XXXVIII. Parabola puerorum juxta viam.

Cujusmodi hominibus hanc generationem assimilabo? Similes sunt pueris, qui ad latus viæ sedent, & ad socios suos clamant, & dicunt; Vobis cantum diximus, saltationem & chorum non egistis: luctum & planctum fecimus, non fleviſtis. Baptista venit, panem non comedit, neque vinum bibit: Dixiſtis; In eo dæmonium est. Venit Filius hominis, comedit ac bibit: Dixiſtis; Hic homo edax & bibax est, Publicanos & peccatores amat. Sapientia autem ab omnibus filiis suis justificata & beata est.

XXXIX. Pharisæus Christo convivium facit, & mulier unguentum galiæ in caput ejus effundit.

Pharisæus quidam ad Christum accessit & ab eo petiit, ut cum eo panem comederet: Christus itaque in domum ejus ingressus est, & sedit. In civitate autem illa erat mulier quædam impura, quæ, cognito Jesum in domo Pharisæi sedere, ampullam plenam unguento galiæ tulit: Et ponè Jesum ad pedes ejus stetit, & flere incipiens lachrymis oculorum suorum pedes Christi rigavit, & crine suo pedes ejus extergebat & osculabatur, & unguentum galiæ pedibus ejus inunxit.

Versio VULGATA LATINA.

31 Ait autem Dominus; Cui ergò similes dicam homines generationis hujus? &
32 cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinvi-
cèm, & dicentibus; Cantavimus vobis tibiis, & non saltâstis: lamentavimus, &
33 non ploraâstis. Venit enim Joannes Baptista, neq; manducans panem, neq, bibens
34 vinum, & dicitis; Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans, & bibens,
35 & dicitis; Ecce homo devorator, & bibens vinum: amicus publicanorum, & pec-
36 catorum. Et justificata est sapientia ab omnibus filiis suis. Rogabat autem il-
lum quidam de Pharisæis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi
37 discubuit. Et ecce mulier quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod ac-
38 cubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti: Et stans retrò secus
pedes ejus, lachrymis cœpit rigare pedes ejus, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat. Videns autem Pharisæus, qui 39
vocaverat eum, ait intra se, dicens; Hic si esset propheta, sciret utique, quæ, &
qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens Jesus, 40
dixit ad illum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait; Magister, dic.
Duo debitores erant cuidam fœneratori: unus debebat denarios quingentos, & 41
alius quinquaginta. Non habentibus illis undè redderent, donavit utrisque. 42
Quis ergò eum plùs diligit? Respondens Simon dixit; Æstimo quia is, cui plus 43
donavit. At ille dixit ei; Rectè judicâsti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 *بِمَنْ أُشَبِّهُ رِجَالَ هٰذِهِ ٱلْقَبِيلَةِ وَمَاذَا يُشْبِهُونَ * يُشْبِهُونَ صِبْيَانًا جُلُوسًا فِي ٱلسُّوقِ يُنَادِي
32 بَعْضُهُمْ بَعْضًا قَائِلِينَ زَمَّرْنَا لَكُمْ فَلَمْ تَرْقُصُوا وَنُحْنَا لَكُمْ فَلَمْ تَبْكُوا * لِأَنَّ يُوحَنَّا ٱلْمَعْمَدَانَ
33 جَاءَ لَا يَأْكُلُ خُبْزًا وَلَا يَشْرَبُ خَمْرًا فَقُلْتُمْ هٰذَا بِهِ شَيْطَانٌ * وَجَاءَ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ
34 فَقُلْتُمْ هُوَذَا إِنْسَانٌ أَكُولٌ سَرِيبُ ٱلْخَمْرِ خَلِيلُ ٱلْعَشَّارِينَ وَٱلْخُطَاةِ * فَتَبَرَّرَتِ ٱلْحِكْمَةُ مِنْ جَمِيعِ
35 بَنِيهَا *

*ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلْعِشْرُونَ *

36 *ثُمَّ سَأَلَهُ وَاحِدٌ مِنَ ٱلْفَرِّيسِيِّينَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَهُ فَدَخَلَ بَيْتَ ذٰلِكَ ٱلْفَرِّيسِيِّ وَٱتَّكَى * وَكَانَتْ فِي
37 ٱلْمَدِينَةِ مَرْأَةٌ خَاطِئَةٌ * فَلَمَّا عَلِمَتْ أَنَّهُ مُتَّكٍ فِي بَيْتِ ٱلْفَرِّيسِيِّ أَحْضَرَتْ قَارُورَةَ طِيبٍ * وَوَقَفَتْ
38 مِنْ وَرَائِهِ عِنْدَ رِجْلَيْهِ بَاكِيَةً * وَبَدَأَتْ تَبُلُّ قَدَمَيْهِ بِدُمُوعِهَا وَتَمْسَحُهُمَا بِشَعْرِ رَأْسِهَا *
39 وَكَانَتْ تُقَبِّلُ قَدَمَيْهِ وَتَدْهَنُهُمَا بِٱلطِّيبِ * فَلَمَّا رَأَى ذٰلِكَ ٱلْفَرِّيسِيُّ ٱلَّذِي دَعَاهُ فَكَّرَ فِي نَفْسِهِ
40 قَائِلًا لَوْ كَانَ هٰذَا نَبِيًّا لَعَلِمَ مَا هٰذِهِ * وَكَيْفَ حَالُ هٰذِهِ ٱلْمَرْأَةِ ٱلَّتِي لَمَسَتْهُ فَإِنَّهَا خَاطِئَةٌ * فَأَجَابَهُ
41 يَسُوعُ قَائِلًا يَا سِمْعَانُ عِنْدِي كَلَامٌ أَقُولُهُ لَكَ * أَمَّا هُوَ فَقَالَ قُلْهُ يَا مُعَلِّمُ * فَقَالَ عَرِيمَانِ عَلَيْهِمَا
42 لِإِنْسَانٍ دَيْنٌ * عَلَى ٱلْوَاحِدِ خَمْسُ مِئَةِ دِينَارٍ وَعَلَى ٱلْآخَرِ خَمْسُونَ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُمَا مَا يُوفِيَانِ
43 وَهَبَ لَهُمَا * فَأَيُّهُمَا أَكْثَرُ حُبًّا لَهُ * أَجَابَ سِمْعَانُ قَائِلًا أَظُنُّ ٱلَّذِي وَهَبَ لَهُ ٱلْأَكْثَرَ * فَقَالَ
لَهُ بِٱلْحَقِّ حَكَمْتَ *

Cui comparabo homines hujus generationis, & cui comparantur? 31
Comparantur pueris sedentibus in foro, qui ac- 32
clamant alter ad alterum, dicentes; Psallimus vobis, & non saltâstis: & lamentavimus vobis, & non planxistis. 33
Nam Johannes Baptista venit non man-
ducans panem, neque bibens vinum, & dixistis; Hic habet dæmonium. 34
Et ve-
nit filius hominis manducans & bibens, & dixistis; Hic homo est vorator, potator vini, amator publicanorum et peccatorum. Et aliena facta est sapientia 35
ab omnibus filiis suis.

Sectio vigesima quinta.

Tum rogavit illum unus ex Pharisæis 36
ut manducaret cum illo: itaq; ingressus est domum illius Pharisæi, & inixus est. Erat autem in civitate mulier pec- 37
catrix, quæ quum cognovisset ipsum esse inixu in domo Pharisæi, accepit alaba-
strũ unguenti: Et stetit à tergo ipsius sec 38
pedes ejus plorans, & cœpit rigare pedes ejus lachrymis suis, et tergere eos capillis capitis sui, & osculabatur pedes ejus, & ungebat eos unguento. Et cùm vidisset 39
id Pharisæus qui invitaverat eum, cogitavit intrà se, dicens; Si esset hic propheta, certè sciret quid sit hæc, & qualis conditio hujus mulieris quæ tetigit eum, quandoquidem est peccatrix. Respondit ei Jesus, dicens; O Simon, 40
habeo sermonem dicendum tibi. At ille inquit; Dic cum, magister. Alt ergò, 41
Duo debitores debebant cuidam debitum: unus quingentorum denariorum, et alter quinquaginta. Et non habuerunt 42
quod solverent; quapropter donavit utrisque. Uter illorum plus amoris in eum habebit? Respondit Simon, dicens; 43
Æstimo cui donatum est plus. Ait illi, Juxta veritatem judicâsti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 በመንት : አስተማስሎው : ለሰ በለ: ዛቲ:ትውልድ : ወመነ: ይመስሉ:=፡ ይመስሉ:
32 ደቀ: እሰ: ደነብሩ: ውስተ: መሠያጥ: ወይጸውኡ : ቢጸው: ወይብልወው: ሓሊደነ:
33 ለክው : ወሊዘፈንክው : ወለስቀቀውነሂ : ለክው : ወሊበክደነው:=፡ እስመ :
34 መጽአ:ዮሓንስ:መጥመቅ:ሊይበልዕ:ወሊይሰቲ : ወትቤልው: ጋኔነ:=፡ ወመጽአ:
ወልደ: ለጋሰ: እመ: ሕየው: ይበልዕ: ወይሰቲ: ወትቤሉ: ነዋ:ብእሲ: በላጊ: ወሰታየ:
35 ወይን:ዓረ ገ: መጸብሐን: ወኃጥኣን:=፡ ወጽድቅት:ጥበብ:እመ ሙሉ:ውሉደ::=፡
36 ወይቤሎ: ለሐዱ: እመፍረሰዊያን: ከመ: ያመስሉ: በኃቤሁ : ወቦአ: ቤቶ: ለፈረሰዊ:
ወረፈቀ::=፡

በእንተ : እንተ : ቀብአቶ : ለእግዚእነ : ዕፍረተ::=፡

37 ወመጽአት:ብእሲት: ኃጥአት: እመሰብለ : ይእቲ: ሃገር : ለእሚራ: ከመ: ይመስሕ:
እግዚእ: ሊየሱስ: ውስተ: ይእቲ: ሃገር: ቤተ: ፈረሰዊ : ተዛየጠት : ዕፍረተ : ዘላልቦ
38 ስጥሮስ:=፡ ወቆመት:ድኅሬሁ:ኃበ:ለገሪሁ: ወተበኪ : ወለርኃሰት: ለገሪሁ:በለንብ
ዓ: ወትመዘመዝ: በፈዐርተ : ርእሰ : ወትስዕሎ : ለገሪሁ : ወትቀብለ : ዕፍረተ::=፡
39 ወርሲዮ:ፋሪሳዊ: ዘጸውዖ:ሐለየ:በልቡ: ወይቤ: ሶቤሁ: ነቢይ: ወ ለቱ: ዝንቱ:እመ:
ሊያእመረኑ : ምንት : ብእሲት : ወዘከመ : እሮ : ይእቲ : ለንተ : ከመ : ኃጥእት :
40 ይእቲ:ዛቲ:ብእሲት:እንተ:ትገሰሰ::=፡ ወለወ ለአ: እግዚኦ: ሊየሱስ: ወይቤሎ:
41 ስመዖን: ብየ: ነገረ: ዘለብለከ: ወይቤሎ:ሌቅ: በል::=፡ ወይቤሎ: ክልኤቱ ላ:ይፈ
ድይወ:ለአሐዱ:በዕለ:ዕደ: ላሐዱ ላ: ይፈዲዮ:ኃምስተ: መእተ: ደናረ: ካልኡኒ ላ:
42 ኃሥሰ::=፡ ወኃጢአው : ዘይፈዲይወ : ኃደገ: ሉው : ለክልኤሆው: መኑ: እንከ:
43 ናቱዕ: ፈድፋደ: ያፍቅሮ::=፡ ወተሰጥወ : ሰመዖን : ወይቤሎ : እብልሰ: ዘብዙኅ:
ኃደገ : ሎቱ : ወይቤሎ : ሠናየ: ፍትሕ: ፈታሕከ::=፡

In quo assimilabo homines generationis hujus, & cui similes sunt? Similes 31
sunt pueruliis qui sedent in foro, & acclamant sociis suis, & dicunt iis; Cecinimus 32
vobis, & non saltâstis; lamentati sumus etiam vobis, & non flevistis. Quia ve- 33
nit Johannes Baptista neque edens neque bibens, & dicitis *de* illo; Dæmonem
habet. Et venit filius hominis edens, & bibens, & dicitis; Ecce homo edax 34
& potator vini, amicus publicanorum & peccatorum. Et justificata est sapi- 35
entia ab omnibus filiis suis. Et dixit ei quidam ex Pharisæis, quòd pran- 36
deret apud ipsum: & ingressus est domum Pharisæi, & discubuit.

De ea quæ unxit Dominum nostrum unguento.

Et venit mulier peccatrix de hominibus istius civitatis, ut cognovisset quòd 37
pranderet Dominus Jesus in ista civitate domo Pharisæi: emit unguentum
Alabastri. Et stetit post eum apud pedes ejus, & flebat, & rigavit pedes ejus 38
cum lachrymis suis, & tergebat cum capillis capitis sui; & osculabatur pedes
ejus, & ungebat eum unguento. Et quum vidisset Pharisæus qui vocaverat 39
eum, cogitavit in corde suo, & dixit; Si esset propheta hic, nónne sciret quæ
mulier, & quomodo ista hæc etiam peccatrix est, *nempe* mulier hæc sit ista, quæ
tangit ipsum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Simeon, habeo verbum 40
quòd dicam tibi, & dixit ei; Magister, dic. Et dixit ei, Duo debitores erant 41
cuidam Domino debiti, unus debebat quingentos denarios, & alter quinquagin-
ta. Et quum non possent solvere illi, dimisit eos utrosque: quem igitur oportet 42
plus diligere illum? Et respondit ei Simon, & dixit ei; Existimo eum cui mul- 43
tum remissum fuit: & dixit ei, Bonum judicium judicâsti.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * ان معتزل كه اورا خوانده بود * در دل خود انديشيد وگفت * كه اگر اين پيغمبر مي بود *
40 عيسي مي دانست اين كيست * وچيست وخبر كناهان اورا مي داد * چون پيش او نزديك شد * *
انرا دريافت * وگفت شمعون * چيزي گفتني دارم باتو بگويم * ان مرد بدو گفت * بگواي بزرك
41 من * * عيسي گفت دو مرد † وام دار بودند * بران يكي پانصد دينار قرض داشت * وبر يكي
42 ديگر پنجاه دينار * وهر دو نداشتند † چيزي كه بگزارند * صاحب وام † هر دو را ببخشيد *
43 اكنون ازان هر دو كدامين را بيشتر دوست داشته باشد * * شمعون بدو گفت مي
پندارم * انك بيشتر براي او رها كرده شد * عيسي گفت * راست حكم كردي *

Pharisæus ille, qui eum invitave- 39
rat, in animo suo cogitavit, & dixit; Siquidem hic Propheta esset, sciret hanc quæ sit, & qua- 40
lis sit, & peccata ejus enarraret, cùm prope eum sit. Jesus hoc in- 40
tellexit, & dixit; Simeon, sermo-
nem quendam habeo quem tibi dicam: homo ille ei dixit; Lo- 41
quere, O magister mi. Jesus dixit, Duo viri debitores erant; uni quin-
genti denarii æris alieni erant, alteri verò quinquaginta denarii. Et 42
cum neutri haberent quicquam quo solverent, creditor debitum utrique condonavit. Jam ex ambobus illis 43
utri magis dilectus erit? Simeon ei dixit; Existimo ei, cui plus remissum est. Jesus dixit; Rectè judicium fecisti.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Et converſus ad mulierem, Simoni dixit; Vides hanc mulierem?
44 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα;
Intravi tuam in domum, aquam ad pedes meos non dediſti: hæc autem
εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ
lachrymis rigavit meos pedes, & capillis capitis ſui exterſit.
τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς (β) θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε.
Oſculum mihi non dediſti: hæc autem ex quo intravi, non ceſſavit oſculans
45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά
meos pedes. Oleo caput meum non unxiſti: hæc autem unguento unxit
46 μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψε
meos pedes. Cujus gratiâ dico tibi; Remittuntur peccata ejus
47 μου τοὺς πόδας. Οὗ χάριν, λέγω σοι, Ἀφέωνται (γ) αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς
multa, quoniam dilexit multùm. Cui autem paululùm dimittitur, paululùm diligit.
αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ. ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.
Dixit autem ad illam; Remittuntur tua peccata. Et cœperunt ſimul accumbentes
48 Εἶπε δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι
49 dicere in ſeipſis: Quis hic eſt, qui & peccata dimittit? Dixit autem ad
50 λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; Εἶπε δὲ πρὸς
mulierem; Fides tua ſervavit te: vade in pace.
τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

CAP. VIII. ιη'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ· Καὶ γυναῖκές τινες, αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει· Καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ (α) ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς. Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς· Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον (β) αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυσῶσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό.

& evangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo: Et mulieres
aliquæ, quæ erant curatæ à ſpiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria
vocata Magdalene, de qua damonia ſeptem exierant: Et Joanna
uxor Chuſæ procuratoris Herodis: & Suſanna, & aliæ multæ, quæ miniſtrabant
ei de facultatibus ſuis. Conveniente autem turbâ plurimâ, & ſecundùm
civitatem adeuntibus ad eum, dixit per ſimilitudinem: Exiit ſeminans
ſeminare ſemen ſuum: & in ſeminando eum, hoc quidem cecidit ſecus
viam, & conculcatum eſt: & volucres cœli comederunt illud. Et aliud
cecidit ſupra petram: & natum exaruit, propter non habere humorem. Et
aliud cecidit in medio ſpinarum: & ſimul enatæ ſpinæ ſuffocaverunt
illud.

MS. A. (β) θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. (γ) αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι
MS. A. ΚΕΦ. ιη'. (α) ὃν (β) ἑαυτοῦ·

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

44. ܘܐܬܦܢܐ ܠܐܢܬܬܐ ܗܕܐ ܐܡܪ ܠܫܡܥܘܢ ܚܙܝܐ ܐܢܬ ܗܕܐ ܐܢܬܬܐ ܥܠ ܒܝܬܟ ܥܠܝܬ ܡܝ ܠܓܠܝܐ ܕܪܓܠܝ ܠܐ ܝܗܒ ܐܢ ܐܠܐ ܗܝ ܕܕܡܥܬܗ ܫܪܝܬ ܥܠ ܪܓܠܝ ܘܒܫܥܪ ܪܝܫܗ ܡܫܚܬ ܠܝ ܘܢܫܩ ܠܐ ܢܫܩܬܢܝ ܐܢܬ ܗܕܐ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܥܕܢ ܕܥܠܝܬ ܠܐ ܫܒܩܬ ܡܢ ܢܫܩ ܪܓܠܝ ܐܠܐ ܗܝ ܕܫܘܝܬ ܒܫܡܐ ܠܐ ܡܫܚܬ ܠܝ ܪܫܝ ܐܠܐ ܗܝ ܕܫܘܝܬ ܒܫܡܐ ܪܓܠܝ ܠܐ ܫܒܩܬ ܡܢ ܢܫܩ ܠܡ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܫܒܘܩܝܗ ܠܚܛܗܝܗ ܐܡܪ ܠܗ ܫܒܘܩ ܠܟ ܚܛܗܝܟ

Versio VULGATA LATINA.

44 Et conversus ad mulierem, dixit Simoni; Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigavit pedes
45 meos, & capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo in-
46 travit, non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti: hæc
47 autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi; Remittuntur ei
48 peccata multa, quoniam dilexit multùm. Cui autem minus dimittitur, minùs di-
49 ligit. Dixit autem ad illam; Remittuntur tibi peccata. Et cœperunt qui simul
50 accumbebant, dicere intra se; Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem; Fides tua te salvam fecit: Vade in pace.

CAP. VIII.

1 Et factum est deinceps, & ipse iter faciebat per civitates & castella, prædicans & evangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo, Et mulieres aliquæ, quæ
2 erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria, quæ vocatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, Et Joanna uxor Chusæ procura-
3 toris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.
4 Cùm autem turba plurima convenirent, & de civitatibus properarent ad eum,
5 dixit per similitudinem; Exiit qui seminat, seminare semen suum: & dum
6 seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cœli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: & natum aruit, quia non ha-
7 bebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocaverunt illud.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 ثم التفت الي المراة وقال لسمعان اتري هذه المراة * دخلت بيتك فلم تسكب علي رجلي
45 ماء وهذه بلت رجلي بالدموع ومسحتهما بشعر راسها * انت لم تقبلني وهذه منذ دخلت
46 لم تكف من تقبيل قدمي * انت لم تدهن راسي بزيت وهذه بالطيب دهنت قدمي *
47 لاجل ذلك اقول لك ان خطاياها الكثيرين مغفورن لها لانها احبت كثيرا * والذي يترك له
48 قليل يحب قليلا * ثم قال لها مغفورن لك خطاياك * فبدا المتكيون يقولون في نفوسهم من
49 هذا الذي يغفر الخطايا * فقال للمراة ايمانك خلصك *
50

* الفصل السادس والعشرون *

1 وكان بعد ذلك يسير الي كل مدينة
وقرية ويكرز ويبشر بملكوت الله * ومعه الاثنا عشر * وبعض احريات كان ابرئهن من امراض
2 وارواح خبيثة * مريم التي تدعي المجدلية التي اخرج منها سبعة شياطين * ويونا امراة
3 حوري حارن هيرودس * وسوسنة * واحريات كثيرات كن تخدمنه باموالهن *

* الفصل السابع والعشرون *

4 واجتمع اليه جمع كبير مع الذين كانوا ياتون اليه
من كل مدينة * فقال لهم مثلا * خرج الزارع ليزرع [زرعه] وفيما هو يزرع منه ما وقع على
5 الطريق فدئس واكله طير السماء * واخر وقع على الصخر فلما نبت يبس لانه لم يكن
6 له ريه * واخر وقع في وسط الشوك فنبت معه الشوك وخنقه *
7

*Deindè conversus est ad mulierem, & dixit Simoni; Anne vides hanc mulierem? Intravi domum tuam, & non fudisti super pedes meos aquam: & hæc 44
madefecit pedes meos lachrymis, & tersit eos capillis capitis sui. Tu non osculatus es me: & hæc ex quo intravi, non 45
cessavit ab osculatione pedum meorum. Tu non unxisti caput meum oleo: & 46
hæc unguento unxit pedes meos. Propterea dico tibi quòd peccata ejus multa re- 47
missa sunt illi, quoniam dilexit multùm: et cui dimittitur paucum, diligit parum. Deindè dixit ad illam, Remissa sunt tibi 48
peccata tua. Et cœperunt intrà se dicere 49
intra se; Quis est hic qui dimittit peccata? Dixit autem mulieri; Vade in 50
pace, fides tua te salvavit.*

Sectio vigesima sexta.

CAP. VIII.

*Et post hoc iter faciebat ad omnem 1
civitatem & castellum, & prædicabat atque evangelizabat regnum Dei: comitantibus eum duodecim, Et mulieribus 2
aliis quas curaverat ab infirmitatibus, & spiritibus malignis: Mariâ quæ vocatur Magdalena, è qua ejecerat septem dæmonia: Et Junâ uxore Chuzæ thesaurarii Herodis, & Susannâ, & aliis 3
multis, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.*

Sectio vigesima septima.

*Et convenit ad eum turba magna, cum 4
iis qui veniebant ad illum ex omni civitate: & dixit eis parabolam. Exiit 5
seminator ut seminaret semen suum: & dum ipse seminaret, ex eo aliquod cecidit super viam, & conculcatum est, & comederunt illud volucres cœli. Et aliud 6
cecidit super petram, et cùm germinâsset, aruit, quia non erat ei tellus. Et aliud 7
cecidit in medio spinarum, & natæ sunt cum eo spinæ, & suffocaverunt illud.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ወተመይጠ ፡ ኀቦ ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ወይቤሎ ፡ ለስምዖን ፡ ትሬኢዮኑ ፡ ሰዘቲ ፡ ብእሲት፡ እመጠመ፡ ቦእዜ፡ ቤተ፫፡ ወሊወሃብከኒ፡ ማየ፡ ጥቀ፡ ለእግርየ፡ ወይእቲሰ ፡
45 በከየት ፡ ወበእንብዓ ፡ አርኀሰት ፡ እገሪየ ፡ ወበለሠዕርታ ፡ መዝመዘት፡፡=፡ ወለእንተ
46 ሰ፡ ሊተለመሳከኒ ፡ ወይእቲሰ፡እመጊዜ፡ቦእዜ፡ ሊየእተገት፡ እገሪየ፡ስዒመ፡፡=፡ ወ
ለእንተሰ ፡ ቅብለ ፡ ርእስየ ፡ ወእገሪየ ፡ ሊቀባእከኒ ፡ ወይእቲሰ ፡ ዕፍረተ ፡ ቀብለተኒ ፡
47 እገሪየ፡=፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተኀድገ ፡ ሳቲ፡ ኀጢአታ ፡ ብዙኅ፡ እስመ ፡ ብዙኅ፡ለ
48 ፍቀረተኒ ፡ ወዘሰ ፡ ውሕደ ፡ ለፍቀረኒ፡ ውሑደ፡ ይትኀደግ፡ ሎቱ፡=፡ ወይቤ፡ተኀድ
49 ግ፡ ለኪ፡ኀጢኣትኪ፡፡=፡ ወለኀዙ፡ ይበሉ፡ እለ፡ ይረፍቁ፡ በቤይናቲሆሙ፡ መኑ፡ ው
50 እቱ፡ ዝንቱ፡ ዘይኀድግ፡ ኀጢአተ፡፡=፡ ወይቤሳ፡ ለይእቲ፡ ብእሲት ፡ ሃይማኖትኪ፡
ለኪሆየወተኪ ፡ ሑሪ ፡ እትዊ ፡ በሰላመ፡፡=፡

1 ፐ ወእመዝ፡ በሰኑታ፡ለእሰሰወ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ውሰተ፡ እህጉረ፡ላዕጲደት፡ወሰበከ፡
ሱው፡ወመሀሮው፡ በእንተ፡ መንግሥተ፡እግዚአብሔር፡ ወዓሠርቱኒ፡ ወክልሌቱ፡ መሰ
2 ቤሁ፡፡=፡ ወለእንሰትኒ፡እለ፡ላሕየው፡ እመሊገንት፡ እኩያት፡ ወእመደዌሆን፡ ማር
3 ያ፡ እንተ፡ ይብልዋ፡መግደላዊት፡ እንተ፡ ሰብዓቱ፡ ላጋንት፡ ወፀሉ፡ እመኔሃ፡፡=፡ ወዮ
ሐና፡ብእሲተ፡ኩዝ፡ መጋቢሁ፡ ለሄሮድስ፡ ወሶስና፡ ወካልኣትሂ፡ ብዙኃት፡ እለ፡ ተልእ
ካሁ ፡ በእዋዮን፡፡=፡ በእንተ ፡ መሰቤ ፡ ዘይዘርእ፡፡=፡
4 ወእንዘ፡ ያጸመእው፡ ኩሉ፡ ሕዝብ፡ ወእለሂ፡መጽሉ፡ ኀቤሁ፡ እመላህጉር፡ ወይቤሉ
5 ው፡ መሰቤ ፡ እንተ፡ ሸመዝ፡፡=፡ ወፈረላ ፡ ዘይዘርእ፡ ከመ፡ይዝራእ፡ ዘርኦ፡ወዘሪላ፡
6 ቦዘወድቀ፡ውስተ፡ ፍናት፡ ወኬድው፡ ወበልዕው ፡ ለዕዋፈ፡ ሰማይ፡፡=፡ ወቦ፡ ዘወድቀ፡
7 ውስተ ፡ ሾኩሕ ፡ ወበቀሉ ፡ ዖበሰ ፡ እስመ ፡ ላልቦ ፡ ሠርዉ፡፡=፡ ወቦ ፡ ዘወድቀ፡
ውስተ ፡ ሣክ ፡ ወበቀሉ ፡ ጠበቆ ፡ ሣክ፡=፡

Et conversus fuit ad istam mulierem, & dixit Simoni; Vidésne hanc mulierem? Ex 44
quo ingressus sum domum tuam non dedisti mihi aquam ne pedi meo; & hæc flevit & in lachrymis suis rigavit pedes meos, & capillis suis extersit. Et tu non 45
salurâsti me; & hæc ex *quo* tempore ingressus sum, non cessavit pedes meos osculari. Et tu oleo caput meum & pedes meos non unxisti, & hæc unguento 46
unxit me ad pedes meos. Propterea remittuntur ei peccata ejus multa, quia 47
multùm dilexit me: & qui parùm me diligit, parum remittetur ei. Et dixit ei 48
remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt dicere accumbentes inter se, Quis est 49
hic qui remittit peccata? Et dixit huic mulieri; Fides tua servavit te, abi, vade in 50
pace.

CAP. VIII.

Et tunc iterum iter fecit Dominus Jesus per civitates, & prædia, & prædica- 1
vit iis, & docuit eos de regno Dei, & duodecim cum eo: Et mulieres etiam 2
quas sanaverat à dæmonibus malis & à morbis suis, Maria quam vocant Magdalenem, ex qua septem dæmones exierant: Et Johanna uxor Chusæ procura- 3
toris Herodis, & Sosana, & aliæ multæ quæ ministrabant ei in facultatibus suis.

De parabola seminantis.

Et quum audiret eum totus populus, & qui veniissent ad eum ex civitatibus, di- 4
xit iis parabolam, quæ sic *se habet*: Exivit qui seminabat ut seminaret semen 5
suum; & seminando, fuit quod cecidit in via: & calcârunt illud, & comederunt illud volucres cœli. Et fuit quod cecidit super petram: & floreſcendo exaru- 6
it, quia non habebat radicem. Et fuit quod cecidit inter spinas: & floreſcendo suffocârunt illud spinæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 *ويوحنا زن كوزا خانداني هيروديس * وسوسان * وزنان ديگر بسيار كه از مقتناء خويش
مسيح را وشاگردانش را خدمت مي كردند چهل مثل تخم كاشتن
4 * چون جماعت بسيار از هر شهري پيش عيسي مي آمدند * عيسي بمثل با ايشان سخن
5 † مي گفت * كه برزگري زميني اختيار كرد ودر انجا تخم مي كاشت * ازان تخم چيزي
6 ميان راه افتاد * وزير پاي كوفته شد * ومرغان خوردند * ديگر بر سنگ افتاد * وزود
7 برويید چون اصل نداشت خشك شد * ديگر ميان خار افتاد * وخارها باوي رويیدند
وكشت را خنه كردند *

*Et Johanna uxor Chuzæ à familia 3
Herodis, & Susanna, & mulieres aliæ multæ, quæ de possessione suâ Christo & discipulis suis ministrabant.*

XL. Parabola semen seminandi.

*Cùm turbæ multæ ex omni civitate 4
ad Jesum venirent, Jesus in parabolis cum illis verbum locutus est. Quòd seminator terram elegit, & 5
illic semen seminavit: de eo semine quoddam in viam cecidit, & sub pedibus conculcatum est, & aves comederunt. Aliud in petram ce- 6
cidit, & protinùs crevit: sed quia radicem non habebat, exaruit. Ali- 7
ud inter spinas cecidit: & spinæ cum eo creverunt, & semen suffocârunt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Et aliud cecidit in terram bonam, & enatum fecit fructum cen-
8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν (γ) ἐπὶ τ γλῶ τ ἀγαθλὼ, κ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλα-
tuplum. Hæc dicens, clamabat; Habens aures audire, audiat. Interrogabant
σίονα. ταῦτα λέγων, ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Ἐπηρώτων
9 αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτ, λέγοντες τίς ἂν ἡ παραβολὴ αὕτη. Ὁ δὲ εἶπεν,
autem eum discipuli ejus, dicentes quæ esset parabola hæc. Is verò dixit;
10 ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τ Θεῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβο-
Vobis datum est nôsse mysteria regni Dei: at cæteris in para-
λαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, κ (δ) ἀκούοντες μὴ ζωσιῶσιν. Ἔστι δὲ
bolis, ut videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem
11 ὁ λόγος τ παραβολῆς· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τ Θεῦ. Οἱ δὲ παρὰ τ ὁδὸν, εἰσὶν
hæc parabola: Semen est verbum Dei. Qui autem secus viam, sunt
12 οὗτοι ἡ ἀκούσαντες· εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος, κ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν,
audientes: deindè venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum,
μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἵτινες ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ
ne credentes serventur. Qui verò supra petram, qui cùm audierint, cum
13 χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· κ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι,
gaudio suscipiunt verbum: & hi radicem non habent, qui ad tempus credunt,
κ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ
& in tempore tentationis absistunt. Quod autem in spinas cadens, hi sunt qui
14 κ ὑπὸ μεριμνῶν κ πλούτου, κ (ε) ἡδονῶν τ βίου πορευόμενοι
audientes, & à solicitudinibus & divitiis, & voluptatibus vitæ, profecti
ἀκούσαντες, κ συμπνιγόμενοι, κ τελεσφοροῦσι. Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες
suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in pulchram terram, hi sunt qui
Συμπνίγονται, κ ὑ τελεσφοροῦσι. Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες
in corde pulchro & bono, audientes verbum, retinent, & fructum afferunt in
ἐν καρδίᾳ καλῇ κ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσι, κ καρποφοροῦσιν ἐν
patientia. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus
ὑπομονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω
lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes aspiciant
κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι
lumen. Non enim est occultum, quod non manifestum fiet: nec absconditum, quod
τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ ὐ φανερὸν γενήσε· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ
non cognoscetur, & in palàm veniat. Aspicite ergò quomodò auditis. Qui enim
ὐ γνωσθήσε, κ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε. ὃς γὰ
habet, dabitur illi: & qui non habet, & quod videtur habere, auferetur
(ζ) ἂν ἔχῃ, δοθήσε αὐτῷ· κ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, κ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσε
ab illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres ejus, & non
ἀπ' αὐτοῦ. Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ κ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, κ οὐκ
poterant congredi eum propter turbam. Et nuntiatum est illi, dicentibus;
ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων,
Mater tua & fratres tui stant foris, videre te volentes.
Ἡ μήτηρ σ κ οἱ ἀδελφοί σ ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες.

MS. A. (γ) εἰς (δ) ἀκούσαντες (ε) ὑπὸ ἡδονῶν (ζ) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Aliud denique cecidit in terram bonam & pulchram, ac germinavit, & edidit fructum pro uno centum. Hæc quum diceret, clamabat; Qui habet aures ad audiendum, audiat. Et interrogaverunt eum discipuli ejus, quæ esset ista parabola. Ipse verò dixit eis; Vobis quidem datum est nôsse arcana regni Dei, cæteris autem illis per parabolas proponitur, ut videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem hæc parabola: Semen, est sermo Dei. Ii autem qui secus viam, sunt qui audiunt sermonem, & veniens inimicus tollit sermonem ex cordibus eorum, ne credant, & salvi fiant. Qui autem super petram, ii sunt qui cùm audierint, cum gaudio excipiunt sermonem, & radicem non habent, sed temporaria est fides eorum, & tempore tentationis impingunt. Quod autem inter spinas cecidit, ii sunt qui audiunt sermonem, sed in solicitudine, divitiisque, & concupiscentiis mundi suffocantur, fructúsq; non edunt. Quod autem in terram bonam, ii sunt qui corde limpido bonóque audiunt sermonem, & amplectuntur, edúntque fructus in patientia.

Commemoratione Deiparæ Mariæ. 25.

Nemo accendit lucernam, et operit eam vase, aut ponit eam subter lectum, sed eam imponit candelabro, ut quicunque ingreditur, videat lumen ejus. Nihil est enim occultum, quod non reveletur, nec absconditum, quod non cognoscatur, & veniat in apertum. Videte quomodò audieritis. Qui enim habet, dabitur ei: & qui non habet, etiam id quod putat se habere, tolletur ab eo. Venerunt autem ad eum mater & fratres ejus, nec poterant eum alloqui propter turbam. Et dicunt ei; Mater tua & fratres tui stant foris, volúntque te videre.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Aliud in terram bonam cecidit, & ex animo suo crevit, & semen dedit & fructum centuplicem. Cùm hæc dixisset, clamabat, quòd quicunque aures audientes haberet, audiret. Discipuli ab eo rogabant, quænam esset hæc parabola. Jesus illis dixit, Vobis datum est ut mysterium regni Dei sciatis: illis autem omnibus per parabolas dictum erit. Intuentur, & non vident; quando audiunt, non intelligunt. Hac autem parabolâ semen quod seminatur, verbum Dei est. Id quod ad oras terræ cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, & inimicus veniens verbum illud è corde illorum rapit, ne fidem habeant, et serventur. Id quod in petram cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, & cum gaudio excipiunt, & radicem non habent: tempore audiendi fides illis est, sed cùm tentatio fuerit, citò apostatæ fiunt. Illud verò quod inter spinas cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, cùm solicitudo & cura mundana, et divitiæ, et concupiscentiæ variæ ingrediuntur, & verbum intercipiunt, & suffocant, nec sinunt ut ad maturitatem veniat, & semen & fructum reddat. Id autem quod in terram bonam cecidit, ii sunt qui corde aperto & bono verbum excipiunt, & observant, et in eo opus faciunt, adeò ut eis fructum det centuplicem.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et aliud cecidit in terram bonam : & ortum fecit fructum centuplum. Hæc dicens
9 clamabat ; Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogabant autem eum discí-
10 puli ejus, quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit ; Vobis datum est nôsse
mysterium regni Dei, cæteris autem in parabolis : ut videntes non videant, &
11 audientes non intelligant. Est autem hæc parabola : Semen est verbum Dei.
12 Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt : deindè venit diabolus, & tollit ver-
13 bum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram : qui cùm
audierint, cum gaudio suscipiunt verbum : & hi radices non habent : qui ad tem-
14 pus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit :
hi sunt, qui audierunt, & à solicitudinibus, & divitiis, & voluptatibus vitæ, eun-
tes, suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram : hi 15
sunt, qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum affe-
runt in patientia. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus 16
lectum ponit : sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. Non 17
est enim occultum, quod non manifestetur : nec absconditum, quod non cognoscá-
tur, & in palàm veniat. Videte ergò quomodò audiatis. Qui enim habet, da- 18
bitur illi : & quicunque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab
illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres ejus, & non poterant adire 19
eum præ turba. Et nuntiatum est illi ; Mater tua, & fratres tui stant foris, vo- 20
lentes te videre.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 *وآخر وقع علي الارض الصالحة فاعشر مايه ضعف * فلما قال هذا نادي من له اذنان سامعتان
9 فليسمع * ثم ساله تلاميذه قايلين ما هو هذا المثل * فقال لهم لكم اعطي علم سرايرِ
10 ملكوت الله * فاما الباقون فبامثال * كي يبصروا فلا يبصرون * ويسمعوا فلا يسمعون ولا
11 يفهمون * وهذا معني المثل * الزرع هو كلام الله * فالذي وقع علي الطريق هم الذين يسمعون
12 ثم يجيء ابليس فيرفع الكلمة من قلوبهم لييلا يومنوا فيخلصوا * واما الذي وقع علي
13 الصخر فهم الذين يسمعون الكلمة ويقبلونها بفرح وهولاء لا اصل لهم * وهم انما يومنون
14 وقتا يسيرا وفي زمن التجربة يرتدون * والذي وقع في الشوك هم الذين يسمعون الكلمة
ثم يخنقهم الاهتمام والغني وشهوات معيشتهم الذاهبين فيها فلا ياتون بثمر * واما الذي
15 وقع في الارض الصالحة فهم الذين يسمعون الكلمة بقلب صالح جيد فيحفظونها ويثمرون
بالصبر * * الفضل الثامن والعشرون * * ليس احد يوقد سراجا فيغطيه باناء ولا
16 يجعله تحت سريرٍ * لكن يضعه علي المنارة فيري الداخلون النور * لانه ليس خفي لا يظهر
17 ولا مكتوم لا يعلن * انظروا الان كيف تسمعون * من له يعطي ومن ليس له فالذي يظن
18 انه له يدرع منه * ثم جاء اليه امه واخوته فلم يستطيعوا الوصول اليه لاجل الجمع * فقالوا له
19 20 امك واخوتك قيام خارجا يريدون ان ينظروك *

Et aliud cecidit super terram bonam, & fructum fecit centuplum. Et cùm dixisset hoc, clamavit ; Is cui sunt aures audientes, audiat. 8 *Deindè interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes ; Quæ est hæc parabola ? Dixit eis ; Vobis data est scientia mysteriorum regni Dei : at verò cæteris per parabolas, ut videant & non videant, & audiant & non audiant, neque intelligant. Et hic est sensus parabolæ : Semen, est verbum Dei : Et quod cecidit super viam, sunt qui audiunt verbum, sed venit diabolus, & tollit verbum de cordibus eorum ne credant, & salventur. Quod autem cecidit super petram, sunt qui audiunt verbum, & suscipiunt illud cum gaudio, & his non est radix : Hi enim credunt tempore exiguo, & in tempore tentationis deserunt illud. Et quod cecidit in spinas, sunt qui audiunt verbum, at suffocat eos cura, & divitiæ, atque voluptates vitæ suæ quam sequuntur, & non afferunt fructum. At verò quod cecidit in terram bonam, sunt qui audiunt verbum corde bono, optimo, & conservant illud, & fructificant in patientia.* 9 10 11 12 13 14 15

Sectio vigesima octava.

Nemo accendit lucernam, & operit eam vase, neque ponit eam sub lecto : sed ponit illam super candelabrum, & vident introeuntes lumen. Quia non est absconditum, quin appareat : neque occultum, quin reveletur. Considerate ergò quomodò audiatis. Ei enim qui habet, dabitur : & ab eo qui non habet, etiam quod censebitur habere, auferetur. Deindè venerunt ad illum mater ejus, & fratres ejus, & non potuerunt pervenire ad eum præ turba. Dixerunt ergò ei ; Mater tua & fratres tui stantes foris, volunt videre te. 16 17 18 19 20

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወቦ:ዘወድቀ:ውስተ:መድር: ሠናይ: ወበቍለሂ: ወፈርየ:መአተ: ምክዕቢተ: ወቦ:
9 ኀቡ:ሠገሰ: ወቦ:ኀቡ:ስሰ:ወዘንተ: ብሂሎ: ይቤኦሙ: ዘቦ:ለዝኒ:ሰሚዕ:ይስማዕ::=
10 ወተስኣልዎ:ለር ደሊሁ: ወይቤልዎ:ምንትኑ: ይእቲ:ዛቲ:መሰሌ::=ወይቤኦሙ:
ለክሙ:ተውህበ:ታእመሪ: መስጢራ: ለመንግሥተ: እግዚአብሔር:: ወለእልክሙቱ
11 ስ:በመሰሌ:ከመ:ርኢዮሙኒ:ሊይርኅዩ:ወሰሚዖሙኒ:ሊ ይስምዑ:ወሊ ይሠብሡ::=
12 ወከመዝ:ይእቲ:መሰሌሃ:ዘርእሰ:ቃሉ:ለእግዚአብሔር:ውእቱ::= ወዘሰ: ውሰተ:
ፍናት : ወድቀ: እሉ: ለውንቱ:እለ: ይሰመዑ: ቃለ: እግዚአብሔር: ወይመጽእ:ሰይ
13 ጠኝ: ወይነሥአ: ለቃል: እመልቦሙ: ከመ: ሊ ይእመኑ: ወሊ ይሕየዉ::=ወዘሰ:
ውስተ:ሶኑሕ:ወድቀ:እሉ: እሙንቱ: እለ: ሰሚዖሙ: ወይተሠኀፍዎ: ለነገር : በፍ
ሠሐ:ልብ:ለገቢር: ወባሕቱ:ሠርዉ:ላልቦሙ: ለሶቤሃ: ደለሙ: የ ለሙኑ : ወእሙኒ
14 መ:ተመንየቡ:የዐልዉ::=ወዘሰ: ውስተ: ሣህ: ወድቀ: እሉ: እሙንቱ:እለ:ይሰሙ
ዑ: ወ ይትወኪፈ:ወ ይሐልዩ:ብዕለ:ወትካዘ: መንበርት: ወሐውዘ: መንበርት : ወሐው
15 ዘ:ተ ደልዎ:ወፈጊዕ:ያጠውቆሙ:ወሊ ይገብሩ::=ወዘሰ: ውስተ: ሠናይ:መድር:
እሉ:እሙንቱ:እለ:ይሰመዑ:በሠናይ: ልብ: ወበጥቡዕ : ወ ይትዔገሱ: ወያጠብዑ: ወ
16 ይፈርዩ::= ወለለቦ: ዘያሓቱ: ማኅተተ: ወይከድና: ኀዊየ:ወያነብራ:ታሕተ:ዓረ
17 ት:ዘእኅበለ:ደቡ:ተቀዋሚ:ከመ:ይርእዩ:ብርሃነ:እለ:ያትሕውሙ::= ወእልቦ: ኅቡ
18 እ:ዘሊ ተከለሠተ:ወእልቦ : ክዱን : ዘሊ ያስተረሊ : ወገሂደ : ይከውን::= ወእለመ
ሬ : እንከ : ዘከመ : ትሰመዑ : ለዘቦ : ይሁብዎ : ወለዘሰ : ለልቦ : እለሂቦ : ይሂይድ
19 ዎ::= ወመጽሉ: ኀቤሁ: : እሙ :ወሊ ሂዊሁ : ወስእኑ : ረኪቦቶ : እስመ : ኦ
20 ፈቅ:ወብዙኅ: ሰብእ:=ወይቤልዎ : እምከ: ወእኀዊከ:ለፍለ:ሃለው:ይቀውሙ:
ወይፈቅዱ : ይርእዩከ::=

Et fuit quod cecidit in terram bonam, & floruit, & fructum edidit centuplum, 8
& fuit ad triginta, & fuit ad sexaginta : Et hoc dicens, dixit ; Qui habet aures audiendo audiat. Et interrogârunt eum discipuli ejus, & dicebant ei ; Quænam est 9
hæc parabola ? Et dixit iis ; Vobis datum est nôsse mysteria regni Dei, & illis in 10
parabolis : ut videntes non videant ; audientes non audiãt, neq; intelligãt. Et sic *se habet* hæc parabola, Semen verbũ Dei est. Et q̃ in via cecidit, ii sunt qui audiũt 11 12
verbũ Dei, & venit satanas, & tollit verbũ è corde eorũ, ut non credant neq; vivant. Et quod super petram cecidit, ii sunt qui audientes suscipiũt verbum in 13
gaudio cordis ad faciendum : sed radicem non habentes, ad tempus tantùm credunt ; & quando persecutionem patiũntur, prævaricantur. Et quod in spinas 14
cecidit ii sunt qui audiunt & suscipiunt, & sapiunt divitias ; & solicitudo seculi, & voluptas seculi, & voluptas dignitatis, & deliciæ urgent eos, & non operantur. Et quod in bonam terram, ii sunt qui audiunt in bono corde, & in pra- 15
to ; & perseverant, & fixos se reddunt, & fructum adferunt. Et nemo est qui 16
accendit lucernam, & operit eam vãse, & ponit eam subter lectum ; sed suprà candelabrum, ut videant lucem qui intrant. Et non est occultum quod non re- 17
velatum fuerit, & non est coopertum quod non videbitur & manifestum fiet. Et intelligite igitur quomodo audiatis : ei qui habet dabunt ei, & ei qui non ha- 18
bet quod datum fuit ei auferent ei. Et venerunt ad eum mater ejus, & fratres 19
ejus, & non potuerunt adire eum præ turba & multitudine hominum. Et di- 20
xerunt ei, Mater tua & fratres tui foris sunt stantes, & cupiunt videre te.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 *كسي چراغ نيفروزد * وانرا بتغاري * چهل يك مثل چراغ افروختن
طشتي * بپوشاند * يا اورا زير تخت نهد * الا چراغ بيفروزد وبر منارة نهد * تا هر كه درآيد
17 ازو روشنايي بيند * * هر كز چيز پوشيده نباشد * الا آشكارا شود * ونه نيز پنهان * الا
18 دانسته شود * وهويدا نموده شود * * بينيد كه چون †شنيد * انك دارد * ديگر بدو داده
شود وانك ندارد * آن نيز كه دارد ازو ستده شود
انك كفتند مادرت وبرادرانت بر درند چهل دو
19 * مادر وبرادرانش بر درامدند * بسبب بسياري خلق نتوانستند كه با او سخن كويند
20 * كسي كفت مادر وبرادرانت بيرون ايستاده اند * وهي خواهند كه ترا بينند *

XLI. Parabola lucernam accendendi.

Quisquam lucernam non accendit, et hydriâ conchâve tegit, aut eam lecto 16
supponit : sed lucernam accendit, et super caudelabrum ponit, ut quicunque ingressus fuerit, ab eo lumen videat. Haud unquam aliquid 17
opertum erit, quin manifestetur ; neque etiam secretum, quin innotescat et apertè ostendatur. Videte 18
quomodo audiatis : ille qui habet, amplius ei datum erit ; et is qui non habet, illud etiam quod habet ei ablatum erit.

XLII. De eis qui dicebant, Mater tua & fratres tui ad ostium sunt.

Et *mater & fratres ejus ad ostium* 19
venerunt, sed præ multitudine populi non potuerunt cum eo loqui. *Quidam dixit ; Mater & fratres* 20
tui foris stant, & cupiunt ut te videant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΓ'. ΚΔ'.

Qui autem respondens dixit ad eos; Mater mea & fratres mei hi sunt
21 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν
verbum Dei audientes, & facientes ipsum. Et factum est in una die-
22 οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες, καὶ (η)ποιοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμε- ΚΓ'
rum, & ipse ascendit in naviculam, & discipuli ejus: & ait ad illos; Transe- πγ
ρῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Διέλ- β
eamus in ulteriora stagni. Et proveëti sunt. Navigantibus autem illis, sopitus
23 θωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. Πλεόντων δὲ αὐτῶν, ἀφύπνω-
est: & descendit procella venti in stagnum, & complebantur, & periclitabantur.
σε· καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον.
Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes; Præceptor, præceptor, perimus.
24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέγοντες, Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα.
Ille autem excitatus objurgavit ventum & fluctuationem aquæ: & cessaverunt,
ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο,
& facta est tranquillitas. Dixit autem illis; Ubi est fides vestra? Timen-
25 καὶ ἐγένετο γαλήνη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέν-
tes autem mirati sunt, dicentes ad invicem; Quisnam hic est, quia & ventis
τες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ
imperat & mari, & obediunt ei? Et navigaverunt ad
26 τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; Καὶ κατέπλευσαν εἰς
regionem Gadarenorum, quæ est contra Galilæam. Exeunti autem
29 τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ὅτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. Ἐξελθόντι δὲ ΚΔ'
ipsi ad terram, occurrit illi vir quidam ex urbe, qui habebat
αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε

dæmonia ex temporibus multis: & vestimento non induebatur, & in domo non
δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν· καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ
manebat, sed in monumentis. Videns verò Jesum, & exclamans, procidit
ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν
illi, & voce magnâ dixit; Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissimi? obsecro
αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί
te, ne me torqueas. Præcipiebat enim spiritui immundo, exire
σου, μή με βασανίσῃς. Παρήγγελλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, ἐξελθεῖν
ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis,
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι,
& compedibus custoditus: & perrumpens vincula, agitabatur à dæmonio
καὶ πέδαις φυλασσόμενος· καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ, ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος
in deserta. Interrogavit autem illum Jesus, dicens; Quod tibi est nomen?
εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοί ἐστιν ὄνομα; ὁ
is autem dixit, Legio: quia dæmonia multa intraverunt in eum. Et rogaverunt
δὲ εἶπε, Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. Καὶ παρεκάλει
illum ut non imperaret illis in abyssum abire. Erat autem ibi grex
αὐτὸν ἵνα μὴ (ι) ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη
porcorum multorum pascentium in monte: & rogabant eum ut permitteret
χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν (κ) ἵνα ἐπιτρέψῃ
eis in illos ingredi: & permisit illis.
αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

MS. A. (η)ποιοῦντες. Ἐγένετο δὲ ἐν (θ)Πῷ ἡ πίστις (ι)ἐπιτάξῃ (κ)ἵνα *μὴ ἐπιτρέψῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

21 Qui respondens, dixit ad eos; Mater mea, & fratres mei hi sunt, qui verbum Dei
22 audiunt & faciunt. Factum est autem in una dierum: & ipse ascendit in navi-
culam, & discipuli ejus, & ait ad illos; Transfretemus trans stagnum. Et ascen-
23 derunt. Et navigantibus illis, obdormivit, & descendit procella venti in stagnum,
24 & complebantur, & periclitabantur. Accedentes autem suscitaverunt eum, di-
centes; Præceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum, & tempestatem
25 aquæ, & cessavit: & facta est tranquillitas. Dixit autem illis; Ubi est fides vestra?
Qui timentes, mirati sunt ad invicem, dicentes; Quis putas hic est, quia & ven-
26 tis & mari imperat, & obediunt ei? Et navigaverunt ad regionem Gerâseno-
27 rum, quæ est contra Galilæam. Et cùm egressus esset ad terram, occurrit illi vir
quidam, qui habebat dæmonium jam temporibus multis, & vestimento non in-
duebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. Is, ut vidit Jesum, pro-
28 cidit ante illum: & exclamans voce magnâ, dixit; Quid mihi, & tibi est, Jesu
Fili Dei Altissimi? obsecro te, ne me torqueas. Præcipiebat enim spiritui im-
29 mundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vincie-
batur catenis & compedibus custoditus: & ruptis vinculis agebatur à dæmonio
30 in deserta. Interrogavit autem illum Jesus, dicens; Quod tibi nomen est? At
31 ille dixit; Legio: quia intraverant dæmonia multa in eum. Et rogabant illum ut
32 ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum
pascentium in monte: & rogabant eum, ut permitteret eis in illos ingredi. Et
permisit illis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * فاجابهم قايلا امي واخوتي هم هؤلاء الذين يسمعون كلمة الله ويعملون بها *

Respondit eis, dicens; Mater mea, & fratres mei, sunt hi qui audiunt verbum Dei, & faciunt illud. 21

Sectio vigesima nona.

* الفصل التاسع والعشرون *

22 * وكان في احد الايام قد صعد الي سفينة ومعه تلاميذه *

Et in una dierum ascenderat in naviculam, & secum discipuli ejus: & dixit eis; Dusite nos ad oppositum litus stagni: & velafecerunt. 22

23 وقال لهم اعصوا بنا الي عبر البحيرة فساروا * وبينما هم سايرون نام * فنزل في البحيرة ريح عاصفة

Et dum ipsi navigarent, dormivit. Irruit autem in stagnũ ventus procellosus, & obsedit eos, & 23

24 واحاطت بهم وكانوا في شدة * فدنوا اليه وايقظوه قايلين يا معلم هلكنا * فقام وانتهر الريح

erant in angustia. Et accesserunt ad 24

25 والامواج فسكنت وكان هدوا عظيما * وقال لهم اين ايمانكم فخافوا وتعجبوا وقال بعضهم

eum, & suscitaverunt eum, dicentes; O præceptor, interivimus. Et surrexit, & increpavit ventum & fluctus: & quieverunt, & facta est tranquillitas magna. Et dixit illis; ubi est fides vestra? 25

لبعض من ترى هذا الذي يامر الرياح والماء فيطيعونه *

Et timuerunt, & mirati sunt, & dixit alter eorum ad alterum; Quis putas est hic, qui imperat ventis & aquæ, & obediunt illi?

Sectio trigesima.

* الفصل الثلثون *

26 * ثم عبر الي كورة الجرجسيين التي هي مقابل عبر الجليل * فلما خرج الي الارض استقبله

Deindè transfretavit in regionem Gergeseorum, quæ est contra fretum Galilææ. 26

27 انسان من المدينة كان به شيطان منذ زمان كبير * ولم يكن يلبس ثوبا ولا ياوي بيتا لكن

Et cùm egressus esset ad terram, occurrit 27

في المقابر * فلما راي يسوع خر قدامه وصاح بصوت عال قايلا ما لك معي يا يسوع ابن

illi homo quidam de civitate in quo erat dæmonium à tempore magno, et non induebatur veste, neq; habitabat domum, sed inter sepulchra. Cùm autem vidisset, 28

28 الله العلي * اناسالك الا تعذبني * لانه كان امر الروح النجس ان يخرج من الانسان * فانه

Jesum, procidit ante illum, et exclamavit voce altâ, dicens; Quid tibi mecum, Jesu fili Dei altissimi? Ego obsecro te ne torqueas me. Nam præceperat spiritui 29

29 كان قد احتطفه منذ سنين كثيرة * وكان يربط بالسلاسل والقيود ويحبس * فيقطع الرباط

immundo ut exiret ab homine: arripuerat enim eum ab annis multis: et vinciebatur catenis & compedibus, et detinebatur carceribus; ac rumpebat vinculum, et abigebat eum dæmonium in deserta. Et interrogavit illum Jesus, dicens; 30

30 ويسوقه الشيطان الي البراري * فساله يسوع قايلا ما اسمك فقال لجاون * لانه قد دخل فيه

Quod est nomen tuum? Dixit, Legio: quia intraverant in eum dæmonia multa. Et rogaverunt illum ne imperaret eis 31

31 شياطين كثيرة * فطلبوا اليه الا يامرهم بالذهاب الي العمق * وكان هناك قطيع خنازير

ire in imum. Et erat ibi grex porcorum 32

32 كثيرة ترعي في الجبل * فسالوه ان ياذن لهم بالدخول فيها فاذن لهم *

multorum qui pascebant in monte. Igitur rogaverunt illum ut permitteret eis intrare in illos. Et permisit illis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወለውሠለ: ወይቤሎሙ: እመየ; ወለኀዊየ: እሉ፡ እሙንቱ: እለ፡ይሰመዑ፡ቃለ፡እግ
ዚአብሔር: ወይገብሩ።።=፨ በእንተ : ዝከመ ፡ ገሠጸ : ጣዖተ።።=፨

Et respondit, & dixit iis, Mater mea & fratres mei ii sunt qui audiunt verbum 21
Dei, & faciunt. *De objurgando aquas.* Et factum est in quodam 22

22 ወኮነ፡በለሐቲ፡ዕለት፡ውእቱ፡ ዓረገ: ውስተ፡ ሐመር ፡መኦሊ፡እርደሊሁ፡ወይቤሎሙ፡
23 ንዑ፡ንዕዱ፡ጣዕዶተ፡ቀላይ፡ወሖሩ።።=ፁ ወእንዘ፡የሐውሩ፡ኖሙ፡ ወመጽአ፡ነፋስ ፡ዓው
24 ሎ፡ወመልአ፡ጣየ ፡ሐመርሙ፡ወተመንደቡ።።=ፁ ወሖሩ : ወለንቅህዎ : ወይቤልዎ፡ ሊ
ቅ፡ንትሐጐል፡ ወተንሠአ፡ ወገሠጸው፡ ለነፋስኒ፡ወለጣዖበለ፡ጣይ፡ ወለርመው፡ወኮነ፡
25 ዘሐነ፡ዓቢይ።።=ፁ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ላይቴኑሙ፡ሃይማኖትክሙ፡ወፈር
ሁ፡ወለንከፈ፡ወይቤሉ፡ሙኑ፡ለንጋ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ : ዘይትሌዘዙ፡ ሎቱ፡ ጣዖትኒ፡ ወነ
26 ፋሰትኒ።።=ፁ በእንተ : ዘሴጌወን : ለኃዘ።=ፁ ወነገዱ፡ ብሔረ፡ገርጌሰኖን፡ዘ
27 ለንጸረ፡ጣዕዶተ፡ገሊላ።=ፁ ወወፅዶሙ፡መድረ፡መጽአ፡ወተቀበሉ፡ብእሲ፡ዘጋኔን፡እመ
ሃገር፡ ወጥንዱይ፡ ምዋዕል : እመዘ፡ሊለብሰ፡ ልብሶ፡ ወሊቦለ፡ቤተ፡ዘእንበለ፡ ውስተ፡
28 መቃብር፡ደአሙ፡ይነብር።።=ፁ ወሶበ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ከልሐ፡ ወርጸ፡ ወ
ስገደ፡ሎቱ፡ ወለውየወ፡በዓቢይ፡ቃል፡ ወይቤ፡ መንተ፡ብየ፡ መስሌከ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡
29 ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ ወለስተብቁዖ፡ ሊይሠቅዮ።=ፁ ወለዘዞ : ለውእቱ :
ጋኔን፡እሱይ፡ፀዋግ፡ይፀሊ፡እመባዕለ፡ውእቱ፡ ብእሲ።። ወዘፅፈ፡ ያዓብደ : ወይሞቅሕ
ው፡ በመዋቅሕት፡ ወያዓቅብው፡ ደቅ፡ ወይሰብር : መቀቅሕቲሁ : ወየረውጾ : ጋኔኑ : ገ
30 ደሙ።=ፁ ወተሰአሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡ሙኑ፡ ሰሙከ : ወይቤሎ፡ ሌጊወን፡ ስ
31 ሙየ : እስመ : በዙኃን : ለጋንንት : ለኃዝሙ።።=ፁ ወለሰተብቁዖው : ሊይፈንው
32 ው : ከመ፡ ሊይረዱ : ውስተ : ሲኦል።።=ፁ ወቦቱ : ሀየ : መራዕየ : ለሕርው : ብዙ
ኅ : ይትረዒይ : ውሰተ : ደብር : ወለስተብቁዖመ : ይባሉ : ሳዕቤሆው : ያብሉ
ው : ወለብሎው።።=ፁ

Et respondit, & dixit iis, Mater mea & fratres mei ii sunt qui audiunt verbum 21
Dei, & faciunt. *De objurgando aquas.* Et factum est in quodam 22
die ipse ascendit in navim cum discipulis suis, & dixit iis; Agite, transeamus in ulterius voraginis: & profecti sunt. Et proficiscentibus *illis* sopitus est, & venit 23
venti procella, & completa fuit aquâ navis eorum, & afflicti sunt. Et accesserunt, 24
& expergefecerunt eum, & dixerunt ei; Magister, perditi sumus: & surrexit, & objurgavit ventum & fluctuationem aquæ, & cessaverunt, & facta est tranquillitas magna. Et dixit iis Dñs Jesus, Ubi est fides vestra? Et timuerunt, & mirati sunt, 25
& dixerunt; Quis igitur est hic cui obtemperant aquæ & venti?

De eo quem possedit Legio. Et profecti sunt *in* regionem Gargesenorum quæ 26
respicit ex adverso Galilæam. Et descendentibus illis *in* terram, venit & occurrit ei homo dæmoniacus ex urbe, & longum tempus erat ex quo non fuit indutus 27
vestimento suo, neque intravit domum, sed in sepulchro solummodò manebat. Et quum vidisset Dñm Jesum, clamavit, & cucurrit, et adoravit eum, & exclama- 28
vit in magnâ voce, & dixit; Quid habeo tecum Domine Jesu, fili Dei altissimi? Et obsecravit eum ne torqueret eum. Et præcepit huic dæmoni malo nequam, ut 29
exiret ab illo homine: & perpetuò insanire fecit eum, & vinciebant eum catenis, & custodiebant eum parvuli: & dirupit vincula sua: & currere fecit 30
eum dæmonium in desertum. Et interrogavit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Quid *est* nomen tuum, & dixit ei; Legion *est* nomen meum: quoniam multi dæmones prehendissent eum. Et obsecraverunt eum ne emitteret eos, ne descende- 31
rent in infernum. Et fuit ibi grex porcorum magnus pascens in monte, & rogabant eum ut intrare illos permitteret iis: & permisit iis. 32

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چون عيسي را ديد * بانك زد * وبروي در افتاد * وباواز بلند گفت * چه كار داري با ما اي

Cùm Jesum autem vidisset, vociferatus est, et in vultum procidit, et voce altâ dixit; Quid negotii habes nobiscum, O Jesu Fili Dei excelsi? peto abs te ne me exagites. 28

29 عيسي * پسر خداي بلند * خواهم از تو كه مارا اوارة نكني * عيسي بدان جان پليد † فرمان

At Jesus illi spiritui impuro imperavit, Quin exeas ab hoc homine; tempus enim multum fuerat, quo in 29
eo fuisset: & catenâ, et vinculis ferreis eum ligaverant, ne seipsum perderet; aliquoties tamen per manum diabolorum in desertum abierat. Et interrogavit Jesus, Nomen 30
tuum quid est? Dixit, Legion: eò quòd dæmonia multa in eum ingressa fuerant. Et deprecabantur quo minus ea in imum profundi mitteret. Et illic grex porcorum multo- 31
rum pascebant: & à Christo petebant, ut ipsa in illum gregem porcorum mitteret. Christus illis permissionem dedit. 32

29 كرد كه بدر رو ازين مرد * و روزگار بسيار بود كه دررو بود * بزنجير وبندهاء آهنين اورا مي
30 بستند * تا خودرا هلاك نكند * وقتها از دست ابليسان † بويراني مي رفت * * ويپرسيد عيسي
31 كه نامت چيست گفت لغيون * براي انك ديوان بسيار † بدو در رفته بودند * * ونمي
32 خواستند كه ايشانرا بقعر نغلي بفرستد * * و در انجا كله خوكان بسيار مي چريدند
از مسيح درخواست كردند * كه ايشانرا † بدان كلهء خوكان † فرستد مسيح اجازت داد *

Exeuntia autem dæmonia ab homine, intraverunt in porcos: &
33 Ἐξῆλθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, (λ) εἰσῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους· καὶ
impetu abiit grex per præceps in stagnum, & suffocatus est. Videntes
34 ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες
autem pascentes factum, fugerunt: & abeuntes nuntiaverunt in
δὲ οἱ βόσκοντες (μ) τὸ γεγονὸς, ἔφυγον· καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς
civitatem, & in agros. Exierunt autem videre factum, & venerunt
35 τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονὸς, καὶ ἦλθον
ad Jesum: & invenerunt sedentem hominem à quo dæmonia ex-
πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξ-
ierant, vestitum, ac sanâ mente, ad pedes Jesu: & timue-
ελήλυθει, ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβή-
runt. Nuntiaverunt autem illis & videntes, quomodò servatus esset dæmoniacus.
36 θησαν. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.
Et rogaverunt illum omnis multitudo circumregionis Gadarenorum abire
37 Καὶ (ν) ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν
ab ipsis: quia timore magno simul tenebantur: ipse autem ascendens in navim,
ἀπ' αὐτῶν· ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· (ξ) αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον,
reversus est. Rogavit autem illum vir, à quo exierant dæmonia, esse
38 ὑπέστρεψεν. (ο) Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶ-
cum eo: dimisit autem eum Jesus, dicens; Redi in domum
39 ναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν

tuam, & narra quanta fecit tibi Deus. Et abiit per universam civitatem,
σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν,
ΚΕ' prædicans quanta fecisset illi Jesus. Factum est autem in redire
πς κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι 40
β Jesum, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum.
τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.
Et ecce venit vir, cui nomen Jairus, & ipse princeps synagogæ
Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ, ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς 41
erat: & cadens ad pedes Jesu, rogabat eum intrare in
ὑπῆρχε· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς
domum suam: Quia filia unigenita erat ei ut annorum duodecim, &
τὸν οἶκον αὐτοῦ· Ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ 42
hæc moriebatur. (In verò ire ipsum, turbæ comprimebant eum. Et
αὕτη ἀπέθνησκεν. (ὲν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. Καὶ 43
mulier existens in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos impendens
Κς' γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις (π) εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα
omnem vitam, non potuit ab ullo curari: Accedens
ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν (ρ) ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι· Προσελθοῦσα 44
retrò, tetigit fimbriam vestimenti ejus, & confestim stetit fluxus
ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις
sanguinis ejus.
τοῦ αἵματος αὐτῆς.

MS. A. (λ) εἰσῆλθον (μ) τὸ γεγονὸς, ἔφυγον· καὶ ἀπήγγειλαν (ν) ἠρώτησαν (ξ) αὐτὸς ἐμβὰς (ο) Ἐδεῖτο (π) ἰατροῖς (ρ) ἀπ' οὐδενὸς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Et exierunt dæmones ex homine, & ingressi 33
sunt in porcos: & rectà contendit totus ille
grex ad rupem, & eciderunt in mare, ac
suffocati sunt. Quum autem vidissent pa- 34
stores quod factum fuerat, fugerunt, renun-
tiárúntque in civitates, & in pagos. Et ex- 35
ierunt homines ut viderent quod factum
fuerat, venerúntque ad Jesum, & invenerunt
hominem illum à quo exierant dæmonia, ve-
stitum & verecundum, ac sedentem ad pedes
ipsius Jesu: & timuerunt. Et recitárunt eis 36
illi qui viderant, quomodò sanitati restitutus
fuerat homo ille dæmoniacus. Et efflagita- 37
bant ab eo universi cœtus Godaræorum ut
abscederet à se, quippe quos timor magnus
invaserat: ipse autem Jesus conscendit na-
vem, & reversus est ab eis. Porrò vir ille 38
à quo exierant dæmonia, efflagitabat ab eo,
ut cum eo esset: sed dimisit eum Jesus, &
dixit ei; Revertere domum tuam, & recita 39
id quod fecit tibi Deus. Abiit itaque &
prædicabat per totam civitatem quod fece-
rat ei Jesus.

Matutinis dominicæ V. jejunii. 27.

Quum autem rediisset Jesus, excepit eum 40
turba multa, omnes enim præstolabantur
eum. Ac vir quidam nomine Jairus prin- 41
ceps synagogæ, procidit ante pedes ipsius
Jesu, & postulabat ab eo, ut ingrederetur
ædes ipsius. Erat enim ei unica filia circiter 42
annos duodecim nata, ac prope erat ut
moreretur. Quum autem abiret cum eo ipse
Jesus, turba multa comprimebat eum. Quæ- 43
dam verò mulier, cujus eruperat sanguis ab
annis duodecim, quæ quidem in medicos
totam substantiam suam impenderat, nec
potuerat à quoquam curari: Accessit à 44
tergo ipsius, tetigítque oram vestimenti
ejus, & statim substitit profluvium sangui-
nis ejus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

*Dæmonia itaque ex eo homine 33
egressa sunt, & in porcos iverunt:
grex porcorum horrescebant, & in
summam rupem abierunt, & se in
mare præcipitárunt, & suffocati
sunt. Subulci cùm hunc casum vi- 34
dissent, fugerunt, & in civitatem
& pagos renuntiárunt. Homines 35
autem exiverunt, ut viderent quid
rei esset: & ad Jesum appropin-
quaverunt, & hominem illum vi-
derunt, ex quo dæmonia egressa fu-
erant, vestimento indutum modestè
ad pedes Jesu sedentem; ac timu-
erunt. Et certiores fecerunt, ii 36
qui viderant, quomodò homo ille
à dæmoniis purgatus fuerat. Postea 37
cœtus Gadarenorum à Christo pe-
tebant ut illinc abiret, eò quòd
multus pavor in eos ciderat.

XLV. Petitio hominis dæmoni-
aci ut Christum sequeretur.

Cùm autem Jesus navi insideret, 38
ut reverteretur: Ille homo, ex quo
dæmonium egressum erat, dixit;
Ego etiam tecum veniam. Jesus
dixit; In domum tuam revertere, 39
& enarra id quod Deus tecum fe-
cit. Homo itaque ille à Jesu abs-
cessit, & per omnem civitatem &
regionem prædicabat illud, quod fe-
cerat ipsi Jesus.

Versio VULGATA LATINA.

33 Exierunt ergò dæmonia ab homine, & intraverunt in porcos: & impetu abiit grex
34 per præceps in stagnum, & suffocatus est. Quod ut viderunt factum qui pasce-
35 bant, fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in villas. Exierunt autem videre
quod factum est, & venerunt ad Jesum: & invenerunt hominem sedentem, à quo
36 dæmonia exierant, vestitum, ac sanâ mente, ad pedes ejus, & timuerunt. Nuntia-
37 verunt autem illis & qui viderant, quomodò sanus factus esset à legione: Et ro-
gaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia
38 magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim, reversus est. Et rogabat
illum vir, à quo dæmonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eum Jesus, di-
cens; Redi in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per univer-
39 sam civitatem, prædicans quanta illi fecisset Jesus. Factum est autem cùm rediis-
40 set Jesus, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum. Et ecce venit
41 vir, cui nomen Jairus, & ipse princeps synagogæ erat: & cecidit ad pedes Jesu,
rogans eum ut intraret in domum ejus, Quia unica filia erat ei ferè annorum du-
42 odecim, & hæc moriebatur. Et contigit, dùm iret, à turbis comprimebatur. Et
43 mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erога-
verat omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: Accessit retrò, & teti-
44 git fimbriam vestimenti ejus: & confestim stetit fluxus sanguinis ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * فخرجت الشياطين من الانسان ودخلت في الخنازير فمرامي قطيع الخنازير * من جرف في
34 البحيرة فاحتنقوا * فلما نظر الرعاة ذلك هربوا واخبروا الذين في المدينة وفي الحقول * فخرجوا
35 ليروا ما كان وجاوا الى يسوع * فوجدوا ذلك الذي خرجت منه الشياطين جالسا عاقلا لابس
ثيابه عند رجلي يسوع فخافوا * واخبرهم الذين عاينوا كيف خلص الذي كانت
36 الشياطين معه * فسأله كل جموع كورة الجرجسيين ان يذهب من عندهم لانهم خافوا خوفا
37 عظيما * فركب السفينة ورجع * فسأله الرجل الذي خرجت منه الشياطين ان يقيم معه
38 فصرفه يسوع قايلا له * ارجع الى بيتك فاخبر بالذي صنع الله بك * فذهب وكان يكرز
39 في المدينة كلها بكلما صنعه به يسوع *

Sectio trigesima prima.

* الفصل الحادي والثلثون *

40 * فلما رجع يسوع استقبله الجموع لانهم كانوا منتظرين اجمعون * وجاء اليه انسان يسمى
41 يايرس وكان رييس الجماعة فخر عند قدمي يسوع وسأله ان يدخل بيته * لانه كانت له ابنة
42 وحيدة لها اثني عشر سنة * وكانت هذه قد ماتت * فبينما هو منطلق معه كان الجمع يرحمه *
43 * واذا مرءة بها نزيف دم منذ اثني عشر سنة * وكانت قد انفقت جميع مالها للاطباء فلم
44 يقدر احد ان يسقيها * فجاءت من ورايه وامسكت طرف ثوبه فللوقت وقف الدم *

Et exierunt dæmones ab homine, & intraverunt in porcos: & projecit se grex 33
porcorum à jvrte in stagnum, & suffocati sunt. Cum autem vidissent pastores 34
hoc, fugerunt, & nuntiaverunt iis qui in civitate erant & in agris. Exierunt- 35
que ut viderent quod factum fuerat: & venerunt ad Jesum, & invenerunt illum hominem à quo exierant dæmonia, sedentem, mentis compotem, vestitum vestibus suis, apud pedes Jesu: & timuerunt. Et narraverunt illis ii qui viderant, quomodo liberatus fuerit ille cum 36
quo erant dæmonia. Et rogaverunt il- 37
lum omnes turbæ regionis Gergesæorum ut discederet ab eis: quoniam timuerant timore magno. Quare conscendit navim, & reversus est. Rogavit autem 38
illum homo, à quo exierant dæmonia, ut remaneret cum eo: sed remisit eum Jesus, dicens ei; Redi in domum tuam, & 39
narra quod fecit Deus tibi. Et abiit, & prædicabat in civitate universa quicquid fecit ei Jesus.

Sectio trigesima prima.

Cùm autem rediisset Jesus, occurrerunt 40
ei turbæ: quia erant expectantes eum omnes. Et venit ad eum homo qui vo- 41
cabatur Jairus, & erat princeps synagogæ; & procidit ad pedes Jesu, & rogavit eum, ut intraret domum ejus. Nam erat ei filia unica habens duode- 42
cim annos, & hæc jam mortua fuerat. Et dum Jesus iret cum eo, compressit eum turba. Et ecce mulier cui inerat 43
fluxus sanguinis à duodecim annis, & jam impenderat omnes opes suas in medicos, nec potuit quisquam curare eam: Venit à tergo ipsius, & tenuit extremi- 44
tatem vestis ejus: & confestim substitit sanguis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወወፂለው: እውንቱ: ለጋንንት: እመላዕለ:ውእተ:ብእሲ:ቦሉ:ላዕለ: ለሕርው: ወዲ
34 ብደ: መሪዕይ: ወወድቀ:ውስተ: ቀላይ: ወጸድፈ: ወሞተ:::ፁ ወርእዮ:ናሶት:ዘኮ
35 ን:ጕዩ: ወሖሩ: ወለተው: ወነገሩ:ለእሂጥር: ወለእዕዛደት:::ፁ ወወፅኡ: ከመ:ይር
ኣዩ: ወያእመሩ: ዘኮነ : ወሖሩ: ወበጽሑ: ኀቡ: እግዚእ:ሊየሱስ:ወረከብዎ:ለውእ
ቱ:ብእሲ: ዘወፅኡ: እመላዕለሁ:ለጋንንት: ይነብር:ኀቡ: እገሪሁ: ለእግዚእ: ሊየሱ
36 ስ:ወልብሰ: ልቡስ:ወገብለ: ልቡ: ወፈርሁ:::ፁ ወነገርዎሙ: እለ:ርእዩ: ዘከመ: ሓይ
37 ው: ዘጋኔን:::ፁ ወይቤልዎ:ኵሉ: ሰብእ:ለድያሞ: ዘጌርጌሴናን:ወለእተብቍዕዎ:
ከመ:ይሖር: እመኀቤሆሙ: ለእመ: ፍርሃት:ዓቢይ: ለኀዘሙ:::ፁ ወዓርገ: ሖመረ: ወተሰ
38 ውጠ:::ፁ ወለእተብቍዖ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:ውእቱ:ብእሲ: ዘወፅኡ: እመኔሁ:ለ
39 ጋንንት: ከመ:ይሖር:ሎሰቤሁ: ወፈንዎ:ወይቤሎ:::ፁ እቱ: ቤተከ: ወንግር: ኵሎ:ዘ
ገብረ: ለከ: እግዚኣብሔር:ወሖረ: ውስተ:ኵሉ: ላህጥር:ወነገረ:ኵሎ: ዘገብረ:ሎ
40 ቱ: እግዚእ:ሊየሱስ:::ፁ ወተመይጠ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወተቀበልዎ:ሕዝብ:እስመ:
ኵሎሙ: ይፀንሕዎ:::ፁ በእንተ: ወለተ:ሞጓቤ: ሙኵራብ:::ፁ
41 ወመጽአ: ብእሲ: ዘስሙ: ያኢሮስ: ፍኬሮስ: ወውእቱ: መጋቤ: ምኵራብ: ወሰገደ: ታሕተ: እ
42 ገሪሁ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ወያስተበቍዖ: ይባእ: ቤቶ:::ፁ እስመ : ቦቱ : ወለተ: ዋ
ሕደ: ፍዓሬቱ: ወክልሌቱ: ክረምታ: ወይእቲ: እልጸቀት: ትሙት::
በለእንተ : እንተ : ይሠሕዘ: ደመ:::ፁ
43 ወእለሰ:እንዘ: ይሐውር: ይትጋፍዕ፣ስብእ:::ፁ ወመጽላት፣ብእሲት: እንተ:ይሠ
ሕዛ: ደመ: እመዓሠርቱ: ወክልሌቱ:ክረምት: ወላኅለቀት: ንዋያ: ለዓቀብተ: ለሠረ
44 ይ: ወልልበ: ዘክሕለ: ፈሠሶታ:::ፁ ወቀርበት: ወቆመት: እንተ: ድኅሬሁ:ለእግዚእ:
ሊየሱስ: ወገሰሰት: ጽንፈ:ልብሱ: ወቆመ: ሶቤሃ: ሠሕዘተ: ደሟ:::ፁ

Et exeuntes illi dæmones ex eo homine, ingressi sunt in porcos: & insanivit grex 33
& cecidit in voraginem, & in profundum missus est, & mortuus est. Et viden- 34
tes pastores quod factum fuerat, fugerunt: & profecti sunt, & venerunt, & nuntiaverunt in civitatibus & villis. Et exierunt ut viderent & scirent quod factum 35
fuerat; & profecti sunt & venerunt ad Dominũ Jesum: & invenerunt illum hominem ex quo exiissent dæmones, sedentem ad pedes Domini Jesu, & vestitum vestimento, & restitutum cordi suo, & timuerunt. Et nuntiaverunt iis qui vidis- 36
sent quomodò sanus factus esset dæmoniacus. Et dixerunt ei omnes homines re- 37
gionis Gargesenorum, & rogârunt eum ut discederet ab iis; quia timor magnus prehendisset eos: & ascendit *in* navim, & reversus est. Et rogavit Dominum 38
Jesum ille vir, ex quo exiissent dæmones, ut iret cum eo: & dimisit eum, & dixit ei; Ito domum tuam, & narra totum quod fecit tibi Deus: & abiit in omnes ci- 39
vitates, & narravit totum quod feciſſet ipsi Dũs Jesus. Et reversus est Dominus 40
Jesus, & exceperunt eum populi: quia omnes illi expectabant eum.

De filia procuratoris synagogæ. Et venit homo, cujus nomen *erat* Jairus, 41
& ille erat procurator synagogæ: & adoravit sub pedibus Domini Jesu, & rogavit eum ut intraret in domum ipsius: Quoniam habebat filiam unicam & duo- 42
decim annorum *fuit*, & fuit mox moritura.

De illa quæ fluxum sanguinis passa est. Et tunc dum iret comprimebat eum 43
populus. Et venit mulier cujus effluxisset sanguis à duodecim annis, & consumpserat substantiam suam in medicos, & nemo potuit curare ipsam: Et accessit, 44
& stetit post Dominum Jesum, & tetigit extremitatem vestimenti ejus, & subsistit statim fluxio sanguinis ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل شش بر خيزانيد دختر يوارش وشفا دادن زني را كه دوازده سال

40 خون مي ريخت * چون عيسي باز گشت جماعت بسيار پيش باز او آمدند * واز
41 چند گاه نگران او بدند * شخصي نامش يوارش * سرور جماعت بود امد سر در پاي عيسي
42 نهاد * و درخواست كرد * كه مسيح در خانهٔ او رود * براي آنك دختر دوازده ساله عمر
داشت * بيمار شك بود وبمرك نزديك گشته * عيسي با او رفت * واز انبوهي خلق † بيم
43 بود كه اورا زير پاي كيرند * ودران شهر زني بود كه مدت دوازده † سال از خون روان
44 بود * وهر چه داشته بود * بر طبيبان خرج كرده بود * وفايك نديك * * از پس عيسي
در آمد * وخودرا † بر جامهٔ او ماليد * درحال خون † باز ايستاد وشفا يافت

XLVI. Suscitatio filiæ Jairi, & sanatio mulieris, quæ duodecim annos sanguinis profluvio laboraverat.

Cùm Jesus regressus esset, turba 40
plurima ultrò citroq; ad eum veniebant: undique enim eum expectabant. Quidam nomine Jairus prin- 41
ceps synagogæ erat, qui venit et capite ad pedes Jesu inclinato petiit, ut Christus domum ejus iret; Eò 42
quòd filiam duodecim annorum ætatis haberet, quæ ægrota erat et morti vicina. Jesus cum eo abivit: à turba autem hominum discrimen erat, ne eum sub pedibus conculcarent. Et in ea civitate mulier erat, ex 43
qua spatio duodecim annorum sanguis emanâvat; et quæcunque habuerat in medicos erogaverat, nullo emolumento percepto. A tergo Jesu 44
ingressa est, et seipsam vestimento ejus affricuit: et illicò sanguis sistebatur, et sanitatem adepta est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Κϛ'. ΚΖ'.

Et ait Jesus; Quis *sangens* me? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus &
45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ
qui cum illo; Præceptor, turbæ comprimunt te, & affligunt, & dicis; Quis *tan-*
οἱ (σ)υστ' αὐτῷ, Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε, καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἁψά-
gens me? At Jesus dixit; Tetigit me aliquis: ego *enim* novi virtutem *exeuntem* de
μενός μου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἥψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ'
me. Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit, & *adlabens* ei, ob quam
47 ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν
causam tetigerit eum, indicavit *illi* coram omni populo, & quemadmodú sanata sit
αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ (τ)ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη
confestim. Ipse *autem* dixit ei; *Confide* filia: fides tua *servavit* te: vade in
48 παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θάρσει θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς
pace.) Adhuc illo loquente, venit quidam à *principe* synagogæ, dicens
49 εἰρήνην.) Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις (υ) παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων
ei; Quia mortua est filia tua: *ne vexa magistrum*. At Jesus *audiens*,
50 αὐτῷ, Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας,
respondit *illi*, *dicens*; Ne *time*: tantùm crede, & *servabitur*. *Ingressus autem*
51 ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων, Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσῃ). (φ) Εἰσελθὼν δὲ
in domum, non permisit intrare *neminem si non* Petrum & Jacobum, & Joannem, &
εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, καὶ
patrem puellæ, & matrem. Flebant autem omnes, & plangebant illam.
52 πατέρα τῆς παιδὸς, καὶ τὴν μητέρα. Ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν.

Ille *autem* dixit, *Ne flete*: non est mortua, sed dormit. Et deridebant eum,
ὁ δὲ εἶπε, Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ,
53 εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν (χ) ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χει-
54 scientes quòd mortua esset. Ipse autem *ejiciens foràs omnes*, & tenens ma-
num ejus, clamavit, dicens; Puella, surge. Et reversus est spiritus ejus, &
ρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων, Ἡ παῖς, ἔγειρε. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ
55 surrexit continuò: & *ordinavit* illi dari manducare. Et stupuerunt parentes ejus:
ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς·
56 *ille autem* præcepit *illis nemini dicere* factum.
ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

CAP. IX. θ'.

ΚΖ' τς β — Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς (α) δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ 1
Convocans autem duodecim *discipulos suos*, dedit illis virtutem &
ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς 2
potestatem super omnia dæmonia, & languores *curare*. Et misit illos
κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς (β) ἀσθενοῦντας. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, 3
prædicare regnum Dei, & sanare infirmos. Et ait ad illos;
πζ β — Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδὸν, μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον· μήτε
Nihil tuleritis in via, neque *virgas*, neque peram, neque panem, neque *argentum*:
δύο χιτῶνας ἔχειν.
neque *singuli* duas tunicas *habere*.

MS. A. (σ) ζὺν αὐτῷ, (τ) ἀπήγγειλεν ἐνώπιον (υ) ἀπὸ τοῦ (φ) Ἐλθὼν (χ) πάντας ἔξω, MS. A. Κεφ. θ'. (α) δώδεκα, ἔδωκεν (β) ἀσθενῆς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܡܢ ܗܘ ܕܡܫ ܒܝ. ܟܕ ܟܠܗܘܢ ܟܦܢ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܚܒܪܘܗܝ ܕܥܡܗ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܐܢ ܟܢ ܥܡܐ ܠܟ ܘܡܥܩܬ ܠܟ ܘܐܡܪ ܐܢ ܡܢ ܗܘ ܕܡܫ ܒܝ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܚܝܠܐ ܐܬܦܠܓ ܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܝܬ ܠܝ ܡܢ ܗܘ ܕܡܫ ܒܝ

Versio VULGATA LATINA.

45 Et ait Jesus; Quis est, qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus,
& qui cum illo erant; Præceptor, turbæ te comprimunt, & affligunt, & dicis; Quis
46 me tetigit? Et dixit Jesus; Tetigit me aliquis: nam ego novi virtutem de me exi-
47 isse. Videns autem mulier, quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes
ejus: & ob quam causam tetigerit eum, indicavit coram omni populo: & quem-
48 admodùm confestim sanata sit. At ipse dixit ei; Filia, fides tua salvam te fecit: vade
49 in pace. Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem synagogæ, dicens ei; Quia
50 mortua est filia tua, noli vexare illum. Jesus autem, audito hoc verbo, respondit patri
51 puellæ; Noli timere, crede tantùm, & salva erit. Et cùm venisset domum, non per-
misit intrare secum quenquam, nisi Petrum, & Jacobum, & Joannem, & patrem &
matrem puellæ. Flebant autem omnes, & plangebant illam. At ille dixit; Nolite 52
flere: non est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum, scientes quòd mortua 53
esset. Ipse autem tenens manum ejus clamavit, dicens; Puella, surge. Et reversus 54
est spiritus ejus, & surrexit continuò. Et jussit illi dari manducare. Et stupuerunt 55
parentes ejus, quibus præcepit ne alicui dicerent quod factum erat. 56

CAP. IX.

COnvocatis autem duodecim Apostolis, dedit illis virtutem, & potestatem super 1
omnia dæmonia, & ut languores curarent. Et misit illos prædicare regnum Dei, 2
& sanare infirmos. Et ait ad illos; Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque 3
peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

45 * وقال يسوع من لمسني فانكر جميعهم * فقال بطرس والذين معه يا معلم ان الجمع يحيطون
46 بك ويضيقون عليك اتقول من لمسني * فقال يسوع قد لمسني انسان لاني علمت ان قوة
47 خرجت مني * فلما راى المراة انه لم يدسها جاء مرتعدة وخر على رجليه * واعترف قدام
48 الشعب جميعه لاية علة لمسه وكيف برات للوقت * فقال لها ثقي يا ابنة ايمانك خلصك
49 اذهبي بسلام * وبينما هو يتكلم جاء واحد الى رئيس الجماعة وقال له قد ماتت ابنتك فلا
50 تعن المعلم * فلما سمع يسوع اجابه قائلا لا تخف آمن فقط فسكني * وجاء الى البيت
51 ولم يدع احدا يدخل معه سوى بطرس ويوحنا ويعقوب وابي الصبية وامها * وكان جميعهم
52 يبكي ويندح عليها * فقال لهم لا تبكوا فان الصبية لم تمت لكنها نايمة * فضحكوا منه
53 لعلمهم بموتها * فاخرج الجمع خارجا وامسك بيدها وصاح قائلا يا صبية قومي * فرجعت
54 55 روحها اليها وقامت للوقت وامر ان تعطي لتاكل * فبهت ابواها وناشدهما قائلا لا تخبرا احدا بما
56 كان *

* الفصل الثاني والثلثون *

Et ait Jesus; Quis tetigit me? & negaverunt omnes. Dixit autem Petrus & qui cum illo erant; Magister, turbæ obsident te, & comprimunt te, & ais; Quis me tetigit? Et dixit Jesus; Tetigit me aliquis; quia novi quòd virtus exiit à me. Et cùm vidisset mulier quòd non ob- 47
litus esset ejus, venit tremens, & procidit ad pedes illius, & fassa est coram populo cunctis quam ob causam tetigisset eum, & quomodo sanata esset continuò. Dixit ei; 48
Tuta esto, filia; fides tua te salvavit: vade in pace. Et dum ipse loqueretur, ve- 49
nit quidam ad principem synagogæ, et dixit ei; Jam mortua est filia tua, ne vexes Magistrum. Et cùm audisset Jesus, re- 50
spondit illi, dicens; Ne timeas, crede tantùm, et vivet. Et venit in domum, et non 51
permisit cuiquam intrare secum, præterquam Petro, & Johanni, & Jacobo, & patri puellæ ac matri ejus. Et omnes fle- 52
bant & plangebant super eam. Et dixit illis; Ne fleatis, quia puella non est mortua, sed dormit. Et riserunt eum, quòd sci- 53
rent mortem illius. Et ejecit turbam foràs, & tenuit manum ejus, & clamavit 54
dicens; Puella, surge. Et reversus est spiritus ejus ad eam, & surrexit illicò, & 55
jussit ut daretur ei ad edendum. Et stupuerunt parentes ejus, & inhibuit eis, 56
dicens; Ne referatis cuiquam quod factum est.

Sectio trigesima secunda.

CAP. IX.

1 * ثم دعا الاثني عشر رسولا واعطاهم قوة وسلطانا على جميع الشياطين وشفاء الامراض *
2 3 * وارسلهم يكرزون بملكوت الله ويشفون المرضى * وقال لهم لا تحملوا شيا في الطريق * لا
عصا * ولا مزودا * ولا خبزا * ولا فضة * ولا يكن لكم ثوبان *

Deindè vocavit duodecim Apostolos, & dedit eis virtutem & potestatem super omnia dæmonia, & curationem morborum. Et misit illos prædicare regnum Dei, & sanare ægrotos. Et dixit illis; Ne portetis quicquam in via; non fustim, neque peram, neq; panem, neq; argentum, neque sint vobis duæ tunicæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

45 ወይቤ: እግዚእ: ሊየሱስ: ሞኑ: ገሰሰኒ: ወክሕዱ: ኵሎሙ: ወይቤልዎ: ጴጥሮስ:ወ
እለሂ: ምስሌሁ: ሊቅ: ለኦሁ: ሰብእ: ይጠወቅ: ወይትቃዐኝ: ወትብል: ሞኑ: ገሰሰኒ:
46 ልብስየ::=> ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: በዘገሰሰኒ: እስመ: ሊነ: ላእመር:ኀይል:
47 ዘወፅእ: እመልዕልየ::=> ወርኢዮ: ይእቲ: በእሲት: ከመ:ሊተኅብተ: ርዕደት:ወሖ
48 ረት: ወሰገደት: ሎቱ:ወነገረት:በቅድመ:ኵሉ:ሕዝብ:ዘከመ:ሐይወት:ሶቤሃ::=> ወ
49 ይቤላ: እመኒ: ወለትየ: ሃይማኖትኪ:ለሕየወተኪ: እተዊ:በሰላመ::=> ወእንዘ: ይነ
ገር: መጽአ: ለሐዱ: እመቤተ: መገቤ: ምኵራብ: ወይቤሎ: ወለትከሰ: ሞተት: ወ
50 ሊታጸመዎ: እንከ: ለኢየሱስ:=> ወሰሚዖ: እግዚእ: ሊየሱስ: ይቤሎ: ለአቡሃ: ለ
51 ሕፃን: ሊትፍራህ:ደአሙ:ተላመን: ወተሐዩ::=> ወበዊለ: ቤተ:ከልአ:ሊይባእ:ወሊ
መኑሂ: ምስሌሁ:ዘእንበለ: ጴጥሮስ: ወያዕቆብ: ወዮሐንስ: ወለአቡሃ : ወእማ :ለሕፃ
52 ን::=> ወኵሎሙ:ይበኽ:ይዋ: ወያስቆቅውዋ: ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ሊትኩ
53 ዩ: ሊሞተት: ሕፃን: አላ : ትነውም::=> ወሠሐቅዎ: እስመ : ላእመረ: ከመ: ሞተ
54 ት::=> ወለኀዝ: በእደሃ:ወጸውዓ: ወይቤላ: ተንሢኢ: ወለትየ::=> ወሶቤሃ: ገብአ:
55 ነፍሳ: ወተሰውጣ፣ ነፍሳ:ወተንሥአት: ሶቤሃ: ወለዘዘ:የሀብዋ: ዘትበልዕ::=> ወደነገ
56 ፀ: ለዝሚደሃ: ወከልለሙ:ሊይንገረ: ዘገብረ: ወሊለመኑሂ: ዘኮነ::=>

በእንተ: ዘከመ: ለዘዘሙ: ለዓሠርቱ: ወክልኤቱ: ሐዋርያት::=>

1 ፱ ወጸውዖሙ : ለዐሠርቱ : ወክልኤቱ : ሐዋርያት : ወወሀቦሙ : ኀይለ : ወእብሐ
2 ሙ: ሳዕለ: ኵሉ: ላጋንንት: ከመ: ያሐይዉ : ድዉያነ::=> ወፈነዎሙ: ይስብኩ: መ
3 ንግሠተ: እግዚእብሔር : ወይፈውሱ: ድዉያነ : ወኵሉ : ሕሙማነ::=> ወይቤሎ
ሙ: ሊትሠነቁ: ለፍናት: ወሊበትረ: ወሊጸፈነተ: ወሊእክለ:ወሊወርቀ: ወሊክፅሌ:
ክደናተ::=>

Et dixit Dominus Jesus; Quis tetigit me? & negârunt omnes, & dixit ei Petrus 45
& qui cum illo *erant*; Magister, nonne turba comprimit & trudit, & dicis; Quis
tetigit vestimentum meum? Et dixit iis Dominus Jesus, Fuit *aliquis* qui tetigit 46
me: quoniam ego cognosco virtutem quæ exivit à me. Et videns ista mulier 47
quòd non latuisset, tremuit, & venit & adoravit eum, & nuntiavit coram tota tur-
ba, quomodo sanata fuit confestim. Et dixit ei; Confide filia mea: fides tua vivere 48
te fecit: vade in pace. Et adhuc *eo* loquente, venit quidam à domo procuratoris 49
synagogæ, & dixit ei; Filia tua mortua est, & ne vexes igitur Jesum. Et audiens 50
Dominus Jesus, dixit patri puellæ; Ne metuas: crede tantùm, & vivet. Et in- 51
grediens domum, prohibuit ne ingrederetur cum illo aliquis præter Petrum & Jacobum, & Johannem, & patrem & matrem puellæ. Et omnes illi plorabant 52
eam, & plangebant eam. Et dixit iis Dominus Jesus; Ne ploretis: non mortua
est puella, sed dormit. Et deridebant eum, quia cognoverunt quòd mortua fuit. 53
Et prehendit eam, per manum suam, & vocavit eam, & dixit ei; Surge, filia mea. 54
Et statim reversa est anima ejus, & reingressa est; & surrexit illicò: & præcepit 55
dare ei quod manducaret. Et mirati sunt parentes ejus: & prohibuit eos ne di- 56
cerent quod fecisset, neque quidpiam quod factum fuisset.

CAP. IX. *De præcipiendis duodecim Apostolis.*

ET convocavit duodecim Apostolos, & dedit iis virtutem, & potestatem con- 1
cessit iis super omnes dæmones, ut sanarent infirmos. Et misit eos prædicare re- 2
gnum Dei, & sanare infirmos & omnes malè patientes. Et dixit iis; Ne tuleri- 3
tis in viam, neque virgam, neque peram, neque cibum, neque pecuniam, neque
duas tunicas.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

54 * عيسي خلايق را بيرون كرد * ودست دختر را گرفت * وبانك برو زد * وگفت اي دختر
55 برخيز * در حال بر خاست * وجان او باز آمد * وعيسي فرمود * كه بوي خوردني دهند *
56 پدر ومادرش دران كار حيران شدند * ايشانرا سپارش كرد كه باكسي نگويند انچ شد

چهل هفت فرستادن دوازده حواريون را بمژده دادن

1 * وعيسي هر دوازده شاگرد خودرا خواند * وبديشان † قوت وسلطنت داد * بر همه ديوان
2 وجانها پليد * [ورنجها خوش كردن * وايشانرا فرستاد كه بملكوت خدا منادي زنند]
3 ورنجورانرا شفا دهند * * وسپارش بديشان كرد * كه براي راه چيزي برنگيريد * نه عصا
نه توشه دان * ونه نان * ونه مال * ونه دو پيراهن † شما را باشد *

Jesus autem *turbas* ejecit, et manum puellæ prehendit, et inclamavit eam, ac dixit; O puella, surge. 54
Et illicò surrexit reverso spiritu ejus: et Jesus præcepit, ut ei cibum darent. Pater et mater ejus 55
hoc opere obstupuerunt: illis autem mandavit, ne cui dicerent id quod factum fuerat. 56

XLVII. Missio duodecim Apostolorum ad prædicandum Evangelium.

CAP. IX.

JEsus autem omnes duodecim discipulos suos vocavit, et eis virtutem et potestatem dedit in omnia dæmonia et spiritus impuros, et morbos sanandi. Et illos misit, ut regnum Dei prædicarent, et ægrotis sanitatem darent. Et eis præcepit, 3
dicens; *In viam quidem* nihil assumite; neque baculum, neque viaticum peram, neque panem, neque pecuniam: neque duæ tunicæ vobis sint.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'.

4 Et in quamcunque domum intraveritis, ibi manete, & indè exite. Et quicunque
5 Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, κὰ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. Καὶ ὅσοι
non receperint vos, exeuntes de civitate illa, etiam pulverem à
ἂν μὴ (ζ) δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τ πόλεως ἐκείνης, κὰ τ κονιορτὸν ἀπὸ
pedibus vestris excutite in testimonium supra illos. Egressi autem perambulabant
6 τ ποδῶν ὑμῶν ἀπομινάξασθε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. Ἐξερχόμενοι δ διήρχοντο
per vicos, evangelizantes & curantes ubique. Audivit autem Herodes
7 κατ' τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι κὰ θεραπεύοντες πανταχοῦ. Ἤκουσε δ Ἡρῴδης
tetrarcha fatta ab eo omnia: & hæsitabat, propter dici à
ὁ τετράρχης τὰ (η) γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ πάντα· κὰ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθ ὑπό
quibusdam; Quia Joannes surrexit à mortuis: A quibusdam verò; Quia Elias
8 τινων, Ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερ) ἐκ νεκρῶν. Ὑπό τινων δ, Ὅτι Ἠλίας
apparuit: aliis autem, Quia Propheta unus antiquorum resurrexit. Et ait Hero-
9 ἐφάνη· ἄλλων δ, Ὅτι προφήτης εἷς τ ἀρχαίων ἀνέστη. Καὶ (θ) εἶπεν ὁ Ἡρῴ-
des; Joannem ego decapitavi: quis autem est iste, de quo ego audio talia? &
δης, Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; κὰ
quærebat videre eum. Et reversi Apostoli narraverunt illi quæcunque
10 ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα
fecerunt: & assumens illos, secessit seorsim in locum desertum urbis
(ι) ἐποίησ· κὰ παραλαβὼν αὐτοὺς, ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν (κ) εἰς τόπον ἔρημον πόλεως
vocatæ Bethsaidæ. At turbæ cognoscentes, secutæ sunt illum: & excipiens
11 καλουμένης (λ) Βηθσαϊδά. Οἱ δ ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησ αὐτῷ· κὰ δεξάμενος
eos, loquebatur illis de regno Dei, & opus habentes curè sanabat.
αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τ βασιλείας τ Θεοῦ, κὰ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἐᾶτο.
ΚΗ' At dies cæperat declinare. Accedentes autem duodecim, dixerunt illi; Dimitte tur-
12 Ἡ δ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν. προσελθόντες δ οἱ δώδεκ, εἶπον αὐτῷ, Ἀπόλυσον τ ὄ-
bam, ut abeuntes in qui in circuitu vicos & agros, divertant, & inveniant
χλον, (ι) ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας κὰ τοὺ ἀγροὺς, καταλύσωσι, κὰ εὑρωσιν
ciborium: quia hic in deserto loco sumus. Ait autem ad illos; Date illis vos
ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν· Εἶπε δ πρὸς αὐτούς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς
13 manducare. Illi autem dixerunt; Non sunt nobis plus quàm quinq; panes, & duo pisces: ſi
φαγεῖν. οἱ δ εἶπον, Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι (κ) κὰ δύο ἰχθύες· εἰ
non quid eamus nos emamus in omnem populum hunc escas. Erant enim
μή τι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τ λαὸν τοῦτον βρώματα. Ἦσ γὰ
14 ferè viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos; Facite discumbere illos discu-
ὡσεὶ ἄνδρες πενταχιλιοι. εἶπε δ πρὸς τοὺ μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλι-
bitus per quinquagenos. Et fecerunt ita, & discumbere fecerunt omnes. Accipiens autem
σίας ἀνὰ πεντήκοντα. Καὶ ἐποίησ (λ) οὕτω, κὰ ἀνέκλιναν ἅπαντας. Λαβὼν δ
15 quinque panes, & duos pisces, respiciens in cœlum, benedixit illis, &
16 τοὺς πέντε ἄρτους, κὰ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τ οὐρανὸν, (μ) εὐλόγησεν αὐτοὺς, κὰ
fregit, & dedit discipulis apponere turbæ. Et manducaverunt, & satu-
κατέκλασε, κὰ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον, κὰ ἐχορ-
17 rati sunt omnes. Et sublatum est abundans illis fragmentorum cophini duodecim.
τάσθησ πάντες. κὰ ἤρθη τὸ περισσεῦσ αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

MS.A.(ζ)δέχωνται(η)γινόμενα(θ)εἶπεν Ἡρῴδης,(ι)ἐποίησ, κὰ ὅσα ἐδίδαξαν· κὰ παρελαβὼν(κ)εἰς ἔρημον τόπον(λ)Βηθσαϊδάν.(μ) ἵνα πορευθέντες εἰς(κ)κὰ ἰχθύες δύο,(λ)οὕτως,(μ)ηὐλόγησεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ܘܒܟܠ ܒܝܬܐ ܕܬܥܠܘܢ ܬܬܩܪܘ ܘܡܢܬ ܬܦܩܘ ܀ 5 ܘܟܠ ܕܠܐ ܩܒܠܘ ܠܟܘܢ ܒܦܘܩܘ ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܗܝ ܘܥܦܪܐ ܕܡܢ ܪܓܠܝܟܘܢ ܢܬܪܘ ܠܗܘܢ ܠܣܗܕܘܬܐ ܀ 6 ܘܢܦܩܘ ܘܗܘܘ ܡܗܠܟܝܢ ܒܟܠ ܟܦܪܐ ܘܟܦܪܐ ܘܒܟܠ ܩܪܝܬܐ ܘܡܒܫܪܝܢ ܘܡܐܣܝܢ ܀ 7 ܗܪܘܕܣ ܪܒܥ ܫܡܥ ܟܠ ܗܠܝܢ ܕܗܘܐ ܥܒܕ ܝܫܘܥ ܘܗܘ ܡܬܒܗܬ ܀ 8 ܘܐܡܪܝܢ ܐܝܬ ܕܝܘܚܢܢ ܩܡ ܡܢ ܡܝܬܐ ܘܐܝܬ ܕܐܝܠܝܐ ܐܬܚܙܝ ܘܐܝܬ ܕܢܒܝܐ ܚܕ ܡܢ ܩܕܡܝܐ ܩܡ ܀ 9 ܗܪܘܕܣ ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܛܥܬ ܠܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܘܗܢܐ ܡܢ ܗܘ ܕܐܢܐ ܫܡܥ ܟܠ ܗܠܝܢ ܘܒܥܐ ܗܘ ܕܐܚܙܝܗ ܀ 10 ܘܗܦܟܘ ܫܠܝܚܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܟܠ ܕܥܒܕܘ ܘܢܣܒ ܐܝܬܝܗܘܢ ܘܐܙܠ ܒܣܬܪ ܠܐܬܪ ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܒܝܬ ܨܝܕܐ ܀ 11 ܘܟܕ ܝܕܥܘ ܟܢܫܝ ܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܘܩܒܠ ܐܝܬܝܗܘܢ ܘܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܐܝܬ ܠܟܠ ܕܒܥܝ ܐܣܝܘܬܐ ܀ 12 ܘܡܛܐ ܗܘ ܝܘܡܐ ܩܪܒܘ ܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܕܪ ܠܟܢܘܫܝܐ ܘܠܟܦܪ ܘܠܩܪܝܐ ܕܢܬܪܘܢ ܘܢܫܟܚܘܢ ܡܙܘܢܐ ܀ 13 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܗܒܘ ܐܢܬܘܢ ܠܗܘܢ ܠܐܟܘܠ ܘܐܡܪܝܢ ܠܝܬ ܠܢ ܐܠܐ ܚܡܫ ܟܦܬ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝ ܐܠܐ ܕܢܙܠ ܢܙܒܢ ܠܟܠ ܥܡܐ ܗܕܐ ܀ 14 ܐܝܬ ܗܘ ܓܒܪ ܐܝܟ ܐܠܦ ܚܡܫ ܡܐܐ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܣܬܘ ܐܢܘܢ ܕܢܬܒܣܡܘܢ ܟܘܪܣܝ ܟܘܪܣܝ ܀ 15 ܘܥܒܕܘ ܗܟܢܐ ܘܐܣܬܘ ܟܠܗܘܢ ܀ 16 ܘܫܩܦ ܝܫܘܥ ܠܚܡܫ ܟܦܬ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝ ܘܣܠܩ ܠܫܡܝܐ ܘܒܪܟ ܘܦܪܫ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܬܘܪ ܠܟܢܘܫܝܐ ܀ 17 ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ ܘܫܩܠܘ ܡܢ ܦܬܝܬܐ ܕܫܪ ܠܗܘܢ ܬܪܥܣܪ ܣܠܐ ܡܠܝܢ ܀

Et in quamcunque domum introieritis, illic estote, & illinc exite. Et quicunque non exceperint vos quum egrediemini ex illa civitate, etiam pulverem à pedibus vestris excutite adversùs eos in testimonium. Exierunt itaque Apostoli, & perluſtrabant pagos & civitates, & evangelizabant, sanabántque in omni loco. Audiit autem Herodes Tetrarcha quæcunque fiebant per eum, & mirabatur. Propterea quòd quidam dicebant Johannem surrexisse à mortuis: Alii verò dicebant Eliam apparuisse: alii denique prophetam ex prophetis antiquis resurrexisse. Et ait Herodes; Caput Johannis ego amputavi, quis est autem iste de quo hæc audio? Et volebat eum videre. Quumque reversi essent Apostoli, narraverunt Jesu quicquid fecerant. Et duxit eos solos in locum desertum Beth-saidæ. Turbæ autem quum cognovissent, profectæ sunt post eum: & excepit eos, & colloquebatur eis de regno Dei, eósque qui sanatione egebant, sanabat.

Oblationis quotidianæ. 29.

Quum autem cœpisset dies inclinare, accesserunt discipuli ejus, & dicunt ei; Dimitte cœtus ut proficiscantur in pagos circumjacentes & oppida, ut divertant in eis, invenián̄tque sibi cibum, quia in loco deserto sumus. Ait illis Jesus; Date eis vos quid edendum. Ipsi verò dixerunt; Non sunt nobis plusquàm quinque panes & duo pisces, nisi tamen proficiscamur & emamus cibum toti huic populo. Aderant enim quasi quinque millia virorum. Dixit eis Jesus; Facite eos discumbere per discubitus, & in *unoquoque* discubitu homines quinquaginta. Et ita fecerunt discipuli, & fecerunt discumbere omnes. Et accepit Jesus illos quinque panes & duos pisces, & suspexit in cœlum, benedixítque, & fregit, ac dedit discipulis suis, ut apponerent turbis. Comederuntque omnes & expleti sunt: & sustulerunt fragmentorum aliquot, quæ reliquerunt, duodecim cophinos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 *بهر خانه كه در رويد انجا باشيد * و از انجا بدر نرويد * 5 واكر جاي شما را قبول نكنند * وقتي
كه ازان شهر بدر ايید * كرد كه بر پاي شما چسبيده باشد * بريشان بيفشانيد † براي
كواهي * 6 * رسولان از انجا روان † شدند * ودر شهر وده مي كرديدند * وبهر جا كه مي
رفتند * مژده مي دادند * وشفا مي بخشيدند * 7 * وهر معجزاتي كه بر دست عيسي مي شد *
هيروديس نايب را معلوم كردند * او عجب ماند * براي انك مردم مي كفتند كه يحيي † ازميان
مردكان † برخاست * 8 * قومي ديكر مي كفتند كه ايليا نموده شد * وبعضي مي كفتند پيغمبري * از
پيغمبران † قديم * برخاست * 9 * هيروديس كفت * سر يحيي † را من بريدم * اين كه باشد * كه و
اين همه ازو باز ميكويند * مي خواست كه عيسي را ببيند * 10 * وحواريون باز كشتند هر چه
كرده بودند بعيسي كفتند * عيسي ايشانرا بر كرفت * ودر ولايت † ويران [بيت] صيدا
برد * 11 * چون مردم دانستند * جماعت انبوه با ايشان رفت * مسيح ايشانرا قبول كرد * واز ملكوت
خدا با ايشان تعليم مي داد * وهر كه بشفا محتاج بودند * ايشانرا شفا بخشيد

In quamcunque domum intraveritis, illic estote, & illinc ne egrediamini. Et si quo loco vos non receperint, quando ex ea civitate exieritis, pulverem qui pedibus vestris adhæserit, in eos excutite in testimonium. Apostoli itaque illinc profecti sunt, & civitates & pagos obibant, & quocunque pergerent evangelizabant, & sanitatem conferebant. Cum autem omnia miracula, quæ per manum Jesu fiebant, Herodi præfecto innotuissent, ille mirans hæsitabat: eò quòd homines dicerent quòd Johannes à mortuis surrexisset. Quidam alii tamen dicebant, quòd Elias apparuisset: nonnulli verò dicebant; Propheta unus ex Prophetis antiquis surrexit. Herodes dixit; Caput Johannis ego amputavi, hic quis siet, de quo hæc omnia referunt? cupiebat itaque ut Jesum, videret. Et Apostoli reversi sunt & quæcunque fecerant Jesu narraverunt. Jesus illos assumpsit, & in regionem desertam Bethsaida duxit. Cùm homines cognovissent, turba magna cum eis ivit: & Christus excepit eos, & de regno Dei illis documentum dedit; & quicunque sanatione indigebant, illis sanitatem donabat.

Versio VULGATA LATINA.

4 Et in quamcunq; domum intraveritis, ibi manete, & indè ne exeatis. Et quicunq;
5 non receperint vos: exeuntes de civitate illa, etiã pulveré pedũ vestrorũ excutite in
6 testimoniũ supra illos. Egressi autẽ circuibãt per castella, evangelizantes & cura-
7 tes ubique. Audivit autẽ Herodes tetrarcha omnia quæ fiebãt ab eo, & hæsitabat, eò
8 quòd diceretur à quibusdã; Quia Joannes surrexit à mortuis: A quibusdã verò;
9 Quia Elias apparuit: ab aliis autẽ; Quia propheta un' de antiquis surrexit. Et ait
Herodes; Joannẽ ego decollavi: Quis est autẽ iste, de quo ego talia audio? Et quære-
10 bat videre eũ. Et reversi Apostoli, narravérũt illi quæcunq; fecerũt: & assumptis
11 illis secessit seorsùm in locũ desertũ, qui est Bethsaidæ. Quod cùm cognovissent tur-
bæ, secutæ sunt illũ: & excepit eos, & loquebatur illis de regno Dei, & eos, qui curã
indigebant, sanabat. Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim dixe- 12
runt illi; Dimitte turbas, ut euntes in castella villásq; quæ circà sunt, divertant, & in-
veniant escas: quia hìc in loco deserto sumus. Ait autem ad illos; Vos date illis man- 13
ducare. At illi dixerunt; Non sunt nobis plus quàm quinq; panes, & duo pisces: nisi
fortè nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem ferè viri 14
quinq; millia. Ait autem ad discipulos suos; Facite illos discumbere per convivia
quinquagenos. Et ita fecerunt: & discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem 15
quinq; panibus, & duobus piscibus, respexit in cœlum, & benedixit illis: & fregit, & 16
distribuit discipulis suis, ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes, & sa- 17
turati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 5 * وَاَيِّ بَيْتٍ دَخَلْتُمُوهُ اَمْكُثُوا فِيهِ اِلَى حِينِ خُرُوجِكُمْ * وَمَنْ لَمْ يَقْبَلْكُمْ فَاِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ تِلْكَ
6 اَلْمَدِينَةِ اِنْفُضُوا غُبَارَ اَرْجُلِكُمْ شَهَادَةً عَلَيْهِمْ * فَلَمَّا خَرَجُوا كَانُوا يَطُوفُونَ كُلَّ قَرْيَةٍ وَيُبَشِّرُونَ
7 وَيَسْقُونَ فِي كُلِّ مَوْضِعٍ * * اَلْفَصْلَ اَلثَّالِثَ وَالثَّلَثُونَ * * وَسَمِعَ هِيرُودِسُ رَيِّسُ اَلرُّبْعِ
8 بِجَمِيعِ مَا كَانَ فَتَحَيَّرَ وَاِنْكَدَّ * لِاَنَّ كَثِيرِينَ كَانُوا يَقُولُونَ اَنَّ يُوحَنَّا قَامَ مِنَ اَلْاَمْوَاتِ * وَآخَرُونَ
9 يَقُولُونَ اَنَّ اِيلِيَّا ظَهَرَ وَآخَرُونَ يَقُولُونَ نَبِيٌّ مِنَ اَلْاَوَّلِينَ قَامَ * فَقَالَ هِيرُودِسُ اَنَا قَطَعْتُ رَأْسَ
10 يُوحَنَّا فَمَنْ هٰذَا اَلَّذِي اَسْمَعُ عَنْهُ هٰكَذَا وَطَلَبَ اَنْ يَرَاهُ * فَلَمَّا رَجَعَ اَلرُّسُلُ اَعْلَمُوهُ بِجَمِيعِ مَا
صَنَعُوا فَاَنْطَلَقَ بِهِمْ اِلَى بَرِّيَّةِ بَيْتِ صَيْدَا * فَلَمَّا عَلِمَ اَلْجَمْعُ تَبِعَهُ فَقَبِلَهُمْ وَحَاطَبَهُمْ مِنْ اَجْلِ
11 مَلَكُوتِ اَللّٰهِ وَاَلَّذِينَ كَانُوا مُحْتَاجِينَ لِيُبْرَأُوا كَانَ يَسْقِيهِمْ * وَبِدَاءِ اَلنَّهَارِ يَمِيلُ جَاءَ اِلَيْهِ اَلْاِثْنَيْ
12 عَشَرَ فَقَالُوا لَهُ اَطْلِقِ اَلْجَمْعَ لِيَذْهَبُوا اِلَى اَلْقُرَى وَاَلْحُقُولِ اَلَّتِي حَوْلَنَا لِيَسْتَرِيحُوا اَوْ يَجِدُوا مَا يَاْكُلُونَ
لِاَنَّ هٰذَا اَلْمَوْضِعَ قَفْرٌ * فَقَالَ لَهُمْ اَعْطُوهُمْ اَنْتُمْ لِيَاْكُلُوا * فَقَالُوا لَيْسَ مَعَنَا اَكْثَرُ مِنْ خَمْسِ
13 خُبْزٍ وَحُوتَيْنِ * اِلَّا اَنْ نَمْضِيَ وَنَبْتَاعَ لِهٰذَا اَلشَّعْبِ كُلِّهِ طَعَامًا * وَكَانُوا نَحْوَ خَمْسَةِ اَلْفِ رَجُلٍ *
14 15 16 فَقَالَ لِتَلَامِيذِهِ لِيَجْلِسْ فِي كُلِّ مَوْضِعٍ خَمْسُونَ * فَفَعَلُوا كَذٰلِكَ وَجَلَسُوا جَمِيعًا * وَاَخَذَ خَمْسَ
17 اَلْخُبْزِ وَاَلْحُوتَيْنِ وَنَظَرَ اِلَى اَلسَّمَاءِ وَبَارَكَهَا وَكَسَرَ وَاَعْطَى اَلتَّلَامِيذَ لِيَضَعُوا قُدَّامَ اَلْجَمْعِ * فَاَكَلَ
جَمِيعُهُمْ وَشَبِعُوا وَاَخَذُوا مَا فَضَلَ عَنْهُمْ مِنَ اَلْكِسَرِ اَثْنَيْ عَشَرَ سَلًّا مَمْلُوءَةً *

Et quamcunq; domum intraveritis, permanete in ea usque ad tempus exitûs vestri. Et quicunque non receperint vos, quando exieritis ex illa civitate, excutite pulverem pedum vestrorum in testimonium contra eos. Igitur egressi cùm fuissent, circuibant omne castellum, & evangelizabãt, & sanabant in omni loco. 4 5 6

Sectio trigesima tertia.

Audivit autem Herodes princeps quartæ partis omnia quæ facta fuerant: & obstupuit, & anxiatus est, quia multi dicebant, quòd Johannes surrexerat à mortuis: Et alii dicebant, quòd Elias apparuerat: & alii dicebant, Propheta ex antiquis surrexit. Et dixit Herodes, Ego amputavi caput Johannis: quis ergò est hic, de quo audio talia? & optavit videre eum. Et cùm reversi fuissent Apostoli, significaverunt ei omnia quæ fecerant. Et duxit illos ad desertum Bet-Saidæ. Cùm autem cognovisset populus, secutus est illum: & excepit eos, allocutúsque est eos de regno Dei: & eos qui indigebant curari, sanabat. Et cœpit dies declinare. Et venerunt ad eum duodecim, dicentes; Dimitte turbam ut abeant in castella, & villas, quæ sunt circa nos ut quiescant aut inveniant quod manducent: quia hic locus desertus est. Ait ad illos; Date eis vos ut manducent. Et dixerunt; Non sunt nobiscum plures quàm quinque panes & duo pisces: nisi certè eamus & emamus huic populo universo cibum. Et erant ferè quinq; millia virorum. Et dixit discipulis suis, Sedeant in quolibet loco quinquaginta. Et fecerunt ita, & sederunt omnes. Et accepit quinq; illos panes & duos pisces, & respexit in cœlum, & benedixit eos, & fregit, ac dedit discipulis, ut ponerent coram populo. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et acceperunt quod superfuit illis de fragmentis, duodecim cophinos plenos. 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወቤተ : ኀበ : ቦእክው : ሀየ : ሓድሩ : ወሓትዉሉ : እምሀየ : እስከ : ትወፅኡ::=
5 ወዘስ:ኢተወክፉክሙ: ወፂእክሙ: እመይእቲ: ሃገር:ንግፈ: ጸበለ:እገሪክሙ:ከመ:ይ
6 ሰ:ን: ስመዐ:ላዕሌሆሙ::=ወወፂለሙ: ለተይ፡ላህጉረ:ወለድያሙ: ሶዲ:ወመሃሩ:
7 ወሰበጽ: ወፈወሱ: በኵሉሂሄ::=ወሰመዐ: ሄሮድስ:ንጉሠ: ኵሉ:ዘከነ: ወዘከመ:ገ
ብረ:ወይኅጥዖ:ዘይብል:እስመ፡እሉ:ይብሉ:ዮሐንስ:ተንሥአ: እሙነ:ምውታን:=
8 ወቦ: እሉ:ይብሉ:ሌልያስ: ለስተርእየ: ወቦ: እሉ:ይብሉ፡ ለሐዲ:.እሙነቢያት: እሉ:
9 ቀደምት:ተንሥአ::=ወይቤ:ሄሮድስ:ለዮሐንስ:ለነ: ሰተርኩ: ርእሶ:ወኑ: እንከ:
10 ሞአቱ:ዝንቱ: ዘእሰምዕ: በእንቲኣሁ: ወይፈቅድ: ይርእዮ::=ወተመውጡ:ሐዋር
ያት: ወነገርዎ:ኵሎ: ዘገብሩ::ወነሥአሎሙ: በባሕቲቶሙ:ወተግሕሡ:ወወፅኡ:ሐቅ
11 ለ:ሃገር: እንተ:ስማ: ቤተ: ሰይዳ::= ወእእሚኖሙ: ሕዝብ: ተሰውዎ፡ ወተቀበሎ
ሙ: ወነገሮሙ: በእንተ:መንግሥተ: እግዚአብሔር: ወለእለሂ: ይፈቅዱ: ይትፈወሱ:
ላሕዮሙ::=ወበእንተ: ኀምስ: ሓብስት: ወክልኤቲ: ዓሣት::=
12 ወተቀመልሑ:ፀሓይ: መጽኡ: ዐሠርቱ:ወክልኤቱ: ላርደሊሁ: ወይቤልዎ: ፈኑ:ሰብ
ለ: ይእትው: ለህጉረ:ለድያሙ: ይቢቱ:ወንተ: ኦዕጸደት:ወይርከቡ: ዘይበልዑ:እን
13 መ: ሓቅል: ወገደመ:ውእቱ: ኀበ:ሃለወን:=> ወይቤሎሙ: ሃብዎሙ: ላእትው:ዘይ
በልዑ:ወይቤልዎ: ለልብነ: ዘእንበለ:ኀምስ:ሓብስት: ወክልኤቲ:ዓሣት: እመ:ሊሖር
14 ነ: ንሰሥጥ:መብልዐ: ለኵሉ:ዝንቱ:ሕዝብ::=> ወይእዝኡ: ዕደዉ: ኀምስ:መእተ:
15 ወይቤሎሙ: ለላርደሊሁ:ለርፍቅወሙ:በበ:ሓመሳ:ለለ:መርፈቆሙ::=> ወገብረ:ከ
16 ማሁ::ወረፈቁ:ኵሎሙ::=> ወነሥአነ:ለኀምስ:ሓብስት:ወለክልኤቲ: ዓሣት:ነጸረ:
17 ሰማየ:ወባረከ:ወፈተተ: ወወሀቦ:ለላርደሊሁ: ያቅርቡ: ለሰብእ::=> ወበልዑ: ወጸ
ግቡ: ኵሎሙ: ወዘለገሐሡ : ዘተርፈ : ፍተታት: መልአ: ዐሠርተ: ወክልኤተ: መሣ
ይመተ::=>

Et ubicunque domum intraveritis, ibi manete, & ne exeatis illinc donec discedatis. Et qui non receperint vos, exeuntes ex illa urbe, excutite pulverem pedum vestrorum, ut fiat testimonio supra illos. Et exeuntes, civitates & vicos circumibant, & docebant, & prædicabant & sanabant ubique. Et audivit Herodes rex totum quod factum fuerat, & quomodò fecisset: et defuit ei quid diceret, quoniam quidam dicebant, Johannes surrexit à mortuis. Et quidam dicebant, Elias apparuit: & quidam dicebant, Unus ex prophetis antiquis resurrexit. Et ait Herodes, Ego Johannem decollavi, quis igitur est hic, de quo audio? & desideravit videre *eum*. Et reversi sunt Apostoli, & narraverunt ei quæcunque fecissent: & assumpsit illos privatim, & secesserunt & exierunt *in* desertum urbis cujus nomen, Bethsaida. Et quum cognovissent populi, sequuti sunt eum: & excepit eos, & loquutus est iis de regno Dei, & eos qui indigebant curâ, sanavit. 4 5 6 7 8 9 10 11

De quinque panibus, & duobus piscibus.

Et declinante sole venerunt duodecim discipuli ejus, & dixerunt ei; Dimitte populos, ut abeant in civitates vicinas, ut divertant in prædia, & inveniant quod manducent: quoniam desertum & eremus est, ubi sumus. Et dixit illis; Date iis vos quo vescantur, & dixerunt ei; Nihil habemus præter quinque panes & duos pisces, nisi eamus emere cibum toti huic turbæ. Et sufficiebant hominibus quinquagesies centum. Et dixit discipulis suis; Discumbere facite illos singulos quinquagenarios per singulos accubitus suos. Et fecerunt ita: & discubuerunt omnes illi. Et accipiens quinque panes, & duos pisces, suspexit *in* cœlum, & benedixit & fregit, & dedit eos discipulis suis, *ut* apponerent turbæ. Et comederunt, & saturati sunt omnes illi: & quod sustulerunt *ex iis* quæ supererant fragmentis, implevit duodecim cophinos. 12 13 14 15 16 17

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

چهل هشت انجا که از پنج نان و دو ماهي پنج هزار مرد را سير کرد

* چون شب هنگام در آمد * شاگردان † پيش عيسي آمدند * وبدو گفتند * جماعت را
آزاد کن * که در ديهها * ومزرعها که گرداگرد ماست بروند وفرود اينند * واز بهر خود
خورش حاصل کنند * براي انك اين † جايگه که ماييم ويرانست * * عيسي بشاگردان
گفت * که بديشان چيزي دهيد * تا بخورند ايشان گفتند نداريم بغير پنج نان * ودو ماهي *
مگر برويم وبخريم * * براي انك جماعت پنج هزار مرد بودند * عيسي بديشان گفت * که مردم را
صف صف بنشانيد * پنجاه پنجاه * * شاگردان فرمان بردند * وچنين کردند * * عيسي ان
پنج نان ودو ماهي راستد ودراسمان نگه کرد * وبرکت نهاد * وپاره کرد بشاگردان داد تا برجماعت †
بخش کردند * * همگنان خوردند * وسير شدند * وپارها که افزون ماندند بود برداشتند * دوازده سبد

XLVIII. Ubi quinque panibus & duobus piscibus quinquies mille homines saturavit.

Cùm tempus vespertinum adventaret, discipuli ad Jesum accesserunt, & ei dicebant; Turbam dimitte, ut in pagos & agros, qui in circuitu nobis sunt, euntes diversentur, & sibimet cibum comparent: eò quòd hic locus, quo nos sumus, desertus est. Jesus discipulis dixit; Quin illis quidpiam date, ut comedant. Illi dicebant, Nihil habemus præter quinque panes & duos pisces, nisi eamus & emamus. Ed quòd cœtus quinquies mille hominum erant. Jesus illis dixit; Homines per ordines disponite, quinquagenos. Discipuli, mandato recepto, ita fecerunt. Jesus illos quinque panes & duos pisces accepit, & in cœlum intuitus benedixit, & confringens discipulis dedit, ut multitudini distribuerent. Et omnes comederunt & saturati sunt: et fragmentorum, quæ supererant, sustulerunt duodecim sportas. 12 13 14 15 16 17

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'. Λ'.

ΚΘ' Et factum est *in* ipsum eorum solitarie, simul erant ei discipuli,
18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰμόνας, ἦσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί,
ζξ & interrogavit illos, dicens; Quem me dicunt turbæ esse? Illi autem respondentes
19 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν (ν) οἱ ὄχλοι εἶναι; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες
α dixerunt; Joannem Baptistam: alii autem Eliam: alii verò, Quia prophetæ quidam
εἶπαν, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, Ὅτι προφήτης τις
antiquorum resurrexit. Dixit autem illis; Vos autem quem me dicitis esse? Respondens autem
20 τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ
Petrus, dixit; Christum Dei. Ille autem increpans illos, præcepit nemini
ζη 21 ὁ Πέτρος, εἶπε, Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ
β dicere hoc, Dicens; Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari
22 (ξ) τοῦτο, Εἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
à senioribus, & principibus sacerdotum, & Scribis, & occidi, & tertiâ
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult post me venire,
23 ἡμέρᾳ (ο) ἐγερθῆναι. Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου (π) ἐλθεῖν,
abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me.
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι.
Qui enim voluerit animam suam *servare*, perdet illam: qui *autem* perdiderit
24 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ
animam suam propter me, *hic servabit* illam. Quid enim proficit homo, *lucratus*
25 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον, κερδήσας
mundum universum, seipsum autem *perdens*, aut *damno affectus*? Qui enim erubuerit
ζξ β τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς; Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ 26
me & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cùm venerit in *gloria*
με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
ζη sua, & Patris, & sanctorum angelorum. Dico autem vobis verè, Sunt aliqui
β αὐτοῦ, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, Εἰσί τινες 27
hîc *stantium*, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.
τῶν ὧδε (ρ) ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ (σ) γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Factum est autem post verba hæc ferè dies octo, & *assumens* Petrum &
Λ' 28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν (τ) τὸν Πέτρον καὶ
Joannem, & Jacobum, ascendit in montem *orare*. Et facta est, *in*
Ἰωάννην, καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ἐγένετο, ἐν 29
orando ipsum, species vultûs ejus altera, & vestitus ejus albus
τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
refulgens. Et ecce viri duo *colloquebantur illi*, *qui* erant Moyses & Elias:
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας· 30
Qui visi in *gloria*, dicebant *exodum* ejus, *quam futurus* erat *implere* in Hierusalem.
οἳ ὀφθέντες (υ) ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν (φ) ἤμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 31
At Petrus & qui cum illo erant gravati somno: evigilantes *autem* viderunt
Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον 32
gloriam ejus, & *duos* viros *simul stantes illi*.
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

MS.A. (ν) οἱ ἄνθρωποι εἶναι; (ξ) λέγειν τοῦτο, (ο) ἀναστῆναι. (π) ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω (ρ) ἑαυτὸν, οἵτινες (σ) γεύσωνται (τ) Πέτρον (υ) ἐν τῇ δόξῃ, (φ) ἤμελλεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Festo Apostolorum. 30.

Quumq; oraret solus, & discipuli ejus essent cum eo, interrogavit eos, & ait; Quem me dicunt esse cœtus? Respondérunt & dicunt ei; Johannem Baptistam: alii autem Eliam: alii deniq; prophetam ex antiquis prophetis resurrexisse. Dixit eis; Vos autem quem me dicitis esse? Respondit Simon, & ait; Messiam Dei. Ipse verò increpavit eos, eósq; admonuit ut nemini hoc dicerent. Et ait illis; Futurum est ut Filius hominis multa perpetiatur, & reprobetur à senioribus & principibus sacerdotum, Scribísque: & ut interimant eum, ac die tertiâ resurgat. Dicebat autem coram omnibus, Quicunq; voluerit venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & veniat post me. Quisquis enim voluerit animam suam servare, perdet eam: quisquis autem perdet animam suam propter me, is servabit eam. Quid enim juvat hominem lucrari mundum universum, animam verò suam perdere aut amittere? Quem autem puduerit mei, meorúmq; sermonum, pudebit ejus Filius hominis, quum venerit in gloria patris sui, cum angelis ipsius sacrosanctis.

Matutinis festo Tabernaculorum. 31.

Veritatem dico vobis, sunt quidam qui hîc adstant, qui non gustabunt mortem usquedum viderint regnum Dei. Factum est autem post hæc verba circiter octo dies, ut assumpserit Jesus Simonem, & Jacobum, & Johannem, conscenderítq; montem ut oraret. Quúmq; precaretur, mutata est species vultûs ejus, & vestimenta ejus facta sunt candida, atq; coruscabant. Et ecce duo viri colloquebantur ei, qui erant Moses, & Elias, Qui apparuerant in gloria: cæterùm verba faciebant de ipsius exitu, quem completurus erat in Jerusalem. Erant autem gravati somno Simon & ii qui cum eo erant, víxque experrecti sunt ac viderunt gloriam ejus, & duos illos viros qui stabant juxta eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل نه اقرار کردن شمعون صفا بر راستي مسیح

XLIX. Confitetur Simeon Cephas rectè de Christo.

18 * مسیح چون تنها نماز مي کرد و شاگردان او با او * از ایشان پرسید و گفت * جماعت از *Christus, cùm solus oraret, et discipuli ejus cum eo, ab eis interrogavit, et dixit; Turbæ de me*
19 بهر من چه مي گویند * که کیستم * جواب دادند وگفتند * که بعضي مي گویند *quid dicunt? quòd quis sim? Respónderunt, et dixerunt; Nonnulli*
یحیي † شوینك است * ودیگران مي گویند ایلیاست * وقومي دیگر گفتند * که یکي از *quidem dicunt, Johannes Baptista est: alii verò dicunt, Elias est: et*
20 پیغمبران قدیم بر خاست * * عیسي بشاگردان گفت شما از بهر من چه میگویید * شمعون *quidam alii dicunt, quòd unus è Prophetis antiquis surrexit. Jesus*
21 پاسخ داد وگفت * توي مسیح خدا * عیسي بر ایشان بانك زد * و فرمود که باکسي نگویند * *discípulis dixit; Vos de me quid dicitis? Simeon respónsum dedit, et dixit; Tu es Christus Deus. Jesus illis vocem intentavit, et jussit, ut nemini dicerent.*
22 وبدیشان گفت * فرزند ادمي † بسیار زحمت خواهد کشیدن * و از پیران و سرور امامان *Et illis dixit; Filius hominis multum doloris passurus est, et à senioribus, et príncipe sacerdotum, et scribis spretus*
وبویسندگان خار شود * اورا بکشند * وبعد از سه روز برخیزد * * وپیش حاضران میگفت * *erit, & eum interficient: et post tres dies resurget. Et ad præsentes*
23 هر که خواهد که در پي من بیاید جان خود را فراموش کند * و هر روز صلیب خود را † بر دوش *dixit; Quicunque voluerit vestigiis meis insístere, animam suam*
خود بر گیرد * و در دنبال من بیاید * هرکه خواهد که جان خود را زنده کند * خود را هلاك کند * *oblivíscatur, et quotidiè crucem suam in humeros suos tollat, et post*
24 و هر که خود را براي من هلاك کند * اوست که جان خود را زنده کرده باشد * * بگویید که *me veniat. Quicunque voluerit animam suam vivificare, seipsum perdat: Et quicunque seipsum propter me perdiderit, ipse est qui animam suam vivificavit.*
25 ادمي را چه فایده باشد * که همه دنیا را سود کند * وجان خود را زیان کند * وهلاك شود * *Dicite, quid homini profuturum sit, quòd totum mundum lucrifecerit, et animæ suæ jacturam faciat et pereat.*

Versio VULGATA LATINA.

18 Et factum est, cùm solus esset orans, erant cum illo & discipuli: & interrogavit illos,
19 dicens; Quem me dicunt esse turbæ? At illi respondentes, dixerunt; Joannem Ba-
20 ptistam, alii autem Eliam, alii verò quia unus Propheta de prioribus surrexit. Dixit
autem illis; Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit; Chri-
21 stum Dei. At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc, Dicens; Quia opor-
22 tet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus, & principibus sacerdotum,
23 & Scribis, & occidi, & tertiâ die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult
post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me.
24 Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit
25 animam suam propter me, salvam faciet illam. Quid enim proficit homo, si lucretur
universum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat? Nam qui 26
me erubuerit, & meos sermones: hunc Filius hominis erubescet, cùm venerit in
majestate suâ, & Patris, & sanctorum Angelorum. Dico autem vobis verè; Sunt 27
aliqui hìc stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. Factum 28
est autem post hæc verba ferè dies octo, & assumpsit Petrum, & Jacobum, & Jo-
annem, & ascendit in montem ut oraret. Et facta est, dum oraret, species vultûs 29
ejus altera: & vestitus ejus albus & refulgens. Et ecce duo viri loquebantur cum 30
illo. Erant autem Moyses & Elias, Visi in majestate: & dicebant excessum ejus, 31
quem completurus erat in Jerusalem. Petrus verò, & qui cum illo erant, gravati erant 32
somno. Et evigilantes viderunt majestatem ejus, & duos viros, qui stabant cum illo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالثَّلَثُونَ * وَاِذْ كَانَ فِي مَوْضِعٍ يُصَلِّي وَمَعَهُ تَلَامِيذُهُ
19 سَأَلَهُمْ قَائِلًا مَاذَا يَقُولُ النَّاسُ اَنِّي اَنَا * فَاَجَابُوا قَائِلِينَ يُوحَنَّا الْمَعْمَذَانِيُّ * وَاٰخَرُونَ اِيلِيَّا * وَاٰخَرُونَ
20 نَبِيٌّ مِنَ الْاَوَّلِينَ قَامَ * فَقَالَ لَهُمْ فَاَنْتُمْ مَاذَا تَقُولُونَ اَنِّي اَنَا * اَجَابَ بُطْرُسُ قَائِلًا اَنْتَ مَسِيحُ اللّٰهِ *
21 * فَاَنْهَرَهُمْ وَحَذَّرَهُمْ اَلَّا يَقُولُوا هٰذَا لِاَحَدٍ * وَقَالَ اِنَّ ابْنَ الْاِنْسَانِ لَمُزْمِعٌ اَنْ يُولَمَ كَثِيرًا * وَيُرْذَلَ
22 مِنَ الْمَسِيحَةِ وَرُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَالْكَتَبَةِ وَيُقْتَلَ * وَيَقُومَ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ * وَقَالَ لِلْجَمْعِ مَنْ اَرَادَ اَنْ
23 يَتْبَعَنِي فَلْيَكْفُرْ بِنَفْسِهِ وَيَحْمِلْ صَلِيبَهُ كُلَّ يَوْمٍ وَيَتْبَعَنِي * وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يُخَلِّصَ نَفْسَهُ فَلْيُهْلِكْهَا
24 وَمَنْ اَهْلَكَ نَفْسَهُ مِنْ اَجْلِي فَهُوَ يُخَلِّصُهَا * مَاذَا يَنْفَعُ الْاِنْسَانَ لَوْ رَبِحَ الْعَالَمَ كُلَّهُ وَيُهْلِكُ
25 نَفْسَهُ وَيَخْسَرُهَا * اَلَّذِي يَخْزَى بِي وَبِكَلَامِي هٰذَا فَاِبْنُ الْاِنْسَانِ يَخْزَى بِهِ اِذَا جَاءَ فِي مَجْدِهِ وَمَجْدِ اَبِيهِ
26 مَعَ مَلَائِكَةِ الْمُقَدَّسِينَ * اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ هٰهُنَا قَوْمًا مِنَ الْقِيَامِ لَا يَذُوقُونَ الْمَوْتَ حَتَّى
27 يُعَايِنُوا مَلَكُوتَ اللّٰهِ * وَكَانَ بَعْدَ هٰذَا الْكَلَامِ بِنَحْوِ ثَمَانِيَةِ اَيَّامٍ اَخَذَ بُطْرُسَ وَيَعْقُوبَ وَيُوحَنَّا
28 وَصَعِدَ اِلَى الْجَبَلِ لِيُصَلِّيَ * وَكَانَ فِيمَا هُوَ يُصَلِّي بَغَيَّرَ مَنْظَرُ وَجْهِهِ وَاَبْيَضَّتْ ثِيَابُهُ وَلَمَعَتْ
29 كَالْبَرْقِ * وَاِذَا رَجُلَانِ يَتَكَلَّمَانِ هُمَا مُوسَى وَاِيلِيَّا * ظَهَرَا فِي مَجْدٍ * وَكَانَا يَقُولَانِ عَلَى خُرُوجِهِ
30 الَّذِي كَانَ مُزْمِعًا اَنْ يُكَمِّلَهُ بِيُرُوشَلِيمَ * وَبُطْرُسُ وَالَّذِينَ مَعَهُ ثَقُلُوا بِالنَّوْمِ * وَلَمَّا اسْتَيْقَظُوا
31 نَظَرُوا مَجْدَهُ وَالرَّجُلَيْنِ الَّذَانِ كَانَا وَاقِفَيْنِ مَعَهُ *

Sectio trigesima quarta.

*Et cùm esset in loco quodam ut oraret, & 18
secum discipuli sui, interrogavit illos, di-
cens; Quem dicunt homines me esse? Re- 19
sponderunt, dicentes; Johannem Baptis-
tam: & alii, Eliam: & alii, Prophetam
ex prioribus surrexisse. Dixit eis, Vos 20
autem quem dicitis me esse? Respondit
Petrus dicens; Tu es Christus Dei. Et 21
increpavit illos, & monuit eos, ne dice-
rent hoc cuiquam. Et ait, Certè filius 22
hominis futurus est ut patiatur multa: &
vilipendetur à senioribus & principibus
sacerdotum et Scribis: et occidat illum,
et resurget in die tertia. Et dixit turbæ, 23
Qui voluerit sequi me, abneget semet-
ipsum, et portet crucem suam quotidie, et
sequatur me. Et qui voluerit salvam fa- 24
cere animam suam, perdat eam: Et qui
perdiderit animam suam propter me,
ipse salvabit illam. Quid proficit homi- 25
ni, si lucratus fuerit mundum totum, et
perdiderit animam suam, ejusque jactu-
ram fecerit? Qui erubet me, et sermo- 26
nem meum istum, Filius hominis confun-
det eum, quando veniet in gloria sua, et
gloriâ Patris sui, unà cum Angelis suis
sanctis. Amen dico vobis, quòd sunt hìc 27
nonnulli ex astantibus qui non gustabunt
morte, donec videant regnum Dei. Factum 28
est autem post hunc sermone circiter octo
diebus, assumpsit Petrum, et Jacobum, et
Johannem, et ascendit in montem ad
orandum. Et factum est dum ipse oraret, 29
mutatus est aspectus vultûs ejus, et albæ
factæ sunt vestes ejus, et refulserunt sic-
ut fulgur. Et ecce viri duo alloquebun- 30
tur eum (erant Moyses et Elias, Qui 31
apparuerunt in gloria.) Et loquebantur
de exitu ipsius, quem impleturus erat in
Jerusalem. Et Petrus, et qui cum eo 32
erant, gravati erant somno. Et cùm evi-
gilâssent, viderunt gloriam ejus, et duos
viros qui stabant cum illo.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 በእንተ: ዘከመ: ተስእሎሙ: ለእርደኢሁ::=፨ ወእመ:ዝ: እንዘ: ይጸሊ: *De interrogando discipulos ejus.* Et tunc quum orans esset solus, di- 18
በባሕቲቱ : ወእርደኢሁኒ: መሰሉሙ: ወተስእሎሙ : ወይቤሎሙ: መኑ: ይብለኒ: ሰብ scipuli ejus cum eo *erant*, & interrogavit eos, & dixit iis; Quem dicit me *esse* po-
19 እ::=፨ ወተሰጥዎ:ወይቤልዎ:ዮሐንስሃ: መጥመቀ: ወቦ: እሰ:ይብሉ:ሔልያስሃ: pulus? Et responderunt ei, & dixerunt ei; Johannem Baptistam: & sunt qui di- 19
20 ወቦ: እሰ:ይብሉ: ለሐዲ: እመንቢያት:ቀደምት:ተንሥአ::=፨ ወይቤሎሙ: ላንተ cunt te Eliam esse: & sunt qui *de* te dicunt, Un⁹ ex prophetis antiquis resurrexit.
ውዴ: መኑ: ትብሉኒ: ወተሰጥዎ: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: እንተ : መሲሁ: ለእግዚአ ብሔ Et dixit iis; Vos verò quem dicitis me esse? & respondit ei Petrus, & dixit ei; 20
ር::=፨ ወገሠጾሙ: ወአልዖሙ:ሊይንግሩ: ወሊለመኑሂ::=፨ ወይቤሎሙ:ሀለው: ለ Messiam illum Dei. Et increpavit illos, & prohibuit eos ne dicerent alicui. 21
ወልደ: እጓለ: እመ: ሕዮው: ብዙኅ : ያሕመመው: ወያመክርው: ለበናት : ወሊቃነ: Et dixit iis; Futurum est quòd filium hominis multùm affligent & tentabunt 22
23 ካሃናት : ወጸሐፍት : ወይቀትልዎ: ወይትነሣእ: በሣልስት: ዕለት::=፨ ወይቤሎሙ: magistri & principes sacerdotum, & Scribæ, & occident eum, & resurget in ter-
ለኩሉሙ: ዘይፈቅድ: ይትልወኔ: ይጽለእ: ለነፍሱ: ወያጥብዕ: ወይነሣእ: መስቀለ: tio die. Et dixit iis omnibus; Qui vult sequi me, odio habeat animam suam, & 23
24 ሞቱ: ወኩሉ: ዕለተ: ይትልወኔ::=፨ ወዘሰ : ይፈቅድ: ያድኅና : ለነፍሱ: ይገደፋ: paratus sit, & tollat crucem mortis suæ, & quotidie sequatur me. Et qui vult 24
25 ወዘሰ: ገደፋ: ለነፍሱ: በለእቲኣየ: ያድኅና::=፨ ወመኑት: ይበቍዖ : ለሰብእ: ለእ servare animam suam, perdet eam: & qui perdidit animam suam propter me,
26 መ: ኵሎ: ዓለመ: ረብሐ: ወነፍሶ: ሐጕለ::=፨ ወለዘሂ: ሓፍረኒ: ወኃፍረ: ቀልዖ: የ servabit eam. Et quid prodest homini si totum mundum lucratus est, & animâ 25
ሓፍሮ: ሎቱኒ: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕዮው :ለመ: ይመጽእ በክብቲሁ:: ወዘ: ላ suam perdidit? Et quem puduerit mei, & puduerit sermonis mei, pudebit ejus 26
27 ቡሁ: ወዘቅዲሰኒ: መላእክቲሁ::=፨ ላዔኒ:ለብእክው:ሀለው:ዝየ:ይቀውሙ: እሰ: filium hominis, quando venerit in gloria sua, & Patris, & sanctorum angelorum
ሊይጥዕሙዋ: ለሞት: ለስእ: ይሬሊይዋ: ለመንግሠተ: እግዚአብሔር:: ejus. Amen dico vobis, Sunt hìc stantes, qui non gustabunt mortem, usquedum 27
28 በእንተ: ዘከመ: ተወለጠ:ሬእዩ: ለእግዚእ:ሊየሱስ::=፨ ወእመድኅረ:ዝንቱ: viderit regnum Dei.
ነገር: ለመ:ስመንት: ነሠለፀ:ለጴጥሮስ:ወለያዕቆብ:ወለዮሐንስ: ወዓርገ:ደብረ:ይ *De transformatione aspectûs Domini Jesu.* Et post hunc sermonem circa 28
29 ጸሊ:=፨ ወእንዘ: ይጼሊ: ተወለጠ:ርእዩተ: ገጹ: ወጸዕደወ:ሉበሲሁ: ወይበርቅ::=፨ octo *dies*, assumpsit Petrum, & Jacobum, & Johannem, & ascendit *in* montem ut
30 ወናሁ:መጽሉ: ክልኤ:ዕሩያን:ይትናገሩ:መሰሌሁ:እሉ:እውንቱ: ውሴ፣ወሌልያስ::=፨ oraret. Et dum oraret transmutata fuit species vultûs ejus, & candidum fuit ve- 29
31 እለ:እስተርእዩ: በስብሐት: ወነገሩ: ስብሐቲሁ:ዘሃሎ: ይኩን: በሊያሩሰሌም::=፨ ወ stimentum ejus, & fulgebat. Et ecce venerunt duo homines loquentes cum eo, 30
32 ፀለቶሂ: ረከበ: ጴጥሮስ: ወእለሂ: መሰሌሁ:ክቡደን:በመንሞም:ላዕይንቲሆሙ:በድ qui erant Moyses & Elias. Qui apparuerunt in gloria, & nuntiabant gloriam 31
ቃስ:ወነቂሆሙ:ርእዩ:ስብሐቲሁ:ወዕደውኒ:ክልኤቱ: እንዘ:ይቀውሙ:መሰሌሁ::=፨ ejus, quæ futura erat in Hierusalem. Exeundo verò invenit Petrum & illos qui 32
cum eo erant, gravatos in somno, *habentes* oculos suos in dormitatione: & evi-
gilantes viderunt gloriam ejus, & homines etiam duos stantes cum eo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * هر که بر من * و بر سخنان من انکار کند * فرزند ادمي نيز اورا منکر شود * وقتي که با عظمت
27 † و با فرشتکان پاکان خود بيايد * راست راست با شما مي گويم * کسانی اينجا حاضر
ايستاده اند * که مرگ را نچشند * تا انکه که ملکوت † خدايرا ببينند پنجاه تجلي مسيح
28 † بر کوه تابور وخود را ديگر گون نمودن * وبعد ازين سخنها بقدر هشت روز عيسي بر گرفت
29 † شمعون صفا را * ويعقوب * ويوحنا * وبر بالاء کوه رفتند تا نماز کنند * * ودر ميان نماز مسيح
30 صورت خود را ديگر گون † کرد * و پوشش او سپيد شد * مانند برق مي تابيد * * و نموده شد
31 که دو مرد با او سخن مي گفتند * وايشان موسي * و ايليا بودند * * که بعظمت نموده شد *
32 و بر ظهور او مي گفتند که اراده است که در اورشليم سپارده شود * * شمعون وياران در
خواب رفته بودند * ناگهان بيدار شدند * ديدند اين دو مرد † با عيسي ايستاده *

*Quicunq; me et sermones meos ab- 26
negaverit, Filius hominis etiam
cum abnegabit quo tempore cum
magnificentia, et cum Angelis san-
ctis suis venerit. Verè, verè vobis 27
dico; Quidam hìc præsentes astant,
qui mortem non gustabunt, usque-
dum regnum Dei viderint.*

L. Transfiguratur Christus in monte Tabor, & seipsum aliâ formâ ostendit.

*Et post hos sermones, quasi octo dies, 28
Jesus assumpsit Simeonem Cephan,
et Jacobum, et Johannem, et in
montem ascenderunt, ut orarent. Et 29
inter orandum Christus formam su-
am mutavit, et vestitus suus candi-
dus fuit, et instar fulguris coruscà-
bat. Et visum est quòd duo viri cum 30
eo colloquebantur: ii autem Moses
et Elias erunt: Qui in gloria ap- 31
parebant, et de exitu illius loque-
bantur; quòd futurum esset ut in
Hierosolyma traderetur. Simeon et 32
socii ejus in somnum delapsi erant,
& subitò expergefacti viderunt hos
duos viros cum Jesu stantes.*

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Λ'. ΛΑ'.

Et factum est *in discedere ipsos* ab illo, ait Petrus ad Jesum;
33 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν (χ) ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
Præceptor, pulchrum est nos hic esse: & faciamus tabernacula tria, unum tibi, & Moysi
Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ, καὶ (ϕ) Μωσεῖ
unum, & unum Eliæ, *non* sciens quid diceret. Hæc autem illo *dicente*, facta est
34 μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο
nubes, & obumbravit eos: timuerunt *autem in illos intrare* in nubem.
νεφέλη, καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς. ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
Et vox facta est de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, ipsum
35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, αὐτοῦ
audite. Et *in fieri vocem*, inventus est Jesus solus: & ipsi tacuerunt,
36 ἀκούετε. Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑρέθη (ω) ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν,
& nemini *enuntiaverunt* in illis diebus *nihil eorum* quæ viderant. Factum est autem in
37 καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν. Ἐγένετο δὲ ἐν
sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illi turba multa.
τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, καταβάντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.
Et ecce vir de turba exclamavit, dicens; Magister, obsecro te, respice
38 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε, λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, (α) ἐπίβλεψον ΛΑ'
in filium meum, quia *unigenitus* est mihi. Et ecce spiritus apprehendit eum, &
39 ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι (β) μονογενής μοί ἐστι. Καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ
subitò clamat, & *discerpit* eum cum spuma, & vix discedit *ab ipso, conterens*
ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον

eum. Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent illum, & non potuerunt.
αὐτόν. Καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα (γ) ἐκβάλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. 40
Respondens autem Jesus, dixit; O generatio infidelis & perversa, usquequò ero
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι 41
apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. *Adhuc etiam* accedente,
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν. προσάγαγε (δ) ὧδε τὸν υἱόν σου. Ἔτι δὲ προσερχο- 42
laceravit illum dæmonium, & dissipavit. Increpavit *autem* Jesus
μένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ συνεσπάραξεν. Ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς 43
spiritum immundum, & sanavit puerum, & reddidit illum patri ejus.
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἐθεράπευσε τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibus *autem* mirantibus
Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ· πάντων δὲ θαυμαζόντων 44
in omnibus quæ faciebat Jesus, dixit ad discipulos suos; Ponite vos
ἐπὶ πᾶσιν οἷς (ε) ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Θέσθε ὑμεῖς
in *aures vestras* sermones istos: *nam* filius hominis *futurus* est *tradi* in
εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους. ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς
manus hominum. Illi *autem* ignorabāt verbum istud, & erat *occultum* ab *ipsis*,
χεῖρας ἀνθρώπων. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, 45
ut non sentirent illud: & timebant interrogare eum de verbo hoc.
ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

MS. A. (χ) Πέτρος (ϕ) μίαν Μωσεῖ, (ω) Ἰησοῦς (α) ἐπίβλεψαι (β) μονογενής μοί ἐστιν. (γ) ἐκβάλωσιν (δ) τὸν υἱόν σου ὧδε. (ε) ἐποίει

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ... * ... Quumque cœpissent discedere ab eo, dixit
Simon ad Jesum; Magister mi, Bonum est
nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, tibi unum, & Mosi unum, & Eliæ
34 ... * ... unum: & nesciebat quid diceret. Quumque
hæc dixisset, extitit nubes, & operuit eos:
35 & timuerunt quum vidissent Mosem & Eliam ingressos nubem. Et vox extitit de nu-
36 be, dicens; Hic est Filius meus dilectus, eum
audite. Quumque vox illa extitisset, inven-
tus est Jesus solus: Ipsi verò silnerunt, neminique dixerunt illis diebus quod conspicati
fuerant.

Feriâ II. hebdomadæ II. Jejunii. 32.

37 ... * ... Et factum est postero die quum descende-
38 rent de monte, ut occurreret eis turba multa.
Et vir quidam è turba illa exclamâsset, ac di-
xisset; Doctor, peto à te, respice in me. Filium meum, qui unicus est mihi, Tum spiritus
39 invadit, tum derepentè vociferatur, frendet-
que dentibus suis, spumatque; & vix discedit ab eo, postquam contrivit illum. Et effla-
40 gitavi à discipulis tuis ut ejicerent eum, neque
potuerunt. Respondit autem Jesus, & ait;
41 O generatio incredula & perversa, quousq;
tandem ero apud vos, & sustinebo vos? Ad-
ducito huc filium tuum. Quumque adduce-
42 ret eum, prostravit eum dæmonium illud,
dejecitque eum: & objurgavit Jesus spiritum
illum immundum, & sanavit puerum, eum-
que reddidit patri suo. Et demirati sunt
43 omnes magnificentiam Dei. Quumque unus-
quisque percelleretur super omnibus quæ fa-
44 ciebat Jesus, dixit discipulis suis; Reponite
vos sermones istos in aures vestras: Futurum
est enim ut Filius hominis tradatur in manus
45 hominum. Illi autem non assecuti sunt cogni-
tione hunc sermonem, propterea quòd erat
occultus ab eis ne cognoscerent eum: time-
bantq; eum interrogare de hoc sermone.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * چون خواستند • که جدا شوند • شمعون بعیسي گفت اي بزرك لایق باشد ٭ ما را که
اینجا باشیم • وسه سایه گاه سازیم • یکي براي تو ویکي براي موسي • ویکي براي ایلیا •
34 و نمي دانست چه مي گفت • * وچون سخن تمام گفت • ابر آمد و ایشانرا سایه کرد • وچون
35 دیدند ترسیدند • موسي و ایلیا در ابر رفتند • * واز ابر آواز آمد وگفت • اینست فرزند
36 دوست داشته وعزیز من • ازو بشنوید • * وبعد از آواز عیسي تنها ماند • ایشان خاموش
شدند • ودران ٭ روزها با کسي چیزي نگفتند • از انچ دیدند •

Cùm autem *vellent discedere*, Si- 33
meon Jesu dixit; *O magister*, con-
venivet nobis hic esse: *tria igitur*
tabernacula faciamus; *unum pro*
te, & *unum pro Mose*, & *unum*
pro Elia. Et *nesciebat quid dice-*
ret. Et *cùm sermonem absolvisset*, 34
nubes venit & *eos obumbravit*:
cumque viderent, *timuerunt*; *Mo-*
ses autem & *Elias in nubem in-*
gressi sunt. Et *è nube vox venit*, & 35
dixit; *Hic est filius dilectus* &
charus meus, *ipsum audite*. Et *post* 36
vocem Jesus solus remansit: *ipsi*
vero *tacuerunt*, & *per hos dies nemini quicquam dixerunt eorum*
quæ viderant.

LI. Sanat Christus puerum dæmoniacum.

37 * روز دوم که از کوه بزیر مي آمدند • * Die *secundo*, *cùm ex monte de scen-* 37
dissent, *multa turba illis occurrit*.
38 بسیار جماعت برابر ایشان افتاد • * یك مرد از ان جماعت بانك زد وگفت اي معلم از تو مي Et *unus homo de turba illa vocife-* 38
ratus est, *ac dixit*; *O magister*, *à*
te rogo ut *in me respicias*: *filium*
unicum habeo, Qui *spiritu impu-* 39
ro eum invadente, *subito exclamat*,
& dentes concutit, & *tremit*: *&*
nisi eum quassatum & *saucium*
reddiderit, *non discedit*. *A di-* 40
scipulis autem *tuis petii*, sed
non ejecerunt. *Jesus vultum* 41
ad discipulos convertit et di-
xit; *O generatio*, *qui fidem*
non habetis, *et perversa*: *us-*
que quo apud vos ero, *et vobis*

Versio VULGATA LATINA.

33 Et factum est cùm discederent ab illo, ait Petrus ad Jesum; Præceptor, bonum
est nos hîc esse: & faciamus tria tabernacula, unum Tibi, & unum Moysi, &
34 unum Eliæ: nesciens quid diceret. Hæc autem illo loquente, facta est nubes, &
35 obumbravit eos: & timuerunt, intrantibus illis in nubem. Et vox facta est de
36 nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, ipsum audite. Et dum fieret vox,
inventus est Jesus solus. Et ipsi tacuerunt, & nemini dixerunt in illis diebus
37 quidquam ex his quæ viderant. Factum est autem in sequenti die, descendenti-
38 bus illis de monte, occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamavit,
39 dicens; Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unicus est mihi: Et
ecce spiritus apprehendit eum, & subitò clamat, & elidit, & dissipat eum cum
spuma, & vix discedit dilanians eum: Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent il- 40
lum, & non potuerunt. Respondens autem Jesus, dixit; O generatio infidelis 41
& perversa, usquequò ero apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. Et 42
cùm accederet, elisit illum dæmonium, & dissipavit. Et increpavit Jesus spiri- 43
tum immundum, & sanavit puerum, & reddidit illum patri ejus. Stupebant au- 44
tem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus quæ facie-
bat, dixit ad discipulos suos; Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Fi-
lius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. At illi ignorabant 45
verbum istud, & erat velatum ante eos ut non sentirent illud: & timebant eum
interrogare de hoc verbo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * وَلَمَّا اَرَادَا مُفَارَقَتَهُ قَالَ بِطْرُسُ لِيَسُوعَ يَا مُعَلِّمُ جَيِّدٌ اَنْ نَكُونَ هٰهُنَا وَنَصْنَعَ ثَلٰثَ مَظَالَّ
34 وَاحِدَةً لَكَ وَوَاحِدَةً لِمُوسَى وَوَاحِدَةً لِاِيلِيَّا وَلَمْ يَكُنْ يَعْلَمُ مَا يَقُولُ * فَلَمَّا قَالَ هٰذَا وَاِذَا سَحَابَةٌ
35 ظَلَّلَتْهُمْ فَخَافُوا لَمَّا دَخَلُوا فِي السَّحَابَةِ * وَكَانَ صَوْتٌ مِنَ السَّحَابَةِ قَائِلًا هٰذَا اِبْنِي الْحَبِيبُ لَهُ
36 فَاسْمَعُوا * وَلَمَّا كَانَ الصَّوْتُ وَجَدُوا يَسُوعَ وَحْدَهُ * وَسَكَتُوا وَلَمْ يُخْبِرُوا اَحَدًا فِي تِلْكَ الْاَيَّامِ بِمَا
اَبْصَرُوا * * اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالتِّسْعُونَ *
37 * وَكَانَ فِي الْغَدِ لَمَّا نَزَلُوا
38 مِنَ الْجَبَلِ اسْتَقْبَلَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ * وَاِذَا اِنْسَانٌ مِنَ الْجَمْعِ صَاحَ قَائِلًا يَا مُعَلِّمُ اَصْرَعِ اِلَيْكَ
39 اَنْ تَنْظُرَ اِلَى اِبْنِي وَحِيدِي * فَاِنَّ رُوحًا يَاْخُذُهُ فَيَصْرَخُ بَغْتَةً وَيُقَلِّقُهُ * وَيَصْرَعُهُ فَيُزْبِدُ وَهُ
40 وَبِجُهْدٍ يَنْصَرِفُ عَنْهُ وَيَتْرُكُهُ مُهَشَّمًا * وَسَاَلْتُ تَلَامِيذَكَ اَنْ يُخْرِجُوهُ فَلَمْ يَقْدِرُوا * فَاَجَابَهُمْ
41 يَسُوعُ قَائِلًا اَيُّهَا الْجِيلُ غَيْرُ الْمُؤْمِنِ الْمُلْتَوِي حَتَّى مَتَى اَكُونُ مَعَكُمْ وَاَحْتَمِلُكُمْ قَدِّمْ اِبْنَكَ اِلَيَّ
42 هٰهُنَا * وَفِيمَا هُوَ يُقَدِّمُهُ اِلَيْهِ صَرَعَهُ الشَّيْطَانُ وَاَقْلَقَهُ * فَاَنْهَرَ يَسُوعُ ذٰلِكَ الرُّوحَ النَّجِسَ وَاَبْرَاَ
43 الصَّبِيَّ وَدَفَعَهُ اِلَى اَبِيهِ * فَبُهِتَ جَمِيعُهُمْ مِنْ عَظَائِمِ اللّٰهِ وَهُمْ مُتَعَجِّبُونَ مِمَّا فَعَلَ يَسُوعُ *
* اَلْفَصْلُ السَّادِسُ وَالتِّسْعُونَ *
44 وَقَالَ لِتَلَامِيذِهِ * ضَعُوا هٰذَا الْكَلَامَ فِي قُلُوبِكُمْ
45 اَنَّ اِبْنَ الْاِنْسَانِ يُسْلَمُ فِي اَيْدِي النَّاسِ * فَاَمَّا هُمْ فَلَمْ يَفْهَمُوا هٰذِهِ الْكَلِمَةَ وَكَانَتْ مَخْفِيَةً عَنْهُمْ *
وَكَانُوا يَخَافُونَ اَنْ يَسْاَلُوهُ عَنْ هٰذِهِ الْكَلِمَةِ *

Et cùm vellent discedere ab eo, ait Petrus ad Jesum; O præceptor, bonum est 33
ut simus hic: & faciamus tria tabernacula, unum tibi, & unum Moysi, &
unum Eliæ: & non sciebat quid diceret. *Et cùm dixisset hoc, ecce nubes obumbra-* 34
vit eos: & timuerunt cùm intrâssent nu-
bem. Et facta est vox de nube, dicens; 35
Hic est filius meus dilectus; ipsum audi-
te. Et cùm facta esset vox, invenerunt 36
Jesum solum: et tacuerunt, & non indi-
caverunt cuiquam in illis diebus, quod
viderant.

Sectio trigesima quinta.

Et factum est postridie, quum descendis- 37
sent de monte, occurrit illi turba magna.
Et ecce homo de turba clamavit, dicens; 38
Magister, obsecro te ut respicias in fili-
um meum, unicum meum: Nam spiritus 39
arripit illum, & exclamat subitò, & ex-
agitat eum, et prosternit illum, despumat-
que os ejus, & vix abscedit ab illo, &
relinquit eum confractum. *Et rogavi* 40
discipulos tuos ut ejicerent illum, & non
potuerunt. Respondit eis Jesus, dicens; 41
O generatio haud fidelis, perversa, usque-
quò ero vobiscum, & patiar vos? Ad-
duc filium tuum ad me huc. Et dum ipse 42
adduceret eum ad ipsum, prostravit eum
dæmonium, & exagitavit eum. *Et in-*
crepavit Jesus illum spiritum immun-
dum, & sanavit puerum, dedítque eum
patri suo. *Et stupuerunt omnes de ma-* 43
gnitudinibus Dei: admirantes quod fe-
cerat Jesus.

Sectio trigesima sexta.

Et dixit discipulis suis, Ponite hunc 44
sermonem in cordibus vestris, quòd Filius
hominis tradetur in manus hominum. *At* 45
ipsi non intellexerunt hoc verbum: &
erat absconditum ab eis, & timebant
interrogare illum de hoc verbo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወእምዝ: ሶበ: ኀደግዎ: ይቤሎ: ጴጥሮስ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:ቢቅ:ይኄይሰነ:ዝየ: ነ
ንበር:ወንግበር: ሠለስተ: መኃድረ:ላሐደ:ለሕ:ወላሐደ: ለሙሴ: ወላሐደ: ለኤልያስ:
34 ወኢያእመር : ዘይነብብ::=> ወዘንተ : ብሂሎ : ጸለሎ : ደመና: ወፈርሁ: ሶበ:
35 ቦሉ: ውስተ:ደመና::=> ወመጽአ:ቃል: እመደመና: ዘይብል: ዝንቱ:ውእቱ:ወልድ
36 የ: ዘለፈቅር : ዘኅረይኩ: ሎቱ:ስሙዕ::=> ወመጺአ: ቃል:ተረክበ:እግዚእ:ሊየ
ሱስ:ባሕቲቱ:ወእሙንቱሰ:እርመሙ: ወሊነገሩ:ወሊለመኑሂ: ዘርእዩ: ወዘሰመዑ:ይ
37 እተ:ለሚጸ::=> ወእምዝ: በሰሉታ: ዕለት: ወረዱ: እመደብር : ወተቀበልዎ: ሕዝ
ብ : ብዙኅን::=> በእንተ : ዘነገርጋር::=>
38 ወለወየወ: ላሐዱ:ብእሲ:በማእከለ:ሕዝብ: ወይቤሎ: ሊቅ:ር ሊ:ሊተ: ወልድ ይ:ብ
39 ቍዓኒ:እስመ:ላሐዱ:ሊተ:ውእቱ::=> ወናሁ:ጋኔን:የሃይደኖ:ወያወግቦ:ወይነፅሮ:
40 ወያስትራግፅ: ወያዛውኖ:ወእመዕጹብ: ይኅድኅ: ቀጥቂጦ::=> ወለ ስተብቍዕክሙ
41 ሙ:ለእርደሊ ክ፤የውፅእሙ: ወስእንሙ:ፈውሶቶ::=> ወለውለእ:እግዚእ:ሊየሱ
ስ:: ወይቤ: ሉትውልድ: ዕሉት:እንተ:ለልቦ:ሃይማኖተ:እስክ: ማእዜኑ:እሃሉ:መሰ
42 ሌክሙ: ወእትዔገሰክሙ: እመጽእ:ዝየ:ኅቡየ:ለወልድከ::=> ወእንዘ: ያመጽእ:ንፅ
ሑ:ጋኔኑ: ሶቤሃ: ወለስተራገፅ:: ወገሠጾ: እግዚእ: ሊየሱስ:ለውእቱ: ጋኔን:እኩይ:
43 ወለሕየው: ለውእቱ: ወልድ: ወለወፈዮ: ለአቡሁ::=> ወእንከሪ: ኵሎሙ:ከመ:
ያዐቢዮ: ለእግዚአብሔር:: ወእንኪሮሙ:ኵሎሙ:በእንተ : ኵሉ : ዘይገብር : እግ
44 ዚእ:ሊየሱስ : ወይቤሎሙ : ለአርደሊሁ::=> ለንትሙሰ:ደይሙ:ለዝንቱ: ውስተ:
ልብክሙ:ለዝንቱ:ነገር: እስመ:ሃለው: ለወልደ: እጊለ: እመ: ሐየው:ይግባእ:ውስተ:
45 እደ:ሰብእ::=> ወሊለበውዎ : ለዝንቱ: ነገር: እስመ: ስውር: ውእቱ: እመኔሆሙ:
ከመ:ሊይሕነክለው:ወሊፈርህዎ:ተጣይቆቶ:በእንተ: ዝንቱ:ነገር::=>

Et tunc quum reliquissent eum, dixit Petrus Domino Jesu; Magister, bonum est 33
nobis hîc manere, & facere tria hospitia, unum tibi, & unum Moysi, & unum
Eliæ: & nesciebat quid loquebatur. Hæc autem *ipso* dicente, inumbravit eos nu- 34
bes, & timuerunt quando intrabant in nubem. Et venit vox è nube dicens; 35
Hic est filius meus quem diligo, quem elegi, ipsum audite. Et veniente voce in- 36
ventus est Dominus Jesus solus: & ipsi siluerunt, & non declarârunt ulli quid vi-
dissent, & quid audivissent illâ die. Et tunc in altera die descenderunt de mon- 37
te, & occurrebant ei populi multi.

De obmurmuratore.

Et exclamavit quidam homo in medio populi, & dixit ei; Magister, respice mihi 38
filium meum, obsecro, quia unicus mihi est: Et ecce dæmon apprehendit eum, 39
& concidere facit eum, & allidit eum, & discerpit eum, & spumare facit eum,
& vix relinquit eum conterens eum. Et rogavi discipulos tuos ut abigerent eum, 40
& non potuerunt sanare eum. Et respondit Dominus Jesus, & dixit; O generatio 41
prava non habens fidem, usquequò ero cum vobis, & tolerabo vos? Adducito
huc ad me filium tuum. Et quando adducentes erant eum, prostravit eum dæ- 42
mon statim, & discerpsit eum: & objurgavit Dominus Jesus istum dæmonem
malum, & sanavit istum filium, & tradidit eum patri suo. Et mirati sunt omnes 43
illi, quòd *ita* magnificaret Deum, & mirati sunt omnes illud super omnibus quæ
faciebat Dñs Jesus: & dixit discipulis suis, Vos ponite istud in cordibus vestris, 44
sermonem *inquam* hunc, quia futurum est ut Filium hominis tradant in manus ho-
minum. Et non intellexerunt hunc sermonem, quia absconditus fuit ab iis ut 45
non sentirent eum, & non timuerunt eum interrogando eum de hoc sermone.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 تعليم دهم * وپدان مرد كفت * فرزندت را پيش بياور * * چون پيش اورد * ديو كودك را
انداخت * وعظيم خسته وشكسته اش كرد * عيسي بر ان جان پليد بانك زد * درحال
43 كودك را رها كرد * وخوش شد * اورا بپدرش سپرد * وبر بزرگي خدا همكنان در تعجب
ماندند * وچون خلايق در كارهاء عيسي حيرت مي اوردند و واله گشته * عيسي
44 شاگردان خود گفت * كه اين سخنها در گوش خود نهاديد * فرزند ادمي بدست مردم
45 سپارده مي شود * ايشان اين كلمه را در [نمي] يافتند * سبب انك از ايشان † پوشيده بود
كه اورا ندانستند * ومي ترسيدند كه اورا براي اين سخن بپرسند

doctrinam impertiam? Et homini 42
illi dixit; Filium tuum in medium
adduc. Cùm in medium adduxisset,
dæmonium puerum projecit, & ma-
gnopere saucium & confractum eum
reddidit: Jesus illum spiritum im-
purum increpavit, & statim puerum
reliquit; & sanatum eum patri suo
tradidit. *Et super magnificentiam* 43
Dei omnes admiratione capti sunt.
Dum homines autem operibus Jesu
obstupescerent, & percellerentur, Je-
sus discipulis suis dixit; Hos quidem 44
sermones in auribus vestris ponite:
Filius hominis in manus hominum
tradetur. *Ipsi hunc sermonem non in-* 45
tellexerunt; propterea quòd ab illis
absconditus erat, ne illum cognosce-
rent, & timebant eum de hoc sermo-
ne interrogare.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΑΒ'. ΑΓ'.

Intravit autē ratiocinatio in eos, hæc, quis esset major eorum. At Jesus videns ΑΒ'
46 Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν
47 ratiocinationem cordis illorum, assumens puerum, statuit illum secus se. Et β
48 διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ. Καὶ
ait illis; Quicunque susceperit istum puerum in nomine meo, me recipit:
εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
& quicunque me receperit, recipit mittentem me. Qui enim minor in omnibus vo-
καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑ-
bis existens, hic erit magnus. Respondens autem Joannes dixit; Præceptor, vidimus γ
49 μῖν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἴδομέν
quendam in nomine tuo ejicientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non
τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ
sequitur nobiscum. Et ait ad illum Jesus, Ne prohibete: qui enim non est
50 ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι
adversus nos, pro nobis est. Factum est autem in compleri dies δ
51 καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς
assumptionis ejus, & ipse faciem suam firmavit ad ire in Hierusa-
ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήρισε τοῦ πορεύεσθαι (η) εἰς Ἱερουσα-
lem. Et misit nuntios ante conspectum suum: & euntes intraverunt in
52 λήμ. Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου (θ) αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς
vicum Samaritanorum, ut pararent illi. Et non receperunt eum, quia faci-
53 κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ. Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσω-
es ejus erat iens in Hierusalem. Videntes autem discipuli ejus Jacobus
54 που αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος

& Joannes, dixerunt; Domine, vis dicamus ignem descendere de cœlo, & consumere
καὶ Ἰωάννης, εἶπον, Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι
illos, ut & Elias fecit? Conversus autem increpavit illos, & dixit; Nou sci-
αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε; Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν (ι) αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ οἴ-
55 vistis cujus spiritûs estis vos. Nam filius hominis non venit animas hominum
δατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων
ΑΓ' perdere, sed salvare. Et abierunt in alium vicum. Factum est autem, ambulan-
ρξ ε ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην. Ἐγένετο δὲ, πορευομέ-
57 tibus illis in via, dixit quidam ad illum; Sequar te quocunque abieris,
νων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου (κ) ἂν ἀπέρχῃ,
Domine. Et dixit illi Jesus; Vulpes foveas habent, & volucres cœli
Κύριε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
58 nidos: verùm filii hominis non habet ubi caput reclinet. Ait autem ad
κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπε δὲ πρὸς
59 alterum; Sequere me. Ille autē dixit; Domine, permitte mihi abeunti primùm se-
ἕτερον, Ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι (λ) ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι
patrem meum: Dixit autem ei Jesus; Sine mortuos sepelire suos mor-
τὸν πατέρα μου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νε-
60 tuos. Tu autem abiens annuntia regnum Dei. Ait autem & alter;
κροὺς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος,
61 Sequar te, Domine: primùm autem permitte mihi renuntiare his qui ad domum meam.
Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.

MS.A. (η) ἐν (θ) ἑαυτοῦ. (ι) αὐτοῖς, * * * * καὶ ἐπορεύθη (κ) ἐὰν (λ) ἀπῃθῆν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et intravit in eos cogitatio, quisnam esset 46
eorum maximus. At Jesus cognitâ cogitati- 47
one cordis eorum, accepit puerulum, & sta-
tuit eum apud se. Et dixit eis; Quicun- 48
que exceperit puerulum huic similem in no-
mine meo, me excipit: & quisquis me exce-
perit, excipit eum qui misit me. Etenim qui
minimus est inter vos omnes, is erit maximus.
Et respondit Johannes, & ait; Magister no- 49
ster, vidimus quendam ejicientem dæmonia
in nomine tuo: & prohibuimus eum, quia
non venit nobiscum te sequuturus. Dixit eis 50
Jesus, Ne prohibeatis: qui enim non est ad-
versum vos, pro vobis est.

Ad vesperas dominicæ sextæ post resurrectionem. 33.

Et factum est quum implerentur dies Ascen- 51
sionis ejus, præparavit vultum suum ut pro-
ficisceretur ad Jerusalem. Misitque nuntios 52
ante faciem suam, & profecti introierunt
in pagum Samaritanorum, ut præpararent ei.
At non receperunt eum, quoniam mens ejus 53
erat eundi in Jerusalem. Quod quum vidis- 54
sent Jacobus & Johannes, ejus discipuli, di-
xerunt ei; Dñe noster, vis dicamus ut descen-
dat ignis de cœlo, et consumat eos, sicut & E-
lia fecit? Et conversus objurgavit eos, & ait; 55
Nescitis qualis spiritûs vos sitis. Filius enim 56
hominis non venit ut perderet animas, sed ut
servaret. Profecti sunt itaque in pagum ali-
um. Quumque iter facerent, dixit ei quidam; 57
Post te veniā ad locum quo pergis, Dñe mi.
Dixit ei Jesus; Vulpes lustra habent, & vo- 58
lucres cœli umbraculum: Filius autem ho-
minis non habet ubi reclinet caput suum. Et 59
ait ad alium, Post me venito. Ille verò di-
xit ei; Dñe mi, permitte mihi ut priùs abeam
sepultū patrē meum. Dixit ei Jesus, Sine ut 60
mortui sepeliant mortuos suos: tu verò, ito,
evangeliza regnum Dei. Dixit ei alius; Post te 61
ibo, Dñe mi: sed permitte mihi priùs ut pro-
ficiscar compositurus domesticos meos, & ve-
niam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

LII. Ubi Christus pronuntiavit; Quicunque parvulos exceperit, me excipit.

Die quodam inter discipulos cogitatio fuit, quisnam inter eos maximus esset. Jesus cogitatione internâ eorum intellectâ, pueri illic astantis manum prehendit: Et dixit; Quicunque hunc puerum in nomine meo exceperit, me excepit: Et quicunque me receperit, cum recepit qui me misit. Ille enim qui inter vos minimus est, ipse magnus erit.

LIII. Interrogatio Johannis de quodam.

Deinde *Johannes exorsus est, ac dixit*; *Magister noster, vidimus quendam, qui in nomine tuo dæmonia ejecit, et eum prohibuimus, quòd nobiscum te non sequatur. Jesus illis dixit; Eum handquaquam prohibeatis: quicunque vobis oppositionem non facit pro vobis est.*

LIV. Ingressus Christi in regionem Samaritanorum.

Cùm autem impletum esset tempus ascensionis ejus, propositum firmum fecit ut Hierosolymam proficisceretur. Et Apostolos ante faciem suam misit, qui profecti sunt in civitatem Samaritanorum: cúmque intra civitatem venissent, voluerunt pro eo locum parare. Sed incolæ civitatis eum non exceperunt, eò quòd facies ejus Hierosolymā versùs posita esset, ut illuc iret. Cùm Jacob⁹ & Johannes et alii discipuli hoc vidissent,

Versio VULGATA LATINA.

46 Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum major esset. At Jesus videns cogitatio-
47 nes cordis illorum, apprehendit puerum, & statuit illum secus se, Et ait illis; Quicunq;
48 susceperit puerum istum in nomine meo, me recipit: & quicunq; me receperit, recipit
eum, qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic major est. Respondens
49 autem Joannes, dixit; Præceptor, vidimus quendam in nomine tuo ejicientem dæmonia,
50 & prohibuimus eum: quia non sequitur nobiscum. Et ait ad illum Jesus; Nolite pro-
51 hibere: qui enim non est adversum vos, pro vobis est. Factum est autem dum comple-
52 rentur dies assumptionis ejus, & ipse faciem suam firmavit ut iret in Jerusalem. Et
misit nuntios ante conspectum suum: & euntes intraverunt in civitatem Samaritano-
53 rum ut pararent illi. Et non receperunt eum, quia facies ejus erat euntis in Jerusa-
lem. Cùm vidissent autem discipuli ejus Jacobus & Joannes, dixerunt; Domine, vis 54
dicimus ut ignis descendat de cœlo, & consumat illos. Et conversus increpavit illos, 55
dicens; Nescitis cujus spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere, sed sal- 56
vare. Et abierunt in aliud castellum. Factum est autem: ambulantibus illis in via, 57
dixit quidam ad illum; Sequar te quocunq; ieris. Dixit illi Jesus; Vulpes foveas 58
habent, et volucres cœli nidos: Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Ait 59
autem ad alterum; Sequere me. Ille autem dixit; Dñe, permitte mihi primùm ire, & se-
pelire patrem meum. Dixitque ei Jesus; Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: 60
tu autem vade, & annuntia regnum Dei. Et ait alter; Sequar te, Domine, sed per- 61
mitte mihi primùm renuntiare his quæ domi sunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

46 * ثم دخلهم فكر من هو العظيم فيهم * فعلم يسوع فكر قلوبهم فاخذ صبيًا واقامه عنده *
47 * وقال لهم من قبل مثل هذا الصبي باسمي فقد قبلني * ومن قبلني فقد قبل الذي ارسلني * 48
49 والذي هو صغير فيكم هو الاكبر * اجاب يوحنا قائلًا يا معلم رايينا واحدًا يخرج الشياطين 49
باسمك فمنعناه لانه لم يصحبنا * فقال لهم يسوع لا تمنعوه لانه كل من ليس هو عليكم فهو 50
معكم * الفصل السابع والتلثون * ولما اكمل ايام صعوده اقبل بوجهه 51
الى يروسليم * وارسل مخبرين قدامه فمضوا ودخلوا قرية السامريين ليعدّوا له * فلم يقبلوه لانه 52 53
كان متوجها الى يروسليم * فراي تلميذاه يعقوب ويوحنا فقالا يا رب اتريد ان نقول فتنزل 54
نار من السماء فحرقهم كما فعل ايليا * فالتفت ونهرهما قائلًا لستما تعرفان لاي روح انتما * 55
* لان ابن البشر لم ياتِ ليهلك بل ليخلص * ومضوا الى قرية اخرى * وبينما هم ماشون في 56 57
الطريق قال له واحد اتبعك الى حيث تمضي يا سيد * فقال له يسوع ان للثعالب اجحرًا ولطير 58
السماء اوكارًا * وابن البشر فليس له موضع يسند رأسه * وقال لاخر اتبعني فقال له يا رب ايذن 59
لي اولًا ان اذهب لادفن ابي * فقال له يسوع دع الموتى يدفنون موتاهم * واما انت فاذهب وبشر 60
بملكوت الله * وقال له اخر يا رب اتبعك بل ائذن لي اولًا ان اودع اهل بيتي * 61

Præterea subiit cogitatio eos, quis esset maximus inter eos. Et cognovit Jesus cogitationem cordium eorum: & apprehendit puerum, & statuit illum apud se, Et dixit illis; Quicunque susceperit similem huic puero in nomine meo, jam me recepit. Et quicunq; receperit me, jam recepit eum qui misit me. Et qui est parvus inter vos, ipse est maximus. Respondit Johannes, dicens; Magister, vidimus quendam ejicientem dæmonia in nomine tuo, & prohibuimus eum, quia non sequitur nos. Ait illis Jesus, Ne prohibeatis eum, quia quicunque non est contra vos, ipse est vobiscum.

Sectio trigesima septima.

Et cùm complevissent dies ascensionis suæ, vertit vultum suum ad Jerusalem: Et misit nuntios ante se, & abierunt, & intraverunt in castellum Samaritæ, ut parent ei. At non receperunt eum, quia ipse tendebat in Jerusalem. Viderunt duo discipuli ejus, Jacobus & Johannes, & dixerunt; Domine, vis ut dicamus, & descendat ignis de cœlo, & amburat illos, sicut fecit Elias? Et conversus est, & increpavit illos, dicens; Non scitis qualis spiritus vos estis. Filius enim hominis non venit ut perderet, sed ut salvaret. Et profecti sunt in castellum aliud. Et dum essent gradientes in itinere, dixit illi quidam; Sequárne te quò pergis, Domine? Dixit illi Jesus, Vulpibus quidem lustra sunt, & volucribus cœli, nidi: Filius autem hominis non habet locum reclinandi caput suum. Et dixit alteri, Sequere me. Ait illi; Domine, permitte mihi primùm ire, & sepelire patrem meum. Inquit ei Jesus, Sine mortuos sepelire mortuos suos: & vade tu, & evangeliza regnum Dei. Et dixit ei alius; Domine, sequar te, sed permitte mihi primùm ut disponam familiaribus domûs meæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

46 ባእእት፡እለ፡ሐለዩ፡ወይቤሉ፡ምኑ፡ይዓቢ፡::=፨ ወሐለዩ፡ በቤኔቲሆሙ፡ እንዘ፡ ይ
47 ብሉ፡ምኑ፡የዓቢ፡እመኔሆሙ፡::=፨ ወአእመሮሙ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ዘይሔልዩ፡በልቦ
48 ሙ፡ ወነሥአ፡ሕፃን፡ ወለቀመ፡ ቅድሜሆሙ፡::=፨ ወይቤሎሙ፡ዘተወክፈ፡ዘንተ፡ሕፃን፡ እንተ፡ሕፃነ፡
በሰመየ፡ኪያየ፡ተወክፈ፡ወዘኒ፡ኪያየ፡ተወክፈ፡ተወክፎ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡እስመ፡ዘለትሑተ፡
49 ርእሶ፡ዘእመኵሉ፡ይእኅስ፡ውእቱ፡ይዓቢ፡::=፨ ወተሰጥ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤሎ፡ሊቅ፡
ቦዘርኢነ፡እንዘ፡ ያወፅእ፡ ለጋንንተ፡ በስመከ ፡ ወከሳእናሁ፡ እስመ፡ ሊተለወከ፡መሰሌ
50 ነ፡::=፨ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ሊትክልእሙ፡እመከሙ፡ሊኆነ፡ዕድወክሙ፡ዘ
51 መስሌክሙ፡ውእቱ፡::=፨ ወተፈጸሞ፡ መዋዕለ፡ዕርገቱ፡ ለጽንዐ፡ ውእቱኒ፡ ገጸ፡ለሐ
52 ዊረ፡ ሊየሩሰሌመ፡::=፨ ወፈነወ፡ሐፍርያት፡ቅድመ፡ ገጹ፡ወሐዊሮሙ፡በሎ፡ሃገረ፡ሰመ
53 ርነ፡ኀመ፡ያስተደልወ፡ሉቱ፡::=፨ ወሊተወክፍዎሙ፡ እሰመ፡ ሓሉፍ፡ገጸሙ፡ ለሊየሩሳ
54 ሌመ፡::=፨ ወርእዮሙ፡ላርደሊሁ፡ ያዕቆብ፡ወዮሐንስ፡ወይቤልዎ፡እግዚኦ፡ትፈቅድ
55 ኑ፡ንበል፡ይረድ፡ለሰት፡እመሰማይ፡ወያጥፍኦሙ፡በከመ፡ገብረ፡ሌልያስ፡::=፨ ወተመይጦ
56 ሙ፡ወገሠጾሙ፡::=፨ ✣✣✣ ወሖረ፡ካልእት፡ሃገር፡::=፨ በእንተ፡ዘከልኦ፡ሊይትልወዎ፡::=፨
57 ወሐዊሮሙ፡በፍናት፡ይቤሎ፡ላሐዱ፡ቢቅ፡እትሱከኑ፡ኀቡ፡ ሖር ከ፡::=፨ ወይቤሎ፡እግ
58 ዚእ፡ሊየሱስ፡ቍናጽልኒ፡ቦሙ፡ግበበ፡ወለዕዋፈ፡ሰማይኒ፡መጽላለ፡ወወልደ፡እጓለ፡እመ፡
ሕያዋት፡ለልቦ፡ኀቡ፡ይሰመክ፡ ርእሶ፡::=፨ ወይቤሎ፡ ካልኡኒ፡ እትሱከኑ፡ ወይቤሎ፡
59 እግዚኦ፡ለበሐኒ፡እሑር፡እቅድመ፡እቅብሮ፡ለላቡየ፡::=፨ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡
60 ሓድጎሙ፡ለመውታን፡ይቅብሩ፡መውቶሙ፡ ወለእንተሰ፡ ሖር፡ሰብክ፡ መንግሠተ፡ እግዚ
61 እብሔር፡::=፨ ወይቤሎ ፡ ሀልዕኒ ፡ እትሱከኑ፡ እግዚኦ፡ ወባእከቱ፡ ለብሐኒ፡ እሑር፡
እሠራዕ ፡ ኵሉ ፡ ሰ በለ ፡ ቤትየ፡::=፨

De eo quòd meditati sunt & locuti, Quisnam esset maximus.
Et cogitârunt inter se, dicentes quis esset eorum maximus. Et cognovit Dominus Jesus, quid cogitabant in cordibus suis, & accepit puerulum, & statuit eum ante eos, Et dixit iis; Quicunque susceperit hunc puerulum in nomine meo, me suscepit: & qui me suscepit, suscepit eum qui misit me. Quoniam qui humilem se fecit, qui omnibus minor est, ille magnus erit. Et respondit ei Johannes, & dixit ei; Magister, fuit *homo* quem vidimus abigentem dæmones in nomine tuo, & prohibuimus eum, quia non sequutus est te nobiscum. Et dixit iis Dominus Jesus, Ne prohibeatis illum si non fuit inimicus vester, qui vobiscum est. Et quum impleretur tempus ascensionis ejus firmavit ille faciem ut iret *ad* Hierusalem. Et misit Apostolos ante faciem suam, & euntes intraverunt *in* civitatem Samaritanorum ut pararent illi. Et non receperunt illos, quia progressa est facies illorum versùs Hierusalem. Et viderunt eos discipuli ejus Jacobus, & Johannes, & dixerunt ei; Dñe, vis dicam⁹ ut descendat ignis de cœlo, & consumat illos sicut fecit Elias. Et conversus fuit *ad* eos, & objurgavit eos. *Deest pars versuum.* Et abiit *in* aliam civitatē. *De eo quem repulit ne sequeretur eum.* Et proficiscentib⁹ illis in via, dixit ei quidā; Magister sequârne te ubi ieris? Et dixit ei Dñs Jesus, Vulpes habent foveas, & volucres cœli nidos: & filius hominis non habet ubi reclinet caput suum. Et dixit ei alius, Sequárne te? & dixit ei; Domine, permitte mihi ut abeam priùs sepelire patrem meum. Et dixit ei Dñs Jesus, Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: & tu vade, prædicato regnū Dei. Et dixit ei tertius; Sequárne te, Domine? sed permitte mihi ut abeam disponere omnes homines domi meæ.

45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

بدو گفتند خداوند مي خواهي كه بگوييم كه از آسمان آتش درين شهر افتد * وايشانرا بسوزاند *
انچنانك ايليا كرد * عيسي سوي ايشان نگاه كرد وبخنديد وگفت شما نمي دانيد كه حال چونست * 55
فرزند ادمي نيامد كه جانهارا كم كند * الا كه زنده كند واز انجا در ده ديگر روند 56
چون عيسي براه مي رفت كسي * پنجاه پنج خواست معتزلي كه درپي عيسي برود 57
بدو گفت * خداوند دردنبال تو بيايم * هركه بروي * عيسي بدو گفت روباهان خانه دارند * 58
ومرغان لانه * وفرزند ادمي را چندان جاء نيست كه شب سر خود بنهد * وبه يكي ديگر گفت * دردنبال
من بيا لو بعيسي گفت اول دستوري ده تا بروم پدرم را دفن كنم انگه بيايم * عيسي گفت بگذار 60
تا مردگان * مرده خود را بياكنند * وتو برو بملكوت خدا مژده بك * يكي ديگر گفت اي خداوند * 61
من دردنبال تو بيايم * اما رودتر بفرما تا بروم واهل خانه خود را بدرود كنم * وسپارش واگه بيايم *

ei dixerunt; Domine, vis ut dicamus, ut è cœlo ignis in hanc civitatem cadat, & eos comburat, quemadmodum Elias fecit. Jesus in eos intuitum fecit, & increpavit, & dixit; Vos nescitis quomodo se res habeat. Filius hominis non venit, ut animas perdat, sed ut servet. Et illinc in pagum alium abierunt.

LV. Petitio Pharisæi ut Jesum sequeretur.

Cùm Jesus in via proficisceretur, quidam ei dixit; Domine post te ibo quocunque iveris. Jesus ei dixit; Vulpes domicilia habent, & aves nidos: Filio autem hominis tantum loci non est, quo nocte caput suum ponat. Et ad quendam alium dixit, Post me veni: Ille ad Jesum dixit; Primùm permitte ut abiens patrem sepeliam, tum veniam. Jesus dixit; Sine ut mortui mortuos suos sepeliant: tu verò vade, regnū Dei annuntia. Quidā alter dixit; O Domine, ego post te veniā: sed priùs jube ut eam, & domesticis meis valedicam, & præcepta tradam, & tunc veniam.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΔ'.

Ait autem ad illum Jesus; Nemo immittens manum suam ad aratrum, & respiciens in quæ retrò, aptus est ad regnum Dei.

62 Εἶπε δὲ (μ) πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδεὶς (ν) ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

CAP. X. ι'. ΛΔ'

Post autem hæc designavit Dominus & alios septuaginta, & misit illos per binos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò futurum erat ipse venire. Dicebat igitur ad illos; Ipsa quidem messis multa, at operarii pauci: rogate ergò dominum messis, ut emittat operarios in messem suam. Ite: ecce ego mitto vos, sicut agnos in medio luporum. Ne portate marsupium, non peram, neque calceamenta: & neminem per viam salutaveritis. In quamcunque domum intraveritis, primùm dicite; Pax domui huic. Et si quidem fuerit ibi filius pacis, requiescet super illum pax vestra: sin (ε) verò non, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos: dignus enim operarius mercede suâ est. Ne transite de domo in domum. Et in quamcunque civitatē intraveritis, & susceperint vos, manducate apposita vobis. Et curate qui in illa infirmos, & dicite illis; Appropinquavit vobis regnum Dei. In quācunq; autē civitatē intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite; Etiam pulverem adhærentem nobis de civitate vestra, abstergimus vobis: tamen hoc scitote, quia appropinquavit super vos regnum Dei. Dico autem vobis: Quia Sodomis in die illa remissius erit, quā civitati illi. Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes quæ factæ in vobis, olim sacco & cinere sedentes pœnituissent. Veruntamen Tyro & Sidoni remissius erit in judicio, quàm vobis.

ΚΕΦ. ι'. ΛΔ'

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ (α) ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως (β) ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Ὑπάγετε· (γ) ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς (δ) ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν. Καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενοῦς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν χοιρτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως (ζ) ὑμῶν, ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. (η) Λέγω ὑμῖν, Ὅτι Σοδόμοις (θ) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι (ι) Χωραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ (κ) καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν.

MS. A. (μ) ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, (ν) ὀπίσω βαλὼν MS. A. Καφ. ι'. (α) ἤμελλεν αὐτὸς εἰσέρχεσθαι. (β) ἐκβάλῃ (γ) ἰδοὺ ἀποστέλλω (δ) πρόβατα ἐν μέσῳ (ε) ἐὰν ᾖ (ζ) ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν, ἀπομασσόμεθα (η) Λέγω ὑμῖν, (θ) ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ (ι) Χωραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά, (κ) καθήμενοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܚܕ ܫܕܪ ܐܝܕܗ ܒܡܚܪܬܐ ܘܒܛܠ ܠܐ ܡܬܚܙܐ ܠܗ ܠܐܚܘܪ ܘܐܦ ܠܐ ܡܬܬܪ ܠܗ ܠܡܬܐ ܠܡܐ ܕܐܬܐ ܠܗ ܠܡܗܘ ܕܐܬܐ ܠܗ ܠܡܗܘ ܕܐܬܐ ܠܗ ܠܡܗܘ

Versio VULGATA LATINA.

62 Ait ad illum Jesus; Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei.

CAP. X.

1 POst hæc autem designavit Dominus & alios septuaginta duos: & misit illos bi-
2 nos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò erat ipse venturus. Et dicebat illis; Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo domi-
3 num messis, ut mittat operarios in messem suam. Ite: ecce ego mitto vos sicut
4 agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta,
5 & neminem per viam salutaveritis. In quamcunque domum intraveritis, pri-
6 mùm dicite; Pax huic domui: Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super
7 illum pax vestra: sin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede suâ. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcunque civitatem intraveritis, & 8
susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis: Et curate infirmos, qui in 9
illa sunt, & dicite illis; Appropinquavit in vos regnum Dei. In quamcunque 10
autem civitatem intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite; Etiam pulverem, qui adhæsit nobis de civitate vestra, extergimus in vos: 11
tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. Dico vobis, Quia Sodo- 12
mis in die illa remissius erit, quàm illi civitati. Væ tibi Corozain, væ tibi Beth- 13
saida: quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere sedentes pœniterent. Veruntamen Tyro & Sidoni 14
remissius erit in judicio, quàm vobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

62 * فقال له يسوع ما من احد يضع يده على المحراث وينظر الى ورايه يكون مستقيما في ملكوت الله *

Dixit illi Jesus; Nemo qui ponit manum 62 suam super aratrum, & respicit retro se, erit rectus in regno Dei.

Sectio trigesima octava.

CAP. X.

1 الفصل الثامن والتلثون * وبعد هذا ايضا ميز الرب سبعين اخر

2 وارسلهم اثنين اثنين قدامه الى كل مدينة وكل موضع ارمع ان ياتيه * وقال لهم الحصاد

3 كثير والفعلة قليل. اطلبوا الى رب الحصاد ان يخرج فعلة لحصاده * اذهبوا هانذا مرسلكم

4 كالخراف بين الذياب * لا تحملوا كيسا ولا مزودا ولا حذاء ولا تقبلوا احدا في الطريق *

5 * واي بيت دخلتموه فقولوا اولا السلم لاهل هذا البيت * فان كان هناك ابن سلامكم فان

6 سلامكم يحل عليه * والا فسلامكم راجع اليكم * وتكونوا في ذلك البيت تاكلون ويسربون من

7 عندهم فان الفاعل مستحق اجرته * ولا تنتقلوا من بيت الى بيت * واية مدينة دخلتموها

8 وقبلكم اهلها فكلوا مما يقدم لكم * واشفوا المرضى الذين فيها * وقولوا لهم قد قرب منكم

9 ملكوت الله * واي مدينة دخلتموها ولا يقبلونكم اخرجوا من شوارعها * وقولوا

10 11 لكم الغبار الذي لصق بارجلنا من مدينتكم لكن هذا اعلموه ان ملكوت الله قد قرب

12 13 منكم * اقول لكم ان سدوم في ذلك اليوم لها راحة اكثر من تلك المدينة * الويل لك

يا كورزين والويل لك يا بيت صيدا * لانه لو كان في صور وصيدا القوات التي كن فيكما

14 * جلسوا وتابوا بالمسوح والرماد * واما صور وصيدا فلهما راحة في الدينونة اكثر منكما

Dixit illi Jesus, Nemo qui ponit manum suam super aratrum, & respicit retro se, erit rectus in regno Dei.

Sectio trigesima octava.

CAP. X.

1 ET post hoc etiam segregavit Dominus septuaginta alios: & misit eos binos, binos ante se in omnem civitatem et omnem locum quò proposuerat venire. Et
2 dixit illis, Messis multa est, & operarii pauci: Rogate dominum messis, ut educat
3 operarios in messem suam. Ite, ecce mitto vos sicut agnos inter lupos. Ne portetis sacculum, neque peram, neque calceamenta: & ne osculemini quenquam in
4 via. Et in quamcunque domum intraveritis, dicite primùm; Pax genti hujus
5 domûs. Et si fuerit ibi filius pacis vestræ, profectò pax vestra habitabit super illum: alioqui pax vestra revertetur ad
6 vos. Et eritis in illa domo, comedentes & bibentes ex bonis eorum; nam operarius dignus est mercede suâ: & ne vagemini de domo in domum. Et quamcun-
7 que civitatem intraveritis, & receperint vos habitatores ejus, comedite ex iis
8 quæ offerentur vobis: Et curate infirmos qui sunt in ea, & dicite illis; *Jam* appropinquavit ad vos regnum Dei. Et
9 quamcunque civitatem intraveritis, & non receperint vos, exite à plateis ejus, & dicite; Nos excutimus vobis pulve-
10 rem qui adhæsit pedibus nostris de civitate vestra: sed hoc scitote, quòd regnum
11 Dei appropinquavit ad vos. Dico vobis, quòd Sodomis in die illa erit quies potiùs quàm illi civitati. Væ tibi Corozain,
12 væ tibi Bethsaida: quia si factæ fuissent in Tyro & Sidone virtutes quæ factæ sunt in vobis, certè sedissent & pœnitentiam egissent in ciliciis & cinere.
13 Veruntamen Tyro & Sidoni erit requies in judicio potiùs quàm vobis.
14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

62 ወይቤሎ: እግዚእ: ሊየሱስ: ለዕቦ: ዘይእኅዝ: ዕርፈ: ወይሐርስ: ድኅሪተ: ርትዕት: ይእቲ: መንግሥተ: እግዚአብሔር ::=

Et dixit ei Dominus Jesus, Nemo est qui apprehendit aratrum, & arat retrò; *cui* 62 rectum est regnum Dei.

CAP. X.

Quomodo designavit Dominus noster alios septuaginta.

በእንተ: ዘከመ: አርአየ: እግዚእነ: ክልኤነ: ዕብዓ: ወፈነዎ: በበ: ክልሌቱ: ቅድመ: ገ
1 1 ጹ: ወኵሎተ: ኵሉ: ለይኵር :ውስቴሁ: ኀቡ: ሀለው: ኀመ: ይበሉ ::=
2 ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ማእረረሰ: ብዙኅ: ወገበሬ: ሕደጉ: ሰለፀ: እንከ: ለባዕለ: ማእረር: ከመ:
3 ይፀሰክ: ወይፈኑ: ገባሪ: ለማእረሩ ::=
4 ማእከለ: ተኵሉተ ::= ወኢትጹረ: ቍናሞተ: ወኢጽፍኑተ: ወኢለሀኅእነ: ወኢመን
5 ተኒ: ወኢትትለመሉ: ወኢመንሂ: በቍናት ::= ወቤት: ኀቡ: ቦእክሙ: ቅድሙ: በሉ:
6 ሰላመ: ለዝንቱ: ቤት:=: ወእመሂቦ: ህየ: ውሉደ: ሰላመ: ያዕርፍ: ሰላመክሙ: ለዕ
7 ሌሁ: ወእመሰእኮሰ: ይግባእ: ስላመክሙ: ለዕሌክሙ ::=: ውስተ: ውእቱ: ቤት: ንበሩ:
እንዘ: ትበልዑ: ወትሰትዩ: እመ፡ኬቦሙ: እስመ: ይደልዎ: ዓስቡ: ለዝ: ይትቀነይ: ወኢት
8 ፍልሱ: እመቤት: ለቤት ::=: ወሂገእኒ: ኀቡ: ቦእክሙ: ወተወክፈክሙ: ብልዑ: ዘእቅረ
9 ቡ: ለክሙ ::=: ወፈውሩ: ድዉያነ: እለ: ውስቲታ: ወበልዎሙ: ቀርቦት: መንግሥተ:
10 እግዚአብሔር: ኀቤክሙ ::= ወሂገእኒ: ኀቡ: ቦእክሙ: ወኢተወክፈክሙ: ወፀ ለክሙ:
ንግፈ: ጸበለ: እገሬክሙ: ውስተ: መርሐባ ::= እንዘ: ትብሉ: ጸበልክሙ: ዘተለወነ: እ
11 መሳገርክሙ: ኀኒግፎ: ለክሙ ::= ወባሕቱ: ዛንተ: ለእመረ: ከመ: ቀርበት: መንግሥ
12 ተ: እግዚአብሔር: ለዕሌክሙ ::= እብለክሙ: ከመ: ሰዶም: ትኄይስ: በዕለተ: ደይን:
13 ወትረክብ: ዛሂለ: ፈድፋደ: እመ፡ይእቲ: ሣገር ::= ለለአኒ: ኾሪዚ: ለቤለአኒ: ቤተ: ሰ
ይደ: ሶበ: በጢሮስ: ወበሲዶና: ተገብረ: ኀይል: ዘተገብረ: በውስቴትክን: ሠቀ: እመሰብ
14 ሱ: ወወንበ: ሐመድ: እመኀበሩ: ወእመኀፅሙ ::= ወባሕቱ: ጢሮስ: ወሲዶና: ይኄይሰ: እመኔክን: በዕለተ: ደይን ::=

Et dixit ei Dominus Jesus, Nemo est qui apprehendit aratrum, & arat retrò; *cui* 62 rectum est regnum Dei.

CAP. X.

Quomodo designavit Dominus noster alios septuaginta.

ET tunc designavit Dominus noster alios septuaginta, & misit eos binos ante 1
faciem suam in omnes civitates, & regiones quò ituri erant. Et dixit iis Do- 2
minus Jesus, Messis multa, & operarii pauci: rogate igitur Dominum messis ut adjiciat, & emittat operarios in messem suam. Et abite, ecce ego mitto vos 3
ut agnos *in* medium luporum. Et non portabitis crumenam, neque peram, ne- 4
que calceamenta, neque quidquam; & non salutabitis quenquam in via. Et do- 5
mum quamcunque intraveritis, primùm dicite; Pax huic domui. Et si fuerit 6
ibi filius pacis, requiescet pax vestra super eum: & si non, revertetur pax vestra super vos. In ea domo manete, edentes & bibentes apud eos; quia convenit 7
merces ei qui servit: & non migrabitis à domo ad domum. Et civitatem 8
quamcunque ingressi fueritis, & exceperint vos, edite quæ apponunt vobis. Et sanate ægrotos qui *sunt* in ea, & dicite iis; Appropinquavit regnum Dei apud 9
vos. Civitatem autè quamcunque ingressi estis, & non susceperunt vos, exeuntes 10
projicite pulverem pedum vestrorum in plateas ejus, Dicentes; Pulverem 11
vestram quæ adhæsit nobis de civitate vestra, projicimus vobis: sed hoc scitote, quòd appropinquavit regnum Dei super vos. Dico vobis, quòd Sodoma 12
præstantior erit in die judicii, & inveniet misericordiam potiùs quàm hæc civitas. Vætibi Chorazin, væ tibi Bethsaida: si in Tyro, & Sidone edita fuissent virtus 13
quæ edita fuit inter vos, sacco se induissent, & in cinere sedissent, & resipuissent. Veruntamen Tyrus & Sidon potiores erunt vobis in die judicii. 14

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * و رنجوران ايشانرا شفا بخشيد * وبديشان بگوييد * كه ملكوت خدا برشما نزديك شد *

Et ægrotis eorum valetudinem do- 9 nate, & illis dicite; utiq; regnum Dei vobis propinquum est. Sin autem 10 in civitatem intraveritis, & vos non exceperint, in forum exeatis, & dicatis; Ecce, pulverem qui ex ci- 11 vitate vestra pedibus nostris adhæsit, in vos expergimus: Jam hoc scitote, quòd regnum Dei vobis propinquum fuit. Vobis dico; In illo 12 die Sodomæ & Gomorrhæ levamen erit, illi autem civitati non erit.

10 11 * واكر در شهري رويد وشمارا قبول نكنند * در بازار بدر ايند * وبگويند * اينك * كرد كه
ازشهر شما بر پاي † ما چسبيك شد * بر شما مي افشانيم * اكنون اين را بدانيك كه
12 ملكوت خدا برشما نزديك شد * * باشما ميكويم * دران روز براي سدوم * وعامورا * اسايش
شود * وبراي ان شهر نشود

LVII. Maledictio civitatum, quæ in Christo fidem non habuerunt.

پنجاه هفت نفرين شهرهاي كه بمسيح
13 ايمان نياوردند * وكفت واي بر تو كورزين * واي بر تو بيت صيدا * كه
اكر در صور وصيدا مي شد * اين نيرومنديها كه درشما شد * بر پلاسها وخاكستر
14 نشسته توبه مي كردند * * و در روز داوري صور وصيدا را آسايش باشد * وشمارا نشود

Et dixit; Væ tibi Chorazin, væ ti- 13 bi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent hæ virtutes, quæ in vobis factæ sunt, in ciliciis et cinere pœnitentiam egissent. In die 14 autem judicii Tyro & Sidoni levamen erit, & vobis non erit.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΕ'.

Et tu Capharnaum usque ad cœlum exaltata, usque ad infernum demergêris.
15 Καὶ Ϛὺ Καπερναὸμ ἡ ἕως τῆ ὐρανῆ ὑψωθῆσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ.
Audiens vos, me audit: & spernens vos, me spernit: at me spernens, spernit mittentem me. Reversi sunt autem septuaginta cum
16 (λ) Ὁ ἀκόων ὑμῶ, ἐμῦ ἀκόει· ὁ ἀθετῶ ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀ-
17 θετῶ, ἀθετεῖ τὸν ἀποσείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ (μ) οἱ ἑβδομήκοντα μὲ
gaudio, dicentes; Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine
χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, Ϛὰ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί
tuo. Ait autem illis; Videbam Satanam, sicut fulgur, de cœlo
18 Ϛου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τῆ ὐρανῆ
cadentem. Ecce do vobis potestatem calcandi supra serpentes & scor-
19 πιόντα. Ἰδὲ δίδωμι ὑμῖν τ ἐξουσίαν τῆ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων Ϛ σκορ-
piones, & super omnem virtutem inimici: & nihil vobis non noce-
πίων, Ϛ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆ ἐχθρῆ· Ϛ ὐδὲν ὑμᾶς ὐ μὴ (ν) ἀδική-
20 σῃ. Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται·
bit. Veruntamen in hoc ne gaudete, quia spiritus vobis subjiciuntur:
gaudete autem magis, quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis.
(ξ) χαίρετε δὲ μᾶλλον, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶ ἐγράφη ἐν τοῖς ὐρανοῖς.
In ipsa hora exultavit spiritu Jesu, & dixit; Con-
21 (ο) Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησῦς, Ϛ εἶπεν, Ἐξομο-
fiteor tibi, Pater, Domine cœli & terræ, quòd abscondisti hæc à
λογῦμαί Ϛοι, πάτερ, Κύριε τῆ ὐρανῆ Ϛ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ
sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis. Etiam Pater, quoniâ sic factum est
Ϛοφῶν Ϛ Ϛυνετῶ, Ϛ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι ὕτως ἐγένετο
beneplacitum ante te. Et conversus ad discipulos, dixit; Omnia tradita sunt mihi
εὐδοκία ἔμπροσθέν Ϛου. Καὶ στραφεὶς πρὸς τὺς μαθητὰς, εἶπε, Πάντα (π) παρεδόθη μοι
à Patre meo: & nemo scit quis sit Filius, si non Pater: & quis est
ὑπὸ τῆ πατρός μου· Ϛ ὐδεὶς γινώσκει τίς ἔστιν ὁ ὐὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ· Ϛ τίς ἔστιν
Pater, si non Filius, & cui voluerit Filius revelare. Et conversus
ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ ὐὸς, Ϛ ᾧ ἐὰν (ρ) βούλῃ ὁ ὐὸς ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς
ad discipulos, privatim dixit; Beati oculi videntes quæ videtis.
πρὸς τὺς μαθητὰς, κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες
Dico enim vobis; Quòd multi prophetæ & reges voluerunt
ἃ βλέπετε. Λέγω Ϛὰ ὑμῖν, Ὅτι πολλοὶ προφῆται Ϛ βασιλεῖς ἠθέλησαν
videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non au-
ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, Ϛ ὐκ εἶδαν· Ϛ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, Ϛ ὐκ ἤ-
ΛΕ' dierunt. Et ecce legisperitus quidam surrexit, tentans illum, & di-
κουσαν. Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, καὶ λέ-
β cens; Magister, quid faciens vitam æternam possidebo? Ille autem
γων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ
dixit ad eum; In lege quid scriptum est? quomodò legis?
εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

MS. A. (λ) Ὁ ὑμῶ ἀκόων, (μ) μὲ χαρᾶς οἱ ἑβδομήκοντα, (ν) ἀδικήσει. (ξ) χαίρετε δὲ ὅτι (ο) Ἐν ταύτῃ (π) μοι παρεδόθη (ρ) βούλεται

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et tu, Capharnahum, quæ ad cœlum usque exaltata es, ad inferos usque deprimêris. 15
Qui vos audit, me audit: & qui vos opprimit, me opprimit: & qui me opprimit, opprimit eum qui misit me. Porrò reversi 16 17
sunt septuaginta illi quos miserat, cum gaudio magno, & dicunt ei; Domine noster, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo. Ipse verò dixit eis, Conspicabar 18
Satanam instar fulguris cadentem è cœlo. Ecce do vobis potestatem calcandi serpentes, & scorpiones, & omnem vim inimici: 19
& nihil vos lædet. Verùm in hoc ne gaudeatis, quòd dæmonia subjiciantur vobis: sed gaudete quòd nomina vestra scripta sint in 20
cœlis. Eâ ipsâ horâ exultavit Jesus Spiritu sanctitatis, & ait; Confiteor tibi, Pater mi, Domine cœli & terræ, quòd hæc 21
absconderis à sapientibus, & intelligentibus, & revelaveris ea infantibus: etiam, Pater mi, quia talis fuit voluntas coram te.
Et conversus ad discipulos suos, dixit eis; 22
Omnia tradita sunt mihi à Patre meo: & nemo novit quis sit Filius, nisi Pater; & quis sit Pater, nisi Filius, & si cui voluerit
Filius revelare. Item conversus ad discipu- 23
los suos seorsim, dixit; Felices oculi qui vident quod vos videtis. Etenim dico vo- 24
bis, multos prophetas & reges voluisse videre quod videtis, neque vidisse: & audire quod auditis, nec audisse.

Ad vesperas dominicæ sextæ Jejunii. 35.

Ecce autem Scriba quidam surrexit ut tentaret eum, & ait; Doctor, quid faciam, ut 25
hæreditate possideam vitam æternam? Ipse verò Jesus dixit ei; In Lege quomodo scri- 26
ptum est, quomodo legis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * وتو اي كفرناحوم * كه تا اسمان بلند شدٔ * تا دوزخ † فروروي * * هر كه ازشما بشنود *
ازمن شنيدٔ باشد * و هر كه شما را ظلم كند * مرا ظلم كرده باشد * و هر مرا ظلم كند *
17 بر فرستادٔ من ظلم كرده باشد * * باز آمدند ان هفتاد و دو بشادماني بزرك * وبدو كفتند
18 خداوند ما ابليسان بنام تو مطيع ما مي باشند * عيسي بديشان كفت ابليس را ديدم همچون
19 برق از اسمان فرو افتاد * * اينك شما را فرمان مي دهم * كه بر ماران * وكژدمان * ودیكر حشرات †
20 زيانكار * ودشمن * پاي بنهيد * وبساويد * كه شما را كزند † نكنند * * اكنون بدين شاد † مباشيد *
كه ديوان مطيع فرمان شما باشند * الا شاد † شويد * كه نامهاء شما دراسمان نبشته شدند *
21 * دران ساعت بروح القدس عيسي مناجات كرد * وكفت * اعتراف ميكنم مر
ترا اي پدرم * خداوند اسمان * و زمين * كه اينهارا از حكيمان وخردمندان * پوشيدٔ
داشتي * وبراي بچكان * و كودكان آشكارا كردي اري پدرم ارادت † پيش
22 تو چنين بود * * اشارت بسوء شاكردان † كرد * وكفت هر چيزي † از پدرم بمن سپارده شد *
وكسي نداند * پسر كيست مكر پدر * ونه پدر مكر پسر * وبراي هر كه خواهد پسر آشكارا كند *

Et tu O Capharnahum, quæ ad cœlum elata es, usque ad infernum pessum ibis. Quicunque vos audierit, me audivit; & qui vos injuriâ affecerit, me injuriâ affecit: & quisquis me injuriâ affecerit, in eum qui misit me injuriam fecit. Reversi sunt autem illi septuaginta & duo, idq; cum lætitia magna, & ei dixerunt; Domine noster, diaboli in nomine tuo nobis obsequuntur. Jesus illis dixit; Diabolum vidi, instar fulguris de cœlo decidentem. Ecce vobis authoritatem do, ut serpentibus, & scorpiis, & aliis animalculis nocivis & infensis, pedes imponatis, & conteratis, ne vobis lædant. In hoc autem ne lætemini, quòd dæmones imperio vestro pareant: sed læti estote, quòd nomina vestra in cœlo scripta sint. In illa hora cum Spiritu sancto Jesus collocutus est, ac dixit; Confiteor tibi, O pater mi, Domine cœli ac terræ, quòd hæc à sapientibus & prudentibus abscondisti, et infantibus et puerulis declarâsti: etiam, Pater mi, voluntas apud te ita fuit. Et annuens discipulis dixit; Omnis res à Patre meo mihi tradita est: & nemo novit quis sit Filius, nisi Pater; nec quis sit Pater, nisi Filius: cuicunque autem vult Filius, revelat.

Verſio VULGATA LATINA.

15
16 Et tu Capharnaum uſque ad cœlum exaltata, uſque ad infernum demergéris. Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Qui autem me ſpernit, ſper-
17 nit eum, qui miſit me. Reverſi ſunt autem ſeptuaginta duo cum gaudio, dicen-
18 tes; Domine, etiam dæmonia ſubjiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis; Vi-
19 debam ſatanam ſicut fulgur de cœlo cadentem. Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſuprà ſerpentes, & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici: & nihil
20 vobis nocebit. Veruntamen in hoc nolite gaudere, quia ſpiritus vobis ſubjiciun-
21 tur: gaudete autem, quòd nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis. In ipſa hora exultavit Spiritu ſancto, & dixit; Confiteor tibi pater, Domine cœli & terræ, quòd abſcondiſti hæc à ſapientibus, & prudentibus, & revelâſti ea parvulis. Etiam, Pater: quoniam ſic placuit ante te. Omnia mihi tradita ſunt à Patre meo. Et
22 nemo ſcit qui's ſit Filius, niſi Pater; & quis ſit Pater, niſi Filius, & cui voluerit
23 Filius revelare. Et converſus ad diſcipulos ſuos, dixit; Beati oculi, qui vident
24 quæ vos videtis. Dico enim vobis; Quòd multi prophetæ & reges voluerunt videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.
25 Et ecce quidam Legiſperitus ſurrexit tentans illum, & dicens; Magiſter, quid fa-
26 ciendo vitam æternam poſſidebo? At ille dixit ad eum; In lege quid ſcriptum eſt? quomodo legis?

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وَأَنْتَ أَيْضًا يَا كَفَرْنَاحُومُ ٱلَّذِي ٱرْتَفَعْتَ إِلَى ٱلسَّمَاءِ سَوْفَ تُهْبَطُ إِلَى ٱلْجَحِيمِ * مَنْ سَمِعَ مِنْكُمْ
16 فَقَدْ سَمِعَ مِنِّي وَمَنْ جَحَدَكُمْ فَقَدْ جَحَدَنِي * وَمَنْ جَحَدَنِي فَقَدْ جَحَدَ ٱلَّذِي أَرْسَلَنِي * فَرَجَعَ ٱلَيْهِ
17 ٱلسَّبْعُونَ بِفَرَحٍ قَائِلِينَ يَا رَبُّ وَٱلشَّيَاطِينُ أَيْضًا تَخْضَعُ لَنَا بِٱسْمِكَ * فَقَالَ لَهُمْ قَدْ رَأَيْتُ ٱلشَّيْطَانَ
18 قَدْ سَقَطَ مِنَ ٱلسَّمَاءِ مِثْلَ ٱلْبَرْقِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلثَّلَثُونَ *

19 * وَهَا أَنَا قَدْ أَعْطَيْتُكُمْ سُلْطَانًا لِتَدُوسُوا ٱلْحَيَّاتِ وَٱلْعَقَارِبَ وَكُلَّ قُوَّةِ ٱلْعَدُوِّ وَلَا يَضُرُّكُمْ شَيْءٌ *
20 * لَكِنْ لَا تَفْرَحُوا بِهٰذَا أَنَّ ٱلْأَرْوَاحَ تَخْضَعُ لَكُمْ لَكِنْ أَفْرَحُوا لِأَنَّ أَسْمَاءَكُمْ مَكْتُوبَةٌ فِي ٱلسَّمَوَاتِ *
21 * وَفِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ تَهَلَّلَ يَسُوعُ بِٱلرُّوحِ * وَقَالَ أَعْتَرِفُ لَكَ يَا أَبَتَهُ رَبَّ ٱلسَّمَاءِ وَٱلْأَرْضِ * لِأَنَّكَ أَخْفَيْتَ
هٰذِهِ عَنِ ٱلْحُكَمَاءِ وَٱلْفُهَمَاءِ وَأَظْهَرْتَهَا لِلْأَطْفَالِ * نَعَمْ يَا أَبَتَهُ إِنَّ هٰذِهِ ٱلْمَسَرَّةَ كَانَتْ أَمَامَكَ * ثُمَّ
22 ٱلْتَفَتَ إِلَى تَلَامِيذِهِ وَقَالَ * كُلُّ شَيْءٍ قَدْ دُفِعَ إِلَيَّ مِنْ أَبِي * فَلَيْسَ أَحَدٌ يَعْرِفُ مَنْ هُوَ ٱلِٱبْنُ إِلَّا
23 ٱلْأَبُ وَلَا مَنْ هُوَ ٱلْأَبُ إِلَّا ٱلِٱبْنُ * وَلِمَنْ يَشَاءُ ٱلِٱبْنُ أَنْ يُظْهِرَ لَهُ * ثُمَّ عَادَ إِلَى تَلَامِيذِهِ خَاصَّةً وَقَالَ
24 طُوبَى لِلْعُيُونِ ٱلَّتِي تَرَى مَا رَأَيْتُمْ * أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ أَنْبِيَاءَ كَثِيرِينَ وَمُلُوكًا أَشْتَهَوْا أَنْ يَنْظُرُوا مَا
تَنْظُرُونَ فَلَمْ يَنْظُرُوا وَأَنْ يَسْمَعُوا مَا تَسْمَعُونَ فَلَمْ يَسْمَعُوا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَرْبَعُونَ *

25 * وَإِذَا بِنَامُوسِيٍّ قَامَ لِيُجَرِّبَهُ فَقَالَ يَا مُعَلِّمُ مَاذَا أَصْنَعُ لِأَرِثَ حَيَاةَ ٱلْأَبَدِ * فَقَالَ مَا هُوَ
26 مَكْتُوبٌ فِي ٱلشَّرِيعَةِ وَكَيْفَ تَقْرَأُ *

Et tu etiam, ô Capharnahum, quæ te exaltâſti uſque ad cœlum, cades in infernum. Qui audit vos, audit me: & qui negat vos, me negat: & qui negat me, negat illum qui miſit me. Et reverſi ſunt ad eum ſeptuaginta cum gaudio, dicentes; Domine, dæmonia quoque ſubjiciuntur nobis in nomine tuo. Ait illis, Jam vidi dæmonium cecidiſſe de cœlo ſicut fulgur. 15 16 17 18

Sectio trigeſima nona.

Et ecce ego dedi vobis poteſtatem calcandi ſerpentes & ſcorpiones, & omnem virtutem inimici: & non nocebit vobis quicquam. Veruntamen ne gaudeatis in hoc quòd ſpiritus ſubjiciuntur vobis, ſed gaudete quòd nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis. Et in illa hora jubilavit Jeſus ſpiritu, & dixit; Confiteor tibi, Pater mi, Domine cœli & terræ, quòd abſconderis hæc à ſapientibus & prudentibus, & revelaveris ea parvulis. Benè, Pater mi, hoc enim eſt benèplacitum coram te. Deindè converſus eſt ad diſcipulos ſuos, & ait; Omnis res jam tradita eſt mihi à Patre meo: nam nemo ſcit quis ſit Filius, niſi Pater: neque quis ſit Pater niſi Filius: & cui vult Filius revelare. Tum vertit ſe ad diſcipulos ſuos peculiariter, & dixit; Beati oculi qui vident ea quæ vidiſtis. Dico vobis, quòd prophetæ multi & reges deſideraverunt videre quæ vidiſtis, & non viderunt: & audire quæ audiſtis, & non audierunt. 19 20 21 22 23 24

Sectio quadrageſima.

Et ecce quidam legis peritus ſurrexit ad tentandum eum, & dixit; Magiſter, quid faciam ut hæres fiam vitæ æternæ? Ait, Quid eſt ſcriptum in lege? & quomodo legis? 25 26

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወአንቲሂ: ቀፍረናሑም : ውሰልኪኑ : እስከ: ሰማይ: ትትሌዓሊ: እስከ: ሲኦል: ትወርዲ ::=
16 ዲ::= ዘኪያክሙ:ሰሙዐ:ኪያየ:ሰሙዐ::ወ ዘለክሙ:ለበየ:ሊተ:ለበየ:ወዘሊተ:ለ
17 በየ:ለበዮ:ለዝ:ፈነወኂ:ወዘኪያየ:ሰሙዐ:ሰሙዖ:ለዝ:ፈነወኂ::=: ወተመይጡ:እልክ
ቱ: ሰብዓ:እንዘ:ይትፈሥሑ: ወይብሉ: እግዚኦ: ለጋንንትኒ:ይትሌዘዙ: ለነ: በስሙ
18 ኪ::= ወይቤሎሙ: ርኢክዎ: ለሰይጣን: ከመ: መብረቅ : ወድቀ : እመስማይ::=
19 ወንሁ: ወሀብኩክሙ:ሰልጣነ:ትኪዱ:ደቡ: ዓቀርብት: ወሳዕለ: ለሪዊት: ምድር : ወደ
20 በ:ኵሉ:ኀይለ:ጸላኢ:ወለልቦ: ዘይነክየክሙ::=: ወበሕቱ: በዝሰ:ሊትትፈሥሑ:
እስመ:ለገንንት:ይገንዩ:ለክሙ: ተፈሥሑ: ባሕቱ: እስተጽሕፈ: ለስማቲክሙ: በሰማ
21 ያት::= ወበይእቲ: ሰዓት: ተፈሥሐ: እግዚእ: ሊየሱስ: በመንፈሰ: ቅዱስ: ወይቤ:
ላሊመነክ: ለባ: እግዚእ: ሰማይ: ወምድር: ዘኀበእክ: ለጠዘንቱ: ሶጠቢባን: ወለባ
ዊያን:ወከሠትክ:ለሕፃናት:እወ:ለባ:እስመ:ከማሁ:ኮነ:ሠመረትክ:በቅድሜክ::=:
22 ኵሉ: ተዋህበ: ሊተ: እመኃበ: እቡየ: ወለልቦ: ዘያለመሮ:ለወልድ:ዘለእበለ:ላብ:
ወመኑ: ውእቱ: ለብ: ለልቦ : ዘያለመሮ : ለእብ : ዘለእበለ : ወልድ: ወለዘ: ፈቀደ:
23 ወልድ: ይከሠት : ሎቱ::=: ወተመይጦ : ወይቤሎሙ: ለላርደሊሁ : እንተ : ባሕ
24 ቲቶሙ:ብፁዓት:ለዕይንት:እለ:ይሬእዩ:ዘትሬእዩ:ለእትሙ::=: እብለክሙ:ከመ:
ብዙኃን: ነቢያት : ወነገሠት : ፈቀዱ : ይርእዩ : ዘትሬእዩ : ላእትሙ : ወኢርእዩ: ወ
ይሰሙዑ : ዘትሰመዑ : ለእትሙ : ወኢሰመዑ::=:
በእንተ : ዘንመ : ተሰእሉ : ጸሐፈ : ሃገር::=:
25 ወእመጣ: ተንለአ: ላሐዲ: ጸሐፈ:ሀገር: ያመክሮ: ወይቤሎ:ኢኅ: መንተ: ገቢርየ:
26 ሕይወተ : ዘለዓለመ : ለወርስ::=: ወይቤሌ : ውስተ : ለሪትኅ : መንት: ጽሑፍ:
ወእሮ : ታነብብ::=:

Et tu Capernaum, exiſtimâſtíne uſque *ad* cœlum exaltari? uſque *ad* infernum deſcendes. Qui vos audivit, me audivit; & qui vos ſprevit, me ſprevit; & qui me ſprevit, ſprevit eum qui miſit me: & qui me audivit, audivit eum qui miſit me. Et reverſi ſunt illi ſeptuaginta, gaudentes, & dicentes; Domine, dæmones etiam ſubjiciuntur nobis in nomine tuo. Et dixit iis, Vidi Satanam, ut fulgur, è cœlo cadentem. Et ecce dedi vobis poteſtatem, ut calcetis ſuper ſcorpiones, & ſuper ſerpentes, & ſuper omnem vim inimici: & nihil eſt quod nocebit vobis. Veruntamen in hoc ne gaudeatis, quia dæmones ſubjiciuntur vobis: gaudete autem quia ſcripta ſunt nomina veſtra in cœlis. Et in hac hora gaviſus eſt Dominus Jeſus in Spiritu ſancto, & dixit; Confiteor tibi pater, Domine cœli & terræ, quòd abſcondiſti hoc à ſapientibus, & prudentibus, & revelâſti illud parvulis: etiam Pater, quia ita fuit voluntas tua in conſpectu tuo. Univerſa data ſunt mihi à Patre meo: & nemo eſt qui noſcit Filium, niſi Pater; & quis ſit Pater, nemo eſt qui noſcit [Patrem] niſi Filius, & cuicunque voluerit Filius revelare ei. Et converſus fuit, & dixit diſcipulis ſuis ſeorſum; Beati oculi qui vident, quæ videtis vos. Dico vobis, quòd multi prophetæ & reges deſiderarunt videre quæ videtis vos, & non viderunt: & audire quæ auditis vos, & non audierunt. 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

De eo quòd interrogat eum ſcriba civitatis.

Et tunc ſurrexit quidam ſcriba civitatis tentare eum, & dicebat ei; Magiſter, quid faciens vitam æternam poſſidebo? Et dixit ei, In lege tua quid ſcriptum eſt, & quomodo legis? 25 26

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * وباز روي خود سوي شاكردان خود تنها نهاد * وكفت خنك چشمهائي كه
24 * ديد انچ شما ديديد * اكنون بشما مي كويم * كه بسيار پيغمبران و بزركان
وملكان * خواستند كه بينند انچ شما ديديد * وندديدند * وبشنوند * انچ شما شنيديد
وبشنيدند پنجاه هشت پرسيدن معتزلي ازبراي زندكاني جاويد
25 * وقتي نويسندهٔ * از براي آزمايش * ازعيسي † سوال كرد كه اي معلم چكنم
26 كه زندكاني جاويد مرا باشد * عيسي بدو كفت * در ناموس چكونه نبشته شده است
و چكونه خواندي *

Et rurſus vultum ſuum in diſcipulos ſuos ſeorſum deſixit, & dixit; Beati oculi qui vident, id quod vos videtis. Jam vobis dico, quòd multi prophetæ, & magnates, & reges, deſiderárunt ut viderent id quod vos videtis, & non viderunt: & audirent id quòd vos auditis, & non audiverunt. 23 24

LVIII. Quæſtio Phariſæi de vitâ æternâ.

Tunc Scriba quidam tentandi gratiâ à Jeſu ſciſcitatus eſt, inquiens; O præceptor, quid faciam ut vita æterna mihi ſit? Jeſus ei dixit; In lege quomodo ſcriptum eſt? & quomodo legis? 25 26

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Λς'. ΛΖ'.

Ille autē respondens dixit; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex
27 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ
tota anima tua, & ex *tota* fortitudine tua, & ex omni cogitatione tua: & proxi-
ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησί-
mum tuum sicut teipsum. Dixit autem illi; Rectè respondisti: hoc fac, & vives.
28 ον σου (σ) ὡς σεαυτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.
Ille autem volens justificare seipsum, dixit ad Jesum; Et quis est meus proximus?
29 Ὁ δὲ θέλων δικαῦν ἑαυτὸν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἔστι μου πλησίον; ρκβ
Suscipiens autem Jesus, dixit; Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Je-
30 Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰε- ρκγ
richo, & *latronibus* incidit: Qui etiam *exeuntes* eum, & *plagas* imponentes abierunt,
ριχὼ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν· οἳ καὶ γυμνὸν αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον,
relinquentes semivivum existentem. Secundùm sortem autem sacerdos quidam *descendit in*
31 ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν
via illa: & *videns illum*, præterivit. Similiter autē & Levita, *factus* secundùm
32 τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης, γενόμενον κατὰ
locum, *veniens* & *videns*, pertransiit. Samaritanus autem quidā iter faciens, venit secus
33 τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ (τ) ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθεν. Σαμαρίτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ'
eum, & videns eū, *visceribus* commot⁹ est. Et *accedens* alligavit vulnera ejus, in-
34 αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη. Καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπι-
fundēs oleum & vinū: *ascendere faciens* autē illū in *proprium* jumentum, duxit *illum* in *diver-*
χέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πα-

sorium, & curam egit ejus. Et *in crastinū exiens*, *ejiciens* duos denarios dedit
πδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ (υ) ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε 35
tabernario, & ait *illi*; Curam habe illius, & quodcunque *adimsumpseris*, ego in
τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ, τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ὅν
redire me, reddam tibi. Quis *igitur* horum trium videtur tibi proxi-
τῷ ἐπανέρχεσθαί με, ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν (φ) δοκεῖ σοι πλησί- 36
mus fuisse *incidentis* in latrones? Ille autē dixit; *Faciens* misericordiam
ον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος 37
cum illo. Ait *ergò* illi Jesus; Vade, & tu fac similiter. Factum est autē ΛΖ'
μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως. Ἐγένετο δὲ 38
in ire eos, & ipse intravit in *vicum quendam*: mulier autē quædā nomine
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δὲ τίς ὀνόματι
Martha, excepit illum in domū suam. Et huic erat soror *vocata* Ma-
Μάρθα, ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μα- 39
ria, quæ etiam sedens secus pedes *Jesu*, audiebat verbum illius. *At*
ρία, ἣ καὶ (χ) παρακαθίσασα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ δὲ 40
Martha *distrahebatur* circa *multum* ministerium: *stans autem* ait; Domine, non curæ est tibi quòd
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι
soror mea solam me reliquit ministrare? dic ergò illi ut *mihi simul* suscipiat.
ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.
Respondens autem dixit illi *Jesus*; Martha, Martha, solicita es, & turbaris *circa multa*.
Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς, καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά. 41

MS. A. (σ) ὡς ἑαυτόν. (τ) ἰδὼν αὐτὸν, (υ) ἐπὶ τῇ αὔριον (φ) πλησίον δοκεῖ σοι (χ) παρακαθεσθεῖσα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et respondit & dixit ei; Diliges Dominum 27
Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex tota mente tua: & proximum tuum sicut teipsum. Dixit ei Jesus, Rectè dixisti: hoc age, & vi- 28
ves. Ille autem quum vellet justificare semet- 29
ipsum, dixit ei; Ecquis est proximus meus? Subdit ei Jesus, Vir quidam descendebat ab 30
Jerusalem in Jericho; & irruerunt in eum latrones, & expoliârunt eum, vulnerârunt-
que; & missum eum fecerunt quum vix sub-
sisteret in eo anima: atque abiêre. Accidit 31
autem ut sacerdos quidam descenderet per illam viam; & vidit eum, ac præteriit. Simi- 32
liter & Levita veniens accessit ad illum lo-
cum; & vidit eum, ac præteriit. Quidam au- 33
tem Samaritanus, quum iter faceret, venit quò loci erat; viditque eum, & misertus est
ejus. Accessit itaque, & obligavit vulnera 34
ejus; infuditque in ea vinum & oleum: ac
imposuit eum asino suo, & adduxit in diver-
sorium, & ejus curam egit. Manè autem diei 35
proferens duos denarios, dedit hospiti; & di-
xit ei, Curam illius age: & siquid suprà im-
penderis, quum revertar, ego reddam tibi.
Quis igitur horum trium videtur tibi proxi- 36
mus fuisse illi qui incidit in manus latronum?
Ille verò dixit, Is qui misertus est ejus. Sub- 37
dit ei Jesus; Abi, & tu fac similiter.

Lectio in commemorationem mulierum sanctarum. 36.

Et factum est quum ipsi iter facerent ut in- 38
troirent in vicum quendam, & mulier Mar-
tha nomine exceperit eum domi suæ. Erat 39
autem ei soror nomine Maria, quæ veniens
consedit ad pedes Domini nostri, & audie-
bat sermones ejus. Martha autem anxia erat 40
in multo ministerio: & veniens dixit ei;
Dñe mi, non est tibi curæ quòd soror mea re-
liquit me solam ministrare? dic ei opem mihi
ferat. Respondit Jesus, & dixit ei; Martha, 41
Martha, solicita es & inquieta circa plurima.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

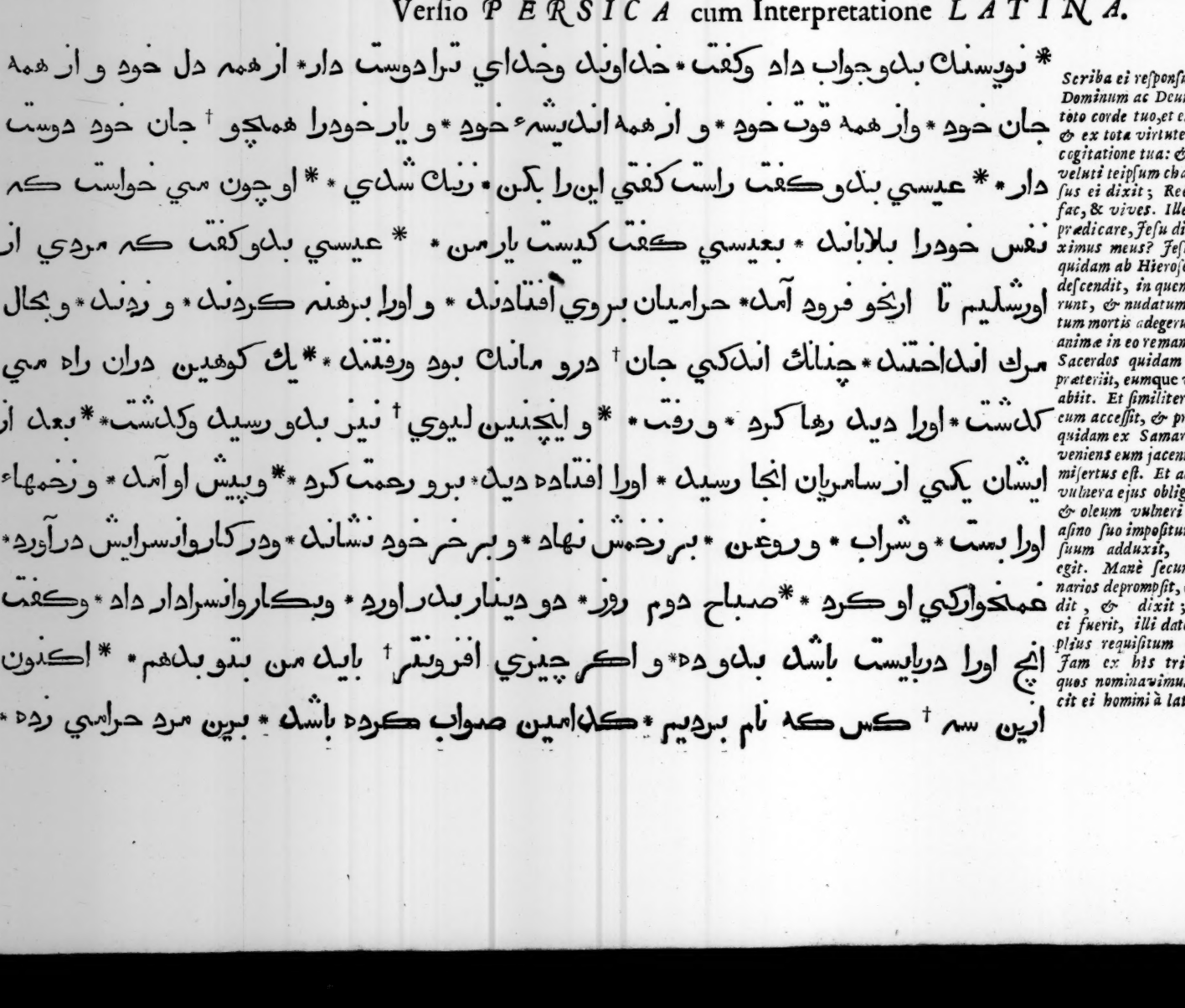

Scriba ei responsum dedit ac dixit; 27
Dominum ac Deum tuum diligas ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, & ex tota virtute tua, & ex tota cogitatione tua: & proximum tuum veluti teipsum charum habeas. Je- 28
sus ei dixit; Rectum dixisti: hoc fac, & vives. Ille, cùm vellet sese 29
prædicare, Jesu dixit; Quis est proximus meus? Jesus ei dixit; Vir 30
quidam ab Hierosolyma in Hiericho descendit, in quem latrones incide-
runt, & nudatum cæsumque in sta-
tum mortis adegerunt, adeò ut parum animæ in eo remaneret, & abierunt.
Sacerdos quidam per illam viam 31
præteriit, eumque visum omisit; &
abiit. Et similiter Levita etiam ad 32
eum accessit, & præteriit. Post eos 33
quidam ex Samaritanis illuc per-
veniens eum jacentem vidit, & ejus misertus est. Et ad eum accessit, & 34
vulnera ejus obligavit, & vinum
& oleum vulneri ejus indidit: & asino suo impositum in diversorium
suum adduxit, & ejus curam egit. Manè secundi diei duos de- 35
narios deprompsit, & pandocheo de-
dit, & dixit; Id quod opus ei fuerit, illi dato, & si quid am-
plius requisitum erit, tibi dabo.
Jam ex his tribus hominibus, 36
quos nominavimus, quis rectum fe-
cit ei homini à latronibus percusso?

Versio VULGATA LATINA.

27 Ille respondens dixit; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota
28 anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sic-
29 ut teipsum. Dixitq; illi; Rectè respondisti: hoc fac, & vives. Ille autem volens justi-
30 ficare seipsum, dixit ad Jesum; Et quis est meus proximus? Suscipiens autem Jesus,
dixit; Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones, qui
31 etiam despoliaverunt eum: & plagis impositis abierunt, semivivo relicto. Accidit
32 autem ut sacerdos quidam descenderet eâdem viâ: & viso illo præterivit. Similiter
33 & Levita, cùm esset secus locum, & videret eum, pertransiit: Samaritanus autem qui-
34 dam iter faciens, venit secus eum: & videns eum, misericordiâ motus est. Et appro-
pians alligavit vulnera ejus, infundens oleum, & vinum: & imponens illum in jumen-
tum suum, duxit in stabulum, & curam ejus egit. Et alterâ die protulit duos denarios, & de- 35
dit stabulario, & ait; Curam illius habe: & quodcunq; supererogaveris, ego cùm redie-
ro reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latro- 36
nes? At ille dixit; Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Jesus; Vade, & tu fac si- 37
militer. Factum est autem, dum iret, & ipse intravit in quoddam castellum: & mulier quæ- 38
dam Martha nomine, excepit illum in domum suam: Et huic erat soror nomine Maria, quæ 39
etiam sedens secus pedes Dñi, audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens 40
ministerium: quæ stetit, & ait; Domine, non est tibi curæ, quòd soror mea reli-
quit me solam ministrare? dic ergò illi, ut me adjuvet. Et respondens dixit illi 41
Dominus; Martha, Martha, solicita es, & turbaris erga plurima.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * فَاَجَابَهُ قَائِلًا تُحِبُّ الرَّبَّ اِلٰهَكَ مِنْ كُلِّ قَلْبِكَ * وَمِنْ كُلِّ نَفْسِكَ * وَمِنْ كُلِّ قُوَّتِكَ * وَمِنْ كُلِّ يَمِينِكَ *
28 وَلِقَرِيبِكَ مِثْلَ نَفْسِكَ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ بِالصَّوَابِ اَجَبْتَ اِفْعَلْ هٰذَا فَتَحْيَا * فَاَرَادَ اَنْ يُزَكِّي
29 نَفْسَهُ فَقَالَ لِيَسُوعَ وَمَنْ هُوَ قَرِيبِي * فَاَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا رَجُلٌ كَانَ نَازِلًا مِنْ يَرُوشَلِيمَ اِلَي اَرِيحَا
30 وَوَقَعَ بَيْنَ اللُّصُوصِ * فَسَلَبُوهُ وَجَرَحُوهُ وَمَضَوْا وَتَرَكُوهُ قَرِيبَ الْمَوْتِ * وَاتَّفَقَ اَنَّ كَاهِنًا كَانَ نَازِلًا
31 فِي تِلْكَ الطَّرِيقِ فَاَبْصَرَهُ وَجَازَ * وَكَذٰلِكَ لَاوِيٌّ جَاءَ اِلَي الْمَكَانِ وَاَبْصَرَ وَجَازَ * وَاِنَّ سَامِرِيًّا جَازَ بِهِ
32 فَلَمَّا رَاٰهُ تَحَنَّنَ عَلَيْهِ * وَدَنَا مِنْهُ وَضَمَّدَ جِرَاحَهُ وَصَبَّ عَلَيْهَا زَيْتًا وَخَمْرًا * وَحَمَلَهُ عَلَي دَابَّتِهِ
33 وَجَاءَ بِهِ اِلَي الْفُنْدُقِ وَعُنِيَ بِاَمْرِهِ * وَفِي الْغَدِ اَخْرَجَ دِينَارَيْنِ اَعْطَاهُمَا لِصَاحِبِ الْفُنْدُقِ وَقَالَ لَهُ
34 اَهْتَمَّ بِهِ هٰذَيْنِ * فَاِنْ اَنْفَقْتَ عَلَيْهِ اَكْثَرَ مِنْهُمَا دَفَعْتُ لَكَ عِنْدَ عَوْدَتِي * فَمَنْ مِنْ هٰؤُلَاءِ
35 تَظُنُّ اَنَّهُ قَدْ صَارَ قَرِيبًا لِلَّذِي وَقَعَ بَيْنَ اللُّصُوصِ * فَقَالَ لَهُ الَّذِي صَنَعَ مَعَهُ رَحْمَةً * فَقَالَ
لَهُ يَسُوعُ اِذْهَبْ اَنْتَ وَاِفْعَلْ هٰكَذَا * * اَلْفَصْلُ الْحَادِي وَالْاَرْبَعُونَ *
36 * وَبَيْنَمَا هُمْ يَسِيرُونَ دَخَلَ قَرْيَةً فَقَبِلَتْهُ مَرْاَةٌ فِي بَيْتِهَا اِسْمُهَا مَرْثَا * وَكَانَتْ لَهَا اُخْتٌ تُدْعَي
37 مَرْيَمَ جَلَسَتْ عِنْدَ قَدَمَيِ الرَّبِّ تَسْمَعُ كَلَامَهُ * وَمَرْثَا كَانَتْ تَجْتَهِدُ بِخِدْمَةٍ كَثِيرَةٍ * فَقَامَتْ وَقَالَتْ
يَا رَبُّ اَمَا يَعْنِيكَ اَمْرِي * اَنَّ اُخْتِي تَرَكَتْنِي اَخْدِمُ وَحْدِي فَقُلْ لَهَا تُعِينُنِي * اَجَابَهَا يَسُوعُ
41 قَائِلًا مَرْثَا مَرْثَا اِنَّكِ تَجْتَهِدُ مُهِمَّةً فِي اُمُورٍ كَثِيرَةٍ *

Respondit ei, dicens; Diliges Dominum 27
Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota
anima tua, & ex tota virtute tua, & ex
tota mente tua: & proximum tuum sicut
te ipsum. Et dixit illi Jesus; Recte re- 28
spondisti: fac hoc, & vives. Voluit autem 29
justificare seipsum, & dixit ad Jesum;
Et quis est proximus meus? Respondit ei 30
Jesus, dicens; Homo quidam erat descen-
dens ab Jerusalem in Jericho, & incidit
inter latrones, & despoliaverunt eum, &
vulneraverunt eum; & abierunt, & re-
liquerunt illum propinquum morti. Et 31
accidit ut sacerdos, qui descendebat per
illam viam, vidisset illum, & prætertisset.
Et similiter Levita quidam venit in lo- 32
cum, & vidit illum, & pertransiit. Et ve- 33
rò Samaritanus quidam transiit secus il-
lum, & cùm vidisset eum, misertus est
ipsius. Et accessit ad illum, & alligavit 34
vulnera ejus, & fudit super ea oleum &
vinum: & imposuit eum super jumentum
suum, & duxit illum in diversorium, &
suscepit curam illius. Et postridie protu- 35
lit duos denarios, & dedit eos domino di-
versorii, & ait illi; Curam illius habeto
his duobus: & si expenderis pro eo plus
istis duobus, dabo tibi ad reditum meum.
Quem ergò ex tribus putas factum fuisse 36
proximum illi qui cecidit inter latrones?
Ait illi; Qui fecit in illum misericordi- 37
am. Dixit illi Jesus; Vade tu, et fac
similiter.

Sectio quadragesima prima.

Et dum ipsi ambularent, intravit in quod- 38
dam castellum; et excepit illum mulier in
domum suam, cujus nomen Martha. Et 39
erat ei soror, quæ vocabatur Maria, quæ
sedit secus pedes Domini, audiutura ver-
bum ejus. Martha autem erat anxia, 40
ministrans plurimùm. Et stetit, ac dixit;
Domine, nonne gravat te res mea, quòd
soror mea reliquerit me ministrare solã?
Dic igitur illi ut adjuvet me. Respondit 41
ei Jesus, dicens; Martha, Martha, tu qui-
dem anxia et solicita es in rebus multis,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 ወአውሠለ: ወይቤሎ: ለፍቅር: ለእግዚአብሔር : አምለክከ: በኵሉ: ልብከ: ወበ
28 ኵሉ: ነፍስከ: ወበኵሉ: ኃይልከ: ወበኵሉ: ሕሊናከ : ወለፍቅር: ቢጸከ: ከመ: ነፍስ
ከ::=> ወይቤሎ: እግዚእ: ሊየሱስ: ሠናየ: ትቤ: ከማሁኬ : ግበር: ወትሐዩ::=> ወይ
29 ቤሎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ዘኬ: ፈቀደ: ያፈደፍድ: ጸደቀ: ወውኑ: እሙንቱ: ቢጽየ::=>
በእንተ: ዘዘበጥዎ: ፈያት::=>
30 ወተሰጥዎ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎ: ለሐዲስ: ብእሲ: ይሐውር: እመኢየሩስሌም:
31 ለኢያሪሐ: ወረከብዎ: ፈያት: ወዘበጥዎ: ወሰለብዎ: ወኀለፉ: ወገደፍዎ: በድኖ::=> ወ
32 ተደደቆ: ለሐዲ: ካህን: እንዘ: ይወርድ: ይእተ: ፍኖተ: ወርኢዮ: ወኀለፈ::=> ወከማሁ:
33 ሌቋዊ: ረከቦ: በውእቱ: ክሙ: ገጽ: ወርእየዚ: ወኀለፈ::=> ወረከበ: ለሐዲ: ሰምራዊ:
34 እንዘ: የሐውር: ይረድ: ኪያሃ: ፍኖተ: ርእዮ: ወመሐሮ::=> ወቀርበ: ኀቤሁ: ወሶጠ:
ወይነ: ወቅብለ: ላዕሌሁ: ወአስተ: ቀኍሰሉ: ወጸዓኖ: ዲቤ: ለድኅ: ወወሰዶ: ኀበ: ዓቃቤ:
35 ነግድ: ከመ: ይፈውሶ::=> ወበሰሉታ: ጸውዕሉ: ክልኤተ: ደናረ: ወወሀቦ: ለዓቃቤ: ነግ
ድ: እንዘ: ይብሎ: ፈውሶ: ሊተ: ወእነ: እፈደየከ: ኵሎ: ዘለስተወፀእከ: ላዕሌሁ: እ
36 ፈደየከ: እነ: ግብሊትየ::=> ሎኑ: እንከ: እመእሉ: ሠለስተ: ዘደከውኖ: ቢጸ: ለዘ:
37 ዘበጥዎ: ፈያት::=> ወይቤ: ዘገብረ: ምሕረተ: ላዕሌሁ::ወይቤሎ: እግዚእ: ሊየሱስ:
ሖርኬ: እንተሂ: ግበር: ከማሁ::=> በእንተ: ማርያ: ወማርታ::=>
38 ወእመዝ: ሖዊሮሙ: ቦሉ: ሊሰተ: ሃገረ: ወተቀበሎቶ: ሊሰቲ: ብእሲት: በቤታ: እንተ:
39 ስማ: ማርታ::=> ወስመ: እኅታ: ማርያ: እንተ: ነበረት: ኀቡ: እገሪሁ: ለእግዚእነ: ወሰመ
40 ዓቶ: ቃሎ::=> ወማርታሰ: ትሠርሕ: በጕስቍልና: ብዙኅ: ወቆመት: ወትቤሎ: እግዚእ
41 የ: ሊያጽህቃኑ: ዘተኅድገኒ: እኅትየ: ባሕቲትየ: ለእተደፈሉ: በሳ: ታርድኣኒ::=> ወእው
ሠለ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤላ: ማርታ: ማርታ: ትሠርሒ: ወብዙኅ: ተስተደልዊ::=>

Et respondit ei, & dixit ei; Dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & 27
in tota anima tua, & in tota virtute tua, & in tota cogitatione tua; & dilige pro-
ximum tuum sicut teipsum. Et dixit ei Dñs Jesus; Bene dicis: sic igitur fac, & 28
vives. Et dixit Dño Jesu ille volens magis justificari, Et quinam sunt proximi 29
mei? *De eo quem latrones vulnerârunt.*
Et respondit ei Dominus Jesus, & dixit ei; Quidam homo ibat ab Hierusalem ad 30
Hiericho, & invenerunt eum latrones, & vulnerârunt eum & despoliaverunt eũ,
& abierunt, & reliquerunt ei corpus suum. Et accidit, quidam sacerdos dum de- 31
scenderet per illam viam, vidit eum, & prætervivit. Et similiter Levita invenit 32
eum in eodemmet habitu, & vidit eum, & prætereiit. Et contigit, quidam Sama- 33
ritanus iter faciens, descendit per eandem viam: vidítque eum, & misertus est
ejus: Et accessit ad eum, & infudit vinum & oleum super eum in vulnera ejus, & 34
imposuit eum super asinũ suum, & duxit eum ad custodem peregrinorũ, ut sanaret
eum. Et alterâ die eduxit duos denarios, & dedit eũ custodi peregrinorũ, dicens 35
ei; Sanato eum mihi, & ego retribuam tibi totum quod erogaveris super eum, re-
tribuâ dico tibi ego, quum rediero. Quis igitur ex his tribus est, qui est proximus 36
ei quem vulnerârunt latrones? Et dixit ei; Qui fecit misericordiã super eum. Et 37
dixit ei Dñs Jesus; Vade igitur, tu etiã fac similiter. *De Maria & Martha.*
Et tunc proficiscentes ingressi sunt in quandam civitatẽ, & excepit eum quædam 38
mulier in domum suam, cujus nomen erat Martha. Et nomen sororis ejus Maria, 39
quæ sedit ad pedes Domini nostri, & audivit sermonem ipsius. Et Martha labo- 40
rabat, præparando ei multa: & stetit, & dixit ei; Domine mi, nónne est tibi curæ,
quòd reliquit me soror mea solam, ut præparem? dic ei ut adjuvet me. Et respon- 41
dit Dominus Jesus, & dixit ei; Martha, Martha, laboras, & multum præparas:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * او گفت انك بر وي رحمت كرد * عيسي بدو گفت برو تو نيز اينچنين كن

پنجاه نه مهماني كردن مريم ومرثا مسيح را

38 * ودر راه كه مي رفتند * امدند در دهي زني * نامش مرثا * مسيح را در خانهٔ خود قبول كرد *
39 * ومرثا را خواهري بود نامش مريم * آمد پيش پاي خداوند ما نشست * و سخنهاء اورا مي
40 شنيد * * ومرثا در ترتيب اش ومهماني كردن مشغول بود * ورحمت مي گشيد آمد بعيسي
گفت * اي خداوندم * غم من نمي خوري * كه خواهرم در بندگي مرا تنها رها كرد *
41 بدو بگو كه بمن † ياري دهد * * عيسي بدو جواب داد * وگفت * مرثا مرثا * درهمه چيزي
اراستهٔ * وبر بسيار زيان شرف داري *

Ille dixit; Is qui misericordiâ in 37
eum usus est. Jesus ei dixit; Abi,
tu etiam similiter fac.

LIX. Convivium faciunt Maria & Martha Christo.

* *Et in via quâ iverunt, venerunt in* 38
pagum quendam: ubi mulier, cui
nomen Martha, Christum in domum
suam excepit. Et Marthæ soror erat
* *nomine Maria, quæ accedens ad pe-* 39
des Domini nostri sedit, ac sermo-
nes ejus audiebat. Martha autem 40
in apparatu cibi et convivio facien-
do occupata erat, et molestiam fere-
bat: veniens itaque ad Jesum di-
xit; O Domine mi, curam mei non
habes, quòd soror mea in ministe-
rio me solam reliquit? Dic ei ut mihi
opẽ ferat. Jesus ei responsum dedit, 41
& dixit; Martha, Martha, in omni-
bus rebus exornata es, et super pluri-
mas mulieres præcellentiam habes.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'.

Unius verò est usus. Maria autem bonam partem elegit, quæ non auferetur
42 Ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσε-
ab ea.
ται αὐτῆς.

CAP. XI. ια'.

ΛΗ'
1 (α)Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις ρχγ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης 8
ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὅταν (β)προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω
voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da
3 τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ (γ)ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδε
nobis juxta diem. Et dimitte nobis peccata nostra: *& enim* ipsi dimittimus
4 ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐτοὶ (δ)ἀφίεμεν
omni debenti nobis: & ne inducas nos in tentationem: *sed libera nos* à
παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν· ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ ρπδ
malo. Et ait ad illos; Quis *ex vobis* habebit amicum, & ibit ad ι
5 τοῦ πονηροῦ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσε(ε)ται πρὸς

illum mediâ nocte, & dicet illi; Amice, commoda mihi tres panes: Quoniam
αὐτὸν μεσονυκτίου, (ε) καὶ εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους· Ἐπειδὴ 6
amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod apponam ei. Et ille
φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ. Κἀκεῖνος 7
deintùs respondens, dicat; Ne mihi *molestiam exhibe*: jam ostium clausum est, & pueri
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
mei mecum in cubili sunt: non possum *surgens* dare tibi. Dico vobis; Si & non
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, Εἰ καὶ οὐ 8
dederit ei surgens, *propter esse illius amicum*, propter improbitatem ejus *excitatus*
δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι (ζ) αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς
— dabit illi quotquot habet *opus*. Et ego vobis dico; Petite, & dabitur vobis: quærite,
ρκε δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσε(η)ται ὑμῖν· ζητεῖτε, 9
& invenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim *petens* accipit, & *quærens*
καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσε(η)ται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν 10
invenit, & pulsanti aperietur. *Quem* autem *vestrûm* patrem *petet* filius panem,
εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι (θ)ἀνοιγήσε(ε)ται. Τίνα δὲ (ι)ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, 11
non lapidem dabit illi? *si & piscem, non* pro pisce serpentem dabit illi? Aut
μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; (ια)εἰ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Ἢ 12
& si petierit ovum, *non* dabit illi scorpionem?
καὶ (κ) ἐὰν αἰτήσῃ ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον;

MS. A. Κεφ. ια'. (α) Ἐγένετο δὲ (β) προσεύχεσθε, (γ) ἐπὶ γῆς. (δ) ἀφίομεν (ε) καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, (ζ) αὐτὸν φίλον, (η) ἀνοιγήσε(ε)ται. (θ) ἐξ ὑμῶν (ι) ἢ καὶ (κ) ἐὰν αἰτήσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

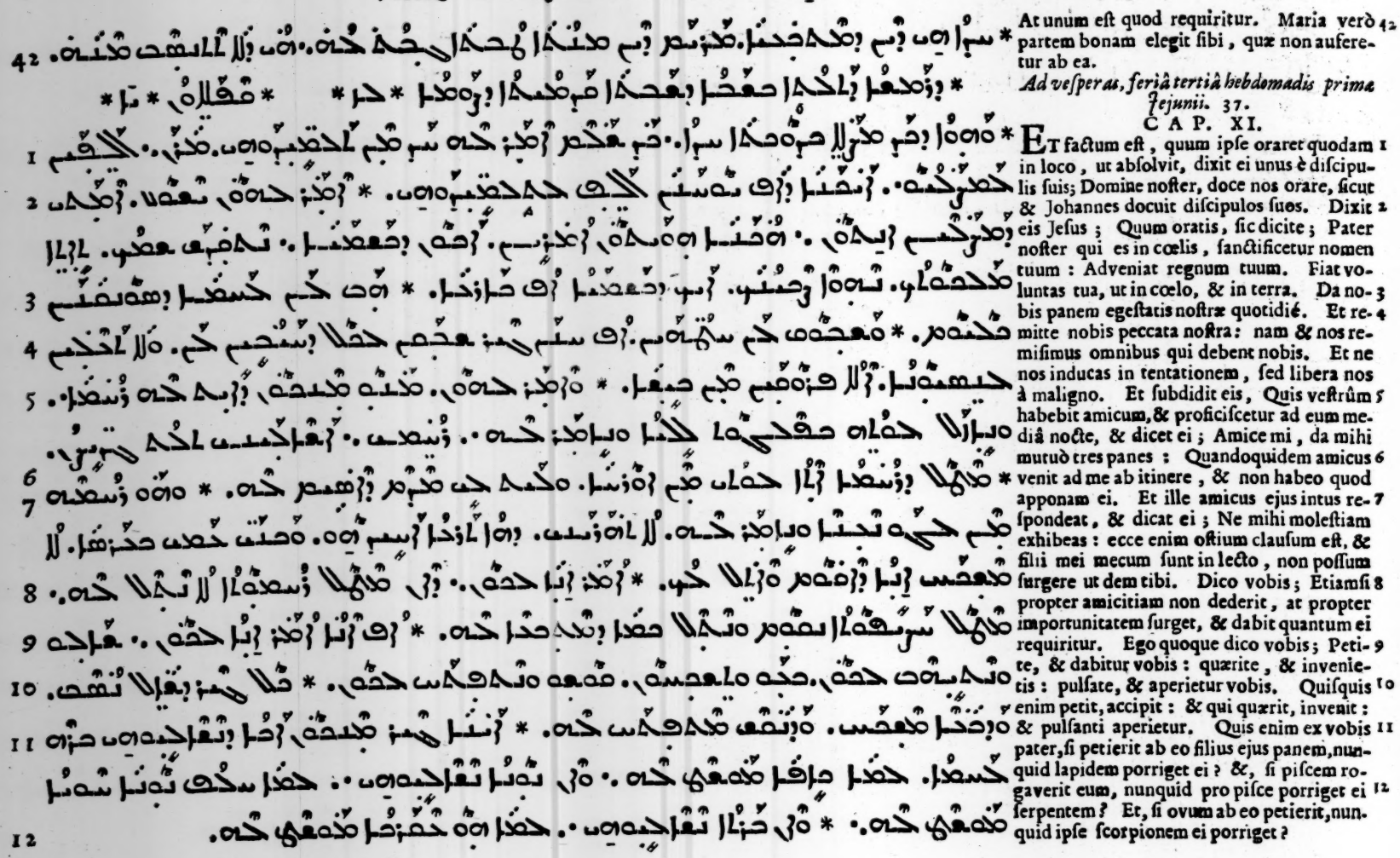

42 * ... 1 ... 2 ... 3 ... 4 ... 5 ... 6 ... 7 ... 8 ... 9 ... 10 ... 11 ... 12

42 At unum est quod requiritur. Maria verò partem bonam elegit sibi, quæ non auferetur ab ea.

Ad vesperas, feriâ tertiâ hebdomadis primæ jejunii. 37.

CAP. XI.

1 ET factum est, quum ipse oraret quodam in loco, ut absolvit, dixit ei unus è discipulis suis; Domine noster, doce nos orare, sicut & Johannes docuit discipulos suos. 2 Dixit eis Jesus; Quum oratis, sic dicite; Pater noster qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum: Adveniat regnum tuum. 3 Fiat voluntas tua, ut in cœlo, & in terra. Da nobis panem egestatis nostræ quotidié. 4 Et remitte nobis peccata nostra: nam & nos remisimus omnibus qui debent nobis. Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à maligno. 5 Et subdidit eis, Quis vestrûm habebit amicum, & proficiscetur ad eum mediâ nocte, & dicet ei; Amice mi, da mihi mutuò tres panes: 6 Quandoquidem amicus venit ad me ab itinere, & non habeo quod apponam ei. 7 Et ille amicus ejus intus respondeat, & dicat ei; Ne mihi molestiam exhibeas: ecce enim ostium clausum est, & filii mei mecum sunt in lecto, non possum surgere ut dem tibi. 8 Dico vobis; Etiamsi propter amicitiam non dederit, at propter importunitatem surget, & dabit quantum ei requiritur. 9 Ego quoque dico vobis; Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. 10 Quisquis enim petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur. 11 Quis enim ex vobis pater, si petierit ab eo filius ejus panem, nunquid lapidem porriget ei? &, si piscem rogaverit eum, nunquid pro pisce porriget ei serpentem? 12 Et, si ovum ab eo petierit, nunquid ipse scorpionem ei porriget?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

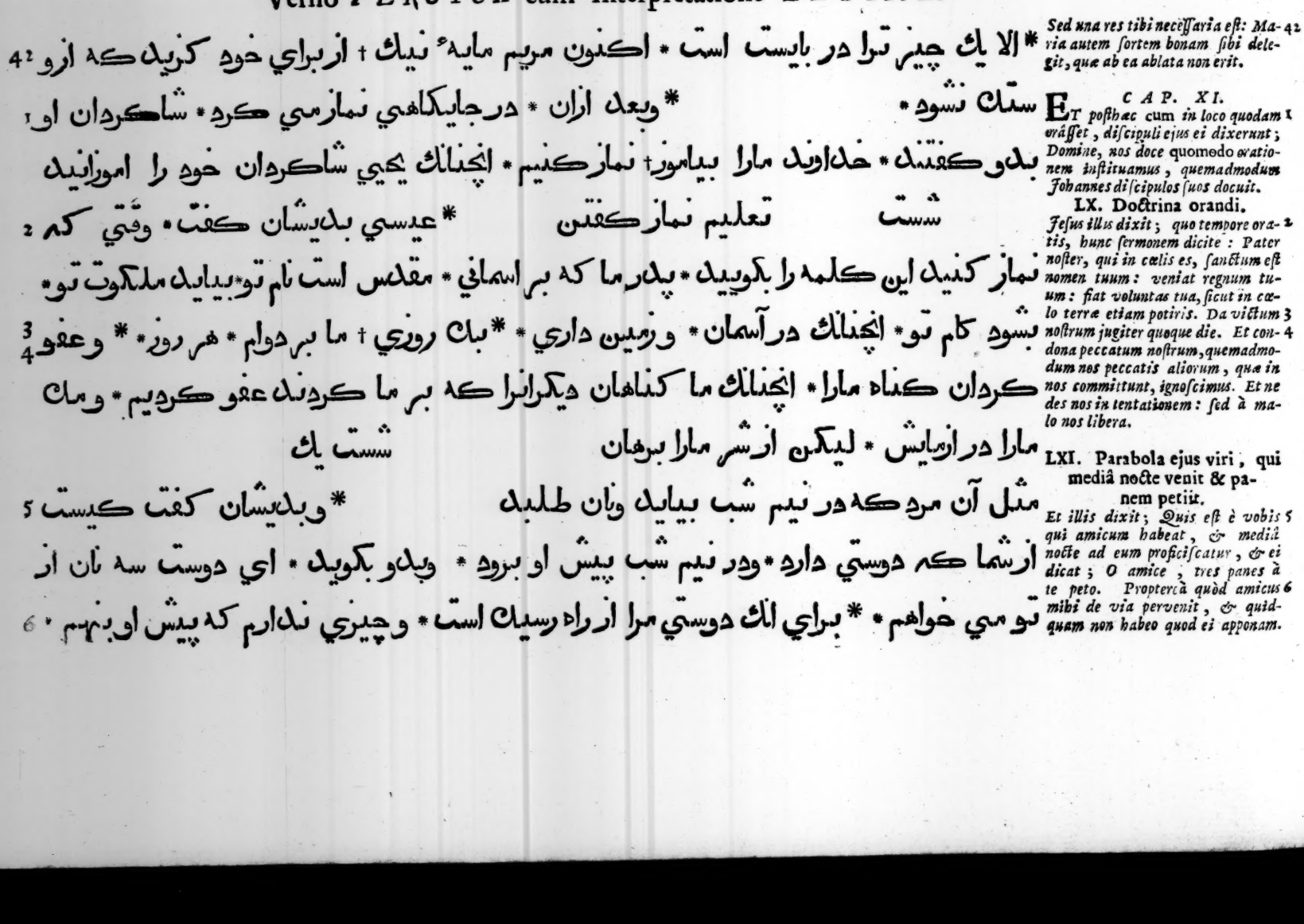

42 * الا يك چيز ترا در بايست است * اكنون مريم مايهٔ نيك † ازبراي خود كزيد كه ازو ستك نشود *

42 *Sed una res tibi necessaria est: Maria autem sortem bonam sibi delegit, quæ ab ea ablata non erit.*

CAP. XI.

1 ET posthæc cum *in loco quodam* oraſſet, *discipuli ejus ei dixerunt*; *Domine, nos doce* quomodo *orationem instituamus, quemadmodum Johannes discipulos suos docuit.*

LX. Doctrina orandi.

2 *Jesus illis dixit*; *quo tempore oratis, hunc sermonem dicite: Pater noster, qui in cœlis es, sanctum est nomen tuum: veniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut in cœlo terræ etiam potiris.* 3 *Da victum nostrum jugiter quoque die.* 4 *Et condona peccatum nostrum, quemadmodum nos peccatis aliorum, quæ in nos committunt, ignoscimus. Et ne des nos in tentationem: sed à malo nos libera.*

LXI. Parabola ejus viri, qui mediâ nocte venit & panem petiit.

5 *Et illis dixit*; *Quis est è vobis qui amicum habeat, & mediâ nocte ad eum proficiscatur, & ei dicat; O amice, tres panes à te peto.* 6 *Propterea quòd amicus mihi de via pervenit, & quidquam non habeo quod ei apponam.*

Versio VULGATA LATINA.

42 Porrò unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

CAP. XI.

1 ET factum est: cùm esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis ejus ad eum; Domine, doce nos orare, sicut docuit & Joannes discipulos suos. 2 Et ait illis; Cùm oratis, dicite; Pater, sanctificetur 3 nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Panem nostrum quotidianum da nobis hodiè. 4 Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem & ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem. 5 Et ait ad illos; Quis vestrûm habebit amicum, & ibit ad illum mediâ nocte, & dicet illi; Amice, commoda mihi tres panes, 6 Quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod ponam ante illum, 7 Et ille deintùs respondens dicat; Noli mihi molestus esse, jam ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili, non possum surgere, & dare tibi. 8 Et si ille perseveraverit pulsans: dico vobis; Et si non dabit illi surgens eò quòd amicus ejus sit, propter improbitatem tamen ejus surget, & dabit illi quotquot habet necessarios. 9 Et ego dico vobis; Pétite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. 10 Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur. 11 Quis autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? 12 Aut si petierit ovum: numquid porriget illi scorpionem?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * وَٱلَّذِي يَحْتَاجُ إِلَيْهِ يَسِيرٌ * فَأَمَّا مَرْيَمُ فَٱخْتَارَتْ لَهَا نَصِيبًا صَالِحًا لَا يُنْزَعُ مِنْهَا *

Quum id quo opus est, exiguum sit. 42 *Et verò Maria elegit sibi partem bonam, quæ non auferetur ab ea.*

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلْأَرْبَعُونَ *

Sectio quadragesima secunda.

CAP. XI.

1 * وَكَانَ فِيمَا هُوَ يُصَلِّي فِي مَوْضِعٍ فَفَرَغَ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ لَهُ وَاحِدٌ مِنْ تَلَامِيذِهِ * يَا رَبُّ عَلِّمْنَا نُصَلِّي

1 *ET factum est dum ipse oraret in loco deserto: cùmque cessâsset, dixit illi unus ex discipulis suis; Domine, doce nos orare, sicut docuit Johannes discipulos suos.*

2 كَمَا عَلَّمَ يُوحَنَّا تَلَامِيذَهُ * فَقَالَ لَهُمْ إِذَا صَلَّيْتُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمَوَاتِ يَتَقَدَّسُ ٱسْمُكَ *

2 *Ait illis; Cùm oraveritis, dicite; O Pater noster, qui es in cœlis, Sanctificetur nomen tuum.*

3 تَأْتِي مَلَكُوتُكَ * تَكُونُ مَشِيئَتُكَ كَمَا فِي ٱلسَّمَاءِ وَعَلَى ٱلْأَرْضِ * خُبْزَنَا ٱلْآتِيَ أَعْطِنَا كُلَّ يَوْمٍ * وَٱغْفِرْ لَنَا

3 *Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, & super terram. Panem nostrum provenientem concede nobis singulis diebus.*

4 خَطَايَانَا لِأَنَّنَا نَغْفِرُ لِمَنْ لَنَا عَلَيْهِ * وَلَا تُدْخِلْنَا ٱلتَّجَارِبَ لَكِنْ نَجِّنَا مِنَ ٱلشِّرِّيرِ * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ مَنْ

4 *Et dimitte nobis peccata nostra, quoniam nos dimittimus iis qui debent nobis. Et ne inducas nos in tentationes, sed libera nos à maligno. Deindè dixit illis;*

5 مِنْكُمْ لَهُ صَدِيقٌ يَمْضِي إِلَيْهِ نِصْفَ ٱللَّيْلِ وَيَقُولُ لَهُ يَا صَدِيقُ أَقْرِضْنِي ثَلَاثَ خُبْزَاتٍ * فَإِنَّ

5 *Quis vestrûm habens amicum, ibit ad illum mediâ nocte, & dicet ei;*

6 صَدِيقًا لِي جَاءَنِي مِنْ طَرِيقٍ وَلَيْسَ لِي مَا أُقَدِّمُ لَهُ * فَيُجِيبُهُ ذَاكَ مِنْ دَاخِلٍ قَائِلًا لَا تُتْعِبْنِي

6 *Amice, commoda mihi tres panes, Quoniam amicus meus venit ad me de via, & non habeo quod apponam illi:*

7 فَقَدْ أَغْلَقَ بَابِي وَأَوْلَادِي مَعِي عَلَى مَرْقَدِي وَلَا أَقْدِرُ أَقُومُ فَأُعْطِيَكَ * أَقُولُ لَكُمْ إِنْ لَمْ يَقُمْ

7 *Et ille respondeat ille deintus, dicens; Ne me fatiges, jam enim clausi ostium meum, & filii mei sunt mecum super cubili meo, & non possum surgere & dare tibi.*

8 وَيُعْطِهِ مِنْ أَجْلِ ٱلصَّدَاقَةِ فَهُوَ مِنْ أَجْلِ ٱلْحَاجَةِ يَقُومُ وَيُعْطِيهِ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ * وَأَنَا أَيْضًا أَقُولُ

8 *Dico vobis, Si non surgat & det ei propter amicitiam, ipse propter instantiam surget, & dabit ei id quo indiget.*

9 لَكُمْ سَلُوا فَتُعْطَوْا * ٱطْلُبُوا فَتَجِدُوا * ٱقْرَعُوا فَيُفْتَحَ لَكُمْ * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ سَأَلَ أَخَذَ * وَمَنْ طَلَبَ

9 *Et ego etiam dico vobis, Petite, & donabimini: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.*

10 وَجَدَ وَمَنْ يَقْرَعْ يُفْتَحْ لَهُ * أَيُّ أَبٍ مِنْكُمْ يَسْأَلُهُ ٱبْنُهُ خُبْزًا فَيُعْطِيهِ حَجَرًا * أَوْ يَسْأَلُهُ حُوتًا أَفَيُعْطِيهِ

10 *Quia omnis qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & qui pulsat, aperietur ei.*

11 بَدَلَ ٱلْحُوتِ حَيَّةً * أَوْ يَسْأَلُهُ بَيْضَةً أَفَيُعْطِيهِ عَقْرَبًا *

11 *Quis autem pater ex vobis est, à quo petat filius suus panem, & det illi lapidem? aut petat ab eo piscem, num dabit illi pro pisce serpentem? Aut petat ab eo ovum, num dabit illi scorpionem?*

12

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 ወሕደጥ : ይእክል : ወእመአኮ : አሐተኒ : ወማርያሰ : መክፈልተ: ሠናየ: ኅረየት: ለ
ቲ : ዘእልቦ : ዘየሃይደ::=

በእንተ : ጸሎት:=

1 1a ወአመዝ፡ ጸለየ: በአሐቲ: መካን: ወፈጸሞ: ጸሎቶ: ይቤሎ:አሐዱ: እመአርደ
2 ሊሁ: ለግዚአ: መህረነ: ጸሎተ: ከመ: መህሮሙ: ዮሐንስ: ለአርደሊሁ::=ወይቤ
ሎሙ: ሶበ: ትጼሊዩ: ከመዝ: በሉ::አቡነ: ዘበ: ሰማያት: ይትቀደሰ: ስሙከ: ትመጸ
3 እ፡ መንግሠትከ: ወይኩን፡ ፈቃደከ: በከመ: በሰማይ: ከማሁ: በመድርኒ:=ሲሶየነ:
4 ዘለለ: ዕለተነ: ሃበነ: ዮም:=ወሓድግ: ለነ: ለበሳነ: ወጊጋየነ: ከመ: ንሕነኒ: ንሓ
ድግ: ለዘ: ለበሰ: ለነ: ወኢታብእነ: ውስተ: መንሱት: ለለ:ለድሓነነ: ኦመኵሉ: እ
5 ኵይ::=ወይቤሎሙ: ለእመቦ: ዘቦ: እመኔክሙ: ዓርከ: ወሖረ: ኅቤሁ : መንፈቀ:
6 ሌሌት: ወይቤሎ: ዓርክየ: ለቅሐኒ: ሠለስ: ሓብስተ:=እስመ : በጽሐኒ : መሓፈር
7 የ: እመሐቅል: ወለልብየ: ዘለቀርብ: ሎቱ: ዘለሠብጦ:=ወይክመ : ዝኩ: ዓር
ኩ: ለመውስጥ: ወይቤሎ: ሊታንጥየኒ: ወደእነ: ሩኅተኒ: ቀተርነ: ወደቅኒ: ይሰክቡ:
8 መሰሌየ: ውስተ: ዓራት: ወሊይክል:ተንሠእ:ለሀብከ:=እብለክሙ: እመኒ: ሊተን
ሠእ: የሀቦ: እስመ: ዓርኩ: ውእቱ: ከመ:ሊያንጥዮ: ይትነስኦ: ወይሀቦ: መጠነ: ፈቀ
9 ደ::=ወለነሂ: እብለክሙ: ሰእሉ: ወይሁቡክሙ : ጕድጕዱ: ወይትረኅወክሙ: ሩ
10 ሡ: ወትረክቡ:=እስመ፡ ኵሉ: ዘሰእለ: ይነሢእ: ወዘሂ: ኅሠሠ:ይረክብ: ወለዘ
11 ኀ: ጕድጕደ: ያርኅውዎ::=ወእመቦ: እመውስቱትክሙ: ዘሰእሎ: ወልዱ:ለእቡ
ሁ: ሩብስተ: እብነኑ : ይሁቦ :: ወእመኂ: ዓዛ: ሰእሎ: ለርዌ: መድርኑ: ይሁቦ: ህየ
12 ተ: ዓዛ:=ወእመኂ: ለንቆቅሖ: ሰእሎ: ዓቅረበኑ: ይሁቦ: ህየቴሁ::=

42 Et parum sufficiet, imò res unica. Et Maria partem bonam elegit sibi, quam nemo auferet ei. 42

De oratione.

CAP. XI.

1 ET tunc oravit in quodam loco: & completâ oratione suâ, dixit ei quidam ex discipulis ejus; Domine, doce nos orare, sicut docuit Johannes discipulos suos. 2 Et dixit iis; Quum oratis, sic dicite; Pater noster qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum: veniat regnum tuum: & fiat voluntas tua, sicut in cœlo, sic in terra etiam. 3 Cibû nostrû cujusque diei nostri da nobis hodié. 4 Et remitte nobis delicta nostra & errores nostros, sicut nos etiam remittimus ei, qui deliquit erga nos: & ne inducas nos in tentationem, sed libera nos ab omni malo. 5 Et dixit iis; Si *quis* fuit, qui habuit ex vobis amicum, & profectus est ad eum mediâ nocte, & dixit ei; Amice, da mihi mutuò tres panes: 6 Quia venit *ad* me amicus meus ex rure & non habeo quod apponâ ei, quod offeram illi: 7 Et respondit hic amicus ab intus, & dixit ei; Ne sis molestus mihi, jam ostium clausimus, & pueruli mei decumbunt mecum in lecto: & non possum surgere dare tibi. 8 Dico vobis, Etiamsi non surrexerit dare illi quia amicus est; ut non sit molestus ei, surget & dabit ei quotquot necessaria habuit. 9 Et ego dico vobis; Petite, & dabunt vobis: pulsate, & aperietur vobis: quærite, & invenietis. 10 Quia omnis qui petiit accipiet; & qui quæsivit inveniet; & ei qui pulsavit, aperient ei. 11 Et si quis pater fuit ex vobis à quo petiit filius ejus panem, nunquid lapidem dabit ei? & si piscem petiit ab eo, numquid serpentem dabit ei pro pisce? 12 Et si ovum petiit ab eo, num scorpionem dabit ei loco ejus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * وآن دوست او از اندرون اوازدهد * وبگويد مرا زحمت مده * كه در بسته است * وفرزندان

7 *Et ille amicus ejus ab intus vocem reddat, & dicat; Mihi molestiam ne exhibeas, quia ostium clausum est, & liberi mei in lecto dormientes sunt, non possum surgere & tibi aliquid dare.*

8 من بر تخت خفته اند * نمي توانم برخاستن وبتو چيزي دادن * راست بشما بگويم چون برای

8 *Certè vobis dico, Licèt propter amicitiam ei nihil det, necesse est, propterea quod importunè agit, ut quicquid petat ei det.*

دوستي بدو چيزي † ندهد * مي بايست برای انك كستاخي كرد * هر چه خواست بدو مي داد

LXII. Quod jussit, Quærite ut inveniatis.

9 شست دو انك فرمود بطلبيد تا بيابيد * من نيز باشما ميگويم * بخواهيد

Ego etiam vobis dico; Petite, ut 9 *vobis datum sit: quærite, ut inveniatis: ostium pulsate, ut vobis aperiatur.*

تا شمارا داده شود * بجوييد تا بيابيد * درا بزنيد تا برای شما كشوده شود * شست سه

LXIII. Beneficentia in liberos.

10 † نوازش فرزندان * كيست ازشما كه فرزندش ازو نيكي خواهد * واو عوض نيكي

Quis est è vobis, à quo filius ejus 10 *bonum petierit, & ille pro bono matum det. Aut quisnam est è vobis,* 11 *à quo filius panem petierit, & ille lapidem det? sin verò piscem petierit, & pro pisce serpentem det? Sin autem ovum petierit, ei scor-* 12 *pium det?*

11 بدي دهد * يا كداميين است ازشما كه فرزند ازو نان خواهد * واو سنك دهد * واكرنه

12 ماهي خواهد * وعوض ماهي مار دهد * واكرنه ازو تخمي مرغ خواهد * بدو عقرب دهد *

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΘ'.

Si ergò vos mali *subsistentes*, nôstis bona *dona* dare filiis
13 Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε (λ) ἀγαθὰ δόματα διδόναι τοῖς τέκνοις
vestris, quantò magis Pater de cælo dabit Spiritum *sanctum* petentibus se?
ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
Et erat ejiciens dæmonium, & illud erat mutum. *Factum est autem dæmonio* ΛΘ'
14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ (μ) δαιμονίου ρκς
egresso, locutus est mutus: & admiratæ sunt turbæ. Quidam autem ex eis ς
ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ρκζ
dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Alii *autem* β
15 εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶ(ν)δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ(ν)δαιμόνια. Ἕτεροι δὲ ρκη
tentantes, signum ab eo quærebant de cælo. Ipse autem *videns* eorum ς
17 πειράζοντες, (ξ) σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν ρκθ
cogitationes, dixit eis; Omne regnum in seipsum divisum, *desolatur:* β
τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα(ο)βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθῆσα, ἐρημοῦται·
& domus supra domum, *cadit*. Si autem & Satanas in seipsum divisus est, quomodò
καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς
stabit regnum ejus? quia dicitis, in Beelzebub ejicere me dæmonia.
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
Si autem ego in Beelzebub ejicio dæmonia, *filii* vestri in quo ejiciunt?
19 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, (π)οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι;
propter hoc judices vestri ipsi erunt. Si *autem* in digito Dei ejicio
διὰ τοῦτο (ρ) κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω
dæmonia, profectò *prævenit* in vos regnum Dei. Cùm fortis
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς 21
armatus custodit suum atrium, in pace sunt *obtingentia ipsius.*
κεκαινισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.
Postquàm autem fortior eo superveniens vicerit eum, *omnem armaturam* ejus *tollit*,
Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, 22
in *qua* confidebat, & spolia ejus *distribuit*. Non *existens* mecum, contra me est:
ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· 23
& non *colligens* mecum, dispergit. Cùm immundus spiritus exierit *ab*
καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ 24
homine, perambulat per inaquosa loca, quærens requiem: & non inveniens,
τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον,
dicit, Revertar in domum meam, undè exivi. Et *veniens* invenit *scopis versam*
λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον 25
& ornatam. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus nequiores
καὶ κεκοσμημένον. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα 26
seipso, & ingressi habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
prioribus.
τῶν πρώτων. MS. A. (λ) δόματα ἀγαθὰ (μ) δαιμονίου ἐκβαλλόντος,
(ν) δαιμόνια. ὁ δὲ ὑποκριθεὶς εἶπεν, Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; Ἕτεροι
(ξ) σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ἰδὼς τὰ διανοήματα αὐτῶν, εἶπεν
(ο) βασιλεία διαμερισθῆσα ἐφ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, (π)υἱοὶ (ρ) αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ٠ ܗܟܝܠ ܐܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܐ ٠ ܝܕܥܝܢ ܐܝܟ ܕܡܬܠ ܗܘ ܐܒܐ ܕܒܫܡܝܐ ٠ ܕܢܬܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ٠ ܠܒܢܝܗ ܕܒܥܝܢ ܡܢܗ ٠ ܐܦ ܠܐ ܗܘ ܐܒܐ ܕܒܫܡܝܐ ٠ ܢܬܠ ܠܟܠ ܡܢ ܕܫܐܠ ٠ ܠܗ ٠ ܠܟܠ ܡܢ ܕܒܥܐ ٠ ܢܫܟܚ ٠ ܠܟܠ ܡܢ ܕܩܪܐ ٠ ܢܬܦܬܚ ٠ ܗ ٠ ٠ ٠

Versio VULGATA LATINA.

13 Si ergò vos cùm sitis mali, nôstis bona data dare filiis vestris: quantò magis Pater
14 vester de cœlo dabit Spiritum bonum petentibus se? Et erat ejiciens dæmonium,
& illud erat mutum. Et cùm ejecisset dæmonium, locutus est mutus, & admiratæ
15 sunt turbæ. Quidam autem ex eis dixerunt; In Beelzebub principe dæmoniorum
16 ejicit dæmonia. Et alii tentantes, signum de cœlo quærebant ab eo. Ipse autem
17 ut vidit cogitationes eorum, dixit eis; Omne regnum in seipsum divisum, desolabi-
18 tur: & domus supra domum, cadet. Si autem & Satanas in seipsum divisus est, quo-
19 modò stabit regnum ejus? quia dicitis in Beelzebub me ejicere dæmonia. Si au-
tem ego in Beelzebub ejicio dæmonia: filii vestri in quo ejiciunt? Ideò ipsi judi-
ces vestri erunt. Porrò si in digito Dei ejicio dæmonia: profectò pervenit in vos 20
regnum Dei. Cùm fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possi- 21
det. Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet, in 22
quibus confidebat, & spolia ejus distribuet. Qui non est mecum, contra me est: & 23
qui non colligit mecum, dispergit. Cùm immundus spiritus exierit de homine, am- 24
bulat per loca inaquosa, quærens requiem: & non inveniens dicit; Revertar in
domum meam undè exivi. Et cùm venerit, invenit eam scopis mundatam, & or- 25
natam. Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum, nequiores se, & in- 26
gressi habitant ibi. Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فاذا كنتم انتم ايها الاشرار تحسنون ان تمنحوا العطايا الصالحة لابنائكم فكم بالحري الاب
14 يعطي روح القدس من السماء للذين يسالونه * الفصل الثالث والاربعون * وبينما
15 هو يخرج شيطانا من اخرس فلما اخرج الشيطان تكلم الاخرس فبهت الجمع * وقال قوم منهم
16 انه بباعل ريول رييس الشياطين يخرج الشياطين * واخرون يجربون كانوا يطلبون اية من
17 السماء * فعلم فكرهم فقال لهم كل مملكة تنقسم تخرب او بيت على بيت فهو يسقط * فان كان
18 الشيطان ينقسم على نفسه فكيف تثبت مملكته * لانكم قلتم اني اخرج الشياطين ببعل
19 ريول * فان كنت انا اخرج الشياطين ببعل ريول فابناؤكم بماذا يخرجون * من اجل هذا
20 يكونون حكاما عليكم * وان كنت انا اخرج الشياطين باصبع الله * فقد قرب منكم ملكوت
21 الله * اذا تسلح القوي وحفظ مدرله فان امتعته تكون في سلامة * واذا جاء من هو اقوي منه
22 فانه يغلبه وياخذ سلاحه الذي هو متكل عليه ويقسم غنمه * من لم يكن معي فهو
23 علي ومن لا يجمع معي فهو يفرق * اذا خرج الروح النجس من الانسان فيجتاز باماكنة عدمة
24 الماء * يطلب راحة فلا يجد ويقول ارجع الي بيتي الذي خرجت منه * فاذا جاء ووجده فارغا
25 مكنوسا مزينا * حينيذ يمضي وياخذ معه سبعة ارواح اخر شرا منه ويدخلون ويسكنون
26 هناك * فتكون اواخر ذلك الانسان شرا من اوايله *

Si ergò vos, O mali, potestis dare data 13
bona filiis vestris, quantò potius Pater
dabit Spiritum sanctum de cœlo iis qui
petent ab eo?

Sectio quadragesima tertia.

Et dum ipse ejiceret dæmonium à muto 14
quodam, cùm ejecisset dæmonium, locu-
tus est mutus: & obstupuit turba. Et 15
dixerunt quidam ex eis, quòd per Beel-
zebul principem dæmoniorum ejicit dæ-
monia. Et alii tentantes petebant si- 16
gnum de cœlo. Cognovit autem cogitati- 17
onem eorum, & dixit illis; Omne re-
gnum quod dividitur, destruetur: aut
domus contra domum, corruet. Quòd si 18
Satanas dividatur in seipsum, quomo-
do stabit regnum ejus? quia dixistis me
ejicere dæmonia per Beel-zebul. Si au- 19
tem ego ejicio dæmonia per Beel-zebul,
filii vestri per quid ejiciunt? Propter
hoc erunt judices adversùm vos. Sed 20
si ego ejicio dæmonia per digitum Dei,
profectò jam appropinquavit ad vos re-
gnum Dei. Quando armaverit sese for- 21
tis, & custodierit habitaculum suum,
planè supellectilia ejus erunt in pace.
At quando venerit qui fortior est ipso, 22
certè superat eum, & accipit arma ejus
in quibus ipse confidit, & dividit spolia
ejus. Qui non est mecum, ipse est con- 23
tra me: & qui non colligit mecum, ipse
dispergit. Cùm exierit spiritus immun- 24
dus ab homine & pertransierit per lo-
ca carentia aquâ, quærens requiem, nec in-
venerit, dicit; Revertar in domum me-
am è qua exivi: Quumque venerit & 25
reperierit eam vacuam, versam, orna-
tam: Tunc vadit & assumit secum se- 26
ptem spiritus alios nequiores se, & in-
grediuntur, & commorantur ibi: fiuntque
postrema illius hominis pejora prin-
cipiis ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወሶበ: ለንትሙ: እኩያን: ታአምሩ: ሠናየ: ሃብተ: ውሂበ: ለውሉድክሙ: እሮ: ፈድፋ
ደ: ለኩሉ: ስጣያዊ: ይሀብ: ሠናየ: ሀብተ: ውንፈስ: ቅዱስ: ለእሉ: ይስእልዎ::=
በእንተ: ዘለኃዞ: ጋኔን: ጽውም::=
14 ወሃሉ: ያወፅእ: ጋኔን: ጽውም: ወበሃም: ወወዚ: ጋኔኑ: ነበበ: በሃም::ወእንከርዎ: ሰብ
15 እ::=ኵ ወቦ: እመውስቴቶሙ: እለ: ይብሉ: በብዔል: ዘቡል: በመልእኮሙ: ለእጋንንት:
16 ያወፅእ: ለእጋንንት::ወእውሠእ: ወይቤ: እሮ: ይክል: ሰይጠን: ለሠይጣን: ለውፅእ
17 ቱ::=ኵ ወቦ: እለ: ያጣክርዎ: ወይሳእሠ: ትእምርተ: በኀቤሁ::=ኵ ወውእቱ: ስ
ለእሮሶ: ዘይሔልዩ: ወይቤሎሙ: ኵሉ: መንግሠት: እንተ: ትትናፈቅ: በቤይናቲ
18 ሃ: ትማስን: ወቤትሂ: ይወድቅ: ደቡ: ቤት::=ኵ ወእመሰ: ሰይጣን: ተናፈቀ: በቤናቲሁ: እ
ሮ: ትቀውም: መንግሠቱ::ወእስመ: ትብሉ: በቤዔል: ዘቡል: በመልእኮሙ: ለእጋን
19 ንት: ያወፅእሙ: ለእጋንንት::=ኵ ወእመስ: እነ: በቤዔል: ዘቡል: ለወፅእሙ: ለጋንንት:
20 ደቂቅክሙ: በመንት: ያወፅእሙ: ወበእንተ: ዝንቱ: እሙንቱ: ይዘልፉክሙ::=ኵ ወእ
መሰ: እነ: በለጽባዕተ: እግዚአብሔር: ለወፅእሙ: ለእጋንንት: ዮጊኤ: በጽሐ: እንለ
21 ስ: ኀቤክሙ: መንግሠተ: እግዚአብሔር::=ኵ ወእመጡ: የዓቅብ: ኃያል: ዓጸደ: ርሱ
22 ይ: በንዋየ: ሐቅሉ: ደኅኑ: ኵሉ: ንዋይ::=ኵ ወእመሰ: መጽአ: ዘይሄይሎ: ወይመው
23 ለ: ወይሰልቦ: ንዋዮ: ይክል: በርበር: በዘ: ቦቱ: ይትላመን::=ኵ ዘሊሃሉ: መሰሌየ: ዕ
24 ድወየ: ውእቱ: ወዘሊይትጋበእ: መስሌየ: ይዘርወፂ::=ኵ ወሶበ: ይወፅእ: ጋኔን: እኩ
ይ: እመሰብእ: የለወድ: በድወ: ወይኀሠሠ: መካነ: ኀበ: ያዓርፍ: ወእመኀሙ: ሊረ
25 ከበ: ይብል: እገበእ: ቤተየ: እመጎበ: ወፃእኩ::=ኵ ወመጺለ: ይረክቦ: እንዘ: የስተ
26 ፈገብ: እድወ: ወኵስትቱ::=ኵ ወእመዝ: ይሖውር: ወያመጽእ: ሰብዓተ: ቢጾ: እለ:
የለክይዎ: ለጋንተ: ወይበውሉ: ለዕቤሁ: ወይኀድሩ: ይብእሶ: ለውእቱ: ብእሲ: ደኃሪ
ቱ: እመቀደሚቱ::=ኵ

Et si vos mali noscitis bonum donum dare liberis vestris, quantò magis Pater 13
vester cœlestis dabit bonum donum Spiritûs sancti petentibus eum?

De eo quem possedit dæmon surdus.

Et erat ejiciens dæmonem surdum, & mutum: et egresso dæmone, loquutus est 14
mutus: & admirati sunt populi. Et fuerunt ex illis qui dicebant; Per Beelze- 15
bul principem dæmonum ejicit dæmones. Et respondit, & dixit; Quomodo po-
test Satanas Satanam ejicere? Et fuerunt qui tentabant eum, & quærebant signũ 16
apud eum. Et ipse sciebat quid cogitabant, & dicebat iis; Omne regnum quod 17
divisum fuit in seipsum, desolabitur: & domus etiam supra domum, cadet. Et si 18
Satanas divisus sit in seipsum, quomodò stabit regnum ejus? Quia dicitis, Per
Beelzebul principem dæmonum ejicit dæmones. Et si ego per Beelzebul ejicio 19
dæmones, filii vestri per quid ejiciunt eos? & propterea ipsi arguent vos. Et si 20
ego per digitum Dei ejicio dæmones, profecto pervenit igitur ad vos regnum
Dei. Et quandiu custodit potens atrium suum amictus armis, servat totam sub- 21
stantiam suam. Et si venit fortior eo, & vicerit eum, & exuerit eum armaturâ, 22
potest diripere ei illud in quo confidebat. Qui non est mecum, contra me est: 23
& qui non colligit mecum, dissipat. Et quum exierit dæmon malus ex homine, 24
circumdat desertum, & quærit locum ubi requiescat: & dum non invenit, dicit;
Revertar domum meam unde exivi. Et veniens invenit eam viris vacantem, 25
& scopis mundatam. Et tunc vadit & duxit septem consodales ejus, pejores 26
seipso dæmones, & supergrediuntur eum: & habitantes, pejora reddunt ejus
hominis novissima prioribus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 خود را نگاه دارد * رخت او بسلامت بماند * * و اگر چنانست که ازو زورمندتر بیاید * و اورا
23 بشکند و ان سلاح را که بروي † اعتماد کرده باشد * بستاند * انگه مالش را بپراکند * هر که
با من برابر نباشد * با من برابرست * وهر که با من جمع نکند پراکنده کنست پراکنده کن
ششت پنج مثل جان پلید که از کسي بدرآید باز کردد با هفت دیکر
24 * و چون از ادمي جان پلید بدرآید * بروود * در ولایتهاي † کردد که درو اب واباداني نباشد *
تا براي خود † آسایش جوید * چون نیافت * بکوید بخانه خود باز کردم * در انجا که اول بودم * و از انجا
25 26 بدر آمدم * * چون بیاید * جاي کرم و آراسته بیند * * بروود هفت جان دیکر ازو شومتر و بتر
بیاورد * در ایند و بدان † جایکه † مقام کیرند * و بشود آخر ان مرد * از اول بتر و شومتر *

suæ custodierit, supellex ejus in pa- 22
ce manet. Quod si contingat ut for-
tior eo veniat, et eum frangat, et ar-
maturam illam, in qua confidebat,
auferat: Tunc facultates ejus di- 23
ripiet. Quicunque pro me non fue-
rit, mihi adversatur: et quicunque
mecum non colligit, dispergendo dis-
pergit.

LXV. Parabola spiritûs impuri, qui ex quopiam egressus revertitur cum septem aliis.

Cùm autem ex homine spiritus im- 24
purus exierit, abiens per regiones
oberrat, in quibus nec aqua nec ha-
bitatio est, ut sibi requiem quærat:
quum non invenit, dicit; In domum
meam revertar, ubi primùm eram,
et undè egressus sum. Cùm venit, 25
locum calefactum et paratum vidit.
Abiens itaque septem spiritus alios 26
se deteriores et pejores adducit, qui
ingrediuntur, et in eo loco habitant:
et fit postremum illius viri prius
pejus et miserius.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Μ'. ΜΑ'. ΜΒ'.

Factum est autem in dicere ipsum hæc, extollens quædam mulier vocem ex turba, M'
27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, ρλα
dixit illi; Beatus uterus portans te, & ubera quæ suxisti. Ille autem ε'
28 εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. Αὐτὸς δὲ
dixit; Quinimò beati audientes verbum Dei, & custodientes illud.
εἶπε, (ρ) Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ (σ) φυλάσσοντες αὐτόν.
At turbis congregatis, cœpit dicere; Generatio hæc mala est: signum MA'
29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη (τ)πονηρά ἐστι· σημεῖον ρλβ
quærit, & signum non dabitur ei, si non signum Jonæ prophetæ. Sicut ε'
30 (υ)ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καθὼς
enim fuit Jonas signum Ninivitis, ita erit & filius hominis
γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευίταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
generationi isti. Regina Austri excitabitur in judicio cum viris generationis
31 τῇ γενεᾷ ταύτῃ. Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς
hujus, & condemnabit illos: quia venit à terminis terræ audire sapientiam Sa-
ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν (φ)Σο-
lomonis: & ecce plus Salomone hic. Viri Ninivitæ resurgent in
32 λομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον (χ)Σολομῶντος ὧδε. Ἄνδρες (ψ) Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν
judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς —
prædicationem Jonæ: & ecce plus Jona hic. Nemo autem lucernam accendens, in ρλγ
33 τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς β
abscondito ponit, neque sub modio, sed supra candelabrum, ut ingredientes
(ω) κρυπτὸν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι
lumen videant. Lucerna corporis est oculus: cùm ergò o-
— τὸ φέγγος βλέπωσιν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ (α) ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀ- 34
ρλδ culus tuus simplex fuerit, & totum corpus tuum lucidum est: si autem sceleratus fuerit,
ε φθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐὰν δὲ πονηρὸς ᾖ,
et iam corpus tuum tenebrosum. Adverte ergò ne lumen quod in te, tenebræ sint.
καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστίν. 35
Si ergò corpus tuum totum lucidum, non habens aliquam partem tenebrosam, erit lucidum
Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον (β) τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν 36
totum, ut cùm lucerna fulgore illuminat te. In autem loqui, rogavit
MB' ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε. Ἐν δὲ τῷ (γ) λαλῆσαι, ἠρώτα 37
illum Pharisæus quidam, ut pranderet apud se: ingressus autem recubuit. At
αὐτὸν Φαρισαῖός τις, ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. Ὁ δὲ 38
Pharisæus videns admiratus est, quòd non priùs ablutus esset ante prandium. Ait autem
— Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Εἶπε δὲ 39
ρλε Dominus ad illum; Nunc vos Pharisæi quod deforis calicis & catini,
ε ὁ Κύριος πρὸς αὐτὸν, Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος,
mundatis: quod autem intus vestrûm, plenum est rapinâ & iniquitate.
καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν, γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.

MS. A. (ρ) Μενοῦν μακάριοι (σ) φυλάσσοντες. Τῶν (τ)γενεὰ πονηρά (υ)ζητεῖ, (φ)Σο- (ω) κρυπτὸν (α) ὀφθαλμός σου· (β) μέρος τι σκοτεινὸν, (γ) λαλῆσαι αὐτὸν, ἠρώτα αὐτὸν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

27 Factum est autem, cùm hæc diceret: extollens vocem quædam mulier de turba, di-
28 xit illi; Beatus venter, qui te portavit; & ubera, quæ suxisti. At ille dixit; Quin-
29 immò beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Turbis autem concur-
rentibus cœpit dicere; Generatio hæc, generatio nequam est: signum quærit, &
30 signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Nam sicut fuit Jonas signum
31 Ninivitis; ita erit & Filius hominis generationi isti. Regina Austri surget in ju-
dicio cum viris generationis hujus, & condemnabit illos: quia venit à finibus ter-
32 ræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus quàm Salomon hîc. Viri Ninivitæ
surgent in judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitenti-
33 am egerunt ad prædicationem Jonæ: & ecce plus quàm Jonas hîc. Nemo lucer-
nam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio; sed supra candelabrum, ut
qui ingrediuntur, lumen videant. Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus 34
tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, et-
iam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergò ne lumen, quod in te est, tenebræ 35
sint. Si ergò corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem te- 36
nebrarum, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cùm lo- 37
queretur, rogavit illum quidam Pharisæus ut prandaret apud se. Et ingressus re-
cubuit. Pharisæus autem cœpit intra se reputans dicere, quarè non baptizatus es- 38
set ante prandium. Et ait Dominus ad illum; Nunc vos Pharisæi, quod deforis est 39
calicis & catini, mundatis: quod autem intus est vestrûm, plenum est rapinâ, & iniquitate.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الرابع والاربعون *

27 وفيما هو يتكلم بهذا رفعت مراة من الجمع صوتها
28 قايلة له طوبي للبطن الذي حملك والثديين اللذان ارضعاك * فاما هو فقال لها مهلا طوبي
29 لمن يسمع كلام الله ويحفظه * وفيما كان الجمع متكثرا بداء يقول ان هذا الجيل جيل سرير
30 يطلب اية وليس يعطي اية الا اية يونان النبي * وكما كان يونان اية لاهل نينوي كذلك ايضا
31 يكون ابن الانسان لهذا الجيل اية * ملكة التيمن تقوم في الحكم مع رجال هذا الجيل
32 ويدينهم لانها اتت من اقصي الارض لتسمع حكمة سليمان وههنا افضل من سليمان * رجال
نينوي يقومون في الدين مع هذا الجيل ويحاكمونهم لانهم تابوا بانذار يونان * وههنا افضل
33 من يونان * ليس احد يوقد سراجا ويضعه في خفية ولا تحت مكيال * بل على المنارة ليبطر
34 الداخلون نور * سراج جسدك هو عينك * فاذا كانت عينك سليمة جسدك كله نير * وان كانت
35 سريرة جسدك كله يكون مظلما * احرص الا يكون النور الذي فيك ظلمة * فان كان جميع
36 جسدك نيرا وليس فيه جزء مظلما فانه يكون كله نيرا * كما ان السراج يضيء لك بلمعه *

Sectio quadragesima quarta.

Et dum ipse loqueretur hæc, extulit mu- 27
lier quædam de turba vocem suam, dicens
ei; Beatus venter qui te portavit, & 28
ubera quæ te lactaverunt. At ipse dixit
ei; Imò beatus qui audit sermonem Dei,
& custodit illum. Et quum turba esset 29
affluens, cœpit dicere; Hæc quidem
generatio, generatio est pessima: quæ-
rit signum, et non dabitur ei signum,
nisi signum Jonæ prophetæ. Et sic- 30
ut fuit Jonas signum Ninivitis, ita et-
iam erit Filius hominis huic generation-
ni signum. Regina Austri surget in judi- 31
cio cum viris hujus generationis, & con-
demnabit eos; quia ipsa venit ab extimo
terræ ut audiret sapientiam Salomonis:
& hic adest excellentior Salomone. Viri 32
Ninive surgent in judicio cum hac gene-
ratione, & contendent cum eis; quia illi
pœnitentiâ egerùt ad prædicationẽ Jonæ:
& hîc adest excellentior quàm Jona. Ne- 33
mo accendit lucernam, & ponit eam in
abscondito, neq; sub modio, sed super can-
delabrum: ut videant introeuntes lumen
ejus. Lucerna corporis tui est oculus tu- 34
us: quum igitur fuerit oculus tuus pla-
cidus, corpus tuum totum erit lucidum: at
si fuerit iniquus, corpus tuum totum erit
tenebrosum. Cave ne sit lumen quod in te 35
est, tenebræ. Si verò fuerit totum corpus 36
tuum lucidum, & non fuerit in eo pars
tenebrosa, profectò erit totũ lucidũ, quem-
admodũ lucerna splendet tibi fulgore suo.

* الفصل الخامس والاربعون *

37 وفيما هو يتكلم ساله فريسي ان ياكل عنده فدخل
38 وجلس * فلما راي الفريسي انه لم يغتسل قبل الاكل تعجب * فقال له الرب انتم الان
39 الفريسيين تطهرون خارج الكاس والاناء فاما باطنكم فانه مملو اغتصابا وشرا *

Sectio quadragesima quinta.

Et dum ipse loqueretur, rogavit illum 37
quidam Pharisæus ut comederet apud se.
Itaque ingressus est ac sedit. Quumque 38
vidisset Pharisæus eum non lavisse se
ante comestionem, admiratus est. Dixit 39
autem illi Dominus; Vos nunc, ô cœtus
Pharisæorum, mundatis extrinsecum ca-
licis, & vasis: intrinsecum autem ve-
strum plenum est violentiâ & scelere.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 በእንተ:እንተ:በማእከለ: እሕዛብ:ብእሲት: ጸርኅት: ወእመዝ: እንዘ:ዘንተ:ይ
ነግር:ኅፅሐት:ለሐቲ:ብእሲት:በማእከለ:ሕዝብ:ወትቤሎ:ብፅዕት:ከርሠ:እንተ:ጸረ
28 ተከ:ወለጥባት: አለ: ሐፀናከ:=> ወይቤሳ:ወእቲሂ:ብፁዓንሰ: አለ: ይሰምዑ:ቃለ:
እግዚአብሔር :ወያእምኑ: ወያዕቅቡ:=> በእንተ:አለ:ይስእሉ:ትእምርተ:=>
29 ወእንዘ: ይትሣወክ:ሕዝብ: ለኅዘ፡ይበሉ: ዛትወልድ: እኪት:ይለቲ:ትእምርተ:ተ
30 ኃሠሠ:ወትለመርትክ: ኢይሁብዋ:ዘእንበለ:ትእመርተ:ዮናስ: ነቢይ::=> ወበከመ:
ዮናስ: ኮኖ: ትእመርተ:ለሰብለ: ኔንዌ:ከማሁ:ይከውና: ወልደ: ለጊለ: እመ: ሕያ
31 ው: ለዛቲ: ትወልድ::=> ንግሠተ:ላዜብ:ትትነሣእ:ምስለ: ዘቲ: ትወልድ:ለጫ:
ፋደ: ወተኳንኖ:እክሙ: መጽአት: እመለጽናፊ: መድር:ትስማዕ: ጥበቢሁ: ለሰሎ
32 ሞን: ወናሁ:ዘይዳቢ: እመሰሎሞን:ዝዞ::=> ሰብእ: ኔንዌ:ይትነሥኡ: ለጫ: ፋደ:
መስለ: ዘቲ:ትወልድ::ወይኳንንዋ: እክሙ: ነስሑ:ለመ: ሳበከ:ሎሙ: ዮናስ: ወናሁ:
33 ዝዞ: ዘየዳቢ: እመዮናስ::=> ወላልበ: ዘያኅቱ: ጫሩቶት: ከመ: ያንብራ: በሥበእ:
ወእማእኵ:ትሕተ: ከፊር:ዘእንበለ:ደበ:ተቅዋሚ: ከመ:ይርእዩ:ብርሃነ: እለ:ያንስክ
34 ው::=> ጫሩቶቱ: ለዘያከ:ዓይንከ: ውእቱ:ለመጣነ: ዓይንከ:ብሩህ:ኵሉ: ነፍስ
ትከ:ብሩህ:ውእቱ::ወለመሰ:ዓይንከ:ሕሙመ:ኵሉ:ነፍሰትከ:ጽልሞት:ውእቱ:=>
35 ዑቂ: እንከ:ብርሃንከሙ: ጽልመት:ሊይኩን=> ወእመከመስ:ኵሉ:ነፍስትከ:ብሩህ:
36 ወእቱ:ለልቦ:መንተሂ:ጽልመተ: ሳዕሌከ:ደከወን:ኵለንታከ: ከመ:ጫሩቶት: መብረ
ቅ:ያበርሃከ::=> በእንተ:ፈረሰዊ:ዘለውዶ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:ውስተ:መስከ:=>
37 ወእንዘ: ይነግሮሙ: ዘንተ : ይቤሎ : ለሐዱ: ፈረሰዊ : ያመስኖ: ወቦለ: ይር ፍቅ:=>
38 ወርእዮ: እንከ: ፈረስዊ: ላንከረ: እስመ: ሊተጎፀቦ: እዴሁ: ለመሲሕ:=> ወይቤሎ:
39 እግዚእ:ሊየሱስ: ለንትውስ: ፈረስዊያን:ይለዘ: እንተ:ለፍላ: ተንፅብዎ: ወታንጽሕ
ው: ለጽዋዕ:ወለጸሐልኒ: ወእንተ: ውስጡሰ: ሙሉእ: ሃይድ:ወእኪይ::=>

Et tunc quum hæc diceret, 27
exclamavit quædam mulier in medio turbæ, & dixit ei; Beat' uterus qui te porta-
vit, & ubera quæ lactaverunt te. Et dixit ei ipse; Beati qui audiunt sermonẽ Dei, 28
& fidem faciunt, & custodiunt;

De iis qui quærebant signa.

Et quum concitatus erat populus, cœpit dicere iis; Hæc generatio prava, hoc si- 29
gnum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Et sicut Jo- 30
nas fuit signum hominibus Ninivès, sic erit filius hominis huic generationi. Re- 31
gina Austri surget cum hac generatione, quando retributio *erit*, & condemnabit
eam: quia venit ab extremitatibus terræ ut audiret sapientiam Salomonis: & ecce
major Salomone *est* hîc. Viri Ninives surgẽt, quando retributio *erit*, cum hac ge- 32
neratione, & condemnabunt eam: quia resipuerunt quando prædicabat iis Jonas:
& ecce hîc major Jonâ *est*. Et nemo accendit lucernam, ut ponat eam in abscon- 33
dito, neque sub modio, sed super candelabrum, ut videant splendorem intrantes.
Lucerna corporis tui oculus tuus est: & quamdiu oculus tuus lucidus *erit*, tota a- 34
nima tua lucida erit: & si oculus tuus dolore afflictus fuerit, tota anima tua te- 35
nebræ erunt. Cavete igitur lumen vestrum, tenebræ ne sit. Et si tota anima tua 36
lux fuerit non habens aliquid tenebrarum, super te erit totalitas tua, sicut lucer-
na fulgore illustrans te.

De Pharisæo qui invitavit Dominum Jesum ad prandium.

Et quum loqueretur iis hæc, dixit ei quidam Pharisæus quòd prandere eum fa- 37
ceret: & ingressus discubuit. Et videns eum igitur Pharisæus admiratus est, 38
quòd non lotæ essent manus ejus in prandium. Et dixit ei Dominus Jesus, Vos 39
Pharisæi nunc deforìs lavatis & purgatis calicem & patinam: & quod intus est,
plenum est rapinæ & iniquitatis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* چراغ تن تو چشم تست چون تن تو درست است * چشم تو نيز روشن است واگر تن تو 34
ريخور ونا توانست * چشم تو نيز تاريك شود * اكنون پرهيز دار نبادا ان روشنايي * كه در 35
تن تست تاريك كردد * واگر تن تو روشن باشد * واز تاريكي درو اثري نماند * همه 36
عضو تو روشنايي دهد * مثال چراغ * وبراي تو بتابد

شست هشت

* چون عيسي سخن 37
مهماني كردن معتزلي مسيح را وسخن بر دست شستن
ميكفت * معتزلي ازو خواست * كه پيش او فرود ايد * مسيح در امد ونشست * چون معتزل 38
اورا ديد * كه پيشتر ازخوردن دست نشست * تغير شد * عيسي بدو كفت * شما اي 39
معتزلان * كاسه وطبق را از بيرون بشوييد * ودرون شما از حرك وخبث پرست *

Lucerna corporis tui oculus tuus est: 34
cùm corpus tuum sanum sit, oculus
etiam tuus lucidus est; sin autem
corpus tuum ægrotum & infirmum
sit, oculus etiam tuus tenebrosus
erit. Cave ergò ne illud lumen quod 35
in corpore tuo est, tenebrosum fiat.
Sin verò corpus tuum lucidum fue- 36
rit, & tenebrarum in eo vestigium
non manserit, omne membrum tuum
lumen dabit, veluti lucerna, & ti-
bi lucebit.

LXVIII. Convivium facit Pharisæus Christo, & sermo fit de manuum lotione.

Cùm Jesus loqueretur, Pharisæus 37
quidam ab eo petiit, ut ad eum de-
scenderet: Christus itaque ingressus
est & sedit. Cùm autem Pharise- 38
us eum videret, quòd antequàm
ederet manus non lavisset, commo-
tus est. Jesus ei dixit; Vos ô Pha- 39
risæi, poculum & patinam exteri-
ùs lavate, intimum autem vestrum
sordibus & improbitate plenum est.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΓ'.

40 Stulti, nónne *faciens* quòd deforìs, & quod deintùs fecit? Veruntamen *inexistentia*,
41 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ ἐνόντα
date eleemosynam, & ecce omnia munda vobis sunt. Sed væ vobis Pharisæis,
42 δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔστιν. Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ρλς
quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteritis s
ὅτι ἀποδεκατεῖτε τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ πήγανον, καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε
judicium & charitatem Dei. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.
τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ταῦτα (ᾱ) ἔδει ποιῆσαι, (ε)κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι.
Væ vobis Pharisæis, quia diligitis *primam sessionem* in synagogis, & ρλζ
43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ β
salutationes in *foris*. Væ vobis *Scribæ & Pharisæi hypocritæ*: ρλη
44 τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγορᾶις. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί· s
quia estis ut monumenta *non apparentia*, & homines deambulantes suprà *non*
ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι (ζ) οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ
sciunt. Respondens autem quidam Legisperitorum, ait illi; Magister, hæc ρλθ
45 οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν, λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα s
dicens & *nos notas*. Ille autem ait; Et vobis Legisperitis væ: quia oneratis ΜΓ'
46 λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί· ὅτι φορτίζετε
homines oneribus *difficiliter portabilibus*, & ipsi uno *digitorum vestrorum* non at-
τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσ-
tingitis onera. Væ vobis, *quia* ædificatis monumenta Prophetarum: at ρμ
47 ψαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν· οἱ δὲ s
patres vestri occiderunt illos. Profectò testificamini, & consentitis operibus
πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. Ἄρα μαρτυρεῖτε, καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις 48
patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem occiderunt eos, vos autem ædificatis
τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε
— eorum sepulchra. *Propter hoc* & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos
ρμα τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς 49
s Prophetas & Apostolos: & ex illis occident, & persequentur: Ut
προφήτας καὶ ἀποστόλους· (η) καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, καὶ ἐκδιώξουσιν· Ἵνα 50
inquiratur sanguis omnium Prophetarum, effusus à constitutione mundi,
ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
à generatione ista: A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zacha-
ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἅβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχα- 51
riæ perditi inter altare & ædem: *Etiam* dico vobis; Re-
ρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, Ἐκ-
— quiretur à generatione hac. Væ vobis Legisperitis, quia
ρμβ ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι 52
s tulistis clavem scientiæ: ipsi non introistis, & *introeuntes*
ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ (θ) εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους
prohibuistis.
ἐκωλύσατε.

MS.A. (ᾱ) δεῖ (ε) καὶκεῖναι μὴ παρεῖναι. (ζ) περιπατοῦντες (η) ἐξ αὐτῶν (θ) εἰσήλθατε,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ܐ ܣܟܠܐ ܗܠܐ ܕܥܒܕ ܒܦܢܝܬܐ ܗܘ ܥܒܕ ܒܓܘܐ ܐܦ ܗܘ ܥܒܕ ∗ Expertes rationis, nónne qui fecit quod fo-
41 ܐ ܘܒܪܝܬ ∗ ܕܒܓܘ ܐܦ ܗܘ ܥܒܕ ∗ ris est, idem & quod intùs est, fecit? Ve-
42 ܐ ܠܟܘܢ ∗ ܦܪܝܫܝܐ ∗ ܕܡܥܫܪܝܢ ∗ ܢܥܢܥ ∗ ܘܫܝܒܠܐ ∗ ܘܟܠ ∗ ܡܕܡ ∗ ܘܥܒܪܝܢ ∗ ܕܕܝܢܐ ∗ ܘܚܘܒܬܐ ∗ ܕܐܠܗܐ ∗ rùm quod suppetit, date in eleemosynam, & ecce omnia erunt vobis munda. Sed væ 42 vobis Pharisæis, quippe qui decimatis mentham, & rutam, & omne olus; præteritis autem judicium & charitatem Dei. Hæc autem oporteret ut faceretis, & illa non omitteretis. Væ vobis Pharisæis, quippe qui 43
43 ܐ ܠܟܘܢ ∗ ܦܪܝܫܝܐ ∗ ܕܪܚܡܝܢ ∗ ܬܘܒܐ ∗ ܒܟܢܫܝܬܐ ∗ ܘܫܠܡܐ ∗ ܒܫܘܩܐ ∗ diligatis primos consessus in synagogis, & salutationem in plateis. Væ vobis, Scribæ 44
44 ܐ ܠܟܘܢ ∗ ܣܦܪܐ ∗ ܘܦܪܝܫܐ ∗ ܕܚܝܪ ∗ ܕܠܐ ∗ ܡܬܝܕܥܝܢ ∗ ܘܐܢܫܐ ∗ ܕܗܠܟܝܢ ∗ ܥܠ ∗ ܢܘܗܪ ∗ ܘܠܐ ∗ ܝܕܥܝܢ ∗ & Pharisæi simulatores, quippe qui sitis instar sepulchrorum quæ non innotescunt, & super ea ambulant homines, nec nôrunt.
45 ܐ ∗ ܡܪܝ ∗ ܐܦ ∗ ܠܢ ∗ ܡܪܝ ∗ ∗ ܡܢ ∗ ܕܐܡܪ ∗ ∗ ∗

Versio VULGATA LATINA.

40 Stulti, nónne qui fecit quod deforis est, etiam id quod deintùs est, fecit? Verun-
41 tamen quod superest, date eleëmosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. Sed
42 væ vobis Pharisæis, quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteri-
tis judicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere.
43 Væ vobis Pharisæis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in
44 foro. Væ vobis, quia estis ut monumenta quæ non apparent, & homines ambulan-
45 tes suprà, nesciunt. Respondens autem quidam ex Legisperitis, ait illi; Magister,
46 hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. At ille ait; Et vobis Legisperitis væ:
quia oneratis homines oneribus, quæ portare non possunt, & ipsi uno digito vestro
non tangitis sarcinas. Væ vobis, qui ædificatis monumenta Prophetarum: patres 47
autem vestri occiderunt illos. Profectò testificamini quòd consentitis operibus pa- 48
trum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum
sepulchra. Propterea & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos Prophetas, & Apo- 49
stolos, & ex illis occident, & persequentur: Ut inquiratur sanguis omnium Pro- 50
phetarum, qui effusus est à constitutione mundi, à generatione ista, A sanguine Abel, 51
usque ad sanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & ædem. Ita dico vobis; Requi-
retur ab hac generatione. Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ: ipsi 52
non introistis, & eos, qui introibant, prohibuistis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 *يا جهال اليس الذي صنع الظاهر هو صنع الباطن * قبل كل شي اعطوا رحمة وكل شي
41 يتطهر لكم * لكن الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تعشرون النعناع والسذاب وكل البقول
42 وتروصون حكم الله ومحبته * قد كان ينبغي ان تعملوا هذا والآخر لا تتركوهم عنكم *
43 * الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تحبون اوايل المجالس في الجامع والسلم في الاسواق *
44 * الويل لكم يا كتبة ويا فريسيين يا مرائين لانكم مثل القبور الخفية والناس يمشون
45 عليها ولا يعلمون * * الفصل السادس والاربعون * * فاجابه واحد من
46 الناموسيين قايلا يا معلم اذا قلت هذا فسمعنا نحن * فقال لهم وانتم ايها الكتبة الويل
47 لكم لانكم تحملون الناس اوساقا بغالا وانتم لا تمسون منها باحدي اصابعكم * الويل لكم
48 لانكم تبنون قبور الانبياء الذين قتلهم اباؤكم * فانتم اذن تشهدون وترضون باعمال
49 اباييكم * لانهم قتلوهم وانتم تبنون قبورهم * ولهذا قالت حكمة الله هانذا ارسل اليهم انبياء
50 ورسلا * فيقتلون منهم ويطردونهم * ليتبتع عن دم جميع الانبياء الذي اريق من اول العالم
51 الي هذا الجيل * من دم هابيل الصديق الي دم زكريا بن برخيا الذي اهلكوه بين المذبح
52 والبيت * نعم اقول لكم انه يطلب من هذا الجيل * الويل لكم يا كتبة لانكم احدتم
مفاتيح المعرفة * فما دخلتم والداخلون منعتموهم *

O stulti, nónne qui fecit extrinsecum, ipse 40
fecit intrinsecum? Ante omnem vem date 41
misericordiam, & omnis res proinde
mundabitur vobis. Sed væ vobis, ô Pha- 42
risæi, quia decimatis mentham, & ru-
tam, & omnia olera, & respuitis judi-
cium Dei, & charitatem ipsius. Equi-
dem oportebat ut faceretis hoc, & alia
non rejiceretis à vobis. Væ vobis, ô 43
Pharisæi, quia diligitis primatus con-
sessuum in synagogis, & salutationem in
foris. Væ vobis, ô Scribæ & ô Phari- 44
sæi ô hypocritæ, quia estis veluti monu-
menta latentia, & homines ambulant su-
per ea, & nesciunt.

Sectio quadragesima sexta.

Respondit autem ei unus ex Legisperitis, 45
dicens; Magister, cùm dicis hoc, contu-
melià nos afficis. At illis; Et vobis, 46
ô Scribæ, væ vobis: quia oneratis ho-
mines oneribus gravibus, & vos non ad-
movetis ad ea unum digitorum vestro-
rum. Væ vobis, quia ædificatis monu- 47
menta prophetarum, quos occiderunt pa-
tres vestri. Vos ergò testificamini, & ob- 48
lectamini operibus patrum vestrorum:
quoniam ipsi occiderunt eos, & vos ædi-
ficatis sepulchra eorum. Propterea di- 49
xit sapientia Dei, Ecce ego mittam ad
illos Prophetas & Apostolos, & occident
ex illis, & persequentur illos: Ut vin- 50
dicetur sanguis omnium prophetarum, qui
effusus est à principio mundi usque ad
hanc generationem: A sanguine Abel ju- 51
sti usque ad sanguinem Zachariæ filii
Barasciæ, quem peremerunt inter alta-
re & ædem. Sanè dico vobis, quòd re-
quiretur ab hac generatione. Væ vobis, 52
ô Scribæ, quia accepistis claves cogniti-
onis, & non introistis, & introëuntes
prohibuistis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ሕብያን፡ለኵሁ፡ ዘፈጠረ፡ላፍላ፡እንተ፡ ውስጥኒ፡ ፈጠረ፡::=፨ ወባሕቱ፡ዚይትፈቀድ
41 ሰ፡ሃቡ፡ለምጽዋት፡ ወኵሉ፡ ንጹሐ፡ ይከውንክሙ፡::=፨ ኦቤለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረ
42 ሰዊያን፡ኦለ፡ታበውሉ፡ዓሠራተ፡እዴሁ፡ ለአዛብ፡ ወለኵሉ፡ ለሳዓላት፡ ወጴናታም፡
ወትትዒወርሞ፡ለጽድቅ፡ ወለፍቅረ፡ እግዚላብሑር፡ ዉዘኒ፡ ርቱዕ፡ ትግበዱ፡ ወዘንተኒ፡
43 ሊትኣድጥ::=፨ ኦቤለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረስዊያን፡ መድልዋን፡ እስመ፡ ታፈቅሩ፡
44 ነቢረ፡ ፍጽም፡ በውስተ፡ ለዕጹደት፡ ወታላሙኖ፡ በመሠያጠት::=፨ ኦቤለክ
ሙ፡ጸሐፍት፡ወፈረሰዊያን፡ መደልዋን፡ እስመ፡ ከመ፡ መቃብር፡ ዘኢይትዓወቅ፡
45 ኦንትሙ፡ዘያንሶሱ፡ ሰብእ፡ ሳዕቤሁ፡ ለንትሙ፡ወኢያእምሮ::=፨ ወይቤሎ፡ ለ
46 ሓዱ፡ጸሐፈ፡ ሃገር፡ዘንተ፡ ዘትብል፡ ኪያነኑ፡ ትቈንል::=፨ ወይቤሎ፡ ለክሙኒ፡
ለጸሐፍተ፡ ሃገር፡ ለቤለክሙ፡ እስመ፡ ታጸውርዎ፡ጸረ፡ ክቡደ፡ ለሰብእ፡ ወልቢክሙ
47 ሰ፡ ኢትለክፍዎ፡ በለሐቲ፡ ለጽባዕተክሙ፡ ለውእቱ፡ጸር::=፨ ላቤለክሙ፡ እ
48 ሰመ፡ ተሐንጹ፡ መቃብሪሆሙ፡ ለነቢያት፡ ወለባዊክሙ፡ ቀተልዎሙ::=፨ ኦደመ
ክሙኑ፡ መግባርሆሙ፡ ለለባዊክሙ፡ ወለቢክሙ፡ ሰማዕቶሙ፡ ዘእሙንቱ፡ ቀተሉ፡ ለን
49 ትሙ፡መቃብሪሆሙ፡ ተሐንጹ::=፨ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ ይቤ፡ ጥበቢሁ፡ ለእግዚ
ኣብሔር፡ እፈኑ፡ ኀቤክሙ፡ ነቢያተ፡ ወሐዋርያተ፡ ወይቀትሉ::ኣእሄሆሙ፡ ወ
50 ይሰድዱ::=፨ ከመ፡ ይትበቀልወሙ፡ በእንተ፡ ደመ፡ ኵሉ፡ ነቢያት፡ዘተክዕወ::=፨
51 እመደመ፡ ለቤል፡ እስከ፡ ደመ፡ ዘካርያስ፡ ዘቀተሉ፡ በማእከለ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ወ
መሠዊዕ፡ ዘእመፍጥረት፡ ዓለመ፡ እመዝቲ፡ ትውልድ፡ እወ፡ እብለክሙ፡
52 ይትኀሠሠው፡ ለዘቲ፡ ትውልድ::=፨ ኦቤለክሙ፡ ጸሐፍተ፡ ሀገር፡ ወፈረሰዊያን፡
እስመ፡ ነሣእክሙ፡ መራኁተ፡ ጽድቅ፡ ወተኅብሉ፡ ወለቢክሙኒ፡ ኢትበውሉ፡
ወእለኒ፡ ይበውሉ፡ ትከልእውሙ::=፨

Dementes, nónne qui creavit *quod* foris *est*, quod intus est creavit? Veruntamen quod necessarium est date in eleemosynam, & totum purum erit vobis. 40 41
Væ vobis Scribis & Pharisæis, qui offertis decimam partem hyssopi, & omnium olerum, & herbarum: & tanquam cæci prætéritis justitiam, & charitatem Dei: & hæc oportet ut faciatis, & hoc non omittatis. Væ vobis, Scribæ & 42 43
Pharisæi hypocritæ, quia diligitis sedere summo *loco* in synagogis, & salutationem in foris. Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia sicut sepul- 44
chrum quod non est signatum, vos *estis*, super quod ambulant homines, vos *inquã*, & nesciunt illud. Et dixit ei quidam Scriba civitatis; Hoc quod dicis, nónne 45
nos injuriâ afficit? Et dixit ei, Vobis etiam Scribis civitatis, væ vobis: quia 46
oneratis onere gravi homines, & vos ipsi non attingitis uno digitorum vestrorum hoc onus. Væ vobis, quia ædificatis monumenta prophetarum, & pa- 47
tres vestri trucidârunt illos. Placuerúntne vobis facta patrum vestrorum? & vos ipsi testes eorum, quos ipsi trucidârunt, vos sepulchra eorum 48
ædificatis. Et propterea dixit sapientia Dei, Mittam ad vos prophetas, 49
& Apostolos, & trucidabunt ex ipsis *quosdam*, & persequentur: Ut retri- 50
buatur iis propter sanguinem omnium prophetarum qui effusus fuit, A sanguine 51
Abel usque ad sanguinem Zachariæ, quem trucidârunt inter Domum sanctam, & altare, à creatione mundi usq; ad hanc generationem: etiam dico vobis, Perscrutabunt hanc generationem. Væ vobis Scribæ civitatis, & Pharisæi, quia sustu- 52
listis clavem justitiæ & abscondistis: & vos ipsi non introitis & introëuntes prohibetis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ميي دهيد * وبكردار خود پسنديك هستيد * كه انان ايشانرا كشتند * وشما كورهاء ايشانرا
49 ابادان مي كنيد * * براي اين حكمت خدا گفت اينك من پيش شما پيغمبران *
50 و رسولان مي فرستم * از ايشان دشمن داريد * وبكشيد * * و خون همه پيغمبران * ازان
51 روز باز كه خداي دنيارا بيافريد * وتا امروز خواسته شود † ازين دوده * * از خون هابيل *
تي كناه * تا خون زكريا * كه در ميان هيكل ومذبح كشته شد * اري راست بشما بكويم كه
52 همه † ازين دوده خواسته شود * * واي بر شما نويسندكان كه كليد معرفت † را ستديد *
شما اندرون † نرفتيد * وايشانرا كه در مي رفتند * نكذاشتيد *

datis, & opere eorum vobis complacitum est, quòd illi eos trucidârunt; vos itaque monumenta eorum extruitis. Propter hæc sapientia Dei 49
dixit; Ecce ego ad vos Prophetas, & Apostolos mitto, & ex ipsis odio habebitis, & interficietis. Et sanguis 50
omnium Prophetarum, deinceps ab eo die quo Deus mundum creavit, usque in hodiernum diem, requiretur ab hac generatione: A sanguine 51
Abel insontis usque ad sanguinem Zachariæ, qui inter templum & altare interfectus est, utique verum vobis dico, quòd omnis ab ista gene- 52
ratione requiretur. Væ vobis Scribæ, qui clavem scientiæ sustuliistis: vos non introistis, & eos qui introibant non sivistis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΓ'.

40 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ ἐνόντα
41 δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται. Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις,
42 ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ πήγανον, καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε
τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ταῦτα (α) ἔδει ποιῆσαι, (β) κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ
44 τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί·
ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι (ζ) οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ
45 οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν, λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα
46 λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί· ὅτι φορτίζετε
τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσ-
47 ψαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν· οἱ δὲ

ΜΓ'

patres vestri occiderunt illos. Profectò testificamini, & consentitis operibus
πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. Ἄρα μαρτυρεῖτε, καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις 48
patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem occiderunt eos, vos autem ædificatis
τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε
μα eorum sepulchra. Propter hoc & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos
τὰ αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς 49
Prophetas & Apostolos: & ex illis occident, & persequentur: Ut
προφήτας καὶ ἀποστόλους· (γ) καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, καὶ ἐκδιώξουσιν· Ἵνα 50
inquiratur sanguis omnium Prophetarum, effusus à constitutione mundi,
ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
à generatione ista: A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zacha-
ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἅβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχα- 51
riæ perditi inter altare & ædem: Etiam dico vobis; Re-
ρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, Ἐκ-
quiretur à generatione hac. Væ vobis Legisperitis, quia
ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι 52
tulistis clavem scientiæ: ipsi non introistis, & introeuntes
ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ (δ) εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους
prohibuistis.
ἐκωλύσατε.

MS. A. (α) δεῖ (β) κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι. (γ) ἀπεσταλμένους (δ) εἰς αὐτῶν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ܐܦ ܠܐ ܗܘ ܕܥܒܕ ܠܦܢܝܡ ܘܠܒܪ ܗܘ ܕܥܒܕ ܠܒܪ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܕܟܝ ܐܢ

Versio VULGATA LATINA.

40 Stulti, nónne qui fecit quod deforis est, etiam id quod deintùs est, fecit? Verun-
41 tamen quod superest, date eleëmosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. Sed
42 væ vobis Pharisæis, quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteri-
tis judicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere.
43 Væ vobis Pharisæis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in
44 foro. Væ vobis, quia estis ut monumenta quæ non apparent, & homines ambulan-
45 tes suprà, nesciunt. Respondens autem quidam ex Legisperitis, ait illi; Magister,
46 hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. At ille ait; Et vobis Legisperitis væ:
quia oneratis homines oneribus, quæ portare non possunt, & ipsi uno digito vestro
non tangitis sarcinas. Væ vobis, qui ædificatis monumenta Prophetarum: patres 47
autem vestri occiderunt illos. Profectò testificamini quòd consentitis operibus pa- 48
trum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum
sepulchra. Propterea & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos Prophetas, & Apo- 49
stolos, & ex illis occident, & persequentur: Ut inquiratur sanguis omnium Pro- 50
phetarum, qui effusus est à constitutione mundi, à generatione ista, A sanguine Abel, 51
usque ad sanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & ædem. Ita dico vobis; Requi-
retur ab hac generatione. Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ: ipsi 52
non introistis, & eos, qui introibant, prohibuistis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 *يا جُهَّالُ اَلَيْسَ ٱلَّذِي صَنَعَ ٱلظَّاهِرَ هُوَ صَنَعَ ٱلْبَاطِنَ * فَبَلْ كُلِّ شَيْءٍ اَعْطُوا رَحْمَةً وَكُلُّ شَيْءٍ
41 يَتَطَهَّرُ لَكُمْ * لَكِنَّ ٱلْوَيْلُ لَكُمْ اَيُّهَا ٱلْفَرِيسِيُّونَ لِاَنَّكُمْ تُعَشِّرُونَ ٱلنَّعْنَاعَ وَٱلسَّذَابَ وَكُلَّ ٱلْبُقُولِ
42 وَتَرْفُضُونَ حُكْمَ ٱللهِ وَمَحَبَّتَهُ * قَدْ كَانَ يَنْبَغِي اَنْ تَعْمَلُوا هٰذَا وَٱلْاٰخَرَ لَا تَتْرُكُوهُمْ عَنْكُمْ *
43 * اَلْوَيْلُ لَكُمْ اَيُّهَا ٱلْفَرِيسِيُّونَ لِاَنَّكُمْ تُحِبُّونَ اَوَّلَ ٱلْمَجَالِسِ فِي ٱلْمَجَامِعِ وَٱلسَّلَمَ فِي ٱلْاَسْوَاقِ
44 * اَلْوَيْلُ لَكُمْ يَا كَتَبَةُ وَيَا فَرِيسِيُّونَ يَا مُرَائِينَ لِاَنَّكُمْ مِثْلُ ٱلْقُبُورِ ٱلْخَفِيَّةِ وَٱلنَّاسُ يَمْشُونَ
عَلَيْهَا وَلَا يَعْلَمُونَ * * اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلْاَرْبَعُونَ * * فَاَجَابَهُ وَاحِدٌ مِنَ
45 ٱلنَّامُوسِيِّينَ قَائِلًا يَا مُعَلِّمُ اِذَا قُلْتَ هٰذَا فَسَمَّيْتَنَا نَحْنُ * فَقَالَ لَهُمْ وَاَنْتُمْ اَيُّهَا ٱلْكَتَبَةُ ٱلْوَيْلُ
46 لَكُمْ لِاَنَّكُمْ تُحَمِّلُونَ ٱلنَّاسَ اَوْسَاقًا ثِقَالًا وَاَنْتُمْ لَا تَمَسُّونَ مِنْهَا اِحْدَى اَصَابِعِكُمْ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ
47 لِاَنَّكُمْ تَبْنُونَ قُبُورَ ٱلْاَنْبِيَاءِ ٱلَّذِينَ قَتَلَهُمْ اٰبَاؤُكُمْ * فَاَنْتُمْ اِذَنْ تَشْهَدُونَ وَتَسُرُّونَ بِاَعْمَالِ
48 اٰبَائِكُمْ * لِاَنَّهُمْ قَتَلُوهُمْ وَاَنْتُمْ تَبْنُونَ قُبُورَهُمْ * وَلِهٰذَا قَالَتْ حِكْمَةُ ٱللهِ هَاَنَذَا اُرْسِلُ اِلَيْهِمْ اَنْبِيَاءَ
49 وَرُسُلًا * فَيَقْتُلُونَ مِنْهُمْ وَيَطْرُدُونَهُمْ * لِيُبْتَغَ عَنْ دَمِ جَمِيعِ ٱلْاَنْبِيَاءِ ٱلَّذِي اُرِيقَ مِنْ اَوَّلِ ٱلْعَالَمِ
50 اِلَى هٰذَا ٱلْجِيلِ * مِنْ دَمِ هَابِيلَ ٱلصِّدِّيقِ اِلَى دَمِ زَكَرِيَّا بْنِ بَرَاخِيَا ٱلَّذِي اَهْلَكُوهُ بَيْنَ ٱلْمَذْبَحِ
51 وَٱلْبَيْتِ * نَعَمْ اَقُولُ لَكُمْ اِنَّهُ يُطْلَبُ مِنْ هٰذَا ٱلْجِيلِ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ يَا كَتَبَةُ لِاَنَّكُمْ اَخَذْتُمْ
52 مَفَاتِيحَ ٱلْمَعْرِفَةِ * مَا دَخَلْتُمْ وَٱلدَّاخِلُونَ مَنَعْتُمُوهُمْ *

O stulti, nónne qui fecit extrinsecum, ipse 40
fecit intrinsecum? Ante omnem rem date 41
misericordiam, & omnis res proinde
mundabitur vobis. Sed væ vobis, ô Pha- 42
risæi, quia decimatis mentham, & ru-
tam, & omnia olera, & respuitis judi-
cium Dei, & charitatem ipsius. Equi-
dem oportebat ut faceretis hoc, & alia
non rejiceretis à vobis. Væ vobis, ô 43
Pharisæi, quia diligitis primatus con-
sessuum in synagogis, & salutationem in
foris. Væ vobis, ô Scribæ & ô Phari- 44
sæi ô hypocritæ, quia estis veluti monu-
menta latentia, & homines ambulant su-
per ea, & nesciunt.

Sectio quadragesima sexta.

Respondit autem ei unus ex Legisperitis, 45
dicens; Magister, cùm dicis hoc, contu-
meliâ nos afficis. Ait illis; Et vobis, 46
ô Scribæ, væ vobis: quia oneratis ho-
mines oneribus gravibus, & vos non ad-
movetis ad ea unum digitorum vestro-
rum. Væ vobis, quia ædificatis monu- 47
menta prophetarum, quos occiderunt pa-
tres vestri. Vos ergò testificamini, & ob- 48
lectamini operibus patrum vestrorum:
quoniam ipsi occiderunt eos, & vos ædi-
ficatis sepulchra eorum. Propterea di- 49
xit sapientia Dei, Ecce ego mittam ad
illos Prophetas & Apostolos, & occident
ex illis, & persequentur illos: Ut vin- 50
dicetur sanguis omnium prophetarum, qui
effusus est à principio mundi usque ad
hanc generationem: A sanguine Abel ju- 51
sti usque ad sanguinem Zachariæ filii
Barasciæ, quem peremerunt inter alta-
re & ædem. Sanè dico vobis, quòd re-
quiretur ab hac generatione. Væ vobis, 52
ô Scribæ, quia accepistis claves cogniti-
onis, & non introistis, & introëuntes
prohibuistis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ለብደን፡እኮሁ፡ዘፈጠረ፡ላፍላ፡እንተ፡ውስጥኒ፡ፈጠረ፡።።ፉ ወባሕቱ፡ዘይትፈቀድ
41 ሰ፡ሃቡ፡ለምጽዋት፡ወኵሉ፡ንጹሐ፡ይከውንክሙ።።ፉ ኦሌለክሙ፡ጸሐፍት፡ወፈሪ
42 ሰዊያን፡ኦለ፡ታበውሉ፡ዓሠራተ፡እዴሁ፡ለእዛብ፡ወለኵሉ፡ለጎሣት፡ወጴናዕምሙ፡
ወትትዓወርዎ፡ለጽድቅ፡ወለፍቅረ፡እግዚኣብሔር፡ፍዘኒ፡ርቱዕ፡ትግበሩ፡ወዘንተኒ፡
43 ሊትጎድጉ።።ፉ ኦለቢለክሙ፡ጸሐፍት፡ወፈሪሰዊያን፡መድልዋን፡እስመ፡ታፈቅሩ፡
44 ነቢረ፡ ፋጽመ፡ በወስተ፡ ለዕጸደት፡ ወታላመኖ፡ በመሠያጠት።።ፉ ኦለቢለክ
ሙ፡ጸሐፍት፡ወፈሪሰዊያን፡መደልዋን፡እስመ፡ ከመ፡መቃብር፡ ዘኢይትዓወቅ፡
45 ለንትሙ፡ዘያንሶሱ፡ሰብእ፡ ላዕቢሁ፡ለንትሙ፡ወኢያእመሮ።።ፉ ወይቤሎ፡ ለ
46 ሐዱ፡ጸሐፈ፡ ሃገር፡ዘንተ፡ዘትብል፡ኪያነኒ፡ትቈሥል።።ፉ ወይቤሎ፡ ለክሙኒ፡
ለጸሐፍተ፡ ሃገር፡ ለቢለክሙ፡እስመ፡ታጸውርዎ፡ጾረ፡ክቡደ፡ለሰብእ፡ ወልቢክሙ
47 ሰ፡ ኢትለክፍዎ፡በእሉቲ፡ ለጽባዕተክሙ፡ ለወንቱ፡ጾር።።ፉ ኦለቢለክሙ፡ እ
48 ሰመ፡ተሐንጹ፡ መቃብሪሆሙ፡ለነቢያት፡ ወለባዊክሙ፡ ቀተልዎሙ።።ፉ ኢይመ
ክሙኑ፡መግበሮሙ፡ለለባዊክሙ፡ወለቢክሙ፡ሰማዕቶሙ፡ዘእሙንቱ፡ቀተሉ፡ለን
49 ትሙ፡መቃብሪሆሙ፡ተሐንጹ።።ፉ ወበእንተ፡ዝንቱ፡ይቤ፡ጥበቢሁ፡ ለእግዚ
ኣብሔር፡እፈኑ፡ኀቤክሙ፡ነቢያተ፡ ወሐዋርያተ፡ወይቀትሉ።። እሙኒሆሙ፡ ወ
50 ይሰድዱ።።ፉ ከመ፡ይትበቀልዎሙ፡በእንተ፡ደመ፡ኵሉ፡ነቢያት፡ዘተክዕወ።።ፉ
51 እመደመ፡ለቤል፡እስከ፡ደመ፡ዘካርያስ፡ ዘቀተሉ፡በማእከለ፡ቤተ፡መቅደስ፡ወ
መሠዋዕ፡ዘእመፍጥረተ፡ ዓለመ፡ እመዝቲ፡ ትውልድ፡ እወ፡እብለክሙ፡
52 ይትኃሠሠው፡ለዝቲ፡ትውልድ።።ፉ ኦለቢለክሙ፡ጸሐፍተ፡ሀገር፡ወፈሪሰዊያን፡
እስመ፡ነሣእክሙ፡መራኁተ፡ ጽድቅ፡ወተኅብሉ፡ ወለቢክሙኒ፡ ሊትበውሉ፡
ወእለኒ፡ይቦውሉ፡ትከልእዎሙ።።ፉ

Dementes, nónne qui creavit *quod* foris *est*, quod intus est creavit? Veruntamen quod necessarium est date in eleemosynam, & totum purum erit vobis. 40 41
Væ vobis Scribis & Pharisæis, qui effertis decimam partem hyssopi, & omnium olerum, & herbarum: & tanquam cæci prætcritis justitiam, & charitatem Dei: & hæc oportet ut faciatis, & hoc non omittatis. Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia diligitis sedere summo *loco* in synagogis, & salutationem in foris. Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia sicut sepulchrum quod non est signatum, vos *estis*, super quod ambulant homines, vos *inquã*, & nesciunt illud. Et dixit ei quidam Scriba civitatis; Hoc quod dicis, nónne nos injuriâ afficit? Et dixit ei, Vobis etiam Scribis civitatis, væ vobis: quia oneratis onere gravi homines, & vos ipsi non attingitis uno digitorum vestrorum hoc onus. Væ vobis, quia ædificatis monumenta prophetarum, & patres vestri trucidârunt illos. Placuerúntne vobis facta patrum vestrorum? & vos ipsi testes eorum, quos ipsi trucidârunt, vos sepulchra eorum ædificatis. Et propterea dixit sapientia Dei, Mittam ad vos prophetas, & Apostolos, & trucidabunt ex ipsis *quosdam*, & persequentur: Ut retribuatur iis propter sanguinem omnium prophetarum qui effusus fuit, A sanguine Abel usque ad sanguinem Zachariæ, quem trucidârunt inter Domum sanctam, & altare, à creatione mundi usq; ad hanc generationem: etiam dico vobis, Perscrutabunt hanc generationem. Væ vobis Scribæ civitatis, & Pharisæi, quia sustulistis clavem justitiæ & abscondistis: & vos ipsi non introitis & introëuntes prohibetis. 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ميي دهيد * وبكردار خود پسنديك هستيد * كه انان ايشانرا كشتند * وشما كورهاء ايشانرا
49 بادان مي كنيد * * براي اين حكمت خدا گفت اينك من پيش شما پيغمبران *
50 و رسولان مي فرستم * از ايشان دشمن داريد * وبكشيد * * و خون همه پيغمبران * ازان
51 روز باز كه خداي دنيارا بيافريد * وتا امروز خواسته شود † ازين دوده * * از خون هابيل *
بي گناه * تا خون زكريا * كه درميان هيكل ومذبح كشته شد * اري راست بشما گويم كه
52 همه † ازين دوده خواسته شود * * واي بر شما نويسندگان كه كليد معرفت † را ستنديد
شما اندرون † نرفتيد * وايشانرا كه درمي رفتند * نگذاشتيد *

datis, & opere eorum vobis compla-
citum est, quòd illi eos trucidârunt;
vos itaque monumenta eorum ex-
truitis. Propter hoc sapientia Dei 49
dixit; Ecce ego ad vos Prophetas, &
Apostolos mitto, & ex ipsis odio ha-
bebitis, & interficietis. Et sanguis 50
omnium Prophetarum, deinceps ab
eo die quo Deus mundum creavit,
usque in hodiernum diem, requiretur
ab hac generatione: A sanguine 51
Abel insontis usque ad sanguinem
Zachariæ, qui inter templum & al-
tare interfectus est, utique verum
vobis dico, quòd omnis ab ista gene-
ratione requiretur. Væ vobis Scri- 52
bæ, qui clavem scientiæ sustulistis:
vos non introistis, & eos qui intro-
ibant non sivistis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΔ'.

Dicente autem illo hæc ad illos, cœperunt Scribæ & Pharisæi gra- 53 ΜΔ γ
Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δει-
viter instistere, & ebiandere ipsum de multis: Insidiantes ei,
νῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων· 54 ἐνεδρεύοντες αὐτὸν,
& quærentes venari aliquid de ore ejus, ut accusarent eum.
(ι) καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα (κ) κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

CAP. XII. ιβ'.

In quibus adcongregatis myriadibus turbæ, ut conculcare alii alios, cœpit ΜΔ
1 ΕΝ οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο
dicere ad discipulos suos primùm; Attendite vobismet ipsis à fermento Phari- ϛμϑ ρμς
λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρι- β
saorum, quod est hypocrisis. Nihil autem coopertum est, quod non revele- ρμε
2 σαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή- ε
tur: & absconditū, quod non sciatur. Propter quæ quæ in tenebris dixistis, in
3 σεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ
lumine audientur: & quod ad aurē locuti estis in cubiculis, prædicabitur supra
φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν
domos. Dico autē vobis amicis meis; Ne timeatis ab occidentibus
4 δωμάτων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν (α) ἀποκτεινόντων τὸ
corpus, & post hæc non habentibus abundantius quid facere. Ostendam autē vobis,
5 σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων (β) περισσότερόν τι ποιῆσαι. Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν,
MS. A. (ι) ζητοῦντες (κ) κατηγορήσουσιν Kεφ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκτεννόντων (β) περισσὸν τι (γ) ἔχοντα ἐξουσίαν (δ) ὁμολογήσει (ε) ἔμπροσθεν (ζ) διδάξῃ

quem timeatis. Timete illum post occidere, potestatē habentem injicere in ge- γ
τίνα φοβηθῆτε. φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι, (γ) ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γε-
hennam: ita dico vobis; Hunc timete. Nónne quinque passeres veneunt assariis
ενναν· ναὶ λέγω ὑμῖν, Τοῦτον φοβήθητε. Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων 6
duobus? & unus ex illis non est in oblivione coram Deo. Sed & capilli
δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες 7
capitis vestri omnes numerati sunt. Ne ergò timete: multis passeribus præstatis.
τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.
Dico autem vobis; Omnis quicunque confessus fuerit in me coram hominibus, & 8
Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν (δ) ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ
filius hominis confitebitur in illo coram angelis Dei. At ne- ρμδ ρμς
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἀρνη- 9 β
gans me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei. Et
σάμενός με (ε) ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. Καὶ 10
omnis qui dicit verbū in filium hominis, remittetur illi: at in sanctū Spi- ϛμζ
πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦ- β
ritum blasphemanti, non remittetur. Cùm autem adduxerint vos in syn- ρμη μα
agogas & principatus, & potestates, ne curate qualiter aut quid excusetis, 11 β
ἀγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε,
aut quid dicatis. Nam sanctus Spiritus docebit vos in ipsa hora, quæ oporteat dicere.
ἢ τί εἴπητε. Τὸ γὰρ ἅγιον Πνεῦμα (ζ) διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν. 12

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quumque hæc eis dixisset, cœperunt Pharisæi id ægrè ferre, & corripiebantur furore, & arguebant sermones ejus. Dolumque ei nectebant in multis, dum quærerent carpere quidpiā ex ore ipsius, ut possent eum deferre. *Lectio in commemorationem Martyrum.* 42.

CAP. XII.

Quum autem congregatæ essent myriades cœtuum plurimorum, adeò ut alii alios conculcarent, cœpit Jesus dicere discipulis suis; Inprimis cavete vobisipsis à fermento Pharisæorum, quod est simulatio. Nihil enim opertum est, quod non reveletur; neque occultum, quod non innotescat. Quoniam quæcunque in tenebris dixistis, in luce audientur; & quod in penetralibus in aures susurrâstis, supra tecta prædicabitur. Dico autem vobis amicis meis, Ne timueritis ab iis qui interficiunt corpus, & posteà nil possunt amplius facere. Ostendam autem vobis quem timeatis, eum qui postquam interfecerit, potens est ut conjiciat in gehennam: etiam dico vobis, Hunc timete. Nónne quinque passeres veneunt duobus obolis? & unus ex eis non datur oblivioni coram Deo. Quinimò omnes pili comæ capitis vestri numerati sunt: ne igitur timueritis, nam multitudine passerū præstantiores estis. Dico autem vobis, Quicunque confessus me fuerit coram hominibus, etiam Filius hominis confitebitur eum coram angelis Dei. Qui verò abnegaverit me coram hominibus, abnegabitur ipse coram angelis Dei. Et quisquis proferet sermonem adversùs Filium hominis, remittetur ei: qui verò adversùs Spiritum Sanctitatis blasphemaverit, non remittetur ei. Quum autem stiterint vos in synagogis coram principibus & præsidibus, ne soliciti sitis quomodo depromptis spiritum, (*defensione utemini*) aut quid dicetis. Spiritus enim sanctitatis docebit vos illâ horâ, quæ vos oporteat dicere.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Cùm hæc omnia illis diceret, sapientibus & Phariſæis displicuit, & quicquid præterea dixit, cum ira et indignatione audiebant, & occultabant. Et multas res infenso animo ab eo extrahebant, quo forsan dictum aliquid ex ore ejus audirent, & eo illum caperent.

LXX. Cavendum à fermento Phariſæorum.

CAP. XII.

Cúmq; turbæ absq; modo & numero confertæ mortalium congregatæ essent, adeò ut alii alios sub pedibus conculcarent & contererent, Jesus exorsus est & discipulis suis dixit; Ante omnia vobismet à fermento Phariſæorum cavete, eò quòd ipsi hypocritæ sint. Jam non est quicquam opertum quin patefaciendum sit, neque secretum quin sit cognoscendum. Quicquid enim in tenebris dixistis, in luce audietur: & quicquid in conclavi in aurem accepistis, in tectis prædicabitur. Dico autem vobis qui amici mei estis; Ne timeatis ab eis qui corpus occidunt: postea verò rationem ulteriorem agendi nesciunt. Nunc vobis ostendam à quo timeatis: ab eo qui postquam *corpus vestrum occiderit, potens est etiam ut animā vestrā in infernū conjiciat: quidem vobis dico, ab eo timete.*

LXXI. Comparatio hominum cum passeribus.

Nonne quinque passeres duobus granis hordeaceis venduntur, & unus ex iis coram Deo non peribit.

Versio VULGATA LATINA.

53 Cùm autem hæc ad illos diceret, cœperunt Pharisæi & Legisperiti graviter insiste-
54 re, & os ejus opprimere de multis, Insidiantes ei, & quærentes aliquid capere
de ore ejus, ut accusarent eum.

CAP. XII.

1 Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se invicèm conculcarent, cœpit
dicere ad discipulos suos; Attendite à fermento Pharisæorum, quod est hypocri-
2 sis. Nihil autem opertum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non
3 sciatur. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur: & quod in au-
4 rem locuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis me-
is; Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius
5 quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum, qui, postquàm
occiderit, habet potestatem mittere in gehennam: ita dico vobis, Hunc timete.
6 Nónne quinque passeres væneunt dipondio, & unus ex illis non est in oblivione
7 coram Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergò time-
re: multis passeribus pluris estis vos. Dico autem vobis; Omnis quicunque
8 confessus fuerit me coram hominibus, & Filius hominis confitebitur illum coram
Angelis Dei: Qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram An-
9 gelis Dei. Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi: ei au-
10 tem, qui in Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur. Cùm autem indu-
11 cent vos in synagogas, & ad magistratus & potestates, nolite soliciti esse qualiter
aut quid respondeatis, aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa
12 hora, quid oporteat vos dicere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

53 * فَلَمَّا قَالَ هٰذَا قُدَّامَ ٱلشَّعْبِ بَدَاءَ ٱلْكَتَبَةُ وَٱلْفَرِيسِيُّونَ يَعْلَقُونَ عَلَيْهِ بِٱلرَّدِي * وَيُكَلِّمُونَهُ فِي
54 أُمُورٍ كَثِيرَةٍ * بِمَكْرٍ وَيَصْطَادُونَهُ بِكَلِمَةٍ مِنْ فَمِهِ لِيَعْرِفُوهُ * فَلَمَّا ٱجْتَمَعَ رِبْوَاتُ جُمُوعٍ حَتَّى
1 دَاسَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا * بَدَاءَ يَسُوعُ يَقُولُ لِتَلَامِيذِهِ أَوَّلًا تَحَرَّزُوا لِنُفُوسِكُمْ مِنْ خَمِيرِ ٱلْفَرِيسِيِّينَ
2 ٱلَّذِي هُوَ ٱلرِّيَاءُ * لِأَنَّهُ لَيْسَ خَفِيٌّ لَا يَظْهَرُ وَلَا مَكْتُومٌ لَا يُعْلَمُ * ٱلَّذِي تَقُولُونَهُ فِي ٱلظَّلَامِ
3 سَيُسْمَعُ فِي ٱلنُّورِ * وَٱلَّذِي تُسَارُّونَ بِهِ فِي ٱلْمَخَادِعِ سَيُنَادَى بِهِ عَلَى ٱلسُّطُوحِ * أَقُولُ لَكُمْ يَا
4 أَحِبَّائِي لَا تَخَافُوا مِمَّنْ يَقْتُلُ ٱلْجَسَدَ وَبَعْدَ ذٰلِكَ لَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَفْعَلُوا أَكْثَرَ * أَنَا أُعَلِّمُكُمْ
5 مَنْ تَخَافُونَ * خَافُوا مِمَّنْ إِذَا قَتَلَ لَهُ سُلْطَانٌ أَنْ يُلْقِيَ فِي جَهَنَّمَ * نَعَمْ أَقُولُ لَكُمْ خَافُوا
6 هٰذَا * أَلَيْسَ خَمْسُ عَصَافِيرَ يُبَاعُونَ بِفَلْسَيْنِ * وَوَاحِدٌ مِنْهَا لَا يُنْسَى قُدَّامَ ٱللّٰهِ * لٰكِنْ
7 جَمِيعُ شُعُورِ رُؤُوسِكُمْ مُحْصَاةٌ * فَلَا تَخَافُوا فَأَنْتُمْ أَفْضَلُ مِنْ عَصَافِيرَ كَثِيرَةٍ * أَقُولُ
8 لَكُمْ أَنَّ كُلَّ مَنِ ٱعْتَرَفَ بِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ فَٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ يَعْتَرِفُ بِهِ أَيْضًا قُدَّامَ مَلَائِكَةِ ٱللّٰهِ *
9 وَمَنْ أَنْكَرَنِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ أُنْكِرَ أَيْضًا قُدَّامَ مَلَائِكَةِ ٱللّٰهِ * وَكُلُّ مَنْ يَقُولُ كَلِمَةً فِي
10 ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ يُغْفَرُ لَهُ * وَمَنْ يُجَدِّفُ عَلَى رُوحِ ٱلْقُدُسِ لَا يُغْفَرُ لَهُ * إِذَا قَدَّمُوكُمْ إِلَى ٱلْمَجَامِعِ
11 وَٱلرُّؤَسَاءِ وَٱلسَّلَاطِينِ فَلَا تَهْتَمُّوا بِمَا تَقُولُونَ وَلَا بِمَا تُجِيبُونَ * فَإِنَّ رُوحَ ٱلْقُدُسِ يُعَلِّمُكُمْ
12 فِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ مَا يَنْبَغِي أَنْ تَقُولُوهُ *

Cùm autem dixisset hoc coram populo, 53 cœperunt Scribæ & Pharisæi aggredi eum cum nequitia, & alloqui illum de rebus multis Cum dolo, & captare il- 54 lum in verbo ex ore ipsius, ut accusarent illum.

CAP. XII.

Cum autem congregatæ essent myria- 1 des turbarum, ita ut conculcarent alii alios, cœpit Jesus dicere discipulis suis, Inprimis cavete vobis à fermento Pharisæorum, quod est hypocrisis. Quo- 2 niam non est absconditum quod non manifestetur, neque opertum quod non sciatur. Quod dicitis in tenebris, audietur 3 in lumine: & quicquid secretò tractave-ritis in penetralibus, prædicabitur super tecta. Dico vobis, ô amici mei, Ne time- 4 atis eos qui occidunt corpus, & posteà non est ipsorum ut faciant amplius. Ego 5 docebo vos quem timeatis: Timete eum qui cùm occiderit, habet potestatem inji-ciendi in gehennam: Equidem dico vobis, Timete hunc. Nónne quinque aviculæ ve- 6 neunt dipondio? et una ex illis non est in oblivione coram Deo? Imò verò omnes 7 capilli capitum vestrorum numerati sunt. Ne ergò timeatis, quia præstantiores estis aviculis multis. Dico vobis, quòd qui- 8 cunque confessus fuerit me coram hominibus, filius hominis confitebitur illum etiam coram Angelis Dei. Et qui negave-rit me coram hominibus, negabo eum et- 9 iam coram Angelis Dei. Et quicunque 10 dixerit verbum in filium hominis, remit-tetur illi: at qui blasphemaverit in Spi-ritum sanctum, non remittetur ei. Cùm 11 oblati fueritis synagogis & principibus & potestatibus, ne soliciti sitis de eo quod dicturi, neque de eo quod respon-suri sitis: Nam Spiritus sanctus docebit 12 vos in illa hora quid expediat vos di-cere.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

53 ወእንዘ:ይነግሮሙ:ዘንተ:በቅድመ:ኵሉ:ሕዝብ:ለኀዙ: ጸሐፍት: ወፈረሳዊያን: ያመ
54 ነገዝሙ: ወይትቄየመ::=: ወይእዕውሮ: ወያስሕትሎ: በቃለ: ለፈሡ::=:
1 16 ወተጋብሉ: ኀቤሁ ለሕዛብ:ብዙኀ: እስከ: ዝትካየዱ:በቤናቲሆሙ::=:
በእንተ : ብሕለሙ : ለፈረሳዊያን::=:
ወለኅዝ:ይቤሎሙ:ለእርደኢሁ:ቅድሙ:ተዐቀቡ:እመነ:በሕለሙ: ለፈረሳዊያን : ወእ
2 መለድልሙ::=: ወለልቦ: ክዱን:ዘኢይትከሠት:ወለልቦ:ኅቡእ:ዘኢያስተርኢ::=:
3 ወዘተናገሩ:በጽልመት:ይትናገርሙ: በብርሃን: ወዘሂ: ተልኀዋሰሱ: በእዝን:ይሰብክሙ:
4 በለጽሪሕ: ወበለእንሕስት::=: እብለክሙ:ለክሙ: ለአዕርክትየ: ኢትፍርህዎሙ: ለእ
5 ሉ:ይቀትለክሙ:ነፍሳትክሙ:ወእምዝ:ለልቦ:ፈድፋደ:ዝይክሉ:ገቢዶ::= ወእርለየ
ክሙ:ዘትፈርሁ: ፍርህዎ:ለዘ:እመድኅረ:ቀተለ: ብሠሕ: ሎቱ: ይደይ: ውስተ: ገሃነ
6 መ:እወ:እብለክሙ:ኪያሁ:ፍርህዎ::=: ኣኮኑ:ኀምሰ: ለዕዋፈ: ይሠይጡ: በክል
ሌቲ:ጸሪቀ:ለሶርዮን:ወኢሉሐቲ:እመኔሆን:ሊትትረሰዕ:በቅድመ:ለግዚለብሔር::=:
7 ወለክሙሰ: ሠዕርተ: ርእስክሙኒ: ኵሉ: ኖሉቅ: ወኢቱ:ሊትፍርሁ:እንከ:እስመ:ለ
8 መብዙኅ:ለዕዋፍ: ትኄይሱ: ለእትሙ::=: እብለክሙ : ኵሉ : ዘይለመነ : ብየ:
በቅድመ: እጋለ: እመ: ሕያው: ለእመኖ: ለነሂ: በቅድመ; መላእክተ: ለግዚኣብሔ
9 ር::=: ወዘሰ:ክሕደኒ:በቅድመ:እጋለ:እመ: ሕየው: እክሕደ: ለነሂ: በቅድመ: መ
10 ላእክተ:ለግዚኣብሔር::=: ወኵሉ : ዘነበቡ: ቃለ: ፀርፈት: ላዕለ: ወልደ: እጋለ:
እመ:ሕያው:ይትኀደግ:ሎቱ:ወዘሰ:ፀርፈ: ላዕለ: መንፈስ: ቅዱስ: ሊይትኀደግ: ሎቱ:
11 ሊበዝ :ዓለመ :ወሊበዘ :ይመጽእ::=: ወሶበሂ : ይወስዱክሙ :ለዕዋደት :ወኀበሂ:
መለእክት:ወነገሠት:ወመኳንንት:ሊትሐልዩ:ዘከሙ: ትብሉ: ወዘከሙ: ትትናገሩ::=:
12 እስመ:መንፈስ:ቅዱስ:ውእቱ: ዘይነብብ: በሳዕቤንሙ:ሰቤሃ::=:

Et quum diceret hæc coram toto populo, cœperunt Scribæ et Pharisæi exprobrare 53 eum, & insurgere in eum, Et insidiari ei, & falsitatis eum arguere in sermone 54 oris sui.

CAP. XII.

ET congregati sunt ad eum populi multi adeò ut se invicèm conculcarent. 1

De fermento Pharisæorum.

Et cœpit dicere discipulis suis, Inprimis cavete à fermento Pharisæorũ, & ab hy-pocrisi. Et nihil est opertum quod non revelatum erit, & nihil absconditum 2 quod non videbitur. Et quæ dicta sunt in tenebris, pronuntiata erunt in luce: 3 & quæ insusurrata sunt auri, prædicabunt in templis & tectis. Dico vobis ami- 4 cis meis, Ne timeatis eos qui trucidant vos corporibus vestris, & tunc non habent amplius quod possunt facere. Et ostendam vobis quem timeatis, Timete eum 5 qui postquàm trucidârit, habet potestatem projicere in Gehennam: etiam dico vobis. Timete eum. Nónne quinque passeres væneunt duobus minutis, assarion, & 6 una ex illis non tradetur oblivioni coram Deo. Et vobis capillus capitis vestri 7 totus numeratus est: ne timeatis igitur, quia multis passeribus præstatis vos. Dico 8 vobis, Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor eum ego etiam coram angelis Dei. Et qui negaverit me coram hominibus, negabo eum ego 9 etiam coram angelis Dei. Et quicunque loquutus est verbum blasphemiæ con- 10 tra filium hominis, remittetur ei: & qui blasphemaverit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neq; in hoc mundo neq; in futuro. Et quũ adduxerint vos *ad* 11 synagogas, & ad principes, & reges, & judices, ne soliciti estote quomodo dicetis, & quomodo loquemini. Quia Spiritus sanctus est qui loquetur pro vobis tunc. 12

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * اما موي سر شما شمار و حساب † دارد * اکنون مترسید * که به بسیار از گنجشکان بهتریید *
8 * با شما مي گویم * هر که برابر خلق بمن اقرار † بیاورد * فرزند ادمي نیز برابر فرشتگان †
9 بدو اقرار بیاورد هفتاد دو ازبراي منکري * و هر که برابر خلق مرا
10 انکار کند * برابر فرشتگان † خدا من نیز اورا انکار کنم * وهر که براي فرزند ادمي سخن
گوید * براي او عفو شود * وهر که بروح القدس افتري کند * براي او عفو نشود *
11 * وقتي که شما را در انجمنها ایشان بکشند * برابر سروران وسلطانان * مبندیشید * که
12 چگونه جواب دهید * یا چه گویید * روح القدس دران ساعت † شمارا بیاموزاند که
بگویید انچ واجب است *

Veruntamen crines capitis vestri 7 numerum & rationem habent. Ne timeatis igitur, quia multitudine passerum præstantiores estis. Vobis 8 autem dico; Quicunque coram ho-minibus me confessus fuerit, Filius hominis etiam coram Angelis eum confitebitur.

LXXII. De abnegatione.

Et quicunque coram hominibus me 9 abnegaverit, coram Angelis Dei ego illum etiam abnegabo. Et quicunq; 10 de Filio hominis verbum dixerit, ei condonabitur: quicunque autem in Spiritum sanctum convitium fe-cerit, ei condonatum non erit. Quo 11 tempore vos in conventus suos tra-xerint, & coram principibus & re-gibus, ne reputetis quomodo res pon-sum detis, aut quid dicatis. Spiri- 12 tus sanctus in illa hora vos docebit ut dicatis quod expedi-ens erit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΕ'. Mς'.

Ait autem quidam ei de turba; Magister, dic fratri meo partiri ΜΕ'
13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι ϛμθ'
mecum hæreditatem. Ille autem dixit ei; Homo, Quis me constituit ι
14 μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε
judicem aut divisorem super vos? Dixit autem ad illos; Videte & cavete
15 δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε
ab avaritia: quia non in redundare cuiquam vita ejus est ex sub-
(α) ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπ-
stantia ipsius. Dixit autem similitudinem ad illos, dicens; Hominis cujusdam
16 αρχόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς Mς'
divitis bene tulit regio. Et ratiocinabatur in seipso, dicens; Quid fa-
17 πλουσίου (β) εὐφόρησεν ἡ χώρα. Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Τί ποι-
ciam, quia non habeo quò congregem fructus meos? Et dixit; Hoc faciam:
18 ήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; Καὶ εἶπε, Τοῦτο ποιήσω·
Destruam mea horrea, & majora ædificabo, & congregabo illuc omnia
καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ
nata mea, & bona mea. Et dicam animæ meæ; Anima, habes
19 (ι) γενήματά μου, καὶ τὰ ἀγαθά μου. Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις
multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, oblectare.
20 πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶ-
Dixit autem illi Deus, Stulte, hâc nocte animam tuam repetunt à te:
πε δὲ (κ) αὐτῷ ὁ Θεός, Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ·
quæ autem parâsti, cui erunt? Sic thesaurizans sibi ipsi, & non in Deum
ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν 21
ditescens. Dixit autem ad discipulos suos; Ideò vobis dico; Ne soli-
πλουτῶν. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, Μὴ μεμε- 22
citi sitis animæ vestræ, quid manducetis: neq; corpori, quid induamini. A-
μνᾶτε τῇ (λ) ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε. Ἡ ψυ- 23
nima plus est alimento, & corpus vestimento. Considerate cor-
χὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κατανοήσατε τοὺς κόρα- 24
vos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum: &
κας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον, οὐδὲ ἀποθήκη· καὶ
Deus alit illos: quantò magis vos præstatis volucribus? Quis
ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; Τίς 25
autem ex vobis cogitans solicitè potest apponere ad staturam suam cubitum unum?
δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;
Si ergò neque minimum potestis, quid de cæteris soliciti estis? Considerate
Εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; Καταμάθετε 26
lilia, quomodò crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis; Neque
τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, (μ) Οὐδὲ 27
Salomon in omni gloria sua circumamiciebatur sicut unum illorum.
Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

MS.A. (ν) ἀπὸ πάσης πλεονεξίας· (ϑ) ἠυφόρησεν (ι) γενήματά (κ) αὐτῷ ὁ Κύριος, Ἄφρων, (λ) ψυχῆς, τί (μ) Ὅτι οὐδὲ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Feriâ sextâ hebdomadæ III. Jejunii. 43.

13 ... * ... Dixit autem ei quidam è turba illa; Doctor, 13
14 ... dic fratri meo, ut dividat mecum hæreditatem. Jesus autem dixit ei; Heus vir, quis me 14
15 ... constituit super vos judicem, & partitorem? Et ait discipulis suis, Cavete ab omni cupi- 15
ditate: neque enim in abundantia divitiarum est vita. Dixitq; eis parabolam; Viro cuidam 16
16 ... diviti protulit terra sua multos proventus: Et animo versabat, & dicebat; Quid faci- 17
17 ... am? quandoquidem non habeo ubi cogam proventus meos. Subditque, Hoc faciam, di- 18
18 ... ruam horrea mea, & ædificabo ac dilatabo ea, & cogam illuc totum frumentum meum
& bona mea: Et dicam animæ meæ; Anima mea, 19
19 ... sunt tibi bona plurima reposita in multos annos: requiesce, ede, bibe, oblectare.
20 ... Inquit autem ei Deus; Expers rationis, hâc 20
nocte animam tuam repetunt abs te; & quæ parâsti, cujusnam futura sunt? Ita est qui re- 21
21 ... ponit sibi thesauros, & in Deo non est dives.
Et ait discipulis suis, Propterea dico vobis; 22
22 ... Ne soliciti sitis de anima vestra, quid esuri si-
tis; nec de corpore vestro, quid induturi. Quandoquidem anima præstantior est cibo, 23
23 ... & corpus indumento. Considerate corvos, 24
24 ... qui nec seminant nec metunt, quibus nec est receptaculum nec horreum, Deus tamen alit
eos: quanto igitur vos præstatis volucri-
25 ... bus? Quis autem ex vobis, quamvis anxius, 25
potest addere ad staturam suam cubitum unum? Quòd si ne rem quidem minimam 26
26 ... potestis, quid de cæteris soliciti estis? Con- 27
27 ... siderate lilia quomodo crescant, quæ nec la-
borant, neque nent: dico autem vobis, ne Salomonem quidem in tota gloria sua ami-
ctum fuisse ut unum ex eis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

LXXIII. Petitio de hæreditate.

Et *quidam de medio turbæ ad Je-* 13
sum dixit; O præceptor, dic fratri
meo ut hæreditatem mecum partia-
tur. Jesus ei dixit; O homo, quis est 14
qui me vobis judicem aut partito-
rem constituit? Et discipulis suis 15
dixit; Omni malo amorem divitiarũ
pejorem scitote, & ab eo potissimùm
cavete: eò quòd non in abundantia
gregum & animalium vita constet.

LXXIV. Parabola divitis qui animæ suæ spem dedit.

Et post hæc Jesus parabolam coram 16
eis protulit; Divitem quendam fu-
isse, qui aquam & terram habuit:
eo autem anno solum ejus reditum
& proventum multum dedit. In ani- 17
mo igitur suo dixit; Quomodo fa-
ciam, quum tantum loci non habeam,
quo proventus & fruges meæ con-
dantur? Apud se ergo cogitavit, 18
quòd domum repositorii destrueret,
& majorem pararet, quò hic proven-
tus cogeretur: & familiam, inquit
& ministros meos illuc transfe-
ram: Et animæ meæ dicam; O ani- 19
ma, opes multas & copiosas habes,
& in annos multos tibi satis est: Se-
de, & comede, & bibe, et otiare. Do- 20
minus ei dicit; O insipiens, hâc nocte
animam tuam è corpore tuo exigent:
hoc quod paratum habes, cui mane-
bit? Eodem autem modo omnis ho- 21
mo, qui in terra thesaurũ & proven-
tum reponit sibi, à Deo spem præcidit.

Versio VULGATA LATINA.

13 Ait autem ei quidam de turba; Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hæ-
14 reditatem. At ille dixit illi; Homo, quis me constituit judicem aut divisorem su-
15 per vos? Dixitque ad illos; Videte, & cavete ab omni avaritia: quia non in
16 abundantia cujusquam vita ejus est, ex his quæ possidet. Dixit autem similitudi-
17 nem ad illos, dicens; Hominis cujusdam divitis uberes fructus ager attulit: Et
cogitabat intra se dicens; Quid faciam, quia non habeo quò congregem fructus
18 meos? Et dixit; Hoc faciam: Destruam horrea mea, & majora faciam: & il-
19 luc congregabo omnia quæ nata sunt mihi, & bona mea, Et dicam animæ meæ;
Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe,
20 epulare. Dixit autem illi Deus; Stulte, hâc nocte animam tuam repetunt à te:
quæ autem parâsti, cujus erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum 21
dives. Dixitque ad discipulos suos; Ideò dico vobis; Nolite soliciti esse ani- 22
mæ vestræ quid manducetis, neque corpori quid induamini. Anima plùs est quàm 23
esca, & corpus plus quàm vestimentum. Considerate corvos, quia non seminant 24
neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum, & Deus pascit illos. Quan-
tò magis vos pluris estis illis? Quis autem vestrûm cogitando potest adjicere ad 25
staturam suam cubitum unum? Si ergò neque quod minimum est potestis, quid 26
de cæteris soliciti estis? Considerate lilia quomodò crescunt: non laborant, ne- 27
que nent: dico autem vobis; Nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut
unum ex istis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَالْاَرْبَعُونَ * * ثُمَّ قَالَ لَهُ وَاحِدٌ مِنَ ٱلْجَمْعِ يَا مُعَلِّمُ قُلْ لِاَخِي 13
يُقَاسِمَنِي ٱلْمِيرَاثَ * فَقَالَ لَهُ يَا اِنْسَانُ مَنْ اَقَامَنِي عَلَيْكُمْ حَاكِمًا اَوْ مُقَسِّمًا * ثُمَّ قَالَ لَهُمُ ٱنْظُرُوا 14 15
وَتَحَفَّظُوا مِنْ كُلِّ ٱلشَّرَهِ * لِاَنَّهُ لَيْسَتِ ٱلْحَيَاةُ لِلْاِنْسَانِ بِكَثْرَةِ مَالِهِ * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ مَثَلًا اِنْسَانٌ غَنِيٌّ 16
اَخْصَبَتْ لَهُ كُوَرٌ * فَفَكَّرَ فِي نَفْسِهِ هٰكَذَا مَاذَا اَصْنَعُ اِذْ لَيْسَ لِي حَيْثُ اَضَعُ غَلَّاتِي * 17
ثُمَّ قَالَ اَفْعَلُ هٰكَذَا * اَهْدِمُ اَهْرِي وَاَبْنِيهَا مُتَّسِعَةً * وَاَخْزِنُ هُنَاكَ جَمِيعَ غَلَّاتِي وَخَيْرَاتِي * وَاَقُولُ 18 19
لِنَفْسِي يَا نَفْسُ لَكِ خَيْرَاتٌ كَثِيرَةٌ مَوْضُوعَةٌ لِسِنِينَ كَثِيرَةٍ * فَاسْتَرِيحِي وَكُلِي وَاشْرَبِي
وَافْرَحِي * فَقَالَ لَهُ ٱللّٰهُ يَا جَاهِلُ فِي هٰذِهِ ٱللَّيْلَةِ تُنْزَعُ نَفْسُكَ مِنْكَ * فَهٰذَا ٱلَّذِي جَمَعْتَهُ لِمَنْ 20
يَكُونُ * هٰكَذَا كُلُّ مَنْ يَدَّخِرُ ذَخَائِرَ وَلَيْسَ هُوَ غَنِيًّا بِٱللّٰهِ * * اَلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ وَالْاَرْبَعُونَ * 21
* ثُمَّ قَالَ لِتَلَامِيذِهِ مِنْ اَجْلِ هٰذَا اَقُولُ لَكُمْ لَا تَهْتَمُّوا لِنُفُوسِكُمْ بِمَا تَاْكُلُونَ وَلَا 22
لِاَجْسَادِكُمْ بِمَا تَلْبَسُونَ * لِاَنَّ ٱلنَّفْسَ اَفْضَلُ مِنَ ٱلطَّعَامِ وَٱلْجَسَدَ اَفْضَلُ مِنَ ٱللِّبَاسِ * 23
* تَاَمَّلُوا فِرَاخَ ٱلْغِرْبَانِ ٱلَّتِي لَا تَزْرَعُ وَلَا تَحْصُدُ وَلَيْسَ لَهَا مَخْزَنٌ وَلَا اَهْرَاءٌ وَٱللّٰهُ يَقُوتُهَا * 24
فَكَمْ بِٱلْحَرِيِّ اَنْتُمْ اَفْضَلُ مِنَ ٱلطُّيُورِ * مَنْ مِنْكُمْ اِذَا اَهْتَمَّ يَقْدِرُ اَنْ يَزِيدَ عَلَى قَامَتِهِ ذِرَاعًا 25
وَاحِدًا * فَاِنْ كُنْتُمْ لَا تَسْتَطِيعُونَ صَغِيرًا فَكَيْفَ تَهْتَمُّونَ بِٱلْبَاقِي * تَاَمَّلُوا ٱلزَّهْرَ كَيْفَ يَنْمُو 26 27
وَلَا يَتْعَبُ وَلَا يَعْمَلُ * اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ سُلَيْمَانَ فِي كُلِّ مَجْدِهِ لَمْ يَلْبَسْ كَوَاحِدَةٍ مِنْهَا *

Sectio quadragesima septima.

Tum dixit ei quidam de turba; Magister, dic fratri meo dividat mecum hæreditatem. Ait illi, Heus homo, quis constituit me super vos judicem aut divisorem? Præterea dixit eis, Videte & cavete ab omni aviditate: quia non est vita homini in copia opum suarum. Item dixit illis similitudinem; Homini cuidam diviti exuberaverunt regiones suæ: Quapropter cogitavit intra se hoc modo: Quid faciam cùm non sit mihi ubi ponam fruges meas? Tum dixit, Faciam sic: Destruam horrea mea, & ædificabo illa capacissima, & condam ibi omnes fruges meas, & bona mea: Et dicam animæ meæ; O anima, habes bona multa posita in annos plurimos: requiesce ergò, & comede, et bibe, & gaude. Dixit autem illi Deus; O stulte, in hac nocte auferetur anima tua abs te, & hæc quæ cumulásti, cui erunt? Talis est qui recondit thesauros, & non est dives in Deo.

Sectio quadragesima octava.

Præterea dixit discipulis suis, Propter hoc dico vobis; Ne procuretis animabus vestris quid manducetis, neque corporibus vestris quid induantur. Nam anima præstantior est quàm esca, & corpus præstantius quàm vestimentum. Considerate pullos corvorum qui non seminant, neque metunt, & non sunt eis cellaria neque horrea, & Deus pascit illos. Quanto magis vos præstantiores estis volucribus? Quis ex vobis cùm se cruciaverit, potest adjicere ad staturam suam cubitum unum? Si ergò non potestis rem minimam, quomodo cruciamini de reliquis? Contemplamini flores quomodo crescunt: & non laborant, neque operantur. Dico vobis, quòd Salomon in omni gloria sua non fuit vestitus sicut unus ex illis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ዘፈቀደ : ይትኅፈል : ርስተ::=

13 ወይቤሎ:ላሐዱ:እመሕዝብ:ሊቅ:በሎ:ለእኁየ:ይክፍለኒ:ርስቲየ::= ወይቤሎ:እግ
14 ዚእ:ሊየሱስ:ለኒተ:ዓርክየ:መኑ:ሀሙኒ:ኅፈቤ:ወመኮንኑ: ላዕሌክሙ::=: ወይቤሎ
15 ሙ:ዑቁ: ወተዐቀቡ:እመኒ:ኵሉ:ትሕግልት:እስመ:ለኦ: በእብዝኆ: ንዋዩ:ዘይሐዩ:
ሰብእ::=: በእንተ : ባዕል : ዘለስመረ : ገሪህቶ::=:

16 ወመሰለ:ሎሙ:ወይቤሎሙ:ለሐዱላ:ብእሲ:ባዕል:ወሰመሮ:ሎቱ:ተግባሮ:ወደለወ:ብ
17 ሔር::= ወሐለየ:በልቡ:ወይቤ:ምንተ:እሬሲ:ዘለልብየ:ኅበ: እዘግብ:ማእረርየ::=
18 ወይቤ:ከመዝ:እገብር:: እኅሠት: ዘትካት:መዛግብትየ: ወለሐንጽ:ዘይዓቢ:ወእዘግ
19 ብ:ህየ:እክልየ:ወበረከቲየ::= ወእብላ:ለነፍስየ:ነፍስየ: ብኪ:ብዙኃ:በረከተ:ዘዘገ
ብኩ:ለኪ:ዘይእክለኪ:ለብዙኅ:ዐመታት: ለዕርፊ: እንከ: ብልዒ: ወስተይ: ወተፈሣ
20 ሒ::=: ወይቤሎ:እግዚእ:ብሒር :ለእብድ:በዛቲ: ሌሊት:ይነሥእዋ:ለነፍስከ:እ
21 መሰዐቤከ:ለመኑ:እንከ:ይከውን:ዘላስተደለወከ::=: ከማሁኬ:ዘይዘግብ: ሎቱ:
22 ወኢኮነ:እመእግዚእብሒር :ብዕሡ::=: ወይቤሎሙ:ለእር ደኢሁ:በእንተ:ዝንቱ:
እብለክሙ:ኢትሀልዩ:ለነፍስክሙ: ዘትበልዑ: ወዘትሰትዩ : ወለነፍስክሙኒ: ዘትለብ
23 ሱ::=: እስመ:ነፍስ:ይዓጽብ:እመሲሰይ:ወነፍስትክሙ:ተዓጽብ:እመዐሬዝክሙ::=:
24 ርእዩ: ቋዓት: ዘኢይዘርኡ: ወኢይለርሩ: ወኢልቦሙ: መዛግብተ: ወሙሶጥያተ:ወእግ
25 ዚእብሔር:ይሴስዮሙ:እሮ:እንከ:ፈድፋደ:ትሄይሱ:ለእትሙ: እመእዕዋፍ::=: ቦ
26 ሁ:እመውስቴትክሙ:ሐሊዮ:ዘይክል:ወሕስ:ለቱተ: እመተ:ደቡ:ቆሙ::= ሶበ:ኢት
27 ክሉ:ዘእተ:ዘይቀልል: ለመእት: ትሑልዩ: ዘይዓጽብ::= ናሁ: ጽግያተ: ርእዩ: ዘከ
ሙ : ይልህቁ : ኢይፈትሉ : ወኢይጸመው:: እብለክሙ : ሰሎሞን : ጥቀ : ኢለበሰ :
ከመ: ሐሐዱ : እመእሉ : በዅሉ : መዋዕለ : ክብረ::=:

De eo qui voluit partitam iri hæreditatem.

Et dixit ei quidam è populo; Magister, dic fratri meo, ut partiatur mihi hæreditatem meam. Et dixit ei Dominus Jesus; Tu amice mi, quis constituit me partitorem & judicem super vos? Et dixit iis; Videte, & cavete ab omni avaritia: quia non in multitudine divitiarum *est* quòd vivet homo. 13 14 15

De possessore cui pergratum fuit prædium ejus.

Et similitudinem dixit iis: & dixit iis, Quidam homo possessor *fuit*, & gratum fuit ei opus ejus, & prosperum fuit ei prædium. Et cogitavit in corde suo, & dixit; Quid faciam quia non habeo quo reponam messem meam? Et dixit; Sic faciam, destruam fundamentum horrei mei, & ædificabo majus; & reponam ibi frumentum meum, & benedictionem meam: Et dicam animæ meæ; Anima rea, habes multas benedictiones quas repositi tibi, quæ sufficient tibi in plurimos annos, requiesce igitur, comede & bibe, & gaudeto. Et dixit ei Deus, O demens, in hac nocte accipient animam tuam à te: cujus igitur erit quod parâsti? Sic igitur *est* qui thesaurizat sibi, & non fuit à Deo opulentia ejus. Et dixit discipulis suis, Propterea dico vobis; Ne soliciti estote de anima vestra quid manducetis, & quid bibatis, & de anima vestra quid induatis. Quia anima plus est quàm esca, & corpus vestrum plus est quàm vestimentum vestrum. Videte corvos qui non seminant neque metunt, & neque habent thesauros, & cellas, & Deus alit illos: quanto igitur magis potiores estis vos quàm volucres? Estne à vobis solicitè cogitans *aliquis*, qui potest adjicere unum cubitum supra staturam suam? Si non potestis qp leve est, quare soliciti estis de eo quod difficile est? Ecce lilia, videte quomodo crescunt: non nent neque laborant. Dico vobis; Ne Salomon quidem vestitus fuit, sicut unum ex istis, in toto tempore gloriæ suæ. 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

هفتاد پنج غم خوردن وپوشیدن

22 عیسي بشاگردان خود گفت بهر *
23 این بشما مي گویم که براي نفس خود میندیشید * که چه خوریم * یا چه پوشیم * براي انك جان از
24 خوردني بهترست * وتن از پوشیدني * بمرغان پرنك نگریدکه نکارند * ونه درونند * ونه انبار
دارند * وخدا ایشانرا سیر میکند * اکنون بنگریدکه تا چند شما از مرغان بهترید *
25 † وچه کس باشد که [بغم خود] بر قد وبالاء خود یك گز زیادت کند * چون بر اندك چیزي
26 27 توانا نیستید * چرا بر همه غم مي خورید * در کل وسوسنها نگرا بنگریدکه چگونه
پرورده مي شوند * نمي ریسند * ونمي کشند * اکنون بشما مي گویم که سلیمان
با ان همه عظمت خود * مانند یکي از ایشان نپوشید *

LXXV. Cura victûs & vestitûs.

Porro Jesus discipulis suis dixit; Propter hoc vobis dico, quòd de anima vestra ne cogitetis, nempe quid comedemus? aut quid induemus? Eò quod anima cibo præstantior est, & corpus vestitu. Aves volatiles intueamini, quæ non serunt, neque metunt, neque repositorium habent, & Deus illas saturat: jam considerate, quanto vos avibus præstantiores estis. Quis autem homo est, qui solicitudine suâ staturæ & altitudini suæ unum cubitum adjiciat? Cùm in re minima potentes non sitis, quare de omnibus soliciti estis? Rosas & lilia agri intueamini quomodo crescant: neque nent, neque molestiam tolerant: vobis autem dico, quòd Salomon in omni illa magnificentia sua instar unius ex illis non amictus fuit. 22 23 24 25 26 27

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Si autem fœnum in agro hodiè *exiſtens*, & cras in clibanum *miſ-*
28 Εἰ δὲ τὸν χόρτον (ν) ὂν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμε-
ſum, Deus ſic *circumamicit*, quantò magis vos, *exiguæ* fidei? Et vos *ne quæ-*
29 νον, ὁ Θεὸς ὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ ζη-
rite quid manducetis, aut quid bibatis, & *ne ſuſpendamini ex ſublimi*. Hæc enim omnia
30 τεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ
gentes mundi quærunt. Veſter autē pater ſcit quoniam indigetis his. Veruntamen
31 ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσι. ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων. Πλὴν
quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis. Ne *time*,
32 ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ,
puſillus grex: quia *bene viſum eſt* Patri veſtro dare vobis regnum. Ven-
33 τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. Πω-
dite *ſubſtantias veſtras*, & date eleemoſynam. facite vobis *crume-*
λήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς (ξ) βαλάν-
nas non *veteraſcentes*, theſaurum non deficientem in cœlis, quò fur nō appro-
τια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγί-
piat, neque tinea corrumpit. Ubi enim eſt theſaurus veſter, ibi & cor veſtrum
34 ζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ὀκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
erit. Sint veſtri lumbi præcincti, & lucernæ *accenſæ*: Et
35 ἔσται. Ἐσωσαν (ο) ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· Καὶ
vos ſimiles hominibus expectantibus dominum ſuum, quando *reverterur* à
ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε (π) ἀναλύσει ἀπὸ τῶ
nuptiis, ut *veniens* & *pulſans*, confeſtim aperiant ei. Beati ſer-
γάμων, ἵνα ἐλθόν[τος] καὶ (ρ) κρούσαν[τος], εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. Μακάριοι οἱ δοῦ- 37
vi illi, quos *veniens* dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis; Quòd *cir-*
λοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περι-
cumcingetur, & faciet diſcumbere illos, & *prodiens* miniſtrabit illis. Et ſi venerit
ζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ 38
in ſecunda vigilia, & in tertia vigilia venerit, & invenerit ita, beati
ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ (σ) φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ ὕτω, μακάριοί
ſunt ſervi illi. Hoc autem ſcitote, quoniam ſi ſciret paterfamilias quâ
εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ 39
horâ fur veniret, vigilaret utique, & non *utique* ſineret perfodi domū
ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυχῆναι τὸν οἶκον
ſuam. Et vos *igitur* eſtote parati: quia quâ horâ non putatis, filius homi-
αὐτοῦ. Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 40
nis *venit*. Ait autem ei Petrus; Domine, ad nos parabolam hanc
που ἔρχεται. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην 41
dicis, an & ad omnes? Dixit autem Dominus; Quis *nam* eſt fidelis diſ-
λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Τίς ἄρα (τ) ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκο- 42
penſator & prudens, quem conſtituit dominus *ſuper* *familitio ſuo*, *ad dandum* In
νόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν
tempore tritici menſuram?
καιρῷ τὸ σιτομέτριον;

MS. A. (ν) Σήμερον ὂν ἀγρῷ ὄντα καὶ (ξ) βαλλάντια (ο) αἱ ὀσφύες ὑμῶν (π) ἂν ἀνύσῃ (ρ) κρούσαντος αὐτῷ, εὐθέως (σ) φυλακῇ, καὶ ἐλθὼν οὕτως, (τ) ἔστιν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quòd ſi herbam, quæ hodiè eſt in agro, cras 28
verò conjicitur in clibanum, Deus ita circum-
veſtit; quantò magis vos, modicâ fide
præditi? Vos itaq; ne quæſieritis quid eda- 29
tis aut quid bibatis, nec diſtrahatur mens ve-
ſtra in iſtis. Hæc enim omnia gentes mun- 30
danæ requirunt. Pater autem veſter novit &
vobis hæc deſiderari. Verùm quærite re- 31
gnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.

Lectio Epiſcoporum. 44.

Ne timueris, ô parve grex, quia libuit Patri 32
veſtro dare vobis regnum. Vendite poſſeſ- 33
ſionem veſtram, & date eleemoſynam: fa-
cite vobis marſupia quæ non veteraſcunt,
& theſaurum qui non deficit, in cœlis; quò
fur non appropinquat, & ubi tinea non cor-
rumpit. Ubi enim eſt theſaurus veſter, ibi 34
erit & cor veſtrum. Sint præcincti lumbi 35
veſtri, & accenſæ lucernæ veſtræ. Et eſto- 36
te ſimiles hominibus præſtolantibus domi-
num ſuum, quando reverſurus ſit è convi-
vio: ut quum venerit, ac pulſaverit, confe-
ſtim aperiant ei. Felices ſervi illi, quos 37
quum venerit Dominus ipſorum, inveniet
vigilantes. Amen dico vobis, Præcinctus
lumbos faciet ut diſcumbant, & tranſiens
miniſtrabit eis. Et ſi vigiliâ ſecundâ aut 38
tertiâ venerit, & ita invenerit, felices ſervi
illi. Hoc autem ſcitote, ſi ſciret dominus 39
domûs quânam vigiliâ venturus ſit fur, vi-
gilaret, nec ſineret perfodi domum ſuam.
Et vos igitur eſtote parati, quoniam quâ ho- 40
râ non putatis, venturus eſt Filius hominis.
Dixit ei Simon Petra; Domine noſter, no- 41
bis dicis parabolam hanc, an etiam omni-
bus? Dixit ei Jeſus, Quiſnam eſt præfe- 42
ctus domûs fidelis & ſapiens, quem conſti-
tuet dominus ejus ſuper famulitium ſuum,
ut det demenſum in tempore ſuo?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Cùm gramen, quod hodie in agro eſt, 28
& cras in clibanum cadit, Deus ſic
veſtiat: quanto vos illo excellentiō-
res eſtis, ô parum fideles? Ne 29
quæratis vos quid edatis, aut quid
bibatis, ne animus veſter in illis im-
moretur. Vulgus hominum hæc 30
omnia quærunt: quod ad vos autem,
Pater veſter novit quòd hæc omnia
vobis opus ſint. Regnum autem Dei 31
quærite voſmet, & hæc omnia vobis
abundantiùs erunt. O grex puſille 32
ne timeas, quia Dei voluntas eſt, ut
tibi regnum det.

LXXVI. De eleemoſyna.

*Quicquid habetis vendite, & elee- 33
moſynam date. Crumenam parate,
quæ nunquam corrumpatur, & the-
ſaurum qui non deficiat in cœlis;
ubi neque fur auferat, neque tineæ
erodat. Ubicunque enim theſaurus 34
veſter fuerit, cor veſtrum etiam ibi
erit.

LXXVII. Parabola domini, qui ſervos ſuos vigilantes vidit.

*Lumbos veſtros accingatis, & lu- 35
cernas accendatis. ut ſimiles eis 36
hominibus ſitis, qui præſtolantes
dominum ſuum ſunt: ut cum Domi-
nus à nuptiis reverſus fuerit, &
veniens oſtium pulſaverit, ei aperi-
atis. Beati illi ſervi, quorum domi- 37
nus, cùm venerit, illos vigilantes
videat: certè vobis dico, Lumbos
ſuos accinget, & ingredietur eos ſe-
dere faciet, & illis miniſtrabit.

Versio VULGATA LATINA.

28 Si autem fœnum, quod hodiè est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic
29 vestit: quantò magis vos, pusillæ fidei? Et vos nolite quærere quid manducetis,
30 aut quid bibatis: & nolite in sublime tolli: Hæc enim omnia gentes mundi quæ-
31 runt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. Veruntamen quærite primùm
32 regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis. Nolite timere,
33 pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ pos-
sidetis, & date eleëmosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesau-
34 rum non deficientem in cœlis: quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Ubi
35 enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum erit. Sint lumbi vestri præcin-
36 cti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, Et vos similes hominibus expectanti-
bus dominum suum quando revertatur à nuptiis: ut, cùm venerit, & pulsaverit,
confestim aperiant ei. Beati servi illi, quos cùm venerit dominus, invenerit vigi- 37
lantes: amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transi-
ens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, 38
& ita invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater- 39
familiâs, quâ horâ fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum su- 40
am. Et vos estote parati: quia quâ horâ non putatis, Filius hominis veniet. Ait 41
autem ei Petrus; Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an & ad omnes? Dixit au- 42
tem Dominus; Quis, putas, est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 *فَانْ كَانَ ٱلعُشْبُ ٱلَّذِي هُوَ ٱلْيَوْمَ فِي ٱلْحَقْلِ وَفِي غَدٍ يُطْرَحُ فِي ٱلتَّنُّورِ يُلْبِسُهُ ٱللهُ هٰكَذَا فَكَمْ
29 بِٱلْحَرِيِّ ٱنْتُمْ يَا قَلِيلِي ٱلْإِيمَانِ * وَٱنْتُمْ فَلَا تَطْلُبُوا مَا تَأْكُلُونَ وَلَا مَا تَشْرَبُونَ وَلَا تَهُمُّوا * لِأَنَّ هٰذَا
30 كُلَّهُ أُمَمُ ٱلْعَالَمِ تَطْلُبُهُ * فَأَمَّا ٱنْتُمْ فَأَبُوكُمْ يَعْلَمُ أَنَّكُمْ تَحْتَاجُونَ إِلَى هٰذَا * بَلِ ٱطْلُبُوا مَلَكُوتَهُ وَهٰذَا
31 كُلُّهُ يُعْطَى لَكُمْ * * ٱلْقَصْلُ ٱلثَّاسِعُ وَٱلْأَرْبَعُونَ * * لَا تَخَفْ أَيُّهَا ٱلْقَطِيعُ ٱلصَّغِيرُ فَإِنَّ
32 أَبَاكُمْ قَدْ سُرَّ أَنْ يُعْطِيَكُمُ ٱلْمَلَكُوتَ * بِيعُوا أَمْتِعَتَكُمْ وَأَعْطُوا رَحْمَةً * وَٱجْعَلُوا لَكُمْ أَكْيَاسًا لَا
33 تَبْلَى وَكَنْزًا فِي ٱلسَّمَوَاتِ لَا يَفْنَى * حَيْثُ لَا يَصِلُ إِلَيْهَا سَارِقٌ وَلَا يُفْسِدُهَا سُوسٌ * فَحَيْثُ يَكُونُ
34 كَنْزُكُمْ فَهُنَاكَ يَكُونُ قَلْبُكُمْ * لِتَكُنْ أَوْسَاطُكُمْ مُشَدَّدَةً وَسُرُجُكُمْ مُوقَدَةً * وَكُونُوا مُشَبِّهِينَ
35 بِأُنَاسٍ يَنْتَظِرُونَ سَيِّدَهُمْ مَتَى يَرْجِعُ مِنَ ٱلْعُرْسِ * كَيْ إِذَا جَاءَ وَقَرَعَ يَفْتَحُونَ لَهُ لِلْوَقْتِ * طُوبَى
36 أُولٰئِكَ ٱلْعَبِيدِ ٱلَّذِينَ إِذَا جَاءَ سَيِّدُهُمْ فَيَجِدُهُمْ مُسْتَيْقِظِينَ * آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّهُ يَشُدُّ وَسَطَهُ
37 وَيُتَكِّئُهُمْ وَيَقِفُ يَخْدِمُهُمْ * فَإِذَا جَاءَ فِي ٱلْهَجْعَةِ ٱلثَّانِيَةِ أَوِ ٱلثَّالِثَةِ فَيَجِدُهُمْ يَفْعَلُونَ هٰكَذَا طُوبَى
38 أُولٰئِكَ ٱلْعَبِيدِ * هٰذَا ٱعْلَمُوهُ لَوْ كَانَ رَبُّ ٱلْبَيْتِ يَعْلَمُ فِي أَيَّةِ سَاعَةٍ يَأْتِي ٱلسَّارِقُ لَكَانَ يَسْتَيْقِظُ
39 وَلَا يَدَعُ بَيْتَهُ يُنْقَبُ * فَكُونُوا أَنْتُمْ أَيْضًا مُسْتَعِدِّينَ فَإِنَّ ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ يَأْتِي فِي سَاعَةٍ لَا تَعْرِفُونَهَا *
40 * فَقَالَ لَهُ بُطْرُسُ يَا رَبُّ أَلَنَا قُلْتَ هٰذَا ٱلْمَثَلَ أَمْ لِلْجَمِيعِ * فَقَالَ ٱلرَّبُّ مَنْ هُوَ تُرَى ٱلْوَكِيلُ
41 ٱلْأَمِينُ ٱلْحَكِيمُ ٱلَّذِي يُقِيمُهُ سَيِّدُهُ عَلَى عَبِيدِهِ لِيُعْطِيَهُمْ طَعَامَهُمْ فِي حِينِهِ *
42

*Igitur si herbam, quæ est hodie in agro, 28
& in crastinam projicitur in clibanum,
vestit Deus sic: quantò magis vos, ô
pusilli fide? Et vos ne quæratis quid 29
manducetis, neque quid bibatis: & ne
soliciti sitis. Nam hoc totum gentes 30
mundi quærunt: At vos, Pater quidem
vester scit quòd indigetis his. Verùm 31
quærite regnum illius, & hæc omnia
dabuntur vobis.*

Sectio quadragesima nona.

*Ne timeas, ô grex pusille, quia Patri ve- 32
stro jam placuit dare vobis regnum. Ven- 33
dite supellectilia vestra, & date miseri-
cordiam: facite vobis sacculos qui non
consumuntur, & thesauros in cœlis, qui
non finiunt: ubi non pertingit ad eos
fur, neque corrumpit illos tinea. Ubi 34
enim fuerint thesauri vestri, ibi erunt
corda vestra. Sint lumbi vestri præcincti, 35
et lucernæ vestræ accensæ, Et estote simi- 36
les hominibus qui expectant dominum
suum quando revertatur à nuptiis: ut
cùm venerit & pulsaverit, aperiant ei
confestim. Beati illi servi, quos cùm ve- 37
nerit dominus eorum, invenerit eos vigi-
lantes. Amen dico vobis, quòd cinget
lumbos suos, & faciet discumbere illos,
& stabit ad ministrandum illis. Et, si 38
venerit in excubia secunda aut tertia,
& invenerit eos facientes sic, beati illi
servi. Hoc scitote, si dominus domûs sci- 39
ret in qua hora veniret fur, vigilaret &
non sineret domum suam perfodi. Igitur 40
estote vos etiam parati, quia filius homi-
nis veniet in hora quam non æstis. Ait 41
autem illi Petrus; O Domine, nobisne
dixisti hanc parabolam, an omnibus?
Dixit Dominus; Quis est, putas, dis- 42
pensator fidelis, prudens, quem constitu-
it dominus ejus super servos suos, ut det
illis cibum eorum in tempore suo?*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ናሁ : ርእዩ: ሣዕረኒ : ዘገደመ : ዮመ: ሣሉ : ወጌመመ : ውስተ: እሰት: ይትወደይ:ከ
ማሁኬ:ይሬሲ:እግዚኣብሔር:እሮ:እንከ: ፈድፋደ: ለክሙ: ኅጹጻን: ሃይማኖት::=ፃ
29 ለንትውሂ:ኢትኅሠሡ: ዘትበልዑ:ወዘትሰትዩ: ወኢትትፋለሱ::=ፃ እሰመ:ዘንተ:ኵ
30 ሎ:ለዕዘበ:ዓለመ:ይኅሠሡዎ::ወለክሙሰ:ያእምር :እቡክሙ:ከመ: ትኅሠሡወ:
31 ለገዝ:ኵሉ::ፃወበህቱ:ኅሡ:መንግሥቶ:ወጽድቆ:ወዘንተሰ:ኵሎ:ይትዌስከክሙ::=ፃ
32 ኢትስተፅብስዋ : ለኅኔስ : መርዔት:: እሰመ:ሠመረ: ለቡክሙ: ይሃብክሙ: መንግሥ
33 ተ::=ፃ ሂጡ: ንዋየክሙ: ወሂሡ: ሥጽዋተ:ግበሩ:ለክሙ: ቊኁመተ: ዘኢይበሊ:ወ
34 ኢይኀልቅ:መዘገብተ: በሰማያት:ኀበ: ኢይከርይወ:ሰረቅት: ወኢያሞስ:ፀፄ:ወኢቊኁ
35 ንቊኔ::=ፃ ወኀበ:ሃሎ:መዝገብክሙ:ህየ:ሃሎ:ልብክሙ::=ፃ ወይኩን:ቅኑተ:ሐቂ
36 ክሙ:ወኅትወ: መኅትዊክሙ::=ፃ ወለንትውሂ:ኵኑ:ከመ:ዕደው:እለ:ይፀንሑ: እግ
ዚኦሙ:እስከ:ይእቱ:እሙስክባብ:ከመ:መጺኦ:ወጕድጕደ:ሶቤሃ:ያር ኅውዎ::=ፃ
37 ብፁዓን:እሙንቱ: ለግብርት: እለ: ይረክቦሙ: መጺኦ: እግዚኦሙ: እንዘ:ከመዝ:ይገ
ብሩ: ወይተግሁ:ለሜን:እብለክሙ:ከመ: ይቀንት: ወያረፋቆሙ: ወያንሶሱ: ወይጼጥ
38 ዎሙ::=ፃ እመሂ:በከለኢት: ወእመሂ: በሣልስት: ሰዓተ: ቢጺት:መጺኦ: ወረከቦሙ:ከ
39 መዝ:ብፁዓን:እሙንቱ:እልክቱ: ለግብርት::=ፃ ወዘንተ: በሕቱ: ለእመረ:ሶቤሁ:
ያእመር: በዕለ:ቤት:ሶበ: እንተ:ጊዜ:ይመጽእ: ሰረቂ:እመተግሀ: ወእመሐለፀ: ወእ
40 መሊያብሉ : ይክረዩ : ቤቶ::=ፃ ወለንትውሂ : ድልዋኒክሙ: ሀልው:እስመ:በጊዜ:
41 ኢትትሐዘቡ:ይመጽእ: ወልደ:እጋለ:እመ:ሕያው::=ፃ ወይቤሉ : ጴጥሮስ: እግዚ
42 ኦ:ለንሂ:ደእሙ: ትጌሃር:ዘንተ:ወሚመ:ለኵሉኑ::=ፃ ወይቤሎ:እግዚእነ:ሞኑ :
እንጋ: ውእቱ: ጣጋቤ:ሔር : መእመን: ወጠቢብ: ዘይሠይሞ: እግዚኡ:ላዕለ: ኵሉ:
ቤቱ : ካመ : ይሀቦሙ : ሲሳዮሙ : በበ : ጊዜሁ::=ፃ

Ecce, videte herbam campi, hodiè est, & cras in ignem mittitur (sic igitur faciet 28
Deus) quantò magis vobis, minimæ fidei. Vos etiam, ne quærite quid manduce- 29
tis, & quid bibatis, neque vagante animo estote. Quia hoc totum gentes mundi 30
quærunt; & vos cognoscit Pater vester, quòd quæritis hoc totum. Veruntamen 31
quærite regnũ ejus, & justitiã, & hoc totũ adjicietur vobis. Ne estote pavefacti, 32
O parve grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum suum. Vendite 33
bona vestra, & date eleemosynam: facite vobis crumenas quæ non veterascunt:
& non deficiet thesaurus in cœlis, ubi non perfodiunt fures, neque corrumpunt
eum tineæ neque cancer. Et ubi est thesaurus vester, ibi est cor vestrum. Fiat 34
zona lumbis vestris, & accendite lucernas vestras. Et vos estote sicut viri qui 35
expectant dominum eorum, usquequò *veniat* à nuptiis: ut venienti, & pulsanti 36
confestim aperiant ei. Beati illi servi, quos invenerit veniens dominus eo- 37
rum, sic facientes, & vigilantes: Amen dico vobis, quòd præcinget se, & discum-
bere faciet eos, & prodibit, & ministrabit illis. Si in secunda, &, si in tertia ho- 38
ra noctis veniens *sit*, & invenerit eos ita, beati sunt illi servi. Et hoc tantùm 39
scitote, si sciviſſet dominus domûs quo tempore veniret fur, vigilâſſet, man-
sisſet, & non permisisſet perfodi domum suam. Et vos parati estote, quia in 40
tempore *quo* non putatis veniet Filius hominis. Et dixit ei Petrus; Nónne 41
tantùm *doces* hoc, an omnes? Et dixit ei Dominus noster, Quis igitur 42
est dispensator bonus, fidelis, & sapiens, quem constituet dominus ejus
super totam domum suam, ut det cibum singulis tempore suo?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * واكر دوم بخش † ازشب يا سوم * بيايد وايشانرا اين چنين بيابد * خنك ان † بندكان
39 * ليكن اكاه باشيد * كه اكر خداوند خانه مي دانست * كه دركدامين نوبت ازشب دزد
40 مي آيد * بيدارمي بود ونمي كذاشت كه خانه او بتاراج رود * * اكنون شما نيز بيدار
وحاضر باشيد سبب انك نميدانيد كه فرزند ادمي كي مي آيد

هفتاد هشت مثل آن بنك كه خداوندش برخانهٔ خود كماشته كرد

41 * شمعون صفا كفت اي خداوند ما اين مثل را پيش ما مي كوئي يا پيش هر كسي
42 * عيسي بدو كفت كدامينست مهتر خانه * وموتمن وداناكه خداوندش † اورا بر حشم
خود بكمارد * كه هرچيزي بهنكام خود † بديشان دهد *

*Et si secundâ parte noctis, aut ter- 38
tiâ, venerit, & illos ita invenerit,
beati illi servi. Sed certiores estote, 39
quòd si dominus domûs sciret in qua
vigilia noctis fur veniret, vigilaret,
& non sineret ut domus sua in præ-
dam cederet. Jam vos etiam vigi- 40
les & prompti estote, ea de causa
quòd nec conjecturâ assecuti sitis
neque sciatis, quando Filius homi-
nis veniat.*

**LXXVIII. Parabola illius ser-
vi, quem dominus ejus do-
mui suæ præfecit.**

*Simeon Cephas dixit; O Domine 41
noster, parabolam hanc ad nos dicis,
an ad omnem hominem? Jesus ei di- 42
xit; Quisnam est maximus domûs,
& fidus, & prudens, ut Dominus
ejus eum famulitio suo præficiat, ut
omnem rem in tempore suo illis det.*

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Beatus ſervus ille, quem *veniens dominus ejus* invenerit facientem ita.
43 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.
Verè dico vobis; Quoniam *ſuper omnibus ſubſtantiis ipſius* conſtituet il-
44 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐ-
lum. Si *autem* dixerit ſervus ille in corde ſuo; *Tardat do-* pvm
45 τόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύ- s
minus meus venire, & cœperit percutere *pueros* & ancillas, ederé-
ριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν
que & bibere & inebriari: Veniet dominus ſervi illius in die pvnd
46 τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ s
quâ non *exſpectat*, & *in* horâ quâ *non cognoſcit*, & *diſſecabit* eum, & par-
ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέ-
tem ejus cum infidelibus ponet. Ille autem ſervus *noſcens* vo- pvnd
47 ρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέ- s
luntatem domini ſui, & non *apparans*, neque *faciens* ad voluntatem e-
λημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐ-
jus, *cædetur* multis: Qui autem non *noſcens*, *faciens autem* digna plagis, *cæde-*
48 τοῦ, δαρήσεται πολλάς· Ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρή-
tur paucis. Omni autem cui datum eſt multum, multum quæretur ab eo:
σεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ·
& cui *depoſuerunt* multum, *abundantiùs* repoſcent eum. Ignem veni *jacere*
49 καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βαλεῖν
in terram, & quid volo *ſi jam* accendatur? Baptiſmo autē habeo baptizari,
(υ) εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, 50
& quomodò coarctor usque *quò* perficiatur? Putatis quia pacem veni da-
καὶ πῶς συνέχομαι (φ) ἕως οὗ τελεσθῇ; Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δῶ- 51
re in *terra*? Non, dico vobis, ſed *diſſidium*. Erunt enim ex
ναι ἐν τῇ γῇ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ 52
hinc quinque in domo una *diſpartiti*, tres in duos, & duo in tres.
νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ, καὶ δύο ἐπὶ τρισί.
Diſpartietur pater in filium, & filius in patrem: mater in filiam, & fi-
Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐπ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρί, καὶ θυγά- 53
lia in matrem: ſocrus in nurum ſuam, & nurus in ſo-
τηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθε-
crum ſuam. Dicebat autem & *turbis*; Cùm videritis nubem o- ρξα
ρὰν αὐτῆς. Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε (χ) τὴν νεφέλην ἀ- s
rientem ab *Occaſibus*, ſtatim dicitis; *Imber* venit: & fit ita.
νατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, (ψ) Ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται (ω) οὕτως.
Et cùm Auſtrum flantem, dicitis; Quia æſtus erit: & fit. Hypocri-
Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε, Ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. Ὑποκρι- 55
tæ, faciem terræ & cœli nôſtis probare, *at* tempus hoc 56
ταὶ, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον
quomodò non probatis? Quid autem & à vobiſipſis non judicatis quod juſtum? 57
πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;

MS. A. (υ) ἐπὶ τὴν (φ) ἕως ὅτου (χ) νεφέλην (ψ) Ὅτι ὄμβρος (ω) ἔτως.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

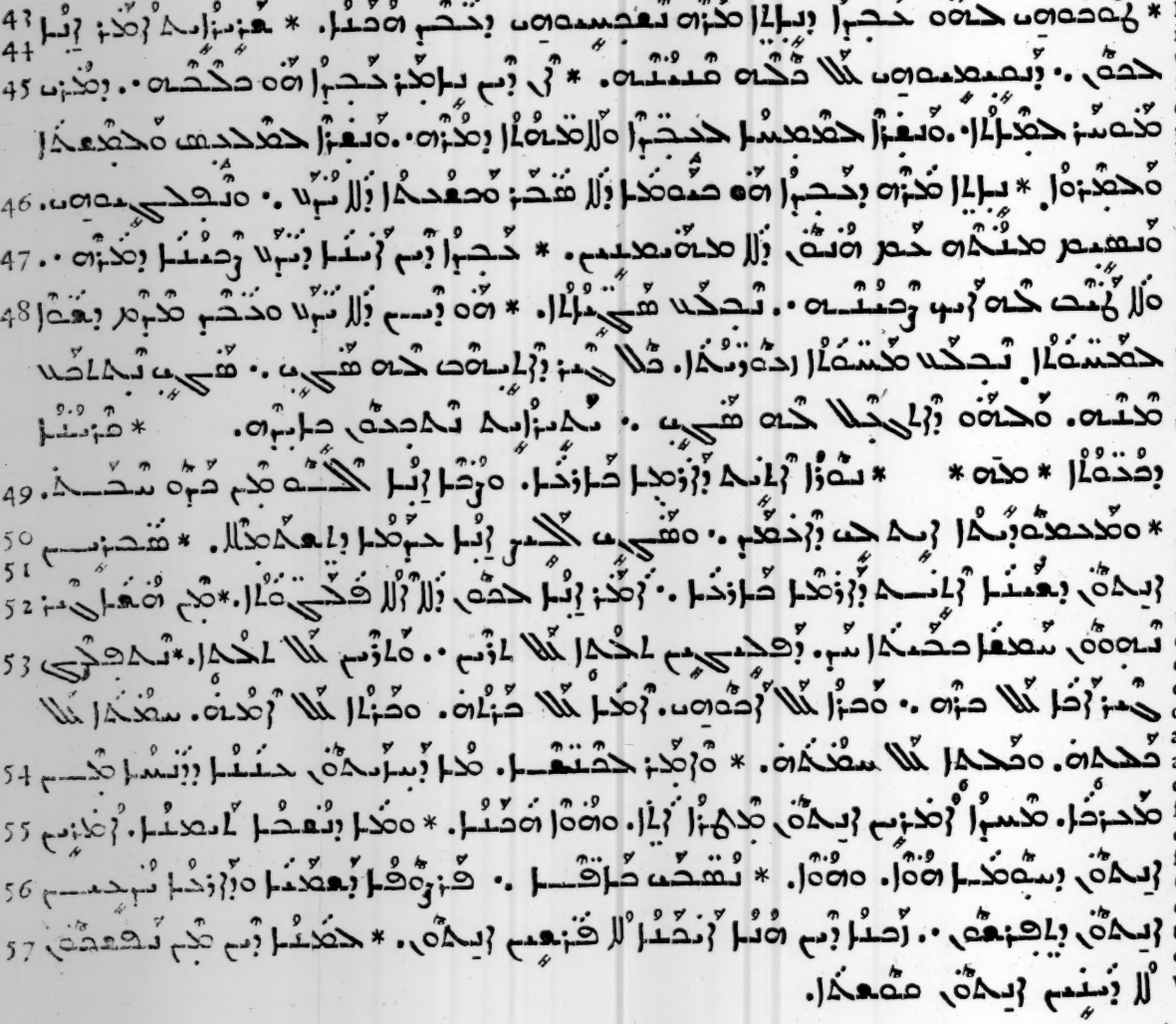

Fœlix ille ſervus, quem veniens dominus ejus, 43
inveniet ita facientem. Verè dico vobis, 44
Conſtituet eum ſuper univerſam poſſeſſionē
ſuam. Sin autem dixerit ſervus ille in cor- 45
de ſuo, Dominus meus tardat adventum: cœ-
peritque percutere ſervos & ancillas domini
ſui, & cœperit edere, bibere, & inebriari:
Veniet dominus ſervi illius die quo non pu- 46
tat, & horâ quam non novit: & ſeparabit
eum, & ponet partem ejus cum iis qui ſunt
infideles. Porrò ſervus ille qui novit men- 47
tem domini ſui, nec apparavit ei juxta volun-
tatem ipſius, vapulabit multis. Is verò qui 48
non novit, & committit aliquid dignum pla-
gis, vapulabit plagis paucis. Nam cuicunque
multum datum eſt, multum repetetur ab eo:
& apud quem multum depoſitum eſt, ampli-
us repoſcent ab ipſius manu.

Lectio Precum. 45.

Ignem veni projecturus in terram, & vellem 49
ut pridem exarſiſſet. Sed baptiſmo oportet 50
me baptizari, multúmque premor quouſque
adimpleatur. Putatis me pacem veniſſe ut 51
mittam in terram? dico vobis, Minimè, ſed
diſſidia. Poſthac enim erunt quinque in 52
domo una, quorum tres diſſidebunt adverſùs
duos, & duo adverſùs tres. Siquidem diſſi- 53
debit pater adverſùs filium ſuum, & filius
adverſùs patrem ſuum: mater adverſùs fili-
am ſuam, & filia adverſùs matrem ſuam: ſo-
crus adverſùs nurum ſuam, & nurus adver-
ſùs ſocrum ſuam. Et dicebat turbis, Quan- 54
do videtis nubem exorientem ab Occaſu,
ſtatim dicitis; Venit pluvia: & ita fit.
Quúmque flantem Auſtrum, dicitis, Æſtus 55
erit: & fit. Hypocritæ, faciem cœli & 56
terræ nôſtis diſcernere, hoc autem tempus
quomodo non dijudicatis? Cur autem per 57
voſmetipſos non judicatis veritatem?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

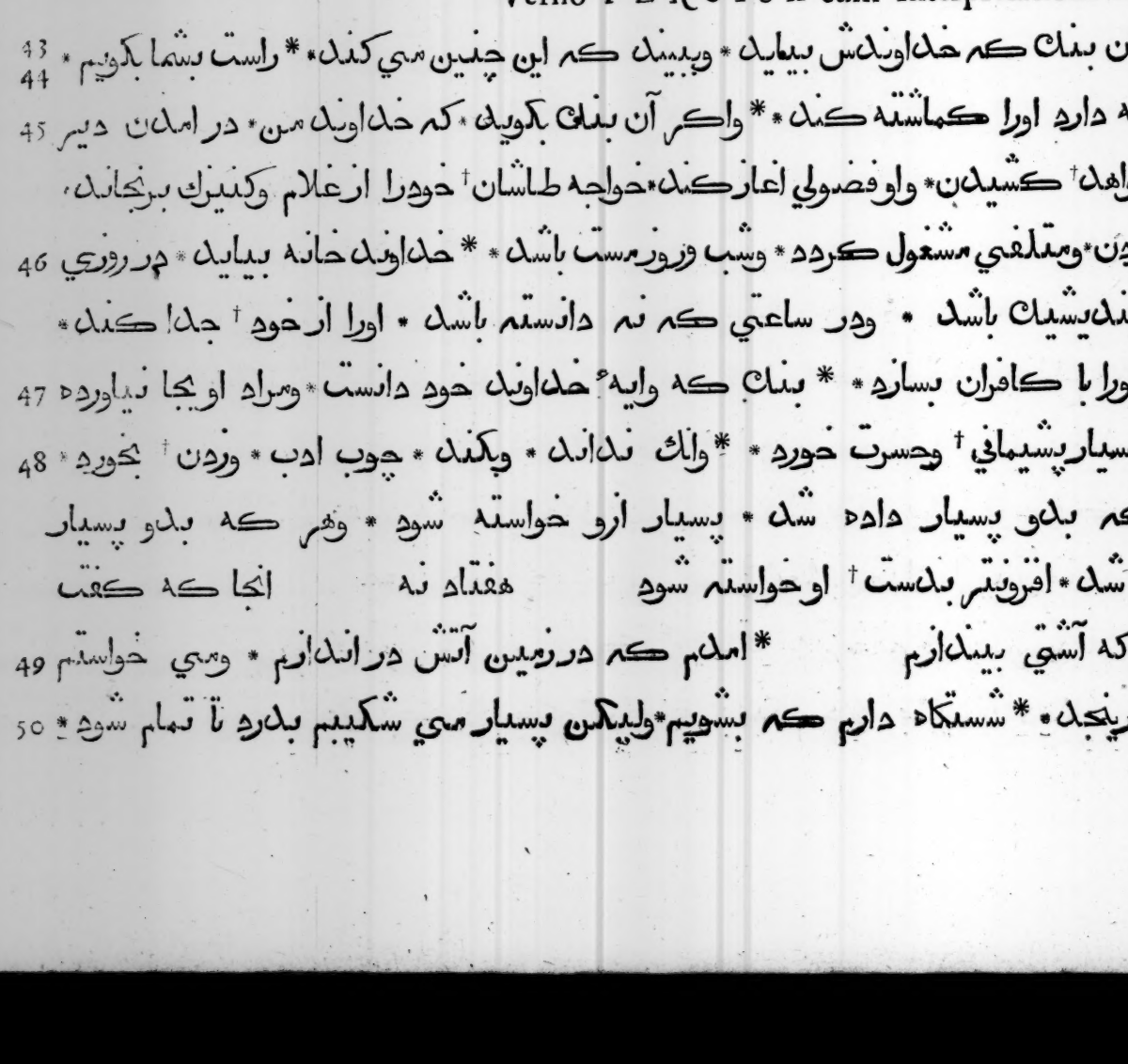

Beatus ille ſervus, quem dominus 43
ejus veniens viderit quòd ita faci-
at. Certè vobis dico, Omnibus quæ 44
habet eum præficiet. Sin autem ſer- 45
vus ille dixerit; Dominus meus in
veniendo diu & longùm tardabit:
& ipſe exceſſum incipiens conſer-
vos ſuos, tum pueros, tum ancillas,
vexaverit, & comeſſando et pro-
fundendo occupatus ſit, & no-
cte dieque ebrius fuerit: Domi- 46
nus domûs veniet in die quâ non
putavit, & in horâ quâ non novit,
& eum à ſe ſeparabit, & partem ejus
cum infidelibus aſſignabit. Servus 47
qui mentem domini ſui novit, & vo-
luntatem ejus non executus fuerit,
multum pœnitentiæ ac doloris devo-
rabit. Ille verò qui non noverit, & 48
fecerit ita; virgæ caſtigationem &
flagra ſubibit. Cuicunque multum
datum eſt, multum ab eo requiretur:
& cui multum traditum eſt, plus ab
ejus manu petetur.

LXXIX. Ubi dixit; Non veni ut pacem immittam.

Veni ut in terram ignem injiciam, 49
& vellem quod *jam pridem flagrâſ-*
ſet. Baptiſmum habeo quo baptizer: 50
veruntamen multum ſuſtineo doloris
donec perficiatur.

Versio VULGATA LATINA.

43 44 Beatus ille servus, quem cùm venerit dominus invenerit ita facientem. Verè
45 dico vobis; Quoniam supra omnia quæ possidet, constituet illum. Quòd si dixe-
rit servus ille in corde suo; Moram facit dominus meus venire: & cœperit per-
45 cutere servos & ancillas, & edere, & bibere, & inebriari: Veniet dominus servi
illius, in die quâ non sperat, & horâ quâ nescit, & dividet eum, partemque ejus
47 cum infidelibus ponet. Ille autem servus, qui cognovit voluntatem domini sui,
& non præparavit, & non fecit secundùm voluntatem ejus, vapulabit multis:
48 Qui autem non cognovit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni au-
tem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendaverunt
49 multum, plus petent ab eo. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut
accendatur? Baptismo autem habeo baptizari: & quomodò coarctor usque dum 50
perficiatur? Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed se- 51
parationem: Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres in duos, & 52
duo in tres Dividentur: pater in filium, & filius in patrem suum, mater in fili- 53
am, & filia in matrem, socrus in nurum suam, & nurus in socrum suam. Dice- 54
bat autem & ad turbas; Cùm videritis nubem orientem ab Occasu, statim dici-
tis; Nimbus venit: & ita fit. Et cum austrum flantem, dicitis; Quia æstus 55
erit: & fit. Hypocritæ, faciem cœli & terræ nôstis probare: hoc autem tempus 56
quo modo non probatis? Quid autem & à vobis ipsis non judicatis quod 57
justum est?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 *طُوبَى ذٰلِكَ ٱلْعَبْدِ ٱلَّذِي إِذَا جَآءَ سَيِّدُهُ فَيَجِدُهُ قَدْ فَعَلَ هٰكَذَا
44 *آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّهُ
45 يُقِيمُهُ عَلَى جَمِيعِ مَالِهِ * فَإِنْ قَالَ ذٰلِكَ ٱلْعَبْدُ ٱلشِّرِّيرُ فِي قَلْبِهِ إِنَّ سَيِّدِي يُبْطِي قُدُومَهُ
46 وَيَبْدَأُ بِضَرْبِ عَبِيدِ سَيِّدِهِ وَإِمَائِهِ وَيَأْكُلُ وَيَشْرَبُ وَيَسْكَرُ * فَيَأْتِي سَيِّدُ ذٰلِكَ ٱلْعَبْدِ فِي يَوْمٍ
47 لَا يَظُنُّهُ وَسَاعَةٍ لَا يَعْلَمُهَا فَيَشُقُّهُ مِنْ وَسَطِهِ وَيَجْعَلُ نَصِيبَهُ مَعَ غَيْرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ * فَأَمَّا ذٰلِكَ
48 ٱلْعَبْدُ ٱلَّذِي يَعْلَمُ إِرَادَةَ سَيِّدِهِ وَلَمْ يَسْتَعِدَّ وَيَعْمَلْ إِرَادَتَهُ يُضْرَبُ كَثِيرًا * وَٱلَّذِي لَا يَعْلَمُ
وَيَعْمَلُ مَا يَسْتَوْجِبُ بِهِ ٱلضَّرْبَ يُضْرَبُ يَسِيرًا * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ أُعْطِيَ كَثِيرًا يُطْلَبُ مِنْهُ كَثِيرٌ
49 وَٱلَّذِي ٱسْتُودِعَ كَثِيرًا يُطَالَبُ بِكَثِيرٍ * جِئْتُ لِأُلْقِيَ نَارًا عَلَى ٱلْأَرْضِ وَمَا أُرِيدُ إِلَّا ٱضْطِرَامَهَا
50 * وَلِي صِبْغَةٌ أَصْطَبِغُهَا وَأَنَا مُجْتَهِدٌ لِتَكْمُلَ * هَلْ تَظُنُّونَ أَنِّي جِئْتُ لِأُلْقِيَ سَلَامَةً
51 عَلَى ٱلْأَرْضِ لَا * أَقُولُ لَكُمْ لَكِنَّ ٱفْتِرَاقًا * مِنَ ٱلْآنَ تَكُونُ خَمْسَةٌ فِي بَيْتٍ وَاحِدٍ يُخَالِفُ
52 ثَلَاثَةً ٱثْنَيْنِ وَٱثْنَانِ ثَلَاثَةً * يُخَالِفُ ٱلْأَبُ ٱبْنَهُ * وَٱلِٱبْنُ أَبَاهُ * وَٱلْأُمُّ ٱبْنَتَهَا * وَٱلِٱبْنَةُ أُمَّهَا وَٱلْحَمَاةُ
53 كَنَّتَهَا * وَٱلْكَنَّةُ حَمَاتَهَا * ثُمَّ قَالَ لِلْجَمْعِ إِذَا رَأَيْتُمْ سَحَابَةً طَالِعَةً مِنَ ٱلْمَغْرِبِ فَلِلْوَقْتِ
54 إِنَّ ٱلْمَطَرَ يَأْتِي فَيَكُونُ كَذٰلِكَ * وَإِذَا هَبَّ رِيحُ ٱلْجَنُوبِ فَلِلْوَقْتِ سَيَكُونُ حَرٌّ فَيَكُونُ * يَا مُرَائِينَ
56 تَعْرِفُونَ تُجَرِّبُونَ وَجْهَ ٱلسَّمَاءِ وَٱلْأَرْضِ وَهٰذَا ٱلزَّمَانَ كَيْفَ لَا تُجَرِّبُونَهُ * لِمَ لَا تَحْكُمُونَ بِٱلصِّدْقِ
57 مِنْ قِبَلِ نُفُوسِكُمْ *

Beatus ille servus, quem cùm venerit 43
dominus ejus, inveniet feciſſe ſic. Amen 44
dico vobis, quòd conſtituet eum ſuper
univerſas opes ſuas. Quòd ſi dixerit 45
ille ſervus malus in corde ſuo; Domini
mei retardabitur adventus: & incipiet
percutere ſervos domini ſui, & ancillas
ejus, & comedere, & bibere, & inebri-
ari: Veniet dominus illius ſervi die 46
quâ non putabit, & horâ quam neſcit,
& ſecabit eum medium, & ſtatuet par-
tem ejus cum infidelibus. At ille ſer- 47
vus, qui cognoſcit voluntatem domini
ſui, & non accingit ſe, & facit volun-
tatem illius, vapulabit multùm. Qui 48
autem neſcit, & facit id ob quod me-
retur verbera, vapulabit parùm. Quia
quicunque donatus eſt multis, require-
tur ab eo multa. Et ille, cui commiſſa
ſunt multa, repetentur ab eo multa. Veni 49
ut jacerem ignem in terram, & nil volo,
niſi acceſſionem ejus. Et eſt mihi in- 50
tinctio quâ tingendus ſum: & ego la-
boro ut perficiatur. An putatis quòd ve- 51
nerim jacere pacem in terram? Non, di-
co vobis, ſed ſeparationem. Et nunc 52
erunt quinque in domo una, adverſabun-
tur tres duobus, & duo tribus. Adver- 53
ſabitur pater filio ſuo, & filius patri
ſuo, & mater filiæ ſuæ, & filia matri
ſuæ, & ſocrus nurui ſuæ, & nurus ſo-
crui ſuæ. Deindè dixit turbæ; Cùm 54
videtis nubem ortam ab Occaſu, dicitis
ſtatim; Pluvia veniet: & fit ita. Et 55
cùm flaverit ventus Auſtri, dicitis;
Erit æſtus: & eſt. O hypocritæ, nôſtis 56
probare faciem cœli & terræ: & hoc
tempus, quomodò non probatis illud?
Quid non judicatis juſtum à vobiſmet- 57
ipſis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 ብፁዕ: ውእቱ: ገብር: ዘመጺሶ: እግዚኡ: ይረክቦ:እንዘ:ከመዝ:ይገብር:=: ለጫ
44 ን:እብለክሙ: ሳዕለ: ኵሉ:ንዋዩ: ያመግቦ::=: ወለመሰ: ይቤ: ውእቱ: እኩይ: ገ
45 ብር:በልቡ: ይኄኒዲ:ለቲወ: እግዚአየ:ወይእሓገዝ:ያመነዝዝ: ደቀ: ወለዋልደ:ዘበቲ:
46 እ ዚኡ: ወይበለዕ:ወይስቲ: መስለ:ሰካርያን: ወይሰክር :=: ወይመጽእ: እግዚኡ:
ሳዊእቱ: ገብር:በዕለተ: ኢተሐዝበ: ወበጊዜ: ኢያለመረ: ወይሞትሮ: ወያገብእ: መ
47 ክፈልቲ: መሰለ:እሉ:ኢይአምኑ::=: ወለገብርሰ: ዘያእመር: ፈቃደ: እግዚኡ: ወ
48 ኢይገብር:ወኢያስተደሉ:ዘከመ: ይፈቅድ: ብዙኅ: መቅሠፍቲ::=: ወዘስ : ኢያእ
ምር :ለእመ: ኢገብረ: ሕደጥ: መቅሠፍቲ:: ወለኵሉ: ዘብዙኅ: ለገብወ: ብዙኅ:
49 ይኄሥሠው: ወለዘኂ: ፈድፋደ : ለመሕፀንዎ : ፈድፋደ : ይተልውዎ::=: እሰተ:እ
50 መጸእኩ:ለብሔር :ወመንተ:እፈቅድ:እመከመ:ወድኣት: ኀደት:=: ጥመቀተ:ቢየ :
51 ዘእጠመቅ: ወእኖ: እትባኅስ : እስከ : እፈጽሞ::=: ወይቤሉው : ለእሕዛብ : ይ
መስለክሙኑ : ሰለመ : ዘእመጻእኩ : ለብሔር : ለልቦ : እብለክሙ : ዘእንበለ: ሙጥ
52 ባኅት: ከመ: እፍልጥ : ወእበቢ: እመይእዜሰ:ነ=: ለእመ : ኀምስቱ : ሃለዉ: ው
ስት: ቤት: ይትፈለጡ : ክልኤቱ : እመሠለስቱ : ወይትፈለጥ : ለሐዲ : እመክልኤ
53 ቱ:=: ይትፈለጥ : አብ : እመወልዱ : ወወልድኂ: እመለቡሁ:: ወትትፈለጥ:እመ:
እመወለታ: ወወለትኂ: እመለሚ: ወሐሚት: ለመርዓታ: ወመርዓት: እመሐመታ::=:
54 ወይቤሎው: ለሕዝብ: ሶበ: ትሬእዩ : ደመና : ዘይዴመን : መንግለ : ዐረብ : ዝናመ:
55 ለመጺእ : ከመዝ : ይከውን : ትብሉ::=: ወሶበ : ይነፍኅ:ነፋስ : ለዜብ : ዋዕ
56 ይ : ለመጺእ : ከመዝ : ይከውን : ትብሉ::=: መደልዋን : በገጸ : ስሚይኑ :
ወመድር : ታእመሩኑ : ለመክሮ : ወእሮ : ሊትላመሩ : ለመክሮቱን : ለእለ
57 ንቱ : መዋዕል::=: ወለመንትኑ : ለቢክሙ: ሊትፈትሑ : ጽድቀ:=:

Beatus eſt ſervus quem veniens dominus ejus inveniet ſic facientem. Amen 43 44
dico vobis, Super omnia bona ſua diſpenſatorem conſtituet eum. Et ſi dixe- 45
rit iſte malus ſervus in corde ſuo, Moram facit venire dominus meus: cœperit-
que exprobrare filios & filias domûs domini ſui, & edere & bibere cum ebri-
oſis, & inebriari; Et veniet Dominus iſtius ſervi in die quo non putavit, & in 46
tempore quod non novit, & abſcindet eum, & tradet portionem ejus cum iis qui
non credunt. Et illi ſervo qui cognoſcit voluntatem domini ſui, & non facit, & 47
non adaptat ſe ſecundùm quod vult, multæ ermnt plagæ ejus: Et qui neſcit, ſi 48
non fecit, paucæ erunt plagæ ejus. Et cuicunque multum tradiderunt, multum re-
quirent ab illo: & ab eo qui abundavit, è ſinu ejus abundantius conſequentur. 49
Ignem adduxi in terram, & quid volo ſi jam accenſus eſt? Baptiſmum habeo quo 50
baptizabo: et quomodo patiar uſquequo perfecero eum? Et dixit populis, Putatis- 51
ne quòd pacem adduxi ad terram? Minimè, dico vobis; ſed gladium ut dividam:
& væ ex nunc. Si quinquè erunt in domo, ſeparabuntur duo à tribus, & ſepara- 52
bitur unus à duobus. Separabitur pater à filio ſuo, & filius à patre ſuo, & ſepa- 53
rabitur mater à filia ſua, & filia à matre ſua, & ſocrus à nutu ſua, & nurus à ſo-
cru ſua. Et dixit populis, Quum videritis nubem nubilantem verſùs Occaſum, 54
pluvia ventura eſt: ſic erit, dicitis: Et quando flat ventus Auſtralis, æſtus eſt fu- 55
turus: ſic erit, dicitis. Hypocritæ, num faciem cœli & terræ nôſtis probare, & 56
quomodo neſcitis probare hæc tempora? Et quare vos ipſi non judicatis ju- 57
ſtitiam?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

51 * مي پنداريد كه آمدم كه بر زمين سلامتي * وارامي * پيدا كنم * مي كويم بشما نه * الا
52 پراكندكي * * ازين ساعت * پنج در يك خانه باشد * دو بر سه پراكنده شوند * وسه بر دو
53 * و پدر از فرزند جدا شود * وفرزند از پدر * ومادر از دختر † بيكانه شود * ودختر از مادر
54 وخسوك † وعروس مخالف شوند * * وروي بجماعت كرد * وگفت * وقتي بينيد * كه ابر از
55 سوي مغرب پيدا شد * بگوييد كه باران خواهد † باريد * وچنين بشود * * وچون باد جنوب
56 بجنبد * بگوييد گرمي خواهد شد * وبشود * * اي منافقان احوال اسمان وزمين را مي دانيد * واز
57 يكديگر جدا مي كنيد * چگونه اين روزكار را جدا نمي توانيد كردن * * چرا از درون
خود راستي نمي انديشيد

Putatis quòd venerim ut in terra 51
pacem & tranquillitatem produ-
cam? Dico vobis, Minimè, ſed di-
viſionem. Ab hac hora quinque in 52
una domo erunt, duo in tres diviſi
erunt, & tres in duos. Et pater à 53
filio diviſus erit, & filius à patre:
& mater à filia aliena fiet, & filia
à matre: & ſocrus & ſponſa con-
trariæ erunt. Et vultum ad turbam 54
convertit, & dixit; Quando vide-
ritis quòd nubes à plaga Occiden-
tali oriatur, dicetis quòd pluvia
futura eſt ut pluat, & ita fiet. Et 55
cùm ventus Auſtralis flârit dicetis,
Æſtus futurus eſt, et fiet. O hypo- 56
critæ, ſtatus cœli ac terræ nôſtis, et
à ſe invicèm diſcernitis: quomodò
hoc tempus non poteſtis diſcernere?
Cur ex interiore veſtrî veritatem 57
non aſſequimini?

Cùm enim vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam
58 Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν
liberari ab illo: ne fortè trahat te ad judicem, & judex te
(α) ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε
tradat exactori, & exactor te jaciat in carcerem. Dico tibi;
59 (β) παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε (γ) βάλῃ εἰς φυλακήν. Λέγω σοι,
Non egredieris illinc, usquequò etiam novissimum minutum reddas.
Οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, (δ) ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

CAP. XIII. ιγ'.

1 ΠΑρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων,
quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens Jesus
2 ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
dixit illis; Putatis quòd Galilæi hi peccatores præ omnibus Galilæis
εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους
fuerint, quia talia passi sunt? Non, dico vobis: sed si non pœnite-
3 ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ (α) μετα-
amini, omnes similiter peribitis. Vel illi decem & octo, supra quos cecidit
4 νοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν
turris in Siloam, & occidit eos: putatis quia ipsi debitores fue-
ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς· δοκεῖτε ὅτι (β) ἔτι ὀφειλέται ἐγέ-

MS. A. (α) ἀπαλλάχθαι (β) παραδώσει (γ) βάλῃ (δ) ἕως τοῦ καὶ τὸ ἔσχατον MS. A. ΚΕΦ. ιγ'. (α) μετανοήσητε, (β) αὐτοὶ (γ) πάντας τοὺς ἀνθρώπους (δ) μετανοήσητε, (ε) ζητῶν καρπὸν ἐν (ζ) ἓν αὐτήν· (η) κόπρια.

rint præter omnes homines habitantes in Jerusalem? Non, dico
νοντο παρὰ (γ) πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἰερουσαλήμ; Οὐχί, λέγω
vobis: sed si non pœnituerit is, omnes similiter peribitis. Dicebat autem hanc
ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ (δ) μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. Ἔλεγε δὲ ταύτην
similitudinem; Ficum habebat quidam in vinea sua plantatam: & venit
παραβολήν, Συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἦλθε
fructum quærens in illa, & non invenit. Dixit autem ad vinitorem; Ecce
(ε) καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρον. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδοὺ
tres annos venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio: Excinde
τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον
illam: ut quid etiam terram occupat? Is autem respondens, dicit illi;
(ζ) αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτῷ,
Domine, relinque eam & hunc annum, usque dum fodiam circa illam, & mittam
Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν, καὶ βάλω
stercus. Et si quidem fecerit fructum: si verò non, in futurum excindes
(η) κοπρίαν. Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις
eam. Erat autem docens in una synagogarum in Sabbatis. Et ecce
αὐτήν. Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς Σάββασι. Καὶ ἰδοὺ
mulier erat spiritum habens infirmitatis annos decem & octo: & erat concurvata, & non
γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ
potens recurvare in omnino.
δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

58 * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

58 Cùm autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne fortè trahat te ad judicem, & judex tradat te exactori, & exactor mit-
59 tat te in carcerem. Dico tibi; Non exies indè, donec etiam novissimum minutum reddas.

CAP. XIII.

1 ADerant autem quidam ipso in tempore, nuntiantes illi de Galilæis, quorum
2 sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens dixit illis; Putatis quòd hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi
3 sunt? Non, dico vobis: sed nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter perí-
4 bitis. Sicut illi decem & octo, supra quos cecidit turris in Siloë, & occidit eos: puratis quia & ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitantes in Jerusalem? Non, dico vobis: sed si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peri- 5
bitis. Dicebat autem & hanc similitudinem; Arborem fici habebat quidam plan- 6
tatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non invenit. Dixit au- 7
tem ad cultorem vineæ; Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio: succide ergò illam: ut quid etiam terram occu-
pat? At ille respondens, dicit illi; Domine dimitte illam & hoc anno, usque 8
dum fodiam circa illam, & mittam stercora: Et siquidem fecerit fructum: sin 9
autem, in futurum succides eam. Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. 10
Et ecce mulier, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat 11
inclinata, nec omninò poterat sursum respicere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

58 * لانك اذا ذهبت مع خصمك الي الرييس فاعط في الطريق ما تتخلص به منه * لييلا
59 يوصلك الي الحاكم * والحاكم يدفعك الي المسكرج ويلقيك المسكرج في السجن * اقول
لك انك لا تخرج من هناك حتي تودي آخر فلس * الفصل الخمسون *

1 * وفي ذلك الزمان جاء اليه قوم واخبروه بالجليليين الذين خلط فيلاطس دماءهم مع
2 ذبايحهم * فاجابهم يسوع قايلا اتظنون ان اوليك الجليليين كانوا وجودهم خطاة دون
3 جميع الجليليين اذا صابهم هذه الاوجاع * كلا * لكني اقول لكم ان لم تتوبوا جميعكم
4 كذلك تهلكون * واوليك الثمنية عشر الذين سقط عليهم البرج في سلوحا فقتلهم اتظنون
5 انهم كانوا مجرمين دون جميع الناس السكان بيروسليم * كلا * لكني اقول لكم ان لم
6 تتوبوا جميعكم كذلك تهلكون * وقال لهم هذا المثل انسان كانت له شجرة تين مغروسة في
7 كرمه جاء يطلب فيها ثمرا فلم يجد * فقال للكرام ها هي ذه ثلث سنين اني واطلب
8 ثمر في هذه التينة فلا اجد * اقطعها ليلا تعطل الارض * فاجابه قايلا يا رب دعها هذه
9 السنة ايضا لافلحها واصلحها * لعلها تثمر في السنة الاتية فان لم تثمر فاقطعها *
10 * الفصل الحادي والخمسون * * وفيما هو يعلم في احد الجامع في السبت * واذا امراة
11 معها روح مرض منذ ثماني عشر سنة * وكانت منكبة لا تقدر ان تستقيم البتة *

Quoniam cùm ieris cum adversario tuo 58
ad principem, da in via aliquid per quod
libereris ab eo: ne perducat te ad judi-
cem, & judex tradat te exactori, &
projiciat te exactor in carcerem. Dico 59
tibi, quòd non exibis inde, quousque sol-
vas ultimum denariolum.

Sectio quinquagesima.

CAP. XIII.

Et in eo tempore venerunt ad eum 1
quidam, & retulerunt ei de Galilæis,
quorum miscuit Pilatus sanguinem cum
sacrificiis eorum. Respondit eis Jesus, 2
dicens; Putatisne illos Galilæos fuisse
solos peccatores præ omnibus Galilæis, eò
quòd assecuti sint eos tales dolores? Ne- 3
quaquam. Sed dico vobis, Si non pœni-
tentiam egeritis, omnes pariter peribitis.
Et illos decem & octo, supra quos cecí- 4
dit turris in Siloë, & occidit eos: pu-
tatisne fuisse sceleratos præ cunctis ho-
minibus habitantibus in Jerusalem?
Nequaquam. Sed dico vobis, Quòd nisi 5
pœnitentiam egeritis, omnes peribitis
similiter. Et dixit illis hanc similitu- 6
dinem; Quidam qui habebat arborem
fici plantatam in vinea sua, venit quæ-
rere in ea fructum, & non invenit:
Quare dixit vinitori, Ecce tribus an- 7
nis venio, & quæro fructum in hac ficu,
& non invenio: succide illam, ne inuti-
lem reddat terram. Respondit ei, dicens; 8
Domine, dimitte illam isto anno etiam,
ut colam eam, & reparem eam: Forsi- 9
tan fructum afferet in anno venturo;
quòd si non afferat fructum, succidam
illam.

Sectio quinquagesima prima.

Et dum ipse doceret in una synagogarum 10
in sabbatho, Ecce mulier, cum qua erat 11
spiritus infirmitatis à decem & octo
annis: & erat curva, nec poterat eri-
gere se ullo modo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

58 ኦበ : ይትባጽሐክ : ዕደውክ : ኀበ : መኰንን : ተዓረቅ : በፍናት : ወሰልጥ : ዘትፈደ
ዮ : ኵሙ : ለ ይትበጸሐክ : ኣበ : መኰንን : ወመኰንን : ይጫጥወክ : ለወዓቢሁ : ወወዓቢሁ :
59 ይጥቅሑክ : ለብዐክ : ኵሙ : ሊትወፅእ : እመሃየ : እስክ : ትሰልጥ : ደኃሪተ : ገመሰ : ::=:
በእንተ : ገለለዊያን : ወለለ : ሠስተ : ሰቤሐሙ : ::=:

1 ፲ሮ ወቦ : እለ : መጽሉ : ኀቤሁ : ለጫሁ : ወዘነገሥ : በእንተ : ገሊላዊያን : እለ : ደመረ : ጲላ
2 ጦስ : ደሞሙ : መስለ : መሥዋዕቶሙ : ::=: ወለሠሥለ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎ
ሙ : ይመስለክሙኑ : እመንቱ : ከመ : ገላለዊያን : ኀጥእን : እመኵሉ : ሰብእ : ገሊላ : ለእመ :
3 ዛቲ : ፈክበቶሙ : ::=: ለልቦ : እብለክሙ : እመሰ : ሊነሰሐክሙ : ከማሆሙ : ትትሐጕሉ :
4 ኵልክሙ : ::=: ወይመስለክሙኑ : እልኰቱ : ዓሠርቱ : ወሰመንቱ : እለ : ወድቃ : ሞሕ
ፈድ : ላዕሌሆሙ : በሰሊሐመ : ወቀተሎሙ : እሙንቱሰ : ከመ : ኀጥእን : እስመ : ዛቲ : ፈክ
በቶሙ : ወይመስለክሙኑ : እሙንቱ : ከመ : ኀጥእን : እመኵሉ : ሰብእ : ሊየሩሰሌም : ::=:
5 እልቦ : እብለክሙ : እመሰ : ሊነሰሐክሙ : ከማሆሙ : ትትሐጕሉ : ኵልክሙ : ::=:
6 በር ሰንበት : ዘጽገዖት : ወበሰንት : ወትረ : ::=: ወመሰለ : ሱሙ : ወይቤሎሙ : ብእሲ
ዪ : ቦበለሰ : ሠስተ : ዐጸደ : ወይኑ : ወይሐሠር : ይኑሃእ : ፍሬሃ : ወሊ ይረክብ : እንተ : ሖረ : ::=:
7 ወይቤሎ : ለዐቀቤ : ወይን : ናሁ : ሠለስተ : ዐመት : እመዘ : እመጽእ : እኑሃእ : ፍሬሃ : ወ
8 ሊእረክብ : ገዝማ : እንከሰ : ለመንት : ታፀርሶ : ለን : ሥድረኒ : ::=: ወለሠሠለ : ወይ
9 ቤሎ : ሓዲጋ : እግዚኦ : ኀሪፈኒ : እስክ : እስሪ : ታሕቴሃ : ወእደይ : ሥርተ : ::=: እመቦ : ከ
10 መ : ትፍረይ : ለዐጡ : ወለሣልስትሰ : ንገዝማ : ::=: በሰንበት : ወትረ : ::=:
ወመሀሮሙ : በሰንበት : በአሐዱ : መኰራብ : ::=:
በእንተ : ብእሲት : እንተ : ደዌየት : ::=:
11 ወሃለወት : ለሐቲ : ብእሲት : እንተ : ለድወያ : ጋኔን : ዓሠርተ : ወሰመንተ : ዐመተ : ወጕሕ
ቍት : ወሊትክል : ቀዊመ : ርቱዐ : ግሥሪ : ::=:

Dum te ducturus sit adversarius tuus ad judicem, reconciliator in via, & 58
tranfige quid reddas ei, ne ducat te ad judicem, & judex tradat te militibus,
& milites incarcerent te. Dico tibi, Non exibis illinc, usquequò reddideris ul- 59
timum minutum.

CAP. XIII. *De Galilæis & Salchomitis.*

ET fuerunt qui venerunt ad eum tunc, & annuntiaverunt ei de Galilæis quo- 1
rum sanguinem miscuerat Pilatus cum sacrificiis eorum. Et respondit Dominus 2
Jesus, & dixit iis; Putatísne quòd hi Galilæi peccatores fuerunt præ omnibus
hominibus Galilææ, quia hoc contigit iis? Non, dico vobis: si non resipiscatis, 3
sicut illi peribitis omnes. Et putatísne, hi decem & octo super quos cecidit 4
turris in Salihom, & trucidavit eos, quòd peccatores fuerunt quia hoc contigit iis?
& putatísne quòd hi peccatores fuerunt præ omnibus hominibus Hierusalem?
Non, dico vobis: si non resipiscatis, sicut illi peribitis omnes. *Tertio Sab-* 5
bato florum: Et vespere Sabbati. Et parabolicè loquutus est iis, & dixit iis; 6
Quidam homo habuit ficum in vinea sua, & venit accipere fructum ejus, & nihil
inveniens, abiit: Et dixit custodi vineæ, Ecce tres annos venio, accipere fructum 7
ejus, & non invenio: excinde eam igitur, quare otiosam reddit nobis terram
nostram? Et respondit, & dixit ei; Dimitte eam Domine, in hyemem, usquequò 8
fodero subter eam, & appositero terram. Si fuerit quòd fructum ferat, bene est; 9
alioquin excindemus eam. *Vespere Sabbati.* Et docuit eos in Sabbato in 10
quadam synagoga.

De muliere quæ infirma fuit.

Et fuit quædam mulier quam infirmam reddidisset dæmon, decem & octo annis, 11
& gibbosa fuit, & non potuit stare rectè unquam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * بباغبانان گفت * اينك سه سالست كه مي آيم * واين درخت † انجير ميوه مي طلبم
8 نمي يابم * اورا ازبيخ ببريد * كه زمين را باطل كرد * * باغبان گفتند * اي خداوند
امسال نيز اورا بگذار * تا گرداگرد اورا بيل بزنيم * وسرگين بيندازيم * واورا تيمار داريم *
9 اگر ميوه داد ماند * واگرنه اورا در † اينك سال ببريم *

هشتاد سه خوش كردن عيسي زني را كه هجده سال درهم پيچيده شد

10 چون عيسي در روز شنبه † باتجمنها مي كرديد * وتعليم مي داد * * در انجمني † زني بود كه
11 دردمندي داشت * مدت هجده سال * ان زن درهم پيچيده بود * نمي توانست دست وپاي † دراز كردن *

Hortulanis itaque dixit; Ecce ter- 7
tius annus est quo venio, et ex hac
arbore ficûs fructum quæro, sed non
invenio: eam radicitùs excindite,
quia terram otiosam reddit. Hortu- 8
lani dixerunt; O domine, hoc anno
et iam illam sine, ut circumcirca eam
pastinemus, et stercus adjiciamus, et
ejus curam habeamus. Si fructum 9
dederit, maneat: sin minùs, eam
anno veniente succidemus.

LXXXIII. Sanat Jesus mulierem quæ octodecim annos incurvata fuerat.

Cùm Jesus in die Sabbathi in syna- 10
gogis versaretur, et doceret; In syna- 11
goga quadam mulier erat, quæ infir-
mitatem habuerat spatio octodecim
annorũ: mulier illa complicata erat,
nec potuit manũ pedémve extendere.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΗ'. ΜΘ'. Ν'.

Videns autem eam Jesus, *advocavit*, & ait illi; Mulier, *absoluta es*
12 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς, προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι
infirmitatis tuæ. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, &
13 τῆς ἀσθενείας σου. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη, καὶ
glorificabat Deum. Respondens autem archisynagogus, indignans quia
14 ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι
Sabbato curâsset Jesus, dicebat turbæ; Sex dies sunt, in quibus
τῷ Σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ, Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς
oportet operari: in his ergò *venientes* curamini, & non die
δεῖ ἐργάζεσθαι· (ϑ) ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ
Sabbati. *Respondit ergò ei* Dominus, & dixit; Hypocrita, unusquisque
15 τοῦ Σαββάτου. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν, (ι) Ὑποκριτά, ἕκαστος
vestûm Sabbato non solvit bovem suum, aut asinum à præsepio, &
ὑμῶν (κ) τῷ Σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ, ἢ (λ) τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ
abducens potum dat? Hanc autem filiam Abrahæ *existentem*, quam *ligavit* Sa-
16 ἀπαγαγὼν ποτίζει; Ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σα-
tanas, ecce decem & octo *annos*, non oportuit solvi à vinculo isto die
τανᾶς, ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ
Sabbati? Et hæc *dicente eo*, erubescebant omnes *oppositi*
17 τοῦ Σαββάτου; Καὶ ταῦτα λέγοντι αὐτῷ, καῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐ-
ei: & omnis *turba* gaudebat in universis *gloriosis factis* ab
τῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ'

MΘ' — ξξζ β — ξξη s — ξξϑ β N' — ρο s — ροα s

eo. Dicebat *autem*, Cui simile est regnum Dei, & cui *similabo* illud?
18 αὐτοῦ. Ἔλεγε δὲ, Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν;
Simile est grano sinapis, quod *accipiens* homo misit in hortum suum: &
19 Ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ
crevit, & factum est in arborem magnam: & volucres cœli *nidulati sunt*
ηὔξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα· καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ (μ) κατεσκήνωσεν
in ramis ejus. Et iterùm dixit; Cui *similabo* regnum Dei?
ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. (ν) Καὶ πάλιν εἶπε, Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ;
20 Simile est fermento, quod *accipiens* mulier abscondit in farinæ sata tria, donec *fermenta-*
Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυ-
21 *tum est* totum. Et *transibat* per civitates & *vicos*, docens, & iter faciens
μώθη ὅλον. Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας, διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος
22 in Hierusalem. Ait autem quidam illi; Domine, si pauci *servati?* Ipse autè dixit
εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶπε δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σῳζόμενοι; ὁ δὲ εἶπε
23 ad illos; Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico
πρὸς αὐτούς, Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί, λέγω
24 vobis, quærent intrare, & non poterunt. *Ex quo* autem *surrexerit* paterfamiliâs,
ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης,
25 & clauserit ostium, & *cœperitis* foris stare, & pulsare ostium, dicentes;
καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι, καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες,
Domine, Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis; *Non novi* vos undè sitis.
Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ.

MS. A. (ϑ) ἐν αὐταῖς ζυνερχόμενοι (ι) Ὑποκρίται, (κ) ἐν τῷ (λ) τὸν ὄνον (μ) κατεσκήνωσαν (ν) Πάλιν εἶπεν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Vidítque eam Jesus, & eam advocavit, ac 12
dixit ei; Mulier, absoluta es ab invaletudine
tua. Et imposuit ei manum suam, & illicò 13
extendit sese, & glorificavit Deum. Re- 14
spondit autem princeps synagogæ cùm ex-
canduisset, quòd sanâsset Sabbatho Jesus, &
ait turbis; Sex sunt dies quibus oportet ope-
rari, in his venite sanitatem recepturi, & non
in die Sabbathi. Jesus verò respondit & 15
dixit ei; Simulator, unusquisque vestrûm
Sabbatho, nónne solvit bovem suum aut
asinum suum à præsepi, & abit aquatum?
Hanc autem quæ est filia Abrahæ, & quam 16
vinxerat diabolus jam ab octodecim annis,
nónne decebat solvi ab isto vinculo die Sab-
bathi? Quúmque hæc diceret, pudore suf- 17
fusi sunt ii omnes qui adversabantur ei: to-
tus verò populus gaudebat super omnibus
miraculis quæ fiebant per manum ipsius.
Porrò dicebat Jesus; Cui rei simile est re- 18
gnum Dei, & cui rei assimilabo illud? Si- 19
mile est grano sinapis, quod acceptum vir
projecit in hortum suum, & crevit, evasitque
in arborem magnam; & volatile cœli ni-
dificavit in ejus ramis. Rursum dixit Jesus; 20
Cui rei comparabo regnum Dei? Simile est 21
fermento quod acceptum mulier abdidit in
farinæ satis tribus, donec tota fermentare-
tur. Cæterùm peragrabat per pagos & ur- 22
bes, dum doceret ac pergeret in Jerusalem.

Lectio in commemorationem justorum & Patrum. 48.

Interrogavit autem eum quidam, Num 23
pauci sint illi qui serventur? Jesus autem
dixit eis; Contendite intrare portam angu- 24
stam: siquidem dico vobis, Multi studebunt
intrare, nec poterunt. Ex qua hora surrexe- 25
rit dominus domûs, & occluserit ostium,
eritis stantes foris & pulsantes ad ostium, &
incipietis dicere; Domine noster, Domine
noster, aperi nobis: tum is respondebit &
inquiet; Dico vobis, non novi undè vos sitis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Jesus illam mulierem vidit & ad se 12
vocavit, & ei dixit; O mulier, ab
infirmitatibus tuis *liberata es.* Et 13
manum suam ei imposuit, statimque
soluta est, & mulier Deo laudem de-
dit. Quoniam autem *Jesus* mulie- 14
rem illam in die Sabbathi sanavisset,
princeps synagogæ iratus est, & tur-
bæ dixit; Sex dies in septimana sunt,
in quibus diebus oportet opus facere:
in eis diebus venite & sanamini,
non in die Sabbathi. Jesus respon- 15
sum dedit, & ei dixit; O hypocri-
ta, Nunquid è vobis est quisquam,
qui asinum suum à præsepi non sol-
vat in die Sabbathi, & aquam det?
Ecce hæc mulier filia Abrahami 16
est, & duodecim annos eam Diabo-
lus ligavit, nónne oportuit ut in
die Sabbathi hoc vinculum solutum
esset. Cùm Jesus hunc sermonem 17
dixisset, quicunque illic stantes
erant attoniti mansérunt: & homi-
nes lætati sunt super miracula, quæ
à manu ejus procedebant.

LXXXIV. Parabola grani sinapis.

Post hæc autem Jesus dixit; Re- 18
gnum Dei cui assimilabo? Simile 19
est grano sinapis, quod homo acce-
pit, & in hortum suum jecit: &
granum illud arbor magna evasit,
& crevit, adeò ut volucres cœlorum
sub foliis ejus nidos facerent. Rur- 20
sus Jesus dixit; Regnum Dei cui
assimilabo?

Versio VULGATA LATINA.

12 Quam cùm videret Jesus, vocavit eam ad se, & ait illi; Mulier, dimissa es ab in-
13 firmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat De-
14 um. Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curâsset Jesus,
dicebat turbæ; Sex dies sunt, in quibus oportet operari: in his ergò venite, &
15 curamini, & non in die sabbati. Respondens autem ad illum Dominus dixit; Hy-
pocritæ, unusquisque vestrûm sabbato non solvit bovem suum aut asinum à præ-
16 sepio, & ducit adaquare? Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligavit satanas,
17 ecce decem & octo annis, non oportuit solvi à vinculo isto die sabbati? Et cùm
hæc diceret, erubescebant omnes adversarii ejus: & omnis populus gaudebat in
18 universis, quæ glorioſè fiebant ab eo. Dicebat ergò; Cui simile est regnum
Dei, & cui simile æstimabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum ho- 19
mo misit in hortum suum, & crevit, & factum est in arborem magnam: & volucres
cœli requieverunt in ramis ejus. Et iterùm dixit; Cui simile æstimabo regnum Dei? 20
Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ sata tria, donec 21
fermentaretur totum. Et ibat per civitates & castella, docens, & iter faciens in 22
Jerusalem. Ait autem illi quidam; Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse 23
autem dixit ad illos; Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico 24
vobis, quærent intrare, & non poterunt. Cùm autem intraverit paterfamilias, & 25
clauserit ostium, incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicentes; Domine, aperi
nobis: & respondens dicet vobis; Nescio vos undè sitis:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * فنظر اليها يسوع ونادا ها قايلاً يا مراءة انت محلولة من مرضك * ووضع يده عليها فاستقامت 12
13 للوقت ومجدت الله * اجاب رييس الجماعة وهو مغضب لان يسوع ابرا ها يوم السبت وقال للجمع 13
14 لكم ستة ايام ينبغي العمل فيها وفيها تاتون وتستشفون وفي يوم السبت لا * فاجابه الرب قايلاً 14
15 يا مرائيين اليس كل واحد منكم يحل ثورة او حمارة من العلف في السبت ويذهب فيسقيه * 15
16 وهذه التي هي ابنة ابراهيم ربطها الشيطان منذ ثماني عشر سنة اما كان يحل ان تطلق 16
17 من هذا الرباط في يوم السبت * ولما قال هذا اخزي جميع مقاوميه * وكان جميع السعب 17
18 يفرحون بالاعمال الحسنة التي كانت منه * وكان يقول ماذا تشبه ملكوت الله وبماذا اشبهها * 18
19 تشبه حبة خردل اخذها انسان وزرعها في بستانه * فنمت وصارت شجرة عظيمة وتسكن طير 19
20 السماء في اغصانها * ثم قال ايضاً بماذا اشبه ملكوت الله * تشبه خميرا اخذته مراءة وخباءته 21
21 في ثلثة اكيال دقيق فاختمر جميعه * 22 * وكان يسير في المدن والقرى ويعلم متوجها الى يروسليم * 23
22 فقال له واحد يا رب قليل هم الذين يخلصون * فقال لهم * اجهدوا على الدخول من الباب الضيق فاني اقول لكم ان كثيرين يريدون الدخول منه 24
23 فلا يستطيعون * فاذا قام رب البيت واغلق الباب وبعد ذلك تقفون خارجاً وتقرعون الباب 25
24 ويقولون يا رب يا رب افتح لنا * فيجيبكم قايلاً لا اعرفكم من اين انتم *

Respexit autem eam Jesus, & inclamavit eam, ac dixit illi; Mulier, soluta es ab infirmitate tua. Et imposuit manum suam super eam, & erecta est continuò, & glorificavit Deum. Respondit princeps synagogæ, indignatus quòd Jesus curâsset eam in die sabbathi, & dixit turbæ; Sunt vobis sex dies, quibus licèt operari, & in illis venietis, & sanitatem quæretis: at in die sabbathi minimè. Respondit ei Dominus, dicens; O hypocritæ, nónne unusquisque vestrûm solvit bovem suum & asinum suum in sabbatho à præsepio, & abit, & potat illum? Et hanc quæ est filia Abrahæ, quam ligaverat satanas à decem & octo annis nónne licebat liberari ab isto vinculo in die sabbathi? Et cùm dixisset hæc, confudit omnes adversarios suos: & omnis populus gaudebant de overibus bonis quæ fiebant ab illo. Et dicebat; Cui rei assimilatur regnum Dei, & cui rei assimilabo illud? Assimilatur grano sinapis, quod accepit homo, & seminavit illud in horto suo, & crevit, & factum est arbor magna, quatenus requiescerent volucres cœli in ramis ejus. Deindè dixit iterùm, Cui assimilabo regnum Dei? Assimilatur fermento quod accepit mulier, & abscondit illum in tribus mensuris farinæ, & fermentata est tota.

Sectio quinquagesima secunda.

Et ibat per civitates & castella, & docebat pergens ad Jerusalem. Et dixit illi quidam; Domine, pauci sunt qui salvantur? Inquit eis; Certate de ingressu per portam angustam: quia dico vobis, quòd multi volent intrare per illam, & non poterunt. Cùm autem steterit dominus domûs, & clauserit ostium, tunc remanebitis foris, & pulsabitis ostium, & dicetis; Domine, Domine, aperi nobis. Et respondebit vobis, dicens; Non cognosco vos, undè estis?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወርእያ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወጸውዓ: ወይቤላ: ተስዕርኪ: ብእሲቶ: እመደዊኪ:=:
13 ወለእንበረ:እዴሁ:ላዕሌሃ: ወፈትዓት: ሶቤሃ: ወለእሸ'ተቶ:ለእግዚአብሔር::=: ወተ
14 ሰዐ:ሊቃነ:ካህናት: እስመ: ፈወሰ: እግዚእ:ሊየሱስ:በሰንበት: ወይቤልዎ:ለሕዝብ:ለአኮ:ስዱስ:መዋዕለ:ውእቱ:በዘ:ትገብሩ:ግብረክሙ: ውእተ:ዕለተ:ኀዑ:ተፈወ
15 ሱ:ለእ:በዕለተ:ሰንበት::=: ወለውለ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎሙ:መድልዋን: ለኔትውሰ:ሊትፈትሑ:ለድገክሙ: ወባህመክሙ: እመኒ:መቅጣሑ: ወሊትወስድዎ
16 ኑ:ተስተ.ይዎ:በዕለተ:ሰንበት::=: ወዘቲ: ወለተ: ለብርሃሞ: ለኔተ:ለሰራ: ሰይጠን: ናሁ:ዓሠርቱ:ወስማንቱ:ዓመት: ለኮኑ: ርቱዕ: ትትፈታሕ: ይእቲሂ:በሰንበት:እመእሰ
17 ራ::=: ወዘንተ:ብሂሎ:ተኀፍሩ:ኵሎሙ:እለ:ቆሙ: ባዕቤሁ: ወተፈሠሑ:ኵሉ: ሕዝብ:በእንተ:ኵሉ:መንክር :ዘይትገበር:በባዕቤሁ::=: በእንተ:መሰቤ::=:
18 ወይቤሎሙ:መንተ:ትመስል:መንገሠተ:ሰማያት:ወበመንት: ለስተመስላ:=: ትመስ
19 ል:መንግሠተ: እግዚአብሔር :ሕጡተ:ስናፔ:እንተ:ነሥአ:ብእሲ:ወዘርኣ:ውስተ:ገ
20 ራህቱ:ወልህቀት: ወኮነት:ዕፀ: ዐቢየ: ወለጽለሱ:ውስቴታ:ለዕዋፈ:ሰማይ:ውስተ:ለዕ
21 ጹቂሃ::=: ወካዕበ:ይቤ:በመንት:ለስተመሰሳ:ለመንግሠተ:ሰማያት:=: ትማስል: ብሑኣ:ዘነሠአት:ብእሲት:ወደፈነቶ:ውስተ:ሐሪጽ:ዘሠላስቱ: መዛልስ: ወለብሐለ: ኵሎ::=: ወይሐውር:ለሀገሮ:ወለዕጸደተ:ያንሶሱ:በሊዮሬሰሌም:ወይጼህር::=:
22 በእንተ : ዘተስእለ : ውሑደኑ:እንጋ: እለ : ይድኅኑ::=:
23 ወይቤሎ:ለሐዱ:እግዚእ:ውሕደኑ:እንጋ:እሙንቱ:እለ:ይድኅኑ::=: ወይቤሎ:ተ
24 ጋየሱ:ትባሉ: እንተ: ጻባብ: ለንቀጽ:: እብለክሙ: ብዙኃን: እለ:ይኀሠሡ:ይባሉ:
25 ወሊ.ይክሉ::=: እስመ: ይትነሣእ:ባዓ:ቤት:ወያለጹ:ኖኅተ: ወይእተ:ጊዜ: ይጦ ደጕዱ:ቀዊሞው: ላፍላ: እንዘ: ይብሉ: እግዚኦ:እግዚኦ:ለርኅወነ: ወለውለው: ወይቤሎው : ሊያለመረክው : እመአይቴ : ለኔትው:=:

Vidit eam Dominus Jesus, & vocavit eam, & dixit ei; Absoluta es, ô mulier ab 12
infirmitate tua. Et posuit manum suam super eam, & recta fuit statim, & glori- 13
ficavit Deum. Et indignati sunt principes sacerdotum quòd sanâsset Dominus 14
Jesus in sabbato, & dixerunt populis; Nónne sextus dies est in quo facietis opera
vestra? isto die venite, & sanamini, non in die sabbati. Et respondit Dominus 15
Jesus, & dixit iis; Hypocritæ, vos nónne solvitis asinum vestrum, & bovem vestrû
è vinculo suo? & nonne ducitis eum ut potare faciatis eum in die sabbati? Et 16
hæc filia Abrahami quam vinxerat satanas, ecce decem & octo annos, nónne
oportuit ut solveretur illa in sabbato à vinculo suo? Et quum hoc diceret, pu- 17
dore afficiebantur omnes opponentes ei, & gavisi sunt omnes populi propter totum miraculum quòd factum erat per eum.

De parabolis.

Et dixit iis, Cui simile est regnum cœlorum, & cui assimilabo illud? Simile est re- 18
gnum Dei grano sinapis quod accepit homo, & seminavit in agro suo, & crevit, 19
& fuit arbor magna, & fidificaverunt in ea volucres cœli in ramis ejus. Et 20
iterum dixit, Cui assimilabo regnum cœlorû? Simile est fermento quòd accepit 21
mulier, & condidit illud in farinæ tribus satis, & fermentavit totum. Et ibat *per* 22
civitates & synagogas, iter faciens in Hierosolymam, & docebat.

De eo qui interrogavit, Paucíne igitur sunt qui serventur?

Et dixit ei quidam; Domine, paucíne igitur sunt qui serventur? Et dixit ei, Vi- 23
ribus contendite intrare per angustam portam: dico vobis multi *sunt*, qui quæ- 24
rent intrare, & non poterunt. Quia surget dominus domûs, & claudet ostium: 25
& tunc pulsabunt foris stantes, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis: & respondebit iis, & dicet iis; Nescio vos unde sitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 * مانند خميرمايه كه اوارزن ستك باشد * ودر سه قفيز ارد اميخته * تا انكه كه همه ترش كشت
22 ورسيد * * ودر شهرها * ودیهها * مي كشت * وتعليم مي داد * ودر اورشليم † رفت
23 هشتاد پنج انجا كه فرمود كه از در تنك در آييد * يكي از عيسي پرسيد كه
24 ايشان كه زنده شوند † عيسي بدو گفت جهد كن تا بدري تنك در روي * بشما
مي گويم بسياران خواهند * كه اندر ايند * ونتوانند هشتاد شش فرمود كه
25 زنده شوند * گفت از ساعت كه خداوند † خانه برخيزد * ودر را ببندد * وشما از
بيرون ايستاده باشيد * ودررا بزنيد * وبگوييد * خداوند ما خداوند ما * براي ما در را بگشا * او
جواب دهد * كه بروييد كه من شما را نمي شناسم * كه از كجاييد

Simile est fermento, quod mulier accepit, & tribus satis farinæ immiscuit, donec totum acesceret, & fermentatum evaderet. Et in civitatibus & pagis obibat, et docebat: et Hierosolymam ivit.

LXXXV. Ubi jussit, Per ostium angustam intrate.

Quidam à Jesu sciscitatus est, Num pauci sunt, qui servandi sunt? Jesus ei dixit; Contende ut per portam angustam ingrediaris: vobis enim dico; Multi cupient ut intrent, et non poterunt.

LXXXVI. Pronuntiat paucos esse qui servandi sint.

Dixit præterea; Ex qua hora dominus domûs surrexerit, et ostium clauserit, vos autem foris steteritis, et ostium pulsaveritis, et dixeritis; Domine noster, Domine noster, nobis ostium aperi: ipse responsum dabit; Quin abeatis, quia ego vos non novi undè sitis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΑ'. ΝΒ'.

Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus: & in plateis
26 Τότε (ξ) ἀρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν Cου, καὶ ἐπίομεν· καὶ ἐν ταῖς πλατείαις
noſtris docuiſti. Et dicet; *Dico* vobis, *Non novi* vos undè ſitis: *Diſcedite*
27 ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· Ἀπόστητε
à me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus & ſtridor
28 ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
dentium, cùm videritis Abraham & Iſaac & Jacob, & omnes Prophetas, —
τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ πάντας τοὺς προφήτας, ροβ
in regno Dei, vos autem *expulſos* foràs. Et venient ab *Orienti-* s
29 ἐν τῇ (ο) βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν
bus, & *Occidentibus*, & ab Aquilone, & Auſtro: & recumbent in regno
καὶ δυσμῶν, (π) καὶ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ νότου· καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ —
Dei. Et ecce ſunt noviſſimi qui erunt primi, & ſunt primi qui erunt ρογ
30 τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶ πρῶτοι οἳ ἔσονται β
noviſſimi. In ipſa die acceſſerunt quidam *Phariſæi*, dicentes illi; NA'
31 ἔσχατοι. Ἐν αὐτῇ (ρ) τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, —
Exi, & vade hinc: quia Herodes vult te occidere. Et ait ροδ
32 Ἔξελθε, καὶ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι Ἡρῴδης θέλει Cε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν ε
illis; *Euntes* dicite vulpi illi; Ecce ejicio dæmonia, & ſanitates
αὐτοῖς, Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις
perficio hodiè & cras, & tertiâ conſummor. Veruntamen oportet me hodiè &
33 ἐπιτελῶ Cήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. Πλὴν δεῖ με Cήμερον καὶ

cras & *perendiè* ambulare: quia non capit Prophetam perire extra Hieru-
αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερου-
— ſalem. Hieruſalem, Hieruſalem, *occidens* Prophetas, & *lapidans*
ροε σαλήμ. Ἰερουσαλὴμ, Ἰερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα 34
s *miſſos* ad te, quoties volui congregare filios tuos, quem-
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα Cου, ὃν
admodum avis *ſuam pullitiem* ſub *alas*, & *non voluiſtis*? Ecce
τρόπον ὄρνις (σ) τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; Ἰδοὺ 35
relinquitur vobis domus veſtra deſerta. *Amen* autem dico vobis; Quia non me
ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος (τ) ὑμῶν ἔρημος. ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ (υ) μή με
videbitis, donec veniat cùm dicetis; Benedictus *veniens* in nomine Domini.
ἴδητε, ἕως ἂν (φ) ἥξῃ ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

CAP. XIV. ιδ'.

— Et factum eſt *in venire eum* in domum cujuſdam *principum* Phari-
ροs Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς (α) οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρι- 1
ſæorum Sabbato manducare panem, & ipſi *erant obſervantes* eum. Et ecce
NB' σαίων Cαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ 2
homo quidam erat hydropicus ante illum. Et reſpondens Jeſus dixit
ροζ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε 3
β ad Legiſperitos & Phariſæos, dicens, Si licet Sabbato curare?
πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, Εἰ ἔξεστι τῷ Cαββάτῳ θεραπεύειν;

MS.A. (ξ)ἄρξησθε (ο)βασιλείᾳ αὐτοῦ,ὑμᾶς (π)καὶ βορρᾶ, (ρ)τῇ αὐτῇ προσῆλθόν (σ)τὰ ἑαυτῆς νοσσία (τ)ὑμῶν. λέγω δὲ ὑμῖν,(υ)μὴ ἴδητέ με,(φ)ἥξῃ MS. A. ΚΕΦ.ιδ'. (α) τοῦ εἰκόν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et incipietis dicere, Coram te comedimus 26
& bibimus, & in plateis noſtris docuiſti.
Et dicet vobis, Non novi undè vos ſitis: 27
diſcedite à me operatores mendacii. Illìc 28
erit fletus & ſtridor dentium, quum videritis
Abraham, & Iſaac, & Jacob, omnéſque
Prophetas in regno Dei, vos autem ejici-
emini foràs. Et venient ab Oriente, & ab 29
Occidente, & à Meridie, & ab Aquilone,
ac diſcumbent in regno Dei. Et ecce ſunt 30
ultimi qui erunt primi, & ſunt primi qui
erunt ultimi. Eo ipſo die acceſſerunt qui- 31
dam ex Phariſæis, & dicunt ei; Exi, abi
hinc, quoniam Herodes vult te trucidare.
Dixit eis Jeſus; Ite, renuntiate vulpi huic, 32
Ecce ejicio dæmonia, & ſanationes perago
hodiè & cras, & tertiâ die conſummabor.
Veruntamen oportet me hodiè & cras ope- 33
rari, & alterâ die diſcedam, quia fieri non
poteſt ut Propheta pereat extra Jeruſalem.
Jeruſalem, Jeruſalem, trucìdans Prophetas, 34
& lapidibus obruens eos qui ad eam miſſi
ſunt: quoties volui congregare filios tuos,
ſicut gallina quæ congregat pullos ſuos ſub-
ter alas ſuas, & noluiſtis? En relinquitur 35
vobis domus veſtra deſerta. Etenim dico
vobis, Non videbitis me, quouſque dicatis;
Benedictus qui venit in nomine Domini.

Lectio feriâ III. hebdomadis IV. jejunii. 49.

CAP. XIV.

Et factum eſt, quum ingreſſus fuiſſet do- 1
mum unius ex primoribus Phariſæorum, ut
ederet panem die Sabbathi, ipſi obſerva-
bant eum. Et ecce homo quidam refertus 2
aquis erat coram eo. Et reſpondit Jeſus, 3
& dixit Scribis & Phariſæis, Num liceret
Sabbatho ſanare?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Vos autem *dicetis*; *Coram* te com- 26
edimus & bibimus, & *in plateis*
noſtris *nos docuiſti*. *Iterùm vobis* 27
dicet, *Abite à conſpectu meo*, &
procul eſte ab oſtio meo, *quia ego vos*
non novi undè ſitis, *ô mendacii ope-* 28
rarii, & *ô impoſtores*. *Ibi erit de-*
ſperatio, & *fletus*, & *dolor*, *et pœ-*
nitudo, *et dentium colliſio*: *idque*
cùm Abrahamum, *et Iſaacum*, *et*
Jacobum videritis, *et reliquos*
omnes Prophetas in regno Dei, *et*
vos cum ignominia ejecti fueritis.
Et venient ab Occidente, *et Ori-* 29
ente, *et Auſtro*, *et Aquilone*, *et in*
regno Dei quietem capient, *et ſede-*
bimi, *et requieſcent*. *Primi* autem 30
ultimi erunt, *et ultimi primi fient*.

LXXXVII. Dicunt Judæi Jeſu, Herodes te vult occidere.

*Et in illis diebus quidam è Phari- 31
ſæis venerunt, *et ad Joſum dixe-*
runt; *Hinc exeas*, *eò quòd Herodes*
quærit ut te occidat. *Jeſus illis* 32
dixit; *Ite*, *huic vulpi dicite*, *quòd*
dæmonia ejicio, *et ſanos multos fa-*
cio hodiè, *et cras*, *et in die tertiâ*
perfectè conſummabor. *Veruntamen* 33
me oportet ut hodiè, *et cras curati-*
onem agam, *et alterâ die abeam*:
quia non convenit ut Propheta extra
Hieroſolymam pereat. *Hieroſolyma*, 34
Hieroſolyma, *interfectrix Prophetarùm*,

Versio VULGATA LATINA.

26 Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus, & in plateis noſtris
27 docuiſti. Et dicet vobis; Neſcio vos undè ſitis: diſcedite à me omnes operarii
28 iniquitatis. Ibi erit fletus, & ſtridor dentium: cùm videritis Abraham, & Iſaac,
29 & Jacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli forás. Et veni-
ent ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Auſtro, & accumbent in regno Dei.
30 Et ecce ſunt noviſſimi qui erunt primi, & ſunt primi qui erunt noviſſimi. In ipſa
31 die acceſſerunt quidam Phariſæorum, dicentes illi; Exi, & vade hinc: quia He-
32 rodes vult te occidere. Et ait illis; Ite, & dicite vulpi illi; Ecce ejicio dæmo-
33 nia, & ſanitates perficio hodiè & cras, & tertiâ die conſummor. Veruntamen
oportet me hodiè & cras & ſequenti die ambulare: quia non capit prophetam
perire extra Jeruſalem. Jeruſalem, Jeruſalem, quæ occîdis Prophetas, & lapidas 34
eos, qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm avis
nidum ſuum ſub pennis, & noluiſti? Ecce relinquetur vobis domus veſtra de- 35
ſerta. Dico autem vobis; Quia non videbitis me, donec veniat cùm dicetis; Be-
nedictus, qui venit in nomine Domini.

CAP. XIV.

ET factum eſt cùm intraret Jeſus in domum cujuſdam principis Phariſæorum 1
ſabbato manducare panem, & ipſi obſervabant eum. Et ecce homo quidam 2
hydropicus erat ante illum. Et reſpondens Jeſus dixit ad Legiſperitos, & Pha- 3
riſæos, dicens; Si licet ſabbato curare?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * حينيذٍ تبدؤون تايلين اكلنا قدامك وسربنا وعلمت في سوارعنا * فيقول لكم ما اعرفكم
27 من اين انتم انصرفوا عني يا فعلة الظلم * حيث البكاء وصرير الاسنان * لما تنظروا ابرهيم
28 واسحق ويعقوب وكل الانبياء في ملكوت الله وانتم تطردون خارجا * ثم ياتون من المشرق
29 والمغرب والشمال واليمين فيتكون في ملكوت الله * وصير الاولون اخرين والاخرون اولين *
30 * الفصل الثالث والخمسون * وفي ذلك اليوم جاء اليه اناس من الفريسيين
31 وقالوا له اخرج وادهب من ههنا فان هيرودس يريد قتلك * فقال لهم امضوا فقولوا لهذا
32 الثعلب هانذا اخرج الشياطين واتم الشفاء اليوم وغدا وفي اليوم الثالث اكمل * وينبغي
33 لي ان اعمل اليوم وغدا وفي الاتي ادهب * فانه لا نبي يهلك خارجا عن يروسليم *
34 يروسليم يا قاتلة الانبياء وراجمة المرسلين اليها كم من اردت ان اجمع بنيك كطاير
35 يجمع فراخه تحت جناحيه فلم تريدوا * هانذا اترك لكم بيتا خرابا * اقول لكم انكم
لا ترويني من الان حتي تقولوا مبارك الاتي باسم الرب *

1 * وكان لما دخل الي بيت احد روساء الفريسيين في سبت ليأكل خبزا وهم كانوا يرصدونه *
2 * واذا بانسان مدنف كان قدامه * فاجاب يسوع قايلا للكتبة والفريسيين هل يحل فعل
3 الخير في السبت ام لا *

Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus, & docuiſti in compitis noſtris. Et dicet vobis; Non cognoſco vos, undè eſtis: abſcedite à me, ô perpetrantes ſcelus, Illuc, ubi fletus, & ſtridor dentium. Quando videbitis Abraham, et Iſaac, et Jacob, & omnes prophetas in regno Dei, vos autem expellemini forás. Et venient ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Auſtro, & accumbent in regno Dei. Et ſient primi noviſſimi, & noviſſimi primi. 26 27 28 29 30

Sectio quinquageſima tertia.

In illa autem die venerunt ad eum quidam ex Phariſeis, & dixerunt ei; Exi, & vade hinc, quia Herodes vult necem tuam. Ait illis; Ite & dicite huic vulpi, Ecce ego ejicio dæmonia, & perficio ſanitatem hodiè & cras, & die tertiâ conſummabor. Oportétque me operari hodiè & cras, & in poſterum diſcedam: quia non peribit propheta extra Jeruſalem. Jeruſalem, Jeruſalem, ô mactatrix prophetarum & lapidatrix miſſorum ad eam, quot vicibus volui congregare filios tuos ut avis quæ congregat pullos ſuos ſub alis ſuis, et noluiſtis? Ecce ego relinquo vobis domum deſertam. Dico vobis, quòd non videbitis me amodò, quoad dicatis; Benedictus veniens in nomine Domini. 31 32 33 34 35

CAP. XIV.

ET factum eſt cùm intraſſet in domum cujuſdam ex principibus Phariſæorum in ſabbatho, ut manducaret panem, ipſi obſervabant eum. Et ecce homo hydropicus aderat ante illum. Et reſpondit Jeſus, dicens Scribis et Phariſæis; Num licita eſt operatio boni in ſabbatho, an non? 1 2 3

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ወእመዝ:እትዛዙ:ይበልው:በለዕነሂ: ወሰተይነሂ: በቅድሜከ: ወመሃርከ: በመራሕብቲነ
27 ኂ::ፁ:ወይቤሎሙ:እብለክሙ:ሊየ እመረክሙ:እመ ለይቴ:ለእትሙ:ረሐቁ:ለመኔየ:
28 ኵሉክሙ:ገበርተ:እመፂ::ፁ ሖረ:ወእት:ብካይ:ወሐቂየ:ስነኑ:: ለመ:ርኢክመ
ሙ:ለአብር ሃመ:ወለይስሐቅ:ወለያዕቆብ: ወለኵሉ:ነቢያት: በመንግሠተ: እግዚ
29 አብሔር:: ወለክሙሰ:ያወፅሉክሙ:ለፍአ::ፁ ወይመጽሉ:እመጽባእ: ወእመዕ
ራብ: ወእመደቡብ: ወለመሰሜን: ወይትፈሠሑ: በመንግሠተ: እግዚአብሔር::ፁ
30 ወይከውኑ : ደኃርት : ቀደምተ : ወቀደምት : ድኅረ : ይባሕ::ፁ
በእንተ : ኦለ : ነገር ዎ : ለእግዚእ : እየሱስ : በለእንተ : ሄሮድስ::ፁ
31 ወበይእቲ:ዕለት:መጽሉ: ፍሪሳዊያን: ወይቤልው: ለለግዚእብሔር : እሙዝየ:እስሙ:
32 ሄሮድስ:ይፈቅድ:ይቅትልከ::ፁ ወይቤሎሙ:ሖረ:በልዎ:ለዘቲ:ቍእንጽል:ናሁ:እ
33 ሲሙ:ወበእ:እጋንንተ:ወእሁብ:ሕይወተ:ዮም:ጊሠመ:ወሣልስተ: እፈጽሙ:ፁ ወባሕቲ:
ዮምስ:ወጊሠመ:ለለዎኵ:ወሠለስተ:ለሐሠር:: እስመ:ሊይይልው: ለነቢይ:መዊት:
34 በእፍላ:ዘእንበለ:በሊየ ሩሰሌም::ፁ ሊየሩሰሌም:ሊየሩሰሌም: እንተ: ትቀትሎ
ሙ:ለነቢያቲሂ:ወትዌርሙ:ለሐዋር ያቲሂ:ሚመጠነ:ፈቀድኩ: ለስተጋብለው: ለደቂ
ቅከ:ከመ:ለእተ:ታስተጋብእ:ደርሆ:እጋበሂ:ታሕተ:ክነፊሃ: ወለበይክሙ:ወሊፈቀድ
35 ክሙ::ፁ ናሁ:ይትኅደግ:ለክሙ:ቤትክሙ:ገደመ:: እብለክሙ:ኢመ:ሊትርእዩኒ:
እመይእዜ:እስከ:ለመ:ትብሉ: ቡሩክ: የይመጽእ: በስመ:እግዚአብሔር ::ፁ
10 በእንተ :ቅብው::ፁ ወእመዝ:ሖረ: እግዚእ:ሊየሱስ:ወኀነ:ሶቤ:መ
1 ጽአ: ቤተ:ለሐዲ:ብእሲ:እመኒ:መልእኮው: ለፈሪሳዊያን: ኀመ: ይመስሕ: በሰንበት:
2 ወይብሎ:እክለ:ወእሙንቱሰ: ይትዓቀብው::ፁ ወሃሎ:ብእሲ:ቅብው:ቅድሜሁ::ፁ
3 ወለውሠለ:ወይቤሎው: እግዚእ: ሊየሱስ: ለጸሐፍተ: ሀገር: ወለፈሪሳዊያን: እንዘ:
ይብል:ይጸውኑሁ:በሰንበት: ፈውሶ: ወሚመ:: ሊይከውን::ፁ

Et tunc cœperunt dicere ei, Edimus & bibimus in conſpectu tuî, & docuiſti *in* plateis noſtris. Et dixit iis, Dico vobis; Neſcio vos unde ſitis: longè diſcedite à me omnes vos operarii iniquitatis. Ite in fletum & ſtridorem dentium: quum videritis Abraham, & Iſaac, & Jacob, & omnes prophetas in regno Dei, vos autem, ejicient vos forás. Et venient ab Oriente & Occidente & ab Aquilone & ab Auſtro, & gaudebunt in regno Dei. Et erunt ultimi primi, & primi *in* ultimos convertentur. 26 27 28 29 30

De iis qui narrabant Domino Jeſu de Herode.

Et in iſto die venerunt Phariſæi & dixerunt Domino; Abi hinc, quia Herodes vult trucidare te. Et dixit iis; Ite, dicite huic vulpi, Ecce ejiciam dæmones, & dabo vitam hodiè, cras; & tertio *die* finiam. Sed hodiè & cras permanſurus ſum, & tertio die abibo, quia non oportet prophetam mori foràs, ſed in Hieruſalem. Hieruſalem, Hieruſalem, quæ trucidas prophetas ejus, & lapidas Apoſtolos ejus, quoties volui congregare filios tuos, ſicut congregat gallina pulliti-em ſuam ſub alas ſuas, & recuſaſtis & noluiſtis? Ecce relinquetur vobis domus veſtra ſolitaria: dico vobis, quòd non videbitis me ab hoc tempore uſquedum dicatis; Beatus qui venit in nomine Dei. 31 32 33 34 35

De hydropico.

CAP. XIV.

ET tunc abiit Dominus Jeſus, & factum eſt, quum intraret domum cujuſdam hominis ex principibus Phariſæorum, ut pranderet in ſabbato, & ederet panem, & ipſi obſervarent eum. Et fuit homo hydropicus coram eo. Et reſpondit & dixit Dominus Jeſus Scribis civitatis & Phariſæis, dicens; Licétne in ſabbato ſanare, vel non licet? 1 2 3

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

وسنگسار كنندگان ايشان * كه پيش تو فرستاده شدند * چند بار خواستم كه فرزندان ترا فراهم كنم
وكرد اورم * همچو ماكيان كه بچكان خودرا زير دو بال خود در پناه كيرند * واز باد وسرما
نگاه دارند * وتخواستيد * اينك خانهٔ شما براي شما ويران ماند * اكنون بشما مي كويم
35 نخواهيد مرا ديدن * تا انكه كه بكويد نجسته است آنك بنام خدا مي آيد

هشتاد هشت خوش كردن مسيح مستسقي را * اتفاق شد كه روزي مسيح در خانهٔ
1 سرور معتزلان در امد * كه نان بخورد در روز شنبه وايشان اورا نگاه مي داشتند * ومردي
2 مستسقي † بيمار انجا * ومستسقي † آماس همه تن باشد * عيسي اورا ديد وبدانشمندان ومعتزلان
3 روي كرد * وكفت * واجب باشد در روز شنبه † اورا خوش كردن *

& lapidatrix eorum qui ad te miſſi ſunt: quoties volui ut filios tuos congregavem & colligerem, velut gallinæ, quæ pullos ſuos ſub alas ſuas in tutum recipiunt, & à vento & frigore protegunt, & noluiſtis? Ecce 35 *domus veſtra vobis deſerta manet. Nunc vobis dico; Non eſtis me viſuri, donec dicatis, Benedictus eſt ille qui in nomine Domini venit.*

LXXXVIII. Sanat Chriſtus hydropicum.

CAP. XIV.

ACcidit ut quodam die Chriſtus 1 *in domum principis Phariſæorum introiret, ut panem comederet in die Sabbathi: & ipſi cum obſervabant. Et vir quidam erat hydropiſi laborans ibi: (hydropicus autem tumefactus toto corpore eſt.) Jeſus illum* 2 3 *vidit, & in ſapientes et Phariſæos vultum convertit, & dixit; Licitum eſt in die ſabbathi eum ſanare?*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΓ'. ΝΔ'.

4 Illi autem tacuerunt. Et apprehendens sanavit eum, & dimisit. Et respondens
5 Οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. Καὶ ἀποκριθεὶς
ad illos, dixit; Cujus vestrûm asinus aut bos in puteum cadet,
(β) πρὸς αὐτοὺς, εἶπε, Τίνος (γ) ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ (δ) ἐμπεσεῖται,
& non continuò extrahet illum in die Sabbati? Et non poterant
6 καὶ οὐκ εὐθέως ἀναβάσει (ε) αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων; Καὶ οὐκ ἴσχυσαν
respondere illi ad hæc. Dicebat autem ad vocatos parabolam, ΝΓ'
7 ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, pon
attendens quomodò primos accubitus eligerent, dicens ad illos; Cùm
8 ἐπέχων πῶς τὰς (ζ) πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς, Ὅταν
vocatus fueris ab aliquo ad nuptias, ne discumbas in primo accubitu, ne quando
κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν (η) πρωτοκλισίαν, μήποτε
honoratior te sit vocatus ab illo: Et veniens te & illum vocans,
9 ἐντιμότερός σου ᾖ κεκληκὼς σε καὶ αὐτόν· Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας,
dicat tibi; Da huic locum: & tunc incipias cum pudore ultimum locum
ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον
obtinere. Sed cùm vocatus fueris, vadens recumbe in novissimum lo-
10 κατέχειν. Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς (θ) ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τό-
cum, ut cùm venerit invitans te, dicat tibi; Amice, ascende superiùs:
πον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· —
tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus tibi: Quia omnis extollens pod
11 τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον (ι) τῶν συνανακειμένων σοι· Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν s
seipsum humiliabitur, & humilians seipsum exaltabitur. Dicebat autem & vo-
12 ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κε- 12
canti ipsum; Cùm facis prandium aut cœnam, ne voca amicos tuos, neque
κληκότι αὐτὸν, Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ
fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites, ne quando &
τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ
ipsi te reinviteni, & fiat tibi retributio. Sed cùm facis epulum,
αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. Ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχὴν, 13
voca pauperes, mancos, claudos, cæcos: Et beatus eris, quia non habent
κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς· Καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν 14
retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.
ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.
Audiens autem quidam simul recumbentium hæc, dixit illi; Beatus qui
Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος ὃς 15
ΝΔ' manducabit panem in regno Dei. Ipse autem dixit ei; Homo
φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός 16
quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Et misit ser-
τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦ- 17
vum suum horâ cœnæ dicere invitatis, Venite: quia jam parata
λον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε· ὅτι ἤδη ἕτοιμά
sunt omnia.
ἐστι πάντα.

MS. A. (β) εἶπεν πρὸς αὐτὸς, (γ) ὑμῶν ὁ υἱὸς ἢ βοῦς (δ) πεσεῖται, (ε) αὐτὸ τῇ (ζ) πρωτοκλησίας (η) πρωτοκλησίαν, (θ) ἀνάπεσε (ι) πάντων τῶν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ... * ... ...
5
6 ... * ... ...
7 ... * ... ...
8 ... * ... ...
9 ... * ... ...
10 ... * ... ...
11 ... * ... ...
12 ... * ... ...
13 ... * ... ...
14 ... * ... ...
15 ... * ... ...
16 ... * ... ...
17 ... * ... ...

Ipsi verò tacuerunt. Et prehendit eum ipse, 4
ac sanavit eum, dimisitque. Et subdit eis; 5
Quis est ex vobis cujus incidat filius aut
bos ejus in puteum die Sabbathi, & non
statim hauriens educat eum? Et non pote- 6
rant ei dare responsum super hac re. Dice- 7
bat autem parabolam apud eos qui fuerant
illîc invitati, eò quòd conspiceret eos eli-
gentes loca primorum acccubituum. Quum 8
invitatus fueris ab aliquo ad convivium, ne
abieris accubitum primo confessu, ne fortè
illîc sit invitatus aliquis te honoratior. Ve- 9
niatque is qui te & eum vocavit, ac dicat
tibi; Da huic locum: & pudore suffunda-
ris, quum assurrexeris & obtinueris locum
postremum. Sed quum invitatus fueris, va- 10
de discubitum in ultimum locum, ut quum
venerit is qui te vocavit, dîcat tibi; Amice
mi, ascende superiùs & discumbe, & erit
tibi gloria coram omnibus qui tecum dis-
cumbunt. Quoniam omnis qui extollit sese, 11
deprimetur: & qui sese depresserit, extol-
letur. Porrò dixit ei qui ipsum vocaverat; 12
Quum facis prandium aut cœnam, ne voca-
veris amicos tuos, nec etiam fratres tuos,
aut cognatos tuos, neque vicinos tuos divi-
tes, ne & ipsi vocent te, & fiat tibi hæc
compensatio. Sed quum facis epulum, vo- 13
ca pauperes, mancos, claudos, cæcos: Et 14
beatus eris; quia non habent undè tibi re-
pendant: fiet enim tua retributio in resur-
rectione justorum. Hæc autem quum au- 15
disset quidam ex iis qui discumbebant,
dixit ei; Beatus ille qui comedet panem in
regno Dei. Dixit ei Jesus; Vir quidam 16
fecit cœnam magnam, & convocavit mul-
tos. Misitque servum tempore cœnæ, ut 17
diceret iis qui convocati erant, Ecce omnia
parata sunt vobis: venite.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * ایشان خاموش شدند * در حال بیمار را پیش خواند وبر وی نظر کرد خوش شد * انکه رها
کردش * 5 * وبدیشان گفت کیست از شما * کر پسرش یا کاوش * بروز شنبه † در چاه افتد *
6 وهماندم اورا بیرون نیاورد * 6 * این سخن را جواب † نتوانستند گفت
7 هشتاد نه براي انك صدقه بدرویشان واجب است دادن * واغاز کرد عیسي
وبدان † جماعت * که حاضر † بودند گفت * از براي انك دید * هر یکي جاء نشستن خود را
8 بلند † مي جستند * که بنشیند * وعیسي تعلیم اغاز کرد وگفت * 8 * چون از کسي بمهماني
9 خوانك شوي * در جاي بالا منشین * نبادا یکي دیکر از تو بزرك تر * خوانك شود * وترا از انجا
10 بر خیزانند * وتو شرمسار شوي * وفروتر نشیني * 10 * لیکن چون خوانك شوي * زیرتر از همه
بنشین تا وقتي که صاحب خانه بیاید * وترا انجا بیند * بتو بکوید * اي دوست بالاتر نشین *
11 انکه ترا حرمت باشد * برابر همه † که نشسته باشند * 11 * براي انك هر که نفس خودرا
12 بلند بیند * پست کردد * وهر که پست بیند بلند شود * 12 * وباز بدان مرد گفت *
که اورا خوانك بود * وقتي که نان صدقه دهي یا خواهي † که مهماني کني *

Illis tacentibus statim ægrotum ad- 4
vocavit, et in eum intuitus est, et
sanatum illicò dimisit. Et illis 5
dixit; Quis est è vobis cujus filius
aut bos in die Sabbathi in puteum
incidat, et eodem instanti eum non
educat? Huic dicto respondere non 6
potuerunt.

LXXXIX. Quòd eleemosynam pauperibus oportet dare.

Et exorsus est Jesus, et turbæ illi, 7
qui aderant, locutus est, eò quòd
videret unumquemque locum sessio-
nis suæ altum quærere, quo sederent:
Jesus itaque docendi initium fecit,
et dixit; Cùm ab aliquo ad convi- 8
vium vocatus fueris, in loco supremo
ne sedeas, ne quispiam alius te ma-
jor vocatus sit: Et te illinc suscì- 9
tent, et tu pudefactus inferiùs se-
deas. Sed cùm vocatus fueris, in- 10
fra omnes sede, ut quando dominus
domûs venerit, et te illic videat,
tibi dicat; O amice, superiùs sede:
tunc tibi honor erit coram omnibus,
qui assederint. Eò quòd omnis qui 11
semetipsum suspicit, deprimetur;
omnis verò qui deorsum aspicit,
excelsus erit. Et rursus homini 12
illi dixit, qui eum vocaverat;
Quando panem eleemosynæ das, aut
vis convivium facere,

Versio VULGATA LATINA.

4 At illi tacuerunt. Ipse verò apprehensum sanavit eum, ac dimisit. Et respondens
5 ad illos, dixit; Cujus vestrûm asinus aut bos in puteum cadet, & non continuò
6 extrahet illum die sabbati? Et non poterant ad hæc respondere illi. Dicebat
7 autem & ad invitatos parabolam, intendens quomodò primos accubitus eligerent,
8 dicens ad illos; Cùm invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo lo-
9 co, ne fortè honoratior te sit invitatus ab illo: Et veniens is, qui te & illum vo-
cavit, dicat tibi; Da huic locum: & tunc incipias cum rubore novissimum lo-
10 cum tenere. Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco: ut,
cùm venerit qui te invitavit, dicat tibi; Amice, ascende superiùs. Tunc erit
11 tibi gloria coram simul discumbentibus: Quia omnis qui se exaltat, humilia-
bitur: & qui se humiliat, exaltabitur: Dicebat autem & ei, qui se invitaverat; Cùm fa- 12
cis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neq; fratres tuos, neque cognatos,
neq; vicinos divites: ne fortè te & ipsi reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cùm fa- 13
cis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos: Et beatus eris, 14
quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.
Hæc cùm audîsset quidam de simul discumbentibus, dixit illi; Beatus, qui man- 15
ducabit panem in regno Dei. At ipse dixit ei; Homo quidam fecit cœnam 16
magnam, & vocavit multos. Et misit servum suum horâ cœnæ dicere invitatis 17
ut venirent, quia jam parata sunt omnia.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 وسكتوا * فأخذه وابراه واطلقه * ثم قال لهم من منكم يقع ثور في بير يوم السبت فلا
5 يصعده للوقت * فلم يقدروا ان يجيبوه عن هذا * الفصل الرابع والخمسون * فقال
6 7 مثلا للمدعوين لانهم كانوا يختيرون اوايل المتكاآت هكذي * متي دعاك احد الي عرس فلا
8 تتك في اول الجماعة * فلعله قد دعا هناك واحدا اكرم منك عليه * فياتي الذي دعاك
9 واياه فيقول لك دع المكان لهذا * فتجري وتقوم فتجلس في الموضع الاخير * لكن اذا دعيت
10 فاذهب واتك في اخر موضع * لكي اذا جاء الذي دعاك يقول لك يا صاح ارتفع الي فوق
11 فحينيذ يكون لك مجد امام المتكيين معك * لان كل من يرتفع يتضع وكل من يتضع
12 يرتفع * وقال للذي دعاه اذا صنعت ولمة او عشاء فلا تدع اصدقاءك * ولا اخوتك * ولا
13 اقاربك * ولا اغنياء جيرانك * فلعلهم يدعوك فتكون لك مكافاة * لكن اذا صنعت ولمة
14 ادع المساكين * والصعفاء * والمقعدين * والعميان * وطوباك اذ ليس لهم ما يكافوتك * ونجازاتك
15 تكون في قيامة الصديقين * فلما سمع هذا احد المتكيين معه قال طوبي لمن ياءكل خبزا
في ملكوت الله * الفصل الخامس والخمسون *
16 17 * فقال له انسان صنع ولمة عظمة ودعا كثيرين * فارسل عبده وقت العشاء يقول للمدعوين
تعالوا فهودا كل شي معد *

4 *Et tacuerunt. Quare apprehendit illum,*
& curavit eum, ac dimisit illum.
Deindè dixit illis; Cujus vestrûm ta-
5 *dit bos in puteum die sabbathi, & non*
extrahit illum subitó? Et non potue-
6 *runt respondere ei circa hoc.*

Sectio quinquagesima quarta.

7 *Dixit autem parabolam ad invitatos,*
quia ipsi eligebant primos accubitus, his
verbis: Quando vocaverit te aliquis
8 *ad nuptias, ne nitaris in capite sodali-*
tatis, quia fortè jam vocavit illuc ali-
quem honoratiorem te sibi, Et veniet
9 *qui te vocavit & illum, dicetque tibi;*
Cede locum huic: & erubescès, & sur-
ges, & sedebis in loco novissimo. Sed
10 *cùm vocatus fueris, vade & incumbe*
in postremo loco: ut cùm venerit qui
invitavit te, dicat tibi, O amice, ascen-
de superiùs. Et tunc erit tibi gloria co-
ram innixis tecum. Quia omnis qui se
11 *exaltat, humiliabitur: & omnis qui se*
humiliat, exaltabitur. Tum dixit illi
12 *qui vocaverat ipsum, Cùm feceris con-*
vivium aut cœnam, ne voces amicos tuos,
neque fratres tuos, neque cognatos tu-
os, neque divites vicinos tuos; nam for-
tè ipsi te vocabunt, & erit tibi retribu-
tio. Sed cùm feceris convivium, voca
13 *pauperes, & debiles, & claudos, & cæ-*
cos. Et felicem te, quum non habeant
14 *quod retribuant tibi: & retributio tua*
erit in resurrectione justorum. Quum-
15 *que audisset hoc unus discumbentium*
cum eo, dixit; Beatus qui manducabit
panem in regno Dei.

Sectio quinquagesima quinta.

16 *Dixit autem ei, Homo quidam fecit*
convivium magnum, & vocavit multos.
17 *Et misit servum suum horâ cœnæ, ut di-*
ceret vocatis; Venite, quia ecce omnia
parata sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእርመው::ወነሠለ:ወእከየው: ወፈነው:::ወይቤሎሙ: እመቦ:ለሐዱ: እመው
5 ስቴትክሙ:ዘወድቆ፡ላህው:ለው: ለድኅ:ውስተ: ዓዘቅት:ለኦኑ: ሶቤሃ:ያወፅለ:በጊ
6 ዜሃ: በዕለተ: ሰንበት:::ወኀጥሉ: ዘይብልው: በእንተዝ: ነገር::::
7 በእንተ:ሊያቀቅሮ: ናለስ:መርፈቅ:::ወመሰለ: ሎሙ:ወይቤሎሙ::ለእለ:ሀ
ለው: ውስተ:መሳኒ:ወመስለ:ሎሙ:ወመሃሮሙ:እስመ: ይትባደሩ:ውስተ:ናለሰ:መር
8 ፈቅ:::ወይቤሎሙ:ለእመ፱:ዘጸውዐከ:ውስተ:መሳኒ:ሊትርፍቅ:ውስተ:ናለሰ:መር
9 ፈቅ:ክቡር:ቦኁ:ይመጽእ:ዘይጸብረከ:::እመቦ:ዘጸውዐከ:መጺእ:ድኅረ:ይብለከ:
ዘኩ:ዘጸውዐከ:ሳድግ:ሎቱ:ዘንተ:ገጸ:ወትገብእ:ትትኀፈር:ይእተ:ጊዜ:ወትወርድ:
10 ደቡ: ዘይቴሐት:መርፈቅ:ትረፍቅ:::ወእመሰቦ:ዘጸውዓከ:ወሖርከ:ውስተ: ዘይቴ
ሐት:መርፈቅ:ናፍቅ:ከመ:መጺእ:ዘጸውዓከ: ይብለከ:ግባእ: ውስተ: ዘይዓቢ:መር
ፈቅ:ወውእተ:ጊዜ: ይከውንከ:ክብረ: ሶቤሃ:በቅድመ:ኩሎሙ: ኦለ:ይረፍቁ:ወይመ
11 ሰሑ:መሰሌከ:::ወእመ:ኩሉ:ዘያለዕል:ናለሰ: ይቴሐት:ወኩሉ: ዘያቴሕት:ናለ
12 ሰ: ይትሌዓል:::ወይቤሎ:ለዘ:ጸውዖ:ሶበ:ትገብር:በዓለከ:ወመስሐ:ለው:ድሪረ:
ሊትጸውዕ: እዕርክቲከ: ወመሓፈረከ:ወቢጸከ:ወለኀዊከ: ወለዝማዲከ:ወኅረከ: ለብ
13 ዕልተ:ከመ:ሊይጸውሉከ: እመኔቱሂ:ወይከውንከ:ፍደከ:በኅቤሆሙ:::ወ ለባ: ሶበ:
14 ትገብር:በዓለከ:ወመሰሐ:ለባ:ጸውዕ: ኒደያኒ:ወመስኪናኒ:ወዕውራኒ:ወሰኩራኒ:::ወ
በፁዕ:ለኔተ: እስመ:ለልቦሙ:ዘይፈዲዩከ:ባሕቲ:ወትትዓሰይ:ለመ: ይትነሥሉ:ጻድ
15 ቃን:::ወሰሚዖ:ዘንተ:ለሐዱ: እመእለ: ይመስሎ:ወይረፍቁ: ይቤሎ:ብፁዕ:ውእ
ቱ:ዘይበልዕ:ሳብሕተ:በመንግሥተ: እግዚአብሔር:::ወ በእንተ:እለ:ተፀውዑ:
16 ወስተ:ይሪር:::ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ለሐዱ:ብእሲ:ገብረ:መሰሐ
17 ለ:በዓባለ:ዓቢየለ:ወዓሠሮሙ:ለብዙኃን:::ወሶበ:በጽሐ:ዓሡር፡ፈነወ:ገብሮ:ይ
ጸውዖሙ:ለእለ:ዓሠርዎሙ:ሶበ: በጽሐ:ጊዜ: መሰክ::ወሖረ:ወይቤሎሙ:ሳእለ:ዓ
ሠርዎሙ:ነዑለ:እስመለ:ወደእነለ:ኩሉለ:ለስተደለወነለ:መሰክለ:ነዑለ:::

Et tacuerunt: & accepit eum, & sanavit eum, & dimisit eum. Et dixit iis, Si fuerit 4
quis ex vobis, cujus bos aut asin⁹ in puteū ceciderit, nónne licet tunc extrahere 5
eum statim in die sabbati? Et deficiebant iis quæ dicerent ei de hoc sermone. 6
De non ambiendo primũ accubitũ. Et parabolicè loquutus est iis: & dixit 7
iis qui erant in convivio, & parabolicè loquut⁹ est iis, & docuit eos, quia delecta-
tionē habuerunt in primo accubito. Et dixit iis, Si quis fuerit qui vocaverit te in 8
prandiũ, ne accũbito in primo accubito, honorabilis ne veniat qui honorabilior
sit te: Tunc qui vocavit te veniēs, postea dicit tibi, ille *inquã* qui vocavit te, Cede 9
huic persōnæ: & reverteris pudore affect⁹ tunc temporis, & descendes in inferi⁹
accubitũ accumbere. Et siquis vocaverit te, & iveris; in inferiori accubito discũ- 10
be, ut veniens qui vocavit te, dicat tibi; Te conferas in superius accubitũ: & tunc
erit tibi gloria statim coram omnib⁹ discumbentibus, & prandentib⁹ tecũ. Quia 11
omnis qui extollit se, deprimetur; & omnis qui deprimit se, extolletur. Et dixit 12
ei qui vocaverat eũ, Quum facis conviviũ tuum, et prandiũ aut cœnam, ne voca-
to socios tuos, & amicos tuos, & proximos tuos, & fratres tuos, & cognatos tuos,
& vicinos tuos divites, ne vocent te ipsi etiam, & fiat tibi retributio tua apud eos.
Sed quando facis conviviũ tuum, & prandium, voca pauperes, & mendicos, & cæ- 13
cos, & claudos: Et beatus es, quia non sunt qui retribuant tibi: veruntamen remu- 14
neratus eris quando surgent justi. Et audiens hoc quidam ex prandentibus & dis- 15
cumbentibus, dixit ei; Beatus est qui comedit panem in regno Dei.

De iis qui vocati sunt ad cœnam.

Et dixit ei Dominus Jesus; Quidam homo fecit prandium, convivium magnum, 16
& invitavit multos: Et quum adesset invitamenti *dies*, misit servum suum vocare 17
invitatos, quando veniebat tempus prandii, & abiit, & dixit invitatis; Venite, quia
jam totum paravimus prandium, venite.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

برادران ودوستان * ونزديكان خودرا نخوان ونه همسايه٤ توانكر * تا ايشان نيز ترا نخوانند *
13 وهمچون قرض باشد * * ليكن وقتي كه صدقه كني * مسكينانرا * و فروماندكان *
14 وشلان و نابيناينرا بخوان * تا صدقه * ومهماني † ترا بخورند * * وخنك ترا كه ايشانرا عوض
15 نيست * كه بتو بگزارند * مكافات † تو در مقام صديقان باشد * * از ايشان * كه حاضر
بودند * يكي گفت كه خنك انك در ملكوت خدا نان بخورد
نود مثل مهماني وان كسان كه نيامدند
16 17 * عيسي گفت * مردي مهماني بزرك كرد * وگاو گوسفند * وديگر تربيها آماده داشت * بعد
ازان خدمتكاران خود را فرستاد * كه مردم مهماني را بخوانند *

fratres, & amicos, & propinquos
tuos ne vocato, neque vicinos divi-
tes: ne ipsi etiam te vocent, &
quasi mutuum sit. Sed quando elee- 13
mosynam feceris, pauperes, & ino-
pes, & luxatos, & cæcos vocato,
ut eleemosynam & convivium tu-
um edant. Et beatus eris: quia 14
illis compensatio non est, quam tibi
rependeant; retributio tua in loco ju-
storum erit. Ex illis qui præsentes 15
erant unus dixit; Beatus quidem
ille, qui in regno Dei panem com-
ederit.

XC. Parabola convivii, & illorum hominum qui non venerunt.

Jesus dixit; Vir quidam convi- 16
vium magnum fecit, & boves,
oves, & alias dapes apparavit.
Postea ministros suos misit, ut con- 17
vivas vocarent.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΔ'. ΝΕ'.

Et cœperunt *ab uno* excusare omnes. Primus dixit ei; *Agrum* emi,
18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγόρασα,
& habeo necesse exire, & videre *illum*: rogo te, habe me excusatum. Et alter
19 καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος
dixit; Juga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me
εἶπε, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
excusatum. Et alius dixit: Uxorem duxi, & *propter hoc* non possum venire.
20 παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.
Et *adveniens* servus ille nuntiavit domino suo hæc. Tunc
21 Καὶ παραγενόμενος ὁ (κ) δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε
iratus paterfamilias dixit servo suo; Exi citò in plateas & vi-
ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἐξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύ-
cos civitatis: & pauperes, & *mancos*, & claudos, & cæcos introduc huc.
μας τῆς πόλεως· καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ (λ) ἀναπήρους, καὶ χωλοὺς, καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.
Et ait servus; Domine, factum est ut imperâsti, & adhuc locus est. Et ait
22 Καὶ (μ) εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν
dominus *ad servum*; Exi in vias & sepes, & *cogè* intrare,
ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
ut impleatur domus mea. Dico *enim* vobis; *Quia* nemo virorum illorum *voca-*
24 ἵνα γεμισθῇ (ν) ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλη-
torum gustabit meam cœnam. Ibant autem cum eo turbæ multæ: & conversus
25 μένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου. Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς ε
dixit ad illos; Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & ma-
εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Εἴ τις ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα (ξ) ἑαυτοῦ, καὶ τὴν μη- 26
trem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem &
τέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὰς ἀδελφὰς, ἔτι δὲ καὶ
suam animam, non potest meus discipulus esse. Et qui non bajulat crucem suam,
τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι. Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν (ο) αὐτοῦ, 27
& venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis, volens turrim
ΝΕ' καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον 28
ρπγ ædificare, nónne priùs sedens computat *sumptum*, si habeat *ea quæ* ad *perfectionem*:
οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ (π) πρὸς ἀπαρτισμόν·
Ut ne *quando*, *ponente ipso* fundamentum, & non *poterit* perficere, omnes *videntes*
Ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες 29
incipiant illudere ei, Dicentes; Quia hic homo cœpit ædificare,
ἄρξωνται (ρ) ἐμπαίζειν αὐτῷ, Λέγοντες, Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, 30
& non potuit consummare. Aut quis rex iturus committere *alteri regi*
καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος (σ) συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ 31
in bellum, non sedens priùs *consultat* si *potens est in* decem millibus oc-
εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύσει εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν (τ) ἀπ-
currere cum viginti millibus *venienti* ad se? *Si autem non*, adhuc illo
αντῆσαι τῷ μετ' εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; Εἰ δὲ μήγε, ἔτι (υ) ὄντος 32
longè *existente*, legationem mittens rogat quæ *ad pacem*.
πόρρω ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

MS. A. (κ) δοῦλος ἀπήγγειλεν (λ) ἀναπήρους, καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε (μ) εἶπεν αὐτῷ ὁ (ν) μου ὁ οἶκος. (ξ) αὐτοῦ, (ο) ἑαυτοῦ, (π) εἰς (ρ) αὐτῷ ἐμπαίζειν, (σ) ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν (τ) ὑπαντῆσαι (υ) πόρρω αὐτοῦ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܗܘ ܒܥܠ ܒܝܬܐ ܕܐܬܐ ܠܡܣܒ ܒܗ ܒܪ ܡܢ ܐܢܫ ܕܐܬ ܠ

Versio VULGATA LATINA.

18 Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei; Villam emi, & necesse ha-
19 beo exire, & videre illam: rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit; Juga bo-
20 um emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit;
21 Uxorem duxi, & ideò non possum venire. Et reversus servus nuntiavit hæc domi-
no suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit servo suo; Exi citò in plateas & vicos ci-
22 vitatis: & pauperes, ac debiles, & cœcos, & claudos introduc huc. Et ait ser-
23 vus; Domine, factum est ut imperâsti, & adhuc locus est. Et ait Dominus servo;
24 Exi in vias, & sepes: & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Dico autem
25 vobis; Quòd nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam. Ibant
26 autem turbæ multæ cum eo; & conversus dixit ad illos; Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non bajulat 27
crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vo- 28
bis volens turrim ædificare, non priùs sedens computat sumptus, qui necessarii
sunt, si habeat ad perficiendum: Ne, posteaquàm posuerit fundamentum, & non 29
potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei, Dicentes; Quia hic 30
homo cœpit ædificare, & non potuit consummare? Aut quis rex iturus commit- 31
tere bellum adversùs alium regem, non sedens priùs cogitat, si possit cum decem
millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo 32
longè agente, legationem mittens, rogat ea quæ pacis sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * فبدؤا جميعهم يستعفون * فالاوّل قال اني اشتريت حقلاً والضرورة تدعوني الي الخروج اليه
19 وبطره واسألك ان تعفيني * وقال اخر قد اشتريت خمسة ازواج بقر واذا مضي اجربها اسألك ان
20 تعفيني * وقال اخر قد تزوجت مرأة ولاجل ذلك لا امضي * فاتي العبد واخبر سيده بهذا
21 حينيذ غضب رب البيت وقال لعبده اخرج مسرعاً الي الطريق وسوارع المدينة وادع
22 المساكين والمعورين والعميان والمقعدين الي ههنا * فقال العبد يا سيد قد فعلت ما امرت
23 به وههنا ايضا مكان * فقال السيد للعبد اخرج الي الطرق والسياجات واضطرهم ان يدخلوا
24 ليمتلي بيتي * اقول لكم انه ولا واحد من اولئك الناس المدعوين يذوق لي عشآء * وكان
25 جمع كبير منطلقا معه فالتفت وقال لهم * من ياتي الي ولا يبغض اباه وامه وامرأته وبنيه
26 واخوته واخواته نعم حتي نفسه فلا يقدر ان يكون لي تلميذا * ومن لا يحمل صليبه ويتبعني فلا
27 يقدر ان يكون لي تلميذا * الفصل السادس والخمسون * * من منكم يريد ان يبني
28 برجا اولا يجلس اولا ويحسب نفقته وهل له ما يكمله * لئيما اذا وضع الاساس ولم يقدر علي كماله
29 وكل الناظرين يبدون يسهزيون به * ويقولون ان هذا الانسان بدا ببناء ولم يقدر علي كماله
30 * او اي ملك يمضي الي محاربة ملك اخر افلا يجلس اولا ويفكر هل يستطيع بعشر الف ان
31 يلقي الموافي اليه في عشرين الفا * والا فما دام بعيدا منه يرسل رسلا ويسل سلامه *
32

Et cœperunt omnes veniam petere. Et pri- 18
mus dixit, Equidem emi rus, & necessitas
vocat me ad exeundum ad illud, & vi-
dendum illud: & rogo te ut me eximas.
Et dixit alter; Emi quinq; juga boum, & 19
ego vado probare illa: rogo te ut me exi-
mas. Et dixit alius; Duxi uxorem, & 20
propter hoc non abibo. Et venit servus, 21
& nuntiavit domino suo hoc. Tunc ira-
tus est dominus domûs, & dixit servo
suo; Exi festinus in vias & compita ci-
vitatis, & voca pauperes, & egenos, &
cæcos, & claudos huc. Et dixit servus; 22
Domine, jam feci quod imperâsti, & hìc
adhuc locus est. Ait dominus servo; Exi 23
in vias & sepes, & compelle eos ut in-
trent, quatenus impleatur domus mea.
Dico vobis, quòd ne unus quidem ex il- 24
lis hominibus vocatis gustabit mihi cœ-
nam. Et erat turba magna abiens cum 25
eo, & conversus est, & dixit illis; Qui- 26
cunque venit ad me, & non odit patrem
suum, & matrem suam, & uxorem su-
am, & filios suos, & fratres suos, & so-
rores suas, sanè vel animam suam; non po-
test esse mihi discipulus. Et quicunque 27
non portat crucem suam et sequitur me,
non potest esse mihi discipulus.

Sectio quinquagesima sexta.

Quis ex vobis volens ædificare turrim, 28
nonne sedet primùm, et computat impen-
sam ejus, et an habeat quo perficiat il-
lam. Ne postquam posuerit fundamen- 29
tum, et non valuerit perficere eam, omnes
aspicientes incipiant illudere ei, Et di-
cere; Hic homo cœpit ædificium, et non 30
potuit perficere illud. Aut quis rex itu- 31
rus ad oppugnandum regem alterum, nón-
ne sedebit priùs, et cogitabit an possit
cum decem millibus occurrere venienti
ad se cum viginti millibus. Alioquin 32
quandiu remotus est ab eo, mittet nunti-
os, et rogabit pacem ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወአበይዎ:ኵሎሙ:ኅቡረ: በአሐዱ:ቃል: ወይቤሎ:ቀዳሚዉ: ገረሃተኒ: ተሣየጥኩ:
19 ወእጽሀቅ: እፃእ: እኵር: እርእያ:ወበእሩ:ረሲኒ:ሊተ: ከመዘ:ሊአበይኩ::=: ወካ
ልኡ:ይቤሎ: ኃምስተ:ፀመደ:አሐ: ተሣየጥኩ:ወላሐውር: እርእዮሙ: ወኢመክሮ
20 ሙ:ወበእሩ:ረሲ:ሊተ:ከመዘ:መጻእኩ:ወኢአበይኩ::=: ወሣልሱኒ: ይቤሎ:ብእሲተ:
ላወሰብኩ:ወበእንተዝ:ኢይክል: መጺእ: እብሰከ: ረሲ:ሊተ:ከመዘ:ኢአበይኩ::=:
21 ወገቢአ:ገቡረ: ወነገሮ:ከመዝ: ለእግዚአ:ወእመዝ: ተመፅዐ: በዕለ: ቤት:ወእተ:
ጊዜ: ወይቤሎ: ለገብረ:ሑር:ፍጡነ: ውስተ: መራሕብት: ወውስተ: ለስኳተ: ሃገር:
22 ወኢመጽእ:ሊተ: ነደያነ: ወፅኑስነ:ዕውራነ: ወስኩራነ:ወመስኪናነ::=: ወእመዝ:ይ
23 ቤሎ:ገብረ: ገበርኩ: እግዚአ: በከመ:ለዘዝከነ:ወዲቦ: መካነ::=: ወይቤሎ: እግ
ዚአ:ለገብረ:ሑር: ፍጡነ:ውስተ:ፋናው: ወውስተ:ጥቅመ:ሃገር:ወበግብር: ላብእ:
24 ከመ:ይመላእ: ቤትየ::=: እብለክሙ: ለሐዱኒ:ሊይጥዕመዋ:ለበዓልየ: እለ:ዓሠር
25 ናሆሙ::=: ወእመዝ: እንዘ:ይሐውር:መስሌሁ: ሰብእ:ብዙኅ:ተመይጠ:ወይቤሎ
26 ሙ::=: ዘይመጽእ:ኀቤየ: ዘይፈቅድ: ይትልወኒ:ይጽላእ:ለባሁ: ወእሞ: ለብእሲቶ:
27 ወቤቶ: ወውሉደ:ወለኀዊሁ: ወለኀቲሁ:ወዲኢ: ነፍስኒ: እንቲላሁ::=: ሊይክል: ከ
ዊነ:ረድኣየ:ዘሊያጥብዐ: ወሊነሠእ:መስቀለ:ሞቱ: ሊይክል: ተፀመደቲ::=:
28 በእንተ: መሰሌ: ዘሕንጻ: ማሕፈድ::=: ወእመቦ: እመውስቴትክሙ:ዘይፈ
ቅድ: ይሕንጽ:መሕፈደ:ለኮኑ:ይቀድሙ: ይነብር:ወይሓስብ:ፀእፃለ: እመ:ይእክሎ:
29 ከመ: ይሰርር:መሰረቶ::=: ከመ: ሰሪር:መሰረተ: እመ:ስእነ:ፈጽሞ:ኵሉ:ዘርእዮ:
30 ይሰለቅ:ላዕሌሁ::=: እንዘ:ይብሉ:ዝኬ:ብእሲ:ለኃንዘ:ይሕንጽ: ወስእነ:ፈጽሞ::=:
31 ወእመኒ: ፈቀደ:ንጉሠ:ይሖር: ይፀብሖ:ለከልእ: ንጉሠ:ለኮኑ: ይነብር:ወይጤክር:
32 ይቀድሙ: እመ:ይክል: በእልፍ:ፀቢአቱ:ለዘ: በክልኤ: እልፍ: ይትቄበሎ::=: ወእማ
እኮሰ: በርሑቅ: ይፈኑ: ሐዋርያት:ኃቤሁ: ወይዜነዉመ:ደኅና: በሰላመ::=:

Et recusârunt eum omnes simul in una voce, & dixit ei primus; Agrum emi, & eu- 18
pio ut exeam, ire ut videã eũ: & dixit ei; Facias me quemadmodũ non recusâssẽ.
Et secundus dixit ei; Quinque juga boum emi, & eo ut videã eos & probẽ eos: & 19
dixit ei; Facias me quemadmodũ venissem, & non recusâssem. Et tertius dixit ei; 20
Uxorẽ duxi, & propterea non possum venire: dico tibi; Facias me quemadmodum
non recusâssẽ. Et reversus servus ejus nuntiavit similiter dño suo. Et tunc iratus 21
fuit dñs domûs isto tempore, & dixit servo suo; Abì citò in plateas & vicos civi-
tatis, & introduc mihi pauperes & indigentes, cæcos, & claudos, & mendicos. Et 22
tunc dixit ei servꝰ ejus; Feci dñe, sicut præcepisti me, & adhuc est locus. Et dixit 23
dñs servo suo; Abi citò in vias, & in mœnia civitatis, & in coactione introducito,
ut impleatur domus mea. Dico vobis, Ne unus *eorum* gustabit convivium meum, 24
quos invitavimus. Et tunc proficiscente eum eo turbâ multâ, conversus fuit, & 25
dixit iis; Qui veniet ad me, qui vult sequi me, odio habebit patrem suum, & ma- 26
trem suam, & uxorẽ suam, & domũ suam, & liberos suos, & fratres suos, & soro-
res suas, & etiam suam ipsius animam. Non potest esse discipulus meus, qui non 27
est paratus: & *qui* non assumpsit crucem mortis suæ, non potest adhærere mihi.

De parabola hominis *qui ædificavit turrim.*

Et si fuerit ex vobis, qui vult ædificare turrim, nónne priùs sedet, & computat 28
sumptus, an potis sit ut ponat fundamentũ ejus? Sicuti posito fundamento, si non 29
potuit perficere eam, omnis spectans ridebit super eum, Dicens; Hic homo cœpit 30
ædificare, & non potuit perficere. Et si voluit rex proficisci, ut bellum inferat 31
alteri regi, nónne sedebit & consultabit priùs, utrùm possit cum decem millib⁹
bellum inferre ei qui cum viginti millibus occurrit ei? Alioquin, *illo* longè a- 32
gente, mittet legatos ad eum, & annuntiabit ei salutem in pace.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * هر كه پدر ومادر خودرا * وبرادر * وخواهر * وزن * وفرزند * وجان خودرا نيز * نكذارد
27 وترك نكند * او شاكرد من نمي شود * * وهر كه صليب خود نستاند * ودر دنبال من نيايد *
28 او مرا نتواند † شاكرد شدن * * كيست از شما كه او خواهد * كه سراي عمارت كند * نه
اوّل بنشيند وخرجش را حساب كند * اكر دارد قوت انك عمارت † را تمام كند * اساس بنهد *
29
30 * واكر ندارد * واجب نيست كه اساس نهد * تا مردم نكريند * وبا همديكر † كويند * وان كس
31 اين بنياد نهاد * ونتوانست تمام كردن * يا ملكي خواهد كه با ملك ديكر مصاف كند *
32 اوّل بنيند * كه قوت ولشكر دارد كه با دشمن برايد * انكه جنك كند * * واكر
قوت ولشكر † ندارد * چندانك از دشمن خود دورست * بيغام فرستد * وايمني * وصلح جويد *

Quicunque patrem, et matrem su- 26
am, et fratres, et sorores, et uxo-
rem, et liberos, et animam suam et-
iam non præterierit neq; reliquerit,
ille discipulus meus non fiet. Et qui- 27
cunque crucem suam non sustulerit,
et post me non venerit, ipse mihi non
potest discipulus esse. Quis est è vo- 28
bis, qui cum *voluerit ut arcem ædi-*
ficet, non priùs sedeat et sumptum
ejus computet, ut, si habeat facultа-
tem quâ ædificium perficiat, funda-
mentum ponat? Si enim non habue- 29
rit, non expedit ut fundamentum po-
nat, ne homines prætereant, Et inter 30
se dicant; Iste quidam hòc funda-
mentum posuit, et non potuit perfice-
re. Aut si rex aliquis voluerit cum 31
rege alio aciem comittere, priùs de-
spiciet num robur et exercitum ha-
beat, quo in hostem prodeat, tunc bel-
lum faciꝫ. Quòd si robur et exerci- 32
tum non habeat, dum ab hoste suo
procul est, legationem mittit, et se-
curitatem et pacem petit:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Νς'. ΝΖ'.

Sic ergò omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus *suis substantiis*, non potest
εἶναί μου μαθητής. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε
esse discipulus. Bonum sal: si autem sal *infatuetur*, in quo condietur? neque
εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν, εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα
in terram, neque in sterquilinium, *appositum* est: foràs *mittunt illud*. *Habens* aures
ἀκούειν, ἀκουέτω.

CAP. XV. ιε'.

Erant autem appropinquantes ei *omnes* publicani & peccatores, *audire* illum.
Ἦσαν δὲ (α) ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ.
Et murmurabant Pharisæi & Scribæ, dicentes; Quia hic peccatores
Καὶ διεγόγγυζον (β) οἵ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες, Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς
recipit, & manducat cum illis. Ait *autem* ad illos parabolam istam,
προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην,
dicens; Quis homo ex vobis *habens* centum oves, & *perdens* unam ex illis,
λέγων, Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν,
nónne dimittit nonagintanovem in deserto, & vadit ad *per-*
οὐ καταλείπει τὰ (γ) ἐνενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπο-
ditam, donec inveniat eam? Et *inveniens* imponit in humeros suos gaudens:
λωλός, (δ) ἕως εὕρῃ αὐτό; Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων·

Et veniens in domum, convocat amicos & vicinos, dicens illis; Congratulamini
Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγχάρητέ
mihi, quia inveni ovem meam *perditam*. Dico vobis; Quòd ita gaudium erit
μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. Λέγω ὑμῖν, Ὅτι (ε) οὕτω χαρὰ ἔσται
in cœlo super uno peccatore *pœnitenti*, quàm super nonagintanovem justis,
ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ (ζ) ἐνενηκονταεννέα δικαίοις,
qui non *opus habent* pœnitentiâ. Aut quæ mulier drachmas habens decem, si per-
οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπο-
diderit drachmam unam, nónne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, *usque*
λέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαρεῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως
quò inveniat? Et *inveniens* convocat amicas & vicinas, dicens; Congratulamini
ὅτου εὕρῃ; Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα, Συγχάρητέ
mihi, quia inveni drachmam quam perdideram. Ita, dico vobis, gaudium *fit* coram
μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. (η) Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον
angelis Dei super uno peccatore *pœnitenti*. Ait autem; Homo quidam habuit
τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπε δέ, Ἄνθρωπός τις εἶχε
duos filios. Et dixit *junior eorum* patri; Pater, da mihi *adjectam*
δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον
partem substantiæ. Et divisit illis *vitam*.
μέρος τῆς οὐσίας. (θ) καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

MS. A. Κεφ. ιε'. (α) αὐτῷ ἐγγίσοντες (β) οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, (γ) ἐνενηκονταεννέα (δ) ἕως ἕ εὕρῃ (ε) ὕτως (ζ) ἐνενηκονταεννέα (η) Οὕτως, (θ) ὁ δὲ διεῖλεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

33 Sic ergò omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus
34 esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal evanuerit, in quo condietur? Ne-
35 que in terram, neque in sterquilinium utile est, sed foràs mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat.

CAP. XV.

1 ERant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores, ut audirent illum. Et
2 murmurabant Pharisæi, & Scribæ, dicentes; Quia hic peccatores recipit, & man-
3 ducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens; Quis ex vobis homo,
4 qui habet centum oves: & si perdiderit unam ex illis, nónne dimittit nonaginta-
5 novem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam? Et cùm
invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens: Et veniens domum convocat 6
amicos & vicinos, dicens illis; Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam,
quæ perierat? Dico vobis, Quòd ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore 7
pœnitentiam agente, quàm super nonagintanovem justis, qui non indigent pœnitentiâ. Aut quæ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, 8
nónne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, donec inveniat? Et cùm invenerit, convocat amicas & vicinas, dicens; Congratulamini mihi, 9
quia inveni drachmam, quam perdideram? Ita dico vobis; Gaudium erit coram 10
angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Ait autem; Homo quidam habuit duos filios: Et dixit adolescentior ex illis patri; Pater, da mihi por- 11 12
tionem substantiæ quæ me contingit. Et divisit illis substantiam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * وهكذا كل واحد منكم ان لم يرفض كل ما له فلا يقدر ان يكون لي تلميذا * جيد هو الملح *
34 فان فسد الملح بماذا يملح * لا للارض ولا للمزبلة يصلح لكن يطرح خارجا * من له اذنان
35 سامعتان فليسمع *

Sic unusquisq; ex vobis si non renuntiaverit omnibus quæ habet, non potest esse mihi discipulus. Bonum est sal: at si corrumpatur sal, quâ re salietur? Non terræ, neq; sterquilinio prodest, sed projicitur forás. Cui sunt aures audientes, audiat. 33 34 35

CAP. XV.

1 2 * ودنا منه جميع العشارين والخطاة ليسمعوا منه * فتذمر الفريسيون والكتبة قايلين هذا
3 يقبل الخطاة ويأكل معهم * الفصل السابع والخمسون * * فقال هذا المثل مخاطبا *
4 * اي رجل منكم له ماية خروف فيتلف منها واحد اليس يترك التسعة والتسعين في البرية
5 6 ويمضي في طلب الضال حتى يجده * فاذا وجده حمله على منكبيه فرحا * ويأتي به الى بيته *
7 ويدعو اصدقاءه وجيرانه ويقول لهم افرحوا معي جميعا لوجودي خروفي الضال * اقول لكم
انه يكون فرح في السماء بخاطي واحد يتوب اكثر من الفرح بالتسعة والتسعين صديقا
8 الذين لا يحتاجون الى توبة * واية مرءاة لها عشرة دراهم يتلف منها واحد اليس توقد
9 سراجا وتكنس بيتها وتطلبه بجهد حتى تجده * فاذا وجدته دعت اصدقاءها وجاراتها قايلة
10 افرحن معي لوجودي درهمي التالف * اقول لكم انه هكذا يكون فرح عظيم قدام
11 ملايكة الله بخاطي واحد يتوب * * الفصل الثامن والخمسون * * وقال انسان كان له
12 ابنان * فقال اصغرهما لابيه يا ابة اعطني نصيبي من مالك فقسم بينهما ماله *

Et appropinquaverunt ad eum omnes publicani & peccatores, ut audirent ab eo. Et murmuraverunt Pharisæi & Scribæ, dicentes; Hic recipit peccatores, & manducat cum illis. 1 2

Sectio quadragesima septima.

Et dixit hanc parabolam confabulans; Quis homo ex vobis habeat centum oves, & perdatur ex illis una, nónne relinquet nonaginta novem in deserto, & vadet quæsitum perditam donec inveniat eam? Et cùm invenerit eam, portabit eam super humeros suos hilaris. Et adferet eam ad domum suam, & vocabit amicos suos & vicinos suos, & dicet illis; Congratulamini mihi omnes ob inventam ovem meam perditam. Dico vobis, quòd erit gaudium in cœlo de peccatore uno qui pœnitentiam agit, majus quàm gaudium de nonaginta novem justis qui non indigent pœnitentiâ. Et quæ mulier est, cui quum sint decem drachmæ, perdatur ex eis una, nónne accendit lucernam, & everrit domum suam, & quærit eam solicita donec inveniat eam? Cùm autè invenerit eam, vocat dilectas suas, & vicinas suas, dicens; Congratulamini mihi ob inventam drachmam meam perditam. Dico vobis, quòd ita erit gaudium maximum coram angelis Dei de peccatore uno, qui pœnitentiam agit. 3 4 5 6 7 8 9 10

Sectio quinquagesima octava.

Et dixit; Homini cuidam erant filii duo: Et dixit minor ex illis patri suo; Pater, da mihi portionem meam de facultatibus tuis. Et divisit inter utrumque facultates suas. 11 12

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወከማሁኬ፡ኵሉ፡ዘእመውስቴትክሙሂ፡ ዘኢይፅለ፡ እምኵሉ፡ ንዋዩ፡ ሊይክል፡ ተፀ
34 መደትየ፡ ::= ሠናይ፡ ውእቱ፡ ጸው፡ወለእመሰ፡ ጸው፡ለስኑ፡በመንት፡ እንከ፡ይቄስመ
35 ው፡::= ፡ለኮኑ፡ይገድፍው፡ ለፋለ፡ወስተ፡መሬት፡ ወዘቦ፡እዝነ፡ ሰሚዕ፡ይስማዕ፡::=
1 ፲፫ ወይቀርብው፡ ለኪያሁ፡ኃጥኣኒ፡ ወመጸብሕያን፡ይስመዕው፡::= ወለንጉርጉሬ፡
2 ጸሐፍት፡ ወፈሪሰዊያን፡ወይቤሉ፡ ኃጥኣነ፡ይትወሰፍ፡ ወይበልዕ፡መስቤሆሙ፡::=
በእንተ፡ መስቤ፡ ዘመእት፡ ለባዕዕ፡::=
3 ወመስለ፡ሎሙ፡ ከመዝ፡ ወይቤሎሙ፡::= እመቦ፡ብእሲ፡እመውስቴትክሙ፡ ዘቦ፡ መእ
4 ተ፡ ለበግዐ፡ ወለእመ፡ተገድፉቱ፡ ለሐቲ፡ እመውስቴቶን፡ለኮኑ፡ይኅድግ፡ተስዓ፡ወተስ
5 ዓተ፡ውስተ፡ ገደመ፡ ወየሐውር፡ኀቡ፡ እንተ፡ ተገድፉቱ፡ እስከ፡ ይረክቦ፡::= ወእመ
6 ሳረ፡ ረከቦ፡ይጸውራ፡ ደቡ፡መትከፍቱ፡ ወይትፈሣሕ፡::= ወይበጽሕ፡ቤቶ፡ወይጼውዕ፡
ዐርኮኒሁ፡ ወሳሮ፡ ወይብሎሙ፡ተፈሣሑ፡ሊተ፡ እስመ፡ረከብኩ፡በግዕየ፡ እንተ፡ተገድ
7 ፉተኒ፡::= እብለክሙ፡ከማሁ፡ይከውን፡ ፍስሐሁ፡ በሰማያት፡በእንተ፡ ለሐዲ፡ኃጥእ፡
8 ዘይትኔሰሕ፡ፈድፋደ፡ እመትስዓ፡ወ ፱፡ ጸድቃን፡ እለ፡ ሊይፈቅድው፡ ለንስሓ፡::= ወ
ካማሁ፡ብእሲትኒ፡ ለእመባቲ፡ዓሠረ፡ ጠፈልከተ፡ለገሙሰ፡ ወተገድፈታ፡ለኃቲ፡ጠፍ
ላሕት፡ለኮኑ፡ ታኃቱ፡ሣሓቶተ፡ወተሀወክ፡ኵሉ፡ዘወስተ፡ቤታ፡ ወትፈነቅል፡ወተኀሠ
9 ሠ፡ ለእተሐሚግ ፡ እስከ፡ትረክብ፡::= ወእመከመ፡ ረከበት፡ትጼውዕ፡ዓፈስቲሃ፡ወ
10 ኅሪ፡ወትብሎን፡ ተፈሠሑ፡ሊተ፡ እስመ፡ ረከብኩ፡ ገመስየ፡ እንተ፡ተገድፈተኒ፡::= እ
ብለክሙ፡ከማሁ፡ ይከውን፡ፍሥሐ፡በቅድመ፡መላእክተ፡ እግዚአብሔር፡በእንተ፡ ለ
11 ሐዲ፡ኃጥእ፡ ዘይትኔሰሕ፡::= በእንተ፡ ዘንጌ፡ ወልዱ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡::=
12 ወይቤሎሙ፡ለሐዲሉ፡ብእሲ፡ ቦቱ፡ክልኤተ፡ደቀ፡::= ወይቤሎ፡ ዘይእለ፡ ለለቡሁ፡ለ
ባ፡ሀበኒ፡ መክፈልተ፡ ርስትየ፡ ዘይረክበኒ ፡: ወከፈሎ፡ መክፈልቶ፡ ንዋዮ፡::=

Et sic igitur quicunque è vobis, qui non discesserit ab omnibus bonis suis, non potest adhærere mihi. Bonus est sal: & si sal evanuerit, cum quo igitur condient illum? Nónne abjicient eum foràs in terra: Et qui habet aurem, audiendo audiat. 33 34 35

CAP. XV.

Et appropinquabant Jesu peccatores & publicani, ut audirent eum. Et murmuraverunt Scribæ & Pharisæi, & dixerunt; Peccatores recipit, & vescitur cum iis. 1 2

De parabola hominis cui centum oves.

Et hujusmodi parabolam loquutus est iis, & dixit iis; Si fuerit homo ex vobis qui habuit centum oves, & si perdita fuerit una ex iis, nónne relinquet nonaginta novem in deserto, & ibit ad deperditam, usquedum inveniat eam? Et postea quàm invenerit eam, portabit eam super humeros suos, & gaudebit: Et veniet domum suam, & vocabit amicos suos, & vicinos suos, & dicet iis; Gratulamini mihi, quia inveni ovem meam quæ deperdita fuit. Dico vobis, Ita erit gaudiũ ejus in cœlis propter unum peccatorem qui pœnitentiam egit, majus quàm propter nonaginta & novem justos, qui non indigent pœnitentiâ. Et similiter mulier si habeat decem annulos minutorũ, & perdiderit unum annulorũ, nónne accendit lucernam, & commovet omnia quæ sunt in domo, & verrit, & quærit attentè scrutando, usquequò inveniat? Et quum invenerit, vocat amicas ejus, & vicinas ejus, & dicit iis; Gratulamini mihi, quoniam inveni minutũ meum, qd deperditum fuit. Dico vobis, Similiter erit gaudiũ corã angelis Dei propter unum peccatorẽ qui pœnitentiã agit. 3 4 5 6 7 8 9 10

De filio qui peregrè profectus est in longinquã regionẽ.

Et dixit iis; Quidam homo habuit duos filios. Et dixit junior patri suo; Pater, da mihi portionẽ hæreditatis meæ quæ cõtingit mihi: & divisit ei portionẽ substãtiæ. 11 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نود سه — مثل ده درم

8 * يا كدامين است † ان زن كه ده درم دارد * ويكي از انها كم كند * چراغ بر افروزد * وخانه را بروبد * وبجد اورا بجويد *
9 تا انكه كه بيابد * * [وچون اورا بيابد] دوستان * وهمسايكان خودرا بخواند * وبديشان بگويد *
10 يا من شاد باشيد كه كم شدة درم خودرا يافتم * راست بشما بگويم * كه در اسمان نيز شادي
نود چهار — شود ميان فرشتكان † خدا بهر يك گناه كار * كه توبه كند
11 * وباز عيسي بديشان گفت * مثل ان پسر كه بخش ميراث خودرا ستد وخرج كرد
12 كه شخصي دو پسر داشت * فرزند كوچكتر † بپدر گفت بخشي كه از خانهٔ تو بمن مي
رسد بك * پدر هر چه داشت † برد و فرزند † خود بخش كرد *

XCIII. Parabola decem drachmarum.

Aut quæcunque est illa mulier, quæ decem drachmas habuerit, et unam ex illis amiserit: lucernam accendet, et domum verret, et diligenter eam quæret, donec inveniat. Et cùm eam invenerit, amicas et vicinas suas vocabit, et illis dicet; Mecum lætæ estote, quia drachmam amissam meam inveni. Verùm vobis dico, quòd in cœlo etiam lætitia erit inter Angelos Dei ob unumquemque peccatorem qui pœnitentiam egerit. 8 9 10

XCIV. Parabola ejus filii qui partem hæreditatis suam accepit, & absumpsit.

Et rursùs Jesus illis dixit; Homo quidem duos filios habuit. Filius minor patri dixit; Partem quæ ex domo tua ad me redit, mihi dato. Pater quæcunque habuit tulit, et filiis suis partitus est. 11 12

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΖ'.

Et post non multos dies congregans omnia junior filius, peregrè profectus est in
13 Καὶ μετ' ὀ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς, ἀπεδήμησεν εἰς
regionem longinquam, & ibi dissipavit substantiam suam, vivens profusè. Consumente
14 χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τ ὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. Δαπανήσαντος
autem ipso omnia, facta est fames valida per regionem illam, & ipse cœpit
τ αὐτὸ πάντα, ἐγένετο (ι) λιμὸς ἰσχυρὸς κτ τ χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο
deficere. Et abiens adhæsit uni civium regionis illius: & misit
15 (κ) ὑστερεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τ πολιτῶν τ χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν
illum in agros suos pascere porcos. Et desiderabat implere ventrem suum de
16 αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τ κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ
siliquis quas manducabant porci: & nemo dabat illi. In se autem veniens,
17 τ κεράτιων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ ὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ· Εἰς ἑαυτὸν δ ἐλθὼν,
dixit; Quot mercenarii patris mei abundant panibus, ego autem fame pereo.
εἶπε, Πόσοι μίσθιοι τ πατρός μου (λ) περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δ λιμῷ ἀπόλλυμαι.
Surgens ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater, peccavi in cœlum,
18 Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τ πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τ ὐρανὸν,
& coram te: Et non amplius sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum
19 καὶ ἐνώπιόν (μ) σου· Καὶ ὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα
mercenariorum tuorum. Et surgens venit ad patrem suum. Adhuc autem eo longè
20 τ μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τ πατέρα ἑαυτοῦ. Ἔτι δ αὐτοῦ μακρὰν
absente, vidit illum pater ipsius, & misericordiâ motus est: & currens
ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη· καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ
collum ejus, & osculatus est eum. Dixit autem ei filius; Pater, peccavi in
τ τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε δ αὐτῷ ὁ υἱὸς, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς 21
cœlum, & coram te, & non amplius sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem
τ ὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν (ν) σου, καὶ ὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Εἶπε δ 22
pater ad servos suos; Efferte stolam primam, & induite illum,
ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, (ξ) Ἐξενέγκατε τ στολὴν τ πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν,
& date annulum in manum ejus, & calceamenta in pedes. Et afferentes
καὶ δότε δακτύλιον εἰς τ χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. Καὶ ἐνέγκαντες 23
vitulum saginatum occidite, & comedentes oblectemur. Quia hic filius meus mortuus
τ μόσχον τ σιτιστὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν. Ὅτι (ο) οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς 24
erat & revixit: & perditus fuerat, & inventus est: & cœperunt oblectari. Erat
ἦν, καὶ ἀνέζησε· (π) καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη· καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν 25
autem filius ejus senior in agro: & ut veniens appropinquavit domui, audivit
δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε
symphoniam & choros. Et advocans unum puerorum ejus, interrogavit quid
συμφωνίας καὶ χορῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τ (ρ) παίδων αὐτοῦ, ἐπυνθάνετο τί 26
essent hæc. Is autem dixit illi; Quia frater tuus venit: & occidit pater tuus
εἴη ταῦτα. Ὁ δ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκε· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου 27
vitulum saginatum: quia valentem illum recepit. Indignatus est autem, & non vole-
τ μόσχον τ σιτιστὸν· ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὠργίσθη δ, καὶ ὐκ (σ) ἤθελησεν 28
bat introire. Ergò pater illius egressus, advocabat illum.
εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν, παρεκάλει αὐτόν.

MS.A. (ι) λιμὸς ἰσχυρὸς (κ) τ ὑστερεῖσθαι. (λ) περισσεύονται (μ) σου· Οὐκέτι (ν) σου· ὐκέτι (ξ) Ἐξενέγκατε στολὴν τ πρώτην, ἐνδύσατε (ο) οὗτός μου ὁ υἱὸς (π) ἦν ἀπολωλὼς, καὶ ἠυρέθη· (ρ) παίδων, ἐπυνθάνετο (σ) ἠθέλησεν εἰσελθεῖν. ὁ τ πατὴρ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ܘܠܐ ܫܪܝ ܗܘ ܒܪܗ ܕܟܝܐ ܕܐܬܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܐܙܠ ܠܐܪܚܐ ܪܚܩܐ ܘܒܕܪ ܬܡ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܐܙܠ ܠܐܪܥܐ ܪܚܩܬ

Versio VULGATA LATINA.

13 Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè
profectus est in regionem longinquam, & ibi dissipavit substantiam suam vivendo
14 luxuriosè. Et postquàm omnia consummâsset, facta est fames valida in regione
15 illa, & ipse cœpit egere. Et abiit, & adhæsit uni civium regionis illius. Et
16 misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem
17 suum de siliquis, quas porci manducabant: & nemo illi dabat. In se autem re-
versus, dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego
18 autem hîc fame pereo! Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater,
19 peccavi in cœlum, & coram te: Jam non sum dignus vocari filius tuus: fac
20 me sicut unum de mercenariis tuis. Et surgens venit ad patrem suum. Cùm
autem adhuc longè esset, vidit illum pater ipsius, & misericordiâ motus est, &
accurrens cecidit super collum ejus, & osculatus est eum. Dixitque ei filius; 21
Pater, peccavi in cœlum, & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus.
Dixit autem pater ad servos suos; Citò proferte stolam primam, & induite illum, 22
& date annulum in manum ejus, & calceamenta in pedes ejus: Et adducite vi- 23
tulum saginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur: Quia hic filius 24
meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est. Et cœperunt epula-
ri. Erat autem filius ejus senior in agro: & cùm veniret, & appropinquaret 25
domui, audivit symphoniam & chorum: Et vocavit unum de servis, & in- 26
terrogavit quid hæc essent. Ipse dixit illi; Frater tuus venit, & occidit pater 27
tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. Indignatus est autem, & no- 28
lebat introire. Pater ergò illius egressus, cœpit rogare illum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * وبعد ايام قليلة جمع الابن الاصغر كل شيء وسافر الى بلاد بعيدة وبدد ماله هناك بعيش
14 بذخ * فلما نفد كل شيء حدث جوع شديد في تلك البلاد * فافتقر * وانطلق
15 الى رجل من عظماء تلك البلاد فارسله الى حقله ليرعى خنازير * وكان يشتهي ان
16 يملاء بطنه من الخروب الذي كانت الخنازير تاكله فلا يعطي ذلك * فلما نفطن
17 قال كم من اجراء لابي يفضل عنهم الخبز وانا فهاهنا اهلك جوعا * اقوم وامضي
18 الى ابي واقول له يا ابة اخطات في السماء وقدامك * ولست بمستحق ان ادعا لك ابنا *
19 لكن اجعلني كاحد اجرائك * فقام وجاء الى ابيه وبينما هو بعيد نظره ابوه فحنن
20 واسرع واعتنقه وقبله * فقال له ابنه يا ابة اخطات في السماء وقدامك ولست بمستحق
21 ان ادعى لك ابنا * فقال ابوه لعبيده قدموا الحلة الاولى والبسوه اياها عاجلا * واعطوه
22 خاتما في يده وحذاء لرجليه * وقدموا العجل المعلوف واذبحوه ونأكل ونفرح * لان
23 24 ابني هذا كان ميتا فعاش وضالا فوجد * وبدوا يفرحون * وكان ابنه الاكبر في الحقل *
25 فلما جاء وقرب من البيت وسمع اصواتا منغمة ورقصا * دعا احد الغلمان وسأله ما هذا *
26 27 فقال له ان اخاك قدم وذبح ابوك العجل المعلوف لانه قبله معافا * فغضب ولم يرد ان
28 يدخل * فخرج ابوه وطلب اليه *

Et post dies paucos, congregavit filius minor omnia, & iter fecit in regionem longinquam, & dissipavit substantiam suam ibi in victu superbo. Cùm autem consumpsisset omnia, accidit fames valida in illa regione: et factus pauper Secessit ad unum ex magnatibus illius regionis. Et misit illum in agrum suum pascere porcos. Et desiderabat implere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant: nec obtinebat illas. Quumque respuisset, ait; Quot mercenarii patri meo sunt, quibus superest panis, et ego hic pereo fame! Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam ei; O pater, peccavi in cœlum, et coram te. Et non sum dignus vocari tibi filius: Sed fac me sicut unum mercenariorum tuorum. Et surrexit, et venit ad patrem suum. Et dum esset procul, vidit illum pater suus, et misericordiâ motus est: et festinavit, et complexus est eum, et osculatus est illum. Dixitque illi filius ejus; O pater, peccavi in cœlum et coram te; et non sum dignus vocari tibi filius. Dixit autem pater ejus ad servos suos; Proferte stolam primam, et induite eum illâ citò: et date illi annulum in manu ejus, et calceamenta in pedes ejus. Et adducite vitulum saginatum, et jugulate eum; et manducemus, et lætemur. Quia filius meus hic erat mortuus, atque revixit: et perditus, atque inventus est. Et cœperunt lætari. Et erat filius ejus major in agro; et cùm venisset, et appropinquâsset domui, et audisset voces consonas, et tripudium, Vocavit unum de pueris, & interrogavit illum, quid hoc esset. Dixit ei; Frater tuus venit, et jugulavit pater tuus vitulum saginatum, eo quòd receperit illum incolumem. Iratus est autem, et noluit introire. Exivit ergò pater ejus, et rogavit illum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእሙድኅረ: ጥንድይ: ዕለት: ለስተጋበአ: ኵሉ: ንዋዮ: ዝኩ: ወልዱ: ዘይእንእስ: ወ Et post longum tempus coëgit totam substantiam iste filius junior, & abiit per- 13
ሖረ: ወነገደ: ርሑቀ: ብሔረ: ወበህያ: ዘረወ: ወለግሰነ: ኵሉ: ንዋዮ: እንዘ: ይሐይ: egréꝯ profect⁹ est *in* longinquã regionẽ, & ibi dissipavit & perdidit totam sub-
14 በመርዓት:=> ወእኅሊቆ:ኵሉ: መጸአ: ረኃብ: ዓቢይ:ውስተ: ውእቱ: ብሔር:ወተ stantiã, vivens in luxuria. Et consumpto toto, venit fames magna in istam regionẽ 14
15 ፀንአ:=> ወሖረ: ወተፀመደ:ኀበ:ላሐዱ: እመሰብእ: ውእቱ: ብሔር: ወፈነዎ: ውስ & eguit. Et abiit & adhæsit ad unũ ex hominibus istius regionis: & misit eum 15
16 ተ: ዓጸደ:ወፍረ: ይርዓይ: ላሕርዉ::=> ወፈቀደ: ይጽገብ: እመሰመረ: ጽሬአ:ዘይ in prædium suum, & egressus est *ut* pasceret porcos. Et voluit saturari de sili- 16
17 ሴሰዩ:ላሕርው: ወለልቦ:ዘይሁቦ::=> ወሐለየ: በልቡ: ወይቤ: ሚመጣእ: ላግብርቲ quis quas edebant porci: & nemo fuit qui dabat ei. Et cogitavit in corde suo, 17
ሁ: ወገበእቱ:ለላቡየ: እለ:ያተርፍዎ:ለእክል:ወለእሰ: እመውት:ዘዝየ:በረኃብ:=> & dixit; Quot servi, & ancillæ sunt patris mei qui abundant pane, & ego mo-
18 እትነሣእ፣ ወላተውር:ኀቡ: ላቡየ::ወእብሎ: ለባ: ለበእስ: በሰጣይኒ: ወበቅድሜከ riar hic in fame! Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater, peccavi 18
19 ኀ:=> ሊይደልወኒ: እንከ: እስመይ: ወልደከ: ረስየኒ: ከመ፣ ለሐዱ: እመላግብርቲ in cœlum & coram te: Non sum dignus igitur vocari filius tuus: fac me sicut 19
20 ከ:=> ወተንሥአ: ወሖረ: ኀቡ: ላቡሁ: ወርሊዮ: ለቡሁ: እመርሑቅ: ወመሕሮ: unum de servis tuis. Et surrexit, & profectus est ad patrem suum: & vidit eum 20
21 ወሮጸ: ወሐቀፎ: ክሰደ: ወሰዓሞ::=> ወይቤሎ: ወሉዱ: እባ: ለበእስኩ: በሰጣይኒ: pater ejus à longinquo, & misertus est ejus, & cucurrit, & amplexus est collum e-
ወበቅድሜከ: ሊይደልወኒ: እንከ: እስመይ: ወልደከ: ረስየኒ: ከመ:ለሐዱ: እመላግ jus, & osculatus est eum. Et dixit ei filius ejus; Pater, peccavi in cœlum, & 21
22 ብርቲከ::=> ወይቤሎሙ: ለብሁ: ለላግብርቲሁ: ላፍጥኑ: ለመጽሉ:ለልባሰ: ቀ coram te, non dignus sum igitur vocari filius tuus: fac me sicut unum ex servis
ደወተ: ወለልብስሙ: ወደዩ: ሕልቀተ: ውስተ: ላጸብዓሁ: ወለሠለኒ: ውስተ: እገሪ tuis. Et dixit pater ejus servis suis; Festinate, adducite vestimenta fragrantia, 22
23 ሁ:=> ወለመጽሉ: መግዘእ: ሳህያ: ወጥብኑ: ወንብላዕ: ወንትፈሣሕ::=> & induite eum, & ponite annulum in digitos ejus, & calceamenta in pedes ejus.
24 እስመ: ዝንቱ: ወልድየ: ሞተሂ: ወሐይወሂ: ተገድፈሂ: ወተረክበ::ወለኀዙ: ይትፈሠ Et adducite saginatum bovem, & mactate, & manducabimus, & gaudebimus. 23
25 ሑ:=> ወወልዱስ:ዘይልህቅ: ሐቅለ: ሃሎ: ወበጺሖ: ጽንፈ: ሃገር : ሰምዐ: ዕንዚራ: Quia hic filius meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est: & cœpe- 24
26 ወማኅሌት::=> ወጸውዐ: እሐደ: እመእግብርቲሆሙ: ወይቤሎ : ምንትኑዝ : ዘእ runt oblectari. Et filius ejus senior *in* agro fuit: & veniens ad terminum ci- 25
27 ሰመዕ::=> ወይቤሎ: እስመ: ለተወ: እኁከ: ጣብኅ: መግዘእ : ሳህመ : ለቡከ: እ vitatis audivit tibias, & cantica. Et vocavit unum ex servis, & dixit ei; Quid 26
28 ስመአ: ረከቦ: ሕያወ:=> ወተመዕወ : ወለባየ : በዊአ : ወወፅአ: ለቡሁ: ወለስተብ est hoc quod audio. Et dixit ei; Quoniam venit frater tuus, mactavit sagina- 27
ቍሥ::=> tum bovem pater tuus, quia invenit eum vivum. Et indignatus est, & recu- 28
savit introire: & exivit pater ejus, & rogavit eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * انكه پدرش ببندكان خود كفت * كه برويد * وخلعتي زيبا اورا بپوشانيد * ودردست
23 او انكشتري * ودرپاي او كفش بنهيد * * ونره كاوان فربه را بكشيد * تا بخوريم وخوش
24 باشيم * * كه اين فرزند من مرده بود * وزنده كشت * كم شده بود اورا † يافتم * ودر
25 هوشي عيش اغاز كردند * * اما پسر بزركين † در ده بود * چون بخانه نزديك شد غلبه
26 27 مردم * واواز سرود شنيد * يكي ازان جوانان † خواند * وازو پرسيد * كه چيست * بدو
28 كفتند * برادرت † آمد وپدرت نره كاوان كشته است * ومهماني كرد * * برادر بزرك
حسم كرد * وتخواست † كه درون رود * پدرش بيرون آمد وكفت * چرا درنمي اي *

Tunc pater ejus servis suis dixit; Abite, et togâ splendidâ eum induite, et manui ejus annulum indite, et pedibus ejus calceos indite. Et boves saginatos mactate, ut comedamus et jucundi simus. Quia hic filius meus mortuus erat, et in vitam rediit; amissus erat, & eum inveni. Et jucundè convivari cœperunt. Filius autem major in agro erat, qui cum domui approximaret, turbam hominum, et vocem cantûs audivit. Unum itaque ex pueris vocavit, et ab eo scisciatus est quidnam esset. Ei dixerunt; Frater tuus venit, et pater tuus boves mactavit, et convivium fecit. Frater major iratus est, & noluit intrare: pater ejus igitur egressus est et dixit; Quare non ingrederis?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΗ'.

Is autem respondens, dixit patri; Ecce tot *annos* servio tibi, & nunquam mandatū
29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε τῷ (τ)πατρὶ, Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐνολήν
tuum præterivi: & mihi nunquam dedisti hœdum, ut cum amicis meis *oblectarer*.
Cum autem filius tuus hic, *devorans tuam vitam* cum meretricibus, venit, occidisti illi
30 Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ καταφαγών σου τὸν βίον(υ) μετ' πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ
vitulum saginatum. *Is autem* dixit illi; Fili, tu semper cum me es, & omnia
31 τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
mea tua sunt. *Oblectari* autem & gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus
32 τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς
erat, & revixit: & *periens erat*, & inventus est.
ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ (φ) ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη.

CAP. XVI. ις'.

1 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν NH'
dispensatorem: & hic *delatus est ei, ut dissipans substantias* ipsius. Et vo-
2 οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ, ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Καὶ φω-
cans illum, ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem *dispensationis*
νήσας αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς (α) οἰκονομίας
tuæ: non enim poteris *adhuc dispensare*. Ait autem *in semetipso dispensator*; Quid faciam,
3 σου· οὐ γὰρ δύνασαι ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω,

MS.A. (τ) πατρὶ αὐτοῦ, Ἰδοὺ (υ) μετὰ τῶν πορνῶν, (φ) ἀπολωλὼς, καὶ ηὑρέθη.

quia dominus meus aufert *dispensationem* à me? fodere non valeo, mendicare eru-
ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαισχύνομαι αἰσχύ-
bescо. Scio quid faciam, ut cùm amotus fuero *dispensatione*, recipiant me in
νομαι. Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μεταστῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς 4
domos suas. Et convocans *unumquemque debitorum* domini
τοὺς οἴκους αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν (β) χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου 5
sui, dicebat primo; Quantum debes domino meo? *Is autem* dixit; Centum *batos*
ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν βάτους 6
olei. Et dixit illi; Accipe *tuum scriptum*, & *sedens* citò scribe quin-
ἐλαίου. (γ) Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεν-
quaginta. Deindè alii dixit; Tu verò quantum debes? *Is autem* ait; Centum coros
τήκοντα. Ἕτερῳ δὲ εἶπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους 7
tritici. Et ait illi; Accipe tuas literas, & scribe octoginta. Et laudavit
σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπῄνεσεν 8
Dominus *dispensatorem injustitiæ*, quia prudenter fecisset: quia filii seculi hujus
ὁ Κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
prudentiores *super filios* lucis in *generationem suam* sunt. Et ego vobis dico,
φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, 9
Facite vobis *ipsis* amicos de mammona *injustitiæ*: ut cùm defeceritis, recipiant
Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵνα ὅταν(δ) ἐκλίπητε, δέξωνται
vos in *æterna tabernacula*.
ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

MS.A. Κεφ. ις'. (α) οἰκονομίας· ὁ γὰρ (β) χρεοφιλετῶν (γ) ὁ δὲ εἶπεν (δ) ἐκλείπῃ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Is verò dixit patri suo; Ecce, tot annos ser- 29
vio tibi servitutem; nec unquam transgres-
sus sum mandatum tuum, nec unquam dedi-
sti mihi hœdum, ut oblectarer cum amicis
meis. Huic autem filio tuo, postquàm pro- 30
fudit possessionem tuam cum meretricibus, &
venit, mactâsti ei bovem saginatum. Dicit 31
ei pater ipsius; Fili mi, in omni tempore tu
es mecum; & omnia mea tua sunt. Oble- 32
ctari autem nos decebat & gaudere, quòd
iste frater tuus mortuus erat, & revixit;
perierat, & inventus est.

Lectio matutinis dominicæ quæ præcedit in-
gressum Jejunii. 52.

CAP. XVI.

Porrò dixit parabolam ad discipulos suos: 1
Homo quidam erat dives, & habebat præ-
fectum domûs; & delatus est apud eum, ut
qui substantiam ejus profunderet. Itaque 2
vocavit eum dominus ejus, & dixit ei; Quid
istud est quod audio de te? redde mihi
rationem dispensationis tuæ. Non enim po-
teris posthac mihi esse præfectus domûs. Di- 3
xit ille præfectus domûs apud se; Quid fa-
ciam quum dominus meus auferat à me dis-
pensationem? fodere non possum, & men-
dicare pudet. Novi quid faciam, ut quum 4
exierim à dispensatione, recipiant me in do-
mos suas. Et convocavit unumquemque ex 5
debitoribus domini sui: dixítque primo,
Quantum debes tu domino meo? Dixit ei, 6
Centum metretas olei. Ait illi; Accipe li-
brum tuum, & sede citò, scribe quinqua-
ginta metretas. Et dixit alii; Tu verò 7
quantum debes domino meo? Dixit ei,
Centum coros frumenti. Ait illi; Accipe
librum tuum, & sede, scribe octoginta coros.
Et laudavit Dominus noster præfectum do- 8
mûs iniquum, quòd prudenter fecisset. Filii
enim hujus seculi prudentiores sunt filiis lu-
cis in hac generatione sua. Sed & ego vo- 9
bis dico, Facite vobis amicos ex hisce divi-
tiis iniquitatis, ut quum eæ defecerint, ipsi
recipiant vos in tabernacula sua sempiterna.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Filius dixit; Quot anni sunt, quibus in servitio tuo ministerium egi, 29
nec unquam mandatum tuum transgressus sum, tu tamen *unum hœdum*
mihi non dedisti, ut ego cum amicis
meis comederem. Huic autem filio 30
degenerи, qui substantiam tuam
prodegit, neq; tibi more gessit, simul-
ac venit, ei boves saginatos mactâsti. 31
Pater ejus ei dixit; Ego & tu
omni tempore una sumus, & quicquid
meum est tuum est. Nunc æquum est 32
ut nos lætitiam agamus & festivi-
tatem, quia frater tuus mortuus erat,
& revixit; perierat, & inventus est.

XCV. Parabola de procurato-
re fraudulento, & condonati-
one ejus debitoribus.

CAP. XVI.

Et rursùs Jesus ad discipulos 1
suos parabolam dixit, quòd vir di-
ves erat, & quidam alius sub stan-
tiæ possessionis ejus præpositus erat:
in illum hominem crimina tionem fe-
cerunt, quòd facultates domini
prodigeret ac dilapidaret. Dominus 2
eum vocavit, & ei dixit; Quid
est hoc, quod adversùs te audio?
rationem dispensationis tuæ mihi
redde, ab hac die deinceps mihi
dispensationem non potes facere.
Ille dispensator in animo suo 3
dixit; Quid faciam, cùm do-
minus meus à me dispensatio-
nem auferat? terram fodere ne-
scio, mendicare mihi pudet est.
Novi quid conducat facere, ut cùm

Versio VULGATA LATINA.

29 At ille respondens, dixit patri suo; Ecce tot annis servio tibi, & nunquam mandatum tuum præterivi, & nunquam dedisti mihi hœdum ut cum amicis meis epu-
30 larer: Sed postquàm filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum mere-
31 tricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi; Fili, tu sem-
32 per mecum es, & omnia mea tua sunt: Epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est.

CAP. XVI.

1 DIcebat autem & ad discipulos suos; Homo quidam erat dives, qui habebat
2 villicum: & hic diffamatus est apud illum quasi dissipâsset bona ipsius. Et vocavit illum, & ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ: jam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se; Quid faciam quia
3 dominus meus aufert à me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco.
4 Scio quid faciam, ut, cùm amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos su-
5 as. Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo; Quan-
6 tum debes domino meo? At ille dixit; Centum cados olei. Dixítque illi; Acci-
7 pe cautionem tuam: & sede citò, scribe quinquaginta. Deinde alii dixit; Tu ve-
rò quantùm debes? Qui ait; Centum coros tritici. Ait illi; Accipe litteras tuas,
8 & scribe octoginta. Et laudavit Dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fe-
9 cisset: quia filii hujus seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico, Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * فَاَجَابَ اَبَاهُ فَايِلًا كَمْ مِنْ سَنَةٍ اَخْدُمُكَ وَلَمْ اُخَالِفْ لَكَ وَصِيَّةً قَطِّ * وَلَمْ تُعْطِنِي جَدْيًا اَبَدًا
30 لِاَتنعم بِهِ مَعَ اَصْدِقَايِ * فَلَمَّا جَآءَ اِبْنُكَ هٰذَا ٱلَّذِي اَكَلَ مَالَكَ مَعَ ٱلزُّنَاةِ ذَبَحْتَ لَهُ
31 ٱلعِجْلَ ٱلمَعْلُوفَ * فَقَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ اَنْتَ مَعِيْ كُلَّ حِيْنٍ وَكُلُّ شَيْءٍ فَهُوَ لَكَ * وَيَنْبَغِي اَنْ
32 نُسَرَّ وَنَفْرَحَ * لِاَنَّ اَخَاكَ هٰذَا كَانَ مَيِّتًا فَعَاشَ وَضَالًّا فَوُجِدَ *

Sectio quinquagesima nona.

* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلْخَمْسُوْنَ *

1 * ثُمَّ قَالَ لِتَلَامِيْذِهِ اِنْسَانٌ كَانَ غَنِيًّا وَكَانَ لَهُ وَكِيْلٌ * فَسُعِيَ بِهِ عِنْدَهُ اَنَّهُ يُبَدِّدُ مَالَهُ
2 * فَاَسْتَدْعَاهُ وَقَالَ لَهُ مَا هٰذَا ٱلَّذِي اَسْمَعُ عَنْكَ * اَعْطِنِي حِسَابَ وَكَالَتِكَ فَاِنَّكَ لَا تَكُوْنُ لِيْ
3 بَعْدُ وَكِيْلًا * فَقَالَ ٱلوَكِيْلُ فِي نَفْسِهِ مَاذَا اَصْنَعُ اِذَا اَخَذَ مِنِّي سَيِّدِي ٱلوَكَالَةَ وَلَسْتُ اَسْتَطِيْعُ
4 ٱلفَلَاحَةَ وَاَسْتَحِيْ اَنْ اَسْتَوْلَ * قَدْ عَلِمْتُ مَاذَا اَصْنَعُ حَتَّى اِذَا حُرِجْتُ عَنِ ٱلوَكَالَةِ يَقْبَلُوْنِي فِي
5 بُيُوْتِهِمْ * فَدَعَا وَاحِدًا [واحدا] مِنْ غُرَمَآءِ سَيِّدِهِ * وَقَالَ لِلْاَوَّلِ كَمْ لِسَيِّدِي عَلَيْكَ * فَقَالَ مِاَيَةُ قَفِيْزٍ
6 زَيْتًا * فَقَالَ لَهُ خُذْ كِتَابَكَ وَاجْلِسْ مُسْرِعًا وَاكْتُبْ خَمْسِيْنَ * ثُمَّ قَالَ لِلْاٰخَرِ وَاَنْتَ كَمْ عَلَيْكَ
7 فَقَالَ مِاَيَةُ كُرٍّ قَمْحًا فَقَالَ لَهُ خُذْ كِتَابَكَ وَاكْتُبْ ثَمَانِيْنَ * فَمَدَحَ ٱلرَّبُّ وَكِيْلَ ٱلظُّلْمِ لِاَنَّهُ
8 بِحِكْمَةٍ صَنَعَ * لِاَنَّ بَنِي هٰذَا ٱلدَّهْرِ اَحْكَمُ مِنْ بَنِي ٱلنُّوْرِ فِي جِيْلِهِمْ * وَاَنَا اَيْضًا اَقُوْلُ لَكُمْ
9 اِتَّخِذُوْا لَكُمْ اَصْدِقَاءَ مِنْ مَالِ ٱلظُّلْمِ حَتَّى اِذَا تَعْدَمُوْنَ يَقْبَلُوْنَكُمْ فِي مَظَالِّهِمُ ٱلاَبَدِيَّةِ *

Respondit patri suo, dicens; Quot annis servio tibi, & non sum refragatus tuo præcepto unquam, & non dedisti mihi hœdum unquam, quo fruerer cum amicis meis? Cùm autem venisset filius tuus hic, qui devoravit substantiam tuam cum meretricibus, mactâsti ei vitulũ saginatum. Ait illi; Fili mi, tu mecum es omni tempore, & omnia sunt tua. At oportet nos gaudere & lætari, quia frater tuus hic erat mortuus, & revixit: & perditus, ac inventus est. 29 30 31 32

CAP. XVI.

1 PRæterea dixit discipulis suis; Homo quidam erat dives, & erat ei adminis-
2 trator, & delatus est apud eum quòd dissiparet bona ipsius. Jussit ergò vocari il-
lum, & dixit ei, Quid est hoc quod audio de te? redde mihi rationem curatu-
ræ tuæ: quia tu non eris mihi ulteriùs curator. Dixit autem curator intra se; 3
Quid faciam quum auferet à me dominus meus curationem, & non possim ara-
re, & erubescam mendicare? Jam novi 4
quid faciam, ut cùm recesserit à me curatura, recipiant me in domos suas. Et 5
vocavit singulos debitores domini sui, & dixit primo; Quantum domino meo debes? Dixit autem, Centum cados olei. 6
Et dixit illi; Accipe librum tuum, & sede citò, & scribe quinquaginta. De- 7
indè dixit alii, Et tu quantum debes? Ait, Centum coros tritici. Dixit illi, Accipe librum tuum, & scribe octoginta. Et laudavit Dominus curatorem iniqui- 8
tatis, quòd sapienter egisset: quia filii hujus seculi sapientiores sunt filiis lucis in generatione sua. Et ego etiam dico vo- 9
bis, Conciliate vobis amicos de pecunia iniquitatis: ut cùm finieritis, recipiant vos in tabernacula sua æterna.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወለወ፫ሠአ፡ወይቤሎ፡ለአቡሁ፡ናሁ፡መጠነዝ፡ዓመተ፡ተቀነይኩ፡ለከ፡ወግዖሪ፡ኢኃለ
ፍኩ፡እመትእዛዝከ ፡ ወቢተሰ፡ ግሙሪ፡ ኢረከበኒ፡ መጹዋትከ፡ ወኢወሀብከኒ፡መሕከ
30 እ፡ ጠቢ፡ጥቀ፡በዘ፡ እትፈሣሕ፡ መስለ፡ ለዕርክቲየ፡ ወቢጽየ፡=፡ ወእቲወሰ፡ዝንቱ፡
ወልድከ፡ ዘበልዐ፡ ኵሉ፡ መንበርተከ፡ መስለ፡ ዘሜት፡ ጠባሓከ፡ ሎቱ፡ መገዝእ፡ ሳህ
31 መ፡=፡ ወይቤሎ፡ለቡሁ፡ ወልደየ፡ለንተሰ፡ መስለየ፡ሃለወኸ፡ዘልፊ፡ወኵሉ፡ዚለየ፡
32 ዚላከ፡ውእቱ፡፡=፡ ወባሕቱ፡ርቱዕስ፡ ንትፈሣሕ፡ እስመዝ፡ ወልድ፡ እኁከ ፡ ሞተሂ፡
ወሐይወሂ ፡ ተሐጕለሂ ፡ ወተረክበ፡፡=፡

በእንተ ፡ መጋቤ ፡ ዐመፃ፡፡=፡

1 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለአርደኢሁ፡ላሕዱላ ፡ብእሲ፡ባዕል፡ቦቱ፡መጋቤ፡ ፡፡፡
2 ወከመዝላ፡ያጣሰን፡ሎቱ፡ንዋዮ፡=፡ ወጸውዓ፡እግዚሉ፡ወይቤሎ፡መንትኑዝ፡ዘእሰመ
ዕ፡በእንቲላከ፡ላዕሉ፡እንከሰ፡ወንትሐሰብ፡መገበከ፡እሰመ፡ኢትክል፡ እንከ፡ መጊበ፡ ሲ
3 ተ፡=፡ ወሐለየ፡ ውእቱ፡መጋቤ፡ ወይቤ፡ መንተ፡ እሬሲ፡ ናሁ፡ ይሲዕረኒ ፡ እግዚእየ፡
4 እመግብየ፡ወሐሪሰኒ፡ኢይክል፡ወስእለኒ፡ኣንፋር፡=፡ ለእመርኩ፡እንከሰ፡ዘእገብር፡
5 እመከመ፡ሰዒረኒ፡እግዚእየ ፡እመግብየ፡ከመ፡ይትወከፈኒ፡በእግዚቲሆሙ፡፡=፡ ወጸው
ዖሙ፡ለእለ፡ይፈድእመ፡ዕደ፡ለእግዚሉ፡ወይቤሎ፡ለቀደማዊ፡ሚመጠነ፡ዕደ፡ትፈደዮ፡
6 ለእግዚእየ፡=፡ ወይቤሎ፡መእተ፡በመሰፈርተ፡ባደስ፡ቅብእ፡ወይቤሎ፡ናሁኬ፡መጽሐ
7 ፍከ፡ነበር፡ወጸሐፍ፡ፍጡነ፡ኀሶሳ፡ለዕቤከ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ለካሉሉሂ፡እንተኬ፡ ሚ
መጠነ፡ትፈደዮ፡ለእግዚእየ፡ወይቤሎ፡መእተ፡በመስፈር ተ፡ቆሮስ፡ቦሰርንየ፡ወይቤሎ፡ና
8 ሁኬ፡መጽሐፍከ፡ነበር፡ወጸሐፍ፡ፍጡነ፡ሰማንያ፡ለዕቤከ፡=፡ወንእደ፡እግዚእ፡ብሑር፡
ለመጋቤ፡ዓመፃ፡እስመ፡ከመ፡ጠቢብ፡ገብረ፡ እስመ፡ ውሉደዝ፡ዓለመ፡ ደጠብኩ፡ እመ
9 ወሉደ፡ ብርሃን፡ በዓለሞሙ፡=፡ ወእነሂ፡ እብለክሙ፡ ግበሩ፡ ለክሙ ፡ ላዕርክተ፡ እ
መ ንዋየ፡ ዐመፃ፡ ከመ፡ ለመ፡ ይኃልቅ፡ ይትወከፈክሙ፡ እመንቱሂ ፡ ውስተ ፡ ለብዮቲሆ
ሙ፡ ዘለዓለመ፡=፡

Et respondit, & dixit patri suo; Ecce tot annos servivi tibi, & nunquam recessi à mandato tuo; & mihi nunquam contigit eleemosyna tua, & non dedisti mihi vel hœdulum, in quo oblectarer cum amicis meis, & proximis meis. Et veniente hoc filio tuo qui devoravit totas facultates tuas cum meretricibus, mactâsti ei fagina-
tum bovem. Et dixit ei pater ejus; Fili mi, tu mecum fuisti semper, & quod-
cunque meum est, tuum est. Veruntamen oportet ut oblectemur, quia hic filius, frater tuus, mortuus erat, & revixit: perditus erat, & inventus fuit. 29 30 31 32

CAP. XVI. *De iniquo procuratore.*

ET dixit Dominus Jesus discipulis suis, Quidam homo dives habuit procurato-
rem, & *delatus est apud eum* ut qui dissiparet bona sua. Et vocavit eum domi- 1 2
nus ejus, & dixit ei; Quid est hoc quod audio de te, accede igitur, & computemus rationem dispensationis tuæ, quoniam non potes amplius dispensare mihi. Et 3
cogitavit iste procurator, & dixit; Quid faciam? ecce, dimittet me dominus meus à dispensatione mea: & fodere non possum, & mendicare erubesco. Novi igi- 4
tur quid faciam, quando dimisit me dominus meus à dispensatione mea ut recipiant me in domos suas. Et vocavit eos qui soluturi erant debitum domino suo, 5
& dixit primo; Quantum debiti solutur es domino meo? Et dixit, Centum pro 6
mensura bati olei: & dixit ei; Ecce igitur librum tuum & sede, & scribe citò quinquaginta supra te. Et dixit alteri, Tu verò quantum soluturus es domino 7
meo? & dixit ei, Centum pro mensura cori tritici: & dixit ei, Ecce igitur librum tuum, sede, & citò scribe te debitorẽ octoginta. Et laudavit Deus procuratorem 8
iniquitatis, quia sicut prudens fecisset: quia filii hujus seculi prudentiores sunt filiis lucis in seculis suis. Et ego dico vobis, Facite vobis amicos ex supellectile 9
iniquitatis: ut quando deficiat, recipiant vos illi in domos suas quæ in æternum *erunt*.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 از كدخداي بدر افتادم * مرا در خانهٔ خود قبول كنند * وخواند يك يك را از قرض داران
6 خداوم خود * واولين كفت * بر تو چند † واجب است † ازان خداوند من * كفت صد پيمانه
7 روغن * كفت قبالهٔ خود بستان * وبنويس پنجاه پيمانه * وبيكي ديكر كفت * بر تو چند † واجب
است † ازان خداوم * او كفت صد جريب كندم * بدو كفت * قبالهٔ خود بستان * وبنويس
8 هشتاد † جريب * خدا ان كدخداي ظالم را ستوده كرد * كه حكمت بجاء آورد * زيرا فرزندان اين
9 جهان از فرزندان نور * بحكمت ترند * درين دورهٔ خود * من نيز بشما † مي كويم * ازين پس
باز † كناه شمارا براي خود رحمت سازيد * تا وقتي كه پرداخته شود * در خانهٔ خود تا ابد
شمارا قبول كنند *

dispensationi excidero, me in domus suas recipiant. Et vocavit unumquemque ex debitoribus domini sui, & primo dixit; Tibi quantum incumbit debitum domini mei? Dixit, Centum mensuræ olei. Dixit 5 6
dispensator, *Syngraphum tuum accipe, & scribe quinquaginta mensuras. Et cuidam alteri dixit; Tu in quanto obstrictus es domino? Ille dixit; Centum coris tritici. Ei dixit, Syngraphum tuum accipe, & scribe septuaginta coros. Dominus illum dispensatorem iniquum laude affecit, quòd prudentiâ usus esset: quia filii hujus mundi filiis lucis prudentiores sunt in hac generatione sua. Ego etiam vobis dico; Deinceps peccato vestro vobis misericordiam acquirite, ut quando consummatum fuerit, in domum suam in æternum vos recipiant.* 7 8 9

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΘ'.

Fidelis in minimo, & in multo fidelis est: & in modico injustus,
10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος,
& in multo injustus est. Si ergò in injusto mammona fideles non fui-
11 καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσ-
stis, verum quis vobis credet? Et si in alieno fideles non fui-
12 θε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγέ-
stis, vestrum quis vobis dabit? Nemo servus potest duobus dominis
13 νεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις
servire: aut enim unum odiet, & alterum diliget: aut uni adhære-
δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξε-
bit, & alterum contemnet. Non potestis Deo servire & mammonæ.
ται, καὶ τὸν ἕτερον καταφρονήσει. οὐ δύνασθε (ε) τῷ Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
Audiebant autem hæc omnia & Pharisæi avari subsistentes, & deri-
14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυ-
debant illum. Et ait illis; Vos estis justificantes vosipsos co-
15 κτήριζον αὐτόν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώ-
ram hominibus, at Deus novit corda vestra: quia quod in ho-
πιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀν-
minibus altum, abominatio ante Deum est. Lex & Pro-
16 θρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ (ζ) Θεοῦ ἐστιν. Ὁ νόμος καὶ οἱ προ-
Phetæ usq; ad Joannem: à tunc regnum Dei evangelizatur, & omnis in il-
φῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐ-
lud vim facit. Facilius autem est, cœlum & terram præterire,
τὴν βιάζεται. Εὐκοπώτερον δέ ἐστι, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, 17
quàm Legis unum apicem cadere. Omnis absolvens uxorem suam,
ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 18
& ducens alteram, mœchatur: & omnis dimissam à viro ducens, mœ-
καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοι-
chatur. Homo autem quidam erat dives, & induebatur purpuram & byssum,
χᾶται. Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσ- 19
sum, obiectans quotidiè splendidè. Pauper autem quidam erat no-
σον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνό- 20
mine Lazarus, qui ejectus erat ad januam ejus ulcerosus. Et cu-
ματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος. Καὶ ἐπι- 21
piens saturari de micis cadentibus de mensa di-
θυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλου-
vitis: sed & canes venientes lingebant ulcera ejus. Fa-
σίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι (η) ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. Ἐγέ- 22
ctum est autem mori pauperem, & asportari eum ab ange-
νετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέ-
lis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & dives, & sepultus est.
λων εἰς τὸν κόλπον (θ) τοῦ Ἀβραάμ. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη.

MS. A. (ε) Θεῷ (ζ) Θεῦ. Ὁ νόμος (η) ἐπέλειχον (θ) Ἀβεραάμ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui in modico fidelis est, & in multo fidelis est: & qui in modico iniquus est, etiam in multo iniquus est. Si ergò in divitiis iniquitatis fideles non estis, veritatem quis credet vobis? Et si in eo quod vestrum non est, non estis inventi fideles, quod vestrum est quis dabit vobis? Nullus est servus qui valeat duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget; aut unum honorabit, et alterum contemnet. Non potestis Deo servire, & divitiis. Pharisæi autem quum hæc omnia audissent, propterea quòd amabant pecuniam, irridebant eum. Jesus verò dixit eis; Vos estis ii qui justificant seipsos coram hominibus; Deus autem novit corda vestra. Quod enim elatum est inter homines, coram Deo abominationi est. Lex & Prophetæ usque ad Johannem: ab eo tempore regnum Dei evangelizatur, & quivis ad ipsũ perrumpit ut introëat. Facilius est autem cœlum & terram transire, quàm elementum unum è Lege præterire. Quisquis dimittit uxorem suam, & ducit aliam, mœchatur: & quisquis ducit derelictam, mœchatur.

Lectio ad vesperas dominicæ defunctorum. 53.

Porrò vir quidam dives erat, & amiciebatur byssо & purpurâ; & quotidiè sese oblectabat magnificé. Et pauper quidam erat nomine Lazarus, eratque projectus ad portam illius divitis, perculsus ulceribus: Et desiderabat explere ventrem suum ex micis quæ cadebant à mensa divitis illius: sed & canes veniebant lambentes ulcera ejus. Factum est autem ut moreretur pauper ille, & perduxerint eum angeli in sinum Abrahami: quin etiam dives ille mortuus est, ac sepultus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quicunque in parvo fidelis est, in multo etiam fidelis erit: & quicunq; in parvo fraudulentus est, in multo etiam fraudulentus erit. Cùm in peculio iniquitatis fideles non fueritis, verum quis vobis concredet? Et cùm in eo quod vestrum non est, fideles non fuerunis, illud quod vestrum est, quis est qui vobis det?

XCVI. Servus duobus dominis non potest servire.

Non est in mundo servus qui duobus dominis possit servire, quin unum exosum habeat, & alterum dilectum: aut uni honorem exhibeat, alterum verò vili pendat. Non potestis Deo & pecuniæ possessionique servire. Cùm Pharisæi hæc omnia audirent, ea de causa quod pecuniam amarent, eum scommate petebant. Jesus illis dixit; vos estis qui vosmetipsos coram hominibus laudatos habetis, eò quòd Deus est qui cor vestrum novit: nam quicquid apud homines sublime est, coram Deo abominandum est. Lex & Prophetæ usque adventum Johannis sunt, deinceps autem regnum Dei in spe est, & universa multitudo contendit ut in illud ingrediatur. Facilius est ut cœlum et terra præteream, quam ut unius apex de lege transeat.

Versio VULGATA LATINA.

10 Qui fidelis est in minimo, & in majori fidelis est: & qui in modico iniquus est, &
11 in majori iniquus est. Si ergò in iniquo mammona fideles non fuistis: quod ve-
12 rum est, quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est,
13 quis dabit vobis? Nemo servus potest duobus dominis servire: aut enim unum
odiet, & alterum diliget: aut uni adhærebit, & alterum contemnet: non pote-
14 stis Deo servire & mammonæ. Audiebant autem omnia hæc Pharisæi, qui erant
15 avari: & deridebant illum. Et ait illis; Vos estis, qui justificatis vos coram
hominibus: Deus autem novit corda vestra: quia quod hominibus altum est, abo-
16 minatio est ante Deum. Lex & prophetæ, usque ad Joannem: ex eo regnum
Dei evangelizatur, & omnis in illud vim facit. Facilius est autem cœlum & ter- 17
ram præterire, quàm de Lege unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem 18
suam, & alteram ducit, mœchatur: & qui dimissam à viro ducit, mœchatur. Ho- 19
mo quidam erat dives, qui induebatur purpurâ & byssо: & epulabatur quotidiè
splendidè. Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui jacebat ad januam 20
ejus, ulceribus plenus, Cupiens saturari de micis, quæ cadebant de mensa divi- 21
tis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. Factum 22
est autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Mor-
tuus est autem & dives, & sepultus est in inferno.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلسِّتُّونَ *

10 * اَلْاَمِيْنُ فِي ٱلْقَلِيْلِ يَكُوْنُ اَمِيْنًا اَيْضًا فِي ٱلْكَثِيْرِ وَٱلظَّالِمُ فِي
10 ٱلْقَلِيْلِ ظَالِمٌ اَيْضًا فِي ٱلْكَثِيْرِ * فَاِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ اُمَنَاءَ فِي مَالِ ٱلظُّلْمِ فَمَنْ يَأْمَنُكُمْ فِي ٱلْحَقِّ *
11 وَاِنْ كُنْتُمْ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ غَيْرَ اُمَنَاءَ فَمَنْ يُعْطِيْكُمْ مَا لَكُمْ * لَا يَسْتَطِيْعُ اَحَدٌ
12 اَنْ يَعْبُدَ رَبَّيْنِ اِلَّا اَنْ يُبْغِضَ ٱلْوَاحِدَ وَيُحِبَّ ٱلْاٰخَرَ وَيُطِيْعَ ٱلْوَاحِدَ وَيَرْفُضَ ٱلْاٰخَرَ * لَا تَقْدِرُوْنَ
13 اَنْ تَعْبُدُوْا ٱللّٰهَ وَٱلْمَالَ * وَكَانُوا ٱلْفَرِيسِيُّوْنَ مُحِبِّيْنَ لِلْفِضَّةِ فَلَمَّا سَمِعُوْا هٰذَا كُلَّهُ فَبَدَوْا يَسْخَرُوْنَ
14 بِهِ * فَقَالَ لَهُمْ اَنْتُمُ ٱلَّذِيْنَ تُزَكُّوْنَ نُفُوْسَكُمْ قُدَّامَ ٱلنَّاسِ وَٱللّٰهُ عَارِفٌ بِقُلُوْبِكُمْ * لِاَنَّ ٱلْمُتَعَظَّمَ
15 فِي ٱلنَّاسِ مَرْذُوْلٌ قُدَّامَ ٱللّٰهِ * اَلنَّامُوْسُ وَٱلْاَنْبِيَاءُ اِلَى يُوْحَنَّا وَمِنْهُ حِيْنَئِذٍ تُبَشَّرُ بِمَلَكُوْتِ ٱللّٰهِ *
16 وَكُلُّ اَحَدٍ اِلَيْهَا مُضْطَرٌّ * وَزَوَالُ ٱلسَّمَاءِ وَٱلْاَرْضِ اَسْهَلُ مِنْ اَنْ يَبْطُلَ مِنَ ٱلنَّامُوْسِ حَرْفٌ وَاحِدٌ *
17 * كُلُّ مَنْ يُطَلِّقُ مَرْاَتَهُ وَيَتَزَوَّجُ اُخْرَى فَهُوَ زَانٍ [وكل] مَنْ يَتَزَوَّجُ مُطَلَّقَةً مِنْ زَوْجِهَا فَهُوَ زَانٍ *
18 * اَلْفَصْلُ ٱلْحَادِيْ وَٱلسِّتُّوْنَ *

19 * رَجُلٌ كَانَ غَنِيًّا وَيَلْبَسُ ٱلْحَرِيْرَ
20 وَٱلْاَرْجُوَانَ * وَكَانَ يَتَنَعَّمُ كُلَّ يَوْمٍ بِزِيْنَةٍ * وَمِسْكِيْنٌ كَانَ اِسْمُهُ لَعَازَرُ كَانَ مَطْرُوْحًا عِنْدَ بَابِهِ
21 مَصْرُوْبًا بِٱلْقُرُوْحِ * وَكَانَ يَشْتَهِي اَنْ يَمْلَاَ بَطْنَهُ مِنَ ٱلْفَتَاتِ ٱلَّذِي يَسْقُطُ مِنْ مَائِدَةِ ذٰلِكَ
ٱلْغَنِيِّ * وَكَانَتِ ٱلْكِلَابُ تَاْتِي وَتَلْحَسُ قُرُوْحَهُ * فَلَمَّا مَاتَ ذٰلِكَ ٱلْمِسْكِيْنُ حَمَلَتْهُ ٱلْمَلَائِكَةُ
22 اِلَى حِضْنِ اِبْرٰهِيْمَ * ثُمَّ مَاتَ اَيْضًا ذٰلِكَ ٱلْغَنِيُّ وَقُبِرَ *

Sectio sexagesima.

Fidelis in modico, erit fidelis etiam in 10
multo. Et injustus in modico, erit injus-
tus etiam in multo. Si ergò fueritis in- 11
fideles in opibus iniquitatis, quis fidet
vobis veras? Et si fueritis in eo quod 12
non est vestrum, infideles; ecquis dabit
vobis quod est vestrum? Non potest quis- 13
quam servire duobus dominis, quin odio
habeat unum, & diligat alterum: &
obtemperet uni, & contemnat alterum.
Non potestis servire Deo & opibus.
Erant autem Pharisæi amantes argenti, 14
quumque audissent hæc omnia, cœperunt
deridere illum. Et ait illis, Vos estis 15
qui justificatis vosmetipsos coram homi-
nibus: Deus autem novit corda vestra,
quia quod magnificum est inter homines,
abominandum est ante Deum. Lex & 16
Prophetæ usque ad Johannem: & ab
ipso tunc evangelizabitur regnum Dei.
Et unusquisque est ad illud obligatus.
Et consumptio cœli & terræ facilior est 17
quàm ut aboleatur de lege literula una.
Omnis qui repudiat uxorem suam, & 18
ducit alteram, profectò ipse mœchus est:
& omnis qui ducit repudiatam à viro
suo, profectò ipse mœchus est.

Sectio sexagesima prima.

Homo quidam erat dives, & induebatur 19
serico & purpurâ, & jucundabatur quo-
tidiè in fastu suo. Et pauper quidam cu- 20
jus nomen erat Lazarus, erat projectus
ad ostium illius, percussus ulceribus:
Et cupiebat implere ventrem suum de 21
micis quæ cadebant è mensa illius divi-
tis: & canes veniebant & lingebant ulcera ejus. Cùm autem mortuus 22
esset ille pauper, tulerunt eum angeli in
sinum Abrahæ. Deindè mortuus est et-
iam ille dives, & sepultus est.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወዘስ : በውሑድ : ምእመን : በብዙኅ : ምእመን : ውእቱ : ወዘስ : በሕደጥ : ለጣፂ :
11 በብዙኅ : ዐጣፂ : ውእቱ ::=> ወሶበ : በንዋየ : ዓመፃ : አልብክሙ : ሃይማኖተ :
12 ሙኑ : ይትአመንክሙ : በንዋየ : ጽድቅ ::=> ወሶበ : በንዊየ : ባዕድ : ለልብክሙ :
13 ሃይማኖተ : ሙኑ : እንከ : ይሁበክሙ : ዚላሁ ::=> ላልቦ : ገብር : ዘይክል : ለክልኤቱ :
ለጋእስት : ተቀንዮ :: ወእማእኮ : ላሐደ : ያፈቅር : ወካልኦ : ይጸልእ : ወለማእኮ :
ለለሐዱ : ይትለዘዝ : ወለክልኡ : ይለቢ : ሊትክቡኬ : ለእግዚአብሔር : ተቀንዮ : ተ
14 መደተ : ንዋየ : እንዘ : ታፈቅሩ ::=> ወሰሚዖሙ : ዘንተ : ኵሎሙ : ፈሪሳዊ ን : መ
15 ፍቀሪን : ንዋይ : ተቃጸብዎ ::=> ወይቤሎሙ : ለንትሙሰ : ትጸደቁ : ለዓይነ : ሰብእ :
ወእግዚአብሔር : ያአምር : ልበክሙ : እስሙ : ዘበኀበ : ሰብእ : ዓቢይ : በቅድመ :
16 እግዚአብሔር : ትሑት : ወርኩሰ ::=> ወለሪተኂ : ወነቢያትኂ : እስከ : ዮሐንስ :
እምትነት : ሰበኩ : በእንተ : መንግሠተ : እግዚአብሔር : ወኵሉ : ይትገፋዕ : በ
17 እንቲላሃ ::=> ወባሕቱ : ይቀልል : ሰማይ : ወምድር : ይሓልፍ : እምለሓቲ : ቃ
18 ለ : ለሪት : ትደቅ ::=> ወኵሉ : ዘይድሕር : ብእሲቶ : ወያወስብ : ካልእታ : ዘመወ :
ወእንተኂ : ደሐሬ : ምታ : ለእመ : ቀርበት : ካለለ : ዘመወት ::=>
በእንተ : ባዕል : ወለልዓዛር ::=>
19 ለሐዱሉ : ብእሲ : ባዕል : ወይለብስ : ጫለተ : ወልብሰ : ቢሶ : ወቀጠንተ : ላልባስ :
20 ወይትፈሣሕ : ኵሎ : ለጣረ : ወይፈገዕ ::=> ወለሐዱሉ : ነደይ : ዘስሙ : ለልዓዛ
21 ር : ወገዱፍ : ውስተ : ዴይሁ : ለባዕል : ወይሰክብ ::=> ወይፈቱ : ይጽገብ : እመ
ፍርፋሪት : ዘይወድቅ : እማእዱ : ለባዕል : ወክልባትኒ : ይመጽሉ : ወይልሕሱ : ቍሥ
22 ሰቢሁ ::=> ወእመዝ : ሞተ : ውእቱ : ነደይ : ወወሰድዎ : መለእክት : ውስተ :
ሕፅነ : ለብርሃም :: ወሞተ : ባዕልኂ : ወተቀብረ ::=>

Et qui in pauco fidelis *est*, in multo fidelis est: & qui in pauco iniquus *est*, in 10
multo iniquus est. Et si in supellectile iniquitatis non habetis fidem, quis cre- 11
det vobis in supellectile justitiæ? Et si in supellectile alterius non habuistis fi- 12
dem, quis igitur dabit vobis suam? Non est servus qui potest duobus dominis 13
servire: aut enim unum diliget, & alterum odio habebit; aut uni obediet, &
alteri recusabit: non potestis igitur Deo servire, adhæsionem divitiis diligentes.
Et audientes hoc omnes Pharisæi amatores divitiarum, deriserunt eum. Et dixit 14
iis; Vos justi estis coram oculis hominum, & Deus cognoscit corda vestra: quo- 15
niam quod apud homines magnum est, coram Deo vile & profanum *est*.
Et lex & prophetæ usque ad Johannem, ab initio, prædicârunt de regno Dei, 16
& quivis opprimitur propter illud. Sed facilius est cœlum, & terram præ- 17
terire, quam unam vocem legis cadere. Et quicunque dimittit uxorem su- 18
am, & ducit alteram, mœchatus est: & quæ dimittit virum suum, si accessit alteri,
mœchata est.

De divite & Eleazar.

Quidam homo dives *erat*, & induebatur purpurâ, & vestimentum *ejus* byssus, 19
& gossipinæ erant tunicæ ejus: & gaudebat quotidiè, & epulabatur. Et qui- 20
dam mendicus *erat*, cujus nomen Eleazar: & projectus fuit ad ostium divitis,
& decubuit. Et desiderabat saturari de micis quæ cadebant è mensa divi- 21
tis: & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. Et tunc obiit iste pauper, 22
& attulerunt eum angeli in sinum Abrahami: & obiit dives etiam, &
sepultus est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

18 * هر كه زن خود را † رها كند * وزني † ديگر ستاند زنا كرده باشد [وهر كه رها كرده
19 بستاند زنا كارست] نود هفت مثل توانگر و غازر مسكين * مردي بود توانگر
20 ومالدار لباسها ديبا و اطلس پوشيدي * وعمر خود بتكبر وخوشي كدرانيدي * وبود
21 درويش مسكين نامش غازر * بر در توانگر افتاده * ريشناك ودردمند * ودر ارزوي آن مي بود *
كه از خرده ريزهاء * [كه از] خوان توانگر مي افتيد * شكم خودرا سير كند * وبا اين همه
22 † سكان نيز ريش درويش را مي ليسيدند * بعد از مدتي * غازر مسكين بمرد فرشتكان
روح اورا بردند و در دامن ابراهيم † جاي كردند * وبعد ازان توانگر نيز بمرد *
وچون دفن شد *

Quicunque uxorem suam dimiserit, 18
et uxorem aliam duxerit, adulterium
commisit: & qui, quis dimissam du-
xerit, adulter est.

XCVII. Parabola divitis & Gazari pauperis.

Homo quidam erat dives, & opu- 19
lentus, qui vestimentis holosericis
& bombycinis vestiebatur, & ætа-
tem suam fastu & voluptate transi-
gebat. Erat etiam pauper inops, 20
nomine Gazarus, ad ostium divitis
delapsus, saucius & æger. Et in de- 21
siderio ejus erat ut minutis micis,
quæ de mensa divitis cadebant, ven-
trem suum expleret: & præter hæc
omnia canes etiam vulnera pauperis
lingebant: Et aliquantò pòst Gaza- 22
rus pauper mortuus est, & Angeli
spiritum ejus tulerunt, & in sinu
Abrahæ collocârunt: postea verò di-
ves etiam mortuus est. Et cùm se-
pultus esset,

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΘ'.

Et in inferno elevans oculos suos, existens in tormentis, videt A-
23 Καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Α-
braham à longè, & Lazarum in gremio ejus. Et ipse clamans
24 βραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς φωνήσας
dixit; Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremũ
εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον
digiti sui aquâ, & refrigeret linguam meam: quia crucior in
τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ
flamma hac. Dixit autem Abraham; Fili, recordare quia recepisti tu
25 φλογὶ ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες (ι) σὺ
bona tua in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hìc con-
τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρα-
solatur, tu verò cruciaris. Et in omnibus his, inter nos & vos
26 καλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν
hiatus magnus confirmatus est, ut volentes transire hinc ad vos,
χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι (κ) ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς,
non possint: neque qui indè ad nos transmeent. Ait autem; Rogo
27 μὴ δύνωνται· μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ, Ἐρωτῶ
ergò te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: Habeo
28 (λ) οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· Ἔχω
enim quinq; fratres, ut testetur illis, ut non & ipsi veniant in locum
γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον

hunc tormenti. Ait illi Abraham; Habent Moysen, & Prophetas: au-
τοῦτον τῆς βασάνου. (μ) Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ, Ἔχουσι Μωσέα, καὶ τοὺς προφήτας· ἀκου- 29
diant illos. Is autem dixit; Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis
σάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν 30
ierit ad eos, pœnitebunt. Ait autem illi; Si Moysen & Prophetas
πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν 31
non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.
οὐκ ἀκούουσιν, (ν) οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πιστεύσουσιν).

CAP. XVII. ιζ'.

Ait autem ad discipulos; Impossibile est non venire scandala: væ
ρξζ ΕΙπε δὲ πρὸς τοὺς (α) μαθητάς, Ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ 1
β autẽ p quẽ veniunt. Expedit illi, si mola asinaria circumponatur circa collum ejus,
ᾧ δι' οὗ ἔρχεται. Λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, 2
& projiciatur in mare, quàm ut scandalizet unum parvorum istorum. At-
καὶ ἐρρίπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. Πρόσ- 3
γ tendite vobisipsis: Si verò peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si
ρξζ ἔχετε ἑαυτοῖς· ἐὰν δὲ (β) ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ (γ) ἐὰν
a pœnituerit, dimitte illi: Et si septies die peccaverit in te,
ρξζ μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ· Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας (δ) ἁμάρτῃ εἰς σὲ, 4
e & septies die conversus fuerit ad te, dicens; Pœnitet me, dimittes illi.
καὶ (ε) ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ (ζ) ἐπί σε, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

Κεφ. ιζ'. MS. A. (α) μαθητὰς αὐτοῦ, (β) ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός (γ) ἐὰν μὴ μετανοήσῃ,

MS. A. (ι) τὰ ἀγαθά σε σὺ ὢν (κ) ἔνθεν (λ) σε ἔνεκα (μ) Λέγει δὲ αὐτῷ (ν) οὐδ' ἐὰν (δ) ἁμάρτῃσῃ (ε) ἐὰν ἑπτάκις (ζ) πρὸς σὲ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quumque torqueretur in inferis, elevavit 23
oculos suos eminùs, viditque Abrahamum &
Lazarum in sinu ejus. Et clamavit alâ vo- 24
ce, aitque; Pater mi Abraham, miserere
mei, & mitte Lazarum ut intingat extremum
digitum suum in aquam, & humectet mihi
linguam meam: ecce enim crucior in hac 25
flamma. Dixit ei Abraham; Fili mi, recor-
dare te recepisse bona tua in vita tua, & La-
zarum mala sua: nunc autem ecce requie-
scit hîc, tu verò cruciaris. Et cum his omni- 26
bus, est ingens præcipitium positum inter
nos & vos, ut ii qui velint hinc transire ad
vos, non possint; nec etiam illinc transire
ad nos. Dixit ei; Ergò efflagito à te, Pater 27
mi, ut eum mittas domum patris mei: Sunt 28
enim mihi quinque fratres: abeat contestari
eos, ne & ipsi veniant in hunc locum cruciatûs. Dixit ei Abraham, Habent Mosem & 29
Prophetas: audiant eos. Ille verò dixit ei; 30
Non, pater mi Abraham, sed si quispiam ex
mortuis proficiscatur ad eos, pœnitentiam
acturi sunt. Dixit ei Abraham, Si Mosem & 31
Prophetas non audiunt; nec si quispiam ex
mortuis surrexerit, crediturí sunt ei.

Lectio ad vesperas, feriâ VI. hebdomadis primæ Jejunii. 54.

CAP. XVII.

Dicebat autem Jesus discipulis suis; Non 1
potest quin eveniant scandala: væ autem ei
per quem eveniunt. Satius ei foret si molâ 2
asinariâ collo ipsius appensâ, jacêret in mare
dejectus, quàm ut sit offendiculo uni ex istis
pusillis. Cavete vobisipsis. Si peccaverit 3
frater tuus, increpa eum; & si conversus fue-
rit, remitte ei. Et, si septies in die offenderit 4
te, & septies in die revertatur ad te, & di-
xerit, Pœnitet me; remitte ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Spiritum ejus in infernum tule- 23
runt, & tormentum sustinuit: ve-
lo autem sublato dives oculos suos
aperuit, & è longinquo Abraham
vidit, & Gazarum in sinu ejus.
Voce itaque elatâ vociferatus est, 24
& dixit; O pater mi Abraham,
mei miserere, & Gazarum ad me
mitte, ut verticem digiti sui hu-
mectet, & ovi meo instillet: ecce in
hoc dolore ardeo. Abraham dixit; 25
Fili mi in memoriam reduc, quòd
tu delectationem tuam in vita tua
acceperis, & Gazarus etiam malum
et cruciatum suum: hâc horâ ille hic
in requie est, tu verò illic torque-
ris. Ad hæc omnia profundum ba- 26
rathrum inter nos & vos factum
est: hinc illuc nemo potest accede-
re, neque illinc huc transeunt. Ei 27
dixit; O pater mi, à te peto, ut
Gazarum in domum patris mei
mittas: ut eat, & quinque fra- 28
tres meos moneat, ne illi in hunc
locum tormenti veniant. Abraham 29
ei dixit; Mosen & Prophetas, &
Scripturam habent, illinc audiant.
Dives dixit; O Pater mi Abra- 30
ham, si quis ex mortuis ad eos
eat, pœnitentiam agent. Abraham 31
ei dixit; Si Mosen & prophe-
tas non audiunt, à mortuis et-
iam si quis surrexerit, ei non cre-
dent.

Versio VULGATA LATINA.

23 Elevans autem oculos suos, cùm esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu ejus: 24 Et ipse clamans dixit; Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. 25 Et dixit illi Abraham; Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, 26 tu verò cruciaris. Et in his omnibus, inter nos & vos chaos magnum firmatum 27 est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque indè huc transmeare. 28 Et ait; Rogo ergò te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: 29 Habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. 30 Et ait illi Abraham; Habent Moysen, & prophetas: audiant illos. At ille dixit; Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent. 31 Ait autem illi; Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

CAP. XVII.

1 Et ait ad discipulos suos; Impossibile est ut non veniant scandala: væ autem illi, per quem veniunt. 2 Utilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum ejus, & projiciatur in mare, quàm ut scandalizet unum de pusillis istis. 3 Attendite vobis: Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi. 4 Et si septies in die peccaverit in te, & septies in die conversus fuerit ad te, dicens; Pœnitet me: dimitte illi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * ورفع عينيه وهو معذب في الجحيم فنظر ابرهيم من بعيد ولعازر في حضنه 24 *فنادي قايلا
يا ابه ابرهيم ارحمني * وارسل لعازر ليبل طرف اصبعه ماء يبرد به لساني لاني معذب في
25 هذا اللهيب * فقال له ابرهيم يا بني اذكر انك قد قبلت خيراتك في حياتك ولعازر في
26 بلاياه * والان فهو يستريح ههنا وانت تعذب * ومع هذا كله فبيننا وبينكم هوة عظيمة *
27 لا يقدر احد على العبور من ههنا اليكم ولا من هناك الينا * فقال له اسالك يا ابة ان
28 ترسله الى بيت ابي * فان لي خمسة اخوة حتى يشهد لهم لييلا ياتوا ايضا الى موضع هذا
29 العذاب * فقال له ابرهيم عندهم موسي والانبياء فيسمعون منهم * فقال له لا يا ابة
30 ابرهيم ان لم يمض اليهم واحد من الاموات ما يتوبون * فقال له ان كانوا لا يسمعون
31 من موسي والانبياء فلا ان قام واحد من الاموات يصدقوه *

* الفصل الثاني والسبعون *

1 * ثم قال لتلاميذه سوف تاتي الشكوك والويل للذي تاتي الشكوك من قبله * خير له لو
2 علق حجر رحي في عنقه ويطرح في البحر افضل من ان يشكك واحدا من هولاء الصغار *
3 * انظروا الان ان اخطاء اليك اخوك فانهه وان تاب فاغفر له * وان اخطاء اليك سبع
4 مرات في اليوم ورجع اليك سبع دفعات ويقول انا تايب فاغفر له *

Et elevavit oculos suos dum cruciaretur in inferno, & vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu ejus. Et clamavit, dicens; O pater mi Abraham, miserere mei & mitte Lazarum ut intingat extremitatem digiti sui in aquam, eâque refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Dixit ei Abraham; O fili mi, recordare quòd tu receperis bona tua in vita tua, dum Lazarus esset in afflictione sua: & nunc ipse quiescit hîc, tu verò torqueris. Et cum his omnibus, inter nos & vos præcipitium est magnum, nec potest quisquam transire hinc ad vos, neque inde ad nos. Dixit illi; Rogo te, pater mi, ut mittas eum in domum patris mei. Quia sunt mihi quinque fratres ut testificetur illis, ne veniant etiam in locum hunc tormenti. Dixit autem illi Abraham, Apud illos Moyses & prophetæ sunt, audiant illos. Ait illi; Non, pater mi Abraham: nisi ierit ad illos aliquis ex mortuis, non agent pœnitentiam. Inquit illi; Si non audiunt Moysen, & Prophetas, neque si surrexerit aliquis ex mortuis, credent ei.

Sectio sexagesima secunda.

CAP. XVII.

Deindè dixit discipulis suis, Ventura sunt scandala: væ autem illi, à quo venient scandala. Melius esset ei, si suspenderetur lapis molaris in collo ejus, & projiceretur in mare, quàm ut scandalizet unum ex istis pusillis. Advertite modò: Si peccaverit in te frater tuus, vevrime eum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi. Et si peccaverit in te septem vicibus in die, & conversus fuerit ad te septem vicibus, & dixerit, Ego pœnitens sum, dimitte illi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወስተ : ሲዖል : ላንሠለ : እዕይንቲሁ : እንዘ : ሃሉ:ውስተ:ሕማም:ወርእዮ: ለላብ
24 ርሃም:እመርሑቅ:ወለልዓዛርሂ: ውስተ: ሕፅኑ::=ፁ ወጸውዖ: ወይቤ: ለባ: ለብር
ሃም: ተሣሀለኒ: ወፈንዎ: ለእልዓዛር: ከመ:ይጥማዕ:ማየ:ጽንፈ:ለጽባዕቲ:ወያቀዝረኒ
25 ኒ: ልሳንየ: እስመ: ሐመምኩ:በዝ: እሳት::=ፁ ወይቤሎ: አብርሃም: ተዘከር: ወል
ድየ: ዘከመ: ፈጋዕከ: ወተፈሣሕከ: በሕይወትከ: ወለልዓዛርሰ: ከማሁ: ክሙ:በተፅና
26 ሰ: ወይእዜሰ:ከማሁ:ክሙ:ውእቱ:ይትፈሣሕ:በዝየ:ወለእንተሰ: ተሐመም::=ፁ ወመ
ሰለዝ:ኵሉ:ጸድፍ:ዓቢይ:ይጸልእነ:መእስቦሰ: ወማእስቦክሙ: ክሙ: እስሂ: ይፈቅ
ዱ:እመለፈ:ይሓልፈ:ኀቤክሙ: ሊይክሀሉ: መጺለ: ኀቤክሙ: ወእሰሂ: መንገለክሙ:
27 ሊይዳድው: ኀቤነ::=ፁ ወይቤሎ: አብለከ: ለባ: ለብር ሃም: ትፈንዎ: ለለለዓዛር:
28 ቤተ:ኣቡየ::=ፁ ሃለው:ኀምስቱ:ላኀዊየ:ይንግሮሙ:ይስዖው: ወሊይመጽሉ: እሙ
29 ንቱሂ:ውስተዝ: ብሑረ: ሕማም::=ፁ ወይቤሎ: አብር ሃም: ቦሙ: ሞሴሃ: ወነቢያ
30 ት : ለይስሙዑ : ኪያሆሙ::=ፁ ወይቤሎ : ለልቦ: አባ : አብርሃም : እመነ : ሙው
ታን: ለእሙ: ሊሖረ: ኀቤሆሙ : ወለእሙ: ሊነገሮሙ: ሊይላመኑ: ወሊይኔስፋ::=ፁ
31 ወይቤሎ: አብርሃም: ሳእሙስቴ: ሞሴሃ: ወነቢያት : ኪያሆሙ : ሊሰሙዑ : እመሂቦ:
እሙ ውታን: ዘተንሥአ: እሙ ውታን:ሊይላመንዎ::=ፁ

1 12 ወይቤሎሙ:ለለርድእቲሁ:ባሕቱ:ግብር:ይመጽእ:ወንሱት:ወላቤሎቱ : ባሕቱ:
2 ለዘ : ያመጽእ: ለመንሱት::=ፁ እመኅየሰ: ይእስረ:ባክሰዱ: ማሕረጸ: ለድግ: ወያ
ስጥመው: ወስተ: ቃላየ: ባሕር : እመያስሕቶሙ : ለአሐዱ : እመለሉ: ንኡሰን:=ፁ
3 ዑቁ : ርእሰክሙ : ለእመ : ለበሰ : ለክሙ : ቢጽክሙ : ገሠጾው : በቤኖቲትክሙ :
4 ወለእመሰ:ነስሐ:ሳድግ:ሎቱ::=ፁ ወእመኒ:ስብዕ:ለለዕለቱ:ለበሰ:ወስብዕ:ለለዕለቱ:
ተጋነየ : ሳድግ : ሎቱ::=ፁ

In inferno elevavit oculos suos, quum esset in cruciatu, & vidit Abrahamum à longè, & Eleazarum in sinu ejus. Et vocavit eum, & dixit; O Pater Abraham, miserere mei, & mitte Eleazarum, ut intingat aquæ extremitatem digiti sui, & refrigeret mihi linguam meam, quia cruciatus sum in hoc igne. Et dixit ei Abraham; Recordare fili mi, quomodo epulatus es, & gavisus es in vita tua: & Eleazarus quomodo *fuit* in penuria: & nunc quomodo ille solatio fruitur hîc, & tu cruciaris. Et cum hisce omnibus, abyssus magna prohibet nos, inter nos & vos: ita ut volentes à latere transire ad vos, non possunt ire ad vos; neque illi qui apud vos *sunt* venire ad nos. Et dixit ei, Dico tibi pater Abraham, ut mittas Eleazarum *ad* domum patris mei. Sunt quinque fratres mei: annuntiet iis, ut audiant, & non veniant illi in hunc locum cruciatûs. Et dixit ei Abraham; Habent Mosen & prophetas, audiant eos. Et dixit ei; Minimè, O pater Abraham, à mortuis si non abierit ad eos, & non annuntiaverit iis, non credent, neque pœnitentiam agent. Et dixit ei Abraham; Si igitur Mosen & prophetas, ipsos *inquam*, non audierunt; si quispiam esset ex mortuis, qui surgeret *etiam* ex mortuis, non crederent ei.

CAP. XVII.

Et dixit discipulis suis, Verùm necesse est ut veniat tentatio, sed væ ei qui venire faciet tentationem. Melius esset ei, si ligarent ad collum ejus molam asini, & demergerent eum in abyssо maris, quàm ut in errorem induceret unum ex hisce parvulis. Cavete vobis; Si peccaverit in vos frater vester objurgate eum inter vos; & si resipuerit, remittite ei. Et si septies unaquâque die peccaverit, & septies unaquâque die confessus fuerit, remitte ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 * وعيسي باز با شاكردان خود كفت * بديها خواهد شدن * الا واي بران كسي
2 كه بر دست اوصادر شود * بهتر مي بود † براي آن كس * كه خر آسياب † در كردنش
اويخته † مي شد ودر درياش مي انداختند * ازانك كودكي راغمكين كند ويرنجاند
3 نود هشت براي برد باري * در نفس خود پرهيزكار باشيد *
وخلق خوش پيش كيريد * اكر برادرت كناه كند * اورا ملامت ده * اكر توبه كند اورا
4 عفو كن * * واكر هر روز هفت بار با تو جدل † و خصومت كند * وباز هفت بار پيش
تو بيايد * استغفار بكويد وتوبه كند * اورا عفو كن

CAP. XVII.

Et Jesus rursus discipulis suis dixit; Mala futura sunt, sed væ illi homini, per cujus manum venient. Melius esset ei homini ut asinaria mola ad collum ejus appenderetur, & eum in mare projicerent, quàm ut parvulum unum tristem reddat, ac dolore afficiat.

XCVIII. De patientia.

Animis vestris cavete, & mores bonos exhibete: si frater tuus peccatum fecerit, eum reprehende; si pœnitentiam egerit, ei condona. Et si quotidie septem vicibus tecum contentionem & litem faciat, & rursus septies ad te veniens veniam petat, & pœnitentiam egerit, ei remitte.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ξ'.

Et dixerunt Apostoli Domino; *Appone* nobis fidem. Dixit autem Dominus; Si
5 Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ, Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Εἰ
habueritis fidem sicut granum sinapis, *diceretis utique sycomino* huic; Eradica-
ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον συνάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθη-
re, & *plantator* in mare: & *obediret utique* vobis. Quis autē *ex vobis*
6 τι, καὶ φυτευθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ (η) ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν
servum habens arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat statim;
δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς ἐπιστρέψαντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως,
Adveniens recumbe. *Imò nonne dicet* ei; Para quod cœnem, & *circum-*
7 Παρελθὼν ἀνάπεσαι. Ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἑτοίμασόν τί δειπνήσω, καὶ περι-
cinctus ministra mihi, donec manducē & bibam, & post hæc manducabis & bibes
ζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι
8 σὺ; Μὴ χάριν ἔχει τῷ (ι) δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ (κ) διαταχθέντα αὐτῷ; οὐ
tu? *Non* gratiam habet servo illi, quia fecit *præcepta* ei? Non
9 δοκῶ. (λ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε (μ) πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, (ν) λέγετε,
puto. Sic & vos, cùm feceritis omnia præcepta vobis, dicite;
Quòd servi inutiles sumus: *quia* quod debuimus facere, fecimus. Et factum est
11 Ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν. Καὶ ἐγένετο Ξ'
in proficisci *ipsum* in Hierusalem, & *is* transibat per *medium Samariæ* &
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ
Galilææ. Et *ingrediente eo in quendam vicum*, occurrerunt ei decem le-
12 Γαλιλαίας. Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπηντήσαν αὐτῷ δέκα λε-
prosi viri, qui steterunt à longè. Et *ipsi* levaverunt vocem, dicentes; Jesu
σοὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν. Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες, Ἰησοῦ 13
præceptor, miserere nostri. *Et videns* dixit *eis*; *Euntes* ostendite vos
ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς 14
sacerdotibus. Et factum est *in abeundo illos*, mundati sunt. Unus autem
τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ 15
ex illis *videns quòd sanatus esset*, reversus est, cum voce magna *glorificans* Deum. Et
ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ 16
cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens *ei*: & hic erat Samari-
ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ οὗτος ἦν Σαμαρί-
tanus. Respondens autem Jesus dixit; Nónne decem mundati sunt? *at*
της. (ξ) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐχὶ οἱ (ο) δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ 17
novem ubi? Non *sunt inventi redeuntes dare* gloriam Deo, *si non* alienigena
ἐννέα ποῦ; Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς 18
hic. Et ait illi; *Surgens* vade: fides tua *servavit* te. In- 19
οὗτος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Ἐπ- 20
terrogatus autem à Pharisæis quandò venit regnum Dei, re-
σβ ερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπε-
spondit eis, & dixit; Non *venit* regnum Dei cum observatione:
κρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως·

MS. A. (η) ὑπήκουσεν ὑμῖν. (θ) ἕως ἂν (ι) δέλῳ, ὅτι (κ) διαταχθέντα· ὁ (λ) Οὕ-
τως (μ) πάντα ταῦτα τὰ (ν) λέγετε, Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὃ (ξ) Ἀποκριθεὶς ὁ (ο) δέκα ἔτοι ἐκαθερίσθησ; οἱ ἐννέα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et dixerunt Apostoli Domino nostro, Adauge nobis fidem. Dixit eis, Si haberetis fidem instar grani sinapis, diceretis huic moro; Eradicator, plantator in mari: & obediret vobis. Quis ex vobis habet servum ducentem jugum boum, aut pascentem oves, cui regresso ab agro dicat statim, Transi, discumbe? Sed dicit ei, Para mihi quod cœnem, & præcinctus lumbos ministra mihi, usquedum edero ac bibero, & posteà tu quoque edes ac bibes. Nunquid gratias agit illi servo, quia fecit quod ipsi injunctum fuerat? Non puto. Ita & vos, quum feceritis ea omnia quæ injuncta sunt vobis, dicite; Servi inutiles sumus, nam quod debebamus facere, fecimus.

Ad oblationem dominicæ hebdomadis secundæ Jejunii. 55.

Et factum est cùm proficisceretur Jesus ad Jerusalem, transiret inter Samaritanos & Galilæam. Quumque propè ingrederetur vicum quendam, occurrerunt ei decem viri leprosi, & steterunt procul. Et extulerunt vocem suam, dicentes; Magister Jesu, miserere nostrî. Et quum vidisset eos, dixit eis; Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et dum proficiscerentur, mundati sunt. Unus autem ex ipsis, ut vidit se esse mundatum, reversus est, & altâ voce glorificabat Deum. Prociditque in faciem suam ante pedes Jesu, gratias ei agens. Erat autem iste Samaritanus. Respondit autem Jesus, & ait; Nónne decem erant illi qui mundati sunt, ubi sunt novem? Nunquid exempti sunt, quin veniant reddantque Deo laudem, præter istum qui est ex populo extraneo? Et dixit ei; Surge, abi: fides tua te servavit.

Lectio feriâ quintâ hebdomadis tertiæ Jejunii. 56.

Quumque interrogarent Jesum quidam ex Pharisæis, quando venturum esset regnum Dei; respondit & dixit eis, Non veniet regnum Dei cum observationibus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

نود نه براي ايمان واعتقاد ودانه خردل * حواريون كفتند * اي 5
خداوند ما * ايمان مارا بيفزاي * * عيسي بديشان كفت اكر شمارا چند دانه خردل امانت 6
بودي * بدين بلندي وسر فرازمي كفتيد ازينجا بر كنك شو * ودر دريا فرورو * از شما
مي شنيد * * كيست ازشما كه بنكً دارد كه جفت اهن † براند * يا كوسفند بچراند * ويا از 7
كشتزار بيايد * از اول بدو بكويد * درا بنشين * * ليكن بدو بكويد * براي من بساز چيزي 8
تا شامكاه بخورم * وبياشامم * وبعد ازان * تو نيز بخور * وبياشام * * البته ان بنك نيكي يابد * كه 9
بر موجبي كه بخدوم اش † بدو فرموده باشد او بكزارد * نمي پندارم * چنين † شما نيز هرچه فرموده 10
شد * بكنيد * وبكوييد * بندكان جهانرا * كه انچ واجب ما بود * كه بكنيم كرديم
صد خوش كردن مسيح ده مرد پيس را * وچون عيسي در اورشليم مي رفت * درميان 11
سامريان سوي جليل كذشت * * نزديك شد كه بك دروه * ده مرد پيس برابر او افتادند * واز دور 12
ايستادند * * اواز بلند بر كشيدند * وكفتند بزرك ما عيسي بر ما رحمت كن * * مسيح چون ايشانرا 13
ديد كفت * برويد وخودرا باماسان بنماييد * چون رفتند * ونمودند * پاك شك بودند * 14

XCIX. De fide, & persuasione, & grano sinapis.

Et *Apostoli dixerunt*, O Domine noster, *nobis* fidem adauge. *Jesus illis* dixit; Si vobis, quantum est granū sinapis, fides esset, huic sublimitati et vertici excelso diceretis, Hinc erutus esto, & in mare pessum eas, & vobis obediret. Quis è vobis est qui servum habuerit, qui aratrum agit, aut oves pascit, & si ex agro venerit, primùm ei dicet; Ingredere, & sede. Sed ei dicet; Mihi appara aliquid, ut vesperi edam & bibam: & postea tu etiam ede & bibe. Nunquid ille servus gratiam inveniet, quòd prout requirebat, quod dominus ejus jusserat, ipse præstiterit? Haud existimo. Ita vos quicquid jussum est facite, & dicite; Servi mundi sumus; Quia quod oportuit nos facere, fecimus.

C. Sanat Christus decem homines leprosos.

Et cùm Jesus Hierosolymam proficisceretur, per medium Samaritanorum in Galilæam transiens: Et propè esset ut in pagum ingrederetur, decem homines leprosi ei occurrerunt, & procul steterunt. Et vocem in altum efferentes, dixerunt; Magister noster Jesu, nostrî miserere. Christus cùm illos videret, dixit; Ite, et vosmet Sacerdotibus ostendite: cùm irent et ostenderent, mundati sunt.

Versio VULGATA LATINA.

5 6 Et dixerunt Apostoli Domino; Adauge nobis fidem. Dixit autem Dominus; Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro; Eradicare, & 7 transplantare in mare: & obediet vobis. Quis autem vestrûm habens ser-
8 vum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat illi; Statim transi, re-
9 cumbe: Et non dicat ei; Para quod cœnem, & præcinge te, & ministra mi-
10 hi donec manducem & bibam, & post hæc tu manducabis & bibes? Numquid gratiam habet servo illi, quia fecit quæ ei imperaverat? Non puto. Sic & vos, cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite; Servi inutiles sumus:
11 quod debuimus facere, fecimus. Et factum est, dum iret in Jerusalem, transi-
12 bat per mediam Samariam & Galilæam. Et cùm ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè: 13
Et levave- 14
runt vocem, dicentes; Jesu præceptor, miserere nostrî. Quos ut vidit, dixit; Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. Unus 15
autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum, Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens: & hic 16
erat Samaritanus. Respondens autem Jesus, dixit; Nónne decem mundati 17
sunt? & novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret, & daret gloriam Deo, 18
nisi hic alienigena. Et ait illi; Surge, vade: quia fides tua te salvum fecit. 19
Interrogatus autem à Pharisæis; Quando venit regnum Dei? respondens eis, 20
dixit; Non venit regnum Dei cum observatione:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 6 * فَقَالَ ٱلرُّسُلُ لِلرَّبِّ زِدْنَا إِيمَانًا * فَقَالَ لَهُمُ ٱلرَّبُّ لَوْ كَانَ لَكُمْ إِيمَانٌ مِثْلَ حَبَّةِ خَرْدَلٍ لَكُنْتُم تَقُولُونَ
7 لِهَذِهِ ٱلْجُمَّيزِ ٱنْتَقِلِي وَٱنْغَرِسِي فِي ٱلْبَحْرِ فَكَانَتْ تُطِيعُكُمْ * مَنْ مِنْكُمْ لَهُ عَبْدٌ يَحْرُثُ أَوْ
8 يَرْعَى فَإِنْ جَاءَ مِنَ ٱلْحَقْلِ أَتَرَى يَقُولُ لَهُ لِلْوَقْتِ ٱصْعَدْ فَٱتَّكِئْ * أَوْ لَيْسَ يَقُولُ لَهُ * أَعْدِدْ لِي مَا
9 أَعْكُلُهُ وَٱشْدُدْ حَقْوَيْكَ وَٱخْدُمْنِي حَتَّى أَكُلَ وَأَشْرَبَ * وَمِنْ بَعْدِ ذَلِكَ تَأْكُلُ أَنْتَ وَتَشْرَبُ * فَهَلْ
10 لِذَلِكَ ٱلْعَبْدِ فَضْلٌ عِنْدَ مَا فَعَلَ مَا أُمِرَ بِهِ مَا أَظُنُّ * كَذَلِكَ أَنْتُمْ إِذَا فَعَلْتُمْ كُلَّمَا أُمِرْتُمْ بِهِ
11 فَقُولُوا إِنَّا عَبِيدٌ بَطَّالُونَ إِنَّمَا عَمِلْنَا مَا يَجِبُ عَلَيْنَا * وَكَانَ بَيْنَمَا هُوَ مُنْطَلِقٌ إِلَى يُورُشَلِيمَ
12 ٱجْتَازَ بَيْنَ ٱلسَّامِرَةِ وَٱلْجَلِيلِ * وَبَيْنَمَا هُوَ دَاخِلٌ إِلَى إِحْدَى ٱلْقُرَى ٱسْتَقْبَلَهُ عَشَرَةُ رِجَالٍ
13 بُرْصٍ * وَوَقَفُوا مِنْ بَعِيدٍ * وَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ قَائِلِينَ يَا يَسُوعُ ٱلْمُعَلِّمُ ٱرْحَمْنَا * فَنَظَرَ وَقَالَ
14 لَهُمُ ٱذْهَبُوا وَأَرُوا نُفُوسَكُمُ لِلْكَهَنَةِ * وَبَيْنَمَا هُمْ مُنْطَلِقُونَ طَهُرُوا * فَلَمَّا رَأَى أَحَدُهُمْ
15 أَنَّهُ قَدْ طَهُرَ رَجَعَ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ مُمَجِّدًا ٱللَّهَ * وَخَرَّ عَلَى وَجْهِهِ عِنْدَ قَدَمَيْهِ شَاكِرًا لَهُ
16 وَكَانَ سَامِرِيًّا * فَقَالَ يَسُوعُ أَلَيْسَ ٱلْعَشَرَةُ قَدْ طَهُرُوا فَأَيْنَ ٱلتِّسْعَةُ * أَلَمْ يُوجَدُوا لِيَرْجِعُوا
17 18 وَيُمَجِّدُوا ٱللَّهَ * مَا خَلَا هَذَا ٱلْغَرِيبَ ٱلْجِنْسِ * ثُمَّ قَالَ لَهُ قُمْ فَٱمْضِ إِيمَانُكَ خَلَّصَكَ *
19 20 فَلَمَّا سَأَلَهُ ٱلْفَرِيسِيُّونَ مَتَى تَأْتِي مَلَكُوتُ ٱللَّهِ أَجَابَهُمْ قَائِلًا لَيْسَ تَأْتِي مَلَكُوتُ
ٱللَّهِ بِرَصْدٍ *

Et dixerunt Apostoli Domino, Adauge nobis fidem. Ait illis Dominus, Si esset vobis fides sicut granum sinapis, certè diceretis huic sycomoro, Discede & plantare in mari: & obediret vobis. Quis ex vobis habet servum arantem aut pascentem? & si veniat ex agro, nunquid dicet illi statim, Ascende, & incumbe? Au non dicet ei, Para mihi quod manducem, & præcinge lumbos tuos & ministra mihi, donec manducem & bibam: & deindè manducabis tu & bibes? Nunquid ei servo beneficio tribuetur postquàm egerit quod imperatum est illi? Non puto. Sic vos cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite; Equidem servi sumus inutiles, fecimus enim quod nos decebat. Et factum est dum ipse iret in Jerusalem, transiit inter Samariam, & Galilæam. Et dum ipse ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi: & steterunt à longè: Et elevaverunt voces suas, dicentes; Jesu præceptor, miserere nostri. Et respexit, & dixit illis; Ite, & ostendite vosipsos sacerdotibus. Et dum ipsi irent, mundati sunt. Cùm autem vidisset unus eorum quòd jam mundatus esset, regressus est, cum voce magna glorificans Deum. Et cecidit in faciem suam ad pedes ejus, gratias agens illi: & erat Samaritanus. Dixit verò Jesus, Nónne decem mundati sunt? & ubi sunt novem? Annon inventi sunt ut redirent & glorificarent Deum, nisi hic alieni generis? Deindè dixit illi; Surge, vade, fides tua te salvum fecit. Cùm autem interrogâssent eum Pharisæi, quandonam esset venturum regnum Dei; respondit eis, dicens; Non veniet regnum Dei cum observatione:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 6 ወይቤልዎ: ሐዋርያት : ለእግዚእነ: ወሰንሃ : ሃይማኖተ::=ፁ ወይቤሎሙ : እግዚእ
ነ:ለእሙ:ብክሙ:ሃይማኖተ: ውዕነ: ሕቡተ: ሰናፔ: ወትቤልዋ: ለዛቲ: ሰገባ: ተመል
7 ኂ : ለመሠረወኪ: ወተተክሊ:ውስተ: ባሕር: ትትሌዘዝ: ለክሙ::=ፁ ወእመቦ:ዘ
8 ቦ:ገብረ: ሐረሰዊ : ወእመኂ:ኖላዊ:ላቲው:እመወፍረ:ይብሎ: ዕረግ: ርፍቅ::=ፁ ለ
ኵኑ: ይብሎ: ለስተደሉ:ሊተ:ዘእዴረር :ወቅኝት: ወመጥወኂ: እሰጸ: እበልዕ: ወእሰቲ:
9 ወእመዝ:ብላዕ:ወስተይ:ለእተሂ::=ፁ ቦኑ:እንጋ:መዝጋና:ውእቱ: ገብር:ለእመ: ገ
10 ብረ:ግብሮ: ዘለዘዘ:እግዚሉ::=ፁ ከማሁኒ: ልእትውኂ: ገቢረክሙ: ኵሎ: ዘለዝ
11 ትክሙ:በሉ:ለግብርት:ንሕነ:ወዘይደልወነ: ሰገቢር :ገበርነ:ግብርነ::=ፁ ወእመዝ:
እንዘ:ይሐውሩ:ሊየሩሰሌም: ሳለፈ:እንተ:ማእከለ:ሰማርያ:ወገሊላ::=ፁ
12 በእንተ : ዓሠርቱ : እለ : ለምጽ::=ፁ
13 ወቦኡ:እሑተ:ሃገረ:ወተቀበልዎ:ዓሠርቱ:እለ:ሊምጽ:ዕደው:እለ:እምሮሑቅ::=ፁ ወለ
14 ወየዉ:ወይቤሉ:እግዚእ:ሊየሱስ:ሊቅ:ተሣህለነ::=ፁ ወርእዮሙ: ወይቤሎሙ:ሑ
15 ሩ:ኀቡ:ኅሣኒ:ወለፍትኑ: ርእስክሙ: ወእንዘ:: ይሐውሩ:ነጽሑ::=ፁ ወርሊዮ:ለሐ
ዱ:እመውስቴቶሙ:ከመ:ነጽሐ:ተመይጠ:እንዘ:ይለኵቶ:ለእግዚእነብሔር:በዓቢይ:
16 ቃል::=ፁ ወሰገደ: በገጹ: ታሕተ: እግሪሁ: ሶሪግዚእ: ሊያሴስ : ወለእለኮቶ:በዓቢይ:
17 ቃል: ወሰመራዊ: ብእሲሁ::=ፁ ወለውሠኦ: ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ: ለኵኑ:
18 ዓሠርቱ: እውንቱ: እለ: ነፀሕክሙ: ሊያቲ: እንኅ: ተስዓቱ::=ፁ ኦሙስ: ተስእኖሙ
19 ኑ:ተመይጦ: ወለእኩቶ: እግዚእነብሔር: ዘለእንበለዝ: ዘካልእ: ሕዝቡ::=ፁ ወይቤ
20 ሎ: ተንሥእ: ወሖር:ሃይማኖትከ:ለክየወትከ::=ፁ ወተስእልዎ: ፈረሳዊያን: ወይቤ
ልዎ: ማእዜ: ትመጽእ :መንግሠተ :ሰማያት:: ወለውሠኦ: ወይቤሎሙ : ሊታት
ተርሲ : መንግሠተ : እግዚእነብሔር : በተዓቅቦ::=ፁ

Et dixerunt Apostoli Domino nostro, Adde nobis fidem. Et dixit iis Dominus noster, Si haberetis fidem, quantulum est granum sinapis, & diceretis huic moro; Eradicator, & plantator in mari, obediret vobis. Et si quis sit, qui habet servum aratorem, aut pastorem venientem ab agro, num dicet; Ascende, discumbe? Nónne dicet ei, Para mihi quod cœnem, & cinge te, & ministra mihi, usquedum edero & bibero, & tunc edito & bibito tu etiam? Habétne igitur præmium ille servus, si fecerit opus suum, quod imperaverat ei dominus ejus? Sic igitur & vos, facientes vos omnia quæ præcepi vobis, dicite; Servi nos sumus, & quod oportet nos facere, fecimus opus nostrum. Et tunc euntes ad Hierusalem, transiverunt per mediam Samariam & Galilæam.

De decem leprosis.

Et ingressus est quandam civitatem, & occurrerunt ei decem leprosi homines, qui steterunt à longè: Et exclamârunt, & dixerunt; Domine Jesu, Magister, miserere nostrî. Et vidit eos, & dixit iis, Ite ad sacerdotem, & scrutari facite vosmetipsos: & dum irent, mundati erant. Et videns unus ex iis quod mundus fuit, reversus est glorificans Deum in magna voce. Et procidit in faciem ejus sub pedibus Domini Jesu, & glorificavit eum in magna voce; & Samaritanus homo fuit. Et respondit, & dixit ei Dominus Jesus; Nónne decem fuistis qui purgati estis, ubi igitur novem? Illísne impossibile erat redire, & glorificare Deum, nisi huic alienigenæ? Et dixit ei, Surge & abi, fides tua servavit te. Et interrogârunt eum Pharisæi, & dixerunt ei; Quando veniet regnum cœlorum? & respondit, & dixit iis; Non apparebit regnum Dei observando.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * يكي ازايشان * چون خودرا از پيسي پاك ديد * باز گرديد * وباواز بلند خدارا ستايش مي
16 داد * * وآمد روي را درپاي عيسي بر خاك مالنده * بو مراورا شكر كرد * واين مرد سامري
17 18 بود * * عيسي گفت * نه ايشان كه پاك شدند * نه مرد بودند * نه يكر كجا اند * چرا
19 جدا شدند * تا نيايند * وخدايرا ستايش دهند * ليكن اين مرد كه از قوم بيكانه است * وبدو
گفت * برخيز ايمان تو ترا زنده كرد * صد پاك پرسيدند معتزلي بهر ملكوت خدا
20 * يكي از معتزلان پرسيد * كه ملكوت خدا كي بيايد * جواب داد عيسي وبديشان
گفت * ملكوت خدا وقت معلوم ندارد

Unus ex illis, cum sese à lepra mundatum videret, reversus est, & voce elatâ Deo laudem dedit. Et veniens faciem ad pedes Jesu in terram prostravit, & ei gratias egit: & hic vir Samaritanus erat. Jesus dixit; Nónne illi qui mundati sunt, decem homines erant? Novem reliqui ubi sunt? Quare separati sunt, ut non venirent, ac Deo laudem tribuerent, nisi hic vir qui ex populo alieno est? Et ei dixit; Surge, fides tua te servavit.

CI. Quæstio Pharisæi de regno Dei.

Quidam è Pharisæis percontatatus est, Regnum autem Dei quando veniet? Responsum dedit Jesus, & illis dixit; Regnum Dei tempus notum non habet:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Neque dicent; Ecce hic, aut, ecce illic: ecce enim regnum Dei intra vos est.
21 Οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.
Ait autem ad discipulos; Venient dies quando desideretis unum
22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς (π) μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν
dierum filii hominis videre: & non videbitis. Et dicent vobis; Ecce hic, aut,
23 ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν· καὶ οὐκ ὄψεσθε. Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἢ,
ecce illic: ne abeatis, neque sectemini. Sicut enim fulgur coruscans ex
24 ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα ἐκ
ipsa que sub cœlo in eam quæ sub cœlo fulget, ita erit & filius homi-
τῆς (ρ) ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως (σ) ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
nis in die sua. Primùm autem oportet illum multa pati, & re-
25 που ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. Πρῶτον δὲ (τ) αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδο-
probari à generatione hac. Et sicut factum est in diebus
26 κιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς (υ) ἡμέραις
Noe, ita erit & in diebus filii hominis. Edebant, bibebant,
27 τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἤσθιον, ἔπινον,
uxores ducebant, nubebant, usque quâ die intravit Noe in arcam, &
ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ
venit diluvium, & perdidit omnes. Similiter & sicut factū est in
28 ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς
diebus Lot: edebant, bibebant, emebant, vendebant, plantabant, ædificabant: quâ
29 ἡμέραις Λὼτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· ᾗ
autem die exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, &
δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, (ρ) ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
perdidit omnes. Secundùm hæc erit quâ die filius hominis reve-
ἀπώλεσεν ἅπαντας. Κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύ-
latur. In illa die, qui fuerit super domum, & vasa ejus in
πτεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ
domo, ne descendat tollere illa: & qui in agro, similiter non redeat in
οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς
quæ retrò. Memores estote uxoris Lot. Quicunque quæsierit animam suam
τὰ ὀπίσω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
servare, perdet illam: & quicunque perdiderit illam, vivificabit eam. Dico
33 σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν (χ) ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν. Λέγω
vobis; Illâ nocte erunt duo in lecto uno: unus assumetur,
34 ὑμῖν, Ταύτῃ τῇ νυκτὶ (ψ) ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· (ω) ὁ εἷς παραληφθήσε-
& alter relinquetur. Duæ erunt molentes in idem: una assume-
35 καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσε-. Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραληφθή-
tur, & altera relinquetur. Et respondentes dicunt illi; Ubi, Do-
36 σεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, Κύ-
mine? Is autem dixit illis; Ubi corpus, illuc congregabuntur aquilæ.
37 ριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

MS. A. (π) μαθητὰς αὐτοῦ, (ρ) ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ (σ) ἔσται ὁ (τ) πολλὰ παθεῖν αὐτὸν, (υ) ἡμέρας Νῶε, (ρ) ἔβρεξεν θεῖον καὶ πῦρ ἀπ' (χ) ἀπολέσει (ψ) δύο ἔσονται (ω) εἷς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Neque dicent, Ecce hîc est, & ecce illîc est. 21
Ecce enim regnum Dei intra vos est. Dixit 22
autem discipulis suis, Venient dies quum de-
siderabitis videre unum ex diebus filii homi-
nis, nec videbitis. Et si dixerint vobis; Ec- 23
ce hîc est, & ecce illîc est, ne abieritis. Nam 24
quemadmodum fulgur coruscat è cœlo, &
quicquid sub cœlo est illustrat; ita erit Fi-
lius hominis in die suo. Priùs autem futu- 25
rum est ut patiatur multa, & reprobetur ab
hac generatione. Et prout factum est in 26
diebus Noë, ita futurum est in diebus Filii
hominis. Edebant enim & bibebant, & 27
ducebant uxores, dabantque viris, usque ad
diem quo ingressus est Noë in arcam; venit-
que diluvium & perdidit omnes. Et quem- 28
admodum rursus factum est in diebus Lot:
edebant enim & bibebant, & emebant ac
vendebant, & plantabãt, ac ædificabant. Quo 29
autem die Lot excessit è Sodoma, pluit Do-
minus ignem & sulphur è cœlo, & perdidit
omnes. Ita futurum est quo die revelabi- 30
tur Filius hominis. In illo die, qui fuerit in 31
tecto, & vasa ejus in ipsa domo, ne descen-
dat ut sumat ea: & qui in agro fuerit, non
revertatur retrò. Memineritis uxoris Lot, 32
Quisquis voluerit servare animam suam, 33
perdet eam: & qui perdiderit animam suam,
servabit eam. Dico vobis, Illâ nocte duo 34
erunt in uno lecto; unus assumetur, & al-
ter relinquetur. Item duæ erunt mo- 35
tes simul; una assumetur, & altera re-
linquetur. Duo erunt in agro; unus 36
assumetur, & alter relinquetur. Respon- 37
derunt, & dicunt ei; Quò, Domine
noster? Dixit eis, Ubi erit corpus, illuc
congregabuntur aquilæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Neque dicent, Hic est, aut illic est. 21
Ecce regnum Dei in vobis inest. Et 22
discipulis suis dixit; Venient dies,
quando vobis desiderium erit erga
dies, quibus filium hominis videa-
tis, & non videbitis. Et si vobis 23
dixerint; Hic est, aut illic est: ne
eatis. Quemadmodum fulmine à 24
cœlo emicante quicquid sub cœlo est
collustratur; eodem modo erit Filius
hominis in die suo. Sed primùm 25
omnium statutum est ut multum do-
loris patiatur, & ab hac generatio-
ne contemptus & vili factus sit.
Quemadmodum in diebus Noah erat, 26
in his diebus etiam ita erit: In di- 27
ebus Noah edebant, et bibebant, uxo-
res ambiebant, nuptias & sponsalia
agebant, & oscitantes erant, usque
in illum diem quo Noah in navem
ivit, & diluvium venit, & omnes
perdidit. Et quemadmodum in di- 28
ebus Lot erat, quando comedebant,
& bibebant, & emebant, & ven-
debant, & arbores plantabant, &
ædificabant: usque ad illum diem 29
quo Lot è Sodom egressus est, et De-
us ignem & sulphur è cœlo depluit,
& omnes perdidit. Similiter erit in 30
illo die, quo filius hominis appare-
bit & revelabitur.

CII. Signum adventûs Christi vice secundâ.

In illo die quicunque in tecto fue- 31
rit, & vestis

Versio VULGATA LATINA.

21 Neque dicent; Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est. Et
22 ait ad discipulos suos; Venient dies quando desideretis videre unum diem Filii
23 hominis, & non videbitis. Et dicent vobis; Ecce hic, & ecce illic. Nolite
24 ire, neque sectemini. Nam, sicut fulgur coruscans de sub cœlo, in ea quæ
25 sub cœlo sunt, fulget: ita erit Filius hominis in die sua. Primùm autem opor-
26 tet illum multa pati, & reprobari à generatione hac. Et sicut factum est in die-
27 bus Noë, ita erit & in diebus Filii hominis. Edebant, & bibebant: uxores
ducebant, & dabantur ad nuptias, usque in diem, quâ intravit Noë in arcam:
28 & venit diluvium, & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Lot:
Edebant, & bibebant: emebant, & vendebant: plantabant, & ædificabant:
Quâ die autem exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & omnes 29
perdidit: Secundùm hæc erit quâ die Filius hominis revelabitur. In illa hora, 30
qui fuerit in tecto, & vasa ejus in domo, ne descendat tollere illa: & qui in 31
agro, similiter non redeat retrò. Memores estote uxoris Lot. Quicunque quæ- 32
rierit animam suam salvam facere, perdet illam: & quicunque perdiderit illam, 33
vivificabit eam. Dico vobis; In illa nocte erunt duo in lecto uno: unus assume- 34
tur, & alter relinquetur. Duæ erunt molentes in unum: una assumetur, & 35
altera relinquetur. Duo in agro: unus assumetur, & alter relinquetur. Respon- 36
dentes dicunt illi; Ubi Domine? Qui dixit illis; Ubicunque fuerit corpus, illuc 37
congregabuntur & aquilæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 *وَلَا يَقُولُ هِيَ هٰذِهِ هُنَا أَوْ هُنَاكَ *هَا مَلَكُوتُ ٱللَّهِ دَاخِلَكُمْ * ثُمَّ قَالَ لِتَلَامِيذِهِ سَتَأْتِي أَيَّامٌ
22 تَشْتَهُونَ أَنْ تَرَوْا يَوْمًا وَاحِدًا مِنْ أَيَّامِ ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ فَلَا تَرَوْنَ * فَإِنْ قَالُوا لَكُمْ هُوَذَا هُوَ هٰهُنَا أَوْ
23 هُنَاكَ فَلَا تَذْهَبُوا وَلَا تُسْرِعُوا * فَإِنَّهُ كَمَا أَنَّ ٱلْبَرْقَ يَظْهَرُ فِي ٱلسَّمَاءِ فَيُضِيءُ تَحْتَ ٱلسَّمَاءِ فَكَذٰلِكَ
24 يَكُونُ ٱبْنُ ٱلْبَشَرِ فِي يَوْمِهِ * وَقَبْلَ هٰذَا يَقْبَلُ ٱلْآمَ كَثِيرَةً وَيُرْذَلُ مِنْ هٰذَا ٱلْجِيلِ * وَكَمَا كَانَ فِي
25 أَيَّامِ نُوحٍ كَذٰلِكَ يَكُونُ فِي أَيَّامِ ٱبْنِ ٱلْبَشَرِ * لِأَنَّهُمْ كَانُوا يَأْكُلُونَ وَيَشْرَبُونَ وَيَتَزَوَّجُونَ وَيُزَوِّجُونَ
26 إِلَى ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي دَخَلَ فِيهِ نُوحٌ إِلَى ٱلسَّفِينَةِ فَجَاءَ ٱلطُّوفَانُ وَأَهْلَكَ ٱلْجَمِيعَ * وَكَمَا كَانَ فِي أَيَّامِ
27 لُوطٍ كَانُوا يَأْكُلُونَ وَيَشْرَبُونَ وَيَبْتَاعُونَ وَيَبِيعُونَ وَيَغْرِسُونَ وَيَبْنُونَ * إِلَى ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي خَرَجَ فِيهِ
28 لُوطٌ مِنْ سَدُومَ * فَأَمْطَرَ مِنَ ٱلسَّمَاءِ نَارًا وَكِبْرِيتًا فَأَهْلَكَ جَمِيعَهُمْ * كَذٰلِكَ يَكُونُ فِي ٱلْيَوْمِ
29 ٱلَّذِي يُظْهَرُ فِيهِ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ * فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ مَنْ كَانَ فِي ٱلسَّطْحِ وَأَمْتِعَتُهُ فِي ٱلْبَيْتِ لَا يَنْزِلْ
30 لِيَأْخُذَهَا وَكَذٰلِكَ أَيْضًا مَنْ كَانَ فِي ٱلْحَقْلِ فَلَا يَرْجِعْ إِلَى وَرَائِهِ * ٱذْكُرُوا ٱمْرَأَةَ لُوطٍ * مَنْ أَرَادَ أَنْ
31 يُخَلِّصَ نَفْسَهُ فَلْيُهْلِكْهَا وَمَنْ يُهْلِكْهَا يُحْيِيهَا * وَأَقُولُ لَكُمْ أَنْ فِي تِلْكَ ٱللَّيْلَةِ يَكُونُ ٱثْنَانِ عَلَى
32 سَرِيرٍ وَاحِدٍ يُوخَذُ ٱلْوَاحِدُ وَيُتْرَكُ ٱلْآخَرُ * وَتَكُونُ ٱثْنَتَانِ تَطْحَنَانِ جَمِيعًا تُوخَذُ ٱلْوَاحِدَةُ وَتُتْرَكُ
33 ٱلْأُخْرَى * ٱثْنَانِ فِي ٱلْحَقْلِ يُوخَذُ ٱلْوَاحِدُ وَيُتْرَكُ ٱلْآخَرُ * أَجَابُوهُ قَائِلِينَ إِلَى أَيْنَ يَا رَبُّ * فَقَالَ
لَهُمْ حَيْثُ تَكُونُ ٱلْجُثَّةُ هُنَاكَ تَجْتَمِعُ ٱلنُّسُورُ *

Neque dicetur, Ecce est hic, aut illic. Ecce regnum Dei intra vos est. 21
Deindè dixit discipulis suis; Venient dies quibus optabitis videre diem 22
unum ex diebus Filii hominis, & non videbitis. Et si dixerint vobis; 23
Ecce est hic aut illic, ne eatis, neque festinetis. Quoniam quemad- 24
modum fulgur apparet in cœlo, & illuminat quæ sub cœlo sunt, ita erit
Filius hominis in die sua. Sed ante hoc 25
recipiet passionem multam, & vilipendetur ab hac generatione. Et sicut fa- 26
ctum est in diebus Noe, ita erit in diebus Filii hominis. Nam comedebant & bibe- 27
bant, connubebant & nuptum dabant, usque in diem quâ intravit Noe in na-
vim; & venit diluvium, & perdidit omnes. Et quemadmodum factum est in 28
diebus Lot. Edebant & bibebant, & vendebant & emebant, & plantabant & ædificabant: Usque in diem quâ ex- 29
iit Lot è Sodomis, & pluit de cœlo ignis & sulphur, & perdidit omnes: Ita erit 30
in die quâ apparebit Filius hominis. In 31
illa die, qui fuerit in tecto, & instrumenta ejus in domo, ne descendat tollere illa. Et similiter etiam qui fuerit in 32
agro, ne redeat retro se. Memores estote uxoris Loth. Quicunque voluerit sal- 33
vare animam suam, perdat illam: & quicunque perdiderit eam, vivifica-
bit eam. Dico autem vobis, quòd in illa 34
nocte erunt duo super lecto eodem: as-
sumetur unus, & relinquetur alter;
Et erunt duæ molentes simul: assume- 35
tur una, & relinquetur altera. Duo 36
in agro: assumetur unus, & relin-
quetur alter. Respondentes ei, di- 37
centes; Quò, Domine? Ait illis, Ubi fuerit cadaver, illuc convenient aquilæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወሊ፡ይብልዋ፡ነዖ፡ዝየ፡ወነዖ፡ኀሐክ፡መንግሠተ፡ እግዚአብሔርሰ፡ ነዖ፡ማእከለክሙ፡
22 ይእቲ።።ዘ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለአርደእኒሁ፡ ይመጽሉ፡ መዋዕል፡ ለመ፡
23 ትፈትው፡ ትርእዩ፡ለሐተ፡ዕለተ፡ እመዋዕሊሁ፡ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ወኢትረ
24 ኢዩ።።ዘ ወይብሉክሙ፡ ነዋ፡ ዝየ፡ ወነዋ፡ ኀሐክ፡ኢትፃሉ፡ ወኢትዴግኑ።።ዘ እስ
25 መ፡ ከመ፡መብረቅ፡ ዘይበርቅ፡ወያበርህ፡ እመለጽናፊ፡ ሰማይ፡ እስከ፡ለጽናፊ፡ሰማይ፡
26 ኀሣሁ፡ውእቱ፡መጽለቱ፡ ለወልደ፡እጓለ፡ እመ፡ ሕያው።።ዘ ወባሕቱ፡ ይቀድሙ፡ ብ
27 ዙኅ፡ ይሐመ፡ ወታሜክሮ፡ ዛቲ፡ ትውልድ።።ዘ ወበከመ፡ በመዋዕሊሁ፡ ለኖሕ፡ከ
ማሁ፡ይከውን፡ በመጽለቱ፡ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው።።ዘ እንዘ፡ ይበልዑ፡ ወይሰ
28 ትዩ፡ ወያወስቡ፡ ወይትዋሰቡ፡ እስከ፡እመ፡ ቦላ፡ ኖሕ፡ውስተ፡ ኀፍቀ፡ ታቦት፡ዘመጽለ፡
29 ማየ፡ሊይኅ፡ ወለኵፋለ፡ኵሎ፡ኅቡረ።።ዘ ወበከመ፡ኮነ፡በመዋዕሊሁ፡ለሎጥ፡ እንዘ፡
ይበልዑ፡ ወይሰትዩ፡ወይሐንጹ፡ ወይተክሉ፡ ወይሠይጡ፡ ወይዛየጡ።።ዘ እስከ፡ ዕለ
ተ፡ወፅለ፡ሎጥ፡እመሰደመ፡ወዝነመ፡ እመሰማይ፡ እሰተ፡ወተይ፡ወለኵፋለ፡ኵሉ።።ዘ
30 ከማሁ፡ ውእቱ፡መጽለቱ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ሊይተዐቅ።።ዘ ውእተ፡
31 ዕለት፡ ዘሃሎ፡ውስተ፡ ናሕስ፡ ወኀዋዩ፡ውስተ፡ ቤት፡ሊይረድ፡ ይእዛሉ።።ወዚኒ፡ ገደመ፡
32 ሃሎ፡ሊይገብእ፡ድኅሬሁ።።ዘ ተዘከርዋ፡ ለብእሲተ፡ሎጥ።።ዘ እሙ፡ዘይፈቅድ፡ ያድ
33 ኅን፡ለነፍሱ፡ ለይግደፋ፡ወዘሰ፡ገደፋ፡ ለነፍሱ፡ በእንቲኣየ፡ያሐይዋ።።ዘ እብለክሙ፡
34 በይእቲ፡ሌሊት፡ ክልኤቱ፡ ሃለው፡ውስተ፡ለሐቲ፡ ዓራት፡ላሐደ፡ ይነሥሉ፡ ወካልእ፡ይ
35 ኀድጉ።።ዘ ወክልኤቲ፡ ይሐርጸ፡በኅሐቲ፡መሕረጽ፡ ለሐተ፡ ይነሥሉ፡ ወካልእታ፡ ይ
37 ኀድጉ።።ዘ ✣✣✣ ወለውሠሉ፡ ወይቤልዎ፡ ፡በእይቴኑ፡ እግዚኦ፡ ወይቤሎሙ፡
እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ኀበ፡ ሃሎ፡ ገደባ፡ ህየ፡ ይትጋብሉ፡ ለንስርት።።ዘ

Neque dicetis, Ecce hîc, & ecce illîc: regnum Dei ecce medio vestrûm est. 21
Et dixit Dominus Jesus discipulis suis; Venient tempora quum desiderabitis vi- 22
dere unam diem de tempore Filii hominis, & non videbitis. Et dicent vobis, 23
Ecce hîc, & ecce illîc: ne exeatis, neque sectemini. Quia sicut fulgur fulgurans, 24
& coruscans ab extremitatibus cœli, usque ad extremitates cœli, sic erit adven-
tus Filii hominis. Veruntamen priùs, multùm vexabit & tentabit eum hæc ge- 25
neratio. Et sicut factum fuit in diebus Noë, ita erit in adventu Filii hominis. 26
Edentes, & bibentes, & uxores ducentes, & nuptum datæ erant, usquequò in- 27
troiit Noë in medium arcæ, & venit aqua diluvii, & perdidit omnes simul. Et 28
sicut fuit in diebus Lot: edentes, & bibentes, & ædificantes, & plantantes, &
vendentes, & ementes erant: Usque diem quo exiit Lot à Sodomâ, & pluvit à 29
cœlo, igni & sulphure, & perdidit omnes. Sic erit adventus Filii hominis, in- 30
cognitus erit. Istâ die, qui fuerit in tecto, & vasa ejus in domo, ne descendat 31
tollere ea: & qui in deserto fuerit, non redeat retrò: Memores estote uxoris 32
Lot. Quia qui quæsierit servare animam suam, perdat eam: & qui perdiderit 33
animam suam propter me, servabit eam. Dico vobis, In hac nocte duo erunt 34
in uno lecto; unum accipient, & alterum relinquent. Et duæ molent in una 35
mola; unam accipient, & alteram relinquent. Et respondentes dixerunt 37
ei; Ubi Domine? & dixit iis Dominus Jesus, Ubi fuerit certamen, illuc con-
gregabuntur aquilæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

او در خانه باشد * فرو نیاید وجامهٔ خودرا ستاند * و آنك در کشتزار باشد * باز پس نگردد *
32 بیاد آورید زن لوط را * * هر که خواهد که جان خودرا زنده کند * اورا گم کند
33 وهر که اورا گم کند جان خودرا زنده کند * * بشما بگویم * دران شب دو بر یك تخت
34 باشند یکي برده شود * ویکي بماند * [ودوزن با هم سایند باشند یکي ستده شود ویکي
35 بماند * دو کس در ده باشند یکي ستده شود ویکي بماند] * بعیسي گفتند تا کجا
36 37 اي خداوند ما * بدیشان گفت هر کجا مردار باشد * کرکسان انجا گرد شوند

ejus in domo fuerit, ne descendat et vestem suam capiat: et ille qui in agro fuerit, denuò ne revertatur.
In memoriam reducite uxorem Lot. 32
Quicunque cupierit ut animam 33
suam vivificet, eam perdat: & quicunque eam perdiderit, animam suam vivificabit. Vobis dico; In 34
ea nocte duo in uno lecto erunt: unus abreptus erit, et unus manebit. Et duo mulieres simul mo- 35
lentes erunt; una accipietur et una manebit. Duo homines in 36
agro erunt; unus accipietur, et unus manebit. Ad Jesum dixe- 37
runt; Quousque Domine noster? Illis dixit; Ubicunque cadaver fuerit, vultures ibi congregabuntur.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΑ'. ΞΒ'.

CAP. XVIII. ιη'.

ΞΑ' σιθ 1 Ελεγε δε και παραβολην αυτοις, προς το δειν παντοτε (α)προσευχεσθαι, και μη 1
2 εκκακειν, λεγων, Κριτης τις ην εν τινι πολει, τον Θεον μη φοβουμενος, και
3 ανθρωπον μη εντρεπομενος. Χηρα δε ην εν τη πολει εκεινη, και ηρχετο προς
4 αυτον, λεγουσα, Εκδικησον με απο του αντιδικου μου. Και ουκ (β)ηθελησεν επι χρο-
νον. Μετα δε ταυτα ειπεν εν εαυτω, Ει και τον Θεον ου φοβουμαι, και ανθρωπον ουκ εντρε-
5 πομαι· Διατι το παρεχειν μοι κοπον την χηραν ταυτην, εκδικησω αυτην, ινα μη
6 εις τελος ερχομενη υπωπιαζη με. Ειπε δε ο Κυριος, Ακουσατε τι ο κριτης
7 της αδικιας λεγει. Ο δε Θεος ου μη ποιησει την εκδικησιν των εκλεκτων αυτου των βοων-
των προς αυτον ημερας και νυκτος, και (γ)μακροθυμων επ' αυτοις; Λεγω υμιν,
8 οτι ποιησει την εκδικησιν αυτων εν ταχει. Πλην ο υιος του ανθρωπου ελθων αρα

CAP. XVIII.

1 DIxit autem & parabolam illis, ad ſpectare ſemper orare, & non
2 ſegneſcere, Dicens; Judex quidam erat in quadam civitate, Deum non timens, &
3 hominem non reverens. Vidua autem erat in civitate illa, & veniebat ad
4 eum, dicens; Vindica me de adverſario meo. Et non volebat ad tem-
pus. Poſt autem hæc dixit in ſeipſo; Si & Deum non timeo, & hominem non rever-
5 eor: Propter præbere mihi moleſtiam viduam hanc, vindicabo illam, ne
6 in finem veniens fugillet me. Alit autem Dominus; Audite quid judex
7 injuſtitiæ dicit. At Deus non faciet vindictam electorum ſuorum clamantium
8 ad ſe die & nocte, & longanimis ſuper illos? Dico vobis,
Quia faciet vindictam illorum in celeritate. Veruntamen filius hominis veniens, num
inveniet fidem in terra? Dixit autem & ad quoſdam perſuaſos in ſeipſis,
ΞΒ' ευρησει την πιστιν επι της γης; Ειπε δε και προς τινας τους πεποιθοτας εφ' εαυτοις, 9
quòd eſſent juſti, & nihili facientes cæteros, parabolam iſtam: Homines
οτι εισι δικαιοι, και εξουθενουντας τους λοιπους, την παραβολην ταυτην· Ανθρωποι 10
duo aſcendebant in templum orare, unus Phariſæus, & alter publicanus.
δυο ανεβησαν εις το ιερον προσευξασθαι, ο εις Φαρισαιος, και ο ετερος τελωνης.
Phariſæus ſtans, apud ſe hæc orabat; Deus, gratias ago tibi, quia non
Ο Φαρισαιος σταθεις, προς εαυτον ταυτα προσηυχετο, Ο Θεος ευχαριστω σοι, οτι ουκ 11
ſum ſicut cæteri hominum, raptores, injuſti, adulteri, aut & ut hic publica-
ειμι ωσπερ οι λοιποι των ανθρωπων, αρπαγες, αδικοι, μοιχοι, η και (δ) ως ουτος ο τελω-
nus. Jejuno bis Sabbato, decimo omnia quæ poſſideo. Et publicanus
νης. Νηστευω δις των σαββατου, αποδεκατευω παντα οσα κτωμαι. Και ο τελωνης 12
à longè ſtans non volebat nec oculos ad cœlum levare, ſed percutiebat
μακροθεν εστως ουκ ηθελεν ουδε τους οφθαλμους εις τον ουρανον επαραι, αλλ' ετυπτεν 13
in pectus ſuum, dicens; Deus, propitius eſto mihi peccatori. Dico vobis;
εις το στηθος αυτου, λεγων, Ο Θεος ιλασθητι μοι τω αμαρτωλω. Λεγω υμιν, 14
Deſcendit hic juſtificatus in domum ſuam, quàm ille: quia omnis exaltans ſeipſum,
Κατεβη ουτος δεδικαιωμενος εις τον οικον αυτου, (ε)η εκεινος· οτι πας ο υψων εαυτον,
humiliabitur: at humilians ſeipſum, exaltabitur.
ταπεινωθησεται· (ζ) ο δε ταπεινων εαυτον, υψωθησεται.

MS. A. (α) προσευχεσθαι αυτους, και (β) ηθελεν (γ) μακροθυμει (δ) ως ο τελωνης ουτος. (ε) η γαρ εκεινος. (ζ) και ο ταπεινων

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Lectio in veſpera ſabbathi primi Quadrageſimæ. 57.

CAP. XVIII.

1 DIxit autem etiam eis parabolam, ut omni
tempore orarent, nec ipſis eſſet tædio.
Judex quidam erat in quadam urbe, qui nec
2 Deum timebat, nec homines erubeſcebat.
3 Porrò vidua quædam erat in illa urbe, &
veniebat ad eum, aiebátque; Vindica me
4 ab adverſario meo. Nolebat autem per
multum tempus: poſt hæc verò dixit apud
ſe; Etſi Deum non timeam, nec homines
5 erubeſcam; Saltem quia me fatigat hæc vi-
dua, vindicabo eam, ne omni tempore veni-
ens, negotium mihi faceſſat. Et ſubdidit
6 Dominus noſter, Audite quid dixerit judex
ille iniquus. Deus autem nónne magis fa-
7 ciet vindictam electorum ſuorum, clamanti-
um ad ipſum die ac nocte, & longanimis erit
erga illos? Dico vobis; Faciet vindictam
8 eorum citó. Veruntamen veniet Filius homi-
nis, & num reperturus eſt fidem in terra?
Porrò dixit hanc parabolam adverſùs eos qui
9 ſibi confidunt ſe eſſe juſtos, omnéſque deſpi-
ciunt. Duo homines aſcenderunt in tem-
10 plum ut preces funderent, unus Phariſæus,
& alter Publicanus: Et ille Phariſæus
11 ſtans ſeorſim, hæc precabatur; Deus, grati-
as ago tibi, quòd non ſim ſicut cæteri homi-
nes, rapaces, & oppreſſores, & mœchi: nec
ſicut iſte Publicanus. Sed jejuno bis in
12 hebdomade, & decimas do omnium quæ
poſſideo. Ille verò Publicanus ſtabat pro-
13 cul, nolebátque vel oculos ſuos in cœlum at-
tollere: ſed percutiebat pectus ſuum, di-
cebátque; Deus, propitius eſto mihi pecca-
14 tori. Dico vobis, Deſcendit iſte juſtificatus
domum ſuam, potiùs quàm Phariſæus ille.
Nam quicunque ſe extollit, deprimetur; &
quicunque ſe deprimit, extolletur.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

CIII, Parabola Judicis iniqui.

CAP. XVIII.

1 Rursus illis parabolam dixit, ut
omni tempore orarent, etnon pigre-
ſcerent. Judex erat in civitate qua-
2 dam qui à Deo non timebat, nec ab
3 homine pudorem habebat. Et in
illa civitate vidua quædam erat,
quæ ad eum venit, & dixit;
Oro ut jus meum ab adverſario
meo capias. Judex autem noluit:
4 ſed aliquanto tempore hoc modò
tranſacto, judex apud ſe dixit; Li-
cet à Deo non timeam, & ab ho-
minibus pudorem non habeam:
5 Jam propter aditum reditúmque
hujus viduæ, quæ mihi moleſti-
am exhibet, negotium ejus tranſi-
gam, ne omni tempore veniens tæ-
dium mihi det. Et Dominus noſter
6 dixit; Audite id quod judex ini-
quus dicit. Nónne Deus magis jus
7 capiet propter electos ſuos, qui die
ac nocte ab eo petunt, & animum
ſuum benignè in illos affectum
habebit. Vobis dico, Quàm primùm
8 jus eorum capiet. Jam Filius ve-
niet, & in terra fidem non inveniet.

CIV. Oratio Phariſæi cum publicano.

9 Et hanc parabolam ob illos di-
xit, qui in ſemet ipſis confide-
debant, exiſtimantes ſe bonos eſ-
ſe, & in omnem hominem con-
temptum injiciebant. Duo homi-
10 nes in templum ibant, ut ora-
rent; unus Phariſæus erat, & alter
Publicanus et manceps. Phariſæus
11 dixit; Tibi, ô Deus, gratias ago,

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XVIII.

1 Dicebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare & non
2 deficere, Dicens; Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non time-
3 bat, & hominem non reverebatur. Vidua autem quædam erat in civitate illa, &
4 veniebat ad eum, dicens; Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum
tempus. Post hæc autem dixit intra se; Etsi Deum non timeo, nec hominem
5 revereor: Tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in no-
6 vissimo veniens sugillet me. Ait autem Dominus; Audite quid judex iniquitatis
7 dicit: Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die
8 ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis, Quia citò faciet vindictam
illorum. Veruntamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?
9 Dixit autem & ad quosdam, qui in se confidebant tanquam justi, & aspernaban-
10 tur cæteros, parabolam istam: Duo homines ascenderunt in templum ut ora-
11 rent: unus Pharisæus, & alter publicanus. Pharisæus stans, hæc apud se ora-
bat; Deus, gratias ago tibi quia non sum sicut cæteri hominum: raptores, injusti,
adulteri: velut etiam hic publicanus. Jejuno bis in sabbato: decimas do omni-
12 um quæ possideo. Et publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cœlum le-
13 vare: sed percutiebat pectus suum, dicens; Deus propitius esto mihi peccatori.
Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se ex-
14 altat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sectio sexagesima tertia.

CAP. XVIII.

1 * الفصل الثالث والستون *
2 ثم قال لهم مثلا ليصلوا كل حين ولا يملوا * قال كان
3 قاض في مدينة لا يخاف الله ولا يستحي من الناس * وكانت في تلك المدينة ارملة وكانت
4 تاتي اليه ويقول له انصفني ممن ظلمني * ولم يكن يشاء الى زمان * وبعد ذلك قال في نفسه ان
5 كنت لا اخاف الله ولا استحي من الناس * لكن كون هذه الارملة تتعبني انتقم لها لئلا
6 تاتي الي كل حين لتتعبني * ثم قال الرب اسمعوا ما قال قاضي الظلم * افليس الله احري ان
7 ينتقم لمختاريه الذين يدعونه نهارا وليلا ويتاءنى عليهم * نعم اقول لكم انه ينتقم لهم سريعا *
8 اذا جاء ابن الانسان اترى يجد ايمانا على الارض *
9 * الفصل الرابع والستون * ثم
10 قال لهم من اجل اقوام يقولون انهم صديقون ويحتقرون البقية هذا المثل * رجلان صعدا الى
11 الهيكل ليصليا * احدهما فريسي والاخر عشار * فاما الفريسي فوقف يصلي هذا في نفسه
اللهم اني اشكرك لاني لست مثل باقي الناس الغاصبين الظلمة الفجار ولا مثل هذا
12 العشار * اصوم يومين في كل اسبوع واعشر جميع مالي * فاما ذلك العشار فكان قائما من
13 بعيد ولا يشاء ان يرفع عينيه الى السماء * لكن كان يضرب على صدره ويقول اللهم اعفر
لي فاني خاطي * اقول لكم ان هذا نزل الى بيته ابر من ذاك * لان كل من يرفع نفسه يتضع
وكل من يضع نفسه يرتفع *

Sectio sexagesima quarta.

1 *Retereà dixit eis parabolam, ut ora-*
rent omni tempore, & non tepererent. Di- 2
xit; Erat judex in civitate quadam,
qui non timebat Deum, neque verebatur homines. Et erat in illa civitate vi- 3
dua quædam, veniebátque ad eum, &
dicebat ei; Vindica me ab eo qui me
oppressit; At renuerat usque ad aliquod 4
tempus. Et post hoc dixit in seipso, Si
non timeo Deum neque vereor homines:
Tamen quandoquidem hæc vidua me ve- 5
xat, vindicabo illam, ne veniat ad me
singulis momentis ad fatigandam me.
Tum dixit Dominus; Audite quid dixe- 6
rit judex iniquitatis. Nónne ergò Deus 7
potiùs vindicabit electos suos, qui invo-
cabunt eum diu nocturnque, & patienter
feret illos? Imò dico vobis, quòd vindi- 8
cabit illos citò. Quando veniet Filius
hominis, putásne inveniet fidem super
terram?

Sectio sexagesima quarta.

Deindè dixit illis propter nonnullos qui 9
dicebant se esse justos, & aspernabantur
cæteros, hanc parabolam; Duo homines 10
ascenderunt in templum ut orarent: unus
eorum erat Pharisæus, & alter decima-
rum exactor. Et verò Pharisæus stetit 11
orans hoc intra se; Deus, equidem gra-
tias ago tibi, quia non sum sicut cæteri
homines, violenti, oppressores, adulteri:
neq; sicut iste decimarum exactor. Jeju- 12
no duobus diebus in qualibet septimana,
& decimo cunctas opes meas. At ille 13
Publicanus stabat à longè, & nolebat
elevare oculos suos ad cœlum, sed per cu-
tiebat pectus suum, & aiebat; Deus,
parce mihi, quia peccator sum. Dico vo- 14
bis, quòd hic descendit in domum suam
justificatior illo. Quia omnis qui exal-
tat seipsum, humiliabitur: & omnis
qui humiliat seipsum, exaltabitur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XVIII.

1 ፤ወ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ለየሱስ፡ ለአርደኢሁ፡ ከመ፡ ይጸልዩ፡ ዘልፈ፡ወኢይትህክ
ዩ፡፡=ፁ በእንተ፡ ምኒንኒ፡ ዓመፃ፡=ፁ
2 ወይቤሎሙ፡ለየሱስ፡፡ለሐዲሉ፡ሞሾንኒ፡ ሀሎኦ፡ በለሓቲ፡ሃገር ፡ ዘለ፡ይፈርህ፡ እግዚ
3 አብሔር፡ወኢ፡ይኅፍር ፡ ሰብእ፡፡=ፁ ወሃለወትላ፡ላሐቲ፡ እቤር፡በይእቲ፡ሃገር፡ ወትሙ
4 ጽኦ፡ኅቤሁ፡ወትብሎ፡ኵናኒኒ፡ እመዕድወየ፡=ፁ ወለበዮ፡ ወለኵንደዮ፡ወእመ፲ዝ፡ ሐ
5 ለየ፡ ወይቤ፡ እመ፡ኢ፡ይፈርህ፡ እግዚአብሔር፡ ወኢ፡ይኅፍር ፡ ሰብእ፡=ፁ ከመ፡ኢ፡ታንዓ
6 የኒ፡ ዛቲ፡ እቤር፡ እሞንን፡ከመ፡ኢ፡ትመጸእ፡ወኢ፡ታሠርሐኒ፡ ዘልፈ፡=ፁ ወይቤሎሙ፡
7 እግዚእነ፡ስምዑ፡ዘይቤ፡መሾንኒ፡ዓመፃ፡፡=ፁ ወእግዚአብሔርኒ፡እንከ፡ኢ፡ይፈትሕ፡
ለኅሩያኒሁ፡ኅለ፡ይግዕሩ፡ኀቤሁ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ ወይትዔገሦ፡፡=ፁ እብለክሙ፡
8 ከመ፡ይፈትሕ፡ሎሙ፡ፍጡነ፡፡ወባሕቱ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡መጺኦ፡ ይረክብ
ኑ፡ እንጋ፡ ሃይማኖተ፡ ደቡ፡ ሞድር፡፡=ፁ
በእንተ፡ ፈረሰዊ፡ ወመጸብሐዊ፡=ፁ
9
10 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ለየሱስ፡ እለ፡ዶጸድቁ፡ ርእሶሙ፡ ወይሜንኑ፡ ቢጸው፡=ፁ ወመ
ሰለ፡ሎሙ፡ከመዝ፡ክልኤቱኣ፡ ዕደው፡ዓርጉ፡ ቤተ፡መቅደስ፡ይጸልዩ፡ለሐዲኣ፡ፈረሰዊ፡
11 ወካልኡ፡መጸብሕዊ፡፡=ፁ ወቆመ፡ ፈሪሰዊ፡ ወጸለየ፡ ወይቤ፡ ላላኵተከ፡ እግዚኦ፡ ዘ
ኢ፡ረሰይከኒ፡ከመ፡ባዕደን፡ ሰብእ፡ ሃያድንያ፡ወዓማፂያን፡ወይሕወሩ፡ብእሲተ፡ ብእሲ፡
12 ወኢ፡ከመ፡ዝንቱ፡መጸብሐዊ፡፡=ፁ እጸውም፡ካዕበ፡ለሰንበት፡ወእበውእ፡ ዓሠራተ፡ እ
13 ይሁ፡ ለኵሉ፡ ዘለኃጺኢኵ፡፡=ፁ ወመጸብሐዊኒ፡ቆመ፡ እመርሑቅ፡ወኢ፡ፈቀደ፡ያንሠ
እ፡ላዕይንቲሁ፡ወስተ፡ ሰማይ፡ ወኀድኣ፡ እንግድዓሁ፡ወይቤ፡ ስኢይ፡ቢተ፡ለኃጥእ፡እ
14 ግዚኦ፡=ፁ ወእብለክሙ፡ ለተወ፡ ቤቶ፡ ዝንቱ፡ እንዘ፡ ይጸድቅ ፡ እመዝከቱ ፡፡ እስ
መ፡ኵሉ፡ ዘለዕበየ፡ርእሶ፡ የኃስር፡ ወዘለትሐተ፡ ርእሶ፡ ይከብር፡፡=ፁ

CAP. XVIII.

1 ET dixit Dominus Jesus discipulis suis, ut orarent semper & non deficerent.
De judice iniquo. Et dixit iis Jesus; Quidam judex fuit in quadam
2 urbe, qui non timebat Deum, & non reverebatur hominem. Et fuit quædam vi-
3 dua in illa urbe, & venit ad eum, & dicit ei; Vindica me ab adversario meo. Et
4 recusavit eam, & moram fecit ei: & tunc cogitavit, & dixit ei; Etsi non metuo
Deum, & non revereor hominem, Ut non molestiam ferat mihi hæc vidua, vin-
5 dicabo eam, ut non veniat, & non affligat me semper. Et dixit iis Dominus no-
6 ster; Audite quod dicit judex iniquus. Et Deus nónne igitur vindicabit electos
7 suos qui clamant ad eum die & nocte, & patientiam exhibebit illis? Dico vo-
8 bis, quòd vindicabit eos citó: veruntamen Filius hominis veniens, reperiétne
igitur fidem super terram?

De Pharisæo & publicano.

9 Et dixit Domin⁹ Jesus *iis* qui justificant seipsos, & spernunt proximos suos: & pa-
10 rabolicè loquutus est iis in hunc modum; Duo homines ascenderunt *in* Domum
11 sanctam ut orarent, unus Pharisæus & alter Publicanus. Et stetit Pharisæus,
& oravit, & dixit; Gratias ago tibi Domine, quòd non feceris me sicut alios homi-
nes, rapaces, & iniquos, & adulteros, & non sicut hunc Publicanum. Jejuno
12 iterum sabbato, & offero decimam partem omnium quæ possideo. Et Publica-
13 nus stetit à longinquo, & noluit attollere oculos suos in cœlum, & percussit pe-
ctus suum, & dixit; Propitius esto mihi peccatori, Domine. Et dico vobis, Jvit do-
14 mum suam hic, justificatus potiùs quàm ille: quia quicunque magnificat seipsum,
vilis erit: & qui deprimit seipsum, honoratus erit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

كه همچون همه خلق نيستم * رباينده وفريبنده وفساد كننده * ونه همچون اين سود خور
12 * ليكن بهفته دو روز روزه مي دارم * واز هر چه دارم * ده يكي بدرمي آورم * وسودخور
13 از دور ايستاده بود * نمي خواست كه چشم خود سوي اسمان † بر دارد ليكن بزانو در آمد *
وسر خودرا بر زمين مي كوفت * ومي گفت * اي خدا بر كنه كاران † شفقت ورحمت
14 كن * * اكنون راست بشما بگويم * كه اين مرد در خانهٔ خود راستتر گشت † ازان
معتزلي هر كس كه خودرا بلند بيند خوار شود * و هر كه خودرا فروتن دارد *
بلند شود *

quòd sicut omnes homines non sum,
raptor, & decepto͂r, & adulter,
neque velut hic Publicanus. Sed 12
in septimana duobus diebus jeju-
nium habeo, & ex omnibus quæ
habeo decimas deduco. Publica- 13
nus verò è longinquo stabat, ne-
que volebat oculos in cœlum at-
tollere, sed in genua se dabat,
& capite suo terram pulsabat,
& dicebat; O Deus, in pecca-
tores misericordiam & gratiam
fac. Jam vobis verum dico, quòd 14
hic vir in domum suam justior re-
versus est, quàm Pharisæus. Qui-
cunque seipsum suspicit, despectus
erit; & quicunque seipsum humili-
at, excelsus erit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΧΙΓ'.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ
16 ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία
ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
Amen dico vobis, Quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit
17 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ
in illud. Et interrogavit quidam eum princeps, dicens; Magister bone, quid faci-
18 εἰς αὐτήν. Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιή-
ens vitam æternam possidebo? Dixit autem ei Jesus; Quid me dicis bonum?
19 σας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν;
nemo bonus, si non unus, Deus. Mandata nôsti, Ne mœcheris, Ne occidas,
20 οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς,
Ne furteris, Ne falsò testeris: Honora patrem tuum, & matrem tuam.
Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ (η) μητέρα σου.
21 Is autem ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea. Audiens autem hæc
22 Ὁ δὲ εἶπε, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα
Jesus, ait illi; Adhuc unum tibi deest: omnia quæcunque habes vende,
ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἓν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον,
& da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me.
(θ) καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν (ι) ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

Ille autem audiens hæc, pertristis factus est: erat enim dives valdè. Videns
σκ β 23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Ἰδὼν
24 autem illum Jesus pertristem factum, dixit; Quàm difficilè pecunias
δὲ ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, εἶπε, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα
habentes intrabunt in regnum Dei! Facilius enim est camelum
ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κάμηλον 25
per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum Dei intrare.
διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος (κ) εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
Dixerunt autem audientes; Et quis potest servari? Is autem ait; Impossibilia 26
Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ὁ δὲ εἶπε, Τὰ ἀδύνατα 27
apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus; Ecce, nos
παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἰδοὺ, ἡμεῖς 28
σκα β dimisimus omnia, & secuti sumus te. Is autem dixit eis; Amen dico vobis;
ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 29
Quòd nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios,
Ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα,
propter regnum Dei, Qui non recipiat multò plura in tempore
ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, Ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ 30
hoc, & in seculo venturo vitam æternam.
τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

MS. A. (η) μητέρα. Ὁ δὲ εἶπεν, Πάντα ταῦτα ἐφύλαξα (θ) καὶ δός (ι) ἐν οὐρανοῖς· (κ) διελθεῖν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܛܠܝܐ ܕܢܬܡܫ ܒܗܘܢ ܘܐܬܪܥܝܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܓܥܪܘ ܒܗܘܢ ܀
16 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܘܠܐ ܬܡܢܥܘܢ ܐܢܘܢ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܡܬܠܗܘܢ ܀
17 ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܕܠܐ ܢܩܒܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܛܠܝܐ ܠܐ ܢܥܘܠ ܒܗ ܀
18 * ܘܫܐܠ ܚܕ ܡܢ ܪܫܝܢܐ ܕܥܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܣܛܝܣ ܛܒ ܡܐ ܐܥܒܕ ܕܐܚܐ ܠܚܝܐ ܕܥܠܡܐ ܀
19 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܡܐ ܩܪܝܬ ܠܝ ܛܒ ܠܝܬ ܛܒ ܐܠܐ ܚܕ ܐܠܗܐ ܀
20 ܦܩܕ ܝܕܥܬ ܦܩܘܕܐ ܠܐ ܬܙܢܐ ܠܐ ܬܩܛܘܠ ܠܐ ܬܓܢܘܒ ܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܩܪ ܀
21 ܐܡܪ ܠܗ ܟܠ ܐܠܝܢ ܢܛܪܬ ܡܢ ܥܘܠܡܝ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ ܀
22 ܫܡܥ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢܟ ܚܣܪ ܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ ܙܒܢ ܘܗܒ ܠܡܣܟܢܐ ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܐܘܨܪ ܒܫܡܝܐ ܘܐܬܐ ܘܗܠܟ ܒܬܪܝ ܀
23 ܫܡܥ ܗܢܐ ܫܠܝܛ ܐܬܟܪܟ ܠܫܓܝ ܡܛܠ ܕܥܬܝܪ ܣܓܝ ܗܘܐ ܀

Obtulerunt autem ei infantes, ut tangeret 15
eos: & viderunt eos discipuli ejus, eósque objurgârunt. Ipse verò Jesus advocavit eos, 16
dixítque eis, Sinite pueruros venire ad me, nec prohibeatis eos: eorum enim, qui sicut isti sunt, eorum *ingnam*, est regnum cœlorum. Amen dico vobis, Quicunque non ac- 17
ceperit regnum Dei tanquam puerulus, non ingredietur illud.

Lectio patris Antonii & conservorum ejus. 58.

Et interrogavit eum unus ex primoribus, 18
dixítque ei; Doctor bone, quid faciam ut hæreditate possideam vitam æternam? Di- 19
xit ei Jesus, Cur me vocas bonum? cùm nemo sit bonus, nisi unus Deus. Mandata 20
nôsti: Non occides, Nec mœchaberis, Nec furaberis, Nec perhibebis testimonium falsum: Honora patrem tuum & matrem tuam. Dixit ei, Hæc omnia observavi à pu- 21
eritia mea. Quod quum audîsset Jesus, di- 22
xit ei; Unum tibi deest: Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & erit tibi thesaurus in cœlo; atque post me venito. Ipse verò quum hæc audîsset, mœrore af- 23
fectus est: erat enim dives admodùm. Quúmque vidîsset Jesus eum mœrore affe- 24
ctum, ait; Quomodò difficile est iis qui habent divitias ingredi regnum Dei! Facilius 25
est camelum per foramen acûs introire, quàm divitem in regnum Dei. Dicunt ei ii qui 26
audierant, Ecquis potest salvus fieri? Jesus 27
verò ait; Ea quæ apud homines impossibilia sunt, apud Deum possunt fieri. Dixit ei 28
Simon Cepha, Ecce nos reliquimus omnia, & venimus post te. Dixit ei Jesus, Amen 29
dico vobis; Nemo est qui relinquat domos, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei; Quin recepturus 30
sit multis cum duplicibus hoc tempore, & in seculo venturo vitam æternam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * کودکان پیش مسیح آمدند * که دست خودرا † بر ایشان نهد و دعا کند شاگردان †
16 بر ایشان † بانك زدند * * عیسي † بشاگردان گفت * بگذارید تا کودکان پیش من ایند *
و ایشانرا منع مکنید * برای انك کساني * که بر مثال این کودکانند * ملکوت خداي † آن
17 ایشانست * * بشما مي گویم * هر که همچون کودکان ملکوت خدارا قبول نکنند * درو در

نروند صد پنج کسي پرسید که اي معلم چکنم که زندگاني جاوید بمیراث

18 * از سروران ان جماعت † یکي پرسید * وگفت اي معلم نیك چکنم * که زندگاني جاوید بمیراث
19 20 کیرم * * عیسي بدو گفت * چرا مرا نیك خواندي * ونیك نیست بجز یکي خدا * * وگفت
بدان مرد * که ناموس را مي داني * مکش * زنا مکن * درذي † مکن * گواهي دروغ مده *
21 22 پدرت و مادرت را حرمت دار * * بعیسي گفت این همه از کودکي نگه داشته ام * * عیسي
شنید وگفت یك چیز ترا کمست انرا نیز مي کن * برو هرچه داري بفروش وبدرویشان
23 بده * تا برای تو در آسمان گنج شود * ودر دنبال من بیا * * چون این سخن شنید * اورا نا خوش

Et pueri ad Christum veniebant, ut 15
manum suam illis imponeret, & benediceret: discipuli autem eos objurgabant. Jesus discipulis dixit; 16
Sinite ut pueruli ad me veniant, & eos ne prohibeatis: propterea quòd homines qui ad instar horum puerulorum fuerint, regnum Dei ipsorum est. Vobis dico; Quicunque regnum 17
Dei tanquam parvuli non acceperint, in illud non intrabunt.

CV. Quidam interrogavit, O præceptor, quid faciam ut vivam?

Ex primoribus ejus cœtûs quidam 18
interrogavit, & dixit; O præceptor bone, quid faciam ut vitam æternam hæreditate accipiam. Je- 19
sus ei dixit; Quare me bonum vocas, & bonus non est nisi unus Deus? Et dixit illi homini; Legem 20
quidem nôsti, Ne occidas, Adulterium ne committas, Furtum ne facias, Testimonium falsum ne des, Patri tuo & matri tuæ honorem habeas. Ad Jesum dixit; Hæc 21
omnia à pueritia observavi. Je- 22
sus audivit, & dixit; Una res tibi deest, illam etiam fac: abi, quicquid habes vende, & pauperibus da, ut tibi in cœlo thesaurus sit, & post me veni. Quum 23
hunc sermonem audisset, ei ingratus

Versio VULGATA LATINA.

15 Afferebant autem ad illum & infantes, ut eos tangeret. Quod cùm viderent di-
16 scipuli, increpabant illos. Jesus autem convocans illos, dixit; Sinite pueros
17 venire ad me, & nolite vetare eos: talium est enim regnum Dei. Amen dico vo-
18 bis; Quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud. Et
interrogavit eum quidam princeps, dicens; Magister bone, quid faciens vitam
19 æternam possidebo? Dixit autem ei Jesus; Quid me dicis bonum? nemo bonus
20 nisi solus Deus. Mandata nôsti; Non occides: Non mœchaberis: Non furtum
21 facies: Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum & matrem. Qui
22 ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea. Quo audito, Jesus ait ei; Adhuc
unum tibi deest: omnia quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habe-
bis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. His ille auditis; contristatus 23
est: quia dives erat valdé. Videns autem Jesus illum tristem factum, dixit; 24
Quàm difficilè, qui pecunias habent, in regnum Dei introbunt! Facilius est 25
enim camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei. 26
Et dixerunt qui audiebant; Et quis potest salvus fieri? Ait illis; Quæ impossi- 27
bilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus; Ecce 28
nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Qui dixit eis; Amen dico vobis, Nemo 29
est, qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios,
propter regnum Dei, Et non recipiat multò plura in hoc tempore, & in seculo 30
venturo vitam æternam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * اَلْفَصْلُ اَلْخَامِسُ وَالسِّتُّونَ * ثُمَّ قَدَّمُوا اِلَيْهِ صِبْيَانًا لِيَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِمْ فَلَمَّا اَبْصَرَهُمْ
16 اَلتَّلَامِيذُ اَنْهَرُوهُمْ * فَدَعَاهُمْ يَسُوعُ وَقَالَ دَعُوا اَلصِّبْيَانَ يَاْتُونَ اِلَيَّ وَلَا تَمْنَعُوهُمْ لِاَنَّ مَلَكُوتَ
17 اَللّٰهِ لِمِثْلِ هٰؤُلَاءِ * اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ لَا يَقْبَلُ مَلَكُوتَ اَللّٰهِ مِثْلَ صَبِيٍّ لَا يَدْخُلُهَا * فَسَاَلَهُ
18 وَاحِدٌ مِنَ اَلرُّوَسَاءِ قَائِلًا اَيُّهَا اَلْمُعَلِّمُ اَلصَّالِحُ مَاذَا اَفْعَلُ لِاَرِثَ حَيَاةَ اَلْاَبَدِ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ لِمَاذَا
19 تَقُولُ لِي صَالِحًا وَلَيْسَ صَالِحًا اِلَّا اَللّٰهُ وَحْدَهُ * اَنْتَ تَعْرِفُ اَلْوَصَايَا لَا تَزْنِ * لَا تَقْتُلْ * لَا تَسْرِقْ لَا
20 تَشْهَدْ بِالزُّورِ اَكْرِمْ اَبَاكَ وَاُمَّكَ * اَمَّا هُوَ فَقَالَ هٰذِهِ كُلَّهَا قَدْ حَفِظْتُهَا مِنْ صِبَائِي * فَلَمَّا سَمِعَ
22 يَسُوعُ هٰذَا قَالَ لَهُ وَاحِدَةٌ تُعْوِزُكَ بِعْ كُلَّمَا لَكَ وَاَعْطِهِ لِلْمَسَاكِينِ لِيَكُونَ لَكَ ذٰلِكَ كَنْزًا فِي اَلسَّمَاءِ
23 وَتَعَالَ فَاتْبَعْنِي * فَلَمَّا سَمِعَ ذٰلِكَ حَزِنَ لِاَنَّهُ كَانَ غَنِيًّا جِدًّا * فَعَلِمَ يَسُوعُ حُزْنَهُ فَقَالَ كَيْفَ يَعْسُرُ
24 عَلَى اَلَّذِينَ لَهُمُ اَلْاَمْوَالُ اَنْ يَدْخُلُوا مَلَكُوتَ اَللّٰهِ * اِنَّ دُخُولَ اَلْجَمَلِ فِي ثَقْبِ اَلْاِبْرَةِ لَاَيْسَرُ مِنْ
25 دُخُولِ غَنِيٍّ مَلَكُوتَ اَللّٰهِ * فَقَالَ اَلَّذِينَ سَمِعُوا فَمَنْ يَقْدِرُ اَنْ يَخْلُصَ * فَقَالَ اَلَّذِي لَا يُسْتَطَاعُ
26 عِنْدَ اَلنَّاسِ فَهُوَ مُسْتَطَاعٌ عِنْدَ اَللّٰهِ * قَالَ لَهُ بُطْرُسُ هَا نَحْنُ قَدْ تَرَكْنَا كُلَّ شَيْءٍ لَنَا وَتَبِعْنَاكَ *
28 فَقَالَ لَهُمْ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ مَا مِنْ اَحَدٍ يَتْرُكُ مَنْزِلًا * اَوْ وَالِدَيْنِ * اَوْ اِخْوَةً * اَوْ مَرْاَةً * اَوْ
29 اَوْلَادًا مِنْ اَجْلِ مَلَكُوتِ اَللّٰهِ * اِلَّا وَيَنَالُ اَلْعِوَضَ اَضْعَافًا كَثِيرَةً فِي هٰذَا اَلدَّهْرِ وَفِي اَلدَّهْرِ
30 اَلْاٰتِي حَيَاةَ اَلْاَبَدِ *

Sectio sexagesima quinta.

Deindè obtulerunt ei pueros, ut poneret 15
manum suam super illos. Cùm autem
vidissent eos discipuli, increpaverunt
illos. Vocavit autem illos Jesus, & 16
dixit; Sinite pueros venire ad me, &
ne impediatis illos, quia regnum Dei est
similibus hisce. Amen dico vobis, quòd 17
qui non recipit regnum Dei sicut puer,
non intrabit illud. Interrogavit autem 18
illum unus ex principibus, dicens; Ma-
gister bone, quid faciam ut hæres fiam
vitæ æternæ? Ait illi Jesus; Quam- 19
obrem dicis me bonum, cùm non sit bo-
nus, nisi Deus solus? Tu scis mandata, 20
Non scortaberis, Non occides, Non fu-
raberis, Non testificaberis falsum, Ho-
nora patrem tuum & matrem tuam. At 21
ille dixit; Hæc omnia custodivi à pueri-
tia mea. Cùm audisset Jesus 22
hoc, dixit ei; Unum deest tibi: Vende
quæcunque sunt tibi, & da ea paueri-
bus, ut sint ea tibi thesaurus in cœlo:
& veni, sequere me. Cùm autem au- 23
disset hoc, contristatus est: quia erat
dives valdè. Et novit Jesus tristitiam 24
ejus, & dixit; Quomodò difficile est
illis, qui habent divitias, intrare in
regnum Dei! Sanè ingressus cameli 25
per foramen acûs, facilior est ingressu
divitis in regnum Dei. Dixerunt au- 26
tem qui audierunt, Quis ergò poterit
salvari? Ait, Quod non est possibile 27
apud homines, illud possibile est apud
Deum. Dixit illi Petrus; Ecce nos re- 28
liquimus omnia nostra, & secuti sumus
te. Dixit illis; Amen dico vobis, quòd 29
nemo relinquet domum, aut parentes,
aut fratres, aut uxorem, aut filios,
propter regnum Dei: Quin assequatur 30
vicissitudinem cum duplicibus multis in
hoc seculo, & in seculo futuro vitam
æternam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወአምጽኡ: ኀቤሁ: ሕፃናተ: ይግሰሶሙ : ወርእዮሙ : አርደእኒሁ : ገሠጽዎሙ:=
16 ወጸውዖሙ: እግዚእ:ኢየሱስ:ለአርደእኒሁ: ወገሠጾሙ:ወይቤሎሙ:ሩድኦ: ሕፃናተ:
ይምጽኡ:ኀቤየ: ወኢትክልእዎሙ: እስመ: ለዘ: ከመ: መጠነ: እሉ:ይእቲ:መንግሥ
17 ተ: እግዚአብሔር::=> ላሜን: እብለክሙ:ዘኢተቀበለ:ለመንግሥተ: እግዚአብሔ
ር: ከመ: ሕፃናት: ኢይበውእ::=> በእንተ: ባዕል: ዘተስእሎ:=>
18 ወተስእሎ:አሐዱ:መልእክ: ወይቤሎ:ኢቅ:ኄር: መንተ:ሠናየ: ገቢረ: እረክብ:ሕይ
19 ወት:ዘለዓለም::=> ወይቤሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:መንተ:ትብለኒ:ኄር:አልቦ:ኄረ:ዘእ
20 ንበለ:አሐዱ:እግዚአብሔር:=> ታለመር:ትእዛዘ:ለእግዚአብሔር:ኢትቅትል:ነፍ
21 ስ:ወኢትሖር:ብእሲተ:ብእሲ:ወኢትስርቅ:ወኢትጉን:ስመዐ:በሐሰተ:ወአክብር:አባ
22 ከ:ወአመከ::=> ወይቤሎ:ዘንተ:ኵሎ:ዓቀብኩ:እመንእሰየ:እስከ:ይእዜ::=> ወሰ
ሚዖ:ዘንተ: እግዚእ:ኢየሱስ:ይቤሎ:አሐቲ:ተረፈተከ::ሖር: ወሂፕ:ኵሎ:ዘብከ:
23 ኀየየ: ወሃብ:ለነደይ:ወትረክብ:መዝገበ: በሰማያት: ወንዓ:ትልወኒ::=> ወሰሚዖ:ዘን
24 ተ:ተሰዘ:ፈድፋድ:እስመ:ባዕል:ውእቱ:ጥቀ::=> ወርእዮ:ትኩዘ:እግዚእ:ኢየሱስ:
ይቤ: እፎ:ዕጹብ: ለአለ:በሙ: ኀየየ: በሢለ:ውስተ: መንግሥተ: እግዚአብሔር:=>
25 ይቀልል:ገመል:ይሖልፍ: እንተ:ስቍረተ:መርፍእ: እመባዕል:ይበእ: ውስተ:መንግሥ
26 ተ: እግዚአብሔር::=> ወይቤሉ: አለ:ሰመዑ:ሙኑ:እንከ:ይክል:ሒይወ::=> ወይቤ
27 ሎሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:ዘበኀበ:ሰብእ:ይሰእን:ወበኀበ: እግዚአብሔርሰ:ኵሉ:ይትክ
28 ሃል::=> ወይቤሎ:ጴጥሮስ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:ናዅኬ:ንሕነ:ኀደግነ:ኵሎ:ወተለወ
29 ናከ::=> ወይቤሎሙ: እግዚእ:ኢየሱስ:ለአርደእኒሁ:ላሜን: እብለክሙ:ለልቦ: ዘየ
ኀድግ:ቤቶ: ወአዝማዲሁ:ወኀኀዊሁ: ወብእሲቲ: ወወሉዶ:በእንተ:መንግሥት: እግ
30 ዚአብሔር:=> ዘሊይትዓሰይ:ብዙኀ:ወክዕቢት: በዝ:ዓለመ: ወበዓለመሰ:ዘይሜጽእ:ሕይወተ: ዘለዓለመ::=>

Et adduxerunt ad eum parvulos, ut tangeret eos. Et vidéntes eos discipuli ejus 15
objurgârunt eos. Et vocavit Dominꝰ Jesus discipulos ejus, & objurgavit eos, & 16
dixit iis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quia talium est re-
gnum Dei. Amen dico vobis, Qui non acceperit regnum Dei sicut parvuli, non 17
ingredietur illud. *De divite qui interrogavit eum.* Et inter- 18
rogavit eum quidam princeps, & dixit ei; Magister bone, quid faciens ego inven-
turus sum vitam æternã? Et dixit ei Dñs Jesus; Quid me dicis bonũ? non est bonus 19
præter unum Deum. Nôsti mandata Dei, Non occîdes animã; &, Non ibis ad uxo- 20
rem hominis, Non furtum facies; &, Non eris testis in falsò; &, Honora patrẽ tuũ
& matrem tuam. Et dixit ei; Hæc omnia obsérvavi à juventute mea usque nunc. 21
Et audiens hoc Dñs Jesus, dixit; Unum deest tibi: ito, & vende quæcunque habes 22
bona, & dato pauperibus, & invenies thesaurum in cœlis, & veni, sequere me. Et 23
audiens hoc, tristis factus est valdẽ: quia dives erat valdé. Et videns cum tristem 24
Dñs Jesus, dixit; Quàm difficile est habentibꝰ divitias, ut introeant in regnũ Dei!
Facilius est camelũ transire per foramen acûs, quàm divitẽ intrare in regnũ Dei. 25
Et dixerũt qui audiebant; Quis igitur potest vivere? Et dixit iis Dñs Jesus; Quod 26
apud homines impossibile est, & apud Deum quodcunque potest fieri. Et dixit 27
Petrus Dño Jesu; Ecce igitur, nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te. Et dixit 28
Dñs Jesus discipulis suis, Amen dico vobis; Nemo est qui relinquit domum suam, 29
& parentes suos, & fratres suos, & uxorem suam, aut liberos propter regnum
Dei, Qui non præmio recipiet multiplicia in hoc seculo, & in seculo futuro 30
vitam æternam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 † و دشخوار آمد * سبب انك توانگر بود * چون عيسي ضمير اورا دريافت * گفت سخت دشخوارست
25 بر توانگر * كه مال ومكنت دارد * ودر ملكوت خدا در روى * شتر در سوفار سوزن † اسانتر
26 كدرد * كه مرد † توانگر † در ملكوت † خدا در رود * ايشان كه شنيدند بدو گفتند *
27 بتواند كه رنهك شود * عيسي گفت هرچه † پيش ادميان ممكن نباشد * پيش خدا شدن
28
29 آن † آسانست * شمعون صفا گفت ما هرچيزي † رها كرديم * ودر پي † تو امديم * عيسي † بدو
گفت راست بشما بگويم كسي نباشد * كه خانها † رها كند * يا پدر * يا برادران * يا زن * يا فرزند
30 براي ملكوت خدا * [الا] عوض ان بستانند † درين زمان * ودر آينهٔ روزگار زندگاني تا ابد *

& durus obvenit: eò quòd dives 24
esset. Cùm Jesus mentem ejus per-
tentâsset, dixit; Valdè difficile est
diviti, qui opes & facultates habet,
& in regnum Dei ingredi ur. Came- 25
lus per foramen acûs faciliùs transit,
quàm vir dives in regnum Dei in-
greditur. Illi qui audierunt ei di- 26
xerunt; Fieri potest ut quisquam
servetur? Jesus dixit; Quic- 27
quid apud homines possibile non est,
apud Deum illud fieri facile est.
Simeon Cephas dixit; Nos omnia 28
reliquimus, & post te venimus.
Jesus ei dixit; Verùm vobis di- 29
co, Quisquam non erit, qui do-
mos reliquerit, aut patrem, aut
fratres, aut uxorem, aut filios,
propter regnum Dei, Quin com- 30
pensationem ejus recipiet in hoc
tempore, & in futuro seculo vitam
in æternum.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΔ'. ΞΕ'.

Assumens autem duodecim, ait *ad illos*; Ecce ascendimus *in* Hierosolymam, & σκβ β
31 Παραλαζὼν ὁ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἰδοὺ ἀναζαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
consummabuntur omnia scripta per Prophetas filio hominis.
τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.
Tradetur enim gentibus, & illudetur, & *contumeliâ afficietur*, & conspuetur:
32 Παραδοθήσε γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσε, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται·
Et *flagellantes* occident eum, & die tertiâ resurget. Et ipsi σκγ
33 Καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. Καὶ αὐτοὶ ι
34 nihil horum intellexerunt: & erat verbum istud absconditum ab eis, & non *cognoverunt*
οὐδὲν τούτων ξυνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
dicta. Factum est autem *in appropinquare ipsum in* Jericho, cæcus quidam sede- ΞΔ' σκδ
35 τὰ λεγόμενα. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχὼ, τυφλός τις ἐκά- ι
bat secus viam, mendicans. *Audiens autem* turbam prætereuntem, interrogabat quid esset
36 θητο παρὰ τὴν ὁδὸν, προσαιτῶν. Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη
37 hoc. *Nuntiaverunt* autem ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit
38 τοῦτο. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. Καὶ ἐβόησε
dicens; Jesu fili David, miserere mei. Et *præeuntes* increpabant eum
39 (λ) λέγων, Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ οἱ (μ) προάγοντες ἐπέτιμων αὐτῷ
ut taceret: Ipse verò multò magis clamabat; Fili David, miserere mei. Stans
40 ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν μέ. Σταθεὶς
autem Jesus jussit illum adduci ad se. *Appropinquante autem eo*, interrogavit
(ν) δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν
illum, Dicens; Quid tibi vis faciam? Ille *autem* dixit; Domine, ut *resipiam*.
αὐτὸν, Λέγων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. 41
Et Jesus dixit illi; Respice: fides tua *servavit* te. Et confestim
Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σε σέσωκέ σε. Καὶ παραχρῆμα 42
respexit, & sequebatur illum, *glorificans* Deum: Et omnis *populus videns* dedit laudem 43
ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον
Deo.
τῷ Θεῷ.

CAP. XIX. ιθ'.

ΞΕ' σκε ι Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχώ. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, 1 2
& hic erat princeps publicanorum, & ipse *erat* dives. Et quærebat videre Jesum
καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς ἦν πλούσιος. Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν 3
quis esset, & non poterat præ turba, quia staturâ pusillus erat. Et præcurrens *co-*
τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προδραμὼν ἔμ- 4
ram, ascendit in sycomorum, ut videret eum: quia *per illam futurus* erat *transire*.
προσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτὸν· (α) ὅτι δι' ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι.
Et *ut venit* ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum;
Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, 5
Zacchæe, festinans descende: hodiè *enim* in domo tua oportet me manere.
Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σε δεῖ με μεῖναι.

MS.A. (λ) λέγων, Υἱὲ (μ) παρόντες ἐπετίμων (ν) δὲ ἐκέλευσεν Κεφ. ιθ'. MS.A. (α) ὅτι ἐκείνης

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Feriâ V. hebdomadis VI. Jejunii. 59.

Et accepit Jesus duodecim suam, & dixit 31
eis, Ecce ascendimus Hierosolymam, &
perficientur omnia quæ scripta sunt in pro-
phetis circa Filium hominis. Traditur enim 32
gentibus; & illudent ei, & conspuent in
vultum ejus, ac flagellis cædent eum. Et 33
afficient eum ignominiâ, eúmque trucida-
bunt; ac die tertiâ resurget. Illi autem ne 34
unum quidem ex his intellexerunt: sed la-
tebat eos sermo iste, & nesciebant hæc quæ
dicebantur eis. Porrò quum proximus es- 35
set Jericho, cæcus quidam sedebat juxta vi-
am, & mendicabat. Et audiit vocem tur- 36
bæ transeuntis; & scisciatus est quid hoc es-
set. Dicunt ei; Jesus Nazarenus transit. 37
Clamavit itaque, & ait; Jesu fili David, mi- 38
serere meî. Ii autem qui iter faciebant an- 39
te ipsum Jesum, objurgabant eum ut tace-
ret: ille verò magìs clamabat; Fili David,
miserere meî. Et substitit Jesus, jussitque 40
eum ad se adduci; quúmque ei appropin-
quâsset, interrogavit eum, Dixítque ei; 41
Quid vis faciam tibi? Ille verò dixit, Do-
mine mi, ut videam. At Jesus dixit ei, Vi- 42
deto: fides tua te servavit. Eóque mo- 43
mento vidit; ac veniebat post eum, & glo-
rificabat Deum: totúsque populus qui vi-
derat, tribuit laudem Deo.

CAP. XIX.

Quumque ingressus esset Jesus, & transiret 1
per Jericho: Vir quidam nomine Zacchæ- 2
us dives erat, & maximus Publicanorum.
Et volebat videre Jesum quisnam esset, nec 3
poterat præ turba, quòd staturâ parvus esset
Zacchæus. Et currens præcessit Jesum, con- 4
scendítque ficum insipidam, *sycomorum*, ut
eum conspicaretur, quoniam ita futurum
erat ut transiret. Ut autem venit ad eum lo- 5
cum Jesus, vidit eum; & dixit ei, Festina,
descende, Zacchæe: hodiè enim oportet me
domi tuæ adesse.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

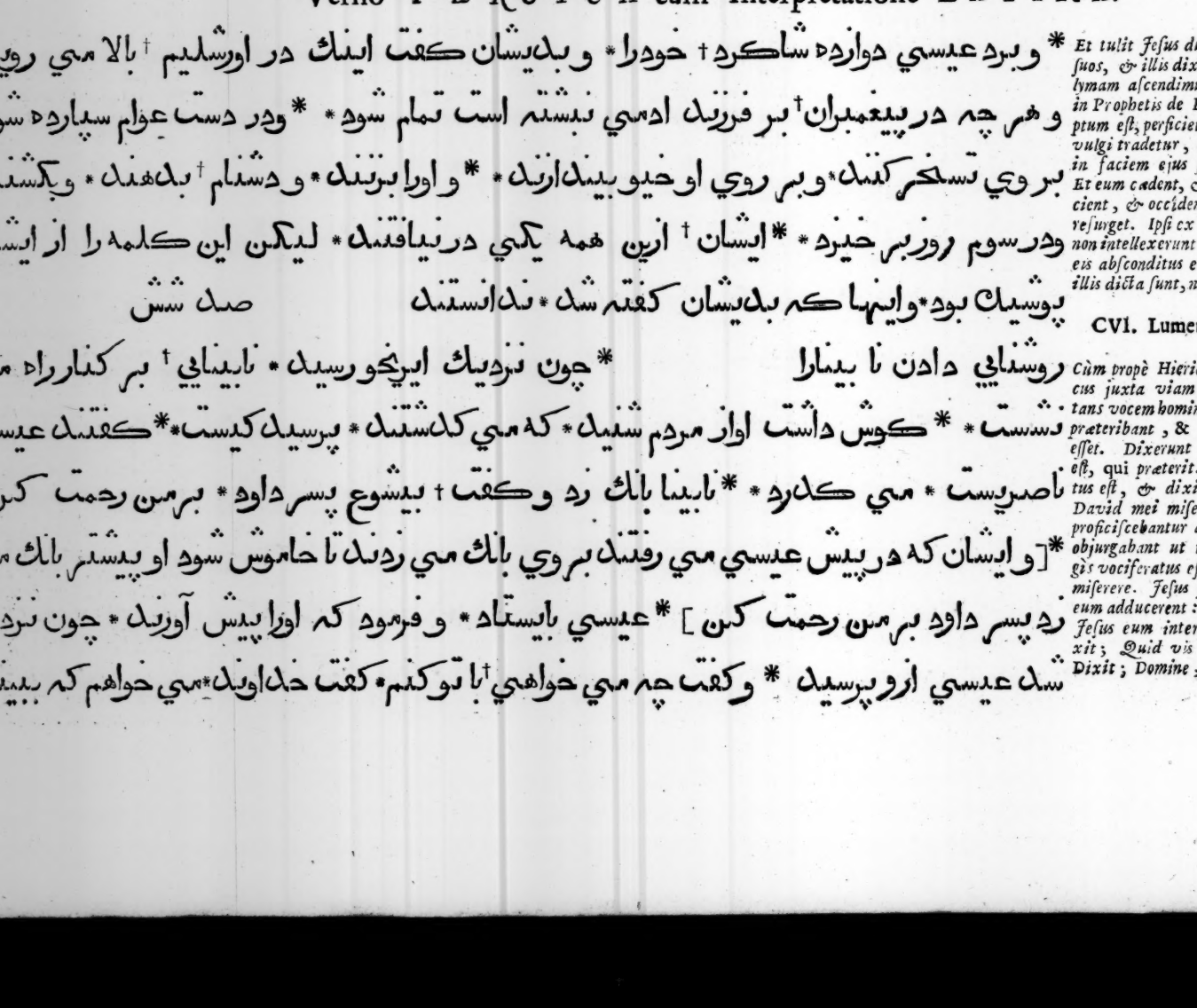

Et tulit Jesus duodecim discipulos 31
suos, & illis dixit; Ecce Hieroso-
lymam ascendimus, & quodcunque
in Prophetis de Filio hominis scri-
ptum est, perficietur. Et in manum 32
vulgi tradetur, & ei illudent, &
in faciem ejus sputum proficient.
Et eum cædent, & contumeliâ affi- 33
cient, & occident: & tertiâ die
resurget. Ipsi ex his omnibus unum 34
non intellexerunt, sed hic sermo ab
eis absconditus erat, & hæc quæ
illis dicta sunt, nesciebant.

CVI. Lumen datur cæco.

Cùm propè Hiericho accederet, cæ- 35
cus juxta viam sedebat: Auscul- 36
tans vocem hominum audivit, qui
præteribant, & interrogavit quid
esset. Dixerunt, Jesus Nazræus 37
est, qui præterit. Cæcus vocifera- 38
tus est, & dixit ad Jesum; Fili
David mei miserere. Et illi qui 39
proficiscebantur ante Jesum, cum
objurgabant ut taceret: ipse ma-
gìs vociferatus est, Fili David meî
miserere. Jesus stetit, & jussit ut 40
eum adducerent: cùm propè esset,
Jesus eum interrogavit, Et di- 41
xit; Quid vis ut tibi faciam?
Dixit; Domine, peto ut videam.

Versio VULGATA LATINA.

31 Assumpsit autem Jesus duodecim, & ait illis; Ecce ascendimus Jerosolymam, &
32 consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tra-
33 detur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: Et postquàm
34 flagellaverint, occîdent eum, & tertiâ die resurget. Et ipsi nihil horum intellexe-
35 runt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ diceban-
36 tur. Factum est autem, cùm appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat se-
37 cus viam, mendicans. Et cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid
38 hoc esset. Dixerunt autem ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit, di-
39 cens; Jesu fili David, miserere meî. Et qui præibant, increpabant eum ut tace-
40 ret. Ipse verò multò magis clamabat; Fili David, miserere meî. Stans autem Je-
41 sus jussit illum adduci ad se. Et cùm appropinquâsset, interrogavit illum, Di-
cens; Quid tibi vis faciam? At ille dixit; Domine, ut videam. Et Jesus dixit 42
illi; Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum 43
magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

CAP XIX.

ET ingressus perambulabat Jericho. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic prin- 1 2
ceps erat publicanorum, & ipse dives: Et quærebat videre Jesum, quis esset: 3
& non poterat præ turba, quia staturâ pusillus erat. Et præcurrens ascendit in 4
arborem sycomorum ut videret eum: quia indè erat transiturus. Et cùm venisset 5
ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum; Zachæe festinans descende:
quia hodiè in domo tua oportet me manere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 * اَلفَصْلُ السَّادِسُ وَالسِّتُّونَ * * ثُمَّ اَحضَرَ اِلَيْهِ الاِثْنَي عشر وقَالَ لَهُم هَا نَحْنُ صَاعِدُونَ

Sectio sexagesima sexta.

Deindè accivit ad se duodecim, & ait illis; Ecce nos ascensuri sumus in Jerusalem, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt in prophetis de filio hominis. Nam tradendus est gentibus, & illudendus, & opprobriis afficiendus: & conspuent in eum, Et flagellabunt eum, & occident eum: & resurget die tertiâ. At non intellexerunt ex his quicquam, & erat hic sermo absconditus ab eis, & non intelligebant quæ dicebat eis. Et cùm appropinquâsset Jericho, en cæcus sedens extra viam, mendicans. Et audivit strepitum turbæ prætereuntis, & interrogavit quid esset hoc. Et nuntiaverunt ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Igitur exclamavit, dicens; Jesu fili David, miserere meî. Increpaverunt autem eum qui præcedebant, ut taceret. Sed auxit clamorem, dicens; Fili David, miserere meî. Stetit autem Jesus, & jussit ut adduceretur ad se. Et cùm accessisset ad eum, interrogavit eum, Dicens; Quid vis ut faciam tibi? Et dixit, Domine, ut videam. Ait illi Jesus, Vide, fides tua te salvavit. Et vidit confestim, & secutus est illum glorificans Deum. Et omnis populus qui viderant, laudabant Deum.

32 اِلَي يروسَلِيم* وَيُكمَلُ جَمِيعُ المَكتُوبِ فِي الاَنبِيَاءِ عَلَي ابنِ الاِنسَانِ* لاَنَّهُ يُسلَمُ اِلَي الاُمَمِ وَيُهزَءُ
33 بِهِ* وَيُشتَمُ* وَيَتفِلُونَ عَلَيهِ* وَيَصفِرُونَهُ* وَيَقتُلُونَهُ* وَيَومَ فِي اليَومِ الثَّالِثِ* فَلَم يَعقِلُوا مِنْ
34 هَذَا شَيئًا وَكَانَ هَذَا الكَلاَمُ مَخفِيًا عَنهُم وَلَم يَكُونُوا يَعلَمُونَ مَا يُقَالُ لَهُم* وَلَمَّا قَرُبَ مِنْ اِرِيحَا
35 36 37 38 39 40 41 42 43 وَاِذَا اَعمَي جَالِسًا جَانِبَ الطَّرِيقِ يَستَوْلِ* فَسَمِعَ صَوتَ الجَمعِ المُجتَازِ فَسَاَلَ مَا هَذَا* فَاَخبَرُوهُ اَنَّ
يَسُوعَ النَّاصِرِيَّ جَايِرٌ* فَصَرَخَ قَائِلاً يَا يَسُوعُ بنَ دَاوُدَ اِرحَمنِي* فَالَّذِينَ المُتَقَدِّمُونَ لِيَسكُتَ
فَازدَادَ صِيَاحًا يَا بنَ دَاوُدَ اِرحَمنِي* فَوَقَفَ يَسُوعُ وَاَمَرَ اَنْ يُقَدَّمَ اِلَيْهِ* فَلَمَّا قَرُبَ مِنْهُ سَاَلَهُ* قَائِلاً
مَا تُرِيدُ اَنْ اَصنَعَ بِكَ فَقَالَ يَا رَبُّ اَنْ اُبصِرَ* فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ اَبصِرْ اِيمَانُكَ خَلَّصَكَ* فَاَبصَرَ
لِلوَقتِ وَتبِعَهُ مُمَجِّدًا لِلّهِ* وَكَانَ جَمِيعُ الشَّعبِ الَّذِينَ رَاَوا يُسَبِّحُونَ اللّهَ*

* اَلفَصْلُ السَّابِعُ وَالسِّتُّونَ *

1 2 3 4 5 * وَلَمَّا دَخَلَ مُجتَازًا فِي اِرِيحَا* وَاِذَا بِرَجُلٍ اِسمُهُ زَكَّا كَانَ رَئِيسَ العَشَّارِينَ وَكَانَ غَنِيًّا* وَيَطلُبُ
اَنْ يَرَي يَسُوعَ لِيَعلَمَ مَن هُوَ* وَلَم يَقدِرْ مِنَ الجَمعِ لاَنَّهُ كَانَ قَصِيرَ القَامَةِ* فَتَقَدَّمَ مُسرِعًا
وَصَعِدَ عَلَي جُمَّيزَةٍ لِيَرَاهُ لاَنَّهُ كَانَ مُجتَازًا بِهَا* فَلَمَّا اَتَي اِلَي ذَلِكَ المَوضِعِ نَظَرَ اِلَيْهِ يَسُوعُ
وَقَالَ لَهُ يَا زَكَّا اَسرِعْ وَانزِلْ فَاليَومَ يَنبَغِي اَنْ اَكُونَ فِي بَيتِكَ*

Sectio sexagesima septima.

CAP. XIX.

ET cùm introîsset prætereiens per Jericho; Ecce vir cujus nomen erat Zachæus, erat princeps publicanorum, & erat dives: Et quærebat videre Jesum, ut sciret quisnam esset, & non poterat præ turba, quia erat brevis staturæ. Quare præcessit festinans, & ascendit sycomorum, ut videret illum: quia ipse erat transiturus sub ea. Quùmq; pervenisset ad illum locũ, aspexit in illum Jesus, & dixit illi; Zachæe, festina & descende, hodiè namque oportet me esse in domo tua.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወኀሠአው: እግዚእ:ሊየሱስ:ለዓሠርቱ: ወክልሌቱ:ወይቤሎሙ: ናሁ:ንዓርግ:ሊየረ
ሳሌም: ወይትፈጸሙ:ኵሉ: ዘጽሑፍ:ውስተ: ነቢያት: ላዕለ:ወልደ: እጋለ: እመ:ሕ
32 ያው:=: ወይሜጥውዎ: ለሕዝብ:ወይሰላቁ:ላዕሌሁ: ወይቈሥልዎ: ወይወርቅዎ:=:
33 ወይቀሠፍዎ: ወይቀትልዎ:ወይትነሣእ: በሣልስት:ዕለት::=: ወእሙንቱሰ: ለልቦ:ዘ
34 ለበዉ: እሙዘ:ይቤሎሙ: ወስውር:ውእቱ: ዝነገር: እሙኄቤሆሙ::=:
35 በለእተ: ዕውር:=: ወበጺሖሙ:ሊየሪሐ:ሃሎ: ላሐዲ:ዕውር:ይነብር:
36 ውስተ:ፍኖት: ወይስእል:ምፅዋተ:=: ወሰሚዖ:ድምፀ: ሰብእ: ዘይሓልፍ: ይቤ:ምን
37 ትኑ:ዝ:=: ወይቤልዎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ናዝራዊ:ይኅልፍ:=: ወለዉየዉ: ወይቤ: እ
38 ግዚእ:ሊየሱስ: ወልደ:ዳዊት: ተሰሀለኒ::=: ወገሠጽዎ: እለ: ይመርሕዎ:ከመ:ያር
39 ሙ: ወለፈድፈደ:ለውይዉ:ወይቤ:ወልደ:ዳዊት:ተሣሀለኒ:=: ወቆመ: እግዚእ:ሊ
40 የሱስ: ወእዘዘ:ያምጽእዎ:ኀቤሁ::ወበጺሖ: ኀቤሁ:ይቤሎ:=: መንት:ትፈቅድ: እ
41 ግበር:ለከ: ወይቤሎ:ከመ: ይርእያ: ለዕይንቲየ: እግዚኦ::=: ወይቤሎ: እግዚእ:ሊ
42 የሱስ:ርኢ: ሃይማኖትከ:እሰየወተከ::=: ወርእየ: ሶቤሃ: ወተለዎ: ለእግዚእ:ሊየሱ
43 ስ: ወለእሙሮ፡ እግዚእብሔርሃ::ወርእዮሙ: ኵሉ: ሕዝብ: ሰብሕዎ: ለእግዚእብ
ሔር::=: በእንተ : ዘኬዎስ::=:

Et assumpsit Dominus Jesus duodecim, & dixit iis; Ecce ascendimus Hierosoly- 31
mam, & perficietur totum quod scriptum fuit in prophetis de Filio hominis. Et 32
tradent eum populis, & illudent ei, & probris afficient eum, & inspuent ei: Et 33
flagellabunt eum, & occident eum, & surget in tertio die. Et illi nihil intellexe- 34
runt: tunc dixit iis, Et occultus est hic sermo à vobis?

De Cæco. Et quum appropinquarent Jericho, fuit quidam cæ- 35
cus sedens in via rogans eleemosynam. Et audiens strepitum turbæ prætereun- 36
tis, dixit; Quid est hoc? Et dixerunt ei, Dominus Jesus Nazarenus transit. Et cla- 37
mavit, & dixit; Domine Jesu, fili David, miserere meî. Et objurgârunt eum ii qui 38
ducebant eum, ut sileret: & magìs clamavit, & dixit; Fili David, miserere meî. 39
Et stetit Dominus Jesus, & jussit ut adducerent eum ad se: & quum appropin- 40
quâsset, dixit ei; Quid vis ut faciam tibi? Et dixit ei; Ut videant oculi mei, Do- 41
mine. Et dixit ei Dominus Jesus, Respice: fides tua servavit te. Et vidit statim, 42
& sequutus est Dominum Jesum, & gratias egit Deo: & quum vidissent omnes 43
populi, laudaverunt Deum.

De Zachæo.

CAP. XIX.

ET ingressus est Dominus Jesus Jericho, & ambulavit. Et ecce invenit homi- 1
nem cujus nomen *erat* Zachæus, magistrum Publicanorũ, & dives erat. Et quæ- 2
rebat videre Dominum Jesum, & dixit; Quis est? & non permittebat ei turba, 3
quia parvus erat in statura. Et præcurrit ei, & ascendit *in* morum, ut videret: 4
quia illâc transiturus erat. Et quum venisset illuc, vidit eum Dominus Jesus, 5
& dixit ei; Zachæe, festinanter descende: quia hodiè oportet me transmigrare in domum tuam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 43 * بدو گفت ببين • ايمان تو ترا رستگار كرد * همان دم ديد* ودر دنبال او مي آمد * وهر خدايرا
ستايش مي داد* وهمه خلق كه ديدند* خدارا ستايش مي دادند وشكر مي كردند

صد هفت انجا كه زكي تمغادار مسيح را مهماني كرد

1 2 * وچون عيسي در ايريحو در آمد وگذشت* مردي نام او زكي* توانگري محتشم بود* وبزرك
3 ضامنان * *دردل اورد كه عيسي را ببيند * واز بسياري †غلبه نمي توانست * واين زكي
4 ببالا كوتاه بود * *پيشتر از عيسي براه † دويد * و بالاء درخت انجير بر آمد * تا ديدار مسيح را
5 ببيند * واين زكي از دير كه خوكرده بود كه وقت عيسي گذشتي او چنين †كردي * *عيسي
بدانجا رسيد* واورا بديد * وگفت بشتاب* فرود بيا زكي* كه امروز واجب است كه درخانه ٔ تو باشم*

Ei dixit; *Videto: fides tua te* 42
servavit. Eodem momento vidit, et 43
post eum venit, et Deo laudem tribuit: et universus populus qui viderant, Deo laudem dabant, et gratias agebant.

CVII. Ubi Zachæus publicanus Christo convivium fecit.

CAP. XIX.

ET cùm Jesus Hiericho ingressus 1
esset, et transiret: Vir quidam, cui 2
nomen Zachæus, dives magno famulitio erat, et princeps mancipum: In animum suum *induxerat ut Jesum videret, sed præ multitudine turbæ non potuit: hic enim Zachæus staturâ brevis erat. Ante Jesum* 4
igitur in via cucurrit, et super arborem ficûs ascendit *ut aspectum Christi videret: hoc autem Zachæus nuper consueverat, ut cum Jesus transiret ille ita faceret. Jesus ad* 5
eum locum pervenit, et eum vidit, et dixit; Festina, descende Zachæe: quia hodiè oportet ut domi tuæ sim-

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΕ'. Ξς'. ΞΖ'.

6 Et festinans descendit, & excepit illum gaudens. Et *videntes* omnes murmurabant,
7 Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον,
dicentes, Quòd ad peccatorem hominem *introivit diversari*. Stans autem Zacchæus,
8 λέγοντες, Ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος,
dixit ad Dominum; Ecce *dimidia substantiarum mearum*, Domine, do pauperi-
εἶπε πρὸς τὸν Κύριον, Ἰδοὺ τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτω-
bus: & si aliquem quid defraudavi, reddo quadruplum. Ait *autem* ad eum
9 χοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν
Jesus; Quia hodiè salus domui huic facta est, eò quòd & ipse filius
ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι σήμερον σωτηρία (β) τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς
Abrahæ sit, Venit enim filius hominis quærere & *servare perditum*.
10 Ἀβραάμ ἐστιν. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.
Audientibus *autem* illis hæc, adjiciens dixit parabolam, *propter* propè *eum esse*
11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶ-
Hierusalem, & *videri eis* quòd confestim *futurum esset* regnum Dei *apparere*.
ναι Ἰερουσαλὴμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.
Dixit ergò; Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, accipere sibi *ipsi*
12 Εἶπεν οὖν, Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ
regnum, & reverti. *Vocans* autem decem *servos suos*, dedit eis decem
13 βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα
mnas, & ait ad illos; Negotiamini dum venio. *At* cives
μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Πραγματεύσασθε (γ) ἕως ἔρχομαι. Οἱ δὲ πολῖται
ejus oderant eum, & miserunt legationem post illum, dicentes; *Non volumus*
αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν
hunc regnare super nos. Et factum est *in redire ipsum accipientem*
τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα
regnum, & *ait* vocari *sibi* servos hos, quibus dedit *argentum*,
τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον,
ut sciret quis *quid* negotiatus esset. *Adfuit* autem primus, dicens;
ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο. Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων,
Domine, mna tua acquisivit decem mnas. Et ait illi, Euge bone
Κύριε, ἡ μνᾶ σου (δ) προσηργάσατο δέκα μνᾶς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ ἀγαθὲ
serve: quia in modico fidelis fuisti, *esto* potestatem habens super decem civitates.
δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
Et venit *secundus*, dicens; Domine, mna tua fecit quinque mnas. Ait *autem*
Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς. Εἶπε δὲ
& huic; Et tu esto super quinque civitates. Et alter venit, dicens; Domine,
καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. Καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων, Κύριε,
ecce mna tua, quam habui repositam in sudario.
ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ.

MS. A. (β) ὃν τῷ (γ) ἐν ᾧ ἔρχομαι. (δ) προσηργάσατο

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Festinans itaque descendit, & excepit eum 6
gaudens. Quum autem hoc vidissent omnes, 7
murmurabant, dicentes; Apud homi- 8
nem peccatorem ingressus divertit. Ste-
tit autem Zacchæus, & dixit ad Jesum; Ec-
ce, Domine mi, dimidium facultatum mea-
rum do pauperibus: & unicuique quod
per vim rapui, quadruplum retribuo. Di- 9
xit ei Jesus, Hodiè facta est salus huic domui,
eò quòd iste quoque est filius Abraham. Ve- 10
nit enim Filius hominis ut quærat, & servet
quod perierat. Et quum hæc audirent, con- 11
texit sermoni parabolam, eò quòd esset
prope Hierosolymam, & putarent fore ut
eo momento appareret regnum Dei: Et 12
ait, Vir quidam maximo stemmate natus,
profectus est in regionem longinquam, ut
compararet sibi regnum, & reverteretur.
Et advocavit decem servos suos, dedit- 13
que eis decem minas, & dixit eis; Ne-
gotiamini donec veniam. Concives autem 14
ipsius oderant eum; miseruntque legatos
post eum, & inquiunt, Nolumus hunc re-
gnare super nos. Quumque comparâsset 15
regnum, & reversus fuisset, jussit vocari
ad se servos illos quibus dederat argentum,
ut cognosceret quid unusquisque ex eis ne-
gotiatus fuisset. Venit autem primus, & 16
ait; Domine mi, mina tua decem minas
lucrifecit. Dixit ei, Euge serve bone, quia 17
in minimo inventus es fidelis, dominaberis
super decem pagos. Et venit secundus, & 18
ait; Domine mi, mina tua quinque minas
protulit. Dixit & isti, Tu quoque domi- 19
naberis super quinque pagos. Alius autem 20
venit, & ait; Domine mi, ecce mina illa
tua quæ penes me erat, posita in sindone.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Et festinanter descendit & cum 6
gaudio illum excepit. Homines & 7
turba, qui cum eo erant, in animo
suo commoti sunt, & dixerunt; In
domum peccatoris diverti. Zacha- 8
æus accessit, & ad Jesum dixit; O
Domine mi, dimidium facultatum
mearum pauperibus do: & à quo-
cunque per injuriam aliquid abstu-
li, quadruplum restituo. Jesus iur- 9
bæ ac discipulis dixit; Hodiè qui-
dem huic domui salus magna facta
est, eò quòd hic homo de filiis Abra-
hami erat, & perierat. Filius ho- 10
minis ob hoc venit, ut amissos quæ-
rat & servet.*

CVIII. Parabola regis qui abiit & regnum accepit.

*Et Christus ad parabolas adjecit, 11
eò quòd Hierosolymæ propinquus
esset, et existimarent quòd in ipsa
hora regnum Dei manifestaretur.
Jesus dixit; Magnus quidam, 12
natus genere magno, cum exercitu
multo in regionem longinquam pro-
fectus est, ut regnum acciperet et
revertereturr.*

CIX. Parabola mercatoris, & pecuniæ immensæ, & servi pigri.

Dixit insuper; *Mercator quidã ser- 13
vos suos vocavit, et decẽ minas pe-
cuniæ illis dedit, et dixit; Mercatu-
ram facite usquequò ego venero.*

Versio VULGATA LATINA.

6 7 Et festinans descendit, & excepit illum gaudens. Et cùm viderent omnes, mur-
8 murabant, dicentes quòd ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem Za-
chæus, dixit ad Dominum; Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do paupe-
9 ribus: & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Jesus ad eum;
10 Quia hodiè salus domui huic facta est: eò quòd & ipse filius sit Abrahæ. Venit
11 enim Filius hominis quærere & salvum facere quod perierat. Hæc illis audien-
tibus, adjiciens dixit parabolam, eò quòd esset prope Jerusalem: & quia existima-
12 rent quòd confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergò; Homo quidam no-
13 bilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reverti. Vocatis au-
tem decem servis suis, dedit eis decem mnas, & ait ad illos; Negotiamini dum
venio. Cives autem ejus oderant eum: & miserunt legationem post illum, di- 14
centes; Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret accepto re- 15
gno: & jussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque
negotiatus esset. Venit autem primus, dicens; Domine, mna tua decem mnas ac- 16
quisivit. Et ait illi; Euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potesta- 17
tem habens super decem civitates. Et alter venit, dicens; Domine, mna tua fe- 18
cit quinque mnas. Et huic ait; Et tu esto super quinque civitates. Et alter ve- 19
nit, dicens; Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario: 20

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * فاسرع ونزل وقبله فرحا * فلما ابصر جميعهم ذلك تمتموا وقالوا انه دخل بيت رجل
7 خاطي * فوقف زكا وقال للرب هانذا يا سيد اعطي المساكين نصف مالي ومن عصبته شيأ
8 اعوضه اربعة اضعاف * فقال له يسوع اليوم وجب الخلاص لاهل هذا البيت لانه ايضا ابن ابرهيم *
9 لان ابن البشر انما جاء يطلب ويحيي من كان ضالا * الفصل الثامن والسبعون *
10 * وفيما هم يسمعون هذا ضرب لهم مثلا لما قرب من يروسليم وكانوا يظنون ان ملكوت الله
11 يظهر للوقت * فايلا انسان دو جنس شريف ذهب الي كورة بعيدة ليأخذ الملك لنفسه
12 ويعود * فاستدعي عشرة عبيد له واعطاهم عشرة امناء * فايلا لهم اتجروا في هولاء الي حين
13 موافاتي * وكان اهل مدينته يبغضونه فارسلوا في اثره رسلا فايلين ما نريد ان يملك هذا
14 علينا * فلما اخذ الملك ورجع امر ان يدعي له عبيده الذين اعطاهم الفضة ليعرف ما
15 قد تجروا * فجاء الاول وقال يا سيد مناك قد صار عشرة امناء * فقال له جيدا ايها العبد
16 17 الصالح * الفيت امينا على القليل يكون لك سلطان على عشر مدن * وجاء الثاني وقال يا سيد
18 مناك قد صار خمسة امناء * فقال للاخر وانت تكون على خمس مدن * فجاء الاخر وقال
19 20 يا سيد ان مناك موضوع عندي في منديل *

Et festinavit, ac descendit, & excepit 6
illum lætus. Et cùm vidissent omnes hoc, 7
murmuraverunt, & dixerunt eum in-
gressum esse domum viri peccatoris. Ste- 8
tit autem Zachæus, & dixit Domino;
Ecce ego, Domine, do pauperibus dimi-
dium bonorum meorum, & illi à quo vi-
olenter aliquid accepi, vependo quatuor
duplicia. Dixit ei Jesus, Hodiè com- 9
petit salus habitatoribus hujus domûs,
quia etiam ipse est filius Abrahæ. Quia 10
filius hominis venit quærere, & salvare
eos qui perditi fuerant.

Sectio sexagesima octava.

Et dum illi audirent hoc, protulit eis 11
proverbium, quando appropinquaverat ad
Jerusalem, et existimabant quòd regnum
Dei manifestandum esset confestim: Di- 12
cens, Homo quidam genere nobili abiit
in regionem longinquam ut acciperet re-
gnum sibi, & rediret. Et advocavit de- 13
cem servos suos, & dedit illis decem mi-
nas, dicens illis; Mercamini his usque
ad tempus reditûs mei. Verùm incolæ 14
urbis ipsius oderant eum: & miserunt
per vestigia ejus nuntios, dicentes; No-
lumus regnare hunc super nos. Et cùm 15
accepisset regnum, & reversus fuisset,
jussit vocari ad se servos suos, quibus
dederat argentum: ut sciret quid iam ne-
gotiati essent. Venit itaque primus, & 16
dixit, O domine, mina tua jam facta est
decem minæ. Ait illi, Optime, ô serve 17
bone, inventus es fidelis in modico, erit
tibi potestas super decem civitates. Et 18
venit secundus, & dixit; Domine, mina
tua facta est quinque minæ. Dixitque 19
alteri, Et tu eris super quinque civita-
tes. Et venit alius, & dixit; O domi- 20
ne, mina tua reposita est apud me in
sudario,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወእፍጠን፡ወሪደ፡ ወለግሐዎ፡እንዘ፡ይትፈሣሕ፡:=: ወርኢዮሙ፡ ኵሎሙ፡ ለንጉር
7 ጉሩ፡ወይቤሉ፡ኀበ፡ብእሲ፡ኃጥእ፡ቦለ፡የዓል፡ነ=: ወቆመ፡ዘኬዎስ፡ ወይቤዎ፡ለእግዚ
8 እነ፡ናሁ፡ሞኔቀ፡ንዋይየ፡ እሁብ፡ ለነዳይ፡ ወእመኒ፡ለዘ፡ገፈዕኩሞ፡ እፈዲዮ፡ትርብዕ
9 ተ፡=: ወይቤሎ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ዮምሰ፡ሕይወት፡ኮነ፡ለዝንቱ፡ቤት፡እስመ፡ለንተ
10 ሂ፡ ወልደ፡ለብርሃም፡ለንተ፡::=: እስመ፡መጽአ፡ ወልደ፡እጓለ፡እመ፡ሕያው፡ይሳሠሠ፡
ወያድኅን፡ዘተሰጕለ፡::=: ወእንዘ፡ይሰመዑ፡መሰለ፡ሎሙ፡ዘንተ፡ወይቤሎሙ፡እስመ፡
ቀረብ፡ውእቱ፡ለኢየሩሰሌም፡ ወይጫስል፡ሎሙ፡ከመ፡ ሶቤሃ፡ ታስተርኢ፡ መንግሠቱ፡
ለእግዚአብሔር፡::=: በለእንተ፡ዘሖረ፡ይእዛእ፡ሎቱ፡መንግሠተ፡::=:
12 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለሰዱስ፡ብእሲ፡ ክቡር ፡ ወሖረ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡ይእዛ
እ፡ሎቱ፡ መንግሠተ፡ ወያንገሥዎ፡ ወይሰወጥ፡::=:
በእንተ ፡እለ ፡ ነሠሉ ፡ ዓሠርተ ፡ መናናተ፡ ::=:
13 ወጸውዐ፡ እግብር ቲሁ፡ ዓሠርተ፡ ወወሀቦሙ፡ዓሠርተ፡ መናናተ፡ ፡ወይቤሎሙ፡ተገበሩ፡
14 እንከ፡እስከ፡ለላቱ፡::=: ወይጸልእዎ፡ሰብእ፡ሃገሩ፡ወፈነዉ፡ተናብለ፡እመድኅሪሁ፡
15 እንዘ፡ይብሉ፡ሊንፈቅዶ፡ለዝንቱ፡ ይንገሠ፡ላዕሌነ፡::=: ወእመዝ፡ለቲዎ፡ወ
ነሢአ፡መንግሠተ፡እዘዘ፡ ያመጽእዎሙ፡ ለእግብርቲሁ፡ለእለ፡ወሂቦሙ፡ ወርቆ፡ከመ፡
16 ያእመር ፡ዘከመ፡ተገበሩ፡::=: ወመጽአ፡ቀደሜሁ፡ ወይቤሎ፡እግዚኦ፡መነንከ፡ ዓሠር
17 ቱ፡ወዓሠርተ፡መናናከ፡ዘረበሕኩ፡::=: ወይቤሎ፡እግዚኡ፡ለግብር፡ ወእመኑ፡ዘበወሱ
ድ፡ ወእመነ፡ንኅነ፡ላዕለ፡ ብዙኅ፡እሠይከ፡ተሠየመ፡ላዕለ፡ዓሠርቱ፡ለህጥር፡::=:
18 ወመጽአ፡ካልኡሂ፡ወይቤሎ፡እግዚኦ፡መናንከ፡ኀመስቱ፡ወኀመስተ፡መናነ፡ረባሕኩ፡::=:
19 ወይቤሎ፡ሎቱኒ፡ለንተኒ፡ተሠየመ፡ላዕለ፡ኀመስቱ፡ ለህጥር፡::=: ወመጽአ፡ ሣልስኒ፡
20 ወይቤሎ፡እግዚኦ፡ ነዖ፡ መናንከ፡ለንተ፡ ኀቡየ፡ለንበር ክዋ፡ወስተ፡ሰበንየ፡::=:

Et festinans descendit, & excepit eum gaudens. Et quum vidissent omnes, 6
murmurârunt, & dixerunt; Ad hominem peccatorem ingressus est transmi- 7
grare. Et stetit Zachæus, & dixit Domino nostro; Ecce dimidium bo- 8
norum meorum do pauperibus: & si quis fuerit cui injuriam feci, reddo quadru-
plum. Et dixit ei Dominus Jesus; Hodiè salus contigit huic domui, quòd & ipse 9
filius Abrahami sit. Quia venit Filius hominis quærere, & servare quod per- 10
tum erat. Et quum audientes erant, parabolam dixit iis hanc: & dixit iis, quia 11
propè fuit Hierusalem, & videbatur illis quòd statim appareret regnum Dei.

De eo qui profectus est ut acciperet sibi regnum.

Et dixit iis Dominus Jesus, Quidam homo nobilis *fuit*, & profectus est *in* longin- 12
quam regionem, ut acciperet regnum, & ut regem facerent eum, & ut reverte-
tur:

De iis qui acceperunt decem minas.

Et vocavit servos suos decem, & dedit iis decem minas, & dixit iis; Negotiamini 13
igitur donec veniam. Et odio habebant eum homines civitatis ejus, & mise- 14
runt legationem post eum, dicentes; Nolumus hunc regnare supra nos. Et tunc 15
veniente eo, & accepto regno, jussit ut adducerent servos, quibus dederat pecu-
niam ejus, ut cognosceret quomodo negotiati essent. Et venit primus, 16
& dixit ei; Domine, minæ tuæ decem, & decem minæ tuæ quas acquisivi. Et 17
dixit ei Dominus ejus, Serve fidele, qui in modico fidelis fuisti, super multa con-
stituam te: constitutus esto super decem civitates. Et venit alius, & dixit ei; 18
Domine, minæ tuæ quinque, & quinque minas acquisivi. Et dixit ei, Tu et- 19
iam constitutus esto super quinque civitates. Et venit tertius, & dixit ei, Do- 20
mine, ecce minam tuam quam apud me depositi in sudario meo:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * مردم شهر اورا دشمن مي داشتند * درپس او نامه فرستادند * وگفتند نمي خواهيم * كه
15 اين كس برما ملك باشد * * وچون ملك مملكت را ستد * وبازگرديد * فرمود † كه
16 بندگان † پيش او ايند * ومالي كه † ستد بودند * ازبهر سود حساب باز دهند * * اولين
17 آمد وگفت * خداوندم * تومان تو † ده تومان ديگر سود كرد * * ملك بدو گفت * اي بنك
نيك * بر اندك امانت دار بودي * بر بسيار نيز امين ومعتمد باشي * وبر ده ولايت بزرك
18 19 وسرور باشي * * دوم آمد وگفت خداوندم تومان تو پنج تومان † سود كرد * * بدين نيز
20 گفت * بر پنج ولايت بزرك و سرور باشي * * سه ديگر آمد وگفت خداوندم اينك تومان تو *
كه پيش من بود در كوشه † پنهان كرده بودم *

Homines autem *civitatis illum* 14
odio habentes post eum epistolam
miserunt, & dixerunt; Nolumus ut
hic homo super nos rex sit. Cùm; 15
rex regnum accepisset, & reversus
esset, jussit ut servi ad illum veni-
rent, & pecuniæ, quam acceperant
quæstûs gratiâ, rationem redderent.
Primus venit, & dixit; Domine 16
mi, mina tua decem minas alias lu-
crifecit. Rex ei dixit; O serve bo- 17
ne, in parvo fidelis fuisti, super mul-
tum etiam præfectus & constitutus
eris, & super decem provincias ma-
ximus & princeps eris. Secundus 18
venit & dixit; Domine mi, mina tua
quinque minas lucrifecit. Huic et- 19
iam dixit; Super quinque provinci-
as maximus & princeps eris. Ter- 20
tiò alius venit, & dixit; Domine
mi, ecce, minam tuam, quæ apud
me erat, in angulo abscondi.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΖ'. ΞΗ'.

Timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis
21 Ἐφοβέμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρός εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις
quod non seminâsti. Dicit autem ei; De ore tuo judicabo te, scelerate serve:
22 ὃ οὐκ ἔσπειρας. Λέγει δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε·
sciebas quòd ego homo austerus sum, tollens quod non posui, & metens quod non se-
ἤδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔ-
minavi. Et quarè non dedisti argentum meum ad mensam, & ego veniens
23 σπειρα. Καὶ διὰ τί οὐκ (ε)ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν
cum usura utique exegissem illud? Et astantibus dixit; Auferte ab illo
24 σὺν τόκῳ ἂν (ζ)ἐπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ
minam, & date decem minas habenti. Et dixerunt ei; Domine, habet decem
25 τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. minas. Dico enim vobis; Quia omni
26 μνᾶς. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔ-
habenti, & quod habet, auferetur ab eo. Veruntamen inimicos meos illos,
27 χοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους,
non volentes me regnare super se, adducite huc, & jugulate an-
τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμ-
te me. Et dicens hæc, ibat anti, ascendens in Hierosoly-
28 προσθέν μου. Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἰεροσόλυ-
mam. Et factum est, cùm appropinquâsset ad Bethphage & Bethaniam, ad montẽ
29 μα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος ΞΗ'

vocatum Olivarum, misit duos discipulorum suorum,
τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
contrà vicum: in quo, introeuntes invenietis pullum alligatum, super quem
τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ, εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν
nemo unquam hominum sedit: solventes illum adducite. Et si quis vos
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες (η)αὐτὸν ἀγάγετε. Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς
interrogaverit, Quarè solvitis? sic dicetis ei; Quia Dominus ejus opus habet.
ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει.
euntes autem missi, invenerunt sicut dixit illis. Solventibus autem illis
σλγ ελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. Λυόντων δὲ αὐτῶν
β pullum, dixerunt domini ejus ad illos; Quid solvitis pullum? Illi autem
τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; Οἱ δὲ
dixerunt; Dominus ejus opus habet. Et duxerunt illum ad
σλ β εἶπον, (θ)Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ
injicientes sua ipsorum vestimenta supra pullum, imposuerunt Jesum. Et-
σλα ε (ι)ἐπιῤῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. Πο-
unte autem illo, substernebant vestimenta sua in via. Appropinquante
σλβ ρευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια (κ)αὐτῶν ὁδῷ. Ἐγγίζοντος
α autem eo jam ad descensum montis Olearum, cœperunt omnis turba
β δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν
discipulorũ gaudentes laudare Deum voce magnâ, de omnibus, quas viderant, virtutibus,
μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων,

MS. A. (ε)ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν, (ζ) αὐτὸ ἂν ἐπραξα; (η) ἀγάγετε αὐτόν. (θ) Ὅτι ὁ Κύριος (ι) ἐπεβίβασαν (κ) ἑαυτῶν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Timui enim à te, quippe qui homo durus sis, & auferas id quod non depositi, ac metas quod non seminâsti. Dixit ei, Ex ore tuo te judicabo, serve nequam. Noveras me esse hominem durum, qui auferam quod non deposui, & metam quod non seminavi. Quare non dedisti argentum meum super mensam, & ego veniissem & illud repetissem cum suis usuris? Illis autem qui adstabant coram se dixit, Tollite ab eo minam, & date ei penes quem sunt decem minæ. Dicunt ei; Domine noster, habet decem minas. Ait illis, Dico vobis; Unicuique habenti, dabitur: ei autem qui nihil habet, id etiam quod habet, auferetur ab eo. Verùm meos illos inimicos qui noluerunt me regnare supra se, adducite eos, & trucidate eos coram me.

Dominicâ Palmarum. 60.

Quumque hæc dixisset Jesus, progressus est ut proficisceretur ad Jerusalem. Et quum devenisset Beth-Phage & Beth-Aniam, ad latus montis, qui vocatur Oliveti, misit duos ex discipulis suis; Et dixit eis, Ite in pagum illum qui nobis est è regione: quumque ingressi fueritis, ecce invenietis pullum alligatum, in quo nemo unquam equitavit; solvite, adducite eum. Et si quis vos interrogaverit, Quare solvitis eum? sic dicetis ei, Domino nostro requiritur. Et profecti sunt ii qui missi fuerant, & invenerunt prout dixerat eis. Quumque solverent pullum illum, dicunt eis domini ejus, Quare solvitis pullum hunc? Dixerunt eis, Quia Domino nostro requiritur. Et adduxerunt eum ad Jesum, & injecerunt super pullum vestes suas, & equitare fecerunt Jesum in eo. Quum autem iter faceret, substernebant vestes suas in via. Quumque appropinquâsset ad clivum montis domûs Oliveti, cœpit omnis cœtus discipulorum lætari, & glorificare Deum altâ voce de omnibus virtutibus quas viderant.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*سبب انك ازتو سخت ترسيدم * كه مردي هستي · كه چيزي كه جايي ننهاده ٔ بستاني * وانچ نكشته ٔ
بدروي * * بدو كفت اي بنك ٔ خبيث * ازتقرير تو ترا پاداش كنم * مرا مي شناختي كه مردي
سختم * وچيزي كه ننهاده باشم بستانم * وانچ نكشته باشم بدروم * چرا مال من برخوان من نينداختي *
كه من مي امدم * وسود مال خود طلب مي كردم * وبكسان خود كه حاضر بودند ملك فرمود · كه
ان يك تومانرا ازو بستانيد * وبدهيد بدانك ده تومان دارد * ايشان گفتند خداوندما ده تومان
پيش اوهست * مسيح گفت باشما مي گويم * هر كه دارد ونگاه داشت * بدو ديگر داده شود * وهر كه
ندارد ونگاه نداشت ان نيز كه دارد * ازو ستك شود * اكنون ان دشمنانرا كه نخواستند كه بر
ايشان ملكي كنم ايشانرا پيش من آوريد * وبرابر من ايشانرا بكشيد * وچون عيسي اين مثلهارا
تمام كرد * پيشتر رفت كه دراورشليم برود صد ده فرستادن مسيح دو شاگرد را براي خر
* چون در بيت فاجي وبيت عينا رسيد آمد بركنار كوه زيتون * دو از شاگردان خود فرستاد *
* وبديشان گفت * كه درين ده رويد * كه برابر ماست * چون اندرون رويد * بيابيد خر كره ٔ بسته *

Eò quòd à te valdè timerem, quòd homo sis, qui rem, quam in loco non posueras, tollis; & quod non seminâsti, metis. Ei dixit; O serve prave, ex confessione tua tibi pœnam statuam: me noveras quòd homo durus sim, & rem, quam non posueram, tollam; & quod non seminavi, metam. Quare pecuniam meam in mensam meam non injecisti, ut ego veniissem, & lucrum pecuniæ meæ exegissem. Et quibusdam suorum qui præsentes erant rex jussit; Illam unam minam ab eo auferte, & date ei qui decem minas habet. Illi dixerunt; Domine noster, decem minæ penes hunc sunt. Christus dixit; Vobis dico, Quicunque habet & servat, ei aliud datum erit: qui verò non habet, neque servat, illud etiam quod habet ab eo ablatum erit. Nunc illos inimicos, qui noluerunt ut super eos regnarem, ipsos ad me adducite, & coram me eos interficite. Et cùm Jesus has parabolas absolvisset, progressus est ut Hierosolymam proficisceretur.

CX. Mittit Christos duos discipulos pro asino.

Cùm in Bethphage & Bethaniam pervenissent, ad latus montis Olivarum, duos ex discipulis suis misit: Et illis dixit; Ite in hunc pagum, qui è regione nobis est: cùm intravertitis, invenietis asininum pullum ligatum,

Versio VULGATA LATINA.

21 Timui enim te, quia homo austerus es : tollis quod non posuisti, & metis quod non
22 seminâsti. Dicit ei ; De ore tuo te judico, serve nequam: sciebas quòd ego homo
23 austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi : Et quarè non
dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem
24 illam ? Et astantibus dixit ; Auferte ab illo mnam, & date illi qui decem
25 mnas habet. Et dixerunt ei ; Domine, habet decem mnas. Dico autem vo-
26 bis; Quia omni habenti dabitur, & abundabit : ab eo autem qui non habet,
27 & quod habet auferetur ab eo. Veruntamen inimicos meos illos, qui nolue-
28 runt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me. Et his dictis,
29 præcedebat ascendens Jerosolymam. Et factum est, cùm appropinquâsset ad
Bethphage & Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliveti, misit duos discipu-
los suos, Dicens ; Ite in castellum, quod contrà est : in quod introëuntes, 30
invenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo unquam hominum sedit : solvi-
te illum, & adducite. Et si quis vos interrogaverit ; Quarè solvitis ? sic 31
dicetis ei ; Quia Dominus operam ejus desiderat. Abierunt autem qui missi 32
erant : & invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. Solventibus autem 33
illis pullum, dixerunt domini ejus ad illos ; Quid solvitis pullum ? At illi 34
dixerunt ; Quia Dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad Je- 35
sum. Et jactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Jesum. Eunte 36
autem illo, substernebant vestimenta sua in via. Et cùm appropinquaret jam ad 37
descensum Montis oliveti, cœperunt omnes turbæ discipulorum gaudentes laudare
Deum voce magnâ super omnibus, quas viderant, virtutibus,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * لاني خفت منك * اذ انت انسان قاسٍ تاخذ ما لم تضع وتحصد ما لم تزرع * فقال له من
22 فمك ادينك ايها العبد السو * لما عرفت اني رجلا قاسيا اخذ ما لم اضع واحصد ما لم ازرع *
23 * فلم لم تدع فضتي على مائدة وكنت اجي وانقاضاها مع ارباحها * ثم قال للقيام ارفعوا
24 25 منه المنا واعطوه للذي له عشرة امناء * فقالوا له يا رب عنده عشر امناء * فقال لهم اقول
26 لكم ان كل من له يعطى ومن ليس له فالذي معه يوخذ منه * واما اعدائي اولئك الذين
27 لم يريدوا ان املك عليهم ايتوني بهم ههنا واذبحوهم قدامي * الفصل الماسع والسبعون *
28 * فلما قال هذا مضى صاعدا الى يروسليم * وكان لما قرب من بيت فاجي وبيت عنيا عند
29 الجبل الذي يدعى جبل الزيتون ارسل اثنين من تلاميذه * قايلا امضيا الى هذه القرية
30 التي امامكما فتجدان جحشا مربوطا لم يركبه انسان قط فحلاه وايتيا به * فان قال لكما احد
31 لم تحلانه فقولا له هكذا ان الرب يحتاج اليه * ولما ذهب المرسلان فوجدا كما قال لهما * وفيما
32 33 هما يحلان الجحش قال لهما اربابه * لم تحلان الجحش * فقالا لهم ان الرب يحتاج اليه * وايتيا
34 35 به الى يسوع والقيا ثيابهما على الجحش وركبوا يسوع عليه * وفيما هم يسيرون بسطوا
36 ثيابهم في الطريق * ولما قرب من منحدر جبل الزيتون بداء جميع الملاء والتلاميذ يفرحون
37 ويسبحون الله بصوت عظيم من اجل جميع القوات التي نظروا *

Quia timui te, cùm sis homo crudelis, 21
tollens quod non posuisti, & metens quod
non seminâsti. Dixit autem illi, Ex ore 22
tuo judicabo te, ô serve nequam. Quan-
doquidem nôsti me esse hominem crudel-
lem, tollentem quod non posui, & meten-
tem quod non seminavi: Quare non re- 23
liquisti argentum meum super mensam,
ut venirem & exigerem illud cum fœno-
ribus suis ? Deinde dixit astantibus, 24
Auferte ab eo minam, & date eam illi qui
habet decem minas. Et dixerunt ei ; 25
Domine, habet decem minas. Ait illis ; 26
Dico vobis, quòd cuilibet habenti dabi-
tur : & ab eo qui non habet, sanè quod
cum eo est, auferetur. Veruntamen ini- 27
micos meos illos, qui non voluerunt ut
regnarem super eos, adducite ad me il-
les huc, & jugulate illos coram me.

Sectio sexagesima nona.

Et cùm dixisset hoc, abiit ascendens ad 28
Jerusalem. Et factum est, cùm appro- 29
pinquâsset ad Bethphage, & Beth-ani-
am, prope montem qui vocatur Mons
olivarum, misit duos ex discipulis suis,
Dicens, Ite ad hoc castellum quod con- 30
tra vos est, & invenietis asellum alli-
gatum, quem non conscendit homo un-
quam : solvite illum, & adducite illum.
Et si dixerit vobis aliquis, Quare sol- 31
vitis eum ? dicite ei sic, Quia Dominus
eget illo. Et cùm abiissent qui missi fu- 32
erant, invenerunt sicut dixerat eis. Et 33
dum ipsi solverent asellum, dixerunt eis
domini ipsius; Quare solvitis asellum ?
Inquiunt illis, Quia Dominus eget il- 34
lius. Et duxerunt illum ad Jesum, & 35
jecerunt vestimenta sua super pullum, et
equitare fecerunt Jesum super illum. Et 36
dùm ipsi ambularent, sternebant vesti-
menta sua in via. Et cùm appropinquâs- 37
set ad declivitatem Montis olivarum,
cœpit universa turba & discipuli gau-
dere, & laudare Deum voce magnâ
propter omnes virtutes quas viderunt,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 እስሙ:ፈሪህኩከ:እስሙ:ላላመረካ:ከሙ: ዕጹብ:ብእሲ: ለንተ: ወትነሥእ:ዘሊያንበ
22 ርከ:ወተላርር:ዘሊዘራእከ:ወተስተጋብእ:ዘሊዘርወ:ከ:=ፁ ወይቤሎ: እግዚኦ:በከ
ሙ:ቃልከ:እኳንነከ: ገብር : እኩይ: ዊሳከይ: ታሊመረኒ: ከሙ:ብእሲ:ዕጹብ: ለነ:ወ
እነሥእ : ዘሊያንበርኩ : ወላላርር : ዘሊዘራእኩ : ወለስተጋብእ : ዘሊዘረው
23 ኩ::=ፁ ወለመንተ : ሊያግባእከ : ወርቅየ : ውስተ : ማእድ: ወለቢየ: ለቲውየ:
24 እመለስተገበርክሙ : በሲሰይ::=ፁ ወይቤሎሙ : ለእለ : ደቀውሙ : ህየ : ኀሠ
25 ሉ:እመሳዕሌሁ:ዘንተ:መናነ:ወሣዉሙ:ለዘቦ:ዓሠርተ: መናናተ:=ፁ ወይቤልሙ:እግ
26 ዚላ: እኵኑ:ቦቱ:ዓሠርተ:መናናተ:: ወይቤሉሙ:=ፁ እብለክሙ: ለኵሉ:ለዘቦ:
27 ይሁብሙ:ወይዌስክሙ:ወለዘሰ : ለልቦ:እለሂቦ:ይነሥእሙ::=ፁ ወባእቱ:ለእልክቱሰ:
ጸላእትየ:እለ:ሊይቅዱ: ያንግሡነ:ያመጽእሙ:ወይርግዝሙ: በቅድሜየ::=ፁ
28 በእንተ:ዕዋል::=ፁ ወዘንተ:ብሂሎ:እመለለ:ቅድመ:ዬሩሳሌም::=ፁ
29 ወሶበ:በጽሐ:ቤተ:ፋጌ: ወቢታኒያ:ኀበ:ደብረ:ወሰሙ: ሌዬመን:ፈነወ: ክልኤተ:እመለ
30 ር ደቂሊሁ::=ፁ ወይቤሎሙ:ሑሩ: ሃገረ: ዘቅድሜክሙ: ወበዊእክሙ:ትረክቡ:ዕዋለ:
31 እሱረ:ዘሊተጽዕኖ:ስብእ: ወፍትሕሙ: ወእምጽእሙ::=ፁ ወእመቦ:ዘይቤሉክሙ:ለ
32 መነት:ትፈትሕሙ:በሉ:እግዚኦ:ይፈቅደ::=ፁ ወሐፍሮሙ: እለ:ተፈነዉ:ረከቡ:በከ
33 ሙ:ይቤሎሙ:ትቀውሙ:ዕዋል::=ፁ ወፈትሑ: ዕዋለ: ወእንዘ: ይፈትሑ:ዕዋለ: ይቤል
34 ሙ:ለግእዝቲሁ:ለመነት:ትፈትሕሙ:ለዕዋል::=ፁ ወይቤሉ: እግዚኦ:ይፈቅደ::=ፁ
35 ወነሥኡ: ወወሰድሙ:ኀበ:እግዚእ:ሊየሱሰ: ወረሐኑ:ላዕሌሁ:ለልባሲሆሙ:ደበ: ዕዋ
36 ል:ወለጽዕነዉ:ለእግዚእ:ሊየሱስ::=ፁ ወእንዘ:ይሐውሩ: ይነፅፉ:ለልባሲሆሙ:ው
37 ስተ:ፍናት::=ፁ ወበጊሖሙ:ኀበ:ውሪደ: ዓቀበ: ዘደብረ: ዘይት:ለኀዙ:ኵሎሙ:
ለር ደሊሁ : ይትፈሠሑ : ወይሴብሕሙ : ለእግዚኦብሔር ; በዓቢይ : ቃል : በእንተ :
ኵሉ : ዘርእዩ : ኀይል : በዓቢይ : ቃል:=ፁ

Quia timui te, quia cognosco te quòd durus homo es, & tollis quod non depo- 21
suisti, & metis quod non seminâsti, & colligis quod non sparsisti. Et dixit ei dñs 22
ejus, Secundùm sermonem tuum judicabo te, serve male & piger: sciebas me, quòd
homo durus sum, & tollo quod non deposui, & meto quod non seminavi, &
colligo quod non sparsi : Et quare non tradidisti pecuniam meam in mensam, & 23
ipse ego veniens exegissem eam cum usura. Et dixit astantibus ibi, Tollite ab eo 24
hanc minam, & date eam illi qui habet decem minas. Et dixerunt ei; Dñe, nón- 25
ne habet decem minas ? Et dixit iis, Dico vobis; Omni qui habet, dabunt ei, & 26
adjicient ei; & ei qui non habet, quod datum est ei, adiment. Veruntamen illos 27
inimicos meos, qui nolunt regnare me, adducite & transfigite coram me.

De pullo.

Et hoc dicens antegressus est, & ascendit Hierusalem. Et quum appropinquâsset 28
Bethphage & Bethaniæ, ad montem cujus nomen *erat* Elaion, misit duos ex di- 29
scipulis ejus. Et dixit iis Ite *in* civitatem quæ vobis ex adverso est, & introëun-
tes, invenietis pullum ligatum, cui non insedit homo, & solvite illum, & ad- 30
ducite illum. Et si quis fuerit qui dicet vobis, Quare solvitis eum, dicite; Domi- 31
nus indiget eo. Et proficiscentes qui missi erant, invenerunt sicut dixisset iis 32
stantem pullum. Et solverunt pullum : & *quum* solventes *erant* pullum, 33
dixerunt iis domini ejus; Quare solvitis pullum? Et dixerunt, Dominus indiget 34
eo. Et acceperunt, & adduxerunt eum, ad Dominum Jesum, & injecerunt super 35
eum vestimenta sua, super pullum : & insidere fecerunt ei Dominum Jesum.
Et proficiscentes straverunt vestimenta sua, in via. Et accedentes ad descen- 36
sum termini Montis olearum, cœperunt omnes discipuli ejus gaudere, & laudare 37
Deum in magna voce, propter omnes quas vidissent virtutes, voce *inquam* magnâ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 كه هنوز كسي بروي نه نشسته است * اورا بكشاييد * واكر بپرسند كه چرا مي كشاييد *
32 بكوييد خداوند ما را † دريابست است * [ايشان كه فرستاده بودند رفتند وانچنانكه بديشان كفته
33 بود يافتند * وچون كره را مي كشادند خداوندان او بديشان كفتند چرا آن كره را مي كشاييد
34 35 * وبديشان كفتند كه براي خداوند ما دريابست است] * خر كره را پيش عيسي اوردند عيسي
جامه خودرا بر پشت او نهاد وبر نشست صد يازده آمدن مسيح دراورشليم
36 * وچون مسيح † ازانجا روانه شد * مردم جامهٔ خود را † مي كشيدند * وبرراه مي انداختند *
37 تا او برش مي كذشت * * وچون درسر نشيب كوه زيتون آمد * شاكردان † وجماعت اوازبر
كشيدند * وخدارا ستايش † دربلندي † مي كفتند * [بر همه نيرومنديهاي كه ديدند

super quem nondum quispiam sedit,
eum solvite. Et si interrogaverint, 31
Quare solvitis ? Dicite, Domino
nostro opus ejus est. Ii qui missi sunt 32
abierunt, & quemadmodum illis di-
xerat, invenerunt. Cúmque pullum 33
solverent, domini ejus eis dixerunt,
Quare pullum istum solvitis? Et eis 34
dixerunt ; Quia Domino nostro eo
opus est. Et pullum ad Jesum ad- 35
duxerunt : Jesus vestimentum su-
um tergo ejus imposuit, & insedit.

CXI. Adventus Christi Hierosolymam.

Et cùm Christus illinc proficiscere- 36
tur, homines vestimenta sua exue-
bant, & in via projiciebant, ut il-
le super ea transiret. Et cùm ad 37
summum descensûs mentis Oliva-
rum venisset, discipuli & turba vo-
cem extulerunt, & Deo laudem in
excelso dixerunt, super omnibus vir-
tutibus quas viderant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΘ'.

Dicentes; Benedictus *veniens* rex in nomine Domini: pax in
38 Λέγοντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνη (λ) ἐν
cœlo, & gloria in excelsis. Et quidam Phariſæorum de *turba* dixerunt
39 οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου (μ) εἶπον
ad illum; Magiſter, increpa diſcipulos tuos. Et *reſpondens*
40 πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀποκριθεὶς
ait *illis*, Dico vobis; Quia ſi hi tacuerint, lapides clamabunt. Et
41 εἶπεν αὐτοῖς, Λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν οὗτοι (ν) σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται. Καὶ
ut appropinquavit, videns civitatem, flevit ſuper illam, Dicens; Quia ſi cogno-
42 ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν (ξ) ἐπ' αὐτῇ, Λέγων, Ὅτι εἰ ἔ-
viſſes & tu, & quidem in die tua hac, quæ ad pacem *tuam*: nunc autem
γνως καὶ σὺ, καίγε ἐν τῇ (ο) ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ
abſcondita ſunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circundabunt
43 ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. Ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπί σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ
inimici tui *vallum tibi*, & circumcingent te, & coanguſtabunt te undique: Et
44 ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν· Καὶ
ſolo æquabunt te, & filios tuos in te: & non relinquent in te lapidem ſuper lapidem:
ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ·
eò quòd non cognoveris tempus viſitationis tuæ. Et ingreſſus in templũ, cœ-
45 ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρ-
pit ejicere vendentes in illo, & ementes, Dicens illis; Scriptũ eſt,
46 ξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ, καὶ ἀγοράζοντας, Λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται,

MS. A. (λ) ὁ ἐρχόμενος, (μ) εἶπαν (ν) σιωπήσουσιν, (ξ) ἐπ' αὐτὴν, (ο) ἡμέρᾳ ταύτῃ, (π) Ὅτι ὁ οἶκος (ρ) καὶ Γραμματεῖς

Domus mea, domus orationis eſt: vos autem illam feciſtis ſpeluncam latronũ.
(π) Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.
σλθ Et erat docens *per diem* in templo: at principes ſacerdotũ & Scri-
α Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς (ρ) καὶ οἱ Γραμμα- 47
bæ quærebant illum perdere, & *primi* plebis. Et non inveniebant quid fa-
τεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. Καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ, τί ποιή- 48
cerent: populus enim omnis ſuſpenſus erat, illum audiens.
σωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

CAP. XX. κ'.

ΞΘ' Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, 1
σμ & evangelizante, *ſuperſtiterunt* principes ſacerdotũ & Scribæ cum ſe-
β καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν (α) οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς σὺν τοῖς πρε-
nioribus, Et aiunt ad illum, dicentes; Dic nobis in qua poteſtate hæc
σβυτέροις, Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα 2
facis, aut quis eſt *dans* tibi poteſtatem hanc. Reſpondens autem dixit
ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε 3
ad illos; Interrogabo vos & ego unum verbũ, *& dicite* mihi: Baptiſmus
πρὸς αὐτοὺς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ (β) ἕνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· Τὸ βάπτισμα 4
Joannis ex cœlo erat, an ex hominibus?
Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

Κεφ. κ'. MS. A. (α) οἱ ἱερεῖς καὶ Γραμματεῖς

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

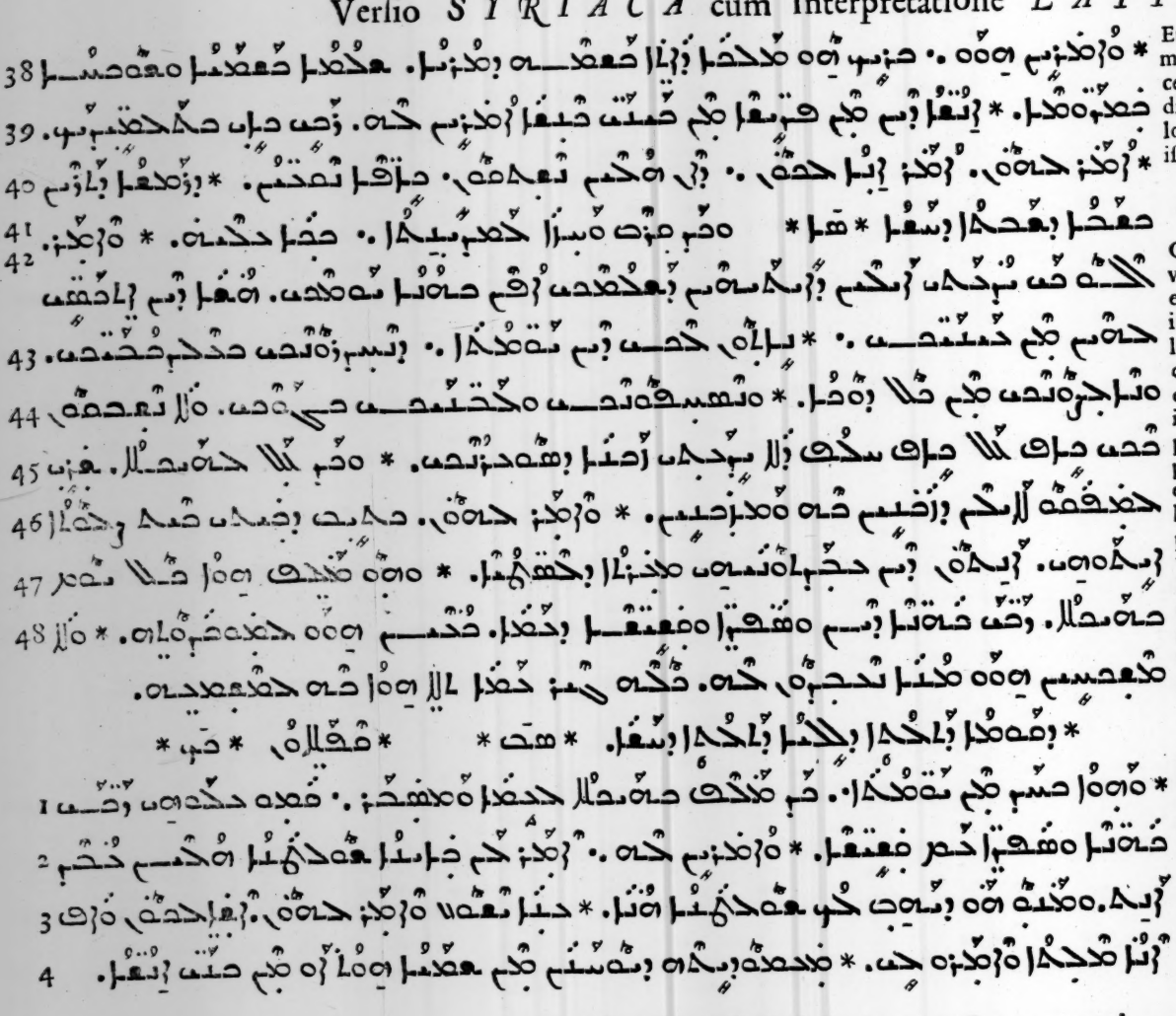

Et dicebant, Benedictus rex qui venit in no- 38
mine Domini: pax in cœlis, & gloria in ex-
celſis. Quidam autem ex Phariſæis è me- 39
dia turba dicunt ei; Rabi, objurga diſcipu-
los tuos. Ait illis, Dico vobis; Si ſiluerint 40
iſti, lapides clamabunt.

Ad veſperas ſecundâ feriâ hebdomadis Paſſionis.61.

Quumque appropinquâſſet, vidiſſetque ci- 41
vitatem, flevit ſuper ea: Et ait, O ſi nôſſes 42
ea quæ pertinent ad pacem tuam, vel ſaltem
iſto die tuo, nunc autem occulta ſunt ab oc-
culis tuis. Advenient autem tibi dies, quibus 43
cingent te hoſtes tui, & conſtringent te ab
omni loco. Et evertent te, filioſque tuos 44
intra te: neque relinquent in te lapidem ſu-
per lapidem, pro eo quòd non noveris tem-
pus viſitationis tuæ. Quumque ingreſſus 45
eſſet in templum, cœpit ejicere eos qui eme-
bant in eo & vendebant: Et ait illis, Scri- 46
ptum eſt, Domus mea, domus orationis eſt:
vos autem feciſtis eam ſpeluncam latronum.
Et ipſe docebat quotidiè in templo. Princi- 47
pes autem ſacerdotum, & Scribæ & ſenio-
res populi ſtudebant eum perdere. Nec in- 48
veniebant quid agerent ei: omnis enim po-
pulus pendebat ab eo, ut ipſum audiret.

Ad ſtationem tertiam noctis tertiæ Paſſionis.62.

CAP. XX.

ET factum eſt quâdam die, quum doceret 1
in templo populum, & evangelizaret, ut in-
ſurrexerint in eum principes ſacerdotum &
Scribæ cum ſenioribus: Et dicunt ei, Dic 2
nobis quânam poteſtate hæc facias, & quis
eſt ille qui dedit tibi hanc poteſtatem? Re- 3
ſpondit Jeſus, & dixit eis; Interrogabo vos
& ego ſermonem, ac dicite mihi: Baptiſma 4
Johannis, è cœlo erat, an ex hominibus?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

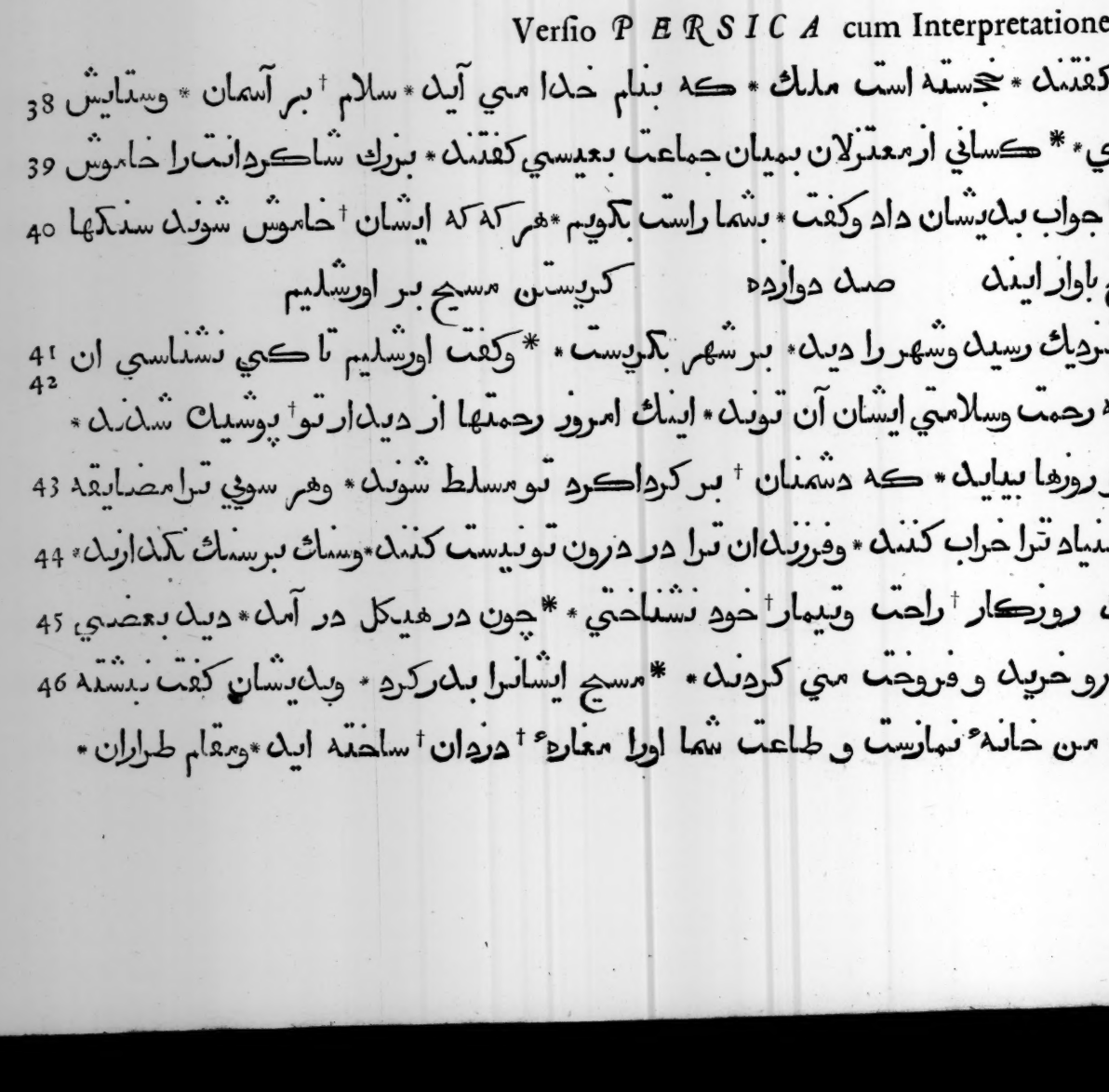

*Et dicebant; Benedictus eſt rex, 38
qui in nomine Dei venit: pax in
cœlo, & laus in excelſo. Quidam 39
è Phariſæis inter turbam ad Jeſum
dixerunt; Magiſter, diſcipulis tuis
ſilentium fac. Reſponſum illis de- 40
dit, & dixit; Vobis verum dico,
quandocunque hi tacebunt, lapides
& ceſpites in vocem devenient.*

CXII. Fletus Chriſti ſuper Hieroſolymam.

*Et cùm appropinquaret, & urbem 41
videret, ſuper urbem flevit: Ac di- 42
xit; Hieroſolyma, quamdiu neſcies
illos, quorum miſericordia & ſalus
tua ſunt? Ecce hodie miſericordiæ
ab aſpectu tuo occultatæ ſunt. In 43
caput tuum dies venient, quibus
inimici in circuitu tui prævale-
bunt, & undique te coarctabunt.
Et fundamentum tuum deſtruent, & 44
filios tuos intra te conficient, &
lapidem ſuper lapidem non relin-
quent: eò quòd tempus requietis
& viſitationis tuæ non cognoveris.
Cùm autem in templum ingreſſus 45
eſſet, vidit quoſdam homines, qui in
eo emptionem & venditionem facie-
bant. Chriſtus illos ejecit, & illis 46
dixit; Scriptum eſt, Domus mea
domus orationis eſt, & obedientiæ,
vos eam ſpeluncam latronum effeci-
ſtis, & locum crumeniſecarum.*

Versio VULGATA LATINA.

38 Dicentes; Benedictus, qui venit rex in nomine Domini: pax in cœlo, & gloria in
39 excelsis. Et quidam Pharisæorum de turbis, dixerunt ad illum; Magister, increpa
40 discipulos tuos. Quibus ipse ait; Dico vobis, Quia si hi tacuerint, lapides cla-
41 mabunt. Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam, dicens;
42 Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc au-
43 tem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: & circumdabunt te
44 inimici tui vallo, & circumdabunt te: & coangustabunt te undique: Et ad ter-
ram prosternent te, & filios tuos, qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem
45 super lapidem: eò quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in
46 templum, cœpit ejicere vendentes in illo, & ementes, Dicens illis; Scriptum est,
Quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latro-
num. Et erat docens quot die in templo. Principes autem sacerdotum, & Scri- 47
bæ, & Principes plebis quærebant illum perdere: Et non inveniebant quid fa- 48
cerent illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum.

CAP. XX.

ET factum est in una dierum, docente illo populum in templo, & evangelizante, 1
convenerunt Principes sacerdotum, & Scribæ cum senioribus, Et aiunt dicentes 2
ad illum; Dic nobis, in qua potestate hæc facis? aut: Quis est, qui dedit tibi
hanc potestatem? Respondens autem Jesus, dixit ad illos; Interrogabo vos & 3
ego unum verbum. Respondete mihi: Baptismus Joannis de cœlo erat, an ex 4
hominibus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 * قَايِلِينَ مُبَارَكٌ ٱلْمَلِكُ ٱلَّاتِي بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ * ٱلسَّلَامُ فِي ٱلسَّمَاءِ * وَٱلْمَجْدُ فِي ٱلْعَلَاءِ * وَإِنَّ قَوْمًا مِنَ
39 ٱلْفَرِيسِيِّينَ مِنْ بَيْنِ ٱلْجَمْعِ قَالُوا لَهُ يَا مُعَلِّمُ ٱنْتَهِرْ تَلَامِيذَكَ * فَأَجَابَهُمْ قَايِلًا أَقُولُ لَكُمْ إِنْ سَكَتَ
40 هَؤُلَاءِ نَطَقَتِ ٱلْحِجَارَةُ * فَلَمَّا قَرُبَ وَنَظَرَ ٱلْمَدِينَةَ بَكَى عَلَيْهَا وَقَالَ * لَوْ عَلِمْتِ فِي هٰذَا ٱلْيَوْمِ مَا
41 لَكِ فِيهِ مِنَ ٱلسَّلَامَةِ فَأَمَّا ٱلْآنَ فَإِنَّهُ قَدْ خَفِيَ عَنْ عَيْنَيْكِ * وَسَوْفَ تَأْتِي أَيَّامٌ يُلْقِي أَعْدَاؤُكِ
42 مَعَالِمَكِ وَيُحِيطُ بِكِ فِيهَا أَعْدَاؤُكِ وَيُحَاصِرُونَكِ مِنْ كُلِّ نَاحِيَةٍ * وَيُقَلْبِسُونَكِ وَبَنِيكِ فِيكِ * وَلَا
43 يَتْرُكُونَ فِيكِ حَجَرًا عَلَى حَجَرٍ لِأَنَّكِ لَمْ تَعْلَمِي زَمَانَ تَعَهُّدِكِ * وَلَمَّا دَخَلَ ٱلْهَيْكَلَ بَدَاءَ يُخْرِجُ
44 ٱلَّذِينَ يَبِيعُونَ وَيَشْتَرُونَ فِيهِ * وَقَالَ لَهُمْ مَكْتُوبٌ أَنَّ بَيْتِي هُوَ بَيْتُ ٱلصَّلَاةِ وَأَنْتُمْ جَعَلْتُمُوهُ
45 مَغَارَةً لِلُّصُوصِ * وَكَانَ كُلَّ يَوْمٍ يُعَلِّمُ فِي ٱلْهَيْكَلِ وَكَانَ رُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةُ وَمُقَدِّمُوا ٱلشَّعْبِ
46 يَطْلُبُونَ هَلَاكَهُ * فَلَمْ يَجِدُوا مَا يَصْنَعُونَ لِأَنَّ جَمِيعَ ٱلشَّعْبِ كَانَ مُتَعَلِّقًا بِهِ يَسْمَعُ مِنْهُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّبْعُونَ *

1 * وَكَانَ فِي أَحَدِ ٱلْأَيَّامِ إِذْ هُوَ يُعَلِّمُ ٱلشَّعْبَ فِي ٱلْهَيْكَلِ
2 وَيُبَشِّرُ وَقَفَ رُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكُتَّابُ وَٱلشُّيُوخُ * وَقَالُوا لَهُ قُلْ لَنَا بِأَيِّ سُلْطَانٍ تَفْعَلُ هٰذَا
3 أَوْ مَنْ أَعْطَاكَ هٰذَا ٱلسُّلْطَانَ * فَأَجَابَهُمْ قَايِلًا أَنَا أَسْأَلُكُمْ عَنْ كَلِمَةٍ فَأَجِيبُونِي * أَمَعْمُودِيَّةُ
4 يُوحَنَّا كَانَتْ مِنَ ٱلسَّمَاءِ أَمْ مِنَ ٱلنَّاسِ *

Dicentes; Benedictus rex veniens in 38
nomine Domini, pax in cœlo, & gloria in
excelsis. Et verò quidam ex Phariſæis 39
de medio turbæ dixerunt ei; Magiſter,
increpa diſcipulos tuos. Reſpondit eis, 40
dicens; Dico vobis, Si tacuerint iſti, lo-
quentur lapides. Cùm autem appropin- 41
quâſſet & vidiſſet civitatem, flevit ſu-
per illam, & dixit; Si ſcires in hac die 42
quantum ſit tibi in ea pacis, verùm nunc
abſconditum eſt ab oculis tuis. Et qui- 43
dem venient dies, quibus dejicient ini-
mici tui vexilla tua, & quibus circun-
dabunt te inimici tui, & obſidebunt te
undique. Et ſubvertent te, & filios tuos 44
intra te. Et non relinquent in te lapidem
ſuper lapidem: quia non cognoviſti tem-
pus viſitationis tuæ. Et cùm ingreſſus 45
eſſet templum, cœpit expellere eos qui
vendebant & emebant in eo: Et dixit 46
illis; Scriptum eſt, quòd domus mea eſt
domus orationis: vos autem feciſtis eam
ſpeluncam latronibus. Et ſingulis diebus 47
docebat in templo. Et principes ſacerdo-
tum, & ſcribæ, & primates plebis quæ-
rebant interitum ejus. At non invenie- 48
bant quid facerent, quia totus populus
pendens erat ab illo, audiebátque eum.

Sectio ſeptuageſima.

CAP. XX.

ET accidit in una dierum, dum ipſe 1
docret populum in templo & annunti-
aret, ut ſteterint principes ſacerdotum, &
ſcribæ, & ſeniores, Ac dixerint ei; Dic 2
nobis quâ auctoritate facis hoc, aut quis
dedit tibi hanc auctoritatem? Reſpondit 3
eis, dicens; Ego interrogabo vos ver-
bum unum, & reſpondete mihi: Baptiſ- 4
mus Johannis, erat de cœlo, an ex ho-
minibus?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ወይብሉ፡ቡሩክ፡ዘይመጽእ፡በሰመ፡እግዚአብሔር፡ቡሩክ፡ንጉሠ፡እሰራኤል፡ ወሰላመ፡
39 በሰማያት፡ወስብሐት፡በአርያም።።=። ወቦ፡ እመፋሪሳዊያን፡ እመሕዝብ፡ ዘለ፡ይቤ
40 ልሙ፡ሊቅ፡ገሠጾሙ፡ለአርደሊስ።።=። ወለሠውለሙ፡ወይቤሎሙ፡እብለክሙ፡ለእ
41 ሙ፡አርመሙ፡እሉ፡እሎንቱ፡እዕበን፡ ይኬልሑ።።=። ወበጺሖ፡ርእያ፡ለሃገር፡ወበከየ፡
42 ላዕለሃ።።=። ወይቤላ፡ ሶበ፡ ታሌመሪ፡ ዮም፡ሰላመኪ፡ላንትኒ፡ወበሕቱ፡ይእዜሰ፡ተሰወ
43 ረ፡እመእዕይንትኪ።።=። ወይበጽሐኪ፡ መዋዕል፡እመ፡ይዓግቱኪ፡ፀርኪ፡ ወይትዓየኑ
44 ኪ፡ወይሐጽሩ፡ ላዕሌኪ፡ ወየስተጋብሉኪ፡ እመኵልሄ።።=። ወይነፅኑኪ፡ ወውሉድ
ኪሂ፡መስሌኪ።። ወሊይኃድጉ፡እብነ፡ ደበ፡ እብነ፡ በውስቴትኪ፡እስመ፡ሊያእመርኪ፡
መዋዕለ፡ዛህልኪ።።=። በእንተ፡እለ፡ሰደደ፡እለ፡ይሠይጡ፡በቤተ፡መቅደስ።።=።
45 ወቦአ፡መኵራበ፡ወሰደደ፡ኩሎ፡ እለ፡ ይሠይጡ፡ ወይዛየጡ፡ በቤተ፡መቅደስ፡ ወገፍተ
ለ፡ማእደቲሆሙ፡ለመዋልጠን፡ ወመናብር ቲሆሙ፡ ለእለ፡ ይሠይጡ፡ርግበ፡ገንጸለ።።=።
46 ወይቤሎሙ፡ጽሑፍ፡ዘይብል፡ቤትየሰ፡ቤተ፡ጸሎት፡ ይእሙይ፡ ወለንትሙሰ፡ ትረሰዩ፡በዒ
47 ተ፡ፊደት፡ ወሰረቅት።።=። ወኩሎ፡ እሚረ፡ ይጫህሮሙ፡ በመኵራብ ፡ ወይሳለሉ
48 ፙ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ወሊቃነ፡ሕዝብ፡ በዘ፡ ይቀትልሙ።።=። ወየኃጥሉ፡ ዘይ
ኬሕይሙ፡ እስመ፡ኩሉሙ፡ሕዝብ፡ይሰቀሉ፡ በላጽመላቱ።።=።
በእንተ፡እለ፡ተስእልሙ፡ለእግዚእነ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ወጸሐፍት፡በመባሕተ፡
ምኑ ፡ትግብር ፡ ኀመዝ።።=።

1 ፕ ወእሙዝ ፡ አሐተ ፡ ዕለተ ፡ እንዘ ፡ ይጫህሮሙ ፡ ለሕዝብ ፡ በመኵራብ፡
2 ወይነግሮሙ ፡ቆመ ፡ ላዕሌሁ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወጸሐፍት ፡ ወረባናት።።=። ወይቤ
3 ልሙ፡ነግረነ፡በመባሕተ፡ ምኑ፡ ትግብር፡ኀመዝ፡ ቆመኑ፡ ለበሐስ፡ ትግበር፡ ዘንተ።።=።
4 ወእሙ፡ዘእሙ፡ወይቤሎሙ፡እሴላለክሙ፡ለእሂ፡ላሐተ፡ነገረ፡ ዘትኔግሩኒ።።=። ጥመ
ቃቱ፡ለዮሐንስ፡ዘእመላይቱ፡ይእቲ፡ እመሰማይኑ፡ ወሚሙ፡ዘእመሰብእኑ።።=።

Et dixerunt, Benedictus qui venit in nomine Dei, benedictus rex Iſrael, & pax in 38
cœlis, & gloria in excelſis. Et fuerunt ex Phariſæis è turba, qui dixerunt ei; 39
Magiſter, objurga diſcipulos tuos. Et reſpondit iis, & dixit iis, Dico vobis; Si ſi- 40
luerint illi, hi lapides exclamabunt. Et approprinquans vidit civitatem, & fle- 41
vit ſuper ea. Et dixit ei, Si cognoviſſes diem pacis tuæ, etiam tu, verùm nunc 42
latitavit ab oculis tuis. Et continget tibi dies quando circumcingent te inimici 43
tui: & circundabunt te, & circumvallabunt te, & coangustabunt te undique: Et 44
proſternent te *in terram*, & filios tuos tecum, & non relinquent lapidem ſuper
lapidem in te: eò quòd non noveris tempus reconciliationis tuæ.

De expellendo eos qui vendebant in Domo ſancta.

Et intravit templũ, & expulit omnes qui vendebant & emebant in Domo ſancta, 45
& ſubvertit menſas commutatorum, & cathedras eorum qui vendebant colum-
bas. Et recitavit iis ſcripturam quæ dicit, Domus mea domus orationis nomina- 46
tur, & vos facitis eam ſpeluncam furum & latronum. Et quotidiè docebat eos 47
in templo, & quærebant principes ſacerdotum, & Scribæ; & principes plebis, in
quo trucidarent eum. Et non potuerunt quid facere ei, quia omnes populi ſuſ- 48
penſi erant, audiendo eum. CAP. XX.

De principibus ſacerdotum, & ſcribis qui Dominum noſtrum interrogabant; Quâ authoritate efficis hujuſmodi?

Et tunc quodã die quũ doceret populos in templo, & loqueretur iis, inſurre- 1
xerunt in eum principes ſacerdotum, & Scribæ, & doctores: Et dixerunt ei, Dic 2
nobis in qua authoritate facis ſic, & quis permiſit tibi ut facias hoc? Et reſpon- 3
dit iis, & dixit iis; Interrogabo vos ego etiam unum verbum, quod dicetis mihi.
Baptiſmus Johannis unde eſt? è cœlone, vel ab hominibus? 4

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

47 * و ازان پس هر روز † در هیکل تعلیم مي داد * اما بزرکان امامان وپیران ونویسندکان * وجماعت
48 عوام * مي خواستند * که اورا کم کنند * وچاره نمي یافتند † که چه کنند * براي
انك همه عالم † نکران سخن او بودند که بشنوند

صد سیزده سوال کردن ازمسیح که بکدام سلطنت این چیزها مي کني

1 * روزي برعادت خود مسیح درکنشت تعلیم مي داد * ومردم را ببشارت ملکوت امید وارمي کرد *
2 بزرکان وامامان * وپیران * وعوام * برو غلو کردند * [وکفتند] که تواین همه بکدامین سلطنت مي
3 کني * [واین حکم رابتو که داد] * عیسي بدیشان جواب داد وکفت من نیز ازشما کلمه مي پرسم *
4 بمن بکویید * که معمودیت † یحیي یعني شستکاه او * ازاسمان بود یا از ادمیان *

Et abhinc deinceps quotidie in tem- 47
plo docebat: ſed maximi ſacerdo-
tes, & ſeniores, & ſcribæ, & mul-
titudo populi quærebant ut eum
perderent. Et rationem non inve- 48
nerunt quâ quid agerent: eò quòd
univerſus populus expectantes ſer-
monem ejus erant, ut audirent.

CXIII. Interrogant Chriſtum, Quâ authoritate hæc agis?

CAP. XX.

DIe quodam juxta conſuetudinem 1
ſuam Chriſtus in templo docebat, &
homines in Evangelio regni ſperare
fecit: magnates autem & ſacerdo-
tes, & ſeniores, & vulgus in eum
impetum fecerunt: Et dixerunt; 2
Tu verò hæc omnia quâ authoritate
facis? Et hanc poteſtatem quis tibi
dedit? Jeſus illis reſponſum dedit, 3
& dixit; Ego etiam à vobis ver-
bum interrogabo, mihi dicite: Ba- 4
ptiſmus Johannis (i.e. Lavacrum
ejus) è cœlo erat an ex hominibus?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ο'. ΟΑ'.

Illi autem cogitabant apud seipsos, dicentes; Quia si dixerimus, De cœlo, dicet; 5
Οἱ δὲ διελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ,
Quarè ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus; Ex hominibus, omnis populus 6
Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς
lapidabit nos: persuasum enim est Joannem Prophetam esse. Et respon- 7
καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. Καὶ ἀπεκρί-
derunt non scire undè. Et Jesus ait illis; Neque ego dico vobis in 8
θησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν
qua potestate hæc facio. Cœpit autem ad populum dicere parabolam 9
ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν
hanc; Homo quidā plantavit vineam, & elocavit eam colonis, & peregrè
ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὴν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή-
fuit tempora sufficientia. Et in tempore misit ad cultores servum, ut de 10
μησε χρόνους ἱκανούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ
fructu vineæ darent illi: at coloni cædentes eum, dimise-
τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος (γ) δώσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστει-
runt inanem. Et addidit mittere alterum servum: illi autem & illum cæden- 11
λαν κενόν. Καὶ προσέθετο (δ) πέμψαι ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραν-
tes & inhonorantes, dimiserunt inanem. Et addidit mittere tertium: illi
τες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέστειλαν κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ
autem & hunc vulnerantes ejecerunt. Dixit autē dominus vineæ; Quid 13
δὲ (ε) καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί

faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan hunc *videntes* verebuntur.
ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται.
Videntes autem illum coloni, *ratiocinabantur* ad seipsos, dicentes; Hic est
Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, (ζ) διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν 14
hæres: venite, occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas. Et
ὁ (η) κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. Καὶ 15
ejicientes illum extra vineam, occiderunt. Quid ergò faciet illis dominus
ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος
vineæ? Veniet & perdet colonos istos, & dabit vi-
τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπε- 16
neam aliis. *Audientes autem* dixerunt; *Ne fiat.* Ille autem aspiciens eos,
λῶνα ἄλλοις. (θ) Ἀκούσαντες δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς, 17
ait; Quid ergò est scriptum *hoc*; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes,
εἶπε, Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦτο, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
hic factus est in caput anguli? Omnis *cadens* super illum lapidem, conquas-
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλα- 18
ΟΑ' sabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum. Et quærebant principes
σθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἐζήτησαν (ι) οἱ ἀρχι- 19
α Sacerdotum & Scribæ mittere in illum manus *in* illa hora: & ti-
ερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ· καὶ ἐφο-
muerunt populum: cognoverunt enim quòd ad ipsos similitudinem hanc dixerit.
βήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

MS.A. (γ) δώσουσιν (δ) ἕτερον πέμψαι δοῦλον· (ε) κἀκεῖνον (ζ) διελογίσαντο (η) κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν (θ) οἱ δὲ ἀκούσαντες (ι) οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Illi autem cogitabant apud se, & dicebant, 5
Si dixerimus, è cœlo; dicet nobis, Quare ergò fidem ei non adhibuistis? Sin autem di- 6
xerimus, Ex hominibus, lapidibus obruet nos omnis populus: persuasum enim habent
Johannem prophetam esse. Et dixerunt ei, 7
Nescimus unde sit. Ait illis Jesus; Nec ego 8
dico vobis, quânam potestate hæc faciam. Porrò cœpit dicere ad populum parabolam 9
hanc: Vir quidam plantavit vineam, & elo-
cavit eam agricolis, & peregrè abfuit mul-
tum tempus. Et in tempore misit servum 10
suum ad agricolas, ut darent ei ex fructibus
vineæ: agricolæ verò cecíderunt eum, ac
dimiserunt inanem. Et addidit, misitque 11
alterum servum suum: illi verò eum verbe-
ribus & ignominiâ affectum ablegaverunt
inanem. Adjecit itaque, & misit tertium: at 12
illi & istum vulneraverunt, atque ejecerunt.
Ait dominus vineæ, Quid faciam? mittam 13
filium meum dilectum, forsitan spectabunt
eum, & reverebuntur. Quum autem vidis- 14
sent eum agricolæ, ratiocinati sunt apud se,
& inquiunt; Iste est hæres, venite, trucide-
mus eum, nostraque futura est hæreditas. Et 15
ejecerunt eum extra vineam, ac trucidárunt.
Quid igitur eis faciet dominus vineæ? Ve- 16
niet, & perdet agricolas illos, dabitque vine-
am aliis. Hoc autem quum audíssent, dixe-
runt; Nequaquam hoc fiet. Ille verò intu- 17
itus eos, dixit, Ecquid est illud quod scriptum
est, Lapis quem reprobaverunt ædificantes,
ipse factus est in caput cornu anguli? Et 18
quisquis ceciderit super eum lapidem, con-
fringetur; & in quèmcunque cadet, dissipa-
bit eum. Studuerunt autem principes sacer- 19
dotum & Scribæ injicere in eum manus eo
momento, sed sibi timuerunt à populo: cog-
noverunt enim contra ipsos eum dixisse hanc
parabolam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Illi intra se cogitabant, & dicebant; 5
Si dixerimus, E cœlo erat: nobis
dicet, Quare illi fidem non habui-
stis? Et si dixerimus quòd ex ho- 6
minibus erat, multitudo nos lapida-
bunt: cò quòd universus populus fi-
dem haberent, quòd Johannes Pro-
pheta esset. Dixerunt itaque; Non 7
novimus unde sit. Jesus illis dixit; 8
Ego etiam non dico, quâ potestate
hæc faciam.*

CXIV. Parabola ædificationis vineæ, & occisionis filii domini ejus.

*Et exordio facto turbæ hanc para- 9
bolam dixit: Vir quidam fundamentum vineæ fecit, & arbores plantavit, & circum eam murum duxit, & ipsam vineam vinitoribus tradidit, ut fructum vineæ in tem-
pore ei darent. Aliquanto temporis 10
hoc modo transacto, dominus vineæ servum suum ad vinitores misit, ut fructum vineæ traderent: vinitores autem servum percusserunt, & contumeliâ affecerunt, & vacuum remiserunt. Postea servum alium 11
misit: illum etiam vinitores exagitárunt, et convitiis affectum, cæsumq; remiserunt. Tertiâ vice misit: 12
illum sauciárunt, & à se abegerunt. Dominus vineæ dixit, Quid faci- 13
am? Filium meum charum mittam: forsan eo viso pudorem concipient. Cùm vinitores eum viderent, apud 14
se cogitabant, & dicebant; Hæres hic est: venite, eum interficiamus, & hæreditas ejus nostra erit.*

Versio VULGATA LATINA.

5 At illi cogitabant intra se, dicentes; Quia si dixerimus, De cœlo, dicet, Quarè er-
6 gò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus, plebs universa lapida-
7 bit nos: certi sunt enim, Joannem prophetam esse. Et responderunt se nescire
8 undè esset. Et Jesus ait illis; Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.
9 Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plantavit vineam, & lo-
10 cavit eam colonis: & ipse peregrè fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad
cultores servum, ut de fructu vineæ darent illi. Qui cæsum dimiserunt eum inanem.
11 Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque cædentes, & afficientes
12 contumeliâ, dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere: qui & illum vulne-
13 rantes ejecerunt. Dixit autem dominus vineæ; Quid faciam? mittam filium meum
dilectum: forsitan, cùm hunc viderint, verebuntur. Quem cùm vidissent colo- 14
ni, cogitaverunt intra se, dicentes; Hic est hæres, occidamus illum, ut nostra fiat
hæreditas. Et ejectum illum extra vineam, occiderunt. Quid ergò faciet illis do- 15
minus vineæ? Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam aliis. Quo audi- 16
to, dixerunt illi; Absit. Ille autem aspiciens eos, ait; Quid est ergò hoc, quod 17
scriptum est; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
anguli? Omnis qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: super quem 18
autem ceciderit, comminuet illum. Et quærebant principes sacerdotum, & Scri- 19
bæ, mittere in illum manus illâ horâ: & timuerunt populum: cognoverunt enim
quòd ad ipsos dixerit similitudinem hanc.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * اَمَّا هُم فَتَسَاوَرَ بَعضُهُم مَعَ بَعضٍ وَقَالُوا اِنْ قُلْنَا مِنَ ٱلسَّمَاءِ يَقُولُ لَنَا فَلِمَ لَم تُومِنُوا بِهِ *
6 * وَاِنْ قُلْنَا مِنَ ٱلنَّاسِ فَاِنَّ جَمِيعَ ٱلشَّعْبِ يَرْجُمُنَا لِاَنَّهُم يَعتَقِدُوا اَنَّ يُوحَنَّا هُوَ نَبِيٌّ * فَاَجَابُوا
7 قَائِلِينَ مَا نَعْلَمُ مِن اَينَ هِيَ * فَقَالَ لَهُم يَسُوعُ وَلَا اَنَا اَقُولُ لَكُم بِاَيِّ سُلطَانٍ اَفعَلُ هٰذَا *
8 * اَلفَصْلُ ٱلحَادِي وَٱلسَّبعُونَ *
9 * وَبَدَاءَ يَقُولُ لِلشَّعْبِ هٰذَا ٱلمَثَلَ اِنْسَانٌ غَرَسَ كَرمًا وَدَفَعَهُ اِلَي عَمَّالِينَ وَسَافَرَ زَمَانًا كَبِيرًا *
10 * وَفِي ٱلزَّمَانِ اَرسَلَ عَبدًا اِلَي ٱلعَمَّالِينَ لِيُعطُوهُ مِن ثِمَارِ ٱلكَرمِ * فَضَرَبَهُ ٱلكَرَّامُونَ وَاَرسَلُوهُ
11 فَارِغًا * فَعَادَ اَيضًا وَاَرسَلَ عَبدًا اٰخَرَ * فَضَرَبُوهُ وَسَمُوهُ وَاَرسَلُوهُ فَارِغًا * وَعَادَ اَيضًا وَاَرسَلَ ثَالِثًا *
12 جَرَحُوا ٱلاٰخَرَ وَاَخرَجُوهُ * فَقَالَ رَبُّ ٱلكَرمِ مَا اَصنَعُ * اُرسِلُ اِبنِي ٱلحَبِيبَ لَعَلَّهُم اِذَا رَاَوهُ يَستَحِيُونَ
13 مِنهُ * فَلَمَّا رَاَهُ ٱلكَرَّامُونَ تَسَاوَرُوا بَينَهُم وَقَالُوا هٰذَا هُوَ ٱلوَارِثُ تَعَالَوا نَقتُلُهُ وَيَصِيرُ لَنَا مِيرَاثُهُ *
14 * فَاَخرَجُوهُ خَارِجَ ٱلكَرمِ وَقَتَلُوهُ * فَمَاذَا يَصنَعُ بِهِم رَبُّ ٱلكَرمِ * اَلَيسَ يَاْتِي فَيُهلِكُ اُولٰئِكَ
15 ٱلكَرَّامِينَ وَيَدفَعُ ٱلكَرمَ اِلَي اٰخَرِينَ * فَلَمَّا سَمِعُوا قَالُوا لَا يَكُونُ هٰذَا * فَنَظَرَ اِلَيهِم وَقَالَ اَمَا هُوَ
16 هٰذَا ٱلمَكتُوبُ اَنَّ ٱلحَجَرَ ٱلَّذِي رَذَلَهُ ٱلبَانُونَ هٰذَا صَارَ رَاْسَ ٱلزَّاوِيَةِ * كُلُّ مَن يَسقُطُ عَلَي ذٰلِكَ
17 ٱلحَجَرِ يَترَضَّضُ وَكُلُّ مَن يَسقُطُ عَلَيهِ يَكسِرُهُ * فَطَلَبَ رُوسَاءُ ٱلكَهَنَةِ وَٱلكَتَبَةُ اَن يَضَعُوا
18 اَيدِيَهُم عَلَيهِ فِي تِلكَ ٱلسَّاعَةِ فَخَافُوا ٱلشَّعبَ لِاَنَّهُم عَلِمُوا اَنَّهُ مِن اَجلِهِم قَالَ هٰذَا ٱلمَثَلَ *

At illi consilium inierunt alti cum aliis, 5
& dixerunt; Si dixerimus, De cœlo:
dicet nobis, Quare ergò non credidistis
illi? Et si dixerimus, Ex hominibus: 6
certè universa plebs lapidabit nos, quum
ipsi certi sint quòd Johannes Baptista sit
propheta. Itaque responderunt, dicentes; 7
Non novimus unde sit. Ait illis Jesus, Neq; 8
ego dicã vobis, quâ auctoritate facio hoc.

Sectio septuagesima prima.

Et cœpit dicere ad populum hanc para- 9
bolam; Homo quidam plantavit vineam,
& dedit illam operarijs, & peregravit
tempore multo. Et in tempore statuto 10
misit servum ad operarios, ut darent illi
de fructibus vineæ. At verberaverunt
illum vinitores, & dimiserunt illum va-
cuum. Et iteravit quoque, misitque ser- 11
vum alium: sed verberaverunt illum,
& contumelijs affecerunt illum, & mi-
serunt illum inanem. Et rediit etiam, ac 12
misit tertiò: & vulneravrunt alium, &
ejecerunt illum. Dixit autem dominus 13
vineæ, Quid faciam? mittam filium
meum dilectum: forsitan quando vide-
rint illum, verebuntur eum. Verùm 14
quum vidissent illum vinitores, consul-
taverunt inter se, & dixerunt; Hic est
hæres, venite, occidamus eum, & fiet
nostra hæreditas illius. Et eduxerunt 15
illum extra vineam, & occiderunt il-
lum. Quid ergò facit illis dominus vi- 16
neæ? Nonne veniet & perdet illos vi-
nitores, & credet vineam aliis? Cùm-
que audivissent, dixerunt; Non erit hoc.
Respexit autem illos, & dixit; Nonne 17
est hoc quod scriptum est, quòd lapis,
quem reprobaverunt ædificantes, hic fa-
ctus est caput anguli? Omnis qui ceci- 18
derit super illum lapidem, contundetur:
& omnem, super quem ceciderit, per-
fringet. Et voluerunt principes sacer- 19
dotum & Scribæ ponere manus suas su-
per eum in illa hora, sed timuerunt po-
pulum: cognoverant enim, quòd de ipsis
dixerat hanc similitudinem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወተባሀሉ፡በቤናቲሆሙ፡እመሂ፡ንቤሎ፡ እመሰማይ፡ ይብለነ፡እሮ፡ ሊለመንክመዎ፡=፡
6 ወእመሂ፡ንቤሎ፡እመስብእ፡ይወግሩነ፡ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ንፈርሆሙ፡፡ እስመ፡ ኵሎሙ፡
7 ነቢየ፡ይሬስይመ፡ለዮሐንስ፡፡=፡ ወለዎ፡ሠእመ፡ወይቤልዎ፡ ሊናእመና፡ እመኃበ፡ኮ
8 ነ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለነሂ፡ ሊይነግረክሙ፡ በመባሐተ፡ መኑ፡ እገ
ብር፡ ዝመዝ፡፡=፡ በእንተ፡ ዓጸደ፡ ወይን፡=፡
9 ወመሰለ፡ ሎሙ፡ ለሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ ብእሲ፡ ተክለ፡ ወይነ፡ወላንበረ፡ሎቱ፡ዓቂብ
ተ፡ወይኑ፡ ወላክረየ፡ ሥክየደ፡ ወሐነጸ፡ መሕፈደ፡ ወናገደ፡ ርሑቀ፡ ብሑረ፡ ወጐንደየ፡
10 ላቲወ፡፡=፡ ወለመ፡ኮነ፡ጊዜ፡ፋሬሁ፡ ፈነወ፡ ገብሮ፡ ኀበ፡ ዓቀብተ፡ ወይኑ፡ ዝመ፡ይፈ
ንዉ፡ሉቱ፡እመፍረ፡ወይኑ፡፡ወዘበጥዎ፡ዓቀብተ፡ወይነ፡ለገብረ፡ወፈነውዎ፡ዕራቆ፡፡=፡
11 ወደገመ፡ፈነወ፡ክልአ፡ገብሮ፡ ወኪያሁኒ፡ ዘበጥዎ፡ወለሓሰርዎ፡ ወፈነውዎ፡ዕራቆ፡፡=፡
12 ወፈነወ፡ ሣልሰኒ፡ ገብሮ፡ ወኪያሁኒ፡ ፈቅአዎ፡ ወሰደድዎ፡=፡ ወይቤ፡ ባዕለ፡ ወይነ፡
13 መንተ፡እነበ፡እሬሲ፡እፈኑ፡ወልድየ፡ዘእፈቅር፡ ለእመቦ፡ ክመ፡ኪያሁ፡ ይኃፍሩ፡ርእዮ
14 ሙ፡፡=፡ ወፈነዎ፡ ወር እይመ፡ ዓቀብተ፡ ወይነ፡ ወይቤሉ፡ዝውእቱ፡ ወልዱ፡ ወሬሲ፡ነ
15 ዑ፡ንቅትሎ፡ወነር ስብ፡ር ስቶ፡፡=፡ ወለዎፅእዎ፡ እፍላ፡ እመዓላደ፡ ወይነ፡ ወቀተል
16 ዎ፡፡መንተ፡እነበ፡ይሬስዮ፡መጺ፡ለ፡ባዕለ፡ዓጸደ፡ወይነ፡=፡ ይመጽእ፡ወይቀትሎሙ፡
ለእልክቱ፡ዓቀብተ፡ዓጸደ፡ወይነ፡ ይመጽእ፡ወይሁብ፡ወይኖሂ፡ለካልኣን፡፡ ወስሚዖሙ፡
17 ይቤልዎ፡ሐሰ፡፡=፡ ወነጸሮሙ፡ወይቤሎሙ፡መንትኑመ፡ጽሑፍ፡ ዘይብል፡ እብንለ፡እ
18 ንተ፡መነገዋ፡ነደቅት፡ይእቲ፡ኮነት፡ሠስተ፡ርእሰ፡ ማእዝንት፡፡=፡ ወኵሉ፡ ዘወድቀ፡
ደበ፡ይእቲ፡እብን፡ይትቀጠቀጥ፡ወለዘሂ፡ወድቀት፡ላዕሌሁ፡ትቀጠቅጦ፡=፡ ወፈቀዱ፡
ጸሐፍት፡ወሊቀነ፡ ካህናት፡ ይእኅዝዎ፡ ሶቤሃ፡ ወፈርህዎሙ፡ ለሕዝብ፡እስመ፡ ላእመ
19 ሩ፡ክመ፡ በእንቲአሆሙ፡ መሰለ፡ክመዝ፡፡=፡

Et dixerunt inter se, Si dixerimus, E cœlo; dicet nobis, Quare non credidistis ei? 5
Et si dixerimus, Ab hominibus, lapidabunt nos omnes populi, quos timemus: quia 6
omnes illi prophetam fecerunt Johannem. Et responderunt ei, & dixerunt ei; 7
Nescimus unde fuit. Et dixit iis Dominus Jesus, Ego etiam non dicam vobis, in 8
qua auctoritate facio sic.

De vinea.

Et parabolicè loquutus est populis, & dixit iis: Homo quidam plantavit vineam, 9
& præposuit ei custodes vineæ, & fodit torcular, & ædificavit turrim: & pere-
grinatus est *in* remotam regionem, & moram fecit venire. Et quum tempus erat 10
fructûs, misit servum suum ad custodes vineæ ut mitterent ei ex fructu vineæ suæ:
& percusserunt custodes vineæ servum ejus, & dimiserunt eum inanem. Et iterum 11
misit aliũ servum, & ipsũ percusserunt, & spreverunt eũ, & dimiserunt inanem. Et 12
misit tertium servum suum, & ipsum etiam superaverunt, & expulerunt. Et 13
dixit dominus vineæ; Quid igitur faciam? mittam filium meum quem diligo: for-
san ita erit, quòd ipsum reverebuntur videntes. Et misit eum, & viderunt eum 14
custodes vineæ, & dixerunt; Hic est filius ejus hæres, venite, trucidemus eum, &
acquiremus hæreditatem ejus. Et ejecerunt eum foràs à prædio vineæ, & trucidâ- 15
runt eum: quid igitur faciet iis quũ venerit Dñs prædii vineæ? Veniet, & trucida- 16
bit istos custodes prædii vineæ, veniet *inquã*, & dabit vineã suã aliis: & audien-
tes dixerunt ei, Absit. Et inspexit eos, & dixit iis; Quid est scriptum ꝙ dicit, Lapis 17
quem reprobaverunt ædificatores, is factus est in caput anguli. Et quicunq; ce- 18
ciderit super hunc lapidẽ, conteretur; & eum etiã super quem ceciderit, conteret.
Et desiderârunt scribæ, & principes sacerdotum apprehendere eum statim, & ti- 19
muerunt populos: quia cognoverunt, ꝙ propter eos parabolã loquutus esset talẽ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * اورا بيرون باغ بردند * وكشتند * اكنون چون خداوند † باغ بيايد * با ايشان چكند * * كفتند
بيايد * وان باغبانان ظالم را هلاك كند * و باغ را بديكران بسپارد * بعضي كفتند اين نشود
صد بار ده مثل سنك كه بنايان انداخته بودند
17 * مسيح بديشان نكاه كرد * وكفت چيست اك نبشته شد * سنكي كه بنايان اورا خوار انداختند *
18 سر ركن و كوشه † عمارت اوشد * * هر كه بران سنك بيوفتد شكسته وكوفته شود * وهر كه
19 [ان] سنك برو افتد * اورا خرد كند * * بزركان وامامان * وكوهنان خواستند كه بدان ساعت † اورا
بكيرند * از عوام ترسيدند * سبب اك دانستند كه اين مثل براي ايشان كفت

Eum igitur *extra vineam tulerunt,* 15
& occiderunt. Jam cùm dominus
vineæ venerit, eis quid faciet? Di- 16
xerunt; veniet, et illos vinitores ini-
quos perdet, & vineam aliis tradet.
Quidam dixerunt, Hoc ne fiat.

CXV. Parabola lapidis quem ædificatores rejecerunt.

Christus eos intuitus est, & dixit; 17
Quid est illud quod scriptum est?
Lapidem quem ut vilem abjecerunt
ædificatores; caput basis & angu-
lus ædificii is factus est. Quicun- 18
que in illum lapidem ceciderit, fra-
ctus & contusus erit: in quemcun-
que autem ille lapis ceciderit, eum
comminuet. Magnates & Antisti- 19
tes & sacerdotes quærebant ut eâ-
dem horâ illum prehenderent, sed à
vulgo timuerunt: eò quòd cognove-
runt quod hanc parabolam in illos
locutus esset.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΑ'. ΟΒ'.

Et observantes miserunt insidiatores, *simulantes* seipsos justos esse, ut
20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα συλ-
caperent *ejus sermonem, ad tradendum* illum principatui & potestati præ-
λάβωνται αὐτοῦ λόγου, ὡς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡ-
sidis. Et interrogaverunt eum, dicentes; Magister, scimus quia rectè di-
21 γεμόνος. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέ-
cis & doces, & non accipis *faciem*, sed in veritate viam Dei
γεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ
22 doces. Licet nobis Cæsari tributum dare, an non? Considerans autē
23 διδάσκεις. Ἔξεστιν (κ) ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ; Κατανοήσας δὲ
illorum dolum, dixit ad eos; Quid me tentatis? Ostendite
24 αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί με πειράζετε; (λ) Ἐπιδείξατέ
mihi denarium: cujus habet imaginē & inscriptionem? respondentes *autem* dixerunt; Cæ-
μοι δηνάριον· τίνα ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καί-
saris: *Is autem* ait illis; Reddite ergò quæ Cæsaris, Cæsari, & quæ
25 σαρος· Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ
Dei, Deo. Et non potuerunt reprehendere ejus verbum coram *populo*:
26 Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ·
& mirati in responso ejus, tacuerunt. *Accedentes* autem qui-
27 καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν. Προσελθόντες δέ τι- ΟΒ'
dam Sadducæorum, *contradicentes* resurrectionem *non* esse, interrogaverunt e-
νες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐ-
um, Dicentes; Magister, Moyses scripsit nobis; Si alicujus frater mor-
τὸν, Λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, Ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀπο- 28
tuus fuerit habens uxorem, & hic sine liberis *moriatur*, ut accipiat frater ejus
θάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
uxorem, & suscitet semen fratri suo. Septem ergò fratres erant,
γυναῖκα, καὶ (μ) ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· 29
& primus *accipiens* uxorem, mortuus est sine filiis. Et accepit *secundus*
καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος. Καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν 30
uxorem, & ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam: simi-
γυναῖκα, καὶ οὕτως ἀπέθανεν ἄτεκνος. Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν (ν) αὐτήν· ὡσαύ- 31
ter *autem* & septem non reliquerunt *natos*, & mortui sunt. Novissimè *autem* omnium
τως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. Ὕστερον δὲ πάντων 32
mortua est & mulier. In ergò resurrectione, cujus eorum *sit* uxor? *nam*
ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ 33
septē habuerunt eam uxorem. Et *respondens* ait illis Jesus; Filii
ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ 34
seculi hujus nubunt & traduntur ad nuptias. *At* digni *habiti* *seculum illud*
αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ (ξ) ἐκγαμίσκονται. Οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου 35
contingere & *resurrectionem* ex mortuis, neq; *nubunt*, neq; *traduntur ad nuptias*. Neq; *enim* mo-
τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε (ο) ἐκγαμίσκονται. Οὐδὲ γὰρ ἀπο- 36
ri ultrà *possunt*: æquales angelis enim sunt: & filii sunt Dei, resurrectionis filii *existentes*.
θανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι· καὶ (π) υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

MS. A. (κ) ἡμᾶς (λ) Δίξατέ (μ) ἐξαναστήσει (ν) αὐτὴν ὡσαύτως· ὡσαύτως δὲ (ξ) ἐκγαμίζονται. (ο) ἐκγαμίζονται. Οὐδὲ (π) οἱ υἱοί εἰσιν Θεοῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et miserunt ad eum exploratores simulantes 20
se justos, ut carperent eum in sermone, &
traderent eum judicio, & potestati præsidis.
Itaque interrogârunt eum ac dicunt ei; Do- 21
ctor, scimus te rectè loqui & docere, nec ra-
tionem habere facierum, sed in veritate viam
Dei docere. Licet nobis dare pecuniam ca- 22
pitatim Cæsari, an non? Ipse verò animad- 23
vertit eorum astutiam, & ait; Quid me ten-
tatis? Ostendite mihi denarium, cujusnam
habet imaginem & inscriptionem. Illi au- 24
tem inquiunt, Cæsaris. Dixit eis Jesus, Red-
dite igitur quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ
Dei, Deo. Nec potuerunt carpere ex eo ver- 25
bum coram populo: & mirati sunt ejus re-
sponsum: & siluerunt. 26

Lectio mulierum defunctarum. 63.

Cæterùm accesserunt quidam ex Saducæis 27
illis, qui dicunt nullam esse resurrectionem,
& interrogârunt eum; Dicuntque ei, Do- 28
ctor, Moses scripsit nobis, Si cujus frater
obierit habens uxorem sine liberis, ducat
frater ejus uxorem ipsius, & suscitet semen
fratri suo. Septem autem fratres fuerunt, 29
primusque duxit uxorem, & mortuus est sine
liberis. Et duxit eam secundus in uxorem 30
suam, & iste mortuus est sine liberis. Rur- 31
sum & tertius accepit eam: similiterque &
illi septem, & mortui sunt, neque reliquе-
runt liberos: Et mortua est ad extremum 32
quoque mulier. In resurrectione ergò, cu- 33
jusnam eorum futura est uxor? illi enim se-
ptem duxerunt eam. Dixit eis Jesus, Filii 34
hujus seculi ducunt uxores, & mulieres fi-
unt virorum. Illi verò qui seculo illo digni 35
fuerint, & resurrectione quæ est ex mortuis,
nec ducunt uxores, nec etiam mulieres fiunt
virorum. Nequaquam enim ampliùs mori 36
possunt: sunt enim instar angelorum, & sunt
filii Dei, quandoquidem facti sunt filii re-
surrectionis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد پانزده سوال یهودیان از مسیح بهر جزیه *جاسوسان پیش عیسي فرستادند 20
برشیوهٔ مومنان تا بروي بسخن نکته گیرند * واورا در دست حاکم دهند * وبسلطنت نایب
* آمدند وازعیسي پرسیدند * وبدو گفتند معلم مي دانیم * که هر چه † مي گوئي 21
راست مي گوئي * ومي اموزاني * وروي و دل † کسي نمي بیني * لیکن براستي راه خدا را تعلیم
مي دهي * واجب باشد † برما که جزیهٔ سر بقیصر † دهیم یا نه * مسیح حیلت ایشانرا 22
دریافت * وگفت چرا مرا مي ازمایید * دیناري بمن بنمایید * ایشان نمودند * ازیشان 23
پرسید * که این نقش وصورت وخط کیست * ایشان گفتند * ازان قیصر * عیسي 24
بدیشان گفت * انچ ازان قیصرست * بقیصر دهید * وانچ ان خداست * بخدا * ونتوانستند 25
برابر خلق برو نکته گرفتن * واز جواب او عجب ماندند * وخاموش شدند * 26

صد هفتاد مثل زن وهفت برادر *جماعتي از زنادقه 27
پیش عیسي آمدند * وزنادقه قومي اند که بقیامت † اقرار ندارند * وپرسیدند * وگفتند * 28

CXVI. Quæstio Judæorum à Christo de tributo.

Exploratores itaque *ad Jesum mi-* 20
serunt, sub specie fidelium, ut in
eum in sermone ansam caperent, &
eum in manum judicis traderent, &
in potestatem præfecti. Et venien- 21
tes Jesum interrogârunt, & ei di-
xerunt; Præceptor, scimus quòd quic-
quid dicis rectè dicis, & doces, &
vultum & cor cujusquam non aspi-
cis, sed secundùm rectitudinem vi-
am Dei doces. Oportet nos ut cen- 22
sum capitis Cæsari demus, an non?
Christus astum illorum intellexit, & 23
dixit; Quare me tentatis? Dena- 24
rium mihi ostendite. Illi ostende-
runt. Ab eis rogavit; Hæc sculptu-
ra, & effigies, & inscriptio cujus
est? Illi dixerunt, Cæsaris. Jesus 25
illis dixit; Id quod Cæsaris est,
Cæsari date: & quod Dei est, Deo.
Et non potuerunt coram populo ad- 26
versùs eum dictum arripere: & à
responso ejus admirabundi manse-
runt, & conticuerunt.

CXVII. Parabola mulieris & septem fratrum.

Cœtus ex Sadducæis ad Jesum ac- 27
cesserunt: (Sadducæi autem populus
sunt, qui de resurrectione fidem non
habent) et interrogârunt, Et dixerũt; 28

Versio VULGATA LATINA.

20 Et obſervantes miſerunt inſidiatores, qui ſe juſtos ſimularent, ut caperent eum in
21 ſermone, ut traderent illum principatui & poteſtati præſidis. Et interrogave-
runt eum, dicentes; Magiſter, ſcimus quia rectè dicis & doces: & non accipis
22 perſonam, ſed viam Dei in veritate doces: Licet nobis tributum dare Cæſari,
23 an non? Conſiderans autem dolum illorum, dixit ad eos; Quid me tentatis?
24 Oſtendite mihi denarium. Cujus habet imaginem & inſcriptionem? Reſponden-
25 tes dixerunt ei; Cæſaris. Et ait illis; Reddite ergò quæ ſunt Cæſaris, Cæſari:
26 & quæ ſunt Dei, Deo. Et non potuerunt verbum ejus reprehendere coram plebe:
27 & mirati in reſponſo ejus, tacuerunt. Acceſſerunt autem quidam Sadducæorum,
28 qui negant eſſe reſurrectionem, & interrogaverunt eum, Dicentes; Magiſter,
Moyſes ſcripſit nobis; Si frater alicujus mortuus fuerit habens uxorem, & hic
ſine liberis fuerit, ut accipiat eam frater ejus uxorem, & ſuſcitet ſemen fratri ſuo. 29
Septem ergò fratres erant: & primus accepit uxorem, & mortuus eſt ſine filiis. 30
Et ſequens accepit illam, & ipſe mortuus eſt ſine filio. Et tertius accepit illam. 31
Similiter & omnes ſeptem, & non reliquerunt ſemen, & mortui ſunt. Noviſſimè 32
omnium mortua eſt & mulier. In reſurrectione ergò, cujus eorum erit uxor? 33
ſiquidem ſeptem habuerunt eam uxorem. Et ait illis Jeſus; Filii hujus ſeculi 34
nubunt, & traduntur ad nuptias: Illi verò, qui digni habebuntur ſeculo illo, & 35
reſurrectione ex mortuis, neq; nubent, neq; ducent uxores: Neque enim ultrà mori 36
poterunt: æquales enim Angelis ſunt, & filii ſunt Dei, cùm ſint filii reſurrectionis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * فرصدوه وارسلوا اليه جواسيس متسبهين بالصديقين ليصيدوه بكلمة ويسلموه الى الرؤساء
21 وسلطنة الوالي * فسالوه قايلين يا معلم قد علمنا انك بالصواب تنطق وتعلم * ولا تاخذ
22 بالوجوه * بل بالحق تعلم طريق الله * ايجور لنا ان نودي الجزية لقيصر ام لا * فلما علم مكرهم
23 24 قال لهم لم تجربوني * اروني دينارا فاروه * فقال لمن هذه الصور والكتابة قالوا لقيصر *
25 26 فقال لهم اعطوا ما للملك للملك وما لله لله * ولم يقدروا ان يسقطوه بكلمة امام الشعب *
27 فتعجبوا من جوابه وسكتوا * * الفصل الثاني والسبعون * * ثم جاء اليه قوم من
28 الرادفة الذين يقولون ليست قيامة * وساءلوه قايلين يا معلم موسي كتب لنا ان مات احد
29 وخلف مراته ولم يترك ولدا وكان له اخ فليتخذ احوه مراته وليقم ولدا لاخيه * وكان عندنا
30 سبعة اخوة * فتزوج الاول مراته ومات بغير ولد * ثم تزوج بها الثاني * والثالث وكذلك الى
31 32 السابع ومانوا ولم يتركوا ولدا * واخيرا ماتت المراة ايضا * ففي القيامة لمن منهم تكون
33 34 امراته لان السبعة قد تزوجوها * فقال لهم يسوع اما بنو هذا الدهر فيتزوجون ويزوجن *
35 * فاما اولئك الذين استحقوا ذلك الدهر والقيامة من الاموات لا يتزوجون ولا يزوجن *
36 * لانهم لا يموتون بل يصيرون مثل الملايكة * ويصيرون بني الله وبني القيامة *

Et inſidiati ſunt ei, & miſerunt ad eum exploratores præferentes juſtos, ut venarentur eum in verbo, & traderent eum principibus, & poteſtati præſidis. Igitur interrogaverunt eum, dicentes; Magiſter, ſcimus quòd rectè loquaris, et doceas, neq; attendas facies, ſed in veritate doceas viam Dei. Licétne nobis reddere tributum Cæſari, an non? Cùm autem cognoviſſet dolum eorum, dixit eis; Cur tentatis me? Oſtendite mihi denarium: et oſtenderunt ei. Itaque dixit, Cujus eſt hæc imago & inſcriptio? Dixerunt, Cæſaris. Ait illis; Date quod regis eſt, regi; et quod Dei, Deo. Et non potuerunt labefacere eum in verbo coram populo: & mirati ſunt de reſponſo ejus, & tacuerunt.

Sectio ſeptuageſima ſecunda.

Deindè venerunt ad eum quidam ex Saducæis, qui dicunt non eſſe reſurrectionem, Et interrogaverunt illum, dicentes; Magiſter, Moyſes ſcripſit nobis; Si mortuus fuerit quiſpiam, & reliquerit uxorem, at non reliquerit prolem, habueritque fratrem: accipiat frater ejus uxorem illius, et ſuſcitet prolem fratri ſuo. Erant autem apud nos ſeptem fratres, duxitque primus uxorem, & mortuus eſt ſine liberis. Tum duxerunt eam ſecundus, Ac tertius, itidémque uſque ad ſeptimum, et mortui ſunt, & non reliquerunt liberos. Et poſtremò mortua eſt mulier etiam. In reſurrectione ergò cuinam ex ipſis erit uxor? ſiquidem ſeptem duxerunt eam. Dixit illis Jeſus; Filii quidem hujus ſeculi ducunt uxores, et nubunt; At illi qui digni fuerint illo ſeculo & reſurrectione mortuorũ, non ducent uxores neq; nubent. Quandoquidem non moriuntur, ſed ſunt velut angeli, & ſunt filii Dei, & filii reſurrectionis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወተግሕሦሙ፡ለፅንሑ፡ሎቱ፡እለ፡ይትዓቀብዎ፡ላለ፡ያጸድቁ፡ርእሶሙ፡ከመ፡ያሰትዎ፡በቃሉ፡ወለመ፡ያግብእዎ፡ለመኳንንት፡ወለመሸፍንት፡::=፡ በእንተ፡ደናር፡::=፡
21 ወተስእልዎ፡ወይቤልዎ፡ሊቅ፡ናሉመር፡ከመ፡ጽድቅ፡ትነግር፡ወትጫሃር፡ወሊታደሉ፡ለ
22 ገጽ፡ወርቱዐ፡ትጫህር፡ፍኖተ፡እግዚአብሔር፡::=፡ ይከውንነሁ፡ንሄብ፡ጽባሕተ፡ለቄሰር፡
23 ወጫመ፡ሊ፣ይከውንነሁ፡::=፡ ወለእመሮሙ፡ትመይጥዎ፡ወይቤሎሙ፡ምንተ፡ታጫክሩ
24 ኑ፡::=፡ አርእዩኒ፡ ደናር፡ ወለምጽሉ ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘመኑ፡ መልክዑ፡ ወመጽሐፈ፡::
25 ወለወ፡ለሡ፡ወይቤልዎ፡ዘነጋሢ፡ዘቄሰር፡::=፡ ወይቤሎሙ፡ እገዚእ፡ ሊየሱስ፡ሃብዎ፡
26 ዘቄሰር፡ ለቄሰር፡ ወዘእግዚአብሔር ፡ ለእግዚአብሔር፡::=፡ ወስእንዎ፡ ለስሕቶቱ፡
በቃሉ፡በቅድመ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ ወለኀርዎ፡ ሠእሣለ፡ ሊፈሡ፡ወእር መሙ፡::=፡
27 በእንተ፡ ሰዱቃዊያን፡::=፡ ወመጽሉ፡ሰዱቃዊያን፡እለ፡ይብሉ፡ሊ፣ይሕይዉ፡መዉታ
28 ኝ፡ ወተስእልዎ፡::=፡ ወ፣ይቤልዎ፡ ሊቅ፡ ሞሴ፡ ጸሐፈ፡ለነ፡እንዘ፡ይብል፡ለእመቦ፡ዘሞ
ቶ፡እኁሁ፡ወኀደገ፡ብእሲቶ፡ ወለልዎ፡ወሉደ፡ ያወስባ፡ እኁሁ፡ ለብእሲቲ ፡ ወያቅም፡
29 ዘርአ፡ለእኁሁ፡::=፡ ሀለዉ፡ እንከ፡ኀቤነ፡ሰብዓቱ፡ላኀው፡ ወለ ወሰባ፡ዘ፣ልአቅ፡ወሞ
30 ተ፡ ወለልዎ፡ ወሉደ፡::=፡ ወከማሁ፡ ለወሰባ፡ ካልኡኒ፡::=፡ ወዛልሱኒ ፡ ወሊኀደዋ፡
31 ወሉደ ፡ ወከማሁ፡ሰብዓቲሆሙ፡ለወሰብዋ፡ወሞቱ፡እንዘ፡ለልዎሙ፡ወሉደ፡::=፡ ወደኅ
32 ረ፡ኵሎሙ፡ሞተት፡ይእቲ፡ብእሲት፡::=፡ ላመ፡ይሕይዉ፡ እንከ፡ለመኑ፡እ
33 መነሆሙ፡ትከውኖ፡ብእሲቶ፡እስመ፡ናሁ፡ሰብዓቲሆሙ፡ለወሰብዋ::=፡ ወለወ፣ለ፡
34 እግዚአ፡ሊየሱስ፡ወ፣ይቤሎሙ፡ ወሉደ፡ ዝንቱ፡ ዓለመ፡ያወስቡ፡ ወ፣ይትዋሰቡ ፡ ወ፣ይወል
35 ዱ፡ ወ፣ይትዋለዱ፡::=፡ ወእለሰ፡ ይደልወሙ፡ይርከብወ፡ለዝኵቱ፡ዓለመ፡ ላመ፡ይሕይ
36 ው፡ ሙዉታን፡ ሊ፣ያወስቡ፡ ወሊ፣ይትዋሰቡ፡::=፡ ወሊሂ፡ ይትክሀሎሙ ፡ እንከ ፡ መዊተ፡
ላሳ፡ ከመ፡ መላእክተ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙንተ፡ ወሙሉደ፡ እግዚአብሔር፡ ይከውኑ፡
ወሙሉደ ፡ ሕ፣ይወት ፡ እሙንቱ፡::=፡

Et recedentes inſidere fecerunt ei inſidiatores, qui juſtificabant ſeipſos, ut errare facerent eum in ſermone ſuo, & tunc traderent eum ſacerdotibus, & tribunis. 20

De denario. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Magiſter, 21
ſcimus q̃ juſtè dicis, & doces: & non accipis perſonam, & rectè doces viam Dei.
Licétne nobis dare tributum Cæſari, vel non licet nobis? Et cognovit callidita- 22
tem eorũ, & dixit iis; Quid tentatis me? Oſtendite mihi denarium: & attulerunt, & 23
dixit iis; Cujus *eſt* imago ejus, & inſcriptio ejus? & reſponderunt, & dixerunt ei; 24
Imperatoris Cæſaris. Et dixit iis Dñs Jeſus, Date quæ *ſunt* Cæſaris, Cæſari; & quæ 25
ſunt Dei, Deo. Et non potuerunt in errorem inducere eum, in ſermone ſuo coram 26
toto populo: & mirati ſunt procedentia *ex* ore ſuo, & ſiluerunt.

De Saducæis.

Et venerunt Saducæi, qui dicunt, Non vivent mortui: & interrogârunt eũ, Et di- 27
xerunt ei, Magiſter, Moſes ſcripſit nobis, dicens; Si quis ſit cujus frater mortuus eſt, 28
& reliquit uxorẽ ejus, & non habuit liberos, ducat eam frater ejus in uxorem ſuã,
& ſuſcitet ſemen fratri ſuo. Fuerunt igitur apud nos ſeptem fratres, & uxorem 29
duxit ſenior, & obiit, & non habuit filios. Et ſimiliter uxorem duxit eam ſecun- 30
dus. Et tertius etiam, & non reliquerunt liberos: & ſimiliter ſeptem illi duxerunt 31
eam, & obierunt non habentes liberos. Et poſt omnes mortua eſt iſta mulier. 32
Quando vivent igitur mortui, cui ex illis erit uxor, quia ecce ſeptem illi duxerunt 33
eam? Et reſpondit Dñs Jeſus, & dixit iis, Filii hujus ſeculi uxores ducunt, & 34
nuptum dantur; & procreant, & procreantur. Sed qui digni ſunt obtinere illud 35
ſeculum, quum vixerint mortui, non uxores ducent, neque nuptum dabuntur;
Neque etiam poſſunt ampliùs mori: ſed ſicut angeli Dei erunt, & filii Dei 36
erunt, & filii vitæ erunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

معلم موسي براي ما نبشت * كه اگر كسي را برادر بميرد * واورا زن باشد * بي فرزندان برادر او †
29 زن برادر را بستاند * و براي برادر خود تخم برخيزاند * * هفت برادران بودند * اولين زن
30 ستاد * وبي فرزند † مرد * * دوم * * وسوم ستد * وبي فرزند مردند * وهفت برادر آن † زنرا
31 32 33 ستدند * وبي فرزند مردند * وعاقبت ان زن نيز مرد * * اكنون در روز قيامت * آن زن ازان
34 كدامين برادرست * سبب انك هفت برادر † با او نزديكي كردند * * عيسي بديشان گفت
35 كه فرزندان † اين عالم واهل دنيا * زن بستانند * وزنان براي مردان باشند * * ودر قيامت
36 رباسوهري ودخول ميان مردم نباشد * * ودیگر مردن بريشان واجب نيست * وبر مثال
فرشتگان † باشند * واهل ملكوت † فرزندان خدا خوانده شوند *

Præceptor, Moſes nobis ſcripſit, quòd ſi cui frater moriatur, et ei uxor ſit abſque liberis, frater ejus uxorem fratris accipiat, et fratri ſuo ſemen ſuſcitet. Septem autem fratres erant: primus uxorem accepit, et abſque liberis mortuus eſt. Et ſecundus, Et tertius etiam accepit eam, et ſine liberis mortui ſunt: et uſque ad ſeptem fratres illam uxorem acceperunt, et abſque liberis mortui ſunt. Poſtremò illa mulier etiam mortua eſt. Jam in die reſurrectionis illa mulier cujuſce fratris erit? eò quòd ſeptem fratres cum ea conjugium fecerant. Jeſus illis dixit; Filii quidem hujus ſeculi et populus mundi uxores accipiunt, et mulieres propter viros ſunt: In reſurrectione autem conjugium et congreſſus inter homines non erit. Rurſus enim illis moriendum non eſt, ſed ad inſtar Angelorum erunt, & populus regni filii Dei vocati erunt.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΓ'. ΟΔ'.

Quia verò resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum,
37 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Κύριον,
Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob. Deus autem non est mortuorũ,
38 τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν,
sed vivorum: omnes enim ei vivunt. Respondentes autem quidam Scri-
39 ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν Γραμ-
barum, dixerunt; Magister, pulchrè dixisti. Non amplius autem audebant interrogare —
40 ματέων, εἶπον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. Οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν σμ
eum quicquam. Dixit autem ad illos; Quomodò dicunt Christum filium David β
41 αὐτὸν υἱόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Πῶς (ρ) λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ ΟΓ
esse, Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo, —
42 εἶναι, Καὶ αὐτὸς Δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, σμ
Sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? β
43 Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
David ergò Dominum illum vocat: & quomodò filius ejus est? Audiente —
44 Δαβὶδ οὖν (σ) Κύριον αὐτὸν καλεῖ· καὶ πῶς (τ) υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; Ἀκούοντος σμ
45 autem omni populo, dixit discipulis suis; Attendite à Scribis β
46 τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Προσέχετε ἀπὸ τῶν Γραμματέων
volentibus ambulare in stolis, & amantibus salutationes in foris, &
τῶν θελόντων (υ) περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ
primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in cœnis: Qui
47 πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ (φ) πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἱ

devorant domos viduarum, & specie longa precantur. Hi acci-
σμζ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. οὗτοι λή-
η pient majorem damnationem.
ψονται περισσότερον κρίμα.

CAP. XXI. κα'.

ΟΔ' Respiciens autem vidit mittentes munera sua in gazophylacium,
Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον 1
divites. Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem illuc duo minuta.
πλουσίους. (α) Εἶδε δέ καί τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ὀκεῖ δύο λεπτά. 2
Et dixit; Verè dico vobis, Quia vidua pauper hæc plus omnibus misit.
Καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν. 3
Omnes enim hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei:
Ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ· 4
hæc autem ex postremitate sua omnem victum quem habuit, misit. Et quibusdam
αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε. Καί τινων 5
dicentibus de templo, quòd lapidibus pulchris & donis ornatum esset,
λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ (β) ἀναθήμασι κεκόσμηται,
dixit; Hæc quæ videtis, venient dies, in quibus non relinquetur lapis supra
εἶπε, Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ 6
lapidem, qui non destruatur.
λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

MS. A. (ρ) λέγουσίν τινες τῶν (σ) αὐτὸν Κύριον (τ) αὐτοῦ υἱός (υ) ἐν στολαῖς περιπατεῖν, (φ) πρωτοκλισίας ΚΕΦ. κα'. MS. A. (α) Εἶδεν δέ τινας καὶ χήραν (β) ἀναθήμασιν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ... * ... ...
38 ... * ... ...
39 ... * ... ...
40 ... * ... ...
41 ... * ... * ... * ...
42 ... ... * ... ...
43 ... * ...
44 ...
45 ... ... * ... ...
46 ... * ... ...
47 ... ... * ... * ...
1 ... * ...
2 ... * ...
3 ... ... * ... ...
4 ... ... * ... ...
5 ... * ... * ... * ...
6 ... ...

Surrecturos autem mortuos Moyses quoque 37
demonstravit: rememoravit enim in rubo,
dum ait; Dominus Deus Abraham, & Deus
Isaac, & Deus Jacob. Deus autem non 38
est mortuorum, sed vivorum: omnes enim
vivunt ei. Respondentes autem quidam ex 39
Scribis, & dicunt ei; Doctor, perbellè di-
cis. Nec ampliùs ausi sunt interrogare 40
eum ulla de re.

Ad oblationem dominicæ quintæ post Epiphaniam. 64.

Porrò dicebat eis, Quomodò dicunt Scribæ 41
de Messia, eum esse filium David? Quum 42
ipse David dixerit in libro Psalmorum;
Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextra
mea, Donec ponam hostes tuos sub pedi- 43
bus tuis. Si David ergò vocat eum, Do- 44
minum meum, quomodò filius ejus est?
Et audiente universo populo, dixit discipu- 45
lis suis; Cavete à Scribis qui volunt am- 46
bulare cum stolis, & amant salutationem in
plateis, primósque consessus in synagogis,
& primos accubitus in cœnis. Isti devo- 47
rant domos viduarum, eâ occasione quòd
prorogent orationes suas: isti subibunt
gravius judicium.

CAP. XXI.

1 ... ...
2 ... ...
3 ... ...
4 ... ...
5 ... ...
6 ... ...

Contemplatus autem Jesus divites illos 1
qui conjiciebant in ærarium oblationes su-
as; Vidit etiam viduam quandam pauper- 2
rimam conjicientem obolos duos. Et ait; 3
Verè dico vobis, hæc vidua pauper conje-
cit plusquàm omnes. Hi enim omnes ex eo 4
quod redundabat eis, conjecerunt in locum
oblationis Dei: hæc autem ex penuria sua
quicquid possidebat, conjecit.

Ad oblationem festo crucis. 65.

Quumque dicerent quidam de templo, quòd 5
lapidibus pulcherrimis oblationibúsque or-
natum esset: dixit eis Jesus; In his quæ 6
spectatis, venient dies quibus non relinque-
tur lapis super lapidem, quin destruatur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 وموسي نيز پيشتر † ياد كرد * ودر تلوكفت * وقتي كه مي كفت خدا خداي
38 ابرهيم * خداي † اسحق * خداي † يعقوب * * نبود خداي مردكان * الا خداي
39 زندكان * زيرا ايشان همه † براي او زنده اند * * كساني از معتزلان كفتند معلم خوش كفتي *
40 * ديكر كسي كستاخي نكرد كه ازو چيزي پرسد صد هيچك يهوديان مي
41 كفتند مسيح پسر داود ست * عيسي بديشان كفت چكونه دانشمندان بر مسيح
42 مي كويند * فرزند † داود ست * * و داود در كتاب † مزامير كفت كه خداوند بخداي من كفت *
43 بر دست راست من بنشين * * تا انكه كه دشمنان ترا زير پاي تو نهاده شود * * چون داود اورا
44 خداوند خواند * چكونه فرزند داود باشد * * ومسيح نظر كرد كه همه خلايق كوش بدو مي
45 داشتند * بشاكردان خود كفت * * از دانشمندان † پرهيز داريد * كه مي خواهند كه
46 بطيلسانها † كردند * وسلام در بازارها دوست † دارند * وبالاتر از جماعت بنشينند * ودر
47 مجلسها * ومحفلها * سينه وصدرا كزينند * * ايشان كه بحيلت نمازهاء خودرا مي
دارند * خانهء بيوه † زنانرا مي خورند * ودر روز پرسش داوري ايشان بزرك باشد

Et Moses etiam ulteriùs commemo- 37
ravit, & in rubo dixit, quo tem-
pore dixit Deus, Deus sum Abra-
ham, Deus Isaac, Deus Jacob.
Non est Deus mortuorum, sed Deus 38
viventium: quia illi omnes ei
vivunt. Quidam ex Pharisæis 39
dixerunt; Præceptor, benè dixisti.
Et nemo alius ausus est, ut ab eo 40
quidquam interrogavet.

CXVIII. Judæi dixerunt, Christus filius David est.

Jesus illis dixit; quomodo Sapi- 41
entes de Christo dicunt, Filius Da-
vid est? Et David in libro Psal- 42
morum dixit; Dominus Deo meo
dixit, Ad manum dexteram meam
sede, usque ad tempus quo hostes 43
tui sub pedibus tuis positi sint. Cùm 44
David eum Dominum vocet, quo-
modo filius David sit? Et Chri- 45
stus, observato quòd omnes turbæ
ei aurem præbevent, discipulis suis
dixit; A sapientibus cavete, qui 46
volunt in stolis incedere, & salutá-
tionem in plateis amant, & superiùs
quàm congregatio sedent, & in con-
sessibus & conciliis anteriorem præ-
cipuumque locum eligunt. Illi sunt 47
qui per dolum precibus suis habitis
domos viduarum comedunt: & in
die inquisitionis judicium eorum
magnum erit.

Versio VULGATA LATINA.

37 Quia verò resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Domi-
38 num, Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob. Deus autem non est mor-
39 tuorum, sed vivorum: omnes enim vivunt ei. Respondentes autem quidam
40 Scribarum, dixerunt ei; Magister, benè dixisti. Et ampliùs non audebant eum
41 quidquam interrogare. Dixit autem ad illos; Quomodò dicunt Christum, fili-
42 um esse David? Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Do-
43 mino meo, Sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum
44 tuorum? David ergò Dominum illum vocat: & quomodò filius ejus est?
45 Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis; Attendite à Scribis, qui volunt
46 ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in synago-
gis, & primos discubitus in conviviis: Qui devorant domos viduarum, simu- 47
lantes longam orationem. Hi accipient damnationem majorem.

CAP. XXI.

1 RESpiciens autem, vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divi-
2 tes. Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem æra minuta duo.
3 Et dixit; Verè dico vobis, Quia vidua hæc pauper, plus quàm omnes misit.
4 Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo quod
5 deest illi, omnem victum suum quem habuit, misit. Et quibusdam dicentibus de
6 templo, quòd bonis lapidibus & donis ornatum esset, dixit; Hæc quæ videtis,
venient dies, in quibus non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وَامَّا اَنَّ الْموتى يقومون فقد اَبَنى بِذٰلِكَ موسى فِي الْعُلَّيقَةِ لِقَولِ الرَّبِّ لَهُ اَنَا اِلٰهُ اِبْرٰهيم وَاِلٰهُ
38 اِسْحٰق وَاِلٰهُ يعقوب * لَيْسَ اِلٰهُ موتى بَلْ اَحْيَاء لِاَنَّ جَميعهم بِهِ يَحْيَون * فَاَجَابَ قوم مِن
39 الْكَتَبَةِ قَائِلِين يَا مُعَلِّم حَسَنًا قُلْتَ * وَلَم يَسْجُرُوا بَعْدُ اَن يَسْاَلُوهُ عَن شَيْءٍ *
40 * اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ وَالسَّبْعُون *
41 * ثُمَّ قَالَ لَهُم كَيْف يُقَال اَنَّ الْمَسِيحَ اِبْن
42 دَاوُد هُوَ * وَدَاوُد يَقُولُ فِي كِتَابِ الْمَزَامِيرِ قَالَ الرَّبُّ لِرَبِّي اِجْلِس عَن يَمِينِي * حَتَّى اَضَعَ اَعْدَاءَكَ
43 تَحْتَ قَدَمَيْكَ * فَدَاوُد يُسَمِّيهِ رَبًّا فَكَيْف هُوَ اِبْنُهُ * وَفِيمَا الشَّعْبُ جَميعهُ يَسْمَع قَالَ لِتَلَامِيذِهِ *
44 45 * اِحْذَرُوا الْكَتَبَةَ الَّذِين يُحِبُّونَ اَن يَمْشُوا بِالْحُلَلِ * وَيُحِبُّونَ السَّلَامَ فِي الْاَسْوَاقِ * وَصُدُورَ
46 الْمَجَالِسِ فِي الْجُمُوعِ * وَاَوَائِلَ الْمُتَّكَاتِ فِي الْوَلَائِمِ * اَلَّذِين يَاْكُلُونَ بُيُوتَ الْاَرَامِلِ بِعِلَّةِ تَطْوِيلِ
47 صَلَوَاتِهِم فَهٰؤُلَاءِ يَاْخُذُونَ اَعْظَم دَيْنُونِيَّة *
* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالسَّبْعُون *
1 2 * ثُمَّ نَظَرَ اِلَى اَغْنِيَاء يُلْقُونَ قَرَابِينَهُم فِي خِزَانَةِ الْهَيْكَلِ * وَرَاَى اَيْضًا اَرْمَلَةً مِسْكِينَةً قَدْ
3 اَلْقَت هُنَاكَ فَلْسَيْنِ * فَقَالَ اٰمِين اَقُولُ لَكُم اَنَّ هٰذِهِ الْاَرْمَلَةَ الْمِسْكِينَةَ قَدْ اَلْقَت اَكْثَر مِن
4 جَمِيعِهِم * لِاَنَّ هٰؤُلَاءِ كُلَّهُم اَلْقَوا قَرَابِينَ مِمَّا يَفْضُلُ عَنهُم وَهٰذِهِ مِن اِعْوَازِهَا اَلْقَت جَمِيعَ
5 6 مَا كَانَ لَهَا لِحَيَاتِهَا * وَفِيمَا قَوم يَقُولُونَ عَنِ الْهَيْكَلِ اَنَّهُ مُزَيَّنٌ بِالْحِجَارَةِ الْحَسَنَةِ وَبِالْاَكْرَامِ قَالَ
* هٰذَا الَّذِي تَرَوْنَهُ سَوْفَ يَاْتِي اَيَّام لَا يُتْرَكُ فِيهِ حَجَرٌ عَلَى حَجَرٍ اِلَّا وَيُهْدَم *

Verùm quòd mortui resurgant, innuit 37
id Moses, in rubo dicente Domino ad
ipsum; Ego sum Deus Abraham, &
Deus Isaac, & Deus Jacob: Non Deus 38
mortuorum, sed vivorum: quia omnes
in eo vivunt. Responderunt quidam ex 39
Scribis, dicentes; Magister, benè di-
xisti. Et non ausi sunt imposterum in- 40
terrogare eum de re ulla.

Sectio septuagesima tertia.

Præterea dixit illis; Quomodò dicitur 41
quòd Christus sit filius David, Cùm 42
David dicat in libro Psalmorum, Dixit
Dominus Domino meo, Sede à dextera
mea, Donec ponam inimicos tuos sub 43
pedibus tuis? Itaque David vocat il- 44
lum Dominum suum: quomodò ergò est
filius eius? Et dum populus univer sus 45
audiret, dixit discipulis suis; Cavete à 46
Scribis qui amant ambulare cum stolis,
& amant salutationem in foris, & præ-
cipuas sedes in synagogis, & primos dis-
cubitus in convivis. Qui comedunt 47
domos viduarum præ extu prolixitatis
precum suarum. At ipsi accipient sum-
mam damnationem.

Sectio septuagesima quarta.

CAP. XXI.

DEindè respexit in divites quosdam 1
jacientes munera sua in ærarium tem-
pli, Viditque etiam viduam pauperem 2
injecisse illuc minuta duo. Quapropter 3
dixit, Amen dico vobis, hanc viduam
pauperculam plus immisisse quàm il-
omnes. Nam hi omnes immiserunt mu- 4
nera ex eo quod superest illis: hæc
autem cum inopia sua immisit quicquid
habebat pro victu suo. Et dum quidam 5
dicerent de templo quòd esset ornatum
lapidibus pulchris, & cælaturis, dixit; 6
In hoc quod videtis, venient dies quibus
non relinquetur lapis super lapidem, qui
destruatur.

Versio ÆTHIOPICA cùm Interpretatione LATINA.

37 ወእሙስ፡ይሐይዉ፡ሙዉታን፡ሙሲሂ፡ነገረ፡ኀሙ፡ይቤሎ፡ እግዚእ፡ብሔር፡በኅበ፡ዕፀ፡ባ
ጡስ። ለነ፡ውእቱ፡እመላክ፡ለብርሃም፡ወለመላክ፡ይስሐቅ፡ወለመላክ፡ ያዕቆብ።ኢ
38 ሊኆነ፡ እመላክ፡ ሙዉታን፡ አላ፡ለመላክ፡ ሕያዋን፡ውእቱ፡እሙ፡ኵሎሙ፡ሕያዋ
39 ን፡ እሙንቱ፡ በኀቤሁ።።ኢ ወለወጠሉ፡ ጸሐፍት፡ ወይቤሉ፡ ሊቅ፡ሠናየ፡ትቤ።።ኢ
40 ወለልበ ፡ አንከ ፡ መነሂ ፡ ዘተኅበለ ፡ ይስአሎ።።ኢ
በእንተ ፡ ዘክሙ ፡ ተስእሎሙ ፡ እግዚእነ ፡ ለፈረሳዊያን።።ኢ
41 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለፍረሳዊያን፡ እሮቱ፡ይብልዎ፡ ለክርስቶስ፡ወልደ፡ዳዊ
42 ት።።ኢ ወበቢሁ፡ደዊት፡ይቤ፡በመጽሐፈ፡መዝሙር።።ይቤሎ፡እግዚእ፡ለእግዚአየ፡ነ
43 በር፡በየማንየ።ኢ እስከ፡ እገብሶሙ፡ ለጸላእትከ ፡ ታሕተ ፡ መከየደ ፡ እግሪከ።።ኢ
44 ዘለቢሁ፡እንከ፡ደዊት፡እግዚለየ፡ይቤሎ፡እፎ፡እንከ፡ይከውኖ፡ወልደ።።ኢ ወለእዘ፡ኵ
45 ሎሙ፡ሕዝብ፡ይሰምዑ፡ይቤሎሙ፡ለአርደእቲሁ።ኢ ተዓቀብዎሙ፡ ለጸሕፍት፡እለ፡
46 ይፈቅዱ፡ያንሶሰዉ፡ተሳቢሶሙ፡ወያፈቅሩ፡ ተአመኖ፡በመሠያጠት፡ወነቢረ፡ፍጽም፡በ
47 ዉስተ፡ለዕዋደት፡ወርእሰ፡መርፋቅ፡በውስተ፡ምሰሐት።።ኢ እለ፡ ይውኅጥዎ፡ለአብ
ያት፡መበለታት፡ ወይተጣየኑ፡ ነፍሳ፡ምክንያተ፡ እለ፡ያነውሑ፡ጸሎተ፡እሙንቱ፡ ይነሥ
ሉ ፡ ዘይዳቢ ፡ ደይነ።።ኢ በእንተ፡ ክልኤቱ ፡ ጸሪቅ።ኢ
1 2 ፲a ወነጸረ፡ወርእየ፡ለብዕልተ፡እለ፡ያበውኡ፡መባዖሙ፡ውስተ፡ውደየ፡መጽዋት።።ኢወ
3 ርእየ፡እቤረ፡መበለተ፡ለብሊተ፡ክልኤ፡ጸሪቃ።ኢ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለአር
ደኢሁ፡ ሓጫነ፡ ለብለክሙ፡ ኀሙ፡ ዛቲ፡እቤር፡ ነደይት፡ ለብዝኀት ፡ ለብለ ፡ መባለ፡
4 ለእግዚእለብሔር።።ኢ እሙ፡እሉ፡ኵሎሙ፡ እሙተረፎሙ፡ለብሉ፡ለእግዚእለብሔ
5 ር፡ወዛቲሰ፡እሙተፅናሰ፡ኵሎ፡ ጥሪተ፡ዘባ፡ ለብለት።።ኢ ወበእለ፡ ይቤልዎ፡ በእንተ፡
6 ቤተ፡መቅደስ፡መንት፡ሠናይ፡እበነሂሁ፡ወስርግው፡ንድቁ።።ኢ ወይቤሎሙ፡ትሬእዩ፡ዘ ዘ
ንተ፡ይመጽእ፡መዋዕል፡ለመ፡ ሊይትኀደግ፡ ዝየ፡ለብኁ፡ደቡ፡እብኁ፡ ዘሊይትነሠት።።ኢ

Et quòd vivent mortui, Moses indicavit quomodo dixerat ei Deus apud rubum, 37
Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. Non fuit igitur Deus 38
mortuorum, sed Deus viventium est: quia omnes vivi sunt apud eum. Et respon- 39
derunt scribæ, & dixerunt; Magister, benè dicis. Et non fuit ampliùs aliquis 40
qui audebat interrogare eum.

De eo quòd interrogat Dominus noster Pharisæos.

Et dixit Dominꝰ Jesus Pharisæis, Quomodo dicunt Christum filium esse David: 41
Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo, Sede in 42
dextra mea, Usquedum reducam inimicos tuos, sub scabellum pedum tuorum? 43
Ipse igitur quem David Dñm meum vocat, quomodo igitur erit filius ejus? Et 44
omnibus populis audientibus, dixit discipulis suis; Attendite scribas, qui volunt 45
ambulare stolati, & amant salutationes in foris, & sedere summo *loco* in conven- 46
tibus, & capitalem accubitum in conviviis: Qui devorant domos viduarum, & 47
circumveniunt longâ excusatione, prolongantes orationem: isti accipient majo-
rem damnationem.

CAP. XXI. *De duobus minutis.*

Et intuitus est, & vidit divites proferentes munera sua in *locum* eleemosyna- 1
rum. Et vidit viduam pauperrimam offerentem duo minuta. Et dixit Dominus 2
Jesus discipulis suis; Amen, dico vobis, quòd hæc vidua egena abundantius ob- 3
tulit munus Deo. Quia hi omnes ex reliquiis suis obtulerunt Deo: & hæc ex 4
penuria sua omnes reliquias quas habuit, obtulit. Et fuerunt *quidam* qui dice- 5
bant ei de Domo sancta, quàm pulchri *essent* lapides ejus, & ornatum ædificium
ejus. Et dixit iis, Videtisne hæc? venient dies quando non relinquetur hîc la- 6
pis super lapidem qui non destruetur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد نوزده ذكر زني كه دو كروهه ريسمان در خزينه انداخت * وعيسي در
1 تو انگران مي نگريد كه قربان خودرا در خزينه مي انداختند * وديد بيوه زن مسكين * كه
2 دو كروهه † ريسمان † انداخت * * عيسي گفت راست بشما بگويم اين بيوه زن مسكين * از همه
3 بيشتر انداخت * * سبب انك ايشان همه از افزوني خود هر كسي انداختند * واين از درويشي
4 خود * هر چه داشت انداخت * صد بيست براي عمارت كه خراب شود
5 * كساني بر هيكل † نگاه مي كردند * ومي گفتند * بسنگهاء خوب * واساسها كزين وقربانها
6 آراسته است * عيسي بديشان گفت * اينهارا كه مي بينند * روزها بيايد كه سنك بر سنك
درين هيكل نماند * تا از يكديگر † گشاده نشود

CXIX. Historia mulieris quæ duos glomos fili in gazophylacium injecit.

CAP. XXI.

JEsus autem divites intuitus est, 1
qui oblationes suas in gazophylaci-
um injecerunt. Et visâ viduâ pau- 2
pere, quæ duos glomos fili injecit,
Jesus dixit; Verè vobis dico, Hæc vi- 3
dua pauper plus quàm omnes injecit:
Eò quòd illi omnes ex abundantia 4
sua singuli injecerunt: hæc verò ex
inopia sua quicquid habuit injecit.

CXX. De ædificio, quòd destruendum erat.

Quidam in templum intuebantur, et 5
dicebant; Lapidibus pulchris, et
fundamentis electis, et donariis or-
natum est: Jesus illis dixit; Hæc 6
sunt quæ spectant: dies venient,
quando lapis super lapidem in hoc
templo non manebit, quin unus ab
alio dissolutus sit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΕ'.

Interrogaverunt autem illum, dicentes; Præceptor, quando igitur hæc erunt? &
7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσαι; καὶ σημ β
quod signum cùm jamnum est hæc fieri? Ille autem dixit; Videte ne
8 τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; Ὁ δὲ εἶπε, Βλέπετε μὴ ΟΕ'
seducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego
πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγώ
sum: & tempus appropinquavit: ne ergò eatis post eos. Cùm autem
9 εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. Ὅταν δὲ
audieritis prælia & seditiones, ne terreamini: oportet enim hæc fieri
ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ (γ) ταῦτα γενέσθαι
primùm, sed non statim finis. Tunc dicebat illis; Excitabitur gens
10 πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος
contra gentem, & regnum adversùs regnum. Terræmotúsque magni per
11 (δ) ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. (ε) Σεισμοί τε μεγάλοι κατ'
loca, & fames, & pestilentiæ erunt: terroréque & signa de cœlo magna
τόπους, καὶ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ ἔσονται· φόβητρά τε καὶ (ζ) σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα
erunt. Ante autem hæc omnia injicient in vos manus suas,
12 ἔσαι. Πρὸ δὲ τούτων (ζ) ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, σν α
& persequentur, tradentes in synagogas & custodias, adductos ad reges
καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς
& præsides, propter nomen meum. Continget autem vobis in testimonium.
13 καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.

σνα β — Ponite ergò in cordis vestris, non præmeditari defendi. Ego
(ι) Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι. Ἐγὼ 14
15 enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt contradicere neque resistere
γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν (η) οὐδὲ ἀντιστῆναι
omnes adversantes vobis. Trademini autem & à parentibus, & fratri-
πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ ἀδελ- 16
bus, & cognatis, & amicis: & morte afficient ex vobis. Et eritis
φῶν, καὶ (θ) συγγενῶν, καὶ φίλων· καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. Καὶ ἔσεσθε 17
exosi ab omnibus propter nomen meum. Et capillus de capite vestro
μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν 18
non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Cùm
οὐ μὴ ἀπόληται. Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν (ι) κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν 19 20
autem videritis circumdatam ab exercitibus Hierusalem, tunc scitote quia
σνβ δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἰερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι
ι appropinquavit desolatio ejus. Tunc qui in Judæa, fugiant ad
σνγ (κ) ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς 21
β montes: & qui in medio ejus, discedant: & qui in regionibus, non
τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἀναχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ
intrent in eam.
εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν.

MS. A. (γ) γένηται ταῦτα (δ) ἐπ' ἔθνος, (ε) Σεισμοὶ μεγάλοι (ζ) πάντων (ζ) Θέτε οὖν ἐν τῇ καρδίαις (η) ἢ ἀντιστῆναι (θ) Συγγενέων, (ι) κτήσεσθαι (κ) ἤγγισεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et interrogabant eum, dicentes; Doctor, 7
quando hæc erunt? quódve erit signum
quando hæc proximè futura erunt? Ipse 8
verò dixit eis; Videte ne seducamini: mul-
ti siquidem venient in nomine meo, di-
céntque; Ego sum Messia: & verò tempus 9
illud propè est: ne tamen post eos ambula-
veritis. Quúmque audieritis bella, & tu- 10
multus, ne extimueritis. Futurum est enim
ut hæc primùm fiant. Sed nondum perve-
nit finis. Insurget enim gens contra gen- 11
tem, & regnum contra regnum. Et terræ- 12
motus ingentes futuri sunt singulis in locis,
item fames & pestilentiæ: erúntque terri-
culamenta & pavores, & signa magna è
cœlo apparebunt, imbresque permagni
erunt. Sed ante hæc omnia injicient in vos 13
manus, vósque persequentur, & tradent
vos in synagogas & carceres, & sistent vos
coram regibus & præsidibus propter nomen
meum. Hæc autem erunt vobis testimonio.
Sed reponite in corde vestro, non esse vo- 14
bis studendum in reddenda ratione. Ego 15
enim dabo vobis os & sapientiam illam, cui
non poterunt obsistere omnes inimici vestri.
Tradent autem vos parentes vestri, & fratres, 16
& consanguinei, & amici vestri, mortíque
adigent *nonnullos* ex vobis. Et eritis exosi 17
omnibus propter nomen meum. Sed pilus 18
à capite vestro non peribit. Verùm per 19
patientiam vestram possidebitis animam
vestram. Quum autem videritis Jerusalem 20
cinctam ab exercitu, tunc scitote appropin-
quâsse vastationem ejus. Tunc ii qui sunt 21
in Judæa, fugiant in montem; quíque intra
eam sunt, evadant: & qui sunt in agris, non
ingrediantur eam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CXXI. Vaticinium Christi de excidio Hierosolymæ, & iis quæ eventura erant.

Eum interrogárunt, et dixerunt; 7
Præceptor, hæc quando erunt? et
signum quod erit, quando hæc omnia
propinqua erunt. Ipse eis dixit; 8
Cavete, ne decepti sitis: multi
enim in nomine meo venient, et
dicent; Ego sum, ego sum Chri-
stus: tempus propinquum est: post
eos ne eatis. Et cum bella et com- 9
motiones fuerint, ne timeatis: opor-
tet ut hæc omnia prius fiant, sed
nondum finis advenit. Eò quòd 10
prius populus in populum surgent,
et regnum in regnum. Et in diver- 11
sis locis motus validi erunt, et
angustia, et fames, et mors pluri-
ma: et tremor, et terror, et tumul- 12
tus, et signa dira et terribilia ap-
parebunt de cœlo, et hyems fri-
gúsque protrahetur. Sed primùm
hæc omnia fiant, vobis manus in-
jicient, et vos hostiliter prosequen-
tur, et in synagogas vos tradent,
et in vincula et carcerem ibitis,
et ante reges et præfectos vos tra-
hent, propter nomen meum: ut vo- 13
bis testimonium sit. Nihil autem 14
intra vos de hoc sit, quòd, cùm in
judicium tulerint, et nos interroga-
verint, quod responsum dabimus,
aut quomodò faciemus in eo tempore? 15
Ego sum qui vobis os et sapientiam

Versio VULGATA LATINA.

7 Interrogaverunt autem illum, dicentes; Præceptor, quando hæc erunt, & quod
8 signum cùm fieri incipient? Qui dixit; Videte ne seducamini: multi enim ve-
nient in nomine meo, dicentes quia ego sum: & tempus appropinquavit: nolite
9 ergò ire post eos. Cùm autem audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri:
10 oportet primùm hæc fieri, sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis; Surget
11 gens contra gentem, & regnum adversùs regnum. Et terræmotus magni erunt
per loca, & pestilentiæ, & fames, terroresque de cœlo, & signa magna erunt.
12 Sed ante hæc omnia injicient vobis manus suas, & persequentur, tradentes in
synagogas & custodias, trahentes ad reges & præsides, propter nomen meum:
13 Continget autem vobis in testimonium. Ponite ergò in cordibus vestris, non
14 præmeditari quemadmodùm respondeatis. Ego enim dabo vobis os & sapien-
15 tiam, cui non poterunt resistere & contradicere omnes adversarii vestri. Trade-
16 mini autem à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficient
17 ex vobis: Et eritis odio omnibus propter nomen meum: Et capillus de
18 capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras.
19 Cùm autem videritis circumdari ab exercitu Jerusalem, tunc scitote quia appro-
20 pinquavit desolatio ejus. Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes: & qui
21 in medio ejus, discedant; & qui in regionibus, non intrent in eam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس والسبعون *

* Sectio septuagesima quinta.

7 * وسالوه قايلين يا معلم متي يكون هذا * وما العلامة اذا قريب هذه الامور ان تكون *
8 * فقال لهم انظروا لا تضلوا * فان كثيرين ياتون باسمي قايلين اني انا هو والزمان قد
9 قرب فلا تتبعوهم * فاذا سمعتم بالحروب والفتن فلا تجزعوا فان هذا مزمع ان يكون اولا لكن
10 لم ياتِ الانقضاء * حينيذ قال لهم تقوم امة على امة ومملكة على مملكة * وتكون
11 زلازل عظيمة في مواضع * ويكون جوع ووباء وكواف وعلامات عظيمة من السماء *

7 *Interrogaverunt autem illum, dicentes;* 7
Præceptor, quando erit hoc? & quod
signum, quando imminebunt hæ res ut
fiant? Ait illis; Videte, ne erretis: 8
* *multi enim venient in nomine meo, di-*
centes; Equidem ego sum: & tempus
jam appropinquavit: ne ergò sequamini
illos. Cùm autem audieritis prælia, & 9
seditiones, ne terreamini: quia hoc
futurum est ut sit primùm, sed nondum
venit finis. Tunc subdidit illis; Sur- 10
get gens contra gentem, & regnum ad-
versùs regnum, Et erunt terræmotus 11
magni in locis quibusdam, & erit fa-
mes, & pestis, & terrores, & signa
magna de cœlo.

* الفصل السادس والسبعون *

Sectio septuagesima sexta.

12 * وقبل هذا كله يصنعون ايديهم عليكم ويطردونكم ويسلمونكم الى المجامع والسجون * ويقدمونكم الى الملوك والولاة
13 من اجل اسمي * فتكون لكم شهادة * فضعوا في قلوبكم الا تهموا بما تحتجون به *
14 فاني معطيكم فما وحكمة لا يقدر الذين يناصبونكم على مقاومتها ولا الجواب عنها * وسوف
15 16 تسلمون من الاباء والاخوة والاقارب والاصدقاء ويقتل منكم * وتكونون مبغضين من
17 كل احد من اجل اسمي * وشعرة من رؤسكم لا تهلك * وبصبركم تقتنون نفوسكم *
18 19 واذا رايتم يروسليم قد احاط بها الجنود حينيذ اعلموا انه قد دنا خرابها * حينيذ
20 21 الذين في اليهودية يهربون الى الجبال * والذين في وسطها يفرون خارجا * والذين
في الكور لا يدخلونها *

12 *Et ante hæc omnia, ponent manus suas* 12
super vos, & persequentur vos, & tra-
dent vos in synagogas & carceres, &
offerent vos regibus & præfectis propter
nomen meum; 13 *Eritque vobis in testi-* 13
monium. Ponite ergò in cordibus vestris, 14
haud esse solicitos in iis quæ ad ex cu-
sationem adducturi estis. Ego enim da- 15
turus sum vobis os, & sapientiam, cui
non poterunt qui se opponent vobis, con-
tradicere, neque respondere. Et quidem 16
trademini à parentibus, & fratribus, et
cognatis, et familiaribus: & occiden-
tur ex vobis quidam. *Et eritis odiosi* 17
unicuique propter nomen meum. Et ca- 18
pillus de capitibus vestris non peribit.
Et cum patientia vestra possidebitis 19
animas vestras. Cumque videritis Je- 20
rusalem jam obsessam ab exercitibus,
tunc scitote quòd jam appropinquavit
ruina ejus. Tunc qui sunt in Judæa, 21
fugiant in montes: et qui intus illam,
fugiant foràs: & qui in ruribus, non
ingrediantur eam;

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ : ሣልቀተ : ዓለም::=

De fine mundi.

7 ወተስእልዎ : ወይቤልዎ : ለርደለሊሁ: ሊቅ: ማእዜ:ይከውን:ዝንቱ:ወመንተ: ትእመ
8 ርቱ:ለመ: ይከውንዝ::=: ወይቤሎሙ: ዑቁ: ሊያስሕቱክሙ: ብዙኃን: ይመጽሉ:
በስመየ: ወይብሉ : ለነ: ውእቱ : ወበጽሐ : ዕድሜሁ : ወሊትሖሩ : ወሊትትለውዎ
9 ሙ::=: ለሙ:ሰማዕክሙ: ቀትለ:ወሀከከ: ሊትደንግፁ:እሙ: ይከውን:ይቀድሙ:
10 ከመዝ:ወበሕቱ:ለኮ:ሶቤሃ:ዘይኅልቅ::=: ወይቤሎሙ:ይትነሠሉ:ሕዝብ:ዲበ:ሕ
11 ዝብ:ወነገሥት:ላዕለ:ነገሥት:=: ወይመጽእ:ዐቢይ:ድልቅልቅ:ወረኃብ: በበ:ብሑ
12 ረ: ወቋርሃት:ላዕለ:ሰብእ:ወታላመር: ዐቢይ: ይከውን : ወክረምት::=: ወ[illegible]ቀ
ድሙ:ዝንቱ:ኵሉ:ይእኅዙክሙ: ወይወስዱክሙ: ለዕዋደተ:ወኀቡ; ነገሠት:ወመሰፍ
13 ንት: ወይሞቅሑክሙ : ወዝይደንክበክሙ : በእንተ: ስመየ:=: ከመ:ይኩን: ሰመዐ:
14 ለዕለሆሙ::=: ወዐቁ: ሊትሐልዩ: በልብክሙ: ዘትብሉ:=: ለነ:ለሀብክሙ:ለ
15 ፊ : ወጥበበ : በዘ : ሊይክሉክሙ : ተዋቅሦተክሙ : ወይትነሠሉ : ላዕሌክሙ:=:
16 ወይግብሉክሙ : ለዝጣዲክሙ : ወለኀዊክሙ : ወለዕርከቲክሙ : ቢፀጽክሙ:=:
17 ወኵሉ : ይጸልለክሙ : በእንተ:ስመየ : ወይቀትሉክሙ:=: ወሊይትሐጥፅ:
18 ለፀዕርተ : ርእስክሙ:=: ወበትዕግስትክሙ : ታጠርይዋ : ለነፍስክሙ::=:
19 ወለመ : ርሊክሙ: ዓገትዋ: ሰራዊት: ለሊየሩሰሌም : ለእመሩ : ከመ:በጽሐ : ውስ
20 ናሃ::=: ይእተ : ዕለት : እለ: ውስተ: ይሁደ: ይጥይዩ : ውስተ: ለድባር: ወእለሂ:
21 ማእከለ : ይወፅሉ:እመኔሃ: ወእለሂ:ውስተ: በሐውርት:ሊይበውእዋ:=:

dabo, ita *ut omnes inimici vestri vobis resistere non poterint. Pa-* 16
tres, et fratres, et propinqui ve-
stri vos in manum eorum tradent,
& è vobis aliquos *morte afficient.*
Propter nomen meum unicuiq; odio 17
habiti eritis. Unicus autem capil- 18
lus à capite vestro non peribit. Pa- 19
tientiâ et tolerantiâ animam ve-
stram comparate. Cùm videritis, 20
quòd in Hierosolymam et circumcir-
ca eam exercitus invectus sit, tunc
scitote desolationem ejus propin-
quam esse. Illi itaque qui in Ju- 21
dæa fuerint, ad montem fugiant:
ii autem qui intra civitatem fu-
erint, aufugiant: et illi qui in
agris fuerint, in eam ne ingredi-
antur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 پدران وبرادران وخويشان شما † شمارا بدست دهند * وازشما بميرانند * * براي نام من † با هر كسي
17 18 دشمن داشته شويد * * ويكتاي † موي از سر شما كم نشود * * بصبر وشكيبايي
19 جان خودرا حاصل كنيد * * چون بينيد * كه در اورشليم وگرداگرد او لشكر
20 21 در پيچيده باشد * انكه بدانيد كه خرابي او نزديك شد * * وايشان كه در يهودا اند
در كوه بگريزند * وانان كه در شهر اند روند * بگريزند * وايشان كه در ديها
باشند * درو در نروند *

16 *dabo*, ita *ut omnes inimici vestri* 16
vobis resistere non poterint. Pa-
tres, et fratres, et propinqui ve-
stri vos in manum eorum tradent,
& è vobis aliquos *morte afficient.*
Propter nomen meum unicuiq; 17
odio habiti eritis. Unicus autem capil- 18
lus à capite vestro non peribit. 19
Patientiâ et tolerantiâ animam ve-
stram comparate. Cùm videritis, 20
quòd in Hierosolymam et circumcir-
ca eam exercitus invectus sit, tunc
scitote desolationem ejus propin-
quam esse. Illi itaque qui in Ju- 21
dæa fuerint, ad montem fugiant:
ii autem qui intra civitatem fu-
erint, aufugiant: et illi qui in
agris fuerint, in eam ne ingredi-
antur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΕ'.

22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ (λ) πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμ-
23 μένα. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
24 ραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ (μ) ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ.
Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα
τὰ ἔθνη· καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ
25 ἐθνῶν. Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς
συνοχὴ ἐθνῶν ἐν (ν) ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης, καὶ σάλου· Ἀποψυχόντων
ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ
δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
27 ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Ἀρχομένων δὲ τούτων
28 γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπο-

emptio vestra. Et dixit similitudinem illis; Videte ficum, & omnes
λύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν συκῆν, καὶ πάντα 29
arbores. Cùm protulerint jam, videntes à vobismetipsis agnoscitis quoniam
τὰ δένδρα. Ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε (ξ) ὅτι 30
jam propè æstas est. Ita & vos, cùm videritis hæc fieri, scitote
ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. (ο) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, 31
quoniam propè est regnum Dei. Amen dico vobis; Quia non
γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ 32
præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Cœlum & terra transi-
παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύ- 33
bunt, at verba mea non transibunt. Attendite autem vobismetipsis, ne fortè
σονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε 34
graventur vestra corda in crapula, & ebrietate, & curis vitalibus,
(π) βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθῃ, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς,
& repentina in vos superveniat dies illa. Tanquam laqueus enim superveniet
καὶ αἰφνίδιος (ρ) ἐφ' ὑμᾶς ὀπίσω ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται 35
in omnes sedentes super faciem omnis terræ. Vigilate itaque, in
ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ προσώπου (σ) πάσης τῆς γῆς. Ἀγρυπνεῖτε οὖν, ἐν 36
omni tempore rogantes, ut digni habeamini effugere ista omnia futura
παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν (τ) ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα
fieri, & stare ante filium hominis.
γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

MS. A. (λ) πληρωθῆναι (μ) ὀργὴ τῷ (ν) ἀπορίᾳ ἠχοῦς (ξ) διότι (ο) Οὕτως (π) βαρηθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν (ρ) ὅπισθεν ἐφ' ὑμᾶς (σ) τῆς γῆς πάσης. (τ) πάντα ταῦτα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * ܗܠܝܢ ܝܘܡܝ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܝܘܡܝ ܕܢܬܡܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܟܬܝܒ. ܘܘܝܠ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܠܝܬ ܒܛܢܐ ܘܠܝܬ ܕܝܢܩܐ ܒܝܘܡܝܗܘܢ.
23 ܗܘ ܕܢܗܘܝܢ ܒܟܪܣܐ ܘܕܡܝܢܩܐ ܒܗܘ ܝܘܡܬܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܝ ܕܐܢܫ ܡܫܬܟܚ ܠܗ ܒܗܘ ܝܘܡܬܐ
24 ܗܘ ܕܢܦܠ ܥܠ ܐܦܝ ܟܠ ܐܪܥܐ. ܘܢܬܒܛܠ ܟܠ ܚܕ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܘܬܗ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ
25 ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ
26 ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ
27 ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ
28 ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܫܘܠ ܘܢܩܛ

Nam hi sunt dies ultionis, ut impleatur 22
quicquid scriptum est. Væ autem iis quæ 23
fuerint prægnantes, iisque quæ lactantes
fuerint in illis diebus: erit enim angustia
ingens in terra, & ira in populo isto. Ca- 24
dentque acie gladii, & captivi abducentur
in omnem regionem: & Jerusalem erit
conculcata à gentibus, usquequò impleantur tempora Gentium. Et erunt signa in 25
Sole & Lunâ & syderibus, & in terra anxietas gentium, & perplexitas manuum præ
stupore sonitûs maris: Et commotio quæ 26
ejiciet animas hominum præ timore ejus
quod invasurum est terram: & commovebuntur virtutes cœlorum. Et tunc videbunt 27
Filium hominis venientem in nubibus cum
virtute multa, magnâque gloriâ. Quum 28
autem hæc incipient fieri, bono animo
estote, & attollite capita vestra, quoniam
appropinquat redemptio vestra.

Ad vesperas dominicæ post festum crucis. 66.

29 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ. ܚܙܘ ܬܐܢܬܐ ܘܟܠ ܐܝܠܢܐ. ܟܕ ܡܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܙܝܢ ܘܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܦܫܟܘܢ
30 ܕܩܪܝܒ ܗܘ ܩܝܛܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܟܕ ܬܚܙܘܢ ܗܠܝܢ ܗܘܝܢ ܕܩܪܝܒ ܗܘ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ.
31 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܥܕܝ ܗܕܐ ܕܪܐ ܕܠܐ ܢܥܒܪ ܥܕ ܕܟܠܗܝܢ ܢܗܘܘܢ. ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ
32 ܐܠܐ ܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܘܢ. ܐܦ ܥܠ ܗܘ ܝܘܡܐ ܘܗܘ ܫܥܬܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܫ ܐܦ ܠܐ ܡܠܐܟܐ ܕܫܡܝܐ
33 ܐܠܐ ܐܒܐ ܠܒܕܗ. ܚܙܘ ܫܟܘ ܘܨܠܘ ܕܠܐ ܬܕܥܘܢ ܡܬܝ ܙܒܢܐ ܗܘ. ܐܝܟ ܕܒܪ ܐܢܫ ܐܝܟܢܐ ܗܘ ܕܢܗܘܐ
34 ܒܝܘܡܬܗ ܕܒܪ ܐܢܫ. ܐܝܟ ܕܒܝܘܡܬܐ ܗܝ ܕܢܘܚ ܥܠ ܬܬܒܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡ ܡܬܝܬܗ ܕܒܪ ܐܢܫ.
35 ܐܝܟ ܕܒܝܘܡܬܐ ܗܝ ܕܢܘܚ ܥܠ ܬܬܒܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡ ܡܬܝܬܗ ܕܒܪ ܐܢܫ. ܐܝܟ ܕܒܝܘܡܬܐ ܗܝ ܕܢܘܚ
36 ܥܠ ܬܬܒܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡ ܡܬܝܬܗ ܕܒܪ ܐܢܫ. ܐܝܟ ܕܒܝܘܡܬܐ ܗܝ ܕܢܘܚ ܥܠ ܬܬܒܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ

Porrò dicebat eis parabolam; Videte ficum 29
& omnes arbores: Quæ quum pullulave- 30
rint, statim ex eis intelligitis propè esse
æstatem. Ita & vos quum videritis hæc 31
fieri, scitote propè esse regnum Dei.
Amen dico vobis, haudquaquam præteri- 32
turam generationem istam, quousque hæc
omnia fiant. Cœlum & terra transibunt, 33
verba autem mea minimè transibunt. Ca- 34
vete autem vobis ipsis, nequando graventur
corda vestra crapulâ & ebrietate, & solici-
tudine seculi, & repentè vobis superveniat
dies ille: Nam instar laquei invadet eos 35
omnes qui habitant in superficie universæ
terræ. Estote igitur vigilantes omni tem- 36
pore, & orantes, ut digni habeamini qui
effugiatis hæc quæ futura sunt, & consista-
tis coram Filio hominis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * كه روزها هستند ازان پاداش ستدن * كه هر چه نبشته شد † تمام شوند * اكنون 22
23 واي بر زنان آبستن * وايشان كه بچگانرا شير مي دهند * دران روزها دشخواريها وتنكي 23
24 سخت † بر زمين بشود * وبر عالم خشم عظيم پيدا شود * * ودر ولايتها و اقليمها اشوب 24
وجنك * وغارت باشد * واسير برده شود * واورشليم از طوايفها كوفته * وساويك كردد *
25 تا كه روزكار تمام شود * * ودر آفتاب نشانها بشوند * ودر ماه * وستاركان نيز * وبر روي 25
زمين سختي وتنكي شوند * ودر دستها رعشه * ولرز پيدا شود * از سهم ودرشتي اواز دريا *
26 * وزلزله در كوهها * وشكوه ونهيب * واوازهاء عظيم كه جان مردم را بدر كند * 26
27 وتيرومندان اسماني بلرزند * * انكه فرزند ادمي را بينيد كه بر ابر بيايد با لشكرها 27
28 وعظمت بزرك * * وچون اين چيزها اغاز كنند والبته بشود * شما دل استوار داريد * وسر 28
29 شمارا بلند † بر داريد * كه خلاص شما نزديك شد * * وبديشان مثل كفت * كه 29
30 درخت انجير ودكر درختهارا ببينيد * كي برك اغاز كنند * وسبز شوند * و بروينند * 30
31 بدانيد كه تابستان رسيد * * اين چنين نيز شما * وقتي كه بينيد * كه اينها همه 31

Quia dies sunt ultionis capiendæ, ut quæcunque scripta sunt compleantur. Væ autem mulieribus præ- 22
gnantibus, & eis quæ infantes lactaverint: in illis enim diebus 23
calamitates, & angustia extremæ in terra erunt, & in orbem ira magna revelabitur. Et in provin- 24
ciis & regionibus tumultus, & bellum, & direptio erit, & captivi abducentur: & Hierosolyma à gentibus conculcata & contrita erit, usque quò tempus compleatur. Et in Sole signa erunt, & in Luna 25
& stellis etiam, & super faciem terræ tribulatio & angustia erunt: & in manibus trepidatio & tremor conspectus erit, præ terrore & impetu sonitûs maris: Et ter- 26
ræmotus in montibus & consternatio, & terror, & voces magnæ quæ animas hominum expellent: et potentia cœlorum contremiscent. Tunc 27
Filium hominis videbitis, qui in nube veniet cum exercitibus et majestate magnâ. Cùm autem hæc 28
inceperint, omninò enim fient, vos animum confirmatum habete, et capita vestra sursum efferte; quia salus vestra propè facta est. Et 29
illis parabolam dixit; Arborem ficûs et alias arbores videte: Cùm 30
folia emittere incipiunt, et viresunt, et germinant, scitis æstatem advenire. Sic etiam vos, quan- 31
do videritis quòd hæc omnia

Versio VULGATA LATINA.

22 Quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quæ scripta sunt. Væ autem
23 prægnantibus & nutrientibus in illis diebus: erit enim pressura magna super ter-
24 ram, & ira populo huic. Et cadent in ore gladii: & captivi ducentur in omnes
Gentes, & Jerusalem calcabitur à Gentibus: donec impleantur tempora natio-
25 num. Et erunt signa in Sole, & Lunâ, & stellis, & in terris pressura Gentium
26 præ confusione sonitûs maris, & fluctuum: Arescentibus hominibus præ timore,
& expectatione, quæ supervenient universo orbi: nam virtutes cœlorum move-
27 buntur: Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate
28 magna, & majestate. His autem fieri incipientibus, respicite, & levate capita
29 vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem;
Videte ficulneam, & omnes arbores: Cùm producunt jam ex se fructum, scitis
30 quoniam propè est æstas. Ita & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quoniam
31 propè est regnum Dei. Amen dico vobis; Quia non præteribit generatio hæc, donec
32 omnia fiant. Cœlum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt.
33 Attendite autem vobis, ne fortè graventur corda vestra in crapula, & ebrietate,
34 & curis hujus vitæ: & superveniat in vos repentina dies illa: Tanquam la-
35 queus enim superveniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terræ. Vigi-
36 late itaque, omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia,
quæ futura sunt, & stare ante Filium hominis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * لِأَنَّ هٰذِهِ هِيَ أَيَّامُ ٱلْإِنْتِقَامِ لِيَتِمَّ كُلُّمَا هُوَ مَكْتُوبٌ * ٱلْوَيْلُ لِلْحُبَالَى وَٱلْمُرْضِعَاتِ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ *
23 لِأَنَّ سُدَّةً عَظِيمَةً تَكُونُ عَلَى ٱلْأَرْضِ وَسَخَطٌ عَلَى هٰذَا ٱلشَّعْبِ * وَيَقَعُونَ بِفَمِ ٱلسَّيْفِ * وَيُسْبَوْنَ
24 مِنْ كُلِّ ٱلْأُمَمِ * وَتَكُونُ يُورُشَلِيمُ مُوطِيًا مِنَ ٱلْأُمَمِ حَتَّى يُكْمَلَ زَمَانُ ٱلْأُمَمِ * وَتَكُونُ عَلَامَاتٌ فِي
25 ٱلشَّمْسِ وَٱلْقَمَرِ وَٱلْكَوَاكِبِ * وَعَلَى ٱلْأَرْضِ ضِيقُ ٱلْأُمَمِ مِنْ هَوْلِ صَوْتِ ٱلْبَحْرِ وَٱلرَّوَازِلِ *
26 * وَتَخْرُجُ نُفُوسُ أُنَاسٍ مِنْهُمْ مِنَ ٱلْخَوْفِ وَٱنْتِظَارِ مَا يَأْتِي عَلَى ٱلْمَسْكُونَةِ * لِأَنَّ قُوَّاتِ ٱلسَّمَاءِ
27 تَتَزَعْزَعُ * وَيُبْصِرُونَ ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ آتِيًا فِي ٱلسَّحَابِ مَعَ قُوَّةٍ وَمَجْدٍ عَظِيمٍ * فَإِذَا بَدَأَ هٰذَا أَنْ
28 يَكُونَ فَٱرْفَعُوا رُؤُوسَكُمْ وَٱنْظُرُوا إِلَى فَوْقُ فَإِنَّ خَلَاصَكُمْ قَدْ دَنَا * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ مَثَلًا ٱنْظُرُوا
29 إِلَى ٱلتِّينَةِ وَإِلَى كُلِّ ٱلْأَشْجَارِ * إِذَا أَنْبَتَتْ عَلِمْتُمْ مِنْهَا أَنَّ ٱلصَّيْفَ قَدْ دَنَا * كَذٰلِكَ أَنْتُمْ أَيْضًا
30 إِذَا رَأَيْتُمْ هٰذَا كُلَّهُ كَائِنًا فَٱعْلَمُوا أَنَّ مَلَكُوتَ ٱللهِ قَدِ ٱقْتَرَبَ * آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنْ هٰذَا ٱلْجِيلَ
31 لَا يَزُولُ حَتَّى يَكُونَ هٰذَا كُلُّهُ * وَٱلسَّمَاءُ وَٱلْأَرْضُ يَزُولَانِ وَكَلَامِي لَا يَزُولُ *
32 * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلسَّبْعُونَ *
33 * تَحَفَّظُوا لِئَلَّا تَثْقُلَ قُلُوبُكُمْ مِنَ ٱلسُّكْرِ وَٱلسُّكْرِ وَٱهْتِمَامِ ٱلْمَعِيشَةِ * فَيُقْبِلَ عَلَيْكُمْ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمُ
34 بَغْتَةً * لِأَنَّهُ مِثْلُ ٱلْفَخِّ يَأْتِي عَلَى كُلِّ ٱلْجَالِسِينَ عَلَى وَجْهِ ٱلْأَرْضِ كُلِّهَا * فَٱسْهَرُوا كُلَّ حِينٍ وَصَلُّوا
35 لِتَعْتَدُّوا أَنْ تَعْتَلُوا مِنْ هٰذِهِ ٱلْأُمُورِ ٱلْكَائِنَةِ كُلِّهَا وَتَقِفُوا قُدَّامَ ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ *

Quia hi sunt dies ultionis, ut impleatur 22
quicquid est scriptum. Væ prægnanti- 23
bus & lactantibus in illis diebus, quia
pressura maxima erit super terram, &
ira contra hunc populum. Et cadent in 24
ore gladii: & captivi ducentur ab
omnibus gentibus. Et erit Jerusalem
calcata à gentibus: donec impleatur tem-
pus Gentium. Et erunt signa in sole, & 25
lunâ, & stellis: & eveniet super ter-
ram angustia gentibus ob inopinatum
terrorem strepitûs maris, & terræmotûs:
Et egredientur animæ quorundam ab eis, 26
præ timore & expectatione ejus quod
veniet super orbem: quia virtutes cœli
conturbabuntur. Et videbitis Filium 27
hominis venientem in nubibus cum vir-
tutibus & gloriâ magnâ. Cùm autem 28
incipient hæc esse, elevate capita vestra,
& respicite sursum, quoniam redemptio
vestra appropinquavit. Deindè dixit 29
illis similitudinem; Videte ficum &
omnes arbores: Cùm cœperint matura- 30
scere, noscitis ex eis quòd æstas jam
appropinquavit. Ita vos etiam cùm 31
videritis hæc omnia fieri, scitote quòd
regnum Dei jam advenit. Amen dico 32
vobis, Quòd hæc generatio non præteri-
bit donec fiant hæc omnia. Et cœlum ac 33
terra transibunt, sermo autem meus non
transibit.

Sectio septuagesima septima.

Attendite ne graventur corda vestra sa- 34
tietate, & ebrietate, & solicitudine
victûs, & superveniat vobis illa dies
repentè. Nam tanquam laqueus super- 35
veniet omnibus sedentibus super faciem
terræ universæ. Itaque vigilate omni 36
tempore & orate, ut possitis evadere
has res quæ futuræ sunt omnes, & stare
ante Filium hominis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 እስመ : ዕድሜሃ : ውእቱ : በዘ : ይትቤቀልዋ : ኵሎ : ይብጸሕ : ኵሉ : ዘጽሑፍ :
23 ላዕሌሃ ::=: ወባሕቱ፡ለሊሁን፡ለፀኑሳት፡ ወለእለ፡ ይሰፀና፡ውእተ፡ዕለተ:: እስመ፡
ይኅውን፡ሳቢይ፡መንደቤ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወመቅሠፍት፡ ውስተ፡ ሕዝብ፡ ዝንቱ::=:
24 ወይወድቁ : በኵናት : ወይፁወዉ : ውስተ : ኵሉ : ለሕዝብ : ወይኪደዋ፡ ለሕዝብ፡
25 ለኢየሩሰሌም : እሰክ : ይበጽሕ : ዕድሜሆሙ : ለአሕዛብ::=: ወይኅውን :
ተአምር : ውስተ፡ ፀሐይ፡ ወወር ሓ፡ ወከዋክብትኒ፡ ይወድቁ፡ እምሰማይ፡ ውስተ፡ ም
26 ድር፡ ወይትመንደቡ፡ለሕዝብ፡ ወይኅስረ፡ ወባሕርኒ፡ ትደመፅ:=: ወትትካወሰ፡ እም
ኔፈሰ፡እጋለ፡አመ፡ ሕዮው፡ ወእመፍርሃት፡ ወለመትሕዝብት፡ ዘይመጽእ፡ ለዓለም፡
27 እስመ፡ ይትከወስ፡ ሳይለ፡ሰማያት፡ውእተ፡ ለሚረ::=: ለሚሂ፡ ይሬእይዎ፡ ለወልደ፡
እጋለ፡ እመ፡ ሕዮው፡ ይመጽእ፡ በደመና፡ሰማይ፡ መንለ፡ኀይል፡ብዙኅ፡ወስብሐት::=:
28 ወለመ፡ ኮነ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ስግዱ : ወለእንሥሉ : ርእስክሙ : እስመ : በጽሐ : ዘያድ
29 ኅነክሙ:=: ወመሰለ፡ ሎሙ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ : ሊየሱስ : እመኀመ : ርሲክ
30 ሶዋ፡ለበለሰ፡ ወለኵሉ፡ ዕፀው ::=: ኀመ፡ ሠርጹ፡ ለእመረ፡ ኀመ፡ ለልጸቀ፡ መኸረ
31 ሩ:=: እንትውሂ : እመኀመ፡ ርሲክሙ : ኀመ : ኮነ : ዝንቱ : ለእመረ : ኀመ፡
32 በጽሐት፡ መንግሠተ፡ እግዚአብሔር : :=: ለሜን : እብለክሙ : ኀመ፡ ሊታኅልቅ፡
33 ዛቲ፡ ትውልድ፡ እስከ፡ ይኅውን፡ ዝንቱ፡ ኵሉ:=: ሰማይ፡ወመድር፡ ይኀልፍ፡ ወቃል
34 ዮሰ፡ሊይኅልፍ፡ :=: ዑቁ፡ርእሰክሙ፡ ሊታክብዱ : ልበክሙ፡ በሰታይ፡ ወፈጊዕ፡ ወበ
35 ሐልዮ፡ ሞኅበር ት : ወትበጽሐክሙ : ይእቲ : ዕለት፡ ግቡተ::=: ኀመ፡ መለዓርት፡
36 እንተ : ተወርደ፡ ደበ :ኵሎሙ፡ እለ : ይነብሩ : ውስተ : መድር::=: ትግሡ : እ
ንተ፡በኵሉ፡ጊዜ፡ኀመ፡ትክሃሱ፡ ላመለጡ፡ በጸሉትክሙ፡ እመነ፡ ኵሉ፡ዝንቱ፡ ዘይ
መጽእ : ወትቁሙ : ቅድሜሁ፡ለወልደ፡ እጋለ፡ እመ፡ ሕዮው ::=:

Quia tempus est in quo retribuetur ei, ut adveniat totum quod scriptum est de 22
ea. Veruntamen væ prægnantibus & nutricibus isto die, quoniam erit magna 23
tribulatio in terra, & percussio in hac gente. Et cadent per gladium, & capti- 24
vi erunt in omnibus gentibus, & conculcabunt gentes Hierosolymam: usquequò
veniet tempus Gentium. Et erit signum in sole & lunâ, & stellæ cadent à cœlo 25
in terram, & afflicti erunt populi, & confusi erunt, & mare faciet strepitum:
Et commotum erit à spiritu hominis, & à timore, & ab existimatione futuri se- 26
culi, quia commota erit potestas cœli, istâ die. Tunc videbunt Filium homi- 27
nis venientem in nube cœli, cum potestate multa & gloria. Et quum fuerit 28
hoc totum, adorate, & levate capita vestra, quoniam appropinquavit qui ser-
vabit vos. Et parabolicè loquutus est iis, & dixit iis Dominus Jesus; Quando 29
videtis ficum & omnes arbores, Quòd floreścunt, scitote quòd appropinqua- 30
vit messis. Vos quando videritis quòd factum est hoc, scitote, quòd acces- 31
sit regnum Dei. Amen dico vobis, quòd non præteribit hæc generatio quo- 32
usque erit hoc totum. Cœlum & terra præteribit, & verbum meum non 33
præteribit. Cavete vobismet ne gravetis corda vestra in potu & crapulâ, 34
& in cura mundana, & superveniat vobis ista dies repentè: Sicut rete 35
quod descendet super omnes habitantes in terra. Vigilate igitur in omni 36
tempore, ut possitis fugere per orationem vestram à toto hoc quod futu-
rum est, & consistatis coram Filio hominis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * راست بشما بگويم * اين دوده
33 * تا انكه كه اينها همه بشوند * * آسمان وزمين بكذرند * وسخنهاء من
34 نكذرد * ازين ساعت در نفس خود حاضر * واستوار باشيد * نبادا † براي عيش * وتفرج *
35 وسستي * وآرايش عالم † از اول † دل شمارا كران كند * وناكهان روز بر شما بيايد * براي
36 انك همچون برق * وفروغ افتاب † بتابد † بر كساني كه بر روي زمين نشسته اند *
† اكنون در همه وقتي ان بهتر كه شب بي خواب باشيد، تا ارزاني باشيد كه ازين همه توانيد
كريختن وبرابر فرزند † ادمي بايستيد *

fiant, scitote regnum Dei prope 32
advenisse. Certò vobis dico, Hæc
generatio non præteribit, donec hæc
omnia fiant. Cœlum & terra transi- 33
bunt, verba autem mea non transi-
bunt. Ab hac hora vobismet at- 34
tenti, & confirmati estote, ne victu
& voluptate, & ebrietate, & or-
natu, mundus quàm citissimè cor
vestrum aggravet, & subitò Dies
vobis superveniat. Eò quòd veluti 35
fulgor & splendor Solis affulgebit
iis qui super faciem terræ habi-
tant. Omni igitur tempore hoc 36
satius est, ut nocte insomnes
sitis, ut digni sitis qui hæc omnia
possitis effugere, & coram Filio
hominis stetis.

Erat autem diebus in templo docens, at noctibus exiens morabatur
37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νυκτὰς ἐξερχόμενος (υ) ηὐλίζετο
in monte vocato Oliveturum. Et omnis populus manicabat ad eum in
38 εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθρίζε πρὸς αὐτὸν ἐν
templo audire eum.
τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

CAP. XXII. κβ'.

Οϛ'
σξ
α
σξα
α
σξβ
β
σξγ
β

1 Ἤγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα. Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχι-
Appropinquabat autem festum Azymorum, dictum Pascha. Et quærebant principes
2 ερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.
Sacerdotum & Scribæ hoc, quomodò tollerent eum: timebant enim plebem.
3 Εἰσῆλθε δὲ (α) ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικληθέντα Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ
Intravit autem Satanas in Judam cognominatum Iscariotem, existentem ex
4 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀπελθὼν ὁμιλήσας τοῖς ἀρχιερεῦσι, (β) καὶ
numero duodecim. Et abiens collocutus est principibus Sacerdotum, &
5 τοῖς στρατηγοῖς τὸ, πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς. Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο
magistratibus hoc, quomodò illum traderet eis. Et gavisi sunt, & pacti sunt
6 αὐτῷ (γ) ἀργύριον δοῦναι. Καὶ ἐξωμολόγησε· καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι
illi argentum dare. Et spopondit: & quærebat opportunitatem ad tradendum
7 αὐτὸν (δ) αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου. Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει
illum eis sine turbis. Venit autem dies Azymorum, in qua oportebat
8 θύεσθαι τὸ πάσχα. Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών, Πορευθέντες ἑτοι-

MS. A. (υ) * ηὐλίζετο ΚΕΦ. κβ'. MS. A. (α) Σατανᾶς (β) καὶ στρατηγοῖς (γ) ἀργύρια (δ) ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς. (ε) ὃ ἐὰν εἰσπορεύηται. (ζ) ἀπάγαγον (η) Ὅτι ὁ μὴ φάγω

rate nobis Pascha, ut manducemus. Illi autem dixerunt ei; Ubi vis pa-
9 μάσαι ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοι-
remus? Is autem dixit eis; Ecce introeuntibus vobis in civitatem,
10 μάσωμεν; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν,
occurret vobis homo amphoram aquæ portans: sequimini eum in
συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς
domum quò intrat. Et dicetis patrifamiliàs domûs; Dicit
11 τὴν οἰκίαν (ε) ὅ εἰσπορεύεται. Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει
tibi Magister; Ubi est diversorium, ubi Pascha cum discipulis meis
σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστι τὸ καταλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου
manducem? Et ipse vobis ostendet cœnaculum magnum stratum: ibi pa-
12 φάγω; Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει (ζ) ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοι-
rate. Euntes autem invenerunt sicut dixit illis: & paraverunt Pascha.
13 μάσατε. Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἶρηκεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
Et cùm facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo. Et
14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. Καὶ
15 εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν,
ante me pati. Dico enim vobis, Quia non amplius non manducabo ex eo,
16 πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, (η) Ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ,
donec impleatur in regno Dei.
ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 * ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܬܐ ܗܘܐ ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ ܘܒܠܝܠܝܐ ܢܦܩ ܘܐܬܒ ܒܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ ܕܡܬܩܪܐ ܓܘܠܓܘܠܬܐ ·
38 ܘܟܠ ܥܡܐ ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܒܗܝܟܠܐ ܕܢܫܡܥܘܢ ܠܡܠܦܢܗ ·

* ܕܡܥܕܐ ܕܦܨܚܐ ܕܡܬܩܪܐ ܦܨܚܐ ·

I 1 * ܘܩܪܒ ܥܝܕܐ ܕܦܛܝܪ ܕܡܬܩܪܐ ܦܨܚܐ · 2 ܘܒܥܘ ܪܒܢܐ ܘܟܗܢܐ ܕܢܩܛܠܘܗܝ ·
3 * ܘܥܠ ܝܗܘܕܐ ܕܡܬܩܪܐ ܐܝܣܟܪܝܘܛܐ ܕܗܘ ܡܢ ܡܢܝܢܐ ܕܬܪܥܣܪ ·
4 * ܘܐܙܠ ܘܬܟܣ ܥܡ ܪܒܢܐ ܘܟܗܢܐ ܘܣܪܝܩ ܠܗܘ ܕܢܫܠܡܝܗ ·
5 * ܘܫܒܚܘ ܘܩܒܠ ܡܢ ܝܗܘܕܐ ܟܣܦܐ ·
6 * ܘܐܬܚܒ ܘܒܥܐ ܕܢܫܠܡܝܗ ܠܗܘ ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܟܢܫܬܐ ·
7 * ܘܐܬܐ ܝܘܡܐ ܕܦܛܝܪ ܕܡܬܩܪܐ ܦܨܚܐ · 8 ܘܫܕܪ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܘܚܢܢ ·
9 * ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܐܙܠܝܢ ܬܫܪܘ ܠܢ ܕܢܟܘܠ ܦܨܚܐ · 10 ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܗܐ ܟܕ ܥܠܝܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ·
ܬܬܩܒܠ ܠܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܛܥܢ ܩܘܡܩܡ ܡܝ ܥܠ ܗܘ ܒܝܬܐ ܕܥܠ ܗܘ ܢܥܠ ·
11 ܘܬܐܡܪܘܢ ܠܒܥܠ ܒܝܬܐ ܗܢܘ ܐܡܪ ܠܟ ܐܝܟܐ ܐܬܪ ܐܦܨܚ ܥܡ ܬܠܡܝܕܝ ·
12 ܘܗܘ ܢܚܘܐ ܠܟܘܢ ܥܠܝܬܐ ܪܒܬܐ ܡܦܪܫܐ ܬܡܢ ܬܫܪܘ ·
13 ܘܐܙܠܘ ܘܐܫܟܚܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗܘ ܘܐܬܪ ܐܦܨܚ ·
14 * ܘܟܕ ܗܘܬ ܫܥܬܐ ܝܬܒ ܘܬܪܥܣܪ ܠܗ ܘܫܠܝܚܐ ܥܡܗ · 15 ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܒܥܝܬ ܒܥܝܬ ܗܘܝܬ ܠܡܐܟܠ ܗܢܐ ܦܨܚܐ ܥܡ ܟܘܢ ܩܕܡ ܕܐܢܐ ܢܬܐܠܡ ·
16 ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܐܟܠ ܐܢܐ ܡܢܗ ܥܕ ܕܫܠܡ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ·

Interdiu autem docebat in templo: noctu 37
verò exiens, pernoctabat in monte qui vo-
catur Oliveti. Et totus populus manè ve- 38
niebant ad eum in templum, ut audirent
sermonem ejus.

Ad vesperam, feriâ VI. crucifixionis. 62.

CAP. XXII.

Appropinquabat autem festum Azymo- 1
rum, quod vocatur Pascha. Et quærebant 2
principes sacerdotum & scribæ quomodò
trucidarent eum: timebant enim à populo.
Introivit autem Satanas in Judam vocatùm 3
Iscariotem, qui erat è numero duodecim.
Et abiens collocutus est cum principibus sa- 4
cerdotum & scribis & ducibus militiæ tem-
pli, ut ipsis eum proderet. Et gavisi sunt, 5
ac pacti sunt se daturos ei pecuniam. Et 6
spopondit eis: quærebátque sibi opportuni-
tatem, ut proderet eum ipsis extra turbam.
Advenit autem dies Azymorum, in qua mo- 7
ris erat mactari Pascha. Et misit Jesus 8
Cepham & Johannem, dixítque eis; Ite,
parate nobis Pascha, ut manducemus. Ipsi 9
verò dixerunt ei; Ubi vis paremus? Dixit 10
eis; Ecce vobis introëuntibus in civitatem
occurret vir bajulans hydriam aquæ, abite
post eum. Et quò loci ingredietur, dicite 11
domino domûs; Magister noster ait, Quod
est diversorium ubi edam Pascha cum disci-
pulis meis? Et ecce ipse ostendet vobis 12
cœnaculum quoddam ingens stratum: illic
parate. Profecti itaque invenerunt prout 13
dixerat eis: & paraverunt Pascha. Quúm- 14
que adesset constitutum tempus, veniens Jesus
discubuit, & duodecim Apostoli cum eo. Et 15
dixit eis; Desiderio desideravi hoc Pascha
manducare vobiscum priusquàm patiar.
Dico enim vobis me deinceps non comestu- 16
rum illud, quousq; compleatur in regno Dei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وعيسي بروز در كنشت تعليم † مي داد * وشب مي رفت در كوه زيتون مي خفت
38 * وخلايق انبوه † در هيكل مي آمدند كه سخنش را بشنوند

صد بيست دو فصح خوردن عيسي روز پنجشنبه

I 1 * عيد فطير خوران رسيد † بود كه نامش فصح خوانند · 2 * بزركان و امامان ودانشمندان †
مي خواستند كه اورا بكشند ليكن از عوام مي ترسيدند صد بيست سه خيانت
3 كردن يهودا * وبود از شاكردان دوازده كانه عيسي † يكي نام او يهوداي سخريوطا
4 ابليس در درون وي رفت · * او بيامد پيش بزرك امامان · ودانشمندان سخن گفت · واهل †
5 كنشت † با او مشورت كردند · * وبه يهودا مال دادند · ورضاء او جستند · ويهودا ازيشان قبول
6 كرد · كه مسيح را بديشان بسپارد · * ويهودا بديشان وعده داد · وبيرون رفت · وجهت مي جست ·
كه بيرونتر خلق اورا بسپارد صد بيست چهار فرستادن مسيح وفصح را معد داشتن
7 8 * ونزديك شد روز فطير · كه درو عادت بود كه بره † فصح را بكشند · * عيسي صفارا ويوحنارا فرستاد
9 وبديشان گفت · فصح را † براي من معد داريد كه بخوريم · * ايشان گفتند · كجا خواهي تا بسازيم ·

Jesus autem interdiu in templo do- 37
cebat, noctu verò proficiscens in
monte Olivarum exbabat. Et tur- 38
bæ ingentes in templum veniebant,
ut sermonem ejus audirent.

CXXII. Pascha comedit Jesus feriâ quintâ.

CAP. XXII.

Festum autem *Azymorum* adve- 1
nerat, cui nomen Pascha vocant.
Et magnates, & sacerdotes, & sa- 2
pientes quærebant ut eum interfice-
rent, sed à turbis timebant.

CXXIII. Proditio Judæ.

Erat autem ex discipulis duodecim 3
Jesu unus cui nomen Judas Iscari-
otes, in quem Diabolus intravit:
Ille itaque *veniens ad maximum* 4
Sacerdotum, & sapientes, verbum
dixit: & exercitus templi cum eo
consilium egerunt. Et Judæ pecuni- 5
am dederunt, & acceptationem ejus
quærebant: Judas autem ab illis
accepit, ut Christum illis traderet.
Judas itaque illis promissum dedit, 6
& exivit, & occasionem quæsivit
ut extra turbam eum traderet.

CXXIV. Missio Christi, & Paschatis præparatio.

Et propè erat dies azymorum, in 7
quo mos erat ut agnum Paschatis
mactarent. Jesus igitur Cepham et 8
Johannem misit, et illis dixit;
Pascha pro me parate ut comeda-
mus. Illi dixerunt; Ubi vis ut 9
paremus?

Versio VULGATA LATINA.

37 Erat autem diebus docens in templo: noctibus verò exiens, morabatur in monte,
38 qui vocatur Oliveti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

CAP. XXII.

1 APpropinquabat autem dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha: Et quærebant
2 principes sacerdotum, & Scribæ, quomodò Jesum interficerent: timebant
3 verò plebem. Intravit autem Satanas in Judam, qui cognominabatur Iscariotes,
4 unum de duodecim, Et abiit, & locutus est cum principibus sacerdotum, & ma-
5 gistratibus, quemadmodùm illum traderet eis. Et gavisi sunt, & pacti sunt pecu-
6 niam illi dare. Et spopondit. Et quærebat opportunitatem ut traderet illum sine
7 turbis. Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. Et mi-
8 sit Petrum & Joannem, dicens; Euntes parate nobis pascha, ut manducemus. At
9 illi dixerunt; Ubi vis paremus? Et dixit ad eos; Ecce introeuntibus vobis in ci-
10 vitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquæ portans: sequimini eum
11 in domum, in quam intrat, Et dicetis patrifamiliàs domûs; Dicit tibi Magi-
12 ster; Ubi est diversorium, ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse
13 ostendet vobis cœnaculum magnum stratum, & ibi parate. Euntes autem, invene-
14 runt sicut dixit illis, & paraverunt pascha. Et cùm facta esset hora, discubuit, &
15 duodecim Apostoli cum eo. Et ait illis; Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequàm patiar. Dico enim vobis; Quia ex hoc non manducabo
16 illud, donec impleatur in regno Dei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 *وَكَانَ فِي ٱلنَّهَارِ يُعَلِّمُ فِي ٱلْهَيْكَلِ وَفِي ٱللَّيْلِ يَخْرُجُ فَيَسْتَرِيحُ فِي ٱلْجَبَلِ ٱلَّذِي يُدْعَى جَبَلَ
38 ٱلزَّيْتُونِ * وَكَانَ جَمِيعُ ٱلشَّعْبِ يَدْلِجُونَ إِلَيْهِ فِي ٱلْهَيْكَلِ لِيَسْمَعُوا مِنْهُ *

Et interdiu docebat in templo, noctis autem exibat quiescebitque in monte qui vocatur Mons olivarum. Et omnis populus diluculò veniebat ad eum in templum, ut audiret eum. 37 38

Sectio septuagesima octava.

*ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ وَٱلسَّبْعُونَ *

CAP. XXII.

1 *وَلَمَّا قَرُبَ عِيدُ ٱلْفَطِيرِ ٱلْمُسَمَّى ٱلْفِصْحَ * طَلَبَ رُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةُ كَيْفَ يُهْلِكُونَهُ وَكَانُوا
2 يَخَافُونَ ٱلشَّعْبَ * فَدَخَلَ ٱلشَّيْطَانُ فِي يَهُوذَا ٱلَّذِي يُدْعَى ٱلإِسْخَرْيُوطِيَّ ٱلَّذِي كَانَ مِنَ
3 ٱلاِثْنَيْ عَشَرَ * فَمَضَى وَكَلَّمَ رُؤَسَاءَ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةَ وَٱلْجُنْدَ لِيُسَلِّمَهُ إِلَيْهِمْ * فَفَرِحُوا وَعَزَمُوا مَعَهُ
4 5 أَنْ يُعْطُوهُ فِضَّةً * فَسَكَرَ وَكَانَ يَطْلُبُ فُرْصَةً لِيُسَلِّمَهُ إِلَيْهِمْ مُفْرَدًا عَنِ ٱلْجَمْعِ * فَجَاءَ يَوْمُ ٱلْفَطِيرِ
6 7 ٱلَّذِي يَذْبَحُ فِيهِ ٱلْفِصْحَ * فَأَرْسَلَ بُطْرُسَ وَيُوحَنَّا قَائِلاً ٱمْضِيَا فَأَعِدَّا لَنَا ٱلْفِصْحَ لِنَأْكُلَهُ *
8 9 فَقَالاَ لَهُ أَيْنَ تُرِيدُ أَنْ نُعِدَّ * فَقَالَ لَهُمَا إِذَا دَخَلْتُمَا ٱلْمَدِينَةَ فَسَيَلْقَاكُمَا رَجُلٌ حَامِلٌ جَرَّةَ مَاءٍ
10 11 ٱتْبَعَاهُ إِلَى ٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي يَدْخُلُهُ * وَقُولاَ لِرَبِّ ٱلْبَيْتِ أَنَّ ٱلْمُعَلِّمَ يَقُولُ لَكَ أَيْنَ مَوْضِعُ رَاحَتِي
12 ٱلَّذِي آكُلُ فِيهِ ٱلْفِصْحَ مَعَ تَلاَمِيذِي * وَذَاكَ يُرِيكُمَا عُلِّيَّةً عَظِيمَةً مَفْرُوشَةً فَأَعِدَّا هُنَاكَ *
13 14 فَٱنْطَلَقَا وَوَجَدَا كَمَا قَالَ لَهُمَا وَأَعَدَّا ٱلْفِصْحَ * فَلَمَّا كَانَتِ ٱلسَّاعَةُ ٱتَّكَأَ وَمَعَهُ ٱلاِثْنَيْ عَشَرَ
15 16 ٱلرُّسُلُ * فَقَالَ لَهُمْ سَهْوَةً ٱشْتَهَيْتُ أَنْ آكُلَ مَعَكُمُ ٱلْفِصْحَ قَبْلَ أَنِّي * أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي لاَ آكُلُ مِنْهُ
أَيْضًا حَتَّى يُكْمَلَ فِي مَلَكُوتِ ٱللَّهِ *

Et gavisi sunt, & statuerunt una cum eo dare illi argentum: Et gratias egit. Et quærebat opportunitatem, ut traderet eum illis seorsum à turba. Itaque venit dies Azymorum in qua maclabatur Pascha, Misitque Petrum & Johannem, dicens; Ite & parate nobis Pascha ut manducemus illud. Inquiunt ei, Ubi vis ut paremus? Ait illis, Cùm intraveritis urbem, occurret vobis homo portans amphoram aquæ: sequimini eum usque in domum quam ingredietur. Et dicite domino domûs, quòd Magister dicit tibi, Ubi est locus quietis meæ, in quo manducem Pascha cum discipulis meis? Et ille ostendet vobis cœnaculum magnum stratum, parate ibi. Igitur abierunt, & invenerunt sicut dixit eis, & paraverunt Pascha. Et cùm facta esset hora, innixus est, & cum eo duodecim Apostoli. Et dixit illis, Desiderio desideravi manducare vobiscum Pascha ante passionem meam. Dico vobis, me non manducaturum ex eo amplius, donec impleatur in regno Dei.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወመዓልተሰ : ይጫህር : በምኵራብ : ወሌሊተሰ : ይወፅእ : ወይበይት : ውስተ : ደ
38 ብር : ዘስሙ : ሌሌወን:=: ወኵሉ : ሕዝብ:ይገይሡ : ኀቤሁ : ምኵራበ : ያጽ
ምእሙ::=:

በእንተ : ፋሲካ::=:

1 ፕፀ ቀቀርበ: በዓለ: መጸለት: ዘስሙ:ጸስካ::=: ወይኁሥሡ:ሎቱ:ሊቃን:ካህናት:
2 ወጸሐፍት: በዘ: ያቀትልሞ : ለእግዚአ: ሊየሱስ: ወይፈርህሙ: ለሕዝብ::=: ወ
3 ቦለ : ስይጣን : ውስተ : ልበ : ይሁደ : ለስቆሮታዊ : ዘእሜሠርቱ: ወክልኤቱ: ጐል
4 ቊ::=: ወሖረ: ወተናገሮሙ: ለሊቃን : ካህናት : ወለጸሐፍት : ዘከሙ: ያገብእ: ሎ
5 ሙ:=: ወተፈሥሑ:ወተናገርዎ:ከሙ:የሀብዎ: ሠለስ:ብሩረ:=: ወለስተኃሰቀ:ወየ
6 ሓሠሠ: የሰሐቶ: ወይገብእ: ሎሙ: እንዘ: ለልቦ: ሰብእ:=: ወበጽሐት: ዕለተ:መ
7 ጸለት:ለሙ: ይጠብሑ:ፋስሐ:=: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ለጴጥሮስ: ወለዮ
8 ሐንስ: ሖሩ: ለስተደልዎ: ለነ: ፍስሐ: ዘንበልዕ:=: ወይቤልሞ: በሉይቱ: ትፈቅድ:
9 ናስተደሉ: ለነ:=: ወይቤሎሙ: በዊለክሙ: ሃገር: ትረክቡ: ብእሴ:ዘይጸውር:ጸጠ
10 በ: መይ: ትልውሎ: ኒያሁ: ኀቡ: ቦለ: ቤተ:=: ወበልሞ: ለበዕለ: ውስቱ: ቤት: ይቤ
11 ለነ: ሊቅ: እይቴኑለ: ቤቱለ:ኀቡለ: እበልዕለ:ፋስሐለ:መሰለ: ለርደሊየለ:=: ወ
12 ውስቱ: ያርእየክሙ: ጽርሐ: ዓቢየ: ንፅፈ: ወበሃየ: ለስተደሳዉ: ለነ:::=: ወሐዊር
13 ሙ: ረከቡ: በከሙ: ይቤሎሙ: ወለስተደለዉ: ፍስሐ:=: ወሰበ: ኮነ:ጊዜሁ: ረፈቀ:
14 እግዚእ: ሊየሱስ: መስለ: ዒሠርቱ: ወክልኤቱ: ሐዋራያቲሁ::=: ወይቤሎሙ: ፈቲ
15 ወ: ፈተውክሙ: ለገዝኑቱ: ፋሲካ: እብሳዕ: መሰሌክሙ: ዘእንበለ: ይብጸሐኔ::=: እ
16 ብለክሙ: ባሕታ: ከሙ: ሊይበልዕ: እንከ: እመኔሁ: እስከ: ይትፈጸመ: መንግሠተ:
እግዚአብሔር::=:

Et interdiu docebat in templo, & nocte exibat, & divertebat in monte cujus nomen Eléon. Et omnes populi manicabant ad eum templo audire eum. 37 38

CAP. XXII.

De paschate.

ET appropinquavit festivitas Azymorum, cujus nomen Pascha. Et quærebant 1
eum principes sacerdotum, & scribæ, in quo trucidarent Dominum Jesum: & ti- 2
mebant populos. Et intravit Satanas in cor Judæ Iscariotis, quem è duodecim 3
numerâssent. Et abiit, & loquutus est principibus sacerdotum, & scribis, quo- 4
modo traderet eum ipsis. Et gavisi sunt, & promiserunt ei, quòd darent ei tri- 5
ginta argenteos. Et spopondit, & quærebat seducere eum, & tradere eum 6
ipsis non habentem turbam. Et venit dies Azymorûm, quando maclabant 7
Pascha. Et dixit Dominus Jesus Petro & Johanni; Ite, parate nobis 8
Pascha, quo vescamur. Et dixerunt ei; Ubi vis paremus tibi? Et dixit iis; In- 9
trocuntibus vobis civitatem occurret homo portans lagenam aquæ; sequimini 10
ipsum ubi intrat domum. Et dicite domino istius domûs; Dicit tibi Magister, 11
ubi *est* domus, ubi edam Pascha cum discipulis meis? Et ipse ostendet vobis 12
cœnaculum magnum stratum: & ibi parate nobis. Et abeuntes invenerunt sicut 13
dixissent iis, & paraverunt Pascha. Et quum esset tempus ejus, discubuit Dominus 14
Jesus cum duodecim Apostolis ejus. Et dixit iis; Desiderando desideravi hoc 15
paschate vesci vobiscum, antequàm adveniret mihi. Dico vobis verumtamen, 16
quòd non edam ampliùs ex eo, quousque compleatur regnum Dei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * عيسي كفت * وقتي كه در درون شهر برويد * مردي بينيد خيك پر اب بكول او
11 درپي او رويد، هر كجا كه در رود * بكدخداي خانه بگوييد * بزرك ما كفت كذامين
12 است † ان خانه كه بيائيم با شاكردان و فصح بخوريم * او بشما بنمايد † كوشكي اراسته *
13 14 چون * انجا جاء بسازيد * ايشان رفتند و انچنانك مسيح † فرموده بود * فصح را اماده كردند *
15 وقت رسيد * عيسي با دوازده † رسول در امد ونشست * وبديشان كفت مرا ارزو شد كه
16 اين فصح را † باشما بخورم زودتر ازانك دررحمت بيوفتم * اكنون بشما مي كويم * ازين
شاعت نخواهم اورا خوردن * تا انكه كه ملكوت خدا تمام كنم *

Jesus dixit; Quo tempore in civitatem intraveritis, hominem videbitis utrem plenum aquâ in tergo suo ferentem, post eum ite quocunque intraverit: Et domino domûs dicite; Magister noster dicit, Quænam est domus quò veniamus ego cum discipulis, & Pascha comedamus. Ille vobis ostendet triclinium ornatum, illic locum parate. Illi abierunt, & quemadmodum Christus juserat Pascha paraverunt. Cùm tempus adesset, Jesus cum duodecim Apostolis ingressus est, & sedit. Et illis dixit; Mihi desiderium fuit, ut hoc Pascha vobiscum comederem, antequàm in dolorem incidam. Jam vobis dico; Ab hac hora nolo illud comedere, donec regnum Dei compleam. 10 11 12 13 14 15 16

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΖ'. ΟΗ'.

Et *accipiens calicem*, gratias *agens* dixit; Accipite *hoc*, & dividite *vobisipsis*.
17 Καὶ δεξάμενος (θ) ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς. σξε β
Dico enim vobis; Quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum
18 Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ (ι) γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία
Dei veniat. Et *accipiens panem*, gratias *agens* fregit & dedit eis, dicens;
19 τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, (κ) λέγων, σξς α
Hoc est corpus meum, quod pro vobis *datum*: hoc facite in meam commemo-
Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά- σξζ β
rationem. Similiter & calicem *post cænâsse*, dicens; Hic calix,
20 μνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον, σξη β
novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis *effusus*. Veruntamen ecce
21 ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν (λ) ἐκχυνόμενον. Πλὴν ἰδοὺ
manus tradentis me mecum in mensa. Et quidem filius hominis
22 ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
vadit secundùm definitum: veruntamen væ homini illi per quem *traditur*.
πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.
Et ipsi cœperunt *conquirere* ad *seipsos hoc*, quis *nam* esset ex eis hoc *futurus*
23 Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο ζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων σξθ α
facere. Facta est autem & contentio *in eis*, *hoc*, quis eorum videretur esse major. OZ'
πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων.
Is autem dixit eis; Reges gentium dominantur eorum, & potestatem *habentes* σο
25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες β

ipsorum, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui major in vobis, fiat
αὐτῶν, εὐεργέται καλοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω 26
σοα sicut *junior*: & qui præcessor, sicut ministrator. Quis *enim* major, *recumbens*,
ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, 27
an *ministrans*? nónne *recumbens*? ego autem sum in medio vestrûm sicut *ministrans*.
ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ εἰμὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.
Vos autem estis *permanentes* mecum in tentationibus meis. Et ego
Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. Κἀγὼ 28
dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus, regnum: Ut edatis, & 29
(μ) διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν· Ἵνα ἐσθίητε, καὶ 30
σοβ bibatis super mensam meam, in regno meo: & sedeatis super thronos judicantes
πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, ἐν τῇ βασιλείᾳ μου· καὶ (ν) καθίσησθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες
duodecim tribus Israel. Ait autem Dominus; Simon, Simon, ecce Satanas
ΟΗ' τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς 31
σογ expetivit vos, *ad cribrandum* sicut triticum. Ego autem rogavi pro te, ut non de-
ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκ- 32
σοδ ficiat fides tua: & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. *Is autem*
λείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας, (ξ) στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. (ο) Ὁ δὲ 33
dixit ei; Domine, tecum paratus sum & in carcerem, & in mortem ire.
εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν, καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.

MS. A. (θ) τὸ ποτήριον, (ι) γενήματος (κ) λέγων, Λάβετε· τοῦτο ὅ ἐστιν (λ) ἐκχυννόμενον.
(μ) διατίθεμαι ὑμῖν διαθήκην, καθὼς (ν) καθίσεσθε (ξ) στήρισον (ο) Εἶπεν δὲ αὐτῷ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Vers. 17. & 18. nec in Viennensi codice, neque in M S. Biblioth. Regiæ, quo passim usi sumus, reperiuntur.

17 ܘܩܒܠ ܟܣܐ ܘܫܒܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܩܒܠܘ ܗܕܐ ܘܦܠܓܘ ܒܝܢ ܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܐ ܐܢܐ ܠܐ ܐܫܬܐ ܡܢ ܒܪ ܥܢܒܐ ܥܕ ܕܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܩܒܠ ܠܚܡܐ ܘܫܒܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܕܐ ܗܘ ܦܓܪܝ ܕܐܢܐ ܡܣܝܪ ܠܟܘܢ ܗܕܐ ܥܒܕܘ ܕܐܢܐ ܐܬܕܟܪ ܒܗ ܘܩܒܠ ܟܣܐ ܒܬܪ ܕܣܥܘ ܘܐܡܪ ܗܕܐ ܟܣܐ ܗܘ ܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ ܒܕܡܝ ܕܐܢܐ ܡܫܕܪ ܠܟܘܢ ܗܐ ܐܝܕ ܕܡܣܝܪ ܠܝ ܥܡ ܟܪܣܝ ܗܐ ܗܟ ܒܪ ܐܢܫܐ ܗܠܟ ܟܕ ܐܬܦܣ ܐܠܐ ܐܝ ܠܗܘ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܒܗ ܡܣܝܪ ܒܪ ܐܢܫܐ ܘܗܢܘܢ ܫܪܘ ܠܡܒܥܐ ܒܝܢ ܓܒܪ ܠܓܒܪ ܡܢ ܗܘ ܕܢܗܘܐ ܗܢܐ ܕܥܬܝܕ ܠܡܥܒܕ ܗܕܐ ܘܐܬܪ ܗܘܬ ܓܪܝܬܐ ܒܝܢ ܗܢܘܢ ܡܢ ܗܘ ܕܢܗܘܐ ܪܒ ܒܝܢܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܥܡܡܐ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠ ܥܡܡܗܘܢ ܘܕܫܠܛܢܐ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܬ ܠܗ ܫܡ ܒܪ ܝܛܒܐ ܐܠܐ ܗܘ ܕܪܒ ܒܝܢܟܘܢ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܙܥܘܪܐ ܘܗܘ ܕܩܕܡ ܐܝܟ ܡܫܡܫܢܐ ܐܢܬܘܢ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܬܘܢ ܥܡܝ ܒܢܣܝܘܢܝ ܘܐܢܐ ܐܫܝܡ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܫܘܐܠ ܠܝ ܐܒܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܟܠܘܢ ܘܬܫܬܘܢ ܥܠ ܡܣܝܪ ܕܝܠܝ ܒܡܠܟܘܬܝ ܘܬܬܒܢܘܢ ܥܠ ܟܘܪܣܝ ܕܝܢܐ ܬܪܥܣܪ ܫܒܛ ܐܝܣܪܝܠ ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܫܡܥܘܢ ܫܡܥܘܢ ܗܐ ܣܛܢܐ ܫܐܠ ܠܗ ܕܢܫܕܟܘܢ ܐܝܟ ܚܛܬܐ ܐܠܐ ܐܢܐ ܨܠܝܬ ܒܥܕ ܟܘ ܕܠܐ ܬܫܬܟܠ ܗܝܡܢܘܬܟ ܘܐܢܬ ܡܢ ܕܐܬܗܦܟ ܐܫܪܝ ܐܚܝܟ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܥܡ ܟܘ ܐܢܐ ܡܛܝ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܘܠܡܘܬܐ ܐܙܠ ܘܐܡܪ ܐܡܪ ܠܟ ܦܛܪܘܣ ܠܐ ܢܩܪܐ ܗܘܡ ܕܠܐ ܬܫܠܡ ܕܝܢ ܕܐܢܐ ܐܝܕܥ ܠܟ ܐܦ ܐܢܐ ܥܡ ܟ ܡܘܬ ܐܦ ܠܐ ܐܟܦܢ ܠܟ ܗܟܢܐ ܐܡܪܘ ܟܠ ܬܠܡܝܕܐ

Et accepit calicem, & gratias egit, ac dixit; 17
Accipite hunc, & dividite inter vos. Dico 18
enim vobis, me non bibiturum de generati-
one vitis, donec veniat regnum Dei. Et 19
accepit panem, & gratias egit; fregitque,
& dedit eis, & ait; Hoc est corpus meum,
quod pro vobis tradetur: hoc estote facien-
tes in mei memoriam. Similiter etiam de 20
calice, postquàm cœnâssent, dixit; Hic ca-
lix testamentum novum est in sanguine meo,
qui pro vobis effunditur. Veruntamen ec- 21
ce manus proditoris mei est super mensam.
Et Filius hominis abit prout definitum est: 22
veruntamen væ homini illi, cujus manu pro-
ditur. Cœperunt autem disquirere inter se, 23
quisnam esset ex eis qui hoc patraturus esset.
Exstitit autè etiam contentio inter eos, quis- 24
nam inter eos esset major. Ipse autem Je- 25
sus dixit eis; Reges gentium sunt domini
earum, quique potestatem in eas habent,
Benefici vocantur. Vos verò non item: sed 26
qui maximus est inter vos, sit quasi minimus,
& qui princeps est, tanquam minister. Uter 27
enim major est, ille qui accumbit, an ille qui
ministrat? nónne ille qui accumbit? At ego
sum inter vos sicut ille qui ministrat. Vos 28
estis qui permansistis apud me in tentationi-
bus meis. Et ego promitto vobis, prout 29
promisit mihi Pater meus, regnum; ut eda- 30
tis & bibatis in mensa regni mei: & sedea-
tis super thronos, ac judicetis duodecim tri-
bus Israel.
Lectio noctis, feriâ sextâ crucifixionis. 68.
Porrò dixit Jesus Simoni; Simon, ecce Sa- 31
tanas postulat ut cribret vos sicut triticum.
Ego verò rogavi prote, ne deficiat fides tua: 32
quin & tu quandoque convertere, & confir-
ma fratres tuos. Simon autem dixit ei; Do- 33
mine mi, tecum paratus sum & ad carce-
rem & ad mortem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 18 * [وساغررا ستد ودعا كرد وكفت اينرا بستانيد وبر شما بخش كنيد * شمارا بكويم كه
19 ازميوه رز نخواهم آشاميدن تا انكه كه ملكوت خدا بيايد] * نانرا ستد وشكر وبركت
كرد * وانكه پاره كرد * وبشاكردان خود داد * وكفت * اينست تن من كه داده مي
20 شود † عوض شما * اين را هميشه بكنيد براي يادكار من * واين چنين بعد ازانك خوردند *
ساغر پر كرد وكفت اينست † ساغر وصيت نو † بخون من * كه عوض شما ريخته مي شود *
21 22 * اينك دست انك مرا مي سپارد بر خوان * فرزند ادمي برود آنجا كه خوانك شد *
23 ليكن واي بران مرد كه بدست او سپارده شود * شاكردان در يكديكر نكاه مي كردند
كه كدامين از ايشانست كه اين كار كند صد بيست پنج فرمودن مسيح كه نيست
24 بنك از خداوند خود بزركتر * وقتي درميان حواريون آشفتكي شد * كه درميان ايشان †
25 بزرك كيست * عيسي بديشان كفت ملكان جهان برعيت خود بزركند * وانان كه بر ايشان
26 مسلط اند نيك كردار † خوانك شوند * اكنون نشايد * كه شما چنين باشيد * ليكن
هر كه درميان شما بزركست * كوچك او باشد * وانك سروريست همچو چاكر شود *

Et poculum accepit, & benedictio- 17
ne factâ dixit; Hoc accipite &
inter vos dividite. Vobis dico 18
quòd ex fructu vitis nolo bibere,
usquedum regnum Dei venerit.
Panem etiam *accepit, & gratias* 19
egit *& benedixit, et postèa fregit*
ac discipulis suis dedit et dixit;
Hoc est corpus meum quod datum
est pro vobis: hoc perpetuò facite in
memoriale mei. Et similiter post- 20
quam edissent poculum implevit, et
dixit; Hoc est poculum Testa-
menti novi in sanguine meo, qui pro
vobis effunditur. Ecce manus ejus 21
qui me prodit in mensa est. Filius 22
hominis vadit eò quò vocatus est:
veruntamen væ illi homini, per cu-
jus manum traditur. Discipuli alii 23
in alios intuitum fecerunt, quisnam
esset qui hoc facinus patraret.

CXXV. Pronuntiatum Christi, quòd non est servus domino suo major.

Tempore quodam inter Apostolos 24
contentio erat, inter eos maximus
quis esset. Jesus illis dixit; Re- 25
ges mundi subditis suis majores
sunt, et illi qui in eos dominan-
tur, benefici vocantur. Minimè 26
autem decet ut vos ita sitis:
sed quicunque inter vos ma-
gnus est, parvus ille sit; et qui
princeps est, sicut minister fiat.

Versio VULGATA LATINA.

17 Et accepto calice gratias egit, & dixit; Accipite, & dividite inter vos.
18 Dico enim vobis, Quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat.
19 Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis, dicens; Hoc est corpus meum,
20 quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem, postquàm cœnavit, dicens; Hic est calix novum testamentum in sanguine
21 meo, qui pro vobis fundetur. Veruntamen ecce manus tradentis me, mecum est
22 in mensa. Et quidem Filius hominis, secundùm quod definitum est, vadit: verùmtamen væ homini illi, per quem tradetur.
23 Et ipsi cœperunt quærere inter se, quis
24 esset ex eis, qui hoc facturus esset. Facta est autem & contentio inter eos, quis eo-
25 rum videretur esse major. Dixit autem eis; Reges Gentium dominantur eorum: & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur.
26 Vos autem non sic: sed qui major est in vobis, fiat sicut minor: & qui præcessor est, sicut ministrator.
27 Nam quis major est, qui recumbit, an qui ministrat? nónne qui recumbit? ego autem in medio vestrûm sum, sicut qui ministrat.
28 Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis:
29 Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum,
30 Ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo: & sedeatis super thronos judicantes duodecim tribus Israël.
31 Ait autem Dominus; Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum:
32 Ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.
33 Qui dixit ei; Domine, tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ثم تناول كاسا وشكر وقال خذوا هذه فاقسموها بينكم * فاني اقول لكم اني لا اشرب منذ
18 الآن من ثمر هذه الكرمة حتى تاتي ملكوت الله * ثم اخذ خبزا فشكر وكسر واعطاهم وقال
19 هذا هو جسدي الذي يبذل عنكم هذا افعلوه لذكري * وكذلك الكاس ايضا من بعد
20 العشاء قال هذه الكاس هي العهد الجديد بدمي الذي يسفك من اجلكم * وها يد
21 الذي يسلمني معي على المايدة * وابن الانسان ماض كما هو مرسوم * لكن الويل لذلك
22 الانسان الذي يسلمه * فبدوا يتسايلون بينهم من ترى منهم يفعل هذا *

Deindè accepit calicem, & gratias egit, 17
& dixit; Accipite hunc, & dividite eum inter vos. Etenim dico vobis, me 18
non bibiturum ab hoc tempore de fructu hujus vitis, donec veniat regnum Dei.
Deindè accepit panem, & gratias egit, 19
& fregit, & dedit eis, & dixit; Hoc est corpus meum, quod commutabitur pro vobis: hoc facite in commemorationem meam. Et similiter calicem quoq; post cœ- 20
nam; dixit, Hic calix est testamentum novum in sanguine meo qui effundetur pro vobis. Et ecce manus ejus qui tra- 21
det me, mecum est in mensa. Et Filius ho- 22
minis abiens est, quemadmodum est statutum. Veruntamen væ illi homini, qui tradet eum. Et cœperunt scisciatari inter 23
se quis fortè ex eis facturus hoc esset.

Sectio septuagesima nona.

* الفصل التاسع والسبعون *

24 وكانت بينهم مساجن من منهم الاكبر * فقال لهم
25 ان ملوك الامم هم ساداتهم والمسلطون عليهم يدعون المحسنون اليهم * فاما انتم فليس
26 كذلك * لكن الكبير منكم يصير مثل الصغير والمقدم كالخادم * ايما اكبر المتكي * ام
27 الذي يخدم اليس المتكي * فاما انا فبي وسطكم كالخادم * وانتم الذين صبرتم معي في
28 تجاربي * انا اعد لكم كما قرر لي ابي الملكوت * لتاكلوا وتسربوا معي على مايدتي في ملكوتي *
29 30 ويجلسوا على كراسي فتدبروا اثني عشر سبط اسرائيل *

Et facta est inter eos contentio, quis eo- 24
rum esset major. Dixit autem eis, Reges 25
quidem gentium domini sunt earum, & præfecti earum vocantur benefici ipsa-
rum. At vos non sic: sed maximus ve- 26
strûm, fiat sicut minimus: & præpositus, sicut famulus. Uter major est, re- 27
cumbens, an qui ministrat? nónne recumbens? attamen ego in medio vestri sum sicut minister. Et vobis qui per- 28
mansistis mecum in tentationibus meis, Ego præparo vobis, quemadmodum affir- 29
mavit mihi pater meus, regnum: ut 30
comedatis & bibatis mecum super mensam meam in regno meo, & sedeatis super thronos, & judicetis duodecim tribus Israel.

Sectio octuagesima.

* الفصل الثمنون *

31 ثم قال الرب سمعان سمعان ها الشيطان قد ساءل ان
32 يغربلكم كالحنطة * واما طلبت عنك الا يفني ايمانك * وانت ايضا فارجع وثبت اخوتك *
33 فقال يا رب انا مستعد ان امضي معك الى السجن والى الموت *

Deindè dixit Dominus; Simon, Simon, 31
Ecce satanas jam quæsivit cribrare vos quasi triticum; At ego rogavi pro te, 32
ne cesset fides tua: Et tu quoque revertere, & confirma fratres tuos. Ait; Do- 33
mine, ego paratus sum ire tecum in carcerem & ad mortem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተመጠወ፡ጽዋዐ፡ወአእሸተ፡ ወይቤሎሙ፡ንሥሉ፡ ዘንተ፡ወተካፈልዎ፡ኵልክሙ፡።
18 እብለክሙ፡ኢይሰቲ፡ እንከ፡ እመዝንቱ፡ፍሬ፡ወይን፡ እስከ፡ለመ፡ እሰቲዮ፡ሐዲስ፡በመ
19 ንግሠተ፡ እግዚአብሔር።።። ወነሠአ፡ኅብስተ፡ወአእኵቶ፡ወፈተተ፡ወወሀቦሙ፡ወይ
ቤሎሙ፡ዝውእቱ፡ ሥጋየ፡ዘይትወሀብ፡በእንቲአክሙ፡ቤዛ፡ብዙኀን፡ ወከመዝ፡ግበሩ፡
20 ለመ፡ተዝካርየ፡ በእንቲኣየ።።። ወጽዋዐኒ፡ከማሁ፡ እመድኅረ፡ተደሩ፡ ወይቤሎሙ፡
21 ዝውእቱ፡ጽዋዕ፡ ዘሐዲሰ፡ሠርዓት፡ውእቱ፡ዘበ፡ደምየ፡ ዘይትከዐው፡ በእንተ፡ብዙኀ
22 ን።።። ወባሕቱ፡ናሁ፡እዴሁ፡ለዘ፡ያገብእኒ፡መስሌየ፡ውስተ፡ማእድ።።። ወወልደ፡እ
23 ጓለ፡ እመ፡ሕያውሰ፡ ይሐውር፡በከመ፡ ተሠርዐ፡በእንቲኣሁ።። ወባሕቱ፡ለሌሎቱ፡ለው
እቱ፡ብእሲ፡ዘበ፡ውስተ፡እዴሁ፡ይትጫጠውዎ፡ለወልደ፡እጓለ፡ለመ፡ሕያው።።። ወይ
ቤሉ፡በቤናቲሆሙ፡ለርደሊሁ፡መኑ፡እንጋ፡ውእቱ፡እመኔሆሙ፡ዘይገብር፡ከመዝ።።።
24 በእንተ፡ እለ፡ይቤሉ፡መኑ፡ እንጋ፡ይዓቢ።።። ወእመዝ፡ተዋክሑ፡ በቤናቲሆሙ፡
25 ለርደሊሁ፡ እንዘ፡ይብሉ፡መኑ፡ እንጋ፡የዓቢ፡እመኔሆሙ።።። ወይቤሎሙ፡ ነገሠተ፡
26 ለሕዛብ፡ይኬንኔዎሙ፡ ወዓቢይቶሙ፡ይሌዝዝዎሙ።።። ወለክሙሰ፡ እኮ፡ከማሁ፡ዘይ
27 ዓቢ፡ እመኔክሙ፡ይኩንክሙ፡ከመዘ፡ይእእስ፡ወሊቅኒ፡ይኩንክሙ፡ከመ፡ሳእኒ።።። መ
ኑ፡ውእቱ፡ዘይዓቢ፡ ዘይርፍቅኑ፡ወሚመ፡ ዘይትለለክኑ፡ለኮኑ፡ዘይረፍቅ፡ ወናሁ፡ለኀ
28 ስ፡ከመ፡ሳእክ፡በሣእከቤክሙ።።። ወለእትሙሰ፡ባሕቱ፡ እለ፡በእንቲኣየ፡ተዐገስክሙ፡
29 መስሌየ፡በሕሚሶየ።።። በከመ፡ሊተ፡ለቡየ፡በመንግሠቱ፡ለነኒ፡እሁበክሙ፡መንግሠ
30 ተ፡በከመ፡ ወሀበኒ፡ለቡየ።።። ከመ፡ ትብልዑ፡ወትስተዩ፡ በማእድየ፡በመንግሠትየ።።ወ
ትነብሩ፡ ደቡ፡ መናብርት፡ ወትኴንኑ፡ዓሠርተ፡ ወክልዔተ፡ ሕዝበ፡ እስራኤል።።።

Et traditus fuit calix, & gratias egit, & dixit iis; Accipite hoc, & participes ejus 17
estote omnes vos. Dico vobis, Non bibã ampliùs ex hoc fructu vitis, usqueqùo bi- 18
bam novũ in regno Dei. Et accepit panẽ, & gratiã præstitit ei, & fregit: & dedit 19
illis, & dixit iis; Hoc est corpꝰ meũ, quod datur propter vos redemptione multo-
rũ: & sic facite, quando recordamini meî, meî gratiã. Et calicẽ similiter postquã 20
cœnâssẽt, & dixit iis; Hic calix novi testamenti est, in quo sanguis meus, qui effun-
ditur propter multos. Veruntamen ecce manus ejus qui prodit me mecum est in 21
mensa. Et Filiꝰ hominis vadit sicut constitutũ fuit de illo: veruntamen væ isti ho- 22
mini p cujus manꝰ prodent Filiũ hominis. Et dixerũt inter se discipuli ejus, quis 23
igitur esset ex iis qui faceret ita. *De eis qui dicebant, Quis igitur major erit?*
Et tunc disputârunt inter se discipuli ejus, dicentes quis igitur major esset exiis. 24
Et dixit iis; Reges gentiũ judicant eas, & magnates earũ, præcipiunt iis. Et vobis 25
non sic: qui major est è vobis, fiat vobis sicut minor: & Dñs etiam fiat vobis sicut 26
minister. Quis est major qui recumbit, an qui ministrat? Nónne qui recumbit? & 27
ecce ego sicut minister in medio vestrûm. Et vos autẽ qui propter me pseverâstis 28
mecum in afflictione mea: Sicut mihi pater meus in regno suo, ego etiam dabo 29
vobis regnũ sicut dedit mihi pater meus: Ut edatis, & bibatis in mensa mea, in 30
regno meo: & sedeatis super thronos, & judicetis duodecim tribus Israel.
De eo quod expetivit Satanas. Et dixit Dñs noster Simoni; Simòn, ecce 31
petiit Satanas prehendere vos, & cribrare vos sicut triticũ. Et ego rogavi pro 32
vobis, ne deficeret fides vestra: & tu etiam conversus, confirma fratres tuos. Et 33
dixit ei; Dñe, ego igitur paratus sum tecũ proficisci, sive ad vinculà, sive ad mortẽ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * كدامين بزرگترست انك نشسته است * يا انك خدمت مي كند * نه انك نشسته
28 است * اكنون شما در ميان شما مثال انك خدمت مي كند * وشما در زحمتها آزمايش پيش
29 من ايستادكي كرديد * * ومن شمارا وعده مي دهم * انچنانك پدر مرا وعده داد در ملكوت *
30 * وگفت كه بر خوان ملكوت من بخوريد و بياشاميد و بر تختها بنشينيد * ودوازده سبط
31 اسرائيل را داوري كنيد * * وعيسي روي بشمعون كرد وگفت شمعون * اينك وقت آمد كه ابليس
32 شمارا مثال كندم بغربيل بزند * ومن براي تو مي خواهم كه ايمانت كم نشود * وتو نيز در وقت باز
33 گرد * و برادرانت را استوار دار * شمعون بدو گفت خداوند با تو استوار شدم * در زندان ورمرگ *

Utrum major est, is qui sedet, an is 27
qui ministrat? Nónne is qui se-
det? Jam ego sum inter vos tan-
quam is qui ministrat. Vos autem 28
in ærumnis tentationis apud me
perseverâstis. Et ego vobis promis- 29
sum do, quemadmodum Pater mihi
promissum dedit in regno. Et dixit; 30
Super mensam regni mei comedetis
et bibetis, et super thronos sedebi-
tis, et duodecim tribus Israelis ju-
dicabitis. Et Jesus vultum ad Si- 31
meonem convertit, et dixit; Si-
mon, ecce tempus venit, quo Diabo-
lus vos tanquam frumentum in cri-
bro agitabit: Ego autem prò te pe- 32
tam, ut fides tua non deficiat: et tu
etiam in tempore converteye, et fra-
tres tuos confirma. Simeon ei dixit; 33
Domine, tecum confirmatus sum in
carcerem et in mortem.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΗ'.

Ille autem dixit; Dico tibi, Petre, Non cantabit hodiè gallus, priùs quàm ter ab-
34 Ὁ δὲ εἶπε, Λέγω σοι Πέτρε, Οὐ μὴ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπ-
neges non nôsse me. Et dixit eis; Quando misi vos sine sacculo,
35 αρνήσῃ μὴ εἰδέναι με. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ (π)βαλαντίου
& pera, & calceamentis, numquid aliquo defectu estis? Illi autem dixerunt; Nihil. Dixit
36 καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον, (ρ)Οὐδενός. Εἶπεν
ergò eis; Sed nunc habens sacculum, tollat, similiter & peram: & non habens,
οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων (σ)βαλάντιον, ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων,
vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis; Quoniam adhuc
37 πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, (τ)Ὅτι ἔτι
hoc scriptum oportet impleri in me, hoc; Et cum exlegibus reputatus est: Etenim
τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ πληρωθῆναι ἐν (υ)ἐμοί, τό, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ
quæ de me, finem habent. Illi autem dixerunt; Domine, ecce gladii hic duo. Ille autem
38 τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον, Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ
dixit eis; Satis est. Et egressus ibat secundùm consuetudinem in montem
39 εἶπεν αὐτοῖς, Ἱκανόν ἐστι. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος
Olivarum: Secuti sunt autem illum & discipuli ejus. Factus autem ad locum,
τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ (φ)μαθηταὶ αὐτοῦ. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τόπου,
dixit illis; Orate non intrare in tentationem. Et ipse avulsus est ab
41 εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ'
eis quantum lapidis jactum, & ponens genua orabat, Dicens; Pater, si
42 αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο, Λέγων, Πάτερ, εἰ

vis transferre calicem istum à me: Veruntamen non voluntas mea, sed
βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ
tua fiat. Apparuit autem illi angelus de cœlo confortans eum. Et
τὸ σὸν (χ) γινέσθω. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ 43
factus in agonia, intentiùs orabat. Factus est autem sudor ejus ficut
γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ 44
guttæ sanguinis decurrentes in terram. Et resurgens ab oratione, veniens
σταγόνες αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν 45
ad discipulos, invenit eos dormientes præ tristitia. Et ait illis,
πρὸς τοὺς μαθητὰς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 46
Quid dormitis? resurgentes orate, ut non intretis in tentationem. Adhuc
Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. (ψ)Ἔτι 47
autem eo loquente, ecce turba, & dictus Judas, unus duodecim, antecedebat
δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο
eos, & appropinquavit Jesu osculari eum. At Jesus dixit illi; Juda,
αὐτῶν, καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, 48
osculo filium hominis tradis?
φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

MS.A. (π) βαλαντίου (ρ) Οὐθενός. (σ) βαλλάντιον, (τ) Ὅτι τοῦτο (υ) ἐμοί, Ὅτι καὶ (φ) μαθηταί. Γενόμενος (χ) γενέσθω. **** Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, (ψ) Ἔτι αὐτοῦ (ω) αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dixit ei Jesus; Dico tibi, Simon, non can- 34
taturum hodiè gallum, usquedum ter nega-
veris, me tibi haud notum esse. Item dixit 35
ei; Quando misi vos absque marsupiis, &
peris, calceisque, num quid defuit vobis?
Dicunt ei, Sanè nihil. Dixit eis, Ex hoc 36
tempore qui habet marsupium, accipiat;
itidemque & peram: & qui non habet
gladium, vendat vestem suam, & comparet
sibi gladium. Dico enim vobis, etiam hoc 37
quod scriptum est, oportere adimpleri in
me, Cùm sceleratis numerabor. Nam
omnia quæ de me *scripta sunt*, finem ha-
bent. At ipsi dixerunt ei; Domine noster, 38
ecce hìc sunt duo gladii. Dixit eis, Suffi-
ciunt. Et egressus est profectúsque, uti 39
consueverat, in Montem oliveti: & abie-
runt post eum etiam discipuli ejus. Quúm-
que perveniſſet ad locum, dixit eis; Ora-
te, ne intretis in tentationem. Et ipse re- 41
cessit ab eis quasi ad jactum lapidis, positís-
que genibus precabatur: Et dicebat; Pa- 42
ter, si vis, prætereat me calix iste: ve-
runtamen non voluntas mea, sed tua fiat.
Et visus est ei angelus de cœlo, confirmans 43
eum. Quúmque esset in timore, instan-
ter orabat: Et erat sudor ejus quasi gru- 44
mi sanguinis, & cecidit super terram. Et 45
surrexit ab oratione sua, venitque ad di-
scipulos suos, & invenit eos dormientes præ
mœrore. Et dixit eis; Quid dormitis? 46
surgite, & precamini, ne intretis in ten-
tationem. Et adhuc eo loquente, ecce 47
turba, & is qui vocabatur Juda, unus ex
duodecim, præibat eis; & accessit ad Je-
sum, eúmque deosculatus est. (Nam hoc
signum dederat eis, Quemcunque osculatus
fuero, ipse est.) Dixit ei Jesus; Juda, os- 48
culo prodis Filium hominis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Jesus illi dixit; Simeon, tibi 34
dico, quòd hodiè gallus vocem non
efferet, donec tu tribus vicibus me
abnegaveris, & dixeris, quòd me
non noveris. Ac discipulis etiam 35
dixit; Quando vos absque crume-
nâ & perâ & calceis misi, un-
quámne vobis aliquid defuit? Di-
xerunt; O Domine, quidquam non de-
fuit. Jesus dixit; Ab hac hora qui- 36
cunq; cumenã & perã habet accipi-
at: et quicunq; gladiũ non habet, ve-
stem suam vendat, & sibi gladium
comparet. Jam vobis dico; Hoc 37
quod scriptum est oportet ut in me
compleatur, ut cum peccatoribus
numeratus sim, & omne malum
quod de me est impletum sit. Di- 38
scipuli ei dixerunt; O Domine no-
ster, ecce hìc duo gladii sunt. Dixit,
sat est. Et illinc Christus egressus 39
est, & quemadmodum consueverat
in montem Olivarum ivit: & di-
scipuli ejus post eum iverunt.

CXXVI. Preces peragit Chri-
stus.

*Et cùm ad locum perveniſſet, di- 40
scipulis dixit; Orate, ne in ten-
tationem & discrimen incidatis.
Et circiter unum lapidis jactum 41
Jesus à discipulis remotus adora-
vit, & precatus est: Et dixit; 42
O Pater, si vis, hoc poculum à
me transeat: attamen non volun-
tas mea, sed voluntas tua fiat.

Versio VULGATA LATINA.

34 At ille dixit; Dico tibi, Petre, non cantabit hodiè gallus, donec ter abne-
35 ges nôsse me. Et dixit eis; Quando misi vos sine sacculo, & pera, &
36 calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt; Nihil. Di-
xit ergò eis; Sed nunc, qui habet sacculum, tollat similiter & peram: &
37 qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis,
Quoniam adhuc hoc quod scriptum est, oportet impleri in me; Et cum ini-
38 quis deputatus est. Etenim ea, quæ sunt de me, finem habent. At illi di-
39 xerunt; Domine, ecce duo gladii hîc. At ille dixit eis; Satìs est. Et egres-
sus ibat secundùm consuetudinem in Montem olivarum. Secuti sunt autem il-
40 lum & discipuli. Et cùm perveniſſet ad locum, dixit illis; Orate ne intre-
tis in tentationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum jactus est lapidis: & 41
positis genibus orabat, Dicens; Pater si vis, transfer calicem istum à me: 42
Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat. Apparuit autem illi Angelus de 43
cœlo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixiùs orabat. Et factus est 44
sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Et cùm surrexisset ab 45
oratione, & veniſſet ad discipulos suos, invenit eos dormientes præ tristitia. 46
Et ait illis; Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem. Ad- 47
huc eo loquente, ecce turba: & qui vocabatur Judas, unus de duodecim,
antecedebat eos: & appropinquavit Jesu ut oscularetur eum. Jesus autem 48
dixit illi; Juda, osculo Filium hominis tradis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * وقال له اقول لك يا بطرا انه لا يصيح الديك اليوم حتى تنكرني ثلث مرات انك لا تعرفني *
35 * ثم قال لهم لما ارسلتكم بغير كيس ولا مزود ولا حذاء هل اعوزكم شيء * فقالوا ولا شيء قال
36 لهم من كان له الآن كيس فليتبعه وكذلك ايضا من كان له مزود ومن ليس له سيف
37 فليبع ثوبه وليشتر سيفا * اقول لكم ان المكتوب سوف يكمل في ايضا حتى احصي مع الاثمة لان
38 الذي كتب لاجلي له كمال * فقالوا له يا رب هوذا سيفان * فقال لهم يكفيان * ثم خرج كالعادة
39 ومضى الى جبل الزيتون وتبعه ايضا تلاميذه * فلما انتهى الى المكان قال لهم صلوا لئلا
40 تدخلوا التجربة * وانفرد عنهم نحو رمية حجر وجثى على ركبتيه وصلا * قائلا يا ابتاه ان كنت
41 42 تسأ فلتعبر عني هذه الكاس لكن ليس مشيتي بل مشيتك تكون * فظهر له ملاك من
43 السماء ليقويه * وكان يصلي متوانيا * وصار عرقه كالدم النقط نازلا على الارض * وقام من
44 45 الصلاة وجاء الى التلاميذ فوجدهم نياما من الحزن * فايقظهم وقال لهم لماذا تنامون * قوموا
46 وصلوا لئلا تدخلوا التجربة *

* الفصل الحادي والعشرون *

47 * وفيما هو يتكلم واذا جمع والمسمى يهوذا احد الاثني عشر كان يمشي قدامهم * فدنا من
48 يسوع وقبله * فقال له يسوع يا يهوذا اتقبله تسلم ابن الانسان *

Inquit illi; Dico tibi, Petre, quòd non cantabit gallus hodiè, donec abneges me tribus vicibus, quòd non cognoscas me. 34
Deindè dixit illis; Quando misi vos sine crumenâ, & sine sacco viatorio, & sine calceamentis, numquid defuit vobis aliquid? Dixerunt, Nihil omninò. 35 36
Dixit eis; Quicunque habet modò crumenam, tollat eam apud se. Et similiter etiam qui habet sacculum viatorium. Et qui non habet gladium, vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico vobis, quòd scriptura implenda est in me, quod scilicet deputabor cum iniquis. Quoniam id quod scriptum est de me, finem habet. Dixerunt ei; Domine, hic duo sunt gladii. Ait illis; Sufficiunt. Deinde exiit & abiit secundùm consuetudinem in Montem olivarum, & secuti sunt eum & discipuli sui. Cumque pervenisset ad locum, dixit illis, Orate, ne intretis in tentationem. Et secessit ab eis circiter jactum lapidis, & procidit super genua sua, & orabat. Dicens; O Pater mi, si vis, transeat à me hic calix: veruntamen non voluntas mea, sed voluntas tua fiat. Apparuit autem illi angelus de cœlo, ut confortaret eum. Et orabat incessanter: Et factus est sudor ejus veluti sanguis vividus defluens in terram. Et surrexit ab oratione, & venit ad discipulos, & invenit eos dormientes præ tristitia. Et excitavit eos, dixitque illis; Quare dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationes. 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46

Sectio octuagesima prima.

Et dum ipse loqueretur, ecce turba, & qui vocatur Judas, unus ex duodecim, gradiebatur ante eos, & accessit ad Jesum, & osculatus est eum. Dixit autem ei Jesus; O Juda, osculo tradis filium hominis? 47 48

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 ወይቤሎ፡እብለከ፡ጴጥሮስ፡ዮም፡ዘእንበለ፡ይንቁ፡ደርሆ፡ሠልስ፡ትክሕደኒ፡ኀምዘ፡ሊ
35 ታሕመረኒ፡::=፨ በር ስዓተ፡ቤሌት፡::=፨ ወይቤሎሙ፡ ለመ፡ ፈነውኩክሙ፡ ዘ
36 እንበለ፡ቍናምት፡ ወጽፍንት፡ቦኑ፡ዘተፀነስክሙ፡ ወይቤልዎ፡ ለልቦ::=፨ ወይቤሎሙ፡
ይእዜሰኬ፡ዘቦ፡ቍናምት፡ ይንሣእ፡ ሎቱ፡ ወከማሁ፡ዘኂ፡ ጽፍንተ፡ ወዘሰ፡ ለልቦ፡ ይሠ
37 ጥ፡ ልብሶ፡ወይሣየጥ፡ሎቱ፡መጥባሓተ::=፨ እብለክሙ፡ ኀም፡ይብጽሐኒ፡ ዘጽሑፍ፡
ወይትፈጸም፡ በላዕሊየ፡ዘይብል፡ወመስለ፡ኀጥላን፡ ተኰለቀ፡ ለ ዚ፡ለ፡ሊየሱስ፡ወኵ
38 ሉ፡ዘበእንቲአሁ፡ ይትፈጸመ::=፨ ወይቤልዎ፡ እግዚኦ፡ነዋ፡ክልኤ፡መቦብሓ፡ሃለው፡ኀ
ቤነ፡ዝየ፡ ወ ይቤሎሙ፡ይለክለነ፡ እንከሰ፡ይኀውነነ::=፨ በጊ ሰዓተ፡ ሌሊት፡::=፨
39 ወወፂአ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ሖረ፡ደብረ፡ ዘይት፡በከመ፡ ያለመድ፡ይጸሊ፡ ወተለውዎ፡
40 እርደሊሁ::=፨ ወበጺሖሙ፡ውስተ፡ውእቱ፡መካን፡ወይቤሎሙ፡ጸሊዖ፡ከመ፡ሊትባሉ፡
41 ውስተ፡መንሱት::=፨ ወተለተተ፡እምኔሆሙ፡ጦጣነ፡ውጋረ፡እብን፡ወሰገደ፡ወጸለየ::=፨
42 ላእዝ፡ይብል፡ለባ፡ ለእመ፡ትፈቅድ፡ለግሕሣ፡ እመኔየ፡ ለዝንቱ፡ጽዋዕ፡ ወባሕቱ፡ ፈቃ
43 ድኪ፡ይኩን፡ ወለኮ፡ፈቃደየ::=፨ ወለስተርኣዮ፡ መልአክ፡ እግዚአብሔር፡ እመሰማ
44 ይ፡ ዘይጸንዖ::=፨ ወፈርሃ::ወለውተረ፡ጸልዮ፡ወኮነ፡ሃፈ፡ኀመ፡ነጸፍጸፈ፡ደመ፡ዘይወር
45 ድ፡ውስተ፡መድር::=፨ወተንሢአ፡እመኃበ፡ይጼሊ፡ወሖረ፡ኀበ፡ ለርደሊሁ፡ወረከቦሙ፡
46 እንዘ፡ይነውሙ፡እመሐዘኑ::=፨ ወይቤሎሙ፡ ምንትኑ፡ያነውመኽሙ፡ተነሥኡ፡ጸልዩ፡
47 ኀመ፡ሊትባሉ፡ውስተ፡መንሱት::=፨ በዘ ሰዓተ፡ቤሊት፡::=፨ ወዘንተ፡ እንዘ፡ይብ
ሎሙ፡በጽሑ፡ሕዝብ፡ወይሁደ፡ እመዓሠርቱ፡ወክልኤቱ፡ ለርደሊሁ፡ ይመርሖሙ፡፡ወ
ቀርቦ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወሰዓሞ፡::ወዝውእቱ፡ ትእመርት፡ዘወሃለሙ፡ ወይቤሎሙ፡
48 ዘሰዓመክሙ፡ውእቱ፡ኢያሁ፡ለኃሙ::=፨ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ይሁደ፡ በስዓመ
ኑ፡ታገብእ፡ ለወልደ፡ እጋብ፡ እመ፡ሕጾው፡ለእኑ፡ታቀትሎኑ::=፨

Et dixit ei; Dico tibi, Petre, hodiè, antequàm cantabit gallus, ter negabis me, 34
tanquam non noveras me. *Tertiâ noctis horâ.* Et dixit iis; Quando 35
misi vos absque crumena, & pera, num quid defuit vobis? & dixerunt ei; Nihil.
Et dixit iis; Nunc igitur qui habet crumenam, sumat eam; & similiter qui *habet* 36
peram: & qui non habet, vendat pallium suum, & emat sibi gladium. Dico vo- 37
bis, quòd continget mihi quod scriptū est, & perficietur in me, quod dictum fuit;
Et cum peccatoribus numeratus est Dominus Jesus: & totum ꝙ de eo *scriptum*
est perficietur. Et dixerunt ei; Domine, eccę duo gladii sunt apud nos hic, & dixit 38
iis; Sufficiunt nobis: igitur erunt nobis. *Sextâ noctis horâ.*
Et exiens Dominus Jesus profectus est *in* montem Olearum: sicut consueverat, o- 39
rare: & sequuti sunt eum discipuli ejus. Et quum perveniſſent ad eum locum, 40
dixit iis; Orate ut non intretis in tentationem. Et progressus est ab illis quantū 41
jactus lapidis, & adoravit, & oravit: Dicens; Pater, si vis remove à me hunc cali- 42
cem: veruntamen voluntas tua fiat, & non voluntas mea. Et apparuit angel⁹ Dei 43
à cœlo confirmans eum. Et timuit, & perstitit orare: et fuit sudor ejus sicut gut- 44
tæ sanguinis, qui descendebat in terram. Et surrexit à loco ubi orâsset, & profe- 45
ctus est ad discipulos ejus, & invenit eos dormientes præ tristitia. Et dixit iis; 46
Quid igitur dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.
Nonâ noctis horâ. Et quum hoc diceret iis, venerunt populi: & Judas, è 47
duodecim discipulis ejus, viam præmonstrabat iis, & appropinquavit Domino
Jesu, & osculatus est eum: & hoc fuit signum quod dederat iis, & dixit iis; Quem
osculatus fum, is est, ipsum apprehendite. Et dixit ei Dominus Jesus; Juda, num 48
osculo tradis filium hominis? nónne occidere facies illum?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 44 * و از آسمان فرشته بدو نموده شد * که دل اورا استوار مي کرد * * و او بانده و نهيب نماز مي کرد *
45 و اشك او مثال خون قطره قطره بر زمين افتاد * * انگه از جاي نماز بر خواست * و پيش شاگردان
46 آمد * و ايشانرا ديد که از غم و اندوه خفته بودند * * و بديشان گفت چرا مي خسبيد * بر خيزيد
و نماز کنيد تا در آزمايش بلا نيفتيد صد بيست هفت آمدن يهودا با جماعت عوغا بر سر مسيح
47 * هنوز در سخن بود * که يهودا شاگرد از دوازده * و جماعت يهوديان با تير و تيغ و نيزه * بر مسيح
آمدند * و يهودا پيش آمد * و مسيح را بوسه کرد * سبب آنك نشان چنين کرده بود * و بخصمان
48 گفته که هر کرا من بوسه کنم شما اورا بگيريد * * عيسي بدو گفت يهودا ببوسه † فرزند
ادمي را بخصمان مي سپاري *

Et è cœlo Angelus ad eum apparuit, 43
qui animum ejus confirmavit. Ipse 44
autem in mœrore & pavore orationem fecit: & lachrymæ ejus instar sanguinis guttatim in terram cadebant. Tunc ex loco orationis surrexit, et ad discipulos venit et illos vidit, quòd præ anxietate et mœrore sopiti essent. Et illis dixit; 45 46
Quare dormitis? Surgite, et orate, ne in tentationis discrimen incidatis.

CXXVII. Adventus Judæ cum turba *ac* tumultu in caput Christi.

Adhuc in sermone erat, cùm Judas, 47
discipulus ex duodecim, et turba Judæorum cum sagittis, et gladiis, et lanceis, in Christum venient: Judas autem accessit, et Christum osculatus est: Eâ de causâ quod signum ita dederat, et adversariis dixerat, Quemcunque ego osculatus fuero, vos ipsum prehendite. Jesus ei dixit; Juda, osculo Filium hominis adversariis tradis? 48

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΗ'.

Videntes autem qui circa ipsum futurum, dixerunt ei; Domine, si *percutiemus* in
49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, εἰ παταξομεν ἐν
gladio? Et percussit unus *quidam* ex illis servum principis Sacerdotum, & ampu-
50 μαχαίρᾳ; Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεί-
tavit ejus auriculam dextram. Respondens autem Jesus, ait; Sinite usque huc.
51 λεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. (α) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἐᾶτε ἕως τούτου.
Et *tangens* auriculam ejus, sanavit eum. Dixit autem Jesus ad ac-
52 καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. Εἶπε δὲ (ϛ) ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παρα-
cedentes ad se, principes Sacerdotum, & magistratus templi, & seniores; Quasi
γενομένους ἐπ' αὐτὸν, ἀρχιερεῖς, καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς
ad latronem existis cum gladiis & *lignis*? Quotidiè *existente me* cum vobis in
53 ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλυθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μετ' ὑμῶν ἐν
templo, non extendistis manus in me: sed hæc vestra est hora, & potestas
τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία
tenebrarum. Comprehendentes autem eum duxerunt, & *induxerunt* eum ad domum
54 τοῦ σκότους. Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ (γ) εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον
principis Sacerdotum. At Petrus sequebatur à longè. *Accendentibus* autem *ignem* in medio
55 τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. Ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ
aulæ, & circumsedentibus illis, *sedebat* Petrus in medio eorum. *Videns*
56 τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἰδοῦσα
autem eum ancilla quædam sedentem ad lumen, & *attentè* intuita eum, dixit; Et
δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε, Καὶ
hic cum illo erat. *Is autem* negavit eum, dicens; Mulier, non novi illum. Et
57 οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν, λέγων, Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ
post pusillum, alius videns eum, dixit; Et tu de illis es. *At* Petrus ait,
58 μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν, ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν,
Homo, non sum. Et *interstante* quasi *horâ unâ*, alius quidam affirmabat, dicens;
Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, λέγων,
59 *In veritate* & hic cum illo erat: *etenim* Galilæus est. Ait *autem* Petrus; Ho-
Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἄν-
60 θρωπε, *non novi* quid dicis. Et continuò, adhuc loquente illo, cantavit
θρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν
gallus. Et conversus Dominus, respexit Petrum: & recordatus est Petrus
61 ἀλέκτωρ. Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος, ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος
verbi Domini, sicut dixerat *ei*; Quia priùs *gallum cantare*, negabis me ter.
τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς.
62 Et egressus foràs Petrus, flevit amarè. Et viri *tenentes* Jesum,
Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος, ἔκλαυσε πικρῶς. Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν,
63 illudebant ei, cædentes. Et *obvolventes* eum, percutiebant ejus faciem,
ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. Καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον,
64 & interrogabant eum, dicentes; Prophetiza, quis est *percutiens* te? Et alia
καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; Καὶ ἕτερα
65 multa blasphemantes dicebant in eum.
πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

MS.A. (α) Ἀποκριθεὶς ὁ (ϛ) Ἰησοῦς (γ) εἰσήγαγον εἰς (δ) ἀλέκτωρ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quum autem viderent ii, qui cum eo erant, 49
quod fiebat, dicunt ei; Domine noster, Per-
cutiemus eos gladiis? Et percussit unus ex 50
eis servum principis sacerdotum, & abstulit
auriculam ejus dexteram. Respondit Jesus, 51
& ait; Satis est ad hanc usque rem *profes-*
fisse. Et tetigit auriculam vulnerati illius,
& sanavit eum. Et dixit Jesus iis qui vene- 52
rant contra seipsum, principibus sacerdo-
tum, & senioribus, & præpositis militiæ
templi; Tanquam adversùs latronem exii-
stis adversùm me cum gladiis & fustibus, ut
prehenderetis me. Quotidiè vobiscum 53
eram in templo, nec extendistis in me manus:
sed hæc est hora vestra & potestas tenebra-
rum. Et comprehensum eum adduxerunt 54
in domum principis sacerdotum. Simon
autem procul veniebat post eum. Cæterùm 55
accenderunt ignem in medio atrii, & conse-
derunt circa eum; sedítque & ipse Simon
inter eos. Et vidit eum puella quædam se- 56
dentem ad ignem; eúmque intuita, dixit;
Et iste cum eo erat. Ipse autem abnegavit, 57
& ait; Mulier, non novi eum. Et paulò 58
post vidit eum alius, & dixit ei, Tu quoque
ex ipsis es. Cepha verò ait, Non sum. Et 59
post unam horam alius contendebat, dice-
bátque, Verè & iste cum eo erat: etenim
Galilæus est. Dixit Cepha, O homo, ne- 60
scio quid dicas. Et statim dum ipse loquere-
tur, cantavit gallus. Et conversus Jesus, in- 61
tuitus est Cepham: & recordatus est Simon
verbi Domini nostri, quod dixerat ipsi, Priùs-
quàm cecinerit gallus, ter abnegabis me. Et 62
egressus foràs Simon, flevit amarè. Porrò 63
homines illi qui tenebant Jesum, illudebant
ei. Et obvelabant eum, ac percutiebant 64
eum in faciem ipsius, dicentes; Vaticinare,
quis te percussit? Aliáque quam plurima 65
blasphemabant ac dicebant in eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Cœtus autem qui cum Jesu erant, 49
cùm hoc fieri viderent, dixerunt; O
Domine, nobis permitte ut eos gladi-
is percutiamus. Et unus ex eis per- 50
cussit servum principis sacerdotum,
et auriculam dextram ejus amputa-
vit. Jesus ei dixit; usque ad hunc 51
terminum. Et venit ad saucium,
et auriculam ejus sanavit. Et Je- 52
sus magnatibus sacerdotum et seniо-
ribus et præfectis templi dixit;
Tanquam adversùs latrones, cum
fustibus, et gladiis, et hastis, in me
veniſtis ut prehenderetis? Quomo- 53
dò est quòd quotidiè in templo vobis-
cum eram, et non prehendistis? Sed
hæc est hora vestra, et potestas tene-
brarum vestrarum.

CXXVIII. Abductio Christi capti in domum Annæ.

Et posteà Jesum prehenderunt, et 54
in domum maximi sacerdotum du-
xerunt: et Simeon longo intervallo
post eum veniebat. Cumque *aer fri-* 55
gidus esset, in medio atrii quidam
ignem accenderant, quibus sedenti-
bus Simeon venit et coram eis sedit,
et calefactus est. Et puella quædam 56
eum agnovit, & vultum ejus intuita
est, et dixit; Iste etiam cum Jesu erat.

CXXIX. Abnegatio Simeonis.

Simeon inficiatus est, et dixit; 57
Eum non novi. Et illinc paululum 58
regressum quidam alius eum vidit,
et dixit; Tu ex ipsis es. Simeon di-
xit, Ex illis non sum. Post unâ horâ 59

Versio VULGATA LATINA.

49 Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei; Do-
50 mine, si percutimus in gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacer-
51 dotum, & amputavit auriculam ejus dexteram. Respondens autem Jesus, ait;
52 Sinite usque huc. Et cùm tetigisset auriculam ejus, sanavit eum. Dixit autem Jesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum, & magistratus templi,
53 & seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis & fustibus? Cùm quotidiè vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed hæc est hora ve-
54 stra, & potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum, duxerunt ad do-
55 mum principis sacerdotum: Petrus verò sequebatur à longé. Accensoj autem igne in medio atrii, & circumsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum.
56 Quem cùm vidisset ancilla quædam sedentem ad lumen, & eum fuisset intuita,
dixit; Et hic cum illo erat. At ille negavit eum, dicens; Mulier, non no- 57
vi illum. Et post pusillum alius videns eum, dixit; Et tu de illis es. Pe 58
trus verò ait; O homo, non sum. Et intervallo facto quasi horæ unius, ali- 59
us quidam affirmabat, dicens; Verè & hic cum illo erat: nam & Galilæus est. Et ait Petrus; Homo, nescio quid dicis. Et continuò adhuc illo lo- 60
quente cantavit gallus. Et conversus Dominus respexit Petrum. Et recorda- 61
tus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat; Quia priùs quàm gallus cantet, 62
ter me negabis. Et egressus foràs Petrus flevit amarè. Et viri qui tenebant 63
illum, illudebant ei, cædentes. Et velaverunt eum, & percutiebant faciem 64
ejus: & interrogabant eum, dicentes; Prophetiza, quis est, qui te per-
cussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. 65

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * فَلَمَّا رَأَى ٱلَّذِينَ مَعَهُ مَا كَانَ قَالُوا لَهُ يَا رَبُّ أَنَضْرِبُ بِٱلسَّيْفِ
50 فَضَرَبَ وَاحِدٌ مِنْهُمْ عَبْدَ
51 رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ فَقَطَعَ أُذْنَهُ ٱلْيُمْنَى * أَجَابَ يَسُوعُ قَائِلًا ٱكْفُفْ وَلَمَسَ أُذْنَهُ فَأَبْرَأَهَا * وَقَالَ
52 لِلَّذِينَ جَاءُوا إِلَيْهِ مِنْ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَجُنْدِ ٱلْهَيْكَلِ وَٱلْمَشَايِخِ أَمِثْلَ لِصٍّ أَنَا جِئْتُمْ إِلَيَّ بِسُيُوفٍ
53 وَعِصِيٍّ لِتَأْخُذُونِي * وَقَدْ كُنْتُ مَعَكُمْ كُلَّ يَوْمٍ فِي ٱلْهَيْكَلِ وَلَمْ تَمُدُّوا إِلَيَّ أَيْدِيَكُمْ * لَكِنْ
54 هٰذِهِ هِيَ سَاعَتُكُمْ وَسُلْطَانُ ٱلظُّلْمَةِ * فَأَخَذُوهُ وَجَاؤُوا بِهِ إِلَى بَيْتِ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ * وَكَانَ بُطْرُسُ
55 يَتْبَعُهُ مِنْ بَعِيدٍ * فَأَضْرَمُوا نَارًا وَسْطَ ٱلدَّارِ وَجَلَسُوا وَكَانَ بُطْرُسُ جَالِسًا وَسْطَهُمْ * فَلَمَّا رَأَتْهُ
56 جَارِيَةٌ أَمَةٌ جَالِسًا عِنْدَ ٱلضَّوْءِ وَتَفَرَّسَتْ فِيهِ وَقَالَتْ هٰذَا أَيْضًا كَانَ مَعَهُ * فَأَنْكَرَ وَقَالَ يَا ٱمْرَأَةُ مَا
57 أَعْرِفُهُ * ثُمَّ بَعْدَ قَلِيلٍ أَيْضًا رَآهُ آخَرُ فَقَالَ أَنْتَ أَيْضًا مِنْهُمْ * فَقَالَ بُطْرُسُ يَا إِنْسَانُ مَا أَنَا
58 هُوَ * ثُمَّ بَعْدَ سَاعَةٍ كَرَّرَ عَلَيْهِ ٱلْقَوْلَ آخَرُ قَائِلًا حَقًّا هٰذَا أَيْضًا كَانَ مَعَهُ لِأَنَّهُ جَلِيلِيٌّ *
59 * فَقَالَ بُطْرُسُ يَا إِنْسَانُ مَا أَعْرِفُ مَا تَقُولُ. وَفِيمَا هُوَ يَتَكَلَّمُ صَاحَ ٱلدِّيكُ * فَٱلْتَفَتَ ٱلرَّبُّ وَنَظَرَ
60 إِلَى بُطْرُسَ. فَذَكَرَ بُطْرُسُ كَلَامَ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي قَالَهُ لَهُ إِنَّهُ قَبْلَ أَنْ يَصِيحَ ٱلدِّيكُ ٱلْيَوْمَ تُنْكِرُنِي
61 ثَلَاثَ دَفَعَاتٍ * فَخَرَجَ بُطْرُسُ خَارِجًا وَبَكَى بُكَاءً مُرًّا * وَٱلرِّجَالُ ٱلَّذِينَ ٱمْسَكُوا يَسُوعَ كَانُوا يَهْزَأُونَ
62 بِهِ * وَيَلْطِمُونَهُ وَجْهَهُ وَيَضْرِبُونَهُ وَيَسْأَلُونَهُ قَائِلِينَ تَنَبَّأْ لَنَا مَنِ ٱلَّذِي ضَرَبَكَ * وَكَانُوا يَقُولُونَ
63 عَلَيْهِ أَيْضًا بِأَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ *

Cùm autem vidissent qui cum illo erant quod fiebat, dixerunt ei; Domine, percutiemúsne gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum, & amputavit aurem ejus dexteram. Respondit Jesus, dicens; Cohibe te. Et tetigit aurem ejus, & sanavit eam. Dixitque ad eos qui venerant ad se ex parte principum sacerdotum, & militiæ templi, & seniorum; Num pro latrone sum, ut veneritis ad me cum gladiis & fustibus ut prehenderetis me? Equidem eram vobiscum quotidiè in templo, & non extendistis in me manus vestras: sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Itaque comprehenderunt eum, & duxerunt eum in domum principis sacerdotum. Et Petrus sequebatur eum à longé. Accenderunt autem ignem in medio atrii, & sederunt, erátque Petrus sedens in medio eorum. Cùmque vidisset eum puella quædam ancilla sedentem propè lumen, dignovit illum, & ait, Hic etiam erat cum eo. Et negavit, dicens; O mulier, non novi illum. Deindè post pusillum etiam vidit eum alius, & dixit; Tu quoque ex illis es. Inquit Petrus, O homo, non sum ego. Item post horam repetiit ei sermonem alius, dicens; Verè hic etiam erat cum eo, nam Galilæus est. Dixit Petrus, O homo, nescio quid dicis: & dum ipse loqueretur, cantavit gallus. Et conversus est Dominus, & respexit in Petrum; recordatúsque est Petrus sermonis Domini, quem dixerat illi, quòd antequam cantet gallus hodiè, negabis me tribus vicibus. Quare egressus est Petrus foràs, & flevit fletu amaro. Et viri qui apprehenderant Jesum, illudebant ei. Et velabant vultum ejus, & percutiebant illum, & interrogabant eum, dicentes; Prophetiza nobis, quis est qui te percussit? Et blasphemabãt in eum præterea rebº plurimis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 ወርእዮ፡ እለ፡መስሊሁ፡ይቤልዎ፡ ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ እግዚኦ፡ንቅትሎ፡ኑ፡ በመ
50 ጥባሓት፡=፨ ወዘበጦ፡ሊሐዱ፡ ለገብረ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ወሞተሮ፡ እዝኖ፡ ዘየማን፡::=፨
51 ወለወ፡ሠለ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ኅድግዝ፡ ወገሰሰ፡ እዝኖ፡ ሶቤሃ ፡ ወለሕየ
52 ፙ፡::=፨ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለእለ፡መጽሉ፡ ኀቤሁ፡ይለኣዝዎ፡ለቃሃ፡ካህ
ናት፡ ወለመገብተ፡መኰራብ፡ወለደበናት፡ከመዘ፡ሰፊቂ፡ተለኣዙኑ፡መጸእክሙ፡መስለ፡
53 ፀጥብኣ፡ ወዕፀው፡=፨ እንዘ፡ኵሉ፡ለሚረ፡ ሀለውኩ፡መሰሌክሙ፡በመኰራብ፡ እዴ
ክሙ፡ኀቀ፡ሊሰፈሕክሙ፡ ሳዕሌየ፡ወባሕቱ፡ዝንቱ፡ውእቱ፡ ሰዓትክሙ፡ወስልጦኑ፡ለመ
54 ሾንሃ፡ጽልመት፡::=፨ ወለኣዝዎ፡ ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ ዘወሰድዎ፡ኀበ፡ ቤተ፡ሊቀ፡ካህ
55 ናት፡::ወተለዎ፡ጴጥሮስ፡ እመርሑቅ፡=፨ ወእንደዱ፡ እሰተ፡ ሣእከለ፡ዓጸድ፡ ወነቢሮ
56 ው፡ ነበረ፡ጴጥሮስኒ፡መስሌሆሙ፡ሣእከሎሙ፡::=፨ ወርእየቶ፡ወለት፡ እንዘ፡ይነብር፡
57 ኀበ፡መንገለ፡በርሃ፡ወጠየቀቶ፡ ወትቤ፡ዝኒ፡መስሊሁ፡ ሃሎ፡፡=፨ ወክሕደ፡ወይቤሳ፡ኢ
58 ያእመር፡ብእሲቶ፡ ዘትብኢ፡::=፨ ወእመድኅረ፡ሕቅ፡ርእየ፡ካልእ፡ወይቤሎ፡ እንተ
59 ኒ፡ እመኔሆሙ፡ለንተ፡::ወይቤሎ፡ጴጥሮስ፡ለንተ፡ከልእየ፡ኢኮንኩ፡::=፨ ወኃሊፎ፡መጠ
ነ፡ ስዓተ፡ለሐቲ፡ለጠቆ፡ለሐዱ፡ካልእ፡ ወይቤሎ፡ለሚኒ፡ዝኒ፡መስሊሁ፡ ሃሎ፡ወገቢሳ
60 ዊ፡ውእቱ፡::=፨ ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለንተ፡ ብእሲ፡ኢያእመር፡ ዘትብል፡::ወነቀወ፡ደር
61 ሆ፡ሶቤሃ፡እንዘ፡ይትናገር፡::=፨ ወተመይጠ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወነጸሮ፡ለጴጥሮስ፡ ወተ
ዘከረ፡ጴጥሮስ፡ቃሎ፡ ለእግዚእነ፡ዘይቤሎ፡ሠልስ፡ትብሕደኒ፡ዮ፡ም፡ዘእንበለ፡ይንቁ፡
62 ደርሆ፡=፨ ወወፂለ፡ለፋለ፡ጴጥሮስ፡ በከየ፡ መሪረ፡::=፨ በዓርብ፡ ጽባሕ፡=፨
63 ወዕደውኒ፡ እለ፡ ይእኅዝዎ፡ ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ ይሰለቁ፡ ሳዕሌሁ፡ ወይዘብጥዎ፡=፨
64 ወይገለብብዎ፡ ገጸ፡ወይዘብጥዎ፡ ወይሴለልዎ፡ ወይብልዎ፡ ተነበይ፡ ለነ፡መኑ፡ውእቱ፡
65 ዘሰረዓከ፡=፨ ወበዕደኒ፡ብዙኅ፡ ይጸርፈ፡ ለዕሌሁ፡::=፨

Et videntes qui cum illo *erant* dixerunt Dño Jesu; Dñe, occidemúsne illos cùm 49
gladio? Et percussit quidam servum principis sacerdotum, & amputavit aurem 50
ejus dextram, Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Sine hunc: & tetigit aurem 51
ejus statim, & sanavit eum, Et dixit Dominus Jesus iis qui venerant ad eum ap- 52
prehendere eum, prìncipibus sacerdotum, & præfectis templo, & Rabbinis; Ut
latronem apprehendere me veniſtis cum gladiis, & fustibus? Quum quotidie 53
fuerim vobiscum in templo, manus vestras omninò non extendistis in me: verun-
tamen hæc est hora vestra, & potestas domini tenebrarum. Et prehenderunt Do- 54
minum Jesum, & duxerunt eum ad domum principis sacerdotum: & sequutus est
eum Petrus à longé. Et accenderunt ignem medio atrii, & sedentibus illis, se- 55
dit Petrus cum illis medio illorum, Et vidit eum filia sedentem ad lucem, & in- 56
tuita est eum, & dixit; Hic cum eo fuit. Et negavit, & dixit ei; Nescio mulier, 57
quid dicis. Et postea paululùm, vidit eum alius, & dixit ei; Tu ex illis es: & di- 58
xit ei Petrus, Amice mi, non fui. Et illapso spatio horæ unius, intuitus est eum 59
quidam alius, & dixit ei; Verè, hic cum illo erat, & Galilæus est. Et dixit ei Pe- 60
trus, Tu homo, nescio quid dicis: & cantavit gallus dum loqueretur. Et conver- 61
sus est Dominus Jesus, & intuitus est Petrum: & recordatus est Petrus sermonis
Domini nostri, qui dixerat ei; Ter negabis me hodiè, priusquàm cantaverit gal-
lus. Et exiens foràs Petrus, flevit amarè. *Matutino paraſceues.* 62
Et homines qui apprehendebant Dominum Jesum, illudebant ei, & percutiebant 63
eum: Et velabant faciem ejus, & percutiebant eum, & interrogabant eum, & di- 64
cebant ei; Vaticinare nobis quis sit qui colaphum impegit tibi. Et alia multa 65
malè dixerunt contra eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

60 يكي ديكر بروي نكه كرد * وكفت بحقيقت اين نيز † باعيسي بود * و جليلي است * * صفا
61 كفت اي مرد نمي دانم چه ميكوئي * هنوز در سخن بود * كه خروس بانك كرد * * عيسي
بگرديد و بصفا نكه كرد و بياد اورد شمعون كلمهء خداوند ما كه † بدو كفته بود *
62 كه زودتر از انك خروس بانك زند تو سه نوبت † مرا منكر شوي * * شمعون از انجا بدر رفت
63 و تلخناك † بگريست و پشيمان شد * * وكساني كه عيسي † را گرفته بودند بروي تسخر
64 مي زدند * * واورا مي بوشانيدند * وبر روي او مي زدند * و مي گفتند * پيغمبري † كن
65 گيست انك ترا زد * * و بسيار چيزها ديگر بروي افتري كردند * و مي گفتند *

quidam alius in eum intuitus est, et dixit; In veritate iste cum Jesu erat, et Galilæus est. Cephas dixit; O homo, non novi quid dicas. Adhuc in sermone erat, cùm gallus vocem ederet. Jesus conversus est, & in Cepham intuitum fecit, & in memoriam reduxit Simeon sermonem Domini nostri, quem ei dixerat; Priusquàm gallus vocem emiserit, tu tribus vicibus me abnegabis. Simeon igitur illinc egressus est, & amarè flevit, & pœnitens fuit. Et homines qui Jesum prehenderant, ei illudebant. Et eum obvelabant, & in faciem eum percuticbant, & dicebant; Vaticinare, quis est qui te percussit? Et multa alia in eum blasphemantes dicebant.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Et ut factus est dies, *coactus est* *senatus* plebis, principes Sacerdotúmque, &
66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, Συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ
Scribæ: & duxerunt illum in concilium suum, dicentes; Si tu es
Γραμματεῖς· καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ Συνέδριον ἑαυτῶν, λέγοντες, Εἰ Σὺ εἶ
Christus, dic nobis. Ait *autem* illis; Si vobis dixero, non credetis. Si autem
67 ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε. Ἐὰν δὲ
68 & interrogavero, non respondebitis mihi, *aut* dimittetis. Ex *nunc* erit filius ho-
69 καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ τοῦ (ε) νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
minis sedens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes; Tu ergò es
70 θρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. (ζ) Εἶπον δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ
filius Dei? Is autem *ad eos* ait; Vos dicitis, quia ego sum. *Illi autem* dixerunt;
71 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι. Οἱ δὲ εἶπον,
Quid adhuc *opus habemus testimonio?* ipsi enim audivimus de ore ejus.
Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

CAP. XXIII. κγ'.

1 ΚΑὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. Ἤρξαντο δὲ
2 accusare illum, dicentes; Hunc invénimus subvertentem gentem, & prohibentem Cæsari
κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι
tributa dare, dicentem se Christum regem esse. *At* Pilatus interrogavit
3 (α) φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν

eum, dicens; Tu es rex Judæorum? ille *autem* respondens *ei*, ait; Tu dicis.
τὸν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, ἔφη, Σὺ λέγεις.
At Pilatus *dixit* ad principes Sacerdotum, & turbas; *Nullam* invenio *causam* in
Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν
homine hoc. Illi *autem* invalescebant, dicentes; *Quia* commovet populum, docens
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες, Ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν, διδάσκων
per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc. Pilatus autem
καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πιλάτος δὲ
audiens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset. Et *cognoscens* quòd de
ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι. Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ
potestate Herodis esset, remisit eum ad Herodem, *existentem & ipsum in* Hieroso-
τῆς ἐξουσίας Ἡρῴδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσο-
lymis in illis diebus. *At* Herodes *videns Jesum*, gavisus est valdè. Erat enim
λύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν. ἦν γὰρ
volens ex multo videre eum, *propter audire* multa de eo: & sperabat aliquod signum
θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον
videre ab eo *factum*. Interrogabat autem eum in sermonibus multis: ipse *autem*
ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. Ἐπερώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ
nihil respondebat illi. Stabant autem principes Sacerdotum & Scribæ constanter
οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς (β) καὶ οἱ Γραμματεῖς εὐτόνως
accusantes eum.
κατηγοροῦντες αὐτοῦ.

MS. A. (ε) νῦν δὲ ἔσαι (ζ) Εἶπον δὲ πάντες, Κεφ. κγ'. MS. A. (α) φόρους (β) καὶ Γραμματεῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

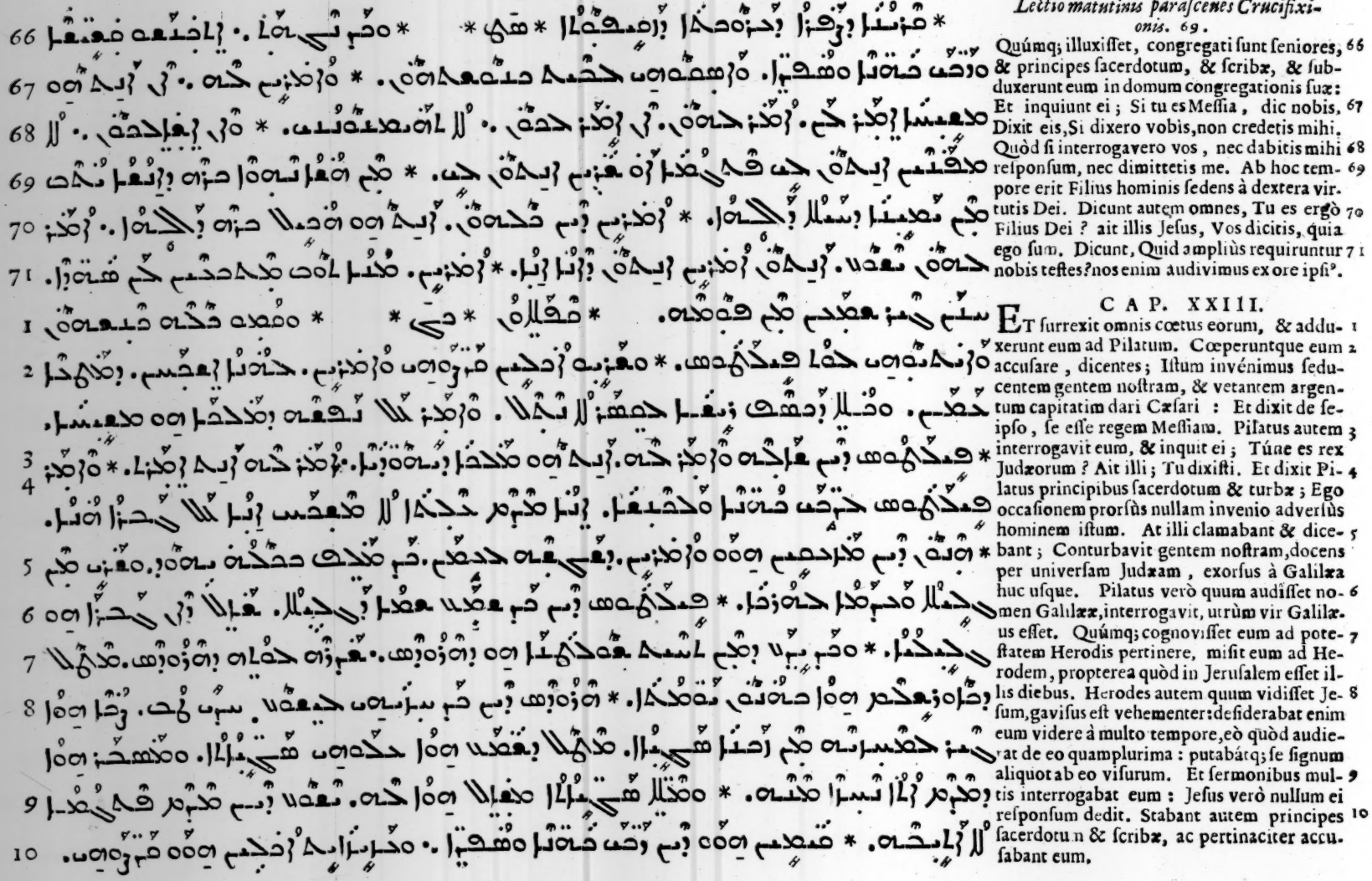

Lectio matutinis parascenes Crucifixionis. 69.

Quúmq; illuxisset, congregati sunt seniores, 66
& principes sacerdotum, & scribæ, & subduxerunt eum in domum congregationis suæ:
Et inquiunt ei; Si tu es Messia, dic nobis. 67
Dixit eis, Si dixero vobis, non credetis mihi.
Quòd si interrogavero vos, nec dabitis mihi 68
responsum, nec dimittetis me. Ab hoc tem- 69
pore erit Filius hominis sedens à dextera virtutis Dei. Dicunt autem omnes, Tu es ergò 70
Filius Dei? ait illis Jesus, Vos dicitis, quia
ego sum. Dicunt, Quid ampliùs requiruntur 71
nobis testes? nos enim audivimus ex ore ipsi⁹.

CAP. XXIII.

Et surrexit omnis cœtus eorum, & adduxerunt eum ad Pilatum. Cœperuntque eum 1 2
accusare, dicentes; Istum invénimus seducentem gentem nostram, & vetantem argentum capitatim dari Cæsari: Et dixit de seipso, se esse regem Messiam. Pilatus autem 3
interrogavit eum, & inquit ei; Túne es rex Judæorum? Ait illi; Tu dixisti. Et dixit Pi- 4
latus principibus sacerdotum & turbæ; Ego occasionem prorsùs nullam invenio adversùs hominem istum. At illi clamabant & dice- 5
bant; Conturbavit gentem nostram, docens per universam Judæam, exorsus à Galilæa huc usque. Pilatus verò quum audisset no- 6
men Galilææ, interrogavit, utrùm vir Galilæus esset. Quúmq; cognovisset eum ad potestatem Herodis pertinere, misit eum ad Herodem, propterea quòd in Jerusalem esset illis diebus. Herodes autem quum vidisset Je- 7 8
sum, gavisus est vehementer: desiderabat enim eum videre à multo tempore, eò quòd audierat de eo quamplurima: putabátq; se signum aliquod ab eo visurum. Et sermonibus mul- 9
tis interrogabat eum: Jesus verò nullum ei responsum dedit. Stabant autem principes 10
sacerdotum & scribæ, ac pertinaciter accusabant eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et cum aurora propè esset seniores, & princeps sacerdotum, & sapientes convenerunt, & eum illuc duxerunt, ubi congregatio illorum assiduè illic erat. Et ad Jesum dixerunt; Si tu es Christus, nobis dic. Jesus illis dixit; Si dixero, fidem non habebitis: Et si vos interrogavero, mihi responsum non dabitis, neque me dimittetis. Ab hac hora Filius hominis ad manum dextram Dei terribilis sedebit. Omnes dicebant; Ergò tu es Filius Dei: Jesus eis dixit; Vos dixistis quod ego sum. Concilium dixit; Teste quid opus est? Ecce nos ex ore ejus audivimus. 66 67 68 69 70 71

صد سي برون مسيح پيش بيلاطوس

CXXX. Abductio Christi ad Pilatum.

CAP. XXIII.

Et *omnes* uno *consensu Christum* ad Pilatum abduxerunt. Et mala, et turpia in eum dicebant, & declarabant; Hunc quidem invenimus quòd gentem nostram seducat, & jubeat ut censum capitis Cæsari non demus, & de se dicat quòd ipse est Christus rex. Pilatus ab eo interrogavit, & dixit; Túne es rex Judæorum? Responsum ei dedit, Tu dixisti. Pilatus maximis sacerdotib⁹ dixit, et cœtui; 1 2 3 4

Versio VULGATA LATINA.

66 Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis, & principes sacerdotum, & Scri-
67 bæ, & duxerunt illum in concilium suum, dicentes; Si tu es Christus, dic nobis. Et
68 ait illis; Si vobis dixero, non credetis mihi: Si autem & interrogavero, non
69 respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens à
70 dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes; Tu ergò es Filius Dei? Qui ait;
71 Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt; Quid adhuc desideramus testimo-
nium? ipsi enim audivimus de ore ejus.

CAP. XXIII.

1 2 ET surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum. Cœperunt au-
tem illum accusare, dicentes; Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, &
3 prohibentem tributa dare Cæsari, & dicentem se Christum regem esse. Pilatus
autem interrogavit eum; dicens; Tu es Rex Judæorum? At ille respondens ait; 3
Tu dicis. Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas; Nihil invenio 4
causæ in hoc homine. At illi invalescebant, dicentes; Commovet populum, do- 5
cens per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc. Pilatus autem audi- 6
ens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset. Et ut cognovit quod de He- 7
rodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui & ipse Jerololymis erat illis die-
bus. Herodes autem viso Jesu, gavisus est valdè: erat enim cupiens ex multo 8
tempore videre eum, eò quòd audierat multa de eo, & sperabat signum aliquod
videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi 9
respondebat. Stabant autem principes sacerdotum & Scribæ constanter accusan- 10
tes eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلفَصْلُ ٱلثَّانِي وَالعِشرُون *

66 * فَلَمَّا كَانَ ٱلنَّهَارُ ٱجْتَمَعَ مَشَايِخُ ٱلشَّعْبِ وَرُؤَسَاءُ ٱلكَهَنَةِ وَٱلكَتَبَةِ وَأَدْخَلُوهُ إِلَى مَحْكَمَتِهِمْ وَقَالُوا
67 لَهُ * إِنْ كُنْتَ أَنْتَ ٱلمَسِيحَ فَقُلْ لَنَا * فَقَالَ لَهُمْ إِنْ قُلْتُ لَكُمْ فَلَمْ تُؤْمِنُوا * وَإِنْ سَأَلْتُكُمْ فَلَمْ
68 69 تُجِيبُونِي وَلَمْ تُطْلِقُونِي * وَمِنَ ٱلآنَ يَكُونُ ٱبْنُ ٱلإِنْسَانِ جَالِسًا عَنْ يَمِينِ قُوَّةِ ٱللَّهِ * فَقَالَ جَمِيعُهُمْ فَقَدْ
70 71 صَحَّ أَنَّكَ بْنُ ٱللَّهِ * فَقَالَ لَهُمْ أَنْتُمْ تَقُولُونَ إِنِّي أَنَا هُوَ * فَقَالُوا مَا حَاجَتُنَا إِلَى شَهَادَةٍ لِأَنَّنَا قَدْ سَمِعْنَا
مِنْ فِيهِ * * فَقَامَ جَمِيعُهُمْ بِأَسْرِهِمْ وَجَاؤُا بِهِ إِلَى فِيلَاطُسَ * وَبَدَؤُا يَقُولُونَ عَلَيْهِ قَائِلِينَ إِنَّا
2 3 وَجَدْنَا هَذَا يُقْلِبُ أُمَّتَنَا * وَيَمْنَعُ أَنْ نُعْطِيَ ٱلجِزْيَةَ لِقَيْصَرَ * وَيَقُولُ أَنَّهُ ٱلمَسِيحُ ٱلمَلِكُ * فَسَأَلَهُ
4 فِيلَاطُسُ قَائِلًا أَأَنْتَ مَلِكُ ٱليَهُودِ * فَأَجَابَهُ قَائِلًا أَنْتَ قُلْتَ * فَقَالَ فِيلَاطُسُ لِرُؤَسَاءِ ٱلكَهَنَةِ
5 وَٱلجُمُوعِ أَنَا لَمْ أَجِدْ عَلَى هَذَا ٱلإِنْسَانِ عِلَّةً * وَكَانُوا يَشْتَدُّونَ وَيَقُولُونَ أَنَّهُ يُهَيِّجُ ٱلشَّعْبَ إِذْ
يُعَلِّمُ فِي جَمِيعِ ٱليَهُودِيَّةِ * وَٱبْتِدَاءً مِنَ ٱلجَلِيلِ إِلَى هَهُنَا * فَلَمَّا سَمِعَ فِيلَاطُسُ ٱلجَلِيلَ سَأَلَ أَهُوَ
6 7 رَجُلُ جَلِيلِيٌّ * فَلَمَّا عَلِمَ أَنَّهُ مِنْ سُلْطَانِ هِيرُودُسَ أَرْسَلَهُ إِلَى هِيرُودُسَ * لِأَنَّهُ كَانَ أَيْضًا
بِيرُوشَلِيمَ فِي تِلْكَ ٱلأَيَّامِ * وَإِنَّ هِيرُودُسَ لَمَّا رَأَى يَسُوعَ فَرِحَ جِدًّا لِأَنَّهُ كَانَ يَسْهَى أَنْ يَرَاهُ مُذْ
8 زَمَانٍ طَوِيلٍ لِمَا كَانَ يَسْمَعُهُ عَنْهُ * وَكَانَ يَرْجُو أَنْ يُعَايِنَ مِنْهُ آيَةً يَعْمَلُهَا * وَسَأَلَهُ عَنْ كَلَامٍ كَثِيرٍ
9 10 فَلَمْ يُجِبْهُ بِشَيْءٍ * وَقَفَ رُؤَسَاءُ ٱلكَهَنَةِ وَٱلكَتَبَةُ يَشْتَكُونَ عَلَيْهِ *

Sectio octuagesima secunda.

Et cùm esset dies, convenerunt seniores 66
plebis, & principes sacerdotum, &
scribæ, & introduxerunt illum in fo-
rum suum, & dixerunt ei; Si es tu Chri- 67
stus, dic nobis. Ait illis, Si dixero vo-
bis, non credetis: Et si interrogavero 68
vos, non respondebitis mihi, neque dimit-
tetis me. Et amodò erit Filius hominis se- 69
dens à dextra virtutis Dei. Et dixerunt 70
omnes, Ergò certum est esse te fi-
lium Dei? Dixit illis, Vos dicitis,
quia ego sum. Et dixerunt; Quæ ne- 71
cessitas testimonii? Nos enim au-
divimus ex ore ipsius.

CAP. XXIII.

ET surrexit congregatio eorum uni- 1
versa, & duxerunt eum ad Pilatum. Et 2
cœperunt accusare illum, dicentes; Nos
quidem invenimus hunc subvertentem
gentem nostram, & prohibentem dari tri-
butum Cæsari, & dicentem se esse Chri-
stum regem. Interrogavit autem eum Pi- 3
latus, dicens; Tune es rex Judæorum?
Respondit ei, dicens; Tu dixisti. Et ait 4
Pilatus principibus sacerdotum & tur-
bæ; Ego non inveni adversus hunc homi-
nem causam. Et invalescebant, & dice- 5
bant; Iste commovet populum, dum do-
cet in universa Judæa, & cœpit à Gali-
læa usque huc. Cùm autem audisset Pi- 6
latus Galilæam, interrogavit an ipse
esset vir Galilæus? Et cùm cognovisset 7
eum esse de potestate Herodis, misit il-
lum ad Herodem, quoniam erat ipse quo-
que Jerosolymis in illis diebus. Et ve- 8
rò Herodes cùm vidisset Jesum, gavisus
est valdè, quia exoptabat videre eum à
tempore longo, ob id quod audiebat de eo;
& sperabat se visurum ab illo portentũ 9
aliquod ab eo faciendũ. Et interrogavit
eum de verbis multis: at non respondit
ei quicquam. Steterunt autem principes 10
sacerdotum, & scribæ accusantes illũ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

66 ወጸቢሖ፡ተጋብኡ፡ሊቃን፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወሊቃናት፡ ሕዝብ፡ ወወሰድዎ፡ ውስተ፡ Et manè congregati sunt principes sacerdotum, & scribæ, & seniores populi, & 66
67 ዓውደሙ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡=፡ ወይቤልዎ፡ እመ፡ ለንተኑ ፡ ክርስቶስ ፡ ንገረነ፡ duxerunt in confessum suum Dominum Jesum. Et dixerunt ei; Si tu es Christus, 67
68 ገሃደ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እመኒ ፡ ሊይደዕኩክሙ ፡ ሊተአመኑኒ፡፡=፡ ወእመኒ ፡ ተስእል dic nobis palàm: & dixit iis, Si significavero vobis, non credetis mihi. Et si in- 68
69 ኩክሙ ፡ ሊትነግሩኒ ፡ ወሊኒ ፡ ተኃድጉ፡፡=፡ ወባሕቱ ፡ እመ፡ይለዘሰ ፡ ይነብር ፡ terrogavero vos, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Veruntamen ab 69
70 ወልደ፡እጓለ፡እመ፡ ሕያው፡ በየማነ፡ኃይለ፡እግዚአብሔር፡=፡ ወይቤልዎ፡ኵሎሙ፡ hoc tempore sedebit Filius hominis in dextra potentiæ Dei. Et dixerunt ei 70
ለንተኑ ፡ እንከ ፡ ውእቱ፡ወልደ ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ለእቱሙ ፡ ትብሉ ፡ omnes illi; Túne igitur es filius Dei? & dixit iis, Vos dicitis quòd ego sum
71 ከመ ፡ ለነ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወይቤሉ ፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ ትፈ filius Dei. Et dixerunt, Quid igitur indigetis testimonio de illo? ecce vosipsi 71
ቅዱ፡ሰማዕተ፡በእንቲኣሁ፡ናሁ፡ ለነክሙ፡ ሰማዕክሙ፡እመ፡ኢሰማዕክሙ፡፡=፡ audivistis ex ore suo. CAP. XXIII.

1 ፹ኖ ወተንሥኡ፡ኵሎሙ፡በመልኦሙ፡ወወሰድዎ፡ኀበ፡ጲላጦስ፡፡=፡ ወለኀዙ፡ያስተዋ ET surrexerunt omnes illi congregatim, & duxerunt eum ad Pilatum. Et cœ- 1
2 ደይዎ፡ ወይቤሉ፡ረከብናሁ፡ለዝ፡ብእሲ፡እንዘ፡ይዓልውጦ፡ ለሕዝብነ፡ ወይከልኦሙ፡ perunt accusare eum, & dixerunt; Invenimus hunc hominem pervertentem po- 2
3 ሊ፡ሄሮድ፡ጸባሕት፡ለቄሰር፡ወይሬሲ፡ርእሶ፡ክርስቶስ፡ንጉሠ፡ እስራኤል፡፡=፡ ወሖተ pulos nostros, & prohibentem eos ne darent tributa Cæsari, & facientem sei- 3
ቶ፡ጲላጦስ ፡ ወተሰእሎ፡ ወይቤሎ፡ ለንተኑ፡ ንጉሠ፡ እስራኤል፡፡ ወለሠርዐ፡ቈይቤ፡ ipsum Christum regem Israelis. Et interrogavit eum Pilatus, & sciscitavit eum, 3
4 ለንተ፡ትብል፡ከመ፡ለነ፡ውእቱ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ጲላጦስ፡ ለቤቅነ፡ካህናት፡ ወሰበሰ & dixit ei; Túne rex Israelis? & respondit, & dixit; Tu dicis quòd ego sum. Et 4
5 ገብ ፡ ለልቦ ፡ ዘረከብኩ፡ ለበሰሁ፡ለዝ፡ ብእሲ፡፡=፡ ወለሠርየው ፡ ወይቤሉ ፡ የሃው dixit Pilatus principibus sacerdotum, & populo; Nihil est quod inveni criminis 5
6 ኮሙ፡ለሕዝብ፡ ወይጫህር፡በኵሉ፡ይሁይ፡ እኂዝ፡ ኢሙገለሳ፡እስከ፡ ገዚ፡፡=፡ ወሰ in hunc hominem. Et exclamârunt, & dixerunt, Commovet populos, & docet 6
ሚዖ፡ ጲላጦስ፡ከመ፡ገሊሊዊ፡ ተስእለ፡ገሊሳዊያኑ፡፡ ለእመ፡ገሊሳዊሁ፡ብእሲሁ፡፡=፡ in universa Judæa, incipiens à Galilæa usque huc. Et audiens Pilatus quòd 7
7 ወእለሚሮ፡ከመ፡እመኵናነ፡ሄሮድስ፡ውእቱ፡ፈነዎ፡ኀበ፡ሄሮድስ፡እንዘ፡ሃለወ፡ሊየሩሰ Galilæus *esset*, interrogavit Galilæos si homo Galilæus esset. Et quum cogno- 7
8 ሌም፡ውእተ፡ዕለት፡፡=፡ ወሶበ፡ርእዮ፡ሄሮድስ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ ተፈሥሐ፡ እስ visset quòd de jurisdictione Herodis esset, remisit eum ad Herodem existentem
መ፡ይፈቅድ፡ይርአዮ፡ እመጥንዱይ፡ ዕለት፡ እስመ፡ ይሰምዕ፡ነገሮ፡ ወይፈቅድ፡ይርአ Hierosolymis illo tempore. Et quum vidisset Herodes Dominum Jesum, gavisus 8
9 ይ ፡ ተኣምረ፡ በነዕሴሁ ፡ ዘይገብር፡፡=፡ ወሖተቶ፡በብዙኅ፡ ነገር፡ ወላልቦ፡ ዘተሰ est, quia cupiebat videre eum à longo tempore, eò quòd audiret famam ejus: & 9
10 ጥ፡ወ፡፡=፡ ወይቀውሙ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወብዙኅ፡ያስተዋድይዎ፡፡=፡ cupiebat videre signum ab eo quod faceret. Et interrogavit eum multo sermo- 10
ne, & nihil fuit quod respondit Jei. Et stabant principes sacerdotum, & scribæ, & multùm accusabant eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 كه من † برين مرد † چيزي † بهانه نيافتم * ايشان بانك مي زدند * ومي گفتند كه ملت
6 مارا اشفته كرد * وهمهٔ زمين يهودرا برهم زد * ازجليل تا اينجا * چون بيلاطوس † نام جليل
7 شنيد * پرسيد كه اين مرد جليلي است * گفتند اري * چون دانست كه زير حكم هيروديس
است اورا پيش هيروديس فرستاد * سبب انك دران روزها هيروديس در اورشليم بود
8 صد سي يك اوردن مسيح را پيش هيروديس * چون هيروديس عيسي را ديد سخت † شاد
شد * براي انك دير وقت بود كه ديدار عيسي را مي جست * وبسيار چيزها ازو شنيده بود * مي
9 پنداشت كه بدو آيات وشگفتيها نمايد * * وبسيار سخن ازعيسي پرسيد * او بدو جواب نداد *
10 * بزرگان وامامان * ودانشمندان * ايستاده بودند * وازحد بيرون درهلاك او مي كوشيدند *

Ego quidem in hoc viro nihil causæ 5
invenio. Illi autem vociferabantur,
et dicebant; Gentẽ nostrã conturbat,
& universam terram Judææ solici-
tat, à Galilæa usque huc. Cùm Pi- 6
latus nomen Galilææ audiret, inter-
rogavit num hic vir Galilæus esset.
Dixerunt, Etiam. Cùm sciret quòd 7
sub potestate Herodis esset, eum ad
Herodem misit, eò quòd per eos dies
Herodes in Hierosolyma erat.

CXXXI. Adductio Christi ad Herodem.

Cùm Herodes Jesum videret, valdè 8
lætus fuit: eò quòd multum tem-
poris erat, quo Jesum videre quæ-
sierat, & multa de eo audierat; ex-
istimabat itaque quòd ei signa &
miracula ostenderet. Et multa ver- 9
ba à Jesu interrogabat, sed ille ipsi
responsum non dedit. Magnates au- 10
tem & Sacerdotes & sapientes sta-
bant, & extra modum in perniciem
ejus nitebantur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΘ'.

Nihil faciens autem illum Herodes cum exercitibus suis, & illudens, amicians eum vestem splendidam, remisit eum Pilato. Facti sunt autem amici, hicque Pilatus & Herodes in ipsa die eum invicem: praexistierant enim in inimicitia existentes ad seipsos. Pilatus autem convocans principes sacerdotum, & magistratum, & populum, Dixit ad illos; Obtuliftis mihi hominem hunc, quasi avertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam inveni in homine isto causam, quorum accusatis adversus eum. Sed neque Herodes: remisi enim vos ad illum, & ecce nihil dignum morte est actum ei. Castigans ergò illum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per festum, unum. Exclamarunt autem universa turba, dicentes; Tolle hunc, dimitte autem nobis Barabbam: Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate & homicidium, missus in carcerem. Iterùm ergò Pilatus adlocutus est volens dimittere Jesum. Illi autem succlamabant, dicentes; Crucifige, crucifige eum. Ille autem tertiò dixit ad illos; Quid enim malum fecit iste? nullam causam mortis inveni in eo. Castigans ergò illum dimittam. Illi autem instabant vocibus magnis, postulantes eum crucifigi: & invalescebant voces eorum, & principum Sacerdotum. At Pilatus adjudicavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis propter seditionē & homicidium missum in carcerem, quem petebant: at Jesum tradidit voluntati eorum. Et cùm abducerent eum, apprehendentes Simonem quendam Cyrenæum venientem ab agro, imposuerunt illi crucem portare post Jesum.

11 Ἐξουθενήσας ὁ αὐτὸς ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν (γ) τῷ Πιλάτῳ. 12 Ἐγένοντο δὲ φίλοι, ὅ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρῴδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. 13 Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν, 14 Εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαὸν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. 15 Ἀλλ' οὐδὲ Ἡρῴδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. 16 Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 17 Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν, ἕνα. 18 Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ, λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· 19 ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον, βεβλημένος εἰς φυλακήν. 20 Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. 21 Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. 22 Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 23 Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων. 24 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. 25 Ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ἠτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. 26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

MS. A. (γ) Πιλάτῳ. (δ) ἀπολύσω. ** Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ, (ε) Πάλιν δὲ ὁ (ζ) Ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ (η) Κυρηναίου ἐρχομένου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Herodes verò despicatui eum habuit ipse & milites ejus. Et per derisum induit eum vestibus coccineis, ac remisit eum ad Pilatum. Et eo die facti sunt amici Pilatus et Herodes inter sese: inimicitia enim fuerat antea inter eos. Convocavit autem Pilatus principes sacerdotum, & magistratus populi; Et ait illis, Obtuliftis mihi hunc hominem, tanquam pervertentem populum vestrum: & ecce, ego interrogavi eum diligenter in conspectu vestro, nullamque penitùs causam inveni in viro isto ex omnibus quibus eum culpatis. Sed ne Herodes quidem: ipsum enim remisi ad eum, & ecce nihil dignum morte factum est ei. Eum igitur castigabo, dimittamque. Mos enim erat dimittendi eis unum in Festo. Exclamavit autem universa turba, & ait; Tolle hunc, & dimitte nobis Bar-Abba. Qui quidem propter seditionem & cædem factam in civitate, conjectus fuerat in carcerem. Rursum autem allocutus est eos Pilatus, dum vellet dimittere Jesum. Illi verò vociferabantur, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Ille autem tertiâ vice dixit eis; Quid enim mali fecit iste? nullam occasionem dignam morte inveni in eo: castigabo eum igitur, & dimittam. At ipsi instabant altâ voce, & rogabant eum, ut ipsum crucifigerent: & invalescebat vox eorum ac principum sacerdotum. Pilatus autem jussit fieri postulationem eorum. Et dimisit eis illum qui propter seditionem & cædem conjectus fuerat in carcerem, illum quem petierant: Jesum verò tradidit eorum voluntati.

Ad horam tertiam. 70.

Quumq; abducerent eum, prehenderunt Simonem Cyrenæum, qui veniebat ex villa, & imposuerunt ei crucem ferendâ ponè Jesum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

At *Herodes* et *assectæ* ejus eum contemptui habuerunt, & postquam eum ludificâssent, vestem rubram ei induerunt, & remiserunt eum ad Pilatum. Et ab eo die Pilatus & Herodes inter se amici facti sunt: eò quòd ab antiquo inter eos inimicitia fuerat.

CXXXII. Reductio Christi ad Pilatum.

Pilatus itaque *magnates sacerdotum vocavit*, & gubernatores: Et eis dixit; Hunc virum ad me adduxistis, eò quòd gentem vestram pervertat: & ecce coram vobis de eo quæstionem habui, et horum omnium, quæ vos dicitis, in hoc viro nihil invenio. Et Herodes etiam non invenit, quo tempore Jesum ad eum misi: nihil, quod mortem mereatur, patravit. Nunc eum pellite ac dimittite. Morem enim habuerant ut in singulis festis Pilatus maleficum unum populi gratiâ dimitteret. In carcere autem homo erat maleficus, cui nomen Barabbas. Turbæ itaque vociferabantur, Jesum quidem in crucem age, & Barabbam dimitte. Sed de Jesu iterum Pilatus sermonem fecit: cupiebat enim ut Jesus dimitteretur. Judæi clamabant, ac dicebant; In crucem agito, in crucem agito.

Verſio VULGATA LATINA.

11 Sprevit autem illum Herodes cum exercitu ſuo : & illuſit indutum veſte albâ, & re-
12 miſit ad Pilatum. Et facti ſunt amici Herodes & Pilatus in ipſa die : nam anteà
13 inimici erant ad invicém. Pilatus autem convocatis principibus ſacerdotum, &
14 magiſtratibus, & plebe, Dixit ad illos; Obtuliſtis mihi hunc hominem quaſi
avertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam cauſam inve-
15 nio in homine iſto ex his, in quibus eum accuſatis. Sed neque Herodes : nam
16 remiſi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum eſt ei. Emendatum ergò
17 illum dimittam. Neceſſe autem habebat dimittere eis per diem feſtum, unum.
18 Exclamavit autem ſimul univerſa turba, dicens; Tolle hunc, & dimitte nobis Ba-
19 rabbam. Qui erat propter ſeditionem quandam factam in civitate & homicidi-
um, miſſus in carcerem. Iterùm autem Pilatus locutus eſt ad eos, volens dimit-20
tere Jeſum. At illi ſuccłamabant, dicentes ; Crucifige, crucifige eum. Ille au-21
tem tertiò dixit ad illos, Quid enim mali fecit iſte ? nullam cauſam mortis inve-22
nio in eo : corripiam ergò illum, & dimittam. At illi inſtabant vocibus magnis23
poſtulantes ut crucifigeretur: & invaleſcebant voces eorum. Et Pilatus adjudi-24
cavit fieri petitionem eorum. Dimiſit autem illis eum, qui propter homicidi-25
um & ſeditionem miſſus fuerat in carcerem, quem petebant: Jeſum verò tradidit
voluntati eorum. Et cùm ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam26
Cyrenenſem, venientem de villâ : & impoſuerunt illi crucem portare poſt
Jeſum.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * وَاحتقرهُ هيرودِس وجندهُ واستهزوا بهِ * وَالبَسوهُ ثِيَابًا حُمرًا وَارسَلَهُ اِلَي فيلاطُس * فَصَاحَبَ
12 فيلاطُس وهيرودِس مُذْ ذٰلِكَ اليَوْمِ لِاَنَّ كَانَ بَيْنَهُمَا عَدَاوَةٌ مِن قَبْلُ *

* اَلفَصْلُ الثَّالِثُ وَالعِشرُونَ *

13 * فَدَعَا فيلاطُس عُظَمَاءَ الكَهَنَةِ وَالرُّوسَاءَ وَالشَّعبَ
14 * وَقَالَ لَهُم قَدَّمتُم اِلَيَّ هٰذَا الرَّجُلَ كَمَن يَرُدُّ الشَّعبَ * وَهَانَذَا قَد فَحَصتُ عَنهُ اَمَامَكُم فَلَم
15 اَجِدْ فِي هٰذَا الاِنسَانِ عِلَّةً مِن جَمِيعِ مَا تَعرُونَهُ بِهِ * وَلَا هيرودِس اَيضًا لِاَنَّهُ اَرسَلَهُ اِلَينَا *
16 وهٰاهُوَذَا لَيسَ لَهُ عَمَلٌ يَستَحِقُّ بِهِ المَوتَ * وَاَنَا اُودِبُهُ وَاُطلِقُهُ * وَكَانَت لَهُم عَادَةٌ اَن يُطلِقَ لَهُم
17 اَسِيرًا فِي العِيدِ * فَصَاحَ كُلُّ الجَمعِ قَائِلِينَ خُذْ هٰذَا وَاَطلِق لَنَا بَربَبَانَ * وَذَاكَ طُرِحَ فِي
18 السِّجنِ مِن اَجلِ الفِتنَةِ وَالقَتلِ الَّذِي كَانَ فِي المَدِينَةِ * ثُمَّ نَادَاهُم اَيضًا فيلاطُس وَاَرَادَ اَن
19 يُطلِقَ يَسُوعَ * اَمَّا هُم فَصَرَخُوا قَائِلِينَ اصلُبهُ اصلُبهُ * فَقَالَ لَهُم ثَالِثَةً اَيَّ سُوءٍ صَنَعَ هٰذَا فَلَم
20 اَجِدْ عَلَيهِ عِلَّةً تُوجِبُ المَوتَ * اُودِبُهُ وَاُطلِقُهُ * فَكَانُوا يَلِحُّونَ بِاَصوَاتٍ عَالِيَةٍ وَيَسأَلُونَهُ اَن
21 يَصلُبَهُ * وَاشتَدَّت اَصوَاتُهُم وَاَصوَاتُ رُؤُوسَاءِ الكَهَنَةِ * فَحَكَمَ فيلاطُس اَن يَكُونَ عَرضُهُم
22 * وَاَطلَقَ لَهُم ذٰلِكَ الَّذِي حُبِسَ مِن اَجلِ القَتلِ وَالفِتنَةِ كَمَا طَلَبُوا * وَاَسلَمَ يَسُوعَ كَمَا اَرَادُوا *

* اَلفَصْلُ الرَّابِعُ وَالعِشرُونَ *

23 * وَبَينَمَا هُم مُنطَلِقُونَ بِهِ اَمسَكُوا وَاحِدًا جَايِيًا
مِنَ الحَقلِ يُدعَى سِمعَانَ القَيروَانِيَّ فَحَمَّلُوهُ الصَّلِيبَ خَلفَ يَسُوعَ *

Sprevitque illum Herodes, & exercitus ejus ; & illuſerunt ei, & induerunt illum veſtibus rubris, & miſit illum ad Pilatum. Et amicitias contraxerunt Pilatus & Herodes ab illa die ; nam erat inter eos inimicitia antea. 11 12

Sectio octuageſima tertia.

Vocavit autem Pilatus ſummos Sacerdotum, & principes, & populum, Et dixit illis; Obtuliſtis mihi hunc virum, ut qui averſat populum : & ecce perquiſivi de eo coram vobis, & non inveni in hoc homine cauſam ullam ex omnibus quibus accuſâſtis illum. At ne Herodes etiam; nam remiſit illum ad nos. Et ecce non eſt illi facta ob quod moreretur mortem. Et ego corripiam illum, & dimittam eum. Erat autem illis conſuetudo dimittendi eis vinctum in feſto. Et exclamavit omnis turba, dicentes ; Tolle hunc, & dimitte nobis Barabam. Iſque conjectus erat in carcerem propter ſeditionem et necem quæ acciderat in civitate. Tum compellavit eos iterum Pilatus, & voluit dimittere Jeſum. At illi exclamaverunt, dicentes ; Crucifige eum, crucifige eum. Dixit illis tertiò, Quod malum fecit iſte ? non enim inveni adverſus eum cauſam quæ inferat mortem, Corripiam eum, & dimittam illum. Inſtabant autem vocibus elatis, & poſtulabant ab eo, ut crucifigeret illum : & invaluerunt voces eorum, & voces principum ſacerdotum. Itaque judicavit Pilatus fieri voluntatem eorum. Et dimiſit illis eum qui miſſus fuerat in carcerem propter necem & ſeditionem, prout poſtulaverunt : & tradidit Jeſum prout voluerunt. 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

Sectio octuageſima quarta.

Et dum ipſi ducerent eum, apprehenderunt quendam venientem ex agro, qui vocabatur Simon Cyrenenſis, eumque geſtare fecerunt crucem poſt Jeſum. 26

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ዘለስተሣኮ : ሄሮድሰ ::=:

11 ወለስተኣኸኮ :ሄሮድስ : ወወዓቢሁ : ወተሰለቁ : ለዕቢሁ : ወለልበስኤ : ንጹሐ :
12 ወፈነውኦ : ኀበ : ጲላጦስ::=: ወይእተ : ዕለተ : ተሾኑኑ : ሄሮድስ : ወጲላጦ
13 ሰ : እስመ : ጋእዝ : ቦሙ : እሙቅድሙ:=: ወጸውዖሙ : ጲላጦሰ : ለሊቃን :
14 ካህናት : ወለሙኋንንተ : ሕዝብ::=: ወይቤሎሙ : ለመጻእክመ : ኀቤየ : ለ
ዝ : ብእሲ: ከመ : ዐሳዊ : ሕዝብ : ወናሁ : ኣነ : ሐተትክመ : በቅድሜክሙ : ወላል
15 ቦ : ዘረከብኩ: ሱቱ: ጌጋየ: ለዝ: ብእሲ: በዘ: ኣስተዋደይክመ::=: ወኀበ:ሂሮ
16 ድስኒ : ፈነውኩክሙ : ወናሁ : ኣልቦ: ዘገብረ : በዘ: ይመውት::=: እቀሠፎኬ: ወእ
18 ኀድጎ::=: ✣✣✣ ወለወየዉ : ኵሉሙ : በሥልሙ : ሳቡረ : ወይቤሉ : ለ
19 እትቶ : ለዝ : ወለሕይወ : ለበረባኔ::=: ወውእቱ : በረባኔ : ዘገብረ : ሃከከ :
17 በሃገር : ወበቀቲለ: ኔፍስ: ተሞቅሐ::=: ወግብር: በበ : በዓል: ያሐደ : ሱሙ : ኣሐ
20 ደ::=: ወካዕበ : ይቤሎሙ:ጲላጦስ : ትፈቅዱኑ : ላሕይወ : ለክሙ : ለእግዚእ:
21 ኢየሱስ::=: ወለወየዉ : ኵሉሙ : ወይቤሉ : ስቅሎ::=: ወይቤሎሙ : ጲላ
22 ጦስ : በሣልስ : ምንተ : እኩየ : ገብረ : ናሁ : ኣልቦ : ዘረከብኩ : በሳዕቤሁ : በዘ :
23 ይመውት : እቅለፎ : ወለሕይወ : እንከ::=: ወለወየዉ : በዓቢይ : ቃል : ወ
24 ይቤሉ : ሰቅላ : ወኀየለ : ቃሎሙ: ለቢቃነ : ካህናት::=: ወሾነኖ : ጲላጦስ :
25 ከመ : ይኩኖሙ : ፈቀደሙ::=: ወለሕየወ : ሱሙ : ዘበ : ቀቲላ : ነፍስ : ወበገ
ቢረ : ሁከት : ሞቅሖ : ዘሰኣልሞ : ወመጠወሙ : እግዚእ : ጲየሱስሃ : ለፈቃደ
26 ሙ::=: ወሶበ : ወሰድሞ : ለኀጊዞ : ለስምዖን : ቀሬናዊ : እትወቶ : እመሐቅል:
ወላጸርዎ : መስቀሉ: ይትልዎ : ለእግዚእ:ጲየሱስ::=:

De eo quòd ſprevit eum Herodes.

Et ſprevit cum Herodes, & milites ejus, & illuſerunt ei : & induerunt eum *veſte* purâ, & remiſit eum ad Pilatum. Et ipſâ die concordes facti ſunt Herodes, & Pilatus quia litem habuerunt antea. Et vocavit Pilatus principes ſacerdotum, & judices populi : Et dixit iis, Attuliſtis ad me hunc hominem quaſi perverſantem populum : & ecce, ego interrogavi eum coram vobis, & nihil inveni iniquitatis contra hunc hominem, de qua accuſâſtis eum. Et ad Herodem miſi vos : & ecce nihil fuit quod fecit, propter quod moreretur. Flagellabo eum igitur, & dimittam eum. 11 12 13 14 15 16

Tranſponitur ver. 17, *& inſeritur poſt* ver. 19.

Et exclamaverunt omnes illi congregatim ſimul, & dixerunt; Tolle hunc, & ſerva-to Barabam. Et iſte Barabas *fuit*, qui fecerat commotionem in civitate, & propter cædem incarceratus erat. Et neceſſe erat ſingulis feſtis ſervari iis unum. Et iterum dixit iis Pilatus, Vultísne ut ſervem vobis Dominum Jeſum. Et exclamârunt omnes illi, & dixerunt; Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus tertiò ; Quid mali fecit ? Ecce non fuit quod inveni contra eum, propter quod moretur : flagellabo eum, & ſervabo eum igitur. Et exclamârunt cum magna voce, & dixerunt ; Crucifige eum : & invaluit vox principum ſacerdotum. Et judicavit Pilatus ut fieret voluntas eorum. Et ſervavit iis quem propter cædem, & propter factam commotionem incarcerâſſent, quem petierant : & tradidit Dominum Jeſum voluntati eorum. Et quum ducerent eum, prehenderunt Simonem Cyrenæum venientem ex rure : & oneraverunt eum cruce ejus, ut ſequeretur Dominum Jeſum. 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * سه نوبت بيلاطوس † بديشان كفت چه بدي كرد * كه من هيچ بهانه مرك برو نيافتم *

23 اكنون برانيد * و رها كنيد * * ايشان طين كشتند * و باواز بلند مي كفتند * كه

24 عيسي را بر دار كن * آواز جماعت و اواز سرور امامان عظيم بلند شد * بيلاطوس فرمود

25 كه مراد ايشان باشد * * و انك براي جنك وكوشش * در زندان نهاده بودند * آزاد كرد

و عيسي را بمراد ايشان سپرد صد سي سه بردن يهوديان مسيح را

26 * و چون عيسي را از پيش بيلاطوس بدر بردند * شخصي پيش آمد نام او شمعون قوريني

همان دم از ده مي آمد * صليب را بردوش او نهادند * كه با ايشان مي برد *

Tertiâ vice Pilatus illis dixit ; Quid mali fecit ? Quia ego nullam cauſam mortis in eo inveni : Nunc itaque pellite eum ac dimittite. Ipſi in furorem verſi ſunt, & voce elatâ dicebant ; Quia Jeſum in crucem agito : & vox turbæ & vox principis ſacerdotum magnopere efferebatur. Pilatus igitur *juſſit, ut voluntas eorum fieret. Et illâ quem propter pugnam & ſeditionem in carcere poſuerant, miſſum fecit : Jeſum verò arbitrio eorum tradidit.* 22 23 24 25

CXXXIII. Abducunt Judæi Chriſtum.

Et cùm Jeſum à conſpectu Pilati eduxiſſent, vir quidam eis occurrit, cui nomen Simeon Cyrenæus, eodem inſtanti ex agro veniens : crucem illius humero impoſuerunt, ut cum eis ferret. 26

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Π'. ΠΑ'.

Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ & plangebant, & Π'
27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, (θ) αἳ καὶ ἐκόπτοντο, καὶ τις ι
lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus, dixit; Filiæ
28 ἐθρήνουν αὐτόν. Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Θυγατέρες
Hierusalem, *ne flete* super me, sed super vosipsas flete, & super fi- Ἰερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέ-
lios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent; Beatæ steriles, 29 κνα ὑμῶν. Ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι, ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάριαι αἱ στεῖραι,
& ventres qui non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt. Tunc incipi- 30 καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. Τότε (ι) ἄρξον-
ent dicere montibus; Cadite super nos: & collibus; Operite nos. ται λέγειν τοῖς ὄρεσι, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς.
Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Du- 31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἦ-
cebantur autem & alii duo *malefici* cum eo *tolli*. Et postquàm 32 γοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι ζὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. Καὶ ὅτε
abierunt in locum *vocatum Calvariam*, ibi crucifixerunt eum, & ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν, καὶ
malefícos: hunc quidem à dextris, *hunc autem* à sinistris. At Je- 33 τοὺς κακούργους· ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. (κ) Ὁ δὲ Ἰη-
sus dicebat; Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividen- σοῦς ἔλεγε, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. Διαμεριζόμε-

τκα α — tes verò vestimenta ejus, miserunt *sortem*. Et stabat populus spectans: deri- νοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον (λ) κλῆρον. Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξε- 35
τκβ β — debant *autem* & principes cum eis, dicentes; Alios *servavit, servet* seipsum, si μυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες ζὺν αὐτοῖς, λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ
hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites, τκγ β — οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλελεγμένος. Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, 36
accedentes, & acetum offerentes ei: Et dicentes; Si tu es (μ) προσερχόμενοι, καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ· Καὶ (ν) λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ 37
τκδ α — rex Judæorum, *servа* teipsum. Erat autem & superscriptio scri- ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ (ξ) γεγραμ- 38
pta super eum literis Græcis, & *Romanis*, & Hebraicis; HIC μένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς, καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ Ἑβραϊκοῖς, ΟΥΤΟΣ
τκε — EST REX JUDÆORUM. Unus autem *pendenti-* ΕΣΤΙΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέν- 39
β — *um maleficorum* blasphemabat eum, dicens; Si tu es Christus, *serva* temet- των κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυ-
ΠΑ' ipsum, & nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens; Neque ti- τὸν, καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων, Οὐδὲ φο- 40
τκς ι — mes tu Deum, quòd in eadem damnatione es? Et nos quidem justè: βῇ σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· 41
(digna *enim eorum quæ fecimus* recipimus:) hic verò nihil *insolens egit*. (ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν·) οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.

MS. A. (θ) αἳ ὁκόπτοντο, (ι) ἄρξων· (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφες (λ) κλήρους. (μ) προσερχόμενοι, ὄξος (ν) λέγοντες, Σὺ εἶ (ξ) ἐπιγεγραμμένη

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * ܘܐܬܒܥܝܢ ܗܘ ܣܓܝܐ ܕܥܡܐ ܘܢܫܐ ܕܒܟܝܢ ܘܣܦܕܢ ܥܠܘܗܝ ܀ Veniebat autem post eum multitudo popu- 27
28 ܘܐܬܦܢܐ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܒܢܬ ܝܪܘܫܠܡ ܠܐ ܬܒܟܝܢ ܥܠܝ ܐܠܐ ܒܟܝܢ ܥܠ ܢܦܫܟܝܢ ܘܥܠ ܒܢܝܟܝܢ li, & mulieres illæ quæ plangebant & lamentabantur super eo. Et conversus ad eas 28
29 ܗܐ ܐܬܝܢ ܝܘܡܬܐ ܕܬܐܡܪܝܢ ܒܗܝܢ ܝܘܡܬܐ ܒܪܟܬܐ ܥܩܪܬܐ ܘܒܛܢܐ ܕܠܐ ܝܠܕܘ ܘܬܕܝ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܒܘ ܚܠܒܐ ܀ Jesus, ait; Filiæ Jerusalem, ne flete super me, verùm super vobisipsis flete, & super filiis 29
30 ܘܬܫܪܝܢ ܠܡܬܐ ܠܛܘܪܐ ܢܦܠܘ ܥܠܝܢ ܘܠܓܒܥܐ ܐܟܣܘܝܢ ܠܢ ܀ ܐܡܪ ܐܢ ܒܥܘܕܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕܝܢ ܒܝܒܫܐ ܡܢܐ ܢܗܘܐ ܀ vestris. Ecce enim veniunt dies quibus di- 30
31 ܘܐܬܝܢ ܬܪܝܢ ܐܚܪܢܐ ܒܝܫܐ ܐܬܝܢ ܠܗܕܐ ܥܡ ܗܘ ܕܡܝܬܢ ܀ cent, Beatæ steriles, & uteri qui non pepererunt, & ubera quæ non lactaverunt. Tunc 31
32 ܀ incipietis dicere montibus, Cadite super nos: & collibus, Operite nos. Quòd si in ligno viridi ista faciunt, in arido quid fiet? 32
33 Porrò veniebant cum eo duo alii malefici ut trucidarentur. Quumque venissent ad lo- 33
ad locum quendam qui vocatur Calvaria, crucifixerunt eum illic, illosque maleficos, unum à dextera ejus, & alterum à sinistra.

Medio die. 71.

34 ܀ ܐܡܪ ܐܒܐ ܫܒܘܩ ܠܗܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܡܐ ܕܥܒܕܝܢ ܀ ܘܦܠܓܘ ܠܒܘܫܝܗܘܢ ܘܫܕܘ ܓܘܪܠܐ ܀ Ipse verò Jesus dicebat; Pater, remitte eis, 34
35 ܘܩܐܡ ܗܘ ܥܡܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܘܐܦ ܪܫܝܐ ܥܡ ܗܘ ܠܗܘܢ ܡܬܠܥܒܝܢ ܘܐܡܪܝܢ ܀ ܐܚܪܢܐ ܦܪܩ ܢܦܫܗ ܢܦܪܩ ܐܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܕܐܠܗܐ ܒܓܝܪܐ ܀ neſciunt enim quid faciunt. Et partiti sunt 35
vestimenta ejus, ac super eis jecerunt sortem. Stabat autem populus consp iciens: & subsannabant eum etiam proceres, & dicebant; Alios servavit, servet seipsum, si ipse est Messia ille electus Dei. Quinetiam illude- 36
36 ܘܐܦ ܓܢܕܪܐ ܩܪܒܝܢ ܠܘܬܗ ܘܡܩܪܒܝܢ ܠܗ ܚܠ ܀ ܐܡܪܝܢ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܦܪܩ ܢܦܫܟ ܀ bant ei milites dum accederent, & offerrent 37
37 ei acetum, Dicerentque ei; Si tu es rex Ju- 37
38 ܘܟܬܒܐ ܗܘ ܟܬܝܒ ܥܠ ܪܫܗ ܒܝܘܢܝܐ ܘܪܘܡܝܐ ܘܥܒܪܝܐ ܗܕܐ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܀ dæorum, serva teipsum. Erat autem etiam in- 38
scriptio scripta sup eum, Ionicè, & Romanè; & Hebraicè, HIC EST REX JUDÆO-
39 ܘܚܕ ܡܢ ܓܢܕܪܐ ܕܬܠܝܢ ܗܘ ܡܓܕܦ ܠܗ ܐܡܪ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܦܪܩ ܢܦܫܟ ܘܢ ܀ RUM. Unus autem ex maleficis illis qui su- 39
spensi erant cum eo, blasphemabat eum, dicebatque; Si tu es Christus, serva teipsum, & serva nos quoque. At objurgavit eum 40
40 socius ejus, & dixit ei; Ne Deum quidem times tu, qui & ipse es in eodem judicio? 41
41 Et nos quidem justè: nam prout digni fui- mus, & prout egimus, luimus pœnas: iste verò nihil odiosum egit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * و خلايق انبوه درپي او مي آمدند * و زنان ازدور بر مسيح گريه و زاري و نوحه *Et turbæ ingentes eum sequebantur:* 27
مي کردند صد سي چهار پاسخ دادن مسيح زنانرا براي خرابي اورشليم *et mulieres à longinquo super Christum fletum, & luctum, & planctum faciebant.*
CXXXIV. Responsio Christi mulieribus de excidio Hierosolymæ.
28 * عيسي روي خود سوي زنان کرد وگفت * دختران اورشليم بر من مگريد * ليکن *Jesus vultum suum ad mulieres* 28
بر نفس خود بگريد * وبر فرزندان شما * وان روزها نزديک آمد * که شما خواهيد گريستن * *convertit, & dixit; Filiæ Hierosolymæ, super me ne fleatis, sed super vobis ipsis flete, & super filiis vestris. Illæ enim dies appropinquant,* 29
خنک زنان عاقر که هرگز نزاييدند * وشکمها که هيچ نزادند * وپستانها که شير *quibus vos flebitis*, dicentes; *Beatæ mulieres steriles quæ nunquam pepererunt, & ventres qui nihil genuerunt, et ubera quæ non lactaverunt. Tunc incipietis, & montibus* 30
نداده باشند * * انگه اغاز کنيد * وبکوهها بگوييد * که بر ما افتيد وبسربالاها که ما *dicetis, Super nos cadite: & jugis excelsis, Nos operite. Cùm in ramo* 31
را بپوشانيد * * چون بشاخ تازه اينها مي کنيد * با خشک چه کنيد * * و دو دزد بد *viridi hæc faciatis, in arido quid facietis. Et duos latrones facinorosos* 32
کردار † آوردند * تا ايشانرا نيز † با او بردار کنند * وازانجا امدند † بمقامي که نامش *adducebant, ut illos etiam cum eo in* 33
جلجله است * وتفسيرش کله سر * وانجايش بردار کردند وبدکارانرا نيز يکي بر دست *crucem agerent. Et illinc venerunt in locum cui nomen est Golgolah, cujus interpretatio est, Cranium capitis: & illic eum in crucem egerunt, & malefícos etiam, unum ad manum dextram, et alterum ad manum sinistram, in crucem egerunt.*
راست ويکي بردست چپ بردارکردند * وعيسي گفت پدر گناه ايشان عفو کن * سبب 34
انک نمي دانند چه مي کنند صد سي پنج جامهٔ مسيح را بخش *Jesus autem dixit; Pater, peccatum eorum remitte, eò quòd nesciant quid faciunt.*
کردند وبعد ازان جامهٔ عيسي † را بخش کردند * وقرعه انداختند * CXXXV. Vestimenta Christi diviserunt.
Et post hæc vestimenta Jesu diviserunt, & sortem jecerunt.

Versio VULGATA LATINA.

27 Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum : quæ plangebant,
28 & lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus, dixit; Filiæ Jerusa-
lem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros.
29 Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent ; Beatæ steriles, & ventres qui
30 non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus ;
31 Cadite super nos : & collibus ; Operite nos. Quia si in viridi ligno hæc fa-
32 ciunt, in arido quid fiet ? Ducebantur autem & alii duo nequam cum eo, ut in-
33 terficerentur. Et postquàm venerunt in locum, qui vocatur Calvariæ, ibi cru-
34 cifixerunt eum, & latrones: unum à dextris, & alterum à sinistris. Jesus au-
tem dicebat; Pater, dimitte illis : non enim sciunt quid faciunt. Dividentes
verò vestimenta ejus, miserunt sortes. Et stabat populus spectans, & deride- 35
bant eum principes eum eis, dicentes ; Alios salvos fecit, se salvum faciat, si
hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites accedentes, & 36
acetum offerentes ei, Et dicentes ; Si tu es rex Judæorum, salvum te fac. Erat 37
autem & superscriptio scripta super eum literis Græcis, & Latinis, & He- 38
braicis; Hic est rex Judæorum. Unus autem de his, qui pendebant, latroni- 39
bus, blasphemabat eum, dicens; Si tu es Christus, salvum fac temetipsum, &
nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens; Neque tu times Deum, 40
quòd in eadem damnatione es? Et nos quidem justè, nam digna factis recipimus: 41
hic verò nihil mali gessit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * وكان جمع كثير من الشعب يتبعه * مع النسوة اللواتي كن يندبنه ويلطمن عليه * فالتفت
28 يسوع اليهن وقال يا بنات يروشليم لا تبكين علي لكن ابكين عليكن وعلي اولادكن *
29 لانه ستاتي ايام تقلن فيها طوبي للعواقر والبطون التي لم تلد والثدي التي لم ترضع *
30 حينيذ تقلن للجبال قعي علينا وللاكام غطينا * وان كانوا يفعلون هذا بالعود الرطب فماذا
31 يكون باليابس * وجاؤا معه باثنين اخرين عاملي ردي ليقتلا * فلما جاؤا الي موضع الجمجمة
32 هناك صلبوه * مع عاملي الشر واحد عن يمينه واخر عن يساره * فقال يسوع يا ابة اغفر
33 لهم فانهم لا يدرون ما يفعلون * واقتسموا بينهم ثيابه واقترعوا عليها * والشعب قايم ينظر *
34 وكان الرؤساء ايضا يستهزون به ويقولون انه قد خلص اخرين فليخلص نفسه ان كان هو
35 المسيح ابن الله المنتخب * وكان الجند ايضا يستهزون به ويتقدمون اليه ويقدمون له خلا *
36 ويقولون ان كنت انت ملك اليهود فخلص نفسك * وكان عليه ايضا كتاب مكتوب باليونانية
37 والرومية والعبرانية ان هذا هو ملك اليهود * واحد من عاملي الردي الذين صلبا معه
38 كان يجدف عليه قايلا ان كنت انت المسيح فخلص نفسك واياانا * فاجابه الاخر وانتهره قايلا
39 اما تخاف الله اذ كنا تحت هذا الحكم الواحد * ونحن بعدل جوزينا كما نستحق لما صنعنا *
40 واما هذا فلم يصنع شيا رديا *

Et turba magna ex populo sequebatur 27
eum cum mulieribus quæ lamentabantur
eum, & deplorabant eum. Verùm con- 28
versus est Jesus ad eas, & dixit ; Filiæ
Jerusalem, ne fleatis super me : sed flete
super vos & super filios vestros. Quo- 29
niam venient dies in quibus dicetis ;
Beatæ steriles, & ventres qui non genu-
erunt, & ubera quæ non lactaverunt.
Tunc dicetis montibus, Cadite super 30
nos : & collibus, Operite nos. Et si fa- 31
ciunt hoc in ligno humido, quid erit in
arido ? Et duxerunt cum eo duos alios 32
auctores sceleris, ut interficerentur. Cùm- 33
que venissent in locum Calvariæ, ibi
crucifixerunt eum cum duobus auctori-
bus criminis, uno ad dexteram ejus, &
altero ad sinistram ejus. Dixit autem 34
Jesus, Pater mi, dimitte illis, quia non
norunt quid faciunt. Et diviserunt in-
ter se vestimenta ejus, & miserunt sor-
tes super ea, Populo astante & specta- 35
te. Et principes quoque illudebant ei, &
dicebant ; Quandoquidem salvavit alios, salvet seipsum, si est ipse Christus fi-
lius Dei electus. Et milites etiam illu- 36
debant ei, & accedebant ad eum, & of-
ferebant ei acetum : Ac dicebant ; Si es 37
tu rex Judæorum, salva teipsum. Et 38
erat etiam super eo scriptura scripta
Græcè, et Latinè, et Hebraicè ; HIC EST
REX JUDÆORUM. Et unus ex auctо- 39
ribus sceleris, qui crucifixi fuerant cum
eo, blasphemabat in eum, dicens ; Si es
tu Christus, salvum fac temetipsum, &
nos. Respondit autem ei alter, & increpavit eum, dicens ; Nónne times Deum ? Licet simus sub hac sententia ea- 40
dem, Tamen nobis cum justitia repen- 41
ditur, prout meremur ob id quod gessi-
mus : At ipse non commisit quicquam
scelestum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ወብዙኅ: ሕዝብ: ተለው: ወለእንስትኒ: ይበኪያሁ: ወያስቆቅዋሁ::=> ወተመይጦኝ:
28 እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎን : ለዋልደ : ኢየሩሰሊም: ኢትብኪያኒ : ኪያየሰ : ለሰ:
29 ብኪያ:ላዕለ:ርእስክን: ወላዕለ: ውሉድክን::=> እስመ : ይመጽእ: መዋዕል: ለመ:
ይብሉ: ብፁዓት: መካናት: ወከርሠኒ: እንተ: ኢወለደት: ወለጥባትኒ: እለ : ኢሐፀ
30 ና::=> ወውእተ፡ዕለተ:ይብልዎሙ: ለለደባር : ደቂ:ላዕሌነ: ወለለውግርኒ: ድፍኑ
31 ነ::=> በዝ: ዕፅ: ርጡብ: ከመዘ: ገብሩ : በይቡስ: እሮ: ይከውን::=> ወወሰዱ:
32 ምስሌሁ:ካልኣነ:ክልሌተ: ፈያተ: ይስቅሉ::=> ወባጺሑ: ብሔረ: ዘሰሙ: ቀረኒ
33 ዩ:በህየ: ሰቀልዎ: ለእግዚእ: ኢየሱስ: ወለልክቱኒ: ክልሌተ:ፈያተ: ለሐደ: በየማኑ:
34 ወለሐደ:በፀጋሙ:ሰቀሉ::=> ወእግዚእ: ኢየሱስ: ይቤ: ለባ:ሰረይ:ሎሙ:እስመ:
35 ዘኢያእመሩ: ይገብሩ:: ወተዐወዉ: ደቡ: ለልባሲሁ:: ወተካፈሉ::=> ወይቀውሙ:
ሕዝብ:ወይሬኢዩ: ወይዘነጉጉ ዎ:መላእክትኒ:ወይብልዎ:ዘበዕደ:ያድኅነ:ርእሶ:ለያ
36 ድኅነ:ወእመሰ:ክርስቶስሁ:ውእቱ:ወኅሩ:ለእግዚአብሔር::=> ወይስለቁ:ላዕሌ
37 ሁ:ብሔረ: ወይቀርቡ:ወእመጽኡ:ሎቱ:ብሒሊ::=> ወይቤልዎ: ለእመሰ:ንጉሠ:ላይ
38 ሁድ፡ላንተ:ለድኅነ: ርእሰከ:::=> ወጸሐፈ: መጽሐፈ: ላዕሌሁ: ወጽሑፍ: በሮሚ
ይስጥ:ወበጽርእ:ወበዕብራይስጥ: ወይብል:ዝንቱ: ውእቱ: ንጉሦሙ:ለኢይሁድ::=>
39 ወላሐዱ:ፈያታዊ: እመእለ: ተስቅሉ:መስሌሁ:ይፀርፍ:ወይብሎ:ለኮኑ:ለንተ:ክርስ
ቶስ:ለድኅነ:ርእሰከሂ:ወኢያሄኒ::=> በእንተ:ዘነስሐ:ፈያታዊ::=>
40 ወለአውሠለ: ካልኡ: ወገሠጾ: ወይቤሎ: ኢትፈርሆኑ: ለእግዚአለብሔር: እመሰልክከ:
41 ለንተሰ:እንዘ:ውስተ: ወእቱ:ኵነኔ:ሃለውነ::=> ወሰነሰ:ዘበርትዕ:ዳኅበነ:ዘይደልወ
ነ : በሥግበሪነ : ተፈደይነ : ወዝንቱስ : ላልቦ : እኩየ : ዘገብረ::=>

De mulieribus quæ deflebant eum.

Et multa turba sequuta est eum, & mulieres plorabant eum, & lugebant eum. 27
Et conversus est Dominus Jesus, & dixit iis; Filiæ Hierusalem, ne ploretis me, sed 28
plorate super vobis, & super liberis vestris. Quoniam veniet tempus, quando 29
dicent, Beatæ steriles, & uterus qui non peperit, & ubera quæ non lactaverunt.
Et ifto die, dicent montibus, Cadite super nos : & collibus, Operite nos. 30
Eò quòd ligno viridi sic faciunt, in arido quomodo fiet ? Et ducebant cum illo 31
alios duos latrones, *ut* crucifigerent *eos*. Et quum venissent *ad* locum cujus nomen 32
Caranio, ibi crucifixerunt Dominum Jesùm, & illos duos latrones : unum ad 33
dextram ejus, & unum ad sinistram ejus crucifixerunt. Et dixit Dominus Jesus ; 34
Pater, parce illis, quia nesciunt quod faciunt. Et sortem jecerunt super vestimen-
tis ejus, & divisa sunt. Et stabant populi, & spectabant, & probris afficiebant
eum principes, & dicebant ei; Qui alios servat, seipsum servet, si Christus sit, & 35
electus Dei. Et deridebant super eum milites ; & accedebant, & attulerunt ei 36
acetum : Et dixerunt ei, Si rex Judæorum es, serva teipsum. Et scripserunt scri- 37
ptionem super eum : & scripta fuit Romanè, Græce, & Hebraicè, & dixit ; Hic est 38
rex Judæorum. Et unus latro ex iis qui suspensi erant cum eo, blasphemabat, & 39
dixit ei ; Nónne tu es Christus ? serva teipsum, & nos etiam.

De latrone quem pœnituit.

Et respondit ei alter, & objurgavit eum, & dixit ei; Nónne times Dominum De- 40
um tuum tu, quum in eodem judicio simus ? Et nobis quod æquum erat, inve- 41
nimus : quod conveniebat nobis secundùm opera nostra, retributum fuit nobis :
& hic, nihil fuit mali quod fecit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * خلق ايستاده مي ديدند * كدخدايان نيز بروي † تسخر مي كردند * وگفتند كه ديگرانرا
36 رنيك مي كرد * خودرا زنيك كند * اگر مي تواند * واگر اوست مسيح گزيدهٔ خدا * * و سرهنگان
37 كه نزديك او بودند * بروي افسوس مي كردند * [وسركه پيش او آوردند] * وبدو مي گفتند *
38 اگر تو ملك يهودياني خودرا زنيك كن * * وبود نيز بالاتر او نبشته بخط † يوناني * و روميي *
39 وعبري * كه اينست ملك يهوديان * * ازان دوزد كه با وي اويخته بودند * يكي بر عيسي
40 افتري كرد * وگفت اگر تو مسيحي خودرا ومارا برهان * * يارا و بروبانك زد و گفت
41 از خدا نمي ترسي * كه تو نيز در داوري هستي * * از روي عدل و راستي انچ سزاي ما بود
يافتيم * اين چيزي ناشايسته نكرد *

Populus autem astantes videbant : 35
gubernatores etiam ei illudebant,
& dicebant ; Alios quidem servavit, seipsum servet si potest, & si
ipse est Christus electus Dei. Et sa- 36
tellites, qui prope eum erant, eum
ludificabant, & acetum ei offere-
bant, Et ei dicebant ; Si tu rex Ju- 37
dæorum es, te ipsum serva. Et erat 38
etiam super eum scriptum scriptura
Græcâ, & Romanâ, & Hebraâ ;
Hic est rex Judæorum. Ex illis 39
autem duobus latronibus, qui
cum eo suspensi erant, unus in Je-
sum convitiatus est, & dixit ; Si tu
Christus es, teipsum & nos libera.
At socius ejus eum objurgavit, & 40
dixit ; A Deo non times, cùm tu et-
iam in judicio sis ? A facie æqui- 41
tatis & justitiæ quod condignum
nobis erat, consequuti sumus : hic
nihil indecorum fecit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΠΒ'.

Et dicebat Jesu; Memento mei, Domine, cùm veneris in regnum tuum.
42 Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
Et dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in
43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ
paradiso. Erat autem ferè hora sexta, & tenebræ factæ sunt in universam
44 παραδείσῳ. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην
terram, usque in horam nonam. Et obscuratus est Sol, & scissum est
45 τὴν γῆν, ἕως ὥρας (o) ἐνάτης. Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ
velum templi medium. Et clamans voce magnâ Jesus, ait;
46 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε,
Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum: & hæc dicens
Πάτερ, εἰς χεῖράς σου (π) παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν
expiravit. Videns autem Centurio factum, glorificavit Deum,
47 ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν,
dicens; Verè homo hic justus erat. Et omnes simul acce-
48 λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Καὶ πάντες οἱ συμπαραγε-
dentes turbæ ad spectaculum istud, spectantes facta, percuti-
νόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν (ρ) ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτον-
entes suas ipsorum pectora revertebantur. Stabant autem omnes noti e-
49 τες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ (σ) αὐ-
jus à longè, & mulieres quæ consecutæ eum à Galilæa, vi-
τῷ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁ-

ΠΒ' dentes hæc. Et ecce vir nomine Joseph, *consiliarius existens*, vir bo-
τλβ ρῶσαι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ, βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀ- 50
α γαθὸς, καὶ δίκαιος· (Οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ 51
actioni eorum, ab Arimathæa civitate Judæorum, qui & expectabat &
περάξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ
ipse regnum Dei:) Hic accedens Pilato, petiit
αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ·) Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ἠτήσατο 52
τλγ corpus Jesu. Et detrahens ipsum, involvit id sindone, & posuit
α τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ καθελὼν αὐτὸ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν 53
id in monumento exciso, ubi non erat nondum nemo positus. Et di-
αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ (τ) ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. Καὶ ἡ- 54
es erat parasceues, & sabbatum illucescebat. Subsecutæ autem & mu-
μέρα ἦν παρασκευὴ, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. Κατακολουθήσασαι (υ) δὲ καὶ γυ- 55
lieres, quæ fuerant venientes cum eo de Galilæa, viderunt
ναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ
monumentum, & ut positum erat corpus ejus. Reversæ autem parave-
τλε μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα- 56
η runt aromata & unguenta: & quidem sabbato quieverunt secundùm man-
σαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐν-
datum.
τολήν.

MS. A. (o) ἐνάτης. (π) παρατίθεμαι (ρ) ταύτην, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. (σ) αὐτῷ (τ) οὐ θέτις ἔτι κείμενος. Καὶ ἡ ἡμέρα οὐ παρασκευὴ, σάββατον (υ) δὲ γυναῖκες,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ ܐܘܕܟܪܢܝ ܡܪܝ ܟܕ ܬܐܬܐ ܒܡܠܟܘܬܟ ·
43 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܗܘܐ ܥܡܝ ܒܦܪܕܝܣܐ ·

Et dixit Jesu, Memento mei, Domine mi, 42
quum veneris in regnum tuum. Ait illi 43
Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris
in paradiso.

Ad horam nonam feriâ sextâ Crucifixionis. 72.

44 * ܘܗܘܐ ܐܝܟ ܫܥܬܐ ܫܬܝܬܐ ܘܚܫܘܟܐ ܗܘܐ ܥܠ ܟܠ ܐܪܥܐ ܥܕ ܫܥܬܐ ܬܫܥܝܬܐ ·
45 ܘܐܬܚܫܟ ܫܡܫܐ ܘܐܬܦܪܨ ܦܪܨܐ ܕܗܝܟܠܐ ܡܢ ܡܨܥ ·
46 * ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܒܩܠ ܪܡ ܘܐܡܪ ܐܒܐ ܒܝܕܝܟ ܐܦܩܕ ܪܘܚܝ ·
47 ܘܗܕܐ ܕܐܡܪ ܫܠܡ ܘܫܠܝܚ ܪܘܚܗ ·
48 * ܘܟܕ ܚܙܐ ܣܛܘܪܝܘܢ ܕܗܘܐ ܕܐܬܥܒܕ ܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ ܕܒܪܢܫܐ ܙܕܝܩ ܗܘ ·
ܘܟܠ ܟܢܫܐ ܕܐܬܟܢܫܘ ܠܗܕܐ ܚܙܘ ܕܗܘܐ ܕܐܬܥܒܕ ܘܗܦܟܘ ܠܒܬܗܘܢ ·
49 * ܘܩܝܡܘ ܟܠ ܝܕܥܝܗܝ ܘܢܫܐ ܕܐܬܐ ܥܡܗ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܘܚܙܘ ܠܗܠܝܢ ·

44 Erat autem circiter hora sexta, & factæ sunt
tenebræ super universam terram, usque ad
horam nonam. Et Sol obscuratus est, sci-
45 saque superficies *ex parte* januæ templi per
medium. Et clamavit Jesus altâ voce, di-
46 xitque, Pater mi, in manus tuas depono spi-
ritum meum. Hoc dicto, consummatum est.
47 Quum vidisset autem Centurio quod fa-
ctum fuerat, glorificavit Deum, & ait; Ve-
48 rè hic homo justus erat. Omnesque cœ-
tus illi qui coacti fuerant ad hoc spectacu-
lum, quum vidissent quod actum fuerat, re-
versi sunt percutientes pectora sua. Sta-
49 bant autem procul omnes noti ipsius Jesu,
& fœminæ illæ quæ venerant cum eo à
Galilæa, istâque spectabant.

Crepusculo sabbathi Annuntiationis. 73.

50 * ܘܗܐ ܓܒܪܐ ܫܡܗ ܝܘܣܦ ܒܘܠܝܛܐ ܗܘ ܡܢ ܩܪܬܐ ܕܪܡܬܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕ ·
51 ܓܒܪܐ ܛܒܐ ܘܙܕܝܩܐ ܗܘ ܗܢܐ ܠܐ ܐܬܚܫܒ ܒܥܙܬܗܘܢ ܘܒܥܒܕܗܘܢ ·
52 ܗܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ ܘܫܐܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ ·
53 ܘܢܚ ܘܟܪܟ ܒܣܝܕܐ ܘܣܝܡ ܐܝܬܘܗܝ ܒܩܒܪܐ ܕܚܨܝܒ ܒܨܪܐ ܕܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܥܕ ܠܐ ܚܕ ·
54 ܘܝܘܡܐ ܗܘ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܡܫܟܐ ·
55 * ܘܢܫܐ ܕܐܬܘ ܥܡܗ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܐܬܒܥܘ ܒܬܪܗ ܘܚܙܘ ܩܒܪܐ ܘܐܝܟ ܐܬܣܝܡ ܦܓܪܗ ·
56 * ܘܗܦܟܘ ܘܐܬܬܪܚܘ ܘܫܪܝܘ ܒܣܡܐ ܘܒܫܒܬܐ ܫܪܝܘ ܟܦܬܓܡܐ ·

50 Porrò vir quidam nomine Joseph, Senator
à Rama civitate Judææ, erat vir bonus &
51 justus: Iste non consenserat voluntati &
facinori eorum: & expectabat regnum
Dei. Iste *inquam* adiit Pilatum, & petiit
52 corpus Jesu. Et deposuit illud, involvit-
53 que fasciâ lineâ, & posuit illud in monu-
mento excisо, in quo nemo adhuc positus
fuerat. Cæterùm ea dies erat Paraseues,
54 & Sabbatum pòst illucescebat. Propin-
55 quæ autem erant mulieres illæ quæ cum eo
venerant à Galilæa, & inspexerunt sepul-
chrum, & ubi positum esset corpus ejus.
Reversæque paraverunt unguenta, & aro-
56 mata: ac sabbatho quieverunt, sicuti præ-
ceptum est.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * وبعيسي گفت * اي خداوند من وقتي كه درملكوت خود بيائي مرا بياد آور * عيسي بدو
43 گفت راست بتو بگويم * كه امروز با من در بهشت باشي صد سي شش

Et ad Jesum dixit; O Domine mi, 42
quando in regnum tuum veneris, in
memoriam me reduc. Jesus ei dixit; 43
Certò tibi dico, quòd hodie mecum
in paradiso eris.

CXXXVI. Tremor terræ & defectio Solis.

44 لرزيدن زمين وگرفتن افتاب * وچون شش ساعت گذشت * بر جملهٔ روي زمين
45 تاريكي † پيدا شد * [تا نهم ساعت * وافتاب تاريك شد] ودرهيكل شگافته گشت ازميانش
46 تا سر * وعيسي باواز بلند بانك زد وگفت * پدر من جان خود دردست تو نهم * اين بگفت
47 وسپارد * چون † سالار ان جماعت چنان ديد * مر خدايرا ستايش داد و گفت اين مرد راست
48 و پاكست * * وكساني كه از بهر ديدار گرد شده بودند چون ديدند انچ شد * باز
49 گشتند وبزانو در آمدند * وخودرا بزمين مي كشيدند * و آشنايان يشوع همه از دور
ايستاده بودند * و زناني كه از جليل باوي † امده بودند * اين احوالها مي ديدند

Et cùm sexta hora præteriret, super 44
universam faciem terræ caligo exorta est, usque ad nonam horam. Et Sol 45
obtenebratus est, et porta templi scissa est à medio ejus ad summum. Et 46
Jesus voce altâ exclamavit, & dixit, Pater mi, animam meam in
manum tuam depono: Hoc dixit
& spiritum tradidit. Cùm præ- 47
fectus ejus cohortis talia videret,
Deo laudem tribuit, & dixit; Hic
homo justus & sanctus est. Et ho- 48
mines qui spectandi gratiâ congre-
gati erant, cùm viderent id quod fa-
ctum est, retrocesserunt et congemu-
láverunt, & sese humi prostraverunt.
Et noti Jesu omnes è longinquo sta- 49
bant, et mulieres quæ cum eo ex Ga-
lilæa venerant, hæc fieri videbant.

CXXXVII. Depositio Christi de cruce.

صد سي هفت فرود آوردن مسيح را از صليب

* وبعد ازان بيامد † مردي * نامش يوسف * بوليطا ازرامه * شهر يهود * و او مردي † نيك بود 50
و صديق * * ودر ارادت و كردار ديگران † موافقت نكرد * و اميد داشت † بملكوت خدا 51

Et post hæc venit vir quidam, cui 50
nomen Joseph, Bouleutes de Rama
civitate Judææ, & ipse vir bonus
erat & justus. Et voluntati factóq; 51
reliquorum non consenserat, et spem
habuit in regno Dei.

Verſio VULGATA LATINA.

42 Et dicebat ad Jeſum; Domine, memento meî, cùm veneris in regnum tuum. Et
43 dixit illi Jeſus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in paradiſo. Erat autem fe-
44 rè hora ſexta, & tenebræ factæ ſunt in univerſam terram uſque in horam nonam.
45 Et obſcuratus eſt Sol: & velum templi ſciſſum eſt medium, Et clamans voce
46 magnâ Jeſus ait; Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum. Et hæc di-
47 cens, expiravit. Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum,
48 dicens; Verè hic homo juſtus erat. Et omnis turba eorum, qui ſimul aderant
ad ſpectaculum iſtud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora ſua reverte-
49 bantur. Stabant autem omnes noti ejus à longè, & mulieres quæ ſecutæ eum
erant à Galilæa, hæc videntes. Et ecce vir nomine Joſeph, qui erat decurio, vir
50 bonus & juſtus: Hic non conſenſerat conſilio, & actibus eorum, ab Arima-
51 thæa civitate Judææ, qui expectabat & ipſe regnum Dei: Hic acceſſit ad Pila-
52 tum, & petiit corpus Jeſu: Et depoſitum involvit ſindone, & poſuit eum in mo-
53 numento exciſo, in quo nondum quiſquam poſitus fuerat. Et dies erat paraſceu-
54 es, & ſabbatum illuceſcebat. Subſecutæ autem mulieres, quæ cum eo venerant
55 de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmodùm poſitum erat corpus ejus.
Et revertentes paraverunt aromata, & unguenta: & ſabbato quidem ſilucrunt ſe-
56 cundùm mandatum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 43 *ثم قال ليسوع اذكرني يا رب اذا جئت في ملكوتك * فقال له يسوع امين اقول لك انك
44 اليوم تكون معي في الفردوس * وقد كان وقت الساعة السادسة * وان ظلمة غشت الارض
45 كلها الي وقت الساعة التاسعة * واظلمت الشمس *

Deindè dixit Jeſu; Memento meî Do 42
mine, quando venies in regno tuo. Dixit 43
illi Jeſus; Amen dico tibi, quia hodiè
eris mecum in paradiſo. Jamque erat
tempus horæ ſextæ. Et quidem tenebræ 44
obvelaverunt terram univerſam, uſque
ad tempus horæ nonæ. Et obtenebratus 45
eſt Sol.

* الفصل الخامس والعشرون *

Sectio octuageſima quinta.

46 *واذ شق ستر الهيكل من وسطه * وصاح يسوع بصوت عال قائلا يا ابتاه في يديك اصنع
47 روحي * ولما قال هذا اسلم الروح * فلما راي قائد المايه ما كان مجد الله * وقال حقا لقد كان
48 هذا الانسان صديقا * وكل الجموع الذين حضروا هذا المنظر لما عاينوا ما كان رجعوا وهم
49 يدقون على صدورهم * وكان جميع معارفه قياما بعيدا * والنسوة اللواتي كن يتبعنه من
50 الجليل راءين هذا * واذا رجلا اسمه يوسف كان انسانا ذا راي * وكان صالحا صديقا * ولم
51 يكن موافقا لرايهم واعمالهم * وكان من الرامه مدينة يهودا وكان ينتظر ملكوت الله * هذا
52 جاء الي فيلاطس وساله جسد يسوع * ثم انزله ولفه في لفافة كتان * ووضعه في قبر قد نحت
53 ولم يكن ترك فيه احد * وكان يوم جمعة الذي يكون صباحه السبت * والنسوة اللاتي
54 55 تبعنه من الجليل ابصرن القبر وكيف وضع جسده * فلما رجعن اعددن طيبا وعطرا *
56 وكففن في السبت كما في الوصية *

Et ſciſſum eſt velum templi per medium 46
ſui. Et clamavit Jeſus voce altâ, di- 47
cens; Pater, in manus tuas pono ſpiri-
tum meum. Et cùm dixiſſet hoc, tradi-
dit ſpiritum. Verùm cùm vidiſſet Cen-
turio quod factum fuerat, glorificavit
Deum, & dixit; Verè erat hic homo ju- 48
ſtus. Et omnes turbæ, quæ præſentes fu-
erant huic ſpectaculo, cùm vidiſſent quod
factum fuerat, reverſæ ſunt percutien-
tes pectora ſua. Et erant omnes noti 49
ejus ſtantes procul: & mulieres, quæ ſe-
quebantur eum à Galilæa, viderunt hoc.
Et ecce vir, cujus nomen Joſeph, erat ho- 50
mo præditus conſilio, & erat probus, ju-
ſtus. Et non fuit conſentiens conſilio eo- 51
rum, & operibus eorum, eratque à Ra-
ma civitate Judææ, & ſperabat regnum
Dei. Hic venit ad Pilatum, & petiit 52
ab eo corpus Jeſu. Deindè depoſuit il- 53
lud, & involvit illud faſciâ lineâ, &
collocavit illud in ſepulchro quod jam
exciderat, necdum fuerat poſitus in eo
quiſquam. Et erat dies Paraſceues, cu- 54
jus mane erat ſabbathum. Et mulieres 55
quæ fuerant eum ſequutæ, à Galilæa,
viderunt monumentum, & quomodo po-
ſitum fuiſſet corpus ejus. Et cùm re- 56
verſæ eſſent, paraverunt fragrantiam
& aromata: & continuerunt ſe ſabba-
tho, prout habetur *in mandato*.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወይቤሎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ተዘከረኒ: እግዚኦ: ላመ: ትመጽእ: በመንግሥትከ::=
43 ወአውሥአ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎ: ለጴን : እብለከ: እመን: ፈድፋደ: ከመ:
44 ዮም: ትሄሉ: መስለየ: ውስተ: ገነት::=> ወቀቲሮ: ጊዜ: ስሱ: ሰዓት::ሞተ: ፀሐይ:
45 ወጸልመ: ዐለመ: እስከ: ጊዜ: ተሴዓት::=> ወጸልመ: ፀሐይ: ወተሠጣ: መንጦላዕተ:
46 መቅደሰ: እመላዕሉ: እስከ: ታሕቴ::=> ወከልሐ: እግዚእ: ሊየሱስ: በዓቢይ:
47 ቃል: ወይቤ: ላባ: ውስተ: እዴከ: እመሐፅኑ: ነፍስየ: ወዘነተ: ብሂሎ: ሞተ::=> ወርአ
ዮ: መስፍን: ዘኮነ: ለእሾቶ: ለእግዚአብሔር: ወይቤ: ለማኑ: ጸድቅ: ውእቱ: ዝብእ
48 ሲ::=> ወኩሉሙ: ሕዝብ: ሶበ: ርእዩ : ዘኮነ: ጉድሉ: እንግድዓቲሆሙ: ወተሰው
49 ጡ : ወለተዉ::=> ወይቀውሙ : ኩሉሙ : እለ : ያለመርዎ : እመርሑቅ : ወለነ
ስትኒ: እለ: ተለዋሁ: እመግቢሳ: ርእዩ: ዘነተ::=>
50 በእንተ : ዘሰለለ : ሠጋሁ : ለእግዚእነ::=>
51 ወመጽአ: ብእሲ: ዘስሙ: ዮሴፍ: ሠዩመ: ኄር: ብእሲ: ጸድቅ: ወጣቢብ::=> ወውእ
ቱ: ሊሃሎ: ውስተ: ምክሮሙ: ወመግባሪሆሙ: ለእይሁድ: ወሃገራ: ለርማቲያስ: ወተ
52 ቀበላ: ውእቱ: ለመንግሠተ: እግዚአብሔር::=> ወሖረ: ኀበ: ጲላጦስ : ወስአለ:
53 በድኖ: ለእግዚእ: ሊየሱስ::=> ወለወረደ : በድኖ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ወገነዞ: በሰንዱ
54 ናት : ወቀበሮ: ውስተ: መቃብር: ዘለአውቀረ: ዘለልቦ: ዘተቀብረ: ውስቲቱ::=> ወዓርብ:
55 ላጴሃ : ወእተ : ዕለተ : ዝሙ : ይጸባሕ : ሰንበት::=> ወተለዋሁ : ክልሌቲ:
ላንስት : እለ : መጽላ : እመግቢሳ : ወርእዩ : መቃብሮ:: ወቀቢሮሙ : በድ
56 ኖ : ለእግዚእ : ሊየሱስ::=> ለትዋ : ወለስተደለዋ : ለፈዋተ : ወኀደጋ : በሰንበት :
ወለሕራ : እስመ : ዝሙሁ: ሕግሙ: :=>

Et dixit Domino Jeſu, Recordare meî Domine, quum veneris in regno tuo. Et 42
reſpondit ei Dominus Jeſus, & dixit ei; Amen, dico tibi abundantius, quòd 43
hodiè eris mecum in paradiſo. Et quum meridies eſſet, tempore ſextæ horæ 44
obiit ſol, & obſcurus fuit mundus uſque horam nonam. Et obſcuratus eſt ſol: 45
& ſciſſum fuit velum templi, à ſummitate ejus uſque ad imum ejus. Et clamavit 46
Dñs Jeſus in magna voce, & dixit; Pater, in manus tuas repono animam meam: &
hoc dicens obiit. Et videns centurio quod factum erat, glorificavit Deum, & 47
dixit; Certè juſtus fuit hic homo. Et omnes populi quum vidiſſent quæ facta fu- 48
erant, percuſſerunt pectora ſua, & reverſi ſunt, & abierunt. Et ſtabant omnes illi 49
qui cognoſcebant eum, à longé: & mulieres quæ ſequutæ erant eum à Galilæa,
viderunt hoc.

De eo qui petiit corpus Domini noſtri.

Et venit vir cujus nomen Joſeph, præpoſitus bonus, vir juſtus & prudens. Et 50
ille non fuerat in conſilio, & actibus Judæorum: & civitas ejus Arimathæa, & 51
accepit ille regnum Dei. Et profectus eſt ad Pilatum, & impetravit corpus Dñi 52
Jeſu. Et ſubmiſit corpus Domini Jeſu, & involvit illud in ſindone, & ſepelivit 53
illud in ſepulchro quod effoderat, in quo nemo ſepultus fuerat. Et paraſceue 54
tunc erat iſto die, ut illuceſceret ſabbatum. Et ſequutæ ſunt eum aliæ muli- 55
eres quæ venerant ex Galilæa, & viderunt ſepulchrum ejus: & quum ſepeli-
viſſent corpus Domini Jeſu, Abierunt, & paraverunt aromata: & quie- 56
verunt in ſabbato, & non profectæ ſunt, quia ſic erat lex eorum.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

52 * پيش پيلاطوس † رفت وتن عيسي را درخواست كرد كه دفن كند

صد سي هشت سپردن تن مسيح را در قبر

53 * واز انجا بيامد وتن عيسي را از صليب فرو كرفت * ودر كتانها باريك پيچيد * واين يوسف
كوري از سنك بهر خود كنده بود * عيسي را دران كور نهاد * هنوز هيچ كسي † دران كور ننهاده
54 55 بودند * روز ادينه بود * وشنبه در امك بود * * و زناني كه از جليل با وي امك بودند *
56 و كور عيسي را ديدند * ودانسته بودند † كجا نهاده شد * * از انجا باز كشتند
و بوي خوش * وغاليه * آماده كردند * و چون روز شنبه † در كذشت [ارام كرفتند]
انچنانك فرموده بود

Ille *ad Pilatum ivit, & corpus* 52
Jeſu poſtulavit, ut ſepeliret.

CXXXVIII. Traditur corpus Chriſti ſepulchro.

Et illinc venit, & corpus Jeſu 53
de cruce detraxit, & linteis tenui-
bus involvit: hic autem Joſeph ſe-
pulchrum ex ſaxo ſibi effoderat, Je-
ſum itaque *in illo ſepulchro poſuit;*
nam adhuc neminem in eo ſepulchro
poſuerant. Feria ſexta erat, & 54
Sabbathum inibat. Et mulieres, 55
quæ è Galilæa cum eo venerant,
& ſepulchrum Jeſu viderunt, &
noverunt ubi poſitus eſſet, Illinc 56
reverſæ ſunt, & odores bonos &
galiam paraverunt, & dum Sab-
bathum præteriret, quieverunt, quem-
admodum præceptum erat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΠΓ'.

CAP. XXIV. κδ'.

τλς α
1 Η Τῇ δὲ μιᾷ τῶν Σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρου-
2 σαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα· καί τινες σὺν αὐταῖς. Εὗρον δὲ τὸν λί-
3 θον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ' εὗρον τὸ σῶ-
4 μα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ
5 ἰδοὺ (α) δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆσιν ἀστραπτούσαις. Ἐμφόζων
δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς,
6 Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη· μνήσθη-
7 τε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, Λέγων, Ὅτι δεῖ τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ
τλη β
8 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψα-

σαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα, καὶ πᾶσι τοῖς (β)λοι-
τλθ α
ποῖς. Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, καὶ Ἰωάννα, καὶ Μαρία (γ) Ἰακώβου, καὶ
αἱ λοιπαὶ σὺν (δ) αὐταῖς, αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάνη-
σαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.
Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια
τλζ β
ΠΓ' (ε) κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε, πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός. Καὶ ἰδοὺ
δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ (ζ)τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σα-
δία ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς. Καὶ αὐτοὶ ὡμί-
λουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. Καὶ ἐγένετο
τλη β
ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ (η) αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύ-
ετο αὐτοῖς. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο, τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.

MS. A. (α) ἄνδρες δύο (β) λοιποῖς. Ἡ Μαγδαληνὴ (γ) ἡ Ἰακώβου, (δ) αὐταῖς ἔλεγον (ε) κείμενα· καὶ (ζ) τῇ ὥρᾳ εἰς (η) αὐτὸς Ἰησοῦς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XXIV.

PRimo autem *die* hebdomadis ad auro- 1
ram, quum adhuc tenebresceret, venerunt
ad monumentum, attuleruntque aromata il-
la quæ paraverant: erant autem cum eis mu-
lieres aliæ. Et invenerunt lapidem revolu- 2
tum à monumento: Et ingressæ sunt, nec 3
invenerunt corpus Jesu. Factumque est dum 4
ipsæ obstupescerent super hoc, ecce duo vi-
ri astiterunt eis, coruscanti vestitu. Et per- 5
terrefactæ sunt, & velaverunt facies suas in
terram. At ipsi dixerunt eis, Quid quæritis
viventem cum mortuis? Non est hîc, sur- 6
rexit. Revocate in memoriam quòd collocu-
tus fuerit vobis dum esset in Galilæa, Dixe- 7
ritque futurum ut Filius hominis traderetur
in manus hominum sceleratorum, crucique
suffigeretur, ac tertiâ die resurgeret. Et ipsæ 8
recordatæ sunt sermonum ejus. Et reversæ 9
sunt à sepulchro, dixeruntque hæc omnia un-
decim *discipulis* & cæteris. Fuerunt autem 10
Maria Magdalena, & Johan, & Maria mater
Jacobi, & reliquæ quæ cum eis erant, quæ
hæc dixerunt Apostolis. Et visa sunt in ocu- 11
lis eorum verba ista quasi deliria, neque cre-
diderunt eis. Simon autem surrexit, & cu- 12
currit ad sepulchrum, & introspiciens vidit
lintea reposita tantummodò, abiitque dum
miraretur apud se super hoc quod factum
fuerat.

Feriâ II. hebdomadis Candidatorum. 74.

Et ecce duo ex eis eâdem die iter faciebant 13
ad pagum nomine Emaus, distantem ab Je-
rusalem stadiis sexaginta. Ipsique colloque- 14
bantur inter se de his omnibus quæ evene-
rant. Dumque ipsi colloquerentur, & sese 15
mutuò rogitarent, venit ipse Jesus, & asse-
quutus est eos, & iter faciebat cum eis. Ocu- 16
li autem eorum detenti erant, ne percipe-
rent eum.

Verlio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد سي نه — بر خاستن مسيح از گور

CXXXIX. Surrectio Christi è sepulchro.

*ودر صباح روز يكشنبه هنوز تاريك بود * زنان در گور امك بودند * وان بويهاء خوش كه معد 1
داشته بودند * با خود آورده * و زنان ديگر در پي † ايشان امك نگاه كردند * * از دور سنك را 2
برگردانيك † ديدند * * در آمدند * و تن عيسي را نيافتند * * ودرين كار واله * و متحير 3 4
شدند * وبجاء فرو ماندند * وچون نيك نگاه كردند * دو مرد بالاتر ازيشان ايستاده بودند *
و پوشش ايشان سپيد و مي تابيد * * ترسناك بودند * و روي خود در زمين فرو آوردند * 5
و بزنان گفتند * كرا مي جوييد † زنك ميان † مردكان * * اينجا نيست بر خاست بياد 6
داريد * انج در جليل بشما گفت * * كه معدست فرزند ادمي كه در دست 7
مردم گنه كار † سپارده شود * و ايخته شود * و سوم روز برخيزد * * آن زنان سخن 8
مسيح را ياد اوردند * * و از گور باز گشتند * واين احوالهارا بهر يازده † گفتند * 9
* وايشان بودند * مريم مجدلاني * و مريم مادر † يعقوب * ويوحنا * و ديگران * 10
كه بديشان بودند * هر چه ديك و شنيك بودند برسولان گفتند *

CAP. XXIV.

ET *in aurora feriæ primæ*, dum 1
adhuc tenebræ essent, mulieres ad
sepulchrum venerunt, & illos odores
bonos, quos paraverant, secum ad-
duxerunt; & mulieres aliæ eas se-
cutæ spectabant. E longinquo lapi- 2
dem devolutum viderunt. Ingressæ 3
sunt igitur, & corpus Jesu non in-
venerunt. Atque hac de re attoni- 4
tæ & perculsæ fuerunt, & in loco
dejectæ manserunt: cùm autem
bene circumspexissent, duo homines
supra illas stantes erant, & vesti-
tus eorum candidus erat & fulge-
bat. Illæ territæ sunt, & facies su- 5
as declinârunt in terram: & muli-
eribus dixerunt; Quid quæritis
viventem inter mortuos? Hîc non 6
est, surrexit: recordamini ejus quod
in Galilæa vobis dixit: Quòd pa- 7
ratus esset Filius hominis, ut in
manus hominum peccatorum trade-
retur, & suspenderetur & tertio
die resurgeret. Illæ mulieres sermo- 8
nis Christi recordatæ sunt: Et à se- 9
pulchro reversæ sunt, & has res
omnibus duodecim retulerunt. Illæ 10
autem erant, Maria Magdalene, &
Maria mater Jacobi, & Johan-
na, & aliæ quæ cum eis erant:
& quæcunque viderant, & audive-
rant, Apostolis dixerunt.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXIV.

1 VNÃ autem sabbati valdè diluculo venerunt ad monumentum, portantes, quæ
2 3 paraverant, aromata: Et invenerunt lapidem revolutum à monumento. Et in-
4 gressæ non invenerunt corpus Domini Jesu. Et factum est, dum mente consterna-
5 rentur esset de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cùm time-
rent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas; Quid quæritis vi-
6 ventem cum mortuis? Non est hìc, sed surrexit; recordamini qualiter locutus
7 est vobis, cùm adhuc in Galilæa esset, Dicens; Quia oportet filium hominis tra-
8 di in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertiâ resurgere. Et recor-
datæ sunt verborum ejus. Et regressæ à monumento nuntiaverunt hæc omnia illis 9
undecim, & cæteris omnibus. Erat autem Maria Magdalene, & Joanna, & Maria 10
Jacobi, & cæteræ quæ cum eis erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Et visa sunt 11
ante illos, sicut deliramentum, verba ista: Et non crediderunt illis. Petrus autem 12
surgens cucurrit ad monumentum: & procumbens vidit linteamina sola posita, & abiit secum mirans quod factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipsâ die in ca- 13
stellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus. 14
Et ipsi loquebantur ad invicèm de his omnibus quæ acciderant. Et factum est, 15
dum fabularentur, & secum quærerent: & ipse Jesus appropinquans ibat cum illis:
Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. 16

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلسَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ *

Sectio octuagesima sexta.

CAP. XXIV.

* وَفِي اَحَدِ اَلسُّبُوتِ بَاكِرًا جِدًّا اَتَيْنَ اِلَي اَلْقَبْرِ وَمَعَهُنَّ اَلطِّيبَ اَلَّذِي اَعْدَدْنَهُ وَمَعَهُنَّ بَسُو 1
اخَرُ * وَوَجَدْنَ اَلْحَجَرَ قَدْ دُحْرِجَ عَنِ اَلْقَبْرِ * فَدَخَلْنَ وَلَمْ يَجِدْنَ جَسَدَ يَسُوعَ * وَكُنَّ فِيمَا 2 3
هُنَّ مُتَحَيِّرَاتٍ مِنْ اَجْلِ هَذَا وَاِذَا رَجُلَانِ قَدْ وَقَفَا بِهِنَّ بِلِبَاسٍ يُبْرِقُ * فَخِفْنَ وَنَكَسْنَ 4 5
وُجُوهَهُنَّ اِلَي اَلْاَرْضِ * فَقَالَا لَهُنَّ لِمَ تَطْلُبْنَ اَلْحَيَّ مَعَ اَلْاَمْوَاتِ * لَيْسَ هُوَ هٰهُنَا لٰكِنْ قَدْ قَامَ * 6
اُذْكُرْنَ مِثْلَمَا كَلَّمَكُنَّ وَهُوَ فِي اَلْجَلِيلِ * وَقَالَ اَنَّ اَبْنَ اَلْاِنْسَانِ يَنْبَغِي اَنْ يُسْلَمَ فِي اَيْدِي 7
اُنَاسٍ خُطَاةٍ وَيُصْلَبَ * وَيَقُومَ فِي اَلْيَوْمِ اَلثَّالِثِ * فَذَكَرْنَ كَلَامَهُ * وَلَمَّا رَجَعْنَ مِنَ اَلْقَبْرِ 8
اَخْبَرْنَ اَلْاَحَدَ عَشَرَ بِهٰذَا كُلِّهِ وَجَمِيعَ اَلْبَاقِينَ * وَكُنَّ مَرْيَمُ اَلْمَجْدَلِيَّةُ وَيُونَا وَمَرْيَمُ اُمُّ يَعْقُوبَ 9 10
وَسَائِرٌ مَعَهُنَّ * وَقُلْنَ هٰذَا اَلْكَلَامَ لِلرُّسُلِ * وَكَانَ هٰذَا اَلْكَلَامُ عِنْدَهُمْ كَالْهَذْرِ وَلَمْ يُصَدِّقُوهُ * 11
وَقَامَ بِطْرُسُ وَاَسْرَعَ اِلَي اَلْقَبْرِ وَتَطَلَّعَ دَاخِلًا فَرَاَي اَلْاَثْوَابَ مَوْضُوعَةً مُفْرَدَهَا فَمَضَي 12
مُتَعَجِّبًا مِمَّا كَانَ * وَاِذَا اِثْنَانِ مِنْهُمْ سَائِرَانِ فِي ذٰلِكَ اَلْيَوْمِ اِلَي قَرْيَةٍ اِسْمُهَا عِمْوَاسُ بَعِيدَةٍ 13
مِنْ يُرُوشَلِيمَ نَحْوَ سِتِّينَ عَلْوَةً * وَكَانَا يَتَحَاطَبَانِ مِنْ اَجْلِ جَمِيعِ اَلْاُمُورِ اَلَّتِي كَانَتْ * وَفِيمَا 14 15
هُمَا يَتَكَلَّمَانِ وَيَتَسَاءَلَانِ قَرُبَ مِنْهُمَا يَسُوعُ وَمَشَي مَعَهُمَا * وَكَانَ قَدْ حُجِبَ اَعْيُنُهُمَا عَنْ 16
مَعْرِفَتِهِ *

ET in una sabbathorum, manè admodùm venerunt ad monumentum, & secum tulerunt fragrantiam, quam paraverant, unà cum mulieribus aliis. Et 2
invenerunt lapidem jam revolutum à monumento. Et ingressæ sunt, & non in- 3
venerunt corpus Jesu. Et dum ipsæ stuperent ob hoc, ecce duo viri astiterunt 4
eis in vestitu fulgenti. Quare timuerunt, & declinaverunt vultus suos in 5
terram. Dixerunt autem ad illas; Cur quæritis viventem cum mortuis? Non 6
est hìc, sed jam surrexit. Mementote ut locutus sit vobis dum esset in Galilæa, Et dixerit, Filium hominis oportere tra- 7
di in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & resurgere in die tertia. Et 8
recordatæ sunt sermonis ejus. Et cùm 9
reversæ essent de monumento, nuntiaverunt undecim discipulis hæc omnia, cunctisque reliquis. Fuerunt autem 10
Maria Magdalene, & Johanna, & Maria mater Jacobi, & cæteræ quæ cum eis erant, & dixerunt hoc Apostolis. Fuitque hic sermo apud illos quasi 11
jocus, & non crediderunt ei. Et surre- 12
xit Petrus, & festinavit ad monumentum, & inspexit intrò, viditque vestimenta posita seorsim, et abiit admirans quod factum fuerat. Dum autem duo 13
ex illis irent illâ die in castellum, nomine Emaus, distans ab Ierusalem circiter sexaginta stadia: Et colloquerentur de 14
omnibus rebus quæ acciderant: Dùmque ipsi loquerentur, et mutuò se interrogarent, accessit ad eos Jesus, et ambulavit cum illis. Jam autem velaverat 16
oculos eorum, ne eum agnoscerent.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፳ዐ ወበእሑድ: ሰንበት: በጽባሕ:ለቤለየ:ገይዛ:ወሖሩ:ኀበ: መቃብር:ወወሰዶ:ውኀ
2 ተ: እፈዋተ:ዘለአተደለዋ::=> ወረከቦሃ:ለይእቲ: እብን:ኀቡ:ላኀኮርኰረት: እመላ
3 ፊ:መቃብር::=> ወቦላ:ወሊረከቦ: በድኖ:ለእግዚእነ: እግዚእ:ሊየሱስ::=> ወእንዘ:
4 ይናፍቅ:ወይኀጥላ: በእንተ:ዝንቱ: ላእጥርላይኖን: ክልኤቱ:ዕደው:ወቆሙ:ኀቤሆን:
5 ወይበርቅ:ላልባሲሆሙ::=> ወፈርሃ:ወለትሑታ:ላዕይንቲሆን:ውስተ: መድር: ወይቤ
6 ልኦን:ሎንተ: ተኀሠሣሡ: ለሕያው:መስለ: መውታን::=> ተንሣአ:ሊሃሎ:ዝየ::ተ
7 ዘከሩ: ዘይቤለክን: በገሊላ:ሃለወ::=> ለወልደ: እጓለ: እመ:ሕያዉ:ይገባእ:ውስተ:
8 እደ:ሰብእ:ኀጥላን:ወይሰቅልዎ: ወይቀትልዎ: ወይትነሣእ: በሣልስት:ዕለት::=> ወተ
9 ዘከሩ:ቃሎ::=> ወለቲዎን: እመኀበ: መቃብር: ነገሪሆሙ:ለዓሠርቱ:ወለሐዱ: ወለ
10 ቢጾሙኒ:ለኵሎሙ: ዘንተ::=> ወእማንቱሰ:ማርያም: መግደላዊት: ወዮሐና:ወማር
11 ያ: እንተ:ያዕቆብ: ወቢጾኒሂ: እለ:መስሌሆን: ነገሪሆሙ: ለሐዋርያት:ዘንተ::=> ወ
ኮነ:ዝንቱ: ነገር:በቅድሜሆሙ: ኀመ: ዝንጋዔ: ወለ,ሊመኒዎን: ወለክሐድዎን::=>
12 ወተንሣእ:ጴጥሮስ:ወሖረ: ወርጸ:ኀቡ:መቃብር:ወኀወጸ:ወርእየ:መዋጥሐ:ባሕቲቶ:
ንቡረ: ወለተወ: እንዘ:ያንክር: ዘኮነ::=>
በሰኑይ: ፋሲካ::=>
13 ወውእተ : ዕለተ: እንዘ : ይሐውሩ: ክልኤቱ: እመውስቴቶሙ : ሃገረ: እንተ: ርሕቅ
14 ት:ዓመሊየሩሳሌም: መጠነ: ስሰ: መዕረፊ: እንተ: ስማ : ሌሣሱስ::=> ወይትናገር
15 ዎ:በቤናቲሆሙ: በእንተ:ኵሉ: ዘኮነ::=> ወእንዘ: ይትናገሩ:ወይትኀሠሠዎ: ለዝን
16 ቱ: ቀርቦሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ወሖረ:መስሌሆሙ::=> ወተአሣዘ:እዕይንቲሆሙ:ወ
ኢደነ: ኀመ: ሊያእመርዎ::=>

CAP. XXIV.

ET in primo sabbati diluculò, nocte adhuc *existente*, manicârunt, & venerunt 1
ad sepulchrum, & attulerunt illa aromata quæ paraverant. Et invenerunt hunc 2
lapidé ubi devolutus erat ab ore sepulchri. Et ingressæ sunt, & non invenerunt 3
corpus Dñi nostri, Dñi Jesu. Et dum hæsitantes & deficientes erant de isto, appa- 4
ruerunt iis duo viri, & steterunt juxta illas, & resulgebant vestimenta eorum.
Et timuerunt, & submiserunt oculos suos in terram: & dicebant iis, Quìd quæ- 5
ritis vivum cum mortuis? Surrexit, non est hìc: mementote quid loquutus est vo- 6
bis quum in Galilæa esset, Filium hominis tradi in manum hominum peccato- 7
rum, & crucifigi eum, & occìdi eum, & surgere in tertia die. Et recordatæ sunt 8
sermonis ejus. Et recedentes à sepulchro nuntiaverunt undecim, & vicinis o- 9
mnibus, hæc. Et istæ, Maria Magdalene, & Johana, & Maria quæ Jacobi, & sociæ 10
earum quæ cum istis erant, nuntiaverunt Apostolis hæc. Et fuit hic sermo corâ 11
iis, sicut deliramentum, & non crediderunt iis, & restiterunt iis. Et surrexit Pe- 12
trus, & profectus est, & cucurrit ad sepulchrum, & inspexit, & vidit linteum
solum positum: & abiit, mirans quod factum fuerat.

Secundâ Paschatis.

Et isto die *erant* euntes duo ex illis *ad* vicum qui distat ab Hierusalem circa sexa- 13
ginta stadia, cujus nomen, Emaus. Et colloquebantur inter se de toto quod factũ 14
fuerat. Et dum colloquerentur, & discuterent hoc, accessit iis Dominus Jesus, & 15
profectus est cum iis. Et capti sunt oculi eorum, & cooperti, ut non agnosce- 16
rent eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * ورسولان †باور نمي داشتند ودر نظر ايشان مثال خواب مي نمود * بعد ازان شمعون †بر خاست
12 وسوي گور دويد وديد كه كفنها جدا نهاده * شمعون †در نفس خود عجب ماند * از انچ شد

صد چهل نمودن مسيح خودرا بلوقا وقيلوفا

13 * ودران روزها دو از شاگردان درده مي رفتند * ونام ان ده عماوس است * واز اورشليم
14 بقدر †شصت غلوت دور بود * وايشان †با يكديگر سخن مي گفتند * از براي اين
15 واقعه كه شده است * وخبر مي جستند * †اكاه عيسي †بديشان رسيد * وهم راه
16 ايشان شد * وچشم شاگردان بسته شد * كه اورا نمي شناختند *

At Apostoli fidem non habuerunt, & in aspectu eorum quasi somnium visum est. Postea vero *Simeon* surrexit, & ad sepulchrum cucurrit: visoque quòd linteamina seorsim posita essent, *Simeon* apud se admirabundus hæsit, ex eo quod factum erat. 11 12

CXL. Ostendit seipsum Christus Lucæ & Cleophæ.

Et in illis diebus duo ex discipulis 13
in pagum ibant, nomen autem ejus pagi Emaus est, et ab Hierosolyma circiter sexaginta stadia distans erat. Et illi, inter se colloquentibus de hoc quod acciderat, et nuntium inquirentibus, Subitò Jesus 14 15
ad illos accessit, et via comes illis factus est. Oculi autem discipulorum clausi erant, ut eum non cognoscerent. 16

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΠΓ'.

Ait autem ad illos; Qui sermones hi, quos confertis ad invicèm ambulantes, 17 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, & estis tristes? Respondens autem unus, cui nomen Cleophas, dixit ad eum; Tu 18 καὶ ἐστὲ σκυθρωποί; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτὸν, Σὺ solus peregrinaris in Hierusalem, & non cognovisti facta in illa in diebus μόνος παροικεῖς εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις his? Et dixit eis; Quæ? Illi autem dixerunt ei; Quæ de Jesu Nazareno, 19 ταύταις; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ (ι) καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς populo. Quomodòque tradiderunt eum summi Sacerdotes, & principes nostri in 20 τοῦ λαοῦ. Ὅπως τε (κ) παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset 21 κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτός ἐστιν futurus redimere Israel. Sed & cum omnibus his, tertiam hanc diem agit ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις, τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει hodiè, ex quo hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex nobis terruerunt nos, 22 σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, factæ antelucanæ ad monumentum. Et non invenientes corpus ejus, venerunt, 23 γενόμεναι (λ) ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον, dicentes & visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam 24 λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. Καὶ ἀπῆλθόν τινες eorum qui cum nobis, ad monumentum, & invenerunt ita sicut & mulieres dixerunt: τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον (μ) οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον·

ipsum verò non viderunt. Et ipse dixit ad eos; O stulti & tardi corde 25 αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς (ν) αὐτούς, Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ ad credendum in omnib⁹ quæ locuti sunt Prophetæ. Nónne hæc oportuit pati Christum, τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, 26 & intrare in gloriam suam? Et incipiens à Moyse, & ab omnibus Pro- καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προ- 27 phetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de seipso. Et appropinquaverunt φητῶν (ξ) διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγισαν 28 ad vicum quò ibant: & ipse finxit longiùs ire. Et coë- εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς (ο) προσεποιεῖτο πορρώτερον πορεύεσθαι. Καὶ παρε- 29 gerunt illum, dicentes; Mane nobiscum: quoniam ad vesperam est, & inclinavit βιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν· ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν dies. Et intravit ad manendum cum illis. Et factum est in discumbere ipsum ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν 30 cum eis; accipiens panem benedixit, & frangens porrigebat illis. Eorum autem μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον (π) εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ 31 aperti sunt oculi, & cognoverunt eum: & ipse non apparens factus est ab eis. διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Et dixerunt ad invicèm; Nónne cor nostrum ardens erat in nobis, ut loqueretur Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς (ρ) ἐλάλει 32 nobis in via, & ut aperiret nobis Scripturas? ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; MS. A. (θ) παροικεῖς

Ἰερουσαλὴμ, (ι) καὶ ἐν λόγῳ (κ) αὐτοῦ παρέδωκαν (λ) ὀρθριναὶ (μ) ὕτως (ν) *ἐαυτοῖς, (ξ) διερμήνευεν (ο) προσεποιήσατο πορρώτερον (π) ἠυλόγησεν, (ρ) ἐλάλησεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et dixit eis, Qui sunt hi sermones quos loqui- 17
mini unus cum alio dum ambulatis, mœstíq;
estis? Et respondit unus ex eis, cui nomen 18
Cleopha, & dixit ei; Túne solus es extraneus
ab Ierusalem, ut nescias quid factum sit in ea
istis diebus? Dixit eis, Quid? Dicunt ei, De 19
Jesu illo à Nazareth, viro qui erat propheta,
poténsque erat in sermone & opere coram
Deo, & coram universo populo: Quem tra- 20
diderunt principes sacerdotum & seniores
judicio mortis, & crucifixerunt eum. Nos au- 21
tem putabamus fore ut ipse redimeret Israe-
lem: & ecce jam tres sunt dies, ex quo hæc
omnia facta sunt. Sed & mulieres ex nobis 22
obstupefecerunt nos: nam diluculò prævene-
runt ad monumentum. Et quum non inve- 23
nissent corpus ejus, venerunt dicentes nobis
se vidisse angelos illìc, qui dicunt eum vive-
re. Quinetiam quidam ex nobis profecti sunt 24
ad monumentum, & ita invenerunt prout di-
xerant mulieres; ipsum verò non viderunt.
Tunc dixit eis Jesus; O expertes rationis, & 25
graves corde ad credendum iis omnibus quæ
locuti sunt prophetæ! Nónne hæc futurum 26
erat, ut patereturChristus, & ingrederetur in
gloriam suam? Et exorsus est à Mose & ab 27
omnibus prophetis, & explicabat eis de se ex
omnibus Scripturis. Et appropinquaverunt 28
pago illi in quem proficiscebantur; & ipse
opinari faciebat eos quasi in locum longin-
quum sibi abeundum. At coëgerunt eum, di- 29
cúntq; ei; Mane apud nos, quoniam dies jam
inclinavit ad tenebras: & ingressus est ut ma-
neret cum eis. Factum est autem quum discu- 30
buisset cum eis, accepit panem & benedixit,
fregítque, & dedit eis. Et illicò aperti sunt 31
oculi eorum, & agnoverunt eum: & ipse ab-
latus est ab eis. Et dicebant alter alteri; Nón- 32
ne cor nostrum ardebat in nobis dum collo-
queretur nobis in via, & explicaret nobis
Scripturas?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

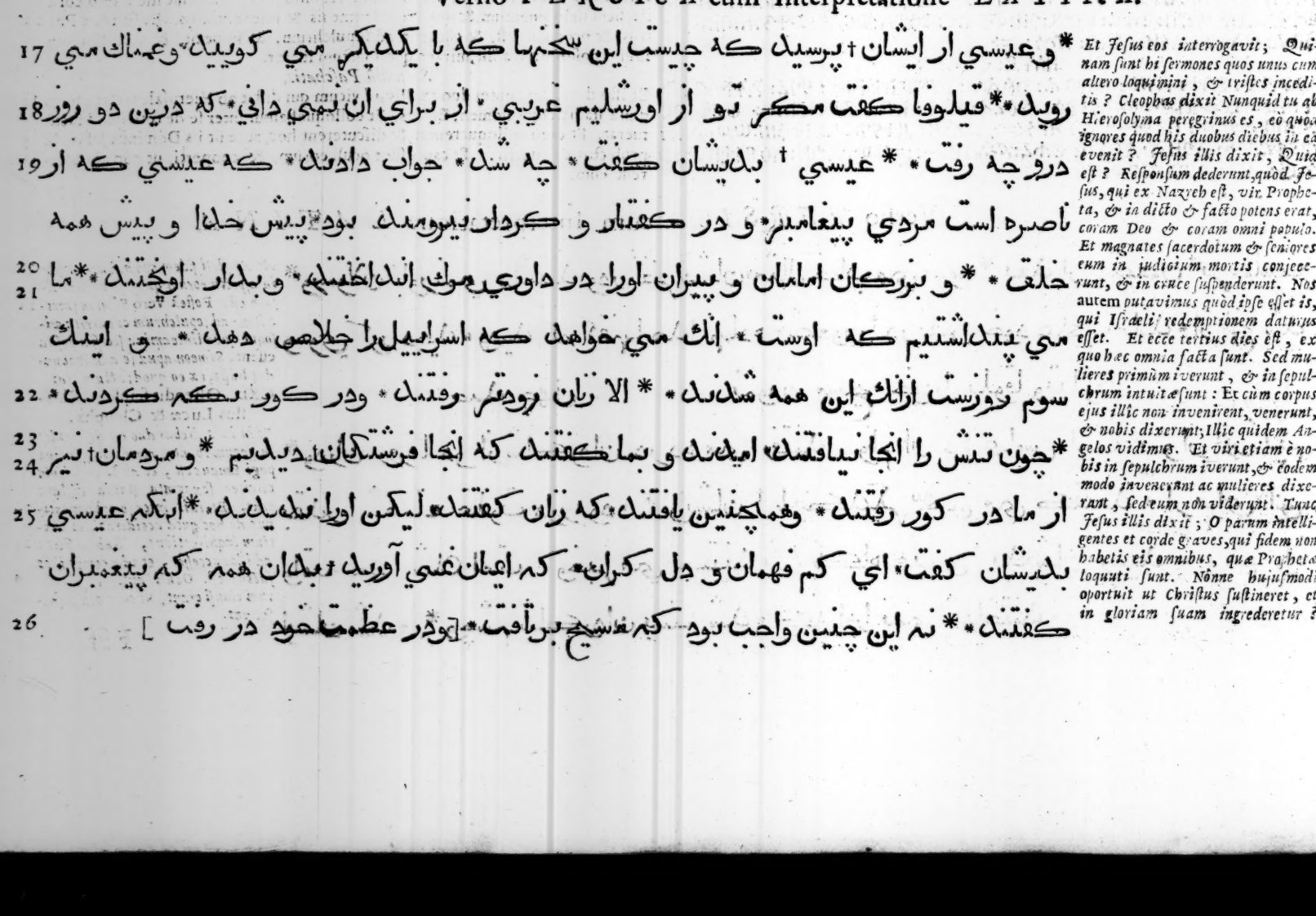

*Et Jesus eos interrogavit; Qui- 17
nam sunt hi sermones quos unus cum
altero loquimini, & tristes incedi-
tis? Cleophas dixit Nunquid tu ab 18
Hierosolyma peregrinus es, eò quod
ignores quod his duobus diebus in ea
evenit? Jesus illis dixit, Quid 19
est? Responsum dederunt, quòd Je-
sus, qui ex Nazareh est, vir Prophe-
ta, & in dicto & facto potens erat,
coram Deo & coram omni populo.
Et magnates sacerdotum & seniores 20
eum in judicium mortis conjece-
runt, & in cruce suspenderunt. Nos 21
autem putavimus quòd ipse esset is,
qui Israëli redemptionem daturus
esset. Et ecce tertius dies est, ex
quo hæc omnia facta sunt. Sed mu- 22
lieres primùm iverunt, & in sepul-
chrum intuitæ sunt: Et cùm corpus 23
ejus illic non invenirent, venerunt,
& nobis dixerunt; Illic quidem An-
gelos vidimus. Et viri etiam è no- 24
bis in sepulchrum iverunt, & eodem
modo invenerant ac mulieres dixe-
rant, sed eum non viderunt. Tunc 25
Jesus illis dixit; O parum intelli-
gentes et corde graves, qui fidem non
habetis eis omnibus, quæ Prophetæ
loquuti sunt. Nónne hujusmodi 26
oportuit ut Christus sustineret, et
in gloriam suam ingrederetur?

Versio VULGATA LATINA.

17 Et ait ad illos; Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicèm ambulantes, &
18 estis tristes? Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei; Tu solus pe-
régrinus es in Jerusalem, & non cognovisti quæ facta sunt in illa his diebus?
19 Quibus ille dixit; Quæ? Et dixerunt; De Jesu Nazareno, qui fuit vir prophe-
20 ta, potens in opere & sermone, coram Deo & omni populo: Et quomodò
eum tradiderunt summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, &
21 crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset redempturus Israël: &
22 nunc super hæc omnia, tertia dies est hodiè quòd hæc facta sunt. Sed & mulieres
23 quædàm ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, Et,
non invento corpore ejus, venerunt, dicentes se etiam visionem angelorum vi-
24 disse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum:
& ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non invenerunt. Et ipse 25
dixit ad eos; O stulti, & tardi corde ad credendum, in omnibus quæ locuti sunt
Prophetæ! Nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam su- 26
am? Et incipiens à Moyse, & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in 27
omnibus Scripturis, quæ de ipso erant. Et appropinquaverunt castello quò 28
ibant: & ipse se finxit longiùs ire. Et coegerunt illum, dicentes; Mane no- 29
biscum, quoniam advesperascit, & inclinata est jam dies. Et intravit cum illis.
Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, 30
& porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipse 31
evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicèm; Nónne cor nostrum ardens 32
erat in nobis, dum loquereturin via, & aperiret nobis Scripturas?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فقال لهما ما هذا الكلام الذي يتكلم احدكما صاحبه به وايضا ماشيان مكتئبين * فاجاب
18 احدهما الذي اسمه اكلاوبا قايلا انت معتم بيروسليم افانت وحدك لم تعلم ما كان فيها
19 في هذه الايام * فقال لهما وما هو فقالا له امر يسوع الناصري الذي كان رجلا نبيا * له قوه
20 في الفعل والقول قدام الله وجميع الشعب * فاسلمه عظماء الكهنة والرووساء لحكم الموت
21 وصلبوه * وكنا نرجوا انه يخلص اسرائيل * لكن مع هذا كله هذا اليوم الثالث منذ
22 كان هذا * لكن نسوه منا اعجبنا لانهن بكرن الى القبر * فلم يجدن جسده * واتين وقلن
23 انهن ابصرن ملايكة وقالوا عنه انه حي * ثم مضي قوم منا الى القبر فوجدوا كما قالت النسوه
24 فاما هو فلم يروه * فقال لهما ايها المسلوبه افهامهم والثقيله قلوبهم عن الايمان بكلما
25 تكلمت به الانبياء * اليس كان المسيح مرتجيا ان يقبل هذه الالام ويدخل الى مجده * وبداء
26 يفسر لهما من موسي ومن جميع الانبياء ما في جميع الكتب من اجله * فاقربوا من القريه
27 التي كانا منطلقين اليها وكان هو يوهمهما انه ينطلق الى مكان بعد * فامسكاه عصبا وقالا له
28 اقم معنا فقد مال النهار وهو مساء * فدخل ليقيم عندهما * فلما جلس معهما اخذ خبزا فباركه
29 وكسره وناولهما * فانفتحت اعينهما وعرفاه وخفي عنهما * فقال احدهما للاخر اليست قلوبنا
30 وكسره وناولهما * فانفتحت اعينهما وعرفاه وخفي عنهما * فقال احدهما للاخر اليست قلوبنا
31 قد كانت تحرقه فينا اذ كان يكلمنا في الطريق ويفسر لنا الكتب *

Et dixit eis; Quis est iste sermo quem 17
confert unus vestrùm cum comite suo,
ambulantes mœsti? Respondit unus eo- 18
rum, cujus nomen Cleopha, dicens; Tu de-
gens es in Jerusalem, & tu solus non nó-
sti quid evenerit in ea in istis diebus?
Ait illis; Ecquid est? Dixerunt ei, Ne- 19
gotium Jesu Nazareni, qui erat vir pro-
pheta, cui potentia erat in opere & ser-
mone coram Deo & omni populo: Et tra- 20
diderunt eum summi sacerdotum & prin-
cipes, ad sententiam mortis, & crucifixe-
rũt eum. Et nos sperabam' quòd ipse esset 21
redempturus Israel: sed cum his omni-
bus, hæc est dies tertia ex quo evenerunt
hæc. Verùm mulieres quædam ex nostris 22
stupefecerunt nos, quoniam diluculò ade-
untes monumentum, Non invenerunt 23
corpus ejus: & venerunt ac dixerunt se
vidisse angelos, qui retulerunt de eo quòd
sit vivens. Item abierunt quidam ex no- 24
stris ad monumentum, & invenerunt
quemadmodum dixerant mulieres: at
ipsum minimè viderunt. Dixit eis; O quo- 25
rum captæ mentes, & gravia corda quin
credatis omnibus quæ locuti sunt prophe-
tæ! Nónne erat Christus futurus ut sus- 26
ciperet has passiones, & intraret in glo-
riam suam? Et cœpit interpretari illis à 27
Moyse et ab omnibus prophetis, quæ con-
tinentur in omnibus Scripturis de seipso.
Et appropinquaverunt castello in quod 28
ierant: & ipse existimandum præbebat
eis se pergere in locum distantem. Et te- 29
nuerunt eum per vim, & dixerunt ei;
Morare nobiscum, quia jam declinavit
dies, & est serò. Quare intravit ut ma-
neret apud illos. Cùmq; sedisset cum eis, 30
accepit panem, & benedixit ei, fregitque
eum, ac dedit illis. Et aperti sunt oculi 31
eorum, & cognoverunt eum: & absco-
nditus est ab illis. Dixit autem unus eo- 32
rum ad alterum; Nónne corda nostra erant
exusta in nobis dum alloqueretur nos in
via, & interpretaretur nobis Scripturas?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወይቤሎሙ: እግዚእነ: ምንተኑ: ነገር: ዘትትናገሩ: በቤናቲክሙ: እንዘ: ተሐውሩ:
18 ወቆሙ: ትኩዛኒሆሙ:=: ወለሠመ ለሐዱ: እመኔሆሙ: ዘስሙ: ቄልወጳ: ወይቤ
ሎ: ለንተኑ: ባሕቲትከ: ሊሃለውከ: ለየሩሳሌም: ወለያእመርከ: ዘኮነ: በውስቴታ: በ
19 ዝ: መዋዕል:=: ወይቤሎ: እግዚእ: ለየሱስ: ምንትኑ: ወይቤ: በእንተ: እግዚእ: ለየ
ሱስ: ናዝራዊ: ብእሲ: ጸድቅ: ወነቢይ: ዘኮነ: ከሃሌ: በቃሉ: ወበመግባሩ: በቅድመ: እ
20 ግዚአብሔር: ወበቅድመ: ሰብእ: ወሕዝብ::=: ወዘከመ: ለግብእመ: ሊቃን: ካህናት:
21 ወሽንኔሆ: ወስቀልዎ: ወቀተልዎ:=: ወንሕነሰ: ነኤምን: ቦቱ: ከመ: ውእቱ: ሀሎ: ያድ
22 ኅኖሙ: ለእስራኤል: ወመሰለ: ዝንቱ: ኵሉ: ሠሉስ: ዮመ: እመዘ: ኮነ: ዝንቱ:=: ወ
23 ቦ: ለንስተኒ: እለ: ለንከራ: ወነገሩነ: ለነ: እለ: ጌሣ: ኀበ: መቃብር:=: ወሊረከባ: በድ
24 ና: ወተሰውጣ: ወነገሩነ: ከመ: ርእዮተ: መላእክት: እለ: ይብልዎን: ሐይወ::=: ወቦ: እ
ለ: ሐረ: እመውስቴትነ: ኀበ: መቃብር: ወረከቡ: ከማሁ: በከመ: ይቤለ: ለንስት: ወሎቱ
25 ሰ: ሊረከብዎ::=: ወይቤሎሙ: ሶለብደኑ: ጉዱያን: ልብ: ለሊሊሚን: በኵሉ: ዘይ
26 ቤሉ: ነቢያት:=: ላኮሁ: ከመዝ: ሀለወ: ለክርስቶስ: ይትቀተል: ወይባእ: ውስተ: ስብ
27 ሐቲሁ::=: ወለኀዘ: ይፈክር: ሎሙ: እመዘ: ውሴ: ወንቢያት: ወእመኵሉ: መጻሕፍ
28 ት: በእንቲላሁ:=: ወቀርቡ: ሃገረ: ኀበ: ይሖውሩ: ወለኀዘ: ይተረሐቆሙ:=: ወእገበ
29 ርሙ: ወይቤልዎ: ንበር: ምስሌነ: እስመ: መስየ: ወተቀልቀለ: ፀሓይ::=: ወቦለ: ከ
30 መ: ይሓድር: ምስሌሆሙ:=: ወእመዝ: እንዘ: ይደፍቅ: ምስሌሆሙ: ነሥአ: ሳብስተ:
31 ወባረከ: ወፈተተ: ወወሀቦሙ:=: ወተኀሠተ: ለዕይንቲሆሙ: ወለእመርዶ: ወጠፍአ:
32 እመኔሆሙ: ሶቤሃ: ወኀጥእዎ:=: ወይቤሉ: በቤናቲሆሙ: ለኮኑ: ይነድደነ: ልብነ: ወ
ይርሕቅ: ዘከመ: ይነግረነ: ቦፍናት: ወይፈክር: ለነ: መጻሕፍተ:=:

Et dixit iis Dominus noster; Quinam est hic sermo, quem colloquimini inter vos 17
proficiscentes? & steterunt anxii. Et respondit un' ex illis, cuj' nomen Cleophas, 18
& dixit ei; Túne solus fuisti? nónne fuisti Hierusalem? & nónne cognovisti quod
factum est in ea in hoc tempore? Et dixit ei Dominus Jesus; Quid? & dixit; De 19
Domino Jesu Nazareno viro justo, & prophetâ, qui fuit potens in sermone suo
& operibus suis coram Deo, & coram hominibus, & populo: Et quomodò tra- 20
diderunt eum principes sacerdotum, & condemnârunt eum, & crucifixerunt
eum, & trucidârunt eum. Et nos credebamus in eo, quòd is servaturus esset Is- 21
rael: & cum hoc toto, tertius *est* dies ex quo factum est hoc. Et fuerunt mulie- 22
res quæ obstupefecerunt nos, & nuntiaverunt nobis, quæ manicaverunt ad se-
pulchrum, Et non invenerunt corpus ejus: & reversæ sunt, & nuntiaverunt no- 23
bis quomodo *fuit* visio angelorum, qui dicebant iis, Vivus est. Et fuerunt qui 24
profecti sunt è nobis ad sepulchrum, & invenerunt ita sicut dixerant mulieres: &
eum non invenerunt. Et dixit iis; O fatui tardi corde ad credendum in omnibus 25
quæ loquuti sunt prophetæ. Nónne sic oportuit Christum trucidâri, & intrare in 26
gloriam suam? Et incœpit exponere iis ex illa Mosis & prophetarũ, & ab omnibus 27
Scripturis de ipso. Et appropinquârunt vico quò ibant, & cœpit præterire eos. 28
Et adegerunt eum, & dixerunt ei; Mane nobiscum, quoniam advesperascit, & de- 29
clinatus est sol: & ingressus est ut maneret cum iis. Et tunc recumbens cum iis 30
accepit panem, & benedixit, & fregit, & dedit iis. Et aperti sunt oculi eorum, & 31
cognoverunt eum: & evanuit ab iis statim, & indiguerunt eo. Et dixerunt inter 32
se; Nónne ardebat nobis cor nostrum & recedebat, quamdiu loquebatur nobis
in via, & exponebat nobis Scripturas?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 واز موسي اغاز كرد واز همه پيغمبران * بر نفس خود تفسير مي كرد † پيش ايشان از همه
28 كتابها * ودران ده كه مي رفتند * نزديك شدند * وايشانرا مژده مي داد بر مثالي كه
29 بجايگاه دور مي رود * شاگردان بنازش بدو گفتند * پيش ما باش سبب † آنك شب نزديك
30 شد بود * صد چهل يك وعيسي درامد كه پيش ايشان باشد * وچون پيش ايشان نشست
31 نان ستد * ودعا كرد شكست وبديشان داد * آنكه چشم ايشان گشاده شد * واورا دانستند *
32 ومسيح از ايشان غايب شد * ايشان با يكديگر گفتند * نه دل ودرون ما گران شد
بود * وقتي كه در راه با ما سخن مي گفت * وكتابها براي ما تفسير مي كرد *

Et à Mose initium fecit, & ab 27
omnibus Prophetis, ac de seipso in-
terpretationem fecit coram ipsis ex
omnibus Scripturis. Et illi pago, ad 28
quem iverunt, appropinquabant:
illis autem indicabat, quasi in lo-
cum longinquum iret. Discipuli cum 29
importunitate ei dicebant; Apud
nos esto: eò quòd nox appropinqua-
verat. CXLI.
Et Jesus ingressus est, ut apud eos
esset. Et cùm apud eos sederet, pa- 30
nem accepit, & gratiis actis fregit,
& illis dedit. Tunc oculi eorum 31
aperti sunt & eum cognoverunt: &
Christus ab illis disparuit. Illi al- 32
ter alteri dixerunt; Nónne cor &
interiora nostra gravata erant, quan-
do in via nobiscum sermocinaba-
tur, & Scripturas nobis exponebat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΗ'.

Et surgentes eâdem horâ, regressi sunt in Hierusalem, & invenerunt congregatos
33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους
undecim, & eos qui cum illis, Dicentes, Quòd surrexit Dominus verè, & visus est Si-
34 τοὺς ἕνδεκα, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, Λέγοντας, Ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σί-
moni. Et ipsi enarrabant quæ in via, & quomodò agnitus est eis in fractione panis.
35 μωνι. Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

Hæc autem ipsis loquentibus, ipse Jesus stetit in medio eorum, & dicit eis: Pax
36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη
vobis. Conturbati verò & conterriti falsi existimabant spiritum videre. Et dixit
37 ὑμῖν. Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν
eis; Quid turbati estis, & quarè cogitationes ascendunt in corda
αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστὲ, καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ
vestra? Videte manus meas, & pedes meos, quia ipse ego sum. Palpa-
39 ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου, καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι. Ψηλαφήσατέ με, καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.
Et hoc dicens, ostendit eis manus & pedes. Adhuc autem non credentib⁹
40 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ (σ) ἀπιστούντων
41 illis præ gaudio, & mirantibus, dixit eis; Habetis aliquid esculentum hîc?
αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;

Illi autem obtulerunt ei piscis assi partem, & de apiario favo. Et sumens,
42 Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ (τ) μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. Καὶ λαβὼν,
43 coram eis edit. Dixit autem eis; Hæc verba quæ locutus sum ad
ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγε. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ (υ) λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς
44 vos adhuc existens vobiscum: quoniam oportet impleri omnia scripta in lege
ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ
Moysi, & Prophetis, & Psalmis, de me. Tunc aperuit ipsorum sensum, ad
Μωσέως, καὶ προφήταις, καὶ ψαλμοῖς, περὶ ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ
45 intelligendum scripturas. Et dixit eis; Quoniam sic scriptum est, & sic
συνιέναι τὰς γραφάς. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι (φ) οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως
46 oportebat pati Christum, & resurgere à mortuis tertiâ die: Et prædicari
ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ· Καὶ κηρυχθῆναι
47 in nomine ejus pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientem
ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον
48 ab Hierosolyma. Vos autem estis testes horum. Et ecce ego mitto
ἀπὸ Ἰερουσαλήμ. Ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω
49 promissum Patris mei in vos: Vos autem sedete in civitate Hierusa-
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἰερουσα-
lem, quoadusque induamini virtutem ex alto.
λὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

MS A. (σ) ἀπιστούντων αὐτῷ, καὶ θαυμαζόντων ἀπὸ τῆς χαρᾶς, εἶπεν (τ) μέρος, ** Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον πάντων ἔφαγε. (υ) λόγοι μου οὓς (φ) ὅτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et surrexerunt eâ ipsâ horâ, & reversi sunt 33
ad Jerusalem; & invenerunt undecim con-
gregatos, & eos qui cum ipsis erant, Di- 34
centes; Verè surrexit Dominus noster, & ap-
paruit Simoni. Quinetiam ipsi renuntiâ- 35
runt ea quæ contigerunt in via; & quomo-
dò innotuit eis dum frangeret panem.

Ascensionis Domini nostri. 75.

Quúmque hæc loquerentur, Jesus astitit in- 36
ter eos, & dixit eis; Pax vobiscum: ego
sum, ne timeatis. At ipsi perterriti sunt & 37
expaverunt: putabant enim se spiritum vi-
dere. Dixit eis Jesus; Quid contremisci- 38
tis? & quare ascendunt cogitationes in
corda vestra? Videte manus meas & pe- 39
des meos, quia ego sum; contrectate me,
& agnoscite: nam spiritus carnem & ossa
non habet, prout me videtis habere. Et 40
quum hæc dixisset, ostendit eis manus suas
pedésque suos. Quúmque adhuc non cre- 41
derent præ gaudio suo, & mirarentur, di-
xit eis; Habetis hîc quid manducandum?
Ipsi verò dederunt ei partem piscis assi, & 42
ex favo mellis. Et accepit, comedítque 43
in eorum conspectu. Et dixit eis; Hi sunt 44
sermones quos locutus sum vobiscum, dum
apud vos essem, oportere impleri quicquid
scriptum est in lege Mosis, & in prophe-
tis, & Psalmis de me. Tunc aperuit eo- 45
rum mentem ut intelligerent Scripturas.
Et dixit eis; Ita scriptum est, & ita expe- 46
diebat pati Messiam, & resurgere à mor-
tuis tertio die: Et prædicari in ejus no- 47
mine pœnitentiam in remissionem pecca-
torum inter cunctas gentes, ita ut exordi-
um esset ab Ierusalem. Vos autem estis 48
testes horum. Et ego mittam super vos 49
promissum Patris mei: vos autem expe-
ctate in Jerusalem civitate, usquequò indua-
mini virtute ex alto.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Et eodem instanti surrexerunt, & 33
Hierosolymam reversi sunt, ubi vi-
derunt undecim Apostolos, unà enim
sedentes erant, & eos qui cum eis
erant. Et dixerunt; Revera Do- 34
minus noster surrexit et Simoni
apparuit. Et hi duo discipuli quæ 35
in via facta erant narrárunt, quo-
modo eum agnoverant, quo tempore
panem frangeret.

CXLII. Apparet Christus se-
cundò Discipulis.

*Illi in sermone erant, cùm Jesus è 36
medio eorum surrexit, et dixit;
Pax super vos, ego sum, ego sum,
ne timeatis. Apostoli territi sunt, 37
et pavor in eos cecidit, et existimá-
runt, quòd spiritum vidissent. Chri- 38
stus illis dixit; Quare timetis?
et quare cogitationes in corde vestro
agitant? Ecce, manus et pedes me- 39
os videte, et manu palpate, et sci-
te quòd spiritus carnem et ossa non
habeat, quemadmodum (vos pri-
dem vidistis) habeo. Hæc dixit, 40
et manus et pedes suos illis ostén-
dit. Hactenus præ gaudio suo non 41
credebant, et attoniti erant, et Chri-
stus illis dixit; Ecquid habetis
quod comedam? Et erat penes 42
discipulos parum piscis assati, et
mellis favi: Et accipiens co- 43
ram illis comedit. Et dixit; 44
Hic est sermo quem vobiscum lo-
cutus sum, quando apud vos fui;

Versio VULGATA LATINA.

33 Et surgentes eâdem horâ regressi sunt in Jerusalem: & invenerunt congregatos
34 undecim, & eos qui cum illis erant, Dicentes; Quòd surrexit Dominus verè,
35 & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via: et quomodò cog-
36 noverunt eum in fractione panis. Dum autem hæc loquuntur, stetit Jesus in me-
37 dio eorum, & dicit eis; Pax vobis: ego sum, nolite timere. Conturbati ve-
38 rò, & conterriti, existimabant se spiritum videre. Et dixit eis; Quid turbati
39 estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas, & pe-
des, quia ego ipse sum: palpate, & videte: quia spiritus carnem & ossa non ha-
40 bet, sicut me videtis habere. Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus, & pe-
41 des. Adhuc autem illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio, dixit; Ha-
betis hîc aliquid, quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi, & 42
favum mellis. Et cùm manducâsset coram eis, sumens reliquias dedit eis. 43
Et dixit ad eos; Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobis- 44
cum, quoniam necesse est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi, & Pro-
phetis, & Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas. 45
Et dixit eis; Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & re- 46
surgere à mortuis tertiâ die: Et prædicari in nomine ejus pœnitentiam & remis- 47
sionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Vos autem 48
testes estis horum. Et ego mitto promissum Patris mei in vos: vos autem sede- 49
te in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 *وقاموا في تلك الساعة ورجعوا الى يروسليم فوجدوا الاحد عشر مجتمعين هم والذين كانوا معهم*
34 *وهم يقولون حقا لقد قام الرب وظهر لسمعان * ثم اخبروا ايضا بما انفق لهما في الطريق*
35 *وكيف عرفاه عند كسر الخبز * وبينما هم يتكلمون بهذا وقف يسوع وسطهم وقال لهم السلام*
36 *لكم انا هو لا تخافوا * فاضطربوا وخافوا وظنوا انهم يبصرون روحا * فقال لهم ما بالكم*
37 38
39 *تضطربون ولم تاتي الافكار في قلوبكم * انظروا يدي ورجلي فاني انا هو جسوني وانظروا*
40 41
*فان الروح ليس له لحم ولا عظم كما ترون انه لي * ولما قال هذا اراهم يديه ورجليه * واذ*
42 *هم غير مصدقين من الفرح والتعجب * قال لهم * اعندكم ههنا ما يوكل * فاعطوه جزءا*
43 44
*من حوت مسوي ومن شهد عسل * فاخذ قدامهم واكل واخذ الباقي واعطاهم * ثم*
*قال لهم هذا الكلام الذي كلمتكم به اذ كنت معكم * انه ينبغي ان يكمل كلما*
45
*هو مكتوب في ناموس موسي والانبياء والمزامير لاجلي * وحينيذ فتح قلوبهم ليفهموا*
46
*الكتوب * وقال لهم هكذا هو مكتوب ان المسيح سوف يولم * ويقوم من الموتي في اليوم*
47
*الثالث * ويكرز باسمه بالتوبة ومغفرة الخطايا في جميع الامم * ويبدون من يروسليم * وانتم*
48 49
*تشهدون علي هذا * وانا ارسل اليكم موعد ابي * فاجلسوا انتم في مدينة يروسليم حتي*
*تلبسوا القوة من العلاء *

Et surrexerunt in illa hora, & regressi sunt in Jerusalem; & invenerunt 33
undecim congregatos, ipsos & eos qui erant cum illis, Eósque dicentes; Ve- 34
rè jam surrexit Dominus & apparuit Simoni. Tum retulerunt etiam quod ac- 35
ciderat sibi in via; & quomodò cognovissent eum ad fractionem panis. Et 36
dum ipsi loquerentur de his, stetit Je-
sus inter eos, & dixit eis, Pax vo-
bis: ego sum, ne timeatis. Contur- 37
bati sunt autem, & expavescunt &
putaverunt se videre spiritum. Et di- 38
xit eis; Quid turbamini? & quare
veniunt cogitationes in corda vestra?
Videte manus meas & pedes meos; 39
nam ego ipse sum. Palpate me, & vi-
dete: nam spiritus non habet carnem
neque ossa, sicut videtis me habere.
Et cùm dixisset hoc, ostendit eis ma- 40
nus suas & pedes suos. Cúmque ipsi 41
essent incredduli præ gaudio & admira-
tione, dixit eis; Estne apud vos hic
quod manducetur? Et dederunt ei par- 42
tem piscis assi, & favi mellis. Et ac- 43
cepit coram illis, & comédit, & ac-
cepit residuum & dedit illis. Deindè 44
dixit eis; Hic est sermo quem locutus
sum vobis cùm essem vobiscum, quòd
oporteret impleri quicquid est scriptum
in lege Moses, & Prophetis, & Psal-
mis de me. Et tunc aperuit corda co- 45
rum ut intelligerent Scripturam. Et di- 46
xit eis, Sic est scriptum, quòd Chri-
stus esset passurus, & resurrecturus à
mortuis in die tertia, Et prædicandam 47
in nomine ejus pœnitentiam & remissi-
onem peccatorum inter omnes gentes.
Incipietis autem ab Ierosolyma, Te- 48
stimonium perhibentes de his. Et ego 49
mittam ad vos promissum Patris mei.
Sedete ergò vos in civitate Ierosolyma,
quoad armemini virtute ab alto.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወተንሥኡ: ሶቤሃ: ይእቲ: ሰዐተ: ወተሰውጡ: ሊየሩሰሌም: ወረኽቦሙ: ለዓሠርቱ:
34 ወለካሐዴ: ጥቡላን: ወለለሂ: ምስሌሆሙ::=: ወይቤሉ: ለሚን: ተንሥአ: እግዚእነ: ወ
35 ለስተርአዮ::ለስምዖን::=: ወነገርዎሙ: እሙንቱ: ዘበፍኖት: ወዘኮሙ: ለእመርዐ:
36 ለእግዚእነ: እንዘ: ይፈትት: ኅብስተ::=: ወእንዘ: ዘንተ: ይትናገሩ: ቆመ: ማእከ
37 ሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎሙ: ሰላም: ለክሙ: ሊትፍርሁ: ለነ: ወእቲ:=: ወ
38 ደንገፁ: ወፈርሁ: ወመሰሎሙ: መንፈስ: ዘይሬእዩ::=: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱ
39 ስ: ምንትኑ: ያደነግፀክሙ: ወለመንት: ሕሊናኒ: የዐርግ: ውስተ: ልብክሙ::=: ረኦዩ: እደ
ዊየ: ወእገርየ: ከመ: ለነ: ውእቱ: ወግሥሡኒ: ወለእመሬ: እስመ: መንፈስ: ለሥጋ: ወዓጽ
40 መ: ላልቦ: ከመ: ትሬለዩኒ: እነ: ቤየ:=: ወዘንተ: ብሂሎ: ለርእዮሙ: እደዊሁ: ወእገሪ
41 ሁ::=: ወእንዘ: ዓዲ: ሊሊሶኑ: እመድንጋፄ: ወእንዘ: ያነክረ: በትፍሥሕት: ወይቤ
42 ሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ለእርደኢሁ: ቦኑ: ዘብክሙ: ዘንበልዕ: ዝየ::=: ወወሃቦ:
43 ዓዛ: መክፈልተ: ጥቡሰ: ወጸቃወዐ::=: ወበልዐ: በቅድሜሆሙ: እግዚእነ: ወነሥአ: ዘ
44 ተርፈ: ወወሀቦሙ::=: ወይቤሎሙ: ለነኑ: ዝነገርየ: ዘለኬለክሙ : እንዘ: ሃለዎክ
ሙ: ምስሌየ: ከመ: ሃለው: ይበጽሕ: ዘይቤ: ለሪተ: ውሴ: ወነቢያት: ወመዝሙር: በእ
45 ንቲለየ:=: ወእምዝ: ከሠተ: ልቦሙ: ከመ: ይሉብዉ: መጻሕፍተ: ወለበዉ::=: ወ
46 ይቤሎሙ: ከማሁ: ጽሑፍ: ከመ: ይትቀተል: ክርስቶስ: ወይትነሣእ: እምውታን: በሣ
47 ልስት: ዕለት:=: ወይሰብኩ: በስሙ: ለንስሓ: ወለሥርየተ: ኃጢአት: ለኵሉ: ለሕ
48 ዛብ: እኂዘሙ: እመሊየሩሰሌም:=: ወእንትሙ: ሰማዕቱ : ለዝንቱ::=: ወናሁ: እ
49 ነ: እፈኑ: ተስፋሁ: ለአቡየ: ላዕሌክሙ: ወእንትሙሰ: ንበሩ: ሃገረ: ሊየሩሰሌም: እ
ስክ: ትለብሱ: ኃይለ: እመላርያም:=:

Et surrexerunt statim istâ horâ, & reversi sunt *in* Hierusalem, & invenerunt un- 33
decim congregatos, & *eos* qui cum illis *erant*. Et dixerunt; Certè, surrexit Do- 34
minus noster, & apparuit Simoni, Et nuntiaverunt iis ipsi quæ in via *gesta e-* 35
rant, & quomodo cognoverunt Dominum nostrum frangentem panem. Et dum 36
hæc colloquerentur, stetit medio eorum Dominus Jesus, & dixit iis; Pax vobis,
ne timeatis, ego sum. Et conterriti fuerunt, & timuerunt, & videbatur iis spi- 37
ritus quem videbant. Et dixit iis Dominus Jesus; Quid conterriti estis, & quid 38
cura ascendit in corda vestra? Videte manus meas, & pedes meos, quòd ego 39
sum: & contrectate me, & scitote quòd spiritus carnem & ossa non habet, pro-
ut videtis *quòd* ego habeo. Et hoc dicens ostendit iis manus suas, & pedes suos. 40
Et adhuc *ipsis* non credentibus præ terrore, & mirantibus præ gaudio, dixit Do- 41
minus Jesus discipulis suis; Estne quod habetis quo vescamur hîc? Et dede- 42
runt ei piscis partem assi, & favum apiarium. Et comêdit in conspectu eorum 43
Dominus noster: & sumpsit reliquias, & dedit iis, Et dixit iis; Nónne hic est ser- 44
mo meus quem loquutus sum vobis, quum essetis mecum, quòd oportuerat im-
pleri, quæ dixit lex Mosis, & propheræ, & Psalmus de me. Et tunc aperuit cor 45
eorum, ut intelligerent Scripturas: & intellexerunt. Et dixit iis; Sic scriptum est, 46
quòd trucidaretur Christus, & resurgeret à mortuis in tertio die: Et prædicarent 47
in nomine ejus in pœnitentiam, & remissionem peccatorum omnibus gentibus, in-
cipientes ab Hierusalem. Et vos testes *estis* hujus. Et ecce ego mittam promissi- 48
onem Patris mei super vos. Et vos manete civitate Hierusalem, usquequò indua- 49
mini virtute ex alto.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

واجب است كه هر چيزي تمام شود * كه در ناموس موسي وكتاب پيغمبران * ومزامير * براي
من نبشته شد * * وبعد ازان * دهن وفهم ايشانرا قوت داد * وكشاده كرد * تا كتابها را دريابند *
45
ويغوران برسند * ونيز بديشان كفت اين چنين واجب بود كه مسيح † دردناك شود * وسوم
46
روز از ميان مردكان † برخيزد * تا بنام او مژده ٔ توبت † در همه عالم كفته شود * براي
47
oportet ut omnis res compleatur, quæ in Lege Mosis, et scripturâ Prophe-
tarum, et Psalmis de me scripta est. 45
Et post hæc os et intellectum eorum
corroboravit et aperuit, ut Scriptu-
ras intelligerent, et in abdita earum
penetrarent. Atque etiam illis di- 46
xit; Ita oportuit ut Christus dolo-
rem pateretur, et tertiâ die de mor-
tuis resurgeret. Ut in nomine ejus 47
Evangelium respiscentiæ in toto
mundo prædicaretur, in abolitionem
peccatorum:

كناهها صد چهل سه بالا رفتن مسيح در آسمان

CXLIII. Ascensio Christi in cœlum.

Et principium ab Hierosolymâ fie-
ret. Et vos estis testes horum omni- 48
um. Et ego promissum Patris mei 49
vobis mittam: oportet autem ut in
urbe Hierosolyma commoremini, do-
nec ex alto potentiam et virtutem
induatis.

واغاز از اورشليم شود * * وشما ايد † كواهان † اين همه را * ومن وعده پدر مرا بشما بفرستم
48
49
وشما كه در شهر اورشليم † ساكن باشيد * تا انكه كه از بلندي قوت ونيرو بپوشيد *

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

50 Εξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν
51 αὐτούς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο
52 εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ μετὰ
53 χαρᾶς μεγάλης. Καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. Ἀμήν.

Τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν Συρίοις, βχοϛ, κεφαλαίοις τμβ.

MS. A. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν.

Eduxit autem eos foràs usque in Bethaniam: & sustollens manus suas, benedixit
50 eis. Et factum est in benedicere eum illis, disjunctus est ab eis, & sursum ferebatur
51 in cœlum. Et ipsi adorantes eum, regressi sunt in Hierusalem cum
52 gaudio magno. Et erant semper in templo, laudantes & benedicentes
53 Deum. Amen.

Et eduxit eos usque in Beth-Ania, & elevavit manus suas, eisque benedixit. Et factum est dum benediceret eis, separatus est ab eis, & conscendit cœlos. Ipsi autem adoraverunt eum, & reversi sunt ad Jerusalem cum gaudio magno. Et omni tempore erant in templo, glorificantes & benedicentes Deum. Amen.

Absolutum est Evangelium sacrosanctum Lucæ Evangelistæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

50 * واز انجا با بیت عینا ایشانرا ببرد * ودستها خودرا بر داشت * وایشانرا دعا کرد * وچون دعا
51 تمام کرد * از رسولان جدا شد * ودر اسمان † بالا رفت * ایشان مر اورا سجود کردند ودر اورشلیم † باز
52 گشتند بشادمانی بزرك * وهمه وقت † در هیکل کنشت بودند * ومر خداي را حمد وستایش مي
53 دادند * وقبول مي شد امین

تمام شد انجیل لوقا

Et illinc in Bethaniam illos edu- 50
xit, & manus suas sustulit, et il-
lis benedixit. Et cum benedictio- 51
nem absolvisset, ab Apostolis separa-
tus est, et in cœlum ascendit. Ipsi 52
eum adoraverunt, et in Hierosoly-
mam reversi sunt cum gaudio ma-
gno. Et omni tempore in templo Ec- 53
clesiæ erant, et Deo laudem et glori-
am tribuerunt: et acceptatio fuit.
Amen.

Absolutum est Evangelium Lucæ.

(α) ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ.

Α' Περὶ τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου.
Β' περὶ τῶν ἐκβληθέντων ἐκ τοῦ ἱεροῦ.
Γ' (β) περὶ τοῦ Νικοδήμου καὶ Ἰησοῦ.
Δ' περὶ τῆς Σαμαρείτιδος.
Ε' περὶ τοῦ Σαμαρείτου.
ϛ' (γ) περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλικοῦ.
Ζ' περὶ τοῦ τριακοστοῦ καὶ ὀκτωκαιδεκάτου ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.
Η' περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.
Θ' περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
Ι' (δ) περὶ τοῦ τυφλοῦ.
ΙΑ' περὶ τῆς ἐγέρσεως τοῦ Λαζάρου.
ΙΒ' περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
ΙΓ' περὶ τοῦ εἰπόντος Ἰούδας.
ΙΔ' περὶ (ε) τοῦ ὄνου.
ΙΕ' περὶ τῶν προσελθόντων (ζ) Ἑλλήνων, καὶ ἐρωτώντων τὸν Φίλιππον.
Ις' περὶ τοῦ νιπτῆρος.
ΙΖ' περὶ τοῦ παρακλήτου.
ΙΗ' περὶ τῆς αἰτήσεως (η) τοῦ Κυριακοῦ σώματος.

MS. A. (α)····· Titulus capitum abscinditur. (β) περὶ Νικοδήμου. Ζήτησις περὶ κεφαλαίου. (γ) περὶ τοῦ * βασιλικοῦ. (δ) περὶ τυφλοῦ. ΙΑ'. περὶ Λαζάρου. (ε) (ζ) Ἑλλήνων. Ις' περὶ (η) τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

SECUNDUM JOANNEM SANCTUM EVANGELIUM.

(ι) ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAP. I. ΚΕΦ. α'.

1 ΕΝ ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.
2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο
3 οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ
4 τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος
5 ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα
6 μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ
7 φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει
8 πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ
9 ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε,
10 καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον.

MS. A. (ι) Titulus abscinditur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EVANGELIUM SANCTUM, Præconium Johannis, quod Græcè protulit atque promulgavit Ephesi.

In nomine Domini Deique nostri Jesu Christi, audimus Evangelium sacrosanctum, prædicationem Johannis præconis.

Lectio in festo nativitatis Domini nostri. I.

CAPUT. I.

1 IN principio erat Verbum, & ipsum Verbum erat apud Deum, & Deus erat ipsum
2 Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per manum ejus fuêre, & sine ipso
3 ne unum quidem fuit quidquid fuit. Per
4 ipsum facta est vita, & vita est Lux hominum.
5 Et ipsa Lux in tenebris lucet, & tenebræ
6 eam non perceperunt. Fuit homo qui missus
7 est à Deo nomine Johannes. Is venit in te-
8 stimonium, ut testaretur de Luce, ut omnes
9 crederent per eum. Non erat ipse Lux, sed
10 ut testaretur de Luce. Erat enim is Lux ve-
11 ritatis quæ illuminat omnem venientem in mundum. In mundo erat, & mundus per eum factus est, at mundus eum non cognovit. Ad suos venit, & sui eum non receperunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

EVANGELIUM JOHANNIS, unius ex duodecim-Apostolis, quod in urbe Ephesо linguâ Græcâ Romanâ dictâ est.

CAPUT. I.

1 IN principio Sermo erat, et Sermo
2 apud Deum erat, et Deus est Sermo.
3 In principio hic apud Deum erat.
4 Omne per manum ejus erat, et absq;
5 eo non factum est unum, quod factum est. Vitæ in eo erant, et vitæ lux hominum sunt. Et lux in tenebris lumen dedit, et tenebræ lucem non extinxerunt.

Versio VULGATA LATINA.

50 51 Eduxit autem eos foràs in Bethaniam : & elevatis manibus ſuis benedixit eis. Et
52 factum eſt, dum benediceret illis, receſſit ab eis, & ferebatur in cœlum. Et ipſi
adorantes regreſſi ſunt in Jeruſalem cum gaudio magno : Et erant ſemper in tem- 53
plo, laudantes & benedicentes Deum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

50 51 *ثم اخرجهم الي بيت عنيا ورفع يديه وبارکهم * وکان فيما هو يبارکهم انفرد عنهم وصعد
52 53 الي السماء * فاما هم فسجدوا له ورجعوا الي يروسليم بفرح عظيم * وکانوا کل حين في الهيکل
يبارکون الله *

*Deindè eduxit eos in Beth-aniam, & 50
elevavit manus ſuas, & benedixit eis.
Et factum eſt dum ipſe benediceret eis, 51
ſejunxit ſe ab ipſis, & aſcendit in cœlum.
Ipſi autem adoraverunt eum, & reverſi 52
ſunt in Jeruſalem cum gaudio magno. Et 53
erant omni tempore in templo benedicentes Deum.*

كمل بعون الله تعالي حتم انجيل القديس لوقا المتطيب الکارز بحياة الابد. برکاته تسلمنا. امين *

Abſoluta eſt, opitulante Deo excelſo, impreſſio Evangelii ſancti Lucæ Medicì, prædicatoris vitæ æternæ, Cujus benedictiones protegant nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

50 ወእውፅኦሙ: ላቍለ: እስከ: ቢታኒያ: ወእንዐአ: እደው: ወእንበረ: ወበረኮ::=:
51 ወእንዘ:ይባርኮሙ:ተረሐቀ: ወዓረገ:ሰማየ::=: ወእሙንቱሰ: ሰገዱ: ሎቱ: ወተሰ
52 ውጡ:ሊየሩሳሌም: በዓቢይ:ፍሥሐ:=: ወነበሩ:ቤተ:መቅደሱ: ዘልፉ:እንዘ:ይባ
53 ርክው: ወይሴብሕው: ለእግዚአብሔር: ለዓለመ : አሜን::=:
ወንጌል: ዘሉቃስ: ቃሉ: ፻የ፶የ:

Et eduxit eos foràs uſque Bethaniam : & levavit manus ſuas, & impoſuit, & be- 50
nedixit iis. Et *dum* benedicens *erat* iis receſſit ab iis, & aſcendit *in* cœlum. 51
Et illi adorârunt eum, & reverſi ſunt *in* Hieruſalem in gaudio magno. Et manſe- 52
runt in Domo ſancta ejᵒ, perpetuò benedicentes & laudantes Deum in ſeculum. 53
Amen. *Voces Evangelii Lucæ* 2800.

SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM ſecundùm JOANNEM.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
2 3 Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipſum facta ſunt : & ſine ipſo fa-
4 ctum eſt nihil, quod factum eſt, In ipſo vita erat, & vita erat lux hominum :
5 6 Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo miſſus
à Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in teſtimonium, ut teſtimonium perhi- 7
beret de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, ſed ut teſtimo- 8
nium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem veni- 9
entem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipſum factus eſt, & mun- 10
dus eum non cognovit. In propria venit, & ſui eum non receperunt. 11

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس * انجيل القدس يوحنا بن زبدي احد الاثني عسر
حواريا کتبه يوحنيا بالهام روح القدس * برکاته تسلمنا امين * فاتحة الانجيل المجيد *

In nomine Dei unius, Patris, & Filii, & Spiritûs ſancti. Evangelium Divi Johannis filii Zebedæi unius ex duodecim Apoſtolis, quod ſcriptit Græcè per inſpirationem Spiritûs ſancti. Benedictiones ejus protegant nos. Amen.

Initium Evangelii glorioſi.

1 2 *في البدء کان الکلمة والکلمة کان عند الله * والله کان الکلمة * هذا کان في البدء
3 الله * کل به کان وبغير لم يکن شي مما کان * به کانت الحياة والحياة کانت نور الناس *
4 5 والنور اضاء في الظلمة والظلمة لم تدرکه * کان انسان ارسل من الله اسمه يوحنا * هذا
6 7 جاء للشهادة ليشهد للنور ليومن الکل به * ولم يک هو النور بل ليشهد للنور * الذي کان
8 9 نور الکل الذي يضي لکل انسان * الاتي الي العالم * في العالم کان * والعالم به کان *
10 والعالم * لم يعرفه * الي خاصته جاء وخاصته لم تقبله *
11

CAPUT. I.

IN principio erat Verbum, & Verbum 1
erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
Ab initio erat hoc apud Deum. Omnia 2
per ipſum fuerunt, & ſine ipſo non fuit 3
quicquam eorum quæ fuerunt. In ipſo erat 4
vita, & Vita erat Lux hominum: Et Lux 5
coruſcavit in tenebris, & tenebræ non
comprehenderunt eam. Fuit homo miſſus 6
à Deo, cujus nomen Johannes. Hic venit 7
in teſtimonium ut atteſtaretur Lumini,
ut crederent omnes per illum. Neq; verò 8
erat ipſe Lux, ſed ut atteſtaretur Lumini,
Quòd erat Lumen verum, quod illuminat 9
omnem hominem. Venturus in mundum,
In mundo fuit, & mundus per ipſum fa- 10
ctus eſt, & mundus non cognovit eum.
Ad peculium ſuum venit, & peculium 11
ſuum non recepit eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወንጌል: ዘዮሐንስ:
2 ል ቀደሚሁ:ቃል:ውእቱ:ወውእቱ: ቃል:ኀበ: እግዚአብሔር:ውእቱ: ወእግዚአብሔ
3 ር:ውእቱ: ቃል:=: ወከሣሁ:ቀደሚሁ: ኀበ: እግዚአብሔር: ውእቱ::=: ወኵሎ: በ
4 ቱ:ኮነ:ወዘእንበሌሁ:አልቦ: ዘኮነ:ወሊ፡ኖትየ:ወዘሂ:ኮነ: በእንቲአሁ::=: ቦቱ:ሕ
5 ይወት:ውእቱ::ወሕይወትሰ:ብርሃኑ:ለአዳለ: አመ:ሐዩው:ውእቱ::=: ወብርሃን:ው
6 ስተ:ጽልመት:ያርሊ: ወጽልመትሂ:ሊ፡ይረክቦ::=: ወሃሎ:ለሐዱ:ብእሲ: ዘተፈነወ:እ
7 ሜኃበ: እግዚአብሔር:ዘስሙ: ዮሐንስ::=: ወውእቱ: መጽአ:ሰማዕተ:ይኩን: በእን
8 ተ:ብርሃን:ከመ:ኵሎ:ይእመን: አመኔሁ::=: ወለኢሁሰ: ሊኮን:ብርሃን: ደአመ: ሰ
9 ማዕተ:ከመ:ይኩን:በእንተ:ብርሃን::=: ወብርሃን:ጽድቀሰ:ዘያበርህ:ለኵሎ:ሰብእ:
10 ዘይመጽእ:ውስተ:ዓለመ::=: ወውስተ:ዓለመ:ሃሎ: ወዓለመኒ: ቦቱ:ኮነ:ወዓለመሰ:
11 ሊያእመሮ::=: ውስተ: ዚላሁ:መጽአ: ወእሊላሁሰ:ሊተወክፍዎ::=:

EVANGELIUM JOHANNIS.

CAP. I.

PRinci pio Verbũ erat, & illud Verbum apud Deum erat, & Deus erat Verbũ. 1
Et ſic principio apud Deum erat. Et unumquodque per ipſum factũ eſt, & ab- 2
que ipſo non fuit quod factum eſt quidquam, & etiam quod factum eſt propter 3
ipſum *eſt*. In ipſo vita erat, & Vita Lux hominum erat Et Lux in tenebris lucet, 4
& tenebræ non comprehendunt eam. Et fuit quidam homo qui miſſus fuit à 5
Deo, cujus nomen Johannes *erat*. Et is venit teſtis fieri de Luce, ut qui ſque 6
crederet ex illo. Et ipſe non fuit Lux, ſed ut teſtis fieret de Luce. Et *is eſt* Lux ju- 7
ſtitiæ, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum. Et in mundo fuit, 8
& mundus in eo fuit, & mundus non cognoſcebat eum. In ſuos venit, & ſui 9
non acceperunt eum. 10 11

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 7 *وبود شخصي که اورا خدا فرستاده شد * نامش يوحنا وبپارسي يحيي خوانده شود * او
8 آمد براي گواهي تا بر نور گواهي دهد * که هر کسي بدست او ايمان بياورد * واو
9 نبود نور * ليکن گواهي دهنده بر نور * نور حق آمد تا براي هر که در عالم است *
10 روشنائي دهد * در عالم بود * وعالم بردست او شد * وعالم اورا نشناخت * براي خاصهٔ
11 خود آمد و خاصهٔ او اورا قبول نکردند *

Et erat homo quem Deus miſit, cui 6
nomen Johannes, Perſicè autem
Jahja vocatur. Ipſe venit in te- 7
ſtimonium, ut de Luce teſtimonium
daret, ut unuſquiſque per manum
ejus fidem haberet. Ille autem non 8
erat Lux illa, ſed teſtimonium dans
de Luce. Lux vera venit, ut umi- 9
cuique qui in mundo eſt lumen præ-
beat. In mundo erat, & mundus per 10
manum ejus factus eſt, & mundus
eum non cognovit. Ad proprios ſuos 11
venit, & proprii ejus eum non rece-
perunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, *credentibus*
12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν
in nomine ejus: Qui non ex sanguinib⁹, neq; ex voluntate carnis, neque ex voluntate
13 εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος
viri, sed ex Deo nati sunt. Et Verbum caro factum est, & habitavit in
14 ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ (α) ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν
nobis, (& vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre,) plenum gratiæ
ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς,) πλήρης χάριτος
& veritatis. Joannes *testatus* de ipso: & *clamavit*, dicens; Hic erat quem dixi,
15 καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ· καὶ κέκραγεν, λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον,
Post me *veniens*, ante me factus est: quia prior me erat. Et ex pleni-
16 Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώ-
tudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia. Quia lex per Moy-
17 ματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μω-
sen data est, gratia & veritas per Jesum Christum facta est. Deum nemo vidit
18 σέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε
unquam: unigenitus filius, *existens in sinum* Patris, ipse enarravit. Et
19 πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. Καὶ
hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi *ex* Hierosolymis sacerdotes
αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς
& Levitas, ut interrogarent eum; Tu quis es? Et confessus est, & non negavit:
20 καὶ (β) Λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ; Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο·
& confessus est, Quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum; Quid ergo?
καὶ ὡμολόγησεν, (γ) Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, Τί οὖν; 21
Elias es tu? & *dixit*, Non sum. Propheta es tu? & respondit, Non. Dixerunt ergò
Ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη, Οὔ. Εἶπον οὖν 22
ei; Quis es, ut responsum demus *mittentibus* nos? quid dicis de teipso?
αὐτῷ, Τίς εἶ, ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;
Ait; Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini, sicut dixit
23 Ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, καθὼς εἶπεν 23
Esaias Propheta. Et missi, erant ex Pharisæis. Et interrogaverunt
Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. Καὶ ἠρώτησαν 24
eum, & dixerunt ei; Quid ergò baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque 25
αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, (σὺ) οὔτε Ἠλίας, οὔτε
Propheta? Respondit eis Joannes, dicens; Ego baptizo in aqua: medius 26
προφήτης; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος
autem vestrûm stetit quem vos *non* nôstis. Ipse est *ille* post me venturus, qui 27
ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς
ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti.
ἔμπροσθέν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.
Hæc in *Bethabara* facta sunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans. 28
Ταῦτα (ε) ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

Κεφ. α'. MS. A. (α) ἐγεννήθησαν. (β) Λευίτας πρὸς αὐτὸν, ἵνα (γ) Ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ (δ) οὐδὲ Ἠλίας, οὐδὲ ὁ προφήτης; (ε) ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Iis autē qui receperunt eum, dedit potestatē 12
ut filii Dei fierent, iis *inquam*, qui credunt in
nomen ejus: Iis qui non ex sanguine, neq ex 13
voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed
ex Deo geniti sunt. Et verbum caro factum 14
est, & habitavit in nobis, & spectavimus glo-
riam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre,
plenum gratiæ ac veritatis. Johannes testa- 15
tus est de eo, & clamavit & ait; Hic est ille
de quo dixeram post me venturum, & fuit
ante me, quoniam prior me est. Et ex ple- 16
nitudine ejus nos omnes accepimus, & gra-
tiam pro gratia. Quandoquidem Lex per 17
Mosen data est; veritas autem & gratia per
Jesum Christum fuit.

Matutinis dominica post Epiphaniam. 2.

Deum nemo vidit unquam: unigenitus ille 18
Deus qui est in sinu Patris sui, ipse narravit.
Et hoc est testimonium ipsius Johannis quan- 19
do miserunt ad eum Judæi ab Ierusalem sa-
cerdotes & levitas ut interrogarent eum,
Tu quis es? Et confessus est, neque nega- 20
vit: & confessus est, Non sum ego Christus.
Et interrogaverunt eum rursùs, Quid ergó? 21
Elia es? Et ait; Non sum. Es tu prophe-
ta? & ait, Minimé. Dixeruntque ei, Ec- 22
quis es? ut demus responsum iis qui mise-
runt nos: quid dicis de teipso? Ait; Ego 23
sum Vox clamans in deserto, Complanate
viam Domini, prout dixit Isaia propheta.
Illi autem qui missi fuerant, ex Pharisæis 24
erant. Et interrogaverunt eum, ac dixerunt 25
ei; Quid igitur baptizas, si tu non es Chri-
stus, neque Elia, neque propheta? Respon- 26
dit Johannes, & dixit eis; Ego baptizo in
aqua, sed inter vos stat ille, quem vos nesci-
tis. Is est qui pone me veniet, & fuit ante 27
me; is *inquam*, cujus non sum dignus qui
solvam corrigias calceamentorum. Hæc in 28
Beth-Ania facta sunt trans Jordanem, ubi
baptizabat Johannes.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ii autem qui eum receperunt, illis 12
potestatem dedit, ut filii Dei fierent,
nempe eis qui in nomine ejus fidem
habent. Illi qui ex sanguine non 13
sunt, neque ex voluntate & carne,
neque ex cupiditate viri, sed ex Deo
nati sunt. Et sermo incarnatus est, 14
& inter nos mansionem fecit: &
gloriam ejus vidimus, velut gloriam
unici à Patre, qui plenus est gratiâ
et veritate.

II. Testimonium Johannis filii Zachariæ de Christo.

Johannes de eo testimonium dedit, 15
& clamavit, & dixit; Hic est
quem dixi, quod me posterior venit
& me prior est: eò quòd me antiquior
est. Et ex scaturigine abundantiæ 16
ejus nos omnes accepimus gratiam
pro gratia. Propterea quòd Lex per 17
manum Mosis data fuit: veritas
autem & gratia per Jesum Chri-
stum factæ sunt. Quispiam Deum 18
non vidit unquam: unicus Dei,
qui in intimo Patris est, ille nobis
enarravit. Et hoc est testimonium 19
Johannis, quando Judæi ab Hiero-
solyma ad Johannem miserunt Sa-
cerdotes & Levitas, & interrogâ-
runt; Tu quis es? Confessionem 20
fecit, & inficiatus non est: & con-
fessus est, Ego Christus non sum. Rur- 21
sùs interrogârunt, Tu verò quis es?
Elias es? Dixit, Nequaquam. Pro-
pheta es? Dixit, Minimé. Dixe- 22
runt; Quis tandem es? Et quid re-
nuntiabimus illis qui nos miserunt?

Versio VULGATA LATINA.

12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui cre-
13 dunt in nomine ejus : Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque
14 ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et Verbum caro factum est, & habi-
tavit in nobis : & vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre, ple-
15 num gratiæ & veritatis. Joannes testimonium perhibet de ipso, & clamat di-
cens ; Hic erat, quem dixi ; Qui post me venturus est, ante me factus est : quia
16 prior me erat. Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro
17 gratia. Quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Jesum Christum fa-
18 cta est. Deum nemo vidit unquam : unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse
19 enarravit. Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ab Ierosoly-
20 mis sacerdotes & Levitas ad eum, ut interrogarent eum ; Tu quis es ? Et confes-
sus est, & non negavit : & confessus est ; Quia non sum ego Christus. Et inter-
21 rogaverunt eum ; Quid ergò ? Elias es tu ? Et dixit ; Non sum. Propheta es tu ?
Et respondit ; Non. Dixerunt ergò ei ; Quis es, ut responsum demus his, qui
22 miserunt nos ? quid dicis de teipso ? Ait ; Ego vox clamantis in deserto ; Di-
23 rigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex
24 Pharisæis. Et interrogaverunt eum, & dixerunt ei ; Quid ergò baptizas, si tu
25 non es Christus, neque Elias, neque Propheta ? Respondit eis Joannes, di-
26 cens ; Ego baptizo in aqua : medius autem vestrûm stetit, quem vos nescitis.
27 Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est : cujus ego non sum di-
gnus ut solvam ejus corrigiam calceamenti. Hæc in Bethania facta sunt trans Jor-
28 danem, ubi erat Joannes baptizans.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * فَامَّا ٱلَّذِينَ قَبِلُوهُ فَاعْطَاهُمْ سُلْطَانًا اَنْ يَصِيرُوا بَنِي ٱللّٰهِ * ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱسْمِهِ *
13 لَيْسُوا مِنْ دَمٍ * وَلَا مِنْ اِرَادَةِ لَحْمٍ * وَلَا مِنْ مَشِيَّةِ رَجُلٍ لٰكِنْ وُلِدُوا مِنَ ٱللّٰهِ * وَٱلْكَلِمَةُ صَارَ جَسَدًا *
14 وَحَلَّ فِينَا وَرَاَيْنَا مَجْدَهُ * مَجْدَ بْنٍ وَحِيدٍ لِاَبِيهِ مُمْتَلِئٍ نِعْمَةً وَحَقًّا * يُوحَنَّا شَهِدَ مِنْ اَجْلِهِ صَارِخًا
15 وَقَائِلًا اَنَّ ٱلَّذِي يَاْتِي بَعْدِي هُوَ كَانَ قَبْلِي لِاَنَّهُ اَقْدَمُ مِنِّي * وَمِنْ اِمْتِلَائِهِ نَحْنُ بِاَجْمَعِنَا اَخَذْنَا
16 نِعْمَةً بَدَلَ نِعْمَةٍ * مِنْ اَجْلِ اَنَّ ٱلشَّرْعَ بِمُوسَى اُعْطِيَ وَٱلنِّعْمَةُ وَٱلْحَقُّ كَانَا بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ *
17 * اَلْفَضْلُ ٱلدَّائِمُ * اَللّٰهَ لَمْ يَرَ اَحَدٌ قَطُّ * اَلِٱبْنُ ٱلْوَحِيدُ ٱلَّذِي فِي حِضْنِ اَبِيهِ هُوَ خَبَّرَ
18 * وَهٰذِهِ شَهَادَةُ يُوحَنَّا اِذْ اَرْسَلَ اِلَيْهِ ٱلْيَهُودُ مِنْ يُرُوشَلِيمَ كَهَنَةً وَلَاوِيِّينَ لِيَسْاَلُوهُ اَنْتَ مَنْ *
19 فَاعْتَرَفَ وَلَمْ يُنْكِرْ وَاَقَرَّ اِنِّي لَسْتُ ٱلْمَسِيحَ * فَسَاَلُوهُ فَاَنْتَ اِيلِيَّا * فَقَالَ لَسْتُ * اَفَالنَّبِيُّ اَنْتَ فَاَجَابَ
20 كَلَّا * فَقَالُوا لَهُ فَمَنْ اَنْتَ لِنُجِيبَ ٱلَّذِينَ اَرْسَلُونَا مَاذَا تَقُولُ عَنْ نَفْسِكَ * فَقَالَ اَنَا ٱلصَّوْتُ
21 ٱلصَّارِخُ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ قَوِّمُوا طَرِيقَ ٱلرَّبِّ كَمَا قَالَ اِشَعْيَاءُ ٱلنَّبِيُّ * فَاَمَّا اُولٰئِكَ ٱلْمُرْسَلُونَ فَكَانُوا مِنَ
22 ٱلْفَرِيسِيِّينَ * وَسَاَلُوهُ قَائِلِينَ فَلِمَاذَا تُعَمِّدُ اِنْ كُنْتَ اَنْتَ لَسْتَ ٱلْمَسِيحَ وَلَا اِيلِيَّا وَلَا ٱلنَّبِيَّ *
23 * اَجَابَهُمْ يُوحَنَّا قَائِلًا اَنَا اُعَمِّدُكُمْ بِٱلْمَاءِ * وَفِي وَسَطِكُمْ قَائِمٌ ذَاكَ ٱلَّذِي لَسْتُمْ تَعْرِفُونَهُ * ٱلَّذِي
24 يَاْتِي بَعْدِي وَهُوَ كَانَ قَبْلِي * ذَاكَ ٱلَّذِي لَسْتُ بِمُسْتَحِقٍّ اَنْ اَحُلَّ سُيُورَ حِذَائِهِ * هٰذَا كَانَ
25 فِي بَيْتِ عَنْيَا فِي عَبْرِ ٱلْاُرْدُنِ حَيْثُ كَانَ يُوحَنَّا يُعَمِّدُ *

At verò qui receperunt eum, dedit eis 12
potestatem ut fierent filii Dei, qui cre-
dunt in nomine ejus: Qui non sunt ex 13
sanguine, neque ex appetitu carnis,
neque ex voluntate viri, sed nati
nati sunt ex Deo. Et Verbum factum est 14
corpus, & habitavit in nobis; & vi-
dimus gloriam ejus, gloriam Filii unici
Patris suo, pleni gratiæ et veritatis. Jo- 15
hannes testatus est de ipso, clamans ac
dicens; Quòd is qui veniet post me, ipse
erat ante me, quia antiquior me est. Et 16
de plenitudine ejus nos omnes accepi-
mus, gratiam pro gratia. Eò quòd lex 17
per Moysen data est, & gratia et veritas
fuerunt per Jesum Christum.

Sectio secunda.

Deum non vidit quis unquam. Filius 18
unicus qui est in sinu patris sui, ipse
enarravit. Et hoc est testimonium Joha- 19
nis, quando miserunt ad eum Judæi ab
Ierosolymis sacerdotes & levitas ut in-
terrogarent illum; Tu, quis es? Itaque 20
confessus est, & non negavit, & affirma-
vit; Equidem non sum Christus. Et in- 21
terrogaverunt eum, Ergò es tu Elias? &
dixit, Non sum. Num propheta ille tu
es? respondit, Nequaquam. Dixerunt ei, 22
Quis igitur es tu, ut respondeamus his
qui miserunt nos? quid dicis de te ipso?
Ait, Ego Vox clamans in deserto, Diri- 23
gite viam Domini, sicut dixit Isaias
propheta. Verùm illi delegati erant ex 24
Pharisæis. Et interrogaverunt eum, di- 25
centes; Quare ergò baptizas, si tu non
es Christus, neque Elias, neque propheta
ille? Respondit eis Johannes, dicens; 26
Ego baptizo vos aquâ, at in medio vestri
adest ille quem vos minimè cognoscitis,
Qui venturus est post me, & tamen ipse 27
fuit ante me; ille, cujus non sum dignus,
ut solvam corrigias calceamentorum.
Hoc evenit in Beth-ania in ulteriore ri- 28
pa Jordanis, ubi Johannes baptizabat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወለእለሰ፡ተወክፍዎ፡ ወሀበሙ፡ስልጣነ፡ ውሉደ፡እግዚአብሔር፡ይኩኑ፡ለእለ፡ኣመኑ፡
13 በስሙ ።።፦ እለ፡ኢኮኑ፡እመነ፡ዘደመ፡ወሊእሙ፡ፍትወተ፡ዘሥጋ፡ወሊእመሠረተ፡ብ
14 እሲ፡ለለ፡እመእግዚአብሔር፡ተወልዱ ።።፦ ወወንቱ፡ቃል፡ሠጋ፡ኮነ፡ ወኀደረ፡ላዕሌ
ነ፡ወሰወፆ፡እመኔነ ፡ ወርኢነ፡ስብሐቲሁ፡ከመ፡ስብሐተ፡አሐዱ፡ዋሕድ፡ለላቡሁ፡ዘመ
15 ሉእ፡ፍጹመ፡ጸጋ፡ ወጽድቅ፡ወሞገስ ።።፦ ዮሐንስ፡ ሰማዕቱ፡በእንቲኣሁ፡ ኀልሐ፡ወይ
ቤ፡ዝወንቱ፡ዘእቤለክሙ፡ እመድኅረየ፡ ይመጽእ፡ ዘሃሎ፡እመቅድሜየ፡እስመ፡ቀደመ
16 ኒ ።።፦ እሰመ፡እመተረፈ፡ ዚኣሁ፡ ነሣእነ፡ ኀሕነ፡ ኵልነ፡ ጸጋ፡ ህየተ፡ጸጋ፡በደበ፡ጸ
17 ጋ ።።፦ እስመ፡አሪተ፡በሙሰ፡ተወህበ፡ለነ፡ ወጸጋሰ፡ ወጽድቅ፡ በኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ኮ
18 ነ ።።፦ ለእግዚአብሔርሰ፡ ለልቦ፡ዘርኢዮ፡ ግሙሪ፡ለዋሕድ፡እግዚአብሔር፡ዘሃሎ፡
19 ወንቱ፡ሕፀነ፡ለኩሁ፡ወወንቱ፡ነገረነ ።።፦ ወዝንቱ፡ወንቱ፡ስመዮ፡ለዮሐንስ፡ለመ፡
ለእኩ፡ኢይሁድ፡ኀቤሁ፡ እመለየሩስሌመ፡ ካህናት፡ወሌቓዊያን፡ከመ፡ይሰኣልዎ ።።ወይ
20 ቤልዎ፡ለእተላ ፡ሎኣ፡ለእተላ ።።፦ ወለመነ፡ወሊክሕደ፡ ላመነ፡ ከመ፡ኢኮነ፡ ውእ
21 ቱ፡ክርስቶስ፡ዘ።።፦ ወይቤልዎ፡ሎኰላ፡ለእተላ፡ ሌልያስኑለ፡ለእተ፡ወይቤ፡ኢኮነ፡ኩ፡
22 ወይቤልዎ፡ነቢይኑ፡ለእተ ።።ወይቤ፡ ላልቦ ።።፦ ወይቤልዎ፡ሎኰላ፡ለእተላ ፡እንከ፡ዘ
23 ናጠይቁ፡ሎለ፡ለለእነ፡ሎነ፡ትብል፡ር እሰከ ።።፦ ወይቤ፡ ለእሰ፡ቃለ፡ለዋዲ፡በገደ
24 መ፡ዘይብል፡ጲሉኣ፡ፋኖተ፡እግዚአብሔር ፡በከመ፡ይቤ፡ኢሰይያስ፡ነቢይ ።።፦ ወለ
25 ለሰ፡ተፈነዉ፡እመፈሪሳዊያን፡ እሙንቱ ።።፦ ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ወለሮ፡እንከ፡ታ
26 ጠመቅ፡የሊኢንከ፡ክርስቶስ፡ ወኢሌልያሰኒ፡ ወኢነቢይ ።።፦ ወለወሠለ፡ዮሐንስ፡ወ
ይቤሎሙ፡ለእሰ፡ ለጠመቀክሙ፡ በማይ፡ ወመእከለክሙ፡ሃሎ፡ይቀውሙ፡ ዘኢታእምሩ
27 ሙ ።።፦ ለእተሙ፡ ዘኢይደልወኒ፡ እፍታሕ፡ ቶታነ፡ ለዛእነሁ፡ ዘይመጽእ፡እመድኅሪ
28 የ ።።፦ ወከመዝ ፡ ኮነ፡ በቢታንያ ።በቤተ፡ ሪብ ፡ በማዕደተ ፡ ዮርደኖስ ፡ በኀበ፡ ሃሎ፡
ያጠመቅ ፡ ዮሐንስ፡።።፦

Et quotquot acceperunt eum, dedit iis potestatem filios Dei fieri, iis qui credunt 12
in nomine ejus : Qui non sunt ex sanguine neque ex concupiscentia & volun- 13
tate carnali, neque ex voluntate hominis, sed à Deo nati sunt. Et hoc Verbum 14
caro factum est, & habitavit apud nos, (& occultavit illud à nobis, & vidimus
gloriam ejus sicut gloriam unicè unius patris ejus,) plenum perfectionis gratiæ
& misericordiæ. Johannes testis ejus, de eo clamavit, & dixit; Hic est *de* quo di- 15
cebam vobis, Post me veniet, qui erat ante me quia anteïvit me. Quia ex abun- 16
dantia ejus accepimus nos omnes, gratiam pro gratia super gratiam. Quia lex 17
per Mosen data est nobis, & gratia & veritas per Jesum Christum facta est. De- 18
um nemo est qui vidit unquam : unicus Dei *filius* qui fuit in sinu patris ejus, etiam
ipse nuntiavit nobis. Et hoc est testimonium Johannis, quando miserunt Judæi 19
ad eũ ab Hierosolymis, sacerdotes, & levitas, ut interrogarent eum : & dixerunt
ei; Tu, quis es? Et confessus est, & non negavit, confessus est quod non fuit ille 20
Christus. Et dixerunt ei, Quis es? Elia sne es? & dixit, Non sum. Et dixerunt ei, Pro- 21
phetáne es? Et dixit, Minimè. Et dixerunt ei, Quis es igitur, ut significemus, iis 22
qui miserunt nos? quem dicis teipsum *esse*? Et dixit, Ego *sum* vox circumeüntis in 23
deserto, dicens; Præparate viam Dei, sicut *dixit* Esaias Propheta. Et qui missi fu- 24
erant, ex Pharisæis erant. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Et quomodo igi- 25
tur baptizas, si non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Et respon- 26
dit Johannes, & dixit iis; Ego baptizo vos in aqua, & medio vestrûm extitu-
rus est quem nescitis vos : Cujus non convenit mihi solvere corrigiam calcea- 27
menti ejus, qui veniet post me. Et sic factum fuit in Bethania in domo magna 28
trans Jordanem, ubi baptizabat Johannes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 بر نفس خود چه مي كوئي * كفت منم اواز و بانك كه از بيابان مي آمد * كه راه خداي هموار
24 25 بداريد * چنانك اشعياي پيغمبر كفت * * وايشان كه فرستاده شدند از معتزلان بودند * * از و
26 پرسيدند * وبدو كفتند * چون مسيح نيستي ونه ايليا * ونه پيغمبر * چرا مي شوئي * * يحيي پاسخ
داد و بديشان كفت من در اب مي شويم * ودر ميان شما ايستاده است * وشما اورا نمي شناسيد *
27 * اينست كه از من پستر بيايد * واز من پيشترست * انك ارزاني نيستم كه بند
28 كفش اورا بكشايم * * واين احوالها در بيت عينا شد * در كذركاه اردن * دران جايكاه
كه يحيي مي شست *

De teipso quid dicis? Dixit, Ego 23
sum vox, & clamor, qui ex deserto
venit; Complanate viam Domini,
quemadmodum Esaias propheta di-
xit. Et illi qui missi fuerant ex Pha- 24
risæis erant. Ab eo interrogârunt, et 25
dixerunt; Cùm Christus non sis, ne-
que Elias, neq; Propheta, quare ba-
ptizas? Johannes respondit dedit, 26
& illis dixit; Ego in aqua baptizo:
inter vos autem quidam stans est,
& vos eum nescitis. Ipse est, qui me 27
posterior venit, & me prior est : cu-
jus non sum dignus, ut corrigiam
calceamenti ejus solvam. Hæ autem 28
res in Bethania factæ sunt, trans
Jordanem, in eo loco quo Johannes
baptizabat.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Postridiè conspicit Joannes Jesum venientem ad se, & ait;
29 Τῇ ἐπαύριον (ζ) βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει,
Ecce agnus Dei, tollens peccatum mundi. Hic est de quo ego di-
30 Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶ-
xi; Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat. Et
31 πον, Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Κἀ-
ego non sciebam eum, sed ut manifestetur Israel, propter hoc veni ego in
γὼ οὐκ ἤδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ
aqua baptizans. Et testatus est Joannes, dicens; Quia vidi Spiritum
32 ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων, Ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα
descendentem quasi columbam de cœlo: & mansit super eum. Et ego non sciebam
33 καταβαῖνον (η) ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ· καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ ἤδειν
eum, sed mittens me baptizare in aquâ, Ille mihi dixit; Super quem videris
αὐτὸν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς
Spiritum descendentem, & manentē super eum; hic est baptizans in Spiritu
τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, (θ) οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι
sancto. Et ego vidi, & testatus sum quia hic est Filius Dei. Postridiè
34 ἁγίῳ. Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τῇ ἐπαύριον
35 iterùm stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo. Et respiciens Je-
36 πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰη-
sum ambulantem, dicit; Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo discí-
37 σοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθη-

puli loquentem, & secuti sunt Jesum. Conversus autem Jesus, & videns
ταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος 38
eos sequentes, dicit eis; Quid quæritis? Illi autem dixerunt ei; Rabbi,
αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ,
(quod dicitur interpretatum, Magister,) ubi manes? Dicit eis? Venite & vide-
(ὃ λέγεται (ι)ἑρμηνευόμενον, Διδάσκαλε,) ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς, Ἔρχεσθε καὶ ἴδε- 39
te. Venerunt & viderūt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora
τε. (κ)ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· (λ)ὥρα
autē erat quasi decima. Erat Andreas frater Simonis Petri, unus ex duob⁹ audi-
δὲ ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκου- 40
entibus à Joanne, & secutis eum. Invenit hic primus fratrem
σάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει οὗτος (μ) πρῶτον τὸν ἀδελφὸν 41
proprium Simonem, & dicit ei; Invénimus Messiam, quod est interpretatum,
τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, (ν) ὁ
Christus. Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit; Tu
Χριστός. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. (ξ)ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Σὺ 42
es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur, Petrus. Postridiè
εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, (ο)ὃ ἑρμηνεύεται, Πέτρος. Τῇ ἐπαύριον 43
voluit Jesus exire in Galilæam, & invenit Philippum, & dicit ei;
(π)ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει (ρ) αὐτῷ,
Sequere me. Erat autē Philippus à Bethsaïda, ex civitate Andreæ & Petri.
Ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδὰ ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 44

MS. A. (ζ) βλέπει τὸν Ἰησοῦν (η) ὡς (θ) αὐτός (ι) μεθερμηνευόμενον, (κ) ἦλθον οὖν καὶ (λ) ὥρα ἕως ὡς ἕκτη. Ἦν δὲ Ἀνδρέας (μ) πρῶτον (ν) Χριστός. (ξ) ἐμβλέψας αὐτῷ (ο) ὅς (π) ἠθέλησεν ἐξελθεῖν (ρ) αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀκολούθει

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ad oblationem dominicæ post Epiphaniam. 3.

Postero autem die vidit Johannes Jesum ve- 29
nientem ad se, & ait; Ecce Agnus ille Dei
qui tollit peccatum mundi. Hic est de quo 30
dicebam; Ponè me venit vir, & fuit ante me,
quoniam prior me est. Et ego non noveram 31
eum, sed ut innoteſcat Israeli, propterea ve-
ni aquâ baptizatum. Et testatus est Johan- 32
nes, dixitque; Conspicatus sum Spiritum de-
scendentem de cœlis quasi columbam, man-
sitque super eum. Et ego non noveram eum, 33
sed qui misit me ut baptizarem aquâ, ipse
mihi dixerat; Ille super quem visurus es de-
scendentem Spiritum & commorantem super
eum, hic baptizat in Spiritu sanctitatis. Et 34
ego vidi, & testor hunc esse Filium Dei. Cx-
terùm alio die stabat Johannes, & duo ex
discipulis ejus. Et intuitus Jesum ambulan- 36
tem, ait; Ecce Agnus Dei. Audieruntque 37
duo ejus discipuli dum diceret, & abierunt
post Jesum. Et conversus Jesus respexit eos 38
venientes post se, dixitque eis; Quid quæri-
tis? Dicunt ei, Magister noster, ubi degis?
Dixit eis; Venite, & videbitis. Illi autem 39
venerunt & viderunt ubi degeret, & apud
eum fuerunt die illo: & erat quasi hora de-
cima. Unus autem ex iis qui hæc audierant 40
à Johanne & abierant post Jesum, erat An-
dreas frater Simonis. Iste vidit priùs Simo- 41
nem fratrem suum, & dixit ei, Invénimus
Messiam. Et adduxit eum ad Jesum. Intui- 42
tus autem eum Jesus, ait; Tu es Simon filius
Columbæ, tu vocaberis Petra.

Ad oblationem dominicæ III. post Epiphaniam. 4.

Porrò die altero voluit Jesus exire in Gali- 43
læam, & invênit Philippum, dixitque ei;
Post me venito. Ipse verò Philippus erat 44
ex Beth-zaida, *domo piscatoris*, ex civitate
Andreæ & Simonis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Et in die secundo Johannes Jesum 29
vidit, qui ad eum venit, & dixit;
Ecce Agnus Dei, qui peccatum ho-
minum tollit. Hic est de quo ego di- 30
xi, quòd vir me posterior venit, &
me antiquior est: Et ego eum non 31
cognovi, sed ut Israeli innotesceret,
propterea veni ut aquâ baptizarem.
Et testimonium dedit Johannes, & 32
dixit; Spiritum quidem vidi, qui
similis columbæ de cœlo descendit,
& super eum mansit. Et ego eum 33
non noveram: sed is qui me misit ut
aquâ baptizarem, idem mihi dixit:
Quemcunque videris quòd Spiritus
descendat, & super eum quiescat,
ille est qui Spiritu sancto baptizat.
i. e. lavat. Et ego vidi, & testi- 34
monium dedi, quòd ipse est Filius
Dei.

III. Simeon & Andreas Chri-
stum sequuntur.

Die alio Johannes surrexerat cum 35
duobus ex discipulis ejus. Et in 36
Jesum intuitus est, quo tempore
ambularet, & dixit; Ecce Agnus
Dei. Et cùm hunc sermonem dice- 37
ret, ambo illi discipuli ejus audi-
verunt, & post Jesum iverunt.

Versio VULGATA LATINA.

29 Alterâ die vidit Joannes Jesum venientem ad se, & ait; Ecce Agnus Dei, ecce
30 qui tollit peccatum mundi. Hic est, de quo dixi; Post me venit vir, qui ante me
31 factus est: quia prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Is-
32 raël, propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Joan-
nes, dicens; Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cœlo, & man-
33 sit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille
34 mihi dixit; Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem super eum,
35 hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi: & testimonium perhibui, quia
36 hic est Filius Dei. Alterâ die iterùm stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo. Et
37 respiciens Jesum ambulantem, dicit; Ecce Agnus Dei. Et audierunt eum duo
38 discipuli loquentem, & secuti sunt Jesum. Conversus autem Jesus, & videns eos
sequentes se, dicit eis; Quid quæritis? Qui dixerunt ei; Rabbi, (quod dicitur
interpretatum, Magister) ubi habitas? Dicit eis, Venite, & videte. Venerunt, & 39
viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi de-
cima. Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus, qui audierant à 40
Joanne, & secuti fuerant eum. Invenit hic primùm frattem suum Simonem, & 41
dicit ei; Invénimus Messiam: (quod est interpretatum, Christus.) Et adduxit 42
eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit; Tu es Simon filius Jona: tu vo-
caberis Cephas: quod interpretatur, Petrus. In crastinum voluit exire in Galilæ- 43
am, & invenit Philippum. Et dicit ei Jesus; Sequere me. Erat autem Philip- 44
pus à Bethsaida, civitate Andreæ & Petri.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 *وفي الغد نظر يسوع مقبلاً فقال هذا حمل الله الذي يرفع خطايا العالم *هذا ذاك الذي قلت
30 انا من اجله انه ياتي بعدي رجل وهو كان قبلي لانه اقدم مني *وانا لم اكن اعرفه لكن
31 ليظهر لاسرائيل *من اجل هذا جيت انا لاعمد بالماء *وشهد يوحنا قايلا اني رايت الروح اتيا
32 عليه من السماء مثل حمامة وحل عليه *وانا لم اكن اعرفه *لكن من ارسلني لاعمد بالماء
33 هو قال لي ان الذي ترى الروح ينزل ويثبت عليه هو يعمد بروح القدس *وانا عاينت
34 وشهدت ان هذا هو ابن الله * الفصل الثالث * وفي الغد كان يوحنا واقفا واثنان من
35 تلاميذه *فنظر يسوع ماشيا *فقال هذا حمل الله *فسمع تلميذاه كلامه فتبعا يسوع *فالتفت
36 يسوع فراهما يتبعانه فقال لهما ماذا تريدان * فقالا له ربي الذي تاويله يا معلم اين تكون *
37 *فقال لهما تعالا فانظرا *فاتيا وابصرا اين يكون واقاما عنده يومهما ذلك *وكان نحو عشر
38 ساعات *وكان اندراوس اخو سمعان بطرس احد [من] الاثنين الذين سمعا من يوحنا وتبعا
39 يسوع *هذا وجد اولا سمعان اخاه وقال له قد وجدنا مسيا الذي تاويله المسيح *جاء به الى
40 يسوع * فلما نظر اليه يسوع قال له انت سمعان بن يونا *انت تدعى بطرس الذي تاويله
41 الصخر * الفصل الرابع * ومن الغد اراد الخروج الى الجليل فوجد
42 فيلبس فقال له يسوع اتبعني *وكان فيلبس من بيت صيدا من مدينة اندراوس وبطرس *

*Postridiè autem vidit Jesum venientem, 29
& ait; Iste est Agnus Dei, qui auferet
peccata mundi. Hic est ille, de quo dixi 30
ego, quòd esset venturus post me vir, qui
tamen ipse fuerit ante me, quandoqui-
dem antiquior me est. Et ego non nove- 31
ram eum: sed ut innotesceret Israeli,
propterea veni ego ut baptizarem aquâ.
Et testificatus est Johannes, dicens; 32
Equidem vidi Spiritum venientem super
eum de cœlo veluti columbam, & man-
sit super eum; Et ego non noveram eum: 33
sed qui misit me ut baptizarem aquâ,
ipse dixit mihi; Is super quem videris
Spiritum descendere & persistere, ipse ba-
ptizabit Spiritu sancto. Et ego vidi, & 34
testificatus sum, quia hic est filius Dei.*

Sectio tertia.

*Postridie verò Johannes stabat, & duo 35
ex discipulis ejus. Et respexit Jesum 36
ambulantem, & dixit; Hic est agnus
Dei. Et audierunt duo discipuli ejus ser- 37
monem ipsius, & secuti sunt Jesum. Con- 38
versus est autem Jesus, & vidit eos se-
quentes se, & ait illis; Quid vultis? Di-
xerunt ei; Rabbi, (cujus interpretatio est,
Magister,) ubi habitas? Inquit eis; Ve- 39
nite ac videte. Et venerunt viderunt que
ubi moraretur: & manserunt apud eum
die suo illo: & erant quasi decem horæ.
Erat autem Andreas frater Simonis Pe- 40
tri, unus ex duobus qui audierant Jo-
hannem, et secuti fuerant Jesum. Hic re- 41
perit primò Simonem fratrem suum, &
dixit ei; Jam invénimus Messiam, cujus
interpretatio est, Christus: Et adduxit 42
eum ad Jesum. Quumq; inspexisset eum
Jesus, ait illi; Tu es Simon filius Jona:
tu vocaberis Petrus, cujus significatio
est, Petra.*

Sectio quarta.

*Et crastinâ die voluit exire in Galilæ- 43
am, & invenit Philippum, ac dixit ei
Jesus; Sequere me. Erat autē Philippus à 44
Beth-saida, ex civitate Andreæ & Petri.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወለሙ:ሰሂታ: ርእዮ: ለእግዚእ: ሊየሱስ:እንዘ:ይመጽእ:ኀቤሁ:ወይቤ:ነዋ:በግዑ:ለ
30 እግዚአብሔር:ዘያነሣት:ወያሰስል:ኃጢኣተ:ዓለሙ::=> ዝውእቱ: ዘእቤለክሙ:
ላእ:በእኀቲአሁ:ይመጽእ:ብእሲ:እሙድኅሬየ:ዘሃሎ:እመቅድሜየ:እስመ:እመቅድ
31 ሜየ:ውእቱ:ኮነ::=> ወእነሰ: ኢያእመርኩ:ደእሙ:ከመ:ያእመርዎ:እስራኤል:በእ
32 ኀተ:ዝንቱ:መጻእኩ:ላእ:ከመ:ለጥምቅ:በማይ::=> ወነገረ: ስምዖ: ዮሐንሰ: ወይ
ቤ:ርኢኩ: መንፈሰ: ቅዱሰ: እንዘ: ይወርድ:ከመ: እንተ:ርግብ: ላመሰሚይ:ወነበረ:ደ
33 ቤሁ::=> ወእነሰ: ኢያእመርኩ:ባሕቱ:ዘፈነወኒ:ለጥምቅ:በማይ:ውእቱ:ይቤለኒ:ደ
በ:ዘርኢከ:ይወርድ:መንፈስ:ቅዱስ:ወነበረ: ደቤሁ: ውእቱ: ዘያጠምቅ:በመንፈስ:ቅ
ዱስ::=> ወለለየ:ርኢኩ: ወእነ: ስማዕቱ: ከመ:ዝንቱ: ውእቱ: ወልደ:እግዚአብሔ
34 ር::=> በእንድርያስ::=> ወበሰሂታ:ካዕበ:እንዘ:ይቀውም:ዮሐንስ:ወክልኤ
35 ቱ:ለሙ:ለርደኢሁ::=> ርእይሙ: ለእግዘእ:ኢየሱስ:እንዘ:ይሐውር:ወይቤ:ነዋ:በ
36 ግዑ:ለእግዚአብሔር :ዘያሴስል:ኃጢኣቶ:ለዓለም::=> ወሰሙዕሙ:ክልኤሆሙ:ላር
37 ደኢሁ:እንዘ: ይብል: ከመዝ: ወተለውዎ:ለእግዚእ:ኢየሱስ::=> ወተመይጦ:እግዚ
38 እ:ኢየሱሰ:ርእዮሙ:እንዘ:ይተልውዎ: ክልኤሆሙ:ወይቤሎሙ::=> ምንተ:ተኀሥ
39 ሡ::ወይቤልዎ:ረቢ:በዘትር ጋጫሁ:ቢቅ:ብሂል:ኢይቴ: ተኀድር::=> ወይቤሎሙ:
ንዑ:ወትርእዩ:: ወሖዱ:ወርእዩ:ኀቤ:ይኀድር: ወወዓሉ:ኀቤሁ:ይእተ: ዕለተ:እስከ:
40 ዓሠዱ:ሰዓት::=> ወእሉ:ሐዱ:እንድርያሰ:እኁሁ:ለስምዖን:ጴጥሮስ:ለሐዱ:እመ
41 ልሌቱ:እለ:ሰሙዑ:በኀበ:ዮሐንስ:ወተለውዎ:ለእግዚእ:ኢየሱስ::=> ወእቅደመ:ረ
ኪበ:ውእቱ: እኁየሁ: ስምዖንሃ:ወይቤሎ:ረከብናሁ:ለመሲሕ:ዘይብልዎ:በትርጓሜ
42 ሁ:ክርስቶስ::=> ወወሰደ: ኀበ:እግዚእ: ኢየሱሰ:ወሰበ:ርእዮ:እግዚእ:ኢየሱስ: ወ
ይቤሎ:ላንተኑ: ስምዖን:ወልደ: ዮሐንስ:እንተኬ: ተሰመይ: ኬፋ:ዘበትርጓሜሁ:ጴጥ
43 ሮስ::=> ወበሰሂታ :ፈቀደ:ይሑር :ገሊሳ:ወረከቦ:እግዚእ: ኢየሱስ:ለፊልፍስ: ወይቤ
44 ሎ:ተልወኒ::=> ወውእቱ:ፊልጶስ:ዘቤተ:ሳይደ:ዘሃገረ:እንድርያስ:ወጴጥሮሰ::=>

Et postero die vidit Dñm Jesum venientem ad eum, & dixit; Ecce agnus Dei qui 29
tollit, & expellit peccara mundi. Hic est de quo dixi vobis ego, de illo *inquam*, 30
Veniet vir post me qui fuit ante me, quia ante me ille fuit. Et ego non noveram 31
eum, sed ut cognosceret eum Israel, propterea veni ego ut baptizarem in aqua.
Et nuntiavit testimonium suum Johannes, & dixit; Vidi Spiritum sanctū descen- 32
dentem quasi columbam è cœlo, & sedit super eum. Et ego nesciebam eum: 33
veruntamen qui misit me ut baptizarem in aqua, ipse dixit mihi, Super quem vide-
ris Spiritum sanctum descendentem, & sedit super eum; ipse *est* qui baptizabit in 34
Spiritu sancto. Et ego ipse vidi, & ego testis ejus *sum*, quòd hic est filius Dei.

De Andrea.

Et alterâ die iterum stantes Johannes, & duo ex discipulis ejus, Vide- 35 36
runt Dominum Jesum ambulantem, & dixit; Ecce agnus Dei qui expellit pec-
cata mundi. Et audierunt eum duo discipuli ejus loquentem sic, & sequuti 37
sunt Dñm Jesum. Et conversus Dñs Jesus vidit sequentes eum ambos illos, & dixit; 38
Quid quæritis? Et dixerunt ei, Rabi, (quod in interpretatione ejus, Magister dicen-
dum,) ubi moraris? Et dixit iis, Venite & videbitis: & venerunt, & viderunt 39
ubi morabatur, & permanserunt apud eum isto die usque ad decimam horam: &
unus, Andreas frater Simonis Petri, unus *inquam* ex duobus qui audierant apud 40
Johannem, & sequuti fuerant Dominum Jesum. Et primùm invênit ipse fra- 41
trem suum Simonem, & dixit ei; Invénimus Messiam, quod vocant in interpreta-
tione ejus, Christum. Et adduxit eum ad Dominum Jesum, & tunc vidit eum 42
Dominus Jesus, & dixit ei; Túnc Simon filius Johannis? tu igitur vocaberis
Cepha, quod in interpretatione sua *dicitur*, Petrus. Et postero die voluit ire 43
in Galilæam, & invênit Dominus Jesus Philippum, & dixit ei; Sequere me.
Et iste Philippus *erat* ex Bethsaida, ex civitate Andreæ & Petri. 44

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 *عيسي سوي ايشان بنكريد ودید *كه در دنبال اومي روند *بديشان كفت چه مي
39 خواهيد *بدوكفتند بزرك ما كجامي باشي *بديشان كفت بياييد *وببينيد *ايشان
40 آمدند ودیدند كجامي باشد *وآن روز پيش اوبودند *در دهم ساعت روز *ازان دو [كه از
41 يحيي شنيدند ودرپي عيسي رفتند] يكي †نامش اندراوس بود *برادرش شمعون †بيامد
42 واندراوس را دید *برادر بدوكفت *مسيح را يافتيم *عيسي سوي †او بنكريد وكفت توي
43 شمعون †پسر يونا *وتو صفا خوانند شوي يعني سنك *وروز ديكر مي †خواست †عيسي كه سوي
44 جليل بدر آيد *فيليبوس را يافت وبدوكفت بدنبال من بيا *وفيليپوس از بيت
صيدا بود *از شهر اندراوس وشمعون *

*Jesus in eos intuitus est, & vidit 38
quòd post se irent: illis itaque di-
xit; Quid vultis? Ei dixerunt;
Magister noster, ubi es? Illis dixit; 39
venite & videte. Illi venerunt, &
viderunt ubi esset: & illo die apud
eum erant decimâ horâ diei. Ex il- 40
lis duobus qui à Johanne audierant,
& Christum secuti erant, unus no-
mine Andreas erat. Frater ejus Si- 41
meon venit, & Andream vidit: fra-
ter ei dixit; Christum invenimus.
Jesus in eum intuitus est, & di- 42
xit; Tu es Simeon filius Jonæ, &
tu Cephas vocaberis, i. e. petra.
Et die allo voluit Jesus ut in Ga- 43
lilæam exiret, & Philippum invenit,
& ei dixit; Me sequere. Philip- 44
pus autem ex Bethsaida erat, ex
civitate Andreæ & Simeonis.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Α'.

Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem ſcripſit Moyſes in Lege, &
45 Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ
Prophetæ, invénimus Jeſum filium Joſeph illum à Nazareth. Et dixit ei
46 οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν (σ) υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ
Nathanael; Ex Nazareth poteſt aliquid bonum eſſe? Dicit ei Philippus; Veni,
Ναθαναὴλ, Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Ἔρχου,
& vide. Vidit Jeſus Nathanael venientem ad ſe, & dicit de eo; Ecce
47 καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε
verè Iſraelita, in quo dolus non eſt. Dicit ei Nathanael; Undè me nō-
48 ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ, Πόθεν με γι-
ſti? Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Ante te Philippum vocare exiſtentem
νώσκεις; Ἀπεκρίθη (τ) ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα
ſub ficu, vidi te. Reſpondit Nathanael, & ait ei; Rabbi, tu es filius
49 ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
Dei: tu es rex Iſrael. Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Quia di-
50 Θεοῦ· (υ) σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶ-
xi tibi; vidi te ſub ficu, credis? majora his videbis. Et dicit
51 πόν σοι, (φ) Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων (χ) ὄψει. Καὶ λέγει
ei; Amen, amen dico vobis; Amodò videbitis cœlum apertum, & ange-
αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέ-
los Dei aſcendentes & deſcendentes ſupra filium hominis.
λους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

MS. A. (σ) υἱὸν Ἰωσὴφ (τ) Ἰησοῦς, (υ) σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ (φ) Ὅτι ἶδόν (χ) ὄψῃ.

CAP. II. β'.

A' Et die tertiâ nuptiæ factæ ſunt in Cana Galilææ: & erat mater Je- 1
Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰη-
ſu ibi. Vocatus eſt autem & Jeſus & diſcipuli ejus ad nuptias. Et deficiente
σοῦ ἐκεῖ. Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος 2 3
vino, dicit mater Jeſu ad eum; Vinum nō habent. Dicit ei Jeſus;
οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτὸν, Οἶνον οὐκ ἔχουσι. (α) Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, 4
Quid mihi & tibi, mulier? nondū venit hora mea. Dicit mater ejus miniſtris;
Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, 5
Quodcunque dixerit vobis, facite. Erant autē ibi hydriæ lapideæ ſex poſitæ ſecundū
Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ 6
purificationem Judæorū, capientes ſingulæ metretas duas vel tres. Dicit eis Jeſus;
καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7
Implete hydrias aquâ: & impleverūt eas uſque ad ſummū. Et dicit eis; Hau-
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀν- 8
rite nunc, & ferte architriclino: & tulerunt. Ut autē guſtavit architricli-
τλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλι- 9
nus aquam vinum factam, (& non ſciebat undè eſſet, at miniſtri ſciebant
νος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστὶν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν
haurientes aquam:) vocat ſponſum architriclinus,
οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος,

Κεφ. β'. MS. A. (α) Καὶ λέγει

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 ... ...

46 ... ...

47 ... ...

48 ... ...

49 ... ...

50 ... ...

51 ... ...

... ...

1 ... ...

2 3 ... ...

4 ... ...

5 ... ...

6 ... ...

7 ... ...

8 ... ...

9 ... ...

Philippus autem invenit Nathanaelem, & dixit ei; Illum de quo ſcripſit Moſes in Lege, & in prophetis, invénimus eſſe Jeſum filium Joſephi ex Nazareth. Dixit ei Nathanael, A Nazareth poteſt quicquam boni eſſe? Dixit ei Philippus; Veni, & videbis. Vidit autem Jeſus Nathanaelem, venientem ad ſe, & ait de eo, Ecce verè filius Iſrael, in quo dolus non eſt. Dixit ei Nathanael, Unde me cognoſcis? Ait illi Jeſus, Priuſquàm te vocaret Philippus, quum eſſes ſub ficu, vidi te. Reſpondit Nathanael & dixit ei, Magiſter mi, tu es filius Dei, tu es rex Iſraelis. Dixit Jeſus, Propterea quòd dixi tibi, Vidi te ſub ficu, credis? majora his videbis. Subdit ei; Amen amen dico vobis, Deinceps videbitis cœlos apertos, & angelos Dei aſcendentes, & deſcendentes ad Filium hominis.

Matutinis dominicæ ingreſſûs jejunii.5.

CAP. II.

CÆterùm die tertio factum eſt convivium 1
in Kotne civitate Galilææ: materque Jeſu illic aderat. Quin & ipſe Jeſus, ac diſcipuli 2
ejus, vocatus eſt ad illud convivium. Et de- 3
fecerat vinum, quum dixit ad Jeſum mater ipſius, Vinum non habent. Dixit ei Jeſus, 4
Quid mihi & tibi mulier? nondum venit hora mea. Dixit ejus mater miniſtris; Quod- 5
cunque dixerit vobis, facite. Erant autem 6
ibi hydriæ lapideæ ſex, poſitæ ad purgationem Judæorum, capientes ſingulæ binas metretas aut ternas. Dixit eis Jeſus, Implete has hy- 7
drias aquâ: & impleverunt eas ad ſummum uſque. Dixit eis; Haurite modò, & offer- 8
te præfecto accubitûs: itaque obtulerunt. Quum autem guſtâſſet præpoſitus ille convi- 9
vii aquas illas quæ factæ fuerant vinum; neſciretque unde eſſet: (miniſtri verò ſciebant, quippe qui impleviſſent eas aquâ) vocat architriclinus ſponſum,

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 ... ...

46 ... ...

47 ... ...

48 ... ...

49 ... ...

50 ... ...

51 ... ...

... ...

1 ... ...

2 3 ... ...

4 ... ...

5 ... ...

6 ... ...

7 ... ...

8 ... ...

9 ... ...

Et Philippus Nathanael vidit, et ei dixit; Eum de quo Moſes in Lege ſcripſit, & in libro Prophetarum, invenimus: qui Jeſus eſt filius Joſeph de Nazreb. Nathanael ei dixit; 46 *Fieri poteſt ut ex Nazreb aliquid boni prodeat? Philippus ei dixit; Veni ut videas. Et Jeſus Nathanael vidit, qui ad eum venit: ei dixit; In veritate filius Iſrael es, abſque fraude. Nathanael ei dixit;* 48 *Unde me nōſti? Jeſus dixit; Priuſquam Philippus te vocaret, cùm ſub arbore ficûs eſſes, te vidi. Reſpondit Nathanael; & ei dixit; Magiſter mi, tu es Filius Dei, & tu es Rex Iſrael. Jeſus ei dixit; Eò quod* 50 *dixi quòd vidi te ſub arbore ficûs, fidem habes: his majores res videbis. Et Jeſus illis dixit; Verè, verè, vobis dico; Ab hac hora cœlum apertum videbitis, & Angeli Dei ab eo deſcendent, & præibunt Filium hominis.*

IV. Convertit Chriſtus aquam in vinum in nuptiis Catneh.

CAP. II.

DIe tertio in Catneh urbe Ga- 1
lilææ nuptiæ erant, & mater Jeſu illic erat.

Versio VULGATA LATINA.

45 Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ,
46 invénimus Jesum filium Joseph à Nazareth. Et dixit ei Nathanael; A Nazareth po-
47 test aliquid boni esse? Dicit ei Philippus; Veni, & vide. Vidit Jesus Nathanael
48 venientem ad se, & dicit de eo; Ecce verè Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Na-
thanael; Unde me nôsti? Respondit Jesus, & dicit ei; Priusquàm te Philippus vo-
49 caret, cùm esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanael, & ait; Rabbi, tu es
50 Filius Dei, tu es rex Israel. Respondit Jesus, & dixit ei; Quia dixi tibi; Vidi
51 te sub ficu, credis: majus his videbis. Et dicit ei; Amen, amen dico vobis,
Videbitis cœlum apertum, & Angelos Dei ascendentes, & descendentes supra
Filium hominis.

CAP. II.

1 ET die tertiâ nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ: & erat mater Jesu ibi. Vo-
2 catus est autem & Jesus, & discipuli ejus, ad nuptias. Et deficiente vino, dicit
3 mater Jesu ad eum; Vinum non habent. Et dicit ei Jesus; Quid mihi, & tibi
4 est, mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater ejus ministris; Quodcunque
5 dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundùm puri-
6 cationem Judæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis Jesus;
7 Implete hydrias aquâ. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis Jesus;
8 Haurite nunc, & ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustavit architri-
9 clinus aquam vinum factam, & non sciebat undè esset, ministri autem sciebant, qui
hauserant aquam: vocat sponsum architriclinus:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 وجد فيلبس ناثانيل وقال له ان الذي كتب موسي من اجله في الناموس والانبياء وجدناه هو
46 يسوع بن يوسف الذي من الناصرة فقال له ناثانيل هل يمكن ان يخرج من الناصرة صالح فقال
47 له فيلبس تعال فانظر فلما راي يسوع ناثانيل مقبلا اليه قال من اجله هذا حقا اسرائيلي لا
48 غش فيه فقال له ناثانيل من اين تعرفني اجابه يسوع قبل ان يدعوك فيلبس وانت تحت
49 50 التين رايتك اجابه ناثانيل قائلا يا معلم انت هو ابن الله انت ملك اسرائيل اجابه
51 يسوع قائلا لاجل قولي لك اني رايتك تحت التين آمنت سنعاين اعظم من هذا ثم
قال امين امين اقول لكم انكم من الان ترون السماء مفتوحة وملائكة الله يصعدون وينزلون
الي ابن البشر

الفصل الخامس

1 وفي اليوم الثالث كان عرس في قانا الجليل وكانت
2 ام يسوع هناك ودعي يسوع وتلاميذه الي العرس وكانت الخمر قد نفدت فقالت ام يسوع
3 4 له لا خمر لهم فقال لها يسوع ما لك ولي ايتها المراة لم تاتي ساعتي بعد فقالت امه للخدام
5 6 افعلوا ما يامركم به وكان هناك ست اجاجين حجارة موضوعة لتطهير اليهود يسع كل
7 8 واحد مطرين او ثلثة فقال لهم يسوع املوا الاجاجين ماء فملوها الي فوق وقال لهم
9 استقوا الان وناولوا رييس الثكاة فوردوا ولما ذاق رييس الثكاة ذلك الماء المتحول خمرا ولم
يعلم من اين هو وكان الخدام يعلمون لانهم ملوا الماء فدعا رييس الثكاة العروس

Invenitque Philippus Nathanaelem, & dixit illi; Eum de quo scripsit Moyses in lege, & prophetæ, invenimus: ipseq; est Jesus filius Josephi qui est à Nazareth. Dixit ei Nathanael, Nunquid potest prodire à Nazareth aliquid bonum? Ait illi Philippus, Veni & vide. Cùm autem vidisset Jesus Nathanaelem venientem ad se, dixit de eo; Hic est verè Israelita, in quo non est dolus. Inquit ei Nathanael, Unde nôsti me? Respondit ei Jesus, dicens; Antequam vocaret te Philippus, cùm esses sub arbore fici, vidi te. Respondit ei Nathanael, dicens; Magister, tu es filius Dei, tu Rex Israelis. Respondit illi Jesus, dicens; Quia dixi tibi quod viderim te sub arbore fici, credidisti: videbis majora his. Præterea subdidit; Amen, amen dico vobis, quia amodo videbitis cœlum apertum, & angelos Dei ascendere, et descendere ad Filiũ hominis.

Sectio quinta. *CAP. II.*

ET in die tertia factæ sunt nuptiæ in Cana Galilææ: & erat mater Jesu ibi. Et vocatus est Jesus, & discipuli ejus ad nuptias. Et vinum jam defecerat: quapropter dixit mater Jesu ad eũ; Non est eis vinum. Ait illi Jesus; Quid tibi & mihi, O mulier, non venit hora mea adhuc. Dixit autem mater ejus ministris; Facite quod præcipiet vobis. Erantque ibi sex lagenæ lapideæ positæ ad purificationem Judæorum, capiens unaquæque metretas duas vel tres. Dixit ergo eis Jesus; Implete lagenas aquâ. Et impleverunt eas usque ad summum. Et ait illis; Haurite nunc, & porrigite præfecto accubitûs: porrexerúntque. Et quum gustâsset præfectus accubitûs illam aquam versam in vinum, nec sciret unde esset, (ministri autem sciebant, quia ipsi hauserant aquam) vocavit architriclinus sponsum,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 ወረከቦ፡ፊልጶስ፡ለናትናኤል፡ወይቤሎ፡ረከብናሁ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ወልደ፡ዮሴፍ፡ዘእ
46 መንገዜት፡ዘገሊላ፡ዘጸሐፈ፡ሙሴ፡ወነቢያት፡ሶ፡ወይቤ፡ናትናኤል፡ቦኑ፡
47 ዘይትከሃል፡ሠናይ፡እመንገዜት፡ይሁል፡ኀር፡ወይቤሎ፡ፊልጶስ፡ነዓ፡ወትረኢ፡::=፡ ወርአ
ዮ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለናትናኤል፡እንዘ፡ይመጽእ፡ኀቤሁ፡ወይቤሎ፡ለናትናኤል፡ነዋ፡ዘበ
48 ላማን፡እስራኤላዊ፡ዘለልቦ፡ጽልሑተ፡::=፡ ወይቤሎ፡ናትናኤል፡በእይቴ፡ታላመደኒ፡ወ
አውሥለ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡ ዘእንበለ፡ይጸውዕከ፡ ፊልጶስ፡ ርኢኩከ፡በታሕ
49 ተ፡በለስ፡::=፡ ወይቤሎ፡ናትናኤል፡ረቢ፡ለማን፡እንተ፡ውእቱ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡ላ
50 ማን፡ወንተሠ፡እስራኤል፡አንተ፡::=፡ ወለውሥለ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡እሰመ፡
እቤለከሁ፡ ርኢኩከ፡ በታሕተ፡ በለስ፡ተለመን፡ እመይእዜሰ፡ዘየዓቢ፡እመዝ፡ትሬኢ
51 ይ፡::=፡ ወይቤሎሙ፡ለሜን፡ለሜን፡እብለክሙ፡ትሬእዩ፡እንዘ፡ይትረሐው፡ሰማያት፡ወ
መላእክተ፡እግዚአብሔር፡እንዘ፡ይዓርጉ፡ወይወርዱ፡ኀቡ፡ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡::=፡

1 ፪ በእንተ፡ኵሉኵ፡በቃና፡ ዘገሊላ፡::=፡ ወእመ፡ ስልስት፡ዕለት፡ኵነኔ፡ ኮነ፡በ
2 ቃና፡ዘገሊላ፡ ወሀለወት፡እሙ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ህየ፡::=፡ ወጸውዕመሙ፡ለእግዚእ፡
3 ሊየሱስ፡ወለሐዲያሁ፡ውእተ፡ ኵብኣ፡::=፡ ወይነ፡ለልቦሙ፡ እስመ፡ኀልቀ፡ወይኖሙ፡::
4 ወትቤሎ፡እሙ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይእኬ፡ለልቦሙ፡::=፡ ወይቤላ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡
5 ምንተ፡ቢየ፡ምስሌኪ፡ብእሲተ፡ዓዲ፡ሊበጽሐ፡ጊዜየ፡::=፡ ወትቤሎሙ፡ እሙ፡ ለእግ
ዚእ፡ሊየሱስ፡ለእለ፡ይገዝሉ፡ዘይቤለክሙ፡ግበሩ፡::=፡ ወሀለዋ፡ህየ፡ምስብዝት፡ እሱ፡እ
6 ለ፡እብን፡በዘ፡ያጥህረ፡ሊይሁድ፡እኩራት፡ህየ፡ወያገመራ፡በበ፡ክልኤቱ፡ ወበበ፡ ሶ ፡ምሰ
7 ፈር፡ት፡::=፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ምልኦንኬ፡እስክ፡ለፋሆን፡ለእለ፡ምሰበክ
8 ተ፡ማይ፡ወመልእዎን፡እስክ፡ላዕሉን፡::=፡ ወይቤሎሙ፡ቅደሕዎንኬ፡ይእዜ፡ወስዱ፡ወ
9 ሃብዎ፡ለሊቀ፡ገዛእት፡::ወወሰዱ፡ወወሃብዎ፡::=፡ ወጥዒሞ፡ሊቀ፡ገዛእት፡ውእተ፡ማየ፡ዘ
ኮነ፡ ወይነ፡ ወሊያእመረ ፡ እመኀበ ፡ ለመጽአዎ ፡ ወገዛእትኒ፡ እለ ፡ ቀድሕዎ ፡ ያእ
መሩ፡ ውእቱ፡ ማየ፡ ዘኮነ፡ ወይነ፡ ወጸውዖ፡ ሊቀ፡ ገዛእት ፡ ለመርዓዊ፡::=፡

Et invenit Philippus Nathanaëlem, & dixit ei; Invénim⁹ Dñm Jesum filiũ Josephi qui ex Nazareth Galilææ, de quo scripsit Moses in lege, & prophetæ. Et dixit Nathanael, Estne possibile quid bonũ ex Nazareth exire & rectum? et dixit ei Philippus, Veni & vide. Et vidit Dñs Jesus Nathanaelem venientem ad se, & dixit Nathanaeli; Ecce qui verè Israelita est, qui non habet dolum. Et dixit ei Nathanael, Ubi cognoscebas me? & respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Priusquã vocavit te Philippus, vidi te sub ficu. Et dixit ei Nathanael; Rabi, verè tu es filius Dei, verè etiam rex es Israel. Et respondit ei Dñs Jesus, & dixit ei; Quia dicebam tibi, Vidi te sub ficu, credis? ex hoc *tempore* majora his videbis. Et dixit iis; Amen, amen, dico vobis, Videbitis apertos cœlos, & angelos Dei ascendentes, & descendentes ad Filium hominis.

CAP. II.

De nuptiis quæ in Cana Galilææ.

ET tertio die nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & fuit mater Dñi Jesu ibi. Et vocârunt Dñm Jesum & discipulos ejus in nuptias. Vinum non habebant, quia defecerat vinum eorum: & dixit mater ejus Domino Jesu, Vinum igitur non habent. Et dixit Dominus Jesus, Quid habeo tecum, mulier? adhuc non venit hora mea. Et dixit mater Dñi Jesu iis qui ministrabant, Quod dixerit vobis, facite. Et fuerunt ibi hydriæ sex lapideæ quib⁹ purificabant se Judæi positæ ibi, & comprehendebant aliquæ duas, & aliquæ tres mensuras. Et dixit iis Dñs Jesus, Implete igitur ad ora earum hasce hydrias aquâ, & impleverunt eas usq; ad summũ earũ. Et dixit iis, Exhaurite igitur nunc, adducite, & date magistro ministrantium, & attulerunt, & dederunt ei. Et gustavit magister ministrantium istam aquam quæ facta fuerat vinum, (& nesciebant unde attulissent illud, & ministri qui exhauserant illud, sciebant istam aquam quæ facta fuerat vinum,) & vocavit magister ministrantium sponsum:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 3 وعيسي با شاكردان درعروسي خوانده شدند * و شراب كم شك بود * و مادر عيسي بعيسي
4 گفت كه مي ندارند * عيسي بدو گفت چه كار داري † با من اي زن هنوز وقت من
5 6 نرسيد * مادر عيسي بچاكران عروسي گفت هر چه بشما بگويد بكنيد * و بدانجا
طشتها بود از سنگ * كه براي وضوء يهوديان † نهاده بودند * و هر يكي دو دو يا سه پيمانه †
7 8 مي بردند * عيسي فرمود * تا طشتها را پر آب † كردند * [ومالامال ايشانرا پر كردند] * وبعد
9 ازان گفت بر كشيد و بسرور مجلس دهيد * ايشان فرمان بردند * وچون † سرور مجلس از ان
شراب چشيد * عظيم خوش طعم بود * و نمي دانستند † از كجاست * چاكران مي دانستند *
سبب انك آب را ايشان † پر كرده بودند * بزرك مجلس دامادرا خوانده *

Et Jesus cum discipulis ad nuptias vocati sunt. Et vinum defecit: mater itaque Jesu ad Jesum dixit; Vinum quidem non habent. Jesus ei dixit; Quid negotii habes mecum ô mulier? adhuc tempus meum non advenit. Mater Jesu ministris nuptialibus dixit; Quodcunque vobis dixerit, facite. Et eodem loci conchæ erant ex lapide, quæ in lotionem Judæorum positæ erant, & singulæ binas aut ternas mensuras capiebant. Jesus jussit ut conchas aquâ implerent: & usque ad summum eas implerunt. Et postea dixit; Exhaurite, & architriclino date. Illi mandatum tulerunt. Et cùm architriclinus de illo vino gustâsset, longè gratissimi saporis erat, (neque sciebant unde esset: ministri autem sciebant, ea de causa quod aquam ipsi implêssent) architriclinus itaq; sponsum vocavit.

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Β'.

Et dicit ei; Ognis homo primùm bonum vinum ponit, & cùm inebriati fue-
10 Καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶ-
rint, tunc *minus:* tu servâsti bonum vinũ usque *jam.* Hoc fecit ini-
11 σι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε (β) τὴν ἀρ-
tium signorum Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit gloriam suam: &
χὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ
crediderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit *in* Capharnaum, ipse
12 ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐτὸς
& mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi mansérunt nõ mul-
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ὠκεῖ (γ) ἐκεῖ οὐ πολ-
tis diebus. Et propè erat Pascha Judæorum, & ascendit *in Hieroso-*
13 λὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ (δ) ἀνέβη εἰς Ἱεροσό-
lyma Jesus. Et invenit in templo vendentes boves, & oves, & co-
14 λυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ηὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας, καὶ προβατα, καὶ τρα-
lumbas, & numularios sedentes. Et *faciens* flagellum *ex* funiculis, omnes
15 πεζίτας, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας
ejecit *ex* templo, & oves & boves: & numulariorum effudit *mo-*
ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρ-
netum, & mensas subvertit. Et columbas *vendentibus* dixit; Auferte
16 μα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε. Καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε
ista hinc: *ne facite* domum Patris mei, domũ *mercatûs*. Recor-
17 ταῦτα ἐντεῦθεν· (ε) μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, οἶκον ἐμπορίου. Ἐμνή-
dati verò discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus domûs tuæ come-
σθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστὶν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου (ζ) κατέ-
dit me. Respondérunt ergò Judæi, & dixerũt ei; Quod signum ostendis
φαγέ με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις
18 nobis, quia hæc facis. Respondit Jesus, & dixit eis; Solvite templum hoc,
ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; Ἀπεκρίθη (η) ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον,
19 & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, (θ) Τεσσεράκοντα
20 & sex annis ædificatũ est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille
καὶ ἓξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος
21 autẽ dicebat de templo corporis sui. Cùm ergò resurrexísset à mortuis, recordati
δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθη-
22 sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat *eis:* & credidérunt scripturæ, & sermoni
σαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο (ι) ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσε τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ
quem dixit Jesus. Cùm autẽ esset in Hierosolymis in Paschа in festo, mul-
23 ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. Ὡς δὲ ἦν (κ) ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολ-
ti crediderunt in nomine ejus, vidéntes ejus signa quæ faciebat. Ipse autem
λοὶ ἐπίστευσεν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ
24 Jesus non credebat semetipsũ eis, *propter ipsum nõsse* omnes: Et quia nõ opus
ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· (λ) Καὶ ὅτι οὐ χρείαν
25 *haberet*, ut quis *testaretur* de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.
εἶχεν, ἵνα τὶς μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

MS. A. (β) ἀρχὴν (γ) ἔμεινεν (δ) ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα * Ἰησοῦς, (ε) καὶ μὴ ποιεῖτε (ζ) καταφάγε (η) Ἰησοῦς (θ) Τεσσεράκοντα (ι) ἔλεγεν· καὶ (κ) ὢν τοῖς Ἱροσολύμοις (λ) Καὶ ὅ

Verlio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et dixit ei, Unusquisque priùs vinum bonum 10
offert, & quum inebriati fuerint, tunc quod
minimum est: tu autem servâsti vinum opti-
mum huc usque. Hoc fuit primum signum 11
quod edidit Jesus in Kotne Galilææ, & no-
tam fecit gloriam suam: & crediderunt in
eum discipuli ejus.

Ad oblationem sabbathi suscitationis Lazari. 6.

Postea descendit in Capharnahum ipse, & 12
mater ejus, & fratres ac discipuli ejus, illic-
que fuerunt paucis diebus. Et propè erat 13
Pascha Judæorum, & ascendit ad Jerusalem
Jesus. Ac invenit in templo eos qui eme- 14
bant boves, & oves, & columbas: & tra-
pezitas sedentes. Fecitque sibi flagellum è 15
fune, ac omnes ejecit è templo, & oves, &
boves, & trapezitas: & effudit numos eo-
rum, mensásque subvertit. Et iis qui vende- 16
bant columbas ait, Tollite hinc ista, neque
faciatis domum Patris mei domum mercatûs.
Et recordati sunt ejus discipuli scriptum esse, 17
Zelus domûs tuæ devoravit me. Respon- 18
runt autẽ Judæi & dixerunt ei, Quod signum
ostendis nobis ut ista facias? Respondit Je- 19
sus, & dixit eis; Destruite templum hoc, &
tribus diebus ego erigã illud. Dicunt ei Ju- 20
dæi; Quadraginta & sex annis ædificatũ est
templum istud, & tu tribus diebus illud eri-
ges? Ipse verò hoc dixerat de templo cor- 21
poris sui. Quum autem surrexíssiet à mortu- 22
is, recordati sunt discipuli ejus quòd hoc di-
xíssiet: & crediderunt Scripturis, & sermoni
quem dixerat Jesus.

Matutinis dominicæ post Epiphaniam, & de Baptismo. 7.

Quum autem esset Jesus in Jerusalem in Pa- 23
schate, die festo, multi crediderunt in eum,
qui viderunt signa quæ edebat. Ipse autem 24
Jesus non credebat eis semetipsum, quippe
qui nôsset omnes: Nec indigeret ut quis- 25
quam ei testaretur de quovis homine; ipse
enim noverat quid esset in homine.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Et ei dixit; In nuptiis & convivi- 10
is priùs vinum bonum bibunt, &
cùm inebriati sint, tunc vinum de-
terius: tu quare vinum bonum in
hanc horam asservâsti? Primum 11
miraculum hoc est quod Jesus fecit
in Catneh Galilææ, & gloriam ejus
cognoverunt, & discipuli ejus ei fi-
dem habuerunt.*

V. Ingressus Christi in templum Hierosolymæ, & ejectio hominum.

*Post hæc in Capharnahum descendit 12
ipse, & mater ejus & fratres ejus,
& discipuli ejus, & paucos dies
illic mansit. Et festum Paschatis 13
Judæorum appropinquavit, & Jesus
Hierosolymam ascendit. Et vidit eos 14
qui in templo ipsorum boves & co-
lumbas & agnos vendebant, et num-
mularios sedentes. Jesus è funicu- 15
lis flagellum fecit, & illos homines
è templo ejecit, cum bobus, et agnis,
& columbis, & sedilia nummulari-
orum evertit, & aurum & argen-
tum eorum effudit: Et columbarum 16
venditoribus dixit; Hæc quidem
hinc auferte, et ne facite domum Pa-
tris mei domum mercaturæ. Disci- 17
puli ejus in memoriam reduxerunt,
quòd scriptum esset, Zelus domûs
tuæ me comêdit.*

VI. Christus dixit; Hanc domum destruam & intra triduum ædificabo illam.

*Post hæc Judæi ad Jesum dixerunt; 18
Quod signum nobis ostendis, quòd hæc facias?*

Versio VULGATA LATINA.

10 Et dicit ei; Omnis homo primùm bonum vinum ponit: & cùm inebriati fuerint,
11 tunc id, quod deterius eſt: Tu autem ſervâſti bonum vinum uſque adhuc. Hoc fecit initium ſignorum Jeſus in Cana Galilææ: & manifeſtavit gloriam ſuam, & cre-
12 diderunt in eum diſcipuli ejus. Poſt hoc deſcendit Capharnaum ipſe, & mater
13 ejus, & fratres ejus, & diſcipuli ejus: & ibi manſerunt non multis diebus. Et
14 propè erat Paſcha Judæorum, & aſcendit Jeſus Jeroſolymam: Et invenit in
15 templo vendentes boves, & oves, & columbas, & numularios ſedentes. Et cùm feciſſet quaſi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, oves quoque, & bo-
16 ves: & numulariorum effudit æs, & menſas ſubvertit. Et his qui columbas vendebant, dixit; Auferte iſta hinc, & nolite facere domum patris mei, domum
17 negotiationis. Recordati ſunt verò diſcipuli ejus, quia ſcriptum eſt; Zelus domûs tuæ comedit me. Reſponderunt ergò Judæi, & dixerunt ei; Quod ſignum 18
oſtendis nobis quia hæc facis? Reſpondit Jeſus, & dixit eis; Solvite templum 19
hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta & 20
ſex annis ædificatum eſt templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille 21
autem dicebat de templo corporis ſui. Cùm ergò reſurrexiſſet à mortuis, recor- 22
dati ſunt diſcipuli ejus, quia hoc dicebat, & crediderunt Scripturæ, & ſermoni, quem dixit Jeſus. Cùm autem eſſet Jeroſolymis in paſcha in die feſto, multi 23
crediderunt in nomine ejus, videntes ſigna ejus, quæ faciebat. Ipſe autem Je- 24
ſus non credebat ſemetipſum eis, eò quòd ipſe nôſſet omnes, Et quia opus 25
ei non erat ut quis teſtimonium perhiberet de homine: ipſe enim ſciebat quid eſſet in homine.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * وقال له كل انسان انما ياتي بالشراب الجيد اولا واذا سكروا عند ذلك ياتي بالدون. افانت ابقيت
11 الخمر الجيد الي الان * هذه الاية الاولي التي فعلها يسوع في قانا الجليل * واظهر مجده وامن
12 به تلاميذه * * الفصل السادس * * ثم بعد هذا انحدر الي كفرناحوم هو وامه واخوته
13 وتلاميذه * واقاموا هناك ايامًا يسيرة * وكان فصح اليهود قد قرب * فصعد يسوع الي يروشليم *
14 * فوجد في الهيكل باعة البقر والكباش والحمام وصيارف جلوسًا * فصنع محصن من حبل
15 واخرج جميعهم من الهيكل * وطرد البقر والخراف * وبدد دراهم الصيارف وقلب موايدهم * وقال
16 لباعة الحمام احملوا هذا من ههنا ولا تجعلوا بيت ابي بيت التجار * فذكر تلاميذه انه مكتوب
17 غيرة بيتك اكلتني * فاجاب اليهود قايلين اية اية تريانا حتي تفعل هذه الافعال
18 * اجابهم يسوع قايلا حلوا هذا الهيكل وانا اقمه في ثلثة ايام * فقال له اليهود في ست
19 20 واربعين سنة بني هذا الهيكل افانت تقمه في ثلثة ايام * فاما هو فعني بالهيكل جسده
21 * ولما قام من الاموات ذكر تلاميذه انه لهذا قال * فامنوا بالكتب والكلمة التي قالها يسوع
22 * وامن باسمه كثيرون اذ كان بيروشليم في عيد الفسح * لانهم عاينوا الايات التي عمل
23 * فاما يسوع فلم يكن يامنهم لانه كان عارفًا بكل احد * ولم يكن يحتاج ان يشهد له احد
24 25 على انسان لانه كان يعلم ما في الانسان *

Et dixit ei; Omnis homo quidem affert vinum bonum priùs, & cùm inebriati fuerint, tunc affert vilius. Tu autem ſervâſti poculum bonum uſque adhuc? Hoc eſt ſignum primum quod fecit Jeſus in Cana Galilææ, & manifeſtavit gloriam ſuam, & crediderunt in eum diſcipuli ejus. 10 11

Sectio ſexta.

Tum poſt hæc deſcendit in Capharnahum, ipſe, & mater ejus, & fratres ejus, & diſcipuli ejus, & manſerunt ibi diebus paucis. Et Paſcha Judæorum jam inſtabat. Quare aſcendit Jeſus Jeroſolymã. Et invenit in templo vendentes boves, et arietes, atque columbas, & numularios ſedentes. Et compoſuit ſcrutam è func, & ejecit omnes de templo, & abegit boves, & oves, & diſperſit pecuniam numulariorum, & evertit menſas eorum. Et dixit vendentibus columbas, Tollite iſta hinc, & ne faciatis domum Patris mei domum negotiationis. Recordati verò ſunt diſcipuli ejus, quia ſcriptum eſt, Zelus domûs tuæ comêdit me. Et reſpondebunt Judæi, dicentes; Quod ſignum oſtendis nobis, ut facias hujuſmodi actiones? Reſpondit eis Jeſus, dicens; Solvite hoc templum, & ego erigam illud in tribus diebus? Dixerunt ei Judæi; Sex & quadraginta annis ædificatum eſt hoc templum, & tu eriges illud in tribus diebus? Ipſe autem intellexerat per templum, corpus ſuum. Et quum ſurrexiſſet à mortuis, recordati ſunt diſcipuli ejus, quòd ad hoc dixiſſet: & crediderunt Scripturis, & verbo quod dixerat Jeſus. Et crediderunt in nomine ejus multi, dum eſſet in Jeruſalem in feſto Paſchæ, eò quòd vidiſſent ſigna quæ fecerat. Jeſus autem non fidebat eis, quia noverat unumquemque. Et non egebat ut teſtaretur ei quiſpiam de homine ullo, quippe qui ſciret quid eſſet in homine. 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወይቤሎ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ዘይሠሃ፡ወይነ፡ያቀድም፡ለስትዮ፡ወእመድኅረ፡ሰክሩ፡ያስተ፡
11 ዘይቴሐት፡፡ወለንተሰ፡ዘይሠሃ፡ወይነ፡ዓቀብኅ፡ ወለስተደኃርከ፡ እስከ፡ይእዜ፡፡::=፡ ወዘ
ንተ፡ገብረ፡ቀደሜ፡ትእመርተ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡በቃና፡ዘገሊላ፡ ወለርእየ፡ስብሐቲሁ፡
12 ወለአኮቴ፡ቦቱ፡ለር ደቂሁ፡፡::=፡ ወእመድኅረ፡ ዝንቱ፡ ወረዱ፡ ቅፍርናሖም፡ውእቱ፡
13 ወእሙ፡ ወለኀዊሁ፡ወለርደቂሁ፡ወኀበረ፡ሃየ፡ሕደጣ፡ወለኵ፡ብዙኅ፡መዋዕለ፡፡::=፡ ወ
ቀርበ፡ፋሲሕ፡ለይሁድ፡ወዓርገ፡ሊየሩሰሌም፡እግዜእ፡ሊየሱስ፡ በእንተ፡ዘሰደዩ፡
14 እመኵራብ፡::=፡ ወረከቦ፡በሊየሩሰሌም፡በመኵራብ፡እለ፡ይሠይጡ፡ለልህምተ፡
15 ወለባግዐ፡ወለርጋቡ፡ወመወልጠኒ፡እንዘ፡ይነብሩ፡::=፡ ወገብረ፡ መቅፍሠተ፡ዘሐብል፡
ወሰደደ፡ ኵሎ፡ እመኵራብ፡ ለባግዐ፡ወለልህምተኒ፡ ወዘረወ፡ ወርቆሙ፡ ለመወልጠ
16 ኒ፡ወገፍትለ፡ ማእደቲሆሙ፡፡::=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለእለ፡ይሠይጡ፡
ለርጋቡ፡ለሰአሉ፡ ወለ ወፅሉ፡ ዘንተ እመዝየ፡ሊትግበሩ፡ ወለ ትረሲዩ፡ቤተ፡ለቡየ፡ቤ
17 ተ፡መሠያጥ፡::=፡ ወተዘከሩ፡ለርደለ ሁ፡ኵሎ፡ጽሑፍ፡ውእቱ፡ዘይብል፡ቅንአተ፡ቤ
18 ትከ ፡ በልዓኒ፡::=፡ ወእሙ ለኡ፡ ለይሁድ፡ ወይቤልዎ፡ ምንተ፡ ትእመርተ፡ ታርሊ፡
19 ዘዘንተ ፡ ትገብር፡::=፡ ወለ ወ ለ እ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ንሠነዎ፡ለዝኒ
20 ቱ፡ቤት፡ወበሠሉስ፡ዕለት፡ለነሥ ለ ፡::=፡ ወይቤልዎ፡ ለይሁድ፡በእር በዓ፡ወስደ ስቱ፡
21 ዓሙት፡ተሰንጸ ፡ዝንቱ፡ቤተ፡ መቅደሰ፡ወእንተ፡በሠለስ፡ መዋዕል፡ታነሥ ለ ፡::=፡ ወሠ
22 እቱሰ፡በእንተ፡ቤተ፡ሠጋሁ፡ይቤሎሙ፡::=፡ወለመ፡ተንሥኡ፡ እመነ፡መዉታን፡ተዘከሩ፡
ለር ደለ ሁ፡ከመ፡ ከመዘ፡ይቤ፡ወለመኑ፡ ፀቅለ፡ መጽሐፍ፡ወበቃለ፡ ኢየሱስን፡ ዘይቤሎ
23 ሙ፡::=፡ወእንዘ፡ሃሎ፡ኢየሩሰሌመ፡በበዓለ፡ፋሲካ፡ብዙኃን፡ለመኑ፡በስሙ፡ ኦበ፡ ርእዩ፡
24 ትኣመረ፡ዘገብረ፡::=፡ወውእቱሰ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ኢይአምኖሙ፡ እስመ፡ ያእመ፡ ደለመርሙ፡
25 በኵሉ፡::=፡ወኢይፈቅድ፡ይኅግሮ፡ግዕዝ፡ለሰብእ፡እስመ፡ለርኒሁ፡ደለመር፡ለሰብእ፡::=፡

Et dixit ei, Omnis homo bonum vinum primò potat; & quum inebriati fuerint, potat quod inferius eſt: & tu bonum vinum ſervâſti, & poſtpoſuiſti uſque nunc. Et hoc fecit principium ſignorum Dñs Jeſus in Cana Galilææ, & manifeſtavit gloriam ſuam, & crediderunt in eo diſcipuli ejus. Et poſtea deſcenderunt Capernahum, ipſe, & mater ejus, & fratres ejus, & diſcipuli ejus; & manſerunt ibi paucos & non multos dies. Et appropinquavit Paſcha Judæorum, & aſcendit Hieroſolymam Dominus Jeſus. 10 11 12 13

De eo quòd è Templo ejecit.

Et invenit in Hieroſolyma in Templo venditores boum, & ovium, & columbarum, & commutatores ſedentes. Et fecit flagellum è funiculis, & expulit omnes è templo oves & boves & ſparſit numiſmata commutatorum, & ſubvertit menſas eorum. Et dixit Dñs Jeſus iis qui vendebant columbas, Expellite & ejicite iſta hinc; non facietis neque conſtituetis domum patris mei, domum fori. Et recordati ſunt diſcipuli ejus quomodo ſcriptum fuit, quod dicit; Zelus domûs tuæ comêdit me. Et reſponderunt Judæi, & dixerunt ei; Quod ſignum oſtendis, qui hoc facis? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Deſtruite hanc domum, & tertio die erigam illam. Et dixerunt ei Judæi, In quadraginta & ſex annis ædificata fuit hæc Domus ſancta, & tu in tribus diebus eriges eam? Et ipſe de domo corporis ſui loquebatur iis. Et quum ſurrexiſſet à mortuis, recordati ſunt diſcipuli ejus, & ſic dixiſſet, & crediderunt in ſermone Scripturæ, & in ſermone Jeſu noſtri, quem dixerat iis. Et quum eſſet Hieroſolymis in feſtivitate Paſchæ, multi crediderunt in nomine ejus, quando videbant ſignum quod fecerat. Et ipſe Dominus Jeſus non confidebat iis, eò quòd nôſſet eos in omnibus. Et non neceſſe habebat, ut nuntiarent ei mores hominis, quia ipſe ſciebat hominem. 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * عيسي جواب داد وبديشان گفت. اين هيكل را خراب كنيد * درسه روز من اورا بر خيزانم
20 * يهوديان بدو گفتند. در چهل وشش سال اين خانه عمارت شد. وتو تا سه روز چگونه اباد ان كني
21 22 * وعيسي بر هيكل تن خود گفت. * چو از ميان مردگان بر خاست شاگردان او بياد آوردند *
كه اينها گفته بود در كتابها † ايمان اوردند * بدين كلمه كه عيسي گفته بود
هفتم فرمودن مسيح به نيقوديموس كه هركه از جان وآب زاييك نشود در ملكوت خدا درنرود
23 * در عيد فصح بسياران در اورشليم بعيسي ايمان آوردند. وايتها ومعجزها اورا مي ديدند.
24 25 * وعيسي ايشانرا بر نفس خود اعتماد نمي داشت. سبب انك او هركسي را مي شناخت * ومحتاج
نبود كه كسي بر كسي پيش او گواهي دهد * براي انك او مي دانست هر چه در كسي هست *

Jeſus reſponſum dedit, & illis dixit; Hoc templum deſtruite, & in tribus diebus ego illud erigam. Judæi illi dixerunt; Quadraginta & ſex annis hæc domus extructa eſt, & tu intra triduum quomodo illam ædificabis. Jeſus autem de templo corporis ſui dicebat. Quum de mortuis ſurrexiſſet, diſcipuli ejus recordati ſunt quòd hæc dixiſſet: Scripturis itaq; fidem habuerunt, & huic ſermoni quem Jeſus dixerat.

VII. Pronuntiat Chriſtus Nicodemo, & quicunq; ex Spiritu & aquâ natus non ſit, in regnum Dei non ingreditur.

In feſto Paſchatis multi in Hieroſolyma in Jeſu fidem habuerunt, & ſigna & miracula ejus viderunt. Jeſus autem eis ſemetipſum non concredebat, propterea quòd ipſe unumquemque nôſſet: Et opus non eſſet ut quiſquam de quoquam ei teſtimonium diceret, eò quòd ipſe ſciret, quicquid in homine eſſet. 19 20 21 22 23 24 25

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Γ'.

CAP. III. γ'.

1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, (Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ,) ἄρχων τῶν Ἰου- Γ'
daeorum. Hic venit ad Jesum nocte, & dixit ei; Rabbi, scimus
2 δαίων. Οὗτος ἦλθε (α) πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββὶ, οἴδαμεν
quia à Deo venisti magister: nemo enim haec signa potest facere,
ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ (β) ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν,
quae tu facis, si non fuerit Deus cum eo. Respondit Jesus, & dixit ei;
3 ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Amen, amen dico tibi, Si non quis natus fuerit desursum, non potest videre regnum
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
Dei. Dicit ad eum Nicodemus; Quomodò potest homo renasci
4 τοῦ Θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι
senex existens? num potest in ventrem matris suae secundò introire, & re-
γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ γεν-
nasci? Respondit Jesus, Amen, amen dico tibi; Si non quis natus fue-
5 νηθῆναι; Ἀπεκρίθη (γ) ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις (δ) γεννη-
rit ex aqua, & Spiritu, non potest introire in regnum Dei.
6 θῇ ἐξ ὕδατος, καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ
Natum ex carne, caro est: & natum ex Spiritu, spiri-
(ε) γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος, πνεῦ-
tus est. Non mireris quia dixi tibi; Oportet vos nasci desuper.
7 μά ἐστι. Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς (ζ) γεννηθῆναι ἄνωθεν.
Spiritus ubi vult spirat, & vocem ejus audis, sed non nosti unde venit,
Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, 8
& quò vadat: sic est omnis natus ex Spiritu. Respondit
(η) καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος. Ἀπεκρίθη 9
Nicodemus, & dixit ei; Quomodò possunt haec fieri? Respondit Je-
Νικόδημος, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι. Ἀπεκρίθη (θ) ὁ Ἰη- 10
sus, & dixit ei; Tu es magister Israel, & haec non nosti? Amen,
σοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; Ἀμὴν 11
amen dico tibi; Quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimo-
ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυ-
nium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodò
ρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς 12
si dixero vobis coelestia, credetis? Et nemo ascendit in coelum, si non
ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ 13
ille ex coelo descendens, filius hominis existens in coelo. Et sicut
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς 14
Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium homi-
Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως (ι) ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
nis: Ut omnis credens in ipsum non pereat, sed habeat vitam aeternam.
που· Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων (κ) εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. 15
Sic enim dilexit Deus mundum, ut filium suum illum unigenitum da-
(λ) Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδω- 16
ret, ut omnis credens in eum non pereat, sed habeat vitam aeternam.
κεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ (μ) ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

MS. A. (α) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς, (β) δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν, (γ) Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω (δ) γεννηθῇ (ε) γεγεννημένον (ζ) γεννηθῆναι (η) ἢ τοῦ Ἰησοῦς, (ι) δεῖ ὑψωθῆναι (κ) ἐπ' αὐτὸν (λ) Οὕτως (μ) ἀπολλύηται,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

ERat autem ibi unus ex Pharisæis, cui nomen erat Nicodemus, princeps Judæorum. Hic venit ad Jesum noctu, & dixit ei; Magister mi, scimus te à Deo missum fuisse doctorem: nemo enim potest hæc signa edere, quæ tu edis, nisi qui Deum habeat secum. Respondit Jesus, & dixit ei; Amen amen dico tibi, Nisi quis genitus fuerit denuò, non potest videre regnum Dei. Inquit ei Nicodemus, Quî fieri potest ut nascatur homo senex? nunquid potest iterum in uterum matris suæ secundâ vice introire & gigni? Respondit Jesus, & dixit ei; Amen amen dico tibi, Nisi quis genitus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest ingredi regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est; & quod natum est ex Spiritu, spiritus est. Ne mireris quòd dixerim tibi; Oportet vos nasci denuó. Spiritus quò loci vult spirat, & vocem ejus audis, sed nescis unde veniat & quò vadat: ita est quisquis genitus est ex Spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei; Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Jesus & dixit ei; Tu es doctor Israelitarum, & hæc nescis? Amen amen dico tibi; Quod scimus, loquimur; & quod vidimus, testamur: sed testimonium nostrum non recipitis. Si terrena dixi vobis, neque creditis; quomodo si dixero vobis cœlestia, credetis mihi?

Matutinis medii Jejunii. 8.

Porrò nemo ascendit in cœlum nisi qui descendit è cœlo, Filius hominis ille qui est in cœlo. Et quemadmodum extulit Moses serpentem in deserto, ita futurum est ut exaltatur Filius hominis: Ut quisquis credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Ita enim dilexit Deus mundum, ut Filium suum unicum dederit, ut quisquis credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

ET ibi erat quidam è Pharisæis, cui nomen Nicodemus, qui gubernator erat Judæorum. Hic de nocte ad Jesum venit, & ei dixit; Domine mi, scimus quòd tu à Deo præceptor missus sis: eò quòd hæc signa & miracula, quæ tu facis, ille homo possit facere cum quo Deus sit. Jesus ei respondit, & dixit; Verè, verè tibi dico, Si quis denuò natus non fuerit, regnum Dei non potest videre. Nicodemus dixit; Homo senex quomodo natus sit? Nunquid in ventrem matris eat, & aliâ vice natus sit? Jesus ei dixit; Verè tibi dico, quòd si quis ex aqua & Spiritu natus non sit, non potest in regnum Dei ingredi. Quicquid ex carne natum est, caro est: & illud quod ex Spiritu natum est, spiritus est. Admiratione captus ne sis, quòd tibi dixi, Oportet vos ut denuò nati sitis. Spiritus ubicunque vult, spirat, & vocem ejus audis, sed nescis unde veniat, & quo vadat: ita est quicunque ex Spiritu natus est. Nicodemus dixit; Quomodo possunt hæc omnia fieri. Jesus dixit; Tu es præceptor Israelis & hæc nescis? Verè, verè tibi dico; Id quod novimus loquimur, & id quod vidimus testamur: & testimonium nostrum non recipitis. Si de terrâ vobis dixi, & fidem non habuistis: cùm de cœlo

Versio VULGATA LATINA.

CAP. III.

1 ERat autem homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine, princeps Judæorum. Hic
2 venit ad Jesum nocte, & dixit ei; Rabbi, scimus quia à Deo venisti magister:
3 nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Re-
spondit Jesus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Nisi quis renatus fuerit denuò,
4 non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus; Quomodò potest
homo nasci, cùm sit senex? numquid potest in ventrem matris suæ iteratò in-
5 troire, & nasci? Respondit Jesus; Amen, amen dico tibi, Nisi quis renatus fu-
6 erit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum
7 est ex carne, caro est: & quod natum est ex Spiritu, spiritus est. Non mireris
8 quia dixi tibi; Oportet vos nasci denuò. Spiritus ubi vult spirat: & vocem
ejus audis, sed nescis undè veniat, aut quò vadat: sic est omnis, qui natus est
ex Spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei; Quomodò possunt hæc fieri? 9
Respondit Jesus, & dixit ei; Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? 10
Amen, amen dico tibi; Quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, 11
& testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis: 12
quomodò, si dixero vobis cœlestia, credetis? Et nemo ascendit in cœlum, nisi 13
qui descendit de cœlo, Filius hominis, qui est in cœlo. Et sicut Moyses exal- 14
tavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet Filium hominis: Ut omnis, qui 15
credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Sic enim Deus dilexit 16
mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non
pereat, sed habeat vitam æternam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ اَلسَّابِعُ *

Sectio septima.

CAP. III.

1 * وَكَانَ رَجُلٌ مِنَ ٱلْفَرِيسِيِّينَ ٱسْمُهُ نِيقُودِيمُسُ رَئِيسُ ٱلْيَهُودِ * هٰذَا ٱتَى إِلَى يَسُوعَ لَيْلاً وَقَالَ لَهُ يَا
2 مُعَلِّمُ نَحْنُ نَعْلَمُ أَنَّكَ أَتَيْتَ مِنَ ٱللهِ مُعَلِّماً * لِأَنَّهُ لَيْسَ يَقْدِرُ أَحَدٌ أَنْ يَعْمَلَ هٰذِهِ ٱلْآيَاتِ ٱلَّتِي
3 تَعْمَلُ إِلَّا مَنْ كَانَ ٱللهُ مَعَهُ * أَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلاً اَمِيْنَ اَمِيْنَ اَقُولُ لَكَ اَنَّهُ مَنْ لَمْ يُولَدْ مَرَّةً أُخْرَى
4 لَنْ يَقْدِرَ أَنْ يَعَايِنَ مَلَكُوتَ ٱللهِ * قَالَ لَهُ نِيقُودِيمُسُ كَيْفَ يُمْكِنُ أَنْ يُولَدَ إِنْسَانٌ مِنْ أُخْرَى بَعْدَ
5 شَيْخُوخِيَّتِهِ * اَيَقْدِرُ اَنْ يَلِجَ بَطْنَ اُمِّهِ ثَانِيَةً ثُمَّ يُولَدَ * اَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلاً اَمِيْنَ اَمِيْنَ اَقُولُ لَكَ اَنْ
6 مَنْ لَمْ يُولَدْ مِنَ ٱلْمَاءِ وَٱلرُّوحِ لَنْ يَقْدِرَ اَنْ يَدْخُلَ مَلَكُوتَ ٱللهِ * لِاَنَّ ٱلْمَوْلُودَ مِنَ ٱلْجَسَدِ جَسَدٌ
7 هُوَ وَالْمَوْلُودَ مِنَ ٱلرُّوحِ فَهُوَ رُوحٌ * فَلَا تَعْجَبْ مِنْ قَوْلِي لَكَ اَنَّهُ يَنْبَغِي لَكُمْ اَنْ تُولَدُوا مَرَّةً
8 أُخْرَى * اَلرِّيحُ تَهُبُّ حَيْثُ تَشَاءُ وَتَسْمَعُ صَوْتَهَا * لٰكِنَّكَ لَسْتَ تَعْلَمُ مِنْ اَيْنَ تَاتِي وَلَا إِلَى اَيْنَ تَذْهَبُ *
9 هٰكَذَا هُوَ كُلُّ مَوْلُودٍ مِنَ ٱلرُّوحِ * اَجَابَ نِيقُودِيمُسُ قَائِلاً كَيْفَ يُمْكِنُ اَنْ يَكُونَ هٰذَا * اَجَابَهُ
10 يَسُوعُ قَائِلاً اَنْتَ مُعَلِّمُ إِسْرَائِيلَ اَفَلَا تَعْلَمُ هٰذَا * اَمِيْنَ اَمِيْنَ اَقُولُ لَكَ اَنَّا إِنَّمَا نَنْطِقُ بِمَا نَعْلَمُ
11 وَنَشْهَدُ بِمَا رَاَيْنَا * وَلَسْتُمْ تَقْبَلُونَ شَهَادَتَنَا * اِذْ كُنْتُ اَعْلَمْتُكُمُ ٱلْاَرْضِيَّاتِ وَلَسْتُمْ تُؤْمِنُونَ
12 فَكَيْفَ اِنْ قُلْتُ لَكُمُ ٱلسَّمَاوِيَّاتِ تُصَدِّقُونَ * وَمَا يَصْعَدُ اَحَدٌ إِلَى ٱلسَّمَاءِ إِلَّا ٱلَّذِي نَزَلَ
13 مِنَ ٱلسَّمَاءِ ٱبْنُ ٱلْبَشَرِ ٱلْكَائِنُ فِي ٱلسَّمَاءِ * وَكَمَا رَفَعَ مُوسَى ٱلْحَيَّةَ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ فَهٰكَذَا يَنْبَغِي اَنْ
14 يُرْفَعَ ٱبْنُ ٱلْبَشَرِ * كَيْ كُلُّ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ لَا يَهْلِكُ بَلْ يَكُونُ لَهُ ٱلْحَيَاةُ ٱلْاَبَدِيَّةُ * هٰكَذَا اَحَبَّ
15 ٱللهُ ٱلْعَالَمَ حَتَّى بَذَلَ ٱبْنَهُ ٱلْوَحِيدَ * كَيْلَا يَهْلِكَ كُلُّ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ بَلْ يَنَالَ حَيَاةً ٱلْاَبَدِ *
16

CAP. III.

1 ERat autem vir inter Pharisæos, no-
mine Nicodemus, princeps Judæorum.
2 Hic venit ad Jesum nocte, & dixit ei;
Magister, nos scimus quòd veneris à
Deo præceptor: quandoquidem non po-
test quisquam facere hæc signa quæ facis,
3 nisi ille cum quo fuerit Deus. Respondit
ei Jesus, dicens; Amen, amen dico
tibi, Quòd qui non gignitur vice se-
cundâ, neutiquam poterit videre regnum
4 Dei. Dixit ei Nicodemus; Quomodò
possibile est ut nascatur quis vice secundâ
post senectutem suam? Num potest co-
nari in ventrem matris suæ denuò, ac
5 tum nasci? Respondit ei Jesus, dicens;
Amen, amen dico tibi, Quod quicunque
non fuerit natus ex aquâ & Spiritu, nul-
quam poterit intrare regnum Dei. Quia
6 natum ex corpore, corpus: & natum ex
Spiritu, est spiritus. Ne mirêris quòd
7 dicam tibi, oportere vos nasci vice se-
cundâ. Ventus prælat quò vult, &
quidem audis vocem ejus, sed non nosti
unde veniat, neque quò vadat. Ejus-
modi est quilibet natus ex Spiritu.
9 Respondit Nicodemus, dicens; Quo-
modò potest fieri hoc? Respondit ei
10 Jesus, dicens; Tu es præceptor Isra-
elis, & ignoras hoc? Amen, amen dico
11 tibi, Quia nos quidem loquimur quod
scimus, & testamur quod vidimus: &
tamen non accipitis testimonia nostra.
12 Quum significaverim vobis terrena &
non credatis: quomodò si dixero vobis
cœlestia, credetis? Et non ascendet
13 quisquam in cœlum, nisi qui descendit
de cœlo, Filius hominis existens in
14 cœlo. Et prout exaltavit Moyses ser-
pentem in deserto, ita oportet exaltari
15 Filium hominis: ut quisquis credit
in ipsum, non pereat, sed sit ei vita
16 æterna. Adeò dilexit Deus mundum,
ut commutaverit filium suum unicum,
ut ne pereat omnis qui credit in
eum, sed consequatur vitam æter-
nam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ኒቀደሞስ::=

CAP. III.

De Nicodemo.

1 ቍሉ፦ ለሐዱ: ብእሲ: እሙፈሪሰዋያን: ወኒቀደሞስ: ስሙ:መልእኮሙ:ለሊይሁድ:=፦
2 ወውእቱ:መጽአ:ኀቤሁ:ሌሊተ:ወይቤሎ: ረቢ: ናእሙር: ከሙ: እሙኀበ:እግዚአብሔ
ር:መጻእከ: መምህረ:: ወለልየ: ዘይገብር : ዘንተ: ተአምረ: ዘለእንተ: ትገብር:ዘለእን
3 በለ:ዘእግዚአብሔር: ምስለሁ::=፦ ወለውሠለ: እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎ:ለሜ
ን:ለሜን:እብለከ:ዘሊተወልደ:ደግሙ: ሊይኬሊያ: ለመንግሠተ:እግዚአብሔር::=፦
4 ወይቤሎ: ኒቀደሞስ: ወእፎ:ይትከሀል:ሰብእ: ተወልደ: ደግሙ:እሙድኅረ:ልህቀ:ይክ
5 ልኑ:በዊእ:ወገቢለ:ውስተ:ከርሠ:እሙ:ወይትወለድ:ደግሙ::=፦ ወለውሠለ: እግ
ዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎ: ለሜን: ለሜን: እብለከ: ዘሊተወልደ:እማይ:ወእመኒ:መንፈ
6 ስ:ቅዱስ: ሊይክል: በዊእ: ውስተ: መንግሠተ: እግዚአብሔር:=፦ ዘተወልደ:እም
7 ሥጋ:ሥጋ: ውእቱ: ወዘተወልደ: እመንፈስ: መንፈስ: ወእቱ:=፦ ሊታንክረ:እስሙ:
8 እቤለክሙ:ሃለወክሙ:ትትወለዱ:ደግሙ::=፦ እስሙ:መንፈስሰ:ኀበ: ፈቀደ:ይነፍሓ:
ወቃሎ:ትሰምዕ:ወሊታለመር:እሙኀበ: ይመጽእ: ወኀበሂ: ይሐውር:: ከማሁኬ: ው
9 እቱ: ኵሉ: ዘይትወለድ: እመነ: መንፈሰ: ቅዱሰ::=፦ ወለውሠለ:ኒቀደሞስ:ወይ
10 ቤሎ: ወእፎ:ይትከሃል:ከሙዝ: ካዊነ::=፦ ወለውሠለ : እግዚእ:ሊየሱስ: ወይቤ
11 ሎ:ለእንተ:ሊቆሙ:ለእስራኤል:ወዘንተ:ሊታለመር::=፦ ለሜን:ለሜን:እብለክሙ:
ከሙ:ዘናለመር:ንነግር:ወበዘ: ርሊነ: ሰማዕተ:ንከውን:: ወሰማዕተነሰ:ተአብዩነ:ነሂ
12 እ:=፦ ወሰባ: እንዘ: ዘበሰድር:እነግረክሙ:ወሊተለመኑነ:እፎ:ተአመኑነ:እሙ:
13 ነገርኩክሙ:ዘበሰማያት::=፦ ለልቦ: ዘዓርገ: ውስተ:ሰማይ:ዘለእንበለ:ዘወረደ:እመ
14 ሰማይ:ወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው::=፦ ወበከመ:ሞሴ: ሰቀሎ: ለእርዊ:ምድር:በገደ
15 መ:ከማሁ·ሃለወ:ለወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው:ይስቀል:=፦ ከመ:ኵሉ:ዘይእመን:ቦ
16 ቱ:ይሕየው:ለዓለመ::=፦ ወከመዝ:ለፍቀሮ: እግዚኣብሔር:ለዓለመ:እስከ: ወልደ:
ዋሕደ : መጠወ : ከመ : ኵሉ : ዘይእመን : ቦቱ : ለይትሐጕፅ : ወይደርክብ : ሕይ
ወተ : ዘለዓለመ:=፦

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * وكسي در اسمان نرفت الا انك از آسمان فرود آمد * فرزند آدمي
14 انك بر اسمانست * انچنانك موسي در بيابان مار را بلند برداشت * اين چنين فرزند ادمي
15 خواهد كه بلند برداشته شود * تا هر كسي كه بدو ايمان بياورد * تباه نشود * ليكن
16 مر اورا زندكاني جاويد باشد تا ابد * واين چنين خدا خلق را دوست داشت كه فرزند يكانه
خودرا بديشان فرستاد تا هر كه بدو ايمان بياورد كم نشود * ليكن زندكاني جاويد مر اورا باشد *

dixero, quomodò fidem habebitis? 13
Et nemo in cœlum ascendit, nisi is
qui de cœlo descendit, Filius homi-
nis qui in cœlo est. Quemadmodum 14
Moses in deserto serpentem exal-
tavit, ita Filius hominis futurus
est ut exaltetur: ut quisquis in 15
eum credit, non pereat, sed ei vita
æterna sit in perpetuum. Nam sic De° 16
homines dilexit, ut Filium suum uni-
cum ad eos mitteret, ut quicunque in
eum fidem habet non pereat, sed
vita æterna ei sit.

17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον· ἀλλ' ἵνα
σωθῇ κόσμος δι' αὐτοῦ. 18 Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων,
ἤδη κέκριται· ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. 19 Αὕτη
δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι
μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ (ν) πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. 20 Πᾶς
γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ
τὰ ἔργα αὐτοῦ. 21 Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ
αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα. 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν (ο) ὁ Ἰησοῦς καὶ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν, καὶ ἐβάπτιζεν. 23 Ἦν
δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ (π) Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ
ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο, καὶ ἐβαπτίζοντο. 24 Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς
φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. 25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ (ρ) Ἰου-
δαίου περὶ καθαρισμοῦ. 26 Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββεί,
ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ (υ) μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες
ἔρχονται πρὸς αὐτόν. 27 Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος
λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 28 Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι
μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ
ἔμπροσθεν ἐκείνου. 29 Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου
ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρά
μου πεπλήρωται. 30 Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. 31 Ὁ ἄνωθεν
ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ
τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί.

MS. A. (ν) αὐτῶν πονηρὰ τὰ (ξ) αὐτοῦ τὰ ἔργα. (ο) Ἰησοῦς (π) Σαλείμ, (ρ) Ἰουδαίου

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Non enim miſit Deus Filium ſuum in mundum ut condemnet mundum, ſed ut ſervetur mundus per eum. Qui credit in eum, non condemnatur: qui verò non credit, jamdiu condemnatus eſt: quippe qui non credide-rit in nomen unigeniti Filii Dei. Hæc eſt autem condemnatio, Quia Lux venit in mun-dum, & dilexerunt homines tenebras potiùs quàm Lucem: erant ſiquidem opera eorum mala. Quiſquis enim abominanda agit, odit Lucem: nec venit ad Lucem, ne argu-antur opera ejus. Qui verò agit veritatem, venit ad Lucem ut innoteſcant opera ipſius, quòd in Deo facta ſint.

Ad oblationem encæniis eccleſiæ. 9.

Poſteà venit Jeſus & diſcipuli ejus in terram Judææ, & illìc converſabantur cum eis, & baptizabat. Baptizabat autem & Johannes in In-Jon, *(fonte columbæ)* quod eſt ad la-tus Salim: quoniam aquæ erant illìc mul-tæ: & veniebant & baptizantur. Nondum enim conjectus fuerat Johannes in carcerem. Orta eſt autem quæſtio uni ex diſcipulis Jo-hannis cum Judæo quodam de purgatione. Et venerunt ad Johannem, & dixerunt ei; Magiſter noſter, Is qui tecum erat ultra Jor-danem, de quo teſtimonium perhibuiſti, en & ipſe baptizat, multíque veniunt ad eum. Reſpondit Johannes, & dixit eis; Non po-teſt homo ſuſcipere quicquam per ſemet-ipſum, niſi datum ei fuerit de cœlo. Vos eſtis mihi teſtes me dixiſſe, quòd ego non ſum Chriſtus, ſed miſſus illi prævius. Qui habet Sponſam, Sponſus eſt: amicus autem ille Sponſi, qui ſtat & audit eum, gaudio magno gaudet propter vocem Sponſi: hoc ergò gaudium meum ecce impletum eſt. Il-lum oportet creſcere, me verò minui. Is enim qui ſupernè venit, ſupra omnia eſt: is autem qui de terra, de terra eſt, & ter-rena loquitur: is qui è cœlo venit, ſupra omnes eſt.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Deus Filium ſuum in mundum non miſit, ut judicium faciat, ſed ut homines *mundi* per *eum* ejus vivant. Et quicunque in ipſum fidem habuerit, judicium non ſub-ibit: qui verò fidem non habue-rit, ab initio in judicio eſt, & à Filio Dei alienus erit. Hoc eſt judicium, Quòd Lux venit in mundum & homines tenebras dilexe-runt, potiùs quàm Lucem: eâ de cauſa quòd opera eorum mala eſ-ſent. Quicunque inaccepta facit Lucem non diligit, & ad Lucem non venit, ne opera ejus probro ſint. Is verò qui rectum exercet, ad Lucem venit, ut opus, quod inter ipſum & Deum eſt, cognitum ſit.

VIII. Secundâ vice teſtimoni-um Johannis de Chriſto.

Poſt hæc Jeſus cum diſcipulis ſuis in terram Judææ venit: & illic verſabatur, & baptizabat. Et Jo-hannes etiam in fonte Jon, qui juxta Salim eſt baptizabat, eò quòd aqua ibi multa eſſet, homines igitur illic baptizati ſunt. Johan-nes enim adhuc in carcerem non conjectus erat. Et inter unum ex diſcipulis Johannis et Judæum quen-dam diſceptatio fuit de purifica-tione lotionis. Venit itaq; ad Johan-nem, et ei dixit; Magiſter noſter, ille qui tecum erat in tranſitu Jordanis,

Versio VULGATA LATINA.

17 Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur
18 mundus per ipsum. Qui credit in eum, non judicatur: qui autem non credit, jam
19 judicatus est: quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc est autem ju-
dicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm
20 lucem: erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui malè agit, odit lucem,
21 & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus: Qui autem facit veritatem,
22 venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quia in Deo facta sunt. Post hæc ve-
nit Jesus, & discipuli ejus, in terram Judæam: & illìc demorabatur cum eis, &
23 baptizabat. Erat autem & Joannes baptizans in Ænnon, juxta Salim: quia aquæ
24 multæ erant illìc, & veniebant, & baptizabantur. Nondum enim missus fuerat
Joannes in carcerem. Facta est autem quæstio ex discipulis Joannis cum Judæis 25
de Purificatione. Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei; Rabbi, qui erat te- 26
cum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes
veniunt ad eum. Respondit Joannes, & dixit; Non potest homo accipere quid- 27
quam, nisi fuerit ei datum de cœlo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quòd 28
dixerim; Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum. Qui habet 29
sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet
propter vocem sponsi. Hoc ergò gaudium meum impletum est. Illum oportet 30
crescere, me autem minui. Qui desursùm venit, super omnes est. Qui est de 31
terra, de terra est, & de terra loquitur. Qui de cœlo venit, super omnes est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 *لانه لم يرسل الله ابنه الي العالم ليدين العالم لكن ليحيي به العالم * ومن يومن به لا
18 يدان ومن لم يومن به فهو مدان * لانه لم يومن باسم الوحيد بن الله * وهذه هي
19 الدينونه ان النور جاء الي العالم واحب الناس الظلمه اكثر من النور لان اعمالهم كانت
20 سرين * لان كل من يعمل السيئات يبغض النور * وليس يقبل الي النور لئلا تبكت اعماله لانها
21 سرين * فاما الذي يعمل الحق فانه يقبل الي النور ويظهر اعماله انها بالله معمولة * وبعد هذا
22 اقبل يسوع وتلاميذه الي ارض اليهوديه وكان يتردد هناك معهم ويعمد * وقد كان يوحنا يعمد
23 ايضا في عين نون التي الي جانب سالم لكثرة الماء هناك * وكانوا ياتون فيعمدون * لانه لم
24 يكن يوحنا بعد القي في السجن * وكانت مناظرة بين تلاميذ يوحنا واليهود من اجل
25 التطهير * فاقبلوا الي يوحنا وقالوا له يا معلم ذاك الذي كان معك في عبر الاردن الذي انت
26 سهدت له هوذا يعمد وياتي اليه الكل * اجابهم يوحنا قائلا لن يقدر الانسان ان ياخذ شيا الا
27 ان يعطاه من السماء * انتم تسهدون لي اني قلت اني لست المسيح لكن ارسلت امام ذاك * من له
28 29 عروس فهو حتن وصديق الختن الواقف المصغي اليه يفرح فرحا من اجل صوت الختن * فالان
30 هوذا فرحي قد تم * ينبغي لذاك ان ينمو ولي ان انقص * لان الذي جاء من العلاء هو اعلا من
31 كل شي والذي من الارض فهو ارضي ومن الارض يتكلم * والذي من السماء اتي هو فوق الكل *

Quia non misit Deus filiũ suum in mundum, ut judicet mundum: sed ut salvetur 17
per ipsum mundus. Et qui crediderit in 18
eum non judicabitur; & qui non credi-
derit in ipsum, jam judicatus est: quia
non credidit in nomine unici filii Dei.
Et hoc est judicium, quia Lux venit in 19
mundum, & dilexerunt homines tene-
bras magis quàm Lucem, quia opera eorũ
erant mala. Nam quicunque perpetrat 20
scelera, odit Lucem, & non venit ad Lu-
cem, ne arguantur opera ejus, quia mala
sunt. Qui autem facit veritatem, is qui- 21
dem venit ad Lucem, & apparent opera
ejus, quippe quæ in Deo facta. Et post hoc 22
venit Jesus, & discipuli ejus in terram
Judææ, & versabatur ibi cum eis, &
baptizabat. Et Johannes baptizabat et- 23
iam in fonte Nun, qui est ad latus Salim,
ob multitudinem aquæ ibidem. Et veni-
ebant, & baptizabantur: Quia non fu- 24
erat Johannes adhuc projectus in car-
cerem. Et facta est quæstio inter discipu- 25
los Johannis, & Judæos de purificatio-
ne. Et venerunt ad Johannem, & dixe- 26
runt ei; Magister ille qui erat tecum
trans Jordanem, cui tu attestatus es, ec-
ce etiam baptizat, & veniunt ad eum
omnes. Respondit eis Johannes, dicens; 27
Non potest homo arrogare sibi quicquam,
quia id concedatur illi de cœlo. Vos te- 28
stamini mihi quòd dixerim; Quia non
sum Christus, sed missus sum ante illum.
Quicunq; habet sponsam, sponsus est: & 29
amicus sponsi assistens auscultansq; eum,
gaudet gaudio propter vocem sponsi.
Nunc igitur ecce gaudium meum jam im-
pletum est. Oportet illum crescere, & me 30
minui. Quia qui venit ab excelso, 31
ipse est excelsior quâlibet re: & qui de
terra est, ipse quidem terrenus est, & de
terra loquitur: Et qui de cœlo venit, ipse
est super omnia:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 እስመ: ኢፈነወ: እግዚአብሔር: ለወልዱ: ውስተ:ዓለመ:ከመ:ይኵንኖ: ለዓለመ:ዘ
18 እንበለ:ከመ:ያሕይመ:ለዓለመ:በእንቲአሁ:=: ዘይሌመኑ:ቦቱ:ኢይትኴነኑ:ወዘሰ:
ኢይሌመን:ቦቱ:ወድኅ:ተሾነነ:እስመ:ኢሌመነ:በወልደ:እግዚአብሔር:ዋሕድ::=:
19 ዘሠአተ:ኵነኔሁ: እስመ:ብርሃን: መጽአ:ውስተ:ዓለመ: ወአፍቀሮ:እግዚአብሔር:
ለዓለመ: ወእብደረ: ሰብእ: ጽልመተ: እመብርሃን:እስመ:እኩይ:መገብሪሆሙ::=:
20 እስመ: ኵሉ: ዘእኩይ: መገበረ: ይጸልእ: ብርሃነ: ወኢይመጽእ: ኀበ:ብርሃን:ከመ:
21 ኢይትኀሠቶ: መገበረ::=: ወዘሰ:ጽድቅ:መገበረ: ይመጽእ:ኀበ:ብርሃን:ከመ: ያ
22 ስተርኢ:መገበረ:እስመ:በእንተ:እግዚአብሔር: ይገብር::=: ወእመዝ: ሖረ: እግ
ዘእ:ኢየሱስ:ወአርዳኢሁ:ውስተ: ምድረ: ይሁደ: ወነበረ:ህየ:መስሐሙ:ወአጥመ
23 ቀ::=: ወሃሎ: ዮሐንስኒ: ያጠምቅ: በሐኖን: በቅረበ: ሰሌም: እስመ:ቦቱ:ህየ:ብ
24 ዙኅ:ማየተ:ወይመጽሉ:ኀቤሁ:ወያጠምቁ::=: ለእመ:ኒ:ኢተወድየ:ዮሐንስ
25 ስ:ወእስተ:ቤተ:ሞቅሕ::=: በእንተ:ኀምቀተ:ኀሂረቶሙ::=: ወእመዝ:ኮ
26 ነ:ተኅለሠ:ለር ደኢሁ:ለዮሐንስ: መስለ: ኢይሁድ:በእንተ:ለኀሂሮ:=: ወሖሩ:ኀ
በ:ዮሐንስ: ወይቤልዎ:ረቢ:ዝኩ:ዘመሰሌከ:ሃሎ:በመዕደተ: ዮርደኖስ: ዘእንተ:ለቢ
ከ:ሰማዕተ: ከነከ: በእንቲአሁ:ናሁ:ሃሎ:ውእቱኒ:ያጠ ምቅ:ወ ኵሉ:ይሐውር ::ኀቤ
27 ሁ::=: ወለወ ሠለ: ዮሐንስ:ወይቤ:ኢይክል:ሰብእ:ነሂአ:ለቢሁ:ወኢ:መንተኒ:እ
28 መ:ኢተወህቦ:ሎቱ: እመሰማይ::=: ለንትዎ: ለቢ ከ: ስማዕተየ:: ከመ:እቤለከ
ው:ለንሰ:ኢኮንኩ:ክርስቶስሃ:ደእሙ:ለንሰ:ተፈነወኩ:ቅድሜሁ:እሰብክ:ሎቱ::=:
29 ዘቦ:መርዓተ:መርዓዊ:ውእቱ:ወዳርጌሰ: ለመርዓዊ: ዘይቀውም: ወይሰመዕ:ፍሥሐ:
30 ይትፈሣሕ:በእንተ:ቃለ:መርዓዊ:: ወፍሥሐ:ዜልየሰ:ተፈጸመ:=: ወእንቲአሁሰ:
31 ትበዝኅ : ወእንቲኣየሰ : ተሰልጠት::=: ዘእመሰዕሡ : መጽአ : መልዕልተ: ኵሉ: ወእንቲ
ውእቱ:ወዘእመድርስ:ውእቱ:እመድር:ውእቱ: ወዘበ: መድር: ይነግር:: ወዘእመሰማይስ : መጽአ: መልዕልተ:ኵሉ: ውእቱ::=:

Quia non misit Deus filium suum in mundum ut judicet mundum, sed ut ser- 17
varet mundum per eum. Qui credit in eo, non judicabitur: & qui non credit 18
in eo, jam judicatus est, quia non credidit in filio Dei unico. Hoc est judi- 19
cium ejus, quia Lux venit in mundum & dilexit Deus mundum, & appetiit ho-
mo tenebras magis quam Lucem, quia mala *sunt* opera eorum. Quia omnis 20
cujus opus malum est, odit Lucem, & non veniet ad Lucem, ut non reveletur
opus suum. Et is cujus justum est opus, veniet ad Lucem, ut manifestum faci- 21
at opus suum, quia propter Deum operatur. Et tunc abiit Dominus Jesus 22
& discipuli ejus in terram Judææ, & commoratus est ibi cum illis, & bapti-
zavit. Et erat Johannes Baptista in Henon prope Salem, quia erant ibi mul- 23
tæ aquæ: & veniebant ad eum, & baptizabat eos. Quia adhuc non conjectus 24
fuerat Johannes in carcerem.

De baptismo purificationis eorum.

Et tunc facta est quæstio discipulorum Johannis cum Judæis de purificatione. 25
Et venerunt ad Johannem, & dicebant ei; Rabi, qui tecum erat trans Jorda- 26
nem, de quo tu testis factus es, ecce ille baptizat, & omnis venit ad eum. Et 27
respondit Johannes, & dixit; Non potest homo recipere ipse quicquam, si non
datum fuerit ei à cœlo. Vos ipsi testes mei *estis*, quòd dixerim vobis; Ego non 28
sum Christus, sed ego missus sum ante illum, prædicare illum. Qui habet 29
sponsam sponsus est; & amicus sponsi qui stat & audit, gaudio gaudet propter
vocem sponsi: & gaudium meum impletum est. Ipsum *oportet* crescere, & me 30
minui. Qui desursùm venit, supra omnes est: & qui de terra est, de terra est, 31
& terrestria loquitur: & qui de cœlo venit, supra omnes est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 كه تو بهر او كواهي دادي اينك او نيز مي شويد * وپسياران پيش او مي آيند * يحيي
جواب داد وكفت * فرزند ادمي نتوانند * كه از ارادت خود چيزي ستانند * مكر از آسمان
28 بدو چيزي بخشوده باشد * شما براي من كواهي مي دهيد * كه كفتم من مسيح نيستم * ليكن
29 رسولم پيش او * هر كه عروس دارد دامادست * وانك دامادرا دوست دارد * آنست كه
دستمالي بايستد * وكوش بآواز داماد دارد * وچون بشنود اواز اورا * شادمان كردد * واينست
30 شادماني من كه تمام شد * اورا مي برازد كه افزونتر شود * ومن كمتر شوم * سبب
31 انك هر كه از بلندي آمد * از هر چيزي بلندتوست * وانك از زمين است * زميني است * واز
زمين سخن بكويد * وانك از اسمان آمد * ازهمه بلندتوست *

de quo tu testimonium dedisti, ecce
ille etiam baptizat, & multi ad
eum veniunt. Johannes responsum 27
dedit, & dixit; Filius hominis non
potest ex voluntate sua quicquam
accipere, nisi de cœlo ipsi aliquid
donatum sit. Vos mihi testimonium 28
præbetis, quòd dixi; Ego Christus
non sum, sed legatus sum ante eum.
Quicunque sponsam habet, sponsus 29
est: Ille autem qui sponsum amat,
is est qui cum gaudio stat, & au-
rem voci sponsi præbet, & cùm au-
dierit vocem ejus, lætatur: & hoc
est gaudium meum quod impletum
est. Ipsum oportet ut auctior sit, 30
& me ut diminutus sim. Propterea 31
quòd quicunque ex excelso venerit,
omni re excelsior est: qui verò de
terra est, terrenus est, & de terra lo-
quitur: qui autem è cœlo venit,
omnibus altior est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et quod vidit & audivit, hoc teſtatur, & teſtimonium ejus nemo accipit.
32 Καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.
Accipiens ejus teſtimonium, ſignavit quia Deus verax eſt. Quem enim
33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. Ὃν γὰρ
34 miſit Deus, verba Dei loquitur: non enim ex menſura dat Deus
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς
Spiritum. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu ejus.
τὸ Πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
Credens in filium, habet vitam æternam: at non perſuaſibilis filio, non videbit
36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται
vitam, ſed ira Dei manet ſuper ipſum.
ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

CAP. IV. Δ'.

Ut ergò cognovit Dominus quia audierunt Phariſæi quòd Jeſus plures
1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας
diſcipulos facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jeſus ipſe non
2 μαθητὰς ποιεῖ καὶ (α) βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, (Καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ
baptizaret, ſed diſcipuli ejus,) Reliquit Judæam, & abiit iterùm in
3 ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,) Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ (β) ἀπῆλθε πάλιν εἰς
Galilæam. Oportebat autem eum tranſire per Samariam. Venit
4 5 τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἔρχεται

E' ergò in civitatem Samariæ, *dictam* Sichar, juxta prædium quod dedit
οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Συχὰρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
Jacob Joſeph filio ſuo. Erat autem ibi fons Jacob. Ergò Jeſus fati-
Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκο- 6
gatus ex itinere, ſedebat ſic ſupra fontem. Hora erat quaſi
πιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν (γ) ὡσεὶ
ſexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam: dicit ei Jeſus; Da
ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός 7
mihi bibere. Nam diſcipuli ejus abierant in civitatem, ut cibos
μοι πιεῖν. (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς 8
emerent.) Dicit ergò ei mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus *exiſtens*
ἀγοράσωσι.) Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν 9
à me bibere poſcis *exiſtente muliere* Samaritana? non enim coëuntur
παρ' ἐμοῦ πιεῖν (δ αἰτεῖς ἴσως γυναικὸς Σαμαρίτιδος; ὁ γὰρ Συγχῶνται
Judæi Samaritanis. Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Si ſcires do-
Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ, (ε) Εἰ ἤδεις τὴν δω- 10
num Dei, & quis eſt *dicens* tibi; Da mihi bibere, tu *utique* petiſſes *illum*,
ρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν,
& dediſſet *utique* tibi aquam vivam. Dicit ei mulier; Domine, neque *hauſtorium* habes,
καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, 11
& puteus eſt *profundus*: undè ergò habes aquam vivam?
καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

ΚΕΦ. Δ'. MS. A. (α) βαπτίζει Ἰωάννης, (Καίτοιγε αὐτὸς Ἰησοῦς οὐκ (β) ἀπῆλθεν εἰς (γ) ὡς (δ) αἰτῆς γυναικὸς Σαμαρίτιδος ἴσως; (ε) Ἡ ἤδεις

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et quod vidit, & audivit, teſtatur: & teſti- 32
monium ejus nemo recipit. Qui autem 33
recepit ejus teſtimonium, definivit Deum
eſſe veracem. Is enim quem Deus miſit, 34
verba Dei loquitur: non enim in menſura
dedit Deus Spiritum. Pater diligit Filium, 35
& omnia dedit in manus ejus. Qui credit in 36
Filium, habet vitam æternam: qui verò
non acquieſcit Filio, non videbit vitam, ſed
ira Dei commorabitur ſuper eum.

CAP. IV.

Cognovit autem Jeſus audiſſe Phariſæos 1
quòd ipſe diſcipulos multos feciſſet, ma-
giſque baptizaret quàm Johannes: Quum 2
tamen non ipſe Jeſus baptizaret, ſed diſci-
puli ejus. Et reliquit Judæam, & venit 3
iterùm in Galilæam.

Nocte conſecrationis aquæ, & genuflexionis Pentecoſtes. 10.

Opus autem erat ei ut veniens tranſiret per 4
Samaritanos. Venit itaque in urbem Sa- 5
maritanorum, quæ vocatur Sochar, ad latus
oppidi quod dederat Jacob Joſepho filio
ſuo. Erátque ibi fons aquarum Jacobi: 6
ipſe autem Jeſus fatigatus erat ex labore
itineris, federátque ad fontem, & erat hora
ſexta. Et venit mulier ex Samaria ut hau- 7
riret aquam: dixítque ei Jeſus; Da mihi
aquam bibendam. Porrò diſcipuli ejus in- 8
troierant in urbem ut emerent ſibi cibum.
Dicit ei mulier illa Samaritana; Quomodò 9
tu Judæus cùm ſis, à me petis potum quæ
ſum mulier Samaritana? non enim com-
mercium habent Judæi cum Samaritanis.
Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Si ſcires do- 10
num Dei, & quis eſt iſte qui dicit tibi, Da
mihi potum, tu peteres ab eo, & daret
tibi aquas vivas. Dicit ei mulier illa; 11
Domine mi, ſitulam non habes, & puteus
profundus eſt, undénam tibi ſunt aquæ
vivæ?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*De eo quod vidit & audivit teſti- 32
monium dat, & nemo teſtimonium
ejus recipit. Qui autem teſtimo- 33
nium ejus recipit, fidem fecit quòd
Deus veritas eſt. Nam is quem 34
Deus miſit ſermonem Dei loquitur:
quia non ad menſuram Deus Spiri-
tum dat. Pater Filium amore com- 35
plectitur, & omnem rem in manum
ejus dabit. Et quicunque in Filio 36
fidem habuerit, vitam æternam in-
venit: qui verò Filio caput non
ſubmiſerit, & ei obſecutus non fue-
rit, vitam non videbit, ſed ira Dei
ſuper eum manet.*

CAP. IV.

*Et cùm Jeſus ſcivet quòd Pha- 1
riſæi audiſſent quod diſcipulos mul-
tos adeptus eſſet, & plures quàm
Johannes baptizaret: At non Je- 2
ſus ſolus erat qui baptizabat, ſed
diſcipuli etiam baptizabant. Dein- 3
ceps Jeſus Judæam reliquit, & in
Galilæam profectus eſt.*

IX. Venit Jeſus in urbem Samaritanorum & fidem habent ei.

*Et voluntas in animo Jeſu erat, ut 4
per regionem Samaritanorum tranſ-
iret. Et veniens in urbem Samari- 5
tanorum ingreſſus eſt, cui nomen
Sechar eſt, juxta agrum quem
Jacob filio ſuo Joſeph dederat. Et 6
ibi fons aquæ erat Jacobi. Je-
ſus ex labore itineris laſſus erat:
veniens itaque juxta fontem ſedit*

Versio VULGATA LATINA.

32 33 Et quod vidit, & audivit, hoc teſtatur : & teſtimonium ejus nemo accipit. Qui
34 accepit ejus teſtimonium, ſignavit quia Deus verax eſt. Quem enim miſit Deus,
35 verba Dei loquitur : non enim ad menſuram dat Deus Spiritum. Pater diligit
36 filium : & omnia dedit in manu ejus. Qui credit in Filium, habet vitam æternam : qui autem incredulus eſt Filio, non videbit vitam, ſed ira Dei manet ſuper eum.

CAP. IV.

1 2 3 4 Ut ergò cognovit Jeſus, quia audierunt Phariſæi quòd Jeſus plures diſcipulos facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jeſus non baptizaret, ſed diſcipuli ejus,) Reliquit Judæam, & abiit iterùm in Galilæam. Oportebat autem eum tranſire per Samariam. Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar : juxta prædium, quod dedit Jacob Joſeph filio ſuo. Erat autem ibi fons Jacob. Jeſus ergò fatigatus ex itinere, ſedebat ſic ſupra fontem. Hora erat quaſi ſexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jeſus; Da mihi bibere. (Diſcipuli enim ejus abierant in civitatem ut cibos emerent.) Dicit ergò ei mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus cum ſis, bibere à me poſcis, quæ ſum mulier Samaritana? non enim coütuntur Judæi Samaritanis. Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Si ſcires donum Dei, & quis eſt, qui dicit tibi; Da mihi bibere: tu forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam vivam. Dicit ei mulier; Domine, neque in quo haurias habes, & puteus altus eſt: undè ergò habes aquam vivam?

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 33 * وما عاين وسمع يشهد وليس يقبل احد شهادته * والذي قد قبل شهادته فقد ختم * لان
34 الله حق هو * لان الذي ارسله الله انما ينطق بكلام الله * لان الله لا يعطي الروح بالكيل *
35 الاب يحب الابن وقد جعل في يديه كل شي * ومن يومن بالابن فله الحياة الدايمة * ومن لا
36 يطع الابن لا يعاين الحياة بل يحل عليه غضب الله * الفصل الثامن *

Et quod vidit, & audivit, teſtatur : at 32
non accipit quiſquam teſtimonium ejus.
Et qui accepit teſtimonium ejus, jam 33
obſignatus eſt : quoniam Deus verax eſt.
Nam is quem miſit Deus, profectò loqui- 34
tur verba Dei : Deus enim non dat Spi-
ritum cum menſura. Pater diligit Fili- 35
um, & poſuit in manibus ejus omnia.
Et qui credit in Filium, habet vitam 36
æternam : & qui non obedit Filio, non
videbit vitam, ſed habitabit ſuper
ipſum ira Dei.

Sectio octava.

CAP. IV.

1 * ولما علم يسوع ان الفريسيين قد سمعوا انه قد اتخذ تلاميذ كثيرين وانه يعمد اكثر
2 3 من يوحنا * اذ ليس يسوع كان يعمد بل تلاميذه * فترك اليهودية ومضى الى الجليل
4 ايضا * وكان قد ارمع ان يجتاز بالسامرين * فاقبل الى مدينة السامرين التي تسمى سنجار الى
5 6 جانب القرية التي كان يعقوب وهبها ليوسف ابنه * وكانت هناك عين ماء ليعقوب * وكان
7 يسوع قد تعب من مسي الطريق فجلس على العين وقت الساعة السادسة * فجاءت مراة من
8 السامرين لتستعي ماء * فقال لها يسوع اعطيني لاشرب * وكان تلاميذه قد مضوا الى المدينة
9 ليبتاعوا لهم طعاما * فقالت له تلك المراة السامرية كيف وانت يهودي تستسقي الماء وانا
10 مراة سامرية واليهود لا يختلطون بالسامرين * اجابها يسوع قايلا لو كنت تعرف من عطية الله
11 ومن الذي قال لك ناولني لاشرب لكنت انت تسالنه يعطيك ماء الحياة * قالت له تلك
المراة يا سيد انه لا دلو لك والبير عميقه فمن اين لك ماء الحياة *

Et quod vidit, & audivit, teſtatur : at 32
non accipit quiſquam teſtimonium ejus.
Et qui accepit teſtimonium ejus, jam 33
obſignatus eſt : quoniam Deus verax eſt.
Nam is quem miſit Deus, profectò loqui- 34
tur verba Dei : Deus enim non dat Spi-
ritum cum menſura. Pater diligit Fili- 35
um, & poſuit in manibus ejus omnia.
Et qui credit in Filium, habet vitam 36
æternam : & qui non obedit Filio, non
videbit vitam, ſed habitabit ſuper
ipſum ira Dei.

Sectio octava.

CAP. IV.

Et cùm cognoviſſet Jeſus quòd Pha- 1
riſæi audiſſent ipſum adoptâſſe diſcipu-
los plurimos, & baptizare pluſquàm Jo-
hannes : (Cùm minimè Jeſus baptiza- 2
ret, ſed diſcipuli ejus :) Reliquit Ju- 3
dæam, & abiit in Galilæam denuò. Et 4
jam decreverat tranſire per Samariam.
Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ 5
vocatur Sichar, ad latus ruris quod Ja-
cob dederat Joſepho filio ſuo. Et erat 6
ibi fons aquæ Jacobi. Erat autem Je-
ſus feſſus ex ambulatione itineris : ſe-
ditque ad fontem tempore horæ ſextæ.
Et venit mulier de Samaria, ut hauri- 7
ret aquam. Et dixit ei Jeſus ; Da mihi
bibere. (Diſcipuli autem ejus abierant 8
in civitatem ut emerent ſibi cibum.)
Dixit ei illa mulier Samaritana ; Quo- 9
modò quum tu ſis Judæus, petis à me
bibere aquam, quum ego mulier ſim Sa-
maritana, & Judæi non commiſceantur
Samaritanis ? Reſpondit ei Jeſus, di- 10
cens ; Si ſcires donum Dei, & quis eſt
qui dixit tibi ; Propina mihi ut biam,
tu quidem peteres ab eo, ut daret tibi
aquam vitæ. Dixit ei illa mulier ; Do- 11
mine, non eſt ſitula tibi, & puteus pro-
fundus eſt : undè ergò tibi aqua vitæ ?

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ወበዘ:ርእየ:: ወበዘ:ሰምዐን:ስማዕተ:ይከውን:: ወእመሰኒ:ለልቦ:ዘይትወክፎ::=ኣ
33 ወለዘሰ:ተወክፎ:ስምዖ:ዓተቦ: እግዚአብሔር : እስመ:ጸድቅ: ውእቱ::=ኣ ወዘእግ
34 ዚአብሔር:ፈነወ:ቃለ: እግዚአብሔር:ይነግር: እስመ: ላኮ:በመስፈርት:ዘይሁብ:እግ
35 ዚአብሔር: መንፈሰ::=ኣ ለብሰ: ያፈቅር : ወልደ: ወኵሎ : ለወፈዮ: ውስተ: እዴ
36 ሁ::=ኣ ወዘየአምን: በወልድ: ቦሕይወተ: ዘለዓለመ: ወዘሰ: ኢይአምን: በወልድ:
ኢይሬኢያ : ለሕይወት : መቅሠፍተ : እግዚአብሔር : ይነብር:ለዕሌሁ::=ኣ

1 በሳምሰ:ፋሲከ::=ኣ ወለእሚሮ:እግዚእነ:ከመ:ሰሙዑ:ፋሪሳዊያን:ከመ:በዝ
2 ኁ:ለርደሊሁ:ለእግዚእ:ኢየሱስ: ወለብዝኁ: ለጥምቀ: እመዮሐንስ::=ኣ ወባሕ
3 ቱ:ለሊሁስ: እግዚእ ኢየሱስ: ኢያጥመቀ:ደእሙ: ላርደሊሁ::=ኣ ወኀደገ:ምድረ:
4 ይሁደ:: ወሖረ: ኀዕበ: ገሊላ::=ኣ ወእንዘ:ሃለወ: ይሳልፍ: እንተ:ሰማርያ::=ኣ
5 በእንተ:ሰመሪዊት::=ኣ ወበጽሐ:ሀገረ:ሰመር:እንተ:ስሚ:ሰኪር:ቅሬበ:ዳጸደ:
6 ወ.ይእነ:ዘወሀቦ:ያዕቆብ:ለዮሴፍ: ወልዱ::=ኣ ወሃሎ:ህየ:ዓዘቅት:ዘያዕቆብ:: ወደኪ
ሞ:እግዚእ:ኢየሱስ:በሐዊረ:ፈናት:ወነበረ: ህየ:ኀቤ: ዓዘቅት:: ወቀትር: ሶቤሃ: ወጊ
7 ዜ:ኀለፈ:ሰዓት::=ኣ መጽአት: ብእሲት: እመሰማርያ:ትቅደሕ:ማየ:: ወይቤላ:እግዚ
8 እ:ለኢየሱስ:ለስትይኒ:ማየ::=ኣ እስመ:ለርደሊሁሰ:ሐረ:ሃገረ: ይዛየጡ: ሓብስተ:
9 ሲሶዮሙ::=ኣ ወትቤሎ:ይእቲ:ብእሲት:ሰመሪዊት:እፎለ:እንዘ:ኢይሁደዊ:ለንተ:
ትስእል: በኀቤየ: ትስተይ: ሚየ:እንዘ: ሰመሪዊት: ብእሲት:ለነ::እስመ:ኢይትብረ:
10 ሕር ሞት:ላይሁድ:ወኢይትሐወሱ:መስለ:ሰመሪዊያን:ወኢይደሙረ::=ኣ ወእዎ
ለ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤላ:ሰበሰ:ታአመሪ:ጸጋሁ:ለእግዚአብሔር:: ወመኑ: ውእ
ቱ: ዘይስእለኪ: ወይቤለኪ:ለስትይኒ:: ለኂቲኒ:ዓዲ:እመሰለልኪዮ: ወእመወሀበኪ:
11 ማየ: ሕይወት::=ኣ ወትቤሎ : ይእቲ: ብእሲት : እግዚአየ : መሕየብኒ : ለልብከ:
ፀዓዘቅቱኒ : ዕሙቅ : ውእቱ : እመለይቴ : እንከ:ለከ : ማየ : ሕይወት::=ኣ

Et de quo vidit, & de quo audivimus, teſtatur, & teſtimonium ejus nemo eſt qui 32
recipiet. Et eum qui recepit teſtimonium ejus obſignavit eum Deus, quia verus 33
eſt. Et *is* quem Deus miſit, verbum Dei loquitur, quonium non in menſura 34
eſt *is* quem dat Deus, Spiritus. Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus 35
ejus. Qui credit in Filio habet vitam æternam : & qui non credit in Filio, non 36
videbit vitam : flagellum Dei manet ſuper eum.

CAP. IV.

Quintâ paſchatis.

Et quum cognoviſſet Dominus noſter, quòd audiſſent Phariſæi quòd multi- 1
plicati erant diſcipuli Dñi Jeſu, & plures baptizaverat quàm Johannes. (Quan- 2
quam ipſe Dñs Jeſus non baptizabat, ſed diſcipuli ejus.) Et reliquit terram Ju- 3
dææ, & abiit iterum *in* Galilæam. Et conveniens erat ei tranſire per Samariam. 4

De Samaritana.

Et venit in civitatem Samariæ cujus nomen Sichar, propè vineam quam dedit 5
Jacob Joſepho filio ſuo. Et erat ibi puteus Jacob, & quum fatigatus eſſet Dñs 6
Jeſus proficiſcendo viâ, ſedit ibi ad puteum: & meridies tunc erat, & tempus ſex-
tæ horæ. Venit mulier de Samaria ut hauriret aquam; & dixit ei Dominus Jeſus; 7
Pota me aquâ. (Quia diſcipuli ejus abierant *in* civitatem emere panem ſtipen- 8
diorum ſuorum.) Et dixit ei iſta mulier Samaritana, Quomodo quum ſis Judæus 9
tu, poſcis apud me bibere aquam, quæ mulier Samaritana ſum? quia non conve-
niunt religione Judæi, neque communicant cum Samaritanis, neq; commiſcent.
Et reſpondit ei Dñs Jeſus, & dixit ei; Si ſcires donum Dei, & quis ſit qui rogat 10
te, & dicit tibi; Pota me, tu iterum petiiſſes eum, & dediſſet tibi aquam vitæ.
Et dixit ei iſta mulier; Domine mi, ſitulam non habes, & puteus profundus eſt: 11
undè igitur tibi aqua vitæ?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 در ششم ساعت * زني از سامريان آمد * تا اب بستاند * عيسي بدان زن گفت * آب بمن
8 9 بده تا بخورم * وشاگردان او در شهر رفته بودند * براي حاصل كردن توشه * ان زن سامري
بمسيح گفت * كه تو يهودي * وچگونه از من آب مي خواهي تا بخوري * ومن زن سامري
10 هستم * ويهوديان با سامريان † سازگار نيستند * عيسي جواب داد * وبدان زن گفت * اگر
بخشايش خدايرا مي دانستي وكيست انك بتو گفت آب بك تا بخورم * تو ازو مي خواستي
11 واو آب زندگاني بتو مي داد * ان زن بدو گفت * خداوند دول نداري وچاه عميقست
آب زندگاني را از كجا داري

in ſexta hora. *Mulier quædam* 7
ex Samaritanis venit ut aquam
caperet : Jeſus illi mulieri dixit ;
Aquam mihi dato, ut bibam. Et 8
diſcipuli ejus in urbem iverant,
ad comparandum commeatum. Illa 9
mulier Samaritana Chriſto dixit ;
Tu quidem Judæus es : quomodo
ergò à me aquam petis, ut bibas,
cùm ego mulier Samaritana ſim ?
Judæi enim cum Samaritanis
non conveniunt. Jeſus reſpon- 10
ſum dedit, & illi mulieri dixit ;
Si donum Dei ſcires, & quis ſit
ille qui dicit tibi, Aquam da ut
bibam, tu ab eo peteſſes, & ille
aquam vitæ tibi dediſſet. Illa 11
mulier ei dixit ; Domine, ſitulam
non habes, & puteus profundus eſt :
Aquam vitæ undè habes ?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Nunquid tu major es patre noſtro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipſe
12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς
ex eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Reſpondit Jeſus,
13 ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη (ζ) ὁ Ἰησοῦς,
& dixit ei; Omnis *bibens* ex aqua hac, ſitiet iterùm: Qui autem
14 καὶ ἔπιεν αὐτῆς, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· Ὃς δ'
biberit ex aqua quam ego dabo ei, non ſitiet in æternum: ſed
ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ (η) διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ
aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æter-
τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώ-
nam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam, ut non ſitiam,
15 νιον. Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
neque veniam huc haurire. Dicit ei Jeſus; Vade, voca
16 μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ (θ) ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε, φώνησον
virum tuum, & veni huc. Reſpondit mulier, & dixit; Non habeo
17 τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω
virum. Dicit ei Jeſus; *Pulchrè* dixiſti, Quia virum non habeo. Quinque enim
18 ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας, Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. Πέντε γὰρ
viros habuiſti: & nunc quem habes, non eſt tuus vir: hoc verè dixiſti. Dicit
19 ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. Λέγει
ei mulier; Domine, video quia propheta es tu. Patres noſtri in
20 αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέρες ἡμῶν (ι) ἐν
hoc monte adoraverunt: & vos dicitis, quia *in* Hieroſolymis eſt locus,
τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος,
ubi oportet adorare. Dicit ei Jeſus; Mulier, crede mihi, quia
ὅπου (κ) δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι
21 ἔρχεται ὥρα, quando neque in monte hoc, neque in Hieroſolymis adorabitis
ἔρχεται ὥρα, (λ) ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε
Patrem. Vos adoratis quod *non noſtis*: nos adoramus quod ſcimus:
τῷ πατρί. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν·
22 quia ſalus ex Judæis eſt. Sed venit hora & nunc eſt,
ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. (μ) Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν,
23 quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veri-
ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
tate: *etenim* Pater tales quærit *adorantes* eum. Spiritus
θείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.
24 Deus, & *adorantes* eum, in ſpiritu & veritate oportet adorare.
ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.
Dicit ei mulier; Scio quia Meſſias venit, *dictus* Chriſtus:
Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός·
25 cùm venerit ille, annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Jeſus; Ego
ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ (ν) ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ
26 ſum, *loquens tibi.*
εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

MS. A. (ζ) Ἰησοῦς, (η) διψήσει (θ) Ἰησοῦς, (ι) ἐν τῷ ὄρει τούτῳ (κ) προσκυνεῖν δεῖ. (λ) ὅτι (μ) Ἀλλὰ (ν) Ἰησοῦς,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nunquid tu major es patre noſtro Jacobo illo, qui dedit nobis puteum hunc, ipſeque ex eo bibit, & filii ejus, ac ejus oves? Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Quiſquis bibet ex iſtis aquis, iterum ſitiet. Quiſquis autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non ſitiet in æternum: ſed aquæ illæ quas ego dabo ei, fient in eo fons aquarum ſcaturientium in vitam æternam. Dicit ei mulier illa; Domine mi, da mihi ex his aquis ne rurſus ſitiam, nec veniam huc hauſtum. Ait illi Jeſus; Abi, voca virum tuum, & veni huc. Dicit ei, Non habeo maritum. Dixit ei Jeſus, Benè dixiſti; Non habeo maritum. Quinque enim maritos habuiſti, & iſte quem nunc habes, non eſt maritus tuus: hoc verum dixiſti. Dixit ei mulier illa; Domine mi, video te eſſe prophetam. Patres noſtri in hoc monte adoraverunt, vos autem dicitis in Jeruſalem eſſe locum ubi oportebat adorare. Dicit ei Jeſus; Mulier, crede mihi, venturam horam, quâ neque in hoc monte, neque etiam in Jeruſalem adorabitis Patrem. Vos adoratis quod neſcitis, nos autem adoramus, quod ſcimus: nam vita ex Judæis eſt. Sed venit hora, & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veritate: etenim Pater tales adoratores poſcit. Spiritus enim eſt Deus, & ii qui adorant eum, in Spiritu & veritate oportet ut adorent. Dicit ei mulier illa; Scio Meſſiam eſſe venturum: & quum venerit, ipſe docebit nos omnia. Dixit ei Jeſus; Ego ſum, qui loquor tecum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nunquid tu Jacobo patre noſtro major es, qui hunc puteum nobis dedit, & ipſe Jacob & filii ejus, & oves ejus ex hoc puteo biberunt. Jeſus ei reſponſum dedit; Quicunque quidem ex hac aqua biberit, rurſus ſitiet. Quicunque autem ex illa aqua biberit, quam ego illi dabo, in æternum non ſitiet: ſed hæc aqua, quam illi dabo, in corpore ejus fons erit, qui perpetuò aquam vitæ ſcaturientem præbebit in æternum. Illa mulier dixit, Domine mi, mihi de his aquis dato ut rurſus ſitiens non ſim, neque veniam & hinc aquam hauriam. Jeſus dixit; Ito, maritum vocato, & huc veni. Mulier ei dixit; Maritum non habeo. Jeſus dixit; Rectè dixiſti quòd maritum non habes. Quinque enim mariti tibi fuerunt, & hic quem hâc horâ habes, maritus legitimus tibi non eſt: hoc rectè dixiſti. Illa mulier ei dixit; Domine mi, video quòd tu Propheta es. Patres noſtri in hoc monte adoraverunt: & vos dicitis, In Hieroſolyma eſt locus, in quo oportet adorationem facere. Jeſus ei dixit; O mulier, Fidem habeto quòd veniet hora, quando neque in hoc monte, neque in Hieroſolyma adorabitis Patrem.

Versio VULGATA LATINA.

12 Numquid tu major es patre noſtro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipſe ex
13 eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Omnis qui
bibit ex aqua hac, ſitiet iterùm: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei,
14 non ſitiet in æternum: Sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſali-
15 entis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam,
16 ut non ſitiam, neque veniam huc haurire. Dicit ei Jeſus; Vade, voca virum tu-
17 um, & veni huc. Reſpondit mulier, & dixit; Non habeo virum. Dicit ei Jeſus;
18 Benè dixiſti, Quia non habeo virum: Quinque enim viros habuiſti, & nunc
19 quem habes, non eſt tuus vir: hoc verè dixiſti. Dicit ei mulier; Domine, vi-
deo quia Propheta es tu. Patres noſtri in monte hoc adoraverunt, & vos dici- 20
tis, Quia Jeroſolymis eſt locus, ubi adorare oportet. Dicit ei Jeſus; Mulier, crede 21
mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jeroſolymis adora-
bitis Patrem. Vos adoratis quod neſcitis: nos adoramus quod ſcimus, quia ſalus 22
ex Judæis eſt. Sed venit hora, & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Pa- 23
trem in ſpiritu & veritate. Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus 24
eſt Deus: & eos, qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet adorare. Di- 25
cit ei mulier; Scio quia Meſſias venit (qui dicitur Chriſtus:) cùm ergò venerit
ille, nobis annuntiabit omnia. Dicit ei Jeſus; Ego ſum, qui loquor tecum. 26

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اَلَعَلَّكَ اَعْظَمُ مِنْ اَبِينَا يَعْقُوبَ اَلَّذِي اَعْطَانَا هٰذِهِ اَلْبِئْرَ وَمِنْهَا شَرِبَ هُوَ وَبَنُوهُ وَمَاشِيَتُهُ *
13 * اَجَابَهَا يَسُوعُ قَائِلًا كُلُّ مَنْ يَشْرَبُ مِنْ هٰذَا اَلْمَاءِ يَعْطَشُ اَيْضًا * فَاَمَّا كُلُّ مَنْ يَشْرَبُ مِنَ
14 اَلْمَاءِ اَلَّذِي اُعْطِيهِ اَنَا لَا يَعْطَشُ اِلَى اَلْاَبَدِ * بَلْ ذٰلِكَ اَلْمَاءُ اَلَّذِي اُعْطِيهِ يَكُونُ فِيهِ حَيَاةً
15 اَلْاَبَدِ * قَالَتْ لَهُ اَلْمَرْاَةُ يَا سَيِّدُ اَعْطِنِي مِنْ هٰذَا اَلْمَاءِ لِئَلَّا اَعْطَشَ وَلَا اَجِيءَ وَاَسْتَقِيَ مِنْ هٰهُنَا *
16 17 * فَقَالَ لَهَا يَسُوعُ اِمْضِي فَادْعِي رَجُلَكِ وَتَعَالَيْ هٰهُنَا * اَجَابَتِ اَلْمَرْاَةُ قَائِلَةً لَا بَعْلَ لِي * قَالَ
18 لَهَا يَسُوعُ حَسَنًا قُلْتِ اَنَّهُ لَا بَعْلَ لِي * لِاَنَّهُ قَدْ كَانَ لَكِ خَمْسَةُ اَزْوَاجٍ * وَاَلَّذِي هُوَ لَكِ اَلْاٰنَ
19 لَيْسَ هُوَ بِرَجُلِكِ اَمَّا هٰذَا فَحَقًّا قُلْتِ * قَالَتْ لَهُ اَلْمَرْاَةُ يَا سَيِّدُ اِنِّي اَرَى اَنَّكَ نَبِيٌّ *
20 اٰبَاؤُنَا سَجَدُوا فِي هٰذَا اَلْجَبَلِ * وَاَنْتُمْ تَقُولُونَ اَنَّ اَلْمَكَانَ اَلَّذِي يَنْبَغِي اَنْ يُسْجَدَ فِيهِ هُوَ بِيرُوشَلِيمَ * قَالَ لَهَا
21 يَسُوعُ اَيَّتُهَا اَلْمَرْاَةُ صَدِّقِينِي اَنَّهُ سَتَاْتِي سَاعَةٌ لَا فِي هٰذَا اَلْجَبَلِ وَلَا فِي بِيرُوشَلِيمَ يَسْجُدُونَ
22 لِلْاَبِ * اَنْتُمْ تَسْجُدُونَ لِمَنْ لَا تَعْلَمُونَ وَنَحْنُ نَسْجُدُ لِمَنْ نَعْلَمُ لِاَنَّ اَلْخَلَاصَ هُوَ مِنَ اَلْيَهُودِ *
23 لٰكِنْ سَتَاْتِي سَاعَةٌ وَهِيَ اَلْاٰنَ لَكِنَّمَا اَلسَّاجِدُونَ اَلْحَقُّونَ يَسْجُدُونَ لِلْاَبِ بِالرُّوحِ وَالْحَقِّ * لِاَنَّ
24 اَلْاَبَ اِنَّمَا يُرِيدُ مِثْلَ هٰؤُلَاءِ اَلسَّاجِدِينَ لَهُ * لِاَنَّ اَللّٰهَ رُوحٌ وَاَلَّذِينَ يَسْجُدُونَ لَهُ بِالرُّوحِ وَالْحَقِّ
25 يَنْبَغِي اَنْ يَسْجُدُوا * قَالَتْ لَهُ اَلْمَرْاَةُ قَدْ عَلِمْنَا اَنَّ مَسِيَّا اَلَّذِي هُوَ اَلْمَسِيحُ يَاْتِي * فَاِذَا جَاءَ ذَاكَ
26 فَهُوَ يُعَلِّمُنَا كُلَّ شَيْءٍ * قَالَ لَهَا يَسُوعُ اَنَا هُوَ اَلَّذِي اُكَلِّمُكِ *

Nunquid tu major es patre noſtro Jacobo, qui dedit nobis hunc puteum, & ex eo bibit ipſe, & filii ejus, & armenta illius? Reſpondit ei Jeſus, dicens; Quicunque bibit ex hac aqua, ſitiet iterùm: at verò quicunque bibet ex aqua, quam dabo illi ego, non ſitiet in æternum: Sed illa aqua, quam dabo ei, fiet in eo vita æterna. Dixit ei mulier; Domine, da mihi ex hac aqua, ne ſitiam, neque veniam, & hauriam iſtinc. Ait illi Jeſus; Vade & voca conjugem tuum, & veni huc. Reſpondit ei mulier, dicens; Non eſt mihi conjux. Dixit ei Jeſus; Benè dixiſti, quòd non eſt conjux mihi: Quia jam fuerunt tibi quinque conjuges, & qui eſt tibi modò, non eſt conjux tuus. Sanè hoc verè dixiſti. Inquit ei mulier; Domine, equidem video te eſſe prophetam. Patres noſtri adoraverunt in hoc monte: vos autem dicitis, quòd locus in quo oportet adorare, eſt in Jeruſalem. Dixit ei Jeſus; O mulier, crede mihi fore ut veniat hora, quâ neque in hoc monte, neque in Jeruſalem adorabunt Patrem. Vos adoratis quem non nôſtis: Nos autem adoramus quem novimus: quia ſalus eſt ex Judæis. Sed veniet hora, & adeſt modò, ut adoratores veri adorent Patrem in ſpiritu & veritate. Nam Pater quidem vult hujuſcemodi adoratores ſuos: Quia Deus Spiritus eſt, & eos qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet ut adorent. Dixit ei mulier; Jam novimus quòd Meſſias, hoc eſt, Chriſtus, ſit venturus: Cumque venerit ille, ipſe docebit nos omnia. Ait illi Jeſus; Ego ſum qui te alloquor.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ለእsomewhat:ተዓቢ:እመያዕቆብ:ለቡነ: ዘወሃበነ: ዘእተ:ዓዘቅተ:ወሰትየ:ውእቱኒ:እመው
13 ስቴቱ:ወውሉዱ:ወጥሬቱ::=: ወእውሥእ:እግዚእ:ሊየሱስ: ወይቤሶ:ኵሉ:ዘይሰ
14 ቲ:እመዝ:ማይ: ይጸመእ: ደግሙ::=: ወዘሰ: ይሰቲ: ለማይ:ዘእሁቦ:ለነ:ሊይጸመ
እ:ለዓለመ::: ለሳ:ውእተ:ማይ:ዘእሁቦ: ለነ:ይከውን:ላዕሌሁ:ነቅዐ:ማይ:ዘይፈለ
15 ቀል:ለሕይወት: ዘለዓለመ::=: ወትቤሎ: ይእቲ:ብእሲት:እግዚአየ:ሃበኒዮ:ውእ
16 ተ:ማየ:ከመ:ሊይጽማእ:ወሊይመጸእ:ዝየ:ደግመ:እቅደሕ::=: ወይቤሳ:እግዚእ:
17 ሊየሱስ:ሖሪኬ: ጸውዒ: ምተኪ: ወንዒ:ዝየ::=: ወለውሥእት:ወትቤሎ:ይእቲ:ብ
እሲት: ላልብየ: ምተ:: ወይቤሳ:እግዚእ:ሊየሱስ:ሠናየ:ትቤሊ:ለልብየ:ምተ::=:
18 ኀምስቱ:ዕደው:ነበሩ:ምስልኪ:: ወይእዜኒ: ዘሃሎ:መስሌኪ:ሊኮነ:ምትኪ: ወዘንተ
19 ሰ:ለማኒ:ትቤሊ::=: ወትቤሎ:ይእቲ: ብእሲት: እግዚአየ: ኦረእየኪ:ከመ:ነቢይ:
20 ለንተ:=: ለበዊነሰ:በዝንቱ:ደብር:ሰገዱ:ወለንትሙሰ:ትብሉ:ከመ:በኢየሩሌም:ው
21 እቱ:መካን:ኀቡ:ይሰገዱ::=: ወይቤሳ:እግዚእ:ሊየሱስ:እመኒ: ብእሲቶ: ከመ:ት
መጽእ:ሰዐት:ወይበጽሕ:ጊዜሁ: ላጌ:ወሊበዝኑቱ: ደብር: ወሊበኢየሩሳሌም: ሊት
22 ሰገዱ:ለለብ:=: ለንትሙሰ: ትሰግዱ: ለዘ: ሊታለመረ: ወንሕነሰ: ንሰግድ: ለዘ:ና
23 ለመር:ለጽሙ:መድኀኒት:እመነ:ይሁይ:ውእቱ::=: ወበሕቱ: ትመጽእ:ሰዓት:ወይ
እዜ:ይእቲ: እሙ: እለ: በር ቱዕ: በለማነ:ሰጋድያን: ይሰግዱ:ለኣብ:በመንፈስ:ቅዱስ:
ወበጽድቅ:ይሰግዱ:ሎቱ::እስመ:ለብሄ:ዘከመዝ:ይኅሥሠ:እሙ:ይሰግዱ:ሎቱ::=:
24 መንፈሰ:ውእቱ:እግዚአብሔር: ወእለሂ:ይሰግዱ: ሎቱ: በመንፈስ: ወበጽድቅ:ሃለወ
25 ሙ: ይሰግዱ: ሎቱ::=: ወትቤሎ: ይእቲ: በእሰት: ናእመር: አመ: ይመጽእ: ሞሲ
26 ሕ: ዘይብልዎ: ክርስቶስ:: ወእመ:መጽአ: ውእቱ:ኵሎ:ይነግረነ::=: ወይቤሳ:
እግዚእ : ሊየሱስ : ለነ : ውእቱ : ዘእንት : ናገረኪ::=:

Túne major es Jacobo patre noſtro, qui dedit nobis hunc puteum, & bibit ipſe ex eo, & filii ejus, & poſſeſſio ejus. Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Omnis qui biberit ex aqua hac aqua, ſitiet iterùm. Et qui biberit ex aqua quam dabo ego, non ſitiet in æternum: ſed illa aqua quam dabo ego, erit ſuper eum fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Et dixit ei iſta mulier; Domine mi, da mihi iſtam aquam, ut non ſitiam, & non veniam huc iterùm, *ut* exhauriam. Et dixit ei Dominus Jeſus; Vade igitur, voca maritum tuum, & veni huc. Et reſpondit & dixit ei iſta mulier, Non habeo maritum. Et dixit ei Dominus Jeſus; Benè dicis, Non habeo maritum: Quinque viri habitaverunt tecum, & nunc quidem qui eſt tecum, non eſt maritus tuus: & hoc verè dixiſti. Et dixit ei iſta mulier, Domine mi, video te quòd propheta es. Patres noſtri in hoc monte adoraverunt, & vos dicitis, quòd in Hieroſolymis eſt locus ubi adorabunt. Et dicit ei Dominus Jeſus; Crede mihi, mulier, quòd veniet hora, & accedet tempus, quando neque in hoc monte, neque in Hieroſolymis, non adorabitis Patrem. Vos adoratis quod neſcitis, & nos adoramus quod ſcimus: quia ſalus ex Judæis eſt. Veruntamen veniet hora, & nunc eſt, quando recti & veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu ſancto, & in veritate adorabunt eum: quia Pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus eſt Deus; & qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet eos ut adorent eum. Et dixit ei iſta mulier, Scimus quòd veniet Meſſias quem vocant Chriſtum, & quum venerit ille, omnia nuntiabit nobis. Et dixit ei Dominus Jeſus, Ego is ſum *quem* alloquuta es.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * شما سجود كنيد براي انك اورا نمي دانيد * وما سجود مي كنيم براي † انك اورا
23 مي دانيم * كه زيدكاني از يهوديانست * * ليكن بيايد ساعتي واينست * وقتي كه
براستي سجود كنندكان بجان وحقيقت † مر پدررا سجود كنند * وپدر نيز اين
24 چنين سجود كنندكانرا مي خواهد * زيرا خدا جانست وايشانرا كه براي † او
25 بجان سجود كنند * وبراستي † واجبست كه سجود كنند * * آن زن گفت مي دانم
26 كه مسيح بيايد * وچون بيايد * اوست كه همه چيز بما بياموزاند * * عيسي بدو گفت
منم منم كه با تو سخن مي گويم *

Vos adorationem præſtatis ei quod neſcitis; nos autem adoramus eum quem ſcimus: quia vita ex Judæis eſt. Sed venit hora, & hæc eſt, quando rectè adorantes in ſpiritu ac veritate Patrem adorabunt: & Pater etiam tales cultores vult. Quia Deus Spiritus eſt, & ii qui in ſpiritu ipſum adorant, & rectè oportet ut adorent. Illa mulier dixit; Scio quòd Meſſias veniet: & cùm venerit, ipſe eſt qui omnes res nos docebit. Jeſus ei dixit; Ego ſum, ego ſum, qui tecum loquor.

Et *super hoc* venerunt discipuli ejus, & mirabantur quia cum muliere loquebatur:
7 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ (ξ) ἐθαύμαζ ὅτι μετ γυναικὸς ἐλάλει·
nemo tamen dixit; Quid quæris? aut, quid loqueris cum ea?
28 ὐδεὶς μέντοι εἶπε, Τί ζητεῖς; ἢ, τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; Ἀφῆκεν οὖν ἡ ὑδρίαν
suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit hominibus; Venite,
29 αὐτῆς ἡ γυνὴ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, Δεῦτε,
videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcunq; feci: numquid ipse est Christus?
ἴδητε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;
Exierunt ergò de civitate, & veniebant ad eum. *In verò inter*
30 (ο) Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ
31 rogabant eum discipuli *ejus*, dicentes; Rabbi, manduca. Ille autem *dixit* eis;
32 ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ῥαββὶ, φάγε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
Ego cibum habeo manducare, quem vos *non nôstis*. Dicebant ergò discipuli ad
33 Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς
invicem; *Num* aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Jesus; Meus ci-
34 ἀλλήλους, Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶ-
bus est, ut faciam voluntatem *mittentis* me, & perficiam ejus opus.
μά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειόσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.
Nónne vos dicitis, Quòd adhuc *quadrimestre est*, & messis venit? Ecce
35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι ἔτι (π) τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ
dico vobis; Levate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ
λέγω ὑμῖν, Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί

sunt ad messem jam. Et *metens* mercedem accipit, & congregat fructum
εἰσὶ πρὸς θερισμὸν ἤδη. Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν 36
in vitam æternam, ut & *seminans* simul gaudeat, & *metens*. In enim hoc ver-
εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λό- 37
bum est verum; Quia alius est *seminans*, & alius *metens*. Ego
γος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς, Ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. Ἐγὼ 38
misi vos metere quod non vos laborâstis: alii laboraverunt, & vos in
ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς
laborem eorum introîstis. Ex autem civitate illa multi crediderunt in
τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς 39
eum Samaritanorum, propter verbum mulieris *testantis*; Quia dixit mihi
αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, Ὅτι εἶπέ μοι
omnia quæcunque feci. Càm ergò venissent ad illum Samaritani, rogaverunt
πάντα ὅσα ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἠρώτων 40
eum *manere* apud *eos*: & mansit ibi duos dies. Et multò plures cre-
αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῷ πλείους ἐπί- 41
diderunt propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant; Quia non *amplius*
στευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, Ὅτι οὐκ ἔτι 42
propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, & scimus, quia hic est
διὰ τὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν
verè Salvator mundi, *Christus*.
ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

MS. A. (ξ) ἐθαύμαζον (ο) Ἐξῆλθον ὖν (π) τετράμηνός

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ... * ... ...
28 ... ... * ... ...
29 ... ... * ... ...
30 ...
31 ... ... * ... ...
32 ... ...
33 ... ... * ... ...
34 ... ... * ...
35 ... ... * ... ...
36 ... * ... ...
37 ...
38 ... * ... ...
... ...
39 ... ... * ... ...
40 ... ... * ... ...
41 ... ... * ...
42 ... * ... ...
... ...

Eóque loquente venerunt discipuli ejus, & 27
mirabantur quòd cum muliere loqueretur:
nemo autem dixit; Quid quæris? aut quid
28 loqueris cum ea? Et reliquit hydriam su-
am mulier, & profecta est in urbem, dixit-
29 que; Venite, videte virum qui dixit mihi
quicquid feci: num ipse est Messia? Itaque 30
exierunt ex urbe homines, & veniebant ad
31 eum. Et intereà efflagitabant ab eo disci-
puli ejus, dicentes ei; Magister noster, com-
32 ede. Ipse verò dixit eis; Est mihi cibus
ut comedam, quem vos nescitis. Dicunt 33
discipuli inter se; Num quis attulit ei quid
34 edendum? Ait illis Jesus; Cibus meus
est ut faciam voluntatem ejus qui misit me,
& perficiam ejus opus. Nónne vos dicitis 35
post quatuor menses venturam messem?
Ecce dico vobis, Attollite oculos vestros,
& spectate terras, quòd albæ factæ sint, &
jampridem pervenerint ad messem. Porrò 36
is qui metit, mercedem accipit, cogítque
fructus in vitam æternam: satórque ac mes-
sor pariter gaudebunt. In hoc enim ser- 37
mo ille verus est; Alius seminat, & alius
metit. Ego misi vos ad id metendum, in 38
quo non laborâstis: alii siquidem labora-
verunt, & vos introîstis in eorundem labo-
rem. Ex illa autem urbe multi credide- 39
runt in eum Samaritani, propter sermonem
mulieris illius quæ testata fuerat; Dixit mi-
hi quicquid feci. Quumque venissent ad 40
eum illi Samaritani, efflagitârunt ab eo ut
apud ipsos maneret: & mansit apud eos
biduum. Et plurimi crediderunt in eum 41
propter sermonem ipsius. Ac dicebant mu- 42
lieri illi; Non ampliùs propter sermones
tuos credimus in eum: nos enim audivi-
mus & cognovimus hunc esse verissimè
Messiam, Servatorem orbis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * هنوز در سخن بود كه شاكردان او آمدند ودر تعجب ماندند * كه اورا ديدند * كه با زن
28 سخن مي كويد * وكسي بدو نكفت چه ميكوئي يا ازوچه مي خواهي * آن زن كوزهٔ خود
29 رها كرد * ودر شهر رفت * وبمردم † كفت * بياييد وبينيد † مردي كه هرچه كردم * همه با من
30 كفت * مكر اوست مسيح * * مردم از شهر پيش او آمدند * ودرين ميان شاكردان از
31
32 مسيح در خواست كردند * وكفتند خداوند ما بخور * * عيسي بديشان كفت * دارم
33 خوردني كه بخورم * وشما انرا نمي † دانيد * * شاكردان با خود مي كفتند * مكر
34 كسي از براي او خوردني آورده باشد * * عيسي بديشان كفت * كه خوردني من
35 اينست * كه ارادت اورا كنم * كه مرا فرستاد * وكردارهاء اورا با تمام رسانم * * نه شما كفتيد
كه بعد از چهار ماه وقت درو غله باشد * اينك من بشما مي كويم * كه چشم خود باز كنيد *
36 وكشتزارها بينيد * كه سپيد شدند * ورسيد † وقت كه دروده شوند * * وهر كه بدرود مزد
37 بستاند * ومیوهٔ زندكاني † را جمع كند تا ابد * وبرزكر ودرونك * هر دو شاد شوند † با هم *
* سبب انك كلمهٔ راست † بدين پايه ارست كه ديكرست انك كشت * وديكرست انك دروید *

Adhuc in sermone erat, cùm discipuli ejus venerunt, & mirati sunt 27
cùm eum viderent quòd cum muliere loqueretur: quíspiam tamen
ei non dixit; Quid dicis? aut, 28
Ab ea quid petis? Illa mulier hy-
driam suam reliquit, & in urbem
ivit, & hominibus dixit; Venite, 29
& videte hominem, qui quodcunque
feci omne mihi dixit: nunquid
ipse est Christus? Homines itaque 30
ex urbe ad eum venerunt. Interea 31
autem discipuli à Christo petierunt,
& dixerunt; Domine noster, com-
ede. Jesus illis dixit; Habeo ei- 32
bum quem comedam, & vos ipsum
nescitis. Discipuli apud se dice- 33
bant; Num quis ei cibum attulit?
Jesus illis dixit; Cibus quidem 34
meus hic est, ut voluntatem ejus
faciam qui me misit, & opera ejus ad
perfectionem perducam. Nónne vos 35
dixistis, quòd post quatuor menses
tempus metendi fruges erit? Ecce ego
vobis dico ut oculos vestros tollatis,
& agros spectetis, quòd albi sint,
& perven't tempus quo demessi
sint. Et quicunque messerit, mer- 36
cedem accipiet, & fructum vitæ
colliget in æternum, & seminator
& messor ambo gaudebunt simul.
Propterea quòd sermo rectus in 37
hoc confirmatur, quòd alius est ille
qui seminat, & alius est ille qui
metit.

Versio VULGATA LATINA.

27 Et continuò venerunt discipuli ejus : & mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit; Quid quæris, aut, quid loqueris cum ea ? 28 Reliquit ergò hydriam suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit illis hominibus; Venite, & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcunque feci : numquid ipse est 29 Christus ? Exierunt ergò de civitate, & veniebant ad eum. Interea rogabant 30 eum discipuli, dicentes; Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis; Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Dicebant ergò discipuli ad invicèm; Num- 31 quid aliquis attulit ei manducare ? Dicit eis Jesus; Meus cibus est, ut faciam vo- 32 luntatem ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus. Nónne vos dicitis, Quòd adhuc 33 quatuor menses sunt, & messis venit ? Ecce dico vobis ; Levate oculos vestros, 34 & videte regiones, quia albæ sunt jam ad messem. Et qui metit, mercedem acci- 35 pit, & congregat fructum in vitam æternam : ut, & qui seminat, simul gaudeat, & 36 qui metit. In hoc enim est verbum verum; Quia alius est qui seminat, & alius est 37 qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborâstis : alii laboraverunt, & 38 vos in labores eorum introîstis. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum 39 Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis; Quia dixit 40 mihi omnia quæcunque feci. Cùm venissent ergò ad illum Samaritani, rogave- 41 runt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multò plures crediderunt in 42 eum propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant; Quia jam non propter tuam loquelam credimus : ipsi enim audivimus, & scimus, quia hic est verè Salvator mundi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * وفي هذا جاء تلاميذه وتعجبوا من كلامه مع مراة * ولم يجسر احد منهم ان يقول له ماذا تريد
28 ولم تكلمها * فتركت المراة جرتها ومضت الى المدينة * وقالت للناس * تعالوا انظروا الى هذا
29 الرجل لانه اعلمني بكلما فعلت لعل هذا هو المسيح * فخرجوا من المدينة واقبلوا نحوه *
30 31 * وفي هذا سالة تلاميذه قايلين يا معلم كل * فقال لهم ان لي طعاما لستم تعرفونه انتم *
32 33 34 * فقال التلاميذ فما بينهم لعل انسانا واقاه بشي فاكله * فقال لهم يسوع طعامي انا
35 ان اعمل مشية من ارسلني واتم عمله * اليس انتم تقولون ان الحصاد ياتي بعد اربعة
اشهر * وانا اقول لكم ارفعوا عيونكم وانظروا الى الكور قد ابيضت وبلغ الحصاد *
36 37 * والذي يحصد ياخذ الاجر ويجمع ثمار الحياة الدايمة * والزارع والحاصد يفرحان معا * فان
38 في هذا يحق القول ان واحدا يزرع واخر يحصد * انا ارسلتكم لتحصدوا ما لم تتعبوا فيه * لان
39 اخرين تعبوا وانتم دخلتم على تعبهم * فامن به في تلك المدينة سامريون كثيرون * من اجل
40 كلمة تلك المراة التي كانت تشهد انه اعلمني بكل شي فعلت * ولما صار اليه السامريون
41 طلبوا اليه ان يقيم عندهم فمكث عندهم يومين * فامن به جمع كثير من اجل كلمته *
42 * وكانوا يقولون لتلك المراة انا ليس من اجل قولك نومن به * لكنا نحن ايضا قد سمعنا
وعلمنا ان هذا بالحقيقة هو المسيح مخلص العالم *

27 *Et interim venerunt discipuli ejus, & mirati sunt colloquium ejus cum muliere. At non ausus est quisquâ ex eis dicere* 28 *illi; Quid vis, & cur alloqueris eam ? Itaque reliquit mulier hydriam suam,* 29 *& abiit in civitatem, ac dixit hominibus; Venite, considerate hunc virum, nam notificavit mihi quicquid feci : Nunquid hic est Christus ?* 30 *Exierunt ergò de civitate, & perrexerunt versus eum. Et interim rogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Magister,* 31 *manduca. Dixit eis; Equidem habeo cibum quem ignoratis vos.* 32 *Dixerunt autem discipuli inter sese; Fortè quis attulit ei aliquid, & comèdit illud. Inquit eis* 33 *Jesus; Cibus meus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & consummem opus ejus. Nónne vos dicitis, quòd* 34 *messis veniet post quatuor menses ? Et ego dico vobis, Levate oculos vestros, & considerate rura; jam alba facta* 35 *sunt, & instat messis. Et qui metet, accipiet* 36 *mercedem, & congregabit fructus vitæ æternæ : Et sator ac messor gaudebunt simul. Nam in hoc verificatur dictum illud, Unus seminat, & alter metit.* 37 *Ego misi vos, ut metatis id in quo non laborâstis; quia alii laboraverunt, & vos subintrâstis in laborem eorum.* 38 *Et crediderunt in eum in illa civitate* 39 *Samaritani multi, propter verbum illius mulieris, quæ testificabatur, dicens; Ipse notificavit mihi omnia quæcunque feci. Et cùm venissent ad eum Samaritani, rogaverunt eum, ut moraretur apud* 40 *illos : & permansit apud illos biduum. Et credidit in eum cœtus magnus propter verbum ejus.* 41 *Et dicebant illi mulieri; Nos quidem non propter sermonem tuum credimus in eum, sed nos quoque* 42 *jam audivimus, & novimus hunc verè esse Christum Salvatorem mundi.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በር ሰንበት: ዘድኅረ: ዮሐንስ:=

Sabbato tertio post Johannem.

27 ወእምዝ: መጽሉ:እርደሊሁ:ወእንከርዎ: እስመ:ምስለ:ብእሲት: ይትናገር::ወባሕ
28 ቱ:ላልቦ: ዘያቤሎ:ምንተ: ተኀሠሠ:ወምንተ:ትትናገር: መስሊሃ:=: ወኀደገት: ቀ
29 ሡታ:ይእቲ:ብእሲት: ወሖረት:ወለተወት: ሃገረ:ወነገረት: ለሰብእ:ቤታ::ወትቤ:=:
30 ንዑ: ወትርእዩ:ብእሴ: ዘነገረኒ:ኵሎ: ዘገበርኩ: እይደዊ : እሞኑ: ውእቱ: ክርስቶ
31 ስ::=: ወወፅኡ: እምሃገር:ወሖሩ:ኀቤሁ::=: ወእምዝ:ይቤልዎ:እርደሊሁ: ረቢ:
32 ብለዕ::=: ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ለእኔ: ብዮ: መብልዐ:ዘእበልዕ: ዘኢታእ
33 መሩ:ለእትሙ::=: ወተባህሉ:ላርደሊሁ:በቤናቲሆሙ:ቦኑ: እንጋ: ዘላመጽለት:ሎ
34 ቱ:ዘ.ይበልዕ::=: በ፰ ሰንበት: ዘጽገዩት:=: ወይቤሎሙ: እግዚእ:
ሊየሱስ:ሊተኔ:መብልዕየ:ውእቱ: ከመ: እግበር:ፈቃደ: ለአቡየ:ለዘ:ፈነወኒ:ወከመ:
35 እፈጽመ:ግብሮ::=: ለኵሉ:ለእትሙ:ትብሉ: እስከ:ራብዕ:ወርኀ:ሚእረር::ናሁ:እ
ብለክሙ:ለእዝሉ:ለዕይእቲክሙ: ወርእዩ:በሐውርተ: ከመ:ጸዕደው:ለሚእረር::=:
36 እስመ:ዘይዓፅድኒ:ይነሥእ:ዓስቦ:ወያስተጋብእ:ፍሬ:ለሕይወት:ዘለዓለም:ከመ:ሖብ
37 ረ:ይትፈሠሑ: ዘኒ:ይዘርእ:ወዘኒ:ይለርር::=: ወንዳቤ:ነገር:ቃለ:ጽድቅ:እሙን:
38 ውእቱ:ከመ:ካልእ:ዘይዘርእ: ወካልእ: ዘይለርር::=: ወለእሰ: ፈነውኩክሙ: ትእረ
39 ሩ: ዘሊጸመውክሙ:ዘባዕድ:ጸመወ:ለእትሙ:ትባሉ:ውስተ:ጸሚሆሙ::=: ወበዙኃ
ን:እመ.ይእቲ:ሀገረ:ሰመሪ:እለ:ሊሎኑ:ቦቱ::በእንተ:ዘትቤሎሙ:ይእቲ:ብእሲት: ሰ
40 መረዊት: ዘስመዲ:ኮነት:ወትቤ:ነገረኒ:ኵሎ:ዘገበርኩ::=: ወበጺሖሙ:ኀቤሁ:ኵ
41 ሎሙ:ሰመሪዊያን:ወሰልዎ:ይኅበር:ኀቤሆሙ:ወነበረ:ህየ:ስኑየ:መዋዕለ::=: ወብዙ
42 ኃ:ኀቡ:እለ:ሊሎኑ:ቦቱ:በቀሉ:=:ወይቤልዋ:ለይእቲ:ብእሲት:ላኮ:እንከ:በነገረ:ዚ
ለኪ:ዘነአመን:ቦቱ:ለሊነ:ሰመዕነ:ወጠየቅነ: ዘከመ:ውእቱ: መድኅኑ:ለዕለመ::=:

27 *Et tunc venerunt discipuli ejus, & mirati sunt quòd cum muliere loqueretur :* 28 *veruntamen nemo fuit qui dicebat ei; Quid quæris? & quid colloqueris cum ea?* 29 *Et reliquit disputationem suam ista mulier, & discessit, & abiit in civitatem, & nuntiavit hominibus domûs suæ: Et dixit; Venite, & videbitis hominem qui dixit mihi omnia quæ feci, dicite mihi; Nunquid ipse Christus est ?* 30 *Et exierunt ex civitate, & venerunt ad eum. Et tunc dixerunt ei discipuli ejus; Rabi, comede.* 31 *Et dixit iis Dominus Jesus; Ego habeo cibum quo vescar, quem nescitis vos.* 32 *Et dixerunt discipuli ejus inter se; Quisne fuit igitur qui attulit ei quo vescatur ?* 33 *Sabbato quarto florum.* *Et dixit iis Dominus Jesus; Mihi cibus meus* 34 *est, ut faciam voluntatè patris mei qui misit me, & ut perficiam opus ejus. Nónne vos dicitis, Intra quatuor menses messis? ecce dico vobis, Attollite oculos ve-* 35 *stros, & spectate regiones, quòd albæ sunt ad messem : Quia qui metit accipiet* 36 *mercedem suam, & congregabit fructum in vitam æternam : ut simul gaudeant, qui seminat, & qui metit. Et hic sermo, vox veritatis fidelis est, quòd alius est qui* 37 *seminat, & alius qui metit. Et ego misi vos metere quod non laborâstis : alii labo-* 38 *rârunt, vos introitis in labores eorû. Et multi ex illa civitate Samariæ fuerunt qui* 39 *crediderunt in eo, propter illud quod dixisset iis ista mulier Samaritana, quæ te-*
stimonium fecerat, & dixerat; Nuntiavit mihi omnia quæ feci. Et quum venissent 40 *ad eum omnes Samaritani, tum rogârunt eum ut maneret apud eos : & mansit ibi duos dies. Et multi valdè fuerunt qui crediderunt in eo propter sermonem ipsius.* 41 *Et dicebant isti mulieri, Non ampliùs propter sermonem tuum erit quòd crede-* 42 *mus in eo : nos ipsi audivimus, & cognovimus quòd ipse est Servator mundi.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 * من شمارا فرستادم كه بدرويد † چيزي † كه در زحمت نكشيده باشيد * ديگرانند
39 كه زحمت كشيدند وشمايند كه بر كردارهاء ايشان † رسيديد * وبسيار از سامريان
آن شهر بدو ايمان اوردند * براي سخن آن زن كه گواهي مي داد كه هر چه كردم
40 با من گفت * وسامريان از مسيح درخواست كردند كه پيش ايشان باشد * براي رضاء
41 42 ايشان دو روز † انجا بود * وبراي سخن او بسياران بدو ايمان آوردند * وبدان زن مي گفتند
نه براي سخن تو بدو ايمان مي آوريم * سبب انك ما نيز شنيديم ودانستيم كه اينست
مسيح زندگاني دهندهٔ خلق *

38 *Ego vos misi ut meteretis id in quo laborem non pertulistis : alii* 39 *enim fuêrunt qui laborem sustinuerunt, & vos estis, qui in opera eorum successistis. Et multi ex* 39 *Samaritanis ejus civitatis in eo fidem habuerunt propter sermonem ejus mulieris, quæ testimonium dedit, quòd quicquid feci mihi dixit.* 40 *Et Samaritani à Christo petierunt, ut apud eos esset : ingratiam itaque eorum duobus diebus illic erat. Ac propter ser-* 41 *monem ejus multi in eum fidem habuerunt. Et mulieri illi dicebant; Non propter sermonem tuum in eo fidem habemus : Propterea quòd nos etiam audivimus, & scimus quòd hic est Christus, vitam dans hominibus.*

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ε'.

43 Post autem duos dies exiit indè, & abiit in Galilæam. Ipse enim
44 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸς γὰρ
45 (ρ) ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ὅτε
ergò venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, omnia intuiti, quæ
οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες (σ) ἃ
fecerat in Hierosolymis in festo: & ipsi enim venerant ad festum. Venit
ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν
ergò Jesus iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat
οὖν (τ) ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τὴν Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν
quidam regulus, cujus filius infirmabatur in Capharnaum. Hic audiens quia Jesus adveniret
47 τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ. Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει
ex Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, &
ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ, καὶ
sanaret ejus filium: futurus erat enim mori. Dixit ergò Jesus ad eum;
48 ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν,
Si non signa & prodigia videritis, non credetis. Dicit ad eum regulus;
49 Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικὸς,
Domine, descende antè mori puerum meum. Dicit ei Jesus; Vade,
50 Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν (υ) τὸ παιδίον μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου·
filius tuus vivit. Et credidit homo sermoni, quem dixit ei Jesus, &
ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ (φ) ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς, καὶ
ibat. Jam autem eo descendente, servi ejus occurrerunt ei, &
ἐπορεύετο. Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν (χ) αὐτῷ, καὶ 51
nuntiaverunt, dicentes, Quia puer tuus vivit. Interrogabat ergò ab eis horam
ἀπήγγελλον, λέγοντες, Ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. Ἐπύθετο οὖν (ω) παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν 52
in qua meliùs habuerit: & dixerunt ei, Quia heri horam septimam reliquit eum
ἐν ᾗ κομψότερον ἔχει· καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὅτι (α) χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν
febris. Cognovit ergò pater quia in illa hora, in qua dixit ei Jesus,
ὁ πυρετός. Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ (β) ὁ Ἰησοῦς, 53
Quia filius tuus vivit. Et credidit ipse, & domus ejus tota. Hoc iterum secundum
Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν δεύτερον 54
signum fecit Jesus, veniens ex Judæa in Galilæam.
σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

CAP. V.

Post hæc erat festum Judæorum, & ascendit Jesus in Hierosolymam. Est autem 1
Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη (α) ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ 2
in Hierosolymis super Probaticâ piscina, cognominata Hebraicè Beth-
ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις (β) ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθ-
esda, quinque porticus habens. In his jacebat multitudo multa languentium,
εσδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, 3
cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum:
τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.

MS. A. (ρ) Ἰησοῦς (σ) ὅσα ἐποίησεν (τ) πάλιν ὁ Ἰησοῦς (υ) τὸν υἱόν μου. (φ) ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, (χ) αὐτὸν, (ψ) παῖς αὐτοῦ ζῇ. (ω) τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν (α) ἐχθὲς (β) ὁ Ἰησοῦς, Ὁ υἱός
Κεφ. ε'. MS. A. (α) Ἰησοῦς (β) ἐν τῇ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

43 ... * ... * ... *
44 ... *
45 ... *
46 ... *
47 ... *
48 ... *
49 ... *
50 ... *
51 ... *
52 ... *
53 ... *
54 ... *
... * ... * ... *
1 2 ... *
3 ... *

Vespere feriæ III. hebdomadis V. Jejunii. 11.

Duobus autem pòst diebus exiit Jesus illinc, & abiit in Galilæam. Ipse enim Jesus testatus fuerat prophetam in civitate sua inhonorum esse. Quum autem venisset in Galilæam, receperunt eum Galilæi, quia viderant signa omnia, quæ ediderat in Jerusalem in die festo; nam & ipsi venerant ad diem festum. Venit autem iterùm Jesus in Kotne Galilææ, ubi fecerat ex aqua vinum. Et erat in Capharnahum servus quidam regius, cujus filius ægrotabat. Iste audiit venisse Jesum ex Judæa in Galilæam, & profectus est ad eum; petiitque ab eo ut descenderet & sanaret filium suum, propè enim erat ut moreretur. Dixit ei Jesus; Nisi signa & miracula videritis, non credetis. Dixit ei servus ille regius; Domine mi, descende priusquàm moriatur puer. Dixit ei Jesus; Vade, filius tuus vivit. Et credidit vir ille sermoni quem dixerat ei Jesus, & abiit. Quum autem descendisset, obviàm facti sunt ei servi ipsius & annuntiârunt ei dicentes, Filius tuus revixit. Et scisscitatus est ab eis quonam tempore sanitati restitutus fuisset. Dicunt ei; Herì septimâ horâ reliquit eum febris. Et agnovit pater ejus *id contigisse* eâ ipsâ horâ quâ dixerat ei Jesus, Filius tuus vivit: & credidit ipse, & domus ejus tota. Hoc signum secundum rursùs edidit Jesus quum venisset à Judæa in Galilæam.

Matutinis dominicæ III. Jejunii. 12.

CAP. V.

Post hæc erat dies festus Judæorum, & ascendit Jesus ad Jerusalem. Erat autem illic in Jerusalem locus quidam baptisterii qui vocatur Hebraicè, Beth-Hesdo, *domus misericordiæ*, erántque in eo quinque porticus. Et in his jacebant plebs multa ægrotantium, & cæcorum, claudorúmque, & aridorum, & expectabant motum aquarum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

43 * وبعد از دو روز عيسي † از انجا بدر آمد و بجليل رفت * وعيسي بر خود گواهي مي داد *
44
45 كه پيغمبر در شهر خود بحرمت نباشد * وچون در جليل آمد جليليان اورا قبول كردند
سبب انك ديك بودند † ايتهاي كه روز عيد † در اورشليم كرده بود براي انك ايشان نيز بعيد
در امك بودند * دهم خوش كردن مسيح پسر عبد الملك را * وباز عيسي در قاطنه
46 جليل آمد * درجايكاهي كه اب را مي كرده بود * وبود در كفرناحوم بزرگي * نام او عبد الملك *
وچند گاه فرزند او رنجور بود * وشنيد † كه عيسي از يهود در جليل آمد * پيش او رفت و ازو
47 خواست كه پيش او فرود آيد * وفرزندش را خوش كند * سبب انك پسر او بمرك نزديك
48 آمك بود * * مسيح بدو گفت اگر آيتها وشگفتها نمي بينيد * ايمان نمي آريد * عبد
49 الملك گفت * خداوند من فرود بيا * پيش از انك كودك بميرد * * عيسي بدو گفت
50 غم نخور و برو كه † فرزند تو زنده است * ان مرد بكلمه عيسي † ايمان اورد وبخانه رفت * چون
51 نزديك رسيد * بندگان او برابر او آمدند * وبدو گفتند * پسر تو زنده شد * وخوش است *
52 * ازيشان پرسيد * كدام وقت † خوش شد * بدو گفتند هفتم ساعت روز * تب اورا رها كرد *

Et post duos dies Jesus egressus est & in Galilæam abiit. Et 43 44
Jesus de seipso testimonium dedit, quòd Propheta in urbe sua in honore non sit. Cùm autem in Galilæam venisset, Galilæi eum exceperunt, propterea quòd vidissent signa quæ die festo in Hierosolyma fecerat: eò quòd ipsi etiam ad festum ingressi fuerant. 45

X. Sanat Christus filium Abdo-Imelic.

Et rursùs Jesus in Catneh Galilææ 46
venit, in locum ubi aquam vinum fecerat. Erat autem in Capharnahum magnus quidam, cui nomen Abdo-Imelic, & aliquoties, filius ejus infirmus erat. Et audito quòd 47
Jesus è Judæa in Galilæam venisset, ad eum accessit, & ab eo petiit ut ad ipsum descenderet, & filium ipsius sanaret: eò quòd filius ejus ad mortem appropinquaverat. Christus ei dixit; Si signa & prodigia non videritis, fidem non habebitis. Abdo-Imelic dixit; Domine 48
mi descende priusquàm puer moriatur. Jesus ei dixit; Auxius ne sis, 49
& vade, quia Filius tuus vivus est. Homo ille sermoni Jesu fidem 50
habuit, & domum ivit. Et cùm 51
propè advenisset, servi ejus obviàm ei venerunt & ei dixerunt; Filius tuus vivus factus est, & bene habet. Ab eis interrogavit 52
quo tempore sanus factus esset: ei dixerunt septimâ horâ dimisit eum febris.

Versio VULGATA LATINA.

43
44 Post duos autem dies exiit indè : & abiit in Galilæam. Ipse enim Jesus testimo-
45 nium perhibuit, quia Propheta in sua patria honorem non habet. Cùm ergò ve-
nisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cùm omnia vidissent quæ fecerat Jero-
46 solymis in die festo : & ipsi enim venerant ad diem festum. Venit ergò iterùm
in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cujus filius infir-
47 mabatur Capharnaum. Hic cùm audisset quia Jesus adveniret à Judæa in Galilæ-
am, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus : incipie-
48 bat enim mori. Dixit ergò Jesus ad eum ; Nisi signa & prodigia videritis, non
49 creditis. Dicit ad eum regulus ; Domine, descende priùs quàm moriatur filius me-
50 us. Dicit ei Jesus ; Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit ei
51 Jesus, & ibat. Jam autem eo descendente, servi occurrerunt ei, & nuntiaverunt
dicentes, Quia filius ejus viveret. Interrogabat ergò horam ab eis, in qua meliùs 52
habuerit. Et dixerunt ei ; Quia herì horâ septimâ reliquit eum febris. Cognovit 53
ergò pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Jesus ; Filius tuus vivit : & credidit
ipse, & domus ejus tota. Hoc iterùm secundum signum fecit Jesus, cùm venisset 54
à Judæa in Galilæam.

CAP. V.

1 Post hæc erat dies festus Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam. Est autem
2 Jerosolymis Probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethsaida, quinque
3 porticus habens. In his jacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudo-
rum, aridorum, expectantium aquæ motum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Sectio nona.

43 * الفصل التاسع * وبعد يومين خرج يسوع من هناك ومضى الى الجليل * لان
44 يسوع قد شهد ان النبي لا يكرم في مدينته * ولما صار الى الجليل قبله الجليليون لانهم
45 عاينوا ما عمل بيروسليم في العيد * لانهم ايضا كانوا قد جاؤا الى العيد * ثم جاء يسوع ايضا
46 الى قانا الجليل حيث صنع الماء خمرا * وكان بكفرناحوم انسان ملكي ابنه مريض * هذا لما
47 سمع ان يسوع قد جاء من اليهودية الى الجليل فانطلق اليه وساله ان ينزل فيبري ابنه
48 لانه كان قد قارب الموت * فقال له يسوع ان لم تعاينوا الايات والاعاجيب لم تومنوا * فقال له
49 عبد الملك يا سيد انزل قبل ان يموت فتاي * قال له يسوع امض فابنك قد شفي * فامن
50 الرجل بالكلمة التي قالها يسوع وسار * وبينما هو ماض استقبله غلمانه وبشروه قايلين ان ابنك
51 قد شفي * فسالهم قايلا في اي وقت برا * فقالوا له امس في الساعة السابعة تركته الحمى * فعلم
52 ابوه انها تلك الساعة التي قال له يسوع فيها ابنك قد شفي * فامن هو وبيته باسره * هذه
53 ايضا اية ثانية عملها يسوع لما جاء من اليهودية الى الجليل *

Sectio decima.

CAP. V.

1 * الفصل العاشر * وبعد هذا كان عيد لليهود فصعد يسوع الى يروسليم * وكان
2 بيروسليم بركة تعرف ببركة الضان * وبالعبرانية تسمى بيت حسدا اي بيت الرحمة * وكان فيها خمسة ارروقة * وكان كثير من
3 المرضى مطرحين فيها * عميان ومقعدون وجافون * وكانوا ينتوقعون تحريك الماء *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

43 ወእመድኅረ: ሰኑየ:ምዋዕል:ወፀአ: እመሀየ:ወሖረ:ገሊላ::=> ወለሊሁ: እግዚእ:
44 ሊየሱስ: ሰማዕተ:ኮነ:ኀመ:ሊይከብር: ነቢይ: በሃገሩ::=> ወበዊኦ: ገሊላ: ተቀበል
45 ዎ:ገሊላዊያን:ኩሎሙ:እስመ:ርእዩ:ኩሎ: ዘገብረ: በሊየሩሳሌም:ለመ:በዓል::እ
46 ሰመ:እሙንቱኒ:ሖሩ:ለበዓል:=>ወሖረ:ካዕበ:ቃና:ዘገሊላ:ኀበ:ረሰየ:ማየ:ወይነ::=>
በእንተ: ወልደ: ሰብእ: ሕብያዊ::=>
ወሀሎ:ለሐዲ:ብእሲ:ገብር: ዘቤተ: ንጉሠ: ስብእ:ለብያታዊ:ወይደዊ:ወልዱ:በቀፈ
47 ርናሖም::=> ወሰሚዖ:ኀመ:እግዚእ:ሊየሱስ:መጽአ: እመይሁደ:ውስተ:ገሊላ::ወ
ሖረ:ኀቤሁ:ወስእሎ:ኀመ:ይረድ: ወዖስዶ:ሎቱ:ወልዶ: እስመ:ለልጸቀ:ይሙት::=>
48 ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ: እመ: ተአምረ: ወመንክረ:ሊርኢክሙ:ሊተአመኑ::=>
49 ወይቤሎ:ውእቱ: ዘቤተ:ንጉሠ: ሰብእ:ለብያታዊ: እግዚኦ:ረድ:ቀጥነ: ዘእንበለ:
50 ይሙት: ወልድየ::=> ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ሖር:ወልደከሰ: ሕይወ::ወለመነ:
51 ውእቱ:ብእሲ: በቃል:ዘይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ወሖረ:=> ወእንዘ: ይወርድ: ተቀበ
52 ልዎ:ለግብርቲሁ: ወይቤልዎ:ሐይወ: ወልድከሰ:=> ወተስእሎሙ:ወይቤሎሙ:ለይ:
53 ጊዜ:ሐይወ::ወይቤልዎ: ትማልመ:ጊዜ:ሰብዓቱ:ስዓት:ኀደጎ:ቍፀኑቱ::=> ወለእመ
ረ:ለብሁ: ከመ:ጊዜ: በይእቲ:ሰዐት:ዘይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ሐይወ:ወልድከሰ::
54 ወእመነ: ቦቱ:ውእቱ:ወኵሉ:ቤቱ::=> ወዝንቱ: ደግሙ:ለእግዚእ:ሊየሱስ: ዘገብ
ረ: ተላመረ: መጺሶ: እመይሁዴ: ውስተ: ገሊላ::
1 ፲ ወእመዝ:ኮነ: በበዓሉ:ለሊይሁድ: ዓረገ: እግዚእ:ሊየሱስ: ሊየሩሳሌመ::=>
2 ወቦቱ:ውስተ: ሊየሩሳሌመ: ጦጥማቀተ: ዘጸርጸጥቄ: ወይብልዋ: ስማ : በዕብራይስ
3 ጥ: ቤተ: ሳይደ::ወቦቱ:ህየ:ኀምስተ: ህዋሪተ::=> ወህየ:ይሰክቡ:ብዙኀን: ድዉያን:
ዕውራን: ወሐንካሰን: ይቡስን: ወይፀንሑ: ሁከተ: ጣይ::=>

Et post duos dies exivit illinc, & abiit *in* Galilæam. Et ipse Dominus Jesus te- 43
stis fuit, quòd non honoratur propheta in civitate sua. Et quum venisset in Ga- 44
lilæam, acceperunt eum Galilæi omnes, quia vidissent omnia quæ fecerat in Hie- 45
rusalem quando festivitas *erat*, quoniam ipsi etiam venerant ad festivitatem. Et 46
venit iterum *in* Cana Galilææ, ubi fecerat aquam vinum.

De filio viri domestici.

Et erat quidam homo minister, domestic⁹ regis œconomus, & ægrotabat filius ej⁹ 47
in Capernahum. Et quum audivisset quòd Domin⁹ Jesus venisset ex Judæa in Ga-
lilæam, abiit ad eum, & rogavit eum ut descenderet, & servaret ei filium suum :
quia statim moriturus erat. Et dixit ei Dominus Jesus ; Si signa, & miracula non 48
videritis, non credetis. Et dixit ei domesticus regis œconomus ; Domine, descen- 49
de statim priusquàm moriatur filius meus. Et dixit ei Dominus Jesus ; Vade, filius 50
tuus vivit, & credidit ille vir in sermone quem dixerat ei Dñs Jesus, & abiit. Et 51
descendente eo, occurrerunt ei servi ejus, & dixerunt ei ; Vivit filius tuus. Et in- 52
terrogavit eos, & dixit iis ; Quo tempore sanus factus fuit ? & dixerunt ei ; Heri
tempore septimæ horæ reliquit eum febris. Et cognovit pater ejus quòd tempus 53
erat in eadem hora quâ dixerat ei Dñs Jesus ; Vivit filius tuus : & credidit in eo
ipse, & tota domus ejus. Et hoc secundum Domini Jesu quod fecit signum, veni- 54
ens ex Judæa in Galilæam.

CAP V.

Et tunc erat in festo Judæorũ, ascendit Dñs Jesus Hierosolymam. Et est in Hie- 1
rosolyma piscina Probatica & vocant nomen ejus Hebraicè, Bethsaida, & 2
fuerunt ibi quinque porticus. Et ibi jacebant multi ægroti, cæci, & claudi, 3
aridi, & expectabant motum aquæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 * ومردرا معلوم شد كه آن ساعت است * كه عيسي اشارت كرد * عبد الملك با اهل خانه
54 وتبع او بمسيح ايمان آوردند * واين دوم معجزست كه از يهود آمد * ودر جليل نمود
برخيزانيدن ان شل كه در بيت حسد افتاده بود

1 * بعد ازان عيد يهوديان شد * وعيسي بالا رفت در اورشليم * وجايي بود انجا چشمه
2 سستكاه كه بعبري * بيت الحسد مي خوانند * وبر سر ان چشمه پنج صفه ساخته بودند *
3 * وخلقي بسيار از رنجوران ودردمندان * وشلان بران صفها افتاده * ودر نگران ان بود
كه اب بجنبد * تا ايشان خودرا در اندازند وصحت يابند *

Et homini notum fuit quod illa hora 5
esset, quam Jesus significaverat : Abdo-lmelic igitur *cum* domesticis & clientibus suis in Christo fidem habuerunt. Et hoc secundum est mi- 54
raculum, quod è Judæa profectus in Galilæa ostendit.

XI. Suscitatio illius paralytici, qui in Bait-hesed decumbens erat.

CAP. V.

Post hæc festum Judæorum erat, 1
& Jesus ascendit in Hierosolymam. Et in loco quodam erat ibi fons ba- 2
ptisterii, quem Hebraicè Baito-lhesed vocabant : & super illum fontem quinq; porticus constructæ erãt. Et populus multus ex ægrotis, & in- 3
firmis, & paralyticis in illis porticibus decumbebant, & expectabant illud ut aqua moveretur : ut illi se injicerẽt, & sanitatẽ adipiscerẽtur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Angelus enim secundàm tempus descendebat in piscinam, & turbabat
4 Ἄγγελος (γ) γὰρ κατ' καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε
aquam: igitur primus descendens post motionem aquæ, sanus fiebat, quo
τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ
tandem detinebatur morbo. Erat autem quidam homo ibi triginta octo
δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ (ε) τριάκοντα ὀκτὼ Ζ'
5 annos habens in infirmitate. Hunc videns Jesus jacentem, & cognoscens quia
ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι
multum jam tempus haberet, dicit ei; Vis sanus fieri? Respondit ei
6 πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; (ζ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ
languidus; Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua,
ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, (η) βάλῃ με
7 in piscinam: in quo autem venio ego, alius ante me descendit. Dicit
εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει
8 ei Jesus; Excitare, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειρε, (θ) ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Καὶ εὐθέως
9 factus est sanus ille homo: & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem
ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν (ι) κράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ
sabbatum in illo die. Dicebant ergò Judæi curato; Sab-
10 σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατον ἐστὶ, λθ
batum est: non licet tibi tollere grabatum. Respondit eis; Faciens me
11 σάββατόν ἐστιν· (κ) οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν (λ) κράββατόν σου. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ι
sanum, ille mihi dixit; Tolle grabatum tuum, & ambula. Interro-
ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἆρον τὸν (μ) κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Ἠρώ- 12
gaverunt ergò eum; Quis est ille homo dicens tibi, Tolle grabatum
τησαν οὖν αὐτὸν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, Ἆρον (ν) κράββατόν
tuum, & ambula? At sanatus non sciebat quis esset: nam Jesus declinavit turbâ
σου, καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου 13
existente in loco. Postèà invenit eum Jesus in templo, & dixit
ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν 14
illi; Ecce sanus factus es: ne ampliùs pecca, ut non deterius aliquid tibi fiat.
αὐτῷ, Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ (ξ) χεῖρόν τι σοὶ γένηται.
Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, quia Jesus esset faciens
Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας 15
eum sanum. Et propter hoc persequebantur Jesum Judæi, & quærebant eum
αὐτὸν ὑγιῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον (ο) Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν 16
occidere, quia hæc faciebat in sabbato. At Jesus respondit eis;
ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, 17
Pater meus usque modò operatur, & ego operor. Propter hoc ergò magis
Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον 18
quærebant eum Judæi interficere, quia non solùm solvebat sabbatum, sed &
ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ
patrem proprium dicebat Deum, æqualem seipsum faciens Deo.
πατέρα ἴδιον ἔλεγε (π) τὸν Θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

MS.A. (γ) ὁ Κυρίε καὶ κατὰ καιρὸν ἐλούετο ἐν τῇ (δ) οἴῳ δήποτ' ἂν (ε) τριάκοντα καὶ ὀκτὼ (ζ) Λέγει αὐτῷ (η) βάλῃ (θ) καὶ ἆρον (ι) κράβαττον αὐτῦ, καὶ περιπατῆ. (κ) καὶ οὐκ (λ) κράβαττον. Οὐ δὲ ἀπεκρίθη (μ) κράβαττόν (ν) κράβαττόν (ξ) χεῖρόν σοι τι γένηται. Καὶ ἀπῆλθεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ܡܠܐܟܐ ܕܡܬܬܠ ܒܙܒܢ ܒܣܝܡ ܢܚܬ ܒܟܝܡܬܐ ܘܡܚܐ ܡܝܐ ܗܘ ܕܩܕܡ ܒܫܪ ܡܢ ܡܚܝܬܗ ܗܘ ܡܬܐ ܡܢ ܟܠ ܟܐܒ ܕܗܘ ܒܗ ܐܬܚܙܐ ܗܘ ܡܬܐ ܕܩܕܡ ܒܫܪ ܡܢ ܡܚܝܬ ܡܝܐ

Versio VULGATA LATINA.

4 Angelus autem Domini descendebat secundùm tempus in piscinam: & movebatur
aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat à
5 quacunque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi, triginta & octo
6 annos habens in infirmitate sua. Hunc cùm vidisset Jesus jacentem, & cognovis-
7 set quia jam multum tempus haberet, dicit ei; Vis sanus fieri? Respondit ei lan-
guidus; Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua, mittat me
8 in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Jesus; Sur-
9 ge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & su-
10 stulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant
ergò Judæi illi qui sanatus fuerat; Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum
tuum. Respondit eis; Qui me sanum fecit, ille mihi dixit; Tolle grabatum tuum, 11
& ambula. Interrogaverunt ergò eum; Quis est ille homo, qui dixit tibi; Tolle 12
grabatum tuum, & ambula? Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis es- 13
set. Jesus enim declinavit à turba constituta in loco. Postèà invenit eum Jesus in 14
templo, & dixit illi; Ecce sanus factus es: jam noli peccare, ne deterius tibi ali-
quid contingat. Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, quia Jesus esset, qui fecit 15
eum sanum. Propterèà persequebantur Judæi Jesum, quia hæc faciebat in sabba- 16
to. Jesus autem respondit eis; Pater meus usque modò operatur, & ego operor. 17
Propterèà ergò magis quærebant eum Judæi interficere: quia non solùm solvebat 18
sabbatum, sed & patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * لِاَنَّ مَلَكًا كَانَ يَنْزِلُ اِلَى ٱلْبِرْكَةِ فِي حِيْنٍ حِيْنٍ فَيُحَرِّكُ ٱلْمَآءَ * وَٱلَّذِي كَانَ يَنْزِلُ اَوَّلًا عِنْدَ
5 6 حَرَكَةِ ٱلْمَآءِ يَبْرَأُ مِنْ كُلِّ وَجَعٍ كَانَ بِهِ * وَكَانَ هُنَاكَ رَجُلٌ سَقِيمٌ مُنْذُ ثَمَانٍ وَثَلٰثِيْنَ سَنَةً * نَظَرَ
7 يَسُوعُ اِلَيْهِ هٰذَا مُلْقًى فَعَلِمَ اَنَّ لَهُ سِنِيْنَ كَثِيْرَةً فَقَالَ لَهُ اَتُحِبُّ اَنْ تَبْرَأَ * اَجَابَ ذٰلِكَ ٱلْمَرِيْضُ
قَائِلًا نَعَمْ يَا سَيِّدُ لٰكِنْ لَيْسَ لِيْ اِنْسَانٌ اِذَا تَحَرَّكَ ٱلْمَآءُ يُلْقِيْنِيْ فِي ٱلْبِرْكَةِ بَلْ اِلَيَّ اَنْ اَجِيَ اَنَا يَنْزِلُ
8 قُدَّامِيْ آخَرُ * قَالَ لَهُ يَسُوعُ قُمْ فَاحْمِلْ سَرِيْرَكَ وَٱمْشِ * فَلِلْوَقْتِ بَرَأَ ٱلرَّجُلُ وَقَامَ حَمَلَ سَرِيْرَهُ
9 10 وَمَضَى وَكَانَ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمُ سَبْتًا * فَقَالَ ٱلْيَهُودُ لِلَّذِي شُفِيَ اِنَّهُ يَوْمُ سَبْتٍ وَلَا يَحِلُّ لَكَ اَنْ تَحْمِلَ
11 12 سَرِيْرَكَ * فَاَجَابَهُمْ اَنَّ ٱلَّذِي اَبْرَأَنِيْ هُوَ قَالَ لِيْ اِحْمِلْ سَرِيْرَكَ وَٱمْشِ * فَسَاَلُوْهُ مَنْ هُوَ ٱلرَّجُلُ
13 ٱلَّذِي قَالَ لَكَ اِحْمِلْ سَرِيْرَكَ وَٱمْشِ * فَاَمَّا ٱلَّذِي اُبْرِيَ فَلَمْ يَكُنْ يَعْلَمُ مَنْ هُوَ * لِاَنَّ يَسُوعَ
14 كَانَ قَدِ ٱعْتَزَلَ فِي ٱلْجَمْعِ ٱلْكَثِيْرِ ٱلَّذِي كَانَ هُنَاكَ * وَبَعْدَ هٰذَا وَجَدَهُ يَسُوعُ فِي ٱلْهَيْكَلِ
15 فَقَالَ لَهُ قَدْ عُوفِيْتَ فَلَا تُخْطِئْ لِئَلَّا يَكُوْنَ لَكَ شَرٌّ اَكْبَرُ * فَذَهَبَ ذٰلِكَ ٱلرَّجُلُ وَاَعْلَمَ
16 ٱلْيَهُودَ اَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱلَّذِي اَبْرَأَهُ * وَمِنْ اَجْلِ هٰذَا كَانَ ٱلْيَهُودُ يَطْرُدُوْنَ يَسُوعَ وَيُرِيْدُوْنَ قَتْلَهُ
17 18 لِاَنَّهُ صَنَعَ هٰذَا فِي ٱلسَّبْتِ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ اَبِيْ اِلَى ٱلْاٰنَ يَعْمَلُ وَاَنَا اَيْضًا اَعْمَلُ * وَمِنْ اَجْلِ
هٰذَا كَانَ ٱلْيَهُودُ بِالْاَفْضَلِ يُرِيْدُوْنَ قَتْلَهُ * لَا لِاَنَّهُ كَانَ يَنْقُضُ ٱلسَّبْتَ فَقَطْ بَلْ لِاَنَّهُ كَانَ يَقُولُ
اَنَّ ٱللّٰهَ اَبِيْ وَيُعَادِلُ نَفْسَهُ بِٱللّٰهِ *

4 *Quoniam angelus descendebat in piscinam quibusdam temporibus, & agitabat aquam; & qui descendebat primus post agitationem aquæ, curabatur ab omni dolore qui inerat in eo. Erat autem ibi* 5
vir quidam ægrotus à triginta octo annis. Vidit Jesus hunc jacentem, & cognovit quòd transegisset annos multos in 6
morbo, dixitque ei; Vis sanari? Respondit ille infirmus, dicens; Ita Domine, sed non adest mihi homo, qui quum 7
agitatæ fuerint aquæ, injiciat me in piscinam; At quoad veniam ego, descendit ante me alius. Dixit ei Jesus; Surge, 8
tolle grabbatum tuum & ambula. Et statim sanatus est homo, & surgens portavit grabbatum suum, & abiit. Erat 9
autem ille dies, sabbatum. Quare dixerunt Judæi ei qui sanatus fuerat, Dies est sabbathi, & non licet tibi ba- 10
julare grabbatum tuum. Respondit eis; Qui me sanavit, ipse dixit mihi; Tolle grabbatum tuum, & ambula. Interroga- 11
verunt eum; Quis est ille homo, qui dixit tibi, Tolle grabbatum tuum, & ambula? Verùm is qui sanatus fuerat, 12
non noverat quisnam esset: quia Jesus jam abdiderat sese inter populum magnum qui erat illic. Et postèà invenit 13
eum Jesus in templo, & dixit ei; Jam convaluisti, ne redeas ad peccandum, quin eveniat tibi malum majus. Abiit- 14
que ille homo, et nuntiavit Judæis Jesum esse qui sanaverat eum. Et propterea Judæi persequebantur Jesum, et in- 15
tendebant necem illius, quia fecerat hoc in sabbatho. Dixit autem eis Jesus; Pater meus usque modò operatur, et ego 16
etiam operor. Et propter hoc Judæi amplius intendebant necem illius: non quia destruebat sabbathum tantùm, sed 17
quia dicebat, quòd Deus pater meus est: & coæquabat se Deo. 18

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 እስመ : መልአከ: እግዚአብሔር: በጊዜ: ይትጎፀብ:ውስተ:መጥማቃት: ወይትሃወክ:
ማይ::=> በእንተ: ፀፃጉዕ: ዘህወጺ: ክረሞተ: ደወየ::=>
5 ወሃሎ: ሂየ:ላሐዴ:ብእሲ: ዘሠላሳ: ወሰመንቱ:ዓመት: እመዘ: ደወየ::=> ወኪያሁ:
6 ርእዮ : እግዚእ: ሊየሱስ : ይሰክብ: ወለእመሮ: ከመ: ጉንዱይ : ውስተ : ደዌሁ::ወ
7 ይቤሎ:ትፈቅድኑ:ትሕየው::=> ወላውሠእ: ውእቱ: ድውይ: ወይቤ: እግዚኦ:ሰብ
ኣ:ላልብየ: ከመ: ሶበ:ጊዜ:ይትሃወክ:ማይ:ያውርዱኒ: ውስተ: መጥማቃት: ወሶበ:ጊ
8 ዜ:ላሐውር:ላእ:ባዕድ: ይቀድመኒ: ወሪይ::=> ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ: ተንሥ
9 እ:ወንሣእ:ዓራተከ: ወሖር::=> ወሐይወ: ሶቤሃ:ውእቱ:ብእሲ: ወነሠእ:ለራቶ: ወ
10 ጸረ: ወሖረ:: ወሰንበት: ዕለታ:ለጣሃ:ይእቲ: ዕለት::=> ወይቤልዎ:ሊይሁድ: ለውእ
11 ቱ:ለዘ:ሐይወ:ሰንበት:ዮም: ወሊይከውነከ:ትንሣእ:ዓራተከ::=> ወለውሠእ: ወይ
12 ቤሎሙ: ዘላሕየወኒ:ውእቱ:ይቤለኒ: ንሣእ: ዓራተከ: ወሖር::=> ወተስእልዎ: ወይ
13 ቤልዎ:ሞኑ:ውእቱ: ብእሲሁ:ዘይቤለከ: ንሣእ:ዓራተከ: ወሖር:=> ወውእቱሰ: ዘሐ
ይወ: ሊየለመር: ዘላሕየዎ: ሞኑ: ውእቱ: ወተግሕሠ: እግዚእ:ሊየሱስ: እስመ:ብ
14 ዙኅ: ሰብእ: ቦህየ::=> ወእሙዝ: ረከቦ: እግዚእ:ሊየሱስ: ለውእቱ:ዘሐይወ:በመ
ቅደሰ:ወይቤሎ: ናሁኬ:ሐየውከ: ዑቅ:ሊተላብከ: ከመ: ዘይእኒ:ሊይርከብከ:=>
15 ወሖረ:ውእቱ:ብእሲ: ወነገሮ:ለሊይሁድ:ከመ: እግዚእ:ሊየሱስ:ውእቱ:ዘለሕየ
16 ወ::=> ወበእንተዝ: የስተዋድይወ:ሊይሁድ:ለእግዚእ:ሊየሱስ: ወየኅሠሡ:ይቅት
17 ልወ: እስመ:ከመዝ: ይገብር: በሰንበት::=> ወለውሠእ: ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየ
18 ሱስ:ላቡየኒ: እስከ:ይእዜ:ይገብር:ወእነሂ: እገብር::=> ወበእንተዝ: ፈድፋደ: የኅ
ሠሡ:ሊይሁድ:ይቅትልዎ::እስመ:ለኮ:ባሕቲቶ:ክመ: ሰንበተ: ዘይሰዕር: ደእሙ:ዓ
ደ:ለባሁ:ይቤሲዮ: ለእግዚለብሔር::ወያዒሪ:ርእሶ:መስለ: እግዚለብሔር::=>

Quia angelus Dei secundùm tempus lavabatur in piscina, & movebatur aqua. 4

De paralytico qui triginta & octo annos ægrotaverat.

Et erat ibi quidam homo qui triginta & octo annos ægrotus fuisset. Et ipsum 5
vidit Dominus Jesus jacentem, & cognovit eum quòd multum temporis egisset 6
in morbo suo, & dixit ei; Visne sanus fieri. Et respondit ille ægrotus, & dixit; 7
Domine, homines non habeo, ut quum turbata fuerit aqua, demittant me in pi-
scinam: & interim dum venio ego, alius ante me descendit. Et dixit ei Dominus 8
Jesus; Surge, & tolle lectum tuum, & abi. Et sanus factus est ille homo statim: & 9
sustulit lectum suum, & portavit, & abiit: & sabbatinus dies erat ille dies. Et 10
dixerunt Judæi ei qui sanatus erat, Sabbatinus dies est, & non licet tibi tollere
lectum tuum. Et respondit, & dixit iis; Is qui sanavit me, ipse dixit mihi; Tolle 11
lectum tuum, & abi. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Quis est homo qui 12
dixit tibi; Tolle lectum tuum, & abi. Et is qui sanatus fuerat, nesciebat qui sa- 13
naverat eum quis esset: & secessit Dominus Jesus quia multa turba fuit ibi. Et 14
tunc invenit Dominus Jesus eum qui sanus factus fuerat in templo, & dixit ei;
Ecce igitur, sanus factus es: caveto ne pecces, ut pejus non contingat tibi. Et ab- 15
iit ille homo, & nuntiavit Judæis, quòd Dominus Jesus esset qui sanaverat eum.
Et propterea persequebantur Judæi Dominum Jesum, & quærebant trucidare 16
eum, quia sic faciebat in sabbato. Et respondit, & dixit iis Dominus Jesus; Pa- 17
ter meus usque nunc operatur, & ego operor. Et propterea magis quærebant 18
Judæi trucidare eum, quia non solùm idem ille qui sabbatum solveret, sed etiam
patrem suum faceret Deum, & æqualem faceret seipsum cum Deo.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * بعد مدتي عيسي اورا در هيكل ديد * وبدو گفت * چون خوش شدي * ديگر
15 گناه مكن نبادا ترا چيزي † شود ترا از اولين بتر * ان مرد به يهوديان گفت * كه
16 عيسي است * انك اورا خوش كرد * براي اين يهودیان † دشمن عيسي شدند * و مي
17 خواستند * كه اورا بكشند [سبب انك اينها در شنبه كرده بود * عيسي بديشان گفت
18 پدر من تا اين وقت كار كند ومن نيز كار كنم * وبراي اين پيشتر خواستند كه اورا
بكشند] نه براي آن تنها كه در شنبه معجزه مي نمود * الا براي انك مي گفت خدا
پدر منست * وخودرا با خدا يكي مي كرد *

Aliquantò pòst Jesus eum in tem- 14
plo vidit, et ei dixit; Cùm sa-
natus sis, rursùs peccatum ne
facias, ne tibi quid accidat,
tibi priore pejus. Ille homo Ju- 15
dæis dixit, quòd Jesus esset,
qui eum sanaverat. Propterea 16
Judæi infensi Jesu erant, &
quærebant ut eum interficerent,
quòd ista fecisset in Sabbatho.
Jesus dixit eis; Pater meus us- 17
que ad hoc tempus operatur, et
ego etiam operor. Et propter hoc 18
amplius quærebant, ut eum in-
terficerent, non propter hoc solùm
quòd in Sabbatho miraculum fe-
cisset, sed propterea quòd dixis-
set, Deus Pater meus est, et
seipsum cùm Deo unum fecis-
set.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ δύναται
ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· (o) ἃ γὰρ ἂν
20 ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν, καὶ
πάντα δείκνυσιν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα
21 ὑμεῖς θαυμάζητε. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς, καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ
22 ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν
23 πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ· Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα.
Non honorificans filium, non honorificat patrem
24 ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν
amen dico vobis; Quia verbum meum audiens, & credens mittenti me,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με,
habet vitam æternam, & in judicium non venit,
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου
in vitam. Amen, amen dico vobis; Quia venit hora, & nunc est, quando mortui
εἰς τὴν ζωήν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστι, ὅτε οἱ νεκροὶ 25
audient vocem filii Dei: & audientes vivent. Sicut enim pater
ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ 26
habet vitam in semetipso, sic dedit & filio vitam habere in semetipso. Et potestatem
ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. Καὶ ἐξουσίαν 27
dedit ei etiam judicium facere, quia filius hominis est. Ne miramini hoc,
ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. Μὴ θαυμάζετε τοῦτο, 28
quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis, audient vocem ejus.
ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ.
Et procedent qui bona facientes, in resurrectionem vitæ: qui verò
Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ 29
mala egerunt, in resurrectionem judicii. Non possum ego facere à
τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' 30
meipso nihil: Sicut audio, judico, & judicium meum justum est: quia non quæro
ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ
voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me patris. Si ego
τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. Ἐὰν ἐγὼ 31
testor de meipso, testimonium meum non est verum.
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

MS.A. (o) ἃ γὰρ ἐκεῖνος ποιῇ, (π) με. Ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ... * ... * ... * ...

Lectio defunctorum. 13.

Respondit autem Jesus, & dixit eis; Amen 19
amen dico vobis, Non potest Filius quid age-
re sponte suâ, sed quod viderit Patrem
agentem: ea enim quæ Pater facit, hæc iti-
dem & Filius facit. Pater siquidem dili- 20
git Filium; & quæcunque agit, ostendit ei:
& quæ sunt majora istis opera demonstrat ei,
ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitat 21
mortuos & vivificat eos, ita & Filius quos
vult, vivificat. Non enim Pater judicat 22
quenquam, sed omne judicium dedit Filio:
Ut unusquisque honoret Filium, prout ho- 23
norat Patrem. Qui non honorat Filium,
non honorat Patrem qui misit eum. Amen 24
amen dico vobis, Is qui audit sermonem
meum, & credit ei qui misit me, habet vi-
tam æternam, nec subibit judicium: sed
transivit à morte in vitam. Amen amen di- 25
co vobis; Venit hora & nunc est, quando
mortui audient vocem Filii Dei, & ii qui au-
dierint, vivent. Quemadmodum enim Pa- 26
ter habet vitam in seipso, sic etiam dedit Fi-
lio ut habeat vitam in seipso. Ac tribuit ei 27
potestatem exercendi quoque judicii. Quòd 28
verò Filius hominis sit, ne hoc miremini;
nam venit hora, quando ii omnes qui sunt
in sepulchris audient vocem ejus. Et prod- 29
ibunt ii qui bona fecerunt, in resurrectio-
nem vitæ: ii autem qui mala fecerunt, in re-
surrectionem damnationis.

Matutinis dominica III. post Epi-
phaniam. 14.

Non possum meâ sponte quicquam agere, 30
sed prout audio, judico: & judicium meum
rectum est: non enim quæro voluntatem
meam, sed voluntatem ejus qui misit me.
Si ego testarer de meipso, testimonium me- 31
um non esset verum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * عيسي بديشان جواب داد * كه راست راست بشما مي كويم * كه فرزند از ارادت خود
نتواند † چيزي كردن * ليكن چيزي كند كه ديك باشد * كه پدر كرد *
20 هر چه خدا كرده باشد * فرزند نيز مانند او كند * براي انك پدر فرزندرا دوست مي
دارد * وهر چه كند بدو بنمايد * وبيشتر ازين كردارها بدو بنمايد * كه شما عجب
21 مي مانيد * انچنانك پدر مردكانرا برخيزاند وزنده كند * اين چنين فرزند نيز
22 هر كرا خواهد زنده كند * سبب انك كسي را پدر [حكم كننده] نشد الا همه حكم بپسر
23 داد * * هر كس فرزندرا حرمت دارد * پدر را حرمت داشته باشد * وانك پسر را حرمت ندارد *
24 پدر را نيز حرمت نداشته باشد * كه اورا فرستاد * راست راست بشما بكويم * هر كه
سخن من بشنود * وبدانك مرا فرستاد ايمان بياورد * زندكاني جاويد يابد † تا ابد ودر
25 داوري نيايد * ليكن از مرك بزندكاني نقل كرده باشد * راست راست بشما بكويم * ساعتي
بيايد واين ساعت نيز هست كه چون † مردكان اواز فرزند خدا بشنوند * زنده شوند *

Jesus illis respoasum dedit, uti- 19
que verè, verè vobis dico,
quòd Filius ex voluntate sua
non potest quidpiam facere, sed
rem illam facit, quam viderit
Patrem fecisse: quicquid Deus
fecerit, Filius etiam simile ei
facit. Eò quòd Pater filium di- 20
lectum habet, & quicquid facit
ei ostendit: & ampliora his
opera ei ostendet, ut vos admi-
remini. Quemadmodum Pater 21
mortuos excitat, & vivificat,
eodem modo Filius etiam quem-
cunque vult, vivificat. Eâ de 22
causa quòd neminem Pater judi-
cet, sed omne judicium Filio
dedit. Quicunque Filium honore 23
affecerit, Patrem honore affeci:
& is qui Filio honorem non ha-
buerit, Patri etiam honorem non
habuit, qui eum misit. Verè, 24
verè vobis dico; Quicunque ser-
monem meum audierit, & in eum
qui me misit fidem habuerit,
vitam æternam obtinebit in per-
petuum, & in judicium non ve-
niet, sed à morte in vitam
translatus est. Verè, verè vo- 25
bis dico; Hora veniet, & hæc
hora etiam est, quando mortui vo-
cem Filii Dei audient, & vivent.

Versio VULGATA LATINA.

19 Respondit itaque Jesus, & dixit eis; Amen, amen dico vobis; Non potest Filius à se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem: quæcunque enim
20 ille fecerit, hæc & Filius similiter facit. Pater enim diligit Filium, & omnia demonstrat ei, quæ ipse facit: & majora his demonstrabit ei opera, ut vos mi-
21 remini. Sicut enim Pater suscitat mortuos, & vivificat: sic & Filius, quos
22 vult, vivificat. Neque enim Pater judicat quenquam: sed omne judicium de-
23 dit Filio, Ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. Qui non
24 honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum. Amen, amen dico vobis, Quia qui verbum meum audit, & credit ei qui misit me, habet vitam
25 æternam, & in judicium non venit, sed transiit à morte in vitam. Amen, amen dico vobis, Quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei: & qui audierint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso; sic 26
dedit & Filio habere vitam in semetipso: Et potestatem dedit ei judicium face- 27
re, quia Filius hominis est. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, 28
qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei: Et procedent qui bona fe- 29
cerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem judicii. Non possum ego à meipso facere quidquam. Sicut audio, judico: & ju- 30
dicium meum justum est: quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non 31
est verum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الحادي عشر *

Sectio undecima.

19 * ثم قال لهم يسوع آمين آمين اقول لكم ان الابن لا يفعل شيأ من تلقاء نفسه الا انه يعمل ما
20 يري الاب عاملة * لان الاعمال التي يعملها الاب * هذه ايضا يعملها الابن * لان الاب يحب الابن
21 ويريه جميع ما يعمل ويريه ايضا افضل من هذه لتعجبوا انتم * وكما ان الاب يقيم الموتي
22 ويحييهم كذلك الابن يحيي من يشاء * وليس الاب يدين احدا بل اعطي الحكم كله للابن *
23 * ليكرم الابن كل احد كما يكرمون الاب * فمن لا يكرم الابن ليس يكرم الاب الذي ارسله *
24 * آمين آمين اقول لكم ان من يسمع كلامي ويومن بمن ارسلني فله الحياة الموبدة * وليس يحصر
25 الي الدينونة بل قد انتقل من الموت الي الحياة * آمين آمين اقول لكم انه ستاتي ساعة وهي
26 الآن يسمع فيها الاموات صوت ابن الله والذين يسمعون يحيون * لانه كما ان للاب الحياة في ذاته
27 28 كذلك اعطي الابن ان تكون الحياة فيه * واعطاه السلطان ان يدين لانه ابن البشر * فلا
29 تعجبوا من هذا فانه ستاتي ساعة يسمع فيها جميع من في القبور صوته * فيخرج الذين
30 عملوا الحسنات الي قيامة الحياة والذين عملوا السيئات الي قيامة الدينونة * لست اقدر ان اعمل
شيأ من ذاتي وانما احكم بما اسمع ودييني عدل هو * لاني لست اطلب مسرتي بل مسرة من
31 ارسلني * * الفصل الثاني عشر * ان كنت انا اشهد لنفسي فليست شهادتي حقا *

19 *Deindè subdidit eis Jesus; Amen amen dico vobis, Filium non facere quicquam sponte suâ, sed facere quod videt Patrem facientem; quia opera quæ facit Pater, hæc etiam facit Filius. Nam* 20
Pater diligit Filium, & ostendit ei omnia quæcunque facit, & ostendet quoque ei majora his, ut miremini vos. Et quem- 21
admodum Pater suscitat mortuos, & vivificat eos: sic Filius vivificat quos vult. Neque Pater judicat quenquam, 22
sed dedit judicium universum Filio: Quatenus honorificet Filium unusquis- 23
que, sicut honorificant Patrem. Qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum. Amen amen dico 24
vobis, quòd qui audit verba mea, & credit in eum qui misit me, habet vitam æternam, & non aderit judicio, sed jàm transiit à morte in vitam. Amen amen 25
dico vobis, quòd veniet hora, & adest modò, quâ audient mortui vocem Filii Dei: & qui audient, vivent. Quia 26
sicut Pater habet vitam in substantia sua, ita dedit Filio ut insit vita in ipso. Et dedit ei auctoritatem judicandi, quia 27
Filius hominis est. Neque miremini de 28
hoc, quia veniet hora in qua audient omnes qui sunt in monumentis, vocem ejus: Et egredientur qui operati fuerint 29
bona, in resurrectionem vitæ: & qui operati fuerint mala, in resurrectionem damnationis. Non possum facere quic- 30
quam à me ipso, & quidem judico quod audio, & judicium meum justissimum est; quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.

Sectio duodecima.

31 *Si testarer mihi ipsi, non esset testimonium meum verum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወላዉለል: እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎሙ: ላሜን:ላሜን: እብለክሙ:ሊይክል: ወልድ:ገቢረ: ዘእመኃቤሁ:ወሊመንተኒ: ዘእንበለ:ዘርእዮ:ለአብ: ይገብር:ዘውእቱ:ገ
20 ብረ::ከማሁ: ወልድኒ:ይገብር: በእመሰሉ::=> እስመ: አብኒ:ያፈቅር: ወልደ:ወኵሎ:ያርእዮ: ዘውእቱ:ይገብር:ወዘይዓቢ: እመዝ:ያርኢዮ:ገብረ: ከመ:እንትሙ:ታ
21 ላመሩ: ወታነክሩ::=> ወበእመ: አብ:ያነሥኦሙ: ለሙዋታን: ወያሐይወሙ: ከማ
22 ሁ:ወልድኒ:ለዘ: ፈቀደ:ያሐዩ::=> እስመ: አብሰ:ኢይኴንን: ወሊመነሂ: አሃ:ኵሎ:
23 ኵነኔሁ:ለወፈዮ:ለወልዱ::=> ከመ:ኵሉ:ያኽብርዎ: ለወልዱ: በከመ:ያኽብርዎ:ለ
24 አብ::ወዘኢያኽብሮ: ለወልድ:ኢያኽብሮ: ለአብ:ለዘ: ፈነዎ::=> ላሜን:ላሜን:እ ብለክሙ:ዘይሰምዕ:ቃልየ: ወይኣምን: በዘ:ፈነወኒ: ይደክብ:ሕይወተ: ዘለዓለም: ወ
25 ኢይሓውር:ውስተ: ደይን:አሃ:ዐደወ: እሞት:ውስተ: ሕይወት::=> ላሜን: ላሜን: እብለክሙ: ከመ: ይበጽሕ:ጊዜሁ: ወይእዜ: ውእቱ: ከመ:ሞዉታን: ይሰምዕዎ: ቃ
26 ሉ: ለወልደ: እግዚአብሔር:ወእለ: ሰምዑ:ይሕይዉ::=> ወበእመ:አብ:ቦሕይወተ:
27 ኁቤሁ:ከማሁ: ለወልድኒ:ወሃበ:ይርከብ:ሕይወተ:ኁቤሁ::=> ወወሃቦ: ስልጣነ:መስሕ ተ:ይግበር ::ኵነኔ: እስመ:ወልደ: እግዚአብሔር: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕያዉ:ውእ
28 ቱ::=> ወበእንተዝሰ:ኢታንክሩ: እስመ:ይበጽሕ: ጊዜሁ::ከመ: ይሰምዕዎ::ቃሉ:
29 ኵሉሙ: እለ:ውስተ: መቃብር::=> ወይወፅኡ: እለ:ሠናየ: ገብሩ:ውስተ: ትንሣኤ:
30 ሕይወት::ወእለሰ: እኩየ:ገብሩ:ውስተ:ትንሣኤ ዘለደይን::=> ኢይክል: እንሰ: ገ ቢረ: ወእመኃቤየ: ወኢመንተኒ: በከመ: ሰማዕኩ: እኴንን: ወኵነኔየኒ : ጽድቅ:ውእ
31 ቱ::እስመ:ኢይኀሥሠ: ፈቃደ: ዚላየ: ዘእንበለ: ፈቃዱ: ለዘፈነወኒ::=> ወእመሰ; ለልየ: ሰምዐ: ኮንኩ: ለርእስየ: ኢኮነ: እሙን: ሰምዕየ::=>

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, amen, dico vobis, Non potest Filius facere à semetipso quicquam, nisi quod viderit Patrem facientem: quod ille 19
fecit, sic Filius faciet in similitudine ejus. Quia Pater diligit Filium, & omnia de- 20
monstrat ei quæ ipse facit: & quod majus est hoc, demonstrabit ei opus, ut vos cog-
noscatis, & miremini. Et sicut Pater suscitat mortuos, & vivificat eos, sic Filius 21
quem vult, vivificabit. Quia Pater non judicat quenquam, sed omne judicium e- 22
jus dedit filio suo: Ut omnes honorent Filium, prout honorant Patrem: & qui 23
non honorat Filium, non honorat Patrem qui misit eum. Amen, amen dico vo- 24
bis; Qui audit vocem meam, & credit in eo qui misit me, inveniet vitam æter-
nam, & non veniet in condemnationem, sed transivit à morte in vitam. Amen, 25
amen dico vobis, quòd veniet tempus, & nunc est, quòd mortui audient vocem
filii Dei: & qui audierint, vivent. Et sicut Pater habet vitam apud seipsum, sic Fi- 26
lio dedit, ut inveniat vitam apud seipsum. Et dedit ei potestatem auctoritatis, 27
ut exerceat judicium: quia filius Dei, Filius hominis est. Et propterea ne mira- 28
mini: quia veniet hora, quòd audient vocem ejus, omnes qui *sunt* in sepulchro.
Et prodibunt qui bonum fecerunt, in resurrectionem vitæ: & qui malum fece- 29
runt, in resurrectionem quæ in condemnationem. Non possum ego facere à 30
meipso quicquam: sicut audivi judico, & judicium meum justum est: quia
non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. Et si ego te- 31
stis fui de meipso, non est credibile testimonium meum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * انچنانك مر پدررا زندكاني هست در ذات خود * اين چنين بفرزند † نيز داد كه
27 زندكاني در ذات او باشد * * واورا مسلط كرد كه حكم داوري نيز كند * كه پسر اوست * انك
28 بني ادم را داوري كند * وشما عجبناك مباشيد بدين كه ساعتي بيايد كه هر كه در كورستانند *
29 اواز او بشنوند * برخيزند * ايشان كه نيكي كرده باشند * براي قيامت زندكاني * وايشان كه بدي
30 كرده باشند براي قيامت † داوري * نتوانم † از ارادت خود چيزي كردن * الا انچنانك شنيدم داوري
كنم * وداوري من راست است * اكنون نه ارادت خود مي خواهم الا ارادت انك مرا فرستاد *
31 * اكر من بر خود كواهي دهم * كواهي من راست نباشد

26 *Sicut Patri vita est in essentia na-* 26
turæ suæ, ita Filio etiam dedit, ut vita in essentia ejus sit. Et pote- 27
statem ei fecit, ut authoritatem judicii etiam exerceat: quia Fi-
lius ipse est qui filios hominis ju- 28
dicat. Vos autem admiratione ca-
pti ne sitis de hoc: quia hora ve-
niet, quâ omnes, qui in sepulchris
sunt, vocem ejus audient. Et sur- 29
gent, ii qui bonum fecerunt, ad re-
surrectionem vitæ: & ii qui ma-
lum fecerunt, in resurrectionem ju-
dicii. Non possum ex voluntate mea 30
quicquam facere; sed quemadmo-
dum audivi judicium facio, & ju-
dicium meum rectum est: Jam
non voluntatem meam quæro, sed
voluntatem ejus qui me misit. Si 31
ego de meipso testimonium darem,
testimonium meum verum non esset.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Alius eſt *teſtans* de me, & ſcio quia verum eſt teſtimonium quod
32 Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν
teſtatur de me. Vos miſiſtis ad Joannem, & *teſtatus eſt*
33 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε
veritati. Ego autem non ab homine teſtimonium accipio:
34 τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω·
ſed hæc dico, ut vos *ſervemini*. Ille erat lucerna ardens,
35 ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος,
& lucens: vos autem voluiſtis exultare ad horam in luce
καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε (ρ) ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ
ejus. Ego autem habeo teſtimonium majus Joanne: *nam* opera
36 αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν (σ) μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα
quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipſa opera, quæ ego facio,
ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα, (τ) ἃ ἐγὼ ποιῶ,
teſtantur de me, quia Pater me miſit. Et *mittens* me Pater,
37 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε. Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ,
ipſe *teſtatus eſt* de me: neque vocem ejus audiſtis unquam, neque
αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ (υ) ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε
ſpeciem ejus vidiſtis. Et verbum ejus non habetis manens in vobis:
38 εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε. Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν·
quia quem miſit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas,
39 ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς,

quia vos putatis in ipſis vitam æternam habere: & illæ ſunt *teſtantes*
ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι
de me. Et non vultis venire ad me, ut vitam habeatis. *Gloriam* 40
περὶ ἐμοῦ. Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν 41
ab hominibus non accipio. Sed cognovi vos, quia dilectionem
παρὰ (φ) ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. Ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ 42
Dei non habetis in vobis *ipſis*. Ego veni in nomine Patris mei,
Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, 43
& non accipitis me: ſi alius venerit in nomine *proprio*, illum
καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον
accipietis. Quomodò poteſtis vos credere, gloriam ab invicèm
λήψεσθε. Πῶς δύνασθε ὑμεῖς (χ) πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων 44
accipientes, & gloriam, quæ à ſolo Deo, non quæritis? *Ne putate*
λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Μὴ δοκεῖτε 45
quia ego *accuſabo* vos apud Patrem: eſt *accuſans* vos Moyſes, in
ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς
quo vos ſperatis. Si enim crederetis Moyſi, crederetis *utique* mihi: de
ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε (ψ) Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ 46
enim me ille ſcripſit. Si autem illius literis non creditis, quomodò
γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς 47
meis verbis *creditis*?
τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι (ω) πιστεύσετε;

MS.A. (ρ) πρὸς ὥραν ἀγαλλιασθῆναι ἐν (σ) μείζων (τ) ἃ ποιῶ, (υ) πώποτε ἀκηκόατε, (φ) ἀνθρώπου (χ) πιστεύειν, (ψ) Μωσεῖ, (ω) πιστεύσεσθε;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Alius eſt ille qui teſtatur de me, & ſcio 32
verum eſſe ejus teſtimonium quod teſta-
tur de me. Vos miſiſtis ad Johannem, & 33
teſtimonium præbuit veritati. Ego verò 34
ab homine non capio teſtimonium, ſed
hæc dico ut vos ſervemini. Ille erat lu- 35
cerna ardens & lucens: vos autem voluiſtis
voſmetipſos glorificare ad horam in ejus
luce. Ego autem habeo teſtimonium ma- 36
jus *teſtimonio* Johannis: opera enim quæ de-
dit mihi Pater meus ut ea perficerem, ipſa
inquam opera quæ perago, teſtantur de
me, quòd Pater meus miſerit me. Et Pa- 37
ter qui miſit me, ipſe teſtatur de me:
nec vocem ejus unquam audiſtis, nec ſpe-
ciem ejus vidiſtis. Et ſermo ejus non ma- 38
net in vobis, quia in eum quem miſit ille,
vos non creditis. Scrutamini Scripturas 39
in quibus vos putatis vitam æternam ha-
bere, & ipſæ teſtificantur de me. Nec 40
tamen vultis venire ad me ut vitam æter-
nam habeatis. Gloriam ab hominibus 41
non capio. Sed novi vos dilectionem Dei 42
non habere in vobis. Ego veni in no- 43
mine Patris mei, neque recipitis me:
ſi alius venerit in nomine proprio, illum
recipietis. Quomodo poteſtis credere, qui 44
gloriam alius ab alio captetis, & glori-
am quæ à ſolo Deo eſt, non quæratis?
Num putatis me accuſatum vos coram 45
Patre? eſt qui vos accuſet, Moſes ille in
quo ſperatis. Si enim Moſi crederetis, 46
mihi quoque crederetis; Moſes enim de
me ſcripſit. Quòd ſi ſcriptis illius non 47
creditis, quomodo verbis meis crede-
tis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Alius eſt qui de me teſtimonium 32
dat: & ſcio teſtimonium ejus,
qui de me teſtimonium dat, ve-
rum eſſe. Vos ad Johannem mi- 33
ſiſtis, & ille de veritate teſti-
monium dedit. Ego autem ab 34
homine teſtimonium non accipio:
ſed hæc dico ut vos vivatis.
Ille erat lucerna ardens, & 35
lucem præbebat: & vos in tem-
pore lucis ejus voluiſtis glori-
ari. At ego habeo teſtimonium 36
teſtimonio Johannis majus,
opera quæ Pater mihi dedit ut
ea perficiam: opera quæ fa-
cio de me teſtantur, quòd Pater
meus me miſit. Et Pater 37
qui me miſit, de me teſtimo-
nium dedit: ne ab antiquo qui-
dem vocem ejus audiſtis, neque
ſpeciem ejus vidiſtis. Et ver- 38
bum ejus in vobis non commo-
ratum eſt: propterea quòd ipſi,
quem ad vos miſit, fidem non ha-
buiſtis. Scripturas ſcrutamini, 39
quia opinio veſtra talis eſt, quòd
vitam æternam in eis habeatis:
ipſæ Scripturæ de me teſtimo-
nium dant. Noluiſtis ut ad 40
me veniretis, ut vita æterna
vobis eſſet in perpetuum.
Laudem ab hominibus non volo. 41

Versio VULGATA LATINA.

32 Alius est, qui testimonium perhibet de me: & scio quia verum est testimonium,
33 quod perhibet de me. Vos misistis ad Joannem: & testimonium perhibuit
34 veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico ut
35 vos salvi sitis. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Vos autem voluistis ad ho-
36 ram exultare in luce ejus. Ego autem habeo testimonium majus Joanne. Opera enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea; ipsa opera, quæ ego facio, te-
37 stimonium perhibent de me, quia Pater misit me: Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me: neque vocem ejus unquam audistis, neque spe-
38 ciem ejus vidistis. Et verbum ejus non habetis in vobis manens: quia quem
39 misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere: & illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me: Et 40
non vultis venire ad me ut vitam habeatis. Claritatem ab hominibus non 41
accipio. Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. 42
Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine 43
suo, illum accipietis. Quomodò vos potestis credere, qui gloriam ab invicem 44
accipitis; & gloriam, quæ à solo Deo est, non quæritis? Nolite putare quia 45
ego accusaturus sim vos apud Patrem: est qui accusat vos Moyses, in quo
vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me 46
enim ille scripsit. Si autem illius literis non creditis; quomodò verbis me- 47
is credetis?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 *لَكِنَّ ٱلَّذِي يَشْهَدُ لِي آخَرُ وَأَنَا أَعْلَمُ أَنَّ شَهَادَتَهُ ٱلَّتِي يَشْهَدُ بِهَا لِأَجْلِي حَقٌّ هِيَ *
33 أَرْسَلْتُمْ إِلَى يُوحَنَّا فَشَهِدَ لِي بِٱلْحَقِّ * وَأَمَّا أَنَا فَلَسْتُ أَطْلُبُ شَهَادَةً مِنْ إِنْسَانٍ * لَكِنْ أَقُولُ
34 هٰذَا لِتَخْلُصُوا أَنْتُمْ * كَانَ ذَاكَ مِصْبَاحاً مُنِيراً مُضِيئاً وَأَنْتُمْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَتَهَلَّلُوا بِنُورِ
35 سَاعَةً * وَأَنَا فَلِي شَهَادَةٌ أَعْظَمُ مِنْ شَهَادَةِ يُوحَنَّا * لِأَنَّ ٱلْأَعْمَالَ ٱلَّتِي أَعْطَانِي أَبِي لِأُكَمِّلَهَا
36 هِيَ هٰذِهِ ٱلْأَعْمَالُ ٱلَّتِي تَشْهَدُ مِنْ أَجْلِي أَنَّ ٱلْآبَ أَرْسَلَنِي * وَٱلْآبُ ٱلَّذِي أَرْسَلَنِي هُوَ يَشْهَدُ
37 لِي * وَلَمْ تَسْمَعُوا قَطُّ صَوْتَهُ وَلَا عَرَفْتُمُوهُ وَلَا رَأَيْتُمُوهُ * وَكَلِمَتُهُ لَا تَثْبُتُ فِيكُمْ لِأَنَّكُمْ لَمْ
38 تُؤْمِنُوا بِٱلَّذِي أَرْسَلَهُ * فَٱفْحَصُوا ٱلْكُتُبَ ٱلَّتِي تَظُنُّونَ أَنَّكُمْ لَهَا حَيَاةَ ٱلْأَبَدِ فَهِيَ
39 تَشْهَدُ مِنْ أَجْلِي * وَلَسْتُمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَقْبِلُوا إِلَيَّ * لِتَكُونَ لَكُمْ حَيَاةُ ٱلْأَبَدِ * لَسْتُ
40 أَقْبَلُ ٱلْمَجْدَ مِنْ إِنْسَانٍ * لَكِنِّي قَدْ أَعْلَمْتُكُمْ أَنْ لَيْسَ فِيكُمْ حُبُّ ٱللهِ * أَنَا أَتَيْتُ
41 بِٱسْمِ أَبِي فَلَمْ تَقْبَلُونِي وَإِنْ أَتَى آخَرُ بِٱسْمِ نَفْسِهِ فَٱقْبَلُوهُ * كَيْفَ تَقْدِرُونَ أَنْ تُؤْمِنُوا وَأَنْتُمْ
42 إِنَّمَا تَقْبَلُونَ ٱلْمَجْدَ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ وَلَا تَطْلُبُونَ ٱلْمَجْدَ مِنَ ٱللهِ ٱلْوَاحِدِ * لَا تَظُنُّوا
43 أَنِّي أَشْكُوكُمْ عِنْدَ ٱلْآبِ إِنَّ لَكُمْ مَنْ يَشْكُوكُمْ مُوسَى ٱلَّذِي إِيَّاهُ تَرْجُونَ * فَلَوْ كُنْتُمْ
44 تُؤْمِنُونَ بِمُوسَى لَآمَنْتُمْ أَيْضاً بِي لِأَنَّ ذَاكَ كَتَبَ مِنْ أَجْلِي * فَإِنْ كُنْتُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِمَا
كَتَبَ ذَاكَ فَكَيْفَ تُؤْمِنُونَ بِكَلَامِي *

Sed qui testatur mihi, alius est, & ego novi testimonium ejus quod perhibet de me, verum esse. Vos misistis ad Johannem, & attestatus est mihi secundùm veritatem. At ego non quæro testimonium ab homine, sed dico hæc ut salvemini vos. Erat ille fax plena, fulgens: & vos voluistis gestire in luce ejus ad horam. Et ego quidem habeo testimonium majus testimonio Johannis: Quoniam opera quæ dedit mihi Pater meus peragenda, hæc eadem sunt opera quæ testantur mihi quòd Pater me miserit. Et Pater qui misit me, ipse testatur mihi; At non audistis unquam vocem ejus, neque novistis eum, neque eum vidistis. Et verbum ejus non persistit in vobis, quia non credidistis in eum quem misit. Scrutamini Scripturas, in quibus putatis vos vobis inesse vitam æternam: nam ipsæ testantur de me. Non vultis venire ad me, ut sit vobis vita æterna. Non capto gloriam ab homine. Sed jam monui vos, quòd non est in vobis dilectio Dei. Ego veni in nomine Patris mei, & non recepistis me: & si veniat alius in nomine sui ipsius, recipietis eum. Quomodo potestis credere, cùm vos quidem recipiatis gloriam alter ab altero: & non quæratis gloriam à Deo uno? Ne putetis quòd sim vos accusaturus apud Patrem; nam habetis qui accusat vos, Moyses, quem speratis. Quòd si crederetis Moysi, certè crederetis mihi etiam: quia ille scripsit de me. Sed quum non credatis iis quæ scripsit ille, quomodo credetis verbis meis?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ካልእ : ውእቱ : ሰማዕትየ : ወለእመር : ከመ : ጽድቅ : ውእቱ : ሰምዑ : ዘሰመዐ :
33 በለንቲላየ::=ፁ ላዕኑ : ላንትሙ : ለለክሙ : ኃበ: ዮሐንሰ: ወነገረክሙ : ሰመዶ :
34 በጽድቅ:=ፁ ለእሰ: እኮ : እመጓ: ሰብእ : ዘእፈቅድ:: ወዘሂ: ዘእብል: እነ: ከመ:
35 ለንትሙ : ትድኅኑ : ዝንቱ::=ፁ ወውእቱሰ : ጣኅቶት : ዘያኅቱ : ወያበርህ::
36 ወለንትሙሰ : ፈቀድክሙ : ሕደጠ : ትትፈሠሑ : በብርሃኑ : ለሰዓት:=ፁ ወለእነ:
ቢየ : ሰማዕተ : ዘይዓቢ : እመዮሐንስ : ዝንቱ : ግብር : ዘወሃበኒ : ለቡየ : እግበር:
37 ወእፈጽሞ : ውእቱ : ግብር : ዘእገብር : ሰማዕቲየ: ከመ: ለቡየ : ዘፈነወኒ:=ፁ ወ
ለቡየ : ዘፈነወኒ : ሰማዕትየ:: ወእመንሙ : ኮንክሙ : ቃሎ : ሊሰማዕክሙ::
38 ወራእዮሂ : ሊርእክሙ:=ፁ ወቃሉሂ : ለልብክሙ : ዘይነብር:: እስመ : ዘውእ
39 ቱ : ፈነወ : ሊተእመኑ : ኪያሁ : ላንትሙ::=ፁ ሖረሠ : ትርእዩ : ክሡታተ :
መጸሕፍት: እስመ: ይመሰለክሙ: በዝንቱ: ትረክቡ: ሕይወተ: ዘለዓለም:: ወእማ
40 ንቱ:ሰማዕትየ:=ፁ ወሊትፈቅዱ : ትመጽኡ:ኀቤየ: ከመ : ትርከቡ : ሕይወተ::=ፁ
41 ላንሰ: ሊይፈቅድ: ያድሉ: ሊተ : ሰብእ:=ፁ ወለእመርኩክሙ : በሕቱ : ከመ : ሊ
42 ልብክሙ:ፍቅረ: እግዚአብሔር : ሳዕሌክሙ:=ፁ እነ : መጸእኩ: በሰመ : ለቡየ : ወ
43 ሊትትወክፈኒ : ወእመ : መጽአ : ካልእ : በስመየ : ኪያሁ : ትትወክፈ:=ፁ እ
44 ሮ : ትክሉ : ለንትሙ : ላሚነ : ዘታበድሩ : ለድልው : ለቢጽክሙ : እመታድል
45 ው : ለዘ : ባሕቲቱ : እግዚአብሔር ::=ፁ ሊይመስልክሙ : ዘለነ : ለስተዋድ
የክሙ : ኃበ : ለብ : እግዚአብሔር : ሃሎ : ሞሴ : ዘያስተዋደየክሙ : ዘኪያሁ :
46 ታመልኩ : ወትሴፈዉ::=ፁ ሶበሁ : ለመኑክመው : ለሙሴ : ኪያየኒ : እመለመን
47 ክውኒ: እስመ : በለንቲላየ: ጸሐፈ : ውእቱ::=ፁ ወእመሰ: ዘጸሐፈ : ሙሴ : ሊተእ
መኑ: እሮ : ቃልየ : ተአመኑ::=ፁ

Alius est testis meus, & scio quòd verum est testimonium ejus, quod testatus est de me. Nónne vos misistis ad Johannem, & perhibuit vobis testimonium suum in veritate? Ego non testimonium hominis desidero: & hoc quod ego dico, ut vos servemini, est. Ille lucerna accensa est, & lucens: & vos voluistis paululùm exultare in luce ejus ad horam. Et ego habeo testem majorem Johanne, hoc opus quod dedit mihi Pater meus ut facerem, & perficerem: illud opus quod facio testis meus est, quòd Pater meus est qui misit me. Et Pater meus qui misit me testis meus est, & dum adfuerit vobis, vocem ejus non audistis, & speciem ejus non vidistis. Et verbum ejus vos non habetis manentem: quia quem ipse misit, non creditis ei vos. Scrutamini ut videatis revelationem Scripturæ, quia vobis videtur, quòd in ea invenietis vitam æternam: & istæ sunt testes mei. Et non vultis venire ad me ut inveniatis vitam. Ego nolo ut placeant mihi homines. Attamen novi vos, quòd non habetis dilectionem Dei super vos. Ego veni in nomine patris mei, & non recipitis me, & si venerit alius in nomine meo, recipietis eum. Quomodo potestis vos credere, qui desideratis placere sociis vestris, magis quàm ut placeatis soli Deo? Ne videatur vobis quòd ego accusabo vos apud Patrem Deum: est Moses qui accusabit vos, quem colitis & speratis. Si crederetis Mosi, mihi etiam crederetis, quia de me scripsit ille. Et si in iis quæ scripsit Moses non creditis, quomodo sermoni meo credetis?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 *لیکن شمارا اکاه کردم * کہ دوستي خدا درشما نیست * * من بنام پدرم آمدم
43 وشما قبول نمي کنید * واکر کسي دیکر بنام خود بیاید اورا قبول کنید * * چکونہ
44 توانید † ایمان اوردن * کہ یکي از یکي ستایش مي خواهید * وستایش را کہ از یکي
خداست * نمي خواهید * * مکر مي پندارید کہ من شمارا پیش پدر ملامت وتشویر مي
45 دهم * هست انك شمارا تشویر دهد * موسي انك بدو اعتماد † کردید * * اکر بموسي ایمان
46 مي آوردید * بمن نیز ایمان مي اوردید * زیرا موسي بر من نبشت * * چون بکتاب او ایمان
47 نیاوردید * چکونہ بسکنهاء من ایمان آورید *

Sed vobis indicavi, quòd amor Dei in vobis non est. Ego in nomine Patris mei veni, & vos non recipitis: Sin quispiam alius in nomine suo venerit, illum recipietis. Quomodo potestis credere, qui unus ab alio laudem petitis, & laudem quæ ab uno Deo est non quæritis? Nunquid putatis, quòd ego vos apud Patrem accusabo, & pudefaciam? Est qui vos pudefacit, Moses ipse in quo confisi estis. Si Mosi fidem habuissetis, mihi etiam fidem haberetis: Moses enim de me scripsit. Cùm libro ejus fidem non habueritis, quomodo verbis meis fidem habeatis?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Η'.

CAP. VI. ς'.

μς a

1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριά-
Post hæc abiit Jesus trans mare Galilææ Tiberia-
dis: Et sequebatur eum turba multa: quia videbant ejus signa quæ faciebat
2 δος· Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς· ὅτι (α)ἐώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει
super infirmantibus. Subiit autem in montem Jesus, & ibi sedebat cum
3 ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
discipulis ejus. Erat autem proximum Pascha, festum Judæorum. Attollens
4 μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας
ergò Jesus oculos, & intuitus quia multa turba venit ad e-
μζ γ μη a

ιδ' μδ a

ὃ ὢν (β) ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐ-
um, dicit ad Philippum; Undè ememus panes, ut manducent hi? (Hoc
6 τὸν, λέγει πρὸς Φίλιππον, Πόθεν (γ)ἀγοράσωμεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; (Τοῦτο
autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid futurum esset facere.) Respondit
7 δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλε ποιεῖν.) Ἀπεκρίθη
ei Philippus; Ducentorum denariorū panes non sufficiunt eis, ut unusquisque
αὐτῷ Φίλιππος, Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα (δ) ἕκαστος
eorum modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex discipulis ejus, Andreas fra-
8 αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελ-
ter Simonis Petri; Est puerulus unus hic, qui habet quinq; panes hordeaceos, &
9 φὸς Σίμωνος Πέτρου, Ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε, (ε) ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ

duos pisciculos: sed hæc quid sunt inter tot?
δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους;
Dixit autem Jesus; Facite
10 Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε
homines discumbere. Erat autem fœnum multum in loco: Discubuerunt
τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ (ζ) χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ· (η) ἀνέπεσον
ergò viri numerum quasi quinque millia. Accepit autem panes Je-
οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. (θ) Ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰη-
11 sus, & gratias agens distribuit discipulis, ut discipuli discumbentibus:
σοῦς, καὶ εὐχαριστήσας (ι) διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις·
similiter & ex pisciculis quantū volebant. Ut autem impleti sunt, dicit dis-
ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθη-
12 pulis suis; Colligite superabundantia fragmenta, ut non quid pereat.
ταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται). Συνήγα-
13 runt ergò, & impleverūt duodecim cophinos fragmentorū, ex quinq; panibus hordea-
γον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων, ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθί-
ceis, quæ superfuerunt comedentibus. Illi ergò homines videntes quod fecerat si-
νων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε Ση-
14 gnum Jesus, dicebant; Quia hic est verè Propheta venturus in mun-
μεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κό-
dum. Jesus ergò cognoscens quòd futuri essent venire & rapere eum, ut
σμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα
15 facerent eum regem, recessit iterùm in montem ipse solus.
ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

MS. A. (α) ἐθεώρων τὰ (β) τοῦ ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς, (γ) ἀγοράσωμεν (δ) ἕκαστος βραχύ τι (ε) ὃς ἔχει (ζ) πολὺς χόρτος (η) ἀνέπεσαν ὃν οἱ ἄνθρωποι, ἄνδρες (θ) Ἔλαβεν οὖν τοὺς (ι) διέδωκαν τοῖς ἀνακειμένοις· (κ) ποιήσωσιν βασιλέα,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ad oblationem dominicæ IV. post Epiphaniam. 15.

CAP. VI.

Post hæc profectus est Jesus trans mare 1
Galilææ Tiberiadis. Et post eum abierunt 2
cœtus multi; quoniam videbant signa quæ
edebat in ægrotis. Et ascendit Jesus in mon- 3
tem, ibique sedebat cum discipulis suis. Pro- 4
pè autem erat festum Paschatis Judæorum.
Et sustulit Jesus oculos suos, viditque turbam 5
multam venientem ad se, & dixit Philippo,
Unde ememus panem ut isti edant? Hoc au- 6
tem dicebat dum tentaret eum: ipse enim sci-
ebat quid esset facturus. Dixit ei Philip- 7
pus, Ducentorum denariorum panis non suf-
ficeret eis, quum quid minimum singuli eo-
rum acciperent. Dixit ei unus ex discipulis 8
suis, Andreas frater Simonis Cephæ; Est 9
hic puer quidam habens secum quinque pa-
nes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc
quid sunt ad hos omnes? Dixit eis Jesus; 10
Efficite ut omnes homines discumbant: erat
autem gramen multum in illo loco. Et dis-
cubuerunt viri numero quinquies mille. Et 11
accepit Jesus panem, & benedixit, ac distri-
buit illis qui discumbebant: similiter etiam
de piscibus quantum voluerunt. Quumque 12
saturati fuissent, dixit discipulis suis;
Colligite fragmenta quæ superfuerunt, ne
quid depereat. Collegerunt itaque, & 13
impleverunt duodecim cophinos fragmen-
tis illis: quæ superfuerunt his qui com-
ederunt ex quinque panibus hordeaceis.
Illi autem homines qui viderant signum 14
quod ediderat Jesus, dicebant; Ve-
rè hic est Propheta ille, qui venturus erat
in mundum. Jesus verò cognovit eos ven- 15
turos ad rapiendum eum, eumque regem
faciendum: & subduxit sese in montem
solus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XII. Ubi quinque panibus & duobus piscibus quinque mille viros saturavit.

CAP. VI.

Et post hæc Jesus in Galilæam 1
ivit, trans mare Tiberiadis. Et tur- 2
ba multa post eum iverunt, eò quòd
viderent signa, quæ in ægrotis &
paralyticis edebat. Et Jesus cum 3
discipulis suis in montem ascendit,
& sedit. Et festum Paschatis Ju- 4
dæorum appropinquabat. Et Chri- 5
stus oculis suis sublatis turbas plu-
rimas vidit, quæ veniebant ad eum:
vultu itaque ad Philippum conver-
so, unde inquit, ememus panem ut
isti comedant? Hoc dixit eò ut eum 6
tentaret: eò quòd ipse sciret quid
vellet facere. Philippus dixit, Du- 7
centis denariis panis eis satis non
erit, idque si unusquisque buccel-
lam tantùm capiat. Unus ex disci- 8
pulis ejus, nomine Andreas frater
Simeonis Cephæ ei dixit; Est hic 9
puer quidam, qui habet quinque
panes hordeaceos, & duos pisces:
sed tantulum hujc omni populo quo-
modo satis sit? Jesus illis dixit; 10
Istud curate ut omnis populus sede-
at: ibi autem locus graminosus erat,
& homines humi sedebant numero
quinquies mille.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VI.

1 Post hæc abiit Jesus trans mare Galilææ, quod est Tiberiadis : Et sequebatur
2 eum multitudo magna, quia videbant signa, quæ faciebat super his qui infirma-
4 bantur. Subiit ergò in montem Jesus : & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat
5 autem proximum Pascha, dies festus Judæorum. Cùm sublevâsset ergò oculos Je-
sus, & vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum ; Undè
6 ememus panes, ut manducent hi ? Hoc autem dicebat tentans eum : ipse enim
7 sciebat quid esset facturus. Respondit ei Philippus ; Ducentorum denariorum pa-
8 nes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex
9 discipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri ; Est puer unus hic, qui habet quin-
que panes hordeaceos, & duos pisces : sed hæc quid sunt inter tanto ? Dixit 10
ergò Jesus ; Facite homines discumbere. Erat autem fœnum multum in loco. Dis-
cubuerunt ergò viri, numero quasi quinque millia. Accepit ergò Jesus panes : 11
& cùm gratias egisset, distribuit discumbentibus : similiter & ex pisibus quan-
tum volebant. Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis ; Colligite quæ supera- 12
verunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergò, & impleverunt duodecim co-
phinos fragmentorum, ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerunt his qui 13
manducaverant. Illi ergò homines cùm vidissent quòd Jesus fecerat signum, dice- 14
bant ; Quia hic est verè propheta, qui venturus est in mundum. Jesus ergò cùm 15
cognovisset, quia venturi essent ut raperent eum, & facerent eum regem, fugit
iterùm in montem ipse solus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الثالث عشر *

Sectio decima tertia.

CAP. VI.

1 * بعد هذا مضى يسوع الى عبر بحر الجليل الى طبرية * وتبعه جمع كبير لانهم كانوا عاينوا
2 3 الايات التي صنع في المرضى * فجاء يسوع الى الجبل وجلس هناك ومعه تلاميذه * وكان عيد
4 5 فصح اليهود قد قرب * فرفع يسوع عينيه فراي جمعا كبيرا مقبلا اليه * فقال لفيلبس من
6 7 اين نبتاع خبزا لنطعم هؤلاء * وانما قال هذا لتجربه لانه كان عالما بما سوف يصنع * اجابه
8 فيلبس قايلا ما يكفيهم خبز بمايتي دينار اذا نال كل واحد منهم يسيرا * قال له واحد من
9 تلاميذه هو اندراوس اخو سمعان الصفا * ان ههنا حدثا معه خمسه ارغفه شعيرا وسمكتان *
10 لكن هذا اين يبلغ من هؤلاء * فقال يسوع دعوا الناس يتكون * وكان في ذلك المكان عشب
11 كثير فاتكاء خمسه الف رجل عددا * واخذ يسوع الخبز فبارك واعطى المتكين وكذلك من
12 السمكتين بقدر ما شاؤا * فلما شبعوا قال لتلاميذه اجمعوا الكسر التي فضلت لئلا يضيع
13 شيء منها * فجمعوا وملاوا اثني عشر زبيلا من الكسر التي فضلت عن الاكلين من خمسه
14 الارغفه الشعير * فلما راى الناس الاية التي عملها يسوع قالوا حقا ان هذا هو النبي الجاي
15 الى العالم * والفصل الرابع عشر * وان يسوع علم انهم عزموا ان

1 * بعد هذا مضى يسوع الى عبر بحر الجليل الى طبرية * وتبعه جمع كبير لانهم كانوا عاينوا
2 3 الآيات التي صنع في المرضى * فجاء يسوع الى الجبل وجلس هناك ومعه تلاميذه * وكان عيد
4 5 فصح اليهود قد قرب * فرفع يسوع عينيه فراي جمعا كبيرا مقبلا اليه * فقال لفيلبس من
6 7 اين نبتاع خبزا لنطعم هؤلاء * وانما قال هذا لتجربه لانه كان عالما بما سوف يصنع * اجابه
8 فيلبس قايلا ما يكفيهم خبز بمايتي دينار اذا نال كل واحد منهم يسيرا * قال له واحد من
9 تلاميذه هو اندراوس اخو سمعان الصفا * ان ههنا حدثا معه خمسه ارغفه شعيرا وسمكتان *
10 لكن هذا اين يبلغ من هؤلاء * فقال يسوع دعوا الناس يتكون * وكان في ذلك المكان عشب
11 كثير فاتكاء خمسه الف رجل عددا * واخذ يسوع الخبز فبارك واعطى المتكين وكذلك من
12 السمكتين بقدر ما شاؤا * فلما شبعوا قال لتلاميذه اجمعوا الكسر التي فضلت لئلا يضيع
13 شيء منها * فجمعوا وملاوا اثني عشر زبيلا من الكسر التي فضلت عن الاكلين من خمسه
14 الارغفه الشعير * فلما راى الناس الاية التي عملها يسوع قالوا حقا ان هذا هو النبي الجاي
15 الى العالم * والفصل الرابع عشر * وان يسوع علم انهم عزموا ان

1 Post hæc abiit Jesus ad ulterius litus
2 maris Galilææ in Tiberiadem. Et sequu-
tus est eum cœtus magnus, quòd vidis-
sent signa quæ faceret in ægrotis. Venit
3 ergò Jesus in montem, & sedit ibi, &
4 cum eo discipuli ejus. Et dies festus
5 Paschatis Judæorum jam instabat. Et
elevavit Jesus oculos suos, ac vidit
tubam magnam venientem ad se, & di-
xit Philippo ; Unde ememus panem ut
6 cibemus istos ? Et verò dixit hoc ut
tentaret eum, quia ipse sciebat quid es-
7 set facturus. Respondit ei Philippus, di-
cens ; Non sufficiet eis panis ducentorum
denariorum, tametsi sumat quilibet ex
8 eis pusillum quid. Dixit ei unus ex di-
scipulis ipsius, nempe Andreas frater Si-
monis Petri ; Adest quidem hîc puer
9 quidam secum habens quinque panes hor-
deaceos & duos pisces, verùm hoc quò
procedet inter istos ? Dixit ergò Jesus,
10 Sinite homines discumbere. Erat autem in
illo loco herba multa. Discubuerunt ergò
quinque millia virorum numero. Et ac-
11 cepit Jesus panem, ac benedixit, deditque discumbentibus : & similiter ex pi-
scibus quantum voluerunt. Et cùm sa-
12 turati essent, dixit discipulis suis ; Col-
ligite fragmenta quæ supersuerunt, ne per-
eat quicquam ex eis. Collegerunt ergò
13 & impleverunt duodecim sportas de
fragmentis quæ superfuerant manducan-
tibus ex quinque panibus hordeaceis.
Quumq; vidissent homines signum quod
14 fecit Jesus, dixerunt ; Verè hic est Pro-
pheta venturus in mundum.

Sectio decima quarta.

15 Ut verò Jesus cognovit quòd decrevis-
sent rapere eum, & facere eum regem ;
quapropter diversus est iterum ad mon-
tem solus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 2 ወእመድኅረ: ዝንቱ : ሖረ : እግዚእ: ኢየሱስ: ጣዕደተ: ባሕረ: ገሊላ : ዘጥብር
2 ያደሰ::=ፅ ወተለውዎ: ብዙኃን: ሰብእ: እስመ: ርእዩ: ተአምረ: ዘገብረ: በለዕለ:
3 ድዉያን::=ፅ ወዓርገ:እግዚእ: ኢየሱስ: ውስተ: ደብር : ወነበረ: ህየ:ምስለ:አርዳ
4 ኢሁ::=ፅ ወለልጸቀ: በዓለ : ፋሲካሆሙ: ለኢይሁድ : ፋሲካ::=ፅ
በእንተ : ኃጢአ : ሓብስት : ወክልሌ : ለዛ::=ፅ
5 ወእንዘአለ : ለዕይንቲሁ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወርእየ : ብዙኅ : ሰብእ : ይመጽሉ :
ኀቤሁ:: ወይቤሎ : ለፊልጶስ:እመአይቴ: ንዛየጥ: ሓብስተ:ዘናበልዖሙ:ለእሉ::=ፅ
6 ወዘንተ : ይቤ : እንዘ : ያጫክሮ : ወውእቱሰ : ያአምር : ዘሃለወ : ይገብር::=ፅ
7 ወለወዐለ : ፊልጶስ : ወይቤ:ዘክልሌ : ሥስት : ደናር : ሓብስት : ኢየእክሎሙ :
8 ኀሙ: ይእዝአሉ: በበ: ሕቀ::=ፅ ወይቤሎ : አሐዱ : እመአርዳኢሁ : ለእንድርያስ :
9 እኁሁ:ለስምዖን: ጸጥሮስ::=ፅ ሃሎ: ወልድ: ዝየ : ዘቦ: ኃምስ: ሓብስተ: ስገመ:
10 ወክልሌ:ዓዛ:ወባሕቱ:ሥንተ: ይበቍዓ: እማንቱ: ለዘ: ሥጠኔን: ሰብእ::=ፅ ወይ
ቤሎሙ: ለግዚእ: ኢየሱስ: ግበሩ: ሥርፈቃተ: ለሰብእ:: ወብዙኅ:ዛዕፈ:ለውእቱ:
11 መካን:: ወረፈቁ:ዕደዊሆሙ:ይላክሉ: ኃምሰ: ሥእት: ኖልቆሙ::=ፅ ወነሥአ: እ
ግዚእ:ኢየሱስ:ውእተ:ሓብስተ:ወለእኩቶ: ፈተተ: ወወሀበ: ለእለ: ይደፍቁ: ወዓዛሁ
12 ኒ: ሥቡኅ:ፈቀዱ::=ፅ ወእጽገቦሙ: ይቤሎሙ: ላእርዳኢሁ: ለስተጋብሉ: ዘተረ ፈ:
13 ፍትታት : ኀሙ : ለልቦ : ዘይትገደፍ: ወሊሙንትኒ: እሙኔሁ::=ፅ ወለስተጋብሉ :
ወመልእ: ዓሠር ተ: ወክልሌተ: መዛይመተ: ፍትታት: እሙኃሙስቱ: ሓብሰተ:ሰገሙ:
14 ዘተርፈ: እሙዘ: በልዑ: ወጸግቡ::=ፅ ወር ኢዮሙ: ሕዝብ: ዘገብረ: ተአምረ: እግ
ዚእ:ኢየሱሰ:ይቤሉ:ለማኝ:ነቢይ:ውእቱ:ዝንቱ: ዝሙጽአ:ውስተ: ዓለሙ::=ፅ
በእንተ : ዘክሙ : ሖረ : ደቤ : ባሕር::=ፅ
15 ወለእመሮሙ : እግዚእ : እየሱስ: ኀሙ: ይፈቅዱ: ይመጽሉ: ወይመሠጥሙ: ወያንግ
ሠሙ:: ወተግሕሠ: ውስተ:ደብር: ውእቱ:በባሕቲቱ::=ፅ

CAP. VI.

1 ET post hæc abiit Dominus Jesus trans mare Galilææ, quod *est* Tiberiadis. Et
2 sequuti sunt eum multi homines, quia viderant signum quod fecisset super ægro-
3 tis. Et ascendit Dominus Jesus in montem, & sedit ibi cum discipulis ejus.
4 Et propinqua fuit festivitas Paschæ, Judæorum Pascha.

De quinque panibus, & duobus piscibus.

5 Et sustulit oculos suos Dñs Jesus, & vidit multos homines venientes ad eum, &
6 dixit Philippo ; Unde emem⁹ panes quibus pascamus eos. Et hoc dicebat tentans
7 eum, & ipse sciebat quid esset facturus. Et respondit Philipus, & dixit ; Ducento-
rum denariorum panes non sufficient iis, ut accipiant singuli paululum. Et dixit
8 ei quidam ex discipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri ; Est puer hic qui ha-
9 bet quinque panes hordeaceos, & duos pisces, veruntamen quid proderunt illi
tantæ turbæ. Et dixit iis Dñs Jesus, Facite accúbitus hominibus : & multa *fuit*
10 herba hujus loci, & accubuerunt viri *ut* comederent : quinquagies centum nume-
rus eorum erat. Et accepit Dñs Jesus hunc panem, & benedixit ei, & fregit, &
11 dedit accumbentibus, & piscium quantum voluerunt. Et ut satiâsset eos, dice-
12 bat discipulis ejus, Cogite quod supereſt fragmentorum, ut non sit quòd perdatur
quidquam ex eo. Et coëgerunt, & impleverunt duodecim cophinos fragmen-
13 tis, ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerunt ex iis quibus vesce-
bantur ; & satiati erant. Et videntes populi quòd fecerat signum Dominus
14 Jesus, dixerunt ; Verè propheta est hic qui venit in mundum.

De eo quòd ambulavit super mare.

15 Et cognovit eos Dominus Jesus quòd prompti erant venire, & rapere ipsum, &
ipsum facere regem, tum secessit in montem ipse solus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* عيسي نان ستد و بركت نهاد وبريشان كه نشسته بودند بخش كرد * واين چنين
11 نيز از ماهي چند انك خواست * چون سير شدند * بشاكردان خود گفت * پارهارا
12 كه مانك است گرد اوريد تا ارش چيزي گم نشود * وچون جمع آوردند * دوازده
13 سبد پر شد * از پارها كه زياده مانك بود * پيش ايشان كه از پنج نان جوين
14 خورده بودند * وكساني كه اين آيت عيسي را ديدند * مي گفتند بحقيقت اينست
15 پيغامبر كه در عالم بيامد * وعيسي دانست كه دل دارند * كه اورا بربايند *
وبملكي بنشانند * مسج ازان كوه تنها نقل كرد

Jesus panem cepit, & benedixit, 11
& eis qui sedentes erant distribuit:
& similiter etiam de piscibus quan-
tum quisque voluit. Cùm satiati es- 12
sent, discipulis suis dixit; Fragmen-
ta quæ supersunt colligite, ut ex eis
quidquam non pereat. Et cùm col- 13
lexissent, duodecim sportæ plenæ fu-
erunt ex fragmentis quæ superfue-
rant, coram eis qui de quinque pani-
bus hordeaceis comederant. Homi- 14
nes verò, qui hoc signum Jesu vide-
rant, dicebant; In veritate hic est
Propheta, qui in mundum venturus
est. Jesus autem novit quòd in ani- 15
mo haberent, ut eum raperent & in
regno constituerent : Christus igitur
ex illo monte solus secessit.

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Θ'.

Ut autem *serum* factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare. Et
16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Καὶ
17 *ascendentes in* navim, venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ
(λ) ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ· καὶ σκοτία ἦ
jam factæ erant, & non venerat ad eos Jesus. *Et* mare, vento
18 ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. Ἥτε θάλασσα, ἀνέμου
magno flante, exurgebat. *Provecti* ergò quasi stadia vigintiquinque aut
19 μεγάλου πνέοντος, διηγείρετο. Ἐληλακότες οὖν (μ) ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ
triginta, vident Jesum ambulantem supra mare, & *prope navem*
τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
factum, & timuerunt. Ille autem dicit eis; Ego sum, *ne timete*. Volue-
20 γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἤθε-
21 runt ergò accipere eum in navim: & statim navis *facta est* ad terram,
λον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως (ν) τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς
in quam ibant. *Postridiè* turba *constituta* trans mare, *videns*
22 εἰς ἣν ὑπῆγον. Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, (ξ) εἶδον νβ
quia navicula alia non erat ibi, *si non* una *illa in quam intrârant discipuli*
ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ὧδε, εἰ μὴ (ο) ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ
ejus, & quia non *simul* introisset discipulis suis Jesus in *naviculam*, sed
αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ
soli discipuli ejus abiissent: Aliæ verò supervenerunt naves à Tiberiade
23 μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· Ἄλλα ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος
juxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino. Cùm ergò
ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου. Ὅτε οὖν 24
vidisset turba quia Jesus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt &
εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, (π) ἐνέβησαν καὶ
ipsi in naviculas, & venerunt *in* Capharnaum, quærentes Jesum. Et *invenientes*
αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. Καὶ εὑρόντες 25
eum trans mare, dixerunt ei; Rabbi, quando huc *factus es?* Respondit
αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ, πότε ὧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη 26
eis Jesus, & dixit; Amen, amen dico vobis; Quæritis me, non quia vidistis
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε
signa, sed quia manducâstis ex panibus, & saturati estis. Operamini non
σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἐχορτάσθητε. Ἐργάζεσθε μὴ 27
cibum *perennem*, sed *cibum manentem* in vitam æternam,
τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον,
quem filius hominis vobis dabit: hunc enim pater signavit Deus.
ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός.
Dixerunt ergò ad eum; Quid faciemus, ut operemur opera Dei?
(ρ) Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν, Τί (σ) ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; 28
Respondit Jesus & dixit eis; Hoc est opus Dei, ut credatis
Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα (τ) πιστεύσητε 29
in quem misit ille.
εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

MS. A. (λ) ἀναβάντες (μ) ὡσεὶ (ν) ἐγένετο τὸ πλοῖον (ξ) ᾧδον (ο) ἓν, καὶ ὅτι ὁ Συνεισῆλθεν [*ὁ Ἰησοῦς] τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι (π) ἐνέβησαν αὐτοὶ (ρ) Εἶπον πρὸς (σ) ποιῶμεν, (τ) πιστεύητε

Verfio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ... * ... * ... * ... * ...

17 ... * ...

18 ... * ...

19 ... * ...

20 ... * ...

21 ... * ...

22 ... * ...

23 ... * ...

24 ... * ...

25 ... * ...

26 ...

27 ... * ...

28 ... * ...

29 ...

Feriâ IV. hebdomadis V. Jejunii. 16

Quum autem esset vespera, descenderunt discipuli ejus ad mare. Et consederunt in navi, & trajiciebant ad Capharnahum: porrò tenebræ ingruerant, nec venerat ad eos Jesus. Mare autem intumuerat adversùs eos, propterea quòd ventus magnus perflaverat. Et provecti erant quasi stadia viginti quinque aut triginta, quum aspexerunt Jesum ambulantem super mare: quumque appropinquaret ipsorum navi, timuerunt. Ipse verò Jesus dixit eis; Ego sum, ne timeatis. Cupiebant autem excipere eum in navim, & eo momento navis illa adfuit regioni illi in quam proficiscebantur. Postero autem die turba quæ stabat trans mare, viderunt nullam aliam esse navim illîc, præter eam quam conscenderant discipuli, & non ingressum fuisse Jesum cum discipulis suis navim. Venerant autem naves aliæ ex Tiberiade ad crepidinem loci illius ubi comederant panem, quum benedixisset Jesus. Quumque vidisset turba illa illîc non esse Jesum, nec etiam discipulos ejus, conscenderunt illas naves, veneruntque in Capharnahum, & quærebant Jesum. Quum autem inveniissent eum trans mare, dicunt ei; Magister noster, quando huc venisti? Respondit Jesus, & dixit eis; Amen amen dico vobis, quòd quæritis me; non quòd videritis signa, sed quia comederitis panem, & expleti sitis. Ne operam impendatis escæ quæ perit, sed escæ illi quæ permanet in vitam æternam, quam Filius hominis dabit vobis: hunc enim Pater signavit Deus. Dicunt ei; Quid faciemus ut vacemus operibus Dei? Respondit Jesus & dixit eis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem ille misit.

Verfio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ... * ...

17 ... * ...

18

19 ...

20 ... * ...

21 ... * ...

22 ... * ...

23 ... * ...

24 ... * ...

XIII. Ambulatio Jesu super aquam maris.

Et cùm vespera facta esset, discipuli ejus in mare descenderunt. Et in navigio sederunt, & trajiciendo venerunt in Caphar-nahum: & nox facta est, & Jesus apud eos non erat. Mare autem in eos intumescebat, eâ de causa quòd ventus vehemens erat: Et eos tulit circiter viginti quinque milliaria aut triginta. Tunc Jesum viderunt, qui super aquam maris, uti quispiam in arida, ambulabat: cùm autem ad navigium eorum appropinquaret, Discipuli timuerunt. Jesus illis dixit; Ne timeatis, Ego sum ego. Voluerunt itaque ut illum in navigium introducerent, eodem momento navis ad illum locum appulit, quò desiderium eorum erat ut irent.

XIV. Dicit Christus; Ego sum panis vitæ qui de cœlo venit.

Secundo die turbæ quæ in littore ulteriore maris stantes erant, viderunt quòd in illo loco aliud navigium non esset, præter illud in quo discipuli erant, & quòd Jesus cum illis non erat in illo navigio: Alia vero navigia à Tiberiade venerunt, prope illum locum, ubi panem benedicente Jesu comederunt. Quum autem turbæ vidissent, quòd Jesus illic non esset, neque discipuli ejus, navigia conscenderunt, et in Caphar-nahum venerunt, & Jesum quærebant.

Versio VULGATA LATINA.

16 Ut autem serò factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare. Et cùm ascen-
17 dissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ jam factæ
18 erant: & non venerat ad eos Jesus. Mare autem, vento magno flante, ex-
19 urgebat. Cùm remigâssent ergò quasi stadia vigintiquinque aut triginta, vi-
20 dent Jesum ambulantem supra mare, & proximum navi fieri, & timuerunt.
21 Ille autem dicit eis; Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergò accipere eum
22 in navim: & statim navis fuit ad terram, in quam ibant. Alterâ die, tur-
ba quæ stabat trans mare, vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, & quia non introîsset cum discipulis suis Jesus in navim, sed soli discipuli ejus
23 abiissent: Aliæ verò supervenerunt naves à Tiberiade, juxta locum ubi man-
ducaverant panem, gratias agente Domino. Cùm ergò vidisset turba quia Je- 24
sus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt in naviculas, & venerunt
Capharnaum quærentes Jesum. Et cùm invenissent eum trans mare, dixerunt 25
ei; Rabbi, quando huc venisti? Respondit eis Jesus, & dixit; Amen, amen 26
dico vobis; Quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducâstis ex pa-
nibus, & saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in 27
vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit
Deus. Dixerunt ergò ad eum; Quid faciemus ut operemur opera Dei? Re- 28
spondit Jesus, & dixit eis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem mi- 29
sit ille.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 *وَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَآءُ نَزَلَ تَلَامِيذُهُ إِلَى ٱلْبَحْرِ * وَرَكِبُوا سَفِينَةً لِيَعْبُرُوا فِي ٱلْبَحْرِ إِلَى كَفَرْنَاحُومَ * وَقَدْ كَانَ
17 ظَلَامٌ وَلَمْ يَكُنْ يَسُوعُ جَآءَهُمْ بَعْدُ * فَهَاجَ ٱلْبَحْرُ لِأَنَّ رِيحًا شَدِيدَةً هَبَّتْ فِيهِ حَيْثُ كَادَ
18 يَعُومُونَ * فَمَضَوْا نَحْوَ خَمْسٍ وَعِشْرِينَ عَلْوَةً أَوْ ثَلَثِينَ ثُمَّ رَأَوْا يَسُوعَ مَاشِيًا عَلَى ٱلْبَحْرِ فَلَمَّا دَنَا
19 مِنْ سَفِينَتِهِمْ خَافُوا * فَقَالَ لَهُمْ أَنَا هُوَ لَا تَخَافُوا * فَأَحَبُّوا أَنْ يَأْخُذُوهُ فِي ٱلسَّفِينَةِ فَلِلْوَقْتِ
20 بَلَغَتْ تِلْكَ ٱلسَّفِينَةُ إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي أَرَادُوهَا * وَفِي ٱلْغَدِ نَظَرَتِ ٱلْجُمُوعُ ٱلَّتِي كَانَتْ فِي عَبْرِ
21 ٱلْبَحْرِ أَنْ لَيْسَ هُنَاكَ سَفِينَةٌ * وَأَنَّ ٱلسَّفِينَةَ ٱلَّتِي كَانَتْ هُنَاكَ لَمْ يَرْكَبْهَا يَسُوعُ مَعَ تَلَامِيذِهِ
22 لَكِنْ تَلَامِيذُهُ مَضَوْا فِيهَا وَحْدَهُمْ * وَكَانَتْ سُفُنٌ أُخَرُ قَدْ وَافَتْ مِنْ طَبَرِيَّةَ حَيْثُ أَتَوْا إِلَى
ٱلْمَوْضِعِ ٱلَّذِي أَكَلُوا فِيهِ ٱلْخُبْزَ ٱلَّذِي بَارَكَ عَلَيْهِ ٱلرَّبُّ * * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ عَشَرَ *
23 * فَلَمَّا لَمْ يَرَ ٱلْجُمُوعُ يَسُوعَ هُنَاكَ وَلَا تَلَامِيذَهُ رَكِبُوا تِلْكَ ٱلسُّفُنَ وَأَتَوْا كَفَرْنَاحُومَ يَطْلُبُونَ
24 يَسُوعَ * فَلَمَّا وَجَدُوهُ فِي عَبْرِ ٱلْبَحْرِ قَالُوا لَهُ يَا مُعَلِّمُ مَتَى صِرْتَ إِلَى هٰهُنَا * أَجَابَهُمْ يَسُوعُ وَقَالَ
25 آمِينَ آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّكُمْ لَمْ تَطْلُبُونِي كَوْنِكُمْ نَظَرْتُمُ ٱلْآيَاتِ بَلْ لِأَكْلِكُمْ ٱلْخُبْزَ وَشَبِعْتُمْ * ٱعْمَلُوا
26 لَا لِلطَّعَامِ ٱلْبَائِدِ بَلْ لِلطَّعَامِ ٱلْبَاقِي لِلْحَيَاةِ ٱلْأَبَدِيَّةِ ٱلَّذِي يُعْطِيكُمُ ٱبْنُ ٱلْبَشَرِ * لِأَنَّ هٰذَا قَدْ
27 خَتَمَ ٱللهُ ٱلْآبُ * فَقَالُوا لَهُ مَاذَا نَصْنَعُ حَتَّى نَعْمَلَ أَعْمَالَ ٱللهِ * أَجَابَهُمْ يَسُوعُ وَقَالَ هٰذَا هُوَ
عَمَلُ ٱللهِ أَنْ تُؤْمِنُوا بِمَنْ أَرْسَلَهُ *

*Et cùm fuisset serò, descenderunt discipuli ejus in mare, Et conscenderunt navi- 16 17
culam, ut trajicerent mare in Capharnahum: & jam erant tenebræ, & Jesus
non venerat ad eos adhuc. Et concita- 18
tum est mare, quoniam ventus vehemens flaverat in illud, Ita ut prope demerge-
ret eos. Processerunt autem quasi quin- 19
que & viginti stadia aut triginta, ac
tum viderunt Jesum ambulantem super
mare. Et cùm accessisset ad navim eo- 20
rum, timuerunt. Dixit autem eis; Ego
sum, ne timeatis. Exoptaverunt ergò 21
suscipere eum in navi, at illicò pervenit
illa navis ad terram quam intenderant.
Et postridie viderunt turbæ quæ erant in 22
oppositò litore maris, non adesse ibi na-
vim; & navim quæ erat illic, non con-
scendisse Jesum cum discipulis suis: sed
discipulos ejus abiisse in ea solos. Et na- 23
ves aliæ jam advenerant à Tiberiade,
quoad pervenissent ad locum, in quo man-
ducârant panem, quem benedixerat Do-
minus.*

Sectio decima quinta.

*Cùm ergò non percepissent turbæ Jesum 24
ibi, neque discipulos ejus, conscenderunt
illas naviculas, & venerunt Capharna-
hum quærentes Jesum. Et cùm inve- 25
nissent eum in altero litore maris, dixe-
runt ei; Magister, quando venisti huc?
Respondit eis Jesus, dicens; Amen 26
amen dico vobis, quia non quæritis me
eò quòd videritis signa, sed comederitis
panem, & saturati sitis. Satagite non 27
cibi perituri, sed cibi permanentis in vi-
tam æternam, quem dabit vobis Filius
hominis; quia hunc jam assignavit De-
us Pater. Dixerunt; Quid faciemus 28
ut operemur opera Dei? Respondit eis 29
Jesus dicens; Hoc est opus Dei, ut cre-
datis in eum quem misit.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወመሲዮ: ወረዱ: ለርደ፤ሉ: ወስተ: ባሕር:=: ወዓርጉ:ሐመረ: ወሖሩ:ጣዕደተ:ባ
17 ሕረ:ቀፈርናሖም::ወጸልመ:ወድኣ:ወዓደ:ሊመጽእ: እግዚእ:ሊየሱስ:ኀቤሆሙ::=:
18 ወባሕር ሰ: ይትህወክ: እስመ:ዓቢይ: ነፋስ:ይነፍኅ:=: ወኀሊፎሙ:ምጥነ: ዕረፈ:
19 ወኀመስቱ: ምዕራፍ: ለው: ሰላሰ: ርእይመ: ሊየሱስሃ: እንዘ: ይሐውር:ደቤ:ባሕር:
20 ወቀርበ: ኀበ: ሐመር: ወፈርሁ:ወደንገፀ::=: ወይቤሎሙ: ሊትፍርሁ : ላነ : ውእ
21 ቱ:=: ወእንዘ: ይፈቅዱ:ያዕርግዎ: ውስተ: ሐመር: በጽሐ፤ ሐመር:ውሰተ:ምድር:
22 ብሔረ:ኀበ:ይሐውሩ:: በዓርብ:ዕለተ:ቀሲካ:ምንባብ:=: ወበሰኑታ:ሰብእ:
ብዙኅ: እለ: ይቀውሙ: ጣዕደተ : ባሕር : ርእዩ : ከመ: ለልቦ : ካልእ: ሐመረ: ህየ:
ዘእንበለ: አሐዱ: ወከመሂ: ሊዓርገ: እግዚእ: ሊየሱስ: ውስተ : ሐመር: ምስለ: ላ
23 ርዳሊሁ: ወከመ : ባሕቲቶሙ : ላርዳሊሁ: ከመ : ሖሩ::=: ወመጽአ : ካልእተ:
ለሐጣር: እምጥብርያ፤ስ: ቅሩበ: ብሔረ: ኀበ: በልዑ: ኅብስተ : ዘባረከ: እግዚእ
24 ነ::=: ወርእዩ : ሰብእ: ከመ : ሊሀሁ: እግዚእ: ሊየሱስ : ህየ : ወሊለርዳሊሁ::
ወዓርጉ: ሐመረ: እሙንቱ: ሰብእ: ወሖሩ : ቀፈርናሖም : ይሓሠሠው : ለእግዚእ :
25 ሊየሱስ::=: ወረኀቦሙ : በጣዕደተ: ባሕር : ይቤልዎ : ረቢ : ጣእዜ : መጽእከ :
26 ወበጸሐከ : ዝየ::=: ወለውለ፤ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎሙ : ላጜነ : ላ
ጜነ : እብለክሙ : ተኀሠሡኒ: ላኮ : እሰመ : ተለመረ : ርለክሙ : እስመ: በለዕክ
27 ሙ: እመሓብክተ:ወጸገብክሙ::=: ተገበሩ: እንከ: ለኮ: ለመብልዕ: ኀላፊ: ለለ:
ለመብልዕ : ዘይነብር : ለሕይወት : ዘለዓለመ : ዘይሁበክሙ : ወልደ: እጓለ : እመ:
28 ሕዎ : ወዘሰ: ለብ : ኀተሞ: እግዚእብሔር::=: ወይቤልዎ : ምንተ : ዘንገብር:
29 ግብረ: እግዚእብሔር::=: ወለውለ፤: እግዚእ : ሊየሱሰ : ወይቤሎሙ : ዝንቱ:
ውእቱ : ግብረ : እግዚእብሔር : ከመ : ትእመኑ : በዘ : ፈነወ : ውእቱ::=:

Et vespere facto, descenderunt discipuli ejus in mare. Et ascenderunt navim, 16
& venerunt trans mare Capernahum, & tenebræ factæ sunt modò, & adhuc non 17
venerat Dominus Jesus ad eos. Et mare commotum erat, quia magnus ventus 18
flabat. Et quũ progressi essent quasi vigintiquinque stadia, aut triginta, viderunt 19
Jesum ambulantem super mare, & appropinquantem ad navim, & timuerunt, &
expaverunt. Et dixit iis; Ne timeatis: Ego sum. Et quum cupidi essent ascen- 20
dere facere eum in navim, venit navis in terram regionis quò ibant. 21

In paraseeue diei paschatis sermo.

Et postero die populi multi stantes trans mare, viderunt quòd non erat alia 22
navis ibi nisi una, & quòd non ascendisset Dominus Jesus in navim cum
discipulis ejus, & quòd soli discipuli ejus abiissent. Et venerunt aliæ naves à 23
Tiberiade prope regionem ubi edissent panes quibus benedixisset Dominus
noster. Et viderunt populi, quòd non fuit Dominus Jesus ibi, & discipuli ejus; 24
& ascenderunt in navim illi homines, & venerunt Capernahum quærentes Do
minum Jesum. Et quum invenissent eum trans mare, dixerunt ei; Magister, 25
quando venisti & accessisti huc? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, 26
amen, dico vobis; Quæritis me, non quia signa vidistis, *sed* quia comedistis ex
panibus & saturati estis. Operamini igitur non cibo transitorio, sed cibo 27
qui permanet in vitam æternam, quem dabit vobis Filius hominis, & hunc
Pater obsignavit Deus. Et dixerunt ei; Quid *est* quòd operemur opus Dei? 28
Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eo 29
quem misit ipse.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * چون در كدركاه دريا اورا يافتند * بدو كفتند * برزك ما كي اينجا آمدي
26 * عيسي بديشان كفت * راست راست بشما مي كويم * نه از براي انك شكفتها
27 ديديد مرا مي خواهيد * ليكن براي انك نان خوردید * و سير شديد * * خدمت
مكنيد خوردني را كه كم شود الا خوردني كه براي † زندكاني † ابدي † پايدار
28 باشد * انك فرزند ادمي بشما بدهد * اين ميوه را خدا مهر كرد * * جماعت بدو كفتند
29 چكنيم كه كردار خداي † كنيم * عيسي بديشان جواب داد وكفت اينست كردار
خداي * كه ايمان بياوريد † بدانك او فرستاد *

*Cúmque trans mare eum invenis- 25
sent, ei dixerunt; Magister noster,
quando huc venisti. Jesus illis di- 26
xit; Verè verè vobis dico, Non quia
miracula vidistis me quæritis, sed
quia panem comedistis & satura-
ti estis. Ne serviatis cibo qui 27
perit, sed cibo qui in vitam æter-
nam permanens erit, quem Filius
hominis vobis dabit: hunc fru-
ctum obsignavit Deus. Turba il- 28
li dixerunt; Quid faciemus, ut
opus Dei faciamus? Jesus illis 29
respondens dedit, & dixit; Hoc est
opus Dei, ut fidem habeatis in eo
quem ipse misit.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixerũt ergò ei; Quod ergò facis tu ſignum, ut videamus & credamus tibi? quid
30 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί
operaris? Patres noſtri manna manducaverũt in deſerto, ſicut eſt ſcri-
31 ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμ-
ptum; Panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergò eis Jeſus;
32 μένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Amen, amen dico vobis, Non Moyſes dedit vobis panem de cœlo, ſed pater
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ
33 μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν
meus dat vobis panem de cœlo verum. Nam panis Dei eſt
ille deſcendens de cœlo, & vitam dans mundo. Dixerunt ergò ad eum;
34 ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ (υ) ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν,
Domine, ſemper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Jeſus; Ego ſum
35 Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι
panis vitæ: veniens ad me, non eſuriet: & credens in me, non
ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με, οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ
ſitiet unquam. Sed dixi vobis; Quia & vidiſtis me, & non creditis.
36 (φ) διψήσῃ πώποτε. Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, Ὅτι καὶ (χ) ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε.
Omne quod dat mihi pater, ad me veniet: & venientem ad me non
37 Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ
ejiciam foràs. Quia deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam,
38 ἐκβάλω ἔξω. Ὅτι καταβέβηκα (ψ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν,
ſed voluntatem mittentis me. Hæc autem eſt voluntas mittentis
39 ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
me patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo: ſed reſuſcitabo illud
(ω) με πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ· ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ
in noviſſimo die. Hæc autem eſt voluntas mittentis me, ut omnis
ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τοῦτο (α) δὲ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς 40
videns filium, & credens in eum, habeat vitam æternam: & reſuſcitabo eum
ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἀναστήσω (β) αὐτὸν
ego noviſſimo die. Murmurabant ergò Judæi de illo, quia dixiſſet, Ego
ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγώ 41
ſum panis deſcendens de cœlo. Et dicebant; Nónne hic eſt Jeſus filius
εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς 42
Joſeph, cujus nos novimus patrem & matrem? quomodò ergò dicit hic, Quia de
Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος, Ὅτι ἐκ
cœlo deſcendi? Reſpondit ergò Jeſus, & dixit eis; Ne murmurate
τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε 43
cum alii aliis. Nemo poteſt venire ad me, nisi pater mittens me,
μετ' ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν (γ) μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με, 44
traxerit eum: & ego reſuſcitabo eum noviſſimo die. Eſt ſcriptum in
ἑλκύσῃ αὐτόν· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν (δ) τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστι γεγραμμένον ἐν 45
Prophetis, Et erunt omnes docibiles Dei: omnis igitur audiens à
τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται (ε) πάντες διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ· πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας παρὰ
patre & diſcens, venit ad me.
τοῦ πατρὸς καὶ (ζ) μαθὼν, ἔρχεται πρός με.

MS. A. (υ) δίδοὺς ζωὴν (φ) διψήσει (χ) ἑωράκατε, καὶ οὐ πιστεύεταί μοι. (ψ) ἀπὸ τοῦ (ω) με, ἵνα (α) γάρ ἐστιν (β) αὐτὸν ἐν τῇ (γ) μὴ ὁ πέμψας (δ) ἐν τῇ (ε) διδακτοὶ Θεοῦ· (ζ) μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

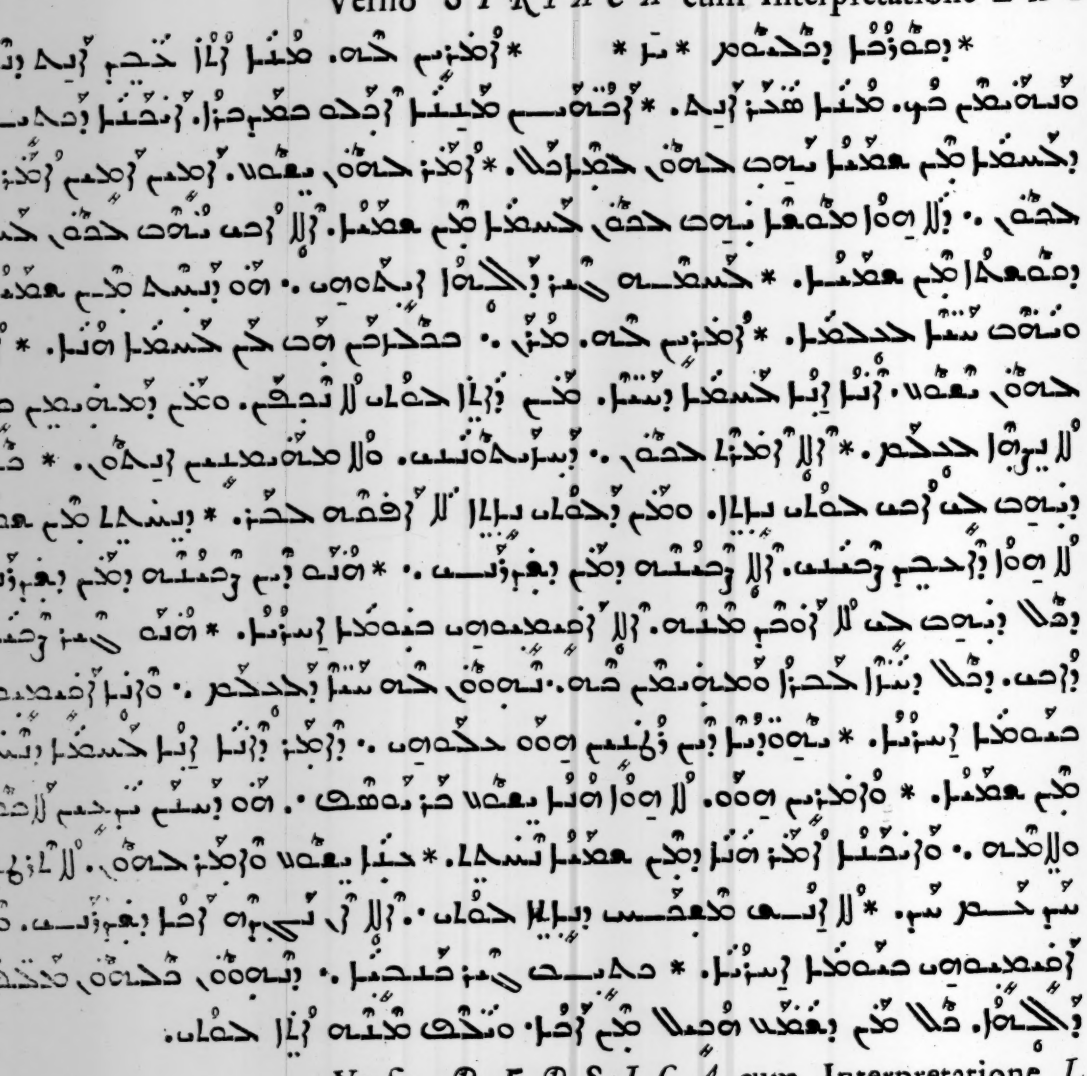

Oblationis quotidianæ. 17.

Dicunt ei; Quodnam ſignum edis ut videa- 30
mus & credamus in te? quid operaris? 31
Patres noſtri manna comederunt in deſer-
to, ſicut ſcriptum eſt; Panem de cœlo de-
dit eis ad comedendum. Dixit eis Jeſus; 32
Amen amen dico vobis, Moſes non dedit
vobis panem è cœlo, ſed Pater meus dat
vobis panem veritatis è cœlo. Panis enim 33
Dei, is eſt qui deſcendit de cœlo, & dat vi-
tam mundo. Dicunt ei; Domine noſter, 34
ſemper da nobis panem iſtum. Dixit eis 35
Jeſus; Ego ſum panis vitæ: qui venit ad
me, haudquaquam eſuriet; & qui credit
in me, non ſitiet in æternum. Sed dixi 36
vobis; Vidiſtis me, neque creditis. Quic- 37
quid dedit mihi Pater meus, ad me veni-
et; & eum qui venit ad me, non ejiciam
foràs. Quia deſcendi è cœlo, non ut fa- 38
ciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus
qui miſit me. Hæc eſt autem volũntas ejus 39
qui miſit me, ut quicquid dedit mihi, non
perdam ex eo, ſed ſuſcitem illud ultimo
die. Hæc eſt enim voluntas Patris mei, 40
ut quiſquis videt Filium & credit in eum,
habeat vitam æternam, & ego ſuſcitabo
eum ultimo die. Judæi verò murmurabant 41
de eo, quòd dixiſſet; Ego ſum panis qui de-
ſcendi de cœlo. Et dicebant, Nonne hic 42
eſt Jeſus filius ille Joſephi, cujus nos no-
vimus patrem & matrem? Et quomodo di- 43
cit iſte, E cœlo deſcendi? Reſpondit Je-
ſus & dixit eis; Ne murmuretis unus cum
alio. Nemo poteſt venire ad me, niſi tra- 44
xerit eum Pater qui miſit me: & ego ſuſ-
citabo eum ultimo die. Scriptum eſt enim 45
in Propheta, Futuros omnes doctos à Deo.
Quiſquis igitur obedit Patri, & diſcit ab
eo, venit ad me.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

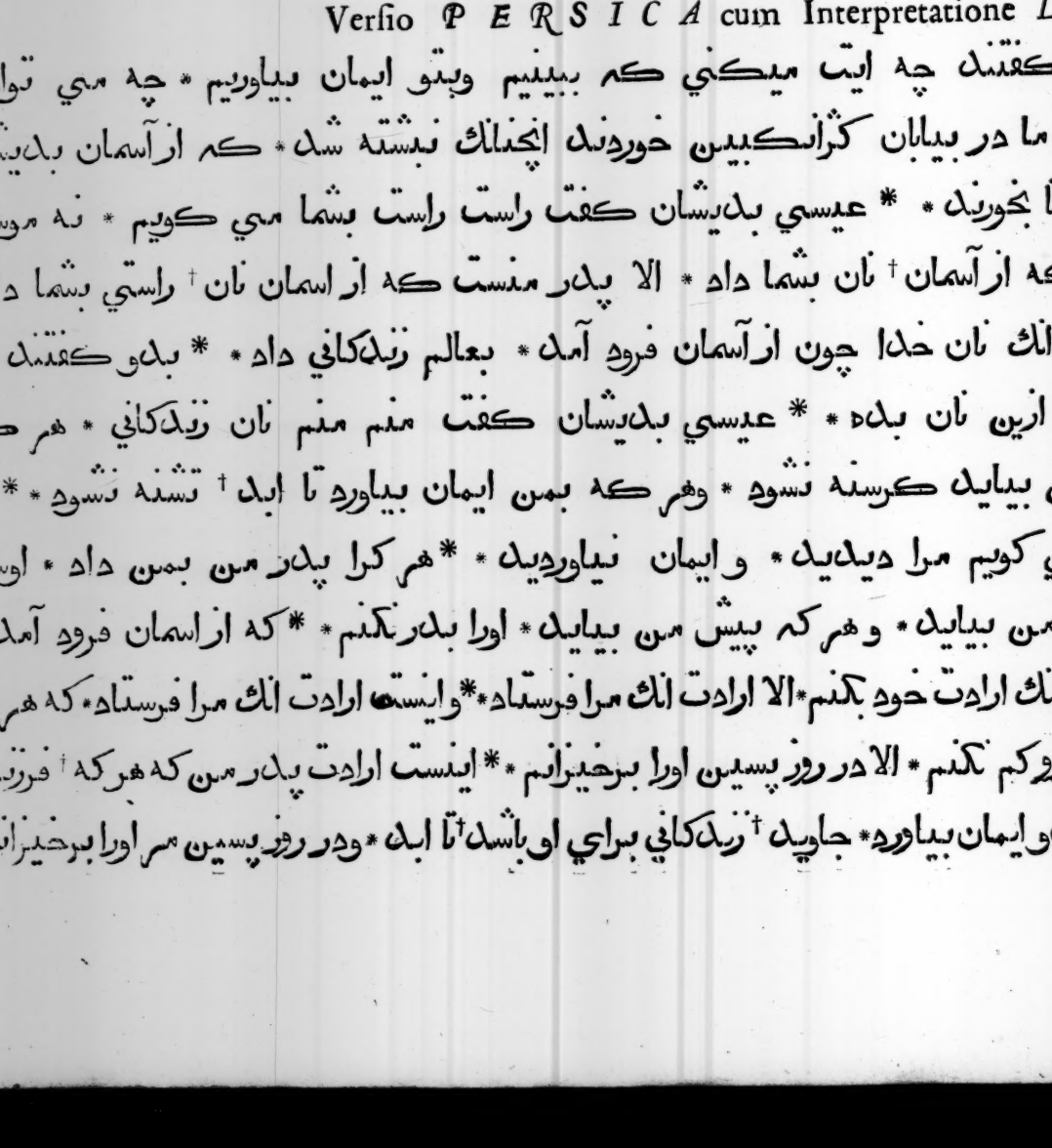

Ei dixerunt; Quod ſignum facis, ut videamus, & in te fidem habeamus? Quid potes? Patres noſtri in deſerto manna comederunt, quemadmodum ſcriptum eſt, quòd à cœlo panem illis dedit ut comederent. Jeſus illis dixit; Verè, verè vobis dico, Non Moſes eſt qui de cœlo panem vobis dedit, ſed Pater meus eſt qui de cœlo panem verum vobis dedit. Ea de cauſa quòd panis Dei cùm de cœlo deſcendat, mundo vitam dat. Ei dixerunt; Omni tempore nobis de hoc pane da. Jeſus illis dixit; Ego ſum, ego ſum panis vitæ: quicunque ad me venerit non eſuriet, & quicunque in me fidem habuerit, in æternum non ſitiet. Sed vobis dico, Me vidiſtis, & fidem non habuiſtis. Quemcunque Pater meus mihi dedit, is eſt qui ad me veniet: & quicunque ad me venerit, eum non ejiciam. Quia de cœlo deſcendi, non ut voluntatem propriam facerem, ſed voluntatem ejus qui me miſit. Hæc autem eſt voluntas ejus qui me miſit, ut quicquid mihi dedit, de eo non perdam, ſed die ultimo illud ſuſcitem. Hæc eſt voluntas Patris mei, ut omnis qui Filium videt, & in eo fidem habuerit, æterna vita illi ſit in perpetuum: & in die ultimo illum ſuſcitabo.

Versio VULGATA LATINA.

30 Dixerunt ergò ei; Quod ergò tu facis signum, ut videamus, & credamus tibi? 31 quid operaris? Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum 32 est; Panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergò eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Non Moyses dedit vobis panem de cœlo, sed Pater meus dat 33 vobis panem de cœlo verum. Panis enim Dei est, qui de cœlo descendit, 34 & dat vitam mundo. Dixerunt ergò ad eum; Domine, semper da nobis pa- 35 nem hunc. Dixit autem eis Jesus; Ego sum panis vitæ: Qui venit ad me, 36 non esuriet: & qui credit in me, non sitiet unquam. Sed dixi vobis, quia 37 & vidistis me, & non creditis. Omne, quod dat mihi Pater, ad me veni- 38 et: & eum, qui venit ad me, non ejiciam forás: Quia descendi de cœ- lo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me. Hæc est autem voluntas ejus, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit 39 mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. Hæc est au- 40 tem voluntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium, & cre- dit in eum, habeat vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die. Murmurabant ergò Judæi de illo, quia dixisset; Ego sum panis vivus, qui de 41 cœlo descendi. Et dicebant; Nónne hic est Jesus filius Joseph, cujus nos 42 novimus patrem, & matrem? Quomodò ergò dicit hic; Quia de cœlo de- scendi? Respondit ergò Jesus, & dixit eis; Nolite murmurare in invicém: 43 Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum: & ego re- 44 suscitabo eum in novissimo die. Est scriptum in Prophetis; Et erunt omnes 45 docibiles Dei. Omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * قالوا له ايه ايه تصنع لنراها ويومن بك ماذا تصنع * اٰبآونا اكلوا المن في البريه كما هو مكتوب
31
32 انه اعطاهم خبزا من السمآء فاكلوا * قال لهم يسوع امين امين اقول لكم انه ليس موسي
33 اعطاكم الخبز من السمآء * لكن ابي الذي يعطيكم خبز الحق من السمآء * لان خبز الله هو
34 الذي ينزل من السمآء ويهب الحياة للعالم * قالوا له يا سيد اعطنا كل حين من هذا الخبز *
35 * الفصل السادس عشر * * فقال لهم يسوع انا هو خبز الحياة * ومن يقبل الي لا يجع
36 ومن يومن بي لا يعطش الي الابد * لكن قلت لكم انكم قد رايتموني ولم تومنوا * كل من
37 اعطانيه الاب فالي يقبل * ومن يقبل الي * فلن اطرحه خارجا * لاني نزلت من السمآء لا لاعمل
38 مشيتي بل مشية من ارسلني * وهذه مشيه من ارسلني كي كل من اعطاني لا يتلف منهم
39 واحد لكن اقمه في اليوم الاخير * لان هذه هي مشية ابي كي كل من يري الابن ويومن به
40 يكون له الحياة الموبده وانا اقمه في اليوم الاخير * فجعل اليهود يتذمرون عليه لانه قال اني
41 انا هو الخبز الذي نزل من السمآء * وكانوا يقولون اليس هذا هو يسوع بن يوسف الذي
42 نحن عارفون بابيه وامه * فكيف يقول هذا اني نزلت من السمآء * فاجابهم يسوع قايلا لا
43 تتذمروا فيما بينكم * فانه ليس احد يقدر علي الاتيان الي الا من اجتذبه الاب الذي
44 ارسلني * وانا اقمه في اليوم الاخير * قد كتب في الانبيآء انهم يكونون باجمعهم متعلمين
45 من الله فكل من سمع من ابي وعلم فهو يقبل الي *

*Dixerunt ei; Quod signum facis ut vi- 30
deamus illud, & credamus tibi? quid 31
operaris? Patres nostri manducaverunt
manna in deserto, ut est scriptum; Dedit
eis panem de cœlo, & manducaverunt.
Dixit eis Jesus; Amen dico vobis, non 32
Moysem dedisse vobis panem de cœlo, sed
Patrem meum esse, qui dat vobis panem
veritatis de cœlo: Nam panis Dei est qui 33
descendit de cœlo, et tribuit vitam mun-
do. Dixerunt ei; Domine, da nobis quo- 34
tibet tempore de hoc pane.*

Sectio decima sexta.

*Ait illis Jesus, Ego sum panis vitæ. 35
Et qui venit ad me, non esuriet: & qui
credit in me, non sitiet in æternum. Sed 36
dixi vobis, quòd vidistis me, & non cre-
didistis. Quemcunque dedit mihi Pa- 37
ter, ad me veniet: & eum qui venit ad
me, non ejiciam forás. Quandoquidem 38
descendi de cœlo, non ut faciam volun-
tatem meam, sed voluntatem ejus qui
misit me. Et hæc est voluntas ejus qui 39
misit me, ut ex omnibus quos dedit mihi,
non pereat ullus, sed suscitem illum in
die postremo. Quoniam hoc est placitum 40
Patris mei, ut quicunque videt Filium
& credit in eum, consequatur vitam
æternam. Et ego suscitabo eum in die
postremo. Et cœperunt Judæi murmu- 41
rare de eo quia dixerat, Ego sum panis
qui descendit de cœlo. Et dicebant; 42
Nónne hic est Jesus filius Joseph, cu-
jus nos cognoscimus patrem ac matrem?
Quomodo dicit iste, quòd descendi de
cœlo? Respondit eis Jesus, dicens; Ne 43
murmuretis inter vos. Nam nemo po- 44
test venire ad me, nisi quem traxerit
Pater, qui misit me: & ego suscitabo
eum in die postremo. Jam scriptum est 45
in prophetis, quòd erunt omnes edocti à
Deo. Omnis igitur qui audierit à Pa-
tre meo, & edoctus fuerit, ipse veniet
ad me.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወይቤልው፡ምንተ፡ተአምረ፡ትገብር፡ ወንርኢ፡ወንእመነ፡ባዘ፡ገበርከ፡:=: አበዊነሰ፡
31 መና፡ በልዑ፡ በገደመ፡ በከመ፡ ጽሑፍ፡ ኅብስተ፡ እመሰማይ፡ወሀበሙ፡ ይብልዑ፡:=:
32 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ላሜነ፡ ላሜነ፡ እብለክሙ፡ ላኮ፡ሙሴ፡ዘወሃበክሙ፡
ወንተ፡ ኅብስተ፡ እመሰማይ፡ ለኩየ ፡ ወሀበክሙ፡ ኅብስተ፡ ጽድቅ፡ እመሰማይ፡:=:
33 እስመ፡ ኅብስቱ፡ ለእዚአብሔር ፡ ወንቱ፡ ዘይወርድ፡ እመሰማይ፡ወይሁብ፡ሕይወተ፡
34 ዘለዓለመ፡:=: ወይቤልው፡ እግዚኦ፡ ዘልፈ፡ ሀበነ፡ ወንተ፡ ኅብስተ፡:=: ወይቤሎ
35 ሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለነ፡ ወንቱ፡ ኅብስተ፡ ሕይወት፡ ዘይመጽእ፡ ኅቡየ፡ ሊይርኅብ፡
36 ወዘየእመነ፡ ቢየ፡ ሊይጸምእ ፡ ለዝሁፈ፡:=: ወእቤለክሙ፡ ርኢክሙኒ፡ወሊእመ
37 ንክሙ፡:=: ኵሉ፡ ዘወሃበኒ፡ ለኩየ፡ ይመጽእ፡ ኅቡየ፡ ወለዘኒ፡መጽአ፡ ኀቡየ፡ሊይሰ
38 ድደ፡ ወሊያወፅእ፡ለፍላ፡:=: እስመ፡ ወረድኩ፡ እመሰማይ፡ለኮ፡ከመ፡እግበር፡ፈቃ
39 ደየ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃደ፡ለዘ፡ ፈነወኒ፡:=: ወዝንቱ፡ወንቱ፡ፈቃዱ፡ሳዘ፡ፈነወኒ፡ለብ፡
ከመ፡ኵሉ፡ዘወሀበኒ፡ ሊይትሐጕል፡ እመኔሁ፡ለባ፡ ለነ፡እነሥሖ፡በደኃሪት፡ዕለት፡:=:
40 ወዝንቱ፡ ፈቃዱ፡ ለለኩየ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ዘርእዮ፡ ለወልድ፡ ወሊመነ፡ ቦቱ፡ ይረክብ፡ሕ
41 ይወተ፡ ዘለዓለመ፡ ወለነ፡ ለነሥሖ፡ በደኃሪት፡ ዕለት፡:=: ወለንጕርጕሩ፡ሊይሁድ፡
በእንቲለሁ ፡ እስመ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለነ ፡ ወንቱ፡ ኅብስት ፡ዘወረደ ፡ እመሰማይ፡:=:
42 ወይቤሉ፡ ለኵኑ፡ ዝንቱ፡ ወንቱ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ ፡ ወልደ፡ ዮሴፍ ፡ ዘለቢነ፡ ናሊመ
43 ር፡ ለባሁ፡ ወእሞ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ይእዜ ፡ ይብለነ፡ እመሰማይ፡ወረድኩ፡:=: ወለ
44 ውሠለ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ሊተንጕርጕሩ፡ በቤናቲክሙ፡:=: ላልቦ፡
ዘይክል ፡ መጺለ፡ ኀቡየ፡ ዘሊሰሐቦ፡ ለብ፡ ዝፈነወኒ ፡ ወለነ ፡ ለነሥሖ፡ በደኃሪት፡ ዕለ
45 ት፡:=: ወሃሎ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ነቢያት ፡ ወይኩኑ ፡ ኵሎሙ፡ ሥሡ
ራነ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር:: ኵሉ ፡ ዘሰምዐ ፡ በኀበ ፡ ለኩየ ፡ ተመሃሮ ፡ ይመ
ጽእ ፡ ኀቡየ፡:=:

Et dixerunt ei, Quod signum facies, ut videamus, & credamus in eo quod feceris? 30
Patres nostri manna comederunt in deserto sicut scriptum est, Panem à cœlo 31
dedit iis ut comederent. Et dixit iis Dominus Jesus; Amen, amen, dico vobis; 32
Non Moses *fuit* qui dedit vobis hunc panem à cœlo; Pater meus dedit vobis
panem veritatis à cœlo. Quia panis Dei est qui descendit de cœlo, & dat 33
vitam æternam. Et dixerunt ei; Domine, perpetuò da nobis istum panem. 34
Et dixit iis Dominus Jesus, Ego sum panis vitæ: qui venit ad me, non esu- 35
riet, & qui credit in me, non sitiet in perpetuum. Et dico vobis, Vidistis me 36
quidem, & non credidistis. Omne quod dedit mihi Pater meus, veniet ad me: 37
& qui venit ad me, non ejiciam eum, neque exire faciam eum forás. Quia 38
descendi è cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit
me. Et hæc est voluntas ejus qui misit me, *sc.* Patris, ut quicquid dederit 39
mihi non perdam ex eo, sed ego suscitem illud in ultimo die. Et hæc est 40
voluntas patris mei, ut omnis qui vidit Filium, & credidit in eo, inveniat vi-
tam æternam; & ego suscitabo eum in ultimo die. Et murmurabant Judæi 41
de eo, quia dixerat iis; Ego sum panis qui descendit è cœlo. Et dicebant; 42
Nónne hic est ille Dominus Jesus, filius Josephi, cujus nos scimus patrem
ejus, & matrem ejus? quomodo igitur nunc dicit nobis, E cœlo descendi? Et 43
respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Ne murmuretis inter vos. Nemo 44
est qui potest venire ad me, quem non traxit Pater qui misit me: & ego sus-
citabo eum in ultimo die. Et fuit scriptum in libro prophetarum, Et erunt 45
omnes docti apud Deum. Quicunque audivit apud Patrem meum doctrinam
ejus, veniet ad me.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * يهوديان بروي مزاح مي كردند * كه گفت منم منم نان زنده كاني * كه از اسمان
42 فرود آمدم * * ومي گفتند نه اينست يشوع پسر يوسف * انك ما پدرش ومادرش را مي
43 شناسيم * چگونه اين مي گويد كه از اسمان فرود آمدم * * عيسي بديشان گفت
44 يكي با يكي بيهوده مگوييد * * كسي نتواند پيش من بيايد * مگر پدري
45 كه مرا فرستاد * اورا پيش كشد * ودر روز پسين † من اورا بر خيزانم * * زيرا در پيغمبران
بسته شد كه † همگنان اموزندگان خدا شوند * اكنون هر كه از پدر شنيد وازو
اموخت پيش من بيايد *

*Judæi illum irridebant, quia di- 41
xerat, Ego sum, ego sum panis
vitæ qui de cœlo descendi. Et 42
dicebant, Nónne hic est Jesus
filius Joseph, cujus nos patrem
& matrem novimus? Quomo-
do iste dicit, De cœlo descen-
di? Jesus illis dixit; Al- 43
ter cum altero futile ne dicatis.
Nemo potest ad me venire, nisi 44
Pater qui me misit eum attrahat,
& in die ultimo ego eum suscita-
bo. Quia in Prophetis scriptum 45
est, quòd omnes docti à Deo erunt.
Jam quicunque à Patre audivit,
& ab eo didicit, ad me venit.*

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Non quia Patrem quisquam vidit, *si non existens* à Deo: hic vidit
46 Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ· οὗτος ἑώρακε
Patrem. Amen, amen dico vobis; *Credens* in me, habet vitam æternam.
47 τὸν πατέρα. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον.
Ego sum panis vitæ. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, &
48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ
49 mortui sunt. Hic est panis de cœlo descendens, ut quis ex ipso
50 ἀπέθανον. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (†) καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ
manducaverit, & non moriatur. Ego sum panis vivus, *ille* de cœlo
51 φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
descendens: si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: &
καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
panis *autem* quem ego dabo, caro mea est, *quam ego dabo* pro mun-
ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μού ἐστιν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κό-
di vita. Litigabant ergò ad invicem Judæi, dicentes; Quomodò
52 σμου ζωῆς. Ἐμαχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες, Πῶς
potest hic nobis dare carnem *manducare*? Dixit ergò eis Jesus,
53 δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Amen, amen dico vobis; *Si non* manducaveritis carnem filii hominis,
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
& biberitis ejus sanguinem, non *habebis* vitam in vobis *ipsis*. *Manducans* meam
54 καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν
carnem, & *bibens* meum sanguinem, habet vitam æternam: & ego resuscitabo eum
Σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν
novissimo die. Nam caro mea verè est cibus, & sanguis meus
55 τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ Σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου
verè est potus. *Manducans* meam carnem, & *bibens* meum sanguinem,
56 ἀληθῶς ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν Σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα,
in me manet, & ego in illo. Sicut misit me vivens Pater, & ego
57 ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ
vivo propter Patrem: & *manducans* me, & ipse vivet propter me. Hic
ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. Οὗτός
58 est panis qui de cœlo *descendens*: non sicut manducaverunt patres vestri
ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν
manna, & mortui sunt. *Manducans* hunc panem, vivet in æter-
τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶ-
num. Hæc dixit in synagoga docens in Capharnaum. Multi ergò
59 να. Ταῦτα εἶπεν ἐν Συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ. Πολλοὶ οὖν
60 audientes ex discipulis ejus, dixerunt; Durus est hic sermo: quis
ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος· τίς
potest eum audire? Sciens autem Jesus *in semetipso*, quia murmurarent de
δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ
61 hoc discipuli ejus, dixit eis; Hoc vos scandalizat?
τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;

MS.A. (†) καταβαίνων, Post hoc vocabulum in MS.A. desunt duo folia ab hoc V.50. Cap.6. ad ista verba V.52. Cap.8. ἵνα τις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Non quòd videat quispiam Patrem: sed is
46 qui à Deo est, ipse videt Patrem.

Oblationis quotidianæ. 18.

Amen amen dico vobis, Quisquis credit in
47 me, habet vitam æternam. Ego sum panis
48
49 vitæ. Patres vestri comederunt manna in de-
50 serto, & mortui sunt. Hic est autem panis il-
51 le, qui descendit de cœlo, ut comedat quis
ex eo, & non moriatur, Ego sum panis vi-
vus, qui de cœlo descendi: & si quis ede-
rit ex hoc pane, vivet in æternum: & pa-
nis quem ego dabo, corpus meum est, quod
52 pro vita mundi do. Rixabantur autem Ju-
dæi alius cum alio, & dicebant; Quomodo
potest iste corpus suum dare nobis ad com-
edendum? At dixit eis Jesus; Amen amen
53 dico vobis, Nisi comederitis corpus Filii ho-
minis, & biberitis ejus sanguinem, non ha-
bebitis vitam in vobis. Porrò qui com-
54 edit ex corpore meo, & bibit ex meo san-
guine, habet vitam æternam, & ego susci-
tabo eum in novissimo die. Corpus enim
55 meum verè est cibus, & sanguis meus verè
est potus. Qui comedit corpus meum, &
56 bibit meum sanguinem, in me manet, &
ego in eo. Sicut misit me Pater vivens,
57 & ego vivo propter Patrem; & qui com-
ederit me, etiam ipse vivet propter me.
Hic est panis ille qui descendit è cœlo,
58 nequaquam prout comederunt patres ve-
stri manna, & mortui sunt: qui comede-
rit ex hoc pane, vivet in æternum. Hæc
59 dixit in synagoga dum doceret in Caphar-
nahum. Multi autem, qui audierunt, ex
60 discipulis ejus, dicunt; Durus est hic ser-
mo, quis potest eum audire?

Matutinis feriæ quartæ septimanæ Passionis. 19.

Jesus verò sciens apud se, murmurare de
61 hoc discipulos suos, dixit iis; Hoc vos
offendit?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Quisquam Patrem non videt: sed
46 is qui à Deo est, ille est qui Patrem
vidit. Verè, verè vobis dico; Qui-
47 cunque in me fidem habuerit, in
æternum vitam habet. Ego sum
48 ipse panis vitæ. Patres vestri in
49 deserto Manna comederunt & mor-
tui sunt. Hic est panis qui de cœlo
50 descendit, ut homo ex eo comedat
& non moriatur. Ego sum panis
51 vitæ, qui de cœlo descendit: & si-
quis de hoc pane comederit, in æter-
num vivus manebit: & ille pa-
nis, quem ego dabo, corpus meum
est, quod pro vita hominum do.
Judæi unus in alterum intuiti sunt,
52 & dixerunt; Quomodo potest hic
homo corpus suum nobis dare ut
comedamus. Jesus illis dixit; Ve-
53 rè, verè vobis dico, Si corpus Filii
hominis non comedatis, & sangui-
nem ejus non bibatis, in vobis ipsis
vitam non habebitis. Quicunque
54 corpus meum comederit, & de san-
guine meo biberit, æternam vitam
habebit in perpetuum, & in die
novissimo ego eum suscitabo. In ve-
55 ritate corpus meum cibus est, & in
veritate sanguis meus potus est.
Quicunque corpus meum comede-
56 rit, & sanguinem meum biberit,
ipse in me firmus erit, & ego
in ipso.

Versio VULGATA LATINA.

46 Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est à Deo, hic vidit Patrem. A-
47 men, amen dico vobis; Qui credit in me, habet vitam æternam. Ego
48 sum panis vitæ. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui
49 sunt. Hic est panis de cœlo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit,
50 non moriatur. Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi. Si quis man-
51 ducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis, quem ego dabo, caro
52 mea est pro mundi vita. Litigabant ergò Judæi ad invicem, dicentes;
53 Quomodò potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit er-
54 gò eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Nisi manducaveritis carnem Filii
55 hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui
manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam:
& ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro enim mea, verè est cibus: 56
& sanguis meus, verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit 57
meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me vivens Pa- 58
ter, & ego vivo propter Patrem: & qui manducat me, & ipse vivet pro-
pter me. Hic est panis, qui de cœlo descendit. Non sicut manducaverunt 59
patres vestri manna, & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in 60
æternum. Hæc dixit in synagoga docens, in Capharnaum. Multi ergò au- 61
dientes ex discipulis ejus, dixerunt; Durus est hic sermo, & quis potest eum
audire? Sciens autem Jesus apud semetipsum, quia murmurarent de hoc di- 62
scipuli ejus, dixit eis; Hoc vos scandalizat?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

46 * وَلَيْسَ اَحَدٌ اَبْصَرَ الْآبَ اِلَّا الَّذِي هُوَ مِنَ اللّٰهِ هٰذَا رَاٰى الْآبَ * اَلْفَصْلُ السَّابِعُ عَشَرَ *
47
48 * اٰمِيْنَ اٰمِيْنَ اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ يُؤْمِنُ بِيْ لَهُ الْحَيٰوةُ الدَّائِمَةُ * اَنَا هُوَ خُبْزُ الْحَيٰوةِ * اٰبَاؤُكُمْ اَكَلُوا
49 الْمَنَّ فِي الْبَرِيَّةِ وَمَاتُوا * وَهٰذَا الْخُبْزُ الَّذِي نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَنْ يَاْكُلُ مِنْهُ لَا يَمُوْتُ * اَنَا هُوَ
50 الْحَيُّ الَّذِي نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ * مَنْ اَكَلَ مِنْ هٰذَا الْخُبْزِ يَحْيَ اِلَى الْاَبَدِ * وَالْخُبْزُ الَّذِي اَنَا
51 اُعْطِيْهِ هُوَ جَسَدِيَ الَّذِي اُعْطِيْهِ مِنْ اَجْلِ حَيٰوةِ الْعَالَمِ * فَخَاصَمَ الْيَهُوْدُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
52 قَائِلِيْنَ كَيْفَ يَقْدِرُ هٰذَا اَنْ يُعْطِيَنَا جَسَدَهُ لِنَاْكُلَهُ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوْعُ اٰمِيْنَ اٰمِيْنَ اَقُوْلُ لَكُمْ اِنْ
53 لَمْ تَاْكُلُوا جَسَدَ بْنِ الْبَشَرِ وَتَشْرَبُوْا دَمَهُ فَلَيْسَ لَكُمْ حَيٰوةٌ فِيْكُمْ * مَنْ يَاْكُلُ جَسَدِي وَيَشْرَبُ
54 دَمِي فَلَهُ الْحَيٰوةُ الدَّائِمَةُ وَاَنَا اُقِيْمُهُ فِي الْيَوْمِ الْاَخِيْرِ * لِاَنَّ جَسَدِي مَاْكَلٌ حَقٌّ * وَدَمِي مَشْرَبٌ
55 حَقٌّ * مَنْ يَاْكُلُ جَسَدِي وَيَشْرَبُ دَمِي يَثْبُتُ فِيَّ وَاَنَا فِيْهِ * كَمَا اَرْسَلَنِي الْآبُ الْحَيُّ وَاَنَا حَيٌّ
56 مِنْ اَجْلِ الْآبِ * وَمَنْ يَاْكُلُنِي فَهُوَ يَحْيَ مِنْ اَجْلِيْ * هٰذَا هُوَ الْخُبْزُ الَّذِي نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ *
57 لَيْسَ كَالْمَنِّ الَّذِي اَكَلَ اٰبَاؤُكُمْ وَمَاتُوْا * مَنْ يَاْكُلُ مِنْ هٰذَا الْخُبْزِ يَعِشْ اِلَى الْاَبَدِ * قَالَ
58 هٰذَا فِي الْجَمْعِ وَهُوَ يُعَلِّمُ فِي كَفَرْنَاحُوْمَ * فَقَالَ كَثِيْرُوْنَ مِنْ تَلَامِيْذِهِ لَمَّا سَمِعُوْا مَا اَصْعَبَ هٰذِهِ
59 الْكَلِمَةَ مَنْ يَقْدِرُ اَنْ يَسْمَعَهَا * فَعَلِمَ يَسُوْعُ فِي نَفْسِهِ اَنَّ تَلَامِيْذَهُ يَتَذَمَّرُوْنَ عَلَى هٰذَا * فَقَالَ
61 لَهُمْ هٰذَا يُشَكِّكُكُمْ *

Et verò nemo vidit Patrem; sed qui est 46
à Deo, hic vidit Patrem.

Sectio decima septima.

Amen amen dico vobis, Qui credit in 47
me, ipsius est vita æterna. Ego sum pa- 48
nis vitæ. Patres vestri manducaverunt 49
manna in deserto, & mortui sunt. At 50
ex hoc pane qui descendit de cœlo, quis- 51
quis manducaverit, non morietur. Ego
sum panis vivus qui descendit de cœlo:
quicunque manducaverit ex hoc pane,
vivet in æternum: & panis quem ego
dabo, est corpus meum, quod do pro vita
mundi. Litigaverunt ergò Judæi alter 52
cum altero, dicentes; Quomodò potest
hic dare nobis corpus suum ut manduce-
mus illud? Ait illis Jesus; Amen 53
amen dico vobis, Si non manducaveritis
corpus Filii hominis, & biberitis sangui-
nem ejus, non habebitis vitam in vobis.
Qui manducat corpus meum, & bibit 54
sanguinem meum, erit ei vita æterna,
& ego suscitabo eum in die novissimo.
Quia corpus meum est cibus verus, & 55
sanguis meus potus verus. Qui mandu- 56
cat corpus meum, & bibit sanguinem
meum, manet in me, & ego in eo. Sic- 57
ut misit me Pater vivus, & ego vivus
sum propter Patrem: & qui manduca-
verit me, ipse vivet propter me. Hic est 58
panis qui descendit de cœlo: non ut
manna quod manducaverunt patres ve-
stri, & mortui sunt. Qui manducat ex
hoc pane, vivet in æternum. Dixit hoc 59
inter turbas dum doceret in Capharna-
hum. Dixerunt autem multi ex discipu- 60
lis ejus quum audissent; Quàm difficilis
est hic sermo! Quis potest audire
illum? Cognovit ergò Jesus in semet- 61
ipso, quòd discipuli ejus murmurarent
de hoc, dixitque eis, Hoc scandalizat
vos?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46 ወእልቦ: ዘርእዮ:ለእግዚአብሔር: አብ: ዘእንበለ: ዘእመጎበ : እግዚአብሔር:ውእ
47 ቱ:ርእዮ: ለአብ::=> ላሜን: ላሜን: እብለክሙ: ዘይአምን: ብየ: ቦሕይወተ: ዘለ
48 ዓለመ:=> እነ:ውእቱ:ሖብስተ: ሕይወት::=> አበዊክሙሰ: በልዑ:መና: በገደመ:
49 ወሞቱ::=> ዝውእቱ:ሖብስት: ዘእመስማይ: ይወርድ: ከመ: ኵሉ: ዘበልዐ: እመ
50 ኔሁ:ሊይሙት:=> አነ: ውእቱ: ሖብስተ : ሕይወት :: ዘወረደ: እመሰማይ: ወዘበል
51 ዐ:ሠጋየ: እመዝንቱ:ሖብስት: ይሐዩ: ለዓለመ::ወዚኒ:ሖብስት: ዘአሁቦ:አነ:ሥጋ
52 የ:ውእቱ: በእንተ:ሕይወት: ዘለዓለመ::=> ወተጋለዙ:ሊይሁድ: በቤናቲሆሙ: እነ
53 ዘ:ይብሉ: እፎ:ይክል:ዝንቱ: የሃበነ:ሥጋሁ:ንብለዕ:=> ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየ
ሱስ: ላሜን: ላሜን: እብለክሙ: እመ:ሊበለዕክሙ: ሠጋሁ: ለወልደ: እጓለ: እመ:
54 ሕያው: ወሊሰተይክሙ: ደሞ:አልብክሙ: ሕይወተ: ለዕቤክሙ::=> ዘበልዐ:ሥጋየ:
55 ወሰትየ: ደመየ:ቦሕይወተ: ዘለዓለመ:ወእነ: አፃሠለ: በደኃሪት:ዕለት::=> እስመ:
56 ሥጋየኒ:መብልዐ:ጽድቅ: ዘበ: ለሚን:ወደመየኒ: ስቴ: ዘበ: ለሚን: ውእቱ::=> ዘበ
57 ልዐ:ሥጋየ: ወሰቲየ: ደመየ:ይሄሉ:ሎሰቤየ: ወእነሂ:ሎሰቤሁ::=> ወበዝመ : ፈነወ
ኒ:አብ:ሕያው: ወእነሂ: ሕያው: በእንተ: አብ: ወዘባልዐኒ: ለሠጋየ: የሐዩ: በእንቲአ
58 የ::=> ዝኬ:ውእቱ:ሖብስት: ዘእመሰማይ: ወረደ: ወአኮ: ከመ: በልዑ: ለበዊክሙ:
59 ወሞቱ: ወበልዖሰ: ለዝንቱ:ሖብስት:ይሐዩ: ለዓለመ::=> ወከመዝ:ይቤሎሙ: በመ
60 ኵራብ: ዘቅፍርናሖም: እንዘ: ይሜህሮሙ::=> ወብዙኃን : እመአርደኢሁ : አለ:
61 ሰሙዑ: ወይቤሉ: ዕጹብ:ዝንቱ: ነገር: መኑ: ይክል: ሰሚዖቶ::=> ወለእመርዑ: እ
ግዚእ:ሊየሱስ: ከመ:ያንጕረጕሩ: በእንተ: ዝንተ: ላርያሊሁ: ወይቤሎሙ: ዝኑ:ያ
ዐቅፈክሙ::=>

Nemo est qui vidit Deum patrem, nisi qui à Deo: ipse vidit Patrem. Amen 46
amen dico vobis, Qui credit in me, habet vitam æternam. Ego sum panis vi- 47
tæ. Patres vestri comederunt mana in deserto, & mortui sunt. Hic est pa- 48
nis qui è cœlo descendit, ut quicunque manducaverit ex eo, non moriatur. Ego 49
sum panis vitæ, qui descendit è cœlo: & qui manducavit corpus meum, ex hoc 50
pane vivet in æternum: & hic panis, quem dabo ego, corpus meum est, pro vi- 51
ta mundi. Et litigârunt Judæi inter se, dicentes; Quomodo potest hic dare 52
nobis corpus suum ut manducemus? Et dixit iis Dominus Jesus; Amen, amen 53
dico vobis, Si non ederitis corpus Filii hominis, & non biberitis sanguinem e-
jus, non habebitis vitam super vos. Qui manducavit corpus meum, & bibit san- 54
guinem meum, habet vitam æternam, & ego suscitabo eum in ultimo die. Quia 55
corpus meum cibus veritatis quod est verè, & sanguis meus potus qui verè est.
Qui edit corpus meum, & bibit sanguinem meum, erit mecum, & ego cum illo. 56
Et sicut misit me Pater vivus, & ego etiam vivus sum propter Patrem: & qui 57
manducavit etiam corpus meum, vivet propter me. Hic est panis qui à cœlo 58
descendit, & non sicut manducaverunt patres vestri, & mortui sunt. Qui man-
ducaverit hunc panem, vivet in æternum. Et sic dixit iis in synagoga Caper- 59
na hum docens eos. Et multi ex discipulis ejus fuerunt qui audierunt, & dixe- 60
runt; Durus est hic sermo, quis potest audire eum? Et scivit Dominus Jesus, 61
quòd murmurarent de hoc discipuli ejus, & dixit iis; Hócne vos offendit?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

57 * انچنانك زنده پدر مرا فرستاد * ومن براي پدر† زنده باشم * و هركه مرا بخورد * او
58 نيز براي من زنده باشد * * اينست نان كه از آسمان فرود آمد * نه همچنانست كه پدران
59 شما كه گزانگبين خوردند * ومردند * هر كه اين نان بخورد * تا ابد زنده ماند * * اين
60 سخنها را ميان انجمن مي گفت * وقتي كه در كفرناحوم تعليم مي داد * * و بسياران
61 از شاگردان شنيدند * گفتند * سخت دشخوارست † اين سخن تا خود كه شنود * * و مسيح
در ذات خود دانست * كه شاگردان † او برين بهوده مي گويند * و بديشان گفت
اينست كه شما را پريشان كرد *

Quemadmodum vivens Pater 57
me misit, & ego propter Patrem
vivens sum: quicunque etiam
me comederit, ille etiam propter
me vivens erit. Hic est panis 58
qui de cœlo descendit: haud per-
indè est ac patres vestri, qui
manna comederunt, & mortui
sunt: quisquis hunc panem come-
derit in æternum vivus manebit.
Hæc verba in medio Synagogæ 59
dixit, quo tempore in Capha-na-
hum docebat. Et multi ex di- 60
scipulis, qui audiverant, dixe-
runt, Valdè durus est hic sermo,
adeò ut ipsum quis audiat? Et 61
Christus in seipso cognovit, quòd
discipuli ejus de hoc futile dice-
rent: & illis dixit; Hoc est quod
vos solicitat?

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Si ergò videritis filium hominis ascendentem ubi erat priùs? ξθ
62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; α
Spiritus est *vivificans*, caro non prodest quicquam. Verba quæ ego ο
63 Τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ Σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ π
loquor vobis, spiritus *sunt*, & vita sunt. Sed sunt ex vobis quidam, qui non ρα
64 λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι, καὶ ζωή ἐστιν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ σ'
credunt: sciebat enim ab initio Jesus qui essent non credentes, & quis esset πιστεύουσιν· ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν σβ
traditurus eum. Et dicebat; Propter hoc dixi vobis, Quia nemo potest σγ
65 ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς δύναται ι
venire ad me, *si non* fuerit datum ei à Patre meo. Ex hoc multi
66 ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου. Ἐκ τούτου πολλοὶ
abierunt discipulorum ejus *in* retrò, & non *amplius* cum illo ambulabant. Dixit
67 ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. Εἶπεν
ergò Jesus duodecim; Numquid & vos vultis abire? Respondit ergò ei οδ
68 οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ α
Simon Petrus; Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et
69 Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. Καὶ
nos credidimus, & cognovimus, quia tu es Christus filius Dei *viventis*.
ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. —
Respondit eis Jesus; Nónne ego vos duodecim elegi, & ex vobis οε
70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν ι
unus diabolus est? Dicebat autem *Judam* Simonis, Iscariotem: hic enim *futurus* erat
εἷς διάβολός ἐστιν; Ἔλεγε δὲ Ἰούδαν Σίμωνος, Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ μέλλων ϙα
eum *tradere*, unus *existens* ex duodecim.
αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

CAP. VII. ζ'.

Et ambulabat Jesus post hæc in Galilæam: non enim volebat in *Judæa*
Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 1
ambulare: quia quærebat eum Judæi interficere. Erat autem propè festus Judæorum,
περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, 2
Scenopegia. Dixerunt igitur ad eum fratres ejus; Transi hinc, & vade in
ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς 3
Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. Nemo quippe in
τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς. Οὐδεὶς γάρ ἐστι 4
occulto quid facit, & quærit ipse in *manifesto* esse. Si hæc facis, manifesta teipsum
κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν
mundo: Neque enim fratres ejus credebant in eum. *Dicit* ergò eis Jesus;
τῷ κόσμῳ. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 5
Tempus meum nondum *adest*: *at* tempus vestrum semper est paratum. Non potest 6
ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. Οὐ δύναται 7
mundus odisse vos, me autè odit, quia ego *testor* de illo, *quia* opera ejus mala sunt.
ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

62 63 ... * ... Quid si videritis Filium hominis ascendentem eò loci ubi erat à principio? Spiritus 62 63
64 ... est qui vivificat, corpus non prodest quicquam: verba quæ ego locutus sum vobis- 64
65 ... cum, spiritus sunt, & vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt: noverat 65
66 ... enim Jesus à principio quinam essent ii qui non credebant, & quis eum proditurus esset. 66
67 ... Et dicebat eis; Propterea dixi vobis, nemi- 67
68 ... nem posse venire ad me, nisi datum fuerit ei à Patre meo. Propter hunc sermonem mul- 68
69 ... ti ex discipulis ejus abierunt retrorsum, nec ambulabant cum eo. Dixit autem Jesus do- 69
70 ... decadi suæ; Num & vos vultis abire? Re- 70
71 ... spondit Simon Cepha, & ait; Domine mi, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ ha- 71
bes. Nósque credimus & scimus te esse Messiam Filium Dei viventis. Dixit eis Je-
sus; Nónne ego elegi vos duodecim, & ex vobis unus Satanas est? Loquebatur de
Juda filio Simonis Iscariota: futurum enim erat ut ipse proderet eum, unus ex duodecim.

Matutinis feriæ IV. hebdomadis V. Jejunii. 10.

CAP. VII.

1 ... * ... Post hæc ambulabat Jesus in Galilæa, no- 1
2 ... lebat enim ambulare in Judæa, quoniam Ju- 2
3 ... dæi studebant eum trucidare. Propè au- 3
4 ... tem erat festum tabernaculorum Judæorum. Et dixerunt ei fratres ipsius Jesu; Recede 4
5 ... hinc & vade in Judæam, ut videant discipu- 5
6 ... li tui opera quæ facis. Nemo enim quic- 6
7 ... quam facit in occulto, & vult ipse in aperto 7
esse: si hæc facis, ostende teipsum mundo. Nam ne fratres quidem ejus crediderant in
ipsum Jesum. Dixit eis Jesus; Tempus meum nondum adest: tempus autem ve-
strum semper est paratum. Non potest mundus vos odisse: me autem odit, quoniam ego
testor de eo, opera ejus mala esse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

62 63 * اکنون اگر ببینید * که فرزند ادمي بالاي رود * در جایگاهي که قدیم انجا بود * جانست *Jam* quid *si videritis quòd Filius* 62 *hominis ascendat in locum, ubi olim* 63
که زنده مي کند * تن چیزي را سود ندهد * سخنها که باشما گفتم جان و زندگاني اند * *erat? Spiritus est qui vivificat, cor-* 64
64 * لیکن ازشما کساني هستند که ایمان نمي آورند * سبب انك مسیح را معلوم بود ازان کس *pus quicquam utilitatis non præbet: verba quæ vobiscum locutus sum,* 65
65 که ایمان نمي آورد * وکیست انك اورا در دست دهد * * وبدیشان گفت براي این بشما گفتم * *spiritus & vita sunt. Sed ex vobis quidam sunt, qui fidem non habent:* 66
66 که کسي نتواند پیش من آمدن * مگر ازپدر من داده شود * براي این سخن [پسیاران] *quoniam Christo notum erat quis fi-* 67
67 ازشاگردان او† باز پس رفتند * وباوي نمي گردیدند * * وعیسي دوازده خود را گفت * مگر *dem non haberet, & quis esset ille,* 68
68 شما نیز مي خواهید که بروید * * شمعون کیفا گفت اي خداوند پیش که رویم * سخنهاء زندگاني *qui ipsum in manum* inimicorum 69
69 داري تا ابد * * وما ایمان اوردیم ودانستیم * که توي مسیح * پسر خداي زنده * * عیسي *traderet. Et illis dixit; Propter hoc* 70
70 بدیشان گفت نه من شمارا دوازده گزیدم * ویکي ازشما شیطانست * * واین سخن از بهر یهودا *vobis dixi, quòd nemo potest ad me* 71
71 پسر شمعون سخریوطا گفت * یکي ازدوازده * انك مي خواست * که عیسي را بدست دهد *venire, nisi à Patre meo ei datum sit. Propter hunc sermonem multi è discipulis ejus retrocesserunt, et cum eo non ambulârunt. Et Jesus duodecim suis dixit; Nunquid vos etiam vultis abire? Simeon Cephas dixit; O Domine ad quem ibimus? Verba vitæ habes in æternum. Et nos fidem habuimus, & novimus, quòd tu es Christus Filius Dei viventis. Jesus illis dixit; Nónne ego vos duodecim elegi, & unus è vobis Satanas est? Hunc autem sermonem de Juda filio Simeonis Iscariota dicebat, uno ex duodecim, qui futurus erat ut Jesum in manum* inimicorum *daret.*

XV. Profectio Christi Hierosolymam in festo tabernaculorum.

1 پانزده رفتن مسیح در اورشلیم در عید مظله * بعد ازان عیسي در جلیل مي

CAP. VII.

1 * Post hæc Jesus in Galilæa 1
versabatur, non enim volebat in
Judæa versari, eò quòd Ju-
dæi quærebant ut eum occiderent.

کردید * ونمي خواست * که در یهود بگردد * براي انك یهودیان مي خواستند که اورا بکشند *

Versio VULGATA LATINA.

63 Si ergò videritis Filium hominis ascendentem ubi erat priùs? Spiritus est, qui vivi-
64 ficat: caro non prodest quidquam: verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus &
65 vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Je-
66 sus qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum. Et dicebat; Propterea
67 dixi vobis; Quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo. Ex hoc
68 multi discipulorum ejus abierunt retrò: & jam non cum illo ambulabant. Dixit er-
69 gò Jesus ad duodecim; Numquid & vos vultis abire? Respondit ergò ei Simon
70 Petrus; Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et nos credidimus,
71 & cognovimus, Quia tu es Christus Filius Dei. Respondit eis Jesus; Nónne ego
72 vos duodecim elegi: & ex vobis unus diabolus est? Dicebat autem Judam Simo-
nis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cùm esset unus ex duodecim.

CAP. VII.

POst hæc autem ambulabat Jesus in Galilæam: non enim volebat in Judæam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere: Erat autem in proximo dies festus Judæorum, Scenopegia. Dixerunt autem ad eum fratres ejus; Transi hinc, & vade in Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palàm esse: si hæc facis, manifesta teipsum mundo. Neq; enim fratres ejus credebant in eum. Dixit ergò eis Jesus; Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos: me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo, quòd opera ejus mala sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

62 * فكيف ان رايتم ابن البشر صاعدا الي حيث كان اولا *
63 اما الروح يحيي والجسد لا يغني
64 شيا * والكلام الذي كلمتكم به هو روح وحياة * لكن منكم قوم لا يومنون * لان يسوع كان
65 عارفا من قديم بالذين لا يومنون به وبذلك الذي يسلمه * ثم قال لهم من اجل هذا قلت
66 لكم انه لا يقدر احد ان يقبل الي الا ان يعطي ذلك من الاب * ومن اجل هذه الكلمة رجع
67 كثير من تلاميذه الي ورايهم ولم يكونوا بعد يمشون معه * فقال يسوع للاثني عشر لعلكم ايضا
68 تريدون الانطلاق * اجاب شمعون الصفا قايلا يا سيد الي من نذهب وكلام الحياة الدايمة لك
69 * وقد امنا نحن وعلمنا انك انت المسيح بن الله الحي * فقال لهم اليس انا الذي اصطفيتكم
70 معشر الاثني عشر وفيكم واحد هو شيطان * وعني بذلك يهودا بن سمعان الاسخريوطي لانه
71 كان مزمعا ان يسلمه وكان احد الاثني عشر *

Quomodò ergò si videritis Filium hominis ascendentem eò ubi erat priùs? Siquidem Spiritus vivificat, & corpus non est lucri ullius. Et sermo quem locutus sum vobis, est spiritus & vita. Sed ex vobis quidam non credunt. Quia Jesus erat sciens ab antiquo eos qui non credebant in ipsum, & eum qui traditurus erat ipsum. Deindè dixit illis; Propterea dixi vobis, non posse quenquam venire ad me, nisi assequatur id à Patre. Et propter hoc verbum reversi sunt multi ex discipulis ejus retrò, & non ambulabant ampliùs cum eo. Dixit ergò Jesus ad duodecim; Nunquid vos etiam vultis abire? Respondit Simon Petra, dicens; Domine, ad quem ibimus, cùm verba vitæ æternæ sint tibi, Et nos jam credidimus & noverimus te esse Christum filium Dei vivi? Ait illis; Nónne ego sum qui elegi vos cœtum duodecim? & tamen inter vos unus est diabolus. Innuit autem per hunc, Judam filium Simonis Iscariotem, quia ipse erat futurus ut proderet eum, & erat unus ex duodecim.

CAP. VII.

1 * ومن بعد هذا كان يسوع يمشي في الجليل لانه لم يحب التردد في ارض اليهودية لان اليهود
2 كانوا يريدون قتله * ولما قرب عيد مظال اليهود * فقال له اخوته تحول من ههنا وامض الي
3 اليهودية ليري تلاميذك اعمالك التي تعمل * فانه ليس احد يعمل سيا سرا ويريد ان يكون
4 علانية * ان كنت تعمل هذه الاشياء فاظهر نفسك للعالم * ولم يكن اخوته امنوا به * فقال
5 6 لهم يسوع اما وقتي فلم يبلغ بعد واما وقتكم فانه مستعد كل حين * لن يقدر العالم
7 يبغضكم * وهم يبغضوني لاني اشهد عليهم ان اعمالهم سيرين هي *

Et post hæc Jesus ambulabat in Galilæa, quoniam non amabat conversationem in terra Judææ, eò quòd Judæi intenderent necem ipsius. Et cùm appropinquâsset dies festus tabernaculorum Judæorum; Dixerunt ei fratres ejus, Digredere hinc, & vade in Judæam, ut videant discipuli tui opera tua quæ facis. Quandoquidem non est qui operetur aliquid in occulto, & cupiat esse palàm: si facis has res, manifesta teipsum mundo. Et ne fratres ejus credidérant in eum. Dixit ergò eis Jesus; Tempus quidem meum non advenit adhuc: at verò tempus vestrum idoneum est omni tempore. Haudquaquam potest mundus odisse vos: at ipsi me oderunt, quia ego testor contra illos, quòd opera eorum mala sint.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

62 እመ፡ርኢክሙ፡ እንከ፡ለወልደ፡ እጋለ፡እመ፡ሕያው፡ይሜርግ፡ኀበ፡ሀሎ፡ቀደሙ፡፡=
63 መንፈሰ፡ውእቱ፡ ዘያሕይ፡ወሥጋሰ፡ኣልቦ፡ ዘይበቍዕ፡ወኢምንተኒ፡፡ወዘኒ፡ቃል፡ ዘአነ፡
64 ነገርኩክሙ፡መንፈስ፡ ውእቱ፡ ወሕይወት፡ውእቱ፡፡=፡ ወባሕቱ፡ቦቱ፡ እመውስቴትክ
ሙ፡ እለ፡ኢይአምኑ፡፡እስመ፡ያአምር፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ ፡ እመትካት፡ መኑ፡ እሙን
65 ቱ፡ እለ፡ኢይአምኑ፡ወመኑ፡ውእቱ፡ዘያገብዶ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ በእንተ፡ዝንቱ፡ እብ
66 ለክሙ፡እልቦ፡ዘይክል፡መኢአ፡ኀቤየ፡ዘኢተወህበ፡ሎቱ፡ እመኃበ፡ኣቡየ፡=፡ ወበእንተ፡
ዝንቱ፡ ብዙኃን፡ እመአርያኢሁ፡ እለ፡ ገብሉ፡ ድኅሬሆሙ፡ ወኢሖሩ፡ እንከ፡ መስሌ
67 ሁ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለዓሠርቱ፡ወክልኤቱ፡ ለእትውኒ፡ትፈቅዱኑ፡
68 ትሑሩ፡፡=፡ ወለወሠለ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኀበ፡መኑ፡ነሐውር፡ቃ
69 ለ፡ሕይወት፡ዘለዓለመ፡ብኪ፡፡=፡ ወእሊኒሰ፡ለመነ፡ወለእመርነ፡ከመ፡ለእተ፡ውእቱ፡ክ
7ዐ ርስቶስ፡ቅዱሱ፡ወልዱ፡ለእግዚኣለብሔር፡ሐያው፡፡=፡ ወለወሠለ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
ወይቤሎሙ፡ለኵኑ፡ለነ፡ኀረይኩክሙ፡ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡ለሐዲ፡ እመኔክሙ፡ ሰይጠ
71 ን፡ውእቱ፡፡=፡ ወእንበይነ፡ይሁደ፡ ሰሞዖን፡ለስቆሮታዊ፡ይቤ፡ እሰመ፡ውእቱ፡ሃለወ፡ያ
1 ግብለ፡ለሐዲ፡ እመዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡፡=፡ ፲ ወእመዝ፡ሖረ፡ እግዚእ፡ኢ
2 የሱስ፡ገሊሳ፡ወኢፈቀደ፡ይሑር፡ይሁደ፡ እስመ፡ይኀሠሠው፡ኢይሁድ፡ይቅትልዎ፡፡=፡
3 ወቀርበ፡በዓለ፡መጸለቶሙ፡ለኢይሁድ፡፡=፡ወይቤልዎ፡ለኀዊሁ፡ፍልስ፡እመ፡ዝየ፡ወሕ
4 ር፡ብሑረ፡ይሁደ፡ከመ፡ለርደኢኀሄ፡ይርእዩ፡ግብረከ፡ዘትገብር፡=፡ እስመ፡ኢለቦ፡ዘይ
5 ገብር፡ጽሙሚተ፡ወይፈቅድ፡ክሡተ፡ይኩኖ፡፡ወእመሰ፡ዘንተ፡ትገብር፡ለርኢ፡ ርእሰከ፡
6 ለዓለመ፡፡=፡ እስመ፡ለኀዊሁኒ፡ኢይእምኑ፡ ቦቱ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ፲ኬዞሰ፡ዒደ፡ እስክ፡ይእዜ፡ኢበጸሐ፡ወ፲ዜ፡ዚለክሙሰ፡ ዘልፈ፡ድልው፡ ውእ
7 ቱ፡፡=፡ ለክሙሰ፡ዓለመ፡ኢይክል፡ ጸቢዖተክሙ፡ ወኢተስ፡ ይጸልእኒ፡ እስመ፡ለነ፡ እዘልፎሙ፡በእመ፡ እኩይ፡ ምግቦሙ፡፡=፡

Si videritis igitur Filium hominis ascendentem ubi fuit priùs? Spiritus est qui vivificat, & corpus non habet quo prosit quicquam: & hic sermo quem ego loquutus sum vobis, spiritus est, & vita est. Veruntamen sunt ex vobis qui non credunt: quia scit Dñs Jesus à principio quinam sunt qui non credunt, & quis sit qui prodet eum. Et dixit iis; Propterea dico vobis, Nemo est qui potest venire ad me, cui non datum fuit à Patre. Et propterea multi ex discipulis ejus regressi sunt retrò, & non ambulabant ampliùs cum eo. Et dixit Dominus Jesus duodecim, Vos vultísne abire? Et respondit ei Simon Petrus, & dixit ei; Domine, ad quem ibimus? verbũ vitæ æternæ habes. Et nos credidimus, & scivimus, quòd tu es Christus sanctus filius Dei vivi. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Nónne ego elegi vos duodecim, & unus è vobis Satan est? Et de Juda Simonis Iscariota dixit: quia ille traditurus erat eum, *quum esset* unus ex duodecim.

CAP. VII.

ET tunc venit Dñs Jesus *in* Galilæam: & noluit ire *in* Judæam, quia quærebant Judæi trucidare eum. Et appropinquavit festivitas tabernaculorum Judæorũ. Et dixerunt ei fratres ejus; Digredere hinc, & vade in regionẽ Judæorum, ut discipuli tui conspiciant opus tuũ quod facis. Quia nemo est qui operatur occultè, & desiderat manifestũ fieri: & si hoc facis, commonstra teipsum mundo. Quia fratres ejus non credebant in eo. Et dixit iis Dñs Jesus; Tempus meum adhuc usque nunc non venit, & tempus vestrum semper paratũ est. Vos mundus non potest odio habere: & me odio habet, quia ego arguo illos, secundũ iniquitatem operũ suorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 3 * وعيد مظله يهوديان نزديك شد بود * يعني عيد سايه كاه * * برادران عيسي † بدو كفتند
4 ازينجا نقل كن وبيهود برو * تا شاكردان تو كرداركاء تو ببينند * نيست كسي كه درپنهاني
5 6 چيزي كند * وبخواهد كه اشكارا شود و نيز كفتند * چون اين كارها مي كني خودرا بخلق
بنما * * سبب انك برادران او هنوز بعيسي ايمان † نياورده بودند * * عيسي بديشان كفت
7 روزكار من هنوز تا اين ساعت نرسيد * و روزكارشما درهر وقتي آماده است * * نتوانند كه
حماعت شمارا دشمن دارند الا مرا دشمن دارند * سبب انك هر وقتي † برايشان كواهي مي
دهم * كه كردار ايشان شوم است *

Et festum tabernaculorũ Judæorum appropinquaverat, i. e. festum umbraculorum. Fratres igitur Jesu ei dixerunt; Hinc transmigra & in Judæam vade, ut discipuli tui opera tua videant. Nemo enim est, qui in occulto aliquid facit, & cupit ut clarus sit. Præterea dixérunt; Cùm hæc opera facias, teipsum hominibus ostende. Propterea quòd fratres ejus nondùm in Jesu fidem habuerant. Jesus illis dixit; Tempus meum usque ad hanc horam non advenit: Tempus autem vestrum omni tempore paratum est. Non possunt turbæ vos odio habere: sed me odio habent, eò quod omni tempore in illos testor, quòd opus eorum malum est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Vos ascendite ad festum hunc: ego nondum ascendo ad festum
8 Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν
istum: quia tempus meum nondum impletum est. Hæc autem dicens eis,
9 ταύτην· ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται. Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς,
mansit in Galilæa. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse
10 ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς
ascendit ad festum, non manifestè, sed quasi in occulto. Ipsi ergò Judæi
11 ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι
quærebant eum in festo, & dicebant; Ubi est ille? Et murmur
12 ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς
multus de eo erat in turbis: hi quidem dicebant; Quia bonus est: alii autem
πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον, Ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ
dicebant; Non: sed seducit turbam. Nemo tamen palàm loquebatur de
13 ἔλεγον, Οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ
illo, propter metum Judæorum. Jam autem festo mediante ascendit
14 αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη
Jesus in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi, dicentes;
15 ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες,
Quomodò hic literas scit, non doctus? Respondit eis Jesus,
16 Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
& dixit; Mea doctrina non est mea, sed mittentis me. Si quis
17 καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. Ἐάν τις,
voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrùm ex Deo
θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ
sit, an ego à meipso loquar. Qui à semetipso loquens, gloriam propriam
ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν 18
quærit: at quærens gloriam mittentis eum, hic verax est, & injustitia
ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία
in illo non est. Nonne Moyses dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ 19
legem? Quid me quæritis interficere? respondit turba, & dixit; Dæmonium
τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος, καὶ εἶπε, Δαιμόνιον 20
habes: quis te quærit interficere? Respondit Jesus, & dixit eis,
ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 21
Unum opus feci, & omnes miramini. Propter hoc Moyses dedit vobis
Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν 22
circumcisionem, (non quia ex Moyse est, sed ex patribus:) & in
τὴν περιτομήν, (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων·) καὶ ἐν
sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sab-
Σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν Σαβ- 23
bato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum
βάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ
feci in sabbato?
ἐποίησα ἐν Σαββάτῳ;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

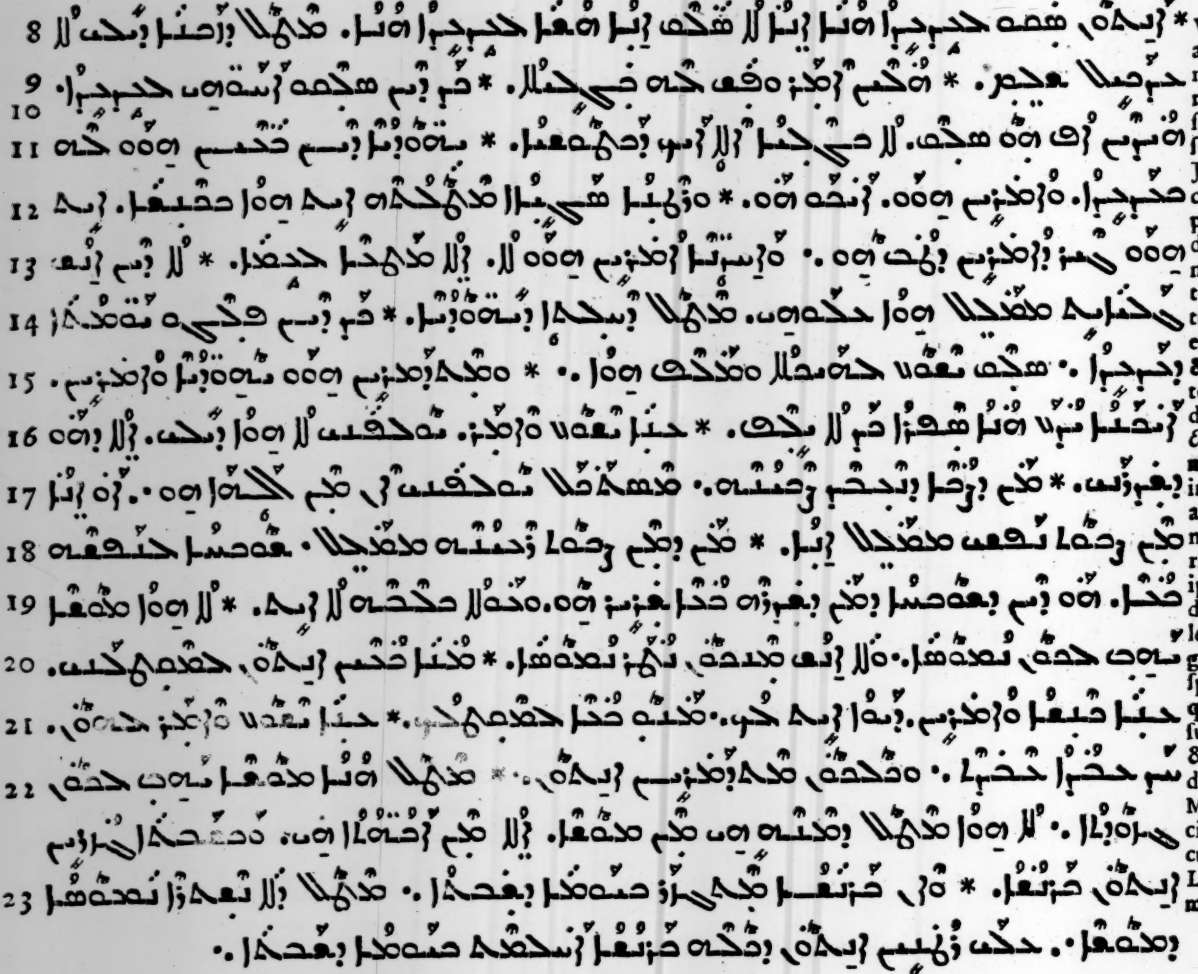

Vos ascendite ad festum hoc, ego nunc non 8
ascendo ad hoc festum: quia tempus meum
nondum impletum est. Hæc dixit, & re- 9
mansit in Galilæa. Quum autem ascendis- 10
sent fratres ejus ad festum, tunc & ipse a-
scendit, non manifestè, sed velut in occulto.
Judæi autem quærebant eum in festo, & di- 11
cebant, Ubi est ille? Et murmur multum 12
propter eum erat in turba: erant enim qui
dicebant, Bonus est: alii verò dicebant; Mi-
nimè, sed seducit populum. Nemo au- 13
tem palàm loquebatur de eo propter me-
tum Judæorum. Quum autem dimidiati 14
essent dies festi, ascendit Jesus in templum,
& docebat. Et mirabantur Judæi, dicen- 15
tes; Quomodo novit iste literas quum non
didicerit? Respondit Jesus & ait; Do- 16
ctrina mea non mea est, sed ejus qui misit
me. Qui voluerit exequi voluntatem ejus, 17
intelliget doctrinam meam, num ex Deo sit,
an ego propriâ sponte loquar. Qui sponte 18
mentis suæ loquitur, gloriam suiipsius quæ-
rit: is autem qui gloriam ejus qui misit
ipsum quærit, verax est, & iniquitas in cor-
de ejus non est. Nónne Moses dedit vobis 19
legem? nemo autem ex vobis custodit le-
gem. Quid quæritis me interficere? Re- 20
spondit turba, & ait; Dæmonium habes,
quis quærit te interficere? Respondit Je- 21
sus, & dixit eis; Unum opus operatus sum,
& omnes miramini. Propterea Moses de- 22
dit vobis circuncisionem, non quòd ex ipso
Mose sit, sed ex Patribus est, & Sabbatho
circunciditis hominem. Quòd si homo cir- 23
cunciditur die Sabbathi, ut non solvatur
Lex Mosis, de me murmuratis qui totum ho-
minem sanaverim die Sabbathi?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 *شما درین عید بالا روید * که من بالا نمي روم * براي انك زمان من هنوز تمام نشد * *اینها
9 بگفت و در جلیل ماند * چون برادران او در عید بالا رفتند انگه او نیز بالا رفت * نه 10
آشکارا الا مانند مخفي * *یهودیان اورا در عید مي خواستند * و مي پرسیدند کجاست * 11
12 *وبسیار سخن ناشایست درمیان یهود از بهر او گفته مي شد * گروهي مي گفتند نیکست
13 وَمي دیگر مي گفتند جماعترا مي فریباند * وکسي آشکارا چیزي نمي گفت براي انك
از یهودیان مي ترسیدند

XVI. Docet Christus in templo, & mentionem facit de circumcisione.

14 *بعد ازان چون روزهاء عید پرداخته شدند * عیسي در هیکل بالا رفت * و تعلیم مي
15 داد * *یهودیان در تعجب مي ماندند * و مي گفتند * چگونه این کتابهارا مي داند * 16
و نیاموخت * *عیسي بدیشان جواب داد و گفت * علم من نیست از من * الا از انك مرا 17
فرستاد * *هر کس که خواهد ارادت او کردن تعلیم من دریابد * که از خداست * یا از 18
ارادت خود مي گویم * *هر که از ارادت اندیشهء خود سخن گوید * او خود خودرا مي
لایاند * وهر که فرستانندهء خودرا ستوده دارد * او راستست * و در دل او غش نیست *

Vos ad hoc festum ascendite: quia 8
ego non ascendo, eò quòd tempus
meum nondum impletum est. Hæc 9
dixit & in Galilæa mansit. Cùm 10
autem fratres ejus ad festum ascen-
dissent, tunc ille etiam ascendit, non
palàm sed tanquam occultò. Judæi 11
ergo illum in festo quærebant, &
interrogabant, Ubi est? Et multus 12
sermo indecorus inter Judæos de
eo habitus est. Aliqui dicebant, Bo-
nus est: quidam alii dicebant, Mul-
titudinem decipit. Nemo autem pa- 13
làm quicquam dixit, eò quòd à Ju-
dæis timerent.

XVI. Docet Christus in templo, & mentionem facit de circumcisione.

Postbæc cùm dies festi complerentur, Jesus in templum ascendit & docuit. Judæi in admiratione hærebant, & dicebant; Quomodò hic Scripturas novit, & non didicit? Jesus illis respondit, & dixit; Scientia mea non est à meipso, sed ab eo qui me misit. Omnis homo qui vult voluntatem ejus facere, doctrinam meam intelligit, num à Deo sit, an è voluntate mea loquar. Quicunque ex voluntate cogitationis suæ verbum loquitur, ipse semetipsum prædicat: quicunq; verò missorem suum laude afficit, is verax est, et in corde ejus dolus non est.

Versio VULGATA LATINA.

8 Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum:
9 quia meum tempus nondum impletum est. Hæc cùm dixisset, ipse mansit in Ga-
10 lilæa. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad diem festum
11 non manifestè, sed quasi in occulto. Judæi ergò quærebant eum in die festo, &
12 dicebant; Ubi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim
13 dicebant; Quia bonus est. Alii autem dicebant; Non, sed seducit turbas. Ne-
14 mo tamen palàm loquebatur de illo, propter metum Judæorum. Jam autem die
15 festo mediante, ascendit Jesus in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi,
16 dicentes; Quomodò hic literas scit, cùm non didicerit? Respondit eis Jesus,
17 & dixit; Mea doctrina non est mea, sed ejus, qui misit me. Si quis voluerit
voluntatem ejus facere: cognoscet de doctrina, utrùm ex Deo sit, an ego à me-
ipso loquar. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quærit: qui autem 18
quærit gloriam ejus, qui misit eum, hic verax est, & injustitia in illo non est.
Nónne Moyses dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legem? Quid me 19 20
quæritis interficere? Respondit turba, & dixit; Dæmonium habes: quis te quæ-
rit interficere? Respondit Jesus, & dixit eis; Unum opus feci, & omnes mi- 21
ramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: (non quia ex Moyse est, 22
sed ex patribus:) & in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem ac- 23
cipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini, quia totum
hominem sanum feci in sabbato?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * اصعدوا انتم الي هذا العيد فاني لست اصعد الان الي هذا العيد لان وقتي لم يكمل *
9 * قال هذا القول واقام في الجليل * فلما صعد اخوته الي العيد حينيذ صعد هو ايضا
10 ليس صعودا ظاهرا بل مستترا * فجعل اليهود يطلبونه في العيد ويقولون اين ذاك * وكان
11 12 في الجمع من اجله مساجرة كثيرة * فمنهم من كان يقول انه صالح * واخرون يقولون لا لكنه
13 يضل الجمع * ولم يكن احد يتكلم فيه علانية من اجل المخافة من اليهود *

Ascendite vos ad hanc solennitatem, ego 8
enim non ascendam modò ad hanc solen-
nitatem, quia tempus meum nondum
completum est. Dixit hunc sermonem, & 9
mansit in Galilæa. Et ut ascenderunt 10
fratres ejus ad diem festum, tunc ascen-
dit ipse quoque, non ascensione manife-
stâ, sed occultâ. Cœperunt ergò Judæi 11
quærere eum in die festo, & dicere; ubi
est ille? Et erat inter populum, ob cau- 12
sam ipsius, jurgium maximum. Nam
ex eis quidam dicebant eum esse pro-
bum, & alii dicebant; Non, sed sedu-
cit populum. Et ne unus quidem loque- 13
batur de eo palàm, propter metum Ju-
dæorum.

Sectio decima octava.

14 * القصل الثامن عشر * ولما انتصف ايام العيد صعد يسوع الي الهيكل وبداء
15 16 يعلم * وكان اليهود يتعجبون ويقولون كيف يحسن هذا الكتب ولم يعلمه احد * فقال لهم
17 يسوع تعليمي ليس هو لي بل للذي ارسلني * فمن احب ان يعمل مرضاته فهو يعرف
18 تعليمي هل هو من الله ام انا اتكلم به من عندي * ان من يتكلم من عنده انما يطلب
19 المجد لنفسه * واما الذي يطلب مجد الذي ارسله فهو محق وليس فيه ظلم * اليس موسي
20 اعطاكم الناموس وليس منكم احد يعمل بالناموس * لماذا تريدون قتلي * فاجابه الجمع
21 وايلين ان بك شيطانا من يريد قتلك * اجابهم يسوع قايلا لقد عملت عملا واحدا فتعجبتم
22 23 اجمعكم * من اجل هذا اعطاكم موسي الختان * وليس هو من موسي لكنه من الاباء * وقد
تختنون الانسان في يوم السبت * فان كان الانسان يقبل الختان في السبت ليلا تنقض
سريعة موسي فلم تسخطون علي لانراي الانسان كله يوم السبت *

Et cùm dimidiati essent dies festi, a- 14
scendit Jesus in templum, & cœpit doce-
re. Et Judæi mirabantur, ac dicebant; 15
Quomodò callet hic Scripturas, cùm non
docuerit eum quisquam? Ait illis Je- 16
sus; Doctrina mea non est mea, sed illi-
us qui misit me. Et qui voluerit facere 17
placitum ejus, ipse cognoscet doctrinam
meam, utrùm ex Deo sit, an certè pro-
mam illam à meipso. Nam qui loquitur 18
à semetipso, sanè quærit gloriam sibi
ipsi: at verò qui quærit gloriam ejus
qui misit illum, is verax est, & non est
in ipso iniquitas. Nónne Moyses dedit 19
vobis legem? & nemo ex vobis exercet
legem. Quam ob rem intenditis necem 20
meam? Respondit ei turba, dicentes;
Profectò in te dæmonium inest: quis in-
tendit necem tuam? Respondit eis Je- 21
sus, dicens; Jam feci opus unum, &
mirati estis omnes. Propterea dedit vo- 22
bis Moyses circumcisionem (licèt non sit
illa ex Moyse, sed ex patribus) & qui-
dem circumciditis hominem in die sab-
bathi. Igitur si homo accipit circumci- 23
onem in sabbatho ut ne solvatur lex
Moysis, quare ergò mussitatis contra me,
quòd sanaverim hominem totum die sab-
bathi?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ለእትው፡ዕረጉ፡ውስተ፡ ዘቲ፡ በዓል፡ለእሰ፡ሊይዓርግ፡ ለዝእተ፡በዓል፡ እስመ፡ዓይ፡ሊበ
9 ጽሐ፡ጊዘየ፡=ፅ ወከመዝ፡ ይቤሎሙ፡ወነበረ፡ውስተ፡ገሊላ፡::=ፅ ወዓረጎሙ፡ለኍዊሁ፡
10 ለበዓል፡ውእተ፡ለሚረ፡ ዓርገ፡ውእቱኒ፡ጽሙሚተ፡ ወለኮ፡ገሃደ፡=ፅ ወኍሠረሠው፡ለይ
11 ሁድ፡በብዓል፡ወይቤሉ፡ለይቱ፡ውእቱ፡ዝኩ፡::=ፅ ወብዙኃን፡ለእጕርጕሮ፡ሕዝብ፡በ
12 እእቲላሁ፡ወቦ፡ካልለእ፡እለ፡ይቤሉ፡ሠሮ፡ውእቱ፡፡ወቦ፡እለ፡ይቤሉ፡ለልቦ፡ያስኅቶሙ፡
13 ለሕዝብ፡::=ፅ ወበሕቱ፡ኅሡተሰ፡ላልቦ፡ዘተነባረ፡በእእቲላሁ፡ እስመ፡ይፈርህወሙ፡ለ
14 ሊይሁድ፡::=ፅ ወበሣእስለ፡ በዓል፡ዓርገ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ መጕራበ፡፡ወመሃረ፡=ፅ
15 ወለእክረ፡ ሊይህድ፡መህሮቶ፡ ወይቤሉ፡ እሮ፡ያለመረ፡ ዝእቱ፡ መጽሐፈ፡ ዘሊተመህ
16 ረ፡::=ፅ ወለውለእ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡፡ወይቤሎሙ፡ ትመህርትየሰ፡ሊኮነት፡ እእቲለ
17 የ፡ለባ፡ እእቲላሁ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡=ፅ ወዘሰ፡ይፈቅድ፡ይገበር፡ለመረቶ፡ያለመር፡ይቅ
ድመ፡ካመ፡ እመ፡ለግዚለብሑር፡ውእቱ፡ዝእቱ፡ትመህርት፡፡ወለቢየኒ፡ለሪእስየ፡ እ
18 ነግር፡=ፅ ዘለርእሱ፡ይነግር፡ተድለ፡ርእሱ፡ይኍሠሠ፡ ወዘሰ፡ይፈቅድ፡ያድኑ፡ለዘ፡ፈ
19 ኑመ፡ጸድቅ፡ውእቱ፡ወለልቦ፡ ዐመፃ፡ባዕሌሁ፡::=ፅ ለኮኑ፡ ሞሴ፡ወሃበክሙ፡ኦሪተ፡ወለ
ለሀዲሂ፡ እመኔክሙ፡ ሊትገብርዋ፡ ለለሪተ፡፡ ወለመንት፡ እንከ፡ ተኍሠሡ፡ ትቅትሉ
20 ኒ፡::=ፅ ወለውለሉ፡ሕዝብ፡ወይቤልሙ፡ጋኔነ፡ብከ፡ሞኑ፡ይኍሠሠ፡ይቅትልከ፡::=ፅ
21 ወለውለእ፡ ሊየሱስ፡ ዘይቤሎሙ፡ ለሐደ፡ ግብረ፡ ገበርኩ፡ ወኵልክሙ፡ እንከርክሙ
22 ኒ፡::=ፅ በእንተ፡ዝንቱ፡ወሃበክሙ፡ሙሴ፡ግዝረተ፡ እንዘ፡ሊኮነት፡እመኃበ፡ሙሴ፡ለባ፡
23 እመለበው፡ይእቲ፡፡ ወበሰንበት፡ትገዝርዎ፡ለሰብእ፡=ፅ ወለእመሰ፡ በሰንበት፡ትገዝር
ዎ፡ለብእሲ፡ ከመ፡ሊይስዓር፡ሕጉ፡ ለሙሴ፡፡ወለመንት፡ እንከ፡ትግእዙኒ፡ኪያየ፡ለእመ፡ለሐየውክሙ፡ ለ ብእሲ፡ ኵለንታሁ፡ በሰንበት፡=ፅ

Vos ascendite in hunc festum: ego non ascendam in hunc festum, quia adhuc non 8
venit tempus meum. Et sic dixit iis; & mansit in Galilæa. Et quum ascendissent 9 10
fratres ejus in festum, isto die ascendit ipse occultè, & non manifestè. Et quæsi- 11
verunt eum Judæi in festo, & dixerunt; Ubi est ille? Et multùm murmurârunt po- 12
puli de eo: & fuerunt alii qui dixerunt; Bonus est: & fuerunt *alii* qui dixerunt;
Minimè, in errorem inducit populum. Veruntamen palàm nemo fuit qui loque- 13
batur de illo, quia timebant Judæos. Et in medio festivitatis ascendit Dominus 14
Jesus *in* templum, & docuit. Et mirati sunt Judæi doctrinam ejus, & dixerunt; 15
Quomodo scit hic literas, qui non didicit? Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; 16
Doctrina mea, non est mea, sed ejus qui misit me. Et qui vult facere voluntatem 17
ejus, primò cognoscet, quòd à Deo est hæc doctrina, & egomet meipsum loquor.
Qui seipsum loquitur, complacentiam sui quærit: & qui vult placere ei qui misit 18
ipsum, justus est, & non est iniquitas super eum. Nónne Moses dedit vobis le- 19
gem, & ne unus quidam è vobis facit legem? & quare igitur quæritis trucidare
me? Et responderunt populi, & dixerunt ei; Dæmonem habes: quis quærit tru- 20
cidare te? Et respondit Jesus, & dixit iis; Unum opus feci, & omnes vos mirati 21
estis me. Propter hoc dedit vobis Moses circumcisionem, quum non fuerit à Mo- 22
se sed à patribus fuit: & in sabbato circumciditis hominem. Et si in sabbato cir- 23
cumciditis hominem, ut non solvatur lex Mosis, & quare igitur indignamini
mihi, si servavi ho minem totalitate suâ in sabbato?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * نه موسيست * كه ناموس وشريعت را بشما داد * ونه هكسي از شما ناموس را نگاه داشت *
20 چرا مي خواهيد مرا كشتن * * جماعت جواب دادند و كفتند ديو داري * كيست انك
21 ترا خواهد كشتن * * عيسي جواب داد وبديشان كفت يك كردار كردم * وشما حيران
22 شديد * * براي اين موسي بشما ختنه را داد * نه انست كه ختنه از موسي تنهاست * ليكن
23 از پدران پيش است * وشما در روز شنبه † ادمي را ختنه مي كنيد * * چون در روز شنبه
ختنه مي شود * تا ناموس موسي باطل نشود * بر من بيهوده چرا مي كوييد * كه در روز شنبه
رنجوران * و دردمندانرا * خوش كردم *

Nónne Moses est qui Legem & 19
institutum vobis dedit, & ne-
mo tamen è vobis Legem servat?
Quare vultis me occidere? Tur- 20
ba responderunt & dixerunt;
Dæmonium habes: quis est qui
te vult occidere. Jesus respon- 21
sum dedit, & illis dixit; Unum
opus feci, & vos obstupuistis. Pro- 22
pter hoc Moses vobis circumcisionem
dedit, (illud non est, quòd circ-
umcisio à Mose solo sit, sed à
patribus antiquis est) & vos in
die Sabbathi circumciditis homi-
nem. Cùm in die Sabbathi cir- 23
cuncisio fiat, ut Lex Mosis non
irrita fiat: in me futilia quare
dicitis, quòd in die Sabbathi ægro-
tos & morbis affectos sanos fece-
rim?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ne judicate secundùm speciem, sed justum judicium judicate. Dicebant
24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. Ἔλεγον
25 ergò quidam ex Hierosolymitis ; Nónne hic est, quem quærunt interficere ?
οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι ;
Et ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt : numquid verè
26 Καὶ ἴδε παῤῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀληθῶς
cognoverunt principes, quia hic est verè Christus. Sed hunc scimus undè
27 ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός. Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν
sit : at Christus cùm venerit, nemo scit undè sit. Clamabat ergò in
28 ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. Ἔκραξεν οὖν ἐν
templo docens Jesus, & dicens ; Et me scitis, & scitis undè sim, & à
τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγων, Κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμὶ, καὶ
meipso non veni : sed est verus mittens me, quem vos non
ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα· ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ
nôstis. Ego autem scio eum, quia ab ipso sum, & ipse me mi-
29 οἴδατε. Ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτὸν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέ-
sit. Quærebant ergò eum apprehendere, & nemo immisit in illum
30 στειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν
manum, quia nondum venerat hora ejus. Multi autem de turba
31 τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου
crediderunt in eum, & dicebant ; Quis Christus cùm venerit, nunquid plura
ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, Ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα
signa hic faciet quæ hic fecit ? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem
σημεῖα τούτων ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν ; Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος
32 de illo hæc : & miserunt Pharisæi & principes Sacerdotum ministros,
περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας,
ut apprehenderent eum. Dixit ergò eis Jesus ; Adhuc modicum tempus vobiscum
ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν
33 sum, & vado ad mittentem me : Quæretis me, & non invenietis :
εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε·
34 & ubi sum ego, vos nón potestis venire. Dixerunt ergò Judæi ad
καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς
35 semetipsos ; Quò hic futurus est ire, quia nos non inveniemus eum ?
ἑαυτοὺς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν ;
numquid in dispersionem Græcorum futurus est ire, & docere
μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν
Græcos ? Quis est hic sermo quem dixit ; Quæretis me, & non
τοὺς Ἕλληνας ; Τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ
36 invenietis : &, Ubi sum ego, vos non potestis venire ?
εὑρήσετε· καὶ, Ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν ;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ne judicaveritis per acceptionem perso- 24
narum, sed judicio recto judicate. Dice- 25
bant autem quidam ex Jerusalem ; Nónne
hic est quem quærunt interficere ? Et 26
ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt :
nunquid nôrunt seniores nostri hunc ve-
rè esse Messiam ? Sed novimus undè hic 27
sit : Messias autem quum venerit, nemo
cogniturus est undè sit. Et extulit Jesus 28
vocem suam dum doceret in templo, aít-
que ; Et me nôstis, & undè sim nôstis ;
& sponte propriâ non veni, sed verax est
qui misit me, quem vos non nôstis. Ego 29
verò novi eum, quippe qui ab ipso sim,
& ipse me misit. Itaque quærebant eum 30
prehendere : nemo autem injecit in eum
manus, quoniam nondum venerat hora
ejus. Multi autem ex turba crediderunt 31
in eum, dicúntque ; Messias quum vene-
rit, num præclariora signa edit his quæ
iste edit ? Et audierunt Pharisæi turbas 32
loquentes de eo ista, miserúntque ipsi ac
principes sacerdotum ministros ut pre-
henderent eum. Et ait Jesus ; Modicum 33
adhuc temporis vobiscum sum, & abibo
ad eum qui me misit. Et quæretis me, 34
nec me invenietis : & ubi ego sum, non
potestis venire. Dicunt Judæi apud se ; 35
Quò futurum est ut iste proficiscatur, ut
nos non inveniamus eum ? num fortè ad
regiones Gentium profecturus est, & do-
cturus Ethnicos ? Quis est hic sermo 36
quem dixit ; Quæretis me, & me non
invenietis : & ubi ego sum, vos non po-
testis venire ?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*In hypocrisi & duplici vultu ju- 24
dicium ne facite, sed in rectitu-
dine & æquitate judicium facite.
Quidam ex Hierosolyma dice- 25
bant ; Nónne hic est ille quem cu-
piunt ut interficiant ? Ac ecce pa- 26
làm loquitur, & nihil ei dicunt :
nunquid seniores nostri noverunt
quòd in veritate hic est Christus ?
Sed hunc novimus unde sit : Chri- 27
stum autem, cùm venerit, nemo
cognoscet unde sit. Et Jesus in 28
templo docens, hoc secreto cogni-
to, vocem suam in altum sustu-
lit, & dixit ; Me nôstis unde
sim, & scitis quòd ex voluntate
propria non veni, sed verax est
qui misit me, quem vos non nô-
stis. Ego verò eum novi, quia 29
ab ipso sum, & ipse est qui me
misit. Voluerunt itaque ut eum 30
prehenderent, at nemo in eum ma-
num imposuit, quia nondum tempus
advenerat.

XVII. Cœtus qui in templo in Christo fidem habuerunt.

Eo die multa turba in templo in eum 31
fidem habuerunt, & dixerunt ; Num
Christus, quo tempore venerit, his
miraculis & signis, quæ hic facit,
ipse quid amplius potest facere ?
Pharisæi autem audiverunt quòd 32

Versio VULGATA LATINA.

24
25 Nolite judicare secundùm faciem, sed justum judicium judicate. Dicebant ergò quidam ex Jerosolymis; Nónne hic est, quem quærunt interficere?
26 Et ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt. Numquid verè cognoverunt
27 principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus undè sit: Christus autem
28 cùm venerit, nemo scit undè sit. Clamabat ergò Jesus in templo docens, & dicens; Et me scitis, & undè sim scitis: & à meipso non veni, sed est
29 verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum: quia ab ipso sum,
30 & ipse me misit. Quærebant ergò eum apprehendere: & nemo misit in
31 illum manus, quia nondum venerat hora ejus. De turba autem multi crediderunt in eum, & dicebant; Christus cùm venerit, numquid plura signa faciet quàm quæ hic facit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo
32 hæc: & miserunt Principes & Pharisæi ministros, ut apprehenderent eum.
Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum tempus vobiscum sum: & vado ad
33 eum, qui me misit. Quæretis me, & non invenietis: & ubi ego sum,
34 vos non potestis venire. Dixerunt ergò Judæi ad semetipsos; Quò hic
35 iturus est, quia non inveniemus eum? numquid in dispersionem Gentium iturus est, & docturus Gentes? Quis est hic sermo, quem di-
36 xit; Quæretis me, & non invenietis: & ubi sum ego, vos non potestis venire?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 *لَا تَحْكُمُوا بِٱلْمُرَاءَاةِ لَكِنَّ ٱحْكُمُوا حُكْمًا عَدْلًا * فَقَالَ أُنَاسٌ مِنْ يَرُوشَلِيمَ أَلَيْسَ هٰذَا
25 ذَاكَ ٱلَّذِي كَانُوا يُرِيدُونَ قَتْلَهُ * وَهَا هُوَ يَتَكَلَّمُ عَلَانِيَةً وَلَيْسَ يَقُولُونَ لَهُ شَيْئًا * لَعَلَّ حُقًّا
26 قَدْ عَلِمَ ٱلْمُتَقَدِّمُونَ أَنَّ هٰذَا هُوَ ٱلْمَسِيحُ * لَكِنْ هٰذَا قَدْ عَرَفْنَا مِنْ أَيْنَ هُوَ * فَأَمَّا ٱلْمَسِيحُ إِذَا
27 جَآءَ فَلَيْسَ يَعْلَمُ أَحَدٌ مِنْ أَيْنَ هُوَ * فَرَفَعَ يَسُوعُ صَوْتَهُ بِمَا هُوَ يُعَلِّمُ فِي ٱلْهَيْكَلِ قَائِلًا
28 أَيَّايَ تَعْرِفُونَ وَمِنْ أَيْنَ أَنِّي تَعْلَمُونَ * وَلَمْ آتِ مِنْ ذَاتِي وَحْدِي وَلٰكِنَّ ٱلَّذِي أَرْسَلَنِي
29 حَقٌّ * ٱلَّذِي لَسْتُمْ تَعْرِفُونَهُ أَنْتُمْ * وَأَنَا أَعْرِفُهُ لِأَنِّي مِنْهُ وَهُوَ أَرْسَلَنِي * فَأَرَادُوا مَسْكَهُ لٰكِنْ
30 لَمْ يَمُدَّ أَحَدٌ إِلَيْهِ يَدًا لِأَنَّ سَاعَتَهُ لَمْ تَكُنْ جَآءَتْ بَعْدُ * وَكَثِيرُونَ مِنَ ٱلْجَمْعِ آمَنُوا بِهِ
31 وَقَالُوا هَلِ ٱلْمَسِيحُ إِذَا جَآءَ يَفْعَلُ أَكْثَرَ مِنْ هٰذِهِ ٱلْآيَاتِ ٱلَّتِي يَعْمَلُهَا هٰذَا * فَسَمِعَ ٱلْأَحْبَارُ
32 كَلَامَ ٱلْجُمُوعِ بِهٰذَا فَتَذَمَّرُوا عَلَيْهِمْ مِنْ أَجْلِهِ * ثُمَّ أَرْسَلَ رُؤَسَآءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْفَرِيسِيُّونَ شُرَطًا
33 لِيُمْسِكُوهُ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ أَنَا مَعَكُمْ زَمَانًا يَسِيرًا ثُمَّ أَنْطَلِقُ إِلَى مَنْ أَرْسَلَنِي *
34 وَتَطْلُبُونَنِي فَلَا تَجِدُونَنِي وَٱلْمَكَانُ ٱلَّذِي أَمْضِي إِلَيْهِ أَنْتُمْ لَا تَصِلُونَ إِلَيْهِ * فَقَالَ ٱلْيَهُودُ
35 فِيمَا بَيْنَهُمْ إِلَى أَيْنَ هٰذَا مُزْمِعٌ أَنْ يَذْهَبَ حَتَّى لَا نَجِدَهُ نَحْنُ * لَعَلَّهُ مُزْمِعٌ أَنْ يَذْهَبَ إِلَى شَرَقِ
ٱلْيُونَانِيِّينَ لِيُعَلِّمَ ٱلْيُونَانِيِّينَ * مَا هٰذَا ٱلْقَوْلُ ٱلَّذِي قَالَ أَنَّكُمْ تَطْلُبُونَنِي وَلَا تَجِدُونَنِي
36 وَحَيْثُ أَمْضِي إِلَيْهِ فَلَا تَقْدِرُونَ عَلَى ٱلْإِتْيَانِ إِلَيَّ *

Ne judicetis cum simulatione, sed judicate judicium justum. Dixerunt quidam ex Jerusalem; Nónne hic est ille, cujus intendebant necem? Et tamen ecce, ipse loquitur palàm & non dicunt ei quicquam. Num cèrtò jam cognoverunt primores hunc esse Christum? Sed hunc jam novimus unde sit: Christus autem cùm venerit, non sciet quisquam unde sit. Elevavit autem Jesus vocem suam dum ipse doceret in templo, dicens; Me cognoscitis, & unde venerim scitis: & non veni à me ipso solo, sed qui misit me, verax est, quem non cognoscitis vos. Et ego cognosco eum, quia ab ipso sum, & ipse misit me. Quapropter voluerunt eum apprehendere: attamen nemo extendit in eum manum, quia hora ejus non venerat adhuc. Et multi de turba crediderunt in eum, & dixerunt; Num Christus cùm venerit, faciet plura his signis quæ edit ille? Audierunt autem summi sacerdotes sermonem turbarum circa hæc, & murmuraverunt de ipsis propter eum. Deindè miserunt principes sacerdotum & Pharisæi ministros ut apprehenderent eum. Dixit autem eis Jesus; Ego permansurus sum vobiscum tempore modico, deindè vado ad eum qui misit me. Et quæretis me, & non invenietis me, & ad locum ad quem ego abiturus sum, vos non pertingetis. Dixerunt Judæi intra semetipsos; Quò hic iturus est, ut non inveniamus eum nos? nunquid iturus est ad sectam Græcorum, ut doceat Græcos; Quis est hic sermo quem dixit; Quòd quæretis me, & non invenietis me? & eò quò sum abiturus, non poteritis venire ad me?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ሊትፍትሑ፡ ለአድልዎ፡ ለገጽ፡ለለ፡ጽድቀ፡ፍትሐ፡ፍትሑ፡፡=፨ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡
25 እመሰብሐ፡ሊየሩሰሌም፡ለኵኑ፡ዝንቱ፡ውእቱ፡ ዘይሳለሡ፡ ሊይሁድ፡ይቅትልዎ፡=፨
26 ወናሁ፡ክሡተ፡ይትናገሮሙ፡ወአልቦ፡ ዘይብልዎ፡ለእመሬኑ፡ እንጋ፡መኃለክት፡ኵሙ፡ው
27 እቱ፡ክርስቶስ፡ለሣእ፡፡=፨ ወቤሕቱ፡ ለዝሰ፡ናሉሮ፡እመ፲ይቱ፡ውእቱ፡ወክርስቶስ
28 ሰ፡ላመ፡ይመጽእ፡ለልቦ፡ ዘየሉሮ፡ እመኃበ፡ ይመጽእ፡፡=፨ ወከልሖ፡ እግዚእ፡ሊየ
ሱስ፡በመኵራብ፡ እንዘ፡ይጫህር፡ ወይቤሎሙ፡ሊተኑ፡ ታላመሬኒ፡ ወታላመሬ፡ እመ
29 ላይቱ፡ ለነ፡ ወለኒየኒ፡ ሊመጸእኩ፡ ለባ፡ ሃሎ፡ ጸድቅ፡ ዘፈነወኒ ፡ ዘሊታለሙርዎ፡ለ
30 ንትሙ፡፡=፨ ወለእሰ፡ ለለመሮ፡ እስመ፡ እመኃቤሁ፡ ለነ፡ ወውእቱ፡ ፈነወኒ፡፡=፨ ወ
ፈቀዱ፡ ይእኅዝመ ፡ ወለልቦ፡ ዘለእለሠለ፡ እዴሁ፡ ባዕሊሁ ፡ እስመ ፡ ዒደ ፡ ሊበጽሐ፡
ጌዜሁ፡፡=፨

በጥልቀተ፡ ፈሲካ፡ መኽብ፡=፨

31 ወእመ፡ውእቱ፡ ሰብእ፡ብዙኃን፡ እለ፡ለመኑ፡ ቦቱ፡ እመሕዝብ፡ወይቤሉ፡ለጌ፡ ይመ
32 ጽእ፡ክርስቶስ፡ ቦኑ፡ ፈድፋደ፡ተለመረ፡ ዘይገብር፡ ዘመዘ፡ገብረ፡ዝንቱ፡፡=፨ ወሰመ
ዑ፡ ፈረሳዊያን፡ኵመ፡ለንጥርጥሩ፡ ሕዝብ፡ በእንቲላሁ፡ ዘንተ፡ወለለኩ፡ሊቃነ፡ካህና
33 ት፡ ወፈሪሳዊያን፡ ወጲላሞ፡ ኵመ፡ ይእኅዝመ፡፡=፨ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡
34 ዒደ፡ ሕደጠ፡መዋዕለ፡ ሃለውኩ፡ ለመኬክሙ፡ ወለሐውር፡ ኀበ፡ ዘፈነወኒ፡፡=፨ ወተኀ
35 ሠሡኒ፡ ወሊትረክቡኒ፡ ወኀበ፡ለነ፡ለለሐውር፡ለንትሙ፡ሊትክሉ፡ መጺለ፡፡=፨ ወይቤ
ሉ፡ ለይሁድ፡ በቤናቲሆሙ፡ ለይቴኑ፡ ይሐውር፡ ዝንቱ፡ ዘሊንረክቦ ፡ ንሕነ፡፡ውስተ፡
36 ብሑረ፡ ለረጫኑ፡ እንጋ፡ ይሐውር ፡ ወይጫህሮሙ ፡ ለለርጫ፡፡=፨ ወመንትኑ፡ ዝን
ቱ፡ ነገር፡ ዘይብለነ፡ ተኀሠሡኒ፡ ወሊትረክቡኒ ፡ ወኀበ ፡ ለሐውር፡ ለነ፡ ለንትሙ፡ሊ
ትክሉ፡ መጺለ፡፡=፡

Ne judicate ad complacendum personæ, sed justum judicium judicate. Et fuerunt qui dixerunt ex hominibus Hierusalem, Nónne hic est quem quærunt Judæi trucidare eum? Et ecce palàm loquitur iis, & nihil est quod dicunt ei. Nónne cognoverunt igitur principes, quòd ille *est* Christus verè. Sed hunc scimus unde est: & Christus quum venerit, nemo cognoturus est unde venit. Et clamavit Dominus Jesus in templo, docens, & dicens iis; Nónne me scitis, & scitis unde sim? Et egomet non veni, sed est Verus qui misit me, quem nescitis vos. Et ego scio eum, quia ex illo sum, & ipse misit me. Et voluerunt prehendere eum: & nemo fuit qui sustulit manum suam in eum, quia nondum venerat tempus ejus.

In pollutione paschatis lectio.

Et ex illa turba multi *erant* qui crediderunt in eo ex populo, & dixerunt; Quum venerit Christus, num plura signa faciet quam fecit hic? Et audierunt Pharisæi quòd murmurárent populi de eo hoc: & miserunt principes sacerdotum & Pharisæi, ministros eorum, ut prehenderent eum. Et dixit iis Dominus Jesus; Adhuc paucos dies sui vobiscum, & ibo ad eum qui misit me. Et quæretis me, & non invenietis me: & ubi ego ibo, *eò* vos non poteritis venire. Et dixerunt Judæi inter se; Quò proficiscetur hic, quòd non inveniemus eum nos? num in regionem Gentium igitur proficiscetur, & docebit Gentes? Et quinam *est* hic sermo quem dixit nobis; Quæretis me, & non invenietis me: & ubi ibo ego, *eò* vos non poteritis venire?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

جماعت از بهر او چنین مي گويند * ايشان وبزرگان امامان عوانانرا فرستادند * تا اورا
33 بگيرند * * عيسي گفت اندك روزگار† ديگر با شما هستم * وبروم پيش انك مرا فرستاد *
34 35 * پس ازان مرا بخواهيد ونيابيد * وهر كجا كه من باشم * شما نتوانيد امدن * * يهوديان
درنفس خود گفتند اين كس كجا رود كه ما او را درنتوانيم يافتن * مگر در
36 ولايت بيگانه * ودر خواهد رفتن * تا حنيفيانرا بياموزاند * * چيست اين سخن كه گفت
مرا بجوييد ونيابيد * ودر هر كجا كه من باشم * شما نتوانيد امدن *

turba de eo sic dicerent: ipsi igitur & maximi sacerdotum ministros miserunt, ut eum prehenderent. Jesus ergo dixit; Modicum temporis adhuc vobiscum sum, & ibo ad eum qui me misit. Posthac me quæretis & non invenietis: & ubicunque ego fuero, vos non poteritis venire. Judæi in animo suo dicebant; Hic homo quò vadit, ut nos eum non possimus invenire? Nunquid in locum peregrinum & longinquum abibit, ut ethnicos doceat? Quis est hic sermo quem dixit; Me quæretis & non invenietis, & quocunque ego fuero, vos non poteritis venire.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς, εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε, λέγων, Ἐάν
38 τίς διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποταμοὶ
39 ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. (Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος, οὗ
ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν Πνεῦμα ἅγιον· ὅτι
Jesus nondum erat glorificatus.) *Multi ergò ex* turba *audientes sermonem*, dicebant;
40 ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.) Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τοῦ λόγου, ἔλεγον,
Hic est verè Propheta. Alii dicebant; Hic est Christus: *alii* autem dicebant;
41 Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον,
Non enim ex Galilæa Christus venit? Nónne Scriptura dicit; Quia ex semine
42 Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, Ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος
David, & de Bethlehem *vico* ubi erat David, Christus venit? Dissensio itaque
43 Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Σχίσμα οὖν
in turba facta est propter eum. Quidam autem volebant ex ipsis apprehendere eum.
44 ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν.
sed nemo *immisit* super eum manus. Venerunt ergò ministri ad Pon-
45 ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχι-
tifices & Pharisæos, & dixerunt eis illi; Quarè non adduxistis illum? Re-
ερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; Ἀπε- 46
sponderunt ministri; Nunquam sic locutus est homo, sicut hic homo.
κρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.
Responderunt ergò eis Pharisæi; Numquid & vos seducti estis? Numquid aliquis
Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; Μή τις 47
ex principibus credidit in eum, aut ex Pharisæis? Sed turba hæc non 48
ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ 49
noscens legem, maledicti sunt. *Dicit* Nicodemus ad eos, (ille *profectus*
γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι. Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, (ὁ ἐλθὼν 50
nocte ad eum,) unus *existens* ex ipsis; Numquid lex nostra judicat hominem,
νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, ὢν εἷς ἐξ αὐτῶν, Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, 51
si non audierit ab ipso priùs, & cognoverit quid faciat? Responderunt, & dixerunt
ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπον 52
ei; Numquid & tu ex *Galilæa* es? scrutare, & vide, quia Propheta ex Gali-
αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον, καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλι-
læa non *surrexit*. Et *reversus est* unusquisque in domum suam.
λαίας οὐκ ἐγήγερται. Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 53

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ... * ... * ... * ...

38 ...

39 ... * ...

40 ... * ...

41 ... * ...

42 ... * ...

43 ...

44 ... * ...

45 ... * ... * ...

46 ... * ...

47 ... * ...

48 ...

49 ... * ...

50 ...

51 ...

52 ... * ...

53 ...

Lectio in commemorationem doctorum Ecclesiæ. 21.

Die autem illo magno qui erat ultimus festi, 37
stabat Jesus & clamabat, dicens; Si quis sitit,
veniat ad me, & bibat. Quisquis credit in 38
me, sicut dixerunt Scripturæ, flumina aquæ
vivæ fluent ex ventre ejus. Hoc autem dice- 39
bat de Spiritu, quem accepturi erant ii qui
crederent in eum: nondum enim datus fue-
rat Spiritus, quia nondum glorificatus fuerat
Jesus. Multi autem ex turba qui audierant 40
sermones ejus, dicebant; Hic verè est Pro-
pheta. Alii dicebant; Iste est Messias. Alii 41
dicunt; Num ex Galilæa veniet Messias?
Nónne Scriptura dicit; Ex semine David, 42
& ex Beth-lehem pago ipsius David, ventu-
rum Messiam? Et factum est dissidium pro- 43
pter eum in turba. Erant autem quidam ex 44
eis qui volebant eum prehendere, sed nemo
injecit in eum manus.

Matutinis diei sabbathi hebdomadis V. Jejunii. 22.

Et venerunt ministri illi ad summos sacerdo- 45
tes & Pharisæos, dixerúntque eis Sacerdo-
tes; Quare non adduxistis eum? Dicunt 46
eis ministri; Nunquam ita locutus est homo
ut loquitur vir iste. Dicunt eis Pharisæi; 47
Num & vos seducti estis? Num quis ex pro- 48
ceribus aut ex Pharisæis credidit in eum?
Nisi populus iste qui nescit Legem, maledicti 49
sunt. Dixit eis Nicodemus unus ex ipsis, is 50
qui venerat ad Jesum noctu, Num Lex no- 51
stra reum peragit quempiam, nisi audierit ab
eo priùs, & cognoverit quid faciat? Re- 52
sponderunt, ac dicunt ei; Nunquid & tu ex
Galilæa es? scrutare, & vide prophetam ex
Galilæa non surrecturum.

Tota hæc Pericope sequens, in omnibus exemplaribus Syriacis adhuc editis, deest: quam ex instructissima Reverendissimi Præsulis Ja. Usseri *Archiep. Armachani bibliotheca depromptam exhibemus.*

Lectio quæ est de illa muliere peccatrice: quæ lectio *non est in simplici. 23.*

* ... * ...

53 ... * Ivit ergò unusquisque domum suam. 53

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 ... * ... * ... * ... *Et in die magno, qui ultimus festi* 37
erat, Jesus in pedes surrexit, &
clamavit & dixit; Si quis siti-
bundus sit, ad me veniat & aquam
bibat. Quicunque in me fidem ha- 38
buerit, quemadmodum Scriptura
dixit;

Prophetia.

Flumina aquæ vitæ è ventre ejus
manabunt. Hoc quidem de Spiritu 39
locutus est, & de iis qui in eum fi-
dem habituri essent, & eum acce-
pturi: propterea quòd nondum Spi-
ritus datus esset, ac Jesus nondum
glorificatus esset. Et multi ex illa 40
turba, qui sermonem ejus audive-
rant, dicebant; In veritate hic Pro-
pheta est. Quidam alii dicebant; 41
Hic est Christus. Alii autem dice-
bant; Nunquid Christus è Galilæa
venturus est? Nónne Scriptura di- 42
xit quòd ex semine David, ex Beth-
lehem oppido David, Christus ventu-
rus est? Et propter Jesum inter 43
turbam dissidium factum est. Et 44
erant quidam ex eis qui eum pre-
hensuri erant, sed nemo manum in
eum injecit. Et ministri & satelli- 45
tes, quos magni sacerdotes mise-
rant, reversi sunt: cúmque interro-
garent, Jesum quare non adduxissis?

Versio VULGATA LATINA.

37 In novissimo autem die magno festivitatis, stabat Jesus, & clamabat, dicens; Si quis
38 sitit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de
39 ventre ejus fluent aquæ vivæ. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glo-
40 rificatus. Ex illa ergò turba, cùm audissent hos sermones ejus, dicebant; Hic est
41 verè propheta. Alii dicebant; Hic est Christus. Quidam autem dicebant; Num-
42 quid à Galilæa venit Christus? Nonne Scriptura dicit; Quia ex semine David, &
43 de Bethlehem castello, ubi erat David, venit Christus? Dissensio itaque facta est in
44 turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus. Venerunt ergò ministri ad Pontifices, & Pharisæos. 45
Et dixerunt eis illi; Quarè non adduxistis illum? Responderunt ministri; Nun- 46
quam sic locutus est homo, sicut hic homo. Responderunt ergò eis Pharisæi; Num- 47
quid & vos seducti estis? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex 48
Pharisæis? Sed turba hæc, quæ non novit legem, maledicti sunt. Dixit Nicodemus 49
ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis; Numquid lex nostra ju- 50
dicat hominem, nisi priùs audierit ab ipso, & cognoverit quid faciat? Respode- 51
runt, & dixerunt ei; Numquid & tu Galilæus es? Scrutare Scripturas, & vide quia à 52
Galilæa propheta non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam. 53

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ عَشَرَ * Sectio decima nona.

37 * وَفِي ٱلْيَوْمِ ٱلْأَخِيرِ مِنَ ٱلْعِيدِ ٱلْعَظِيمِ وَقَفَ يَسُوعُ
38 يُنَادِي قَائِلاً مَنْ كَانَ عَطْشَانَ فَلْيُقْبِلْ إِلَيَّ وَيَشْرَبْ * كُلُّ مَنْ يُؤْمِنُ بِي كَمَا قَالَ ٱلْكِتَابُ يَنْبَعُ
39 مِنْ بَطْنِهِ أَنْهَارُ مَاءِ ٱلْحَيَاةِ * وَإِنَّمَا قَالَ هٰذَا لِأَجْلِ ٱلرُّوحِ ٱلَّذِي كَانَ ٱلْمُؤْمِنُونَ بِهِ مُزْمِعِينَ أَنْ
40 يَقْبَلُوهُ * لِأَنَّ رُوحَ ٱلْقُدُسِ لَمْ يَكُنْ أَتَى مِنْ أَجْلِ أَنَّ يَسُوعَ لَمْ يَكُنْ مُجَّدَ بَعْدُ * وَقَوْمٌ مِنَ ٱلْجَمْعِ
41 لَمَّا سَمِعُوا كَلَامَهُ قَالُوا هٰذَا ٱلنَّبِيُّ حَقًّا * وَآخَرُونَ كَانُوا يَقُولُونَ هٰذَا هُوَ ٱلْمَسِيحُ * وَقَالَ آخَرُونَ هَلِ
42 ٱلْمَسِيحُ مِنَ ٱلْجَلِيلِ يَأْتِي * أَلَيْسَ قَدْ قَالَ ٱلْكِتَابُ أَنَّ مِنْ نَسْلِ دَاوُدَ مِنْ بَيْتِ لَحْمٍ ٱلْقَرْيَةِ ٱلَّتِي
43 كَانَ دَاوُدُ فِيهَا يَأْتِي ٱلْمَسِيحُ * فَوَقَعَ بَيْنَ ٱلْجُمُوعِ حِلْفٌ مِنْ أَجْلِهِ * وَكَانَ أُنَاسٌ مِنْهُمْ يُرِيدُونَ
44 مَسْكَهُ لٰكِنْ لَمْ يُلْقِ أَحَدٌ عَلَيْهِ يَدًا * وَٱنْصَرَفَ أُولٰئِكَ ٱلشُّرَطُ إِلَى عُظَمَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْفَرِيسِيِّينَ *
45 فَقَالَ لَهُمْ أُولٰئِكَ لِمَ لَمْ تَأْتُوا بِهِ * فَأَجَابَ ٱلشُّرَطُ لَا يَتَكَلَّمُ مَا نَطَقَ أَحَدٌ قَطُّ مِثْلَمَا تَكَلَّمَ بِهِ هٰذَا
46 ٱلرَّجُلُ * فَقَالَ لَهُمُ ٱلْفَرِيسِيُّونَ لَعَلَّكُمْ أَيْضًا قَدْ ضَلَلْتُمْ * أَرَأَيْتُمْ أَحَدًا مِنَ ٱلرُّؤَسَاءِ أَوْ مِنَ
47 48 ٱلْفَرِيسِيِّينَ آمَنَ بِهِ * إِلَّا هٰذَا ٱلشَّعْبَ ٱلَّذِي لَا يَعْرِفُ ٱلنَّامُوسَ وَهُمْ مَلَاعِينُ * قَالَ لَهُمْ نِيقُودِيمُسَ
49 50 أَحَدُهُمُ ٱلَّذِي كَانَ أَقْبَلَ إِلَى يَسُوعَ لَيْلًا * هَلْ نَامُوسُنَا يَدِينُ أَحَدًا إِلَّا حَتَّى يَسْمَعَ مِنْهُ أَوَّلًا
51 52 وَيَعْرِفَ مَاذَا فَعَلَ * فَأَجَابُوهُ قَائِلِينَ هَلْ أَنْتَ أَيْضًا مِنَ ٱلْجَلِيلِ * فَٱبْحَثْ وَٱنْظُرْ أَنَّهُ لَيْسَ يَقُومُ
53 نَبِيٌّ مِنَ ٱلْجَلِيلِ * فَمَضَى كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ إِلَى مَوْضِعِهِ *

Et in die postremo solemitatis maximo, 37
stetit Jesus proclamans ac dicens; Qui
est sitibundus, veniat ad me, & bibat.
Quicunque credit in me, sicut dixit Scri- 38
ptura, scatebunt è ventre ipsius flumina
aquæ vitæ. Et verò dixit hoc de Spiri- 39
tu, quem erant credentes in eum acce-
pturi: nam Spiritus sanctus nondum ve-
nerat, quia Jesus non fuerat glorificatus
adhuc. Et quidam è turba quum audis- 40
sent verba ejus, dixerunt; Hic est ille
propheta certissimè. Et alii dicebant; 41
Hic est Christus. Et dixerunt alii; Nun- 42
quid Christus à Galilæa veniet? Nonne
dixit Scriptura, quòd ex semine David,
ex Bethlehem civitate, in qua erat Da-
vid, venturus est Christus? Et accidit 43
inter turbas dissensio propter eum. Et 44
quidam ex eis volebant apprehendere
eum, attamen non injecit quisquam in
eum manum. Et abierunt illi mini- 45
stri ad summos sacerdotes & Phari-
sæos: Et dixerunt eis ipsi; Quare non
adduxistis illum? Responderunt mi- 46
nistri; Quia nemo locutus est unquam
similia his quæ locutus est hic vir. Di- 47
xerunt eis Pharisæi; Nunquid vos
etiam aberrástis? Vidistisne ullum ex 48
principibus aut ex Pharisæis credi-
disse in eum, Præter hanc turbam quæ 49
ignorat legem, & sunt maledicti? Ait 50
illis Nicodemus unus ex ipsis, qui ve-
nerat ad Jesum nocte; Numquid lex 51
nostra judicat quempiam nisi quoad au-
dierit eum priùs, & cognoverit quid
patrárit? Respondérunt ei, dicentes; 52
Num tu quoque es ex Galilæa? Per-
quire & vide quòd non surgat prophe-
ta ex Galilæa. Et abiit unusquisque 53
ex eis in locum suum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወበይእቲት : ዕለት : በዓል : ዓቢይ : ቆመ : ኢግዚእ : ኢየሱስ : ወጸልአ : ወይቤ :
38 ዘጸምአ : ይምጽእ : ኀቤየ : ወይስተይ ::=: ወዘኒ : የአምን : ቢየ : በጎመ : ይቤ :
39 መጽሐፍ :: ለፍሳን : ማየ : ሕይወት : ይውሕዝ : እምኀርሡ ::=: ወዘኒ : ዘይቤ :
ኀምዝ : በእንተ : መንፈስ : ቅዱስ : ዘሃለውው : ይነሥኡ : እለ : የአምኑ : ቦቱ :
40 እስመ : ለልቦሙ : መንፈስ : ቅዱስ : ወኢየሱስኒ : ዓዲሁ : ኢተከብሐ ::=: ወብዙኃን :
እምሕዝብ : ሰሚዖሙ : ዘንተ : ነገረ : ይቤሉ : ለማን : ነቢይ : ውእቱ : ገንቱ ::=:
41 ወቦ : እለ : ይቤሉ : ክርስቶስ : ውእቱ : ወመንፈቆሙ : ይቤሉ : ቦኑ : እመገሊላ :
42 ይመጽእ : ክርስቶስ ::=: አኮኑ : ይቤ : መጽሐፍ : እመዘርአ : ደዊት : ወእ
43 መቤተ : ልሔም : ሃገረ : ደዊት : ይመጽእ : ክርስቶስ ::=: ወተጋብኡ : ወተጋ
44 እዙ : ወተናፈቁ : ለሕዝብ : ብቤናቲሆሙ : በእንቲአሁ ::=: ወቦ : እለ : ፈቀዱ :
45 ይእኅዝዎ : ወለልቦ : ዘለንአሠ : እደሁ : ለዕሌሁ ::=: ወተሰወጡ : ወዓቢሆ
ሙ : ለቢቃኑ : ካህናት : ወለፈሪሳዊያን :: ወይቤልዎሙ : እልክቱ : እሮ : ዘለኢያም
46 ጸእክዎ ::=: ወለውሥኡ : ወዓቢሆሙ : ወይቤልዎሙ : ግሙራ : ሊተናገረ : ሰ
47 ብእ : ከማሁ : ለውእቱ : ብእሲ ::=: ወለውሥኡ : ፍሪሳዊያን : ወይቤልዎሙ :
48 ትጌግዩ : እንትሙኒ ::=: ቦኑ : እመለእክት : ወእመፈሪሳዊያን : ዘአምኑ : ቦቱ ::=: ዘአ
49 ንበለ : እሉ : ጊጥያን : ሰብእ : እለ : ሊያእመሩ : ሖፅተ ::=: ወይቤሎሙ : ኒቆ
50 ዲሞስ : ዘሖረ : ኀቤሁ : ቀደሙ : ለሊተ : ዘሐዱ : እመኔሆሙ ::=: ኦፅትክሙ
51 ኑ : ትኴንኖ : ለሰብእ : ዘኢሰተቱ : ቀደሙ : መግቦሮ : ዘገብረ : ወያእመረ :
52 መግቦሮ ::=: ወይቤልዎ : እንተሂ : እመገሊላኑ : እንተ : ሳሠሠ : ትር
53 እይ : ከመ : እመገሊላ : ኢይትነሣእ : ነቢይ ::=: ወገብለ : ለለ : ለሐዱ : ወ
እተ : ቤቱ ::=:

Et in ultimo die festi magni, stetit Dominus Jesus, & clamavit, & dixit; Qui 37
sitivit, veniat ad me, & bibat. Et qui credit in me, sicut dixit Scriptura, flu- 38
mina aquæ vivæ fluent ex ventre ejus. Et hoc quidem quod dixit *fuit* uti de 39
Spiritu sancto, quem accepturi erant credentes in eo: quia non habuerunt
Spiritum sanctum, & Jesus adhuc non glorificatus fuerat. Et multi è tur- 40
ba audientes hunc sermonem dixerunt; Verè propheta est hic. Et fuerunt 41
qui dixerunt, Christus est: & pars eorum dixerunt, Num à Galilæa veniet
Christus? Nónne dicit Scriptura; Ex semine David, & ex Bethlehem vico 42
David, veniet Christus? Et congregati sunt, & altercati sunt, & divisi 43
sunt populi inter se propter hoc. Et fuerunt qui voluerunt prehendere 44
eum, & nemo fuit, qui sustulit manum suam in eum. Et reversi sunt mi- 45
nistri principum sacerdotum, & Pharisæorum, & dixerunt iis illi; Quomo-
do *fuit* quòd non adduxistis eum? Et responderunt ministri eorum, & dixe- 46
runt iis; Nunquam loquutus est homo ut iste vir. Et responderunt Pharisæi, 47
& dixerunt iis; Erratis vos etiam? Num ex principibus, & ex Pharisæis 48
sunt qui credunt in eo, Præter hos erraticos homines qui nesciunt legem? 49
Et dixit iis Nicodemus, qui venerat ad eum primò nocte, unus ex illis; 50
Num lex vestra judicat hominem, cujus non inquisiverunt primò opus ejus 51
quod fecit, & cognoscunt opus ejus? Et dixerunt ei; Tu etiam, nunquid ex 52
Galilæa es? scrutare, videbis quòd ex Galilæa non surget propheta. Et re- 53
versus est unusquisque in domum suam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 * عوانان گفتند گه گسي از قديم بدين نوع سخن گه او مي گويد نگفته
47 48 است * معتزلان بديشان گفتند مگر شما نيز فريفته شديد * نمي ديديد گه
49 گسي از سروران * ومعتزلان بدو ايمان آورد * الا مگر جماعتي گه ناموس را نمي
50 دانند * وملعونانند * نيقوديموس يكي از ايشان گه بشب پيش عيسي مي آمد *
51 بديشان گفت * هر گز ناموس ما بر گسي واجب كند * تا نخستين ازو نشنويم * و ندانيم
52 آنچ كرد * جواب دادند وبدو گفتند * تو نيز از جليل هستي تفحص كن * وببين گه از
53 جليل پيغمبر گي خاست * [وهر گسي بخانه خود رفت]

Ministri dixerunt; Nemo quidem 46
ab antiquo hujusmodi sermone, quo
ille loquitur, loquutus est. Pharisæi 47
illis dixerunt; Nunquid vos etiam
decepti estis? Non vidistis quòd 48
quisquam ex principibus & Pha-
risæis in eum fidem habuit? Nisi 49
turba, qui legem non nôrunt, & ma-
ledicti sunt. Nicodemus, unus ex 50
eis, qui nocte ad Jesum venerat,
illis dixit; Unquámne Lex nostra 51
quenquam reum peragit, donec pri-
ùs eum audiverimus, & cognove-
rimus quid fecit? Respónsum dede- 52
runt, & ei dixerunt; Tu etiam
ex Galilæa es? Inquisitionem fac,
& dispice, è Galilæa Prophetæ
quando surrexerit. Et unusquisque 53
in domum suam ivit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

CAP. VIII. ν'.

1 2 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 Ἄγουσι δὲ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 5 λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη. Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι. Σὺ οὖν τί λέγεις; 6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. 8 Καὶ πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα. 10 Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ, Ἡ γυνὴ, Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδείς σε κατέκρινεν; 11 Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδείς, Κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω. πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

1 Iesus autem perrexit in montem Olivarum. 2 Mane autem iterùm venit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. 3 Adducunt autem Scribæ & Pharisæi ad eum mulierem in adulterio deprehensam: & statuentes eam in medio, 4 5 Dicunt ei; Magister, hæc mulier deprehensa est in ipso furto adulterans. In autem lege Moyses nobis mandavit hujusmodi lapidari. Tu ergò quid dicis? 6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut haberent accusare eum. At Jesus deorsùm inclinans, digito scribebat in terram. Ut autem perseverarent interrogantes eum, erectùm ait ad eos; 7 Qui sine peccato est vestrùm, primus lapidem in illam jaciat. Et iterum deorsùm inclinans, scribebat in 8 terram. 9 Ii autem audientes, & à conscientia redarguti, exibant unus post unum, incipientes à senioribus usque extremos: & relictus est solus Jesus, & mulier in medio stans. 10 Erectus autem Jesus, & neminem spectans præter mulierem, dixit ei; Mulier, ubi sunt illi accusatores tui? nemo te condemnavit? 11 Illa autem dixit; Nemo, Domine. Dixit autè ei Jesus; Nec ego te condemno. Vade, & non ampliùs peccato.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

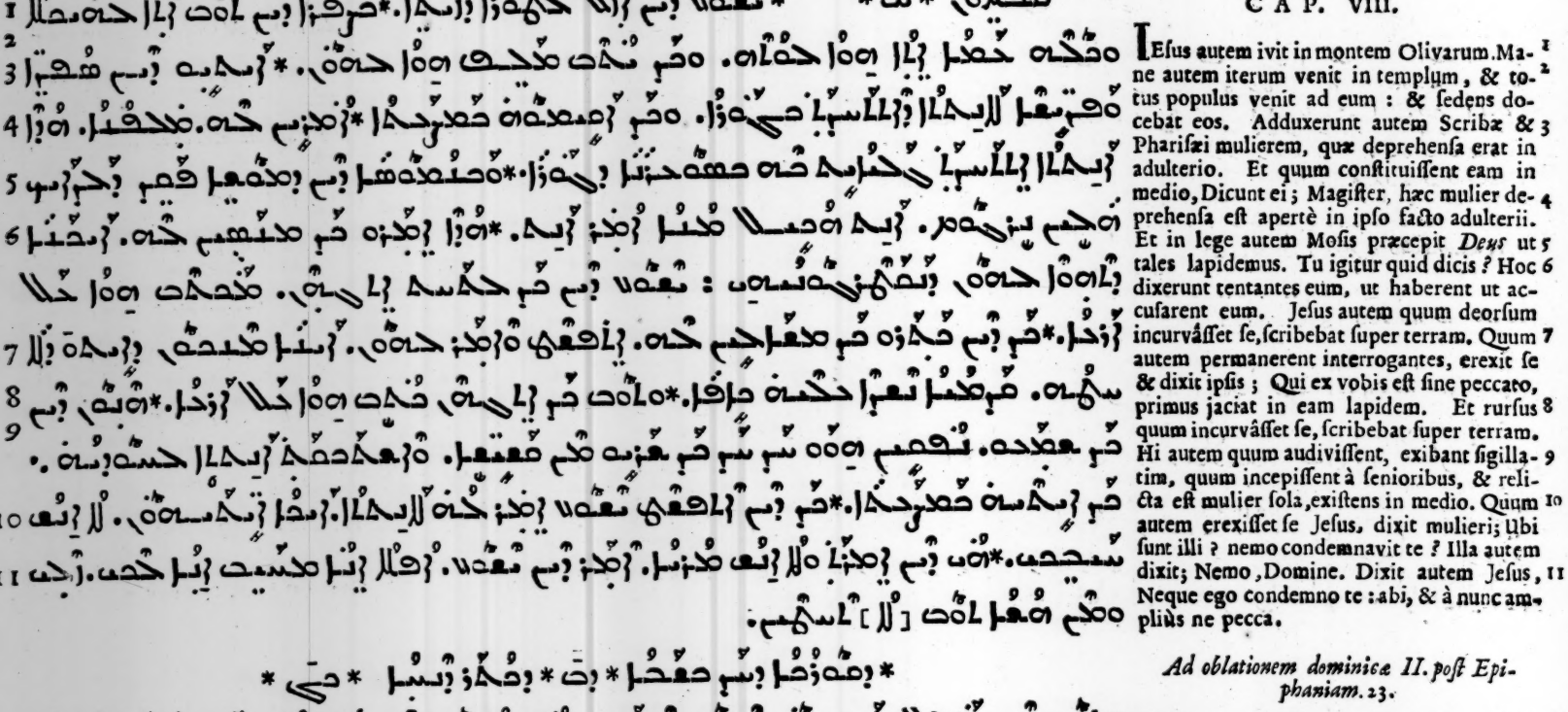

CAP. VIII.

1 Iesus autem ivit in montem Olivarum. 2 Mane autem iterum venit in templum, & totus populus venit ad eum: & sedens docebat eos. 3 Adduxerunt autem Scribæ & Pharisæi mulierem, quæ deprehensa erat in adulterio. Et quum constituissent eam in medio, 4 Dicunt ei; Magister, hæc mulier deprehensa est apertè in ipso facto adulterii. 5 Et in lege autem Mosis præcepit *Deus* ut tales lapidemus. Tu igitur quid dicis? 6 Hoc dixerunt tentantes eum, ut haberent ut accusarent eum. Jesus autem quum deorsum incurvâsset se, scribebat super terram. 7 Quum autem permanerent interrogantes, erexit se & dixit ipsis; Qui ex vobis est sine peccato, primus jaciat in eam lapidem. 8 Et rursus quum incurvâsset se, scribebat super terram. 9 Hi autem quum audivissent, exibant sigillatim, quum incepissent à senioribus, & relicta est mulier sola, existens in medio. 10 Quum autem erexisset se Jesus, dixit mulieri; Ubi sunt illi? nemo condemnavit te? 11 Illa autem dixit; Nemo, Domine. Dixit autem Jesus, Neque ego condemno te: abi, & à nunc ampliùs ne pecca.

Ad oblationem dominicæ II. post Epiphaniam. 23.

12 Rursum autem allocutus est eos Jesus, & ait; Ego sum Lux mundi: qui post me venit, non ambulabit in tenebris, sed inveniet sibi lumen vitæ. 13 Dicunt ei Pharisæi; Tu de teipso testificaris, testimonium tuum non est verum. 14 Respondit Jesus & dixit eis; Etiamsi ego testificer de meipso, verum est testimonium meum, quippe qui noverim unde venerim, & quò vadam: vos autem nescitis unde venerim, neque quò vadam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

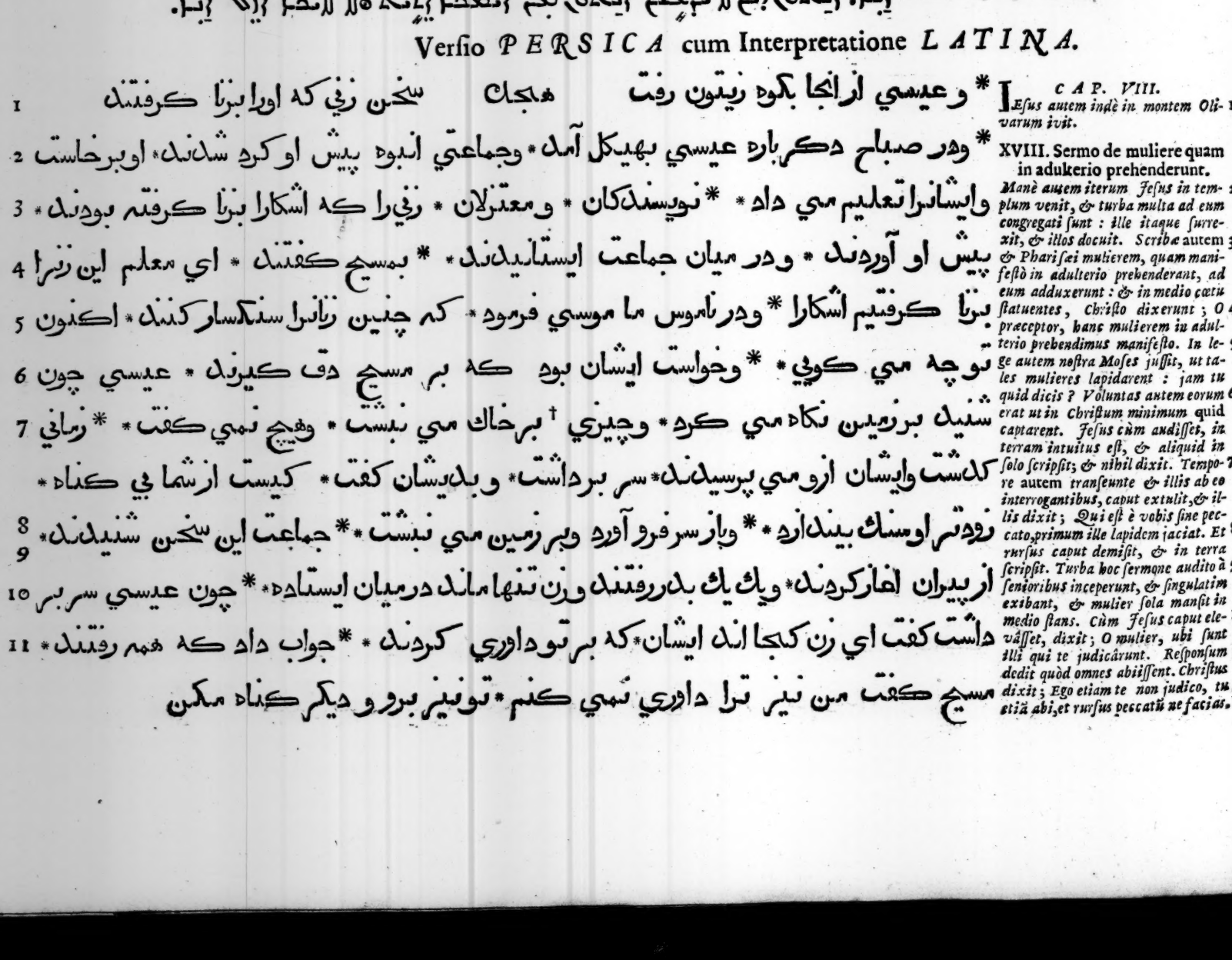

CAP. VIII.

1 Iesus autem indè in montem Olivarum ivit.

XVIII. Sermo de muliere quam in adulterio prehenderunt.

2 Manè autem iterum Jesus in templum venit, & turba multa ad eum congregati sunt: ille itaque surrexit, & illos docuit. 3 Scribæ autem & Pharisæi mulierem, quam manifestò in adulterio prehenderant, ad eum adduxerunt: & in medio cœtu statuentes, 4 Christo dixerunt; O præceptor, hanc mulierem in adulterio prehendimus manifesto. 5 In lege autem nostra Moses jussit, ut tales mulieres lapidarent: jam tu quid dicis? 6 Voluntas autem eorum erat ut in Christum minimum quid captarent. Jesus cùm audisset, in terram intuitus est, & aliquid in solo scripsit; & nihil dixit. 7 Tempore autem transeunte & illis ab eo interrogantibus, caput extulit, & illis dixit; Qui est è vobis sine peccato, primum ille lapidem jaciat. 8 Et rursus caput demisit, & in terra scripsit. 9 Turba hoc sermone audito à senioribus inceperunt, & singulatim exibant, & mulier sola mansit in medio stans. 10 Cùm Jesus caput elevâsset, dixit; O mulier, ubi sunt illi qui te judicârunt. 11 Responsum dedit quòd omnes abiissent. Christus dixit; Ego etiam te non judico, tu etiã abi, et rursus peccatũ ne facias.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VIII.

1 JEsus autem perrexit in Montem oliveti: Et diluculò iterùm venit in tem-
2 plum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt au-
3 tem Scribæ, & Pharisæi, mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in
4 medio, Et dixerunt ei; Magister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio.
5 In lege autem Moyses mandavit nobis hujusmodi lapidare. Tu ergò quid dicis?
6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. Jesus autem incli-
7 nans se deorsùm, digito scribebat in terra. Cùm ergò perseverarent interrogan-
8 tes eum, erexit se, & dixit eis; Qui sine peccato est vestrùm, primus in illam la-
9 pidem mittat. Et iterùm se inclinans, scribebat in terra. Audientes autem unus post unum exibant, incipientes à senioribus: & remansit solus Jesus, & mulier in medio stans. Erigens autem se Jesus, dixit ei; Mulier, ubi sunt, qui te ac-
10 cusabant? nemo te condemnavit? Quæ dixit; Nemo, Domine. Dixit autem
11 Jesus; Nec ego te condemnabo: Vade, & jam amplius noli peccare. Iterùm
12 ergò locutus est eis Jesus, dicens; Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergò ei Pharisæi; Tu de te-
13 ipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit Jesus,
14 & dixit eis; Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio undè veni, & quò vado: vos autem nescitis undè venio, aut quò vado.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. VIII.

1 * ومضى يسوع الي جبل الزيتون * وادلج باكرا الي الهيكل * وجاء اليه جميع الشعب وجلس
2 يعلمهم * فقدم اليه الكتبة والفريسيون مراة وجدت في زناء واوقفوها في الوسط * وقالوا له يا
3 4 معلم هذه المراة وجدناها في زناء * وفي ناموس موسي يوصي ان نرجم فمادا تقول انت * قالوا
5 6 هذا ليجدوا عليه علة * فاما يسوع فاطرق وكتب باصبعه على الارض * فلما استبطاوا سوالة
7 رفع راسه وقال لهم من منكم بغير خطية فليرجمها اولا بحجر * ثم اطرق وكتب على
8 الارض * فلما سمعوا هذا منه منهم النبكتت بدوا يخرجون واحدا واحدا الي ان خرج
9 الشيوخ الي اخرهم * وبقي يسوع وحده والمراة التي كانت واقفة في الوسط * فرفع يسوع راسه
10 وقال لها يا امراة اين اوليك * ولا واحد دانك * فقالت ولا واحد يا رب * فقال لها يسوع ولا انا
11 ادينك اذهبي ومن الان لا تعودي الي الخطية *

* الفصل العشرون *

12 * ثم ان يسوع كلمهم ايضا قايلا انا هو نور العالم * ومن يتبعني لا يمشي في الظلام بل
13 يجد نور الحياة * فقال له الفريسيون انت تشهد لنفسك ليست شهادتك حقا * فاجابهم يسوع
14 قايلا اني وان كنت اشهد لنفسي فشهادتي حق * لاني اعلم من اين جيت والي اين اذهب *
فاما انتم فلا علم لكم من اين اتيت ولا الي اين امضي *

CAP. VIII.

1 Contulitq; se Jesus in montem Oli-
2 varum. Et adfuit manè diluculò in tem-
plo, & venit ad eum populus, & sedit docens eos. Adduxerunt autem ad eum
3 Scribæ & Pharisæi mulierem quæ in-
4 ventæ fuerat in adulterio, & statuerunt eam in medio. Et dixerunt ei; Magi-
5 ster, hanc mulierem invenimus in adul-
6 terio. Et in lege Moysi præcipitur ut la-
pidetur: quid ergò dicis tu? Dixerunt hoc ut invenirent contra eum causam.
7 At Jesus demisit oculos, & scripsit digi-
to suo super terram. Cumque distulissent interrogare eum, elevavit caput suum,
8 & dixit eis; Qui ex vobis sine peccato est, jaciat in eam primus lapidem. Dein-
9 dè oculos demisit, & scripsit super ter-
ram. Cùm autem audissent hoc ab eo (in-
telligentes reprehensionem) cœperunt exire singillatim, quoad exissent seniores usque ad ultimum. Et remansit Jesus so-
10 lus, & mulier quæ stabat in medio. Ele-
vavit autem Jesus caput suum, & di-
11 xit ei; Mulier, ubi sunt illi? Ne unus quidem te condemnavit? Dixit; Ne unus quidem, Domine. Dixit ei Jesus; Neque ego condemno te. Vade, et ampliùs ne revertaris ad peccatum.

Sectio vigesima.

12 Præterea Jesus allocutus est eos iterum, dicens; Ego sum Lux mundi: & qui se-
quitur me, non ambulabit in tenebris, sed inveniet lumen vitæ. Dixerunt ei Pha-
13 risæi; Tu testaris tibi ipsi: non est testi-
monium tuũ verũ. Respondit eis Jesus,
14 dicens; Equidem etsi testarer mihi ipsi, testimonium meum verum esset: quia scio unde veni, & quò vado: Vobis au-
tem nulla est notitia unde venerim, ne-
que quò vadam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. VIII.

1 ፤ ወሊየሱስኒ፡ሖረ፡ደብረ፡ዘይት፡=፡ ፍበጽባሕ፡ ካዕበ፡ ቦአ፡ ሎኵራበ፡ፍተጋብኡ፡
2 ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ኀቡሁ፡ ወኀበረ፡ እንዘ፡ ይጫህሮሙ፡፡=፡
በእንተ፡ ኵናኔ፡ ብእሲት፡ዘማዊት፡፡=፡
3 ወአምጽኡ፡ኀቡሁ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረሳዊያን፡ብእሲተ፡ እስርት፡ እንተ፡ ተረክበት፡ በዝ
4 ሙት፡፡ ወአቀምዋ፡ውስጠ፡=፡ ወይቤልዎ፡ ለመምህር፡ ረከብናሃ፡ለዛቲ፡ብእሲት፡በ
5 ዝሙት፡=፡ ወበሕግኒ፡ ሠርዐ፡ሙሴ፡ከመ፡ትትወገር፡ወለንተ፡ሥንተ፡ትብል፡በለንቲላ
6 ሃ፡=፡ ወዘንተ፡ነገረ፡ ዘይቤልዎ፡ እንዘ፡ ያጫክርዎ፡ ከመ፡ ይርኅቡ፡ ሥኅንያተ፡ላዕ
ሌሁ፡ ወእግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለትሐተ፡ ለዕይንቲሁ፡ ውስተ፡ ምድር፡እንዘ፡ይጽሕፍ፡በ
7 ለጸብዒሁ፡፡=፡ ወሶቤ፡ ቆሙ፡ብዙኅ፡ተስእልዎ፡ ካዕበ፡ ወነጸረ፡ኀቤሆሙ፡ ወይቤሎ
8 ሙ፡ ዘለልቦ፡ ኀጢአተ፡ እመኔክሙ፡ ቀደሙ፡ለይግረ፡ በእብኑ፡፡=፡ ወደግሞ፡ካዕበ፡
9 ደነነ፡ኀበ፡ምድር፡እንዘ፡ ይጽሕፍ፡=፡ ወሶበ፡ ሰምዑ፡ ዘንተ፡ለኅዙ፡ይሑሩ፡በበ፡ለ
ሐዱ፡ እሙቀደሚ፡ እስከ፡ ደኅሪ፡፡ ወተረፈ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ባሕቲቱ፡ ወብእሲትሰ፡
10 ቆመት፡ውስጠ፡ኀቡሁ፡፡=፡ ወለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ለዕይንቲሁ፡ወነጸረ፡ኀቤሃ፡
11 ወይቤላ፡ለብእሲት፡ለይቱ፡ሀለው፡እሉ፡ይኴንኑኪ፡=፡ ለወ፡ሠለት፡ወትቤሎ፡ ለልቦ፡
ዘእሬሊ፡ እግዚኦ፡፡ ወይቤላ ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወአነሂ፡ለልቦ፡ ዘእኴንነኪ፡ ሖሪ፡
12 እተዊ፡ ወእሙዝ፡ደግሙ፡ሊተለብሰ፡፡=፡ ወካዕበ፡ነበቦሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤ፡
ለነ፡ ውእቱ፡ ብርሃኑ፡ ለዓለም፡ ዘተለወኂ፡ ሊይሐውር፡ ውስተ፡ ጽልምት፡ ወይረክብ፡
13 ብርሃነ፡ሕይወት፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ ፍሪሳዊያን፡ ለቢኪኑ፡ ለንተ፡ ትንእድ፡ ርሰሰበ፡ሊ
14 ኮነ፡ጽድቅ፡ስመዕከ፡፡=፡ ወለውሠለ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወይበሉሙ፡እመኂ፡ለለ የ፡ስ
መዕ፡ለርእሰየ፡ጽድቅ፡ውእቱ፡ስመዕየ፡፡ እስመ፡ለለመር፡እመኀበ፡መጸእኩ፡ወኀበሂ፡
ኣሐውር፡ ወለንትሙሰ፡ ሊታለመሬ፡እመኀበ፡ መጸእኩ፡ወኀበሂ፡ ኣሐውር፡=፡

CAP. VIII.

ET Jesus etiam profectus est *ad* Montem olivarum. Et diluculò iterum in-
2 travit templum, & congregati sunt omnes populi ad eum, & sedit docens eos.

De judicio mulieris adulteræ.

Et adduxerunt ad eum Scribæ, & Pharisæi mulierem ligatam, quæ apprehensa
3 fuit in adulterio, & statuerunt eam medio. Et dixerunt ei; Doctor, apprehen-
4 dimus hanc mulierem in adulterio: Et in lege nostra statuit Moses quòd lapi-
5 daretur, & tu quid dicis de illa? Et hunc sermonem dixerunt ei, tentantes eum,
6 ut invenirent accusationem contra eum: & Dominus Jesus inclinavit oculos suos in terram scribens cum digitis suis. Et quum instarent multùm, interro gâ-
7 runt eum iterum: & prospexit ad eos, & dixit iis; Qui non habuit peccatum ex vobis olim, dejiciat eam cum lapide. Et secundò reclinavit ad terram, scri-
8 bens. Et quum audivissent hoc, cœperunt exire singillatim, unusquisque à primo
9 ad ultimum; & remansit Dominus Jesus solus, & mulier stetit intus apud eum. Et levavit Dominus Jesus oculos suos, & aspexit ad eam, & dixit ei; Mulier, ubi
10 sunt judices tui? Respondit, & dixit ei; Nemo est quem conspicio, Domine: &
11 dixit ei Dominus Jesus, Et ego etiam nihil habeo quo judicem te, ità, vade, & denuò ne pecce. Et iterum loquutus est iis Dominus Jesus, & dixit; Ego sum
12 Lux mundi: qui sequutus est me, non ibit in tenebras, sed inveniet lumen vitæ. Et dixerunt ei Pharisæi; Num tùmet tu laudas teipsum? non est verum testimoni-
13 um tuum. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Etiamsi egomet testis *sum*
14 mihimet, verum est testimonium meum, quia scio unde veni, & quò vadam: Vos autem nescitis unde veni, & quò vadam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

XIX. Ubi dixit; Cùm Filium hominis extuleritis, tunc scietis quòd ego sum.

12 Iterùm Jesus cum illis sermonem exorsus est, & dixit; Ego sum Lux mundi: qui cunque post me venerit in tenebris non ambulabit, sed sibi lu-
13 men vitæ inveniet. Pharisæi dixe-
runt; Tu de teipso testimonium das, & testimonium tuum verum non est.
14 Jesus responsum dedit, & illis di-
xit; Etiamsi ego de me ipso testimoni-um do, testimonium meum verum est, propterea quòd scio unde veni, & quò vado: vos autem nescitis, unde veniam, aut quò proficiscemi-ni; atque etiam nescitis, unde ego veni, & quò vado.

15 Vos ſecundùm carnem judicatis, ego non judico quenquam. Et ſi judico *autem*
16 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ
ego, judicium meum verum est: quia ſolus non ſum, ſed ego, & *mittens*
ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ, καὶ ὁ πέμψας
me Pater. Et in lege *vestrâ* vestra ſcriptum est; Quia duorum hominum
17 με πατήρ. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, Ὅτι δύο ἀνθρώπων
teſtimonium verum est. Ego sum *teſtificans* de meipso: & *teſtatur*
18 ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ
de me *mittens* me Pater. Dicebant ergò ei; Ubi est Pater tuus?
19 περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου;
Respondit Jesus; Neque me ſcitis, neque Patrem meum. Si me ſciretis,
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου. εἰ ἐμὲ ἤδειτε, πζ
& Patrem meum ſciretis *nimirùm*. Hæc verba locutus est Jesus in γ
20 καὶ τὸν πατέρα μου ἤδειτε ἄν. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν πη
gazophylacio, docens in templo, & nemo apprehendit eum: quia necdum α
τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν· ὅτι οὔπω
venerat hora ejus. Dixit ergò iterum eis Jesus; Ego vado: &
21 ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ πθ
quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non
ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ
poteſtis venire. Dicebant ergò Judæi; Numquid interficiet ſemetipſum, quia *di-*
22 δύνασθε ἐλθεῖν. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέ-
cit; Quò ego vado, vos non poteſtis venire? Et dicebat eis; Vos de
γει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ὀκ 23
deorsùm estis, ego *ex ſurſùm* ſum: vos de mundo hoc estis, ego non ſum
τῶ κάτω ἐστὲ, ἐγὼ ὀκ τῶ ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
de mundo hoc. Dixi ergò vobis; Quia moriemini in peccatis
ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἶπον οὖν ὑμῖν, Ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις 24
veſtris. Si enim non crediderit quia ego ſum, moriemini in *peccatis veſtris*.
ὑμῶν. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.
Dicebant ergò ei; Tu quis es? Et dixit illis Jesus; Principiū *quod* & loquor
Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ,τι καὶ λαλῶ 25
vobis. Multa habeo de vobis loqui & judicare, sed *mittens* me verax est: &
ὑμῖν. Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν· κἀ- 26
ego quæ audivi ab eo, hæc loquor in *mundum*. Non cognoverunt quia Pa-
γὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πα- 27
trem eis dicebat. Dixit ergò eis Jesus; Cùm exaltaveritis filium ho-
τέρα αὐτοῖς ἔλεγε. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- 28
minis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil: sed sicut do-
θρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδὲν, ἀλλὰ καθὼς ἐδί-
cuit me Pater *meus*, hæc loquor. Et *mittens* me, *cum me* est:
δαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ. Καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν· 29
non reliquit me solum Pater: quia ego placita ei facio ſemper.
οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ· ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 Vos corporaliter judicatis, ego neminem ju-
16 dico. Veruntamen ſi judicavero, judiciū me-
um verum est: quia non ſum ſolus, ſed ego &
17 Pater meus qui miſit me. Sed & in lege ve-
18 ſtra ſcriptum est, teſtimonium duorum viro-
rum verum esse. Ego ſum qui teſtificor de me-
ipso, & Pater meus qui miſit me, teſtatur de
19 me. Dicunt ei; Ubi est tuus Pater? reſpon-
dit Jesus, & dixit eis; Neque me nôſtis, ne-
que Patrem meum: ſi me nôſſetis, & Patrem
meum nôſſetis. Hæc verba locutus est in Ga-
20 zophylacio dum doceret in templo: & nemo
prehendit eum, nondum enim venerat hora
ejus. Dixit eis iterum Jesus; Ego vado, &
21 quæretis me, ac moriemini in peccatis ve-
ſtris: & quò vado, vos non poteſtis venire.
22 Dicunt Judæi; Num fortè interfecturus est ſe-
ipſum, qui dicat, Quò ego vado, vos non po-
23 teſtis venire? At dixit eis; Vos ex inferis
eſtis, & ego ex ſupernis: Vos eſtis
ex hoc mundo, ego non ſum ex hoc mundo.
24 Dixi vobis, vos morituros eſſe in pec-
catis veſtris: niſi enim crediderit me *eum*
eſſe, moriemini in peccatis veſtris. Dicunt
25 Judæi; Tu quis es? Dixit eis Jesus; Etiamſi
cœperim loqui vobiſcum, Multa *tamen* mihi
26 ſunt contra vos dicenda & judicanda. Sed is
qui me miſit, verax est: & ego quæ audivi
ab eo, hæc ipſe loquor in mundo. Neque
27 noverunt eum de Patre ipſis verba facere.

Lectio feriæ IV. hebdomadis Candidatorum. 24.

28 Dixit eis iterum Jesus; Quum extuleritis
Filium hominis, tunc agnoſcetis me *eum* eſ-
ſe, nihilque propriâ ſponte facere: ſed ſicut
docuit me Pater meus, ſimiliter ipſe loquor.
29 Et qui me miſit mecum eſt, neque me reli-
quit ſolum Pater meus, quoniam ego quod
gratum est ei, facio ſemper.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 *Vos enim carnales eſtis: ego autem*
16 *quemquam non judico. Et ſi ju-*
dico, judicium meum rectum eſt: eò
quòd ſolus non ſum, ſed ego &
17 *Pater meus, qui me miſit. In le-*
ge autem veſtra ſcriptum eſt, quòd
teſtimonium duorum hominum ve-
rum eſt. Ego ſum qui de meipſo teſti-
18 *monium do: & Pater meus, qui me*
miſit, de me teſtimonium dat. Ad
19 *Jeſum dixerunt; Pater tuus ubi eſt?*
Nobis oſtende. Reſponſum dedit; Ne
me quidem nôſtis, neque Patrem meu-
m: quòd ſi Patrem meum nôſſetis, me quoque nôſſetis. Hæc dixit
20 *in gazophylacio eorum, quo tempore*
in templo doceret, & nemo eum pre-
hendit, eò quòd nondum tempus ejus
advenisſet. Rurſus Jeſus illis di-
21 *xit; Ego abibo, & vos me quæretis,*
& in peccato veſtro moriemini: at-
tamen quò ego vado, vos non po-
teſtis venire. Judæi dixerunt;
22 *Nunquid ſe interficiet, quòd dixit;*
Quocunque ego vado vos non po-
teſtis venire? Et rurſus illis di-
23 *xit; Vos infernè eſtis, & ego ſu-*
pernè ſum: vos ex hoc mundo eſtis,
& ego ex hoc mundo non ſum. Vo-
24 *bis itaque dixi; Vos in peccato*
veſtro moriemini: & rurſus di-
co, quòd niſi fidem habueritis, in-
dubitatò in peccatis veſtris mo-
riemini.

Versio VULGATA LATINA.

15 16 Vos secundùm carnem judicatis; ego non judico quenquam: Et si judico
ego, judicium meum verum est, quia solus non sum: sed ego, & qui mi-
17 sit me, Pater. Et in lege vestra scriptum est; Quia duorum hominum testi-
18 monium verum est. Ego sum, qui testimonium perhibeo de meipso: &
19 testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater. Dicebant ergò ei; Ubi
est Pater tuus? Respondit Jesus; Neque me scitis, neque Patrem meum: si
20 me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis. Hæc verba locutus est Jesus
in gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehendit eum, quia nec-
21 dum venerat hora ejus. Dixit ergò iterùm eis Jesus; Ego vado, & quæ-
retis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non potestis
22 venire. Dicebant ergò Judæi; Numquid interficiet semetipsum, quia dixit;
Quò ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis; Vos de deorsùm 23
estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc
mundo. Dixi ergò vobis, Quia moriemini in peccatis vestris: si enim non 24
credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergò ei; 25
Tu quis es? Dixit eis Jesus; Principium, qui & loquor vobis. Multa ha- 26
beo de vobis loqui, & judicare: sed qui me misit, verax est: & ego quæ
audivi ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognoverunt quia Patrem ejus 27
dicebat Deum. Dixit ergò eis Jesus; Cùm exaltaveritis Filium hominis, tunc 28
cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater,
hæc loquor: Et qui me misit, mecum est, & non reliquit me solum: quia 29
ego, quæ placita sunt ei, facio semper.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * أنتم إنما تدينون جسدياً وأنا لا أدين أحداً * وإن أنا دنت فدينوني حق هو لأني لست وحدي
17 18 بل أنا والآب الذي أرسلني * وقد كتب في ناموسكم أن شهادة رجلين حق هي * أنا أشهد
19 لنفسي * وأبي الذي أرسلني يشهد لي * فقالوا له أين هو أبوك * فأجابهم يسوع ما تعرفوني ولا
20 تعرفون أبي * لو كنتم تعرفونني لعرفتم أبي أيضاً * هذا الكلام قاله في الخزانة وهو يعلم في الهيكل
ولم يمسكه أحد لأن ساعته لم تكن جاءت * الفصل الحادي والعشرون *

Vos quidem judicatis corporaliter: ego 15
verò non judico quenquam. Et si ego 16
judicem, judicium meum verum est:
quia non sum solus, sed ego & Pater qui
misit me. Et verò scriptum est in lege 17
vestra, testimonium duorum hominum
verum esse. Ego testor mihi ipsi, & Pa- 18
ter meus qui misit me, testatur mihi.
Dixerunt ei; ubi est pater tuus? Di- 19
xit eis Jesus; Non cognoscitis me, ne-
que cognoscitis patrem meum. Si cogno-
sceretis me, sanè cognosceretis patrem
meum etiam. Hunc sermonem locutus 20
est in ærario dum doceret in templo: &
non apprehendit eum quisquam, quia ho-
ra ejus nondum venerat.

Sectio vigesima prima.

21 ثم قال لهم يسوع أيضاً أنا أمضي وتطلبوني فلا تجدوني وتموتون بخطاياكم * وحيث أنا أذهب
22 لستم تقدرون على إتيانه * فقال اليهود هل يريد أن يقتل نفسه لقوله أنكم لا تطيقون المجيء
23 إلى حيث أذهب * فقال لهم أنتم من أسفل وأنا من العلو * وأنتم من هذا العالم وأنا لست من
24 هذا العالم * قد أخبرتكم أنكم تموتون بخطاياكم * إن لم تؤمنوا أني أنا هو تموتون
25 بخطاياكم * فقالوا له من أنت * فقال لهم يسوع إني وإن كنت قد بدأت بمخاطبتكم *
26 فإن لي كثيراً أقوله وأحكم عليكم * لكن الذي أرسلني حق هو * والذي سمعته
27 منه به أتكلم في العالم * فلم يكونوا يعرفوا أنه عنى بهذا القول الآب * فقال لهم يسوع إذا رفعتم
28 ابن البشر فحينئذ تعلمون أني أنا هو وأني لست أفعل شيئاً من عندي لكن كما علمني أبي كذلك
29 أقول * ومن أنفذني هو معي * ولن يدعني الآب وحدي لأني أفعل ما يرضيه كل حين *

Item dixit eis Jesus iterum; Ego vado, 21
& quæretis me, & non invenietis me,
& moriemini in peccatis vestris. Et
quò ego vado, non potestis venire. Di- 22
xerunt Judæi; Nunquid vult interfice-
re seipsum, cùm dicat, Vos non potestis
venire quò vado? Et dixit illis; Vos 23
infernè estis, & ego superné: Et vos
estis de hoc mundo, & ego non sum de
hoc mundo. Jam significavi vobis vos 24
morituros in peccatis vestris. Nisi cre-
datis quòd ego sum, moriemini in pecca-
tis vestris. Dixerunt ei; Quis es tu? 25
Ait illis Jesus; Equidem licèt jam cœ-
perim alloqui vos; Tamen supersunt 26
mihi multa dicenda & judicanda ad-
versùm vos. Verùm qui misit me, ve-
rax est: & quod audivi ab eo, ipsum
loquor in mundo. Et non deprehende- 27
runt innuere eum hoc sermone Patrem.
Subdidit illis Jesus; Cùm exaltaveritis 28
Filium hominis, tunc cognoscetis quòd
ego sum, & quòd non ago rem ullam à me
ipso: sed quemadmodum docuit me Pater
meus, ita dico. Et qui me misit, est mecũ, 29
& nullatenus relinquit me Pater solũ,
quia facio quod placet ei omni tempore.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 ወለእንተሙስ:ሕገ:ዘሠጋ:ትኴንኑ: ወለእሰ:ሊይኴንን: ወይመኒሂ:=ᎂ ᎀንእኩ:ጽደቅ:
17 ኵነኔየ:እስመ:ሊኮንኩ:ባሕቲተየ:ለእ:ለላ: ዘፈነወኒ: ለብ::=ᎂ ወኦተ:ለሪትክሙ
18 ኒ:ጽሑፍ:ስመዐ:ክልኤቱላ:ሰብእ:እመኒ:ወእቱ:=ᎂ ወለእነሂ:ስመዕ:ለርእስየ:ወሰ
19 ሚዕቲየ:ለብ:ዘፈነወኒ::=ᎂ ወይቤልዎ: ላይቲ:ወእቱ: ለቡካ:: ወለወ/ሠእ: እግ
ዚእ:ሊየሱስ: ወይቤሎሙ:ወሊኪያየ:ታላመረ: ወሊላባየ: ሶቤሰ: ኪያየ: ለእመረ
20 ኍ:ወእመእመረክሙ: ለለቡየኒ::=ᎂ ወዘንተ:ነባረ: ተናገሮሙ: በጎበ:ሙደየ:
መጽዋት:እንዘ:ይጫህሮሙ:በመኵራብ::ወሊለጎዝሠ:እስመ:ሊበጽሐ:ጊዜሁ::=ᎂ
21 ወይቤሎሙ:ካዕበ:እግዚእ:ሊየሱስ:ላእሰ:ለሐውር :ወከዕበ:ተኃሠሡኒ:ወትመውቱ:
22 በኃጢላትክሙ:ወኀበ: ለኒ: ለሐውር :እንትሙ:ሊትክሱ:መጸእ::=ᎂ ወይቤሉ:ለይ
ሁድ:ይቀትልኑ: እንጋ: ናእሰ: ለቢሁ:ዘይብለኒ:ኀበ:ለኒ:ለሐውር:ሊትክሱ:መጺእ:
23 ላንትሙ::=ᎂ ወይቤሎሙ:እንትሙሰ:እመታሕቱ:ለንትሙ:ወለንሰ:እመላዕሉ:ለኒ::
24 ለንትሙሰ:እመዝንቱ:ዓለመ:ወለንሰ:ሊኮንኩ: እመዝንቱ:ዓለመ::=ᎂ ወለንሰ:እ
ብለክሙ:ትመውቱ:በኃጢላትክሙ: ለእመ: ሊለመንክሙኒ: ከመ:ለኒ:ወእቱ:ትመው
25 ቱ: በኃጢላትክሙ::=ᎂ ወይቤልዎ: መኑ: ለንተ: ወይቤሎሙ: ለግዚእ: ሊየሱስ:
26 ቀደማዊ: ወነገር ኩክሙ::=ᎂ ወብዙኅ:ቢየ: ዘእብል: በእንቲለክሙ: ወእኳንኑ:: ወ
27 ባሕቱ: ዘፈነወኒ: ጻድቅ: ውእቱ: ወለእሰ: ዘሰማዕኩ: በኀቤሁ:እነግር:ለዓለመ::=ᎂ
28 ወሊያለመሩ: ከመ: በእንተ: ለብ: ይቤሎሙ::=ᎂ ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ:
ለመ: ተሰዐለ : ወልደ : ሰብእ : እመ : ሕሥው: ወይእተ: ላሚረ: ላሜሃ: ታለመረ :
ከመ: ለኒ: ውእቱ: ወለኮ: ዘእመኀቤየ: ዘእነግር: በከመ: መሃረኒ:ለብ:ከማሁ:እነግ
29 ር: ወለብል::=ᎂ ወዘፈነወኒ : ሃሎ: መሰቤየ : ወሊይኅድገኒ : ባሕቲትየ:: እስመ:
ለነ : ለ/መረቶ : እገብር : ዘልፊ::=ᎂ

Et vos more carnis judicatis, & ego non judico quenquam. *Si ego* judicavi, 15 16
verum *est* judicium meum: quia non fui solus ego, sed qui misit me Pater.
In lege vestra scriptum est, Testimonium duorum virorum verum est. Et ego 17 18
testis *sum* de me ipso, & testis meus *est* Pater qui misit me. Et dixerunt ei, Ubi
est pater tuus? & respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Neque me scitis, neque 19
patrem meum, si me sciretis, tunc sciretis patrem meum. Et hunc sermonem 20
loquutus est iis apud arcam eleemosynæ, docens eos in templo: & non pre-
henderunt eum, quoniam non venerat tempus ejus. Et dixit iis iterum Domi- 21
nus Jesus; Ego vado, & iterum quæretis me, & moriemini in peccatis vestris:
& quò ego vado, vos non potestis venire. Et dixerunt Judæi; Trucidabit ne 22
igitur semetipsum, qui dixit nobis, Ubi ego vado, non potestis venire vos?
Et dixit iis; Vos ex inferis estis, & ego ex supernis sum: vos ex hoc mundo, & 23
ego non fui ex hoc mundo. Et ego dico vobis, Moriemini in peccatis vestris; 24
si non credideritis quòd ego sum, moriemini in peccatis vestris. Et dixe- 25
runt ei, Quis es? & dixit iis Dominus Jesus; Primus, & loquutus sum vobis. Et 26
multa habeo quæ loquar de vobis, & judicabo: veruntamen qui misit me ve-
rus est, & ego, quæ audivi apud eum loquar mundo. Et non cognoscebant 27
quòd de Patre dixisset iis. Et dixit iis Dominus Jesus, Quando exaltatus fuerit 28
Filius hominis, & istâ die, tunc cognoscetis quòd ego sum, & non quòd à me
est *id* quod loquor: prout docuit me Pater, sic loquor & dico. Et qui misit me 29
est mecum, & non relinquet me solum, quoniam ego voluntatem ejus
facio semper.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * يهوديان كفتند * تو كيستي * عيسي كفت منم كه از اغاز بشما كفتم و كردم
26 * و هنوز بشما كفتني بسيار دارم * كه بگويم * و حكم كنم * ليكن انك مرا فرستاد راست است *
27 و من انچ ازو شنيدم * در عالم مي گويم * * ونمي دانستند كه براي پدر * بديشان
28 گفت * * ذكر باره عيسي بديشان گفت * وقتي كه فرزند ادمي را بلند † بر داريد * انكه
بدانيد كه منم من * و از اختيار نفس خود چيزي نمي كنم * ليكن انچنانك پدرم مرا
29 اموزانيد * اين چنين مي گويم * * وانك مرا فرستاد با منست * وپدرم مرا تنها نگذاشت * براي
انك انچ رضاء اوست در هر وقتي انرا كنم *

Judæi dixerunt; Tu quis es? Je- 25
sus dixit; Ego sum quem ab initio
vobis dixi, & feci. Et adhuc vo- 26
biscum sermonem multum habeo
quem loquar, & judicium faciam:
sed is, qui me misit, verax est, &
ego id quod ab eo audivi, in mundo
loquor. Et nesciebant quòd de Pa- 27
tre illis loqueretur. Rursus Jesus il- 28
lis dixit; Quo tempore Filium ho-
minis in altum extuleritis, tunc
scietis quòd ego ipse sum, & ex elec-
tione animæ meæ nihil facio, sed
quemadmodum Pater meus me do-
cuit, sic loquor. Et is qui me mi- 29
sit, mecum est: & Pater meus me
solum non reliquit, quia id quod pla-
citum ejus est, omni tempore illud
facio.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. Dicebat ergò Je-
30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰη-
31 ſus ad *credentes* ei, Judæos; Si vos manſeritis in ſermone
σοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ
meo, verè diſcipuli mei eritis: Et cognoſcetis veritatem, & veri-
32 τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ· Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλή-
tas *liberos faciet* vos. Reſponderunt ei; Semen Abrahæ ſumus, &
33 θεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ
nemini ſervivimus unquam: quomodò tu dicis, *Quòd* liberi eritis?
οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;
Reſpondit eis Jeſus; Amen, amen dico vobis; Quia omnis *faciens*
34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν
peccatum, ſervus eſt peccati. At ſervus non manet in domo
35 ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ
in æternum: filius manet in æternum. Si ergò filius vos libera-
36 εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθε-
verit, verè liberi eritis. Scio quia *ſemen* Abrahæ eſtis: ſed quæ-
37 ρώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζη-
ritis me interficere, quia ſermo meus non capit in vobis. Ego quod vi-
38 τεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. Ἐγὼ ὃ ἑώ-
di apud Patrem *meum*, loquor: & vos *igitur quod* vidiſtis apud Pa-
ρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πα-
trem veſtrum, facitis. Reſponderunt & dixerunt ei; Pater noſter Abraham
τρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ 39
eſt. Dicit eis Jeſus; Si filii Abrahæ *eſſetis*, opera Abra-
ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβρα-
hæ *faceretis utique*. Nunc autem quæritis me interficere, hominem qui veritatem
ὰμ ἐποιεῖτε ἄν. Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν 40
vobis locutus ſum, quã audivi à Deo: hoc Abraham non fecit.
ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. Ὑμεῖς 41
Vos facitis opera patris veſtri. Dixerunt itaq; ei; Nos ex fornicatione non
ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς οὐκ πορνείας οὐ
ſumus *fatti*: unum Patrem habemus, Deum. Dixit ergò eis Jeſus; Si
γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ 42
Deus Pater veſter eſſet, diligeretis utique me: ego enim ex Deo *proceſſus ſum*, &
ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον, καὶ
veni: neque enim à meipſo veni, ſed ille me miſit. *Propter*
ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. Διὰ 43
quid loquelam meam non cognoſcitis? Quia non poteſtis audire ſer-
τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λό-
monem meum.
γον τὸν ἐμόν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ܗܘ ܡܠܠ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܐܡܪ ܗܘ ܝܫܘܥ ܠܝܗܘܕܝܐ ܕܐܡܢܘ ܒܗ ܒܗ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܝܗܘܕܝܐ ܕܐܡܢܘ ܒܗ
31 ܐܢ ܐܢ ܬܬܩܝܡܘܢ ܒܡܠܬܝ ܬܗܘܘܢ ܠܝ ܬܠܡܝܕܐ ܫܪܝܪܐ ܘܬܕܥܘܢ ܫܪܪܐ ܘܫܪܪܐ
32 ܢܦܪܩ ܠܟܘܢ ܘܐܢܘܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܙܪܥ ܐܒܪܗܡ ܐܢܚܢ ܘܠܥܠܡ ܠܐ ܐܬܥܒܕ ܠܢ
33 ܐܝܟ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܚܪܝܪܐ ܢܗܘܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ
34 ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܚܛܗܐ ܥܒܕ ܗܘ ܠܚܛܗܐ ܘܥܒܕܐ ܠܐ ܩܐܡ ܒܒܝܬܐ ܠܥܠܡ ܒܪܐ
35 ܩܐܡ ܠܥܠܡ ܐܢ ܗܢܐ ܒܪܐ ܢܦܪܩܟܘܢ ܚܪܝܪܐ ܬܗܘܘܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ
36 ܐܢ ܐܝܟ ܐܢ ܐܢ ܬܗܘ ܒܢܝ ܐܒܪܗܡ ܐܠܐ ܕܩܛܠ ܠܝ ܕܐܢܫ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܠܟܘܢ
37 ܕܐܢ ܐܢ ܐܢ ܬܗܘ ܒܢܝ ܐܒܪܗܡ ܐܠܐ ܕܩܛܠ ܠܝ ܕܐܢܫ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܠܟܘܢ
38 ܕܐܢ ܐܢ ܐܢ ܬܗܘ ܒܢܝ ܐܒܪܗܡ ܐܠܐ ܕܩܛܠ ܠܝ ܕܐܢܫ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܠܟܘܢ
39 ܕܐܢ ܐܢ ܐܢ ܬܗܘ ܒܢܝ ܐܒܪܗܡ ܐܠܐ ܕܩܛܠ ܠܝ ܕܐܢܫ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܠܟܘܢ
40 ܕܐܢ ܐܢ ܐܢ ܬܗܘ ܒܢܝ ܐܒܪܗܡ ܐܠܐ ܕܩܛܠ ܠܝ ܕܐܢܫ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܠܟܘܢ
41 ܕܐܢ ܐܢ ܐܢ ܬܗܘ ܒܢܝ ܐܒܪܗܡ ܐܠܐ ܕܩܛܠ ܠܝ ܕܐܢܫ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܠܟܘܢ
42 ܕܐܢ ܐܢ ܐܢ ܬܗܘ ܒܢܝ ܐܒܪܗܡ ܐܠܐ ܕܩܛܠ ܠܝ ܕܐܢܫ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܠܟܘܢ
43 ܕܐܢ ܐܢ ܐܢ ܬܗܘ ܒܢܝ ܐܒܪܗܡ ܐܠܐ ܕܩܛܠ ܠܝ ܕܐܢܫ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܠܟܘܢ

Quumque hæc loqueretur, multi crediderunt 30
in eum. Dixit autem Jeſus Judæis illis qui 31
crediderunt in ipſum; Si vos permanſeritis
in ſermone meo, verè diſcipuli mei eſtis. Et 32
cognoſcetis veritatem, & ipſa veritas aſſe-
ret vos in libertatem. Dicunt ei; Semen ſu- 33
mus Abrahami, & nunquam ſervitutem cui-
quam ſervivimus: quomodo dicis, Eritis
liberi? Dixit eis Jeſus; Amen amen dico 34
vobis, Quiſquis committit peccatum, ſervus
eſt peccati. Servus autem non permanet in 35
ævum in domo: Filius verò in ævum per-
manet. Si ergò ipſe Filius aſſeruerit vos in 36
libertatem, verè eritis liberi. Scio vos eſſe 37
ſemen Abrahami, ſed quæritis me interfice-
re, propterea quòd ſermonis mei non ſitis
capaces. Ego id quod vidi apud Patrem me- 38
um, loquor: vos autem id quod vidiſtis apud
patrem veſtrum, agitis. Reſponderunt & 39
dicunt ei; Pater noſter Abraham eſt. In-
quit eis Jeſus; Si filii eſſetis Abraham,
opera Abraham faceretis. Nunc autem 40
ecce ſtudetis me interficere virum qui
rem veram locutus ſum vobiſcum, quam
audivi à Deo: hoc Abraham non fecit.
Vos autem facitis opera patris veſtri: di- 41
cunt ei; Nos ex ſcorratione non ſumus:
unus eſt nobis Pater, Deus. Dixit eis Je- 42
ſus; Si Deus eſſet Pater veſter, dilige-
retis me: ego enim à Deo proceſſi, & ve-
ni: neque verò ſponte meâ veni, ſed ille
miſit me. Quare ſermonem meum non 43
agnoſcitis? quia non poteſtis audire elo-
quium meum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * چون عیسي این سخنها را گفت * بسیاران بدو ایمان آوردند *
بیست فرمودن عیسي به یهودیان که از تخم ابلیس هستید

31 * وگفت عیسي بدان یهودیان که بدو ایمان آوردند * که اگر شما در سخن من
32 استوار باشید * و درنگ کنید * بحقیقت † شاگردان من باشید * * و راستي را بدانید *
33 و راستي شما را آزاد کند * بدو گفتند ما از تخم ابراهیم هستیم * و از قدیم کسي را
34 بندگي نکردیم * چگونه بما مي گوئي * که فرزندان آزاد شوید * * عیسي
بدیشان گفت * راست راست بشما مي گویم * هر که گناه کند * بندهٔ از گناهست *
35 36 * و بنده تا ابد † در خانه جاوید نماند * [اما پسر تا ابد ماند] * اگر چنانست که پسر
37 شما را آزاد کند * بحقیقت فرزندان آزاد باشید * * مي دانم که تخم ابرهیم هستید *
38 لیکن مي خواهید که مرا بکشید * سبب انك بسخنهاء من ارزاني نیستید * * من هر
چه پیش پدرم دیدم مي گویم * و شما انچ پیش پدر خود دیدید مي کنید *

Cùm Jeſus hos ſermones locutus 30
eſſet, multi in eum fidem habu-
erunt.

XX. Pronuntiat Jeſus Judæis,
Ex ſemine Diaboli qui-
dem eſtis.

Et dixit Jeſus illis Judæis, qui in 31
eo fidem habuerant; Si vos in ſer-
mone meo firmi fueritis, & perman-
ſeritis, verè diſcipuli mei eritis. Et 32
veritatem cognoſcetis, & veritas
vos liberos faciet. Ei dixerunt; Nos 33
ex ſemine Abraham ſumus, & ab
antiquo cuipiam ſervitium non fe-
cimus: quomodo nobis dicis, Filii li-
beri eritis? Jeſus illis dixit; Verè, 34
verè vobis dico, Quicunque pecca-
tum facit, ſervus peccati eſt. Servus 35
autem in æternum in domo non ma-
net perpetuus, ſed filius in æternum
manet. Si ita eſt quòd Filius vos li- 36
beros faciat, in veritate filii libe-
ri eritis. Scio quòd ſemen Abra- 37
hameſtis: ſed quæritis ut me inter-
ficiatis, eâ de cauſa quòd verbis
meis digni non eſtis. Ego quicquid 38
apud Patrem meum vidi, loquor:
vos autem id quod apud patrem ve-
ſtrum vidiſtis, facitis.

Versio VULGATA LATINA.

30 Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. Dicebat ergò Jesus ad eos, qui cre-
31 diderunt ei, Judæos; Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eri-
32 tis: Et cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Responderunt ei; Se-
33 men Abrahæ sumus, & nemini servivimus unquam: quomodò tu dicis; Liberi
34 eritis? Respondit eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Quia omnis, qui facit pec-
35 catum, servus est peccati. Servus autem non manet in domo in æternum: filius
36 autem manet in æternum. Si ergò vos filius liberaverit, verè liberi eritis.
37 Scio quia filii Abrahæ estis: sed quæritis me interficere, quia sermo meus non
38 capit in vobis. Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor: & vos quæ vidistis
30
31 apud patrem vestrum, facitis. Responderunt, & dixerunt ei; Pater noster Abra- 39
ham est. Dicit eis Jesus; Si filii Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Nunc au- 40
tem quæritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam au-
divi à Deo: hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt 41
itaque ei; Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus, Deum.
Dixit ergò eis Jesus; Si Deus pater vester esset, diligeretis utique me: ego 42
enim ex Deo processi, & veni: neque enim à meipso veni, sed ille me mi-
sit. Quarè loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire ser- 43
monem meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * وبينما هو يتكلّم بهذا آمن به كثيرون * فقال يسوع لاوليك اليهود الذين آمنوا به *
31 ان انتم ثبتم على قولي فانتم بالحقيقة تلاميذي * وتعرفون الحق والحق يعتقكم * قالوا
32 33 له نحن ذرية ابرهيم ولم يستعبدنا احد قط فكيف تقول انت انكم تصيرون * اجابهم
34 يسوع قائلا آمين آمين اقول لكم ان كل من يعمل الخطية فهو عبد للخطية *
35 36 * والعبد ليس يثبت في البيت الى الابد والابن ثابت الى الابد * فان اعتقكم الابن
37 صرتم احرارا * قد علمت انكم ذرية ابرهيم لكنكم تطلبون قتلي * لان كلامي
38 ليس هو ثابت فيكم * انا اتكلّم بما رأيت عند ابي وانتم تعملون ما
39 رأيتم عند ابيكم * اجابوه قائلين ان ابانا هو ابرهيم * قال لهم يسوع لو كنتم
40 بني ابرهيم لكنتم تعملون اعمال ابرهيم * لكنكم الآن تريدون قتلي وانا انسان
41 كلمتكم بالحق الذي سمعه من الله ولم يفعل ابرهيم هذا * انتم تعملون اعمال
42 ابيكم * فقالوا له اما نحن فلسنا مولودين من زنا وانما لنا اب واحد هو الله * قال
لهم يسوع لو كان الله اباكم لكنتم تحبوني لاني خرجت من الله وجيت * ولم اات من
43 عندي بل هو ارسلني * من اجل هذا لستم تفهمون قولي لانكم لستم تستطيعون
ان تسمعوا كلامي *

Et dum ipse loqueretur hæc, crediderunt 30
in eum multi. Dixit ergò Jesus illis Ju- 31
dæis, qui crediderunt in eum; Si vos firmi fueritis in sermone meo, vos in rei veritate discipuli mei estis: Et cogno- 32
scetis veritatem, & veritas libertate vos donabit. Dixerunt ei; Nos soboles 33
sumus Abrahæ, & nemo in servitutem nos vedegit unquam: quomodo ergò dicis tu, Vos in libertatem vindicabimini? Respondit eis Jesus, dicens; 34
Amen amen dico vobis, quòd omnis qui facit peccatum, est servus peccati: Et 35
servus non permanet in domo in æternum, at filius permanet in æternum. Quòd si 36
libertate vos donaverit filius, eritis liberi. Jam novi vos esse sobolem Abra- 37
hæ, sed expostulatis necem meam, quia sermo meus non est firmus in vobis. Ego 38
loquor quod vidi apud Patrem meum, & vos facitis quod vidistis apud patrem vestrum. Responderunt ei, dicentes; 39
Profectò pater noster est Abraham. Dixit eis Jesus; Si essetis filii Abra-
hæ, certè faceretis opera Abrahæ. Sed 40
vos nunc vultis occidere me, quum homo sim, qui locutus sum vobis veritatem, quam audivi à Deo: & non fecit Abraham hoc. Vos facitis ope- 41
ra patris vestri. Dixerunt ei; Nos quidem non sumus nati ex fornicatione, verùm est nobis pater unus, qui est Deus. Dixit eis Jesus; Si esset 42
Deus pater vester, certè diligeretis me: quia exivi à Deo, & veni; neque tamen veni à me ipso, sed ipse misit me. Idcircò non intelligitis sermo- 43
nem meum, quia non potestis audire eloquium meum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወዘንተ : ብሂሎ : ብዙኃን : እለ : አምኑ : ቦቱ ::==:
በእብርሃም : መንበብ ::=:
31 ወይቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ለእለ: አምኑ:ቦቱ:ላይሁድ:እንትሙሂ:ለእመ:ነበር
32 ክሙ:በቃልየ:ለጣእ:ላርያእየ: ትካውኑ: እንትሙ::=: ወታአምርዋ: ለጽድቅ: ወ
33 ጽድቅኒ:ታግዕዘክሙ::=: ወለውሥሉ: ወይቤልዎ: ዘርኣ: ለብርሃም:ንሕነ:ወእመ
34 ለመ:ኮነ:ኢተቀንይነ: ወኢለመኑሂ: እሮ:እንከ:ትብለነ:ትግዕዙ::=: ወለውሥለ:
እግዚእ: ኢየሱስ: ወይቤሎሙ: ለጫእ:ለጫእ: እብለክሙ: ኵሉ: ዘገብሬ: ለኃጢአ
35 ት:ገብረ: ውእቱ: ለኃጢአት::=: ወገብርሰ: ኢይነብር : ውስተ: ቤት: ለዝሁፈ::
36 ወወልድሰ : ይነብር : ለዓለም::=: ወእመ: ክሙ: ወልድ: እግዓዘክሙ: ለጣእ:ለጋ
37 ዕዜያእ:እንትሙ::=: ለእመር: ክሙ:ዘርኣ: ለብርሃም:ላንትሙ:: ወባሕቱ:ተኃ
38 ለሡሡ: ትቅትሉኒ: እስመ: ኢይነብር: ቃልየ: ኀቤክሙ::=: እንሰ: ዘርኢኩ : በኀበ:
39 ለብ:እነግር: ወለእንትሙኒ: ዘሰማዕክሙ: በኀበ: ለብ: ግበሩ::=: ወለውሥሉ: ወይ
ቤልዎ: ለነሰ: ለብርሃም: ለቤነ: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ሶበክ:ውሉደ:ለብር
40 ሃም: እንትሙ: ግብሩ: ለብርሃም: እመገበርክሙ::=: ወይእዜሰ: ትፈቅዱ:ትቅት
ሉኒ:: ብእሴ:ዘጽድቀ:ይነግረክሙ: ዘሰማዕኩ: በኀበ:እግዚአብሔር:: ለብርሃምሰ:
41 ኢገብረ : ከማሁ::=: ለንትሙኒ:[ትገብሩ:] ግብሬ:ለቤክሙ:: ወይቤሉ:ንሕነሰ:ኢ
42 ተወለድነ: እመዝሙት: ለሐደ: ለበ: ብነ: እግዚአብሔር ::=: ወይቤሎሙ: እግ
ዚእ : ኢየሱስ : ሶበሰ : እግዚአብሔር : ለቤክሙ : እመለ ፍቁር ክሙኒ : ኪያየ :
እስመ : ለነ : እመኃበ : እግዚአብሔር : ወፈእኩ : ወ መጸእኩ : ወለኮ : ዘለሊያ :
43 ዘመጸእኩ : ውእቱ : ፈነወኒ::=: ወለሮ : እንከ : ኢተአመኑ : ቃልየ : እስመ: ኢ
ትክሉ : ሰሚዐ : ነገረ : ዚአየ :=:

Et hæc illo loquente, multi crediderunt. 30

De Abrahamo Lectio.

Et dixit Dominus Jesus credentibus in eo Judæis, Vos si manseritis in sermone 31
meo, verè discipuli mei eritis. Et cognoscetis veritatem, & veritas libera- 32
bit vos. Et responderunt, & dixerunt ei; Semen Abrahæ sumus, & ex quo factus 33
est *mundus*, non servivimus cuiquam: Quomodo igitur dicis nobis, Liberi eritis?
Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, amen dico vobis; Quicunque 34
facit peccatum, servus est peccati. Et servus non manet in domo in perpetuum, 35
& filius manet in æternum. Et siquidem filius liberaverit vos, verè liberi estis. 36
Scio quòd semen Abrahæ estis, sed quæritis ut trucidetis me, quia non ma- 37
net sermo meus apud vos. Ego quod vidi apud Patrem, loquor; & vos quod 38
audivistis apud patrem, facite. Et responderunt; & dixerunt ei, Nobis Abra- 39
ham pater noster. Et dixit iis Dominus Jesus; Si filii Abrahæ essetis, opera
Abrahæ faceretis. Et nunc vultis trucidare [me, hominem qui veritatem lo- 40
quor vobis, quam audivi apud Deum: Abraham non fecit sic. Vos [facitis] 41
opera patris vestri: & dixerunt ei; Nos non nati sumus ex fornicatione,
unum patrem habemus, Deum. Et dixit iis Dominus Jesus; Si Deus pater 42
vester *esset*, diligeretis me, me *inquam*, quia ego à Deo profectus sum, & veni:
& non à me ipso fuit quòd veni, ipse misit me. Et quomodo igitur 43
non confitemini loquelam meam? Quia non potestis audire sermonem
meum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * باز جواب دادند كه پدر † ما ابرهيم است * عيسي بديشان گفت * اگر فرزند
40 ابرهيم مي بوديد * كردار ابرهيم مي كرديد * * وشما مي خواهيد † كه مرا بكشيد
41 وبا شما راستي گفتم * انچ از خدا شنيدم * اين را ابرهيم نكرد * * سبب انك شما كردار پدر شما مي كنيد * بعيسي گفتند ما حرام زادگان نيستيم * يكي پدر داريم *
42 خدا * * عيسي بديشان گفت اگر پدر شما خدا مي بود * مرا دوست مي داشتيد
براي انك من از خدا رسيدم * نه از ارادت خود آمدم * ليكن اوست كه مرا فرستاد *
43
* وسخن مرا نمي پذيريد * و نمي شنويد *

Rursus responsum dederunt, Pater 39
quidem noster Abraham est. Jesus illis dixit; Si filii Abraham esse-
tis, opus Abraham faceretis. Vos 40
autem quæritis ut me interficiatis, cùm vobis veritatem dixerim, quam à Deo audivi: hoc Abra- 41
ham non fecit. Propterea quòd vos opera patris vestri facitis. Ad Jesum dixerunt; Nos illicitè nati non sumus, unum patrem habemus, Deum. Jesus illis dixit; Si pa- 42
ter vester Deus esset, me amaretis, eò quòd ego à Deo profectus sum: non ex voluntate propria veni, sed ipse est qui me misit. Sermonem 43
autem meum non accipitis, neque auditis.

Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vul-
44 Ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέ-
tis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non
λετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ
stetit: quia non est veritas in eo. Cùm loquitur mendacium, ex pro-
ἔστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰ-
priis loquitur: quia mendax est, & pater ejus. Ego autem quia veri-
45 δίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλή-
tatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguit me de peccato?
46 θειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;
Si autem veritatem dico, propter quid vos non creditis mihi? Existens ex
47 εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; Ὁ ὢν ἐκ τοῦ
Deo, verba Dei audit. Propter hoc vos non auditis, quia ex Deo
Θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει. Διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ
non estis. Responderunt ergò Judæi, & dixerunt ei; Non pulchrè dici-
48 οὐκ ἐστέ. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγο-
mus nos, Quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? Respondit Jesus;
49 μεν ἡμεῖς, Ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,
Ego dæmonium non habeo: sed honorifico Patrem meum, & vos inhonoratis
Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω· ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ
me. Ego autem non quæro gloriam meã: est quærens & judicans. A-
50 με. Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. Ἀ-
51 men, amen dico vobis; Si quis sermonem meum servaverit, mortem non
μὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ

videbit in æternum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nunc cognovimus
θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν 52
quia dæmonium habes. Abraham mortuus est & Prophetæ: & tu dicis;
ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται· καὶ σὺ (†) λέγεις,
Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in æternum?
Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ (α) γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα;
Non tu major es patre nostro Abraham, qui mortuus est? & Prophetæ
Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται 53
mortui sunt. Quem teipsum tu facis? Respondit Jesus; Si ego glori-
ἀπέθανον. τίνα (β) σαυτὸν σὺ ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ δοξά- 54
fico meipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus *glorificans* me, quem
ζω ἐμαυτὸν, οὐ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν
vos dicitis quia Deus vester est. Et non cognovistis eum, ego autem no-
ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς (γ) ὑμῶν ἐστι. Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτὸν, ἐγὼ δὲ οἶ- 55
vi eum. Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis, men-
δα αὐτόν. καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτὸν, ἔσομαι ὅμοιος (δ) ὑμῶν, ψεύ-
dax: Sed scio eum, & sermonem ejus servo. Abraham pater ve-
στης· ἀλλ' οἶδα αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑ- 56
ster exultavit ut videret diem meum: & vidit, & gavisus est.
μῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη.
Dixerunt ergò Judæi ad eum; Quinquaginta annos nondũ habes, & Abraham
Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτὸν, Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ 57
vidisti?
ἑώρακας;

Hìc sequitur MS. A. (†) ..γεις, Ἐάν τις τ λόγον μυ τηρύσῃ, (α) γεύσῃ (β) σαυτὸν ποιεῖς; (γ) ἡμῶν (δ) ὑμῖν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

44 Vos ex patre diabolo estis: & desideria patris vestri vultis facere: ille homicida
erat ab initio, & in veritate non stetit: quia non est veritas in eo: Cùm loqui-
45 tur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater ejus. Ego autem
46 si veritatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si
47 veritatem dico vobis, quarè non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei au-
48 dit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Responderunt ergò Ju-
dæi, & dixerunt ei; Nónne benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmo-
49 nium habes? Respondit Jesus; Ego dæmonium non habeo: sed honorifico Pa-
50 trem meum, & vos inhonorâstis me. Ego autem non quæro gloriam meam: est
51 qui quærat, & judicet. Amen, amen dico vobis; Si quis sermonem meum serva-
verit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergò Judæi; Nunc cognovimus 52
quia dæmonium habes. Abraham mortuus est, & Prophetæ: & tu dicis; Si quis
sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in æternum. Numquid tu ma- 53
jor es patre nostro Abraham, qui mortuus est? & Prophetæ mortui sunt. Quem
te ipsum facis? Respondit Jesus; Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil 54
est: est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, Et 55
non cognovistis eum: ego autem novi eum. Et si dixero quia non scio eum, ero
similis vobis, mendax. Sed scio eum, & sermonem ejus servo. Abraham pater 56
vester exultavit ut videret diem meum: vidit, & gavisus est. Dixerunt ergò 57
Judæi ad eum; Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 * انتم من ابيكم ابليس وشهوات ابيكم تهوون ان تعملوا * ذاك الذي هو من البدء
قتال الناس * ولن يثبت على الحق لانه لا حق فيه * واذا تكلم بالكذب فانما يتكلم بما
45 هو له لانه كذوب وابو الكذب * فاما انا فاتكلم بالحق ولستم تومنون بي * من منكم
46 يوبخني على خطية * فان كنت اقول الحق فلماذا لم تومنوا بي * من كان من الله يسمع
47 كلام الله * ولذلك لستم تسمعون لانكم لستم من الله * اجابه اليهود فايلين السنا نحسنين
48 اذ نقول انك سامري وبك جنون * اجابهم يسوع قايلا اما انا فليس بي جنون ولكني
49 اكرم ابي وانتم تهينوني * وانا فلست اطلب تمجيدي فان الذي يطلب ويدين
50 موجود * امين امين اقول لكم ان من يحفظ قولي لا يري الموت الي الابد * فقال له اليهود
51 52 الان علمنا ان بك جنونا * قد مات ابرهيم والانبياء ايضا افانت تقول ان من يحفظ قولي
53 لا يذوق الموت الي الابد * هل انت اعظم من ابينا ابرهيم الذي مات ومن الانبياء
54 الذين ماتوا * من تجعل نفسك * اجاب يسوع قايلا ان كنت انا امجد نفسي فليس مجدي
55 شيا * ابي الذي يمجدني الذي تقولون انه الهنا * ولم تعرفوه وانا اعرفه * وان قلت اني لا
56 اعرفه صرت كذابا مثلكم * لكني عارف به وحافظ لقوله * ابرهيم ابوكم اشتهى ان يري
57 يومي فراي وفرح * فقال له اليهود لم ياتك بعد خمسون سنة افقد رايت ابرهيم *

*Vos estis ex patre vestro diabolo, & desideria patris vestri percupitis facere, ejus qui est ab initio mactator homi- 44
num, & haudquaquam persistit in veritate, quia non est in eo veritas: & quan-
do loquitur mendacium, sane loquitur quod suum est: quia mendax est, &
pater mendacii. At verò ego loquor ve- 45
ritatem, & non creditis mihi. Quis ex 46
vobis arguet me de peccato? Si dico
veritatem, quare non creditis mihi?
Qui est ex Deo, audit verba Dei: & 47
propterea non auditis, quia non estis ex
Deo. Responderunt ei Judæi, dicentes; 48
Nónne ad rem loquimur quum dicimus
te Samaritanum esse, & inesse in te dæ-
monium? Respondit eis Jesus, dicens; 49
Equidem non habeo dæmonium, sed ho-
norifico Patrem meum, & vos me con-
temnitis. Et ego non quæro glorificatio- 50
nem meam: nam qui quærit & judicat,
adest. Amen, amen dico vobis, quòd 51
quisquis observat sermonem meum, non
videbit mortem in æternum. Dixerunt 52
ei Judæi; Nunc novimus inesse in te
dæmonium. Jam mortuus est Abraham,
& prophetæ quoque: & tu dicis, Quis-
quis observat sermonem meum, non gu-
stabit mortem in æternum. Nunquid tu 53
major es patre nostro Abrahamo qui mor-
tuus est, & prophetis qui mortui sunt?
Quem facis te ipsum? Respondit Jesus, 54
dicens, Si ego glorificarem meipsum,
non esset gloria mea quicquam. Pater
meus est qui glorificat me, quem dicitis, 55
Deum nostrum esse. Et tamen non cog-
noscitis eum: ego autem novi eum, &
si dixero me non nósse eum, fiam menda-
x, sicut vos: sed gnarus sum ipsius, &
observator sermonis ejus. Abraham pater 56
vester exoptavit videre diem meum: vi-
dit, et gavisus est. Dixerunt ei Judæi; 57
Nón adhuc venerunt tibi adhuc quinqua-
ginta anni, & jam vidisti Abrahamum?*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ኢንትሙሰ:እመአቡሁ:ለሰይጠን:ኢንትሙ: ወፈትወቶ:ለአቡክሙ:ትፈቅዱ:ትገበሩ:: እስመ:ውእቱ: ቀታሊ: ነፍስ: ዕብእ: ውእቱ: እመትካቱ: ወሊይቀውም:በጽድቅ:እስ
45 ሙ:ለልቦ:ጽደቅ:በኀቤሁ:ወሶበሂ:ይነብብ:ሐሰተ:እመዚላሁ:ይነግር:እስመ:ሐሰዊ:ው
46 እቱ:ወለቡሁኒ::=> ወእንሰ:እስመ:ጽድቀ:እነግረክሙ:ወሊትአመኑኒ::=> መኑ:እ መኔክሙ:ዘይዘለፈኒ:በእንተ:ኃጢአት:: ወእመሰ:ለነ፣ጽድቀ: እነግር:ለምንት:ሊተ
47 ለመኑኒ::=> ዘሰ : እሙ : እግዚአብሔር : ውእቱ : ቃለ : እግዚአብሔር : ይሰ ሙዕ:: ወበእንተ : ዝንቱ : ለእንትሙሰ : ሊትሰመዑኒ : እስመ : ሊኮንክሙ : እ
48 ሙ: እግዚአብሔር ::=> ወተሰጥወ፬:ለይሁድ: ወይቤልዎ : ለኵኑ : ለሚኑ : ሠና
49 ይ:ንቤለከ:ከመ:ሰመሪዊ: ለንተ:ወጋነኒ: ብከ::=> ወለውሠእ:እግዚእ:ሊየሱስ: ወይቤሎሙ: ለእስ: ጋነነ: ለልብየ: ወዲ: ለከብር:ለቦየ:: ወለእንትሙሰ:ተስተሐቅሩ
50 ኒ::=> ለእስ : ሊይኃሠሠ : ተድላ : ርእሰየ : ሃሎ : ዘይኃሠሠ: ወይኬንን::=>
51 ለሜነ: ለሜነ: እብለክሙ:ዘዓቀበ:ቃልየ:ሊይሬሊዮ:ለሞት:ለዓለመ::=> ወይቤ
52 ልሙ: ሊይሁድ : ይእዜኬ : ለእመርናከ : ከመ:ጋነነ: ብከ:: ለብርሃም: ጥቀ: ሞተ: ወነቢያትኒ:ሞቱ:: እንተሰ: ትብል: ዘኀቀበ:ቃልየ: ሊይጥዕሞ:ለሞት: ለዓለመ:;=>
53 ለንተኑ : ተዓቢ : እመአብርሃም: እቡነ: ዘሞት : ወነቢያትኒ: ሞቱ:: መነ: ትሬሲ:
54 ርእሰከ::=> ወለውሠእ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎሙ : እመሰ: ለልየ: ሰባሕኩ : ርእስየ : ሊይበቀኣኒ : ስብሐትየ : ወሊመንተኒ:: ሃሎ : ለቡየ : ዘይሴብሐኒ :
55 ዘለንትሙ:ትብልዎ:እመለክነ: ውእቱ:=> ወሊታለመርዐ : ወለእነ: ላለመር:ወእ መሰ : እቤ : ሊየለመር: እከውን: ከማክሙ: ሐሰዊ:: ለንሰ: ለለመርሂ: ወቀቡሂ :
56 ለዓቅብ::=> ለብርሃመ : ለቡክሙ : ተመነየ: ተነበየ : ተፈሠሐ : ከመ : ይርእይ:
57 ዕለትየ : ወርእየሂ : ወተፈሠሐ::=> ወይቤልዎ : ሊይሁድ: ኃምሰ : ዓመተ : ለል ብከ : ወለብረሃመሂ : ርሊከ::=>

*Vos ex patre satanâ estis, & desideria patris vestri vultis facere, quia ille ani- 44
mæcida hominis fuit à principio: & non persistit in veritate, quia non est veri-
tas apud eum: & quum loquitur mendacium, de suo loquitur, quia mendax est &
pater ejus. Et ego quia veritatem loquor vobis, etiá non creditis mihi. Quis ex 45
vobis est qui arguit me de peccato? & si ego veritatem loquor, quare non creditis 46
mihi? Qui ex Deo est, vocem Dei audit: & propterea vos non auditis me, quia 47
non fuistis ex Deo. Et responderunt ei Judæi & dixerunt ei; Nónne verè benè di- 48
cimus tibi, quòd Samaritanus es, & dæmonem habes? Et respondit Dominus 49
Jesus, & dixit eis; Ego dæmonem non habeo, & adhuc honoro patrem meum &
vos contemnitis me. Ego non quæro complacentiam mei ipsius: est qui quæret 50
& judicabit. Amen, amen dico vobis, Qui servavit sermonem meum, non videbit 51
mortem in æternum. Et dixerunt ei Judæi; Nunc igitur cognovimus te, quòd 52
dæmonem habes: Abraham certè mortuus est, & prophetæ mortui sunt, &
tu dicis; Qui servavit sermonem meum non gustabit mortem in æternum. Tú- 53
ne major es quàm Abraham pater noster qui mortuus est? & prophetæ etiam
mortui sunt: quem facis teipsum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Si 54
egomet glorificavi me ipsum, non proderit mihi gloria mea quicquam: est pa-
ter meus qui glorificat me, de quo vos dicitis, Deus noster est. Et nescitis eum, 55
& ego scio eum: & si dixero, Nescio eum, ero sicut vos, mendax: ego scio eum,
& sermonem ejus servo. Abraham pater vester desideravit, prophetavit, 56
gavisus est ut videret diem meum: & vidit eum, & gavisus est. Et dixerunt 57
ei Judæi, Quinquaginta annos non habes, & Abraham vidisti?*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 نگه دارد * تا ابد مرك را نچشد * * مگر تو از پدر ما ابرهيم بزرگتري * كه مرد * و از پيغمبران
54 كه مردند نفس خودرا چه مي سازي * * عيسي بديشان گفت كه اگر من نفس
خودرا ستوده دارم * ستودني من چيزي نباشد * هست پدرم كه مرا ستوده مي دارد * آنك
55 مي گويند * خداي ما اوست * * واورا نمي شناسيد ومن اورا مي شناسم * واگر بگويم
اورا نمي شناسم * دروغ گو باشم * همچون شما اما اورا مي شناسم * وسخنش را نگه مي دارم *
56 57 * ابرهيم پدر شما سخت مشتاق بود * كه روز مرا بيند * ديد وشاد شد * * يهوديان
گفتند * هنوز پنجاه سال نداري * وابرهيم را ديدي *

*servaverit, in æternum mortem non
gustabit. Nunquid tu patre nostro 53
Abraham major es, qui mortuus
est? et Prophetis, qui mortui sunt?
Teipsum quid facis? Jesus illis 54
dixit; Quòd si ego memetipsum
laude affecero, laus mea nihil erit:
est Pater meus, qui me laude afficit,
de quo dicitis, Deus noster est. Et 55
eum non nóstis, ego autem eum novi:
et si dicerem, Eum non novi, men-
dax essem, quemadmodum vos: sed
eum novi, et sermonem ejus servo.
Abraham pater vester valdè cupidus 56
erat, ut diem meum videret: et vi-
dens gavisus est. Judæi illi dixe- 57
runt; Nondum quinquaginta annos
habes, et Abraham vidisti?*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ι'.

Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, priùs Abraham fieri, ego sum.
58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι.
Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum. Jesus autè abscondit se, & exivit de
59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ
templo, transiens per medium eorum, & præteriit sic.
τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγε (ε) οὕτω.

CAP. IX. Ι'.

1 Et præteriens, vidit hominem cæcum ex nativitate. Et interrogaverunt eum
2 Καὶ παράγων, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν Ι'
discipuli ejus, dicentes; Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ῥαββὶ, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα
cæcus nasceretur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes
3 τυφλὸς (α) γεννηθῇ; Ἀπεκρίθη (β) ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς
ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari
4 αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι
opera mittentis me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest
τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν. ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται
5 operari. Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi. Hæc dicens, expuit
6 ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε
humi, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super ocu-
χαμαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε (γ) τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλ-
los cæci: Et dixit ei; Vade, lava in natatoriam Si-
7 μοὺς τοῦ τυφλοῦ· Καὶ εἶπεν αὐτῷ, (δ) Ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σι-

Ioam, (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergò & lavit, & venit videns.
λωὰμ, (ὃ ἑρμηνεύεται) ἀπεσταλμένος.) ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.
Itaque vicini & spectantes eum priùs quia cæcus erat, dicebant;
Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον (ε) ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, 8
Nónne hic est sedens & mendicans?
Οὐχ' οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; Alii dicebant; Quia hic est:
Ἄλλοι ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν· 9
Alii autem, Quòd similis ei est: Ille dicebat; Quia ego sum. Dice-
ἄλλοι δὲ, Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν· ἐκεῖνος (ζ) ἔλεγεν, Ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἔλε- 10
bant ergò ei; Quomodò aperti sunt tibi oculi? Respondit ille &
γον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ 11
ait; Homo dictus Jesus, lutum fecit, & unxit meos ocu-
εἶπεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλ-
los, & dixit mihi; Vade ad natatoriam Siloam, & lava. Abiens
μούς, καὶ εἶπέ μοι, Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, καὶ νίψαι. ἀπελθὼν
autem & lotus vidi. Dixerunt ergò ei; Ubi est ille? Ait;
δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. (η) Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει, 12
Nescio. Adducunt eum ad Pharisæos, illum nuper cæcum. Erat autem
Οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. Ἦν δὲ 13
Sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & aperuit ejus oculos. 14
Σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.
Iterùm ergò interrogabāt eum & Pharisæi quomodò vidisset. At dixit eis;
Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν (θ) αὐτοῖς, 15
Lutum imposuit super oculos meos, & lavi, & video.
Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.

MS. A. (ε) ὄντος. ΚΕΦ. Θ'. MS. A. (α) γεννηθῇ; (β) Ἰησοῦς, (γ) αὐτοῦ τὸν πηλὸν (δ) Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, * καὶ νίψαι, ὃ ἑρμηνεύεται (ε) ὅτι ἀπεσταλμένος ἦν, (ζ) ἦ ἔλεγεν, (η) Εἶπον αὐτῷ, (θ) καὶ αὐτοῖς, Πηλὸν μου ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Inquit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, 58
antequàm fieret Abraham, ego sum. Et 59
sustulerunt lapides ut obruerent eum: Je-
sus verò abdidit sese, & exivit è templo,
transiitque per medium eorum, & abiit.

Matutinis dominicæ sextæ jejunii. 25.

CAP. IX.

Quumque præteriret, vidit hominem cæ- 1
cum ab utero matris suæ. Et interrogave- 2
runt eum discipuli ejus, dicentes; Magister
noster, quis peccavit, hic, an parentes ejus,
ut cæcus nasceretur? Dixit eis Jesus; Neque 3
ipse peccavit, neque parentes ejus: sed ut
spectentur in eo opera Dei. Oportet me 4
operari opera ejus, qui misit me, dum dies
est: venit nox quum nemo potest operari.
Quamdiu in mundo fuero, Lux sum mundi. 5
Quumque hæc dixisset, conspuit in terram, 6
& compegit lutum ex sputo, & illevit ocu-
lis illius cæci. Dixitque ei; Vade, lava in 7
baptisterio Silohe. Abiit itaque, lavit, &
venit videns. Vicini autem ejus, & ii à 8
quibus visus fuerat olim mendicare, dice-
bant; Nónne hic est qui sedebat & men-
dicabat? Erant qui dicerent, Ipse est: Et 9
erant qui dicerent; Non, sed quispiam per-
quam ei similis. Ipse verò dicebat; Ego
sum. Dicunt ei; Quomodò aperti sunt 10
oculi tui? Respondit, & dixit eis; Vir 11
nomine Jesus, fecit lutum, & illevit oculis
meis, ac dixit mihi; Vade, lava in aquis Si-
lohe. Abii itaque, lavi, & visum recepi. 12
Dicunt ei; Ubi est? ait illis; Nescio. Et 13
adduxerunt eum qui priùs cæcus fuerat, ad
Pharisæos. Erat autem sabbathum, quum 14
fecit lutum Jesus, & aperuit ei oculos ipsius.
Rursus autem interrogârunt eum Pharisæi; 15
Quomodò visum recepisti? Ille verò dixit
eis; Lutum imposuit oculis meis, & lavi, & recepi visum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Jesus illis dixit; Verè, verè vobis 58
dico, quòd nondum Abraham factus
erat, cùm ego eram. Tunc *lapides* 59
sustulerunt, ut in eum jacerent: oc-
cultò itaque *è templo egressus est, &*
per medium eorum transivit et abiit.

XXI. Videntem reddit Christus
cæcum à matre natum.

CAP. IX.

Et Christus in transitu erat, & 1
vidit hominem quendam, qui à ven-
tre matris cæcus natus erat. Disci- 2
puli itaque ejus interrogârunt, & ei
dixerunt; Magister noster, quid pec-
catum fecit hic, aut mater & pater
ejus, ut à matre cæcus nasceretur?
Jesus illis dixit; Neque ipse pec- 3
catum fecit, neque mater & pater
ejus: sed ut opera Dei in eo osten-
dantur. Incumbit mihi ut opus ejus, 4
qui me misit, faciam, quamdiu dies
est: propterea cùm nox vene-
rit, nemo opus poterit facere. Quam- 5
diu in mundo sum, Lux mundi ego
sum. Cùm hoc dixisset, salivam in 6
terram conjecit, & humum lutum
fecit è sputo suo, & oculis cæci in-
unxit. Et ei dixit; Abi in fontem 7
Siloe, & faciem tuam lava: abiens
itaque seipsum lavit, & videns
factus est. Cùm vicini ejus, & illi 8
qui olim eum viderant, quòd oculos
non habuisset, & jam videns factus
esset, admirabundi hærerent:

Versio VULGATA LATINA.

58 Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Antequàm Abraham fieret ego sum.
59 Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum: Jesus autem abscondit se, & exivit de templo.

CAP. IX.

1 ET præteriens Jesus vidit hominem cæcum à nativitate: 2 Et interrogaverunt eum discipuli ejus; Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nascere-
3 tur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut mani-
4 festentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec
5 dies est: venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux
6 sum mundi. Hæc cùm dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linivit
7 lutum super oculos ejus, Et dixit ei; Vade, lava in natatoria Siloë (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergò, & lavit, & venit videns. Itaque vicini, & qui 8
viderant eum priùs quia mendicus erat, dicebant; Nónne hic est, qui sedebat, & mendicabat? Alii dicebant; Quia hic est. Alii autem; Nequaquàm, sed simi- 9
lis est ei. Ille verò dicebat; Quia ego sum. Dicebant ergò ei; Quomodò aperti 10
sunt tibi oculi? Respondit; Ille homo, qui dicitur Jesus, lutum fecit: & unxit 11
oculos meos, & dixit mihi; Vade ad natatoria Siloë, & lava. Et abii, lavi, & 12
video. Et dixerunt ei; Ubi est ille? Ait; Nescio. Adducunt eum ad Pha- 13
risæos, qui cæcus fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & ape- 14
ruit oculos ejus. Iterùm ergò interrogabant eum Pharisæi quomodò vidisset. 15
Ille autem dixit eis; Lutum mihi posuit super oculos, & lavi, & video.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

58 * قَالَ لَهُم يسوع آمين آمين أقول لَكُم أَنِّي قَبْلَ أَن يَكُون إبرهيم * فَحَمَلُوا حِجَارَةً لِيَرجموهُ
59 فتوارى يسوع وخرج مِن الهيكل وجاز بَينهم هَكَذَا * الفصل الثَّانِي والعشرون *

1 * وبَينَما هُو مَارٌّ رَأَى رَجُلاً وُلِدَ أَعمَى * فَسَأَلَهُ تلاميذُهُ قَائِلِين يَا مُعَلِّم مَن أَخطَأَ هَذَا أَم
2 أَبَوَاهُ إِذ وُلِدَ أَعمَى * أَجَابَ يسوع لَا هُو أَخطَأَ وَلَا أَبَوَاهُ لَكِن لِتَظهَرَ أَعمَالُ اللهِ فِيهِ * يَنبَغِي
3 لَنَا نَحنُ أَن نَعمَلَ أَعمَالَ مَن أَرسَلَنَا مَا دَامَ النَّهَارُ * لِأَنَّهُ سَيَأتِي اللَّيلُ الَّذِي لَا يَستَطِيعُ
4 أَحَدٌ أَن يَعمَلَ فِيهِ عَمَلاً * مَا دُمتُ فِي العَالَمِ فَأَنَا نُورُ العَالَمِ * قَالَ هَذَا وَتَفَلَ عَلَى التُّرَابِ
5 وصَنَعَ مِن تَفلِهِ طِينًا * وَطَلَى بِالطِّينِ عَينَيِ ذَلِكَ الأَعمَى * وَقَالَ لَهُ امضِ فَاغسِل وَجهَكَ
6 فِي عَينِ سِلوحَا الَّتِي تَأوِيلُهَا المَبعُوثَة * فَمَضَى وَغَسَلَ وَجهَهُ فَأَبصَرَ * فَأَمَّا جِيرَانُهُ وَالَّذِينَ
7 كَانُوا يَرَونَهُ أَوَّلاً يَتَسَوَّلُ قَالُوا أَلَيسَ هَذَا هُوَ الَّذِي كَانَ يَجلِسُ وَيَتَسَوَّلُ * فَقَومٌ قَالُوا هُوَ هُوَ *
8 وَآخَرُونَ قَالُوا لَا بَل يُشبِهُهُ * فَأَمَّا هُوَ فَكَانَ يَقُولُ إِنِّي أَنَا هُوَ * فَقَالُوا لَهُ كَيفَ انفَتَحَت عَينَاكَ *
9 * أَجَابَ أَنَّ رَجُلاً اسمُهُ يسوع صَنَعَ طِينًا وَطَلَى بِهِ عَينَيَّ وَقَالَ لِي اذهَب إِلَى سِلوحَا فَاغسِلهُمَا
10 فمضيت وغسلتهما فأبصرت * قَالُوا لَهُ أَينَ هُوَ ذَاكَ الرَّجُلُ قَالَ مَا أَدرِي * فَأَتَوا بِالَّذِي كَانَ
11 أَعمَى إِلَى الفَرِّيسِيِّين * لِأَنَّ يسوع صَنَعَ الطِّينَ فِي يَومِ السَّبتِ إِذ فَتَحَ عَينَيِ الأَعمَى * فَسَأَلَهُ
12 أَيضًا الفَرِّيسِيُّونَ كَيفَ أَبصَرَت * فَقَالَ لَهُم جَعَلَ عَلَى عَينَيَّ طِينًا وَغَسَلتُهُمَا فَأَبصَرتُ *

Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, quòd ego sum antequam esset Abraham. 58
Arripuerunt ergò lapides ut obruerent illum: at evanuit Jesus, & exiit de templo, & transivit per medium eorum hoc modo. 59

Sectio vigesima secunda.

CAP. IX.

ET dum ipse præteriret, vidit hominem qui natus fuerat cæcus. Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Magister, quis peccavit, hic, an parentes ejus, quòd natus sit cæcus? Respondit Jesus; Neque ipse peccavit, neque parentes ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo. Oportet nos operari opera ejus qui misit nos, quamdiu dies est: Nam veniet nox, in qua non poterit quispiam facere illum opus. Quamdiu sum in mundo, ego sum lux mundi. Dixit hoc, & expuit in terram, & confecit ex sputo suo lutum, & linivit luto oculos illius cæci. Et dixit ei; Vade, & lava faciem tuam in fonte Siloë, cujus interpretatio est, Missus. Igitur abiit, & lavit vultum suum, ac vidit. Verùm vicini ejus, & qui viderant eum prius mendicantem, dixerunt; Nónne hic est ille qui sedebat & mendicabat? Et quidam dixerunt; Ipse est. Et alii dixerunt; Nequaquam, sed similis est illi. At ipse dicebat; Certè ego sum. Dixerunt ei; Quomodo aperti sunt oculi tui? Respondit; Vir, cujus nomen est Jesus, confecit lutum, eoque linivit oculos meos, & dixit mihi; Vade ad Siloë, & lava eos. Abii ergò, & lavi eos, & vidi. Dixerunt ei; Ubi est ille vir? Inquit, Nescio. Adduxerunt igitur illum, qui erat cæcus, ad Pharisæos. (Nam Jesus confecerat lutum in die sabbathi, quando aperuit oculos cæci.) Et interrogaverunt eum denùò Pharisæi; Quomodo vidisti? Ait illis; Posuit super oculos meos lutum, & lavi eos, & vidi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

58 ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ:አሜን: እብለክሙ:ዘእንበለ:ይትወለድ:አብር ሃም:ሃ
59 ለውኩ:አነ::=: ወነሥኡ:እብነ:ካዕበ:ከመ:ይወግሮ::ወተኃብአሙ:እግዚእ:ሊ
የሱስ:ወወፅአ:እመ ቅዱሰ:ወኀለፈ:እንተ:ማእከሎሙ::ወወፅአ:እመሃገር ::=:

በእንተ : ዘዕውር : ተወልደ::=:

1
2 ፱ ወእንዘ:ይኅልፍ:እመሂያ:ርእየ:ብእሲ:ዘዕውሬ:ተወልደ::=:ወይቤልዎ:እርደእዪ:
3 ረቢ:በኀጢአት:ሎቱ:ተወልደ:ዝዕውር:በዘ:ርእሱቱ:ወሚሎ:በለዝሚደሁት::=: ወ
4 ይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ወሊውእቱ:ለበሰ:ወሊለዝሚደሁ፣::=: ደእሙ:ከመ፡
5 የስተርኢ:ግብረ:እግዚለብሔር: በሳዕቤሁ::=: ወባሕቱ: ወርቱዕ:ለነ:ንግበር:ግብ
6 ሮ:ለዘ:ፈንወነ:እንዘ:መዓልት:ውእቱ:እስመ:ትመጽእ:ለሌት:በዘ:ሊ,ይክል: ገቢረ:ዘ
7 ሃሎ::=: ወ ስተ:ዓለመ:ለነ:ውእቱ:ብር ሃኑ:ለዓለመ::=:ወዘንተ:ብሂሎ: ወረቀ:መ
8 ድረ:ወገብረ:ፀቡረ:በመሬቁ:ወቀብለ:ለዕይንቲሁ::=: ወ,ይቤሎ:ሖር:ተኃፀብ:በመጥ
9 ቅቀተ:ሰሊሖመ:ዘበ:ትርጓሜሁ:ሐዋሪደ:ወሖረ:ወተኃፀበ:ወገብአ:እንዘ:ይሬሊ,::=:
10 ወእግዋሪሁሰ:ወእለኒ:ይሬሊ,ይዎ:ዘልፈ:ከመ: ይሰእል:ወይቤሉ:ለኮኑ:ዝንቱ: ወእቱ፡
11 ዘ,ይነብር : ወ,ይስእል::=: ወካልእኒ:ይቤሉ:ውእቱ: ወቦ: እለ: ይቤሉ: ለልቦ: ይመስ
12 ሎ::ወለሊሁሰ:ይቤ:አነ:ውእቱ::=: ወ,ይቤልዎ:ወ እሮ:ተኸሠተ:ለዕይንቲከ::=:
13 ወለወ'ለ'ወአ:ወይቤሎሙ:ብእሲ:ዘሰሙ:እግዚእ: ሊየሱስ:ፀቡረ: ገብረ:በመሬቁ: ወቀ
14 ብአኒ:ለዕይንቲየ:ወ,ይቤለኒ:ሖር:ተኃፀብ:በመጥቅቀተ: ሰሊሖመ: ዘበትርጓሜሁ:ሐ
15 ዋር ያ: ወሖርኩ:ወተኃፀብኩ:ወርኢኩ::=: ወ,ይቤልዎ:ላ,ይሁድ:ላ,ይቴ:ውእቱ:ብእ
ሲ:ዘ,ይቤሎሙ:ሊ,ያለመር:=: ወወሰድዎ:ኀቡ:ፈጺሖ,ያን:ለዘ:ዕውሬ:ተወልደ::=:
ወሰንበት: ላጴሁ: ለመ: ገብረ:እግዚእ: ሊየሱስ: ዕቡረ: ወከሠቶ:ለዕይንቲሁ::=:
ወካዕበ:ተስእልዎ: ፍሪሳዊያን: ወ,ይቤልዎ:እሮ: ርኢከ:: ወ,ይቤሎሙ:ፀቡረ:ገብረ:በ
መሬቁ: ወወደየ: ውስተ: ለዕይንቲየ : ወተኃፀብኩ : ወርኢኩ::=:

Et dixit iis Dominus Jesus, Amen dico vobis; Priusquam Abraham nasceretur 58
fui ego. Et sustulerunt lapides *iterum* ut lapidarent eum, & latebat eos Do- 59
minus Jesus, & exivit è templo, & transivit per medium illorum, & exivit è civitate.

CAP. IX. *De cæco nato.*

ET recedens illinc, vidit hominem qui cæcus natus fuit. Et dixerunt ei disci- 1
puli ejus, Rabi, propter peccatum cujus, natus est hic cæcus, propter suum pro- 2
prium, vel propter *illud* parentum suorum? Et dixit iis Dominus Jesus; Neque 3
iste peccavit, neque parentes ejus, sed ut appareat opus Dei super eum. Verum- 4
tamen & expedit nobis ut faciamus opus ejus qui misit me, donec dies est: quia
veniet nox, in qua non potest fieri quod convenit. In mundo ego sum Lux 5
mundi. Et hoc dicens expuit *in* terram, & fecit lutum cum sputo, & illevit 6
illud oculis ejus. Et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloam, quod in in ter- 7
pretatione sua, *est* missus: & abiit & lavit, & rediit videns. Et vicini ejus, & 8
qui viderant eum perpetuò quòd mendicabat, tunc dicebant; Nónne hic est qui
sedebat, & mendicabat. Et alii dicebant, Est: & erant qui dicebant, Minimè, 9
similis est ei: & ipse dicebat, Ego sum. Et dixerunt ei, Et quomodo aperti sunt 10
oculi tui? Et respondit, & dixit iis; Homo cujus nomen est Dominus Jesus 11
lutum fecit cum sputo suo, & illevit mihi oculis meis, et dixit mihi; Vade, lava in
natatoria, Siloam, quod in interpretatione sua, *est* missus: & abii, & lavi, & vidi. 12
Et dixerunt ei Judæi, Ubi est homo iste? & dixit iis, Nescio. Et adduxerunt ad 13
Pharisæos eum qui cæcus natus fuit. Et sabbatum tunc erat, quando fecit Do- 14
minus Jesus lutum, & aperuit oculos ejus. Et iterum interrogâiunt eum Phari- 15
sæi, & dixerunt ei; Quomodo vidisti? & dixit iis, Lutum fecit cum sputo suo, &
immisit in oculos meos: & lavi, & vidi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * كروهي مي كفتند اوست * وبعضي ديكر مي كفتند نه * مانند اوست * ان مرد
10 كفت كسي ديكر نيست منم كه چشم نداشتم * كفتند چكونه چشم تو كشاده
11 شد * * بدیشان جواب داد وكفت مردي نامش يشوع * كل كرد وبر دو چشم من ماليد
12 وبمن كفت بچشمهٔ شيلوحا برو وخودرا بشوي * فرمان بردم ودیدم * پرسيدند يشوع
13
14 كجاست كفت نمي دانم * * ومردم ان مردرا پيش معتزلان آوردند * براي انك در روز
15 شنبه چشم اورا بينا كرد * * واز معتزلان پرسيدند چكونه ديدي * مرد كفت كل كرد
ودر چشم من ماليد شستم وديدم *

Nonnulli dicebant, Ipse est: & quidam alii dicebant, Minimè, sed similis ei est. Ipse homo dixit; quisquam alius non est, ego sum qui oculos non habueram. Dixerunt; Quomodo oculus tibi apertus est? Illis 9 10
respondit, & dixit; Homo quidam, cui nomen Jesus, lutum fecit, & oculis meis illivit, & mihi dixit, Ad fontem Siloe abi, & te- ipsum lava: mandatum igitur ejus feci, & vidi. Interrogârunt iterum, Jesus ubi est? Dixit, Nescio. Et homines illum hominem ad Pharisæos adduxerunt: Eò quòd in die Sabbathi oculos ejus videntes fecisset. Et rursus Pharisæi interrogârunt, Quomodo vidisti? Homo dixit; Lutum fecit & oculis meis illivit, lavi & vidi. 11 12 13 14 15

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ι'.

Dicebant ergò ex Pharisæis quidam; Hic homo non est à Deo,
16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινὲς, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι (ι) παρὰ θεοῦ,
quia sabbatum non custodit. Alii dicebant; Quomodò potest homo peccator
ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς
talia signa facere? Et schisma erat in ipsis. Dicunt cæco iterùm;
17 τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. (κ) Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν,
Tu quid dicis de illo, quòd aperuit tuos oculos? Ille autem dixit; Quia pro-
Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὅτι προ-
pheta est. Non crediderùt ergò Judæi de illo, quia cæcus erat, & vidit,
φήτης ἐστίν. Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέβλεψεν,
usque quò vocaverunt parentes ejus illius videntis:
18 ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος· Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς,
Et interrogaverunt eos, dicentes; Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς (λ) ἐγεννήθη; πῶς
natus est? Quomodò ergò nunc videt? Responderunt eis parentes ejus, & dixerunt; Scimus quia
20 οὖν ἄρτι βλέπει; Ἀπεκρίθησαν (μ) αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ, καὶ εἶπον, Οἴδαμεν ὅτι
hic est filius noster, & quia cæcus natus est. Quomodò autem nunc videt, ne-
21 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. Πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ
scimus, aut quis aperuit ejus oculos, nos nescimus: ipse ætatem
οἴδαμεν, ἢ τίς (ν) ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν
habet, ipsum interroga: ipse de seipso loquatur. Hæc dixerunt parentes ejus,
22 ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ (ξ) αὐτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ,
quoniam timebant Judæos: jam enim constituerant Judæi, ut si quis
ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις
eum confiteretur Christum, extra synagogam fieret. Propter hæc parentes ejus dixerùt,
αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον,
23 Quia ætatem habet, ipsum interroga. Vocaverunt ergò ex secundo hominem
Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, (ο) αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον
24 qui fuerat cæcus, & dixerunt ei; Da gloriam Deo: nos scimus quia ho-
ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄν-
mo hic peccator est. Respondit ergò ille, & ait; Si peccator
θρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. Ἀπεκρίθη οὖν (π) ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Εἰ ἁμαρτωλός
25 est, nescio: unum scio, quia cæcus existens, modò video. Dixerunt autem illi
ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ αὐτῷ
26 rursum; Quid fecit tibi? quomodò aperuit tuos oculos? Respondit eis;
πάλιν, Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς,
27 Dixi vobis jam, & non audistis: quid iterùm vultis audire? num & vos vultis
Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε
ejus discipuli fieri? Convitiati sunt ergò ei, & dixerunt; Tu sis discipulus
αὐτοῦ μαθηταὶ γένησθε; (ρ) Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ εἶπον, (σ) Σὺ εἶ μαθητὴς
28 illius, nos autem Moysi sumus discipuli. Nos scimus quia Moysi lo-
ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι (τ) Μωσῇ λε-
29 cutus est Deus: hunc autem nescimus undè est. Respondit ille homo,
λάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος
30 & dixit eis; In enim hoc mirabile est, quia vos nescitis undè sit,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστὶ,
& aperuit meos oculos.
καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς.

MS. A. (ι) παρὰ Θεοῦ, (κ) Λέγουσιν οὖν τῷ (λ) ἐγεννήθη; (μ) ὁ αὐτοῖς (ν) ἠνέῳξεν (ξ) ἑαυτοῦ (ο) καὶ αὐτὸν (π) ἐκεῖνος, (ρ) Εἰ (ρ) Ἐλοιδόρησαν αὐτὸν, (σ) Σὺ μαθητὴς εἶ ἐκείνου, (τ) Μωσεῖ ἐλάλησεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et dicebant quidam ex Pharisæis; Homo 16
iste non est à Deo, qui sabbathum non
custodiat. Alii autem dicebant; Quomodò
potest homo peccator hæc signa edere? & 17
dissidium erat inter eos. Dicunt rursus cæco
illi; Tu quid dicis de eo, quòd aperuit tibi
oculos tuos? ait illis; Ego dico eum pro-
phetam esse. Nec verò crediderant de eo 18
Judæi quòd cæcus fuisset, visúmque rece-
pisset, usquequò vocârunt parentes illius qui
visum receperat. Et interrogârunt eos, Si- 19
quidem iste est filius ille vester, quem vos
dicitis cæcum natum esse, quomodò nunc
videt? Responderunt autem parentes ejus, 20
& dixerunt; Scimus hunc esse filium no-
strum, & cæcum natum esse. Quomodò 21
autem nunc videat, aut quis aperuerit ocu-
los ejus, nescimus: quinetiam ipse ad an-
nos suos progressus est, eum interroga,
ipse pro semetipso loquatur. Hæc dixe- 22
runt parentes ejus, quòd timerent à Judæis:
constituerant enim Judæi, ut si quis confi-
teretur eum esse Messiam, ab ipsis ejiceretur
è synagoga. Propterea dixerunt parentes 23
ejus; Ad annos suos progressus est, ipsum
interroga. Et vocaverunt secundâ vice 24
virum illum qui fuerat cæcus, ac dicunt ei;
Glorifica Deum: nos enim novimus hunc
hominem peccatorem esse. Respondit ille, 25
& dixit eis; An peccator sit, nescio, sed
unum scio me cæcum fuisse, & ecce nunc
video. Dicunt ei iterùm; Quid fecit ti- 26
bi? quomodò aperuit tibi oculos tuos?
Ait illis; Dixi vobis, nec audivistis: quid- 27
nam vultis audire? num & vos discipuli
ejus vultis fieri? Ipsi autem ei convitiati 28
sunt, dicuntque ei; Tu es discipulus ejus,
nos enim discipuli sumus Mosis. Et sci- 29
mus cum Mose Deum collocutum fuisse:
hunc autem nescimus undè sit. Respondit 30
vir ille, & ait illis; In hoc ergò mirandum
est, quòd vos nesciatis undè sit, & oculos
meos, meos inquam, aperuerit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* معتزلان گفتند • این مرد ازخدا نیست • سبب انك شنبه‌را نگه نمي دارد • دیگران گفتند مرد 16
گنه‌کار چگونه این شگفتهارا توانند کردن • ودر میان ایشان پراگندگي شد • * دیگر بار 17
بدان نابینا گفتند • تو براي او چه می گوئي • که دو چشمت را گشاد • گفت مي گویم
پیغمبرست • * ویهودیان اورا باور نمي داشتند • که اوست آن نابینا ودید • تا انکه پدر 18
ومادر اورا خواندند • * وپرسیدند که اینست پسر شما که مي گفتید • نابینا زاییك شد • 19
چگونه این ساعت مي بیند • * پدر ومادرش جواب دادند وگفتند • مي دانیم که این 20
فرزند ماست • ونابینا زاییك شد * اکنون مي بیند • یا انك دو چشمش گشاد وما نمي 21
دانیم • اینك او در سالها در رفت • ازو بپرسید • که جواب خود † بدهد • * پدر ومادر او از براي 22
مصلحت خود چنین گفتند • سبب انك از یهودیان † مي ترسیدند * ویهودیان حکم نهاده
بودند که هر که اقرار کند • که او مسیح است • انکس را از میان خود † بیرون اندازند • * براي 23
این مادرش وپدرش گفتند • بسالها در رفت ازو بپرسید • * دوم بار نابینارا خواندند • وبدو گفتند • 24

Pharisæi dixerunt; Hic homo à Deo non est, propterea quòd Sabbathum non observat. Alii dicebant, Homo peccator quomodò hæc miracula potest facere? & inter eos divisio facta est. Rursus illi cæco dixerunt; Tu de illo quid dicis, qui oculos tibi aperuit? Dixit; Dico, Prophetа est. Judæi autem illi fidem non habuerunt, quòd ipse esset ille cæcus, & vidisset, donec patrem & matrem ejus vocârunt. Et interrogârunt eos; Hiccine est filius vester, quem dicitis cæcum natum esse? Quomodò hâc horâ videt? Pater & mater ejus responsum dederunt; Scimus quòd hic filius noster est, & cæcus natus est. Quomodo autem nunc videat, cum eo qui oculos ejus aperuit, nos pariter nescimus: ecce, ipse annis provectus est, ab eo interrogate, ut responsum ipse det. Pater & mater ejus in rem suam sic dixerunt, eâ de causa quòd à Judæis timerent: Judæi enim statuerant, ut quisquis confiteretur, quòd ipse Christus esset, illum hominem è medio sui ejicerent. Propter hoc mater ejus & pater ejus dixerunt; Annis provectus est, ab ipso interrogate. Iterùm cæcum vocârunt, et ei dixerunt;

Versio VULGATA LATINA.

16 Dicebant ergò ex Phariſæis quidam; Non eſt hic homo à Deo, qui ſabbatum non
cuſtodit. Alii autem dicebant; Quomodò poteſt homo peccator hæc ſigna facere?
17 Et ſchiſma erat inter eos. Dicunt ergò cæco iterùm; Tu quid dicis de illo, qui
18 aperuit oculos tuos? Ille autem dixit; Quia propheta eſt. Non crediderunt ergò
Judæi de illo, quia cæcus fuiſſet, & vidiſſet, donec vocaverunt parentes ejus, qui
19 viderat: Et interrogaverunt eos, dicentes; Hic eſt filius veſter, quem vos dici-
20 tis quia cæcus natus eſt? Quomodò ergò nunc videt? Reſponderunt eis paren-
tes ejus, & dixerunt; Scimus quia hic eſt filius noſter, & quia cæcus natus eſt:
21 Quomodò autem nunc videat, neſcimus: aut quis ejus aperuit oculos, nos neſci-
22 mus: ipſum interrogate: ætatem habet, ipſe de ſe loquatur. Hæc dixerunt pa-
rentes ejus, quoniam timebant Judæos: jam enim conſpiraverant Judæi, ut ſi quis
eum confiteretur eſſe Chriſtum, extra ſynagogam fieret. Propterea parentes ejus 23
dixerunt; Quia ætatem habet, ipſum interrogate. Vocaverunt ergò rurſùm ho- 24
minem, qui fuerat cæcus, & dixerunt ei; Da gloriam Deo: nos ſcimus quia hic
homo peccator eſt. Dixit ergò eis ille; Si peccator eſt, neſcio: unum ſcio, quia 25
cæcus cùm eſſem, modò video. Dixerunt ergò illi; Quid fecit tibi? Quomodò 26
aperuit tibi oculos? Reſpondit eis; Dixi vobis jam, & audiſtis: quid iterùm 27
vultis audire? numquid & vos vultis diſcipuli ejus fieri? Maledixerunt ergò ei, 28
& dixerunt; Tu diſcipulus illius ſis: nos autem Moyſi diſcipuli ſumus. Nos ſci- 29
mus quia Moyſi locutus eſt Deus: hunc autem neſcimus unde ſit. Reſpondit 30
ille homo, & dixit eis; In hoc enim mirabile eſt, quia vos neſcitis unde ſit, &
aperuit meos oculos:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * فقال قوم من الفريسيين ليس هذا الرجل من الله اذ لا يحفظ السبت * واخرون قالوا كيف
17 يقدر رجل خاطي ان يعمل هذه الايات * ووقع بينهم لذلك شقاق * وقالوا ايضا للاعمي فانت
18 ماذا تقول من اجله لانه فتح عينيك فقال لهم انه نبي * ولم يصدق اليهود انه كان اعمي
19 فابصر حتى دعوا ابويه * وسالوهما اهذا ابنكما الذي تقولان انه ولد اعمي فكيف ابصر
20 الان * اجابهم ابواه فاليقين نحن نعلم ان هذا ولدنا وانه ولد اعمي * فاما كيف ابصر الان
21 او من فتح له عينيه فلا نعلم * وهو كامل السن فاسلوه فهو يتكلم عن نفسه * قال ابواه
22 هذا لانهما كانا يخافان اليهود * لان اليهود كانوا قد جرموا انه ايما انسان اعترف انه المسيح اخرجوه
23 من الجماعة * فمن اجل هذا قال ابواه قد كمل سنه فاسلوه * ودعوا الرجل الاعمي كان من
24 نابيه وقالوا له مجد الله فانا نعلم ان هذا الرجل خاطي * اجابهم فاليا ان كان خاطيا فلا
25 اعلم * انما اعلم اني كنت اعمى والان فانا ابصر * فقالوا له ماذا صنع بك وكيف فتح
26 عينيك * فقال لهم قد اخبرتكم فلم تسمعوا * ماذا تريدون ان تسمعوا تريدون ان تصيروا له
27 تلاميذ * فسموه وقالوا له انت تلميذ ذاك * فاما نحن فتلاميذ موسى * ونحن نعلم ان الله
28 29 كلم موسى فاما هذا فما ندري من اين هو * اجابهم الرجل فاليا ان في هذا العجب انكم
30 لا تعرفون من اين هو وقد فتح عيني *

Dixerunt quidam ex Phariſæis; Non eſt 16
hic homo à Deo, cùm non cuſtodiat ſab-
bathum. Et alii dixerunt; Quomodo
poteſt homo peccator facere hæc ſigna? Et
cecidit inter eos propter hoc, diſcordia.
Et dixerunt iterùm cæco; Tu verò quid 17
dicis de illo, quandoquidem aperuit ocu-
los tuos? Inquit eis; Certè propheta eſt.
Et non crediderunt Judæi quòd ille fu- 18
iſſet cæcus, & vidiſſet, donec vocave-
runt parentes ejus, Et interrogaverunt 19
eos; Hiccine eſt filius veſter, quem di-
citis natum eſſe cæcum? quonam pacto
videt nunc? Reſponderunt eis parentes 20
ejus, dicentes; Nos ſcimus quòd iſte ſit
filius noſter, & quòd natus ſit cæcus:
Quomodò autem viderit nunc, aut quis 21
aperuerit ei oculos ejus, neſcimus. Et
quidem ipſe perfectæ eſt ætatis, interro-
gate eum, & ipſe loquetur pro ſeipſo.
Dixerunt parentes ejus hoc, quoniam ti- 22
mebant Judæos: nam Judæi jam decre-
verant, quòd quicunq; homo confiteretur
ipſum eſſe Chriſtum, expelleretur ab eis
è ſynagoga. Et idcircò dixerunt parentes 23
ejus, Jam perfecta eſt ejus ætas, inter-
rogate eum. Et vocaverunt hominem 24
cæcum olim vice ſecundâ, & dixerunt
ei; Glorifica Deum: nos enim ſcimus
hunc hominem eſſe peccatorem. Reſpondit 25
eis, dicens; An ſit peccator, neſcio: plane
ſcio, quòd eram cæcus, & nunc ego video.
Dixerunt ei; Quid fecit tibi? & quo- 26
modò aperuit oculos tuos? Dixit eis; 27
Jam narravi vobis, & non audiſtis:
quid vultis audire? num vultis fieri
ejus diſcipuli? Itaq; contumeliis eum 28
affecerunt, & dixerunt ei; Tu es diſci-
pulus illius, nos autem diſcipuli ſumus
Moyſis. Et nos ſcimus quòd Deus allo- 29
cutus eſt Moyſem: hunc autem non no-
vimus unde ſit. Reſpondit eis vir ille, 30
dicens; Certè in hoc admiratio conſiſtit,
quòd vos neſciatis unde ſit, & tamen
aperuerit oculos meos.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወቦ፡እለ፡ይቤሉ፡እመፈርስዊያን፡ዝብእሲ፡ሊኆ፡እመእግዘአብሔር፡ዘሊ፡ይዓቅብ፡ሰንበተ፡፡ ወቦ፡እለ፡ይቤሉ፡ወበእይቴ፡ይክል፡ብእሲ፡ኀጥእ፡ገቢረ፡ዘንተ፡ተላ መረ፡፡ ወ ተና
17 ፈቁ፡በቤናቲሆሙ፡፡=፨ ወይቤልዎ፡ካዕበ፡ለወንቴ፡ዕውር፡መንተ፡ትብል፡በእንቲአሁ፡
18 እስመ፡ከፈተከ፡አዕይንቲከ፡፡ ወይቤሉ፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡፡=፨ ወሊአሙኑ፡ ሎቱ፡
19 ለይሁድ፡ከመ፡ዕውሬ፡ተወልደ፡ወርአየ፡እስከ፡ጸውዑ፡ለዝሚደሁ፡ለዘ፡ ርእየ፡=፨ ወ
ተስእልዎሙ፡ ወይቤልዎሙ፡ዝኑ፡ወለቱ፡ወልድክሙ፡ዘትብሉ፡ዕውሬ፡ ተወልደ፡ወእሮ
20 ኬ፡ይእዜ፡ርእየ፡፡=፨ ወለወሠሉ፡ለዝሚደሁ፡ወይቤሉ፡ናሊመር፡ከመ፡ዝንቱ፡ወ እ
21 ቱ፡ወልድነ፡ወከመሂ፡ዕውሬ፡ተወልደ፡=፨ ወይእዜ፡እሮ፡ደረሊ፡ሊናሊመር፡ዘከሠቶ፡
ለዕይንቲሁ፡ ንሕነሰ፡ ሊናሊመር፡ ኪያሁ፡ ተሰአልዎ፡ልሂቅ፡ ውእቱ፡ወይክል፡ተናግሮ፡ለ
22 ርእሱ፡፡=፨ ወከመዝ፡ተናገሩ፡ለዝሚደሁ፡እስመ፡ይፈርህዎሙ፡ለሊይሁድ፡፡ እስመ፡
23 ለዘዙ፡ ሊይሁድ፡ ለእመቦ፡ዘሊሎኑ፡ቦቱ፡ከመ፡ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ይስድዶ፡እመኵ
24 ራብ፡፡=፨ በእንተዝ፡ይቤሉ፡ለዝሚደሁ፡ልሂቅ፡ውእቱ፡ሎቱ፡ተሰአልዎ፡፡=፨ ወጸው
ዕው ፡ደግመ ፡ለውእቱ ፡ብእሲ ፡ዘእውሬ ፡ተወልደ ፡ ወይቤልዎ ፡ ሑር ፡ ሣብ ፡ ስብ
ሐተ ፡ ወለእኵቶ ፡ ለእግዝአብሔር፡፡ ንሕነስ ፡ ናሊመር ፡ ከመ ፡ ኀጥእ ፡ ው
25 እቱ ፡ ዝብእሲ፡፡=፨ ወለወሠለ ፡ውእቱ፡ ብእሲ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሊየሊመር፡ እመ፡
ኀጥእ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ ወለሐተ፡ባሕቱ፡ሊላመር፡ከመ፡ዕውር፡ለነ፡ወይእዜ፡እሬሊ፡=፨
26 ወይቤልዎ፡ ካዕበ፡ መንተ፡ገብረ፡ ለከ፡ ወእሮ፡ ከሠትከ፡ለዕይንቲከ፡፡=፨ ወለወሠ
27 ለ፡ወይቤሉሙ፡ነባር ኩክሙ፡ደእሙ፡ ወሊትሰመዑ፡፡መንተ፡እንከ፡ትፈቅዱ፡ትስመዑ፡
28 ለእትሙሂ፡ለር ደሊሁኑ፡ትኩኑ፡ትፈቅዱ፡፡=፨ ወፀለልዎ፡ ወይቤልዎ፡ለእተ፡ኵኑ፡ረድ
29 ኦ፡ሎቱ፡፡ንሕነሰ፡ለርደሊሁ፡ለሙሴ፡ንሕነ፡፡=፨ ንሕነ፡ናሊመር፡ከመ፡ለሙሴ፡ተናግሮ፡
30 እግዜአብሔር፡ወለዝሰ፡ሊናሊመር፡እመለይቴ፡ ውእቱ፡፡=፨ ወለወሠለ፡ ውእቱ፡
ብእሲ ፡ ወይቤ ፡ ዓዲ ፡ በዝንቱ ፡ ጥቀ ፡ ነኪር ፡ ውእቱ፡ብእሲ፡እስመ ፡ ሊታለመርመ፡
እመእይቴ ፡ ውእቱ ፡ ወከሠተኂ ፡ ለዕይንቲየ፡=፨

Et fuerunt qui dixerunt ex Phariſæis; Hic homo nõn fuit à Deo, qui non ſervat 16
ſabbatũ. Et fuerunt qui dixerunt, Et quomodo poteſt homo peccator facere hoc
ſignũ? Et diviſi ſunt inter ſe. Et dixerunt iterum iſti cæco; Quid dicis de illo, quia 17
aperuit tibi oculos tuos? & dixit iis; Propheta eſt. Et non crediderunt ei Ju- 18
dæi, ꝙ cæcus natus fuiſſet, & vidiſſet, uſquequò vocâſſent parentes ejus qui vi-
derat. Et interrogârunt eos & dixerunt iis; Hiccine eſt filius veſter, quem dicitis 19
quòd cæcus natus fuit? & quomodo igitur nunc videt? Et reſponderunt parentes 20
ejus, & dixerunt; Scimus quòd hic eſt filius noſter, & ꝙ etiam cæcus natus fuit. Et 21
nunc quomodo videt, neſcimus: quis aperuit ei oculos ſuos, nos neſcimus: ipſũ in-
terrogate, ætate provectus eſt, & poteſt loqui de ſe ipſo. Et ſic dicebant parentes 22
ejus, quia timebant Judæos: quoniam conſtituerant Judæi, ut ſi aliqui confiteren-
tur ꝙ is eſſet Chriſtus, ejicerent eum ex ſynagoga. Propterea dixerunt paren- 23
tes ejus; Ætate provectus eſt, ipſum interrogate. Et vocârunt ſecundò hunc homi- 24
nem qui cæcus natus fuit, & dixerunt ei; Vade, tribue gloriam, & gratias age
Deo: nos ſcimus ꝙ peccator eſt hic homo. Et reſpondit ille homo & dixit iis; 25
Neſcio an peccator ſit homo: veruntamen unum ſcio, quòd cæcus fui, & nunc vi-
deo. Et dixerunt ei iterum, Quid fecit tibi, & quomodo aperuit tibi oculos tu- 26
os? Et reſpondit & dixit iis; Dixi vobis, at non audietis: quid igitur cupidi 27
eſtis audire? num vos diſcipuli ejus fieri vultis? Et convitiati ſunt ei, & dixe- 28
runt ei; Tu eſto diſcipulus ejus, nos diſcipuli Moſis ſumus. Nos ſcimus quòd 29
Moſi loquutus eſt Deus, & hunc neſcimus unde ſit. Et reſpondit ille homo & 30
dixit, Adhuc in hoc certè mirabile *eſt*, hunc hominem quia neſcitis unde ſit, &
tamen aperuit oculos meos.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 مرخدايرا ستايش بك * ما مي دانيم كه اين مرد گناه كارست * ان مرد گفت اگر گناه كارست
26 نمي دانم * ولي مي دانم كه چشم نداشتم واين ساعت مي بينم * باز گفتند باتو چه كرد *
27 وچگونه چشم ترا گشاد * جواب داد كه بشما گفتم * وباور نمي كنيد * ديگر چه مي خواهيد
28 شنيدن * مگر مي خواهيد * كه شما نيز اورا شاگردان شويد * ايشا بدان نا بينا دشنام دادند *
29† ومي گفتند تو شاگرد او باش * ما شاگردان موسي هستيم * ومي دانيم كه خدا با موسي
30 سخن گفت * اين را نمي دانيم از كجاست * ان مرد بديشان گفت * بدين عجب
مي مانيد * ونمي دانيد ازكجاست * ودو چشم من گشاد *

Deo laudem dato, nos ſcimus quòd 25
hic homo peccator eſt. Homo ille
dixit; An peccator ſit, neſcio;
ſed ſcio quòd oculos non habuerim, 26
& hâc horâ videam. Rurſùs di-
xerunt, tibi quid fecit? & quo-
modò oculos tibi aperuit? Reſpon- 27
ſum dedit; Vobis quidem dixi, &
fidem non habuiſtis, iterùm quare
vultis audire? Nunquid vultis
ut vos etiam ei diſcipuli fiatis?
Ipſi cæco illi convitiati ſunt, & 28
dixerunt; Tu diſcipulus ejus eſto:
nos diſcipuli Moſis ſumus. Et ſci- 29
mus quòd Deus cum Moſe locutus
eſt: hunc autem non novimus unde
ſit. Ille homo eis dixit; In hoc ad- 30
mirabundi hæretis, & neſcitis unde
eſt, & oculos meos aperuit?

Scimus autè quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor *sit*, & vo-
31 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέ-
luntatem ejus *facit*, hunc *audit*. Ex seculo non auditū est, quia aperuit quis ocu-
32 λημα ἀυτῦ ποιῇ, τότε ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλ-
los cæci nati. *Si non* esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.
33 μοὺς τυφλοῦ (υ) γεγωνημένου. Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.
Responderunt & dixerunt ei; In peccatis *tu* natus es totus, & tu doces
34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις
nos? Et ejecerunt eum foràs. Audivit Jesus quia ejecerunt eum foràs: & *inveniens*
35 ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν
eum, dixit ei; Tu credis in filium Dei? Respondit ille, &
36 αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν ὑὸν τοῦ Θεοῦ; Ἀπεκρίθη (φ) ἐκεῖνος καὶ
dixit; Quis est, Domine, ut credam in eum? Dixit *autem* ei Jesus;
37 εἶπε, Τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ (χ) ὁ Ἰησοῦς,
Et vidisti eum, & *loquens cum te, ille* est. At ait; Credo, Domine:
38 Καὶ ἑώρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν. Ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω, Κύριε·
Et adoravit eum. Et dixit Jesus; In judicium ego in mundum hunc
39 καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον
veni: ut non *videntes* videant, & *videntes* cæci fiant. Et
40 ἦλθον· ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται). Καὶ
audierunt ex Pharisæis *hæc existentes* cum eo, & dixerunt ei; *Num* & nos
ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς
cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si cæci esse*tis*, non haberetis pecca-
41 τυφλοί ἐσμεν; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρ-
tum: nunc verò dicitis, Quia videmus: *igitur* peccatum vestrum manet.
τίαν· νῦν δὲ λέγετε, Ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

CAP. X. ι'.

Amen, amen dico vobis; *Non intrans* per ostium in ovile
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν 1
ovium, sed *ascendens* aliundè, ille fur est & latro. *Ille verò*
τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής. Ὁ δὲ 2
intrans per ostium, pastor est ovium. Huic ostiarius aperit,
εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων. Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, 3
& oves vocem ejus audiunt, & proprias oves vocat *juxta nomen*, &
καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα (α) καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ
educit eas. Et cùm proprias oves emiserit, ante eas vadit: &
ἐξάγει αὐτά. Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ 4
oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non
τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ 5
sequentur, sed *fugient* ab eo: quia non noverunt alienorum vo-
(β) ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φω-
cem. Hoc proverbium dixit eis Jesus: Illi autem non cognoverūt
νήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν 6
quænam essent quæ loquebatur eis.
τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

MS. A. (υ) γεγωνημένου. (φ) ἐκεῖνος, Τίς (χ) Ἰησοῦς, ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) φωνεῖ κατ' (β) ἀκολουθήσουσιν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * ܕܐܠܗܐ ܕܚܛܝܐ ܠܐ ܫܡܥ ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܢ ܕܡܬܪܚܩ ܡܢܗ ܘܨܒܝܢܘܬܗ ܥܒܕ ܗܘ ܫܡܥ ܠܗ ܀
32 ܡܢ ܥܠܡܐ ܠܐ ܐܬܫܡܥ ܕܦܬܚ ܡܢ ܚܕ ܥܝܢܐ ܕܐܬܝܠܕ ܒܥܘܪܬܐ ܀
33 ܐܠܘ ܠܐ ܗܘ ܗܢܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܝܟܠ ܗܘܐ ܠܡܥܒܕ ܡܕܡ ܀
34 ܐܢܘܢ ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܒܟܠܗܘܢ ܚܛܗܐ ܐܬܝܠܕܬ ܐܢܬ ܘܐܢܬ ܡܠܦ ܠܢ ܘܐܦܩܘܗ ܒܪܐ ܀
35 ܘܫܡܥ ܝܫܘܥ ܕܐܦܩܘܗ ܒܪܐ ܘܐܫܟܚܗ ܐܡܪ ܠܗ ܐܡܢ ܐܢܬ ܒܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܀
36 ܐܦ ܗܘ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܗܘ ܡܪܝ ܕܐܗܝܡܢ ܒܗ ܀
37 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܚܙܝܬܗ ܘܗܘ ܕܡܡܠܠ ܥܡܟ ܗܘ ܗܘ ܀
38 ܐܡܪ ܗܝܡܢ ܐܢܐ ܡܪܝ ܘܣܓܕ ܠܗ ܀
39 ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܕܝܢܐ ܐܬܝܬ ܐܢܐ ܕܠܐ ܚܙܝܢ ܢܚܙܘܢ ܘܕܚܙܝܢ ܢܗܘܘܢ ܥܘܝܪܐ ܀
40 ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ ܦܪܝܫܐ ܕܗܘܘ ܥܡܗ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܗܐ ܐܦ ܚܢܢ ܥܘܝܪܐ ܐܢܚܢܢ ܀
41 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܢ ܥܘܝܪܐ ܗܘܝܬܘܢ ܠܐ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܚܛܗܐ ܐܠܐ ܗܫܐ ܐܡܪܝܢ ܚܙܝܢ ܐܢܚܢܢ ܚܛܗܟܘܢ ܩܐܡ ܀

31 Scimus autem Deum vocem peccatorum non exaudire: sed qui eum reveretur & exequitur voluntatem ejus, hunc exaudit.
32 Ab ævo auditum non est aliquem aperuisse oculos cæci nati.
33 Nisi à Deo esset iste, non potuisset hæc facere.
34 Responderunt ac dicunt ei; Tu totus in peccatis natus es, & tu doces nos? & ejecerunt eum foràs.
35 Et audiit Jesus eum ejectum fuisse foràs: & invenit eum, ac dixit ei; Túne credis in filium Dei?
36 Respondit ille qui sanatus fuerat, & ait; Quis est, Domine mi, ut credam in
37 eum? Dixit ei Jesus; Vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est.
38 At ille ait; Credo, Domine mi: & procidens adoravit eum.
39 Et dixit Jesus; Ad judicium mundi hujus veni, ut ii qui non vident, videant, & ii qui vident, cæci fiant.
40 Et hæc audierunt *quidam* ex Pharisæis qui cum eo erant, ac dixerunt ei; Num & nos cæci sumus?
41 Ait illis Jesus; Si cæci essetis, non esset peccatum vobis, nunc autem dicitis; Videmus, propterea peccatum vestrum perstat.

Vespere sanctificationis ecclesiæ, & consecrationis Episcoporum. 16.

CAP. X.

1 * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܥܠ ܕܥܠ ܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܥܢܐ ܐܠܐ ܣܠܩ ܡܢ ܐܬܪ ܐܚܪܢܐ ܗܘ ܓܢܒܐ ܘܠܣܛܝܣ ܗܘ ܀
2 ܗܘ ܕܥܠ ܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܥܢܐ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܥܢܐ ܀
3 ܠܗ ܢܦܬܚ ܛܪܝܐ ܘܥܢܐ ܩܠܗ ܡܫܡܥܝܢ ܘܐܢܝܢ ܕܝܠܗ ܩܪܐ ܒܫܡܗܝܢ ܘܡܦܩ ܐܢܘܢ ܀
4 ܘܟܕ ܡܦܩ ܐܢܘܢ ܩܕܡ ܗܘ ܐܙܠ ܘܐܢܝܢ ܕܝܠܗ ܒܬܪܘܗܝ ܐܙܠܝܢ ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܩܠܗ ܀
5 ܘܠܟܪܝܐ ܠܐ ܢܬܒܥܘܢ ܐܠܐ ܢܪܕܘܢ ܡܢܗ ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܩܠ ܟܪܝܐ ܀
6 * ܗܕܐ ܡܬܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܝܕܥܘ ܡܐ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܀

1 Amen, amen dico vobis; Qui non intrat per ostium in caulam ovium, sed ascendit per locum alium, ipse fur est & latro.
2 Is verò qui intrat per ostium, pastor est ovium.
3 Atque huic custos ostii referat ostium, & oves audiunt vocem ejus: & oves suas vocat nominibus suis, & educit eas.
4 Quumque emiserit oves suas, præcedit eas, & oves ejus sequuntur eum, quippe quæ nôrint vocem ejus.
5 Extraneum verò nequaquam sequuntur oves, sed fugiunt ab eo, quia non nôrunt vocem extranei.
6 Hanc parabolam dixit eis Jesus: illi verò non cognoverunt quid colloqueretur eis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * ليكن من دانم كه خدا از كنه‌كاران نمي شنود * الا ازان كس كه ازو بترسد وارادت
32 او كند * ازو بشنود * * وهر گز كسي از قديم نشنيد كه كور مادر زارا كسي
33 تواند چشم كشودن * * اگر اين كس از خدا نمي بود * اين معجزه را نمي توانست
34 كردن * * بدو جواب دادند وگفتند * تو تمام در گناه زاينك شدي * و تو مارا مي اموزاني *
35 و اورا بدر بردند * * وعيسي شنيد كه اورا بيرون بردند اورا يافت * وبدو گفت * به پسر
36 خدا ايمان مي اوري * انك ترا خوش كرد * آن مرد پاسخ داد وگفت كيست خداوند * كه
37 38 بدو ايمان بياورم * * عيسي بدو گفت * انكس كه با تو سخن مي گويد اوست * * او گفت
39 ايمان اوردم اي خداوند * ودوتا شد وبهر مسيح سجود كرد * * وعيسي گفت براي داوري
40 عالم آمدم * تا ايشان كه نديدند ببينند * وآنان كه بينا اند نا بينا شوند * * معتزلان
41 كه با وي بودند اين را شنيدند * وگفتند * مگر ما نيز نا بينايانيم * * مسيح بديشان گفت
اگر نا بينايان مي بوديد * شمارا گناه نمي بود اكنون † معترفيد كه مي بينيم براي
ان گناه شما پايدارست

31 *Sed ego scio quòd Deus peccatores non audiat: sed illum hominem, qui eum timet, & voluntatem ejus facit, eum audit.*
32 *Nec unquam quisquam ab antiquo audivit, quòd cæco à matre nato aliquis potuit oculos aperire.*
33 *Si hic homo à Deo non esset, hoc miraculum non potuisset facere.*
34 *Ei responderunt, & dixerunt; Tu totus in peccato natus es, & tu nos doces? Et eum ejecerunt.*
35 *Et Jesus, audito quòd eum ejecissent, eum invenit & ei dixit; In filium Dei fidem habes*
36 *qui te sanavit? Ille homo responsum dedit, & dixit; Quis est, Domine, ut in eo fidem habeam?*
37 *Jesus illi dixit; Ille qui tecum*
38 *loquitur ipse est. Ille dixit; Fidem habeo, ô Domine: & incurvatus est & Christum adoravit.*
39 *Et Jesus dixit; Ad judicandum mundum veni, ut ii qui non viderunt, videant: & ii qui videntes sunt, cæci fiant.*
40 *Pharisæi, qui cum eo erant, hæc audiverunt, & dixerunt; Nunquid nos etiam cæci*
41 *sumus? Christus illis dixit; Si cæci essetis, vobis peccatum non esset: nunc profitemini, Videmus: propterea peccatum vestrum permanet.*

Versio VULGATA LATINA.

31 Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & vo-
32 luntatem ejus facit, hunc exaudit. A seculo non est auditum, quia quis aperuit
33 oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quidquam. Respon-
34 derunt, & dixerunt ei; In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et ejecerunt
35 eum foràs. Audivit Jesus quia ejecerunt eum foràs: & cùm invenisset eum, dixit
36 ei; Tu credis in Filium Dei? Respondit ille, & dixit; Quis est, Domine, ut cre-
37 dam in eum? Et dixit ei Jesus; Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est.
38 At ille ait; Credo, Domine. Et procidens adoravit eum. Et dixit Jesus; In ju-
39 dicium ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant, & qui vident cæci
40 fiant. Et audierunt quidam ex Pharisæis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei;
Numquid & nos cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si cæci essetis, non haberetis pec- 41
catum: nunc verò dicitis; Quia videmus: Peccatum vestrum manet.

CAP. X.

AMen, amen dico vobis; Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascen- 1
dit aliundè, ille est fur, & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. 2
Huic ostiarius aperit, & oves vocem ejus audiunt, & proprias oves vocat nomina- 3
tim, & educit eas. Et cùm proprias oves emiserit, ante eas vadit: & oves il- 4
lum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non sequuntur, sed fu- 5
giunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis 6
Jesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 *وَنَحْنُ نَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ لَا يَسْمَعُ لِلْخَطَاةِ لٰكِنَّهُ يَسْتَجِيبُ لِمَنْ يَتَعَبَّدُ لَهُ وَيَعْمَلُ مَسَرَّتَهُ *لَمْ يُسْمَعْ
32 قَطُّ اَنْ اَحَدًا فَتَحَ عَيْنَيْ مَوْلُودٍ اَعْمَى * لَوْلَا اَنَّ هٰذَا مِنَ اللّٰهِ لَمْ يَقْدِرْ اَنْ يَفْعَلَ شَيْئًا *اَجَابُوهُ
33 قَائِلِينَ اَنْتَ وُلِدْتَ كُلُّكَ بِالْخَطَايَا اَفَتُعَلِّمُنَا نَحْنُ ثُمَّ اَخْرَجُوهُ خَارِجًا *وَسَمِعَ يَسُوعُ اَنَّهُمْ اَخْرَجُوهُ
34 خَارِجًا فَوَجَدَهُ وَقَالَ لَهُ اَنْتَ تُؤْمِنُ بِابْنِ اللّٰهِ *فَاَجَابَهُ قَائِلًا وَمَنْ هُوَ يَا سَيِّدُ لِاُومِنَ بِهِ *قَالَ لَهُ
35 يَسُوعُ قَدْ رَاَيْتَهُ وَهُوَ الَّذِي يُكَلِّمُكَ * فَقَالَ لَهُ قَدْ اٰمَنْتُ يَا سَيِّدُ وَسَجَدَ لَهُ * فَقَالَ يَسُوعُ
اَنَا اَتَيْتُ لِدَيْنُونَةِ هٰذَا الْعَالَمِ *لِكَيْ يُبْصِرَ الَّذِينَ لَا يُبْصِرُونَ وَالَّذِينَ يُبْصِرُونَ يَعْمَوْنَ *
36 *وَسَمِعَ هٰذَا بَعْضُ الْفَرِّيسِيِّينَ الَّذِينَ كَانُوا مَعَهُ * فَقَالُوا لَهُ هَلْ نَحْنُ اَيْضًا عُمْيَانٌ * فَقَالَ لَهُمْ
37 يَسُوعُ لَوْ كُنْتُمْ عُمْيَانًا لَمْ تَكُنْ لَكُمْ خَطِيَّةٌ * وَالْاٰنَ فَاِنَّكُمْ تَقُولُونَ اَنَّكُمْ تُبْصِرُونَ فَمِنْ
اَجْلِ هٰذَا خَطِيَّتُكُمْ بَاقِيَةٌ *

Et nos scimus quòd Deus non exaudit peccatores, sed exaudit cum qui se subdit illi, & facit voluntatem ejus. Non est auditum unquam quòd quis aperuerit oculos nati cæci. Nisi esset hic à Deo, non potuisset facere quicquam. Responderunt ei, dicentes; Tu natus es totus in peccatis, & doces nos? Deindè ejecerunt eum foràs. Et audivit Jesus quòd ejecissent eum foràs, & invenit eum, & dixit ei; Tu credis in filium Dei? Respondit ei, dicens; Et quis est, Domine, ut credam in eum? Dixit ei Jesus; Jam vidisti eum, & est qui loquitur tecum. Ait illi; Jam credidi, Domine: & adoravit eum. Dixit autem Jesus; Ego veni ad judicandum hunc mundum, ut videant qui non vident, et qui vident cæci fiant. Audierunt autem hoc quidam Pharisæorum qui erant cum illo, et dixerunt ei; Nunquid nos quoque cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si essetis cæci, non haberetis peccatum: At nunc vos quidem dicitis vos videre, & idcircò peccatum vestrum stabile est.

Sectio vigesima tertia.

CAP. X.

AMen, amen dico vobis, Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit per locum alium, ille quidem latro est & fur. Qui autem intrat per ostium, ipse pastor est ovium. Et janitor aperit ei: & oves audiunt vocem ejus, & vocat oves suas nominibus suis. Et quum eduxit oves suas, vadit ante eas, & sequuntur eum: quia norunt vocem ipsius. Extraneum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non agnoscunt vocem extranei. Hæc est parabola, quam dixit eis Jesus. Verùm ipsi non intellexerunt quod locutus est eis.

1 *اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ لَا يَدْخُلُ مِنَ الْبَابِ اِلَى زَرِيبَةِ الْخِرَافِ بَلْ يَتَسَوَّرُ مِنْ مَوْضِعٍ
2 اٰخَرَ فَاِنَّ ذَاكَ لِصٌّ وَسَارِقٌ * وَالَّذِي يَدْخُلُ مِنَ الْبَابِ هُوَ رَاعِي الْخِرَافِ * وَالْبَوَّابُ يَفْتَحُ لَهُ
3 وَالْخِرَافُ تَسْمَعُ صَوْتَهُ * وَيَدْعُو خِرَافَهُ بِاَسْمَائِهَا * فَاِذَا اَخْرَجَ خِرَافَهُ يَمْضِي اَمَامَهَا فَتَتْبَعُهُ لِاَنَّهَا
4 تَعْرِفُ صَوْتَهُ * فَاَمَّا الْغَرِيبُ فَلَيْسَ تَتْبَعُهُ لٰكِنَّهَا تَهْرُبُ مِنْهُ لِاَنَّهَا لَا تَعْرِفُ صَوْتَ الْغَرِيبِ * هٰذَا
5 مَثَلٌ قَالَهُ لَهُمْ يَسُوعُ * فَاَمَّا هُمْ فَلَمْ يَفْهَمُوا مَا كَلَّمَهُمْ بِهِ *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ኦሌሞር፡ባሕቱ፡ኀሙስ፡ሊይሰመዖሙ፡ለኃጥኣን፡እግዚአብሔር፡ዘእንበለ፡ለፈራህያኑ፡ Scio tamen quòd non audit peccatores Deus, sed timentes Deum: facientem vo- 31
32 እግዚለዝኩር፡ዘይገብር ፡ፈቃዶ፡ ሎቱ፡ይሰመዖ::=ፁ ወእመአመ፡ተፈጥረ፡ዓለመ፡ luntatem ejus, hunc audit. Et à creatione mundi non auditum fuit, quòd aliquis 32
33 ሊተሰመዕ፡ወለልቦ፡ዘዕውሩ፡ተወልደ፡ ወተሠሠተ፡ለዕይንቲሁ፡=ፁ ሶበ፡ሊኆነ፡እመ፡ cæcus natus fuit, & aperti fuerunt oculi ejus. Si non esset à Deo hic, non pos- 33
34 እግዚአብሔር ፡ዝንቱ፡አመ፡ሊክህለ፡ገቢረ፡ወሊመንተኒ::=ፁ ወለወ፡ሠሉ፡ለይሁድ፡ set facere quicquam. Et respondit & dixerunt ei; Túmet qui in pec- 34
ወይቤልዎ፡ዘለኢከ፡በኃጢኣት፡ተወለድከ፡ለእተሁ፡ትጼህረነ፡ ለነ፡ ወሰደድዎ፡ ወለወ catis natus es, tu etiam docebis nos? Et expulerunt eum, & ejecerunt eum fo-
35 ፅልዎ፡ላፋለ::=ፁ ወሰመዐ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ኀመ፡ለወፅለዎ፡ላፋለ፡ ወረከቦ፡ወይቤ rás. Et audivit Dominus Jesus quòd ejecissent eum foràs, & invenit eum & di- 35
36 ሎ፡ተለመንሁ፡ለእተ፡በወልደ፡እጓለ፡አመ፡ሕያዉ::=ፁ ወለወ፡ሠሉ፡ ወይቤ፡ ሞኑ፡ወ xit ei; Credísne tu in Filio hominis? Et respondit & dixit, Quis est Domine, ut 36
37 እቱ፡እግዚኦ፡ኀመ፡ለአመነ፡ቦቱ::=ፁ ወለወ፡ሠሉ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡ዘር credam in eo? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Quem vidisti & allo- 37
38 ኢከ፡ወተናገረከ፡ውእቱ::=ፁ ወይቤ፡ለመንኩ፡እግዝኦ፡ ወሰገደ፡ ሎቱ::=ፁ ወይቤ quutus es, est. Et dixit; Credidi Domine: & adoravit eum. Et dixit ei Domi- 38
39 ሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለእሰ፡ለእሱነ፡ዝዓለመ፡መጻእኩ፡ ውስተ፡ዝንቱ፡ ዓለመ፡ኀመ፡ nus Jesus, Ego in judicium mundi veni in hunc mundum, ut qui non vident, vi- 39
40 እለ፡ኢይሬእዩ፡ ይርአዩ፡ወእለ፡ይሬእዩ፡ይዓውሩ፡ ወሊይርእዩ::=ፁ ወሰመዕዎ፡ፋሪ deant, & qui vident, cæci sint & non videant. Et audierunt Pharisæi qui ibi 40
41 ሰዊያን፡ለለ፡ሀየ፡ሀለው፡መስሌሁ፡ዘንተ፡ወይቤልዎ፡ንሕነሂኬ፡ዕውራን፡ንሕነ::=ፁ ወ erant cum eo, hoc, & dixerunt ei; Nos igitur cæci sumus? Et dixit iis Domi- 41
ይቤሎሙ፡እግዚአለ፡ሊየሱስ፡ሶበሰ፡ዕውራን፡ለእተሙ፡እመ፡ሊኮንክሙ፡ገጋየ::ይእዜሰ፡ nus Jesus; Si cæci essetis, tum non haberetis errorem; nunc verò manet error
በሕቱ፡ኀቡር፡ገጋይክሙ፡ለእመ፡ኀመ፡ትብሉ፡ንሬኢ፡ሊይተኃደገክሙ፡ገጋይክሙ::=ፁ vester: quia sic dicitis; Vidimus, non remittetur vobis error vester.
በጲንርሶ ፡ዘሳዳር ፡ ምንባብ::=ፁ

CAP. X.

De Petri firmitate sermo.

1 ለጫን፡ላጫን፡እብለክሙ፡ ዘሊቦለ፡ ለእተ፡ ለእቀጽ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ለባግዕ፡ ወጓርገ፡ AMen, amen dico vobis, Qui non intrat per ostium in atrium ovium, & 1
2 እእተ፡ኀልእ፡ገጽ፡ሰራቂ፡ወእቱ፡ወጕለልዕ::=ፁ ወዘሰ፡እእተ፡ለእቀጽ፡ይበውእ፡ናሰዊ፡ ascendit aliundè, fur & latro est. Et qui per ostium intrat, pastor ovium est. 2
3 ለባግዕ፡ ውእቱ::=ፁ ወሎቱ፡ኀ ዕቀ፡ይሬዲ፡ወለባግዕኒ፡ይሰመዒ፡ቃሎ::ወይጸ Et ei aperit ostiarius, & oves audiunt vocem ejus, & vocat oves nominatim, & 3
4 ውዖን፡ለለባግዒሁ፡በበ፡ለሰማቲሆን፡ ወያፈቅሮን፡ወያወፍሮን::=ፁ ወሶበ፡ለውፅለን፡ diligit eos, & educit eas. Et quum eduxerit omnes, vadit ante eas, & adhærent 4
ለኩሎን፡ ይሐውር፡ ቅድሜሆን፡ ወይተልዋሁ፡ድኅሬሁ፡ ለባግዒሁ፡እእመ፡ያእመራ፡ቃ ei post eum oves ejus, quia cognoscunt vocem ejus. Et alieno non adhære- 5
5 ሎ::=ፁ ወለእኒርሰ፡ሊይተልዋሁ፡ለለ፡ይጥይያ፡ እመኔሁ፡እእመ፡ ሊያእመራ፡ ቃሎ፡ bunt, sed fugient ab eo, quia non cognoscunt vocem alieni. Et hanc para- 6
6 ሰኒር::=ፁ ወዘንተ፡ መሰለ፡ ይቤሎሙ ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ ፡ ወለውእቶሰ ፡ ሊያእ bolam dixit iis Dominus Jesus: & illi non cognoscebant quid dicebat iis.
ውሩ ፡ ዘይቤሎሙ::=ፁ

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بيست دو فرمود مسيح كه كله ديكر دارم بجز اين كله وعاقبت همه يكي بشود
*عيسي گفت راست راست بشما بگويم * هر كه كوسفندانرا از درآغل در نيارد * بدانك آن 1
كس دزدست * وحرامي * *وانك از در درآرد * بدانك شبانست * ودربان براي او درا 2 3
بگشايد * وكوسفندان† اواز اورا بشناسند * واوكوسفندان خودرا هر يكي بنام بخواند * وبدر
آورد * * وچون خوانك باشد * وبدر اورده كوسفندان† پيش او روان كردند * وبرهاء ايشا در دنبال 4
ايشان * براي انك اوازش مي شناسند * * وهر گز برها در دنبال كوسفندان بيگانه نروند * 5
واگر بيشند بگريزند * *اين مثلهارا عيسي بديشان گفت * وايشان نمي دانستند† چه مي گويد * 6

XXII. Pronuntiat Christus; Gregem alium habeo, præter hunc gregem, & postremò ambo unus erit.

CAP. X.

Jesus dixit; Verè, verè vobis dico; Quicunque oves per ostium caulæ non introducit, scite quòd ille homo fur est & latro: Qui verò per ostium introducit, scite quòd pastor est. Et ostiarius ei ostium aperiet, et oves vocem ejus audient, et ille oves suas singulas nomine vocabit, et educet. Et cùm vocârit et eduxerit oves, ante eum incedunt, et agni earum post eas, eò quòd vocem ejus nôrunt. Nec unquam agni post oves alienas ibunt, & si viderint fugient. Has parabolas Jesus illis dixit, et illi non cognoverunt quid diceret. 1 2 3 4 5 6

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit ergò iterùm eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Quia ego sum
7 Εἶπεν οὖν (γ) πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐγώ εἰμι
ostium ovium. Omnes quotquot *ante me* venerunt, fures sunt, & la-
8 ἡ θύρα τῶν προβάτων. Πάντες ὅσοι (δ) πρὸ ἐμοῦ ἦλθον, κλέπται εἰσὶ καὶ λη-
trones: *sed* non audierunt eos oves. Ego sum ostium: per me si quis
9 σταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις
introierit, salvabitur: & ingredietur & egredietur, & *pascua* inveniet. Fur
10 εἰσέλθῃ, σωθήσε(ται)· καὶ εἰσελεύσε(ται) καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσε(ι). Ὁ κλέπτης
non venit *si non* ut furetur & mactet, & perdat: Ego veni ut vitam habeant,
οὐκ ἔρχε(ται) εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ, καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι,
& abundantiùs habeant. Ego sum pastor *pulcher*. Pastor *pulcher* ani-
11 καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυ-
mam suam *ponit* pro ovibus. Mercenarius autē & non *existens* pastor, cujus
12 χὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ
non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves,
(ε) οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα,
& fugit: & lupus rapit *eas*, & dispergit oves. At mercenarius
13 καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. Ὁ δὲ μισθωτὸς
fugit, quia mercenarius est: & non *curæ est ei* de ovibus. Ego sum
14 φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. Ἐγώ εἰμι —ζ
pastor *pulcher*, & cognosco meas, & *cognoscor* à meis. Sicut
15 ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. Καθὼς γ

novit me Pater, & ego agnosco Patrem: & animam meam pono
ζα γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι
δ pro ovibus. Et alias oves habeo, quæ non sunt ex *caula*
ζβ ὑπὲρ τῶν προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς 16
i *hac*: & illas me oportet adducere, & vocem meam audient, & fiet
ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου (ζ) ἀκούσουσι, καὶ γενήσε(ται)
unum ovile, unus pastor. *Propter hoc* Pater me diligit, quia ego pono
μία αὐλὴ, εἷς ποιμήν. Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι 17
animam meam, ut iterùm sumam eam: Nemo tollit eam à me, sed
τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' 18
ego pono eam à meipso: potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo
ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω
iterùm sumendi eam: Hoc mandatum accepi à Patre meo. Dissensio
πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. Σχίσμα 19
igitur iterùm facta est *in* Judæis propter sermones hos. Dicebant autem
οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. Ἔλεγον δὲ 20
multi ex ipsis; Dæmonium habet, & insanit: quid eum auditis? Alii
πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι 21
dicebant; Hæc verba non sunt *demoniaci*. Num dæmonium potest cæ-
ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου. μὴ δαιμόνιον δύναται τυ-
corum oculos aperire?
φλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

MS. A. (γ) αὐτοῖς πάλιν (δ) ἦλθον πρὸ ἐμοῦ, (ε) ὐκ ἔστιν (ζ) ἀκούσουσιν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dixit autem iterùm Jesus; Amen, amen 7
dico vobis, Ego sum ostium. Iique omnes 8
qui venerunt, fures sunt & latrones: sed
non audierunt eos oves. Ego sum ostium: 9
& per me si quis intraverit, servabitur: in-
gredietúrque ac egredietur, & pascua inve-
niet. Fur non venit nisi ut furetur, ac ut 10
trucîdet, & perdat: ego veni ut vitam ha-
beant, & quod præstantissimum est, habeant.
Ego sum pastor bonus: & pastor bonus 11
animam suam ponit pro ovibus suis. Mer- 12
cenarius autem qui non est pastor, & cujus
non sunt oves, quum vidit lupum venien-
tem, deserit oves, & fugit: venit autem lu-
pus, rapit & dissipat oves. Mercenarius 13
autem fugit, quia mercenarius est, & non
est ei cura ovium. Ego sum pastor bonus, 14
& cognosco meas, & agnoscor à meis. Sicut 15
novit me Pater meus, & ego cognosco Pa-
trem meum, & animam meam pono pro
ovibus. Habeo autem & oves alias quæ 16
non sunt ex hoc ovili, eas quoque oportet
me adducere: & audient vocem meam, &
grex totus fiet unus, unúsque pastor. Pro- 17
ptereà Pater meus diligit me, quia ego pono
animam meam, ut iterùm eam assumam.
Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam 18
ex mea voluntate: possum enim eam po-
nere, possúmque rursus eam assumere: quia
hoc mandatum accepi à Patre meo. Et 19
factum est iterùm dissidium inter Judæos
propter hos sermones. Et dicebant multi 20
ex eis; Dæmonium habet, & insaniendo in-
sanit: quid auditis eum? Alii autem di- 21
cebant; Hæc verba non sunt dæmoniaci:
nunquid dæmonium potest oculos cæci ape-
rire?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Rursus Jesus illis dixit; Verè, verè 7
vobis dico, quòd ego ipse sum ostium
ovium. Et ii qui venerunt, fures 8
& latrones fuerunt: & oves eos
non audiverunt. Ego ipse sum osti- 9
um: & si quispiam per me ingre-
diatur, vivet, cùm ingredietur, &
egredietur, & pastorem inveniet.
Fur autem non venit, nisi ut fu- 10
retur, & dissipet, & occidat: ego
veni ut illis vita sit, et id quod
amplius est illis sit. Ego sum ille 11
bonus pastor, qui animam suam pro
ovibus suis dabit. Mercenarius, 12
qui pastor non est, et oves propriæ
ipsius non sunt, tempore quo viderit
quòd lupus venit, oves relinquet,
et fugiet: lupus autem veniet, et
rapiet, et oves dispersæ erunt.
Propterea autem fugit, quia mer- 13
cenarius est, et curam ovium non
sustinet. Egomet sum pastor bonus, 14
et id quod meum est cognosco, et
ab eo quod habeo cognitus sum.
Quemadmodum Pater meus me no- 15
vit, et ego Patrem novi, et ani-
mam meam pro ovibus dabo. Et 16
alias oves etiam habeo, quæ
quidem de hoc grege non sunt:*

Versio VULGATA LATINA.

7 Dixit ergò eis iterùm Jesus; Amen, amen dico vobis, Quia ego sum ostium
8 ovium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt, & latrones, & non audie-
9 runt eos oves. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: &
10 ingredietur, & egredietur, & pascua inveniet. Fur non venit nisi ut fu-
retur, & mactet, & perdat. Ego veni ut vitam habeant, & abundanti-
11 ùs habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro
12 ovibus suis. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cujus non sunt oves
propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: & lupus rapit,
13 & dispergit oves: Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non
14 pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: & cognosco meas, &
15 cognoscunt me meæ. Sicut novit me Pater, & ego agnosco Patrem: & animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo, quæ non sunt 16
ex hoc ovili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, &
fiet unum ovile, & unus pastor. Propterea me diligit Pater: quia ego po- 17
no animam meam, ut iterùm sumam eam. Nemo tollit eam à me; sed 18
ego pono eam à meipso, & potestatem habeo ponendi eam: & potestatem
habeo iterùm sumendi eam: Hoc mandatum accepi à Patre meo. Dissen- 19
sio iterùm facta est inter Judæos propter sermones hos. Dicebant autem 20
multi ex ipsis; Dæmonium habet, & insanit: quid eum auditis? Alii di- 21
cebant; Hæc verba non sunt dæmonium habentis: Numquid dæmonium po-
test cæcorum oculos aperire?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 ثم ان يسوع قال لهم ايضا امين امين اقول لكم اني انا هو باب الخراف * وجميع الذين اتوا
8 قبلي كانوا لصوصا وسرّاقا لكن الخراف لم تسمع لهم * انا هو الباب واي انسان يدخل بي
9 يخلص ويدخل ويخرج ويجد المرعى * فاما السارق فليس ياتي الا ليسرق ويذبح ويهلك. فاما
10 انا فانما اتيت لتكون لهم الحياة الموبدة ولتكن لهم افضل * انا هو الراعي الصالح والراعي
11 الصالح يبذل نفسه عن الخراف * واما الاجير الذي ليس براع وليست الخراف له فاذا رأى
12 الذيب قد اقبل يدع الخراف ويهرب * فياتي الذيب فيخطف ويبدد الخراف * وانما يهرب
13 الاجير لانه مستاجر وليس يسعى على الخراف * انا هو الراعي الصالح وانا عارف بزعيتي
14 وزعيتي تعرفني * كما ان الاب عارف بي وانا عارف بالاب. ونفسي ابذل دون الخراف * ولي كباش
15 16 اخر ليست من هذا القطيع فينبغي لي ان اتي بهم ايضا يسمعون صوتي. ويكون الرعية واحدة
17 18 لراع واحد * فمن اجل هذا يحبني الاب لاني اضع نفسي لاخذها ايضا * وليس احد ياخذها
مني لكنني انا اضعها بارادتي. لان لي سلطانا ان اضعها وسلطانا ان اخذها ايضا. لان هذه
19 هي الوصية التي قبلتها من ابي * ووقع ايضا بين اليهود سعاف من اجل هذه الاقوال.
20 21 * وقال كثيرون منهم ان به سيطانا وقد جن فما تسمعون منه * وقال آخرون ان هذا الكلام
ليس هو كلام مجنون. هل سيطانا يقدر ان يفتح اعين العميان *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

De episcopatu lectio.

7 ወይቤሎሙ: ካዕበ: እግዚእ:ሊየሱስ: አሜን: አሜን: እብለክሙ: ለነ: ውእቱ:ለእቅ
8 ጸ: ለባግዕ::=> ኵሎሙ: እለ: መጽሉ: እመቅድሜየ: ሰረቅት: ወጕሕልያ: እሙን
9 ቱ::ወባሕቱ:ሊይሰመዓሆሙ:ለባግዕ::=> ለነ:ውእቱ: ለእቅጸ: ለባግዕ: ዘበለማን:
10 ዘቦለ: እንተ: ኀቤየ: ይድኅን::ይበውእሂ:ወይወፅእሂ: ወይረክብ:መራዒየ::=> ወሰ
ሪቂሰ:ሊይመጽእ: ዘእንበለ:ከመ:ይስርቅ:ወይጥባሓ: ወየሕጕል::ወለእሰ:መጸእኩ:
11 ከመ:ይርከቡ:ሕይወተ: ወፈድፋደ:ይረክቡ::=> ለነ:ውእቱ: ናሳዊ: ሜር:ናሳዊሰ:ሜ
12 ር:ይጫጡ: ነፍሶ:ህየተ:ቤዛ:ለባግዚሁ::=> ወዐሳሰ: ዘሊኮነ:ናሳዊ:ወዘሊኮነ: ዘ
ዚላሁ: ለባግዚሁ: ይሬሊ:ተኵላ:ይመጽእ: ወይጕይይ: ወይኅድግ: ለባግዚሁ:ወይመ
13 ለጥኑ: ተኵላ: ወይዘርዎን::=> እስመ: ዓሰብ: ውእቱ: ሊየሐዝና: በእንተ : ለባግ
14 ዕ::=> ለነ:ውእቱ:ናሳዊ: ሜር : ወለለምር: ዘዚለየ: መርዔትየ : ወየለመራኒ: እሊ
15 ለየ::=> ወበከመ:የለመረኒ:ለብ:ለነዚ:ለለምሮ: ለለብ:ወእጫጡ: ነፍሲየ:ቤዛ: ለ
16 ባግዚየ::=> ወቢየ: ካልላተዚ:ለባግዐ: እለ:ሊኮና: ለመዝንቱ:ዓጸድ:ወኪየሆኑ:ሃ
ለወኒ:ለመጽለኝ:ወይሰመዓኒ:ቃልየ : ወይከውኑ:ለሐደ:መርዔት:ለለሐዲ:ናሳዊ::=>
17 ወበእንተዝ:የፊቅረኒ: ለብ: እስመ:ለነ: እጫጡ: ነፍስየ:ከመ: ካዕበ:ለእሠሊ::ወአነ:እሜ
18 ለልቦ: ዘይሄይደኒ: የለኒየ: እሜጥዋ:ወለኒየ:እነሠላ:ብውሕ:ሊተ:ላእብራ: ወካዕ
19 በ:ብውሕ:ሊተ: እንሠላ::ወዘንተ:ትእዛዘ: ነሣእኩ:በኀቡ:ላቡየ::=> ወተናፈቁ:ወ
20 ተጋለዙ:ከዕበ:ሊይሁድ: በእንተዝ: ነገር::=> ወይቤሉ:ብዙኀን: እመኔሆሙ:ጋኔን:
21 ቦቱ:ወይሳብደ:መንተኑ:ታጸመእወ::=> ወቦ: እለ:ይቤሉ:ዝኮቱ: ነገር:ሊኮነ: ዘጋ
ኔን:ጋኔንኑ:ይክል: ለሕይወ: ወከሢተ:ለዕይንተ: ዕውራን::=>

1 Et dixit iis iterum Dominus Jesus; Amen, amen dico vobis, Ego sum ostium o- 7
vium. Omnes qui venerunt ante me, fures & latrones sunt: veruntamen non 8
audiebant eos oves. Ego sum ostium ovium verum: qui introierit per me, 9
servabitur: ingredietur & egredietur, & inveniet pascua. Et fur non venit nisi 10
ut furetur, & mactet, & perdat. Et ego veni ut inveniant vitam, & abundan-
tiùs invenient. Ego sum pastor bonus. Pastor bonus tradit animam suam pro 11
redemptione ovium suarum. Et mercenarius qui non fuit pastor, & cujus non 12
sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & fugit, & relinquit oves suas: & ra-
pit eas lupus, & dissipat eas. Quia mercenarius est: non pertinet *ad* eum de 13
ovibus. Ego sum pastor bonus, & cognosco proprium gregem meum, & cog- 14
noscunt me mei. Et sicut cognoscit me Pater, ego cognosco Patrem: & trado 15
animam meam *pro* redemptione ovium mearum. Et habeo alias oves, quæ non 16
fuerunt ex hoc atrio: & illas oportet me adducere: & audient vocem meam,
& erunt unus grex, unius pastoris. Et propterea diligit me Pater, quia ego 17
trado animam meam, ut iterùm accipiam eam. Nemo erit qui diripiet mihi eam: 18
egomet tradam eam, & egomet accipiam eam, potestas est mihi ponere eam, &
iterũ potestas est mihi ut accipiam eam: et hoc mandatũ accepi apud Patrẽ meũ.
Et divisi sunt, & disputârunt iterũ Judæi de hoc sermone. Et dixerũt multi ex il- 19
lis; Dæmonẽ habet, & insanit: quid igitur auditis eũ? Et fuerunt qui dixerunt; Hic 20
sermo non est dæmonis: dæmon potéstne vivificare, & aperire oculos cæcorum? 21

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بر من واجب است كه ايشانرا نيز بياورم * واواز من بشنوند * وپس ازان همه گوسفندان
17 يكي باشند * وايشانرا يك شبان باشد. *براي اين پدرم مرا دوست مي دارد * كه من جان خود
18 بدهم * و باز بستانمش * * كسي نتواند جان مرا از من ستادن * ليكن منم كه بمراد خود
بدهم * زيرا مسلطم وتوانا * كه جان خودرا بدهم * و باز بستانم كه اين فرمانرا از پدر قبول
19 20 كردم * * باز درميان يهوديان † مخالفت شد براي اين سخنها. *وبسياران از ايشان مي گفتند *
21 ديو دارد وصرعي است شما چرا ازو مي شنويد * *ديگران مي گفتند * اين سخنها نه ازان
ديوانه است * ديوانه كجا تواند چشم نا بينا را گشودن

me oportet ut illas etiam adducam: & vocem meam audient, & deinceps omnes oves unus grex erunt, & illis unus pastor erit. Propter hoc 17
Pater meus me diligit, quia ego daturus sum animam meam, & rursus sumpturus eam. Quispiam non 18
potest animam meam à me tollere, sed ego sum qui sponte meâ daturus sum: potestate enim polleo & viribus, ut animam meam dem, & rursus assumam; quia hoc mandatum à Patre accepi. Rursus inter 19
Judæos dissensio erat de his sermonibus. Et multi ex eis dicebant; 20
dæmonium habet, & insanus est: vos quare ipsum auditis? Alii di- 21
cebant; Hi sermones non sunt dæmoniaci: dæmoniacus ubi potest oculos cæco aperire?

22 Facta sunt autē Encænia in Hierosolymis: & hyems erat. Et
23 Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· καὶ χειμὼν ἦν.
Καὶ (ν) περιπατεῖ ὁ Ἰη-
sus in templo, in porticu Salomonis. Circumdederunt ergò eum Judæi, &
24 σοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ (ϑ) τοῦ Σολομῶνος. Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ
dicebant ei; Quò usque animam nostrā tollis? si tu es Christus, dic nobis palām.
ἔλεγον αὐτῷ, Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ.
Respondit eis Jesus; Dixi vobis, & non creditis. Opera quæ ego facio in no-
25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνό-
mine Patris mei, hæc testantur de me. Sed vos non creditis: non enim estis ex
26 ματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. (ι) Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ
ovibus meis, sicut dixi vobis. Oves meæ vocem meam audiunt,
27 τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει,
& ego cognosco eas, & sequuntur me. Et ego vitam æternam do eis, & non
28 κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι. Κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ
peribunt in æternum: & non rapiet quisquam eas de manu mea. Pater meus
29 ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. Ὁ πατήρ μου
qui dedit mihi, major omnibus est, & nemo potest rapere de manu patris mei.
ὃς δέδωκέ μοι, (κ) μείζων πάντων ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου.
Ego & Pater unum sumus. Sustulerunt ergò rursùm lapides Judæi, ut lapidarent
30 Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν
31
eum. Respondit eis Jesus; Multa pulchra opera ostendi vobis ex Patre meo:
αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, (λ) Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου·
propter quod eorum opus lapidatis me? Responderunt ei Judæi, di-
διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ (μ) Ἰουδαῖοι, λέ-
centes; De pulchro opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu
γοντες, Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας· καὶ ὅτι σὺ
homo existens, facis teipsum Deum. Respondit eis Jesus; Non est
ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστι
scriptum in lege vestra; Ego dixi, Dii estis? Si illos dixit deos,
γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ (ν) εἶπα, Θεοί ἐστε; Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς,
ad quos sermo Dei factus est, & non potest solvi Scriptura: Quem Pater
πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφὴ· Ὃν ὁ Πατὴρ
sanctificavit, & misit in mundum, vos dicitis, Quia blasphemas: quia dixi,
ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι βλασφημεῖς· ὅτι εἶπον,
Filius Dei sum? Si non facio opera Patris mei, ne credite mihi:
Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύσητέ μοι·
Si autem facio, & si mihi non credatis,
Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ (ξ) πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ
credatis quia in me Pater, & ego in eo.
πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

MS.A. (ν) ἐνεπατῶ (ϑ) Σολομῶντος. (ι) Ἀλλὰ (κ) μεῖζον (λ) Πολλὰ ἔργα καλὰ (μ) Ἰουδαῖοι, Περὶ (ν) εἶπον, (ξ) πιστεύητε,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Lectio Encæniis Ecclesiæ. 27.

22 ܗܘܐ ܒܝܘܡ̈ܝ ܚܢܘܟ̈ܬܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܣܬܘ ܐܝܬ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
23 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
24 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
25 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
26 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
27 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
28 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
29 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
30 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
31
32 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
33 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
34 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
35 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
36 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
37 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ
38 ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܫܬܐ ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܒܣܘܪܝܬܐ ܕܫܠܡܘܢ

Factum est autem festum Encæniorum in Je- 22
rusalem, erátque hyems. Et ambulabat 23
Jesus in templo in porticu Salomonis. Et 24
cinxerunt eum Judæi, dicúntque ei; Quo-
usque tandem tollis animam nostram?
(Nos fines animam agere?) Si tu es Messia,
dic nobis apertè. Respondit Jesus, & dixit 25
eis; Dixi vobis, & non creditis: at opera
quæ ego facio in nomine Patris mei, ipsa
testantur de me. Sed vos non creditis, 26
quia non estis ex ovibus meis, quemad-
modum dixi vobis. Oves meæ vocem me- 27
am audiunt, & ego cognosco eas, ipsæque
post me veniunt. Et ego do eis vitam æter- 28
nam, neque peribunt in æternum, ac nemo
rapiet eas è manibus meis. Pater enim me- 29
us qui dedit mihi, omnibus major est, nul-
lúsque potest è manu Patris mei rapere. 30
Ego & Pater meus unum sumus. Et sustu- 31
lerunt rursùs Judæi lapides ut obruerent
eum. Dixit eis Jesus; Multa opera præ- 32
clara à Patre meo ostendi vobis, propter
quodnam operum illorum lapidatis me?
Dicunt ei Judæi; Non propter opera bona 33
lapidibus petimus te: sed quoniam blas-
phemas: & quum tu sis homo, facis teipsum
Deum. Dixit eis Jesus; Nónne ita scri- 34
ptum est in Lege vestra, Ego dixi; Dii estis.
Si eos dixit deos, propterea quòd ad eos 35
factus est sermo Dei, & non potest Scriptu-
ra solvi; Quem Pater sanctificavit & misit 36
in mundum, dicitis ei; Tu blasphemas,
quia dixi vobis me esse filium Dei? Quòd 37
si non facio opera Patris mei, ne credatis
mihi: Sin autem facio, etiamsi mihi non 38
credatis, ipsis operibus credite: ut sciatis &
credatis Patrem meum in me esse, méque in
Patre meo.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بیست سه — خواستند یهودیان که عیسي را بسنك زنند

XXIII. Voluerunt Judæi Jesum lapidare.

22 * عید نوکان در آمد * وفصل زمستان بود * * وعیسي بهیکل رفته بود * وبرواق سلیمان
23 مي کردید * * یهودیان کرد او در آمدند * وگفتند توتا کي جان ما مي ستاني * 24
اگر تو مي مسیح بما اشکارا بگوي * عیسي بدیشان گفت بشما گفتم وباور نداشتید * وکردارهائي 25
که بنام پدرم مي کنم بر حال من گواهي مي دهند * * لیکن شما * باور نمي دارید * 26
براي آنك گوسفندان من نیستید * چنانك بشما گفتم * نه بشما گفتم گوسفندان † من اواز 27
من بشنوند * ودر دنبال من بیایند * ومن ایشانرا بشناسم * * وزندگاني جاوید † بدیشان 28
دهم * وتا ابد گم نشوند * وکسي ایشانرا از دست من نرباید * * براي انك پدرم که ایشانرا بمن 29
داد * از همگان بزرگتر ست * وکسي از پدرم نتواند بود * * ومن وپدرم یکي هستیم * * باز یهودیان 30 31
سنگها در دست گرفتند * که اورا بزنند * * عیسي گفت بسیار کردارهاء خوب از پیش پدرم 32
شمارا نمودم * براي کدامین کردارها مرا مي زنید * * یهودیان بدو گفتند نه براي کردارهاء خوب ترا سنگسار مي کنیم * 33

Festum autem *Encæniorum inibat,* 22
& *pars* anni *hyemalis erat*: *Et* 23
Jesus in templum ingressus erat, &
in porticu Salomonis ambulabat.
Judæi igitur *in circuitu ejus vene-* 24
runt, & dixerunt; Tu quamdiu ani-
mam nostram tollis? Si tu es Chri-
stus, nobis apertè dic. Jesus illis di- 25
xit; Vobis dixi, & fidem non ha-
buistis: & opera, quæ in nomine
Patris mei facio, qualis sim testi-
monium dant. Sed vos non creditis, 26
eò quòd oves meæ non sitis, quem-
admodum vobis dixi. Nónne vobis 27
dixi? Oves meæ vocem meam au-
dient, & post me venient, & ego il-
las noscam. Et vitam æternam illis 28
dabo, & in æternum non peribunt,
neque quisquam è manu mea eas ra-
piet. eò quòd Pater meus, qui eas 29
mihi dedit, omnibus fortior est, &
quisquam à Patre meo non poterit
tollere. Et ego & Pater meus unum 30
sumus. Rursus Judæi lapides in ma- 31
nus tulerunt, ut eum percuterent. Je- 32
sus dixit; Multa opera bona à Patre
meo vobis ostendi: propter quæ opera
me feritis? Judæi ei dixerunt; 33
Non propter opera bona te lapidam,

Versio VULGATA LATINA.

22 23 Facta sunt autem Encænia in Jerosolymis: Et hyems erat. Et ambulabat Je-
24 sus in templo, in porticu Salomonis. Circumdederunt ergò eum Judæi, &
dicebant ei; Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis
25 palám. Respondit eis Jesus; Loquor vobis, & non creditis: opera, quæ
26 ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me. Sed
27 vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Oves meæ vocem meam
28 audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me: Et ego vitam æternam do
eis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.
29 Pater meus quod dedit mihi majus omnibus est: & nemo potest rapere de
30 manu Patris mei. Ego & Pater unum sumus. Sustulerunt ergò lapides Ju-
31 dæi, ut lapidarent eum. Respondit eis Jesus; Multa bona opera ostendi vo- 32
bis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt 33
ei Judæi; De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu,
homò cùm sis, facis teipsum Deum. Respondit eis Jesus; Nónne scriptum 34
est in lege vestra; Quia ego dixi, Dii estis? Si illos dixit deos, ad quos 35
sermo Dei factus est, & non potest solvi Scriptura: Quem Pater sanctifi- 36
cavit, & misit in mundum, vos dicitis; Quia blasphemas: quia dixi, Filius
Dei sum? Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem 37
facio: & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, & 38
credatis quia Pater in me est, & ego in Patre.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع والعسرون *

Sectio vigesima quarta.

22 * وكان التجديد بيروسليم وكان شتآء * فمشي يسوع في الهيكل في رواق سليمان * فاحاط به
23 اليهود وقالوا له حتي متي تعذب نفوسنا * ان كنت انت المسيح فاخبرنا علانية * اجابهم يسوع
25 قد قلت لكم ولم تومنوا * والاعمال التي اعمل باسم ابي هي تشهد لي * لكنكم لستم تومنون *
26 لانكم لستم من خرافي كما قلت لكم * ان خرافي تسمع صوتي * وانا اعرفها وهي تتبعني * وانا
27 28 اعطيها حياة الابد ولا تهلك ابدا * ولا يخطفها احد من يدي * لان ابي الذي اعطاني هو
29 اعظم من الكل * ولن يقدر احد ان يخطفهم من يد ابي * انا وابي واحد نحن * فتناولت
30 31 اليهود حجارة ليرجموه * فاجابهم يسوع قائلا اريتكم اعمالا كثيرة حسنة من جهة ابي فمن
32 اجل اي عمل منها ترجمونني * فاجابه اليهود قائلين لسنا من اجل عمل صالح نرجمك لكن
33 لاجل التجديف * اذ انت انسان تجعل نفسك الها * فاجابهم يسوع قائلا اليس مكتوب في ناموسكم
34 انا قلت انكم الهة * فان كان قبل لاولئك الهة لان كلمة الله كانت اليهم وليس يمكن ان
35 ينقض المكتوب * فكم بالحري الذي قدسه الاب وارسله الي العالم * اتقولون انك
36 تجدف لاني قلت لكم اني ابن الله * ان لم اعمل اعمال ابي لا تومنوا بي * فان كنت اعمل ولا
37 38 تومنون بي فامنوا باعمالي * لتعلموا وتومنوا اني في ابي وابي في *

Et erant Encænia in Jerusalem, & erat 22
hyems. Et ambulabat Jesus in templo 23
in porticu Salomonis. Et circumdede- 24
runt eum Judæi, & dixerunt ei; Quo-
usque cruciabis animas nostras? Si es
tu Christus, indica nobis palám. Respon- 25
dit eis Jesus; Jam dixi vobis, neque
credidistis: quum-tamen opera quæ fa-
cio in nomine Patris mei, ipsa attestan-
tur mihi. Verùm non creditis, quia non 26
estis ex ovibus meis, sicut dixi vobis.
Oves meæ audiunt vocem meam, & ego 27
cognosco eas, & ipsæ sequuntur me: Et 28
ego do eis vitam æternam, & non peri-
bunt unquam: & non rapiet eas quis-
quam è manu mea. Quia Pater meus 29
qui dedit mihi, est major omnibus, &
non potest quispiam rapere eas è manu
Patris mei. Ego & Pater unum sumus. 30
Sustulerunt ergò Judæi lapides ut lapi- 31
darent eum. Respondit autem eis Je- 32
sus, dicens; Ostendi vobis opera multa
bona ex parte Patris mei: propter quod
igitur opus ex eis lapidatis me? Re- 33
sponderunt ei Judæi, dicentes; Non
propter ullum opus bonum lapidamus te,
sed propter blasphemiam: quum enim
sis homo, facis te ipsum Deum. Respon- 34
dit eis Jesus; Nónne scriptum est in le-
ge vestra; Ego dixi vos esse deos?
Quòd si dictum est illis; Dii estis, eò 35
quòd sermo Dei factus est ad eos, & non
potest violari Scriptura: Quantò magis 36
ille quem sanctificavit Pater, & misit
eum in mundum? Et dicitis vos, Tu
blasphemas, quia dixi vobis esse me filium
Dei? Si non facio opera Patris mei, ne 37
credatis mihi. Sin autem facio, nec ta- 38
men creditis mihi: saltem credite ope-
ribus meis: ut sciatis, & credatis
quòd ego sum in Patre meo, & Pater
meus in me.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 በመስቀል: ዘመስከረመ:መንባብ:=፦ ወእመዝ: ይእተ: ለሚረ:ለመ:መድ
23 ቅሐ:ሊየሩሳሌመ:ክረምት:ውእቱ:=፦ ወለእሱሰው: እግዚእ:ሊየሱስ: በመኵራበ:በ
24 ህዋረ:ሰሎሞን::=፦ ወዓገትው: እይሁድ:ወይቤልው: እስከ:ማእዜኑ:እንከ:ትነሥለ
25 ነ:ነፍስነ: እመ:ለንተሁ:ክርስቶስ:ነንግረነ:ገሃደ:=፦ ወለውዞለ:እግዚእ:ሊየሱስ::
ወይቤሎው:ነገርኩክው:ወሊተለመኑኒ::ግብር፡ዘእገብር:ለነ:በስመ:ለቡየ:ውእቱ:
26 ሰማዕትየ:=፦ ወለንትውሰ:በሕቱ:ሊተለመኑኒ : እስመ : ሊኮንክው: እመለባግዚየ:
27 በስመ: እቤልክው:=፦ ለባግዚየሰ: እሊለየ:ይሰመዓኒ:ቃልየ: ወእነሂ:ለእመሮን::ወ
28 ይተልዊኒ:=ፀ ወእነሂ: እሁበን:ሕይወተ:ዘለዓለመ: ወሊይቴሐጉሉ: ለዓለመ::ወእል
29 ቦ:ዘይሃይደን:እመእዴየ::=ፀ እስመ:ለቡየ:ዘወሃበኒዮን:ውእቱ:ይዓቢ:ለመኵሉ::
30 ወእልቦ:ዘይክል:ሓይደ:ወመሂጡ: እመእዴሁ: ለእቡየ::=ፀ ወለቡየ:ወለነ:ሒሑዱ:
31 ንሕነ::=ፀ ወነሥሉ:ክዕበ:እብነ:ለይሁድ:ከመ:ደወግረው::=ፀ ወለውሥለ:እግዚ
32 እ:ሊየሱስ:ወይቤሎው:ብዙኅ:ግብረ:ሠናይ: ለርሉይኩክው::ዘእመኀበ:ለቡየ:በለ
33 ይ:ግብር:ትዋግሩኒ: እመኒሆው:=ፀ ወለውሥሉ: ሊይሁድ:ወይቤልው: በእንተ:ሠና
ይሰ:ግብር:ሊንዋግረከ:ዘእንበለ:በእንተ:ፀርፈትከ: እስመ:እንዘ:ሰብእ:ለንተ:እግዚ
34 ለብሔር:ትሬሲ:ርእሰከ::=ፀ ወለውሥለ: እግዚእ:ሊየሱስ::ወይቤሎው:ለኮኑ:ጽ
35 ሑፍ:ውስተ:ለሪትክው::ለነ: እቤ:ለማልክት:ለንትው::=ፀ ሰበ:ሎው:ለማልክት:
ይቤሎው: እለ:ለስተርለዮው: እግዚለብሔር:ቃለ: እግዚለብሔር:ኮነ:ኀቤሆው::
36 ወሊይትከሃል:ይትነሠት:ይትሐሰው:ቃለ:መጽሐፍ:=ፀ ዘቅዱስ:ለብ:ወፈነወ:ውስተ:
37 ኵሉ:ዓለመ:: እፍ: እንከ:ትብሉኒ: ትፀርፍ: እመ: እቤለክው:ወልደ: እግዚለብሔ
38 ር:ለነ::=ፀ ወእመ: ሊይገብር:ግብረ: ለቡየ:ሊትእመኑኒ:=ፀ ወእመሰ: እገብር: እ
መ:ኒያየ: ሊለመንክው: ለመግበርየ: እመኑ:ከመ: ተእመረ: ወትጥይቁ: ከመ:ለነ: በለብ:ወለብ:ብየ::=ፀ

Pro humiliatione quæ in Septembri, lectio. Et tunc isto tempore, quando 22
consecratio *erat* Hierosolymis, hyems erat. Et ambulavit Dñs Jesus in templo in 23
porticu Salomonis. Et circumdederunt eum Judæi, & dixerunt ei; Quousque 24
tollis nobis animam nostram? si tu es Christus, dic nobis plané. Et respondit 25
Dominus Jesus, & dixit iis; Dixi vobis, & non creditis: opus quod facio ego in
nomine Patris mei, hoc est testis meus. Veruntamen vos non creditis mihi, quia 26
non fuistis ex ovibus meis, sicut dixi vobis. Oves meæ audiunt vocem meam, & 27
ego cognosco eas, & sequuntur me. Et ego dabo iis vitam æternam, & non per- 28
ibunt in æternum, & nemo est qui rapiet eas de manu mea. Quia Pater meus qui 29
dedit mihi eas, ipse major est omnibus, & nemo est qui potest auferre & rapere 30
eas è manu Patris mei. Et Pater meus & ego, unum sumus. Et sustulerunt iterum 31
lapides Judæi, ut lapidarent eum. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Multa o- 32
pera bona demonstravi vobis à patre meo: propter quale opus lapidatis 33
me ex illis? Et responderunt Judæi, & dixerunt ei; Propter bonũ op⁹ non lapida-
m⁹ te, sed propter blasphemiã tuam, quia quum homo sis, tu Deũ facis teipsũ. Et 34
respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Nónne scriptũ est in lege vestra; Ego dixi, Di
estis? Si illos deos dixit, quib⁹ apparuit De⁹, verbũ Dei fuit apud eos: & nõ potest 35
destrui & falsificari verbum Scripturæ: Quem sanctificavit Pater, & misit in 36
totum mundum, quomodo igitur dicitis mihi; Blasphemas, si dixi vobis, Filius
Dei sum? Et si non facio opus Patris mei, ne credatis mihi. Et si facio, si mihi non 37
credidistis, operi meo credite: ut cognoscatis, & consideretis quòd ego in Patre, 38
& Pater in me est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 ليكن براي انك افتري مي كني * وادمي هستي و خودرا خدا مي سازي * عيسي بديشان
گفت * نه در ناموس شما * اين چنين نبشته است كه من گفتم شما خدايكان هستيد *
35 چون بهر ايشان كه كلمه پيش ايشان شد * خدا ايشانرا خدايكان گفت * نشايد كه كتاب
36 باطل شود * وكسي كه پدر اورا مقدس و پاك داشت * واورا درعالم فرستاد * شما مي
37 گوييد * افتري ميكني * براي انك گفتم من فرزند خدا هستم * اگر كردارهاء پدرم نكنم
38 مرا باور مداريد * وچون كردار كنم ومنكر من شويد * باري كردارا باور داريد * وبدانيد
و ايمان بياوريد * كه پدرم درمنست ومن در پدر هستم *

sed propterea quòd blasphemas: ho-
mo enim es, & teipsum Deum facis.
Jesus eis dixit; Nónne in Lege 34
vestra sic scriptum est? Ego qui-
dem dixi, Vos dii estis. Si de eis 35
loquens, ad quos sermo factus est,
Deus illos deos dixit, nec oportet
ut Scripturæ irrita fiat: Illi tamen 36
quem Pater sanctificavit, & puri-
ficavit, & eum in mundum misit,
vos dicitis; Blasphemiam commit-
tis; eò quòd dixi, Filius Dei sum?
Si opera Patris mei non facio, mi- 37
hi fidem ne habeatis. Cùm verò 38
opus faciam, & mihi fidem dene-
getis, jam operi fidem habeatis:
& scitote & credite, quòd Pater
meus in me est, & ego in Patre
sum.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

39 Quærebant ergò *rursùm* eum apprehendere: & exivit *ex manu* eorum. Et abiit
40 Ἐζήτουν οὖν (ο)πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. (π)Καὶ ἀπῆλθε ιγ
iterùm trans Jordanem, in locum ubi erat Joannes primùm baptizans: & mansit ΄ά
πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν
illic. Et multi venerunt ad eum, & dicebant; Quia Joannes quidem signum fecit ιδ
41 ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν ΄ά
nullum. Omnia autem quæcunq; dixit Joannes de hoc, vera erant. Et crediderunt
42 οὐδέν. πάντα ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν
multi *illic* in eum.
πολλοὶ (ρ) ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

CAP. XI. ια'.

1 Erat autem quidam languens Lazarus à Bethania, *ex vico* Mariæ & Marthæ ΙΑ'
Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας
sororis ejus. (Erat autem Maria *ungens* Dominum unguento, & *extergens*
2 τῆς ἀδελφῆς (α) αὐτῆς. (Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα
pedes ejus capillis suis, cujus frater Lazarus infirmabatur.) Miserunt ergò
3 τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, οὗ ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.) Ἀπέστειλαν οὖν
sorores ad eum dicentes; Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Jesus
4 αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς
dixit; Hæc infirmitas non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur
εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ
filius Dei per eam. Diligebat autem Jesus Martham, & sororem ejus, &
5 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, καὶ
Lazarum. Ut ergò audivit quia *infirmatur*, tunc quidem mansit in *quo erat* loco *duas*
τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο
6 *dies*. Deindè post *hoc* dicit discipulis; Eamus in Judæam iterùm·
ἡμέρας. Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς (β) μαθηταῖς, Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν (γ) πάλιν.
7 Dicunt ei discipuli; Rabbi, nunc quærebant te lapidare Judæi, & iterùm
Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, Ῥαββὶ, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν
8 vadis illuc? Respondit Jesus; Nónne duodecim sunt horæ diei? Si
ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη (δ) ὁ Ἰησοῦς, Οὐχὶ (ε) δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; ἐάν
9 quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem mundi hujus videt:
τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει·
Si autem quis ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo.
Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.
10 Hæc ait, & post *hoc dicit* eis; Lazarus amicus noster dormit: sed
Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ
11 vado ut à somno excitem eum. Dixerunt ergò discipuli ejus; Domine, si dormit,
πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. (ζ) Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ, Κύριε, εἰ κεκοίμηται,
servabitur. Dixerat autem Jesus de morte ejus: illi autem putaverunt quia
σωθήσεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι
12 de dormitione somni diceret. Tunc ergò dixit eis Jesus manifestè; Lazarus
περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. (η) Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤῥησίᾳ, Λάζαρος
13 mortuus est.
ἀπέθανε.

MS.A. (α) αὐτοῦ. (β) μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἄγωμεν (γ) * πάλιν. (δ) Ἰησοῦς, (ε) δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς (ζ) Εἶπον ἦν αὐτῷ, Κύριε, (η) Τότε εἶπεν αὐτοῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * ... * ... Et voluerunt iterùm prehendere eum: at
40 evasit ex eorum manibus. Et abiit trans
Jordanem in eum locum ubi fuerat Johan-
nes priùs, dum baptizaret: fuítque illic.
41 * ... Veniebant autem homines quamplurimi ad
eum, & dicebant Johannem ne unum qui-
dem signum edidisse: quæcunque autem
Johannes dixerat de viro isto, vera esse.
42 Multíque crediderunt in eum.

Ab oblationem Quadragesimæ. 28.

CAP. XI.

1 * ... ERat autem quidam, qui morbo detinebatur, Lazarus, ex Beth-Ania *(domo solicitudinis)* pago, frater Mariæ & Marthæ. Porrò ista Maria ea erat quæ unxit aromate pedes Jesu, absterſitque capillis suis: erat frater istius Lazarus qui morbo laborabat. Mi-
3 serunt autem ambæ sorores ejus ad Jesum, & dicunt; Domine noster, ecce is quem tu
4 diligis, valetudine laborat. Jesus verò dixit; Iste morbus lethalis non est, sed pro gloria Dei, ut glorificetur filius Dei propter eum. Diligebat autem ipse Jesus Martham, 5
6 & Mariam, & Lazarum. Quúmque audîsset eum ægrotare, mansit in eo loco ubi erat, 7
duos dies. Posteà verò dixit discipulis suis; Venite, eamus rursum in Judæam. Di- 8
cunt ei discipuli ejus; Magister noster, modò Judæi quærebant te lapidibus obruere, & rursum illuc abis? Dixit eis Jesus; Nónne sunt horæ duodecim in die? & si quis 9
ambulaverit interdiu, non impingit, quippe qui videat lucem mundi hujus. Si quis ve- 10
rò nocte ambulaverit, impingit, quòd ea lumine careat. Hæc dixit Jesus: & posteà 11
subdit eis, Lazarus amicus noster dormit, sed proficiscor eum excitaturus. Dicunt ei 12
discipuli ejus; Domine noster, si dormit, benè valebit. Hoc autem Jesus dixerat de 13
morte illius: at illi putârunt de dormitione somni ipsum dixisse. Tunc dixit eis Je- 14
sus explicatè; Lazarus mortuus est.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * بازخواستند كه اورا بگيرند * دگر بار ازميان دست ايشان بيرون رفت * وازانجا آمد در
40 كدركاه اردن * درجايكاهي كه يحيي اول جماعت را مي شست * ودران جايكاه خلق
41 بسيار پيش او آمدند * ومي كفتند يحيي ازين كردارها نكرد * وهر چه يحيي براي اين
42 مرد كفت * راستست * وبسياران بدو ايمان اوردند بيست چهار

1 زنده كردن مسيح غازر را * وبود شخصي رنجور نامش غازر * از ده
2 بيت عينا برادر مريم ومرتا * وان مريم است كه پاي عيسي را بروغن غاليه انبود
3 وبموي خود پاك كرد ومالید * وان رنجور برادر اين بود * هر دوخواهرانش پيش عيسي
4 فرستادند * وكفتند خداوند ما انكس كه تو اورا دوست مي داري * رنجورست * عيسي
كفت اين رنجوري نه ازان مركست * الا براي عظمت خدا * تا فرزند خدا ستوده شود *
5 براي انك عيسي مريم ومرتا وغازر را دوست † مي داشت * وچون شنيد كه رنجورست * در
6 انجاء كه عيسي بود دو روز توقف † كرد * بعد ازان بشاكردان خود كفت * بياييد تا در يهود رويم *
7

Rursùs quærebant ut eum prehen- 39
derent: iterùm autem è medio manûs illorum exivit. Et indè ve- 40
nit in wajectum Jordanis, in locum ubi Johannes primùm turbam baptizabat. Et in illum locum populus 41
multus ad eum venerunt, & dice-bant; Johannes ex his operibus ni-hil fecit: quicquid autem Johan-nes de hoc homine dixit, verum est. Et multi in eum crediderunt. 42

XXIV. Vivificat Christus Gazarum.

CAP. XI.

ERat autem homo quidam ægro- 1
tus, cui nomen Gazarus, ex pago Bethaniæ, frater Mariæ & Mar-thæ. Illa autem Maria est, quæ pe- 2
des Jesu unguento galiæ unxit, & capillo suo mundavit, & terſit: & infirmus ille frater hujus erat. Ambæ igitur sorores ejus ad Jesum 3
miserunt, & dixerunt; Domine noster, ille quem tu diligis, ægrotat. Jesus dixit; Hæc infirmitas mini- 4
mè mortalis est, sed propter gloriam Dei, ut Filius Dei glorificetur. Pro- 5
pterea quòd Jesus Mariam, & Mar-tham, & Gazarum diligeret. ut er- 6
gò audivit quòd ægrotaret, in eodem loco ubi Jesus erat, duos dies mo-ram fecit. Posteà discipulis suis di- 7
xit; Venite ut in Judæam eamus.

Versio VULGATA LATINA.

39 Quærebant ergò eum apprehendere: & exivit de manibus eorum. Et abiit ite-
40 rùm trans Jordanem, in eum locum, ubi erat Joannes baptizans primùm: &
41 manſit illic. Et multi venerunt ad eum, & dicebant; Quia Joannes quidem ſi-
42 gnum fecit nullum. Omnia autem quæcunque dixit Joannes de hoc, vera erant.
Et multi crediderunt in eum.

CAP. XI.

1 ERat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de caſtello Mariæ, & Marthæ
2 ſororis ejus. (Maria autem erat, quæ unxit Dominum unguento, & exterſit pedes
3 ejus capillis ſuis: cujus frater Lazarus infirmabatur.) Miſerunt ergò ſorores ejus
4 ad eum, dicentes; Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Jeſus di-
xit eis; Infirmitas hæc non eſt ad mortem, ſed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius
Dei per eam. Diligebat autem Jeſus Martham, & ſororem ejus Mariam, & Laza- 5
rum. Ut ergò audivit quia infirmabatur, tunc quidem manſit in eodem loco duo- 6
bus diebus. Deindè poſt hæc dixit diſcipulis ſuis; Eamus in Judæam iterùm. 7
Dicunt ei diſcipuli; Rabbi, nunc quærebant te Judæi lapidare, & iterùm vadis il- 8
luc? Reſpondit Jeſus; Nónne duodecim ſunt horæ diei? Si quis ambulaverit in 9
die, non offendit, quia lucem hujus mundi videt: Si autem ambulaverit in nocte, 10
offendit, quia lux non eſt in eo. Hæc ait, & poſt hæc dixit eis; Lazarus amicus 11
noſter dormit: ſed vado ut à ſomno excitem eum. Dixerunt ergò diſcipuli ejus; 12
Domine, ſi dormit, ſalvus erit. Dixerat autem Jeſus de morte ejus: illi autem 13
putaverunt quia de dormitione ſomni diceret. Tunc ergò Jeſus dixit eis manife- 14
ſtè; Lazarus mortuus eſt:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

39 * فطلبوا ايضا مسكه تخرج من ايديهم * ومضى الي عبر الاردن حيث كان يوحنا يعمد اولا
40 فمكث هناك * فاتي اليه كثيرون وقالوا ان يوحنا لم يصنع اية واحدة * وكلما قال في هذا
41 فهو حق * فآمن به هناك كثيرون *

Expetiverunt igitur denuò apprehendere 39
eum: at exivit è manibus eorum: Et 40
abiit ad ulteriorem ripam Jordanis, ubi
Johannes baptizabat antea, & manſit
illic. Et venerunt ad eum multi, & di- 41
xerunt; Profectò Johannes non edidit
ſignum ullum: & præterea quicquid
dixit de hoc, veriſſimum eſt. Quapropter 42
crediderunt in eum illic permulti.

Sectio vigeſima quinta.

* الفصل الخامس والعشرون *

CAP. XI.

1 وكان واحد مريضا الذي هو لعازر * من بيت عنيا
2 مريم ومرثا اختها * ومريم هذه التي كانت دهنت السيد بالطيب ومسحت قدميه بشعرها *
3 وكان لعازر المريض اخاها * فارسلت الاختان اليه قايلتين يا سيد ها هودا الذي تحبه
4 مريض * فلما سمع يسوع قال هذه المرضة ليست للموت لكن لاجل مجد الله ولتمجد بن الله
5 من اجلها * وكان يسوع يحبا لمرثا ومريم اختها وللعازر * فلما سمع انه مريض اقام حيث كان
6 يومين * وبعد ذلك قال لتلاميذه امضوا بنا الي اليهودية ايضا * فقال له تلاميذه يا معلم
7 الان كان اليهود يريدون رجمك اقاتت تريد المضي ايضا الي هناك * اجاب يسوع اليس
8 النهار اثني عشر ساعة * فان مشي الانسان بالنهار لم يعثر لنظره نور هذا العالم * فاذا مشي
9 في الليل عثر لانه ليس فيه ضوء * قال هذه ثم قال لهم ان لعازر حبيبنا قد رقد لكني
10 اطلق لاقمه * قال له تلاميذه يا سيد ان كان رقد فسيستيقظ * واما عني يسوع بقوله
11 هو قطوا هم انه عني رقاد النوم * حينيذ قال لهم يسوع علانية لعازر مات *

Expetiverunt igitur denuò apprehendere 39
eum: at exivit è manibus eorum: Et 40
abiit ad ulteriorem ripam Jordanis, ubi
Johannes baptizabat antea, & manſit
illic. Et venerunt ad eum multi, & di- 41
xerunt; Profectò Johannes non edidit
ſignum ullum: & præterea quicquid
dixit de hoc, veriſſimum eſt. Quapropter 42
crediderunt in eum illic permulti.

Sectio vigeſima quinta.

CAP. XI.

ERat autem quidam infirmus, nempè 1
Lazarus à Bethania caſtello Mariæ &
Marthæ ſororis ejus. Maria autem hæc, 2
ea eſt quæ unxerat Dominum unguento,
& terſerat pedes ejus capillis ſuis:
erátque Lazarus ille infirmus, frater
ejus. Miſerunt ergò ambæ ſorores ad 3
eum, dicentes; Domine, ecce is quem
amas, infirmus eſt. Cùm autem audiſ- 4
ſet Jeſus, dixit; Hæc infirmitas non
eſt ad mortem, ſed ad gloriam Dei, & ut
glorificetur filius Dei per eam. Et verò 5
Jeſus erat amicus Marthæ, & Mariæ
ſororis ejus, & Lazari. Cúmque audiſ- 6
ſet eum eſſe infirmum, manſit ubi erat,
biduum. Et poſtea dixit diſcipulis ſuis, 7
Ducite nos in Judæam iterùm. Dixe- 8
runt ei diſcipuli ejus; Magiſter, nunc
Judæi volebant lapidare te, & tunc vis
abire iterùm illuc? Reſpondit Jeſus; 9
Nónne dies conſtat duodecim horis? Si
ergò ambulet homo in die, non offendit,
quia videt lucem hujus mundi. Si au- 10
tem ambulet in nocte, offendit: quia non
eſt in ea lumen. Dixit hæc; ac tum ait 11
illis, Lazarus amicus noſter cubuit, ſed
vado ut excitem eum. Dixerunt ei diſ- 12
cipuli ejus; Domine, ſi cubuit, exper-
giſcetur. Et quidem ſignificavit Jeſus 13
ſermone ſuo mortem ipſius: at putave-
runt illi, quòd ſignificáſſet cubitum ſo-
mni. Tunc dixit eis Jeſus manifeſtè; 14
Lazarus mortuus eſt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

39 ወፈቀዱ:ካዕበ:ይእኀዝሙ:ወአምሰጣ: እምእዴሆሙ::=> ወሖረ:ካዕበ: ጣዕደት: ዮ
40 ርደኖስ:ብሔረ:ኀበ:ላጥመቀ:ዮሐንስ: ቀዲሙ: ወነበረ:ሂየ::=> ወሖረ: ብዙኀን:ኀቤ
41 ሁ:ወይቤሉ:ዮሐንስ: ለልቦ: ተላመረ: ዘገብረ: ወሊመንተሂ: ወባሕቱ: ወኵሉ: ዘይ
42 ቤ:ዮሐንሰ: በእንቲኣሁ: እሙነ:ኮነ:=> ወብዙኀን: እለ:አምኑ: ቦቱ: በህየ:=>

1 ወበእንተ:አልዓዛር:=> ወሃሎ:ሓሑዱ:ብእሲ: ዘይደዊ: በቢታኔያ: ዘሰው:
2 አልዓዛር: ዘሃገረ:ማርያ:ወማርታ: እኁታ:=> ወማርያሰ:ይእቲ: እንተ:ቀብአቶ:ለእ
ግዚእነ: ዕፍረተ:: ወመዝመዛቶ: እገሪሁ: በለፀሪታ: ወእኁሃ: ሳቲ: አልዓዛር: ይደ
3 ዊ::=> ወለእላ: እኁቲሁ:ኀበ: እግዚእ:ኢየሱስ: እንዘ:ይብላ: እግዚእነኣ: ናሁ:አ:
4 ዘታፈቅር:ይደዊ::=> ወሰሚዖ: እግዚእ:ኢየሱስ: ይቤ:ዝቱ:ደዌሁ:ኢኮንት:ለሞት:
5 ደእሙ:ከመ:ይሰባሕ: እግዚአብሔር:ወወልዱ: እግዚአብሔር: ቦቱ:ይኴሕ::=> ወ
6 ያፈቅሮሙ: እግዚእ:ኢየሱስ:ለማርታ: ወለእኁታ:ወለአልዓዛር::=> ወሰሚዖ:ከመ:
7 ይደዋ: ነበረ:ህየ:ይእተ:አሚረ:ኀበ:ሃሎ:ብሔረ: ክኑየ: መዋዕለ:=> ወእምዝ:ይቤሎ
8 ሙ:ለአርደኢሁ:ንሑር:ከዕበ:ብሔረ:ይሁደ:=> ወይቤልዎ:ለርደኢሁ:ረቢ: እኵ:
9 ይእዜ:ያኀሠኡከ:ወይፈቅዱ:ይወግሩከ:ኢይሁድ:ወእሮ:ህየ:ትሐውር:ከዕበ::=> ወ
ኣወስእ: እግዚእ:ኢየሱስ: ወይቤሎሙ:ለኵኑ: ዓሠርቱ: ወክልኤቱ: ሰዓቱ:ለዕለት:
10 ዘይሐውር:መዓልተ:ኢ ይትዓቀፍ: እስመ:ይረኢ:ብርሃኖ:ለዝንቱ:ዓለመ::=> ወዘይ
11 ሐውርሰ:ሌሊተ:ይትዓቀፍ: እስመ:ለልቡ:ብርሃነ:ውስቴቱ: ዘይሬኢ::=> ወዘንተ:ይቤ
ሎሙ:ለእርደኢሁ:ወእምዝ:ይቤ:ከዕበ:ሎሙ:ለእርደኢሁ: ይቤ:አልዓዛር:ዓርክነ:
12 ኖመ:ወባሕቱ:ለሐውር:ወእነቅሆ::=> ወይቤልዎ:እርደኢሁ: እግዚኦ: እመሰ:ኖመ:
13 ይጥዒ:ወይነቅህ:ወየሐይው ::=> ወይቤሎሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:ኖመ:እስመ:ሞተ::ወባ
14 ሕቱ:ሎሙሰ:ይመስሎሙ: በእንተ:ንዋመ: ዘይሰክብ: ዘይቤሎሙ::=> ወእምዝ:ይቤ
ሎሙ: እግዚእ:ኢየሱስ:ወነገሮሙ: ገሃደ:ወይቤሉሙ: አልዓዛር:ሞተ::=>

Et voluerunt iterum prehendere eum: & fugit ex manibus eorum. Et abiit iterũ 39
trans Jordanem, *in* locum ubi baptizaverat Johannes primùm: & manſit ibi. Et 40
venerunt multi ad eum, & dixerunt; Johannes nullum ſignum fecit omninó: ve- 41
runtamen etiam totum quod dixit Johannes de illo, verum fuit. Et multi *erant* 42
qui credebant in illo ibi.

CAP. XI. *De Eleazaro.*

ET fuit quidam homo qui ægrotabat in Bethania, cujus nomen Eleazarus civi- 1
tatis Mariæ & Marthæ ſororis ipſius. Et Maria erat quæ unxit Dominum no- 2
ſtrum unguento, & exterſit pedes ejus cum capillis ſuis: & frater ejus Eleazarus
ægrotabat. Et miſerunt ſorores ejus ad Dominum Jeſum, dicentes; Domine no- 3
ſter, ecce *is* quem amas ægrotat. Et audiens Dominus Jeſus, dixit; Hic morbus 4
non eſt ad mortem, ſed ut glorificetur Deus, & Filius Dei in eo glorificetur. Et 5
diligebat Dominus Jeſus Martham, & ſororem ejus, & Eleazarum. Et audiens 6
quòd ægrotabat, manſit ibi iſto tempore, quo loco erat duos dies. Et tunc dixit 7
diſcipulis ſuis, Abeamus iterum in regionẽ Judææ. Et dixerunt ei diſcipuli ejus; 8
Rabi, nónne nunc quærunt te, & deſiderant lapidare te Judæi, & quomodo illuc
vadis iterum? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Nónne duodecim *ſunt* ho- 9
ræ diei? qui ambulabit die, non offendetur, quia videt lucem hujus mundi. Et qui 10
ambulabit nocte, offendetur: quia non eſt lux in eo quâ videat. Et hoc dicit diſci- 11
pulis ſuis: & tunc dixit iterum diſcipulis ſuis; Dixit, *inquã quòd* Eleazarus amicus
noſter dormit: veruntamen proficiſcar, & excitabo eum. Et dixerunt ei diſcipuli 12
ejus; Domine, ſi dormit, ſalvus erit, & expergiſcetur, & vivet. Et dixit iis Do- 13
minus Jeſus, Dormit, quia mortuꝰ fuit: ſed videbatur iis de dormitatione decum-
bentis quòd diceret iis. Et tunc dixit iis Dominus Jeſus, & loquutus eſt iis aper- 14
tè, & dixit iis; Eleazarus mortuus eſt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8
9 * شاگردان بدو گفتند * دريهود ترا سنگ سار مي كردند * وباز انجا مي روي * عيسي
بديشان گفت * نه روز دوازده ساعت است اگر كسي بروز گردد * پاي او برسنگ
10 نيايد * سبب انك روشنايي عالم را مي بيند * * واگر كسي در شب گردد * پاي او سنگ
11 زده شود * براي انك بشب روشنايي نمي بيند * * عيسي اين را گفت * وبعد ازين بديشان
12 گفت عازر دوست ما خفت * ليكن مي روم تا اورا بيدار كنم * * شاگردان او بدو گفتند *
13 خداوند ما اگر خفت بيدار شود * * عيسي براي مردن او گفت * وايشان خواب پندا شتند *
14 * پس ازان عيسي بديشان † روشن گفت * كه عازر مرد *

Diſcipuli ei dixerunt; In Judæa 8
te lapidabant, & rurſus illuc va-
dis? Jeſus illis dixit; Nónne 9
dies duodecim horarum eſt? Si
quis in die ambulaverit, pes ejus in
lapidem non offendet, eò quod lu-
cem mundi videt. Si quis autem 10
in nocte ambulaverit, pes ejus lapi-
di illiſus erit, eò quòd noctu lucem
non videt. Jeſus hæc dixit, & poſt- 11
eà dixit eis; Lazarus amicus
noſter dormit: ſed eo ut eum exper-
gefaciam. Diſcipuli ejus ei dixe- 12
runt; Domine noſter, ſi dormit ex-
pergefiet. Jeſus autem de morte 13
ejus dixit, at illi de ſomno dixiſſe
putaverunt. Poſteà Jeſus illis cla- 14
rè dixit; Lazarus quidem mortu-
us eſt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Et gaudeo propter vos, (ut credatis,) quoniam non eram ibi: sed eamus ad
15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, (ἵνα πιστεύσητε,) ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· (ϑ) ἀλλ' ἀγωμεν πρὸς
eum. Dixit ergò Thomas ille dictus Didymus, condiscipulis, Eamus &
16 αὐτόν. Εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἀγωμεν καὶ
nos, ut moriamur cum eo. Veniens igitur Jesus invenit eum quatuor
17 ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν (ι) ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας
dies jam habentem in monumento. (Erat autem Bethania juxta Hierosolymam
18 ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. (Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων
quasi à stadiis quindecim.) Et multi ex Judæis venerant ad eas quæ circa
19 ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.) Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ
Martham & Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. Ergò
20 Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν
Martha ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi: Maria autem in domo
Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι (κ) ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ
sedebat. Dixit ergò Martha ad Jesum; Domine, si fuisses hic, fra-
21 ἐκαθέζετο. Εἶπεν οὖν (λ) ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, (μ) ὁ ἀδελ-
ter meus non fuisset mortuus. Sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris Deum,
22 φός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν,
dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus; Resurget frater tuus. Dicit
23 δώσει σοι ὁ Θεός. Λέγει αὐτῇ (ν) ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει
24 ei Martha; Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit
25 αὐτῷ Μάρθα, Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶπεν

ei Jesus; Ego sum resurrectio & vita: *credens* in me, etiamsi mortuus fuerit, vi-
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζή-
vet: Et omnis *vivens* & *credens* in me, non morietur in æternum. Credis hoc?
σεται· Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; 26
Ait illi; Utique, Dñe: ego credidi quia tu es Christus filius Dei, in hunc mundũ
Λέγει αὐτῷ, Ναὶ, Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον 27
veniens. Et hæc locuta, abiit: & vocavit Mariam sororem suam silentio,
ἐρχόμενος. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε· καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, 28
dicens; Magister adest, & vocat te. Illa ut audivit, surgit citò, & venit
εἰποῦσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ, καὶ ἔρχεται 29
ad eum. (Nondum autem venerat Jesus in vicum: sed erat in loco, ubi
πρὸς αὐτόν. (Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην· ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου 30
occurrerat ei Martha.) Ergò Judæi existentes cum ea in domo, & con-
ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.) Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ παρα- 31
solantes eam, videntes Mariam, quia citò surrexit & exiit, secuti sunt eam,
μυθούμενοι αὐτὴν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ,
dicentes; Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. Ergò Maria cùm venisset
λέγοντες, Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν 32
ubi erat Jesus, videns eum, cecidit ad pedes ejus, *dicens* ei;
ὅπου ἦν (ξ) ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν (ο) εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ,
Domine, si fuisses hic, non esset mortuus meus frater.
Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.

MS. A. (ϑ) ἀλλὰ (ι) ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, οὗρεν (κ) Ἰησοῦς (λ) Μάρθα (μ) οὐκ ἂν ὁ ἀδελφός μου ἐτεθνήκει. (ν) Ἰησοῦς, (ξ) Ἰησοῦς, (ο) αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

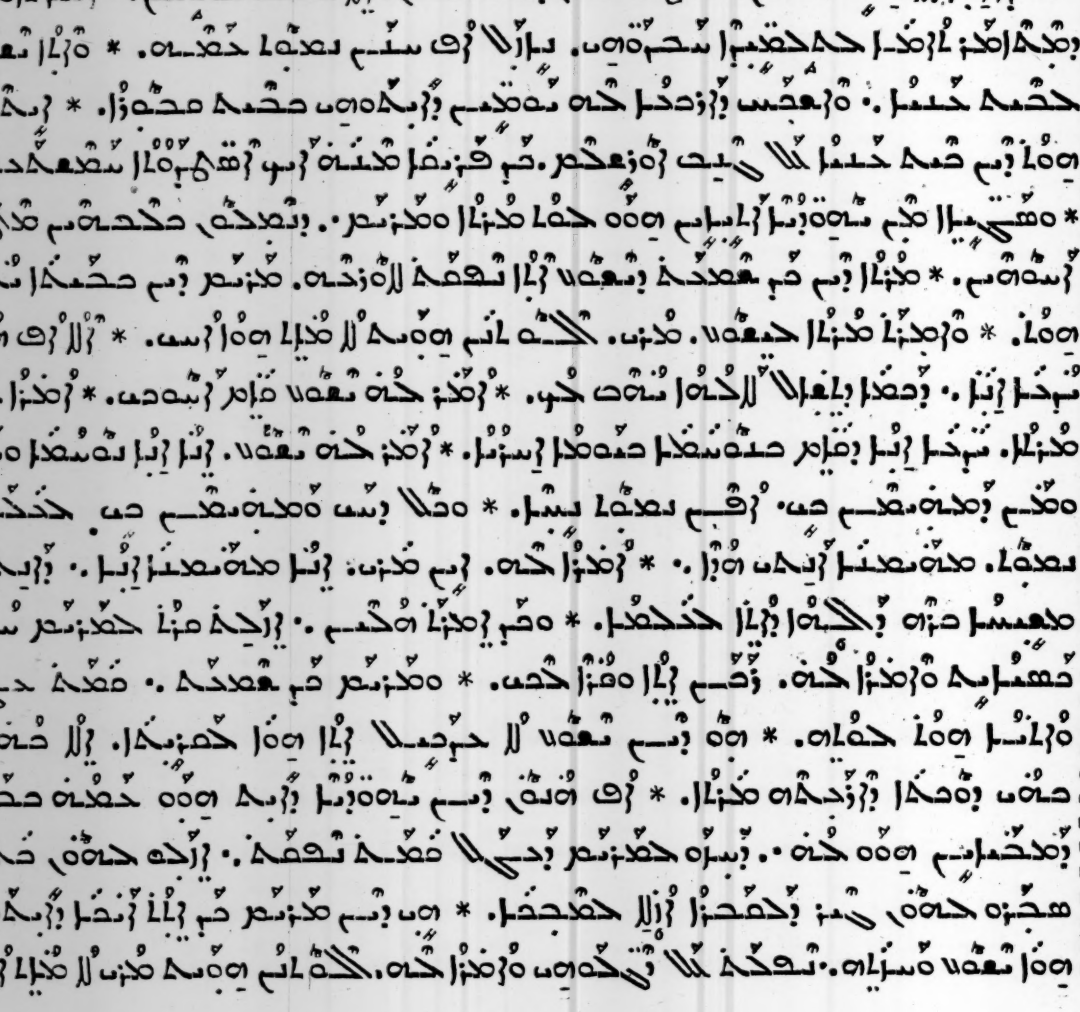

Et gaudeo me illic non fuisse propter vos ut credatis: sed illuc proficiscamini. Ait Thoma, qui dicitur Gemellus, discipulis sociis suis; Eamus & nos, moriamur cum eo. Venit autem Jesus in Beth-ania, & invênit eum jam quartum diem agere *in monumento*. Erat autem Beth-ania ad latus Jerosolymæ distans ab ea quasi stadiis quindecim. Et multi ex Judæis venerant ad Martham & Mariam, ut consolarentur eas propter ipsarum fratrem. Martha autem ut audivit Jesum venisse, exiit ei obviám: Maria verò domi sedebat. Et dixit Martha ipsi Jesu; Domine mi, si hîc fuisses, non mortuus fuisset frater meus. Sed & nunc scio fore, ut quæcunque petieris à Deo, det tibi. Dixit ei Jesus; Surrecturus est frater tuus. Dixit ei Martha, Scio resurrecturum in resurrectione die illo novissimo. Dixit ei Jesus; Ego sum Resurrectio & Vita: & qui crediderit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet. Porrò quisquis vivit & credit in me, in æternum non morietur. Credis hoc? Dixit ei; Etiam, Domine mi, ego credo te esse Messiam Filium Dei, qui venturus erat in mundum. Quúmque hæc dixisset, abiit vocatum Mariam sororem suam clanculùm, & dixit ei; Magister noster venit, & vocat te. Maria autem quum audiisset, surrexit citò, & venjebat ad eum. Ipse verò Jesus nondum venerat in pagum: sed erat in eo ipso loco ubi occurrerat ei Martha. Quinetiam illi Judæi qui erant cum ea domi, & consolabantur eam, ut viderunt Mariam citò surrexisse, abierunt post eam: arbitrati sunt enim eam abiisse ad monumentum, ut fleret. Ipsa verò Maria quum venisset ubi erat Jesus, ut vidit eum, procidit ad pedes ejus, & dixit ei; Si hìc fuisses, Domine mi, mortuus non fuisset frater meus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

وشاد شدم * كه انجا نبودم * براي شما تا ببينيد * وايمان بياوريد * ليكن تا آنجايگاه روان 15
باشيد * * توما كه نام او تاما بود * يعني جفت زاده * بشاگردان گفت كه ياران او بودند * 16
كه ما نيز برويم وباوي بميريم * * وآمد عيسي در بيت عينا * ومعلوم كرد كه چهار روز بود 17
كه غازرا اكنك بودند * * وبيت عينا بر كنار اورشليم است * قدر پانزده غلوت دورتر * 18
* وبسياران از يهوديان * پيش مريم ومرتا امك بودند * كه اورا تعزيه كنند وغم كساري 19
دهند * براي برادر ايشان * كه مرده بود * چون مرتا شنيد كه عيسي امد باستقبال او بدر 20
رفت * ومريم در خانه نشسته بود * * مرتا بعيسي گفت خداوند من اگر تو اينجا مي 21
بودي * برادر من نمي مرد * * ليكن مي دانم كه هر چه ازخدا مي خواهي * بتو مي دهد * 22
* عيسي بدو گفت برادرت † برخيزد * * مرتا بدو گفت مي دانم كه در قيامت روز 23
24
پسين برخيزد * * عيسي بدو گفت منم من قيامت وزندكاني * هركه بمن ايمان بياورد * اگر بميرد * 25
زنك شود * * وهر كه زنك شود وبمن ايمان بياورد تا ابد نميرد * بدين ايمان مي اوري * 26

Et gaudeo quòd illic non eram, propter vos, ut videretis & fidem haberetis: sed in illum locum proficiscimini. Thomas, cui nonen Tama erat, (i.e. gemellus) discipulis dixit, qui socii ejus erant, Quinetiam nos eamus, & cum eo moriamur. Et venit Jesus in Bethaniam, & certior factus est, quòd quartus dies esset ex quo Gazarum sepelissent. Bethania autem propè Hierosolymam est, circiter quindecim stadiis dissita. Et multi ex Judæis ad Mariam & Martham venerunt, ut consolarentur, & doloris lenimen darent, ob fratrem earum qui mortuus erat. Cùm Martha autem audisset, quòd Jesus veniret, in occursum ejus exivit: Maria verò domi sedens erat. Martha ad Jesum dixit; Domine mi, si tu hìc fuisses, frater meus non fuisset mortuus. Sed scio, quòd quicquid à Deo petieris, tibi dabit. Jesus ei dixit; Frater tuus surget. Martha ei dixit; Scio quòd in resurrectione diei ultimi surget. Jesus ei dixit; Ego ipse sum resurrectio & vita: quicunque in me fidem habuerit, etiamsi mortuus fuerit, vivus erit. Et quicunque vivus fuerit, & in me fidem habuerit, in æternum non morietur: in hoc fidem habes?

Versio VULGATA LATINA.

15 Et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi: sed eamus ad eum.
16 Dixit ergò Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos; Eamus & nos, ut mo-
17 riamur cum eo. Venit itaque Jesus: & invenit eum quatuor dies jam in monu-
18 mento habentem. (Erat autem Bethania juxta Jerosolymam quasi stadiis quinde-
19 cim.) Multi autem ex Judæis venerant ad Martham & Mariam, ut consolarentur
20 eas de fratre suo. Martha ergò ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi: Maria
21 autem domi sedebat. Dixit ergò Martha ad Jesum; Domine, si fuisses hìc, frater
22 meus non fuisset mortuus: Sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris à Deo,
23 dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus; Resurget frater tuus. Dicit ei Martha; Scio
24 quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit ei Jesus; Ego sum resurre-
25 ctio, & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: Et omnis, qui vi- 26
vit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi; Utique, Do- 27
mine, ego credidi. Quia tu es Christus filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.
Et cùm hæc dixisset, abiit, & vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens; Ma- 28
gister adest, & vocat te. Illa ut audivit, surgit citò, & venit ad eum: Nondum 29
enim venerat Jesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Mar- 30
tha. Judæi ergò, qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cùm vidissent 31
Mariam quia citò surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes; Quia vadit ad monu-
mentum, ut ploret ibi. Maria ergò, cùm venisset ubi erat Jesus, videns eum, ceci- 32
dit ad pedes ejus, & dicit ei; Domine, si fuisses hìc, non esset mortuus frater meus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وَأَنَا أَفْرَحُ إِذْ لَمْ أَكُنْ هُنَاكَ مِنْ أَجْلِكُمْ لِتُؤْمِنُوا * لَكِنْ نَمْضِ بِنَا إِلَيْهِ * فَقَالَ تُومَا الَّذِي
16 يُسَمَّى التَّوْمَ لِأَصْحَابِهِ التَّلَامِيذِ نَمْضِي نَحْنُ لِنَمُوتَ مَعَهُ * فَأَقْبَلَ يَسُوعُ إِلَى بَيْتِ عَنْيَا فَوَجَدَ
17 لَهُ فِي الْقَبْرِ أَرْبَعَةَ أَيَّامٍ * وَكَانَتْ بَيْتُ عَنْيَا قَرِيبَةً مِنْ يُرُوشَلِيمَ نَحْوَ خَمْسَةَ عَشَرَ غَلْوَةً * وَكَانَ
18 كَثِيرُونَ مِنَ الْيَهُودِ قَدْ جَاؤُا إِلَى مَرْثَا وَمَرْيَمَ لِيُعَزُّوهُمَا فِي أَخِيهِمَا * فَلَمَّا سَمِعَتْ مَرْثَا بِقُدُومِ يَسُوعَ
19 خَرَجَتْ لِلِقَائِهِ وَأَمَّا مَرْيَمُ فَجَلَسَتْ فِي الْبَيْتِ * فَقَالَتْ مَرْثَا لِيَسُوعَ يَا سَيِّدُ لَوْ كُنْتَ هُهُنَا لَمْ يَمُتْ
20 أَخِي * لَكِنِّي أَعْلَمُ الْآنَ أَيْضًا أَنَّكَ مَهْمَا سَأَلْتَ اللهَ يُعْطِيكَ اللهُ * فَقَالَ لَهَا يَسُوعُ سَيَقُومُ
21 أَخُوكِ * قَالَتْ لَهُ مَرْثَا أَنَا أَعْلَمُ أَنَّهُ سَيَقُومُ فِي الْقِيَامَةِ فِي الْيَوْمِ الْأَخِيرِ * قَالَ لَهَا يَسُوعُ أَنَا هُوَ
22 الْقِيَامَةُ وَالْحَيَاةُ * فَمَنْ آمَنَ بِي وَإِنْ مَاتَ فَإِنَّهُ سَيَحْيَا * وَكُلُّ مَنْ كَانَ حَيًّا وَآمَنَ بِي لَا يَمُوتُ إِلَى
23 الْأَبَدِ أَتُؤْمِنِينَ بِهَذَا * قَالَتْ لَهُ نَعَمْ يَا سَيِّدُ أَنَا مُؤْمِنَةٌ أَنَّكَ الْمَسِيحُ بْنُ اللهِ الْآتِي إِلَى الْعَالَمِ * وَلَمَّا
24 قَالَتْ هَذَا مَضَتْ وَدَعَتْ أُخْتَهَا مَرْيَمَ سِرًّا وَقَالَتْ مُعَلِّمُنَا قَدْ جَاءَ وَهُوَ يَدْعُوكِ * فَلَمَّا سَمِعَتْ
25 تِلْكَ هَضَتْ مُسْرِعَةً وَجَاءَتْ إِلَيْهِ * وَلَمْ يَكُنْ يَسُوعُ صَارَ إِلَى الْقَرْيَةِ لَكِنَّهُ كَانَ حَيْثُ لَقِيَتْهُ
26 مَرْثَا * فَأَمَّا الْيَهُودُ الَّذِينَ كَانُوا مَعَهَا فِي الْبَيْتِ يُعَزُّونَهَا لَمَّا رَأَوْا مَرْيَمَ قَدْ قَامَتْ وَخَرَجَتْ مُسْرِعَةً
27 يَتْبَعُونَهَا لِظَنِّهِمْ أَنَّهَا تَمْضِي إِلَى الْقَبْرِ لِتَبْكِيَ هُنَاكَ * فَلَمَّا أَتَتْ مَرْيَمُ إِلَى حَيْثُ كَانَ يَسُوعُ
وَرَأَتْهُ خَرَّتْ عِنْدَ قَدَمَيْهِ * وَقَالَتْ يَا سَيِّدُ لَوْ كُنْتَ هُهُنَا لَمْ يَمُتْ أَخِي *

15 *Et ego gaudeo quòd non fuerim ibi, pro-* 15
pter vos ut credatis: sed ducite nos ad
eum. Dixit Thomas, qui vocatur Ge- 16
mellus, sociis suis discipulis; Eamus
nos, ut moriamur cum eo. Venit itaque 17
Jesus in Beth-aniam, & invenit eum
esse in monumento à quatuor diebus.
Erat autem Beth-ania proxima Jerosoly- 18
mæ, quasi quindecim stadiis. Et multi 19
ex Judæis venerant ad Martham &
Mariam, ut consolarentur eas de fratre
suo. Cùm autem audisset Martha ad- 20
ventum Jesu, exiit in occursum illius:
Maria autem sedit domi. Dixit ergò 21
Martha ad Jesum; Domine, si fuisses
hìc, non fuisset mortuus frater meus. Sed 22
scio nunc etiam, quicquid poposceris à
Deo, daturum tibi Deum. Ait illi Je- 23
sus; Resurget frater tuus. Dixit ei 24
Martha; Ego scio eum esse surrecturum
in resurrectione in die postremo. Inquit 25
illi Jesus; Ego sum resurrectio & vi-
ta: & qui crediderit in me, licèt mor-
tuus fuerit, vivet. Et quicunque fuerit 26
vivus, & crediderit in me, non morie-
tur in æternum. Credis hoc? Dixit; 27
Etiam Domine, ego credo te esse Chri-
stum filium Dei venturum in mundum.
Cùmque dixisset hoc, abiit & vocavit 28
sororem suam Mariam secretò, & dixit;
Magister noster jam venit, & ipse vocat
te. Cùm autem audisset illa, surrexit 29
festina, & venit ad eum. Et nondum 30
venerat Jesus in castellum, sed erat ubi
occurrerat ei Martha. Judæi autem qui 31
erant cum ea in domo consolantes eam,
cùm vidissent Mariam surrexisse &
exisse festinam, secuti sunt eam, putan-
tes eam abire ad monumentum ut plora-
ret ibi. Cùm autem devenisset Maria 32
ubi erat Jesus, & vidisset eum, corruit
ad pedes ejus, & ait; Domine, si fuisses
hic, non esset mortuus frater meus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወበሕቱ: እትፈሣሕ: በእንቲኣክሙ: ከመ:ትእምኑ: እስመ:ኢሀለውኩ:ህየ:ወበሕቱ:
16 ንሑር:ኀቤሁ:=ᎀ ወይቤ:ቶማስ: ዘይቤልዎ:ደድሞስ:ለቢጹ:ለአርደኢ: ንሑር: ንሕነ
17 ሂ:ከመ:ንመት:መስሊሁ:=ᎀ ወእመጽ:ወሶረ: እግዚእ:ኢየሱስ:ቢታኂያ:ወረከበ: በ
18 ረቡዑ:እመዝ:ተቀብረ:=ᎀ ወቅርብት:ቢታኂያ:ለኢየሩሰሌም:መጥነ:ከመ:ዓሠርቱ:
19 ወኀምስቱ:ሥዕራፍ::=ᎀ ወብዙኀን: እመኢይሁድ:ሖሩ:ኀበ:ማርያ:ወማርታ:ከመ:
20 ያለቅስዎን: በእንተ: እኁሆን::=ᎀ ወሰሚዓ:ማርታ: ከመ:መጽአ: እግዚእ:ኢየሱስ:
21 ቀበለቶ: ወማርያስ:ነበረት:ቤተ::=ᎀ ወትቤሎ:ማርታ:ለእግዚእ:ኢየሱስ: እግዚኦ:ስ
22 ኩስ:ሀለወጎ:ገዞ: እመ:ኢሞተ: እኁየ::=ᎀ ወይእዜኒ: ላላመር:ከመ:ዘሰአልኮ: ለ
23 እግዚኣብሔር:ይሁበከ: እግዚኣብሔር::=ᎀ ወይቤላ: እግዚእ:ኢየሱስ:ይሕዮ:ወይ
24 ትነሣእ: እኁኪሰ::=ᎀ ወተቤሎ:ማርታ:ለአመር:ከመ:ይትነሣእሰ:ለመ:ትነሣኤ:ለ
25 ጌ:ይሕዮ:መውታን: በደኃሪት: ዕለት::=ᎀ ወይቤላ: እግዚእ:ኢየሱስ: ለነ: ውእቱ:
26 መሕየዊ:ወመንፈሊሆሙ: ለመውታን: ዘየአምን:ቢየ: እመኒ:ሞተ:ይሕዮ::=ᎀ ወኵ
27 ሉ: ዘሕያው: ወይለመን:ቢየ:ሊ.ይመውት :ለዓለመ::ተለመኒኑ: ዘኀቲ::=ᎀ ወትቤ
ሎ: እወ: እግዚኦ:ለነ:ለአመን: ከመ: ለኀተ:ውእቱ: ክርስቶስ:ወልደ: እግዚኣብሔ
28 ር:ሕያው: ዘይመጽእ:ውሰተ: ዓለመ::=ᎀ ወዘነተ:ብሂሳ:ሖረት: ወጸውዓታ: ለማር
29 ያ: እኅታ:ጽምዒታ:ወትቤላ: ናሁ: በጽሐ:ሊቅ:ወይጼውዓኪ::=ᎀ ወሰሚዓ:ተንሥ
30 አት:ፍጡነ:ወሖረት:ኀቤሁ::=ᎀ ወዓደ:ሊቦሉ:ሃገረ: እግዚእ:ኢየሱስ:ሃሎ:ውስተ:
31 ብሔር:ኀበ:ተቀበለቶ:ማርታ::=ᎀ ወርሲዮ:እይሁድ: እለ: ያሳቅስዋ:ከመ:ፍጡ
ነ:ተንሥአት: ማርያ: ወሖረት: ወተሰወዋ: ወመስሎሙ: ዘተሓውር: ኀበ: መቃብሩ:
32 ትብኪ: በሂያ:=ᎀ ወበጺሓ: ማርያ: ኀበ: እግዚእ:ኢየሱስ: ሰገደት:ሎቱ:ኀበ: እገ
ሪሁ:ወትቤሎ: እግዚእየ: ሶበሰ:ሃለውከ:ዝየ: እመ:ሊሞተ: እኁየ:=ᎀ

Veruntamen gaudeo propter vos (ut credatis,) quia non fui ibi, sed ibimus ad 15
eum. Et dixit Thomas quem vocant Didymum, proximo discipulorum; Ibimus 16
nos etiam, ut moriamur cum eo. Et tunc etiam venit Dñs Jesus *ad* Bethaniam, & 17
invenit, quatuor fuisse dies ex quo sepultus erat. Et vicina fuit Bethania Hie- 18
rusalem, quasi quindecim stadiis. Et multi ex Judæis venerunt ad Mariam & 19
Martham, ut consolarentur eas de fratre suo. Et audiens Martha quòd venisset 20
Dominus Jesus, occurrit ei: & Maria manfit domi. Et dixit Martha Domino 21
Jesu; Domine, Si fuisses hìc, non mortuus fuisset frater meus. Et nunc scio, quòd 22
quæcunque petieris à Deo, dabit tibi Deus. Et dixit ei Dominus Jesus; Vivet 23
et resurget frater tuus. Et dixit ei Martha, Scio quòd surget quando erit resur- 24
rectio: tunc enim vivent mortui, in ultimo die. Et dixit ei Dominus Jesus; Ego 25
sum Vivificator & Suscitator mortuorum: qui credit in me, etiamsi mortuus
fuerit, vivet: Et quicunque vivit, & credit in me, non morietur in æternum. 26
Credisne hoc? Et dixit ei; Etiam Domine, ego credo quòd tu es Christus, Fi- 27
lius Dei vivi, qui venturus *erat* in mundum. Et quum hoc dixisset, abiit, & 28
vocavit Mariam sororem suam clàm, & dixit ei; Ecce venit Magister, & vocat
te. Et audiens surrexit citò, & venit ad eum. Et adhuc non venerat *in* vicum 29
Dominus Jesus, *sed* erat in loco ubi occurrerat ei Martha. Et videntes Judæi 30
qui consolabantur eam, quòd citò surrexisset Maria, & abiisset, & sequuti sunt 31
eam: & videbatur illis quòd abiisset ad sepulchrum, ut fleret ibi. Et quum ve- 32
nisset Maria ad Dominum Jesum, adoravit eum ad pedes ejus, & dixit ei; Domi-
ne mi, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * بدو گفت اري خداوندم * من ايمان مي اورم * كه تُوي مسيح فرزند خدا * كه در عالم
28 بيامدي * * اين را بگفت ورفت مرتا به پنهاني وخواهر خود مريم را خواند * وگفت خداوند ما
29 مسيح آمد * وترا مي خواند * * چون مريم شنيد زود برخاست * وپيش عيسي آمد * وهنوز
30 عيسي در ده نيامده بود * ليكن انجا نشسته † بود كه مرتارا ديد * * وآن يهوديان كه بتعزيه
31 آمده بودند * چون ديدند كه مريم برخاست * وبشتاب بدر رفت همه بدنبال او رفتند *
32 پنداشتند * كه پيش گور مي رود * تا بگريد * * چون مريم انجا آمد * كه عيسي بود * سلام
داد ودر پاي عيسي افتاد * وسجود كرد * وبدو گفت * خداوند من اگر اينجا مي بودي
برادر من نمي مرد *

Ei dixit; Etiam Domine mi, ego 27
fidem habeo quòd tu es Christus Fi-
lius Dei, qui in mundum venisti.
Hoc dixit, & abiit Martha clàm, 28
& sororem suam Mariam vocavit,
& dixit; Dominus noster Christus
venit, & te vocat. Cùm Maria 29
hoc audisset, citò surrexit, & ad
Jesum venit. Nondum autem Je- 30
sus in pagum ingressus erat, sed eo-
dem loco sedens erat, quo Martham
vidit. Illi ergò Judæi, qui ad con- 31
solandum venerant, cùm viderent
quòd Martha surrexisset & festi-
nanter egressa esset, omnes post
eam iverunt: putabant enim
quòd ad sepulchrum iret, ut fle-
ret. Cùm Maria eò loci venisset, 32
ubi Jesus erat, salutem dedit,
& ad pedes Jesu procidit, &
adoravit, & ei dixit; Domine
mi, si hic fuisses, frater meus
non esset mortuus.

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Jesus ergò ut vidit eam plorantem, & simul venientes ipsi Judæos plorantes,
33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,
infremuit spiritu, & turbavit seipsum: Et dixit, Ubi posuistis eum?
34 (π) ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν· Καὶ εἶπε, Ποῦ τεθείκατε αὐτόν;
Dicunt ei; Domine, veni & vide. Lachrymatus est Jesus. Dixerunt ergò Judæi;
35 Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι,
Ecce quomodò amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic
37 Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν (ρ) εἶπον, Οὐκ ἠδύνατο οὗτος
aperiens oculos cæci, facere ut & hic non moreretur? Jesus ergò
38 ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν
rursùm infremens in semetipso, venit ad monumentum. Erat autem spelunca: &
πάλιν (σ) ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. (ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ
lapis superpositus erat super eo:) Ait Jesus; Tollite lapidem. Dicit ei
39 λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.) Λέγει (τ) ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ
soror mortui Martha; Domine, jam fœtet: quatriduanus enim est. Dicit
40 ἡ ἀδελφὴ τοῦ (υ) τεθνηκότος Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. Λέγει
ei Jesus; Non dixi tibi; Quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?
41 αὐτῇ (φ) ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι, Ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, (χ) ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;
Tulerunt ergò lapidem, ubi erat mortuus positus. At Jesus extulit oculos
Ἦραν οὖν τὸν λίθον, (ψ) οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς
sursùm, & dixit; Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper
42 ἄνω, καὶ εἶπε Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ
me audis: sed propter turbam circumstantem dixi: ut credant quia tu me mi-
μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέ-
sisti. Et hæc dicens, voce magnâ clamavit; Lazare, veni forás. Et
43 στειλας. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. Καὶ
exiit mortuus, ligatus pedes & manus fasciis: & facies illius
44 ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος (ω) τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ
sudario obvinctus erat. Dicit eis Jesus; Solvite eum, & sinite abire. Multi
σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν. Πολλοὶ
45 οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριὰμ, καὶ θεασάμενοι (α) ἃ ἐποίησεν
Judæis venientes ad Mariam, & spectantes quæ fecit
Jesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos,
ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους,
46 καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ
& dixerunt eis quæ fecit Jesus. Collegerunt ergò principes Sacerdotum, &
47 οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ
Pharisæi concilium, & dicebant; Quid facimus? quia hic homo multa
48 σημεῖα ποιεῖ. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν (δ) οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ
signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, &
venient Romani, & tollent nostrum & locum & gentem.
ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

MS. A. (π) ἐβριμήσατο (ρ) ἔλεγον, Οὐκ (σ) ἐμβριμούμενος (τ) Ἰησοῦς, (υ) τε-
τελευτηκότος (φ) Ἰησοῦς, (χ) ὄψῃ (ψ) οὗ ἦν. ὁ δὲ Ἰησοῦς (ω) τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας κειρίαις· (α) ὁ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν (β) ὅσα ἐποίησεν (γ) ποιεῖ σημεῖα. (δ) οὕτως,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Jesus autem quum vidisset eam flentem, & 33
Judæos illos qui venerant cum ea flentes, in-
fremuit spiritu suo, & turbavit seipsum:
Et dixit; Ubi posuistis eum? & dicunt ei, 34
Domine noster, veni, vide. Et obvene- 35
runt lachrymæ ipsi Jesu. Itaque dicebant 36
Judæi; Videte quantùm amabat eum.
Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non po- 37
terat hic qui aperuit oculos cæci illius, effi-
cere ut & iste non moreretur? Jesus au- 38
tem infremens intra semetipsum, venit ad
monumentum. Ipsum verò monumentum
erat spelunca, & lapis erat ejus impositus
ostio. Et dixit Jesus; Tollite lapidem 39
hunc. Dixit ei Martha soror ipsius mortui;
Domine mi, jamdudum fœtuit, quatuor
enim dierum est. Dixit ei Jesus; Nónne 40
dixi tibi si credideris, fore, ut videas glo-
riam Dei? Proindè sustulerunt lapidem 41
illum. Et ipse Jesus elevavit oculos suos 42
sursum, & ait; Pater, gratias ago tibi
quòd me audieris. Ego verò novi me sem-
per à te exaudiri: sed propter hanc turbam
adstantem hæc dico, ut credant me à te
missum esse. Quúmque hæc dixisset, cla- 43
mavit altâ voce, Lazare, veni forás. Et 44
exiit mortuus ille manus & pedes vinctus
fasciis, vultúmque sudario. Dixit eis Je-
sus; Solvite eum & sinite abire. Itaque 45
multi ex Judæis qui venerant ad Mariam,
quum vidissent quod fecerat Jesus, credi-
derunt in eum. Quidam autem ex eis pro- 46
fecti sunt ad Pharisæos, & dixerunt eis
quicquid fecerat Jesus.

Matutinis feriæ IV. Passionis. 29.

Et congregati sunt principes sacerdotum 47
& Pharisæi, & dicebant; Quid agemus?
nam vir iste signa multa edit. Quòd si ita 48
finamus eum, omnes homines credent in
eum: veniéntque Romani, tollent locum no-
strum ac gentem nostram.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

ut ergò Jesus vidit, quòd illa 33
fleret, & illi Judæi, qui cum ea
erant, flerent, apud se indignatus est,
& seipsum contremefecit: Et di- 34
xit; Corpus ejus ubi posuistis?
Ei dixerunt; Domine noster veni,
& vide. Et lachryma ab oculo 35
Jesu manabat. Judæi igitur di- 36
cebant; Videte quantum eum di-
ligebat. Quidam autem dice- 37
bant; Hic, qui oculos cæci à
matre nati aperuit, non poterat
facere ut ille non moreretur? Cùm 38
ergò Jesus ipse apud se indigna-
retur, indè etiam ad monumentum
Gazari venit: monumentum autem
spelunca erat, lapide ostio ejus
impositio. Jesus dixit; Hunc la- 39
pidem tollite. Maria soror Ga-
zari ei dixit; Domine mi, jam-
dudum fœtuit: Nam quartus di-
es est quòd in sepulchro fuit. Je- 40
sus ei dixit; Tibi dixi, Si fi-
dem habueris, gloriam Dei vide-
bis. Illo igitur lapide sublato 41
Jesus oculos suos sursum eleva-
vit, & dixit; Pater mi, tibi
gratias ago quòd me audieris.
Novi autem quòd omni tempore 42
me audis: sed propter hanc tur-
bam hoc dico, qui astantes sunt, ut
fidem habeant quòd tu me miseris.

Versio VULGATA LATINA.

33 Jesus ergò, ut vidit eam plorantem, & Judæos, qui venerant cum ea, plorantes,
34 infremuit spiritu, & turbavit seipsum, Et dixit; Ubi posuistis eum? Dicunt ei;
35 Domine, veni, & vide. Et lachrymatus est Jesus. Dixerunt ergò Judæi; Ecce
36 quomodò amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic,
37 qui aperuit oculos cæci nati, facere ut hic non moreretur? Jesus ergò rur-
38 sùm fremens in semetipso, venit ad monumentum: erat autem spelunca: & la-
39 pis superpositus erat ei. Ait Jesus; Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror
40 ejus qui mortuus fuerat; Domine, jam fœtet, quatriduanus est enim. Dicit ei
41 Jesus; Nónne dixi tibi, Quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? Tulerunt
ergò lapidem: Jesus autem elevatis sursùm oculis, dixit; Pater, gratias ago tibi
quoniam audîsti me. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter 42
populum, qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. Hæc cùm di- 43
xisset, voce magnâ clamavit; Lazare, veni forâs. Et statim prodiit qui fuerat 44
mortuus, ligatus pedes & manus institis, & facies illius sudario erat ligata. Di-
xit eis Jesus; Solvite eum, & sinite abire. Multi ergò ex Judæis, qui vene- 45
rant ad Mariam & Martham, & viderant quæ fecit Jesus, crediderunt in eum.
Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Jesus. 46
Collegerunt ergò Pontifices & Pharisæi concilium, & dicebant; Quid facimus, 47
quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: 48
& venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 * فلمّا راءها يسوع تبكي وراءي اليهود الّذين جاؤا معها باكيين ايضاً تاءلّم بالرّوح وقلق *
34 * وقال لهم اين وضعتموه * فقالوا [له] يا سيّد تعال فانظر * فدمعت عينا يسوع * فقال اليهود
35 انظروا كيف يحبّه * ومنهم قوم قالوا اما كان يقدر هذا الّذي فتح عيني الاعمى ان يجعل
36 هذا ايضاً لا يموت * فكمن يسوع في قلبه وجاء الى القبر * وكان ذلك مغارة وكان على بابه حجر
37 عظيم * فقال لهم يسوع ارفعوا هذا الحجر * فقالت له مرثا اخت الميّت يا سيّد قد نتن لانّ
38 اليوم رابعه * فقال لها يسوع الم اقل لك ان ءامنت رءايت مجد الله * فرفعوا الحجر من القبر *
39 ورفع يسوع عينيه الى فوق وقال يا ابه اشكرك لانّك استجبت لي * وانا اعلم انّك كلّ حين
40 تستجيب لي لكن من اجل هذا الجمع المحيط بي قلت * ليؤمنوا انّك انت الّذي ارسلتني *
41 * فلمّا قال هذا صرخ بصوت عظيم لعازر تعال خارجاً * فخرج ذلك الميّت * ويداه ورجلاه
42 مشدودة بلفايف ووجهه مشدود بعمامة * فقال لهم يسوع حلّوه ودعوه يمضي *
43 * الفصل السّادس والعسرون * وانّ كثيرون من اليهود الّذين جاؤا الى مريم لمّا راؤا
44 ما صنع يسوع ءامنوا به * وانطلق قوم منهم الى الفريسيين فاخبروهم بما صنع يسوع * فجمع
45 عظماء الكهنة والفريسيون مجلساً وقالوا ماذا نصنع اذ كان هذا الرّجل يعمل ءايات كثيرة *
46 * وان تركناه هكذا فسيومن به الجميع * ويابي الروم فياخذ موضعنا وامتنا *

Quum ergò vidisset eam Jesus plorare, 33
vidissetque Judæos qui venerant cum
ea plorantes quoque, passus est spiritu, et
turbatus est: Et dixit eis, ubi posuistis 34
eum? Dixerunt ei; Domine, veni & 35
vide. Et lachrymârunt oculi Jesu. Di- 36
xerunt ergò Judæi; Videte quomodo
amabat eum. Et ex ipsis nonnulli dixe- 37
runt; Nónne poterat hic qui aperuit oculos
cæci, facere ut hic etiam non more-
retur? Et mi'ericordiâ motus est Jesus 38
in corde suo, & venit ad monumentum;
erat autem illud spelunca, eratque super-
ostium ejus lapis maximus. Dixit igi- 39
tur eis Jesus; Levate hunc lapidem.
Dixit ei Martha soror mortui; Domine,
jam fœtuit, nam hod'ernus dies quartus
est illi. Dixit ei Jesus; Nonne dixi ti- 40
bi, Si credideris, videbis gloriam Dei?
Levaverunt ergò lapidem ab ostio monu- 41
menti. Extulitq; Jesus oculos suos sur-
sum, & dixit; Pater mi, gratias ago
tibi quòd exaudieris me; Et ego scio 42
quòd semper exaudias me: sed propter
hanc turbam circumstantem mihi, dixi,
ut credant te esse qui me misisti. Et cùm 43
dixisset hoc, exclamavit voce magnâ;
Lazare, veni foras. Exivit ergo ille mor- 44
tuus, manibus & pedibus ejus strictis
fasciis, & facie ejus strictâ lintео. Di-
xitque eis Jesus; Solvite eum, & sinite
eum abire.

Sectio vigesima sexta.

Et verò multi ex Judæis qui venerant 45
ad Mariam, cùm vidissent quod fecerat
Jesus, crediderunt in eum. Et abierunt 46
quidam ex eis ad Pharisæos; & nuntia-
verunt eis quod fecerat Jesus. College- 47
runt ergò summi sacerdotum & Phari-
sæi concilium, & dixerunt; Quid faci-
emus, cùm hic homo faciat signa multa?
Quòd si relinquamus eum sic, credent 48
in eum omnes, & venient Romani, ause-
rentque locum nostrum & gentem nostra.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 ወርእዮ: እግዚእ: ሊየሱስ: ከሙ: ትበኪ: ወእይሁድኒ: እለ:መጽሉ: መሰለሃ:ደበኪ
34 ዩ:: ለንብዐ:ለግዚእ:ሊየሱስ: በመንፈሱ:ወሆኀ:ርእሶ::=: ወይቤ: ለይቱ:ቀበርክ
35 ሙኦ:ወይቤልዎ:እግዚእ: ነዲ:ወትሬኢ::=: ወለንብዓ:ክዕበ:እግዚእ:ሊየሱስ::=:
36 ወይቤሉ:እይሁድ:ሮእዩ:መጠነ:ያፈቅሮ::=: ወቦ:ዘይቤ: እሙንቱቶሙ: ለመ:
37 ሊክህሶኑ:ዝንቱ:ዘከሠተ:ለዕይንተ:ዕውራን: ከመ: ይግበር:ዝንቱኒ: ከመ: ሊይመው
38 ት::=: ወካዕበ:ለንብዐ:እግዚእ: ሊየሱስ:ወሖረ: ኀበ:መቃብሩ:ወበዓት:ውእቱ:ወክ
39 ዱን:እብን:ደቤሁ::=: ወይቤሎሙ: ለግዚእ:ሊየሱስ:ያእትትዋ:ለይእቲ:እብን:ወ
40 ትቤሎ:ማርታ:እኅቲ:ለዘ:ሞተ: እግዚእየ:ወድአ:ጸአ: ረሲዖ: ዮም::=: ወይቤ
ላ:እግዚእ:ሊየሱስ:ሊይቤ:ለኪኑ:ከመ: እመ:ተለመንኪ: ትሬኢይ:ስብሐተ:እግዚእ
41 ብሉር::=: ወእለተትዋ:ለእብን:: ወእንሠአ: እግዚእ:ሊየሱስ:ለዕይንቲሁ: ወእ
42 ንቀዐ : ለወ :ለዕለ:ወይቤ:ላለኩተከ: ለባ: እስመ: ትሰመዓኒ:=: ወእንሰ: ላእመ
ር:ከመ:ዘልፈ:ትሰመዓኒ:ወባሕቱ: በእንተ:እለ: ይቀውሙ: ሰብእ:እብል:ከመ: ይእመ
43 ኑ:ከመ:ለንተ: ፈነውከኒ:=: ወዘንተ: ብሂሎ: ጸውዐ:በዓቢይ:ቃል:ወይቤ:ላልዓዘ
44 ር :ለልዓዘር:ነዲ:ፀእ:ለኆሉ::=: ወወፅአ:ውእቱ:ሙዉት:እንዘ: ግኑዝ: ወእሱር:
እያዊሁ:ወእገሪሁ:ወጥብሉል: ገጹ:በሰበነ:: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ፍትሕ
45 ሙኬ:ለንስሰ: ወሳድግዎ:ይሑር ::=: ወብዙኃን: እመ:ይሁድ: እለ:መጽሉ:ኀበ:
46 ማርያ:ወማርታ:ርሊዮሙ:ዘገብረ:እግዚእ:ሊየሱስ:ለመኑ:ቦቱ::=: ወቦ:እመው
ስቴቶሙ: እለ: ሖዱ: ኀበ: ፋሪሰዊያን: ወለስተዋደይዎ: ወነገሩመሙ: ለእይሁድ: ዘገ
47 ብረ:እግዚእ:ሊየሱስ::=: ወለስተጋብሉ: ዓወደሙ: ሊቃነ:ካህናት:ወፈረስዊያን:
48 ወይበልመሙ: መንተ:ነገሲ: ናሁ:ዝንቱ:ብእሲ:ብዙኅ:ተኣምረ:ይገብር::=: ወእ
መ: ኀደግናሁ: ከመዝ : ኵሉ: ይእመኑ: ቦቱ : ወይመጽሉ : ሰብለ : ሮሜ : ወይነሥ
ሉነ : ብሔረነ : ወሕዝበነኒ ::=:

Et videns eam Dominus Jesus quòd flebat, & *quòd* Judæi etiam qui venissent 33
cum ea, flebant, & lachrymatus est Dominus Jesus in spiritu suo, & turbavit sei-
psum: Et dixit, Ubi sepeliviſtis eum? & dixerunt ei, Domine, veni & videbis. 34
Et lachrymatus est iterum Dominus Jesus. Et dixerunt Judæi, Videte in quantum 35
amabat eum. Et fuit qui dixit ex illis, Nónne potuit hic qui aperuit oculos 36
cæcorum, ut faceret hunc, quin moreretur? Et iterum lachrymatus est Domi- 37
nus Jesus, & venit ad sepulchrum ejus, & spelunca fuit, & cooperta fuit lapide
super eam. Et dixit iis Dominus Jesus, Amoveant hunc lapidem: & dixit ei 38
Martha, soror ejus qui mortuus erat; Domine mi, jam fœtet, quartus dies *est*.
Et dixit ei Dominus Jesus, Nónne dixi tibi, quòd si credideris, videres gloriam 39
Dei. Et amoverunt lapidem, & elevavit Dñs Jesus oculos suos, & erupit etiâ *spi-* 40
ritus sursum, & dixit; Gratias ago tibi, Pater, quia audis me. Et ego scio quòd 41
semper audies me, sed propter eos, qui astant, homines, dico, ut credant quòd
tu misisti me. Et hoc dicens vocavit in magna voce, & dixit; Elezazare, Ele 42
azare, veni, egredere foràs. Et prodiit ille mortuus involutus, & ligatus ma- 43
nus ejus, & pedes ejus: & obvincta fuit facies ejus cum sudario. Et dixit
iis Dominus Jesus; Solvite eum igitur, & sinite eum abire. Et multi ex Ju- 44
dæis qui venerant ad Mariam & Martham, videntes quod fecerat Dominus
Jesus, crediderunt in eo. Et fuerunt ex illis qui abierunt ad Pharisæos, & 45
accusârunt eum, & dixerunt Judæis quod fecerat Dominus Jesus. Et coëge- 46
runt concilium principum sacerdotum, & Pharisæorum: & dixerunt iis, Quid 47
faciemus? Ecce hic homo multa signa facit: Et si sinamus eum ita, unusquis- 48
que credet in eo: & venient populi Romæ, & tollent nobis regionem nostram;
& nosipsos etiam & gentem nostram.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

43 * چون اين كلمه گفت بآواز بلند نعره زد وگفت اعازر بيرون بيا * آن مرده ازگور بيرون آمد * ودو
44 دست و پايش بكفن پيچيك * وروي و سر او بدول بند بسته * عيسي بديشان گفت * اورا بگشاييد *
45 و بگذاريد تا برود * بيست پنج مشورت يهوديان براي كشتن عيسي * و ان روز از
46 يهوديان بسيار * كه با مريم آمك بودند * چو معجزهٔ عيسي را ديدند * بدو ايمان آوردند *
47 * وبودند منافقان چند * كه پيش معتزلان رفتند * هر چه از عيسي ديك بودند بديشان گفتند *
48 * معتزلان [با سروران امامان جمع شدند و] گفتند چگنيم * اين مرد بسيار شگفتها مي نمايد * اگر اورا
بگذاريم همه خلق بدو ايمان بياورند * ورومیان بيايند * وجايگاه ما را بگيرند * وبر دين ما حكم كنند *

Cùm hunc sermonem dixisset, voce 43
elatâ exclamavit, et dixit; Gazare,
foràs veni. Ille itaque *mortuus e se-* 44
pulchro prodiit, manibus & pedibus
fasciâ involutis, & capite ejus stro-
phiolo obvincto. Jesus illis dixit;
Eum solvite, & sinite ut abeat.

XXV. Consultatio Judæorum de occidendo Jesu.

Et illo die Judæorum multi, qui cum 45
Maria venerant, cùm miraculum
Jesu vidissent, in eum fidem habue-
runt. Erant autem hypocritæ ali- 46
quot, qui ad Pharisæos abeuntes,
quicquid à Jesu viderant eis dixe-
runt. Pharisæi cum principibus sa- 47
cerdotum congregati sunt, & dixe-
runt; Quid faciemus? Hic homo
multa miracula edit. Si eum sina- 48
mus omnes homines in eo fidem ha-
bebunt, & Romani venient, et locum
nostrum tollent, & in religionem no-
stram decretum facient.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

Unus autem *quidam* ex ipsis *Caiaphas*, *princeps Sacerdotum existens* anni illius, di-
49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶ-
xit eis; Vos nescitis quicquam:
50 πεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν·
Nec cogitatis quia expedit *nobis*
Οὐδὲ (ε) διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν
ut unus homo moriatur pro populo, & nè tota gens pereat. Hoc
ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. Τοῦτο
autem à semetipso non dixit: sed *princeps Sacerdotum existens* anni illius, prophe-
δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, ἐπροφή-
tavit quia *futurum esset* Jesus *mori* pro gente: Et non pro
52 τευσεν ὅτι (ζ) ἤμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· Καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ
gente tantùm, sed ut & *natos* Dei *dispersos* *cogeret* in
ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ (η) τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς
unum. Ab illo ergò die *consultabant* ut interficerent eum. Je-
53 ἕν. Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰη-
54 sus ergò non *amplius* palàm ambulabat *in* *Judæis*, sed abiit *illinc* in
σοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς
regionem *propè* desertam, in *Ephraim* *dictam* *urbem*: & ibi morabatur cũ di-
τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μα-
scipulis suis. Erat autem *propè* Pascha Judæorum: & ascenderunt multi *in*
θητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς
Hierosolymam *ex illa* regione ante Pascha, ut *purificarent* seipsos. Quærebant ergò
56 Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν
τὸν Ἰησοῦν, καὶ λεγόντων μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι
Jesum, & *loquebantur* *cum* *alii* *alios* in templo stantes; Quid *videtur* *vobis*? quia
non venit *in* festum? Dederant autem & *principes* *Sacerdotum* & Phari-
οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; Δεδώκεισαν (ϑ) δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι-
57 sæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.
σαῖοι ἐντολὴν, ἵνα ἐάν τις γνῷ πῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

CAP. XII. ιβ'.

Ὁ Ergò Jesus ante sex dies Paschæ venit in Bethaniam, ubi *erat* Laza-
Οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζα- 1
ζη rus mortuus, quem *suscitaverat* *ex* *mortuis*. Fecerunt *ergò* ei cœ-
ρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ (α) νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖ-
α nam ibi, & Martha ministrabat: at Lazarus unus erat *recumben-*
πνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν (β) τῶν συνανακει-
tium cum eo. *Igitur* Maria *accipiens* libram unguenti nardi *fidelis*
ιβ μένων αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς 3
multi pretii, unxit pedes Jesu, & extersit capillis suis
πολυτίμου, ἤλειψε τοὺ πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς
pedes ejus: *at* domus impleta est ex odore unguenti.
τοὺ πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

MS. A. (ϑ) λογίζεσθαι (ζ) ἤμελλεν Ἰησοῦς (η) τῶ Θεῶ τέκνα (ϑ) ϗ οἱ

Κεφ. ιβ'. MS. A. (α) νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. Ἐποίησ (β) τ ἀνακειμένων ϹὺΝ αὐτῷ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Unus autem ex eis cujus nomen est Caipha, 49
erat summus sacerdos anni illius, & dixit eis;
Vos nihil scitis. Neque cogitatis expedire 50
nobis ut unus homo moriatur pro populo,
& tota gens non pereat. Hoc autem spon- 51
te suâ non dixit, sed quia erat summus sa-
cerdos anni illius, vaticinatus est fore ut Je-
sus pro gente moreretur. Nec tantùm pro 52
gente, sed etiam ut filios Dei dispersos con-
gregaret unâ. Itaque ab illa die machina- 53
bantur ut interficerent eum. Ipse verò Je- 54
sus non ambulabat palàm inter Judæos: sed
profectus est illinc in regionem quæ est pro-
pe desertum, in pagum qui vocatur Ephrem:
& illic versabatur cum discipulis suis.

Matutinis septimanæ suscitationis Lazari. 30.

Propè autem erat Pascha Judæorum: & a- 55
scenderunt multi ex vicis ad Jerusalem ante
festum, ut purificarent seipsos. Et quære- 56
bant ipsum Jesum, & dicebant alius ad ali-
um in templo, Quid putatis? non venturum
esse ad festum? Principes autem sacerdo- 57
tum & Pharisæi præceperant, ut si quis nôs-
set ubi esset, indicaret eis, ut prehende-
rent eum.

CAP. XII.

IEsus autem ante sex dies Paschatis venit 1
in Beth-aniam, ubi erat Lazarus ille quem
suscitaverat à mortuis ipse Jesus. Et fece- 2
runt ei illic cœnam, & Martha minis-tra-
bat: Lazarus autem erat unus ex discum-
bentibus cum eo. Maria autem accepit ala- 3
bastrum aromatis nardi præstantissimæ multi
pretii, & unxit pedes Jesu, exterstque ca-
pillis suis pedes ejus: & impleta est do-
mus odore aromatis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Unus ex illis nomine Caiaphas, qui 49
eo anno princeps sacerdotum erat,
illis dixit; Vos nihil scitis: Nec co- 50
gitatis, quòd nobis melius est ut
unus homo pro populo moriatur, &
non universus populus pereant. Hunc 51
sermonem ex voluntate sua non di-
xit, sed propterea quòd illo anno
maximus sacerdotum erat, vati-
cinium fecit, quòd Jesus pro populo
moriturus erat. Et non pro populo 52
tantùm, sed pro filiis Dei etiam qui
dispersi erant, ut in unum locum
eos congregaret. Ab illo ergò die 53
cogitabant, ut eum interficerent.
Jesus itaque inter Judæos palàm 54
non ambulabat: illinc verò in lo-
cum abiit, qui deserto propin-
quus erat, nomen autem ejus Eph-
rem vocatum est, & cum discipu-
lis illic versabatur.

XXVI. *De* muliere quæ un-guenti galiæ ampullam ple-nam in Christum effudit.

Festum autem *Paschatis Judæo- 55
rum propinquum erat, & multi ex
provinciâ & pagis Hierosolymam
ascendebant ante festum solenne,
ut seipsos purificarent. Et Jesum 56
quærebant, et unus cum alio in tem-
plo dicebant; Quid putatis? Je-
sus ad festum non veniet?*

Versio VULGATA LATINA.

49 Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cùm esset Pontifex anni illius, dixit eis; Vos
50 nescitis quidquam, Nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro
51 populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit: sed cùm
52 esset Pontifex anni illius, prophetavit, quòd Jesus moriturus erat pro gente, Et non
53 tantùm pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Ab
54 illo ergò die cogitaverunt ut interficerent eum. Jesus ergò jam non in pa-
làm ambulabat apud Judæos, sed abiit in regionem juxta desertum, in civitatem
55 quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem
erat Pascha Judæorum: & ascenderunt multi Jerosolymam de regione ante Pa-
56 scha, ut sanctificarent seipsos. Quærebant ergò Jesum: & colloquebantur ad
invicèm, in templo stantes; Quid putatis, quia non venit ad diem festum? De-
57 derant autem Pontifices & Pharisæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, in-
dicet, ut apprehendant eum.

CAP. XII.

JEsus ergò ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, 1
quem suscitavit Jesus. Fecerunt autem ei cœnam ibi: & Martha ministrabat, La- 2
zarus verò unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergò accepit libram vn- 3
guenti nardi pistici, pretiosi, & unxit pedes Jesu, & extersit pedes ejus capillis su-
is: & domus impleta est ex odore unguenti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * وَاِنَّ وَاحِدًا مِنْهُمْ اِسْمُهُ قَيَافَا كَانَ عَظِيمَ الْكَهَنَةِ فِي تِلْكَ السَّنَةِ * فَقَالَ لَهُمْ اَنْتُمْ لَسْتُمْ تَعْرِفُونَ 49
50 شَيْئًا * اَفَلَا تَفْكُرُونَ فِي اَنَّهُ خَيْرٌ لَنَا اَنْ يَمُوتَ رَجُلٌ وَاحِدٌ عَنِ الشَّعْبِ مِنْ اَنْ تَهْلِكَ الْاُمَّةُ كُلُّهَا * 50
51 * وَلَمْ يَقُلْ هٰذَا مِنْ نَفْسِهِ لٰكِنْ مِنْ اَجْلِ اَنَّهُ كَانَ رَئِيسَ الْكَهَنَةِ فِي تِلْكَ السَّنَةِ نَبَّاَ * لِاَنَّ يَسُوعَ 51
52 كَانَ مُزْمِعًا اَنْ يَمُوتَ عَنِ الْاُمَّةِ * وَلَيْسَ عَنِ الْاُمَّةِ فَقَطْ بَلْ وَاَنْ يَجْمَعَ اَيْضًا اَبْنَاءَ اللّٰهِ الْمُتَفَرِّقِينَ 52
53 اِلَى وَاحِدٍ * وَمُنْذُ تِلْكَ السَّاعَةِ اَسْتَوْرَوْا لِيَقْتُلُوهُ * فَاَمَّا يَسُوعُ فَلَمْ يَكُنْ يَمْشِي فِي الْيَهُودِيَّةِ 53
54 عَلَانِيَةً لٰكِنَّهُ انْطَلَقَ مِنْ هُنَاكَ اِلَى بَلَدٍ عِنْدَ الْبَرِّيَّةِ يُدْعَى اَفْرَامَ وَكَانَ يَتَرَدَّدُ هُنَاكَ مَعَ 54
55 تَلَامِيذِهِ * وَكَانَ عِيدُ فِصْحِ الْيَهُودِ قَدْ قَرُبَ * فَصَعِدَ كَثِيرُونَ مِنَ الْبِلَادِ اِلَى يُورُشَلِيمَ 55
56 لِيَتَطَهَّرُوا قَبْلَ الْفِصْحِ * فَجَعَلَ الْيَهُودُ يَطْلُبُونَ يَسُوعَ * وَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ وَهُمْ قِيَامٌ فِي الْهَيْكَلِ 56
57 مَاذَا تَظُنُّونَ اَنَّهُ لَا يَجِيءُ اِلَى الْعِيدِ * وَقَدْ كَانَ عُظَمَاءُ الْكَهَنَةِ وَالْفَرِّيسِيُّونَ قَدْ اَوْصَوْا اِنْ عَلِمَ 57
اِنْسَانٌ مَكَانَهُ فَيَدُلَّهُمْ عَلَيْهِ لِيُمْسِكُوهُ *

اَلْفَصْلُ السَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ

1 * وَاِنَّ يَسُوعَ قَبْلَ سِتَّةِ اَيَّامٍ مِنَ الْفِصْحِ اَتَى بَيْتَ عَنْيَا حَيْثُ كَانَ لَعَازَرُ الْمَيِّتُ الَّذِي اَقَامَهُ 1
2 يَسُوعُ مِنَ الْاَمْوَاتِ * فَصَنَعُوا لَهُ هُنَاكَ وَلِيمَةً وَكَانَتْ مَرْثَا تَخْدِمُ وَكَانَ لَعَازَرُ اَحَدَ الْمُتَّكِئِينَ 2
3 مَعَهُ * فَاَمَّا مَرْيَمُ فَاَخَذَتْ رَطْلَ طِيبٍ نَارِدِينٍ خَالِصٍ كَثِيرِ الثَّمَنِ فَدَهَنَتْ بِهِ قَدَمَيْ يَسُوعَ وَمَسَحَتْهُمَا 3
بِشَعْرِ رَاْسِهَا فَامْتَلَاَ الْبَيْتُ مِنْ رَائِحَةِ الطِّيبِ *

Unus autem ex eis nomine Caiphas, erat summus sacerdotum in illo anno, & dixit illis; Vos nescitis quicquam. Et non cogitatis quòd melius est nobis ut moriatur homo unus pro populo, quàm ut pereat gens tota? Et non dixit hoc à semetipso; sed quia erat princeps sacerdotum in illo anno, prophetavit: nam Jesus erat futurus ut moreretur pro gente. Et non pro gente tantùm, sed ut congregaret etiam filios Dei dispersos, in unum. Itaque ab illa hora consultârunt ut occiderent eum. Jesus autem non ambulabat per Judæam palàm, sed contulit se inde in civitatem quandam prope desertum, quæ vocatur Ephrem, & versabatur ibi cum discipulis suis. Et festum Paschæ Judæorum jam appropinquaverat: quaprosper ascenderunt multi è provinciis in Jerusalem, ut mundarentur ante Pascha. Cœperuntque Judæi quærere Jesum, & dixerunt alter eorum ad alterum dum essent in templo; Quid putatis? annon veniet ad festum? Summi autem sacerdotum & Pharisæi præceperant, ut si quis nôsset locum ejus, indicaret eis ipsum, ut apprehenderent eum.

Sectio vigesima septima.

CAP. XII.

AT verò Jesus ante sex dies Paschales venit in Beth-aniam, ubi erat Lazarus ille mortuus, quem suscitaverat Jesus à mortuis. Et fecerunt ei ibi convivium, & Martha ministrabat, & erat Lazarus unus recumbentium cum eo. Maria autē accepit libram unguenti nardi 3 purissimæ, pretiosissimæ, & unxit eo pedes Jesu, tersitque eos capillis capitis sui: & impleta est domus fragrantiâ unguenti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 ወይቤሎሙ: አሐዱ: እምኔሆሙ: ዘስሙ:ቀያፋ: ሊቀ:ካህናት:ዘእብረቱ:ውእቱ:ዓመ
50 ት::ለእትውሰ:ሊትለመረ:ወሊመንተኒ:=ፁ ወለሂ: ትመክሩ:ይኄይሰነ:እኅትየ:ለሐ
51 ደ:ብእሴ:ወይሙት:ሂየተ:ኵሉ:እመ:ይትሐጥል:ኵሉ: ሕዝብ::=ፁ ወዘእንተሰ:ሌ
ከ:እመንጌሁ:ዘይቤ:ወለአ:እመልዕ:ዘእንተ: ተነበየ: እስመ:ሊቀ:ካህናት:ውእቱ:ወእ
ዝጌቱ:ውእቱ:ዓመት:: እስመ:ሄለመ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:ይሙት:በእንተ:ኵሉ:ሕዝ
52 ብ:=ፁ ወላአ: በእንተ: ሕዝብ: ባሕቲቱ:ዓይ:ኀመ:ያስተጋብሶ:ለወሉደ:እግዚ
53 አብሑር:እለ:ተዘርዉ:አሐተ::=ፁ ወእመይእቲ: ሰዐት:ተማኅሩ:ሊቃን:ካህናት:
54 ይቅትልዎ:ለእግዚእ:ሊየሱስ::=ፁ ወሊያእሶወ: እግዚእ:ሊየሱስ:ገሃደ:በይሁዳ:: ወሖረ : በድወ: ዘሃገረ : ሌፍሬም : ቅርብት:ለበድው: ወህየ: ነበረ: ምስለ: አርዳኢ
55 ሁ::=ፁ ቀርበ:ወበጽሐ:ፋሲካሆሙ:ለአይሁድ::ወዓርጉ:ብዙኃን:ሊየሩሰሌም:እመ
56 በሐወርት:እመቅድመ:በዓለ:ፋሲካ:ያንጽሑ:ርእሶሙ::=ፁ ወኀሠሠዉ:ለእግዚእ:: ሊየሱስ:ወይቤሉ:በቤናቲሆሙ:በመኵራብ: እንዘ: ይቀውሙ:በቤተ:መቅደስ::ምንተ:
57 ትብሉ:ናሁ: ሊመጽእ: ለበዓል::=ፁ ወለዘሰ: ሊቃነ : ካህናት : ወፈሪሳዊያን : እመ ኀመቦ : ዘእእመረ: ኅበ: ሀሎ : ይቅጽብወ : ኀመ : ይእኀዝወ::=ፁ

1 ፲፩ ወእመዝ:ሖረ:እግዚእ:ሊየሱስ:እመቅድመ:ሰዶሰ:ዕለት:ዘፋሲካ:ቢታኒያ:ኀበ:ሃ
2 ሎ:አልዓዛር:ዘእንሠሶ:እግዚእ: ሊየሱስ:እመዉታን: ወጸተ: ቢታኒያ::=ፁ ወገብ
ረ:ሎቱ:መሰሐ:በሂያ:ወማርታ:ትሜጥመው:ወአልዓዛር:ለሐዱ:ውእቱ: እመእለ:ይ
ረፍቁ:መስሌሁ::=ፁ በእንተ:እንተ:ቀብአቶ:ለእግዚእነ:ዕፍረት::=ፁ
3 ወእሠላት:ማርያ:ዕፍረተ:ልጥረ:ዘናርዶ: ጸሰጥቁስ: ዘብዙኅ: ዘዕጹብ: ሀጡ : ወቀ
ብላቶ : እገሪሁ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ወመዝመዘቶ : በረሳናታ : ወመልአ : ቤተ: መዐዛሁ : ለወእቱ : ዕፍረት::=ፁ

Et dixit iis unus ex illis, cujus nomen Caiphas princeps sacerdotum in ordine 49
istius anni, Vos non scitis quicquam. Et non cogitatis expedire nobis, ut occi- 50
damus unum hominem, & ut moriatur loco omnium, quàm ut perdatur tota
gens? Et hoc non à seipso dixit, & non ex corde suo hoc prophetavit, quia 51
princeps fuit sacerdotum, & ordinis istius anni; quia oportuit Dominum Jesum
ut moreretur propter omnes gentes, Et non propter gentem: sed etiam ut con- 52
gregaret filios Dei qui dispersi erant, in unum. Et ab illo die consultârunt 53
principes sacerdotum ut trucidarent Dominum Jesum. Et non ambulabat Do- 54
minus Jesus palàm in Judæa, sed abiit *in* desertum cui urbs Ephraim vicina fuit,
in desertum *inquam*, & ibi mansit cum discipulis ejus. Appropinquavit, & ac- 55
cessit Pascha Judæorum, & ascenderunt multi Hierosolymam, ex regione ante
festum paschatis, *ut* purificarent seipsos. Et quæsiverunt Dominum Jesum, & 56
dixerunt inter se in templo, stantes in Domo sancta, Quid dicitis? ecce non ve-
nit ad festum. Et præceperunt principes sacerdotum & Pharisæi, ut si quis 57
nôsset ubi esset, indicaret eum, ut prehenderent eum.

CAP. XII.

ET tunc venit Dominus Jesus ante sex dies paschæ, Bethaniam, ubi fuerat 1
Eleazarus, quem suscitaverat Dominus Jesus è mortuis in Bethania. Et fece- 2
runt ei cœnam ibi, & Martha ministrabat iis, & Lazarus unus fuit ex discumben-
tibus cum eo. *De illa quæ unxit Dominum nostrum unguento.*
Et accepit Maria unguentum lytran Nardi Pistices; cujus pretium valdè grande 3
fuit, & unxit pedes Domini Jesu, & extersit eum cum capillis suis: & impleta
est domus fragrantiâ istius unguenti.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

57 * سروران امامان و معتزلان † سپاردند * كه اكر كسي بداند كه عيسي كجاست * 57
بديشان خبر دهد * كه اورا بكيرد *

1 * وعيسي زودتر از فصح بشش روز * در بيت عينا اما بود انجا كه عيسي عازررا 1
2 ازميان مردكان برخيزانيد * * ودر انجا براي او مهماني كردند * مرثا بندكي مي 2
3 كرد وعازريكي ازانان بود كه با مسيح † نشسته بود * مريم ستد شيشهٔ پر از روغن 3
ناردين خاص * سنكي بها * ودو پاي عيسي را ماليد * وبموي خود مي ماليد * وخانه
از بوي غاليه پر شك بود *

Principes autem Sacerdotum & Pharisæi mandârunt, ut si quis nôsset ubi Jesus esset, illis indicaret, ut illum prehenderent.

CAP. XII.

JEsus autem ante Paschа sex dies 1 in Bethaniam venerat, ubi Jesus Gazarum de mortuis suscitaverat. Et in illo loco ei convivium fece- 2 runt: Martha ministrabat, & Gazarus unus ex illis erat, qui cum Christo sedebant. Maria autem tu- 3 lit ampullam plenam unguento nardino præcipuo, gravis pretii, & pedes Jesu unxit, & crine suo extersit: domus autem ex odore galiæ impleta est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'.

Dixit ergò unus ex discipulis ejus, Judas Simonis Iscariotes, ille futurus
4 Λέγει εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων
eum tradere; Quarè hoc unguentum non veniit trecentis denariis, &
5 αὐτὸν παραδιδόναι, Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων,
datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis cura
6 καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμε-
esset ei: sed quia fur erat, & marsupium habebat, & injecta por-
λεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐ-
tabat. Dixit ergò Jesus; Sine illam: in diem sepultu-
7 βάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφια-
ræ meæ conservavit illud. Pauperes enim semper habetis cum vobiscum, me
8 σμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ
autem non semper habetis. Cognovit ergò turba multa ex Judæis, quia il-
9 δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐ-
lic est: & venerunt non propter Jesum tantùm, sed ut & Lazarum viderent,
κεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν,
quem suscitavit ex mortuis. Consultârunt autem principes Sacerdotũ ut & La-
10 ὃν ἤγειρεν ἐκ (γ) νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λά-
zarum interficerent. Quia multi propter illum fubibant Judæorum, &
11 ζαρον ἀποκτείνωσιν. Ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ
credebant in Jesum. Postridiè turba multa veniens ad diem
12 ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορ-
festum, audientes quia venit Jesus in Hierosolymam, Acceperunt
τὴν, ἀκούσαντες (δ) ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱερουσόλυμα, Ἔλαβον τὰ 13
ramos palmarum, & exierunt in occursum ei: & clamabant, Ho-
βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς (ε) ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ (ζ) ἔκραζον, Ὡ-
sanna, benedictus veniens in nomine Domini, rex Is-
σαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ὲν ὀνόματι Κυρίου, (η) ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσ-
rael. Inveniens autem Jesus asellum, sedit super eum, sicut est scri-
ραὴλ. Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθώς ἐστι γεγραμ- 14
ptum; Ne time filia Sion: ecce rex tuus venit se-
μένον, Μὴ φοβοῦ (θ) θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ (ι) βασιλεύς σου ἔρχεται καθ- 15
dens super pullum asinæ. Hæc autem non cognoverunt discipuli ejus pri-
ήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶ- 16
mùm: sed quandò glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt quia hæc erant de
τον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη (κ) ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ'
eo scripta, & hæc fecerunt ei. Testabatur ergò turba
αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ 17
existens cum eo, quando Lazarum vocavit ex monumento, & suscitavit e-
ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐ-
um ex mortuis. Propter hoc & obviàm venit ei turba, quia audivit
τὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι (λ) ἤκουσι 18
hoc eum fecisse signum.
τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

MS. A. (γ) νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. Ἐβουλεύσαντο (δ) ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται εἰς (ε) ἀπάντησιν (ζ) ἔκραζον λέγοντες, (η) βασιλεὺς (θ) θυγάτηρ (ι) βασιλεὺς ἔρχε (κ) Ἰησοῦς, (λ) ἤκουσ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ܐܡܪ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܗܘ ܡܙܕܒܢ ܠܗ ܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܠܡܫܠܡ ܒܝܕܗ ܐܡܪ ܗܟܝ ܠܡܐ ܗܢܐ ܡܘܪܝܐ ܙܕ ܡܐܬ ܒܬܠܬ ܡܐܐ ܕܢܪܐ ܘܢܬܝܗܒ ܠܡܣܟܝܢܐ ܘܗܘ ܠܐ ܨܒܐ ܠܡܬܠ ܥܠ ܣܟܝܢܐ ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܓܢܒܐ ܗܘܐ ܘܡܢ ܕܡ ܕܡܫܬܕܪ ܗܘ ܢܣܒ ܠܗ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܫܒܘ ܠܗ ܠܝܘܡ ܕܩܒܪܬܝ ܥܒܕ ܗܝ ܠܡܣܟܝܢܐ ܡܢ ܟܠ ܥܕܢ ܐܬܘܢ ܠܟܘܢ ܘܐܢܐ ܠܐ ܟܠ ܥܕܢ ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܘܫܡܥܘ ܟܢܘܫܝܐ ܣܓܝܐ ܡܢ ܝܗܘܕ ܕܗܘ ܡܫܝܚ ܐܬܐ ܠܗ ܠܐ ܒܓܠ ܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܗ ܐܠܐ ܕܢܚܙܘܢ ܐܦ ܠܠܙܪ ܕܩܝܡ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܪܐ ܘܐܬܝ ܟܗܢܐ ܪܒܪܒܢܐ ܘܡܛܠ ܕܢܩܛܠܘܢ ܐܦ ܠܠܙܪ ܕܣܓܝܐ ܡܢ ܝܗܘܕ ܐܙܠܘ ܘܗܝܡܢܘ ܒܝܫܘܥ ܐܬܐ ܗܘ ܕܥܡ ܡܫܝܚ ܐܬܐ ܠܝܪܘܫܠܡ ܒܝܘܡ ܬܪܝܨ ܫܡܥܘ ܟܢܘܫܝܐ ܣܓܝܐ ܕܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܝܪܘܫܠܡ ܘܢܦܩܘ ܠܡܩܒܠ ܗܘ ܓܒܪܐ ܘܩܪܘ ܗܘܫܥܢܐ ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܐ ܕܡܪܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܫܪܝܠ ܘܫܟܚ ܝܫܘܥ ܥܝܪܐ ܕܚܡܪ ܘܐܬܒ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܠܐ ܬܕܚܠ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ ܗܐ ܡܠܟܟ ܐܬܐ ܠܟ ܝܬܒ ܥܠ ܥܘܠܐ ܕܚܡܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܠܝܢ ܒܬܪ ܕܐܬܝܕܪ ܝܫܘܥ ܗܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠܘܗܝ ܗܠܝܢ ܥܒܕܘ ܠܗ ܘܣܗܕܘ ܟܠ ܥܡܐ ܕܗܘܘ ܥܡ ܝܫܘܥ ܒܥܕܢ ܕܩܪܐ ܠܠܙܪ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܪܐ ܘܐܩܝܡܗ ܡܢ ܡܝܬܐ ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܐܬܬ ܠܗ ܟܢܘܫܝܐ ܣܓܝܐ ܡܛܠ ܕܫܡܥܘ ܕܥܒܕ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܗ ܦܪܝܫܐ ܗ

Versio VULGATA LATINA.

4
5 Dixit ergò unus ex discipulis ejus, Judas Iscariotes, qui erat eum traditurus ; Quare
6 hoc unguentum non væniit trecentis denariis, & datum est egenis ? Dixit autem
hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, & loculos habens, ea
7 quæ mittebantur, portabat. Dixit ergò Jesus ; Sinite illam, ut in diem sepulturæ
8 meæ servet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum : me autem non sem-
9 per habetis. Cognovit ergò turba multa ex Judæis quia illic est : & venerunt,
10 non propter Jesum tantùm, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit à mortuis.
11 Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut & Lazarum interficerent : Quia
12 multi propter illum abibant ex Judæis, & credebant in Jesum. In crastinum au-
tem, turba multa, quæ venerat ad diem festum, cùm audissent quia venit Jesus Je-
rosolymam : Acceperunt ramos palmarum, & processerunt obviàm ei, & clama- 13
bant ; Hosanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israel. Et invenit 14
Jesus asellum, & sedit super eum, sicut scriptum est ; Noli timere, filia Sion : ecce 15
rex tuus venit sedens super pullum asinæ. Hæc non cognoverunt discipuli ejus pri- 16
mùm : sed quando glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt, quia hæc erant scri-
pta de eo, & hæc fecerunt ei. Testimonium ergò perhibebat turba, quæ erat cum eo 17
quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eum à mortuis. Propterea 18
et obviàm venit ei turba : quia audierunt eum fecisse hoc signum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * فَقَالَ اَحَدُ تَلَامِيذِهِ اَلَّذِي هُوَ يَهُودَا اَبْنُ سِمْعَانَ اَلْاِسْخَرْيُوطِيُّ اَلَّذِي كَانَ مُزْمِعًا اَنْ يُسْلِمَهُ *
5 لِمَ لَمْ يُبَعْ هَذَا اَلْعِطْرُ بِثَلْثمِايَةِ دِينَارٍ وَيُدْفَعْ اِلَى اَلْمَسَاكِينِ * وَهَذَا قَالَهُ لَيْسَ لِاَعْتِنَايَةٍ
6 بِالْمَسَاكِينِ لَكِنَّهُ كَانَ سَارِقًا وَكَانَ اَلْكِيسُ مَعَهُ وَكَانَ يَحْمِلُ مَا يُلْقَى فِيهِ * فَقَالَ يَسُوعُ دَعْهَا
7 اِنَّمَا حَفِظَتْهُ لِيَوْمِ دَفْنِي * لِاَنَّ اَلْمَسَاكِينَ عِنْدَكُمْ كُلَّ حِينٍ وَاَنَا لَسْتُ عِنْدَكُمْ كُلَّ حِينٍ *
8 * وَعَلِمَ جَمْعٌ كَثِيرٌ مِنَ اَلْيَهُودِ اَنَّهُ هُنَاكَ فَجَاؤُا لَيْسَ مِنْ اَجْلِ يَسُوعَ فَقَطْ بَلْ وَلِيَنْظُرُوا لَعَازَرَ
9 اَيْضًا اَلَّذِي اَقَامَهُ مِنَ اَلْاَمْوَاتِ * فَاَشَارَ عُظَمَاءُ اَلْكَهَنَةِ اَنْ يَقْتُلُوا لَعَازَرَ * لِاَنَّ كَثِيرِينَ
10 11 مِنَ اَلْيَهُودِ كَانُوا مِنْ اَجْلِهِ يَذْهَبُونَ وَيُؤْمِنُونَ بِيَسُوعَ * اَلْغَدُ اَلْجَمْعُ اَلْكَثِيرُ اَلَّذِينَ جَاؤُا اِلَى اَلْعِيدِ * وَمِنَ
12 اَلْعِيدِ سَمِعَ اَلْجَمْعُ اَلْكَثِيرُ اَلَّذِينَ جَاؤُا اِلَى اَلْعِيدِ بِاَنَّ يَسُوعَ يَاْتِي اِلَى يُورُشَلِيمَ * فَاَخَذُوا سَعَفَ
13 اَلنَّخْلِ وَخَرَجُوا لِلِقَايِهِ وَكَانُوا يَصْرُخُونَ قَائِلِينَ هُوشَعْنَا مُبَارَكٌ اَلَّاتِي بِاَسْمِ اَلرَّبِّ مَلِكُ اِسْرَائِيلَ *
14 * وَاِنَّ يَسُوعَ وَجَدَ حِمَارًا فَرَكِبَهُ كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ * لَا تَخَافِي اِبْنَةَ صَهْيُونَ هُوَذَا مَلِكُكِ يَاْتِيكِ
15 رَاكِبًا عَلَى جَحْشِ بْنِ اَتَانٍ * وَلَمْ يَكُنْ تَلَامِيذُهُ عَرَفُوا هَذِهِ اَلْاَشْيَاءَ اَوَّلًا لَكِنْ لَمَّا تَمَجَّدَ
16 يَسُوعُ حِينَئِذٍ تَذَكَّرُوا اَنَّ هَذَا مَكْتُوبٌ مِنْ اَجْلِهِ وَهَذِهِ فَعَلُوهَا لَهُ * وَكَانَ اَلْجَمْعُ اَلَّذِي
17 مَعَهُ يَشْهَدُ لَهُ اَنَّهُ دَعَا لَعَازَرَ مِنَ اَلْقَبْرِ وَاَقَامَهُ مِنَ اَلْاَمْوَاتِ * وَمِنْ اَجْلِ هَذَا خَرَجَ لِلِقَايِهِ
18 جُمُوعٌ لِاَنَّهُمْ سَمِعُوا اَنَّهُ عَمِلَ هَذِهِ اَلْاٰيَةَ *

Dixit autem unus ex discipulis ejus, nempe Judas filius Simonis Iscariotes, qui erat futurus ut tradevet eum ; 4
Quare non væniit hoc aroma trecentis denariis, & datum est pauperibus ? Et quidem hoc dixit, non ob curam ejus 5 6
in pauperes, sed erat fur, & marsupium secum habebat, gestabatque quod injiciebatur in illud. Inquit Jesus ; Si- 7
ne illam, nam servavit illud in diem sepulturæ meæ. Quia pauperes sunt 8
apud vos omni tempore, ego autem non sum apud vos omni tempore. Et cog- 9
novit turba magna ex Judæis quòd ipse esset ibi : & venerunt, non propter Jesum tantùm, verùm ut viderent Lazarum etiam quem suscitaverat à mortuis. Quare consultaverunt summi sa- 10
cerdotum ut interficerent Lazarum. Quia multi ex Judæis propter illum 11
abibant & credebant in Jesum.

Sectio vigesima octava.

Et postridie audivit populus magnus, qui 12
venerant ad diem festum, quòd Jesus veniret in Jerusalem : Quare accepe- 13
runt ramos palmarum, & exierunt in occursum ejus, & exclamabant, dicentes ; Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israelis. Et quidem 14
Jesus invenerat asellum, & conscenderat illum, prout est scriptum ; Ne time- 15
as filia Sion : nam ecce Rex tuus veniet ad te, sedens super pullum filium asinæ. Et discipuli ejus non noverant has res 16
anteà, sed quando glorificatus fuit Jesus, tunc recordati sunt quòd hoc scriptum esset de eo, & hæc fecissent ei. Cœtus autem qui erat cum eo, testabatur 17
ei quòd ipse vocâsset Lazarum è monumento, & suscitâsset eum à mortuis. Et propterea exierunt in occursum ejus turbæ, quoniam audierant eum fecisse hoc 18
signum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ዘከመ : ይቤ : ይሁደ ::=

4 ወይቤ፡ይሁደ፡እሰቆሮታዊ፡ለሐዱ፡እመአርደሊሁ፡ዘሃለው፡ያግብኦ ::=ለመንት፡ኢ
5 ይሢጥው፡ለዝ፡ዕፍረት፡በዛለሰቱ፡መአት፡ደናር ፡ወይሃብው፡ለእደይ ::=ወዘይቤ፡
6 ከመ፣ዝ፡ለከ፡በማሒረ፡ነደይ፡እሰመ፡ሰራቂ፡ውእቱ፡ወለቢሁ፡ይጓቅብ፡ወርቀ፡መባእ፡ወ
7 ለስከረንሂ፡ኀቡሁ፡ይነብር፡ዘንተ፡ዘይቤ፡ወይነሥእ፡እመ፡ውስቴቱ ::= ወይቤሎ፡
8 እግዚእ፡ኢየሱስ፡ሳድግኖ፡ትዕቀቦ፡ለዕለተ፡ቀበርየ ::= ወነደያንሰ፡ ዘልፈ፡ ሃለው፡መ
9 ስሌክሙ፡ወኪያየስ፡ለ ኮ፡ዘልፈ፡በኵሉ፡ጊዜ፡ዘትረክቡኒ ::= ወብዙኀን፡እመኢየሁ
ድ፡እለ፡ለእመሬ፡ከመ፡ሃሎ፡ህየ፡ ወሖሩ፡ኀቡሁ :: ወለኮ፡ በእንተ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
10 በሕቲቱ፡ዘሖሩ፡ደእሙ፡ለልዓዛርሂኒ፡ከመ፡ይርአዩ፡ዘለእለዶ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እመ
11 ኔ፡ሙታን ::= ወተማከሩ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ከመ፡ይቅትልዎ፡ለእሳዓዛር ::= እስመ፡ብ
12 ዙኀን፡እሙንቱ፡ኢይሁድ፡ይሐውሩ፡በእንቲአሁ፡ ወየኣምኑ፡በእግዚእ፡ኢየሱስ ::=
በእንተ፡ ዕዋል ::= ወበሰኒታ፡ብዙኀን፡ለሕዛብ፡እለ፡መጽሉ፡ለበዓል፡ወሰሚዖ
13 ሙ፡ከመ፡ይመጽእ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢየሩሰሌም ::= ነሥኡ፡ጸበርተ፡ተመርት፡ ወ
በቀልተ፡ እመ፣ኢየሩሰሌም፡ ወተቀበልዎ፡ ወይጸርኑ፡ ወይኬልሑ፡ ወይብሉ፡ ሆሰዕና፡ቡ
14 ሩክ፡ዘይመጽእ፡በስመ፡እግዝኣብሔር ::ወንጉሠ፡ኢስራኤል ::= ወረከበ፡እግዚ
15 እ፡ኢየሱስ፡ዕዋለ፡እድገ፡ወተጽዕነ፡ላዕሌሃ፡በከመ፡ጽሑፍ፡ዘይብል ::= ኢትፍርሂ፡
16 ወለተ፡ጽዮን፡ነዋ፡ንጉሠኪ፡ይመጽእ፡ወይጼዓን፡ደቤ፡ዕዋለ፡እድግ ::= ወኢያእመሩ፡
እርደሊሁ፡ሶቤሃ፡ይእተ፡ለሚረ፡ ዘእንበለ፡ ለመ፡ተሰብሐ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ለጫሃ፡
17 ተዘከሩ፡ከመ፡ጽሑፍ፡በእንቲአሁ፡ዝንቱ :: ወከመዝ፡ገብሩ፡ሎቱ ::= ወሰማዕተ፡ኮ
ንው፡ሕዝብ፡እለ፡ሃለው፡ ኀቤሁ፡ለመ፡ጸውዖ፡ ለእልዓዛር፡ እመነ፡መቃብር፡ ወለእንለ
18 ለ ፡እመኒ ፡ መውታን ::= ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተቀበልዎ ፡ እመኒቱ ፡ ሕብእ ፡ ሰሚ
ዖው ፡ ዘገብረ ፡ ተአመረ ::==

De eo quod dixit Judas.

Et dixit Judas Iscariotes unus ex discipulis ejus qui proditurus erat eum, 4
Quare non vendunt hoc unguentum trecentis denariis, & tribuunt illud paupe- 5
ribus? Et quòd dixit ita, non *fuit* miserendo pauperum, quia fur erat ; sed ipse 6
custodiebat pecuniam oblationis, & marsupium apud eum manebat : (hoc in cau-
sa fuit quòd dixit :) & accipiebat ex illo. Et dixit iis Dominus Jesus ; Sinite 7
eam, *ut* servet illud in diem sepulturæ meæ. Et pauperes semper præsentes sunt 8
vobiscum, & me, non semper in omni tempore erit quòd invenietis me. Et 9
multi ex Judæis *erant* qui cognoverunt quòd fuit ibi, & venerunt ad eum : sed
non propter Dñm Jesum tantùm fuit quòd venerunt, sed Eleazarum etiam ut vi-
derent, quem suscitâsset Dominus Jesus ex mortuis. Et consultârunt principes 10
sacerdotum ut trucidarent Eleazarum. Quia multi ex Judæis abibant propter 11
eum, & credebant in Domino Jesu.

De pullo asini.

Et postero die multi populi *fuerunt* qui venerunt ad festum : & audientes quòd 12
veniret Dominus Jesus Hierosolymam, Acceperunt ramos palmarum, & sur- 13
culos *palmarum* ab Hierusalem, & occurrerunt ei, & clamabant, & vociferaban-
tur, & dicebant ; Hosana, benedictus qui venit in nomine Dei, & rex Israel.
Et invenit Dominus Jesus pullum asini, & sedit super eum, sicut scriptum est, di- 14
cens ; Ne timeas filia Sion, Ecce Rex tuus venit, & sedit super pullum asini. 15
Et non cognoscebant discipuli ejus tunc isto die : sed quum glorificatus esset Do- 16
minus Jesus, tunc recordati sunt, quòd scriptum erat de illo hoc, & quòd hoc fe-
cissent ei. Et testimonio fuerunt ei populi qui erant apud eum, quando voca- 17
vit Eleazarum è sepulchro, & suscitavit eum à mortuis. Et propterea obviàm 18
venerunt ei illi homines, audientes quòd fecisset signum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * شاخهاء † زيتونرا ستدند، واستقبال اوبدرفتند، وبانك مي زدند، وسي كفتند نجسته است انك
14 بنام خدا مي آيد * ملك اسراييل، * وعيسي يافت خروبروي † نشست انچنانك نبشته شد نبوت
15 * اي دختر صهيون * مترس * اينك ملك تو † در تو مي آيد * بر نشسته بر خر آتان بچه *
16 * وشاكردان او دران روزكار اورا نه انستند، ليكن چون عيسي ستوده شد، شاكردان اوبياد †
17 اوردند، كه اينها براي او نبشته شدند * واينها براي او كردند * * وجماعت كه با وي بودند *
18 كواهي دادند، كه عازررا بانك زد * وازميان مردكان † برخيزانيد * * وبهر اين جماعت بسيار
باستقبال اوبدرفتند، كه شنيده بودند كه اين ايت را كرد *

Ramos itaque *olivarum* tulerunt, 13
& *in occursum ei egressi sunt* : & clamabant, ac dicebant ; Benedictus est ille qui in nomine Dei venit, Rex Israel. Jesus autem invenit asi- 14
num, & ei insedit, quemadmodum scriptum est ;

Prophetia.

O filia Sion, ne timeas : ecce, Rex 15
tuus in te venit insidens asino asinæ pullo. Discipuli autem ejus eo tem- 16
pore illud non cognoverunt, sed cùm Jesus glorificatus esset, discipuli ejus in memoriam revocarunt, quòd hæc de eo scripta essent, & hæc ei fecissent. Et turba, qui cum eo erant, 17
testimonium dederunt, quod Lazarum inclamâsset, & de mortuis excitâsset. Et propter hoc turba multa 18
in occursum ejus exierunt, quia audiverant quòd hoc signum fecisset.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

Ergò Pharisæi dixerunt ad semetipsos; Videtis quia *non proficitis* nihil? ecce
19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε
mundus post eum abiit. Erant autem quidam *Græci* ex *ascenden-*
20 ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαι- ΙΕ'
tibus, ut adorarent in die festo. Hi ergò accesserunt *Philippo illi*
21 νόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ
à Bethsaida Galilææ: & rogabant eum, dicentes; Domine, volumus Je-
ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰη-
sum videre. Venit Philippus, & dicit Andreæ: & rursùm An-
22 σοῦν ἰδεῖν. Ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ (μ) Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀν-
dreas & Philippus *dicunt* Jesu. At Jesus respondit eis,
23 δρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς,
dicens; Venit hora ut *glorificetur* Filius hominis. Amen, amen dico
24 λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
vobis; *Si non* granum frumenti cadens in terram mortuũ fuerit, ipsum solum ma-
ὑμῖν, Ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μέ-
net: si autẽ mortuũ fuerit, multũ fructum affert. *Amans* animam suam, perdet eam:
25 νει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· &
& odio habens animã suam in mundo hoc, in vitam æternam custodiet eam. Si
26 καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. Ἐὰν
mihi ministrat quis, me sequatur: & ubi sum ego, illic & minister meus erit:
(ν)ἐμοί διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται·
ὁ si quis mihi ministraverit, honorificabit eũ Pater. Nunc anima mea turbata est:
ρξ καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· 27
ζ — & quid dicam? Pater, salvifica me ex hora hac: Sed propter *hoc* veni in horam
ξη καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν
ε hanc. Pater, *glorifica* tuum nomen. Venit ergò vox de cœlo; Et *glori-*
ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδό- 28
ficavi, & iterum *glorificabo*. Ergò turba *stans* & *audiens*, dicebat tonitruũ esse fa-
ξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. Ὁ οὖν ὄχλος ὁ (ξ) ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε βεβροντῆν γεγονέ- 29
ctum: alii dicebant; Angelus ei locutus est. Respondit Jesus, & dixit; Non
ναι· ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Οὐ 30
propter me hæc vox *facta* est, sed propter vos. Nunc judicium est mun-
δι' ἐμὲ (ο) αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κό- 31
di *hujus*: nunc princeps mundi hujus ejicietur forás. Et ego si exaltatus
σμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. Κἀγὼ ἐὰν ὑψω- 32
fuero à terra, *omnes* traham ad meipsum. (Hoc autem dicebat, significans
θῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. (Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων 33
quâ morte *futurum* esset *mori.*) Respondit ei turba; Nos
ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς 34
audivimus ex lege, Quia Christus manet in æternum: & quomodò tu dicis;
ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, Ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις,
Quòd oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis?
Ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

MS. A. (μ) Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος, καὶ λέγουσιν (ν) ἐμοί τις διακονῇ, (ξ) ἑστηκὼς (ο) ἡ φωνὴ αὕτη

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Pharisæi verò dicebant alius ad alium: Videtis vos nihil proficere? ecce enim totus mundus post eum abiit. Erant autem & quidam ex Gentibus, qui ascenderant ut adorarent in festo. Isti quum venissent, accesserunt ad Philippum illum qui erat à Beth-Sajoda (*domo piscatoris*) Galilææ, & rogârunt eum, ac dicunt ei; Domine mi, vellemus videre Jesum. Venit autem ipse Philippus, & dixit Andreæ: Andreas verò & Philippus dixerunt Jesu.

Matutinis II. feriæ hebdomadis Passionis. 32.

Porrò Jesus respondit & dixit eis; Venit hora quâ glorificetur Filius hominis. Amen amen dico vobis, Nisi granum frumenti ceciderit, & mortuum fuerit in terra, ipsum solum manet: sin autem mortuum fuerit, fructus multos adfert. Qui amat animam suam, perdet eam: qui verò odit animam suam in hoc mundo, conservabit eam in vitam æternam. Si quis mihi ministrat, post me veniat: & ubi ego fuero, illic erit etiam minister meus: qui mihi ministraverit, honorabit eum Pater. Nunc anima mea ecce turbata est: & quid dicam? Pater mi, libera me ab hac hora: sed propterea veni in hanc horam. Pater, glorifica nomen tuum. Et vox audita est è cœlo, Glorificavi, & iterum glorificaturus sum. Turba autem quæ adstabat, audiit, & dixit tonitru esse factum. Alii autem dicunt; Angelus collocutus est ei. Respondit Jesus, & dixit eis; Non propter me extitit hæc vox, sed propter vos. Nunc judicium est mundi hujus, nunc princeps hujus mundi ejicitur forás. Et ego quum sublatus fuero è terra, traham omnes ad me. Hoc autem dixit ut indicaret quâ morte moriturus esset. Dicunt ei turbæ; Nos audivimus ex Lege Messiam in æternum permansurum: quomodo dicis fore ut tollatur Filius hominis? quis est iste Filius hominis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

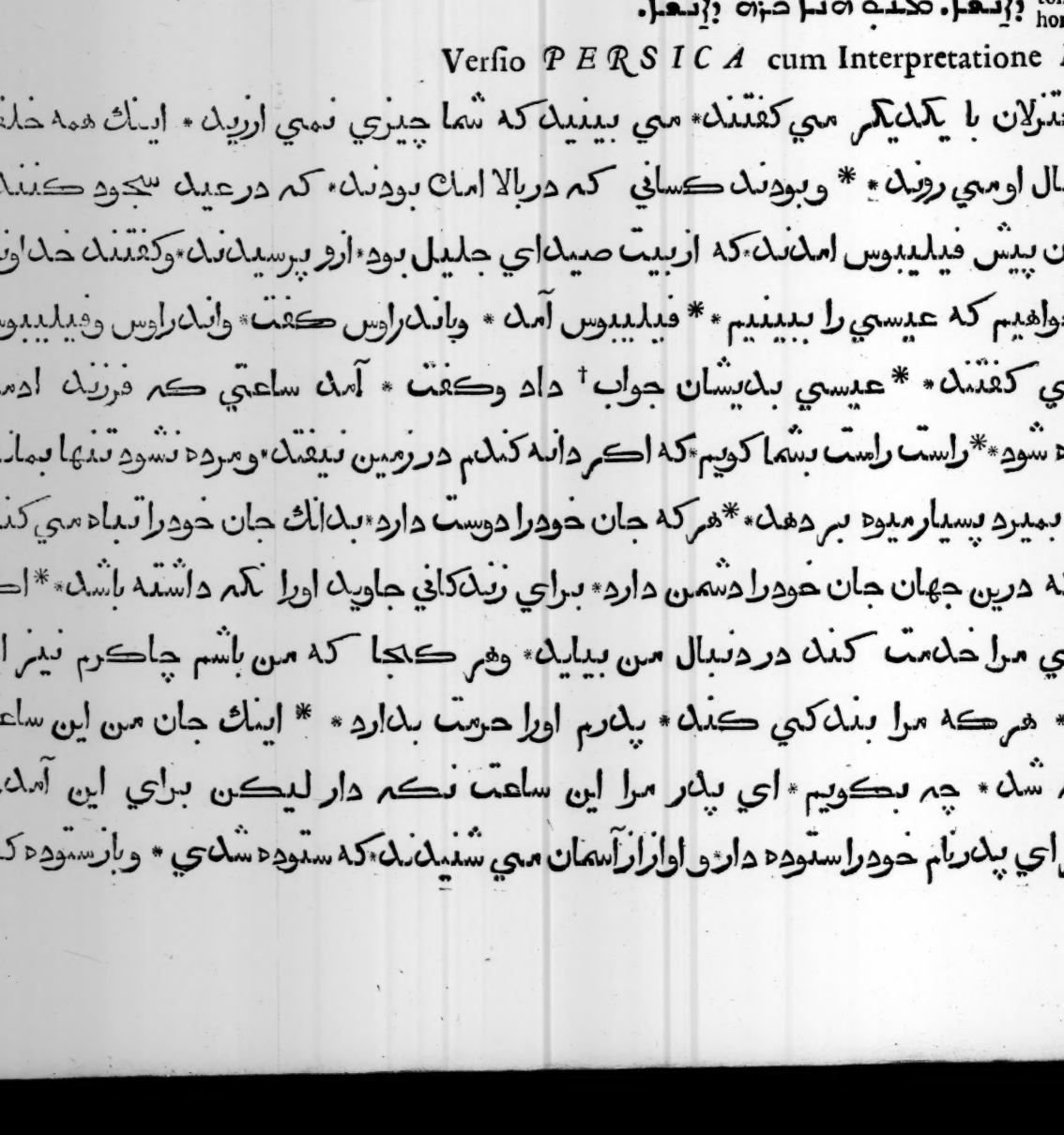

Pharisæi autem unus ad alium dicebant; Videtis quòd vos nihil valetis: ecce omnis populus post eum eunt. Erant autem quidam qui ascenderant ut in festo adorarent: Illi ad Philippum venerunt, qui de Bethsaida Galilææ erat, & ab eo rogârunt, & dixerunt; Domine, cupimus ut Jesum videamus. Philippus venit, & Andreæ dixit: & Andreas & Philippus Jesu dixerunt. Jesus illis responsum dedit, & dixit; Venit hora, quâ Filius hominis glorificetur. Verè, verè vobis dico, quòd si granum frumenti in terram non ceciderit, & mortuum fuerit, solum manebit: si verò moriatur, multum fructum profert. Quicunque animam suam charam habet, in ipso est quòd animam suam perdit: & quicunque in hoc mundo animam suam odio habet, in vitam æternam eam servabit. Siquis mihi ministrat, post me veniat; & ubicunque ego fuero, minister meus etiam ibi erit: quicunque autem mihi servierit, Pater meus eum honore afficiet. Ecce anima mea hâc horâ turbata est: quid dicam? O Pater, me hâc horâ serva: sed propter hoc veni. Atque etiam, ô Pater, nomen tuum glorifica. Et vocem è cœlo audiverunt; Jam quidem glorificatum est, & rursus glorificabo.

Versio VULGATA LATINA.

19 Pharisæi ergò dixerunt ad semetipsos; Videtis quia nihil proficimus? ecce mundus totus post eum abiit. 20 Erant autem quidam Gentiles, ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo. 21 Hi ergò accesserunt ad Philippum, qui erat à Bethsaida Galilææ, & rogabant eum, dicentes; Domine, volumus Jesum videre. 22 Venit Philippus, & dicit Andreæ: Andreas rursum & Philippus dixerunt Jesu. 23 Jesus autem respondit eis, dicens; Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. 24 Amen, amen dico vobis; Nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, Ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. 25 Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. 26 Si quis mihi ministrat, me sequatur: & ubi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. 27 Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. 28 Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergò vox de cœlo; Et clarificavi, & iterùm clarificabo. 29 Turba ergò, quæ stabat, & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant; Angelus ei locutus est. 30 Respondit Jesus, & dixit; Non propter me hæc vox venit, sed propter vos. 31 Nunc judicium est mundi: nunc princeps hujus mundi ejicietur forás. 32 Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum. 33 (Hoc autem dicebat, significans quâ morte esset moriturus.) 34 Respondit ei turba; Nos audivimus ex lege, Quia Christus manet in æternum: & quomodò tu dicis, Oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 * فقال بعض الفريسيين لبعض اراءيتم انا لم ننفع بشي هوذا العالم كله قد تبعه *
Porrò dixerunt quidam Pharisæorum ad alios; Vidistisne quòd non profecerimus quicquam? ecce mundus totus jam secutus est eum.

الفصل التاسع والعشرون *

Sectio vigesima nona.

20 وكان هناك قوم من اليونانيين من الذين صعدوا في
Erant autem ibi quidam ex Græcis, ex his nimirum qui ascenderant in die festo ut adorarent.

21 العيد ليسجدوا * هولاء جاوا الى فيلبس الذي من اهل بيت صيدا الجليل وسالوه قايلين
Hi venerunt ad Philippum qui erat è civibus Bethsaidæ Galilææ, & rogaverunt eum, dicentes;

22 يا سيد نريد ان نري يسوع * فجاء فيلبس وقال لاندراوس * ثم جاء اندراوس وفيلبس ايضا
Domine, volumus videre Jesum. Itaque venit Philippus, & dixit Andreæ; tum venerunt Philippus & Andreas quoque, & ambo dixerunt Jesu.

23 فقالا ليسوع * اجابهما يسوع قايلا قد اتت الساعة التي يمجد فيها ابن الانسان *
Respondit eis Jesus, dicens; Jam venit hora in qua glorificandus est Filius hominis.

24 امين امين اقول لكم ان حبة الحنطة ان لم تقع في الارض وتمت بقيت وحدها * وان هي ماتت اتت
Amen amen dico vobis, quòd granum frumenti, si non ceciderit in terram & mortuum fuerit, manet solum: at si fuerit mortuum, affert fructus multos.

25 بثمار كثيرة * من احب نفسه فليهلكها ومن ابغض نفسه في هذا العالم فانه يحفظها لحياة
Qui amat animam suam, perdat eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, is custodit eam in vitam æternam.

الابد * ان كان احد يخدمني فليتبعني وحيث اكون انا فهناك يكون خادمي * ومن
26 يخدمني يكرمه ابي * الان نفسي مضطربة وماذا اقول * يا ابتي نجني من هذه الساعة * لكن لاجل
27 هذه الساعة اتيت * يا ابتي مجد ابنك * جاء صوت من السماء قايلا قد مجدت وايضا امجد *
28 فسمع الجمع الذي كان واقفا فقالوا انما كان رعدا * وقال اخرون بل خاطبه ملك * فاجاب
29 30 يسوع قايلا ليس من اجلي كان هذا الصوت لكن من اجلكم * قد حضر دينونة هذا العالم *
31 الان يلقى رييس هذا العالم الى خارج * وانا ايضا اذا ارتفعت من الارض جذبت الي كل احد *
32 33 * وانما قال هذا ليخبر باي ميتة يموت * فاجابه الجمع قايلا نحن سمعنا
34 من الناموس ان المسيح يدوم الى الابد فكيف تقول انت انه يرتفع بن الانسان * من هو هذا ابن الانسان *
Porrò dixerunt quidam Pharisæorum ad alios; Vidistisne quòd non profecerimus quicquam? ecce mundus totus jam secutus est eum.

Erant autem ibi quidam ex Græcis, ex his nimirum qui ascenderant in die festo ut adorarent. Hi venerunt ad Philippum qui erat è civibus Bethsaidæ Galilææ, & rogaverunt eum, dicentes; Domine, volumus videre Jesum. Itaque venit Philippus, & dixit Andreæ; tum venerunt Philippus & Andreas quoque, & ambo dixerunt Jesu. Respondit eis Jesus, dicens; Jam venit hora in qua glorificandus est Filius hominis. Amen amen dico vobis, quòd granum frumenti, si non ceciderit in terram & mortuum fuerit, manet solum: at si fuerit mortuum, affert fructus multos. Qui amat animam suam, perdat eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, is custodit eam in vitam æternam. Si quis ministrat mihi, adhæreat mihi: & ubi sum ego, ibi sit minister meus: Et eum qui ministraverit mihi, honorificabit Pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? O Pater mi, libera me ab hac hora: verùm propter hanc horam veni. O Pater mi, glorifica Filium tuum. Venit vox è cœlo, dicens; Jam glorificavi, & adhuc glorificabo. Audivit autem turba quæ adstabat, & dixerunt; Sanè factum est tonitruum. Et dixerunt alii; Immò locutus est ei Angelus. Respondit Jesus, dicens; Non propter me facta est hæc vox, sed propter vos. Jam præsens est judicium hujus mundi, nunc ejicietur princeps hujus mundi forás. Et ego quoque quum sublatus fuero è terra; traham ad me unumquemque. Et verò dixit hoc, ut indicaret quo genere mortis esset moriturus. Respondit ei turba, dicens; Nos audivimus in lege, quòd Christus durabit in æternum: quomodo ergò dicis tu tollendum esse Filium hominis? Quis est hic Filius hominis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 ወይቤሉ : ፈሪሳዊያን : በቤናቲሆሙ : ትረእዩ: ከመ:ኢለቦ: ዘትበቍዑ : ወሊመንት
20 እ:ናሁ:ኵሉ:ዓለመ:ተለመ:ድኅሬሁ::=> በእንተ:አለ:መጽሉ:ለረጪ::=>
21 ወቦ:እመውስቴቶሙ:ለረጪይእ:አመሰብለ:ፀርዕ:ዓርጉ: ይሰግዱ: ለበዓል::ሥ ወሐ
ሩ:እሙንቱ:ኀቡ:ፊልጶስ:ዘቤተ:ሰይዳ:ዘገሊላ:ወይቤልዎ:እግዚእ: ንፈቅድ:ንርእዮ:
22 ለእግዚእ:ሊያሱስ::=> ወሖረ:ፊልጶስ: ወነገሮ:ለእንድርያስ:: ወሖሩ: እንድርያስ:
23 ወፊልጶስ: ወነገርዎ:ሳእግዚእ:ሊያሱስ::=> ወላውሠእ:እግዚእ:ሊያሱስ:ወይቤ:በ
24 ጽሐ:ጊዜሁ:ከመ:ይስባሕ: ወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው::=> ላሜን:ላሜን:እብለክ
ሙ:እመ:ሊወደቀት:ሕበ:ተ:ስርናይ: ውስተ: ምድር: ወሊሞተት: ባሕቲታ:ትነብር::
25 ወእመሰ:ሞተት:ብዙኅ:ፍሬ:ትፈሪ::=> ወዘስ:ዘያፈቅራ: ለነፍሱ:ለይግድፋ:ወዘሰ:
26 ጸልእ:ለነፍሱ:በዝንቱ:ዓለመ:ይዓቅባ:ለሕይወት:ዘለዓለመ::=> ወእመቦ:ዘይተል
ወኒ: ወይትለእከኒ:ወይትልወኒ:ኪያየ:ወኀበ:ሃለውኩ: ላኒ: ህየ:ይሄሉ:ዘይትለእከኒ::
27 ወዘሊተ:ተልእከኒ:ያከብሮ:ለአብ::=> ወይለዘስ: ተሣሠጠት: ነፍስየ:ወመንት:እ
ብል:ለባ:ለድኅኖ:ለነፍስየ:እመዛቲ:ሰዓት:ወባሕቱ:በእንተዝ: በጸሕኩዋ:ለዘቲ:ሰዐ
28 ት::=> ለባ:ሰብሐ:ለስምከ: ወለወልድከ::ወመጽለ:ቃል:እመሰማይ:ዘይብል:ሰበሕኩ
29 ሂ:ወዓደ:እሴብሕ::=> ወሕዝብሰ: እለ:ይቀውሙ:ይሰሙ: ወይብሉ:ነጐድጓድ:
30 ውእቱ:: ወቦ:እለ: ይቤሉ: መልኣክ: ተናገሮ::=> ወለውሠእ:እግዚእ:ሊያሱስ:ወ
31 ይቤሎሙ:ለኮ: በእንቲአየ: ዘመጽለ: ዝቃል:ለባ: በእንቲ: ለክሙ::=> ናሁ:በጽሐ:
ይእዜ:ወኵነኔሁ:ለዝንቱ:ዓለመ::ወእመ:ይለዘሰ:ይሰደድ:መልእኮ:ዝንቱ:ዓለመ:
32 ወያወፅእሙ:ለፈለ::=> ወለነሂ:እመኰ:ተለዓልኩ:እመድር:እስኡብ:ኵሉ:ኀቤ
33 የ::=> ወዚይቤ: ከመዝ:እስመ:ይሌመርሙ: በለይ: ሞት:ሃለወ: ይሙት::=> ወእ
34 ውሠእሙ:ሕዝብ:ወይቤልዎ: ንሕነሰ: ሰማዕነ: በውስተ: ሶሪት: ከመ:ለዓለም: ይነብ
ር : ክርስቶስ:ወለሮ:ለንስ: ትብሎኑ: ሃለው: ይትሌዓል: ወልደ: እጓለ:እመ:ሕያው::
ወመኑ:ውእቱ:ዝንቱ: ወልደ:እጓለ: እመ:ሕያው::=>
Et dixerunt Pharisæi inter se, Videtísne quòd nihil est *in* quo proficitis omnino? Ecce totus mundus sequitur eum. *De Gentibus quæ advenerunt.* Et fuerunt ex illis, gentes ex hominibus Græciæ, *quæ* ascenderunt, ut adorarent, ad festum. Et venerunt illi ad Philippum Bethsaidæ Galilææ & dixerunt ei; Domine, volumus videre Dominum Jesum. Et venit Philippus, & dixit Andreæ: & venerunt Andreas & Philippus, & dixerunt Domino Jesu. Et respondit Dominus Jesus, & dixit; Venit tempus ut glorificetur Filius hominis. Amen, amen dico vobis, Si non ceciderit granum frumenti in terram, & non mortuum fuerit, solum manet: & si mortuum fuerit, multum fructum feret. Et qui diligit animam suam, perdat eam: & qui odio habuit animam suam in hoc mundo, servabit eam in vitam æternam. Et si quis fuerit qui sequetur me, & ministret mihi & sequatur me, me *inquam*: & ubi fui ego, ibi erit qui ministrabit mihi: & qui ministravit mihi, honorabit Patrem. Et nunc turbata est anima mea: & quid dicam? Pater, serva animam meam ab hâc horâ, sed propter hoc veni ad hanc horam. Pater glorifica nomen tuum, & Filium tuum: & venit vox à cœlo dicens; Glorificavi, & adhuc glorificabo. Et populi qui adstabant, audiebant, & dicebant; Tonitru est: & fuerunt qui dicebant, Angelus loquutus est ei. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Non propter me *fuit* quòd venit hæc vox, sed propter vos. Ecce, venit nunc etiam judicium hujus mundi, & ex nunc persequetur princeps hujus mundi: & ejicient eum forás. Et ego si sublatus fuero à terra, traham omnes ad me. Et quòd dixit ita, *in causa fuit* quia significaret iis per quam mortem esset moriturus. Et responderunt populi, & dixerunt ei; Nos audivimus in lege, quòd in æternum manebit Christus: & quomodo igitur dicis nobis; Oportet ut exaltetur Filius hominis? & quis hic Filius hominis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

29 * وجماعت كه ايستاده بودند * شنيدند * وگفتند رعدست * ديگران گفتند * فرشته است
Et turba, qui astabant, audiverunt, & dicebant; Tonitru est. Alii dicebant; Angelus est, qui cum eo loquitur.

30 با وي سخن مي كويد * عيسي بديشان جواب داد وگفت * كه اين اواز براي من نشد *
Jesus illis respondit, & dixit; Hæc quidem vox non propter me facta est, sed propter vos.

31 الا براي شما * اين ساعت داوري اين عالم * وهم اين ساعت † سروري اين عالم بيرون انداخته
Hâc horâ judicium est hujus mundi; hâc etiam horâ princeps hujus mundi ejicitur.

32 سود * * ومن چون از زمين برداشته شوم * دوستان خودرا پيش خود كشم * *
Et ego cùm à terra sublatus fuero, amices meos ad me trahaam.

33 اين را گفت
Hoc dixit, ut ostenderet quâ morte vellet mori.

34 تا بنمايد كه دركدامين † مرك خواهد مردن * * جماعت بدو گفتند * ما از ناموس شنيديم *
Turba ei dixerunt; Nos ex lege audivimus, quòd Christus in perpetuum & æternum manebit: tu igitur quomodo dicis Filium hominis sublatum iri? Quis est iste Filius hominis?

كه مسيح تا ابد جاويد بماند * وتو چگونه مي كوئي كه فرزند ادمي برداشته † خواهد
شدن * كيست اين فرزند آدمي *

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum *tempus*, lumen *cum* vobis est. Am-
35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι. περι-
bulate, dum lucem habetis, ut non tenebræ vos comprehendant: & am-
πατεῖτε, (π) ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς (ρ) καταλάβῃ· καὶ ὁ περι-
bulans in tenebris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in
36 πατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. (σ) Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς
lucem, ut filii lucis *fiatis*. Hæc locutus est Jesus, & *abiens* abscondit se
τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη
ab eis. *Tot autem eo* signa *faciente* coram eis, non cre-
37 ἀπ' αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπί-
debant in eum: Ut sermo Esaiæ Prophetæ impleretur, quem dixit; Do-
38 στευον εἰς αὐτόν· Ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε, Κύ-
mine, quis credidit auditui nostro? & brachium Domini cui revelatum est?
ριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;
Propter hoc non poterant credere, quia iterum dixit Esaias; Excæcavit eo-
39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, Τετύφλωκεν αὐ-
40 rum oculos, & induravit eorum cor: ut non videant o-
τῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ (τ) πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀ-
culis, & intelligant corde, & convertantur, & sanem eos. Hæc
41 φθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ὀπτραφῶσι, καὶ (υ) ἰάσωμαι αὐτούς. Ταῦτα
dixit Esaias, quando vidit gloriam ejus, & locutus est de eo. Verun-
42 εἶπεν Ἡσαΐας, (φ) ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. Ὅμως
tamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos
μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους
non confitebantur, ut non *extra synagogam fierent*. Dilexerunt enim gloriam
οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν 43
hominum magis quàm gloriam Dei. Jesus autem clamavit, & dixit;
ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε, καὶ εἶπεν, Ὁ 44
Credens in me, non credit in me, sed in *mittentem* me. Et *videns*
πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με. Καὶ ὁ θεωρῶν 45
me, *videt mittentem* me. Ego lux in mundum veni, ut
ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα 46
omnis *credens* in me, in tenebris non maneat. Et si quis mea au-
πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ ἐάν τις μου ἀ- 47
dierit verba, & non *crediderit*, ego non judico eum: non enim veni
κούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ (χ) πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον
ut judicem mundum, sed ut salvificem mundum. *Rejiciens* me, & non *ac-*
ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ λαμ- 48
cipiens verba mea, habet *judicantem* eum. Sermo quem locutus sum,
βάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν. ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα,
ille judicabit eum in novissimo die. Quia ego ex meipso non sum locu-
ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλη- 49
tus, sed *ille mitteus* me Pater, ipse mihi mandatū
σα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν (ψ) ἔδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.
dedit, quid dicam & quid loquar.

MS.A. (π) ὡς (ρ) * καταβῃ· (σ) Ὡς (τ) ἐπώρωσεν (υ) ἰάσομαι (φ) * ὅτι (χ) φυλάξῃ, (ψ) δέδωκεν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

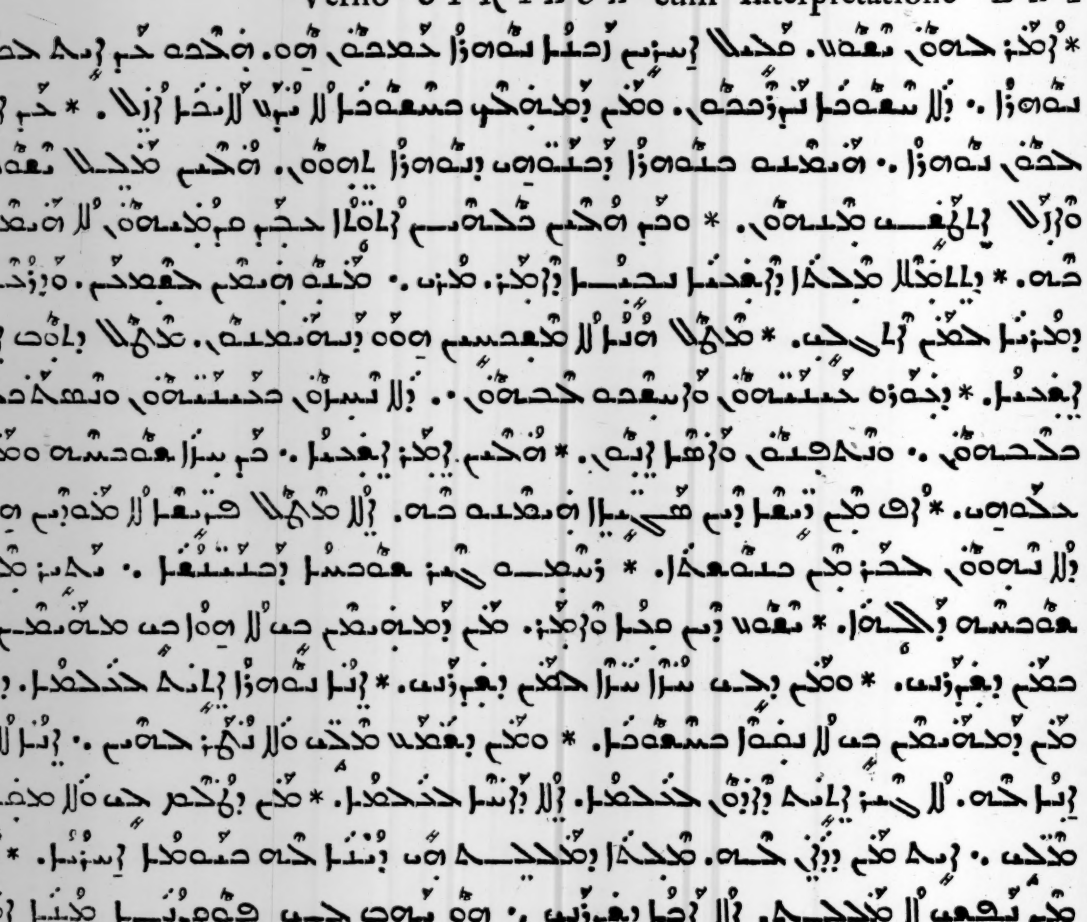

Dixit eis Jesus; Modicum adhuc ad tempus 35
lux vobiscum est: ambulate dum lucem habetis, ne tenebræ vos deprehendant: etenim
qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut fi- 36
lii lucis sitis. Hæc locutus est Jesus, & profectus occultavit se ab eis. Quúmque hæc 37
omnia signa edidisset coram eis, non crediderunt in eum. Ut impleretur sermo Esaiæ 38
prophetæ, dicentis; Domine mi, quis credidit auditui nostro, & brachium Domini cui
revelatum est? Propterea non poterant 39
credere, quia rursus dixit Esaias; Obcæca- 40
verunt oculos suos, & tenebris offuderunt corda sua, ne videant oculis suis, intelligant-
que cordibus suis: & convertantur, & sanem eos. Hæc dixit Esaias, quando vidit 41
gloriam ejus, & locutus est de eo. Verun- 42
tamen etiam ex proceribus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos non con-
fitebantur, ne extra synagogam ejicerentur.
Dilexerunt enim gloriam hominum potiùs 43
quàm gloriam Dei. Jesus verò clamavit, & 44
ait; Qui credit in me, non in me credit, sed
in eum qui misit me. Et qui me videt, vi- 45
det eum qui misit me. Ego Lux veni in 46
mundum, ut quisquis crediderit in me, non
maneat in tenebris. Et qui audierit ser- 47
mones meos, & non custodierit eos, ego
non condemno eum: non enim veni ut con-
demnem mundum, sed ut servem mundum.
Qui deprimit me, nec recipit sermones 48
meos, habet qui condemnet eum: sermo
quem locutus sum, ille judicaturus est ipsum
ultimo illo die. Quia ego ex meipso non 49
sum locutus, sed Pater meus qui misit me,
ipse dedit mihi mandatum quid dicam, &
quid loquar.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

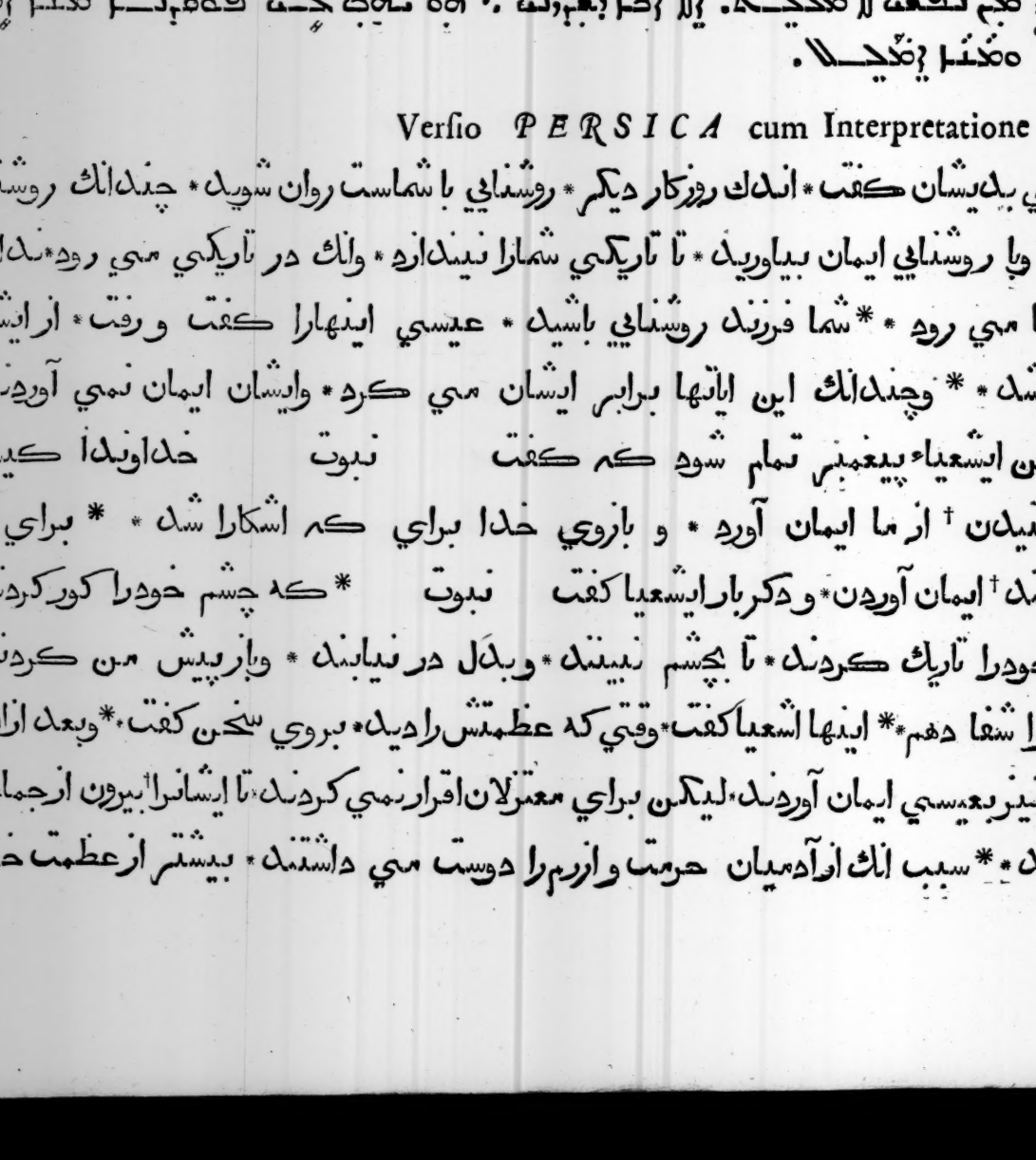

Jesus illis dixit; Parvo tempore ad- 35
huc Lux vobiscum est: ambulate
quamdiu Lucem habetis, & in Lu-
cem fidem habete, ne tenebræ vos
præcipitent: qui enim in tenebris in-
cedit nescit quò vadit. Vos igitur 36
filii Lucis sitis. Jesus hæc dixit, et
abiens ab illis absconditus est. Et 37
quamvis hæc signa coram illis face-
ret, illi tamen fidem non habuerunt.
Ut sermo Esaiæ prophetæ impleretur, 38
qui dixit;

Prophetia.

Domine, Quis est qui audiendo à
nobis fidem habuit? & brachium
Domini cui revelatum est? Propter 39
hoc non potuerunt fidem habere. Et
rursus Esaias dixit;

Prophetia.

Oculos quidem suos occæcaverunt, 40
& cor suum obscurârunt, ut oculis
non videant, neque corde intelligant,
& rursus ad me convertantur, &
illis salutem dem. Hæc Esaias di- 41
xit, quo tempore gloriam ejus vidit,
& de eo locutus est. Et post hæc ex 42
principibus quoque in Jesum fidem
habuerunt: sed propter Pharisæos
non confitebantur, ut illos extra syn-
agogam non ejicerent. Ea de causa 43
quòd ab hominibus honorem &
existimationem amarent, potiùs quàm
gloriam Dei.

Versio VULGATA LATINA.

35 Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicùm, lumen in vobis est, Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant: & qui ambulat in tenebris, nescit
36 quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Hæc lo-
37 cutus est Jesus: & abiit, & abscondit se ab eis. Cùm autem tanta signa fecisset
38 coram eis, non credebant in eum: Ut sermo Isaiæ prophetæ impleretur, quem dixit; Domine, quis credidit auditui nostro? & brachium Domini cui revelatum
39 est? Propterea non poterant credere, quia iterùm dixit Isaias; Excæcavit
40 oculos eorum, & induravit cor eorum: ut non videant oculis, & non intelligant
41 corde, & convertantur, & sanem eos. Hæc dixit Isaias, quando vidit gloriam
42 ejus, & locutus est de eo. Veruntamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, ut è synagoga non ejicerentur. Di- 43
lexerunt enim gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei. Jesus autem cla- 44
mavit, & dixit; Qui credit in me, non credit in me, sed in eum, qui misit me. Et 45
qui videt me, videt eum, qui misit me. Ego lux in mundum veni: ut 46
omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea, 47
& non custodierit: ego non judico eum: non enim veni ut judicem mundum, sed
ut salvificem mundum. Qui spernit me, & non accipit verba mea: habet qui 48
judicet eum: sermo, quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die.
Quia ego ex meipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi manda- 49
tum dedit quid dicam, & quid loquar.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * فقال لهم يسوع ان النور معكم زمنا يسيرا * فسيروا في النور ما دام لكم النور لئلا يدرككم
36 الظلام * لان الذي يمشي في الظلام ليس يدري اين يتوجه * ما دام لكم النور آمنوا بالنور
37 لتكونوا ابناء النور * تكلم يسوع بهذا ثم مضى وتوارى عنهم * وإذ صنع هذه العجائب
38 الكثيرة امامهم لم يؤمنوا به * لتكمل كلمة اشعياء النبي اذ قال يا رب من آمن بخبرنا وذراع
39 الرب لمن اعتلن * ومن اجل هذا لم يقدروا ان يؤمنوا * لان اشعيا قال ايضا * طمس عيونهم
40 وطمس قلوبهم * لئلا يبصروا بعيونهم ويفهموا بقلوبهم ويرجعوا الي فاشفيهم * قال اشعياء هذا
41 لما رأى مجده وتطق عليه * وكان قد آمن به كثير من الرؤساء لكنهم لم يعترفوا بذلك لاجل
43 الفريسيين لئلا يصيروا خارجا من الجماعة * لانهم احبوا مجد الناس اكثر من مجد الله *

* الفصل الثلثون *

44 * فصرخ يسوع قائلا من يؤمن بي فليس يؤمن بي فقط بل بالذي ارسلني * ومن رآني فقد
45 رأى الذي ارسلني * انا جئت نورا للعالم كي كل من يؤمن بي لا يمكث في الظلام * ومن
47 يسمع كلامي ولا يحفظه انا لا ادينه لاني لم آت لادين العالم بل لاخلص العالم * ومن جحدني
48 ولم يقبل كلامي فان له من يدينه * الكلمة التي نطقت بها هي تدينه في اليوم الاخير * لاني
49 لم اتكلم من ذاتي وحدي بل الاب الذي ارسلني هو اعطاني الوصية بما اقول وبما انطق *

35 *Ait illis Jesus; Certè lumen vobiscum est ad breve tempus. Ambulate ergò in lumine quamdiu vobis est lumen, ne comprehendant vos tenebræ; quia qui ambulat in tenebris, ignorat quò se vertat.* 35
Quamdiu vobis est lux, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Locutus est Jesus hæc, deinde ablit & evanuit ab iis. 36
Et quamvis fecisset hæc mirabilia multa 37
coram eis, tamen non credidérunt in eum. Ut implerétur verbum Isaiæ pro- 38
phetæ, cùm dixit; Domine, quis credidit voci nostræ, & brachium Domini cui revelatum est? Et propterea non po- 39
terant credere, quia Isaias iterùm dixit; Excæca oculos eorum, & obnubi- 40
la corda eorum, ne videant oculis suis, & intelligant cordibus suis, & convertantur ad me, & sanem eos. Dixit Isaias hoc, quando vidit gloriam ejus, & 41
locutus est de eo. Et verò jam credide- 42
runt in eum multi ex principibus: sed non confitebantur hoc, propter Pharisæos, ne emitterentur extra synagogam. Nam dilexerunt gloriam hominum plus 43
quàm gloriam Dei.

Sectio trigesima.

Exclamavit autem Jesus, dicens; Qui 44
credit in me, non credit in me tantùm, sed in eum qui misit me. Et qui videt 45
me, videt eum qui me misit. Ego veni 46
lux mundi, ut omnis qui credit in me, non maneat in tenebris. Et qui audit 47
sermonem meum, & non custodit illum, ego non condemno eum; quia non veni ut condemnem mundum, sed ut salvem mundum. Et qui abnegat me, & non ac- 48
cipit sermonem meum, habet qui judicet eum. Verbum quod protuli, ipsum judicabit eum in die novissimo. Quia non 49
locutus sum ex meipso solo, sed Pater qui misit me, ipse dedit mihi mandatum ejus, quod dicturus essem, quódve loquuturus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ዓደ: ሕደጣ:መዓሰለ: ሃሎ:መሰሌክሙ: ብርሃን:እንሶ ስው: እንዘ:ብክሙ:ብርሃን: ዘእንበለ: ይርከብክሙ:ጽልመት: እስመ: ዘይሐውር:ው
36 ስተ:ጽልመት:ሊያእመር: ኃቡ: ይሐውር:::ኦ እመጣን: ወእንዘ: ብክሙ:ብርሃን: እ መኑ: በብርሃን:ክመ:ትኩኑ: ውሉደ:ብርሃን:::ወእመድኅረ: ዘንተ:ተናግሮሙ: እግ
37 ዚእ:ሊየሱስ:ወሖረ: ወተኃብአሙ:::ኦ ወእንዘ:መጠኑዝ: ተኢመረ:ይገብር ፡ በቅድ
38 ሜሆሙ:ሊኢመኑ:ቦቱ:::ኦ ክመ: ይብጸሕ: ወይትፈጸመ:ቃሉ: እይሳይያስ: ነቢያ: ዘይቤ:: እግዚኦ:መኑ:ኢመነ:ስመዐነ: ወለመኑ:ተከሠተ: መዝራዕቱ: ለእግዚእ
39 ሔር:::ኦ ወበእንተዝ:ስእኑ: ወኢክህሉ:ለሚነ:: እስመ: ክዕበ:ይቤ:ሊሳይያስ:::ኦ
40 ዖውረ: እዕይንቲሆሙ:ወተጸለለ:ልቦሙ:ክመ:ኢይርእዩ:በእዕይንቲሆሙ: ወክመ:ኢ
41 ያእመሩ:ወይቤብወ:በልቦሙ: ወኢይትመየጡ:በኅቢናሆሙ: ወኢይዛሀሉሙ:::ኦ ወ
42 ዘንተ:ይቤ: እይሳይያስ:ርእዮ:ስብሐቲሁ::ወነገረ:በእንቲኣሁ:::ኦ ወባሕቱ:ቦቱ:ብ ዙኃን:እመሰእክትሂ: እለ:ለመኑ:ቦቱ:ወባሕቱ:ይፈርህሙ:ለፈሪሳዊያን:ክመ:ኢይ
43 እመኑ: ገሃደ:ኢይሰድድሙ: እመኵራብ:::ኦ እስመ:ለብደሩ:ያድልው:ለሰብእ:
44 እመያድልዉ:ለእግዚእብሔር:::ኦ ወከልሐ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤ:ዘለመነ:ቢያ:
45 ለኮ:ቢያ:ዘለመነ:ዘእንበለ:በዘፈነወኂ:::ኦ ወዘኰያ ፡ርእየ:ርእዮ:ለዘ:ፈነወኂ:::ኦ ወ
46 ለነሰ:ብርሃነ:መጻእኩ:ውስተ:ዓለመ:ኵሉ:ዘይሊመነ:ብየ:ኢይብር:ውስተ:ጽልመ
47 ት:::ኦ ወዘኂ:ሰመዓኂ:ቃልየ:ወኢዓቀባ:ለጥ:ለነ:ዘለኄንኖ:እስመ:ኢመጸእኩ:ክመ:እ
48 ኵነኖ:ለዓለመ: ዘእንበለ:ክመ:እሕይወ:ለዓለመ:::ኦ ወዘሰ:ክሕደኂ: ወኢተወክፈ:
49 ቃልየ:ሃሎ:ዘይኴንኖ:ውእቱ:ቃል: ዘነበብኩ:ይኴንኖ: በደኃሪት:ዕለት:::ኦ እስመ:ለ ኮ:ለነ:ለኢየ: ዘእነብብ: ደእሙ: ዘፈነወኂ: ለብ: ውእቱ:ትእዛዘ: ወህበኂ: ዘለብል: ወዘእነግር:::ኦ

Et dixit iis Dominus Jesus; Adhuc paucos dies, est vobiscum lux. Ambulate dum habetis lucem, antequàm deprehendant vos tenebræ: quia qui vadit in tenebris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut sitis filii lucis. Et postea loquutus est iis Dominus Jesus; & abiit, & absconditus fuit *ab* iis. Et quum tanta signa fecisset coram iis, non crediderunt in eo. Ut veniret & impleretur sermo Esaiæ prophetæ, dicentis; Domine, quis credidit testimonio nostro? & cui revelatum est brachium Dei? Et propter hoc defecerunt, & non potuerunt credere: quia iterum dixit Esaias; Excæcati sunt oculi eorum, & inumbratum fuit cor eorum: ut non videant cum oculis suis, & ut non cognoscant & intelligant in cordibus suis: & non convertantur in cogitationibus suis, & non miserear eorum. Et hoc dixit Esaias videns gloriam ejus, & loquutus est de eo. Veruntamen multi ex principibus *fuerunt* qui crediderunt in eo: sed timentes Pharisæos non profitebantur palàm, *ut* non ejicerent eos è synagoga. Quia dilexerunt placere hominibus, magis quàm placere Deo. Et clamavit Dominus Jesus, & dixit; Qui credit in me, non in me credit, sed in eum qui misit me. Et qui me vidit, vidit eum qui misit me. Et ego Lux veni in mundum: quicunque credit in me, non manebit in tenebris. Et qui audivit sermonem meum, & non custodivit eum, non ego sum qui condemnabo eum: quia non veni ut condemnarem mundum, sed ut servem mundum. Et qui negavit me, & non suscepit sermonem meum, est qui condemnabit eum: ipse sermo quem loquutus sum, condemnabit eum in ultimo die. Quia non ego ipse *sum* qui loquor, sed qui misit me Pater: ipse mandata dedit mihi, quid loquar, & quid annuntiem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 * عيسي باواز بلند گفت انك بمن ايمان بياورد * نه بمن ايمان آورده باشد * الا بدانك مرا
45 46 فرستاد * * وانك مرا ديد فرستادنش مرا ديده باشد * * من بهر جهان نور آمدم * تا هركه بمن
47 ايمان بياورد * در تاريكي نماند * * وانك سخنهاء من نشنود * ونگاه دارد * من اورا داوري نكنم *
48 نيامدم كه خلق را داوري كنم * ليكن آمدم كه خلق را زنده كنم * * انك بمن ظلم كند *
و سخنهاء مرا قبول نكند * هست كسي كه اورا داوري كند * و سخني كه من اورا گفتم
49 اوست كه اورا داوري كند † در روز واپسين * * سبب انك من از خود نگفتم * پدري كه مرا
فرستاد اوست كه بمن فرمان داد * چه فرمايم وچه گويم *

Jesus autem voce elatâ clamavit; 44
Qui in me fidem habuerit, non in me fidem habuit, sed in eo qui me misit. Et qui me vidit, misit autem 45
me vidit. Ego propter mundum Lux 46
veni, ut omnis qui in me fidem habuerit, in tenebris non maneat. Et 47
qui sermones meos non audierit & servaverit, ego eum non judico: non veni enim ut homines judicem, sed veni ut homines vivificem. Qui 48
mecum iniquè egerit, & verba mea non acceperit, est quidam qui eum judicat: & sermo quem ego locutus sum, ipse est qui eum judicabit in die novissimo. Eâ de causa quòd ego 49
à me ipso non locutus sum: Pater qui me misit, ille est qui mihi mandatum dedit, quid mandem, & quid dicam.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ις'.

Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergò loquor ego, sicut dixit mihi
50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν (ω) λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι
Pater, sic loquor.
ὁ πατὴρ, (α) οὕτω λαλῶ.

CAP. XIII. ιγ'.

Ante autem diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit ejus hora, ut
1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι (α) ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα
transeat ex mundo hoc ad Patrem; diligens proprios qui in mundo,
μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ,
in finem dilexit eos. Et cœnâ facti, (diabolo jam jaculato
2 εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Καὶ δείπνου γινομένου, ((β) τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος
in cor Judæ Simonis, Iscariotæ, ut eum traderet,) Sciens Jesus quia
3 εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος, Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ,) Εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι
omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit, & ad Deum
πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν
vadit: Surgit à cœna, & ponit vestimenta: & accipiens linteum, præcinxit
4 ὑπάγει· Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια· καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν
seipsum: Deinde injicit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes discipulorum,
5 ἑαυτόν· Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν,
& extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergò ad Simonem Petrum,
6 καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος. Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον,

& dicit ei *ille*; Domine, tu *meos* lavas pedes? Respondit Jesus, & dixit
καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, Κύριε, σὺ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
7 ei; Quod ego facio, tu nescis modò: scies autem *post hæc*. Dicit ei Petrus;
αὐτῷ, Ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ Πέτρος,
8 Non lavabis pedes *meos* in æternum. Respondit ei Jesus; Si non la-
Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. (γ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νίψω
vero te, non *habes* partem *cum me*. Dicit ei Simon Petrus; Domine, non pedes
σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας
9 meos tantùm, sed & manus & caput. Dicit ei Jesus; Lotus
μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος
10 non *opus habet* quàm pedes *lavare*, sed est mundus totus. Et vos mun-
(δ) οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος. Καὶ ὑμεῖς καθα-
di estis, sed non omnes. Sciebat enim *tradentem se*: propter hoc dixit; Non
ροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, Οὐχὶ
11 omnes mundi estis. Postquàm ergò lavit pedes eorum, & accepit vestimenta
πάντες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας (ε) αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια
12 sua, *recumbens* iterùm, dixit eis; Scitis quid fecerim vobis? Vos vo-
αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; Ὑμεῖς φω-
13 catis me, Magister, & *Dominus*: & pulchrè dicitis: sum etenim.
νεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ Κύριος· καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ.

MS.A. (ω) ἐγὼ λαλῶ, (α) εἶπεν Κεφ. ιγ'. MS-A. (α) ἦλθεν (β) τοῦ τε (γ) Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ, (δ) οὐκ ἔχεις χρείαν ἢ (ε) αὐτῶν, ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀναπεσὼν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et scio quòd mandatum ejus vitam æternam esse: quæ igitur loquor, prout dixit mihi Pater meus, ita loquor. 50

Lectio in lotione mystica. 33.

CAP. XIII.

Ante festum autem Paschatis sciebat Jesus veniſſe horam ut discederet ex hoc mundo ad Patrem suum, & dilexit suos qui erant in hoc mundo, & usque in finem dilexit eos. Quúmque facta esset cœna, injectum fuerat à Satana in cor Judæ filii Simonis Iscariotæ, ut proderet eum. Ipse autem Jesus quum sciret Patrem omnia dediſſe sibi in manus, & se à Deo exiſſe, & ad Deum abire: Surgit à cœna, & deponit vestimenta sua, acceptâque sindone, præcinxit lumbos suos. Et injecit aquam in lavacrum, & cœpit abluere pedes discipulorum suorum, & abstergere sindone, quâ erat lumbos præcinctus. Quum autem veniſſet ad Simonem Cepham, dixit ei Simon; Tu, Domine mi, pedes meos lavabis mihi? Respondit Jesus, & dixit ei; Quod ego facio, tu nescis nunc: posteà verò cognosces. Dixit ei Simon Petra; In æternum non lavabis mihi pedes meos. Dixit ei Jesus; Nisi lavero te, nullam habes partem mecum. Dixit ei Simon Petra; Ergò, Domine mi, non solùm pedes meos laves mihi, sed & manus meas, & caput meum. Dixit ei Jesus; Is qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes suos tantùm lavet: totus enim mundus est, & vos mundi estis, sed non omnes. Noverat enim Jesus eum qui ipsum prodebat; propterea dixit; Vos omnes mundi non estis. Quum autem abluiſſet pedes eorum, assumit vestimenta sua, & discubuit, dixitque eis; Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me, Magister noster, & Domine noster, & benè dicitis: sum etenim.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et scio quòd mandatum ejus vita est in æternum: hæc igitur quæ loquor, quemadmodum Pater mihi dixit, ita loquor. 50

XXVIII. Pascha comedit Jesus cum discipulis, & vesperi pedes eorum lavat.

CAP. XIII.

Ante festum Paschatis duobus diebus Jesus cognoscebat quòd tempus advenisset, ut ex hoc mundo ad Patrem suum emigraret: & quicunque in mundo suorum erant dilexit, & usque ad finem etiam eos diligit. Et cùm tempus cœnæ esset, Diabolus in cor Judæ filii Simonis Iscariotæ injecit, ut Christum in manum inimicorum *traderet. Jesus autem sciebat quòd omnem rem Pater in manum ejus dediſſet, & à Deo exiſſet & ad Deum iret. A comedendo surrexit, & vestimento suo depoſito accepit sindonem, & se medium cinxit. Et aquam in pelvim indidit, & pedes discipulorum suorum singulatim lavit, & sindone illâ, quâ medius præcinctus erat, tersit & mundavit. Cùm ad Simeonem Cepham pervenisset, Simeon dixit; Tu Dominus meus es, pedes meos lavas? Jesus respondit & dixit; Nunc id quod ego facio tu neſcis: posthac autem scies.*

Versio VULGATA LATINA.

50 Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergò ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

CAP. XIII.

1 ANte diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit hora ejus ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit
2 eos. Et cœnâ factâ, cùm diabolus jam misisset in cor, ut traderet eum Judas Simo-
3 nis Iscariotæ: Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit,
4 & ad Deum vadit: Surgit à cœna, & ponit vestimenta sua: & cùm accepisset lin-
5 teum, præcinxit se. Deindè mittit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergò ad Simo- 6
nem Petrum. Et dicit ei Petrus; Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Jesus, 7
& dixit ei; Quod ego facio, tu nescis modò, scies autem posteà. Dicit ei Petrus; Non 8
lavabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Jesus; Si non lavero te, non habebis
partem mecum. Dicit ei Simon Petrus; Domine, non tantùm pedes meos, sed & ma- 9
nus, & caput. Dicit ei Jesus; Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes laver, sed est mun- 10
dus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui trade- 11
ret eum: propterea dixit; Non estis mundi omnes. Postquàm ergò lavit pedes eo- 12
rum, & accepit vestimenta sua: cùm recubuisset iterùm, dixit eis; Scitis quid fe-
cerim vobis? Vos vocatis me, Magister, & Domine: & benè dicitis: sum etenim. 13

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

50 * وَأَنَا أَعْلَمُ أَنَّ هِيَ حَيَاةُ ٱلْأَبَدِ وَٱلَّذِي أَتَكَلَّمُ بِهِ إِنَّمَا أَنْطِقُ بِهِ كَمَا قَالَ لِيَ ٱلْآبُ *

Et ego novi quòd illud sit vita æterna: & quod loquor, sanè profero illud, sicut dixit mihi Pater. 50

Sectio trigesima prima.

CAP. XIII.

1 * اَلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلثَّلٰثُونَ * * وَقَبْلَ عِيدِ ٱلْفِصْحِ كَانَ يَسُوعُ يَعْلَمُ أَنَّ سَاعَتَهُ

E Tante diem festum Paschæ, Jesus sciebat horam suam jam advenisse ut discederet ex hoc mundo ad Patrem: quare dilexit peculium suum qui erant in mundo, & dilexit eos usque ad summum. Quum ergò adsuisset cœna, turbavit satanas cor Judæ filii Simonis Iscariotis, quatenus traderet eum. Et cùm vidisset Jesus quòd Pater jam posuisset omnia in manus ejus, & quòd à Deo exiisset, & ad Deum abiret: Surrexit à cœna, & deposuit vestimenta sua, cinxitque lumbos suos mantili. Et infudit aquam in lavacrum, & cœpit lavare pedes discipulorum, & extergere eos mantili quo erat præcinctus. Et cùm devenisset ad Simonem Petrum, dixit ei ille; Tùne, Domine, lavabis mihi pedes meos? Respondit ei Jesus, dicens; Quod facio, non scis illud modò, sed scies illud postea. Dixit illi Petra; Non es lavaturus mihi pedes meos in æternum. Respondit ei Jesus; Si non lavero eos, non erit tibi mecum pars. Dixit ei Simon Petra; Domine, non laves mihi pedes meos tantùm, sed & manus meas, & caput meum. Ait illi Jesus; Qui balneo usus est, non eget nisi lotione pedum suorum, quia totus mundus est. Et vos quoque mundi estis, sed non omnes; Quia sciebat quis esset eum proditurus: ac propterea dixit; Non estis omnes mundi. Et cùm lavâsset pedes eorum, resumpsit vestimenta sua, & recubuit iterùm, ac dixit eis; Nunquid nôstis quid fecerim vobis? Vos vocatis me Magistrum & Dominum, & benè dicitis: etenim talis sum.

1 هُ حَضَرَ لِكَيْ يَنْتَقِلَ مِنْ هٰذَا ٱلْعَالَمِ إِلَى ٱلْآبِ * فَأَحَبَّ خَاصَّتَهُ ٱلَّذِينَ فِي ٱلْعَالَمِ وَأَحَبَّهُمْ
2 إِلَى ٱلْغَايَةِ * فَلَمَّا حَضَرَ ٱلْعَشَاءُ حَامَرَ ٱلشَّيْطَانُ قَلْبَ يَهُوذَا بْنِ سِمْعَانَ ٱلْإِسْخَرْيُوطِيِّ كَيْ يُسْلِمَهُ *
3 * فَلَمَّا رَأَى يَسُوعُ أَنَّ ٱلْآبَ قَدْ جَعَلَ ٱلْكُلَّ فِي يَدَيْهِ وَأَنَّهُ مِنَ ٱللهِ خَرَجَ وَإِلَى ٱللهِ يَمْضِي * قَامَ
4 عَنِ ٱلْعَشَاءِ وَتَرَكَ ثِيَابَهُ * وَشَدَّ وَسَطَهُ بِمِنْدِيلٍ * وَصَبَّ مَاءً فِي مِطْهَرٍ وَبَدَاءَ يَغْسِلُ أَقْدَامَ
5 ٱلتَّلَامِيذِ وَيَمْسَحُهَا بِٱلْمِنْدِيلِ ٱلَّذِي كَانَ مُتَزَرِّرًا بِهِ * فَلَمَّا أَتَى إِلَى سِمْعَانَ ٱلصَّفَا قَالَ لَهُ ذَاكَ
6 أَأَنْتَ يَا رَبُّ تَغْسِلُ لِي قَدَمَيَّ * أَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا أَنَّ ٱلَّذِي أَصْنَعُهُ أَنْتَ تَعْرِفُهُ ٱلْآنَ لٰكِنَّكَ
7 سَتَعْرِفُهُ فِيمَا بَعْدُ * قَالَ لَهُ ٱلصَّفَا لَسْتَ تَغْسِلُ لِي قَدَمَيَّ إِلَى ٱلْأَبَدِ * أَجَابَهُ يَسُوعُ إِنْ لَمْ أَغْسِلْهُمَا
8 فَلَيْسَ لَكَ مَعِي نَصِيبٌ * قَالَ لَهُ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا يَا سَيِّدُ لَسْتَ تَغْسِلُ لِي قَدَمَيَّ فَقَطْ بَلْ وَيَدَيَّ
9 وَرَأْسِي * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ إِنَّ ٱلَّذِي ٱسْتَحَمَّ لَيْسَ يَحْتَاجُ إِلَّا إِلَى غَسْلِ قَدَمَيْهِ لِأَنَّهُ كُلُّهُ نَقِيٌّ
10 وَأَنْتُمْ أَيْضًا أَنْقِيَاءُ لٰكِنْ لَيْسَ جَمِيعُكُمْ * لِأَنَّهُ كَانَ عَارِفًا بِٱلَّذِي يُسْلِمُهُ وَلِذٰلِكَ قَالَ لَيْسَ
11 كُلُّكُمْ أَنْقِيَاءَ * فَلَمَّا غَسَلَ أَرْجُلَهُمْ تَنَاوَلَ ثِيَابَهُ وَٱتَّكَأَ أَيْضًا وَقَالَ لَهُمْ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا صَنَعْتُ
12 بِكُمْ * أَنْتُمْ تَدْعُونَنِي مُعَلِّمًا وَرَبًّا وَحَسَنًا تَقُولُونَ لِأَنِّي كَذٰلِكَ *
13

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

50 ወለላ ምር፡ኀመ፡ትእዛዙ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ውእቱ፡ ወዘእነግር፡ለነ፡ በኀመ፡ይቤለ
1 ኒ፡ለብ፡ እነግር።።=። 1ር ወእመቅድመ፡በዓለ፡ፋሲካ፡ሰበ፡ርእየ፡ እግዚእ፡ኢ
የሱስ፡ኀመ፡በጽሐ፡ጊዜሁ፡ኀመ፡ይፍልስ፡ እምዝ፡ዓለም፡ ወይሖር፡ኀበ፡አብ፡ላፍቀሮ
2 ው፡ለእሊኣሁ፡ እለ፡ውስተ፡ዓለም፡ለዘለፈ፡አፍቀሮሙ።=። ወእንዘ፡ይዴረሩ፡ በለ፡ሰ
3 ይጠን፡ውስተ፡ልቡ፡ ለይሁደ፡ስምዖን፡ አስቀሮታዊ፡ ኀመ፡ ያግብኦ።።=። ወርኢዮ፡ኩ
ሉ፡ኀመ፡ተወሀበ፡ሎቱ፡ እምኀበ፡ አብ፡ ወለወፈዮ፡ኩሉ፡ውስተ፡ እደሁ።።ወኀመ፡ እ
ምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ወፅኦ፡ወኀበ፡ እግዚአብሔር፡ይሖውር።።=።
4 በእንተ፡ ዘኀመ፡ ኅፀበ፡ ለርደኢሁ።=። ወተንሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ እምኀ
5 በ፡ይዴረፉ፡ወለእበረ፡ለልባሲሁ፡ ወነሥአ፡መክፈ፡ ለእደ፡ወቀነተ።=። ወወደየ፡ማየ፡ው
ስተ፡ንብቲኦ፡ኅኅፀብ፡ ወለኀዘ፡ይኅፅብ፡ እግረ፡ለርደኢሁ፡ወመዝመዘ፡ በለእድ፡ዘቀነ
6 ተ።=። ወበጽሐ፡ ኀበ፡ ሰ‌ምዖን፡ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ለእተኑ፡ እግዚኦ፡ተኀፅበኒ፡ እገር
7 የ።።=። ወለወረሠለ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡ ዘእገብር፡ለነ፡ ኢታእምር፡ለእተ፡
8 ይእዜ፡ወባሕቱ፡ድኅሪእ፡ትእምር።።=። ወይቤሎ፡ጴጥሮስ፡ኢትኅፅበኒ፡ እግርየ፡ለዓ
ለም፡ወለወረሠለ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡ለጴጥ፡ለጴን፡ እብለከ፡ እመ፡ኢኀፅበ
9 ኩ፡ለነ፡ እግረከ፡ለልብከ፡ክፍለ፡ምሰለየ።።=። ወይቤሎ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ እግዚ
10 ኦ፡ለኦ፡ክሙ፡ እገሪየ፡ባሕቲቶ፡ዓደ፡ እደዊየኒ፡ወርእስየኒ።።=። ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢ
የሱስ፡ዘሰ፡ወድአ፡ተኀፅቦ፡ኢይፈቅድ፡ ይትኀፅብ፡ ዘእንበለ፡ እገሪሁ፡ ደእሙ፡ እስሙ፡
11 ንጹሕ፡ኵለንታሁ፡ወእንትሙሂ፡ ንጹሓን፡ለንትሙ፡ ወለኵ፡ኵልክሙ።=። እስመ፡ያለ
12 መር፡ ዘያግብለ፡ በእንተ፡ዝንቱ፡ይቤ፡ለኵ፡ኵልክሙ፡ ንጹሓን፡ለንትሙ።=። ወኀቂበ፡
እገሪሆሙ፡ ነሥአ፡ለልባሲሁ፡ ወደገቀ፡ካዕበ፡ ወይቤሎሙ፡ለእመርክሙኑ፡ ዘገበርኩ፡
13 ለክሙ።።=። ለንትሙሰ፡ትብሉኒ፡ቢቀነ፡ ወእግዚእነ፡ለሚ፡ወሠናየ፡ትቤሉኒ፡ እስመ፡
ኀሚሁ፡ለነ፡ቢቅክሙ።=።

Et scio quòd mandatum ejus, vita quæ in æternum, est. Et quæ annuntio ego, sicut dixit mihi Pater, annuntio. 50

CAP. XIII.

ET ante festum Paschæ, videns Dominus Jesus quòd venisset tempus ejus, ut 1
migraret ab hoc mundo, & iret ad Patrem, dilexit suos qui erant in mundo:
in perpetuum dilexit eos. Et quum cœnarent, intravit Satan in cor Judæ Simo- 2
nis Iscariotæ, ut proderet eum. Et videns quòd totum datum fuisset sibi à Patre, 3
& quòd omnia tradidisset in manus suas, & quòd à Patre exiisset, & ad Deum
iret: *Quomodo lavit discipulos ejus.*
Et surrexit Dominus Jesus à cœnando, & deposuit vestimenta sua, & accepit 4
absterſivum linteum, & cinxit se. Et misit aquam in pelvim lotionis, & cœ- 5
pit lavare pedes discipulorum suorum, & extersit cum linteo quo cinctus erat.
Et venit ad Simonem Petrum: & dixit ei; Túne Domine, lavas pedes meos? 6
Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Quod facio ego, nescis tu nunc: sed 7
posteà cognosces. Et dixit ei Petrus; Non lavabis pedes meos in æternum. Et 8
respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Si non ipse lavero
te, *nempe* pedes tuos, non habes partem mecum. Et dixit ei Simon Petrus; 9
Domine, non pedes meos solùm, etiam manus meas & caput meum. Et dixit ei 10
Dominus Jesus; Qui jam lotus est, non necesse habet ut lavet nisi pedes ejus
solummodò, quia purus est totalitate suâ. Et vos puri estis, sed non omnes. Quia 11
nôrat *eum* qui proderet eum: propterea dixit; Non omnes vos puri estis. Et 12
postquàm lavisset pedes eorum, accepit vestimenta sua, & discubuit iterum, &
dixit iis; Sciviſtísne quid feci vobis? Vos vocatis me, Magister noster, & Do- 13
mine noster: & verè, & benè dicitis: quia sic sum, Magister vester.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * شمعون صفا گفت * هرگز نگذارم که تو پای من بشوئی * عیسی بدو گفت اگر پای

Simeon Cephas dixit; Nunquam sinam ut tu pedes meos laves. Jesus ei dixit; Nisi pedes tuos lavero, à me partem non habebis. 8

9 تو نشویم از من بهر نداری * * شمعون صفا گفت اکنون نه پای من تنها لیکن دو دست

Simeon Cephas dixit; Jam non pedes meos tantùm, sed manus meas & caput meum etiam lavabis. 9

10 من و سر من نیز بشوی * * عیسی بدو گفت آنکه شسته شد دیگر محتاج نیست * لیکن پای

Jesus ei dixit; Is qui lotus est, ultrà opus non habet, nisi ut ejus pedes tantùm lavem: ea de causa quòd totus mundus est. Et vos mundi estis, verùm non omnes. 10

11 تنها بشویم * سبب آنکه همه پاکست * وشما پاکانید لیکن نه همه * * وعیسی آنکس را می

Jesus enim illum sciebat qui eum vellet prodere: propterea dixit; Vos omnes mundi non estis. 11

12 دانست که اورا خواهد سپردن برای این گفت شما همه پاک نیستید * چون پای شاگردانرا

Cùm autem pedes discipulorum lavisset, vestimentum suum induit & consedit, & discipulis dixit; Scitis vobis quid fecerim? Vos me Magistrum & Dominum vocatis, ac benè dicitis: sum etenim. 12

13 شست * جامهٔ خود بپوشید و نشست * و با شاگردان گفت می دانید با شما چه کردم * * شما مرا

بزرگ و خداوند خود میخوانید نیک گفتید هستم *

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ις'.

Si ergò ego lavi veſtros pedes, Dominus & magiſter, & vos debetis *alii* ρξζ
14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλ- ι
aliorum lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodũ ego feci
15 λήλων νίπτειν τοὺς πόδας. Ὑπόδειγμα γὰρ (ζ)ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα
vobis, & vos faciatis. Amen, amen dico vobis; Non eſt ſervus major domino ſuo, —
16 ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ριη
neque Apoſtolus major *mittente* illum. Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi γ
17 οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε, ἐὰν
feceritis ea. Non de omnibus vobis dico: ego ſcio quos elegerim: Sed —
18 ποιῆτε αὐτά. Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· (η) ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ριθ
ut Scriptura adimpleatur; *Manducans* cum me panem, levavit contra me ι
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, (θ) ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ
calcaneum ſuum. A modò dico vobis *antè* *fieri*, *ut* cùm factum fuerit, —
19 τὴν πτέρναν αὐτοῦ. Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, ρκ
credatis quia ego ſum. Amen, amen dico vobis; *Accipiens* ſi quem α
20 πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων (ι) ἐάν τινα
miſero, me accipit: *at* me *accipiens*, accipit *mittentem* me. —
πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά μου. ρκα
Hæc *dicens* Jeſus, turbatus eſt ſpiritu: & proteſtatus eſt, & dixit; Amen, amen β
21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν
dico vobis, Quia unus ex vobis tradet me. Aſpiciebant ergò ad invicem diſcipuli, ρκβ
22 λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, α

hæſitantes de quo diceret. Erat *autem* recumbens unus *diſcipulorum* ejus in ρκγ
ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. Ἦν δὲ ἀνακείμενος (κ) εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ 23
ſinu Jeſu, quem diligebat Jeſus. Innuit ergò huic Simon Petrus *percontari*
κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι 24
quis *eſſet* de quo dicit. *Incumbens autem* ille ſupra pectus Jeſu, dicit ei
τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, 25
Domine, quis eſt? Reſpondit Jeſus; Ille eſt cui ego *intingens* buccellam
Κύριε, τίς ἐστιν; Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ (λ)βάψας τὸ ψωμίον 26
ρκδ *dedero*. Et *intingens* buccellam, *dat* Judæ Simonis Iſcariotæ. Et poſt
θ δώσω. καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. Καὶ μετὰ 27
buccellam, *tunc* introivit in eum Satanas. *Dicit* ergò ei Jeſus; Quod facis,
ρκε τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὃ ποιεῖς,
ι fac citiùs. Hoc autem nemo ſcivit recumbentium ad quid dixerit ei. Quidam
ποίησον τάχιον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. Τινὲς 28 29
enim putabant, *quandoquidem* *marſupium* habebat Judas, quòd *dicit* ei Jeſus;
γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν (μ) ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Eme *quorum* opus *habemus* ad feſtum: aut, egenis ut aliquid daret. *Accipiens*
Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ, τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. Λαβὼν 30
ergò buccellam ille, continuò exivit. Erat autem nox, cùm exiſſet.
οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν. ἦν δὲ νύξ, ὅτε ἐξῆλθε.

MS.A. (ζ) δέδωκα (η) ἐγὼ γὰρ οἶδα (θ) ἐπῆρεν (ι) ἄπνα (κ) εἷς ἐκ τ (λ) ἐμβάψας

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Si ego igitur Dominus veſter & Magiſter 14
veſter ablui vobis pedes veſtros, quantò
magis vos debetis alii aliorum pedes lava-
re? Hoc enim exemplum dedi vobis, ut 15
quemadmodum feci vobis, vos etiam faci-
atis. Amen, amen dico vobis; Non eſt 16
ſervus major domino ſuo, neque Apoſtolus
major eo qui ipſum miſit. Si hæc noveri- 17
tis, beati eſtis ſi ea feceritis. Non de vo- 18
bis omnibus dico, ſcio enim quos elege-
rim: ſed ut Scriptura adimpleatur; Is
qui edit mecum panem, ſuſtulit adverſùm
me calcaneum ſuum. Jam nunc dico vo- 19
bis priuſquam fiat, ut quum factum fuerit,
credatis me eum eſſe. Amen, amen dico 20
vobis; Quiſquis recipit quem ego miſero,
me recipit: & qui me recipit, recipit eum
qui miſit me. Hæc dixit Jeſus, & infremu- 21
it ſpiritu, & teſtatus eſt, dixítque; Amen,
amen dico vobis; Unus ex vobis prodet
me. Intuebantur autem diſcipuli alius ali- 22
um, quippe qui non nôſſent de quonam di-
xiſſet. Erat autem ex diſcipulis ipſius unus 23
recumbens in ſinu ejus, is quem amabat
Jeſus. Huic innuit Simon Petra ut ſciſcita- 24
retur ab eo quiſnam eſſet de quo diceret.
Incubuit itaque diſcipulus ille pectori ipſius 25
Jeſu, & dixit ei; Domine mi, quiſnam
iſte eſt? Reſpondit Jeſus, & ait; Ille eſt 26
cui intinctum panem dedero. Proindè in-
tinxit Jeſus panem, dedítque Judæ filio Si-
monis Iſcariotæ. Ac poſt panem tunc in- 27
greſſus eſt in eum Satanas. Et dixit ei Je-
ſus; Quod facis, fac citó. Hoc autem 28
nemo ſciebat ex diſcumbentibus illis de
qua re dixerat ei. Quidam enim ex eis 29
putabant propterea quòd marſupium eſſet
apud Judam, præcipiendo præcepiſſe ei,
ut emeret quod requirebatur ad feſtum,
aut ut daret quidpiam pauperibus. Ipſe 30
verò Juda accepit panem eo momento,
& exiit foràs. Nox autem erat quum
exiit.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وچون منك بزرك وخداوند شمايم* پاي شما شستم* چند بر شما واجب است كه پاي يكديكر 14
بشوييد * اين را رسم وايين بشما دادم* وانچنانك من بشما كردم* شمانيز بايكديكر كنيد 15
بيست نه سپارش عيسي با حواريون * بار مسيح با حواريون كفت راست 16
راست باشما كويم* نيست بنك بزركتر از خداوند خود* ونه رسول بزركتر از انك اورا فرستاده باشد*
* اكر اين را بدانيد وبكنيد سعادت داريد * نه بشما همه ميكويم* براي انك ايشانرا كه من 17
كزيدم * مي شناسم* ليكن تا كتاب تمام شود كه كفت نبوت انك با من نان 18
خورد پاشنهٔ خودرا بر من بلند داشت * ازين ساعت باشما مي كويم زودتر از انك بشود * تا 19
وقتي كه بشود ايمان بياوريد * كه منم من * راست راست بشما مي كويم * انك مرا قبول كند * 20
فرستادنكٔ مرا قبول كرده باشد * وانك فرستادهٔ مرا قبول كند * مرا قبول كرده باشد * * عيسي 21
اينهارا كفت ودر نفس خود حميت كرد * وكواهي داد * وكفت بي هيچ شك * يكي از شما مرا
بدست دهد * * شاكردان بيكديكر نكاه مي كردند * براي انك نمي دانستند براي كه كفت * 22

Cùm ergò ego, qui Magiſter & Do- 14
minus veſter ſum, pedes veſtros la-
verim: quantò magis vos oportet,
ut pedes alii aliorum lavetis. Hoc 15
vobis præſcriptum & inſtitutum de-
di: & quemadmodum ego vobis
feci, vos etiam alter alteri facite.
XXIX. Præcipit Jeſus Apoſtolis.
Rurſùs Chriſtus Apoſtolis dixit; 16
Verè, verè vobis dico, Non eſt ſer-
vus major domino ſuo, neque lega-
tus major quàm is qui ipſum miſit.
Si hæc noveritis, & feceritis, feli- 17
citatem habebitis. Non vobis omni- 18
bus loquor; eò quòd illos quos ego
elegi, novi: ſed ut Scriptura imple-
atur, quæ dixit;
Prophetia.
Ille qui mecum panem comedit, cal-
caneum ſuum in me ſuſtulit. Ex hac 19
hora vobis dico, priuſquam fiat; ut
quo tempore factum fuerit, fidem
habeatis quòd ego ipſe ſum. Verè, 20
verè vobis dico; Is qui me recepe-
rit, mittentem me recipit: qui
autem legatum meum receperit, me
recipit. Jeſus hæc dixit, & apud 21
ſe conturbatus eſt: & teſtimonium
dedit, & dixit; Abſque omni
dubio unus è vobis me in ma-
nus inimicorum *dabit. Diſcipu-* 22
li alius in alium intuiti ſunt, eò
quòd ignorabant de quo diceret.

Versio VULGATA LATINA.

14 Si ergò ego lavi pedes vestros, Dominus, & Magister: & vos debetis alter alterius
15 lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodùm ego feci vobis, ita &
16 vos faciatis. Amen, amen dico vobis; Non est servus major domino suo: neque
17 Apostolus major est eo, qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.
18 Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur Scriptura;
19 Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum. Amodò dico vo-
20 bis, priusquàm fiat: ut cùm factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen, amen di-
co vobis; Qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit
21 eum qui me misit. Cùm hæc dixisset Jesus, turbatus est spiritu: & protestatus est,
22 & dixit; Amen, amen dico vobis; Quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant
ergò ad invicèm discipuli, hæsitantes de quo diceret. Erat ergò recumbens unus ex 23
discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Innuit ergò huic Simon Petrus: 24
& dixit ei; Quis est, de quo dicit? Itaque cùm recubuisset ille supra pectus Jesu, 25
dicit ei; Domine, quis est? Respondit Jesus; Ille est, cui ego intinctum panem por- 26
rexero. Et cùm intinxisset panem, dedit Judæ Simonis Iscariotæ. Et post buccel- 27
lam, introivit in eum Satanas. Et dixit ei Jesus; Quod facis, fac citiùs. Hoc autem 28
nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia locu- 29
los habebat Judas, quòd dixisset ei Jesus; Eme ea, quæ opus sunt nobis ad diem fe-
stum: aut egenis ut aliquid daret. Cùm ergò accepisset ille buccellam, exivit con- 30
tinuò. Erat autem nox. Cùm ergò exisset, 31

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * فَانْ كُنْتُ قَدْ غَسَلْتُ اَقْدَامَكُمْ وَاَنَا مُعَلِّمُكُمْ وَرَبُّكُمْ فَيَجِبُ عَلَيْكُمْ اَنْتُمْ اَيْضًا اَنْ يَغْسِلَ
15 بَعْضُكُمْ اَقْدَامَ بَعْضٍ * وَاِنَّمَا فَعَلْتُ بِكُمْ هٰذَا مِثَالًا كَيْ كَمَا صَنَعْتُ اَنَا بِكُمْ تَصْنَعُونَ اَنْتُمْ اَيْضًا
16 بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ * اٰمِيْنَ اٰمِيْنَ اَقُولُ لَكُمْ لَيْسَ عَبْدٌ اَعْظَمَ مِنْ سَيِّدِهِ * وَلَا رَسُولٌ اَعْظَمَ مِمَّنْ اَرْسَلَهُ *
17 * اِنْ اَنْتُمْ عَرَفْتُمْ هٰذَا فَطُوبَاكُمْ اِذَا عَمِلْتُمُوهُ * وَلَمْ اَقُلْ هٰذَا مِنْ اَجْلِ جَمِيْعِكُمْ لِاَنِّي عَارِفٌ بِالَّذِي
18 اَخْتَرْتُ · لِيَتِمَّ الْكِتَابُ اَنَّ الَّذِي يَاْكُلُ خُبْزِي رَفَعَ عَلَيَّ عَقِبَهُ * مِنَ الْاٰنَ اَقُولُ لَكُمْ قَبْلَ اَنْ يَكُونَ *
19 حَتَّى اِذَا كَانَ تُؤْمِنُونَ اَنِّي اَنَا هُوَ * اٰمِيْنَ اٰمِيْنَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ يَقْبَلُ وَاحِدًا مِمَّنْ اُرْسِلُهُ فَاِنَّهُ
20 يَقْبَلُنِي * وَمَنْ يَقْبَلُنِي فَهُوَ يَقْبَلُ مَنْ اَرْسَلَنِي * قَالَ يَسُوعُ هٰذَا وَقَلِقَ بِالرُّوحِ وَشَهِدَ قَائِلًا اٰمِيْنَ
21 اٰمِيْنَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ وَاحِدًا مِنْكُمْ يُسْلِمُنِي * فَنَظَرَ التَّلَامِيذُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ لِاَنَّهُمْ لَمْ يَعْلَمُوا مَنْ
22 عَنَى بِقَوْلِهِ * وَكَانَ وَاحِدًا مِنْ تَلَامِيذِهِ مُتَّكِئًا بِحِضْنِ يَسُوعَ وَهُوَ الَّذِي كَانَ يَسُوعُ يُحِبُّهُ *
23 * فَاَوْمَى سِمْعَانُ الصَّفَا اِلَيْهِ اَنْ يَسْاَلَهُ مَنِ الَّذِي قَالَ لِاَجْلِهِ * فَاتَّكَى ذٰلِكَ التِّلْمِيذُ عَلَى صَدْرِ
24 يَسُوعَ وَقَالَ لَهُ يَا سَيِّدُ مَنْ هُوَ * فَقَالَ يَسُوعُ هُوَ الَّذِي اَبُلُّ خُبْزًا وَاُنَاوِلُهُ * فَبَلَّ خُبْزًا وَدَفَعَهُ اِلَى
25 يَهُوذَا بْنِ سِمْعَانَ الْاِسْخَرْيُوطِيِّ * وَبَعْدَ الْخُبْزِ حِينَئِذٍ دَخَلَهُ الشَّيْطَانُ · فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ مَهْمَا كُنْتَ
26 صَانِعًا فَاصْنَعْهُ عَاجِلًا * وَلَمْ يَعْلَمْ اَحَدٌ مِنَ الْمُتَّكِئِينَ لِاَيِّ شَيْءٍ قَالَ هٰذَا * لِاَنَّ اُنَاسًا مِنْهُمْ
27 ظَنُّوا اَنَّهُ مِنْ اَجْلِ اَنَّ دُرْجَ النَّفَقَةِ كَانَ عِنْدَ يَهُوذَا · قَالَ لَهُ يَسُوعُ اَنْ يَشْتَرِيَ مَا يَحْتَاجُونَ اِلَيْهِ
لِلْعِيدِ اَوْ اَنْ يُعْطِيَ الْمَسَاكِينَ شَيْئًا * وَاِنَّ ذَاكَ لَمَّا اَخَذَ الْخُبْزَ لِلْوَقْتِ خَرَجَ وَكَانَ وَقْتُ خُرُوجِهِ لَيْلًا *
30

Si ergò lavi pedes vestros, quum sim magister vester, & dominus vester, decet vos etiam ut lavet alter vestri pedes alterius. Et quidem feci erga vos hoc, ad exemplum: ut quemadmodum feci ego vobis, faciatis vos etiam alter alteri. Amen, amen dico vobis; Non est servus major domino suo, neq; missus major eo qui misit illum. Si vos sciveritis hoc, ô vos beati quum feceritis illud. Nec verò dico hoc pro vobis omnibus, nam novi quem elegerim: ut adimpleatur Scriptura, dicens; Qui comedit panem meum, levavit super me calcaneum suum. Amodò dico vobis priusquàm fiat: ut cùm factum fuerit, credatis quòd ego sum. Amen, amen dico vobis; Qui receperit unum ex iis quos mittam, is me recipiet: & qui recipiet me, ipse recipiet eum qui me misit. Dixit Jesus hoc, & turbatus est spiritu, & protestatus est, dicens; Amen, amen dico vobis, quòd unus ex vobis tradet me. Intuiti sunt ergò discipuli alter alterum, quoniam ignorabant quemnam significâsset sermone suo. Erat autem unus ex discipulis ejus recumbens in sinu Jesu, scilicet ille quem Jesus diligebat. Innuitque Simon Petra illi ut interrogavet eum, quisnam esset ille, de quo dixerat. Itaque incubuit ille discipulus pectori Jesu, & ait illi; Domine, quis est? Dixit Jesus; Est ille, cui intingam panem, & porrigam. Intinxitq; panem, ac dedit illum Judæ filio Simonis Iscariotæ. Et post panem, tunc intravit in illum satanas. Et dixit illi Jesus; Quicquid es facturus, fac illud cìto. Et non percepit quisquam ex illis discumbentibus ad quid dixisset hoc. Nam quidam ex eis opinati sunt, quòd, quoniam capsula impensæ erat penes Judam, dixisset ei Jesus, ut emeret id quo egebant pro festivitate, aut ut daret pauperibus aliquid. Verùm ille, cùm accepisset panem, continuò exivit, fuitque tempus exitûs ejus noctu.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ሶበ:ለነ:ሲቅክው:ወእግዚእክው:ኀፀብኩክው: እገሪክው:ከማሁ:ለእተውሂ:ርቱዕ:
15 ትሓፅቡ:እግረ:ቢጽክው:=ኦእመ:ለርሊያ:ወሃብኩክው:ከመ:ገበርኩ:ለክው:=
16 ላሜን:ላሜን: እብለክው:ለልበ: ገብር: ዘይዓቢ: ለመለግዚሉ: ወሊሖዋርያ: እመ
17 ዘ:ፈነወ:=ኦ እመ:ዘንተ:ታአመሩ:ብፁዓን:እንትሙ: ለመ:ገበርክሙ፡፡=ኦ
18 በደግሙይ:ጸሬቀሊጦስ:=ኦ ወለኀ:ለኵልክው:ዘለብል:ለነ:ለእመር:ዘኀረይኩ:
መኑ:እውንቱ:ወበሐቱ:ከመ:ይብጸሕ:ቀለ:መጽሐፍ:ዘጸሐፍ:ዘይብል:ዘይበልዕ:እ
19 ክልየ:እንሥአ:ሰሎናሁ:ለዕሴየ:=ኦወይእዜ:እብለክው:ዘለንበለ:ይብጸሕ:ወይኩን:
20 ከመ:ታእመሩ:ለመ:ኮነ:ከመ:ለነ:ውእቱ:=ላሜን:ላሜን:እብለክው:ዘ ኦወክፈ:
21 ዘፈነውኩ:ኪያየ:ተወክፈ:ወዘኪያየ:ተወክፈ:ተወክሮ: ለዘ:ፈነወኒ፡፡=ኦ ዘንተ:ይቤ:
እግዚእ:ሊየሱስ:ወተሐውከ:በመንፈሱ: ወሰመዐ:ኮነ:ወይቤ: ላሜን:ላሜን: እብለክ
22 ው:ከመ:ለብዱ: እመኔክው:ያገብለኒ፡፡=ኦ ወተናጸሩ: ለርደሊሁ: በቤኑቲሆሙ:ወኀ
23 ጥሉ: እንበይነ:መኑ:ይብል፡፡=ኦ ወሃለው:ለሐዱ: እመለርደሊሁ:ይረፍቀ: ለመለርደ
24 ሊሁ:ውስተ:ሕጽኑ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:ወያፈቅሮ: ለግዚእ:ሊየሱስ፡፡=ኦ ወቀጸቦ:
25 ስመዖን:ጴጥሮስ:ሎቱ:ወይቤሎ:ንግረኒ:እመበይነ: መኑ:ይብለነ፡፡=ኦ ወረፈቀ:ውእ
26 ቱ:ደቤ:እንግድዓሁ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎ:እግዚእ:መኑ:ውእቱ፡፡=ኦ ወለው
ለሠለ: እግዚእ:ሊየሱስ፡፡ኦ ይቤ:ዝውእቱ: ዘለጸብሓ: ሎቱ: ለነ:ሓብስተ: ወለጫኖ
27 ወ፡፡ኦ ነለሠለ:ወለብሓ:ሓብስተ:ወወሀቦ:ለይሁዳ:ስመዖን:ለስቆሮታዊ፡፡=ኦ ወመስለ:
ውእቱ:ሓብስተ:በጊዜሁ:ቦለ:ስይጠን:ለዕለሁ፡፡ኦ ይቤሎ:እግዚእ:ሊየሱስ:ዘትገብ
28 ር:ፍጡነ:ግበር:=ኦ ወሊዖለመረ: እለ: ደረፍቁ: በእንተ:መንት: ይቤሎ: ዘንተ:=ኦ
29 ወበ: እለ:መስሎሙ: ዘይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ: እስመ:ለክርሬነ: ይጻቅብ:ዘመደየ:
30 መጽዋት:ይሁይ: ዘይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ተሣየጥ: ዘንፈቅድ: ለበዓል:ወዘንሁብ:ለነያይ፡፡=ኦ ወነሣለ:ውእተ:ሓብስተ:ወፅለ:ውእተ:ጌዜ:በሌሊት:=ኦ

Si ego Magister vester & Dominus vester lavi vos, pedes vestros, sic vos oportet, ut lavetis pedes sociorum vestrorum. Quia exemplum dedi vobis, sicut feci vobis. Amen, amen dico vobis, Non est servus qui major est domino suo, neque apostolus eo qui misit eum. Si hoc noveritis, beati estis si feceritis illud.

Pro secundo paracleto. Et non omnibus vobis loquor: ego scio eos quos elegi quinam sunt: sed ut impleretur verbum Scripturæ, quæ scripta fuit dicens; Qui edit panem meum, sustulit calcaneum suum contra me. Et nunc dico vobis, priusquàm advenit & fiat, ut sciatis quum factum fuerit, quòd ego sum. Amen, amen dico vobis, Qui suscepit eum qué misi, me suscepit: & qui me suscepit, suscepit eum qui misit me. Hoc dixit Dñs Jesus, & turbat[a] est spiritu suo: & testis fuit, & dixit; Amen, amen dico vobis, quòd unus ex vobis prodet me. Et aspexerunt discipuli ejus se invicèm, & hæsitârunt de quo diceret. Et fuit unus ex discipulis ejus recumbens præ discipulis ejus in sinu Dñi Jesu, & diligebat eum Dominus Jesus. Et innuit Simon Petrus ei, & dixit ei; Dic mihi de quo loquitur nobis. Et discubuit supra pectus Domini Jesu, & dixit ei; Dñe, quis est? Et respondit Dñs Jesus, & dixit; Hic est pro quo intingam ego panem, & tradam ei: & accepit, et intinxit panem, & dedit Judæ Simonis Iscariotæ. Et cum hoc pane statim ingressus est Satanas in eum. Et dixit ei Dñs Jesus; Quod facis, citò fac. Et nesciebant accumbentes propter quid dixit ei hoc. Et fuerunt qui cogitârunt quòd dixerat ei Dñs Jesus, quia marsupium custodiebat, (quod capsula *erat* eleemosynarũ.) Judas, quòd dixerat *inquam* ei Dñs Jesus; Eme ea quibus opus est nobis ad festum, & ut demus egenis. Et quum accepisset hunc panem, exivit statim noctu.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * ويكي بود از شاكردان كه برسينهٔ عيسي تكيه كرده بود وعيسي اورا دوست مي داشت *
24 * شمعون صفا بدو اشارت كرد * كه ازو بپرسد براي † كه ميگويد * ان شاكرد برسينهٔ عيسي
25 افتاد وبدو گفت خداوندم اين كيست * * عيسي گفت انكه نانرا تر كنم وبدو دهم * عيسي نانرا
26 تر كرد وبه يهودا پسر شمعون سخريوطا داد * بعد ازان ابليس اورا درشورانيد وعيسي بدو گفت
27 هر چه خواهي كردن زود تر بكن * * كسي از ايشان اين راز نمي دانست * كه براي چه بدو گفت
28 * كساني پنداشتند براي صندوق خزينه مي گويد وبه يهودا چيزي مي فرمايد † خريدن كه عيدرا
29 در بايست باشد يا بدرويشان چيزي بدهد * اما يهودا همانديم كه نانراستد بيرون رفت در شب
30

Erat autem unus ex discipulis, qui in sinu Jesu recumbens erat, & Jesus eum charum habebat. Simeon Cephas ad eum signum fecit, ut ab eo interrogaret de quo loqueretur. Ille discipulus itaque cecidit super pectus Jesu, & ei dixit; Domine mi, hic quis est? Jesus dixit; Ille cui panem intinxero, & illi dedero. Jesus autem panem intinxit, & Judæ filio Simeonis Iscariotæ dedit. Postea ergo Diabolus eum commovit, et Jesus ei dixit; Quicquid vis facere, ocyùs fac. Nemò autem ex illis hoc secretum sciebat, quorsum ei dixisset. Quidam enim putabant quod de capsa thesauri loqueretur, & Judæ mandaret aliquid emere, quod ad festum necessarium esset: aut ut aliquid pauperibus daret. Judas autem eodem momento, quo panem accepisset, egressus est noctu.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit Jesus, Nunc *glorificatus* est filius hominis: & Deus *glorificatus* est in
31 Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τ᾽ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν
eo. Si Deus *glorificatus* est in eo, & Deus *glorificabit* eum in semetipso: & continuò
32 αὐτῷ. Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς
glorificabit eum. Filioli, adhuc modicùm cum vobis sum. Quæretis me: & sicut dixi
33 δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον
Judæis; *Quòd* quò vado ego, vos non potestis venire: & vobis dico modò.
τοῖς Ἰουδαίοις, Ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.
Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem: sicut dilexi vos, ut &
34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ
vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dile-
35 ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀ-
ctionẽ habueritis ad invicem. Dicit ei Simon Petrus; Domine, quò vadis? Re-
36 γάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπε-
spondit ei Jesus; Quò vado, non potes me modò sequi: posteà
κρίθη αὐτῷ (ξ) ὁ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὕστερον
autem sequêris me. Dicit ei Petrus; *Domine, propter quid* non possum te
37 δὲ (ο) ἀκολουθήσεις μοι. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι
sequi modò? animam meam pro te ponam. Respondit ei Jesus,
38 ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τ᾽ ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. (π) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi; Non gallus cantabit,
Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Οὐ μὴ ἀλέκτωρ (ο) φωνήσῃ,
donec neges me ter.
ἕως τρὶς ἀπαρνήσῃ με πρίς.

CAP. XIV.

Non turbetur vestrum cor: Creditis in Deum, & in me credite.
1 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τ᾽ Θεὸν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.
In domo Patris mei mansiones multæ sunt. Si *aut* non, dixissem vobis: Va-
2 Ἐν τῇ οἰκίᾳ τ᾽ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν. εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν· (α) πορεύ-
do parare locum vobis. Et si abiero, & præparavero vobis locum, iterùm
3 ομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. Καὶ ἐὰν (β) πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν
venio, & accipiam vos ad meipsum: ut ubi sum ego, & vos sitis. Et
4 ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτὸν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. Καὶ
quò ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas; Domine, nescimus
5 ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τ᾽ ὁδὸν οἴδατε. Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἴδαμεν
quò vadis: & quomodò possumus viam scire? Dicit ei Jesus; Ego
6 ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τ᾽ ὁδὸν εἰδέναι; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ
sum via, & veritas, & vita. Nemo venit ad Patrem, *si non* per me.
εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχε(ρ) πρὸς τ᾽ πατέρα, εἰ μὴ δι᾽ ἐμοῦ.
Si cognovissetis me, & Patrem meum cognovissetis utique, & à modò *cognoscitis* eum, &
7 Εἰ (γ) ἐγνώκειτέ με, καὶ τ᾽ πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν, καὶ ἀπ᾽ ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ
vidistis eum. Dicit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.
8 ἑωράκατε αὐτόν. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τ᾽ πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.

MS. A. (ν) ἐγὼ ὑπάγω, (ξ) Ἰησοῦς, (ο) ἀπολουθήσεις. Λέγει αὐτῷ Πέτρος, (π) Ἀπο-
κρίνε Ἰησοῦς, (ρ) φωνήσῃ, Κεφ. ιδ'. MS. A. (α) ὅπ πορεύομαι (β) πορευθῶ, ἑτοιμάσω (γ) ἐγνωκεῖτε *, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ... * ... * ... * ...

32 ... * ... * ...

33 ... * ... * ...

34 ... * ... * ...

35 ... * ... * ...

36 ... * ... * ...

37 ... * ... * ...

38 ... * ... * ...

Matutinis Dominicæ V. post resurrectionem. 34.

Porrò dixit Jesus; Nunc glorificatus est Fi- 31
lius hominis, & Deus glorificatus est in eo.
Quòd si Deus glorificatus est in eo, Deus 32
quoque glorificat eum in sese, & statim glo-
rificabit eum. Filioli mei, paulisper adhuc 33
vobiscum sum: & quæretis me; sed quem-
admodum dixi Judæis, Quò ego vado, vos
non potestis venire: etiam vobis nunc dico.
Præceptum novum do vobis ut diligatis ali- 34
us alium: prout ego dilexi vos, vos quoque
diligatis alius alium. In hoc noverit unus- 35
quisque discipulos meos vos esse, si dilectio
fuerit in vobis unius ad alium. Dixit ei Si- 36
mon Cepha; Domine noster, quo vadis?
Respondit Jesus, & dixit ei; Quò
vado non potes nunc venire post me: tan-
dem verò venies. Dixit ei Simon Petra; 37
Domine mi, quare non possum post te ire?
nunc animam meam pro te ponam. Dixit 38
ei Jesus; Animam tuam pro me non dabis?
Amen, amen dico tibi, Non cantabit gallus
usquequò me abnegaveris tribus vicibus.

In commemoratione Thomæ Apostoli & Philippi. 35.

CAP. XIV.

1 Non turbetur cor vestrum: credite in
Deum, & in me credite. Multæ sunt man-
2 siones in domo Patris mei: alioqui dixissem
vobis: proficiscor paraturus vobis locum.
3 Et si proficiscor paraturus vobis locum,
rursùs veniam & assumam vos ad me, ut
4 ubi ego sum, & vos quoque sitis. Et quò
5 vado scitis, & viam scitis. Dixit ei Tho-
ma; Domine noster, nescimus quò abeas:
6 & quomodò possumus viam scire? Dixit
ei Jesus; Ego sum Via, & Veritas, & Vi-
ta: nemò venit ad Patrem meum nisi per
7 me. Si me nôssetis, etiam Patrem meum
nôssetis: & jam nunc cognoscitis eum, &
8 eum vidistis. Dixit ei Philippus; Domine
noster, ostende nobis Patrẽ, & sufficit nobis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * وعيسي كفت اين ساعت فرزند ادمي ستوده شد خدا بدو ستوده شود * وچون خدا
32 ستوده شد خدا نيز اورا بدو ستوده دارد * وانگه اورا ستايش دهد * اي فرزندان من اندكي 33
ديگر با شما باشم * ومرا بجوييد * وان چنانك به يهوديان كفتم * دران جايكاه كه من بروم شما
نتوانيد آمدن * وباز بشما مي كويم * اكنون سپارش نو بشما مي دهم * كه يكديگررا دوست 34
داريد * انچنانك من شمارا دوست داشتم * تا هر كسي بداند كه شما شاكردان منيد * اكر شمارا 35
با يكديگر دوستي باشد * شمعون صفا بمسيح كفت * خداوند ما تا كجا مي روي * عيسي 36
جواب داد وبدو كفت هر كجا كه من بروم تو اكنون نمي تواني آمدن † درپي من * پستر از
من بياي * شمعون كفت خداوندم * چرا اين ساعت † درپي تو نتوانم امدن * بيايم * وجان 37
خود را عوض تو بدهم * عيسي بدو كفت * جان خود عوض ندهي * ليكن راست راست بتو 38
بكويم * كه هنوز خروس بانك نزده باشد كه تو سه بار مرا منكر شوي *

CAP. XIV.

1 Cor vestrum anxium ne sit: in Deum credite, & in
me fidem habete. Multæ
2 mansiones in domo patris mei

1 * دل شما پريشان نشود بخدا ايمان † بياوريد وبمن ايمان بياوريد * بسيار منزلها درخانه پدرم

Versio VULGATA LATINA.

dixit Jesus; Nunc clarificatus est filius hominis: & Deus clarificatus est in eo.
32 Si Deus clarificat' est in eo,& Deus clarificabit eum in semetipso: & continuò clari-
33 ficabit eum. Filioli,adhuc modicùm vobiscum sum. Quæretis me: & sicut dixi Ju-
34 dæis; Quò ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modó. Mandatum novum do vobis; ut diligatis invicèm, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicém.
35 In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad in-
36 vicém. Dicit ei Simon Petrus; Domine, quò vadis? Respondit Jesus; Quò ego
37 vado,non potes me modò sequi: sequéris autem posteá. Dicit ei Petrus; Quarè
38 non possum te sequi modó? animam meam pro te ponam. Respondit ei Jesus; Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi; Non cantabit gallus,donec ter me neges.

CAP. XIV.

NOn turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, & in me credite. In domo Patris 1
mei mansiones multæ sunt: si quò minùs,dixissem vobis: Quia vado parare vobis 2
locum. Et si abiero,& præparavero vobis locum: iterùm venio,& accipiam vos ad 3
me ipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis. Et quò ego vado scitis, & viam scitis. 4
Dicit ei Thomas; Domine,nescimus quò vadis: & quomodò possumus viam scire? 5
Dicit ei Jesus; Ego sum via, & veritas,& vita: nemo venit ad Patrem,nisi per me. 6
Si cognovissetis me,& Patrem meum utique cognovissetis: & amodò cognoscetis 7
eum, & vidistis eum. Dicit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & suf- 8
ficit nobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 * فقال يسوع الآن تمجد ابن الانسان والله تمجد فيه * فان كان الله تمجد فيه * فالله يمجده
32
33 في ذاته وللوقت يمجده * الفصل الثاني والثلثون * يا بني انا معكم زمنا قليلا
وتطلبوني فلا تجدوني كما قلت لليهود انه حيث امضي انا اليه لا تقدرون علي المصير اليه *
34 واقول لكم الآن ايضا * لاني اعطيكم وصية جديدة ان تحب بعضكم بعضا كما احببتكم *
35 كي انتم ايضا تحب بعضكم بعضا * بهذا يعرف كل احد انكم تلاميذي ان كان فيكم حب
36 بعضكم لبعض * قال له سمعون الصفا الي اين تذهب يا سيد * اجابه يسوع الي حيث اذهب
37 لست الآن تقدر ان تتبعني لكنك تاتي اخيرا * قال له بطرس يا سيد لم لا اقدر الآن اتبعك
38 والآن ابذل نفسي عنك * اجابه يسوع أانت تبذل نفسك فداي * امين امين اقول لك انه
لن يصيح الديك حتي تنكرني ثلث مرات *

1 * لا تضطرب قلوبكم * امنوا بالله وامنوا بي ايضا * ان المنازل في بيت ابي كثيرة * ولولا ذلك
2 لكنت اقول لكم اني انطلق لاصلح لكم مكانا * وان انطلقت واعددت لكم مكانا فسوف
3 اتي واخذكم الي لتكونوا انتم حيث اكون انا * وانتم عارفون الي اين اذهب وتعرفون الطريق *
4 5 6 * قال له توما يا سيد ما نعلم اين تذهب وكيف نقدر ان نعرف الطريق * قال له يسوع انا
هو الطريق والحق والحياة * لا ياتي احد الي ابي الا بي * لو كنتم تعرفوني لعرفتم ابي ايضا *
7 ومن الآن تعرفونه وقد رايتموه ايضا *
الفصل الثالث والثلثون *
8 * قال له فيلبس يا سيد ارنا الاب وحسبنا *

Et dixit Jesus; Nunc glorificatus est 31
Filius hominis, & Deus glorificatus est in eo. Quòd si Deus glorificatus est in 32
eo, ergò Deus glorificabit eum in semetipso, & continuò glorificabit eum.

• Sectio trigesima secunda.

O filii mei, ego vobiscum sum tempore 33
brevi; & quæretis me, & non invenietis me. Quemadmodum dixi Judæis,
quòd quò vado ego, non potestis venire;
ita dico vobis nunc etiam. Nam ego do 34
vobis mandatum novum,ut diligat alter
alterum, sicut dilexi vos, ut vos etiam
diligatis alter alterum. In hoc cognoscet 35
unusquisque vos esse discipulos meos, si
fuerit in vobis dilectio alterius in alte-
rum. Dixit ei Simon Petra; Quò va- 36
dis, Domine? Respondit ei Jesus; Quò
vado,non potes nunc sequi me, sed veni-
es postremò. Dixit ei Petrus; Domine, 37
quare non possum modò sequi te, quum
nunc permutem animam meam pro te?
Respondit ei Jesus; Tunc permutas 38
animam tuam pro me? Amen,amen di-
co tibi, quòd minimè cantabit gallus,
quin abneges me vibus vicibus.

CAP. XIV.

NOn turbetur cor vestrum, credite in 1
Deum, & credite in me etiam. Nam 2
mansiones in domo Patris mei, multæ
sunt: alioquin dicerem vobis: quòd ab-
eam ad parandum vobis locum. Et si 3
abiero, & præparavero vobis locum, fu-
turum est ut veniam,& accipiam vos ad
me, quatenus sitis vos ubi ero ego. Et 4
vos quidem nôstis quò vado, & nôstis
viam. Dixit ei Thomas; Domine, igno- 5
ramus quo vadis: Et quomodo possi-
mus cognoscere viam? Dixit ei Jesus; 6
Ego sum via, & veritas, & vita.
Non venit quisquam ad Patrem meum,
nisi per me. Si nôssetis me, certè 7
nosceretis Patrem meum etiam: &
amodò cognoscitis eum, & vidistis eum
etiam.

Sectio trigesima tertia.

Dixit ei Philippus; Domine, ostende 8
nobis Patrem,& sufficit nobis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወእመድኅረ:ወፅአ:ውእተ:ጊዜ:ይቤ: እግዚእ:ሊየሱስ:ይእዜኬ: እንከ:ተሰብሐ:ወ
32 ልደ:እጋለ:እመ:ሕያው:ወእግዚአብሔር:ተሰብሐ:ቦቱ:=> ወእመሰ:እግዚአብሔር:
ተሰብሐ:ቦቱ:እግዚእብሔርኒ:ይሴብሖ:ወሶቤሃ:ይሴባሕ:::=> በጸሎተ:ሓሙ
ስ:እመድኅረ:ክፍት:ይቄድሱ: ወእመድኅረ:ቀደሱ:ያንብቡ:0 ጸሬቅሊጦስ:: በ
33 ጸሬቅሊጦስ:=> ደቂቅየ:ዒደ:ሕደጠ: ሃለውኑ:መሰሌክሙ:ወተኃሥሡኑ:ወ
በኀመ: እቤሎሙ:ለኢይሁድ:ኀበ:ለኔ:ለሐውር: እንትሙ:ኢትክሉ:መጺእ::ወለክሙ
34 ኂ: እብለክሙ:ይእዜ:=> ወእሁበክሙ:ሐደሰ:ትእዘዘ:ከመ:ትትፋቀሩ:በቤናቲክሙ:
35 በከመ:እነ:አፍቀርኩክሙ::ከመ:እንትሙኒ:ትትፋቀሩ:በቤናቲክሙ:::=> ወበዝንቱ:
ያእመሩክሙ:ኵሉ:ከመ: ላርያሊየ:እንትሙ: እመ:ተፋቀርክሙ: በቤናቲክሙ:::=>
36 ወይቤሎ:ስምኦን:ጴጥሮስ:እግዚኦ:ኢይቴኑ:ተሐውር::ወለውሠእ: እግዚእ:ኢየ
ሱስ: ወይቤሎ:ኀበ:ለኔ: ለሐውር:ኢትክል:ተሊውቲየ:ይእዜ: ወባሕቱ:ድኅረሰ:ትተ
37 ሰ::=> ወይቤሎ:ጴጥሮስ: እግዚኦ:በመኑት:ኢይክል:ተሊውተኪ:ይእዜ:ነፍስየ:ጥ
38 ቀ: እሜጥ: በእንቲኣከ:=> ወለውሠእ: እግዚእ:ኢየሱስ: ወይቤሎ: ነፍስከኒ:ት
ሜጥ: በእንቲኣየ::ለሜን: ለሜን: እብለከ:ኢይነቁ:ደርሆ: እስከ:ሠልስ:ትክሕደ
1 ኂ::=> 10 በዛልስ: ጸሬቅሊጦስ:=> ወኢይደንግፅክሙ:ልብክ
2 ሙ: እመኑ:በእግዚአብሔር: ወእመኑ:ቢየ:=> ውስተ: ቤተ: ለቡየ:ብዙኅ:መኃድረ
3 ቡ::ናሁ: እብለክሙ:ለሐውር:ወእስተደሉ:ለክሙ:መኃድረ::=> ወእመድኅረ:ሖር
4 ኩ:ወእስተደለወኩ:ለክሙ:መካነ:ካዕበ: እመጽእ:ወእነሥእክሙ:ኀቤየ:ከመ:ተሃሉ
5 ሠ:ኀበ:ሃለውኩ: ለነ: እንትሙኒ:=> ከመ:ተእመሩ:ፍናተ:ኀበ:ለሐውር ::=> ወይ
6 ቤሎ:ቶማስ: እግዚኦ:ዘሊናእመር:ኀበ:ተሐውር:እፎ: ናእመር:ፍናተ::=> ወይቤ
7 ሎ:ኢየሱስ:ለነ:ውእቱ:ፍናተ:ጽድቅ:ወሕይወት:ወለዕበ:ዘይመጽእ:ኀበ:ለብ: ዘእንበለ: እንተ:ኀቤየ::=> እመ:ኪያየ: ለእመርክሙ: ለእመርክመ:ሰ
8 ለቡየ::ወይእዘሰ:ለእመርክመሂ: ወርኢክመሂ::=> ወይቤሎ:ፊልጶስ:እግዚኦ:ላርእየናሁ:ለአብ: ወይለክሰነ::=>

Et postquàm exiviſſet, iſto tempore dixit Dñs Jeſus; Nunc igitur glorificatus eſt 31
Filius hominis, & Deus glorificatus eſt in eo. Et ſi Deus glorificatus eſt in eo, 32
Deus etiam glorificabit eum, & ſtatim glorificabit. *In Oratione quintæ paſ-*
chatis: poſtea hoſtiam conſecrabunt; & poſt conſecrationẽ ejus dicent quatuor vi-
cibus, Paraclete. Pro paracleto. Filii mei,adhuc modicũ fui vobiſcũ. Et 33
quæretis me: & ſicut dixi Judæis, Quò ego vado, vos non poteſtis venire; & vo-
bis dico nunc. Et dabo vobis novum mandatum,ut diligatis invicém: ſicut ego 34
dilexi vos,ſic vos diligatis inter vos. Et in hoc cognoſcent vos omnes,quòd diſci- 35
puli mei eſtis,ſi dilexeritis invicé. Et dixit ei Simon Petrus; Dñe,quò vadis? Et 36
reſpondit Dñs Jeſus, & dixit ei; Quò ego vado, non potes ſequi me nunc; ſed
poſteà ſequêris. Et dixit ei Petrus; Domine,quare non poſſum ſequi te nunc? a- 37
nimam meam ipſam tradã pro te. Et reſpondit Dñs Jeſus, & dixit ei; Animam 38
tuam trades propter me? Amen, amen dico tibi,Non cantabit gallus, uſquequò
ter abnegaveris me. *Pro tertio Paracleto.* CAP. XIV.

NE turbetur cor veſtrum: credite in Deo, & credite in me. In domo Patris 1
mei multæ habitationes ſunt. Ecce dico vobis; Ibo, & præparabo vobis habi- 2
tationem. Et poſtquàm profectus fuerim,& præparaverim vobis locum, iterũ ve- 3
niam,& aſſumam vos ad me, ut ſitis ubi ſui ego, vos etiam: Ut ſciatis viam quò 4
vado, Et dixit ei Thomas; Dñe, neſcimus quò vadis: quomodo ſciemus viam? 5
Et dixit ei Jeſus; Ego ſum via, veritas, & vita: & nemo eſt qui veniet ad Patrem, 6
niſi per me. Si me noviſtis, noviſtis Patrem meum: & nunc noviſtis eum, & vi- 7
diſtis eum. Et dixit ei Philippus; Dñe, oſtende nobis Patrem, & ſufficit nobis. 8

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 † هست * واكر بشما كفتم بروم وجايكه براي شما آماده † دهم * ويا بروم وجايكاه
براي شما راست كنم * انكه بيايم وشمارا ببرم پيش خود * تا هر كجا كه من باشم *
4 5 شما نيز انجا باشيد * وهر كجا من بروم شما راه را بدانيد * توما بمسيح كفت خداوند ما نمي
6 دانيم كجا مي روي * وچكونه توانيم دانستن * وراه بيابيم * عيسي بدو كفت * منم من راه حقيقت
7 وزندكاني * كسي پيش پدرم نيايد * مكر بمن * اكر مرا مي دانستيد * پدرم را نيز مي دانستيد * وازين
8 ساعت اورا بشناسيد واورا ديده ايد * فيليبوس بدو كفت * خداوند پدر خود را بما بنماي * وبمين كس

ſunt: & ſi vobis dixero; Ibo, & vobis locum paratum & inſtructum habebo: Sive ivero, & locum vo- 3
bis paravero, tunc veniam & vos aſſumam ad meipſum, ut ubicunque ego fuero, vos etiam illic ſitis: Et 4
quocunque ego ivero, vos viam ſciatis. Thomas Chriſto dixit; Do- 5
mine noſter, neſcimus quò vadas, & quomodò ſciamus & inveniamus
viam? Jeſus illi dixit; Ego ipſe 6
ſum via, veritas, & vita: nemo
ad Patrem meum veniet, niſi per
me. Si me nôſſetis, Patrem meum 7
etiam nôſſetis: & ex hac hora eum
cognoſcetis & eum ſcietis. Phi- 8
lippus ei dixit; Domine, Patrem
tuum nobis oſtende, & demonſtra.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dicit ei Jesus; *Tantum tempus cum vobis* sum, & non *cognovisti* me, Philippe? 9 Λέγει αὐτῷ (ⲁ) ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; *Videns* me, *vidit* Patrem. Et quomodò tu dicis; Ostende nobis Patrem? ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς Σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; Non *credis*, quia ego in Patre, & Pater in me est? 10 Οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ Verba quæ ego loquor vobis, à meipso non loquor: *At* Pater in me manens, ipse facit opera. *Credite* 11 ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. Πιστεύετέ *mihi* quia ego in Patre, & Pater in me: *Si autem non*, propter opera ipsa μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ credite *mihi*. Amen, amen dico vobis; *Credens* in me, opera quæ ego facio, 12 πιστεύετέ μοι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, & ipse faciet, & majora horum faciet: quia ego ad Patrem *meum* vado. κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν (ⲍ)πατέρα μου πορεύομαι. Et quodcunque petieritis in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in — 13 Καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν ρκη filio. Si quid petieritis in nomine meo, *ego* faciam. Si diligitis me, et 14 τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί (ⲏ) μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, 15 mandata mea servate. Et ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit 16 τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει vobis, ut maneat *cum vobis* in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest 17 ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται

accipere, quia non videt eum, nec scit eum: Vos autem cognoscitis eum: quia apud λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' vos manet, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: *venio* ad vos. Adhuc ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι 18 modicũ, & mundus me non jam videt: Vos autem videtis me: quia ego vivo, & vos 19 μικρὸν, καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς vivetis. In illo die cognoscetis vos, quia ego in Patre meo, & vos in ζήσεσθε. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ (ϑ)γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν 20 me, & ego in vobis. *Habens* mandata mea, & *servans* ea, ille est *diligens* — ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν 21 ρκθ me: *at diligens* me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo α με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω — ei meipsum. Dicit ei Judas, (non Iscariotes;) Domine, quid factum est, quia nobis ϛλ ἑαυτὸν ἐμαυτόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης,) Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν 22 *futurus es manifestare* teipsum, & non mundo? Respondit Jesus, & dixit ei; Si μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; Ἀπεκρίθη (ι) ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν 23 quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum ve- τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλεύ- nlemus, & mansionem apud eum faciemus. Non *diligens* me, sermones meos non — σόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ 24 ϱλα servat. Et *sermo* quem audistis, non est meus, sed *mittentis* me Patris. α τηρεῖ. καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

MS. A. (ⲁ) Ἰησοῦς, (ⲃ) πατρὶ, *εἰ δὲ μή, (ⲍ) πατέρα πορεύομαι. (ⲏ) με, τοῦτο ποιήσω. (ϑ) γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ (ι) Ἰησοῦς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 ... *Dixit ei Jesus; Hoc toto tempore vobiscum
*sum, & non cognovisti me, Philippe? Qui
me videt, vidit Patrem: quomodo ergò tu
dicis, Ostende nobis Patrem? Non credis 10
me in Patre meo, & Patrem meum in me
esse? porrò verba illa quæ ego loquar, à me-
ipso non loquor: Pater autem meus, qui in
me habitat, ipse facit opera ista. Credite 11
me esse in Patre meo, & Patrem meum in
me. Sin minus, saltem propter opera credi-
te. Amen amen dico vobis; Qui credit in me, 12
opera illa quæ ego facio, & ipse faciet, ac
majora his faciet. Nam ego ad Patrem me-
um proficiscor. Et quicquid petieritis in 13
nomine meo, faciam vobis, ut glorificetur
Pater in Filio suo. Quòd si petieritis à me 14
in nomine meo, ego faciam.

Vespere dominicæ Pentecostes. 36.

Si diligitis me, mandata mea servate. Et 15 16
ego postulabo à Patre meo, & alium Para-
cletum dabit vobis, ut sit vobiscum in æter-
num, Spiritum veritatis, quem mundus non 17
potest recipere, propterea quòd non vidit
eum, nec eum novit: vos autem cognoscitis
eum, quoniam apud vos manet, & in vo-
bis est. Non relinquam vos orphanos: ven- 18
turus sum enim ad vos paulò pòst. Et mun- 19
dus non videbit me, vos autem videbitis
me: quia vivo ego, & vos vivetis. In illo 20
die scietis me esse in Patre meo, & vos in
me, & me in vobis. Apud quem sunt præ- 21
cepta mea, & qui custodit ea, is ille est qui
diligit me: is autem qui diligit me, dilige-
tur à Patre meo: & ego diligam eum, ac
ostendam ei meipsum. Dixit ei Juda, non 22
ille Iscariotes; Domine mi, quid sibi vult;
Nobis ostensurus es teipsum, non autem
mundo? Respondit Jesus, & dixit ei; Qui 23
diligit me, sermonem meum servat: & Pa-
ter meus diliget eum, & ad eum venie-
mus, mansionemque apud eum faciemus.
Is autem qui non diligit me, sermonem me- 24
um non servat: & sermo iste quem audistis,
meus non est, sed Patris qui misit me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * عيسي بدو گفت چندين روزگار† باشما بودم * ومرا نشناختيد * بي شك هر كه مرا ديد پدررا
10 ديد * وتو چگونه مي گوئي پدررا بما بنماي * * تو ايمان نمي اوري كه من در پدرم * وپدر
در من * وسخنها كه مي گويم از پدرم كه در من ساكنست * اوست كه اين كردارها مي كند *
11 * ايمان بياوريد كه من در پدرم وپدر در من * واگرنه براي كردارها نيز ايمان † بياوريد *
12 * راست راست بشما مي گويم * هر كه بمن ايمان بياورد * كردارهائي كه من مي كنم او نيز
13 بكند * [وبزرگتر ازين بكند] كه من پيش پدرم مي روم * * وهرچه بنام من بطلبيد * باشما
14 بدهم * كه پدر بفرزند خود ستوده شود * * واگر از من بخواهيد بنام من من بكنم
15 * وعيسي بشاگردان گفت * اگر مرا دوست
سي مژده دادن مسيح بآمدن روح فارقليط
16 ميداريد * شيارشهاء مرا نگه داريد * * ومن از خدا بخواهم * تا فارقليط بشما دهد * وتا ابد بشما
17 باشد * جان راستي را انك همه عالم انرا نتوانند پذيرفتن * براي انك اورا نديدند ونه شناختند *
18 شما اورا بشناسيد * كه پيش شما مقام كيرد * وپيش شماست * * ومن شما را يتيم نگذارم * ليكن اندك وقت
19 ديگر پيش شما بيايم * * وعالم مرا نبيند * شما ييد كه مرا ببينيد كه من زنده ام * وشما نيز زنده باشيد *

*Jesus ei dixit; Tanto tempore vo- 9
biscum fui, & me non nôstis? Si-
ne dubio quicunque me vidit, Pa-
trem vidit: tu igitur quomodo di-
cis, Patrem nobis ostende? Tu fi- 10
dem non habes, quòd ego in Patre
sum, & Pater in me, & verba quæ
loquor, à Patre meo sunt, qui in me
manet? Ille est qui hæc opera fa-
cit. Fidem habete quòd ego in Pa- 11
tre sum, & Pater in me: sin mi-
nus, propter opera etiam fidem ha-
beatis. Verè, verè vobis dico; 12
Quicunque in me fidem habuerit,
opera quæ ego facio ille etiam faci-
et, & majora his faciet: quia ego
ad Patrem meum abeo. Et quicquid 13
in nomine meo petieritis, vobis dabo:
ut Pater in filio suo glorificetur. Et 14
si à me petieritis in nomine meo, ego
faciam.*

XXX. Annuntiat Christus ad-
ventum Spiritûs Paracleti.

*Et Jesus discipulis dixit; Si me 15
ametis, præcepta mea servate. Et 16
ego à Deo petam, ut Paracletum vo-
bis det, & in æternum vobiscum
erit, Spiritum veritatis, quem to- 17
tus mundus non possunt accipere,
propterea quòd eum non viderunt ne-
que cognoverunt: vos autem eum
cognoscetis, quia apud vos locum ca-
pit & vobiscum est. Et ego vos or- 18
phanos non relinquam, sed parvo
tempore adhuc ad vos veniam. Et 19
mundus me non videbit: vos estis
qui me videbitis: quia ego vivens
sum & vos etiam viventes eritis.*

Versio VULGATA LATINA.

9 Dicit ei Jesus; Tanto tempore vobiscum sum: & non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt & Patrem. Quomodò tu dicis; Ostende nobis Patrem?
10 Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Verba, quæ ego loquor vo-
11 bis, à me ipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera. Non
12 creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis; Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse
13 faciet, & majora horum faciet: quia ego ad Patrem vado. Et quodcunque pe-
14 tieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio. Si
15 quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. Si diligitis me, mandata mea ser-
16 vate. Et ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vo-
17 biscum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum: vos autem cognoscetis eum; quia apud vos manebit, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc 18 19
modicùm: & mundus me jam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo, & vos vivetis. In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos 20
in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea, & servat ea: ille est, qui di- 21
ligit me. Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Dicit ei Judas, non ille Iscariotes; Domine, quid fa- 22
ctum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, & non mundo? Respondit Jesus, 23
& dixit ei; Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, &
ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus: Qui non diligit me, sermones 24
meos non servat. Et sermonem quem audistis, non est meus: sed ejus, qui misit me, Patris.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * قَالَ لَهُ يَسُوعُ أَنَا مَعَكُمْ كُلَّ هٰذَا ٱلزَّمَانِ وَلَمْ تَعْرِفِنِي يَا فِيلُبُّسُ * مَنْ رَآنِي فَقَدْ رَأَى ٱلْآبَ فَكَيْفَ
10 تَقُولُ أَنْتَ أَرِنَا ٱلْآبَ * أَمَا تُؤْمِنُ أَنِّي فِي ٱلْآبِ وَٱلْآبَ فِيَّ * وَهٰذَا ٱلْكَلَامُ ٱلَّذِي أَقُولُهُ لَكُمْ لَيْسَ هُوَ مِنِّي
11 دَاتِي وَحْدِي بَلْ ٱلْآبُ ٱلْحَالُّ فِيَّ هُوَ يَفْعَلُ هٰذِهِ ٱلْأَفْعَالَ * آمِنُوا بِي أَنِّي أَنَا فِي ٱلْآبِ وَٱلْآبُ فِيَّ * وَإِلَّا
12 فَآمِنُوا بِي مِنْ أَجْلِ ٱلْأَعْمَالِ * آمِينَ آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ مَنْ يُؤْمِنُ بِي يَعْمَلُ ٱلْأَعْمَالَ ٱلَّتِي أَعْمَلُهَا
13 وَأَفْضَلَ مِنْهَا يَصْنَعُ لِأَنِّي مَاضٍ إِلَى ٱلْآبِ * وَكُلُّ شَيْءٍ تَسْأَلُونَ بِٱسْمِي أَصْنَعُهُ لَكُمْ لِيَتَمَجَّدَ ٱلْآبُ
14 بِٱلِٱبْنِ * وَإِنْ سَأَلْتُمُونِي بِٱسْمِي أَفْعَلُ لَكُمْ مَا تُرِيدُونَهُ * إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونِي فَٱحْفَظُوا وَصَايَايَ *
15 * وَأَنَا أَسْأَلُ أَبِي فَيُعْطِيكُمْ مُسَلِّيًا آخَرَ لِيَثْبُتَ مَعَكُمْ إِلَى ٱلْأَبَدِ * رُوحَ ٱلْحَقِّ ٱلَّذِي لَنْ يَقْبَلَ
16 ٱلْعَالَمُ أَنْ يَقْبَلُوهُ * لِأَنَّهُمْ لَمْ يَرَوْهُ وَلَمْ يَعْرِفُوهُ * وَأَنْتُمْ تَعْرِفُونَهُ لِأَنَّهُ مَعَكُمْ وَهُوَ ثَابِتٌ فِيكُمْ *
17 * لَسْتُ أَدَعُكُمْ أَيْتَامًا لِأَنِّي سَوْفَ أَجِيءُ عَنْ قَلِيلٍ * وَٱلْعَالَمُ لَيْسَ يَرَانِي وَأَنْتُمْ تَرَوْنَنِي لِأَنِّي حَيٌّ
18 وَأَنْتُمْ تَحْيَوْنَ * فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ تَعْلَمُونَ أَنَّكُمْ أَنِّي فِي أَبِي وَأَنْتُمْ فِيَّ وَأَنَا فِيكُمْ * مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ
19 وَصَايَايَ وَحَفِظَهَا ذَاكَ هُوَ ٱلَّذِي يُحِبُّنِي * وَٱلَّذِي يُحِبُّنِي يُحِبُّهُ أَبِي وَأَنَا أُحِبُّهُ وَأُظْهِرُ لَهُ ذَاتِي *
20 * قَالَ لَهُ يَهُوذَا وَلَيْسَ ٱلْإِسْخَرْيُوطِيَّ يَا سَيِّدُ مَا مَعْنَى قَوْلِكَ أَنَّكَ مُزْمِعٌ بِأَنْ تُظْهِرَ ذَاتَكَ لَنَا لَا لِلْعَالَمِ
21 * أَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا مَنْ يُحِبُّنِي يَحْفَظْ كَلَامِي وَأَبِي يُحِبُّهُ وَإِلَيْهِ نَأْتِي وَعِنْدَهُ نَجْعَلُ ٱلْمَنْزِلَ * وَمَنْ
22 لَمْ يَحْفَظْ قَوْلِي لَمْ يُحِبَّنِي * وَٱلْكَلِمَةُ ٱلَّتِي تَسْمَعُونَهَا لَيْسَتْ لِي بَلْ لِلْآبِ ٱلَّذِي أَرْسَلَنِي *

Dixit ei Jesus; Ego vobiscum sui toto hoc tempore, & non cognovistis me, Philippe? Qui videt me, jam vidit Patrem: & quomodo dicis tu, Ostende nobis Patrem? An non credis quòd ego sim in Patre meo, & Pater meus in me: Et hic sermo, quem dico vobis, non sit à me solo: sed Pater meus in me inhabitans, ipse operetur hæc opera? Credite in me, quia ego sum in Patre meo, & Pater meus in me. Vel certè credite in me propter opera. Amen, amen dico vobis, quòd qui credit in me, faciet opera quæ ego facio, & præstantiora iis faciet, quia vado ad Patrem. Et quamcunq; rem petetis in nomine meo, faciam vobis; ut glorificetur Pater in Filio. Et si petieritis à me in nomine meo, faciam vobis quicquid volueritis. Et si me amatis, custodite præcepta mea. Et ego rogabo Patrem, dabitque vobis Consolatorem alium, ut perstet vobiscum in æternum: Spiritum veritatis quem neutiquam potest mundus recipere, quia non viderunt eum, neque cognoverunt eum. Vos autem cognoscitis eum, quia manens est vobiscum, & est firmus in vobis. Non relinquam vos orphanos: quoniam venturus sum ad vos paulò post. Et mundus non videbit me, at vos videbitis me: quia ego vivus sum, & vos vivetis. In illo die scietis vos, quòd ego sim in Patre meo, & vos in me, et ego in vobis. Is, penes quem erunt mandata mea, eaque servabit, ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diliget eum Pater meus, & ego diligam eum, & manifestabo illi meipsum. Dixit et Judas, sed non Iscariotes, Domine, quisnam est sensus sermonis tui, quòd sis te manifestaturus nobis, non mundo? Respondit ei Jesus, dicens; Qui diligit me, servabit sermonem meum: & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & apud eum capiemus domicilium. At qui non servat sermonem meum, non diligit me. Et sermo quem auditis, non est meus, sed Patris qui misit me.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ መጠነዝ፡ መዋዕለ፡ሃለውኩ፡ ምስሌክሙ፡ወኢያእመርክ
ውኒ፡ፊልጶስ፡ ዘርአየ፡ኪያየ፡ ርእዮ፡ለአብ:: እሬ፡ እንከ፡ ትብል፡ ለርኢየኒሁ፡ ለአ
ብ፡ ኢተአመንሁ፡ ኵሎ፡ለነ፡ በለብ፡ ወለበ፡ ቢየ:: ነገር፡ ዘለነ፡ ነገርኩክሙ፡ለኵ፡ እ
ምኀቤየ፡ለለየ፡ዘነገርኩ፡ለኢሁ፡ ለበ፡ዘሃሎ፡ ምሰሌየ፡ውእቱ፡ ይገብር፡ግብር:::
10 ተለመኑኒሁ፡ ኵሎ ፡ ለነሂ፡ ምስለ ፡ ለብ ፡ ወለብዚ ፡ ምሰለየ:: እይመለኮ ፡ እመው
11 እቱ፡ ቃል፡ እመግብሩ፡ እሙኒ፡::=፡ ላሜን፡ላሜን፡እብለክሙ፡ዘይኤምን፡ቢየ፡ግ
12 ብረ፡ዘእገብር፡ለነ፡ ውእቱሂ፡ ይገብር፡ ወዘይዌቢ፡ እመኔሁ፡ ይገብር፡ እስመ፡ ለነ፡ለ
13 ሐዋር፡ኀበ፡ለብ::=፡ ወለመቦ፡ዘስለለ፡በሰመየ፡እገብር ፡ሎቱ፡ኵሎ፡ ይሰባሕ፡ለብ፡
14 በወልዱ::=፡ ወዘሰእልክመው:: በስመየ ፡ ለለብ፡ ይገብር ፡ ለክሙ ፡ ኪያሁ::=፡
15 ወእመ፡ታፈቅሩኒ፡ዕቀቡ፡ትእዛዝየ:=፡ ወለነ፡ እስእሉ፡ ለላብ፡ ወይፈኑ፡ ካልእ፡ጰ
16 ራቅሊጦስ፡ወይሁበክሙ፡ኀመ፡ ይኅበር፡ ወየሃሉ፡ መሰሌክሙ፡ ለዓለመ:=፡ መንፈስ፡
17 ጽድቅ፡ ዘኢይክል፡ ኀሢቶ፡ ዓለመ፡ እስመ፡ ኢይርኢዮ፡ ወኢያእመሮ:: ወለነትሙ
18 ሰ፡ታእመርዎ፡እስመ፡ኀቤክሙ፡ይነብር፡ወይሄሉ::=፡ ወኢይትዌከዝክሙ፡ እጐለ፡ ሚ
19 ወታ፡ትኩኑ፡እመጽእ፡ ኀቤክሙ፡::=፡ ወዓዲ፡ሕደጠ፡ወኢይሬኢየኒ፡እንከ፡ዓለመ::
20 ወለነትሙሰ፡ትሬኢዩኒ:: እሰመ፡ለነሂ፡ ሕያው፡ ወለነትሙሂ፡ ሕያዋን፡::=፡ ይእተ፡ለ
21 ሚእ፡ታእመሩ፡ኀመ፡ለነ፡በለብ፡ ወለብ፡ቢየ፡ወለነትሙ፡ቢየ፡ወለነ፡ብኅመ:::=፡ H
22 ቦቱ፡ትእዛዝየ፡ወይዕቅቦን፡ ውእቱ፡ ዘያፈቅረኒ፡ ወለዘ፡ለፈቀረኒ፡ ይፈቅሮ፡ለቢየ፡ወለነ
23 ሂ፡ለፈቅሮ፡ ወለርእዮ፡ርእስየ::=፡ ወይቤሎ፡ይሁዳ፡ለኮ፡ለስቆሮታዊ፡እግዚኦ፡ምን
ተ፡ኮነ፡ዘለነ፡ታርሊ፡ርእሰኽ፡ወእኮ፡ለዓለመ:::=፡ ወለውሠእ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወ
ይቤሎ፡ ዘያፈቅረኒ፡ ይዕቅብ፡ ቃልየ፡ ወያፈቅሮ፡ ለቡዮ ፡ ወንመጽእ፡ ኀቤሁ፡ ወንገብር፡
24 መዕረፈ፡ ወንኀድር፡ ኀቤሁ:::=፡ ወዘኢያፈቅረኒ ፡ ኢይዕቅብ፡ ቃልየ:: ወቃለ፡ ዚአ
የ፡ዘትሰሙዑ፡ኢኮነ፡ዚኣየ፡ዘለእንበለ፡ቃሉ፡ ወእቱ፡ ዘፈነወኒ፡ ለብ፡::=፡

Et dixit ei Dominus Jesus, Quantũ tempus fui vobiscum, & non cognoscitis me? Philippe, qui vidit me, vidit Patrem: quomodo igitur dicis, Ostende nobis Patrem? Nónne credis quòd ego in Patre, & Pater in me? verbum quod ego loquutus sum vobis, non fuit à meipso: quod loquutus sum, ipsius est Patris: qui est mecum, ipse facit opus suum. Creditis quòd ego cum Patre, & Pater mecum? si non ex hoc sermone, ex opere ejus credite mihi. Amen, amen dico vobis; Qui credit in me, opus quod facio ego, ipse faciet, & majus illo faciet: quia ego proficiscor ad Patrem. Si *quis* fuerit qui petierit in nomine meo, faciam illi, ut glorificetur Pater in filio suo. Et quod petieritis in nomine meo Patrem, faciet vobis illud. Et si diligitis me, servate mandata mea. Et ego rogabo Patrem, & mittet alium Paracletum, & dabit vobis, ut maneat & sit vobiscum in æternum: *Nempe* Spiritum veritatis, quem non potest recipere mundus, quia non videt eum, neque scit eum: & vos cognoscitis eum, quia apud vos manet & existit. Et non relinquam vos ut sitis orphani: veniam ad vos. Et adhuc paululùm, & non videbit me amplius mundus, & vos videbitis me: quia ego vivus *sum*, & vos vivi *estis*. Isto die cognoscetis quòd ego in Patre *sum*, & Pater in me; & vos in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea, & servat ea, ipse est qui diligit me: & qui dilexit me, diliget eum Pater meus: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Et dixit ei Judas, non Iscariotes; Domine, quid factum est, quòd nobis manifestabis teipsum, & non mundo? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Qui diligit me, servabit sermonem meum, & diliget eum Pater meus: & veniemus ad eum, & faciemus requiem, & habitabimus apud eum. Et qui non diligit me, non servat sermonem meum: & sermo meus, quem auditis, non est meus, sed sermo ejus qui misit me, Patris.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * در آن روز بدانید که من در پدر هستم * و شما در من † هستید و من با شما هستم * هر
21 که سپارشهاء من پیش او باشد * و نگاه دارد * اوست که مرا دوست دارد * و از پدرم دوست
22 داشته شود * و من اورا دوست دارم * وخودرا بدو بنمایم * * یهودا بدو گفت * نه یهوداي اسخریوطا
23 خداوند چونست که خودرا [بما] مي نمایي ونه بعالم * عیسي جواب داد که هر که مرا دوست †
دارد * سخن من نگاه دارد * و پدرم اورا دوست دارد * ومن پیش او بیاییم * و خلوت گاه پیش او
24 بسازم * * آنکه مرا دوست نمي دارد * سخنهاء مرا نگاه نمي دارد * و این کلمه که شنوید *
از آن من نیست الا از آن پدر که مرا فرستاد *

In illo die scietis, quòd ego in Patre sum, & vos in me estis, & ego vobiscum sum. Apud quemcunque mandata mea sunt, & observat ea, ipse est qui me diligit, & à Patre meo dilectus erit: & ego eum diligam, & meipsum ei ostendam. Judas ei dixit, non Iscariotes; Domine, quomodo est quòd teipsum nobis ostendes, & non mundo? Jesus responsum dedit; Quia omnis qui me diligit, verbum meum observat, et Pater meus eum diligit: & ego ad eum veniam, & secessum apud eum faciam. Ille qui me non diligit, sermones meos non observat: & hoc verbum, quòd audistis, meum non est, sed Patris qui me misit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Hæc locutus sum vobis apud vos manens. 25
Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα
At Paracletus, Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit 26
τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει
omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque dixi vobis. Pacem relinquo vo- 27
πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. Εἰρήνην ἀφίημι ὑ-
bis, pacem meam do vobis: non quomodò mundus dat, ego
μῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ
do vobis. Non turbetur vestrum cor, neque formidet. Audistis 28
δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. Ἠκούσατε
quia ego dixi vobis; Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gaude-
ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχά-
retis utique, quia dixi, Vado ad Patrem: quia Pater meus ma-
ρητε ἄν, (κ) ὅτι εἶπον, Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ (λ) πατήρ μου μείζων
jor me est. Et nunc dixi vobis ante fieri, ut cùm factum fuerit, credatis. 29
μού ἐστι. Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε.
Non jam multa loquar cum vobis: venit enim mundi hujus princeps, & in 30
Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ (μ) κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν
me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, & 31
ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ
sicut mandavit mihi Pater, sic facio: Surgite, eamus hinc.
καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατὴρ, (ν) οὕτω ποιῶ· (ξ) ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. ρλβ

CAP. XV. ιε'.

Ego sum vitis illa vera, & Pater meus agricola est. Omnem palmitem in 1
Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν 2
me non ferentē fructum, tollet eum: & omnem fructum ferentem, purgat eum, ut
ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα
plurem fructum afferat. Jam vos mundi estis ppter sermonē quē locutus sū vobis. Ma- 3
πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μεί- 4
nete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest fructum ferre à semetipso, si non
νατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ
manserit in vite: sic nec vos, si non in me manseritis. Ego sum vitis, 5
μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος,
vos palmites. Manens in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: Quia sine
ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς
me non potestis facere nihil. Si non quis manserit in me, ejectus est foràs sicut
ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἐὰν μή τις (α) μείνῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς 6
palmes, & exsuit: & colligunt eos, & in ignem mittunt: & ar-
τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτὰ, καὶ (β) εἰς πῦρ βάλλουσι· καὶ καίε- ρλγ
dent. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volu- 7
σθε. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλη-
eritis petetis, & fiet vobis. In hoc glorificatus est Pater meus, ut fru- 8
τε (γ) αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρ- ρλδ
ctum plurimum afferatis: & efficiemini mei discipuli.
πὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί.

MS. A. (κ) ὅτι πορεύομαι (λ) πατὴρ μείζων (μ) κόσμου ἄρχων, (ν) οὕτως (ξ) Sectio hîc incipit, Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. Κεφ. ιε'. MS. A. (α) μένῃ (β) εἰς τὸ πῦρ (γ) αἰτήσασθαι,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hæc locutus sum vobiscum, quandiu apud 25
vos sum. Ipse verò Consolator, Spiritus il- 26
le sanctitatis, quem missurus est Pater meus
in nomine meo, ille docebit vos omnia, &
in memoriam reducet vobis quæcunque di-
co vobis. Pacem relinquo vobis, pacem me- 27
am do vobis: non prout dat mundus, ego
do vobis. Ne turbetur cor vestrum, nec ex- 28
paveſcat. Audistis me dixisse vobis; Abeo,
& redeo ad vos. Si diligeretis me, gauderetis me abire ad Patrem meum, quia Pater
meus major me est. Nunc autem ecce dixi 29
vobis priusquàm fiat, ut quum factum fuerit, credatis. Igitur non loquar vobiscum 30
multa: venit enim princeps hujus mundi,
& in me non habet quicquam. Sed ut sciat 31
mundus, me diligere Patrem meum, & prout præcepit mihi Pater meus, similiter facio.
Surgite, abeamus hinc.

CAP. XV.

Ego sum Vitis illa veritatis, & Pater me- 1
us est agricola. Omnem palmitem qui in me 2
fructus non edit, tollit: eum autem qui edit
fructus, purgat, ut fructus plurimos adferat.
Vos jampridem mundi estis propter sermo- 3
nem quem locutus sum vobiscum. Manete in
me, & ego in vobis. Quemadmodum pal- 4
mes non potest edere fructus à semetipso, nisi
permanserit in vite: ita nec vos, nisi permanseritis in me. Ego sum Vitis, & vos palmi- 5
tes: qui permanet in me, & ego in eo, iste
adfert fructus quamplurimos: quoniam sine
me nihil potestis facere. Nisi verò quis in 6
me permanserit, projicitur foràs instar palmitis arescentis, quem colligunt & conjiciunt in ignem ut comburatur. Sed si perman- 7
seritis in me, & sermones mei permanserint
in vobis, quicquid volueritis postulare, fiet
vobis.

Matutinis dominicæ Pentecostes. 37.

In hoc glorificatur Pater, ut fructus multos 8
adferatis: & eritis discipuli mei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hæc vobiscum locutus sum, dum 25
apud vos sum. Posthac autem cùm 26
Paracletum, Spiritum sanctum, Pa-
ter meus in nomine meo miserit, il-
le est qui omnem rem vos docebit, &
ille est qui amplius vobis adji-
cict, & in memoriam vobis re-
ducet omnem rem quam vobis dixi.
Pacem vobis relinquo, & pacem me- 27
am vobis do: non quemadmodum
mundus dant, vobis do. Cor ve-
strum anxium ne sit, neque timeat.
Audivistis quòd vobis dixi; Ibo, 28
& rursus ad vos veniam. Si me di-
ligeretis, lætaremini quòd ego ad Pa-
trem meum abeam: nam Pater me-
us me major est. Et hâc horâ quo- 29
que vobis dixi priusquàm fiat, ut
quo tempore factum fuerit fidem ha-
beatis. Nunc vobis multa nolo di- 30
cere: propterea quòd gubernator
mundi venit, & in me nihil habet.
Sed ut homines sciant, quòd ego 31
Patrem meum diligo, quemadmo-
dum Pater mihi mandavit, ita
facio. Surgite, hinc abeamus.

CAP. XV.

Ego sum vitis vera, & Pater 1
meus est vinitor. Omais palmes qui 2
in me fuerit, & fructum non dede-
rit, eum tollet: illum autem palmi-
tem qui fructum dederit, purgabit,
ut fructus ejus copiosior sit.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XV.

25 26 Hæc locutus sum vobis, apud vos manens. Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quæcunque dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodò mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis; Vado, & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem: quia Pater major me est. Et nunc dixi vobis priùs quàm fiat: ut cùm factum fuerit, credatis. Jam non multa loquar vobiscum: venit enim princeps mundi hujus, & in me non habet quidquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

CAP. XV.

1 EGo sum vitis vera: & Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non 2 ferentem fructum, tollet eum: & omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plùs afferat. Jam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. 3 Manete in me: & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructũ à semetipso, nisi 4 manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites: qui 5 manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit: mittetur foràs sicut palmes, & arescet, & colligent 6 eum, & in ignem mittent, & ardet. Si manseritis in me, & verba mea in vobis man- 7 serint: quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater 8 meus, ut fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * كَلَّمتكُم بِهذا لاَنِّي عِندكُم مقيم * الفَصْل الرَّابِع والثَّلاثُون *
26 * وَاِذَا جَاءَ روح
القُدُس المُعزِّي الَّذِي يُرسِلهُ اَبِي بِاسمِي فهو يُعلِّمكُم كُلَّ شَيء وَيُذكِّركُم كُلَّما قُلتُ لَكُم *
27 * اَلسَّلاَم اَستَودِعكُم سَلاَمِي خَاصَّة اُعطِيكُم * وَلَستُ اُعطِيكُم كَمَا يُعطِي العَالَم * لاَ تَقلَق
28 قُلُوبُكُم وَلاَ يَجزَع * قَد سَمِعتُم اَنِّي قُلتُ لَكُم اَنِّي مَاضٍ وَآتٍ اِلَيكُم * لَو كُنتُم تُحِبُّونِي لَكُنتُم
29 تَفرَحُون بِمَصِيرِي اِلَى الآب فَاِنَّ اَبِي هُو اَعظَم مِنِّي * وَهَا قَد قُلتُ لَكُم قَبلَ اَن يَكُون حَتَّى اِذَا كَانَ
30 يُؤمِنُون * وَلَستُ اُكَلِّمُكُم كَثِيرًا لِاَنَّ رَئِيس العَالَم يَاتِي وَلَيسَ لَهُ فِي شَيء *
31 لَكِن لِيَعلَم العَالَم اَنِّي اُحِبُّ الآب * وَكَمَا اَوصَانِي الآب كَذَلِك اَفعَل * قُومُوا مِن هٰهُنَا نَنطَلِق *

I * اَنَا هُو كَرمَة الكَفِّ وَاَبِي الكَرَّام * فَكُلُّ غُصنٍ فِي لاَ يَاتِي بِثَمَارٍ يَقطَعهُ * وَالَّذِي يَاتِي بِثَمَارٍ
2 يُنَقِّيهِ لِيَاتِي بِثَمَارٍ كَثِيرٍ * وَاَنتُم مِن قَبل اَنقِيَاء * مِن اَجلِ الكَلاَمِ الَّذِي كَلَّمتُكُم بِهِ * فَاثبتُوا
3 4 فِي وَاَنَا فِيكُم * وَكَمَا اَنَّ الغُصن لاَ يَطِيق اَن يَاتِي بِالثِّمَارِ مِن ذَاتِهِ وَحدَهُ اِن لَم يَثبت فِي الكَرمَة
هَكَذَا اَيضًا اَنتُم اِن لَم تَثبتُوا فِي * اَنَا هُو الكَرمَة وَاَنتُم الاَغصَان * مَن يَثبت فِي وَاَنَا فِيهِ فَهُو
5 يَاتِي بِثَمَارٍ كَثِيرٍ * وَبِغَيرِي لَستُم تَقدِرُون اَن تَعمَلُوا شَيئًا * فَاِن لَم يَثبت اَحَدٌ فِي طُرِحَ خَارِجًا
6 مِثل الغُصنِ الَّذِي يَجِف فَيَاخُذُوهُ وَيَطرَحُونَهُ فِي النَّارِ فَيَحتَرِق * فَاِن اَنتُم ثَبتُم فِي وَثَبت
7 كَلاَمِي فِيكُم كَانَ لَكُم كُلَّمَا تُرِيدُونَ * وَهٰذَا يُمَجَّد اَبِي بِاَن تَاتُوا بِثَمَارٍ كَثِيرٍ وَتَكُونُوا تَلاَمِيذِي
8 *

Locutus sum vobis hæc, quia apud vos 25
sum manens. Sectio trigesima quarta.
Sed quum venerit Spiritus sanctus Con- 26
solator, quem mittet Pater meus in no-
mine meo, ipse docebit vos omnem rem,
& in memoriam reducet vobis quicquid
dixi vobis. Pacem demando vobis, pa- 27
cem meam peculiariter do vobis: Non
autem do vobis prout do mundo. Ne tur-
bentur corda vestra, neque formident.
Jam audistis me dixisse vobis, quod ab- 28
iturus sum & rediturus ad vos. Si dili-
geretis me, sanè gauderetis de discessu
meo ad Patrem: quia Pater meus major
me est. Et ecce dixi vobis antequàm fi- 29
at, ut cùm factum fuerit, credatis. Ne- 30
que vero alloquar vos prolixè: quia
princeps mundi veniet, & non habet in
me quicquam. Sed ut sciat mundus quòd 31
ego diligo Patrem: & sicut mandavit
mihi Pater, sic facio. Surgite, hinc eamus.

CAP. XV.

EGo sum vitis vera, & Pater meus 1
vinitor est. Omnem palmitem in me ex- 2
istentem, nec afferentem fructus, abscin-
det: Eum autem qui affert fructus, pur-
gabit, ut afferat fructus copiosos. Et vos 3
ab antiquo mundi estis propter sermonem
quem locutus sum vobis. Perseverate 4
ergò in me, & ego in vobis. Sicut enim
palmes non potest ferre fructus per se so-
lum, nisi permanserit in vite: sic etiam
vos, nisi manseritis in me. Ego sum vi- 5
tis, & vos palmites: qui manet in me, &
ego in eo, ipse afferet fructus multos: nam
sine me non potestis facere quicquam.
Quòd si non manserit quis in me, expel- 6
letur foràs tanquam palmes qui arescit,
& accipiunt illum & proiicient eum in
ignem &, amburetur. Si ergò vos man- 7
seritis in me, & manserit sermo meus in
vobis, fiet vobis quicquid volueritis. Et 8
in hoc glorificabitur Pater meus, ut affe-
ratis fructũ multos, et sitis discipuli mei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25
26 ወዘንተ፡ ነገርኩክሙ፡ እንዘ፡ ሀለውኩ፡ ሎሰቤክሙ።=። ወጸሪቅሊጦስ፡መንፈሰ፡ጽድ
ቅ፡ቅዱስ፡ዘይፈኑ፡ለብ፡ በስምየ፡ ውእቱ፡ ይጤህረክሙ፡ኵሉ፡ወያዜክረክሙ፡ኵሎ፡
27 ዘነገርኩክሙ።።=። ለነ፡ሰላመ፡ለኀድግ፡ለክሙ፡ ሰለመ፡ዚለየ፡እሁበክሙ።። ወለኮ፡
ክሙ፡ይሁብ፡ ዓለመ፡ ዘእሁበክሙ፡ ለነ፡ሊይደንግፅክሙ፡ልብክሙ፡ ወሊትፍርሁ።።=።
28 ሰማዕክሙ፡ዘእቤለክሙ፡ለሐውር፡ ወእሰወጥ፡ወእመጽእ፡ኀቤክሙ።። ሶቤሰ፡ ታፈቅሩ
29 ኒ፡ እመተፈሣሕክሙ፡ እስመ፡ ለሐውር፡ ኀበ፡ለብ፡እስመ፡ውእቱ፡ለብ፡የዓቢየኒ።።=።
30 ወነገርኩክሙ፡ይእዜ፡ዘእንበለ፡ይብጸሕ፡ወይኩን፡ ክመ፡ላመ፡ኮነ፡ትእመኑ።።=። ኢ
ይትናገር፡ እንከ፡ ብዙኅ፡ ሎሰቤክሙ፡ ወይመጽእ፡ መልአኩ፡ ለዝንቱ፡ዓለመ፡ወኢይረ
31 ክብ፡በባዕቤየ፡ወኢመንተ፡።=። ወበሕቱ ፡ ክመ፡ ያእመር፡ ዓለመ፡ ክመ፡ ለፈቅር፡ለ
ለብ፡ወእገብር፡ትእዛዘ።። ተንሥኡ፡ንሖር፡እመዝየ።=።

1 ፲ቱ ለነ፡ውእቱ፡ ዓጸደ፡ወይን፡ዘጽድቅ፡ወለኩየ፡ገባሪሁ።።=። ኵሉ፡ዓጽቅ፡ዘኢይፈሪ፡
2 በለዕቤየ፡ይገመድሞ፡ወይለትትሞ።። ወኵሉ፡ ዘይፈሪ፡ያሥተናጽሕሞ፡ ክመ፡ ብዙኅ፡
3 ፈድፋደ፡ይፍረይ።።=። ወለንትውሰ፡ንጹሐን፡ለንትኩ፡በእንተ፡ቃል፡ዘነገርኩክሙ።።=።
4 [ንበረ] ፡ ቢየ፡ወለነሂ፡ብክሙ።።በክመ፡ዓጽቅ፡ዘኢይክል፡ፈሪየ፡ባሕቲቱ፡እመ፡ለሂሉ፡
5 ወኅሥ፡ጕንደ ፡ ወይኑ።።ክማሁ፡ለንትውሂ፡እመ፡ሊነበርክሙ፡ ቢየ።=። ለነ፡ ወእቱ፡
ዓጸደ፡ ወይኑ ፡ ወለንትኩ ፡ ለዕጹቂሁ፡ ወለቡየ ፡ ገባሪሁ ፡ ዘነበረ፡ ብየ፡ ወለነሂ፡ ቦቱ፡
6 ወእቱ፡ ዘይፈሪ፡ ብዙኅ፡ ወዘእንበሌየሰ፡ለልቦ፡ ዘትክሉ፡ገቢረ፡ ወሊመንተኒ።።=። ወ
ዘለነበረ ፡ ቢየ ፡ ይገይልመ ፡ ወይግድፍመ ፡ ለፍላ፡ ክመ፡ ዓጽቅ፡ ወይየብሰ ፡ ወየሥተጋ
7 ብእመ፡ ወየሠዕይሞ፡ በእሰት።።=። እመ፡ ነበርክሙ፡ ቢየ፡ይነብር፡ ቃልየ፡ኀቤክሙ፡
8 ወሰለኩ፡ዘትፈቅዱ፡ወትነሥኡ።።=። ወበዝንቱ፡ ተሰብሐ፡ ለቡየ፡ክመ፡ብዙኅ፡ፍረ፡
ትፍርዩ፡ወትኩኑ፡ለር ደሊየ ።።=።

Et hoc dixi vobis manens vobiscum. Et Paracletus, Spiritus veritatis sanctus, 25
quem mittet Pater in nomine meo, ille docebit vos omnia, & suggeret vobis 26
omnia quæ dixi vobis. Ego pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis, 27
& non prout dat mundus do vobis ego: non turbetur vobis cor vestrum, ne-
que timeatis. Audivistis quòd dixi vobis; Ibo, & redibo, & veniam ad vos: 28
si diligeretis me, gauderetis, quia vado ad Patrem: quia ille Pater major est
me. Et dixi vobis nunc, antequàm compleatur & fiat: ut quum factum fue- 29
rit, credatis. Non loquar amplius multa vobiscum: & veniet princeps hujus 30
mundi, & non inveniet in me quicquam. Sed ut cognoscat mundus, quòd 31
diligo Patrem, & facio mandata sua. Surgite, abeamus hinc.

CAP. XV.

EGo sum vinea vera, & Pater meus operarius ejus. Omnem palmitem non 1
ferentem fructum in me, abscindet, & tollet: & omnem ferentem fructum, 2
purgabit, ut abundantiùs fructum adferat. Et vos puri estis propter sermo- 3
nem quem loquutus sum vobis. [Manete] in me, & ego in vobis, sicut palmes 4
non potest ferre fructum, nisi fuerit in caudice vitis, sic vos etiam nisi manseritis
in me. Ego sum vinea, & vos palmites, & Pater meus operarius ejus: qui man- 5
sit in me, & ego etiam in eo, ipse est qui feret fructum multum: & absque me
nemo est qui potest facere quicquam. Et qui non mansit in me, amovebunt 6
eum, & ejicient eum foràs, sicut palmitem, & arescet, & colligent eum, & urent
eum in igne. Si manseritis in me, manebit sermo meus apud vos: & rogate 7
quodcunque volueritis, & accipietis. Et in hoc glorificatus est Pater meus, ut 8
multum fructum feratis, & sitis discipuli mei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 * شما از اول پاك بوديد * بهر ان كلمه [كه] با شما كفتم * * درمن استوار باشيد * ومن در شما
انچنانك شاخ از خود ميوه نتواند دادن * تا در درخت انكور استوار نباشد * وشما نيز انچنان
5 اكر درمن استوار نباشيد * منم درخت انكور * وشما شاخهاييد * هر كه درمن استوار باشد *
6 ومن در واوست كه بسيار ميوه دهد * براي انك بي من نتوانيد † چيزي كردن * * اكر كسي درمن
استوار نباشد * بيرون اوكسسته شود * همچون شاخي كه خشك شود اورا بچينند * وبرآتش اندازند *
7 تا بسوزد * * اكر درمن استوار باشيد سخنها من نيز † درشما استوار باشد * وهر چه بخواهيد * وبطلبيد *
8 براي شما بشود * پدر بدين ستوده شود * و ميوه بسيار دهيد * وشاكردان من باشيد *

Vos ab initio mundi estis, propter 3
illum sermonem quem vobis dixi. In 4
me firmi estote, & ego in vobis.
Quemadmodum palmes à semetipso
fructum non potest dare, dum in vi-
te firmus non manserit: & vos
quoque pariter, si in me firmi non fu-
eritis. Ego sum vitis, & vos pal- 5
mites estis. Quicunque in me firmus
fuerit, et ego in illo, ipse est qui fru-
ctum multum dabit: eo quòd sine me,
non potestis quicquam facere. Si quis 6
in me firmus non fuerit, foràs ipse
evelletur: ac tanquam palmitem,
qui exaruerit, eum colligent, & in
ignem conjicient ut exuratur. Si in 7
me firmi fueritis, verba mea etiam
in vobis firma erunt: & quicquid
volueritis, & petieritis, vobis fiet.
Pater in hoc glorificabitur, & fru- 8
ctum plurimum dabitis, ac discipu-
li mei eritis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos: Manete in dilectione mea:
9 Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.
Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego
10 Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς
præcepta Patris mei servavi, & maneo ejus in dilectione. Hæc locutus
11 ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάλη-
sum vobis, ut gaudium meum in vobis *maneat*, & gaudium vestrum impleatur.
κα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν (ε) ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.
Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicèm, sicut dilexi vos. Ma-
12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. Μείζο-
jorem hanc dilectionem nemo habet, ut quis animam suam ponat pro amicis
ρλε ζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων
suis. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Non
14 αὐτοῦ. Ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. Οὐκέτι
15 ampliùs vos *dico* servos, quia servus nescit quid faciat ejus dominus. Vos autè dixi
λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα
amicos, quia omnia quæcunqs audivi à Patre meo, nota feci vobis. Non
16 φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ
vos me elegistis, sed ego elegi vos: & posui vos, ut *vos* abeatis, &
ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, (η) καὶ
fructum afferatis, & fructus vester maneat: ut quodcunque petieritis Patrem in
ρλζ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ, τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ
ρλη ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.
Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis *odit*. Si
Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. Εἰ
de mundo fuissetis, mundus *proprium amaret*: quia verò de mun-
ὐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ οὐκ τοῦ κό-
do non estis, sed ego elegi vos de mundo, *propter hoc* odit
σμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ
ρλθ vos mundus. Mementote sermonis quem ego dixi vobis; Non est ser-
γ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦ-
γμ vus major domino suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur: Si
α λος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν
sermonem meum servaverunt, & vestrum servabunt. Sed hæc o-
γμα λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα πάν-
α mnia facient vobis propter nomen meum, quia nesciunt *mittentem* me.
ρμβ τα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.
γ Si non venissem & locutus fuissem eis, peccatum non haberent: nunc autem ex-
γμγ Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχον. νῦν δὲ πρό-
cusationem non habent de peccato suo. *Me odio habens*, & Pa-
φασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πα-
γμδ trem meum odit.
ε τέρα μου μισεῖ.

MS. A. (δ) ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τήρησητε, (ε) ὑμῖν ᾖ, καὶ (ζ) λέγω ὑμᾶς (η) καὶ πολὺν καρπὸν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Prout dilexit me Pater meus, ego quoquè dilexi vos: permanete in charitate mea. Si præcepta mea custodieritis, manebitis in mei ipsius dilectione, quemadmodum ego custodivi præcepta Patris mei, & permaneo in dilectione ejus. Hæc locutus sum vobiscum, ut gaudium meum sit in vobis, & impleatur gaudium vestrum. Hoc est præceptum meum, ut diligatis alius alium, prout ego dilexi vos. Charitas major ista nulla est, quâ quis animam suam ponat pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quicquid præcipio vobis. Non ampliùs vocaturus sum vos servos, quandoquidem servus nescit quid faciat herus ipsius: amicos autem meos vocavi vos; quoniam quicquid audivi à Patre meo, notum feci vobis. Non vos elegistis me, sed ego ipse elegi vos, atque posui vos: ut & vos abeuntes afferatis fructus, & fructus vestri permaneant: ut quicquid rogaveritis Patrem meum in nomine meo, det vobis. Hæc præcipio vobis, ut diligatis alius alium. Quòd si mundus oderit vos, scitote quòd prius quàm vos, me odio habuerit. At si ex mundo fuissetis, mundus quod suum est amaret: sed non estis ex mundo; ego enim elegi vos ex mundo, propterea odit vos mundus. Mementote sermonis quem ego dixi vobis, Non est servus major hero suo. Si me infectati sunt, & vos infectabuntur: quòd si sermonem meum servârunt, vestrum quoque servabunt. Sed hæc omnia agent in vos propter nomen meum, quippe qui non noverint eum qui misit me. Nisi ego veniissem & allocutus essem eos, non haberent peccatum: nunc autem nullus est ipsis prætextus pro peccatis suis. Is qui me odit, & Patrem meum odit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quemadmodum Pater meus me dilexit, ego etiam vos dilexi: in dilectione mea permanete. Quemadmodum ego mandatum Patris mei servavi, vos etiam mandatum meum servate: & in amore meo firmi estote, quemadmodum ego in amore Patris firmus sum. Hæc vobiscum locutus sum, ut gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est mandatum meum, ut unus alium diligatis quemadmodum ego vos dilexi. Hâc major dilectio non est, ut homo vitam suam pro amicis suis det. Vos amici mei estis, si feceritis omnia quæ vobis mando. Ab hac hora vos servos non voco; quia servus nescit quid dominus ejus facit: jam vos amicos meos vocavi, eò quòd quicquid à Patre meo audivi, vobis tradidi. Non vos me elegistis, sed ego vos elegi, & vos in opus induxi, ut vos etiam abeatis, & fructum feratis, & fructus vestri in æternum maneant: ut quicquid à Patre meo in nomine meo petieritis, vobis det. Hæc vobis mando, ut unus alium diligatis. Et si homines vos odio habent, scitote quòd vobis priorem me odio habuerunt.

Versio VULGATA LATINA.

9 Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si præcepta
10 mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei præcepta ser-
11 vavi, & maneo in ejus dilectione. Hæc locutus sum vobis, ut gaudium meum in
12 vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est præceptum meum, ut diligatis
13 invicèm, sicut dilexi vos. Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam
14 ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vo-
15 bis. Jam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus ejus. Vos autem dixi amicos; quia omnia quæcunque audivi à Patre meo, nota feci vobis.
16 Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, & posui vos ut eatis, & fructum afferatis; & fructus vester maneat: ut quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, det vo- 17
bis. Hæc mando vobis, ut diligatis invicém. Si mundus vos odit, scitote quia 18
me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat di- 19
ligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit
vos mundus. Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis; Non est servus ma- 20
jor dño suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur: si sermoné meũ servaverunt,
et vestrũ servabunt. Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meũ: quia nesciunt 21
eum, qui misit me. Si non venissé, et locut' fuissem eis, peccatũ non haberent: nunc 22
autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me odit: & Patré meum odit. 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

كَمَا اَحَبَّنِي اَبِي كَذٰلِكَ اَحْبَبْتُكُمْ * اُثْبُتُوا فِي مَحَبَّتِي * فَاِنْ حَفِظْتُمْ وَصَايَايَ تَثْبُتُونَ فِي مَحَبَّتِي * 9 10
كَمَا اَنِّي حَفِظْتُ وَصَايَا اَبِي وَاَنَا ثَابِتٌ فِي مَحَبَّتِهِ * كَلَّمْتُكُمْ بِهٰذَا لِيَكُونَ فَرَحِي فِيكُمْ وَيَتِمَّ فَرَحُكُمْ * 11
هٰذِهِ وَصِيَّتِي اَنْ تُحِبُّوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا كَمَا اَحْبَبْتُكُمْ * مَا مِنْ حُبٍّ اَعْظَمَ مِنْ هٰذَا اَنْ يَبْذِلَ 12 13
اَلْاِنْسَانُ نَفْسَهُ عَنْ اَحِبَّائِهِ * وَاَنْتُمْ اَحِبَّائِي اِنْ عَمِلْتُمْ كُلَّمَا اَوْصَيْتُكُمْ بِهِ * وَلَسْتُ اُسَمِّيكُمُ الْآنَ 14 15
عَبِيدًا لِاَنَّ الْعَبْدَ لَا يَعْلَمُ مَا يَصْنَعُ سَيِّدُهُ * لٰكِنِّي سَمَّيْتُكُمْ اَحِبَّائِي لِاَنِّي اَعْلَمْتُكُمْ بِكُلِّ مَا
سَمِعْتُ مِنْ اَبِي * لَيْسَ اَنْتُمْ اخْتَرْتُمُونِي بَلْ اَنَا اخْتَرْتُكُمْ * وَاَقَمْتُكُمْ تَنْطَلِقُونَ لِتَاْتُوا بِثَمَرٍ 16
وَيَدُومَ ثَمَرُكُمْ * لِكَيْ يُعْطِيَكُمْ اَبِي كُلَّمَا تَسْاَلُونَهُ بِاسْمِي * اِنَّمَا اَوْصَيْتُكُمْ بِهٰذَا لِكَيْ يُحِبَّ 17
بَعْضُكُمْ بَعْضًا * اِنْ كَانَ الْعَالَمُ يُبْغِضُكُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّهُ قَدْ اَبْغَضَنِي قَبْلَكُمْ * لَوْ كُنْتُمْ مِنَ 18 19
الْعَالَمِ لَكَانَ الْعَالَمُ يُحِبُّ مَنْ هُوَ مِنْهُ * لٰكِنَّكُمْ لَسْتُمْ مِنَ الْعَالَمِ بَلِ اخْتَرْتُكُمْ مِنَ الْعَالَمِ * مِنْ
اَجْلِ هٰذَا يُبْغِضُكُمُ الْعَالَمُ * اُذْكُرُوا الْكَلَامَ الَّذِي قُلْتُهُ اَنَا لَكُمْ مَا مِنْ عَبْدٍ اَعْظَمَ مِنْ 20
سَيِّدِهِ * اِنْ كَانُوا طَرَدُونِي فَسَوْفَ يَطْرُدُونَكُمْ اَيْضًا * وَاِنْ كَانُوا حَفِظُوا قَوْلِي فَسَوْفَ يَحْفَظُونَ
قَوْلَكُمْ اَيْضًا * لٰكِنَّهُمْ اِنَّمَا يَفْعَلُونَ هٰذَا كُلَّهُ بِكُمْ مِنْ اَجْلِ اسْمِي * لِاَنَّهُمْ لَا يَعْرِفُونَ مَنْ 21
اَرْسَلَنِي * لَوْ لَمْ اَتِ وَاُكَلِّمْهُمْ لَمْ تَكُنْ لَهُمْ خَطِيَّةٌ * وَالْاٰنَ فَلَيْسَ لَهُمْ حُجَّةٌ فِي خَطِيَّتِهِمْ * مَنْ 22 23
يُبْغِضُنِي يُبْغِضُ اَبِي اَيْضًا *

Sicut dilexit me Pater meus, ita dilexi 9
vos. Manete in dilectione mea. Et qui- 10
dem si servaveritis mandata mea, mane-
bitis in dilectione mea: sicut ego serva-
vi mandata Patris mei, & ego constans
sum in dilectione ipsius. Locutus sum 11
vobis hoc, ut sit gaudium meum in vo-
bis, & impleatur gaudium vestrum. Hoc 12
est præceptum meum, ut diligat alter ve-
strî alterum, sicut dilexi vos. Non est 13
dilectio major hâc, ut permutet quis ani-
mam suam pro amicis suis. Et vos ami- 14
ci mei estis, si feceritis quæcunque præ-
cepi vobis. Et non vocabo vos modò ser- 15
vos, quia servus ignorat quid faciat
dominus ejus: Sed vocavi vos amicos
meos, quia nota feci vobis quæcunque
audivi à Patre meo. Non vos elegistis 16
me, sed ego elegi vos, & suo vos abire ut
afferatis fructus, & permaneant fructus
vestri: ut det vobis Pater meus quic- 17
quid petieritis ab eo in nomine meo. Ve-
rùm præcepi vobis hoc, ut diligat alter
vestrî alterum. Si mundus odit vos, sci- 18
tote quòd odio me habuit priusquàm vos.
Si essetis de mundo, certè mundus dili 19
geret eos qui ex ipso sunt; vos autem
non estis ex mundo, imò elegi vos ex
mundo: propterea odit vos mundus. Me- 20
mentote sermonis quem dixi ego vobis,
Non est servus major domino suo. Si per-
secuti sunt me, profectò persequentur vos
etiam: & si servaverunt sermonem meum,
profectò servabunt sermonem vestrum et-
iam. Verùm facient hæc omnia vobis, 21
propter nomen meum: quia non agnoscunt
eum qui misit me. Si non venissem, & 22
allocutus fuissem eos, non esset eis pec-
catum: at nunc non est eis excusatio
pro peccato suo. Qui odit me, odit 23
Patrem meum etiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 በእመ:አፍቀረኒ:አብ:እንሂ:አፈቀረክሙ:ሃልው:በፍቅርየ::=:እመ:ታፈቅሩኒ:ዕቀቡ:
10 ትእዛዝየ:በእመ:እነ:ዐቀብኩ:ኵሉ : ትለዛዘ:ለለቡየ:ወእሄሉ:በፍቅሩ::=:ወነገር
11 ኩክሙ: ዘንተ: እመ: ይሄሉ : ፍቅርየ : ኀቡክሙ : እመ : ፍጹመ : ይኩን : ፍሠሐክ
12 ሙ::=: ወዘንተ: አዘዝኩሙ: እመ: ትትፋቀሩ: በቤናቲክሙ: በእመ: አፍቀርኩክ
13 ሙ::=: ዘይዓቢ: እመኃ : ፍቅረ : አልቦ: እመ : ዘቦ : ዘይጫኩ : ነፍሶ: ህየተ: ቤ
14 ዛ: አዕርክቲሁ::=: ለንትሙኬ : አዕርክቲየ : ለንትሙ : እመ : ገበርክሙ: ዘለዘ
15 ዝኩክሙ::=: ሊይብለክሙ: እንከ: ለግብር ትየ: እስመ: ገብርሰ : ሊያለመር : ዘ
ይረሲዮ : እግዚሉ : ወለክሙሰ : ላዕርክቲየ : እቤለክሙ : እሰመ : ኵሉ : ዘሰማ
16 ዕኩ : በኀበ : ለቡየ : ነገርኩክሙ::=: እኮ : ለንትሙ : ዘኀረይክሙኒ : ለነ : ኅረ
ይኩክሙ: ወሄመኩክሙ: እመ: ትሑረ: ወፍሬ: ትፍረዩ: ዘይነብር: ፍሬ:: እመ:ዮሃ
17 ብክሙ : አብ : ዘሰላልክመወ : በእመየ:=: ዘንተ : እሌዝዘክሙ : እመ : ትት
18 ፊቀሩ : በቤናቲክሙ::=: እመሂ : ጸልእክሙ : ዓለመ : ለእመረ : እመ:ኪያየ:
19 ቀደመ : ጸሊእ::=: ሶበሁ : እመዓለመ : ለንትሙ : እመለፍቀረክሙ : ዓለመ:
ዚለሁ : ወእሙ : ሊኮንክሙ : እመዓለመ : ወለነ : ኅረይኩክሙ: እመዓለመ : በእ
20 ንተዝ : ይጸልእክሙ : ዓለመ::=: ተዘከሩ : ቃልየ : ዘእቤለክሙ : ለልቦ : ገብር:
ዘይዓቢ : እመእግዚሉ:: ዘኪያየ : ሰደዱ : ኪያክሙኒ : ይሰድዱ:: ሶበሰ : ቃልየ :
21 ዓቀቡ : ቃልክሙኒ : እመዓቀቡ::=: ወባሕቱ : ዘንተ: ኵሎ : ይገብሩ::
22 በለዕሊክሙ : በእንተ : ስመየ : እስመ : ሊያለመርወ : ለዘ : ፈነወኒ::=: ወሶበ :
ኢመጸእኩ : ወሊነገርክሙው : እመድኅኑ : እመጌጋዮሙ:: ወይእዜሰ : ለልቦ
23 ሙ : ሎክንያተ : በእንተ : ጌጋዮሙ::=: ዘጸልእ : ኪያየ : ጸልኦ : ለአቡ
የ::=:

Sicut dilexit me Pater, ego etiam diligo vos: estote in dilectione mea. 9
Si dilexeritis me, servate mandata mea: sicut ego servavi omnia mandata patris 10
mei, & sum in dilectione ejus. Et loquutus sum vobis hoc, ut sit dilectio 11
mea apud vos, ut plena fiat lætitia vestra. Et hoc præcepi vobis ut diligatis 12
vos invicèm, sicut dilexi vos. Majorem hâc dilectionem nemo habet, ut 13
quis sit qui tradat animam suam pro redemptione amicorum suorum. Vos 14
igitur amici mei estis, si feceritis quæ mandavi vobis. Non dicam vobis 15
ampliùs, Servi mei, quia servus nescit quid facit dominus ejus: sed vos ami-
cos meos dixi, quia omnia quæ audivi apud patrem meum, dixi vobis.
Non vos *estis* qui elegistis me: ego elegi vos, & constitui vos, ut eatis, & 16
fructum feratis, permanentem fructum: ut det vobis Pater, quæcunque pe-
tieritis in nomine meo. Hoc præcepi vobis ut diligatis vos invicém. 17
Si odit vos mundus, scitote quòd me priùs odio habuit. Si ex mundo es- 18
setis, tunc diligeret mundus *quod* suum *est*: & quoniam non fuistis ex mundo,
& ego elegi vos ex mundo, propterea odit vos mundus. Mementote sermo- 19
nis mei quem dixi vobis, Non est servus qui major est domino suo: qui 20
me persequuti sunt, vos persequentur: si sermonem meum servaverunt,
utique sermonem vestrum servarent. Sed hoc totum facient vobis propter 21
nomen meum, quia nesciunt eum qui misit me. Et si non venissem, & 22
non loquutus essem iis, tunc liberi essent à peccatis suis: & nunc non ha-
bent excusationem pro peccatis eorum. Qui odit me, odit Patrem 23
meum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اگر از دنيا مي بوديد * دنيا شمارا دوست مي داشت * ليكن از دنيا نيستيد * منم كه 19
شمارا از دنيا گزيدم * براي اين دنيا شمارا دشمن دارند * بياد اوريد كلمه كه با شما 20
گفتم * نيست بنك بزرگتر از خداوند خود * اگر مرا رانده اند شمارا نيز برانند * واگر سخنها مرا
نگه داشتند * سخنهاء شما نيز نگه دارند * ليكن اين همه بشما بكنند * براي نام 21
من * كه نداستند انرا كه مرا فرستاد * واگر نمي آمدم * وبا ايشان سخن نمي گفتم * 22
ايشانرا گناه نمي بود * اكنون بر گناه خود پوزش ندارند * هر كه با من دشمنست با پدر 23
من نيز دشمن است *

Si de mundo essetis, mundus vos 19
amaret: sed de mundo non estis:
ego sum qui vos ex mundo elegi, id-
eo homines mundi vos odio ha-
bent. In memoriam reducite sermo- 20
nem quem vobis dixi; Non est ser-
vus major domino suo: si me perse-
quuti sunt, vos etiam persequentur;
& si verba mea servârunt, verba
vestra etiam servabunt. Sed hæc 21
omnia vobis facient propter nomen
meum: quia non noverunt eum qui
me misit. Et si non venissem, & 22
cum eis non locutus essem, eis pec-
catum non esset: nunc autem de
peccato suo excusationem non ha-
bent. Quicunque mecum inimicus 23
est, cum Patre meo etiam inimi-
cus est.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non ha-
24 Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος (ϑ) πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶ-
berent. Nunc autem & viderunt, & oderunt & me & Patrem meum. Sed,
χον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. Ἀλλ
ut adimpleatur sermo scriptus in lege eorum; Quia oderunt me gra-
ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, Ὅτι ἐμίσησάν με δωρε-
tis. Cùm autem venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre,
26 ἀν. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, ΙΖ'
(Spiritum veritatis, qui à Patre procedit,) ille testabitur de
(τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται,) ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ
me. Et vos autem testabimini, quia ab initio cum me estis.
27 ἐμοῦ. Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

CAP. XVI. ις'.

1 THæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini. Absque synagogis facient
2 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν
vos: sed venit hora, ut omnis interficiens vos, existimet cultum adferre
ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν
Deo. Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem,
3 (α) τῷ Θεῷ. Καὶ ταῦτα (β) ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα,
neque me. Sed hæc locutus sum vobis, ut cùm venerit hora, re-
4 οὐδὲ ἐμέ. Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ (γ) ὥρα, μνη-

MS. A. (ϑ) ἐποίησεν, Κεφ. ις'. MS. A. (α) τῷ Κυείῳ. (β) ποιήσουσιν, ὅτι (γ) ὥρα αὐτῶν, μνημονεύητε αὐτῶν, (δ) ὑπάγεις; Ὅτι (ε) ἐὰν δὲ ἐγὼ μὴ

ζμζ
5 miniscamini eorum, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ex initio non di-
μνημόνητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶ-
xi, quia cum vobis eram. Nunc autem vado ad mittentem me: &
πον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ
nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locu-
οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ (δ) ὑπάγεις; Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελά-
tus sum vobis, tristitia implevit vestrum cor. Sed ego ve-
ληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀ-
ritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: Si enim non ab-
λήθειαν λέγω ὑμῖν· Συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· (ε) ἐὰν γὰρ μὴ ἀπ-
iero, Paracletus non veniet ad vos: Si autem abiero, mittam
έλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω
eum ad vos. Et veniens ille arguet mundum de peccato,
αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας,
& de justitia, & de judicio. De peccato quidem, quia non cre-
καὶ περὶ δικαιοσύνης, καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύ-
dunt in me. De justitia verò, quia ad Patrem meum vado, &
ουσιν εἰς ἐμέ. Περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ
non amplius videbitis me. De autem judicio, quia princeps mundi hujus
οὐκέτι θεωρεῖτέ με. Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου
judicatus est. Adhuc multa habeo dicere vobis, sed non potestis portare modò.
κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 Quòd si opera non fecissem coram eis, quæ nemo alius fecit, non haberent peccatum: nunc autem & viderunt, & oderunt & me & Patrem meum. Ut impleatur sermo il- 25
le qui scriptus est in Lege ipsorum; Oderunt me gratis. Quum autem venerit Con- 26
solator ille, quem ego missurus sum vobis à Patre meo, Spiritus ille veritatis qui à Patre meo prodit, ipse testabitur de me. Sed & vos testamini, quippe qui à princi-
pio mecum sitis.

CAP. XVI.

1 Hæc locutus sum vobiscum, ne offenda- 1
mini. Ejicient enim vos ex synagogis suis, 2
venietque hora quum quisquis interficiet vos, putabit oblationem se offerre Deo. Hæc autem faciunt, quoniam non nôrunt 3
neque Patrem meum, neque me.

Ad oblationem Pentecostes. 38.

4 Hæc locutus sum vobiscum, ut quum vene- 4
rit tempus eorum, revocetis in memoriam, quòd ego ea dixerim vobis: hæc autem à principio non dixi vobis, quia vobiscum eram. Nunc autem vado ad eum qui misit 5
me, & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Hæc enim dixi vobis, & venit ægri- 6
tudo, implevitque corda vestra. Sed ego ve- 7
ritatem dico vobis, Satius vobis fuerit ut ego abeam: nisi enim abiero, Consola-
tor ille non veniet ad vos: sin autem abiero, mittam eum ad vos. Et quum venerit, 8
ipse arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio. De peccato quidem, 9
quia non credunt in me. De justitia autem, 10
quia ad Patrem vado, nec ampliùs videbitis me. De judicio verò, quia princeps 11
mundi hujus judicatus est. Adhuc multa mihi sunt vobis dicenda, sed non potestis 12
capere nunc.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * واگر کردارها برابر چشم ایشان نمي کردم * کاري که از دست کس برنیاید * Et si opera coram oculis eorum non
ایشانرا گناه نمي بود * اکنون دیدند و مرا و پدرمرا دشمن داشتند * * تا کلمه تمام 25
سود که در ناموس ایشان نبشته شد * که بي بهانه مرا دشمن داشتید * * تا وقتي که 26
فارقلیط بیاید * ومن اورا ازپیش پدرم بفرستم * جان حقیقي که ازپیش پدرم نزول
کرده است * و اوست که بر من گواهي دهد * * شما نیز گواه باشید * که از 27

اغاز با منید سي یك اگاه کردن مسیح شهید شدن حواریون را

1 * دگر بار مسیح گفت * اینها بشما گفتم که پریشان نشوید * * و شمارا ازمیان جماعت
2 بدر کنند * وقتي بیاید که هر که شمارا کشد * پندارد * براي خدا قربان کرده است *
3 اینها بکنند براي انك نشناختند نه پدررا ونه مرا * * سخنهایي که با شما گفتم * بیاید وقتي
4 که بیاد اورید آنچ با شما گفتم * ازقدیم اینها با شما نگفتم * براي انك با شما بودم * * اکنون
5 مي روم پیش انك مرا فرستاد * و کسي از شما مرا نپرسد * که بکجا مي روي *

Et si opera coram oculis eorum non 24
fecissem, opus quale à manu cujus-
quam non provenit, illis peccatum
non esset: nunc autem *viderunt, &*
me & Patrem meum odio habue-
runt. ut sermo compleatur, qui in 25
Lege eorum scriptum est; nempe, Si-
ne causa me odio habuistis. ut quo 26
tempore Paracletus venerit, & ego
eum à Patre meo misero, Spiritus
veritatis qui à Patre meo descendit,
(ipse enim est qui de me testimo-
nium dat) Vos etiam testes sitis, 27
quia ab initio mecum estis.

XXXI Indicat Christus Marty-
res fore Apostolos.

CAP. XVI.

1 *Iterum Christus dixit; Hæc vobis di-* 1
xi, ut anxii non sitis. Et vos è me- 2
dio cœtûs ejicient: imo *tempus ve-*
niet, ut quicunque vos interfecerit,
arbitretur se Deo oblationem feci-
sse. Hæc autem *facient, propterea* 3
quòd non noverunt nec Patrem me-
um, nec me. Verba quæ vobiscum 4
locutus sum, veniet tempus quo in
memoriam reducetis, quòd vobis lo-
cutus sum. Ab initio hæc vobis non
dixi, eò quòd vobiscum eram. Nunc 5
abeo ad eum qui me misit, & nemo
ex vobis me interrogat, Quò vadis?

Versio VULGATA LATINA.

24 Si opera non feciſſem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc
25 autem & viderunt, & oderunt & me, & Patrem meum. Sed ut adimpleatur
26 ſermo, qui in lege eorum ſcriptus eſt; Quia odio habuerunt me gratis. Cùm
autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis
27 qui à Patre procedit, ille teſtimonium perhibebit de me: Et vos teſtimonium perhibebitis, quia ab initio mecum eſtis.

CAP. XVI.

1 2 Hæc locutus ſum vobis, ut non ſcandalizemini. Abſque ſynagogis facient vos:
ſed venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur obſequium ſe præſtare Deo.
3 4 Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me. Sed hæc locutus
ſum vobis: ut cùm venerit hora eorum, reminiſcamini quia ego dixi vobis.
Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiſcum eram. Et nunc vado ad eum, 5
qui miſit me: & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locu- 6
tus ſum vobis, triſtitia implevit cor veſtrum. Sed ego veritatem dico vobis: ex- 7
pedit vobis ut ego vadam: ſi enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos:
ſi autem abiero, mittam eum ad vos. Et cùm venerit ille, arguet mundum de 8
peccato, & de juſtitia, & de judicio. De peccato quidem, quia non credide- 9
runt in me: De juſtitia verò, quia ad Patrem vado, & jam non videbitis me: 10
De judicio autem, quia princeps hujus mundi jam judicatus eſt. Adhuc multa 11
habeo vobis dicere: ſed non poteſtis portare modò. 12

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

24 *لَوْ لَمْ أَعْمَلْ فِيهِمْ أَعْمَالًا لَمْ يَعْمَلْهَا آخَرُ لَمْ تَكُنْ لَهُمْ خَطِيَّةٌ* وَالآنَ فَإِنَّهُمْ قَدْ رَأَوْا وَأَبْغَضُونِي
25 مَعَ أَبِي أَيْضًا * لِتَتِمَّ الْكَلِمَةُ الْمَكْتُوبَةُ فِي نَامُوسِهِمْ أَنَّهُمْ أَبْغَضُونِي مَجَّانًا *
* الْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالثَّلَاثُونَ *
26 * إِذَا جَاءَ الْمُعَزِّي الَّذِي أُرْسِلُهُ إِلَيْكُمْ رُوحُ
27 الْحَقِّ الآتِي مِنَ الآبِ فَهُوَ يَشْهَدُ لِي * وَأَنْتُمْ أَيْضًا تَشْهَدُونَ لأَنَّكُمْ مَعِي مُنْذُ الابْتِدَاءِ *
1 * كَلَّمْتُكُمْ بِهَذَا لِكَيْلَا تَشُكُّوا * فَإِنَّهُ سَوْفَ يُخْرِجُونَكُمْ مِنْ جَامِعِهِمْ * لَكِنْ سَاعَةٌ
2 تَأْتِي فِيهَا كُلُّ مَنْ يَقْتُلُكُمْ أَنَّهُ يُقَرِّبُ قُرْبَانًا لِلَّهِ * وَإِنَّمَا يَفْعَلُونَ هَذَا لأَنَّهُمْ لَمْ يَعْرِفُوا الآبَ وَلَا
3 أَنَا * لَكِنْ كَلَّمْتُكُمْ بِهَذَا حَتَّى إِذَا جَاءَتْ سَاعَتُهُمْ تَذْكُرُونَ أَنِّي قُلْتُ لَكُمْ * وَلَمْ أُخْبِرْكُمْ
4 بِهَذَا مِنْ قَبْلُ لأَنِّي مَعَكُمْ * وَالآنَ فَإِنِّي مُنْطَلِقٌ إِلَى مَنْ أَرْسَلَنِي * وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْكُمْ يَسْأَلُنِي
5 إِلَى أَيْنَ أَذْهَبُ * لأَنِّي قُلْتُ لَكُمْ هَذَا وَجَاءَتِ الْكَآبَةُ فَمَلأَتْ قُلُوبَكُمْ * لَكِنِّي أَقُولُ لَكُمُ الْحَقَّ
6 7 أَنَّهُ خَيْرٌ لَكُمْ أَنْ أَنْطَلِقَ * لأَنِّي إِنْ لَمْ أَنْطَلِقْ لَمْ يَأْتِكُمُ الْمُعَزِّي * فَإِذَا انْطَلَقْتُ أُرْسِلُهُ إِلَيْكُمْ *
8 * فَإِذَا جَاءَ ذَاكَ فَهُوَ يُوَبِّخُ الْعَالَمَ عَلَى الْخَطِيَّةِ وَعَلَى الْبِرِّ وَعَلَى الْحُكْمِ * أَمَّا عَلَى الْخَطِيَّةِ
9 10 فَلأَنَّهُمْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِي * وَأَمَّا عَلَى الْبِرِّ فَلأَنِّي مُنْطَلِقٌ إِلَى الآبِ وَلَسْتُمْ تَرَوْنَنِي * وَأَمَّا عَلَى الْحُكْمِ
11 12 فَإِنَّ رَئِيسَ هَذَا الْعَالَمِ يُدَانُ * وَإِنَّ لِي كَلَامًا كَثِيرًا أُرِيدُ أَنْ أَقُولَهُ لَكُمْ لَكِنَّكُمْ لَسْتُمْ
13 تُطِيقُونَ حَمْلَهُ الآنَ *

Si non feciſſem in eis opera, quæ non fecit alius, non eſſet eis peccatum. Nunc autem ipſi quidem jam viderunt, & tamen oderunt me cum Patre meo etiam. Ut finem aſſequatur ſermo ſcriptus in lege eorum, quòd oderunt me gratis. 24 25

Sectio trigeſima quinta.

Cùm venerit Conſolator quem mittam vobis, Spiritum veritatis venientem ex Patre, ipſe atteſtabitur mihi. Et vos etiam teſtabimini, quia vos mecum eſtis ab initio. 26 27

CAP. XVI.

Locutus ſum vobis hoc, ut non ſcandalizemini. Nam futurum eſt ut expellant vos è ſynagogis ſuis. Imò veniet hora in qua arbitrabitur omnis qui interficiet vos, offerre ſe ſacrificium Deo. Et quidem facient hoc, quia non noverunt Patrem, neque me. Sed locutus ſum vobis hoc, ut cùm venerit hora eorum, reminiſcamini me dixiſſe vobis. Et non ſignificavi vobis hoc priùs, quia vobiſcum eram: At nunc perrecturus ſum ad eum qui miſit me: & nemo ex vobis percontatur à me quò vadam, Quia dixi vobis hæc, & venit triſtitia, ac implevit corda veſtra. Sed dico vobis veritatem, quòd melius eſt vobis ut vadam: quia ſi non abiero, non veniet ad vos Conſolator: at quum abiero, certiſſimè mittam eum ad vos. Et cùm venerit ille, ipſe arguet mundum de peccato, & de juſtitia, & de judicio. Et quidem de peccato, quia non crediderunt in me. At verò de juſtitia, quia perrecturus ſum ad Patrem, & non videbitis me. At verò de judicio, quia princeps hujus mundi judicandus eſt. Et quidem ſuppetunt mihi verba multa quæ vellem dicere vobis, ſed non poteſtis portare ea modò. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

24 ሶበ: ኢገበርኩ: ሎሙ: ግብረ: ዘባዕድ: ኢገብር:እመድኅኑ:እመጌጋይ::ወይእዜሰ:
25 ርእዩኂ : ወጸልሑኂ: ኪያየኂ: ወአባየኂ::=> ወባሕቱ: ከመ:ይብጽሕ:ቃለ:ሶሪቶ
ሙ : ዘይቤ : ጸልሑኂ: በእንቲ::=>
በእንተ: ጳራቅሊጦስ::=>
26 ፈመጺእ:ጳራቅሊጦስ:ዘእነ: እፈኑ: ለክሙ:እሙኃበ:አብ:መንፈሰ:ጽድቅ:ዘይወፅእ:
27 እሙኃበ: ላበ: ውእቱ : ሰማዕትየ::=> ወአንትሙኂ: ሰማዕትየ: ከመ: እሙትከት:
1 ሂሎ : መዓልየ::=>
2 12 ወዘንተ:ነገርኩክሙ:ከመ:ኢትስሕቱ: ወኢትዐቀፉ::=>እሙኵሪቦሙ:ያፀፅሉ
ክሙ: ወባሕቱ:ይበጽሕ: ጊዜሁ: ከመ:ኵሉ: ዘይቀትለክሙ: ይከውን: ከመዘ: መሠ
3 ዋዕተ:ያበውኦ: ለእግዚአብሔር ::=> ወዘንተ:ይገብሩ: ላዕቤክሙ: እስመ: ኢያእ
4 መርዎ:ለአብ:ወኢኪያየ::=> ወዘነ: ዘነገርኩክሙ: ከመ:ትዘከርዎ: አመ:በጽሐ:
ጊዜሁ : ከመ : አነ : እቤለክሙ:: ወቀደሙሰ : ኢነገርኩክሙ : ዘንተ : እስመ:
5 ሀለውኩ:መሰለክሙ::=> ወይእዜ: ባሕቱ: አሐውር:ኀቡ: ዘፈነወኒ: ወኢአሐዲሂ:
6 እሙነክሙ:ኢትብሉኒ:አይቴ: ተሐውር ::=> ወባሕቱ: እስመ: ዘንተ: ነገርኩክሙ:
7 ሐዘን:መልአ: ውስተ:ልብክሙ::=> ወአማኒ: ህልው:እብለክሙ: ይኄይሰክሙ:እሐ
ር:አነ: እመ: ኢሖርኩ: አነ: ኢይመጽእ: ጳራቅሊጦስ: ኀቤክሙ: ወእመሰ:ሖርኩ: እ
8 ፈንዎ:ለክሙ: ጳራቅሊጦስ::=> ወመጺኦ: ውእቱ: ይዘልፎ: ለዓለም: በእንተ: ኀ
9 ጢአት: ወበእንተ: ጽድቅ: ወበእንተ: ኵነኔ::=> በእንተ:ኀጢአትስ: እስመ:ኢአመ
10 ኑ:ቢየ::=> ወበእንተ: ጽድቅ:እስመ: ለሐውር: ኀቡ:ለብ:ወኢትሬኢዩኒ:እንከ::=>
11 ወበእንተሰ:ኵነኔ:እስመ: ይትኴነኑ: መልአኩ: ለዝዓለም::=> ወቢየ:ብዙኀ:ነገር:
12 ዘእነግረክሙ : ወባሕቱ : ኢትክሉ : ለዊሮቶ : ይእዜ::=>

Si non feciſſem pro iis opus quod alius non fecit, liberi eſſent à peccato: & 24
nunc viderunt me quidem, & oderunt me etiam: me quidem, & patrem meum
etiam. Sed ut impleretur ſermo legis eorum dicentis; Oderunt me fruſtrà. 25

De Paracleto.

Et quum venerit Paracletus quem ego mittam vobis à Patre, Spiritus veritatis 26
exiens à Patre: ille teſtis meus erit. Et vos teſtes mei *eſtis*, quòd à principio 27
fuit mecum.

CAP. XVI.

Et hoc loquutus ſum vobis, ut non erretis, & non offendamini. E ſynago- 1
gis eorum, exire facient vos: ſed veniet tempus, ut omnis qui interficit vos, 2
erit ſicut ille qui hoſtiam offert Deo. Et hoc facient contra vos, quia non 3
cognoſcunt Patrem neque me. Et hoc *quod* loquutus ſum vobis, ut reminiſca- 4
mini quum venerit tempus ejus, quòd ego dixerim vobis: & priùs non dixi vobis
hoc, quia fui vobiſcum. Nunc autem abeo ad *eum* qui miſit me, & ne unus 5
ex vobis dicet mihi, Quò vadis? Sed quia hoc dixi vobis, triſtitia implevit cor 6
veſtrum. Et verè oportet ut loquar vobis: expedit vobis ut abeam ego: ſi non 7
abiero ego, non veniet Paracletus ad vos: & ſi abiero, mittam vobis Paracle-
tum. Et quum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de juſtitia, & de 8
judicio. De peccato, quia non crediderunt in me. De juſtitia, quia vado 9
ad Patrem, & non videbitis me ampliùs. Et de judicio, quia condemnatus 10
erit princeps hujus mundi. Et habeo multa verba quæ dicam vobis, ſed non 11 12
poteſtis portare nunc.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 7 * [براي انك اينها با شما كفتم اندوه امد ودلها شما پر كرد] * ليكن من
با شما راست مي كويم * كه مي برازد شمارا كه من بروم * سبب انك اكر نروم*
8 فارقليط پيش شما نيايد * واكر بروم اورا پيش شما بفرستم * * وچون بيايد اوست كه
9 عالمرا تشوير دهد * بر كناه وبر راستي * وبر داوري * * وبر كناه انك بر من ايمان
10 نياوردند * * بر راستي كه پيش پدرم مي روم * وديكر مرا نبينيد * * وبرداوري كه
11 12 كدخداي † عالم اوست * * ديكر كفتني بسيار دارم * كه با شما كويم * وشما
نتوانيد همه را پذيرفتن *

Propterea quòd hæc vobis dixi, triſtitia venit, & corda veſtra implevit. Sed ego vobis verum dico, quòd conducit vobis ut ego abeam: eâ de cauſa quòd ſi non abiero, Paracletus ad vos non veniet: ſin autem abiero, eum ad vos mittam. Et cùm venerit, ipſe eſt qui mundo pudorem injiciet, de peccato, & de juſtitia, & de judicio. De peccato quidem, quòd in me fidem non habuerint. De juſtitia, quia ad Patrem meum abeo, & rurſus me non videbitis. De judicio verò, quia gubernator mundi is eſt. Alium ſermonem plurimum habeo, quem vobis dicam: vos autem non poteſtis totum capere. 6 7 8 9 10 11 12

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Cùm autem venerit ille, Spiritus veritatis, *deducet* vos *in* omnem
13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνο, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς (ζ) εἰς πᾶσαν
veritatem: non enim loquetur à semetipso, sed quæcunque audiet loquetur, & ventura
ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα (η) ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα
annuntiabit vobis. Ille me *glorificabit*, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.
14 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
Omnia quæcunq; habet Pater, mea sunt: *propter hoc* dixi; Quia de meo accipiet, &
15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, Ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ
annuntiabit vobis. Modicùm, & non videbitis me: & iterùm modicū, & videbitis me: quia
16 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με, (θ) ὅτι
ego vado ad Patrem. Dixerunt ergò ex discipulis ejus ad invicèm; Quid est
17 ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ὅστι
hoc quod dicit nobis; Modicùm, & non videbitis me: & iterum modicū, & videbitis me? &,
τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; καὶ,
Quia ego vado ad Patrem? Dicebant ergò: Hoc quid est quod dicit, Mo-
18 Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; Ἔλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστιν (κ) ὃ λέγει, Τὸ μι-
dicū? nescimus quid loquitur. Cognovit ergò Jesus quia volebant eum interrogare, &
19 κρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. Ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾷν, καὶ (λ)
dixit eis; De hoc quæritis *cum alii alium*, quia dixi; Modicū, & nō videbitis me: &
εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ
iterum modicū, & videbitis me? Amen, amen dico vobis; Quia flebitis & plorabitis
20 πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε

vos: at mundus gaudebit: vos autem tristabimini: sed tristitia vestra in gaudium fi-
ὑμεῖς· ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε· ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γε-
et. Mulier cùm parit, tristitiā habet, quia venit hora ejus: cùm autem *genuerit*
νήσεται. Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ (μ) γεννήσῃ
puerum, non *amplius* meminit *tribulationis* propter gaudiū, quia *genitus* est homo
τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος
in mundū. Et vos igitur tristitiā quidē nunc habetis, iterum autem videbo vos: &
εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν (ν) ἔχετε, πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ
gaudebit vestrum cor, & gaudium vestrū nemo tollet à vobis. Et in illo
χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ
die me nō *interrogabitis* quicquā. Amen, amen dico vobis; *Quòd quecunque* petieritis
ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, (ξ) Ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε
Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modò nō petistis quicquā in no-
τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. Ἕως ἄρτι οὐκ (ο) ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνό-
mine meo: Petite, & accipietis, ut gaudiū vestrū sit plenum. Hæc in proverbiis
ματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροιμίαις
locutus sum vobis: *sed* venit hora cùm nō *amplius* in proverbiis loquar vobis, sed pa-
λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρ-
lām de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine
ρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς (π) ἀναγγελῶ ὑμῖν. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί
meo petetis: Et non dico vobis, Quia ego rogabo Patrem de vobis:
μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν·

MS. A. (ζ) εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· (η) ἐὰν (θ) ὅτι ὑπάγω (ι) Ὅτι ὑπάγω (κ) τὸ λέγει, (λ) εἶπεν, Περὶ (μ) γεννήσῃ (ν) Ὄψεσθε, (ξ) Ὅτι ἂν (ο) ᾐτήσασθε (π) ἀπαγγελῶ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quum autem venerit Spiritus veritatis, ipſe 13
deducet vos in omnem veritatem: non enim
loquetur ex mente ſuiipſius, ſed quicquid au-
dierit, illud loquetur: & quæ futura ſunt, no-
ta faciet vobis. Ipſe glorificabit me, quippe 14
qui de meo accipiet: & renuntiabit vobis.
Quicquid habet Pater meus, meum eſt: pro- 15
pterea dixi vobis, Ex meo accipiet, & re-
nuntiabit vobis.

Veſpere dominicæ III. poſt Reſurrectionē. 39.

Pauliſper & non videbitis me; & iterum 16
pauliſper, & videbitis me, quippe qui abeam
ad Patrem. Dicebant itaq; diſcipuli ejus alius 17
ad aliū; Quid eſt hoc quod dicit nobis, Pau-
liſper, & non videbitis me, & iterum pau-
liſper, & videbitis me: &, Vado ad Patrem
meum? Dicebant igitur, Quid illud eſt Pau- 18
liſper, quod dicit? neſcimus quid loquatur.
Jeſus verò ſciens eos velle ipſum interrogare, 19
dixit eis; De hoc diſceptatis ſimul, quòd dixe-
rim vobis; Pauliſper, & non videbitis me, &
iterum pauliſper, & videbitis me? Amen 20
amen dico vobis, Flebitis vos & lamentabi-
mini, mundus autem lætabitur: voſque ægri-
tudine afficiemini, ſed ægritudo veſtra in gau-
dium evadet. Mulier quum parit, ægritudine 21
afficitur, quia venit dies partûs ejº: quum au-
tem peperit filium, non meminit angoris ſui,
propter gaudium illud, quòd natus ſit homo
in mundo. Et vos quidem nunc ægritudine 22
eſtis affecti: ſed iterum videbo vos, & lætabi-
tur cor veſtrum, & gaudium veſtrum nemo
tollet à vobis. Et in illo die me non rogabi- 23
tis quicquā: Amen, amen dico vobis; Quic-
quid rogabitis Patrē meum in nomine meo,
dabit vobis. Adhuc uſq; nihil petiiſtis in no- 24
mine meo: petite & accipietis, ut ſit gaudiū
veſtrū plenum. Hæc in parabolis locutus ſum 25
vobiſcum: venit autem hora, quando non lo-
quar vobiſcum in parabolis, ſed apertè re-
nuntiabo vobis de Patre. In illo die quo pe- 26
tetis in nomine meo: non dico vobis me po-
ſtulaturum à Patre pro vobis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Cum Spiritus veritatis venerit, ille 13
eſt qui veſtri curam habebit: & ille
à ſemetipſo nihil loquetur, ſed quic-
quid audierit id ipſum loquetur; &
id quod futurum eſt, vobis notum fa-
ciet. Et ille eſt qui me glorificabit: 14
propterea quòd à me accipiet, et vo-
bis oſtendet. Quicquid Patris mei 15
eſt, meum eſt: propter hoc vobis di-
xi, quòd de meo accipiet, & vobis
oſtendet. Pauliſper me non videbitis, 16
& pauliſper iterum me videbitis:
quia ad Patrem abeo. Illi inter ſe 17
dixerunt; Quid eſt hoc quòd nobis
dixit; Pauliſper me non videbitis,
et pauliſper iterū me videbitis: &,
Quia ad Patrem meum abeo? Di- 18
cebant igitur; Quid eſt hoc Pauliſper
quod dixit? Neſcimus quid loquitur.
Jeſus intellexit, quòd ab eo vel- 19
lent ſciſcitari, illis itaque dixit;
De hoc inter vos invicem quæri-
tis, quod vobis dixi, quòd pau-
liſper me non videbitis, & pauliſ-
per iterum videbitis? Verè, verè 20
vobis dico; Vos flebitis & luctum
facietis, & homines gaudebunt:
vos autem triſtes eritis; ſed tri-
ſtitia veſtra in gaudium erit. Mu- 21
lieri quo tempore paritura eſt, ærum-
na eſt, quia pariendi ei dies inſtat:
cùm autem filium peperit, præ
lætitia dolores ſuos oblivioni dat,
propter gaudium ſuum, quòd in mun-
do homo natus ſit.

Versio VULGATA LATINA.

13 Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem: non
14 enim loquetur à semetipso: sed quæcunque audiet loquetur, & quæ ventura sunt
15 annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit
16 vobis. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi; Quia de meo
17 accipiet, & annuntiabit vobis. Modicùm, & jam non videbitis me: & iterùm
modicùm, & videbitis me: quia vado ad Patrem. Dixerunt ergò ex discipulis
ejus ad invicem; Quid est hoc, quod dicit nobis; Modicùm, & non videbitis
18 me: & iterùm modicùm, & videbitis me, &, Quia vado ad Patrem? Dicebant
19 ergò; Quid est hoc, quod dicit, Modicúm? nescimus quid loquitur. Cognovit autem Jesus, quia volebant eum interrogare, & dixit eis; De hoc quæritis
inter vos, quia dixi; Modicùm, & non videbitis me: & iterùm modicùm, &
20 videbitis me. Amen, amen dico vobis; Quia plorabitis, & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus: cùm autem pe- 21
pererit puerum, jam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo
in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterùm autem videbo 22
vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Et in 23
illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis; Si quid petieritis
Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modò non petiistis quidquam in no- 24
mine meo: Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hæc in pro- 25
verbiis locutus sum vobis. Venit hora, cùm jam non in proverbiis loquar vobis, sed palàm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: 26
& non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فَاِذَا جَاءَ رُوحُ ٱلْحَقِّ ذَاكَ فَهُوَ يُرْشِدُكُمْ اِلَى جَمِيعِ ٱلْحَقِّ * لِاَنَّهُ لَيْسَ يَنْطِقُ مِنْ عِنْدِهِ بَلْ
14 يَتَكَلَّمُ بِمَا يَسْمَعُ وَيُخْبِرُكُمْ بِمَا يَأْتِي * وَذَاكَ يُمَجِّدُنِي * لِاَنَّهُ يَأْخُذُ مِمَّا لِي وَيُخْبِرُكُمْ * جَمِيعُ
15 مَا لِلْاَبِ هُوَ لِي * مِنْ اَجْلِ هٰذَا قُلْتُ لَكُمْ اَنَّ مِمَّا لِي يَأْخُذُ وَيُخْبِرُكُمْ * قَلِيلًا وَلَا تَرَوْنِنِي
16 وَقَلِيلًا وَتَرَوْنِنِي اَيْضًا * وَاَنَا مُنْطَلِقٌ اِلَى ٱلْاَبِ * فَقَالَ بَعْضُ تَلَامِيذِهِ لِبَعْضٍ مَا هٰذَا ٱلَّذِي
17 يَقُولُ لَنَا قَلِيلًا وَلَا تَرَوْنِنِي وَاَيْضًا قَلِيلًا وَتَرَوْنِنِي وَاَنِّي مُنْطَلِقٌ اِلَى ٱلْاَبِ * وَقَالُوا مَا هٰذَا ٱلْقَلِيلُ
18 ٱلَّذِي يَقُولُهُ مَا نَدْرِي مَا يَتَكَلَّمُ بِهِ * فَعَلِمَ يَسُوعُ اَنَّهُمْ يُرِيدُونَ اَنْ يَسْاَلُوهُ فَقَالَ لَهُمْ اَعَنْ
19 هٰذَا ٱلْكَلَامِ يُنَاظِرُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا لِاَنِّي قُلْتُ لَكُمْ قَلِيلًا وَلَا تَرَوْنِنِي وَقَلِيلًا اَيْضًا وَتَرَوْنِنِي *
20 * اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّكُمْ تَبْكُونَ وَتَنُوحُونَ * وَٱلْعَالَمُ يَفْرَحُ وَاَنْتُمْ تَحْزَنُونَ * لٰكِنَّ حُزْنَكُمْ
21 يَتَحَوَّلُ اِلَى فَرَحٍ * كَٱلْمَرْاَةِ اِذَا حَضَرَ وِلَادُهَا تَحْزَنُ لِاَنَّهُ قَدْ جَاءَتْ سَاعَتُهَا * فَاِذَا وَلَدَتْ اِبْنًا لَمْ
22 تَذْكُرْ شِدَّتَهَا مِنْ اَجْلِ ٱلْفَرَحِ لِاَنَّهَا وَلَدَتْ اِنْسَانًا فِي ٱلْعَالَمِ * وَاَنْتُمُ ٱلْاٰنَ حُزَانَا لٰكِنْ سَوْفَ
23 اَرَاكُمْ وَتَفْرَحُونَ * وَلَنْ يَنْتَزِعَ اَحَدٌ فَرَحَكُمْ مِنْكُمْ * فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ لَنْ تَسْاَلُونِي شَيْاً *

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلثَّلَاثُونَ * اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنْ كُلَّ شَيْءٍ تَسْاَلُونَ ٱلْاَبَ
24 بِٱسْمِي يُعْطِيكُمْ * اِلَى ٱلْاٰنَ لَمْ تَسْاَلُوا شَيْاً بِٱسْمِي * سَلُوا فَتُعْطَوْا لِيَكُونَ فَرَحُكُمْ كَامِلًا *
25 * كَلَّمْتُكُمْ بِهٰذَا بِاَمْثَالٍ * لٰكِنَّهُ سَوْفَ تَاْتِي سَاعَةٌ لَا اُكَلِّمُكُمْ بِاَمْثَالٍ لٰكِنْ اُخْبِرُكُمْ مِنْ اَجْلِ
26 ٱلْاَبِ عَلَانِيَةً * فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ تَسْاَلُونَ بِٱسْمِي * وَلَسْتُ اَقُولُ لَكُمْ اَنِّي اَسْاَلُ ٱلْاَبَ مِنْ اَجْلِكُمْ *

Cùm autem venerit Spiritus ille veritatis, 13
ipse diriget vos ad omnem veritatem: quia non loquetur à semetipso, sed loquetur quod audiet, & nota faciet vobis quæ ventura sunt. Et ille me glori- 14
ficabit: Nam accipiet de eo quod meum est, & nuntiabit vobis. Omne quod est 15
Patris, est meum. Propterea dixi vobis, quòd de eo quod meum est, accipiet, & nuntiabit vobis. Brevi & non videbitis 16
me, & brevi ac videbitis me iterùm, quum ego profecturus sim ad Patrem. Dixerunt ergò quidam discipuli ejus ad 17
alios; Quid est hoc quod dicit nobis, Brevi & non videbitis me; & iterùm brevi ac videbitis me; &, Ego profecturus sum ad Patrem? Et dixerunt; Quid 18
est hoc Breve quod ait? nescimus quid loquatur. Cognovit autem Jesus quòd 19
vellent interrogare eum, & dixit eis; Num ob hunc sermonem contenditis alter cum altero, quia dixit vobis, Brevi & non videbitis me, & brevi quoque ac videbitis me? Amen, amen dico vobis; 20
Vos lucturos ac gemituros, & mundum gavisurum; vósque contristandos, sed tristitiam vestram vertendam in gaudium. Quemadmodum mulier cùm præsens est 21
partus ejus, contristatur quia jam venit hora ejus: Sed quum pepererit filium, non meminit pressuræ suæ, propter gaudium quòd pepererit hominem in mundum. Ita vos nunc tristes estis, sed vi- 22
debo vos iterùm, & gaudebitis, & nemo unquam tollet gaudium vestrum à vobis. Et in illo die nullam postulabitis à me 23
rem. Sectio trigesima sexta.
Amen, amen dico vobis; Quicquid postulabitis à Patre in nomine meo, dabit vobis. usque modò non postulâstis quic- 24
quam in nomine meo. Postulate & assequemini, ut sit gaudium vestrum perfectum. Locutus sum vobis hoc per pro- 25
verbia, sed veniet hora quâ non alloquar vos per proverbia, sed exponam vobis de Patre apertè. In illo die petetis in no- 26
mine meo: & non dico vobis, quòd sim rogaturus Patrem pro vobis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወመጺኦ: ውእቱ: መንፈሰ: ጽድቅ: ይመርሐክሙ: በኵሉ: ጽድቅ: እሰ: ኢይነግር:
14 ዘእሰማዕቤሁ: ዘክመዐ: ደእኃ: ይነግር: ወዘይመጽእ: ይነግረክሙ::=> ውእቱ:ኪ
15 ዖየ: ይሴብሐኒ: እሰ: እመዚለየ: ይነሥእ: ወይነግረክሙ::=> ኵሉ:ዘቦ:እንቲየ:
16 ውእቱ: በእንተዝ: እብለክሙ: እመዚለየ: ይነሥእ: ወይነግረክሙ::=> ሕደጠ:
17 ወኢትሬእዩኒ: ወካዕበ: ሕደጠ: ወትሬእዩኒ::=> ወቦ: እሰ: ይቤሱ: እመእርዳእ
ሁ:በቤናቲሆሙ:መንትኑ:ዘይብለነ: ሕደጠ: ወኢትሬእዩኒ: ወካዕበ: ሕደጠ: ወትሬእ
18 ዩኒ: ወእሐውር: ኀበ: አብ::=> ወይቤሉ: መንትኑ: ውእቱ: ዝንቱ: ዘይብለነ:
19 ሕደጠ: ኢናእመር::=> ወኣእመረ: እግዚእ: ኢየሱስ: ከመ: ይፈቅዱ: ይስእ
ልዎ: ወይቤሎሙ: በእንተዝኑ: ትትኃሠሡ: በቤናቲክሙ: እስመ: እቤለክሙ:
20 ሕደጠ: ወኢትሬእዩኒ: ወካዕበ: ሕደጠ: ወትሬእዩኒ::=> ኣሜን: ኣሜን: እብለ
ክሙ: ከመ: ትብክዩ: ወትለሐው: ለእትሙ: ወዓለመሰ: ይትፈሣሕ: ወለእትሙሰ:
21 ተሐዝኑ: ወሐዘንክሙ: ፍሥሐ: ይከውንክሙ::=> ብእኒትኒ: ትቴክዝ: ኦበ:
ኣልጸቀት: ትለድ: እስመ: በጽሐ: ጊዜሃ: ወእምከመ: ወለደት: እጋለ: ኢትዘክር:
22 ለሕማማ:በእንተ:ፍሥሐሃ:እሰመ:ወለደት: ብእሴ:ውስተ:ዓለመ::=> ለእትሙኒ:
ትቴክዙ: ይእዜ: ወካዕበ: እሬኢየክሙ: ወይትፈሣሐክሙ: ልብክሙ: ወፍሥሐክ
23 ሙ: ኣልቦ: ዘይህይደክሙ::=> ወይእተ:ለሚረ: ኢያየ: ኢትስእሉኒ: ወኣመንተ::
ኣሜን: ኣሜን: እብለክሙ: ከመ: ዘሰአልክመኒ: ለኣብ: በስመየ: ይሁበክሙ::=>
24 እስከ: ይእዜሰ: ኢሰአልክሙ: ወኣመንተኒ:በሰመየ::=> ሰኣሉ: ወትነሥኡ: ከመ:
25 ፍጹመ: ይኩን: ፍሥሐክሙ::=> ወይእዜሰ: በመሰሌ: ነገርኩክሙ: ወባሕቱ: ይበ
ጽሕ: ጊዜሁ: ለመ: ኢይነግረክሙ: በመሳሌ: ኣለ: ለየድዐክሙ: ክሡተ: በእንተ: ኣ
26 ብ::=> ወይእተ: ኣሚረ: ትስእሉ: በስመየ: ወኣኮ: እነ: ዘኣስእሉ: ለኣብ:
በእንቲኣክሙ::=>

Et quum venerit ille Spiritus veritatis, deducet vos in omni veritate: Quia 13
non loquetur de ipso, sed quæ audierit loquetur, & quod venturum est, nun-
tiabit vobis. Ille me glorificabit, quia de meo accipiet, & nuntiabit vo- 14
bis. Totum quod habet meum est, propterea dixi vobis; De meo accipiet, & 15
nuntiabit vobis. Paululùm, & non videbitis me; & iterùm paululû, & videbitis 16
me. Et fuerunt *quidam* qui dixerunt ex discipulis ejus inter se; Quid est quod 17
dixit nobis, Paululû & non videbitis me; & iterùm paululû, & videbitis me; &,
Vado ad Patrem? Et dixerunt quid est hoc quod dixit nobis, Paululúm? nesci- 18
mus. Et cognovit Dominus Jesus quòd vellent interrogare ipsum, & dixit iis; De 19
hoc quæritisne inter vos, quia dixi vobis; Paululùm, & non videbitis me; &
iterum paululùm, & videbitis me? Amen, amen dico vobis, quòd fle- 20
bitis & lamentabimini vos, & mundus gaudebit: & vos tristes eritis,
& tristitia vestra gaudio erit vobis. Mulier tristitiâ affecta est quando 21
mox paritura est, quia venit hora ejus: & quum pepererit fœtum, non
recordatur doloris ejus propter gaudium ejus; quia peperit hominem in
mundum. Vos tristitiâ affecti estis nunc: & iterùm videbo vos, & gau- 22
debit vobis cor vestrum, & gaudium vestrum nemo est qui deripiet vobis.
Et illo die me non interrogabitis quicquam: Amen, amen dico vobis, 23
quòd quæ petieritis à Patre in nomine meo, dabit vobis. Usque nunc non 24
petiistis quicquam in nomine meo: petite & accipietis, ut per-
fectum sit gaudium vestrum. Et nunc in parabolis loquutus sum vobis: 25
sed veniet tempus quando non loquar vobis in parabolis, sed significa-
bo vobis apertè de Patre. Et isto die petetis in nomine meo, & non 26
ego petiturus sum Patrem pro vobis:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * شمارا نيز اين ساعت دشخوار آيد اما چون شمارا بينم * دل شما شاد شود * وشادماني شمارا كسي
23 از شما نبرد * * ودران روز از من چيزي † نپرسيد * راست راست بشما مي كويم * هر چه از پدرم
24 بنام من بخواهيد * بشما داده شود * * تا اين ساعت چيزي بنام من نخواستيد بخواهيد
25 و بستانيد * وشادماني شما تمام شود * * اينها بمثلها بشما كفتم * سبب انك ساعتي بيايد كه
26 † ممثلها باشما سخن نكويم * الا آشكارا برابر * براي پدر باشما هويدا كويم * * دران روز كه
بنام من بخواهيد * ونمي كويم كه براي شما من از پدر بخواهم *

Vobis etiam hic hora calamitas 22
eveniet: cùm autem vos videro, cor vestrum gaudebit: & gaudium ve-
strum quisquam à vobis non tollet. 23
Et in illo die à me quicquam non
sciscitabimini. Verè, verè vobis di-
co; Quicquid à Patre meo in no-
mine meo petieritis, vobis datum 24
erit. usque ad hanc horam quidquam
in nomine meo non petiistis. Petite
& accipietis, & gaudium vestrum
perfectum erit. Hæc per parabolas 25
vobiscum locutus sum: propterea
quòd hora venit, quando per para-
bolas vobiscum non loquar, sed clarè
coràm. De Patre vobiscum apertè lo-
quar, In illo die quo in nomine meo 26
petetis. Et non dico quòd pro vobis
ego Patrem rogabo.

Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amâstis, & credidistis quia
27 Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι
ego à Deo exivi. Exivi à Patre, & veni in
28 ἐγὼ (ρ) παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς
mundum: iterùm relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt
29 τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν
ei discipuli ejus; Ecce nunc palàm loqueris, & proverbium nullum dicis.
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἰδὲ νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.
Nunc scimus quia scis omnia, & non usum habes ut quis te interroget: in hoc
30 Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ —
credimus quia à Deo existi. Respondit eis Jesus; Modò creditis?
31 πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε;
Ecce venit hora, & jam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, &
32 Ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, (σ) καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ
me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater cum me est. Hæc
33 ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι. Ταῦτα
locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo tribulationem habebitis: —
λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν (τ) ἕξετε· ϛγγ
sed confidite: ego vici mundum.
ἀλλὰ θαρσεῖτε· ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

CAP. XVII. ιζ'.

1 Hæc locutus est Jesus: & sustulit oculos suos in cœlum, & dixit;
Αὐτὰ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε,

Pater, venit hora, glorifica tuum filium, ut & filius tuus glorificet
Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱὸν, (α) ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ
te: Sicut dedisti ei auctoritatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei,
σε· Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, 2
det eis vitam æternam. Hæc autem est æterna vita, Ut cognoscant
δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα (β) γινώσκωσί 3
te solum verum Deum, & quem misisti, Jesum Christum. Ego te glori-
σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐγά σε ἐδό- 4
ficavi super terram: opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam. Et
ξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον (γ) ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. Καὶ 5
nunc glorifica me tu, Pater, apud temetipsum, gloriâ quam habui ante mundum
νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον
esse, apud te. Manifestavi tuum nomen hominibus, quos dedisti mihi
εἶναι, παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οὓς (δ) δέδωκάς μοι 6
de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti: & sermonem tuum serva-
ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς (ε) δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετη-
verunt. Nunc cognoverunt quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: Quia
ρήκασι. Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν· Ὅτι 7 8
verba quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt: & cogno-
τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ (ζ) ἔλαβον· καὶ ἔγνω-
verunt verè quia à te exivi, & crediderunt quia tu me misisti.
σαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

MS. A. (ρ) παρὰ Θεοῦ (σ) καὶ ἐλήλυθεν, (τ) ἔχετε· ΚΕΦ. ιζ'. MS. A. (α) ἵνα ὁ υἱός (β) γεινώσκουσίν (γ) τελειώσας (δ) ἔδωκάς (ε) ἔδωκας· (ζ) ἔλαβον· * ἀληθῶς ὅτι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ipse enim Pater diligit vos, quippe qui dilexeritis me, & credideritis me à Patre exisse. Prodii à Patre, & veni in mundum: & iterùm relinquo mundum, & proficiscor ad Patrem. Dicunt ei discipuli ejus; En nunc apertè loqueris, nec parabolam ullam dicis. Nunc scimus te omnia scire, nec indiges ut quis te interroget: per hoc credimus te à Deo exivisse.

Matutinis dominicæ sextæ post resurrectionem. Et consecratione Presbyterorum. 4o.

Dixit eis Jesus, Credite: Ecce enim veniet hora, & jam venit, quum dispergemini unusquisque ad locum suum, & relinquetis me solum: sed non sum solus, quia Pater mecum est. Hæc dixi vobis, ut in me habeatis pacem. In mundo vobis futura est oppressio: sed bono animo estote, ego vici mundum.

CAP. XVII.

Hæc locutus est Jesus, & sustulit oculos suos in cœlum, dixitque; Pater mi, venit hora, glorifica Filium tuum, ut Filius tuus glorificet te. Quemadmodum dedisti ei potestatem super omnem carnem, ut quotquot dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te esse Deum Veritatis solum, & quem misisti, Jesum Christum. Ego te glorificavi in terra: opus quod mihi dederas faciendum, absolvi. Nunc itaque glorifica me tu, Pater mi, apud temetipsum, eâ gloriâ quam habebam apud te priusquàm fieret mundus. Patefeci nomen tuum hominibus illis, quos dedisti mihi è mundo: tui erant, & mihi eos dedisti, & servârunt sermonem tuum. Nunc novi quicquid dedisti mihi, à te esse. Quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis, ipsique receperunt, & verè nôrunt me à te exiisse, & crediderunt me à te missum fuisse.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Propterea quòd Pater vos diligit, quia vos me dilexistis, & fidem habuistis, quòd ego à Patre veni. A Patre egressus sum, & in mundum veni: iterùm autem mundum relinquam, & revertar ad Patrem. Discipuli Christo dixerunt; Ecce, clarè loqueris, & parabolas non dicis. Certi facti sumus quòd omnes res scis, nec opus habes ut quisquam te interroget: in hoc fidem habemus, quòd à Deo existeris.

XXXII. Precatio Christi pro Apostolis.

Jesus illis dixit; Hora venit, & hæc hora est, (fidem habete) ut singuli vestrûm in provinciam dispergamini, & me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater meus mecum est. Hæc vobis dixi, ut mihi propter vos pax sit: in mundo autem vobis ærumna erit: sed animum bonum habete, ego sum qui de mundo victor fui.

CAP. XVII.

Hæc Jesus locutus est, & oculos suos in cœlum sustulit, & dixit; Pater mi, venit hora, Filium tuum glorifica, ut Filius tuus te glorificet. Quemadmodum ei potestatem dedisti in omne carneum: & quicquid ei dedisti, ei vitam dat in æternum.

Versio VULGATA LATINA.

27 Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amâstis, & credidistis quia ego à Deo
28 exivi. Exivi à Patre, & veni in mundum: iterùm relinquo mundum, & vado
29 ad Patrem. Dicunt ei discipuli ejus; Ecce nunc palàm loqueris, & proverbium
30 nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi ut quis te
31 interroget: in hoc credimus quia à Deo existi. Respondit eis Jesus; Modò
32 creditis? Ecce venit hora, & jam venit, ut dispergamini unusquisque in pro-
33 pria, & me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater mecum est. Hæc locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

CAP. XVII.

1 HÆc locutus est Jesus: & sublevatis oculis in cœlum, dixit; Pater venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te; Sicut dedisti ei potestatem omnis
2 carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita
3 æterna: Ut cognoscant te, solùm Deum verum, & quem misisti Jesum Christum.
4 Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam:
5 Et nunc clarifica me tu, Pater, apud temetipsum, claritate, quam habui priùs,
6 quàm mundus esset, apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo: Tui erant, & mihi eos dedisti: & sermonem tuum servaverunt.
7 Nunc cognoverunt, quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: Quia verba,
8 quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, & cognoverunt verè quia à te exivi, & crediderunt quia tu me misisti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 *لِاَنَّ ٱلْآبَ هُوَ اَيْضًا يُحِبُّكُمْ لِاَنَّكُمْ اَحْبَبْتُمُونِي وَاٰمَنْتُمْ اَنِّي مِنَ ٱلْآبِ خَرَجْتُ * خَرَجْتُ مِنَ ٱلْآبِ
28 وَاَتَيْتُ اِلَى ٱلْعَالَمِ * وَاَنَا اَيْضًا اَتْرُكُ ٱلْعَالَمَ وَاَمْضِي اِلَى ٱلْآبِ * قَالَ لَهُ تَلَامِيذُهُ هَا اَنْتَ ٱلْآنَ
29 تَتَكَلَّمُ عَلَانِيَةً وَلَسْتَ تَقُولُ شَيْأً بِمَثَلٍ * ٱلْآنَ تَحَقَّقْنَا اَنَّكَ عَالِمٌ بِكُلِّ شَيْءٍ وَلَسْتَ مُحْتَاجًا اَنْ
30 يَسْاَلَكَ اَحَدٌ * بِهٰذَا نُؤْمِنُ اَنَّكَ مِنَ ٱللّٰهِ خَرَجْتَ * اَجَابَهُمْ يَسُوعُ ٱلْآنَ اٰمَنْتُمْ * سَتَاْتِي سَاعَةٌ
31 وَقَدْ اَتَتِ ٱلْآنَ تَنْفَرِقُونَ فِيهَا كُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ اِلَى مَوْضِعِهِ وَتَتْرُكُونِي وَحْدِي * وَلَسْتُ وَحْدِي
33 لِاَنَّ ٱلْآبَ هُوَ مَعِي * قُلْتُ لَكُمْ هٰذَا لِيَكُونَ لَكُمْ ٱلسَّلَامُ بِي * وَسَيَكُونُ لَكُمْ ضِيقٌ فِي ٱلْعَالَمِ *
1 لٰكِنْ ثِقُوا اَنَا غَلَبْتُ ٱلْعَالَمَ * * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلثَّلَاثُونَ * * تَكَلَّمَ يَسُوعُ بِهٰذَا
2 وَرَفَعَ عَيْنَيْهِ اِلَى ٱلسَّمَاءِ وَقَالَ يَا اَبَةِ قَدْ حَضَرَتِ ٱلسَّاعَةُ فَمَجِّدِ ٱبْنَكَ لِيُمَجِّدَكَ ٱبْنُكَ * كَمَا
3 اَعْطَيْتَهُ ٱلسُّلْطَانَ عَلَى كُلِّ ذِي جَسَدٍ لِيُعْطِيَ كُلَّ مَنْ اَعْطَيْتَهُ حَيَاةَ ٱلْاَبَدِ * وَهٰذِهِ هِيَ حَيَاةُ
4 ٱلْاَبَدِ اَنْ يَعْرِفُوكَ اَنَّكَ ٱلْوَاحِدُ وَحْدَهُ اِلٰهُ ٱلْكُلِّ وَٱلَّذِي اَرْسَلْتَهُ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحَ * اَنَا قَدْ مَجَّدْتُكَ عَلَى
5 ٱلْاَرْضِ * ذٰلِكَ ٱلْعَمَلَ ٱلَّذِي اَعْطَيْتَنِي لِاَصْنَعَهُ قَدْ اَكْمَلْتُهُ * وَٱلْآنَ مَجِّدْنِي اَنْتَ يَا اَبَةِ بِٱلْمَجْدِ ٱلَّذِي
6 كَانَ لِي عِنْدَكَ مِنْ قَبْلِ كَوْنِ ٱلْعَالَمِ * قَدْ اَظْهَرْتُ ٱسْمَكَ لِلنَّاسِ ٱلَّذِينَ اَعْطَيْتَنِي مِنَ ٱلْعَالَمِ * هُمْ
7 لَكَ وَدَفَعْتَهُمْ لِي وَحَفِظُوا كَلِمَتَكَ * وَٱلْآنَ عَلِمُوا اَنَّ كُلَّ مَنْ اَعْطَيْتَنِي هُوَ مِنْ عِنْدِكَ * لِاَنَّ ٱلْكَلَامَ
8 ٱلَّذِي اَعْطَيْتَنِي اَعْطَيْتُهُمْ * وَهُمْ قَبِلُوا وَعَلِمُوا حَقًّا اَنِّي مِنْ عِنْدِكَ اَتَيْتُ وَاٰمَنُوا اَنَّكَ اَرْسَلْتَنِي *

Quoniam Pater ipse quoque amat vos, 27 quia vos amâstis me, & credidistis me à Patre exisse. Exivi à Patre, & veni 28 in mundum: & ego denuò relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dixerunt ei 29 discipuli ejus; Ecce tu nunc loqueris aperte, & non dicis quicquam per proverbium. Nunc certò scimus, quòd no- 30 veris omnia, & non egeas ut interroget te quispiam: per hoc credimus te à Deo exisse. Respondit eis Jesus; Modò cre- 31 dite: Veniet hora, imò jam venit nunc, 32 quâ dispergemini unusquisque ex vobis in locum suum, & relinquetis me solum: & non sum solus, quia Pater est mecum. Dixi vobis hoc, ut sit vobis pax in me. 33 Et futura vobis est angustia in mundo: sed roboramini, ego vici mundum.

Sectio trigesima septima.

CAP. XVII.

LOcutus est Jesus hoc, & elevavit 1 oculos suos in cœlum, & dixit; Pater mi, jam adest hora, glorifica Filium tuum, ut glorificet te Filius tuus: Prout 2 dedisti ei auctoritatem super omne præditum corpore, ut concedat omnibus quos dedisti ei, vitam æternam. Hæc autem 3 est vita æterna, ut cognoscant te unum esse solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum. Ego jam te glorificavi 4 super terram: illud opus quod dedisti mihi ageadum, jam peregi. Nunc igitur 5 glorifica me tu, Pater mi, gloriâ quæ erat mihi apud te ante existentiam mundi. Jam manifestavi nomen tuum ho- 6 minibus quos dedisti mihi de mundo, ipsi sunt tui, & dedisti eos mihi, & servaverunt sermonem tuum. Et nunc cogno- 7 verunt quod omnia quæ dedisti mihi, sunt abs te: Quia sermonem quem de- 8 disti mihi, dedi eis: & ipsi receperunt, & cognoverunt certò me à te venisse, & crediderunt me à te missum esse.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 ለኪሁ፡አብ፡ያፈቅረክሙ፡ እስመ፡ አፍቀርክሙኒ፡ወአመንክሙ፡ከመ፡እመኃባ፡እግዚአ
28 ብሔር፡ዊፃእኩ፡=፨ ወመፃእኩ፡እመኃበ፡ አብ፡ወመጸእኩ፡ውስተ፡ ዓለም፡፡ወኀዕበ፡
29 አኀድጎ፡ሳዓለም፡ወአሐውር፡ኀበ፡አብ፡፡=፨ ወይቤልዎ፡ለር ዳሊሁ፡ይእዜኬ፡ገሃደ፡
30 ተናገር ኪኝ፡ወኢምሰልከ፡ወኢ ምንተኒ=፨ ወይእዜ፡አእመርነ፡ ከመ፡ኵሉ፡ታአመር፡
ወኢትፈቅድ፡ይኝገርከ፡ ወኢምኑሂ፡በዝንቱ፡ ናአመር፡ ወነአመን፡ ከመ፡ እመኃበ፡እግ
31 ዚአብሔር፡ ዊፃእከ፡፡=፨ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ ፡ ይእዜሁ ፡ ተአመኑ፡=፨
32 ናሁ፡ይበጽሕ፡ ጊዜሁ፡ወበጽሐሂ፡ ከመ፡ኵልክሙ፡ትዘረዉ፡ዘዘዚአክሙ፡ ወተኃድጉኒ፡
33 በሐቲየ፡፡ ወኢኮንኩ፡ባሕቲየ፡ እስመ፡ አብ፡ መስቤየ፡ ወእቱ፡፡=፨ ወዘንተ፡ ነ
ገር ኵክሙ፡ ከመ፡ ትርስቡ፡ ሰላመ፡ በኀቤየ፡፡ ወበዓለመሰ፡ ሕማ፡ ትረክቡ፡ ወባሕቲ፡
በዝንቱ፡ ተአመኑ፡ ከመ፡ ለነ፡ ሞእክዎ፡ ለዓለመ፡፡=፨

17. በለግብለተ፡ግብር፡ድሓረ፡ቀሩቦን፡በፀለተ፡ ሲለል፡ወበበዓለ፡ለእሮቱት፡፡=፨

1 ወዘንተ፡ተናገረ፡አግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወአንሥአ፡ ለዐይኒሁ፡ውስተ፡ሰማይ፡ ወይቤ፡አባ፡
2 በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ከመ፡ ትሰብሖ፡ ለወልድከ ፡ ወወልድከኒ፡ ይሰብሐከ፡=፨ በከመ፡ለሶኀ
ንከ፡ለዕለ፡ኵሉ፡ዘ፡ሠጥ፡ ወኀፍስ፡ከመ፡ ለእሉሎሙ፡ ኦለ፡ወሀብከ፡የሀበሙ፡ሕይወተ፡
3 ዘለዓለም፡=፨ ወዘኒ፡ይእቲ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለመ፡ከመ፡ ያእመሩከ፡ ለአሐዱ፡ ዘበ፡
4 ላግኑ፡ለመለክ፡ ወዘፈነውከ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡=፨ ላንሰ፡ ሰባሕኩከ፡
5 በደበ ፡ መድር፡ ወፈጸመየ፡ ግብረ፡ ዘወሀብከኒ፡ ከመ፡ እግበር፡፡=፨ ወይለዘኒ፡ ሰብ
6 ሐኒ፡ለባ፡በሰብሐትየ፡ ዘኀቤከ፡ ዘለመቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለመ፡፡=፨ ወነገርኩ፡ ስ
ምከ፡ለሰብለ፡ወለለሰ፡ ወሀብከኒ፡ ለመዓለመ፡ ኦሙኑቱ፡ ወዓቀቡ፡ ቃለከ፡ ወሊተ፡ ወሀ
7 ብኩሙ፡=፨ ወለእመሩ፡ከመ፡ኵሉ፡ዘወሀብከኒ፡ ላምኃቤከ፡ውእቱ፡=፨ እስመ፡
8 ቃለ፡ዘወሀብከኒ፡እመኃቤከ፡ውእቱ፡ለእሙ፡ቀለ፡ዘወሀብከኒ፡ወሀ ብከመሙ፡ወነሢለሙ፡
ለሣኑ፡ለለመሩ፡ከመ፡እመኃቤከ፡ወፃእኩ፡ ወለመኑ፡ ከመ፡ለኑተ፡ፈነውከኒ፡፡=፨

Ipse Pater amat vos, quia amâstis me, & credidistis quòd à Patre exivi. 27
Et egressus sum à Patre, & veni in mundum: & iterum relinquam mundum, 28
& ibo ad Patrem. Et dixerunt ei discipuli ejus, Nunc igitur manifestè loquutus es 29
nobis, & non parabolicè loquutus es quicquam. Et nunc scivimus quòd omnia 30
scis, & non opus habes ut loquatur tibi quisquam: in hoc scimus & credimus
quòd à Deo egressus es. Et dixit iis Dominus Jesus, Núncne creditis? Ecce 31
veniet tempus, & venit etiam, quòd omnes vos dispergemini, unusquisque ve- 32
strûm, & relinquetis me solum: & non fui solus, quia Pater mecum est. Et hoc 33
dixi vobis ut inveniatis pacem apud me: & in mundo dolorem invenietis, sed in
hoc confidite, quòd ego vici mundum. CAP. XVII.

Quum traditur liber Actorum post offertorium sub finem orationis: & in festo Gratiarum actionis.

ET hæc loquutus est Dominus Jesus, & sustulit oculos suos in cœlum, & dixit; 1
Pater, venit hora ut glorifices filium tuum, & filius tuus glorificet te: Sicut ju- 2
risdictionem dedisti ei, super omnes ex corpore & animâ *constitutos*, ut omnibus
iis quos dedisti ei, det vitam æternam. Et hæc est vita æterna, ut cognoscant te 3
unum, qui verè es Deus, & quem misisti Dñm Jesum Christum. Ego glorificavi 4
te super terram, perficiens opus quod dedisti mihi ut facerem. Et nunc glo- 5
rifica me, Pater, cum gloria mea, quæ apud te *est*, quæ *fuit* priusquàm crearetur
mundus. Et nuntiavi nomen tuum hominibus: & *ii* quos dedisti mihi, ex mundo 6
sunt, & servârunt sermonem tuum, & mihi dedisti eos. Et cognoverunt te, quòd 7
totum quod dedisti mihi, ex te fuit. Quia verbum quod dedisti mihi, à te fuit: 8
quia verbum quod dedisti mihi, dedi iis: & accipientes verè cognoverunt quòd
à te egressus sum, & crediderunt quòd tu misisti me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 *[واين است زندگاني تا ابد] تا ترا بشناسند * كه توي خداي بر حقيقت تنها وآنك فرستادي
4 يسوع مسيح * * من در زمين ترا ستوده داشتم كردار كه بمن سپاردي تمام كردمش * اكنون
5 تواي پدرم * مرا نزد خود ستوده بدار * بدان ستايش كه از قديم † پيش تو داشتم *
6 زودتر از انك عالم شد * * نامت را پيش عالم معلوم كردم * ايشانرا كه از عالم بمن دادي كه
7 ازان تو بودند * وسخنت را نگه داشتند * * اكنون دانستم كه هر چه بمن دادي
8 از پيش تو است * * سخنهايي كه بمن دادي بديشان دادم * وايشان قبول كردند
وبحقيقت دانستند * كه از پيش تو بدر آمدم * وباور داشتند * كه تو مرا فرستادي

Hæc autem est vita in æternum, 3 ut te cognoscant, quòd tu es Deus in veritate solus, & ille quem misisti, Jesus Christus. Ego in 4 terra te glorificavi: opus quod mihi tradidisti, perfeci illud. Nunc 5 tu, ô Pater mi, me apud te glorifica, cà gloriâ quam ab initio apud te habui, priusquàm mundus factus esset. Nomen tuum eram 6 mundo notum feci, illis quos de mundo mihi dedisti: quia tui erant, & sermonem tuum servaverunt. Nunc novi, quòd omne quod mihi 7 dedisti, abs te est. Verba quæ 8 mihi dedisti, illis dedi: & illi acceperunt, & in veritate cognoverunt quòd à te exivi, & fidem habuerunt quòd tu me misisti.

Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi,
9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι,
quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt, & tua mea: & clarificatus sum in
10 ὅτι σοί εἰσι. Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν
eis. Et non amplius sum in mundo: & hi in mundo sunt, & ego
11 αὐτοῖς. Καὶ (n) οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ· καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, κἀγὼ
ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos de-
πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί (o) σου, οὓς δέ-
disti mihi, ut sint unum, sicut nos. Cùm essem cum eis in mundo,
12 δωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς ἡμεῖς. Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ,
ego servabam eos in nomine tuo: Quos dedisti mihi, custodivi: & nemo ex
ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα· καὶ οὐδεὶς ἐξ
eis periit, nisi non filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem
13 αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. Νῦν δὲ
ad te venio, & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum
πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν
impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum: & mundus
14 πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου· καὶ ὁ κόσμος
odio habuit eos, quia non sunt de mundo, sicut ego non sum de mundo.
ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à ma-
15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πο-

Io. De mundo non sunt, sicut ego de mundo non sum. Sanctifica
νηροῦ. Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, καθὼς (i) ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. Ἁγίασον 16 17
eos in veritate tua. Sermo tuus, veritas est. Sicut me mi-
αὐτοὺς ἐν τῇ (k) ἀληθείᾳ σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. Καθὼς ἐμὲ ἀπέ- 18
sisti in mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis
στειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑπὲρ (l) αὐτῶν 19
ego sanctifico meipsum, ut & ipsi sint sanctificati in veritate. Non pro
ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ 20
his autem rogo tantùm, sed & pro credentibus per verbum eorum
τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν (m) πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν
in me: Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut
εἰς ἐμέ· Ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα 21
& ipsi in nobis unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti.
καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
Et ego gloriam quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum,
Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν (n) δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὦσιν ἕν, 22
sicut nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me, ut sint consummati
καθὼς ἡμεῖς ἓν ἐσμεν. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι 23
in unum: & ut cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos,
εἰς ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς,
sicut me dilexisti.
καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

MS. A. (n) ἐκ ἔτι ἐν τῷ κόσμῳ εἰμί· καὶ (o) σου, ᾧ δέδωκάς (i) ἐγὼ ἐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. (k) ἀληθείᾳ. ὁ λόγος (l) αὐτῶν ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα ὦσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι (m) πιστευόντων (n) ἔδωκάς μοι, ἔδωκα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܐܢ ܒܥܐ ܐܢܐ ܠܐ ܥܠ ܥܠܡܐ ܐܠܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܘܢ ܕܝܠܟ ܗܢ ܘܝܠܝ ܗܢ ܘܝܠܟ ܗܢ ܘܐܬܡܓܕ ܒܗܘܢ ܐܢܐ ܘܠܐ ܐܢܐ ܒܥܠܡܐ ܗܠܝܢ ܘܗܠܝܢ ܒܥܠܡܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܘܐܢܐ ܠܘܬܟ ܐܬܐ ܐܒܐ ܩܕܝܫ ܢܛܪ ܐܢܘܢ ܒܫܡܟ ܗܘ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܕܢܗܘܘܢ ܚܕ ܐܝܟ ܐܢܚܢ ܟܕ ܗܘܝܬ ܥܡܗܘܢ ܒܥܠܡܐ ܐܢܐ ܢܛܪܬ ܐܢܘܢ ܒܫܡܟ ܗܘ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܘܨܒܝܬ ܘܠܐ ܐܫܬܥܐ ܡܢܗܘܢ ܐܠܐ ܒܪܗ ܕܐܒܕܢܐ ܕܬܫܡܫ ܟܬܒܐ ܗܫܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟ ܐܬܐ ܘܗܠܝܢ ܡܠܐ ܒܥܠܡܐ ܐܡܪ ܕܢܗܘܐ ܚܕܘܬܝ ܫܠܡܐ ܒܗܘܢ ܐܢܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܡܠܬܟ ܘܥܠܡܐ ܣܢܐ ܠܗܘܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ ܐܦ ܐܢܐ ܠܐ ܐܢܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܠܐ ܐܫܐܠ ܕܬܣܒ ܐܢܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ ܐܠܐ ܕܬܛܪܘܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܒܝܫܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܘܢ ܠܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܐܢܘܢ ܐܦ ܐܢܐ ܠܐ ܐܢܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܩܕܫ ܐܢܘܢ ܒܫܪܪܐ ܡܠܬܟ ܗܝ ܫܪܪܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܫܕܟ ܐܢܘܢ ܠܥܠܡܐ ܐܦ ܗܘ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬ ܐܢܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܓܡܝܪܝܢ ܒܚܕܐ ܐܝܟ ܐܢܚܢ ܕܐܢܐ ܒܗܘܢ ܘܐܢܬ ܒܝ ܕܢܗܘܘܢ ܓܡܝܪܝܢ ܒܚܕܐ ܕܢܕܥ ܥܠܡܐ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ ܘܪܚܡܬ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܪܚܡܬ ܠܝ ܐܒܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܗܘ ܠܝ ܥܡܟ ܕܢܚܙܘܢ ܝܩܪܬܝ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܛܠ ܕܪܚܡܬ ܠܝ ܩܕܡ ܣܝܡܬܐ ܕܥܠܡܐ ܐܒܐ ܙܕܝܩ ܥܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥܬܟ ܐܢܐ ܝܕܥ ܠܟ ܗܠܝܢ ܐܝܬܝ ܕܫܕܪܬܢܝ ܘܐܘܕܥܬ ܠܗܘܢ ܫܡܟ ܘܐܘܕܥ ܠܗܘܢ ܕܢܗܘܐ ܪܚܡܬܟ ܕܪܚܡܬ ܠܝ ܘܐܢܐ ܒܗܘܢ

Ego verò pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro iis quos dedisti mihi, 9
quia tui sunt. Et omnia mea tua sunt, 10
& tua mea sunt: & glorificatus sum in
eis. Ampliùs non sum in mundo, isti 11
autem in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine
tuo illo quod dedisti mihi, ut sint unum
sicut & nos. Quum essem cum eis in mun- 12
do, ego servabam eos in nomine tuo: illos
quos dedisti mihi custodivi, & nemo ex eis
periit, nisi filius perditionis, ut impleretur Scriptura.

Dominicâ III. post festum crucis. 41.

Nunc autem ad te venio, & hæc loquor in 13
mundo, ut sit gaudium meum plenum in
eis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mun- 14
dus eos odio habuit, quippe qui non sint ex
mundo, sicut & ego non sum ex mundo.
Non ut tollas eos ex mundo, rogo, sed ut 15
serves eos à malo. Non sunt enim ex mun- 16
do, sicut & ego non sum ex mundo. Pater, 17
sanctifica eos in veritate tuâ, quia sermo
tuus veritas est. Prout me misisti in mun- 18
dum, & ego misi eos in mundum. Et pro 19
eis ego sanctifico meipsum, ut sint & ipsi
sanctificati in veritate. Neque pro eis rogo 20
tantummodò, sed & pro eis qui credituri sunt in me per sermonem eorum. Ut 21
omnes sint unum, sicut tu Pater meus in
me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum
sint, ut credat mundus me à te missum esse.
Et ego gloriam quam dedisti mihi, dedi 22
eis, ut sint unum, sicut & nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me, ut sint 23
perfecti in unum, & ut cognoscat mundus
me à te missum esse, méque eos dilexisse,
prout & me dilexisti.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ومن براي ايشان مي خواهم * نه بدانست كه براي عالم مي خواهم * الا بهر ايشان 9
كه بمن دادي كه ازان تو اند * وهر كه ازان منست * ازان توست * وهر كه ازان 10
توست ازان منست * [ومن در ايشان ستوده شدم] * ومن اكنون از جهان نشدم * وايشان † 11
در جهانند * ومن پيش تو مي آيم پدر پاك بنام تو ايشانرا نگاه دار * انچ بمن دادي *
تا يكي باشند * انچنانك ما * * وچون در جهان با ايشان بودم * بنام تو ايشانرا † نگاه مي داشتم * 12
و ايشانرا [كه بمن دادي] نگه داشتم * وكسي از ايشان كم نشد * بغير از فرزند تباهي
تا كتاب تمام شود * * اكنون پيش تو مي ايم * واينها در عالم مي گويم * كه شادماني 13
من با ايشان تمام شود * * من كلمهٔ تو بديشان دادم * وعالم ايشانرا دشمن داشتند * كه 14
از عالم نيستند * انچنانك من از عالم نيستم * * نبادا ايشانرا از عالم بر داري مي خواهم * 15
الا كه ايشانرا از شر نگاه داري * * سبب انك من از عالم نيستم * وايشان نيز از عالم نيستند * 16
* پدر ايشانرا پاك بدار † براستي تو كه كلمه تو راستست * * انچنانك تو مرا در عالم فرستادي * 17 18

Et ego pro illis peto: haud pariter 9
est quòd pro mundo peto, sed pro eis
quos mihi dedisti, quia tui sunt.
Et quicquid meum est, tuum est; & 10
quicquid tuum est, meum est: &
ego in illis glorificor. Et ego jam 11
de mundo non sum, illi autem in
mundo sunt; & ego ad te venio.
Pater sancte, per nomen tuum eos
serva, quod mihi dedisti, ut unum
sint sicut nos. Cùm enim in mun- 12
do cum illis eram, per nomen tuum
illos servabam: & illos quos mihi
dedisti servavi, & quisquam ex il-
lis non periit præter filium perditi-
onis, ut Scriptura impleretur. Nunc 13
ad te venio, & hæc in mundo loquor,
ut gaudium meum in illis impleatur.
Ego verbum tuum illis dedi, & 14
homines mundi eos odio habuerunt:
quia de mundo non sunt, quemadmo-
dum ego de mundo non sum. Nequa- 15
quam ut eos è mundo tollas peto, sed
ut eos à malo serves. Propterea quòd 16
ego de mundo non sum, & illi etiam
de mundo non sunt. Pater, eos 17
sanctifica veritate tuâ, quia ver-
bum tuum verum est. Quemadma- 18
dum tu me in mundum misisti,

Versio VULGATA LATINA.

9 Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi: quia
10 tui sunt: Et mea omnia tua sunt, & tua mea sunt: & clarificatus sum in eis.
11 Et jam non sum in mundo, & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte,
12 serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut & nos. Cùm
essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi:
13 & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem
ad te venio: & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in
14 semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non
15 sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mun-
do, sed ut serves eos à malo. De mundo non sunt, sicut & ego non sum de mun- 16
do. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in 17
mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum: ut 18
sint & ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantùm, sed & pro 19
eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: Ut omnes unum sint, sicut tu, 20
Pater, in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus, quia 21
tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut 22
& nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me: ut sint consummati in unum: & 23
cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut & me dilexisti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 *وَأَنَا أَسْأَلُ فِيهِمْ * لَسْتُ أَسْأَلُ فِي ٱلْعَالَمِ بَلْ فِي ٱلَّذِينَ أَعْطَيْتَنِي لِأَنَّهُمْ لَكَ * وَكُلُّ شَيْءٍ هُوَ لِي لَكَ
10 وَٱلَّذِي هُوَ لَكَ لِي * وَأَنَا مُمَجَّدٌ بِهِمْ * وَلَسْتُ فِي ٱلْعَالَمِ * وَهَؤُلَاءِ هُمْ فِي ٱلْعَالَمِ وَأَنَا آتِي إِلَيْكَ *
11 أَيُّهَا ٱلْآبُ ٱلْقُدُّوسُ ٱحْفَظْهُمْ بِٱسْمِكَ ٱلَّذِي أَعْطَيْتَنِي كَيْ يَكُونُوا وَاحِدًا كَمَا نَحْنُ * إِذْ كُنْتُ مَعَهُمْ
12 فِي ٱلْعَالَمِ كُنْتُ أَحْفَظُهُمْ بِٱسْمِكَ * وَقَدْ حَفِظْتُ ٱلَّذِينَ أَعْطَيْتَنِي وَلَمْ يَهْلِكْ مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلَّا ٱبْنُ
13 ٱلْهَلَاكِ لِيُتِمَّ ٱلْكِتَابُ * وَٱلْآنَ إِلَيْكَ آتِي وَهَؤُلَاءِ أَتْرُكُهُمْ فِي ٱلْعَالَمِ لِيَكُونَ فَرَحِي كَامِلًا فِيهِمْ *
14 *أَنَا أَعْطَيْتُهُمْ قَوْلَكَ وَقَدْ أَبْغَضَهُمُ ٱلْعَالَمُ * لِأَنَّهُمْ لَيْسُوا مِنَ ٱلْعَالَمِ كَمَا أَنِّي لَسْتُ مِنَ ٱلْعَالَمِ * لَسْتُ
15 أَسْأَلُ أَنْ تَرْفَعَهُمْ مِنَ ٱلْعَالَمِ بَلْ أَنْ تَحْفَظَهُمْ مِنَ ٱلشِّرِّيرِ * لِأَنَّهُمْ لَيْسُوا مِنَ ٱلْعَالَمِ كَمَا
16 أَنِّي لَسْتُ مِنَ ٱلْعَالَمِ * قَدِّسْهُمْ بِحَقِّكَ فَإِنَّ كَلِمَتَكَ حَاصَّةٌ هِيَ ٱلْحَقُّ * كَمَا أَرْسَلْتَنِي إِلَى
17 ٱلْعَالَمِ أَرْسَلْتُهُمْ أَنَا أَيْضًا إِلَى ٱلْعَالَمِ * وَلِأَجْلِهِمْ أُقَدِّسُ ذَاتِي لِيَكُونُوا هُمْ أَيْضًا مُقَدَّسِينَ
18 بِٱلْحَقِّ * وَلَسْتُ أَسْأَلُ فِي هَؤُلَاءِ فَقَطْ بَلْ وَفِي ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِي بِقَوْلِهِمْ * لِيَكُونُوا بِأَجْمَعِهِمْ
19 وَاحِدًا كَمَا أَنَّكَ يَا أَبَتِ فِيَّ وَأَنَا أَيْضًا فِيكَ * لِيَكُونُوا أَيْضًا فِينَا وَاحِدًا * لِيُؤْمِنَ ٱلْعَالَمُ
20 أَنَّكَ أَرْسَلْتَنِي * وَأَنَا قَدْ أَعْطَيْتُهُمُ ٱلْمَجْدَ ٱلَّذِي أَعْطَيْتَنِي * لِيَكُونُوا وَاحِدًا كَمَا نَحْنُ وَاحِدٌ *
21 * أَنَا فِيهِمْ وَأَنْتَ فِيَّ وَيَكُونُوا كَامِلِينَ لِوَاحِدٍ * لِكَيْ يَعْلَمَ ٱلْعَالَمُ أَنَّكَ أَرْسَلْتَنِي وَأَنِّي
أَحْبَبْتَهُمْ كَمَا أَحْبَبْتَنِي *

Et ego rogo pro eis: non rogo pro mundo, 9
sed pro his quos dedisti mihi, quia sunt
tui: Et quælibet res quæ mea est, tua 10
est; & quæ tua est, mea est: & ego glorio-
sus sum in eis. Et non in mundo. Et 11
hi sunt in mundo, at ego venio ad te. O
Pater sancte, tuere eos in nomine tuo,
quod dedisti mihi, quatenus sint unum,
sicut nos. Quando eram cum eis in 12
mundo, tuebar eos in nomine tuo: &
jam servavi quos dedisti mihi, & non
periit ex eis quispiam, præter filium
perditionis: ut impleatur Scriptura.
Et nunc ad te venio, & istos relinquo in 13
mundo, ut sit gaudium meum plenum
in ipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, 14
& jam odit eos mundus, quia non sunt
ex mundo, quemadmodum ego non sum
ex mundo. Non rogo ut tollas eos de 15
mundo, sed ut serves eos à malo: Quia 16
non sunt ex mundo, quemadmodum ego
non sum ex mundo. Sanctifica eos in 17
veritate tua, quia sermo tuus peculia-
riter est veritas. Sicut misisti me in 18
mundum, misi eos ego etiam in mundum.
Et pro eis sanctifico meipsum, ut sint 19
ipsi quoque sanctificati in veritate. Et 20
non rogo pro his tantùm, sed pro eis qui
credituri sunt in me per sermonem eo-
rum. Ut sint omnes unum, sicut tu Pa- 21
ter mi, permanens es in me, & ego pa-
riter in te, ut sint etiam in nobis
unum: ut credat mundus, quòd tu me
miseris. Et ego jam dedi eis gloriam 22
quam dedisti mihi, ut sint unum, sicut
nos unum sumus. Ego in eis, & tu in 23
me, & sint perfecti in unum: ut sciat
mundus quod tu me miseris, & quòd
dilexerim eos sicut dilexisti me.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወለእሉ: በእንቲኣሆሙ: እብል: ወለኪ: በእንተ: ዓለመ:ለለ: በእንተ: እለ: ወሀበከኒ: እስመ:እሊኣከ:እሙንቱ:=: ወዚኣየ:ኵሉ: ዚኣከ:ወኵሉ:ወዚኣከኒ:ዚኣየ:ወተሰ
11 በሕኩ:በሙ:=: ወኢይሄሉ: ውስተ:ዓለመ:ወእሙንቱስ: ውስተ: ዓለመ:ይሄልወ: ወለእንስ: ኀቤከ: እመጽእ:: ለባ: ቅዱሰ: ዕቀቦሙ: በሰምከ: ለእለ: ወሀበከኒ: ከመ :
12 ይኩኑ:ለሐደ:ከማነ::=: ለመ : ሀለወኩ:ለነ: መሰለሆሙ:ውስተ:ዓለመ:ዓቀብክ ወሙ:በስምከ: ለእለ: ወሀበከኒ: ከመ:ይኩኑ: ለሐደ: ከማነ:: ለመ : ሃለወኩ : ለ ነ:ውስተ:ዓለመ:ዓቀብክወሙ: በስምከ: ለእለ: ወሀበከኒ:: ወተሣሕፃኽወሙ: ወዓ ቀብኩሂ:ወሊኣሐዱ:ኢተሐጕለ:እመኔሆሙ:ዘእንበለ:ወልደ:ሐጕል:ከመ:ይብጸሕ:
13 ዘጽሑፍ::=: ወይእዜሰ: እመጽእ: ኀቤከ: ወዘንተ: እነግር : ለዓለመ:ከመ:ይኩን:
14 ፍጹመ : ፍሠሐየ: በለዕሊሆሙ:=: ለእሰ: ወሀበኩመሙ: ቃለከ:: ወዓለመ:ጸልኦ
15 ሙ:እስመ:ኢኮኑ:እመዓለመ:በከመ:ኢኮንኩ: ለነ : እመዓለመ:=: ወኢይብለከ:
16 ትእሠእሙ:እመዓለመ: ደእሙ: ከመ: ትዕቀቦሙ: እመእኩይ:=: ወኢኮኑ: እመ
17 ዓለመ:በከመ: ለነ: ኢኮንኩ: እመዓለመ:=: ቀድሶሙ : በጽድቅከ : እስመ: ጽድ
18 ቅ:ቃልከ::=: ወበከመ:ፈነውኩኒ: ውስተ:ዓለመ: ለነሂ: እፈንዎሙ: ወስተ: ዓለመ:
19 ወቦሙ:ለነ:እቄድስ:ርእስየ:ከመ:ይኩኑ:እሙንቱኒ: ቅዱሰነ:በጽድቅ::=: ወለኮ:
20 በእንተ:ባሕቲቶሙ: ዘእብል: ወበእንተኒ: እለ : ይእመኑ: ብየ:በቃሉሙ:=: ከመ:
21 ይኩኑ:ላሐደ:ኩሉሙ: በከመ: ለኀተ:መሰሌየ: ለብ:ወለነሂ: መሰሌከ: ከመ:እሙን
22 ቱኒ:ይኩኑ:ከማነ:እሐደ:ከመ:ይእመን:ዓለመ:ከመ:ለኀተ: ፈነውኩኒ:=: ወለነሂ: ወሀበከዎሙ: ሰብሐተ: ዘወሀበከኒ: ከመ: ይኩኑ: ለሐደ: በከመ: ለኵሓዱ:ነሕነ::=:
23 ወለነሂ: በሙ: ወለእንተሂ: ብየ: ከመ: ይኩኑ :ፍጽሚን: በለሐዱ: ወያእመር : ዓለመ: ከመ:ለኀተ:ፈነውኩኒ::ወለፈቀርክዎሙ:ከመ:ኪያየ:ለፈቀርከኒ::=:

Et ego de illis loquor: & non de mundo, sed de illis quos dedisti mihi, quia tui 9
sunt. Et meum quodcunque *est*, tuum est; & tuum, meum *est*: & glorificatus 10
sum in iis. Et non sum in mundo, sed illi in mundo sunt: & ego ad te venio. 11
Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut fiant unum sicut nos.
Quum essem ego cum iis in mundo, custodivi eos in nomine tuo, quos dedisti 12
mihi, ut fierent unum sicut nos: quum essem ego in mundo, custodivi eos in
nomine tuo, quos dedisti mihi: & enutrivi eos, & custodivi etiam: & unus non
perditus fuit ex illis, nisi filius perditionis, ut impleretur quod scriptum fuit.
Et nunc venio ad te, & hoc loquor mundo, ut sit perfectum gaudium meum 13
super iis. Ego dedi iis sermonem tuum, & mundus odio habuit eos, quia 14
non fuerunt ex mundo, prout non fui ego ex mundo. Et non dico tibi, ut 15
tollas eos ex mundo, sed ut serves eos à malo. Et non fuerunt ex mundo, 16
prout ego non fui ex mundo. Sanctifica eos in veritate tua, quia verus *est* 17
sermo tuus. Et sicut misisti me in mundum, ego etiam mittam eos in mun- 18
dum. Et pro iis ego sanctificabo me ipsum, ut sint ipsi sanctificati in veritate. 19
Et non de illis solis loquor, sed etiam de illis qui credent in me per sermonem 20
eorum. Ut sint unum omnes illi, sicut tu mecum Pater, & ego tecum: ut illi 21
sint sicut nos unum, ut credat mundus quòd tu misisti me. Et ego etiam dedi 22
iis gloriam quam dedisti mihi, ut sint unum, sicut unum nos *sumus*.
Et ego in iis, & tu in me: ut sint perfecti in uno, & cognoscat mundus 23
quòd tu misisti me, & dilexi eos sicut me dilexisti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*من نيز ايشانرا در عالم فرستادم * وبراي ايشان من خودرا پاك مي دارم * تا ايشان نيز 19
براستي مقدس باشند * ونه براي ايشان تنها مي خواهم * ليكن براي ايشان نيز كه بمن 20
ايمان بياورند * كه همكنان در سخن ايشان يكي باشند * انچنانك تو پدرم درمن هستي * 21
ومن درتو * بايد كه ايشان نيز با ما يكي باشند * تا عالم ايمان بياورند كه تو مرا فرستادي *
* وستايش كه تو بمن دادي * من بديشان دادم تا يكي بشوند * انچنانك ما يكي هستيم * 22
* من با ايشان وتو با من * بهر يكي تمام باشند * تا عالم بدانند كه تو مرا فرستادي * ومن 23
ايشانرا دوست داشتم * انچنانك تو مرا دوست داشتي *

ego etiam illos in mundum misi.
Et pro eis ego meipsum sanctifico, 19
ut ipsi etiam in veritate sanctifi-
cati sint. Nec pro illis tantum 20
rogo, sed pro illis etiam qui in me
fidem habebunt. Ut omnes in ser- 21
mone eorum unum sint: quemad-
modum tu, Pater mi, in me es,
& ego in te; oportet ut ipsi etiam
in nobis unum sint: ut homines
mundi fidem habeant, quòd tu me
miseris. Et gloriam quam mihi 22
dedisti, ego illis dedi; ut unum
sint quemadmodum nos unum su-
mus. Ego in eis, & tu in me: 23
in utroque perfecti sint; ut homi-
nes mundi cognoscant, quòd tu me
misisti, & ego eos dilexi, quemad-
modum tu me dilexisti.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint *cum me*:
24 (ξ) Πάτερ, ὃς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, (ο) κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ·
ut videant *gloriam* meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante consti-
ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν (π) ἔδωκάς μοι· ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβο-
tutionem mundi. Pater juste, & mundus te non cognovit, ego autem
25 λῆς κόσμου. (ρ) Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, (σ) ἐγὼ δέ
te cognovi: & hi cognoverunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen
26 σε ἔγνων· καὶ οὗτοι ἔγνωσαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά
tuum, & notum faciam: ut dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.
σε, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιη'.

1 THæc *dicens* Jesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem
Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου
Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse & discipuli ejus.
(α) τοῦ Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Sciebat autem & Judas *tradens* eum, locum: quia frequenter convenerat
2 Ἤδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη
Jesus illuc cum discipulis suis. Ergò Judas *accipiens* cohortem, & *ex principibus*
3 ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχι-
Sacerdotum & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis & facibus, & armis.
ερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων.

Jesus itaque sciens omnia ventura super *se*, *exiens* dixit eis; Quem quæ-
Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖ-
4 ritis? Responderunt ei: Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus; Ego
τε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ
5 sum. Stabat autem & Judas *ille tradens* eum, cum ipsis. Ut ergò dixit
εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, μετ' αὐτῶν. (β) Ὡς οὖν εἶπεν
6 eis; *Quòd* ego sum, abierunt *in ea quæ post*, & ceciderunt *humi*. Iterùm
αὐτοῖς, Ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. Πάλιν
7 ergò eos interrogavit; Quem quæritis? *At* dixerunt; Jesum Nazarenum.
(γ) οὖν αὐτὸς ἐπηρώτησε, Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.
Respondit Jesus; Dixi vobis, Quia ego sum: si ergò me quæritis, sinite
8 hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit; Quia quos dedisti mihi, non
Ἀπεκρίθη (δ) ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, Ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε
9 perdidi ex eis quenquam. Simon ergò Petrus habens gladium, *e*duxit
τούτους ὑπάγειν. Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ
10 eum, & percussit *principis Sacerdotum* servum, & abscidit ejus auriculam dexteram.
ἀπώλεσα (ε) ἐξ αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν
Erat autè nomen servo, Malchus. Dixit ergò Jesus Petro; *Injice* gla-
11 dium tuum in vaginam: Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?
αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν.
ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ, Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν (ζ) μά-
χαιράν σου εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

MS. A. (ξ) Πατὴρ, ὃς ἔδωκάς (ο) κἀκεῖνοι (π) δέδωκάς (ρ) Πατὴρ (σ) ἐγὼ δὲ ἔγνων· ΚΕΦ. ιη'. MS. A. (α) τῶν Κέδρων, (β) Ὡς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι, (γ) οὖν ἐπη-
ρώτησεν αὐτὸς, (δ) Ἰησοῦς, (ε) ὀξ * αὐτῷ (ζ) μάχαιραν εἰς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * ܐܒܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܨܒܐ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܬܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܥܡܝ ܕܢܚܙܘܢ ܝܩܪܬܝ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܛܠ ܕܪܚܡܬ ܐܢܬ ܠܝ ܩܕܡ ܫܪܝܬܐ ܕܥܠܡܐ
25 ܐܒܐ ܙܕܝܩܐ ܥܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥܘܟ ܐܢܐ ܝܕܥܬܟ ܘܗܠܝܢ ܝܕܥܘ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ ܘܐܘܕܥܬ ܠܗܘܢ ܫܡܟ ܘܐܘܕܝܥ ܠܗܘܢ ܕܪܚܡܬܟ ܕܐܝܟ ܕܪܚܡܬ ܐܢܬ ܠܝ ܗܝ ܒܗܘܢ ܘܐܢܐ ܒܗܘܢ
26

1 ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܘܢܦܩ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܒܪ ܠܐܝܟܐ ܕܢܚܠܐ ܕܩܕܪܘܢ ܐܬܪ ܕܗܘ ܓܢܬܐ ܕܥܠ ܗܘ ܥܠ ܓܢܬܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
2 ܘܝܕܥ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܕܐܬܪ ܗܢܐ ܡܛܠ ܕܒܟܝܪ ܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܐ ܗܘ ܠܬܡܢ ܘܝܗܘܕܐ ܐܚܕ ܓܘܕ ܓܝܣ ܡܢ ܪܒܢܐ ܘܡܢ ܟܗܢܐ ܪܒܐ ܘܐܬܐ ܬܡܢ ܥܡ ܫܪܓܐ ܘܥܡ ܫܠܗܒܐ ܘܥܡ ܙܝܢܐ
3 ܘܝܫܘܥ ܝܕܥ ܟܠ ܕܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܥܝܬܘܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܗܘ ܘܩܐܡ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܕܐܬܪ ܗܢܐ ܥܡ ܗܘ ܟܕ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܗܘ
4 ܐܙܠܘ ܠܐܚܘܪ ܘܢܦܠܘ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܘܬܒ ܫܐܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܥܝܬܘܢ ܘܐܡܪܘ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܗܘܢ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܗܘ ܐܢ ܗܟܝ ܒܥܝܬܘܢ ܐܢܐ ܒܥܐ ܕܢܫܒܘܩܘ ܗܠܝܢ
5 ܙܠܝ ܗܠܝܢ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܐܒܕܬ ܡܢܗܘܢ ܐܦ ܚܕ ܐܠܐ ܝܠܕܐ ܕܫܠܡ ܐܡܪ ܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܝ ܕܠܐ ܐܒܕܬ ܡܢ ܐܢܫ ܚܕ ܡܢ ܐܠܗܝ ܐܢܐ ܐܫܐܠ ܒܥܐ ܕܢܫܒܘܩ ܠܟ ܐܒܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܨܒܐ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܬܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܥܡܝ ܕܢܚܙܘܢ ܝܩܪܬܝ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܛܠ ܕܪܚܡܬ ܐܢܬ ܠܝ ܩܕܡ ܫܪܝܬܐ ܕܥܠܡܐ
6 ܐܒܐ ܙܕܝܩܐ ܥܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥܘܟ ܐܢܐ ܝܕܥܬܟ ܘܗܠܝܢ ܝܕܥܘ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ ܘܐܘܕܥܬ ܠܗܘܢ ܫܡܟ ܘܐܘܕܝܥ ܠܗܘܢ ܕܪܚܡܬܟ ܕܐܝܟ ܕܪܚܡܬ ܐܢܬ ܠܝ ܗܝ ܒܗܘܢ ܘܐܢܐ ܒܗܘܢ
7 ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܘܢܦܩ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܒܪ ܠܐܝܟܐ ܕܢܚܠܐ ܕܩܕܪܘܢ ܐܬܪ ܕܗܘ ܓܢܬܐ ܕܥܠ ܗܘ ܥܠ ܓܢܬܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
8 ܘܝܕܥ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܕܐܬܪ ܗܢܐ ܡܛܠ ܕܒܟܝܪ ܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܐ ܗܘ ܠܬܡܢ ܘܝܗܘܕܐ ܐܚܕ ܓܘܕ ܓܝܣ ܡܢ ܪܒܢܐ ܘܡܢ ܟܗܢܐ ܪܒܐ ܘܐܬܐ ܬܡܢ ܥܡ ܫܪܓܐ ܘܥܡ ܫܠܗܒܐ ܘܥܡ ܙܝܢܐ
9 ܘܝܫܘܥ ܝܕܥ ܟܠ ܕܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܥܝܬܘܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܗܘ ܘܩܐܡ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܕܐܬܪ ܗܢܐ ܥܡ ܗܘ ܟܕ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܗܘ
10 ܐܙܠܘ ܠܐܚܘܪ ܘܢܦܠܘ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܘܬܒ ܫܐܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܥܝܬܘܢ ܘܐܡܪܘ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܗܘܢ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܗܘ ܐܢ ܗܟܝ ܒܥܝܬܘܢ ܐܢܐ ܒܥܐ ܕܢܫܒܘܩܘ ܗܠܝܢ
11 ܙܠܝ ܗܠܝܢ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܐܒܕܬ ܡܢܗܘܢ ܐܦ ܚܕ ܐܠܐ ܝܠܕܐ ܕܫܠܡ ܐܡܪ ܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܝ ܕܠܐ ܐܒܕܬ ܡܢ ܐܢܫ ܚܕ ܡܢ ܐܠܗܝ ܐܢܐ ܐܫܐܠ ܒܥܐ ܕܢܫܒܘܩ ܠܟ ܐܒܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܨܒܐ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܬܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܥܡܝ ܕܢܚܙܘܢ ܝܩܪܬܝ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܛܠ ܕܪܚܡܬ ܐܢܬ ܠܝ ܩܕܡ ܫܪܝܬܐ ܕܥܠܡܐ

Pater, eos quos dedisti mihi, velim ut ubi 24
* sum ego, & illi sint mecum: ut conspicen-
tur illam gloriam meam quam dedisti mihi:
quoniam dilexisti me ante jacta mundi fun- 25
damenta. Pater mi juste, & mundus non
novit te, ego verò te novi, & ipsi nôrunt
me à te missum esse. Et patefeci eis nomen 26
tuum, ac patefaciam: ut dilectio illa quâ
dilexisti me, sit in eis, & ego sim in eis.

Nocte parascenes crucifixionis. 42.

CAP. XVIII.

1 ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܘܢܦܩ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܒܪ ܠܐܝܟܐ ܕܢܚܠܐ ܕܩܕܪܘܢ ܐܬܪ ܕܗܘ ܓܢܬܐ ܕܥܠ ܗܘ ܥܠ ܓܢܬܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
2 ܘܝܕܥ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܕܐܬܪ ܗܢܐ ܡܛܠ ܕܒܟܝܪ ܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܐ ܗܘ ܠܬܡܢ ܘܝܗܘܕܐ ܐܚܕ ܓܘܕ ܓܝܣ ܡܢ ܪܒܢܐ ܘܡܢ ܟܗܢܐ ܪܒܐ ܘܐܬܐ ܬܡܢ ܥܡ ܫܪܓܐ ܘܥܡ ܫܠܗܒܐ ܘܥܡ ܙܝܢܐ
3 ܘܝܫܘܥ ܝܕܥ ܟܠ ܕܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܥܝܬܘܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܗܘ ܘܩܐܡ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܕܐܬܪ ܗܢܐ ܥܡ ܗܘ ܟܕ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܗܘ
4 ܐܙܠܘ ܠܐܚܘܪ ܘܢܦܠܘ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܘܬܒ ܫܐܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܥܝܬܘܢ ܘܐܡܪܘ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܗܘܢ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܗܘ ܐܢ ܗܟܝ ܒܥܝܬܘܢ ܐܢܐ ܒܥܐ ܕܢܫܒܘܩܘ ܗܠܝܢ
5 ܙܠܝ ܗܠܝܢ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܐܒܕܬ ܡܢܗܘܢ ܐܦ ܚܕ ܐܠܐ ܝܠܕܐ ܕܫܠܡ ܐܡܪ ܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܝ ܕܠܐ ܐܒܕܬ ܡܢ ܐܢܫ ܚܕ ܡܢ ܐܠܗܝ ܐܢܐ ܐܫܐܠ ܒܥܐ ܕܢܫܒܘܩ ܠܟ ܐܒܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܨܒܐ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܬܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܥܡܝ ܕܢܚܙܘܢ ܝܩܪܬܝ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܛܠ ܕܪܚܡܬ ܐܢܬ ܠܝ ܩܕܡ ܫܪܝܬܐ ܕܥܠܡܐ
6 ܐܒܐ ܙܕܝܩܐ ܥܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥܘܟ ܐܢܐ ܝܕܥܬܟ ܘܗܠܝܢ ܝܕܥܘ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ ܘܐܘܕܥܬ ܠܗܘܢ ܫܡܟ ܘܐܘܕܝܥ ܠܗܘܢ ܕܪܚܡܬܟ ܕܐܝܟ ܕܪܚܡܬ ܐܢܬ ܠܝ ܗܝ ܒܗܘܢ ܘܐܢܐ ܒܗܘܢ
7 ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܘܢܦܩ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܒܪ ܠܐܝܟܐ ܕܢܚܠܐ ܕܩܕܪܘܢ ܐܬܪ ܕܗܘ ܓܢܬܐ ܕܥܠ ܗܘ ܥܠ ܓܢܬܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
8 ܘܝܕܥ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܕܐܬܪ ܗܢܐ ܡܛܠ ܕܒܟܝܪ ܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܐ ܗܘ ܠܬܡܢ ܘܝܗܘܕܐ ܐܚܕ ܓܘܕ ܓܝܣ ܡܢ ܪܒܢܐ ܘܡܢ ܟܗܢܐ ܪܒܐ ܘܐܬܐ ܬܡܢ ܥܡ ܫܪܓܐ ܘܥܡ ܫܠܗܒܐ ܘܥܡ ܙܝܢܐ
9 ܘܝܫܘܥ ܝܕܥ ܟܠ ܕܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܥܝܬܘܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܗܘ ܘܩܐܡ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܕܐܬܪ ܗܢܐ ܥܡ ܗܘ ܟܕ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܗܘ
10 ܐܙܠܘ ܠܐܚܘܪ ܘܢܦܠܘ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܘܬܒ ܫܐܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܥܝܬܘܢ ܘܐܡܪܘ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܗܘܢ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܗܘ ܐܢ ܗܟܝ ܒܥܝܬܘܢ ܐܢܐ ܒܥܐ ܕܢܫܒܘܩܘ ܗܠܝܢ
11 ܙܠܝ ܗܠܝܢ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܐܒܕܬ ܡܢܗܘܢ ܐܦ ܚܕ ܐܠܐ ܝܠܕܐ ܕܫܠܡ ܐܡܪ ܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܝ ܕܠܐ ܐܒܕܬ ܡܢ ܐܢܫ ܚܕ ܡܢ ܐܠܗܝ ܐܢܐ ܐܫܐܠ ܒܥܐ ܕܢܫܒܘܩ ܠܟ ܐܒܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܨܒܐ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܬܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܥܡܝ ܕܢܚܙܘܢ ܝܩܪܬܝ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܛܠ ܕܪܚܡܬ ܐܢܬ ܠܝ ܩܕܡ ܫܪܝܬܐ ܕܥܠܡܐ

CAP. XVIII.

HÆc dixit Jesus, & egressus est cum di- 1
scipulis suis trans vadum Cedron, ubi erat
hortus, in quem introivit ipse & discipuli
ejus. Noverat autem & Judas ille prodi- 2
tor locum illum, quia sæpissimè convenerat
illuc Jesus cum discipulis suis. Ipse ergò 3
Judas duxit catervam, & à principibus sa-
cerdotum & Pharisæis duxit ministros, ve-
nítque illuc cum laternis, & facibus, & ar-
mis. Jesus verò, quum sciret omnia quæ 4
sibi obventura erant, exiit, ac dixit eis;
Quem quæritis? Dicunt ei; Jesum Naza- 5
renum. Dicit eis Jesus, Ego sum. Stabat
autem & Judas proditor cum eis. Quum- 6
que dixisset eis Jesus, Ego sum: abierunt
retrorsùm, & ceciderunt in terram. Et 7
iterùm interrogavit eos Jesus; Quem quæ-
ritis? Illi autem dixerunt, Jesum Nazare-
num. Ait illis Jesus; Dixi vobis, me eum 8
esse: quòd si quæritis me, sinite hos abire.
Ut impleretur sermo quem dixerat; Ex iis 9
quos dedisti mihi, ne unum quidem perdidi.
Simon autem Cepha habens gladium secum, 10
distrinxit illum, & percussit servum princi-
pis sacerdotum, & abstulit auriculam ejus
dexteram. Erat autem nomen servi, Molec.
At dixit Jesus Cephæ; Mitte gladium in 11
vaginam ejus: Calicem quem dedit mihi
Pater meus, an non bibam?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * پدر چون ایشانرا بمن دادي * مني خواهم انجا که من باشم * ایشان نیز با من باشند * تا عظمت
25 مرا بینند * که بمن دادي * که زود تر از شدن عالم مرا دوست داشتي * * پدرم عادل وعالم
26 ترا نشناختند * من ترا شناختم * وایشان دانستند * که تو مرا فرستادي * ونام تو بدیشان
سپاردم ومي سپارم * بدان دوستي که تو مرا دوست داشتي درایشان باشد * [ومن در ایشان

باشم] سي سه آمدن یهودیان بگرفتن عیسي

1 * چون مسیح این سخنها را تمام کرد * با شاگردان خود بدرآمد وبره کدر [قدرون رسید
2 انجا باغچه بود * بشاگردان خود † در انجاي رفت * * ویهوداي سپارنده آن جایگه را مي
3 دانست * که بسیار وقتها عیسي † با شاگردان خود انجا جمعیت مي کردند * * اما یهودا
اوباش را برد * واز پیش بزرگان امامان ومعتبران † عوانان وخدمتکارانرا برگرفت * ودر انجایگه
4 در آمدند * با مشعلها * وچراغها * وشمشیر * ونیزه * وعیسي هرچه بروي مي آمد دانست * بدر
5 آمد وبدیشان گفت کرا مي خواهید * گفتند عیسي ناصري را عیسي بدیشان گفت منم من

Pater, cùm eos mihi dederis, volo ut 24
* *quo loco ego fuero, illi etiam mecum*
sint, ut magnificentiam meam vide-
ant, quam mihi dedisti: quia ante-
quàm esset mundus me dilexisti.
Pater mi juste, & homines *mundi* 25
te non nôrunt, ego autem te novi:
& illi noverunt, quòd tu me misisti.
Et nomen tuum illis tradidi, & tra- 26
do: ut illa dilectio, quâ tu me di-
lexisti, in illis sit, & ego in illis
sim.

XXXIII. Adventus Judæorum ad prehendendum Jesum.

CAP. XVIII.

Cum Christus hos sermones absol- 1
visset, cum discipulis suis egressus
est, & ad transitum Cedron venit,
ubi hortus erat, & cum discipulis
suis illuc intravit. Et Judas pro- 2
ditor illum locum novit, quia fre-
quenter Jesus cum discipulis suis
illic conventum faciebant. Judas 3
autem turbas assumpsit, & à magnis
sacerdotibus & Pharisæis minis-
tros & famulos accepit, & in illum lo-
cum venerunt cum facibus & luce-
nis, & gladiis, & hastis. Jesus 4
itaque, omni quod illi eveniebat
cognito, egressus est, & illis dixit;
Quem vultis? Dixerunt; Jesum Naza- 5
renum. Jesus illis dixit; Ego ipse sum.

Versio VULGATA LATINA.

24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi.
25 Pater juste, mundus te non cognovit: ego autem te cognovi: & hi cognove-
26 runt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: ut dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

CAP. XVIII.

1 HÆc cùm dixisset Jesus, egressus est cum discipulis suis trans Torrentem Cedron,
2 ubi erat hortus, in quem introivit ipse, & discipuli ejus. Sciebat autem & Judas,
qui tradebat eum, locum: quia frequenter Jesus convenerat illuc cum discipulis
3 suis. Judas ergò cùm accepisset cohortem, & à Pontificibus & Pharisæis minis-
4 tros, venit illuc cum lucernis, & facibus, & armis. Jesus itaque sciens omnia,
quæ ventura erant super eum, processit, & dixit eis; Quem quæritis? Respon- 5
derunt ei; Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus; Ego sum. Stabat autem & Judas,
qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergò dixit eis; Ego sum: abierunt retrorsùm, 6
& ceciderunt in terram. Iterùm ergò interrogavit eos; Quem quæritis? Illi 7
autem dixerunt; Jesum Nazarenum. Respondit Jesus; Dixi vobis, Quia ego 8
sum: si ergò me quæritis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit; 9
Quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quenquam. Simon ergò Petrus ha- 10
bens gladium eduxit eum: & percussit pontificis servum: & abscidit auriculam
ejus dexteram. Erat autem nomen servo, Malchus. Dixit ergò Jesus Petro; Mitte 11
gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * يَا اَبَهِ هٰؤُلَآءِ الَّذِيْنَ اَعْطَيْتَنِي اُرِيْدُ اَنْ يَكُوْنُوْا مَعِيْ حَيْثُ اَنَا لِيَرَوْا بَجْدِيَ الَّذِيْ اَعْطَيْتَنِي *
25 اِنَّكَ اَحْبَبْتَنِي قَبْلَ اِنْشَآءِ الْعَالَمِ * يَا اَبَهِ اَلْبَارُّ الْعَالَمُ لَمْ يَعْرِفْكَ وَاَنَا اَعْرِفُكَ * وَهٰؤُلَآءِ عَلِمُوْا اَنَّكَ
26 اَرْسَلْتَنِي * وَقَدْ عَرَّفْتُهُمْ بِاسْمِكَ وَاُعَرِّفُهُمْ * وَالْحُبُّ الَّذِيْ اَحْبَبْتَنِي يَكُوْنُ فِيْهِمْ وَاَنَا اَيْضًا فِيْهِمْ *

* اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ وَالثَّلٰثُوْنَ *

1 * وَلَمَّا قَالَ يَسُوْعُ هٰذَا خَرَجَ مَعَ تَلَامِيْذِهِ اِلَى عَبْرِ
2 وَادِيْ الْاَرْزِ * وَكَانَ هُنَاكَ بُسْتَانٌ فَدَخَلَهُ مَعَ تَلَامِيْذِهِ * وَكَانَ يَهُوْذَا الَّذِيْ اَسْلَمَهُ يَعْرِفُ
3 اَيْضًا ذٰلِكَ الْمَوْضِعَ لِاَنَّ يَسُوْعَ كَانَ يَجْتَمِعُ هُنَاكَ مَعَ تَلَامِيْذِهِ كَثِيْرًا * فَاَخَذَ يَهُوْذَا جُنْدًا مِنْ
4 عِنْدِ رُؤَسَآءِ الْكَهَنَةِ وَالْفَرِّيسِيِّيْنَ وَسُرْطًا وَجَاؤُا اِلَى هُنَاكَ بِمَشَاعِلَ وَمَصَابِيْحَ وَسِلَاحٍ * وَيَسُوْعُ
5 كَانَ عَارِفًا بِكُلِّ شَيْءٍ يَاْتِيْ عَلَيْهِ * خَرَجَ وَقَالَ لَهُمْ مَنْ تَطْلُبُوْنَ * فَاَجَابُوْهُ وَاَيْلِيْنَ يَسُوْعَ النَّاصِرِيَّ *
6 فَقَالَ لَهُمْ اَنَا هُوَ * وَكَانَ يَهُوْذَا الْخَائِنُ وَاقِفًا مَعَهُمْ * فَلَمَّا قَالَ لَهُمْ يَسُوْعُ اَنَا هُوَ رَجَعُوْا اِلَى وَرَآئِهِمْ
7 وَسَقَطُوْا عَلَى الْاَرْضِ * وَسَاَلَهُمْ يَسُوْعُ اَيْضًا مَنِ الَّذِيْ تَطْلُبُوْنَ فَقَالُوْا يَسُوْعَ النَّاصِرِيَّ *
8 * فَاَجَابَهُمْ قَدْ قُلْتُ لَكُمْ اَنِّيْ اَنَا هُوَ * فَاِنْ كُنْتُمْ تَطْلُبُوْنَنِي فَدَعُوْا هٰؤُلَآءِ يَذْهَبُوْنَ * لِيَتِمَّ الْكَلِمَةُ
9 الَّتِيْ قَالَ اَنَّ الَّذِيْنَ اَعْطَيْتَنِي لَمْ يَهْلِكْ مِنْهُمْ وَاحِدٌ * وَكَانَ مَعَ سِمْعُوْنَ الصَّفَا سَيْفٌ فَانْتَضَاهُ
10 وَضَرَبَ عَبْدَ رَئِيْسِ الْكَهَنَةِ فَقَطَعَ اُذُنَهُ الْيُمْنٰى * وَكَانَ اِسْمُ الْعَبْدِ مَلْخُسَ * فَقَالَ يَسُوْعُ
11 لِسِمْعَانَ اَرْدِدِ السَّيْفَ فِيْ غِمْدِهِ * اَلْكَاْسُ الَّتِيْ اَعْطَانِيْ اَبِيْ لَا بُدَّ لِيْ اَنْ اَشْرَبَهَا *

Pater mi, hos quos dedisti mihi, volo ut 24
sint mecum ubi ego sum, ut videant gloriam meam quam dedisti mihi: nam tu dilexisti me ante productionem mundi.
O Pater mi juste, mundus non cognovit 25
te, & ego cognosco te. Et isti cognoverunt quòd tu me misisti. Et jam notificavi 26
eis nomen tuum, et notificabo. Ut dilectio qua dilexisti me, erit in ipsis, & ego quoque in ipsis.

Sectio trigesima octava.

CAP. XVIII.

Quumque dixisset Jesus hæc, egressus est cum discipulis suis trans alteram ripam torrentis Cedri: erátque ibi hortus, & ingressus est eum suis discipulis suis. Et Judas qui tradidit 2
eum, sciebat etiam illum locum: quia Jesus conveniebat illuc cum discipulis suis multoties. Itaque assumpsit Judas 3
cohortem à principibus sacerdotum & Pharisæis, atque ministros: & venerunt illuc cum facibus, & lucernis, & armis. Jesus autem gnarus erat omnium 4
quæ ventura erant super eum: quapropter exiit, & dixit eis; Quem quæritis? Respondérunt ei, dicentes; Jesum Nazarenum. Ait illis, Ego sum. Erat autem Judas proditor illius cum eis. Cum ergò dixisset eis Jesus; Ego sum, 5 6
fugerunt retrò, & ceciderunt in terram. Interrogavit ergò eos Jesus iterùm; 7
Quis est quem quæritis? Dixerunt, Jesus Nazarenus. Respondit eis; Jam 8
dixi vobis me eum esse: sed si me quæritis, sinite hos abire. Ut impleretur ser- 9
mo quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non peribit ex illis ullus. Et erat penes 10
Simonem Petram gladius, et exemit eum, et percussit servum principis sacerdotum, & amputavit aurem ejus dexteram. Erat autem nomen servi, Malchus. Dixit 11
ergò Jesus Simoni Petræ; Repone gladium in vaginam suam. Calicem quem dedit mihi Pater meus, non dubium quin bibam illum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ለበ:እለሰ: ወሀብከኒ:እፈቅድ:የሀልው:ኀበ:ሀለውኩ: ላኑ: ምስሌየ:ወይርእዩ:ሰብሐ
25 ትየ:ዘወሀብከኒ:እስመ:አፈቀርከኒ:እምቅድመ:ይትፈጠር:ዓለመ:=ፅ ለበ:ጻድቅ:
ዕዉለመሰ: ኢያእመረከ:: ወለእሰ: ለእመርኩከ: ወእሉኒ:ለእመሩከ:ከመ:ለኔተ:ፈነ
26 ውከኒ:=ፅ ወነገርክሙው : ስመከ : ወዒደ : እነግር : ከመ : የሀሉ : ኀቡሙ :
ፍቅረ : ዘለፍቀርከኒ : ወለእኒ : ምስሌሆሙ::=ፅ

1 ፲፰ ዘንተ:ብሂሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወፅአ:ምስለ:አርደኢሁ:ማዕደተ:ፈለገ:ቀድሮስ:
2 ወኮቱ:ህየ:ዓጸደ:ኀምል: ወቦላ:ምስለ:አርዳኢሁ::=ፅ ወያእምሮ:ይሁዳ: ዘያገብ
ሶ : ለው እቱ: ብሔር : እስመ: ዘልፈ: ይወፍር: ህየ: እግዚእ:: ኢየሱስ: ምስለ: ሓ
3 ርዳኢሁ::=ፅ ወነሥአሙ:ይሁዳ:ለሰገሪተ: ሰጺራ: እመኀበ:ሊቀ:ካህናት: ወፈረሰ
ዊደን: ወወዒለ ሆሙ: ወሖረ: ህየ: በመኀትወ : ጽጕ: ወበፓናት: ወበንዋየ:ሐቅል::=ፅ
4 ወርእዮ:እግዚእ: ኢየሱስ: ኵሎ: ዘመጽአ: ላዕሌሁ: ወፅአ: አፍአ: ኀቡሙ:ወይ
5 ቤሉሙ: ሖኑ: ትፈቅዱ:=ፅ ወአውሥሉ: ወይቤልዎ: ኢየሱስሃ : ናዝራዊ: ወይቤሎ
ሙ: እግዚእ: ኢየሱስ:አነ: ውእቱ: ወይቀውሙ: ይሁዳኒ: ያገብአ : ምስሌሆሙ:=ፅ
6 ወሶበ:ይቤሎሙ:አነ:ውእቱ:ገብሉ: ድኅሬሆሙ: ወወድቁ:ምድረ::=ፅ ወእመዝ:
7 ኅፅበ:ተስእሎሙ: ወይቤሎሙ: ሖኑ: ተኀሥሡ: ወይቤልዎ: ኢየሱስሃ: ናዝራዊ::=ፅ
8 ወአውሥአ: እግዚእ: ኢየሱስ: ወይቤሎሙ: ለኵሉ: እበለክሙ: አነ: ውእቱ:እመ:
9 ኬያየ:ትፈቅዱ: ሓድግዎሙ: ለእሉ: ይሑሩ::=ፅ ከመ:ይብጸሕ:ቃሉ:ዘይቤ:እለ:
10 ወሀብከኒ:ኢትሐጕለ: እመኔሆሙ: ወኢኀሐዱ::=ፅ ወቦ: መጥባሓተ: ስምዖን: ጴ
ጥሮስ:ወመልኣ:መጥበሓቶ:ወዘበጦ:ለገብረ:ሊቀ: ካህናት: ወመተሮ: እገሪ:ዘየማን:
11 ወሰሙ: ለውእቱ: ገብር : ማልኮስ::=ፅ ወይቤሎ : እግዚእ : ኢየሱስ :ለጴጥሮስ:
እግብእ : ለመጥባሓትከ : ወስተ : ቤታ:: ጽዋዐ : ዘወሀበኒ : አቡየ : ኢይሰቲዮኑ :
ወኢየሓድግ : ዘለንበለ : እሰተዮ::=ፅ

Pater, quos dedisti mihi, velim ut sint ubi sui ego, mecum; & videant gloriam 24
meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me, antequàm crearetur mundus. Pater 25
veritatis, & mundus non nosvit te, & ego novi te: & hi noverunt te, quòd tu misisti me. Et nuntiavi iis nomen tuum, & adhuc nuntiabo, ut sit apud eos 26
charitasquâ dilexisti me, & ego cum iis.

CAP. XVIII.

Hoc quum dixisset Dominus Jesus, egressus est cum discipulis suis trans flumen 1
Cedron: & fuit ibi prædium herbarum, & intravit illud cum discipulis suis. Et 2
sciebat Judas qui proditurus erat eum, hunc locum, quia frequenter convenerat ibi Dñs Jesus cum discipulis suis. Et accepit Judas cohortes *sive* spiram, à prin- 3
cipibus sacerdotum & Pharisæis, & ministros eorum: & venerunt ibi cum lucernis splendidis, & laternis, & armis. Et videns Dominus Jesus totum 4
quod venturum erat super se, exivit foràs ad eos, & dixit iis; Quem vultis? Et 5
responderunt, & dixerunt ei; Jesum Nazarenum. Et dixit iis Dominus Jesus, Ego *sum* ille: & stabat Judas proditurus cum cum iis. Et quum diceret iis; Ego *sum* 6
ille, reversi sunt retrorsùm, & ceciderunt *in* terram. Et tunc iterum rogavit 7
eos, & dixit iis; Quem quæritis? & dixerunt ei, Jesum Nazarenum. Et respon- 8
dit Dominus Jesus, & dixit iis; Nónne dixi vobis, Ego ille *sum?* si me vultis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo ejus quem dixerat; Ex iis quos dedisti mihi; 9
non perditus fuit quisquam. Et habuit gladium Simon Petrus: & eduxit 10
gladium suum, & percussit servum principis sacerdotum, & abscidit aurem ejus dextram: & nomen hujus servi, Malchus *erat*. Et dixit Dominus Jesus 11
Petro, Restitue gladium tuum in vaginam suam: calicem quem dedit mihi Pater meus, Nónne bibam? & non omittam quin bibam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 و يهوداي سپارنده نيز با ايشان بود * ايشان جمله باز كشتند وبر زمين افتادند * بار دوم
7 عيسي ازيشان پرسيد كرا مي خواهيد * گفتند عيسي ناصري را * عيسي گفت نه بشما گفتم
8 منم من واگر مرا مي خواهيد * ايشانرا † بگذاريد * تا بروند * تا اين كلمهٔ نبشته ايد تمام
9 شود نبوت ايشانرا كه بمن دادي * از ايشان كم نكردم ونه يكي
سي چهار
10 * اما شمعون صفا درميان خود † شمشير داشت * بركشيد وزد بنلك سردر امامانرا گوش
11 راست ستد * ونام ان بنلك ملك بود * وعيسي بصفا گفت شمشيرا در نيام خود نه *
پياله كه پدرم بمن داد بگسي ديگر نخورانم *

Et Judas proditor etiam cum illis erat. Illi igitur omnes retrocesserunt, & in terram ceciderunt. Vice secundi Jesus eos interrogavit; Quem vultis? Dixerunt, Jesum Nazarenum. Jesus dixit; Nónne 6 7 8
vobis dixi, Ego ipse sum? Si ergò me quæritis, illos finite ut abeant. Ut hoc verbum, quod scriptum ve- 9
nit, compleretur;

Prophetia.

Illos quos mihi dedisti, ex illis non perdidi, ne unum quidem.

XXXIV. Gladio percutit Simeon, & amputat aurem pueri

Simeon autem Petrus ad lumbos 10
suos gladium habuit, quem extraxit, et percusso servo principis sacerdotum aurem dexteram ei abstulit: nomen autem illius servi, Malee erat. Jesus 11
Cephæ dixit; Gladium in vaginam suam repone: poculum, quod Pater meus mihi dedit, ab eo cupiam bibendi non prohibebo.

Ergò cohors, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum,
12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν,
& ligaverunt eum. Et adduxerunt eum ad Annam primùm: erat enim so-
13 καὶ ἔδησαν αὐτόν. Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πεν-
cer Caiphæ, qui erat *princeps Sacerdotum* anni illius. Erat autem Caiphas *ille*
14 θερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ
consulens Judæis; Quia expedit unum hominem *perire* pro
συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, Ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ
populo. Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus.
15 τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, (α) καὶ ὁ ἄλλος μαθητής.
At discipulus ille erat notus *principi Sacerdotum*: & *simul* introivit Jesu in
ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ· καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς
atrium *principis Sacerdotum*. *At* Petrus stabat ad ostium foris. Exivit
16 τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν
ergò discipulus alius, qui erat notus *principi Sacerdotum*: & dixit ostiariæ, &
οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ
introduxit Petrum. Dicit ergò ancilla ostiaria Petro; Nunquid & tu
17 εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ
ex discipulis es hominis istius? Dicit ille; Non sum. Stabant autem
18 ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. Εἱστήκεισαν δὲ
servi & ministri, *prunam facientes*, quia frigus erat: & calefacie-
οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαί-
bant se: erat autem cum eis Petrus, stans & calefaciens se. Ergò *princeps*
νοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχι- 19
Sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus.
ερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.
Respondit ei Jesus; Ego palàm locutus sum mundo: ego semper
Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παῤῥησίᾳ (ϑ) ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε 20
docui in synagoga, & in templo, quò *undique* Judæi conve-
ἐδίδαξα (ι) ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου (κ) πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρ-
niunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga
χονται· καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί με (λ) ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον 21
audientes, quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego.
τοὺς (μ) ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.
Hæc autem *eo dicente*, unus ministrorum assistens dedit alapam
Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα 22
Jesu, dicens; Sic respondes *principi Sacerdotum*? Respondit ei Je-
τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰη- 23
sus; Si malè locutus sum, *testare* de malo: si autem *pulchrè*, quid me
σοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με
cædis? (Misit eum Annas ligatum ad Caipham *principem*
δέρεις; (Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχι- 24
Sacerdotum.)
ιερέα.)

MS. A. (α) καὶ ἄλλος (ϑ) λελάληκα (ι) ὅν συναγωγῇ, (κ) πάντες οἱ (λ) ἐρωτᾷς; (μ) ἀκηκοάτας,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tunc caterva & chiliarchæ, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, & vinxerunt eum. Et eum adduxerunt ad Hanan primùm, quippe qui socer esset Caiphæ qui erat summus sacerdos anni illius. Erat autem Caipha is qui consilium dederat Judæis expedire unum virum mori pro populo. Simon autem Cepha, & unus ex discipulis aliis, veniebant post Jesum. Illum autem discipulum cognoscebat princeps sacerdotum, & introiit unà cum Jesu in atrium. Simon autem stabat foris ad ostium: exiit itaque alter ille discipulus quem cognoscebat princeps sacerdotum, & dixit custodi portæ, (*ostiariæ*,) & introduxit Simonem. Dixit autem adolescentula ostiaria Simoni, Nunquid & tu ex discipulis es ifius hominis? Dicit ei, Minimé. Porrò stabant servi & ministri, & componebant ignem ut calefacerent se, quia frigus erat. Stabat autem & Simon cum eis, & calfaciebat se. Princeps autem sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis & doctrinâ ipsius. Et dixit ei Jesus; Ego palàm locutus sum ad populum, sempérque docui in synagoga & in templo, quò omnes Judæi conveniunt; & nihil in occulto locutus sum. Quid me interrogas? interroga eos qui audierunt quid collocutus sim eis: ecce hi sciunt quæcunque dixerim. Quumque hæc dixissent, unus ex ministris qui adstabat, percussit maxillam ipsius Jesu, & dixit ei; Itáne das responsum principi sacerdotum? Respondit Jesus, & dixit ei; Si malè locutus sum, testificare de malo: sin autem benè, cur me cædis? Hanan autem misit Jesum vinctum ad Caipham summum sacerdotem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Deindè turbæ, & ministri, & Judæi Jesum prehenderunt, et ligaverunt: Et priùs eum ad Annam duxerunt, eò quòd Annas socer Caiaphæ erat, qui princeps Sacerdotum eo anno erat. Caiaphas autem erat, qui Judæis consuluerat, quòd oporteret ut unus homo pro toto populo moreretur. Et Simeon Cephas, et quidam alius ex discipulis Jesum secuti sunt: discipulus autem ille principi Sacerdotum notus erat, et cum Jesu in atrium ingressus est.

XXXV. Abnegatio Simeonis.

Simeon autem extra ostium stabat, et ille alter discipulus, quem princeps Sacerdotum noverat, egressus est, et ostiariis locutus est, et Simeonem introduxit. Et puella quæ ostium custodiebat Simeoni dixit; Numquid tu etiam ex discipulis hujus viri es? Ei dixit; Non. Et homines et ministri stabant, et ignem accenderant ut calefierent, eò quòd illâ nocte frigus erat: et Simeon etiam cum illis calefiebat. Maximus autem Sacerdotum Jesum interrogavit de discipulis et de doctrina ejus.

Versio VULGATA LATINA.

12 Cohors ergò, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum,
13 & ligaverunt eum: Et adduxérunt eum ad Annam primùm, erat enim so-
14 cer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui con-
silium dederat Judæis; Quia expedit, unum hominem mori pro populo.
15 Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus au-
tem ille erat notus pontifici, & introivit cum Jesu in atrium pontificis.
16 Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergò discipulus alius, qui erat
17 notus pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum. Dicit ergò Petro
ancilla ostiaria; Numquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille;
18 Non sum. Stabant autem servi & ministri ad prunas, quia frigus erat, &
calefaciebant se: erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se. Pon-19
tifex ergò interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus. Re-20
spondit ei Jesus; Ego palàm locutus sum mundo: ego semper docui in syn-
agoga, & in templo, quò omnes Judæi conveniunt: & in occulto locu-
tus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt quid lo-21
cutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego. Hæc autem cùm dixisset,22
unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu, dicens; Sic respondes pontifi-
ci? Respondit ei Jesus; Si malè locutus sum, testimonium perhibe de ma-23
lo: si autem benè, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatum ad Cai-24
pham pontificem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 13 *وَإِنَّ ٱلْجُنْدَ وَقَائِدَ ٱلْأَلْفِ وَٱلْخُدَّامَ ٱلَّذِينَ لِلْيَهُودِ أَمْسَكُوا يَسُوعَ وَأَوْثَقُوهُ * وَجَاؤُا بِهِ إِلَى حَنَّانَ

Cohors autem, & tribunus, & ministri qui 12
erant Judæorum, comprehenderunt Je-
sum, & ligaverunt eum. Et adduxe- 13

14 أَوَّلًا لِأَنَّهُ كَانَ حَمُوَ قَيَافَا ٱلَّذِي كَانَ رَئِيسَ ٱلْكَهَنَةِ فِي تِلْكَ ٱلسَّنَةِ * هٰذَا قَيَافَا ٱلَّذِي أَشَارَ

runt eum ad Hanan primùm, quia erat
socer Caiphæ, qui erat princeps sacer-
dotum in illo anno. Iste est Caiphas qui 14
consilium dederat Judæis, esse melius

عَلَى ٱلْيَهُودِ أَنَّهُ خَيْرٌ أَنْ يَمُوتَ رَجُلٌ وَاحِدٌ بَدَلَ ٱلشَّعْبِ * ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

ut moreretur vir unus pro populo.

Sectio trigesima nona.

15 *وَإِنَّ سِمْعَانَ ٱلصَّفَا وَٱلتِّلْمِيذَ ٱلْآخَرَ تَبِعَا يَسُوعَ * وَكَانَ رَئِيسُ ٱلْكَهَنَةِ يَعْرِفُ ذٰلِكَ ٱلتِّلْمِيذَ فَدَخَلَ

Et verò Simon Petra, & discipulus ille 15
alius sequuti sunt Jesum: princeps au-
tem sacerdotum cognoscebat illum di-
scipulum, & introivit cum Jesu in
atrium principis sacerdotum. At Pe- 16
trus erat stans ad ostium foris. Exivit
ergò ille discipulus alius qui erat ex no-
tis principi sacerdotum, allocutúsque
est ostiariam, & introduxit Petrum.
Et dixit ancilla ostiaria Petro; Nónne 17
tu es ex discipulis hujus viri? Ait illi;
Non. Servi autem & ministri stantes 18
accendebant ignem ut calefacerent sese,
quia erat hyems, & Petrus etiam stans
cum eis, calefaciebat se. Verùm prin- 19
ceps sacerdotum interrogavit Jesum de
discipulis ejus, & de doctrina ipsius.
Respondit ei Jesus; Ego locutus 20
sum mundo palàm, & docui quolibet
tempore in templo & in synagogis, quò
se recipiunt Judæi, & non sum locutus
quicquam in occulto. Quid interrogas 21
me? interroga illos qui audierunt quod
locutus sum illis, idem ipsi nórunt quid
dixerim ego. Cùm autem dixisset hoc, 22
erat unus ex ministris stans, & duxit
alapam Jesu, & dixit ei; Sic respon-
des principi sacerdotum? Respondit ei 23
Jesus, dicens; Si locutus sum rem tur-
pem, perhibe testimonium de turpitudi-
ne: at si rectè, quare me percussisti?
Tunc misit eum Hanan ligatum ad Cai- 24
pham principem sacerdotum.

16 17 18 مَعَ يَسُوعَ دَارَ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ * فَأَمَّا بُطْرُسُ فَكَانَ وَاقِفًا عِنْدَ ٱلْبَابِ بَرًّا * فَخَرَجَ ذٰلِكَ ٱلتِّلْمِيذُ ٱلْآخَرُ

19 ٱلَّذِي كَانَ مِنْ مَعَارِفِ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ فَكَلَّمَ ٱلْبَوَّابَةَ وَأَدْخَلَ بُطْرُسَ * فَقَالَتِ ٱلْجَارِيَةُ ٱلْبَوَّابَةُ

20 لِبُطْرُسَ أَمَا أَنْتَ مِنْ تَلَامِيذِ هٰذَا ٱلرَّجُلِ فَقَالَ لَهَا لَا * وَكَانَ ٱلْعَبِيدُ وَٱلشُّرَطُ قِيَامًا يُوقِدُونَ نَارًا

21 لِيَصْطَلُوا لِأَنَّهُ كَانَ شِتَاءٌ وَكَانَ بُطْرُسُ أَيْضًا قَائِمًا مَعَهُمْ يَصْطَلِي * فَأَمَّا رَئِيسُ ٱلْكَهَنَةِ فَسَأَلَ

22 يَسُوعَ عَنْ تَلَامِيذِهِ وَعَنْ تَعْلِيمِهِ * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ أَنَا كَلَّمْتُ ٱلْعَالَمَ عَلَانِيَةً * وَعَلَّمْتُ فِي كُلِّ وَقْتٍ فِي

23 ٱلْهَيْكَلِ * وَفِي ٱلْجَامِعِ حَيْثُ يَجْتَمِعُ ٱلْيَهُودُ وَلَمْ أَتَكَلَّمْ بِشَيْءٍ فِي خُفْيَةٍ * فَلِمَاذَا تَسْأَلُنِي سَلْ ٱلَّذِينَ

24 ٱلَّذِينَ سَمِعُوا مَاذَا كَلَّمْتُهُمْ بِهِ فَهُوَلَاءِ هُمْ يَعْرِفُونَ مَا قُلْتُهُ أَنَا * فَلَمَّا قَالَ هٰذَا كَانَ وَاحِدٌ مِنَ ٱلشُّرَطِ

قَائِمًا فَلَطَمَ يَسُوعَ وَقَالَ لَهُ أَهٰكَذَا تُجَاوِبُ رَئِيسَ ٱلْكَهَنَةِ * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا إِنْ كُنْتُ

تَكَلَّمْتُ بِرَدِيٍّ فَٱشْهَدْ بِٱلرَّدِيِّ * وَإِنْ كَانَ جَيِّدًا فَلِمَ ضَرَبْتَنِي * وَحِينَئِذٍ أَرْسَلَهُ حَنَّانُ مَوْثُوقًا

إِلَى قَيَافَا رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወእኁዝሞ: ለእግዚእ:ኢየሱስ: ስገራተ:ሰጲራ: ወሐበይት: ወወጲሊሞ: ለኢይሁድ:
13 ወሐመይሞ: ለእግዚእ:ኢየሱስ:። ወወሰድዎ:ኀበ:ሐና: ቀደሙ:: እስመ: ሐሙሁ:
14 ውእቱ: ለቀያፋ: ወሊቀ:ካህናት:ውእቱ: ዘለብሬቱ:ይእቲ: ዓመት::። ወቀያፋ:ውእ
ቱ: ዘእመሕሮሙ: ለኢይሁድ: ወይቤሎሙ: ይኄይሰክሙ: ይሙት: ለሐዱ:ብእሲ: ቤ
15 ዛ:ኵሉ: ሕዝብ::። ወተለዎ: ሰምዖን: ጴጥሮስ: ለእግዚእ: ኢየሱስ : እመርሑ
ቅ: ወካልእ: ረድኡ: ዘልዑድ: ኀበ: ቤቀ: ካሂናት:: ወቦለ: መስለ: እግዚእ: ኢየሱ
16 ስ: ውስተ: ዓጸደ: ቤቀ: ካህናት::። ወጴጥሮስ: ቆመ: ላፍላ: ኀበ: ሩኅት:: ወወፀ
እ: ዝኩ: ረድኡ: ዘልዑድ: ኀበ: ቤቀ:ካህናት: ወተናገሮ: ለሚጸዊ: ወአብአ : ለጴጥ
17 ሮስ::። ወትቤሎ: ወለተ: ዓጸዊ: ለጴጥሮስ: ላእተዚ: እመእርደኪሁ:: ለውእቱ:
18 ብእሲ: እንተ: ወይቤ:ኢኮንኩ::። ወይቀውሙ: ጸግብርቲሆሙ : ወወጲሊሆሙ: ወበ
ቍጹ: እቈሐመ: ወይሰሓኑ: እስመ: ብዙኅ: ቍሪ: ለይእቲ:ሌሊት: እስመ:ቍሪ:ብ
19 ሔረ: ወይቀውሙ:ጴጥሮስኒ: ወይስሓን:መስሌሆሙ::። ወተስእልዎ: ሊቃን: ካህና
20 ት: ለእግዚእ:ኢየሱስ: በእንተ: ሐርዳኢሁ: ወበእንተ: ትምህርቱ::። ወአውፈአ:
እግዚእ:ኢየሱስ: ወይቤ:እንስ:ክሠተ:ተናገርኩ: ለዐለም:ወዘልፈ: እሜህር:በመኵ
ራብ: ወበቤተ:መቅደስ:ኀበ: ተጋብሉ:ኵሉ: ለይሁድ::ወአልቦ: ዘተናገርኩ:ጽሙዉ
21 ተ:ወሊመንተኒ:። መንተ፡ እንከ:ትሴአለኒ: ተስእሎሙ: ለእለ: ሰመዑኒ: ዘእቤ:የ
22 ሉሮ: እውንቱ : ወዘተናገርኩ::። ወዘንተ: ብሂሎ: ጸፍዖ: መልታሳቲ: ለእግዚ
እ:ኢየሱስ:ለዛቲ: እመእለ: ይቀውሙ: ወሊቢ: ወይቤሎ: ከመዝኑ : ትትዋሠ: ለ
23 ሊቀ:ካህናት::። ወለወጠአ: እግዚእ:ኢየሱስ: ወይቤሎ: እመ: እኩየ : ነቢብኩ:
24 ለስተዋድዩኒ: በእንተ: እኩይ: ወእመሰ: ሠናይ : ለመንት: ትዘብጠኒ::። ወፈነዎ:
ሐና: ሕውዮ: ኀበ: ሊቀ: ክህናት::።

Et comprehenderunt Dñm Jesum cohortes *nempe* spira, & centuriones, & mini- 12
stri Judæorum, & calumniati sunt Dñm Jesum. Et adduxerunt eum ad Hanam 13
primùm: quia socer erat Caiaphæ, & princeps sacerdotũ fuit regiminis istius an-
ni. Et Caiaphas is *erat* qui consuluerat Judæis, & dixerat iis; Expedit vobis ut 14
moriatur unus homo *in* redemptionem totius populi. Et sequutus est Simon Pe- 15
trus Dominum Jesum à longè, & alius discipulus ejus, qui notus erat apud prin-
cipem sacerdotum, & intravit cum Domino Jesu in atrium principis sacerdo-
tum. Et Petrus stetit extra ad ostium. Et exivit iste discipulus, qui notus erat 15
apud principem sacerdotum, & loquutus est ostiario, & introduxit Petrum.
Et dixit filia ostiarii Petro; Tu etiam ex discipulis hujus hominis es. Et dixit; 17
Non sum. Et stabant servi eorum, & ministri eorum, & accenderunt prunas, 18
& calefaciebant se: quia multum frigus *erat* istius noctis, quia frigida regio *erat*:
& stabat Petrus, & calefaciebat se cum iis. Et interrogârunt principes sacer- 19
dotum Dominum Jesum de discipulis ejus, & de doctrina ejus. Et respondit 20
Dominus Jesus, & dixit; Ego palàm loquutus sum mundo, & semper docebam
in synagoga, & in Domo sancta, quò congregati sunt omnes Judæi, & nihil lo-
quutus sum clàm omninó. Quid igitur interrogatis me? interrogate eos qui 21
audierunt me: quæ dixi sciunt illi, & quæ loquutus sum. Et hoc quum dixisset, 22
percussit maxillam Domini Jesu unus ex adstantibus ministris, & dixit ei; Itáne
respondes principi sacerdotum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Si 23
malè loquutus sum, accusa me de malo: & si benè, quare percutis me? Et 24
misit eum Hana calumniâ affectum ad principem sacerdotum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * عيسي بدو گفت من آشكارا بعالم سخن مي گفتم بهر وقتي * درانجمن ودرهيكل

Jesus illi dixit; Ego palàm in mun- 20
do locutus sum omni tempore, in syn-
agoga & in templo doctrinam tra-
didi, in loco quo omnes Judæi con-
gregati sunt: in occulto autem quid-
quàm non locutus sum. A me quid 21
interrogas? Ab illis interroga qui
audiverunt, quid ipsis locutus sum:
ecce illi quicquid ego dixi, sciunt.
Cùm Jesus hæc dixisset, unus ex 22
ministris, qui astans erat, in faciem
Jesum percussit, & dixit; Prin-
cipi Sacerdotum tale responsum
das? Jesus et dixit; Si malè dixi, 23
de malo testare; Sin autem bene
dixi, me quare percutis?

XXXVI. Abductio Jesu ad Caiapham.

Et Annas Jesum vinctum ad ma- 24
ximum Sacerdotum misit.

تعليم مي دادم * درجايكاهي كه همهٔ يهوديان جمع مي بودند * وبه پنهاني چيزي نگفتم *
21 * از من چه مي پرسي * ازيشان بپرس كه شنيدند آنچ بديشان گفتم * انك ايشان هر چه
22 من گفتم مي دانند * چون عيسي اينها گفت * يكي ازعوانان ايستاده بود * بر روي
23 عيسي زد * و گفت بسرور امامان چنين جواب مي دهي * عيسي بدو گفت * اگر بد گفتم
بر بدي گواهي ده * و اگر نيك گفتم * مرا چرا مي زني
24 * وحنان عيسي را بسته پيش بزرك امامان فرستاد * بردن عيسي را پيش قيافا

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Erat autem Simon Petrus ſtans & calefaciens ſe. Dixerunt ergò ei; Num & tu ex
25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ
discipulis ejus es? negavit ille, & dixit; Non ſum. Dicit unus ex ſer-
26 τῶ μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος, (γ) καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. Λέγει εἷς ἐκ τῶ δού-
vis principis Sacerdotum, cognatus exiſtens cujus abſciderat Petrus auriculam; Non ego te vidi in
λων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν
horto cum illo? Iterùm ergò negavit Petrus: & ſtatim gallus cantavit.
27 τῶ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Πάλιν οὖν ἠρνήσατο (ξ) ὁ Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
Adducunt ergò Jeſum à Caiapha in prætorium: erat autem manè: & ipſi non
28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ (ο)πρωΐα· καὶ αὐτοὶ οὐκ
introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, ſed ut manducarent Paſcha.
εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, (π)ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα.
Exivit ergò Pilatus ad eos, & dixit; Quam accuſationem affertis adverſùs ho-
29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε, Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀν-
minem hunc? Reſponderunt & dixerunt ei; Si non eſſet hic malefactor, non utique tibi
30 θρώπου τούτου; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἂν σοὶ
tradidiſſemus eum. Dixit ergò eis Pilatus; Accipite eum vos, & ſecundùm
31 παρεδώκαμεν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ
legem veſtram judicate eum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nobis non licet
τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον (ρ) οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν
interficere quenquam. Ut ſermo Jeſu impleretur, quem dixit, ſignificans quâ morte
32 ἀποκτεῖναι οὐδένα. Ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων (σ)ποίῳ θανάτῳ
futurus eſſet mori. Introivit ergò in prætorium iterùm Pilatus, &
ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ
vocavit Jeſum, & dixit ei; Tu es rex Judæorum; Reſpondit ei
ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; (τ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ
Jeſus; A temetipſo tu hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me? Reſpondit Pi-
ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοὶ εἶπον περὶ ἐμοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Πι-
latus; Numquid ego Judæus ſum? Gens tua & principes Sacerdotum tradiderunt te
λάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος σου καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε
mihi: quid feciſti? Reſpondit Jeſus, Regnum meum non eſt de mundo
ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη (υ) ὁ Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου
hoc: ſi ex mundo hoc eſſet regnum meum, miniſtri utique mei decertarent ut
τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἵνα
non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non eſt hinc. Dixit
μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. Εἶπεν
itaque ei Pilatus; Num ergò rex es tu? Reſpondit Jeſus; Tu dicis, quia
οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις, ὅτι
rex ſum ego. Ego in hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum,
βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς (φ) τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον,
ut teſter veritati: omnis exiſtens ex veritate, audit meam vocem.
ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

MS.A. (γ) καὶ λέγει, (ξ) Πέτρος· (ο) πρωΐ· (π) ἀλλὰ φάγωσιν (ρ) ὁ αὐτῷ(σ) ποίῳ θανάτῳ (τ) Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ (υ) Ἰησοῦς, (φ) τοῦτο καὶ γεγέννημαι,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ... Et Simon Petra ſtabat & calefaciebat ſe,
& dicunt ei, Nunquid & tu unus ex diſcipu-
26 ... lis ejus es? At ille negavit; & dixit, Non
ſum. Dicit ei unus ex ſervis ſummi ſacer-
27 ... dotis, cognatus illius, cujus Simon amputâ-
rat auriculam, Nónne ego vidi te cum eo
in horto? Et iterùm inficiatus eſt Simon:
& in ea ipſa hora emiſit vocem gallus.

* *Matutinis VI. feriæ Crucifixionis.* 43.

28 ... Porrò abduxerunt Jeſum à Caipha in præ-
torium, erátque manè; ipſi autem non in-
troierunt in prætorium, ne polluerentur
29 ... quum comederent Paſcha. Exivit autem
Pilatus foràs ad eos, & dixit eis; Quam ac-
cuſationem habetis adverſùs hunc virum?
30 ... Reſponderunt ac dicunt ei; Niſi eſſet ma-
leficus, ne tibi quidem tradidiſſemus eum.
31 ... Dixit eis Pilatus; Accipite eum vos, eúm-
que judicate ſecundùm legem veſtram. Di-
cunt ei Judæi, Non licet nobis interficere
32 ... quenquam. Ut impleretur ſermo quem di-
xerat Jeſus, quum patefaceret quâ morte eſ-
33 ... ſet moriturus. Introiit autem Pilatus in
prætorium, & vocavit Jeſum, ac dixit ei;
34 ... Túne es rex Judæorum? Dixit ei Jeſus;
A temetipſo dicis hoc, an alii dixerunt tibi
35 ... de me? Dixit ei Pilatus; Num ego Judæ-
us ſum? filii gentis tuæ, & principes ſacer-
36 ... dotum tradiderunt te mihi: quid feciſti?
Dixit ei Jeſus; Regnum meum non eſt ex
hoc mundo: Si ex hoc mundo eſſet regnum
meum, decertarent miniſtri mei, ne trade-
rer Judæis: nunc autem regnum meum non
37 ... eſt hinc. Dixit ei Pilatus; Ergò rex es?
Dixit ei Jeſus; Tu dicis me regem eſſe. Ad
hoc ego natus ſum, & ad hoc veni in mun-
dum, ut teſtimonium perhibeam de verita-
te. Quiſquis eſt ex veritate, audit vocem
meam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وشمعون صفا ايستاده بود كرم مي شد * بدو كفتند مكر تو نيز يكي † از شاكردان او
26 هستي * صفا منكر شد * وكفت نيستم * ويكي از بندكان سرور امامان * خويشاوند ان * كه
27 شمعون كوش اورا انداخت * بصفا كفت نه من ترا با وي در باغيچه ديدم * شمعون باز منكر
شد * وخروس بانك زد سي هفت بردن عيسي را پيش فيلاطوس
28 * وعيسي را از پيش قيافا در دهليز † بدر بردند * وصباح بود * ايشان بدهليز † در نرفتند *
29 كه پليد نشوند * تا فصح بخورند * بيلاطوس بدر آمد وايشانرا ديد پرسيد * كه چه
30 بهتان † برين مرد داريد * جواب دادند كه اكر اين كسي بدي نمي كرد * اورا بتو نمي
31 سپاريديم * بيلاطوس بديشان كفت كه اورا ببريد * وبر ناموس وشريعت شما داوري كنيد *
32 يهوديان بدو كفتند * برما واجب نيست كه كسي را بكشيم * تا تمام شود كلمه كه
33 عيسي كفت * در كدامين مرك بميرد * فيلاطوس در دهليز رفت * وعيسي را خواند *
34 وبدو كفت * توي ملك يهوديان * عيسي كفت از خود كفتي يا ديكران بتو كفتند *

Simeon autem Cephas ſtabat & ca- 25
lefactus eſt: ei dixerunt; Nun-
quid tu etiam unus ex diſcipulis
ejus es? Cephas inficiatus eſt, &
dixit; Non ſum. Et quidam ex 26
ſervis principis ſacerdotum, cogna-
tus ejus cui Simeon aurem dejecit,
Cephæ dixit; Nónne ego te cum
eo in horto vidi? Simeon iterùm 27
inficiatus eſt, & gallus vocem emi-
ſit.

XXXVII. Abductio Jeſu ad Pilatum.

Et Jeſum à Caiapha in atrium 28
eduxerunt, & manè erat: ipſi au-
tem in atrium non ingreſſi ſunt, ne
polluti eſſent, ut Paſcha comederent.
Pilatus igitur egreſſus eſt, & eos vi- 29
dit, & interrogavit; Quam crimi-
nationem in hunc virum habetis?
Reſponderunt; Si hic homo malum 30
non feciſſet, eum tibi non tradidiſ-
ſemus. Pilatus illis dixit; Eum 31
auferte & juxta Legem & inſti-
tutum veſtrum judicate. Judæi il-
li dixerunt; Nobis non licet ut
quenquam interficiamus. ut imple- 32
retur ſermo quem Jeſus dixit, quâ
morte moriturus erat. Pilatus ita- 33
que in atrium ivit, & Jeſum vo-
cavit, & ei dixit; Tu es rex
Judæorum? Jeſus dixit; A te- 34
ipſo dixiſti, an alii tibi dixerunt?

Versio VULGATA LATINA.

25 Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergò ei; Numquid
26 & tu ex discipulis ejus es? Negavit ille, & dixit; Non sum. Dicit ei unus ex
servis pontificis, cognatus ejus, cujus abscidit Petrus auriculam; Nónne ego te vi-
27 di in horto cum illo? Iterùm ergò negavit Petrus: & statim gallus cantavit.
28 Adducunt ergò Jesum à Caipha in prætorium. Erat autem manè: & ipsi non in-
troierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.
29 Exivit ergò Pilatus ad eos foràs, & dixit; Quam accusationem affertis adversùs
30 hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei; Si non esset hic malefactor,
31 non tibi tradidissemus eum. Dixit ergò eis Pilatus; Accipite eum vos, & secun-
dùm legem vestram judicate eum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nobis non licet in-
terficere quenquam. Ut sermo Jesu impleretur, quem dixit, significans quâ mor-
32 te esset moriturus. Introivit ergò iterùm in prætorium Pilatus, & vocavit Jesum,
33 & dixit ei; Tu es rex Judæorum? Respondit Jesus; A temetipso hoc dicis, an
34 alii dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus; Numquid ego Judæus sum? Gens
35 tua, & pontifices tradiderunt te mihi: quid feciſti? Respondit Jesus; Regnum
36 meum non est de hoc mundo: si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei
utique decertarent ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est
hinc. Dixit itaque ei Pilatus; Ergò rex es tu? Respondit Jesus; Tu dicis quia
37 rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium
perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocem meam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وَكَانَ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا وَاقِفًا يَصْطَلِي * فَقَالُوا لَهُ لَعَلَّكَ أَنْتَ أَيْضًا مِنْ تَلَامِيذِهِ فَأَنْكَرَ وَقَالَ
26 لَسْتُ أَنَا * فَقَالَ لَهُ وَاحِدٌ مِنْ عَبِيدِ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ قَرِيبُ ٱلَّذِي كَانَ بُطْرُسُ قَطَعَ أُذُنَهُ أَلَيْسَ
27 أَنَا رَأَيْتُكَ مَعَهُ فِي ٱلْبُسْتَانِ * فَأَنْكَرَ بُطْرُسُ أَيْضًا وَلِلْوَقْتِ صَاحَ ٱلدِّيكُ * فَجَاؤُا بِيَسُوعَ مِنْ
28 عِنْدِ قَيَافَا إِلَى ٱلْأِيْوَانِ وَكَانَ بَاكِرًا * وَهُمْ لَمْ يَدْخُلُوا ٱلْأِيْوَانَ لِئَلَّا يَتَنَجَّسُوا قَبْلَ أَنْ يَأْكُلُوا
29 ٱلْفِصْحَ * فَخَرَجَ بِيلَاطُسُ إِلَيْهِمْ وَقَالَ لَهُمْ أَيَّ دَعْوَةٍ تَدْعُونَ بِهَا عَلَى هٰذَا ٱلرَّجُلِ * فَأَجَابُوهُ
30 قَائِلِينَ لَوْ لَمْ يَكُنْ سَرِيرًا مَا كُنَّا نُسَلِّمُهُ إِلَيْكَ * فَقَالَ لَهُمْ بِيلَاطُسُ خُذُوهُ أَنْتُمْ وَٱحْكُمُوا
31 عَلَيْهِ عَلَى مَا فِي نَامُوسِكُمْ * فَقَالَ لَهُ ٱلْيَهُودُ لَيْسَ يَجُوزُ لَنَا أَنْ نَقْتُلَ أَحَدًا * لِيَكْمُلَ قَوْلُ يَسُوعَ
32 ٱلَّذِي أَخْبَرَ بِأَيِّ مَوْتَةٍ يَمُوتُ * فَدَخَلَ أَيْضًا بِيلَاطُسُ ٱلْأِيْوَانَ وَدَعَا يَسُوعَ وَقَالَ لَهُ أَأَنْتَ
33 هُوَ مَلِكُ ٱلْيَهُودِ * أَجَابَهُ يَسُوعُ أَمِنْ عِنْدِكَ قُلْتَ هٰذَا * أَمْ آخَرُونَ حَكَوْهُ لَكَ عَنِّي * فَأَجَابَهُ
34 بِيلَاطُسُ لَعَلِّي أَنَا يَهُودِيٌّ * لَكِنْ أُمَّتُكَ وَرُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ أَسْلَمُوكَ إِلَيَّ فَمَاذَا صَنَعْتَ * فَأَجَابَ
35 يَسُوعُ إِنَّ مَمْلَكَتِي أَنَا لَيْسَتْ مِنْ هٰذَا ٱلْعَالَمِ * وَلَوْ كَانَتْ مَمْلَكَتِي مِنْ هٰذَا ٱلْعَالَمِ لَكَانَ خُدَّامِي
36 يُحَارِبُونَ عَنِّي لِئَلَّا أُدْفَعَ إِلَى ٱلْيَهُودِ * وَٱلْآنَ فَإِنَّ مَمْلَكَتِي لَيْسَتْ هِيَ مِنْ هٰذَا ٱلْعَالَمِ * قَالَ لَهُ
37 بِيلَاطُسُ فَقَدْ صَحَّ أَنَّكَ مَلِكٌ قَالَ لَهُ يَسُوعُ أَنْتَ قُلْتَ إِنِّي مَلِكٌ * وَأَنَا لِهٰذَا وُلِدْتُ وَلِهٰذَا
أَتَيْتُ إِلَى ٱلْعَالَمِ لِأَشْهَدَ بِالْحَقِّ * فَكُلُّ مَنْ كَانَ مِنَ ٱلْحَقِّ يَسْمَعُ صَوْتِي *

Et Simon Petrus stans calefaciebat se. 25
Dixerunt ergò ei; Nunquid tu quoque
es ex discipulis ejus? Et negavit, ac di-
xit, Non sum ego. Dixit ei unus ex 26
servis principis sacerdotum, cognatus
ejus, cujus Petrus abscíderat aurem;
Nónne ego vidi te cum eo in horto? Ne- 27
gavitque Petrus iterùm: & illicò cla-
mavit gallus. Duxerunt autem Jesum 28
à Caipha in prætorium, erátque manè:
& ipsi non introierunt prætorium, ne
contaminarentur, antequàm manduca-
rent Pascha. Exivit autem Pilatus 29
ad eos, & dixit eis; Quâ lite conten-
ditis adversùs hunc virum? Respon- 30
derunt ei, dicentes; Nisi esset sceléra-
tus, non tradidissemus eum tibi. Ait 31
illis Pilatus; Accipite eum vos, &
condemnate eum secundùm id quod con-
tinetur in lege vestra. Dixerunt ei Ju-
dæi; Non licet nobis occidere quen-
quam. ut impleretur sermo Jesu, quo 32
significáverat quali morte esset moritu-
rus. Ingressus ergò est iterùm Pilatus 33
prætorium, & vocavit Jesum, & di-
xit ei; Tùne es Rex Judæorum? Re- 34
spondit ei Jesus; Num à temetipso di-
xísti hoc, an alii retulerunt illud tibi
de me? Respondit ei Pilatus; Nunquid 35
ego Judæus sum? sed gens tua & prin-
cipes sacerdotum tradiderunt te mihi:
quid ergò feciſti? Respondit Jesus; 36
Sanè regnum meum non est de hoc mún-
do: nam si esset regnum meum de hoc
mundo, certè subditi mei decertarent
ne traderer Judæis. Quare regnum
quidem meum non est ex hoc mundo.
Dixit ei Pilatus; Ergò verùm est te 37
Regem esse? Ait illi Jesus; Tu di-
xísti: nam Rex sum. Et ego ad hoc
natus sum, & ad hoc veni in mun-
dum ut tester veritatem. Et omnis qui
est ex veritate, audit vocem meam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወሄሎ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ይቀውም፡ወይስሓን፡፡ወይቤልዎ፡ለእተዛ፡ እመላርዳሊሁ፡ለ
26 ንተ፡፡ወክሕደ፡ወይቤ፡ሊኮንኩ፡።፡ ወይቤሎ፡ለሐዱ፡ገብረ፡ሊቀ፡ካህናት፡ለዝሚደሁ፡
ለጎዙ፡ለዘ፡ሙተሮ፡ዕዝና፡ጴጥሮስ፡ለኮኑ፡ለነ፡ርሊኩስ፡ወስተ፡ገነት፡ምስሌሁ፡፡።፡
27 ወክሕደ፡ጴጥሮስ፡ በዛልስ፡ ነቀወ፡ደርሆ፡ሶቢሃ፡፡።፡ በዓርብ፡ጽባሕ፡ምንባብ፡።፡
28 ወወሰድዎ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ሶቤሃ፡ ለመሓበ፡ቀያፋ፡ኃበ፡ዓውደ፡ምኩናን፡ወሊቦሉ፡
29 ሊይሁድ፡ውስተ፡ዓጸድ፡ እስመ፡ጸብሑ፡ኀመ፡ይብልዑ፡ፋሲሐ፡ኀመ፡ሊየርኵሱ፡።፡ ወ
ወፅአ፡ጲላጦስ፡ለፋለ፡ኃቤሆሙ፡ ወይቤሎሙ፡መንትኑ፡ጌጋዩ፡ ለዝ፡ብእሲ፡ በዘ፡ለመ
30 ጸለክመዉ፡፡።፡ ወለዉሥሉ፡ወይቤሉ፡ ሰበሰ፡ሊኮነ፡ ገቢሪ፡ እኪት፡ እመ፡ሊያግባእና
31 ሁ፡ኃቤከ፡።፡ ወይቤሎሙ፡ጲላጦስ፡ንሥእዎ፡ለንትሙ፡ወበሕግክሙ፡ሶንኑዎ፡፡ወይቤ
32 ልዎ፡ሊይከውነኒ፡ለነሰ፡ ነቅትል፡መነሂ፡።፡ ኀመ፡ይብጸሕ፡ቃለ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ዘ
33 ይቤ፡ እንዘ፡ይሌመር፡በእይ፡ሞት፡ሀለወ፡ይሙት፡፡።፡ ወቦለ፡ካዕበ፡ጲላጦስ፡ወስተ፡
34 ዓጸድ፡ወጸውዖ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡ለንትኑ፡ ንጥሦሙ፡ ለሊይሁድ፡፡።፡ ወ
ለዉሥሉ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡፡ወይቤሎ፡ ዘእመልብከኑ፡ትብል፡ወቦኑ፡ ዘነገረከ፡ በእ
35 ንታላየ፡፡።፡ ወለዉሥእ፡ጲላጦስ፡ወይቤ፡ሊይሁዳዊኑ፡ ለነሂ፡ለኮኑ፡ሕዝብከ፡ወሊቆ
36 ነ፡ካህናት፡ለግብሉከ፡ኃቤየ፡ምንተ፡ እገብር፡፡።፡ ወለዉሥሉ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡
ወይቤ፡መንግሠቲየሰ፡ሊኮነት፡ እመዝንቱ፡ዓለመ፡።፡ሰበ፡ በዝዓለመሰ፡ መንግስቲየ፡ እ
መተባለሱ፡ወእመተቀተሉ፡ሊተ፡ወዓሊየ፡ ኀመ፡ ሊይገበዕ፡ ለሊይሁድ፡ ወኀመ፡ሊያግ
ብሉኒ፡ ላይሁድ፡ ኀቤከ፡ ወይእዜኒ፡ በሕቱ፡ሊኮነት፡ እመዝየ፡ መንግሠትየሰ፡ ሊኮነ
37 ት፡ እመዝየ፡፡።፡ ወይቤሎ፡ጲላጦስ፡ እንከሰኬ፡ንጉሠ፡ እንተ፡።ወእውሠለ፡ እግዚ
እ፡ሊየሱስ፡ ወይቤ፡ሳሊኮ፡ትቤ፡ኀመ፡ንጉሠ፡እነ፡ ወለእነሰ፡ በእንተዝ፡ተወለድኩ፡ ወበ
እንተዝ፡መጻእኩ፡ወስተ፡ ዓለመ፡ ኀመ፡ ሰማዕተ፡ እኩኝ፡ በጽድቅ፡፡ ወኵሉ፡ ዘእመ
ጽድቅ፡ወእቱ፡ ይሰመዓኒ፡ ቃልየ፡።፡

Et fuit Simon Petrus stans, & calefaciens se. Et dixerunt ei; Tu etiam ex discipu- 25
lis ejus es? & negavit, & dixit; Non sum. Et dixit ei quidam servus principis sa- 26
cerdotum, (cognatus ejus, cujus abscíderat aurem Petrus;) Nónne ego vidi te in
horto cum eo. Et negavit Petrus tertió: & cantavit gallus statim. 27

In matutino parascenes lectio.

Et adduxerunt Dominum Jesum statim à Caiapha ad castrum judicis, & non in- 28
trárunt Judæi in atrium, quia manè erat ut comederent Pascha, ne polluerentur.
Et exivit Pilatus foràs ad eos, & dixit iis; Quænam est iniquitas hujus viri, pro- 29
pter quam adduxistis eum? Et respondérunt, & dixerunt; Si non fuisset malefi- 30
cus, non attulissemus eum ad te. Et dixit iis Pilatus; Accipite eum vos, & secun- 31
dùm legem vestram judicate eum. Et dixerunt ei; Non licet nobis occidere quen-
quam. Ut impleretur sermo Domini Jesu quem dixit, significans per quam mor- 32
tem moriturus esset. Et intravit iterùm Pilatus in atrium, & vocavit Dñm Je- 33
sum, & dixit ei; Túne rex Judæorum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; 34
Num hoc ex corde tuo dicis, vel quisnam fuit qui dixit tibi de me? Et respon- 35
dit Pilatus, & dixit; Num Judæus sum? Nónne gens tua, & principes sacerdotum
adduxerunt te ad me? quid feciſti? Et respondit Dñs Jesus, & dixit; Regnum meũ 36
non fuit ex hoc mundo: si in hoc mundo *esset* regnũ, certâssent & bellũ gessíssent
pro me ministri mei, ut non traderer Judæis: & ut non adducerent me Judæi ad
te: nunc autẽ non fuit hinc regnũ meum, non fuit hinc *inquã*. Et dixit ei Pilatus; 37
Num igitur rex es? Et respondit Dñs Jesus, & dixit; Tu ipse dicis quòd rex sum.
Et ego propter hoc natus sum, & propter hoc veni in mundum, ut testis sim de
veritate: & quicúnque ex veritate est, audit vocem meam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * فيلاطوس كفت * مكر من يهودي ام * فرزندان و قوم تو * وبزرك اماميان ترا بدست
36 من سپاردند * تو چه مي كوئي * * عيسي بدو كفت مملكت وپادشاهي من ازين عالم
نيست * اكر پادشاهي من ازين عالم مي بود * همچو چاكران [مي كوشند كه] در
37 دست يهوديان نمي افتادم * پس بدانك پادشاهي من نه ازينجاست * * پيلاطوس بدو
كفت * پس ملك هستي عيسي بدو كفت تو كفتي * كه من ملك هستم * من بهر اين
زاينك شدم وبراي اين درعالم آمدم * كه بر راستي كواهي دهم * هر كه از حقست *
آواز من بشنود *

Pilatus dixit; Nunquid ego Ju- 35
dæus sum? Populares tui &
maximus sacerdotum te in manum
meam tradiderunt: tu quid dicis?
Jesus ei dixit; Regnum & ditio 36
mea ex hoc mundo non est: si re-
gnum meum ex hoc mundo esset,
tanquam ministri certarent, ut in
manus Judæorum non inciderem:
itaque scito, quòd regnum meum
non hinc est. Pilatus ei dixit; 37
Proindè rex es: Jesus ei dixit;
Tu dixisti, quòd ego rex sum:
ego propter hoc natus sum, & ob
hoc in mundum veni, ut de veri-
tate testimonium darem. Omnis
qui ex veritate est, vocem meam
audit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dicit ei Pilatus; Quid eſt veritas? Et hoc *dicens*, iterùm exivit ad Ju-
3 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰου-
dæos, & dicit eis; Ego nullam cauſam invenio in eo. Eſt autem conſuetudo
38 δαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. Ἔστι δὲ συνήθεια
vobis, ut unum vobis *abſolvam* in Paſcha: vultis ergò vobis *abſolvam* regem
ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν (χ) ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα
Judæorum? Clamaverunt ergò rurſùm omnes, dicentes; Non hunc, ſed Barab-
40 τῶν Ἰουδαίων; Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαρα-
bam. Erat autem Barabbas latro.
ββᾶν. Ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

MS.A. (χ) ἀπολύσω ὑμῖν

CAP. XIX. ιθ'.

1 Tunc ergò *accepit* Pilatus Jeſum, & flagellavit. Et milites plectentes
2 Ὅτε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε. Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες
coronam de ſpinis, impoſuerunt ejus capiti; & veſte purpureâ *amicierunt*
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ (α) τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον
eum: Et dicebant; *Gaude*, rex Judæorum: & dabant ei alapas.
3 αὐτόν· Καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα.
Exivit ergò iterùm foràs Pilatus, & dicit eis; Ecce adduco vobis eum foràs, ut
4 (β) Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα
cognoſcatis quia in eo nullam cauſam invenio. (Exivit ergò Jeſus *foràs*,
5 γνῶτε ὅτι (γ) ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω. (Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω,

portans ſpineam coronam, & purpureum veſtimentũ.) Et dicit eis; Ecce homo.
φορῶν τ ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον.) καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ὁ ἄνθρωπος.
Cùm ergò vidiſſent eum *Principes Sacerdotũ* & miniſtri, clamabant, dicentes; Crucifige,
Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν, λέγοντες, Σταύρωσον, 6
crucifige. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, & crucifigite: ego
(δ) σταύρωσον· λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ
enim non invenio in eo cauſam. Reſponderunt ei Judæi; Nos legem habe-
γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχο- 7
mus, & ſecundùm legem noſtram debet mori, quia *ſeipſum* filium Dei fecit.
μεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν Θεοῦ ἐποίησεν.
Cùm ergò audiſſet Pilatus hunc ſermonem, magis timuit. Et ingreſſus eſt *in* 8
Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς 9
prætorium iterùm: & *dicit* Jeſu, Unde es tu? At Jeſus reſponſum non
τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ
dedit ei. Dicit ergò ei Pilatus; Mihi non loqueris? neſcis quia
ἔδωκεν αὐτῷ. (ε) Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι 10
auctoritatem habeo crucifigere te, & *auctoritatem* habeo *abſolvere* te? Reſpondit Jeſus;
(ζ) ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, 11
Non haberes *auctoritatem* ullam adverſùs me, *ſi non* eſſet tibi datum deſuper. *Propter*
Οὐκ (η) εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν. Διὰ
hoc tradens me tibi majus peccatum habet.
τοῦτο ὁ παραδιδούς με σοὶ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

Κεφ. ιθ'. MS.A. (α) ἐπὶ τ κεφαλὴν, (β) Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν (γ) οὐδεμίαν ἐν αὐτῷ (δ) σταύρωσον αὐτόν· (ε) Λέγει αὐτῷ (ζ) ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; (η) ἔχεις

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ... * ... ...
39 ... ... * ... ...
40 ... ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

38 Dicit ei Pilatus; Quid est veritas? Et cùm hoc dixisset, iterùm exivit ad Judæos,
39 & dicit eis; Ego nullam invenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergò dimittam vobis regem Judæorum?
40 Clamaverunt ergò rursùm omnes, dicentes; Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

CAP. XIX.

1 Tunc ergò apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit. Et milites plectentes co-
2 ronam de spinis, imposuerunt capiti ejus: & veste purpureâ circumdederunt eum.
3 Et veniebant ad eum, & dicebant; Ave, rex Judæorum: & dabant ei alapas.
4 Exivit ergò iterùm Pilatus foràs, & dicit eis; Ecce adduco vobis eum foràs, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. (Exivit ergò Jesus portans coro- 5
nam spineam, & purpureum vestimentum.) Et dicit eis; Ecce homo. Cùm 6
ergò vidissent eum Pontifices, & ministri, clamabant, dicentes; Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Judæi; Nos legem habemus, & secundùm 7
legem debet mori, quia filium Dei se fecit. Cùm ergò audisset Pilatus hunc ser- 8
monem, magis timuit. Et ingressus est prætorium iterùm: & dixit ad Jesum; 9
Unde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergò ei Pilatus; Mihi non 10
loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit Jesus; Non haberes potestatem adversùm me ullam, nisi tibi da- 11
tum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 * قَالَ لَهُ فِيلَاطُسُ فَمَا هُوَ الْحَقُّ * قَالَ هٰذَا وَخَرَجَ أَيْضًا إِلَى الْيَهُودِ وَقَالَ لَهُمْ أَنَا لَسْتُ أَجِدُ عَلَيْهِ
39 عِلَّةً وَاحِدَةً * وَإِنَّ لَكُمْ عَادَةً أَنْ أُطْلِقَ لَكُمْ فِي الْفِصْحِ وَاحِدًا * فَتُرِيدُونَ أَنْ أُطْلِقَ لَكُمْ مَلِكَ
40 الْيَهُودِ * فَصَرَخُوا كُلُّهُمْ قَائِلِينَ لَا تُحَلِّ هٰذَا بَلْ بَارَبَّانَ وَكَانَ بَارَبَّانَ لِصًّا *

Dixit ei Pilatus; Ecquid est veritas? Dixit hoc, & exivit iterùm ad Judæos, & ait illis; Ego non invenio adversùs eum causam ullam. Et quidem vobis est consuetudo, ut dimittam vobis in Paschate unum: vultis ergò ut dimittam vobis Regem Judæorum? Exclamaverunt omnes, dicentes; Ne dimittas hunc, sed Baranban. Erat autem Baranban latro.

Sectio quadragesima.

CAP. XIX.

1 * الْفَصْلُ الْأَرْبَعُونَ * حِينَئِذٍ أَخَذَ فِيلَاطُسُ يَسُوعَ فَجَلَدَهُ دَاخِلًا * وَصَفَّرَ السُّرْطُ
2 أَكْلِيلَ شَوْكٍ وَوَضَعُوهُ عَلَى رَأْسِهِ * وَأَلْبَسُوهُ ثَوْبًا أَحْمَرَ * وَكَانُوا يَتَقَدَّمُونَ إِلَيْهِ وَيَقُولُونَ السَّلَامُ يَا
3 مَلِكَ الْيَهُودِ وَكَانُوا يَلْطِمُونَهُ * ثُمَّ خَرَجَ فِيلَاطُسُ أَيْضًا خَارِجًا وَقَالَ لَهُمْ هَأَنَذَا أُخْرِجُهُ إِلَيْكُمْ
4 خَارِجًا لِتَعْلَمُوا أَنِّي لَسْتُ أَجِدُ عَلَيْهِ عِلَّةً وَاحِدَةً * فَخَرَجَ يَسُوعُ خَارِجًا لَابِسًا أَكْلِيلَ الشَّوْكِ
5 وَالثَّوْبَ الْأَحْمَرَ * فَقَالَ لَهُمْ فِيلَاطُسُ هَا الرَّجُلُ * فَلَمَّا أَبْصَرَهُ رُؤَسَاءُ الْكَهَنَةِ وَالسُّرْطُ صَرَخُوا
6 قَائِلِينَ اصْلُبْهُ اصْلُبْهُ * فَقَالَ لَهُمْ فِيلَاطُسُ خُذُوهُ أَنْتُمْ فَاصْلُبُوهُ * فَإِنِّي أَنَا لَمْ أَجِدْ عَلَيْهِ عِلَّةً
7 وَاحِدَةً * أَجَابَهُ الْيَهُودُ إِنَّ لَنَا نَامُوسًا وَعَلَى مَا فِي نَامُوسِنَا هُوَ مُسْتَوْجِبُ الْمَوْتِ لِأَنَّهُ جَعَلَ ذَاتَهُ ابْنَ
8 اللّٰهِ * فَلَمَّا سَمِعَ فِيلَاطُسُ هٰذَا الْكَلَامَ ازْدَادَ خَوْفًا * فَدَخَلَ يَسُوعَ أَيْضًا إِلَى الْإِيوَانِ وَقَالَ لَهُ مِنْ
9 أَيْنَ أَنْتَ فَلَمْ يُجِبْهُ * فَقَالَ لَهُ فِيلَاطُسُ لِمَاذَا لَا تُكَلِّمُنِي * أَلَسْتَ تَعْلَمُ أَنَّ لِي سُلْطَانًا أَنْ أُطْلِقَكَ
10 وَسُلْطَانًا أَنْ أَصْلُبَكَ * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ لَيْسَ لَكَ عَلَيَّ سُلْطَانٌ وَاحِدٌ لَوْلَا أَنَّكَ أُعْطِيتَ مِنْ فَوْقُ *
11 مِنْ أَجْلِ هٰذَا خَطِيَّةُ الَّذِي أَسْلَمَنِي إِلَيْكَ أَعْظَمُ *

1 *Sectio quadragesima.*
CAP. XIX.
Tunc apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit eum intùs. Et plexuerunt
2 *ministri coronâ spineâ, et posuerunt eam super caput ejus, & induerunt eum ve-*
3 *ste rubeâ. Et accedebant ad eum, & dicebant; Ave rex Judæorum, eumque colaphis cædebant. Deinde egressus est*
4 *Pilatus iterùm foràs, & dixit eis; Ecce adduco eum ad vos foràs, ut sciatis quòd non invenio adversùs eum causam ullam. Eduxit ergò Jesum foràs indu-*
5 *tum coronâ spineâ et veste rubeâ: et dixit eis Pilatus, Ecce vir. Cùm au-*
6 *tem vidissent eum principes sacerdotum et ministri, clamaverunt, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Ait illis Pilatus, Accipite eum vos, et crucifigite eum: Ego enim non invenio adversùs*
7 *eum causam ullam. Responderunt ei Judæi; Est nobis lex, et secundùm quod est in lege nostra, est dignus morte: quia fe-*
8 *cit seipsum filium Dei. Cùm autem au-*
9 *disset Pilatus hunc sermonem, crevit timor ejus. Quare introduxit Jesum ite-*
10 *rùm in prætorium, et dixit ei; Unde es? At non respondit ei. Inquit ei Pi-*
latus; Quare non loqueris mihi? Nonne scis habere me potestatem dimittendi
11 *te, et potestatem crucifigendi te? Respondit ei Jesus; Non esset tibi adversùs me potestas ulla, nisi donatus fuisses desuper. Propterea peccatum ejus qui tradidit me tibi, majus est.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ወይቤሎ: ጲላጦስ: ምንትኑ: ውእቱ: ጽድቅ:: ወዘንተ: ብሂሎ: ካዕበ: ወፅእ: ኀቡ: ለይ
39 ሁድ: ወይቤሎሙ: ለልቦ: ዘረኸብኩ: ሎቱ: ጌጋየ: ወሊሊሐተኒ:: ወሪሃሎ: ዘናለመ
ድ: ለክሙ: ዘናሐዩ: ለለ: ለለ: ፋሲካ: ትፈቅዱኑ: ለሐይሎ: ለክሙ: ለንጉሠ: ሊይሁ
40 ድ:: ወከልሑ: ኲሎሙ: ወይቤሉ: ለኦ: ዘንተ: ኢለ: በርባንሃ:: ወበርባንሰ: ቢቀ:
ፈያት: ውእቱ::

በዳርብ: በር: ሰዓት: ምንባብ::

1 ወለመዝ: ነሠለ: ጲላጦስ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ወቀሠፎ:: ወፀፈዱ: ሓራ:እክ
2 ሊለ: ዘሦክ:ወለስተቀጸልዎ: ውስተ:ርእሱ: ወለልበስዎ:ጫሃተ:: ወይሞጽሉ:ኀቤ
3 ሁ:ወይብልዎ:ባሕ: ንጉሦሙ: ለሊይሁድ: ወይጸፍዕዎ:ገጸ:: ወወፅለ:ካዕበ:ጲላ
4 ጦስ:እፍላ:ወይቤሎሙ: ናሁ:ለወፅሉ: ለክሙ:ለፍለ: ከመ: ታእመሩ:ከመ:ለልቦ:ጌ
5 ጋየ: ዘረኸብኩ: በሳዕቤሁ:: ወወፅለ: እግዚእ:ሊየሱስ: እንዘ:ይትቄጸል:ለክቢሳ:
6 ዘሦክ:ወይለብሰ:ጫሃተ:ወይቤሎሙ: ነዋ:ውእቱ:ብእሲ:: ወሶበ:ርእይዎ:ቢቃነ:
ካህናት: ወወዓቢሆሙ:ከልሑ:ወይቤሎ: ስቅሎ: ስቅሎ:ወይቤሎሙ: ጲላጦስ: ነሥእ
7 ዎ: ለሊክሙ:ስቅልዎ::ለእሰ:ሊረኸብኩ: ሎቱ: ጌጋየ::: ወለዎሠሉ: ለይሁድ:
ወይቤሉ: ነሕነ:ሕገ:ብነ: ወበሕግኑ:ርቱዕ:ይሙት: እስመ: ወልደ: እግዚአብሔር: ረ
8 ሰየ: ርእሶ::: ወሰሚዖ: ጲላጦስ: ዘንተ: ነገረ: ፈርሀ: ፈድፋደ:: ወቦለ: ኀበ: ዓ
9 ውድ: ወይቤሎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: እመ ለይቲ : ለንተ:: ወሊተሰጥዎ: እግዚእ:ሊ
10 የሱስ:: ወይቤሎ: ጲላጦስ: ሊተኒ: ሊትነብበኒሁ: ሊታለመርኑ: ከመ:ብውሕ: ሊ
11 ተ: እቅትልከሂ: ወለሐዩከሂ::: ወለውሠለ: እግዚእ: ሊየሱስ : ወይቤሎ : ሊኦነ
ስ: ብውሕ: ሳዕለየ: ወሊሊሐተኒ: ሰበ: ሊተውህበ: ለከ: እመሰማይ : በእንተዝ : ዘ
ለኀብለኒ: ኀቤከ:ጌጋይ: ዘይዓቢ: ሳዕቤሁ::

Et dixit ei Pilatus; Quid est veritas? Et hoc quum dixisset, iterum exivit ad Ju- 38
dæos, & dixit iis; Nullum fuit quod inveni illius crimen, ne unum quidem. Et 39
oportet ut morē obsérvem vobis, ut servemus aliquem in omni pascha: vultísne ut vita donem vobis regem Judæorum? Et clamârunt omnes illi dicentes; Non 40
hunc, sed Barban. Et Barban princeps latronum fuit.

Lectio in tertia parascenes hora.

CAP. XIX.

ET tunc accepit Pilatus Dominum Jesum, & flagellavit eum. Et plexuerunt 1
milites coronam spinarum: & coronam imposuerunt capiti ejus, & induerunt 2
eum purpurâ. Et veniebant ad eum, & dicebant ei; Ave rex Judæorum: & per- 3
cutiebant eum vultu ejus. Et exivit iterum Pilatus foràs, & dixit iis; Ecce addu- 4
cam eum vobis foràs, ut cognoscatis quòd non est crimen quod inveni contra eum. Et exivit Dominus Jesus, coronatus coronâ spinarum, & indutus purpurâ. 5
Et dixit iis; Ecce, hic *est* homo. Et quum vidissent eum principes sacerdotum 6
et ministri eorum, clamârunt, & dixerunt; Suspendite eum, suspendite eum. Et dixit iis Pilatus; Accipite eum, vosipsi suspendite eum: quum non invenerim in eo crimen. Et respondérunt Judæi, & dixerunt; Nos legem habemus, & per le- 7
gem nostram oportet ut moriatur: quia Filium Dei fecit seipsum. Et audiente 8
Pilato hunc sermonē, timuit magis: Et intravit in conventum, & dixit Dño Jesu; 9
Unde es? Et non respondit ei Dñs Jesus. Et dixit ei Pilatus; Mihi non loqueris? 10
nescísne quòd potestas *est* mihi ut occîdam te, & servare te? Et respondit Dñs 11
Jesus, & dixit ei; Non esset tibi potestas supra me aliqua, si non data fuisset tibi à cœlo. Propterea qui tradidit me tibi, crimen majus habet.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بيلاطوس بديشان كفت شما اورا ببريد * وبر دار بياويزيد * كه من درو بهانه نمي
7 يابم * يهوديان كفتند ما شريعت داريم * ودر شريعت ما مرك بروي واجبست * براي انك
8 خودرا فرزند خدا ساخت * چون بيلاطوس اين سخن را شنيد * بيشتر ترسيد * وباز در
9 دهليز در رفت * وبعيسي كفت * از كجايي * عيسي بدو جواب نداد * بيلاطوس كفت *
10 با من سخن نمي كوئي * نمي داني كه قادرم كه ترا برهانم * وقادرم كه ترا بر دار بياويزم
11 * عيسي بدو كفت بر من حكم نداري ونه يكي * اكر از بلندي داده نمي شد * براي
اين انك مرا بدست تو سپارد * كناه او از كناه تو بزركتر ست *

Pilatus illis dixit; Vos eum auferte, & in cruce suspendite: quia ego in ipso causam non invenio. Judæi dixerunt; Nos legem habemus, & per legem nostram mors ei debita est, eò quòd seipsum Filium Dei fecit. Cum 8
Pilatus hunc sermonem audisset, magis timuit. Et rursùs in atrium ingressus est, & ad Jesum 9
dixit; Unde es? Jesus autem ei responsum non dedit. Pilatus dixit; Mecum non loqueris? Nescis quòd potens sum ut te liberem & potens sum ut te in cruce suspendam? Jesus ei dixit; In me no- 10 11
testatem non habes, ne quidem ullam, nisi ex alto tibi data esset: propterea qui me in manum tuam tradidit, peccatum ejus peccato tuo majus est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ex hoc quærebat Pilatus absolvere eum. At Judæi clamabant, dicentes;
12 Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλᾶτος ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι (ϑ) ἔκραζον, λέγοντες,
Si hunc absolveris, non es amicus Cæsaris. Omnis regem seipsum faciens,
Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα (ι) αὐτὸν ποιῶν,
contradicit Cæsari. Ergò Pilatus audiens hunc sermonem, adduxit foràs Je-
13 ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πιλᾶτος ἀκούσας (κ) τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγε ἔξω τὸν Ἰη-
sum, & sedit pro tribunali in locum dictum, Lithostrotum: Hebraicè autem,
σοῦν, καὶ ἐκάθισεν (λ) ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ
Gabbatha. Erat autem parasceue Paschæ, hora autem quasi sexta: & dicit Ju-
14 Γαββαθᾶ. Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, (μ) ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰου-
dæis; Ecce rex vester. Illi autem clamabant; Tolle, tolle, crucifige eum.
15 δαίοις, Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ (ν) ἐκραύγασαν, Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν.
Dicit ei Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Responderunt principes Sacerdotum;
λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς;
Non habemus regem, si non Cæsarem. Tunc ergò tradidit illum eis, ut crucifi-
16 Οὐκ ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυ-
geretur. Acceperunt autem Jesum & eduxerunt. Et portans crucem suam,
17 ρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον. Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν (ξ) αὐτοῦ,
exivit in dictum Calvariæ locum, qui dicitur Hebraicè, Golgotha: Ubi eum
18 ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ· ὅπου αὐτὸν

crucifixerunt, & eum eo alios duos, hinc & hinc, medium autè Jesum. Scripsit
ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. Ἔγραψε 19
autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem: Erat autem scriptum;
δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλᾶτος, καὶ (ο) ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον,
JESUS NAZARENUS, REX JU-
ΙΗΣΟΥΣ Ὁ ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥ-
DÆORUM. Hunc ergò titulum multi legerunt Judæorum: quia prope erat
ΔΑΙΩΝ. Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων· ὅτι ἐγγὺς (π) ἦν 20
civitatem locus ubi crucifixus est Jesus: Et erat scriptum Hebraicè, Græcè,
τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ,
Romanè. Dicebant ergò Pilato principes Sacerdotum Judæorum; Ne scribe, Rex
Ῥωμαϊστί. Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφε, Ὁ βασιλεὺς 21
Judæorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus;
τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν, Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος, 22
Quod scripsi, scripsi. Ergò milites, cùm crucifixissent Jesum, acceperunt vestimenta
Ὃ γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια 23
ejus, (& fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem,) & tunicam. Erat
αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν (ρ) τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος,) καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν
autem tunica inconsutilis, ex in que desuper contexta per totum.
δὲ ὁ χιτὼν (σ) ἄρραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου.

MS. A. (ϑ)*ἐκραύγαζον, (ι) ἑαυτὸν (κ) τὸν λόγον τοῦτον, (λ) ἐπὶ βήματος (μ) ὥρα ἦν ὡς ἕκτη· (ν) ἐκραύγασον, (ξ) ἑαυτῦ, (ο) ἐπέθηκεν (π) ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου (ρ) ποιοῦντα (σ) ἄραφος,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ob idque volebat Pilatus eum dimittere. 12
Judæi verò clamabant, Si hunc dimiseris, non es amicus Cæsaris: nam quicunque se regem facit, adversarius est Cæsaris. Quum 13
audisset autem Pilatus hunc sermonem, adduxit Jesum foràs, & sedit pro tribunali in loco qui vocatur, Pavimentum lapidum: Hebraicè verò dicitur, Gaphiphta *(peribolus.)* 14
Erat autem parasceue Paschatis.
Ad horam sextam. 45.
Erat autem circiter hora sexta: & dixit Judæis, Ecce Rex vester. Illi verò clamabant, 15
Tolle eum, tolle eum; crucifige eum, crucifige eum. Dixit eis Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Dicunt ei principes sacerdotum; 16
Non habemus regem, nisi Cæsarem. Tunc tradidit eum ipsis ut crucifigerent eum. Acceperunt itaque Jesum: Et abduxerunt 17
eum, quum bajularet crucem suam, ad locum qui vocatur Carcaphta, Hebraicè verò dicitur Gogolta *(Cranium capitis.)* Ubi cru- 18
cifixerunt eum, & cum eo duos alios, unum hinc, & alterum hinc; Jesum autem in medio. Quinetiam scripsit tabulam Pilatus, 19
& imposuit cruci ejus. Ita verò scriptum erat; HIC EST JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. Hunc porrò titulum 20
multi ex Judæis legerunt: quia propè civitatem erat locus in quo crucifixus fuit Jesus. Et scriptum erat Hebraicè, & Græcè, & Romanè. Dixerunt autem principes sacer- 21
dotum Pilato; Ne scribas, quòd sit rex Judæorum, sed quòd ipse dixerit, me regem esse Judæorum. Dixit Pilatus, Quod scri- 22
psi, scripsi.
Ad horam nonam. 46.
Cæterùm milites quum crucifixissent Jesum, 23
sustulerunt vestimenta ejus, & fecerunt quatuor partes, partem unicuique ex militibus: porrò tunica ejus erat absque futura à summo, tota contexta.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وپيلاطوس مي خواست كه اورا ازاد كند * يهوديان بانك بر آوردند * كه اكر تو اين را
برهاني * دوست قيصر نيستي * هر كه خودرا ملك سازد * با قيصر مكابن دشمن است *
13 * چون بيلاطوس اين كلمه را شنيد * عيسي را بدر كرد * و خود بر كرسي نشست *
درجايكاهي كه نامش رصيف † سنكها بود * يعني سنك رين * وبعبري كفتا كفته
14 سود * * وروز ادينه فصح بود * قدر ششم ساعت * به يهوديان كفت * اينك ملك شما
15 * ايشان بانك زدند * كه اورا بردار كن * بردار بيلاطوس بديشان كفت ملك شمارا بردار
كنم بزركان † و امامان بانك زدند * كه ما ملك نداريم مكر قيصر * پس پيلاطوس
16 عيسي را بديشان داد تا بر دار كنند سي هشت

Et volebat Pilatus ut eum liberum 12
faceret: Judæi autem clamorem sustulerunt, quòd si tu hunc liberes, amicus Cæsaris non es; quicunque semetipsum regem facit, Cæsari adversando inimicus est. Cùm 13
Pilatus hunc sermonem audisset, Jesum eduxit, & ipse solio insedit, in loco cui nomen Agger lapideus erat, (i. e. Glareâ stratus.) Hebraicè autem, Gaphiphta dicebatur. Et 14
feria sexta Paschatis erat, circiter sextam horam: Judæis dixit; Ecce rex vester. Illi vociferati 15
sunt; Quin eum in crucem age, tolle. Pilatus illis dixit; Regem vestrum in crucem agam? Magnates, & Sacerdotes vociferati sunt; Nos quidem regem non habemus nisi Cæsarem. Tum Pilatus Je- 16
sum illis dedit, ut in crucem agerent.

XXXVIII. Suspensio Jesu in cruce.

آويختن عيسي را بر صليب وعيسي را از انجا كشيدند وبدر بردند *
Et Jesum illinc traxerunt, & extulerunt. Et crucem ejus tergo ejus 17
imposuerunt, in loco cujus nomen Cranium capitis vocabant, Hebraicè autem Kavkita. Et illo loco 18
eum in crucem egerunt, & duos alios cum eo, unum ad manum dexteram, & alterum ad manum sinistram, & Jesum in medio.

17 * وصليب اورا بر كول او نهادند بجايكاهي كه نامش كله سر خوانند * وبعبري قرقيتا * وانجايكاه
18 اورا بر دار كردند * ودو ديكر با وي يكي از دست راست * ويكي از دست چپ * وعيسي درميان *

Versio VULGATA LATINA.

12 Et exindè quærebat Pilatus dimittere eum. Judæi autem clamabant, dicentes; Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris: omnis enim, qui se regem facit, 13 contradicit Cæsari. Pilatus autem cùm audisset hos sermones, adduxit foràs Jesum: & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithóstrotos, Hebraicè 14 autem Gabbatha. Erat autem Parasceue Paschæ, hora quasi sexta, & dicit 15 Judæis; Ecce rex vester. Illi autem clamabant; Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non 16 habemus Regem, nisi Cæsarem. Tunc ergò tradidit eis illum ut crucifigere- 17 tur. Susceperunt autem Jesum, & eduxerunt. Et bajulans sibi crucem, ex- 18 ivit in eum, qui dicitur Calvariæ, locum, Hebraicè autem Golgotha: ubi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autem Jesum. Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat 19 autem scriptum; JESUS NAZARENUS, REX JUDEORUM. Hunc ergò ti- 20 tulum multi Judæorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Jesus. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè. Dicebant 21 ergò Pilato Pontifices Judæorum; Noli scribere, Rex Judæorum: sed quia ipse dixit; Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus; Quod scripsi, scripsi. 22 Milites ergò cùm crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus, (& fece- 23 runt quatuor partes: unicuique militi partem,) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desupèr contexta per totum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * فمن اجل هذا اراد فيلاطس ان يطلقه * فاما اليهود فكانوا يصرخون قايلين ان انت
اطلقته فما انت صاحب لقيصر * لان كل من يجعل نفسه ملكا فهو ضد لقيصر *
13 * الفصل الحادي والاربعون * فلما سمع فيلاطس هذا الكلام اخرج يسوع الي
14 خارج * ثم جلس علي كرسي في موضع يعرف برصيف الحجارة وبالعبرانية يسمي عباثا * وكانت
15 جمعة الفصح وكان وقت الساعة السادسة * فقال لليهود ها ملككم * فصرخوا ارفعه ارفعه اصلبه *
فقال لهم فيلاطس اأصلب ملككم * فاجاب روساء الكهنة * ليس لنا ملك غير قيصر *
16 * حينيذ اسلمه اليهم ليصلبوه * فاخذوا يسوع * ومضوا به وهو حامل صليبه * الي موضع
17 يسمي الجمجمة وبالعبرانية يسمي جاجلة * حيث صلبوه * وصلبوا معه اثنين اخرين من ههنا
18 ومن ههنا ويسوع في وسطهما * ثم كتب فيلاطس صحيفة ووضعها علي صليبه * وكان فيها مكتوبا
19 هذا يسوع الناصري ملك اليهود * وهذه الصحيفة قراها كثير من اليهود لان الموضع
20 الذي صلب فيه يسوع كان قريبا من المدينة * وكانت مكتوبة بالعبرانية واليونانية والرومية *
21 * فقال روساء الكهنة واليهود لفيلاطس لا تكتب انه ملك اليهود لكن هو قال اني ملك اليهود *
22 * اجاب فيلاطس ما كتبت قد كتبت * فاما الجند لما صلبوا يسوع اخذوا ثيابه وجعلوها اربعة
23 اجزاء كل جزء لواحد من الجند * وكان القميص غير محيط من فوق بل منسوجا كله *

Et propter hoc voluit Pilatus dimittere 12
eum. Judæi verò clamabant, dicentes;
Si tu dimittis eum, non es amicus Cæsa-
ri: nam quicunque facit se Regem, est
contrarius Cæsari.

Sectio quadragesima prima.

Cùm autem audisset Pilatus hunc ser- 13
monem, eduxit Jesum forás: deindè se-
dit pro tribunali in loco qui notus est
nomine Congerici lapidum, & Hebrai-
cè vocatur Gabbatha: Erat autem pa- 14
rasceue Paschæ, erátque tempus horæ
sextæ, & dixit Judæis; Ecce Rex ve-
ster. Clamaverunt autem, Tolle eum, 15
tolle eum, crucifige eum. Ait illis Pila-
tus; Num crucifigam Regem vestrum?
Respondérunt principes sacerdotum, Non
est nobis rex præter Cæsarem. Tunc tra- 16
didit eum illis, ut crucifigerent eum.
Itaque sumpserunt Jesum, Et abduxe- 17
runt eum ferentem crucem suam, ad lo-
cum quendam qui vocatur Calvaria, &
Hebraicè vocatur Gagalat, ubi cruci- 18
fixerunt eum. Et crucifixerunt cum eo
duos latrones alios, hinc & hinc, &
Jesum in medio utriusque. Præterea 19
scripsit Pilatus tabellam, & posuit eam
super crucem ipsius; erátque in ea scri-
ptum, HIC EST JESUS NAZARE-
NUS REX JUDÆORUM. Et hanc 20
tabellam legerunt multi ex Judæis,
quia locus in quo crucifixus fuerat
Jesus, erat propinquus civitati. Erat
autem scripta Hebraicè, & Græcè, &
Romanè. Dixerunt ergò principes sa- 21
cerdotum & Judæi Pilato; Ne scri-
bas quòd ipse sit Rex Judæorum; sed
quòd ipse dixerit, Ego sum rex Judæo-
rum. Respondit Pilatus; Quod scriptum est, 22
jam scriptum est. Milites verò cùm cru- 23
cifixissent Jesum, acceperunt vestimen-
ta ejus, & fecerunt ea quatuor partes,
quamlibet partem uni ex militibus. Erat
autem tunica haud consuta supernè, sed
contexta tota.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወበእንተዝ: ፈቀደ:ጲላጦስ:ያሕይወ:: ወአልሑ:ሊይሁድ: ወይቤሉ: እመ: አሕየው
ኮ:ለዝንቱ:ኢኮንከ:ዓርጉ:ለቄሳር:ኵሉ: ዘያነግሠ:ርእሱ:ዐለዊ: ነጋዚ:ውእቱ::=
13 ወሰሚዖ:ጲላጦስ: ዘንተ: ነገረ:ለወፅለ: ለእግዚእ:ሊየሱስ: አፍላ: ወነበረ: ዐወደ:
ውስተ:መካን: ዘስሙ:ሊቶስጦሮስ: ወበዕብራይስጢ:ይብልዎ:ገበታ::=
በዳርብ: በጊ: ሰዓጥ: ምንባብ:=
14 ወዓርበ:ፋሲካ:ውእቱ:ጊዜ: ቀትር:ዘስኡ: ሰዓት:ወይቤሎሙ:ለሊይሁድ: ነዋ:ንጉሠ
15 ክሙ::=ወአልሑ: ወይቤሎ: ለእትቶ: ወስቅሎ::ወይቤሎሙ:ጲላጦስ: ለንጉሠክ
16 ሁኑ: እሰቅሎ::ወይቤሉ:ሊቃን:ካህናት: ለልብነ: ንጉሠ: ዘእንበለ:ቄሰር::=ወእ
ሠግ: ወሀቦሙ: ይስቅልዎ:: ለፈቃደሙ: ወተመጥወዎ: ለእግዚእ:ሊየሱስ: ወለወፅ
17 እመ:ወወሰድዎ:=ወ እንዘ: ይጸውር: መስቀሎ:ብሔር: ዘስሙ: ቀሬኔ: ወበዕብራይ
18 ስጥ:ይብልዎ:ጎልጎታ:=ወ ኀቡ:ስቀልዎ::ወስቀሉ:መስቤሁ: ክልሌተ: ፈያተ: ለሐደ:
19 እመለፈ: ወለሐደ: እመለፈ: ወማእከሎሙ : እግዚእ:ሊየሱስ:=ወጸሐፈ:ጲሉጦ
ስ:መጽሐፈ: ወለእነበረ: ደቡ: መሰቀሉ: ወይብል: መጽሐፈ: እግዚእ::ሊየሱስ: ናዝሬ
20 ዊ: ንጉሠ:ለይሁድ::=ወብዙኀን: እመለይሁድ : ለእበብዋ: ለይእቲ: መጽሐፍ::
እስመ:ቅሩብ:ብሔሩ: ለሃገር:ኀቡ: ሰቀልዎ: ለእግዚእ::ሊየሱስ: ወጽሑፍ: በዕብራ
21 ይስጢ: ወበሮሜይስጢ: ወበጽርእ::=ወይቤልዎ: ለጲላጦስ: ሊቃነ: ካህናቲሆሙ:
22 ለሊይሁድ:ሊትጽሐፍ: ንጉሦሙ: ለሊይሁድ: ዘለሊሁ: ይቤ: ንጉሦሙ: ለሊይሁድ:
23 ለነ::=ወለወ/ሠለ:ጲላጦስ: ወይቤ: ዘጸሐፍኩ: ጸሐፍኩ::=ወሶበ: ሰቀልዎ:ለ
እግዚእ:ሊየሱስ::ወተካፈሉ: ለልባሱ: ለርባዕቱ: ሐራ : ተለጊዐሙ: ወረሰይዎ: ዓ
ርበዕተ:ክፍለ: ለለሀዱ: ሐራዊ: ክፍለ: ክደኖ: እልተኣ: ወውእቱ: ክደንኽ: ዘለልበ:
ርፍለተ: ለዕሉ: እንሙቱ::=

Et propterea voluit Pilatus servare eum. Et clamârunt Judæi, & dixerunt ei; Si 12
servaveris hunc, non es amicus Cæsaris: quicunque regem facit seipsum, inimi-
cus imperatoris est. Et audiens Pilatus hunc sermonem, adduxit Dominum Je- 13
sum foràs, & sedit conventus in loco cujus nomen, Lithostoros: & Hebraicè vo-
cant eum, Gabatha.

In sexta hora paraseues lectio.

Et paraseue Paschæ fuit tempore meridiano sextâ horâ, & dixit Judæis; Ecce 14
rex vester. Et clamârunt, & dixerunt; Tollite eum, & suspendite eum. Et dixit 15
iis Pilatus; Regémne vestrum suspendam? Et dixerunt principes sacerdotum;
Non habemus regem præter Cæsarẽ. Et tunc dedit eum iis, ut suspenderent eum, 16
secundùm voluntatem eorum: & acceperunt Dominum Jesum, & adduxerunt eũ,
Et attulerunt eum portantem crucem suam ad locum cujus nomen, Kranion: & 17
Hebraicè vocant eum, Golgotha: Ubi suspenderũt eum, & suspenderunt cum illo 18
duos latrones, unum ex latere ejus, & unum ex latere ejus, & medio eorum Dñm
Jesum. Et scripsit Pilatus scripturam, & posuit super crucem ejus: et dixit scri- 19
ptura ejus, DOMINUS JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. Et multi ex 20
Judæis legerunt hanc scripturã: quia propinquᵉ erat locᵖ ille civitati, ubi suspen-
derunt Dñm Jesũ. Et scripta fuit Hebraicè, et Romanè, & Græcé. Et dixerunt Pi- 21
lato principes sacerdotum Judæorum; Ne scribas, Rex Judæorum: *sed*; Ipse dixit, 22
Rex Judæorum sum. Et respondit Pilatus, & dixit; Quod scripsi, scripsi. Et quum 23
suspendissent Dñm Jesum, & divisa fuissent vestimenta ejus, quatuor milites sor-
titi sunt *pro* iis, & constituerunt quatuor partes, unicuique militi partem: tunicam
ejus lacerabo? & illa tunica non habuit futuram, super eam, ullam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * بيلاطوس [لوح] نبشت وبر سر صليب نهاد * كه اينست يشوع † ناصري * ملك يهوديان
20 * وان نبشته را بسياري † از يهوديان خواندند * سبب انك شهر نزديك بود † بدانجا كه عيسي را
21 بر دار كردند * وخط بعبري نبشته بود * [وبيوناني] و برومي * * بزركان اماسان † به بيلاطوس
22 گفتند * كه منويس ملك يهوديان * ليكن مي گفت كه ملك يهوديانم * * بيلاطوس
23 گفت † انچ نبشته شد همانست * * وسرهنگان چون عيسي را آويختند * جامهٔ اورا بچهار
بخش كردند * جبه او يكي از سرهنگان † بر گرفت * وجبهٔ او نا دوخته يك پاره بود *
از بالا تا زير *

Pilatus autem tabellam scripsit, 19
& vertici crucis imposuit, Hic
est Jesus Nazæus, Rex Judæ-
orum. Hoc itaque scriptum mul- 20
ti ex Judæis legerunt: propter-
eà quod urbs propinqua erat ei
loco quo Jesum in crucem ege-
runt: & inscriptio Hebraicè
scripta erat, & Græcè & Ro-
manè: Magni autem Sacerdo- 21
tes Pilato dixerunt; Ne scribas,
Rex Judæorum; sed qui dixit,
quòd, Rex Judæorum sum. Pi- 22
latus dixit; Id quod scriptum
est perindè est. Satellites autem 23
cùm Jesum suspendissent, vesti-
menta ejus in quatuor partes fe-
cerunt; at tunicam ejus unus ex
satellitibus sustulit: tunica au-
tem ejus inconsutilis unâ textu-
râ erat, à summo usque ad imum.

Dixerunt ergò ad invicem; Non ſcindamus eum: ſed ſortiamur de illa, cujus erit.
24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται·
Ut Scriptura impleretur, dicens; Partiti ſunt veſtimenta mea ſibi ipſis, & ſuper ve-
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱμα-
ſtem meam miſerunt ſortem. *Illi* quidem *igitur* milites hæc fecerunt. Stabant autem σβ
25 τισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. Εἰστήκεισαν δὲ ι
juxta crucem Jeſu mater ejus, & ſoror matris ejus, Maria *illa* Cleopæ,
παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ,
& Maria Magdalene. Jeſus ergò *videns* matrem, & diſcipulum *adſtantem* quem
26 καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν
diligebat, dicit matri ſuæ; Mulier, ecce filius tuus. Deindè dicit diſcipulo; Ecce
27 ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, Ἴδε
mater tua. Et ex illa hora accepit eam diſcipulus in *propria*.
ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης (τ) τῆς ὥρας ἔλαβεν (υ) αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.
Poſt hæc ſciens Jeſus quia omnia *jam* conſúmata ſunt, ut conſúmaretur Scriptura, *dicit*; σγ
28 Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς (φ) ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει, ιλ
Sitio. Vas ergò erat poſitũ aceto plenũ. Illi verò *implentes* ſpongiam aceto, & hyſſopo
29 Διψῶ. (χ) Σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν. οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ
circumponentes, obtulerunt ejus ori. Cùm ergò accepiſſet acetum Jeſus, σδ
30 περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, α

dixit, Conſummatum eſt: Et *inclinans caput*, tradidit ſpiritum. Ergò Judæi,
εἶπε, Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, 31
ut non remanerent in cruce corpora *in* Sabbato: quoniam Paraſceue erat:
ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ Σαββάτῳ· ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν·
(erat enim magnus dies *illius* Sabbati:) rogaverunt Pilatum ut frangerentur
(ἦν γὰρ μεγάλη (ψ) ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ Σαββάτου·) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν
eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergò milites: & quidem primi fregerunt
αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται· καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν 32
crura, & alterius *concrucifixi ei*. Ad autem Jeſum *venientes*, ut
τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς 33
vlderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura. Sed unus militum
εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. Ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν 34
lanceâ ejus latus *fodit*: & continuò exivit ſanguis & aqua. Et *videns*
λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακὼς 35
teſtificavit, & verum ejus eſt teſtimonium. Et ille ſcit quia vera dicit, ut
μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία. κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα
vos credatis. Facta ſunt enim hæc, ut Scriptura impleretur; Os non comminuetur
(ω) ὑμεῖς πιστεύσητε. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται 36
ejus. Et iterùm alia Scriptura dicit; Videbunt in quem transfixerunt.
αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. 37

MS.A. (τ) τῆς ἡμέρας (υ) ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς (φ) ὅτι ἤδη πάντα (χ) Σκεῦος ἔκειτο (ψ) ἡμέρα (ω) καὶ ὑμεῖς

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ܐܡܪ ܚܕ ܠܚܪܢܐ ܠܐ ܢܦܠܓ ܠܗ ܐܠܐ ܢܫܘܐ ܥܠ ܕܝܠܡܢ ܕܗܘ ܢܗܘܐ ܘܐܬܡܠܝ ܟܬܒܐ ܕܐܡܪ ܦܫܛܘ ܠܒܘܫܝ ܒܝܢ ܐܢܘܢ ܘܥܠ ܠܒܘܫܝ ܪܡܘ ܦܬܪ ܗܟܢܐ ܥܒܕܘ ܐܢܫܐ ܗܠܝܢ ܘܐܝܬ ܗܘ ܩܝܡ ܥܠ ܨܠܒܐ ܐܡܗ ܘܐܚܬ ܐܡܗ ܡܪܝܡ ܐܢܬܬ ܩܠܘܦܐ ܘܡܪܝܡ ܓܕܠܝܬܐ ܘܟܕ ܚܙܐ ܝܫܘܥ ܐܡܗ ܘܬܠܡܝܕܗ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܠܗ ܐܡܪ ܠܐܡܗ ܐܢܬܬ ܗܐ ܒܪܟ ܗܐ ܐܡܟ ܘܠܬܠܡܝܕܗ ܗܐ ܐܡܟ ܘܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ ܩܒܠ ܬܠܡܝܕܗ ܠܗ ܠܒܝܬܗ ܒܬܪ ܗܕܐ ܝܕܥ ܝܫܘܥ ܕܟܠ ܡܕܡ ܫܠܡ ܗܘܐ ܘܕܬܫܠܡ ܟܬܒܐ ܐܡܪ ܙܥ ܐܢܐ ܟܐܒ ܡܠܐ ܚܠܐ ܘܫܕܘ ܒܗ ܣܦܓܐ ܡܠܝܐ ܚܠܐ ܘܫܕܘ ܠܦܘܡܗ ܕܝܫܘܥ ܘܟܕ ܩܒܠ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܫܠܡ ܗܘܐ ܘܫܕܪ ܪܫܗ ܘܝܗܒ ܪܘܚܗ ܝܗܘܕܝܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܕܠܐ ܫܪܝ ܕܢܬܒܛܠ ܦܓܪܐ ܒܨܠܒܐ ܒܫܒܬܐ ܗܘ ܓܝܪ ܝܘܡܐ ܪܒܐ ܗܘ ܗܘ ܝܘܡ ܫܒܬܐ ܗܘ ܗܢܘ ܕܐܬܐ ܘܒܥܘ ܡܢ ܦܝܠܛܘܣ ܕܢܬܒܪܘܢ ܩܪܝܢ ܕܓܢܒܐ ܘܢܫܩܘܢ ܐܢܘܢ ܐܬܘ ܓܝܪ ܓܢܒܝ ܘܚܙܘ ܕܡܝܬ ܗܘ ܐܝܕܝܗܘܢ ܠܐ ܒܪܟ ܩܪܝܢ ܕܓܢܒܐ ܐܠܐ ܚܕ ܡܢ ܓܢܒܝ ܒܪܡܚܗ ܒܓܢܒܗ ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܦܩ ܕܡ ܘܡܝ ܘܗܘ ܕܚܙܐ ܣܗܕ ܘܫܪܪܐ ܣܗܕܘܬܗ ܘܗܘ ܝܕܥ ܕܫܪܪ ܡܠܐ ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܐܢܬܘܢ ܗܐ ܗܘ ܗܘܐ ܕܬܫܠܡ ܟܬܒܐ ܕܠܐ ܬܬܒܪ ܓܪܡ ܘܟܬܒܐ ܐܚܪܬܐ ܐܡܪ ܚܙܝܢ ܕܐܢ ܗܘ ܕܙܩܦ

Dixerunt itaque alius ad alium, Ne ſcinda- 24
mus eam; ſed ſorte experiamur de ea, cu-
juſnam futura ſit. Et impleta eſt Scriptura,
quæ dicit; Partiti ſunt veſtimenta mea inter
ſe, & ſuper veſtem meam jecerunt ſortem.
Hæc fecerunt milites. Stabant autem ad 25
crucem Jeſu, mater ejus, & ſoror matris
ejus, & Maria Cleophæ, & Maria Magdalena.
Jeſus verò conſpicatus matrem ſuam, 26
& diſcipulum illum, quem ipſe amabat, ad-
ſtantem, dixit matri ſuæ; Mulier, ecce fili-
us tuus. Dixit autem diſcipulo illi; Ecce 27
mater tua. Et ex illa hora recepit eam di-
ſcipulus ille apud ſe. Poſteà ſciens Jeſus 28
omnia abſoluta eſſe, & ut impleretur Scri-
ptura, dixit; Sitio. Vas autem poſitum 29
erat plenum aceto. Illi verò impleverunt
ſpongiam aceto, & impoſuerunt eam hyſ-
ſopo, admoverúntque ori ejus. Quum au- 30
tem accepiſſet illud acetum Jeſus, dixit; Ec-
ce conſummatum eſt: & inclinavit caput, ac
tradidit ſpiritum ſuum.

Veſperè ſabbathi Annuntiationis. 47.

31 ܐܠܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܡܛܠ ܕܥܪܘܒܬܐ ܗܘ ܗܘ ܝܘܡ ܫܒܬܐ ܕܠܐ ܢܫܬܪܘܢ ܦܓܪܐ ܒܨܠܒܐ ܒܫܒܬܐ ܐܬܐ ܘܒܥܘ ܡܢ ܦܝܠܛܘܣ ܕܢܬܒܪܘܢ ܩܪܝܢ ܕܓܢܒܐ ܘܢܫܩܘܢ ܐܢܘܢ ܐܬܘ ܓܝܪ ܓܢܒܝ ܘܚܙܘ ܕܡܝܬ ܗܘ ܐܝܕܝܗܘܢ ܠܐ ܒܪܟ ܩܪܝܢ ܕܓܢܒܐ ܐܠܐ ܚܕ ܡܢ ܓܢܒܝ ܒܪܡܚܗ ܒܓܢܒܗ ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܦܩ ܕܡ ܘܡܝ ܘܗܘ ܕܚܙܐ ܣܗܕ ܘܫܪܪܐ ܣܗܕܘܬܗ ܘܗܘ ܝܕܥ ܕܫܪܪ ܡܠܐ ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܐܢܬܘܢ ܗܐ ܗܘ ܗܘܐ ܕܬܫܠܡ ܟܬܒܐ ܕܠܐ ܬܬܒܪ ܓܪܡ ܘܟܬܒܐ ܐܚܪܬܐ ܐܡܪ ܚܙܝܢ ܕܐܢ ܗܘ ܕܙܩܦ

Judæi verò quoniam paraſceue erat, dicunt; 31
Nequaquam pernoctabunt corpora iſta in
cruce, quandoquidem ſabbathi illuceſcet
dies: (erat enim magnus dies ſabbathi illi-
us) & efflagitârunt à Pilato, ut confringe-
rent crura eorum ſuſpenſorum, atque depo-
nerent eos. Venerunt itaque milites, & 32
confregerunt crura prioris, & ejus alterius
qui crucifixus erat eum eo. Quúmque ve- 33
niſſent ad Jeſum, viderunt eum jam pridem
eſſe mortuum; neque confregerunt ejus cru-
ra. Sed unus ex militibus ferit eum in la- 34
tere ipſius lanceâ, & ſtatim exiit ſanguis &
aqua. Et qui vidit teſtatus eſt, & verum eſt 35
teſtimonium ejus; ipſéque novit ſe vera di-
cere, ut & vos credatis. Hæc autem facta 36
ſunt ut impleretur Scriptura, dicens; Os
non comminuetur in eo. Et rurſùs alia 37
Scriptura quæ dicit, Reſpicient in eum
quem perfoderunt.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * وبازجامهٔ او قرعت نهادند * وبخش كردند * تمام شد كتاب * كه جامهٔ من بخش
كردند وبر پوشش من * قرعت انداختند * * وپيش صليب ييشوع * مادرش * وخواهر
25 مادرش * ومريم قيلوفا * ومريم مجدلاني * [ايستاده بودند] * عيسي مادر خودرا * وان
شاكردرا كه اورا دوست مي داشت * ايستاده ديد * بمادرخود كفت زن اينك فرزند
تو * وبدان شاكرد كفت * اينك مادرت * وازان ساعت ان شاكرد † مريم را پيش
28 خود برد * * وبعد ازان دانست عيسي * كه هر چيزي تمام شد * براي انك كتاب
29 تمام شود * كفت تشنه ام * * يكي از ايشان ابرك را پر سركه كرد * وبر سرني پيوست *
30 وپيش دهن او برد * * چون عيسي سركه را ستد * كفت اينك تمام شد * وسر فرو آورد
31 وجانرا سپارد * * وچون روز ادينه بود * يهوديان كفتند روا نيست * كه مردكان بر
صليب مانند * بهر انك شب شنبه † در مي رسيد * وان روز بزرك بود * واز
بيلاطوس خواستند * كه ساقهاء ايشانرا بشكنند * وايشانرا بزير كيرند *

Rurſùs itaque veſtimenta ejus 24
ſortiti ſunt, & diviſerunt: ſic
impleta eſt Scriptura illa; Ve-
ſtimenta mea diviſerunt, & in
amictum meum ſortem projecerunt.
Et ad crucem Jeſu, mater ejus, 25
& ſoror matris ejus, & Maria
Cleophæ, & Maria Magdaleve
ſtantes erant. Jeſus matrem ſu- 26
am, & illum diſcipulum, quem
diligebat, ſtantes vidit: matri
itaque *ſuæ dixit; Mulier, ecce*
filius tuus. Et illi diſcipuli di- 27
xit; Ecce mater tua. Et ex ca
hora diſcipulus ille Mariam ad
ſe aſſumpſit. Et poſteà ſciens Je- 28
ſus, quòd omnia conſummata eſ-
ſent, ut Scriptura impleretur;
dixit; Sitio. Unus itaque *ex* 29
eis ſpongiam aceto implevit, &
ſummæ arundini infixit, & ori
ejus admovit. Cúmque Jeſus 30
acetum accepiſſet, dixit; Ecce
conſummatum eſt: & caput de-
miſit, & ſpiritum reddidit. Cùm 31
autem feria ſexta eſſet, Judæi
dixerunt; Licitum non eſt ut
mortui in cruce maneant: pro-
pterea quòd nox Sabbathi inivet,
& ille dies magnus eſſet. A
Pilato igitur petierunt ut crura co-
rum frangerent, & eos detraherent.

Versio VULGATA LATINA.

24 Dixerunt ergò ad invicèm; Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cujus sit. Ut Scriptura impleretur, dicens; Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam
25 miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem juxta crucem
26 Jesu mater ejus, & soror matris ejus Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Cùm vidisset ergò Jesus matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ;
27 Mulier, ecce filius tuus. Deindè dicit discipulo; Ecce mater tua. Et ex illa hora
28 accepit eam discipulus in sua. Posteà sciens Jesus quia omnia consummata sunt,
29 ut consummaretur Scriptura, dixit; Sitio. Vas ergò erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus.
30 Cùm ergò accepisset Jesus acetum, dixit; Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Judæi ergò, (quoniam parasceue erat) ut non remanerent in
31 cruce corpora sabbato, (erat enim magnus dies ille sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergò milites: &
32 primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Je-
33 sum autem cùm venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus cru-
34 ra: Sed unus militum lanceâ latus ejus aperuit, & continuò exivit sanguis &
35 aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium ejus. Et ille scit quiâ vera dicit: ut & vos credatis. Facta sunt enim hæc, ut Scri-
36 ptura impleretur; Os non comminuetis ex eo. Et iterùm alia Scriptura dicit;
37 Videbunt in quem transfixerunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

24 * وقال بعضهم لبعض لا نشقه لكننا نقترع عليه لمن يصير * ليكمل الكتاب الذي قال اقتسموا ثيابي بينهم
25 وعلى لباسي اقترعوا * هذا فعلة الشرط * وكن واقفات عند صليب يسوع امه * واخت امه
26 مريم ابنه اكلاوبا * ومريم المجدلية * فنظر يسوع الى امه والتلميذ الواقف الذي يحبه فقال
27 لامه يا امراة هذا ابنك * وقال للتلميذ هذه امك * وفي تلك الساعة اخذها ذلك التلميذ
28 الى بيته * * الفصل الثاني والاربعون * * وبعد هذا راى يسوع ان كل شي قد كمل
29 مد حتى * فلكي يتم المكتوب قال انا عطشان * وكان هناك اناء موضوعا مملوا حلا فملوا
30 اسفنجة من الخل ورفعوها على قصبة وادنوها من فيه * فلما ذاق يسوع الخل قال قد تم *
31 وامال راسه واسلم الروح * ولانه يوم الجمعة فليلا يقيم الاجساد على الصليب في السبت
ولان يوم السبت ذاك كان عظيما سال اليهود فيلاطس ان يكسروا ساقات اولئك ويرفعوهم *
32 * فجاء الجند فكسروا ساقي الاول والاخر للذين صلبا معه * فلما اتوا الى يسوع وجدوه قد
33 مات فلم يكسروا ساقيه * لكن واحدا من الجند طعن جنبه بحربة فللوقت خرج منه
34 ماء ودم * ومن عاين شهد وشهادته حق هي * وهو عالم انه قال الحق لتومنوا انتم ايضا *
35 * لان هذا كان ليتم المكتوب انه لا يكسر له عظم * وايضا الكتاب الاخر الذي
36 37 قال سيبطروا الى من طعنوا *

Dixit ergò alter eorum ad alterum; Ne scindamus eam, sed sortiamur super eam cujusnam fiat. Ut impleretur scriptura, quæ dixit; Diviserunt vestimenta mea inter se, & super vestem meam sortiti sunt. Hoc fecerunt ministri. Erant autem stantes apud crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus Maria filia Cleophæ, & Maria Magdalene. Respexitque Jesus in matrem suam, & discipulum illum stantem quem diligebat, & dixit matri suæ; O mulier, hic est filius tuus. Et dixit discipulo; Hæc est mater tua: & in illa hora accepit eam ille discipulus in domum suam.

Sectio quadragesima secunda.

Et post hoc vidit Jesus omnia jam consummata esse ab aliquanto tempore, ut adimpleretur Scriptura, dixit; Sum sitibundus. Erat autem ibi vas positum, plenum aceto; quare impleverunt spongiam aceto, & extulerunt eam super arundinem, & admoverunt eam ori ejus. Quumque gustâsset Jesus acetum, dixit; Jam consummatum est. Et inclinavit caput suum, & tradidit spiritum. Et quoniam dies erat parasceues, ut ne remanerent corpora super cruce sabbatho; & quoniam dies ille sabbathi erat maximus: rogaverunt Judæi Pilatum ut frangerent crura illorum & deponerent eos. Venerunt ergò milites, & fregerunt crura primi, & alterius eorum qui crucifixi fuerant cum eo. Et quum devenissent ad Jesum, repererunt eum jam mortuum esse: quaprobter non fregerunt crura ejus. Sed unus ex militibus pupugit latus ejus lancea: & continuò exivit ex eo aqua & sanguis. Et qui vidit, testimonium perhibuit, & testimonium ejus verum est. Et ipse novit se dixisse veritatem, ut credatis vos etiam. 36 Nam hoc factum est ut impleretur Scriptura; Non frangetur ei os. 37 Ac etiam Scriptura alia, quæ dixit; Videbunt quem pupugerunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

24 ወይቤሉ: ሊንግመድ : ወሊንሰጥጥ: ንትፈሰሰ : ለዘ: ረከቦ : ይር ከቦ: ከመ: ይብጸሕ: ዘጽሑፍ:ዘይቤ:ተካፈሉ:ለልባሲየ: ሰርእሶሙ: ወተዓፀዉ:ደቡ: ለልባሲየ :ወሕሞዝ:
25 ገብሩ: ሐራ::=> ወይቀውሚ: ኀበ: ሙሰቀሉ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: እሙ: ወእኅታ:
26 ለእሙ: ወማርያ: እንተ: ቀለዮጳ : ወማርያመ : መግዳላዊት:=> ወሶበ : ርእዮሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ለእሙ: ወለረድሉ: ዘያፈቅር: ይቀውሙ: ወይቤላ: ለእሙ: ብእሲ
27 ቶ:ነዋ: ወልድኪ::=> ወይቤሎ:ለረድሉ: ነዎ:እሙከ:ወእመይእቲ:ሰዓት:ነሥአ:
28 ወኀቱ: ረድእ: ወለተዋ: ቤቶሙ::=> ወእመዝ : ርሲዮ: እግዚእ: ሊየሱስ: ከመ:
29 ተፈጸመ: ኵሉ: ከመ: ይብጸሕ: ዘጽሑፍ: ይቤ: ጸማእኩ::=> ወቦቱ: ሀየ: ግመዲ: ብሒል: መሉእ: ወመልኡ: ሰፍንገ: ብሒል: ወቀጽለ: ሁስጴ:ወለሰረ: ደቡ:ሕልት:
30 ወለዕረፕ : ወለስተርከቡ : ወለጸሩ : ወሰተ : ለፈሡ::=> ወሠሪበ : እግዚእ :
31 ሊየሱስ:ብሒል:ይቤ:ተፈጸመ:ወለጽነነ:ርእሰ: ወሠፀለት:መንፈሱ:ሰቡሄ::=> ወእ ይሁድ: እሙ: ለርብ: ወኀቱ: ይቤሉ: እለንቱ: ለወግዋት: ሊይቢቱ:ደቡ:መሰቅሊ ሆሙ: በእንተ: ሰንበት:: እሙ: ዓባይ: ዕለት: ለይእቲ: ሰንበት:ሰለልዎ: ለጲላጦስ:
32 ከመ:ያወርዱ:ሕብድንቲሆሙ: ስቢሮሙ: ቀዳያጺሆሙ::=> ወሖሩ: ሓራ:ወለቀደማ
33 ዊ:ሰበር ዐ:ቀዳያጸ:ወለካልሉኒ: ዘተሰቅለ: መስሊሁ::=> ወሶበ: ሖሩ:ኀበ:እግዚእ:
34 ሊየሱስ:ወርእይዖ:ከመ:ሰለጠ:መዊተ: ሞተ: ወሊሰበሩ:ቀዳጽ::=> ለሳ: ለሐዲ: እ
35 መሓራ:ረገዘ: ገቦሁ: ዘየሙኝ: በክናት:ወሰቡሄ: ወፅለ:ደመ:ወሚይ::=> ወዘርእየ: ስመዐ: ኮነ : ወጽድቅ : ውእቱ: ስመዑ : ወውእቱ : የለመር: ከመ: ጽድቀ: ይኅር: ከመ:ለእትውሂ:ትእመኑ::=> ወዘሂ:ዘኮነ:ከመ: ይብጸሕ: ቃለ: መጽሐፍ: ዘይቤ:
37 ዓጽሞ: ሊትስብሩ : እመኔሁ::=> ወካዕበ : ካልእኒ: ይብል : መጽሐፍ: ሂለውሙ: ይርእይዎ : ለዘ : ወግእዎ::=>

Et dixerunt, Ne scindamus neque laceremus: sortiamur: *is* cui inciderit, obtineat 24
eam: ut impleretur Scriptura dicens, Partiti sunt vestimenta mea sibi, & sortiti
sunt super vestem meam: & sic fecerunt milites. Et stabant apud crucem Do- 25
mini Jesu, mater ejus, & soror matris ejus, & Maria quæ Calaopa, & Maria Magdalene. Et quum vidisset Dominus Jesus matrem ejus, & discipulum ejus quem 26
diligebat, stantem, & dixit matri suæ; Mulier, ecce filius tuus. Et dixit discipu- 27
lo suo; Ecce mater tua: & ab ista hora recepit eam ille discipulus, & adduxit
eam in domum eorum. Et videns Dominus Jesus, quòd consummatum fuit totum; 28
ut perficeretur quod scriptum fuit, dixit; Sitivi. Et fuit ibi vas aceto plenum, & 29
impleverunt spongiam aceto, & circumposita fuit hyssopo, & ligârunt *eam* super arundinem: & levaverunt, & obtulerunt, & importârunt in os ejus. Et 30
quum gustavisset Dominus Jesus acetum, dixit; Consummatum est: & inclinavit caput suum, & exivit spiritus ejus statim. Et Judæi, quia parasceue erat, dixe- 31
runt, Hæc corpora non manebunt super cruces eorum ratione sabbati: quia magnus dies *erat* illius sabbati, interrogârunt Pilatum, ut demitterent corpora eorum, frangentes crura eorum. Et venerunt milites, & prioris fregerunt crura, 32
& alterius qui suspensus fuit cum eo. Et venerunt ad Dominum Jesum, & vi- 33
derunt quòd plenè mortuus erat, & non fregerunt crura ejus. Sed unus mili- 34
tum fodit latus ejus dexterum cum lancea, & statim exivit sanguis & aqua. Et 35
qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus, & ille scit quòd veritatem dicit, ut vos credatis. Et hoc factum fuit, ut impleretur sermo Scri- 36
pturæ dicentis; Os non confringetur ex eo. Et iterum alia dicit Scriptura, 37
Oportet eos ut videant eum quem transfixerunt.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

32 * سرهنكان آمدند * و ساق اولين را شكستند * و ازان ان ديكر كه با وي اويخته بود *
33
34 چون پيش عيسي رسيدند * ديدند كه پيشتر مرده بود * ساق او نشكستند * ليكن
35 يكي از سرهنكان †بزوبين زير بغل عيسي زد * خون و اب روان شد * و انك ديد كواهي
داد * وكواهي او راستست * و او مي داند كه راست كفت * تا شما نيز ايمان † بياوريد †
36 بدينها كه شدند * تا كتاب تمام شود نبوت كه كفت درو استخوان
37 شكسته نشود * و باز ان كتاب ديكر كه كفت بنكريد بدانك طعنه زد

Satellites ergo *venerunt, & crura* 32
primi fregerunt, & alterius illius
qui cum eo suspensus erat. Cùm au- 33
tem ad Jesum venissent, viderunt
quòd prius mortuus esset, crus ejus
igitur *non fregerunt. Sed unus ex* 34
satellitibus hastâ sub axilla Jesu
percussit, unde *sanguis & aqua*
emanavit. Et is qui vidit testimo- 35
nium dedit, & testimonium ejus ve-
rum est: & ille scit quòd verum di-
cit, ut vos etiam fidem habeatis
His quæ facta sunt, ut Scriptura 36
impleatur: Prophetia.
Quæ dicit; In eo os non frange- 37
tur. Et rursus illa Scriptura alia
quæ dicit; Intuebimini in eum quem
confodit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

Post autē hæc rogavit Pilatum Joseph *ille* ab Arimathæa, *(qui existēs* discipulus
38 Μετὰ ϗ ταῦτα ἠρώτησε ☩ Πιλᾶτον ὁ (α) Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἁριμαθαίας, (ὁ ὢν μαθητὴς
Jesu, occultus autem propter metum Judæorum,) ut tolleret corpus
τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος ϗ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,) ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ
Jesu. Et permisit Pilatus. Venit ergò & tulit corpus Jesu. Ve-
39 (β) Ἰησοῦ. καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλ-
nit autem & Nicodemus *ille veniens* ad Jesum nocte primùm, ferens mixtu-
θε δὲ ϗ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν (γ) πρὸς ☩ Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον,) φέρων μίγ-
ram myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Acceperunt ergò corpus Jesu, &
40 μα σμύρνης καὶ ἀλόης, ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. Ἔλαβον οὖν τὸ (δ) σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ
ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis se-
ἔδησαν αὐτὸ (ε) ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐν-
pelire. Erat autē in loco ubi crucifixus est, hortus, & in horto monu-
41 ταφιάζειν. Ἦν ϗ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖ-
mentū novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergò propter Parasceuen
42 ον καινὸν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν
Judæorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.
τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

ΙΗ' σι ergò,& venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulū, quem diligebat Jesus, &
σσ ἦν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς ☩ ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
a dicit illis; Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum.
λέγει αὐτοῖς, Ἦραν ☩ Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
Exiit ergò Petrus, & alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Curre-
Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἔτρε- 3 4
bant autem duo simul, & alius discipulus præcucurrit citiùs Petro: & venit
χον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, (β) καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε
primus ad monumentum. Et *inclinatus* vidit posita linteamina: non tamen
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ παρακύψας βλέπει (γ) κείμενα τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι 5
introivit. Venit ergò Simon Petrus sequens eum, & introivit in monu-
εἰσῆλθεν. Ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖ- 6
mentum: & *conspicit* linteamina posita, Et sudarium, quod fuerat super caput
ον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, Καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς 7
ejus, non cum linteaminibus positum, sed *seorsùm* involutum in unum locum.
αὐτοῦ· οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.
Tunc ergò introivit & ille *alium* discipulus *veniens* primus ad monumentum: & vi-
Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ εἶ- 8
dit, & credidit. Nondum enim sciebant Scripturam, quia *oportet* eum *ex* mortuis re-
δε, καὶ ἐπίστευσεν. Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀ- 9
surgere. Abierunt ergò iterùm ad semetipsos discipuli. Maria autem stabat ad 10
νασῆναι. Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία ϗ εἱστήκει (δ) πρὸς 11
monumentum plorans foris. Dum ergò fleret, inclinavit se in monumentum:
τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον·

CAP. XX. κ'.

Tῇ ϗ μιᾷ τῶν Σαββάτων (α) Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι *Sabbatorum* Maria Magdalene venit manè *tenebris adhuc*
σθ σια *existentibus* ad monumentum, & *videt*
a a lapidem sublatum ex monumento. *Currit*
2 οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. Τρέχει

MS. A. (α) Ἰωσὴφ ἀπὸ (β) Ἰησοῦ. ** ἦλθεν ϗ καὶ (γ) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς (δ) σῶμα τοῦ Θεοῦ, (ε) ἐν ὀθονίοις Κεφ. κ'. MS. A. (α) Μαριὰμ (β) ὁ ϗ ἄλλος (γ) τὰ ὀθόνια κεί-
μενα οὐ (δ) πρὸς τῷ μνημείῳ κλαίουσα. ὡς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

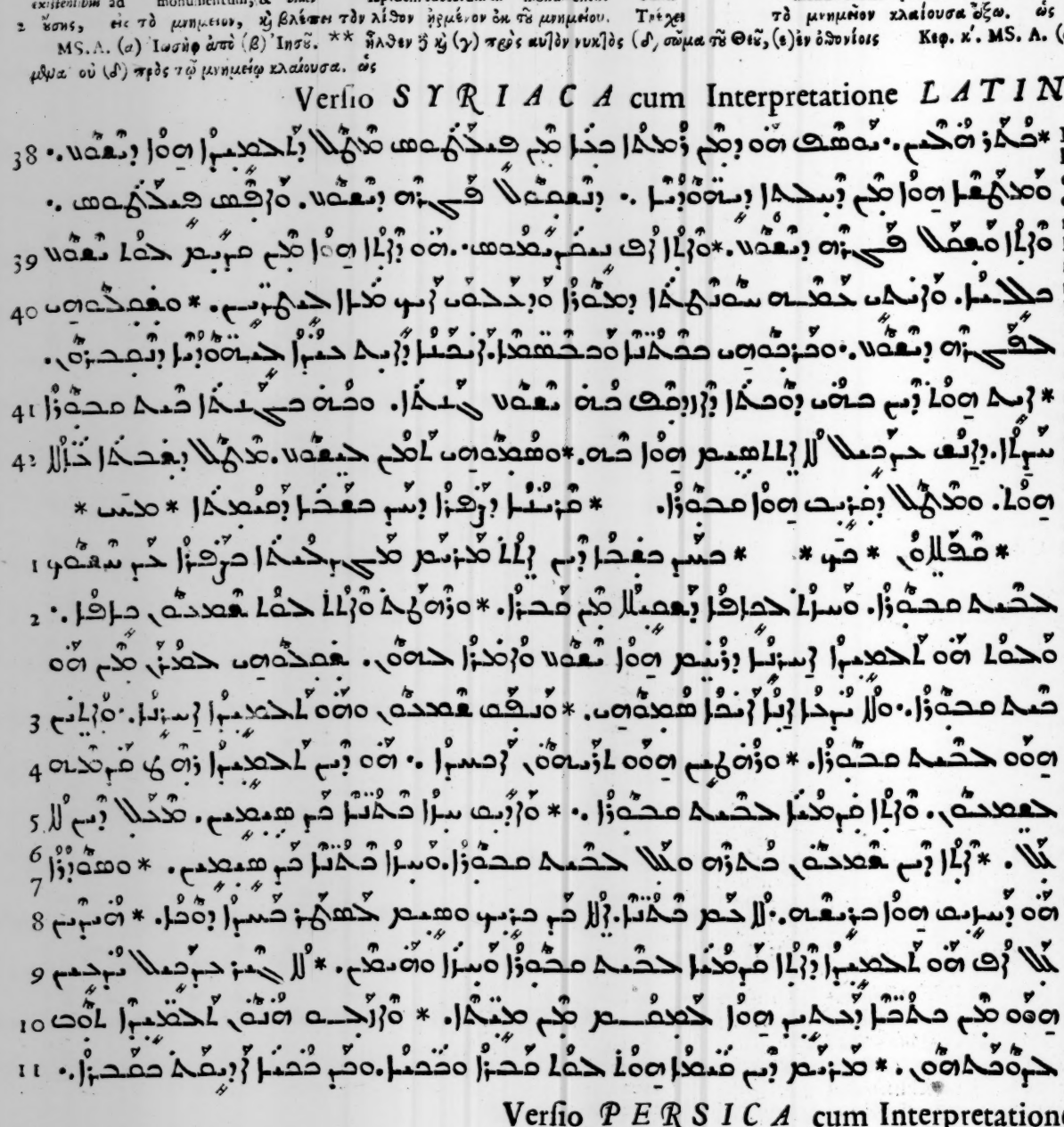

Posthæc Joseph ille ex Rama efflagitavit à Pi- 38
lato, (siquidem discipulus fuerat Jesu, sed occultus propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Jesu: & permisit Pilatus: proinde venit, & sustulit corpus Jesu. Venit autem & 39
Nicodemus, (is qui pridem venerat ad Jesum noctu,) & attulit secum condimenti myrrhæ & aloës quasi centum libras. Sustu- 40
lerunt itaque corpus Jesu, & obvolverunt illud linteis & aromatibus, prout mos est Judæis sepelire. Erat autem eo in loco, in quo 41
crucifixus erat Jesus, hortus, & in ipso horto monumentum novum, in quo nemo adhuc positus fuerat. Ibique posuerunt Jesum, pro- 42
pterea quòd sabbatum intrabat, quódque propè esset monumentum.

Lectio matutina dominicæ Resurrectionis. 48.

CAP. XX.

PRimo autem hebdomadis venit Maria 1
Magdalena diluculò, quum adhuc tenebræ essent, ad monumentum; viditque lapidem sublatum à sepulchro. Cucurrit ergò, & ve- 2
nit ad Simonem Petram, & ad illum alium discipulum quem amabat Jesus, aitque illis; Sustulerunt Dominum nostrum ab illo monumento, & nescio ubi posuerint eum. Exiit 3
itaque Simon & ille discipulus alius, veneruntque ad monumentum. Currebant autem 4
duo illi simul: sed ille discipulus cursu præcessit Simonem, venitque prior ad monumentum. Et prospiciens vidit lintea posita, 5
introëundo autem non introivit. Venit autem Simon post eum, & introiit in monumentum, conspexitque lintea posita. Et su- 6 7
darium illud quo cinctum fuerat caput ejus, non cum linteis, sed involutum, positumque seorsum in uno loco. Tunc introivit etiam 8
discipulus ille qui venerat prior ad sepulchrum, viditque & credidit. Nondum enim 9
noverant ex Scripturis, eum resurrecturum esse à mortuis. Abierunt itaque illi discipuli 10
iterum ad locum suum. Maria autem stabat 11
ad sepulchrum, flebatque. Dum igitur fleret, prospexit in sepulchrum:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

XXXIX. Demissio Jesu de cruce.

سي نه فرود اوردن عيسي را از صليب * بعد ازان آمد يوسف كه از رامه بود 38
و او مسيح را شاگرد شك بود * و از بيم يهوديان اشكارا نمي كرد * و پوشيك مي داشت *
از پيلاطوس خواست كه تن عيسي را بستاند * و نيقوديموس نيز آمد * انك پيشتر ازين در 39
شب پيش عيسي آمده بود * آورد حنوط يعني كافور * و بويهاء خوش * وغاليه قدر صد
رطل * و تن عيسي را بكفنهاء كتان در پيچيدند * و ببويهاء خوش چنانك عادت يهود ياست * 40
كه دفن كنند * و انجا كه عيسي را بر دار كرده بودند * باغچه بود * و دران باغچه 41
كور نو كه هنوز كسي را در انجا ننهاده بودند * عيسي را دران كور نهادند * سبب انك شب 42
شنبه در آمك بود * وان كور نزديك بود

چهل بر خاستن عيسي از كور

* و در صباح روز يكشنبه * كه هنوز تاريك بود * مريم مجدلاني پيش كور آمد * و ديد كه سنك از 1
كور برداشته شك بود * * دويد و پيش شمعون صفا آمد * و پيش آن شاگرد كه عيسي اورا 2

XXXIX. Demissio Jesu de cruce.

Post hæc veniens Joseph, qui de Ra- 38
mah erat, (& ille Christo discipulus fuerat, præ metu autem Judæorum non patefecit, sed celatum habuit) à Pilato petiit, ut corpus Jesu caperet. Et Nicodemus etiam venit, qui 39
antèà noctu ad Jesum venerat: attulitque condituram, nempe camphoram, & odores bonos, & galiam, circiter centum pondo. Et corpus Je- 40
su involucris linteis involverunt, & odoribus bonis, sicut mos Judæorum est, ut sepeliant. Et eo loco 41
quo Jesum in crucem egerant hortus erat, & in illo horto sepulchrum novum, in quo nondum quempiam posuerant. Jesum ergo in illo sepul- 42
chro posuerunt, eò quòd nox Sabbathi intraverat, & illud sepulchrum propinquum erat.

XL. Surrectio Jesu ex sepulchro.

CAP. XX.

IN matutino autem diei primi sep- 1
timanæ, cùm adhuc tenebrosum esset, Maria Magdalene ad sepulchrum venit, & vidit quòd lapis à sepulchro sublatum esset. Cucurrit 2
igitur, & *ad Simeonem Cephan venit, et ad illū discipulū, quem Jesus*

Versio VULGATA LATINA.

38 Post hæc autem rogavit Pilatum Joseph ab Arimathæa, (eò q̃ esset discipulus Jesu,
occultus autem propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Jesu. Et permisit Pi-
39 latus. Venit ergò, & tulit corpus Jesu. Venit autẽ & Nicodem⁹, qui venerat ad Je-
40 sum nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Accepe-
runt ergò corpus Jesu, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Ju-
41 dæis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: & in horto monumen-
42 tum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergò propter Parasceuen Judæorum, quia juxtà erat monumentum, posuerunt Jesum.

CAP. XX.

1 UNâ autem sabbati, Maria Magdalene venit manè, cùm adhuc tenebræ essent, ad
2 monumentum: & vidit lapidem sublatum à monumento. Cucurrit ergò, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum, quem amabat Jesus, & dicit illis; Tulerunt Dñm de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergò Petrus, & 3
ille alius discipulus, & venerunt ad monumentũ. Currebant autem duo simul, & ille 4
alius discipul⁹ præcucurrit citiùs Petro, & venit primus ad monumentũ. Et cùm se 5
inclinâsset, vidit posita linteamina, non tamen introivit. Venit ergò Simon Petrus 6
sequens eum, & introivit in monumentum, & vidit linteamina posita, Et sudarium, 7
quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed seperatim involu-
tum in unum locum. Tunc ergò introivit & ille discipulus, qui venerat primus ad 8
monumentum: & vidit, & credidit: Nondum enim sciebant Scripturam, quia 9
oportebat eum à mortuis resurgere. Abierunt ergò iterùm discipuli ad semetipsos. 10
Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergò fleret, inclinavit 11
se, & prospexit in monumentum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

38 *Tum post hæc rogavit Joseph, qui erat à Rama, Pilatum ut tolleret corpus Jesu: quandoquidẽ erat discipul⁹ Jesu, at dissimulabat id ob metũ Judæorũ. Præcepitq; Pilatus ut concederetur ei. Venit ergò, & tulit corp⁹ Jesu. Et venit Nicodemus etiam, qui venerat ad Jesũ noctu antea, secumq; tulit mixturã myrrhæ & aloës, quasi centũ libras. Acceperunt ergò ambo corpus Jesu, & involverunt illud fasciis lineis & aromate, sicut mos est Judæorũ funerandi. Erat autẽ in loco quo crucifixus fuit, hortus, & in horto monumentũ novũ, in quo non fuerat quisquã positus. Et posuerunt Jesũ in eo, quia monumentũ erat proximũ ipsis, & quoniã erat parasceue Judæorum.*

Sectio quadragesima tertia.

CAP. XX.

ET in una sabbathorum venit Maria Magdalene diluculò ad monumentum, dum essent tenebræ adhuc: & vidit lapidem jam revolutũ ab ostio monumenti. Properavit ergò, & venit ad Simonem Petrũ & ad discipulũ alium quem Jesus diligebat, dixitq; illis; Jam tulerunt Dominum de monumento, & nescio ubi posuerunt eũ: Exiit igitur Petrus & discipulus alius, & venerunt ad monumentum. Currebantque ambo simul: at præcessit discipulus alius Cepham, & venit prior ad monumentum festinus. Et prospexit ac vidit fascias positas, & non ausus est introire. Venit autem Simon Petra quoque sequens illum, & introivit in monumentum, & vidit fascias positas. Et sudarium quod erat super caput ejus, non cum fasciis, sed involutum sepositum in parte distincta. Et tunc introivit discipulus alius qui venerat inprimis ad monumentum: & vidit, atque credidit: Neuter enim illorum noverat quod habetur *in Scripturis, quòd* scilicet *ipse surrecturus esset à mortuis: Reversique sunt ambo discipuli ad locum suum. Maria autem manſit apud monumen ii, plorans. Et dum ipsa ploraret, prospexit ad monumentum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

38 በእንተ:ስእለተ:ሠጋሁ:ለእግዚእነ::=ፁ ወእምዝ: ሰአሉ: ለጲላጦስ:ዮሴ
ፍ : ዘእመአርማቲያስ : ወዝቱኒ: ረድኡ: ዘያፈቅሮ: እግዚእ: ሊየሱስ: ዘበሓቡእ:
ዘበእንተ: ፍርሀቶሙ:ለአይሁድ:ከመ: ይንሣእ:በድኖ:ለእግዜእ:ሊየሱስ:: ወአብሖ:
39 ጲላጦስ:ወሖረ:ወነሠአ:በድኖ::=ፁ ወመጺሉ:ኔቆዲሞስኒ:ዘሖረ:ኀቤሁ:ለእግዚእ:
ሊየሱስ:ቀዲሙ:ሌሊተ:ወአመጽአ:በዘቦቱ:ይቅብዕሙ:ሓውዘ:ከር ቤ: ወዒልወ:መአ
40 ተ:ልዮረ:=ፁ ወነሥኡ:በድኖ:ለእግዚእ:ሊየሱስ: ወገነዝሙ: በመቀጥሕ: ዘሰንደና
41 ት:መስለ:ለፈው:በሕገ:ሊይሁድ:ከመ:ይገንዙ:ወይቅብዑ::=ፁ ወቦቱ:ሀየ:ገነት:
ወስተ:ውእቱ: መካን:ኀበ:ሰቀልዎ: ወወስተ:ውእቱ:ገነት:ዝሓር :ሐዲስ:ዘለልቦ:ዘ
42 ተቀብረ:ውስቴቱ:=ፁ ወቀበርዎ: ሀየ:ለእግዚእ: ሊየሱስ:እስመ:ተቀጸሚተ: ዓርቦ
ሙ : ውእቱ : ለሊይሁድ : ወቅሩብ : መቃብር ::=ፁ
1 ፕ ወበእሑድ:ሰንበት:መጽአት:ማርያመ:መግደላዊት:በጽባሕ:ኀበ:መቃብር:እንዘ:ዐ
2 ደሁ:ጸልመት:ወረከበት:እብነ:እቱተ:እመ ወስተ:እፈ:መቃብር ::=ፁ ወሮጸት:ወበጽ
ሐት: ኀበ: ስምዖን:ጴጥሮስ: ወኀበ:ካልኡ:ረድኡ:ዘየፈቅሮ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወትቤ
3 ሎሙ:ነሥኡመ:ለእግዚእነ:እመ ወስተ:መቃብር: ወሊያለመር :ኀበ:ወድ ዐ::=ፁ ወ
4 ወፅኡ:ወሖሩ:ጴጥሮስ: ወካልኡ:ረድኡ:ኀበ:መቃብር::=ፁ ወእንዘ:ይረውጹ:ክልኤ
5 ሆሙ:ሳኩረ:በደሮ:ለጴጥሮስ:ዝኩ:ካልኡ:ረድኡ:በሊሐ:ኀበ:መቃብር:=ፁ ወሶበ:
6 ኀወጸ:ወርእየ:መቀጥሐ::ነኩረ:ወሰደመ:ወሊቦለ:ባሕቲቱ:=ፁ ወተለወ:ስምዖን:ጴጥ
7 ሮስ: ወበጽሐ:ወቦሊ:ወስተ:መቃብር:ወረከበ:መቀጥሐ:ነኩረ:ለሐደ:ገጸ:=ፁ ወስበነ
8 ሂ:ዘወስተ:ርእሱ:ባሕቲቱ:ዋስብሉ:ወለኮ:መሰለ:መቀጥሕ:=ፁ ወእምዝ:ቦለ :ዝ
9 ኩ:ረድኡ:ዘበደሮ:በጺሐ:ኀበ: መቃብር : ወርእየ: ወሊመነ:=ፁ አስመ:ዓዲ:ሊየለ
10 መረ:መጸሕፍተ:ከመ:ሀለው:ይትነሣእ:እመነ:መውታን::=ፁ ወእምዝ:ሖረ:ወለ
11 ተዉ: አርደሊሁ:=ፁ ወማርያሰ : ቆመት: ኀበ: መቃብር: ለፍላ: ወትበኪ: ወእንዘ:
ትበኪ : ኀወጸት : ወስተ : መቃብር;=ፁ

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

De petendo corpus Domini nostri. Et tunc rogavit Pilatum Joseph Arimathæensis, (& hic fuit discipulus qui diligebat Dominum Jesum, occultè, propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Domini Jesu, & permisit eum Pilatus: & venit, & sustulit corpus ejus. Et venit Nicodemus qui venerat ad Dominum Jesum primò nocte, & attulit quâ condiret eum, mixturam myrrhæ & aloës, centum libras. Et acceperunt corpus Domini Jesu, & involverunt illud in fascia lintea cum aromatibus, secundùm morem Judæorum, sicut involvunt & condiunt. Et fuit ibi hortus, in isto loco ubi suspenderunt eum, & in isto horto monumentum novum, in quo nemo sepultus fuerat. Et sepeliverunt ibi Dominum Jesum, quia finis paraſceues fuit Judæorum, & propè fuit sepulchrum.

CAP. XX.

ET in primo Sabbati venit Maria Magdalene manè ad sepulchrum, quum adhuc tenebræ essent; & invenit lapidem ablatum ab ore sepulchri. Et cucurrit, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum quem amabat Dominus Jesus, & dixit iis; Sustulerunt Dominum nostrum à sepulchro, & nescio ubi projecerunt eum. Et exierunt & venerunt Petrus & alius discipulus ejus ad sepulchrum. Et currentibus ambobus simul, præcucurrit Petro ille alter discipulus ejus, veniendo ad sepulchrum. Et tunc introspexit, & vidit fasciam manentem, & positam: non introivit tamen. Et sequutus est eum Simon Petrus, & venit, & intravit in sepulchrum, & invenit fasciam manentem ex uno latere: Et sudarium quod *fuerat* super caput ejus seorsum involutum, & non cum fascia. Et tunc intravit ille discipulus qui præcucurrit ei veniendo ad sepulchrum, & vidit, & credidit. Quia adhuc non noverant Scripturas, *viz.* quòd resurrecturus erat à mortuis. Et tunc iverunt, & venerunt discipuli ejus. Et Maria stetit ad sepulchrum foris, & flebat: & flens prospexit in sepulchrum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

diligebat, & illis dixit; Dominum quidem nostrum è sepulchro sumpserunt, & nescio quo tulerunt. Simeon itaque & ille discipulus alius exiverunt, Et currebant: discipulus autem ille *prior Simeone ad sepulchrũ accessit.* Vbi *vidit involucra seorsim posita,* sed *non ingressus est.* Protinus *Simeon à tergo ejus venit, & in sepulchrum ingressus est, & vidit involucrum positum; Strophiolũ autem involutum & seorsum positum.* Tunc *prior discipulus in sepulchrũ ingressus vidit, & fidem habuit. Adhuc enim Scripturas non noverant, quòd de mortuis surrecturus erat Rursus itaq; discipuli ad locũ suũ abierunt. Maria autem ad sepulchrum stabat,* & *flebat: & in sepulchrũ intuita*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Et vidit duos angelos in albis, ſedentes, unum ad caput, &
12 Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς, καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ
unum ad pedes, ubi poſitum fuerat corpus Jeſu. Et di-
13 ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ λέγου-
cunt ei illi; Mulier, quid ploras? Dicit eis; Quia tulerunt Domi-
σιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς, Ὅτι ἦραν τὸν Κύει-
num meum: & neſcio ubi poſuerunt eum. Et hæc *locuta*, converſa eſt *in*
14 ὸν μου· καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν (ε) αὐτόν. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς
ea quæ ſibi, & vidit Jeſum ſtantem: & non ſciebat quia Jeſus eſt.
τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα· καὶ οὐκ ἤδει ὅτι (ζ) ὁ Ἰησοῦς ἐστι.
Dicit ei Jeſus; Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa exiſtimans quia
15 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι
hortulanus *eſt*, dicit ei; Domine, ſi tu ſuſtuliſti eum, dicito mihi ubi e-
ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ (η) αὐ-
um poſuiſti, & ego eum tollam. Dicit ei Jeſus; Maria. Converſa
16 τὸν ἔθηκας, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μαρία. Στραφεῖσα
illa dicit ei; Rabboni, (quod dicitur, Magiſter.) Dicit ei Je-
17 ἐκείνη λέγει αὐτῷ, Ῥαββουνί, (ὃ λέγεται, Διδάσκαλε.) Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη-
ſus; Ne me *tange*: (nondùm enim aſcendi ad Patrem meum.) vade
σοῦς, Μή μου ἅπτου· (οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου.) (θ) πορεύου
autem ad fratres meos, & dic eis; Aſcendo ad Patrem
δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα
meum & Patrem veſtrum, & Deum meum & Deum veſtrum. Venit Maria Mag-
μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγ- 18
dalene annuntians diſcipulis; Quia *vidit* Dominum, & hæc
δαληνὴ (ι) ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, Ὅτι ἑώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα
dixit *ei*. *Exiſtente* ergò *veſpere* die illo unâ Sabbatorum,
εἶπεν αὐτῇ. Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ (κ) τῶν Σαββάτων, 19
& *foribus* clauſis, ubi erant diſcipuli congregati propter
καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ (λ) μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν
metum Judæorum, venit Jeſus, & ſtetit in *medium*, & *dicit* eis;
φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς,
Pax vobis. Et hoc *dicens*, oſtendit eis manus & la-
Εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, (μ) ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευ- 20
tus *ſuum*. Gavisi ſunt ergò diſcipuli *videntes Dominum*. Dixit ergò
ρὰν (ν) αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. Εἶπεν οὖν 21
eis *Jeſus* iterum, Pax vobis: ſicut miſit me Pater, & ego
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ
mitto vos. Et hoc *dicens*, inſufflavit, & *dicit* eis; Accipite Spiri-
πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε Πνεῦ- 22
tum ſanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis:
μα ἅγιον· (ξ) Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, (ο) ἀφίενται αὐτοῖς· (π) ἂν 23
quorum retinueritis, retenta ſunt.
τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

MS.A. (ε) αὐτόν. Ταῦτα (ζ) Ἰησοῦς (η) ἔθηκας αὐτὸν, (θ) πορεύου πρὸς (ι) ἀγγέλλουσα (κ) Σαββάτων, (λ) μαθηταὶ διὰ τὸν (μ) ἔδειξεν καὶ τὰς (ν) αὐτοῖς. (ξ) Ἐὰν (ο) ἀφίωνται (π) ἐὰν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ... * ... ...

Verſio VULGATA LATINA.

12 Et vidit duos angelos in albis, ſedentes: unum ad caput, & unum ad pedes, ubi
13 poſitum fuerat corpus Jeſu. Dicunt ei illi; Mulier, quid ploras? Dicit eis;
14 Quia tulerunt Dominum meum; & neſcio ubi poſuerunt eum. Hæc cùm dixiſ-
ſet, converſa eſt retrorſùm, & vidit Jeſum ſtantem: & non ſciebat quia Jeſus
15 eſt. Dicit ei Jeſus; Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa exiſtimans quia
hortulanus eſſet, dicit ei; Domine, ſi tu ſuſtuliſti eum, dicito mihi ubi poſuiſti
16 eum; & ego eum tollam. Dicit ei Jeſus; Maria. Converſa illa, dicit ei; Rabboni,
17 (quod dicitur, Magiſter.) Dicit ei Jeſus; Noli me tangere, nondum enim aſcen-
di ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, & dic eis; Aſcendo ad Pa-
trem meum, & Patrem veſtrum; Deum meum, & Deum veſtrum. Venit Maria 18
Magdalene annuntians diſcipulis; Quia vidi Dominum, & hæc dixit mihi. Cùm 19
ergò ſerò eſſet die illo, unâ ſabbatorum, & fores eſſent clauſæ, ubi erant diſci-
puli congregati propter metum Judæorum: venit Jeſus, & ſtetit in medio, &
dixit eis; Pax vobis. Et cùm hoc dixiſſet, oſtendit eis manus, & latus. Gaviſi 20
ſunt ergò diſcipuli, viſo Domino. Dixit ergò eis iterùm; Pax vobis. Sicut 21
miſit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cùm dixiſſet, inſufflavit: & dixit 22
eis; Accipite Spiritum ſanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur 23
eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فَأَبْصَرَ مَلَكَيْنِ جَالِسَيْنِ فِي لِبَاسٍ أَبْيَضَ * وَاحِدٌ عِنْدَ ٱلرَّأْسِ وَآخَرُ عِنْدَ ٱلرِّجْلَيْنِ حَيْثُ كَانَ
13 جَسَدُ يَسُوعَ مَوْضُوعًا * فَقَالَا لَهَا يَا ٱمْرَأَةُ مَا بَالُكِ تَبْكِينَ * فَقَالَتْ لَهُمَا إِنَّهُمْ حَمَلُوا سَيِّدِي وَلَا
14 أَعْلَمُ أَيْنَ تَرَكُوهُ * قَالَتْ هٰذَا وَٱلْتَفَتَتْ إِلَى وَرَائِهَا فَرَأَتْ يَسُوعَ وَاقِفًا وَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّهُ يَسُوعُ * فَقَالَ
15 لَهَا يَسُوعُ يَا مَرْأَةُ لِمَاذَا تَبْكِينَ وَلِمَنْ تَطْلُبِينَ فَظَنَّتْ هِيَ أَنَّهُ حَارِسُ ٱلْبُسْتَانِ * فَقَالَتْ لَهُ يَا سَيِّدُ
إِنْ كُنْتَ حَمَلْتَهُ فَأَعْلِمْنِي أَيْنَ تَرَكْتَهُ وَأَنَا آخُذُهُ * فَقَالَ لَهَا يَسُوعُ يَا مَرْيَمُ * فَٱلْتَفَتَتْ هِيَ وَقَالَتْ
16 لَهُ بِٱلْعِبْرَانِيَّةِ رَبِّي ٱلَّذِي هُوَ يَا مُعَلِّمُ * قَالَ لَهَا يَسُوعُ لَا تَلْمِسِينِي لِأَنِّي لَمْ أَصْعَدْ بَعْدُ إِلَى أَبِي * 17
ٱمْضِي إِلَى إِخْوَتِي وَقُولِي لَهُمْ أَنِّي صَاعِدًا إِلَى أَبِي ٱلَّذِي هُوَ أَبُوكُمْ وَإِلٰهِي ٱلَّذِي هُوَ إِلٰهُكُمْ *
18 * فَجَاءَتْ مَرْيَمُ ٱلْمَجْدَلِيَّةُ فَأَعْلَمَتِ ٱلتَّلَامِيذَ أَنَّهَا قَدْ رَأَتِ ٱلرَّبَّ وَأَنَّهُ قَالَ لَهَا هٰذَا *

Et vidit duos angelos ſedentes in veſtitu albo, unum ad caput & alterum ad pedes, ubi fuerat corpus Jeſu poſitum. 12
Et dixerunt ei; Mulier, cur ploras? 13
Ait illis; Quia tulerunt Dominum meum, & neſcio ubi poſuerunt eum.
*Dixit hoc, & converſa eſt retro ſe, vidit*que *Jeſum ſtantem; nec ſciebat quòd eſſet Jeſus.* 14
Ait illi Jeſus; O mulier, cur ploras? & quem quæris? Exiſtimavit autem ipſa quòd eſſet cuſtos horti, & dixit ei; Domine, ſi abſtuliſti eum, indica mihi ubi poſuiſti eum, & ego accipiam illum. Dixit ei Jeſus; O Maria. 15
Et converſa eſt ipſa, dixitque ei Hebraicè; Rabi, quod eſt, O præceptor. 16
Ait illi Jeſus; Ne me tangas, quia non aſcendi adhuc ad Patrem meum: vade ad fratres meos, & dic eis, quòd aſcenſurus ſum ad Patrem meum qui eſt Pater veſter, & Deum meum, qui eſt Deus veſter. 17
Itaque venit Maria Magdalene, & notum fecit diſcipulis ſe jam vidiſſe Dominum, eumque dixiſſe ſibi talia. 18

* اَلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْأَرْبَعُونَ *

Sectio quadrageſima quarta.

19 * فَلَمَّا كَانَ عَشِيَّةُ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي هُوَ أَحَدُ ٱلسُّبُوتِ وَٱلْأَبْوَابُ مُغْلَقَةٌ حَيْثُ كَانَ ٱلتَّلَامِيذُ
مُجْتَمِعِينَ مِنْ أَجْلِ خَوْفِ ٱلْيَهُودِ * جَاءَ يَسُوعُ وَوَقَفَ فِي وَسَطِهِمْ وَقَالَ لَهُمُ ٱلسَّلَامُ لَكُمْ * فَلَمَّا قَالَ 20
هٰذَا أَرَاهُمْ يَدَيْهِ وَجَنْبَهُ * فَفَرِحَ ٱلتَّلَامِيذُ لَمَّا رَأَوُا ٱلرَّبَّ * فَقَالَ لَهُمْ أَيْضًا يَسُوعُ ٱلسَّلَامُ لَكُمْ * كَمَا 21
أَرْسَلَنِي أَبِي كَذٰلِكَ أَنَا أَيْضًا أُرْسِلُكُمْ * فَلَمَّا قَالَ هٰذَا نَفَخَ فِي وُجُوهِهِمْ وَقَالَ لَهُمُ ٱقْبَلُوا رُوحَ 22
ٱلْقُدُسِ * مَنْ غَفَرْتُمْ لَهُ خَطَايَاهُ غُفِرَتْ وَمَنْ أَمْسَكْتُمُوهَا عَلَيْهِ مُسِكَتْ * 23

Cùm verò eſſet ſerò illius diei, qui erat 19
una ſabbathorum, & fores clauſæ, ubi erant diſcipuli congregati propter metum Judæorum, venit Jeſus, & ſtetit in medio eorum, & dixit eis; Pax vobis. 20
Et quum dixiſſet hoc, oſtendit eis manus ſuas & latus ſuum. Gaviſi ſunt ergò diſcipuli, quando viderunt Dominum. 21
Et ait illis iterum Jeſus; Pax vobis: ſicut miſit me Pater meus, ita ego etiam mitto vos. 22
Et cùm dixiſſet hoc, inſufflavit in facies eorum, & dixit eis; Accipite Spiritum ſanctum. 23
Cui remiſeritis peccata, remiſſa ſunt: & in quem retinueritis ea, retenta ſunt.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወርእዮት: ክልሌተ: ምለእክተ: ብሩሃን: በጸዐድዎ: ለልበስ: ወይነብሩ: ለሐዱ:
13 ትርለሰ: ወላሐዱ: ትርጋፀ: ኃበ: ነበረ: በድኑ: ለእግዚእ: ኢየሱስ::=> ወይቤል
ዋ: እሙንቱ: ሶንተ: ትበኪዩ: ብእሲቶ: ወመነ: ተኃሠሢ: ወትቤሎሙ: እስመ: ነሥ
14 እመ: ሳእግዚእየ: ወኢያእመር: ኃበ: ወሰድዎ::=> ወዘንተ: ብሂሳ: ተመይጠት:
ድኅሬሃ: ወርእየቶ: ለእግዚእ: ኢየሱስ: እንዘ: ይቀውም: ወኢያእመረት: ከመ:
15 እግዚእ: ኢየሱስ: ውእቱ::=> ወይቤለ: እግዚእ: ኢየሱስ: ብእሲቶ: ሶንተ: ያበ
ኪየኪ: ወመንተ: ተኃሠሢ:: ወመሰላ: ሳቲሰ: ዓቃቤ: ገነት: ውእቱ: ወትቤሎ:
እግዚእየ: እመኑ: ለንተ: ነሣእኮ: ለእግዚእየ: ንግረኒ: ኃበ: ወሰድኮ: ወለነ: እነ
16 ሠለ: ኃቤየ::=> ወይቤላ: እግዚእ: ኢየሱስ: ማርያ: ወተመይጠት: ወትቤሎ:
17 በነገረ: ዕብራይስጥ: ረቡኒ: ዘሊቅ: ብሂል: ውእቱ::=> ወይቤለ: እግዚእ: ኢየ
ሱስ: ኢትልክፍኒ: እስመ: ዓዲ: ኢዐረጉ: ኃበ: አቡየ: ወሐሪ: ባስቱ: ኃበ:
እኃዊየ: ወበልዮሙ: ለዓርግ: ኃበ: ላቡየ: ወለኩሉሙ: ወለመላኪየ: ወለመ
18 ሳክሙ::=> ወሐረት: ማርያ: መግደሰዊት: ወትቤሎሙ: ለአርዳኢሁ: ርሰክ
19 ሞ: ለእግዚእነ: ወዘነወት: ዘንተ: ክሙ: ይቤላ::=> ወመሰዮ: ይእተ: ዕለተ:
በእሑድ: ሰንበት: ወእንዘ: ዕጹው: ኖኅት: ኃበ: ሀለው: ላርዳኢሁ: ጉቡአነ: በ
እንተ: ፍርሀቶሙ: ለኢይሁድ:: ወመጽአ: ላግዚእ: ኢየሱስ: ወቆመ: ማእከሎሙ:
20 ወይቤሎሙ: ሰላመ: ለክሙ::=> ወዘንተ: ብሂሎ: ላርአዮሙ: እደዊሁ: ወገቦሁ:
21 ወተፈሠሑ: ለርዳኢሁ: ሶበ: ርእይዎ: ለእግዚእነ::=> ወይቤሎሙ: ካዕበ: እግዚ
22 እነ:ሰላመ: ለክሙ: በከመ: ፈነወኒ: ላብ: አነሂ: ከማሁ:እፈንዎክሙ::=> ወዘንተ:
23 ብሂሎ:ነፍሳ:ላዕሌሆሙ: ወይቤሎሙ: ንሥኡ: መንፈሰ: ቅዱስ::=> ወለእለ:ኃደ
ሙ:ኃጢአተ:ይትኀደግ:ሎሙ::ወለእለ:አኃደግሙ:ሊ,ይትኀደግ:ሎሙ::=>

Et vidit duos angelos ſplendidos in candidis veſtimentis, & ſedebant, unus ad caput, & unus ad pedes, ubi manſerat corpus Domini Jeſu. Et dixerunt ei illi, Quid fles mulier? & quem quæris? & dixit iis, Quia ſuſtulerunt Dominum meum, & neſcio quò adduxerunt eum. Et hoc quum dixiſſet, converſa eſt retrorſum, & vidit Dominum Jeſum ſtantem, & neſcivit quòd Dominus Jeſus fuit. Et dixit ei Dominus Jeſus; Mulier, quid fles igitur? & quem quæris? & videbatur ei *quaſi* hortulanus fuiſſet: & dixit ei; Domine mi, ſi tu ſuſtuliſti Dominum meum, dic mihi quò attuliſti eum? & ego accipiam eum ad me. Et dixit ei Dominus Jeſus, Maria: & converſa eſt, & dixit illi in lingua Hebraica; Raboni, quod Magiſter dicendum eſt. Et dixit ei Dominus Jeſus, Ne tangas me, quia adhuc non aſcendi ad Patrem meum: ſed proficiſcere ad fratres meos, & dic iis; Aſcendo ad Patrem meum, & Patrem veſtrum, & Deum meum, & Deum veſtrum. Et venit Maria Magdalene, & dixit diſcipulis ejus; Vidi Dominum noſtrum: & nuntiavit hoc quod dixerat ei. Et veſperâ hujus diei primo ſabbati, & quum clauſæ eſſent fores, ubi fuerant diſcipuli ejus coacti, propter metum Judæorum, tunc venit Dominus Jeſus, & ſtetit medio illorum, & dixit iis; Pax vobis. Et hoc quum dixiſſet, oſtendit iis manus ejus & latus ejus: & gaviſi ſunt diſcipuli ejus, quando viderant Dominum noſtrum. Et dixit iis iterum Dominus noſter, Pax vobis: ſicut miſit me Pater, ego etiam ita mitto vos. Et quum hoc dixiſſet, flavit ſuper eos, & dixit iis; Accipite Spiritum ſanctum. Et quibus remiſeritis peccatum, remittetur iis: & quibus non remiſeritis, non remittetur iis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

چهل يك پيدا كردن مسيح خودرا درميان حواريون

XLI. Revelat ſe Chriſtus inter Apoſtolos.

19 * وچون شب هنكام شد روز يكشنبه * حواريون درخانهٔ رفته بودند * و از بيم يهوديان
درها بسته * ناكاه عيسي را درميان خود ايستاده ديدند * و بديشان كفت سلام بر شما
20 * اين را بكفت * وزخم دست * وپاي * وپهلو را بديشان نمود * شاكردان شاد شدند * كه
21 خداوند ما را ديدند * عيسي باز بديشان كفت سلام بر شما * انچنانك پدرم مرا فرستاد * من نيز
22
23 شمارا مي فرستم * وچون اين سخن كفت درايشان دميد * وكفت روح القدس رابپذيريد * كه اكر
كسي را كناهها عفو كنيد * كناههاء او سترده شود * واكر كسي رابنديد * بسته كردد *

Cùm autem veſpera eſſet, die primâ ſeptimanæ, Apoſtoli in domum iverant, & præ metu Judæorum portam clauſerant: ſubitò Jeſum in medio ipſorum ſtantem viderunt, & eis dixit; Pax ſuper vos. 19
Hoc dixit, & vulnera manuum, & pedum, & axillæ, illis oſtendit: Diſcipuli autem gaviſi ſunt, cùm Dominum noſtrum viderent. 20
Jeſus rurſus illis dixit; Pax ſuper vos: ſicut Pater meus me miſit, ego etiã vos mitto. 21
Et cum hunc ſermonem dixiſſet, in eos flavit, & dixit; Spiritum ſanctum accipite. 22
Quòd ſi cuipiam peccata remiſeritis, peccata ejus deleta erunt: ſin verò cuempiam ligaveritis, ligabitur. 23

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Thomas autem, unus ex duodecim, *dictus* Didymus, non erat cũ eis quando venit
24 Θωμᾶς ὁ, εἷς ἐκ τῶ δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν
Jesus. Dixerunt ergò ei alii discipuli; Vidimus Dominum. Ille autẽ
25 ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, Ἑωράκαμεν τὸν Κύριον. ὁ δὲ
dixit eis; *Si non* videro in manibus ejus *vestigium* clavorum, & mittam
εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν
digitum meũ in *vestigium* clavorum, & mittam manum meã in latus ejus,
δάκτυλόν μου εἰς τὸν (ρ) τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ,
non credam. Et post dies octo iterum erant intùs discipuli ejus, & Thomas
26 οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς
cum eis: Venit Jesus januis clausis, & stetit in medio, & dixit;
μετ' αὐτῶν· ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν,
Pax vobis. Deindè dicit Thomæ; Infer digitum tuum huc, & vide
27 Εἰρήνη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς
manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & *ne fias* incre-
χεῖράς μου καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπι-
dulus, sed *credens*. Et respondit Thomas, & dixit ei; Dominus meus, & De-
28 στος, ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θε-
us meus. Dicit ei Jesus; Quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati
29 ός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἑώρακάς (σ) με, Θωμᾶ, πεπίστευκας· μακάριοι
non *videntes*, & *credentes*. Multa quidem *igitur* & alia signa fecit
30 οἱ οἱ μὴ (τ) ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ
Jesus in conspectu discipulorũ suorũ, quæ non sunt scripta in libro hoc.
Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶ (υ)μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

σις ι
Hæc autem scripta sunt ut credatis quia Jesus est Christus Filius Dei,
Ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι (φ) ὁ Ἰησοῦς ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, 31
& ut credentes vitam habeatis in nomine ejus.
καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

CAP. XXI. κα'.

σιδ ϑ
Post hæc manifestavit seipsum iterum Jesus discipulis ad ma-
Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσ- 1
re Tiberiadis: Manifestavit autem sic. Erant simul Simon Petrus, & Tho-
σις τῆς Τιβεριάδ· ἐφανέρωσε δὲ ὧδε. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θω- 2
mas *ille dictus* Didymus, & Nathanael *ille* à Cana Galilææ, & *illi*
μᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ
Zebedæi, & alii ex discipulis ejus duo. Dicit eis Simon Petrus;
Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, 3
Vado piscari. Dicunt ei; Venimus & nos *cum te*. Exierunt, &
Ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. (α) Ἐξῆλθον, καὶ
ascenderunt in *navigium statim*, & *in* illa nocte prendiderunt nihil. Manè
ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. Πρωΐας 4
autem *jam* facto, stetit Jesus in littore: non tamen cognoverunt disci-
σιη ι
ϑ ἤδη (β) γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθη-
puli quia Jesus est. *Dicit* ergò eis Jesus; Pueri, nunquid pulmentarium ha-
ταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Παιδία, μήτι προσφάγιον ἔχε- 5
betis? Responderunt ei; Non.
τε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὔ.

MS.A. (ρ)τόπον (σ) με, πεπίστευκας· (τ) ἰδόντες, πεπιστεύσαντες. (υ)μαθητῶν, ἃ οὐκ (φ) Ἰησοῦς Κεφ. κα'. MS.A. (α) καὶ ἐξῆλθον, καὶ ἐνέβησαν (β) γενομένης ἔστη Ἰησοῦς ἐπὶ τ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

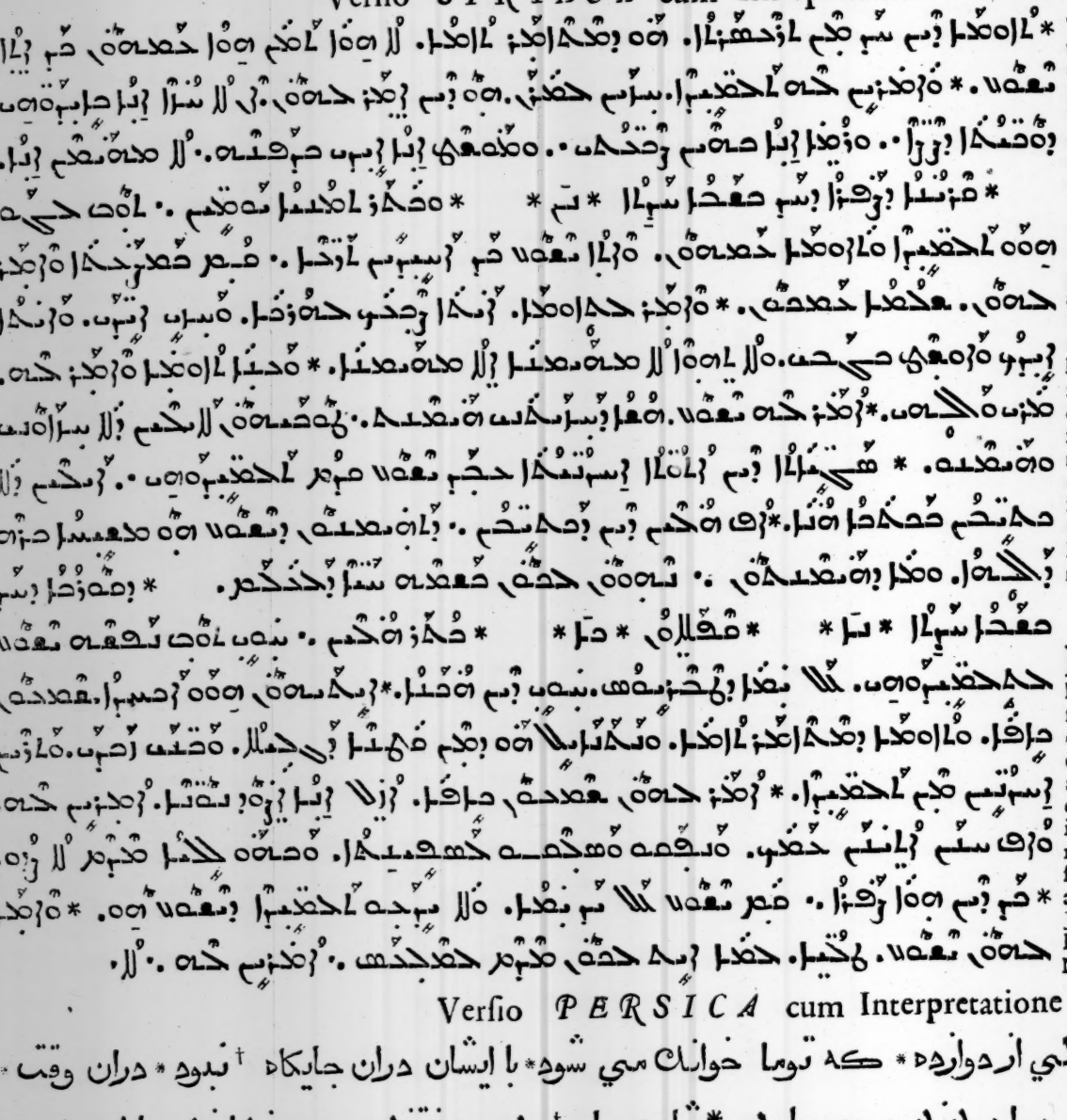

Thoma autem unus ex duodecim, is qui dici- 24
tur Gemellus, non erat illic cum eis quum
venit Jesus. Et dicunt ei discipuli; Vidimus 25
Dominum nostrum. Ille verò dixit eis; Nisi
videro in manibus ejus loca clavorum, &
conjecero in ea digitos meos, & porrexero
manum meam in latus ejus, nequaquam cre-
diturus sum.

Lectio matutina dominicæ novæ. 50.

Octo itaque pòst diebus rursum intus erant 26
discipuli, & Thoma cum eis, & venit Jesus
quum clausæ essent valvæ, stetitque in medio,
ac dixit eis; Pax vobiscum. Dicitq; Thomæ, 27
Infer digitum tuum huc, & aspice manus
meas; & profer manum tuam, & porrige in
latus meum: nec sis incredulus, sed fidelis. Et 28
respondit Thoma, dixitque ei; Domine mi,
& Deus mi. Dixit ei Jesus; Nunc quia vidi- 29
sti me, credidisti: Beati illi qui non viderunt
me, & crediderunt. Multa porrò signa alia 30
edidit Jesus coram discipulis suis, quæ non
sunt scripta in hoc libro. Quin & hæc scri- 31
pta sunt, ut credatis Jesum esse Messiam Fi-
lium Dei: & quum credideritis, habeatis in
nomine ejus vitam æternam.

Ad oblationem dominicæ novæ. 51.

CAP. XXI.

Postea rursus ostendit sese Jesus discipu- 1
lis suis ad mare Tiberiadis: ostendit autem
sic: Erant simul Simon Petra & Thoma qui 2
dicitur Gemellus, & Nathanael, ille qui erat
ex Cotne Galilææ, & filii Zebedæi, duóque
alii ex discipulis. Dixit eis Simon Petra, Ab- 3
eo venatum pisces. Dicunt ei; Nos quoque
imus tecum. Exierunt itaque & conscende-
runt naviculam; & in illa nocte nihil piscati
sunt. Quum autem esset manè, stetit Jesus 4
ad littus maris: neque noverunt discipuli
Jesum esse. Et dixit eis Jesus; Pueri, num 5
habetis quid ad manducandum? Dicunt ei;
Non.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*توما یکي ازدوازده * که توما خوانند مي شود * با ایشان دران جایگاه † نبود * دران وقت 24
که مسیح را دیدند * چون بیامد * شاگردان † بدو گفتند * که خداوند مارا دیدیم * 25
توما گفت * اگر در دو دستش جاي میخها نبینم و انگشتان من بجاي میخها و بغل او
ننهم باور نکنم چهل دو دوم بار که مسیح خودرا بشاگردان نمود
* و بعد از هشت روز * شاگردان باز اندرون بودند * و توما با ایشان * درها بسته بودند * 26
عیسي درمیان ایشان بایستاد * و بحواریون گفت * سلام بر شما * * و به توما گفت * 27
انگشت خود اینجا بیاور * ودو دست من ببین * و بیاور دست * و در بغلم بنه و بي ایمان
مباش الا مومن باش * * توما جواب داد که خداوند مني * وخداي من * * مسیح بدو گفت توما * مرا 28 29
دیدي وایمان اوردي * خنك ایشان که مرا نبینند * وایمان بیاورند * * وبسیار ایتهاء † دیگر عیسي † پیش 30
شاگردان خود † کرد که درین کتاب نبشته نشدند * * و این نیز که نبشته شد ایمان † بیاورید * که 31
یسوع مسیح است * پسر خدا * وچون ایمان اورده باشید * زندگاني جاوید [بنام او] براي شما باشد تا ابد *

Thomas, unus ex duodecim, qui Ge- 24
mellus dictus est, cum illis in eo loco
non erat, illo tempore quo Christum
viderunt, quando venit. Discipuli 25
ei dixerunt; Dominum quidem no-
strum vidimus. Thomas dixit; Nisi
in manibus ejus locum clavorum vi-
dero, & digitos meos in locum cla-
vorum, & axillam ejus posuero,
non credam.

XLII. Secundum tempus quo Christus seipsum discipulis ostendit.

Et post octo dies discipuli rursus in- 26
tus erant, & Thomas cum eis: & fo-
ribus clausis Jesus in medio eorum
stetit, & Apostolis dixit; Pax su-
per vos. Thomæ autem dixit; Digi- 27
tum tuum huc infer, & manus me-
as vide; & porrige manum, & in
axillam meam pone: & absque fide
ne sis, sed fidelis esto. Thomas re- 28
sponsum dedit; Dominus quidem
meus es, & Deus me⁹. Christus ei di- 29
xit; Thoma, me vidisti, & credidi-
sti: beati illi qui me non viderint, &
crediderint. Multa autem signa alia 30
Jesus coram discipulis suis fecit,
quæ in hoc libro scripta non sunt. Et 31
hæc etiam scripta sunt, ut fidem ha-
beatis, quòd Jesus Christus est, Filius
Dei: & cùm credideritis, vita
æterna per nomen ejus vobis sit in
perpetuum.

Versio VULGATA LATINA.

24 Thomas autem vnus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando
25 venit Jesus. Dixerunt ergò ei alii discipuli; Vidimus Dominum. Ille autem dixit
eis; Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam digitũ meum in locũ
26 clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam. Et post dies octo,
iterùm erant discipuli ejus intús: & Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis,
27 & stetit in medio, & dixit; Pax vobis. Deindè dicit Thomæ; Infer digitum
tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: &
28 noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei; Dominus meus,
29 & Deus meus. Dixit ei Jesus; Quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati qui non
30 viderunt, & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit Jesus in conspectu di-
31 scipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt,
ut credatis, quia Jesus est Christus Filius Dei: & ut credentes, vitam habeatis in
nomine ejus.

CAP. XXI.

1 Postea manifestavit se iterùm Jesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit
2 autem sic: Erant simul Simon Petrus, & Thomas, qui dicitur Didymus, & Natha-
nael, qui erat à Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii ex discipulis ejus duo. Di-
3 cit eis Simon Petrus; Vado piscari. Dicunt ei; Venimus & nos tecum. Et exie-
runt, & ascenderunt in navim: & illâ nocte nihil prendiderunt. Manè autem
4 facto stetit Jesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus est.
5 Dixit ergò eis Jesus; Pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt
ei; Non.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 *وثوما احد الاثني عشر الذي يسمي التوم لم يكن هناك معهم لما جاءهم يسوع *
25 وقال له التلاميذ قد رأينا السيد * فقال لهم ان لم ار في يديه رسم المسامير واضع اصبعي في رسم
26 المسامير وانرك يدي في جنبه لا اومن *وبعد ثمنية ايام كان التلاميذ مجتمعين داخلا ايضا
27 وثوما معهم * فدخل يسوع والابواب مغلقة فوقف وسطهم وقال السلم لكم *ثم قال لثوما هات
اصبعك الي هنا وانظر الي يدي والق يدك في جنبي * ولا تكن غير مومن بل مومنا *
28 * فاجاب ثوما قايلا ربي والهي *قال له يسوع لما رأيتني امنت طوبي للذين لم يروا ويومنون *
29 * وصنع يسوع قدام تلاميذه ايات اخر كثيرة لم تكتب في هذا الكتاب *وهذا كتب منها
30 31 ليومنوا بان يسوع هو المسيح بن الله * لتكون لكم اذا امنتم باسمه الحياة الموبدة *

* الفصل الخامس والاربعون * ثم من بعد هذا استعلن يسوع لتلاميذه ايضا
1 على بحيرة طبرية وكان استعلانه هكذي *اذ كانوا مجتمعين سمعان الصفا وثوما الذي يدعي
2 التوم * وناثانيل الذي من اهل قانا الجليل * وابنا زبدي *واثنان اخران من تلاميذه *فقال
3 لهم سمعان بطرس انا امضي لاصيد فقالوا له ونحن نجي معك * وخرجوا فركبوا السفينة ولم
4 يصيدوا في تلك الليلة سيا * فلما اصبحوا وقف يسوع على الشط ولم يعلم التلاميذ انه
5 يسوع * فقال لهم يسوع يا فتيان اعندكم سيا يوكل فاجابوه لا *

Thomas autem unus ex duodecim, qui 24
vocatur Gemellus, non erat ibi cum eis
quando venit ad eos Jesus. Dixerunt er-
gò ei discipuli, Jam vidimus Dominum.
Ait illis; Si non videro in manibus ejus 25
vestigia clavorum, & posuero digitum
meum in vestigia clavorum, & immise-
ro manum meam in latus ejus, non cre-
dam. Et post octo dies erant discipuli 26
congregati intus quoque, & Thomas cum
eis. Et ingressus est Jesus januis clausis,
& stetit in medio eorum, & dixit; Pax
vobis. Deinde dixit Thomæ; Affer di- 27
gitum tuum huc, & respice manus meas,
& injice manum tuam in latus meum,
& ne sis incredulus, sed fidelis. Respon- 28
dit Thomas, dicens; Dominus meus, &
Deus meus. Dixit ei Jesus; Quia vidi- 29
sti me, credidisti: Beati qui non vide-
runt, & credunt. Fecit autem Jesus co- 30
ram discipulis suis, signa alia multa, quæ
non sunt scripta in hoc libro. Et hæc scri- 31
pta sunt ex illis, ut credatis quòd Jesus
est Christus filius Dei: quatenus sit vobis,
quum credideritis in nomine ejus, vita
æterna. Sectio quadragesima quinta.

CAP. XXI.

Tum postea apparuit Jesus discipulis 1
suis iterum ad lacum Tiberiadis: &
fuit apparitio ejus hujusmodi. Quum 2
essent congregati Simon Petra, & Tho-
mas qui vocatur Gemellus, & Natha-
nael qui erat ex incolis Cana Galilææ,
& filii Zebedæi, & duo alii ex disci-
pulis ejus: Dixit eis Simon Petrus; Ego
vado piscatum. Dixerunt ei; Et nos ve- 3
niemus tecum. Et exierunt atque con-
scenderunt navim: & non piscati sunt
in illa nocte quicquam. Quumque ma- 4
tutinum attigissent, stetit Jesus in litore:
& non cognoverunt discipuli eum esse
Jesum. Dixit autem eis Jesus; O inve- 5
nes, habetisne aliquid manducatu? Re-
sponderunt ei; Minimé.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 በሠሉሰ፡ፋሲካ፡ዌበሰሂታ፡መስቀል፡ኃበ፡ይትነበብ::=᛭ ወቶማስ፡ላሕዲ፡እመ፡
ሠርቱ፡ወሐዱ፡ዘይብልዎ፡ደዲሞስ፡ሊሃሎ፡ሶበሰ፡ሶበ፡መጽአ፡እግዚእ፡ሊየሱ
25 ስ::=᛭ ወይቤልዎ፡ካልላሂሁ፡ለርዳሊ፡ርሊናሁ፡ለእግዚእነ::ወይቤሎሙ፡እመ፡ለር
ሊኑ፡እደዊሁ፡ኃበ፡ቀነሠዎ፡ወእመ፡ሊወደይኩ፡ለጽባዕቲየ፡ወስተ፡ቅንዋቲሁ፡ወእመ፡
26 ሊ፡ባእስኩ፡እደዊየ፡ወስተ፡ገቦሁ፡ሊየጓመኒ፡=᛭ ወእመድኅረ፡ስሙን፡መዋዕል፡
እንዘ፡ሀለው፡ወስቦ፡ለርዳሊሁ፡ወቶማስኒ፡መሰቢሆሙ፡እንዘ፡ዕጽው፡ሩኅት::
27 መጽአ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወቆመ፡ማእከሎሙ፡ወይቤሎሙ፡ሰላመ፡ለክሙ፡::=᛭ ወእ
ሙዝ፡ይቤሎ፡ለቶማስ፡እመጽእ፡እጽበዕተከ፡ወላብእ፡ወስተ፡ገቦየ፡ወእመጽእ፡እደ
28 ዊከ፡ወግስስ፡እደዊየ፡ወሊትኩን፡ናፋቄ፡ወእመን::=᛭ ወአውሥአ፡ቶማስ፡ወይቤሎ፡
29 እግዚእየ፡ወአምላኪየ::=᛭ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡እስመ፡ርሊከሂሁ፡ለመንከ::
30 ብፁዓን፡ለእዝ፡እለ፡ሊይሬሊዩኒ፡ይላመኑ::=᛭ ወብዙኅ፡ተኣምረ፡ገብረ፡እግዚእ፡
31 ሊየሱስ፡በቅድመ፡ለርዳሊሁ፡ዘሊተጽሕፈ፡ውስተ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ::=᛭ ወዘተጽሕ
ፈ፡ከመ፡ትእመኑ፡ከመ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ውእቱ፡ክርስቶስ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡
ወለሚእክሙ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ትረክቡ፡በሰመ፡ዚአሁ::=᛭
1 ፲ወ በረቡዐ፡ፋሲካ፡መንፃብ::=᛭ ወእመዝ፡ካዕበ፡ለስተርኣዮሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡
2 ለርዳሊሁ፡በብሑረ፡ጥብሪያደስ::=᛭ ወሀለው፡ኀቡረ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ወቶማስ፡
ዘሰመ፡ደዲሞስ፡ ወናትንሌል፡ ዘቃና፡ ዘገሊላ፡ወደቂቀ፡ዘብዴሞስ፡ ወክልኤን፡ክልኤቱ፡
3 እመወስተ፡ለርዳሊሁ::=᛭ ወይቤሎሙ፡ሰምዖን፡ጴጥሮስ፡ለሐዋርያ፡ለዝጎር:: ወ
ይቤልዎ፡ንሜጽእ፡መሰቤከ:: ወሖሩ፡ ወዓርጉ፡ ሐመረ፡ወለልቦ፡ ዘለዝገሩ፡ በይእቲ፡
4 ሌሊት፡=᛭ ወጸቢሑ፡ይቀውሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ውስተ፡ሐይቅ፡ወሊየአመሩ፡ለር
5 ዳሊሁ፡ከመ፡ሊየሱስ፡ውእቱ::=᛭ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ቦኑ፡ ዘብኍሙ፡
ዘንበልዕ፡ደቂቀየ:: ወይቤልዎ ፡ ለልቦ፡=᛭

Tertiâ paschatis, & posterâ crucis die, ubi legendum. Et Thomas 24
unus ex undecim, quem vocant Didymum, non erat cum iis quando venerat
Dominus Jesus. Et dixerunt ei alii discipuli, Vidimus Dominum nostrum. Et dixit
iis; Nisi videro manus ejus ubi perfoderunt eum: & si non immisero digitos meos 25
in perforationes ejus, & si non intrare fecero manus meas in latus ejus: non cre-
dam. Et post octo dies quum essent intus discipuli ejus, & Thomas cum iis, clausis 26
januis, venit Dominus Jesus, & stetit medio eorum, & dixit iis; Pax vobis. Et 27
tunc dixit Thomæ; Adduc digitos tuos, & infer in latus meum; & adduc manus
tuas, & tange manus meas: & ne sis dubius, sed confidito. Et respondit Thomas, 28
& dixit ei; Dominus meus, & Deus meus. Et dixit ei Dominus Jesus, Quia vidi- 29
sti me, credidisti: beati sunt credentes qui non viderunt me. Et multa signa
fecit Dominus Jesus in conspectu discipulorũ suorum, quæ non scribuntur in hoc 30
libro. Et *hoc* scriptum est, ut credatis quòd Dominus Jesus est Christus filius 31
Dei, & *ut* credentes vitam æternam obtineatis in nomine suo.

CAP. XXI.

Quartâ paschatis lectio.

Et tunc iterum apparuit Dominus Jesus discipulis suis in mare Tiberiadis. 1
Et fuerunt simul Simon Petrus, & Thomas cujus nomen *erat* Didymus, & Na- 2
thanael qui *erat* ex Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii duo ex discipulis ejus.
Et dixit eis Simon Petrus, Vado piscatum: & dixerunt ei, Ibim⁹ tecum: & profecti 3
sunt, & ascenderunt *in* navim, & nihil fuit quod ceperunt in ista nocte. Et 4
mane facto, stabat Dominus Jesus in litore: & nesciebant discipuli ejus
quòd Jesus esset. Et dixit iis Dominus Jesus; Estne quod habetis, quo vescamur, 5
pueri mei? & dixerunt ei, Nihil est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

سوم بار كه مسيح خودرا بشاكردان نمود چهل سه

* بعد ازين خودرا با شاكردان خود نمود * بر درياي طبريه * و شاكردان همچنين باهم 1
مي بودند * * شمعون صفا وتوما * كه نامى كفته مي شود * وناثانييل انك از قطنه 2
جليل بود * وفرزندان زبدي * ودو ديكر از شاكردان * * شمعون صفا بديشان كفت بروييم 3
بماهي كرفتن * ديكران كفتند * ما نيز مي ايييم * بيامدند * ودر كشتي نشستند * ودران
شب چيزي نكرفتند * * وچون صباح شد عيسي بر كنار دريا پيدا شد * [و شاكردان 4
مي دانستند كه عيسي بود] * وبديشان كفت * جوانان چيزي خوردني داريد * كفتند نه * 5

XLIII. Tertium tempus quo Christus seipsum discipulis ostendit.

CAP. XXI.

Post hæc seipsum discipulis suis 1
ostendit ad mare Tiberiadis. Disci-
puli autem pariter unà erant: Sime- 2
on Cephas, et Thomas qui Gemellus
dictus est, et Nathanael qui ex Cat-
neb Galilææ erat, et filii Zebdæi, ac
duo alii ex discipulis. Simeon Ce- 3
phas illis dixit; Ibimus piscatum.
Reliqui dixerunt, Nos etiam veni-
mus. Venerunt itaque et navi inse- 4
derunt, et illâ nocte quidquã non ce-
perunt. Et cùm mane esset, Jesus in
litore maris comparuit: et discipu-
li non cognoverunt quòd Jesus esset.
Et illis dixit; Pueri, Nunquid com- 5
edendũ habetis? Dixerunt; Minimè.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Dicit autem eis; Jacite in dexteras partes navigii rete: &
6 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ
invenietis. Jecerunt ergò, & non jam illud trahere valebant à multitudine
εὑρήσετε. Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν
piscium. Dicit ergò discipulus ille, quem diligebat Jesus, Petro;
7 ἰχθύων. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ,
Dominus est. Simon ergò Petrus audiens quia Dominus est, amicu-
Ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύ-
tum succinxit: (erat enim nudus:) & misit seipsum in mare:
της διεζώσατο· (ἦν γὰρ γυμνός·) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν·
Alii autem discipuli navigio venerunt: (non enim erant longè à
8 Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον· (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς
terra, sed quasi à cubitis ducentis,) trahentes rete pi-
γῆς, (γ) ἀλλ' ὡς ἀπὸ (δ) πηχῶν διακοσίων,) ζύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰ-
scium. Ut ergò descenderunt in terram, conspiciunt prunas positas,
9 χθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην,
& piscem superpositum, & panem. Dicit eis Jesus; Afferte
10 καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκα-
te à piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit Simon Petrus, & tra-
11 τε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλ-
xit rete in terram, plenum piscibus magnis centum quinqua-
κυσε τὸ δίκτυον (ε) ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν (ζ) ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντη-
gintatribus. Et tot existentibus non scissum est rete. Dicit eis
κοντατριῶν. καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς
Jesus; Venite, prandete. Nemo autem audebat discipulorum interrogare
12 ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε, ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι
eum; Tu quis es? scientes quia Dominus est. Venit ergò Jesus, &
αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ
13 accipit panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc jam
λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο ἤδη
14 tertiò manifestatus est Jesus discipulis suis, excitatus ex mortuis.
τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς (η) μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.
Cùm ergò prandissent, dicit Simoni Petro Jesus; Simon Jonæ, dili-
15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγα-
gis me plus his? Dicit ei; Etiam, Domine: tu scis quia amo te. Di-
πᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ, Ναὶ, Κύριε Σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέ-
cit ei; Pasce agnos meos. Dicit ei iterùm secundò; Simon Jo-
16 γει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἀρνία μου. Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων Ἰω-
na, diligis me? Ait illi; Etiam, Domine: tu scis quia amo te. Dicit
νᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ, Ναὶ, Κύριε· Σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει
ei; Pasce oves meas.
αὐτῷ, Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

MS. A. (γ) ἀλλὰ (δ) πήχεων (ε) εἰς τὴν γῆν, (ζ) μεγάλων ἰχθύων (η) μαθηταῖς, ἐγερθεὶς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ait illis; Conjicite rete vestrum à latere dex- 6
tro naviculæ, & invenietis. Conjecerunt
igitur, nec poterant attrahere rete præ mul-
titudine piscium quos continebat. Dixit au- 7
tem discipulus ille quem amabat Jesus, Ce-
phæ; Hic est Dominus noster. Simon verò,
quum audisset Dominum nostrum esse, ac-
ceptâ tunicâ suâ, præcinxit lumbos suos,
(quandoquidem nudus erat) & dejecit se in
mare, ut veniret ad Jesum. Alii autem disci- 8
puli naviculâ venerunt, (non enim multùm
aberant à terra, sed circiter ducentis cubitis)
& trahebant rete illud piscium. Quum au- 9
tem ascendissent in terram, conspiciunt pru-
nas positas, & piscem eis impositum, & pa-
nem. Et dixit eis Jesus; Afferte ex piscibus 10
quos modò piscati estis. Et ascendit Simon 11
Petra, traxitque rete in terram plenum pisci-
bus magnis, centum & quinquaginta, tribus:
& toto illo onere non scissum est rete illud.
Et dixit eis Jesus; Venite, prandete. Nemo 12
autem ex discipulis audebat interrogare eum
quis esset, quum scirent Dominum nostrum
esse. Accessit autem Jesus, & accepit panem 13
& pisces, deditque eis. Hâc jam tertiâ vice 14
apparuit Jesus discipulis suis, quum resurre-
xisset à mortuis.

In commemoratione Simonis Petri, & sanctificatione Ecclesiæ, consecrationéque Episcoporum. 52.

Quum autem prandissent, dixit Jesus Simo- 15
ni Petræ; Simon Bar-jona, amas me plus-
quam hi? Dicit ei; Etiam, Domine mi, tu
nôsti quòd amem te. Dixit ei Jesus; Pasce 16
mihi agnos meos. Dixit ei iterum secundâ
vice; Simon Barjona, amas me? Dicit ei;
Etiam, Domine mi, tu scis quòd amem te.
Dixit ei Jesus, Pasce mihi oves meas.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Jesus dixit; Rete à latere dextro 6
jaciatis, ut inveniatis: cùm jecissent
itaque rete impletum fuit, adeò ut
non possent trahere, præ multitudine
quæ in eo piscium erat. Et ille disci- 7
pulus, quem Jesus diligebat, Cephæ
dixit; Hic quidem Dominus noster
est Christus. Simeon autem quum
audisset quòd Dominus esset, tuni-
cam suam cepit, & medio sui accin-
xit, propterea quòd nudus erat, &
seipsum in mare projecit, & ad Je-
sum venit. Alii autem discipuli na- 8
vigio venerunt, eò quòd à terra val-
dè remoti non erant, sed circiter
ducentis cubitis, & rete illud pisciũ
trahebant. Et cùm in terram ascen- 9
dissent, viderunt prunas ignis accen-
sas, & piscem & panem positum. Je- 10
sus discipulis dixit; Hoc quòd nu-
per cepistis, afferte. Simeon Cephas 11
ascendit, & rete in terram traxit:
rete autem plenum erat piscibus ma-
gnis, centum quinquaginta et tres pi-
sces erant: & hoc toto pondere rete
scissum non erat. Jesus illis dixit; 12
Venite, & prandium vestrum com-
edite. Nemo autem ex discipulis
ausus est, quis esset vel ut interro-
garet: sciebant enim quòd Do-
minus noster esset.

Versio VULGATA LATINA.

6 Dicit eis; Mittite in dexteram navigii rete; & invenietis. Miserunt ergò:
7 & jam non valebant illud trahere præ multitudine piscium. Dixit ergò discipulus ille quem diligebat Jesus, Petro; Dominus est. Simon Petrus cùm audisset quia Dominus est, tunicâ succinxit se (erat enim nudus) & misit
8 se in mare. Alii autem discipuli navigio venerunt, (non enim longè erant
9 à terra, sed quasi cubitis ducentis,) trahentes rete piscium. Ut ergò descenderunt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositum, & pa-
10 nem. Dicit eis Jesus; Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc. Ascen-
11 dit Simon Petrus, & traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cùm tanti essent, non est scissum rete. Dicit 12
eis Jesus; Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum; Tu quis es? scientes, quia Dominus est. Et venit Jesus, & accipit 13
panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc jam tertiò manifestatus est Je- 14
sus discipulis suis, cùm resurrexisset à mortuis. Cùm ergò prandissent, dicit 15
Simoni Petro Jesus; Simon Joannis, diligis me plus his? Dicit ei; Etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei; Pasce agnos meos. Dicit ei ite- 16
rùm; Simon Joannis, diligis me? Ait illi; Etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei; Pasce agnos meos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * فَقَالَ لَهُمْ ٱلْقُوا شَبَكَتَكُمْ عَنْ يَمِينِ ٱلسَّفِينَةِ فَتَجِدُوا. فَٱلْقَوا وَلَمْ يَقْدِرُوا اَنْ يَسْلُوهَا مِنْ كَثْرَةِ
7 ٱلْحِيتَانِ * فَقَالَ ٱلتِّلْمِيذُ ٱلَّذِي كَانَ يَسُوعُ يُحِبُّهُ لِبُطْرُسَ اِنَّهُ ٱلرَّبُّ * فَلَمَّا سَمِعَ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا
8 اَنَّهُ ٱلسَّيِّدُ ٱتَّزَرَ بِقَمِيصِهِ لِاَنَّهُ كَانَ عَارِيًا وَٱلْقَى نَفْسَهُ فِي ٱلْبَحْرِ * وَجَاءَ ٱلتَّلَامِيذُ ٱلْآخَرُ فِي
ٱلسَّفِينَةِ لِاَنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا مُتَبَاعِدِينَ مِنَ ٱلشَّاطِئِ ٱلَّا كَمِئَتَيْ ذِرَاعٍ وَهُمْ يَجْذِبُونَ تِلْكَ
9 ٱلشَّبَكَةَ ٱلَّتِي فِيهَا ٱلْحِيتَانُ * فَلَمَّا صَعِدُوا اِلَى ٱلْاَرْضِ رَاَوْا جَمْرًا مَوْضُوعًا وَعَلَيْهِ حُوتًا وَخُبْزًا *
10 فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ قَدِّمُوا مِنَ ٱلسَّمَكِ ٱلَّذِي صِدْتُمُ ٱلْاٰنَ * فَصَعِدَ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا وَجَذَبَ
11 ٱلشَّبَكَةَ اِلَى فَوْقُ ٱلْاَرْضِ اِذْ هِيَ مُمْتَلِئَةٌ حِيتَانًا كِبَارًا مِئَةً وَخَمْسِينَ وَمِائَةً * وَهٰذَا ٱلْعَدَدُ لَمْ
12 يَكْسِرِ ٱلشَّبَكَةَ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ تَعَالَوْا تَغَدَّوْا * وَلَمْ يَجْسُرْ اَحَدٌ مِنَ ٱلتَّلَامِيذِ اَنْ يَسْاَلَهُ اَنْتَ
13 مَنْ لِاَنَّهُمْ عَلِمُوا اَنَّهُ ٱلسَّيِّدُ * فَجَاءَ يَسُوعُ وَاَخَذَ خُبْزًا وَسَمَكًا وَاَعْطَاهُمْ * هٰذِهِ مَرَّةٌ ثَالِثَةٌ
14 يَسُوعُ لِتَلَامِيذِهِ لَمَّا قَامَ مِنَ ٱلْاَمْوَاتِ *

6 *Dixit eis; Facite rete vestrum à dex-*
tera navis, & invenietis. Fecerunt
ergò, & non potuerunt trahere illud
præ multitudine piscium. Quare ait 7
discipulus, quem Jesus diligebat, Pe-
tro; Sanè est Dominus. Cùm autem
audisset Simon Petra quòd Dominus
esset, præcinxit se tunicâ suâ, quo-
niam erat nudus, & dejecit sese in
mare. Tum venerunt discipuli alii 8
in navi (non enim erant distan-
tes à litore nisi circiter ducentis cu-
bitis) trahentes illud rete in quo erant
pisces. Cúmque ascendissent in ter- 9
ram, viderunt prunas positas, & su-
per iis piscem, & panem. Et dixit 10
eis Jesus; Afferte de piscibus quos
piscati estis modò. Itaque ascendit 11
Simon Petra, & traxit rete in ter-
ram, cùm esset plenum piscibus
magnis, tribus & quinquaginta supra
centum: & tali cum numero non est
scissum rete. Et dixit eis Jesus; 12
Venite ad comedendum. Et non ausus
est quisquam ex discipulis ejus inter-
rogare eum, Tu quis es? quandoqui-
dem noverant ipsum esse Dominum.
Et venit Jesus, & accepit panem 13
ac pisces, deditque eis. Hæc est vi- 14
ces tertia quâ apparuit Jesus disci-
pulis suis, quum surrexisset à mortuis.

Sectio quadragesima sexta.

15 * فَلَمَّا اَكَلُوا قَالَ يَسُوعُ لِسِمْعَانَ بُطْرُسَ يَا سِمْعَانَ بْنَ يُونَا اَتُحِبُّنِي اَكْثَرَ مِنْ هٰؤُلَاءِ * فَقَالَ لَهُ
16 نَعَمْ يَا رَبُّ اَنْتَ تَعْلَمُ اَنِّي اُحِبُّكَ * قَالَ لَهُ ٱرْعَ حِرْفَانِي * ثُمَّ قَالَ لَهُ ثَانِيَةً يَا سِمْعَانَ بْنَ يُونَا اَتُحِبُّنِي *
فَقَالَ لَهُ نَعَمْ يَا سَيِّدُ اَنْتَ تَعْلَمُ اَنِّي اُحِبُّكَ * قَالَ لَهُ ٱرْعَ كِبَاشِي *

15 *Cùm ergò manducâssent, dixit Jesus*
Simoni Petro; Simon, fili Jona, dili-
gisne me plus his? Dixit ei; Et-
iam Domine, tu scis quòd amem te.
16 *Dixit ei, Pasce agnos meos. Dein-*
dè dixit ei secundò; Simon, fili Jo-
na, diligisne me? Dixit ei; Etiam,
Domine: tu nósti quòd amem te. Di-
xit ei, Pasce arietes meos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወይቤሎሙ : እውርዱ : መዛግሪክሙ : ኀበ : ይሙነ: ሐመር: ወትረክቡ:: ወይቤልዎ: ሠራሕነ: ኵሎ: ሌሊተ: ወለልቦ : ዘረከብነ : ወበቃልከሰ: ናወርድ: ወለውሪደሙ: ስእ
7 ኑ: ስሒቦ: እመብዙኅ: ዓዛቲሁ::=> ወይቤሎ: ለጴጥሮስ : ዝኩ: ረድእ: ዘያፈቅ ሮ:: እግዚእ: ሊያሱስ: እግዚእነ: ውእቱ: ወሰሚዖ: ስምዖን: ጴጥሮስ: ከመ: እግዚ እነ: ውእቱ: ቀነተ: ዘይትዓፀፍ: እስመ: ዕራቁ: ውእቱ : ወወረደ: ውስተ: ባሕር::=>
8 ወቢጹስ: በሐመር: በጽሑ: ወቅሩብ: መድር: እመኒሆሙ: መጠነ : ክልኤ: ምእት:
9 በእመት : እንዘ: ይስሕቡ : መዛግሪሆሙ::=> ወወረደሙ: መድረ: ረከቡ: ፍሕመ:
10 ብቁኣ: ወዓዛ: ውኅብስተ: ስሬዐ::=> ወይቤሎሙ : እግዚእ: ሊያሱስ: ለመጽሉ:
11 እመውስተ: ዓዛት: ዘለኅዝክሙ: ይእዜ::=> ወዓርገ: ሰምዖን: ጴጥሮስ: ወሰሀበ: መለኀርተ : ውስተ : መድር : ወመሉአ: ዓዛተ: ዓበይተ: ምእት : ወኀምሳ: ወሠለስ
12 ቱ:: ወእንዘ: መጠኑዝ: ብዝኁ: ሊተሠጠ: መለኀርቱ::=> ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊያሱስ: ንሑ: ንመሳሕ :: ወሊተኀበሉ : እመአርደሊሁ : ይበልዎ: ሎቱ: ለኔተ: እስ
13 ሙ: ሊእመረ : ከመ : እግዚእነ : ውእቱ::=> ወመጽአ: እግዚእ: ሊያሱስ: ወነሥአ
14 ሌ: ኅብስተ: ወወሀቦሙ: ወዓዛሂ : ከማሁ::=> ወዛልሱዝ : እንዘ : ያስተርእዮሙ:
15 እግዚእ: ሊያሱስ: ለአርደሊሁ : ተንሢአ : እሙነ : መዉታን:=> ወእመድኅረ: መ ስሐ: ይቤሎ: እግዚእ : ሊያሱስ : ለጴጥሮስ: ስምዖን : ዘዮናስ: ታፈቅረኒኑ: ፊድፋ ደ: እመእሉ:: ወይቤሎ: እወ : እግዚኦ: ለሊከ: ታአምር : ከመ: ላፈቅረከ:: ወይቤ
16 ሎ: ረዲይኬ : ለበግዕየ::=> ወይቤሎ: ካዕበ: ደግመ: ስምዖን: ዘዮናስ: ታፈቅረኒኑ: ወይቤሎ: እወ: እግዚኦ: ለኔተ: ታአምር : ከመ : ቀፈቅረከ:: ወይቤሎ : ረዲይኬ: ለ ባግዕየ::=>

6 Et dixit iis; Demittite retia vestra ad dextram navis, & invenietis: & dixe-
runt ei; Laboravimus totam noctem, & nihil fuit quod invenimus, sed ad ver-
bum tuum demittemus: & quum demisissent non potuerunt trahere præ multi-
7 tudine piscium Et dixit Petro ille discipulus, quem diligebat Dominus Jesus,
Dominus noster est. Et audiens Simon Petrus quòd Dominus noster erat, accin-
xit amictum suum, quia nudus erat, & descendit in mare. Et socii ejus in navi
8 venerunt (& distabat terra ab iis circa ducentos cubitos) trahentes rete eo-
rum. Et descendentes *in* terram, invenerunt prunas accensas, & piscem, &
9 panem positum. Et dixit Dominus Jesus; Adferte ex piscibus quos cepistis
10 modó. Et ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram, & plenum fuit pi-
11 scibus magnis, centum & quinquaginta & tribus: & quum tot essent, non fissum
fuit rete. Et dixit iis Dominus Jesus; Venite, prandeamus. Et non ausi fuerunt
12 *aliqui* ex discipulis ejus, dicere ei; Quis es? quia sciverunt quòd Dominus
noster fuit. Et venit Dominus Jesus, & accepit panem, & dedit iis; & pisces
13 similiter. Et tertiâ hâc *vice* apparuit Dominus Jesus discipulis suis, quum re-
14 surrexisset à mortuis. Et postquàm prandissent, dixit Dominus Jesus Petro;
15 Simon Jonæ, diligisne me plus quàm hi? Et dixit ei; Etiam Domine, tu ipse
scis quòd diligo te. Et dixit ei; Pasce igitur oves meas. Et dixit ei iterum se-
16 cundò; Simon Jonæ, diligisne me? Et dixit ei; Etiam Domine, tu scis quòd di-
ligo te. Et dixit ei; Pasce igitur oves meas.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * مسيح † پيش آمد ونان وماهي را † ستد وبديشان داد * * واين سوم بارست كه عيسي
14 خودرا بشاگردان خود نمود * بعد از انك از ميان مردكان † بر خاست * وچون چاشت خوردند *
15 عيسي روي بشمعون صفا اورد * وگفت شمعون پسر يونا * مرا دوست مي داري † از ايشان پيشتر *
شمعون گفت اري خداوند ما تو مي داني كه من ترا دوست مي دارم * عيسي بدو گفت برهاء
16 مرا بچران † براي من * * باز دوم بار بدو گفت شمعون پسر يونا مرا دوست مي داري * شمعون
بدو گفت * آري خداوند من مي داني † كه ترا دوست مي دارم * عيسي بدو گفت
گوسفندان مرا بچران † براي من *

13 *Christus* ergo *accessit, & panem &*
piscem accepit, & illis dedit. Et 14
hoc tertium tempus erat, quo Jesus
seipsum discipulis suis ostendit,
postquàm de mortuis surrexisset.
Cùm autem pransi essent, Jesus vul- 15
tum ad Simeonem Cephan vertit,
& dixit; Simeon fili Jonæ, me di-
ligis illis magis? Simeon dixit;
Etiam Domine noster, tu scis quòd
ego te diligam. Jesus ei dixit;
Agnos meos pasce mihi. Rursus 16
secundâ vice ei dixit; Simeon fili
Jonæ me diligis? Simeon ei dixit
Etiam Domine mi, scis quòd te di-
ligam. Jesus ei dixit; Oves meas
pasce mihi.

Dicit ei tertiò; Simon Jonæ, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit
17 Λεγϛ αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν
ei tertiò, Amas me? & dixit ei; Domine, tu omnia scis: tu
αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς (ϑ) με; ϗ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· Σὺ
cognoscis quia amo te. Dicit ei Jesus; Pasce oves meas. Amen,
18 γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγϛ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Βόσκε τὰ (ι) πρόβατά μου. Ἀμὴν
amen dico tibi; Cùm esses junior, cingebas teipsum, & ambulabas ubi volebas:
ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σαυτὸν, ϗ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες·
cùm autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & feret
ὅταν ϑ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, ϗ ἄλλος σε ζώσει, ϗ (κ) οἴσει
quò non vis. Hoc autem dixit, significans quâ morte glorificaturus esset Deum.
19 ὅπου οὐ θέλεις. Τοῦτο ϑ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν.
Et hoc effatus, dicit ei; Sequere me. Conversus autem Petrus, conspicit
20 ϗ τοῦτο εἰπὼν, λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. (λ) Ἐπιστραφεὶς ϑ ὁ Πέτρος βλέπει
discipulum quem diligebat Jesus, sequentem: qui & recubuerat in cœna
τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα· ὃς ϗ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ
super pectus ejus, & dixerat; Domine, quis est tradens te? Hunc videns
21 ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, ϗ εἶπε, Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; Τοῦτον ἰδὼν

σλ ι
σλα θ
σλβ ι

Petrus, dicit Jesu; Domine, hic autem quid? Dicit ei Jesus; Si
ὁ Πέτρος, λέγϛ τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, οὗτος ϑ τί; Λέγϛ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν 22
eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu sequere me. Exivit
αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; (μ) σὺ ἀκολούθει μοι. Ἐξῆλθεν 23
ergò sermo iste ad fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit
οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. ϗ οὐκ εἶπεν
ei Jesus; Quòd non moritur: sed, Si eum volo manere donec veniam,
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
quid ad te? Hic est discipulus testificans de his, & scribens hæc:
τί πρός σε; Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, ϗ γράψας ταῦτα· 24
& scimus quia verum est testimonium ejus. Sunt autem & alia multa quæcunque
ϗ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Ἔστι δὲ ϗ ἄλλα πολλὰ ὅσα 25
fecit Jesus; quæ si scribantur ad unum, nec ipsum arbitror mundum capere
ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι
scriptos libros. Amen.
τὰ γραφόμενα (ν) βιβλία. Ἀμήν.

Τὺς τῦ ϗτ Ἰωάννου εὐαγγελίυ στίχυς ἐν τοῖς ἡμιλέγοις ὐϗ εὕρομῳ ἀντιγράφοις.

MS. A. (ϑ) με; λέγϛ αὐτῷ, (ι) προβάτιά μυ. (κ) οἴσϛ σε ὅπυ (λ) Ἐπιστραφὶς ὁ (μ) σύ μοι ἀκολύθει. (ν) βιβλία.

Εὐαγγέλιον ϗτ Ἰωάννου.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dixit ei Jesus rursùm tertiâ vice; Simon Bar-
17 jona, amas me? At tristis fuit Cepha, quòd
dixisset ipsi tertiâ vice, Amas me? proindè
dixit ei; Domine mi, tu omnia sapis, tu
nôsti quòd amem te. Ait illi Jesus; Pasce
mihi oviculas meas. Amen, amen dico ti-
18 bi; Quum puer esses, tu tibi cingebas lum-
bos tuos, & ibas quò volebas: quum au-
tem senueris, extendes manus tuas, aliúsque
cinget tibi lumbos tuos, et ducet te quò nol-
les. Hoc autem dixit, ut indicaret quâ mor-
19 te glorificaturus esset Deum. Et quum hæc
dixisset, ait illi; Post me venito.

In commemorationem Johannis Evangelistæ. 53.

Conversus autem Simon vidit discipulum
20 illum quem amabat Jesus, ponè veni-
entem, qui recubuerat in cœna super pectus
Jesu, dixerátque; Domine mi, quis te pro-
diturus est? Hunc quum vidisset Cepha, di-
21 xit ad Jesum; Domine mi, hic autem quid?
Dixit ei Jesus; Si velim hunc manere usque-
22 dum veniam, quid ad te? tu me sequere.
Exivit itaque hic sermo inter fratres, illum
23 discipulum non esse moriturum: Jesus au-
tem nequaquam dixerat, Non morietur;
sed, Si velim hunc manere usque dum veni-
am, quid ad te? Hic est discipulus ille, qui
24 testatus est de his omnibus, quique scripsit
hæc: & scimus nos verum esse testimonium
ejus. Sunt autem & alia quamplurima, quæ
25 fecit Jesus: quæ si figillatim scriberentur,
ne ipse mundus quidem, ut puto, sufficeret
iis qui scriberentur libris.

Finitum est Evangelium sacrosanctum Prædicatio Johannis Evangelistæ, quod locutus est & proclamavit Græcè, Ephesi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tertiâ vice illi dixit; Simeon
17 *filî Jonæ, me diligis? Cephæ au-*
tem dolor fuit, quòd tribus vicibus
ei dixisset, Me diligis? Sime-
on itaque ei dixit; Domine mi,
omnis rei tibi scientia & noti-
tia est, tu scis quòd ego te di-
ligam. Jesus ei dixit; Oves
18 *meas pasce mihi. Verè, verè*
tibi dico; Cùm juvenis eras, tu
tibi ipsi lumbos cingebas, &
quocunque velles, ibas: cùm au-
tem senex fueris, manum tuam
tolles, & alius est qui lumbos
tuos cinget, & te feret quò no-
les. Hoc dixit, ut ostenderet quâ
19 *morte moriturus erat, & Deo*
gloriam daturus. Et cùm Chri-
stus hæc verba dixisset, Simeo-
ni dixit; Post me veni. Ille
20 *conversus vidit illum discipulum,*
quem Jesus diligebat, post eum
venientem, illum inquam *disci-*
pulum qui in cœna Paschali pe-
ctori Jesu innixus erat, & Je-
sum interrogaverat; Domine mi,
quis est ille qui te in manus
inimicorum dat. Cùm Cephas
21 *eum vidisset, ad Jesum dixit;*
Domine mi, huic quid est
futurum? Jesus ei dixit;
22

Versio VULGATA LATINA.

17 Dicit ei tertiò; Simon Joannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertiò, Amas me? & dixit ei; Domine, tu omnia nôsti: tu scis quia amo
18 te. Dixit ei; Pasce oves meas. Amen, amen dico tibi; Cùm esses junior, cingebas te, & ambulabas ubi volebas: cùm autem senueris, extendes ma-
19 nus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Hoc autem dixit, significans quâ morte clarificaturus esset Deum. Et cùm hoc dixisset, dicit ei;
20 Sequere me. Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Jesus, sequentem, qui & recubuit in cœna super pectus ejus, & dixit; Do-
21 mine, quis est qui tradet te? Hunc ergò cùm vidisset Petrus, dixit Jesu; Domine, hic autem quid? Dicit ei Jesus; Sic eum volo manere donec ve- 22
niam, quid ad te? tu me sequere. Exiit ergò sermo iste inter fratres, quia 23
discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus; Non moritur: sed; Sic
eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus ille, qui 24
testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus, quia verum est
testimonium ejus. Sunt autem & alia multa, quæ fecit Jesus: quæ si scri- 25
bantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ثم قال له ايضا ثالثة يا سمعان بن يونا اتحبني * حزن الصفا لقوله له ثلث مرات اتحبني فقال
18 له يا سيد انت عارف بكل شي وانت عالم اني احبك * قال له ارع نعاجي * امين امين اقول
لك انك اذ كنت شابا * كنت تشد ذاتك وتحدك وتمضي الى حيث تشاء * واذا شخت فانك
19 تبسط يديك واخر يشدك ويحملك الى حيث لا تريد * قال هذا مقررا باية منية يمجد الله *
20 فلما قال هذا قال له اتبعني * والتفت الصفا فرأى ذلك التلميذ الذي كان يسوع يحبه
21 تابعه * وهو الذي اتكاء وقت العشاء على صدره وقال له يا سيد من الذي يسلمك *
22 * هذا لما رآه بطرس قال ليسوع يا رب وهذا ما بالله * فقال له يسوع ان اردت ان اتركه حتى اجي
23 فما بالك انت * اتبعني انت * فذاعت هذه الكلمة في الاخوة ان ذاك التلميذ لا يموت * ويسوع لم
24 يقل انه لا يموت بل ان اردت ان اتركه حتى اجي فما بالك انت * هذا هو التلميذ الذي
25 شهد بهذا وكتبه * ونحن نعلم ان شهادته حق هي * وفعل يسوع اشياء اخر كثيرة ايضا *
لو كتبت واحدة واحدة لظننت ان العالم لم يسعها صحفا مكتوبة *

Item dixit ei quoque tertiò; Simon, fili 17
Jona, diligisne me? Contristatus est autem Cephas eò quòd dixisset ei tribus vicibus, Diligisne me? quare dixit; Domine, tu scis omnia, & tu nôsti quòd amem te. Dixit ei, Pasce oves meas. Amen, amen dico tibi, quòd quum esses 18
juvenis, cingebas te ipse solus, & ibas quò volebas: at quum senueris, tu quidem extendes manus tuas, & alius te stringet, ferétque te quò non voles. Di- 19
xit hoc asserens quo mortis genere glorificaturus esset Deum; Cúmque dixisset hoc, ait illi; Sequere me. Et conver- 20
sus est Cephas, viditque illum discipulum quem Jesus diligebat, sequentem se, nempè eum qui recubuerat tempore cœnæ super pectus ejus, & dixerat ei; Domine, quis est qui te proditurus est? Hunc quum vidisset Petrus, dixit Je- 21
su; Domine, hic autem, cujus est mentis? Ait illi Jesus; Si velim eum re- 22
linquere quoad veniam, quid curæ tibi est? sequere me tu. Pervulgatum est 23
igitur hoc verbum inter fratres, quòd ille discipulus non moreretur. Et Jesus non dixerat eum non morituram; sed, Si velim eum linquere quoad veniam, quid curæ tibi est? Hic est discipulus qui 24
testimonium perhibuit de his, & scripsit hæc: & nos scimus testimonium ejus verum esse. Fecit autem Jesus res alias 25
multas etiam, quæ si scriberentur singulæ, equidem arbitror quòd mundus non caperet eas libris conscriptas.

كمل بعون الله تعالى الجليل القدوس يوحنا بن زبدي حبيب الرب الكارز بحياة
الابد وهي كل اربعة الاناجيل المقدسة الحيية
بسلام الرب امين *

Absolutum est, opitulante Deo excelso, Evangelium Sancti Johannis filii Zebedæi dilecti Domini, Prædicatoris vitæ æternæ. Estque finis quatuor Evangeliorum Sacro-sanctorum vivificantium: salvante Domino. Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤሎ፡ለጠሰ፡ ስምዖን፡ ዘዮናስ፡ ታፈቅረኒኑ:: ወተስዘ፡ ጴጥሮስ፡ እስመ፡ ለጠሰ፡ ይቤሎ፡ ታፈቅረኒኑ::ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ ለኪስ፡ ታአምር ፡ ኵሎ፡ ኀመ፡ አነ፡ አፈቅ
18 ረከ::ወይቤሎ፡ ኀግዚእ፡ሊየሱስ፡ ረዲይኬ፡ ለበግዕየ::==ለጫነ፡ ለ ጫን፡ እብለከ፡ እመ፡ ወሬዛ፡ አነተ፡ ተቀነት፡ ለኪስ፡ ወተሐውር፡ኀበ፡ ፈቀድከ::ወእመ፡ ልህቀ፡ታነሥ
19 እ፡ እደዊከ፡ ወባዕድ፡ያቀንተከ፡ ወይወስደከ፡ኀበ፡ሊትፈቅድ::= ወዘንተ፡ ዘይቤ፡ ይ ሌመር፡ በእይ፡ ሞተ፡ ይሴብሖ፡ ለእግዚኣብሔር:: ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ [ይቤሎ፡] ትልወ
20 ኒ:=ፉ ወተመይጠ፡ጴጥሮስ፡ ወርእዮ፡ ለረድኡ፡ዘያፈቅሮ፡ሊየሱስ፡ እንዘ፡ይተሰ::ዘ ረፈቀ፡ደቡ፡ እንግድዓቲሁ::እንዘ፡ይዴረፉ፡ወዘይቤሎ፡ እግዚኦ፡መኑ፡ውእቱ፡ ዘያገብ
21 ላከ::==ፉ ወኪያሁ፡ ርእዮ፡ጴጥሮስ፡ ይቤሎ፡ ለሊየሱስ፡ እግዚኦ፡ዝኬ፡ እሮ::==ፉ
22 ወይቤሌ፡ሊየሱስ፡ እመኬ፡ፈቀድኩ፡የሀሎ፡እስከ፡ሶበ፡ እመጽእ፡ጊለዕሌከ፡ወለእንተስ፡
23 ትልወኒ:=ፉ ወወፅአ፡ዝንቱ፡ ነገር፡በኀበ፡ለኀው፡ከመ፡ውእቱ፡ረድኡ፡ሊይመውት:: ወ ሊየሱስ፡ሊይቤሎ፡ሊይመውት፡ ለሳ፡ እመ፡ ፈቀድኩ፡ የሀሎ፡ እስከ፡ሰበ፡ እመጽእ፡ጊ
24 ሳዕሌከ:=ፉ ወውእቱ፡ ረድኡ፡ ሰጣዕተ፡ በእንተዝ፡ወዘሂ፡ጸሐፈ፡ ዘንተ፡ ናሊመር፡ ከ
25 መ፡ጽድቅ፡ ስመዑ::=ፉ ወቦ፡ ባዕደኒ፡ ዘገብረ፡ሊየሱስ፡ብዙኅ::ወሶበ፡ ተጽሕፈ፡ኵ ሎ፡ እመ፡ሊይግመር፡ ዓለመ፡ጥቅ፡ መጻሕፍቲሁ፡ ዘተጽሕፈ፡ ላጫን::=ፉ
ወንጊል፡ ዘዮሐንስ፡ ቀሉ::=ፉ ፷የ፯የ፡

Et dixit ei tertiò; Simon Jonæ diligísne me? Et tristis fuit Petrus, quia tertiò 17
dixisset ei, Diligísne me? & dixit ei; Domine, ipse tu scis omnia: *tu scis* quòd
ego diligo te. Et dixit ei Dominus Jesus; Pasce igitur oves meas. Amen, amen 18
dico tibi, Quum junior esses, cingebas teipsum, & ibas quò voluisti: & quum
senueris, levabis manus tuas, & alius cinget te, & ducet te quò non vis. Et quum 19
hoc diceret, edocebat per quam mortem glorificaturus esset Deum. Et hoc dicto,
dixit ei; Sequere me. Et conversus fuit Petrus, & vidit discipulum quem dili- 20
gebat Jesus, sequentem, qui recubuerat super pectus ejus dum cœnaret, & qui
dixerat ei; Domine, quis est qui prodet te? Et ipsum videns Petrus, dixit Je- 21
su; Domine, hic quomodo? Et dixit ei Jesus; Si voluerim ut maneat usque- 22
quò veniam, quid ad te? sed tu sequere me. Et exivit hic sermo apud fratres, 23
quasi hic discipulus non moreretur. Et Jesus non dixit ei, Non moritur: sed, Si
voluerim ut maneat usquequò veniam, quid ad te? Et ille discipulus testis 24
fuit de hoc: & qui scripsit hoc, scimus quòd verum est testimonium ejus. Et 25
fuerunt alia quæ fecit Jesus multa: & si scriberentur omnia, non comprehende-
ret mundus ipse libros, qui scriberentur. Amen.

Voces Evangelii Johannis, 2600.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

اگر من بخواهم كه اين بماند * تا ان وقت كه من بيايم * تو چه كاره * تو بيا در دنبال من *
23 * واين كلمه پيش برادران بدر آمد * كه آن شاگرد نميرد * نه براي انك نميرد گفت * ليكن
24 اگر بخواهم اين بماند تا انكه كه من بيايم * تو چه كاره * * اين آن شاگردست * كه بريں
25 همه گواهي داد و باز اينهارا نبشت * و مي دانيم كه گواهي او راستست * * وهست
چيزها ديگر كه عيسي كرد * كه اگر يك يك نبشته مي شد، پندارم كه عالم برنمي تافت *
از كتابها نبشتن * و نويسندكان عالم عاجز مي شدند *
تمام شد چهار انجيل معظم متي ومرقس ولوقا ويوحنا

Si ego velim ut hic maneat usque ad tempus quo ego venero, tuâ quid refert? Tu veni post me. Et hic ser- 23
mo ad fratres exivit, quòd ille discipulus non moriturus esset: haud tamen quòd non moriturus esset, dixit Jesus; *sed, Si velim* ut *hic maneat usq; ad tempus quo ego venero, tuâ quid refert?* Hic ille discipulus 24
est, qui de his omnibus testimonium dedit, & hæc etiam scripsit: & scimus quòd testimonium ejus verum est. Et multæ res aliæ sunt, quæ 25
Jesus fecit, quæ si singulatim scripta essent, opinor quòd mundus non sufficeret libris scribendis, & scribæ mundi deficerent.

Absoluta sunt quatuor Evangelia gloriosa Matthæi, Marci, Lucæ, & Johannis.

(†) ΈΚΘΕΣΙΣ ΚΕΦΑΛΑΊΩΝ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΌΛΩΝ.

Α'. Περὶ τ ἐξ ἀναστάσεως διδασκαλίας τ Χριστ, κ ὁπτασίας πρὸς τὺς μαθητάς. καὶ περὶ τ ἐπαγγελίας τ τ ἁγίε Πνεύματ δωρεᾶς, θείας τε κ πρόπτε τ ἀναλήψεως τ Χριστ. καὶ περὶ τ ἐν ὄρει διδαχ δευτέρας αὐτ παρουσίας.

Β'. Πέτρε διάλογ πρὸς τὺς μαθητὺς περὶ τε θανάτ κ ἀποστολῆς Ἰούδα τ προδότ. ὃν ᾧ, περὶ ἀριθμησεως Ματθία, κληρωθέντ χάριτ διὰ προσευχῆς.

Γ'. περὶ θείας τ ἁγίε Πνεύματ ὁπτοιτήσεως, ἐν ἡμέρᾳ τ πεντηκοστῆς γνομένης εἰς τὺς πιστεύσαντας. ὧν ᾧ, Πέτρε κατήχησις περὶ τότε, ἐκ τ προφητῶν. περὶ πάθους κ ἀναστάσεως κ ἀναλήψεως Χριστ, δωρεᾶς τε τ ἁγίε Πνεύματ. περὶ πίστεως τ παρόντων, κ τ διὰ τ βαπτίσματ αὐτῶν σωτηρίας. περὶ ὁμονοίας κοινωφελῆς, κ προσθήκης τ πιστευόντων.

Δ'. περὶ τ ἐν Χριστῷ θεραπείας τ ἀπ γλωττῆς χωλοῦ, Πέτρου τ κατηχήσεως ἐλεγκτικῆς, Συμπαθητικῆς, κ Συνεκλαπτικῆς πρὸς σωτήριαν αὐτῶν. ὧν ᾧ, περὶ ὁπτασίας τ ἀρχιερέων ζήλῳ τ χρονότ, κ χρίσις τ θαύματ. Πέτρε τε ὁμολογία τ Χριστ δυνάμεώς τε κ χάριτ. περὶ ἀπιλῆς τῶν ἀρχιερέων, ὡς ἐ δεῖ παῤῥησιάζεσθ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τ Χριστ. κ ἀνέσεως τῶν ἀποστόλων. εὐχαριστεία ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπὲρ τ τῶν ἀποστόλων πίστις μαρτυρίας.

Ε'. περὶ ὁμοψύχε κ καθολικῆς κοινωνίας τ πιστευσάντων. ὧν ᾧ, περὶ Ἀνανίε κ Σαπφίρης, κ πικρᾶς αὐτῶν τελευτῆς.

Ϛ'. ὅτι πολ ἀποστόλε ἐμελλησθέντας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἀγγέλ Κυρίε νύκτωρ ἐξέωσεν, ἐπιβάλλας ἀκωλύτως κηρύσσειν τὸν Ἰησοῦν. ὧν ᾧ, ὅτι τῇ ἑξῆς αὐτὺς οἱ ἀρχιερεῖς πάλιν συναθροίσαντες, ἐφ' ᾧ μηκέτ διδάσκειν, μαστίξαντες ἀπέλυσ. Γαμαλιήλε γνώμη πισὴ περὶ τ ἀποστόλων, μ παραφρονημάτων τινῶν κ ἀποδείξεων.

Ζ'. περὶ χειροτονίας τ ἑπτὰ διακόνων.

Η'. Ἰουδαίων ἐπανάστασις κ συνωμοσία κ Στεφάνε. αὐτ τε δημηγορία περὶ τ πρὸς Ἀβραὰμ διαθήκης τ Θεοῦ, κ περὶ τ δώδεκα πατριαρχῶν. ἐν ᾧ, περὶ τ λιμ κ πυρώσεως, κ ἀναγνωρισμ τ ὑῶν Ἰακώβ κ περὶ γνώσεως Μωϋσέως. κ περὶ τ πρὸς αὐτὸν θεοφανείας ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ. περὶ ἐξόδου κ μεροποιίας τ Ἰσραὴλ, ἀρχῆ χρόνων Σολομῶντ, κ τ τ ναῦ κατασκευῆς. Ὁμολογία τ ὑπερφανίε δόξης Ἰησ Χριστ ἀποκαλυφθείσης αὐτῷ, ἐφ' ᾧ καὶ δόλευσις γνώμης Στεφάν, εὐσεβῶς ἐκοιμήθη.

Θ'. περὶ διωγμ τ ἐκκλησίας, κ ταφῆς Στεφάνε. ἐν ᾧ, περὶ Φιλίππε τ ἀποστόλ, πολλὰς ἐπαμύνας ἐν τῇ Σαμαρείᾳ.

Ι'. περὶ Σίμωνος τ μάγε πιστεύσαντ κ βαπτισθέντ, σὺν ἑτέροις πλείοσιν. ἐν ᾧ, περὶ τ Πέτρε κ Ἰωάννε πρὸς αὐτὺς ἀποστολῆς κ ἐπίκλησις τ ἁγίε Πνεύματ ἐπὶ τὺς βαπτισθέντας.

ΙΑ'. ὅτι κ διʼ ἀργυρίε, κ δὲ ὑποκρίσεως, ἀλλ' ἁγίοις διὰ πίστεως ἡ μετοχὴ τ ἁγίε Πνεύματ δίδοτ. ἐν ᾧ, περὶ ὑποκρίσεως, κ ὁπτικλήξεως Σίμωνος.

ΙΒ'. ὅτι τοῖς ἁγαθοῖς κ πιστοῖς εὐοδοῖ ὁ Θεὸς τ σωτηρίαν, δῆλον ἐκ τ χρ τ Εὐνοῦχου ὑποδέσεως.

ΙΓ'. περὶ τ ἀρανόθεν θείας κλήσεως Παύλε, εἰς ἀποστολὴν Χριστ. ἐν ᾧ, περὶ ἰάσεως κ βαπτίσματ Παύλε διὰ Ἀνανίε χρ ἀποκαλυψιν Θεῦ παῤῥησίας τε αὐτῦ, κ συντυχίας τ διὰ Βαρνάβα πρὸς τὺς ἀποστόλας.

ΙΔ'. περὶ Λιδέα θαυματικῆ ἰαθέντ ἐν Λύδδῃ διὰ Πέτρε. ἐν ᾧ, περὶ Ταβιθᾶ τ φιλοχήρε, ἣν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ὁ Πέτρ διὰ προσευχῆς ἐν Ἰόππῃ.

ΙΕ'. περὶ Κορνηλίε, ὅσα τε πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελ, κ ὅσα πάλιν πρὸς Πέτρον ἀρανόθεν περὶ κλήσεως ἐθνῶν ἐρρέθη. ἐν ᾧ, ὅτι μεταπεμπὲς ὁ Πέτρος ἦλθε πρὸς Κορνήλιον. ἐπανάληψις ὧν ὁ ἄγγελ ἐπεμβρύησε κ ὑφηγήσαλο Κορνηλίῳ. Πέτρε κατήχησις εἰς Χριστὸν, ὥστε ἁγίε Πνεύματ ἐπὶ τὺς ἀκούοντας δωρεά. κ ὅπως ἐβαπτίσθησ τότε οἱ ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντες.

Ις'. ὡς Πέτρ τὰ καθεξῆς κ τὰ ἔκασα τ γενομένων διηγεῖ) τοῖς ἀποστόλοις διακριθεὶς πρὸς αὐτὸν, τοπικῶδε Βαρνάβαν ἐκπέμψασι πρὸς τὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀδελφός.

ΙΖ'. προφητεία Ἀγάβε περὶ λιμοῦ οἰκουμενικῆς κ καρποφορίας, πρὸς τὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀδελφός.

ΙΗ'. Ἰακώβε τ ἀποστόλε καταφαγή. ἐν ᾧ, Πέτρε σύλληψις πρὸς Ἡρῴδην. ὅπως τε αὐτὸν ὁ ἄγγελ θείῳ κελεύσματι ἐξείλετο τ δεσμῶν· κ ὁ Πέτρος ἐμφανὴς γνόμενος ὑπὲρ τοῖς ἀδελφοῖς, ὑπανεχώρησεν. ἐν ᾧ, περὶ τ τ φυλάκων κολάσεως· κ μετέπειτα περὶ τ τε ἀσεβοῦς Ἡρῴδε πικρᾶς τε κ ὀλεθρίε καταστροφῆς.

ΙΘ'. ἀποστολὴ Βαρνάβα κ Παύλε πρὸς τὺς ἐθνῶν Πνεύματος εἰς Κύπρον, ὅσα τ ἐργάσαντο ἐν ὀνόματι Χριστ εἰς Ἐλύμαν τ μάγον.

Κ'. Παύλε αὐθαλὴς διδασκαλία εἰς Χριστὸν, ἔκτε τῷ νόμῳ κ καθεξῆς τ προφητῶν, ἱστορικὴ κ εὐαγγελική. ἐν ᾧ, ὅτι κ ἐλεγκτικὴ κ συλλογιστική. περὶ μεταθέσεως τ κηρύγματος εἰς τὰ ἔθνη. δωρεᾶς τ αὐτῶν ἐκεῖθεν, κ ἀφέσεως εἰς Ἰκόνιον.

ΚΑ'. Ὅπως ἐν Ἰκονίῳ κηρύξαντες τ Χριστὸν, πολλῶν τε πιστευσάντων, ἐδιώχθησ οἱ ἀπίστοι.

ΚΒ'. περὶ τῶ ἐν Λύστροις ἀν γλωττῆς χωλῶ ἰαθέντ διὰ τ ἀποστόλων. ὅθεν εἶναί τ ἔδοξαν θεοὶ κ παρεῖναι τοῖς ἐγχωρίοις. ἔνθα δὴ κ μετέπειτα λιθάζε) ὁ Παῦλ παρὰ τ Ἰουδαίων τ ἀσυγχτόνων.

ΚΓ'. ὅτι ἃ δεῖ περιτέμνεσθ τὺς ἐξ ἐθνῶν πιστεύοντας δόγματι κ κρίσ τ ἀποστόλων. ἐν ᾧ, ὁπιστολὴ αὐτῶν πρὸς τὺς ἐξ ἐθνῶν, περὶ τ φυλακτέων. ἀντίῤῥησις Παύλε πρὸς Βαρνάβαν περὶ Μάρκε.

ΚΔ'. περὶ τ κατηχήσεως Τιμοθέε, κ τ χρ ἀποκάλυψιν ἀφίξεως Παύλε εἰς Μακεδονίαν. ἐν ᾧ, περὶ πίστεως κ σωτηρίας τινὸς γυναικὸς Λυδίας. καὶ περὶ ἰάσεως τ πνεῦμα πύθωνος ἐχούσης παιδίσκης, δι' ὧν τ Παύλον καθῆρξαν οἱ Ἕλλην). περὶ τ συμβάντ ἐκεῖσε σώματ κ δαίμονος, κ ὅπως πιστεύσας ὁ εἰρκτοφύλαξ, ἐν αὐλῇ τῇ νυκτὶ ἐβαπτίσθη παυέτως. ὅτι παρακληθέντες ἐξῆλθον τότε ἐκ τῆ δεσμωτηρίε οἱ ἀπόστολοι.

ΚΕ'. περὶ σάσεως γνομένης ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῷ κηρύγματ ἔνεκεν· φυγῆς τ Παύλε εἰς Βέροιαν, κἀκεῖθεν εἰς Ἀθήνας.

Κϛ'. περὶ τ ἐν Ἀθήναις ὁπτωμίε γραφῆς, φιλοσόφ τ κηρύγματος, κ εὐσεβείας τ Παύλε.

ΚΖ'. περὶ Ἀκύλα κ Πρισκίλλης, κ τ Κορινθίων ἀπιθείας, ὑφ' ἃ χρ πρόγνωσιν ἐπ' αὐτοῖς εὐδοκίας τ Θεῦ ἀποκαλυφθείσης τῷ Παύλῳ. ἐν ᾧ, περὶ Κρίσπε ἀρχισυναγώγε, πιστεύσαντ σὺν ἑτέροις πολ, κ βαπτισθέντ. ὅτι πάσεως κινηθείσης ἐν Κορίνθῳ, ὁ Παῦλ ὑπεχώρησεν· ἐλθὼν δ' εἰς Ἔφεσον κ διαλεχθεὶς, ἐξῆλθεν. περὶ Ἀπολλῶ ἀνδρὸς λογίε δ' κ πιστοῦ.

ΚΗ'. περὶ βαπτίσματ, κ τ τ ἁγίε Πνεύματ δωρεᾶς δοθείσης διὰ προσευχῆς Παύλε τοῖς ἐν Ἐφέσῳ πιστεύσασι. κ περὶ ἰάσεως τ λαοῦ. ἐν ᾧ, περὶ τ ὑῶν Σκευᾶ· ὅτι ὑφ' ἃ δεῖ ἐχρῆν ἀπίστως, κ ἀνεξίκοις τ πίστεως γνομένοις. κ περὶ ἐξομολογήσεως τ πιστευόντων περὶ τ ἐν Ἐφέσῳ κινηθείσης σάσεως ὑπὸ Δημητρίε τ ἀργυροκόπε χρ τ ἀποστόλων.

ΚΘ'. περὶοδ Παύλε, ἐν ᾗ, περὶ θανάτ κ ἀνακλήσεως Εὐτύχε διὰ προσευχῆς ἐν Τρωάδι. παραίνεσίς τ αὐτῦ ποιμαντικὴ πρὸς τὺς ἐν Ἐφέσῳ πρεσβυτέρους. ἐν ᾧ, παρέπλευς Παύλε ἀπὸ Ἐφέσε ἄχρι Καισαρείας τ Παλαιστίνης.

Λ'. Ἀγάβε προφητεία περὶ τ συμβησομένων τῷ Παύλῳ ἐν Ἱερουσαλήμ.

ΛΑ'. παραίνεσις Ἰακώβε πρὸς Παῦλον, περὶ τ μὴ δοκεῖν κωλύειν Ἑλλησὶς περιτέμνεσθ.

ΛΒ'. περὶ τ ἐν Ἱερουσαλὴμ χρ Παύλε κινηθείσης ἀταξίας. ὅπως τε αὐτὸν ὁ χιλίαρχος τ πλήθος ἐξαιρῆται. ἐν ᾧ, Παύλε καλάσασις περὶ ἑαυτῦ, κ τ εἰς ἀπίστολον αὐτῦ κλήσεως. περὶ ὧν ὁ Ἀνανίας πρὸς τ Παῦλον ἐν Δαμασκῷ εἶπεν, ὁπτασίας τε κ φωνῆς Θεοῦ γνομένης ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ. ὅτι μέλλων ἐπὶ τύτοις ὁ Παῦλ τύπτεσθαι, εἰπὼν ὅτι Ῥωμαῖός ὄδιν, ἀνέδη.

ΛΓ'. ὅσα Παῦλ καταβὰς εἰς τὸ Συνέδριον, ἔπαθέ τε κ εἶπε, κ εὐδοκίμως ἔπραξε.

ΛΔ'. περὶ ὁπτευλῆς μελετωμένης ὑπὸ Ἰουδαίων χρ Παύλε, κ μιμήσεως αὐτῆς πρὸς Λυσίαν. ἐν ᾧ, ὅτι παρεπέμφθη ὁ Παῦλος τῷ ἡγεμόνι εἰς τ Καισαρείαν μ πρατιωτῶν κ γραμμάτων.

ΛΕ'. Τερτύλλε περὶ Παύλε καληγορία, κ αὐτῦ ἀπολογία ἐπὶ τ ἡγεμόν.

Λϛ'. περὶ τ Φήλικ διαδοχῆς, κ τ Φήστε προαγωγῆς· ὑφ' ἃ ἐπ' αὐτῦ ἀνακρίσεως Παύλε κ ἐφέσεως.

ΛΖ'. Ἀγρίππα κ Βερνίκης παρουσία, κ πεῦσις τῶν χρ Παῦλον. ἐν ᾧ, ἀπολογία Παύλε ἐπ' αὐτῶν, περὶ τ ἐν νόμῳ θρησκείας αὐτῦ, κ κλήσεως εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ὡς ἐδὲν ἀδικῆ Ἰουδαίους ὁ Παῦλ, Ἀγρίππας ἔφη τῷ Φήστῳ.

ΛΗ'. πλεῦς Παύλε ἐπὶ Ῥώμην, κινδύνων τε πλείστων κ μεγίστων πάντεως. ἐν ᾧ, παραίνεσις Παύλε πρὸς τὺς σὺν αὐτῷ, περὶ ἐλπίδ σωτηρίας. ναυάγιον Παύλου, ὅπως τε διεσώθησ εἰς Μελίτην νῆσον· κ ὅσα ἐν αὐτῇ ὁ Παῦλ ἐθαυματέργησεν.

ΛΘ'. ὅπως ἀπὸ Μελίτης εἰς Ῥώμην κατήντησεν ὁ Παῦλ.

Μ'. περὶ διαλέξεως Παύλου, τ πρὸς τὺς ἐν Ῥώμῃ Ἰουδαίους.

(†) Capit. Actorum Apostolorum, ut & seqq. librorum, in MS. A. desunt.

ACTA SANCTORUM APOSTOLORUM.

(†) ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT PRIMUM. α'.

1 Α' Τὸν μ πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἠρξατο ὁ Ἰησοῦς
2 facere quidē & docere, Usque quâ die præcipiens Apostolis per Spiritum
3 τοιεῖν τε κ διδάσκειν, Ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐνετείλατο τοῖς ἀποστόλοις διὰ Πνεύματ
sancti, quos elegerat, receptus est. Quibus & præbuit seipsum vivum post pati ipsum,
ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη. Οἷς κ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μ τὸ παθεῖν αὐτὸν,
in multis argumentis, per dies quadraginta conspectum eis, & dicens quæ
ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν (α) τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, κ λέγων τὰ
de regno Dei. Et congregans denuntiavit eis, ab Hierosolymis
4 περὶ τ βασιλείας τ Θεῦ. Καὶ συναλιζόμενος (β) παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἀπὸ Ἱεροσολύμων
non discedere, sed expectare promissionem Patris, quam audistis me. Quia Joannes
μὴ χωρίζεσθ, ἀλλὰ περιμένειν τ ἐπαγγελίαν τ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου. Ὅτι Ἰωάννης
5 μ ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἐ μ πολλὰς ταύτας

dies. Qui autē igitur convenientes interrogabāt eum, dicentes; Domine, si in tempore
ἡμέρας. Οἱ μ οὖν συνελθόντες (γ) ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ 6
hoc restituis regnum Israeli? Dixit autē ad eos; Non vestrū est
τότῳ ἀποκαθιστάνεις τ βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; Εἶπε δ πρὸς αὐτὺς, Οὐχ ὑμῶν ἐστι 7
nōsse tempora vel opportunitates, quæ Pater posuit in propria auctoritate: Sed accipietis
γνῶναι χρόνους ἢ καιρὺς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. Ἀλλὰ λήψεσθε 8
virtutem supervenientis sancti Spiritūs in vos: & eritis mihi testes inque Hie-
δύναμιν ἐπελθόντος τ ἁγίε Πνεύματ ἐφ' ὑμᾶς· κ ἔσεσθέ (δ) μοι μάρτυρες ἔν τε Ἰε-
rusalem, & in omni Judæa & Samaria, & usque ad ultimū terræ. Et hæc di-
ρουσαλὴμ (ε) κ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ κ Σαμαρείᾳ, κ ἕως ἐσχάτου τ γῆς. Καὶ ταῦτα εἰ- 9
cens, videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.
πὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, κ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τ ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

(†) MS. A. Titulus abscinditur. Κεφ. α'. (α) τεσσεράκοντα (β) αὐτοῖς παρήγγειλεν, (γ) ἠρώτων (δ) μου (ε) κ πάσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

LIBER ACTUUM, HOC EST, Historiæ Apostolorum beatorum, collectus à Sancto Domino meo Lucâ Evangelistâ.

Ascensionis Domini nostri. 1.

CAPUT. I.

PRimum librum scripsi, ô Theophile, 1
de his omnibus, quæ cœpit Dominus no-
ster Jesus Messia facere & docere: Us- 2
que ad diem illum quo sublatus est, post-
quam cohortatus esset Apostolos illos
quos elegit per Spiritum sanctitatis. Qui- 3
bus insuper ostendit seipsum viventem

Versio VULGATA LATINA.

ACTUS APOSTOLORUM.

CAPUT. I.

1 PRimum quidem sermonem feci de omnibus, ô Theophile, quæ cœpit Jesus fa-
2 cere, & docere, Usque in diem, quâ præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum,
3 quos elegit, assumptus est: Quibus & præbuit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno
4 Dei. Et convescens, præcepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent
5 promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: Quia Joannes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes; Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël? Dixit autem eis; Non est
7 vestrum nôsse tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate:
8 Sed accipietis virtutem supervenientis Spiritûs sancti in vos, & eritis mihi testes in Jerusalem, & in omni Judæa, & Samaria, & usque ad ultimum terræ. Et cùm hæc dixisset, videntibus illis, elevatus est: & nubes suscepit
9 eum ab oculis eorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* بِسْمِ ٱلْآبِ وَٱلْٱبْنِ وَٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ ٱلْاِهٍ وَاحِدٍ *

* فَاتِحَةُ كِتَابِ اَعْمَالِ ٱلرُّسُلِ ٱلْاَطْهَارِ * صَلَوَاتُهُمْ تَكُونُ مَعَنَا اٰمِيْنَ *

* اَلْفَصْلُ ٱلْاَوَّلُ *

* قِرَاءَاةُ يَوْمِ ٱلْاَحَدِ ٱلْمُقَدَّسِ اَعْنِي ٱلْفَصْحِ ٱلْمَجِيْدِ *

* اَمَّا ٱلْقَوْلُ ٱلْاَوَّلُ يَا ثَاوفِيْلُس فَاِنَّهُ فِي جَمِيْعِ ٱلْاُمُوْرِ ٱلَّتِي ٱبْتَدَاءَ يَسُوعُ يَعْمَلُهَا وَيُعَلِّمُ بِهَا * 1
* اِلَى ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي وَصَّى فِيْهِ بِٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ تَلَامِيْذَهُ ٱلَّذِيْنَ ٱصْطَفَاهُمْ وَصَعِدَ مَرْفُوْعًا * 2
* ٱلَّذِيْنَ اَقَامَ لَهُمْ نَفْسَهُ بَعْدَ تَأَلُّمِهِ حَيًّا بِعَلَامَاتٍ كَثِيْرَةٍ * شَاهَدُوْهُ ظَاهِرًا لَهُمْ مُدَّةَ اَرْبَعِيْنَ 3
يَوْمًا * وَقَائِلًا اَقْوَالًا عَنْ مُلْكِ ٱللّٰهِ * وَفِي ٱجْتِمَاعِهِ مَعَهُمْ وَصَّاهُمْ اَلَّا يَبْرَحُوا مِنْ اُوْرُشَلِيْمَ * لٰكِنْ 4
يَنْتَظِرُوْنَ مَوْعِدَ ٱلْاَبِ ٱلَّذِي سَمِعْتُمُوْهُ مِنِّي * اِنَّ يُوحَنَّا اَعْمَدَ بِٱلْمَاءِ * وَاَنْتُمْ سَتَعْمَدُوْنَ بِٱلرُّوحِ 5
ٱلْقُدُسِ لَا بَعْدَ اَيَّامٍ كَثِيْرَةٍ مِنْ هٰذِهِ * وَاِنَّهُمْ تَقَدَّمُوْا اِلَيْهِ وَسَاَلُوْهُ قَائِلِيْنَ يَا رَبُّ اَفِي هٰذِهِ ٱلْوَقْتِ 6
يَرُدُّ ٱلْمُلْكَ اِلَى اِسْرَائِيْلَ * فَقَالَ لَهُمْ لَيْسَ لَكُمْ اَنْ تَعْرِفُوا ٱلسِّنِيْنَ اَوِ ٱلْاَوْقَاتَ ٱلَّتِي جَعَلَ 7
ٱلْاَبُ مَعْرِفَتَهَا فِي سُلْطَانِهِ * لٰكِنَّكُمْ سَتَاْخُذُوْنَ قُوَّةً بِوُرُوْدِ ٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ اِلَيْكُمْ * وَتَكُوْنُوْنَ 8
شُهُوْدًا لِي فِي اُوْرُشَلِيْمَ * وَفِي كَافَّةِ بَلَدِ ٱلْيَهُوْدِيَّةِ وَٱلسَّامِرَةِ * وَاِلَى مُنْتَهَى ٱلْاَرْضِ *

* ثُمَّ يَوْمُ ٱلْفَصْحِ * * لِلصُّعُوْدِ *

* وَاِذْ قَالَ هٰذِهِ اِرْتَفَعَ عَنْهُمْ وَهُمْ نَاظِرُوْنَ اِلَيْهِ * وَقَبَّلَتْهُ سَحَابَةٌ مِنْ اَمَامِ اَعْيُنِهِمْ * 9

INNOMINE PATRIS,
ET
FILII, ET SPIRITUS
Sanctitatis, Dei unius.

Initium libri Actuum Apostolorum purorum, quorum preces adsint nobis. Amen.

CAPUT I.

Legendum die dominicæ sacratissimæ, nempe Paschatis glorioſi.

EQuidem sermonem primum, O Theophile, conscripsi de rebus omnibus quas cœpit Jesus facere & docere, usque ad diem quâ præcepit per Spiritum Sanctitatis Apostolis quos elegerat, & ascendit in altum se ferens: Quibus exhibuit seipsum, post passionem suam, vivum argumentis certis permultis, eumque viderunt sibi manifestum spatio quadraginta dierum, & sermones babentem de regno Dei. Cúmque se collegisset cum eis, præcepit eis ne discederent ab Hierusalem, sed expectarent promissum Patris, quod audistis ex me. Nam Johannes baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos ab bis dies. Illi ergò accedentes ad eum, interrogaverunt eum, dicentes; O Domine, num in hoc tempore restituetur regnum Israëli? Ait illis; Non pertinet ad vos nôsse annos aut tempora, quorum cognitionem posuit Pater in potestate sua. Verùm accipietis robur per adventum Spiritûs sanctitatis ad vos, & eritis mihi testes in Jerusalem, & in universa regione Judææ, & Samariâ, imò ad extremum terræ.

Hactenus pro die Paschatis.
Pro Ascensione.

Et cùm dixisset hæc, sublatus est ab eis, dum ipsi aspicerent in eum: & suscepit eum nubes ab oculis eorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ግብረ:ልሉካን: ወዝንቱ:ውእቱ:ዚና:ሐዋርያት: ንጹሐን:ጸሎቶሙ :
ትብሐጽን: ለአምላን: ሕዝበ: ክርስትያን: ለጫን:::

1 ል ቀደጫ :መጽሐፍ:ጸሐፍኩ:ለቴዎፍለ:ዘእሐዘ: እግዚእነ:ሊየሱስ: ክርስቶስ:ይንግር:
2 ወይመህር:::ኦስክ:ዕለት:እንተ:ባቱ:ዐርገ:ለዚዘ:ለሐዋርያቲሁ:ለእለ:ሐረዮ:በመን
3 ፈስ:ቅዱስ::: እሉ:እውንቱ:እለ:ለርእዮ:ርእሶ:ሕያው:ወእመድኅረ:ሞተ:በትእመ
ርት:ብዙኅ:እንዘ:ያስተርእዮ: በእርብዓ: ዕለት: እንዘ: ይመዕደ: በቃለ: ወይዜንዎ
4 ሙ:ወይነግሮሙ:መንግሠተ:እግዚአብሔር:::ወእንዘ:ይመስክ:መስቤሆሙ:ለዘዘኦ:ኢ
ይፃሉ: እመኢየ ረሰሌ:ለለ:ይጽንሑ:ተስፋሁ:ለእብ:ዘሰማዕክሙ:ይቤ:ለመለፈየ:::
5 እስሙ:ዮሐንስ:ለጥመቀ: በማይ: ወለንትውሰ:ታጥመቁ: በመንፈስ:ቅዱስ:: እንስ:ኅደጠ:
6 መዋዕል: ዘኢኮነ:ርሑቅ:::ወእንዘ:ጉቡእን: ተስእልዎ:ወይቤልዎ: እግዚኦ: በዝኑ:መ
7 ዋዕል:ታቀውመ:መንግሠተ: ለደቂቀ: እስራኤል:::ወእውለአሙ:ወይቤሎሙ:ኢኮን:
8 ለክሙ: ለእመሮ:መዋዕለ:ወለዝማነ: ዘሠርዐ:እቡየ: በመክሥናኑ: በሕቲቱ:::ኦለ:
ሰበ:ይወርድ: ለዕቤክሙ:መንፈስ: ቅዱስ: ትንሠኡ: ኅይለ: ወትከውኑኒ: ሰማዕትየ: በኢየ
9 ሩስሌም: ወበኵሉ:ይሁደ: ወሰማርያ: ወበኵሉ:ለጽናፈ: መድር:::ወዘንተ: እንዘ:ይ
ብሉሙ: ተለዐለ: ወኀሠለቶ: ደመና: ወዐረገ: ሰማይ :ወእንዘ: ይኔጽሩ: ኅቤሁ:ተሰወረ:
እመዕይንቲሆሙ:::

1 *Primum librum scripsi, ô Theophile, de omnibus quæ cœpit Dominus noster Jesus*
2 *Christus nuntiare & docere. Usque in diem in qua ascendebat præcipiens Apostolis*
3 *ejus quos elegerat per Spiritum sanctum. Iisdem quibus præbuit seipsum vivum, &*
post mortem in signis multis apparens iis fuit *per quadraginta dies, confirmans eos in*
4 *verbo, & annuntians iis, & prædicans iis regnum Dei. Et prandens cum iis præcepit*
iis, ne exirent ex Hierusalem; sed expectarent promissionem Patris, quam audistis
5 *inquit, ex ore meo. Quia Johannes baptizavit in aqua, & vos baptizabitis in Spi-*
6 *rito sancto: sed post modicum tempus quod non fuit longum. Et convenientes inter-*
rogabant eum, & dicebant ei; Domine, num in hoc tempore restitues regnum filiis
7 *Israelis? Et respondit, & dixit iis; Non vestrum est nôsse tempora & oportunitates*
8 *quas decrevit pater meus in judicio suo proprio. Sed quando descendet super vos Spi-*
ritus sanctus accipietis virtutem, & eritis testes mei in Hierusalem, & in omni Ju-
9 *dæa & Samaria, & in omnibus extremitatibus terræ. Et hæc dicens illis ex alta-*
tus fuit, & suscepit eum nubes, & ascendit in cœlum: & prospicientibus illis in
eum, subtractus fuit ab oculis eorum.

ACTUS APOSTOLORUM.

Gesta Ministrorum, i. e. Historia Apostolorum sanctorum: preces eorum proficiant nobis omnibus populo Christiano, Amen.

CAPUT. I.

PRimum librum scripsi, ô Theophile, de omnibus *quæ cœpit Dominus noster Jesus* 1
Christus nuntiare & docere. Usque in diem in qua ascendebat præcipiens Apostolis 2
ejus quos elegerat per Spiritum sanctum. Iisdem quibus præbuit seipsum vivum, & 3
post mortem in signis multis apparens iis fuit *per quadraginta dies, confirmans eos in*
verbo, & annuntians iis, & prædicans iis regnum Dei. Et prandens cum iis præcepit 4
iis, ne exirent ex Hierusalem; sed expectarent promissionem Patris, quam audistis
inquit, ex ore meo. Quia Johannes baptizavit in aqua, & vos baptizabitis in Spi- 5
rito sancto: sed post modicum tempus quod non fuit longum. Et convenientes inter- 6
rogabant eum, & dicebant ei; Domine, num in hoc tempore restitues regnum filiis
Israelis? Et respondit, & dixit iis; Non vestrum est nôsse tempora & oportunitates 7
quas decrevit pater meus in judicio suo proprio. Sed quando descendet super vos Spi- 8
ritus sanctus accipietis virtutem, & eritis testes mei in Hierusalem, & in omni Ju- 9
dæa & Samaria, & in omnibus extremitatibus terræ. Et hæc dicens illis ex alta-
tus fuit, & suscepit eum nubes, & ascendit in cœlum: & prospicientibus illis in
eum, subtractus fuit ab oculis eorum.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

ܒܟܠ ܚܕ ܒܫܒ̈ܐ ܀ ܚܕ ܡܢ ܫܒ̈ܐ ܕܥܕܢ̈ܐ ܕܦܨܚܐ ܀ ܒܝ ܟܕ ܐܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܢܚܝܘ 1
ܠܟ ܡܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܀ ܚܕ ܡܢ ܫܒ̈ܐ ܕܥܕܢ̈ܐ ܕܦܨܚܐ ܀ ܒܝ ܟܕ ܐܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܢܚܝܘ 2
ܠܟ ܡܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܀ ܚܕ ܡܢ ܫܒ̈ܐ ܕܥܕܢ̈ܐ ܕܦܨܚܐ ܀ ܒܝ ܟܕ ܐܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܢܚܝܘ 3
ܠܟ ܡܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܀ ܚܕ ܡܢ ܫܒ̈ܐ ܕܥܕܢ̈ܐ ܕܦܨܚܐ ܀ ܒܝ ܟܕ ܐܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܢܚܝܘ 4
ܠܟ ܡܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܀ ܚܕ ܡܢ ܫܒ̈ܐ ܕܥܕܢ̈ܐ ܕܦܨܚܐ ܀ ܒܝ ܟܕ ܐܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܢܚܝܘ 5
ܠܟ ܡܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܀ ܚܕ ܡܢ ܫܒ̈ܐ ܕܥܕܢ̈ܐ ܕܦܨܚܐ ܀ ܒܝ ܟܕ ܐܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܢܚܝܘ 6
ܠܟ ܡܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܀ ܚܕ ܡܢ ܫܒ̈ܐ ܕܥܕܢ̈ܐ ܕܦܨܚܐ ܀ ܒܝ ܟܕ ܐܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܢܚܝܘ 7
ܠܟ ܡܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܀ ܚܕ ܡܢ ܫܒ̈ܐ ܕܥܕܢ̈ܐ ܕܦܨܚܐ ܀ ܒܝ ܟܕ ܐܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܢܚܝܘ 8
ܠܟ ܡܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܀ ܚܕ ܡܢ ܫܒ̈ܐ ܕܥܕܢ̈ܐ ܕܦܨܚܐ ܀ ܒܝ ܟܕ ܐܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܢܚܝܘ 9
ܠܟ ܡܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܀

(postquam passus est) signis quamplurimis per dies quadraginta, dum appareret eis, & differeret de regno Dei. Cúmque comedisset cum eis panem, præcepit eis ne ab 4
Ierusalem discederent, sed expectarent promissum illud Patris, quod inquit audistis ex me. Quoniam Johannes baptizavit aquâ: 5
vos autem baptizabimini in Spiritu sanctitatis non multis pòst diebus. Illi autem 6
quum congregari essent, interrogârunt ipsum, ac dicunt ei; Domine noster, num hoc tempore restitues regnum Israeli? Ait illis 7
ipse; Hoc quidem non est vestrum, nôsse tempus aut tempora illa quæ Pater posuit in potestate suaipsius. Sed quum venerit 8
super vos Spiritus sanctitatis, recipietis virtutem, & eritis mihi testes in Jerusalem, & in tota Judæa, ac etiam inter Samaritanos, & usque ad fines terræ. Quúmque hæc di- 9
xisset, dum ipsi aspicerent eum, sublatus est, nubésque excepit eum, & opertus est ab oculis eorum.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Α'.

Et ut attendentes erant in cœlum, *eunte eo*, & ecce viri
10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες
duo astiterunt *eis in vestitu albo*. Qui & dixerunt; Viri
11 δύο παρεστήκεισαν αὐτοῖς (ζ) ἐν ἐσθῆτι λευκῇ. Οἳ καὶ (η) εἶπον, Ἄνδρες
Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? hic Jesus rece-
Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλη-
ptus à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodùm vidistis eum
φθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν
euntem in cœlum. Tunc reversi sunt *in Hierusalem* à monte vo-
12 πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ κα-
cato Oliveti, qui est *prope* Hierusalem, Sabbati habens iter. Et cùm
13 λουμένου Ἐλαιῶν, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. Καὶ ὅτε
introissent, ascenderunt in cœnaculum, ubi *erant manentes* Petrus
εἰσῆλθον, (θ) ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον, ὅπου ἦσαν καταμένοντες ὅ, τε Πέτρος
& Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus
(ι) καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος
& Matthæus, Jacobus Alphæi & Simon Zelotes, & Judas Jacobi:
καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἁλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.
Hi omnes erant perseverantes *concorditer* oratione & *deprecatione*,
14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ (κ) προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει,
cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, & *cum* fratribus ejus.
σὺν γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, (λ) καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
Et in diebus illis exurgens Petrus in medio *discipulorum*, dixit;
15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ (μ) τῶν μαθητῶν, εἶπεν,
(eratque turba *nominum in idipsum*, *quasi* centum viginti,) Viri fratres,
16 (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ, (ν) ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν,) Ἄνδρες ἀδελφοὶ,
oportet impleri Scripturam *hanc*, quam prædixit Spiritus sanctus per
ἔδει πληρωθῆναι τὴν (ξ) γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ
os David, de Juda *illo facto duce viæ comprehendentibus* Jesum,
στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι (ο) τὸν Ἰησοῦν,
Quia adnumeratus erat *cum* nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus.
17 Ὅτι κατηριθμημένος ἦν (π) σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. 17
Hic quidem igitur *acquisivit* agrum de mercede *injustitiæ*, & *præceps factus*
18 Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον (ρ) ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος 18
crepuit medius: & *effusa* sunt omnia viscera ejus. Et notum
ἐλάκησε μέσος, καὶ (σ) ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν 19
factum est omnibus habitantibus Hierusalem: ita ut *vocari agrum illum*
ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est
τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, (τ) Ἀκελδαμὰχ, τοῦτ', Χωρίον αἵματος. Γέγραπται 20
enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio *ejus* deserta, & non sit *habitans*
γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν
in ea: Et, Episcopatum ejus accipiat alter. Oportet ergò *convenientium*
ἐν αὐτῇ· καὶ, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ (υ) λάβοι ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων 21
nobis virorum in omni tempore, *in* quo intravit & exivit *ad* nos Dominus
ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ (φ) χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος
Jesus, Incipiens à baptismate Joannis usquein diem quâ *receptus* est
Ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου (χ) ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη 22
à nobis, testem resurrectionis ejus fieri *cum nobis* unum *horum*. Et
ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ (ψ) γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. Καὶ 23
statuerũt duos, Joseph *vocatum Barsabam*, qui cognominatus est Justus & Matthiam.
ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον (ω) Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπικληθὴς Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν.

MS. A. (ζ) ἐν αἰθῆσι λευκαῖς. (η) εἶπαν, (θ) εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησ, (ι) καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἰάκωβος, (κ) προσευχῇ, σὺν γυναιξὶ, (λ) καὶ τοῖς (μ) τῶν ἀδελφῶν, εἶπεν, (ν) ὡσεὶ (ξ) γραφὴν, ἣν (ο) Ἰησοῦν, (π) ἐν ἡμῖν, (ρ) ἐκ μισθοῦ (σ) ἐξεχύθη τὰ (τ) Ἀχελδαμάχ, (υ) λαβέτω (φ) χρόνῳ, ᾧ (χ) ἄχρι τῆς (ψ) σὺν ἡμῖν γένεσθαι (ω) Βαρσαββᾶν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Et quum suspicerent in cœlum eo profi- 10
ciscente, inventi sunt duo viri ipsis astan-
tes cum vestimentis albis. Et dicunt eis, 11
Viri Galilæi, quid statis & suspicitis in
cœlum? hic Jesus qui elevatus est à vo-
bis in cœlum, ita veniet ut eum vidistis
scandentem cœlum. Postea verò reversi 12
sunt in Jerusalem à monte qui vocatur Locus
olivarum, qui est ad latus Jerusalem, & 13
distat ab ea circiter septem stadiis. Et
postquam introissent, ascenderunt in cœna-
culum illud, in quo erant Petrus, & Jo-
hannes, & Jacobus & Andreas, & Phi-
lippus, & Thoma, & Matthæus, & Bar-
tholomæus, & Jacobus filius Halphæi, &
Simon Zelotes, & Juda filius Jacobi. Hi 14
omnes perdurabant in oratione animo com-
muni, cum mulieribus, & cum Maria ma-
tre Jesu, & cum fratribus ipsius.

Ad oblationem feriæ V. secretorum. 2.

* Porrò in diebus illis assurgens Simeon 15
Petra in medio discipulorum (erat autem
illic cœtus hominum quasi centum & vi-
ginti) dixit; Viri fratres nostri, æquum 16
erat impleri Scripturam illam quam prædixit
Spiritus sanctitatis per os David, de Juda
illo qui fuit dux iis qui comprehenderunt
Jesum. Quia annumerabatur nobiscum, 17
habuerátque sortem in hoc ministerio. Is 18
est qui acquisivit sibi fundum ex mercede
sceleris: & cecidit in faciem suam humi,
& crepuit per medium sui, & effusa sunt
omnia viscera ejus. Idque innotuit omni- 19
bus habitantibus in Jerusalem, atque ita
fundus ille vocatus est linguâ regionis, Ha-
kal-demo, cujus expositio est, Ager san-
guinis. Scriptum est enim in libro Psal- 20
morum; Habitaculum ejus fiat desertum,
& incola non sit in eo: Et, Ministerium
ejus accipiat alius. Oportet igitur unum 21
ex his viris qui fuerunt nobiscum per to-
tum hoc tempus quo introiit exiitque co-
ram nobis (*versatus est nobiscum*) Do-
minus noster Jesus, Quo exorsus est à ba- 22
ptismate Johannis ad hunc usque diem quo
elevatus est à nobis, fieri nobiscum testem
resurrectionis ejus. Statuerunt itaque duos, 23
Josephum, qui vocabatur Bar-Saba, qui co-
gnominatus est Justus, & Mathiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወርእይዎሙ : ክልሌቱ : ዕደው : ወቆሙ : ላዕለሆሙ : ወይለብሱ : መብረቀ:=
11 ወይቤልዎሙ : ለንትሙ : ሰብእ : ገሊላ : ምንተኑ : ቆመክሙ : ትረእዩ : ዝውእቱ : ሊ
ዮሱስ : ዘዐርገ : ውስተ : ሰማይ : አመሓቤክሙ :: ወከማሁ : ካዕበ : ይመጽእ : በ
12 ከመ : ርኢክሙዎ : ወየዐርገ : ሰማይ::=> ወእሙዝ : ተሰወጡ : ሊየሩሰሌም :
እሙደብረ : ዘይት : ዘእቱት : እሙሊየሩሰሌም : መጠነ : ምርዋጸ : ብእሲ : እ
13 ንተ : ይእቲ : መንገደ : ቀደጫት : ሰንበት:=> ወበጺሖሙ : መሕደሮሙ : ኀበ :
ደኑብሩ : ዐርጉ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ወያዕቆብ : ወእንድርያስ : ወፊልጶስ : ወ
ቶማስ : ወማቴዎስ : ወበርተሎሜዎስ : ወእሙዖን : ቀናሊ : ወያዕቆብ : ወልደ : እል
ፍዮስ : ወይሁዳ : ወልደ : ያዕቆብ:=>

Et viderunt duos homines, & steterunt supra eos, & vestiti erant fulgure. 10
Et dixerunt iis; Vos viri Galilææ, quid statis aspicientes? hic est Jesus, 11
qui ascendit in cœlum à vobis, & sic iterùm veniet, quemadmodum vidistis
eum, & ascendit in cœlum. Et tunc reversi sunt in Hierusalem, à monte 12
Olivarum, qui remotus est ab Hierusalem spatio cursûs viri, quod est iter pri-
mi sabbati. Et quum pervenissent adcœnaculum eorum ubi manebant, ascen- 13
derunt Petrus & Johannes, & Jacobus & Andreas, & Philippus & Tho-
mas, & Matthæus & Bartholomæus, & Simon Zelotes, & Jacobus filius
Alphæi, & Judas filius Jacobi.

Versio VULGATA LATINA.

10 Cúmque intuerentur in cœlum euntem illum, ecce duo viri astiterunt juxta
11 illos in vestibus albis, Qui & dixerunt; Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? Hic Jesus, qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet,
12 quemadmodùm vidistis eum euntem in cœlum. Tunc reversi sunt Jerosolymam, à monte qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerusalem, sabbati habens
13 iter. Et cùm introissent in cœnaculum, ascenderunt ubi manebant Petrus & Joannes, Jacobus & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus &
14 Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Jacobi. Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Mariâ
15 matre Jesu, & fratribus ejus. In diebus illis exurgens Petrus in medio fra-
16 trum, dixit, (erat autem turba hominum simul, ferè centum viginti:) Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os David de Juda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Jesum: Qui 17
connumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus. Et hic 18
quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius: & diffusa sunt omnia viscera ejus. Et notum factum est omnibus habitanti- 19
bus Jerusalem, ita ut appellaretur ager ille, linguâ eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio 20
eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea: &, Episcopatum ejus accipiat alter. Oportet ergò ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni 21
tempore, quo intravit & exivit inter nos Dominus Jesus, Incipiens à ba- 22
ptismate Joannis usque in diem quâ assumptus est à nobis, testem resurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex istis. Et statuerunt duos, Joseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Justus; & Mathiam. 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * وبينما هم ينظرون في انطلاقه الى السماء * اذا هم برجلين قد وقفا بهم بحلة بيضا * فقالا لهم
11 ايها الرجال الجليليون لم قد وقفتم ناصرون الى السماء * هذا يسوع الصاعد عنكم الى السماء
سيجي هكذا بنظير الحال الذي عاينتموه به ذاهبا الى السماء *

* قراة يوم الاثنين ثاني الفصح *

12 * فعادوا حينيذ الى اورسليم من الجبل الملقب بجبل الزيتون الذي هو مضايف اورسليم
13 مسافة طريق السبت * ثم * وحين دخلوها صعدوا الى العرفة التي كانوا بها مقيمين
بطرس * ويعقوب * ويوحنا * واندراوس * فيلبس * وبرثلماوس * ومي * يعقوب بن الفاوس *
14 وسيمن الغيور * ويهودا ابن يعقوب * هولاء كلهم كانوا مثابرين اجمعين على الصلاة
والابتهال * مع النساء ومريم ام يسوع واخوته معهم * ب * وفي تلك الايام قام بطرس
15 في وسط التلاميذ * وكان هناك جمع اسماوهم وعرايفهم مبلغة على هذا المعنى نحسب *
16 نحو مية وعشرين * فقال * ايها الرجال يا اخوتي قد كان يجب ان يتم هذا الكتاب
الذي قاله قدما الروح القدوس بفم داوود * من اجل يهودا الصاير مرشدا للذين قبضوا
17 على يسوع * لانه كان معنا معدودا * وحصل له حظ في هذه الخدمة * هذا اذا اقتني صنيعة
18 من اجر الظلم * وسقط طريحا على وجهه * وانسق من وسطه وانسكبت احشاه كلها *
19 * وصار خبر معروفا عند جميع قاطني اورسليم * حتى ان تلك الصنيعة تلقب
20 بلغتهم حاكلداما الذي مترجمه حقل الدم * لان قد كتب في مصحف المزامير
21 لتصر مدينته قفرا * ولا يوجد من يسكنها * ورياسته ياخذها اخر * فيجب اذا ان
يختاروا احدا من الرجال المتصرفين معنا في كافة الزمان الذي دخل الينا فيه الرب
22 يسوع وخرج * اذ ابتدا من معموديه يوحنا الى اليوم الذي فيه ارتفع من عندنا *
23 يكون شاهدا معنا بقيامته * ح * واقام اثنين وهما يوسف الملقب ببرصافا الذي
كني يوسطس ومتياس *

Dúmque ipsi attentè considerarent abscessum ejus in cœlum, ecce viri duo 10
astiterunt eis in syndone candida, Et 11
dixerunt eis; O viri Galilæi, cur statis intuentes in cœlum? hic Jesus ascendens à vobis in cœlum, sic veniet, eodem modo quo vidistis eum euntem in cœlum.

Lectio diei secundæ infra Pascha.

Tunc igitur regressi sunt in Jerusalem de monte nuncupato Monte olivarum, proximo Jerosolymis spatio itineris sabbati. Hactenus. 12
Cumq; eà ingressi essent, ascenderunt ad 13
cœnaculum, in quo morabantur Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus, & Thomas, Bartholomæus, & Matthæus, Jacobus filius Alphæi, & Simon Zelotes, & Judæ filius Jacobi. Hi omnes erant assidui pariter in oratione & 14
supplicatione, cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, ejusque fratribus cum ipsis. Iis etiam diebus stetit Petrus in me- 15
dio discipulorum (erat autem ibi cœtus quorum nomina & voluntates consentiebant in hac eadem opinione, circiter centum viginti) & ait; 16
Heus viri, O fratres mei, oportebat ut finem assequeretur hæc Scriptura quam protulit olim Spiritus sanctus per os David de Judâ, qui fuit du- 17
ctor eorum qui comprehenderunt Jesum. Erat enim inter nos annume- 18
ratus, habueràtque sortem in hoc ministerio. Is ergò possedit rus de mercede iniquitatis: & cadens pro- 19
stratus in faciem suam, crepuit medius, & effusa sunt viscera ejus universa. Factáque est fama ejus nota apud omnes incolas Jerusalem, ita ut rus illud vocitetur illorum linguâ, Hacheldama, quod exponitur, Rus sanguinis. Jam enim scriptum est in 20
libro Psalmorum, Fiat urbs eius deserta, & non reperiatur qui inhabitet eam, & principatum ejus obtineat alius. Oportet igitur ut eligatis 21
unum ex his viris qui nobiscum versati sunt toto tempore quo ingressus est ad nos Dominus Jesus & egressus, Quando cœpit à baptismo Jo- 22
annis usq; ad diem quo se elevavit à nobis, ut sit testis nobiscum resurrectionis ejus. Constituit ergò duos, nempè Joseph qui vocabatur Bar-saphan, 23
qui cognominatus est, Justus; & Mathiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 እሉ : ኵሎሙ : ይፀመዱ : ጸሎተ : ኅቡረ : ምስለ : ለእስት : ወማርያም : እሙ : ለ
15 ኢየሱስ ወለኀዊሁኒ::=: ፀ ወወጸቱ : ለሚረ : ተንሥአ : ጴጥሮስ : ወቆመ : ማ
ስጋለ : ለኀዊሁ : ወይቤሎሙ : እንዘ : ሀለው : ህየ : ሰብእ : ወየለአሉ : ምስተ : ፀዕ
16 ረረ::=: ስምዑ : ለኀዊነ : ለማኅ : ሀሎ : ይብጸኅ : ቃለ : መጽሐፍ : ዘይቤ : በመ
ንፈስ : ቅዱስ : በእንተ : ይሁደ : ዝወጸቱ : ኮኖሙ : መርሐ : ለእለ : ላሐዝሙ : ለእግ
17 ዚእነ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ::=: እንዘ : ኁሉቅ : ምስሌነ : ወከፈሉ : ዘንተ : ምልእክ
18 ት::=: ወእመዝ : ተዛየጠ : ዐፀደ : ወይነ : በዐስበ : ዐመፃሁ : ወተነጽሐ : ውስተ :
19 ሥድር : በገጹ : ወተሠጥቀ : ገቦሁ : ወተከፅወ : ኵሉ : ለማዕዋቲሁ::=: ወተስሙ
ዐ : ነገሩ : በኅበ : ኵሉሙ : እለ : ይነብሩ : ሊየሩሳሌም : ወተሰመየ : ዐፀደ : ዘተዛየ
ጣ : በዐሰብ : ሰመይዎ : በነገሮሙ : ሐቅለ : ደመ : ገሪህተ : ደመ : ብሂል::=:
20 በዝሙ : ይብል : መጽሐፈ : መዝሙር : ለትኩን : ሀገሮሙ : ቤድወ : ወለልቦ : ዘይነብ
21 ሮ : ውስተ : ሕብያቲሆሙ : ወዚሙቱሂ : ይንዛለ :: በዕድ::=: እሱ : ዕደዉ : እለ : ኀ
በረ : ምስሌነ : ዘንተ : ኵሉ : መዋዕል : ዘቦለ : ወወፅለ : እመኔነ : እግዚእነ : ሊየሱ
22 ስ : ክርስቶስ::=: እመጥመቀተ : ዮሐንስ : እስከ : ዐርገ : እሙኅቤነ :: ወይኩንነ :
23 ስመዐ : ተንሣአቱ : ዘይሄሉ : ምስሌነ : ለሐዱ : እመእሉ::=: ወእቀሙ : ክልኤቱ : ዮ
ሴፍ : ዘተሰመየ : በርናበስ : ወይብልዎ : ሊዮስጦስ : ወማትያን::=:

Hi omnes perseverabant in oratione simul cum mulieribus, & Mariâ matre 14
Jesu, & cum fratribus ejus. Et istâ die surrexit Petrus & stetit medio 15
fratrum suorum, & dixit iis (existentibus ibi populis qui constituebant personas centum & viginti,) Audite fratres nostri, verè oportet ut impleretur verbum 16
Scripturæ, quæ dixit in Spiritu sancto de Juda, (qui factus fuit dux comprehendentibus Dominum nostrum Jesum Christum,) Quum adnumeratus nobis- 17
cum & particeps hujus ministerii esset. Et tunc emit vineam, pro mercede 18
iniquitatis suæ, & projectus fuit in terram super faciem suam, & disruptum fuit latus ejus, & effusa sunt omnia viscera ejus. Et audita fuit fama 19
ejus apud omnes inhabitantes Hierusalem: & vocatum fuit prædium, quod emptum fuit mercede, vocant illud idiomate proprio, Hakla-dam, Agrum sanguinis, si interpreteris. Sicut dicit liber Psalmorum; Fiat civitas illorum so- 20
litaria, & nemo sit qui inhabitet in domibus suis: &, Ministerium ejus ac-
cipiat alter. Ex illis viris qui manserunt nobiscum totum tempus quo in- 21
travit & exivit à nobis Dominus noster Jesus Christus, A baptismate Johannis 22
usquequò ascendebat à nobis, etiam erit nobis testis resurrectionis ejus qui erit nobiscum, unus ex illis. Et statuerunt duos, Josephum qui vocatus fuit 23
Barnabas, & vocárunt eum Justum; & Mathiam.

Et ut attendentes erant in cœlum, *eunte eo*, & ecce viri
10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες
duo astiterunt *eis* in *vestitu albo*. Qui & dixerunt; Viri
11 δύο παρεστήκεισαν αὐτοῖς (ζ) ἐν ἐσθῆτι λευκῇ. Οἳ καὶ (η) εἶπον, Ἄνδρες
Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? hic Jesus rece-
Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλη-
ptus à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodùm vidistis eum
φθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν
euntem in cœlum. Tunc reversi sunt *in Hierusalem* à monte vo-
12 πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ κα-
cato Oliveti, qui est *propè* Hierusalem, Sabbati habens iter. Et cùm
13 λουμένου Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. Καὶ ὅτε
introissent, ascenderunt in cœnaculum, ubi *erant manentes* Petrus
εἰσῆλθον, (ϑ) ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον, ὅπου ἦσαν καταμένοντες ὅ, τε Πέτρος
& Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus
(ι) καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος
& Matthæus, Jacobus Alphæi & Simon Zelotes, & Judas Jacobi:
καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἁλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.
Hi omnes erant perseverantes *concorditer* oratione & *deprecatione*,
14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ (κ) προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει,
cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, & *cum* fratribus ejus.
σὺν γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, (λ) καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
Et in diebus illis exurgens Petrus in medio *discipulorum*, dixit;
15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ (μ) τῶν μαθητῶν, εἶπεν,
(erátque turba *nominum in idipsum*, *quasi* centum viginti,) Viri fratres,
16 (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ, (ν) ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν,) Ἄνδρες ἀδελφοὶ,
oportet impleri Scripturam *hanc*, quam prædixit Spiritus sanctus per
ἔδει πληρωθῆναι τὴν (ξ) γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ
os David, de Juda *illo facto duce viæ comprehendentibus* Jesum,
στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι (ο) τὸν Ἰησοῦν,
Quia adnumeratus erat *cum* nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus.
17 Ὅτι κατηριθμημένος ἦν (π) σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. 17
Hic quidem *igitur acquisivit* agrum de mercede *injustitiæ*, & *præceps factus*
18 Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον (ρ) ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος 18
crepuit medius: & *effusa* sunt omnia viscera ejus. Et notum
ἐλάκησε μέσος, καὶ (σ) ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν 19
factum est omnibus habitantibus Hierusalem: ita ut *vocari* *agrum illum*
ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est
τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, (τ) Ἀκελδαμὰ, τοῦτέστι, Χωρίον αἵματος. Γέγραπται 20
enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio *ejus* deserta, & non sit *habitans*
γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν
in ea: Et, Episcopatum ejus accipiat alter. Oportet ergò *convenientium*
ἐν αὐτῇ· καὶ, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ (υ) λάβοι ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων 21
nobis virorum in omni tempore, *in* quo intravit & exivit *ad* nos Dominus
ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ (φ) χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος
Jesus, Incipiens à baptismate Joannis usquein diem quâ *receptus* est
Ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου (χ) ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη 22
à nobis, testem resurrectionis ejus fieri *cum nobis* unum *horum*. Et
ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ (ψ) γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. Καὶ 23
statuerũt duos, Joseph *vocatum* *Barsabam*, qui cognominatus est Justus & Matthiam.
ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον (ω) Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπικλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν.

MS. A. (ζ) ἐν αἰσθήσει λευκαῖς. (η) εἶπαν, (ϑ) εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησ, (ι) καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἰάκωβος, (κ) προσευχῇ, σὺν γυναιξὶ, (λ) καὶ τοῖς (μ) τῶν ἀδελφῶν, εἶπεν, (ν) ὡσεὶ (ξ) γραφὴν, ἣν (ο) Ἰησοῦν, (π) ἐν ἡμῖν, (ρ) ὁ μισθὸ (σ) ἐξεχύθη τὰ (τ) Ἀχελδαμὰχ, (υ) λαβέτω (φ) χρόνῳ, ᾧ (χ) ἄχρι τῆς (ψ) σὺν ἡμῖν γενέσθαι (ω) Βαρσαββᾶν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

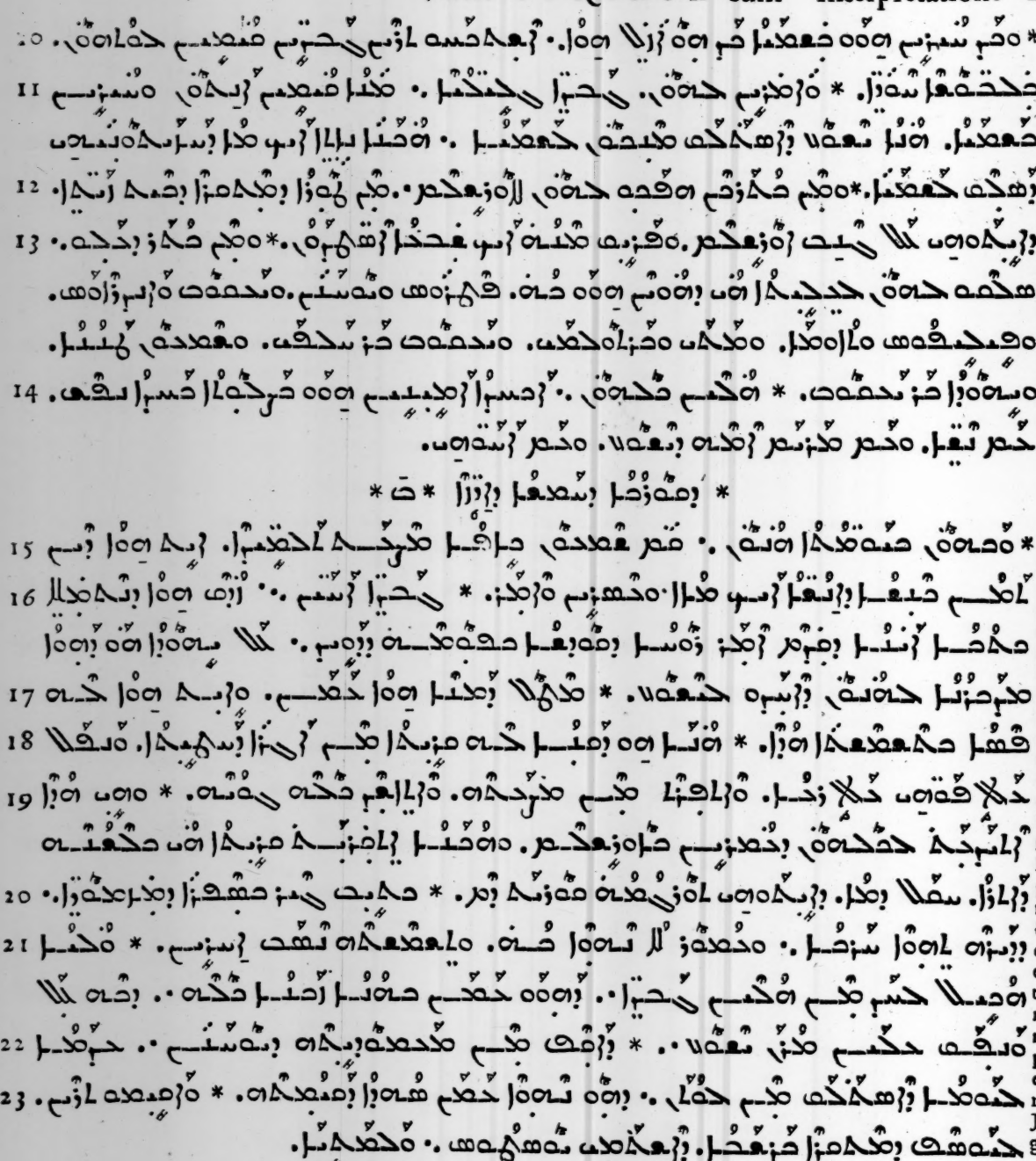

10 * Et quum suspicerent in cœlum eo profi-
ciscente, inventi sunt duo viri ipsis astan-
tes cum vestimentis albis. Et dicunt eis, 11
Viri Galilæi, quid statis & suspicitis in
cœlum? hic Jesus qui elevatus est à vo-
bis in cœlum, ita veniet ut eum vidistis
scandentem cœlum. Postea verò reversi 12
sunt in Jerusalem à monte qui vocatur Locus
olivarum, qui est ad latus Jerusalem, &
distat ab ea circiter septem stadiis. Et 13
postquam introissent, ascenderunt in cœna-
culum illud, in quo erant Petrus, & Jo-
hannes, & Jacobus & Andreas, & Phi-
lippus, & Thoma, & Matthæus, & Bar-
tholomæus, & Jacobus filius Halphæi, &
Simon Zelotes, & Juda filius Jacobi. Hi 14
omnes perdurabant in oratione animo com-
muni, cum mulieribus, & cum Maria ma-
tre Jesu, & cum fratribus ipsius.

Ad oblationem feriæ V. secretorum. 2.

Porrò in diebus illis assurgens Simeon 15
Petra in medio discipulorum (erat autem
illic cœtus hominum quasi centum & vi-
ginti) dixit; Viri fratres nostri, æquum 16
erat impleri Scripturam illam quam prædixit
Spiritus sanctitatis per os David, de Juda
illo qui fuit dux iis qui comprehenderunt
Jesum. Quia annumerabatur nobiscum, 17
habuerátque sortem in hoc ministerio. Is 18
est qui acquisivit sibi fundum ex mercede
sceleris: & cecidit in faciem suam humi,
& crepuit per medium sui, & effusa sunt
omnia viscera ejus. Idque innotuit omni- 19
bus habitantibus in Jerusalem, atque ita
fundus ille vocatus est linguâ regionis, Ha-
kal-demo, cujus expositio est, Ager san-
guinis. Scriptum est enim in libro Psal- 20
morum; Habitaculum ejus fiat desertum,
& incola non sit in eo: Et, Ministerium
ejus accipiat alius. Oportet igitur unum 21
ex his viris qui fuerunt nobiscum per to-
tum hoc tempus quo introiit exiitque co-
ram nobis (*versatus est nobiscum*) Do-
minus noster Jesus, Quo exorsus est à ba- 22
ptismate Johannis ad hunc usque diem quo
elevatus est à nobis, fieri nobiscum testem
resurrectionis ejus. Statuerunt itaque duos, 23
Josephum, qui vocabatur Bar-Saba, qui co-
gnominatus est Justus, & Mathiam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወርእይዎሙ : ክልኤቱ : ዕደው : ወቆሙ : ላዕለሆሙ : ወይለብሱ : መብረቀ፡=፦
11 ወይቤልዎሙ : ለንትሙ : ሰብለ : ገቢለ : ምንተኑ : ቆምክሙ : ትረእዩ : ዝውእቱ : ሊ
ዮሱስ : ዘዐርገ : ውስተ : ሰማይ : እሙሳቤክሙ :: ወከማሁ : ኀዕበ : ይመጽእ : በ
12 ከመ : ርኢክሙዎ : ወየዐርግ : ሰማይ::=፦ ወእሙዝ : ተሰወጡ : ሊየረሱሌም :
እሙደብረ : ዘይት : ዘእቱት : እሙሊየረሱሌም : መጠነ : ሙርዋጸ : ብእሲ : እ
13 ንተ : ይእቲ : መንገደ : ቀደጫት : ሰንበት፡=፦ ወበጺሖው : መሕደሮሙ : ኀበ :
ይነብሩ : ዐርጉ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ወያዕቆብ : ወእንድርያስ : ወፊልጶስ : ወ
ቶማስ : ወማቴዎስ : ወበርተሎሜዎስ : ወስምዖን : ቀናሊ : ወያዕቆብ : ወልደ : እል
ፋዮስ : ወይሁደ : ወልደ : ያዕቆብ፡=፦

Et viderunt duos homines, & steterunt supra eos, & vestiti erant fulgure. 10
Et dixerunt iis; Vos viri Galilææ, quid statis aspicientes? hic est Jesus, 11
qui ascendit in cœlum à vobis, & sic iterùm veniet, quemadmodum vidistis
eum, & ascendit in cœlum. Et tunc reversi sunt in Hierusalem, à monte 12
Olivarum, qui remotus est ab Hierusalem spatio cum sabbati viri, quod est iter pri-
mi sabbati. Et quum pervenissent adcœnaculum eorum ubi manebant, ascen- 13
derunt Petrus & Johannes, & Jacobus & Andreas, & Philippus & Tho-
mas, & Matthæus & Bartholomæus, & Simon Zelotes, & Jacobus filius
Alphæi, & Judas filius Jacobi.

Versio VULGATA LATINA.

10 Cúmque intuerentur in cœlum euntem illum, ecce duo viri astiterunt juxta
11 illos in vestibus albis, Qui & dixerunt; Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? Hic Jesus, qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet,
12 quemadmodùm vidistis eum euntem in cœlum. Tunc reversi sunt Jerosolymam, à monte qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerusalem, sabbati habens
13 iter. Et cùm introissent in cœnaculum, ascenderunt ubi manebant Petrus & Joannes, Jacobus & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus &
14 Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Jacobi. Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Mariâ
15 matre Jesu, & fratribus ejus. In diebus illis exurgens Petrus in medio fra-
16 trum, dixit, (erat autem turba hominum simul, ferè centum viginti:) Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os David de Juda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Jesum: Qui 17
connumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus. Et hic 18
quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius:
& diffusa sunt omnia viscera ejus. Et notum factum est omnibus habitanti- 19
bus Jerusalem, ita ut appellaretur ager ille, linguâ eorum, Haceldama,
hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio 20
eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea: &, Episcopatum ejus accipiat
alter. Oportet ergò ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni 21
tempore, quo intravit & exivit inter nos Dominus Jesus, Incipiens à ba- 22
ptismate Joannis usque in diem quâ assumptus est à nobis, testem resurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex istis. Et statuerunt duos, Joseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Justus; & Mathiam. 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * وبينما هم ينظرون في انطلاقه الى السماء * اذا هم برجلين قد وقفا بهم بحلة بيضا * فقالا لهم
11 ايها الرجال الجليليون لم قد وقفتم ناظرون الى السماء * هذا يسوع الصاعد عنكم الى السماء
سيجي هكذا بنظير الحال الذي عاينتموه به ذاهبا الى السماء *

* قراءة يوم الاثنين ثاني الفصح *

12 * فعادوا حينيذ الى اورشليم من الجبل الملقب بجبل الزيتون الذي هو مصاقب اورشليم
13 مسافة طريق السبت * ثم * وحين دخلوها صعدوا الى العرفة التي كانوا بها مقيمين
بطرس * ويعقوب * ويوحنا * واندراوس * فيلبس * وتوما * برثلماوس * ومتي * يعقوب بن الفاوس *
14 وسمعن الغيور * ويهودا ابن يعقوب * هولاء كلهم كانوا مثابرين اجمعين على الصلاة
والابتهال * مع النساء ومريم ام يسوع واخوته معهم * ب * وفي تلك الايام قام بطرس
15 في وسط التلاميذ * وكان هناك جمع اسماوهم وعرايهم مبلغه على هذا المعنى نحو
16 مايه وعشرين * فقال * ايها الرجال يا اخوتي قد كان يجب ان يتم هذا الكتاب
الذي قاله قدما الروح القدوس بفم داود * من اجل يهودا الصاير مرشدا للذين قبضوا
17 على يسوع * لانه كان معدودا * وحصل له حظ في هذه الخدمة * هذا اذا اقتني صنيعة
18 من اجرة الظلم * وسقط طرشا على وجهه * وانسعف من وسطه وانسكبت احشاه كلها *
19 * وصار خبر معروفا عند جميع قاطني اورشليم * حتى ان تلك الصنيعة تلقبت
بلغتهم حاكلدما الذي مترجمه حقل الدم * لان قد كتب في مصحف المزامير
20 لتصر مدينته قفرا * ولا يوجد من يسكنها * ورياسته ياخذها اخر * فيجب اذا ان
21 يكتاروا احدا من الرجال المتصرفين معنا في كافة الزمان الذي دخل الينا فيه الرب
22 يسوع وخرج * اذ ابتدا من معموديه يوحنا الى اليوم الذي فيه ارتفع من عندنا *
23 يكون شاهدا معنا بقيامته * ح * واقام اثنين وهما يوسف الملقب برصافا الذي
كني يوسطس ومتياس *

Dúmque ipsi attentè considerarent abscessum ejus in cœlum, ecce viri duo 10
astiterunt eis in syndone candida, Et 11
dixerunt eis; O viri Galilæi, cur statis intuentes in cœlum? hic Jesus ascendens à vobis in cœlum, sic veniet, eodem modo quo vidistis eum euntem in cœlum.

Lectio diei secundæ infra Pascha.

Tunc igitur regressi sunt in Jerusalem de monte nuncupato Monte olivarum, proximo Jerosolymis spatio itineris sabbati. Hactenus.
Cúmque eâ ingressi essent, ascenderunt ad 13
cœnaculum, in quo morabantur Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus, & Thoma, Bartholomæus, & Matthæus, Jacobus filius Alphæi, & Simon Zelotes, & Judæ filius Jacobi. Hi omnes erant assidui pariter in oratione & supplicatione, cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, ejúsque fratribus cum ipsis. 14
Iis etiam diebus stetit Petrus in medio discipulorum (erat autem ibi cœtus quorum nomina & voluntates consentiebant in hac eadem opinione, circiter centum viginti) & ait; 15
Heus viri, O fratres mei, oportebat 16
ut finem assequeretur hæc Scriptura quam protulit olim Spiritus sanctus per os David de Judæ, qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Jesum. Erat enim inter nos annumeratus, habuerátque sortem in hoc ministerio. Is ergò possedit rus de 17 18
mercede iniquitatis: & cadens prostratus in faciem suam, crepuit medius, & effusa sunt viscera ejus universa. Factáque est fama ejus nota 19
apud omnes incolas Jerusalem, ita ut rus illud vocitetur illorum linguâ, Hacheldama, quod exponitur, Rus sanguinis. Jam enim scriptum est in 20
libro Psalmorum, Fiat urbs eius deserta, & non reperiatur qui inhabitet eam, & principatum ejus obtineat alius. Oportet igitur ut eligatis 21
unum ex his viris qui nobiscum versati sunt toto tempore quo ingressus est ad nos Dominus Jesus & egressus, Quando cœpit à baptismo Jo- 22
annis usq; ad diem quo se elevavit à nobis, ut sit testis nobiscum resurrectionis ejus. Constituit ergò duos, nempè Joseph qui vocabatur Bar-saphan, 23
qui cognominatus est, Justus; & Mathiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 እሉ : ኩሎሙ : ይፀመዱ : ጸሎተ : ኅቡረ : መስለ : ለ�necessitate : ወማርያም : እሙ : ለ
15 ኢየሱስ ወለኀዊሁኒ::=> ፀ ወወንጌቱ : ለሚረ : ተንሥአ : ጴጥሮስ : ወቀመ : ማ
እከለ : ለኀዊሁ : ወይቤሎሙ : እንዘ : ሀለው : ህየ : ሰብእ : ወየለክሱ : መጠተ : ዐዕ
16 ለሠረ::=> ክሎዑ : ለኀዊነ : ለማነ : ሀሎ : ይብጸኅ : ቃለ : መጽሐፍ : ዘይቤ : በመ
ንፈስ : ቅዱስ : በእንተ : ይሁደ : ዝወንቱ : ኮኖሙ : መርሐ : ለእለ : ላሐዝሙ : ለእግ
17 ዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ::=> እንዘ : ኁሉቅ : መስቤነ : ወከፈሎ : ዘንተ : መልእክ
18 ት::=> ወእመዝ : ተዛየጠ : ዐፀደ : ወይነ : በዐስበ : ዐመፃሁ : ወተነጽሐ : ውስተ :
19 መድር : በገጹ : ወተሠጥቀ : ገቦሁ : ወተከዕወ : ኩሉ : ለማዕዋቲሁ::=> ወተስሙ
ዐ : ነገሩ : በኅበ : ኩሉሙ : እለ : ይነብሩ : ኢየሩሳሌም : ወተሰመየ : ዐፀደ : ዘተዛየ
ጣ : በዐስብ : ሰመይመ : በነገርሙ : ሐቅለ : ደመ : ገርህተ : ደመ : ብሂል::=>
20 በከመ : ይብል : መጽሐፈ : መዝሙር : ለተኩን : ሀገርሙ : ባድወ : ወለልቦ : ዘይነብ
21 ር : ውስተ : እብያቲሆሙ : ወሢመቶሂ : ይንሣእ :: በዕድ::=> እሉ : ዕደዉ : እለ : ነ
በረ : መስቤነ : ዘንተ : ኩሉ : መዋዕል : ዘበእ : ወወፅአ : እመኔነ : እግዚእነ : ኢየሱ
22 ስ : ክርስቶስ::=> እመጥመቀተ : ዮሐንስ : እስከ : ዕርገ : እሙኅቤነ :: ወይኩንነ :
23 ከመዐ : ተንሠአቲ : ዘይሄሉ : መስቤነ : ለብዱ : እመእሉ::=> ወእቀሙ : ክልኤቱ : ዮ
ሴፍ : ዘተሰመየ : በርናበስ : ወይብልመ : ሊዮስጦስ : ወማትያን::=>

Hi omnes perseverabant in oratione simul cum mulieribus, & Mariâ matre 14
Jesu, & cum fratribus ejus. Et istâ die surrexit Petrus & stetit medio 15
fratrum suorum, & dixit iis (existentibus ibi populis qui constituebant personas centum & viginti,) Audite fratres nostri, verè oportet ut impleretur verbum 16
Scripturæ, quæ dixit in Spiritu sancto de Juda, (qui factus fuit dux comprehendentibus Dominum nostrum Jesum Christum,) Quum adnumeratus nobis- 17
cum & particeps hujus ministerii esset. Et tunc emit vineam, pro mercede 18
iniquitatis suæ, & projectus fuit in terram super faciem suam, & disruptum fuit latus ejus, & effusa sunt omnia viscera ejus. Et audita fuit fama 19
ejus apud omnes inhabitantes Hierusalem: & vocatum fuit prædium, quod emptum fuit mercede, vocant illud idiomate proprio, Hakla-dam, Agrum sanguinis, si interpreteris. Sicut dicit liber Psalmorum; Fiat civitas illorum so- 20
litaria, & nemo sit qui inhabitet in domibus suis: &, Ministerium ejus accipiat alter. Ex illis viris qui manserunt nobiscum totum tempus quo in- 21
travit & exivit à nobis Dominus noster Jesus Christus, A baptismate Johannis 22
usquequò ascendebat à nobis, etiam erit nobis testis resurrectionis ejus qui erit nobiscum, unus ex illis. Et statuerunt duos, Josephum qui vocatus fuit 23
Barnabas, & vocárunt eum Justum; & Mathiam.

Et orantes dixerunt; Tu, Domine, *cordium cognitor* omnium, ostende ex
24 Καὶ προσευξάμενοι (α) εἶπον, Σὺ Κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, (β) ἀνάδειξον ἐκ
his duobus unum quem elegeris, Accipere *sortem* ministerii hujus & Apostolatûs,
25 τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω, λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς,
de quo *aberravit* Judas, *abire* in locum *proprium*. Et dederunt sortes
26 ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον (γ) τὸν ἴδιον. Καὶ ἔδωκαν κλήρους
eorum, & cecidit sors *super* Matthiam; & *simul suffragiis electus* est cum undecim Apo-
(δ) αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀπο-
stolis.
στόλων.

CAP. II. β'.

Et *in compleri diem* Pentecostes, erant omnes *unanimiter*
ΚΑὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἦσαν (α) ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν Β'.
in eodem. Et factus est repentè de cœlo sonus, tanquam *venientis flatûs violenti*:
1 ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας,
& replevit totam domum ubi erant sedentes. Et *visæ sunt* illis dispertitæ
2 καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι
linguæ tanquam ignis; seditque *supra unumquemque* eorum: Et repleti sunt omnes
3 γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν· Καὶ ἐπλήσθησαν (β) ἅπαντες
Spiritu sancto, & cœperunt loqui *aliis* linguis, prout Spiritus dabat
4 Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου
illis eloqui. Erant autem in Hierusalem habitantes Judæi, viri
(γ) αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Ἦσαν δὲ (δ) ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἄνδρες
religiosi *ab* omni *gente eorum qui* sub cœlo. Factâ autem voce hac,
5 εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης,
convenit multitudo, & confusa est, quoniam audiebat unusquisque *proprio idiomate*
6 συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουεν εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
loquentes illos. Stupebant autem omnes & mirabantur, dicentes *ad invicem*;
λαλούντων αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, (ε) λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, 7
Nonne ecce omnes isti sunt *loquentes* Galilæi? Et quomodò nos *audimus* unus-
Οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕ- 8
quisque *proprio idiomate nostro* in *quo* nati sumus? Parthi, & Medi, & Elamitæ, &
καστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; Πάρθοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἐλαμῖται, καὶ 9
habitantes Mesopotamiam, Judæamque & Cappadociam, Pontum & Asiam,
οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν,
Phrygiamque & Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ quæ *secundùm* Cyrenen: &
Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον, καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην καὶ 10
advenæ Romani, Judæique & Proselyti, Cretes, & Arabes: *audimus*
οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες· ἀκούομεν 11
loquentes eos nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem
λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Ἐξίσταντο δὲ 12
omnes & *hæsitabant*, *alius* ad *alium* dicentes; Quidnam vult hoc esse?
πάντες καὶ (ζ) διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, (η) Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;
Alii autem *cavillantes* dicebant; Quia musto pleni sunt. Stans autem
Ἕτεροι δὲ (θ) χλευάζοντες ἔλεγον, Ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί. Σταθεὶς δὲ 13
Petrus cum undecim, *sustulit* vocem suam, & locutus est eis; Viri
(ι) Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, Ἄνδρες 14
Judæi, & *habitantes* Hierusalem universi, hoc vobis notum sit, &
Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ (κ) ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ
auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrii sunt:
ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· 15
(est enim hora tertia diei:)
(ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·)

MS.A. (α) ἅπαν, (β) ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, λαβεῖν τὸν τόπον τοῦ (γ) τοῦ δίκαιον. (δ) αὐτοῖς. Κεφ. β'. MS.A. (α) πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. (β) πάντες (γ) ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. (δ) ὡς (ε) λέγοντες, Οὐκ ἰδοὺ ἅπαντες (ζ) δ''πορεύοντο, (η) Τί τοῦτο θέλει εἶν''; (θ) διαχλευάζοντες (ι) ὁ Πέτρος (κ) πάντες,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

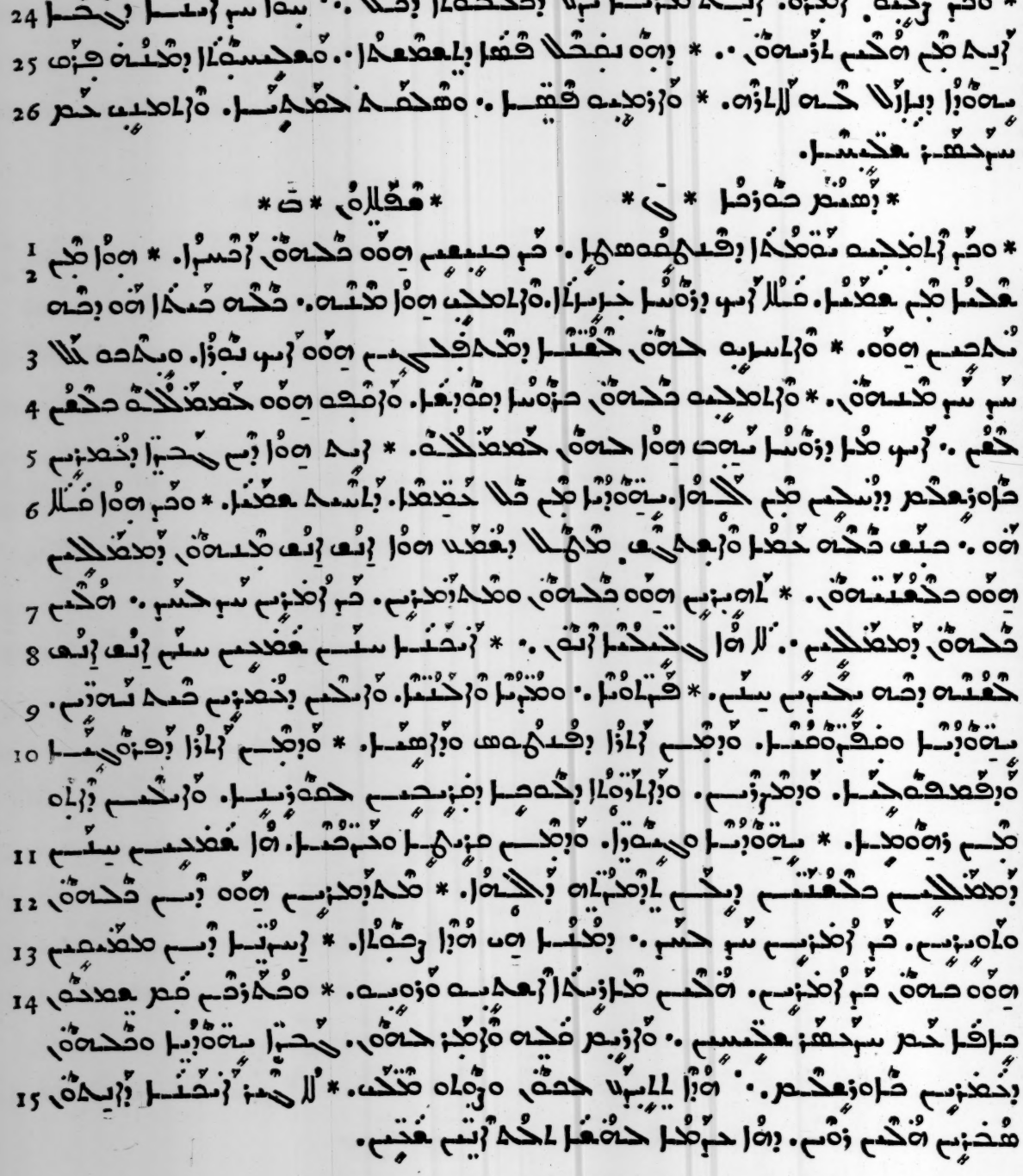

Quumque orâssent, dixerunt; Tu Domine, 24
nôsti quod *latet* in cordibus omnium, ostende unum quem deligis ex his duobus, Ut 25
ipse accipiat sortem ministerii & Apostolatûs, à quo decessit Juda, ut abeat in locum
ipsius. Conjecerunt igitur sortes, & *sors* 26
contigit Mathiæ: proindè annumeratus est
cum undecim Apostolis.

Engonasi, positionéve genuum. 3.

CAP. II.

POrrò quum impleti essent dies Penteco- 1
stes, dum congregati essent omnes simul:
Extitit derepentè è cœlo sonus tanquam 2
venti vehementis, eóque repleta est tota do-
mus illa in qua sedebant. Et visæ sunt eis 3
linguæ quæ se dividebant instar ignis, sede-
rúntque super unumquemque eorum. Et 4
repleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, cœ-
perúntque loqui singulis linguis, prout Spi-
ritus dederat eis eloqui. Erant autem viri 5
quidam commorantes in Jerusalem, timentes
Deum, Judæi ex omnibus gentibus quæ sub
cœlo sunt. Quúmque extitisset sonitus ille, 6
convênit totus populus, & commotus est
quòd audiret unusquisque ex eis propriâ suâ
linguâ eos loquentes. Percellebantur omnes 7
ac mirabantur, dicentes alius ad alium; Hi
omnes qui loquuntur, nónne Galilæi sunt?
Quomodo nos audimus singuli linguam no- 8
bis nativam? Parthi, Medi, & Elanæi, & 9
qui habitamus inter fluvios, *(Mesopotami-*
am,) Judæi, & Cappadoces, nec non ex re-
gione Ponti, & Asiæ: Et ex regione Phry- 10
giæ, & Pamphyliæ, & Ægypti, partibúsque
Libyæ quæ sunt prope Cyrenen, & ii qui à
Roma venerunt: Judæi & proselyti: Cre- 11
tenses denique & Arabes, ecce audimus eos
loquentes linguis nostris miranda Dei faci-
nora. Admirabantur autem omnes & ob- 12
stupescebant, dicentes alius ad alium; Quid
hoc rei est? Alii verò irridebant eos, di- 13
centes; Isti mustum biberunt, & inebriati
sunt. Posteà verò stans Simon Petra cum 14
undecim Apostolis, extulit vocem suam, &
ait illis; Viri Judæi, omnésque qui habita-
tis in Jerusalem, hoc vobis notum esto, &
auscultate sermones meos. Non enim ut 15
vos putatis, isti ebrii sunt, quum ecce ad-
huc sit hora tertia.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወጸለዩ : ወይቤሉ : አነተ : እግዚኦ : ማእምረ : ልብ : ለርሊ : አሐዱ : እመአሉ : ከ
25 ልሌቱ : ዘሐረይከ:=> ዘይነሥእ : ለመልእክተ : ዘቲ : ሢመተ : ሐዋርያት : ወሀደነ :
26 ሊይሁደ : ይሑር : ብሑሮ:=> ወለስተዓፀወዎሙ : ወበጽሐ : ዕፀ : ደበ : ማትያስ : ወ
ተሩሰቀ : መስለ : ዐሠርቱ : ወለሐዱ : ሐዋርያት:=>

ϐ ſ

በበዓለ : ሃ : ምንበብ :

1 ወአመ : ተፈጸመ : መዋዕለ : ጰንጠቆስቴ : እንዘ : ሀለው : ኵሎሙ : ሓቡረ : አሐተነ:=>

Et orârunt & dixerunt; tu Domine, Cognitor cordis, commonstra unum ex his 24
duobus quem elegisti, Qui accipiat officium hujus ministerii Apostolorum: 25
& dimiserunt Judam ut abiret in locum suum. Et sortes dederunt iis, & cecidit sors super Mathiam, & connumeratus fuit cum undecim Apostolis. 26

CAP. II.

Pro festo Pentecostes lectio.

ET quùm complerentur dies Pentecostes, existentibus omnibus illis simul eo- 1
demque loco:

Versio VULGATA LATINA.

24 Et orantes dixerunt; Tu, Domine, qui corda nôsti omnium, ostende, quem elege-
25 ris ex his duobus unum, Accipere locum ministerii hujus, & Apostolatûs, de quo
26 prævaricatus est Judas, ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis, & cecidit sors super Mathiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis.

CAP. II.

1 ET cùm complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco:
2 Et factus est repentè de cœlo sonus, tanquam advenientis spiritûs vehementis,
3 & replevit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertitæ lin-
4 guæ tanquam ignis, sedítque supra singulos eorum: Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat elo-
5 qui illis. Erant autem in Jerusalem habitantes Judæi, viri religiosi ex omni
6 natione quæ sub cœlo est. Factâ autem hac voce, convenit multitudo, & mente confusa est, quoniam audiébat unusquisque linguâ suâ illos loquentes. Stu-7 pebant autem omnes, & mirabantur, dicentes; Nónne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilæi sunt, Et quomodò nos audivimus unusquisque linguam no-8 stram, in qua nati sumus? Parthi, & Medi, & Ælamitæ, & qui habitant Me-9 sopotamiam, Judæam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam, Phrygiam, & 10 Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ, quæ est circa Cyrenen, & advenæ Romani, Judæi quoque, & Proselyti, Cretes, & Arabes: audivimus eos loquen-11 tes nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes, & mirabantur ad 12 invicèm, dicentes; Quidnam vult hoc esse? Alii autem irridentes dicebant; 13 Quia musto pleni sunt isti. Stans autem Petrus cum undecim, levavit vocem 14 suam, & locutus est eis; Viri Judæi, & qui habitatis Jerusalem universi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, 15 hi ebrii sunt, cùm sit hora diei tertia:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

24 * وَاِذْ صَلَّوْا قَالُوْا اَيُّهَا الرَّبُّ العَارِفُ قُلُوْبَ الكُلِّ. اَنْتَ اَوْضِحْ مَنْ تَخْتَارُ مِنْ هٰذَيْنِ الاِثْنَيْنِ *
25 * وَاحِدًا يَاْخُذُ حَظَّ هٰذِهِ الخِدْمَةِ وَالرِّسَالَةِ الَّتِي حَلَّفَهَا يَهُوْذَا وَجَابَ مِنْهَا لِيَذْهَبَ اِلَى مَوْضِعِهِ *
26 * وَاَقْرَعُوْا * وَوَقَعَ الاِقْتِرَاعُ عَلَى مَتِيَّا * وَحُسِبَ مَعَ الاَحَدِ عَشَرَ رَسُوْلًا *

* ثُمَّ يَوْمُ الاَثْنَيْنِ * يَقْرَاُ يَوْمَ العَنْصَرِ * ٥ * * اَلفَصْلُ الثَّانِي *

1 * وَفِي تَمَامِ يَوْمِ العَنْصَرِ الخَمْسِيْنَ كَانُوْا كُلُّهُمْ جَمِيْعًا عَلَى مَاهِيَتِهِمْ * فَصَارَ بَغْتَةً مِنَ السَّمَاءِ
2 هَفِيفٌ كَاَنَّهُ وَارِدٌ مِنْ رِيَاحٍ عَاصِفٍ * وَمَلَاَ البَيْتَ كُلَّهُ الَّذِي كَانُوْا فِيْهِ جَالِسِيْنَ * وَظَهَرَتْ
3 لَهُمُ اَلْسُنٌ مَقْسُوْمَةٌ كَالنَّارِ * وَجَلَسَتْ عَلَى كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ * وَامْتَلَاُوْا كُلُّهُمْ مِنَ الرُّوْحِ
4 القُدُسِ * وَطَفِقُوْا يَتَكَلَّمُوْنَ بِلُغَاتٍ اُخَرَ كَمَا مَكَّنَهُمُ الرُّوْحُ اَنْ يَنْطِقُوْا * وَكَانَ فِي اُوْرَشَلِيْمَ
5 يَهُوْدًا سَاكِنِيْنَ رِجَالًا وَرِعْيَنَ * مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ مِنَ الاُمَمِ الَّتِي تَحْتَ السَّمَاءِ * فَلَمَّا صَارَ هٰذَا
6 الصَّوْتُ تَبَادَرَ اَكْثَرُهُمْ يَتَقَاطَرُوْنَ مَعًا * لِاَنَّ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ كَانَ يَسْمَعُهُمْ يَتَكَلَّمُوْنَ بِلُغَتِهِ *
7 * فَذَهِلُوْا وَتَعَجَّبُوْا قَائِلِيْنَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ * اَلَيْسَ هٰؤُلَاءِ المُتَكَلِّمُوْنَ كُلُّهُمْ جَلِيْلِيُّوْنَ * فَكَيْفَ
8 نَسْمَعُ نَحْنُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنَّا لُغَتَهُ الَّتِي وُلِدَ فِيْهَا * نَحْنُ العَجَمُ * وَالدَّيْلَمُ * وَاَهْلُ الاَهْوَازِ *
9 وَالقَاطِنُوْ الجَزِيْرَةِ * بَلَدُ يَهُوْدَا * وَكَبَّادُوكِيَّا * وَالبُنْطُسُ * وَاَسِيَّا * وَاَفْرُوجِيَّا * وَبَمْفِيلِيَّا * مِصْرُ *
10 وَنَوَاحِي اَفْرِيقِيَةَ * اَلَّتِي كُوْرِيْنَا * وَالرُّوْمُ الحَاضِرُوْنَ مِنْ رُوْمِيَةَ * وَاليَهُوْدُ المُسْتَجِيْرُوْنَ *
11 الاَفْرِيطِسِيُّوْنَ * وَالعَرَبُ نَسْمَعُهُمْ يَتَكَلَّمُوْنَ بِلُغَاتِنَا عَظَائِمَ اللّٰهِ * ثُمَّ * * فَاَنْذَهَلُوْا كُلُّهُمْ
12 وَتَحَيَّرُوْا * وَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ مَاذَا عَسَاهُ يَكُوْنُ هٰذَا * وَقَوْمٌ آخَرُوْنَ اَسْخَرُوْا بِهِمْ
13 وَقَالُوْا اِنَّ هٰؤُلَاءِ مَوْعُبُوْنَ سُلَافَةً *

* يَوْمَ الثَّلْثَا ثَالِثَ العُصْحِ * * ٥ *

14 * وَقَامَ بُطْرُسُ مَعَ الاَحَدِ عَشَرَ * وَرَفَعَ صَوْتَهُ وَخَاطَبَهُمْ قَائِلًا * اَيُّهَا الرِّجَالُ اليَهُوْدُ
15 وَالقَاطِنُوْنَ اُوْرَشَلِيْمَ اَجْمَعُوْنَ فَلْيَكُنْ هٰذَا عِنْدَكُمْ مَعْرُوْفًا * وَاَنْصِتُوْا اِلَيَّ اَقْوَالِي *
* لِاَنَّ هٰؤُلَاءِ لَيْسُوْا سَكَارَى كَمَا تَظُنُّوْنَ اَنْتُمْ * لِاَنَّهَا السَّاعَةُ الثَّالِثَةُ مِنَ النَّهَارِ *

Cúmque orâssent, dixerunt; O Domine cognoscens corda omnium, tu declara utrum eligas ex his duobus, unum qui accipiat sortem hujus ministerii & apostolatûs quem reliquit Juda, & quo frustratus est, ut abeat in locum ejus. Sortibus itaque datis, cecidit sors super Matthiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis.

Hactenus dies secundus.
Legendum die Pentecostes.

CAP. II.

Quum igitur impletus esset dies Pentecostes, quinquaginta scilicet dierum, *erant omnes pariter juxta modum prædictum: Factusque est illico de cœlo auræ sonitus quasi proveniens è ventis turbinis, & replevit domum universam in qua erant commorantes. Et apparuerunt eis linguæ dispertitæ sicut ignis, sederúntque super singulos eorum. Et impleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, & cœperunt loqui linguas alias, prout concesserat eis Spiritus ut proferrent. Erant autem in Jerusalem Judæi devoti, viri religiosi ex omni natione gentium quæ sub cœlo sunt. Quumergò factus fuisset prædictus sonitus, accurrerunt complures eorum, simul confluentes: nam quilibet eorum audiebat eos loquentes linguam suam. Et attoniti mirabantur, dicentes alter ad alterum; Nónne isti qui loquuntur, suat omnes Galilæi? Quomodo ergò audimus nos, unusquisque nostrûm linguam suam in qua natus est? Nostrûm* inquam *Persarum, Parthorum, Medorum, & habitantium in insula,* (Mesopotamia,) *regione Judâ, & Cappadociâ, & Ponto, & Asiâ, Et Phrygiâ, & Pamphyliâ, Ægypto, & partibus Aphricæ, quæ est patria nostra: & Romanorum qui adsunt ab* urbe *Roma, Et Judæorum* huc *confugientium, Cretensium, & Arabum, audimus eos loquentes linguis nostris magnalia Dei. Hucusque. Itaque obstupuerunt omnes & admirati sunt, dixitq; alter ad alterum, Quid fortassis est hoc? Homines autem alii deriserunt eos, ac dixerunt; Sanè isti sunt musto temulenti.*

Die tertiâ infra Paschа.

Surrexit autem Petrus cum undecim, & efferens vocem suam, allocutus est eos dicens; O vivi Judæi, & qui degitis in Jerusalem omnes, sit hoc apud vos notum, & attendite sermonibus meis. Hi enim ucquaquam ebrii sunt, ut vos arbitramini, siquidem hora est tertia diei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 መጽአ : ግብተ : እመሰማይ : ድምፀ : ከመ : መንፈስ : ቅዱስ : ወመልአ : ኩሉ : ቤተ :
3 ኀበ : ሀለው : ይነብሩ:=: ወአስተርአዮሙ : ከመ : ዘእሳት : ወነበረ : ዲ
4 በ : ኩሎሙ:=: ወመልኡ : ኩሎሙ : መንፈስ : ወጎይል : ወአኀዙ : ይነብቡ : ዘዘ
ዚአሆሙ : በነገረ : ኩሉ : በሐውርት : በከመ : ወሀበሙ : መንፈስ : ቅዱስ:: ይነብቡ:=:
5 ወሀለው : በኢየሩሰሌም : ሰብእ : ኄራን : ወፈለሲያን : እይሁድ : ይነብሩ : እመ :
6 ኩሉ : አሕዛብ : ዘመትሓተ : ሰማይ::==: ወሰሚዖሙ : ዘንተ : ቃል : ተጋብ
ሉ : ኩሉሙ : ድንጥፃሂሆሙ : እሰመ : ሰመዕዎሙ : ይነብቡ : በነገረ : በሐውርቲ
7 ሆሙ:=: ወይንግፁ : ወአንከሩ : ወይቤሉ : ለኮኑ : ሰብእ : ገሊላ : እሉ : ኩሎ
8 ሙ:=: እሮ : እንከ : ንሰመዖሙ : ይነብቡ : በነገረ : በሐውርት:: እንዘ : ፍጥረተነ:=:
9 ጸርቴ : ፔጫድ : ወሊላጫጥ : ወእለኒ : ይነብሩ : ማእከለ : ለፍለግ : ይሁዳ : ወቀ
10 ጰደቂያ::=: ወቀፍግያ : ወእንፋልያ : ወግብጽ : ወደወለ : ልድያ : ወእለሂ : ለጰርጌ
11 ን : ወእለሂ : ይትናገሩ : ሮጫ : ለይሁድ : ወፈለሲያን:=: ቀርጤስ : ወዐረብ : ናሁ : ንስ
12 ሙዖሙ : ይነቡ : በነገረ : በሐውርቲነ : ዐበይቲሁ : ለእግዚአብሔር ::=: ወደንግፁ :
13 ኩሉሙ : ወጎጥሉ : ዘይነብቡ : ወተበሀሉ : በቢይናቲሆሙ : መንተኑ : እንጋ:=: ወመን
ፈቆሙሰ : ይሰሕቅዎሙ : ወይብሉ : ጸዐፈ : ጻግቡ : እሉ::=:
14 ዐ : ወቆመ : ጴጥሮስ : መእከለ : ዐሠርቱ : ወለሐዲ : ወነበልሐ : በቃሉ : ወይቤ : ለእ
ትሙ : ስብእ : ይሁዳ : ወእለሂ : ትነብሩ : ለይረሰሌም : ኩልክሙ:: ለእመሪ : ዘን
15 ተ : ወእመዐኒ : ቃልየ:=: እኮ : ከመ : ትትሐዘብዉሙ : ለእትሙ : ሰኩራን : እውእቱ:
ዘትብሉ:: ወነግሀ : ብሔር : ሶቢሁ : ሰለስቱ : ሰዐት:=:

Venit repentè à cœlo strepitus sicut Spiritus sanctus, & replevit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuit illis tanquam ignis, & sedit supra omnes illos. Et repleti sunt omnes illi Spiritu & virtute, & cœperunt loqui singuli eorum in sermone omnium regionum, prout dederat iis Spiritus sanctus eloqui. Et fuerunt in Hierusalem homines electi & proselyti Judæi habitantes, ab omni gente quæ sub cœlo erat. Et audientes hanc vocem congregati sunt omnes illi conturbati, quia audiebant eos loquentes in sermone regionum suarum. Et conturbati sunt & mirati sunt, & dixerunt; Nónne homines Galilææ hi omnes? Quomodo igitur audimus eos loquentes in sermone regionum originis nostræ? Parthi, & Medi, & Elamitæ, & habitantes Medium fluminum, Judæam, & Cappadociam, Et Phrygiam & Pamphiliam, & Ægyptum, & regionem Lydiæ, & Africani, & habitantes Romam, Judæi & Proselyti, Cretes & Arabes, ecce audimus eos loquentes in sermone regionis nostræ, magnalia Dei. Et conturbati sunt omnes illi, & hæsitárunt quid dicerent: & disputásunt inter se, quid igitur esset. Et alii eorum deridebant illos, & dicebant; Musto repleti sunt illi. Et stetit Petrus medio undecim, & clamavit in voce sua, & dixit; Vos homines Judææ, & qui habitatis Hierosolymis, omnes vos scitote hoc, & audite sermonem meum. Non sicut existimatis vos, ebrii sunt, quos dicitis: & illustravit regionem tunc tertia horâ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Β'.

16 Sed hoc eſt dictum per prophetam Joel;
17 Et erit in noviſſimis diebus, (dicit Deus;) effundam de Spiritu meo ſuper omnem carnem: & prophetabunt filii veſtri & filiæ veſtræ: & juvenes veſtri viſiones vi-
18 debunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt. Atqui ſuper ſervos meos, & ſuper ancillas meas, in diebus illis effundam de
19 Spiritu meo: & prophetabunt. Et dabo prodigia in cœlo ſursùm, & ſignа in terra deorsùm, ſanguinem & ignem & vaporē fumi.
20 Sol convertetur in tenebras, & Luna in ſanguinem, antequàm veniat dies Domini illam magnam & illuſtrem.
21 Et erit, Omnis quicunque invocaverit nomen Domini, ſalvus erit.
22 Viri Iſraelitæ, audite verba hæc: Jeſum Nazarenum, virum à Deo approbatum in vobis, virtutibus & prodigiis & ſignis, quæ fecit per illum Deus in medio veſtri, ſicut & ipſi ſcitis:
23 Hunc definito conſilio & præſcientiâ Dei expoſitum accipientes, per manus exlegum, affigentes interemiſtis:
24 Quem Deus reſuſcitavit, ſolvens dolores mortis, juxta quod non erat poſſibile teneri illum ab eo.
25 David enim dicit in eum; Providebam Dominū in conſpectu meo ſemper: quoniam ex dextris meis eſt, ut ne concutiar.
26 Propter hoc lætatum eſt cor meum, & exultavit lingua mea: inſuper verò & caro mea requieſcet in ſpe.
27 Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuū videre corruptionē.
28 Notas feciſti mihi vias vitæ: replebis me jucunditate cum facie tua.
29 Viri fratres, liceat dicere cum libertate ad vos de patriarcha David, quoniam & defunctus eſt & ſepultus eſt, & ſepulchrum ejus eſt in nobis, uſque diem hanc.
30 Propheta igitur exiſtens, & ſciens quia jurejurando jurâſſet illi Deus de fructu lumbi ejus ſecundū carnem reſuſcitaturum Chriſtum, collocaturum ſuper thronō ejus,
31 Providens locutus eſt de reſurrectione Chriſti, quia non derelicta eſt anima ejus in inferno, neque caro ejus vidit corruptionem.
32 Hunc Jeſum reſuſcitavit Deus, cujus omnes nos ſumus teſtes.

16 Αλλὰ τοῦτό ὅζι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωὴλ,
17 Καὶ ἔσαι ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, (λέγει ὁ Θεὸς,) ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοί ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν· καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄ-
18 ψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν (λ) ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται. Καίγε ἐπὶ τοὺς δούλους μου, καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ
19 Πνεύματός μου· καὶ προφητεύσουσι. Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ (μ) ὐρανῷ ἄνω,
20 καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. Ὁ ἥλιος μετασραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, (ν) πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέ-
21 ραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. Καὶ ἔσαι, Πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται
22 τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς, δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, (ξ) καθὼς καὶ
23 αὐτοὶ οἴδατε· Τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ (ο) ἔκδοτον λα-
24 βόντες διὰ χειρῶν ἀνόμων, προσπήξαντες ἀνείλετε· Ὃν ὁ Θεὸς ἀνέσησε,
25 λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς (π) αὐτὸν, Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου
26 διαπαντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ὅζιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Διὰ τοῦτο (ρ) εὐφράν-
27 θη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κα-
28 τασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς (σ) ᾅδου,
29 οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πλη-
30 ρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρ-
31 ῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ
32 τὸ μνῆμα αὐτοῦ ὅζιν ἐν ἡμῖν, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν ὑπάρχων,
καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος (τ) αὐτοῦ τὸ κατὰ
σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριζὸν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, Προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς
ἀναστάσεως τοῦ Χριζοῦ, ὅτι (υ) οὐ καλείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σάρξ αὐτοῦ
εἶδε διαφθοράν. Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέσησεν ὁ Θεὸς, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν
μάρτυρες.

MS. A. (λ) ἐνυπνίοις (μ) ὐρανῷ, καὶ σημεῖα (ν) πρὶν ἐλθεῖν (ξ) καθὼς αὐτοὶ (ο) ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων, ·· ασπήξαντες ἀνείλατε· (π) * αὐτὴν, Περσρώμην (ρ) ἠυφράνθη (σ) ᾅδου, (τ) αὐτοῦ καθείται ἐπὶ τὸν θρόνον (υ) ὅτε ἐγκατελείφθη εἰς ᾅδου, ὅτε ἡ σάρξ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ... * ...
17 ... * ...
18 ... * ...
19 ... * ...
20 ... * ...
21 ... * ...

* ... *

22 ... * ...
23 ... * ...
24 ... * ...
25 ... * ...
26 ... * ...
27 ... * ...
28 ... * ...
29 ... * ...
30 ... * ...
31 ... * ...
32 ...

Sed hoc illud eſt quod dictum eſt per Joëlem prophetam; Futurum eſt diebus noviſſimis, dicit Deus, ut effundam Spiritum meum ſuper omnem carnem: & vaticinabuntur filii veſtri & filiæ veſtræ, & juvenes veſtri viſiones videbunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt. Ac ſuper ſervos meos ſuperque ancillas meas effundam Spiritum meum in diebus illis, & vaticinabuntur. Et edam ſigna in cœlo, & virtutes ſuper terram, ſanguinem, & ignem, & vaporem fumi. Sol convertetur in caliginem, & Luna in ſanguinem, priuſquam veniat dies ille Domini magnus & tremendus. Et futurum eſt, ut quicunque invocaverit nomen Domini, ſervetur.

16 17 18 19 20 21

Crepuſculo dominicæ magnæ Reſurrectionis. 4.

Viri filii Iſrael, audite hos ſermones: Jeſum Nazarenum virum, qui à Deo apparuit apud vos virtutibus & præclarè factis illis, quæ Deus edidit inter vos per manum ipſius, ut & vos nôſtis: Hunc *inquam*, qui ad hoc deſtinatus erat præſcientiâ & voluntate Dei, tradidiſtis in manus ſceleratorum, crucique affixiſtis, atque trucidâſtis. Deus autem ſuſcitavit eum, ſolvitque dolores inferorum, ſiquidem impoſſibile erat eum retineri in inferis. David enim dixit de eo, Prævidebam Dominum meum ſemper, quippe qui à dextera mea ſit, ne commovear. Propterea lætatum eſt cor meum, & exultavit gloria mea, atque adeò corpus meum commorabitur in ſpe. Quia non derelinques animam meam in inferis, nec dabis ut Sanctus tuus videat corruptionem. Revelâſti mihi viam vitæ: replebis me ſuavitate cum vultu tuo. Viri fratres noſtri, licet palàm dicere apud vos de patriarcha David, eum & mortuum eſſe & ſepultum, & monumentum ejus eſſe apud nos ad hunc uſque diem. Etenim propheta fuit, & ſciebat jurejurando ſibi juraſſe Deum; De fructu ventris tui collocabo ſuper ſolium tuum. Præviditque & locutus eſt de reſurrectione Meſſiæ, eum non iri derelictum in inferis, ne corpus quidem ipſius viſurū corruptionem. Hunc Jeſum ſuſcitavit Deus, & nos omnes ſumus teſtes ipſius.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዝሠ'ለቱ : ዘይቤ : ኢዩኤል : ነቢይ:=÷ ወይከውን : እመድኅረ : ዝንቱ : መዋዕ
17 ል : ወይቤ : እግዚአብሔር : እሰውጥ : እመነ : መንፈስየ : ደበ : ኵሉ : ዘነፍስ:: ወይትነበዩ : ደቂቅክሙ : ወለዋልደ ኪክሙ : ወወሬዙቲክሙ : ሪእዮ : ይሬእዩ : ወሊቃውን
18 ቲክሙ : ሕልመ : የሐልሙ:=÷ ወዲኒ : ይቤ : ላዕለ : እግብርቲየ : ወለእማቲየ : እሰ
19 ውጥ : እመነ : መንፈሰየ : ውእተ : ለጊዲ : ወይትነበዩ::=÷ ወእሁብ : ትእመርተ : በሰማይ : በለዕሉ : ወመንክር : በምድር : በታሓቲ : ደመ : ወእሰት : ወጢስ::==÷
20 ፀሐይኒ : ይፀልመ : ወወርኀኒ : ከመ : ደመ : ይከውን : ዘእንበለ : ትብጻሕ : ዕለተ :
21 እግዚአብሔር : ዐበይ : ወክብሮት:=÷ ወኵሉ : ዘጸውዐ : ስመ : እግዚአብሔር : ይድኅን::=÷

Hoc eſt quod dixit Joel Propheta, Et erit poſt hunc diem, & dixit Dominus, effundam ex Spiritu meo ſuper omne animal, & prophetabunt filii veſtri & filiæ veſtræ, & juvenes veſtri viſiones videbunt, & ſenioves veſtri ſomnia ſomniabunt. Et ulteriùs dixit, Super ſervos meos & ancillas meas effundam ex Spiritu meo illo die, & prophetabunt. Et dabo ſigna in cœlo ſurſùm, & miraculum in terra deorſùm, ſanguinem & ignem & fumum. Sol obſcurabitur, & Luna ſicut ſanguis fiet, antequam veniat dies Dei magnus, & glorioſus. Et omnis vocans nomen Dei, ſervabitur.

Versio VULGATA LATINA.

16 17 Sed hoc est, quod dictum est per prophetam Joël; Et erit in novissimis di-
ebus (dicit Dominus) effundam de Spiritu meo super omnem carnem: &
prophetabunt filii vestri, & filiæ vestræ: & juvenes vestri visiones videbunt,
18 & seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super servos meos, & su-
per ancillas meas, in diebus illis effundam de Spiritu meo, & prophetabunt:
19 Et dabo prodigia in cœlo sursùm, & signa in terra deorsùm, sanguinem, &
20 ignem, & vaporem fumi. Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem,
21 antequàm veniat dies Domini magnus & manifestus. Et erit: omnis quicun-
22 que invocaverit nomen Domini, salvus erit. Viri Israelitæ, audite verba hæc;
Jesum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, virtutibus, & pro-
digiis, & signis, quæ fecit Deus per illum in medio vestrî, sicut & vos sci-
23 tis: Hunc definito consilio & præscientiâ Dei traditum, per manus iniquo-
24 rum affigentes interemistis: Quem Deus suscitavit, solutis doloribus inferni,
juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. David enim dicit in eum; 25
Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam à dextris est mi-
hi ne commovear: Propter hoc lætatum est cor meum, & exultavit lingua 26
mea, insuper & caro mea requiescet in spe: Quoniam non derelinques ani- 27
mam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas 28
mihi fecisti vias vitæ: & replebis me jucunditate cum facie tua. Viri fra- 29
tres, liceat audenter dicere ad vos de patriarcha David, quoniam defunctus
est, & sepultus: & sepulchrum ejus est apud nos usque in hodiernum diem.
Propheta igitur cùm esset, & sciret quia jurejurando jurâsset illi Deus de 30
fructu lumbi ejus sedere super sedem ejus: Providens locutus est de re- 31
surrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro ejus
vidit corruptionem. Hunc Jesum resuscitavit Deus, cujus omnes nos te- 32
stes sumus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 17 * لَكِنْ هٰذَا هُوَ ٱلْمَقُولُ بِيُوئِيلَ ٱلنَّبِيِّ * يَقُولُ ٱللّٰهُ وَسَيَكُونُ فِي ٱلْأَيَّامِ ٱلْأَخِيرِ أَسْكُبُ مِنْ
رُوحِي عَلَى كُلِّ بَشَرٍ * وَأَبْنَاؤُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ يَتَنَبَّؤُونَ * وَأَحْدَاثُكُمْ يَنْظُرُونَ مَنَاظِرَ *
18 وَشُيُوخُكُمْ يَحْتَلِمُونَ أَحْلَامًا * وَأَسْكُبُ مِنْ رُوحِي عَلَى عَبِيدِي وَعَبَدَاتِي فِي تِلْكَ
19 ٱلْأَيَّامِ فَيَتَنَبَّؤُونَ * وَأَصْنَعُ جَرَائِحَ فِي ٱلسَّمَاءِ فَوْقُ * وَآيَاتٍ عَلَى ٱلْأَرْضِ أَسْفَلُ * دَمًا وَنَارًا وَقَتَامَ
20 دُخَانٍ * وَتَحُولُ ٱلشَّمْسُ ظُلْمَةً * وَٱلْقَمَرُ دَمًا * قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمُ ٱلرَّبِّ ٱلْعَظِيمُ وَٱلظَّاهِرُ *
21 * وَيَكُونُ كُلُّ مَنْ يَسْتَغِيثُ بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ يَخْلُصُ * ثُمَّ *

*Verùm hoc est quod dictum est per Jo- 16
elem prophetam; Ait Deus, Erit- 17
que in diebus ultimis, effundam de
Spiritu meo super omnem carnem: &
filii vestri filiæque vestræ prophetabunt, & adolescentes vestri videbunt
visiones, & senes vestri somniabunt
somnia: Et effundam de Spiritu meo 18
super servos meos & servas meas in
diebus illis, & prophetabunt. Et da- 19
bo portenta in cœlo sursum, & signa
super terram deorsum, sanguinem, &
ignem, & atritatem fumi. Et conver- 20
tetur sol in tenebras, & luna in san-
guinem, antequam adveniat dies Domi-
ni magnus atque manifestus. Fietque ut 21
omnis qui invocaverit nomen Domini,
salvetur.* Hactenus.

Pro die quarta infra Paschа.

* يَوْمَ ٱلْأَرْبِعَا رَابِعَ ٱلْفِصْحِ * وَ *

22 * فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ قَامَ بُطْرُسُ وَقَالَ لِلشَّعْبِ * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ ٱلْإِسْرَائِيلِيُّونَ ٱسْمَعُوا هٰذِهِ
ٱلْأَقْوَالَ * إِنَّ يَسُوعَ ٱلنَّاصِرِيَّ رَجُلًا أَرَاكُمْ مِنَ ٱللّٰهِ ٱلْقُوَّاتِ وَٱلْآيَاتِ وَٱلْجَرَائِحَ * ٱلَّتِي صَنَعَهَا
23 ٱللّٰهُ بِهِ فِي وَسَطِكُمْ كَمَا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ * هٰذَا بِرَأْيِ ٱللّٰهِ ٱلْمَحْدُودِ وَسَابِقِ عِلْمِهِ أَخَذْتُمُوهُ
24 مَدْفُوعًا إِلَيْكُمْ بِأَيْدِي ٱلْأَثَمَةِ فَأَدْ هَرَأْتُمْ بِهِ فَتَلْتُمُوهُ * فَأَقَامَهُ ٱللّٰهُ وَحَلَّصَهُ مِنْ أَتْحَاضِ ٱلْمَوْتِ *
25 عِنْدَمَا أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ مُمْكِنًا أَنْ يُمْسَكَهُ * لِأَنَّ دَاوُدَ يَقُولُ فِيهِ * سَبَقْتُ فَرَأَيْتُ ٱلرَّبَّ
26 أَمَامِي كُلَّ حِينٍ * لِأَنَّهُ مِنْ يَمِينِي لِئَلَّا أَتَزَعْزَعَ * لِهٰذَا يَفْرَحُ قَلْبِي * وَيَبْتَهِجُ لِسَانِي * وَبِٱلْأَرْ
27 أَيْضًا تَسْكُنُ عَلَى ٱلرَّجَاءِ * أَنَّكَ لَا تُخَلِّي نَفْسِي فِي ٱلْهَاوِيَةِ * وَلَا تَبْذُلُ بَارَّكَ يَعَايِنُ
28 بَلَى * عَرَّفْتَنِي طُرُقَ ٱلْحَيَاةِ * تُ * تُمَلِّئُنِي سُرُورًا بِوَجْهِكَ * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ ٱلْإِخْوَةُ أَنَّهُ
29 لَمُمْكِنٌ أَنْ يُقَالَ لَكُمْ بِمُجَاهَرَةٍ عَنْ دَاوُدَ رَئِيسِ ٱلْآبَاءِ أَنَّهُ قَدْ تُوُفِّيَ وَدُفِنَ * وَقَبْرُهُ
30 عِنْدَنَا هُوَ إِلَى هٰذَا ٱلْيَوْمِ * وَإِذْ كَانَ نَبِيًّا * وَقَدْ عَلِمَ أَنَّ ٱللّٰهَ حَلَفَ لَهُ بِقَسَمٍ أَنَّهُ بِثَمَرِ
31 ٱلْمَسِيحِ مِنْ عَمَرِ حَقْوِهِ ٱلْمُحْصَنَةِ بِٱلْبَرَسِ لِيُجْلِسَ عَلَى كُرْسِيِّهِ * تَكَلَّمَ إِذًا سَبَقَ فَعَرَفَ ذٰلِكَ
32 عَنْ قِيَامَةِ ٱلْمَسِيحِ * أَنَّ نَفْسَهُ لَمْ تُتْرَكْ فِي ٱلْهَاوِيَةِ * وَلَا تَرَى بَسَرَتُهُ بَلَى * هٰذَا يَسُوعَ
أَقَامَهُ ٱللّٰهُ ٱلَّذِي كُلُّنَا شُهُودًا لَهُ *

*In illis diebus stetit Petrus, & ait ad 22
populum; Heus viri Israelitæ, audite
hos sermones; Jesum Nazarenum vi-
rum qui ostendit vobis à Deo virtutes
& signa atque prodigia, quæ Deus edi-
dit per ipsum in medio vestri, sicut & 23
vos scitis, Hunc juxta mentem Dei
præfinitam, ejusque præscientiam, ac-
cepistis traditum vobis per manus in-
iquorum: & postquam illustris ei, oc-
cidistis eum. At suscitavit eum De- 24
us, & liberavit eum à doloribus mor-
tis, eò quòd non esset possibile ut mors
teneret eum. Nam David hoc inten- 25
dens, ait; Prævidi Dominum in con-
spectu meo omni tempore: quoniam à
dextris meis est, ne commovear. Ob 26
hoc gaudebit cor meum, & exulta-
bit lingua mea, & caro quoque mea
habitabit super spem, Quòd non de- 27
seres animam meam in præcipitio, ne-
que dabis innocenti tuo videre corru-
ptionem: Notas mihi fecisti vias 28
vitæ, replebis me exultatione per
vultum tuum. O viri fratres, sanè 29
licebit dicere vobis apertè de David
principe patrum, quòd jam mortuus
sit ac sepultus, ejusque sepulchrum
apud nos extet usque ad hunc diem.
Et quidem erat propheta, ac proinde 30
cùm scivisset Deum sibi affirmâsse ju-
rejurando, quòd suscitaturus esset Chri-
stum de fructu lumbi ejus, quantum
ad carnem, ut sederet super solium ejus:
Locutus est, cùm hoc præscivisset, de 31
resurrectione Christi, quòd scilicet a-
nima ipsius non esset descenda in præ-
cipitio, neque visura caro ejus corru-
ptionem. Hunc Jesum suscitavit De- 32
us, cujus omnes nos sumus testes.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በመጎትው : ፈሲኽ : ወበመሰቀል::=

22 ስምዑ:ሰብለ : እስራሌል :ዘንተ: ነገር: ሊየሱስሃ: ናዝራዊ: ብእሴ: ዘለርለየክሙ:እግዚ
ለብሔር : በኀይል : ወበተለመር : ወበመንክር:: ዘገብረ : እግዚአብሔር : በእንቲአሁ :
23 በማእካሌክሙ : ዘከመ : ርሊክመው:=> በስርዐተ : መክረ : ወበለእመርኆቱ : ለእ
ግዚአብሔር : ወመጠውክመው : ውስተ : እደ : ኃጥአን : ወሰቀልክመው : ወቀተልክ
24 መው:=> ወእግዚአብሔር : ለኔሠለ : እመውታን : ፈቲሖ : መለስሪሁ : ለሞት :
25 እስመ : ሊይካል : እኂዘቶ : ሞት::=> ወደዊትሂ : ይቤ : በእንቲአሁ : ዘልፈ : እሬ
እዮ : ለእግዚአብሔር : በቅድሜየ : ወበኲሉ : ጊዜ : እስመ : በየማንየ : ውስቴ :
26 ከው : ሊይተህወከ::=> ወበእንተዝ : ተፈሠሐ : ልብየ : ወተሐስየ : ልሰንየ : ወዐዲ :
27 በተሰፈሁ : ሐደረ : ለዝየ:=> እስመ : ሊኀድጋ : ውሰተ : ሲዖል : ሳንፍስየ : ወሊት
28 ሁቦ : ለጸድቅከ : ይርእይ:ሙስና::=> ወአርእይከሂ:ፋኖት : ሕይወት : ወለጽገብከሂ:
29 ሐሤተ : መስለ : ገጽከ : ወትፈሠሕት : በየማንከ : ለዝሉፈ::=> ተበውሑኑ : ወ
እንግርክሙ : ለኀዊነ : ከሠተ : በእንተ : ደዊት : ለበወ : ቀደሎት : ከመሂ : ሞተ: ወተ
30 ቀብረ : ወኀቤነ : ሀሎ:: መቃብሪሁ : እስከ : ዮም:=> እስመ : ነቢይ : ውእቱ :
ወለእመረ : ከመ : በመሕለ : መሐለ : ሎቱ : እግዚአብሔር : ከመ : እሙፍሬ : ከር
31 ሡ : ያነብር : ደበ : መንበረ::=> ለቅዲመ : ለእመሮ : ነገረ : ከመ : ይትነሣእ :
ክርስቶስ : እመነ : መውታን : ወከመ : ሊይትሐደግ : ሥጋሁ : ውስተ : ሲዖል : ወሊ
32 ይረእይ : ለሙስና:=> ሎቱ : ለዚየሱስ : ለኔሠለ : እግዝአብሔር: ወንሳነ : ኵልነ :
ሰማዕቱ::==>

In lampadibus paschatis & in cruce.

*Audite viri Israelis hunc sermonem: Jesum Nazarenum virum quem monstra- 22
vit vobis Deus in virtutibus signis & miraculis, quæ fecit Deus per eum in
medio vestrûm, sicut vidistis eum: In ordinatione consilii ejus & in provide- 23
tia Dei, & tradidistis eum in manum peccatorum, & suspendistis eum, & tru-
cidâstis eum. Et Deus suscitavit eum ex mortuis, solvendo vincu- 24
la mortis, quia non poterat retinere eum mors. Et David dixit de 25
eo; Semper prospiciebam Deum coram me, & in omni tempore, quia ad dex-
tram meam est, ut non commovear. Et propterea lætatum est cor meum, & 26
exultavit lingua mea, & adhuc in spe requievit caro mea: Quia non dere- 27
liquisti in inferno animam meam, & non dabis justum tuum ut videat corru-
ptionem. Et monstrâsti mihi viam vitæ, & repleviſti me gaudio cum vultu 28
tuo: & deliciæ in dextra tua in perpetuum. Permittetisne me alloqui vos, 29
fratres nostri, apertè, de David Patriarcha, quomodo mortuus fuit & sepultus
fuit, & apud nos est sepulchrum ejus usque hodiè? Quia propheta fuit, & 30
cognovit quòd in juramento jurâsset ei Deus, quòd ex fructu ventris ejus po-
neret super sedem suam: Præsciendo loquutus est, quòd suscitaretur Christus ex 31
mortuis, & quòd non derelinqueretur caro ejus in inferno, neque videret corru-
ptionem. Hunc Jesum suscitavit Deus, & nos omnes sumus testes ejus.* 32

Dexterâ igitur Dei exaltatus, & promiſſionem ſancti Spiritûs ac-
33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς, τήν τε ἐπαγγελίαν (φ) τοῦ ἁγίου Πνεύματος λα-
cipiens à Patre, effudit hunc quem *nunc* vos videtis & auditis. Non
34 βὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε τοῦτο (χ) ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. Οὐ
enim David aſcendit in *cælos*: *dicit* autem ipſe; Dixit Dominus Domino
γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· λέγει δὲ αὐτὸς, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ
meo: Sede *ex* dextris meis, Donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum
35 μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
tuorum. *Certò* ergò *cognoſcat* omnis domus Iſrael, quia & Dominum &
36 σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ (ψ) Κύριον καὶ
Chriſtum eum Deus fecit hunc Jeſum, quem vos crucifixiſtis. *Audi-*
37 Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. Ἀκού-
entes autem compuncti ſunt corde: dixerúntque ad Petrum & re-
σαντες δὲ κατενύγησαν (ω) τῇ καρδίᾳ· εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοι-
liquos Apoſtolos; Quid faciemus, viri fratres? Petrus verò *ait* ad
38 πούς ἀποστόλους, Τί (α) ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; (β) Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς
illos: *Pœnitemini*, & baptizetur unuſquiſque veſtrûm in nomine Jeſu Chriſti in
αὐτοὺς, Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
remiſſionem peccatorum, & accipietis donum ſancti Spiritûs. Vobis enim
39 ἄφεσιν (γ) ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὑμῖν γὰρ
eſt repromiſſio, & filiis veſtris, & omnibus qui *in* longè, quoſcunque
ἐστιν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, (δ) ὅσους ἂν
advocaverit Dominus Deus noſter. Aliiſque verbis plurimis *obteſtabatur*
40 προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι (ε) διεμαρτύρετο
& exhortabatur, dicens; Salvamini à generatione prava iſta. Qui *quidem* ergò
41 καὶ παρεκάλει, λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. Οἱ μὲν (ζ) οὖν
libenter recipientes ſermonem ejus, baptizati ſunt: & appoſitæ ſunt die
ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν (η) τῇ ἡμέρᾳ
illâ animæ circiter tria millia. Erant autem perſeverantes doctrinâ
ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι. Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες (θ) τῇ διδαχῇ τῶν
Apoſtolorum, & communicatione, & *fractione* panis, & orationibus.
ἀποστόλων, καὶ τῇ (ι) κοινωνίᾳ, καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου, καὶ ταῖς προσευχαῖς.
Fiebat autem omni animæ timor: multáque prodigia & ſigna per
(κ) Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα (λ) διὰ τῶν
Apoſtolos fiebant. Omnes *autem credentes erant in idem*: & habebant o-
ἀποστόλων ἐγίνετο. Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅ-
mnia communia. Et poſſeſſiones & *facultates* vendebant, & divide-
παντα κοινά. Καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ (μ) διεμέρι-
bant illa omnibus, prout *quis* opus *habebat*. Per diem quoque per-
ζον αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. Καθ' ἡμέραν τε προσκαρ-
durantes unanimiter in templo, frangentéſque *per domum* panem, ſume-
τεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμ-
bant *alimentum in* exultatione & ſimplicitate cordis, *Laudantes*
βανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ
Deum, & habentes gratiâ ad omnem plebem. *At* Dominus *apponebat eos* qui ſalvi *fiebant*
ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους
per diem eccleſiæ.
καθ' (ν) ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

CAP. III. γ'.

Δ' †Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν, ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς 1
In idipſum autem Petrus & Joannes aſcendebant in templum, ad horam
orationis nonam.
προσευχῆς τὴν (α) ἐννάτην.

MS.A. (φ) τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ (χ) ὃ ὑμεῖς (ψ) Κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὁ Θεὸς (ω) τὴν καρδίαν· (α) ποιήσωμεν, (β) Πέτρος δὲ πρὸς αὐτοὺς, Μετανοῦσατε, φησὶν, καὶ (γ) τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ (δ) ὃς ἂν (ε) διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς, λέγων, (ζ) οἱ ἀποδεξάμενοι (η) ἐν τῇ (θ) ἐν τῇ (ι) κοινωνίᾳ, * τῇ κλάσει (κ) Ἐγίνετο (λ) ἐγίνετο διὰ τῶν ἀποστόλων ἐν Ἰερουσαλήμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας. Καὶ πάντες δὲ οἱ (μ) ἐμέριζον (ν) ἡμέραν ὀκτωαυτό. Κεφ. γ'. MS. A. †Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀναίβαινον (α) ἐνάτην

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ipſéque eſt qui dexterâ Dei exaltatus eſt, & 33
accepit à Patre promiſſum de Spiritu ſanctitatis, & effudit hoc donum quod ecce vos videtis & auditis. Non enim David aſcen- 34
dit in cœlum, quandoquidem ipſe ait; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextera mea, uſquedum ponam inimicos tuos ſup- 35
pedaneum pedibus tuis. Certò ſciat igitur 36
tota domus Iſrael, Dominum & Meſſiam factum eſſe à Deo hunc Jeſum, quem vos in crucem egiſtis.

Feriâ ſecundâ hebdomadis VI. Jejunii.5.

Quumque hæc audîſſent, ingemuerunt in 37
corde ſuo, dixeruntque Simoni & cæteris Apoſtolis, Quid faciemus fratres noſtri? Dixit eis Simon, Pœnitentiam agite, & ba- 38
ptizetur unuſquiſque veſtrûm in nomine Domini Jeſu in remiſſionem peccatorum, ut recipiatis donum Spiritûs ſanctitatis. Vobis 39
enim factum eſt promiſſum, filiiſque veſtris, & iis omnibus qui longè ſunt, quos ſcilicet vocaverit ipſe Deus. Et aliis ſermonibus 40
quamplurimis conteſtabatur eos, & efflagitabat ab eis, dicens; Servamini ab hac generatione perverſa. Et quidam ex eis prom- 41
ptè exceperunt ſermonem ejus, crediderúntque, ac baptizati ſunt: ita ut additæ ſint die illo animæ circiter ter mille. Et perſe- 42
verabant in doctrina Apoſtolorum: & communicabant in oratione, & in fractione Euchariſtiæ. Fiebat autem timor in unaqua- 43
que anima; & ſigna multa virtuteſque edebantur per Apoſtolos in Jeruſalem. Cun- 44
ctique qui crediderant, unà commorabantur: & quæcunque habebant, erant communitatis. Et ii qui habebant poſſeſſio- 45
nem, vendebant eam, ac dividebant unicuique prout egebat. Atque quotidie per- 46
ſeverabant in templo unanimes, & domi frangebant placentam, capiebantque refectionem lætabundi. Et cum ſimplicitate 47
cordis laudabant Deum, aſſecuti gratiam apud univerſum populum. Ac Dominus noſter augebat quotidiè eos qui ſalvi fiebant in Eccleſia.

Feriâ ſextâ Auri.6.

CAP. III.

FActum eſt autem quum aſcenderent Si- 1
mon Petra & Johannes, ſimul in templum tempore precationis horâ nonâ:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ad dextram Dei exaltatus fuit, aceipiens apud Patrem quem promiſerat 33
Spiritum pretioſum hunc quem videtis & auditis. Num David aſcendit in cœ- 34
los? nonne dixit ipſe David in Spiritu ſancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede
ad dextram meam, uſque referam inimicos tuos ſub ſcabello pedum tu- 35
orum. Manifeſtè igitur ſcit tota domus Iſraelis quòd Dominum & Meſſiham 36
conſtituit Deus hunc Jeſum, quem vos ſuſpendiſtis.

Versio VULGATA LATINA.

33 Dexterâ igitur Dei exaltatus, & promissione Spiritûs sancti acceptâ à Patre, effu-
34 dit hunc, quem vos videtis, & auditis. Non enim David ascendit in cœlum:
35 dixit autem ipse; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis, Donec po-
36 nam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Certissimè sciat ergò omnis do-
mus Israel quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus, hunc Jesum, quem
37 vos crucifixistis. His autem auditis, compuncti sunt corde, & dixerunt ad Pe-
38 trum, & ad reliquos Apostolos; Quid faciemus, viri fratres? Petrus verò ad
illos; Pœnitentiam (inquit) agite, & baptizetur unusquisque vestrûm in nomi-
ne Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum: & accipietis do-
39 num Spiritûs sancti. Vobis enim est repromissio, & filiis vestris, & omnibus
40 qui longè sunt, quoscunque advocaverit Dominus Deus noster. Aliis etiam
verbis plurimis testificatus est, & exhortabatur eos, dicens; Salvamini à genera-
41 tione ista prava. Qui ergò receperunt sermonem ejus, baptizati sunt: & ap-
42 positæ sunt in die illa animæ circiter tria millia. Erant autem perseverantes in
doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus. Fi- 43
ebat autem omni animæ timor: multa quoque prodigia & signa per Apostolos
in Jerusalem fiebant, & metus erat magnus in universis. Omnes etiam qui 44
credebant, erant pariter, & habebant omnia communia. Possessiones & sub- 45
stantias vendebant, & dividebant illa omnibus, prout cuique opus erat. Quo- 46
tidiè quoque perdurantes unanimiter in templo, & frangentes circa domos pa-
nem, sumebant cibum cum exultatione, & simplicitate cordis, Collaudantes 47
Deum, & habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui
salvi fierent quotidiè in idipsum.

CAP. III.

PEtrus autem & Johannes ascendebant in templum, ad horam orationis
nonam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 *وَلَمَّا ٱرتفع اذاً بيمين ٱللهِ سكب موعد روح ٱلقدس حسن أخذه من ٱلآب * هذا ٱلذي قد
34 عاينتموه انتم ٱلآن وسمعتموه *لان داوود لم يصعد الي ٱلسماوات *اذ يقول قال ٱلرب لربي ٱجلس
35 عن يميني *الي ان اصنع اعداءك تحت موطاء قدميك *فليعلم اذاً كل بيت اسرائيل علماً بلمعاً *
36 ان ٱلله قد جعل يسوع هذا نفسه * ٱلذي صلبتموه انتم بعينه * ربا ومسيحا * تمام * ح *
37 * فاذ سمعوه كسعوا بقلوبهم وقالوا لبطرس ولباقي ٱلرسل *ايها ٱلرجال اخوتنا ماذا نصنع *
38 *يوم ٱلخمسين خامس ٱلفصح * فقال لهم بطرس توبوا وليصطبغ
كل واحد منكم باسم يسوع ٱلمسيح لغفران ٱلخطايا * فتاخذون موهبة روح ٱلقدس *
39 *لان ٱلموعد لكم هو ولاولادكم * ولجميع ٱلذين في ٱلبعد ٱلقاصي *ٱلذين سيدعوهم ٱلرب
40 الاهنا * وباسدهم باقوال اخر اكثر من هذه * ويصرع اليهم قايلا اخلصوا من هذا
41 ٱلجيل ٱلصعب * وان قوما منهم قبلوا اقواله بنشاط واصطبغوا * وزاد في ٱلمومنين في
42 ذلك ٱليوم نحو الف نفس * وكانوا مثابرين بتعليم ٱلرسل والشركة وكسر ٱلخبز والصلوات *
43 * وصار في كل نفس خوف لان اياتٍ وعجائب كثيرة صارت بالرسل * تم * ط * والذين
44
45 امنوا كلهم كانوا مجتمعين معا * وكل الاشياء كانت لهم عامة مشتركة * وكانوا يبيعون
46 قنياتهم وامتعتهم ويوزعونها بين ٱلجماعة علي مقدار ما يحتاج كل واحد منهم * وكانوا
مثابرين كل يوم الهيكل جميعا * يكسرون خبزا في المنزل * ويتناولون طعاما بابتهاج
47 وفرح قلب مسبحين ٱلله *وكانت لهم كرامة لدي كافة ٱلشعب * فاما ٱلرب فكان يزيد في
الكنيسة ٱلمخلصين كل يوم *

*قراءة يوم ٱلجمعة سادس ٱلفصح * ي *

*الفصل ٱلثالث *

1 * وان بطرس ويوحنا صعدا جميعا الي ٱلهيكل في ساعة ٱلصلاة ٱلتاسعة *

Cùmque exaltatus fuisset dexterâ Dei, 33
effudit promissum Spiritûs sancti, quando accepit illud à Patre, hoc quod vos modò vidistis & audistis. Nam David 34
nequaquam ascendit in cœlos, cùm dicat, Dixit Dominus Domino meo, Sede ad dexteram meam, Quoadusq; ponam ini- 35
micos tuos sub scabello pedum tuorum. Sciat igitur tota domus Israël scientiâ 36
certâ, quòd Deus constituerit Jesum hunc metipsum quem vos crucifixistis, ipsummet inquam, *Dominum, & Christum.* Finis. *Cùm ergò audissent eum,* 37
humiliaverunt se in cordibus suis, dixerúntq; Petro & reliquis Apostolis, O viri fratres nostri, quid faciemus?

Quintâ die infra Paschа.

Ait illis Petrus, *Pœnitentiam agite, &* 38
baptizetur unusquisque vestrûm in nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum, & recipietis donum Spiritûs sancti. Nam promissio vobis est ac filiis vestris, 39
& omnibus qui sunt in distantia remotissima, quos vocaturus est Dominus Deus noster. Et hortatus est eos sermo- 40
nibus aliis hisce longioribus, & deprecatus est eos, dicens; Evadite ab ista generatione aspera. Et verò qui- 41
dam ex eis receperunt sermones ejus libenter, & baptizati sunt: & addita fuerunt inter fideles in illa die tria millia animarum. Erántque perseve- 42
rantes in doctrina Apostolorum, & communione, & fractione panis, atque orationibus. Factusque est in omni ani- 43
ma timor, quoniam signa & prodigia multa edita fuerunt ab Apostolis. Et 44
qui crediderunt omnes erant simul concordes, & res omnes erant eis publicæ & communes. Vendebantque possessiones suas, & dividebant eas inter turbam, prout 45
egebat unusquisque eorum. Et erant 46
perseverantes quotidiè in templo simul, frangentes panem in domicilio, & sumentes cibum cum exultatione & hilaritate cordis, laudantes Deum. Habe- 47
bantque honorem apud universum populum. Dominus autem augebat in ecclesia salvandos, quotidiè.

Lectio feriæ sextæ infra Paschа.

CAP. III.

ET verò Petrus & Johannes ascen- 1
derunt simul in templum horâ orationis nonâ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወሰሚዶሙ : ተኅሠተ : ልቦሙ : ወይቤልዎሙ : ለጴጥሮስ : ወለቢጹ : ሐዋር
38 ያት : መንተ : ንገበር : ለኍዊነ::=፨ ወይቤሎሙ : ጴጥሮስ : ነስሑ : ወተጠመቁ : ኵ
ልክሙ : በስሙ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ:: ወይትሐደጎ : ለክሙ : ኀጢአትክሙ : ወትነ
39 ሥሉ : ጸጋሁ : ለመንፈስ : ቅዱሰ:=ፁ እስመ : ለክሙ : ወሶቱ : ተሰፋ : ወለወኵድኍ
40 ሙ : ወለኵሎሙ: እለ:ርሑቃን : ወይጼውዕመ: ለእግዚአብሔር : ለመለክነ:=ፁ ወለ
ባዕድኂ : ብዙኅ:ነገረ:ዘነገሮሙ: ወገሠጸሙ: ወይቤሎሙ: እድኅኑ: ነፍስክሙ: እመዝ:
41 ዓለመ:እኩይ::=ፁ ፲ዘተወክፈ: ቃሎ: ተጠመቁ : ወተወሰኩ: በይእቲ : ዕለት: መጠነ:
42 ሠለስቱ: መእት:ነፍሰ::=ፁ ወነበሩ : ይፀመዱ : ትምህርተ : ሐዋርያት : ወኅቡረ: ይባ
43 ርኩ : ማእደ : ወወሰተ : ጸሎትሂ : ህቡረ:=ፁ ወፈርህዎሙ : ለሐዋርያት : ኵሉ : ዘነ
ፍስ:: ወብዙኅ : ተኣምረ : ወመንክረ : ይከውን : በእደዊሆሙ : ለሐዋርያት::=ፁ
44 ወኵሎሙ : እለ : ኦሙ: ኅቡረ : ይነብሩ : ወድኍር : ኵሉ : ንዋዮሙ : ወጥሪቶ
45 ሙ:=ፁ ወይሠይጡ : ወይሁቡ : ለነዳይ:=ፁ ወኵሉ: ለሚረ:ይፀመዱ : ኅቡረ: ቤተ:
46 መቅደስ:=ፁ ወይበርኩ:ማኅደ: ወይሴሰዩ:ሲሶዮሙ:በትፍሠሕት:ወበየዉሀተ:ልብ:==ፁ
47 ወያለኵቱ : እግዚአብሔር : ወቦሙ : ሞገሰ : በኀበ : ኵሉ : ሕዝብ : ወእኔተ :
ጸብኍ : ይዌስክ : እግዚአብሔር : ዲቤሆሙ : እለ : የለመኑ : ወየሐይው::=ፁ

1 ፫ ወዐርጉ : መኵራበ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ጊዜ : ተሴዓት : ለጸሎት:=ፁ

Et quum audivisseat, apertum fuit cor eorum, & dixerunt Petro, & fratribus 37
ejus Apostolis; Quid faciemus fratres nostri? Et dixit iis Petrus, Pœnitenti- 38
am agite & baptizemini omnes vos, in nomine Jesu Christi, & remittentur vobis peccata vestra, & accipietis donum Spiritûs sancti. Quia vobis fuit 39
promissio, & filiis vestris, & omnibus qui longè sunt, & invocant Dominum Deum nostrum. Et alia multa verba loquutus est iis, & erudivit eos, & di- 40
xit iis; Servate animam vestram ab hoc mundo malo. Et qui receperunt ser- 41
monem ejus, baptizati sunt: & additæ sunt in isto die circiter trigesies centum animæ. Et manserunt perseverando in doctrinâ Apostolorum, & simul be- 42
nedicendo mensæ, & in oratione simul. Et timuerunt Apostolos omnia anima- 43
lia: & multa signa & miracula fiebant per manus Apostolorum. Et omnes qui 44
crediderunt, simul manebant, & mixta fuit tota facultas & possessio eorum. 45
Et vendebant & dabant pauperibus. Et quocunque die perdurabant simul in 46
Domo sanctâ, & benedicebant mensæ & præbebant cibum in gaudio & simplicitate cordis: Et laudabant Deum, et haluerunt gratiam apud totum po- 47
pulum. Et ex decreto adjiciebat Deus super eos, illos qui crederent, & salvi essent.

CAP. III.

ET ascenderunt in templum Petrus & Johannes horâ nonâ orationis. 1

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Et quidam vir claudus ex utero matris suæ *existens* bajulabatur, quem ponebāt
2 Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἀπὸ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν
per diem ad portam templi, *dictam Speciosam*, *petere* eleemosy-
καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ, τὴν λεγομένην Ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύ-
nam ab introeuntibus in templum. *Qui videns* Petrum & Joannem *intu-*
3 νην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλ-
ros introire in templum, rogabat eleemosynam *accipere*. *Intendens* autem Petrus
4 λοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. Ἀτενίσας δὲ Πέτρος
in eum cum Joanne, dixit; Respice in nos. Ille *amè attendebat eis*, ex-
5 εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσ-
pectans aliquid ab eis *accipere*. Dixit autem Petrus; Argentum & aurum non
6 δοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. (β) Εἶπε δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ
est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: in nomine Jesu Christi Na-
ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Να-
zareni surge & ambula. Et *apprehendens ipsum* dexterâ manu alle-
7 ζωραίου ἔγειραι καὶ περιπάτει. Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς (γ) ἤγει-
vavit. Protinùs *autem confirmatæ* sunt ejus bases & plantæ. Et exili-
8 ρε. παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν (δ) αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυδρά. Καὶ ἐξαλλόμε-
ens stetit, & ambulabat, & intravit cum illis in templum ambulans & exili-
νος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ (ε) ἀλλό-
ens, & laudans Deum. Et vidit eum omnis populus ambulantem, & lau-
9 λων, καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. Καὶ εἶδεν (ζ) αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰ-
dantem Deum: Cognoscebántque illum, quòd ipse erat ad eleemo-
10 νοῦντα τὸν Θεόν· (η) Ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι (θ) οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημο-
synam *sedens* ad Speciosam portā templi: & impleti sunt stupore & exta-
σύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστά-
si *super* comingente ei. *Tenente* autem *sanato claudo*
11 σεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ. (ι) Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν
Petrum & Joannem, cucurrit ad eos omnis populus ad porticum vo-
Πέτρον καὶ Ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλου-

catam Salomonis, stupentes. Videns autem Petrus respondit ad po-
μένῃ (κ) Σολομῶντος, ἔκθαμβοι. Ἰδὼν δὲ (λ) Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λα- 12
pulum; Viri Israelitæ, quid miramini in hoc, aut *nobis* quid *attenditis*, quasi
ὸν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς
propriâ virtute aut pietate *iis qui fecimus* ambulare *eum*? Deus Abraham, 13
ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; Ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ
& Isaac & Jacob, Deus patrum nostrorum glorificavit *puerum* suum Je-
(μ) καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰη-
sum, quem vos tradidistis, & negâstis *eum* ante faciem Pilati, judican-
σοῦν, ὃν (ν) ὑμεῖς παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναν-
te illo dimitti. Vos autem Sanctum & Justum negâstis, & petistis vi- 14
τος ἀπολυθῆναι. Τὸν δὲ ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄν-
rum homicidam donari vobis. *At principem* vitæ interfeciſtis, quem Deus su- 15
δρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν. Τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤ-
scitavit *ex* mortuis: cujus nos testes sumus. Et in fide nominis ejus, 16
γειρεν ἐκ νεκρῶν· οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,
hunc quem *videtis* & nôstis, confirmavit nomen ejus: & fides, quæ per eum, de-
τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔ-
dit *illi integritatem hanc* in conspectu omnium vestrûm. Et nunc, fratres, 17
δωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. Καὶ νῦν, ἀδελφοί,
scio quia per ignorantiâ fecistis, sicut & principes vestri. *At* Deus quæ præ- 18
οἶδα ὅτι κατ' ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. Ὁ δὲ Θεὸς ἃ προε-
nuntiaverat per os omnium Prophetarum *suorum*, pati Christum, imple-
κατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν (ξ) αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστὸν, ἐπλή-
vit sic. Pœnitemini igitur, & convertimini, *ad deleri* vestra pec- 19
ρωσεν οὕτω. Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁ-
cata, Ut cùm venerint tempora refrigerii à conspectu Domini, & mi- 20
μαρτίας, Ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀ-
ferit *amè prædicatum* vobis Jesum Christum,
ποστείλῃ τὸν (ο) προκεκηρυγμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστὸν,

MS. A. (β) Πέτρος δὲ εἶπεν, (γ) ἤγειρεν αὐτόν. παραχρῆμα (δ) αἱ βάσεις αὐτοῦ (ε) ἀλλόμενος, αἰνῶν (ζ) πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν (η) Ἐπεγίνωσκον δὲ (θ) αὐτὸς (ι) Κρατοῦντός τε αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην, συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ (κ) Σαλομῶντος, (λ) ὁ Πέτρος (μ) καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεὸς Ἰακὼβ, (ν) ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε κατ' (ξ) αὐτοῦ, * ἐπλήρωσεν οὕτως. (ο) προκεχαρισμένον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

ut ecce virum quendam claudum ab utero 2
matris suæ bajularent homines illi qui soliti
erant eum afferre, et ponere ad januam templi
quæ vocatur Speciosa, ut peteret eleemosynā
ab iis qui introibant in templum. Is quum 3
vidisset Simonem & Johanem introëuntes in
templum, petebat ab eis ut darent ipsi eleemo-
synam. Et respexerunt in eum Simon & 4
Johannes, dixeruntque ei; Intuere nos. Ipse 5
autem intuitus est eos, sperans se ab eis ali-
quid accepturum. Ait illi Simon, Aurum & 6
argentū non habeo; sed q̄ habeo, do tibi: In
nomine Dñi nostri Jesu Christi Nazareni,
surge, ambula. Et apprehendit manū ejꝰ dex- 7
teram, & erexit eū: eoq; momento obfirmati
sunt pedes ejus ac plantæ. Proinde exiliens 8
stetit & ambulavit; & ingressus est cum eis
templum, ambulans, & saliens, & glorificans
Deum. Viditque eum totus populus ambu- 9
lantem, & glorificantem Deum. Et agnove- 10
runt eum esse mendicum illum qui sedebat
quotidie, & petebat eleemosynam ad portam
quæ vocatur Speciosa: & impleti sunt stupo-
re & admiratione super eo quod acciderat.

Feriâ secundâ Candidatorum. 7.

Quumque ipse teneret Simonem & Johan- 11
nem, cucurrit totus populus mirabundus ad
eos in porticum quæ vocatur Salomonis.
Quod quum vidisset Simon, respondit & di- 12
xit eis; Viri filii Israel, quid miramini hunc
hominem, aut cur nos intuemini, quasi virtute
nostrâ aut propriâ potestate hoc effecerimus
ut iste ambularet? Deus Abraham, Isaac, & 13
Jacobi, Deus patrum nostrorum glorificavit
filium suum Jesum, illum quem vos prodidi-
stis & abnegâstis in conspectu Pilati, quum
ipse æquū judicâsset eum esse absolvendum.
Vos autem Sanctum & Justum abnegâstis, & 14
postulâstis vobis virum homicîdam ut da-
retur vobis. Illum verò principem vitæ in- 15
terfeciſtis, quem suscitavit Deus à mortuis: &
nos omnes sumus testes ejus. Et per fidem no- 16
minis sui, hunc quem videtis & nôstis, ipse
confirmavit & sanavit: & fides in illum, de-
dit huic istam sanitatem coram vobis omni-
bus. Nunc autem fratres mei, scio per er- 17
rorem vos hoc fecisse, prout fecerunt & pri-
mates vestri. At Deus, sicuti prænuntiaverat 18
per os omnium prophetarū passurum Chri-
stum ejus, ita implevit. Pœnitentiam ergò 19
agite, & convertimini, ut deleantur peccata
vestra; Et obveniant vobis tempora quietis à 20
conspectu Domini; mittátque vobis illum
qui paratus erat vobis, Jesum Messiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ቁሁሉ : ብእሲ : ዘፅዉስ : ተወልደ : እገሪሁ : እምከርሠ : እሙ : ወይጸውርዎ: 2
ኵሉ : ለጢረ : ወያንብርዎ : ሩኅተ : ምኵራብ : እንተ : ስማ : ለሪያ : ከመ : 3
ይሰለል : መጽዋተ : በኅበ : እለ : ይበውኡ : ምኵሪበ::ፁ ወርሊዮሙ : ለጸጥሮስ: 4
ቈለዮሐንስ: ይበውኡ: ምኵራበ: ወስለሎሙ: መጽዋተ: የሀብሙ::ፁ ወተመይጥዎ: ጴ 5
ጥሮስ: ቈዮሐ ንስ : ኀቡሁ: ወይቤልዎ: ተመየጥ:መንገቤነ::ፁ ወተስፈወ : የሀብሙ: ለፍ 6
እሙቱ::ፁ ወይቤሎ:ጴጥሮስ:ወርቅሰ:ወብሩር:ለልብነ: ወእመዘ: ብነ: ንሁበከ: ናሁ: 7
በስሙ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶሰ : ናዝራዊ: ተንሥእ : ወሖር ::ፁ ወለኅዘ : 8
እደሁ: ዘየማነ: ወለንሠአ:ወተንሠአ:ሶቢሃ:: ወጸንዐ: እገሪሁ: ወሐቂሁ::ፁ ወሖረ: 9
መስለሆሙ : እንዘ: ይሠገር: ወቦለ: ምኵራበ: ወለእሶተ: እግዚአብሔር::ፁ ወርእ
ይዎ: ኵሉ: ሕዝብ: እንዘ:የሐወር : ወያለኵት: እግዚአብሔር::ፁ

Et fuit homo qui claudus natus fuit pedibus suis, ab utero matris suæ, & portabant eum quotidiè, & ponebant eum ad *portam templi, cujus nomen Speciosa, ut peteret eleemosynam apud eos qui ingrediebantur templum. Et vidit Petrum & Johannem ingredientes templum, & rogavit eos eleemosynam* ut *darent ei. Et conversi sunt Petrus & Johannes ad eum, & dixerunt ei; Convertere ad nos. Et sperabat quòd darent ei secundum desiderium suum. Et dixit ei Petrus, Et aurum & argentum non habemus; sed quod habemus, dabimus tibi: ecce in nomine Domini nostri Jesu Christi Nazareni, surge & ambula. Et prehendit manum ejus dextram, & sustulit eum: & surrexit statim, & confirmatus fuit pedibus ejus, & lumbis ejus. Et abiit cum iis capiens pisces: & intravit templum & laudavit Deum. Et viderunt eum omnes populi ambulantem & laudantem Deum.*

Versio VULGATA LATINA.

2 Et quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suæ, bajulabatur: quem ponebant quotidiè ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, ut peteret eleëmosynam ab
3 introëuntibus in templum. Is cùm vidisset Petrum & Joannem incipientes introire in templum, rogabat ut eleëmosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus
4 cum Joanne, dixit; Respice in nos. At ille intendebat in eos, sperans se aliquid
6 accepturum ab eis. Petrus autem dixit; Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni surge, & ambula.
7 Et apprehensâ manu ejus dexterâ, allevavit eum, & protinùs consolidatæ sunt ba-
8 ses ejus & plantæ. Et exiliens stetit, & ambulabat: & intravit cum illis in tem-
9 plum, ambulans, & exiliens, & laudans Deum. Et vidit omnis populus eum am-
10 bulantem, & laudantem Deum. Cognoscebant autem illum, quòd ipse erat, qui ad eleëmosynam sedebat ad Speciosam portam templi: & impleti sunt stupo-
11 re & extasi, in eo quod contigerat illi. Cùm teneret autem Petrum & Joannem, cucurrit omnis populus ad eos, ad porticum quæ appellatur Salomonis, stupentes. Videns autem Petrus, respondit ad populum; Viri Israelitæ, quid mi- 12
ramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostrâ virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob, Deus Pa- 13
trum nostrorum, glorificavit filium suum Jesum, quem vos quidem tradidistis, & negâstis ante faciem Pilati, judicante illo dimitti. Vos autem Sanctum & Ju- 14
stum negâstis, & petistis virum homicidam donari vobis: Auctorem verò vitæ 15
interfecistis, quem Deus suscitavit à mortuis, cujus nos testes sumus. Et in fide 16
nominis ejus, hunc, quem vos vidistis, & nôstis, confirmavit nomen ejus: & fides, quæ per eum est, dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium ve-
strûm. Et nunc, fratres, scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes ve- 17
stri. Deus autem, quæ prænuntiavit per os omnium prophetarum, pati Christum 18
suum, sic implevit. Pœnitemini igitur, & convertimini, ut deleantur peccata ve- 19
stra: Ut cùm venerint tempora refrigerii à conspectu Domini, & miserit eum, 20
qui prædicatus est vobis, Jesum Christum,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*

2 * وَاِنَّ اِنْسَانًا اَعْرَجَ مُنْذُ جَوْفِ اُمِّهِ * كَانَ يُحْمَلُ فَيُوضَعُ كُلَّ يَوْمٍ عِنْدَ بَابِ الْهَيْكَلِ الْمُلَقَّبِ بِالْبَابِ
3 الْبَهِيِّ * لِيَحْتَدِيَ صَدَقَةً مِنَ الدَّاخِلِيْنَ اِلَى الْهَيْكَلِ * فَاِذْ اَبْصَرَ بُطْرُسَ وَيُوحَنَّا مُقْتَرِبَيْنِ
4 عَلَى الدُّخُولِ اِلَى الْهَيْكَلِ سَاَلَهُمَا صَدَقَةً * فَنَظَرَ فِيْهِ بُطْرُسُ مَعَ يُوحَنَّا وَقَالَا * اُنْظُرْ اِلَيْنَا *
5 6 * فَاَصْغَى اِلَيْهِمَا مُؤَمِّلًا اَنْ يَاْخُذَ مِنْهُمَا شَيْئًا * فَقَالَ لَهُ بُطْرُسُ * اَمَّا فِضَّةٌ اَوْ ذَهَبٌ فَمَا يُوجَدَانِ
عِنْدِي * بَلِ الَّذِي لِي اَمْلِكُهُ ذَاكَ اُعْطِيكَ اِيَّاهُ * بِاسْمِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ النَّاصِرِيِّ قُمْ فَامْشِ *
7 8 * وَمَسَكَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى فَاَقَامَهُ وَفِي الْحِينِ تَسَدَّدَتْ قَدَمَاهُ وَالْعَصَلُ الْمُحِيطُ بِكَعْبَيْهِ * وَنَهَضَ
9 وَاَبَا وَطَفِقَ يَمْشِي * وَدَخَلَ مَعَهُمَا اِلَى الْهَيْكَلِ مَاشِيًا * يَثِبُ مُهَلِّلًا وَيُسَبِّحُ اللّٰهَ * عَلَانِيَةً * فَاَبْصَرَ
10 كَافَّةُ الشَّعْبِ مَاشِيًا يُسَبِّحُ اللّٰهَ * وَعَرَفُوهُ اَنَّهُ هُوَ الَّذِي كَانَ جَالِسًا يَحْتَدِي الصَّدَقَةَ عِنْدَ بَابِ
الْهَيْكَلِ الْبَهِيِّ * فَاسْتَوْعَبُوا دُهُولًا وَكَيْرًا مِمَّا عَرَضَ لَهُ * * فَرَاَاهُ يَوْمَ السَّبْتِ سَابِعَ الْفَصْحِ *
11 * وَبَيْنَمَا الْاَعْرَجُ الْمُشْفِي مُمْسِكًا بِبُطْرُسَ وَيُوحَنَّا * حَاصَرَ اِلَيْهِمْ كَافَّةُ الشَّعْبِ اِلَى الْاُصْطُوَانِ
12 الْمُلَقَّبِ بِاُصْطُوَانِ سُلَيْمَانَ مُنْدَهِلِيْنَ * فَاِذْ اَبْصَرَهُمْ بُطْرُسُ اَجَابَ الشَّعْبَ * اَيُّهَا الرِّجَالُ
اَلْاِسْرَائِيلِيُّونَ لِمَ تَكْبِتُمْ مِنْ هٰذَا * وَلِمَ تَنْظُرُونَ فِينَا كَاَنَّا بِقُوَيٍّ اَوْ بِكَمَالِ تَدْبِيرِنَا جَعَلْنَا
13 هٰذَا يَمْشِي * اَلَاهُ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ * اَلَاهُ اٰبَائِنَا مَجَّدَ اِبْنَهُ يَسُوعَ الَّذِي دَفَعْتُمُوهُ وَاَنْكَرْتُمُوهُ
14 بِحَضْرَةِ بِيلَاطُسَ اِذْ حَكَمَ ذَاكَ بِاِطْلَاقِهِ * فَاَنْكَرْتُمُ اَنْتُمُ الْقُدُّوسَ وَالصِّدِّيقَ * وَطَلَبْتُمْ اَنْ
15 يُوهَبَ لَكُمْ رَجُلًا قَاتِلًا * وَقَتَلْتُمْ مُبْدِئَ الْحَيَاةِ وَعَنْصُرَهَا * الَّذِي اَقَامَهُ اللّٰهُ مِنَ الْمَوْتَى * الَّذِي
16 نَحْنُ شُهُودًا لَهُ * وَبِالْاِيمَانِ بِاسْمِهِ شَدَّدَ هٰذَا الَّذِي قَدْ رَاَيْتُمُوهُ وَعَاهَدْتُمُوهُ * وَاَمَامَهُ * وَاَمَامَهُ
17 بِهِ مَلَكَهُ هٰذِهِ الصِّحَّةُ بِحَضْرَةِ جَمَاعَتِكُمْ * * سِ * * فَالْاٰنَ يَا اِخْوَتِي قَدْ عَلِمْتُ اَنَّكُمْ بِجَهَالَةٍ
18 عَمِلْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ كَمَا فَعَلَ رُؤَسَاؤُكُمْ * فَاَمَّا اللّٰهُ فَالْمَوَاعِيدُ الَّتِي وَعَدَ بِهَا بِفَمِ جَمِيعِ اَنْبِيَائِهِ
عَنْ اٰلَمِ الْمَسِيحِ اَكْمَلَهَا هٰكَذَا * * فَرَاَاهُ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ ثَانِيَ سَنَةٍ بَعْدَ الْفَصْحِ *
19 20 * فَتُوبُوا اِذًا وَارْجِعُوا اِلَى اللّٰهِ لِتُمْحَا خَطَايَاكُمْ * لِكَيْمَا تُوَافِيَكُمْ اَوْقَاتُ الرَّاحَةِ وَالْاِنْبِسَاحِ
مِنْ وَجْهِ الرَّبِّ * وَيُرْسِلَ اِلَيْكُمْ يَسُوعَ الْمَسِيحَ الْمُسْتَعَدَّ لِلْخَلَاصِ *

Quidam autem claudus ex utero matris suæ bajulabatur, & ponebatur quotidie prope portam templi quæ vocatur Porta Speciosa, ut peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. Cùm ergò 2 3
vidisset Petrum & Johannem intendentes ingressum in templum, petiit ab eis eleemosynam. Intuitus est autem in eum 4
Petrus cum Johanne, & dixerunt ambo, Aspice nos. Quare intendit in eos, sperans se aliquid accepturum ab eis. Dixit autem ad eum Petrus, Sanè argentum 5 6
aut aurum non inveniuntur apud me, sed quod mihi est, quòdque possideo, id tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni, surge, & ambula. Et apprehendit ma- 7
num ejus dexteram, erexitque eum: & eodem tempore consolidatæ sunt plantæ ejus, & musculi adjacentes calcaneis ejus. Stetitque saliens, & cœpit ambu- 8
lare: & ingressus est cum eis in templum, ambulans, exiliens, gestiens, ac laudans Deum. Finis. Vidit autem eum univer- 9
sus populus ambulantem laudare Deum. Et scientes quòd ipse esset qui sedebat ad 10
petendam eleemosynam prope portam templi Speciosam, capti sunt stupore & admiratione ob id quod acciderat ei.

Lectio sabbathi, diei septimæ infra Pascha.

Et dum claudus ille sanitati restitutus 11
teneret Petrum & Johannem, occurrit ad eos universus populus in porticum, quæ vocatur, Porticus Salomonis, stupore affecti. Quos cùm vidisset Petrus, 12
affatus est populum; O viri Israelitæ, cur hoc miramini & cur intuemini nos quasi virtute nostrâ aut laudabili nostrâ conversatione fecerimus hunc ambulare? Deus Abrahæ & Isaac & Jacob, De- 13
us patrum nostrorum glorificavit filium suum Jesum, quem vos tradidistis & negâstis in præsentia Pilati, cùm ille judicâsset eum esse dimittendum. Vos verò 14
negâstis Sanctum & Justum, & postulâstis ut concederetur vobis vir homicida: Et occidistis principium vitæ & origi- 15
nem ejus, quem suscitavit Deus à mortuis, cui nos testes sumus. Et per fidem 16
in nomine ipsius consolidatus est hic quem vidistis & aspexistis, et confirmavit eum nomen ejus: & fides ejus in ipso tribuit ei hujusmodi integritatem in præsentia cœtûs vestri. Hucusque. Itaque ô fratres mei, jam 17
novi quòd per ignorantiam feceritis quod egistis, quemadmodum egerunt principes vestri. Verum Deus, promissa quæ pollicitus est per os omnium Prophetarum suorum de passione Christi, implevit hoc pacto.

Lectio secundæ feriæ hebdomadis secundæ post Pascha.

Pœnitentiam igitur agite, & convertimini ad Deum, ut deleantur peccata vestra: Quatenus 19
adveniant vobis tempora quietis et refrigerii à conspectu Domini, mittatque ad vos Jesum Christum paratum ad salutem: 20

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወእእመርዎ: ከመ:ውእቱ : ዘይነብር:ኖኅተ : መኵራብ: እንተ: ሰማ: ለሪያ : ወያስተፍእ
11 ሙ: ወደንገፁ: ወለንከሩ: በለእተ : ዘኮነ : ተሉመረ: በለዕሌሁ::=ፁ ወእንዘ : ይእኅዝመ
ሙ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ: ናሁ : ኩሉ : ሕዝብ : ኅቤሆሙ : በመደቀረ : ሰሎሞን : ድንጉ
ፀሂሙ::=ፁ

በመኃትወ : ፋሲካ : መንባብ::=ፁ

12 ፐ ወሶበ : ናእይመ: ጴጥሮስ: ወዮሐንስ : ለሕዝብ : ይቤሎሙ : ጴጥሮስ : እንትሙ:
ሰብለ: እስራሌል : መንተኑ : ታንክሩ : ዘንተ: ወኪያነሂ : መንተኑ : ትኔጽሩን:: ከመዘ:
ቡኀይልነ : ረሰይናሁ : ለዝ : ወከመዘ : በጽድቅነ : ገበርናሁ : ለዝ:ከመ : ይሑር : በእገ
13 ሪሁ::=ፁ ለመለከ : ለብረሃም : ወለመለከ : ይስሐቅ : ወለመለከ : ያዕቆብ : ለ
መለኩሙ : ለለበዊነ : ሰብሑ : ለወልዱ : ሊየሱስ : ዘለንትሙ : ዐሉክሙ : ወከሳድክ
14 ሙ : በገጸ : ጲለጦሰ: ፈቂደ : ውእቱ : ያሕይመ : ለክሙ:=ፁ ወለንትሙሰ : ከሕድክ
መወ : ለቅዱሰ : ወለጸድቅ:: ወለብደርክሙ : ብእሴ : ቀታሌ : ነፍስ : ትስለሉ : ወያ
15 ሕይው : ለክሙ::=ፁ ወለመልሐክ : ሕይወትሰ : ቀተለክመወ : ወእግዚአብሔር : ለ
16 ንሥለ : እመነ : መውታነ : ወነሳነ : ሰማዕቱ::=ፁ ወበሃይማኖተ : ስሙ : ዘንተ : ዘት
ሬእዩ : ወዘትስመዑ : ከመ : ታእመረ : ከመ : ለጽንዖ : በሰሙ : ወበሃይማኖተ : ዚለ
17 ሁ : ወወሀቦ : ለዝንቱ : ሕይወተ : በቅድሜክሙ::=ፁ ወይእዜኒ : ለኀዊነ : ለእመረ :
18 ከመ : በኢያእመሮ : ገበርክመወ : ለዝ : ከመ : መለእክቲክሙ::=ፁ ወእግዚአብሔ
ርሰ : በከመ : ለቅደመ : ነቢረ : በለፈ : ነቢያቲሁ : ከመሂ : ይትቀተል : ክርስቶስ : ለብ
19 ጸሐ : ከማሁ::=ፁ ወይእዜኒ : ነስሑ : ወተጠመቁ : ወተመየጡ : ኵልክሙ : ወይደ
መስስ : ለክሙ : ሓጢአትክሙ : ወይመጽእ : መዋዕለ : ዛህል : እመቅድመ:ገጹ : ለእግ
20 ዚለብሔር:=ፁ ወይፈንወ : ለክሙ : ለኢየሱሰ : ክርስቶስ : ዘለቅደመ:ቀቢለ:=ፁ

Et cognoverunt eum, quòd ipse erat qui sedebat ad portam, templi cujus nomen 10
erat Speciosa, & mendicabat: & obstupuerunt & admirati sunt propter quod factum fuerat signum super eum. Et quum teneret Petrum & Johannem, cu- 11
currerunt omnes populi ad eos, in porticum Salomonis, stupescentes.

In lampadibus paschatis lectio.

Et quum vidissent Petrus & Johannes populos, dixit iis Petrus; Vos viri Isra- 12
elis, quid miramini hoc? & nos, quid intuemini nos, quasi in virtute nostra fecerimus hoc, & quasi in justitia nostra fecimus hunc ut ambularet in pedibus ejus?
Deus Abraham, & Deus Isaack, & Deus Jacob, Deus patrum nostrorum glori- 13
ficavit filium suum Jesum, quem vos sprevistis & abnegâstis in conspectu Pilati volentis servare eum vobis. Et vos abnegâstis Sanctum & Justum, & vo- 14
luistis hominem animacidam petere, & servare vobis. Et principem vitæ tu- 15
cidâstis, & Deus suscitavit eum à mortuis, & nos sumus testes ejus. Et in 16
fide nominis ejus, hoc fuit quod videtis & quod auditis: ut sciatis quòd confirmavit eum in nomine ejus & in fide ejus, & dedit ei hanc vitam coram vobis.
Et nunc fratres nostri sciverunt, quòd in non cognoscendo eum, fecistis ei hoc, sicut 17
principes vestri. Et Deus sicut prænuntiavit in ore prophetarum suorum, quòd 18
Christus trucidaretur, implevit ita. Et nunc respiscite & baptizamini, & 19
convertimini omnes vos, & delebuntur vobis peccata vestra, & veniet dies misericordiæ à conspectu Dei. Et mittet vobis Jesum Christum quem præ- 20
unxit:

Quem oportet cœlum quidē ſuſcipere uſque in tempora reſtitutionis omnium, quæ locu-
21 Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλά-
tus eſt Deus per os *omnium* ſanctorum, ſuorum Prophetarum à ſeculo.
λησεν ὁ Θεὸς διὰ (π) στόματος πάντων ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ.
Moyſes quidem *enim ad patres* dixit; Quoniam Prophetam vobis reſuſcitabit Domi-
22 Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν, Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύρι-
nus Deus veſter de fratribus veſtris, tanquàm me: ipſum audietis juxta omnia quæcunq;
ος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα
locutus fuerit *ad vos*. Erit autem, Omnis anima quæ non audierit Pro-
23 ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἔσται δέ, Πᾶσα ψυχὴ ἥτις (ρ) ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προ-
phetam illum, exterminabitur de plebe. Et omnes *autem* Prophetæ à
24 φήτου ἐκείνου, (σ) ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ
Samuel & deinceps, *quotcunque* locuti ſunt, & *prænuntiaverunt* dies i-
Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ (τ) προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
ſtos. Vos eſtis filii Prophetarū, & teſtamenti quod diſpoſuit Deus ad pa-
25 τας. Ὑμεῖς ἐστε (υ) οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πα-
tres noſtros, dicens ad Abraham; Et ſemine tuo benedicen-
τέρας (φ) ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ (χ) τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσον-
tur omnes familiæ terræ. Vobis primùm Deus reſuſcitans *puerum* ſu-
26 ται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐ-
um *Jeſum*, miſit eum benedicentem vobis, *in averti unumquemque* à
τοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ
nequitiis veſtris,
τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

CAP. IV. Δ'.

Loquentibus autem illis ad populum, ſupervenerunt *eis* Sacerdotes, & ma-
1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ στρα-
giſtratus templi, & Sadducæi, *Labore affecti propter docere eos*
2 τηγὸς τοῦ ἱεροῦ, καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς
populum, & *annuntiare* in *Jeſu* reſurrectionem ex mortuis. Et in-
3 τὸν λαὸν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν. Καὶ ἐπ-
jecerunt *eis* manus, & poſuerunt in cuſtodiam in craſtinum: erat enim
ἔβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ (α) ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ
veſpera jam. Multi autem *audientium* verbum, crediderunt: & factus eſt nu-
ἑσπέρα ἤδη. Πολλοὶ δὲ τῶν (β) ἀκουσάντων τὸν λόγον, ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀ-
4 merus virorum quaſi millia quinque. Factum eſt autem in craſtinum con-
ριθμὸς τῶν (γ) ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε. Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συ-
5 gregari eorum principes & Seniores & *Scribas* in Hieruſalem: Et
αχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ (δ) πρεσβυτέρους καὶ Γραμματεῖς εἰς Ἰερουσαλήμ· Καὶ
6 *Annam* principem Sacerdotum, & *Caiphan*, & *Joannem*, & *Alexandrum*, & quotquot
Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι
erant de genere *Pontificali*. Et ſtatuentes eos in medio, *percontati ſunt*; In
ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ, ἐπυνθάνοντο, Ἐν
7 qua virtute, aut in quo nomine feciſtis hoc vos? Tunc Petrus re-
ποίᾳ δυνάμει, ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; Τότε Πέτρος πλη-
8 pletus Spiritu ſancto dixit ad eos; Principes populi & ſeniores *Iſ-*
rael; Si nos hodiè dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo
9 ραηλ, Εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι
iſte ſervatus eſt: Notum ſit omnibus vobis & omni plebi Iſrael, quia in
σοῦτος (ζ) σέσωσται· Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ
10 nomine Jeſu Chriſti Nazareni, quem vos crucifixiſtis, quem Deus ſuſcitavit *ex*
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ
mortuis, in hoc iſte aſtat coram vobis ſanus. Hic eſt lapis *ni-*
νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξ-
11 *hili habitus* à vobis ædificantibus, *ille* factus in caput anguli. Et
ουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν (η) οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. Καὶ
12 non eſt in alio *nemine* ſalus. Neque enim nomen eſt aliud ſub
οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία. (θ) Οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ
cœlo datum *in* hominibus, in quo oporteat *ſervari* nos.
τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

MS. A. (π) στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. Μωυσῆς μὲν εἶπεν,
Κεφ. Δ'. MS. A. (α) ἔθεντο αὐτοὺς εἰς (β) ἀκουσάντων, (γ) ἀνδρῶν χιλιάδες
Ὅτι (ρ) ἐὰν (σ) ἐξολεθρευθήσεται (τ) κατήγγειλαν (υ) οἱ υἱοὶ (φ) ὑμῶν, (χ) ἐν τῷ
(δ) τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς ἐν Ἰερουσαλήμ· Καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος, (ε) πρεσβύτεροι, Εἰ ἡμεῖς (ζ) σέσωται, (η) οἰκοδόμων,
(θ) οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἕτερόν ἐστιν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quem oportet cœlis capi uſque ad comple- 21
mentum temporum, rerum *ſcilicet* omnium
de quibus locutus eſt Deus per os ſanctorum prophetarum ſuorum qui à ſeculo *fuerunt*. Moſes enim dixit; Prophetam ſuſci- 22
tabit vobis Dominus ex fratribus veſtris ſicuti me: hunc audite in omnibus quæ collocutus fuerit vobis. Et futurum eſt ut omnis ani- 23
ma quæ non audierit prophetam illum, anima *inquam* illa pereat à populo ſuo. Et pro- 24
phetæ omnes à Samuele & iis qui poſt eum fuerunt, locuti ſunt ac prædicârunt de diebus iſtis. Vos eſtis filii prophetarum, & fœdus 25
quod iniit Deus cum patribus noſtris, dum dixit Abrahæ; In ſemine tuo benedictionem conſequentur omnes familiæ terræ, Vobiſ- 26
cum primò ſtatuit: miſitque Deus Filium ſuum benedicens vobis, ſi converſi fueritis & egeritis pœnitentiam de flagitiis veſtris.

In commemoratione Martyrum. 8.

CAP. IV.

Quumque illi hos ſermones loquerentur ad 1
populum, inſurrexerunt in eos ſacerdotes &
Saducæi, & præfecti templo: Quum excan- 2
deſcerent in eos, quippe qui docerent popu-
lum, & prædicarent in Meſſia reſurrectionem
à mortuis. Proinde injecerunt in eos manus, 3
& cuſtodierunt eos in diem poſterum, quòd
propè eſſet veſpera. Multi autem qui audie- 4
rant ſermonem, crediderunt: & erant nu-
mero circiter quinquies mille viri. Cæterùm 5
poſtero die congregati ſunt principes, & ſe-
niores, & Scribæ: Itemque Hanan ſummus 6
ſacerdos, & Caipha, & Johannes, & Alexan-
der, & quotquot erant ex genere ſummorum
ſacerdotū. Quumq; ſtatuiſſent eos in medio, 7
interrogabāt eos; Quânā virtute, aut quo no-
mine hoc feciſtis? Tunc Simon Petra reple- 8
tus eſt Spiritu ſanctitatis, & dixit eis; Princi-
pes populi, & ſeniores domûs Iſrael, audite: 9
Si nos hodie in jus vocamur à vobis propter
beneficium quod collatum eſt in hominem
ægrotum, per quid iſte ſanitati ſit reſtitutus:
Hoc notum ſit vobis, totique populo Iſrael, 10
quòd per nomen Jeſu Chriſti Nazareni, illi
quem vos in crucem egiſtis, quem Deus exci-
tavit à mortuis, per illud ipſum *inquam* ecce
ſtat iſte coram vobis ſanus. Hic eſt lapis ille 11
quem vos reprobâſtis ædificantes, ipſeque
factus eſt in caput anguli: Nec eſt in quo- 12
quam alio redemptio. Non enim eſt nomen
aliud ſub cœlo quod datum ſit hominibus, in
quo oporteat *eos* ſervari.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

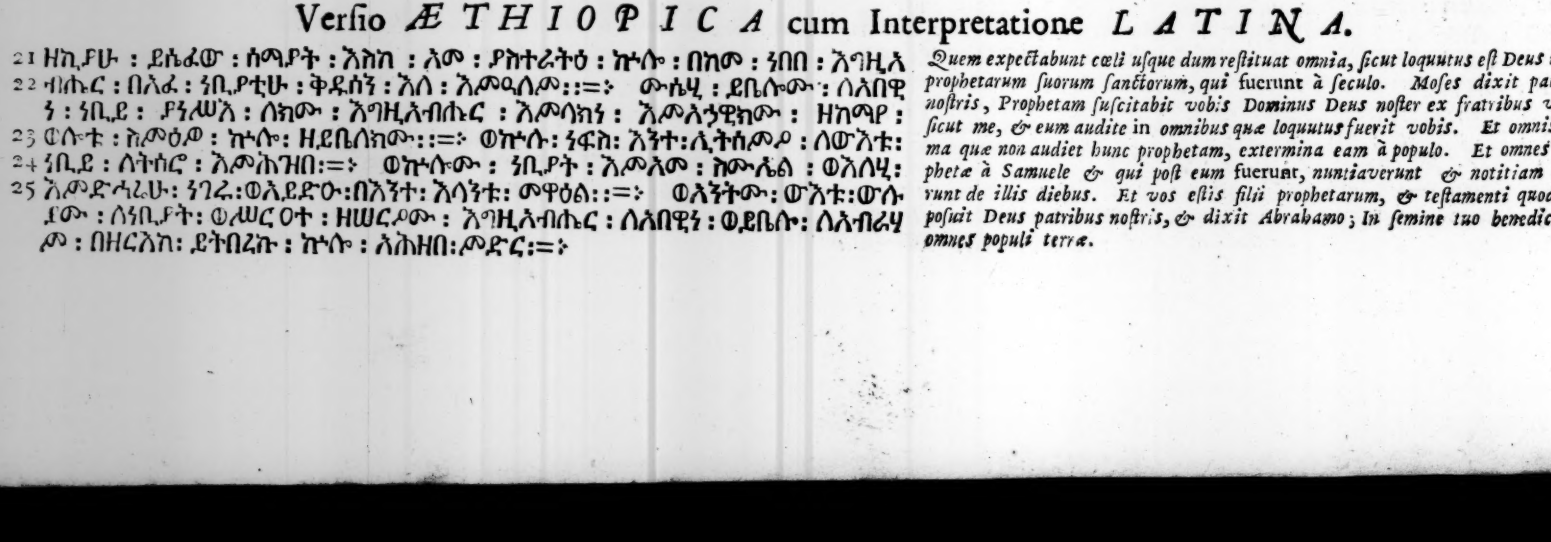

21 ዘኪያሁ : ይሴፈው : ሰማያት : እስከ : ለመ : ያስተሪትዕ : ኵሉ : በከመ : ነበበ : እግዚአ
22 ብሔር : በለፈ : ነቢያቲሁ : ቅዱሳን : እለ : እመዓለሙ ::=: ውሴሂ : ይቤሎሙ : ለአበዊ
ነ : ነቢይ : ያነሥእ : ለክሙ : እግዚአብሔር : እመላክነ : እመአኀዊክሙ : ዘከማየ :
23 ዊኑቱ : ስምዕዎ : ኵሉ : ዘይቤለክሙ ::=: ወኵሉ : ነፍስ: እንተ : ሊትሰመዖ : ለውእቱ :
24 ነቢይ : ለትሰሮ : እመሕዝበ ::=: ወኵሉሙ : ነቢያት : እመአመ : ሰሙኤል : ወእሉሂ :
25 እመድኅሪሁ : ነገረ : ወአይድዑ : በእንተ : እሊንቱ : መዋዕል ::=: ወለእንትሙ : ውእቱ : ውሉ
ደሙ : ለነቢያት : ወለሠር ዐተ : ዘሠርዖሙ : እግዚአብሔር : ለአበዊነ : ወይቤሉ : ለአብራሃ
ም : በዘርእከ : ይትበረኩ : ኵሉ : ለሕዘበ : ምድር ::=:

Quem expectabunt cœli uſque dum reſtituat omnia, ſicut loquutus eſt Deus in ore 21
prophetarum ſuorum ſanctorum, qui fuerunt *à ſeculo. Moſes dixit patribus* 22
noſtris, Prophetam ſuſcitabit vobis Dominus Deus noſter ex fratribus veſtris
ſicut me, & eum audite in *omnibus quæ loquutus fuerit vobis. Et omnis ani-* 23
ma quæ non audiet hunc prophetam, extermina eam à populo. Et omnes pro- 24
phetæ à Samuele & qui poſt eum fuerunt, *nuntiaverunt & notitiam dede-*
runt de illis diebus. Et vos eſtis filii prophetarum, & teſtamenti quod diſ- 25
poſuit Deus patribus noſtris, & dixit Abrahamo; In ſemine tuo benedicentur
omnes populi terræ.

Versio VULGATA LATINA.

21 Quem oportet quidem cœlum suscipere usque in tempora restitutionis omnium, quæ
22 locutus est Deus per os sanctorum suorum à seculo prophetarum. Moyses quidem
dixit; Quoniam Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus vester de fratribus ve-
23 stris, tanquam me, ipsum audietis juxta omnia quæcunque locutus fuerit vobis. Erit
autem: Omnis anima, quæ non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.
24 Et omnes prophetæ à Samuel, & deincèps, qui locuti sunt, annuntiaverunt dies
25 istos. Vos estis filii prophetarum, & testamenti, quod disposuit Deus ad patres
nostros, dicens ad Abraham; Et in semine tuo benedicentur omnes familiæ terræ.
26 Vobis primùm Deus suscitans Filium suum, misit eum benedicentem vobis: ut
convertat se unusquisque à nequitia sua.

CAP. IV.

1 LOquentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdotes, & magistratus
2 templi, & Sadducæi, Dolentes quòd docerent populum, & annuntiarent in Jesu
resurrectionem ex mortuis: Et injecerunt in eos manus, & posuerunt eos in cu- 3
stodiam in crastinum: erat enim jam vespera. Multi autem eorum, qui audierant 4
verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum quinque millia. Factum est 5
autem in crastinum, ut congregarentur principes eorum, & seniores, & Scribæ in
Jerusalem; Et Annas princeps sacerdotum, & Caiphas, & Joannes, & Alexan- 6
der, & quotquot erant de genere sacerdotali. Et statuentes eos in medio, inter- 7
rogabant; In qua virtute, aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc repletus 8
Spiritu sancto Petrus, dixit ad eos; Principes populi, & seniores audite: Si nos 9
hodiè dijudicamur in beneficio hominis infirmi, in quo iste salvus factus est, No- 10
tum sit omnibus vobis, & omni plebi Israël: quia in nomine Domini nostri Jesu
Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit à mortuis, in hoc
iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis, qui reprobatus est à vobis ædifican- 11
tibus, qui factus est in caput anguli: Et non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud 12
nomen est sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * الَّذِي يَجِبُ اَنْ يَقْبَلَهُ ٱلسَّمَآءُ اِلَى اَوْقَاتِ تَثْبِيتِ كُلِّ سَائِرِ الْاَقْوَالِ الَّتِي تَكَلَّمَ اللّٰهُ بِهَا بِفَمِ سَائِرِ
22 اَنْبِيَائِهِ الْقِدِّيسِينَ مُنْذُ الدَّهْرِ * لِاَنَّ مُوسَى قَالَ لِلْاٰبَآءِ اِنَّ ٱلرَّبَّ الْاٰهَكُمْ سَيُقِيمُ لَكُمْ مِنْ
اِخْوَتِكُمْ نَبِيًّا مِثْلِي * فَاسْمَعُوا لَهُ فِي جَمِيعِ مَا يُخَاطِبُكُمْ بِهِ * وَسَتَكُونُ كُلُّ نَفْسٍ لَا تَسْمَعُ
23 لِذٰلِكَ ٱلنَّبِيِّ وَبِطَبِيعَةٍ تَتَاصَلُ مِنْ سَمْعِهَا * وَجَمِيعُ الْاَنْبِيَآءِ مُنْذُ صَامُوئِيلَ وَالَّذِينَ بَعْدَهُ
24 كُلُّهُمْ تَكَلَّمُوا وَاَخْبَرُوا عَنْ هٰذِهِ الْاَيَّامِ * فَاَنْتُمْ هُمْ بَنُو الْاَنْبِيَآءِ وَاَوْلَادُ الْعَهْدِ الَّذِي عَاهَدَ
25 اللّٰهُ بِهِ اٰبَآءَنَا * قَائِلًا لِاِبْرَاهِيمَ * بِزَرْعِكَ تَتَبَارَكُ قَبَائِلُ ٱلْاَرْضِ كُلِّهَا * فَلَكُمْ اَوَّلًا اَقَامَ اللّٰهُ اِبْنَهُ
26 يَسُوعَ اِذْ اَرْسَلَهُ يُبَارِكُكُمْ * اِذَا ارْجَعَ كُلُّ اَحَدٍ مِنْكُمْ مِنْ شُرُورِكُمْ *

*يَوْمَ ٱلثَّلٰثَا مِنَ ٱلسَّبْتِ ٱلثَّانِيَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ * يَا *

*اَلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *

1 * وَبَيْنَمَا هُمَا يُخَاطِبَانِ ٱلشَّعْبَ وَقَفَ بِهِمَا ٱلْكَهَنَةُ وَاَمِيرُ الْهَيْكَلِ وَالرُّؤَسَآءُ * مُتَوَجِّعِينَ لِتَعْلِيمِهِمَا
2 ٱلشَّعْبَ * وَاِخْبَارِهِمَا بِيَسُوعَ بِقِيَامَةِ الْمَوْتَى * فَوَضَعُوا اَيْدِيَهُمْ عَلَيْهِمَا * وَجَعَلُوهُمَا فِي الْاِعْتِقَالِ اِلَى
3 الْغَدِ * لِاَنَّ الْوَقْتَ كَانَ مَسَآءً * وَكَثِيرُونَ مِنَ الَّذِينَ سَمِعُوا اٰمَنُوا * وَصَارَ عَدَدُ النَّاسِ
4 الْمُؤْمِنِينَ مِقْدَارَ خَمْسَةِ اٰلَافٍ * فَلَمَّا صَارَ فِي الْغَدِ اجْتَمَعَ الرُّؤَسَآءُ وَالشُّيُوخُ وَٱلْكَتَبَةُ بِاُورُشَلِيمَ *
5 وَحَنَّانُ رَئِيسُ الْكَهَنَةِ وَقَيَافَا وَيُوحَنَّا وَالْاِسْكَنْدَرُ * وَجَمَاعَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ جِنْسِ
6 رِيَاسَةِ الْكَهَنُوتِ * فَاَقَامُوهُمَا فِي الْوَسَطِ وَاسْتَفْحَصُوهُمَا بِاَيَّةِ قُوَّةٍ اَوْ بِاَيِّ اسْمٍ صَنَعَا اَنْتُمَا هٰذَا *
7 حِينَئِذٍ اِمْتَلَاَ بُطْرُسُ مِنْ رُوحِ الْقُدُسِ * وَقَالَ لَهُمْ * يَا رُؤَسَآءَ الشَّعْبِ وَيَا شُيُوخَ اِسْرَائِيلَ * اِنْ
8 كُنَّا نُحَاكَمُ الْيَوْمَ عَلَى اِحْسَانٍ صُنِعَ اِلَى اِنْسَانٍ مَرِيضٍ * وَبِمَاذَا خَلَصَ هٰذَا *
9 لِيَكُنْ مَعْلُومًا عِنْدَكُمْ وَعِنْدَ كَافَّةِ شَعْبِ اِسْرَائِيلَ * اَنَّ بِاسْمِ يَسُوعَ ٱلنَّاصِرِيِّ الَّذِي
10 صَلَبْتُمُوهُ اَنْتُمْ * الَّذِي اَقَامَهُ اللّٰهُ مِنَ الْمَوْتَى * بِهِ قَامَ هٰذَا فِي وَسَطِكُمْ مُعَافًى صَحِيحًا * نَعَمْ *
11 * ذَاكَ هُوَ الْحَجَرُ الَّذِي رَذَلْتُمُوهُ اَنْتُمُ ٱلْبَنَّاؤُونَ الصَّائِرُ رَاْسًا لِلزَّاوِيَةِ * وَلَيْسَ ٱلْخَلَاصُ بِاَحَدٍ وَلَا
12 بِاٰخَرَ * وَلَا يُوجَدُ اِسْمٌ اٰخَرُ مُعْطًى لِلنَّاسِ يَجِبُ اَنْ نَخْلُصَ اِلَّا بِهِ وَحْدَهُ *

Qui oportet ut excipiatur à cœlo usque 21
ad tempora quæ confirmabunt perfectio-
nem omnium sermonum quæ locutus est
Deus per os omnium prophetarum suo-
rum sanctorum ab æterno. Nam Moses 22
ait patribus; Dominus Deus vester
suscitabit vobis de fratribus vestris Pro-
phetam mei similem: ipsum audite in
omnibus quæ vos alloquetur. Fiatque ut 23
quæcunque anima quæ non audierit Pro-
phetam illum, eique obtemperaverit, ex-
tirpetur è populo suo. Et cuncti prophetæ 24
à Samuele, & qui post eum fuerunt,
omnes loquuti sunt & annuntiaverunt
de his diebus. Vos autem estis filii pro- 25
phetarum, & filii fœderis quod pepigit
Deus cum patribus nostris, dicens ad
Abraham; In semine tuo benedicentur
familiæ terræ totius. Vobis primùm 26
suscitavit Deus filium suum Jesum,
mittens eum ut benediceret vobis,
dummodo recedat unusquisque vestrûm à
nequitiis suis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ secundæ
post Paschа.

CAP. IV.

Dumque ipsi alloquerentur populum, 1
astiterunt eis sacerdotes, & præfectus
templi, & Sadducæi, Dolentes quòd do- 2
cerent populum, & annuntiarent per Je-
sum resurrectionem mortuorum. Qua- 3
propter posuerunt manus suas super
utrumque, injeceruntque eos in carcerem
ad crastinum usque, quoniam tempus
erat vespertinum. Multi verò ex iis 4
qui audierant sermones eorum, credi-
derunt: Et factus est numerus hominum
credentium circiter quinque millia. Cùm 5
autem fuisset postera dies, convenerunt
principes, & seniores, atque scribæ in
Jerusalem. Et Hannan princeps sacer- 6
dotum, & Caiphas, & Johannes, &
Alexander, & cœtus eorum qui erant de
genere principatûs sacerdotalis: Et sta- 7
tuentes utrumque in medio, scisciteti
sunt ab eis, Quânam virtute, aut quo
nomine fecistis vos hoc? Tunc repletus 8
est Petrus Spiritu sancto, & ait illis, O
principes populi, & ô seniores Israelis,
Siquidem hodiè judicamur ob benefi- 9
cium collatum in hominem ægrotum, &
per quid liberatus sit iste: Sit notum 10
apud vos, & apud universum populum
Israelis, quòd per nomen Jesu Nazareni
quem vos crucifixistis, quem suscita-
vit Deus à mortuis, per ipsum stetit iste
in medio vestri sanus & integer.
Hactenus. Is est lapis queni con- 11
tempsistis vos fabricatores, qui factus
est caput anguli. Nec enim est salus per 12
quemquam neque per alium, neque reperi-
tur nomen aliud concessum hominibus
per quod oporteat salvari, nisi per ipsum
solum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ለክሙኬ : ለቀደመ : እግዚአብሔር : ለእሠለቶ : ለወልዱ : ወፈነወ : ይበርክሙ : ክሙ:
ትነስሑ : እመእከየ: መግበዪክሙ::=: በዕለተ:በዓለ:ፋሲካ:መንበብ:=:
1 ፱ 0 ወእንዘ : ይነግሮሙ : ለሕዝብ : መጽሉ : ሊቃነ : ካህናት: ወመጋብተ :
2 መኰራብ: ወሰዱቃዊያን: ለዕለሆሙ:=: እስመ : ይጫህሮሙ : ሰሕዝብ : ወይነግር
3 ሙ : በእንተ : ሊየሱስ : ወሕይወተ : መውታን:=: ወለጎዝሞሙ : ወለወዐል
4 ሙ : ውዒለ : ለእስክ : ጊሠመ : እስመ : ወድለ : መሰየ::=: ወብዙኃን : እለ : ሰ
ሙዑ : ዘንተ : ነገረ : ወለሙኑ : ወኮነ : ሩልቆሙ : ለዕደው : እለ : ለሙኑ : ሥሙሰ :
5 መለተ::=: ወእሙዝ : በሰኒታ : ተጋብሉ : መለእክት : ወረበናት : ወጸሐፍት : በሉ
6 የሩሰሌመ::=: ወሐና : ሊቀ : ካህናት : ቂቀያፋ : ዮዮሐንስ : ወእለእክሰንድሮስ :
7 ወኩሉሙ : ዘመደ : ካህናት:=: ወለቀመሙ : ማእከለ : ዐወድ : ወሐተትዐ
ሙ: ወይቤልዎሙ : በሥይለ : ሙኑ : ወበስመ : ሙኑ : ገበርክሙ : ዝንተ : ለንትሙ:=:
8 ቄመልለ : መንፈስ : ቅዱሰ : ደበ : ሊጥሮስ : ሰቢሃ:: ወይቤሎሙ : ሰመዐ : መለእክ
9 ተ : እስእዝብ ፡ ወረበናት : ለእመሁ:=: ንሣነ : ንትጕነነ : በረዲሌተ : ሰብለ : መዋቲ :
10 ኣጊለ : እመሕያው : በመነት : እንከ : ሐይወ : ዝንቱ::=: ለእመረ : እንከ : ጥዩ
ቀ : ኩሉ : ቤተ : እስራሌል : ክመ : በስሙ : ለሊየሱስ : ናዝራዊ : ዘለንትሙ : ሰቀል
ክመው : ደበ : ዕፀ : ወእግዚአብሔር : ለእዝለ : እመውታን : ሐይወ : በቅድሜክ
11 ሙ : ዝንቱ: :=: እስመ : ይሕቲ : እብን : እንተ : መነንዋ : ነደቅት : ወይእቲ : ኮነት :
12 ሠስተ : ርእሰ : ማእዝንት::=: ለልቦ : እንከ : ካልእ : ሕይወተ : ወለልቦ : ካልእ :
እመ : በመትሓተ : ሰጣይ : ዘይትወሀብ : ሳእጌለ : እመሕያው : በዘ : የሐዩ::=:

Vobis igitur primùm Deus excitavit filium suum, & misit eum benedicere vobis, 26
ut respiscatis à malitia operum vestrorum.

CAP. IV.

Die festi Paschatis lectio.

ET loquentibus illis populo, venerunt principes sacerdotum, & procuratores tem 1
pli, & Saducæi contra illos: Quia docebant populos, & prædicabant iis de 2
Jesu, & vitâ mortuorum. Et prehenderunt eos, & commiserunt eos in custodi 3
am, in crastinum diem, quia jam vespera erat. Et multi fuerunt qui audierunt 4
hunc sermonem, & crediderunt: & factus est numerus virorum qui crediderunt,
quinquagesies centum. Et tunc in proximo die congregati sunt principes, & ma- 5
gistri, & scribæ in Hierusalem. Et Hana princeps sacerdotum, & Caiaphas, & 6
Johannes, & Alexander, & omnes ex genere sacerdotum. Et statuerunt eos 7
medio conventûs, & percontati sunt eos, & dixerunt iis; In potestate cujus, & in
nomine cujus fecistis hoc vos? Et plenitudo Spiritûs sancti fuit super Petrum sta- 8
tim, & dixit iis; Audite principes gentium, & magistri populi ejus: Nos diiudica- 9
mur pro auxilio dato homini à mortis periculo vitæ restituto, quomodo videlicet vi-
vus factus sit iste. Scitote igitur perfectè tota domus Israelis, quòd in nomine Jesu 10
Nazareni, quem vos suspendistis super ligno, & Deus suscitavit à mortuis,
vivit coram vobis iste. Quia hic est lapis quem reculârunt ædificantes, & 11
hic factus est in caput anguli. Et non est igitur alia vita, & non est aliud no- 12
men sub cœlo quod dabitur hominibus, quibus vivant.

Videntes autem Petri *libertatem* & Joannis, & *deprehendentes* quòd ho-
13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν καὶ Ἰωάννου, καταλαβόμενοι ὅτι ἄν-
mines *illiterati* *sint*, & idiotæ, admirabantur: cognoscebántque eos quoniam cum
θρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον· ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν
Jesu fuerant: *At* hominem videntes cum eis stantem *illum*
14 τῷ Ἰησοῦ ἦσαν· (ι) τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν
curatum, nihil *habebant* contradicere. *Jubentes* autem eos extra con-
15 τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. Κελεύσαντες δὲ (κ) αὐτοὺς ἔξω τοῦ συν-
cilium *abire*, conferebant ad invicem, Dicentes; Quid faciemus
16 εδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους, Λέγοντες, Τί (λ) ποιήσωμεν
hominibus istis? quoniam quidem *enim* notum signum factum est per eos, omnibus
τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι
habitantibus Hierusalem manifestum, & non possumus negare. Sed
17 τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα (μ) ἀρνήσασθαι. Ἀλλ'
ut ne *super plus* *perserpat* in populum, *minaciter* comminemur eis,
ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν (ν) λαόν, ἀπειλῇ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς,
ne ultrà *loqui* in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos,
18 μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. Καὶ καλέσαντες αὐτοὺς,
denuntiaverunt *eis* omnino *non* *loqui*, neque *docere* in nomine
(ξ) παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι, μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
Jesu. *At* Petrus & Joannes respondentes, ad eos dixerunt;
19 τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πέτρος καὶ (ο) Ἰωάννης ἀποκριθέντες (π) πρὸς αὐτοὺς εἶπον,
Si justum est in conspectu Dei, vos audire potiùs quàm Deum, judicate: Non
20 Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε· Οὐ
possumus enim *nos* quæ vidimus & audivimus, non loqui. Illi *verò* commi-
21 δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ (ρ) εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. Οἱ δὲ προσαπει-
nantes dimiserunt eos, *nihil* invenientes quomodò punirent eos, propter
λησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωσιν αὐτοὺς, διὰ

populum: quia omnes *glorificabant* *Deum* *super* *factio*. Annorum enim erat
τὸν λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. Ἐτῶν γὰρ ὢν 22
plurium quadraginta homo, in quo factum fuerat signum istud sani-
πλειόνων (σ) τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰά-
tatis. Dimissi autem venerunt ad *proprios*: & annuntiaverunt, quanta ad
σεως. Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους· καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς 23
eos principes Sacerdotum & seniores dixissent. *Ii autem audientes*, unani-
αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυ- 24
miter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt; Domine, tu *Deus* qui
μαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ (τ) εἶπον, Δέσποτα, (υ) σὺ ὁ Θεὸς ὁ
fecisti cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis:
ποιήσας τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν (φ) αὐτοῖς·
Qui per os David pueri tui, *dicens* [*fuisti*;] *Ut quid* fremuerunt gentes, &
Ὁ διὰ στόματος Δαβὶδ παιδός σου εἰπών, Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ 25
populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, & principes
λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες 26
coaëti sunt in *idem* adversùs Dominum, & adversùs Christum ejus. *Coacti sunt*
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Συνήχθησαν 27
enim *in* *veritate* *in* sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodésque
γὰρ ἐπ' (χ) ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε
& Pontius Pilatus, cum gentibus, & populis Israël, Facere quæcunque manus
καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, Ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ 28
tua & consilium tuum *præfinivit* fieri. Et nunc, Domine, respice in
σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι. Καὶ τὰ νῦν Κύριε (ψ) ἔπιδε ἐπὶ 29
minas eorum, & da servis tuis cum fiducia omni loqui
τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας πάσης λαλεῖν
verbum tuum,
τὸν λόγον σου,

MS. A. (ι) Τὸν δὲ (κ) αὐτὸς (λ) ποιήσωμεν (μ) ἀρνῆσαι. Ἀλλ' ἵνα δὲ μὴ (ν) λαὸν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς, μὴ λαλεῖν (ξ) παρήγγειλαν τὸ (ο) ὁ Ἰωάννης (π) εἶπον πρὸς αὐτὸς, (ρ) εἴδαμεν (σ) τεσσεράκοντα (τ) εἶπαν, (υ) σὺ ὁ ποιήσας (φ) αὐτοῖς· Ὁ τοῦ παιδὸς ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἁγίου στόματος Δαβὶδ παιδός (χ) ἀληθείας, ὃν τῇ πόλει σου ταύτῃ ἐπὶ τὸν (ψ) ἔφησε

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quúmque audíssent sermonem Simeonis & 13
Johannis quem palàm dixerant, intellexe-
runt eos esse literarum imperitos, & idio-
tas, eósque admirati sunt: atque agnove-
runt ipsos cum Jesu versatos fuisse. Con- 14
spiciebant porrò adstantem cum eis claudum
illum qui sanatus fuerat: nihílque poterant
contra eos dicere. Tunc jusserunt eos edu- 15
ci è synagoga sua; dicebántque alius ad
alium; Quid faciemus hominibus istis? 16
ecce enim signum illud manifestum quod
editum est per eos, omnibus incolis Jerusa-
lem notum est, nec possumus inficiari.
Sed ne magìs fama isthæc pervagetur, inter- 17
minemur eis, ne ampliùs loquantur in no-
mine isto ulli hominum. Proindè advocâ- 18
runt eos, & præceperunt eis, ne omninò lo-
querentur aut docerent in nomine Jesu.

Reſponderunt Simon Petra & Johannes, ac 19
dixerunt eis; An rectum ſit apud Deum,
vobis obedire potiùs quàm Deo, judicate.
Non enim poſſumus quod vidimus & audi- 20
vimus, non loqui. Et interminati ſunt eis, 21
ac dimiſerunt eos: quia non invenerunt
cauſam puniendi eos, propter populum;
quandoquidem unuſquiſque glorificabat De-
um ſuper eo quod factum fuerat. Erat enim 22
pluſquàm quadraginta annos natus homo
ille, in quo editum fuerat hoc ſignum ſa-
nationis. Quúmque dimiſſi eſſent, vene- 23
runt ad fratres ſuos, & renuntiárunt eis
quæcunque dixerant ſacerdotes & ſeniores.
Iſti autem quum audiſſent, ſimul extulerunt 24
vocem ſuam ad Deum, dixerúntque; Do-
mine, tu es Deus qui feciſti cœlum & ter-
ram, & maria & omnia quæ in eis ſunt:
Túque is es qui locutus es per Spiritum 25
ſanctitatis per os David ſervi tui; Quare
tumultuárunt gentes, & populi meditati
ſunt inane? Aſtiterunt reges terræ princi- 26
pésque, & conſilium inierunt ſimul adver-
ſùs Dominum & adverſùs Chriſtum ejus.
Congregati ſunt enim verè in hac civitate 27
adverſùs ſanctum filium tuum Jeſum quem
tu unxiſti, Herodes & Pilatus cum gentibus
& ſynagoga Iſrael, Ut facerent quæ- 28
cunque manus tua priùs deſignaverat eſſe
facienda. Sed & nunc, Domine intuere, 29
& vide minas eorum, & da ſervis tuis ut
palàm prædicent ſermonem tuum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ፲ ወሰበ: ርእይዎሙ: ለጴጥሮስ: ወለዮሐንስ:ጥቡዓን:ከመ:ገሃደ: ይነግርዎሙ:ለእመርዎ
ሙ:ከመ:ሰብእ: የዋሃን: እሙንቱ:ወሊያለመረ:መጸሕፍት:ወልንከር ዎሙ:እስመ:ደሌ
14 ርዎሙ:ከመ:መስለ:ሊየሱስ: ሀለው:=> ወይሬእይዎ፡ ለገዝኡሂ: ብእሰ: ዘሐይወ:ይቀው
15 ሙ:መሰለሆሙ: ወሐጥሉ:ዘይብሉ:በእንቲአሆሙ:=> ወለዘዙ:ያእትትዎሙ:ጥቀ:እመ
16 ኀበ :ዐዋድ: ወተናገሩ:በቢያናቲሆሙ:=> ወይቤሉ:[ምንተ] ንፌስዮሙ:ለእሉ:ሰብእ :: በጸሎተ : መሓበር : ወበረክብሂ:መንበብ::=>
ናሁ : ተዐወቀ: ትምህርቶሙ : በኀበ : ኵሉሙ : እለ: ይነብሩ: ሊየሩሰሌም : ወገሃደ : ኮነ : ወሊእክል : ኀቢቶቶ : ለገዝኡቱ:=>

Et quum vidíssent Petrum & Johannem promptos ut publicè loquerentur iis, cognove- 13
runt quòd homines simplices erant, et nesciebant literas, et admirati sunt eos: quia
cognoscebant eos quòd cum Jesu erant. Et videbant hunc hominem qui sanatus fu- 14
erat stantem cum iis, et nihil habuerunt quod dicerent contra eos. Et præceperunt 15
ut educerent eos secus à concilio, et colloquuti sunt inter se, et dixerunt; Quid fa- 16
ciemus istis hominibus?

In oratione congregationis, & in dimissione ejus, lectio.

Ecce conspicuum factum est signum eorum apud omnes qui inhabitant Hierusalem, et 29
manifestum fuit, et non possumus occultare illud.

Versio VULGATA LATINA.

13 Videntes autem Petri constantiam & Joannis, comperto quòd homines essent sine literis, & idiotæ, admirabantur, & cognoscebant eos quoniam cum Jesu fuerant: 14 Hominem quoque videntes stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil poterant 15 contradicere. Jusserunt autem eos foràs extra concilium secedere: & conferebant ad invicèm, 16 Dicentes; Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Jerusalem: manifestum est, 17 & non possumus negare. Sed ne ampliùs divulgetur in populum, comminemur 18 eis, ne ultrà loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos, denuntiaverunt ne omninò loquerentur, neque docerent in nomine Jesu. Petrus verò 19 & Joannes respondentes, dixerunt ad eos; Si justum est in conspectu Dei, vos po- 20 tiùs audire quàm Deum, judicate: Non enim possumus quæ vidimus & audivimus 21 non loqui. At illi comminantes dimiserunt eos: non invenientes quomodò punirent eos, propter populum, quia omnes clarificabant id quod factum fuerat in eo quod acciderat. Annorum enim erat ampliùs quadraginta homo, in quo 22 factum fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad suos: & annun- 23 tiaverunt eis, quanta ad eos principes sacerdotum & seniores dixissent. Qui 24 cùm audissent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt; Domine, tu es qui fecisti cœlum, & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt: Qui 25 Spiritu sancto per os patris nostri David, pueri tui, dixisti; Quarè fremuerunt Gentes, & populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, & principes 26 convenerunt in unum, adversùs Dominum, & adversùs Christum ejus? Convenerunt enim verè in civitate ista adversùs sanctum puerum tuum Je- 27 sum, quem unxisti, Herodes, & Pontius Pilatus, cum Gentibus, & populis Israël, Facere quæ manus tua & consilium tuum decreverunt fieri. Et nunc, Do- 28 mine, respice in minas eorum, & da servis tuis cum omni fiducia loqui ver- 29 bum tuum,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قِرَاءَةُ الأَرْبِعَا مِنَ السَّبْتِ الثَّانِيَةِ مِنَ الفِصْحِ *

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ secundæ infra Pascha.

13 * فَلَمَّا أَبْصَرُوا مُجَاهَرَةَ بُطْرُسَ وَيُوحَنَّا * وَتَيَقَّنُوا أَنَّهُمَا رَجُلاَنِ لاَ يَعْرِفَانِ الكِتَابَ وَالبَيَانَ *

Cùm autem vidissent apertè Petrum & Johannem, certòque scivissent eos esse homines ignaros scripturæ & idiotas, admirati sunt, agnoscentes eos fuisse cum Jesu. 13

14 وَعَجِبُوا إِذْ عَرَفُوهُمَا أَنَّهُمَا كَانَا مَعَ يَسُوعَ * وَشَاهَدُوا الرَّجُلَ المُسْقَى مَعَهُمَا وَاقِفًا * وَلَمْ يَكُنْ

Et cum vidissent hominem qui sanatus fuerat stantem cum ipsis, nec haberent prætextum contradicendi 14

15 لَهُمْ حُجَّةٌ يُنَاقِضُونَهُمَا بِهَا * فَأَمَرُوا أَنْ يَخْرُجَا خَارِجَ المَجْمَعِ * وَائْتَمَرُوا بَعْضُهُمْ مَعَ بَعْضٍ قَائِلِينَ *

eis, Præceperunt ut educerentur ambo 15

16 مَاذَا نَعْمَلُ بِهَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ * أَمَّا أَنْ قَدْ صَارَتْ بِهِمَا جَرِيمَةٌ قَدْ عَرَفَهَا كُلُّ القَاطِنِينَ

extra concilium, & consultârunt alter cum altero, dicentes; Quid faciemus duobus hisce viris? Quòd enim factum 16

17 بِأُورَشَلِيمَ فَذَلِكَ ظَاهِرًا * وَمَا يُمْكِنُنَا إِنْكَارُهَا * لَكِنْ لِئَلاَّ يَفْشُوَ خَبَرُهَا فِي الشَّعْبِ كَثِيرًا

sit per eos prodigium, quod jam notum omnes habitantes in Hierusalem, res est perspicua, nec possumus eam denegare. Verùm ne multùm crescat ejus fama in- 17

18 فَلْنَهَدِّدْهُمَا وَنَدْعُوَهُمَا أَلاَّ يُخَاطِبَا بِهَذَا الاِسْمِ أَيْضًا أَحَدًا مِنَ النَّاسِ * ثُمَّ اسْتَدْعَوْهُمَا

ter populum, interminemur & minitemur eis, ne loquantur hoc de nomine posthac ulli hominum. Deindè accersitis 18

19 وَأَوْصَوْهُمَا أَلاَّ يَنْطِقَا بِالْجُمْلَةِ وَلاَ يُعَلِّمَا بِاسْمِ يَسُوعَ * فَأَجَابَهُمْ بُطْرُسُ وَيُوحَنَّا قَائِلَيْنِ * إِنْ

illis jusserunt ne loquerentur omnino, néve docerent nomen Jesu. Respondentes 19

20 يَكُنْ أَمْرًا مُقْسَطًا قُدَّامَ اللهِ أَنْ نَسْمَعَ مِنْكُمْ أَكْثَرَ مِنَ اللهِ فَاحْكُمُوا بِذَلِكَ عَلَيْنَا *

eis Petrus & Johannes, dicentes, An sit res justa coram Deo, audire vos potiùs quàm Deum, damnate nos in hoc. Nobis 20

21 فَأَمَّا نَحْنُ مَا يُمْكِنُنَا أَلاَّ نَتَكَلَّمَ بِمَا عَايَنَّاهُ وَسَمِعْنَاهُ * فَإِنَّهُمْ تَوَعَّدُوهُمَا وَأَطْلَقُوهُمَا * إِذْ

enim est impossibile quin loquamur quod vidimus & audivimus. Ipsi verò minitati sunt eis, & dimiserunt eos: cùm 21

لَمْ يَجِدُوا حُجَّةً عَلَيْهِمَا كَيْفَ يُعَذِّبُونَهُمَا * مِنْ أَجْلِ الشَّعْبِ * لأَنَّهُمْ كُلَّهُمْ مَجَّدُوا اللهَ عَلَى

non invenissent occasionem adversùs eos quomodo punirent eos, propter populum: quia omnes glorificaverant Deum ob mi- 22

22 الحَجَبِ الصَّايِرِ * لأَنَّ الرَّجُلَ الَّذِي صَارَتْ فِيهِ آيَةُ الشِّفَا هَذِهِ * كَانَتْ لَهُ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ

racùlum quod factum fuerat. Homo enim in quo actum fuerat hujusmodi signum curationis, erat annorum ampliùs quadraginta. Hactenus.

23 سَنَةً * ثُمَّ *

Lectio feriæ quintæ hebdomadis secundæ infra Pascha.

* قِرَاءَةُ لِيَوْمِ الخَمِيسِ مِنَ السَّبْتِ الثَّانِيَةِ بَعْدَ الفِصْحِ * ثُمَّ *

23 * فَلَمَّا أُطْلِقَا أَتَيَا إِلَى أَهْلِهِمَا * وَأَخْبَرَاهُمْ بِمَا قَالَهُ لَهُمَا رُؤَسَاءُ الكَهَنَةِ وَالشُّيُوخُ * ثُمَّ

24 سَمِعُوا ذَلِكَ رَفَعُوا كُلُّهُمْ إِلَى اللهِ صَوْتًا وَقَالُوا * أَيُّهَا السَّيِّدُ أَنْتَ هُوَ الإِلَهُ البَارِئُ السَّمَاءَ وَالأَرْضَ *

Cùm igitur dimissi fuissent, adierunt suos, & narraverunt eis quæ dixerant ad illos principes sacerdotum et seniores. Qui statim atque hæc audierunt, extulerunt omnes vocem ad Deum, & dixerunt, 24

25 وَالبَحْرَ وَكَافَّةَ البَرَايَا الَّتِي فِيهَا * القَائِلُ بِفَمِ دَاوُدَ فَتَاكَ * لِمَ سَجَتِ الأُمَمُ وَهَذَتِ الشُّعُوبُ

O Domine, tu es Deus creator cœli ac terræ, & maris cum omnibus creaturis quæ in eis sunt: Qui dixisti per os David pueri tui, Quarè tumultuârunt 25

26 أَبَاطِيلَ * مُلُوكُ الأَرْضِ قَامُوا * وَالرُّؤَسَاءُ اجْتَمَعُوا جَمِيعًا عَلَى الرَّبِّ وَعَلَى مَسِيحِهِ *

27 لأَنَّهُ قَدِ اجْتَمَعَ بِالحَقِيقَةِ عَلَى ابْنِكَ القُدُّوسِ يَسُوعَ الَّذِي مَسَحْتَهُ * هِيرُودُسُ وَبِيلاَطُسُ

gentes, & delirârunt populi falsitates? Reges terræ surrexerunt, & principes congregati sunt pariter contra Dominum & contra Christum ejus. Nam 26 *congregatus est verè contra filium tuum sacrosanctum Jesum quem unxisti, Herodes, & Pilatus Pontius una cum* 27

28 البُنْطِيُّ مَعَ الأُمَمِ وَشُعُوبِ إِسْرَائِيلَ * لِيَعْمَلُوا جَمِيعَ مَا تَقَدَّمَتْ يَدُكَ وَرَأْيُكَ وَحَدَّدَتْ

gentibus ac populis Israel, Ad faciendum quidquid dexterâ tuâ & consilium tuum prædefinivit fore. 28

29 صَيْرُورَتُهُ * فَالآنَ يَا رَبِّ اقْبِلْ بِنَظْرِكَ إِلَى تَهْوِيلاَتِهِمْ * وَامْنَحْ عَبِيدَكَ أَنْ يَتَكَلَّمُوا كَلاَمَكَ

Nunc ergò ô Domine, admove aspectum tuum ad minas eorum, & da servis tuis ut loquantur sermonem tuum omni cum libertate: 29

بِكُلِّ مُجَاهَرَةٍ *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ለሳ : ደኣሙ : ከመ : ፈድፋደ : ሊይብዘኅ : ውስተ : ሕዝብ : ነገሠጸሙ : ከመ : ሊይ
18 ንግሩ : እንከ : ዳኣሙ : በስሙ : ለኢየሱስ : ለሰብእ::=ፁ ወጸውዕዎሙ : ወገሠጽዎ
ሙ : ወይቤልዎሙ : ግሙሪ : ሊትንግሩ : ወሊትመህሩ : በስሙ : ለኢየሱስ : ወሊለመ
19 ኑሂ::=ፁ ወተሠጥወዎሙ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ወይቤልዎሙ : ይረትዕኑ : በቅድመ:
20 እግዚአብሔር : ኪያክሙ : ንስማዕ : ወእኮ : ለእግዚአብሔር : ፍትሑ : እስኮ : ለቢ
21 ክሙ:=ፁ ንሓንሰኬ:ኢንክል:ከቢተ:=ፁ ወእሙዝ : ሓደግዎሙ : ሰበ : ሓጥሉ : በዘ : ይኌ
ንኔዎሙ : እሰመ : ኵሉ : ሕዝብ : ያለኵቱ : እግዚአብሔር : በእንተ: ወኽቱ : ተለመረ:
22 ዘኮነ:=ፁ እስመ : ፈድፋደ : እመለርብዓ : ዒሙቱ : ለወኽቱ : ብእሲ : ዘበለዕቢሁ : ኮነ :
ዘንተ : ተአመረ:ሕይወት::=ፁ
23 10 ወተፈትሖሙ : ሖሩ : ኀበ : ሰብእሙ : ወነገርዎሙ : ኵሉ : ዘይቤልዎሙ : ሊቃነ :
24 ካህናት : ወረበናት:=ፁ ወሰሚዖሙ : ለንለሉ : ቃሎሙ : ኀቡረ : ኀበ : እግዚአብሔ
ር : ወይበሉ:: ለንተ:እግዚአብሔር : ለመለክነ : ዘገበርከ : ሰማየ : ወመድረ : ወበሕር :
25 ወኵሉ : ዘወስቱቶሙ:=ፁ ዘለቢከ : ነበብከ : በመንፈስ : ቅዱስ : በለፈሁ : ለደዊት :
ገብርከ : ለቡነ : ወትቤ:: ለመነት : ለነገለጥ : ለሕዝብ : ወሕዝብኒ : ነበቡ : ከንቶ:=ፁ
26 ወተንለሉ : ነገሠተ : መድር : ወመለእክትኒ : ተጋብሉ : መሽሊሆሙ : ኀቡር : ለዕለ :
27 እግዚአብሔር : ወለዕለ : መሲሑ:=ፁ ለማነ:እንገለጥ : በዘቲ: ሀገር : ለዕለ : ቅዱስ : ወ
ልድከ : ሊየሱስ : ዘቀበእካሁ : ሃሮድሰ : ወጲላጦስ : ጳንጤናዊ : መሸለ : ሕዘቢሆሙ :
28 ፡ ሕዝበ : እስራሔል:=ፁ ከመ : ይግበሩ : በደበ : ስርዐተ : እዴከ : ወመክርከ : ከመ :
29 ይኩን::=ፁ ወይእዜኒ : እግዚኦ : ርኢ : ትእይርቶሙ : ወሀቦሙ : ለእግብርቲከ : ገሃደ :
ይንግሩ : ቃልከ:=ፁ

17 Sed tamen ut abundantiùs non augeſcat in populo, comminabimur eos ut non lo- 17
quantur ampliùs, ſed in nomine Jeſu hominis. Et vocaverunt eos, & commina- 18
ti ſunt eos, & dixerunt iis; Nunquam alloquemini & non docebitis in nomine Je-
ſu, quenquam. Et reſponderunt iis Petrus et Johannes, et dixerunt iis; 19
Reſtumne eſt in conſpectu Dei, vos auſcultare et non Deum, judicate vel voſmet- 20
ipſi: Nos igitur non poſſumus occultare. Et tunc dimiſerunt eos, quum non 21
habuiſſent aliquid *in quo condemnarent eos: quia omnes populi gratias agebant*
Deo propter illud ſignum quod factum fuit. Quia plus quàm quadraginta anni 22
erant iſtius hominis, ſuper quem factum fuerat hoc ſignum vitæ. Et quum ſo- 23
luti eſſent, venerunt ad homines ſuos et nuntiaverunt iis omnia quæ dixiſſent iis
principes ſacerdotum et magiſtri. Et quum audiviſſent, ſuſtulerunt voces eo- 24
rum ſimul ad Deum, et dixerunt; Tu Domine, Deus noſter es, qui feciſti cœlum
et terram, et mare, et omnia quæ in iis ſunt. Qui ipſe tu dixiſti in Spiritu 25
ſancto per os David ſervi tui Patris noſtri, et dixiſti; Quare convenerunt gentes,
et populi meditati ſunt inania: Et inſurrexerunt reges terræ, et principes et- 26
iam congregati ſunt cum iis ſimul, adverſus Dominum, et adverſus Meſſiam
ejus. Verè, convenerunt in hac civitate, adverſus ſanctum filium tuum Jeſum, 27
quem unxiſti, Herodes, et Pilatus Pontiuus, cum gentibus eorum, et populo Iſraelis.
Ut facerent, ſecundùm decretum manûs tuæ et conſilii tui, ut fieret. Et nunc, 28
O Domine, reſpice minas eorum, et da ſervis tuis ut liberè loquantur ſermonem 29
tuum:

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Δ'. Ε'.

30 Ἐν τῷ τῷ (ω) χῇρά Cε ὀκλείνῃν σε εἰς ἴασιν, ϗ σημεῖα ϗ τέρατα γίνεσθαι διὰ
31 τοῦ ὀνόμαλ Θ τοῦ ἁγίυ παιδός Cυ Ἰησοῦ. Καὶ δεηθέντων αὐτῶν, ἐσαλεύθη
ὁ τόπΘ ἐν ᾧ ἦσαν Cωηγμένοι· ϗ ἐπλήσθησαν (α) ἅπανλες ΠνεύμαλΘ ἁγίυ, ϗ
32 ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μΤ παῤῥησίας. Τῶ δὲ πλήθυς τῶν πισευσάνλων Ε'
(β) ἦν ἡ καρδία ϗ ἡ ψυχὴ μία· ϗ οὐδὲ εἷς τι τ ὑπαρχόντων αὐτῷ, ἔλεγεν
33 ἴδιον εἶ)· ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. Καὶ (γ) μεγάλη δυνάμ ἀπεδίδυ
τὸ μΤρτύριον οἱ ἀπόςολοι τ ἀναςάσεως τοῦ Κυρίυ Ἰησοῦ· χάρις τε μεγάλη
34 ἦν ἐπὶ πάντας αὐτές. Οὐδὲ γὸ ἐνδεής (δ) τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς. ὅσοι
γὸ κλήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πι-
35 πρασκομένων, Καὶ ἐτίθυν παρὰ τοὺς πόδας τ ἀποςόλων. διεδίδοτο δ ἑκάςῳ,
36 καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. (ε) Ἰωσῆς δ, ὁ ὀπικληθεὶς Βαρνάβας (ζ) ὑπὸ
τ ἀποςόλων, (ὅ ὅτι μεθερμηνευόμενον, Υἱὸς παρακλήσεως,) Λδίτης, ΚύπριΘ
37 τῷ γένει, ὙπάρχονΤ αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, ϗ ἔθηκε παρὰ
τοὺς πόδας τ ἀποςόλων.

CAP. V. ε'.

1 Ἀνὴρ δέ τις (α) Ἀνανίας ὀνόμαλι, Cὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώ-
2 λησε κλῆμα· Καὶ ὑνοσφίσαλο ἀπὸ τῆς τιμῆς, (β) Cυνειδυίας ϗ τῆς γυναικὸς
3 αὐτοῦ· ϗ ἐνέγκας μέρΘ τι, παρὰ τοὺς πόδας τ ἀποςόλων ἔθηκεν. Εἶπε δ
ΠέτρΘ, Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Cατανᾶς τὴν καρδίαν Cυ, ψεύ-
σασθαί Cε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ϗ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίυ;
4 Οὐχὶ μένον Coι ἔμενε, ϗ πραθὲν ἐν τῇ Cῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι
ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ Cυ τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ.
5 Ἀκούων δ (δ) Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτυς, πεσὼν ἐξέψυξε. ϗ ἐγένετο φόΘΘ
μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς (ε) ἀκούονταϛ ταῦτα. Ἀναςάντες δ οἱ νεώτεροι Cυνέ-
6 ςειλαν αὐτὸν, ϗ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δ ὡς ὡρῶν τριῶν διά-
7 στημα, ϗ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς, εἰσῆλθεν. Ἀπεκρίθη δ (ζ) αὐτῇ
8 ΠέτρΘ, Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτυ τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δ εἶπε, Ναὶ, τοσούτυ.

MS. A. (ω) χῆρά Cε ὀκτίνῃν εἰς (α) ἅπαντες τῶ ἁγίῳ ΠνεύμαλΘ, (β) ἦν καρδία ϗ ψυχὴ (γ) δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδυν οἱ ἀπόςολοι τὸ μΤρτύριον τῆς ἀναςάσεως Ἰησοῦ Χριςοῦ τοῦ Κυρίυ, χάρις (δ) τις ἦν ἐν (ε) Ἰωσὴφ (ζ) ἀπὸ ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ὀνόμαλι Ἀνανίας, (β) Cυνειδύης ϗ τ γυναικὸς· ϗ (γ) ὁ ΠέτρΘ, (δ) ὁ Ἀναίας (ε) ἀκούενταϛ. Ἀναςάντες (ζ) πρὸς αὐτὴν Πέτ'', Εἰπέ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * ܒܫܡ ܝܫܘܥ ܒܪ ܝܘܣܦ ܕܐܬܬ ܠܗ ܐܝܕ ܕܫܦܝܪܐ ܐܢܬܬܗ ܕܐܢܢܝܐ ܐܬܪ ܠܗ ܒܝܕ ܐܢܬܬܗ ܘ

Versio VULGATA LATINA.

30 In eo quòd manum tuam extendas ad sanitates, & signa & prodigia fieri per
31 nomen sancti filii tui Jesu. Et cùm orâssent, motus est locus, in quo erant
congregati : & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei
32 cum fiducia. Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una :
nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis
33 omnia communia. Et virtute magnâ reddebant Apostoli testimonium resurrectio-
34 nis Jesu Christi Domini nostri : & gratia magna erat in omnibus illis. Neque
enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum
35 aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, Et
ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique
36 opus erat. Joseph autem, qui cognominatus est Barnabas ab Apostolis, (quod
37 est interpretatum, Filius consolationis,) Levites, Cyprius genere, Cùm ha-
beret agrum, vendidit eum, & attulit pretium, & posuit ante pedes Apos-
tolorum.

CAP. V.

1 Vir autem quidam nomine Ananias, cum Saphira uxore sua, vendidit agrum,
2 Et fraudavit de pretio agri, conscià uxore suâ : & afferens partem quan-
dam, ad pedes Apostolorum posuit. Dixit autem Petrus ; Anania, cur
3 tentavit satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pre-
tio agri ? Nónne manens tibi manebat, & venumdatum in tua erat po-
4 testate ? Quarè posuisti in corde tuo hanc rem ? Non es mentitus homi-
nibus, sed Deo. Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit & exspiravit.
5 Et factus est timor magnus super omnes qui audierunt. Surgentes autem ju-
6 venes amoverunt eum, & efferentes sepelierunt. Factum est autem quasi hora-
7 rum trium spatium, & uxor ipsius, nesciens quod factum fuerat, introivit.
Dixit autem ei Petrus ; Dic mihi, mulier, si tanti agrum vendidistis ? At illa
8 dixit ; Etiam, tanti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 *بَاسِطًا يَدَكَ إِلَى ٱلشِّفَاءِ * فَتَصِيرُ آيَاتٌ وَعَجَائِبُ بِٱسْمِ ٱبْنِكَ يَسُوعَ ٱلْقُدُّوسِ * وَإِذْ تَوَسَّلُوا تَزَلْزَلَ
31 ٱلْمَوْضِعُ ٱلَّذِي كَانُوا فِيهِ مُجْتَمِعِينَ * وَٱمْتَلَأُوا كُلُّهُمْ مِنْ رُوحِ ٱلْقُدُسِ * وَتَكَلَّمُوا كَلَامَ ٱللَّهِ
32 بِمُجَاهَرَةٍ * ثُمَّ * يَدٌ * وَجَمَاعَةُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا كَانُوا قَلْبًا وَنَفْسًا وَاحِدَةً * وَمَا كَانَ يَقُولُ
33 أَحَدٌ مِنْهُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنَ ٱلَّتِي لَهُمْ أَنَّهُ خَاصٌّ لَهُ * بَلِ ٱلْأَشْيَاءُ كُلُّهَا كَانَتْ عِنْدَهُمْ مُشَاعَةً * وَكَانَ
ٱلرُّسُلُ يُبَرْهِنُونَ ٱلشَّهَادَةَ بِٱنْبِعَاثِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ بِقُوَّةٍ عَظِيمَةٍ * وَكَانَتْ عَلَيْهِمْ كُلِّهِمْ نِعْمَةٌ
جَسِيمَةٌ * وَلَمْ يَكُنْ فِيهِمْ مُحْتَاجٌ * لِأَنَّ جَمِيعَ ٱلَّذِينَ كَانُوا يَمْتَلِكُونَ ضِيَاعًا أَوْ مَنَازِلَ كَانُوا
34 يَبِيعُونَهَا * وَيَجْلِبُونَ أَثْمَانَ ٱلْمَبِيعَاتِ * فَيَضَعُونَهَا لَدَى أَقْدَامِ ٱلرُّسُلِ * لِيُعْطَى مِنْهَا كُلُّ وَاحِدٍ
35 عَلَى مِقْدَارِ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ * وَإِنَّ يُوسُفَ مِنَ ٱلرُّسُلِ ٱلْمُلَقَّبَ بَرْنَابَا ٱلَّذِي ٱسْمُهُ مُتَرْجَمٌ ٱبْنَ
36 ٱلْعَزِيَّةِ ٱللَّاوِيُّ ٱلْقُبْرُسِيُّ ٱلْجِنْسِ * كَانَتْ لَهُ حَقْلٌ فَبَاعَهَا * وَجَلَبَ ٱلْمَالَ فَوَضَعَهُ عِنْدَ أَقْدَامِ ٱلرُّسُلِ *
37

* قِرَاءَةُ لِيَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلسَّبْتِ ٱلثَّانِيَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ * يَهِ *

Extendens manum tuam ad curationem, ut fiant signa atque prodigia per nomen filii tui Jesu sacrosancti. 30
Et cùm orâssent, motus est locus in quo erant congregati : & repleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, & loquebantur sermones Dei cum libertate. Hactenus. *Cœtus autem eorum qui crediderant, erat cordis & animi unius, nec dicebat quisquam eorum de ulla re quam habebant, eam esse sibi peculiarem, sed res omnes erant apud ipsos communes. Et Apostoli promulgabant testimonium de resurrectione Jesu Christi cum virtute magna, eratque super eos omnes gratia ingens. Neque erat inter eos egenus :* 31 32 33 34
quandoquidem omnes qui possidebant agros aut domos, vendebant eas, & afferebant pretia rerum venditarum, Et ponebant ea ad pedes Apostolorum, ut distribueretur ex eis unicuique pro ratione egestatis ejus. Et verò Joses de numero Apostolorum, qui cognominatus est Barnaba, (cujus nomen interpretatur, Filius consolationis,) Levita, Cypri genere, Habebat agrum, 35 36 37
vendidit illum, attulitque pecuniam, & posuit eam ad pedes Apostolorum.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis secundæ infra Pascha.

ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ *

CAP. V.

1 * وَإِنَّ رَجُلًا مَّا ٱسْمُهُ حَنَنِيَا مَعَ صَفِيرَا ٱمْرَأَتِهِ * بَاعَ أَقْطَاعَهُ * وَخَانَ وَسَرَقَ مِنْ ثَمَنِهِ عَنْ
2 عِلْمٍ مِنِ ٱمْرَأَتِهِ * وَقَدَّمَ جُزْوًا مَّا فَوَضَعَهُ عِنْدَ أَقْدَامِ ٱلرُّسُلِ * فَقَالَ بِطْرُسُ * يَا حَنَنِيَا لِمْ
3 مَلَأَ ٱلشَّيْطَانُ قَلْبَكَ أَنْ تَكْذِبَ لِرُوحِ ٱلْقُدُسِ * وَسَرَقَ مِنْ ثَمَنِ ٱلضَّيْعَةِ * أَلَيْسَ سَدِي
4 بَقَاءُهَا كَانَتْ بَاقِيَةً لَكَ * وَإِذْ بِيعَتْ فِي سُلْطَانِكَ كَانَتْ * فَلِمْ وَضَعْتَ فِي قَلْبِكَ هٰذَا
ٱلْأَمْرَ * لَمْ تَكْذِبْ لِلنَّاسِ لَكِنْ لِلَّهِ * فَإِذَا سَمِعَ حَنَنِيَا هٰذِهِ ٱلْأَقْوَالَ سَقَطَ فَمُوتِي *
5 فَصَارَ خَوْفٌ عَظِيمٌ عَلَى جَمِيعِ ٱلَّذِينَ سَمِعُوا هٰذِهِ ٱلْأَخْبَارَ * فَقَامَ ٱلْأَحْدَاثُ فَسَتَرُوهُ وَحَمَلُوهُ
6 وَدَفَنُوهُ * فَصَارَ بَعْدَ مَسَافَةِ ثَلْثِ سَاعَاتٍ دَخَلَتِ ٱمْرَأَتُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَعْلَمَ بِمَا صَارَ *
7 فَأَجَابَهَا بِطْرُسُ * قُولِي لِي هٰذَا * بِهٰذَا ٱلْمِقْدَارِ بِعْتُمَا ٱلضَّيْعَةَ * فَقَالَتْ نَعَمْ بِهٰذَا
8 ٱلْمِقْدَارِ *

1 Vir autem quidam nomine Ha-
nania cum Saphira uxore sua, ven-
diderat agrum suum : Et fraudans
2 furatus est de pretio ejus, conscià
uxore suâ, & afferens partem ali-
quam, posuit eam ad pedes Apostolo-
3 rum. Dixit autem Petrus, O Hana-
nia, cur implevit Satanas cor
tuum, ut mentireris Spiritui sanctita-
tis, & furaveris pretium agri ?
4 Nónne quandiu mansurus erat, tibi
manebat ? & postquam venditus
est, in tua erat potestate ? Cur ergò
posuisti in corde tuo rem istam ?
Non es mentitus hominibus, sed Deo.
5 Audiens autem Hanania hosce ser-
mones, cecidit & expiravit : Fac-
tusque est timor magnus super
omnes eos qui audierant hujusmodi
historias. Surgentes autem juvenes,
6 operuerunt eum, sublatumque sepe-
lierunt. Et accidit post spatium
7 trium horarum, ut ingrederetur
uxor ejus, ignorans quod evenerat.
8 Dixitque ad eam Petrus, Dic mihi
hoc, Tantine vendidistis agrum ? Ait,
Etiam, tanti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወዓቢየ : ኀይለ:ይገብሩ:ሐዋርያት :ሰመዐ: ተንሥኦቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ:ክርስቶ
34 ስ : ፍዐቢየ : ሞገሦሙ : በኀበ : ኵሉ:=: ወለልዑ : እሙወስቴቶሙ : ፅኑሰ : ዘቦ:
35 ቤተ : ወዐወደ : ወይኔ : ይስደጡ : ወያመጽሉ : ሀቡ:=: ወያኑብሩ : ታሳተ : ለገሪ
36 ሆሙ : ለሐዋርያት : ወእሙንቴሰ : ይከፍሉ : ለፅኑስኒ::=: ወሀሎ : ብእሲ : ዘስሙ:
ዮሴፍ : ዘይብልዎ : በርናበስ : ዘእመወስተ : ሐዋርያት : ወበትር ጊጫሁ : ይብልዎ :
37 ወልደ:ፋለሐ:ሊኅዊ:ዘሀገረ:ቁጸሮስ:=: ወቦ:ገራህተ: ወሀቦ: ወለንበረ:[ሀቦ]ታሳተ:
እግረ : ሐዋርያት::=:

1 ፰ 1ኖ ወሀሎ: ብእሲ:ዘሰሙ : ለናንያ: ወሰመ : ብእሲቱ : ሰጲረ : ወሠጡ : እሙንቱሂ:
2 ዐፀደ : ወይኖሙ:=: ወቀሰጡ : መንፈቀ : ሀቡ : ተሣኒሮሙ : መሰለ : ብእሲቱ :
3 ወለመጽሉ : መንፈቀ : ሀቡ : ወለንበረ : ታሳተ : እገሪሆሙ : ለሐዋርያት:=: ወይ
ቤሎ : ጴጥሮስ : ሐናንያ : እሮ: መልእ : ልብከ : ሰይጠን : ከመ : ተሐሰወ : ለመንፈ
4 ስ : ቅዱስ : ወቀሠጥከ : እሙሠጠ : ወይነከ:=: ለኮሁ : ለከ : እሙነበረ : ሶቤሃ:
ነቢረ : ወሶቢሃ: ሀቡኁ : በፈቃድከ: ሀቡኁ: ለመንት: እንከ: ሐለይከ: በልብከ: ትግበር:
5 ዘንተ : ለእግዚኦብሔርኬ: ሐሰውከ: ወለኮ: ለሰብእ::=: ወሰሚዖ: ዘንተ: ነገረረ: ሐ
6 ናንያ : ተነጽሐ : ወሞተ:: ወኮነ:ዓቢይ:ግረሃ:: ወፈርሁ : ኵሉሙ: እለ:ሰመዕዎ::=:
7 ወተንሥኡ : መሐዘተ: ጸር : ወገነዝዎ: ወለሠወፅእዎ : ወቀበርዎ::=: ወእሙዝ: እሙ
ድኅረ: ሠለስቱ:ሰዐት: መጽአት: ብእሲቱ : ወሊያእመረት : ብእሲቱ: ዘኮነ : ሞታ :ወቦ
8 ለት::=: ወይቤለ : ጴጥሮስ : ኀገረኒ : ብእሲቶ : በመጠነዝ : ሠጥኁሙ : ወይኔክሙ :
ወትቤሎ : እወ : ከማሁ::=:

Et magnâ virtute faciebant Apostoli testimonium resurrectionis Domini nostri Jesu 33
Christi, & magna gratia eorum fuit apud omnes. Et nemo fuit ex illis egens : 34
qui habebant domum aut vineam, vendebant, & adducebant pretium ejus, Et po- 35
nebant sub pedibus Apostolorum : & illi dividebant egentibus. Et fuit homo cujus 36
nomen fuit Joseph, quem vocabant Barnaban, qui ex Apostolis erat, (& in inter-
pretatione ejus, vocant eum, Filium consolationis,) Levites civitatis Cypri : Et ha- 37
buit agrum & vendidit eum, & pretium posuit sub pedibus Apostolorum.

CAP. V.

Et fuit vir, cujus nomen Ananias, & nomen uxoris ejus Saphira, & vendiderunt 1
illi vineam eorum : Et fraudaverunt partem pretii ejus ineuntes consilium, ille cum 2
uxore sua : & adtulerunt partem pretii ejus, & posuerunt sub pedibus Apostolorum.
Et dixit ei Petrus ; Anania, quomodò implevit cor tuum Satanas, ut mentireris 3
Spiritui sancto, & fraudásti de pretio vineæ tuæ ? Nónne tibi manssisset dum 4
manssisset, & quando vendidisti, in voluntate tua pretium tuum ? quare igitur cogi-
tásti in corde tuo facere hoc ? Deo igitur mentitus es, & non hominibus. Et audiens hoc 5
convictus fuit Ananias, & prostratus fuit, & obiit : & fuit magnus terror, & timue-
runt omnes qui audivissent eum. Et surrexerunt juvenes oneris, & involverunt 6
eum, & extulerunt eum, & sepelierunt eum. Et tunc post tres horas venit uxor ejus : 7
& nesciebat uxor ejus quòd fuit maritus ejus, & intravit. Et dixit Petrus ; Dic 8
mihi mulier, num tanti vendidistis vineam vestram ? & dixit ei, Etiam, sic.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτόν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ Πνεῦμα
Κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, (η) ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοί-
10 σουσί σε. Ἔπεσε δὲ παραχρῆμα (θ) παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν. εἰσ-
ελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι, (ι) εὗρον αὐτὸν νεκρὸν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν
11 πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, (κ) καὶ
12 ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων (λ) ἐγίνετο
σημεῖα καὶ τέρατα (μ) ἐν τῷ λαῷ πολλά. καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν (ν) ἅπαντες ἐν
13 τῇ στοᾷ Σολομῶντος. Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς· ἀλλ'
14 ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο (ξ) πιστεύοντες
15 τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· Ὥστε (ο) καὶ εἰς τὰς πλατείας
ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ (π) κλινῶν καὶ κραβάτων, ἵνα ἐρχομένου
16 Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος
τῶν περὶξ πόλεων (ρ) εἰς Ἰερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ
17 πνευμάτων ἀκαθάρτων· οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχ-
ιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ (ἡ ὄντα αἵρεσις τῶν Σαδδυκαίων) ἐπλήσθησαν
ζήλου· Καὶ ἐπέβαλον τὰς (σ) χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο 18
αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. Ἄγγελος δὲ Κυρίου (τ) διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε 19
τὰς θύρας τῆς φυλακῆς· ἐξαγαγών τε αὐτοὺς, εἶπε, Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες 20
λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. Ἀκούσαντες 21
δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος
δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσε τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν
τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς.
Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες 22
δὲ ἀπήγγειλαν, Λέγοντες, Ὅτι (φ) τὸ μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμέ- 23
νον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς (χ) φύλακας ἔξω ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες
δὲ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν. Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους, (ψ) ὅ, τε ἱερεὺς 24
καὶ οἱ στρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο
τοῦτο. Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν (ω) αὐτοῖς, λέγων, Ὅτι ἰδοὺ 25
οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες, καὶ διδάσκοντες
τὸν λαόν.

MS. A. (η) ἐπὶ τῇ θύρᾳ, (θ) πρὸς τοὺ (ι) εὗρον (κ) καὶ πάντας (λ) ἐγένετο (μ) πολλὰ ἐν τῷ λαῷ. (ν) πάντες (ξ) οἱ πιστεύοντες (ο) καὶ εἰς τὰς (π) κλεναρίων καὶ κραβάτων, (ρ) Ἱερουσαλὴμ, (σ) χεῖρας ἐπὶ (τ) διὰ νυκτὸς ἀνοίξας (υ) συνεδρυόμενοι ὑπηρέτ (φ) τὸ δεσμωτήριον (χ) φύλακας ἑστῶτας ἐπὶ τῶ (ψ) ὅ, τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, (ω) αὐτοῖς, Ὅτι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܡܛܠ ܕܐܬܬܟܢܝܬ ܠܡܢܣܝܘ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܗܐ ܪܓܠܝ ܕܐܢܫܐ ܕܩܒܪ ܒܥܠܗ ܒܬܪ ܬܪܥܟ ܐܢܘܢ ܗܢ ܘܢܦܩܘܢ ܐܢܬ ܘ

Versio VULGATA LATINA.

9 Petrus autem ad eam; Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum, ad ostium; & efferent te.
10 Confestim cecidit ante pedes ejus, & expiravit. Intrantes autem juvenes, in-
11 venerunt illam mortuam, & extulerunt, & sepelierunt ad virum suum. Et factus est timor magnus in universa ecclesia, & in omnes qui audierunt hæc.
12 Per manus autem Apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe. Et erant
13 unanimiter omnes in porticu Salomonis. Cæterorum autem nemo audebat se
14 conjungere illis: sed magnificabat eos populus. Magis autem augebatur creden-
15 tium in Domino multitudo virorum, ac mulierum, Ita ut in plateas ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabatis, ut, veniente Petro, saltem umbra illius
16 obumbraret quenquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Concurrebat autem & multitudo vicinarum civitatum Jerusalem, afferentes ægros, &
17 vexatos à spiritibus immundis: qui curabantur omnes. Exurgens autem princeps sacerdotum, & omnes qui cum illo erant (quæ est hæresis Sadducæorum) repleti
18 sunt zelo: Et injecerunt manus in Apostolos, & posuerunt eos in custodia pub-
19 lica. Angelus autem Domini per noctem aperiens januas carceris, & educens eos,
20 dixit; Ite, & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus. Qui cùm
21 audissent, intraverunt diluculò in templum, & docebant. Adveniens autem princeps sacerdotum, & qui cum eo erant, convocaverunt concilium, & omnes seniores filiorum Israël: & miserunt ad carcerem ut adducerentur. Cùm autem ve-
22 nissent ministri, & aperto carcere non invenissent illos, reversi nuntiaverunt, Di-
23 centes; Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia, & custodes stantes ante januas: aperientes autem neminem intùs invenimus. Ut autem audie-
24 runt hos sermones magistratus templi, & principes sacerdotum, ambigebant de illis quidnam fieret. Adveniens autem quidam nuntiavit eis; Quia ecce viri, quos
25 posuistis in carcerem, sunt in templo stantes, & docentes populum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * فقال لها بطرس * لم اتفقتما على اختبار روح الرب * ها ارجل الذين دفنوا رجلك على
10 الباب * وسيخرجونك * وفي الحال سقطت عند رجليه وبوفت * ولما دخل الاحداث وجدوها
11 ميتة * فحملوها ودفنوها عند رجلها * وصار خوف عظيم على الجماعة كلها * وعلى جميع
12 الذين سمعوا هذه الخطوب * ثم *

Ait illi Petrus, Quarè consperâstis ad tentandum Spiritum Domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum, ad januam, etiam te efferent. Et statim cecidit ad pedes ejus, & mortua est. Cùmque intrâssent juvenes, invenerunt eam mortuam: quare sublatam sepelierunt prope maritum ejus. Invasitque terror maximus cœtum universum, omnésque illos qui tales audierant sermones. Hactenus.

Die dominicâ novâ, (i. in Albis.)

* يوم الاحد الجديد *

12 * وصارت بايدي الرسل جرايح وايات كثيرة في الشعب * وكانوا كلهم اجمعون في اصطوان
13 سليمان * واما باقيهم فلم يكن احد يتجري ان يلاصقهم * بل كان الشعب يعظمهم *
14 15 * وكان الذين يومنون بالرب يزدادون * كثير رجال ونساء كثيرة * حتى انهم في السوارع
16 كانوا يجلبون المرضى * ويضعوهم على اسرة وكعات * لكيما اذا اختار بهم بطرس * ولو صار
17 ان يغي ظله على احدهم * وكان يجي معهم اكثر اهل المدن المحيطة بهم الى اورسليم *
18 جايين بسقمي ومودين من الارواح النجسة * وكانوا يبرون كلهم اجمعون * يو * فهض رييس
19 الكهنة وجميع الذين كانوا في سقاف وفرقة الرادفة مملوين حسدا * فوضعوا ايديهم على
20 الرسل وحبسوهم في العامة * فهج ملاك الله في الليل ابواب الحبس * واخرجهم منه وقال لهم *
* انطلقوا وقفوا في الهيكل * وكلموا الشعب اجمع باقوال هذه الحياة * ثم *

Factáque sunt per manus Apostolorum prodigia & signa multa in populo: & erant omnes pariter in porticu Salomonis. Cæterorum verò nemo audebat se conjungere illis: sed populus magnificabat eos. Et qui credebant in Dominum, creſcebant, copia virorum, & mulierum permultæ: Adeò ut in plateis afferrent ægrotos, ponerentque eos super lectulos et grabbatos, ut dum transiret prope illos Petrus, saltem obumbraret umbra ejus aliquem ipsorum. Veniebant etiam cum illis complures incolæ urbium eis adjacentium, Jerosolymam, afferentes ægros & læsos à spiritibus immundis: & sanabantur omnes pariter. Surrexerunt autem princeps sacerdotum, & omnes qui erant in secta & factione Saducæorum, pleni invidiâ, Posuerúntque manus suas super Apostolos, & clausérunt eos carcere publico. Aperuit autem angelus Dei noctu januas carceris, & educens eos illinc, ait illis; Ite, & state in templo, & loquimini cuncto populo sermones hujus vitæ. Hactenus.

Sabbatho secundo post Paschæ.

* السبت الثاني بعد الفصح *

21 * فاذ سمعوا قوله دخلوا الهيكل قبل السحر وعلموا * فلما اقبل رييس الكهنة والذين معه
22 استدعوا الجمع وكل دبي يخوجه من بني اسراييل * وانفذوا الى الحبس يحضروهم * فلما جاء
23 اليه الاعوان لم يجدوهم في الحبس * فعادوا اليهم فاخبروهم * قايلين * انا وجدنا الحبس مقفولا
24 بكل استيناف * والحراس وقوفا امام الابواب * ففتحناه ولم نجد في باطنه احدا * فاذ سمع هذا
25 الاول الكاهن وامير الهيكل ورويسا الكهنة * تحيروا في امرهم كيف صار هذا * فجاء واحد
فاخبرهم ان الرجال الذين وضعتموهم في الحبس هم في الهيكل واقفين يعلمون الشعب *

Qui cùm audissent sermonem ejus, ad-ierunt templum ante auroram, docuerúntque. Veniens autem princeps sacerdotum & qui cum eo erant, convocárunt cœtum cunctosque senes filiorum Israel, & misérunt ad carcerem ut adducerent eos. Cùm ergò venissent ad eum ministri, non repererunt eos in carcere: quarè reversi ad eos, nuntiaverunt eis, Dicentes; Invenimus quidem carcerem obseratum omni cum securitate, & custodes stantes ante januas: aperientes autem eum, neminem intùs invenimus. Auditis hisce sermonibus sacerdos, & præfectus templi, principésque sacerdotum, demirati sunt negotium illorum, quinam factum esset hoc. Venit autem quidam, & significavit eis, dicens; Viri, quos posuistis in carcerem, stant in templo docentes populum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወአልቦ: እንከ: አልቦ: ዘተሰብለ: ይሰሐቦሙ: አለ: ለአከበርዎሙ: ሕዝብ: ወአፅበይዎ
14 ሙ::=: ወብዙኃን:ይትዌሰቡ:አለ:የአመኑ:በእግዚእነ:ወብዙኅ:ዕደው:ወለእንስት::=:
15 ወያመጽሉ:ድውያን:በዐራታት:ወያነብርዎሙ:ከመ: ይብጽሖሙ: ጽለሎቱ:ለጴጥሮስ: ሶ
16 በ:የሐልፍ::=: ወይመጽሉ:ብዙኃን:እመአህጉረ:አድያመ:ዘኢየሩሰሌም:ወያመጽሉ:
17 ድውያን: ወአለ: ለጋንንት:እኩያን: ወየሐይዉ:ሎሙ::=: ወተንሥኡ: ሊቃነ: ካ
18 ህናት:ወአከሥብ:ሰዱቃዊያን: ወቀንኡ: ደቤሆሙ: ለሐዋርያት::=: ወለኅዝመው: ወለው
19 ዐልመው: ወሰደ: ቤተ:ምቅሕ::=: ወመልአከ:እግዚአብሔር:አርሐወ:እናቅጸ:ቤተ:ም
20 ቅሕ:በሌሊት:ወአወፅአሙ: ወይቤሎሙ::=: ሑሩ:በሉ: መኰራብ: ወነገርመው: ለሕ
ዝብ:ዘንተ:ነገረ:ሕይወት::=:
21 ወኪ ወሰሚዖሙ : ጌሡ : በጽበሕ : ወቦሉ : መኰራበ : ወመሀርመው : ለሕዝ
ብ : ዘንተ : ነገረ : ሕይወት : ወመጽሉ : ሊቃነ : ካህናት : ወእሰ : መስቤሆ
ሙ : ወለእስተጋብሉ : ዐወደሙ: ወኰሉ : ሊቃናተ : ቤተ : እስራኤል : ወለለእኩ:
22 ቤተ : ምቅሕ : ያመጽእሙ::=: ወበጽሑ : ወጊቦሆሙ : ወኍኀእመው : ወተሠው
23 ጡ : ወነገርመው::=: ወይቤሉ : ረከብነ : ቤተ: ምቅሕ : ኔሱገ : ወዝጉሐ : ወቅቱረ:
እንተ : ኵልሄ : ወሰገራተ : የዐቅቡ : ሕናቅጸ : ወለርሒወን : ለልቦ:: ዘረከብነ : በው
24 ስጥ::=: ወሰሚዖሙ : ዘንተ : ነገረ : ሊቃነ : ካህናት : ወመጋብተ : መኰራብ : ኀ
25 ጥሉ : ዘይገብሩ : ወይብሉ: ሎንተ : እንጋ: ዝንቱ::=: ወመጽአ : አሐዱ : ወይቤሉ
ሙ : ነዮሙ : እልኩ : ዕደው : ገለ : ዎቅሕክሙ : ሀለው : መኰራብ : ይቀውሙ : ወይ
ሜህሩ : ለሕዝብ::==:

Et tunc ampliùs nemo fuit qui ausus est coërcere eos: sed honorábant eos populi, & magnificárunt eos. Et multi additi erant qui credebant in Dómino nostro, et multi viri & mulieres. Et adducebant ægrotos in lectis, & collocabant eos, ita ut attingeret eos umbra Petri quando transiret. Et veniebant multi à civitatibus circum; afferentibus Hierusalem, & adducebant ægrotos, & qui vexati erant dæmonibus malis, & vivificabat omnes eos. Et surrexerunt principes sacerdotum, & turba Saducæorum, & zelaverunt super Apostolos. Et prehenderunt eos, & posuerunt eos domo vinculi. Et angelus Dei aperuit portam domûs vinculi in nocte, & eduxit eos, & dixit iis; Ite, & intrate templum, & nuntiate populo hunc sermonem vitæ.

Et quum audivissent, manè surrexerunt in diluculo, & intrárunt templum, & docuerunt populum hunc sermonem vitæ: & venerunt principes sacerdotum, & qui cum illis erant, et congregaverunt concilium eorum, & omnes principes domûs Israëlis, & misérunt ad domum vinculi, ut adducerent eos. Et venerunt ministri eorum, et non potuerunt invenire illos: et reversi sunt, et nuntiaverunt iis, Et dixerunt; Invenimus carcerem clausum, et obseratum, et munitum per totalitatem ejus, et custodes custodientes januas: et aperientes nemo fuit quem invenimus intùs. Et quum audivissent hunc sermonem, principes sacerdotum & procuratores templi, nesciebant quid facerent: et dixerunt; Quid igitur est hoc? Et advenit quidam, et dixit iis; Ecce illi viri quos incarcerâstis, sunt in templo stantes, et docentes populum.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ς'. ζ'.

Tunc *abierunt* præfecti cum ministris, adduxit illos, *non cum vi*: (timebant
26 Τότε ἀπῆλθεν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας· (ἐφοβοῦντο
enim populum, *ut* ne lapidarentur.) *Adducentes autem* illos, statuerunt in concilio.
27 γὰρ τὸν λαὸν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν.) Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ.
Et interrogavit eos princeps Sacerdotum, Dicens; *Nónne denuntiatione denuntiavimus*
28 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς, (α) Λέγων, Οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν
vobis *non docere* in nomine isto? & ecce replêstis Hierusalem
ὑμῶν (β) μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ
doctrinâ vestrâ, & vultis *superinducere* super nos sanguinem hominis istius. Re-
29 τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἀπο-
spondens autem Petrus & Apostoli, dixerunt; Obedire oportet Deo magis
κριθεὶς δὲ (δ) ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι (ε) εἶπον· Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον
quàm hominibus. Deus patrum nostrorum *suscitavit* Jesum, quem vos in-
30 ἢ ἀνθρώποις. (ζ) Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διε-
teremistis suspendentes in ligno. Hunc Deus principem & salvatorem exaltavit
31 χειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε
dexterâ suâ, *dare* pœnitentiam Israëli, & remissionem peccatorum. Et nos
32 τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ (η) ἡμεῖς
sumus *ejus* testes verborum horum, & Spiritus *verò* sanctus, quem dedit
ἐσμεν αὐτῷ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ (θ) Πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν
Deus obedientibus sibi. *Illi autem audientes, furebant*, & *consulebant*
33 ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ (ι) ἐβουλεύοντο
tollere illos. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gama-
34 ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμα-
liel, legisdoctor, *honoratus omni populo*, jussit foràs breve *quid*
λιὴλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω (κ) βραχύ τι
apostolos fieri. Dixitque ad illos; Viri Israelitæ, attendite vobis*ipsis*
35 τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι. Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς
super hominibus istis quid *ejus futuri* agere. Ante enim hos dies extitit
36 ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη
Theudas, dicens esse aliquem se*ipsum*: cui *adhæsit* numerus virorum circiter qua-
Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα (λ) ἑαυτὸν· ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τε-
dringentorum: qui *sublatus est*: & omnes quicunque *assensi sunt* ei, *dissoluti* sunt, & *facti sunt*
τρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη· καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο
ad nihilum. Post hunc extitit Judas Galilæus, in diebus *descriptionis*, &
εἰς οὐδέν. Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ 37
avertit populum *multum* post se: & ipse periit: & omnes quotquot
ἀπέστησε (μ) λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο· καὶ πάντες ὅσοι
assensi sunt ei, dispersi sunt. Et nunc dico vobis; *Abstinete* ab ho-
ἐπείθοντο αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν. Καὶ τανῦν λέγω ὑμῖν, Ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀν- 38
minibus istis, & sinite illos: quoniam si *sit* ex hominibus consilium hoc, aut
θρώπων τούτων, καὶ (ν) ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ
opus hoc, dissolvetur. Si verò ex Deo est, non *poteritis* dissolvere *id*:
τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· Εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτό, 39
ne fortè & Deo *pugnantes* inveniamini. Consenserunt autem illi. Et convocantes
μήποτε καὶ Θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείθοντο δὲ αὐτῷ. Καὶ προσκαλεσάμενοι 40
Apostolos, *cædentes* denuntiaverunt *non loqui* in nomine Jesu: &
τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ (ξ) λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
dimiserunt eos. Illi quidem *igitur* ibant gaudentes à conspectu con-
(ο) ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συν- 41
cilii, quoniâ pro nomine *ejus* digni habiti sunt *contumeliâ affici*. *Tolitque*
εδρίου, (π) ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καταξιωθῆναι ἀτιμασθῆναι. Πᾶσάν τε 42
diem in templo, & circa *domum* non cessabant docentes, & evangelizantes
ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι
Jesum Christum.
(ρ) Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

CAP. VI. ς'.

Z' Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλλήνων 1
adversùs Hebræos, quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum.
πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

MS. A. (α) Λέγων, Παραγγελίᾳ (β) μὴ λαλεῖν ἐπὶ (γ) τούτῳ· καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε (δ) Πέτρος (ε) εἶπαν, (ζ) Ὁ δὲ Θεὸς (η) ἡμεῖς μάρτυρες ἐσμεν τοῦ (θ) Πνεῦμα τὸ (ι) ἐβούλοντο
(κ) βραχὺ τὸς ἀνθρώπους ποιῆσαι. (λ) ἑαυτὸν μέγαν. ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς (μ) λαὸν ὀπίσω (ν) ἄφετε αὐτούς· (ξ) λαλεῖν αὐτὸς ἐπὶ (ο) ἀπόλυσε. Οἱ μὲν (π) ὅτι καταξιώθησαν
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀπαλθῆναι. (ρ) τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tunc abierunt præfecti cum ministris ut ad- 26
ducerent eos, non per vim: timebant enim
ne lapidibus obrueret eos populus. Et quum 27
adduxissent eos, statuerunt eos coram tota
synagoga: exorsus est autem summus sacer-
dos dicere eis; Nónne præcipiendo præce- 28
pimus vobis ut neminem doceretis in nomi-
ne isto? Vos autem repleviſtis Jerusalem do-
ctrinâ vestrâ, vultisque inducere super nos
sanguinem viri istius.

Feriâ quartâ Candidatorum. 13.

Respondit Simon cum Apostolis, & ait il- 29
lis; Deo oportet obedire potiùs quàm homi-
nibus. Deus Patrum nostrorum excitavit Je- 30
sum illum, quem vos trucidâstis quum sus-
pendistis eum in ligno. Hunc ipsum exci- 31
tavit Deus principem & vivificatorem, &
exaltavit eum dexterâ suâ, ut det pœniten-
tiam & remissionem peccatorum Israeli. Et
nos testes sumus horum sermonum, & Spiri-
tus ille sanctitatis quem dedit Deus iis qui
credunt in ipso. Quumque audîssent hos 33
sermones, exardescebant furore, & machi-
nabantur eos interficere. Surrexit autem 34
unus ex Pharisæis, cui nomen erat Gamaliel,
doctor Legis, & honoratus ab universo po-
pulo; jussitque ut abducerent Apostolos fo-
ràs brevi tempore. Et ait illis; Viri filii 35
Israel, attendite vobisipsis, & videte quid
vos oporteat facere de his hominibus. Si- 36
quidem ante hoc tempus surrexerat Thoda,
& dixerat de seipso se esse quid eximii: &
secuti sunt eum circiter quadringenti viri:
ipse autem interfectus est, & qui fuerant
eum secuti, dispersi sunt, & ad nihilum red-
acti. Post eum verò surrexit Juda Galilæus 37
quibus diebus describebantur homines ad
pecuniam capitalem, & avertit populum
multum post se: & ipse mortuus est, &
omnes qui eum secuti fuerant, dispersi sunt.
Nunc autem dico vobis, Abstinete vos ab his 38
hominibus, & omittite eos: quandoquidem
si ex hominibus est hæc cogitatio & hoc
opus, dissolventur & cessabunt. Sin autem 39
ex Deo est, non valebunt manus vestræ illud
compescere, ne reperiamini contra Deum in-
surgere. Proinde acquieverunt ei: & advo- 40
caverunt Apostolos, & flagellârunt eos; ac
præceperunt eis ne loquerentur in nomine
Jesu: eosque dimiserunt. Et exierunt ab eo- 41
rum conspectù gaudentes, quippe qui digni
habiti essent pro Nomine ignominiam pati.
Neque cessabant quotidiè docere in templo, 42
domique, & evangelizare de Domino no-
stro Jesu Christo.

Feriâ sextâ quietis, & de Sanctis in genere. 14.

CAP. VI.

PORRÒ in diebus illis, quum multiplicati 1
essent discipuli, murmurârunt Græci discipu-
li adversùs Hebræos, quòd despectui habe-
rentur eorum viduæ in ministerio quotidi-
ano.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et tunc ivit procurator templi cum ministris ejus, & adduxerunt eos, mites se ge- 26
rentes erga eos: quia timebant populos, non lapidabant eos. Et adduxerunt eos, & 27
statuerunt eos medio concilii, & interrogâvunt eos principes sacerdotum; Nónne 28
prohibuimus vos, ut non doceretis in nomine Jesu quenquam? & ecce implevistis
Hierosolymam doctrinâ vestrâ, & vultis referre super nos sanguinem hujus ho- 29
minis. Et respondentes iis Petrus, & Apostoli, & dixerunt iis; Oportet nos
placere Deo, potiùs quàm ut placeamus homini. Deus Patrum nostrorum sus- 30
citavit Jesum, quem vos negâstis, & suspendistis super ligno. Ipsum consti- 31
tuit Deus principem vitæ, & exaltavit eum in dextra ejus, & dedit
Israeli pœnitentiam, ut remitterentur iis peccata eorum in illo.

Versio VULGATA LATINA.

26 Tunc abiit magistratus cum ministris, & adduxit illos sine vi : timebant enim popu-
27 lum ne lapidarentur. Et cùm adduxissent illos, statuerunt in concilio. Et interroga-
28 vit eos princeps sacerdotum, Dicens ; Præcipiendo præcepimus vobis ne doceretis
in nomine isto : & ecce replêstis Jerusalem doctrinâ vestrâ : & vultis inducere super
29 nos sanguinem hominis istius. Respondens autem Petrus, & Apostoli, dixerunt ;
30 Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit
31 Jesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. Hunc principem & salvatorem
Deus exaltavit dexterâ suâ, ad dandam pœnitentiam Israëli, & remissionem peccato-
32 rum. Et nos sumus testes horum verborum, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus
33 omnibus obedientibus sibi. Hæc cùm audissent, dissecabantur, & cogitabant inter-
34 ficere illos. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gamaliel, legis-
35 doctor honorabilis universæ plebi, jussit foràs ad breve homines fieri. Dixitq; ad il-
36 los ; Viri Israelitæ, attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. Ante hos
enim dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum cir-
citer quadringentorum : qui occisus est : & omnes, qui credebant ei, dissipati sunt,
& redacti ad nihilum. Post hunc extitit Judas Galilæus in diebus professionis, & 37
avertit populum post se, & ipse periit : & omnes quotquot consenserunt ei, dispersi
sunt. Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis, & sinite illos : quoni- 38
am si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissolvetur ; Si verò ex Deo est, non 39
poteritis dissolvere illud, ne fortè & Deo repugnare inveniamini. Consenserunt au-
tem illi. Et convocantes Apostolos, cæsis denuntiaverunt ne omninò loquerentur 40
in nomine Jesu, & dimiserunt eos. Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu 41
concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.
Omni autem die non cessabant, in templo & circa domos docentes, & evangelizan- 42
tes Christum Jesum.

CAP. VI.

IN diebus autem illis, crescente numero discipulorum, factum est murmur Græco- 1
rum adversùs Hebræos, eò quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorũ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

26 ... *Tunc abiens præfectus cum ministris, adduxerunt eos, non violenter, quia extimuerunt populum, ne lapidavet eos. Et cùm adduxissent illos, statuerunt eos in concilio. Et interrogavit eos princeps sacerdotum, dicens ; Nónne præcepimus vobis mandato præciso ne doceretis hoc nomen ? & tamen ecce vos jam implêstis Ieroſolymam doctrinâ vestrâ, volentes inducere super nos sanguinem hujus hominis. Respondentes Petrus & Apostoli, atque dixerunt ; Utrum expedit, obedire Deo potiùs, an hominibus ? Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum quem vos occidistis, appendentes eum trabi : Hunc exaltavit Deus principem & salvatorem dexterâ suâ, dans per eum Israëli pœnitentiam & remissionem peccatorum. Et nos sumus testes horum sermonum, & Spiritus sanctus quem dedit Deus iis qui obedierunt ipsi. Hucusque. Hæc cùm audissent, molesto atque amaro animo tulerunt ; & consultârunt ut interficerent eos. Surrexit autem quidam Pharisæus è concilio, cujus nomen erat Gamaliel legis doctor, honoraudus universo populo, præcepitque eis ut educerent Apostolos extra concilium ad breve tempus. Deindè dixit eis ; O viri Israelitæ, attendite vobisipsis, quid intendatis agere de negotio istorum hominum. Ante hos enim dies surrexerat Theodas, dicens de se, quòd esset vir præclarus : & consenserunt ei viri numero quadringenti : demum occisus est ; & omnes qui se subdiderant ei, penitùs dissipati sunt & in nihilum redacti. Post hunc surrexit Juda Galilæus in diebus censûs : & sectatus est eum populus multus : at periit ipse, & omnes qui sese subjecerant ei, dispersi sunt. Ego itaque dico vobis modò, Recedite ab his hominibus, & sinite illos : quoniam consilium istud atque opus, si ex hominibus est, dissolvetur : Sin ex Deo est, non potestis illud dissolvere : ne fortè reperiamini repugnare Deo, eique resistere. Igitur obtemperârunt ejus consilio, & convocantes Apostolos, flagellârunt eos, & præceperunt eis ne loquerentur in nomine Jesu : tum dimiserunt eos. Illi verò abierunt à conspectu concilii gaudentes, quòd digni habiti essent qui contempti fuissent pro nomine Jesu. Et non cessabant totâ die in templo & domi docere & prædicare Jesum Christum.*

Lectio dominicæ secundæ post Pascha, quæ communiter vocatur, Dominica *mulierum* ferentium aromata.

CAP. VI.

IN illis autem diebus, cùm multiplicati fuissent discipuli, factum est murmur à Græcis adversùs Judæos, eò quòd eorum viduæ despicerentur in ministerio quod fiebat quotidiè. 1

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

32 ወእሳነ: ሰማዕቱ: ለገዝ: ነገር: ወመንፈስ: ቅዱስ: ዘወሀቦሙ: እግዚአብሔር:ለእለ: የእመ
33 ኑ: ቦቱ::=ᐳ ወሰሚዖሙ:ዘንተ:ተመዑ: ወሐቀዱ: ስነኒሆሙ: ወፈቀዱ: ይቅትልዎሙ::=ᐳ
34 ፲፭ ወተንሥአ: ሉሐዱ: እመውስተ: ዐውድ: እመሕብ: ፋሪሳዊያን: ዘስሙ: ገማልያል:
ወመምህረ: ሥሪት: ወክቡር: ውእቱ: በኅበ: ኩሉ: ሕዝብ: ወእዘዘ: የእትትዎሙ: ሕቀ:
35 እመሓበ: ዐውድ:ለሐዋርያት::=ᐳ ወይቤሎሙ: ለንትሙ:ስብእ: እስራኤል:እወ: ዑቁ:ር
36 እሳክሙ: በእንተ: እሉ: ሰብእ: ዘከመ: ትገብሩ::=ᐳ ቀደሙኒ : በእሉ : መዋዕል : ተን
ሥአ: ቴዎደስ: ወእዕበየ: ርእሶ: ወተለወዎ: እርበዕቱ: መእት: ሰብእ: ወጠፍአ: ውእቱ
37 ኒ: ወኵሉሙ: እለ: ኣመኑ: ቦቱ: ወጎኑ: ከሙ: ዘኢተፈጥሩ::=ᐳ ወእመድኅሪሁ: ተን
ሥአ: ይሁደ: ዘገሊላ: በመዋዕለ: ጸሐፍት : ወተለወዎ: ብዙኃን : ሰብእ: ወሞተ: ውእቱ
38 ኒ: ወእለሂ : ተለወዎ : ተዘርወ: ኩሉሙ::=ᐳ ወይእዜኒ : እብሎሙ : ሕድግዎሙ :
ለእሉ: ሰብእ: ወኢትሰሐጥዎሙ: ለእመሁ: ዘእመ: ስብእ: ዝመክሮሙ: ወዝግብሮሙ :
39 የሐልፍ : ዝኒ : ወይስዐር::=ᐳ ወለእመስ : ዘእመኀበ : እግዚአብሔር : ውእቱ : ሊ
ትክሉ : ለኅድኅቶሙ : ወስመዘ : መስለ : እግዚአብሔር : ይትበለስ : ሊትኩኑ::=ᐳ
40 ወለሆ : ይቤልዎ : ወጸውዕዎሙ : ለሐዋርያት : ወቀሠፍዎሙ : ወገሠጽዎሙ : ሊይነግ
41 ሩ : እንከ : በስሙ : ለዚየሱስ : ወሓደግዎሙ::=ᐳ ወወጽሉ : ሕቀ : እመቅድሙ : ዐ
ውድ : እንዘ : ይትፈሠሑ : እስመ : ኀፈሉሙ : ጽእለተ : ከመ : ያሕሠርዎሙ : በእን
42 ተ : ስሙ::=ᐳ ወኵሉ : ለሚረ : ይነብሩ : ቤተ : መቅደስ : ወለኂሐደጉ : መሀሮ : ወን
ጊረ : በእንተ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=ᐳ

2

በእስጢፋኖሳ : ወበስቡዐ : ፋሲካ::=ᐳ

1 ፲፯ ወውእቱ: ለሚረ: በዝኑ: ሕዝብ: ወተገወዙ: እለ: እመሊይሁድ: ወእለ: እመእረ
ሚይ: እስመ: ይሪእይዎን: ለመበለትቲሆን: እንዘ: ይፀመዱ: ኩሉ: እሚረ::=ᐳ

Et nos sumus testes hujus sermonis, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus iis qui credunt in eo. Et audientes hoc indignati sunt, & striderunt dentibus suis, & voluerunt trucidare eos. Et surrexit quidam in concilio ex Pharisæis, cujus nomen 34
Gamaliel, & doctor legis, & honorabilis fuit apud totum populum, & jussit ut abducerent paululùm à concilio Apostolos. Et dixit iis ; Vos viri Israelis, etiam at- 35
tendite vobis ipsis, super hisce hominibus, quomodò acturi sitis. Antea in hisce 36
diebus exortus est Theudas, & magnificavit seipsum, & adhæserunt ei quadringenti homines : & periit ipse, & omnes qui crediderunt in eo, & facti sunt sicut illi qui non fuerunt creati. Et posteà surrexit Judas Galilææ in tempore descriptio- 37
nis : & adhæserunt ei multi homines : & obiit ipse etiam ; & omnes qui adhæserunt ei, dispersi sunt omnes illi. Et nunc etiam dico vobis, Sinite hos homines & 38
ne lædatis eos : si quod ex hominibus est hoc consilium eorum, & hoc opus eorum, transibit hoc & peribit. Et si quod à Deo est, non potestis dissolvere eos : & sicut 39
ille qui cum Deo pugnat, non eritis. Et agedum, dixerunt ei : & vocârunt Apostolos, & flagellârunt eos, & comminati sunt eos, ne loquerentur amplius in 40
nomine Jesu, & dimiserunt eos. Et exierunt paululùm à conspectu concilii 41
gaudentes, quia portio eorum contumelia erat, ut despicatui essent propter nomen ejus. Et quotidiè sedebant in templo, & non cessârunt docere, & loqui 42
de Jesu Christo.

CAP. VI.

In *festo* Stephani : & *septimâ* paschatis.

ET isto die multiplicati sunt populi, & murmurati sunt Judæi, & Gentiles, quia 1
videbant viduas eorum occupatas quotidiè.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Ζ'. Η'.

Advocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non placi-
2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, (α) εἶπον, Οὐκ ἀρε-
tum est nos derelinquentes sermonem Dei, ministrare mensis. Considerate
3 στόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε
ergò, fratres, viros ex vobis testimonio probatos septem, plenos Spiritu sancto, & sapientiâ,
(β) ἄνδρας, ἀδελφοὶ, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις Πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας,
quos constituamus super usu hoc. Nos verò orationi, & ministerio verbi
4 οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου
perdurabimus. Et placuit sermo coram omni multitudine: Et elegerunt
5 προσκαρτερήσομεν. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο
Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, &
Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ
Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam Antiochenum. Quos statuerũt
6 Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα. Οὓς ἔστησαν
coram Apostolis: & precati impoſuerunt eis manus. Et verbum
7 ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. Καὶ ὁ λόγος
Dei crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valdè: multáque
τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα· πολύς τε
turba Sacerdotum obediebat fidei. Stephanus autem plenus fide & fortitu-
8 ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει. Στέφανος δὲ πλήρης (δ) πίστεως καὶ δυνά- Η'
dine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam eorum qui
9 μεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν
de synagoga dicitur Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, &
ἐκ τῆς συναγωγῆς (ε) τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ (ζ) Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ
eorum qui à Cilicia, & Asia, simul altercantes Stephano: Et non poterant resi-
10 τῶν ἀπὸ (η) Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντι-
stere sapientiæ, & Spiritui, quo loquebatur. Tunc summiserunt viros, dicentes; Quòd
11 στῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, Ὅτι

audivimus eum dicentem verba blasphema in Moysen & Deum. Commove-
ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς (ϑ) Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν. Συνεκίνη- 12
runtque plebem, & seniores, & Scribas: & insistentes corripuerunt eum,
σάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν,
& adduxerunt in concilium: Statuerúntque testes falsos, dicentes; * Homo
καὶ (ι) ἤγαγον εἰς τὸ Συνέδριον· Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς, λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος 13
iste non cessat verba blasphema loquens adversùs locum sanctum hunc, & Legem.
οὗτος οὐ παύεται (κ) ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου (λ) ἁγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου.
Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus Nazarenus hic dissolvet locum istum,
Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, 14
& mutabit mores quos tradidit nobis Moyses. Et attendentes in eum o-
καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν (μ) Μωυσῆς. Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν (ν) ἅπα- 15
mnes sedentes in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem
ντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, (ξ) εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον
angeli.
ἀγγέλου.

CAP. VII. ζ'.

Dixit autem princeps Sacerdotum; Si hæc ita habent? Is verò ait; Viri fratres,
1 Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς, (α) Εἰ ἄρα ταῦτα ὕπως ἔχει; Ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ 1
& patres, audite. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ existenti in Me-
2 καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Me- 2
sopotamia, priùs quàm habitaret eum in Charran: Et dixit ad illum; Exi de
συποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν· Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἔξελθε ἐκ 3
terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram quam tibi monstravero. Tunc exiens
τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς (β) γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. Τότε ἐξελθὼν 4
de terra Chaldæorum, habitavit in Charran. Et indè, post mori patrem
ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κἀκεῖθεν, (γ) μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα
ejus, transtulit illum in terram istam in quam vos nunc habitatis.
αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.

Κεφ. ε'. MS.A. (α) εἶπαν, (β) δὴ ἄνδρας (γ) κατῴκησεν (δ) χάριτος καὶ δυνάμεως (ε) τῶν λεγομένων (ζ) Κυρυναίων, (η) Κιλικίας, συζητοῦντες (ϑ) Μωυσῆν (ι) ἤγαγον αὐτὸν εἰς (κ) ῥήματα λαλῶν (λ) ἁγίου καὶ (μ) Μωσῆς. (ν) πάντες (ξ) εἶδαν Κεφ. ζ'. MS.A. (α) Εἰ ταῦτα (β) τὴν γῆν (γ) μὴ ἀποθανεῖν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Versio VULGATA LATINA.

2 Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non est
3 æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergò, fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto, & sapi-
4 entiâ, quos constituamus super hoc opus. Nos verò orationi, & ministerio
5 verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Proch-
6 orum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam An-
7 tiochenum. Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum: & orantes imposu-
erunt eis manus. Et verbum Domini crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Jerusalem valdè: multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei.
8 Stephanus autem plenus gratiâ & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna
9 in populo. Surrexerunt autem quidam de synagoga, quæ appellatur Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant à Cilicia, & Asia,
10 disputantes cum Stephano: Et non poterant resistere sapientiæ, & Spiritui, qui
11 loquebatur. Tunc summiserunt viros, qui dicerent se audivisse eum dicentem verba blasphemiæ in Moysen, & in Deum. Commoverunt itaque plebem, & se- 12
niores, & Scribas: & concurrentes rapuerunt eum, & adduxerunt in concilium,
Et statuerunt falsos testes, qui dicerent; Homo iste non cessat loqui verba adver- 13
sùs locum sanctum, & legem. Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus 14
Nazarenus hic, destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis
Moyses. Et intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem ejus 15
tanquam faciem Angeli.

CAP. VII.

DIxit autem princeps sacerdotum; Si hæc ita se habent? Qui ait; viri fra- 1
tres, & patres, audite; Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cùm esset in 2
Mesopotamia, priùs quàm moraretur in Charan, Et dixit ad illum; Exi de 3
terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstravero tibi.
Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitavit in Charan. Et indè, postquàm 4
mortuus est pater ejus, transtulit illum in terram istam, in qua nunc vos habi-
tatis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * فَاسْتَدْعَى الاثْنَيْ عَشَرَ جَمَاعَةَ التَّلامِيذِ وَقَالُوا لَهُمْ لَيْسَ هٰذَا مِمَّا يُرْضِينَا اَنْ نُهْمِلَ كَلامَ اللهِ
3 وَنَخْدُمَ الْمَوَائِدَ * فَانْتَخِبُوا مِنْكُمْ اَيُّهَا الاِخْوَةُ رِجَالاً مَشْهُودًا لَهُمْ بِالْفَضْلِ سَبْعَةً * مَمْلُوِينَ
4 مِنْ رُوحِ الْقُدْسِ وَالْحِكْمَةِ * فَنُقِيمَهُمْ عَلَى هٰذِهِ الْحَاجَةِ * وَنَبْتَ نَحْنُ الصَّلاةَ وَخِدْمَةَ الْكَرَازَةِ *
5 فَصَارَ الْقَوْلُ مَرْضِيًّا اَمَامَ الْجَمَاعَةِ كُلِّهَا * وَاخْتَارُوا اِسْطِفَانَ رَجُلاً مَمْلُوًّا مِنَ الاَمَانَةِ وَمِنْ رُوحِ
6 الْقُدْسِ * وَفِيلُبُّسَ * وَبُرُوخُورُسَ * وَنِيكَانُورَ * وَطِيمُنَ * وَبَرْمَانَ * وَنِيقُولاَ الاَنْطَاكِيَّ الْمُسْتَجِيرَ *
7 * وَاَقَامُوهُمْ اَمَامَ الرُّسُلِ * وَاِذْ صَلَّوْا وَضَعُوا عَلَيْهِمْ اَيْدِيَهُمْ * وَهِيَ قَوْلُ اللهِ * وَتَكَاثَرَ عَدَدُ التَّلامِيذِ
بِاُورُشَلِيمَ جِدًّا * وَجَمْعٌ كَثِيرٌ مِنَ الْكَهَنَةِ اَطَاعُوا الاَمَانَةَ * ثُمَّ *
8 * فَرَاَاهُ يَوْمَ الاَثْنَيْنِ مِنَ
الْجُمْعَةِ الثَّالِثَةِ بَعْدَ الْفِصْحِ * كَ * * وَاِسْطِفَانُ اِذْ كَانَ مَمْلُوًّا مِنَ الاَمَانَةِ وَالْقُوَّةِ * عَمِلَ فِي
9 السَّعْبِ اٰيَاتٍ وَجَرَائِحَ عَظِيمَةً * فَنَهَضَ قَوْمٌ مِنَ الْجَمْعِ الْمُلَقَّبِ بِالْقِرَيْنِيِّينَ وَالْكَرْبَانِيِّينَ
10 وَالاِسْكَنْدَرَانِيِّينَ * وَمِنَ الْبَعْرِ وَاسِيَا * يُجَادِلُونَ اِسْطِفَانَ * وَلَمْ يَكُنْهُمْ يُقَاوِمُوا الْحِكْمَةَ وَالرُّوحَ
11 الَّذِي يَنْطِقُ فِيهِ * فَدَوَّلُوا حِينَئِذٍ رِجَالاً يَقُولُونَ * اِنَّنَا سَمِعْنَاهُ مُتَكَلِّمًا اَقْوَالاً دَوَابَّ اَفْرَاءَ فِي
مُوسَى وَفِي اللهِ * وَسَيَّرُوا مَعَهُمُ السَّعْبَ وَالشُّيُوخَ وَالْكُتَّابَ * وَهَجَمُوا فَاخْتَلَسُوهُ وَجَاوَزُوا بِهِ اِلَى
12 الْمَجْمَعِ * وَاَقَامُوا عَلَيْهِ شُهُودًا كَذَبَةً قَائِلِينَ * هٰذَا الاِنْسَانُ مَا يَفْتُرُ نَاطِقًا اَقْوَالاً دَوَابَّ اَفْرَاءَ
13 عَلَى هٰذَا الْمَوْضِعِ الْمُقَدَّسِ وَعَلَى الشَّرِيعَةِ * لاَنَّنَا سَمِعْنَاهُ قَائِلاً اَنَّ يَسُوعَ النَّاصِرِيَّ ذَاكَ يَنْقُضُ
14 هٰذَا الْمَوْضِعَ وَيُبَدِّلُ الْفَرَائِضَ الَّتِي اَعْطَانَاهَا مُوسَى * فَنَفَرَسَ فِيهِ جَمَاعَةُ السَّعْبِ الْجَالِسِينَ
15 فِي الْمَجْمَعِ * فَاَبْصَرُوا وَجْهَهُ كَوَجْهِ مَلاَكٍ *

* اَلْفَصْلُ السَّابِعُ *

1 * فَقَالَ رَئِيسُ الْكَهَنَةِ * اَتَرَيْ هٰذِهِ الاَقْوَالُ
2 عَلَى مَا يَصِفُونَ * فَقَالَ * اَيُّهَا الرِّجَالُ الاِخْوَةُ وَالاٰبَاءُ اِسْمَعُوا * اِلَهُ الْمَجْدِ ظَهَرَ لاَبِينَا اِبْرَاهِيمَ حِينَ
كَانَ فِي الْجَزِيرَةِ قَبْلَ اَنْ يَسْكُنَ حَرَّانَ * فَقَالَ لَهُ * اُخْرُجْ مِنْ اَرْضِكَ وَمِنْ دَوِيِّ جِنْسِكَ وَهَلُمَّ
3 اِلَى الاَرْضِ الَّتِي اُرِيكَهَا * حِينَئِذٍ خَرَجَ مِنْ اَرْضِ الْكَلْدَانِيِّينَ وَسَكَنَ حَرَّانَ * وَمِنْ هُنَاكَ
4 بَعْدَ وَفَاةِ اَبِيهِ نَقَلَهُ اِلَى هٰذِهِ الاَرْضِ الَّتِي قَدْ سَكَنْتُمُوهَا الاٰنَ اَنْتُمْ *

Quapropter convocantes duod cim cœ- 2
tum discipulorum, dixerunt ad eos; Hoc
nobis minimè placet, negligi sermonem
Dei, et ministrari mensis. Seligite ergò 3
ex vobis, ô fratres, viros quorum virtus
testimonio probetur, septem, plenos Spi-
ritu sancto et sapientiâ, quibus delega-
bimus hoc negotium: Nos autem insta- 4
bimus orationi et ministerio prædicatio-
nis. Fuitque sermo iste gratus apud con- 5
gregationem universam: et eligentes Ste-
phanum virum plenum fide et Spiritu
sancto, et Philippum, ac Prochorum, et
Nicanorem, et Timonem, et Parmenam,
et Nicolaum Antiochenum advenam,
Statuerunt eos coram Apostolis: Qui 6
cùm orâssent, imposuerunt eis manus
suas. Crevit etiam sermo Dei, et multipli- 7
catus est numerus discipulorum in Je-
rusalem magnoperé: et turba multa sa-
cerdotum obtemperârunt fidei. Hucusq;.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis tertiæ post Paschа.

Porrò Stephanus cùm esset plenus fide 8
atque fortitudine, edidit in populo signa
et prodigia maxima. Surrexerunt autem 9
quidam de synagoga quæ appellatur Co-
rinthiorum, Cyrenensium, et Alexandri-
norum, et ex confinibus, et Asia, dispu-
tantes cum Stephano: Et non potuerunt 10
resistere sapientiæ et Spiritui qui loque-
batur in eo. Tunc ergò expedierunt ho- 11
mines qui dicerent; Nos audivimus
eum loquentem sermones commentitios
in Mosen et in Deum. Et abripuerunt 12
secum populum, et seniores, ac scribas:
et surgentes rapuerunt eum, et adduxe-
runt eum in concilium: Et statuerunt 13
adversùs eum testes falsos dicentes; Ho-
mo iste non cessat loqui sermones com-
mentitios adversùs hunc locum sanctum
et legem. Nos enim audivimus eum di- 14
centem quòd Jesus Nazarenus ille de-
molietur hunc locum, et mutabit insti-
tuta quæ tradidit nobis Moses. Intuens 15
autem in eum congregatio populi sedē-
tium in concilio, viderunt faciem ejus
tanquam faciem angeli.

CAP. VII.

DIxit autem princeps sacerdotum; 1
Num hi sermones se habent ut isti com-
memorant? Ait; O viri fratres ac pa- 2
tres, audite: Deus gloriæ apparuit pa-
tri nostro Abrahæ cùm esset in Insula
(Mesopotamia) *antequam inhabitaret*
Harran: Dixitque ad eum, Egredere 3
de terra tua et de gente generis tui,
et veni in terram quam tibi osten-
dam. Tunc egressus è terra Chaldæ- 4
orum, habitavit in Harran. Indeque
post obitum patris ejus, transtulit
eum in terram hanc in qua vos modò ha-
bitatis:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወዐቢየ : ቃለ : እግዚአብሔር: ወብዝኁ:ሕዝብ : በኢየሩሳሌም : ፈድፋደ : ወብዙኃን:
8 እመውስተ : ካህናት : እለ : ለሙኑ:=ፁ ወእስጢፋኖሰ : ምሉአ : ጸጋ : እግዚአብሔ
9 ር : ወኀይል : ወይገብር : ዐቢየ : ተኅላምረ : ወመንከረ : በውስተ : ሕዝብ::=ፁ ወቦ:እ
ለ : ተንሥኡ : እመኵራብ : እኁተ : ስማ : ሊቤርጢኖን : ወቀሬኔውን : ወእለከስንድሪዎ
10 ን :: ወእለሂ : እመቀሊቀያ : ወእሲያ:=ፁ ወተሐሠለወ : ለእስጢፋኖስ : ወስእኑ: ተ
11 ቃውሞቶ: እስመ: በጥበብ : ወበመንፈስ : ቅዱስ : ይትናገሮ:=ፁ ወእምዝ : ለቅጸሩ:
ሎቱ : ዕደው : እለ : ይብሉ : ሰማዕናሁ : ለዝ : ብእሲ : ይነብብ : ነገረ : ፅርፈት : ለዕ
12 ለ : ውሴ : ወለዕለ : እግዚአብሔር:::=ፁ ወተንሥኡ : ወኅብሩ : ለዕሌሁ : ሕዝብ :
13 ወረበናት : ወጸሐፍት : ሮድሞ : ወስሐብሞ : ኅበ : ዐውድ:=ፁ ወለቀሙ : ሎቱ : ሰማዕ
ኑ : ሐሰት : ወይበሉ : ዝብእሱ : ለበየ : ለርምሞ : እንዘ : ይነብብ : ፅርፈተ : ዲበ : ቤ
14 ተ : መቅደስ : ወይበ : ለሪት:::=ፁ ወስማዕናሁ : ዒደ : ይብል : ኢየሱስ : ናዝራዊ : ይነ
15 ስተ : ለቤተ : መቅደስ : ወይስዕር : ለሪተነ : ዘወሀበነ : ሙሴ:=ፁ ወነጸርዎ : ኵሎ
ሙ : እለ: ይነብሩ : ውስተ : ዐውድ : ወርእዩ : ገጹ : ከመ : ገጸ : መልአከ : እግዚአ
ብሔር:::=ፁ

በረቡዕ : ሊጺፋንዮ : ወበአብረሃም:=ፁ

1
2 ፯ ወይቤሎ : ሊቀ : ካህናት : ለማኑ : ከመዝ : ትቤ:::=ፁ ፲፫ ወይቤ: ስሙዑ:
ለኃዊነ : ወለበዊነ : ለሙሰክ : ስብሐት : ለስተርእዮ : ለአቡነ : እብረሃም : በመሰጸጦ
3 ሙያ : በማእከለ : ለፍለግ : ዘለእበለ : ያፍልሶ : ከሪን:::=ፁ ወይቤሎ : ጸአ : እመብ
4 ሔርከ : ወእመአዝማዲከ : ወነዐ : ውስተ : ብሔር : ዘለርእየከ:::=ፁ ወእምዝ :ወጺ
ሶ : እመኮቤደ:: ነበረ : ውስተ : ኀሪን : ወእምህየ : መዊቶ : ለቡሁ : ለፍለሶ : ውስተ
ዘ : ሎድር : ኅበ : ሀሎክሙ : እንትሙ : ይእዜ : ትነብሩ:=ፁ

Et magnum fuit verbum Dei, & multiplicati sunt populi in Hierusalem valdè, & 7
multi ex sacerdotibus fuerunt qui crediderunt. Et Stephanus plenus fuit gratiâ 8
Dei & virtute, & faciebat magna signa & miracula in populo. Et fuerunt qui 9
surrexerunt è synagoga, cujus nomen est Libertinorum, & Cyranæorum, & Alexandri-
norum, & qui erant ex Cilicia & Asiâ, & altercati sunt cum Stephano. Et non 10
potuerunt resistere ei, quia in sapientia & in Spiritu sancto loquebatur iis. Et 11
tunc summiserunt contra eum viros, qui dicebant; Audivimus hunc hominem lo-
quentem verba blasphemiæ contra Mosen, & contra Deum. Et exorti sunt, & 12
consociârunt contra eum populi, & magistri & Scribæ persequuti sunt eum, &
traxerunt eum ad concilium: Et statuerunt contra eum testes falsos, & dixerunt; 13
Hic homo noluit cessare, loquens blasphemiam adversùs templum & adversùs legem.
Et audivimus eum ulteriùs dicentem; Jesus Nazarenus destruet templum, & solvet 14
legem nostram, quam dedit nobis Moses. Et intuiti sunt eum omnes sedentes in con- 15
cilio, & viderunt faciem ejus sicut faciem angeli Dei.

CAP. VII.

Quartâ Epiphaniæ: & de Abrahamo.

ET dixit ei princeps sacerdotum; Verènе sic dixisti? Et dixit; Audite fratres no- 1
stri, & patres nostri: Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahamo in Mesopotamia, 2
in medio fluviorum, priusquàm se transtulisset in Charan: Et dixit ei, Exi de regione 3
tua, & à cognatione tua, & veni in regionem quam monstravero tibi. Et tunc exi- 4
ens à Chaldæa, habitavit in Charan. Et illinc, quum mortuus esset pater ejus, trans-
tulit se in hanc terram, ubi estis vos nunc habitantes.

Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum pedis: & repromisit illi
5 Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο (σ) αὐτῷ
dare in possessionem eam, & semini ejus post ipsum, non *existente ei nato.*
δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.
Locutus est autem *sic* Deus; Quia erit semen ejus accola in terra aliena, &
6 Ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεός, Ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ
servituti subjicient *id*, & malè tractabunt *annos quadringintos*: Et gentem cui servierint,
7 δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· Καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν (ε) δουλεύσωσι,
judicabo ego, dixit *Deus*: & post hæc exibunt, & servient mihi in loco
κρινῶ ἐγὼ, (ζ) εἶπεν ὁ Θεός· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ
isto. Et dedit illi *pactum* circumcisionis, & sic genuit Isaac, & circum-
8 τούτῳ. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς, καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ περιέ-
cidit eum die octavo: & Isaac, Jacob: & Jacob, duodecim
τεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ (η) ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ, καὶ (θ) ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα
Patriarchas. Et Patriarchæ æmulantes, Joseph vendiderunt in Ægyptum: &
9 πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ
erat Deus cum eo: Et eripuit eum ex omnibus tribulationib' ejus; & dedit
ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ· Καὶ (ι) ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ (κ) ἔδωκεν
ei gratiam & sapientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & constituit eum
αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν
præpositum super Ægyptum, & omnem domum suam. Venit autem fames in universam
11 ἡγούμενον ἐπ' Αἰγύπτου, (λ) καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην
terram Ægypti & Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos pa-
(α) τὴν Αἰγύπτου καὶ Χανάαν, καὶ θλῖψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες
tres nostri. *Advidens* autem Jacob *existentia frumenta* in Ægypto, misit pa-
12 ἡμῶν. Ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα (ν) σῖτα εἰς Αἴγυπτον, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν
tres nostros primùm: Et in secundo cognitus est Joseph fratribus suis,
13 πρῶτον· Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ (ξ) ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ,
& *manifestum factum* est Pharaoni genus *Joseph*. Mittens autem Joseph,
14 καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ (ο) γένος τοῦ Ἰωσήφ. Ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ

accersivit patrem suum Jacob, & omnem cognationem suam, in animabus
μετεκαλέσατο (π) τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶσαν τὴν (ρ) συγγένειαν αὐτοῦ, ἐν ψυχαῖς
septuagintaquinque. Descendit *autem* Jacob in Ægyptum: & defunctus est ipse
ἑβδομηκονταπέντε. (σ) Κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς 15
& patres nostri. Et translati sunt in Sichem: & positi sunt in sepulchro quod
καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν. Καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι (τ) ὃ 16
emit Abraham pretio argenti à filiis *Emmor* Sichem. Cùm autem
ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν (υ) Ἐμμὼρ τοῦ Συχέμ. Καθὼς δὲ 17
appropinquaret tempus promissionis, quam *juraverat* Deus Abrahæ, crevit populus
ἤγγιζεν ὁ (φ) χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς (χ) ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς
& multiplicat' est in Ægypto: Quoad usq; surrexit rex alius, qui non sciebat Joseph.
καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ· ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς (ψ) ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. 18
Hic circumveniens genus nostrum, *malè affecit* patres nostros, *ad faciendum*
Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν 19
expositos infantes suos, *ad non* soboleſcere. *In quo* tempore natus est
(ω) ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ (α) ἐγεννήθη 20
Moyses: & fuit *venustus* Deo, qui nutritus est *menses tres* in domo patris sui.
Μωσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ, ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ (β) πατρὸς αὐτοῦ.
Expositum autem *illum* sustulit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum sibi *ipsi*
Ἐκτεθέντα δὲ ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ 21
in filium. Et eruditus est Moyses omni sapientiâ Ægyptiorum: erat *autem* potens
εἰς υἱόν. Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς (γ) πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς 22
in *dictis* & in *factis*. Cùm autem impleretur ei quadraginta annorum
ἐν λόγοις (δ) καὶ ἐν ἔργοις. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ (ε) τεσσαρακονταετὴς 23
tempus, ascendit in cor ejus, *invisere* fratres suos filios Israël.
χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ (ζ) υἱοὺς Ἰσραήλ.
Et *videns* quendam *injuriâ affectum*, *ultus est*, & fecit ultionem *oppresso*,
Καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, 24
percutiens Ægyptium.
πατάξας τὸν Αἰγύπτιον.

MS.A. (Α)δοὺς αὐτὴν εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ, καὶ τῷ (ε) δουλεύσουσιν, (ζ) ὁ Θεὸς εἶπεν· (η)Ἰσαὰκ(θ)Ἰακὼβ (ι) ἐξείλατο (κ)ἔδωκεν χάριν (λ) καὶ ἐφ' ὅλον (μ) τὸν Αἴγυπτον(ν)σῖτα εἰς Αἴγυπτον (ξ)ἐγνωρίσθη(ο)γένος ἑαυτῶ.(π)Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτῶ,καὶ(ρ)συγγένειαν,ἐν(σ) Καὶ κατέβη Ἰακὼβ(τ) ᾧ(υ)Ἐμμὼρ τοῦ ἐν Συχέμ.Ὡς δὲ(φ)κιμὲς (χ) ὠμοσόησεν (ψ) ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον,ὃς(ν)τὰ βρέφη ἔκθετα(α)ἐγνώσθη(β)παῖδος.Ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ,ἀνείλατο(γ)ἐν πάσῃ(δ) καὶ ἔργοις αὐτοῦ.Ὡς(ε)τεσσαρακονταετὴς χρόνος,(ζ) τὸς υἱὸς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nec dedit ei hæreditatem in ea, ne vestigium
5 quidem pedis: tamen pollicitus ei fuerat se
daturum ipsam ei possidendam, & semini ejus,
quum non haberet filium. Et allocutus eum
6 fuerat Deus dum diceret ei; Erit semen tuum
inquilinum in terra extranea, & servituti sub-
jicient illud malisq; afficient per quadringin-
tos annos. Sed gentem, cui servitutem servi-
7 ent, condemnabo ego, dicit Deus: & post hæc
exibunt, & colent me in hoc loco. Proindè
8 dedit ei fœdus circumcisionis: & tunc ge-
nuit Isaac, & circumcîdit eum die octavo: Isa-
ac autem genuit Jacob, & Jacob genuit duo-
decim patres nostros. Ipsi autem patres no-
9 stri invidiâ moti sunt in Joseph, & vænunde-
derunt eum Ægyptiis: sed erat Deus cum eo,
Et liberavit eum ab omnibus oppressionibus
10 ejus, dedítq; ei gratiam & sapientiam coram
Pharaone rege Ægypti, & constituit eum
principem super Ægyptum, ac super totam
domum suam.

Infanticidii. 16.

Extitit autem fames & oppressio ingensi n
11 universa Ægypto, & in terra Chanaan, nec
habebant undè explerentur patres nostri.
Quúmque audîsset Jacob frumentum esse in
12 Ægypto, miserat patres nostros primùm. Et
13 quum secundò abiissent, patefecit seipsum
Joseph fratribus suis, & innotuit Pharaoni
cognatio ipsius Joseph. Porrò misit Joseph,
14 & accersivit patrem suum Jacob, omnémque
cognationem suam: erant autem numero se-
ptuaginta quinque animæ. Proindè descen-
15 dit Jacob in Ægyptum, & mortuus est illic
ipse & patres nostri. Et translatus est in Si-
16 chem, positúsque in sepulchro quod emerat
Abraham argento à filiis Hemor. Quum au-
17 tem appropinquaret tempus illius rei quam
jurejurando pollicitus fuerat Deus ipsi Abra-
ham, creverat populus, prævaluerátque in Æ-
18 gypto. Usquequò surrexit rex alius super Æ-
19 gyptum, qui non noverat ipsum Joseph. Et
doloſè egit in cognationem nostram, maléq;
accepit patres nostros; ac præcepit ejici in-
fantes eorum, ne servarentur. Eo ipso tempo-
20 re natus est Moses, qui charus fuit Deo: &
educatus est tribus mensibus in ædibus patris
suí. Quúmq; fuisset expositus à populo suo,
21 nacta est eum filia Pharaon, & nutrivit eum
sibi pro filio. Et eruditus est Moses omni sa-
22 pientiâ Ægyptiorum: divésque erat dictis &
factis suis. Quum autem esset annos quadra-
23 ginta natus, subiit in animum ejus ut invise-
ret fratres suos filios Israel. Et conspicatus
24 quendã ex filiis suæ nationis vim patientem,
vindicavit eum, & causam ejus egit, interemítq; Ægyptium illum qui offendebat eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወሊወሀበ: እምውስቴታ: ርስተ: ወሊመጠነ: መሠጋረ: እግር::ወበሐቱ:ለስፈው: የሀበ: ካህሳ: ይሾንና:ውእቱ: ወዘርሉ::ወእመድኅሪሁ: ወእንዘ: ለልቦ: ውሉደ: ውእተ: እሚ
6 ረ:=ፁ ከመዚ: ይቤሉ: እግዝእትብሔር: ለአብረሃም: ሀለውሙ: ለአዝርእቲከ: ፈለሲያ
ን: ውስተ: ብሔረ: ነኪር : ወይትቀነይዩ: ሎሙ: ወያሕመመውሙ: ለርብዕተ: ምእት: ዓመ
7 ት:=ፁ ወለውእቱ : ሐዝብ : እሰ: ይቀነይዉሙ: ለነ: እኳኝሙ: ይቤ: እግዚአብሔር:ወ
8 እሙዝ: ይፀሉ: ወያመልኩኒ: በዝ: ብሔር:=ፁ ወቤሀቦ: ሠርዐተ : ግዝረት : ወእሙዝ:
ወለደ : ለይስሐቅ : ወገዘሮ : ለመ : ሰሙንተ : ዕለት :ወከማሁ : ይስሓቅኒ : ለያዕቆብ:
ወያዕቆብኒ : ለለሠርቱ : ወከልሉቱ : ለበው : ቀደምት:=ፁ

Et non dedit ei in ea possessionem, ne quantum est vestigium pedis: veruntamen pollicitus est dare ei ipsam, ut gubernaret eam, ipse & semen ejus post eum: & quum non haberet prolem ipso die, Sic dixit Deus Abrahamo; Sunt posteri tui migraturi in regionem peregrinam, & servituti subjicient eos, & affligent eos quadringentis annis. Et hanc gentem cui servierint, ego judicabo 7 eam, dixit Deus; & tunc exibunt, & colent me in hac regione. Et dedit 8 testamentum circumcisionis: & tunc genuit Isaac, & circumcidit eum quando octo dierum erat, & similiter Isaac Jacobum, & Jacobus duodecim Patriarchas.

Versio VULGATA LATINA.

5 Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum pedis: sed repromisit dare illi
6 eam in possessionem, & semini ejus post ipsum, cùm non haberet filium. Lo-
cutus est autem ei Deus; Quia erit semen ejus accola in terra aliena, & servituti
7 eos subjicient, & malè tractabunt eos annis quadringentis: Et gentem cui ser-
vierint, judicabo ego, dixit Dominus: & post hæc exibunt, & servient mihi in
8 loco isto. Et dedit illi testamentum circumcisionis: & sic genuit Isaac, & cir-
cumcidit eum die octavo: & Isaac, Jacob: & Jacob, duodecim Patriarchas.
9 Et Patriarchæ æmulantes, Joseph vendiderunt in Ægyptum: & erat Deus cum
10 eo: Et eripuit eum ex omnibus tribulationibus ejus: & dedit ei gratiam & sa-
pientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & constituit eum præpositum su-
11 per Ægyptum, & super omnem domum suam. Venit autem fames in universam
Ægyptum & Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos patres
12 nostri. Cùm audisset autem Jacob esse frumentum in Ægypto: misit patres no-
13 stros primùm: Et in secundo cognitus est Joseph à fratribus suis, & manifesta-
14 tum est Pharaoni genus ejus. Mittens autem Joseph accersivit Jacob patrem su-
um, & omnem cognationem suam in animabus septuaginta quinque. Et descen- 15
dit Jacob in Ægyptum, & defunctus est ipse, & patres nostri. Et translati sunt 16
in Sichem, & positi sunt in sepulchro, quod emit Abraham pretio argenti à fili-
is Hemor filii Sichem. Cùm autem appropinquaret tempus promissionis, quam 17
confessus erat Deus Abrahæ, crevit populus, & multiplicatus est in Ægypto, 18
Quoadusque surrexit alius rex in Ægypto, qui non sciebat Joseph. Hic cir- 19
cumveniens genus nostrum, afflixit patres nostros, ut exponerent infantes suos
ne vivificarentur. Eodem tempore natus est Moyses, & fuit gratus Deo, qui nu- 20
tritus est tribus mensibus in domo patris sui. Exposito autem illo, sustulit eum 21
filia Pharaonis, & nutrivit eum sibi in filium. Et eruditus est Moyses omni sa- 22
pientiâ Ægyptiorum, & erat potens in verbis, & in operibus suis. Cùm au- 23
tem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor ejus ut visitaret
fratres suos filios Israël. Et cùm vidisset quendam injuriam patientem, vindi- 24
cavit illum: & fecit ultionem ei qui injuriam sustinebat, percusso Ægyptio.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وَلَمْ يُعْطِهِ فِيهَا مَوْرِثًا وَلَا مَوْطِئَ قَدَمٍ * وَوَعَدَهُ أَنْ يُعْطِيَهُ إِيَّاهَا حَظًّا لَهُ وَلِنَسْلِهِ بَعْدَهُ *
6 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ * وَتَكَلَّمَ اللهُ هَكَذَا * أَنَّ سَيَكُونُ نَسْلُهُ سَاكِنًا طَارِئًا إِلَى أَرْضٍ
7 غَرِيبَةٍ * وَيَسْتَعْبِدُونَهُ وَيَضْرِبُونَ بِهِ أَرْبَعَ مِائَةِ سَنَةٍ * وَقَالَ اللهُ * أَنَا أَدِينُ الْأُمَّةَ الَّتِي سَيَسْتَعْبِدُهُ *
8 وَبَعْدَ هٰذِهِ الْخُطُوبِ سَيَخْرُجُونَ وَيَعْبُدُونَنِي فِي هٰذَا الْمَوْضِعِ * وَأَعْطَاهُ مَوْثِقَ الْخِتَانَةِ *
وَبَعْدَ ذٰلِكَ أَوْلَدَ إِسْحٰقَ وَخَتَنَهُ فِي الْيَوْمِ الثَّامِنِ * وَإِسْحٰقُ أَوْلَدَ يَعْقُوبَ * وَيَعْقُوبُ أَوْلَدَ
9 الْآبَاءَ عَشَرَ رُؤَسَاءَ الْآبَاءِ * وَرُؤَسَاءُ الْآبَاءِ حَسَدُوا يُوسُفَ فَبَاعُوهُ إِلَى مِصْرَ * وَكَانَ اللهُ مَعَهُ *
10 وَأَنْقَذَهُ مِنْ جَمِيعِ غُمُومِهِ * وَمَلَّكَهُ أَمَامَ فِرْعَوْنَ مَلِكِ مِصْرَ جَلَالَةً وَحِكْمَةً * فَأَقَامَهُ عَلَى مِصْرَ
11 وَعَلَى بَيْتِهِ كُلِّهِ مُدَبِّرًا * كَا * * ثُمَّ جَاءَ الْجُوعُ عَلَى سَائِرِ أَرْضِ مِصْرَ وَكَنْعَانَ شَدِيدًا وَضِيقٍ
12 عَظِيمٍ * وَلَمْ يَجِدْ آبَاؤُنَا شِبَعًا * فَلَمَّا سَمِعَ يَعْقُوبُ أَنَّ بِمِصْرَ حِنْطَةً أَرْسَلَ آبَاءَنَا أَوَّلًا * وَفِي
13 الدَّفْعَةِ الثَّانِيَةِ عَرَفَ يُوسُفُ إِخْوَتَهُ * وَصَارَ جِنْسُ يُوسُفَ ظَاهِرًا عِنْدَ فِرْعَوْنَ مَشْهُورًا *
14 * فَأَرْسَلَ يُوسُفُ فَاسْتَدْعَى أَبَاهُ يَعْقُوبَ وَكُلَّ ذَوِي جِنْسِهِ خَمْسَةً وَسَبْعِينَ نَفْسًا * فَنَزَلَ
15 يَعْقُوبُ إِلَى مِصْرَ وَتُوُفِّيَ هُوَ وَآبَاؤُنَا * وَنُقِلُوا إِلَى سِيشَامَ * وَوُضِعُوا فِي الْقَبْرِ الَّذِي ابْتَاعَهُ
16 إِبْرٰهِيمُ بِثَمَنٍ فِضَّةٍ مِنْ بَنِي حَامُورَ بْنِ سِيشَامَ * وَلَمَّا دَنَا زَمَانُ الْمَوْعِدِ الَّذِي أَقْسَمَ اللهُ بِهِ
17 لِإِبْرٰهِيمَ عَمِيَ الشَّعْبُ بِمِصْرَ وَكَثُرَ * إِلَى أَنْ قَامَ مَلِكٌ آخَرُ لَمْ يَكُنْ يَعْرِفُ يُوسُفَ *
18 * فَهٰذَا عَمِلَ حِيلَةً فِي الْأَصْلَابِ بِجِنْسِنَا * بِأَنْ جَعَلَ أَطْفَالَهُمْ مَطْرُوحِينَ لِئَلَّا يَعِيشُوا *
19 * إِلَى حِينِ وُلِدَ مُوسَى * وَكَانَ مَنْذُورًا لِلّٰهِ * فَرُبِّيَ فِي مَنْزِلِ أَبِيهِ ثَلٰثَةَ أَشْهُرٍ * فَلَمَّا طُرِحَ
20 أَخَذَتْهُ ابْنَةُ فِرْعَوْنَ فَرَبَّتْهُ لَهَا ابْنًا * وَأَدَّبَ مُوسَى بِسَائِرِ حِكْمَةِ الْمِصْرِيِّينَ * فَصَارَ فِي
21 الْأَقْوَالِ وَالْأَفْعَالِ مُقْتَدِرًا * فَلَمَّا كَمُلَتْ لَهُ مُدَّةُ أَرْبَعِينَ سَنَةً خَطَرَ بِقَلْبِهِ أَنْ
22 يَتَعَهَّدَ إِخْوَتَهُ بَنِي إِسْرَائِيلَ * فَأَبْصَرَ أَحَدَهُمْ مَظْلُومًا * فَانْتَصَرَ لَهُ
23 وَقَتَلَ الْمِصْرِيَّ *

Et non dedit illi hæreditatem in ea, ne 5
vestigium quidem pedis. Pollicitus est
autem et se daturum illam ipsi portio-
nem, ipsi inquam *& stirpi ejus post*
ipsum, cùm non haberet filium. Locu- 6
tus est autem Deus sic; Erit sanè stirps
ejus inquilina, vi abducta in terram
peregrinam, eámque servitute ac da-
mnis oppriment quadringentis annis.
Subdidit etiam Deus, Ego judicabo 7
gentem quæ illam redigat in servitu-
tem. Post hos autem sermones egredien-
tur, & adorabunt me in loco isto. Et 8
tradidit ei fœdus circuncisionis. Post-
hæc genuit Isaac, & circuncidit eum
die octavâ. Isaac verò genuit Jacob,
& Jacob genuit duodecim principes
patrum. Principes autem patrum in- 9
videntes Josepho, vendiderunt eum in
Ægyptum. Fuitque Deus cum ipso, Et 10
eripuit eum ex omnibus afflictionibus
ejus: & dedit ei apud Pharaonem re-
gem Ægypti gratiam & sapientiam,
qui statuit eum super Ægyptum, to-
tamque domum suam, moderatorem.
Deindè invasit fames totam terram 11
Ægypti & Chanaan, vehemens, & an-
gustia maxima: nec inveniebant patres
nostri saturitatem. Cùm audisset au- 12
tem Jacob esse in Ægypto frumentum,
misit patres nostros primum. Et vice 13
secundâ cognoverunt Josephum fratres
sui: factúmque est genus Josephi cla-
rum apud Pharaonem, ac notum. Mit- 14
tens autem Joseph, accersivit patrem
suum Jacobum, omnésque cognatos
sues, septuaginta quinque animas. De- 15
scendit igitur Jacob in Ægyptum: de-
functúsque est ipse & patres nostri.
Et translati sunt in Sichem, positique 16
in monumento quod emerat Abraham
pretio argenti à filiis Hemor filii Si-
chem. Cùm autem adventasset tempus 17
promissionis de qua juraverat Deus
Abrahæ, crevit populus in Ægypto,
& multiplicatus est, Donec surrexit 18
rex alius qui non noverat Josephum.
Hic exercuit dolum perniciosum in 19
genus nostrum, efficiendo ut infantes
eorum projicerentur, ne viverent.
Quoadusque natus est Moses, qui erat 20
voto consecratus Deo: educatúsque fuit
in domo patris sui tribus mensibus. Et 21
cùm projectus fuisset, accepit eum filia
Pharaonis, & nutrivit eum sibi in fili-
um. Et eruditus est Moses omni sapien- 22
tiâ Ægyptiorum, redditúsque est dictis
et factis potens. Ut autem expletum ei 23
fuisset spatium quadraginta annorum,
subiit in cor ejus ut visitaret fratres
sues filios Israël. Vidénsque quendam 24
eorum oppressum, ultus est eum cui da-
mnum inferebatur, eúmq; defendens, oc-
cidit Ægyptium:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወለበው: ቀደምት: ቀኒዶሙ: ለዮሴፍ: ዚጥዎ: ለብሔረ: ግብጽ:ወሀሎ: እግዚአብሔር:
10 መስለሁ:=: ወአድኅኖ : እመኵሉ : መንደቤሁ: ወወሀቦ: ሞገሰ : ወጥበብ: በቅድመ:
ፈርዖን: ንጉሠ: ግብጽ: ወለኀንሦ: ለኵሉ: ብሔረ: ግብጽ : ወለመገቦ: ለኵሉ:ቤቱ::=:
11 ፲፱ ወመጽአ: ረሐብ : ለብሔረ: ግብጽ: ወለብሔረ: ከነአን : ወኀይል : ሕማም: ወሳጥ
12 ሉ:ዘይሴሰዩ:ለበዊነ:=: ወሰበ: ሰምዐ: ያዕቆብ: ከመቦ: እከለ:በብሔረ:ግብጽ: ወፈነው
13 ሙ: ለለበዊነ: ቅድመ:=: ወበደግሙ: ለእመርዐ: ለኅዊሁ: ለዮሴፍ: ወለእመሮሙ:ፈር
14 ዖንሂ: ከመ: እዝሚደሁ: ለዮሴፍ:=: ወዮሴፍኒ: እመድኅረ:ለእመርዐ: ለዘዘ: ይጸው
15 ዕመሙ: በትፍሥሕት: ለለቡሁ: ወለኵሉ: እዝሚደሁ: ወመጽሉ:ኀቤሁ: ሰብዓ:ወሐመ
16 ስቱ:ነፍስ:=: ወወረደ: ያዕቆብ: ብሔረ: ግብጽ: ወሞተ: ውእቱ:=: ወለበዊነሂ: ፈለሱ:
እመድረ:ግብጽ: ወተቀብሩ: በሴኬሙ: ውስተ: መቃብረ: ዘተሣየጣ: ለብረሃም: በወርቁ:
17 እመ: ኅብ: ደቂቀ: ሌሞር: ወልደ:ሴኬሙ::=: ወለመ: በጽሐ:ዕድሜሁ: ዘለአፈመ: እግ
18 ዚአብሔር: ለለብርሃም: በገዘሙ: ሕዝብ: ጥቀ: ወመልኡ: ብሔረ: ግብጽ:=: እስከ: እ
19 መ: ነገሠ: ካልእ: ንጉሠ: ለብሔረ:ግብጽ: ዘለ,ያእመር:ለዮሴፍ:=: ወውእቱ: ተጠቢ
20 በ : ለሕመሞሙ : ለለበዊነ : ወለዘዘ : ይቅትሉ : ኵሉ : ተበዕተ : ዘተወልደ::=: ወው
እተ : ለሚረ : ተወልደ : ሙሴ : ወጎነ : ሠናየ : በቅድመ : እግዚአብሔር : ወሐፀንዎ : ሠ
21 ለስተ : ለሠርጎ : በቤተ : ለቡሁ:=: ወለ,ገዝ : ገደፍዎ : ወነሥአቶ : ወለተ : ፈርዖ
22 ን : ወሐፀነቶ : ወረስየቶ : ወልደ::=: ወተመህረ : ሙሴ: ኵሉ: ጥበቢሆሙ: ለግብጽ :
ወጦነ : ጽኑዕ : በቃሉ : ወበመግባሩ::=:
በማርያመ : ዘከረምት:=: በጸሎተ : ሚከሌል:=:
23 ፹ ወለመ : ተፈጸመ : ለርብዓ : ዓመት : ሐለየ : በልቡ : የሐውጸሙ : ለለኀዊሁ : ለደቂ
24 ቀ : እስራኤል:=: ወረከበ : ለሐደ : እመውስቱቶሙ : እንዘ : ይገፍዕዎ : ወተበቀለ : ሎ
ቱ : ለውእቱ : ዘተገፍዐ:ወቀተሎ : ለግብጸዊ: ወደፈኖ: ውስተ: ሩጸ:=:

Et Patriarchæ æmulantes Josephum, vendiderunt eum in regionem Ægypti: & fuit Deus cum eo, 9
Et liberavit eum ab omnibus tribulationibus ejus: & dedit ei 10
gratiam & sapientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & regem constituit
eum totius regionis Ægypti, & dispensatorem fecit eum totius domûs ejus. Et ve- 11
nit fames in regionem Ægypti, & in regionem Chanaan, & magna afflictio: &
non potuerunt se cibare patres nostri. Et quum audivisset Jacob quòd fuit frumen- 12
tum in regione Ægypti, tunc misit patres nostros primùm. Et in secundo cognove- 13
runt fratres ejus Josephum, & cognovit eos Pharao, quòd agnati erant Jose-
phi. Et Joseph posteaquam cognovisset eum, præcepit ut vocarent cum gaudio pa- 14
trem ejus, & totam familiam ejus: & venerunt ad eum septuaginta & quinque
animæ. Et descendit Jacob in regionem Ægypti, & obiit ipse. Et patres nostri 15
migrârunt à terra Ægypti, & sepulti fuerunt in Sichem, in sepulchro quod emit 16
Abraham cum auro ejus à filiis Emor filii Sichem. Et quum accessisset tempus, 17
quod promisisset Deus Abrahamo, multiplicati sunt populi valdè, & impleverunt
regionem Ægypti: usquequò regnavit alius rex in regione Ægypti, qui non sciebat 18
Josephum. Et ipse quum sapiens esset, afflixit patres nostros, & præcepit ut iuruida- 19
rent quemcunque masculum qui nasceretur. Et isto tempore natus est Moses, & fuit 20
bonus in conspectu Dei, & nutriverunt eum tribus mensibus in domo patris sui. Et 21
tunc abjecerunt eum, & accepit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum, & fecit eum
filium. Et doctus fuit Moses in tota sapientia Ægypti, & fuit potens in sermone suo 22
& in operibus suis.

De Mariâ seniori: **In Nocturno Michaëlis.**

Et quum expletum esset quadraginta annorum tempus, cogitavit in corde suo visita- 23
re fratres suos, filios Israelis. Et invenit quendam ex illis opprimentem eum, & 24
vindicavit eum qui oppressus fuit, & occidit Ægyptium, & sepelivit eum in arena.

Existimabat autem intelligere fratres *suos*, quoniam Deus per manum ipsius daret
25 Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν
illis salutem: *ii autem* non intellexerũt. *At* sequenti die *visus est eis pugnan-*
26 (η) αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχο-
tibus, & *compulit* eos in *pacem*, dicens; Viri, fratres estis *vos*: ut
μένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών, Ἄνδρες, ἀδελφοί (θ) ἐστε ὑμεῖς· ἵνα τί
quid *injuriâ afficitis alii alios?* *At injuriâ afficiens proximum*, repulit eum, dicens; Quis
27 ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπών, Τίς
te constituit principem & judicem super nos? *Non* interficere me tu vis, quem-
28 σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν (ι) ἐφ' ἡμᾶς; Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν
admodùm interfecisti heri Ægyptium? Fugit autem Moyses in verbo isto, &
29 τρόπον ἀνεῖλες (κ) χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; Ἔφυγε δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ
factus est advena in terra Madian: ubi generavit filios duos. Et expletis
30 ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, ὅ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων
annis quadraginta, apparuit illi in deserto montis Sina angelus *Domini*
ἐτῶν (λ) τεσσεράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ (μ) ἄγγελος Κυρίου
in *flamma ignis* rubi. *At* Moyses videns admiratus est visum. Accedente
31 ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν (ν) ἐθαύμασε τὸ ὅραμα. προσερχομένου
autem illo *considerare*, facta est vox Domini ad eum; Ego Deus patrum
32 δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ (ξ) Κυρίου πρὸς αὐτὸν, Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων
tuorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. *Tremens* autem fa-
σου, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, (ο) καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ. Ἔντρομος δὲ γενόμενος
ctus Moyses, non audebat considerare. Dixit autem illi Dominus; Solve
33 Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. Εἶπε δὲ αὐτῷ (π) ὁ Κύριος, Λῦσον
calceamentum pedum tuorum: enim locus in quo stas, terra sancta est. Videns
34 τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος (ρ) ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. Ἰδὼν
vidi afflictionem populi mei qui in Ægypto: & gemitum eorum audivi: & descendi
εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὸν στεναγμὸν αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέλθω
eruere eos: Et nunc veni, mittam te in Ægyptum. Hunc Moysen quem
ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, (σ) ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν (τ) Μωσῆν ὃν 35
negaverunt, dicentes; Quis te constituit principem & judicem? hunc Deus prin-
ἠρνήσαντο, εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς (υ) ἀρ-
cipem & redemptorem misit in manu angeli *visi* illi in rubo.
χοντα καὶ λυτρωτὴν (φ) ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ.
Hic eduxit illos, faciens prodigia & signa in terra Ægypti, & in rubro
Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ (χ) Αἰγύπτου, καὶ ἐν ἐρυθρᾷ 36
mari, & in deserto, *annos* quadraginta. Hic est Moyses *dicens*
θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτη (ψ) τεσσαράκοντα. Οὗτός ἐστιν ὁ (ω) Μωσῆς ὁ εἰπὼν 37
filiis Israel; Prophetam vobis *resuscitabit Dominus* Deus *vester* de fratribus
τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, Προφήτην ὑμῖν (α) ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν
vestris, tanquã me: ipsum audietis. Hic est *ille factus* in ecclesia in solitudine,
ὑμῶν ὡς (β) ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε. Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 38
cum angelo *loquente* ei in monte Sina, & patribus nostris: qui accepit verba
μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια
viventia, dare nobis. Cui noluerunt *auscultantes fieri* patres nostri: sed repu-
ζῶντα, δοῦναι ἡμῖν. Ὧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, (γ) ἀλλ' ἀπώ- 39
lerunt & averti sunt cordibus suis in Ægyptum, Dicentes ad Aaron; Fac
σαντο καὶ ἐστράφησαν (δ) τῇ καρδίᾳ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, Εἰπόντες τῷ Ἀαρών, Ποίησον 40
nobis deos, qui præcedant nos: *Nam* Moyses hic qui eduxit nos de terra Æ-
ἡμῖν θεούς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰ-
gypti, nescimus quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus
γύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί (ε) γέγονεν αὐτῷ. Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις 41
illis: & obtulerunt hostiam simulachro: & *oblectati sunt* in operibus manuum
ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
suarum.
αὐτῶν.

MS.A. (η) σωτηρίαν αὐτοῖς· (θ) ἐστε· ἑνατί (ι) ἐφ' ἡμῶν; (κ) τὸν Αἰγύπτιον χθές; (λ) τεσσεράκοντα, (μ) ἄγγελος ἐν πυρὶ φλογὸς βάτου. (ν) ἐθαύμασεν. προσερχομένου (ξ) Κυρίου, Ἐγὼ (ο) καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ. (π) Κύριος, (ρ) ἐφ' ᾧ (σ) ἀποστείλω (τ) Μωσῆν (υ) ἀρχηγὸν (φ) ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ (χ) Αἰγύπτου, (ψ) τεσσεράκοντα. (ω) Μωσῆς ὁ εἶπας (α) ἀναστήσει ὁ Θεὸς ἐκ τῶν (β) ἐμέ. Οὗτός (γ) ἀλλὰ (δ) ἐν ταῖς (ε) ἐγένετο

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Putabat autem filios Israel fratres suos intelligere Deum per manum ipsius daturum eis liberationem. At non intellexerunt. 25
Ac postero die visus est eis quum ipsi inter se rixarentur: & suadebat eis ut in gratiam redirent, dicens; Viri, fratres estis, cur alius alium offenditis? Is porrò qui offendebat socium suum, repulit eum à se, & dixit ei; Quis constituit te super nos principem & judicem? Num interficere me quæris, sicut interfecisti heri Ægyptium? Propterea fugit Moses ob hunc sermonem, & factus est inquilinus in terra Median: habuítque duos filios. 26 27 28 29

Matutinis dominicæ Osannarum. 17.

Quumque illic impleviſſet quadraginta annos, visus est ei in deserto montis Sinai angelus Domini in igne qui ardebat in rubo. 30
Quod ut conspexit Moses, admiratus est visionem: & quum accederet ut videret, dixit ei Dominus in voce; Ego sum Deus Patrum tuorum, Deus Abraham, & Isaac & Jacob. Quumque tremeret Moses, non audebat intueri visum. Dixit autem ei Dominus; Solve calceos tuos à pedibus tuis: terra enim in qua stas, sancta est. Videndo vidi oppressionem populi mei qui est in Ægypto, & gemitus ejus audivi, & descendi ut liberem eos: nunc igitur veni, mittam te in Ægyptum. Hunc Moysen, quem negaverant, dum dicerent, Quis constituit te super nos principem & judicem? hunc ipsum Deus principem & liberatorem misit eis per manus angeli illius qui apparuerat ei in rubo. Hic est qui eduxit eos dum edidit signa & miracula virtutésque in terra Ægypti, & in mari Suph, & in deserto annis quadraginta. 31 32 33 34 35 36

Sabbatho Candidatorum 18.

Hic est Moses ille qui dixit filiis Israel; Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus ex fratribus vestris sicut me: eum audiatis. 37
Hic est qui fuit in congregatione in deserto cum angelo illo qui alloquebatur eum, & cum patribus nostris in monte Sinai: is est denique qui excepit eloquia viva quæ nobis traderet. Et noluerunt ad eum mentem advertere patres nostri: sed dereliquerunt eum, & cordibus suis reversi sunt in Ægyptum: Dicentes Haroni; Fac nobis deos qui præeant nobis: Mosi siquidem isti, qui eduxit nos è terra Ægypti, nescimus quid acciderit. Proinde fecit eis vitulum in diebus illis: & sacrificârunt sacrificia idolis, & oblectârunt sese opere manuum suarum. 38 39 40 41

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Et existimavit quòd intellexissent fratres sui, quòd per manum ipsius daret iis Deus redemptionem eorum, & ii non intellexerunt eum. Et sequente die invenit duos ex illis decertantes, et cœpit reconciliare eos, et dixit iis; Vos fratres estis, quarè iniquè agitis inter vos? Et dixit ei is qui injuriâ affecisset alterum; Quis constituit te principem et judicem super nos? Num interficere me vis, quemadmodum interfecisti heri Ægyptium? Et propter hunc sermonem timuit, et fugit Moses, et mansit advena in regione Madiam, et genuit ibi duos filios. Et expletis quadraginta annis, apparuit in deserto in monte Sina, angelus Dei in flamma ignis.

Versio VULGATA LATINA.

25 Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret
26 salutem illis: at illi non intellexerunt. Sequenti verò die apparuit illis litigantibus: & reconciliabat eos in pace, dicens; Viri, fratres estis, ut quid
27 nocetis alterutrum? Qui autem injuriam faciebat proximo, repulit eum,
28 dicens; Quis te constituit principem & judicem super nos? Numquid in-
29 terficere me tu vis, quemadmodùm interfecisti herì Ægyptium? Fugit autem Moyses in verbo isto: & factus est advena in terra Madian, ubi gene-
30 ravit filios duos. Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto
31 montis Sina Angelus in igne flammæ rubi. Moyses autem videns, admiratus est visum: & accedente illo ut consideraret, facta est ad eum vox Domini,
32 dicens; Ego sum Deus patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, &
33 Deus Jacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare. Dixit autem illi Dominus; Solve calceamentum pedum tuorum: locus enim in quo
34 stas, terra sancta est. Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Ægypto, & gemitum eorum audivi, & descendi liberare eos. Et nunc veni, & mittam te in Ægyptum. Hunc Moysen, quem negaverunt, dicentes; 35
Quis te constituit principem & judicem? hunc Deus principem & redemptorem misit, cum manu Angeli, qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit il- 36
los, faciens prodigia & signa in terra Ægypti, & in rubro mari, & in deserto annis quadraginta. Hic est Moyses, qui dixit filiis Israel; Prophetam 37
suscitabit vobis Deus de fratribus vestris, tanquam me, ipsum audietis.
Hic est, qui fuit in Ecclesia in solitudine cum angelo, qui loquebatur ei in 38
monte Sina, & cum patribus nostris: qui accepit verba vitæ dare nobis.
Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt, & aversi sunt cordibus 39
suis in Ægyptum, Dicentes ad Aaron; Fac nobis deos, qui præcedant 40
nos: Moyses enim hic, qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus illis, & obtulerunt hostiam simu- 41
lachro, & lætabantur in operibus manuum suarum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * ظَانًّا اَنْ اِخْوَتُهُ سَيَفْهَمُونَ عَالِمِينَ اَنَّ اَللّٰهَ بِيَدِهِ يُعْطِيهِمْ خَلَاصًا * فَلَمْ يَفْهَمُوا *
26 وَفِي اَلْيَوْمِ اَلْمُقْبِلِ ظَهَرَ لَهُمْ اِذْ كَانُوا يَتَخَاصَمُونَ * مُحَفِّظُهُمْ عَلَى اَلْمُسَالَمَةِ وَاَلصُّلْحِ قَائِلًا * اَيُّهَا اَلرِّجَالُ
27 اَنْتُمْ اِخْوَةٌ فَلِمْ يَظْلِمُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * فَصَدَّهُ اَلظَّالِمُ قَرِيبَهُ قَائِلًا * مَنْ ذَا اَقَامَكَ عَلَيْنَا
28 رَئِيسًا وَحَاكِمًا * اَلَعَلَّكَ تُرِيدُ قَتْلِي كَمَا قَتَلْتَ اَمْسِ اَلْمِصْرِيَّ * فَهَرَبَ مُوسَى لِهٰذَا
29 اَلْكَلَامِ وَصَارَ طَارِيًا اِلَى اَرْضِ مَدْيَنَ * فَصَارَ لَهُ بِهَا اِبْنَانِ * وَاِذَا اِسْتَكْمَلَ اَرْبَعِينَ سَنَةً
30 اَحْرَى ظَهَرَ لَهُ مَلَاكُ اَلرَّبِّ فِي بَرِّيَّةِ طُورِ سِينَا فِي لَهِيبِ نَارِ اَلْعُوسَجَةِ * فَلَمَّا اَبْصَرَهَا
31 مُوسَى تَعَجَّبَ مِنَ اَلْمَنْظَرِ * فَاِذْ تَقَدَّمَ لِيَتَاَمَّلَهُ صَارَ اِلَيْهِ صَوْتُ اَلرَّبِّ * اَنَا هُوَ اَلٰهُ
32 اٰبَائِكَ اَلٰهُ اِبْرَاهِيمَ وَاَلٰهُ اِسْحٰقَ وَاَلٰهُ يَعْقُوبَ * فَصَارَ مُوسَى مُرْتَعِدًا فَلَمْ يَجْسُرْ اَنْ يَتَاَمَّلَ *
33 فَقَالَ لَهُ اَلرَّبُّ حُلَّ حِذَا رِجْلَيْكَ * فَاِنَّ اَلْمَوْضِعَ اَلَّذِي قَدْ وَقَفْتَ فِيهِ هُوَ اَرْضٌ مُقَدَّسَةٌ *
34 قَدْ نَظَرْتُ نَظَرًا لِمَصْرِ سَعْيَ اَلَّذِي بِمِصْرَ * وَسَمِعْتُ تَنَهُّدَهُمْ * فَنَزَلْتُ لِاُنْقِذَهُمْ * فَهَلُمَّ
35 لَاُرْسِلَكَ اِلَى مِصْرَ الْاٰنَ * كَبَّ * * فَمُوسَى هٰذَا اَلَّذِي اَنْكَرُوهُ قَائِلِينَ * مَنْ اَقَامَكَ
36 رَئِيسًا وَحَاكِمًا عَلَيْنَا * اِيَّاهُ اَرْسَلَ اَللّٰهُ رَئِيسًا وَفَادِيًا بِيَدِ اَلْمَلَاكِ اَلظَّاهِرِ لَهُ فِي اَلْعُوسَجَةِ * هٰذَا
اَخْرَجَهُمْ * اِذِ اجْتَرَحَ اٰيَاتٍ وَجَرَائِحَ فِي اَرْضِ مِصْرَ وَفِي اَلْبَحْرِ اَلْاَحْمَرِ وَفِي اَلْبَرِّيَّةِ مُدَّةَ اَرْبَعِينَ
37 سَنَةً * فَهٰذَا مُوسَى اَلْقَائِلُ لِبَنِي اِسْرَائِيلَ * اِنَّ اَلرَّبَّ اَلٰهُكُمْ سَيُقِيمُ لَكُمْ نَبِيًّا
38 مِنْ اِخْوَتِكُمْ مِثْلِي * هٰذَا هُوَ اَلصَّائِرُ فِي اَلْجَمَاعَةِ فِي اَلْقَفْرِ مَعَ اَلْمَلَاكِ اَلَّذِي كَلَّمَهُ
39 فِي طُورِ سِينَا * وَمَعَ ذٰلِكَ اَقْبَلَ اَقْوَالًا حَيَّةً لِيُعْطِيَنَاهَا * ثُمَّ * * اَلَّذِي لَمْ يُوجِدْ اٰبَاؤُنَا
40 اَنْ يَكُونُوا مُطِيعِينَ اِيَّاهُ * لَكِنَّهُمْ اَبْعَدُوهُ وَعَادُوا بِقُلُوبِهِمْ اِلَى مِصْرَ * اِذْ قَالُوا لِهَارُونَ *
اِصْنَعْ لَنَا اٰلِهَةً يَتَقَدَّمُونَ اَمَامَنَا * فَاِنَّ مُوسَى هٰذَا اَلَّذِي اَخْرَجَنَا مِنْ اَرْضِ مِصْرَ مَا
41 نَعْرِفُ مَاذَا كَانَ مِنْهُ * وَعَمِلُوا اَلْعِجْلَ فِي تِلْكَ اَلْاَيَّامِ * وَرَفَعُوا ذَبِيحَةً لِلصَّنَمِ * وَاَسْبَسَرُوا
بِاَعْمَالِ اَيْدِيهِمْ *

25 *Existimans fratres suos percepturos*
atque agnituros quòd Deus per ma-
num ipsius concessurus esset eis liber-
tatem: at non perceperunt. Die quo- 26
que sequenti apparuit illis dum liti-
garent, hortatúsque est eos ad concor-
diam & pacem, dicens; O viri, vos
estis fratres: cur ergò opprimit alter
alterum? Impedivit eum autem is 27
qui proximum suum opprimebat, di-
cens; Quis te constituit super nos
principem & judicem? Num vis in- 28
terficere me, quemadmodum interfe-
cisti herì Ægyptium? Fugit ergò Mo- 29
ses ad hujusmodi sermonem, ablitque
profugus in terram Madiam, natique
sunt ei in ipsa duo filii. Et cùm ab- 30
solvisset alios quadraginta annos, ap-
paruit ei angelus Domini in deserto
montis Sina, in flamma ignis rhamni.
Quem cùm vidisset Moses, de- 31
miratus est spectaculum: Cùmque ac-
cessisset ad contemplandum illud, fa-
cta est ad eum vox Domini; Ego 32
sum Deus patrum tuorum, Deus
Abraham, & Deus Isaac, & Deus Ja-
cob. Tremefactus itaque Moses, non
est ausus contemplari. Atque ad eum; 33
Solve calceamentum pedum tuorum,
quia locus in quo jam stetisti, terra san-
cta est. Videns jam vidi damnum po- 34
puli mei qui est in Ægypto, & audivi
suspirium illorum, & descendi ad libe-
randos eos. Veni igitur ut mittam te
modò in Ægyptum. Mosen hunc, quem 35
negaverunt, dicentes; Quis te consti-
tuit principem & judicem super nos? eun-
dem misit Deus principem & libera-
torem per manum angeli illius qui appa-
ruerat ei in rhamno. Hic eduxit eos, edi- 36
tis signis atque prodigiis in terra Ægypti,
& in mari rubro, & in deserto, spatio
quadraginta annorum. Hic, inquam, est 37
Moses qui dixit filiis Israel; Dominus
Deus vester suscitaturus est vobis pro-
phetam de fratribus vestris mei simi-
lem. Hic est qui fuit in cœtu in solitudine, 38
cum angelo qui allocutus est eum in mon-
te Sina: & præterea accepit sermones
vivos nobis tradendos. Hactenus. *Cui* 39
noluerunt patres nostri esse obedientes,
imò rejecerunt eum, et reversi sunt corde
suo in Ægyptum: Quandò dixerunt ad 40
Haronem; Fac nobis deos qui præcedant
nos, quia Mosi huic, qui eduxit nos è
terra Ægypti, ignoramus quid acciderit.
Fecerunt igitur vitulum in illis die- 41
bus, et obtulerunt victimam idolo, et
exhilarati sunt in operibus manuum su-
arum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ወርኢዮ፡ ውሴ፡ ለነስሐ፡ ግርማሁ፡ ወቀርበ፡ ይጥይቆ፡ ወነበቦ፡ እግዚአብሔር፡ እንዘ፡
32 ይብል፡፡=፦ እግዚአብሔር፡ እነ፡ ውእቱ፡ ለሙለከ፡ ለብረሃም፡ ወለሙለከ፡ ይስ
ሐቅ፡ ወእሙለከ፡ ያዕቆብ፡፡ ለነ፡ ውእቱ፡ እግዚአብሔር፡ እሙለከ፡ ለበዊከ፡፡ ወ
33 ስሚዖ፡ ውሴ፡ ርእደ፡ ወደነገፀ፡ ወሊክህለ፡ ነጽሮ፡=፦ ወይቤሎ፡ እግዚአብሔር፡
ለውዕዕ፡ ለስለኂከ፡ እምእገሪከ፡ ሶበ፡ ትኪይድ፡ ይእቲ፡ ሥድር፡ መካን፡ ቀድስ
34 ት፡፡=፦ ወይቤሎ፡ ከዕበ፡ ራዕየ፡ ርዒኩ፡ ምንደቤሆሙ፡ ለሕዝብየ፡ ዘሀሳው፡ ውስተ፡
ሥድረ፡ ግብጽ፡ ወሰምዕኩ፡ ገለሮሙ፡ ወወረድኩ፡ ከመ፡ እድኅኖሙ፡ ወይእዜ
35 ኂ፡ ላነ፡ እፈንወከ፡ ውስተ፡ ሥድረ፡ ግብጽ፡=፦ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ውሴ፡ ዘካህድ
ዎ፡ ለዝሚደሁ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ምኑ፡ ሤምክ፡ መልእከ፡ ወሞኖነ፡ ለዕቤነ፡ ለውእ
ቱኬ፡ እግዚአብሔር፡ ፈነዎ፡ ከመ፡ ይኩኖሙ፡ መኮንነ፡ ወመጋቤ፡ ወመቤዝወ፡ በእ
36 ደ፡ መልእኩ፡ ዘለስተርለቦ፡ በኅበ፡ ዕፀ፡ ጸጦስ፡=፦ ዘውእቱ፡ ለውጽሖ፡ እንዘ፡
ይገብር፡ ተኣምራተ፡ ወመንክራተ፡ በለዕለ፡ ሥድረ፡ ግብጽ፡ ወበበሕረ፡ ሔርተራ፡
37 ወበገደመ፡ ዐርብዓ፡ ዓመት፡፡=፦ ዝንተ፡ ውእቱ፡ ውሴ፡ ዘይቤሎሙ፡ ለደቂቀ፡ እስ
ራሌል፡ ነቢየ፡ ያነሥሀለ፡ ለክሙ፡ እግዚአብሔር፡ እመሰጎዊክሙ፡ ዘከማየ፡ ሎቱ፡
38 ትሰዕሙ፡=፦ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ውሴ፡ ዘነበረ፡ ውስተ፡ ማህበር፡ በገደመ፡ መስለ፡ መ
ልእክ፡ ዘነበቦ፡ በደብረ፡ ሲና፡ ወመስለ፡ ለበዊነ፡ ዘተመጠወ፡ ነገራተ፡ ሕይወት፡ ከመ፡
39 ለነ፡ ያህበነ፡=፦ ዘሎቱ፡ ዐበዩ፡ ለበዊነ፡ ተቀንዮ፡ ለለ፡ መነንሆ፡ ወጫጡ፡ ለልበቢሆ
ሙ፡ ውስተ፡ ሥድረ፡ ግብጽ፡=፦ እንዘ፡ ይብልዎ፡ ለለሮነ፡ ገበር፡ ለነ፡ ለማልክተ፡
40 ዘየሐውሩ፡ ቅድሜነ፡ ወለንዘነቱ፡ ውሴ፡ ዘለውጽለነ፡ እምድረ፡ ግብጽ፡ ሊኢለመ
ር፡ ዘኮነ፡=፦ ወገብሩ፡ ለሕሙ፡ ስብኮ፡ በእማንቱ፡ መዋዕል፡ ሣዑ፡ መሰዋዕተ፡ ለጠ
41 ዖት፡ ወተፈሥሑ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡=፦

Et quum vidisset Moses, admiratus est horrorem ejus, & appropinquávit ut intue- 31
retur eum: & locutus est ei Deus, dicens; Dominus ego sum, Deus Abraham, 32
& Deus Isaac, & Deus Jacob: ego sum Dominus Deus patrum tuorum. Et quum
audivisset Moses, tremuit, & obstupuit, & non potuit intueri eum. Et dixit 33
ei Deus; Ejice calceamenta à pedibus tuis, quando conculcaveris hanc terram,
locum sanctum. Et dixit ei iterùm; Videndo vidi tribulationem populorum meo- 34
rum qui sunt in terra Ægypti, & audivi gemitus eorum, & descendi ut liberarem
eos, & nunc ego mittam te in terram Ægypti. Hic fuit Moyses, quem abnega- 35
verant cognati ejus, dicentes; Quis constituit te principem & judicem super nos?
hunc igitur Deus misit, ut fieret illis judex, & procurator, & redemptor, per
manum angeli sui, qui apparuit ei apud arborem batos. Hic eduxit illos, faci- 36
ens signa & miracula super terram Ægypti, & in mari Erythræo, & in deserto qua-
draginta annis. Hic fuit Moyses, qui dixit filiis Israelis; Prophetam suscitabit 37
vobis Deus de fratribus vestris tanquam me, eum audite. Hic fuit Moyses qui 38
mansit in congregatione in deserto, cum angelo qui loquutus est ei in monte
Sina, & cum patribus nostris, qui accepit verba vitæ ut daret nobis: Cui 39
noluerunt patres nostri obedire, sed spreverunt eum, & converterunt corda sua in
terram Ægypti, Dicentes Aaroni; Fac nobis deos qui præcedant nos: &, 40
Huic Mosi, qui eduxit nos è terra Ægypti, nescimus quid factum fuit. Et 41
fecerunt vitulum fusilem in illis diebus, obtulerunt sacrificia idolis, & ga-
visi sunt in operibus manuum suarum.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Η'. Θ'.

Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cœli, sicut
42 Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς
scriptum est in libro Prophetarum; *Non* victimas & *sacrificia* obtulistis mihi *annos*
γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ (ζ) μοι ἔτη
quadraginta in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch,
43 τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ,
& sydus dei vestri Rempham, figuras quas feciſtis adorare eas:
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν (η) Ῥεμφὰν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς·
Et transferam vos trans Babylonem. Tabernaculum teſtimonii *erat in* pa-
44 καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου (θ) ἦν ἐν τοῖς πα-
tribus noſtris in deſerto, ſicut diſpoſuit *ille* loquens *Moysi*, *facere* illud
πράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν
ſecundùm *exemplar quod* viderat: Quod & induxerunt, ſuſcipientes patres noſtri cum
45 καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ
Jeſu in poſſeſſionem Gentium, quas expulit Deus à facie patrum
Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἔξωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων
noſtrorum, uſque *dies* David: Qui invenit gratiam ante Deum, & petiit
46 ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ· Ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο
invenire tabernaculum Deo Jacob. Salomon autem ædificavit illi domum. Sed
47 εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. (ι) Σολομὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. Ἀλλ'
48 non Excelſus in manufactis *templis* habitat, ſicut Propheta dicit;
οὐχ ὁ Ὕψιστος ἐν (κ) χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει,
Cœlum mihi *thronus*, *at* terra ſcabellum pedum meorum. Quam domum ædificabitis
49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ
mihi? dicit Dominus; aut quis locus requietionis meæ? Nónne manus mea fecit
50 μοι; λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε
hæc omnia? *Duri* cervice, & incircumciſi *corde* & auribus,
51 (λ) ταῦτα πάντα; Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι (μ) τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν,
vos ſemper Spiritui ſancto reſiſtitis: ſicut patres veſtri, & vos. Quem
52 ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. Τίνα
Prophetarum non ſunt perſecuti patres veſtri? Et occiderunt *prænuntiantes*
τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας
de adventu Juſti, cujus nunc vos proditores & homicidæ fuiſtis: Qui
περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς (ν) γεγένησθε· Οἵτινες 53
accepiſtis Legem in *diſpoſitione* angelorum, & non cuſtodiſtis. Audientes autem
ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ (ξ) ἐφυλάξατε. Ἀκούοντες δὲ 54
hæc, diſſecabantur cordibus ſuis, & ſtridebant *dentes* in eum. *Exiſtens*
ταῦτα, διεπρίοντο τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρχων 55
autem plenus Spiritu ſancto, intendens in cœlum, vidit gloriam Dei, & Jeſum
δὲ πλήρης Πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν
ſtantem *ex* dextris Dei. Et ait; Ecce video cœlos apertos, &
ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς (ο) ἀνεῳγμένους, καὶ 56
filium hominis *ex* dextris ſtantem Dei. Clamantes autem voce magnâ,
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου (π) ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ. Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, 57
continuerunt aures ſuas, & *irruerunt* unanimiter in eum. Et ejicientes
Συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἐκβαλόντες 58
extra civitatem, lapidabant: & teſtes depoſuerunt veſtimenta ſua ſecus
(ρ) ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ
pedes adoleſcentis *vocati* Sauli: Et lapidabant Stephanum, invocantem
τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου· Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον 59
& dicentem; Domine Jeſu, ſuſcipe ſpiritum meum. Poſitis autem genibus,
καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, 60
clamavit voce magnâ; Domine, ne ſtatuas illis peccatum hoc. Et hoc
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς (σ) τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο
dicto obdormivit.
εἰπὼν ἐκοιμήθη.

CAP. VIII. ιη'.

Θ' (τ) Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. 1
Saulus autem erat conſentiens neci ejus.

(ζ) μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ, ἔτη τεσσεράκοντα; Καὶ (η) Ῥαιφὰν, (θ) ἣν τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν τῇ (ι) Σαλομὼν (κ) χειροποιήτοις κατοικεῖ, (λ) πάντα ταῦτα; (μ) καρδίαις (ν) ἐγένεσθε (ξ) ἐφυλάξασθε. (ο) διηνοιγμένους, (π) ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν (ρ) αὐτὸν ἔξω (σ) ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. (τ) Verba iſta, Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, in MS. A. claudunt ſectionem præcedentem, quæ incipit ab iis, Θεὶς δὲ τὰ γόνατα,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 ... * Et averſus eſt Deus, & tradidit eos ut ſervi- 42
rent exercitibus cœli, ſicut ſcriptum eſt in
libro prophetarum; Num quadraginta annis
in deſerto victimam aut ſacrificium obtuliſtis
mihi, filii Iſrael? Quinimò bajulâſtis cano- 43
pæum Malcum, & ſydus dei Rephon, imagi-
nes quas feciſtis ut eas adoraretis. Transfe-
ram vos trans Babel.

De genitrice Dei, & baptiſmo. 19.

44 ... Ecce tabernaculum teſtimonii patrum no- 44
ſtrorum in deſerto fuit, ſicuti præceperat is
qui collocutus fuerat Moſen, ut faceret illud
ad ſimilitudinem quam ei oſtenderat. Quod 45
quidem tabernaculum etiam introducendo
introduxerunt patres noſtri cum Jeſu in ter-
ram quam dedit eis Deus hæreditatem ex
gentibus illis quas ejecit ab eorum conſpectu,
& deductum eſt uſque ad dies David: Qui 46
invenit gratiam coram Deo, petiitque ut
excogitaret tabernaculum Deo Jacob. Salo- 47
mon autem ædificavit ædem. At Altiſſimus 48
ille nón habitat in manufactis *templis*, ſicut
ait Propheta; Quum cœlum thronus meus 49
ſit, & terra ſuppedaneum pedum meorum,
quam ædem ædificabitis mihi, dicit Domi-
nus, aut quis eſt locus requietis meæ? Nónne 50
manus mea condidit hæc omnia? O duri 51
cervice, & incircunciſi corde, & auditu ſuo:
vos ſemper Spiritui ſanctitatis obſtatis, ſicut
patres veſtri, ita & vos. Quem enim pro- 52
phetarum non ſunt perſecuti, & interfece-
runt patres veſtri? eorum *inquam* qui præ-
nuntiârunt adventum Juſti illius, quem vos
prodidiſtis ac interemiſtis? Ac recepiſtis le- 53
gem per diſpoſitionem angelorum, neque
ſervâſtis eam.

Commemoratione Stephani. 20.

54 ... Quumque hæc audirent, repleti ſunt furore 54
intra ſe, ac frendebant dentibus ſuis in eum.
55 ... Ipſe verò quum plenus eſſet fide & Spiritu 55
ſanctitatis, ſuſpexit in cœlum, vidítque glo-
riam Dei, & Jeſum adſtantem à dextera Dei.
56 ... Et ait; Ecce video cœlos apertos, & Fili- 56
um hominis adſtantem à dextera Dei. Pro- 57
indè clamârunt altâ voce, & obturârunt au-
res ſuas, & irruerunt in eum omnes. Et com- 58
prehenſum eum ejecerunt extra civitatem; &
lapidibus obruebant eum: illi autem qui
teſtimonium tulerant adverſùs eum, poſue-
runt veſtimenta ſua ad pedes adoleſcentis
cujuſdam, qui vocabatur Saul. Itaque lapi- 59
dabant Stephanum, quum ipſe precaretur ac
diceret; Domine noſter Jeſu, ſuſcipe ſpiri-
tum meum. Poſitíſque genibus, clamavit 60
altâ voce, & ait; Domine noſter, ne ſtatuas
eis hoc peccatum. Et quum hæc diceret, re-
cubuit. Saul autem conſentiebat communi- 61
cabátque in cædem ejus.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወተመይጠ : ለቢሁ : እግዚአብሔር : ወረስዮሙ : ይትቀነዩ : ለሐሪ : ሰማይ : በከመ : ተጽሕፈ : ውስተ : መጽሐፈ : ነቢያት : እኑኑ : ሥዉየዕተ : ወቍርበኒ : ሠዕክሙ፡ሊተ : 43 አርብዓ : ዓመተ : በገደመ : ቤተ : እስራኤል፡።ፁ ወነሣእክሙ : ደብተራ : ሞሎሓ : ወ ትእመርተ : አምላክክሙ : ራፋመ : እንዘ : ትሰግዱ : ለእማንቱ : መስለ : ዘገበርክመው ፡ 44 ነ፡።ፁ ወደብተራ : ስምዕ : እንተ : ነበረት : ኀበ : ለበዊነ : በገደመ : ዘሲና : በከመ : አ 45 ዘዘ : እግዚአብሔር : ለሙሴ : ወተናገሮ : ይግበራ : በለርአያ : ዘለርአዮ፡።ፁ ወተመ ጠው : ለበዊነ : መስለ፡ሊየሱስ : በበሐወርተ : አስእዘብ : ወለወጽለው : እግዚአብሔ ር : እመቅድመ : ገጸሙ : ለለበዊነ : እስከ : ለመ : መዋዕለ : ደዊት፡።ፁ

Et avertit ſe Deus, & fecit eos ut ſubjicerentur militiæ cœli, ſicut ſcriptum 42
eſt in libro prophetarum; An victimas & oblationes obtuliſtis mihi quadragin-
ta annis in deſerto, domus Iſrael? Et accepiſtis tabernaculum Moloch, & 43
ſignum Dei veſtri Repham, adorantes iſtas imagines quas feciſtis. Et taber- 44
naculum teſtimonii quod *manſit apud patres noſtros in deſerto Sinai, prout*
præceperat Deus Moſi, & dixerat ei, ut facerent illud ſecundùm exemplar 45
quod monſtraverat iis. Et acceperunt illud *patres noſtri cum Jeſu in regio-*
nes gentium, & expulit eas Deus à conſpectu patrum noſtrorum uſque ad di-
es David,

Versio VULGATA LATINA.

42 Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cœli, sicut scriptum est in libro Prophetarum; Numquid victimas & hostias obtulistis mihi annis quadraginta
43 in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch, & sidus Dei vestri Rempham, figuras, quas fecistis, adorare eas. Et transferam vos trans Babylo-
44 nem. Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto, sicut disposuit illis Deus, loquens ad Moysen, ut faceret illud secundùm formam quam viderat.
45 Quod & inducxerunt, suscipientes patres nostri cum Jesu in possessionem Gentium,
46 quas expulit Deus à facie patrum nostrorum, usque in diebus David, Qui invenit
47 gratiam ante Deum, & petiit ut inveniret tabernaculum Deo Jacob. Salomon au-
48 tem ædificavit illi domum. Sed non Excelsus in manufactis habitat, sicut Propheta
49 dicit; Cœlum mihi sedes est: terra autem scabellum pedum meorum. Quam
50 domum ædificabitis mihi, dicit Dominus? aut quis locus requietionis meæ est? Nón-
51 ne manus mea fecit hæc omnia? Durâ cervice, & incircumcisis cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut patres vestri, ita & vos. Quem pro- 52
phetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos, qui prænuntiabant 53
de adventu Justi, cujus vos nunc proditores & homicidæ fuistis: Qui accepistis 54
legem in dispositione Angelorum, & non custodistis. Audientes autem hæc dis- 55
secabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum. Cùm autem esset plenus Spiritu sancto, intendens in cœlum, vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à dextris Dei. Et ait; Ecce video cœlos apertos, & Filium hominis stantem à dextris Dei. Ex 56
clamantes autem voce magnâ continuerunt aures suas, & impetum fecerunt unanimiter in eum. Et ejicientes eum extra civitatem lapidabant: & testes deposuerunt 57
vestimenta sua, secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus. Et lapidabant Ste- 58
phanum invocantem, & dicentem; Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Positis 59
autem genibus, clamavit voce magnâ, dicens; Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cùm hoc dixisset, obdormivit in Dño. Saulus autem erat consentiens neci ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 * فرجع الله واسلمهم يعبدون جند السماء * كما كتب في مصحف الانبياء * يا آل اسرائيل
43 العلكم قربتم لي ضحايا وذبايح اربعين سنة في القفر * اذ اخذتم مظلة مولوخ ونجم الهكم
44 رافان * الرسوم التي صنعتموها لتسجدوا لها * وجلائكم واسكنكم فوق بابل * وكانت
حيمة الشهادة لاباينا في البرية كما رتبها الذي خاطب موسي ان يعملها على الجد والرسم
45 الذي راه * التي ادخلها اباونا اذ خلفوه مع يسوع في حط الامم * الذين افصاهم الله
46 من وجاه اباينا الي ايام داوود * الذي وجد داله امام الله * وطلب ان يجد مسكنا
47 48 لاله يعقوب * ثم * وسليمان ابنا له بيتا * لكن العلي لن يسكن في الهياكل
49 المصنوعة بالايدي * كما يقول النبي * السماء كرسي لي * والارض موطاء قدمي * اي
50 بيت تبنون لي يقول الرب * واينما موضع راحتي * اليست يدي خلقت هذه البرايا
51 كلها * ايها الصعبة اعناقهم وغير المختونة قلوبهم واذانهم * فانتم تقاومون روح
52 القدس دايما * فانتم تطردوا اباءكم * من من الانبياء لم يطردوه اباوكم * وقتلوا
الذين سبقوا فاخبروا بوروده الصديق * الذي صرتم انتم الان دافعيه وقاتليه *
53 54 * الذي اخذتم السريعة الموروده على ترتيبات الملايكة ولا تحفظوها * فاذ سمعوا
55 هذه الخطوب اشتصعبوها وغصت قلوبهم * وصروا اسنانهم عليه * كج * واذ
كان ممتلوا من روح القدس رفع نظره الي السماء فابصر مجد الله * ويسوع واقفا من
56 ميامن الله * وقال هانذا اري السماوات مفتوحة * وابن الانسان من ميامن الله واقفا *
57 * فهتفوا صوتا عظيما * وسكروا اذانهم * وتوابثوا جميعا اليه * واخرجوه خارج
58 المدينة * ورجموه بالحجارة * والشهود وضعوا ثيابهم لدي رجل شاب اسمه صولص *
59 60 * ورجموا اصطفان متضرعا وقايلا * ايها الرب يسوع اقبل روحي * ثم احي ركبتيه
وهتف صوتا عظيما * يا رب لا تقم لهم هذه الخطية * واذ قال هذه هجع * ثم * كذ
61 * وكان صولوص مسرورا بقتله *

Quapropter avertit se Deus, & tradidit eos ut adorarent militiam cœli, 42
sicut scriptum est in libro Prophetarum: O progenies Israel, num obtu-
listis mihi victimas & sacrificia quadraginta annis in deserto? Quando 43
accepistis tabernaculum Moloch, & sydus dei vestri Rathan, figuras quas
fabricastis ad adorandum eas? Et, Captivos faciam vos, & habitare
vos faciam ultra Babel. Tabernacu- 44
lum quoque testimonii fuit patribus nostris in deserto, quemadmodum or-
dinaverat illud is qui alloquutus fuerat Moseu, ut faceret illud juxta
delineamentum & figuram quam viderat. Quod inuleruat patres nostri, 45
vel inquentes illud cum Josue in hæreditatem gentium quas exterminavit
Deus à conspectu patrum nostrorum, usque ad dies David: Qui nactus 46
fiduciam apud Deum, petiit ut inveniret habitaculum Deo Jacob. Hucusque.
Salomon etiam ædificavit illi domum. 47
Verùm Excelsus nequaquam habitat 48
in templis manufactis, sicut ait Pro-
pheta; Cœlum est mihi sedes, & ter- 49
ra scabellum pedum meorum: quam
domum ædificabitis mihi? dicit Do-
minus: & quisnam est locus quietis
meæ? Nonne manus mea condidit 50
has creaturas omnes? O quorum 51
duræ sunt cervices, & incircumcisa
corda & aures, vos resistitis Spiri-
tui sancto jugiter: Vos enim simi-
les estis patribus vestris. Quem ex 52
prophetis non sunt persecuti patres
vestri? & occiderunt eos qui præ-
nuntiarunt adventum Justi, cujus
vos nunc extitistis proditores & ho-
micidæ: Qui accepistis legem missam, 53
secundùm præscripta angelorum, nec
tamen observatis illam. Hos sermo- 54
nes cùm audissent, ægrè tulerunt, &
eorum corda acerbo dolore affecta sunt,
& stridebant dentibus suis in eum.
Et cùm plenus esset Spiritu sancto, 55
aspectum suum erexit in cœlum, &
vidit gloriam Dei, & Jesum stantem
à dextris Dei. Et ait; Ecce video cœlos 56
apertos, & filium hominis à dextris
Dei stantem. Exclamârunt autem voce 57
magnâ, & tenentes aures suas, irruerunt
unâ in eum. Et educentes eum extra ur- 58
bem, lapidibus obruerunt: ac testes po-
suerunt vestes suas prope virum quen-
dam adolescentem nomine Saulum. Et 59
lapidaverunt Stephanum precantem ac
dicentem; O Domine Jesu, suscipe spi-
ritum meum. Deindè flectens genua, 60
exclamavit voce magnâ, O Domine,
ne statuas illis hoc peccatum. E cùm
hoc dixisset, obdormivit. Hactenus.
Erat autem Saulus lætus nece illius. 61

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46 ዘረከበ: መገሰ:በቅድመ: እግዚአብሔር: ወሰአለ: ደር ኸብ: ሚሳደር: ለአመለከ: ያዕቆ
47 ብ::=: ወሰሎሞንሂ:ሳነፀ: ሎቱ: ቤተ:=: ወእኮሰ : ዘየሳድር :ልዑል: ውስተ: ግብረ:
48 እደ: ሰብእ:እሰመ:ይቤ : በነቢይ:=: ሰሚደሂ : መንበርየ: ወመድርኒ: መከይደ:እገርየ :
49 ለይኑ : ቤተ : ተሣንጹ :ሊተ : ይቤ : እግዚአብሔር: ወለይኑ: መከነ: ለመእረፈየ::=:
50 ለኮኑ : እደዊ : ጋብራ : ዘኵሉ:=: ጽኑለነ : ክሰደ : ወግዙፋነ : ለልበብ : ወድንጽ
51 ዋነ : ለእዘነ : እንተ-ው:ዘልፈ : ተቀወመክመወ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ለእትውኒ : ከመ :
52 ለበዊክሙ:=: ለመኑ : ዘለመነብዮት : ዘሊሰደዱ : ለበዊክሙ : ወሊቀተልወው : ለኵ
53 ሎሙ : ለዕለ : ይዜነው : ለመጽለተ : ጽድቀ : ወይእዜኒ : ለእትሙ : ለግበእየነ :
54 ወቀተልያነ : ኦነክሙ:=: ዘተመጠውክሙ : ህገ : በዐቅሞተ : መልእክት : ወሊዐቀ
ብክመወ : ወሰበ : ሰሙዑ : ዘእተ : ለግዘፈ : ለልበቢሆሙ : ወሐቀዩ : ሰነሂሆሙ::
55 ለዕለሁ : በመዐት::=: ወእመገ : መልእ : መንፈስ : ቅዱስ : ለዕለ : እስጢፋኖስ : ነጸ
ረ : ሰማየ : ወረሰየ: ስብሐተ : እግዚእ : ብሔር : ወሊየሱስ : ክርስቶስ : እንዘ : ይ
57 ነብር : በየመነ : እግዚኣብሔር::=: ወይእተ: ጊዜ: ጸርሑ:ኣይሁድ:በዐበይ: ቃ
58 ል: እንዘ : ደንጽው : ለእዘነሂሆሙ: ወለንጉድጉዱ : ሳቡረ:ለዕቤሁ:=: ወለወጽእው :
ወወሰድው : ለፍለ : እሙህገር : ወበህየ : ወገርው : በለእበን : ወለንበሩ : ሎቱ : ሰማ
እተ:: ወእለ : ይወገርው : ለንበሩ : ለልበሒሆሙ : ተሳተ : እገረ : ወረዘ : ዘስው : ሰው
59 ል::=: ወእሰጢፋኖሰ :ጸርሐ : እንዘ : ይብል : እግዚእየ : ኢየሱስ : ተመጠዋ : ለነ
60 ፍስየ : ውስተ : እዴከ:=: ወሰገደ : በብረኪሁ : ሳበ : እግዚኣብሔር : ወጸርሐ : በዐቢ
ይ: ቃል:እንዘ: ይብል: ለእግዚኣ:ሊተቅመ: ወሊትረሲ:ሎሙ:ዘንተ:ገጋየ:ወእመይሳረ:
61 ደቤ:ዘንተ:ኖመ: ወለእረፈ::=:ወሰውልሄ:ሳብረ:መሰሌሆሙ:ለቅትለተ: እስጢፋኖስ::=:

Qui invenit gratiam in conspectu Dei, & petiit ut inveniret habitationem Deo 46
Jacobi. Et Solomon ædificavit illi domum. Et non habitat Excelsissimus in ma- 47
nufactis ab hominibus: quia dictum est in propheta; Cœlum thronus meus est, & 48
terra scabellum pedum meorum: quam domum ædificabitis mihi, dixit Deus, & quis 49
est locus requietis meæ? Nonne manus meæ fecerunt hæc omnia? Duri cervice, & 50
incrassati cordibus, & surdi auribus estis: vos semper restitistis Spiritui sancto, 51
vos etiam sicut Patres vestri. Quis fuit ex prophetis quem non persequuti sunt 52
patres vestri? & non trucidastis omnes qui prænuntiabant adventum Justi? & nunc
vos proditores & occisores fuistis: Qui accepistis legem per dispositionem angelo- 53
rum, & non servastis eam. Et quum audivissent hoc, incrassati sunt cordibus suis, 54
& stridebant dentibus suis contra eum in indignatione. Et quum plenus esset Spiri- 55
tus sanctus super Stephanum, intuitus est cœlum, & vidit gloriam Dei, & Jesum
Christum manentem ad dextram Dei.

Deest versus 56.

Et isto tempore clamârunt Judæi in magna voce obturantes aures eorum, & impe- 57
tum fecerunt simul in eum: Et ejecerunt eum, & eduxerunt eum foràs ex urbe, & 58
ibi obruerunt eum cum lapidibus, & collocârunt adversùs eum testes, & lapidatores
ejus disposuerunt pallia sua sub pedibus adolescentis, cujus nomen erat Saul. Et
Stephanus exclamavit, dicens; Domine mi Jesu, suscipe animam meam in manus tuas. 59
Et adoravit super genibus suis ad Deum, & exclamavit in magna voce, dicens; 60
Domine, ne statuas neque constituas illis hoc peccatum: & postquam dixisset hoc, ob-
dormivit et requievit. Et Saulus consociatus est iis pro nece Stephani. 61

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'.

Facta est autem in illa die persecutio magna in Ecclesiam
Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν
in Hierosolymis: omnésque dispersi sunt per regiones Judææ
ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας
& Samariæ, præter Apostolos. Extulerunt autem Stephanum
καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον
viri religiosi, & fecerunt planctum magnum super eo. Saulus
ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ (α) ἐποίησαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος
verò devastabat Ecclesiam, per domos intrans: trahénsque viros ac mu-
δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος· σύρων τε ἄνδρας καὶ γυ-
lieres, tradebat in custodiam. Illi quidem igitur dispersi pertransibant, evange-
ναῖκας, παρεδίδου εἰς φυλακήν. Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγε-
lizantes verbum. Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, præ-
λιζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν (β) εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐ-
dicabat illis Christum. Intendebántque turbæ dictis à
κήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. (γ) Προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ
Philippo unanimiter, in audire eos, & videre signa quæ faciebat.
Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς, καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
Multorum enim habentium spiritus immundos, clamantes magnâ voce, exi-
(δ) Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα (ε) μεγάλῃ φωνῇ, ἐξήρ-
bant: Multi autem paralytici & claudi curati sunt. Et factum est
χετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. (ζ) Καὶ ἐγένετο
gaudium magnum in civitate illa. Vir autem quidam nomine Simon antè fu-
χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπ-
erat in civitate magicam exercens, & seducens gentem Samariæ, dicens
ῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων, καὶ (η) ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων
esse aliquem seipsum magnum. Cui auscultabant omnes à minimo usque ad maximum,
εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. Ὧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου,

I'

dicentes; Hic est virtus Dei illa magna. Attendebant autem ei,
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ (θ) μεγάλη. Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, 11
propter multo tempore magicis dementâsse eos. Cùm verò credidissent
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν 12
Philippo evangelizanti quæ de regno Dei, & nomine
τῷ Φιλίππῳ (ι) εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος (κ) τοῦ
Jesu Christi, baptizabantur virique ac mulieres. Ait Simon & ipse cre-
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο (λ) ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπί- 13
didit: & baptizatus, erat perdurans Philippo: videnſque signa & virtutes
στευσε, καὶ βαπτισθεὶς, ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις
magnas factas, obstupefiebat. Audientes autem qui in Hierosolymis Apostoli, quia
μεγάλας γινομένας, ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι 14
recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum &
δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς (μ) τὸν Πέτρον καὶ
Joannem: Qui descendentes oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum
Ἰωάννην· Οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι Πνεῦμα 15
sanctum. (Nondùm enim erat in quenquam illorum illapsus, tantùm autem ba-
ἅγιον. (ν) (Οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον δὲ βεβα- 16
ptizati erant in nomen Domini Jesu.) Tunc imponebant ma-
πτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.) Τότε (ξ) ἐπετίθουν τὰς χεῖ- 17
nus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Conspiciens autem Simon
ρας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα ἅγιον. (ο) Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων 18
quia per impositionem manuum Apostolorum daretur Spiritus sanctus,
ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον,
obtulit eis pecunias, Dicens; Date & mihi potestatem hanc, ut
προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, Λέγων, Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα 19
cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum.
ᾧ (π) ἂν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ Πνεῦμα ἅγιον.

MS. A. (α) ἐποίησαν (β) εἰς τὴν πόλιν (γ) Προσεῖχον δὲ (δ) Πολλοὶ (ε) φωνῇ με-
γάλῃ, ἐξήρχοντο· (ζ) Ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν (η) ἐξιστάνων (θ) καλουμένη, Μεγάλη. (ι) εὐαγγελιζομένῳ περὶ (κ) Ἰησοῦ (λ) ἄνδρες καὶ (μ) Πέτρον (ν) Οὐδέπω (ξ) ἐπετίθεσαν
(ο) Ἰδὼν δὲ ὁ (π) ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

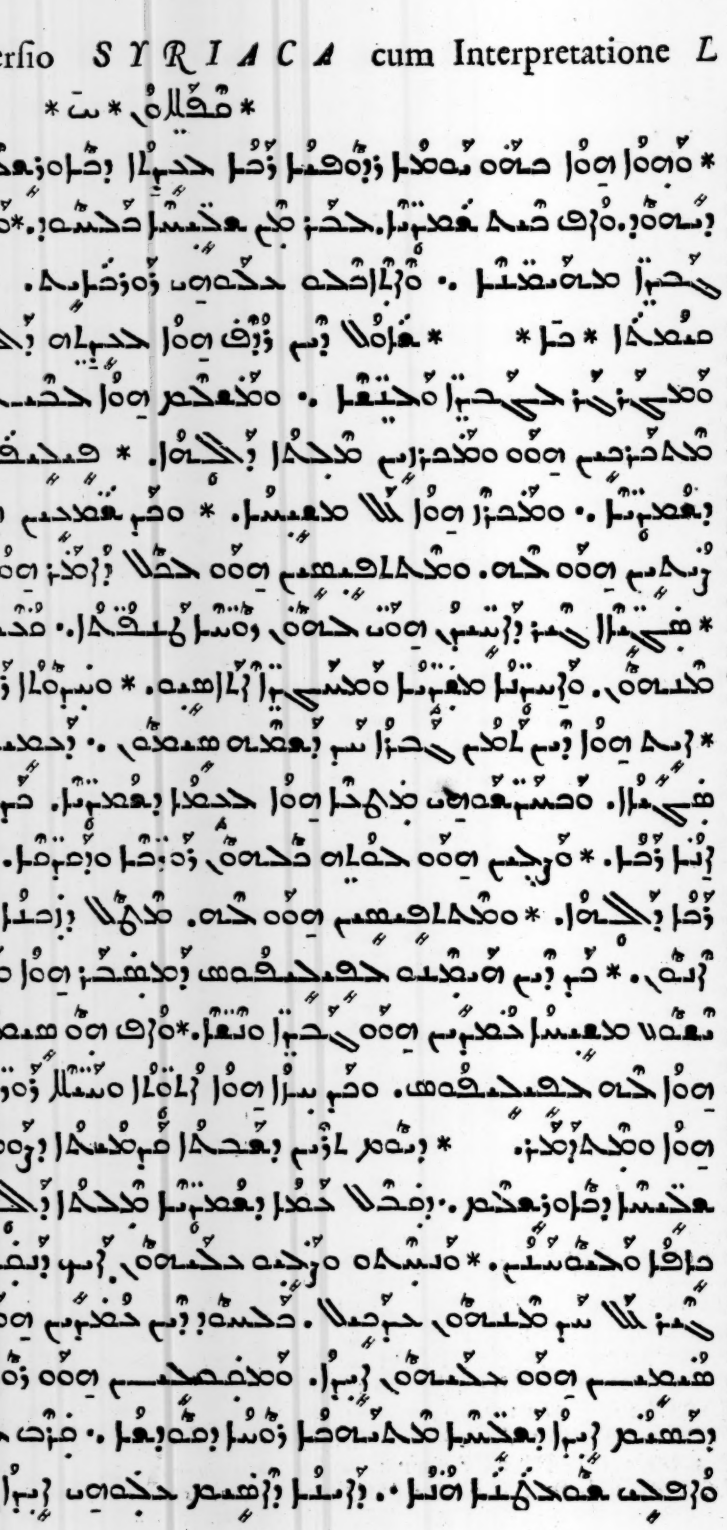

CAP. VIII.

1 Facta est autem in illo die persecutio magna in Ecclesiam quæ erat in Jerusalem: & dispersi sunt omnes per pagos Judææ, atque adeò inter Samaritanos, præter Apostolos tantúm. Collegerunt autem atque sepelierunt Stephanum viri fideles; & planxerunt super eum vehementer.

Dominicâ tertiâ post resurrectionem. 21.

3 Porrò Saul persequebatur ecclesiam Dei, dum ingrederetur domos, & traheret viros & mulieres, traderétque carceri. Illi autem 4 qui dispersi erant, perlustrabant regionem, prædicabántque sermonem Dei. Philippus 5 verò descendit in urbem Samaritanorum, & prædicabat Christum. Quúmque audirent 6 sermonem ejus homines qui illic erant, auscultabant ei, & acquiescebant omnibus quæ dicebat, quum viderent signa quæ edebat. Multi enim quos tenebant spiritus immun- 7 di, clamabant altâ voce, & exibant ab eis. Alii autem paralytici & claudi sanitati sunt restituti. Et gaudium magnum fiebat in illa 8 civitate. Erat autem illic homo quidam 9 nomine Simon, qui habitaverat in illa urbe multo tempore, & magicis suis artibus seduxerat plebem Samaritanorum, quum magnificaret seipsum, dicerétque; Ego sum Magnus ille. Proindè deflexerant ad eum 10 tam proceres, quàm tenues; ac dicebant, Iste est virtus illa magna Dei. Acquiescebant autem ei, propterea quòd multo tempore magicis suis incantationibus obstupefecerat eos. Quum autem credidissent Phi- 11 lippo evangelizanti regnum Dei, in nomine Domini nostri Jesu Christi baptizabantur viri & mulieres. Quin & ipse Simon cre- 12 didit, & baptizatus est; & adhærebat Philippo: cúmque spectaret signa & virtutes 13 magnas quæ edebantur per eum, obstupefiebat & admirabatur.

Feriâ secundâ hebdomadis primæ jejunii. 22.

Porrò quum audissent Apostoli qui erant in 14 Jerusalem, populum Samaritanorum recepisse sermonem Dei, miserunt ad eos Simonem Petram & Johannem. Itaque descen- 15 derunt, & precati sunt pro eis, ut reciperent Spiritum sanctitatis. Nondum enim aderat 16 cuiquam eorum; sed tantùm baptizabantur in nomine Domini nostri Jesu. Tunc im- 17 ponebant eis manum, & recipiebant Spiritum sanctitatis. Conspicatus autem Simon 18 per impositionem manûs Apostolorum dari Spiritum sanctitatis, obtulit eis argentum, Dicens; Date etiam mihi potestatem hanc, ut 19 cuicunque imposuero manum, recipiat Spiritum sanctitatis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ፫ ወወንሐተ : አሚረ : ኮነ : ዐቢየ : ሰደት : ለዕለ : ቤተ : ክርስቲያናት : ዘሐሊየ
ሩሶሊም : ወ ኩሉ : ሕዝብ : ተዘርው : ውስተ : አህጉራተ : ይሁዳ : ወሰማርያ : ዘ
2 እንበለ : ሐዋርያት::=፦ ወለእስጢፋኖስኒ : ነሥእሙ : እደው : ጎረን : ወለሐውሪ :
3 ዐቢየ : ለሐ : ወቀበርሙ::=፦ ወሰውልሰ : ለጥፋለ : ኩሉ : ለብያተ : ክርስቲያናቲነ:
እንዘ : ይበውእ : ውስተ : ለብያቲሆሙ : ወያወጽእ : እደወ : ወለእንስተ : ወያሞቅሕ :
4 ኩሉ : ክርስቲያነ::=፦ ወእለሰ : ተዘርው : ሐለፈ : ወዖዱ : እንዘ : ይዜንው : ቃ
5 ለ : እግዚአብሔር::=፦ ወፊልጶስሰ : ወረደ : ሀገረ : ሰማርያ : ወሰበከ : ሎሙ : ክር
ስቶስ::=፦

1 Et isto tempore fuit magna persecutio contra domum Christianorum quæ erat Hierosolymis: & omnes populi dispersi sunt in civitates Judææ et Samariæ præter Apostolos. Et Stephanum acceperunt viri boni, & luxerunt propter eum magno 2 luctu, & sepeliverunt eum. Et Saulus vastavit omnes domus Christianorum, intrans in domus eorum: & eduxit viros & mulieres, & incarcerabat omnes Chri- 3 stianos. Et qui dispersi fuerunt, pertransierunt & circumierunt, evangelizantes 4 sermonem Dei. Et Philippus descendit in civitatem Samariæ, & prædicavit iis 5 Christum.

CAP. VIII.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VIII.

1 FACTA est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia, quæ erat Jerosolymis,
2 & omnes dispersi sunt per regiones Judææ & Samariæ, præter Apostolos. Cu-
raverunt autem Stephanum viri timorati, & fecerunt planctum magnum super
3 eum. Saulus autem devastabat Ecclesiam, per domos intrans, & trahens viros ac
4 mulieres, tradebat in custodiam. Igitur qui dispersi erant pertransibant, evange-
5 lizantes verbum Dei. Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, prædi-
6 cabat illis Christum. Intendebant autem turbæ his quæ à Philippo dicebantur,
7 unanimiter audientes, & videntes signa quæ faciebat. Multi enim eorum, qui ha-
8 bebant spiritus immundos, clamantes voce magnâ exibant. Multi autem paralyti-
9 ci & claudi curati sunt. Factum est ergò gaudium magnum in illa civitate. Vir
autem quidam nomine Simon, qui antè fuerat in civitate magnus, seducens gentem
10 Samariæ, dicens se esse aliquem magnum: Cui auscultabant omnes à minimo us-
que ad maximum, dicentes; Hic est virtus Dei, quæ vocatur magna. Attendebant 11
autem eum, propter quòd multo tempore magiis suis dementâsset eos. Cùm 12
verò credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, in nomine Jesu Christi ba-
ptizabantur viri ac mulieres. Tunc Simon & ipse credidit: & cùm baptizatus 13
esset, adhærebat Philippo. Videns etiam signa & virtutes maximas fieri, stupens
admirabatur. Cùm autem audissent Apostoli, qui erant Jerosolymis, quòd recepis- 14
set Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem. Qui cùm venissent, 15
oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum sanctum: Nondum enim in quenquam 16
illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Jesu. Tunc impo- 17
nebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Cùm vidisset autem 18
Simon, quia per impositionem manûs Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtu-
lit eis pecuniam, Dicens; Date & mihi hanc potestatem, ut cuicunque imposuero 19
manus, accipiat Spiritum sanctum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلفَصْلُ ٱلثَّامِنُ *

CAP. VIII.

1 * وَصَارَ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ ٱضْطِهَادًا عَظِيمًا فِي ٱلْكَنِيسَةِ ٱلَّتِي بِأُورُشَلِيمَ * وَتَبَدَّدُوا كُلُّهُمْ فِي قُرَى
2 يَهُودَا وَفِي ٱلسَّامِرَةِ مَا خَلَا ٱلرُّسُلَ فَقَطْ * فَحَمَلَ اِسْطِفَانَ رِجَالٌ وَرِعُونَ * وَصَنَعُوا عَلَيْهِ نَوْحًا
3 عَظِيمًا * كَهْ * فَأَمَّا صَولُوصُ فَأَفْسَدَ ٱلْكَنِيسَةَ * وَكَانَ يَدْخُلُ ٱلْبُيُوتَ فَيُخْرِجُ رِجَالًا وَنِسَاءً *
4 فَيَجْعَلُهُمْ فِي ٱلْحَبْسِ * فَأَمَّا ٱلَّذِينَ تَبَدَّدُوا فَعَبَرُوا يُبَشِّرُونَ بِقَوْلِ ٱلْكِرَازَةِ *
5 * يَوْمَ ٱلثُّلُثَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ * * فَٱنْحَدَرَ فِيلُبُّسُ إِلَى مَدِينَةِ
6 ٱلسَّامِرَةِ وَكَرَزَ عِنْدَهُمْ بِٱلْمَسِيحِ * فَأَصْغَوْا كُلُّهُمْ وَجُمُوعُهُمْ مَعًا إِلَى أَقْوَالِ فِيلُبُّسَ * بِسَمَاعِهِمْ
7 وَبِمُشَاهَدَةِ ٱلْعَجَائِبِ ٱلَّتِي يَعْمَلُهَا * لِأَنَّ كَثِيرِينَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَانَتْ فِيهِمْ أَرْوَاحٌ نَجِسَةٌ كَانَتْ
8 تَصْرُخُ صَوْتًا عَظِيمًا وَتَخْرُجُ مِنْهُمْ * وَكَثِيرُونَ مِنْ مَفْلُوجِينَ وَعُرْجَانٍ شُفُوا * وَصَارَ فَرَحٌ عَظِيمٌ
9 فِي تِلْكَ ٱلْمَدِينَةِ * كَوْ * وَإِنَّ إِنْسَانًا ٱسْمُهُ سِمْعَانُ كَانَ قَدْ سَلَفَ مُقَامُهُ فِي تِلْكَ ٱلْمَدِينَةِ سَاحِرًا وَمُبْهِتًا
10 أُمَّةَ ٱلسَّامِرَةِ * قَائِلًا عَنْ نَفْسِهِ أَنَّهُ إِنْسَانٌ عَظِيمٌ * وَكَانُوا يُصْغُونَ إِلَيْهِ مِنْ صَغِيرِهِمْ إِلَى كَبِيرِهِمْ
11 قَائِلِينَ * هٰذَا هُوَ * قُوَّةُ ٱللّٰهِ ٱلْعُظْمَى * فَصَارُوا يُصْغُونَ إِلَيْهِ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ مُنْذُ زَمَانٍ طَوِيلٍ
12 كَانَ قَدْ أَبْهَتَهُمْ بِٱسْتِحْكَارِهِ * فَلَمَّا آمَنُوا إِذْ بَشَّرَهُمْ فِيلُبُّسُ بِأَقْوَالِهِ عَنْ مُلْكِ ٱللّٰهِ وَٱسْمِ يَسُوعَ
13 ٱلْمَسِيحِ * ٱعْتَمَدُوا رِجَالٌ وَنِسَاءٌ * وَسِمْعَانُ نَفْسُهُ آمَنَ وَٱعْتَمَدَ * وَكَانَ مُلَازِمَ فِيلُبُّسَ يَكْثِيرٍ إِذْ
14 يَرَى ٱلْقُوَّاتِ وَٱلْآيَاتِ ٱلصَّائِرَةَ بِهِ * فَإِذْ سَمِعَ ٱلرُّسُلُ ٱلَّذِينَ بِأُورُشَلِيمَ أَنَّ أَهْلَ ٱلسَّامِرَةِ قَدْ قَبِلُوا
15 قَوْلَ ٱللّٰهِ * أَرْسَلُوا إِلَيْهِمْ بُطْرُسَ وَيُوحَنَّا * فَلَمَّا نَزَلَا إِلَيْهِمْ صَلَّيَا عَلَيْهِمْ مُبْتَهِلِينَ أَنْ يَأْخُذُوا
16 رُوحَ ٱلْقُدُسِ * لِأَنَّ ٱلرُّوحَ لَمْ يَكُنْ حَلَّ وَلَا عَلَى وَاحِدٍ مِنْهُمْ * لِأَنَّهُمْ كَانُوا قَدِ ٱعْتَمَدُوا بِٱسْمِ
17 يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ فَقَطْ * فَوَضَعَا حِينَئِذٍ أَيْدِيَهُمَا عَلَيْهِمْ فَأَخَذُوا رُوحَ ٱلْقُدُسِ * نَسْ *
* فِرَاءَةُ يَوْمِ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ * * كَنْ *
18 * فَلَمَّا أَبْصَرَ سِمْعَانُ أَنْ بِوَضْعِ أَيْدِي ٱلرُّسُلِ يُعْطَى رُوحُ ٱلْقُدُسِ * قَدَّمَ لَهُمَا أَمْوَالًا * قَائِلًا
19 أَعْطِيَانِي هٰذَا ٱلسُّلْطَانَ * لِكَيْمَا كُلُّ مَنْ أَضَعُ يَدِيَ عَلَيْهِ يَأْخُذُ رُوحَ ٱلْقُدُسِ *

CAP. VIII.

1 *FACTA est autem illo die persecutio ma-*
xima in Ecclesia quæ erat in Jerusalem:
& dispersi sunt omnes per oppida Ju-
dææ, & per Samariam, præter Apostolos
tantùm. Tulerunt autem Stephanum 2
viri quidam religiosi, fecerúntque super
eum planctum magnum. Cæterùm Sau- 3
lus devastabat Ecclesiam; & ingrediens
domos, educebat viros ac mulieres, pone-
bátque eos in carcerem. Illi verò qui 4
dispersi fuerant, transibant annuntiantes
sermonem prædicationis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ tertiæ post Pascha.

Descendit autem Philippus ad urbem 5
Samariæ, & prædicavit apud eos Chri-
stum. Et intenderunt omnes, turbæque 6
eorum simul sermonibus Philippi, audien-
tes eos, & videntes miracula quæ facie-
bat. Ex multis enim eorum in quibus 7
erant spíritus immundi, exibant claman-
tes voce magnâ. Multi etiam mutili &
claudi sanati sunt. Factúmque est in 8
illa civitate gaudium magnum. Et ve- 9
rò homo quidam nomine Simon, qui
jamdiu morabatur in illa civitate, ma-
gus & stupefaciens gentem Samariæ,
dicens de seipso esse hominem magnum.
Et auscultabant ei tam parvi, quàm ma- 10
gni, dicentes; Hic est robur Dei maxi-
mum. Auscultaverunt autem ei, quoni- 11
am à tempore longo stupefecerat eos ma-
giis suis. At cùm credidissent, quando 12
evangelizavit eis Philippus, sermonibus
ejus de regno Dei, & nomine Jesu Chri-
sti, baptizati sunt viri ac mulieres. Quin 13
& Simon ipse credidit, & baptizatus
est, adhærebátque Philippo, admirans dum
videret virtutes & signa, quæ fiebant
per eum. Audientes igitur Apostoli qui 14
erant in Jerusalem, incolas Samariæ
jam recepisse sermonem Dei, miserunt ad
eos Petrum & Johannem. Qui cùm de- 15
scendissent ad eos, oraverunt super ipsis,
deprecantes ut acciperent Spiritũ sanctũ-
tatis. Nam Spiritus nondum descenderat 16
in ullum quidem illorum, quia baptizati
fuerant in nomine Jesu Christi tantùm.
Imposuerunt igitur ambo tunc manus su- 17
as super eos, & acceperunt Spiritum
sanctitatis. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ tertiæ post Paschæ.

Cùm vidisset autem Simon quòd per im- 18
positionem manuum Apostolorum daretur
Spiritus sanctus, obtulit utrique pecuni-
as, Dicens; Date mihi hanc potestatem, 19
ut cuicunque imposuero manum meam,
recipiat Spiritum sanctitatis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወሕዝብሰ : ነበሩ : እንዘ : ይሰሙዑ : ቃለ : እግዚአብሔር:: ዘነገሮሙ : ፊልጶስ : ህቡ
7 ረ : በል ነፍስ : ወይሬእዩ : ተአምራተ : ዘገብረ:=ፁ ወያወጽኦሙ : ለኵሉሙ : መነፍ
8 ስተ : ርኩሰን : እንዘ : ይከልሑ : በዐቢይ : ቃል:: ወፈወሶሙ : ለብዙኃን : መፀጥለን :
9 ወለሐንከሰኑ:=ፁ ወኮነ : ዐቢየ : ፋሥሐ : በይእቲ : ሀገር:=ፁ ወሀሎ : ል ብእሲ:ዘ
ስሙ : ሴሞን : ዘነበረ : ቀደሙ : ውስተ : ይእቲ : ሀገር : መሰሪ : ውእቱ : እንዘ : ያሰሕ
10 ቶሙ : ለሰብእ : ሰማርያ : ወይቤሉ : ርእሶ : ልሒቀ : ወጠቢበ:=ፁ ወይሰመዑ : ኵ
ሉ : ዘይቤሉሙ : እምኑሉሰሙ : እስከ : ዐቢዮሙ : እንዘ: ይብልዎ: ኀይለ : ለእግዚ
11 አብሔር: ዐቢይ: እንተ : ትሰሚይ:=ፁ ወያጸምእዎ: በኵሉ:ጊዜ: እስመ: ዘእሙ : ብዙ
12 ኅ : ዘመን : ለእበደሙ : በስሪዶ:=ፁ ወእለ : ለሙኑ : በስብስተ : ፊልጶስ : በእንተ : መ
ንግሠተ : እግዚአብሔር : ተጠመቁ : በስሙ : ለኢየሱስ:ክርስቶስ : እድ : ወለእንስት:=ፁ
13 ወሴሞንኒ : ሙሰሪ : ለሙነ : ሶቤሃ : ወተጠመቀ : ወተለዎ : ለፊልጶስ: ወሶበ : ርእየ : ዐቢ
14 ያተ : ተአምራተ : ወኅይለተ : ዘኮነ : ለእንደረ : ወተደመ:=ፁ ወሰሚዖሙ : ሐዋርያት:
እለ : ሀለው : በኢየሩሰሌም : ከመ : ተወክፈ: ሰመራዊያን : ቃለ : እግዚአብሔር:: ፈነ
15 ው : ኀቤሆሙ : ጴጥሮስ ፡ ወዮሐንስ:=ፁ ወበጺሖሙ : ኀቤሆሙ : እለ : ተፈነው : ሐ
16 ዋር ያት : ጸለዩ : በእንቲአሆሙ : ከመ:ይንሥኡ : መንፈሰ : ቅዱስ:=ፁ እስመ : ዲይሁ:
ሊወረደ: መንፈስ: ቅዱስ: ለዕሌሆሙ: እለ: ደእሙ : ተጠመቁ: በስሙ:ለእግዚእ : ኢየሱ
17 ስ:=ፁ ሶቤሃ: እንበረ: እደዊሆሙ:ለእለ:ተጠመቁ: ወነሥኡ:ሶቤሃ:መንፈሰ:ቅዱስ:=ፁ
18 ወሰበ : ርእየ:ሴሞን:በእንብሮ: እደዊሆሙ:ለሐዋርያት:ይትወኅብ: መንፈስ:ቅዱስ : እወፈ
19 ዮሙ:ለመኃ:ብረ:=ፁ እንዘ:ይብል : ኅቡኒ : ሊተኒ : ዘንተ : መበስተ : ኅበ : ዘእንበ
ርኩ : እደዊየ : ይረድ :መንፈስ : ቅዱሰ::=ፁ

Et populi manserunt audientes sermonem Dei, quem loquutus est iis Philippus, simul 6
cum una anima, & videbant signa quæ fecisset. Et exire fecit omnes spiritus im-
mundos, clamantes in magna voce, & sanavit multos paralyticos & claudos. Et 7
fuit magnum gaudium in ista civitate. Et fuit unus homo cujus nomen Simon 8
erat, qui habitâsset autea in ista civitate, magus fuit, seducens gentem Samariæ &
constituebát seipsum præceptorem & sapientem. Et audiebant omnes quod dicebat 9
iis, à junioribus eorum ad grandævos eorum, dicentes de eo; Virtus magna Dei
quæ vocatur. Et audiebant eum quotidie, quia à longo tempore dementâsset eos 10
cum incantationibus suis. Et qui crediderunt in prædicatione Philippi de regno Dei, 11
baptizati sunt in nomine Jesu Christi, viri & mulieres. Et Simon Magus credi- 12
dit tunc, & baptizatus fuit, & adhæsit Philippo: & quum videret magna signa,
& virtutes quæ facta sunt, miratus est & stupefactus est. Et audientes Apostoli 12
qui erant Hierosolymis, quomodo recepissent Samaritani sermonem Dei, miserunt ad
eos Petrum & Johannem. Et quum venissent ad eos, qui missi erant Apostoli, ora- 13
verunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum. Quia adhuc non descendisset 14
Spiritus sanctus super eos, sed tantùm baptizati fuerant in nomine Domini Jesu. Tunc 15
imposuerunt manus suas super eos qui baptizati fuerant, & acceperunt illicò Spiri- 16
tum sanctum. Et quum vidisset Simon, per impositionem manuum Apostolorum dari Spi- 17
ritum sanctum, obtulit iis munus argenti, Dicens; Date etiam mihi hanc potesta- 18
tem, ut in quemcunque imposuero manus meus, descendat Spiritus sanctus. 19

Petrus autē dixit ad eum; *Argentum tuum cum te* sit in perditionem, quoniam
20 Πέτρος ὁ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τὸ ἀργύριόν Σου σὺν Σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν
donum Dei existimâsti *per pecunias* possideri. Non est tibi pars neq; sors in
21 δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κλᾶσθαι. Οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ὁν
sermone isto: *nam* cor tuum non est rectum coram Deo. Pœnite-
22 τῷ λόγῳ τούτῳ· ἦ γὰρ καρδία Σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα (ρ) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μετανόη-
te igitur ab nequitia tua hac, & roga Deum, si fortè remittatur tibi co-
σον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας Σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί Σοι ἡ ἐ-
gitatio cordis tui: In enim felle amaritudinis & obligatione iniquitatis video te
23 πίνοια τῆς καρδίας Σου· Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ Σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ Σε
existentem. Respondens autem Simon, dixit; Precamini vos pro me ad Do-
24 ὄντα. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων, εἶπε, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύ-
minum, ut nihil veniat *super* me horū quæ dixistis. Illi quidem *itaq;* testifica-
25 ριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμε-
ti & locuti verbum Domini, redibant *in Hierusalem*: *multósque*
νοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ (σ) Κυρίου, ὑπέστρεφον εἰς Ἰερουσαλὴμ, πολλάς τε
vicos Samaritanorum *evangelizârunt.* Angelus autem Domini locutus est ad
26 κώμας τῶν Σαμαρειτῶν (τ) εὐηγγελίσαντο. Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς IB'
Philippum, dicens; Surge, & vade contra Meridianū, ad viam *descendentem*
Φίλιππον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν
ab Hierusalem in Gazam: hæc est deserta.) Et surgens abiit: Et ecce vir
27 ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· (αὕτη ἐστὶν ἔρημος.) Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
Æthiops, Eunuchus, potens Candaces reginæ Æthiopum, qui erat *super omnem*
Αἰθίοψ εὐνοῦχος, δυνάστης Κανδάκης (υ) τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης
gazam ejus, *qui* venerat *adoraturus* in Hierusalem: *Erátque rever-*
28 τῆς γάζης (φ) αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ· Ἦν τε ὑποστρέ-
tens, & sedens *super* currum suum, & *legebat* Prophetam Esaiam.
φων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος (χ) αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.
Dixit autem Spiritus Philippo; Accede, & *agglutinare currui huic.*
29 Εἶπε δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, Πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.
Accurrens autem Philippus audivit eum legentem prophetam Esai-
30 Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος (ψ) τὸν προφήτην Ἡσαΐ-
am: & dixit; *Nempè* intelligis quæ legis? *Is autem dixit*; Quomodò *enim*
αν, καὶ ἔφην, Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ εἶπε, Πῶς (ω) γὰρ ἂν
31 *possem*, si non aliquis *dux viæ fuerit* mihi? Rogavitque Philippum, *a-*
δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον, ἀνα-
scendentem sedere *cum eo*. *At* locus Scripturæ quam legebat, erat hic;
32 βάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη,
Tanquàm ovis ad occisionē ductus est, & sicut agnus coram tondente se
Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη· καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ (α) κείροντος αὐτὸ
mutus, sic non *aperit* os suum. In humilitate *ejus* judicium ejus
ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ (β) ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ
33 sublatum est. *At* generationē ejus quis enarrabit? quoniam *tollitur* à terra vita ejus.
ἤρθη. (γ) τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.
Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit; Obsecro te, de quo Propheta
34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ, εἶπε, Δέομαί Σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης
dicit hoc? de seipso, an de alio aliquo? Aperiens autē Philippus os
λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα
35 suum, & incipiens à Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum. *Ut*
αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. Ὡς
36 *verò ibant* per viā, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus; Ecce
δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδοὺ
aqua: quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus; Si credis ex
ὕδωρ· τί κωλύει με (δ) βαπτισθῆναι; Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος, Εἰ πιστεύεις ἐξ
37 toto corde, licet. Respondens *autem* ait; Credo filium Dei esse Je-
ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε, Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰη-
sum Christum. Et jussit stare currum: & descenderunt uterque in a-
σοῦν Χριστόν. Καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕ-
38 quam, & Philippus & Eunuchus: & baptizavit eum. Cùm autem ascendissent
δωρ, ὅ, τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. Ὅτε δὲ ἀνέβησαν
39 de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & non vidit eum ampliùs
ἐκ τοῦ ὕδατος, (ε) Πνεῦμα Κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι
Eunuchus: *Pergebat* enim viam suam gaudens.
ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

MS. A. (ρ) ἔναντι (σ) Θεοῦ, ὑπέστρεφον εἰς Ἱερσόλυμα, (τ) εὐηγγελίζοντο. (υ) βασιλέσσης (φ) αὐτῆς, ἐληλύθει (χ) αὐτοῦ, ἀνεγίνωσκέν τε τὸν (ψ) Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, (ω) γὰ δυναίμην, (α) κείροντος (β) ταπεινώσει ἡ κρίσεις (γ) τὴν γενεὰν (δ) βαπτισθῶναι; * * * Καὶ ἐκέλευσεν στῆναι (ε) Πνεῦμα ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν εὐνοῦχον· ἄγγελος δὲ Κυρίου ἥρπασεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Cui dixit Simon Petra, Argentum tuum te- 20
cum abeat in perditionem, quippe qui pu-
taveris donum Dei divitiis mundi acquiri.
Non est tibi pars, neque sors in fide ista: quia 21
cor tuum rectum non est coram Deo. Verùm 22
pœnitentiam age de ista malitia tua, & De-
um implora, si fortè remittatur tibi dolus cor-
dis tui. Siquidem in hepate amaritudinis & 23
in vinculis iniquitatis video te esse. Respon- 24
dit Simon, & ait; Petite vos pro me à Deo,
nequid mihi obveniat eorum quæ dixistis. Si- 25
mon autem & Johannes quum contestati es-
sent eos, docuissentque sermonem Dei, re-
versi sunt ad Ierusalem, & in pagis multis
Samaritanorum evangelizârunt.

Benedictione aquarum, & Baptismo. 26.

Allocutus est autem angelus Domini Phi- 26
lippum, & dixit ei; Surge, vade ad Austrum
per viam desertam, quæ descendit ab Ieru-
salem ad Gaza. Proindè surgens abiit, oc- 27
currítque ei Eunuchus quidam veniens ab
Æthiopia dynastes Candak reginæ Æthio-
pum, qui quidem præerat universis opibus
ejus, venerátque adoraturus in Jerusalem.
Quúmque reverteretur ut abiret, sedebat in 28
curru, legebátque in Esaia propheta. Dixit 29
autem Spiritus sanctitatis Philippo, Accede
& adjunge te ad currum. Quúmque acces- 30
sisset, audivit eum legentem in Esaia Pro-
pheta: & dixit ei; An intelligis quæ legis?
Ille verò dixit, Quî possum intelligere, nisi 31
quis me hortetur? Et efflagitavit à Philippo
ut ascenderet, sederétque secum. Sectio 32
autem Scripturæ quam legebat, hæc erat;
Tanquam ovis ad mactationem ductus est,
& tanquam agnus coram tonsore mutus
erat, ita quoque non aperuit os suum in hu- 33
militate sua. De claustro & de judicio ab-
ductus est: porrò generationem ejus quis
enarrabit? siquidem tollitur vita ejus de
terra. Dixit autem Eunuchus ille Philip- 34
po; Peto à te, de quo propheta hoc dixit?
de seipso, an de quopiam alio? Tunc Phi- 35
lippus aperuit os suum, cœpítque ab hac
eadem Scriptura, evangelizans ei de Domi-
no nostro Jesu. Quúmque ipsi iter facerent, 36
pervenerunt ad locum quendam in quo erant
aquæ: dixit itaque eunuchus ille; En aquas:
quod obstaculum est quominùs baptizer?

Deest versus 37.

Jussítque sisti currum: & descenderunt am- 38
bo in aquam, ac baptizavit Philippus eunu-
chum illum. Quúmque ascendissent ex aqua, 39
Spiritus Domini rapuit Philippum, nec am-
plius vidit eum eunuchus ille, sed pergebat
in via gaudens.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወይቤሎ: ጴጥሮስ: ብሩርከ: ምስለከ: ይኩን:ለሳጥላ: እስመ:መሰልከ:ትሠየጥ: ጸጋ:እ
21 ግዚአብሔር:በብሩር::= አልብከ:ክፍለ: ወሊዕግ:በለንተ:ዝንቱ:ቃልከ:እስመ:ልብከ:ሊ
22 ቅነ:ርቱእ:በቅድመ:እግዚአብሔር::= ወይእዜኒ:ነሠሐ:እመለከይከ: ወሰለሎ: ለእ
23 ግዚአብሔር:ለእመ:ይትሣደግ:እመኒከ:ዝንቱ:ሕሊና:ልብ:እኩይ::= እስመ: እረአየ
24 ከ:ዘተንብር:በሐሞተ:መሪር:ወቅኑይ:በኀር ዐተ: ለመፂ::= ወለወ ለመ: ወይቤሉ
ዕ:ሰሞን:ለንተሙ: ሰለሉ:በእንቲአየ: ኀበ: እግዚአብሔር: ከመ: ሊይመጽእ : ለዕዕየ:
ዘተብሉ:ኵሉ::=

Et dixit ei Petrus; *Argentum tuum tecum sit in perditionem: quia existimâsti emere* 20
donum Dei cum argento. Non est tibi pars, neque sors propter hunc sermonem tuum, 21
quia cor tuum non est rectum in conspectu Dei. Et nunc respice à malitia tua, & 22
roga Deum si fortè dimittatur à te hæc cogitatio cordis mali: Quia video te quòd 23
manes in felle amaritudinis & servitutis per obligationem iniquitatis. Et respon- 24
dit iis, & dixit iis Simon; Vos precamini pro me apud Deum, ut non veniat super
me quod dixistis totum.

Versio VULGATA LATINA.

20 Petrus autem dixit ad eum; Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donũ
21 Dei existimâsti pecuniâ possideri. Non est tibi pars, neque fors in sermone isto:
22 cor enim tuum non est rectum corã Deo. Pœnitentiam itaq; age ab hac nequitia
23 tua: & roga Deum, si fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. In felle enim
24 amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Respondens autem Simon, di-
25 xit; Precamini vos pro me ad Dñm, ut nihil veniat sup me horũ quæ dixistis. Et illi
quidem testificati & locuti verbum Dñi, redibant Jerosolymam, & multis regionibus
26 Samaritanorũ evangelizabant. Angelus autem Dñi locutus est ad Philippum, dicens;
Surge, & vade contra Meridianum, ad viam quæ descendit ab Ierusalem in Gazam:
27 hæc est deserta. Et surgens abiit. Et ecce vir Æthiops, Eunuchus, potens Can-
dacis reginæ Æthiopum, qui erat super omnes gazas ejus, venerat adorare in Je-
28 rusalem: Et revertebatur sedens super currum suum, legénsque Isaiam prophe-
29 tam. Dixit autem Spiritus Philippo; Accede, & adjunge te ad currum istum.
30 Accurrens autem Philippus, audivit eum legentem Isaiam prophetam, & dixit;
Putásne intelligis quæ legis? Qui ait; Et quomodò possum, si non aliquis ostén-
31 derit mihi? Rogavítque Philippum ut ascenderet, & sederet secum. Locus au-
32 tem Scripturæ, quam legebat, erat hic; Tanquam ovis ad occisionem ductus est:
& sicut agnus coram tondente se, sine voce, sic non aperuit os suum. In
33 humilitate judicium ejus sublatum est. Generationem ejus quis enarrabit, quoni-
am tolletur de terra vita ejus? Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit;
34 Obsecrò te, de quo Propheta dicit hoc? de se, an de aliquo alio? Aperiens autem
35 Philippus os suum, & incipiens à Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum. Et
36 dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus; Ecce aqua,
quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus; Si credis ex toto corde, li-
37 cet. Et respondens ait; Credo, Filium Dei esse Jesum Christum. Et jussit stare
38 currum: & descenderunt uterque in aquam, Philippus, & Eunuchus, & baptizavit
eum. Cùm autem ascendissent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, &
39 amplius non vidit eum Eunuchus. Ibat autem per viam suam gaudens.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 *وقال له بطرس *فضتك فلتكن معك للهلاك لانك ظننت ان موهبة الله تقتنى بالاموال *فليس
21 لك حظ ولا مورب في هذا القول *لان قلبك ليس مستويا امام الله *توب اذا من ردائلتك هذه
22 واطلب الى الله *ان كان لعله يصفح لك ظنون قلبك *لاني اراك حاويا مرارة العلقم ورباط
23 الظلم *فاجاب سمن وقال *اطلبا انتما من اجلي الى الرب لكيلا يصادفني شي مما ذكرتما *
24 فلما شهدوا وخاطبوهم بكلام الله عادا الى اورشليم *بعد ان بشرا ضياعا كثيرة من بلد
25 السامريين *ثم * *واما يوم الخميس من الجمعة الثالثة بعد الفصح * كح * *وان
26 ملاك الرب كلم فيلبس قائلا *قم واذهب في نصف النهار في الطريق المنحدر من اورشليم
27 الى غزة *وهذه برية فقط *فمضى وذهب *واذا برجل حبشي خصي مقتدر *تحت يد
28 ملكة الحبشة *وكان مسرفا على خزانة الملكة نفسها *جاء يسجد في اورشليم *وكان عائدا
29 وجالسا في مركبته يقرأ كتاب اشعيا النبي *فقال الروح لفيلبس *تقدم فلاصق هذه المركبة *
30 *واذا حاضر فيلبس سمعه يقرأ كتاب اشعيا النبي *فقال له اتراك تعرف ما تقرأ *فقال له
31 كيف يمكني ذلك ولم يرشدني احد *ثم تضرع الى فيلبس ان يصعد فيجلس معه *وكان
32 متضمن الفصل الذي يقرأه من الكتاب هذا *سيق الى الذبح كالخروف *ولا صوت له
33 كالحمل قدام من يجز *هكذا لم يفتح فاه *بتواضعه ارتفعت حكومته *فامّا جيله فمن دا
34 يصفه *لان حياته ارتفعت من الارض *فاجاب الخادم وقال لفيلبس *اطلب اليك ان تعرفني
35 عمن يقول النبي هذا القول *اعن نفسه ام عن انسان اخر *ففتح فيلبس فمه وابتدا من
36 ذلك الكتاب يبشر يسوع *فبينما هما سايران في الطريق اقبلا الى ماء في موضع *فقال
37 الخادم ها ماء ماذا يمنعني اصطبغ *قال له فيلبس ان وثقت من كل قلبك كما ينبغي *فقال له
38 الخصي انا اومن ان يسوع المسيح هو ابن الله *فامر بان يوقف المركبة *ونزل فيلبس والخادم
39 كلاهما الى الماء واعمده *فاذ صعد من الماء خطف فيلبس روح الرب *ولم يبصره الخادم
ايضا *بل مضى في طريقه مسرورا *ثم *

Ait illi Petrus, Argentum tuum sit tecum 20
in perditionem, quoniam arbitratus es
donum Dei acquiri pecuniis. Non est tibi 21
fors, neq; hæreditas in isto sermone, quia
cor tuum non est rectum coram Deo. Pœ- 22
nitentiam igitur age hujus abominationis
tuæ, & roga Deum si fortè condonet tibi
sententiam cordis tui. Ego enim video te 23
imbutum amaritudine fellis & vinculo
impietatis. Respondit Simon, & ait; Pre- 24
camini vos duo pro me ad Dominum, ne
eveniat mihi quicquam ex his quæ me-
moràstis. Cùm autem eos hortati & 25
locuti essent de sermone Dei, reversi sunt
ambo in Jerusalem, postquàm annuntia-
verunt oppidis multis de regione Sama-
riæ. Hucusque.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis tertiæ post Pascha.

Et verò angelus Domini alloquutus est 26
Philippum, dicens; Surge, & abi in Me-
ridiem per viam tendentem ab Ieruſa-
lem ad Gaza: hæc autem est solitudo de-
serta. Surrexit igitur, & abiit: & ecce 27
homo Æthiops eunuchus potens, quem
dignitate afficerat Candaces regina
Æthiopiæ, quippe præfectus erat ærario
ejusdem reginæ, venerat adoraturus in
Jerusalem. Et revertebatur sedens in 28
curru suo, legebátque librum Esaiæ pro-
phetæ. Dixit autem Spiritus Philippo, 29
Accede, & adjunge te ad currum istum.
Cùm ergò accurrisset Philippus, audivit 30
eum legentem librum Esaiæ prophetæ:
dixitq; ad eum, Nunquid nôsti quod le-
gis? Ait illi, Quomodo possibile hoc mihi 31
est, neminæ me dirigente? Rogavitque Phi-
lippum ut ascenderet, sederetque secum.
Argumentum verò sectionis quam lege- 32
bat ex libro, erat hoc; Ductus est ad ma-
ctationem sicut ovis, nec vocem habebat:
sicut agnus coram tondente se, sic non
aperuit os suum. Ob humilitatem ipsius 33
sublata est sententia ejus: at generatio-
nem ejus quisnam enarrabit? quando-
quidem ejus vita sublata est de terra.
Respondit minister & ait Philippo; Ob- 34
secro te ut indices mihi de quo dicat pro-
pheta hunc sermonem, num de se ipso, an
de alio quopiam? Aperuit itaq; Philippus 35
os suum, cœpitq; ab ea Scriptura annun-
tiare ei Jesum. Dumq; pergerent ambo in 36
via, devenerunt ad aquam in quodam lo-
co. Dixítq; minister; Ecce aqua, quid ve-
tat me baptizari? Ait illi Philippus; Cre- 37
disne ex toto corde tuo prout oportet? Re-
spondit illi eunuchus, Ego credo Jesum
Christum esse filium Dei. Jussítq; sisti 38
currum, descenditque Philippus una cum
ministro in aquam, & baptizavit eum.
Et cùm ascendissent ex aqua, rapuit Phi- 39
lippum Spiritus Domini, nec vidit eum
minister ampliùs: verùm perrexit
viam suam lætus. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወእሙንቱሰ: ስመዉ:ኮኑ: ወመሐረ:ቃለ: እግዚአብሔር:ወእመገ:ተለወጡ:ኢየሩሰሌ
26 ም:ወለብዙኃት: አሕጥረተ: ሰመር:ዜንዐው::=: ወነበቦ:መልአኳ:እግዚአብሔር:ለፊ
ልጶስ:ወይቤሎ:ተንሣእ:ወሖር:ጊዜ: ቀትር: ፍኖተ:በድው:ዘዖወርድ:እመኢየሩሰሌም:
27 ለጋዝ:=: ተንሣአ: ወሖረ: ወረከበ:ብእሴ: ኢመስብእ: ኢቲዮጲያ: ጎጽዋ:ለጎንደኬ:ን
28 ግሥተ:ኢቲዮጲያ:ወመጋቢሃ:ውእቱ:ለሀገረ:ጋዝ:: ወሖረ: ኢየሩሰሌሞ:ይስግድ::=: ወ
29 እንዘ: ይሠወጥ: ወይነብር: ደበ:ስረገለሁ: ወያንብብ: መጽሐፈ: ኢሳይያስ:ነቢይ::=: ወ
30 ይቤሎ:መንፈስ:ቅዱስ: ለፊልጶስ:ሖር :ትልወ:ለገሠ:ሰረገላ:=: ወሰሚዖ:እንዘ:ያንብብ:
መጽሐፈ:ኢሳይያስ:ነቢይ:: ወይቤሎ:ፊልጶስ:ተአምርሁ:እንከ:ዘታንብብ:መጽሐፈ::=:
31 ወይቤሎ: በእይ:ለአመር :ለእመ:ለልቦ:ዘይጫህረኒ:ወለስተብቍዖ: ከመ: ይእርግ:ወይነ
32 በር:ሀቤሁ:ኃቤሁ: ወነበረ::=: ወመጽሐፍሰ:ኃበ፡ ያንብብ: ከመዝ:ይብል:ከመ:በግዕ:
መጽአ:ለተኃርደ: ወከመ: በግዕ: ሊነበበ : ቅድመ : ዘይቀርዖ:ከማሁ: ሊከሠተ: ለፈሁ:
33 በሕማሙ::=: ወተለተተ:በኵነኔሁ:እስመ:መኑ:ይነግር:ልደቶ:ወተለተተ:እመድር:ሐወ
34 ቱ::=: ወተሠጥዎ፡ ለፊልጶስ: ወእቱ: ሕጽው: ወይቤሎ: ብቄዓኒ:በእንተ: መኑ: ይብ
35 ል: ከመዝ: ነቢይ: በእንተ: ርእሱኑ: ወሚመ: በእንተ: ካልእኑ::=: ወከሠተ: እፈሁ:
36 ፊልጶስ:ወአኃዘ:ይንግሮ:እመጽሐፍ:በእንተ:ሊየሱስ:ክርስቶስ::=: ወእንዘ:ይሐውር:በጽ
ሑ:ኃበ:ማይ:ወይቤሎ:ውእቱ:ሕጽው:ነዋ:ማይ:ወመኑ:ይክልእኒ:ተጠ.መቆ::=:
38 ወእዘዘ: ያቅሙ : ስረገለሁ: ወለቀሙ: ወወረዱ: ኀቡረ: ክልኤሆሙ: ፊልጶስ: ወውእቱኒ:
39 ሕጽው : ውስተ: ማይ : ወለጥመቆ::=: ወወጺኦሙ : እማይ : መንፈስ : እግዚአብሔ
ር : መሠጦ : ለፊልጶስ : ወሊናስዮ : እንከ : ውእቱ : ሕጽው : ወለተወ : ብሔሮ : እ
ንዘ : ይትፈሰሕ::=:

Et illi testimonio fuerunt, & docuerunt verbum Dei: & tunc reversi sunt Hierosoly- 25
mam, & multis vicis Samariæ evangelizáruut. Et loquutus est angelus Dei 26
Philippo, & dixit ei; Surge & vade tempore meridiano viâ deserti, quæ descen-
dit ab Hierusalem ad Gazam. Surrexit & abiit, & invenit virum ex homini- 27
bus Æthiopiæ, eunuchum Handaces reginæ Æthiopiæ & præfectus fuit civitatis
Gazæ, & venerat Hierosolymam ut adoraret. Et reverteas sedebat super cur- 28
rum suum & legebat librum Esaiæ Prophetæ. Et dixit Spiritus sanctus Philip- 29
po; Ito, adhære huic currui. Et audivit eum legentem librum Esaiæ prophetæ, & 30
dixit ei Philippus; Intelligísne igitur quem legis librum? Et dixit ei; Quomodo 31
intelligam, si nemo sit qui doceat me? & rogavit eum ut ascenderet, & sederet pa-
riter apud eum: & sedit. Et Scriptura quam legebat sic dixit; Sicut ovis venit 32
ad occisionem ejus, & sicut ovis non loquutus est coram tonsore ejus, ita non ape-
ruit os suum in afflictione sua. Et sublatus est in judicio ejus: quoniam quis enar- 33
rabit generationem ejus? & tollitur à terra vita ejus. Et respondit Philippo ille 34
Eunuchus, & dixit ei; Obsecro, de quo dixit sic propheta? num de scipso, vel de
alio? Et aperuit os suum Philippus, & cœpit nuntiare ei ex Scriptura, de Jesu 35
Christo. Et dum iret venerunt ad aquam, & dixit ei ille eunuchus; Ecce aquam, 36
& quis prohibet me baptizari? Desunt versus 37.
Et jussit ut sisterent currum ejus, & stiterunt: & descenderunt simul ambo illi, Phi- 38
lippus & ille eunuchus in aquam, & baptizavit eum. Et exeuntibus illis ex aqua, 39
spiritus Dei rapuit Philippum, & non vidit eum ampliùs ille eunuchus: & abiit
in regionem suam, gaudens.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Β'.

Philipus autem inventus est in *Azotum*: & *pretereiens* evangelizabat *civitates*
40 Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ (ζ) διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις
omnes, donec *venire eum in* Cæsaream.
πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

CAP. IX. Γ'.

1 Ὁ *At* Saulus adhuc spirans minarum, & cædis in discipulos Domini,
Δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, Β'
accedens principi Sacerdotum, Petiit ab eo epistolas in Damascum ad
2 προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς
synagogas, ut si quos invenisset hujus viæ *existentes*, virósque ac mulieres,
τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ (α) τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
vinctos perduceret in Hierusalem. *In autem proficisci*, *factum est eum*
3 δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν
appropinquare Damasco: & subitò circumfulsit eum lux de cœlo.
ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· (β) καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.
Et cadens in terram, audivit vocem dicentem sibi; Saule, Saule, quid me perse-
4 Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνῆς λέγουσῃ αὐτῷ, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώ-
queris? *At autem*; Quis es, Domine? *At Dominus dixit*; Ego sum Jesus,
5 κεις; Εἶπε δὲ, Τίς εἶ, Κύριε; (γ) ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς
quem tu persequeris: durum tibi *ad stimulos* calcitrare. Tremènsque & *pavens*
6 ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν
dixit; Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum; Surge,
εἶπε, Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτὸν, Ἀνάστηθι,
& ingredere *in* civitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. *At* viri
7 καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι (δ) τί σε δεῖ ποιεῖν. Οἱ δὲ ἄνδρες
simul iter facientes ipsi, *steterunt attoniti*, audientes quidem vocem, neminem autem
οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν (ε) ἐνεοὶ, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ
videntes. Surrexit autem Saulus de terra: apertis *autem* ocu-
θεωροῦντες. Ἠγέρθη δὲ (ζ) ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· (η) ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλ- 8
lis *suis*, *neminem* videbat: *Manuducentes verò eum*, introduxerunt *in* Damascum.
μῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
Et erat *dies tres* non videns, & non manducavit, neque bibit. Erat autem quidam
Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγε οὐδὲ ἔπιεν. Ἦν δέ τις 9
discipulus *in Damasco*, nomine Ananias: & dixit ad illum Dominus in 10
μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν (θ) ὁ Κύριος ἐν
visu; Anania. *Is autem* ait; Ecce ego, Domine. *At* Dominus ad eum,
ὁράματι, Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγὼ, Κύριε. Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτὸν, 11
Surgens, vade in vicum *vocatum* Rectum: & quære in domo Judæ
Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν· καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα
Saulum nomine, Tarsensem: ecce enim orat. (Et vidit *in visione* vi-
Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται. (Καὶ (ι) εἶδεν ἐν ὁράματι ἄν- 12
rum nomine Ananiam, introëuntem, & imponentem sibi *manum*, ut visum
ρα ὀνόματι Ἀνανίαν, εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ (κ) χεῖρα, ὅπως ἀνα-
recipiat.) Respondit autem Ananias; Domine, audivi à multis de vi-
βλέψῃ.) Ἀπεκρίθη δὲ (λ) ὁ Ἀνανίας, Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀν- 13
ro hoc, quanta mala fecerit Sanctis tuis in Hierusalem. Et hic
δρὸς τούτου, ὅσα κακὰ (μ) ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ὧδε 14
habet potestatem à principibus Sacerdotũ, *alligare* omnes *invocantes* nomen
ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά
tuum. Dixit autem ad eum Dominus; Vade: quoniam vas electionis mihi est
σου. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος, Πορεύου· ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς (ν) μοί ἐστιν 15
iste, *ad portandum* nomen meum coram Gentibus, & regibus, filiisque Israël.
οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον (ξ) ἐθνῶν, καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ.
Ego enim ostendam illi, quanta *oportet* eum pro nomine meo pati.
Ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. 16

MS. A. (ζ) διερχόμενος τὰς πόλεις πάσας εὐηγγελίζετο ἕως ΚΕΦ. Γ'. MS. A. (α) ὄντας τῆς ὁδοῦ, (β) ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς οὐρανόθεν ὃν τοῦτο (γ) ὁ δὲ, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις· Ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε (δ) ὅ, τι (ε) ἐνεοὶ, (ζ) Σαῦλος (η) ἠνεῳγμένων (θ) δὲ ὁράματι ὁ Κύριος, (ι) εἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι, εἰσηθόντα, (κ) χεῖρας, (λ) Ἀνανίας, Κύριε, ἤκουσα (μ) τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐποίησεν. (ν) ἐστί μοι (ξ) ἐθνῶν τε, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ܐܬܬܪܥܝ ܕܐܙܘܛ ܘܗܘܐ ܡܥܒܪ ܘܡܒܫܪ ܠܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܥܕ ܕܐܬܐ ܠܩܣܪܝܐ. * Philippus autem inventus est Azoti, & in- 40
de peragrabat & evangelizabat cunctis ur-
ibus, usque dum veniret Cæsaream.

Dominicâ introitûs jejunii, & de Baptismo. 24.

CAP. IX.

1 ܘܫܐܘܠ ܥܕ ܗܘ ܢܦܚ ܬܪܥܝܢ ܘܩܛܠ ܠܬܠܡܝܕܝ ܡܪܝܐ ܐܙܠ ܠܘܬ ܪܒ ܟܗܢܐ. * SAul autem adhuc plenus erat minis furo- 1
2 ܘܫܐܠ ܡܢܝܗ ܐܓܪܬܐ ܠܕܡܫܩ ܠܘܬ ܟܢܘܫܬܐ. ܕܐܢ ܐܫܟܚ ܓܒܪ ܐܘ ܢܫܐ ܕܗܠܟܝܢ ܒܗܕܐ ܐܘܪܚܐ * réque cædis adversùs discipulos Domini no- 2
ܐܣܝܪ ܢܐܬܝ ܠܗܘܢ ܠܝܪܘܫܠܡ. stri. Et poposcit epistolam à summo Ponti-
fice sibi dari Damascum ad synagogas; ut
si quos inveniret ambulantes in hac via vi-
ros aut mulieres, vinctos adduceret eos ad
Ierusalem. Quumque proficisceretur, inci- 3
3 ܘܟܕ ܗܘܐ ܐܙܠ ܘܩܪܒ ܠܕܡܫܩ ܦܬܐܡ ܢܗܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. * ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ peretque appropinquare Damascum, dere-
ܘܫܡܥ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܫܐܘܠ ܫܐܘܠ ܠܡܢܐ ܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܐ. pentè affulsit super eum lux è cœlo. Et ce- 4
4 ܘܐܡܪ ܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ ܐܢܐ ܝܫܘܥ ܗܘ ܢܨܪܝܐ ܕܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܐ. cidit in terram, audiítque vocem dicentem
5 ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܡܢ ܐܢܬ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܐܢܐ ܝܫܘܥ ܗܘ ܢܨܪܝܐ ܕܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܐ. * ܩܫܐ ܠܟ ܠܡܪܕ ܒܣܠܘܢ ܕܡܪܕ. fibi; Saul, Saul, quid me perfequeris? Du- 5
6 ܘܗܘ ܕܚܠ ܘܡܬܒܗܬ ܘܐܡܪ ܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܩܘܡ ܥܠ ܪܓܠܝܟ ܘܥܘܠ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܬܡܠܠ ܥܡ ܟܠ ܕܐܬ ܠܟ ܠܡܥܒܕ. rum eſt tibi calcitrare ad ſtimulos. Reſpon- 6
dit ipſe,& ait; Quis es Domine mi? At
Dominus noſter dixit,Ego ſum Jeſus ille Na-
zarenus quem tu perſequeris. Sed ſurge,in-
gredere urbem, & ibi tecum habebitur ſer-
mo de eo quod te oportet agere. Cæterùm 7
7 ܘܓܒܪܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܥܡ ܗܘ ܒܐܘܪܚܐ ܩܝܡܘ ܕܚܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܩܠܐ ܘܠܐ ܚܙܝܢ ܠܐ ܓܒܪܐ. viri illi qui cum eo iter faciebant, ſteterunt
attoniti,quippe qui vocem tantùm audirent,
nemo autem cerneretur ab eis. Et ſurrexit 8
8 ܘܩܡ ܫܐܘܠ ܡܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܟܕ ܦܬܚ ܥܝܢܘܗܝ ܠܐ ܚܙܐ ܠܐ ܓܒܪܐ. ܘܒܝܕ ܐܚܕܘ ܠܗ Saul è terra, nihilq; videbat, licèt oculi ejus
eſſent aperti: & quum prehendiſſent manus
9 ܐܝܕܘܗܝ ܐܥܠܘܗܝ ܠܕܡܫܩ. * ܘܬܠܬ ܝܘܡܝ ܠܐ ܚܙܐ ܘܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ. ejus, introduxerunt eum in Damaſcum. Ne- 9
que viſum eſt ei quicquam tribus diebus,
neque comêdit, neque bibit. Erat autem in 10
10 ܘܗܘܐ ܒܕܡܫܩ ܬܠܡܝܕ ܚܕ ܫܡܗ ܚܢܢܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܒܚܙܘܢܐ ܚܢܢܝܐ. * ܘܐܡܪ Damaſco diſcipulus quidam, cujus nomen
erat Hanania: & Dominus dixit ei per viſio-
11 ܠܗ ܡܪܝ ܗܐ ܐܢܐ ܡܪܝ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܩܘܡ ܙܠ ܠܫܘܩܐ ܕܡܬܩܪܐ ܪܚܝܛ. nem, Hanania. Et ait, En ego adſum,Domi-
ne mi. Et Dominus noſter dixit ei; Surge, 11
proficiſcere in vicum qui vocatur Rectus, &
ܘܒܥܐ ܒܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܫܐܘܠ ܕܡܬܝܗ ܡܢ ܛܪܣܘܣ. ܗܐ ܡܛܠ ܕܨܠܝ. quære in ædibus Judæ Saulum, qui eſt ex
12 ܘܚܙܐ ܒܚܙܘܢܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܫܡܗ ܚܢܢܝܐ ܥܠ ܡܥܠ ܘܡܣܡ ܥܠ ܥܝܢܘܗܝ ܕܬܚܙܐ. Tarſo civitate. Ecce enim dum ille preca- 12
retur, vidit per viſionem virum nomine Ha-
nanam introëuntem & imponentem ſibi
manum ut aperirentur oculi ipſius. Dixit 13
13 ܘܐܡܪ ܚܢܢܝܐ ܡܪܝ ܫܡܥܬ ܐܢܐ ܡܢ ܟܡܐ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܒܝܫ ܥܒܕ ܠܩܕܝܫܝܟ autem Hanania; Domine mi, audivi ex mul-
tis de viro iſto quot mala intulerit Sanctis
14 ܒܝܪܘܫܠܡ. ܘܗܟܐ ܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܡܢ ܪܒܪܒܢܐ ܕܟܗܢܐ ܠܡܣܪ ܟܠ ܕܨܠܝ tuis in Jeruſalem. Et ecce etiam hîc habet 14
poteſtatem à principibus ſacerdotum vinci-
endi illos omnes qui invocant nomen tuum.
15 ܫܡܟ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܙܠ ܗܐ ܡܢܐ ܓܒܪܐ ܒܝܕܝ ܠܡܛܘܠ ܥܡܡܐ ܘܡܠܟܐ. * Dixit ei Dominus; Surge, proficiſcere, 15
quandoquidem vas eſt mihi electum, ut per-
ferat nomen meum inter Gentes, & reges,
& inter filios Iſrael. Ego enim oſtendam ei 16
16 ܘܒܢܝ ܝܫܪܝܠ. ܐܢܐ ܓܠܝ ܠܗ ܡܐ ܕܒܥܐ ܠܗ ܡܢ ܛܥܝܢ ܒܫܡܝ. quanta paſſurus ſit propter nomen meum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4ᵒ ወበጺሖ : ፊልጶስ : ህገረ : ለዘጠን : ወለነሶሰወ : ወመሀረ : በኵሉ : ለሀገር : እስከ : በጽጎ : ቂሰርያ ::=ᐣ *Et veniens Philippus* in *civitatem Azoti*, & *progreſſus eſt*, & *docuit in omnibus ur-* 40
bibus, *uſquedum veniret Cæſaream.*

1 ፱ ሰውልሰ: እንዘ:ሊደሁ:መዓትሙ:ለብዝኍ:ብከየ: ወቀትለ: ለዕለ:ለርዳሊሁ : ለእግዚ
2 ለብሔር : ወሖረ : ኀበ : ሊቀ : ካህናት::= ወነለመ : መጽሐፈ : መልእክት : ከመ : ይሖር : ኀበ: ምኵራባት : ዘደግስቆ : ለእመቦ: ዘይረክብ: እለ: ይተልው: ዘንተ: ፍናተ:
3 እደወ : ወለእሰተ : ከመ : ያብጽሖሙ : ሊየሩሰሌም : ሙቁሐኒሆሙ::= ወእንዘ: የሐውር:በፍናት : ለልጸቀ : መንገለ : ደማስቆ : ወኮነ : ሎቱ : ጊዜ : ቀትር : ወግብተ :
4 በረቀ : ቅድሜሁ : እምሰማይ : ዐቢያ፡ መብረቀ:=ᐣ ወወደቀ : ወተንጽሐ: ሶቤሃ : ደበ : ምድር:: ወሰመዓ : ቃል : ዘይብል : ሰዎል : ሰዎል : ልምንት : ትሰድደኒ::==ᐣ

Et veniens Philippus in *civitatem Azoti*, & *progreſſus eſt*, & *docuit in omnibus ur-* 40
bibus, *uſquedum veniret Cæſaream.*

CAP. IX.

SAuli autem quum adhuc proceſſiſſet ira, *multiplicavit fletum & cædem adverſùs* 1
diſcipulos Domini,& *acceſſit ad principem ſacerdotum. Et accepit epiſtolam ſcriptam* 2
ut iret ad ſinagogas Damaſci, *ut ſi quos inveniret ſequentes hanc viam viros & mu-*
lieres, *adduceret eos Hieroſolymam vinctos. Et quum proficiſceretur in via*, *appro-* 3
pinquavit Damaſco, & *fuit tempus meridianum*, & *ſubitò fulſit coram eo à cœlo*
magna lux. Et cecidit proſtratus ſtatim ſuper terram, & *audivit vocem dicentem*; 4
Saul, *Saul*, *quare perſequeris me?*

Versio VULGATA LATINA.

40 Philippus autem inventus est in Azoto, & pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis, donec veniret Cæsaream.

CAP. IX.

1 SAulus autem adhuc spirans minarum, & cædis in discipulos Domini, accessit ad
2 Principem sacerdotum, Et petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas: ut si quos invenisset hujus viæ viros, ac mulieres, vinctos perduceret in Jerusalem.
3 Et cùm iter faceret, contigit ut appropinquaret Damasco: & subitò circumfulsit
4 eum lux de cœlo. Et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi; Saule, Saule, 5 quid me persequeris? Qui dixit; Quis es, Domine? Et ille; Ego sum Jesus, quem 6 tu persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens, ac stupens
7 dixit; Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum; Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi, qui comitabantur cum eo, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes. Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxerunt Damascum. Et erat ibi tribus diebus 9 non videns, & non manducavit, neque bibit. Erat autem quidam discipulus Da- 10 masci, nomine Ananias: & dixit ad illum in visu Dominus; Anania. At ille ait; Ecce ego, Domine. Et Dominus ad eum; Surge, & vade in vicum, qui vocatur 11 Rectus: & quære in domo Judæ Saulum nomine Tarsensem: ecce enim orat. (Et 12 vidit virum Ananiam nomine, introeuntem, & imponentem sibi manus ut visum recipiat.) Respondit autem Ananias; Domine, audivi à multis de viro hoc, 13 quanta mala fecerit Sanctis tuis in Jerusalem: Et hic habet potestatem à principi- 14 bus sacerdotum alligandi omnes, qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum 15 Dominus; Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus, & filiis Israël. Ego enim ostendam illi, quanta oporteat 16 eum pro nomine meo pati.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قِرَاءَةُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّالِثَةِ بَعْدَ الفِصْحِ * * كط *

40 * وَفِيلِبُّسُ صُودِفَ فِي أَزُوطَ * وَفِي تَطْوَافِهِ كَانَ يُبَشِّرُ كَافَّةَ الْمُدُنِ إِلَيْ أَنْ جَاءَ إِلَيْ قَيْسَارِيَةَ *

* اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ *

1 * وَأَمَّا صَوْلُوسُ فَكَانَ نَافِثًا عَلَى تَلَامِيذِ الرَّبِّ وَعِبْدًا وَقَتْلًا أَيْضًا * فَتَقَدَّمَ إِلَيْ رَئِيسِ
2 الْكَهَنَةِ * فَطَلَبَ مِنْهُ رَسَائِلَ إِلَيْ دِمَشْقَ إِلَيْ الْجُمُوعِ الْمُقِيمِينَ بِهَا * لِكَيْمَا إِنْ وَجَدُوا قَوْمًا
3 فِي الطَّرِيقِ رِجَالًا وَنِسَاءً يَعْتَادُونَهُمْ مَكْتُوفِينَ إِلَيْ أُورَشَلِيمَ * وَفِي ذَهَابِهِ وَاقْتِرَابِهِ مِنْ دِمَشْقَ
4 أَبْرَقَ عَلَيْهِ بَغْتَةً نُورٌ مِنَ السَّمَاءِ * فَسَقَطَ عَلَى الْأَرْضِ وَسَمِعَ صَوْتًا يَقُولُ لَهُ * يَا سَاوُلُ يَا
5 سَاوُلُ لِمَ أَنْتَ تَضْطَهِدُنِي * فَقَالَ يَا رَبُّ مَنْ أَنْتَ * فَقَالَ الرَّبُّ أَنَا هُوَ يَسُوعُ الَّذِي أَنْتَ
6 تَضْطَهِدُهُ * صَعْبٌ عَلَيْكَ أَنْ تُعَاوِنَنِي * فَأَجَابَهُ قَائِلًا يَا رَبُّ مَاذَا تُرِيدُ أَنْ أَصْنَعَ * فَقَالَ
7 لَهُ الرَّبُّ اُنْهَضْ وَادْخُلِ الْمَدِينَةَ * وَسَيُخَاطَبُ بِمَا يَجِبُ أَنْ تَعْمَلَهُ * فَأَمَّا الرِّجَالُ الَّذِينَ رَافَقُوهُ
8 فَوَقَفُوا صَامِتِينَ بَاهِتِينَ * قَدْ سَمِعُوا الصَّوْتَ وَلَمْ يُعَايِنُوا أَحَدًا * فَنَهَضَ صَوْلُوسُ مِنَ الْأَرْضِ
9 وَعَيْنَاهُ مَفْتُوحَتَانِ وَهُوَ لَا يُبْصِرُ أَحَدًا * فَاقْتَادُوهُ وَأَدْخَلُوهُ إِلَيْ دِمَشْقَ * فَأَقَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ لَا
10 يُبْصِرُ شَيْئًا * وَلَا أَكَلَ وَلَا شَرِبَ * * كَ * * وَكَانَ بِدِمَشْقَ تِلْمِيذٌ مَا اسْمُهُ حَنَانِيَّا *
11 فَقَالَ الرَّبُّ لَهُ فِي الْمَنْظَرِ لَيْلًا يَا أَنَانِيَّا * فَقَالَ هَأَنَذَا يَا رَبُّ * فَقَالَ لَهُ الرَّبُّ * إِذَا نَهَضْتَ
فَاذْهَبْ فِي السَّارِعِ الْمُلَقَّبِ بِالدَّرْبِ الْمُسْتَقِيمِ * وَاطْلُبْ فِي مَنْزِلِ يَهُودَا رَجُلًا اسْمُهُ
12 صَوْلُوصُ طَرْسُوسِيًّا * فَإِنَّهُ كَانَ يُصَلِّي * وَأَبْصَرَ فِي الْمَنْظَرِ رَجُلًا اسْمُهُ حَنَانِيَّا دَاخِلًا إِلَيْ
13 عِنْدِهِ * جَاعِلًا يَدَيْهِ عَلَيْهِ لِيُبْصِرَ أَيْضًا * فَأَجَابَ حَنَانِيَّا * يَا رَبُّ قَدْ سَمِعْتُ مِنْ كَثِيرِينَ
14 عَنْ هَذَا الْإِنْسَانِ كَمْ مِقْدَارُ الْأَسْوَاءِ الَّتِي عَمِلَهَا بِقِدِّيسِيكَ بِأُورَشَلِيمَ * وَهَاهُنَا فَلَهُ سُلْطَانٌ
15 مِنْ قِبَلِ رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ أَنْ يُقَيِّدَ جَمِيعَ الْمَدْعُوِّينَ بِاسْمِكَ * فَقَالَ لَهُ الرَّبُّ * اذْهَبْ فَإِنَّ
16 هَذَا هُوَ لِي إِنَاءٌ مُصْطَفًي لِيَحْمِلَ اسْمِي أَمَامَ الْأُمَمِ وَالْمُلُوكِ وَبَنِي إِسْرَائِيلَ * وَسَأُرِيهِ أَنَا
مِقْدَارَ مَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَصْنَعَهُ مِنْ أَجْلِ اسْمِي *

Lectio feriæ sextæ hebdomadæ tertiæ post Pascha.

Philippus autem repertus est in Azdod, 40 & obeundo annuntiabat cunctis urbibus, donec veniret Cæsaream.

CAP. IX.

CÆterùm Saulus erat spirans adversùs discipulos Domini minas ac necem etiam: Quapropter accessit ad principem sacerdotum, petiitque ab eo epistolas in Damascum ad synagogas ibi commorantes, ut si reperirent ullos in via viros & mulieres, adducerent eos vinctos in Jerusalem. Dúmque abiret, appropinquaretque Damascum, effulsit super eum subitò lumen è cœlo: Et collapsus in terram, audivit vocem dicentem sibi; O Saul, ó Saul, cur tu me persequeris? Ait; O Domine, quis es tu? Dixit Dominus; Ego sum Jesus quem tu persequeris, durum tibi est mihi resistere. Respondit ei dicens; O Domine, quid me vis facere? Ait illi Dominus; Surge, & ingredere urbem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem qui comitabantur eum, manserunt silentes & attoniti, audientes vocem, & neminem videntes. Surrexit igitur Saulus à terra; ejusque oculis apertis, neminem videbat: duxerunt autem eum, & introduxerunt Damascum. Mansitque tribus diebus nihil videns, & non comedit neque bibit. Erat autem Damasci discipulus quidam nomine Hanania, dixitque Dominus ad eum per visum noctu, O Hanania. Ait; Ecce me ó Domine. Dixit ad eum Dominus; Surgens abi in vicum qui appellatur Via recta, & pete in domicilio Judæ virum nomine Paulum Tarsensem: Is autem orabat, aspexerátque per visionem virum nomine Hananiam ingredientem ad se, imponentemque ei manus suas, ut videret iterùm. Respondit Hanania; O Domine, iam audivi à multis de hoc homine, quotus sit numerus malorum quæ perpetravit adversùs Sanctos tuos in Jerusalem. Et hìc potestatem habet à principibus sacerdotum striagendi omnes qui vocantur nomine tuo. Ait illi Dominus; Vade: nam ille est mihi vas electum ad ferendum nomen meum coram gentibus, & regibus, ac filiis Israel. Et ostendam illi ego quanta oportet ut accidant ei propter nomen meum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወውእቱኒ፡ተሠጥ◦ወ፡ወይቤሎ፡ሙኑ፡አንተ፡ እግዚአብሔር፡ወይቤሎ፡አነ፡ውእቱ፡ኢየሱስ፡
6 ናዝራዊ ፡ እስመ ፡ አንተ ፡ ትሰድድ ፡ ርቱአ ፡ ለከ ፡ መቅሰፍት ፡ ።።ፁ ፡ ወእንዘ ፡ ይርዕድ፡
አንከረ ፡ ወይቤሎ ፡ እግዚኦ፡ ምንተኑ ፡ ትፈቅድ ፡ ከመ ፡ እግበር ፡ አነ ።። ወይቤሎ ፡ እ
ግዚእ ፡ ተንሥእ ፡ ወበዕ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ፡ደማስቆ ፡ ወአነ ፡ ለርእየከ ፡ ኵሉ ፡ ዘሀለወ
7 ኀ ፡ ትግበር።።ፁ ፡ ወእሙንቱሰ ፡ እደው ፡ እለ ፡ ይተልውዎ ፡ ቆሙ ፡ ኢመርጎቅ ፡ እንዘ ፡
8 የነክሩ ፡ ወርእዩ ፡ መብረቀ ፡ ወቀልስ ፡ ዘይትናገር ፡ ኢሰሙዑ።።ፁ ወሰውዶሰ ፡ ተንሥአ
ለ ፡ እመድቀቱ ፡ ወፈቲሑ ፡ ለዕይንቲሁ ፡ ወኢነህለ ፡ ይርእይ።። እንዘ ፡ ይመርህዎ ፡ እ
9 ብደዊሁ ፡ በእደዊሆሙ ፡ አብጽሕዎ ፡ ኀበ ፡ ሀገረ ፡ ደማስቆ።።ፁ ወነበረ ፡ ህየ ፡ ሠሉ
10 ሰ ፡ መዋዕለ ፡ እንዘ ፡ ኢይረኢ ፡ ወኢይደልዕ ፡ ወኢይስቲ።።ፁ ወህሎ ፡ ዕ ረድእ ፡ በደ
ማስቆ ፡ ዘስሙ ፡ ሐናንያ ፡ ወይቤሎ ፡ በራእይ ፡ እግዚእ ፡ ሐናንያ ፡ ወውእቱ ፡ ተሰጠወ ፡
11 ወይቤ ፡ ነየ ፡ እግዚኦ።።ፁ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ተንሥእ ፡ ወሖር ፡ ውስተ ፡ ፍናት፡
12 እንተ ፡ ሰማ ፡ ርትእት፡ ወሓለፈ፡ ወዕሰ፡ቤተ፡ ይሁዳ ፡ ለሠወል ፡ ጤርስያዊ።።ፁ ወ
ርእዮ ፡ ለሐናንያ ፡ እንዘ ፡ ይበውእ ፡ ወያንብር፡ እደዊሁ ፡ ዕዕሌሁ ፡ ከመ ፡ ይር ለይ።።ፁ
13 ወለውፈለ ፡ ሐናንያ ፡ ዊይቤ ፡ እግዚኦ ፡ ሰማዕኩ ፡ እመብዙኃን ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ፡
14 ብእሴ ፡ ሚመጠነ ፡ እኩያተ ፡ ዘገብረ ፡ በለዕለ ፡ ቅዱሳኒከ ፡ በኢየሩሰሌም።።ፁ ወበ
ዝያኒ ፡ ቦቱ ፡ መበሕተ ፡ እመሓበ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ከመ ፡ ይሞቅሑው ፡ ለኵሉሙ፡
15 እለ ፐ ለሙኑ ፡ ብኅ።። ወይጸውሎ ፡ ከመ።።ፁ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ለሐናንያ ፡ ሖር፡
እስመ ፡ ንዋየ፡ሓረያ ፡ ረሰኒ ፡ ሊተ ፡ ለውእቱ ፡ ለጸዊረ ፡ ሰመየ ፡ ወለሰቢኣ ፡ ወኀጌልየ ፡
16 በቅድመ ፡ ለሕዝብ ፡ ወነገሠት ፡ ወበቅድመ ፡ ደቂቀ፡ ሌስራሌል።።ፁ ወለእኒ ፡ ለዐቅቦ፡
በኵሉ ፡ መዋዕል ፡ ዘሀለወ ፡ ይሕመመ ፡ በእንተ ፡ ስመየ ።።ፁ

Et ille respondit ei, & dixit ei; Quis es Domine? & dixit ei, Ego sum Jesus Nazarenus: quia tu persequeris rectum, tibi sunt plagæ. Et quum tremeret, mirati sunt 6 & dixit ei; Domine, quid vis ut faciam ego? & dixit ei Dominus; Surge, & vade in civitatem Damasci, & ego ostendam tibi omnia quæ oporteat te facere. Et illi viri qui sequuti sunt eum, steterunt à longè, admirantes, & viderunt lucem, & vocem prolatam non audierunt. Et resurrexit Saulus à casu ejus, & aperuit oculos ejus, & non potuit videre: & ducentes eum socii ejus cum manibus suis, duxerunt eum ad civitatem Damasci. Et mansit ibi tres dies, non videns, & non 9 edebat neque bibebat. Et fuit quidam discipulus in Damasco, cujus nomen erat Ha- 10 nanias: & dixit ei in visione Dominus, Hanania: & ille respondit & dixit; Ecce, Domine. Et dixit ei Dominus; Surge & proficiscere in via cujus nomen Recta, & 11 quære in domo Judæ Saulum Tarsensem. Et vidit Hananiam intrantem & ponentem manus suas super eum, ut videret. Et respondit Hananias, & dixit; Domine, 13 audivi ex multis de hoc homine, quot mala fecit contra Sanctos tuos in Hierusalem. Et hic habet potestatem à principe sacerdotum, ut vinciat omnes credentes 14 in te & vocantes nomen tuum. Et dixit Dominus Hananiæ; Proficiscere, quia 15 vas electum constitui mihi istum, ad portandum nomen meum, & ad prædicandum evangelium meum in conspectu gentium, & regum, & in conspectu filiorum Israelis. Et ego custodiam eum in omni tempore, quem oportet pati propter 16 nomen meum.

Abiit autem Ananias, & introivit in domum, & imponens in eum
17 (ο) Ἀπῆλθε ὃ Ἀνανίας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς
manus, dixit; Saule frater, Dominus misit me, (Jesus visum tibi in via
χεῖρας, εἶπε, Σαὺλ ἀδελφέ, ὁ Κύριός ἀπέσταλκέ με, (Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ
quâ veniebas,) ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestim cecide-
18 ᾗ ἤρχου,) ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς Πνεύματος ἁγίου. Καὶ ἐυθέως ἀπέπε-
runt ab oculis ejus tanquàm squamæ: visum recepitque statim:
σον (π) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες· (ρ) ἀνέβλεψέ τε παραχρῆμα,
& surgens baptizatus est: Et accepto cibo confortatus est. Fuit autem Sau-
19 καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη· Καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. ἐγένετο (σ) δὲ ὁ Σαὺ-
lus cum iis qui in Damasco discipulis, dies aliquot. Et continuò in
20 λος μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας πινάς. Καὶ ἐυθέως ἐν ταῖς
synagogis prædicabat Christum, quoniam hic est filius Dei. Stupebant
21 συναγωγαῖς ἐκήρυσσε (τ) τὸν Χριστὸν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐξίσταντο
autem omnes audientes, & dicebant; Nónne hic est ille populatus in Hieruſa-
δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας (υ) ἐν Ἰερουσα-
lem invocantes nomen istud, & huc ad hoc venit ut vinctos
λὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους
illos duceret ad principes Sacerdotum. Saulus autem magis convalescebat, &
22 αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαὺλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ
confundebat Judæos habitantes in Damasco, conferens quoniam hic est
συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν
Christus. Cùm autem implerentur dies multi, simul consilium fecerunt Judæi
23 ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι
interimere eum. (Notæ factæ sunt autem Saulo insidiæ eorum.) Ad-
24 ἀνελεῖν αὐτόν. (Ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν.) (φ) Παρε-
servabantque portas diéque ac nocte, ut eum interficerent. Accipientes
25 τηροῦντο τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. Λαβόντες
autem eum discipuli nocte, demiserunt per murum, submittentes in sporta.
δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

Adveniens autem Saulus in Hierusalem, tentabat jungi
Παραγενόμενος (χ) δὲ ὁ Σαὺλος εἰς Ἰερουσαλὴμ, (ψ) ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς 26
discipulis: & omnes timebant eum, non credentes quòd esset discipulus. Bar-
μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής. Bar- 27
nabas autem apprehendens illum, duxit ad Apostolos, & narravit illis
νάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς
quomodò in via vidisset Dominum, & quia locutus est ei: & quomodò in Damasco
πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ
fiducialiter egerit in nomine Jesu. Et erat cum illis intrans &
ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ (ω) ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος (α) καὶ 28
exiens in Hierusalem, & fiducialiter agens in nomine Domini
ἐκπορευόμενος ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ (β) Κυρίου
Jesu: Loquebatúrque & disputabat adversùs & Græcos: Illi autem quæ-
Ἰησοῦ· Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς (γ) Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπιχεί- 29
bant eum occidere. Cognoscentes autem fratres deduxerunt eum in
ρουν (δ) αὐτὸν ἀνελεῖν. Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν (ε) εἰς 30
Cæsaream, & dimiserunt eum in Tarsum. Illæ quidem igitur ecclesiæ per
Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' 31
totam Judæam, & Galilæam, & Samariam habebant pacem, ædificatæ
ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας (ζ) εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι
& pergentes timore Domini, & consolatione sancti Spiritûs
καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ (η) τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος
replebantur. Factum est autem Petrum transeuntem per omnes, devenire &
ΙΔ' (θ) ἐπληθύνοντο. Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ 32
ad Sanctos habitantes Lyddæ. Invenit autem ibi hominem
πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας (ϑ) Λύδδαν. Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν 33
quendam Æneam nomine, ab annis octo jacentem in grabbato, qui
τινα (ι) Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον (κ) ἐπὶ κραβάττου, ὃς
erat paralyticus.
ἦν παραλελυμένος.

MS. A. (ο) Ἀπῆλθέν ✝ (π) αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες· (ρ) ἀνέβλεψέν ✝, καὶ (σ) δὲ μὴ τῶν (τ) τὸν Ἰησοῦν, ὅτι (υ) εἰς (φ) ἐπετηροῦντο ὃ καὶ τὰς πύλας, ὅπως πτέ-
σωσιν αὐτὸν, ἡμέρας καὶ νυκτός. Λαβόντες ὃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν, χαλάσαντες (χ) ὃ εἰς (ψ) ἐπαίζεν (ω) ὀνόματι Κυρίου. Καὶ (α) εἰς Ἰε-
ρουσαλὴμ, παρρησιαζόμενος (β) Κυρίου· Ἐλάλει ✝ γ) Ἕλληνας· (δ) ἀναιλεῖν αὐτόν. (ε) εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐξαπέστειλαν εἰς Ταρσόν. Ἡ μὲν οὖν * ἐκκλησία (ζ) εἶχεν εἰρήνην, οἰκο-
δομουμένη καὶ πορευομένη (η) Κυρίου, (θ) ἐπληθύνετο. (ϑ) Λύδδα. (ι) ὀνόματι Αἰνέαν, (κ) ἐπὶ κραβάτου,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tunc Hanania abiit domum ad eum, & 17
imposuit ei manum, ac dixit ei; Saul frater
mi, Dominus noster Jesus misit me, (is qui
visus est tibi in via quum veniebas) ut aperiantur oculi tui, & implearis Spiritu sanctitatis. Eóque momento decidit ex oculis 18
ejus aliquid simile squamæ, & aperti sunt
oculi ejus: surgénsque baptizatus est. Ce- 19
pit autem cibum, & corroboratus est, fu-
ítque per dies aliquot apud discipulos illos
qui erant in Damasco. Et statim prædicavit 20
in synagogis Judæorum de Jesu, eùm esse
Filium Dei. Proindè obstupescebant ii 21
omnes qui audiebant eum, & dicebant;
Nónne hic est qui persequebatur eos omnes
qui invocabant nomen istud in Jerusalem, &
ecce etiam huc ob idipsum missus fuerat, ut
vinctos duceret eos ad principes sacerdotum?

Dominicâ secundâ jejunii. 25.

Saul autem magis roborabatur, & movebat 22
Judæos illos qui degebant in Damasco, ostendens hunc esse Messiam. Quumque per- 23
multos dies illic egissent, parârunt ei dolum
Judæi, ut eum interficerent. Indicatæ verò 24
fuerunt Saul insidiæ quas studebant ei strue-
re: custodiebántque portas urbis interdiu
noctúque, ut eum trucidarent. Tunc im- 25
posuerunt eum discipuli sportæ, & demise-
runt eum per murum nocte. Et profectus 26
est ad Ierusalem, volebátque se adjungere
discipulis: sed omnes timebant ab eo, neque
credebant eum esse discipulum. Barnaba 27
autem accepit eum, & duxit ad apostolos,
& renuntiavit eis quomodo in via vidisset
Dominum, & quomodo collocutus fuisset ei,
& quomodo in Damasco palàm locutus esset
in nomine Jesu. Proindè introibat & ex- 28
ibat cum eis in Jerusalem Et loquebatur in 29
nomine Jesu palàm, & disceptabat cum Judæis
illis qui sciebant Græcé: illi verò volebant
eum interimere. Quod quum novissent fra- 30
tres, deduxerunt eum nocte Cæsaream, il-
líncque emiserunt eum Tarsum. Enimverò 31
in ecclesia quæ erat in tota Judæa, & in Gali-
læa & Samaria, pax vigebat, dum ædificare-
tur, & ambularet in timore Dei, & in con-
solatione Spiritûs sanctitatis multiplicaretur.
Factum est autem ut quum perlustraret Simon 32
urbes, descenderet etiam ad Sanctos qui ha-
bitabant in Lud civitate. Et invenit virum 33
quendam nomine Anias decumbentem in
grabato, & paralyticum ab annis octo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Et postea abiit Hanania & intravit in domum, & invenit Saulum, & posuit ma- 17
nus suas super eum, & dixit ei; Saul frater mi, Dominus misit me ad te, (ille qui
apparuit tibi in via, & misit te huc) ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et 18
subitò tunc removta fuit ab oculis ejus ista squama, & vidit: & tunc surrexit &
baptizatus fuit statim. Et tunc comedit cibum confirmantem, & mansit cum di- 19
scipulis qui fuerunt Damasci, paucos dies. Et statim intravit in synagogam, & prædi- 20
cavit iis Jesum, quòd fuit filius Dei.

Versio VULGATA LATINA.

17 Et abiit Ananias, & introivit in domum: & imponens ei manus, dixit; Saule frater, Dominus misit me Jesus, qui apparuit tibi in via quâ veniebas, 18 ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestìm ceciderunt ab oculis 19 ejus tanquam squaniæ, & visum recepit: & surgens baptizatus est. Et cùm accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis, qui erant Da- 20 masci, per dies aliquot. Et continuò in synagogis prædicabat Jesum, quoni- 21 am hic est Filius Dei. Stupebant autem omnes qui audiebant, & dicebant; Nónne hic est, qui expugnabat in Jerusalem eos, qui invocabant nomen istud: & huc ad hoc venit, ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum? 22 Saulus autem multò magis convalescebat, & confundebat Judæos, qui habi- 23 tabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus. Cùm autem implerentur 24 dies multi, consilium fecerunt in unum Judæi ut eum interficerent. Notæ autem factæ sunt Saulo insidiæ eorum. Custodiebant autem & portas die 25 ac nocte, ut eum interficerent. Accipientes autem eum discipuli nocte, per murum demiserunt eum, submittentes in sporta. Cùm autem venisset in Je- 26 rusalem, tentabat se jungere discipulis, & omnes timebant eum, non credentes quòd esset discipulus. Barnabas autem apprehensum illum duxit ad 27 Apostolos: & narravit illis quomodò in via vidisset Dominum, & quia locutus est ei, & quomodò in Damasco fiducialiter egerit in nomine Jesu. Et 28 erat cum illis intrans & exiens in Jerusalem, & fiducialiter agens in nomine Domini. Loquebatur quoque Gentibus, & disputabat cum Græcis: illi au- 29 tem quærebant occidere eum. Quod cùm cognovissent fratres, deduxerunt 30 eum Cæsaream, & dimiserunt Tarsum. Ecclesia quidem per totam Judæam, & 31 Galilæam, & Samariam, habebat pacem, & ædificabatur ambulans in timore Domini, & consolatione sancti Spiritûs replebatur. Factum est autem, ut 32 Petrus dum pertransiret universos, deveniret ad Sanctos, qui habitabant Lydæ. Invenit autem ibi hominem quendam, nomine Æneam, ab annis octo 33 jacentem in grabato, qui erat paralyticus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فمضى حنانيا ودخل الى المنزل ووضع عليه يديه وقال * ايها الاخ بولص الرب الذي
18 ظهر لك في الطريق التي جيت فيها ارسلني لتبصر ايضا وتمتلي من روح القدس * فللوقت
19 سقط شي من عينيه مثل القشور وعاد بصر * وقام فاصطبغ * وتناول لوقيته طعاما فتقوى *
* قرا اه السبت الثالث من السبعة الثالثة من الخمسين *
20 * كا * ثم صار صولوص مع التلاميذ الذين كانوا بدمشق اياما يسيرة * وفي الحين
21 كرز بالمسيح في المجامع ان هذا هو ابن الله * فبهتوا كلهم اذ سمعوه * وقالوا اليس هذا هو ذاك
الذي اباد في اورسليم جميع المدعوين بهذا الاسم وفي هذا الامر جاء الى هاهنا ليصعدهم
22 الى اورسليم مقيدين * وكان صولص يتاءيد كثيرا ويجادل اليهود القاطنين بدمشق *
23 ويعلم بمجاهرة ان هذا هو المسيح * فلما اكمل مقامه بها اياما كثيرة * تشاوروا اليهود
24 وايتمروا ان يقتلوه * فاذ عرف بولص اغتيالهم واتهم كانوا يراقبون الابواب نهارا وليلا
25 ليقتلوه * فاخذه التلاميذ ليلا واحدروه * من السور ودلوه في صن * ولما جاء بولص الى
26 اورسليم حاول ان يلاصق التلاميذ فكانوا كلهم يتقونه غير مصدقين انه تلميذ * فاخذه
27 برنابا وادخله الى الرسل * وحدثهم كيف ابصر الرب في الطريق وانه كلمه * وكيف جاهر
28 بدمشق باسم يسوع * فصار معهم داخلا وخارجا باورسليم * ومجاهرا باسم الرب يسوع * فصار
29 معهم يخاطب اليونانيين ويساجرهم * فرأوا ان يقتلوه * فاذ علم الاخوة بذلك احدروه الى
30 قيسارية * وارسلوه الى طرسوس * والكنايس التي كانت في بلدان اليهودية والجليل والسامرة
31 كانت فيها السلامة * مبنية وسالكة في تقوى الرب * متزايدة بتعزية روح القدس * ثم *
* الاحد الرابع المعروف بالخلع من الخمسين *
32 * كب * وبينما كان بطرس يطوف في كافة المواضع المذكورين انحدر الى الاخوة
33 القديسين القاطنين في لدّ * فوجد هناك رجلا اسمه اناء * موصوعا على سرير منذ ثمان
سنين لانه كان زمنا *

Abiit ergò Hanania, & ingressus do- 17
mum, posuit super eum manus suas, & ait; O frater Paule, Dominus qui ap-
paruit tibi in via per quam venisti,
misit me ad te ut videas iterum, & im-
plearis Spiritu sancto. Et illicò de- 18
cidit quiddam ex oculis ejus simile cor-
ticibus, & restauratus est visus ejus:
& surgens, baptizatus est. Et sumpsit 19
illicò cibum ac vires.

Lectio sabbathi tertii hebdomadæ tertiæ Pentecostes.

Posthæc mansit Saulus cum discipulis 20
qui erant Damasci, dies aliquot. Eo-
démque tempore prædicavit Christum
in synagogis, quòd hic esset filius Dei.
Quapropter stupuerunt omnes quum 21
audierunt eum, & dixerunt; Nónne is
est ille qui perdidit in Jerusalem quot-
quot vocantur hoc nomine? imò hanc
ob rem venit hûc, ut perducat eos in
Jerusalem vinctos. Saulus autem vo- 22
borabatur admodùm, & disceptabat
cum Judæis commorantibus Damasci,
docebátque palàm hunc esse Christum.
Cúmque multorum dierum moram com- 23
plêsset in ea, consultârunt Judæi, &
consilium inierunt occidendi eum. At 24
sciens Paulus fraudem illorum, &
quòd observarent portas diu noctúque
ut eum interficerent, Duxerunt eum 25
discipuli nóctu, & demiserunt eum de
muro, submittentes eum in sporta.
Cúmque adiisset Paulus Jerosolymam, 26
studuit jungere se discipulis: at omnes
pertimescebant eum, non credentes ipsũ
esse discipulum. Duxit autem illum 27
Barnaba, introduxítque ad Apostolos:
& narravit eis quo pacto vidisset Do-
minum in itinere, eumque allocutus
esset: & quomodò manifestâsset Dama-
sci nomen Jesu. Mansit igitur cum 28
eis ingrediens & egrediens in Jerusa-
lem, Et patefaciens nomen Domini 29
Jesu. Cœpitque cum eis alloqui Græcos,
& disputare cum eis: unde machinati
sunt necem ipsius. Quod cùm sci- 30
vissent fratres, deduxerunt eum Cæsa-
ream, miserúntque Tarsum. Ecclesiæ 31
verò quæ erant in regionibus Judææ
& Galilææ & Samariæ, pacificæ
erant, constructæ, & ambulantes in
timore Domini, proficientes in gra-
tia Spiritûs sancti. Hucusque.

Dominicâ quartâ Pentecostes, quæ notiori nomine vocatur Dominica Paralytici.

Dum verò Petrus perlustraret cuncta 32
loca prædicta, descendit ad fratres
sanctos degentes Lyddæ. Invenítque 33
ibi virum nomine Æneam impositum
lecto ante octo annos: erat quippe mem-
bris captus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወለንከሬ : ኩሉሙ : እለ : ሰመዕዎው : ወይቤሉ : ለኮኑ: ዝንቱ: ውእቱዘ: ፀብዖ : በኢየሩሳሌም : ለዕለ : ጸውዎ : ዘንተ : ስመ : ወለመኑ : በእንተ : ዝንቱ : ነባር : መጽ
ኦ : ዝየኒ : ኀመ :ይእንዘለው : ውቁሐኒሆሙ : ለዕለ : የለመኑ : ቦቱ : ኅበ : ሊቃነ: ካ
22 ህናት : ያብጽሖሙ::=ፁ ወሰሠልሰ : ኅየለ : በዘየዐቢ : ፈድፋደ : ወለእሉኣፈሮሙ : ለእ
ይሁድ : እለ : ሀለው : በደማስቆ : እንዘ : ያጠይቆሙ : በጽድቅ : ኀመ : ዝንቱ : ውእቱ:
23 ክርስቶስ::=ፁ ወሶበ : ሀለፉ : ብዙኃ : መዋዕለ : ተማክሩ : ኅቡረ : ሊይሁድ : ኀመ: ይ
24 ቅትልዎ::=ፁ ወእእመረ: ሰውል : ምክሮሙ : ወመግባሮሙ : እኩየ: ወለዘዙ : ይዕቅቡ:
25 ለናቅጸ : ሀገር : በማዓልት : ወበሌሊት : ኀመ : የለሕዝመ : ወይቅትልዎ::=ፁ ወሰሚዖ
26 ሙ : ለርድእት : ለወረድዎ : በሌሊት : እንተ : መሶጉት : በሐብል : ወበእስፈሩደ:=ፁ ወ
እመህየ : ሖረ : ሊየሩሳሌመ : ወበጺሖ : ህየ : ወፈቀደ : ይደመር : መስለ : ሐዋርያት: ወ
እሙንቱስ : ፈርህዎ : ኩሉሙ : ሐዋርያት : እስመ : ሊእመንዎ: ኀመ: ኮነ: ሎቱ : ረድ
27 እ::=ፁ ወሖረ : ኅቤሁ : በርናበስ : ወነገረ : መሰሌሁ : ወወሰደ : ኅበ : ሐዋርያት : ወ
ሊይድእሙ : ዘኀመ : በፍናት : ርእዮ : ለእግዚእ : ወዘኀመ : ተናገሮ : ወዘኀመ : ጣህረ:
28 በስሙ : ለሊየሱስ : በደማስቆ::=ፁ ወነበረ : ምስለ : ሐዋርያት : እንዘ : ይገብእ : ወይ
29 ወጽእ : ውስተ : ሊየሩሳሌም:=ፁ በጥቡዕ : ልብ : ወበለሚኒ : በስሙ : ለእግዚእነ:: ወ
30 ተወሰእ: ምስለ: ለኅዘብ: ወምስለ: ለረጊ: ወውእቶሙሰ: ኃሠሡ: ይቅትልዎ::=ፁ ወ
31 ሶበ : ሰመዑ : ለኀው : ዘንተ : ነባረ : ፈነውዎ : ቂሰሪያ : ወጠርሴስ:=ፁ ወለቤተ : ክርስቲ
ኖሰ : ምስለ : መሓበር : በኵሉ : ይሁደ : ወገሊላ : ወሰማርያ : ነበረት : በሰለመ : ወተሰ
32 ነጸ : እንዘ : ተሐውር : በፍርሐተ : እግዚእብሔር: ወበሐዚተ : መንፈስ : ቅዱስ : ተመ
33 ሊእ : ወሶበ : የሐልፍ : ጴጥሮስ : በኵሉሄ : በጽሐ : ኅበ : ቅዱሳን : እለ : ዘለደ:=ፁ ወ
ረኀበ : በህየ : a ብእሲ : ዘስሙ : ሌንያ : ዘእመ : ፲ ክራጣት: ሀለወ : በአራት፣
እስመ : መጸጉዕ ፣ ውእቱ::=ፁ

Et mirati sunt omnes qui audiverunt eos, & dixerunt; Nónne hic est ille qui 21
pugnavit in Hierusalem contra illos qui invocárunt hoc nomen, & crediderunt?
Propter hunc sermonem venit huc, ut accipiens vinctos eos qui crediderunt in eo, ad
principes sacerdotum adduceret eos. Et Saulus invaluit in eo quòd fortior factus 22
erat valdè, & confudit Judæos qui erant in Damasco, demonstrans iis in verita-
te, quòd hic fuit Christus. Et quum transivissent multi dies, inierunt consilium 23
simul Judæi ut trucidarent eum. Et cognovit Saul consilium eorum, & opus eo- 24
rum malum. Et jusserunt ut custodirent portas civitatis die & nocte, ut prehen-
derent eum, & trucidarent eum. Et audientes discipuli demiserunt eum in nocte 25
per fenestram cum fune & in sporta. Et indè profectus est Hierosolymam: & quum 26
advenisset illuc, etiam voluit conjungere se cum Apostolis: sed timuerunt eum omnes
Apostoli, quia non crediderunt quòd fuit ejus discipulus. Et profectus est ad eum 27
Barnabas, & assumpsit eum secum, & adduxit eum ad Apostolos: & narravit
illis quomodò in via vidisset Dominum, & quomodò loquutus esset ei, & quomodò
docuisset in nomine Jesu in Damasco. Et mansit cum Apostolis rediens & exiens 28
in Hierusalem, Cum fixo corde, & credendo in nomine Domini nostri: & disputa- 29
vit cum Gentibus & cum Græcis, & illi quæsiverunt trucidare eum. Et quum au- 30
divissent fratres hunc sermonem, miserunt eum ad Cæsaream & Tarsum. Et domus 31
Christianorum, cum ecclesia in tota Judæa, & Galilæa, & Samaria, mansit in
pace, & ædificata fuit proficiscens in timore Dei, & cum gaudio Spiritûs sancti
impleta fuit. Et quum transiret Petrus universos, venit ad Sanctos Lydæ. 32
Et invenit ibi quendam hominem cujus nomen Æneas, qui ab octo annis fuit in lecto, 33
quia paralyticus fuit.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΕ'.

Et ait illi Petrus: Æneа, ſanat te Jeſus Chriſtus: ſurge
34 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰᾶταί (λ) σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι,
& ſterne tibipſi. Et continuò ſurrexit. Et viderunt eum omnes habi-
35 καὶ στρῶσον σαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. Καὶ (μ) εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοι-
tantes Lyddæ & Saronæ, qui converſi ſunt ad Dominum. In
36 κοῦντες (ν) Λυδδαν καὶ Σαρωνᾶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐν
Joppe autem quædam erat diſcipula, nomine Tabitha, (quæ interpretata dicitur
Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται
Dorcas.) Hæc erat plena bonis operibus & eleemoſynis, quas faciebat. Factum eſt
37 Δορκάς.) αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν, ὧν ἐποίει. Ἐγένετο
autem in diebus illis infirmatam eam mori. Lavantes autem
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ
eam, poſuerunt in cœnaculo. Propè autem exiſtente Lyddâ Joppe,
38 (ξ) αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. Ἐγγὺς δὲ οὔσης (ο) Λύδδης τῇ Ἰόππῃ,
diſcipuli audientes quia Petrus eſt in ea, miſerunt duos viros ad
οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς
eum, rogantes, non pigritari venire uſque ad ipſos. Surgens autem
39 αὐτὸν, παρακαλοῦντες (π) μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν. Ἀναστὰς δὲ
Petrus ſimul venit illis. Quem advenientem duxerunt in cœnaculum: & adſti-
Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς. ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέ-
terunt ei omnes viduæ flentes, & oſtendentes tunicas, & veſtes quas
στησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας, καὶ ἱμάτια ὅσα
faciebat cum illis exiſtens Dorcas. Ejiciens autem foràs omnes Petrus, ponens
40 ἐποίει μετ' αὐτῶν ὢν ἡ Δορκάς. Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, (ρ) θεὶς
genua oravit: & converſus ad corpus, dixit; Tabitha, reſurge.
τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε, Ταβιθά, ἀνάστηθι.
Illa verò aperuit oculos ſuos: & videns Petrum reſedit. Dans autem
41 ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισε. (σ) Δοὺς δὲ
illi manum, erexit eam. Vocans autem Sanctos & viduas, ſtitit
αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν. φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν
eam vivam. Notum autem factum eſt per univerſam Joppen: & multi
αὐτὴν ζῶσαν. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης· καὶ (τ) πολλοὶ
42 crediderunt in Dominum. Factum eſt autem dies multos manere eum in
ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐγένετο δὲ (υ) ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν
43 Joppe, apud quendam Simonem coriarium.
Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

CAP. X. ι'.

Vir autem quidam erat in Cæſarea, nomine Cornelius, centurio ex cohorte
ΙΕ' Ἀνὴρ δέ (α) τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης 1
vocatâ Italicâ, Pius & timens Deum, cum omni domo ſua,
τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, Εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, 2
faciénſque eleëmoſynas multas plebi, & deprecans Deum per omne: Vidit in
(β) ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διαπαντός· Εἶδεν ἐν 3
viſu manifeſtè, quaſi horam nonam diei, angelum Dei introëuntem ad
ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ (γ) ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς
ſe, & dicentem ei; Corneli. Ille autem attendens ei, & pavefactus
αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος 4
dixit: Quid eſt Domine? Dixit autem illi, Orationes tuæ & eleëmoſynæ tuæ
γενόμενος, Τί ἐστι Κύριε; Εἶπε δὲ αὐτῷ, Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου
aſcenderunt in memoriam in conſpectu Dei. Et nunc mitte in Joppen viros,
ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον (δ) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν πέμψον (ε) εἰς Ἰόππην ἄνδρας, 5
& accerſe Simonem, qui cognominatur Petrus. Hic hoſpitatur apud quendam
καὶ μετάπεμψαι (ζ) Σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος. Οὗτος ξενίζεται παρά τινα 6
Simonem coriarium, cui eſt domus juxta mare: hic dicet tibi quid te oporteat facere.
Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ (η) θάλασσαν. οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

MS A. (λ) σε ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὁ Χριστός· (υ) ἡμέρας (ν) Λύδδα, καὶ τὴν Σαρῶνα, (ξ) ἔθηκαν αὐτὴν ἐν τῷ ὑπερῴῳ. (ο) Λύδδα (π) Μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. (ρ) καὶ θεὶς (σ) Δός τε
(τ) ἐπίστευσε πολλοὶ (υ) αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ Κεφ. ι'. MS A. (α) τις ἐν (β) ποιῶν ἐλεημοσύνας (γ) περὶ ὥραν ἐνάτην (δ) ἐμπροσθεν (ε) ἄνδρας εἰς Ἰόππαν,
(ζ) Σίμωνά τινα, ὃς (η) θάλασσαν.* Ὡς ἦ ἀπῆλθεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Et ait illi Simon; Ania, ſanat te Jeſus Chri- 34
ſtus: ſurge, & ſterne lectum tuum. Eóque
momento ſurrexit. Et viderunt eum omnes 35
qui habitabant in Lud & Sarona, & con-
verſi ſunt ad Deum.

Defunctorum. 26.

Erat autem diſcipula quædam in Joppe ci- 36
vitate, nomine Tabitha *(Caprea)*: Hæc erat
dives operibus bonis & eleemoſynis quæ
faciebat. Adverſâ autem valetudine labo- 37
ravit per illos dies, & mortua eſt: & lavâ-
runt eam, poſuerúntque in cœnaculo. Et 38
audierunt diſcipuli Simonem eſſe in Lud ci-
vitate quæ erat ad crepidinem Joppis, &
miſerunt ad eum duos viros efflagituros 39
ab eo ne pigeret illum eos adire. Surrexit
itaque Simon, & profectus eſt cum eis:
quúmque veniſſet, ſubduxerunt eum in cœ-
naculum: & congregatæ ſtabant in circuitu
ejus omnes viduæ flentes & commonſtrantes
ei tunicas & veſtimenta ea quæ ipſis dabat
Tabitha dum viveret. Simon autem ejecit 40
omnes homines foràs; & procidit in genua,
& precatus eſt: converſúſque ad cadaver,
ait; Tabitha, ſurge. Illa verò aperuit ocu-
los ſuos: quúmque vidiſſet Simonem, re-
ſedit. Et porrexit ei manum ſuam, & ere- 41
xit eam: & advocavit Sanctos & viduas,
eámque illis dedit viventem. Id autem in- 42
notuit per totam civitatem: & multi credi-
derunt in Dominum noſtrum. Fuit autem in 43
ipſa Joppe per dies non paucos, habitans in
ædibus Simonis coriarii.

Dominicâ tertiâ Jejunii. 27.

CAP. X.

Cæſareæ porrò erat vir quidam Centurio 1
cui nomen erat Cornelius, ex cohorte illa
quæ vocatur Italica. Erátque juſtus ac ti- 2
mens Deum, ipſe & tota ejus domus: ero-
gabat eleemoſynas multas in populum, &
in omni tempore precabatur Deum: Iſte 3
vidit angelum Dei per viſum manifeſtè cir-
citèr ad nonam horam interdiu, qui introiit
ad eum, & dixit ei; Corneli. At ille in- 4
tuitus eſt eum, timuítque, & ait; Quid eſt,
Domine mi? Et dixit ei angelus; Preces
tuæ & tuæ eleemoſynæ aſcenderunt in me-
moriam coram Deo. Nunc itaque mitte 5
aliquos in Joppen civitatem, & accerſe Si-
monem qui vocatur Petra. Ecce diverſa- 6
tur in ædibus Simonis coriarii illius qui de-
git juxta mare.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወይቤሎ : ጰጥሮስ : ሌንያ : ያሕዩከ : እግዚእነ : ሊያሱስ : ተንሥእ : ወስፍሕ : ለከ :
35 ለረተከ : ወሶበሃ : ተንሥአ:=ፁ ወርእይዎ : ኵሎሙ : እለ : ነበሩ : በልደ : ወበስሮን:
36 እለ : ተመይጡ : ኀቡ : እግዚእነ::=ፁ ወበሌዮጴኒ : ሀለወት : አኀቲ : ብእሲት : ጣቤ
ይሙንት : ዘስማ : ጣቢታ : ዘበትርጓሜሃ : ደረካስ :: ወይእቲሰ : ምልዕተ : ምግበራተ :
37 ሠናይት : ወምጽዋዕት : እንተ : ትገብር:=ፁ ወኮነት : በእሪንቴ : መዋዕል : ተሐመመ :
ወለልጸቅት : ለሞት : ወሐፀብዋ : ወለኀበርዋ : ተሳታይ : ቤት:=ፁ

Et dixit ei Petrus; Ænea, ſanat te Dominus noſter Jeſus: Surge, & extende 34
tibi lectum tuum: & ſtatim ſurrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitárunt 35
in Lyda, & in Saron; qui converſi ſunt ad Dominum noſtrum. Et in Jopa fuit 36
ſoror mulieris fidelis, cujus nomen Tabitha, quod in interpretatione ejus eſt Dorcas:
& illa plena fuit operum bonorum & eleemoſynarum quas faciebat. Et fuit in iſtis 37
diebus afflicta, & appropinquavit ad mortem: & laverunt eam & poſuerunt eam
inferiore parte domûs.

Versio VULGATA LATINA.

34 Et ait illi Petrus; Æneа, ſanat te Dominus Jeſus Chriſtus: ſurge, & ſter-
35 ne tibi. Et continuò ſurrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitabant Lyd-
36 dæ, & Saronæ: qui converſi ſunt ad Dominum. In Joppe autem fuit quæ-
dam diſcipula, nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas. Hæc erat
37 plena operibus bonis, & eleëmoſynis, quas faciebat. Factum eſt autem in
diebus illis, ut infirmata moreretur. Quam cùm laviſſent, poſuerunt eam
38 in cœnaculo. Cùm autem propè eſſet Lydda ad Joppen, diſcipuli audien-
tes quia Petrus eſſet in ea, miſerunt duos viros ad eum, rogantes: Ne pi-
39 griteris venire uſque ad nos. Exurgens autem Petrus venit cum illis. Et
cùm adveniſſet, duxerunt illum in cœnaculum: & circumſteterunt illum
omnes viduæ flentes, & oſtendentes ei tunicas & veſtes, quas faciebat illis
40 Dorcas. Ejectis autem omnibus foràs, Petrus ponens genua oravit: & con-
verſus ad corpus, dixit; Tabitha, ſurge. At illa aperuit oculos ſuos: &
41 viſo Petro, reſedit. Dans autem illi manum, erexit eam. Et cùm vocâſſet
42 Sanctos, & viduas, aſſignavit eam vivam. Notum autem factum eſt per uni-
verſam Joppen: & crediderunt multi in Domino. Factum eſt autem, ut di- 43
es multos moraretur in Joppe, apud Simonem quendam coriarium.

CAP. X.

1 VIr autem quidam erat in Cæſarea, nomine Cornelius, Centurio cohortis
quæ dicitur Italica, Religioſus; ac timens Deum cum omni domo ſua, fa- 2
ciens eleëmoſynas multas plebi, & deprecans Deum ſemper: Is vidit in 3
viſu manifeſtè, quaſi horâ diei nonâ, Angelum Dei introëuntem ad ſe, &
dicentem ſibi; Corneli. At ille intuens eum, timore correptus, dixit; Quid 4
eſt, Domine? Dixit autem illi; Orationes tuæ, & eleëmoſynæ tuæ, aſcende-
runt in memoriam in conſpectu Dei. Et nunc mitte viros in Joppen, & 5
accerſi Simonem quendam, qui cognominatur Petrus: Hic hoſpitatur apud 6
Simonem quendam coriarium, cujus eſt domus juxta mare: hic dicet tibi
quid te oporteat facere.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * فَقَالَ لَهُ بُطْرُسُ يَا اَنَاسُ * يَشْفِيكَ يَسُوعُ ٱلْمَسِيحُ * اَنْهَضْ وَابْسُطْ دَاتَكَ * فَقَامَ فِي ٱلْحَيْنِ *
35 * وَاَبْصَرَ جَمَاعَةُ ٱلْفَاطِنِينَ لُدَّا وَسَرُونِيَهْ فَعَادُوا اِلَى ٱلرَّبِّ * وَكَانَتْ فِي يَافَا تَلْمِيذَةٌ مَا
36 اَسْمُهَا طَابِيثَا ٱلَّتِي يُتَرْجَمُ اَسْمُهَا غَزَالَةٌ * هٰذِهِ كَانَتْ مَمْلُوءَةً اَعْمَالاً صَالِحَةً وَصَدَقَاتٍ كَانَتْ
37 تَعْمَلُهَا * فَعَرَضَ اَنَّهَا فِي تِلْكَ ٱلاَيَّامِ مَرِضَتْ وَمَاتَتْ * فَغَسَلُوهَا وَوَضَعُوهَا فِي ٱلْعَلِّيَّةِ *
38 * وَمَدِينَةُ لُدَّ تُقَارِبُ يَافَا * فَلَمَّا سَمِعَ ٱلتَّلاَمِيذُ اَنَّ بُطْرُسَ فِيهَا * اَرْسَلُوا اِلَيْهِ يَسْاَلُونَهُ اَلاَّ يَتَحَجَّرَ
39 عَنِ ٱلْعُبُورِ اِلَيْهِمْ * فَقَامَ بُطْرُسُ وَجَاءَ اِلَيْهِمْ * فَلَمَّا حَصَلَ عِنْدَهُمْ اَصْعَدُوهُ اِلَى ٱلْعَرْفَةِ *
وَمَثَلَ بِحَضْرَتِهِ كَافَّةُ ٱلاَرَامِلِ بَاكِيَاتٍ مُورِيَاتٍ اِيَّاهُ ٱلْحُلَلَ وَٱلثِّيَابَ ٱلَّتِي كَانَتِ ٱلطَّابِيثَةُ تَعْمَلُهَا
40 لَهُنَّ * فَاَخْرَجَهُنَّ بُطْرُسُ كُلَّهُنَّ خَارِجًا * وَاَحْنَى رُكْبَتَيْهِ وَصَلَّى * وَٱلْتَفَتَ اِلَى ٱلْجَسَدِ وَقَالَ *
41 يَا طَابِيثَا قُومِي * فَفَتَحَتْ عَيْنَيْهَا وَاَبْصَرَتْ بُطْرُسَ فَجَلَسَتْ * فَنَاوَلَهَا يَدَهُ وَاَنْهَضَهَا * ثُمَّ
42 صَوَّتَ بِٱلْقِدِّيسِينَ وَٱلاَرَامِلِ * وَاَقَامَهَا لَدَيْهِمْ حَيَّةً * وَصَارَ هٰذَا ٱلْخَبَرُ مَعْرُوفًا فِي مَدِينَةِ
يَافَا كُلِّهَا * وَكَثِيرُونَ اٰمَنُوا بِٱلرَّبِّ * ثُمَّ *

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis quartæ poſt Paſcha.

Huic inquit Petrus; O Æneа, ſanet te 34
Jeſus Chriſtus, ſurge, teque ipſum ex-
tende. ſtatim ergò ſurrexit, Viditque 35
eum cœtus habitantium Lyddæ &
Saronæ, & converſi ſunt ad Dominum.
Erat præterea in Japha diſcipula quæ- 36
dam nomine Tabitha, cujus nomen ex-
ponitur, Cerva. Hæc erat plena bonis
operibus & eleemoſynis quas exercebat.
Accidítque ut iis diebus ægrotaret ac 37
moreretur: quare laverunt eam, poſue-
rúntque in cœnaculo. Porrò urbs Lydda 38
vicina eſt Japhæ. Cùm itaque audiſſent
diſcipuli illic adeſſe Petrum, miſerunt
ad eum rogantes ipſum ne pigeret mi-
grare ad eos. Surgens ergò Petrus, ve- 39
nit ad illos: cumque convenisſet eos,
aſcendere fecerunt eum in cœnaculum:
& adfuerunt in præſentia ejus cunctæ
viduæ plorantes, & oſtendentes ei tu-
nicas & veſtes quas Tabitha faciebat
illis. Quare eduxit eas Petrus omnes 40
foràs, & complicatis genibus, oravit:
converſúſque ad corpus, ait; O Tabitha,
ſurge. Aperuítque oculos ſuos, & vidit
Petrum, ac ſedit. Ipſe verò, datâ illi 41
manu, erexit eam. Tum accerſitis
Sanctis ac viduis, ſtatuit eam apud ipſos
vivam. Et nota facta eſt fama iſta per 42
univerſam urbem Japha: & multi
crediderunt in Dominum. Finis.

43 * فَاَقَامَ فِي يَافَا اَيَّامًا كَثِيرَةً عِنْدَ سِمْعَانَ ٱلدَّبَّاغِ *
* ٱلْفَصْلُ ٱلْعَاشِرُ *

Manſit autem in Japha dies multos 43
apud Simonem coriarium.

CAP. X.

1 * وَكَانَ بِقَيْسَارِيَةَ رَجُلٌ اَسْمُهُ كُرْنِيلْيُوسُ رَئِيسُ مِائَةٍ * مِنَ ٱلْعَرَافَةِ ٱلْمُلَقَّبَةِ بِٱلاِيطَالِيَّةِ *
2 * مُتَدَيِّنًا حَسَنًا وَخَائِفًا مِنَ ٱللهِ مَعَ كَافَّةِ اَهْلِ مَنْزِلِهِ * صَانِعًا صَدَقَاتٍ كَثِيرَةً عَلَى
3 ٱلشَّعْبِ * وَمُتَضَرِّعًا اِلَى ٱللهِ كُلَّ حِينٍ * فَاَبْصَرَ مَنْظَرًا ظَاهِرًا عِنْدَ ٱلسَّاعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ مِنَ
4 ٱلنَّهَارِ * مَلاَكَ ٱللهِ دَاخِلاً اِلَيْهِ وَقَائِلاً لَهُ يَا كُرْنِيلْيُوسُ * فَلَمَّا تَاَمَّلَهُ وَصَارَ خَائِفًا قَالَ * مَا
5 ٱلاَمْرُ يَا سَيِّدِي * فَقَالَ لَهُ صَلَوَاتُكَ وَصَدَقَاتُكَ قَدْ صَعِدَتْ قُدَّامَ ٱللهِ ذِكْرًا دَائِمًا * فَٱلاٰنَ
6 اَرْسِلْ اِلَى يَافَا رِجَالاً * وَاسْتَحْضِرْ سِمْعَانَ ٱلْمُلَقَّبَ بِبُطْرُسَ * وَهُوَ مُضَافٌ عِنْدَ رَجُلٍ دَبَّاغٍ اسْمُهُ
سِمْعَانُ * مَنْزِلُهُ عِنْدَ ٱلْبَحْرِ *

CAP. X.

Erat autem Cæſareæ vir quidam no- 1
mine Cornelius, centurio, ex cohorte quæ
vocatur Italica, Optimè ſe gerens ac 2
timens Deum unà cum omnibus domeſti-
cis ſuis, exercens eleemoſynas multas in
populum, & deprecans Deum omni tem-
pore. Viditque viſionem manifeſtam 3
circa horam nonam diei, Angelum vi-
delicet Dei ingredientem ad ſe, di-
centémque ſibi, O Corneli. Quem cùm 4
contemplatus fuiſſet, ac trepidâſſet, in-
quit; Quid rei eſt ô Domine mi?
Ait illi; Orationes tuæ & eleemoſynæ
tuæ jam aſcenderunt coram Deo in me-
moriam ſempiternam. Mitte modò in 5
Japham viros, & advoca Simonem qui
vocatur Petrus. Is autem diverſatur 6
apud virum quendam coriarium nomine
Simonem, cujus domicilium eſt prope
mare.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 እስመ : ቅርብት : ይእቲ : ልደ : ለሌዖጴ : ወሰሚዖሙ : ለርድእት : ከመ : ሀለወ : በህ
ዖ : ጴጥሮስ : ፈነዉ : ፪ እደው : ኀቤሁ : እንዘ : ይስእልዎ : ከመ : ይመጽእ :
39 ህዖ : ወሊይትህከይ:=> ወሶበ : ሰመለ : ጴጥሮስ : ተንሥአ : ወሖረ : መስቤሆሙ::
ወሶበ : በጽሐ : ወሰድዎ : ኀበ : ሀለወ : በድና : ወለገትዎ : ኵሎን : እቤራት : እንዘ : ይ
40 በክዖ : ወያርእዮሁ : ለልበሰ : ወገልባቤ : እንተ : ገብረት : ሎቶን : ደርከስ::=> ወሶቤ
ሃ : ለውጽዖሙ: ጴጥሮስ: ለፍለ : ለኵሎሙ : ሰገደ : በብራኪሁ : ወጸለየ : ወእመዶሳ
ረ : ጸለየ : ተመይጦ : ኀበ : ባድና : ይቤ::ጠቢታ : ጣቢታ : ተንሥኢ : ወይእቲሰ : ፈቶ
41 ሐት : እዕይንቲሃ : ርእየቶ : ለጴጥሮስ : ተንሥአት : ወነበረት:: ወመጠዋ : ለቲ: እዴ
42 ሁ : ወለልዓላ : ወጸዊለ : ቅዱሰን : እቤራተ : መጠዎሙ : ለይእቲ: ሕያዋ:=> ወተሰመ
43 ዓዝ: ነገር: በኵሉ : ሊዮጴ : ወ ኢሙኑ: ብዙኀን : በእግዚእነ:=> ወእመድሓንዝ: ነበ
ረ : ጴጥሮስ :ብዙኀ : መዋዕለ : ብሊዮጴ : ኀበ:ቤተ : ስምዖን : ሰፈዬ : እስእነ::=>

Quia propinqua fuit Lydæ Japhæ, & quia audiviſſent diſcipuli quòd eſſet ibi Pe- 38
trus, miſerunt duos viros ad eum, rogantes eum, ut veniret illuc & non cunctа-
retur. Et quum audiviſſet Petrus, ſurrexit, & abiit cum iis: & quum adveniſ- 39
ſet, adduxerunt eum ubi fuit corpus ejus, & circumdiderunt eum omnes viduæ lu-
gentes eam, & oſtendentes ei veſtimenta & pallia quæ feciſſet iis Dorcas. Et tunc 40
ejiciens Petrus foràs omnes illos, adoravit cum genibus ſuis, & oravit: & poſt-
quam orâſſet, converſus ad corpus ejus dixit; Tabitha Tabitha, ſurge: & illa ape-
ruit oculos ſuos, & videns Petrum ſurrexit & ſedit. Et tradidit ei manum ſuam, 41
& erexit eam. Et vocans ſanctas viduas, tradidit illis eam vivam. Et auditus 42
fuit hic ſermo in tota Japha, & crediderunt multi in Domino noſtro. Et poſteà man- 43
ſit Petrus multes dies in Japha, apud domum Simonis ſutoris calceorum.

1 ወሀሎ : ፩ ብእሲ : በቂሳርያ : ዘስሙ : ቆርኔሌዮስ : ሀቤ : ምእት : ዘዐሞተ :
2 መንግሠት : እንተ : ስማ : ኢጣሊያ:=> ብእሲ : ሣኀይመን : ፈረሃ : እግዚእብሔር :
3 ምስለ : ኵሉ : ሰብእ : ቤቱ : ገበሬ : መጽዐቶት : ብዙኀ : ለሕዝብ::=> ወዘልፈ : ይ
ስእል : ወይጸሊ : ኀበ : እግዚአብሔር :: ወርእየ : በራእይ : ገሐደ : ጊዜ : ተሰዐቱ : ሰአ
ት : መልኣከ : እግዚአብሔር : እንዘ : ይበውእ : ኀቤሁ : ወይቤሎ :: ለቆርኔሌዮስ:=>
4 ወውእቱሰ : ርዕዮ : ደንገጸ : ወፈርኀ: ወይቤ : ምኑ : ለኔተ : እግዚኦ::ወውእቱኒ : ይቤ
5 ሎ : ጸሎትከ : ወምጽዋዕትከ : ዐርገ : ቅድመ : እግዚአብሔር : ለለዘክር::=> ይእዜ
ኒ: ፈኑ: እደው : ውስተ : ሀገረ : ሊዮጴ : ወጸውኦ : ስምዖንሃ : ዘተሰምየ : ጴጥሮስ:=>
6 ወውእቱሰ : የሐድር : ኀቤ : ስምዖን : ሰፈዬ : ለእስእነ : ወቤተ : ቆርኔሌዮስሰ : ቅሩብ: ው
እቱ : መንግለ : በሕር : ዉውእቱ : ይነግረከ : ዘሀለወከ : ትግበር:=>

Erat autem Cæſareæ vir quidam no- 1
mine Cornelius, centurio, ex cohorte quæ
vocatur Italica, Optimè ſe gerens ac 2
timens Deum unà cum omnibus domeſti-
cis ſuis, exercens eleemoſynas multas in
populum, & deprecans Deum omni tem-
pore. Viditque viſionem manifeſtam 3
circa horam nonam diei, Angelum vi-
delicet Dei ingredientem ad ſe, di-
centémque ſibi, O Corneli. Quem cùm 4
contemplatus fuiſſet, ac trepidâſſet, in-
quit; Quid rei eſt ô Domine mi?
Ait illi; Orationes tuæ & eleemoſynæ
tuæ jam aſcenderunt coram Deo in me-
moriam ſempiternam. Mitte modò in 5
Japham viros, & advoca Simonem qui
vocatur Petrus. Is autem diverſatur 6
apud virum quendam coriarium nomine
Simonem, cujus domicilium eſt prope
mare.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quia propinqua fuit Lydæ Japhæ, & quia audiviſſent diſcipuli quòd eſſet ibi Pe- 38
trus, miſerunt duos viros ad eum, rogantes eum, ut veniret illuc & non cunctа-
retur. Et quum audiviſſet Petrus, ſurrexit, & abiit cum iis: & quum adveniſ- 39
ſet, adduxerunt eum ubi fuit corpus ejus, & circumdiderunt eum omnes viduæ lu-
gentes eam, & oſtendentes ei veſtimenta & pallia quæ feciſſet iis Dorcas. Et tunc 40
ejiciens Petrus foràs omnes illos, adoravit cum genibus ſuis, & oravit: & poſt-
quam orâſſet, converſus ad corpus ejus dixit; Tabitha Tabitha, ſurge: & illa ape-
ruit oculos ſuos, & videns Petrum ſurrexit & ſedit. Et tradidit ei manum ſuam, 41
& erexit eam. Et vocans ſanctas viduas, tradidit illis eam vivam. Et auditus 42
fuit hic ſermo in tota Japha, & crediderunt multi in Domino noſtro. Et poſteà man- 43
ſit Petrus multes dies in Japha, apud domum Simonis ſutoris calceorum.

CAP. X.

Erat fuit. quidam homo in Cæſarea, cujus nomen Cornelius, centurio legionis re- 1
giæ cujus nomen erat Italia: Vir fidelis, timens Deum cum omnibus hominibus do- 2
mûs ſuæ, præſtans eleëmoſynas multas populo. Et aſſiduè rogabat & orabat ad De-
um: & vidit in viſione manifeſtè, tempore nonæ horæ, angelum Dei intrantem ad 3
eum, & dicentem ei; O Corneli. Et ille videns eum obſtupuit, & timuit, & dixit ei; 4
Quis es Domine? Et is dixit illi; Preces tuæ & eleëmoſynæ tuæ aſcenderunt in
conſpectum Dei, ut recordari faciant eum. Nunc mitte homines in civitatem Jopæ, & 5
accerſe Simonem qui nominatur Petrus: Et ipſe habitat apud Simonem ſutorem calce- 6
orum: & domus Cornelii vicina eſt mari, & ipſe ſuggeriabit tibi quid oportet te facere.

Ut autem discessit angelus *ille loquens Cornelio, vocatis duobus famulis*
7 Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ (ϑ) λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν (ι) οἰκετῶν
suis, & milite pio assistentium ei, Et expositis illis
8 αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, Καὶ ἐξηγησάμενος (κ) αὐτοῖς
omnibus, misit illos in Joppen. At postridiè, iter facientibus
9 ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων
illis, & civitati appropinquantibus, ascendit Petrus supra domum precari,
(λ) ἐκείνων, καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι,
circa horam sextam. Fatius est autem esuriens, & voluit gustare. Parantibus
10 περὶ ὥραν (μ) ἕκτην. Ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι. Παρασκευαζόντων
autem illis, cecidit super eum mentis excessus: Et aperiri cœlum apertum, &
11 δὲ (ν) ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις· Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ
descendens super se vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis
(ξ) καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν (ο) ἀρχαῖς
vinctum, & demissum in terram: In quo erant omnia quadrupedia terræ,
12 δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς· Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ (π) τετράποδα τῆς γῆς,
& feræ & reptilia, & volatilia cœli. Et facta est vox ad eum;
13 καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν,
Surgens Petre, occide & manduca. At Petrus ait; Nequaquàm, Domine: quia nunquam
14 Ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε, Μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι οὐδέποτε
manducavi omne commune aut immundum. Et vox iterùm ex secundo ad eum;
15 ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον. Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν,
Quæ Deus purificavit, tu ne commune dic. Hoc autem factum est per ter: Et rursum
16 Ἃ ὁ Θεὸς (ρ) ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· (σ) καὶ πάλιν
receptum est vas in cœlum. Ut autem in scipso hæsitaret Petrus quidnam esset
17 ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη
visio quâ vidisset, & ecce viri missi à Cornelio, inquirentes
τὸ ὅραμα ὃ εἶδε, (τ) καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες

domum Simonis, astiterunt ad vestibulum. Et vocantes interro-
τὴν οἰκίαν (υ) Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα. Καὶ φωνήσαντες ἐπυν- 18
gabant si Simon cognominatus Petrus illic hospitatur. At Petro cogi-
ϑάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνδέχεται ξενίζεσθαι. Τοῦ δὲ Πέτρου (φ) ἐνθυμου- 19
tante de visione, dixit ei Spiritus; Ecce viri tres quærunt te.
μένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν (χ) αὐτῷ τὸ Πνεῦμα, Ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε.
Sed surgens descende, & vade cum eis, nihil ambigens, quia ego
Ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, (ψ) ὅτι ἐγὼ 20
misi illos. Descendens autem Petrus ad viros missos à
ἀπέσταλκα αὐτούς. Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς (ω) ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ 21
Cornelio ad ipsum, dixit; Ecce ego sum quem quæritis: quæ causa propter quam adestis?
τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτὸν, εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;
Illi verò dixerunt; Cornelius centurio, vir justus & timens Deum,
Οἱ δὲ (α) εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, 22
testimonio ornatúsque ab universa gente Judæorum, divinitùs admonitus est ab angelo sancto
μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου
accersiri te in domum suam, & audire verba abs te. Introvocans
μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. Εἰσκαλεσάμενος 23
ergò eos, recepit hospitio. At sequenti die Petrus exiit cum illis, & quidam
οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. Τῇ δὲ (β) ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες
fratrum ab Joppe comitati sunt eum. Et alterâ die introierunt
τῶν ἀδελφῶν τῶν (γ) ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. (δ) Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον 24
in Cæsaream: At Cornelius erat expectans eos, convocans cognatos
εἰς τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς
suos, & necessarios amicos. Ut autem factum est ingredi Petrum, occurrens
αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς δὲ ἐγένετο (ε) εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας 25
ei Cornelius, procidens ad pedes, adoravit.
αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν.

MS.A. (ϑ) λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας (ι) οἰκείων, καὶ (κ) ἅπαντα αὐτοῖς, (λ) αὐτῶν καὶ (μ) ἕκτων τῆς ἡμέρας. (ν) αὐτῶν, ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν (ξ) καταβαῖνον σκεῦός (ο) ἀρχαῖς καθιέμενον (π) τετράποδα καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς, καὶ πετηνὰ (ρ) ἐκαθέρισεν, (σ) καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη (τ) ὁ δὲ (υ) τοῦ Σίμωνος, (φ) διενθυμουμένου (χ) τὸ Πνεῦμα αὐτῷ, (ψ) ὅτι (ω) ἄνδρας, εἶπεν, Ἰδοὺ (α) εἶπαν, (β) ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν (γ) ἀπὸ Ἰόππης (δ) Τῇ δὲ ἐπαύριον (ε) τῷ εἰσελθεῖν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 ܘܟܕ ܐܙܠ ܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡܗ ܩܪܐ ܬܪܝܢ ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ ܘܓܒܝܐ ܕܕܚܠ ܡܢ ܓܒܪܝ ܒܝܬܗ ܕܡܫܬܡܫ ܒܗ ܕܡܬ ܐܠܗܐ ·

8 ܘܫܪܐ ܠܗܘܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܘܫܕܪ ܠܗܘܢ ܠܝܦܐ ·

9 ܘܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܟܕ ܗܘܘ ܒܐܘܪܚܐ ܘܩܪܒܘ ܠܩܪܝܬܐ ܣܠܩ ܦܛܪܘܣ ܥܠ ܓܓܐ ܕܒܝܬܐ ܕܢܨܠܐ ܒܫܬ ܫܥܬܐ ·

10 ܘܟܕ ܗܘ ܨܒܐ ܠܡܐܟܠ ܢܚܬ ܥܠܘܗܝ ܫܒܝܩܘܬܐ ܘܨܒܐ ܠܡܚܙܐ ·

11 ܘܚܙܐ ܠܫܡܝܐ ܕܦܬܝܚ ܘܢܚܬ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܣܕܝܢ ܪܒܐ ܐܪܒܥ ܫܦܘܠܘܗܝ ·

12 ܘܒܗ ܟܠ ܒܥܝܪ ܐܪܥܐ ܘܚܝܘܬ ܒܪ ܐܪܥܐ ܘܛܝܪ ܕܫܡܝܐ ·

13 ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܩܘܡ ܦܛܪܘܣ ܟܘܣ ܘܐܟܘܠ ·

14 ܘܐܡܪ ܦܛܪܘܣ ܠܐ ܡܪܝ ܕܠܐ ܟܕ ܐܟܠܬ ܟܠ ܡܕܡ ܚܘܠܐ ܘܕܠܐ ܕܟܝܐ ·

15 ܘܬܘܒ ܩܠܐ ܬܪܝܢ ܠܘܬܗ ܕܡܢ ܕܐܠܗܐ ܕܕܟܝ ܐܢܬ ܠܐ ܬܚܘܠ ·

16 ܗܕܐ ܗܘܬ ܒܬܠܬ ܙܒܢܝ ܘܫܪܝ ܟܠܗ ܠܫܡܝܐ ·

17 ܘܟܕ ܗܘ ܦܛܪܘܣ ܒܓܘ ܢܦܫܗ ܡܬܒܗܬ ܡܢܘ ܗܘ ܚܙܘܬܐ ܕܚܙܐ ܗܐ ܓܒܪܐ ܕܫܕܪ ܡܢ ܓܒܪܝ ܕܩܪܢܠܝܘܣ ܫܐܠ ܥܠ ܒܝܬ ܫܡܥܘܢ ܘܩܡ ܥܠ ܬܪܥܐ ·

18 ܘܩܪܝ ܘܐܡܪ ܗܠ ܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܦܛܪܘܣ ܬܡܢ ܐܫܬܪܐ ·

19 ܘܟܕ ܗܘ ܦܛܪܘܣ ܡܬܒܗܬ ܒܚܙܘܬܐ ܐܡܪ ܠܗ ܪܘܚܐ ܗܐ ܓܒܪܐ ܬܠܬܐ ܒܥܝܢ ܠܟ ·

20 ܩܘܡ ܐܬܚܬ ܘܙܠ ܥܡܗܘܢ ܠܐ ܡܬܒܗܬ ܡܕܡ ܐܡܪ ܕܐܢܐ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ ·

21 ܘܐܬܚܬ ܦܛܪܘܣ ܠܘܬ ܓܒܪܐ ܕܫܕܪ ܠܘܬܗ ܡܢ ܩܪܢܠܝܘܣ ܘܐܡܪ ܗܐ ܐܢܐ ܗܘ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܥܠܬ ܕܐܬܝܬܘܢ ·

22 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܩܪܢܠܝܘܣ ܣܒܐ ܓܒܪ ܙܕܝܩ ܘܕܚܠ ܡܢ ܐܠܗܐ ܘܣܗܕ ܥܠܘܗܝ ܟܠ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܐܬܬܕܥܐ ܠܗ ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܩܕܝܫܐ ܕܢܫܕܪ ܠܟ ܠܡܥܒܕ ܒܝܬܗ ܘܢܫܡܥ ܡܠܝܗ ·

23 ܘܩܪܐ ܠܗܘܢ ܘܐܟܠ ܥܡܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܩܡ ܐܙܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܚܝܢ ܡܢ ܝܦܐ ܙܠܘ ܥܡܗ ·

24 ܘܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܥܠ ܠܩܣܪܝܐ ܘܩܪܢܠܝܘܣ ܩܐܡ ܡܨܦܐ ܠܗܘܢ ܟܕ ܩܪܐ ܠܩܪܝܒܘܗܝ ܘܠܚܒܪܘܗܝ ܕܩܪܝܒܝܢ ·

25 ܘܟܕ ܥܠ ܦܛܪܘܣ ܠܓܘ ܒܝܬܐ ܩܕܡ ܩܪܢܠܝܘܣ ܘܣܓܕ ܠܪܓܠܘܗܝ ·

* Quumque discessisset angelus qui alloquebatur eum, vocavit duos ex vernis suis, & ministrum quendam timentem Deum, qui assistebat ipsi. Et narravit eis quicquid viderat, misitque eos in Joppen. 7 8

Apostolorum, & feriâ sextâ Auri. 28.

* Postero autem die quum illi pergerent in via, & appropinquarent civitati, Simeon conscendit tectum, ut precaretur horâ sextâ. Esuriit autem, volebátque manducare: quúmque illi pararent ei, incidit in eum mentis excessus. Et suspexit cœlos apertos, & vas quoddam devinctum quatuor angulis, erátque simile linteo magno, & demittebatur à cœlo in terram. Erant autem in eo omnia animantia quadrupedia, & reptilia terræ, & volucres cœli. Vóxque pervenit ad eum, dicens; Simon, surge, macta & manduca. At Simon dixit; Absit, Domine mi: quia nunquam comêdi quicquam commune & & immundum. Et iterum secundâ vice vox extitit ad eum, Ea quæ Deus mundavit, tu ne profanes. Hoc autem factum est tribus vicibus: & sublatum est vas in cœlum. Quúmq; miraretur Simon apud se quænam esset illa visio quam viderat, accesserunt viri illi qui missi fuerant à Cornelio, & percontati sunt de domo in qua diversabatur Simon: Venerúntque, & substiterunt pro foribus atrii: & clamabant ibi, ac percontabantur an Simon qui vocatur Petra, illic diversaretur. Quúmq; Simon meditaretur visionem, dixit ei Spiritus; Ecce tres viri quærunt te: Surge, descende & proficiscere cum eis, nihil mente tuâ ambigens, quandoquidem ego misi eos. Tunc descendit Simon ad viros illos, & dixit eis; Is sum quem quæritis: quæ causa est propter quam venistis? Cui dicunt, Viro cuidam nomine Cornelio centurioni timenti Deum, ac de quo *honorificum* fert testimonium tota gens Judæorum, dictum est per visionem ab angelo sancto, ut mittens introducat te domum suam, & audiat sermonem à te. Et introduxit eos Simon, eósq; excepit ubi diversabatur. Deinde surrexit postero die, exiítque & profectus est cum eis, & comitati sunt eos nonnulli ex fratribus Joppensibus. Postridiè verò ingressi sunt Cæsaream. Cornelius autem præstolabatur eos, congregatis ad se omnibus filiis cognationis suæ, necnon amicis, & necessariis quos habebat. 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

Tertiâ feriâ, primâ Jejunii. 29.

* Quúmq; introiret Simon, occurrit ei Cornelius, & procidens adoravit ad pedes ejus. 25

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 ወሶበ : ሖረ : መልአክ : ዘነበቦ : ወጸውዖ : ፪ ሓራ : እምሰብእ : ቤቱ : ፈሪሕ
8 ኑ : እግዚአብሔር : እመሰለ : ይትቀነዩ : ሎቱ፡፡ ወሶበ : ዜነወሙ : ኵሎ : ዘኮነ :
9 ፈነወሙ : ሊዮጰሃ፡፡ ወበሰሉታ : ሖረ : ኧለ : ተፈነው : ወኧንዘ : ሀለው : በቀናት :
ቅሩበ : ሐገር : ወዐርገ : ጴጥሮስ : ውስተ : መልእልት : ኀመ : ይጸሊ : በጊዜ : ፯ ሰ
10 ፯ት፡፡ ወሶበ : ርሀበ : ኀሠሠ : ይብሊዕ :: ወእምኀመ : ለስተደለው : ሎቱ : መ
11 ጽለ : ለዕዴሁ : ግዕዘ : ሓለፍ፡፡ ወርእየ : ሰማየ : ርሓወ : እንዘ : ደወርድ : እምሰማ
ይ : ንዋየ : ለበሕ : ኀመ : ፮ጥሕት : ዐቢይ : ዘዐ ማዕዘኢሁ : እንዘ : ደወርድ :
እምሰማይ፡፡

Et quum discessisset angelus, qui loquutus erat ei, tum vocavit duos milites ex hominibus domûs ejus, timentes Deum ex iis qui serviebant ei. Et quum narrâsset iis totum quod factum fuerat, misit eos Joppen. Et postridiè profecti sunt qui missi erant, & persistentes in via propè fuit civitas: & ascendit Petrus in superiora ut oraret in tempore sextæ horæ. Et quum esuriret voluit edere: & dum pararent ei, venit super eum defectus mentis. Et vidit cœlum apertum, & descendens à cœlo vas fictile, ut linteum magnum quatuor angulis descendens à cœlo. 7 8 9 10 11

Deest versus duodecimus.

Versio VULGATA LATINA.

7 Et cùm discessisset Angelus, qui loquebatur illi, vocavit duos domesticos
8 suos, & militem metuentem Dominum, ex his qui illi parebant. Quibus
9 cùm narrâsset omnia, misit illos in Joppen. Posterâ autem die iter illis fa-
cientibus, & appropinquantibus civitati, ascendit Petrus in superiora ut ora-
10 ret circa horam sextam. Et cùm esuriret, voluit gustare. Parantibus autem
11 illis, cecidit super eum mentis excessus: Et vidit cœlum apertum, & de-
scendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis submitti de
12 cœlo in terram, In quo erant omnia quadrupedia, & serpentia terræ, &
13 volatilia cœli. Et facta est vox ad eum; Surge, Petre, occide, & mandu-
14 ca. Ait autem Petrus; Absit, Domine, quia nunquam introduxi omne
15 commune & immundum. Et vox iterùm secundò ad eum; Quod Deus pu-
16 rificavit, tu commune ne dixeris. Hoc autem factum est per ter: & sta-
17 tim receptum est vas in cœlum. Et dum intra se hæsitaret Petrus, quid-
nam esset visio, quam vidisset: ecce viri, qui missi erant à Cornelio, in-
quirentes domum Simonis, astiterunt ad januam. Et cùm vocâssent, inter- 18
rogabant, si Simon, qui cognominatur Petrus, illìc haberet hospitium.
Petro autem cogitante de visione, dixit Spiritus ei; Ecce viri tres quærunt 19
te. Surge itaque, descende, & vade cum eis nihil dubitans; quia ego misi 20
illos. Descendens autem Petrus ad viros, dixit; Ecce ego sum, quem quæ- 21
ritis: quæ causa est, propter quam venistis? Qui dixerunt; Cornelius 22
Centurio, vir justus, & timens Deum, & testimonium habens ab universa
gente Judæorum, responsum accepit ab Angelo sancto, accersire te in do-
mum suam, & audire verba abs te. Introducens ergò eos, recepit hospi- 23
tio. Sequenti autem die surgens profectus est cum illis: & quidam ex fra-
tribus ab Joppe comitati sunt eum. Alterâ autem die introivit Cæsaream. 24
Cornelius verò expectabat illos, convocatis cognatis suis, & necessariis ami-
cis. Et factum est cùm introîisset Petrus, obvius venit ei Cornelius, & 25
procidens ad pedes ejus adoravit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فَلَمَّا انْصَرَفَ الْمَلَاكُ عَنْ مُخَاطَبَةِ كُرْنِيلِيُوسَ * صَوَّتَ باثْنَيْنِ مِنْ عَبِيدِهِ وَبِجُنْدِيٍّ حَسَنِ
8 الدِّيَانَةِ مِنَ الَّذِينَ يُلَازِمُونَهُ * وَحَدَّثَهُمْ بِجَمِيعِ مَا قِيلَ لَهُ * وَأَرْسَلَهُمْ إِلَى يَافَا * وَفِي الْغَدِ بَيْنَمَا
9 هُمْ مَاشِينَ فِي الطَّرِيقِ وَقَدْ قَارَبُوا الْمَدِينَةَ * صَعِدَ بُطْرُسُ إِلَى السَّطْحِ يُصَلِّي عِنْدَ السَّاعَةِ
10 السَّادِسَةِ * وَجَاعَ كَثِيرًا وَأَرَادَ أَنْ يَأْكُلَ * وَبَيْنَمَا أُولَئِكَ يُصْلِحُونَ الطَّعَامَ سَقَطَتْ عَلَيْهِ
11 سَكْتَةٌ * وَأَبْصَرَ السَّمَاءَ مَفْتُوحَةً * وَوِعَاءً مَا هَابِطًا لَدَيْهِ كَسَبَنِيَّةٍ عَظِيمَةٍ مَرْبُوطَةٍ بِأَرْبَعِ أَطْرَافِهَا *
12 وَمُعَلَّقَةٍ عَلَى الْأَرْضِ * وَكَانَ فِيهَا كُلُّ دَوَابِّ أَرْبَعِ الْأَرْضِ * وَالْوُحُوشُ وَالدَّوَابُّ وَطَيْرُ السَّمَاءِ * وَصَارَ
13 إِلَيْهِ صَوْتٌ * يَا بُطْرُسُ قُمِ اذْبَحْ وَكُلْ * فَقَالَ بُطْرُسُ * لَا يَا رَبُّ * لِأَنِّي مَا أَكَلْتُ قَطُّ نَجِسًا
14 وَلَا دَنِسًا * فَصَارَ إِلَيْهِ صَوْتٌ مِنْ ثَانِيَةٍ أَيْضًا * الْأَشْيَاءُ الَّتِي قَدْ طَهَّرَهَا اللَّهُ لَا تُنَجِّسْهَا أَنْتَ *
15 هَذَا الْأَمْرُ صَارَ ثَلَاثًا * وَصُعِدَ الْوِعَاءُ أَيْضًا إِلَى السَّمَاءِ * ثُمَّ * * فَإِذْ حَارَ بُطْرُسُ فِي ذَاتِهِ
16 أَنَّ مَاذَا عَسَى يَكُونُ الرُّؤْيَا الَّذِي أَبْصَرَ * إِذَا بِالرِّجَالِ الَّذِينَ أَرْسَلَهُمْ كُرْنِيلِيُوسُ يَسْأَلُونَ
17 عَنْ مَنْزِلِ سِمْعَانَ وَقَدْ وَقَفُوا بِالْبَابِ * ثُمَّ صَوَّتُوا يَسْتَخْبِرُونَ أَنْ كَانَ سِمْعَانُ الْمُلَقَّبُ بِبُطْرُسَ
18 مُضَافًا هَاهُنَا * وَبَيْنَمَا بُطْرُسُ مُتَفَكِّرًا فِي الرُّؤْيَا * قَالَ لَهُ الرُّوحُ * رِجَالٌ يَطْلُبُونَكَ * لَكِنْ قُمْ فَانْزِلْ
19 مَعَهُمْ غَيْرَ مُرْتَابٍ أَوْ مُنْقَسِمٍ لِشَيْءٍ مَا * فَإِنِّي أَنَا أَرْسَلْتُهُمْ *
20 * أَنَا مِنْ جُمْعَةِ النِّصْفِ أَعْنِي الْخَمْسِينَ *

* كَذَا * * وَلَمَّا نَزَلَ بُطْرُسُ إِلَى الرِّجَالِ * قَالَ هَذَا الَّذِي تَطْلُبُونَهُ * مَا السَّبَبُ الَّذِي
21 مِنْ أَجْلِهِ حَضَرْتُمْ * فَقَالُوا كُرْنِيلِيُوسُ رَئِيسُ الْمِائَةِ رَجُلٌ صِدِّيقٌ وَخَائِفٌ مِنَ اللَّهِ *
22 يَشْهَدُ لَهُ بِالْفَضْلِ كُلُّ أُمَّةِ الْيَهُودِ * أُوحِيَ إِلَيْهِ مَلَاكٌ قُدُّوسٌ يَأْمُرُ أَنْ يَسْتَحْضِرَكَ إِلَى مَنْزِلِهِ
23 وَيَسْمَعَ مِنْكَ أَقْوَالَكَ * فَاصْطَفَاهُمْ * وَفِي الْغَدِ خَرَجَ بُطْرُسُ مَعَهُمْ * وَقَوْمٌ مِنَ الْإِخْوَةِ الَّذِينَ
24 مِنْ يَافَا ذَهَبُوا مَعَهُ * وَعَنْ دَيْنِ دَخَلُوا إِلَى قَيْسَارِيَةَ * وَكَانَ كُرْنِيلِيُوسُ يَنْتَظِرُهُمْ قَدِ اسْتَدْعَى
25 كَافَّةَ أَنْسِبَائِهِ وَأَصْدِقَائِهِ الْمُصْطَفَيْنَ إِلَيْهِ * فَلَمَّا حَانَ دُخُولُ بُطْرُسَ اسْتَقْبَلَهُ كُرْنِيلِيُوسُ
جَاثِيًا عَلَى قَدَمَيْهِ سَاجِدًا *

Cùm ergò discessisset angelus ab alloquēdo 7
Cornelio, accersivit duos è famulis suis,
& militem probatæ vitæ ex iis qui præ-
sto sibi erant: Et narrans eis quæcunque 8
dicta sibi fuerant, misit eos in Japham.
Postridiè verò dum illi ambularent in 9
via, & jam propinqui essent urbi, ascen-
dit Petrus in tectum oraturus circa ho-
ram sextam. Et multùm esuriens, opta- 10
vit comedere. Et dum illi cibum para-
rent, incidit in eum extasis: Vidit- 11
que cœlum apertum, et vas quoddam
ad se delabens, simile linteo maximo,
quatuor extremitatibus suis alligatum,
et suspensum super terram: Erantque 12
in eo cuncta quadrupedia terræ, et
bestiæ, et reptilia, atque volatilia cæ-
li. Factâque est ad eum vox, O Pe- 13
tre, surge, macta et comede. Ait 14
Petrus; Nullo modò ô Domine, non
enim comedi unquam immundum ne-
que pollutum. Et facta est adhuc ad 15
eum vox secundâ vice, Res quas Deus
purificavit, tu ne contamines. Hoc 16
negotium ter accidit, ascenditque vas
rursùs in cœlum. Finis. *Et dum hæ-* 17
sitaret Petrus apud sese, quidnam for-
tè sibi vellet visum quod viderat, ec-
ce viri quos miserat Cornelius, percon-
tabantur de domo Simonis, et jam ste-
terant ad januam, Et evocantes quem- 18
piam, sciscitabantur, dicentes; *Num*
Simon qui cognominatur Petrus, hìc
hospitatur? Dúmque Petrus medita- 19
retur visionem, dixit ei Spiritus; Ec-
ce viri quærunt te. Surge itaque, et 20
descende cum eis nil hæsitans aut du-
bitans ob rem ullam, quoniam ego misi
illos.

Feriâ tertiâ hebdomadis mediæ inter dies Pentecostes.

Cùmque descendisset Petrus ad viros 21
illos, ait; Ecce me quem petitis, quæ-
nam est causa propter quam adestis?
Dixerunt; Cornelio Centurioni, viro 22
justo ac timenti Deum, cujus virtuti
attestatur universa plebs Judæorum,
revelavit angelus sanctus & præcepit
ut te ducendum curaret in domum su-
am, audiréque à te sermones tuos.
Quarè hospitio recepit eos, & postri- 23
diè egressus est Petrus cum eis, & qui-
dam ex fratribus qui erant ex Japha,
abierunt cum eo: Et postero die in- 24
gressi sunt Cæsaream. Porrò Cornelius
expectabat eos, jamque convocaverat
omnes cognatos & amicos suos sibi 25
conjunctos. Et cùm instaret tempus
introitûs Petri, occurrit ei Cornelius procidens ad pedes ejus, et ado-
rans.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወመጽአ : ቃል : ለዕቤሁ : ዘይብል : ተንሥእ : ለጴጥሮስ : ሐርድ : ወብለዕ:=
14 ወለውሥአ: ጴጥሮስ : ወይቤ : ሐሰ: ሊተ: እግዚኦ : እስመ : ለለቦ : ግሙራ : ርኩሰ : ዘ
15 ቦሉ : ውስተ : ሊፈየ: ቁበለዕኩሂ::=> ወከዕበ : መጽአ : ቃል : ዳዲ : ለዕቤሁ : ዘይ
16 ብል :: ዘለግዚአብሔር : ለስተናጽሐ : እንተ : ሊታርኩስ:=> ወሠልሰ : ይቤሎ : ኀመ
17 ዝ : ወግብተ : ትመይጠ : ውስተ : ሰማይ : ውእቱ : ንዋየ : ለበሕ::=> ወእንዘ : ዘን
ተ: ያነክር : ለቢሁ : ጴጥሮስ : ወይናፍቅ : በእንተ : ውእቱ : ራእይ : ዘርእየ : ወናሁ: እ
ሉ: እደው : እለ : ተፈነው : እምኅበ : ቆርኔሊዮስ: እንዘ : የኀሠሡ: ቤቶ: ለስምዖን:ቆ
18 ሙ: ኀበ : እንቀጽ::=> ጸርሑ : ወስእሉ : ለእመሁ : ስምዖን : ዘተሰምየ : ጴጥሮስ ::
19 [በህየ: ኀደረ:]ወወእቱሰ: መከን: ኀበ: ይጸርሁ: ውኅደሩ: ለጴጥሮስ::=> ወጴጥሮስሰ:
እንዘ : ዓደሁ : ይሄሊ : በእንተ : ውእቱ : ራእይ : ይቤሎ : ኀንፈስ : ናሁ : ር ዕደ
20 ው : የኀለሠሡከ:=> ተንሥእ : እንከ : ወወረድ : ወሖር : ምሰቤሆሙ : እንዘ : ሊተና
21 ፍቅ : ወሊመንተኒ : እስመ : እነ : ፈነክወሙ ::=> ወወረደ : ጴጥሮስ : እመለእለ : ተ
ስለስ : ኀበ : እሉ : እደው : ይቤሎሙ::ናሁ : እነ : ውእቱ : ዘተሐሠሱ : በእንተ : ምን
22 ት : ነገር : ዘመጸእክሙ : ገዞ::=> ወእሉሂ : ይቤልዎ : ቆርኔሌዎስ : ኀቤ : መእት:ብ
እሲ : ጸድቅ : ወፈራሂ : እግዚአብሔር : ወቦቱ : ሰማዕተ : እመኩሉ : ሕዝበ : ለይሁ
ድ : ስሚዖ : ቃለ : ሠመለእክ : ቅዱስ : ፈነወነ : ኀመ : ይጸውእከ : ውስተ : ቤቱ : ወይሕ
23 መእ : ቃል : እመኔከ::=> ወለግብሶሙ : ውስተ : ቤቱ : ወተወክፎሙ : ወበሰኔታ : ተን
ሢለ : ወሖረ : መስቤሆሙ::ወቦ : እመለሀው : ተለውዎ : እመእዮጲ : ወሐረ : መስቤ
24 ሁ::=> ወበሰኔታ : ቦለ : ቂሰሪያ : ወቆርኔሌዎስኒ : ነበረ : እንዘ: ይጸንሖሙ::ወጸዊለ :
25 ለዝሚደሁ : ወፈቁረኒሁ :: እለ : ይበቍዕዎ:=> ወኮነ : ሶበ : ይበውዕ : ጴጥሮስ : ተ
ቀበሎ : ቆርኔሊዎስ : ወወድቀ : ኀበ : እገሪሁ : ወሰገደ : ሎቱ:=>

Et venit vox super eum dicens; Surge Petre, macta, & vescere. Et respon- 13
dit Petrus & dixit; Absit à me Domine, quia non fuit unquam pollutum quod intra- 14
vit in os meum, & edi. Et iterùm venit vox rursùs super eum, dicens; 15
Quæ Deus purgavit, tu ne pollnito. Et tertiò dixit ei similiter: & subitò 16
reversum est in cœlum illud vas fictile. Et dum hoc miraretur ipse Petrus, 17
& hæsitaret de illa visione quam vidisset, & ecce illi viri qui missi erant à
Cornelio, quærentes domum Simonis, stetérunt ad januam. Et clamâ- 18
runt, & interrogárunt si Simon qui nominatur Petrus, illic diversaretur: *&*
ille locus ubi clamabant, diversorium fuit Petri. Et Petro adhuc persistente 19
in meditatione hujus visionis, dixit ei Spiritus; Ecce tres viri quærunt te.
Surge igitur, & descende, & proficiscere cum iis non ambigens quicquam, 20
quia ego misi eos. Et descendit Petrus à tabulato tertio, ad locum *ubi illi* 21
viri erant, dicens iis; Ecce ego is sum quem quæritis: propter quam causam ve-
nistis huc? Et illi dixerunt; Cornelius centurio, vir justus, & timens De- 22
um, & habens testimonium à tota gente Judæorum, audiens sermonem ab an-
gelo sancto, misit nos, ut accerseret te in domum ejus, & ut audiret sermo-
nem à te. Et duxit eos in domum suam, & recepit eos hospitio: & postri- 23
diè surrexit, & profectus est cum iis: & quidam ex fratribus sequuti sunt
eum à Joppa, & profecti sunt cum eo. Et postridiè intravit Cæsaream, & 24
Cornelius mansit expectans eos, & convocaverat cognatos suos, & amicos
suos necessarios sibi. Et factum est quum introîsset Petrus, occurrit ei Corne- 25
lius, & cecidit ad pedes ejus, & adoravit eum.

26 At Petrus eum elevavit, dicens; Surge: & ego ipse homo sum. Et
27 Ὁ δὲ Πέτρος (ζ) ἀνέστη αὐτὸν ἤγειρε, λέγων, Ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. Καὶ
colloquens ei, intravit, & invenit conventos multos: Dixitque ad illos;
συνομιλῶν αὐτῷ, εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνηλυθότας πολλούς. Ἔφη τε πρὸς αὐτούς,
28 Vos scitis ut nefas est viro Judæo, conjungi aut accedere alienigenæ:
Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ, κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ·
Et mihi Deus ostendit, neminem communem aut immundum dicere hominem.
(η) καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε, μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον.
Ideò & incontradicenter veni accersitus: interrogo ergò, cui causæ acceer-
29 Διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον μεταπεμφθείς· πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμ-
sistis me? Et Cornelius ait; A nudiusquarta die usque ad hanc horam
30 ψασθέ με; Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας
eram jejunans, & nonâ horâ orans in domo mea: & ecce vir
ἤμην νηστεύων, καὶ τὴν (θ) ἐννάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
stetit ante me in veste splendida, Et ait; Corneli, exaudita est tua oratio,
31 ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, Καί φησι, Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ,
& eleemosynæ tuæ comemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte ergò in Joppen,
32 καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην,
& accerse Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis
καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
coriarii juxta mare, qui adveniens loquetur tibi. Ex eadem ergò misi
33 βυρσέως παρὰ (ι) θάλασσαν, ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι. Ἐξ αὐτῆς οὖν ἔπεμψά
ad te: tuque benè fecisti adveniens. Nunc ergò omnes nos coram
πρός σε· σὺ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον
Deo adsumus, audire omnia præcepta tibi à Deo. Aperiens autem
34 τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν, (κ) ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀνοίξας δὲ
Petrus os, dixit; In veritate deprehendo quia non est personarum acceptor
Πέτρος τὸ (λ) στόμα, εἶπεν, Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης
Deus: Sed in omni gente timens eum, & operans justitiam,
ὁ Θεός, (μ) Ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην,
acceptus illi est. Verbum quod misit filiis Israël, annuntians
δεκτὸς αὐτῷ (ν) ἐστι. Τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος
pacem per Jesum Christum: (hic est omnium Dominus:) Vos scitis factum
εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (οὗτός ἐστι πάντων Κύριος·) Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον
verbum per universam Judæam, inceptum à Galilæa, post baptismum
ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, (ξ) ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα
quod prædicavit Joannes: Jesum illum à Nazareth, ut unxit eum Deus Spi-
ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύ-
ritu sancto & efficaciâ, qui pertransiit benefaciens & sanans omnes potestate op-
ματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευο-
pressos à diabolo: quoniam Deus erat cum illo. Et nos sumus
μένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου· ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς (ο) ἐσμεν
testes omnium quæ fecit inque regione Judæorum & in Hierusalem, quem
μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, (π) ὃν
occiderunt suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitavit tertiâ die, &
ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ
dedit eum manifestum fieri, Non omni populo, sed testibus præor-
ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, Οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχει-
dinatis à Deo, nobis, qui commanducavimus & combibimus ei, post
ροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ, μετὰ
resurrexisse eum ex mortuis. Et præcepit nobis prædicare populo, &
τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ
testificari quia ipse est ille definitus à Deo judex vivorum &
διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ
mortuorum.
νεκρῶν.

MS.A. (ζ) ἤγειρεν αὐτὸν, (η) καμοὶ ἔδειξεν ὁ Θεὸς, (θ) ἐνάτην προσευχόμενος (ι) Θάλασσαν. Ἐξ αὐτῆς (κ) ἀκοῦσαι τὰ προστεταγμένα σοι πάντα ἀπὸ τοῦ Κυρίου. Ἀνοίξας (λ) στόμα αὐτοῦ, εἶπεν, (μ) Ἀλλὰ (ν) ἔστι. Τὸν λόγον ἀπέστειλεν (ξ) ἀρξάμενος (ο) μάρτυρες πάντων (π) ὃν καὶ ἀνεῖλαν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Simon autem erexit eum, ac dixit ei; Surge & ego homo sum. Quumque colloquere- 26 27
tur ei, introiit, & reperit multos qui convenerant illuc. Et dixit eis; Vos scitis non 28
licere viro Judæo sese adjungere homini extraneo, qui non fuerit contribulis suus: mihi verò Deus indicavit ut neminem dicerem
pollutum aut profanum. Quamobrem ex- 29
peditè veni quum misissetis ad me: verùm 30
rogo vos, quam ob causam misistis ad me? Dixit autem ei Cornelius; Quatuor sunt dies etiamnunc, ex quo ecce jejunus sum: & horâ nonâ quum precarer domi meæ, adstitit vir quidam coram me albis indutus. Dixítque mihi; Corneli, exaudita est ora- 31
tio tua, & de eleemosynis tuis commemoratio fuit coram Deo. Proinde mitte ad 32
Joppen civitatem, & accerse Simonem qui vocatur Petra, ecce diversatur in domo Simonis coriarii qui est juxta littus maris; qui quum venerit colloquetur tibi. Extemplò 33
igitur misi ad te, & tu benè fecisti qui adveneris. Nunc itaque nos omnes coram te adsumus, volumúsque audire quicquid tibi injunctum est à Deo.

Feriâ quartâ, primâ jejunii. 30.

Aperuit autem Simon os suum, & ait; In 34
veritate comprehendi Deum non esse acceptorem vultûs: Sed in omnibus gentibus 35
quicunque timet eum, & operatur quod rectum est, eum ipsi esse acceptum. Ver- 36
bum enim quod misit ad filios Israel, & annuntiavit eis pacem & requiem per Jesum Christum, hic est Dominus omnium. Sed 37
& vos nôstis sermonem qui habitus est in tota Judæa, à Galilæa *initio facto*, post baptisma quod prædicavit Johannes: De Je- 38
su Nazareno, quem Deus unxit Spiritu sanctitatis & virtute. Et is est qui perlustrabat regionem, & sanabat cos qui læsi fuerant à malo; quoniam Deus erat cum eo. Nósque 39
sumus testes de omnibus quæ edidit in universa terra Judææ & Ierusalem: hunc ipsum suspenderunt Judæi in ligno atque trucidârunt. Et hunc suscitavit Deus tertiâ die, 40
deditque ei ut videretur palám: Non qui- 41
dem toti populo, sed nobis qui à Deo electi sumus, ut simus ei testes, qui comedimus cum eo ac bibimus post resurrectionem ejus à mortuis. Præcepit autem nobis ut prædi- 42
caremus & contestatò denuntiaremus populo, eum esse qui definitus sit à Deo judex vivorum & mortuorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወጲጥሮስ : አንሠለ፡ እንዘ : ይብል : ተንሥእ : ወአነኒ : ሰብእ : ዘከመከ፡=ኑ
27 ወእንዘ : ይትናገር : መስሌሁ : ቦለ : ውስተ : ቤት : ወረከበ : ብዙኃን : ሰብእ : እለ : ተ
28 ገብሉ : ህየ፡=ኑ ወይቤሎሙ : ጲጥሮስ : ለእትሙ : ተአመረ : ዘከመ : ሊይደልወ : ለ
ብእሲ : ለይሁዳዊ : ይቅረብ : ወይትህወል : መቅለ : ለረጣዊያን ።። ሊተሰ : ከሠተ : እግ
29 ዚአብሔር : ከመ : ሊይበል : ለመኑኒ : እመሰብእ : ግሙኒ : ወርኩሰ፡=ኑ በእንተዝ :
እንበለ : ኑፊቄ : ተለዋእየ : መጸእኩ : እሰዓል : እንከ : በእንተ : ምንት : ነገር : ጸ
ዋዕከኒ፡=ኑ

Et Petrus erexit eum, dicens; Surge, & ego etiam homo sum sicut tu. Et 26
colloquens cum eo, ingressus est domum, & invenit multos homines qui con- 27
gregati erant ibi. Et dixit iis Petrus; Vos scitis quòd non oportet homi- 28
nem Judæum accedere & communicare cum Ethnicis: mihi revelavit Deus ut
non dicerem quenquam ex hominibus inquinatum, & immundum. Propterea 29
sine hæsitatione accersitus veni: percontor igitur propter quam causam acces-
sisti me.

Versio VULGATA LATINA.

26 Petrus verò elevavit eum, dicens; Surge, & ego ipse homo sum. Et lo-
28 quens cum illo intravit, & invenit multos qui convenerant: Dixítque ad
illos; Vos scitis quomodò abominatum sit viro Judæo, conjungi aut accede-
re ad alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem communem aut im-
mundum dicere hominem. Propter quod sine dubitatione veni accersitus.
30 Interrogo ergò, quam ob causam accersistis me? Et Cornelius ait; A nu-
diusquarta die usque ad hanc horam, orans eram horâ nonâ in domo mea:
31 & ecce vir stetit ante me in veste candida, & ait; Corneli, exaudita est
32 oratio tua, & eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte
ergò in Joppen, & accersi Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospi-
33 tatur in domo Simonis coriarii juxta mare. Confestim ergò misi ad te: &
tu benè fecisti veniendo. Nunc ergò omnes nos in conspectu tuo adsumus,
34 audire omnia quæcunque tibi præcepta sunt à Domino. Aperiens autem
Petrus os suum, dixit; In veritate comperi, quia non est personarum acce-
ptor Deus: Sed in omni gente, qui timet eum, & operatur justitiam, 35
acceptus est illi. Verbum misit Deus filiis Israel, annuntians pacem per Je- 36
sum Christum: (hic est omnium Dominus.) Vos scitis quod factum est 37
verbum per universam Judæam: incipiens enim à Galilæa, post baptismum
quod prædicavit Joannes, Jesum à Nazareth: quomodò unxit eum Deus 38
Spiritu sancto, & virtute, qui pertransiit benefaciendo & sanando omnes
oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus 39
omnium, quæ fecit in regione Judæorum, & Jerusalem, quem occiderunt
suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitavit tertiâ die, & dedit eum mani- 40
festum fieri, Non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo: nobis, 41
qui manducavimus & bibimus cum illo, postquàm resurrexit à mortuis. Et 42
præcepit nobis prædicare populo, & testificari, quia ipse est, qui constitu-
tus est à Deo judex vivorum & mortuorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * فَأَقَامَهُ بِطْرُسُ قَائِلًا * قُمْ فَأَنَا إِنْسَانٌ أَنَا * وَرَحْبَهُ * وَدَخَلَ فَوَجَدَ قَوْمًا كَثِيرِينَ قَدْ جَاؤُا
27
28 إِلَيْهِ * فَقَالَ لَهُمْ قَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّهُ مَا يَلِيقُ بِرَجُلٍ يَهُودِيٍّ أَنْ يُلَاصِقَ أَوْ يَدْخُلَ إِلَى
دِينٍ قَبِيلَةٍ أُخْرَى * وَقَدْ أَرَانِيَ اللَّهُ وَأَمَرَنِي أَلَّا أَقُولَ عَنْ أَحَدٍ إِنَّهُ إِنْسَانٌ نَجِسٌ أَوْ دَنِسٌ *
29 * فَلِذَلِكَ أَقْبَلْتُ بِلَا مُسَاجَرَةٍ إِذْ دَعَوْتَنِي * فَأَنَا أَسْتَخْبِرُكُمْ بِأَيَّةِ جُجَّةٍ اسْتَحْضَرْتَنِي * 29
30 * فَقَالَ كُرْنِيلِيُوسُ * مُنْذُ أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ إِلَى هٰذِهِ السَّاعَةِ كُنْتُ صَائِمًا * فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ مُصَلِّيًا 30
31 فِي مَنْزِلِي السَّاعَةَ التَّاسِعَةَ * فَإِذَا بِرَجُلٍ قَدْ وَقَفَ أَمَامِي بِحُلَّةٍ بَهِيَّةٍ * وَقَالَ لِي يَا كُرْنِيلِيُوسُ
32 قَدْ سُمِعَتْ صَلَاتُكَ * قَدْ ذُكِرَتْ صَدَقَاتُكَ أَمَامَ اللَّهِ * فَأَرْسِلْ إِذًا إِلَى يَافَا وَاسْتَحْضِرْ
سِمْعَانَ الْمُلَقَّبَ بِطْرُسَ * فَإِنَّهُ مُضَافٌ فِي مَنْزِلِ سِمْعَانَ الدَّبَّاغِ عِنْدَ الْبَحْرِ * فَإِنَّهُ إِذَا جَاءَ يُخَاطِبُكَ
33 بِمَا يَجِبُ * فَلِهٰذَا السَّبَبِ أَرْسَلْتُ إِلَيْكَ * وَأَنْتَ قَدْ فَعَلْتَ فِعْلًا مَمْدُوحًا إِذْ جِئْتَ * فَهَا نَحْنُ
أَوَّلًا حَاضِرُونَ الْآنَ أَمَامَ اللَّهِ كُلُّنَا * سَامِعِينَ جَمِيعَ الْأَقْوَالِ الَّتِي يَأْمُرُكَ اللَّهُ بِقَوْلِهَا * ثُمَّ *
34 * قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ بِنِصْفِ الْخَمْسِينَ * * كَهْ * * فَفَتَحَ بِطْرُسُ فَمَهُ وَقَالَ *
35 بِالْحَقِيقَةِ عَلَى حَسَبِ ظَنِّي أَنَّ اللَّهَ لَنْ يُحَابِيَ الْوُجُوهَ * لٰكِنْ مَنْ يَتَّقِيهِ فِي كُلِّ أُمَّةٍ وَيَعْمَلُ الْعَدْلَ
36 هُوَ مَقْبُولٌ عِنْدَهُ * وَالْقَوْلُ الَّذِي أَرْسَلَهُ إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ * يُبَشِّرُهُمْ بِالسَّلَامَةِ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ *
37 ذَاكَ هُوَ رَبُّ الْكُلِّ * وَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنْتُمْ بِالْخَبَرِ الصَّائِرِ فِي بَلَدِ الْيَهُودِيَّةِ كُلِّهَا * خَبَرِ الَّذِي بَدَأَ
38 مِنَ الْجَلِيلِ بَعْدَ الْمَعْمُودِيَّةِ الَّتِي كَرَزَ بِهَا يُوحَنَّا * يَسُوعَ الَّذِي مِنَ النَّاصِرَةِ * إِذْ مَسَحَهُ اللَّهُ
بِرُوحِ الْقُدُسِ وَالْقُوَّةِ * الَّذِي وَرَدَ مُحْسِنًا وَشَافِيًا جَمِيعَ الَّذِينَ اسْتَسَادَ عَلَيْهِمُ الْخَالُ * لِأَنَّ اللَّهَ
39 كَانَ مَعَهُ * وَنَحْنُ هُمْ شُهُودٌ بِجَمِيعِ الْأَشْيَاءِ الَّتِي عَمِلَهَا فِي بَلَدِ الْيَهُودِيَّةِ وَفِي أُورُشَلِيمَ الَّذِي
40 قَتَلُوهُ الْيَهُودُ * حِينَ عَلَّقُوهُ عَلَى خَشَبَةٍ * فَأَقَامَهُ اللَّهُ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ * وَمَنَحَهُ أَنْ يَظْهَرَ *
41 * لَا لِجَمِيعِ الشَّعْبِ * بَلْ لَنَا نَحْنُ الشُّهُودُ الَّذِينَ سَامَرَنَا اللَّهُ سَالِفًا * الَّذِينَ أَكَلْنَا مَعَهُ وَشَرِبْنَا
42 بَعْدَ انْبِعَاثِهِ مِنَ الْمَوْتَى * وَأَوْصَانَا أَنْ نَكْرِزَ لِلشَّعْبِ * وَنَشْهَدَ لَهُمْ أَنْ هٰذَا هُوَ الَّذِي حَدَّدَهُ
اللَّهُ قَاضِيَ الْأَحْيَاءِ وَالْأَمْوَاتِ *

Erexit autem illum Petrus, dicens; 26
Surge, ego enim homo sum. Et huma- 27
nioribus eum verbis excipiens, introi-
vit, reperitque turbam multam quæ se
contulerat ad eum: Dixitque illis, 28
Vos jam nôstis dedecere hominem Ju-
dæum conjungi aut adire alterius nati-
onis hominem: at ostendit mihi Deus,
& præcepit mihi ne dicerem de quo-
quam quòd sit homo pollutus aut im-
mundus. Et propterea veni sine relu- 29
ctatione cùm me vocâstis. Peto autem
à vobis quâ de causa accersistis me?
Dixit Cornelius, Quatuor abhinc die- 30
bus ad hanc usque horam fui jejunus:
eodem die, orante me domi meæ horâ
nonâ, ecce vir quidam stetit coram me
in veste magnifica, Et dixit mihi; O 31
Corneli, jam exaudita est oratio tua,
jam in memoria habitæ sunt eleemosy-
næ tuæ coram Deo. Mitte igitur in 32
Japha, & adducendum cura Simonem
qui cognominatur Petrus: is enim ho-
spitatur in domo Simonis coriarii prope
mare, & ipse cùm venerit, loquetur tibi
quæ oportet. Hac igitur de causa ad 33
te misi: & tu quidem opus laudabile
præstitisti qui adveneris. Et ecce nos
primi adsumus nunc coram Deo omnes,
auditurî cunctos sermones quos præci-
piet tibi Deus dicendos. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis mediæ Pentecostes.

Aperuit ergò Petrus os suum, & ait; 34
Verè secundùm opinionem meam, Deus
nullo modo assentatur vultibus: Sed 35
quisquis eum timet in omni gente, &
operatur justitiam, is est acceptus apud
eum. Et sermo quem misit Deus filiis 36
Israel, annuntians eis pacem per je-
sum Christum, is est omnium Dominus.
Et vos jam nôstis famam quæ facta 37
est in regionibus universæ Judææ, fa-
mam inquam quæ cœpit à Galilæa post
baptismum quod prædicavit Johannes:
Jesum scil. *qui erat à Nazaret, quem* 38
unxit Deus Spiritu sanctitatis & vir-
tute, qui pertransiit benefaciens & sa-
nans cos omnes in quos dominatus erat
Fraudulentus: quoniam Deus erat cum
illo. Et nos testes sumus verum omni- 39
um quas fecit in regionibus Judææ &
Jerusalem: quem interfecerunt Judæi,
appendentes eum trabi. Suscitavit 40
autem illum Deus die tertiâ, & conces-
sit ei ut appareret, Non toti populo, 41
sed nobis testibus, quos præsignavit
Deus, qui comedimus cum eo & bibi-
mus post resurrectionem ipsius à mor-
tuis. Et præcepit nobis ut prædica- 42
remus populo, & testaremur eis hunc
eum esse quem destinavit Deus judicem
vivorum & mortuorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወአውረዶ : ቆርኔልዮስ : ወይቤሎ : አመራብዕት : አለት : እስከ : ዛቲ : ሰዓት : ሀለው
ኩ፡እንዘ : አጽሊ : በጊዜ፡ ተሰዓቱ : ስለት : ውስተ : ቤትየ : ወናሁ፡ ፀ ብእሲ : ቆመ:
31 ቅድመየ : በጸእዴወ : ለልበስ:=> ወይቤለኒ : ለቆርኔልዮስ : ተሰመዓ : ጸሎትከ : ወመ
32 ጽዋትከኒ : ተዘከረ : በቅድመ : እግዚአብሔር:=> ፈኑ : እንከ : ሀገረ : ኢዮጴ : ወጸ
ውዕ፡ሠመይነሃ፡ ዘተሰመየ : ጴጥሮስ : ዝኩ : የሐድር : ውስተ : ቤተ : ስመይን : ሰፈዬ :
33 ለሰለን : ቅሬበ : መንባለ : በሕር:=> ወሶቤሃ : ፈነውኩ : ኀቤከ : ወለእንተኒ : ሠናየ : ገበ
ርከ : ዘመጽአከ : ዝየ : ወይእዜኒ : ንሓነ : ኩልነ : ሀለውነ : ቅድሜከ : ከመ : ንስማ
34 ዕ : ኩሉ : ዘለዘከ : እግዚአብሔር::=> ወከስተ : ኢፈሁ : ጴጥሮስ : ወይቤ : በለሚ
35 ነ : ለኩሉ : ዘሠገ : እስመ : ኢየደሉ : እግዚአብሔር:=> ለለ : በኩሉ : ለሕዘብ:
36 ለዘይፈርሆ፡ ወይገብር፡ ጽድቀ፡ ሎቱ፡ ይሕመዖ:=> ፈነወ፡ እግዚአብሔር፡ ለደቂቀ : እስ
ራኤል : እንዘ : ይሄሉ : ስለመ : በኢየሱስ : ክርስቶስ : ዝውእቱ : እግዚለ : ኩሉ::=>
37 ታእመሩ : ኩሉ : ነገር : ዘኮነ፡ በይሁደ : እኂዘ : እመገሊላ : እመድኅረ : ጥመቀተ፡
38 እንተ : ሰበከ : ዮሐንስ::=> [ኢየሱስ:] ዘእመናዝሬት : ዘቀብአ : እግዚአብሔር : መን
ፈስ : ቅዱስ : ወሓይል:: ወመጽአ : ወረድኦሙ : ለእለ : ይትሌገሎሙ : ሰይጣን : እስመ:
39 እግዚአብሔር : መስሌሙ::=> ወእሉኒ : ኩልነ : ሰማዕቱ : ለገዝ : ነገር : በዘ : ገብ
40 ረ : በብሔረ : ኢይሁድ : ወበኢየሩሳሌም : ወቀተልዎ : ስቂሎሙ : ደበ : ዕፀ::=> እግ
ዚአብሔር : ለነሥአ : እመውታን : በዛልስት : ዕለት : ወወሀቦ : ይስማዕ : በውስተ :
41 ኩሉ : ለሕዝብ::=> ወሂመነ : እግዚአብሔር : ወረስየነ : ስማዕቶ : ወበለዕነሂ : ወ
ስተይነ : መሰሌሁ : እመድኅረ : ተንሥአ : እመውታን : በእርብዓ : ዕለት::=> ለዘ
42 ዘነ : ከመ : ንስብክ : ለለሕዝብ : ወንንግር : ከመ : ውእቱ : ዘተሠይመ : መሰንነ : ሕ
ያዋን : ወመውታን::=>

Et respondit Cornelius, & dixit ei; Nudiusquartùs usque ad hanc horam fui 30
orans in tempore nonæ horæ, in domo mea, & ecce quidam homo stetit co-
ram me in candida veste. Et dixit mihi; Corneli, exauditæ sunt preces 31
tuæ, & eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte igitur ad 32
civitatem Jopen, & accerse Simonem qui nominatur Petrus: hic diversatur
in domo Simonis sutoris calceorum, juxta mare. Et tunc misi ad te, & tu be- 33
nè fecisti quòd venisti huc: & nunc etiam nos omnes sumus in conspectu
tuo, ut audiamus omnia quæ præcepit tibi Deus. Et aperuit os ejus Petrus, 34
& dixit; Verè, nullius carnis quia personam accipit Deus. Sed in omni 35
gente, qui timet ipsum, & facit justitiam, eum audiet. Misit Deus filiis Is- 36
rael, annuntians pacem in Jesu Christo, qui est Dominus omnium. Vos sci- 37
tis omne verbum quod factum est in Judæa; initio facto à Galilæa, post ba-
ptismum quod prædicavit Johannes: Quomodo *Jesus à Nazareth, quem unxit* 38
Deus Spiritu sancto & potentiâ, & venit, & auxilium præstitit iis, quos op-
pressit satanas, quia Dominus fuit cum eis. Et nos omnes testes sumus hujus 39
sermonis, in quo operatus est in regione Judææ & in Hierusalem, & truci-
dâruut eum suspendentes eum super ligno. Deus suscitavit eum à mortuis in 40
tertia die, & dedit ei ut fama ejus divulgata esset inter omnes gentes. Et 41
ordinavit nos Deus, & constituit nos testes ejus, & comedimus & bibi-
mus cum eo, posteaquam resurrexit à mortuis, quadraginta dies. Præcepit 42
nobis ut prædicaremus populo, & nuntiaremus quòd ipse est qui constitutus est
judex vivorum & mortuorum.

Huic omnes Prophetæ *testantur*, remissionem peccatorum accipere per nomen
43 Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος
ejus *omnem credentem* in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc,
44 αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα,
cecidit Spiritus sanctus super omnes *audientes* verbum. Et obstupuerunt
45 (ρ) ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. Καὶ ἐξέστησαν
qui ex circumcisione fideles *quotquot comitati fuerant Petrum*, quia & in *gentes* donum
οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ
sancti Spiritûs *effusum* est. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magni-
46 τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται. Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγα-
ficantes Deum. Tunc respondit Petrus ; Numquid aquam prohibere
47 λυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη (σ) ὁ Πέτρος, Μήτι τὸ ὕδωρ (τ) κωλῦσαι
potest quis, *ad* non *baptizari hos*, qui Spiritum sanctum acceperunt,
δύναταί τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον,
sicut & nos ? Jussitque eos baptizari in nomine Domini.
48 (υ) καθὼς καὶ ἡμεῖς ; Προσέταξέ τε (φ) αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.
Tunc rogaverunt eum *manere* dies aliquot.
τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

CAP. XI. ια'.

1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη
receperunt verbum Dei. Et cùm ascendisset Petrus *in* Hierosolymam, disceptabant
2 ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. (α) Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς (β) Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο
adversùs illum qui ex circumcisione, Dicentes ; *Quòd* ad viros præputium habentes
3 πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, Λέγοντες, (γ) Ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας
ingressus es, & commanducâsti eis. Incipiens autem Petrus, exponebat illis
4 εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος δὲ (δ) ὁ Πέτρος, ἐξετίθετο αὐτοῖς καθ'
secundùm ordinem, dicens ;
καθεξῆς, λέγων, Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν
5 ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
demissum ex cœlo : & venit usque ad me : In quod *attendens* considerabam,
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἦλθεν (ε) ἄχρις ἐμοῦ. Εἰς ὃ ἀτενίσας κατενόουν,
6 & vidi quadrupedia terræ & bestias & reptilia, & volatilia cœli.
καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
Audivi autem vocem dicentem mihi ; *Surgens* Petre, occide & manduca. Dixi autem ;
7 Ἤκουσα (ζ) δὲ φωνῆς λεγούσης μοι, Ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Εἶπον δὲ,
8 Nequaquàm, Domine : quia *omnec* ommune aut immundum nunquam introivit in os
Μηδαμῶς Κύριε· (η) ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα
meum. Respondit autem *mihi* vox *ex* secundo de cœlo ; Quæ Deus mundavit,
μου. Ἀπεκρίθη (θ) δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἃ ὁ Θεὸς (ι) ἐκαθάρισεν,
9 tu ne cómune dixeris. Hoc autem factum est per ter, & rursum recepta sunt omnia in
σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρὶς, καὶ (κ) πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς
10 cœlum. Et ecce *ex eadem* tres viri astiterunt in domo in qua eram, miss-
τὸν οὐρανόν. Καὶ ἰδοὺ ἐξ αὐτῆς τῆς οἰκίας ἐφ' ἣν ἦμεν, ἐπέστησαν
11 à Cæsarea ad me. Dixit autem mihi Spiritus, *simul ire* illis, nihil
τρεῖς ἄνδρες ἀπὸ Καισαρείας πρός με. Εἶπε (λ) δέ μοι τὸ Πνεῦμα, συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν
12 *ambigentem*. Venerunt autè cum me & sex fratres isti : & ingressi sumus in domum
διακρινόμενον. Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον
viri : *Annuntiavitque* nobis quomodò vidisset angelum in domo sua stantem &
τοῦ ἀνδρός· (ν) Ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ
13 dicentem sibi ; Mitte in Joppen *viros*, & accersi Simonem *cognomina-*
εἰπόντα αὐτῷ, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλού-
tum Petrum : Qui loquetur verba *ad te*, in quibus salvus eris tu, & universa domus tua.
μενον Πέτρον, Ὃς (ο) λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. 14

MS. A. (ρ) ἔπεσε (σ) Πέτρος, (τ) δύναται κωλῦσαί τις, (υ) ὡς (φ) αὐτοῖς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε Κεφ. ια'. MS. A. (α) Ὅτε (β) Ἱερουσαλὴμ, (γ) Ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας, καὶ (δ) Πέτρος, (ε) ἄχρι (ζ) δὲ καὶ (η) ὅτι κοινὸν (θ) δὲ φωνὴ (ι) ἐκαθάρισεν, (κ) ἀνεσπάσθη πάλιν (λ) δὲ τὸ Πνεῦμά μοι, (μ) διακρίναντα. (ν) Ἀπήγγειλεν δὲ (ξ) εἰπόντα, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην, καὶ (ο) λαλήσῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

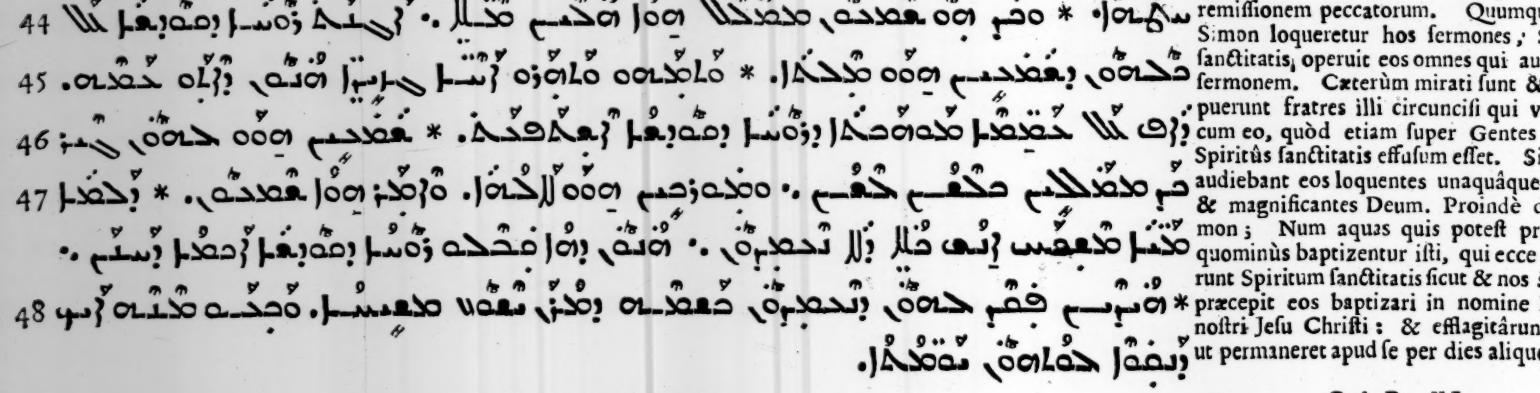

Et de eo testati sunt omnes prophetæ, ut 43
quisquis crediderit per nomen ejus, recipiat
remissionem peccatorum. Quumque ipse 44
Simon loqueretur hos sermones ; Spiritus
sanctitatis, operuit eos omnes qui audiebant
sermonem. Cæterùm mirati sunt & obstu- 45
puerunt fratres illi circuncisi qui venerant
cum eo, quòd etiam super Gentes donum
Spiritûs sanctitatis effusum esset. Siquidem 46
audiebant eos loquentes unaquâque linguâ,
& magnificantes Deum. Proindè dixit Si-
mon ; Num aquas quis potest prohibere 47
quominùs baptizentur isti, qui ecce receperunt Spiritum sanctitatis sicut & nos ? Tunc 48
præcepit eos baptizari in nomine Domini
nostri Jesu Christi : & efflagitârunt ab eo
ut permaneret apud se per dies aliquot.

CAP. XI.

Audierunt autem apostoli & fratres qui 1
erant in Judæa, ipsas etiam Gentes recepisse
sermonem Dei.

Feriâ quintâ, primâ jejunii. 31.

Quumque ascendisset Simon ad Ierusalem, 2
litigabant cum eo ii qui erant ex circunci-
sione, Dicentes ; Ad homines præputium 3
habentes introîsti, & manducâsti cum eis.
Et exorsus est Simon figillatim referre eis ; 4
Quum precarer in Joppe, vidi per visionem 5
descendere vas quoddam, quod erat simile
linteo, erátque devinctum quatuor angulis,
& dimittebatur à cœlo, & usque ad me per-
venit. Proindè illud intuitus sum, vidíque 6
in eo esse animantia quadrupedia, & reptilia
terræ, atque adeò volucres cœli. Et audivi 7
vocem dicentem mihi ; Simon, surge, macta
& manduca. At dixi ; Absit, Domine mi : 8
nam nihil unquam introiit in os meum quod
immundum esset & prophanum. Rursùs 9
autem vox dixit mihi è cœlo ; Quod Deus
mundavit, tu ne prophanes. Id factum est 10
tribus vicibus : & receperunt sese omnia in
cœlum. Et eo ipso momento tres viri qui 11
missi fuerant ad me à Cornelio ex Cæsarea,
venerunt, steterúntque pro foribus atrii in
quo diversabar. Dixit autem mihi Spiritus, 12
Proficiscere cum eis absque hæsitatione. Et
venerunt mecum isti quoque sex fratres, in-
gressique sumus ædes viri. Et renuntiavit 13
nobis quomodo vidisset domi suæ angelum
adstantem & dicentem sibi, Mitte ad Jop-
pen civitatem, & accersi Simonem qui vo-
catur Petra. Et ille colloquetur tibi ser- 14
mones quibus servaberis tu & tota domus
tua.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 ወኩሎሙ : ነቢያት : ሰማዕቱ : ኍሎ : በስሙ : ዚአሁ : ይትሔደግ : ሎሙ : ሓጢአቶ
44 ሙ : ለኩሉሙ : እለ : የአምኑ : ቦቱ ::=: ወእንዘ : ይነግሮሙ : ጴጥሮስ : ዘንተ : ነ
45 ገረ : ወረደ : መንፈስ : ቅዱስ : ደቦ : ኩሉሙ : እለ : ሰምዑ : ዘንተ : ነገረ ::=: ወደነ
ገፀ : ኩሉሙ : እለ : እምውስተ : ሊይሁድ : እለ : ለሙኑ : ኩሉሙ : እለ : መጽሉ :
46 ምስለ : ጳጥሮስ : እስሙ : ደቦ : ለሕዛብኒ : ወረደ : ጸጋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ ::=: ወ
ሰምዕዎሙ : ይነብቡ : በነገረ : በሐውርት : ወሰብሑ : እግዚአብሔር :: ወይቤ : ጴ
ጥሮስ ::=:

Et omnes prophetæ testes ejus sunt iis, quòd in nomine ejus remittentur peccata 43
omnium eorum qui credunt in eo. Et loquente illis Petro hunc sermonem, 44
descendit Spiritus sanctus super omnes qui audierunt hunc sermonem. Et mi- 45
rati sunt omnes qui ex Judæis erant *qui crediderunt, omnes qui venerunt cum*
Petro : quia super Gentiles descendisset donum Spiritûs sancti. Et audierunt 46
eos loquentes in sermonibus regionum, & glorificârunt Deum : & dixit Pe-
trus,

Versio VULGATA LATINA.

43 Huic omnes Prophetæ teſtimonium perhibent, remiſſionem peccatorum accipere
44 per nomen ejus omnes, qui credunt in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc,
45 cecidit Spiritus ſanctus ſuper omnes qui audiebant verbum. Et obſtupuerunt ex circumciſione fideles, qui venerant cum Petro: quia & in nationes gratia Spiritûs
46 ſancti effuſa eſt. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes De-
47 um. Tunc reſpondit Petrus; Numquid aquam quis prohibere poteſt, ut non ba-
48 ptizentur hi, qui Spiritum ſanctum acceperunt ſicut & nos? Et juſſit eos baptizari in nomine Domini Jeſu Chriſti. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos aliquot diebus.

CAP. XI.

1 Audierunt autem Apoſtoli, & fratres, qui erant in Judæa: quoniam & Gentes
2 receperunt verbum Dei. Cùm autem aſcendiſſet Petrus Jeroſolymam, diſceptabant adverſùs illum, qui erant ex circumciſione, Dicentes;
3 Quarè introiſti ad
4 viros præputium habentes, & manducâſti cum illis? Incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem, dicens;
5 Ego eram in civitate Joppe oraris, & vidi in exceſſu mentis viſionem, deſcendens vas quoddam velut linteum magnum quatuor initiis ſummitti de cœlo, & venit uſque ad me. In quod intuens conſiderabam,
6 & vidi quadrupedia terræ, & beſtias, & reptilia, & volatilia cœli. Audivi autem
7 & vocem dicentem mihi; Surge Petre, occide, & manduca. Dixi autem;
8 Nequaquàm, Domine, quia commune aut immundum nunquam introivit in os meum.
9 Reſpondit autem vox ſecundò de cœlo; Quæ Deus mundavit, tu ne commune dixeris.
10 Hoc autem factum eſt per ter: & recepta ſunt omnia rurſum in cœlum.
11 Et ecce viri tres confeſtim aſtiterunt in domo, in qua eram, miſſi à Cæſarea ad me.
12 Dixit autem Spiritus mihi, ut irem cum illis, nihil hæſitans. Venerunt autem me
cum & ſex fratres iſti, & ingreſſi ſumus in domum viri.
13 Narravit autem nobis, quomodò vidiſſet Angelum in domo ſua, ſtantem & dicentem ſibi; Mitte in Joppen, & accerſi Simonem, qui cognominatur Petrus.
14 Qui loquetur tibi verba, in quibus ſalvus eris tu, & univerſa domus tua.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

43 * وَلَهُ يَشْهَدُ جَمِيعُ ٱلْأَنْبِيَآءِ * أَنَّ كُلَّ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ يَأْخُذُ بِٱسْمِهِ تَكْفِيرَ ٱلْخَطَايَا * ثُمَّ *

Eidémque teſtatur univerſitas prophetarum, quòd quicunque ei crediderit in eum, conſequetur per nomen ejus expiationem peccatorum. Finis. 43

Feriâ ſextâ hebdomadis mediæ.

44 * يَوْمَ ٱلْجُمُعَةِ مِنْ جُمُعَةِ ٱلنِّصْفِ * * كَوْ * وَبَيْنَمَا بُطْرُسُ يَتَكَلَّمُ بِهٰذِهِ ٱلْأَقْوَالِ *

45 هَبَطَ رُوحُ ٱلْقُدْسِ عَلَى جَمِيعِ ٱلَّذِينَ سَمِعُوا ٱلْكَلَامَ * وَٱنْدَهَلَ ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ مِنْ دَوِي

ٱلْخِتَانَةِ * وَجَمِيعُ ٱلَّذِينَ جَآؤُوا مَعَ بُطْرُسَ * وَحَارُوا مِنْ أَنَّ مَوْهِبَةَ رُوحِ ٱلْقُدْسِ قَدِ ٱنْسَكَبَتْ

46 وَعَلَى ٱلْأُمَمِ * لِأَنَّهُمْ سَمِعُوهُمْ يَتَكَلَّمُونَ بِلُغَاتٍ أُخَرَ وَيُعَظِّمُونَ ٱللَّهَ * حِينَئِذٍ أَجَابَ بُطْرُسُ

47 وَقَالَ * أَلَعَلَّ أَحَدٌ يَمْنَعُ ٱلْمَآءَ لِئَلَّا يَعْمُدَ هٰؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَخَذُوا رُوحَ ٱلْقُدْسِ كَمَا أَخَذْنَاهُ نَحْنُ *

48 وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَصْطَبِغُوا بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ * حِينَئِذٍ سَأَلُوهُ أَنْ يُقِيمَ عِنْدَهُمْ أَيَّامًا مَّا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي عَشَرَ *

1 * فَلَمَّا سَمِعَ ٱلرُّسُلُ وَٱلْإِخْوَةُ ٱلَّذِينَ كَانُوا فِي بَلَدِ ٱلْيَهُودِيَّةِ أَنَّ ٱلْأُمَمَ قَدْ قَبِلُوا قَوْلَ
2 ٱللَّهِ * فَلَمَّا صَعِدَ بُطْرُسُ إِلَى أُورُشَلِيمَ ٱرْتَابَ بِهِ ذَوُو ٱلْخِتَانَةِ * قَائِلِينَ *
3 إِنَّكَ دَخَلْتَ إِلَى رِجَالٍ ذَوِي غُلْفَةٍ وَأَكَلْتَ مَعَهُمْ * فَٱبْتَدَأَ بُطْرُسُ يُخْبِرُهُمْ بِٱلْخَبَرِ عَلَى سِيَاقَتِهِ قَائِلًا *
4 * أَنَا كُنْتُ بِمَدِينَةِ يَافَا مُصَلِّيًا * وَرَأَيْتُ فِي سَكْرَتِي مَنْظَرًا * كَأَنَّ وِعَآءً مَّا كَسَبِيبٍ
5 عَظِيمَةٍ نَازِلَةٍ مِنَ ٱلسَّمَآءِ بِأَرْبَعِ قُرُنٍ مُعَلَّقَةٍ * وَجَآءَتْ إِلَيَّ عِنْدِي * فَلَمَّا تَبَصَّرْتُ إِلَيْهَا
6 مُتَأَمِّلًا * رَأَيْتُ فِيهَا دَوَابَّ ٱلْأَرْبَعِ وَٱلْوُحُوشَ وَٱلدَّوَابَّ وَطَيْرَ ٱلسَّمَآءِ * وَسَمِعْتُ صَوْتًا
7 يَقُولُ لِي * يَا بُطْرُسُ قُمِ ٱذْبَحْ وَكُلْ * فَقُلْتُ يَا رَبِّ لَا ٱلْبَتَّةَ * لِأَنَّ لَمْ يَدْخُلْ فَمِي قَطُّ
8 شَيْءٌ نَجِسٌ أَوْ دَنِسٌ * فَأَجَابَنِي ٱلصَّوْتُ ثَانِيَةً مِنَ ٱلسَّمَآءِ * ٱلْأَشْيَآءُ ٱلَّتِي قَدْ طَهَّرَهَا ٱللَّهُ
9 لَا تُنَجِّسْهَا أَنْتَ * هٰذَا صَارَ ثَلَثَ * ثُمَّ ٱجْتُذِبَتْ كُلُّهَا إِلَى ٱلسَّمَآءِ * ثُمَّ * * وَفِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ
10 نَفْسِهَا وَقَفَ ثَلَثَةُ أُنَاسٍ بِٱلدَّارِ ٱلَّتِي كُنْتُ فِيهَا * مُرْسَلِينَ إِلَيَّ مِنْ قَيْسَارِيَةَ * فَقَالَ لِي ٱلرُّوحُ أَنْ
11 أَسِيرَ مَعَهُمْ غَيْرَ مُرْتَابٍ لِشَيْءٍ * وَذَهَبَ مَعِي هٰؤُلَآءِ ٱلْإِخْوَةُ ٱلسِّتَّةُ * فَدَخَلْنَا مَنْزِلَ ٱلرَّجُلِ * فَأَخْبَرَنَا
12 كَيْفَ أَبْصَرَ ٱلْمَلَاكَ فِي مَنْزِلِهِ وَاقِفًا * وَقَائِلًا لَهُ أَرْسِلْ إِلَى يَافَا رِجَالًا * وَٱسْتَحْضِرْ سِمْعَانَ
13 بُطْرُسَ * فَسَيُكَلِّمُكَ بِٱلْكَلِمَاتِ ٱلَّتِي بِهَا تَخْلُصُ أَنْتَ وَأَهْلُ مَنْزِلِكَ كُلُّهُمْ *
14

Eidémque teſtatur univerſitas prophetarum, quòd quicunque ei crediderit in eum, conſequetur per nomen ejus expiationem peccatorum. Finis. 43

Dúmque Petrus loqueretur hoſce ſermones, deſcendit Spiritus ſanctus ſuper omnes qui audierant verba. Et obſtupuerunt fideles qui erant ex gente circunciſionis, & quotquot venerant cum Petro; admiratique ſunt quòd donum Spiritûs ſancti effuſum eſſet etiam ſuper gentes. 44 45

Audierunt enim illos loquentes linguas externas, & magnificantes Deum. Tunc reſpondit Petrus, ac dixit; Num quis vetet aquam quominus baptizentur hi qui Spiritum ſanctum acceperunt ut eum nos accepimus? quare præcepit eis ut baptizaventur in nomine Domini. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud ipſos dies aliquot. 46 47 48

CAP. XI.

Cum igitur audiſſent Apoſtoli & fratres qui erant in regione Judææ quòd gentes etiam recepiſſent ſermonem Dei, Et cùm aſcendiſſet Petrus in Jeruſalem: ſuſpectum habuit eum gens circunciſionis, Dicentes; Tu quidem ingreſſus es ad homines præputiatos, & comediſti cum eis. Cœpit ergò Petrus rem ipſis narrare ex ordine, dicens; Ego eram in urbe Japha orans, vidique in extaſi mea viſionem, quaſi vas quoddam ſimile lineo maximo, labenti de cœlo, quatuor cornibus alligato, & venit ad me uſque. Quod cùm intuitus & contemplatus eſſem, deprehendi in ipſo quadrupedia, & beſtias, jumenta, & volucres cœli: Et audivi vocem dicentem mihi; O Petre, ſurge, macta, & comede. Dixi; O Domine, nullo modo, quia non intravit unquam in os meum quicquam immundum aut impurum. Reſpondit mihi vox illa ſecundò de cœlo, Res quas Deus mundavit, tu ne contamines. Hoc ter accidit: deinde retracta ſunt omnia in cœlum. Finis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Eâdémq; illâ horâ aſtiterunt tres homines in domo in qua eram, miſſi ad me de Cæſarea. Et dixit mihi Spiritus ut abirem cum eis nulla in re hæſitans: profectique ſunt mecum ſex hi fratres, & ingreſſi ſumus domum viri. Is autem retulit nobis quomodo vidiſſet Angelum domi ſuæ ſtantem, eique dicentem; Mitte in Japha viros, & adducendum cura Simonem qui cognominatur Petrus. Ipſeque habebit tecum verba per quæ ſalvaberis tu & domeſtici tui omnes. 11 12 13 14

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

47 ሙኑ: እንከ: ይክል:ከሊሶቱ: እመድኅረ:ነሥኡ:መንፈሰ:ቅዱስ:ከማነ:ኵ=፦ ወለዘዘ
48 ሙ: ይጥመቁ : በስመ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:: ወእምዝ : ለስተብቍዕዎ : ለጴጥሮስ : ይንበር : ኀቤሆሙ : ኀደጠ : መዋዕለ::=ፃ

Quis igitur poteſt prohibere eos, poſteaquam acceperunt Spiritum ſanctum ſicut nos? 47 *Et juſſit eos ut baptizareutur in nomine Jeſu Chriſti: & tunc rogaverunt Petrum* 48 *utm aneret apud eos paucos dies.*

1a በሶ ሰንበተ : ለይሁድ:;=ፃ

1 ወሰምዑ: ሐዋርያት: ወቢጸውሂ: እለ: ብሔረ: ይሁዳ: ከመ: ኀፅበ: ተወክፈ: ቃለ:እግዚ
2 ለብሔር:ለሕዘብ:=ፃ ·ወእመ: ዐርገ: ጴጥሮስ: ሊየሩሰሌም: እለ: እመ‌ለይሁድ:ተገለ
3 ዙ: መስቡሁ : እለ: ሀለው : ግዙረኝ:=ፃ እንዘ : ይብልዎ: ቦእከ: ኀቡ: ዕደው: እለ: ሊ
4 ኮኑ : ግዙራነ: ወበላዕኮ : መሰቤሆሙ::=ፃ ወለኀዘ : ጴጥሮስ : ይንግሮሙ : እምጥነ
5 ቱ: ወይቤሉሙ:=ፃ እንዘ: ሀሎኩ: ሀገረ: ሊዮጴ : ወእጼሊ : ደነገፅኩ: ወርሊኩ:ራዕየ: ተመሲጣየ: ከመ: ዘሞጡሕት : ዐቢይ: ይወርድ : እምሰማይ : ወእኁዝ : በለርበዕቱ : ለ
6 ጽናፊሁ : ወመጽለ : መንገቤየ::=ፃ ወነጸርኩ : ወርሊኩ : ውስቴቱ : እንስሰ : ወለርዌ:
7 ገዳመ : ወለዕዋፈ : ሰማይ:=ፃ ወሰማዕኩ: ቃለ: ዘይብለኒ: ተነሥእ: ጴጥሮስ: ሕረድ:
8 ወብላዕ::=ፃ ወእቤ:እነ:ሐሠ:ሊተ: እግዚኦ: ግውሪ: ለቦለ: ውስተ:እፈየ:ር ኩሰ:ዘለ
9 ኮነ:ኀጹሐ::=ፃ ወይቤለኒ: ዳግመ: እመሰማይ:ዘእግዚ‌ለብሔር:ለእንጽሐ: ለእተ:ሊታስተ
10 ሬኩስ::=ፃ ወከመዝ:ይቤለኒ:ለሠልሰ: ወተሠወጠ:ኳዕበ: ኵሉ:ውስተ:ሰማይ::=ፃ ወበ
11 ጽሑ : ሶቤሃ: እልክቱ: ዕደው: ሠለስቱ: እለ: ተፈነው : ኀቤየ: ሊመቂስርያ: ወቆሙ:ኖኅ
12 ተ:ቤት: ኀበ:በለወኩ::=ፃ ወይቤለኒ : መንፈስ: ቅዱስ: ሖር : መሰቤሆሙ: እንዘ: ሊትና
13 ፍቅ: ወመጽሉ: ሠለሠቱ: ለኃዊነ: ወቦለነ: ቤቶ:=ፃ ወነገረነ : ኵሉ : ወሕመዲ:ኮነ: በቅድመ : ኵሉ:ሰብእ:ዘከመ:ርእዮ:ለመልአኩ:እግዚ‌ለብሔር:በቤቱ: እንዘ:ይቀውመ: ወይቤለኒ : ፍኑ: ሀገረ: ሊዮጴ : ይጼውዕ : ለከ : ለሰምዖን : ዘተሰመየ : ጴጥሮስ:=ፃ
14 ወይነግረከ: ነገረ: በዘ: ተሐዩ: ለእተ : ወኵሉ: ቤትከ::=ፃ

1a In tertio ſabbato Judæorum.

CAP. XI.

Et audiverunt Apoſtoli & fratres qui erant regionis Judææ, quod etiam accepiſſent ſermonem Dei Gentes. Et quum aſcendiſſet Petrus Hieroſolymam, qui ex Judæis erant, certârunt cum eo, qui fuerunt circumciſi: Dicentes ei, Introiſti ad viros qui non fuerunt circunciſi, & ediſti cum iis. Et incepit Petrus alloqui eos à principio, & dixit iis; Quum eſſem in civitate Jope & orarem, obſtupui, & vidi viſionem, 1 2 3 4 5

raptus, ſicut lintei magni deſcendentis à cœlo, & apprehenſum fuit in quatuor extremitatibus ſuis, & venit ad me. Et intuitus ſum, & vidi in illo pecora, & feras deſerti, & volucres cœli. Et audivi vocem dicentem mihi; Surge Petre, macta & veſcere. Et dixi, Abſit à me Domine, nunquam intravit in os meum immundum, quod non fuit purgatum. Et dixit mihi ſecundò à cœlo, Quæ Deus purgavit, tu ne polluito. Et ſimiliter dixit mihi tertiò, & reverſum eſt iterum totum in cœlum. Et venerunt ſtatim tres illi viri qui miſſi fuerant ad me à Cæſarea, & ſteterunt ad januam domûs ubi eram. Et dixit mihi Spiritus ſanctus, Proficiſcere cum illis non ambigens: et venerunt tres fratres noſtri, et intravimus domum ejus. Et nuntiavit nobis omnia, 6 7 8 9 10 11 12 13

et teſtimonium perhibuit coram toto populo quomodo vidiſſet angelum Dei in domo ſua ſtantem, et dicentem, Mitte ad civitatem Jopæ accerſere tibi Simonem qui nominatur Petrus: Et nuntiabit tibi verba, in quibus vives tu et tota domus tua. 14

In vero incipere me loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut & 15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ
in nos in initio. Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat; Jo- 16 ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. (π) Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος (ρ) Κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰω-
annes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto. Si ergò 17 άννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Εἰ οὖν
par donum dedit illis Deus, sicut & nobis, credentibus in Dominum Je- τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰη-
sum Christum, ego autem quis eram potens prohibere Deum? Audientes autem 18 σοῦν Χριστὸν, (σ) ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν; Ἀκούσαντες δὲ
hæc, tacuerunt, & glorificaverunt Deum, dicentes; Nempè & gentibus τοῦτο, ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, (τ) Ἄρα γε καὶ τοῖς ἔθνεσιν
Deus pœnitentiam dedit ad vitam. Illi quidè igitur dispersi à tri- 19 ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν (υ) ἔδωκε εἰς ζωήν. Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλί-
bulatione facta in Stephano, perambulaverunt usque ad Phœnicem, & Cy- ψεως τῆς γενομένης ἐπὶ (φ) Στεφάνῳ, διῆλθον ἕως Φοινίκης, καὶ Κύ-
prum, & Antiochiam, nemini loquentes verbum, si non solum Judæis. Erant 20 πρου, καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον, εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν
autem quidam ex eis viri Cypriî & Cyrenzi, qui introeuntes in δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες (χ) εἰσελθόντες εἰς
Antiochiam, loquebantur ad Græcos, evangelizantes Dominum Jesum. Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν (ψ) πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν.
Et erat manus Domini cum eis: multúsque numerus credens conversus 21 Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς (ω) πιστεύσας ἐπέστρε-
est ad Dominum. Audivit est autem sermo ad aures Ecclesiæ quæ in 22 ψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔ-
Hierosolymis, super istis: & miserunt Barnabam venire usq; ad Antiochi- σης ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν (β) Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχεί-
am: Qui adveniens & videns gratiam Dei, gavisus est: & hortabatur o- 23 ας· Ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν (γ) τοῦ Θεοῦ, ἐχάρη· καὶ παρεκάλει πάν-
mnes proposito cordis permanere Domino: Quia erat vir bonus, & ple- τας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ· Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ πλή- 24
nus Spiritu sancto & fide. Et apposita est turba multa Domino. Profectus ρης Πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. Ἐξῆλ- 25
est autè in Tarsum Barnabas requirere Saulum. Et inveniens eum, du- θε δὲ εἰς (δ) Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον. Καὶ (ε) εὑρὼν αὐτὸν, ἤγα-
xit eum in Antiochiam. Factum est autem eos annum totum convenire in γεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ (ζ) αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ 26
Ecclesia, & docere turbam multam: appellarique primum in Antiochia ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν· χρηματίσαι τε πρῶτον (η) ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺ-
discipulos, Christianos. In his autem diebus descenderunt ab Hierosolymis μαθητὰς, Χριστιανούς. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων 27
Prophetæ in Antiochiam. Surgens autem unus ex eis nomine Agabus, signi- προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσή- 28
ficabat per Spiritum, famem magnã futuram in universam habita- μανε διὰ τοῦ Πνεύματος, (ϑ) λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμέ-
tam: quæ & facta est sub Claudio Cæsare. At discipulorum prout bene- νην· ἥτις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς (κ) ἠυ- 29
gebat quis, decreverunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in πορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ
Judæa fratribus: quod & fecerunt, mittentes ad seniores per ma- Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησε, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χει-
num Barnabæ & Sauli. ρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

CAP. XII. ιβ'.

In illud autem tempus injecit Herodes rex manus malè tractare IH' Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί 1
quosdam de Ecclesia. Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio. τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου (α) μαχαίρᾳ. 2

MS. A. (π) Ἐμνήσθην (ρ) τοῦ Κυρίου, (σ) ἐγὼ τίς (τ) Ἄρα καὶ (υ) εἰς ζωὴν ἔδωκεν. (φ) Στεφάνου, (χ) ἐλθόντες (ψ) καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, (ω) ὁ πιστεύσας (α) Ἰερουσαλὴμ (β) Βαρνάβαν ἕως (γ) τοῦ (δ) Ταρσὸν ἀναζητῆσαι (ε) εὑρὼν, ἤγαγεν εἰς (ζ) αὐτοὺς καὶ ἐνιαυτὸν (η) εἰς Ἀντιόχειαν (ϑ) λιμὸν μεγάλην (ι) ἥτις ἐγένετο (κ) εὐ" ῥητό τις, ὥρισεν
Κεφ. ιβ. MS.A. (α) μαχαίρῃ. Ἰδὼν δὲ ὅτι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Quumque exorsus essem illic loqui, obtexit 15
eos Spirit⁹ sanctitatis, tanquam & nos antea.
Proindè recordatus sum sermonis Domini 16
nostri, quum diceret; Johannes quidem ba-
ptizavit aquâ; vos autem baptizabimini
Spiritu sanctitatis. Si ergò Deus æquè dedit 17
illud donum Gentibus illis quæ crediderunt
in Dominum nostrum Jesum Christum, sicut
& nobis, ego quis eram qui sufficerem ad
prohibendum Deum? Quumque hos ser- 18
mones audissent, quieverunt, & glorifica-
verunt Deum, ac dicebant; Fortè etiam Gen-
tibus Deus dedit pœnitentiam ad vitam.

Feriâ sextâ, primâ jejunii. 32.

Illi autem qui dispersi fuerant ex oppressione 19
quæ contigerat in Stephanum, pervenerant
usque in Phœniciam, atque in regionem
Cypri, & in Antiochiam; nemini loquen-
tes sermonem *Dei*, nisi tantùm Judæis. Erant 20
autem ex eis quidam ex Cypro & Cyrene:
isti introibant Antiochiam, & colloquebantur Græcis, atque evangelizabant super Do-
mino nostro Jesu. Erat porrò cum eis manus 21
Domini: multíque crediderunt, & conversi
sunt ad Dominum. Pervenit autem hic ru- 22
mor ad aures filiorum ecclesiæ quæ erat in
Jerusalem: proindè miserunt Barnabam in
Antiochiam. Quumque illic perveniisset, es- 23
sétque conspicatus gratiam Dei, gavisus est:
& efflagitabat ab eis ut toto corde suo adhæ-
rerent Domino nostro: Quandoquidem vir 24
bonus erat, & perfectus in Spiritu sanctita-
tis & fide. Cæterùm adjunxit se populus
multus ad Dominum nostrum. Ille autem 25
exiit in Tarsum ut requireret Saul. Quum- 26
que eum inveniisset, adduxit secum Antiochi-
am. Totóque anno simul congregabantur in
ecclesia, docuerúntque plebem multam. Ex-
indè primò vocati sunt in Antiochia disci-
puli, Christiani. Et in diebus illis venerunt 27
ex Ierusalem illuc prophetæ. Surrexítque 28
unus ex eis, cui nomen erat Agabus, patefe-
cítque eis per Spiritum, famem ingentem fu-
turam in tota terra. Et fuit hæc fames in di-
ebus Claudii Cæsaris. Enimverò discipuli, 29
prout suppetebat unicuique eorum, decre-
verunt mittere subsidium fratribus illis qui
habitabant in Judæa. Itaque miserunt per 30
manum Barnabæ & Sauli ad Presbyteros
qui illic erant.

Sabbatho primo jejunii. 33.

CAP. XII.

Porrò in illo tempore injecerat manus in 1
quosdam qui erant in ecclesia, ut malè ac-
ciperet eos Herodes ille rex, qui cognomi-
natur Agrippa. Trucidavit autem gladio Ja- 2
cobum fratrem Johannis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 ወሶበ: አኀዝኩ: እንግሮሙ: ወረደ: መንፈሰ: ቅዱስ: ዲቤሆሙ: በከመ:ወረደ: ቀዲሙ::=
16 ወተዘከርኩ : ቃሉ : ለእግዚእነ : ዘይቤ: ዮሐንስ : ያጠምቅ: በማይ: ወለእትሙሰ : ትክ
17 ሙቁ : በመንፈስ : ቅዱሰ::=ሶበ : እንከ : ዕሩያ : ወህበሙ : እግዚአብሔር : ጸጋሁ:
ከማነ : እሰመ : ለሙኑ : በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶሰ : ሙኑ:ለነ : ዘእክል : ከሢለ
18 ቶ : ለእግዚአብሔር:=ወዘንተ : ሰሚዖሙ : ለርሙ : ወለእሙቱ : እግዚአ
ብሔር : ወይቤሉ : እንደዒ : ለእመ : ወህቦሙ : እግዚአብሔር : ለአሕዛብ :
ይነስሑ::=

Et quum incepissem nuntiare iis, descendit Spiritus sanctus super eos, sicut de- 15
scendisset primò. Et recordatus sum sermonis Domini nostri, quem dixit; Jo- 16
hannes baptizabat in aqua, & vos baptizabimini in Spiritu sancto. Quum igi- 17
tur pariter dedit iis donum suum, sicut nobis, quia crediderunt in Domino nostro
Jesu Christo, quis ego eram qui possem prohibere Deum? Et hoc quum audivissent, 18
quieverunt, & glorificaverunt Deum, & dixerunt; Nempè etiam dedit Deus Genti-
bus ut pœnitentiam agerent.

Versio VULGATA LATINA.

15 Cùm autem cœpissem loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut & in nos in
16 initio. Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat; Joannes quidem ba-
17 ptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto. Si ergò eandem gra-
tiam dedit illis Deus, sicut & nobis, qui credidimus in Dominum Jesum Chri-
18 stum: ego quis eram, qui possem prohibere Deum? His auditis, tacuerunt: &
glorificaverunt Deum, dicentes; Ergò & Gentibus pœnitentiam dedit Deus ad
19 vitam. Et illi quidem, qui dispersi fuerant à tribulatione, quæ facta fuerat sub
Stephano, perambulaverunt usque Phœnicem, & Cyprum, & Antiochiam, nemi-
20 ni loquentes verbum, nisi solis Judæis. Erant autem quidam ex eis viri Cyprii,
& Cyrenæi, qui cùm introissent Antiochiam, loquebantur & ad Græcos, annun-
21 tiantes Dominum Jesum. Et erat manus Domini cum eis: multúsque numerus
22 credentium conversus est ad Dominum. Pervenit autem sermo ad aures Eccle-
siæ, quæ erat Jerosolymis, super istis: & miserunt Barnabam usque ad Antiochi-
23 am. Qui cùm perveniisset, & vidisset gratiam Dei, gavisus est: & hortabatur
omnes in proposito cordis permanere in Domino: Quia erat vir bonus, & ple- 24
nus Spiritu sancto, & fide. Et apposita est multa turba Domino. Profectus est 25
autem Barnabas Tarsum, ut quæreret Saulum: quem cùm invenisset, perduxit
Antiochiam. Et annum totum conversati sunt ibi in Ecclesia: & docuerunt 26
turbam multam, ita ut cognominarentur primùm Antiochiæ discipuli, Christiani.
In his autem diebus supervenerunt ab Ierosolymis prophetæ Antiochiam: Et 27
surgens unus ex eis nomine Agabus, significabat per Spiritum famem magnam fu- 28
turam in universo orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio. Discipuli autem, 29
prout quis habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in
Judæa fratribus: Quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ 30
& Sauli.

CAP. XII.

EOdem autem tempore misit Herodes rex manus ut affligeret quosdam de Ec- 1
clesia. Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio. 2

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * فَلَمَّا بَدَأْتُ أَتَكَلَّمُ هَبَطَ عَلَيْهِمْ رُوحُ الْقُدْسِ * كَمَا هَبَطَ عَلَيْنَا قَدِيمًا * فَذَكَرْتُ قَوْلَ الرَّبِّ
16 حِينَ قَالَ * إِنَّ يُوحَنَّا أَعْمَدَ بِالْمَاءِ وَأَنْتُمْ سَتَعْمَدُونَ بِالرُّوحِ الْقُدْسِ * فَلِأَنَّ كَانَ اللَّهُ قَدْ أَعْطَاهُمْ 17
نَظِيرَ مَوْهِبَتِنَا بِالسَّوَاءِ كَمَا أَعْطَانَا إِذْ آمَنَّا بِالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * فَأَنَا مَنْ حَيْ أَسْتَطِيعُ أَمْنَعُ اللَّهَ *
18 * فَإِذْ سَمِعُوا هٰذِهِ الْخُطُوبَ صَمَتُوا وَمَجَّدُوا اللَّهَ قَائِلِينَ * وَلَعَلَّ اللَّهَ قَدْ مَنَحَ الْأُمَمَ التَّوْبَةَ لِيَحْيَوْا بِهَا *
19 * الْأَحَدُ الْخَامِسُ بَعْدَ الْفِصْحِ الْمَعْرُوفِ بِالسَّامِرِيَّةِ * كَزْ * فَأَمَّا الَّذِينَ تَشَتَّتُوا مِنْ أَجْلِ
الْكَرْبِ الْصَّائِرِ مِنْ جَرَّاءِ اضْطِفَانَ جَالُوا إِلَى بُسْرِي الْعَوْرِ وَقُبْرُسَ وَأَنْطَاكِيَةَ * وَكَانُوا لَا يُخَاطِبُونَ
20 أَحَدًا بِقَوْلِ الْكِرَازَةِ إِلَّا الْيَهُودَ فَقَطْ * وَكَانَ فِيهِمْ قَوْمٌ قُبْرِسِيُّونَ وَكُرِينَائِيُّونَ * لَمَّا دَخَلُوا إِلَى
21 أَنْطَاكِيَةَ خَاطَبُوا الْيُونَانِيِّينَ يُبَشِّرُونَهُمْ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَكَانَتْ يَدُ الرَّبِّ مَعَهُمْ * فَآمَنَ قَوْمٌ
22 عَدَدُهُمْ كَثِيرٌ وَعَادُوا إِلَى الرَّبِّ * فَسُمِعَ خَبَرُ وَوَصَلَ إِلَى آذَانِ أَهْلِ الْكَنِيسَةِ الَّتِي بِأُورُسَلِيمَ
23 مِنْ أَجْلِهِمْ * فَأَرْسَلُوا بَرْنَابَا يَطُوفُ إِلَى أَنْطَاكِيَةَ * فَلَمَّا جَاءَ إِلَيْهَا وَشَاهَدَ نِعْمَةَ اللَّهِ فَرِحَ *
24 وَعَرَّى بِسَالِفِ تَوَطُّدِ قَلْبِهِ أَنْ يَثْبُتُوا فِي أَمَانَةِ الرَّبِّ * لِأَنَّهُ كَانَ رَجُلًا صَالِحًا وَمُمْتَلِئًا
25 مِنْ رُوحِ الْقُدْسِ وَالْأَمَانَةِ * وَأَضَافَ إِلَى الرَّبِّ جَمْعًا جَزِيلًا * ثُمَّ خَرَجَ بَرْنَابَا إِلَى طَرْسُوسَ
26 لِيَطْلُبَ بُولُصَ * فَإِذْ وَجَدَهُ جَاءَ بِهِ إِلَى أَنْطَاكِيَةَ * فَأَقَامَا يَجْتَمِعَانِ بِهَا فِي الْكَنِيسَةِ سَنَةً
كَامِلَةً * وَعَلَّمَا سَعْبًا جَزِيلًا * وَفِي أَنْطَاكِيَةَ أَوَّلًا لُقِّبَ التَّلَامِيذُ بِالْمَسِيحِيِّينَ * وَفِي تِلْكَ
27 الْأَيَّامِ انْحَدَرَ مِنْ أُورُسَلِيمَ إِلَى أَنْطَاكِيَةَ أَنْبِيَاءُ * فَقَامَ أَحَدُهُمْ اسْمُهُ أَغَابُوسُ * فَعَرَّفَ بِالرُّوحِ أَنْ
28 جُوعًا عَظِيمًا سَيَكُونُ فِيمَا بَعْدُ فِي الدُّنْيَا كُلِّهَا * فَصَارَ ذٰلِكَ عَلَى عَهْدِ كَلَوْدِيُوسَ قَيْصَرَ الْمَلِكِ *
29 * وَإِذْ أَمَرَ التَّلَامِيذُ كُلَّ أَحَدٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ يُرْسِلَ بِرَكَةً كَمَا تَيَسَّرَ لَهُ وَيَسْمَحُ بِهِ لِخِدْمَةِ الْإِخْوَةِ
30 الْقَاطِنِينَ فِي بِلَادِ الْيَهُودِيَّةِ * فَفَعَلُوا ذٰلِكَ * وَكَانُوا يُبْعِدُونَهَا إِلَى الْمَسِيحِ بِيَدِ بَرْنَابَا وَبُولُصَ * ثُمَّ
* وَرَأَاهُ يَوْمَ السَّبْتِ الرَّابِعَ بَعْدَ النِّصْفِ * * الْفَصْلُ الثَّانِي عَشَرَ *
1 * كَحْ * * فِي ذٰلِكَ الْحِينِ بَسَطَ هِيرُودِسُ الْمَلِكُ يَدَيْهِ لِيَسِيءَ إِلَى قَوْمٍ مِنَ الْكَنِيسَةِ *
2 * وَقَتَلَ يَعْقُوبَ أَخَا يُوحَنَّا بِالسَّيْفِ *

Cùm itaque cœpissem loqui, descendit 15
super eos Spiritus sanctus, quemadmodum descenderat olim super nos. Re- 16
cordatus sum autem sermonis Domini, quum dixit, Johannes quidem baptiza-
vit aquâ, at vos baptizabimini Spiritu sancto. Si ergò Deus concessit eis idem 17
prorsus donum nostrum quod nobis con-
cesserat qui credidimus in Dominum Je-
sum Christum, quis ego sum ut possim pro-
hibere Deum? His igitur sermonibus 18
auditis, obticuerunt, & glorificaverunt
Deum, dicentes; Fortassis Deus con-
cessit etiam gentibus pœnitentiam, ut
per eam vivant.

Dominicâ quintâ post Pascha, quæ vocatur Samaritanæ.

Verùm qui dispersi fuerant ob afflictio- 19
nem obortam causâ Stephani, obtinuerunt
ad Bosciara confinium, & Cyprum,
atque Antiochiam; & cum nemine in-
stituebant sermonem prædicationis, nisi
cum Judæis autem. Erant autem inter 20
ipsos quidam Cyprii & Cyrenenses, qui
cum introissent Antiochiam, allocuti
sunt Græcos, annunti ntes eis Jesum
Christum. Eratque manus Domini cum 21
illis: ac proinde fidem susceperunt ho-
mines copiosi numeri, & converse sunt
ad Dominum. Et audita est fama eorum, 22
deveniteque ad aures hominum Eccle-
siæ quæ erat Jerosolymis: & miserunt
Barnabam ut perlustraret Antiochiam usque.
Qui cùm eò perveniisset, vidissetque 23
gratiam Dei, gavisus est, & hortatus est
pro consueta firmitate cordis sui, ut
persisterent in fide Domini. Erat enim 24
vir probus ac plenus Spiritu sancto &
fide: attraxitque ad Dominum turbam
copiosam. Deindè egressus est Barnabas 25
Tarsum, ut quæreret Paulum. Quem 26
cùm reperisset, perduxit Antiochiam;
in qua manserunt ambo, conventientes
illic in Ecclesia, anno integro; docuerunt-
que populum multum. Antiochiæ verò
primùm vocati fuerunt discipuli, Chri-
stiani. Iisdem diebus descenderunt ab 27
Jerusalem Antiochiam quidam pro-
phetæ: Surgensque unus ex eis nomine 28
Agabus, significavit per Spiritum, fa-
mem magnâ postmodùm futuram in toto
orbe; quæ & accidit tempore Claudii Cæ-
saris Imperatoris. Et cùm præcepissent 29
discipuli unicuique fidelium ut mitteret
benedictionem aliquam pro suâ facul-
tate, & liberalitate, in ministerium fra-
trum degentium in regione Judææ, Exe- 30
cuti sunt: mittebántque eas ad seniores
per manum Barnabæ & Pauli. Finis.

Lectio diei sabbathi quarti post medium.

CAP. XII.

EOdem tempore extendit Herodes rex 1
manus suas, ut noceret quibusdam ex
Ecclesia. Et occidit Jacobum fratrem 2
Johannis gladio.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወእሎገ: ተዘርወ: በእንተ: ቅትለተ: እስጢፋኖስ: ወበጽሑ: እስከ: ቂጵሮስ: ወፈኑቁስ:
20 ወለእንጾኪያ: እንዘ: ሊያነግሩ: ቃሎሙ: ዘለእነበለ: ለለይሁድ: ለበሕቲቶሙ:=: ወቦ: እሙ
ውስቴቶሙ: ሰብእ: ቂጵሮስ: ወቄሮ ናዊያን: ወሖዱ: ለእንጾኪያ: ወነገርዎሙ: ለለረማዊያን:
21 ወመሀረውሙ: በእንተ: እግዚእነ: ሊያሱስ:=: ወእደ: እግዚአብሔር: መስሎሙ: ወ
22 በዝኅ: ኖልቆሙ: ለእለ: ኢሙኑ: በእግዚእነ: ወተመይጡ:=: ወተሰምዐ: ዝነገር: በቤተ:
23 ካር ስትያን: ዘሊያሩሰሌም: በእንቲአሆሙ:: ወፈነውዎ: ለበርናባስ: ለእንጾኪያ:=: በህየ:
ርእያ: ጸጋ: እግዚአብሔር: ወተፈሥሐ: ወመሀሮሙ: ለኩሉሙ: ይትመየጡ: በኩሉ:
24 ልቦሙ: ኅበ: እግዚአለብሔር:=: እስመ: ብእሲ: ጸድቅ: ውእቱ: ወ ሙሉእ: መንፈስ:
ቅዱስ: ወሃይማኖት: ወተወሰኩ: ብዙኃን: ለእግዚአብ: ኅበ: እግዚአብሔር::=:
በገብርኤል: መንበቤ::=:
25 ወሖረ: በርናባስ: ጠ ርሰን:: ይሕሥሦ: ለሰውል: ወረከቦ: ወወሰዶ: ለእንጾኪያ:=: ወነበረ:
26 ለተተ: ዓመተ: ወ መሀረ: ለብዙኃን: ለሕዝብ: ወለብሉ: ውስተ: ክርስቶያን: በለእንጾኪያ:
27 ቀደሙ::=: ህፀ ወውእተ: ለሚረ: ወረዱ: ነቢያት: እመ ሊያሩሰሌም: ለለእንጾኪያ:=:
28 ወተንሥአ: ለሐዲ: እመውስተቶሙ: ዘሰሙ: ለጋቦስ: ወነገረ: በመንፈስ: ቅዱስ: ወለመ: ይመጽ
29 እ: ዐቢይ: ረሐብ: ውስተ: ኩሉ: ዓለመ: ዘከመ: ኮነ: በመዋዕለ: ቀለውድዮስ::=: ወእመ
ዝ: ለስተዋጽሉ: ሐዋር ያት: በእመጠነ: ይክሉ: ወፈነው: ለቢጸሙ: ለእለ: ይነብሩ: ብሔር:
30 ይሁዳ:=: መስለ: በርናባስ: ወሰውል: ኅበ: ቀሲሳን::=: 18
1 ህፀ ወውእተ: ለሚረ: ለዓዘሙ: ሃሮድስ: ንጥሠ: ለሰቡሳን: ቤተ: እግዚአብሔር: ወለአከ
2 መሞ:=: ወቀተሎ: ለያዕቆብ: እኁሁ: ለዮሐንስ: በመጥባሕት:=:

Et tunc dispersi fuerant propter occisionem Stephani, & pervenerunt usque ad Cyprum, 19
& Phœniciam, & Antiochiam, non nuntiantes verbum eorum, nisi Judæis solùm.
Et fuerunt ex illis homines Cypri, & Cyrenenses, et professi sunt Antiochiam, et 20
loquuti sunt Gentilibus, et docuerunt eos de Domino nostro Jesu. Et manus Domi- 21
ni fuit cum illis, et multus fuit numerus credentium in Domino nostro, et conversi
sunt. Et auditus fuit hic rumor in domo Christianorum, quæ erat Hiero olymis, de 22
illis, et miserunt Barnabam Antiochiam. Ibi vidit gratiam Dei, et gavisus est, 23
et docuit omnes, ut converterentur toto corde eorum ad Deum. Quia vir justus 24
erat, et plenus Spiritu sancto et fide: et adjuncti sunt multi populi ad Deum.

In Gabrielis *festo*, Lectio.

Et abiit Barnabas Tarsum ut quæreret Saulum: et invenit eum, et duxit eum An- 25
tiochiam. Et mansit unum annum, et docuit multos populos, et obtulerunt ad Chri- 26
stianos in Antiochia primùm. Et isto tempore descenderunt prophetæ ab Hieroſoly- 27
mis ad Antiochiam. Et surrexit unus ex illis cujus nomen erat Agabus, et nun- 28
tiavit per Spiritum sanctum, quòd ventura erat magna fames in toto mundo, sicut
fuit in diebus Claudii. Et tunc eleemosynas erogárunt Apostoli, in quantum poterant, 29
et miserunt fratribus habitantibus in regione Judææ, cum Barnaba et Saulo ad se- 30
niores.

CAP XII.

ET isto tempore prehendit Herodes rex præpositos domûs Dei, et afflixit eos. Et 1
trucidárunt Jacobum fratrem Johannis, cum gladio. 2

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

Et videns quòd gratum esset Judæis, apposuit apprehendere & Petrum: (E-
3 Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· (ἦ-
rant autem dies Azymorum.) Quem & *prehendens* misit in *custodiam*, tradens
4 σαν δὲ (β) ἡμέραι τῶν Ἀζύμων.) Ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, (γ) παραδοὺς
quatuor quaternionibus militum *custodire* eum, volens post Pascha pro-
τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα (δ) ἀν-
ducere eum populo. *Ille* quidem *igitur* Petrus servabatur in *custodia*: Oratio
5 αγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ
autem erat *assidua* facta ab Ecclesia ad Deum pro eo. Cùm
6 δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς Θεὸν (ε) ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅτε
autem *futurum* esset eum *producere* Herodes, nocte ipsâ erat Petrus dormi-
δὲ ἤμελλεν (ζ) αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμε-
ens inter duos milites, vinctus catenis duabus, custodésque ante ostium
νος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσὶ, φύλακές τε (η) πρὸ τῆς θύρας
observabant custodiam. Et ecce angelus Domini astitit, & lumen refulsit in
7 ἐτήρουν τὴν φυλακήν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ
habitaculo: *pulsans autem latus* Petri, excitavit eum, dicens; Surge
οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν, λέγων, Ἀνάστα
in celeritate. Et ceciderunt ejus catenæ de manibus. Dixítque angelus
8 ἐν τάχει. καὶ (θ) ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. Εἶπέ δὲ ὁ ἄγγελος
ad eum; Præcingere, & *subliga sandalia tua.* Fecit *autem*
πρὸς αὐτὸν, (ι) Περίζωσαι, καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησε δὲ
sic. Et dixit illi; Circunda vestimentum tuum, & sequere me. Et ex-
9 (κ) ὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. Καὶ ἐξ-
iens sequebatur eum, & nesciebat quia verum est *factum* per ange-
ελθὼν (λ) ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον (μ) διὰ τοῦ ἀγγέ-
lum: existimabat autem visum videre. Transeuntes autem primam custodiam &
10 λου· ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευ-
eorum, venerunt ad portam ferream, *ducentem* ad civitatem, quæ *sponta-*
τέραν, (ν) ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτο-
nea aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum unum, & continuò
μάτη (ξ) ἠνοίχθη αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως
discessit angelus ab eo. Et Petrus *factum in* seipso, dixit;
(ο) ἀπέστη ἀγγελος ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ὁ Πέτρος (π) γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε,
11 Nunc scio verè quia emisit Dominus angelum suum, & eripuit me de
Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ (ρ) ἐξείλετό με ἐκ
manu Herodis, & omni expectatione plebis Judæorum. Considéráns-
χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς (σ) προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. (τ) Συνιδὼν
12 que venit ad domum Mariæ matris Joannis, *cognominati Marci*,
τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν (υ) Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου,
ubi erant multi congregati & orantes. Pulsante autem
ἧ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. Κρούσαντος (φ) δὲ τοῦ
13 *Petro* ostium *vestibuli*, processit puella *subaudiscultare*, nomine Rhode.
Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη.
Et *agnoscens* vocem Petri, præ gaudio non aperuit *vestibulum*: introcur-
Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα· εἰσδραμοῦ-
14 rens *autem* nuntiavit stare Petrum ante *vestibulum*. Illi *autem* ad eam
σα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν
15 dixerunt; Insanis. Illa autem affirmabat sic habere. Illi autem dicebant; Angelus
(χ) εἶπον, Μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον, (ψ) Ὁ ἄγγελος
ejus est. *At* Petrus perseverabat pulsans: *Aperientes* autem viderunt eum, &
αὐτοῦ ἐστιν. Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ (ω) εἶδον αὐτὸν, καὶ
16 obstupuerunt. Annuens autem eis manu *tacere*, narravit *eis*
ἐξέστησαν. (ω) Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, (α) διηγήσατο αὐτοῖς
17 quomodò Dominus eum eduxisset de *custodia*: dixit *autem*; *Annuntiate* Jacobo &
πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς· (β) εἶπε δὲ, Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ
fratribus hæc. Et egressus abiit in alium locum. Factâ autem die,
τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας,
18 erat turbatio non parva *in militibus*, quidnam *Petrus factus* esset.
ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο.

MS. A. (β) αἱ ἡμέραι (γ) προσθεὶς (δ) ἀγαγεῖν (ε) ἐκτενῶς (ζ) προαγαγεῖν αὐτὸν (η) πρὸς τῇ θύρᾳ (θ) ἐξέπεσαν (ι) Ζῶσαι, (κ) ὕτως. (λ) ἠκολούθει, καὶ (μ) ὑπὸ τοῦ (ν) ἦλθαν
(ξ) ἠνοίγη (ο) ἀπῆλθεν (π) ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, (ρ) ἐξείλατό (σ) προσδοκίας τῶν (τ) Συνιδὼν δὲ (υ) τὴν Μαρίας τῆς (φ) δὲ αὐτοῦ τὴν (χ) εἶπαν, (ψ) Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. (ω) ἤνοιαν
(ω) Κατασείσαντος δὲ αὐτῷ τῇ (α) διηγήσατο πῶς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐξήγαγεν (β) εἶπέν τε

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quumque vidisset hoc placuisse Judæis, per-
3 rexerat comprehendere etiam Simonem Pe-
tram: (erant autem dies Azymorum.)
4 Itaque prehendit eum, & conjecit in car-
cerem; tradidítque ei sexdecim milites ut
custodirent eum, ut post Pascha traderet eum
populo Judæorum. Quumque ipse Simon
5 custodiretur in carcere, preces assiduæ pro
eo offerebantur ab ecclesia Deo. Et in illa
6 nocte, cujus diluculo tradendus erat, dum
dormiret Simon inter duos milites, vin-
ctúsque esset duabus catenis, & alii custodi-
rent fores carceris: Angelus Domini asti-
7 tit supra eum, & lumen refulsit in tota do-
mo: & pupugit ei latus, & excitavit eum:
dixítque ei; Surge festinanter. Et decide-
runt catenæ ex manibus ejus. Et dixit ei
8 angelus; Accinge lumbos tuos, & calcea
sandalia tua. Et ita fecit. Rursus autem di-
xit ei; Obvolve te pallio, & sequere me.
Exiit itaque & ambulabat post eum, quum
9 nesciret verúmne esset id quod fiebat per
angelum: putabat enim se visum videre.
Quumque transacta esset custodia prima &
10 secunda, venerunt usque ad portam ferre-
am, & aperta est eis ultrò: at quum exiis-
sent, ac pertransissent plateam unam, dis-
cessit ab eo angelus. Tunc cognovit Si-
11 mon, & ait; Nunc scio verissimè Dominum
misisse angelum suum, méque liberâsse de
manu Herodis regis, & ex eo quod machi-
nabantur adversùm me Judæi. Quod quum
12 intellexisset, venit domum Mariæ fratris Jo-
nannis illius qui cognominatus est Marcus,
propterea quòd multi fratres illic erant con-
gregati, & precabantur. Pulsavit autem fo-
13 res atrii, & egressa est ut ei responderet pu-
ella, nomine Rhode. Et agnovit vocem
14 Simonis: ac præ gaudio suo non aperuit ei
ostium, sed reversa est cursu, ac dixit eis;
Ecce Simon stat pro foribus atrii. Cui di-
15 cunt, Terrore conturbata es. Illa verò con-
tendebat rem ita se habere. Dicunt ei; For-
tasse angelus ejus est. Simon autem pulsa-
16 bat fores: proinde exierunt, eúmque con-
spicati obstupuerunt. Porrò innuebat eis
17 suâ manu ut tacerent: & ingressus est, ac
renuntiavit eis quomodo Dominus eduxerat
eum de carcere: ac dixit eis; Narrate hæc
Jacobo & fratribus nostris. Et egressus pro-
fectus est in alium locum. Quum autem
18 manè esset, extitit tumultus plurimus inter
milites propter Simonem, quidnam ei fa-
ctum esset.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወርእየ: ከመ:ተፈሠሑ: ኢይሁድ: ደግመ:አሐዘ: ለጴጥሮስ: ወበዓለ: ፋሲካ: ውእተ:
4 ለሚረ:=: ወአኀዘ: ምቅሑ: ጣእስሮ: 1 ወጊ ሰገራት: የዐቅብሙ:: ወፈቀደ: እመ
5 ድኅረ: ፈሲክ: ያቅርቦ: ኀበ: ሕዝብ:=: ወሶንሽ: የዐቅብሙ: ለጴጥሮስ: በውስተ: ም
6 ቅሕ: ወይጼልዩ: በእንቲኣሁ: ወትረ: ኀበ: እግዚኣብሔር: በቤተ: ክርስትያን::=: ወእ
መ:ርእሶ : ፈቀደ : ሄርዶሰ : ያቅርቦ : በይእቲ: ሌሊት : ወእንዘ : ይነውም: ጴጥሮስ: ማ
እከለ:ክልኤ:ሰገራት: ወሙቁሕ: ክልኤሆን: እደዊሁ : ወየዐቅቡ: ሠገራት : ለኃቅጸ::=:
7 ወወረደ: መልአክ: እግዚኣብሔር: ወቆመ: ኀበ:ጴጥሮስ:: ወበረቀ: ሙብረቅ: ውስተ: ው
እቱ:ቤት:ወጕድለ:ገቦሁ:ወለእቅሑ: ለጴጥሮስ:: ወይቤሎ:ተንሥእ:ፍጡነ: ወወድቀ:ማ
ኖቅሕቲሁ : እመእደዊሁ:=:

Et quum vidisset quòd gavisi essent Judæi, denuò prehendit Petrum: & festum Pa-
3 *schæ fuit isto die: Et prehensum conjecit eum in carcerem, medio septemdecim mi-*
4 *litum ut custodirent eum: & voluit post Pascha adducere eum ad populum. Et dum*
5 *custodirent Petrum in carcere, orabant pro ipso extensè ad Deum in domo Chri-*
stianorum. Et quando seipsum voluit Herodes producere in ista nocte, tum dormi-
6 *ens erat Petrus medio duorum militum, & vinctus erat ambabus manibus ejus: &*
observárunt milites ostia. Et descendit angelus Dei, & stetit apud Petrum, &
7 *splenduit lux in ista domo, & pulsavit latus ejus, & evigilare fecit Petrum, & di-*
xit ei; Surge citò: & ceciderunt catenæ ejus de manibus ejus.

Versio VULGATA LATINA.

3 Videns autem quia placeret Judæis, apposuit ut apprehenderet & Petrum. Erant
4 autem dies Azymorum. Quem cùm apprehendisset, misit in carcerem, tradens
quatuor quaternionibus militum custodiendum, volens post Pascha producere
5 eum populo. Et Petrus quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat si-
6 ne intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo. Cùm autem productarus eum
esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus
7 catenis duabus: & custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce ange-
lus Domini astitit: & lumen refulsit in habitaculo: percussóque latere Petri ex-
citavit eum, dicens; Surge velocitér. Et ceciderunt catenæ de manibus ejus.
8 Dixit autem angelus ad eum; Præcingere: & calcea te caligas tuas. Et fecit sic.
9 Et dixit illi; Circumda tibi vestimentum tuum, & sequere me. Et exiens seque-
batur eum, & nesciebat quia verum est, quod fiebat per Angelum: existimabat
10 autem se visum videre. Transeuntes autem primam & secundam custodiam,
venerunt ad portam ferream, quæ ducit ad civitatem: quæ ultrò aperta est
eis. Et exeuntes processerunt vicum unum: & continuò discessit Angelus ab
eo. Et Petrus ad se reversus, dixit; Nunc scio verè, quia misit Dominus 11
angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione ple-
bis Judæorum. Considerànsque venit ad domum Mariæ matris Joannis, qui 12
cognominatus est Marcus, ubi erant multi congregati, & orantes. Pulsante 13
autem eo ostium januæ, processit puella ad audiendum, nomine Rhode. Et ut 14
cognovit vocem Petri, præ gaudio non aperuit januam, sed intrò currens nun-
tiavit stare Petrum ante januam. At illi dixerunt ad eam; Insanis. Illa autem 15
affirmabat sic se habere. Illi autem dicebant; Angelus ejus est. Petrus autem per- 16
severabat pulsans. Cùm autem aperuissent, viderunt eum, & obstupuerunt. An- 17
nuens autem eis manu ut tacerent, narravit quomodò Dominus eduxisset eum de
carcere, dixítque; Nuntiate Jacobo & fratribus hæc. Et egressus abiit in alium
locum. Factâ autem die, erat non parva turbatio inter milites, quidnam factum 18
esset de Petro.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 * وَاذْ ابْصَرَ ذٰلِكَ مَرْضِيًّا لِلْيَهُودِ * اَضَافَ اِلَيْهِ اَنْ قَبَضَ عَلَى بُطْرُسَ * وَكَانَ ذٰلِكَ فِي اَيَّامِ الْفَطِيرِ *
4 * وَاذْ قَبَضَ عَلَيْهِ جَعَلَهُ فِي الْحَبْسِ * وَسَلَّمَهُ اِلَى اَرْبَعَةِ مِنَ الْجُنْدِ اَصْحَابِ اَرْبَاعٍ لِيَحْفَظُوهُ * مُرِيدًا
5 اَنْ يُصْعِدَهُ اِلَى الشَّعْبِ بَعْدَ الْفِصْحِ * وَاذْ كَانَ بُطْرُسُ مَحْبُوسًا فِي السِّجْنِ * كَانَتِ الْكَنِيسَةُ
6 تَعْرِبُ مِنْ اَجْلِهِ اِلَى اللّٰهِ صَلَاةً مَدِيدَةً * فَحِينَ اَعْتَزَمَ هِيرُودُسُ اَنْ يُصْعِدَهُ اِلَيْهِمْ * فِي تِلْكَ
اللَّيْلَةِ كَانَ بُطْرُسُ نَائِمًا بَيْنَ جُنْدِيَّيْنِ مَعْلُولًا بِسِلْسِلَتَيْنِ * وَكَانَ الْحُرَّاسُ اَمَامَ الْاَبْوَابِ
7 يَرْصُدُونَ الْحَبْسَ * اِذْ وَقَفَ بِهِ مَلَاكُ الرَّبِّ * فَاَسْرَفَ نُورٌ فِي الْمَسْكَنِ فَضَرَبَ جَنْبَ بُطْرُسَ
وَاَهَصَّهُ قَائِلًا قُمْ مُسْرِعًا * فَسَقَطَتِ السِّلْسِلَتَانِ مِنْ يَدَيْهِ * وَقَالَ لَهُ الْمَلَاكُ تَمَنَّطْ وَالْبَسْ
8 نَعْلَيْكَ * فَعَمِلَ هٰكَذَا * فَقَالَ لَهُ اَلْبِسْ ثَوْبَكَ وَاتْبَعْنِي * وَخَرَجَ يَتْبَعُهُ وَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ الصَّائِرَ
9 بِالْمَلَاكِ هُوَ حَقٌّ * بَلْ كَانَ يَظُنُّ اَنَّهُ يُبْصِرُ مَنَامًا * فَاِذْ عَبَرَا الْحَرَسَ الْاَوَّلَ وَالثَّانِيَ اَقْبَلَا اِلَى
10 بَابِ الْحَدِيدِ الْمُؤَدِّي اِلَى الْمَدِينَةِ * فَانْفَتَحَ مِنْ ذَاتِهِ لَهُمَا وَخَرَجَا * فَعَبَرَا فِي سَارِعٍ وَاحِدٍ * وَلِلْحِينِ
اِبْتَعَدَ الْمَلَاكُ مِنْهُ * فَعَادَ بُطْرُسُ اِلَى ذَاتِهِ وَقَالَ * اَلْاٰنَ عَلِمْتُ بِيَقِينٍ اَنَّ الرَّبَّ اَرْسَلَ مَلَاكَهُ
11 وَاَنْقَذَنِي مِنْ يَدِ هِيرُودُسَ وَمِنْ كُلِّ سَعْبِ الْيَهُودِ * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ الْاَثْنَيْنِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ الْفِصْحِ * * كَطْ *

12 * فَاِذَا عَلِمَ يَقِينًا جَاءَ اِلَى مَنْزِلِ مَرْيَمَ اُمِّ يُوحَنَّا الْمُلَقَّبِ مَرْقُصَ * حَيْثُ كَانَ قَوْمٌ كَثِيرُونَ
13 يَهْتَعِدُونَ وَيُصَلُّونَ * فَلَمَّا قَرَعَ الْبَابَ تَقَدَّمَتْ صَبِيَّةٌ اِسْمُهَا رُودَا تَسْمَعُ * فَاِذْ عَرَفَتْ
14 صَوْتَ بُطْرُسَ مِنْ وُفُورِ سُرُورِهَا لَمْ تَفْتَحِ الْبَابَ * بَلْ رَجَعَتْ مُسْرِعَةً وَاَخْبَرَتْهُمْ اَنَّ بُطْرُسَ
15 بِالْبَابِ وَاقِفٌ * فَقَالُوا لَهَا قَدْ جُنِنْتِ * فَلَبِثَتْ تُكَفِّي قَوْلَهَا اَنَّ كَذٰلِكَ هُوَ * فَقَالُوا مَلَاكُهُ
16 هُوَ * فَلَبِثَ بُطْرُسُ يَقْرَعُ الْبَابَ * فَلَمَّا فَتَحُوا اَبْصَرُوهُ وَدُهِلُوا * فَهَزَ بِكَفِّهِ يَدَهُ لِيَسْكُتُوا *
17 وَحَدَّثَهُمْ كَيْفَ اَخْرَجَهُ الرَّبُّ مِنَ الْحَبْسِ * وَقَالَ لَهُمْ اَخْبِرُوا بِهٰذَا الْبَدَائِعَ يَعْقُوبَ وَالْاِخْوَةَ *
وَخَرَجَ فَذَهَبَ اِلَى مَوْضِعٍ اٰخَرَ * ثُمَّ * * فَلَمَّا اَضْحَى النَّهَارُ صَارَ فِي الْجُنْدِ اضْطِرَابٌ لَيْسَ
18 يَسِيرٌ * قَائِلِينَ تُرَى مَاذَا اَصَابَ بُطْرُسَ *

Cùmque animadvertisset id gratum esse 3
Judæis, pervexit adhuc apprehendere
Petrum (accidit autem hoc in diebus
Azymorum); Quem cùm apprehendisset, 4
posuit in carcerem, tradiditque eum
quatuor militibus tribunu quartanis ut
custodirent eum, volens eum producere
populo post Pascha. Dum autem esset 5
Petrus in carcere detentus, offerebat
Ecclesia ad Deum pro ipso preces conti-
nuas. Et cùm proposuisset Herodes eum 6
ipsis producere, eâdem nocte erat Petrus
dormiens inter duos milites, vinctus
catenis duabus: & custodes ante ia-
nuas custodiebant carcerem. Inte im 7
adstitit ei angelus Domini (& lumen re-
fulsit in domicilio) percussítque latus
Petri, & excitavit eum dicens; Surge
festinus. Et excidit ut ape catena de
manibus ejus. Dixit etiam ei ange- 8
lus; Præcingere, & induere soleis tuis.
Et fecit sic. Et dixit illi; Indue ves-
timentum tuum, & sequere me. Egressus 9
igitur sequutus est eum, & ignorabat
rem quæ per Angelum fiebat, esse veram:
sed existimabat se somnium videre.
Cùmque præterissent ambo custodiæ 10
locum primum & secundum, devene-
runt ad portam ferream quæ ducit ad
urbem, & aperta est eis ultrò, egressíque
sunt: & transeuntes per vicum unum,
statim recessit Angelus ab eo. Et Petrus 11
ad se reversus, dixit; Nunc pro certo
cognovi quòd Dominus miserit angе-
lum suum, & eripuerit me de manu He-
rodis, totóque populo Judæorum. Hactе-
nus.

Lectio feriæ secundæ hebdomadæ quintæ post Paschа.

Cùm ergò rem pro certo scivisset, venit 12
ad domum Mariæ matris Johannis
qui cognominabatur Marcus, ubi erat
turba multa, illic congregati, & orantes.
Cùm autem pulsâsset ostium, processit 13
puella nomine Rosa, ut subausculta-
ret. Et ut agnovit vocem Petri, præ 14
eruptione gaudii sui non aperuit ostium,
sed festina recurrens, annuntiavit eis
stare Petrum ante januam. Inquiunt ei, 15
Insanis. Illa verò instítit asseverans
sermonem suum sic se habere. Dixerunt;
Angelus ejus est. Perseverabat autem 16
Petrus januam pulsare. Et cùm ape-
ruissent, viderunt eum, & obstupuerunt.
Ipse verò innuit eis manu suâ ut tace- 17
rent: narravítque eis quomodo eduxisset
eum Dominus è carcere. Tum dixit
illis; Referte has novitates Jacobo &
fratribus. Et egressus abiit in alium
locum. Hactenus. *Porrò ubi dilaxit* 18
dies, facta est in militibus turbatio
non parva: & dicebant; Quid fortè ac-
cidit Petro?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 ወይቤሎ : ውእቱ : ሞልኣክ : ቀንት : ሐቌከ : ወተሠአነ : ለሰእነከ : ወንብረ : ኪማሁ::
9 ወይቤሎ : ተዐቀፍኬ : ልብሰከ : ወነዓ : ትልወኒ::=ፁ ወወፅአ : ወተለመ:: ወሊያእመ
ረ : ጴጥሮስ ፡ ኳሙ : እውነ : ውእቱ : ዘለእተርአዮ : ሞልኣክ : ፍሙስሉ : ሕልሙ : ዘ
10 የሐልም::=ፁ ወወፂሖሙ : ቀደሜ:ዐፀድ: ወከልኤ: በጽሑ: ኀበ:ሩኅተ:ኀጺኘ:ወተርኅ
ወት : ለቢሃ : ሶቤሃ:: ወጺእሙ: ሐረ: ለሐተ: ሰፕተ : ወሐደኅ : ገዙ : ሞልኣክ: ዘይ
11 መርሖ: ለጴጥሮስ::=ፁ ወንብረ: ልቡ: ሶቢሃ:: ወይቤ:ይእዜ: ለእመርኩ: ኳሙ:ለማኑ:ፈነ
ወ:እግዚአብሔር:ሞልኣኮ: ወለደኅኑኒ:እሙእደሁ: ለሄሮድስ: ወእመኵሉ:ተሰፋሆሙ:
ለሕዝበ : ኢይሁድ::=ፁ

በሮ : ማርያም : ወበማርቆስ : መንበብ:=ፁ

12 ወእሙዝ:ሐረ:ቤተ:ማርያም:እው:ለዮሐንሰ:ዘተሰምየ : ማርቆሰ : ኀበ : ሀለው : ጉብለ
13 ኑ : ወይጼልዩ: በእንቲኣሁ::=ፁ ወጉድጕደ:ሩኅተ:ዴዴ : መጽአት: ታርኅም: ወሰት:
14 እንተ : ሰማ : ርዴ::=ፁ ወለእሚረ : ቃለ : ጴጥሮስ : እሙትፍሠሕት : ሊያርሐወት :
15 ዴዴ : ወርፀት : ወነገረቶሙ : እንዘ : ይቀውሙ: ጴጥሮስ: ኀበ : ሩኅተ : ዴዴ::=ፁ ወይ
ቤልዋ : ተዐብደኑ : ተዐገሢ:: መዕረ : ወጉድጕደ : በሕቁ : ወይቤሉ:መልኣክኑ:እንፁ:
16 ወእቱ::=ፁ ወጉንደየ ጴጥሮሰ : እንዘ : ይጉደጕድ : ወሶበ : ለርኅው : ወርእይ
17 ው:ደንገፁ::=ፁ ወይቤሎሙ: ለርመው: ወነገርሙ: ዘከመ: ለወጽኦ: እግዚአብሔር:
እመቅሕ:: ወይቤሎሙ : ንግርሙ: ለያዕቆብ : ወለኵሉሙ:ለኍዊነ:: ወወጽኦ:ወሖረ:
18 ካልኣ : ቤተ:=ፁ ወእቢሉ : ተህውኩ : ሰገራት : ፈድፋደ : ወይቤሉ : መንተኑ : እኝ
ጓ : ኮነ : ጴጥሮስ:=ፁ

Et dixit ei iste angelus; Cinge lumbos tuos, & calcea calceos tuos: & fecit ita: 2
& dixit ei, Indue pallium tuum, & veni, sequere me. Et exivit, & sequutus est 9
eum: & nesciebat Petrus quòd verum fuit quòd apparuit ei angelus: & videba-
tur ei somnium, quod somniâsset. Et exeuntes primo atrio & secundo, venerunt 10
ad portam ferream, & aperta fuit de seipsa: tunc exeuntes pregressi sunt unum vi-
cum, & reliquit eum iste angelus qui ducebat Petrum. Et reversum est ei cor ejus 11
statim, & dixit; Nunc novi quòd verè misit Deus angelum suum, & liberavit
me è manu Herodis, & ab omni expectatione populi Judæorum.

In tertia Mariæ: & in Marci festo, Lectio.

Et tunc venit domum Mariæ matris Johannis, qui nominatus fuit Marcus, ubi 12
fuerunt congregati, & orantes pro eo. Et pulsante ostium januæ, venit ut aperiret 13
ei filia, cujus nomen erat Rhode. Et ut cognovit vocem Petri, præ gaudio non ape- 14
ruit januam, sed cucurrit & nuntiavit iis, stante Petro ad ostium januæ. Et di- 15
xerunt ei, Insanisne? perseverabat altera vice, & pulsavit paululùm: & dixerunt,
Angelusne igitur est? Et moratus est Petrus pulsans: & quum aperuissent, & 16
vidissent eum, obstupuerunt. Et dixit iis ut tacerent: & nuntiavit iis quomodo 17
eduxisset eum Deus è carcere, & dixit iis; Nuntiate Jacobo & omnibus fratribus
nostris: & egressus est, & abiit in aliam domum. Et manè conturbati sunt mi- 18
lites valdè, & dixerunt; Quid igitur factum est de Petro?

Herodes autē *requirens* eum, & non *inveniens, inquirens* *custodes*, juſſit *adſuſ-*
19 (γ) Ἡρῴδης ☧ ἐπιζητήσας αὐτ̀ ☧ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺ̀ φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπα-
plicium trahi: & deſcendens à Judæa in Cæſaream, commoratus eſt. Erat autem
20 χθῆναι· ☧ καταβὰς ἀπὸ τ̀ Ἰουδαίας (δ) εἰς τ̀ Καισάρειαν, διέτριβεν. Ἦν (ε) ☧ ὁ
Herodes iratus Tyriis & Sidoniis: *Uno animo autem* advenerūt ad eum, &
Ἡρῴδης θυμομαχῶν Τυρίοις ☧ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν ☧ παρῆσαν πρὸς αὐτ̀, ☧
perſuadentes Blaſtum, qui ſuper cubiculum regis, poſtulabant pacem, *propter*
πείσαντες Βλάστον, τ̀ ἐπὶ τῶ̀ κοιτῶνος τῦ βασιλέως, (ζ) ἠτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ
ali ipſorum regionem à regia. Statuto autem die Herodes veſti-
21 τρέφεσθαι αὐτῶν τ̀ χώραν ἀπὸ τ̀ βασιλικῆς. Τακτῇ ☧ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμε-
tus veſtem *regiam, & ſedens pro tribunali*, concionabatur ad eos. *At*
22 νος ἐσθῆτι βασιλικῆ, ☧ καθίσας ἐπὶ τ̀ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. Ὁ δὲ
populus acclamabat; Dei *Vox*, & non hominis. Confeſtim autem percuſſit eum an-
23 δῆμος ἐπεφώνει, Θεοῦ φωνὴ, ☧ οὐκ ἀνθρώπου. Παραχρῆμα ☧ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγ-
gelus Domini, *pro quibus* non dediſſet *gloriam* Deo: & *factus vermibus* corro-
γελος Κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τ̀ δόξαν τῶ̀ Θεῶ· ☧ γενόμενος σκωληκόβρω-
ſus, expiravit. *At* verbum *Dei* creſcebat & multiplicabatur. Barnabas autē &
24 τος, ἐξέψυξεν. Ὁ ☧ λόγος τῦ Θεῦ (η) ηὔξανε ☧ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας ☧ ☧
25 Σαῦλος ὑποστρέψαντες ἐξ Ἱερουσαλὴμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν· συμπαρα-
mentes & *Joannem*, *cognominatum Marcum.*
βόντες (ϑ) ☧ Ἰωάννην, τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

CAP. XIII. ιγ'.

Erāt autē *quidam in Antiochia apud exiſtentē Eccleſiam*, prophetæ & doctores,
1 Ἦσαν (α) δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κ̀ τ̀ ἔσαν ἐκκλησίαν, προφῆ☧ ☧ διδάσκαλοι, ὅ, τε
Barnabas & Simon *vocatus* Niger, & Lucius *Cyrenæus*, Manahémque Herodis
Βαρνάβας ☧ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, ☧ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου
Tetrarchæ *coëducatus*, & Saulus. Miniſtrantibus autē illis Domino, & jejunan-
2 τῦ Τετράρχου σύντροφος, ☧ Σαῦλος. Λειτουργούντων ☧ αὐτ̀ τῶ̀ Κυρίῳ, ☧ νηστευόν- Ι Θ'

MS. A. (γ) Ἡρῴδης τ̀ (δ) εἰς Καισάρειαν, διέτριβεν. (ε) ☧ θυμομαχῶν (ζ) ἠτήσαντο
(η) ηὐξάνετο (ϑ) Ἰωάννην, τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον. Κεφ. ιγ'. MS. A. (α) ☧ ἐν (β) τ̀ Βαρνάβαν ☧ Σαῦλον, (γ) Αὐτοὶ (δ) τῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀπῆλθον εἰς Σελεύκειαν;
(ε) εἰς Κύπρον. (ζ) Σαλαμῖνι (η) ὅλῃ τ̀ (ϑ) οὖραν ἄνδρα τινὰ (ι) Βὰρ Ἰησοῦν (κ) (ἑρμῆς (λ) ἀγενίους

tibus, dixit Spiritus ſanctus; Segregate mihi & Barnabam & Sau-
τους, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Ἀφορίσατε δή μοι (β) τὸν τε Βαρνάβαν ☧ τ̀ Σαῦ- 3
lum, in opus quod *advocavi* eos. Tunc jejunantes & *precati*, &
λον, εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. Τότε νηστεύσαντες ☧ προσευξάμενοι, ☧
imponentes manus eis, dimiſerunt. *Hi* quidem emiſſi à
ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. (γ) Οὗτοι μὲν ☧ ἐκπεμφθέντες ὑπὸ 4
Spiritu ſancto, *deſcenderunt in* Seleuciam: *illincque* abnavigaverunt *in*
(δ) τῦ Πνεύματος τῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς Σελεύκειαν· ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν (ε) εἰς
Cyprum. Et *facti in Salamina annuntiabant* verbum Dei in
Κύπρον. Καὶ γενόμενοι ἐν (ζ) Σαλαμῖνι κατήγγελλον τ̀ λόγον τῦ Θεῦ ἐν ταῖς 5
ſynagogis Judæorum. Habebāt autē & Joannem *miniſtrum*. *Peregrantes autem*
συναγωγαῖς τ̀ Ἰουδαίων. εἶχον ☧ ☧ Ἰωάννην ὑπηρέτην. Διελθόντες ☧ (η) τ̀ 6
inſulā uſque *ad* Paphum, invenerunt quendā magum pſeudoprophetā Judæum, cui no-
νῆσον ἄχρι Πάφου, (ϑ) εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνο-
men Bar-Jeſu: Qui erat cum Proconſule Sergio Paulo, viro prudente. Hic
μα (ι) Βαριησοῦς· Ὃς ἦν σὺν τῶ̀ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος 7
advocans *Barnabam & Saulum, expetebat* audire verbum Dei. Re-
προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν ☧ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τ̀ λόγον τῦ Θεῦ. Ἀνθ- 8
ſiſtebat autē illis Elymas magus, (ſic enim interpretatur nomen ejus,)
ίστατο ☧ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, (κ) (οὕτω γὰ μεθερμηνεύεται τ̀ ὄνομα αὐτῦ,)
quærens avertere Proconſulem à fide. Saulus autem, (qui & Paulus,)
ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος ☧, (ὁ ☧ Παῦλος,) 9
repletus Spiritu ſancto, & *intendens* in eum, Dixit; O plene omni
πλησθεὶς Πνεύματος ἁγίου, (λ) ☧ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν, Εἶπεν, Ὦ πλήρης παντὸς 10
dolo & omni *maleficentiâ*, fili diaboli, inimice omnis juſtitiæ, non *ceſſabis*
δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, ☧ παύσῃ
pervertens vias Domini rectas?
διαστρέφων τὰς ὁδὺς Κυρίου τὰς εὐθείας;

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Herodes verò quum requiſiſſet eum, nec in- 19
veniſſet, condemnavit cuſtodes, & juſſit eos
necare. Et exceſſit è Judæa, atque commo-
ratus eſt in Cæſarea. Quoniam autem ira- 20
tus erat contra Tyrios & Sidonios, congre-
gati ſunt, eúmque ſimul adiêre: & perſuaſo
Blaſto cubiculario regis, poſtulârunt ab eo
ut haberent pacem, propterea quòd diſpen-
ſatio regionis ipſorum ex regno ipſius Hero-
dis erat. Die autem percelebri indutus erat 21
Herodes veſte regiâ, ſedebátq; pro tribunali,
verbáque faciebat ad turbam. Totus verò 22
populus clamabat, & dicebat; Hæ ſunt voces
Dei, & non hominum. Verùm eò quòd 23
non tribuiſſet gloriam Deo, eâ ipſâ horâ fe-
riit eum angelus Domini, & ebullivit vermi-
bus, atque mortuus eſt. Proindè Evange- 24
lium Dei prædicabatur, & incrementum ca-
piebat.

Dominicâ quartâ Jejunii. 34.

Barnaba autem & Saul reverſi ſunt ex Ieru- 25
ſalem Antiochiam, poſtquàm expleviſſent
miniſterium ſuum; aſſumpſerúntque ſecum
Johannem illum qui cognominatus eſt Mar-
cus.

CAP. XIII.

ERant porrò in Eccleſia quæ erat Antio- 1
chiæ, Prophetæ & Doctores, Barnaba, & Si-
mon qui vocatur Niger, & Lucius ex Cyre-
ne urbe, & Manael filius educatorum Hero-
dis Tetrarchæ, & Saul. Quúmque ipſi je- 2
junarent, & preces auſpicarentur Deo, dixit
eis Spiritus ſanctitatis; Secernite mihi
Saul & Barnabam operi ad quod ego voca-
vi eos. Poſtquàm igitur jejunâſſent, ac pre- 3
ces auſpicati fuiſſent, impoſuerunt eis ma-
num, & dimiſerunt eos. Ipſi autem quum 4
emiſſi eſſent à Spiritu ſanctitatis, deſcende-
runt Seleuciam, & illinc per mare navigâ-
runt ad uſque Cyprum. Quúmque intro- 5
îſſent Salaminam urbem, evangelizabant
ſermonem Domini noſtri in ſynagogis Ju-
dæorum: & Johannem miniſtrum habe-
bant. Porrò quum perluſtrâſſent totam 6
inſulam uſque ad Paphum urbem, nacti ſunt
virum quendam magum Judæum, qui erat
pſeudopropheta, cui nomen erat Bar-Suma.
Iſte adhærebat viro ſapienti qui erat Pro- 7
conſul, vocabatúrque Sergius Paulus. Advo-
cavit autem Proconſul Saul & Barnabam,
& petebat ut audiret ab eis ſermonem Dei.
Reſiſtebat autem eis hic ipſe magus Bar- 8
Suma, cujus nomen exponitur Elimos; quip-
pe qui vellet avertere Proconſulem à fide.
Saul autem ille qui vocatus eſt Paulus, re- 9
pletus eſt Spiritu ſanctitatis, & intuitus eum,
Dixit; O plene omnibus dolis, omnibuſque 10
flagitiis, fili criminatoris, & inſenſe omni
æquitati, non ceſſabis pervertere vias rectas
Domini?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወሐሠሣ : ሄሮድስ : ወኀጢኦ : ወአምዘ : ኮነኖሙ : ለሰገራት:: ወወረደ: እመነ:ይሁደ:
20 ለቂሳርያ : ኀመ : ይኮንን : እሰመ : ተጋለዙ : ለሀገረ : ጢሮስ : ወሲዶና : ወመጽሉ :
ሓቡረ : ሓቤሁ : ወለስተብቍዕዎ : ለበላስጦን : ደቀ : ጽርሑ : ለንጉሠ ፡ ይዕር
21 ቆሙ : እስመ : እመቤተ: ነጋሢ:ይሄሰዩ: ለብሔር::=> ወእመዝ : እስተ : ዕለተ :
22 ለ[illegible] : ሄር ድስ : ልብሰ : መንግሥቶ : ወነበረ : ዐወደ : ወለትዘ : ይሞንኖሙ:=> ወለ
ሠ ፤ ወ: ሀገር: በቃለ : እግዚአብሔር: በቃለ: ሰብእ::=>

Et quæſivit eum Herodes & non invenit eum: & tunc condemnavit milites, & de- 19
ſcendit à Judæa ad Cæſaream, ut judicium adminiſtraret. Quia judicio con- 20
tendiſſent civitates Tyri & Sidonis, & venerunt ſimul ad eum, & rogârunt Blaſtum
cubicularium regis ut amicitiam præberet iis, quia à domo regis nutriebat regio-
nem. Et tunc unâ die indutus fuit Herodes veſte regiâ, & ſedit pro tribunali, & 21
incepit judicare eos. Et acclamavit civitas, In voce Dei, in voce hominis. 22

Versio VULGATA LATINA.

19 Herodes autem cùm requisisset eum, & non invenisset, inquisitione factâ de custodibus, jussit eos duci: descendénsque à Judæa in Cæsaream, ibi commoratus est.
20 Erat autem iratus Tyriis, & Sidoniis. At illi unanimes venerunt ad eum, & persuaso Blasto, qui erat super cubiculum regis, postulabant pacem, eò quòd alerentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die, Herodes vestitus veste regiâ, sedit pro tribunali, & concionabatur ad eos. Populus autem acclamabat; Dei voces, & non hominis. Confestim autem percussit eum Angelus Domini, eò quòd non dedisset honorem Deo: & consumptus à vermibus, expiravit. Verbum autem Domini crescebat, & multiplicabatur. Barnabas autem & Saulus reversi sunt ab Jerosolymis expleto ministerio, assumpto Joanne, qui cognominatus est Marcus.

CAP. XIII.

1 ERant autem in ecclesia, quæ erat Antiochiæ, prophetæ, & doctores, in quibus Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenensis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus. Ministrantibus autem illis 2 Domino, & jejunantibus, dixit illis Spiritus sanctus; Segregate mihi Saulum & Barnabam, in opus ad quod assumpsi eos. Tunc jejunantes, & orantes, impo- 3 nentésque eis manus, dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi à Spiritu sancto abie- 4 runt Seleuciam; & indè navigaverunt Cyprum. Et cùm venissent Salaminam, 5 prædicabant verbum Dei in synagogis Judæorum. Habebant autem & Joannem in ministerio. Et cùm perambulâssent universam insulam usque Paphum, invene- 6 runt quendam virum magum pseudoprophetam, Judæum, cui nomen erat Barjesu, Qui erat cum Proconsule Sergio Paulo, viro prudente. Hic, accersitis Barnabâ & 7 Saulo, desiderabat audire verbum Dei. Resistebat autem illis Elymas magus (sic enim 8 interpretatur nomen ejus) quærens avertere Proconsulem à fide. Saulus autem, 9 qui & Paulus, repletus Spiritu sancto, intuens in eum, Dixit; O plene omni 10 dolo, & omni fallaciâ, fili diaboli, inimice omnis justitiæ, non desinis subvertere vias Domini rectas?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ولما طلبه هيرودس ولم يجده حكم على السجانين بقتلهم وامرهم باحضار * ثم انحدر
20 من بلد اليهودية * يطوف الي قيسارية * وكان هيرودس حاد العصب على الصوريين *
والصيدانيين * فحضروا الي عنده * واقنعوا بلاسطون صاحب قبة الملك * وسالوه ان
21 يسعي في الصلح والسلامة * من اجل ان قوت بلدهم من الاوقات الملكية * فرتب
22 هيرودس يوما لبس فيه حلة ملكية * وجلس في مجلسه وخاطبهم مجبرا * فهتف الجمع
23 ان هذا صوت الاه لا صوت انسان * فللوقت ضربه ملاك الرب * عوض لم يعط المجد
24 لله * وصار الدود ياكله ومات * ونمي قول الله وكثر جدا *

* قراءة الثلثا من الجمعة الخامسة بعد الفصح * م *

25 * وبرنابا وصولص رجعا الي اورسليم لما اكملا الخدمة * واخذا يوحنا الملقب بمرقص *
1 * الفصل الثالث عشر * * وكان بانطاكية قوم في الكنيسة التي بها انبياء ومعلمون *
وبرنابا وسمعن الملقب بنجار ولوكيوس القوريناي ومانايين المتربي مع هيرودس رييس الربع *
2 وصولوص * وبينما هم يخدمون الرب ويصومون قال روح القدس * افرزوا لي برنابا وبولص
3 للعمل الذي دعوتهما اليه * فصاموا حينيذ وصلوا * ووضعوا ايديهم عليهما وارسلوهما *
4 * فاذ ارسلهما روح القدس انحدرا الي سلوكية * ومن هناك ركبا في البحر الي قبرص * واذ حصلا
5 في سلاميس اخبرا بكلام الله في جميع اليهود * وكان معهما يوحنا يخدمهما * فلما طافا الجزيرة
6 الي باوس صادفا انسانا ساحرا نبيا كاذبا يهوديا اسمه بار يسوع * وكان مع سرجيوس البطريق
7 مع بولوص الرجل العقيه * هذا استحضر برنابا وبولص * وطلب ان يسمع كلام الله * فعاوقهما
8 العاس الساحر * لان هكذا يترجم اسمه * طالبا ان يرد البطريق من الامانة * فامتلي صولوص
9 الملقب ببولص من روح القدس * ونظر فيه * وقال له * ايها الموعب كافة الغش وجملة
10 المكر * يا ابن الخال وعدو كل عدالة * اما تفتر من تعكيس طرق الرب المستقيمة *

Cùmque requisisset eum Herodes, nec invenisset, milites morte damnavit, præcipiens illis ut sisterent eum. Deinde decedendi de regione Judææ, perambulaturus Cæsaream usque. Erat autem Herodes iratus in Tyrios & Sidonios: quapropter convenerunt cum, & persuaserunt Blasto regiæ testudinis præfecto, eumq; rogárunt ut conciliationem pacemq; curaret: siquidem alimonia regionis eorum è dementis erat regiis. Statuit ergò diem Herodes, quo regiâ veste indutus sedit pro tribunali, & allocutus est eos cum apparatu. Exclamavit autem turba dicens, *Vox ista Dei est, non vox hominis.* Confestim autem percussit eum angelus Domini, pro eo quòd non tribuisset gloriam Deo: cœpérintque vermes devorare eum, & mortuus est. Et sermo Domini augescebat & multiplicabatur valdé.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis quintæ post Paschа.

Cæterùm Barnaba & Saulus redierunt in Jerusalem, absoluto ministerio: duxerúntque Johannem qui cognominabatur Marcus.

CAP. XIII.

1 ERant autem Antiochiæ, in Ecclesia quæ ibidem erat, quidam prophetæ & doctores, & Barnaba, & Simon qui cognominabatur Niger, & Lucius Cyrenensis, et Manaen qui nutritus fuerat cum Herode Tetrarcha, necnon Saulus. Et dum illi 2 ministrarent Domino, atque jejunarent, dixit Spiritus sanctus; Segregate mihi Barnabam & Paulum ad opus ad quod vocavi eos. Tunc ergò jejunárunt et orâ- 3 runt, positísque manibus super utrumque, miserunt illos. Igitur cùm missi essent eos 4 Spiritus sanctus, descenderunt Seleuciam, & indè conscenderunt mare in Cyprum. Et cùm appulissent Salaminam, 5 annuntiárunt sermonem Dei in cœtu Judæorum. Eráque cum eis Johannes ministrans illis. Cúmque peragrâssent insulam ad Paphum usque, offenderunt hominem quendam magum, prophetam falsum, Judæum, nomine Bar-jesu: Qui 7 erat apud Sergium Tribunum cum Paulo viro prudente. Hic accersivit Barnabam & Paulum, rogavitque ut audiret sermonem Dei. Resistebat autem illis Ely- 8 mas magus (sic enim exponitur nomen ejus) quærens avertere Tribunum à fide. Repletus est autem Saulus qui vocatur 9 Paulus, Spiritu sancto, cumque intuitus, Dixit ei; O plene omni dolo & 10 omni fallaciâ, O fili Fraudulenti, & inimice omnis justitiæ, annon cessabis pervertere vias Domini planas?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወቅሠኖ፡መልአኽ፡እግዚአብሔር፡ሶቤሃ፡እስመ፡ሊያእኵቶ፡ለእግዚአብሔር፡ወዐጺዮ፡
24 ሞተ።።ፁ ህዐ ወቃለ፡እግዚአብሔር፡ዐቢየ፡ወበዝኀ።።ፁ ወተሠውጡ፡በርናስ፡ወሰ
25 ውል፡ሊየሩሰሌም፡ ወፈጸሞ፡ መልእኵቶሙ፡ ወነሥኦ፡ ለዮሐንሰ፡ ዘተሰምየ፡
ማርቆስ።።ፁ

1ሮ በበዓለ፡ ሰንጌና፡ ወበራብዕ፡ ሰንበት።።ፁ

1 ህለ፡ ወህለወ፡ ውስተ፡ ለንጾኪያ፡ በቤተ፡ ክርስቶያን፡ ነቢያት፡ ወሊቃናት፡ ወበርናባስ፡
ወስሞዖን፡ ዘተሰምየ፡ኔጌር፡ዘበትርጓሜሁ፡ ጸሊም፡ ወሉክዮስ፡ ቀረናዊ፡ ወሶናሔ፡ ወል
2 ደ፡ ሐፂኒቱ፡ ለሄሮድስ፡ ንጉሠ፡ወሰዋል።።ፁ ወእንዘ፡ ይገብሩ፡ግብረ፡ እግዚአብሔር፡
ወይጸውዑ፡ ወይቤሎሙ፡ መንፈስ፡ ቅዱሰ፡ ፈልጥዎሙ፡ሊተ፡ ለበርናባስ፡ ወለሰውል፡
3 ለግብር፡ዘፈቀድኩዎሙ።።ፁ ወእመዝ፡ጸሙ፡ ወጸለዩ፡ ወወደዩ፡ እደዊሆሙ፡ ደቤሆሙ።።
4 ወፈነዎዎሙ።።ፁ ወተፈነዎሙ፡ በኀበ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወረዱ፡ ሴሌዎቂያ፡ ወእመህየ፡
5 ነገዱ፡ ቈጵሮስ።።ፁ ወበጺሖሙ፡ ስለሚን፡ ነገሩ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡በመኵራባቲሆ
6 ሙ፡ ለሊይሁድ፡ ወሀሎ፡ ዮሐንሰ፡ ለእኵሉ።።ፁ ወእንሶሰዉ፡ ወጎስ፡ ኩሉ፡ ደሰያት፡ ወ
በጽሐ፡ እስከ፡ጳፋ።። ወረከበ፡ብእሴ፡ሰብለ፡ሠራይ፡ ሊይሁዳዊ፡ ወሐሰዊ፡ ነቢይ፡ ወሶ
7 ቱ፡ ዘስሙ፡ ተርዮሰዕ።።ፁ ወሀሎ፡ ኀበ፡ መልአከ፡ ወለለእከ፡ መልአክ።። ወጸውዕዎሙ፡
8 ለበርናባስ፡ ወለስወል፡ ወፈቀደ፡ ይሰማዕ፡ ቃሃ፡እግዚአብሔር።።ፁ ወተቀወቅሙ፡ ወ
እቱ፡ ዘይቤልዎ፡ ከመዝ፡ ሌሊማስ፡ መስሪ፡ ትርጓሜሁ።። ወፈቀደ፡ ይክልሶ፡ ለመልአ
9 ክ፡ ከመ፡ ሊይእመኑ።።ፁ ወመልአ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለዕለ፡ ሰውል፡ ዝውእቱ፡
10 ጳወሎስ፡ ወነጸሮ።።ፁ ወይቤሎ፡ ለጽጌበ፡ ዐመፃ፡ ወኩሉ፡ እኪይ፡ ወልደ፡ ሰይጣን፡
ፀራ፡ ለኵሉ፡ ጽድቅ፡ ለዘይከ፡ ትሓድግ፡ እንዘ፡ ተዐሡ፡ ፍናተ፡ እግዚአብሔር፡
ርትዕት።።ፁ

Et percussit eum angelus Dei illicò, quia non glorificabat Deum, & partitus obiit. 23
Et sermo Dei magnus fuit & multiplicatus fuit. Et reversi sunt Barnabas & Saulus 24
Hierusalem, & quum complevissent ministerium eorum, assumpserunt Johannem qui 25
nominatus fuit Marcus.

CAP. XIII.

In festo psalmodiæ, & quarto sabbato.

1 ET fuerunt in Antiochia in domo Christianorum, prophetæ & magistri, & Barnabas, & Simon, qui nominatur Niger, quod in interpretatione sua significat, Nigrum, & Lucius Cyrenensis, & Manaches filius nutricis Herodis regis, & Saulus. 2 Et quum facientes erant opus Dei & invocantes, tum dixit iis Spiritus sanctus; Separate mihi Barnabam & Saulum, ad opus pro quo elegi eos. Et tunc jejunárunt, & 3 orárunt, & posuerunt manus suas super eos, & dimiserunt eos. Et missi per Spiri- 4 tum sanctum, descenderunt Seleuciam, & illinc navigâverunt ad Cyprum. Et venien- 5 tes Salaminam, annuntiárunt verbum Dei in synagogis Judæorum, & fuit Johannes minister eorum. Et profectus est in omnes insulas, & venit usque ad Paphum, & 6 invenit virum, hominem magum Judæum, & pseudoprophetа fuit cujus nomen Tarjesah: Et fuit apud principem, & minister fuit principis, & vocavit Barnabam & 7 Saulum, & voluit audire verbum Dei. Et restitit illis, is quem vocant quasi Elymam, magum, interpretatione ejus: & voluit prohibere regem ut non crederet. Et ple- 9 nus fuit Spiritus sanctus super Saulum, qui est Paulus, & intuitus est eum: Et dixit ei; 10 O plene iniquitatis & omnis malitiæ, fili satanæ, hostis omnis justitiæ, noluisti cessare subvertere vias Dei rectas?

Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus, non videns Solē usque ad
11 Καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ (μ) τοῦ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι
tempus. Confestim autem cecidit in eum caligo & tenebræ: & circuiens quærebat
καιροῦ. παραχρῆμα δὲ (ν)ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος· καὶ περιάγων ἐζήτει
manu ducentes. Tunc videns Proconsul factum, credidit, perculsus
12 χειραγωγούς. Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς, (ξ) ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος
super doctrina Domini. Profecti autem à Papho qui circa Paulum,
13 ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου. Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ (ο) Παῦλον,
venerunt in Pergen Pamphyliæ: Joannes autem discedens ab eis, re-
ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέ-
versus est in Ierosolymam. Illi verò pertranseuntes à Perge, vene-
14 στρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, (π) παρεγένον-
runt in Antiochiam Pisidiæ: & ingressi in synagogam die Sab-
το εἰς Ἀντιόχειαν (ρ) τὴν Πισιδίας· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαβ-
batorum, sederunt. Post autem lectionem Legis & Prophetarum, miserunt
15 βάτων, ἐκάθισαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν
principes synagogæ ad eos, dicentes; Viri fratres, si est sermo in vo-
οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτὸς, λέγοντες, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, (σ) εἴ ἐστι λόγος ἐν ὑ-
bis exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem Paulus, & silentiū indicens
16 μῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαὸν, λέγετε. Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας Κ'
manu, ait; Viri Israelitæ, & timentes Deum, audite. Deus plebis
17 τῇ χειρὶ, εἶπεν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ
hujus Israel elegit patres nostros, & plebem exaltavit in incolatu in terra
τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ὃν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ
Ægypti: & cum brachio excelso eduxit eos ex ea: Et quasi qua-
18 (τ) Αἰγύπτῳ· καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς· Καὶ ὡς (υ) τεσσα-
draginta annorum tempus mores sustinuit eorum in deserto: Et delens gentes se-
19 ρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ· Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑ-
ptem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum. Et post
20 πτὰ ἐν γῇ Χαναὰν, (φ) κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν (χ) αὐτῶν. Καὶ μετὰ
hæc quasi annis quadringentis & quinquaginta dedit Judices usque ad Samuel Pro-
ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προ-
phetam. Et exindè postulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis,
φήτου. Κἀκεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς Σαοὺλ υἱὸν Κὶς,
21 virum de tribu Benjamin, annos quadraginta. Et amovens eum, exci-
ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἔτη (ψ) τεσσεράκοντα. Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, (ω) ἤγει-
22 tavit illis David in regem: cui & dixit testatus; Inveni David ipsum Jesse,
ρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα· ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας, Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ,
virum secundū cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Hujus Deus à
ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ
23 semine secundùm promissionem excitavit Israel Salvatorem Jesum: Præ-
τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν (α) ἤγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν· Προ-
24 dicante Joanne ante faciem adventūs ejus baptismum pœnitentiæ omni
κηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας (β) παντὶ
populo Israel. Cùm autem impleret Joannes cursum, dicebat; Quem
τῷ λαῷ Ἰσραήλ. Ὡς δὲ ἐπλήρου (γ) ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε, (δ) Τίνα
25 me arbitramini esse? non sum ego, sed ecce venit post me, cujus non sum dignus
με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγὼ, ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ
calceamentum pedum solvere. Viri fratres, filii generis Abraham, & qui in vo-
ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν (ε) ὑ-
26 bis timentes Deum, vobis verbum salutis hujus missum est.
μῖν φοβούμενοι τὸν Θεὸν, (ζ) ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης (η) ἀπεστάλη. Οἱ
27 Nam habitantes in Hierusalem, & principes eorum, hunc ignorantes, & voces
γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῆς, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς
Prophetarum per omne Sabbatum lectas, judicantes impleverunt:
τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν Σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν·
Et nullam causam mortis invenientes, petierunt Pilatum interfici eum.
Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ἠτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 28

MS. A. (μ) Κυρίε (ν) ἔπαυσεν (ξ) ἐκπλησσόμενος ἐπίστευσεν ἐπὶ (ο) Παῦλον, (π) ἐλέ-
γοντο (ρ) τὴν Πισιδίαν· (σ) εἴ τίς ἐστιν ὠν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως (τ) Αἰγύπτῳ· (υ) τεσσερακονταετῆ (φ) κατεκληρονόμησεν (χ) αὐτῶν· ... ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ ... πήκοντα·
καὶ μετὰ ταῦτα ἕ ... κεν κριτὰς (ψ) τεσσεράκοντα. (ω) ἤγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς εἰς (α) *ἦλθε τῷ Ἰσραὴλ Σωτῆρα Ἰησοῦν· (β) παντὶ τῷ Ἰσραήλ. (γ) Ἰωάννης (δ) Τί ἐμὲ (ε) ὑμῖν
(ζ) ὑμῖν (η) ἐξαπεστάλη.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nunc itaque manus Domini contra te est; 11
erisque cæcus, nec aspicies Solem ad tempus.
Et eâ ipsâ horâ incidit in eum caligo & te-
nebræ: proinde circuibat, quærebatque qui
prehenderet ei manum. Quumque vidisset 12
Proconsul quod factum fuerat, perculsus est,
credidit que doctrinæ Domini.

Feriâ secundâ Passionis. 35.

Paulus autem & Barnaba per mare perrexe- 13
runt à Papho urbe, veneruntque Pergen ci-
vitatem Pamphyliæ: & discessit ab eis Jo-
hannes, ac profectus est ad Ierusalem. Illi 14
verò egressi sunt ex Perge, & venerunt An-
tiochiam urbem Pisidiæ, & introierunt in
synagogam, sederuntque die sabbathi. Post- 15
ea quàm autem lecta esset Lex & Prophetæ,
ad eos miserunt seniores synagogæ qui di-
cerent; Viri fratres, si quis est in vobis ser-
mo consolationis, alloquimini populum. Pro- 16
inde surrexit Paulus, indixitque silentium
manu, & ait; Viri filii Israel, vosque qui
Deum reveremini, audite. Deus hujus po- 17
puli elegit patres nostros, extulitque & ma-
gnificavit eos quum essent incolæ in terra
Ægypti, brachioque excelso eduxit eos ex
ea. Et nutrivit eos in deserto quadraginta 18
annis. Et delevit septem Gentes in terra 19
Chanaan, illisque dedit solum earum hære-
ditate possidendum. Porrò quadringentis & 20
quinquaginta annis dedit eis judices usque
ad Samuel prophetam. Tuncque petierunt 21
sibi regem, & dedit eis Deus Saul filium Kis,
virum ex stemmate Ben-jamin, annis quadra-
ginta. Et sustulit eum, eisque constituit Da- 22
vid regem: & perhibuit ei testimonium, di-
xitque; Inveni David filium Issai virum se-
cundùm cor meum: is exequetur omnia pla-
cita mea. Ex semine hujus suscitavit Deus 23
Israeli, quemadmodum pollicitus fuerat, Je-
sum redemptorem. Et misit Johannem qui 24
prædicaret ante adventum ejus baptismum
pœnitentiæ toti populo Israel. Quumque 25
expleret Johannes ministerium suum, dice-
bat; Quem me putatis esse? Non sum ego:
sed ecce ponè me venit is, cujus non sum
dignus qui solvam corrigias calceamen-
torum.

Dominicâ magnâ Resurrectionis. 36.

Viri fratres, filii prosapiæ Abraham, & qui 26
vobiscum timent Deum, vobis missum est
verbum vitæ. Illi enim habitatores Jerusa- 27
lem, & primores eorum [illegible]erceperunt il-
lud, nec Scripturas prophet[illegible]um quæ legun-
tur omni sabbatho, sed condemnârunt eum,
& impleverunt quæcunque scripta sunt.
Quumque non inveniſſent causam mortis 28
ullam, petierunt à Pilato ut interficerent
eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et nunc quidem, ecce manus Dei super te, & cæcus eris, & non videbis solem, usque 11
dum venerit tibi tempus tuum: & obtenebratus est statim, & obcæcatus est, & non
potuit videre, & quæsivit ducem. Et quum vidisset princeps quod factum fuerat, 12
miratus est, & credidit in Domino nostro. Et tunc transierunt à Papho qui erant 13
ex parte Pauli & venerunt Pergen Pamphyliæ: & reliquit eos Johannes, & re-
versus est Hierosolymam. Et illi transierunt à Perge, & venerunt Antiochiam Pi- 14
sidiæ, & ingressi sunt synagogam in die sabbathi, & sederunt.

Die Epiphaniæ lectio.

Et post legem & prophetas, miserunt ad eos principes sacerdotum, & dixerunt iis; 15
Vos fratres, si quis sit ex vobis qui potest bene loqui, annuntiet populis.

Versio VULGATA LATINA.

11 Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus, non videns Solem usque ad
tempus. Et confestim cecidit in eum caligo, & tenebræ, & circuiens quære-
12 bat qui ei manum daret. Tunc Proconsul cùm vidisset factum, credidit admirans
13 super doctrina Domini. Et cùm à Papho navigâssent Paulus & qui cum eo
erant, venerunt Pergen Pamphyliæ. Joannes autem discedens ab eis, reversus
14 est Jerosolymam. Illi verò pertranseuntes Pergen, venerunt Antiochiam Pisi-
15 diæ: & ingressi synagogam die sabbatorum, sederunt. Post lectionem autem
legis, & Prophetarum, miserunt principes synagogæ ad eos, dicentes; Viri
16 fratres, si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem, dicite. Surgens au-
tem Paulus, & manu silentium indicens, ait; Viri Israëlitæ, & qui timetis Deum,
17 audite: Deus plebis Israël elegit patres nostros, & plebem exaltavit cùm essent
18 incolæ in terra Ægypti, & in brachio excelso eduxit eos ex ea, Et per quadraginta
19 annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. Et destruens gentes septem
20 in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum, Quasi post quadringentos
& quinquaginta annos: & post hæc dedit judices usque ad Samuel prophetam.
Et exindè postulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de 21
tribu Benjamin, annis quadraginta. Et amoto illo, suscitavit illis David regem: 22
cui testimonium perhibens, dixit; Inveni David filium Jesse, virum secundùm
cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Hujus Deus ex semine secundùm 23
promissionem eduxit Israël Salvatorem Jesum, Prædicante Joanne ante faciem 24
adventûs ejus baptismum pœnitentiæ omni populo Israël. Cùm impleret au- 25
tem Joannes cursum suum, dicebat; Quem me arbitramini esse, non sum
ego, sed ecce venit post me, cujus non sum dignus calceamenta pedum solvere.
Viri fratres, filii generis Abraham, & qui in vobis timent Deum, vobis ver- 26
bum salutis hujus missum est. Qui enim habitant Jerusalem, & principes ejus, 27
hunc ignorantes, & voces prophetarum, quæ per omne sabbatum leguntur, judican-
tes impleverunt: Et nullam causam mortis invenientes in eo, petierunt à Pilato, 28
ut interficerent eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * فَهَا الآنَ يَدُ الرَّبِّ عَلَيْكَ * فَتَكُونُ أَعْمَى لَا تُبْصِرُ الشَّمْسَ إِلَى وَقْتٍ مَّا * فَلِلْحِينِ سَقَطَ
12 عَلَيْهِ سُبْكَنٌ وَظُلْمَةٌ * وَطَفَقَ يَدُورُ وَيَطْلُبُ مَنْ يَقُودُهُ * فَلَمَّا رَأَى الْبَطْرِيقُ الْعَجَبَ الصَّايِرَ
أَمِنَ * مُنْذُ هِلَا مِنْ تَعْلِيمِ الرَّبِّ * ثُمَّ * قَرَأَاهُ الْأَرْبَعَا مِنَ الْجُمْعَةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ الْفِصْحِ *
13 * مَا * وَالَّذِينَ كَانُوا فِي جُمْلَةِ بُولُصَ رَكِبُوا فِي الْبَحْرِ مِنْ بَافُسَ * وَأَقْبَلُوا إِلَى بِرْجِي الَّتِي
14 مِنْ كُورَةِ بَامْفِيلِيَّا * وَفَارَقَهُمْ يُوحَنَّا وَعَادَ إِلَى أُورَشَلِيمَ * وَطَافُوا هُمْ مِنْ بِرْجِي * وَجَاوُوا إِلَى
15 أَنْطَاكِيَةَ الْبِسِيدِيَّةِ * وَإِذْ دَخَلَا إِلَى الْمَجْمَعِ فِي يَوْمِ السَّبْتِ جَلَسَا * بَعْدَ قِرَاءَةِ النَّوَامِيسِ وَالْأَنْبِيَاءِ
أَرْسَلَ إِلَيْهِمْ رُؤَسَاءُ الْمَجْمَعِ قَايِلِينَ * أَيُّهَا الرِّجَالُ إِخْوَتُنَا * إِنْ يَكُنْ فِيكُمَا كَلَامُ تَعْزِيَةٍ لِلشَّعْبِ
16 فَقُولَاهُ * فَهَبَّ بُولُصُ وَهَزَّ يَدَهُ وَقَالَ * أَيُّهَا الرِّجَالُ الْإِسْرَايِيلِيُّونَ وَالْمُتَّقُونَ اللَّهَ اسْمَعُوا * إِنَّ إِلَهَ
17 هَذَا الشَّعْبِ اصْطَفَى آبَاءَنَا * وَأَعْلَى شَأْنَ الشَّعْبِ فِي سُكْنَاهُ بِأَرْضِ مِصْرَ * وَأَخْرَجَهُمْ مِنْهَا بِسَاعِدٍ
18 عَالٍ * وَطَعَّمَهُمْ وَعَالَهُمْ فِي الْبَرِّيَّةِ مُدَّةَ أَرْبَعِينَ سَنَةً * وَأَجْتَاحَ سَبْعَةَ أُمَمٍ فِي أَرْضِ كَنْعَانَ *
19 وَوَرَّثَهُمْ أَرْضَهُمْ * وَبَعْدَ هَذِهِ الْحُظُوظِ مَكَثَهُمُ الْقُضَاةُ مُدَّةَ أَرْبَعِ مِايَةٍ وَخَمْسِينَ سَنَةً *
20 إِلَى عَهْدِ صَامُوِيلَ النَّبِيِّ * لَهُمْ عَلَى آبَايِهِ طَلَبُوا مَلِكًا * فَأَعْطَاهُمُ اللَّهُ سَاوُلَ ابْنَ كِيسٍ *
21 رَجُلًا مِنْ قَبِيلَةِ بِنْيَامِينَ * مَلَّكَ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً * وَأَزَالَ مَمْلَكَهُ وَأَقَامَ لَهُمْ دَاوُدَ مَلِكًا
22 الَّذِي شَهِدَ لَهُ قَايِلًا * وَجَدْتُ دَاوُدَ ابْنَ يَسَّي رَجُلًا بِطَيْرِ قَلْبِي * الَّذِي يَعْمَلُ سَايِرَ
23 مَشِيَاتِي * فَاللَّهُ مِنْ نَسْلِ هَذَا كَوَعْدِهِ أَسْتَوْرَدَ لِإِسْرَايِيلَ خَلَاصًا * وَقَدَّمَ يُوحَنَّا فَكَرَزَ أَمَامَ
24 وَجْهِ وُرُودِهِ بِمَعْمُودِيَّةِ التَّوْبَةِ لِإِسْرَايِيلَ * ثُمَّ *
25 * قِرَاءَةٌ لِعِيدِ يُوحَنَّا الْمَعْمَدَانِ * فِي تَاسِعٍ وَعِشْرِينَ آبَ * وَإِذْ كَمَّلَ يُوحَنَّا
سَعْيَهُ * قَالَ مَنْ دَا تَوَهَّمْتُمْ أَنِّي كُنْتُ أَنَا * لَسْتُ أَنَا ذَاكَ * لَكِنْ سَيَجِيءُ بَعْدِي مَنْ لَسْتُ
26 مُسْتَحِقًّا أَحُلَّ حِذَا رِجْلَيْهِ * أَيُّهَا الرِّجَالُ الْإِخْوَةُ يَا بَنِي جِنْسِ إِبْرَاهِيمَ * وَالْمُتَّقُونَ اللَّهَ فِيكُمْ *
27 إِلَيْكُمْ أُرْسِلَتْ كَلِمَةُ الْخَلَاصِ هَذَا * لِأَنَّ الْقَاطِنِينَ بِأُورَشَلِيمَ وَرُؤَسَاءَهُمْ لَمْ يَعْرِفُوهُ * وَأَصْوَاتَ
28 الْأَنْبِيَاءِ الْمَقْرُوءَةَ فِي كُلِّ سَبْتٍ أَكْمَلُوهَا إِذْ حَكَمُوا عَلَيْهِ * وَإِذْ لَمْ يَجِدُوا عَلَيْهِ لِلْمَوْتِ وَلَا حُجَّةً
وَاحِدَةً * طَلَبُوا إِلَى بِيلَاطُسَ أَنْ يَقْتُلَهُ *

Ideò ecce nunc manus Domini super te. 11
eritque cæcus non videns solem usque ad tempus aliquantum: statimque irruit in eum caligo & tenebræ, cœpitque circumire & quærere qui se duceret. Cum 12
ergo vidisset Tribunus miraculum quod factum fuerat, credidit, obstupescens de doctrina Domini. Hucusque.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis quintæ post Paschæ.

Porrò qui erant in comitatu Pauli, con- 13
scenderunt mare à Papho, veneruntque Pergen quæ est ex provincia Pamphyliæ. Et digressus Johannes ab eis, reversus est in Jerusalem. Illi verò peragrantes à 14
Perga, venerunt Antiochiam Pisidiæ: & ingressi ambo synagogam in die sabbathi, sederunt. Post lectionem Legis & 15
Prophetarum, miserunt ad eos principes synagogæ dicentes; O viri fratres nostri, si est in vobis sermo consolationis ad populum, proferte eum. Surrexit igitur 16
Paulus, manumque movens ait; O viri Israelitæ & timentes Deum, audite. Deus populi hujus elegit patres nostros, 17
& extulit famam populi dum habitaret in terra Ægypti, & eos illinc eduxit brachio excelso. Et beavit eos, & nutri- 18
vit illos in deserto spatio quadraginta annorum. Extirpavit etiam septem po- 19
pulos in terra Chanaan, & hæredes fecit eos terræ ipsorum. His peractis con- 20
cessit eis judices intervallo quadringentorum quinquaginta annorum usque ad tempus Samuelis prophetæ. In hujus 21
enim diebus petierunt regem, deditque eis Deus Saulem filium Kis, virum de tribu Benjamin qui regnavit super eos annis quadraginta. Ejus regno amoto, 22
constituit eis Davidem regem, cui attestatus est, dicens; Inveni Davidem filium Jesse, virum secundùm cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Itaque Deus de stirpe hujus, secundùm 23
promissum suum, misit Israeli salutem. Et præcedente Johanne, prædicavit ante 24
faciem adventûs ejus, baptismum pœnitentiæ Israeli. Finis.

Lectio in festivitate Johannis Baptistæ, *quæ occurrit* vigesimâ nonâ Augusti.

Cùm autem conficeret Johannes cursum 25
suum, dixit; Quem arbitramini me esse? non sum ego ille, sed venturus est post me cujus non sum dignus calceos pedum solvere. O viri fratres, & filii 26
generis Abrahæ & qui timent Deũ inter vos, ad vos missũ est verbũ salutis hujus. Nam habitantes in Jerusalem, & prin- 27
cipes eorum non cognoverunt eum: & voces prophetarum quæ leguntur quolibet sabbatho, consummârunt, condemnantes illum. Et cùm non invenissent 28
adversùs eum mortis causam, ne quidem unam, petierunt à Pilato ut interficeret eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወተንሥአ: ጳውሎስ: ወእዘዘ:ዖርመው: ወይቤሎሙ: ስሙ: ሰብእ:እስራኤል:ወእለሂ:
17 ተፈርህዎ:ለእግዚአብሔር:=ፁ ለመሳኮሙ: ለሕዝበ: እስራኤል: ኀረዮሙ: ለአበዊነ::
18 ወለዕበዮሙ:ሳሕዝቡ:በኀበ:ለፍለሶሙ: በመድረ: ግብጽ: ወበመዝራዕቱ: ልዑል: ለውጽ
19 ሎሙ:እምዝየ:=ፁ ወሴሰዮሙ:በገዳመ:ለርብዓ:ዓሙት:=ፁ ወለእለተተ: ሰብዐተ: ለሕ
20 ዘበ:ካናአን: ወለውረሰሙ:መድሮሙ::=ፁ ወእመድኅረ:ለርባዕቱ:መእት:፬ሀመሰ:ዐመ
21 ት:ሀመ:ሎሙ:መሰፍንተ:እስከ:ለመ:ሰሙኤል:ነቢይ::=ፁ ወእምዝየ:እንከ: ሰለሱ:ይነ
ግሥ:ሎሙ: ወለእንግሠ:ሎሙ:እግዚአብሔር: ሰለልሃ: ወልደ: ቂስ: ብእሴ:እመሕዝበ:ብ
22 ንያመ:ለርብዐ:ዓሙት:=ፁ ወሰዐረ:ኪያሁኒ: ወለእንግሠ: ሎሙ: ደዊትሃ: ወሰጣዕተ:ኮኖ:
ወይቤ: ረከብክሙ: ለዳዊት: ወልደ:ሌሴይ:ብእሲ: ዘከመ:ልብየ: ዘይገብር: ኵሎ: ፈቃድ
23 የ:=ፁ ወእመዝርእ: ዚአሁ: እመጽአ: ሎሙ: እግዚአብሔር:ለእስራኤል::መድኀኒተ:
24 በከመ:ለሰፈመው:=ፁ ወለቅደመ: ዮሐንስ: ሰበሰ: ጥመቀተ:ለኵሉ:ሕዝበ:እስራኤል:
25 ከመ:ይነስሑ:እመቅድመ:መጽአተ: ዚላሁ::=ፁ ወፈጸሞ: ዮሐንስ: መልእክቶ: ይቤሎ
ሙ:መንተኑ:ትትሐ ዘቡኑ:ኪያየ:ለእሰ:ሊኾንኩ:ኪያሁ:ናሁ:ይመጽእ: እመድኀሪየ:ዘለ
26 ይይልወኒ:እፍትሓ:ለስእሂሁ:እመእገሪሁ::=ፁ ሀገ ለእትሙ:ለኃዊነ:ትውልደ:
ዘመደ: ለብርሃም: ለክሙ:ተፈነወ:ዝነገረ:ሕይወት::=ፁ
በጸሎተ : መሰቀል : ወበዮሐንስ::=ፁ
27 ሀኪ ወእለሰ:ይነብሩ: ሊየሩሰሌም: ወመሰእክቲሆሙኒ:ሊየእመር ው:ለዝእንቲ:ኒነጊ:ነቢ
28 ያት:እንዘ:ይነብቡው:በኵሉ:ሰንበት:ፍጹመ:ኾነ:ው:=ፁ እንዘ:ሊይረክቡ:ሎቱ:ገጋየ:
ወሊመንተኒ:በዘይቀትልው:ወለስተበወሕው: ለጲለጦስ:ይሰቅልው::=ፁ

Et surrexit Paulus, & præcepit ut silerent, & dixit iis; Audite viri Israelis, & 16
timentes Deum. Deus populi Israelis elegit patres nostros, & magnificavit popu- 17
los suos in peregrinatione eorum in terra Ægypti, & cum brachio excelso eduxit 18
eos illinc. Et nutrivit eos in deserto quadraginta annos. Et amovit septem gen- 19
tes Chanaan, & hæreditatem tribuit iis terram illarum. Et post quadringentos & 20
qui quinquaginta annos, præposuit iis præsides, usque ad Samuelem Prophetam. Et 21
exinde igitur petierunt ut regem constituerent iis: & regem constituit iis Deus Saul filium Cis, virum ex tribu Beniam, quadraginta annos. Et abstulit eum, & regem 22
constituit iis David, & testimonio illi fuit, & dixit; Inveni David filium Jesse virum secundùm cor meum, qui faciet totam voluntatem meam. Et ex semine ejus edu- 23
xit Deus Israel redemptionem secundùm promisit iis. Et priùs prædicavit Johannes bapti- 24
smum toti genti Israelis, ut resipiscerent ante adventum ejus. Et quum impleret Jo- 25
hannes ministerium suum, dixit iis; Quem arbitramini me esse? ego non sum ipse ille: ecce veniet post me, cujus non sum dignus solvere calceamenta ejus à pedibus suis. Vos fratres nostri, generatio generis Abrahæ, vobis missus est hic sermo vitæ. 26

In officio *die* crucis, & Johannis.

Et qui habitabant Hierusalem, & principes eorum nesciebant hunc sermonem pro- 27
phetarum: legentes eum in omni sabbatho, perfectum condemnârunt. Non invenien- 28
tes in eo culpam ullam propter quam truciderent eum; & postulatem dederunt Pilato, ut suspenderet eum.

Ecce

Ut autem consummâssent omnia de eo scripta, *detrahentes à* ligno
29 Ὡς δὲ ἐτέλεσαν (ϑ) ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου
posuerunt in monumento. *At* Deus excitavit eum *ex* mortuis: Qui visus est per
30 ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. Ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· Ὃς ὤφθη ἐπὶ
31 dies multos simul *ascendentibus* eo de Galilæa in Hierusalem: qui
ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἰερουσαλήμ, (ι) οἵτινές
sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annuntiamus *illam* ad
32 εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς
patres *repromissionem factam*: Quoniam hanc Deus adimplevit
33 τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην· Ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε
natis eorum nobis, resuscitans Jesum, sicut & in Psalmo secundo
τοῖς (κ) τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ (λ) τῷ δευτέρῳ
scriptum est; Filius meus es tu: ego hodiè genui te. Quòd autem *resuscitaverit*
34 γέγραπται, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ὅτι δὲ ἀνέστησεν
eum *ex* mortuis, non ampliùs *futurum* *reversi* in corruptionem, ita dixit;
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν,
Quia dabo vobis sancta David fidelia. Ideóque *in alio* dicit; Non dabis
35 Ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά. (μ) Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις
Sanctum tuum videre corruptionem. David *quidem* enim *propriâ* generatione *administrans*
36 τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας
Dei voluntati, dormivit: & appositus est ad patres suos: & vidit corrupti-
τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθο-
onem. Quem verò Deus suscitavit, non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis,
37 ράν. Ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν ἔστω (ν) ὑμῖν,
38 viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur, & ab
ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν (ξ) καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ
omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi justificari, In hoc omnis
39 πάντων ὧν οὐκ (ο) ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι, Ἐν τούτῳ πᾶς
credens justificatur. Videte ergò ne superveniat *in vos* dictum in
40 ὁ πιστεύων δικαιοῦται. Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν

Prophetis; Videte contemptores, & admiramini, & *evanescite*:
τοῖς προφήταις, Ἴδετε οἱ καταφρονηταὶ, καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε, 41
quia opus ego operor in diebus vestris, opus *cui* non cre-
ὅτι ἔργον (π) ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον (ρ) ᾧ οὐ μὴ πιστεύ-
detis, si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem *ex* *synagoga* Ju-
σητε, ἐάν τις (σ) ἐκδιηγῆται ὑμῖν. Ἐξιόντων (τ) δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰου- 42
deis, *rogârunt* *gentes* in *sequens* *Sabbatum* narrari sibi verba
δαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ Σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα
eadem. *Solutâ* autem synagogâ, secuti sunt multi Judæorum &
ταῦτα. Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησε πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σε- 43
lentium *Deum proselytarum*, Paulum & Barnabam: qui *adloquentes* eos,
βομένων προσηλύτων, τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς,
suadebant eis *permanere* *gratiæ* Dei. *Ipso* verò *veniente* sabbato,
ἔπειθον αὐτοὺς (υ) ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ (φ) ἐρχομένῳ Σαββάτῳ, 44
penè universa civitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem
σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον (χ) τοῦ Θεοῦ. Ἰδόντες δὲ 45
Judæi turbas, repleti sunt zelo, & contradicebant *illis* à Paulo
οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς (ψ) ὑπὸ τοῦ Παύλου
dictis, *contradicentes* & blasphemantes. *Libertate* *usi* verò Paulus
λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. Παῤῥησιασάμενοί δὲ ὁ Παῦλος 46
& Barnabas, dixerunt; Vobis *erat* *necessarium* primùm loqui verbum
καὶ ὁ Βαρνάβας, (ω) εἶπον, Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον
Dei: *quandoquidem* verò repellitis illud, & *non* *dignos* judicatis vosipsos
τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου
vitæ, ecce convertimur ad Gentes. Sic enim præcepit nobis Dominus;
ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. (α) Οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος, 47
Posui te In lucem Gentium, *ad existendum te* in salutem usque ad extremum
Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου
terræ.
τῆς γῆς.

MS. A. (ϑ) πάντα (ι) οἵτινες νῦν εἰσιν (κ) τέκνοις ἡμῶν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ὡς (λ) γέγραπται τῷ δευτέρῳ, (μ) Διότι (ν) ὑμῖν ἔστω, (ξ) καταγγέλλεται, ἀπὸ (ο) ἐδυνήθητε ἐν νόμῳ (π) ἐργάζομαι ἐγὼ (ρ) ὃ οὐ (σ) ἐκδιηγῆται (τ) ἢ αὐτῶν, παρεκάλουν εἰς τὸ * μεταξὺ Σάββατον (υ) προσιόντων (φ) ἐρχομένῳ (χ) τοῦ Κυρίου. (ψ) ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις, βλασφημοῦντες. Παῤῥησιασάμενοί † (ω) εἶπαν, (α) Οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

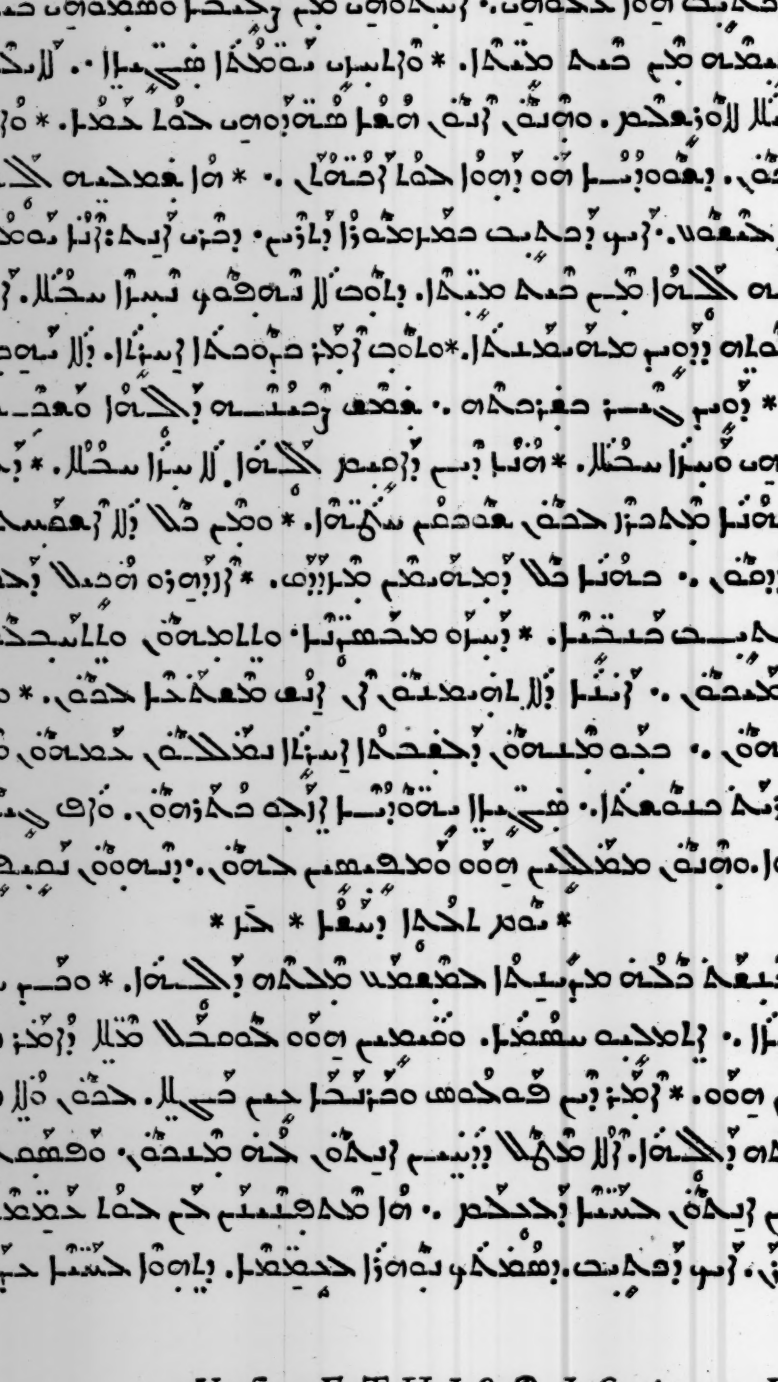

Et quum expleviſſent quicquid ſcriptum fue- 29
rat de eo, depoſuerunt eum de cruce, poſu-
rúntque in monumento. Deus autem excita- 30
vit eum à mortuis. Et viſus eſt per dies 31
multos iis qui aſcenderant cum eo à Ga-
lilæa ad Jeruſalem: ipſique nunc ſunt
teſtes ejus apud populum. Quin & nos 32
ecce evangelizamus vobis promiſſum illud
quod factum eſt ad patres noſtros, Illud 33
impleviſſe Deum nobis filiis eorum, quòd
excitaverit Jeſum, Quemadmodum ſcriptum
eſt in pſalmo ſecundo; Filius meus es tu,
ego hodie genui te. Et ita excitavit eum 34
Deus à mortuis, ut non ampliùs reverſurus ſit
videre corruptionem, prout dixit; Dabo vo-
bis beneficentiam David fidelem. Et rurſus 35
ait in loco alio; Non dabis Sanctum tuum
ut videat corruptionem. David enim in 36
ſua generatione inſervivit voluntati Dei, &
obdormivit, & adjunctus eſt patribus ſuis,
vidítque corruptionem. Is autem quem ex- 37
citavit Deus, non vidit corruptionem. Sci- 38
tote ergò fratres noſtri, per hunc ipſum præ-
dicari vobis remiſſionem peccatorum. Et 39
ab omnibus à quibus non potuiſtis per le-
gem Moyſi juſtificari, per hunc quemlibet
fidelem juſtificari. Cavete igitur ne vobis 40
obveniat quod ſcriptum eſt in prophetis;
Videte ô contemptores, & admirabimini, 41
& abibitis in corruptionem: quia opus ope-
rabor ego in diebus veſtris, quod quidem
non credetis, ſi quis renuntiârit vobis.
Quumque diſcederent ab ipſis, petierunt 42
ab eis ut in ſabbathum alterum colloquerен-
tur eis hos ſermones. Poſtquàm autem ſo- 43
lutus eſt conventus, plurimi Judæorum ſe-
cuti ſunt eos, atque adeò proſelyti qui time-
bant Deum: hi verò alloquebantur eos, &
perſuadebant ut adhærerent gratiæ Dei.

Feriâ tertiâ Paſſionis. 37.

Proinde ſabbatho altero coacta eſt tota ci- 44
vitas, ſermonis Dei audiendi gratiâ. Quum 45
autem viderent Judæi turbam multam, reple-
ti ſunt invidiâ, & reſiſtebant ſermonibus
quos dicebat Paulus, atque blaſphemabant.
Dixit autem Paulus & Barnaba apertè, Vo- 46
bis oportuit primùm annuntiari ſermonem
Dei: ſed quia propellitis eum à vobis, ac
decreviſtis contra vos ipſos, non eſſe vos
dignos vitâ perenni, en convertimur ad Gen-
tes: Quandoquidem ita præcepit nobis Do- 47
minus noſter, prout ſcriptum eſt; Poſui te
lumen Gentibus, ut ſis ſaluti uſque ad fines
terræ.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወፈጸሞ : ኵሉ : ዘተጽሕፈ : በእንቲአሁ : ወለወረድዎ : እምዕፅ : ወወደይዎ :
30 ውስተ : መቃብር:። ወእግዚአብሔር : ለእሠለ : እመውታን:። ወለስተርእዮሙ :
31 ብዙኀ : መዋዕል : ለእለ : ዐርጉ : ምስሌሁ : እመገሊላ : ለኢየሩሳልም : ወእሙንቱ
32 ቱሰ : ኮንዎ : ሰማዕቶ : ደአዚ :በኀበ : ሕዝብ::። ወንሳንሂ : ንዜንወክሙ : ዘለሰፈ
ዖሙ : እግዚአብሔር : ለለከዊነ : ወፀሀዮሙ : ለወሉድነ : ወለእሠለ : ለኢየሱስ::።
33 በሠመ : ይቤ : ውስተ : መዝሙር : ዘከልሌቱ : ወልድየ : ለእተ : ወለነ : ዮም :
ወለድኩከ::።

Et quum perfeciſſent omnia quæ ſcripta erant de illo, & demiſiſſent eum 29
à ligno, & immiſiſſent eum in ſepulchrum, Tùm Deus excitavit eum à mortu- 30
is. Et apparuit multos dies iis qui aſcenderunt cum illo à Galilæa ad Hie- 31
ruſalem, & ii ſunt teſtes nunc apud populum. Et nos evangelizamus, quæ 32
promiſit Deus patribus noſtris, & dedit filiis noſtris, & ſuſcitavit Jeſum: 33
Sicut dictum eſt in pſalmo ſecundo; Filius meus es, & ego hodiè genui
te.

Versio VULGATA LATINA.

29 Cúmque consummâssent omnia, quæ de eo scripta erant, deponentes eum de ligno,
30 posuerunt eum in monumento. Deus verò suscitavit eum à mortuis tertiâ die:
31 qui visus est per dies multos his, Qui simul ascenderant cùm eo de Galilæa in Jerusa-
32 lem: qui usque nunc sunt testes ejus ad plebem. Et nós vobis annuntiamus eam,
33 quæ ad patres nostros repromissio facta est: Quoniam hanc Deus adimplevit filiis
nostris, resuscitans Jesum, sicut & in Psalmo secundo scriptum est; Filius meus es
34 tu, ego hodiè genui te. Quòd autem suscitavit eum à mortuis, ampliùs jam non
35 reversurum in corruptionem, ita dixit; Quia dabo vobis sancta David fidelia. Ide-
36 óque & aliàs dicit; Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem. David
enim in sua generatione cùm administrâsset, voluntati Dei dormivit: & appositus
37 est ad patres suos, & vidit corruptionem. Quem verò Deus suscitavit à mortuis,
38 non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis, viri fratres, quia per hunc
vobis remissio peccatorum annuntiatur, & ab omnibus, quibus non potuistis in
lege Moysi justificari, In hoc omnis, qui credit, justificatur. Videte ergò ne super- 39 40
veniat vobis quod dictum est in Prophetis; Videte, contemptores, & admiramini, 41
& disperdimini: quia opus operor ego in diebus vestris, opus quod non credetis,
si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem illis, rogabant ut sequenti sabbato 42
loquerentur sibi verba hæc. Cúmque dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Ju- 43
dæorum, & colentium advenarum, Paulum, & Barnabam: qui loquentes suade-
bant eis ut permanerent in gratia Dei. Sequenti verò sabbato penè universa ci- 44
vitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem turbas Judæi, repleti sunt 45
zelo, & contradicebant his, quæ à Paulo dicebantur, blasphemantes. Tunc con- 46
stanter Paulus & Barnabas dixerunt; Vobis oportebat primùm loqui verbum
Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos judicatis æternæ vitæ, ecce
convertimur ad Gentes. Sic enim præcepit nobis Dominus; Posui te in lucem 47
Gentium, ut sis in salutem usque ad extremum terræ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * فَلَمَّا اَكْمَلُوا سَائِرَ الْمَكْتُوبَاتِ مِنْ اَجْلِهِ * اَحْدَرُوهُ مِنَ الْخَشَبَةِ وَوَضَعُوهُ فِي قَبْرٍ * فَاقَامَهُ
30 اللّٰهُ مِنَ الْمَوْتَى * وَظَهَرَ مُدَّةَ اَيَّامٍ كَثِيرَةٍ لِلَّذِينَ صَعِدُوا مَعَهُ مِنَ الْجَلِيلِ اِلَى اُورُشَلِيمَ *
31 الَّذِينَ هُمْ شُهُودُهُ عِنْدَ الشَّعْبِ * وَنَحْنُ الْآنَ نُبَشِّرُكُمْ بِالْمَوْعِدِ الْمَوْعُودِ بِهِ اٰبَاءَنَا * اَنَّ اللّٰهَ قَدْ
32 اَكْمَلَهُ لِاَوْلَادِهِمْ اِذْ اَقَامَ لَنَا يَسُوعَ * كَمَا كُتِبَ فِي الْمَزْمُورِ الثَّانِي * اَنْتَ ابْنِي وَاَنَا الْيَوْمَ
33 وَلَدْتُكَ * فَاَمَّا اَنَّهُ اَقَامَهُ مِنَ الْمَوْتَى * وَاَنَّهُ لَيْسَ مُزْمِعًا اَيْضًا اَنْ يَعُودَ اِلَى بَلَيٍ * فَهٰكَذَا
34 قَالَ سَاُعْطِيكُمْ مَعْدِلَاتِ دَاوُدَ الْاَمِينَةَ * فَلِهٰذَا يَقُولُ فِي فَصْلٍ اٰخَرَ * لَا تَبْذُلُ بَارَّكَ
35 يَعَايِنُ بَلَيٍ * لِاَنَّ دَاوُدَ فِي جِيلِهِ خَدَمَ وَرَاْيَ اللّٰهَ * وَرَقَدَ وَاُضِيفَ اِلَى اٰبَائِهِ وَاَبْصَرَ بَلَيٍ *
36 37 * فَاَمَّا هٰذَا الَّذِي اَقَامَهُ اللّٰهُ فَلَمْ يَرَ بَلَيٍ * فَلْيَكُنْ مَعْلُومًا عِنْدَكُمْ اَيُّهَا الرِّجَالُ
38 الْاِخْوَةُ * اَنَّ بِهٰذَا تُوعَدُونَ بِاغْتِفَارِ الْخَطَايَا * وَالْفَرَائِضُ كُلُّهَا الَّتِي فِي شَرِيعَةِ مُوسِي الَّتِي
39 مَا اسْتَطَعْتُمْ تَرَكَّتُكُمْ * بِهٰذَا كُلُّ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ يَتَرَكَّي * بس * * فَاحْذَرُوا اِذًا
40 اَلَّا يُوَافِيَكُمُ الْمَقُولُ فِي الْاَنْبِيَاءِ * اَيُّهَا الْمُنَاوِئُونَ انْظُرُوا وَتَعَجَّبُوا وَتَعَيَّبُوا * فَسَاَصْنَعُ اَنَا فِي
41 اَيَّامِكُمْ عَمَلًا اِنْ حَدَّثَكُمْ بِهِ اَحَدٌ مَا تُصَدِّقُونَهُ * مب * * فَطَلَبَ الْيَهِمَا طَائِفَةٌ مِنْ
42 جَمْعِ الْيَهُودِ * اَنْ يُعَرِّيَا الْاَمَمَ * بِاَنْ يُكَلِّمَاهُمْ هٰذِهِ الْاَقْوَالَ فِيمَا يَلِيَ السَّبْتَ * وَلَمَّا نَهَضَ
43 الْمَجْمَعُ اتْبَعَ بَوْلُصَ وَبَرْنَابَا كَثِيرُونَ مِنَ الْيَهُودِ الْمُسَكِّيرِينَ الْعَابِدِينَ * فَاَخَذَ كَلَّمَاهُمْ
44 اَقْنَعَاهُمْ * وَاَدْعَوَا الَيْهِمَا * وَاَمَرَاهُمْ اَنْ يَثْبُتُوا فِي نِعْمَةِ الرَّبِّ * وَفِي السَّبْتِ الْمُقْبِلِ اَجْتَمَعَ جَمِيعُ
45 اَهْلِ الْمَدِينَةِ اِلَّا قَلِيلٍ * لِيَسْتَمِعُوا كَلَامَ اللّٰهِ * فَاَخَذَ اَبْصَرَ الْيَهُودُ الْجُمُوعَ اَسْتَوْعَبُوا
46 وَحَسَدًا * وَقَاوَمُوا الْمَقُولَاتِ مِنْ بَوْلُصَ * وَاِذْ لَبَثُوا يُقَاوِمُونَ وَيَعْثُرُونَ * جَاهَرَهُمْ بَوْلُصُ وَبَرْنَابَا
وَقَالَا * قَدْ كَانَ اَمْرًا ضَرُورِيًّا لَازِمًا اَنْ تُخَاطَبُوا اَوَّلًا اَنْتُمْ بِكَلَامِ اللّٰهِ * فَاِذْ طَرَحْتُمُوهُ وَحَكَمْتُمْ
47 عَلَى اَنْفُسِكُمْ اَنَّكُمْ لَسْتُمْ مُسْتَحِقِّينَ الْحَيٰوةَ الْاَبَدِيَّةَ * فَهَا نَحْنُ نَعُودُ اِلَى الْاُمَمِ * لِاَنَّ
الرَّبَّ هٰكَذَا اَوْصَانَا قَائِلًا * قَدْ جَعَلْتُكَ نُورًا لِلْاُمَمِ لِتَكُونَ لَهُمْ خَلَاصًا اِلَى اَقْصَي
الْاَرْضِ * مج * *

29 *Qui cùm explevissent omnia scripta de*
ipso, deposuerunt eum de ligno, posu-
erunt que in sepulchro. Suscitavit autem
30 *illum Deus à mortuis. Et apparuit spa-*
31 *tio plurium dierum his qui ascenderant*
cum eo à Galilæa Jerosolymam: qui sunt
testes ejus apud populum. Et nos modò
32 *annuntiamus vobis, promissionem factam*
patribus nostris, Jam à Deo completam
33 *esse liberis eorum, suscitando nobis Je-*
sum: sicut scriptum est in Psalmo secun-
do, Tu es filius meus, & ego hodiè ge-
nui te. Quòd autem suscitaverit eum
34 *à mortuis, & quòd non sit ampliùs re-*
versurus ad corruptionem, ita dictum
est, Dabo vobis justitias David fideles.
Ideóque dicit in alia sectione, Non
35 *profanabis justum tuum ut videat cor-*
ruptionem. Nam David in suo seculo
36 *ministravit, vidit que Deum: & occum-*
bens appositus est patribus suis, & vidit
corruptionem. At iste quem Deus suscí-
37 *tavit, non vidit corruptionem. Notum*
38 *igitur sit apud vos ô viri fratres, quòd*
per hunc promittitur vobis remissio pec-
catorum. Et omnia statuta quæ sunt in
39 *lege Moysi, quum non potuerint justi-*
ficare vos: per hunc, quicunque credi-
derit in eum, justificabitur. Hactenus.
40 *Cavete ergò ne eveniat vobis quod di-*
41 *citur in prophetis; O socordes, videte &*
admiramini & evanescite: nam ego
facturus sum in diebus vestris opus,
quod si quis enarret vobis, minimè
credetis. Rogárunt autem illos quidam
42 *è synagoga Judæorum, ut hortarentur*
Gentes talia cum eis verba faciendo
de rebus quæ confirmant sabbathum.
43 *Dimisso verò cœtu, sequuti sunt Pau-*
lum & Barnabam multi ex Judæis
proselytis religiosis: quos cùm allo-
cuti fuissent, persuaserunt eis, & pare-
runt ipsis: mandaverúntq; illis ut persisté-
rent in gratia Domini. Sabbatho autem
44 *sequenti confluxerunt omnes incolæ ur-*
bis, præter paucos, ad audiendum ser-
monem Dei. Cùm autem vidissent Judæi
45 *turbas, impleti sunt animositate & in-*
vidiâ, & contradicebant his quæ dice-
bantur à Paulo. Et cùm persísterent con-
46 *tradicentes atque blasphemantes, Tu-*
làm contestati sunt eos Paulus &
Barnaba, ac dixerunt; Congrua &
necessaria res erat loqui primùm vo-
bis sermonem Dei: at quandoquidem
rejecistis illum, & judicâstis vosipsos
haud esse dignos vitâ æternâ, ecce
47 *nos convertimur ad Gentes. Nam Do-*
minus ita præcepit nobis, dicens;
Posui te lucem Gentibus, ut sis illis
salus ad extremum terræ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወእመሰ : ለእሠለ : እመውታን : ወለ፣ይደግመ : እንከ : ውስተ : ሙስና : ካመ : ይቤ : እ
35 ሁበክሙ : ጽድቀ : ለዳዊት : ዘለሙን፡፡=፦ ወውስተ : ካልእኒ : ይብል : ኢትሁቦ :
36 ለጻድቅክ : ይርእይ : ሙሰና፡፡=፦ ወደዊትሰ : ተልእከ : በመዋዕሊሁ : ወኖመ : በት
37 እዛዘ : እግዚአብሔር : ወተቀብረ : ኀበ : ለባዊሁ : ወርእየ : ሙስና፡=፦ ወዘኰ :
38 እእሠለ : እግዚአብሔር : ኢርእያ : ለሙሰና፡፡=፦ ለእመሪ : እኂዊነ : ከመ : በእኔ
39 ቲለሁ : ይትሐደግ : ለክሙ : ኀጢአትክሙ : ዘለሰፈወክሙ፡=፦ ወእመዝኩ : ኵሉ :
40 ዘተ፣ሠእነክሙ : ጻደቀ : በሕግ፡ለሪት : ሙሴ : ወቦቱሰ : ኵሉ : ዘሉመነ : ይጸድቅ፡፡=፦
41 ዑቁ : እንከ : ኢይርከብክሙ : ቃለ : ነቢይ : ዘይቤ፡=፦ ናሁ : ርእዩ : ኦለ፡ ታስተሐቅ
42 ሩ : ወለእክሩ : ወትጣስኑ : እስመ : ለነ : እገብር : ግብር : በመዋዕሊክሙ : ግብር : ዘ
43 ኢታእመርዎ : እመቦ : ዘነገረክሙ፡=፦ ወለስተብቊዕዎ፡ ከመ : ይንግርዎሙ :
ዘንተ : ነገረ : በካልኣተ : ሰንበት፡፡=፦ ወወጺኦሙ : እመኵራብ : ተለወጦሙ : ብዙ
ኀንኒ፡ለይሁድ : ወፈለሲያን : ወኀራቶሙ : ለጳወሎስ : ወለበር ናበስ : ወነገርዎሙ : ወለ
44 መኑ : ወገብሉ : በጸጋ : እግዚአብሔር፡=፦ ወበ፣ካልኣተ : ሰንበት : ተጋብሉ : ኵሎ :
45 ሀገር : ይሰመዑ፡ቃለ፡ እግዚአብሔር፡=፦ ወርኢዮሙ : ለይሁድ : ቀንሉ : ደቤሆሙ :
46 ወተዋቀሠወሙ : ለጳለ : ጳወሎስ : [ይቤ] ወጸረፈ፡=፦ ወነገርዎሙ : ጳወሎስ : ወበ
ርናበስ : ወይቤልዎሙ : ለኢክሙ : ርቱዐ : ኀቅድመ : ኀነግርክሙ : ቃለ : እግዚአብሔ
ር : ወእመሰ : ትትኀሰድዎ : በሕቱ : ወሊትሬስዩ : ርእስክሙ : ለሕይወት : ዘለዓለ
47 መ፡ናሁ : ኀትመየጥ : መንግለ : ለአሕዘብ፡፡=፦ እስመ : ከማሁ : ይቤ : መጽሐፍ : ረሰ
ይኩ : ብርሃናሙ : ለለአሕዘብ : ከመ : ትኩኖሙ : ሕይወቶሙ : እስከ : ለጽናፈ፡
መደር፡፡=፦

Et quòd suscitavit eum à mortuis, & non reversurus est ampliùs in corruptionem, 34
sicut dixit; Dabo vobis justitiam Davidis fidelis. Et alibi dixit; Non dabis 35
justum tuum videre corruptionem. Et David ministravit in diebus suis, & ob- 36
dormivit, secundùm mandatum Dei: & sepultus est apud patres suos, & vidit
corruptionem. Et is quem suscitavit Deus, non vidit corruptionem. Scitote fra- 37 38
tres nostri, quòd per eum remittentur vobis peccata vestra, quem promisit vobis.
Et ab his ce omnibus quibus non potuistis justificari, per legem Moysi: in eo autem qui- 39
cunque crediderit, justificabitur. Cavete igitur ne supervenìat vobis sermo prophe- 40
tæ dicentis; Ecce, videte contemptores, & admiramini & disperdimini, quoniam 41
ego operor opus in diebus vestris; opus quod non cognoscetis, si quis fuerit qui enar-
raverit vobis. Et rogárunt eos ut nuntiarent sibi hunc sermonem in sequenti sabba- 42
tho. Et exeuntibus illis à synagoga, sequuti sunt multi Judæi, & proselyti, & 43
electorum multi Paulum & Barnabam: & alloquuti sunt eos, & credidérunt, &
converti sunt in gratiam Dei. Et in altero sabbatho congregati sunt omnes populi 44
civitatis, ut audirent sermonem Dei. Et videntes Judæi zelaverunt contra eos, 45
& contradixerunt iis quæ Paulus dixerat, & blasphemárunt. Et loquuti sunt iis 46
Paulus & Barnabas, & dixerunt iis; Vobis oportebat ut primùm enarraremus
verbum Dei: veruntamen si recusavcritis illud, & non disposueritis vos ipsos ad
vitam æternam, ecce convertemur ad Gentes. Quia sic dixit Scriptura, Constitui 47
te lucem Gentium, ut sis iis vita earum, usque ad extremitates terræ.

Audientes autem Gentes, gavisæ sunt, & glorificabant verbum Domini: & crediderunt
48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη, ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· καὶ ἐπίστευσαν
quotquot erant præordinati ad vitam æternam. *Perferebatur* autem verbum Domini per
49 ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου (β) δι'
universam regionem. *At* Judæi concitaverunt religiosas mulieres, & ho-
50 ὅλης τῆς χώρας. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρῴξυναν τὰς σεμνὰς (γ) γυναῖκας, καὶ τοὺς ἐυ-
nestas, & primos civitatis, & excitaverunt persecutionem in Paulum &
πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον (δ) καὶ
Barnabam: & ejecerunt eos de finibus suis. Illi *verò excutientes*
51 τὸν Βαρνάβαν· καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι
pulverem pedum *suorum* in eos, venerunt *in* Iconium. *At* discipuli
52 τὸν κονιορτὸν τῶν (ε) ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. (ζ) Οἱ δὲ μαθηταὶ
replebantur gaudio & Spiritu sancto.
ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ Πνεύματος ἁγίου.

CAP. XIV. ιδ'.

Factum est autē *in Iconio juxta illud ipsum introire eos* in synagogam Judæo-
1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαί- ΚΑ'
rum, & *loqui* ita, ut crederet Judæorúmque & Græcorum *multa* multitudo. *At*
2 ων, καὶ λαλῆσαι οὕτως, ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. Οἱ δὲ
increduli Judæi suscitaverunt, & *malè affectas* reddiderunt animas Gentium adversùs
(α) ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν, καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ
fratres. Multo *quidem* igitur tempore demorati sunt, *liberè loquentes* in Domino,
3 τῶν ἀδελφῶν. Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον (β) διέτριψαν, παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ
testante verbo gratiæ suæ, & dante signa & prodigia fieri
τῷ μαρτυροῦντι (γ) τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, καὶ διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι
per manus eorum. Divisa est autem multitudo civitatis: & *hi* quidem erant cum
4 διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν
Judæis, *hi* verò cum Apostolis. *Ut* autem factus esset impetus Gentiliúmque
5 τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε
& Judæorum cum principibus suis, *injuriari* & *lapidare* eos, Intelligen-
6 καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτοὺς, Συνιδόν-

(ζ) Οἱ ✝ ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) ἀπειθήσαντες (β) διέτειβον, (γ) ἐπὶ τῷ (δ) αὐτῷ, διδόντι (ε) ἐυαγγελιζόμενοι ἦ. (ζ) αὐτῷ, ὃς ἐδέποτε περιεπάτησεν. (η) ἤκουσιν
(θ) ἔχει πίστιν (ι) ἅλατο, (κ) Οἱ ✝ (λ) Παῦλος, (μ) ✝ Βαρνάβαν, (ν) Ὁ ✝ (ξ) πόλεως, ταύρους (ο) ἑαυτῶν, ἐξεπήδησαν (π) ἐπὶ Θεὸν ζῶντα,

tes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lystram & Derben, & *circum* regionem:
τὰς κατὰ Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον·
& ibi erant evangelizantes. Et quidam vir *in* Lystris *impotens* pedibus
καὶ ἐκεῖ (ε) ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι. Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν 7
sedebat, claudus ex utero matris suæ *subsistens*, qui nunquam ambulaverat.
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς (ζ) αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιεπεπάτηκει.
Hic audivit Paulum loquentem: qui intuitus eum, & videns quia fidem
Οὗτος (η) ἤκουε τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι (θ) πίστιν 8
haberet *ad salvum fieri*, Dixit magnâ voce; Surge super pedes tuos rectus.
ἔχει τοῦ σωθῆναι, Εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός· 9
& exiluit, & ambulabat. *At* turbæ *videntes* quod fecerat Paulus,
καὶ (ι) ἅλλετο, καὶ περιεπάτει. (κ) Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν (λ) ὁ Παῦλος, 10
levaverunt vocem suam, Lycaonicè dicentes; Dii *similati* hominibus, descen-
ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέ-
derunt ad nos. Vocabántque *quidem* Barnabam, Jovem: *at* Paulum, Mercurium:
βησαν πρὸς ἡμᾶς. Ἐκάλουν τε (μ) τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, 11
quoniam ipse erat dux verbi. *At* sacerdos Jovis *existens* ante
ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. (ν) Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ 12
civitatem *eorum*, tauros & coronas ante januas adferens, cum *turbis*
τῆς (ξ) πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, ἔθυε σὺν τοῖς ὄχλοις
volebat sacrificare. *Audientes autem* Apostoli, Barnabas & Paulus, *dirumpentes*
ἤθελε θύειν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαῤῥήξαντες 13
pallia *sua*, *insilierunt* in *turbam*, clamantes, Et dicentes;
τὰ ἱμάτια (ο) αὐτῶν, ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες, Καὶ λέγοντες, 14
Viri, quid hæc facitis? & nos *similiter passibiles* sumus vobis homines,
Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι,
annuntiantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum,
εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν (π) ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα,
qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis:
ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

MS. A. (β) καθ' ὅλης (γ) γυναῖκας τὰς (δ) καὶ Βαρνάβαν· (ε) ποδῶν ἐπ'

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quod quum audirent gentes, gaudebant, & 48
gloriam tribuebant Deo: & crediderunt ii
qui destinati erant ad vitam æternam. Pro- 49
inde sermo Domini annuntiabatur per to-
tam illam regionem. Judæi verò exstimu- 50
lârunt primores urbis, necnon illas mulie-
res divites quæ cum eis timebant Deum, &
excitârunt persecutionem in Paulum & in
Barnabam, & ejecerunt eos è finibus suis.
Quumque egressi essent, excutierunt in eos 51
pulverem pedum suorum, venerúntque Ico-
nium urbem. Discipuli verò replebantur 52
gaudio & Spiritu sanctitatis.

CAP. XIV.

Porrò venerunt & introierunt in synago- 1
gam Judæorum, & ita allocuti sunt eos, ut
crediderint multi ex Judæis, & ex Græcis.
At Judæi quidam ex iis qui non acquieve- 2
rant, exstimulârunt Gentes ut malè acciperent
fratres. Illi autem multum temporis illic 3
egerunt, & palàm locuti sunt de Domino: &
ipse suffragabatur sermoni gratiæ suæ signis
& miraculis quæ edebat per manus eorum.
Porrò tota turba civitatis divisa erat: alii 4
erant cum Judæis, alii verò adhærebant Apo-
stolis. Facta est autem in eos conspiratio à 5
Gentibus, & à Judæis, ac primoribus eorum,
ut contumeliis afficerent eos, & obruerent
lapidibus. Quod quum resciviſſent, discess- 6
erunt, sesèque receperunt in urbes Lycaoniæ
& Lystræ, & Derbe, vicósque circunjacen-
tes: & illic evangelizabant.

Feriâ IV. Passionis. 38.

Cæterùm vir quidam sedebat in Lystra civi- 7
tate, qui captus erat pedibus, claudus ab utero
matris suæ, qui nunquam ambulaverat. Hic 8
audivit Paulum loquentem: quum autem vi-
disset eum Paulus, & animadvertisset illum
habere fidem se servatum iri, Dixit ei altâ 9
voce; Tibi dico, In nomine Domini nostri
Jesu Christi, surge in pedes tuos. Itaque pro-
siliens surrexit, & ambulavit. Cœtus verò 10
populi quum vidisset quod fecerat Paulus,
extulerunt vocem suam idiomate regionis,
dicúntque; Dii assimulati sunt hominibus, &
descenderunt ad nos. Proindè nominabant 11
Barnabam, Dominum deorum; Paulum verò,
Hermetem, quippe qui inciperet sermonem.
Sacerdos autem illius domini deorum collo- 12
cati extra urbem, adduxit tauros & coronas
ad fores atrii, quò loci commorabantur,
volebátque eis sacrificare. Barnaba autem 13
& Paulus quum hæc audissent, scinderunt to-
gas suas, & prosilierunt, exieruntque ad tur-
bam: Clamabántque, ac dicebant; Viri, 14
quid facitis? & nos homines sumus, passi-
onibus obnoxii sicut & vos, qui annuntia-
mus vobis ut ab istis frivolis rebus conver-
tamini ad Viventem illum, qui fecit cœlum
& terram, & maria, & omnia quæ in eis sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 ወሰሚዖሙ : ለሕዝብ : ዘንተ : ተፈሥሑ : ወለእሉኁቱ : እግዚአብሔር : እሰ: ከፈሎሙ:
49 ሕይወተ:ዘለዓለም::=ፁ ወበጽሐ: ቃለ: እግዚአብሔር: ወኵተ: ኵሉ: ለጽናፈ: ምድ
50 ር ::=ፁ ወወሐክዎን:ለይሁድ: ለለእንስተ: ዐበይተ: ሀገር:ወኄረተ:ብሔር::ወለእሠሉ:
51 መሪድ:ደበ:ጸሠሎስ: ወበርናበስ: ወሰደድዎሙ: እመብሔሮሙ:=ፁ ወነገፈ:ጸበለ:እገሪ
52 ሆሙ:: ወሖሩ:ሀገረ: ሊቆንያን:=ፁ ፈመልአ:መንፈሰ:ቅዱስ:ለዕለ:ሐዋርያት::=ፁ

Et quum audivissent gentes hoc, gavisæ sunt, & glorificârunt Deum, qui impertivis- 48
set iis vitam æternam. Et venit verbum Dei in omnes extremitates terræ. Et 49
concitârunt Judæi mulieres maximas civitatis, & optimas regionis, & excitârunt 50
persequutionem contra Paulum et Barnaban, & expulerunt eos à regione eorum. Et 51
illi excusserunt pulverem pedum eorum, & abierunt in civitatem Iconium. Et ple- 52
nus fuit Spiritus sanctus super Apostolos.

Versio VULGATA LATINA.

48 Audientes autem Gentes gaviſæ ſunt, & glorificabant verbum Domini: & credide-
49 runt quotquot erant præordinati ad vitam æternam. Diſſeminabatur autem ver-
50 bum Domini per univerſam regionem. Judæi autem concitaverunt mulieres religio-
ſas, & honeſtas, & primos civitatis, & excitaverunt perſecutionem in Paulum &
51 Barnabam: & ejecerunt eos de finibus ſuis. At illi, excuſſo pulvere pedum in
52 eos, venerunt Iconium. Diſcipuli quoque replebantur gaudio, & Spiritu ſancto.

CAP. XIV.

1 FActum eſt autem Iconii, ut ſimul introirent in ſynagogam Judæorum, & loque-
2 rentur, ita ut crederet Judæorum & Græcorum copioſa multitudo. Qui verò in-
creduli fuerunt Judæi, ſuſcitaverunt, & ad iracundiam concitaverunt animas
3 Gentium adverſùs fratres. Multo igitur tempore demorati ſunt, fiducialiter agen-
tes in Domino, teſtimonium perhibente verbo gratiæ ſuæ, dante ſigna & prodigia
4 fieri per manus eorum. Diviſa eſt autem multitudo civitatis: & quidam quidem erant
5 cum Judæis, quidam verò cum Apoſtolis. Cùm autem factus eſſet impetus Gentilium
& Judæorum cum principibus ſuis, ut contumeliis afficerent, & lapidarent eos, In- 6
telligentes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lyſtram & Derben, & univerſam in
circuitu regionem, & ibi evangelizantes erant. Et quidam vir Lyſtris infirmus pe- 7
dibus ſedebat, claudus ex utero matris ſuæ, qui nunquam ambulaverat. Hic au- 8
divit Paulum loquentem. Qui intuitus eum, & videns quia fidem haberet ut ſalvus
fieret, Dixit magnâ voce; Surge ſuper pedes tuos rectus. Et exilivit, & ambulabat. 9
Turbæ autem cùm vidiſſent quod fecerat Paulus, levaverunt vocem ſuam, Lycaonicè 10
dicentes; Dii ſimiles facti hominibus, deſcenderunt ad nos. Et vocabant Barnabam 11
Jovem, Paulum verò Mercurium: quoniam ipſe erat dux verbi. Sacerdos quoque 12
Jovis, qui erat ante civitatem, tauros, & coronas ante januas afferens, cum populis
volebat ſacrificare. Quod ubi audierunt Apoſtoli, Barnabas & Paulus, conſciſſis 13
tunicis ſuis exilierunt in turbas, clamantes, Et dicentes; Viri, quid hæc facitis? & nos 14
mortales ſumus, ſimiles vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis converti ad
Deum vivum, qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis ſunt:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

48 * فَلَمَّا سَمِعَتِ الأُمَمُ فَرِحَتْ وَمَجَّدَتْ قَوْلَ الرَّبِّ * وَآمَنَ جَمِيعُ الَّذِينَ كَانُوا مُرَتَّبِينَ لِلْحَيَاةِ الأَبَدِيَّةِ *
49 وَشَاعَ قَوْلُ الرَّبِّ فِي تِلْكَ الْبَلْدَةِ كُلِّهَا * وَأَمَّا الْيَهُودُ فَهَاجُوا النِّسَاءَ الْمُتَعَبِّدَاتِ وَوُجَهَاءَ الْمَدِينَةِ *
50 وَبَدَّدُوا بُولُسَ وَبَرْنَابَا * وَأَخْرَجُوهُمَا مِنْ
51 تُخُومِهِمْ * وَأَمَّا هُمَا فَنَفَضَا غُبَارَ أَقْدَامِهِمَا عَلَيْهِمْ * وَأَقْبَلَا إِلَى إِيقُونِيَةَ * وَالتَّلاَمِيذُ امْتَلأُوا
52 سُرُورًا وَرُوحَ قُدُسٍ *

1 * الْفَصْلُ الرَّابِعَ عَشَرَ * * مَدِّ * * فَعَرَضَ فِي إِيقُونِيَةَ
عِنْدَ دُخُولِهِمَا إِلَى مَجْمَعِ الْيَهُودِ وَمُقَاوَضَتِهِمَا هَكَذَا * أَنْ كَثِيرِينَ مِنَ الْيَهُودِ وَالْيُونَانِيِّينَ
2 3 آمَنُوا * فَأَمَّا الْيَهُودُ الَّذِينَ لَمْ يُذْعِنُوا * فَاسْتَهْيَجُوا وَجَدَّدُوا أَنْفُسَ الأُمَمِ عَلَى الإِخْوَةِ * فَلَبِثَا
يَطُوفَانِ هُنَاكَ مُدَّةً طَوِيلَةً * مُجَاهِرِينَ بِالرَّبِّ الشَّاهِدِ لِقَوْلِ نِعْمَتِهِ * الْمَانِحِ أَنْ تَصِيرَ جَرَائِحُ وَآيَاتٌ
4 بِأَيْدِيهِمَا * فَانْقَسَمَ رَأْيُ أَكْثَرِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ * فَبَعْضُهُمْ كَانُوا مَعَ الْيَهُودِ وَبَعْضُهُمْ مَعَ الرُّسُلِ *
5 6 * فَلَمَّا صَارَ وُثُوبٌ مِنَ الأُمَمِ وَالْيَهُودِ مَعَ رُؤَسَائِهِمْ يُسْتُونَهُمَا وَيَرْجُمُونَهُمَا * وَعَايَنَا ذَلِكَ *
هَرَبَا إِلَى مُدُنِ لِيكَأُونِيَةَ لِسْطَرَ وَدَرْبَةَ وَمَا يُحَوِّطُهُمَا * وَأَقَامَا هُنَاكَ يُبَشِّرَانِ *

7 * يَوْمِ الأَرْبِعَا نِصْفِ الْخَمْسِينَ * * وَكَانَ بِمَدِينَةِ لِسْطَرَ رَجُلٌ لاَ قُوَّةَ
لِرِجْلَيْهِ جَالِسًا * أَعْرَجَ مُنْذُ جَوْفِ أُمِّهِ * لَمْ يَمْشِ قَطُّ * هَذَا الرَّجُلُ إِذْ سَمِعَ بُولُسَ مُتَكَلِّمًا
8 صَاحَ إِلَيْهِ * فَإِذْ أَبْصَرَ وَعَلِمَ أَنَّ لَهُ إِيمَانًا لِيَخْلُصَ * قَالَ لَهُ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ * قُمْ عَلَى رِجْلَيْكَ
9 مُسْتَوِيًا * فَوَثَبَ وَطَفِقَ يَمْشِي * فَإِذْ أَبْصَرَ الْجَمْعُ مَا عَمِلَهُ بُولُسُ * رَفَعُوا صَوْتَهُمْ بِلُغَتِهِمْ
10 قَائِلِينَ * إِنَّ الآلِهَةَ تَشَبَّهُوا بِالنَّاسِ وَنَزَلُوا إِلَيْنَا * وَسَمَّوْا بَرْنَابَا الْمُشَتَرِيَ * وَبُولُسَ عُطَارِدَ *
11 12 إِذْ كَانَ مُدَبِّرَ الْقَوْلِ * ثُمَّ قَدَّمَ كَاهِنُ الْمُشَتَرِي الَّذِي كَانَ أَوَّلَ الْمَدِينَةِ ثِيرَانًا وَأَكْلِيلَ عِنْدَ
13 أَبْوَابِ الْمَدِينَةِ مَعَ الْجُمُوعِ * مُرِيدًا أَنْ يَذْبَحَ لَهُمَا * فَإِذْ سَمِعَ ذَلِكَ الرَّسُولاَنِ بُولُسُ وَبَرْنَابَا *
14 مَزَّقَا ثِيَابَهُمَا وَقَفَزَا إِلَى وَسْطِ الْجَمْعِ * هَاتِفَيْنِ وَقَائِلَيْنِ أَيُّهَا الرِّجَالُ لِمَ قَدْ فَعَلْتُمْ هَذَا * وَنَحْنُ
بَشَرٌ تَسَاوُونَكُمْ فِي الآلاَمِ * نُبَشِّرُكُمْ أَنْ تَرْجِعُوا مِنْ هَذِهِ الصَّلاَلاَتِ إِلَى الإِلَهِ الْحَيِّ الَّذِي
خَلَقَ السَّمَاءَ وَالأَرْضَ وَالْبَحْرَ * وَكَافَّةَ الْبَرَايَا الَّتِي فِيهَا *

Quod cùm audiſſent gentes, gaviſæ ſunt, & glorificaverunt ſermonem Domini: & crediderunt quotquot ordinati erant ad vitam æternam. Et divulgatus eſt ſermo Domini per univerſam regionem illam. Verùm Judæi concitârunt mulieres devotas & laudandis moribus imbutas, necnon ſecundos dignitate in urbe, ejuſque præcipuos: & architectati ſunt perſecutionem in Paulum & Barnabam, & ejecerunt utrunque de finibus ſuis. Ipſi verò excuſſo pulvere pedum ſuorum ſuper illos, venerunt Iconium. Porrò diſcipuli repleti ſunt gaudio & Spiritu ſancto.

CAP. XIV.

Accidit autem Iconii, ingrediente utroque in ſynagogam Judæorum, coſque ſic colloquente, ut numerus copioſus ex Judæis & Græcis credevent. Verùm Judæi qui non obtemperârunt, excitâverunt & depravârunt animos gentium adverſùs fratres. Igitur manſerunt ambo peragrantes ibi longo intervallo, palàm annuntiantes Dominum, atteſtantem dictо gratiæ ſuæ, & concedentem ut fierent prodigia & ſigna per manus eorum. Diviſa eſt autem opinio majoris partis incolarum urbis, & quidam ſtabant à Judæis, alii verò ab Apoſtolis. Cumque factus eſſet impetus Gentium & Judæorum, una cum principibus ſuis, ita ut eos contumeliis afficerent & lapidarent, Ipſique hoc vidiſſent, fugerunt in urbes Lycaoniæ Lyſtram, & Derpen, & quæ circunjacebat utrique regionem: & manſerunt illic evangelizantes.

Feriâ quartâ in media Pentecoſte.

Et erat in urbe Lyſtra homo quidam in cujus pedibus nulla vis erat, ſedens, claudus ab utero matris ſuæ, qui nunquam ambulaverat. Homo iſte cùm audiſſet Paulum loquentem, clamavit ad eum: quem cùm aſpexiſſet, nôſſetque habere eum fidem quâ ſalvaxetur, Dixit ei magnâ voce; Surge in pedes tuos rectus: Exiliit igitur, cœpitque ambulare. Videns autem cœtus quod fecerat Paulus, ſuſtulêrunt vocem ſuam linguâ ſuâ dicentes; Dii ſimiles facti ſunt hominibus, & deſcenderunt ad nos. Et vocârunt Barnabam, Jovem: Paulum verò vocârunt Mercuriũ, quòd eſſet moderator ſermonis. Deindè admovit ſacerdos Jovis qui erat primus deus urbis eorum, tauros & corollas ad portam urbis, cum turbis, volens eos utrique ſacrificare. Quod cùm audiſſent duo Apoſtoli Paulus & Barnaba, ſciderunt veſtes ſuas, & irruerunt in mediâ turbâ, clamantes ac dicentes; O viri, cur iſta feciſtis? quandoquidem nos homines ſumus pares vobis in paſſionibus, annuntiantes vobis ut convertamini ab his erroribus ad Deum vivum qui creavit cœlũ, & terrã, mare, cunctáſque creaturas quæ ſunt in eis:

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፲ወ ሀዘ ወተፈሠሑ፡በሀገረ፡ሊቆንዮን፡ወዖሉ፡ሙኩራበ፡ሊይሁድ፡ወነበሩ፡በኀሙ፡ዘልፈ፡
2 ወለሥኑ፡ ብዙኀን፡ጥቀ ፡ እመሊይሁድ ፡ ወእመአረሚይ፡፡ ወቢጽ ፡ ሊይሁድ፡ እለ፡
3 ኢበዩ፡ ተበለሑ፡ ሙስለ፡ ለሕዘብ፡ ወሙስለ፡ ሐዋርያት ፡ ወለፀዐርዋ ፡ ለነፍሶሙ፡፡ ወነ
በረ፡ ጐኀዴየ፡ መዋዕለ፡እኀዘ፡ደነግሩ፡ በኀሙ፡ እግዚእነ፡ እኀዘ፡ ውእቱ፡ ያርሊ፡ ሰጣዕተ፡
4 ቃለ፡ጸጋሁ፡ወይገብር፡ ተአምረ፡ ወመኀክረ፡ በእደዊሆሙ፡ ለሐዋርያት፡፡ ወተናፈቁ፡ኩ
5 ሉ፡ ሀገር ፡ መኀፈቍሙ ፡ ሙስለ፡ ለይሁድ፡ ወቦ፡እለሂ፡መስለ፡ሐዋርያት፡፡ ወተበለሑ፡
6 ለይሁድ፡ ወእረሚይ፡ መስለ፡ መለእክቲሆሙ፡ ወይትዋገፉ፡፡ ወር ሌዮሙ፡ ሐዋርያት፡
ጐዩ፡ወኀስተ፡ ለህጥረ ፡ ሊቃለእየ ፡ ወልስጥራ ፡ ወደርቤን ፡ ወወኀስተ ፡ ለድያም ፡ ወመህረ፡
7 በህየ፡፡፡ ዛ ወሀሎ፡ሊሐዲ፡ብእሲ፡በሀገረ፡ልስጥራ፡ ዘፀወሰ፡እገሪሁ፡እሙክርሠ፡እ
8 ሙ ፡ ወደኀሙ፡ ይነብር፡ ወእሙ፡ ለሙ፡ ኮነ፡ለሐዲ፡፡፡ ወሰሙዖ፡ለጳወሎስ፡ እኀዘ፡ደ
9 ነግር፡ ወነጸሮ፡ ጸወሎስ፡ ወርእዮ፡ ከሙቦ፡ ሃይማኖት፡ ወየሐዩ፡፡፡ ወይቤሎ፡በዐቢይ፡
10 ቃል፡ ተንሥእ፡ ወቂሙ፡ ርቱዐ፡በእገሪከ፡ ተንሥአ፡ ወሐር፡፡፡ ወርሊዮሙ፡ለሕዘብ፡
ዘንተ ፡ ዘገብረ፡ ጸወሎስ፡ ኀልሑ፡ በነገረ፡ ሊቃለእስጢ፡ ወይቤሉ፡ ኢማልስተ ፡ ተመስሉ፡
11 ሰብእ ፡ ተመስሉ፡ ወ ወረዱ፡ ኀቤነ፡፡፡ ወሰመይዎ፡ ለበርናባስ ፡ ድያ፡ ወለጳወሎስ፡ ሄር
ሜስ፡ እስሙ፡ ዮብ፡ ብሂል፡ መርቆርዮ፡ ብሂል፡በነገረ፡ ሮሙ፡ለስሙ፡ውእቱ፡ ለቃ፡ ትመህር
12 ት፡፡፡ ወለሥጽሉ፡ ማርያ፡ ዘድያሰ፡ መስለ፡ ዐበይት፡ሀገር፡ ለልህሎተ፡ ወመዛወዐ፡ በ
ኀበ፡ለእቀጸ፡ሀገር፡መስለ፡ ሕዘቢሆሙ ፡ ወፈቀዱ፡ይሠዉ፡ሱሙ፡፡፡
በበአተ ፡ ኀረመት ፡ መንበብ፡፡፡
13 ወሰሚዖሙ፡ሐዋርያት፡በር ናበስ፡ወጳወሎስ፡ሠጠጡ፡ለልበሲሆሙ፡ ወሖሩ፡ኀበ፡ለሕዘብ፡
14 ወኀልሑ፡ሱሙ፡፡፡ወይቤልዎሙ፡ ለነትሙ፡ሰብእ፡መንተኑ፡ዘ፡ ዘተገብሩ፡ለነኑ፡ከሜኳሙ፡
ንሓነሂ፡ሰብእ፡ዘንመውት፡ ወነመህረክሙ፡ትሕድጉ፡ዘንተ፡ ኀንቶ ፡ ወትትመየጡ፡ኀበ፡ እግ
ዚለብሔር፡ለመለክ፡ሕያው፡ዘገብረ፡ሰማየ፡ወመደረ፡ወባሕር፡ወኵሉ፡ዘወስቴቶሙ፡፡፡

CAP. XIV.

Et gaviſi ſunt in civitate Iconii, & ingreſſi ſunt ſynagogam Judæorum, & manſerunt ſerè ſemper ibi: & crediderunt multi valdè ex Judæis & ex Gentibus. Et turba Judæorũ, qui recuſârunt, litigaverunt cum Gentibus & cum Apoſtolis, & affixerunt animam eorum. Et manſerunt longum tempus, loquentes in nomine Domini noſtri, illo demonſtrante teſtimonio verbi gratiam ejus, & faciente ſigna & miracula per manus Apoſtolorum. Et diviſa eſt tota civitas: pars ejus cum Judæis, & alia pars fuit quæ cum Apoſtolis. Et litigârunt Judæi & Gentes cum principibus eorum, ut lapidarentur. Et quum hoc vidiſſent Apoſtoli, confugerunt in civitates Lycaoniæ, & Lyſtris, & Derbis, & in vicinia, & docuerunt ibi. Et fuit quidam homo in civitate Lyſtris, qui claudus fuit pedibus ejus ab utero matris ſuæ, & tantùm ſedebat, & nunquam ambulaverat. Et audivit Paulum loquentem, & intuitus eſt eum Paulus, & vidit quòd habuiſſet fidem, ut ſervaretur. Et dixit ei in magna voce; Surge & ſtato rectus in pedes tuos: & ſurrexit, & ambulavit. Et quum vidiſſent populi hoc quòd fecerat Paulus, exclamârunt in ſermone Lycaonico, & dixerunt; Dii aſſimilati ſunt hominibus, aſſimilati ſunt & deſcenderunt ad nos. Et vocârunt Barnabam, Dia; & Paulum, Hermen: (quia Jub dicitur, Mercurius dicitur in ſermone Romano,) quia ille fuit princeps doctrinæ. Et adduxerunt ſacerdotes Jovis & magnates civitatis, tauros & ſacrificium ad januam civitatis cum turba eorum, & voluerunt ſacrificare iis.

In introitu anni, Lectio.

Et quum audiviſſent Apoſtoli Barnabas & Paulus, conſciderunt pallia ſua, & profecti ſunt ad populos, & clamârunt iis: Et dixerunt iis, Vos viri, quid eſt hoc quod facitis? nonne ſicut vos, ſumus nos homines mortales, & docemus ut relinquatis hanc vanitatem, & convertamini ad Dominum Deum vivum qui fecit cœlum & terram, & mare, & omnia quæ in illis ſunt?

Qui in præteritis generationibus dimisit omnes Gentes ingredi vias suas.
15 Ὃς ἐν τῇ παρῳχημέναις γενεαῖς ἐᾶσε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.
Quanquam non *inteſtatum* ſemetipſum reliquit, benefaciens, *cœlitùs nobis* pluvias
16 (ρ) Καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, (σ) ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς
dans, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda noſtra.
διδοὺς, καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.
Et hæc dicentes, vix ſedaverunt turbas *ad non ſacrificandum* ſibi. Superve-
17 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. (τ) Ἐπῆλ-
18 nerunt autẽ ab Antiochia & Iconio Judæi: & *ſuadentes* turbis, & lapidantes
θον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι· καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ (υ) λιθάσαντες
Paulum, traxerunt extra civitatem, *eſtimantes* eum mortuum eſſe. Circum-
19 τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, (φ) νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. Κυκλω-
dantibus autem eum diſcipulis, ſurgens intravit *in* civitatem: & *poſtridiè*
σάντων (χ) δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον
exiit cum Barnaba in Derben. *Evangelizantéſque* civitati illi,
20 ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. (ψ) Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην,
& *docentes* multos, reverſi ſunt *in* Lyſtram, & Iconium, & Antio-
καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν, (ω) καὶ Ἰκόνιον, (α) καὶ Ἀντιό-
chiam, Confirmantes animas diſcipulorum, exhortantes *permanere* fide:
21 χειαν, Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει·
& Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.
καὶ, Ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Ordinantes autem illis preſbyteros per *Eccleſiam*, *precati* cum
22 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς (β) πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ
jejunationibus, commendaverunt eos Domino, in quem crediderunt. Et tranſeuntes
23 νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. Καὶ διελθόντες
Piſidiam, venerunt in Pamphyliam. Et loquentes in Perge verbum,
24 τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν. Καὶ λαλήσαντες (γ) ἐν Πέργῃ τὸν λόγον,
deſcenderunt in Attaliam. Et indè *abnavigaverunt in* Antiochiam: undè erant
κατέβησαν εἰς Ἀτταλείαν. Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν· ὅθεν ἦσαν
25 traditi gratiæ Dei, in opus quod compleverunt. *Advenientes*
παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοι
26 autem & *congregantes* Eccleſiam, *annuntiaverunt* quanta feciſſet Deus cum
δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, (δ) ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ'
illis, & quia aperuiſſet Gentibus oſtium fidei. Morati ſunt autem *illìc* tem-
αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. Διέτριβον (ε) δὲ οὐκ ὀλί-
27 pus non modicum cum diſcipulis.
γον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

CAP. XV. ιε'.

ΚΓ' Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς, Ὅτι ἐὰν μὴ
1 Et quidam deſcendentes de Judæa, docebant fratres; Quia *ſi non*
(α) περιτμηθῆτε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. Γενομένης οὖν στά-
2 circumcidamini *more* Moyſi, non poteſtis ſalvari. Factâ ergò ſedi-
σεως καὶ (β) συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς,
tione & *diſceptatione* non *exigua* Paulo & Barnabæ adverſùs illos,
statuerunt *aſcendere* Paulum & Barnabam, & *quoſdam alios* ex *illis* ad Apo-
ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπο-
στόλους & presbyteros in Hieruſalem, *de* quæſtione hâc. Illi *quidem* ergò
στόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλήμ, περὶ τῆς ζητήματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν
3 *præmiſſi* ab Eccleſia, pertranſibant Phœnicen, & Samariam,
προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην, καὶ Σαμάρειαν,
narrantes converſionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus
ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι
fratribus.
τοῖς ἀδελφοῖς.

MS. A. (ρ) Καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν (σ) ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν διδοὺς ὑετοὺς, καὶ (τ) Ἐπῆλθαν (υ) λιθοβολήσαντες (φ) νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. (χ) τῶν μα-
θητῶν αὐτὸν, (ψ) Εὐαγγελιζόμενοί (ω) καὶ εἰς (α) καὶ εἰς (β) καθ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, (γ) εἰς Πέργην τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, (δ) ἀνήγγειλον (ε) δὲ χρόνον
ΚΕΦ. ιε'. MS. A. (α) περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωσέως, (β) ζητήσεως

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui quidem primis ætatibus permittebat omnes gentes ſuis ipſarum viis incedere.
Quamvis non permiſerit ſeipſum carere teſtimonio, quum benefaceret eis è cœlo, demitteretque pluviam, daretque incrementum fructibus in tempore ſuo, & impleret alimento & jucunditate corda earum. Quumque hæc dicerent, vix compeſcuerunt plebem, ne quis eis ſacrificaret. Illuc autem advenerunt Judæi ex Iconio, & Antiochia, qui concitârunt in eos plebem, & lapidârunt Paulum, ac raptârunt eum extra civitatem, propterea quòd putarent eum mortuum eſſe. Sed congregati ſunt ad eum diſcipuli, & ſurgens ingreſſus eſt urbem.

Feriâ II. hebdomadis IIII. jejunii. 39.

Poſtridie verò exiit illinc cum Barnaba, veneruntque Derben civitatem. Quumque evangelizâſſent filiis illius civitatis, docuerunt multos, & redeuntes venerunt Lyſtram urbem, & Iconium, & Antiochiam: Confirmantes animos diſcipulorum, & efflagitantes ab eis ut perſeverarent in fide, & dicentes eis, per oppreſſiones quamplurimas oportere ingredi regnum Dei. Porrò conſtituerunt eis per unamquanque Eccleſiam Presbyteros, quum jejunarent cum eis, ac precarentur & commendarent eos Domino noſtro in quem crediderant. Quumque perluſtrâſſent regionem Piſidiæ, venerunt in Pamphyliam. Et quum locuti eſſent in Perge urbe ſermonem Domini, deſcenderunt in Italiam. Et illinc pergentes per mare, venerunt Antiochiam, quoniam inde commendati fuerant gratiæ Domini ad opus illud quod peregerunt. Quum autem conveniſſet tota Eccleſia, narraverunt quæcunque egiſſet Deus cum ipſis, eúmque referâſſe fores fidei Gentibus. Et multum temporis illic egerunt apud diſcipulos.

CAP. XV.

Deſcenderant autem quidam à Judæa, & docebant fratres, Niſi circuncidamini ritu Legis, non poteſtis ſervari. Proinde ortus eſt tumultus plurimus & diſceptatio Paulo & Barnabæ cum eis, factúmque eſt ut aſcenderint Paulus & Barnaba, & alii cum eis ad Apoſtolos & Presbyteros qui erant in Jeruſalem, propter hanc quæſtionem. Itaque deducens dimiſit eos Eccleſia: & obiverunt totam Phœniciam, atque adeò per Samaritanos, renuntiantes de converſione Gentium: & affecerunt gaudio magno omnes fratres.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወጎደግሙ : ለኵሎሙ : ለሕዝብ : ይሖሩ : በግዕዞሙ : በዘ : ቀደሙ : መዋዕለ:=:
16 እንዘ : ሊያሕድግ : ርእሶ : ዘለእንበለ : ለሰማዕት : ወይገብር : ሠናይቶ : ወይሁብ : እ
ምሰማይ : ዝናመ : ወያስርም : በበ : ዓመት : ወያፈሪ : ወያሠምር : ኀሙ : ያጽግበ
17 ነ : ወያስተፈሥሕ : ልበነ:::=:: ወዘንተ : ብዚኑ : እምዕፁብ : ሊሔደግሙ : ለ
18 ለሕዝብ: ይሠዉ: ሎሙ:::=:: ወመጽሉ : ለይሁድ : እምእንጾኪያ:: ወያወዮህሙ:
ለለሕዝብ : ወለእምነትሙ : ወወገሮ : ለጳውሎስ : ወሰሐቦሙ : ወገደፍዎ : ለፍለ :
እምሀገር : ወመሰሎሙ: ዘሞተ:=:

Et ſivit omnes gentes incedere in libertate eorum in anteactis temporibus. 15
Non relinquens ſeipſum ſine teſtimonio, & benefaciens, & dans à cœlo pluvias, & conſtituens ſingulos annos, & fructificans, & jucunda concedens, ut 16
revleret nos, & exhilararet corda noſtra. Et hoc dicentes, vix repulerunt populos ut non ſacrificarent iis. Et venerunt Judei ab Antiochia, & excitârunt populos & ſuaſerunt iis, & lapidârunt Paulum, & traxerunt eum, & ejecerunt eum foràs è civitate: & videbatur iis quòd mortuus eſſet. 17 18

Versio VULGATA LATINA.

15 Qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas.
16 Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens de cœlo, dans
17 pluvias, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda nostra. Et hæc di-
18 centes, vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent. Supervenerunt autem quidam
ab Antiochia & Iconio Judæi: & persuasis turbis, lapidantésque Paulum, traxe-
19 runt extra civitatem, existimantes eum mortuum esse. Circumdantibus autem
eum discipulis, surgens intravit civitatem, & posterâ die profectus est cum Bar-
20 naba in Derben. Cúmque evangelizâssent civitati illi, & docuissent multos, re-
21 versi sunt Lystram, & Iconium, & Antiochiam, Confirmantes animas discipulo-
rum, exhortantésque ut permanerent in fide: & quoniam per multas tribulationes
22 oportet nos intrare in regnum Dei. Et cùm constituissent illis per singulas eccle-
sias presbyteros, & orâssent cum jejunationibus, commendaverunt eos Domino,
23 in quem crediderunt. Transeuntésque Pisidiam, venerunt in Pamphy-
24 liam, Et loquentes verbum Domini in Perge, descenderunt in Attaliam:
Et indè navigaverunt Antiochiam, undè erant traditi gratiæ Dei, in opus quod 25
compleverunt. Cùm autem venissent, & congregâssent Ecclesiam retulerunt 26
quanta fecisset Deus cum illis, & quia aperuisset Gentibus ostium fidei. Morati 27
sunt autem tempus non modicum cum discipulis.

CAP. XV.

Et quidam descendentes de Judæa, docebant fratres; Quia nisi circumcidamini 1
secundùm morem Moysi, non potestis salvari. Factâ ergò seditione non minimâ
Paulo & Barnabæ adversùs illos, statuerunt ut ascenderent Paulus & Barnabas, & 2
quidam alii ex aliis, ad Apostolos & presbyteros in Jerusalem, super hac quæ-
stione. Illi ergò deducti ab Ecclesia, pertransibant Phœnicem & Samariam, 3
narrantes conversionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus
fratribus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * الَّذِي تَرَكَ فِي الأَجْيَالِ المَاضِيَةِ الأُمَمَ كُلَّهَا أَنْ يَسْلُكُوا فِي طُرُقِهِمْ * وَمَعَ هٰذَا لَمْ يَتْرُكْ
16 نَفْسَهُ بِغَيْرِ شَاهِدٍ عَلَى إِحْسَانِهِ * إِذْ يُمْطِرُنَا مِنَ السَّمَاءِ الأَمْطَارَ وَالأَوْقَاتِ المُثْمِرَةَ * وَيُشْبِعُ
17 قُلُوبَنَا طَعَامًا وَسُرُورًا * وَحِينَ قَالاَ هٰذِهِ الأَقْوَالَ * بِالْجَهْدِ بَطَّلاَ الْجُمُوعَ عَنِ الذَّبِيحَةِ لَهُمَا * ثُمَّ *
18 ثُمَّ * وَإِنَّ يَهُودًا جَاؤُوا مِنْ أَنْطَاكِيَةَ وَإِيقُونِيَةَ * وَأَقْنَعُوا الْجُمُوعَ * فَرَجَمُوا بُولُصَ وَسَحَبُوهُ
19 إِلَى خَارِجِ المَدِينَةِ * لأَنَّهُمْ ظَنُّوهُ أَنَّهُ قَدْ مَاتَ * فَبَيْنَمَا التَّلاَمِيذُ يُحِيطُونَ بِهِ قَامَ وَدَخَلَ إِلَى
المَدِينَةِ * وَفِي الْغَدِ خَرَجَ مَعَ بَرْنَابَا إِلَى دَرْبَةَ * فَلَمَّا بَشَّرَا هُنَاكَ فِي المَدِينَةِ وَتَلْمَذَا
20 كَثِيرِينَ عَادَا إِلَى لُسْطَرَ وَإِيقُونِيَةَ وَأَنْطَاكِيَةَ * يُوَطِّدَانِ نُفُوسَ التَّلاَمِيذِ * وَيَتَضَرَّعَانِ
21 إِلَيْهِمْ أَنْ يَثْبُتُوا فِي الإِيمَانِ * وَأَنْ بِاضْطِرَابٍ كَثِيرٍ يَجِبُ لَنَا أَنْ نَدْخُلَ إِلَى مُلْكِ اللهِ * وَسَامُوا
22 بِأَيْدِيهِمْ لَهُمْ فِي كُلِّ كَنِيسَةٍ قُسُوسًا * وَصَلَّوْا عَلَيْهِمْ بِأَصْوَامٍ صَامُوهَا * وَأَسْتَوْدَعُوهُمْ لِلرَّبِّ
23
الَّذِي بِهِ آمَنُوا * وَلَمَّا طَافَا الْبِسِيدِيَةَ أَقْبَلاَ إِلَى مَمْفِيلِيَةَ * وَتَكَلَّمَا فِي بَرْجِي كَلاَمَ الْبِشَارَةِ *
24 وَنَزَلاَ إِلَى إِيطَالِيَةَ * وَمِنْ هُنَاكَ رَكِبَا فِي الْبَحْرِ إِلَى أَنْطَاكِيَةَ * الَّتِي فِيهَا بِنِعْمَةِ اللهِ دُفِعَا إِلَى الْعَمَلِ
25 الَّذِي أَكْمَلاَهُ * فَلَمَّا وَرَدَا إِلَيْهَا جَمَعَا أَهْلَ الْكَنِيسَةِ * وَأَخْبَرَاهُمْ بِجَمِيعِ الأَشْيَاءِ الَّتِي صَنَعَهَا
26 اللهُ مَعَهُمَا * وَأَنَّهُ قَدْ فَتَحَ لِلأُمَمِ بَابَ الإِيمَانِ * مز * وَإِذْ أَقَامَا هُنَاكَ مُدَّةً لَيْسَتْ بِالْيَسِيرِ
27 مَعَ التَّلاَمِيذِ *

* الفَصْلُ الخَامِسُ عَشَرَ *

1 * انْحَدَرَ قَوْمٌ مِنْ بُلْدَانِ اليَهُودِيَةِ * وَعَلَّمُوا الإِخْوَةَ قَائِلِينَ * إِنَّكُمْ إِنْ لَمْ تَخْتَنُوا عَلَى عَادَةِ
2 مُوسَى مَا تَسْتَطِيعُونَ تَخْلُصُونَ * فَصَارَتْ لِبُولُصَ وَبَرْنَابَا مَعَهُمْ مُنَازَعَةٌ وَمُجَادَلَةٌ لَيْسَتْ
يَسِيرَةٌ * ثُمَّ أَمَرُوا وَرَبَطُوا أَنْ يَصْعَدَ بُولُصُ وَبَرْنَابَا وَقَوْمٌ آخَرُونَ مِنْهُمْ * إِلَى الرُّسُلِ وَالْمَشَايِخِ
3 إِلَى أُورُشَلِيمَ مِنْ أَجْلِ هٰذِهِ الفِتْنَةِ * فَالَّذِينَ أَرْسَلَتْهُمُ الْكَنِيسَةُ ذَهَبُوا إِلَى الْعُورِ وَالسَّامِرَةِ
يُخْبِرُونَهُمْ بِرُجُوعِ الأُمَمِ * وَجَدَّدُوا سُرُورًا عَظِيمًا لِجَمِيعِ الإِخْوَةِ *

Qui seculis præteritis permisit cunctis gentibus ambulare per vias suas. Attamen non reliquit seipsum sine teste beneficiorum suorum, quum tribuat nobis è cœlo pluvias, ac tempestates frugiferas, satiétque corda nostra cibo & lætitiâ. Hos sermones cùm dixissent, vix compescuerunt turbas ne sibi immolarent. Hucusque. Et verò Judæi quidam venientes ab Antiochia & Iconio, persuaserunt turbis, & lapidârunt Paulum, & raptârunt eum extra civitatem, quòd putâssent eum jam mortuum esse. At dum circundarent eum discipuli, surrexit, & intravit urbem:

Lectio feriæ quintæ, trigesimi tertii diei post Pascha.

Ac postero die egressus est cum Barnaba in Derben. Et cùm annuntiâssent ibi in civitate illa, multósque docuissent, reversi sunt Lystrã, & Iconiũ, & Antiochiam: Confirmantes animas discipulorum, precantésque eos ut perseverarent in fide: & quòd per afflictiones multas oporteat nos intrare in regnum Dei. Et designârunt eis manibus suis in singulis ecclesiis presbyteros, & oravérunt pro ipsis, adhibitis jejuniis quæ jejunârunt, & commendârunt eos Domino in quem crediderant. Et peragratâ Pisidiâ, venerunt Pamphyliam. Locutique sunt in Perga sermonem prædicationis: & descenderunt in Italiam: Indéque mare conscenderunt Antiochiam usque, in qua per gratiam Dei traditi fuerant ad opus quod compleverunt. Cúmque devenissent ad eam, congregaverunt homines Ecclesiæ, & navraverunt eis res omnes quas operatus fuerat Deus cum ipsis: quódque jam aperuisset Gentibus ostium fidei. Et cùm mansissent ibi spatio non parvo cum discipulis,

CAP. XV.

Descenderunt quidam è regionibus Judææ, docuerúntque fratres, dicentes; Certè nisi circumcidamini secundùm consuetudinem Mosaicam, non potestis salvari. Quapropter orta est Paulo & Barnabæ cum illis altercatio & disceptatio non exigua: ac proinde jusserunt & statuerunt ut ascenderent Paulus ac Barnaba, & quidam alii ex ipsis ad Apostolos & seniores in Jerusalem propter hanc seditionem. Illi ergò quos misit Ecclesia, contulérunt se ad confinia & Samariam, narrantes eis conversionem Gentium: & renovârunt lætitiam magnam cunctis fratribus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወዶድዎ : ለርዳኢሁ : ወተንሥአ : ወቦአ : ሀገረ:: ወበሰኑታ : ሖረ : ምስለ : በርናበ
20 ስ : ሀገረ : ደርቤን:=: ወመህሩ : ወአብሉ : ብዙኀን:: ወተሠውጡ : ሀገረ : ልስጥ
21 ራ : ወኢቆንዮን : ወአንጾኪያ:=: [ወአንዕወው] ነፍሶሙ : ለሕዝብ : ወመሀርወ
ው : ያጥብዑ : በሃይማኖት : እስመ : ብዙኅ : ሳሚለ : ሀለ ወነ : ንብእ : ለመንግሥ
22 ተ : እግዚአብሔር::=: ወሀሙ : ቀሲሰን : ለቤተ : ክርስትያን : ወጸለዩ : ወጾሙ :
23 ወለሚሓትንዎሙ : ለእግዚአብሔር : ዘኪያሁ : ተለመኑ::=: ወኀቢፎሙ : እመ
24 ኣንጾኪያ : በጽሑ : ጰንፊልያ:=: ወነገሩ : ቃሎሙ : በሀገረ : ጳርጌ : ወወረዱ : ሊጠል
25 ያ:=: በኀበ : ተውህበ : ሎሙ:ጸጋ: እግዚአብሔር : በእንተ : ግብር : ዘይገብሩ:::=:
ወበጺሖሙ : እስተጋብሉ : ሕዝብ : ለሚንያን : ወነገሩ : ኵሉ : ዘገብረ:ሎሙ : እግዚ
26 አብሔር : ወዘከመ : ለርኅወ : ሎሙ : እግዚአብሔር : ለናቅፀ : ሃይማኖት : ለለሕዘ
27 ብ::=: ወነበሩ : ጕንዱየ : መዋዕለ: ሎሰለ: ሐዋርያት:=:

በሰኑተ : ጌና : ወበሰኑት : ሚር ያመ::=:

1 ገቱ ወበይእቲ : እለት : ወረዱ : እመብሔረ : ይሁዳ:: ወመህሩሙ : ለእሕዘብ :
2 ወይበልዎሙ : እመከመ : ሊትተገዘሩ : በሕገ : ሙሴ : ሊትክሱ : ሐይወ::=: ወ
ተሀውኩ : ሕዝብ : ፈድፋደ : ወተቖቀለወሙ : ለበርናበስ : ወለጳወሎስ:: ወእሕዝ
ወሙ : ለበር ናበስ : ወለጳወሎስ : ወለቢጾሙኒ : ሓቡ : ሐዋርያት : እለ:ሊየረሰሌም:
3 እመበይነዝ:ነገር:=: ወተፈነወሙ : እመቤተ : ክርስትያን : በጽሑ : ፊንቄስ : ወሰ
ማርያ : ወነገርወሙ : ዘከመ : ተመይጡ : ለሕዝብ : ወገብሩ : ዐቢየ : ፍሠሐ : ምስ
ለ : ኵሉ : ቢጸውሂ:=:

Et circumdederunt eum discipuli ejus, & surrexit, & ingressus est civitatem, & postridiè profectus est cum Barnaba in civitatem Derbæ. Et docuerunt, & introduxerunt multos: & reversi sunt ad civitatem Lystris, & Iconii, & Antiochiæ. Et confirmarunt animos populorum, & docuerunt eos ut audaces essent in fide, quia per multas tribulationes oportet nos ingredi in regnum Dei. Et præposuerunt sacerdotes domui Christianorum, & precati sunt, & jejunârunt, & commendârunt eos Deo in quem crediderunt. Et recedentes ab Antiochia venerunt ad Pamphyliam. Et loquuti sunt sermonem eorum in civitate Pergæ, & descenderunt Italiam: Ubi datum fuisset iis donum Dei propter opus quod fecerant. Et quum venissent, congregârunt populos fideles, & nuntiaverunt omnia quæ fecerat ipsis Deus, & quomodo aperuerat Deus ostium fidei Gentibus. Et manserunt longum tempus cum Apostolis.

CAP. XV.

Postridie confessionis, & postridie Mariæ.

Et in illa die descenderunt è regione Judææ, & docuerunt populos, & dixerunt iis; Nisi circumcidamini secundùm legem Mosis, non potestis vivere. Et conturbati sunt populi valdè, & disputârunt contra Barnabam & Paulum, & negatos miserunt Barnabam, & Paulum, & fratres eorum ad Apostolos qui erant Hierusalem, de hac re. Et missi à domo Christianorum venerunt Phœnicem, & Samariam, & nuntiârunt iis, quomodo conversi erant Gentes: & fecerunt magnum gaudium cum omnibus fratribus eorum.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΓ'.

Advenientes autem *in* Hierosolymam, *susceptì sunt* ab Ecclesia, & Apo-
4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς (γ) Ἱεροσόλυμα, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἀπο-
stolis, & senioribus: *annuntiaverúntque* quanta Deus fecisset cum illis.
στόλων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων· ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν.
Exsurrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum, *credentes*,
5 Ἐξανέστησαν δέ τινες (δ) τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων, πεπιστευκότες,
dicentes; Quia oportet *circumcidere* eos, præciperéque servari legem
λέγοντες, Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον
Moysi. *Congregati sunt autem* Apostoli & seniores videre de ver-
6 (ε) Μωϋσέως. Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λό-
bo hoc. *Multâ* autem *conquisitione factâ*, surgens Petrus dixit ad
7 γου τούτου. Πολλῆς δὲ (ζ) ζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς
eos; Viri fratres, vos scitis quoniam à diebus antiquis Deus
αὐτούς, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων (η) ὁ Θεὸς
in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii,
ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο, διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου,
& credere. Et corda *noscens* Deus *testatus est eis*, dans illis
8 καὶ πιστεῦσαι. Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, (θ) δοὺς αὐτοῖς
Spiritum sanctum, sicut & nobis. Et nihil discrevit inter nósque &
9 τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν. Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ
illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergò quid tentatis Deum,
10 αὐτῶν, τῇ πίστει καθαίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν,
imponere jugum super *cervicem* discipulorum, quod neque patres nostri, neque
ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν, οὔτε
nos potuimus portare? Sed per gratiam Domini Jesu Christi
11 ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος Κυρίου (ι) Ἰησοῦ Χριστοῦ
credimus salvari, quemadmodùm & illi. Tacuit autem omnis multitudo,
12 πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος,
& audiebant Barnabam & Paulum narrantes quanta fecisset Deus signa &
καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ
prodigia in Gentibus per eos. *Post autem tacere eos*, respondit
τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη
13 Jacobus, dicens; Viri fratres, audite me. *Simeon* narravit
Ἰάκωβος, λέγων, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν ἐξηγήσατο
14 quemadmodùm primùm Deus *respexit* sumere ex Gentibus populum *in*
καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν (κ) λαὸν ἐπὶ
nomine suo: Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scri-
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέ-
15 ptum est; Post hæc revertar, & reædificabo tabernaculum David *colla-*
γραπται, Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτω-
16 *psum*, & diruta ejus reædificabo, & erigam illud: Ut
κυῖαν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· Ὅπως
17 requirant cæteri hominum Dominum, & omnes Gentes super
ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ'
quas invocatum est nomen meum *super eos*, dicit Dominus faciens hæc *omnia*.
ὃς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοὺς, λέγει Κύριος ὁ ποιῶν(λ)ταῦτα πάντα.
Nota à sæculo *sunt Deo opera sua*. *Ideò* ego judico non *obturbari*
18 Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν
19 ex Gentibus *conversos* ad Deum. Sed *mittere eis*
τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς
20 *ad abstinendum* à contaminationibus simulachrorum, & *fornicationis*, & *suffocati*, &
τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, καὶ τῆς πορνείας, (μ) καὶ τοῦ πνικτοῦ, καὶ
sanguinis. Moyses enim *ex generationibus* antiquis *per civitatem prædicantes*
τοῦ αἵματος. Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας
21 eum habet, in synagogis per omne sabbatum *lectus*.
αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν Σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

MS. A. (γ) Ἱεροσόλυμα, παρεδέχθησαν (δ) ἄνδρες τῶν (ε) Μωσέως. (ζ) ζητήσεως (η) ὃν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, διὰ (θ) δοὺς τὸ (ι) Ἰησοῦ πιστεύομεν (κ) λαὸν τῷ (λ) ταῦτα· Γνωστὸν ἀπ' αἰῶνος τῷ Κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. (μ) καὶ πνικτοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Matutinis feriæ V. Secretorum. 40.

Quum autem perveníssent ad Jerusalem, ex- 4
cepti sunt ab eccleſia, & ab apoſtolis, &
presbyteris: & renuntiârunt eis quæcunque
egerat ſecum Deus. Sed, *inquiunt*, ſurrexe- 5
runt homines qui crediderunt ex doctrina
Phariſæorum, dicúntque; Oportebat vos
circumcidere eos, & præcipere ut obſervent
legem Moſis. Congregati ſunt itaque apo- 6
ſtoli & presbyteri, ut providerent huic ſer-
moni. Multâque habitâ diſceptatione, 7
ſurrexit Simon & dixit eis; Viri fratres,
vos ſcitis à primis diebus per os meum, me-
um inquam, elegiſſe Deum ut audirent Gen-
tes ſermonem evangelii, ut crederent. Et 8
Deus qui novit quod in cordibus *latet*, ſuf-
fragatus eſt eis, dedítque eis Spiritum ſan- 9
ctitatis ſicut nobis. Nihílque diſcrevit in-
ter nos & eos, quippe qui purgaverit fide
corda eorum. Nunc ergò quid tentatis 10
Deum, ut imponatis jugum cervicibus diſci-
pulorum, quod nec patres noſtri, nec nos
potuímus perferre? Sed per gratiam Do- 11
mini noſtri Jeſu Chriſti credimus nos ſer-
vatum iri perinde ut eos. Tacuit autem 12
tota turba, & audiebant Paulum & Barna-
bam referentes quanta edidiſſet Deus per
manus ipſorum ſigna & virtutes inter Gen-
tes.

Feriâ III. hebdom. IV. jejunii. 41.

Ubi autem conticuiſſent, ſurrexit Jacob, & 13
ait; Viri fratres, audite me. Simon retulit 14
vobis quomodo cœperit Deus eligere ex
Gentibus populum nomini ſuo. Et huic 15
rei conſonant verba prophetarum, prout
ſcriptum eſt; Poſt hæc revertar, & erigam 16
tabernaculum David quod cecidit; & ædi-
ficabo quod collapſum eſt ex eo, atque illud
reſtaurabo, Adeò ut requirant cæteri ho- 17
mines Dominum, & omnes Gentes ſuper
quas invocatum eſt nomen meum: dicit
Dominus qui fecit hæc omnia. Nota ſunt 18
ab ævo opera Dei. Quamobrem ego dico 19
eos non eſſe vexandos qui ex Gentibus con-
verſuntur ad Deum: Sed mittendum ad 20
eos ut abſtineant à pollutione ſacrificii, &
à ſcortatione, & ſtrangulato, & ſanguine.
Moſes enim ab ætatibus antiquis in omni 21
civitate habebat præcones in ſynagogis, qui
per ſingula ſabbatha legerunt eum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ፫በጺሑ፡ሊየረሰሌም፡ተቀበልዎሙ፡ቤተ፡ክርስትያን፡ሐዋርያት፡ወቀሲስን፡ወዜነውዎ
5 ፡ውሎ፡ኵሉ፡ዘገብረ፡ሎሙ፡እግዚአብሔር፡በወስተ፡እስሕዘብ።ወቦ፡እለ፡ተንሥኡ፡
ሕዘብ፡ፈሪሳዊያን፡ቢጽ፡እለ፡አምኑ፡ወይቤልዎሙ፡ርቱዐ፡ይትገዘሩ፡ወተአዘዙ፡
6 ይዕቀቡ፡ሕገ፡ሙሴ።።ኦ፡ወለንለጥ፡ሐዋርያት፡ወቀሲሰን፡ከመ፡ይርእዩ፡ዘይገብሩ፡
7 በእንተዝ፡ነገር።ኦ፡ወእምድኅረ፡ተዋህለውዎ፡በዐቢይ፡ገዕዝ፡ተንሥአ፡ጴጥሮ
ስ፡ወይቤሎሙ፡ስምዑ፡ለኪዊነ፡ለቢክሙ፡ታአመሩ፡ከመ፡እመትካት፡ሐረያኒ፡እግ
ዚአብሔር፡ከመ፡ለእመሶሙ፡ለእስሕዘብ፡ቃለ፡ሊፈየ፡ወትሠሀር፡ወንጌሉ፡ወይ
እመኑ።።ኦ

Et quum venissent Hierosolymam, exceperunt eos domus Christianorum, Apostolorum, 4
& seniorum, & nuntiaverunt iis omnia quæ fecerat pro iis Deus inter Gentes. Et 5
fuerunt qui surrexerunt populi Phariſæorum, fratres qui crediderunt, & dixerunt
iis; Oportet circumcidi, & præcipere ut observent legem Moſis. Et congregati sunt 6
Apoſtoli & seniores ut disputarent quid faciendum esset de hac re. Et quum dis- 7
putâssent cum magna lite, surrexit Petrus, & dixit iis; Audite fratres noſtri, vos ipſi
scitis quòd à principio elegit me Deus, ut testificer Gentibus verba oris mei, & do-
ctrinam Evangelii, & crederent.

Versio VULGATA LATINA.

4 Cùm autem venissent Jerosolymam, susceptí sunt ab Ecclesia, & ab Apostolis, & senioribus, annuntiantes quanta Deus fecisset cum illis. 5 Surrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum, qui crediderunt, dicentes; Quia oportet circumcîdi eos, præcipere quoque servare legem Moysi. 6 Convenerúntque Apostoli & seniores videre de verbo hoc. 7 Cùm autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos; Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum 8 Evangelii, & credere. Et qui novit corda Deus, testimonium perhibuit, 9 dans illis Spiritum sanctum, sicut & nobis, Et nihil discrevit inter nos & 10 illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergò quid tentatis Deum, imponere jugum super cervices discipulorum, quod neque patres nostri, neque 11 nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus salvari, quemadmodùm & illi. 12 Tacuit autem omnis multitudo: & audiebant Barnabam & Paulum, narrantes quanta Deus fecisset signa & prodigia in Gentibus per eos. 13 Et postquàm tacuerunt, respondit Jacobus, dicens; Viri fratres, audite me. 14 Simon narravit quemadmodùm primùm Deus visitavit sumere ex Gentibus populum nomini suo. 15 Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scriptum est; 16 Post hæc revertar, & reædificabo tabernaculum David, quod decidit: & diruta ejus reædificabo, & erigam illud: 17 Ut requirant cæteri hominum Dominum, & omnes gentes, super quas invocatum est nomen meum, dicit Dominus faciens hæc. 18 Notum à seculo est Domino opus suum. 19 Propter quod ego judico, non inquietari eos qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, 20 Sed scribere ad eos ut abstineant se à contaminationibus simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine. 21 Moses enim à temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum prædicent in synagogis, ubi per omne sabbatum legitur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * فَلَمَّا حَصَلُوا بِاُورَسَلِيمَ قَبِلَتْهُمُ ٱلْكَنِيسَةُ وَٱلرُّسُلُ وَٱلشُّيُوخُ * وَحَدَّثُوهُمْ بِجَمِيعِ مَا عَمِلَهُ ٱللَّهُ
مَعَهُمَا * وَأَنَّ ٱللَّهَ فَتَحَ لِلْأُمَمِ بَابَ ٱلْإِيمَانِ *

Cùmque pervenissent Jerosolymam, excepit eos Ecclesia, & Apostoli, atque seniores: & retulerunt eis quæcunque gessisset Deus secum, quodque Deus aperuisset Gentibus ostium fidei. 4

Feriâ sextâ, trigesimâ quartâ die Paschali.

*يَوْمُ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعُ وَٱلثَّلَٰثُونَ يَوْمًا مِنَ ٱلْفِصْحِ *

5 * مح * فَنَهَضَ قَوْمًا مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا * وَكَانُوا مِنْ شِقَاقِ فِرْقَةِ ٱلْفَرِيسِيِّينَ قَائِلِينَ * إِنَّهُ
يَجِبُ أَنْ يَخْتِنُوهُمْ وَيُوصُوهُمْ أَنْ يَحْفَظُوا شَرِيعَةَ مُوسَى * فَٱجْتَمَعَ ٱلرُّسُلُ وَٱلْمَشَايِخُ لِيَنْظُرُوا 6
فِي هٰذِهِ ٱلْحُجَّةِ * فَإِذْ صَارَ مُشَاجَرَةٌ كَثِيرَةٌ وَٱسْتَفْحَصَ بَلِيغٌ * قَامَ بُطْرُسُ فَقَالَ لَهُمْ * 7
أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ ٱلْإِخْوَةُ * أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ ٱخْتَارَ مُنْذُ ٱلْأَيَّامِ ٱلْقَدِيمَةِ فِينَا أَنْ تَسْمَعَ
ٱلْأُمَمُ بِفَمِي ٱلْبِشَارَةَ وَيُؤْمِنُوا * وَٱللَّهُ ٱلْعَارِفُ ٱلْقُلُوبَ شَهِدَ لَهُمْ إِذْ أَعْطَاهُمْ رُوحَ ٱلْقُدُسِ 8
كَمَا أَعْطَانَا * وَلَمْ يُفْصِلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فِي شَيْءٍ * لَمَّا طَهَّرَ بِٱلْأَمَانَةِ قُلُوبَهُمْ * فَلِمَ تُجَرِّبُونَ ٱللَّهَ 9
ٱلْآنَ وَتَضَعُونَ عَلَى عُنُقِ ٱلتَّلَامِيذِ ٱلنِّيرَ ٱلَّذِي لَا آبَاؤُنَا وَلَا نَحْنُ ٱسْتَطَعْنَا تَحْمِلَهُ * لٰكِنَّنَا 10 11
نُصَدِّقُ وَنُؤْمِنُ أَنَّنَا بِنِعْمَةِ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ نَخْلُصُ نَظِيرَ أُولَٰئِكَ * فَصَمَتَ كَافَّةُ ٱلْجَمْعِ * 12
وَسَمِعُوا بَرْنَابَا وَبُولُصَ يُحَدِّثَانِ بِجَمِيعِ ٱلْآيَاتِ وَٱلْعَجَائِبِ ٱلَّتِي صَنَعَهَا ٱللَّهُ بِهِمَا فِي ٱلْأُمَمِ * ثُمَّ *

مط * * وَبَعْدَ أَنْ صَمَتُوا أَجَابَ يَعْقُوبُ قَائِلًا * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ ٱلْإِخْوَةُ ٱسْمَعُونِي * فَإِنْ 13 14
سِمْعَانُ قَدْ أَخْبَرَ كَيْفَ أَنَّ ٱللَّهَ تَعَاهَدَ أَوَّلًا أَنَّهُ سَيَأْخُذُ مِنَ ٱلْأُمَمِ شَعْبًا بِٱسْمِهِ * وَهٰذَا ٱلْمَعْنَى 15
تُوَافِقُهُ أَقْوَالُ ٱلْأَنْبِيَاءِ مُتَّفِقَةً عَلَى صِحَّتِهِ كَمَا كُتِبَ * سَأَرْجِعُ بَعْدَ هٰذَا وَأَعْمُرُ 16
بِنَاءَ مَسْكَنِ دَاوُدَ ٱلسَّاقِطِ * وَمَا قَدِ ٱنْهَدَمَ مِنْهُ أُجَدِّدُ بِنَاءَهُ وَأُقِيمُهُ * لِكَيْمَا يَطْلُبَ 17
ٱلرَّبَّ بَاقِي ٱلنَّاسِ وَكَافَّةُ ٱلْأُمَمِ ٱلَّذِينَ دُعِيَ ٱسْمِي عَلَيْهِمْ * يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلَّذِي يَجْعَلُ هٰذَا
كُلَّهَا مَعْرُوفَةً * لِأَنَّ لِلّٰهِ هِيَ مُنْذُ ٱلْأَبَدِ جَمِيعُ أَعْمَالِهِ * فَلِهٰذَا أَنَا أَحْكُمُ أَلَّا يُؤْذَى ٱلرَّاجِعُونَ 18
مِنَ ٱلْأُمَمِ إِلَى ٱللَّهِ * لٰكِنْ يُرْسَلُ إِلَيْهِمْ أَنْ يَبْتَعِدُوا مِنْ نَجَاسَةِ ٱلْأَصْنَامِ وَٱلزِّنَا وَٱلْمَخْنُوقِ وَٱلدَّمِ * لِأَنَّ مُوسَى مُنْذُ ٱلْأَجْيَالِ ٱلْقَدِيمَةِ فِي كُلِّ بَلَدٍ لَهُ مَنْ يَكْرِزُ 19 20 21
بِهِ فِي ٱلْجَامِعِ وَيُقْرَأُ فِي كُلِّ سَبْتٍ *

At surrexerunt quidam ex his qui crediderant (erántque de secta factionis Pharisæorum) dicentes; Oportet quidem ut circuncidatis eos, & mandetis eis ut custodiant legem Mosis. Igitur congregati sunt Apostoli & seniores ut dispicerent hanc causam. Et cùm facta esset disputatio multa & diligens perquisitio, surrexit Petrus, & ait illis; O viri fratres, vos nôstis Deum quì ab antiquis diebus in nobis est, elegisse ut audirent Gentes per os meum Evangelium, & crederent. Et Deus sciens corda testatus est eis, tribuens illis Spiritum sanctum ut dederat eum nobis: Neque discrevit inter nos & ipsas in re ulla, purificans per fidem corda earum. Cur itaque tentatis Deum modò, & imponitis collo discipulorum jugum quod nec patribus nostris nec nobis possibile fuit portare? Verùm credimus & certi sumus nos per gratiam Domini Jesu Christi salvos futuros ut illos. Quare tacuit universa turba, & audiebant Barnabam & Paulum memorantes omnia signa & prodigia quæ Deus ediderat per ipsos inter Gentes. Hactenus. Et postquàm tacuissent, respondit Jacob dicens; O viri fratres mei, audite me. Simon quidem jam narravit quomodò Deus pollicitus sit nobis pridem sumpturum se ex Gentibus populum in nomine suo. Et huic sensui consonamia sunt dicta prophetarum, convenientiâ de veritate ipsius, sicut scriptum est; Revertar post hosce sermones, & restituam ædificium domûs David collapsæ, & ejus quod jam diruium est ex ea, renovabo ædificium atque stabiliam: Ad hoc ut requirant Deum cæteri homines, cunctæque Gentes super quas invocatum est nomen meum, dicit Dominus qui facit hæc omnia nota. Dei enim sunt ab æterno omnia opera sua. Propterea ego judico non esse lædendos illos qui ex Gentibus convertuntur ad Deum: Sed mittendum ad eos ut recedant à contaminatione ciborum addictorum simulachris, & à fornicatione, & à suffocato, & à sanguine. Nam Moses à generationibus antiquis habet in singulis regionibus qui ipsum prædicet in synagogis, & legitur quolibet sabbatho. 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወእግዚአብሔር : ሣእመረ : ልብ : ሰማዕተ : ኮኖሙ : ወወሀቦሙ : መንፈስ : ቅዱ
9 ስ : ከማነ:=: ወሊፈለጦሙ : እመኔነ : ወለእኒሁ : ልቦሙ : በሃይማኖት:::=: ወ
10 ይእዜኒ : ሊታመክርዎ : ለእግዚአብሔር : ወሊታሰኅለወሙ : አርዑተ : ለአሕዘ
11 ብ : ደበ : ከሰደሙ : ዘኢይከሉ : ጸዊሮቶ : ሊለበዊነ : ወሊነሳነ:::=: ደእሙ : ኽ
12 ሙ : ኔሳዮ : በጸጋ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ንትለመነ : ወከማሁ : እሙንቱኒ:=: ወ
ለርመሙ : ኵሉ : ሕዝብ : ወለጽሙእወሙ : ለጳወሎስ : ወለበርናበስ : ኵ
ሎ : ዘገብረ : ሎሙ : እግዚአብሔር : ተለመረ : ወመንክረ : በወስተ : ለሕ
ዘብ:::=:

በሐሙሰ : ፋሲካ : መንበብ:=:

13 ወእምድኅረ : ለርመሙ : ተሠጠወ : ያዕቆብ : ወይቤ : ሰሙኦ : ለኀዊነ:=: ሰመዖ
14 ንኬ : ነገረ : ዘከመ : ለቅደመ : እግዚአብሔር : ተዛህሎቶሙ : ለለሕዘብ : ወነሠ
15 ለ : ሕዝብ : እመወስቴቶሙ:=: ወየሐብረ : ቃለ : ነቢያት : በዝኒቱ : በከመ : ይ
16 ብል : መጽሐፍ:=: እመድኅረ : ዝንቱ : እመይጥ : ወለሐንጽ : ለቤተ : ደዊት : ዘ
17 ወድቀ : መዝብሮ:=: ከመ : ይሕሠሠወ : ለእግዚአብሔር : እለ : ተረፈ : እጋለ :
18 እመሕያው : ወኵሎሙ : ለሕዘብ : እለ : ተሰመየ : ደቤሆሙ : ስመየ : ይቤ : እግዚ
19 አብሔር : ዘገብረ : ዘንተ:=: ዘይትዐወቅ : እመፍጥረተ : ዓለመ:::=: ወይእዜኒ :
እብለክሙ : ሊታክብዱ : ደበ : ለሕዘብ : እለ : ተመይጡ : ኀበ : እግዚአብሔር:=:
20 ደእሙ : ለዝዝወሙ : እመነ : ዘየዐቅቡ : ዝኩሐ : ለለጣልክት : ወመዋተ : ወደመ :
ወዘይጸልሉ : ለርእሰሙ : ሊይገበሩ : ደበ : ቢጸሙ:=: ወሙሴሂበ : እመቀደሙ :በ
21 ዘ : ይሰብክ : ሎሙ : ለለለህጉር : ወያነብብወ : በመኵራበቲሆሙ : በኵሉ : ሰና
ብት:::=:

Et Deus cognitor cordis, testimonio fuit iis, et dedit iis Spiritum sanctum, sicut nobis. Et non discrevit eas à nobis, et purificavit cor earum cum fide. Et nunc ne tentetis Deum, et ne imponatis jugum Gentibus super cervices suas, quod non poterant portare patres nostri, neque nos. Sed quòd vivemus per gratiam Domini nostri Jesu, credimus, et similiter illi. Et tacuerunt omnes populi: et audierunt Paulum et Barnabam exponentes omnia quæ fecisset per ipsos Deus, signa et miracula inter Gentes. 8 9 10 11 12

Quintâ paschatis lectio.

Et postquam conticuissent, respondit Jacobus, et dixit; Audite fratres nostri. Simeon igitur, exposuit quomodò primùm Deus misertus est Gentium, et accepit populum ex illis. Et consonant verba prophetarum in hoc, sicut dixit Scriptura; Post hæc revertar, et reædificabo domum David, quæ cecidit confracta. Ut requirant Deum quì restant homines, et omnes gentes, super quas vocatum est nomen meum, dixit Deus qui fecit hoc, Quod notum fuit à creatione mundi. Et nunc dico vobis, ne gravetis super Gentes qui conversi sunt ad Deum. Sed præcipite iis ut abstineant immolato idolis, et mortuo, et sanguine, et quod sibimetipsis fieri odio habent, fratribus suis non faciant. Et Moses habuit olim per quos prædicabat iis in singulis civitatibus, et legunt eum in synagogis eorum omni sabbatho. 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Tunc visum est Apostolis, & senioribus cum omni Ecclesia, electos
22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους
viros ex eis mittere in Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam
(ν) ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν
cognominatum Barsabam, & Silam, viros ductores in fratribus: Scri-
23 †(ξ) ἐπικαλούμενον Βαρσαββᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς. Γρά-
bentes per manus eorum hæc: Apostoli, & seniores, & fratres,
ψαντες διὰ χειρὸς (ο) αὐτῶν τάδε· Οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ (π) πρεσβύτεροι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ,
his qui apud Antiochiam, & Syriam, & Ciliciam fratribus, qui ex Gentibus, gaudere.
τοῖς κατ' Ἀντιόχειαν, καὶ Συρίαν, καὶ (ρ) Κιλικίαν ἀδελφοῖς, τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν.
Quandoquidē audivimus quia quidā ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis, labefa-
24 Ἐπειδὴ ἠκούσαμέν τινες ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευά-
ζοντες animas vestras, dicentes circuncidi, & servare legem, quib° nō mandavimus:
ζοντες τὰς ψυχὰς (σ) ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι, καὶ τηρεῖν † νόμον, οἷς οὐ διεστειλάμεθα·
Visum est nobis factis concorditer, electos viros mittere ad vos,
25 Ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν, (τ) ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς,
cum dilectis nostris Barnabā & Paulo, Hominibus tradentibus animas
26 σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, Ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς
suas pro nomine Domini nostri Jesu Christi. Misimus ergò Judam &
27 αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ
Silam, & eos per sermonem annuntiantes eadem. Visum est enim sancto
28 Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. Ἔδοξε γὰρ (υ) τῷ ἁγίῳ
Spiritui & nobis, nihil amplius imponere vobis onus, quàm necessarium horum:
Πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτιθέναι ὑμῖν βάρος, πλὴν τ (φ) ἐπάναγκες τούτων·
Abstinere immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: ex quibus custo-
29 Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, καὶ πνικτοῦ, καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατη-
dientes vosipsos, benè agetis. Valete. Illi quidem ergò dimissi, venerunt in
30 ροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε. Ἔρρωσθε. Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες, (χ) ἦλθον εἰς

Antiochiam: & congregantes multitudinem, tradiderunt epistolam. Legentes autem
Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν † ἐπιστολήν. Ἀναγνόντες δὲ 31
gavisi sunt super cohortatione. Judásque & Silas, & ipsi prophetæ existentes, per sermonem
ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου 32
multum exhortati sunt fratres & confirmaverunt. Facientes autem tempus, dimissi sunt
πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν 33
cum pace à fratribus ad Apostolos. Visum est autem Silæ remanere
μετ' εἰρήνης ἀπὸ † ἀδελφῶν (ψ) πρὸς τοὺς ἀποστόλους. Ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι 34
ibi. Paulus autem & Barnabas demorabātur in Antiochia, docentes & evangeli-
αὐτοῦ. Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελι- 35
zantes, cum & aliis pluribus, verbum Domini. Post autem aliquot dies, dixit
ζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν, † λόγον † Κυρίου. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας, εἶπε 36
Paulus ad Barnabam; Revertentes jam visitemus fratres nostros per
(ω) Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν, Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς (α) ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ
omnem civitatem, in quibus annuntiavimus verbum Domini, quomodò habeant. Barnabas autem
πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν † λόγον † Κυρίου, πῶς ἔχουσι. Βαρνάβας δὲ 37
consuluit coāssumere Joannem vocatum Marcum. Paulus autē ducebat,
(β) ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν † Ἰωάννην † καλούμενον Μάρκον. Παῦλος δὲ ἠξίου 38
illum absistentem ab eis de Pamphylia, & non coëuntem eis in opus, non
τὸν (γ) ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ
coāssumere hunc. Facta est ergò irritatio, ita ut abscedere eos
(δ) συμπαραλαβεῖν τοῦτον. Ἐγένετο (ε) δὲ παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς 39
ab invicem: ipsúmque Barnabam assumentem Marcum, enavigare in Cyprum:
ἀπ' ἀλλήλων· τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα (ζ) τὸν Μάρκον, ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον·
Paulus verò eligens Silam, abiit, traditus gratiæ Dei à fra-
Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν, ἐξῆλθε, παραδοθεὶς τῇ χάριτι (η) † Θεοῦ ὑπὸ † ἀ- 40
tribus. Perambulabat autem Syriam & Ciliciam, confirmans ecclesias.
δελφῶν. Διήρχετο δὲ † Συρίαν καὶ (θ) Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. 41

MS.A. (ν) ἄνδρας πέμψαι (ξ) καλούμενον Βαρσαββᾶν, (ο) αὐτῶν· Οἱ (π) πρεσβύτεροι, ἀδελφοὶ, (ρ) *Κιλίαν (σ) ὑμῶν, οἷς οὐ διεστειλάμεθα·(τ)*ἐκλεξαμένους (υ) τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ (φ) ἐπάναγκες· Ἀπέχεσθαι (χ) καὶ ἦλθον εἰς (ψ) πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. *Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας (ω) πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος, (α) ἀδελφὰς κατὰ πόλιν πᾶσαν, (β) ἐβούλετο ζωπαραλαμβάνειν καὶ Ἰωάννην (γ) ἀποστατήσαντα (δ) συνπαραλαμβάνειν (ε) δὲ παροξυσμὸς, (ζ) Μάρκον, (η) τοῦ Κυρίου ὑπὸ (θ) Κιλικίαν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tunc apostoli & presbyteri cum tota eccle-
22 sia elegerunt viros ex se, quos miserunt An-
tiochiam unà cum Paulo & Barnaba, nempe
Judam qui vocatur Bar-Saba, & Silam viros
qui primarii erant inter fratres.

Medio jejunio. 42.

Porrò scripserunt epistolam per manus eo-
23 rum hoc modo; Apostoli & presbyteri, &
fratres, iis qui sunt Antiochiæ, & in Syria,
& Cilicia fratres ex Gentibus, pacem. Au-
24 ditione accepimus quosdam è nobis exîsse,
vosque conturbâsse sermonibus, ac labefa-
ctâsse animas vestras, quum dicerent vos
esse circuncidendos, legémque observaturos,
quibus nos hoc non præceperamus. Qua-
25 propter cogitavimus omnes congregati, ac
delegimus viros, ad vósque mittimus cum
Paulo & Barnaba charissimis nostris: Ho-
26 minibus qui exposuerunt animas suas pro
nomine Domini nostri Jesu Christi. Et mi-
27 simus cum eis Judam & Silam, ut ipsi ver-
bis hæc vobis renuntient. Placuit enim
28 Spiritui sanctitatis ac etiam nobis, ne im-
poneretur vobis onus majus quàm hæc quæ
necessaria sunt. Ut abstineatis ab immola-
29 to, & à sanguine, & suffocato, & scortati-
one: quumque conservaveritis animas ve-
stras ab his, benè agetis. Estote constantes
30 in Domino nostro. Illi porrò qui missi fu-
erant, venerunt Antiochiam, congregârúnt-
que totum populum, ac reddiderunt epistо-
31 lam. Quam quum legissent, gavisi sunt, &
32 consolationem receperunt. Et sermone lo-
cupleti roborârunt fratres, confirmârúntque
eos socii Judæ, & Silæ, quippe qui & ipsi
33 prophetæ essent. Quumque illic mansissent
aliquandiu, dimiserunt eos fratres cum pace
ad apostolos. *Deest versus* 34.

Feriâ V. hebdomadis IV. jejunii. 43.

Paulus autem & Barnaba commorati sunt 35
Antiochiæ, docebántque & evangelizabant
cum plurimis aliis sermonem Dei. Post ali- 36
quot autem dies, dixit Paulus Barnabæ; Re-
vertamur, & invisamus fratres qui sunt in
unaquaque civitate in qua prædicavimus
sermonem Dei, ut videamus quid agant.
Barnaba autem volebat assumere Johannem 37
illum qui cognominatus est Marcus. Paulus 38
verò nolebat assumere eum secum, quippe
qui reliquisset eos quum ipsi essent Pamphy-
liæ, nec profectus fuisset cum eis. Propter 39
hanc contentionem divisi sunt alter ab alte-
ro: & Barnaba assumpsit Marcum, & per
mare perrexerunt, atque profecti sunt Cy-
prum. Paulus verò delegit sibi Silam, & 40
exiit quum commendatus esset à fratribus
gratiæ Dei. Obibátque Syriam & Cilici- 41
am, confirmabátque ecclesias:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በሰኔተ፡ መርያም፡=፦ በሰኔት፡ ጌን፡=፦ Postridiè Mariæ: postridiè confessionis.

22 ዝሰ ወእመዝ፡ ሓብራ፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲሰን፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወኀረዩ፡ እ *Et tunc consenserunt Apostoli & sacerdotes, cum toto populo, & elegerunt ex illis vi-* 22
ሙሠትቶሙ፡ ዕደው፡ ዘይፈንው፡ ለእጸኪያ፡ ምስለ፡ ጳውሎስ፡ ወበርናባስ፡ ይሁደ፡ *ros, quos mittebant Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam qui nominatur Bar-*
23 ዘተሰመየ፡ በርናበስ፡ ወሲላስ፡ ዕደው፡ ሊቀውንት፡ በውስተ፡ ቢጸሙ፡=፦ ወጸሐፉ፡ *nabas, & Silam, vivos primarios inter fratres eorum. Et scripserunt cum iis Apostо-* 23
ሎሰሊሆሙ፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲሰን፡ ወለኀዊሂ፡ ለእለ፡ ሀለው፡ ለእጸኪያ፡ ወሰርያ፡ *li, & sacerdotes, & fratres, iis qui fuerunt in Antiochia, et Syriâ, et Ciliciâ, fratri-*
24 ወቂልቂያ፡ ለኀዊነ፡ እለ፡ እሙውስተ፡ ለሕዘብ፡ ትፍሠሕተ፡:=፦ እስሙ፡ ሰማዕነ፡ *bus nostris qui ex Gentibus sunt, salutem. Quia audivimus quòd fuerunt viri qui* 24
ከመ፡ ዕደው፡ እለ፡ ሆክዋ፡ ለነፍስክሙ፡ በነገር፡ ዘኢለዘንዝ፡:=፦ *turbârunt animas vestras, de sermone quem non præcepimus vobis:*

Versio VULGATA LATINA.

22 Tunc placuit Apostolis, & senioribus cum omni Ecclesia, eligere viros ex eis,
& mittere Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam, qui cognominabatur
23 Barsabas, , & Silam, viros primos in fratribus, Scribentes per manus eorum.
APOSTOLI & seniores fratres, his, qui sunt Antiochiæ, & Syriæ, & Ciliciæ, fratribus ex Gentibus, salutem.
24 Quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes, turbaverunt vos verbis,
25 evertentes animas vestras, quibus non mandavimus: Placuit nobis collectis in
unum, eligere viros, & mittere ad vos, cum charissimis nostris Barnabâ &
26 Paulo, Hominibus, qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Je-
27 su Christi. Misimus ergò Judam & Silam, qui & ipsi vobis verbis referent eadem.
28 Visum est enim Spiritui sancto, & nobis, nihil ultrà imponere vobis oneris
29 quàm hæc necessaria: Ut abstineatis vos ab immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: à quibus custodientes vos, benè agetis.
30 Valete. Illi ergò dimissi, descenderunt Antiochiam: & congregatâ multitudi-
31 ne tradiderunt epistolam. Quam cùm legissent, gavisi sunt super consolatione.
32 Judas autem & Silas, & ipsi cùm essent Prophetæ, verbo plurimo consolati sunt fratres, & confirmaverunt. Facto autem ibi aliquanto tempore, di-
33 missi sunt cum pace à fratribus, ad eos qui miserant illos. Visum est autem
34 Silæ ibi remanere: Judas autem solus abiit Jerusalem. Paulus autem & Bar-
35 nabas demorabantur Antiochiæ, docentes, & evangelizantes cum aliis pluribus verbum Domini. Post aliquot autem dies, dixit ad Barnabam Paulus;
36 Revertentes visitemus fratres per universas civitates, in quibus prædicavimus verbum Domini, quomodò se habeant. Barnabas autem volebat secum assu-
37 mere & Joannem, qui cognominabatur Marcus. Paulus autem rogabat eum
38 (ut qui discessisset ab eis de Pamphylia, & non isset cum eis in opus) non debere recipi. Facta est autem dissensio, ita ut discederent ab invicem, &
39 Barnabas quidem assumpto Marco navigaret Cyprum. Paulus verò electo Si-
40 lâ profectus est, traditus gratiæ Dei à fratribus. Perambulabat autem Syri-
41 am, & Ciliciam, confirmans Ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apostolorum, & seniorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * حينيذ بقر الراي الذي انفق عليه الرسل والشيوخ مع الجماعة كلها * ان ينتخبوا منهم
رجالا ينفذوهم الى انطاكية مع بولص وبرنابا * يهوذا الملقب برصافان وسيلا * رجلين
23 متقدمين في الاخوة * وكتبوا بايديهم هذه الاقوال * من الرسل والمشايخ والاخوة * الى الاخوة
24 الذين من الامم القاطنين بانطاكية والشام والعربان افرحوا * لاننا سمعنا ان قوما منا صدروا
اليكم * فازعجوكم باقوالهم وبلبلوا انفسكم قائلين لكم ان تختنوا وتحفظوا الشريعة * ولم
25 نرسلهم نحن * فرايينا لما اجتمعنا كلنا اجمعون * ان ننتخب رجالا نرسلهم اليكم * مع حبيبينا
26 برنابا وبولص * الرجلين الذين قد بذلا انفسهما من اجل ربنا ايسوع المسيح * فارسلنا يهوذا
27 وسيلا * وهما يخبرانكم بنطقهما هذه الاقوال نفسها * ان قد رايى الروح القدس ورايينا نحن *
28 الا نوضع عليكم ثقلا زايدا سوى هذه الفرايض الضرورية * ان تبتعدوا من ضحايا
29 الاصنام * والدم والمخنوق والزنا * فمهذه اذا حفظتم انفسكم منها * فقد عملتم عملا محمودا *
كونوا معافين * ن * * فاقبل المرسلون الى انطاكية * وجمعوا جماعة المومنين * ودفعوا
30 اليهم الرسالة * فلما قراوها فرحوا بالمعزية الواردة اليهم * فاما يهوذا وسيلا * وهذان هما
31 32 نبيان * وعزوا الاخوة بكلم كثير وشددهم * فلما اقام سنة ارسلهما الاخوة بسلام الى الرسل *
33 * ليوم السبت الخامس قبل عيد السلاق * نا * * واقام بولص وبرنابا بانطاكية
35 يطوفان ويعلمان * ويبشران مع اخرين كثيرين بقول الرب * وبعد ايام ما قال بولص
36 لبرنابا * فلنرجعن نتعهد اخوتنا في كل مدينة * الذين بشرناهم بقول الرب كيف هم *
37 * فاراي برنابا ان ياخذ معه يوحنا الملقب مرقس * فنصنع اليه بولص الا ياخذ
38 39 الذي فارقهما من بمفيلية ولم يساعدهما في عمل الكرازة * فصار بينهما
مشاجرة * وفارق احدهما الاخر * فاخذ برنابا مرقس وركب في البحر الى قبرس *
40 41 * واختار بولص ان ياخذ سيلا * وخرج اذ اعطاه الاخوة بنعمة الرب * فطاف السام
والبعر مثبتا الكنايس * * ن *

Tunc approbata fuit opinio in qua consenserant Apostoli, & seniores, cum universo cœtu: ut scilicet deligerent ex sese viros quos mitterent Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam cognomento Barsaphan, & Silam viros præcellentes inter fratres. Et scripserunt per manus eorum hos sermones: Ab Apostolis, & senioribus, & fratribus, ad fratres qui sunt ex Gentibus, habitantes Antiochiæ, & in Syria, & confinibus: gaudete. Quoniam audivimus quosdam è nobis ad vos ivisse, vosque sermonibus suis commovisse, & animas vestras conturbâsse, dicentes vobis ut circuncidamini & observetis Legem: quos tamen nos non miseravimus. Ideò visum est nobis, dum congregati simul omnes essemus, deligere viros quos ad vos mitteremus una cum dilectis nostris Barnaba & Paulo, Viris qui jam permutaverunt animas suas pro Domino nostro Jesu Christo. Quapropter misimus Judam & Silam, & ambo vobis significabunt verbis suis hos eosdem sermones. Quod scilicet visum si Spiritui sancto, & visum sit nobis, ne quid amplius oneris imponeremus vobis præter hæc statuta requisita & necessaria. Videlicet, ut abstineatis à sacrificiis idolorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: ab his enim cum servaveritis vosmetipsos, opus laudabile præstabitis. Estote incolumes. Pervenerunt igitur Antiochiam qui missi fuerant, & coacto cœtu fidelium, reddiderunt eis epistolam: Quam cùm legissent, gavisi sunt de consolatione sibi missa. Porrò Juda & Sila (& ambo isti erant prophetæ) hortati sunt fratres pluribus verbis, eòsque confirmârunt. Et cùm annum ibi exegissent, dimiserunt eos fratres cum pace ad Apostolos.

Pro die sabbathi quintâ ante solennitatem Ascensionis.

Carent Arabes & Syri vers. 34.

Mânserunt autem Paulus & Barnaba Antiochiæ peragrantes, docentes, et annuntiantes cum aliis permultis sermonē Domini. Et post dies aliquot dixit Paulus ad Barnabam; Revertamur & visitemus in singulis urbibus fratres nostros quibus annuntiavimus sermonem Domini, quomodo se habeant. Visum est autem Barnabæ ducere secum Johannem cognomento Marcum, At rogavit eum Paulus ne duceret eum qui defecerat ab ipsis ex Pamphylia, nec juvaverat eos in opere prædicationis. Orta est igitur inter utrunque disceptatio, & sejunxerunt se alter ab altero: & Barnaba quidem ducens Marcum, conscendit mare in Cyprum: Paulus autem elegit ducere Silam: & egressus est, illo sibi concesso à fratribus, sub gratia Domini. Perlustravitque Syriam, et confinia, confirmans Ecclesias, Hucusque.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወይእዜኒአሊ : ሐቢረን : ኅረይነ : ዕደው : ዘንፈኑ : ኅቤክሙ : ምስለ : እኃዊነ : በርናበስ:
26 ወጳውሎስ:=: ዕደው : እለ : መጠው : ነፍሶሙ : በእንተ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስ
27 ቶስ:=: ፈነውነ : ይሁደ : ወሲላስ : እሙንቱኒ : ያጤይቁክሙ : በቃሎሙ::=: እስመ :
28 ሐበረ : መንፈስ : ቅዱስ : ምስሌነ : ኀመ : ሊናክብድ : ወሊነወስከ : በዕደ : ዘእንበለ : ደ
29 እሙ : ዘንተ:=: ዘየሐድጉ : በግብር : ዝቡኃ:ለጣኦት : ወደመ : ወዝሙት : ወሞተ:
ወዘትጸልሉ : ለርእስክሙ : ሊትግበሩ:ደበ : ቢጽክሙ : ወዘንተ : ዕቀቡ : ወሰለመ : ለክ
30 ሙ::=: በዐርብ : ፈሲካ : በቲ ፈሲክ:=:
31 ወተፈኑመ : ወረዱ : ለንጸኪያ : ወለስተጋብሉ : ሕዝብ : ወመጠው : መጽሐፈ:=: ወ
32 ለንቢቦሙ : ተፈሠሑ : በትምህርተ:=: ይሁደ : ወሲላስ : እሙ : ነቢያት : እሙንቱ
33 ሂ :: ወብዙኅ : መህረውሙ : ለቢጸሙ : በቃሎሙ : ወጸንዕውሙ:=: ወጉንደዮሙ : ወ
34 ፈነውዎሙ : በሰለመ : ለቢጸሙ : ኅበ : እለ : ለላክውሙ::=: ወእፁበ : ጳውሎስ :
35 ይንበር:=: ወጳውሎስ : ወበርናበስ : ጉንደዩ : ለንጸኪያ : ወመህሩ : ወሰበኩ : ቃለ : እ
36 ግዚእብሔር : ምስለ : በዕደኝ : ብዙኃን::=: ወእምድኅረ : ኀደጠ : መዋዕል : ይቤ
ሎ : ጳውሎስ : ለበርናበስ : ንሰውጥ : እንስሰ : ወንዋይሆሙ : ለቢጽነ : በከሉ : ለህጥ
37 ር : ኅበ : መህርነ : ቃለ : እግዚእብሔር : ወናለመር : ዘኅሙ : ሀለው::=: ወፈቀደ :
38 በርናበስ : ይንሣእ : ለዮሐንስ : ዘተሰምየ : ማርቆስ:=: ወለስተብቍዖ : ጳውሎስ : ለ
በርናበስ : ኅሙ : ይሓድኅ : ለማርቆስ : ዘሐደገነ : በጳንፊሊያ : ወሊመጽአ : መስቤነ :
39 ወስተ : ግብጽ : ሊንነሠአ:=: ወእምዝ : ተማዕዑ : ወፈለጡ : ዘዘኢለሆሙ : በርና
40 በስ : ነሥአ : ለማርቶስ : ወነገደ : ቂጵሮስ::=: ሣፀ ወጳውሎስ : ሐረዮ : ለሰሊስ :
41 ወሐረ : ወእወፈይዎ : ቢጹ : ለጸጋ : እግዚአብሔር:=: ወኅለፈ : እንተ : ሶርያ : ቂል
ቅያ : ወጸንዐ : ቤተ : ክርስቲያናት::=:

Et nunc concorditer coacti, elegimus viros, quos mittimus ad vos cum fratribus nostris, Barnaba & Paulo, Hominibus qui tradiderunt animas suas pro Domino nostro Jesu Christo. Misimus Judam & Silam, qui significabunt vobis, verbis eorum: Quiā consensit Spiritus sanctus nobiscum, ut non gravaremus nec adjicere-mus ulterius, nisi solummodò hoc, Quòd relinquant necessariò immolatum idolis, & sanguinem, & scortationem, & mortuum, & quod non vultis vobis fieri, non factatis contra fratres vestros: & hoc observate, & pax vobis.

Parasceue paschatis: & quintâ paschatis.

Et illi missi descenderunt Antiochiam, & congregati sunt populi, & tradiderunt epistolam. Et quum legissent, gavisi sunt super doctrina. Judas & Silas, quia prophetæ fuerunt, et multùm docuerunt fratres in sermonibus eorum, & confirmârunt eos. Et quum aliquandiu mansissent, tum dimiserunt eos in pace fratribus eorum, ad illos qui miserant eos. Et proposuit Paulus manere. Et Paulus & Barnabas demorabantur Antiochiæ, et docuerunt, & prædicârunt verbum Dei cum aliis multis. Et post paucos dies, dixit Paulus Barnabæ; Revertamur igitur & invisamus fratres nostros in omnibus civitatibus, ubi docuimus verbum Dei, & cognoscamus quomodò sunt. Et voluit Barnabas ut assumeret Johannem, qui nominatus est Marcus. Et rogavit Paulus Barnabam, ut relinqueret Marcum: qui reliquit nos in Pamphylia, & non venit nobiscum in Ægyptum, non assumemus eum. Et tunc indignati sunt & divisi sunt inter se: Barnabas assumpsit Marcum, & navigavit Cyprum. Et Paulus elegit Silam, & abiit, & tradiderunt eum fratres ejus gratiæ Dei. Et transvit per Syriam, & Ciliciam, & confirmavit domus Christianas.

CAP. XVI. Iς'.

1 Κατήντησε(α)δὲ εἰς Δέρβην καὶ(β)Λύστραν· καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι ΚΔ'
Timotheus, filius mulieris cujusdam Judææ fidelis, Patre autem Græco. Qui
2 Τιμόθεος, ὑὸς (γ) γυναικός τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος. Ὃς
testimonio probabatur ab his, qui in Lystris & Iconio, fratribus. Hunc voluit Pau-
3 ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦ-
lus secum proficisci: & assumens circumcidit eum, propter Judæos existentes in
λος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν· καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν
locis illis: sciebant enim omnes patrem ejus, quòd Græcus erat:
τοῖς τόποις ἐκείνοις, ἤδεισαν γὰρ (δ) ἅπαντες ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.
Cùm autem pertransirent civitates, tradebant eis custodire dogmata
4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, (ε) παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα
judicata ab Apostolis & senioribus qui in Hierusalem. Ipsæ quidem
5 τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων (ζ) καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. Αἱ μὲν
ergò Ecclesiæ confirmabantur fide, & abundabant numero per diem. Trans-
6 οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. (η) Διῆλ-
euntes autem Phrygiam & Galaticam regionem, vetati sunt à sancto Spi-
θόντες δὲ τὴν Φρυγίαν (θ) καὶ Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύ-
ritu loqui verbum in Asia, Venientes versùs Mysiam, tentabant
7 ματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ (ι) Ἀσίᾳ, ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν, ἐπείραζον
versùs Bithyniam ire: & non permisit eos Spiritus. Prætereuntes autem
8 (κ)κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ(λ)Πνεῦμα. Παρελθόντες δὲ
Mysiam, descenderunt in Troadem. Et visio per noctem ostensa est Paulo:
9 τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα. Καὶ ὅραμα(μ)διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ·
Vir quidam erat Macedo stans, deprecans eum, & dicens; Transiens in Macedoniam,
(ν)Ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν ἑστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ λέγων, Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν

adjuva nos. Ut autem visum vidit, statim quæsivimus proficisci in Ma- 10
βοήθησον ἡμῖν. Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μα-
cedoniam, colligentes quòd vocasset nos Dominus evangelizare eis.
κεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς (ξ) ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.
Proveniens ergò à Troade, rectè cucurrimus in Samothraciam: ipsaque 11
Ἀναχθέντες (ο) οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην· (π)τῇ τε
adexistenti in Neapolim: Indéque in Philippos, quæ est prima partis 12
ἐπιούσῃ εἰς (ρ) Νεάπολιν· Ἐκεῖθέν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος
Macedoniæ civitas, Colonia: eramus autem in hac urbe versantes dies
(σ) τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας
aliquot. Ipsaque die sabbatorum egressi sumus extra urbem juxta flumen,
τινάς. Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς (τ) πόλεως παρὰ ποταμὸν, 13
ubi solebat oratio esse: & sedentes loquebamur conveniebus mulieri bus.
οὗ (υ) ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι· καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί.
Et quædam mulier nomine Lydia, purpuræ venditrix, civitatis Thyatirenorum, colens Deum,
Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία πορφυρόπωλις, πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, 14
audivit: cujus Dominus aperuit cor, intendere effatis à Pau-
ἤκουεν· ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύ-
lo. Ut autem baptizata est, & domus ejus, deprecata est, dicens; Si judicâstis me
λου. Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε, λέγουσα, Εἰ κεκρίκατέ με 15
fidelem Domino esse, ingredientes in domum meam, manete: & coëgit
πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, (φ) μείνατε· καὶ παρεβιάσατο
nos. Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam
ἡμᾶς. Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν (χ) εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ 16
habentem spiritum Pythonis, occurrere nobis: quæ quæstum multum præstabat
ἔχουσαν πνεῦμα (ψ) Πύθωνος, ἀπαντῆσαι ἡμῖν· ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε
dominis suis, vaticinans.
τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη.

Καρ. ιϛ'. MS.A. (α) δὲ καὶ εἰς (β)εἰς Λύστραν·(γ)γυναικὸς Ἰουδαίας (δ) ἁπάντες, ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπ·····. Ὡς δὲ (ε) παρεδίδοσ (ζ) καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσολύμοις.
(η) Διῆλθον δὲ (θ) καὶ Γαλατικὴν (ι) Ἀσίᾳ. Ἐλθόντες δὲ κατὰ(κ)εἰς Βυθυνίαν πορευθῆναι· καὶ(λ)Πνεῦμα Ἰησοῦ. Παρελθόντες(μ)διὰ νυκτὸς (ν)Ἀνὴρ Μακεδών τις ἦν ἑστὼς,(ξ) ὁ Θεὸς
(ο)δὲ ἀπὸ Τρωάδος,(π)τῇ δὲ(ρ)Νέαν πόλιν· Κἀκεῖθεν εἰς(σ)Μακεδονίας πόλις,κωλωνία.(τ) πόλις παρὰ(υ)ἐνομίζομεν προσευχὴν (φ) μένετε· (χ) εἰς κατὰ προσευχὴν,(ψ) Πύθωνα,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܐܬܘ ܠܕܪܒܝ ܘܠܘܣܛܪܐ ܐܬܪ ܗܘ ܬܠܡܝܕ ܚܕ ܗܘܐ ܫܡܗ ܛܝܡܬܐܘܣ ܒܪ ܐܢܬܬܐ ܝܗܘܕܝܬܐ ܗܝ ܕܗܝܡܢܐ ܘܐܒܘܗܝ ܗܘ ܝܘܢܝ
& pervenit Derben civitatem, & Lystram.

Feriâ VI. hebdomadis IV. jejunii.44.

CAP. XVI.

1 ERat autem illic discipulus quidam nomine Timotheus, filius Judææ cujusdam fidelis, cæterùm patre Gentili. Omnésque disci- 2
2 puli qui erant ex Lystris & Iconio, huic dabant testimonium. Hunc voluit Paulus du- 3
3 cere secum: & acceptum eum circuncîdit, propter Judæos qui erant in illa regione: noverant enim omnes patrem ejus Gentilem fuisse. Quum autem proficiscerentur per 4
4 urbes, prædicabant & docebant eos ut observarent præcepta illa, quæ scriptis mandaverant apostoli & presbyteri qui erant in Jerusalem. Itaque ecclesiæ confirmabantur in 5
5 fide, & crescebant numero quotidié. Porrò 6
6 peragrârunt Phrygiam & Galatiam regiones: & prohibuit eos Spiritus sanctitatis ne loquerentur sermonem Dei in Asia. Quum- 7
7 que venissent Mysiam regionem, volebant proficisci illinc Bithyniam, sed non permisit eis Spiritus Jesu.

Sabbatho quarto jejunii.45.

Quumque exiissent ex Mysia, venerunt Tro- 8
adem regionem. Et per visum nocte ap- 9
paruit Paulo, quasi vir quidam Macedo stans, & efflagitans ab eo, dicens; Veni Macedo-
niam, & fer mihi opem. Quum autem vi- 10
sum hoc vidisset Paulus, statim studuimus adire Macedoniam, quippe qui intelligere-
mus Dominum nostrum nos vocâsse ut evan-
gelizaremus eis. Pergentes itaque ex Tro- 11
ade, direximus iter ad Samothraciam, & il-
linc postridiè venimus Neapolim urbem. Et illinc Philippos, quæ est caput Macedo- 12
niæ, estque colonia. Egimus autem in ea-
dem civitate dies aliquot. Porrò eximus 13
die sabbathi extra portas civitatis ad littus fluminis, quoniam illic videbatur domus precationis: quumque consedissemus, allo-
quebamur mulieres quæ convenerant illuc. Erátque mulier quædam venditrix purpuræ, 14
quæ reverebatur Deum, cui nomen erat Ly-
dia ex Theatira urbe: hujus aperuit cor Do-
minus noster, audiebátque quod dicebat Paulus. Proinde baptizata est ipsa cum do- 15
mesticis suis: petebat autem à nobis & di-
cebat; Si verè confiditis me credidisse in Do-
minum nostrum, venite, diversámini in ædi-
bus meis. Et multùm adegit nos.

Dominicâ quintâ jejunii. 46.

Factum est autem quum proficiscceremur do- 16
mum precationis, ut occurrerit nobis adole-
scentula quædam in qua erat spiritus divina-
tionis, & faciebat dominis suis multum quæ-
stum divinatione quâ divinabat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወበጽሐ : ደርቤን : ወልስጥራ : ወረከበ : አሐደ · ረድኦ : ዘስሙ : ጢሞቴዎስ :
ወአሙሰ : ብእሲት : አይሁዲት : ወለመነት : ወለቡሀ : ባስቱ : አረማዊ:=> ወይኔ
እድመ : ኩሉ : ቢጸሙ : እለ : ውስተ : ልስጥራ : ወደርቤን : ወሊቆንዮን:::=> ወፈቀ
ደ : ጸውሎስ : ይኔሠለ : ምስሌሁ : ወሖረ : ወገዘሮ: በእንተ : አይሁድ : እለ : ውእቶ:
ብሔር : እስመ : ያእምርዎ : ኩሉሙ : ከመ : አረማይ : አቡሁ:=>

ET pervenit Derben, & Lystram. Et invenit quendam discipulum cujus nomen erat 1
Timotheus, & mater ejus mulier Judæa & fidelis, sed pater ejus Gentilis. Et lau- 2
dabant eum omnes fratres ejus, qui in Lystris & Derbe & Iconio erant. Et voluit 3
Paulus assumere eum secum: & profectus est, & circumcidit eum, propter Judæos
istius loci: quia sciebant omnes illi, quòd Gentilis erat pater ejus.

CAP. XVI.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XVI.

1 PErvenit autem Derben, & Lystram. Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine
2 Timotheus, filius mulieris Judææ fidelis, patre Gentili. Huic testimonium bonum
3 reddebant, qui in Lystris erant & Iconio fratres. Hunc voluit Paulus secum proficisci: & assumens circumcidit eum, propter Judæos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quòd pater ejus erat Gentilis. Cùm autem pertransirent civi-
4 tates, tradebant eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis & seniori-
5 bus, qui erant Jerosolymis. Et Ecclesiæ quidem confirmabantur fide, & abunda-
6 bant numero quotidiè. Transeuntes autem Phrygiam, & Galatiæ regionem, ve-
7 tati sunt à Spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia. Cùm venissent autem in My-
8 siam, tentabant ire in Bithyniam: & non permisit eos Spiritus Jesu. Cùm au-
9 tem pertransissent in Mysiam, descenderunt Troadem: Et viso per noctem Paulo ostensa est: Vir Macedo quidam erat stans, & deprecans eum, & dicens; Transiens in Macedoniam, adjuva nos. Ut autem visum vidit, statim quæ- 10
sivimus proficisci in Macedoniam, certi facti quòd vocâsset nos Deus evangelizare eis. Navigantes autem à Troade, recto cursu venimus Samothraciam, & sequenti 11
die Neapolim; Et indè Philippos, quæ est prima partis Macedoniæ civitas, colo- 12
nia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot, conferentes. Die autem sabbato- 13
rum egressi fumus foràs portam juxta flumen, ubi videbatur oratio esse: & sedentes loquebamur mulieribus, quæ convenerant. Et quædam mulier nomine Lydia, 14
purpuraria civitatis Thyatirenorum, colens Deum, audivit: cujus Dominus aperuit cor intendere his quæ dicebantur à Paulo. Cùm autem baptizata esset, & 15
domus ejus, deprecata est, dicens; Si judicâstis me fidelem Domino esse, introite in domum meam, & manete. Et coëgit nos. Factum est autem euntibus nobis ad 16
orationem, puellam quandam habentem spiritum pythonem obviare nobis, quæ quæstum magnum præstabat dominis suis divinando.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السادس عشر *

CAP. XVI.

* نب * ثم انتهى الى دربن ولسطرن * وكان هناك تلميذ ما اسمه تيموثاوس ابن 1
امراة ما يهودية مومنة * واب يوناني * فقد شهد له بالفضل والخيرية الاخوة الذين بلسطرن 2
وايقونيه * هذا ابرس بولص ان يخرج معه * فاخذه وختنه من اجل اليهود القاطنين في تلك 3
الاماكن * لانهم كلهم كانوا قد عرفوا اباه انه كان يونانيا * فلما جالا المدن كانا يقلدانهم 4
ان يحفظوا الاوامر التي امر بحفظها الرسل والمشايخ الذين باورشليم * فكانت البيع تتاصل 5
في الامانة * ويزداد عددهم كل يوم * واذ اعبروا بافروجيا وبلدة غلاطية منعهما روح القدس 6
ان يتكلموا كلام الكران في بلد اسيا * واقبلا الى مينصيا * وحاولا ان يذهبا على 7
البيثية ولم يتركهما الروح * فعبروا مينصيا وانحدروا الى اطرواذا * 8
نج * وظهر لبولص في الليل منظرا * كان انسان مكدوني قايما يتضرع اليه قايلا * اذا 9
عبر الى مكدونيه اعنا * فلما ابصر المنظر الصسنا في الحين ان نخرج الى مكدونيه * 10
موقنين ان الرب استدعانا نبسرهم * فركبنا في البحر من اطرواذا واستقام مسيرنا الى 11
صاموثراكي * وفي اليوم المقبل الى نابلس * ومن هناك الى مدينة فيلبس * التي هي معدن 12
اعمال بلد مكدونيه مدينة كولونيه * واذ حصلنا جايلين في هذه المدينة اياما ما * خرجنا 13
في يوم السبت الى ظاهر المدينة حول النهر الى الموضع الذي كان يظن انه موضع الصلاة *
ولما جلسنا كلمنا النساء الواردات * وان امراة اسمها ليديه بياعة الز البنفسجي لونه * من 14
مدينة ثياتيرون * عابدة لله كانت تسمع * ففتح الله قلبها لتصغي الى الاقوال المقولة من
بولص * فلما اصطبغت هي واهل منزلها تضرعت الينا قايلة * ان كنتم قد استيقنتم 15
اني مومنة بالرب * فادخلوا الى منزلي مقيمين فيه * واقسرتنا الى ذلك *

* الاحد السادس الذي قبل عيد السلاق المعروف بالاعمي *

* فعرض اننا لما كنا ذاهبين الى الصلاة استقبلتنا صبية ما * فيها روح حادس تجس * وكانت 16
اذا حدست وحرب تفيد اصحابها كسبا جزيلا *

CAP. XVI.

DEmùm pervenit Derpen & Lystram. Et erat illic discipulus quidam nomine Timotheus, filius cujusdam mulieris Judææ fidelis, & patris Græci: Cujus virtuti atque probitati attestabantur fratres qui erant Lystræ & Iconii. Hunc elegit Paulus ut egrederetur secum: quamobrem duxit eum, ac circuncidit, propter Judæos degentes in iis locis: quippe qui omnes jam nôssent patrem ejus esse Græcum. Cumque urbes ambo peragrarent, roborabant eos ut custodirent præcepta quæ custodienda jussérant Apostoli & seniores qui erant Jerosolymis. Itaque Ecclesiæ radices agebant in fide, & crescebat earum numerus quotidiè. Et cùm transissent per Phrygiam & regionem Galatiæ, vetuit eos Spiritus sanctus ne loquerentur verba prædicationis in regionibus Asiæ. Quare se contulerunt Mysiam, & studuerunt proficîsci in Bithyniam: at non permisit eis Spiritus. Ideò prætereuntes Mysiam, descenderunt Troadem: Et apparuit Paulo visum per noctem. Erat homo quidam Macedo stans ac deprecans eum, dicens; Cùm transieris per Macedoniam, adjuva nos. Ut autem visum vidit, statim studuimus egredi in Macedoniam, certi quòd Dominus vocâsset nos ad annuntiandum illis. Conscendimus ergò mare à Troade, rectâque tetendit iter nostrum Samothraciam, & sequenti die Neapolim: Indéque ad urbem Philippi quæ est præcipua finitimarum regionis Macedoniæ urbium, civitatem coloniæ. Et postquam mansissemus perambulantes hanc urbem diebus aliquot, Egressi sumus in die Sabbathi extra civitatem, flumen versùs, ad locum quendam qui putabatur esse locus orationis: & cùm sedissemus, allocuti sumus mulieres venientes. Et mulier nomine Lydia venditrix staminis violacei coloris, ex urbe Thyatiron, colens Deum, audiebat: aperuitque Dominus cor ejus ut invenderet sermonibus qui dicebantur à Paulo. Hæc cùm baptizata esset cum domesticis suis, rogavit nos, dicens; Si pro certo habetis me fidelem esse in Domino, ingrediemini domum meam, in ipsa commoraturi: & coëgit nos ad hoc.

Dominicâ sextâ ante diem festum Ascensionis, quæ notiùs appellatur *Dominica cæci.*

Actidit autem nobis euntibus ad orationem, ut occurreret nobis puella quædam habens spiritum prædicentem, immundum: quæ prædicendo atque divinando lucrabatur dominis suis quæstum ingentem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወሖሩ : ለህጥረ : ወምህርሞሙ : ይዕቀቡ : ለሠርዐተ : ሐዋርያት : ዘለዘዙ : መስለ : ቀ
5 ሲሳን : እለ : ሊየሩሰሌም :=: ወጸንዐ : ቤተ : ክርስትያናተ : በሃይማኖት : ወእንተ : ጸ
6 ብሐት : ይበዝሑ : ሕዝብ :=: ወሖሩ : ፍርጊያ : ወብሔረ : ገላቲያ : ወከልሉ : መ
7 ንፈስ : ቅዱስ : ሊይንግሩ : ብእሰያ :=: ወበጺሖሙ : ሚስያ : ፈቀዱ : ይሖሩ : ቢታን
8 ያ : ወሊሉብሖሙ : መንፈሰ : ሊየሱስ :=: ወሓለፍሙ : እመን : ሚስያ : ወረዱ : ጢ
9 ሮአደ :=: ወለስተርአዮ : ለጳውሎስ : ብእሲ : መቄደንዊ : ይቀውም : ወያስተበቍዖ :
10 ወይቤሎ : ሳልፍ : እንተ : መቄደንያ : ወርድእነ :=: ወርእየነ : ዘንተ : ፈቀድነ : ሶቢ
ሃ : ንሑር : መቄደኒያ : መስለነ : ዘጸውዐነ : እግዚአብሔር : ንጸውዖሙ :: ወንመሀር
11 ሙ :=: ወወጺእነ : እመጢሮእደ : በጽሐነ : እመተረቄ : ወበስእኒታ : በጸሕነ : ሀገረ :
12 ሓዲስ : ለንተ : ስማ : ናዱቤ :=: ወእመሀየ : ፈለጹስ : ቅድጫ : መቄደንያ : ለሀገ
13 ረ : ኮሎንያ : መንገለ : ጣቄደንያ :: ወነበርነ : ውስተ : ሀገረ : ሓደጠ : መዋዕለ :=: ወበ
ዕለተ : ሰንበት : ወፃእነ : ለፍለ : እመሀገር : መንገለ : ፈለግ : ወመሳለነ : ዘጸሎተበ :
ህየ ::=: በጸሎተ : ቅዱሳተ : ለንሰት :=:
14 ሠየ ወነበርነ : ወመሀርነ : ለለንስት : እለ : መጽሉ : መስሌነ :=: ወለካቲ : ብእሲ
ት : ሠያጢተ : ፐፒራ : እንተ : ሀገረ : ተያጢሮን : ፈራሂተ : እግዚአብሔር : ታጸም
15 እ : ወከዘታ : እግዚአብሔር : እዝና :: ወሰማ : ቢደያ :=: ወተጠመቀት : መስለ :
ኩሉ : ሰብል : ወለስተበቍዐተነ : ወተቤለነ : ለእመ : ረሰይክውኒ : መእመነ : ለእግዚ
16 አብሔር : ቦሉ : ቤትየ : ወስድሩ : ለገበረተነ :=: ወለንዘ : ነሐውር : ለጸሎት : ረ
ካበተነ : ለሐቲ : ወለት : እንተ : ይትዋረደ : ጋኔን : ወታገብእ : ብዙኀ : ብኝታ : ወእ
ጽዝ : ትነሠእ : ሐፍሀ :=:

Et profecti sunt ad civitates, & docuerunt eas, ut observarent instituta Apostolorum 4
quæ decrevissent cum senioribus, qui erant Hierosolymis. Et confirmata fuit domus 5
Christianorum in fide, & quotidie augebantur populi. Et profecti sunt ad Phrygiam, 6
& regionem Galatiæ, & prohibuit eos Spiritus sanctus, ne loquerentur in Asia.
Et quum venissent in Mysiam, voluerunt ire in Bethaniam: Et non sivit eos Spiri- 7
tus Jesu. Et quum recessissent à Mysia, descenderunt Troadem. Et apparuit Paulo 8
vir Macedo, stans & rogans eum, & dicens ei; Transito per Macedoniam, & 9
adjuva nos. Et quum vidissemus hoc, voluimus statim abire Macedoniam, exi- 10
stimantes quòd vocâsset nos Deus ut vocaremus eos, & doceremus eos. Et exeun- 11
tes à Troade, venimus Amthracen: & postridiè venimus civitatem novam, cujus
nomen Neapolis. Et illinc Philippos, principium Macedoniæ, ad civitatem colo- 12
niæ juxta Macedoniam, & mansimus in civitate paucos dies. Et in die Sabbati 13
egressi sumus foràs è civitate ad flumen, & existimavimus quòd oratio fuisset ibi:

In Oratione sanctarum mulierum.

Et consedimus, et docuimus mulieres quæ venerant nobiscum. Et quædam mulier 14
venditrix purpuræ, civitatis Thyatiræ, timens Deum, audiebat: et aperuit Deus
aures ejus: et nomen ejus Lydia. Et baptizata fuit cum omnibus hominibus ejus, 15
et rogavit nos, et dicebat nobis; Si posuistis me fidelem Deo, intrate domum meam,
et requiescite: & adegit nos. Et quum proficisceremur ad orationem, obviavit nobis 16
quædam filia quam submittebat dæmon, et reddidit multum quæstus ejus: et tunc
furrexit vaticinans

Hæc ſubſecuta Paulum & nos, clamabat, dicens; Iſti homines ſervi Dei excelſi ſunt, qui annuntiant *nobis* viam ſalutis. Hoc autem faciebat *ad multos dies*. Dolens autem Paulus, & converſus, ſpiritui dixit; Præcipio tibi in nomine Jeſu Chriſti, exire ab ea: & exiit eâdem hora. Videntes autem domini ejus quia exivit ſpes quæſtûs eorum, apprehendentes Paulum & Silam, *traxerunt* in fo- rum ad *principes*. Et offerentes eos *præfectis*, dixerunt; Hi homines conturbant noſtram civitatem, Judæi *ſubſiſtentes*: Et annuntiant *mores*, *quos* non licet nobis ſuſcipere, neque facere, *Romanis exiſtentibus*. Et *conſurrexit turba* adverſûs eos: & *præfecti dirum- pentes* eorum veſtes, juſſerunt *flagellare*. Multáſque *imponentes* eis plagas, *immiſerunt* in *cuſtodiam*, *mandantes vinctorum cuſtodi* tutò *cuſtodire* eos. Qui *mandatum* tale *accipiens*, miſit eos in interiorem carcerem, & pedes eorum ſtrinxit *in lignum*. *Secundùm* autem *medium* noctem, Paulus & Silas orantes, laudabant Deum: audiebant *autem* eos vincti. Subitò verò terræmotus factus eſt magnus, ita ut *moveri* fundamenta carceris: aperta ſúntque ſtatim ostia omnia, & universorum vincula *remiſſa* ſunt. *Ejſomnis* autem *factus vinctorum* cuſtos, & videns apertas januas carceris, *educens* gladium *futurum* erat ſeipſum interficere, æſtimans effugiſſe vinctos. Clamavit autem voce magnâ Paulus, dicens; Nihil feceris tibiipſi *malum*: univerſi enim ſumus hic. *Petens* verò *lumen*, *irrupit*, & tremefactus *factus*, procidit Paulo & Silæ. Et producens eos foràs, ait; Domini, quid me oportet facere ut *ſerver*? Illi *autem* dixerunt; Crede in Dominum Jeſum *Chriſtum*, & *ſervaberis* tu & Et locuti ſunt ei verbum Domini, & omnib' qui erant in domo ejus. Et tolleris eos in illa hora noctis, lavit à *plagis*: & baptizatus eſt ipſe & ejus *omnes* continuò. *Perducénſque* eos in domum ſuam, appoſuit menſam, & lætatus eſt, cum omni domo credens Deo. *Die autem facto*, miſerunt magiſtratus lictores, dicentes; Dimitte homines illos.

MS. A. (ω) Παῦλος, (α) ὀν ὀνόμαζι (β) ἅπαν, (γ) περιέξαντες (δ) τοιαύτλω λαβὼν, * ἔλαβεν (ε) ἠσφαλίσατο αὐτῶν (ζ) ἠνοίχθησ ἡ (η) μεγάλη φωνῇ (θ) ἅπαν, (ι) Ἰησοῦν, καὶ (κ) Σὺν πᾶσιν (λ) οἱ οἰκίοι αὐτῦ πάντες πεφαχρῆμα.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ſequebatur Paulum & nos, clamabátque & dicebat, Viri iſti ſervi ſunt Dei excelſi, & annuntiant vobis viam ſalutis. Et ita faciebat multis diebus: ſed indignatus eſt Paulus, dixítque ſpiritui illi; Præcipio tibi in nomine Jeſu Chriſti, ut exeas ab ea. Eo igitur momento exiit. Quúmque vidiſſent heri ejus egreſſam ex ea ſpem quæſtûs ſui, prehenderunt Paulum & Silam, & trahendo adduxerunt eos in plateam. Et eos ſtiterunt ante magiſtratus & primores urbis. Dicebant autem, Homines iſti conturbant civitatem noſtram, quoniam Judæi ſunt. Et prædicant nobis ritus quos non licet nobis recipere, nec exequi, quippe qui Romani ſimus. Turba item plurima coacta eſt adverſùs eos: Tunc præfecti diſruperunt eorum veſtimenta, juſſerúntque eos virgis cædi. Quúmque multùm eos flagellâſſent, conjecerunt eos in carcerem, & præceperunt cuſtodi domûs vinctorum, ut cuſtodiret eos cauté. Ipſe verò quum ſuſcepiſſet hoc mandatum, intromittens eos occluſit in locum intimum carceris, vinxítque pedes eorum numellâ. Mediâ verò nocte Paulus & Sila precabantur, & glorificabant Deum, audiebántque eos vincti. Et repentè terræmotus ingens extitit, & concuſſa ſunt fundamenta carceris, & confeſtim apertæ ſunt fores omnes, & vincula omnium ſoluta. Quúmque excitatus eſſet cuſtos domûs vinctorum, & videret aperras fores carceris, accepit gladium, volebátque ſeipſum interficere, quippe qui putaret vinctos effugiſſe. Proindè vocavit eum Paulus altâ voce, & dixit ei; Ne quid facias tibiipſi mali, quoniam nos omnes hîc ſumus. Ille verò accendit ſibi lucernam, proſiliítque, & ingreſſus eſt tremens, ac procidit ad pedes Pauli & Silæ. Et produxit eos foràs, dixítque eis; Domini mei, quid me oportet facere ut ſalvus ſim? Illi verò dixerunt ei; Crede in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & ſervaberis tu & domus tua. Porrò allocuti ſunt eum ſermonem Domini, omnéſque domeſticos ejus. Et eâ ipſâ horâ, eâdémque nocte, aſſumptis illis lavit vibices eorum: eóque momento baptizatus eſt ipſe omnéſque domeſtici ejus. Et acceptos eos ſubduxit domum ſuam, & appoſuit eis menſam, exultabátque ipſe & domeſtici ejus omnes in fide Dei. Exorto autem die miſerunt magiſtratus eos qui ferebant faſces qui dicerent præfecto domûs vinctorum, Dimitte illos homines.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Et tunc ſequuta eſt nos poſt Paulum, clamans & dicens; Iſti viri ſervi Dei excelſi ſunt, & docent nos viam vitæ. Et ſic faciebat multos dies, et ſolicitavit Paulum: & converſus eſt, & dixèt in Spiritu ſancto; Præcipio tibi in nomine Jeſu Chriſti, ut exeas: & reliquit eam ſtatim. Et videntes domini ejus quòd non eſſet undè redderet quæſtum ejus, apprehenderunt Paulum & Silam, & traxerunt eos per forum. Et adduxerunt eos ad judices, & dixerunt; Hi viri conturbant civitatem, & Judæi ſunt:

Versio VULGATA LATINA.

17 Hæc subsecuta Paulum, & nos, clamabat dicens; Isti homines servi Dei
18 excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis
diebus. Dolens autem Paulus, & conversus, spiritui dixit; Præcipio tibi
19 in nomine Jesu Christi exire ab ea. Et exiit eâdem horâ. Videntes autem
domini ejus quia exivit spes quæstûs eorum, apprehendentes Paulum & Si-
20 lam perduxerunt in forum ad principes: Et offerentes eos magistratibus,
21 dixerunt; Hi homines conturbant civitatem nostram, cùm sint Judæi: Et
annuntiant morem, quem non licet nobis suscipere, neque facere, cùm simus
22 Romani. Et cucurrit plebs adversûs eos: & magistratus, scissis tunicis eo-
23 rum, jusserunt eos virgis cædi. Et cùm multas plagas eis imposuissent, mi-
serunt eos in carcerem, præcipientes custodi ut diligenter custodiret eos.
24 Qui cùm tale præceptum accepisset, misit eos in interiorem carcerem, &
25 pedes eorum strinxit ligno. Mediâ autem nocte, Paulus & Silas orantes,
26 laudabant Deum: & audiebant eos, qui in custodia erant. Subitò verò
terræmotus factus est magnus, ita ut moverentur fundamenta carceris.
Et statim aperta sunt omnia ostia: & universorum vincula soluta sunt.
Expergefactus autem custos carceris, & videns januas apertas car- 27
ceris, evaginato gladio volebat se interficere, existimans fugisse
vinctos. Clamavit autem Paulus voce magnâ, dicens; Nihil tibi 28
mali feceris: universi enim hic sumus. Petitóque lumine, introgressus est: 29
& tremefactus procidit Paulo & Silæ ad pedes: Et producens eos foràs, 30
ait; Domini, quid me oportet facere, ut salvus fiam? At illi dixerunt; 31
Crede in Dominum Jesum: & salvus eris tu, & domus tua. Et locuti sunt 32
ei verbum Domini, cum omnibus qui erant in domo ejus. Et tollens eos in 33
illa hora noctis, lavit plagas eorum: & baptizatus est ipse, & omnis do-
mus ejus continuò. Cùmque perduxisset eos in domum suam, apposuit eis 34
mensam, & lætatus est cum omni domo sua credens Deo. Et cùm dies fa-
ctus esset, miserunt magistratus lictores, dicentes; Dimitte homines illos. 35

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * هٰذِهِ اتبعت بولص وسيلا وهتفت قايلة * ان هؤلاء الرجال عبيد الالاه العلي * هم
18 يعرفونكم طريق الخلاص * فاذ عملت هذا اياما كثيرة * اسمص ذلك بولص *
والتفت وقال للروح * اوصيك باسم ايسوع المسيح ان تخرج منها * فخرج في تلك الساعة
19 نفسها * فلما راي اصحابها ان قد خرج رجاء صناعتهم * قبضوا على بولص وسيلا *
20 يسحبونهما في السوق الى رؤساء المدينة * واذ قدموهما الى قواد المدينة قالوا * ان
21 هذين الرجلين قد ارعجا مدينتنا * وهما يهوديان * يخبران بفرايض لن يجوز لنا ان
22 نقبلها ولا نعملها لاننا روم نحن * وانتصب الجمع عليهم * وان القواد مزقوا ثيابهما *
23 وامروا ان يضربا بالعصي * فلما وضعوا فيهما جراحات كثيرة من الضرب * طرحوهما
24 في الحبس * ووصوا حافظ السجن ان يحفظهما باحتراز * فاذ وصي بمثل هذه الوصية *
25 حبسهما في السجن الجواني * واوثق ارجلهما في الخشبة * وفي نصف الليل بينما بولص
26 وسيلا يصليان ويسبحان الله * كان المعيدون يسمعونهما * حينيذ صار بعنه زلزلة
عظيمة * حتى ان اساسات الحبس ترعزعت * وانفتحت وفي الوقت ابوابه كلها * وانفكت قيودهما
27 واغلالهما كلها * فلما استيقظ حافظ السجن * وابصر الحبس ابوابه مفتوحة استل سيفا *
28 معتزما ان يقتل نفسه * ظانا ان المعيدين قد هربوا * فصوت به بولص صوتا عظيما قايلا
29 لا تعمل بنفسك شيا رديا * فاننا كلنا هاهنا نحن * فطلب مصباحا وطفر الى عنده وصار
30 مرتعدا * وخر ساجدا لبولص ولسيلا * واخرجهما خارج الحبس * وقال لهما يا سيدي ماذا يجب
31 32 33 34 35 علي ان اعمل لاخلص * فقالا له امن بالرب ايسوع المسيح فتخلص انت ومنزلك * وخاطباه
يقول الرب وجميع الذين في منزله * فاخذهما في تلك الساعة من الليل فغسلهما من
جراحاتهما * واصطبغ هو واهله كلهم في الحين * واصعدهما الى منزله * وقدم لهما مايدة *
وابتهج هو واهل بيته لما امن بالله * ثم * فلما اضحى النهار ارسل القواد اصحاب المقارع
قايلين * اطلقوا ذينك الرجلين *

Hæc secuta est Paulum & Silam, & exclamavit dicens; Hi sanè viri, servi sunt Dei altissimi, ipsi notam faciunt vobis viam salutis. Hoc 17
cùm fecissèt diebus multis, agrè tulit illud Paulus: & conversus ait spiritui; Præcipio tibi in nomine Jesu Christi, ut exeas ab ea: & exivit eâdem illâ horâ. Cùm autem vidis- 18
sent domini ejus quòd exissèt spes anis suæ, apprehenderunt Paulum ac Silam, trahentes eos per vicum ad præfectos urbis. Et cùm stitissent eos ante du- 19
ces urbis, dixerunt; Hi duo viri jam conturbárunt urbem nostram, suntque ambo Judæi, Et annuntiant statuta 20
quæ nusquam licet nobis suscipere, nec facere, quoniam Romani sumus. Et erexit se turba adversùs illos, & 21
duces scidérunt vestes utriusque, jus- 22
serúntque eos cædi fustibus. Cúmque posuissent in eis plagas multas ob 23
verbera, conjecerunt eos in carcerem, & jusserunt custodi carceris ut cautè custodiret eos. Cui cùm tale præ- 24
ceptum fuisset injunctum, clausit eos in carcerem interiorem, & adstrinxit pedes eorum trabi. Media autem 25
nocte, dum Paulus ac Sila orarent, laudarentque Deum, audiebant eos vincti. Tunc factus est repentè ter- 26
ræmotus magnus, ita ut fundamenta carceris concuterentur, & aperirentur eodem tempore omnia ejus ostia, cunctique amborum compedes ac vincula solverentur. Et cùm evigilásset cu- 27
stos carceris, vidissétque carceris ostia aperta, exemit gladium, animo perimendi seipsum, arbitratus vinctos jam evasisse. Inclamavit autem 28
illum Paulus voce magnâ, dicens; Ne inferas tibi ipsi quicquam mali, siquidem nos omnes hìc ad sumus. Is 29
postulatâ face, irrupit ad eum, & tremefactus procidit adorans Paulum & Silam: Educénsque eos extra 30
carcerem, ait illis; O domini mei, quid me oportet facere ut salvus fiam? Dixerunt ei; Crede in Do- 31
minum Jesum Christum, & salvaberis tu ac domus tua. Et locuti 32
sunt ei sermonem Domini, & omnibus qui erant in domo ejus. Et as- 33
sumens eos in illa noctis hora, lavit eos à plagis illorum, codémque tempore baptizatus est ipse & domestici sui omnes. Et ascendere faci- 34
ens eos in domum suam, proposuit eis mensam, & exultavit ipse ac domestici sui, quòd credidissèt in Deum. Hactenus. Cumque illu- 35
xissèt dies, miserunt duces flagelliferos, dicentes; Dimittite duos illos viros.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወይሜህሩ : ለነ : ሕገ : ዘኢይከውነነ : ለነቢረ : እንዘ : ሰብእ : ርሜ : ኑሩነ፡፡=ፁ ወ
22 ተጋብሉ : ደቤሆሙ : ለሕዝብ : ወመኳንንት : ወለዘዙ : ይዝብጥዎሙ : በለብትር : ወይ
23 ሰጥጡ : ለልባሲሆሙ : ብዙኅ=ፁ ወዘበጥዎሙ : ወመቅሕዎሙ : ወለዘጊዎ : ለዐቃቤ፡
24 ሞቅሕ : ያጽንዕ : ዐቂቦቶሙ፡=ፁ ወተለዘዘ : ለቅሑሙ : ወስተ : ወስጤ : መቅሕ :
ወለጽንዐ : እገሪሆሙ : ወስተ : ጕንድ፡፡=ፁ
በጸሉተ : ስማዕት፡፡=ፁ
25 ዛዐ ወጊዜ፡ መንፈቀ : ሌሊት : ጸለዩ : ጸሙኦስ : ወሲላስ፡ ወስብሕዎ : ለእግዚአብሔር፡
26 ወተጕድለ : መቀቅሕቲሆሙ፡=ፁ ወሰቤሃ፡ ለድለቅለቀ፡ ዐቢይ : ድልቅልቅ : ወእንቀልቀ
ለ : መሠረታተ : ቤተ : ሞቅሕ : ወተርሳወ : በጊዜሃ : ኵሉ : ለናቅጽ : ወተፈትሑ : ኵ
27 ሉ፡ ሙቁሐን፡፡=ፁ ወእንቀህ : ዐቃቤ : ቤተ : ሞቅሕ : ወርእየ : ርሳወ : ለናቅፀ : ወመል
ሐ : መጥባሕቶ : ወፈቀደ : ይትረገዝ : ለቦሁ : ወመሰሎ : ዘለመሰጡ : ሙቁሐን፡፡=ፁ
28 ወከልዕ : ሎቱ : ጸሠኦስ : ወይቤሎ : ሊትግበር : እኩየ : ደበ : ነፍስከ : ሀሎነ : ኵል
29 ነ : ዝየ፡፡=ፁ ወእምጸለ : ጫሳቶተ : ወሖረ : እንተ : ሠስጥ : እንዘ : ይርዕድ : ወሰገ
30 ደ : ለጸሠኦሰ : ወለሰሊስ፡፡=ፁ ወእውፃሎሙ : ለቈሊ : ወይቤሎሙ : ለጋለዝትየ : ም
31 ንተ : እግብር : ከመ : ለድኅን፡፡=ፁ ወይቤልዎ : እመን : በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶ
32 ስ : ወተሐደ : ወኵሉ : ቤትከ፡=ፁ ወነገርዎ : ቃለ : እግዚአብሔር : ለኵሉ : ሰብሉ :
33 ወቤቱ፡=ፁ ወነሠሙ : ሶቢሃ : በሌሊት : ወሓፀቦሙ :: እመቅሠፍቶሙ : ወተጥመ
34 ቀ : ውእቱ : ወኵሉ : ሰብሉ : በጊዜሃ፡=ፁ ለዕረጎሙ : ቤቱ : ወሠርዐ : ማእደ : ወተ
35 ፈሠሐ : ውእቱ : ወኵሉ : ቤቱ : ወለመነ : በእግዚእነ፡=ፁ ወጸቢሖ : ለእሉ : ሞኋ
ንንት : ወዓሊሆሙ : እንዘ : ይብሉ : ፍትሕዎሙለ : ለእሉ : ዕደው : ውሕድግዎ
ውለ፡፡=ፁ

Et docent nos legem, quam non licet nobis facere, quum simus Romani. Et con- 21
gregati sunt adversùs eos populi & judices, & jusserunt, ut cæderent eos cum vir- 22
gis, & lacerabant vestes eorum multùm: Et cæderunt eos, & incarceraverunt eos, 23
& jusserunt custodi carceris, confirmare custodiam eorum. Et quum mandatum ve- 24
cepissèt, incarceravit eos in interiori carcere, & firmavit pedes eorum in ligno.

In oratione Martyrum.

Et tempore mediæ noctis oraverunt Paulus & Silas, & glorificárunt Deum, 25
& percussa sunt vincula eorum. Et tunc factus est magnus terræmotus, & con- 26
cussit fundamenta domûs vinculi, & aperta sunt statim omnia ostia, & soluti sunt omnes vincti. Et expergefactus est custos domûs vinculi, & vidit aper- 27
ta ostia, & eduxit gladium suum, & voluit transfigere se, & existimavit quòd effugissent vincti. Et clamavit ad eum Paulus, & dixit ei; Ne fac- 28
as quid mali contra animam tuam: sumus omnes nos hìc. Et adduxit lu- 29
men, & introgressus est tremens, & adoravit Paulum & Silam: Et eduxit 30
eos foràs, & dixit iis; Domini mei, quid faciam ut server? Et dixerunt 31
ei; Crede in Domino nostro Jesu Christo: & vives, & tota domus tua. Et 32
nuntiaverunt ei verbum Dei, omnibus hominibus ejus & domui suæ. Et as- 33
sumpsit eos statim in nocte, & lavit eos à plagis eorum, & baptizatus est ille, & omnes homines ejus illicò. Ascendere fecit eos domum suam, & paravit 34
mensam, & gavisus est ille, & tota domus ejus, & credidit in Domino nostro. Et manè miserunt judices ministros eorum, dicentes; Solvite hos homines, 35
& dimittite eos.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'.

Annuntiavit autem carceris custos verba hæc ad Paulum; Quia miserunt
36 Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, Ὅτι (μ) ἀπεστάλκασιν
magistratus, ut dimittamini: nunc igitur exeuntes ite in pace. At Paulus
37 οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. Ὁ δὲ Παῦλος
dixit ad eos; Cædentes nos publicè indemnatos, homines Romanos subsi-
ἔφη πρὸς αὐτούς, Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρ-
stentes miserunt in carcerem, & nunc occultè nos ejiciunt? non enim: sed venientes
χοντας ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες
ipsi nos educant. Renuntiaverunt autem magistratibus lictores verba
38 αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. Ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα
hæc: & timuerunt audientes quòd Romani essent. Et venientes deprecati sunt
39 ταῦτα· (ν) καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι. Καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν
eos: & educentes rogabant egredi urbe. Exeuntes autem de custodia,
40 αὐτούς· καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων (ξ) ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς,
introierunt ad Lydiam: & videntes fratres, consolati sunt eos, & egressi sunt.
εἰσῆλθον (ο) εἰς τὴν Λυδίαν· καὶ (π) ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς, παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξῆλθον.

CAP. XVII. ιζ'.

Alter facientes autem Amphipolim & Apolloniam, venerunt in Thessalonicam, ubi
1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ (α) Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ΚΕ'
erat synagoga Judæorum. Secundùm autem consuetum Paulo introivit ad
2 ἦν (β) ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς
eos, & per Sabbata tria disserebat eis de Scripturis, Adaperiens & propo-
3 αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ Σάββατα τρία (γ) διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, Διανοίγων καὶ παρατι-
nens, quia Christum oportuit pati, & resurgere à mortuis: & quia hic est Chri-
θέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν· καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν (δ) ὁ Χρι-
stus Jesus, quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis persuasi sunt, & ad-
4 στὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσε-
junctisunt Paulo & Silæ: & religiosorum Græcorum multa multitudo,
κληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ· τῶν τε σεβομένων (ε) Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος,
mulierúmque primariarum non paucæ. Zelantes autem impersuasi Judæi, &
γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. (ζ) Ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι, καὶ
assumentes circumforaneorum quosdam viros malos, & turbam facientes, concitaverunt
προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων (η) τινὰς ἄνδρας πονηροὺς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν
civitatem: assistentésque domui Jasonis, quærebant eos producere in populum.
τὴν πόλιν· (θ) ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ (ι) Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς (κ) ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον.
Non invenientes autem eos, trahebant Jasonem, & quosdam fratres ad principes civitatis,
Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς, ἔσυρον (λ) τὸν Ἰάσονα, καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας,
clamantes; Quoniam habitatam subvertentes hi, & hic adsunt: Quos
(μ) βοῶντες, Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι, καὶ ἐνθάδε πάρεισιν· Οὓς
susceptit Jason: & hi omnes contra decreta Cæsaris faciunt,
ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος (ν) πράσσουσι,
regem dicentes alium esse, Jesum. Concitaverunt autem turbam, & principes civitatis
βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν. Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον, καὶ τοὺς πολιτάρχας
audientes hæc. Et accipientes satisfactionem à Jasone & cæteris,
ἀκούοντας ταῦτα. Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν,
dimiserunt eos. At fratres confestim per noctem emiserunt ipsúmque Paulum
ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ (ξ) ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον
& Silam in Berœam: qui advenientes, in synagogam Judæorum
καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων
abierunt. Hi autem erant generosiores eorum qui sunt in Thessalonica, qui
ἀπῆσαν. Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες
susceperunt verbum cum omni alacritate, per diem scrutantes Scripturas,
ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς,
si haberent hæc ità.
εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως.

MS.A. (μ) ἀπέσταλκαν (ν) ἐφοβήθησαν δὲ (ξ) ἀπὸ θεῖν ἀπὸ τὸν (ο) πρὸς τὸν (π) ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐξῆλθον. Κεφ. ιζ'. MS.A. (α) τὴν Ἀπολλωνίαν, (β) συναγωγὴ (γ) διελέξατο (δ) Χριστὸς (ε) καὶ Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ, (ζ) Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν (η) ἀνδρας τινὰς (θ) καὶ ἐπιστάντες τῇ (ι) Ἰάσωνος, (κ) προαγαγεῖν (λ) Ἰάσονα, (μ) *βοῶντας, (ν) πράσσουσι, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι, (ξ) ἀδελφοὶ ἐξέπεμψαν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicæ VI. Jejunii. 26.

Quæ quum audîsset præfectus domûs vinctorum, ingressus renuntiavit hunc sermonem Paulo; Miserunt, *inquit*, magistratus, ut dimittamini. Nunc ergò exite, proficiscamini in pace. Dixit ei Paulus, Innocentes flagris coram toto mundo cecîderunt, nos homines Romanos, nósque conjecerunt in carcerem, nunc autem clàm ejiciunt nos? Minimè sané: Sed veniant ipsi, educant nos. Abierunt itaq; gestitores fascium, & renuntiârunt magistratibus hos sermones qui sibi dicti fuerant: quumque audîssent eos Romanos esse, timuerunt. Et venerunt ad eos, & efflagitârunt ab eis, ut exirent, excederéntque civitate. Quum autem egressi fuissent è carcere, ingressi sunt ad Lydiam, & inviserunt ibi fratres, eósque consolati sunt.

36 37 38 39 40

CAP. XVII.

ET exierunt, ac transierunt per Amphipolim, & Apoloniam urbes, venerúntque Thessalonicam, ubi erat synagoga Judæorum.

Nocte crucifixionis. 48.

Cæterùm Paulus, prout consueverat, introiit ad eos, tribúsque sabbathis verba fecit ad eos ex Scripturis. Dum explicaret, & ostenderet oportuisse Christum pati & resurgere à mortuis, eundémque esse Jesum Christum, quem *inquit* evangelizo vobis. Proinde quidam ex eis crediderunt Paulo & Silæ, multique ex Græcis illis qui timebant Deum, atque adeò mulieres percelebres non paucæ. Sed commoti sunt invidiâ Judæi, & adjunxerunt sibi homines sceleratos ex compitis civitatis, coëgerúntq; turbâ multam, & conturbârunt civitatem: porrò venerunt & insurrexerunt adversùs domum Jasonis, studebántque eos educere illinc, & tradere eos turbæ. Quumq; non inveniissent eos illic, traxerunt Jasonem & fratres qui aderant illic, & adduxerunt eos ad primores civitatis vociferantes, Hi sunt qui universam terram conturbârunt, & ecce iterum huc venerunt. Eorum autem hospes est iste Jason, & hi omnes contra mandata Cæsaris insurgunt, quum dicunt alium esse regem, Jesum. Concitati sunt autem primores civitatis & omnis populus, quum hæc audîssent. Sed acceperunt fidejussores ab Iasone, nec non à fratribus: & tunc dimiserunt eos. Fratres verò statim eâ ipsâ nocte emiserunt Paulum & Silam Berœam urbem: quò quum veniissent, introierunt in synagogam Judæorum. Erant enim nobiliores Judæi qui illic aderant, Judæis illis qui erant Thessalonicæ, & audiebant ab eis sermonem quotidie hilariter, dum discuterent è Scripturis num hæc ita se haberent.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ወነገሮሙ : ዐቀቤ : መቅሕ : ለጳውሎስ : ወለሲላስ : ከመ : ለእኩ : መኳንንት : ይሑድ
ሰ : እንዘ : ሰብለ : ሮሜ : ንሳነ : ወመቅሑነ : ወይእዜ : ጽሙቲተ : ያወፅኡነ: እበይነ:
ይመጽሉ : ለለሆሙ : ያውፅኡነ:=: ወነገርዎሙ : ወሲቢሆሙ : ለመኳንንት : ዘነገረ :
ወፈርሁ : መኳንንት : ሰሚዖሙ : ከመ : ሰብለ : ሮሜ : ንሙንቱ::=:

Et nuntiavit custos carceris Paulo et Silæ, quòd misissent Judices dimittere eos: et nunc igitur, ite in pace. Et dixerunt; Flagellaverunt nos publicè, non habentes crimen, quum Romani simus, et vinxerunt nos, et nunc clàm exire nos facient? nolumus: veniant ipsi ut exire nos faciant. Et renuntiârunt ministri eorum judicibus, quæ dixisse: : et timuerunt judices audientes quòd Romani essent.

36 37 38

Versio VULGATA LATINA.

36 Nuntiavit autem custos carceris verba hæc Paulo; Quia miserunt magistratus ut di-
37 mittamini: nunc igitur exeuntes, ite in pace. Paulus autem dixit eis; Cæsos nos publicè, indemnatos, homines Romanos miserunt in carcerem, & nunc oc-
38 cultè nos ejiciunt? Non ità: sed veniant, Et ipsi nos ejiciant. Nuntiaverunt autem magistratibus lictores verba hæc. Timuerúntque audito quòd Romani es-
39 sent: Et venientes deprecati sunt eos, & educentes rogabant ut egrederentur
40 de Urbe. Exeuntes autem de carcere, introierunt ad Lydiam: & visis fratribus consolati sunt eos, & profecti sunt.

CAP. XVII.

1 Cum autem perambulássent Amphipolim, & Apolloniam, venerunt Thessalo-
2 nicam, ubi erat synagoga Judæorum. Secundùm consuetudinem autem Paulus
3 introivit ad eos, & per sabbata tria disserebat eis de Scripturis, Adaperiens & insinuans quia Christum oportuit pati, & resurgere à mortuis: & quia hic est Jesus Christus, quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis crediderunt, & ad- 4
juncti sunt Paulo & Silæ, & de colentibus Gentilibúsque multitudo magna, & mulieres nobiles non paucæ. Zelantes autem Judæi, assumentésque de vulgo vi- 5
ros quosdam malos, & turbâ factâ, concitaverunt civitatem: & assistentes domui Jasonis quærebant eos producere in populum. Et cùm non invenissent eos, tra- 6
hebant Jasonem & quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes; Quoniam hi, qui Urbem concitant, & huc venerunt, Quos suscepit Jason, & hi omnes con- 7
tra decreta Cæsaris faciunt, regem alium dicentes esse, Jesum. Concitaverunt au- 8
tem plebem, & principes civitatis audientes hæc. Et acceptâ satisfactione à Jaso- 9
ne, & à cæteris, dimiserunt eos. Fratres verò confestim per noctem dimiserunt, 10
Paulum & Silam in Beræam. Qui cùm venissent in synagogam Judæorum introi-
erunt. Hi autem erant nobiliores eorum, qui sunt Thessalonicæ, qui susceperunt 11
verbum cum omni aviditate, quotidiè scrutantes Scripturas, si hæc ita se haberent.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

36 * فبشر بولص بهذه الاقوال حافظ الحبس * ان القواد قد ارسلوا يامرون باطلاقكما * فاخرجا
37 الان وادهبا بسلام * فقال لهم بولص * ضربونا لدى الخلق جهرا * ونحن رجلان رومیان
لا تبعة علينا لم نجرم ذنبا * وطرحونا في الحبس * والان يخرجونا سرا * ما يكون هذا * بل
38 يجيون هم فيخرجونا * فاخبر اصحاب المقارع للقواد بهذه الاقوال * فخسيوا اذا سمعوا انهما رومیين *
39 * وجاوا واعتذروا اليهما * ولاطفوهما * واخرجوهما * وسالوهما ان يخرجا من المدينة *
40 * فرآه الاثنين السابع والتلثين من الفصح المقدس * فاذا خرجا من الحبس
1 دخلا عند لدية * وابصرا الاخوة وعزياهم * الفصل السابع عسر * وخرجا يطوفان
جايلين مدينة امفبولس وابولونياس * واقبلا الى تسالونيكي * حيث مركز اليهود وجمعهم *
2 * فدخل بولص اليهم على مالوف عادته * وخاطبهم ثلثة سبوت يقاوصهم من الكتب *
3 * فاتحا لهم معانيها وحالا معتاصها * قايلا ان المسيح كان يجب ان يالم ويقوم من الموتى *
4 وان هذا هو يسوع المسيح * الذي انا ابشركم به * وان قوم منهم اذعنوا له * وحصلوا
في حوز بولص وسيلا * وكذن وافر ليس باليسير من اليونانيين العابدين * والنساء
5 المعدمات في المدينة * فتداولوا اليهود الذين لا يذعنون * قوما من السوقة * رجالا اشرارا
جبناء * واجمعوا جمعا * واهاجوا فيه في المدينة * ثم وقفوا بمنزل ياصونس طالبين
6 الرسولين * ليحضروهما الى الجمع * فاذ لم يجدوهما سحبوا ياصونس وقوما من الاخوة الى
رؤساء المدينة * وهتفوا ان الذين قد اقاموا المسكونة قد حضرا هاهنا * واضافهما ياصونس *
7 وهولاء كلهم يعملون ما يضاد قيصر * قايلين ان ايسوع ملك اخر * فاهاجوا الجمع * فاذ سمع
8 هذه الاقوال رؤساء المدينة * اخذوا ضمينا من ياصونس ومن الباقين واطلقوهم * ثم *
9 * ثم ان الاخوة في الحين جهروا بولص وسيلا بالليل الى حلب العربية * ولما اقبلوا اليها دخلا الى
10 مجمع اليهود * وهولاء كانوا اشرف جنسا من جميع الذين بتاصالونيكية * وهم الذين قبلوا
11 اقوال الكرازة بكل النشاط * وكانوا كل يوم يتصفحون الكتب ان كانت هذه الاقوال فيها هكذا *

Retulit ergò Paulo hujusmodi sermones 36
custos carceris, quòd scilicet *duces mi-*
sissent præcipientes dimissionem vestram:
egredimini igitur modò, & abite in pace.
Inquit eis Paulus, Flagellâverunt nos co- 37
ram populo publicè, cùm simus uterque
homines Romani noxâ expertes, quique
nullum crimen perpetravimus, & con-
jecerunt nos in carcerem: & modò ejici-
unt nos occultè? Non fiet hoc, sed ve-
nient ipsi, educéntque nos. Retulerunt 38
ergò flagelliferi ducibus sermones istos,
qui extimuerunt cùm audissent eos esse
Romanos. Et venientes excusârunt se 39
apud ipsos, & blanditi sunt eis, & rogâ-
runt eos ut egrederentur è civitate.

Lectio feriæ secundæ, trigesimæ septimæ *diei* infra Pascha sacrosanctum.

Egressi itaque è carcere, introierunt 40
apud Lydiam, & viderunt fratres, &
consolâti sunt eos.

CAP. XVII.

Et exeuntes peragrabant, obeuntes ur- 1
bem Amphipolim & Apolloniam, & ve-
nerunt Thessalonicen, ubi erat diversoriũ
& synagoga Judæorum. Ingressúsq; ad 2
eos Paulus pro solito more suo, allocutus
est eos tribus sabbathis, verba faciens eis
è Scripturis, Aperiens illis sensus earum, 3
& pandens arcana: dicens oportuisse
Christum pati, & resurgere à mortuis: &
hunc esse Jesum Christum quem ego an-
nuntio vobis. Et verò quidam ex eis 4
obtemperârunt illi, & steterunt à parti-
bus Pauli & Silæ, & multitudo copiosâ
haud exigua Græcorum religiosorum,
mulieréq; primariæ in urbe. Judæi au- 5
tem qui non parueverant, assumpsérunt quos-
dam nundinarios, homines pessimos ac
flagitiosos, qui simul constipati excitâ-
runt seditionem in urbe: deindè circun-
stetérunt domui Jasonis postulantes duos
illos Apostolos, ut sisterent eos coram po-
pulo. Et cùm non reperissent eos, traxe- 6
runt Jasonem & quosdam ex fratribus
ad principes urbis: & exclamârunt, Qui
orbem terrarum commoverunt, huc se
contulêre: Et Jason excepit eos. Hi autem 7
omnes faciunt quod contrarium est Cæ-
sari, dicentes Jesum esse alium regem:
Adeóq; concitârunt plebem. Et cùm au- 8
dissent hos sermones principes urbis,
Acceperunt sponsiónem à Jasone & à 9
cæteris, & dimisérunt illos. Hucusque.
Tum fratres illicò emisérunt Paulum & 10
Silam noctu in Alepum Occidentalem:
qui cùm eò devenissent, abiérunt ad
synagogam Judæorum. Et hi quidem 11
erant nobiliores genere omnibus iis
qui erant Thessalonicæ: iidémq; sunt
qui receperunt sermones prædicationis
omni cum promptitudine: & singulis
diebus pervolvebant Scripturas, an isti
sermones ita continerentur in eis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 ወመጽሉ : ወለስተቦቁኦዕውሙ: ይፀሉ: እመብሔሮሙ:::ፅ ወወፂለሙ:እምቅሕ: ቦሉ:
40 ሊዲያ: ወረከቡ: ቢጸሙ: ወመሀርሙ : ወወፅሉ:::ፅ
1 1ፂ ወሖሩ: ለንፊጳል:ወለጳሎንያ:ወበጽሑ:ተሰሎንቄ:ኅቤ:ቦ: ምኵራበ : ለይሁድ: :::ፅ
2 ወቦለ:ጳውሎስ:ኅቤሆሙ:በከመ፡ያለመድ:ወነበረ:ሠለስተ:ሰዓብተ:ይትቀቀሣሙ: እመኒ:
3 መጻሕፍት:::ፅ ይፈነር : ወያበጽሕ: ሎሙ: ከመ: ይትቀተል: ክርስቶስ: ወይትነሣእ: እ
መኒ: ሞውታነ: ወከመ: ውእቱ: ክርስቶስ: ዚያሱስ: ዘለነ : ነገር ኩከሙ:::ፅ
በሰንበተ : ለይሁድ:::ፅ
4 ወቦ: እመውስቴቶሙ : እለ: ለሙኑ : ወተለወ ሙ: ለጳውሎሰ : ወለሲላስ:: ውብዙኀን:
ቢጽ : ኈራኔ:ለሚንያን:እመኒ:ለረሚያን: ወለእስትኒ: ወዐበቶሙ:ብዙኀን:::ፅ
5 ሣኒ ወቀንሉ : ደቤሆሙ: ወለስተጋብሉ : ሳዕሬሆሙ : ሰብለ: ምስዖጥ : ቢጽ: እኵያን:
6 ውብዙኀ:ሆከዋ: ለሀገር: ወደበዩ:ቤተ: ሊያሶን: ወሐሠ ለሠመሙ: ኅበ: ለሕዛብ:::ፅ ወኀ
ጢለሙ : ሰ ሐብወ : ለሊያሶን: ለብጽሕወ:ኅበ: መኳንንት: እንዘ: ያለወይው: ወይቤሉ:
7 እሱ : እሙንቱ : እለ :የሀወክዋ : ለሀገር : ወመጽሉ : ዝየ:::ፅ ወተወክፎሙ : ሊያሶን:
8 ወይገብሩ : ጣዕቤተ : ወይፈጥሩ : ካልእ : ሕገ: ወይቤሉ: ሊየሱስ: ካልእ: ንጉሠ:::ፅ
9 ወተሀውኩ : ሕዝብ : ወመኳንንት : ዘንተ : ሰሚዖሙ:::ፅ ወብዙኀ : ተኅልዮሙ :
10 በኅበ : ሊያሶን : ወበኅበ : ቢጹ : ወኅደግወሙ:::ፅ ወፈነውዎሙ : ቢጸሙ : በሌሊ
11 ት : ለጳውሎስ : ወለሲላስ : ውስተ : ቤርያ:: ወቦሉ : ምኵራበ : ለይሁድ:::ፅ ወእ
ሙንቱኒ : ይኅይሱ : እለ : ተሰሎንቄ : ወተወክፈ : ቃሉሙ : በኵሉ : ትፍሥሕ
ት:: በሆሰዕና:::ፅ
ወኵሉ: ለሚረ:ይሐ ለሠሡ: በውስተ : መጻሕፍት: ለእመ: ከማሁ : ውእቱ:::ፅ

Et venerunt & rogaverunt eos ut exirent è regione eorum. Et egressi à carcere in- 39
trârunt ad *Lydiam, & invenerunt fratres eorum, & docuerunt eos, & egressi sunt.* 40

CAP. XVII.

Et profecti sunt per *Amphipolin & Apoloniam, & venerunt Thessalonicam, ubi* 1
fuit synagoga Judæorum. Et introivit Paulus ad eos, sicut consueverat, & man- 2
sit tria sabbata disserens cum iis ex Scripturis, Explicans, & præoccupans eos hac 3
doctrina, quòd trucidaretur Christus & suscitaretur ex mortuis, & quòd fuit Chri-
stus Jesus quem ego annuntiavi vobis. Sabbato Judæorum.
Et fuerunt quidam *ex illis qui crediderunt, & sequuti sunt Paulum & Silam, &* 4
multi fratres electi fideles ex Gentibus, & mulieres, & nobilium plures. Et ze- 5
laverunt super eos, & congregavérunt contra eos homines fori, fratres malos, & mul-
tùm perturbârunt civitatem, & adorti sunt domum Jasonis, & quæsiverunt eos
apud populum. Et quum non potuíssent trahere eum, Jasonem traxerunt ad judi- 6
ces, clamantes & dicentes; Hi sunt qui perturbant civitatem, & venerunt hùc. Et 7
suscepit eos Jason, et faciunt seditionem, et fingunt aliam legem, et dicunt; Jesus
est alius rex. Et conturbati sunt populi et judices hoc audientes. Et valdè solliciti 8
fuerunt de Jasone et de fratribus ejus, et dimisérunt eos. Et miserunt fratres eo- 9
rum in nocte Paulum et Silam in Beræam, et intrârunt synagogam Judæorum. Et 10
illi meliores erant iis *qui* erant *Thessalonicæ, et receperunt verbum eorum cùm* 11
omni gaudio:

Dominicâ Hosanæ.

Et quotidie scrutabantur in Scripturis, si ita esset.

Multi quidem ergò ex eis crediderunt, & Græcarum mulierum
12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίσευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν
honestarum, & virorum non pauci. Cùm autem cognovissent ex Thes-
13 εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσ-
salonica Judæi, quia & in Beræa annuntiatum est à Paulo ver-
σαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λό-
bum Dei, venerunt & illuc, concitantes turbas. Statim autem tunc
14 γον τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ, (o) σαλεύοντες τοὺς ὄχλους. Εὐθέως δὲ τότε
Paulum dimiserunt fratres ire usque ad mare:
τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι (π) ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· remanserunt autem bicque Silas & Timotheus ibi. At tutè collocaturi
15 (ρ) ὑπέμενον δὲ ὅ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. Οἱ δὲ (σ) καθιστῶντες
Paulum, perduxerunt eum usque ad Athenas: & accipientes mandatum ad
τὸν Παῦλον, (τ) ἦγαγον ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
Silam & Timotheum, ut quàm citissimè venirent ad illum, abierunt. In
16 τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξῆσαν. Ἐν
autem Athenis expectante eos Paulo, incitabatur spiritus e-
δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐ-
jus in ipso, videnti idololatriam existentem civitatem. Disputabat quidem
τοῦ ἐν αὐτῷ, (υ) θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. Διελέγετο μὲν
igitur in synagoga Judæis, & colentibus, & in foro, per
17 οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, κατὰ
omnem diem ad contingentes. Quidam autem Epicureorum
18 πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. Τινὲς δὲ (φ) τῶν Ἐπικουρείων
& Stoicorum philosophorum conjiciebant eo: & quidam dicebant;
καὶ (χ) τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον,
Quid utique vult seminator verborum hic dicere? hi autem, Peregrinorum dæmo-
Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ, Ξένων δαιμο-
niorum videtur annuntiator esse: quia Jesum & resurrectionem eis
νίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν (ψ) αὐτοῖς

annuntiabat. Apprehendentesque eum, ad Areopagum duxerunt,
εὐηγγελίζετο. Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον (ω) ἤγαγον, 19
dicentes; Possumus scire quæ nova hæc à te effata doctri-
λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδα-
nâ? Peregrina enim quædam infers in aures nostras. Volumus ergò
χή; Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βουλόμεθα οὖν 20
scire, quid utique velint hæc esse. (Athenienses autem omnes & ad-
γνῶναι (α) τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι). (Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπι- 21
venæ hospites, ad nihil aliud vacabant, quàm dicere aliquid & au-
δημοῦντες ξένοι, εἰς οὐδὲν ἕτερον (β) εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τί (γ) καὶ ἀ-
dire novum.) Stans autem Paulus in medio Areopagi,
Κς' κούειν καινότερον.) Σταθεὶς δὲ (δ) ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου, 22
ait; Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiosiores vos esse cio.
ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ·
Præteriens enim & contemplans sacra vestra, inveni & aram
διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν 23
in qua scriptum erat, Ignoto Deo: quem ergò ignorantes colitis, hunc ego
ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ Θεῷ· ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ
annuntio vobis. Deus faciens mundum & omnia quæ in
καταγγέλλω ὑμῖν. Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν
eo: hic cœli & terræ Dominus existens, non in manufactis tem-
αὐτῷ· οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς (ε) Κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις να- 24
plis habitat: Nec à manibus hominum colitur, in-
οῖς κατοικεῖ· Οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν (ζ) ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσ- 25
digens aliquo: ipse dans omnibus vitam & inspirationem per
δεόμενός τινος· αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν (η) καὶ τὰ
omnia:
πάντα·

MS. A. (o) σαλεύοντες καὶ ταράσσοντες τοὺς (π) ἕως (ρ) ὑπέμενόν τε ὅ, τε
(σ) καθιστάνοντες (τ) ἦγαγον ἕως (υ) θεωροῦντος (φ) καὶ τῶν (χ) καὶ Στωϊκῶν (ψ) εὐηγγελίζετο αὐτοῖς. (ω) ἦγον, (α) τίνα θέλει (β) ηὐκαίρουν, (γ) ἢ ἀκούειν τὶ καινότερον.)
(δ) Παῦλος (ε) ὑπάρχων Κύριος, (ζ) ἀνθρωπίνων (η) καὶ τὰ πάντα·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Porrò multi ex eis crediderunt, ac similiter 12
quoque ex Græcis viri plurimi, & fœminæ
percelebres. Quum autem cognoverunt Ju- 13
dæi illi Thessalonicenses sermonem Dei prædicatum esse à Paulo Beroeæ urbis, venerunt etiam illuc: nec quieverunt quin commoverent & concitarent plebem. Paulum itaque 14
emiserunt fratres ut descenderet ad mare. Commorati sunt autem in illa urbe Sila & Timotheus.

Dominicâ IV. post resurrectionem. 49.

Cæterùm illi qui deduxerunt ipsum Paulum, 15
venerunt cum eo ad usque Athenas urbem: quumque egrederentur ab eo, acceperunt à eo literas ad Silam & Timotheum, ut quamprimùm ad ipsum proficiscerentur. Ipse 16
verò Paulus quum præstolaretur eos Athenis, mœrore afficiebatur in spiritu suo, conspiciens totam urbem refertam idolis. Col- 17
loquebatur autem in synagoga cum Judæis, iisque qui Deum reverebantur, & in platea quotidie cum quibuslibet obviis. Quin- 18
etiam philosophi ex dogmate Epicuri, aliique qui vocantur Stoici, disceptabant cum eo: & unusquisque ex eis dicebat; Quid vult iste collector verborum? Alii verò dicebant; Deos alienos prædicat: quia Jesum & resurrectionem ipsius prædicabat eis. Itaque prehenderunt eum, adduxerúntque 19
in Senatum qui vocatur Areopagus, dicentes ei; Possumúsne scire quænam sit hæc doctrina nova quam prædicas? Verba enim 20
extranea disseminas in aures nostras: volumúsque scire quid hæc sibi velint. Porrò 21
Athenienses omnes, iique qui illuc veniebant alienigenæ, nulli alii rei vacabant, nisi ad dicendum & audiendum aliquid novi.

Dominicâ V. post resurrectionem. 50.

Quumque staret Paulus in Areopago, dixit; 22
Viri Athenienses, video vos per omnia nimios esse in cultu dæmonum. Quum per- 23
lustrarem & conspicarer ædem deorum vestrorum, nactus sum aram quandam, cui inscriptum erat, DEI RECONDITI. Hunc igitur quem ignorantes colitis, hunc ipsum annuntio vobis. Deus enim qui condidit 24
mundum, & quicquid in eo est, quique Dominus est cœli & terræ, in templis manufactis non habitat. Nec ei ministratur per 25
manus hominum, nulliúsque rei indiget, quippe qui tribuerit omnibus vitam & animam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወብዙኃን : እምውስቴቶሙ : እሰ : ለሙኑ : ወለእስተ : ለረጫኒ : ጫራት : ብዙ
13 ኃት : ወዕደወ : ለኮ : ሓደጠን:=: ወለእሚሮሙ : ለይሁድ : እሰ : ተስሎንቄ :
ክሙ : መሀረ : ጳውሎሰ : ቃለ : እግዚአብሔር : በቤርያ : መጽሉ : ዝየኒ : ወሆክ
14 ሙ : ለለእክዛብ:=: ወፈነውሙ : ለጳውሎስ : ቢጹ : ኦቤሃ : ወለብጽሕሙ : መ
ንገለ : ባሕር : ወነበሩ : ሲለስ : ወጢሞቴወስ : ህየ::=:

Et multi fuerunt *ex illis qui crediderunt, & mulieres Gentiles bonæ multæ, & viri* 12
non pauci. Et quum cognovissent Judæi Thessalonicenses, quòd docuisset Paulus ver- 13
bum Dei in Beræa, venerunt illuc etiam, & perturbárunt populum. Et emiserunt 14
Paulum fratres ejus statim, & adduxerunt eum ad mare, & manserunt Silas & Timotheus ibi.

Versio VULGATA LATINA.

12 Et multi quidem crediderunt ex eis, & mulierum Gentilium honestarum, & viri
13 non pauci. Cùm autem cognovissent in Thessalonica Judæi, quia & Beroeæ
prædicatum est à Paulo verbum Dei, venerunt & illuc commoventes & tur-
14 bantes multitudinem. Statímque tunc Paulum dimiserunt fratres, ut iret us-
15 que ad mare: Silas autem & Timotheus remanserunt ibi. Qui autem dedu-
cebant Paulum, perduxerunt eum usque Athenas, & accepto mandato ab
eo ad Silam & Timotheum, ut quàm celeriter venirent ad illum, profecti
16 sunt. Paulus autem cùm Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus ejus in
17 ipso, videns idololatriæ deditam civitatem. Disputabat igitur in synagoga
cum Judæis, & colentibus, & in foro, per omnes dies, ad eos qui aderant.
18 Quidam autem Epicurei, & Stoici philosophi differebant cum eo, & qui-
dam dicebant; Quid vult seminiverbius hic, dicere? Alii verò; Novo-
rum dæmoniorum videtur annuntiator esse: quia Jesum, & resurrectionem
annuntiabat eis. Et apprehensum eum ad Areopagum duxerunt, dicentes; Pos- 19
sumus scire quæ est hæc nova, quæ à te dicitur, doctrina? Nova enim quæ- 20
dam infers auribus nostris: Volumus ergò scire quidnam velint hæc esse.
(Athenienses autem omnes, & advenæ hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi 21
aut dicere, aut audire aliquid novi.) Stans autem Paulus in medio Areopagi, 22
ait; Viri Athenienses per omnia quasi superstitiosiores vos video. Præteriens 23
enim, & videns simulachra vestra, inveni & aram, in qua scriptum erat;
IGNOTO DEO. Quod ergò ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis.
Deus, qui fecit mundum, & omnia quæ in eo sunt, hic cœli & terræ cùm sit Do- 24
minus, non in manufactis templis habitat, Nec manibus humanis colitur indi- 25
gens aliquo, cùm ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * وكثيرون منهم آمنوا * ومن النساء اليونانيات الممدوح رئيسهن * ورجال ليسوا قليلين *
13 * فلما عرف اليهود الذين من تسالونيكية * ان وفي حلب العربية قد بشر بولص كلام
14 الله * اقبلوا الي هناك * فرعوا اذهان الجميع * فللحين ارسل الاخوة حينيذ بولص
15 كانه منطلق الي البحر * ولبث هناك سيلا وتيموثاوس * والذين صحبوا بولص سارروا به الي
مدينة اثينا * واخذوا منه وصية الي سيلا وتيموثاوس ان يذهبا اليه سريعا * وودعوه وعادوا *
* قراءة لعيد القديس دونيسيوس * تلية من رسين الاول * نو *
16 * واذ كان ينتظرهما في مدينة اثينا * احتدت روحه في ذاته اذ عاين المدينة كلها ممتلية
17 بالاصنام * فطفق يخاطب العباد واليهود في المجمع * ويقاوص في السوق في كل يوم لمن
18 يصادفه هناك * فطايفة في اسياع ابيقورس * ومن فلاسفة الرواق واقفوا معتقده * وطايفة
منهم قالوا * ماذا يوبر ان يقول هذا المتصيد الاقوال * وقوم منهم قالوا نظن انه يكون
مذيرا بحق غرباء * لانه كان يبشرهم بيسوع وبالانبعاث من الموتي *
19 * ليوم الثلثا الثالث وثلاثين من الفصح * * ثم احدوه وجاوا به الي فقه العلماء
20 وقاضيهم قايلين * ايمكننا ان نعرف ما هو هذا التعليم الجديد الذي تتكلم به * لانك
تسدرد الي مسامعنا امرا مستغربا * فلكن مويرون اذا ان نعرف مادا عسا تكون هذه الاقوال *
21 * لان اهل اثينا كلهم والغرباء الصادرين عنها ما يتفرغون لشي اخر * الا يتكلمون قولا
22 جديدا * ويسمعون لغطا غريبا * فلما وقف بولص في وسط مجلس قصاة العلماء * نر * قال ايها
23 الرجال اهل اثينا اراكم علي ساير الاحوال ترهبون الجن * لاني في اجتيازي وبصري في
معبوداتكم وجدت دكة مكتوب فيها * للاله الذي لا يعرف * فالذي تحسبون التعبد له
24 وما تعرفونه * به ابشركم انا * الاله الذي خلق العالم وساير البرايا التي فيها وهو رب
25 السماء والارض * ما يسكن في الهياكل التي تعلها الايادي * ولا يحتاج ان تخدمه ايادي
الناس * وهو يعطي ساير البرايا في كل صقع الحياة والنسمة *

Et multi ex eis crediderunt, nec non 12
mulieribus Græcis probatorũ morum, et viri non pauci. Cùm autem cognovissent 13
Judæi Thessalonicenses quòd etiã in Alepo Occidentali jam annuntiásset Paulus verbum Dei, venerunt illuc, et moverunt animos turbæ. Quapropter tunc statim 14
miserunt fratres Paulum, quasi ad mare perrecturum: remanseruntque ibi Sila et Timotheus. Et qui comitati fuerant 15
Paulum, deduxerunt eum ad urbem Athenarum: et accipientes ab eo mandatum ad Silam ac Timotheum ut quamprimùm ad eum se conferrent, valedixerunt ei, et reversi sunt.

Lectio festivitatis Sancti Dionysii, quæ occurrit die tertiâ Octobris.

Cùm autem utrunque expectaret in urbe 16
Athenarum, excanduit spiritus ejus in semetipso, videns totam civitatem plenam idolis. Cœpitque colloqui cum reli- 17
giosis & Judæis in synagoga, & sermonem habere in vico singulis diebus ad eos quos illic offendebat: Ita ut quidam 18
inter sectatores Epicuri, & ex philosophis Stoicis, consenserint opinioni ipsius: quidam verò ex eis dixerint, Quid vult dicere hic sermonum venator? alii autem dixerint, Existimamus eum esse prædicatorem dæmonum alienorum: quòd annuntiaret eis Jesum, & resurrectionem à mortuis.

Pro feria tertia, trigesimo tertio die post Pascha.

Proindè apprehensum eum, duxerunt ad 19
peritissimum & judicem doctorum, dicentes; Possumúsne scire quæ sit ista nova doctrina quam refers? Tu enim in 20
geris auribus nostris rem peregrinam, adeóque scire volumus quinam tandem sint hi sermones. Nam cives Athenarum 21
omnes, & advenæ eò confluentes, ad nihil aliud vacabant, nisi ad novum aliquod verbum dicendum, & sermonem peregrinum audiendum. Cùm ergò stetis- 22
set Paulus in medio consessu judicum doctissimorum, ait; O viri Athenienses, video vos quibúscunque modis dæmona verentes. Præteriens enim, & contem- 23
plans cultus vestros, inveni titulum quendam in quo inscriptum erat, Deo qui ignoratur. Quem ergò rectè colitis, & tamen ignoratis, eundem ego annun-
tio vobis. Deus qui creavit orbem, cun- 24
ctásque quæ in eo sunt creaturas, quique Dominus est cœli ac terræ, neqnaquam habitat in templis quæ manibus constituuntur: Nec eget officio manuum ho- 25
minum, cùm ipse tribuat omnibus creaturis ubique locorum vitam & halitum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በሰሙን ፡ ፈሲክ፡=ፁ

15 ወእለ ፡ ተፈነው ፡ መርህው ፡ ወእብጽሕው ፡ ለጳውሎስ ፡ እስከ ፡ ለቴና ፡ ለእኵው ፡ ሲ
16 ላስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ ከመ ፡ ፍጡነ ፡ ይተልወው፡፡=ፁ ወሶረ ፡ እንዘ ፡ ይጸንሖው ፡ ጳ
ውሉ ፡ ሰ ፡ በለ ቴና ፡ ተመዕዖ ፡ መንፈሱ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ እንዘ ፡ ያጠዕው ፡ ኩሉ ፡ ሐገ
17 ር፡፡=ፁ ወይትቀሠው ፡ ለሊይሁድ ፡ በሥኵራብ ፡ ወበመጠሠያጥኒ ፡ ኩሉ ፡ ለሚረ ፡
18 ለዘ ፡ ተደደቆ፡፡=ፁ ወቦ ፡ እመጠቢባን ፡ እለ ፡ ተለኅዝው ፡ ወመንፈቆውሰ ፡ ይቡሉ ፡
ሥነተ ፡ ይፈቅድ ፡ ዝዘሪሌ ፡ ነቢበ ፡ ትሥህርተ ፡ ለጋንነት ፡ ሐደሰት ፡ ይጫህር ፡ ወ
19 ይብል ፡ በስመ ፡ ሊየሱሰ ፡ ሦሐይው ፡ ሥውታን፡=ፁ ወወሰድው ፡ ቤተ ፡ እሥለኵው ፡
20 ወይበልው ፡ ንግረን ፡ እስኩ ፡ ነላሥር ፡ ትእሥርተ ፡ ሐደሰ፡=ፁ ንፈቅድ ፡ ነ ሰመዕ ፡ ወነ
21 ጠይቅ ፡ ሥነት ፡ ሠእቱ፡=ፁ ወሰብእ ፡ ለቴና ፡ ይነግዱ ፡ ኩሉው ፡ ወበዕደ ፡ ትከዘ ፡ ሐል
ቦው ፡ ዘእንበለ ፡ ዳሕው ፡ ለድሥለ ፡ ዘሐዲስ ፡ ወየሐሡ ፡ ዘይብሉ ፡ ወዘ ፡ ደነብ
ቡ፡፡=ፁ ሠኂ
22 ቊቆመ ፡ ጳወሉሰ ፡ ማእከለ ፡ ቤተ ፡ ሉመለኵው ፡ ወይቤሎው ፡ ለነትው ፡ ሰብእ ፡
23 ለቴና ፡ እሪእየክው ፡ ተዐብዱ ፡ በኵሉ፡፡=ፁ ወበጺሕየ ፡ ዝየ ፡ ርኢኩ ፡ ጠዐተክው ፡
ወመሠዋዕክው ፡ ኃበ ፡ ታመልኩ ፡ ወጽሑፎ ፡ ውስቴቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘይብል ፡ ለዘ ፡ ሊ
ይትለመር ፡ ሉመለክ ፡ ለእጽሑ ፡ ርእሰክው ፡ ናሁኬ ፡ ርእየ ፡ ከመ ፡ ታእመረ ፡ ዘታመ
24 ልኩ፡=ፁ ወለእሰ ፡ እመህረክው ፡ ከመ ፡ ታመልኩ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘገብረ ፡ ዓለመ ፡
ወኵሉ ፡ ዘውስቴቶው ፡ ዝሠእቱ ፡ እግዚአ ፡ ኩሉ ፡ ሰማይ ፡ ወመድር ፡ ወሊይነብር ፡
25 ወእተ ፡ ዘገብረ ፡ እደ ፡ ሰ ብእ፡=ፁ ወሊይትፈወስ ፡ በእደ ፡ ትብእ ፡ እጋለ ፡ እመሕያው ፡
ቊወእቱ ፡ ደሁብ ፡ ለዘ ፡ ሰለሱ ፡ ነፍስ ፡ ሕይወት፡=ፁ

Octavâ paschatis.

Et qui missi fuerant, ducere & adducere Paulum usque ad Athenas, misit eos ad Si- 15
lam & Timotheum ut citò sequerentur eum. Et abiit expectans eos Paulus Athe- 16
nis, & indignatus est spiritus ejus, quum videret idola colentem totam civitatem. Et disputabat cum Judæis in synagoga & in foro quotidiè, cum iis qui obviàm vene- 17
runt ei. Et fuerunt ex prudentibus qui apprehenderunt eum: & quidam eorum di- 18
xerunt, Quid vult hic seminator verborum doctrinæ dæmoniacæ novæ docere, & dicit, In nomine Jesu vivent mortui? Et duxerunt eum in domum dei eorum, & dixe- 19
runt ei; Annuntia nobis usque dum cognoscamus doctrinam novam: Volumus audire 20
& cognoscere quænam sit. Et viri Athenienses circumibant omnes eos: & aliam 21
curam non habuerunt, nisi audire nova, & scrutari quæ dicerent & quæ loquerentur.

Et stetit Paulus medio domûs dei eorum, & dixit iis; Vos viri Athenienses, con- 22
spicio vos insanire in omnibus. Et veniens ego huc, vidi simulachra vestra, & al- 23
tare vestrum ubi colitis, et inscriptam ei scripturam dicentem; Ignoto Deo: purgate vosmetipsos: ecce igitur, videte, ut cognoscatis quem colatis. Et ego docebo vos ut 24
colatis Deum, qui fecit mundum & omnia quæ in eo sunt: hic est Dominus totius cœ-
li & terræ, & non habitat in iis quæ fecit manus hominis: Et non sanatur cum ma- 25
nibus hominum, & ipse dat ei qui rogaverit eum, animam vitæ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Κς'. ΚΖ'.

Fecitque ex uno *sanguine* omne genus hominum inhabitare super universam
26 Ἐποίησέ τε (ϑ) ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν (ι) ἐπὶ πᾶν
faciem terræ: definiens statuta tempora, & terminos habitationis
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς· ὁρίσας (κ) προτεταγμένους καιροὺς, καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
eorum: Quærere *Dominum*, si fortè attrectent eum, & inveniant,
27 αὐτῶν· Ζητεῖν (λ) τὸν Κύριον, εἰ ἄραγε ψηλαφήσειαν αὐτὸν (μ) καὶ εὕροιεν,
quamvis non longè ab unoquoque noſtrûm *ſubſiſtentem*. In ipſo enim vivimus &
28 καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ
movemur & ſumus: ſicut & quidam *apud vos* poëtarum dixerunt; Ipſius enim &
κινούμεθα καὶ ἐσμέν· ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι, Τοῦ γὰρ καὶ
genus ſumus. Genus ergò *ſubſiſtentes* Dei, non debemus æſtimare, auro
29 γένος ἐσμέν. Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, (ν) χρυσῷ
aut argento aut lapidi, ſculpturæ artis & cogitationis hominis, Divinum eſſe
ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ Θεῖον εἶναι
ſimile. *Ipſi* quidem *ergò* tempora hujus ignorantiæ deſpiciens Deus, nunc annuntiat
30 ὅμοιον. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς, τὰ νῦν παραγγέλλει
hominibus *omnibus* ubique *pœnitere*: *Propter quod* ſtatuit diem in quo *futurus eſt*
31 τοῖς ἀνθρώποις (ξ) πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν· (ο) Διότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει
judicare habitatam in *juſtitia*, in viro quo ſtatuit, fidem præbens omnibus,
κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν,
ſuſcitans eum à mortuis. *Audientes* autem reſurrectionẽ mortuorum, *hi* quidem irride-
32 ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύα-
bant, *hi* verò dixerunt; Audiemus te iterùm de hoc. Et ſic Paulus
33 ζον, οἱ δὲ εἶπον, Ἀκουσόμεθά (π) σου πάλιν περὶ τούτου. Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος
exivit de medio eorum. Quidam verò viri adhærentes ei, crediderunt: in
34 ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν
quibus & Dionyſius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis.
οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιη'.

Poſt *autem* hæc egreſſus *Paulus* ab Athenis, venit *in* Corinthum.
ΚΖ' (α) Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 1
Et inveniens quendam Judæum nomine Aquilam, Ponticum genere, nuper
Καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως 2
venientem ab Italia, & Priſcillam *mulierem* ejus, (*propter ordinâſſe*
ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, (διὰ τὸ διατεταχέναι
Claudium diſcedere omnes Judæos à Roma,) acceſſit eos.
Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους (β) ἦλθε πρὸς αὐτούς.
Et *propter* ejuſdem artis *eſſe*, manebat apud eos, & operabatur: (erant *enim*
Καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς, καὶ (γ) ἠργάζετο· (ἦσαν γὰρ 3
tabernaculi factores artem.) Diſputabat *autem* in ſynagoga per omne ſabba-
σκηνοποιοὶ (δ) τὴν τέχνην.) Διελέγετο δὲ ἐν τῇ Συναγωγῇ κατὰ πᾶν Σάββα- 4
tum, ſuadebátque Judæis & Græcis. *Ut* autem veniſſent de Macedonia *hicque*
τον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ, τε 5
Silas & Timotheus, *conſtringebatur ſpiritu* Paulus, teſtificans
Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο (ε) τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος
Judæis Chriſtum, Jeſum. *Oppoſitis* autem eis, & blaſphemantibus,
τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν, Ἰησοῦν. Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν, καὶ βλασφημούντων, 6
excutiens veſtimenta, dixit ad eos; Sanguis veſter ſuper caput
ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
veſtrum, mundus ego: à *nunc* ad gentes vadam. Et migrans indè,
ὑμῶν, καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, 7
intravit in domum cujuſdam nomine Juſti, colentis Deum, cujus domus
(ζ) ἦλθεν εἰς οἰκίαν (η) τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεὸν, οὗ ἡ οἰκία
erat conjuncta ſynagogæ.
ἦν (ϑ) συνομοροῦσα τῇ Συναγωγῇ.

MS. A. (ϑ) ὃς ἐνὸς πᾶν (ι) ἐπὶ παντὸς προσώπου (κ) προτεταγμένους (λ) τὸν Θεὸν, εἰ (μ) ἢ εὕροιεν, καίτοι γε (ν) χρυσίῳ ἢ ἀργυρίῳ (ξ) πάντας πανταχοῦ (ο) Καθότι (π) σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. Οὕτως ΚΕΦ. ιη'. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα (β) ἀπὸ τῆς (γ) ἠργάζετο· (δ) τῇ τέχνῃ.) (ε) τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος ἐξ ἔθνων τὸν Χριστὸν, Ἰησοῦν. (ζ) εἰσῆλθεν (η) τινὸς Ἰούστου, (ϑ) συνομοροῦσα

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ex uno ſanguine condidit totum mundum 26
hominum, ut degerent in ſuperficie univerſæ
terræ; & diſtinxit tempora decreto ſuo,
poſuítque terminos habitationis hominum.
Ut quærerent Deum, exquirerèntque, & ab 27
ipſius creaturis invenirent eum: quandoquidem non longè abeſt ab unoquoque noſtrûm. In ipſo enim vivimus, movemur, 28
& ſumus: prout & quidam è ſapientibus
veſtris dixit, Ab eo eſt progenies noſtra.
Homines igitur quorum proſapia à Deo eſt, 29
non debemus exiſtimare auro, aut argento,
aut lapidi artificio & ſcientiâ humanâ ſculpto, ſimile eſſe numen. Tempora igitur 30
erroris præterire fecit Deus: hoc autem tempore præcipit omnibus hominibus, ut quilibet ubique pœnitentiam agat. Quippe qui 31
ſtatuerit diem quo judicaturus eſt univerſam
terram cum æquitate, per virum quem definiit, & reſtituit unumquemque hominem
ad fidem ejus, excitando ipſum à mortuis.
Audientes autem reſurrectionem à mortuis, 32
alii ſubſannabant, alii verò dicebant; Aliàs te audituri ſumus hac de re. Et ita exiit 33
Paulus de medio eorum. Cæterùm quidam 34
ex eis ſeſe adjunxerunt ei, & crediderunt:
unus autem ex eis erat Dionyſius ex judicibus Areopagi, & mulier quædam nomine
Damaris, aliíque cum eis.

Commemoratione ſanctorum. 51.

CAP. XVIII.

Porrò quum Paulus diſceſſit Athenis, ve- 1
nit Corinthum. Et invenit illic virum 2
quendam Judæum, cui nomen erat Aculas:
qui quum eſſet ex regione Ponti, illo tempore venerat ex regione Italiæ ipſe & Priſcilla uxor ejus: quandoquidem edixerat
Claudius Cæſar, ut omnes Judæi Româ excederent: itaque acceſſit ad eos. Et quo- 3
niam ejuſdem erat cum ipſis artificii, diverſatus eſt apud eos, & operabatur cum eis:
cæterùm in artificio ipſorum opifices ephippiorum erant. Verba autem faciebat in ſyn- 4
agoga omni ſabbatho, & perſuadebat tam
Judæis, quàm Ethnicis. Quum autem ve- 5
niſſent è Macedonia Sila & Timotheus, ſermone preſſus erat ipſe Paulus, Quòd in- 6
ſurgerent in eum Judæi, atque blaſphemarent, quum teſtaretur eis Jeſum eſſe Chriſtum: proindè excuſſis veſtibus ſuis dixit
eis; Poſthac mundus ſum, ego proficiſcor
ad Gentes. Itaque exiit illinc & ingreſſus 7
eſt ædes viri cujuſdam nomine Titi, qui quidem Deum reverebatur: domus autem ejus
adhærebat ſynagogæ.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ወገብረ : ኵሉ፡ ሣዉረ : ወኵሉ : ለሕዝብ : እጋለ : እምሕያው : ይነብሩ : ደቡ : ኵ
27 ሉ፡ ገጸ፡ ምድር:: ወሠር ዐ : ዕድሜሁ : ወዐመታቲሁኒ : መጠነ : ይነብሩ:=፡ በዘ፡ ይ
ሕሰሠው : ለእግዚአብሔር : ለመ : ይደኅብው : ወያደሉዕ:: ወሊኮነ : ርሑቀ :
28 እመኔሂ : እምኵሉነ:=፡ እስመ : ቦቱ : ነኅዩሂ : ወንሄሉኒ : ወንትሐወስኒ:: ወሀ
29 ለው : እሙወስቴትክሙ : እለ : ይብሉ : ፈጠር ዎ:=፡ እንዘ : ዘመደ. : ንሕነ :
እንከ : ለእግዚአብሔር : ሊኖቱዕ : ናስተሣሰሉ : በወርቅ : ወበብረር : ወበእብነ :
ዘተሐረዮ : ኬንያ : በሕሊና : እጋለ :እዉሀለው : ሊር ቱዕ :ናስተሣስል፡መለኮቶ:=፡

Et fecit omnia ſimul, & omnes gentes hominum habitabunt ſuper totam faciem ter- 26
ræ, & conſtituit tempora ſua, & annos ſuos etiam quamdiu habitabunt. In quibus 27
quærant Deum, ſi inveniant eum, & conſequantur eum: & non fuit longè ab unoquoque noſtrûm: Quia in eo vivimus, & ſumus, & movemur, & fuerunt ex vobis 28
qui dixerunt; Creavit eum. Quum ſimus igitur nos progenies Dei, non convenit 29
ut repræſentemus eum in auro & argento & in lapide, quæ elegit artifex in cogitatione hominum: non convenit inquam, *ut repræſentemus Divinitatem ſuam.*

Versio VULGATA LATINA.

26 Fecítque ex uno omne genus hominum inhabitare ſuper univerſam faciem terræ,
27 definiens ſtatuta tempora, & terminos habitationis eorum, Quærere Deum, ſi for-
28 tè attrectent eum, aut inveniant, quamvis non longè ſit ab unoquoque noſtrûm. In
ipſo enim vivimus, & movemur, & ſumus: ſicut & quidam veſtrorûm Poëtarum
29 dixerunt; Ipſius enim & genus ſumus. Genus ergò cùm ſimus Dei, non debemus
æſtimare auro, aut argento, aut lapidi, ſculpturæ artis, & cogitationis hominis, Di-
30 vinum eſſe ſimile. Et tempora quidem hujus ignorantiæ deſpiciens Deus, nunc an-
31 nuntiat hominibus ut omnes ubique pœnitentiam agant, Eò quòd ſtatuit diem,
in quo judicaturus eſt orbem in æquitate, in viro, in quo ſtatuit, fidem præbens
32 omnibus, ſuſcitans eum à mortuis. Cum audiſſent autem reſurrectionem mortuo-
rum, quidam quidem irridebant, quidam verò dixerunt; Audiemus te de hoc ite-
33 rúm. Sic Paulus exivit de medio eorum. Quidam verò viri adhærentes ei,
34 crediderunt: in quibus & Dionyſius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis.

CAP. XVIII.

1 Poſt hæc egreſſus ab Athenis, venit Corinthum: Et inveniens quendam Ju-
2 dæum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Pri-
ſcillam uxorem ejus, (eò quòd præcepiſſet Claudius diſcedere omnes Judæos à Ro-
ma) acceſſit ad eos. Et quia ejuſdem erat artis, manebat apud eos, & operaba-
3 tur: (erant autem ſcenofactoriæ artis.) Et diſputabat in ſynagoga per omne
4 ſabbatum, interponens nomen Domini Jeſu, ſuadebátque Judæis, & Græcis. Cùm
5 veniſſent autem de Macedonia Silas & Timotheus, inſtabat verbo Paulus, teſtifi-
cans Judæis eſſe Chriſtum Jeſum. Contradicentibus autem eis, & blaſphemanti-
6 bus, excutiens veſtimenta ſua, dixit ad eos; Sanguis veſter ſuper caput veſtrum:
mundus ego, ex hoc ad Gentes vadam. Et migrans indè, intravit in do-
7 mum cujuſdam, nomine Titi Juſti, colentis Deum, cujus domus erat conjun-
cta ſynagogæ.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * اَلْبَارِي مِنْ دَمٍ وَاحِدٍ جَمِيعَ اُمَّةِ النَّاسِ * لِيَسْكُنَ عَلَى كَافَّةِ وَجْهِ الْاَرْضِ * وَرَتَّبَ لِلْاَوْقَاتِ
27 الْمَامُونِ حُدُودًا وَمَبَاسِي حُدُودِ سُكْنَاهُمْ * فَطَفِقُوا يَطْلُبُونَ الرَّبَّ * اِنْ كَانَ لَعَلَّهُ يَمَسُّ
28 عَنْهُ فَيَوْجَدَ * مَعَ اَنَّهُ لَيْسَ بَعِيدًا مِنْ كُلِّ وَاحِدٍ مِنَّا * لِاَنَّنَا بِهِ نَحْيَا وَنَتَحَرَّكُ وَنُوجَدُ * ثُمَّ
29 كَمَا يَذْكُرُونَ مِنَ الشُّعَرَاءِ الْمُحَصَّنِينَ بِكُمْ * لِاَنَّنَا فِي جِنْسِهِ نَحْنُ * فَاِذَا كُنَّا جِنْسَ اللّٰهِ *
فَمَا سَنَبْلُغُنَا اَنْ نُشَبِّهَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَالْحَجَرَ الْمَنْقُوشَ بِصَنَاعَةِ الْاِنْسَانِ وَفِكْرِ اَنَّهُ شَبِيهٌ
30 الْجَوْهَرِ الْاِلٰهِيِّ * فَاَوْقَاتُ الْجَهْلِ وَسَنَوَاتُ الْغَبَاوَةِ قَدْ اَصْرَفَ اللّٰهُ عَنْهَا * وَالْاٰنَ يُوصِي النَّاسَ
31 كُلَّهُمْ فِي كُلِّ صُقْعٍ اَنْ يَدُوبُوا * لِاَنَّهُ قَدْ اَوْقَفَ يَوْمًا فِيهِ يَرُمُّ اَنْ يَدِينَ الْمَسْكُونَةَ بِالْعَدْلِ *
32 بِالرَّجُلِ الَّذِي اَوْعَزَ اِلَيْهِ * اَنْ يَمْنَحَ كَافَّةَ النَّاسِ الْاِيمَانَ * بِاَنَّهُ قَدْ اَقَامَهُ مِنَ الْمَوْتَى * فَاِذْ
سَمِعُوا اَبْدَعَاتِ الْمَوْتَى * بَعْضُهُمْ تَهَزَّؤُوا بِقَوْلِهِ * وَمِنْهُمْ قَوْمٌ قَالُوا سَنَسْمَعُ مِنْكَ عَنْ هٰذَا اَيْضًا *
33 34 * فَهٰكَذَا خَرَجَ بُولُصُ مِنْ بَيْنِهِمْ * وَاُنَاسٌ لَاصَقُوهُ وَاٰمَنُوا * اَلَّذِينَ مِنْهُمْ دِيُونِيسِيُوسُ
قَاضِي الْعُلَمَاءِ * وَامْرَاَةٌ اِسْمُهَا دَامَارِيسُ * وَقَوْمٌ اٰخَرُونَ كَثِيرُونَ مَعَهُمَا * ثُمَّ *

* لِلْقِدِّيسِ دِيُونِيسِيُوسَ * يَقْرَاُ فِي الْحَادِي عَشَرَ مِنْ اَيَّارٍ * لِتَكْوِينِ مَدِينَةِ الْقُسْطَنْطِينِيَّةِ *

1 * اَلْفَصْلُ الثَّامِنَ عَشَرَ * وَبَعْدَ هٰذِهِ الْخُطُوبِ نَهَضَ بُولُصُ مِنْ اَثِينَا اِلَى قُورِنْثُوسَ *
2 * فَوَجَدَ فِيهَا اِنْسَانًا يَهُودِيًّا اِسْمُهُ اَكِيلَا بُنْطِيَّ الْجِنْسِ * وَمُنْذُ قَرِيبٍ وَرَدَ مِنْ اِيطَالِيَةَ الْاَفْرِنْجِيَّةِ *
وَامْرَاَتُهُ بِرِسْكِيلَا * مِنْ اَجْلِ اَنَّ كَلُودِيُوسَ سَارَعَ فِي اِخْرَاجِ الْيَهُودِ مِنْ رُومِيَةَ كُلِّهِمْ فَعَلَّمَ مَعَهُمْ *
3 * وَلِاَنَّهُمَا كَانَا صَنَّاعَتُهُمَا نَظِيرَ صَنَّاعَةِ بُولُصَ * اَقَامَ مَعَهُمَا وَكَانَ يَعْمَلُ * لِاَنَّهُمَا كَانَا يَعْمَلَانِ الْخَيْمَ *
4 5 * وَاِذْ كَانَ كُلَّ سَبْتٍ يَتَكَلَّمُ فِي الْجَمْعِ اَسْرَجَ يَهُودًا وَيُونَانِيِّينَ كَثِيرِينَ اِلَى الْاِيمَانِ بِهِ * وَلَمَّا انْحَدَرَ
مِنْ مَاكِيدُونِيَةَ سِيلَا وَتِيمُوثَاوُسُ * اَسْكَرَهُمُ الْهَمُّ عَلَى رُوحِ بُولُصَ اِذْ كَانَ يَشْهَدُ لِلْيَهُودِ بِوُرُودِ
6 الْمَسِيحِ * فَلَمَّا لَبَنُوا يُقَاوِمُونَ وَيَفْتَرُونَ نَفَضَ ثِيَابَهُ وَقَالَ لَهُمْ * دَمُكُمْ عَلَى رُؤُسِكُمْ * وَاَنَا طَاهِرٌ
7 مِنْهُ * مُنْذُ الْاٰنَ اَذْهَبُ اِلَى الْاُمَمِ * وَانْتَقَلَ مِنْ هُنَاكَ وَجَاءَ اِلَى مَنْزِلِ اِنْسَانٍ اِسْمُهُ تِيطُسُ بْنُ
يُوسْطُسَ عَابِدٍ لِلّٰهِ * وَكَانَ مَنْزِلُهُ يُصَاقِبُ الْجَمْعَ *

Qui condidit ex uno ſanguine univerſam gentem humanam, ut habitaret ſuper totam faciem terræ: ordinavitque ſtatutis temporibus terminos, & incrementa limitum habitationis eorum. Et cœperunt quærere Dominum, utrùm fortè perquiſitus inveniretur: quamvis non ſit diſtans ab unoquoque noſtrûm. Siquidem per ipſum vivimus, movemur, et exiſtimus: Hactenus. *ut memorant quidam poëtarum ad vos pertinentium, In ipſius enim genere ſumus. Cùm ergò ſimus genus Dei, quæ nobis eſt ratio cenſendi aurum, argentum, & lapidem arte & ingenio humano ſculptum, ſimilitudinem eſſe ſubſtantiæ Divinæ? Et à temporibus quidem ignorantiæ & annis ſtoliditatis jam nos amovit Deus: & modò præcipit cunctis hominibus in omni loco, ut pœnitentiam agant. Statuit enim diem quo judicaturus eſt orbem cum juſtitia, per virum cui præſcripſit ut fidem præſtaret omnibus hominibus, ſuſcitando eum à mortuis. Cùm audiſſent autem reſurrectionem mortuorum, quidam ſermonem ejus deriſerunt, quidam verò dixerunt, Audiemus te de hoc iterum. Et ſic exivit Paulus è medio eorum. Quidam verò adhæſerunt ei, & credidérunt: ex quibus Dionyſius judex peritiſſimorum, & mulier nomine Damaris, aliique homines permulti cùm hiſce duobus.* Finis.

Proſancto Dionyſio: legendum undecimâ Maii, in conſtructione urbis Conſtantinianæ.

CAP. XVIII.

1 *Poſt hos autem ſermones digreſſus eſt Paulus Athenis Corinthum: Et inve-*
2 *niens in illa hominem Judæum nomine Achillem, Ponticum genere, qui nuper*
venerat ab Italia, & uxorem ejus Priſcillam (eo quòd Claudius properam juſſiſ-
ſet expulſionem Judæorum omnium ab urbe Roma) ſe contulit ad eos. Et quo-
3 *niam ars utriuſque par erat arti Pauli, manſit apud illos, & operabatur: ambo*
4 *enim conficiebant tentoria. Cúmque ſingulis ſabbathis ſermonem haberet in ſyna-*
goga, plures Judæos & Græces ad fidem convertit. Cùm verò deſcendiſſent
5 *è Macedonia Sila & Timotheus, obſedit mœror ſpiritum Pauli dum teſtaretur*
Judæis adventum Chriſti. Et cùm perſtitiſſent contradicentes & blaſphemantes, excuſſit veſtes ſuas, & dixit eis; Sanguis veſter ſuper caput veſtrum, &
6 *ego mundus ſum ab illo, poſthac vadam ad Gentes. Et migrans indè, venit ad*
7 *domum hominis cujus nomen erat Titus Juſti filius, colens Deum: ejuſque domus erat contigua ſynagogæ.*

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወዘቀደሙሰ : መዋዕል : እስመ : ሊያእመረ : ኀደጎሙ : እግዚአብሔር :: ወይእዜ :
31 በሕቱ : ለዘዘ : ለኵሉ : ስብእ : ከመ : ይነሰሑ :=ፅ በከመ : ዕለተ : እንተ : በቲ : ይ
ኄንን : ዓለመ : በጽድቅ : ወበኀይሉ : ቈበሃይማኖት : ለኵሉ : ወለእለአ : እመውታ
32 ን :: =ፅ ወሰሚዖሙ : ሕይወተ : መውታን : መንፈቆሙሰ : ሰሐቅዎ : ወቦአሉሳ : ይቤል
33 ዎ : ናጸመእከ : በእንተ : ዝሂ : ዓዲ :=ፅ ወእመዝ : ወፅአ : ጳውሎስ : እመለቱና :
34 እማእከሎሙ :=ፅ ወቦ : ዕደው : እሉ : ለሙኑ : ወተለውዎ : እሉ : ዘእሲስ : ዲዮኒሲ
ዮስ : ለርዮጳጊጣስ : ወብእሲት : እንተ : ሰሚ : ደማሪሰ : ወቦ : በዕድሂ : ካልዓን : ብዙ
ኀን : መስሌሆሙ :: =ፅ

ፈፐ

1 ሀፐ ወእመዝ : ወፅአ : ጳውሎስ : እመለቱና : ወሖረ : ቀሮንቶስ :=ፅ ወረከበ : አሐ
2 ደ : ረድእ : ሊይሁደዊ : እመዘመደ : ፐንቶ : ዘስሙ : ለቂለ : ወሀገሩ : ለእንጠነ : ሶቤሃ :
ወበጽሐ : እመሊጠልየ : ወእርስቂላ : ብእሲቱ :: እስመ : ለዘዘ : ቀለውድዮስ : ይሰድዱ :
3 ሊይሁድ : እመሮሜ : ወመጽሉ : ኀቤሁ :=ፅ እስመ : አሐዱ : ኪኖሙ : ነበሩ : ኀቡረ : ሖቡረ :
እስመ : አሐዱ : ኪኖሙ : ነበሩ : ኀቡረ : ወይትገበሩ : እስመ : ከደንተ : ሰቀለ : እሙ
4 ንቱ :=ፅ ወይትዋቀሠሙ : በመኵራብ : በኵሉ : ሰንብት : ለሊይሁድ : ወለለረሚይ :=ፅ
5 ወወረዱ : እመቂደንየ : ሰለስ : ወጢሞቴዎስ : ወነገርዎ : ጳውሎስ : ለሊይሁድ : ወእሰመዖሙ :
ከመ : ሊየሱስ : ውእቱ : ክርስቶስ :: =ፅ

በፐ ፊሲካ :: =ፅ

6 ወተዋቀሠዎ : ወፀረፈ : ወእመገ : ነገፈ : ለልበሲሁ : ወይቤሎሙ : ደመክሙ : ለዕለ : ርእ
7 ስክሙ : ንጹሓ : ለነ : እንተ : እመይእዜሰ : ለሐውር : መንገለ : ለሕዛብ :: =ፅ ወኀቢዖ :
እመሀየ : ቦለ : ቤተ : ሊዮስጦስ : ብእሲ : ፈራሄ : እግዚአብሔር : ወቤቱ : ኀቍ : መኵራብ :
እሰመ : ሊቀ : መኵራብ :=ፅ

Criſpus autem archiſynagogus credidit Domino cum omni domo ſua: & multi Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur. Dixit autem Dominus per viſionem *in* nocte Paulo; Ne *time*, ſed loquere, & ne taceas: Propter quod ego ſum tecum, & nemo apponetur tibi *ad male-faciendum tibi*, *propter quod* populus eſt mihi multus in civitate hac. Sedit-que annum & menſes ſex, docens *in eis* verbum Dei. Gallione autem Proconſule Achaiæ, inſurrexerunt *concorditer* Judæi *Paulo*, & adduxerunt eum ad tribunal, Dicentes; Quia contra legem hic perſuadet hominibus colere Deum. *Futuro* autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Judæos; Si quidem *ergò* eſſet *injuria aliqua*, aut facinus *malum*, ô Judæi, *juxta rationem utique* ſuſtinerem vos. Si verò *quæſtio eſt* de verbo, & nominibus, & *lege quæ ſecundùm* vos, videritis ipſi: judex *enim* ego horum *non vo-lo* eſſe. Et *abegit* eos à tribunali. Apprehendentes autem omnes *Græci* Soſthenem principem ſynagogæ, percutiebant ante tribunal: & nihil eorum Gallioni curæ erat. At Paulus adhuc *ad-manens* dies multos, fratribus valefaciens, enavigavit in Syriam, (& cum eo Priſcilla & Aquila,) *tonſum* caput in Cenchreis: habebat enim votum. Devenit *autem in* Epheſum, & illos reliquit ibi: Ipſe verò ingreſſus in ſynagogam, diſputabat Judæis. *Interrogantibus autem eis ſuper plus tempus manere* apud eos, non conſensit: Sed valedixit *eis*, dicens; *Oportet me omnino* festum *venientem facere in Hieroſolymis*: iterùm *autem* revertar ad vos, Deo volente: & profectus eſt ab Epheſo. Et deſcendens *in* Cæſaream, *aſcendens*, & *ſalutans* Eccleſiam, deſcendit *in* Antiochiam. Et *faciens tempus aliquod*, profectus eſt, perambulans ex ordine Galaticam regionem & Phrygiam, confirmans omnes diſcipulos. Judæus autem quidam *Apollos* nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit *in* Epheſum, potens *exiſtens* in Scripturis.

MS.A. (ι) ἐν ὁράματι τῷ Παύλῳ, Μὴ (κ) ἀνθυπάτου ὄντος (λ) ἀναπίδειν (μ) Ἡ μὲν ἀδ. (ν) ἐκρόμην (ξ) ζητήματά (ο) κριτὴς ἐγὼ (π) πάντες Σωσθένην (ρ) ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν· (σ) Κατιώτησαν (τ) κατέλιπεν ὅπῃ· αὐτὸς (υ) διελέξατο (φ) μεῖναι, ἐκ (χ) Ἀλλὰ ἀποτεξάμενος, καὶ εἶπεν, Πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη (ψ) σπείζων

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 Porrò Criſpus princeps ſynagogæ credide-
rat in Dominum noſtrum, ipſe & domeſtici
ejus omnes, plurimique Corinthiorum audi-
ebant, & credebant in Deum, ac baptiza-
bantur. Dixit autem Dominus per viſum
9 Paulo; Ne timeas, ſed loquere, neque tacue-
10 ris. Siquidem ego ſum tecum, nemóque po-
terit tibi nocere: & multus eſt mihi populus
in hac civitate. Habitavit ergò annum &
11 ſex menſes Corinthi, & docebat eos ſer-
monem Dei.

Dominicâ V. poſt Pentecoſten. 52.

12 Quum autem Gallion eſſet Proconſul A-
chaiæ, coacti ſunt ſimul adverſùs Paulum,
13 & ſtiterunt eum ante tribunal. Dicentes,
Iſte præter Legem perſuadet hominibus
14 Deum revereri. Quumque poſtularet Pau-
lus ut aperiret os ſuum & loqueretur, dixit
Gallion Judæis; Si de quopiam malo, aut per
fraudem commiſſo, aut flagitio diſceptare-
15 tis ô Judæi, ut par eſt, vos reciperem. Sin-
autem quæſtiones ſunt de verbo, deque no-
minibus, & Lege veſtrâ, ipſi nôſtis inter
vos: ego enim nolim eſſe judex horum ne-
16 gotiorum. Proinde expulit eos à ſuo tri-
17 bunali. Cæterùm comprehederant omnes
Ethnici Soſthenem ſeniorem ſynagogæ, &
cædebant eum ante tribunal, Gallion autem
18 in his connivebat. Quumque Paulus illic
dies multos egiſſet, dedit pacem fratribus; ac
mare ſulcavit, ut proficiſceretur in Syriam:
veneruntque cum eo Priſcilla & Achilus,
quum totondiſſet caput ſuum Cenchris, ſiqui-
dem votum nuncupaverat. Pervenerunt au-
19 tem Epheſum, & ingreſſus eſt Paulus ſyna-
gogam, verbaque faciebat ad Judæos. Et
20 efflagitabant ab eo, ut diu moraretur apud
eos: nec aſſenſum præbuit. Dicens, Opor-
21 tet certè feſtum venturum me in Jeruſalem
agere: ſed ſi Deus voluerit, iterum rever-
tar ad vos. Achilum autem & Priſcillam re-
liquit Epheſi. Ipſe verò per mare perrexit,
22 & venit Cæſaream: aſcenditque, ac ſaluta-
vit filios Eccleſiæ: tum profectus eſt Anti-
23 ochiam. Et quum egiſſet illic dies aliquot,
diſceſſit, & peragravit ordine regionem
Phrygiæ & Galatiæ, dum confirmaret omnes
24 diſcipulos. Porrò vir quidam cui nomen
erat Apollo, Judæus, natione Alexandrinus,
& eruditus in eloquentia, peritiſſimuſque
Scripturarum, venit Epheſum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወአሰቱ : አምነ : በእግዚእነ : ምስለ : ኵሉ : ቤቱ:: ወብዙኃን : ሰብአ : ቆሮንቶስ :
9 ሰሚዖሙ : አምኑ : ወተጠምቁ:=: ወይቤሎ : እግዚእነ : ለጳውሎስ : በሪአየ :
10 ለለት : ኢትፍራህ : ንግር : ወኢታርምም:=: እስመ : አልቦ : ዘያሐምክ :
11 እስመ : ብዙኅ : ሕዝብ : ብየ : በዘቲ: ሀገር:=: ወነበረ : ጳውሎስ: ዐ ዓመተ : ወሰድስ
ተ : ለወራኅ : እንዘ : ይጫህሮሙ : እንዘ : ይጫህር : ቃለ : እግዚአብሔር:=:
በሆሰዕና : ምእበብ::=:
12 ዝህ ወተበጽሕመ : ለይሁድ : ለጳውሎስ : ኅብ : ጋልዮስ : ምልእክ : ለኳይዖ : እምጽ
እኖ : ኅብ : ዐወድ:=:

Ille credidit in Domino noſtro, cum tota domo ſua, & multi homines Corinthi audi- 8
entes crediderunt, & baptizati ſuerunt. Et dixit Dominus noſter Paulo, per viſio- 9
nem noctis, Ne timeas prædicare, & ne tacueris: Quia nemo eſt qui nocebit tibi: 10
quia multum populum habeo in hac civitate. Et ſedit Paulus unum annum & ſex 11
menſes docens eos, docens verbum Dei.

Dominicâ Hoſanæ lectio.

Et traxerunt Judæi Paulum ad Galium principem Achaiæ, & adduxerunt eum ad 12
Tribunal.

Versio VULGATA LATINA.

8 Crispus autem archisynagogus credidit Domino cùm omni domo sua : & multi
9 Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur. Dixit autem Dominus no-
10 cte per visionem Paulo ; Noli timere, sed loquere, & ne taceas : Propter quod
ego sum tecum : & nemo apponetur tibi ut noceat te : quoniam populus est
11 mihi multus in hac civitate. Sedit autem ibi annum & sex menses, docens
12 apud eos verbum Dei. Gallione autem proconsule Achaiæ, insurrexerunt uno
13 animo Judæi in Paulum, & adduxerunt eum ad tribunal, Dicentes ; Quia
14 contra legem hic persuadet hominibus colere Deum. Incipiente autem Pau-
lo aperire os, dixit Gallio ad Judæos ; Si quidem esset iniquum aliquid, aut
15 facinus pessimum, ô viri Judæi, rectè vos sustinerem. Si verò quæstiones
sunt de verbo, & nominibus, & lege vestrâ, vos ipsi videritis : Judex ego
16 horum nolo esse. Et minavit eos à tribunali. Apprehendentes autem omnes
17 Sosthenem principem synagogæ, percutiebant eum ante tribunal : & nihil
eorum Gallioni curæ erat. Paulus verò cùm adhuc sustinuisset dies multos, 18
fratribus valefaciens, navigavit in Syriam, (& cum eo Priscilla, & Aquila)
qui sibi totonderat in Cenchris caput : habebat enim votum. Devenitque Ephe- 19
sum, & illos ibi reliquit. Ipse verò ingressus synagogam, disputabat cum Ju-
dæis. Rogantibus autem eis ut ampliori tempore maneret, non consensit : 20
Sed valefaciens, & dicens ; Iterùm revertar ad vos Deo volente, profectus est ab 21
Epheso. Et descendens Cæsaream, ascendit, & salutavit Ecclesiam, & descen- 22
dit Antiochiam. Et facto ibi aliquanto tempore profectus est, perambulans ex 23
ordine Galaticam regionem, & Phrygiam, confirmans omnes discipulos. Judæ-
us autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephe- 24
sum, potens in Scripturis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * فَآمَنَ كرِسبُوس رَئِيس المَجمَع بِالرَّبِّ مَع كَافَة اَهلِ مَنزِلِه * وَكَثِيرُون مِن اَهلِ كورِنثُوس
9 اِذ سَمِعُوا بِاَعَانِيه آمَنُوا وَاصطَبَغُوا * وَاِنَّ الرَّبَّ قَالَ لِبُولُص فِي رُؤيَا اللَّيلِ * لَا تَخَف بَل تَكَلَّم
10 وَلَا تَصمُت * فَاِنِّي مَعَكَ اَنَا * وَمَا يَضَع عَلَيكَ اَحَدٌ يَدَه لِيَسِيَ اِلَيكَ * لِاَنَّ لِي فِي
11 هٰذِه المَدِينَة شَعبًا كَثِيرًا * فَاَقَامَ بِهَا سَنَةً وَسِتَّة اَشهُر يُعَلِّم فِي جَمَاعَاتِهِم كَلَامَ اللَّه *
12 * نط * * وَاِذ كَانَ بَلَدُ اَخَايَا يَتَوَلَّاه غَالِيُونُوس * اِنتَصَبَ اليَهُود اَجمَعُون عَلَى بُولُص *
13 وَاَحضَرُوه اِلَى حَضرَتِه * قَائِلِين * اِنَّ هٰذَا يَضَع النَّاس اَن يَعبُدُوا اللَّه عِبَادَةً تَنَافِي شَرِيعَتَنَا *
14 * فَلَمَّا اعتَزَم بُولُص يَفتَح فَمَه * قَالَ لِلِيهُود غَالِيُونُوس * اَيُّهَا اليَهُود لَو كَانَ اِستِدعَاؤُكُم
15 مِن اَجلِ ظُلمٍ اَو مَكرٍ خَبِيثٍ * لَنَظَرتُ فِي اَمرِكُم عَلَى مَا يُوجِبُه الحُكم * فَاَمَّا اِذ كَلَامُكُم
مِن اَجلِ نَفسٍ عَن كَلَامٍ وَاَسمَاءٍ * وَفَرَائِض الشَّرِيعَة المَخصُوصَة بِكُم * فَاَنتُم اَعرَف بِذَلِك *
16 فَمَا اُرِيد اَن اَكُون قَاضِيَ هٰذِه الاُمُور * وَاَصرَفَهُم مِن حَضرَتِه * فَتَنَاوَلَ جَمَاعَة اليُونَانِيِّين
17 صُوصَنَايِس رَئِيس المَجمَع * فَضَرَبُوه بِحَضرَةِ الوَالِي * وَلَم يَحفِل اَحَدٌ بِغَالِيُونُوس * فَاَقَامَ
18 بُولُص هُنَاكَ اَيضًا اَيَّامًا كَثِيرَة * ثُم وَدَّعَ الاِخوَة وَسَارَ اِلَى السَّلَام * وَمَعَه اَبرِسكِيلَا
19 وَاَكِيلَا * وَقَصَّ شَعرَ رَاسِه فِي كَنكرَاس لِاَنَّه كَانَ عَلَيهِ نَذر * وَاَنتَهَى مَسِين اِلَى اَفسُس *
20 وَتَرَكَ هُنَاكَ دَبِيكَ وَدَخَلَ هُوَ اِلَى المَجمَع يُفَاوِض اليَهُود * وَاِذ سَاَلُوه اَن يُقِيم عِندَهُم مُدَّة
21 طَوِيلَة * فَلَم يُجِب اِلَى طَلَبَتِهِم * بَل وَدَّعَهُم قَائِلًا * سَيَبلِي عَلَى كُلِّ حَالٍ اَن اُعَيِّد العِيدَ
اَلمُقبِل بِاُورَشَلِيم * وَسَاَعُود اِلَيكُم بِمَشِيَّة اللَّه *
* لِيَوم الاَربِعَا مِن الجُمعَة السَّادِسَة بَعدَ الفِصح * * سّ *
22 * وَرَكِبَ فِي البَحرِ مِن اَفسُس وَاَحدَرَ اِلَى قَيسَارِيَة * وَصَعِدَ فَسَلَّمَ عَلَى جَمَاعَة اَهلِ الكَنِيسَة *
23 وَنَزَلَ اِلَى اَنطَاكِيَة * وَاَقَامَ بِهَا مُدَّةً مَّا * وَخَرَجَ يَطُوف عَلَى السِّيَافَة بَلَدَةً عَلَاطِيَة وَاَفرُوجِيَا *
24 يُسَدِّد كَافَة التَّلَامِيذ * وَاِنَّ يَهُودِيًّا اِسمُه اَبُولُس * اِسكَندَرَانِيَّ الجِنسِ * رَجُلًا مِنطِيقًا اَقبَلَ
اِلَى اَفسُس * وَكَانَ قَوِيَّ المَعرِفَة بِالكُتُب *

Credidit autem Crispus princeps synagogæ in Domiaum, cum omnibus domesticis suis : multique ex Corinthiis, audientes fidem ejus, crediderunt & baptizati sunt. Et verò Dominus dixit ad Paulum in visu nocturno ; Ne timeas, imò loquere, & ne taceas. Ego enim tecum sum, & non ponet super te quispiam manum suam ad nocendum tibi, siquidem habeo in hac urbe populum multum. Mansit ergò in ea annum & sex menses, docens in synagogis eorum sermonem Dei. Cæterùm cùm in regione Achaiæ præfecturam gereret Gallion, insurrexerunt Judæi omnes adversùs Paulum, & stiterunt eum in præsentiam ipsius. Dicentes ; Hic suadet hominibus colere Deum cultu contrario legi nostræ. Cúmque voluisset Paulus aperire os suum, ait ad Judæos Gallion ; O Judæi, si esset lis vestra de crimine aliquo aut dolo malo, equidem spectarem causam vestram, prout requirit justitia : Verùm quando sermo vester est de indagandis verbis ac nominibus, deque cæremoniis Legis peculiaribus vobis, vos doctiores estis in his, neque cupio esse judex harum rerum. Et dimisit eos à præsentia sua. Apprehendens autem cœtus Græcorum Sosthenem principem synagogæ, percussérunt in præsentia præfecti, & nemo rationem habebat Gallionis. Porrò commoratus est adhuc ibi Paulus dies multos : deinde valedicto fratribus, navigavit in Syriam : abieruntque cum eo Priscilla & Achilles : totondítque capillos capitis sui in Cenchreis, quia tenebatur voto : Devenítque iter ejus ad Ephesum. Et relictis duobus illis comitibus *ingressus est ipse synagogam ut alloqueretur Judæos. Hi autem rogaverunt eum ut longiori tempore maneret apud se : at non assensus est precibus eorum : Sed valedixit eis, dicens ; Oportet omnimodè ut festum venturum celebrem in Jerusalem : revertar autem ad vos, Deo volente.*

Pro feria quarta hebdomadæ sextæ post Pascha.

Et conscendens mare ab Epheso, abiit in Cæsaream : & ascendens salutansque omnes homines Ecclesiæ, descendit Antiochiam. Cúmque mansísset in ea aliquanto tempore, egressus perambulavit ex ordine regionem Galatiæ & Phrygiæ, confirmans omnes discipulos. Et verò Judæus quidam nomine Apollos, Alexandrinus genere, vir eloquens venit Ephesum, pollebatque scientiâ in Scripturis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወይቤልዎ : በዘ : አልቦ : ሕገ : ይጫህር : ለሰብእ:: ያመልክዎ : ለእግዚአብሔ
14 ር::=: ወፈቀደ : ጳውሎስ : ይከሠት : ኢፈሁ : ወይእግር : ወይመሀር:: ተሠጥመ
ው : መልእክ : ጋልዮስ : ለላይሁድ : ወይቤሎው : እንትው : ኢይሁድ : እመሁ :
ዘገፍዐክው : ወበ : ጌጋየ : ናስተዋቅሠክው : በበቃልክው : ወናጸመእክው::=:
15 ወእመሰ : ትትካሐዱ : በእንተ : ሕገኒክው : ወበእንተ : እስማተ : ሰብእ : ለኪክ
16 ው : ለእመሬ : እንከ : ሊይፈቅድ : እስመዕ : ዘከመዝ : ነገረ::=: ወሰደድዎው:
17 እመሓበ : ዐወድ::=: ወለጳዝዘ : ኵሉው : ለሪጪ : ለስስቴንስ : መጋቤ: መኰ
ራብ : ወዘበጥዎ : በቅድመ : ዐወድ : ወሊያጽሀቆ : ለገልዮስ : ወሊመንተኒ : በእን
18 ቲለሁ::=: ወነበረ : ጳውሎስ : ዒደ : ኀደጠ : መዋዕለ : ኀበ : ቢጹ : ወፈነውዎ :
ወነገደ : ሰርዶ:: ወሀለው : መስሌሁ : ጸርስቂለ : ወለቂለ : ወተለጸዩ : ርእሶው :
19 እስመ : ብፅዓት : ቦው::=: ወበጽሐ : ሌፈሶን : ወኀደጎው : ሀየ:: ወወእቱ : ቦለ :
20 መኰራበ : ወተዋቀሠው : ለላይሁድ::=: ወለእስተብቍዕዎ : ይነበር : ብዙኀ : መ
21 ዋዕለ : ወሊፈቀደ::=: ወእመዝ : ተፈነወው : ይቤሉው : እመ ወፅዋ : ኀዕበ : ለ
22 እመ : እግዚአብሔር : ፈቀደ:: ወወፅአ : እመሌፈሶን::=: ወወረደ : ቂሰርዶ : ወ
23 ዐርገ : ቤተ : ክርስትያን : ወተአመሩው : ወሐረ : ለእለኪያ::=: ወነቢሮ : ኀኑ
ደየ : መዋዕለ : ወወፅአ : ወሐለፈ : በሰኒታ : እንተ : ብሔረ : ገለቲያ : ወፍሪግያ::
24 ወጸንዖው : ለአኰሉ : ቢጹ::=: ወሀሎ : አሐዱ : ኢይሁዳዊ : ዘስሙ : አጀሎን :
ዘሰዝዘ : እለ : ስክንድርያ : ብእሲ:ጠቢብ : ወበጺሖ : ሌፈሶን:: ወየአመር : መጽ
ሐፈ::=:

Et dixerunt de eo, quòd absque lege docet homines colere Deum. Et volente Paulo aperire os suum & loqui, & docere, respondit princeps Galius Judæis, & dixit iis ; Vos Judæi siquâ injuriâ affecit vos, & habuit crimen, raticionaremur vobiscum de singulis eloquiis vestris, & audiremus vos. Et si altercamini de legę vestrâ, & de nominibus hominum, vos ipsi cognoscite, ego nolo audire hujusmodi eloquia. Et expulit eos à tribunali. Et prehenderunt omnes Gentiles Sosthenem procuratorem synagogæ, & verberaverunt eum coram tribunali : & non curæ erat Galio quicquam de illo. Et mansit Paulus adhuc paucos dies apud fratres suos, & dimiserunt eum, & profectus est in Syriam : & fuerunt cum illo Priscilla & Aquila, & rasa fuerunt capita eorum, quia votum habuerunt. Et devenit Ephesum, & reliquit eos ibi, & ipse intravit synagogam, & disputavit cum Judæis. Et rogârunt eum ut maneret multos dies : & noluit. Et tunc dimittentibus eum dixit, Revertar iterum si Deus voluerit : & exivit ab Epheso. Et descendit Cæsaream, & ascendit Domum Christianorum & salutavit eam, & qbiit Antiochiam. Et qnum sedisset longum tempus, tum exivit, & transivit postridie per regionem Galatiæ, & Phrygiæ, & confirmavit omnes fratres ejus. Et fuit quidam Judæus cujus nomen Apollos, Alexandrinus, vir prudens, & venit Ephesum, & cognoscebat Scripturas.

Hic erat edoctus viam Domini, & fervès ſpiritu, loquebatur & docebat diligenter ea quæ de Domino, ſciens tantùm baptiſma Joannis.
25 Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ (α) τοῦ Κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου.
Hicque cœpit fiducialiter agere in ſynagoga. Audientes autem eum Aquila & Priſcilla, aſſumpſerunt eum, & diligentiùs ei expoſuerunt viam Dei.
26 Οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ (α) Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο (β) τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν.
Volente autem eo ire in Achaiam, exhortati fratres ſcripſerunt diſcipulis ut excipere eum: qui adveniens contulit multum credentibus per gratiam.
27 Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος·
Vehementer enim Judæos redarguebat publicè, oſtendens per Scripturas eſſe Chriſtum, Jeſum.
28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν, Ἰησοῦν.

CAP. XIX. ιθ'.

Factũ eſt autem in Apollo eſſe in Corintho, Paulum peragrantem ſuperiores partes, venire in Epheſum: & inveniens quoſdam diſcipulos, Dixit ad
1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν (α) Ἀπολὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, (β) ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον· καὶ (γ) εὑρών τινας μαθητὰς, εἶπε πρὸς
2 αὐτοὺς; Εἰ Πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; (δ) οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Ἀλλ' οὐδὲ εἰ Πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν.
eos; Si Spiritum ſanctum accepiſtis credentes? Illi autem dixerunt ad eum; Sed neque ſi Spiritus ſanctus eſt, audivimus.
Dixitque ad eos; In quo
3 Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, Εἰς τί ergò baptizati eſtis? Illi autem dixerunt; In Joannis baptiſmate. Dixit autem Pau-
4 οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ (ζ) εἶπον, Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. Εἶπε δὲ Παῦλος; Joannes quidem baptizavit baptiſmo pœnitentiæ, populo dicens, in venien-
λος, (η) Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμε-

MS. A. (ω) τοῦ Ἰησοῦ, ὀπτάμενος (α) Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, (β) τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. Κεφ. ιθ'. MS. A. (α) Ἀπολλὼν (β) καταβῆναι (γ) εὑρὼν τινας μαθητὰς· Εἶπέν τε πρὸς (δ) οἱ δὲ πρὸς αὐτ, Ἀλλ' οὐδ' εἰ Πνεῦμα (ε) Ὁ δὲ εἶπεν (ζ) εἶπαν, (η) Ἰωάννης ἐβάπτισεν (θ) εἰς τὸν Ἰησοῦν. (ι) χάρας, (κ) ἐπαφῆτον. (λ) ωδίνα. (μ) Τυραννου. Τοῦτο (ν) Κυρίου, Ἰουδαίους (ξ) ὁ Θεὸς ἐποίει (ο) ἀποφέρεσθαι (π) ὀνοπορεύεσθαι. Ἐπιχείρησε (ρ) καὶ τὸν (σ) Ὁρκίζω ὑμᾶς (τ) Παῦλος

tem poſt ipſum ut crederent, hoc eſt, in Chriſtum Jeſum. Audientes autem
νον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τοῦτέστιν, (θ) εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. Ἀκούσαντες δὲ 5
baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu. Et imponente illis Paulo
ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου 6
manus, venit Spiritus ſanctus ſuper eos: loquebantúrque linguis, &
(ι) τὰς χάρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς· ἐλάλουν τε γλώσσαις, καὶ
prophetabant. Erant autem omnes viri ferè duodecim. Introgreſſus autè
(κ) προεφήτευον. Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ (λ) δώδεκα. Εἰσελθὼν δὲ 7 8
in ſynagogam, liberè loquebatur, per menſes tres diſputans & ſuadens quæ de
εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ
regno Dei. Cùm autem quidam indurarentur, & non crederent, maledi-
τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο, καὶ ἠπείθουν, κακολο- 9
centes viam coram multitudine, diſcedens ab eis, ſegregavit diſcipulos, quoti-
γοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀφ' αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ'
diè diſputans in ſchola Tyranni cujuſdam. Hoc autem factum eſt
ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ (μ) Τυράννου τινός. Τοῦτο δὲ ἐγένετο 10
per annos duos, ita ut omnes habitantes Aſiam audire verbum Domini Je-
ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ (ν) Κυρίου Ἰη-
ſu, Judæoſque & Græcos. Virtutéſque non vulgares faciebat Deus
σοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας (ξ) ἐποίει ὁ Θεὸς 11
per manus Pauli: Ita ut etiam ſuper languidos adferri à corpore
διὰ τῶν χειρῶν Παύλου· Ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας (ο) ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς 12
ejus ſudaria vel ſemicinctia, & abſcedere ab eis languores, & ſpiritus
αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα
malignos exire ab eis. Tentaverunt autem quidam de cir-
τὰ πονηρὰ (π) ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν. Ἐπεχείρησαν δέ τινες (ρ) ἀπὸ τῶν περι- 13
cumeuntib' Judæis exorciſtis, invocare ſuper habentes ſpiritus malos
ἐρχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν, ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ
nomen Domini Jeſu, dicentes; Adjuramus vos Jeſum, quẽ Paulus prædicat.
ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, (σ) Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν (τ) ὁ Παῦλος κηρύσσει.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Hic erat edoctus viam Domini, & ferven- 25
ſpiritu: proinde loquebatur, planéque docebat de Jeſu, quum nihil ſciret, niſi baptiſma Johannis. Cœpitque palàm loqui in 26
ſynagoga. Quem quum audiſſent Achilus & Priſcilla, adduxerunt domum ſuam, & pleniùs oſtenderunt ei viam Domini. Quum- 27
que vellet proficiſci Achaiam, hortati ſunt eum fratres, ſcripſeruntque ad diſcipulos ut exciperent eum: itaque ubi adveniſſet, multùm adjuvit per gratiam omnes fideles. Ve- 28
hementer enim diſceptabat contra Judæos coram turbis, demonſtrans per Scripturas, Jeſum eſſe Chriſtum.

Matutinis dominica Pentecoſtes. 53.

CAP. XIX.

Quumque degeret Apollo Corinthi, Pau- 1
lus peragravit regiones ſuperiores ad Epheſum. Et interrogavit diſcipulos quos illic 2
invenit, Num recepiſtis Spiritum ſanctitatis poſteaquàm credidiſtis? Reſponderunt, & dicunt ei; Imò neque an ſit Spiritus, audivimus. Dixit eis, In quid ergò baptiza- 3
ti eſtis? Dicunt, In baptiſma Johannis. Subdit eis Paulus, Johannes quidem baptizàvit 4
baptiſmo pœnitentiæ populos, dicens, ut crederent in eum qui venturus erat poſt ſe, hoc eſt, in Jeſum Chriſtum. Quumque hæc 5
audîſſent, baptizati ſunt in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Et impoſuit eis manum 6
Paulus, venitque Spiritus ſanctitatis in eos: proinde loquebantur ſingulis linguis, ac vaticinabantur. Erant autem omnes iſti viri, 7
duodecim. Cæterùm ingreſſus eſt Paulus 8
ſynagogam, & locutus eſt palàm tribus menſibus, ac perſuadebat de regno Dei. Qui- 9
dam autem ex eis indurabantur, & obſtinabant, atque convitiis proſcindebant viam Dei coram turba Gentium: tunc recedere fecit Paulus, & ſeparavit ab eis diſcipulos, & quotidie verba faciebat ad eos in ſchola viri cujuſdam nomine Tyrani. Hoc autem 10
factum eſt per biennium, uſquedum audîſſent ſermonem Domini quotquot habitabant in Aſia, tam Judæi quàm Gentiles. Porrò 11
virtutes maximas edebat Deus per manum Pauli. Ita ut etiam à veſtimentis quæ erant 12
ſuper corpus ejus, ſudaria aut fruſta deferrentur, & imponerentur ægrotis, & diſcederent ab eis morbi, atque adeò dæmonia exirent.

Dominicâ primâ poſt Pentecoſten. 54.

Studebant autem & quidam Judæi qui cir- 13
culabant, & adjurabant dæmonia, adjurare ea per nomen Domini noſtri Jeſu, ſuper eos in quibus erant ſpiritus immundi, dicentes; Adjuramus vos per nomen Jeſu quem prædicat Paulus.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወይክል፡ ተናገር፡ ወመሁር፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡ ወጸሃቀ፡ በመንፈሱ:: ወይንገር፡ ወ
26 ይመህር፡ በእንተ፡ ሊየሱስ፡ ኀመ፡ ዳእሙ፡ ጥመቀተ፡ ዮሐንስ፡ ተጠመቀ::=> ወሶ
ቱሰ፡ ለኅዘ፡ ገሃደ፡ ይንገር፡ በመኵራብ፡ ወሰመዕዎ፡ እርስቂለ፡ ወአቂለ፡ ወአቅረብ
27 ዎ፡ ወተጠይቅዎ፡ ፍናተ፡ እግዚአብሔር::=> ወፈቀደ፡ ይሖር፡ ለኬይዶ፡ ወአብሰ
ዎ፡ ቢጹ፡ ወጸሐፈ፡ ሎቱ፡ ሐዋርያት፡ ይትወኽፍዎ:: ወበጺሖ፡ ነገርሙ፡ ብዙ
28 ኅ፡ ለእለ፡ ለመኑ፡ በጸጋ፡ እግዚአብሔር:=> እሙ፡በሕቁ፡ ይትዋቀሦሙ፡ ለእይሁ
ድ፡ገሃደ፡ወያበጽሕ፡ሎሙ፡እመ፡ጸሐፍት፡ኀመ፡ወእቱ፡ክርስቶስ፡ሊየሱስ::=>

Et potens erat prædicando & docendo viam Dei, & ſolicitus fuit in ſpiritu ſuo, 25
& prædicabat & docebat de Jeſu, ſicut ſolummodò baptiſmate Johannis baptizatus fuit. Et ipſe cœpit palàm prædicare in ſynagoga, & audierunt eum Priſcilla & 26
Aquila, & aſſumpſerunt eum, & exquiſitiùs expoſuerunt ei viam Dei. Et voluit 27
ire Achaiam, & permiſerunt ei fratres ejus, & ſcripſerunt pro eo Apoſtolis ut ſuſciperent eum: & quum adveniſſet, prædicavit multùm credentibus in gratia Dei.
Quia in lege ſua redarguebat Judæos manifeſtè, & concluſit contra eos ex Scriptu- 28
ris, quòd fuit Chriſtus, Jeſus.

Versio VULGATA LATINA.

25 Hic erat edoctus viam Domini: & fervens ſpiritu loquebatur, & docebat diligen-
26 ter ea quæ ſunt Jeſu, ſciens tantùm baptiſma Joannis. Hic ergò cœpit fiducialiter
agere in ſynagoga. Quem cùm audiſſent Priſcilla & Aquila, aſſumpſerunt eum,
27 & diligentiùs expoſuerunt ei viam Domini. Cùm autem vellet ire Achaiam, ex-
hortati fratres, ſcripſerunt diſcipulis ut ſuſciperent eum. Qui cùm veniſſet,
28 contulit multum his qui crediderant. Vehementer enim Judæos revincebat pub-
licè, oſtendens per Scripturas, eſſe Chriſtum Jeſum.

CAP. XIX.

1 FActum eſt autem, cùm Apollo eſſet Corinthi, ut Paulus peragratis ſuperiori-
2 bus partibus veniret Epheſum, & inveniret quoſdam diſcipulos: Dixítque ad
eos; Si Spiritum ſanctum accepiſtis credentes? At illi dixerunt ad eum; Sed ne-
3 que ſi Spiritus ſanctus eſt, audivimus. Ille verò ait; In quo ergò baptizati
4 eſtis? Qui dixerunt; In Joannis baptiſmate. Dixit autem Paulus; Joannes
baptizavit baptiſmo pœnitentiæ populum, dicens; In eum, qui venturus eſset 5
poſt ipſum, ut crederent, hoc eſt, in Jeſum. His auditis, baptizati ſunt in
nomine Domini Jeſu. Et cùm impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus 6
ſanctus ſuper eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. Erant 7
autem omnes viri ferè duodecim. Introgreſsus autem ſynagogam, 8
cum fiducia loquebatur per tres menſes, diſputans, & ſuadens de regno Dei.
Cùm autem quidam indurarentur, & non crederent, maledicentes viam Domini 9
coram multitudine, diſcedens ab eis, ſegregavit diſcipulos, quotidiè diſpu-
tans in ſchola tyranni cujuſdam. Hoc autem factum eſt per biennium, ita ut 10
omnes, qui habitabant in Aſia, audirent verbum Domini, Judæi atque Gen-
tiles. Virtutésque non quaſlibet faciebat Deus per manum Pauli: Ita ut etiam 11
ſuper languidos deferrentur à corpore ejus ſudaria, & ſemicinctia, & recedebant ab 12
eis languores, & ſpiritus nequam egrediebantur. Tentaverunt autem quidam & de 13
circumeuntibus Judæis exorciſtis, invocare ſuper eos, qui habebant ſpiritus malos,
nomen Domini Jeſu, dicentes; Adjuro vos per Jeſum, quem Paulus prædicat.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * هٰذَا كَانَ عَارِفًا بِطَرِيقِ ٱلرَّبِّ * وَحَارًّا بِٱلرُّوحِ يَتَكَلَّمُ وَيُعَلِّمُ ٱلْحُجَجَ ٱلَّتِي عَنِ ٱلرَّبِّ * تَعْلِيمًا
بَلِيغًا * وَكَانَ يَعْرِفُ جَبرَ مَعْمُودِيَةِ يُوحَنَّا فَقَطْ * كَانَ هٰذَا يَطْفَقُ يُجَاهِرُ فِي ٱلْجَمْعِ * فَلَمَّا سَمِعَهُ 26
أَكِيلَّاسُ وَبِرِسْكِيلَا * أَخَذَاهُ وَفَهَّمَاهُ طَرِيقَ ٱلرَّبِّ نَفْهِيمًا بَلِيغًا جِدًّا * وَلَمَّا أَعْتَزَمَ أَنْ يَعْبُرَ 27
إِلَى أَخَائِيَا بِأَمْرِ ٱلْإِخْوَةِ * كَتَبُوا لَهُ إِلَى ٱلتَّلَامِيذِ أَنْ يَقْبَلُوهُ * فَلَمَّا جَاءَ إِلَيْهِمْ نَفَعَ كَثِيرًا
ٱلَّذِينَ آمَنُوا بِٱلنِّعْمَةِ * لِأَنَّهُ كَانَ يُدَاوِمُ تَوْبِيخَ ٱلْيَهُودِ فِي ٱلْجُمُوعِ جَهْرًا * تَوْبِيخًا شَدِيدًا * 28
وَيُرِيهِمْ مِنَ ٱلْكُتُبِ أَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ * ثُمَّ * يَوْمَ ٱلْجُمُعَةِ ثَانِي ٱلسَّلَاقِ * وَيُقْرَى أَيْضًا
ثَانِي بَعْدِيسِ ٱلْمَاءِ * ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ عَشَرَ * 1 * فَٱتَّفَقَ أَنْ أَبُلُّسَ لَمَّا كَانَ
بِقُرِنْثُوسَ كَانَ بَوْلُصُ قَدِ ٱجْتَازَ بِأَعْلَا تِلْكَ ٱلنَّوَاحِي * وَجَاءَ إِلَى أَفَسُسَ * فَوَجَدَ تَلَامِيذَ 2
مَّا * فَقَالَ لَهُمْ * هَلْ أَخَذْتُمْ رُوحَ ٱلْقُدُسِ لَمَّا آمَنْتُمْ * فَقَالُوا لَهُ لَا * بَلْ وَلَا سَمِعْنَا إِنْ رُوحُ
ٱلْقُدُسِ مَوْجُودٌ * فَقَالَ لَهُمْ بِأَيِّ مَعْمُودِيَّةٍ ٱصْطُبِغْتُمْ * فَقَالُوا بِمَعْمُودِيَّةِ يُوحَنَّا * فَقَالَ لَهُمْ بَوْلُصُ 3 4
إِمَّا أَعْمَدَ يُوحَنَّا ٱلشَّعْبَ مَعْمُودِيَّةَ ٱلتَّوْبَةِ * قَائِلًا لَهُمْ أَنْ يُؤْمِنُوا بِٱلْوَارِدِ بَعْدَهُ * أَيْ بِٱلْمَسِيحِ
يَسُوعَ * فَلَمَّا سَمِعُوا ٱصْطُبِغُوا بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ * وَلَمَّا وَضَعَ بَوْلُصُ يَدَهُ عَلَيْهِمْ * جَاءَ ٱلرُّوحُ 5 6
ٱلْقُدُسِ * لِأَنَّهُمْ طَفِقُوا يَتَكَلَّمُونَ بِٱللُّغَاتِ وَيَتَنَبَّأُونَ * وَكَانُوا كُلُّهُمُ ٱثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا * 7
* وَإِذْ دَخَلَ إِلَى ٱلْجَمْعِ لَبِثَ يُجَاهِرُ بِٱلْكِرَازَةِ ثَلٰثَةَ أَشْهُرٍ يُحَاطِبُ وَيَحُثُّ بِٱلْبَرَاهِينِ عَنْ مُلْكِ ٱللَّهِ * 8
* وَلَمَّا كَانَ قَوْمًا يَتَكَبَّرُونَ قَوْلَهُ وَيُحَالِفُونَهُ وَيَهْجُنُونَ طَرِيقَ ٱلْإِيمَانِ أَمَامَ ٱلْجَمَاعَةِ * ٱبْتَعَدَ مِنْهُمْ وَمَيَّزَ 9
ٱلتَّلَامِيذَ مِنْ أُولَٰئِكَ * وَكَانَ يُقَاوِضُهُمْ كُلَّ يَوْمٍ فِي مَجْلِسِ أَحَدِ ٱلْكُبَرَاءِ * فَلَبِثَ يَعْمَلُ هٰذَا مُدَّةَ 10
سَنَتَيْنِ * حَتَّى أَنَّ جَمَاعَةَ ٱلْقَاطِنِينَ بِلَدَهُ أَسِيَّا سَمِعُوا قَوْلَ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ * أَعْنِي ٱلْيَهُودَ وَٱلْيُونَانِيِّينَ *
* وَصَنَعَ ٱللَّهُ بِيَدَيْ بَوْلُصَ قُوَّاتٍ لَيْسَتْ يَسِيرَةً * 11 12
حَتَّى أَنَّهُمْ كَانُوا يَحْمِلُونَ عَصَائِبَ أَوْ مَنَادِيلَ
يَمْسَحُ بِهَا عَرَقَ وَجْهِهِ * فَيَضَعُونَهَا عَلَى ٱلسُّقْمَى فَتَزُولُ عَنْهُمُ ٱلْأَمْرَاضُ * وَتَخْرُجُ عَنْهُمُ ٱلْأَرْوَاحُ ٱلْخَبِيثَةُ *
* وَإِنَّ قَوْمًا مِنَ ٱلْيَهُودِ ٱلدَّوَّارِينَ * طَفِقُوا يَسْتَحْلِفُونَ وَيَسُمُّونَ عَلَى ٱلَّذِينَ بِهِمُ ٱلْأَرْوَاحُ ٱلْخَبِيثَةُ ٱسْمَ 13
ٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * قَائِلِينَ نَسْتَحْلِفُكُمْ بِيَسُوعَ ٱلَّذِي يَكْرِزُ بِهِ بَوْلُصُ *

Hic noverat viam Domini, & fervens ſpiritu loquebatur, docebatque quæſtiones quæ ſunt de Domino, doctrinâ exactâ: ſciebat autem rem baptiſmi Johannis tantùm. Cœperat hic liberè loqui in ſynagoga. Quem cùm audiſſent Achilles & Priſcilla, duxerunt eum, & expoſuerunt ei viam Domini expoſitione perfectiſſimâ. Cùmq; voluiſſet tranſire in Achaiam, de mandato fratrum ſcripſerunt pro ipſo ad diſcipulos ut ſuſciperent eum. Et cùm veniſſet ad eos, multùm contulit iis qui crediderant per gratiam. Perſeveranter enim arguebat Judæos in ſynagogis publicè acri increpatione, & oſtendebat eis ex Scripturis quòd Jeſus eſſet Chriſtus. Finis.

Feriâ ſextâ, ſecundâ *die* infra Aſcenſionem. Legitur quoque altero die à conſecratione aquæ.

CAP. XIX.

Accidit autem ut cùm Apollos eſſet Corinthi, Paulus jam peragraſſet ſuperiores illas partes, veniſſetque Epheſum. Et inveniens aliquot diſcipulos, dixit eis; Num accepiſtis Spiritum ſanctum cùm credidiſtis? inquiunt ei, Minimè: imò nec audivimus an Spiritus ſanctus exiſtat. Ait illis; Quo baptiſmate baptizati eſtis? Dixerunt; Baptiſmate Johannis. Reſpondit eis Paulus, Johannes quidem baptizavit populum baptiſmo pœnitentiæ, dicens illis ut crederent in venturum poſt ipſum, videlicet in Chriſtum Jeſum. Quæ cùm audiſſent, baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu. Et cùm poſuiſſet Paulus manum ſuam ſuper eos, advenit eis Spiritus ſanctus: cœperunt enim loqui linguis, & prophetare. Erant autem omnes, duodecim viri. Et ingreſſus ſynagogam, manſit promulgans prædicationem tribus menſibus: colloquens, & ſuadens argumentis de regno Dei. Hactenus. Cùm autem nonnulli deteſtarentur ſermonem ejus, & contradicerent ei, viámque fidei criminarentur coram cœtu, receſſit ab eis, & ſegregavit diſcipulos ab ipſis, eóſque alloquebatur ſingulis diebus in domicilio cujuſdam magnatibus. Mànſitque id exercens ſpatio biennii, ita ut omnes habitantes in regione Aſiæ audierint ſermonem Domini Jeſu, Judæi ſcilicet & Græci. Ediditque Dominus per manus Pauli virtutes haud paucas: Adeò ut afferrent faſcias aut ſudaria quibus tegeret ſudorem vultûs ſui, imponerentque infirmis, & recederent ab eis morbi, & ſpiritus mali ab eis egrederentur. At verò quidam ex Judæis vagis cœperunt adjurare, & invocare ſuper eos in quibus erant ſpiritus mali, nomen Domini Jeſu Chriſti, dicentes; Adjuramus vos per Jeſum quem prædicat Paulus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በሐምስ : ሰንበተ : ጸሙ፡=፦

1 ወእመዝ : እንዘ : ሀሎ ፡ እጰሎን : ሀሎ : ቆሮንቶስ ፡፡ ኀለፈ : ጳውሎስ : እንተ : ለ
ዕላይ : ደወለ : ወበጽሐ : ሌፈሶን : ወረከበ : ሕደጠን : እለ : ቦሉ : ውስተ : ለሚ
2 ን፡፡=፦ ወይቤሎሙ : ቦኑ : ዘነሣእክሙ : መንፈስ : ቅዱስ : እምዘ : ለመንክሙ :
3 ወይቤልዎ : ሰሚዕናሁ ፡ ጥቀ : ከመቦ : መንፈስ : ቅዱስ፡፡=፦ ወይቤሎሙ : በመንትኑ
4 መ : ተጠመቅሙ : ወይቤልዎ : በጥመቀተ : ዮሐንስ፡=፦ ወይቤሎሙ : ዮሐንስሰ :
5 ለጥመቀ : ጥመቀተ : ንስሓ : በዘ : ይመጽኣ : እመድኅሪሁ : ሊየሱስ፡=፦ ወሰሚ
6 ዖሙ : ተጠመቁ : በስመ : እግዚእነ ፡ ሊየሱስ፡፡=፦ ወወደዮ : እዴሁ : ጳውሎስ :
7 ዲቤሆሙ : ወረደ : መንፈሰ : ቅዱስ : ለዕሌሆሙ : ወነበቡ : በነገረ : በሐውርት : ወ
8 ተነበዩ፡=፦ ወየእክሉ : ዐሠርቱ : ወክልኤቱ : ዕደው፡፡=፦ ወቦአ : ጳውሎስ : መ
ኵራበ : ወነገረ : ገሃደ : ወነበረ : ሠለስተ ፡ ለወርኀ : እንዘ : ይትቀቀሦሙ : ወየለ
9 መኖሙ : በእንተ : መንፈሠተ : እግዚእነ ክርስቶስ፡፡=፦ ወቦ : እለ : ክሕዱ : ወተጸነ
ው : ወለሕዝሙ : ደቡ : ትምህርት : በቅድመ : ኵሉ ፡፡ ሃለ ወሐደየሙ : ጸ
ወኦሎስ : ወነገረሎሙ : ለሐዋርያት : ወኵሉ : ለሚረ : ይጫህር : በቅድመ : መኵ
10 ናን : ወመሰለክት፡=፦ ወከመዝ : ገብረ : ክልኤ : ዓመተ ፡፡ ወሰመዑ : ኵሉሙ :
11 እለ : ይነብሩ : እስያ : ቃለ : እግዚእነሰ : ሊይሁድ : ወለረሚይ፡፡=፦ ወዐቢይ :
12 ኀይለ : ይገብር : እግዚኢብሔር : በእደ : ጳውሎስ፡=፦ ወይወስዱ : እመጽንፈ : ል
ብሱ : ወሰበኑ : ወያነብረ : ደቡ : ዱያን : ወየሐይው : ወእለኒ : ለጋንንት : ይወጽ
13 ሉ፡፡=፦ ወቦ : እለ : ለኅዙ : ይርቅዩ : ቢጽ : እለ : የለውዱ : ወይስመዩ : ሎሙ :
ለእጋንንት : ስመ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ወይቤልዎሙ : ናመሕለክሙ : በስሙ : ለ
ሊየሱስ : ዘጳውሎስ : ይጫህር፡፡=፦

CAP. XIX.

Quinto ſabbato Jejunii.

ET tunc quum eſſet Apollos Corinthi, peragravit Paulus per ſuperiorem regionem, & venit Epheſum, & invenit paucos qui intrâſſent in fidem. Et dixit iis; Num accepiſtis Spiritum ſanctum ex quo tempore *credidiſtis? Et dixerunt ei; Audivimus tantùm quod fuit Spiritus ſanctus. Et dixit iis; In quo baptizati fuiſtis? & dixerunt ei; In baptiſmate Johannis. Et dixit iis; Johannes igitur baptizavit baptiſmo reſipiſcentiæ in venturo eum poſt Jeſu. Et quum audiviſſent, baptizati ſunt in nomine Domini noſtri Jeſu. Et quum poſuiſſet manus ſuas Paulus ſuper eos, deſcendit Spiritus ſanctus ſuper eos, & loquuti ſunt in linguis regionum, & prophetârunt. Et erant duodecim viri. Et intravit Paulus ſynagogam, & prædicavit palàm, & manſit tres menſes diſſerens cum iis, & ſuadens iis de regno Dei. Et fuerunt qui abnegaverunt, & obdurati ſunt, & maledixerunt contra doctrinam coram omnibus: Et reliquit eos Paulus, & accepit Apoſtolos, & quotidiè docebat coram prætori & præſidibus. Et ſic egit duos annos, & audierunt omnes qui habitabant in Aſia verbum Dei, Judæi & Gentiles. Et magnas virtutes fecit Deus per manum Pauli. Et detulerunt ab extremitate veſtimenti ejus, & ſudaria ejus, et poſuerunt ſuper infirmos, et vivebant, et dæmones exibant. Et fuerunt* quidam *qui cœperunt incantare* fratres circumeuntes, *et nominare ſuper dæmoniacos nomen Domini noſtri Jeſu, et dicebant iis; Adjuramus vos in nomine Jeſu, quem Paulus docet.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'.

Erant autem quidam filii Sceuæ Judæi principis ſacerdotum ſeptem hoc *facientes.*
14 Ἦσαν δέ (υ) τινες υἱοὶ Σκεύᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες.
Reſpondens autem ſpiritus *malignus,* dixit; Jeſum novi, & Paulum
15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, (φ) εἶπε, Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον
ſcio: vos autem qui eſtis? Et inſiliens in eos homo,
16 ἐπίσαμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; Καὶ (χ) ἐφαλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος,
in quo erat *ſpiritus malignus,* & prædominatus *eis,* invaluit contra eos,
ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ (ψ) πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν,
ita ut *nudos,* & *vulneratos* *effugere* ex domo illa. Hoc autem
17 ὥστε γυμνοὺς, καὶ τετραυματισμένους (ω) ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. Τοῦτο δὲ
factum eſt notum omnibus Judæiſque & *Græcis* *habitantibus* *Epheſum*: &
ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον· καὶ
cecidit timor ſuper omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jeſu.
(α) ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
Multique credentium veniebant confitentes, & annuntiantes actus
18 Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις
ſuos. Multi autem curioſa *agentium,* *conferentes* libros, combuſſerunt
19 αὐτῶν. Ἱκανοὶ δὲ τῶν περίεργα πραξάντων, συνενέγκαντες τὰς βίβλους, κατέκαιον
coram omnibus: & *computaverunt* pretia iſtorum, & invenerunt *argenti myriades*
ἐνώπιον πάντων· καὶ συνψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας
quinque. Ita *per potentiam* verbum *Domini* creſcebat, & *invaleſcebat.* *Ut* autem
20 πέντε. Οὕτω κατὰ κράτος (β) ὁ λόγος τοῦ Κυρίουηὔξανε, καὶ ἴσχυεν. Ὡς δὲ
21 *impleta ſunt* *hæc,* propoſuit Paulus in Spiritu, *pervadens* Macedoniam, &
ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ Πνεύματι, (γ) διελθὼν τὴν Μακεδονίαν, καὶ
Achaiam, ire *in Hieruſalem,* dicens; *Quòd* poſt *fieri me* ibi,
(δ) Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς (ε) Ἰερουσαλὴμ, εἰπών, Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ,
oportet me & Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos *mini-*
δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο (ζ) τῶν δια-
22 *ſtrantium* ſibi, Timotheum & Eraſtum, ipſe remanſit tempus in *Aſiam.* Facta eſt
κονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο
23 autem *ſecundùm tempus illud* turbatio non *parva* de via. Demetrius enim
δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ
24 quidam nomine, *argenticælator,* faciens ædes argenteas Dianæ, præſtabat
τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρεῖχετο
artificibus quæſtum non modicum. Quos congregans, & eos qui *circa*
τοῖς τεχνίταις (η) ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην. Οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ
25 *talia* opifices, dixit; Viri, ſcitis quia de hoc *opificio* acquiſitio
τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία
nobis eſt. Et *ſpectatis*, & auditis, quia non ſolùm Epheſi, ſed penè
(θ) ἡμῶν ἐστι. Καὶ θεωρεῖτε, καὶ ἀκούετε, ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, (ι) ἀλλὰ σχεδὸν
26 totius Aſiæ, Paulus hic ſuadens avertit multam turbam, dicens; Quoniam non
πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων, Ὅτι οὐκ
ſunt dii *per manus* *facti.* Non ſolùm autem hæc *periclitatur* nobis pars
εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο (κ) κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος
27 in redargutionem venire, ſed & magnæ *deæ* Dianæ templum in nihilum
εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς (λ) οὐδὲν
reputari: *futurum* autem & deſtrui *majeſtatem* ejus, quam tota Aſia &
λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ
habitata colit. *Audientes* autem & *facti* pleni exeandeſcentiâ, exclamaverunt,
ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον
28 dicentes; Magna Diana Epheſiorum.
λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

MS.A. (υ) τινες Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο (φ) ἔφησεν αὐτοῖς, Τὸν (χ) ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτὸς, ὃν ᾧ (ψ) πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας ἀμφοτέρων, ἴσχυσεν (ω) ὥστε φυγεῖν αὐτὸς ὃν (α) ἔπεσεν (β) τοῦ Κυρίου ὁ λόγος (γ) διελθὼν (δ) τὴν Ἀχαΐαν, (ε) Ἱεροσόλυμα, (ζ) τῶν διακονων αὐτῷ, (η) ἐκ ὀλίγην ἐργασίαν. (θ) ἡμῖν (ι) ἀλλὰ καὶ σχεδὸν (κ) τὸ μέρος κινδυνεύει ἡμῖν εἰς (λ) οὐδὲν λογισθήσεσθαι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Erant autem ſeptem filii viri cujuſdam Judæi 14
ſummi ſacerdotis, cui nomen erat Scheva,
qui hoc faciebant. Reſpondit autem caco- 15
dæmon ille, & dixit eis; Jeſum novi, &
Paulum ſcio; vos autem qui eſtis? Et in- 16
ſiliit in eos homo ille in quo erat ſpiritus
malus, & invaluit contra eos, eósque ſubje-
cit, ita ut nudati fauciíque fugerent ab ædi-
bus illis. Id autem innotuit omnibus tum 17
Judæis, tum Gentilibus qui habitabant E-
pheſi: & incidit timor in omnes, & exalta-
batur nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti.
Plurimíque ex iis qui crediderant, venie- 18
bant & renuntiabant offenſas ſuas, confite-
bantúrque quod fecerant. Imò etiam mul- 19
ti magi congregârunt libros ſuos, allatóſque
concremârunt coram omnibus: cæterùm ſup-
putârunt pretium eorum, & aſcendit ad ar-
genti quinque myriades. Uſque adeò vir- 20
tute magnâ invaleſcebat, progreſſúſque fa-
ciebat fides in Deum. His autem peractis 21
propoſuit Paulus in mente ſua, ut perluſtra-
ret totam Macedoniam & Achaiam, profi-
ciſceretúrque ad Jeruſalem: Dicebat autem,
Poſtquàm illuc profectus fuero, oportet me
quoque Romam invifere. Miſerat autem 22
duos viros ex iis qui ipſi miniſtrabant, in
Macedoniam, nempe Timotheum, & Era-
ſtum: ipſe verò ſubſtitit ad tempus in Aſia.

Dominicâ II. poſt Pentecoſten. 55.

Extitit autem eo tempore tumultus plurimus 23
propter viam Dei. Illic enim erat quidam 24
opifex argenti, cui nomen erat Demetrius,
qui faciebat delubra argentea Dianæ, & ſup-
peditabat artis ſuæ opificibus maximum lu-
crum. Iſte congregavit omnes artis ſuæ opi- 25
fices, necnon illos qui cum eis operabantur,
& dixit eis; Viri, ſcitis mercaturam noſtram
omnem ex hoc artificio eſſe. Quinetiam 26
auditis ac videtis non ſolùm cives Epheſi,
ſed etiam multitudinem totius Aſiæ ab iſto
Paulo allectam & averſam, quòd dicat deos
illos non eſſe qui manibus hominum fiant.
Neque hoc negotium tantummodò diffama- 27
tur & ceſſat, ſed etiam templum ipſum Dia-
næ magnæ deæ pro nihilo habebitur: atque
adeò ipſa dea totius Aſiæ, & quam omnes
gentes adorant, ludibrio habebitur. Quum- 28
que hæc audiſſent, repleti ſunt furore, &
clamaverunt, dicentes; Magna eſt Diana
Epheſiorum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 ወእሉ : እለ : ክመዝ : ደገብሩ : ሊይሁድ : ደቂቀ : ሊቀ : ካህናት : ሰብዐቱ:
15 እመንቱ::=: ወተሠጥወሙ : ወእቱ : ጋኔን : እኩይ : ወይቤሎሙ : በሊየሱ
16 ስኒ : አእመን : ወለጳውሎስኒ : አእምሮ : ለእትሙ : እንከ : ለእትሙ::=: ወወ
ረደ : ደቤሆሙ : ዘጋኔን : እኩይ : ወእቱ : ብእሲ : ወተየሎሙ : ወመጸ
ሙ : ለኩሉሙ : ወፈቅለሙ : ወለቀሥሉሙ : ወሰደደሙ : እመዋእቱ :
ቤት::=:

Et fuerunt ſic facientes Judæi, filii principis ſacerdotum, ſeptem fuerunt. 14
Et reſpondit iis iſte dæmon malus, & dixit iis; Jeſum confiteor, & Paulum 15
ſcio, ſed vos qui *eſtis?* *Et inſanivit ſuper eos ille homo in quo erat dæmon*
malus, & prævaluit iis, Et vicit eos omnes, & collifit eos, & vulneravit 16
eos, & ejecit eos ex illa domo.

Versio VULGATA LATINA.

14 Erant autem quidam Judæi Scevæ principis sacerdotum septem filii, qui hoc
15 faciebant. Respondens autem spiritus nequam dixit eis; Jesum novi, &
16 Paulum scio: vos autem qui estis? Et insiliens in eos homo, in quo erat dæmonium pessimum, & dominatus amborum, invaluit contra eos, ita ut
17 nudi & vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum est omnibus Judæis, atque Gentilibus, qui habitabant Ephesi: & cecidit timor
18 super omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jesu. Multique creden-
19 tium veniebant, confitentes & annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt coram omnibus: & computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum
20 quinquaginta millium. Ita fortiter crescebat verbum Dei, & cofirmabatur.
21 His autem expletis, proposuit Paulus in Spiritu, transitâ Macedoniâ & Achaiâ ire Jerosolymam, dicens; Quoniam postquàm fuero ibi, oportet me
& Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus si- 22
bi, Timotheum & Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia. Facta est au- 23
tem illo tempore turbatio non minima de via Domini. Demetrius enim qui- 24
dam nomine, argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, præstabat artifici-
bus non modicum quæstum: Quos convocans, & eos qui hujusmodi erant 25
opifices, dixit; Viri, scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio: Et 26
videtis, & auditis, quia non solùm Ephesi, sed penè totius Asiæ, Paulus
hic suadens avertit multam turbam, dicens; Quoniam non sunt dii, qui ma-
nibus fiunt. Non solùm autem hæc periclitabitur nobis pars in redargutio- 27
nem venire, sed & magnæ Dianæ templum in nihilum reputabitur, sed &
destrui incipiet majestas ejus, quam tota Asia, & orbis colit. His auditis 28
repleti sunt irâ, & exclamaverunt dicentes; Magna Diana Ephesiorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * وَإِنَّ قَوْمًا كَانُوا بَنِي اسْكَاوَا الْيَهُودِيِّ رَئِيسِ الْكَهَنَةِ عَدَدُهُمْ سَبْعَةٌ * كَانُوا يَعْمَلُونَ هٰذَا
15 * فَأَجَابَهُمُ الرُّوحُ الْخَبِيثُ * وَقَالَ إِمَّا يَسُوعُ فَأَنَا أَعْرِفُهُ * وَإِمَّا بُولُصُ فَإِنِّي خَبِيرٌ بِهِ * فَأَمَّا أَنْتُمْ
16 فَمَنْ أَنْتُمْ * فَطَفَرَ إِلَيْهِمُ الرَّجُلُ الَّذِي كَانَ فِيهِ الرُّوحُ الْخَبِيثُ * وَاسْتَسَادَ عَلَيْهِمْ
17 مُسْتَوْلِيًا * وَبَقِيَ عَلَيْهِمْ حَتَّى أَنَّهُمْ هَارَبُوا مِنْ ذٰلِكَ الْبَيْتِ عُرَاةً مُجَرَّحِينَ * وَصَارَ هٰذَا
الْخَبَرُ مَعْرُوفًا عِنْدَ جَمِيعِ الْيَهُودِ وَالْيُونَانِيِّينَ الْقَاطِنِينَ بِأَفَسُسَ * وَسَقَطَ الْخَوْفُ عَلَى جَمَاعَتِهِمْ *
18 وَيَتَعَاظَمُ اسْمُ الرَّبِّ يَسُوعَ * وَكَثِيرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا كَانُوا يَجِيئُونَ * مُعْتَرِفِينَ وَمُخْبِرِينَ
19 بِأَفْعَالِهِمْ * وَكَثِيرُونَ مِنْ صَانِعِي الْأَسْحَارِ جَلَبُوا مَصَاحِفَهُمْ * وَأَحْرَقُوهَا قُدَّامَ كُلِّ النَّاسِ *
20 فَحُسِبَ أَثْمَانُهَا فَوَجَدُوهَا خَمْسَ رِبَوَاتِ فِضَّةٍ * فَهٰكَذَا نَمَى قَوْلُ الرَّبِّ وَقَوِيَ كَا يَخُصُّ
21 عِرْنَهُ * سَجِ * * فَلَمَّا كَمُلَتْ هٰذِهِ الْأُمُورُ أَضْمَرَ بُولُصُ بِالرُّوحِ أَنْ يَجْتَازَ بِمَكْدُونِيَةَ
وَأَخَائِيَّا وَيَذْهَبَ إِلَى أُورُشَلِيمَ * قَائِلًا أَنْ بَعْدَ حُصُولِي هُنَاكَ يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أُبْصِرَ رُومِيَةَ *
22 * فَأَرْسَلَ إِلَى مَكْدُونِيَةَ اثْنَيْنِ الَّذِي كَانَا يَخْدِمَانِهِ تِيمُوثَاوُسَ وَإِرَسْطُسَ * وَأَقَامَ هُوَ بِآسِيَّا
23 مُدَّةً مَا * فَعَرَضَ فِي ذٰلِكَ الْوَقْتِ مِنْ أَجْلِ الطَّرِيقِ اضْطِرَابٌ لَيْسَ بِالْيَسِيرِ * لِأَنَّ إِنْسَانًا
24 اسْمُهُ دِمِتْرِيُوسُ صَانِعُ الْفِضَّةِ كَانَ يَعْمَلُ هَيَاكِلَ الرَّهْنِ * وَيُكْسِبُ لِلصُّنَّاعِ كَسْبًا لَيْسَ
25 بِالْيَسِيرِ * فَجَمَعَهُمْ أَعْنِي الصُّنَّاعَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ مِثْلَ هٰذِهِ الْأَعْمَالِ * وَقَالَ لَهُمْ أَيُّهَا الرِّجَالُ
26 قَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّ قِنْيَتَنَا إِنَّمَا هِيَ هٰذِهِ الصَّنَاعَةُ * وَقَدْ رَأَيْتُمْ وَسَمِعْتُمْ أَنَّ بُولُصَ هٰذَا قَدْ أَقْنَعَ
لَا لِأَهْلِ أَفَسُسَ فَقَطْ * بَلْ وَكَافَّةِ بِلَادِ آسِيَّا الْأَقَلِّينَ * وَمَثَّلَ رَأْيَ جَمَاعَةٍ مِنْهُمْ كَثِيرِينَ * قَائِلًا
27 أَنَّ الَّذِينَ تَصْنَعُهُمُ الْأَيْدِي لَيْسُوا آلِهَةً * وَمَا يَجِبُ هٰذَا الْأَمْرُ عَلَيْنَا نَعِيرًا يُعْطَنَا فَقَطْ
مِنْ هٰذِهِ الْحِرْفَةِ * بَلْ وَهَيْكَلُ الْإِلٰهَةِ الْمُعَظَّمَةِ الرَّهْنِ يُحْسَبُ لَاشَيْ * وَيَكُونُ عَظَمُهَا عَتِيدًا
28 أَنْ يَنْهَدِمَ * الَّتِي تَعْبُدُهَا كَافَّةُ أَهْلِ آسِيَّا وَالْمَسْكُونَةِ مَعًا * فَلَمَّا سَمِعُوا هٰذِهِ الْخُطُوبَ اسْتَوْعَبُوا
غَضَبًا * وَهَتَفُوا قَائِلِينَ عَظِيمَةٌ هِيَ رَهْنُ أَهْلِ أَفَسُسَ *

Et sanè nonnulli qui erant filii Scevæ 14
Judæi principis sacerdotum, septem
numero, hoc faciebant. Respondens 15
autem eis spiritus malus, dixit;
Equidem Jesum ego scio, Paulum autem optimè novi, at vos quinam
estis? Et insiliens in eos homo ille 16
in quo erat spiritus nequam, domi-
natus est eis, superior factus, præ-
valuitque eis, adeò ut effugerent è
domo illa nudi ac vulnerati. Fa- 17
ctaque est fama hæc nota apud omnes
Judæos & Græcos degentes Ephesi:
ceciditque timor in illos omnes, &
magnificatum est nomen Domini Je-
su. Et multi ex his qui credide- 18
rant, veniebant confitentes atque de-
clarantes facta sua. Multique ex 19
magicarum artium cultoribus, libros
suos attulerunt, eósque combusserunt
coram omnibus hominibus: supputa-
tis autem pretiis eorum, invenerunt
ea quinque myriadas argenti. Hoc 20
pacto crevit sermo Domini, & in-
valuit, prout decebat majestatem
ipsius. Rebus hisce peractis, propo- 21
suit Paulus in spiritu transire per
Macedoniam & Achaiam, & abire
Jerosolymam, dicens; Postquam il-
luc devenero, oportet me Romam vi-
dere. Quare missis in Macedoniam 22
duobus qui ministrabant ei, Timo-
theo & Erasto, remansit ipse in Asia
aliquantum temporis. Accidit autem 23
eo tempore circa viam Domini tur-
batio non exigua. Nam quidam no- 24
mine Demetrius, faber argentarius,
qui faciebat delubra Veneri, & lu-
crabatur opificibus lucrum haud pa-
vum, Convocatis illis, nempe arti- 25
ficibus qui his similia exercebant
opera, dixit eis; O viri, jam nôstis
quæstum nostrum esse hanc artem:
Famque vidistis & audistis Pau- 26
lum hunc persuasisse non modò civi-
bus Ephesi, verùm etiam toti regio-
ni Asiæ; præter paucos, & dimovis-
se mentem turbæ multæ ex ipsis,
dicens quòd hi quos manus operan-
tur non sunt dii. Non solùm autem 27
importat nobis hoc negotium ignomi-
niam quam nobis afferet ex hac
parte, sed & templum maximæ deæ
Veneris pro nihilo reputabitur: fu-
turumque est ut destruatur majestas
ejus quam Asiatici omnes & orbis
universus adorant. Hos sermones 28
cùm audissent, repleti sunt irâ, &
exclamârunt dicentes; Maxima est
Venus Ephesiorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተሰምዐ : ዝኒገር : በኀበ : ኵሉ : ለይሁድ : ወለረሚይ : ኧለ : ይነብሩ : ሌ
18 ፈሶን : ወፈርሁ : ኵሎሙ : ወለዕበዩ : ስሞ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ::=> ወኵ
19 ሎሙ : እለ : ላመኑ : ይመጽሉ : ወይኔሰሑ : በእንተ : ዘገብሩ::=> ወብዙኃን :
እለ : ገብሩ : ያመጽሉ : መጻሕፍቲሆሙ : ወያውዕዩ : በቅድመ : ኵሉ :: ወሐሣበ :
20 ሴጦ : ወረከቡ : ሐምስተ : እልፈ : ብሩረ::=> ከመዝ : ቃለ : እግዚእብሔር : ወ
21 ዐቢያ : ወጎየለ::=> ወእሙዝ : ተፈጸሞ : ዘንተ : ሐለየ : ጳውሎስ : በመንፈሱ : ይ
ሖልፍ : እንተ : መቄዶንያ : ወለኪይያ : ወይሖር : ኢየሩሰሌም : ወይቤ : በጺሕየ :
22 ሃየ : ሀለወኒ : እርእያ : ለሮሜ::=> ወፈነወ : መቄዶንያ : ካልኦተ : ኧለ : ይትለአ
ኩ : ጢሞቴዎስሃ : ወለርስጥሮስሃ : ወውእቱሰ : ነበረ : ሌፈሶን : ወጉንደየ::=>
23 ሃፀ ወውእተ : እሚረ : ዐቢያ : ሁከተ : ኮነ : በእንተዝ : ትምህርት::=> ወሀሎ :
24 ለሐዱ : ዘስሙ : ድሜጥሮስ : ነሃቤ : ብሩር : ወይገብር : ምስለ : ዘብሩር : ዘምለ
እክተ : ለርጢሚደስ : ዘትሰሚይ : ድያና : ወያስተጋብሮሙ : ለኪነት :: ወይሁቦሙ :
25 ብዙኅ : ንዋየ::=> ወለስተጋብሶሙ : ለኵሉ : ኪነት : ወለእንግለጥ :: ወይቤሎሙ :
26 ለእትሙ : ለኃዊነ : ታለመረ : ከመ : በዝ : ተግባርነ : ወመርካብነ::=> ወናሁ : ዘ
ከመ : ትርእዩ : ወከመ : ትሰምዑ : ለኮ : በሕቲቱ : ሌፈሶን : ዲደ : ኵሎ : እስ
ያ : ወለስተሐወዘ : ጳውሎስ : ብዙኅ : ለሕዝብ : ወይቤሎሙ : ለማልክት : ኧለ : በ
27 እደ : ሰብእ : ይትገበሩ::=> ወለኮ : በዘ : በሕቲቱ : ዘእትመነሶ : ዲደ : መልእክተ :
ለርጢሚስኒ : ዐባይ : ሀለዋ : ይስዐር : ዕበያ : ወትትነስት : መልክታ : ለእተ :
28 እክያ : ወኵሉ : ዓለመ : ያመልካ::=> ወሰሚዖሙ : ተመዓዉ : ወከፍሑ : በ
ዓቢይ : ቃል : ወይቤሉ : ሰንበተ : ዕብያ : ለለርጢሚስ : መልእክተ : ሌፈ
ሶን::=>

Et auditus est hic sermo apud omnes Judæos, & Gentes qui habitabant Ephe- 17
si, & timuerunt omnes, & magnificaverunt nomen Domini nostri Jesu. Et 18
omnes qui crediderant, veniebant, & confitebantur quæ fecerant. Et multi 19
qui fecerant, adducebant libros suos, & combusserunt in conspectu omnium:
& computârunt pretium ejus, & invenerunt quinque myriades argenti. Sic 20
verbum Dei, & crevit & invaluit. Et quum impletum esset hoc, proposu- 21
it Paulus in spiritu suo, transire per Macedoniam, & Achaiam, & profi-
sisci Hierosolymam, & dixit; Quum venero illic, oportet me videre Romam.
Et misit ad Macedoniam duos ministros, Timotheum & Aristarchum, & ipse 22
mansit Ephesi, & commoratus est. Et isto tempore magna commotio facta est 23
de hac doctrina. Et fuit quidam cujus nomen Demetrius, argentarius, & 24
faciebat imagines argenteas deæ Artemidos quæ nominatur Diana, & operam
præstabat opificibus, & præbebat iis magnas facultates. Et congregavit omnes 25
opifices, & coacti sunt, & dixit iis; Vos fratres nostri, scitis quòd in
hoc consistit opificium nostrum & quæstus noster. Et ecce sicut spectatis, & 26
sicut auditis, non solùm Ephesi, sed etiam totius Asiæ seduxit Paulus multos populos,
& dixit iis; Dii manibus hominum non sunt facti. Et non solùm propter 27
hoc periclitabimur nos, sed etiam deæ Artemidos magnæ annihilanda erit ma-
gnificentia, & destruetur divinitas ejus, quam Asia & totus mundus colit.
Et quum audivissent, indignati sunt, & clamaverunt in magna voce, & 28
dixerunt; Sabbathum magnificentiæ Artemidi deæ Ephesiorum.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΚΘ'.

Et impleta est civitas tota confusione: *irruerúntque unanimiter* in theatrum,
29 Καὶ ἐπλήσθη ἡ (μ) πόλις ὅλη συγχύσεως· ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον,
corripientes Caium & Aristarchum Macedonas, comites Pauli.
συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους (ν) τοῦ Παύλου.
At Paulo volente intrare in populum, non *siverunt eum* discipuli.
30 Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί.
Quidam autem & Asiæ *principum existentes* ei amici, *mittentes* ad eum,
31 Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν,
rogárunt non dare seipsum in theatrum. Alii *quidem ergò* aliud *quid* clama-
32 παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκρα-
bant: erat enim ecclesia confusa, & plures nesciebant *cujus* causâ
ζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος (ξ) ἕνεκεν
convenissent. De autem turba *produxerunt* Alexandrum, propellentibus
33 συνεληλύθεισαν. Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου (ο) προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων
eum Judæis: *At* Alexander *concutiens* manum, volebat *ratio-*
αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι· (π) ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολο-
cinari populo: *Agnoscentibus autem quòd Judæus esset*, vox facta est una *ex*
34 γεῖσθαι τῷ δήμῳ. (ρ) Ἐπιγόντων δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ
omnibus, quasi per horas duas *clamantibus*; Magna Diana Ephesiorum.
πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο (σ) κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.
Reprimens autem scriba *turbam*, dixit; Viri Ephesii, quis enim est
35 Κατασείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησὶν, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν
homo qui *non cognoscit* Ephesiorum civitatem *aedituam existentem* magnæ
(τ) ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς (υ) μεγάλης
deæ Dianæ, & Jovis prolis? *Incontradicibilibus* ergò *existentibus* his, *necesse est*
36 θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ Διοπετοῦς; Ἀναντιῤῥήτων οὖν (φ) ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν
vos sedatos *subsistere*, & nihil *præceps* agere. Adduxistis enim
37 ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς (χ) πράττειν. Ἠγάγετε γὰρ
homines istos neque sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. Si
τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους, οὔτε βλασφημοῦντας (ψ) τὴν θεὰν ὑμῶν. Εἰ 38
quidem ergò Demetrius & qui cum eo artifices, adversùs aliquem *sermonem* habent,
μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται, (ω) πρός τινα λόγον ἔχουσιν,
fora aguntur, & proconsules sunt, *postulent alii alios*: Si autem quid *de*
ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις· Εἴ δέ τι περὶ 39
aliis, requiritis, in legitima ecclesia *absolvetur*. *Etenim* pericli-
ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. Καὶ γὰρ κινδυνεύ- 40
tamur *postulari* seditionis *circa hodiernum*, nullâ causâ *subsistente*, de
ομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ
qua possimus *reddere* rationem concursûs istius. Et hæc *dicens*,
(α) οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον (β) τῆς συρροῆς ταύτης. Καὶ ταῦτα εἰπὼν,
dimisit ecclesiam.
ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

CAP. XX. κ'.

ΚΘ' Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος 1
discipulos, & *salutans*, exiit *proficisci* in Macedo-
τοὺς (α) μαθητὰς, καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδο-
niam. *Perambulans* autem partes illas, & exhortatus eos sermone multo,
νίαν. Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακλήσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, 2
venit ad Græciam: *Faciénsque* menses tres, *factis* ei *insidiis*
ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης (β) αὐτῷ ἐπιβουλῆς 3
à Judæis *futuro provehi* in Syriam, *facta fuit sententia ad revertendum*
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν
per Macedoniam.
διὰ Μακεδονίας.

MS A. (μ) πόλις τοῦ συγχύσεως· (ν) Παύλου. Παύλου δὲ βουλομένου (ξ) ἕνεκα (ο) συνεβίβασαν (π) ὁ δὲ Ἀλέξανδρος (ρ) Ἐπιγόντες (σ) κράζοντες, (τ) ἀνθρώπων (υ) μεγάλης Ἀρτέμιδος, (φ) τόπων ὄντων, (χ) πράσσειν. (ψ) τὴν θεὸν ἡμῶν. (ω) ἔχουσιν πρός τινα λόγον, (α) οὗ δυνησόμεθα (β) περὶ τῆς Κεφ. κ'. MS A. (α) μαθητὰς, καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι (β) ἐπιβουλῆς αὐτῷ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ... * ... Proindè conturbata fuit tota civitas, & cu- 29
currerunt simul ac profecti sunt in thea-
trum, correptósque abduxerunt secum Gai-
um & Aristarchum viros Macedones comi-
tes Pauli.

Dominicâ III. post Pentecosten. 56.

30 ... Paulus autem volebat introire theatrum, 30
31 ... sed prohibuerunt eum discipuli. Quinetiam 31
primores Asiæ, quia amici ejus erant, mise-
runt qui efflagitarent ab eo, ne traderet se-
ipsum, ut introiret theatrum: turbæ au- 32
32 ... tem quæ erant in theatro, valdè tumultua-
33 ... bantur, & alii aliud clamabant: multi verò 33
ex eis nesciebant cur convenissent. Plebs
autem Judæorum qui illic erant, statuerunt
ex seipsis virum Judæum cui nomen erat
Alexander: quumque stetisset, silentium in-
34 ... dixit manu, volebátque proferre spiritum 34
populo. Sed quum cognovissent eum esse
Judæum, vociferati sunt omnes unâ voce
35 ... circiter ad duas horas, Magna est Diana 35
Ephesiorum. Cæterùm compescuit eos prin-
ceps civitatis quum diceret, Viri Ephesii,
quis quæso est hominum qui nesciat urbem
36 ... Ephesiorum ædituam magnæ Dianæ, & si- 36
mulachrum ejus è cœlo delapsum? Quum
igitur huic rei nemo possit contradicere,
oportet vos sedatos esse, nihilque festinan-
ter agere. Adduxistis enim viros istos, 37
37 ... quum neque templa expilaverint, neque
blasphemos se gesserint in deam nostram.
38 ... Quòd si iste Demetrius & filii artis ejus li- 38
tem habent cum aliquo, ecce proconsul est
in urbe: artifices sunt, accedant, & cau-
sam dicant unus in alium. Quòd si quid- 39
39 ... piam aliud requiritis, in loco à lege ad con-
cionem dato, dirimetur. Quandoquidem & 40
40 ... nunc in periculo versamur, ne accusemur ut
seditiosi, quum non possimus reddere ratio-
nem de congregatione diei istius, quo con-
venimus otiosè, & tumultuati sumus nullâ
de causa. Et quum hæc dixisset, dimisit con- 41
41 ... cionem.

CAP. XX.

1 ... Posteaquàm autem sedatus est tumultus, 1
advocavit Paulus discipulos, & consolatus
est ac deosculatus eos, & egressus est profe-
cturus Macedoniam. Quumque illas regiones 2
2 ... peragrâsset, eósque consolatus esset multis
sermonibus, venit in Græciæ regionem. Et 3
3 ... mansit illic tribus mensibus. Nexuerunt au-
tem illi dolos Judæi quum profecturus esset
in Syriam: proindè censuit sibi revertendum
esse in Macedoniam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወተሀውከት : ኵሉ : ህገር : ወርዋ : ሳቡረ : ሓበ : ተውኔት : ወሰሐበው : ለ
30 ጋይዮስ : ወለአሪስጦርኮስ : መቄደናዊ : ዘህገረ : ጸውሎስ:::ኦ ወፈቀደ : ጸሠ
31 ሎስ : ደበአ : ሚእስለ : ለሕዘብ : ወከልእሙ : ሐዋርያት:::ኦ ወቦ : እለሂ :
እመእስያ : ዐርካዪሁ : ለለጹ : ሳቡሁ : ሊደበአ : ሚእክለ : ለሕዘብ : ካ
32 ልእሙ:::ኦ ወጮኀደዩ :: እንዘ : ደኬልሑ : ወእለ : ደበዝሑሰ : ለሕዘብ : ሊያእ
መራ : በእንተ : ዘለእንባለጥ:::ኦ

Et commota fuit tota civitas, & cucurrerunt simul ad theatrum, & traxe- 29
runt Gaium, & Aristarchum Macedonem civitatis Pauli. Et voluit Paulus 30
intrare in medium populi, & prohibuerunt eum Apostoli. Et quidam ex Asia 31
amici ejus miserunt ad eum, ne intraret in medium populi, prohibere eum.
Et morati sunt clamantes, et qui abundabant populi nesciebant quapropter con- 32
venissent.

Versio VULGATA LATINA.

29 Et impleta est civitas confusione, & impetum fecerunt uno animo in thea-
30 trum, rapto Gaio & Aristarcho Macedonibus, comitibus Pauli. Paulo autem
31 volente intrare in populum, non permiserunt discipuli. Quidam autem &
de Asiæ principibus, qui erant amici ejus, miserunt ad eum rogantes ne se
32 daret in theatrum: Alii autem aliud clamabant. Erat enim Ecclesia con-
33 fusa: & plures nesciebant qua ex causa convenissent. De turba autem de-
traxerunt Alexandrum, propellentibus eum Judæis. Alexander autem manu
34 silentio postulato, volebat reddere rationem populo. Quem ut cognoverunt
Judæum esse, vox facta una est omnium, quasi per horas duas clamantium;
35 Magna Diana Ephesiorum. Et cùm sedâsset scriba turbas, dixit; Viri Ephesii,
quis enim est hominum, qui nesciat Ephesiorum civitatem cultricem esse ma-
36 gnæ Dianæ, Jovisque prolis? Cùm ergò his contradici non possit, oportet
37 vos sedatos esse, & nihil temerè agere. Adduxistis enim homines istos, ne-
38 que sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. Quòd si Demetrius,
& qui cum eo sunt artifices, habent adversùs aliquem causam, conventus
forenses aguntur, & proconsules sunt, accusent invicém. Si quid autem al- 39
terius rei quæritis: in legitima Ecclesia poterit absolvi. Nam & periclita- 40
mur argui seditionis hodiernæ: cùm nullus obnoxius sit (de quo possimus
reddere rationem) concursûs istius. Et cùm hæc dixisset, dimisit Ecclesiam.

CAP. XX.

Postquàm autem cessavit tumultus, vocatis Paulus discipulis, & exhorta- 1
tus eos, valedixit, & profectus est ut iret in Macedoniam. Cùm autem per- 2
ambulâsset partes illas, & exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad
Græciam: Ubi cùm fecisset menses tres, factæ sunt illi insidiæ à Judæis 3
navigaturo in Syriam: habuítque consilium ut reverteretur per Macedoni-
am.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * وَامْتَلَأَتِ الْمَدِينَةُ كُلُّهَا مِنَ الْهَيْجِ وَالْأَجْلَابِ * وَتَبَادَرُوا كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَى الْمَسْرَحِ *
30 فَاخْتَطَفُوا غَايُوسَ وَأَرِسْطَرْخُوسَ الْمَكْدُونِيِّينِ الَّذِينِ كَانَا سَافَرَا مَعَ بُولُصَ * وَلَمَّا اعْتَزَمَ
31 بُولُصُ عَلَى الدُّخُولِ إِلَى الْجَمْعِ لَمْ يَسْمَحْ لَهُ التَّلَامِيذُ * وَقَوْمٌ كَانُوا أَصْدِقَاءَهُ مِنْ رُؤَسَاءِ
32 آسِيَا * أَرْسَلُوا يَتَضَرَّعُونَ إِلَيْهِ أَلَّا يَبْذُلَ ذَاتَهُ لِلْجَمْعِ * وَآخَرُونَ كَانُوا يَهْتِفُونَ عَنْ أَمْرٍ آخَرَ *
33 لِأَنَّ الْجَمَاعَةَ كَانَتْ مُتَخَاطِئَةً * وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ فِيمَاذَا أَقْبَلُوا * فَاسْتَخْلَصُوا مِنَ الْجَمْعِ
الْإِسْكَنْدَرُسَ لَمَّا أَنْجَدَهُ بِهِ الْيَهُودُ * فَلَمَّا هَزَّ الْإِسْكَنْدَرُسُ يَدَهُ مُرِيدًا أَنْ يَحُجَّ لِلْجَمَاعَةِ
34 مُعْتَذِرًا * فَأَدْ عَلِمُوا أَنَّهُ يَهُودِيٌّ هُوَ * صَارَ مِنْ جَمَاعَتِهِمْ صَوْتٌ وَاحِدٌ مَدَى سَاعَتَيْنِ
35 هَاتِفِينَ * مُعَظَّمَةٌ إِلَهَةُ الرُّهْنِ إِلَهَةُ أَهْلِ آفَسُسَ * فَصَدَّ الْكَاتِبُ الْجَمْعَ قَائِلًا * أَيُّهَا الرِّجَالُ أَهْلَ
آفَسُسَ * مَنْ هُوَ الْإِنْسَانُ الَّذِي لَا يَعْرِفُ أَنَّ أَهْلَ مَدِينَةِ آفَسُسَ يُوقِرُونَ الْإِلَهَةَ الْعَظِيمَةَ
36 الرُّهْنِ وَيُكَرِّمُونَهَا * وَلَا الْهَابِطُونَ مِنَ السَّمَاءِ يُقَاوِمُونَ فِي تَصْدِيقِ هَذَا * فَيَنْبَغِي لَكُمْ أَنْ
37 تَتَعَصَّبُوا * وَلَا تَعْمَلُوا عَمَلًا بِتَهَكُّمٍ * فَدْ أَحْضَرْتُمْ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ * وَلَيْسَا سَارِقَيْنِ لِلْآبِ
38 الْهَيْكَلِ * وَلَا مُجَدِّفَيْنِ عَلَى آلِهَتِنَا * فَأَمَّا إِنْ كَانَ دِمِيتْرِيُوسُ وَالصُّنَّعُ الَّذِي مَعَهُ لَهُمْ عَلَى
أَحَدٍ دَعْوَى أَوْ بَيِّنَةٌ * إِنَّهُمْ مُبْصِرُونَ فِي السُّوقِ * فَهُنَا أَمْرَاءُ الْمَدِينَةِ حَاضِرُونَ * لِيَسْتَدْعِ
39 بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ * فَأَمَّا إِنْ طَلَبْتُمْ أَمْرًا آخَرَ مِنْ أَجْلِ أُخْرَى * فِي جَمَاعَةِ الْأَحْدَاثِ هَذِهِ
40 فَيَجِبُ أَنْ يَعْرِفُوهَا * لِأَنَّنَا سَنُطَالَبُ إِنْ اسْتُدْعِيَ عَلَيْنَا * وَلَيْسَ بِالْهَيْجِ وَالْمُقَاوَمَةِ فِي هَذَا الْيَوْمِ *
الَّذِي مَا يَكُونُ فِيهِ أَحَدٌ سَبَبًا * وَلَا يُمْكِنُنَا أَنْ نَحُجَّ بِحُجَّةٍ عَنْ هَذَا الْمُسَاجَرِ وَمُعَاوَدَةِ الْأَجْلَابِ *
41 * وَإِذْ قَالَ هَذَا أَصْرَفَ الْجَمْعَ * * الْفَصْلُ الْعِشْرُونَ *

1 * سَدّ * * وَبَعْدَ سُكُونِ الْهَيْجِ اسْتَدْعَى بُولُصُ التَّلَامِيذَ * وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ وَوَدَّعَهُمْ *
2 وَخَرَجَ ذَاهِبًا إِلَى مَكْدُونِيَةَ * وَإِذْ جَالَ تِلْكَ النَّوَاحِيَ وَعَزَّاهُمْ بِكَلَامٍ كَثِيرٍ * جَاءَ إِلَى اللَّادَا *
3 * فَأَقَامَ هُنَاكَ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ * فَأَسَاءَ الْيَهُودُ عَلَيْهِ اعْتِيَالَهُمْ حِينَ أَعْتَزَمَ أَنْ يَصْعَدَ إِلَى السَّامِ *
فَارْتَأَى أَنْ يَعُودَ فَيَجْتَازَ بِمَكْدُونِيَا *

Et repleta est tota civitas seditione ac 29
tumultu, & accurrentes omnes simul ad
theatrum, rapuerunt Gaium & Aristar-
chum Macedones qui cum Paulo iter fe-
cerant. Cùmque Paulus animo designâs- 30
set ingressum in cœtum, non permiserunt
eum discipuli. Imò quidam ex Asiæ pri- 31
oribus qui erant amici ejus, mittentes
rogârunt eum ne se turbæ committeret.
Et alii quidem alio de negotio clama- 32
bant: quoniam turba confusè permista
erat, & plerique eorum nesciebant ad
quid convenerant. Erexit se autem de 33
turba Alexander, animos ei addentibus
Judæis: cùmque movisset Alexander
manum suam, volens excusationem apud
turbam dicere, Et cum novissent eum 34
Judæum esse, orta est ab omnibus vox
una spatio duarum horarum clamanti-
bus; Magna est dea Venus, dea Ephesio-
rum. Compescuit autem scriba turbam, 35
dicens; O viri Ephesii, quis est homo
qui ignoret Ephesi cives venerari ma-
gnam deam Venerem, eámque colere?
at ne de cœlo quidem labentes, hujus
rei fidei contradicunt. Oportet igitur 36
vos cohibere, & nullum opus præci-
pitanter committere. Adduxistis hos 37
duos viros, qui nec fures vasorum
templi sunt, neque contumelioſi in de-
am nostram. Quòd si Demetrius & 38
qui cum eo sunt artifices, habent
adversùs aliquem causam aut crimi-
nationem, sanè in foro versantur,
& en urbis imperatores adsunt, ac-
cusent invicem. Verùm si aliud 39
quippiam petitis de aliis, in Senato-
rum curia id oportet dignosci. Peri- 40
bimus enim si arcessamur & accuse-
mur tumultûs & seditionis hodiernæ,
in qua nemo causam reperiat, nec
possimus rationem reddere dissidii istius,
& iterati tumultûs. Et his dictis dimi- 41
sit concionem.

CAP. XX.

Postquàm verò tumultum advo- 1
cavit Paulus discipulos, & salutavit
illos, & vale dixit eis, egressúsque est
pergens in Macedoniam. Cùmque per- 2
ambulâsset partes illas, & consolatus
eos fuisset multo sermone, venit in
Græciam, Mansitque in ea tribus 3
mensibus. Struxerunt autem in il-
lum Judæi fraudem, dum accinge-
retur ad ascendendum in Syriam: ac
proindè proposuit reverti & transire per
Macedoniam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወሰሐቡዎ ፡ ለእሌክሰንድሮስ ፡፡ በማእከለ ፡ ሰብእ ፡ ወቀፀቡ ፡ ለዕሌሁ ፡ እይሁ
ድ ፡ ወእንዘሶ ፡ እደሁ ፡ ለሌክሰንድሮስ ፡ ወፍቀደ ፡ ይውቀሠ ፡ ለዐወድ፡=፨
34 ወእእሚሮሙ ፡ ከመ ፡ እይሁደዊ ፡ ውእቱ ፡ ከልሑ ፡ ኩሎሙ ፡ በዓቢይ ፡ ቃል ፡
መጠነ ፡ ከልሌ ፡ ሰዐት ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሰንበተ ፡ ዕበይ ፡ ለእርጤምስ ፡ ሥል
35 እክተ ፡ ሌፈሶን፡፡=፨ ወእሙዝ ፡ ተንሠአ ፡ ለሕዱ ፡ ጸሐፊ ፡ ወእስተጋብለሙ ፡
ለእለክዘብ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ስሙዑ ፡ ሰብእ ፡ ሌፈሶን ፡ ሙኑ ፡ ሲብእ ፡ ዘኢያእመ
ር ፡ ዕበይ ፡ ለመልእክተ ፡ ሌፈሶን ፡ ዘቲ ፡ ስብኮ ፡ ዘተፈንወት ፡ እመኅበ ፡ ዮብ ፡
36 ለመለክ ፡ ዐቢይ፡=፨ ወይእዜኒ ፡ በኅድለተ ፡ ርቱዐ ፡ ንግበር ፡ ለዝንቱ ፡ ወ
37 ለኮ ፡ በሀከክ ፡ ወበተዝልፍት፡፡=፨ ናሁ ፡ ተባጸሕክመዉ ፡ ለእሉ ፡ ሰብእ ፡ ዘ
38 ኢሰረቁ ፡ ቤተ ፡ ለማልክቲክሙ ፡ ወኢፀረፈ ፡ ደቦ ፡ መለእክቲክሙ፡፡=፨ ወእመሰ
39 ቦ ፡ ተስናነ ፡ ድሜጥሮስ ፡ ለይትዋቀሡ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ መስለ ፡ ኬንያት፡=፨ ወ
40 እመሰ ፡ ባዕደ ፡ ጣኅለሠ ፡ ብክሙ ፡ ዘበእንተ ፡ ሕገገ ፡ ንነስት ፡ ዐወደ፡=፨ እ
ስመ ፡ ንትመነስው ፡ ዮመ ፡ በዘ ፡ እመጻእክሙ ፡ ለነ ፡ ሀከከ ፡ ዘለልቦሙ ፡ ጌጋየ ፡
41 ወእልብነ ፡ በዘ ፡ ንወቅስ ፡ በእንተዝ ፡ ሀከከ፡=፨ ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ ኔሰተ ፡ ዐወ
ደ፡፡=፨

በጳስጡሌዎን ፡ መንበብ፡=፨

1 ወእመድኅረ ፡ ኅልቀ ፡ ሀከክ ፡ ፈነወ ፡ ጳውሎሰ ፡ እርደሊሁ ፡ ወመሂሮ ፡ ፈነወ ፡
2 ወውእቱሂ ፡፡ ወፅለ ፡ ወሖረ ፡ መቅደንያ፡=፨ ወሖለፈ ፡ እንተ ፡ ውእቱ ፡ በሐውርተ ፡
3 ወብዙኅ ፡ መሀሮሙ ፡ በቅሉ ፡ ወእመዝ ፡ ሖረ ፡ ሌላደ፡=፨ ወነበረ ፡ ሠለስተ ፡ ለ
ውራኅ ፡ ወተጻነፈ ፡ ደቤሁ ፡ ለይሁድ ፡ ወፈቀደ ፡ ይሖር ፡ ብሔኔረ ፡ ሶርያ ፡ መክረ ፡
ይሰወጥ ፡ መቄደንያ፡፡=፨

Et traxerunt Alexandrum in medio populi, & innuerunt contra eum Judæi: 33
Et levavit manum suam Alexander, & voluit ratiocinari cum concilio. Et 34
quum cognovissent quòd Judæus esset, clamaverunt omnes in magna voce
quasi duas horas, dicentes; Sabbathum magnificentiæ Artemidi Deæ Ephesiorum.
Et tunc surrexit quidam scriba, & congregavit populos, & dixit iis; Audi- 35
te viri Ephesii, quis hominum est qui nescit magnificentiam Deæ Ephesiorum
hujus fusilis, quæ missa fuit à Jove deo magno. Et nunc sedatè oportet ut 36
faciamus hoc, & non in commotione & in castigatione. Ecce adduxistis hos 37
viros, qui non commiserunt sacrilegium, neque blasphemârunt in deam ve-
stram. Et si habeat causam Demetrius, litem contestentur inter se cum opi- 38
ficibus. Et si aliam quæstionem habetis de lege, dimittemus conventum: 39
Quia periclitamur hodiè, eò quòd intulistis nobis commotionem sine causa, 40
& non habemus in quo reddamus rationem propter hanc commotionem. Et hoc 41
quum dixisset, dimisit convocatum.

Festo Festoleonis lectio.

CAP. XX.

Et postquàm cessâsset commotio, misit Paulus discipulos ejus, & quum do- 1
cuisset dimisit populum: *& ipse exivit & profectus est Macedoniam. Et per-* 2
agravit per istam regionem, & multùm docuit eos in sermone suo: & tunc
profectus est Elada, Et mansit tres menses, & consilium inierunt in eum Ju- 3
dæi: & volens ire in regionem Syriæ, censuit redire per Macedoniam.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'.

Comitatus est autem eum *usque in* *Asiam* *Sopater* Beræensis : Thessalonicensium
4 Συνεπετο δ αὐτῳ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος (γ) Βερεαῖος· Θεσσαλονικέων
verò, Aristarchus, & Secundus, & Caius Derbæus, & Timotheus :
δε, Ἀρίσταρχος, καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος (δ) Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος·
Asiani verò, Tychicus & Trophimus. Hi *accedentes* *manserunt* nos *in*
5 Ἀσιανοὶ δε, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. (ε) Οὗτοι προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν
Troade. Nos verò enavigavimus post dies Azymorum à Philippis,
6 Τρωάδι· Ἡμεῖς δε ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων,
& venimus ad eos *in* Troadem *intra dies* quinque, ubi demorati sumus
καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς Τρωάδα (ζ) ἄχρις ἡμερῶν πέντε, (η) οὗ διετρίψαμεν
diebus septem. *In* autem una *sabbatorum*, *congregatis* *discipulis*
7 ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δε τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, (θ) Συνηγμένων τῶν μαθητῶν
ad frangendum panem, Paulus disputabat eis, *futurus* *exire* *postridiè*:
τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον·
protraxitque sermonem usque in mediam noctem. Erant autem lampades *multæ* in
8 παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. Ἦσαν δε λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν
cœnaculo ubi erant congregati. Sedens autem quidam adolescens nomine
9 τῷ ὑπερῴῳ οὗ (ι) ἦσαν Συνηγμένοι. (κ) Καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι
Eutychus super fenestram, *dejectus* somno *profundo*, disputante Paulo
Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου
diutiùs, *ruens* præ somno, cecidit de tertio cœnaculo deorsùm, & sublatus est
ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη
mortuus. *Descendens autem* Paulus *irruit* *ei*, & complexus, dixit; Ne
10 νεκρός. Καταβὰς δε ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε, Μὴ
tumultuemini : *nam* anima ipsius in ipso est. Ascendens autem & frangens panem,
11 θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. Ἀναβὰς δε καὶ κλάσας (λ) ἄρτον,
& gustans, *ad multùmque* allocutus usque in *diluculum*, sic *exiit*. Addu-
12 καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας (μ) ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. Ἤγα-

xerunt autem puerum viventem, & consolati sunt non *mediocriter*. Nos autem *pro-*
γον δε τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθημεν οὐ μετρίως. Ἡμεῖς δε (ν) προ- 13
gressi *ad* navem, *devecti sumus* in Asson, indè *futuri* *recipere*
δεύσαντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν (ξ) εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν
Paulum : sic enim *erat* *constitutus*, *futurus* ipse *pedibus ire*. *Ut* autem
τὸν Παῦλον· (ο) οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. Ὡς δε 14
congressus est nobis in Asson, *recipientes* *eum* venimus in Mitylenen.
συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς (π) Μιτυλήνην.
Et indè *abnavigantes*, sequenti *devenimus* contra Chium : *at* aliâ
Κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατέλῃσαμεν (ρ) ἀντικρὺ Χίου. τῇ δε ἑτέρᾳ 15
adjecimus *in* Samon : & *manentes* *in* Trogyllio, sequenti venimus *in*
παρεβάλομεν εἰς (σ) Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς
Miletum. Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, *ut non* *fieret*
Μίλητον. (τ) Ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται 16
ei *tempus terere* in Asia : festinabat enim, si possibile esset sibi, diem
αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν (υ) ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν
Pentecostes *fieri* in Hierosolymis. A autem Mileto mittens *in*
τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς (φ) Ἱεροσόλυμα. Ἀπὸ δε τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς 17
Ephesum, vocavit majores natu Ecclesiæ. *Ut autem* advenissent
Ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς δε παρεγένοντο 18
ad eum, dixit eis; Vos scitis, à prima die à qua ingressus sum
πρὸς (χ) αὐτὸν, ἔφην αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην
in Asiam, *quomodò* vobiscum omne tempus fuerim, Serviens Domino
εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, Δουλεύων τῷ Κυρίῳ 19
cum omni humilitate, & *multis* lachrymis, & tentationibus, *eventientibus*
μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, (ψ) καὶ πολλῶν δακρύων, καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων
mihi *in* insidiis Judæorum :
μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων·

MS.A. (γ) Πύῤῥου Βερεαῖος· (δ) ὁ Δερβαῖος, (ε) Οὗτοι δε (ζ) ἄχρι (η) ὅπου (θ) Συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι (ι) ἦμεν (κ) Καθεζόμενος· (λ) ἄχρι, (μ) ἄχρι (ν) προσβλθόντες (ξ) ἐπὶ τὸ (ο) ὅτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, (π) Μιτυλίνην. (ρ) ἀντικρυς (σ) Σάμον· τῇ δε ἐχομένῃ (τ) κεκρικει (υ) ἦν (φ) Ἱερουσαλήμ. (χ) αὐτὸν, ὁμοῦ ὅλων αὐτῶν, ἔφην, (ψ) καὶ δακρύων, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܘܐܬܦܪܩ ܥܡܗ ܥܕ ܐܣܝܐ ܣܘܦܛܪܘܣ ܒܪ ܦܘܪܐ ܕܒܪܝܐ ܐܪܣܛܪܟܘܣ ܘܣܟܘܢܕܘܣ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝ ܘܓܝܘܣ ܕܕܪܒܐ ܘܬܝܡܬܐܘܣ ܘܐܣܝܐ ܐܦ ܬܝܟܝܩܘܣ ܘܛܪܘܦܝܡܘܣ *
5 ܗܠܝܢ ܩܕܡܘ ܠܢ ܘܐܬܩܘܝܘ ܠܢ ܒܛܪܘܐܕ ܘܐܢܚܢ ܐܦܩܢ ܡܢ ܦܝܠܝܦܝ ܒܝ ܝܘܡ ܡܨܪܬܐ ܘܐܬܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܒܬܪܥ ܝܘܡ ܫܒܬܐ ܘܐܬܟܢܫ ܠܡܠܦ ܥܡ ܬܠܡܝܕܐ ܕܢܦܪܘܩ ܠܚܡܐ ܘܡܠܦ ܥܡܗܘܢ ܠܡܦܠܓ ܠܠܝܐ ܘܐܪܟ ܡܠܦ ܥܡ ܡܠܬܐ ܕܐܬܝ ܠܡܦܠܓ ܠܠܝܐ ܘܐܬܩܛܪ

Versio VULGATA LATINA.

4 Comitatus est autem eum Sopater Pyrrhi Beroeensis: Thessalonicensium verò,
Aristarchus, & Secundus, & Gaius Derbeus, & Timotheus: Asiani verò, Ty-
5 chicus & Trophimus. Hi cùm præcessissent, sustinuerunt nos Troade:
6 Nos verò navigavimus post dies azymorum à Philippis, & venimus ad eos Tro-
7 adem in diebus quinque, ubi demorati sumus diebus septem. Unâ autem
sabbati cùm convenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat cum
eis, profecturus in crastinum, protraxítque sermonem usque in mediam no-
8 ctem. Erant autem lampades copiosæ in cœnaculo, ubi eramus congregati.
9 Sedens autem quidam adolescens nomine Eutychus super fenestram, cùm mer-
geretur somno gravi, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio
10 cœnaculo deorsùm, & sublatus est mortuus. Ad quem cùm descendisset Pau-
lus, incubuit super eum: & complexus dixit; Nolite turbari, anima enim
11 ipsius in ipso est. Ascendens autem, frangénsque panem, & gustans, satis-
que allocutus usque in lucem, sic profectus est. Adduxerunt autem puerum 12
viventem, & consolati sunt non minimé. Nos autem ascendentes navem, 13
navigavimus in Asson, indè suscepturi Paulum: sic enim disposuerat ipse per
terram iter facturus. Cùm autem convenisset nos in Asson, assumpto eo, ve- 14
nimus Mitylenen. Et indè navigantes, sequenti die venimus contra Chium, 15
& aliâ applicuimus Samum, & sequenti die venimus Miletum. Proposuerat 16
enim Paulus transnavigare Ephesum, nequa mora illi fieret in Asia. Festina-
bat enim, si possibile sibi esset, ut diem Pentecostes faceret Jerosolymis. A 17
Mileto autem mittens Ephesum, vocavit Majores natu Ecclesiæ. Qui cùm 18
venissent ad eum, & simul essent, dixit eis; Vos scitis, à prima die, quâ
ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, Ser- 19
viens Domino cum omni humilitate, & lachrymis, & tentationibus, quæ
mihi acciderunt ex insidiis Judæorum:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * وَاتبعهُ الِي اسِيَا صوباطرس الحلبي * واريسطرخوس وساكوندس الدسالونيكيان * وغايوس
5 الدربي * وتيموثاوس * وتيسيكوس وطروفيموس اللذان من اسيا * هؤلاء تقدموا فحصلوا باطروادا
6 ينتظرونا * ثم حرجنا نحن سايرين في البحر * من فيلبس بعد ايام الفطير * وجينا اليهم الي
اطروادا في تمام خمسة ايام * حيث جلسنا عندهم سبعة ايام *

* السبت الثاني بعد السلاف * سه * * وفي احد السبوب والتلاميذ مجتمعون 7
يكسرون خبزا * كان بولص يحاطبهم * خطاب التوديع * لانه اعزم ان يخرج في الغد * واستد في
8 الكلام الي نصف الليل * وكانت في العلية التي كنا فيها مجتمعين مصابيح كثيرة * وكان
9 في النافذة سات ما اسمه اوتيكس * وفي دوام كلام بولص واطالته كثيرا اسمله نوم عميق *
فاهبطه النوم * وسقط الي اسفل من اعلي الطبقة الثالثة * وسيل مايتا * فنزل بولص وسقط
10 عليه واعتنقه * وقال لا تخافوا ولا تجلبوا فان نفسه فيه هي * ثم صعد فكسر خبزا واكل *
11 وحاطبهم كثيرا الي الصبح * وهكذا خرج * فساقوا الصبي حيا * وتعزوا تعزية ليست قليلة * ثم
12 * ثم تقدمنا نحن الي المركب وركبنا فيه الي ناصن * لانهم الي هناك اعزموا ان
13 ياخذوا بولص * لانه هكذا وافقهم انه هناك يعزم ان يترحل * ولما نزلنا نحن في ناصن
14 احتملناه وجينا الي متيليني * ومن هناك ركبنا في البحر * وفي اليوم المقبل اتينا مسيرا
15 الي مقابل سيون * وفي الاخر بلغنا الي صاصن * واقمنا في الجزيرة التي تصاقبها ترجيليون *
وجينا الي ميليطن * * الاحد السابع وهو احد الاباهات *

16 * لان بولص ارتاي ان يجتاز عابرا على افسس ولا يحتملها * ليلا يطول مقامه في اسيا * لانه
17 سارع حتي ان امكنه يحصل يوم العنصرة باورسليم * ومن ميليطن ارسل الي افسس فاستدعي
18 قسوس الكنيسة * فلما جاوزا اليه قال لهم * انتم تعلمون منذ اليوم الاول الذي فيه صعدت
19 الي بلد اسيا * كيف كنت طول تلك المدة * اخدم الرب معكم بكليته بواضع اللب *
وبدموع عزيرة وبحن جزيلة * الحن التي عرضت لي باعتيالات اليهود *

Et comitatus est eum usque ad Asiam 4
Sopater Alepinus: Aristarchus & Se-
cundus, ambo Thessalonicenses: & Gai-
us Derpensis, & Timotheus: Tychicus
& Trophimus, uterque Asiaticus. Hi 5
præcedentes pervenerunt Troadem, nos
expectaturi. Deindè egressi sumus nos 6
itinere maritimo à Philippis post dies
azymorum, & venimus ad eos Troadem
intra dies quinque, ubi morati sumus
apud eos septem diebus.

Sabbatho secundo post Ascensionem.

In uno autem sabbathorum, discipulis 7
ad frangendum panem congregatis,
Paulus habuit apud ipsos orationem
valedictoriam, eò quòd designâsset egre-
di postridie, diffudítque se in sermone
usque ad mediam noctem. Erant au- 8
tem in cœnaculo in quo eramus con-
gregati, lucernæ multæ. Erátque 9
in fenestra quidam adolescens nomi-
ne Eutychus, qui continuante sermonem
suum Paulo, cúmque protrahente, oc-
cupatus fuit somno profundo: & so-
mno vuens, decidit deorsum è summo
cœnaculo tertio, & sublatus est mor-
tuus. Descendens autem Paulus, cor- 10
ruit super eum, illúmque amplexatus,
ait; Ne timeatis, néve tumultuetis:
anima enim ejus in ipso est. Deindè 11
ascendens, fregit panem, comeditque, &
pluribus allocutus est eos usque mane:
atque ita egressus est. Duxerunt au- 12
tem adolescentem vivum, & perceperunt
consolatione haud exiguam. Hucúsque.
Nos deinde accedentes ad navim, con- 13
scendimus eam ad Thassum usque: eò
enim decreverant vehere Paulum, quòd
ita convenisset cum eis, se scilicet illuc
velle proficisci. Cumque nos descen- 14
dissemus in Thassum, assumpsimus eum,
& venimus Mitylenen. Indéque con- 15
scenso mari, devenit sequenti die iter
nostrum contra Chion: & postridie ap-
pulimus Samon, commoratique sumus
in insula ei propinqua, nempe Trogylion,
& venimus Miletum.

Dominicâ septimâ, quæ est Dominica Patrum.

Paulus enim designaverat transeundo 16
præterire Ephesum, eam minimè ingre-
diendo; ne scilicet diutiùs moraretur
in Asia: festinabat enim, si possibile
sibi esset, ut adesset die Pentecostes in
Jerusalem. A Mileto autem misit 17
Ephesum, & accersivit presbyteros Ec-
clesiæ. Qui cùm venissent ad eum, 18
dixit illis; Vos scitis à primo die quo
ascendi in regionem Asiæ, quomodò toto
illo spatio Servierim vobiscum Do- 19
mino cum omni animi humilitate,
abundantibus cum lachrymis & tenta-
tionibus quamplurimis: tentationibus in-
quam quæ mihi acciderunt ex fraudi-
bus Judæorum:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወበዕለተ : እኁድ : እንዘ : ጉቡኣንኒ : ለባርኮ : ጳሉድ : ወይነግሮሙ : ጸውሎስ : እስ
8 ሞ : በሳኒታ : ይገይስ : ወለጎዘ : ይኄግር : እስክ : ሞንፍቀ : ሴሊት:=> ወብዙኀ : ሙ
9 ኃትወ : ውእቱ : ጽርሕ : ኀበ : ሀለው : ጉቡኣን:=> ወእንዘ : ይነብር : ለሐደ : ወልድ : ወረዘ : ውስተ : ሞስኮት : ዘስሙ : ሌውጢሲስ : ደቂሰ : ወናሞ : ዐቢየ : ንፍሞ : ወ
እንዘ : ይነግር : ጸውሎስ : ብዙኀ : ጉንደየ : ወእሞዝ : እሙኀበ : ይነውሙ : ገዙ :
ወልድ : ጸደፈ : እሞታኀተ : ተሰለስ : ናሕስ : ወወረደ : ታኀተ : ወለንለእሙ : በድ
10 ኖ:=> ወወረደ : ጸውሎስ : ወንለአ : ኀቤሁ : ወይቤሎሙ : ሊትደንግፁ : ሀለወት : ነፍ
11 ሱ : ላዕሌሁ::=> ወእሞዝ : ዐርገ : ቀባረከ : ጣለደ : ወጥዕመ : ወብዙኀ : ንጊሮ :
12 እስክ : ጎሕ : ወወፅአ : ወጌሠ:=> ወለወፈዮ : ለገዝኡ : ወልድ : ሕያው :: ወተፈለ
13 ሱ : ፈድፈደ::=> ወንሳነስ: ዐረግነ : ሐመረ : ወሖርነ : ለሶን : ወእሞህየ : ፈቀድነ : ን
14 ነለ: ለጸውሎስ : እስሞ: ከጣሁ : ተናግርነ : ከሞ : ይትቀበሉን : እንተ : እገር:=> ወ
15 በጺሐነ : ለሶን : ነሣእነው : ወሖርነ : ጺጢልኖን:=> ወእሞህየ : ነገድነ : በሰኒታ : ወበ
ጸሐነ : ለንጢቀረስ: ኒደ: ወበስኒታ: ሐለፍነ : እንተ : ሰሞን::=>
በጸጸሰት : ወቀሰወስት : ወደየቆናት::=>
16 ወለጥበዐ : ጸውሎስ : ይሖር : ሌፈሶን : ከሞ : ሊይጉንደ : ውስተ : እስየ : ወጉጉለ :
17 ይብጸሕ : ሊየሩሳሌም : ለጸንጣቆስጤ::=> ወእሞነ : ጢቤጤ : ለእክ : ሌፈሶን :
ይጸውዕሙ : ለቀሲሶን : እለ : ቤተ : ክርስትያን::=> ወበጺሖሙ : ኀቤሁ : ይቤሎ
18 ሙ : ለቢክሙ : ታለመረ : እመትካት : እመለጫ : መጸእኩ : እስየ : ዘክመ : ነበ
19 ናሁ : ኀቤክሙ : በኵሉ : መዋዕል:=> እንዘ : እተቀነይ : ለእግዚአብሔር : ወእሠር
ሕ : ዘመስለ : ትሳትና : ነፍስ :: በኵሉ : ለንብዕ : ወመንሱት : ዘረከበኒ : እመጸ
ይሁድ::=>

Et in die primo quum congregati essemus ad benedicendum mensæ, & prædi- 7
cabat iis Paulus, (quia postridiè manè abiturus erat) etiam cœpit prædicare us-
que in mediam noctem. Et multæ lucernæ fuerunt in isto cœnaculo, ubi fuerunt 8
congregati. Et quum sederet quidam filius adolescens in fenestra, cujus nomen 9
erat Eutisis, dormitavit, & dormivit magnum somnum, & prædicante Pau-
lus longè moratus est, & tunc præ somno hic filius præcipitatus fuit à tabu-
lato tertio, & decidit deorsum, & sustulerunt corpus ejus. Et descendit Pau- 10
lus, & assumpsit eum ad se, & dixit iis; Ne conturbemini, est anima ejus
super eum. Et tunc ascendit, & benedixit mensæ, & gustavit, & multùm 11
loquutus est iis usque auroram, & discessit & manicavit. Et tradidit iis 12
hunc filium vivum, & gavisi sunt valdè. Et nos ascendimus navem, & 13
profecti sumus Asson, & illinc volumus recipere Paulum: quia sic promisit
nobis, ut obviàm venirent nobis pedibus. Et quum venissemus Asson, recepimus 14
eum, & venimus Mitylenen. Et illinc navigavimus postridiè, & venimus 15
Antikras Chiu, & postridiè appulimus Samum.

De Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, *lectio.*

Et proposuerat Paulus ire Ephesum, ut non moram faceret in Asia, & fe- 16
stinavit ut accederet Hierosolymam in Pentecosten. Et à Mileto misit Ephe- 17
sum ut vocaret seniores Ecclesiæ. Et quum venissent ad eum, dixit iis; Vos 18
ipsi scitis à principio quando veni Asiam, quomodò mansi apud vos in omni
tempore, Serviens Deo, & laborans cum submissione animi, in omnibus la- 19
chrymis, & tentatione, quæ contigit mihi à Judæis.

Ut nihil *remiserim* *conferentium*, *ad non annuntiandum* vobis, & *docendum*
20 Ὡς ὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν, καὶ διδάξαι
vos publicè & per domos: Testificans Judæisque & Græcis in
21 ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους· Διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς
Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum. Et nunc
22 τὸν Θεὸν μετάνοιαν, καὶ (ω) πίστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ νῦν
ecce ego *vinctus* Spiritu, vado in Hierusalem, quæ in ea
(α) ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος τῷ Πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ
concursura mihi *non noscens*: Nisi quòd Spiritus sanctus per
23 (β) συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς· Πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ
civitatem protestatur, dicens, quoniam vincula me & tribulationes manent.
πόλιν (γ) διαμαρτύρεταί, λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν.
Sed *nullius rationem facio*, nec *habeo* animam meam *pretiosam mihi ipsi*, *ut*
24 Ἀλλ' οὐδενὸς (δ) λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς
finire cursum meum *cum gaudio*, & ministerium quod accepi à Domino
τελειῶσαι τὸν δρόμον (ε) μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου
Jesu, *protestificari* Evangelium gratiæ Dei. Et nunc ecce ego
25 Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ
scio, quia non ampliùs videbitis faciem meam vos omnes, *in quibus* transivi
οἶδα ὅτι οὐκ ἔτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον
prædicans regnum Dei. *Idèo testor vobis in* hodierna
26 κηρύσσων τὴν (ζ) βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον
die, quia mundus *ego* à sanguine omnium. Non enim subterfugi
27 ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην
ad non annuntiandum vobis omne consilium Dei: Attendite *ergò* vobis*ipsis* &
28 τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. (η) Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ
universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, *pascere*
παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν
Ecclesiam Dei, quam acquisivit *per proprium sanguinem*. Ego
29 τὴν ἐκκλησίαν (θ) τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο (ι) διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Ἐγὼ
enim scio *hoc*, quoniam intrabunt post discessionem meam lupi *graves* in vos, non
γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ
parcentes gregi. Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes per-
φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διε-
30 versa, *ad abstrahendum* discipulos post se. *Idèo* vigilate,
στραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω (κ) αὐτῶν. Διὸ γρηγορεῖτε,
31 *memores* quoniam triennium noctem & diem non cessavi cum lachrymis
μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων
monens unumquemque. Et nunc commendo vos, *fratres*, Deo, &
νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. Καὶ τανῦν παρατίθεμαι (λ) ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ καὶ
32 verbo gratiæ ipsius, *potenti superædificare* & dare *vobis*
τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ (μ) ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν
hæreditatem in sanctificatis omnibus. Argentum *aut* aurum, aut vestem
κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ
33 nullius concupivi. Ipsi *verò noscitis*, quoniam *usibus meis*, &
(ν) οὐδενὸς ἐπεθύμησα. (ξ) Αὐτοὶ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρείαις μου, καὶ
34 *existentibus* mecum, ministraverunt manus istæ. Omnia ostendi vobis, quoniam
τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι
35 sic laborantes oportet suscipere infirmos, memineríséque
οὕτω κοπιῶντας δεῖ (π) ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τῶν
verborum Domini Jesu, quoniam ipse dixit; Beatius est dare
λόγων τοῦ (ρ) Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, Μακάριόν ἐστι (σ) διδόναι
magis quàm accipere. Et hæc *dicens*, *ponens genua sua*, cum omnibus illis
μᾶλλον ἢ λαμβάνειν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς
36 oravit.
προσηύξατο.

MS. A. (ω) πίστιν εἰς (α) ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ τῷ (β) συναντήσαντά (γ) διεμαρτύρατό μοι, λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν. (δ) λόγον ἔχω, οὐδὲ ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν (ε) μου *, καὶ τὴν (ζ) βασιλείαν *. Διότι μαρτύρομαι (η) Προσέχετε ἑαυτοῖς (θ) τοῦ Κυρίου, ὃν (ι) διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. Ἐγὼ οἶδα, ὅτι (κ) ἑαυτῶν. (λ) ὑμᾶς τῷ Θεῷ (μ) οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὃν τοῖς (ν) ὠφελοῦς (ξ) Αὐτοὶ οἴδατε, ὅτι (ο) ὅτως (π) τὸν ἀσθενούντων ἀντιλαμβάνεσθε, (ρ) Κυρίου, ὅτι (σ) μᾶλλον διδόναι ἢ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * ut nihil spreverim quod prodesse posset
animabus vestris, quominùs prædicarem
vobis, & docerem vos in foris & domi-
21 bus: Dum testificarer Judæis & Genti-
libus de conversione ad Deum, & fide
quæ est in Dominum nostrum Jesum Chri-
22 stum. Nunc autem ego vinctus sum spi-
ritu, & proficiscor ad Jerusalem, nec
23 scio quid mihi obventurum sit in ea. Enim-
verò Spiritus sanctitatis per omnem ci-
vitatem testificatur mihi, & ait; Vincula
& oppressiones parata sunt tibi. Mihi ve-
24 rò pro nihilo habetur anima mea, ut absol-
vam cursum meum, & ministerium quod
accepi à Domino nostro Jesu, ut testimo-
nium perhibeam Evangelio gratiæ Dei.
25 Nunc igitur scio ego non ampliùs visu-
ros faciem meam ullos ex vobis omnibus
ad quos peragravi prædicans vobis regnum
26 Dei. Testor vobis hodierno die me mun-
dum esse à sanguine vestrûm omnium.
27 Non enim me excusavi quominùs pate-
facerem vobis omnem voluntatem Dei.
28 Cavete ergò vobismetipsis, & toti gregi
illi, in quem constituit vos Spiritus san-
ctitatis episcopos, ut pascatis Ecclesiam
illam Domino, quam acquisivit proprio
29 sanguine. Ego siquidem novi, postquam
abiero, ingressuros vobiscum lupos effe-
ros, qui non parcent gregi. Quin ex
30 vobismetipsis surrecturos homines qui lo-
quantur perversa ad subvertendum disci-
pulos, ut se sequantur. Quamobrem vigila-
31 te, & memores estote me per triennium
non cessâsse noctu & interdiu cum lachry-
mis admonere unumquemque ex vobis.
32 Nunc autem commendo vos Deo, & ver-
bo gratiæ ipsius, quod quidem potest vos
ædificare, & dare vobis hæreditatem cum
omnibus Sanctis. Argentum, aut aurum,
33 aut vestimenta, non concupivi. Et vos
34 nôstis, indigentiæ meæ, & iis qui me-
cum sunt, istas manus meas ministrâsse.
35 Tandem omnia ostendi vobis. Sic opor-
tet laborâre, & curam habere de infir-
mis, & meminisse verborum Domini no-
stri Jesu: quippe qui dixerit; Beatus est
36 qui dat, potiùs quàm qui accipit. Quúm-
que hæc dixisset, procubuit in genua,
& preces fudit, cunctíque homines cum
eo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወአልበ፡ ዘስወርኩክሙ፡ አመኩሉ፡ ዘይደልወክሙ፡ ዘሊነገርኩክሙ፡ ወዘሊመሀርኩ
21 ክሙ፡ ክሡተ፡=፡ እንዘ፡ ለአመሥሙ፡ ለሊይሁድ፡ ወለአረሚይኒ፡ በሐፍለኒ፡ ወበወ
ሳጤኒ፡ ኀመ፡ ይነስሑ፡ ወይግኑዩ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይእመኑ፡ በእግዚእነ፡ ሊየሱ
22 ስ፡:=፡ ወይእዜኒ፡ ናሁ፡ ተለሰርኩ፡ በመንፈስየ፡ ወለሐውር፡ ሊየሩሰሌም፡ ወበኂዜ
23 ሃ፡ ይረክበኒ፡=፡ ዘለአመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ በበለህጥር፡ እንዘ፡ ይብል፡ ሕማም፡
24 ወመዋቅሕት፡ ይፀንሓስ፡=፡ ወበሕቱ፡ ሊየሓስብ፡ ለነፍስየ፡ ወሊለመ፡ መንትየ፡ ደእ
ሙ፡ ኀመ፡ እፈጽመ፡ መልእክትየ፡ ወእስልጥ፡ ግብረየ፡ ዘነሣእኩ፡ በኀበ፡ እግዚእነ፡
ሊየሱስ፡ እመሀር፡ ወእስብከ፡ ወንጌለ፡ ጸጋሁ፡ ለእግዚአብሔር፡=፡

Et nihil fuit quod substraxerim vobis, de omnibus conducentibus vobis, quod 20
non annuntiavi vobis, et quod non docui vos aperté: Testificans Judæis et 21
Gentilibus forìs et intùs, ut resipiscerent, et confiterentur Deo, et credèrent in
Domino nostro Jesu. Et nunc ecce vinctus sum in spiritu meo, et profici- 22
scor Hierosolymam: et statim continget mihi, Quod testificavit Spiritus san- 23
ctus singulis civitatibus, dicens; Tribulatio et vincula manent te. Verùnta- 24
men non reputo animam meam quicquam: sed ut perficiam ministerium meum,
et absolvam opus meum quod suscepi apud Dominum nostrum Jesum, ut doce-
rem, et prædicarem evangelium gratiæ Dei.

Versio VULGATA LATINA.

30 Quomodò nihil subtraxerim utilium, quò minùs annuntiarem vobis, & doce-
31 rem vos publicè, & per domos, Testificans Judæis atque Gentilibus in
32 Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum. Et
nunc ecce alligatus ego spiritu, vado in Jerusalem, quæ in ea ventura sint
33 mihi, ignorans: Nisi quòd Spiritus sanctus per omnes civitates mihi pro-
testatur, dicens; Quoniam vincula & tribulationes Jerosolymis me manent.
34 Sed nihil horum vereor: nec facio animam meam pretiosiorem quàm me,
dummodò consummem cursum meum, & ministerium verbi, quod accepi à
35 Domino Jesu, testificari Evangelium gratiæ Dei. Et nunc ecce ego scio,
quia ampliùs non videbitis faciem meam vos omnes, per quos transivi præ-
36 dicans regnum Dei. Quapropter contestor vos hodiernâ die, quia mundus
37 sum à sanguine omnium. Non enim subterfugi, quò minùs annuntiarem
38 omne consilium Dei vobis. Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos
Spiritus sanctus posuit episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit san-
guine suo. Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces 29
in vos, non parcentes gregi. Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes per- 30
versa, ut abducant discipulos post se. Propter quod vigilate, memoriâ re- 31
tinentes, quoniam per triennium nocte & die non cessavi, cum lachrymis
monens unumquemque vestrûm. Et nunc commendo vos Deo, & verbo gra- 32
tiæ ipsius, qui potens est ædificare, & dare hæreditatem in sanctificatis omni- 33
bus. Argentum & aurum, aut vestem nullius concupivi, sicut Ipsi scitis: 34
quoniam ad ea, quæ mihi opus erant, & his, qui mecum sunt, ministra-
verunt manus istæ. Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes, oportet 35
suscipere infirmos, ac meminisse verbi Domini Jesu, quoniam ipse dixit;
Beatius est magis dare, quàm accipere. Et cùm hæc dixisset, positis geni- 36
bus suis oravit cum omnibus illis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * وَاَنِّي مَا كَفَفْتُ وَلَا امْتَنَعْتُ مِنْ شَيْءٍ مِمَّا يَصْلُحُ سَانَكُمْ وَيُوَافِقُكُمْ * فَلَمْ اُخْبِرْكُمْ
21 بِهِ وَاُعَلِّمْكُمْ جَهْرًا فِي الْجُمُوعِ * وَسِرًّا فِي الْمَنَازِلِ * مُخَصِّصًا الْيَهُودَ وَالْيُونَانِيِّينَ اِلَى اللَّهِ
22 اِلَى اللَّهِ * وَاِلَى الْاَمَانَةِ بِرَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَالْاٰنَ هٰاَنَذَا مُقَيَّدٌ بِالرُّوحِ * سَائِرًا اِلَى اُورَشَلِيمَ
23 غَيْرَ عَالِمٍ مَاذَا يَعْرِضُ لِي فِيهَا * لٰكِنْ رُوحُ الْقُدُسِ يَشْهَدُ لِي فِي كُلِّ مَدِينَةٍ قَائِلًا * اَنَّ
24 قُيُودًا وَعُمُومًا يَنْتَظِرُنِي * لٰكِنِّي مَا اَجْعَلُ شَيْئًا مِنْهَا حُجَّةً * وَلَا نَفْسِي مُكَرَّمَةٌ عِنْدِي *
حَتَّى اُتَمِّمَ سَعْيِي بِسُرُورٍ * وَالْخِدْمَةَ الَّتِي اَخَذْتُهَا مِنَ الرَّبِّ * اَنْ اَشْهَدَ اِلَى بِشَارَةِ نِعْمَةِ اللَّهِ *
25 وَاَشْهَدَ تَحْقِيقًا * وَالْاٰنَ اَنَا اَعْلَمُ اَنَّكُمْ كُلُّكُمْ مَا تُعَايِنُونَ وَجْهِي اَيْضًا * فِي الْمَوَاضِعِ
26 الَّتِي جُلْتُهَا كَارِزًا مُلْكَ اللَّهِ * وَاِنِّي اَشْهَدُ لَكُمْ فِي نَهَارِ هٰذَا الْيَوْمِ * اَنِّي نَقِيٌّ بَرِيٌّ
27 اَنَا مِنْ دَمِكُمْ اَجْمَعِينَ * لِاَنِّي مَا هَجَرْتُ وَلَا امْتَنَعْتُ مِنْ اِخْبَارِكُمْ بِكَافَّةِ رَاْيِ اللَّهِ *
28 * فَاصْغَوْا اِذًا اِلَى اَنْفُسِكُمْ * وَاِلَى جَمَاعَةِ الرَّعِيَّةِ الَّتِي جَعَلَكُمْ رُوحُ الْقُدُسِ فِيهَا اَسَاقِفَةً *
لِتَرْعَوْا كَنِيسَةَ الرَّبِّ الْاِلٰهِ الَّتِي اقْتَطَعَهَا بِدَمِهِ * فَاِنِّي اَنَا اَعْرِفُ هٰذَا * اَنْ سَيَدْخُلُ
29 اَلَيْكُمْ بَعْدَ اِنْصِرَافِي ذِيَابٌ ثِقَالٌ * لَنْ يُشْفِقُوا عَلَى الرَّعِيَّةِ * وَمِنْكُمْ اَنْفُسِكُمْ سَيَقُومُ
30 رِجَالٌ يَتَكَلَّمُونَ اَقْوَالًا مُعْوَجَةً * لِيَسْتَجِرُّوا وَيَسْتَجْذِبُوا التَّلَامِيذَ وَرَاءَهُمْ * فَلِهٰذَا
31 يَنْبَغِي اَنْ تَكُونُوا مُتَذَكِّرِينَ اَنِّي مَا فَتَرْتُ ثَلٰثَ سِنِينَ لَيْلًا وَنَهَارًا مِنْ اَنْ اَعِظَ بِدُمُوعٍ كُلَّ اَحَدٍ
32 مِنْكُمْ * وَالْاٰنَ اَنَا اَسْتَوْدِعُكُمْ يَا اِخْوَتِي لِلَّهِ وَلِكَلِمَةِ نِعْمَتِهِ * الْمُقْتَدِرِ اَنْ يَبْنِيَكُمْ وَيُعْطِيَكُمْ
33 مِيرَاثًا فِي الْمُقَدَّسَاتِ كُلِّهَا * وَاَمَّا فِضَّةُ اَوْ ذَهَبُ اَوْ لُبُوسُ مَا اشْتَهَيْتُ مِنْهَا شَيْئًا * اَنْتُمْ
34 تَعْلَمُونَ اَنَّ حَوَائِجِي وَحَوَائِجَ الَّذِينَ كَانُوا مَعِي كُلِّهِمْ خَدَمَتْهَا هٰاتَانِ الْيَدَانِ * وَقَدْ بَيَّنْتُ
35 لَكُمْ كُلَّ شَيْءٍ اَنَّكُمْ هٰكَذَا يَجِبُ عَلَيْكُمْ اَنْ تَتْعَبُوا لِتُعِينُوا بِاَمْرِ الضُّعَفَاءِ * مُتَذَكِّرِينَ
قَوْلَ الرَّبِّ يَسُوعَ * فَاِنَّهُ هُوَ قَالَ * مَغْبُوطٌ ذٰلِكَ الَّذِي يُعْطِي اَكْثَرَ مِمَّنْ يَاْخُذُ * وَاِذْ قَالَ
هٰذَا * وَضَعَ رُكْبَتَيْهِ مَعَ جَمِيعِهِمْ وَصَلَّى * * * سَ *

Quòd etiam non cessaverim neque abs- 20
tinuerim ab ulla re ex his quæ utili-
tati vestræ cedebant, & commodæ vo-
bis erant, quin eas vobis annuntiârim
atque docuerim publicè in synagogis,
& privatim in domibus: Hortans Ju- 21
dæos & Græcos ad pœnitentiam ad
Deum, & fidem in Dominum nostrum
Jesum Christum. Et nunc ecce ego al- 22
ligatus Spiritu, Jerosolymam pergo:
ignorans quid mihi obventurum sit in
ea. Verùm Spiritus sanctus mihi te- 23
statur in singulis civitatibus, dicens
quòd vincula & afflictiones me spe-
ctant. At ego nihil horum pro excu- 24
satione pono, nec anima mea chara est
apud me: ut absolvam cursum meum
hilariter, & ministerium quod accepi
à Domino: quatenus excitem ad
evangelium gratiæ Dei, testerque veri-
tatem. Et nunc ego scio vos omnes non 25
esse ampliùs visuros faciem meam in
locis quæ perlustravi prædicans regnum
Dei. Et quidem contestor vos hodierno 26
die, mundum esse me atque innocen-
tem à sanguine omnium vestrûm. Non 27
enim me tæduit, neque abstinui à signi-
ficando vobis omne consilium Dei. At- 28
tendite igitur vobismetipsis, & univer-
so gregi in quo constituit vos Spiritus
sanctus Episcopos, ut pascatis ecclesiam
Domini Dei, quam fabrefecit sanguine
suo. Ego enim novi hoc, quòd ingressuri 29
sint ad vos post discessum meum lupi
graves haudquaquam miserentes gregi.
Et ex vobismetipsis exurgent viri qui 30
loquentur perversos, ut tra-
hant & alliciant discipulos post se.
Propterea vigilate, memores quòd non 31
desierim tribus annis nocte diuque ab
hortando cũ lachrymis unumquemq; ve-
strûm. Et nunc ego vos commendo O 32
fratres mei, Deo & verbo gratiæ ipsius,
qui potens est ædificare vos, et concedere
vobis hæreditatem in omnibus rebus sa-
cris. Et verò argenti, aut auri, aut 33
vestium nihil expetivi. Vos scitis 34
quòd necessitatibus meis, & necessita-
tibus eorum omniam qui mecum erant,
ministraverunt hæ manus. Et jam 35
ostendi vobis omnia, quòd ita oporteat
vos laborare, ut sitis generosi in his
quæ pertinent ad infirmos: memores
dicti Domini Jesu, quoniam ipse di-
xit; Beatus ille est qui tribuit, po-
tiùs quàm qui accipit. Et cùm hoc 36
dixisset, posuit genua sua cum iis
omnibus, & oravit. Hactenus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወይእዜኒ : ናሁ : ለነ : ለእመር : ኵመ : ሊትሬእዩ : ገጽየ : ለነኪ : ለነትኩ : ኵዕልክሙ :
26 እለ : ስበኩ : ለክሙ : በእነተ : መንግሥተ : እግዚአብሔር ::=: ወናሁ : አሰመዕ :
27 ለክሙ : ዮም : በዘቲ : ዕለት : ኵመ : ንጹሓ : ለነ : እመደመ : ኵልክሙ ::=: ወለልነ
28 ቦ : ዘሓበእኩክሙ : ዘሊነገርኩክሙ : ኵሎ : ሙክሮ : ለእግዚአብሔር ::=: ዕቀ
ቡ : ርእሰክሙ : ወዕቀቡ : ኵሎ : መራዕዮ : ዘሎቱ : ሠምክሙ : መንፈስ : ቅዱሰ :
ጳጳሰት : ኵመ : ትርዐዩ : ቤተ : ክርስትያኖ : ለእግዚአብሔር : እንተ : ለጥረያ :
29 በደሙ ::=: ወለነ : ለእመር : ኵመ : ይመጽሉ : እመድኅሪያ : ሳቤክሙ : ተኵሶለ
30 ት : መሠጥ :: እለ : ሊይመሕክዋ : ለመርዔት ::=: ወእመውስቴትክሙ : ይትነሥ
ሉ : ዕደው : እለ : ይጫህሩ : ጠዋየ : ነባረ : ኵመ : ይግብእመው : ለእኩዛብ ::=:
31 ይእዜኒ : ትግሁ : ተዘክሩ : ኵመ : ሠለስቱ : ዓመት : ሊነተገ : ለነብዕየ : መዐልተ :
32 ወሌሊተ : እንዘ : እመህረክሙ : ለኵልክሙ ::=: ወይእዜኒ : ለሚሓፀንኩክሙ :
ለኅዊነ : ወኅበ : እግዚአብሔር : ወለቃለ : ጸጋሁ : ዘይክል : ሕነጸተክሙ : ወይሁቦሙ :
ርስቶም : ለኵሉሙ : ቅዱሰን ::=:
33 ታለመረ : ኵመ : ሊተሰቀቅው : ንዋየክሙ : ለወርቀ : ወሊብዱረ : ወለልባሰ : ሊነ
34 ዛእኩ : በኅበ : ለሐዳዚ : እመውስቴትክሙ ::=: ወለቢክሙ : ታለመረ : ሊለት
35 ካዝየ : ወሊለእለ : መስሌየ : ተቀንዩ : እሳነቱ : እደዊየ :=: እስመ : ኵሣሁ : ሀለወነ :
ኵመ : በጸማነ : ወበተገበርነ : ንትወከፍሙ : ሳድኩማነ :: ወዘንተ : መሀርኩክሙ : ቃሎ :
36 ለእግዚእነ : ለየሱስ : ዘይቤ : ብፁዕ : ዘይሁብ : እመዘ : ይነሥእ ::=: ወዘንተ : ብዂሉ :
ሰገደ : ወጸለየ : መስለ : ኵሉሙ :=:

Et nunc ecce ego scio quòd non videbitis faciem meam ampliùs, vos omnes 25
quibus prædicavi de regno Dei. Et ecce testor vobis hodiè in hac die, quòd 26
purus sum à sanguine omnium vestrûm. Et nihil fuit quod absondi à vobis, 27
quod non annuntiavi vobis, imo *totum consilium Dei. Attendite vos ipsos, &* 28
attendite totum gregem cui præposuit vos Spiritus sanctus episcopos, ut pasca-
tis domum Christianam Dei, quam acquisivit in sanguine suo. Et ego scio 29
quòd venient post me ad vos lupi prædæ, qui non parcent gregi. Et ex vo- 30
bis surgent viri qui docebunt perversa verba, ut abducant populos. Nunc 31
vigilate memoriâ retinentes, quòd tres annos non cessârunt lachrymæ meæ die
& nocte, dum docerem vos omnes. Et nunc commendavi vos, fratres nostri, 32
Deo & verbo gratiæ ejus, qui potest ædificare vos, & dare vobis, pos-
sessionem omnium sanctorum.
Scitis quòd non concupivi divitias vestras, neque aurum, neque argentum, 33
& vestem non recepi apud aliquem ex vobis. Et vos scitis quod *non soli-* 34
citudini meæ, neque eorum qui mecum erant, *ministrârunt hæ manus meæ.*
Quia sic oportet nos, ut in labore nostro, & in opere nostro suscipiamus in- 35
firmos, & hunc docui vos sermonem Domini nostri Jesu, dicentis; Beatior est
dans quam accipiens. Et hoc quum dixisset, adoravit, & oravit cum omni- 36
bus illis.

Magnus autem factus est fletus omnium: & procumbentes super col-
37 Ἰγνὰς δὲ (τ) ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχη-
lum Pauli, exosculabantur eum, Dolentes maximè in verbo
38 λον τῦ Παύλου, καταφίλουν αὐτόν, Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ
quod dixerat, quoniam non ampliùs *futuri essent* faciem ejus *spectare*. *Prætte-*
ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκ ἔτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτῦ θεωρεῖν. προέπεμ-
bant autem eum ad navem.
πον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

MS. A. (τ) κλαυθμὸς ἐγένετο

CAP. XXI. κα'.

" Ὡς δὲ ἐγένετο (α) ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαν-
1 *Ut autem factum est provehi nos avulsos* ab eis, *rectâ cursum te-*
nes venimus *in* Coum, *at* sequenti *in* Rhodum, & indè *in* Pataram.
τες ἤλθομεν εἰς Κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς (γ) Πάταρα.
Et *invenientes* navem transfretantem in Phœnicem, ascendentes *provecti sumus*. *Ap-*
2 3 Καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. (δ) Ἀ-
parentes autem Cypro, & relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in
ναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, (ε) καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς
Syriam, & *devecti sumus* in Tyrum: ibi enim erat navis expositura
Συρίαν, καὶ (ζ) κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ (η) ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον
onus. Et *invenientes discipulos*, *admansimus ei* diebus se-
4 τὸν γόμον. (θ) Καὶ ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς, ἐπεμείναμεν (ι) αὐτοῖς ἡμέρας ἑ-
ptem: qui Paulo dicebant per Spiritum, *non* ascendere in Hieru-
πτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ Πνεύματος, μὴ (κ) ἀναβαίνειν εἰς Ἱερου-
salem. *Quando autem factum est nos peragere dies, exeuntes*
5 σαλήμ. Ὅτε δὲ ἐγένετο (λ) ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ibamus, *præmittentibus* nos omnibus cum uxoribus & filiis, usque foras
ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων ζὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω
civitatem: & *ponentes genua* in littore, oravimus. Et
6 τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, (μ) προσηυξάμεθα. Καὶ

salutantes invicèm, ascendimus *in* navem: illi autem redierunt in *propria*.
ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
Nos verò *navigationem* perfecimus, à Tyro descendimus *in* Ptole-
Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν (ν) διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολε- 7
maïdam: & *salutantes fratres*, mansimus die unâ apud illos.
μαΐδα· καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς, (ξ) ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.
At postridiè egressi ii qui circa *Paulum*, *venerunt* in Cæsaream: & in-
Τῇ δὲ ἐπαύριον (ο) ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσ- 8
trantes *in* domum Philippi Evangelistæ, *existentis ex* septem,
ελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, (π) ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ,
mansimus apud eum. Huic autem erant filiæ virgines quatuor pro-
ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες (ρ) παρθένοι τέσσαρες προ- 9
phetantes. *Admanentibus autem nobis* dies *plures*, *descendit* quidam à
Λ' φητεύουσαι. Ἐπιμενόντων (σ) δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ 10
Judæa propheta, nomine Agabus. Et *veniens* ad nos, & *tol-*
τῆς Ἰουδαίας προφήτης, ὀνόματι Ἄγαβος. Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄ- 11
lens zonam Pauli, alligánsque sibi manus & pedes, di-
ρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, (τ) δήσας τε ἑαυτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, εἶ-
xit; Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum cujus est zona hæc, sic vin-
πε, Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, (υ) οὕτω δή-
cient in Hierusalem Judæi, & tradent in manus Gentium. *Ut autem*
σουσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. Ὡς δὲ 12
audivimus hæc, *rogavimus* nósque & qui loci illius, *ad non ascendendum eum in* Hieru-
ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερου-
salem. Respondit *autem* Paulus; Quid facitis flentes, & *comminuentes* meum
σαλήμ. (φ) Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες, καὶ συνθρύπτοντές μου 13
cor? Ego enim non solùm *vinciri*, sed & mori in Hierusalem para-
τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν (χ) εἰς Ἰερουσαλὴμ ἑτοί-
tè habeo pro nomine Domini Jesu. Non *suaso* autem eo,
μως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Μὴ πεισθέντος δὲ αὐτοῦ, 14
quievimus, dicentes; Voluntas Domini fiat.
ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες, (ψ) Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γινέσθω.

Κεφ. κα'. MS. A. (α) ἡμᾶς ἀναχθῆναι (β) Κῶ, (γ) Πάτερα. (δ) Ἀναφανέντες (ε) καταλιπόντες (ζ) κατήλθομεν, (η) τὸ πλοῖον ἦν (θ) Ἀνευρόντες δὲ (ι) αὐτοῖς (κ) ὅπι-
βαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. (λ) ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐπορευόμεθα, (μ) προσδεξάμενοι ἀπασάσθαι ἀγγέλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς (ν) διανοίσαντες, ἀπὸ Τύρου κατέβημεν εἰς (ξ) ἐπε-
μείναμεν (ο) ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς (π) ὄντος (ρ) τέσσαρες παρθένοι (σ) δὲ ἡμέρας (τ) δήσας ἑαυτῦ (υ) οὕτως (φ) Τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος, καὶ εἶπεν, Τί (χ) ἑτοίμως ἔχω εἰς Ἱε-
ρουσαλὴμ ὑπὲρ (ψ) Τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Proindè obortus est fletus magnus omnibus; 37
& complexi sunt eum, eúmque deosculabantur. Magìs autem angebantur ob illud 38
verbum quod dixerat, ipsos non esse ampliùs visuros faciem ejus: & concomitati sunt eum usque ad navim.

CAP. XXI.

ET separati sumus ab eis, & rectâ enavigavimus ad Coum insulam, sequentí que die venimus Rhodum, & illinc Pataram. Nactique illinc navim profecturam Phœniciam, conscendimus eam & perreximus. Pervenimus autem usque ad Cyprum insulam, & reliquimus eam ad sinistram, venimúsque Syriam, & illinc pervenimus ad Tyrum: illic enim navis erat depositura onus suum. Et quum inveníssemus illic discípulos, permansimus apud eos dies septem: isti autem dicebant quotidiè Paulo per Spiritum, ne proficísceretur ad Jerusalem. Illis autem pòst diebus eximus iter facturi, & comitati sunt nos omnes, tum ipsi, cùm uxores liberíque eorum, extra urbem usque: & procíderunt in genua juxta litus maris, precésque fudérunt. Et deosculati sumus alii alios, conscendimúsque navim: illi autem reversi sunt domos suas. Nos verò perreximus ex Sur, & venimus ad Acu urbem; salutavimúsque fratres qui illic erant, & diversati sumus apud eos diem unum. Postridiè verò egressi, venimus Cæsaream: & ingressi, diversati sumus in ædibus Philippi Evangelistæ illius qui erat unus è septem. Cui quidem erant quatuor filiæ virgines, quæ vaticinabantur. Et quum illic egíssemus dies plurimos, descendit ex Judæa propheta quidam cui nomen erat Agabus. Et introiit apud nos sumpsítque cingulum lumborum Pauli, & vinxit pedes manúsque suas, aítque; Sic dicit Spiritus sanctitatis, Virum dominum hujus cinguli ita vincient Judæi in Jerusalem, tradéntque in manus Gentium. Quúmque hos sermones audíssemus, efflagitavimus ab eo nos & loci incolæ, ne proficísceretur ad Jerusalem.

Dominicâ IV. post Pentecosten. 59.

Tunc respondit & ait Paulus, Quid agitis flentes, & contundentes cor meum? Ego enim non vinciri tantùm paratus sum, sed etiam mori in Jerusalem pro nomine Domini nostri Jesu Christi. Quum itaque assensum non præbuísset nobis, destitimus, diximűsque; Voluntas Domini nostri fiat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወብዙኃ: በከዩ: ኵሎሙ: ምሪረ: ወሐቀፍዎ: ከሰደ:ለጳውሎስ: ወሰዐምዎ:=᛬ እንዘ:
38 ይቴክዙ: ወፈድፋደሰ: እስመ: ይቤሎሙ: ሊትረእዩኒ: ገጽየ:: ወፈነውዎ: ወዐርገ:
ሐመረ:=᛬

1 ፲፭ ወእምዝ:ኀለፍነ:ንሳኒሂ: ወእሙንቱሂ:እተው: ወረዊጸነ: በጸሕነ:ብሑረ:ቀቀ::=᛬
2 ፵ ወእሙህየ:በሰኒታ: ወረድነ:ርዶን:ወእመህየ:ሐለፍነ:ጰጥራ:=᛬ ወረከብነ: ሐመረ:
3 ዘየሐውር :ፈንቄነ: ወዐረግነ:ውስቴታ:=᛬ ወነጸርናሃ: ለቆጵሮስ:ወሐደግናሃ:በጸገሙነ::
ወነገድነ:ሰርያ:ወወረደነ:ጢሮስ:ወበህየ:ለርሰይዋ:ለሐመር:=᛬

Et multùm fleverunt omnes amarè, & amplexati sunt collum Pauli, & osculati 37
sunt eum dolentes, & eò magis, quia dixísset iis; Non videbitis faciem meam: & dimiserunt eum, & ascendit navim. 38

CAP. XXI.

ET tunc progressi sumus nos, & illi venerunt, & currentes venimus in regionem Coi, & illinc postridiè descendimus Rhodum, & illinc progressi sumus Patara. Et invenimus navem proficiscentem Phœnicen, & ascendimus in eam. Et asseximus Cyprum, & reliquimus eam ad sinistram nostram, & navigavimus in Syriam, & descendimus Tyrum, & ibi sliterunt navem.

Versio VULGATA LATINA.

37 Magnus autem fletus factus est omnium: & procumbentes super collum Pauli, os-
38 culabantur eum, Dolentes maximè in verbo quod dixerat, quoniam ampliùs fa-
ciem ejus non essent visuri. Et deducebant eum ad navem.

CAP. XXI.

1 Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus
2 Coum, & sequenti die Rhodum, & inde Pataram. Et cùm invenissemus navem
3 transfretantem in Phœnicen, ascendentes navigavimus. Cùm apparuissemus autem
Cypro, relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, & venimus Ty-
4 rum: ibi enim navis expositura erat onus. Inventis autem discipulis, mansimus
ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Jerosoly-
5 mam. Et expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxo-
6 ribus & filiis usque foras civitatem: & positis genibus in littore, oravimus. Et
cùm valefeciſsemus invicèm, ascendimus navem: illi autem redierunt in sua. Nos 7
verò navigatione expletâ à Tyro descendimus Ptolemaïdam: & salutatis fratri-
bus, mansimus die unâ apud illos. Aliâ autem die profecti, venimus Cæsaream. 8
Et intrantes domum Philippi evangelistæ, qui erat unus de septem, mansimus apud
eum. Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes. Et cùm morare- 9
mur per dies aliquot, supervenit quidam à Judæa propheta, nomine Agabus. 10
Is cum veniſset ad nos, tulit zonam Pauli: & alligans sibi pedes & manus, dixit; 11
Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum, cujus est zona hæc, sic alligabunt in Jerusalem
Judæi, & tradent in manus Gentium. Quod cùm audiſsemus, rogabamus nos, 12
& qui loci illius erant, ne ascenderet Jerosolymam. Tunc respondit Paulus, & 13
dixit; Quid facitis flentes, & affligentes cor meum? Ego enim non solùm alli-
gari, sed & mori in Jerusalem paratus sum, propter nomen Domini Jesu. Et 14
cùm ei suadere non posſemus, quievimus, dicentes; Domini voluntas fiat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * فصار من جماعتهم بكاء عظيم * وكانوا يتساقطون على عنق بولص يقبلونه * متوجعين
38 جدا * لاسيما للكلام الذي قاله انهم ما يستانفون يبصرون وجهه ايضا * وسيعوه الى المركب *
* الفصل الحادي والعشرون *

Factus est igitur ab omnibus fletus 37
abundans, & procumbebant in collum
Pauli, osculantes illum, Tristitiâ do- 38
leutes præsertim ob sermonem quem di-
xerat, quòd ampliùs faciem ejus non
essent visuri: & deduxerunt eum ad
navim.

CAP. XXI.

1 * فلما ركبنا نحن انحدرنا منهم واستقام مسيرنا الى كون * وفي اليوم المقبل جينا الى
2 رودس * ومن هناك الى سبارطه * فصادفنا مركبا عابرا الى العور فصعدنا اليه * وافلعنا
3 وصرنا بحذا قبرص * وتركناها يسن * وافلعنا سايرين الى السلم * فانحدرنا الى صور * لان
4 المركب الى هناك كان وسقه معبا * فطوه هناك * ووجدنا تلاميذ * فاقمنا عندهم سبعة ايام * الذين
قالوا لبولص بالروح الا يصعد الى اورشليم * ولما استكملنا الايام السبعة خرجنا
5 فذهبنا * واياهم سيعونا كلهم مع نسايهم واولادهم الى ظاهر المدينة * ووضعنا ركبنا على
6 الساطي وصلينا * وقبل بعضنا بعضا * وصعدنا الى المركب * وعادوا اولائك الى مواطنهم *
7 * ولما اكملنا السير البحري من صور بلغنا الى عكا * وسلمنا على الاخوة * واقمنا عندهم
يوما واحدا * * ليوم الاثنين من الجمعة السابعة بعد الفصح *
8 * وفي الغد خرجنا الذين حول بولص * وجينا الى قيسارية ودخلنا الى منزل فيلبس الانجيلي
9 الذي من السبعة * واقمنا عنده * وكان له اربع بنات عوانس يتنبان * ولما اقمنا هناك
10 اياما كثيرة * نزل من بلد اليهودية رجل نبي اسمه اغابس * وجاء الينا * واخذ منطقة
11 بولص * وشد بها رجليه ويديه وقال * هذه الاقوال يقولها روح القدس * الرجل الذي
هذه المنطقة له * هكذا يشدّه ويعبده اليهود باورشليم * ويدفعونه الى ايدي
12 الامم * فلما سمعنا هذه الاقوال * نصرعنا اليه نحن واهل المكان الا يصعد الى اورشليم *
13 فاجاب بولص ما اذا تعملون اذ تبكون وتعبنون قلبي * فاني انا مستعد لا للرباط والدعبيد
فقط بل وللموت باورشليم * من اجل اسم الرب يسوع * فاذ لم يذعن لنا صمتنا * قايلين
14 مشيية الله فلتكن *

Factus est igitur ab omnibus fletus 37
abundans, & procumbebant in collum
Pauli, osculantes illum, Tristitiâ do- 38
leutes præsertim ob sermonem quem di-
xerat, quòd ampliùs faciem ejus non
essent visuri: & deduxerunt eum ad
navim.

CAP. XXI.

Cum itaque nos conscendissemus, abs- 1
traximus nos ab eis, & rectâ tetendit
iter nostrum ad Coum: & sequenti die
venimus Rhodum, indèque Spartam. Et 2
nacti navem trajicientem ad Confinia,
conscendimus illam: Et vela facientes, 3
devenimus contra Cyprum: eâque ad læ-
vam relictâ, vela fecimus pergentes in
Syriam, & ivimus Tyrum. Et quoniam
navis onus pro illo loco congestum fue-
rat, ibi fuerunt eam. Repertisque di- 4
scipulis, mansimus apud ipsos septem
diebus. Et hi quidem dixerunt Paulo
per Spiritum; ne ascenderet Jerosoly-
mam. Expletis autem septem diebus, 5
egressi discessimus: & deduxerunt nos
ipsi omnes, cum uxoribus & filiis suis
extra urbem: ponentésque genua super
littus, oravimus, Et deosculati invi- 6
cèm, conscendimus navim: illi verò re-
versi sunt ad loca sua. Et cùm absol- 7
vissemus iter maritimum, à Tyro per-
venimus Accam. Et salutatis fratri-
bus, morati sumus apud eos diem unam.

Pro feria secunda hebdomadæ septimæ post Pascha.

Postridiè verò egressi qui eramus circa 8
Paulum, venimus Cæsaream, & in-
trantes domum Philippi evangelistæ qui
erat è septem, mansimus ad ipsum. Et 9
huic erant quatuor filiæ virgines pro-
phetantes. Cúmque mansissemus ibi dies 10
complures, descendit è regione Judææ
vir propheta, nomine Agapus: Qui ve- 11
nit ad nos, tulitque cingulum Pauli,
eoque pedes ac manus suas alligans, ait;
Hos sermones dicit Spiritus sanctus,
Virum, cui cingulum hoc proprium est,
sic stringent & ligabunt Judæi in Je-
rusalem, tradentque in manus gentium.
Quos sermones cùm audissemus, roga- 12
vimus eum nos & gens loci illius,
ne ascenderet Jerosolymam. Respondit 13
Paulus, Quid agitis flentes & commi-
nuentes cor meum? ego enim paratus
sum non ad ligamen & vincula tantùm,
sed & ad mortem in Jerusalem, pro no-
mine Domini Jesu. Cùm ergò non pare- 14
ret nobis, tacuimus dicentes; Voluntas
Dei fiat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእሎዝ : ረካብናሆሙ : ለሐዋርያት : ወነበርነ : ኀቤሆሙ : ሰቡዐ : መዋዕለ::
5 ወይቤልዎ : ለጳውሎስ : በመንፈስ : ቅዱስ : ሊይዕርግ : ሊየሩሰሎም::=ፁ ወፈ
ጺሙነ : መዋዕለ : ወጸእነ : ወሖርነ : ወፈነውነ : ኵሉ : ደቂ : ወለእንስት : እስከ :
6 ለቍለ : እሙሀገር : ወሰገድነ : ወንስ : ሐይቅ : ወጻለይነ::=ፁ ወተፈናነ:: ወእሎዝ :
7 ዐረግነ : ወንስ : ሖመር : ወእሎንቱኒ : ለተወ : ለብየቲሆሙ::=ፁ ወነሳነሰ :
ኀገድነ : እሎጢሮስ : ወበጸሕነ : ፕቶሎሚይደ : ወተለማሳነሆሙ : ለለኃዊነ :
8 ወነበርነ : ኀቤሆሙ : ለሐተ : ዕለተ::=ፁ ወበሰኒታ : ወፀእነ : እለ : ሀለወነ : ምስለ :
9 ጳውሎስ : ወሖርነ : ቂሰርያ : ወቦለነ : ቤተ : ፊልጶስ : ወንጌላዊ : ለሐዱ : እምስብ
10 ዐቱ : ወሐደርነ : ኀቤሁ::=ፁ ወቦ: ለርብዓቱ: ለዋልደ : ደናግል : ወይትነበዩ::=ፁ ወ
ነበርነ : ብዙኀ : መዋዕለ : ኀቤሁ:: ወወረደ : ለሐዱ : ነቢይ : እምብሔረ : ይሁዳ : ዘስ
11 ሙ : ለገቦስ::=ፁ ወመጽለ : ኀቤነ : ወነሠለ : ቅናቶ : ለጳውሎስ : ወተለሰረ : ለ ሊሁ:
እደዊሁ : ወእገሪሁ : ወይቤ : ከመዝ : መንፈስ : ቅዱስ : ለእግዚኡ : ለዝ : ቅናት : ኀ
12 መዝ : የለሰርዎ : ሊይሁድ : በሊየሩሰሌም : ወየገብእዎ : ለሕዝብ::=ፁ ወሰሚዐ
ነ : ዘንተ : ለስተብቋዕናሁ : ለጳውሎስ : ምስለ : ሰብለ : ወእቱ : ብሔር : ኀመ : ሊይ
13 ዕርግ : ሊየሩሰለም::=ፁ ወተሰጥዎ : ጳውሎስ : ወይቤ : ለምንት : ኀመዝ : ትገብ
ሩ : ትበኪዩ : ወትሰብሩኒ : ልብየ : ለእሰኬ : በሕቲቶ : ሕመም : ወመዋቅሕት : ዘእ
ሴሮ : ዒደ : ለመዊትኒ : ኀቡዕ : ለነ : በሊየሩሰሊም : በእንተ፡ስሙ : ለእግዚእነ :
14 ሊየሱስ::=ፁ ወሶበ : ለበየ : ለርመምነ : ወሐደግናሁ : ወንቤ : ዘፈቀደ : እግዚአብሔ
ር : ለይኩን::=ፁ

Et tunc invenimus Apostolos, & mansimus apud eos, septem dies, & dixerunt Pau- 4
lo in Spiritu sancto, ne ascenderet Hierosolymam. Et expletis diebus, exivimus & 5
profecti sumus, & misimus omnes filios & mulieres usque foràs à civitate, & ado-
ravimus in littore, & oravimus. Et dimissi fuimus, & tunc ascendimus in 6
navem, & illi abierunt domos suas. Et nos navigavimus à Tyro, & pervenimus 7
Ptolemaïda, & salutavimus fratres nostros, & mansimus apud eos unum diem. Et 8
postridiè egressi sumus nos qui eramus cum Paulo, & profecti sumus Cæsaream, &
intravimus domum Philippi evangelistæ unius ex septem, & commorati sumus apud 9
eum. Et habuit quatuor filias virgines, & prophetabant. Et mansimus multos 10
dies apud eum: & descendit quidam propheta ex regione Judææ, cujus nomen Aga-
bus. Et venit ad nos, & sumpsit zonam Pauli, & alligavit sibi manus suas, & pe- 11
des suos, & dixit; Sic dicit Spiritus sanctus, Dominum hujus zonæ sic ligabunt
Judæi in Hierusalem, & tradent eum Gentibus. Et quum audissemus hoc, roga- 12
vimus Paulum cum hominibus hujus loci, ut non ascenderet Hierosolymam. Et re- 13
spondit ei Paulus, & dixit; Quare ita facitis flentes & conterentes cor meum? ego
igitur solus tribulationi & vinculis quæ expecto, etiam ad moriendum paratus
sum in Hierusalem propter nomen Domini nostri Jesu? Et quum dissentiret, ac- 14
quievimus, & dimisimus eum, et diximus; Quod voluerit Deus, fiat.

Magnus autem factus est fletus omnium: & procumbentes super col-
37 Ἰκανὸς δὲ (τ) ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχη-
lum Pauli, exosculabantur eum, Dolentes maximè in verbo
38 λον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν, Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ
quod dixerat, quoniam non ampliùs *futuri essent* faciem ejus *spectare*. *Præmitte-*
ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκ ἔτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Προέπεμ-
bant autem eum ad navem.
πον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

MS. A. (τ) κλαυθμὸς ἐγένετο

CAP. XXI. κα'.

Ut autem factum est provehi nos avulsos ab eis, *rectâ cursum*-
1 Ὡς δὲ ἐγένετο (α) ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαν-
tes venimus *in* Coum, *at* sequenti *in* Rhodum, & indè *in* Patarum.
τες ἤλθομεν εἰς Κῶ (β), τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς (γ) Πάταρα.
Et *invenientes* navem transfretantem in Phœnicem, ascendentes *proveti sumus*. *Ap-*
2 3 Καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. (δ) Α-
parentes autem Cypro, & relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in
ναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, (ε) καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς
Syriam, & *devecti sumus* in Tyrum: ibi enim erat navis expositura
Συρίαν, καὶ (ζ) κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ (η) ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον
onus. Et *invenientes discipulos*, *admansimus ei* diebus se-
4 τὸν γόμον. (ϑ) Καὶ ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς, ἐπεμείναμεν (ι) αὐτοῖς ἡμέρας ἑ-
ptem: qui Paulo dicebant per Spiritum, *non* ascendere in Hieru-
πτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ Πνεύματος, μὴ (κ) ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσα-
salem. *Quando autem factum est nos peragere dies, exeuntes*
5 λὴμ. Ὅτε δὲ ἐγένετο (λ) ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ibamus, *præmittentibus* nos omnibus cum uxoribus & filiis, usque foras
ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων ζὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω
civitatem: & *ponentes genua* in littore, oravimus. Et
6 τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, (μ) προσηυξάμεθα. Καὶ

salutantes invicèm, ascendimus *in* navem: illi autem redierunt in *propria*.
ἀπησπάσμεθα ἀλλήλους, ἐνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
Nos verò *navigationem* perficientes, à Tyro descendimus *in* Ptole-
7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν (ν) διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολε-
maïdam: & *salutantes fratres*, mansimus die unâ apud illos.
μαΐδα· καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς, (ξ) ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.
At postridiè egressi *ii qui circa Paulum*, venerunt in Cæsaream: & in-
8 Τῇ δὲ ἐπαύριον (ο) ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσ-
trantes *in* domum Philippi Evangelistæ, *existentis ex* septem,
ελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, (π) τοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ,
mansimus apud eum. Huic autem erant filiæ virgines quatuor pro-
ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες (ρ) παρθένοι τέσσαρες προ-
9 phetantes. *Admanentibus autem nobis* dies *plures*, *descendit* quidam à
Λ' φητεύουσαι. Ἐπιμενόντων (σ) δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ
10 Judæa propheta, nomine Agabus. Et *veniens* ad nos, & *tol-*
τῆς Ἰουδαίας προφήτης, ὀνόματι Ἄγαβος. Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄ-
11 *lens* zonam Pauli, alligánsque sibi manus & pedes, di-
ρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, (τ) δήσας τε ἑαυτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, εἶ-
xit; Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum cujus est zona hæc, sic vin-
πε, Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, (υ) οὕτω δή-
cient in Hierusalem Judæi, & tradent in manus Gentium. *Ut autem*
σουσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. Ὡς δὲ
12 *audivimus hæc*, *rogavimus* nósque & qui loci illius, *ad non ascendendum eum in* Hieru-
ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερου-
salem. Respondit autem Paulus; Quid facitis flentes, & *comminuentes* meum
σαλήμ. (φ) Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες, καὶ συνθρύπτοντές μου
13 cor? Ego enim non solùm *vinciri*, sed & mori in Hierusalem para-
τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν (χ) εἰς Ἰερουσαλὴμ ἑτοί-
tè habeo pro nomine Domini Jesu. Non *suaso autem eo*,
μως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ,
14 quievimus, dicentes; Voluntas Domini fiat.
ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες, (ψ) Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γινέσθω.

Κεφ. κα'. MS. A. (α) ἡμᾶς ἀναχθῆναι (β) Κῶ, (γ) Πάτερα. (δ) Ἀναφανέντες (ε) καταλιπόντες (ζ) κατήλθομεν, (η) τὸ πλοῖον ἦν (ϑ) Ἀνευρόντες δὲ (ι) αὐτοῖς (κ) ὅπι-
βαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. (λ) Ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐπορευόμεθα, (μ) προσευξάμενοι ἀπησπάσμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς (ν) διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατέβημεν εἰς (ξ) ἐπε-
μείναμεν (ο) ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς (π) ὄντος (ρ) τέσσαρες παρθένοι (σ) δὲ ἡμέρας (τ) δήσας ἑαυτοῦ (υ) οὕτως (φ) Τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος, καὶ εἶπεν, Τί (χ) ἐτοίμως ἔχω εἰς Ἱε-
ρουσαλὴμ ὑπὲρ (ψ) Τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γειτέσω.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ... * ... ...
38 ... ...

... * ...

1 ... * ... ...
2 ...
3 ... * ...
4 ... * ...
5 ... * ...
6 ...
7 ... * ...
8 ...
9 ...
10 ... * ...
11 ... * ...
12 ... * ...
13 ... * ... * ... * ...
14 ... * ...

Proindè obortus est fletus magnus omnibus; & complexi sunt eum, eúmque deosculabantur. Magìs autem angebantur ob illud verbum quod dixerat, ipsos non esse ampliùs visuros faciem ejus: & concomitati sunt eum usque ad navim. 37 38

CAP. XXI.

ET separati sumus ab eis, & rectà enavigavimus ad Coum insulam, sequentíque die venimus Rhodum, & illinc Pataram. Nactíque illinc navim profecturam Phœniciam, conscendimus eam & perreximus. Pervenimus autem usque ad Cyprum insulam, & reliquimus eam ad sinistram, venimúsque Syriam, & illinc pervenimus ad Tyrum: illic enim navis erat depositura onus suum. Et quum invenissemus illic discipulos, permansimus apud eos dies septem: isti autem dicebant quotidiè Paulo per Spiritum, ne proficisceretur ad Jerusalem. Illis autem pòst diebus exivimus iter facturi, & comitati sunt nos omnes, tum ipsi, cùm uxores liberíque eorum, extra urbem usque: & prociderunt in genua juxta litus maris, precésque fuderunt. Et deosculati sumus alii alios, conscendimúsque navim: illi autem reversi sunt domos suas. Nos verò perreximus ex Sur, & venimus ad Acu urbem; salutavimúsque fratres qui illic erant, & diversati sumus apud eos diem unum. Postridiè verò egressi, venimus Cæsaream: & ingressi, diversati sumus in ædibus Philippi Evangelistæ illius qui erat unus è septem. Cui quidem erant quatuor filiæ virgines, quæ vaticinabantur. Et quum illic egissemus dies plurimos, descendit ex Judæa propheta quidam cui nomen erat Agabus. Et introiit apud nos sumpsítque cingulum lumborum Pauli, & vinxit pedes manúsque suas, aítque; Sic dicit Spiritus sanctitatis, Virum dominum hujus cinguli ita vincient Judæi in Jerusalem, tradéntque in manus Gentium. Quúmque hos sermones audísemus, efflagitavimus ab eo nos & loci incolæ, ne proficisceretur ad Jerusalem. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Dominicâ IV. post Pentecosten. 59.

Tunc respondit & ait Paulus, Quid agitis flentes, & contundentes cor meum? Ego enim non vinciri tantùm paratus sum, sed etiam mori in Jerusalem pro nomine Domini nostri Jesu Christi. Quum itaque assensum non præbuisset nobis, destitimus, diximűsque; Voluntas Domini nostri fiat. 13 14

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወብዘኍ: በከዩ: ኵሎሙ: ምሪረ: ወሐቀፍዎ: ከሰደ:ለጳውሎስ: ወሰዐምዎ:=ፁ እንዘ: *Et multùm fleverunt omnes amarè, & amplexati sunt collum Pauli, & osculati* 37
38 ይቴክሀኑ : ወፈድፋደሰ : እሙ : ይቤሉሙ : ሊትሬእዩኒ : ገጽየ:: ወፈነውዎ : ወዐርገ: *sunt eum dolentes, & eò magis, quia dixisset iis; Non videbitis faciem meam: &* 38
ሐመረ:=ፁ *dimisérunt eum, & ascendit navim.* CAP. XXI.

1 ፔጠ ወእምዝ:ኀለፍነ:ንሳነሂ: ወእሙንቱሂ:አተው: ወረዊጸነ: በጸሕነ:ብሕረ:ቀፎ::=ፁ ET *tunc progressi sumus nos, & illi venerunt, & currentes venimus in regionem* 1
2 ዓዐ ወእሙህየ:በሰኒታ: ወረድነ:ርደነ:ወእሙህየ:ሐለፍነ:ጰጥራ:=ፁ ወረከብነ: ሐመረ: *Coi, & illinc postridiè descendimus Rhodum, & illinc progressi sumus Patara. Et* 2
3 ዘየሐውር :ፈንቂት: ወዐረግነ:ውስተታ:=ፁ ወነጸር ናሃ: ለቆጵሮስ:ወሐደግናሃ:በጸገመነ:: *invenimus navem proficiscentem Phœnicen, & ascendimus in eam. Et asseximus* 3
ወነገድነ:ሰርያ:ወወረደነ:ጢሮስ:ወበህየ:አርሐ ሰይጥ:ለሐመር:=ፁ *Cyprum, & reliquimus eam ad sinistram nostram, & navigavimus in Syriam, & descendimus Tyrum, & ibi stiterunt navem.*

Versio VULGATA LATINA.

37 Magnus autem fletus factus est omnium: & procumbentes super collum Pauli, osculabantur eum, 38 Dolentes maximè in verbo quod dixerat, quoniam ampliùs faciem ejus non essent visuri. Et deducebant eum ad navem.

CAP. XXI.

1 Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus 2 Coum, & sequenti die Rhodum, & inde Pataram. Et cùm invenissemus navem 3 transfretantem in Phœnicen, ascendentes navigavimus. Cùm apparuissemus autem Cypro, relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, & venimus Ty- 4 rum: ibi enim navis expositura erat onus. Inventis autem discipulis, mansimus ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Jerosoly- 5 mam. Et expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxo- 6 ribus & filiis usque foras civitatem: & positis genibus in littore, oravimus. Et cùm valefeciſsemus invicèm, ascendimus navem: illi autem redierunt in sua. 7 Nos verò navigatione expletâ à Tyro descendimus Ptolemaïdam: & salutatis fratribus, mansimus die unâ apud illos. 8 Aliâ autem die profecti, venimus Cæsaream. Et intrantes domum Philippi evangelistæ, qui erat unus de septem, mansimus apud 9 eum. Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes. Et cùm morare- 10 mur per dies aliquot, supervenit quidam à Judæa propheta, nomine Agabus. 11 Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: & alligans sibi pedes & manus, dixit; Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum, cujus est zona hæc, sic alligabunt in Jerusalem Judæi, & tradent in manus Gentium. 12 Quod cùm audîsemus, rogabamus nos, & qui loci illius erant, ne ascenderet Jerosolymam. 13 Tunc respondit Paulus, & dixit; Quid facitis flentes, & affligentes cor meum? Ego enim non solùm alligari, sed & mori in Jerusalem paratus sum, propter nomen Domini Jesu. 14 Et cùm ei suadere non possemus, quievimus, dicentes; Domini voluntas fiat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

37 * فصار من جماعتهم بكاء عربر * وكانوا يتساقطون على عنق بولص يقبلونه * متوجعين
38 حربا * لاسيما للكلام الذي قاله انهم ما يستانفون يبصرون وجهه ايضا * وسيعوه الى المركب *
* الفصل الحادي والعشرون *

1 * فلما ركبنا نحن انجذبنا منهم واستقام مسيرنا الى كون * وفي اليوم المقبل جينا الى
2 رودس * ومن هناك الى سبارطه * فصادفنا مركبا عابرا الى العور فصعدنا اليه * وافلعنا
3 وصرنا بحذا قبرص * وبركناها يسن * وافلعنا سايرين الى السلم * فانحدرنا الى صور * لان
4 المركب الى هناك كان وسقه معبا * حطوه هناك * ووجدنا تلاميذ * فاقمنا عندهم سبعة ايام *
5 واياهم قالوا لبولص بالروح الا يصعد الى اورسليم * ولما استكملنا الايام السبعة خرجنا
فذهبنا * واياهم سيعوا كلهم مع نسايهم واولادهم الى ظاهر المدينة * ووضعنا ركبنا على
6 الساطي وصلينا * وقبل بعضنا بعضا * وصعدنا الى المركب * وعادوا اولايك الى مواطنهم *
7 * ولما اكملنا السير البحري من صور بلغنا الى عكا * وسلمنا على الاخوة * واقمنا عندهم
يوما واحدا * * ليوم الاثنين من الجمعة السابعة بعد الفصح *
8 * وفي الغد خرجنا الذين حول بولص * وجينا الى قيسارية ودخلنا الى منزل فيلبس الانجيلي
9 الذي من السبعة * واقمنا عنده * وكان له اربع بنات عوانس يتنبان * ولما اقمنا هناك
10 اياما كثيرة * نزل من بلد اليهودية رجل نبي اسمه اغابس * وجاء الينا * واخذ منطقة
11 بولص * وشد بها رجليه ويديه وقال * هذه الاقوال يقولها روح القدس * الرجل الذي
هذه المنطقة منطقته * هكذا يشدونه اليهود باورسليم * ويدفعونه الى ايدي
12 الامم * فلما سمعنا هذه الاقوال * نصرعنا اليه نحن واهل المكان الا يصعد الى اورسليم *
13 * فاجاب بولص ماذا تعملون اذ تبكون وتعينون قلبي * فاني انا مستعد لا للرباط والقتل
14 فقط بل وللموت باورسليم * من اجل اسم الرب يسوع * فاذ لم يذعن لنا صمتنا * قايلين
مشية الله فلتكن *

Factus est igitur ab omnibus fletus 37
abundans, & procumbebant in collum
Pauli, osculantes illum, Tristitiâ do- 38
leutes præsertim ob sermonem quem di-
xerat, quòd ampliùs faciem ejus non
essent visuri: & deduxerunt eum ad
navim.

CAP. XXI.

Cum itaque nos conscendissemus, abs- 1
traximus nos ab eis, & rectâ tetendit
iter nostrum ad Conm: & sequenti die
venimus Rhodum, indèque Spartam. Et 2
nacti navem trajicientem ad Confinia,
conscendimus illam: Et vela facientes, 3
devenimus contra Cyprum: eâque ad læ-
vam relictâ, vela fecimus pergentes in
Syriam, & ivimus Tyrum. Et quoniam
navis onus pro illo loco congestum fue-
rat, ibi stiterunt eam. Repertisque di- 4
scipulis, mansimus apud ipsos septem
diebus. Et hi quidem dixerunt Paulo
per Spiritum; ne ascenderet Jerosoly-
mam. Expletis autem septem diebus, 5
egressi discessimus: & deduxerunt nos
ipsi omnes, cum uxoribus & filiis suis
extra urbem: ponentésque genua super
littus, oravimus, Et deosculati invi- 6
cèm, conscendimus navim: illi verò re-
versi sunt ad loca sua. Et cùm absol- 7
vissemus iter maritimum, à Tyro per-
venimus Accam. Et salutatis fratri-
bus, morati sumus apud eos diem unam.

Pro feria secunda hebdomadæ septimæ post Pascha.

Postridiè verò egressi qui eramus circa 8
Paulum, venimus Cæsaream, & in-
trantes domum Philippi evangelistæ qui
erat è septem, mansimus ad ipsum. Et 9
huic erant quatuor filiæ virgines pro-
phetantes. Cúmque mansissemus ibi dies 10
complures, descendit è regione Judææ
vir propheta, nomine Agapus: Qui ve- 11
nit ad nos, tulitque cingulum Pauli,
eoque pedes ac manus suas alligans, ait;
Hos sermones dicit Spiritus sanctus,
Virum, cui cingulum hoc proprium est,
sic stringent & ligabunt Judæi in Je-
rusalem, tradentque in manus gentium.
Quos sermones cùm audissemus, roga- 12
vimus eum nos & gens loci illius,
ne ascenderet Jerosolymam. Respondit 13
Paulus, Quid agitis flentes & commi-
nuentes cor meum? ego enim paratus
sum non ad ligamen & vincula tantùm,
sed & ad mortem in Jerusalem, pro no-
mine Domini Jesu. Cùm ergò non pave- 14
ret nobis, tacuimus dicentes; Voluntas
Dei fiat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ወእሎዝ : ረካብናሆው : ለሐዋርያት : ወነበርነ : ኀቤሆው : ሰቡዐ : መዋዕለ::
5 ወይበልዎ : ለጳውሎስ : በመንፈስ : ቅዱስ : ኢይዕርግ : ኢየሩሰሎም::=ፁ ፎፊ
ጸምነ : መዋዕለ : ወጸእነ : ወሖርነ : ወፈነውነ : ኵሎ : ደቂ : ወለእንስት : እስከ :
6 እፍለ : እመሀገር : ፎሰገድነ : ውስተ : ሐይቅ : ወጸለይነ::= ወተፈናነ:: ወእሎዝ :
7 ዐረግነ : ውስተ : ሐመር : ወእሎንቱኒ : ለተዎ : ለብያቲሆው::=ፁ ወነሳነሰ :
ነገድነ : እሎጢሮስ : ፎበጸሕነ : ፕቶሎማይደ : ወተለማሳናሆው : ለለኀዊነ :
8 ወነበርነ : ኀቤሆው : ለሐተ : ዕለተ::= ወበሰኒታ : ወፃእነ : እለ : ሀለዎነ : መስለ :
9 ጳውሎስ : ወሖርነ : ቂሰርያ : ወቦለእነ : ቤተ : ፊልጶስ : ወነንባዊ : ለሐዱ : እመስብ
10 ዐቱ : ወሐደርነ : ኀቤሁ::=ፁ ወቦ፡ ለርብዓቱ፡ ለዋልደ : ደናግል : ወይትነበዩ::=ፁ ወ
ነበርነ : ብዙኀ : መዋዕለ : ኀቤሁ:: ወወረደ : ለሐዱ : ነቢይ : እመብሐረ : ይሁዳ : ዘስ
11 ሙ : ለገቦስ::=ፁ ፎመጾለ : ኀቤነ : ወነሥአ : ቅናቶ : ለጳውሎስ : ወተለሰረ : ለ ሊሁ :
እደዊሁ : ወእገሪሁ : ወይቤ : ከመዝ : ይቤሎ : መንፈስ : ቅዱስ : ለእግዚኡ : ለዝ : ቅናት : ከ
12 መዝ : የለሰር ዎ : ኢይሁድ : በሊየሩሰሌም : ወያገብእዎ : ለሕዝብ::=ፁ ወሰሚዐ
ነ : ዘንተ : እስተብቋዕናሁ : ለጳውሎስ : ሎስለ : ሰብለ : ውእቱ : ብሔር : ከመ : ሊይ
13 ዕርግ : ሊየሩሰለም::=ፁ ወተሰጥዎ : ጳውሎስ : ወይቤ : ለመንት : ከመዝ : ትገብ
ሩ : ትበኪዩ : ወትሰብሩኒ : ልብየ : ለእስኬ : በሕቲቶ : ሕመም : ፎመዋቅሕት : ዘእ
ሴሮ : ዓዲ : ለመዊትኒ : ኀቡዕ : ለነ : በሊየሩሰሌም : በእንተ፡ስሙ : ለእግዚእነ :
14 ሊየሱስ::=ፁ ወሶበ : እበየ : እርመነ : ወሐደግናሁ : ወነቤ : ዘፈቀደ : እግዚእብሔ
ር : ለይኩን::=ፁ

Et tunc invenimus Apostolos, & mansimus apud eos, septem dies, & dixerunt Pau- 4
lo in Spiritu sancto, ne ascenderet Hierosolymam. Et expletis diebus, exivimus & proficisci sumus, & misimus omnes filios & mulieres usque foràs à civitate, & ado- 5
ravimus in littore, & oravimus. Et dimissi fuimus, & tunc ascendimus in navem, & illi abierunt domos suas. Et nos navigavimus à Tyro, & pervenimus 6
Ptolemaïda, & salutavimus fratres nostros, & mansimus apud eos unum diem. Et 7
postridiè egressi sumus nos qui eramus cum Paulo, & profecti sumus Cæsaream, & intravimus domum Philippi evangelistæ unius ex septem, & commorati sumus apud 8
eum. Et habuit quatuor filias virgines, & prophetabant. Et mansimus multos 9
dies apud eum: & descendit quidam propheta ex regione Judææ, cujus nomen Aga- 10
bus. Et venit ad nos, & sumpsit zonam Pauli, & alligavit sibi manus suas, & pe- 11
des suos, & dixit; Sic dicit Spiritus sanctus, Dominum hujus zonæ sic ligabunt
Judæi in Hierusalem, & tradent eum Gentibus. Et quum audissemus hoc, roga- 12
vimus Paulum cum hominibus hujus loci, ut non ascenderet Hierosolymam. Et re- 13
spondit ei Paulus, & dixit; Quare ita facitis flentes & conterentes cor meum? ego
igitur solus tribulationi & vinculis quæ expectо, etiam ad moriendum paratus
sum in Hierusalem propter nomen Domini nostri Jesu? Et quum dissentiret, ac- 14
quievimus, & dimisimus eum, et diximus; Quod voluerit Deus, fiat.

Poſt autem dies iſtos *colligentes ſarcinas* aſcendebamus in Hieru-
15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας (ω) ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς (α) Ἱερου-
ſalem. *Simul* venerunt autem & *diſcipulorum* à Cæſarea nobiſcum, addu-
16 σαλήμ. Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄ-
centes (apud quem hoſpitaremur,) *Mnaſonem* quendam Cyprium, antiquum diſcipulum.
γοντες (παρ' ᾧ ξενισθῶμεν,) Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.
Factis autem nobis in Hieroſolymam, libenter exceperunt nos fratres.
17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως (β) ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.
At ſequenti introibat Paulus nobiſcum ad Jacobum: omnéſque *ad-*
18 (γ) Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον· πάντες τε οἱ πρε- ΛΑ'
fuerunt ſeniores. Et *ſalutans* eos, *expoſuit* per *unum ſin-*
19 σβύτεροι ἐγένοντο. Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕ-
gulum quæ feciſſet Deus in Gentibus per miniſterium ipſius. At
20 καστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Οἱ δὲ
audientes glorificabant Dominum: dixerúntque ei; *Conſpicis*, frater, quot
ἀκούσαντες ἐδόξαζον (δ) τὸν Κύριον· εἶπόν τε αὐτῷ, Θεωρεῖς ἀδελφὲ, πόσαι
decem millia ſunt *Judæorum credentium?* & omnes *zelatores* legis
μυριάδες εἰσὶν (ε) Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου
ſubſiſtunt. *Edocti erant* autem de te, quia diſceſſionem doceas à Moy-
21 ὑπάρχουσι. Κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μω-
ſe *eos* qui per Gentes *omnes Judæos*, dicens non circumcidere *ipſos*
σέως τοὺς κατὰ τὰ (ζ) ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς
filios, neque *ritibus* ambulare. Quid ergò eſt? *omninò* oportet multi-
22 τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. Τί ἐστι οὖν; πάντως δήπου (η) πλῆ-
tudinem convenire: audient enim *quòd ſupervenîſti*. Hoc ergò fac quod
23 θος συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. Τοῦτο οὖν ποίησον ὃ
tibi dicimus: Sunt nobis viri quatuor votum habentes ſuper ſeipſos.
σοι λέγομεν· Εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν.
Hos aſſumens purificator cum illis: & impende in illis, ut
24 Τούτους παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς· καὶ δαπάνησον (θ) ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα
radant *caput*: & ſcient omnes quia *ea* quæ audierunt de te,
ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν· καὶ (ι) γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ,
nihil eſt, ſed *incedis* & ipſe legem cuſtodiens. De autem
οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ (κ) στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων. Περὶ δὲ τῶν 25
credentibus Gentibus nos ſcripſimus, judicantes *nihil hujuſmodi obſervare*
πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπιστείλαμεν, (λ) κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν
eos, *ſi non cavere eos hoc*, & *idolis immolatum*, & *ſanguinem*, &
αὐτὸς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτὸς τό, τε εἰδωλόθυτον, (μ) καὶ τὸ αἷμα, καὶ
ſuffocatum, & *fornicationem*. Tunc Paulus *aſſumens viros*, ſe-
πνικτὸν, καὶ πορνείαν. Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχο- 26
quenti die cum illis purificatus intravit in templum, annuntians exple-
μένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλή-
tionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum
ρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ
oblatio. *Ut* autem *futuri erant* ſeptem dies *conſummari*, hi qui de
ΛΒ' προσφορά. Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς 27
Aſia Judæi *conſpicientes* eum in templo, *confuderunt* omnem *turbam*,
Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον,
& injecerunt manus *in eum*, Clamantes; Viri Iſraelitæ,
καὶ (ν) ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν, Κράζοντες, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, 28
adjuvate: hic eſt homo qui adverſùs populum & legem, & lo-
βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ (ξ) τό-
cum hunc, omnes ubique docens: inſupérque & *Græcos* induxit in
που τούτου, πάντας (ο) πανταχοῦ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγε εἰς
templum, & *polluit* ſanctum locum iſtum. (*Fuerant* enim *prævidentes*
τὸ ἱερὸν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. (Ἦσαν γὰρ προεωρακότες 29
Trophimum Epheſium in civitate cum ipſo, quem exiſtimaverunt quoniam in
Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς
templum introduxiſſet Paulus.)
τὸ ἱερὸν εἰσήγαγε ὁ Παῦλος.)

MS.A. (ω) ὀπισκευασάμενοι (α) Ἱεροσόλυμα. (β) ἀπεδέξαντο (γ) Τῇ τε (δ) + Θεόν· (ε) ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τ (ζ) ἔθνη Ἰουδαίοις, (η) συνελθεῖν πλῆθος· (θ) ἐπ' αὐτοῦ, (ι) γνώσονται (κ) καὶ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. (λ) κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτὸς (μ) καὶ αἷμα, (ν) ἐπέβαλαν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, (ξ) τόπου τοῦ ἁγίου τούτου, (ο) παντα χῆ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܘܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܐܬܚܢܐ ܘܣܠܩ ܠܢ ܠܝܪܘܫܠܡ ܀ ܘܐܬܘ ܥܡܢ ܐܦ ܐܢܫ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕ̈ܐ ܕܡܢ ܩܣܪܝܐ ܘܐܝܬܝܗܝ ܠܘܬܢ ܠܘܬ ܓܒܪܐ ܕܩܪܝܒ ܠܢ ܕܗܘ ܩܕܡܝܐ ܕܬܠܡܝܕ̈ܐ ܕܩܪܝܢ ܠܗ ܡܢܣܘܢ ܕܩܘܦܪܝ ܀ ܘܐܢ ܐܢܚܢ ܗܘܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ ܐܬܩܒܠܘ ܠܢ ܐܚܐ ܒܪܝܫ ܒܪ̈ܝܬܐ ܀ ܘܒܬܪ ܝܘܡ̈ܐ ܐܚܪ̈ܢ̈ܐ ܣܠܩ ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܠܘܬ ܝܥܩܘܒ ܘܟܠ ܩܫ̈ܝ̈ܫ̈ܐ ܐܬܟܢܫܘ ܬܡܢ ܀ ܘܫܠܡ ܠܗܘܢ ܘܚܕ ܒܚܕ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܥܡܡ̈ܐ ܒܫܘܬܦܘܬܗ ܀ ܘܟܕ ܫܡܥ̈ܘ ܫܒܚ̈ܘ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ̈ܘ ܠܗ ܚܙܐ ܐܚܐ ܟܡ ܪܒ̈ܘܬ ܐܠܦ̈ܐ ܡܢ ܝܗܘܕ̈ܝܐ ܕܗܝܡܢܘ ܘܟܠܗܘܢ ܩܢ̈ܝ̈ܢ̈ܐ ܢܡܘܣܐ ܀ ܘܫܡܥ̈ܘ ܥܠܟ ܕܐܦ ܐܢܬ ܡܠܦ ܠܟܠ ܝܗܘܕ̈ܝܐ ܕܒܥܡܡ̈ܐ ܕܬܫܒܘܩ ܡܢ ܡܘܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܗܠ ܒܒ̈ܢ̈ܝܟܘܢ ܘܠܐ ܬܗܠܟܘܢ ܒܢܡܘܣ̈ܐ ܀ ܡܢܐ ܗܘ ܕܢܥܒܕ ܠܟ ܕܫܡܥ̈ܘ ܕܐܬܐ ܗܘ ܕܐܢܬ ܐܬܐ ܀ ܗܕܐ ܕܐܡܪ̈ܝܢ ܠܟ ܥܒܕ ܗܕܐ ܕܐܢܚܢܢ ܐܡܪ̈ܝܢ ܠܟ ܀ ܐܝܬ ܠܢ ܓܒܪ̈ܐ ܐܪܒܥܐ ܕܢܕܪ ܢܕܪ ܥܠ ܢܦܫܗܘܢ ܀ ܘܣܒ ܥܡ ܐܠܝܢ ܘܬܬܟܠ ܥܠܝܗܘܢ ܕܢܓܠܚ ܪܫܗܘܢ ܘܢܕܥ ܟܠ ܐܢܫ ܕܠܐ ܫܪܝܪ ܗܘ ܕܫܡܥ̈ܘ ܥܠܟ ܐܠܐ ܕܐܦ ܐܢܬ ܗܠܟ ܘܢܛܪ ܐܘܪܝܬܐ ܀ ܘܠܥܡܡ̈ܐ ܕܗܝܡܢܘ ܩܕܡ̈ܝ̈ܢ̈ܐ ܟܬܒܢ ܐܢܚܢܢ ܕܢܛܪܘܢ ܢܦܫܗܘܢ ܡܢ ܕܒܝܚ ܨܠܡ̈ܐ ܘܡܢ ܕܡܐ ܘܡܢ ܕܚܢܩ ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܀ ܗܝܟ ܕܣܒ ܥܡ ܐܠܝܢ ܐܬܛܗܪ ܥܡܗܘܢ ܘܥܠ ܠ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܫܟܚ ܠܗ ܕܫܠܡ ܝܘܡ̈ܐ ܕܬܫܡܝܫܬܐ ܕܬܬܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܥܠ ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܀ ܘܟܕ ܗܘ ܫܒܥ̈ܐ ܝܘܡ̈ܐ ܕܢܫܠܡ ܐܬܟܢܫܘ ܐܢ̈ܫ̈ܐ ܝܗܘܕ̈ܝܐ ܡܢ ܐܣܝܐ ܘܚܙ̈ܘ ܠܗ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܬܪܥܝܘ ܟܠ ܥܡܐ ܘܫܕܪ̈ܘ ܒܗ ܐܝܕ̈ܝܗܘܢ ܀ ܘܩܪ̈ܘ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܓܒܪ̈ܐ ܐܝܫ̈ܪܝܠܝܐ ܐܬܘ ܠܢ ܥܕܪ ܗܕܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܟܠ ܒܬܪ ܠܥܡܐ ܘܠܢܡܘܣܐ ܘܠܗܕܐ ܐܬܪܐ ܘܐܦ ܝܘܢܝܐ ܐܥܠ ܠܗܝܟܠܐ ܘܛܢܦ ܐܬ ܗܝܟܠ ܩܕܫܐ ܗܕܐ ܀ ܕܚܙ̈ܘ ܩܕܡ ܥܡ ܐܦܣܘܣ ܛܪܘܦܝܡܘܣ ܐܦܣܝܐ ܕܚܙ̈ܘ ܕܣܒ ܥܠ ܠ ܒܗܝܟܠܐ

Proindè poſt dies iſtos præparavimus nos, 15
& conſcendimus ad Jeruſalem. Et vene- 16
runt nobiſcum quidam diſcipuli è Cæſarea,
adducentes ſecum fratrem quendam ex pri-
mis diſcipulis, cui nomen erat Mnaſon, (erat
autem ex Cypro) ut exciperet nos domi ſuæ.
Quum igitur veniſſemus ad Jeruſalem, fra- 17
tres exceperunt nos hilariter. Sequenti 18
autem die introivimus cum Paulo ad Jacob,
cùm apud eum eſſent omnes presbyteri.
Et ſalutavimus eos, ac renuntiavit eis ſigil- 19
latim Paulus, quicquid egiſſet Deus inter
Gentes miniſterio ſuo. Quod quum audîſ- 20
ſent, gloriam tribuerunt Deo, dixerúntque
ei; Vides frater noſter quot ſint millia in
Judæa eorum qui crediderunt? & iſti omnes
zelatores ſunt legis. De te autem dictum 21
eſt eis, te docere ut deficiant à Moyſe cuncti
Judæi qui ſunt inter Gentes, quum dicas ut
non circuncîdant filios ſuos, neque ſecun-
dùm ritus legis ambulent. Quamobrem 22
quia auditione acceperunt te huc veniſſe,
Fac quod dicimus tibi. Sunt nobis viri qua- 23
tuor voto obnoxii ut mundentur: Aſſume 24
eos, & proficiſcere, mundator cum eis, &
expende pro eis expenſas, ut radant capita
ſua, & innoteſcat omnibus quod dictum eſt
de te falſum eſſe, teque legis ſectatorem
eſſe atque obſervatorem. De iis porrò qui 25
crediderunt ex Gentibus, nos ſcripſimus ut
cuſtodiant ſeſe ab immolato, & à ſcorta-
tione, & ſuffocato, & ſanguine. Tunc 26
Paulus aſſumpſit viros illos ſequenti die, &
purificatus eſt cum eis; & introiens pro-
fectus eſt in templum, patefaciens eis exple-
tionem dierum purificationis, uſquedum
oblata fuit oblatio uniuſcujuſque ex eis.
Quumque adveniſſet dies ſeptimus, Judæi 27
qui erant ex Aſia, ut conſpicati ſunt eum
in templo, concitârunt adverſùs eum totam
plebem, & injecerunt in eum manus: Cla- 28
mantes & dicentes; Viri, filii Iſrael ferte
opem: hic eſt homo ille qui adverſùs gen-
tem noſtram docet ubîque, & adverſùs le-
gem, atque adverſùs hunc locum: quinet-
iam Gentiles introduxit in templum, & pro-
phanavit hunc locum ſacroſanctum. Vide- 29
rant enim jam ante cum eo Trophimum E-
pheſium in civitate, & putabant eum cum
Paulo ingreſſum fuiſſe in templum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ሃቲ ወእምድኅረ : እሜንቱ : መዋዕል : ለእተዳሎን : ኀመ : ንዕርግ : ሊየሩሰሌም ። ።
16 ወበ : እመ : ሐዋርያት : እለ : መጽሉ : ምስቤነ : ለቂሰርያ : ወሖሩነ : ወሐደሩነ : ኀበ :
17 ምናሶን : ሀገረ : ቂጸርስ : ዘትካት : ረድእ ። ። ወበጺሖነ : ሊየሩሰሌም : ተቀበሉነ : ለ
18 ኀዊነ : ፈድፋደ ። ። ወባስዕታ : ቦለ : ጸውዖሰ : ምስቤነ : ኀበ : ያዕቆብ ። ። ወመጽሉ :
19 ኵሎሙ : ቄሳንስ ። ። ወተለመዓመ : ወዜነወሙ : ኵሎ : ዘገብረ : እግዚአብሔር :
በውስተ : ለአሕዛብ : በመልእክተ : ዚአሁ ። ።

Et poſt iſtos dies parati fuimus ut aſcenderemus Hieroſolymam. Et fuerunt ex 15
Apoſtolis qui venerant nobiſcum ad Cæſaream, & profecti ſumus, & hoſpitati ſu- 16
mus apud Mnaſonem civitatis Cypri, antiquum diſcipulum. Et quum perveniſſe- 17
mus Hieroſolymam, receperunt nos fratres noſtri abundè. Et poſtridiè introiit 18
Paulus nobiſcum ad Jacobum, & venerunt omnes presbyteri, Et ſalutârunt eum: 19
& nuntiavit iis omnia quæ feciſſet Deus inter Gentes per miniſterium ipſius.

Versio VULGATA LATINA.

15
16 Post dies autem istos præparati, ascendebamus in Jerusalem. Venerunt autem & ex discipulis à Cæsarea nobiscum, adducentes secum apud quem hospitaremur
17 Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum. Et cùm venissemus Jero-
18 solymam, libenter exceperunt nos fratres. Sequenti autem die introibat Pau-
19 lus nobiscum ad Jacobum, omnésque collecti sunt seniores. Quos cùm salu-
tâsset, narrabat per singula, quæ Deus fecisset in Gentibus per ministerium ipsi-
20 us. At illi cùm audissent, magnificabant Deum, dixerúntque ei; Vides, frater,
21 quot millia sunt in Judæis, qui crediderunt, & omnes æmulatores sunt legis. Au-
dierunt autem de te, quia discessionem doceas à Moyse eorum, qui per Gentes
sunt, Judæorum: dicens non debere eos circumcidere filios suos, neque secun-
22 dùm consuetudinem ingredi. Quid ergò est? utique oportet convenire multi-
23 tudinem: audient enim te supervenisse. Hoc ergò fac quod tibi dicimus: Sunt
24 nobis viri quatuor, votum habentes super se. His assumptis, sanctifica te cum illis: & impende in illis ut radant capita: & scient omnes quia quæ de te audierunt, falsa sunt, sed ambulas & ipse custodiens legem. De his autem, qui 25
crediderunt ex Gentibus, nos scripsimus, judicantes ut abstineant se ab idolis, immolato, & sanguine, & suffocato, & fornicatione. Tunc Paulus, assumptis 26
viris, posterâ die purificatus cum illis intravit in templum, annuntians expletionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio. Dum autem septem dies consummarentur, hi qui de Asia erant Judæi, cùm 27
vidissent eum in templo, concitaverunt omnem populum, & injecerunt ei manus, clamantes; Viri Israëlitæ, adjuvate: hic est homo, qui adversùs po- 28
pulum, & legem, & locum hunc, omnes ubique docens, insuper & Gentiles induxit in templum, & violavit sanctum locum istum. Viderant enim Tro- 29
phimum Ephesium in civitate cum ipso, quem æstimaverunt quoniam in templum introduxisset Paulus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وَبَعْدَ تِلْكَ الأَيَّامِ تَسَوَّمْنَا لِلصُّعُودِ إِلَى أُورُشَلِيمَ * وَجَبَنَا التَّلاَمِيذُ الَّذِينَ مِنْ قَيْسَارِيَةَ
16 جَايِّينَ بِالرَّجُلِ الَّذِي أَضَافَنَا عِنْدَهُ مَنَاصُنُ القِبْرِصِيُّ التِّلْمِيذُ القَدِيمُ * فَلَمَّا حَصَلْنَا
17 بِأُورُشَلِيمَ قَبِلَنَا الإِخْوَةُ بِفَرَحٍ * وَفِي اليَوْمِ الثَّانِي دَخَلَ بُولُصُ مَعَنَا إِلَى يَعْقُوبَ * وَحَضَرَ جَمَاعَةُ
18 الشُّيُوخِ * فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ وَقَبِلَهُمْ * وَحَدَّثَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمِ الأُمُورَ البَاهِظَةَ الَّتِي صَنَعَهَا اللهُ
19 فِي الأُمَمِ بِخِدْمَتِهِ * فَإِذْ سَمِعُوا مَجَّدُوا الرَّبَّ قَائِلِينَ لَهُ * هَا أَنْتَ تَرَى أَيُّهَا الأَخُ كَمْ هِيَ
20 رِبْوَاتُ اليَهُودِ المُؤْمِنِينَ الَّذِينَ آمَنُوا * وَكُلُّهُمْ غَيَارَى لِلسَّرِيعَةِ هُمْ * وَقَدْ عَرَفُوا عَنْكَ أَنَّكَ تُعَلِّمُ
21 جَمِيعَ اليَهُودِ الَّذِينَ بَيْنَ الأُمَمِ * أَنْ يَبْتَعِدُوا مِنْ مُوسَى * قَائِلاً لَهُمْ أَلاَّ يَخْتِنُوا أَوْلاَدَهُمْ وَلاَ
22 يَسْلُكُوا فِي الفَرَائِضِ * فَمَاذَا يَتَوَلَّدُ مِنْ هَذَا * إِذَا بِلاَ مِرْيَةٍ إِنَّهُ يَجِبُ أَنْ تَتَقَاطَرَ الجَمَاعَةُ
23 إِلَيْكَ * لأَنَّهُمْ قَدْ سَمِعُوا أَنَّكَ قَدْ جِئْتَ * فَاعْمَلْ هَذَا الَّذِي نَقُولُهُ لَكَ * عِنْدَنَا أَرْبَعَةُ
24 رِجَالٍ عَلَيْهِمْ نَذْرٌ فِي أَنْفُسِهِمْ * خُذْهُمْ وَتَطَهَّرْ مَعَهُمْ * وَصَيِّرْ جِسْمَكَ مَعَهُمْ إِلَى أَنْ
تُحْلَقَ رُؤُسُهُمْ * وَتَعْرِفَ الكَافَّةُ أَنَّ الأَخْبَارَ الَّتِي بَلَغَتْهُمْ عَنْكَ لَيْسَتْ شَيْئاً * بَلْ وَتَسْلُكُ
25 أَنْتَ عَنْ نَفْسِكَ أَنَّكَ لِلسَّرِيعَةِ حَافِظٌ * فَأَمَّا مِنْ أَجْلِ الأُمَمِ الَّذِينَ آمَنُوا * نَحْنُ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ *
وَحَكَمْنَا أَلاَّ يَحْفَظُوا مِثْلَ هَذَا الأَمْرِ * سِوَى يَحْفَظُوا أَنْفُسَهُمْ مِنَ المَذْبُوحِ لِلأَصْنَامِ * وَمِنَ
الدَّمِ وَمِنَ المَخْنُوقِ وَالزِّنَا * * لِيَوْمِ الثَّلاَثَا مِنَ الجُمُعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ الفِصْحِ *
26 * حِينَئِذٍ أَخَذَ بُولُصُ الرِّجَالَ فِي اليَوْمِ المُقْبِلِ * وَتَطَهَّرَ مَعَهُمْ * وَدَخَلَ إِلَى الهَيْكَلِ مُخْبِراً
بِكَمَالِ أَيَّامِ التَّطْهِيرِ * إِلَى أَنْ قُرِّبَ قُرْبَاناً عَنْ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ * وَلَمَّا حَانَ كَمَالُ السَّبْعَةِ أَيَّامٍ *
27 أَبْصَرَهُ فِي الهَيْكَلِ اليَهُودُ الَّذِينَ مِنْ آسِيَا * فَأَهَاجُوا كَافَّةَ الجَمْعِ وَقَاطَرُوهُمْ إِلَيْهِ * وَصَرَخُوا
28 أَيْدِيَهُمْ عَلَيْهِ * صَارِخِينَ أَيُّهَا الرِّجَالُ الإِسْرَائِيلِيُّونَ أَعِينُونَا * هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي يُعَلِّمُ لِلْكُلِّ
فِي كُلِّ صُقْعٍ * تَعْلِيماً يُضَادُّ الشَّعْبَ وَالسَّرِيعَةَ وَهَذَا المَوْضِعَ * وَقَدْ أَدْخَلَ اليُونَانِيِّينَ
29 أَيْضاً إِلَى الهَيْكَلِ * وَقَدْ دَنَّسَ هَذَا المَوْضِعَ الأَقْدَسَ * لأَنَّهُمْ كَانُوا قَدْ أَبْصَرُوا قَبْلاً فِي
المَدِينَةِ طُرُوفِيمُسَ الَّذِي مِنْ أَفَسُسَ * فَظَنُّوا أَنَّ بُولُصَ قَدْ أَدْخَلَهُ الهَيْكَلَ *

Post illos autem dies designavimus 15
ascendere Jerosolymam: Et comitati 16
sunt nos discipuli qui erant à Cæsarea, adducentes virum qui hospitio recepit nos apud se, Mnasonem Cyprium, discipulum antiquum. Et cùm pervenis- 17
semus Jerosolymam, exceperunt nos fratres cum jucunditate. Et altero die 18
ingressus est Paulus nobiscum ad Jacobum, omnesque adfuerunt seniores. Quibus cum osculo salutatis, narra- 19
vit singulis eorum res gravissimas quas fecerat Deus inter Gentes per ministerium ipsius. Et cùm audissent, glorifi- 20
caverunt Dominum, dicentes ad eum; En tu vides O frater, quot sint myriades Judæorum fidelium qui crediderunt, & omnes æmulatores sunt legis. Jam autem nôrunt de te quòd doceas 21
omnes Judæos qui sunt inter gentes ut recedant à Mose; dicens illis ne circuncidant filios suos, neve ambulent juxta constitutiones. Quid ergò 22
ex his gignetur? Absque dubio oportet ut turba ad te confluat, siquidem jam audierunt te advenisse. Hoc igi- 23
tur fac quod tibi dicimus. Quatuor sunt apud nos viri voto in semetipsis adstricti, Duc eos, & purifica te 24
cum illis, & apta corpus tuum cum ipsis, donec tandem radas caput eorum: atque ita scient omnes quòd fama ad eos de te perlata, nihil sit: imò etiam declarabis de te ipso quòd sis legis observator. Verùm quoad Gentes quæ 25
crediderunt, nos misimus ad eas, & decrevimus nequid hujusmodi observent, nisi ut caveant sibi ab immolato simulacris, & à sanguine, & à suffocato, & à fornicatione.

Pro feria tertia hebdomadæ septimæ post Paschа.

Tunc assumpsit Paulus viros illos die 26
sequenti, & purificavit se cum eis, ingressúsque est templum, annuntians expletionem dierum purificationis; quoad obtulisset sacrificium pro unoquoque illorum. Cúmque instaret ex- 27
pletio septem dierum, viderunt eum in templo Judæi qui erant ex Asia: quapropter concitârunt universam turbam, eamque stipârunt in ipsum, & injecerunt manus suas in eum, Excla- 28
mantes; O viri Israelitæ, succurrite nobis: iste est homo qui docet omnes cunctis in regionibus doctrinam infensam populo, legi, & huic loco: insuper & Græcos introduxit in templum, & fœdavit locum hunc sacratissimum. Vi- 29
derant enim antèa cum eo in urbe Trophimum Ephesium, & arbitrati sunt quòd Paulus introduxisset eum in templum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወሰሚዖሙ : ለእሶቱ : እግዚአብሐር : ወይቤልዎ : ትሬኢኑ : እኁነ : ሚመጠነ :
21 ሰእለ : በውስተ : ሊይሁድ : እለ : ለመኑ : ወኵሎሙ : ሙሁሪነ : ለሪት::=> ወ
ይቤሉ : በእንቲላክ : ዘሊይከውንእ : ትሜህር : ወታሐድጎሙ : ሕግ : ዑሴ : ወትክ
ልለሙ : ለለሕዝብ : ሰኵሉሙ : እለ : ገብሉ : እመውስተ : ሊይሁድ : ሊይ
22 ገዝሩ : ደቂቆሙ : ወሊይገበሩ : በሕገ : ለሪት::=> ወይእዜኒ : ግበር : ይሰመዑ:
23 ከመ : መጸእከ::=> ወከመዝ : ግበር : ዘከመ : ንብለከ : ሀለው : ኅቤነ : ዕደው :
24 እለ : ብፅዓተ : ቦሙ::=> ወንሠለሙ : ወለንጽሕ : ርእሰከ : መሰሌሆሙ : ወለውጽ
እ : በእንቲአሆሙ : ከመ : ይትለጸዩ : ርእሶሙ : ወያእመሩ : ኵሉሙ:: ከመ : ሐስት:
25 ወእቱ : ዘያስተዋድዩከ : ወከመ : ትዕቀብ : ለንተሂ : ሕገገ:ለሪት::=> ወበእንተሰ :
ለሕዝብ : እለ : ለመኑ : ነሳነ : ለዘገዝናሆሙ : ከመ : ይዕቀቡ : እመዘ : ይትሔረሙ :
26 ወእሙነ : ዘይዘብሑ : ለለሚልክት : ወብትከ : ወመውታ : ወዝሙት::=> , ወእመ
ዝ : ነገለሙ : ጸወሉከ: በሰኒታ : ለእመንቱ: ዕደው:: ወተቀደሱ : ወቦሉ : መኵሪበ :
ወነበሩ : ዕድሜ : መዋዕለ : ንጽሑሙ : እስከ : ያበውኡ : መሠዋዕተ : ለለ : ለሐዱ:
27 እመኔሆሙ::=> ወእሜ : ሰብዕ : መዋዕል : ወርእይዎ : ለይሁድ : ለለ :መጽሉ : እመ
እሰያ : ወርእዮሙ : ጸወሉከ : በመኵሪብ : ወለስተጋብኡ : ለዕቢሁ : ኵሉ : ሕዝብ:
28 ወለጎዝዎ::=> ወለውየው : ወይቤሉ : ለንትሙ : ሰብለ : እስራሌል : ናድሉነ : ነዋ :
ዝብእሲ : ዛይገብር : ሜዕቤተ : ወየሀውክ : ሕዝበ : ወለሪት : ወመኵሪብ : ወይጫህር:
ለኵሉ : ወበኵለሄ: ወዒደ : ለረሚይ : ለብለ: መኵሪብ: ወለርሆሰ:ቤተ: መቅደስ::=>
29 እመ : ርእይመ: ለዋፍረሞስ: ዘሀገረ : ሌፈሶን : መሰሌሁ : ወስተ: ሀገር : ወመሰሉሙ:
ለብለ : ጸወሉሰ : መኵሪብ::=>

Et quum audivissent, glorificârunt Deum, & dixerunt ei; Videsne frater 20
noster quot illorum qui sunt inter Judæos sunt credentes, & omnes eruditi lege? Et dicunt de te; Quod non est licitum doces; & facis relinque- 21
re legem Mosis, & prohibes populos omnes qui conversi sunt ex Judæis, ne circumcidant infantes eorum, & ne faciant secundùm ritum legis. Et nunc 22
necesse est ut audiant quòd venisti. Et sic fac sicut dicimus tibi: Sunt apud 23
nos viri qui votum habent. Et assume eos & purga teipsum cum iis, & ex- 24
pende pro illis ut radant capita eorum, & nôrint omnes quòd mendacium est de quo accusant te, & quòd observas tu vitum legis. Et de Gentibus quæ 25
crediderunt, nos præcepimus iis, ut custodiant se ab his quæ prohibita sunt, & ab his quæ immolata sunt diis, & discerpto, & mortuo, & fornicatione. Et tunc assumpsit Paulus postridiè illos viros, & sanctificati sunt, & ingressi 26
sunt templum & manserunt statutum tempus purificationis eorum, donec offerrent oblationem pro unoquoque eorum. Et tunc septem dies impleti fuerunt, et 27
viderunt eum Judæi qui venerant ex Asia: ac quum vidissent Paulum in templo, et congregaverunt contra eum omnes populos, et prehenderunt eum: Et 28
clamaverunt, et dixerunt; Vos viri Israelis, succurrite nobis: ecce hic homo est qui facit insurrectionem, et commovet populum et legem et templum, et docet omnes et ubique: et præterea Gentiles introduxit in templum, et polluit Domum sanctam. Quia viderant Trophimum Ephesium cum eo in civitate, et vide- 29
batur ipsis, quod introduxisset eum Paulus in templum.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΒ'.

Commotáque est civitas tota, & facta est concursio populi: & apprehendentes
30 Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι
Paulum, trahebant eum extra templum: & statim clausæ sunt januæ.
τοῦ Παύλου, ἕλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
Quærentibus autem eum occidere, ascendit fama tribuno cohortis,
31 Ζητούντων (π) δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης,
quia tota confunditur Hierusalem. Qui ex ipsa assumens milites, &
32 ὅτι ὅλη (ρ) συγκέχυται Ἰερουσαλήμ. Ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ
centuriones, decurrit ad illos. Illi autem videntes tribunum &
(σ) ἑκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ
milites, cessaverunt percutientes Paulum. Tunc appropinquans tribu-
33 τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. Τότε ἐγγίσας ὁ χιλί-
nus apprehendit eum, & jussit vinciri catenis duabus: & interrogabat
αρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί· καὶ ἐπυνθάνετο
quisnam esset, & quid esset perpetrans. Alii autem aliud quid clamabant in
34 (τ) τίς ἂν εἴη, καὶ τί ἔστι πεποιηκώς. Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι (υ) ἐβόων ἐν
turba. Non potens autem cognoscere certum propter tumultum, jus-
τῷ ὄχλῳ. μὴ (φ) δυναμένου δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέ-
sit duci eum in castra. Cùm autem factum esset ad gra-
35 λευσεν ἀχθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοῖς ἀνα-
dus, contigit portari eum à militibus propter violentiam tur-
βαθμοῖς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄ-
bæ. Sequebatur enim multitudo populi clamans: Tolle eum. Fu-
36 χλου. Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ (χ) κράζον, Αἶρε αὐτόν. Μέλ-
37 turamque induci in castra Paulus, dicit tribuno: Si li-
λων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος, λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξε-
cet mihi dicere aliquid ad te? Ille verò dixit: Græcè nôsti?
στί μοι εἰπεῖν τι πρός σε; ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; Οὐκ ἄρα
38 εσί μοι εἰπεῖν τι πρός σε; ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; Οὐκ ἄρα
tu es Ægyptius ille ante hos dies tumultum movens, & educens in
σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας, καὶ ἐξαγαγὼν εἰς
desertum quatuor mille viros sicariorum? Dixit autem Paulus; Ego
39 τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ
homo quidem sum Judæus Tarsensis, Ciliciæ non obscuræ civitatis ci-
ἀνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεὺς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολί-
vis. Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. Permitten-
της. δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. Ἐπιτρέψαν-
40 te autem eo, Paulus stans in gradibus, annuit manu populo.
τος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν, κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ.
Multo verò silentio facto, allocutus est Hebraïdâ linguâ, dicens;
πολλῆς δὲ σιγῆς (ψ) γενομένης, προσεφώνησε (ω) τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, λέγων,

CAP. XXII. κβ'.

Viri fratres & patres, audite meam ad vos nunc excusatio-
Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς (α) νῦν ἀπολογί-
1 nem. (Audientes autem quia Hebraïdâ linguâ alloqueretur illos, magis
ας. (Ἀκούοντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον
2 præstiterunt silentium: & dicit;) Ego quidem sum vir Judæus, na-
παρέσχον ἡσυχίαν· καὶ φησιν,) (β) Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, (γ) γε-
3 tus in Tarso Ciliciæ, nutritus autem in civitate ista
γεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
secus pedes Gamalielis, eruditus juxta exquisitionem paternæ legis,
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ, πεπαιδευμένος κατ' ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου,
zelotes existens Dei, sicut omnes vos estis hodiè: Qui hanc
ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· Ὃς ταύτην
4 viam persecutus sum usque ad mortem: vinciens & tradens in custodias
τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου· δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς
virósque & mulieres: Sicut & princeps Sacerdotum testatur mihi, & omnis
ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας· Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ
5 senatus: à quibus & epistolas accipiens, ad fratres in Da-
πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δα-
mascum pergebam, adducturus illic existentes, vinctos in Hierusalem,
μασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων κἀκεῖθεν ὄντας, δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ,
ut punirentur.
ἵνα τιμωρηθῶσιν.

MS. A. (π) τε αὐτ (ρ) ζωγύνης (σ) ἑκατοντάρχας, (τ) τίς εἴη, (υ) ἐπεφώνουν δὲ (φ) δυναμένου δὲ αὐτῶ γνῶναι (χ) κράζοντες, (ψ) γενομένης, (ω) τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ,
Κεφ. κβ'. MS. A. (α) νυνὶ (β) Ἐγώ εἰμι (γ) γεγενημένος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Proinde commota est tota civitas, & coactus est universus populus, & prehenderunt 30
Paulum, traxerúntque eum extra templum, & eo momento clausæ sunt valvæ. Quúm- 31
que studeret turba interficere eum, auditione accepit tribunus cohortis totam civitatem conturbatam esse. Proinde eo mo- 32
mento assumpsit centurionem & milites quamplurimos, & excurrerunt in eos: Quum autem illi vidissent tribunum & milites, 33
destiterunt à percutiendo Paulo. Et accedens ad eum tribunus, prehendit eum, jussitque eum vinciri duabus catenis: & sciscitabatur de eo quisnam esset, & quid fecisset. Clamabant autem in eum homines ex turba res diversas, ita ut præ vociferatione eorum non potuerit cognoscere 34
quæ esset veritas: proinde jussit eum duci in castra. Quumque pervenisset Paulus ad 35
gradus, portaverunt eum milites propter violentiam plebis. Veniebat enim post eum 36
populus multus, & vociferabantur ac dicebant, Tolle eum. Et quum jam introducendus esset in castra ipse Paulus, dixit 37
Tribuno; Si permiseris mihi, loquar tecum. Ille verò dixit ei, Græcè nôsti? Nónne tu es Ægyptius ille, qui ante hos 38
dies concitâsti, & in desertum abduxisti quatuor millia hominum sceleratorum? Di- 39
xit ei Paulus, Ego sum vir Judæus ex Tarso Ciliciæ urbe celeberrimâ, in qua natus sum: rogo te, permitte mihi ut alloquar populum. Quum itaque permisisset ei, 40
surrexit Paulus super gradus, & silentium eis indixit manu: & quum sedati essent, allocutus est eos Hebraicè, dixitque eis;

CAP. XXII.

Fratres & patres, audite excusationem 1
meam, quam apud vos habeo. Quum au- 2
dissent eum Hebraicè ipsos alloqui, magis quieverunt: itaque dixit eis; Ego sum vir 3
Judæus, natúsque Tarsi Ciliciæ, educatus verò in hac ipsa civitate ad pedes Gamalielis, & eruditus perfectè in lege patrum nostrorum, erámque zelator Dei, prout vos omnes estis. Et hanc viam persecutus sum 4
ad mortem usque, dum vincirem, & traderem in carceres, tum viros, tum mulieres. Quemadmodum mihi testis est sum- 5
mus sacerdos, & omnes seniores, à quibus accepi epistolas, ut proficiscerer ad fratres qui erant in Damasco, adducturus etiam eos qui illic essent ad Jerusalem vinctos, ut mulctam capiti impositam subirent.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወተሀውኩ፡ ኵሉ፡ ሀገር፡ ወርፁ ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ ፡ ወለጎዝሖ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወለውፅእዎ፡
31 ለሥኵራብ፡ ወዐፀው፡ ሩጎት፡=፦ ወፈቀዱ ፡ ይቅትልዎ ፡፡ ወበጽሑ፡ ሶቤሃ ፡ መለእክተ፡
32 ጎበ ፡ መልእክ፡ ሰጲራ፡ኵመ ፡ ተሀውከት፡ሊዮራሰሌም ፡፡=፦ ወተንሥአ፡መልእክ፡ ሶቤሃ ፡
ወሖረ ፡ ጎቤሆሙ ፡ ፡ መስለ ፡ ወዒቢሆሙ ፡ ወሶበ ፡ ርእይዎሙ ፡ ለመልእክ፤ ወለመሰፍን ፡
33 ሥስለ ፡ ወዒለ ሆሙ ፡ ሐደግዎ ፡ ዘቢኵቶ ፡ ለጳውሎስ፡=፦ ወእመዝ ፡ ቀርበ ፡ መልአ
ክ፡ለኃዘ፡ወለዘዘ፡ ይእስርዎ፡ ፀ በመእሰር፡ ወይሞቅሕዎ፡ ወሐኒቶ ፡ መንተኑ፡ ወእቱ፡
ወመንት ፡ ገብሩ፡=፦

Et commota fuit tota civitas, & cucurrerunt omnes populi, & prehenderunt Pau- 30
lum, & eduxerunt cum è templo, & clausa fuit janua. Et voluerunt trucidare 31
eum, & venerunt statim principes ad tribunum spiræ, & dixerunt quòd com-
mota fuit Hierusalem. Et surrexit tribunus statim, & profectus est ad eos 32
cum militibus suis: & quum vidissent tribunum, & præsidem cum militibus
eorum, cessárunt verberare Paulum. Et tunc accedens tribunus prehendit eum, 33
& jussit ut vincirent eum duobus cum vinculis: tum vinciebant eum, & percon-
tatus est quisnam esset, & quid fecisset.

Versio VULGATA LATINA.

30 Commotáque est civitas tota, & facta est concursio populi. Et apprehendentes
31 Paulum, trahebant eum extra templum: & statim clausæ sunt januæ. Quærenti-
bus autem eum occidere, nuntiatum est tribuno cohortis; Quia tota confunditur
32 Jerusalem. Qui statim assumptis militibus, & centurionibus, decurrit ad illos.
33 Qui cùm vidissent tribunum, & milites, cessaverunt percutere Paulum. Tunc
accedens tribunus apprehendit eum, & jussit eum alligari catenis duabus: & in-
34 terrogabat quis esset, & quid fecisset. Alii autem aliud clamabant in turba. Et
35 cùm non posset certum cognoscere præ tumultu, jussit duci eum in castra. Et cùm
36 venisset ad gradus, contigit ut portaretur à militibus proptet vim populi. Se-
37 quebatur enim multitudo populi, clamans; Tolle eum. Et cùm cœpisset induci
38 in castra Paulus, dicit tribuno; Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit; Græ-
39 cè nôsti? Nónne tu es Ægyptius, qui ante hos dies tumultum concitâsti, & edu-
xisti in desertum quatuor millia virorum sicariorum? Et dixit ad eum Paulus;
Ego homo sum quidem Judæus à Tarso Ciliciæ, non ignotæ civitatis municeps.
Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. Et cùm ille permisisset, Pau- 40
lus stans in gradibus, annuit manu ad plebem, & magno silentio facto, allocutus
est linguâ Hebraâ, dicens;

CAP. XXII.

Viri fratres, & patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem. Cùm audîs- 1 2
sent autem quia Hebraâ linguâ loqueretur ad illos, magìs præstiterunt silentium.
Et dicit; Ego sum vir Judæus, natus in Tarso Ciliciæ, nutritus autem in ista ci- 3
vitate, secus pedes Gamaliel eruditus juxta veritatem paternæ legis, æmulator
legis, sicut & vos omnes estis hodié: Qui hanc viam persecutus sum usque ad 4
mortem, alligans & tradens in custodias viros ac mulieres, Sicut princeps sacer- 5
dotum mihi testimonium reddit, & omnes majores natu, à quibus & epistolas
accipiens, ad fratres Damascum pergebam: ut adducerem indè vinctos in Jerusa-
lem ut punirentur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 * فتقاطرت المدينة باسرها * وصار احصار الشعب * وتناولوا بولص فاجتذبوه الي خارج
31 الهيكل * وعلقت الابواب للحين * طالبين ان يقتلوه * فرفع الخبر الي رييس الالف المتولي
32 عصابة الجند * ان اورشليم كلها قد هاجت وشغب * فاخذ في تلك الساعة نفسها
جندا ورؤساء مياة * وبادر اليهم ركضا * فلما ابصروا رييس الالف والجند * كفوا عن
33 ضربهم بولص * فلما دنا منهم رييس الالف اخذه منهم * وامر ان يعل بسلسلتين *
34 واستخبر منهم من هو وماذا عمل * وكان قوم يهتفون بكلام اخر في الجماعة * وطايفة
يصيحون بمعني اخر * فاذ لم يمكنه يعرف الخبر على صحته من اجل الهيج * امر ان
35 يعتاد الي العسكر * فلما حصل على الدرج * عرض ان الجند حملوه من افتسار الجمع
36 وبكاسبهم * لان كثر الشعب اتبعوه هاتفين ارفعه استاصله * فلما اعتزم ان يداخل
37 بولص الي المعسكر * قال لرييس الالف * هل تطلق لي ان اخاطبك * فقال اتعرف تتكلم
38 باللغة اليونانية * اولست انت المصري الذي قبل هذه الايام قاومت واخرجت الي البرية
39 من اللصوص اربعة الف رجل * فقال بولص * انا رجل يهودي طرسوسي من اتبعر *
لا مسدوطن مدينة حقير خاملة * فاطلب اليك ان تامرني ان اكلم الشعب *
40 * فلما امن وقف بولص على الدرج وهز يده للشعب * فاذ صار سكوت كثير * هتف باللغة
1 العبرانية قايلا * * الفصل الثاني والعسرون * * ايها الرجال اخوتي وآباي اسمعوا
2 اعتذاري الان اليكم * فلما سمعوه يخاطبهم باللغة العبرانية * اصغوا اليه بسكون كثير *
3 فقال * انا رجل يهودي انا * مولود في طرسوس اتعر * مربا في هذه المدينة لدي رجل
اسمه عاملييل * مودبا عا يحص بكرير شريعة الاباء * غيورا لم ازل لله * كما انتم اليوم
4 كلكم * قد اصطهدت هذه الطريق الي الموت * وقيدت وجبست في الحبوس رجالا ونساء *
5 كما يشهد لي بذلك رييس الكهنة وكل دي شيخوخة * واخذت منهم رسايل الي الاخوة
يدمشق * ومضيت اليها لاجلب الذين هناك معيدين مكبوفين الي اورشليم ليعاقبوا *

*Itaque coacta est civitas universa, & 30
factus est populi concursus, & appre-
hendentes Paulum, traxerunt eum extra
templum, statimque clausæ sunt fores,
Quærentes eum occidere. Delatus est 31
autem rumor ad tribunum præpositum
cohorti militum, quòd tota Jerusalem
commota esset atque perturbata. Qui 32
assumptis eâdem ipsâ horâ militibus &
decurionibus, cursu properavit ad eos.
Illi autem cùm vidissent tribunum &
milites, destiterunt à percutiendo Paulo.
Cúmque accessisset ad eos tribunus, abs- 33
tulit eum ab ipsis, & jussit alligari ca-
tenis duabus: & sciscitatus ab eis quis-
nam esset, quidve fecisset, Alii ali- 34
um sermonem clamitabant in turba: alii
verò alium sensum vociferabantur. Et
cùm non potuisset factum revera cogno-
scere præ tumultu, jussit eum duci in
castra. ut autem pervenit ad gradus, 35
contigit ut milites portarent eum pre-
ter factam in eum violentiam turbæ,
ejusque impulsum: Multitudo enim po- 36
puli secuta eum fuerat, clamans; Tolle
eum, extirpa eum. Et cùm voluisset in- 37
ducere Paulum in castra, dixit ad tri-
bunum; Permittisne mihi ut alloquar
te? Ait; Nôstine loqui linguam Grę-
cam? Nónne tu es ille Ægyptius qui an- 38
te hos dies tumultum concitâsti, & edu-
xisti in desertum quatuor millia viro-
rum sicariorum? Dixit Paulus; Ego 39
sum homo Judæus, Tarsensis ex Cilicia,
non humilis & ignobilis urbis civis: ro-
go te autem ut præcipias mihi loqui po-
pulo. Et cùm præcepisset ei, stetit Pau- 40
lus super gradus, & movit manum su-
am ad plebem: & multo silentio facto,
clamavit linguâ Hebraâ, dicens;*

CAP. XXII.

*O Viri, fratres ac patres mei, au- 1
dite nunc excusationem meam apud vos.
Cùm autem audissent eum colloquen- 2
tem linguâ Hebraâ, auscultârunt eum
multa cum quiete. Ait ergò; Ego ho- 3
mo Judæus sum, natus in Tarso Cilici-
æ, educatus in hac urbe apud virum
nomine Gamalielem, institutus in his
quæ pertinent ad rectitudinem legis pa-
ternæ, indefessus Dei æmulator, sicut
vos omnes estis hodiè: Qui hanc vi- 4
am persecutus sum usque ad mortem, &
vinxi, & in carceres detrusi viros ac
mulieres. Quemadmodum testatur mi- 5
hi in hoc princeps sacerdotum, & omnis
senio præditus: à quibus etiam literis
acceptis ad fratres qui erant Damasci,
eò me contuli, ut eos qui illic erant, li-
gatos vinctósque adducerem in Jerusa-
lem puniendos.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

34 ወይኬልሑ፡ ሕዝብ፡ ወሰሊኖ፡ መልእክ፡ ለእመሮ፡ ጥዩቀ፡ በእንተ፡ ዘይትሀወኩ፡ ሰብእ፡
35 ወለዘዘ፡ ያዕር ግሥ፡ ሳበ፡ ዐወድ፡=፡ ወእንዘ፡ የዐርግ፡ ውስተ፡ መዕርግ፡ ዐሮ፡ እንዘ፡ ይጸውር ሥ፡
36 ፍዐልት፡=፡ እስመ፡ ይጸዐቅ፡ ሰብእ፡ ወይኬልሑ፡ ሕዝብ፡ ወይብሉ፡ ለለትትሥ፡=፡
37 ወሰበ፡ ይበጽሕ፡ ሳበ፡ ዐወድ፡ ይቤሎ፡ ጳውሎስ፡ ለሥልእክ፡ ታበውሐእኑ፡ እንግርከ፡:
38 ወይቤ፡ መልእክ፡ ታለሥርኑ፡ ጽርእ፡=፡ ለንተኑ፡ እንሃ፡ ዝኩ፡ ግብጻዊ፡ ዘቀደሙ፡
ገበርከ፡ ሣዕሌተ፡ ፍሆከ፡ በሐውርተ፡ ወለዐቢእከ፡ ገደመ፡ ለርብዓ፡ ምእተ፡ ብእሴ፡
39 ዘሕእዘበ፡ ሲቃርዮን፡ ዘበትርጉሜሁ፡ ፈዖት፡:=፡ ወይቤ፡ ጳውሎስ፡ ለእሱ፡ ብእሲ፡
ለይሁዳዊ፡ ለእ፡ ዘሀገረ፡ ጠርሶስ፡ ዘቂልቅዖ፡ ዘሀገር፡ ዐበይ፡ ወብሑ ዐኒ፡ ለብሐኒ፡ እንግሮ
40 ሙ፡ ለለሕዘብ፡=፡ ወሶበ፡ ለብሑ፡ ቆሙ፡ ጳውሎስ፡ ውስተ፡ መዲርግ፡ ወእንሠለ፡ እዴሁ፡
ሳበ፡ ለሕዘብ፡ ወይቤሎሙ፡ ያርመሙ፡:፡ ሂጊ ወእሙዝ፡ ሰበ፡ ለርመሙ፡ ከልሐ፡ ጳው
ሎስ፡ በነገረ፡ ዕብራይስጥ፡:=፡

*Et clamabant populi, & non potuit tribunus cognoscere certò quapropter 34
commoti fuerant populi, & præcepit ut ascendere facerent eum ad conci-
lium. Et quum ascenderet in gradus, sustulerunt eum portantes cum mi- 35
lites. Quia clamabat turba, & exclamabant populi, & dicebant; 36
Tollite eum. Et quum accederet ad concilium, dixit Paulus ad tribu- 37
num; Permittes ne mihi ut alloquar te? & dixit tribunus, Nôstine Græcé. Tùne 38
igitur iste es Ægyptius qui olim feci sti insurrectionem, & conturbásti regionem, &
eduxisti in desertum quadragies centum hominis populi sicariôn, quod in expositione
sua significat, latronum. Et dixit Paulus, Ego Judæus civitatis Tarsi Ciliciæ 39
civitatis magnæ, & obsecro permitte mihi ut loquar populo. Et quum permisisset 40
ei, stetit Paulus in gradu, & levavit manum suam ad populum, & loquutus est iis
ut conticerent: & tunc quum conticuissent, clamavit Paulus in lingua Hebræa,*

ፕፀ

1 ወይቤ፡ ሰሎዑ፡ ለኀዊነ :: ወለበዊነ፡ ዘእወቅስ፡ለክሙ፡ይእዜ፡=፡ ወሰበ፡ሰመዑ፡ከሙ፡
2 በዕብራይስጥ፡ይትናገሮሙ፡ ፈድፋደ፡ለጽሞእሙ፡:ወይቤሎሙ፡ጳውሎስ፡=፡ለእሰ፡ብእሲ፡
3 ለይሁዳዊ፡ ለእ፡ ወተወለድኩ፡ በሀገረ፡ ጠርሶስ፡ ዘቂልቅያ፡ ወልህቁ፡ በዘቲ፡ ሀገር፡በታሳተ፡
እገሪሁ፡ ለገማልኤል፡: ወተመህርኩ፡ በሕገ፡ ለበዊየ ፡ ወኮንኩ ፡ ቀናኢ ፡ ለእግዚአብ
4 ሔር ፡ ከሙ ፡ ኵልክሙ ፡ ለንትሙ ፡ ዮ ም፡=፡ ወሰደድክዎሙ ፡ ወቀተልክዎሙ ፡ ወለሰ
5 መክዎሙ፡ወእመቅሖሙ፡ ዕደወ፡ ወለንሰተ፡:=፡ ወያለመር፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወኵሉሙ፡
ረበናት ፡ እለ ፡ እመኅቤሆሙ ፡ እንዘአ ፡ መጽሐፈ ፡ ጣበኦት፡ ለኅበ፡ ለኀዊነ ፡ እለ ፡ ዘደ
ጣስቆ፡: ወሖርኩ ፡ ለመጽኦሙ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ ሃየ ፡ ውቁሐእሆሙ ፡ ሊየሩሰሌም ፡
ይትሸየኑ፡=፡

*Et dixit; Audite fratres nostri & patres nostri, quam veddo rationem vobis nunc. 1
(Et quum audivissent quòd Hebraicè alloqueretur eos, magis auscultârunt eum:) & 2
dixit iis Paulus, Ego vir Judæus sum, & natus fui in civitate Tarsi Ciliciæ, & 3
adolevi in hac civitate sub pedibus Gamalielis, & institutus fui in lege patema
mea, & fuiæmulator Dei, sicut vos omnes hodiè. Et persequutus sum, & trucida- 4
vi, & vexavi, & incarceravi viros et mulieres. Et scit princeps sacerdotum, et 5
omnes magistri à quibus accipiebam literas potestativas, ad fratres nostros qui
erant Damasci: et profectus sum adducere eos qui erant ibi, vinctos ad Hierosoly-
mam, ut condemnaventur.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΒ'.

Factum est autem mihi profecto & appropinquanti Damasco, circa meridiem,
6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν,
subitò de cœlo circumfulgere lucem copiosam circa me: Cecidique in
7 ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· (δ) Ἔπεσόν τε εἰς
solum, & audivi vocem dicentem mihi; Saule, Saule, quid me persequeris? Ego
8 τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαὺλ, Σαὺλ, τί με διώκεις; Ἐγὼ
autem respondi; Quis es, Domine? dixitque ad me; Ego sum Jesus Na-
δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ Κύριε; εἶπέ τε (ε) πρός με, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Να-
zarenus, quem tu persequeris. Qui verò mecum existentes quidem lumen spectabant,
9 ζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις. Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς (ζ) ἐθεάσαντο,
& expaverunt; at vocem non audierunt loquentis mihi. Dixi autem, Quid
10 καὶ ἐμφοβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. Εἶπον δέ, Τί
faciam, Domine? at Dominus dixit ad me; Surgens vade in Damascum,
ποιήσω Κύριε; ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρός με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκὸν,
& illic tibi dicetur de omnibus quæ constituta sunt tibi facere. Cùm autem non
11 κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. Ὡς δὲ οὐκ
videram præ gloria luminis illius, manuductus à simul existentibus mihi,
ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συόντων μοι,
veni in Damascum. Ananias autem quidam, vir pius secundùm legem,
12 ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, (η) ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον,
testimonio ornatus ab omnibus habitantibus Judæis, Veniens ad
13 μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, Ἐλθὼν (θ) πρός
me, & astans dixit mihi; Saule frater, respice: & ego eâdem
με, καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι, Σαὺλ ἀδελφὲ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ
horâ respexi in eum. Ille autem dixit; Deus patrum nostrorum
14 τῇ ὥρᾳ (ι) ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
præordinavit te cognoscere voluntatem ejus, & videre Justum, & audire
(κ) προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι
vocem ex ore ejus. Quia eris testis ei ad omnes homines,
15 φωνὴν (λ) ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους,
eorum quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? Surgens baptizare, &
ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ 16
ablue peccata tua, invocans nomen Domini. Factum est
ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα (μ) τοῦ Κυρίου. Ἐγένετο 17
autem mihi revertenti in Hierusalem, & orante me in templo,
δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ,
fieri me in extasi, Et videre illum dicentem mihi; Festina & exi
γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, Καὶ ἰδεῖν αὐτόν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε 18
in celeritate ex Hierusalem, quoniam non recipient tuum testimonium de me.
ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδέξονταί (ν) σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.
Et ego dixi; Domine, ipsi sciunt quia ego eram carcerans & cædens per
Κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ 19
synagogas credentes in te. Et cùm effunderetur sanguis Ste-
τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπί σε. Καὶ ὅτε (ξ) ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στε- 20
phani testis tui, & ipse eram astans, & consentiens interemptioni ejus,
φάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἑφεστὼς, καὶ συνδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,
& custodiens vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me; Vade,
καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρόντων αὐτόν. Καὶ εἶπε πρός με, Πορεύου, 21
quoniam ego in gentes longè emittam te. Audiebant autem eum usque ad hoc
ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου 22
verbum, & levaverunt vocem suam, dicentes; Tolle de terra hujuscemodi:
τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον·
non enim convenit eum vivere. Vociferantibus autem eis, & projicientibus
οὐ γὰρ (ο) καθῆκον αὐτὸν ζῆν. Κραυγαζόντων (π) δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτόντων 23
vestimenta, & pulverem jactantibus in aërem, Jussit eum tri-
τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, (ρ) Ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλί- 24
bunus induci in castra, dicens flagellis inquiri eum, ut
αρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν, (σ) εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν, ἵνα
sciret propter quam causam sic acclamarent ei.
(τ) ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.

MS. A. (δ) Ἔπεσά τε (ε) πρός ἐμὲ, (ζ) ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν (η) ἀνὴρ τις (θ) πρός ἐμὲ, (ι) ἔβλεψα (κ) προεχειρήσατό (λ) ἐκ στόματος (μ) αὐτοῦ. (ν) σε μαρτυρίαν (ξ) ἐξεχύννετο τὸ αἷμα τοῦ μάρτυρός σε, καὶ αὐτὸς ἤμην ἑστὼς καὶ συνδοκῶν, καὶ φυλάσσων (ο) καθῆκεν (π) τε (ρ) Ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος εἰσ · · · θαι αὐτὸν εἰς τὴν (σ) εἶπας (τ) γνῷ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 ܘܗܘܐ ܟܕ ܐܙܠܢ ܐܢܐ ܘܩܪܒ ܠܕܡܣܩܣ ܒܦܬܐܡ ܒܨܦܪܐ ܒܢܨܦ ܝܘܡܐ ܦܬܐܡ ܢܗܪ ܣܓܝ ܡܢ ܫܡܝܐ ܣܒܝܒ ܠܝ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܫܡܥ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܠܝ ܫܐܘܠ ܫܐܘܠ ܠܡܐ ܐܢܬ ܪܕܦ ܒܬܪܝ ܘܐܡܪܬ ܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܕܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܬ ܒܬܪܝ ܘܚܙܘ ܐܢܘܢ ܕܥܡܝ ܗܘܘ ܢܗܪܐ ܘܕܚܠܘ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܩܠܐ ܕܡܠܠ ܥܡܝ ܘܐܡܪܬ ܡܢ ܐܢܐ ܡܪܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܩܘܡ ܐܙܠ ܠܕܡܣܩܣ ܘܬܡ ܢܬܡܠܠ ܥܡܟ ܟܠ ܕܡܬܬܩܢ ܠܟ ܠܡܥܒܕ ܘܟܕ ܠܐ ܚܙܝܬ ܡܢ ܫܘܒܚܐ ܕܗܘ ܢܗܪܐ ܐܬܝܕܝ ܠܝ ܐܢܫܐ ܕܥܡܝ ܗܘܘ ܘܥܠܝܢ ܠܕܡܣܩܣ ܘܐܢܐ ܗܘ ܚܢܢܝܐ ܓܒܪܐ ܕܫܪܝ ܠܐܘܪܝܬܐ ܘܣܗܕ ܠܗ ܟܠ ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܬܒܝܢ ܬܡ ܐܬܐ ܘܩܪܒ ܠܝ ܘܩܡ ܐܡܪ ܠܝ ܫܐܘܠ ܐܚܝ ܐܦܬܚ ܥܝܢܝܟ ܘܒܗܝ ܫܥܬܐ ܐܦܬܚ ܥܝܢܝ ܘܚܙܝܬ ܠܗ ܘܐܡܪ ܐܠܗܐ ܕܐܒܗܬܢ ܒܪ ܠܟ ܕܬܕܥ ܨܒܝܢܗ ܘܬܚܙܐ ܙܕܝܩܐ ܘܬܫܡܥ ܩܠܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܬܗܘܐ ܣܗܕ ܠܟܠ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܠܡܐ ܗܫܐ ܡܐ ܡܥܟܒ ܩܘܡ ܬܬܥܡܕ ܘܬܬܥܡܕ ܘܬܬܒܣܡ ܡܢ ܚܛܗܝܟ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܘܗܘܐ ܟܕ ܗܦܟܬ ܠܝ ܘܨܠܝܬ ܒܗܝܟܠܐ ܘܗܘܝܬ ܒܫܒܝܐ ܘܚܙܝܬ ܠܗ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܝ ܣܪܥ ܘܦܘܩ ܡܢ ܝܪܘܫܠܡ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܩܒܠܘܢ ܣܗܕܘܬܟ ܥܠ ܕܝܠܝ ܘܐܡܪܬ ܡܪܝ ܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܐܢܐ ܗܘܝܬ ܣܓܪ ܘܡܟܐ ܒܟܢܘܫܝܐ ܘܒܟܠ ܒܬܐ ܕܡܨܠܝܢ ܒܗ ܘܟܕ ܐܬܕܪ ܕܡܐ ܕܣܛܦܢܘܣ ܣܗܕܟ ܐܦ ܐܢܐ ܗܘܝܬ ܩܐܡ ܘܫܘܐ ܠܩܛܠܘܗܝ ܘܢܛܪܬ ܠܗܘܢ ܕܩܛܠܘ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܝ ܙܠ ܐܪܚܩ ܐܢܐ ܐܫܕܪ ܠܟ ܠܐܡܡܐ ܪܚܩܐ ܘܫܡܥܘ ܠܗ ܥܕ ܗܢܐ ܡܠܬܐ ܘܪܡܘ ܩܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܐܦܩ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܢܐ ܕܠܐ ܫܦܝܪ ܠܗ ܕܢܚܐ ܘܟܕ ܩܪܘ ܠܗ ܘܢܦܩܘ ܠܐܒܢ ܘܪܡܘ ܠܐܘܝܪ ܘܫܕܘ ܠܐܪܥܐ ܐܦܪܐ ܘܐܡܪ ܐܡܪ ܠܗ ܩܪܝܒܘܣ ܕܐܢܬ ܪܗܛ ܕܬܬܒܛܢ ܒܟ ܘܬܐ ܕܐܢܬ ܐܡܪ ܠܝ ܕܐܢܐ ܒܪ ܡܕܝܢܬܐ ܐܢܐ ܘܐܡܪ ܠܝ ܐܡܪ ܠܝ ܐܢܬ ܒܪ ܡܕܝܢܬܐ ܐܢܬ ܐܢܐ ܒܣܘܡ ܣܓܝ ܐܬܝܗܒ ܠܝ ܗܕܐ ܩܢܝܢܐ ܘܐܡܪ ܠܝ ܐܢܬ ܪܗܛ ܘܐܙܠ ܠܘܬ ܐܢܫܐ ܐܚܪܢܐ ܐܡܪ ܠܗ

Versio VULGATA LATINA.

6 Factum est autem, eunte me, & appropinquante Damasco mediâ die, subitò
7 de cœlo circumfulsit me lux copiosa: Et decidens in terram, audivi vocem
8 dicentem mihi; Saule, Saule, quid me persequeris? Ego autem respondi;
9 Quis es, Domine? Dixitque ad me; Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu
10 persequeris. Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem
non audierunt ejus, qui loquebatur mecum. Et dixi; Quid faciam, Do-
11 mine? Dominus autem dixit ad me; Surgens vade Damascum: & ibi tibi
12 dicetur de omnibus, quæ te oporteat facere. Et cùm non viderem præ clari-
tate luminis illius, ad manum deductus à comitibus, veni Damascum. Ananias
autem quidam, vir secundùm legem testimonium habens ab omnibus coha-
13 bitantibus Judæis, Veniens ad me, & astans dixit mihi; Saule frater, respice.
14 Et ego eâdem horâ respexi in eum. At ille dixit; Deus patrum nostrorum
præordinavit te, ut cognosceres voluntatem ejus, & videres Justum, & au-
15 dires vocem ex ore ejus: Quia eris testis illius ad omnes homines, eorum
quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? Exurge, & baptizare, & ablue 16
peccata tua, invocato nomine ipsius. Factum est autem revertenti mihi in 17
Jerusalem, & oranti in templo, fieri me in stupore mentis, Et videre illum 18
dicentem mihi; Festina, & exi velociter ex Jerusalem: quoniam non re-
cipient testimonium tuum de me. Et ego dixi; Domine, ipsi sciunt quia ego 19
eram concludens in carcerem, & cædens per synagogas eos qui credebant in
te: Et cùm funderetur sanguis Stephani testis tui, ego astabam, & consentie- 20
bam, & custodiebam vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me; Vade: 21
quoniam ego in nationes longè mittam te. Audiebant autem eum usque ad 22
hoc verbum, & levaverunt vocem suam dicentes; Tolle de terra hujus-
modi: non enim fas est eum vivere. Vociferantibus autem eis, & projici- 23
entibus vestimenta sua, & pulverem jactantibus in aërem, Jussit tribunus induci 24
eum in castra, & flagellis cædi, & torqueri eum, ut sciret propter quam causam sic acclamarent ei.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * فعرض في حالِ مضيي واقترابي مِن دمشق وقت الظهرِ * ابرق عليَّ نورٌ مِن السماءِ بغتة
7 كثيرًا يحوطُ بي * فسقطتُ على الارضِ * وسمعتُ صوتًا يقولُ لي * شاولُ شاولُ لِمَ تضطهدُني
8 * فاجبتُ انا * يا ربُّ مَن انتَ * فقالَ لي * انا هو يسوعُ الناصريُّ الذي انتَ
9 تضطهدُه * فاما الذينَ كانوا معي فعاينوا النورَ وصاروا خائفين * واما صوتُ الذي
10 خاطبني فما سمعوهُ * فقلتُ يا ربِّ ماذا اصنعُ * فقالَ لي الربُّ * اذا نهضتَ فاذهبْ الى
11 دمشق * فهناكَ ستخاطَبُ مِن اجلِ جميعِ ما نوى ان يعملَهُ * واذ لم ابصرْ شيئًا مِن
12 مجدِ ذلكَ النورِ * اقتادني الذينَ كانوا معي * وجئتُ الى دمشق * وكانَ بها انسانٌ اسمهُ
13 حنانيا * متورعٌ كما يلايمُ بالشريعة * يشهدُ لهُ بالفضلِ جماعةُ اليهودِ القاطنينَ بها * فجاءَ
14 الي * فوقفَ بي وقالَ * ايها الاخُ شاولُ ابصرْ * وفي تلكَ الساعةِ ابصرتُ اليهِ انا * فقالَ
15 الاهُ آبائنا قد اباني ان يعرفكَ مشيئتهُ * وان تعاينَ الصدّيقَ وتسمعَ مِن فمهِ صوتًا * وانكَ
16 ستكونُ شاهدًا لهُ لدى كافةِ الناسِ * بالاشياءِ التي رايتها وسمعتها * والآنَ لِمَ تصطكُّ * قم
17 فاصطبغْ * واغسلْ خطاياكَ مستغيثًا باسمِ الربِّ * فلما عدتُ الى اورشليمَ * وصليتُ في
18 الهيكلِ * حصلتُ في سكصةٍ وابصرتهُ يقولُ لي * اسرعْ واخرجْ مبادرًا مِن اورشليمَ * فانهم
19 ما يقبلونَ شهادتكَ مِن اجلي * فقلتُ انا * يا ربُّ هم يعلمونَ اني انا كنتُ احبسُ
20 واضربُ المؤمنينَ بكَ في الجامعِ * ولما سُكبَ دمُ اصطفنَ شهيدكَ * كنتُ انا واقفًا
21 مسرورًا بقتلهِ * حافظًا ثيابَ الذينَ قتلوهُ * فقالَ لي اذهبْ فاني مرسلكَ الى الامَمِ
22 بعيدًا * فاصغوا اليهِ الى هذهِ الكلمةِ * ورفعوا اصواتهم قائلينَ * استاصلْ مثلَ هذا
23 مِن الارضِ * لانَّ ما يجبُ ان يعيشَ هذا * وبينما هم يصيحونَ ويرمونَ بثيابهم * ويبكمونَ
24 الترابَ الى الهواءِ * امرَ رئيسُ الالفِ * ان يُجلبَ الى العسكرِ قائلًا * فليُمتحَنْ بالسياطِ
لكيما يعلمَ لاجلِ علةٍ كانوا يصيحونَ عليهِ *

Accidit autem eunte me & appropinquante Damascum tempore meridiano, ut subitò fulgeret super me lux de cœlo multa, circundans me. 6 *Et cadens in terram, audivi vocem dicentem mihi; Saul, Saul, cur me persequeris? Respondi ego, O Domine,* 7 *quis es? Dixit mihi; Ego sum Jesus Nazarenus quem tu persequeris.* 8 *Et hi quidem qui mecum erant, viderunt lucem, & exterriti sunt: vocem autem ejus qui mecum locutus est, non audierunt. Dixi igitur; O Domine,* 9 *quid faciam? Ait mihi Dominus; Surgens abi Damascum, ibique dicetur tibi quicquid expoſceris ut facias. Cúmque nihil viderem ob gloriam lucis illius, duxerunt me qui mecum erant, & veni Damascum. Erat autem in ea homo quidam nomine Hanania, religiosus prout congruit legi, cujus probitati testimonium perhibent omnes Judæi in ea commorantes.* 10 *Is ad me veniens, astitit mihi, & ait; O frater Saul, vide: eádémque horâ aspexi ego eum. Dixit autem; Deus patrum nostrorum voluit notam facere tibi voluntatem suam, & ut videres Justum, audiresque vocem ab ore ipsius.* 11 *Et tu quidem eris illi testis apud omnes homines in rebus quas vidisti & audisti. Et nunc quid* 12 *cunctaris? Surge, baptizare, & ablue peccata tua invocans nomen Domini. Cùm autem reversus essem Jerosolymam, & orâssem in templo, incidi in extasim, Vidique cum dicentem mihi; Festina, & exi citus è Jerusalem: quoniam non recipient testimonium tuum de me. Dixi ego;* 13 *O Domine, ipsi norunt quòd ego incarceres detrudebam, & cædebam per synagogis in te credentes. Et cùm* 14 *funderetur sanguis Stephani testis tui, ego assistebam, lætus de nece ipsius, custodiens vestes eorum qui interfecerunt illum. Dixit mihi; Vade,* 15 *quoniam missurus te sum ad Gentes procul. Audierunt autem eum usque* 16 *ad hoc verbum, & extulerunt voces suas, dicentes; Extirpa ilIiusmodi hominem de terra: non enim decet hunc vivere. Dumque illi vociferarentur, & projicerent vestimenta sua,* 17 *& pulverem excitarent in aërem, Jussit dux mille virorum ut ducerentur in castra, dicens; Extendatur* 18 *ad flagra: ut nimirum sciret quâ de causa clamitabant in eum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወእመዝ: ተጸለልኩ: ለመግርማሁ: ለውእቱ: መብረቅ: ወሊይረሊ: ወእነዝ:ይመርሑኒ: እለ: ምስቤየ: ለብሉኒ: ይሜእኩ::=
12 ሃፒ ፔሀኑ: ለሐዱ: ብእሲ: ዘሰሙ: ሐናንያ: ዘእመውስተ: ሐዋርያት: ኄር: ወፈራሂ: እግዚአብሔር: በሕግ: ወይነአድዎ: ሃሎሙ: እለ: ይነብሩ: ደማ
13 ስቆ: ለይሁድ::=: መጽአ: ኅቤየ: ወቆመ: ቅድሜየ: ወይቤለኒ: ሳውል: እኁየ: ር
14 ሊ: ወርሊኩ: ሶቤሃ::=: ወይቤለኒ: ለመለከ: ለበዊነ: ዚመከ: ታእመር: ፈቅደ:
15 ወትርእዮ: ለጽድቅ: ወትሰማዕ: ቃለ: እመአፈሁ::=: ወትኩኖ: ስማዕቶ: በኀበ:
16 ኵሉ: ሰብእ: በዘ: ርኢከ: ወሰማዕከ::=: ወይእዜኒ: ዘንሰ: ትገብር: ተንሥእ:
17 ወተጠመቅ: ወተሓፀብ: ኅጢአትከ: ወጸውዕ: ስሞ::=: ወእመገ: ተሰዊፕየ:
18 ሊየ ሩሰሌም: እንዘ: እጼሊ: በቤት: መቅደሰ: ደነገፀኩ::=: ወርሊክሙ: ወይቤለኒ:
ፃእ: ፍጡነ: እመሊየ ሩሰሌም: እስመ: ይነስሑከ: ሰማዕትየ: በእንቲአየ::=:
19 ወእቤ: ለነኒ: እግዚኦ: ለቢሆሙ: ያለመጹ: ከመ: ላነ: ውእቱ: ዘእሞቅሖሙ:
20 ወእቀሠፎሙ: በኵሉ: መኩረቤት: ለእለ: የለመኑ: ብከ::=: ወለመሂ: ይቀት
ልመ: ለእስጢፋኖስ: ስማዕትከ: ሀለውኩ: ለቢየ: እቀውመ: ህየ: ወሳኩር:
21 ለነ: መጽሌሆሙ: ወለነ: ለእቅብ: ለልባሲሆሙ: ለእለ: ቀተልዎ::=: ወይቤለኒ:
22 ሑር: እስመ: ለነ: እፈንወከ: ኅበ: ለሕዝብ: ርሑቃን::=: ወስማዕክዎ: ከመዝ:
ይቡለኒ: ወከልሑ: ኵሎሙ: በዐቢይ: ቃል::: ወይቤሉ: ለእትትዎ: ለዝ: ከመዝ
23 እመብሑርነ: እዮሙ: ሊይያልዎ: ይሕየው::=: ወእነዝ: ይትመልዑ: ወይዊርዎ:
24 ለልባሲየሙ: ወይዛርዎ: ጸበለ: ውስተ:ነፋስ::=: ለዘዘ: መልእክ: ወይሰድዎ: ኅበ:
ምኵናን: ወይቅሠፍዎ: ወይሕትትዎ: ጌገዮ::=:

Et tunc obumbratus fui è terrore hujus fulguris, 11 *& nou videbam: & ducentes me, qui mecum erant, introduxerunt me in Damascum.*
Et fuit quidam homo cujus nomen Hananias, qui ex Apostolis erat, bonus 12 *& timens Deum secundùm legem, & laudabant eum, omnes qui inhabitabant Damascum Judæi. Venit ad me, & stetit in conspectu meo, & dixit* 13 *mihi; Saul frater mi, vide: & vidi statim. Et dixit mihi; Deus patrum nostro-* 14 *rum constituit te ut cognoscéres voluntatem ejus, & videres justitiam, & audires vocem ex ore ejus. Et eris ei testis apud omnes homines, de iis* 15 *quæ vidisti & audisti. Et nunc sic facias: Surge, & baptizare, & ab-* 16 *lue peccata tua, & invoca nomen ejus. Et tunc reversus in Hierosolymam,* 17 *quum precarer in Domo sanctâ, obstupui. Et vidi eum, & dixit mihi;* 18 *Exi citò ex Hierusalem: quia accipient te testem meum de me. Et dixi* 19 *ego; Domine, ipsi sciunt quòd ego is sum qui in carcerem conject, & flagellavi in omnibus synagogis, credentes in te: Et quum trucidarent Stephanum* 20 *testem tuum, fui ipse ego stans ibi, & sociatus fui ego cum iis, & ego custodiebam pallia eorum qui trucidárunt eum. Et dixit mihi; Proficiscere:* 21 *quoniam ego mittam te ad gentes longinquas. Et audivi cum sic dicentem* 22 *mihi. Et clamárunt omnes in magâ voce, & dixerunt; Tollite talem è regione nostra, quia non est dignus ut vivat. Et quum indignaventur, & pro-* 23 *jicerent pallia eorum, & jactarent pulverem in ventum, Jussit tribunus ut* 24 *ducerent eum ad judicem, & flagellarent eum, & interrogarent eum de crimine suo.*

Chm autem astrinxissent eum loris, dixit ad astantem Centurionem Pau-
25 Ὡς δὲ (υ) προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦ-
lus; Si hominem Romanum & indemnatum licet vobis flagellare? Audiens
26 λος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; Ἀκούσας
autem Centurio, accedens nuntiavit tribuno, dicens; Vide quid
δὲ ὁ (φ) ἑκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ, λέγων, Ὅρα τί
futurum es facere: nam homo hic Romanus est. Accedens autem tri-
27 μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι. Προσελθὼν δὲ ὁ χιλί-
bunus dixit illi; Dic mihi, si tu Romanus es? Ille autem dixit, Etiam.
αρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε (χ) μοι, εἰ σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη, Ναί.
Respondit que tribunus; Ego multo capitali civilitatem hanc con-
28 (ψ) Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος, Ἐγὼ πολλῷ κεφαλαίῳ τὴν πολιτείαν ταύτην ἐ-
secutus sum: at Paulus ait; Ego autem & natus sum. Protinùs ergò discess-
29 κτησάμην· ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ (ω) γεγέννημαι. Εὐθέως οὖν ἀπέ-
serunt ab illo futuri eum inquirere: & tribunus verò timuit, cogno-
στησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπι-
scens quia Romanus esset, & quia erat eum vinciens. At postridiè vo-
30 γνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ (α) ὅτι ἦν αὐτὸν δεδικώς. Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλό- ΛΓ'
lens scire certum, hoc, quid accusaretur à Judæis, solvit
μενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς, τὸ, τί κατηγορεῖται (β) παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν
eum à vinculis, & jussit venire principes sacerdotum & omnem
(γ) αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς (δ) καὶ ὅλον
consessum eorum: & producens Paulum, statuit inter illos.
τὸ συνέδριον αὐτῶν· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον, ἔστησεν εἰς αὐτούς.

princeps sacerdotum Ananias præcepit astantibus sibi, percutere ejus os.
ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.
Tunc Paulus ad eum dixit; Percutere te futurus est Deus, paries deal-
Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, Τύπτειν σὲ μέλλει ὁ Θεὸς, τοῖχε κεκονια-
bate: & tu sedes judicans me secundùm legem, & contra legem jubes me percuti?
μένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι;
At astantes dixerunt; Summũ sacerdotem Dei conviciaris? Dixitque Pau-
Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; Ἔφη τε ὁ Παῦ-
lus; Nesciebam, fratres, quia est princeps sacerdotũ: scriptum est enim; Principem
λος, Οὐκ ᾔδειν ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ, (β) Ἄρχοντα
populi tui non dices malè. Sciens autem Paulus quia una pars esset Sad-
τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ Σαδ-
ducæorum, at altera Pharisæorum, exclamavit in consessu; Viri fratres,
δουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ Συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοί,
ego Pharisæus sum, filius Pharisæi: de spe & resurrectione mortuorum ego
ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς (γ) Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
judicor. Hoc autem ipso locuto, facta est seditio Pharisæorum &
κρίνομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ (δ) λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων (ε) καὶ
Sadducæorum, & divisa est multitudo. Sadducæi quidem enim dicunt non esse
τῶν Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι μὲν γάρ λέγουσι μὴ εἶ-
resurrectionem, neque angelum, neque spiritum: Pharisæi autem confitentur
ναι ἀνάστασιν, (ζ) μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι
utraque. Factus est autem clamor magnus: & exsurgentes Scribæ
τὰ ἀμφότερα. Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ (η) ἀναστάντες οἱ Γραμματεῖς
partis Pharisæorum depugnabant, dicentes; Nihil malum invenimus in
τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο, λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν
homine isto: si autem spiritus locutus est ei aut angelus, ne re-
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ (θ) ἄγγελος, μὴ θεο-
pugnemus Deo.
μαχῶμεν.

MS. A. (υ) προέτεινον (φ) ἑκατοντάρχης, προσῆλθε τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν, λέγων, Τί μέλλεις (χ) μοι, Σὺ (ψ) Ἀπεκρίθη ὁ (ω) γεγέννημαι. (α) ὅτι αὐτὸν ἦν (β) ὑπὸ τῶν (γ) αὐτὸν, καὶ ἐκέλευσεν Συνελθεῖν (δ) καὶ πᾶν τὸ Συνέδριον· καὶ ΚΕΦ. κγ'. MS. A. (α) τῷ Συνεδρίῳ ὁ Παῦλος, (β) Ὅτι ἄρχοντα (γ) Φαρισαίων· (δ) εἰπόντος,
(ε) καὶ Σαδδουκαίων, (ζ) μήτε (η) ἀναστάντες τινὲς τῶν Φαρισαίων (θ) ἄγγελος; Πολλῆς δὲ στάσεως γινομένης, φοβηθεὶς ὁ χιλίαρχος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et quum extendissent eum loris, dixit ipse Paulus centurioni qui astabat illi; Vobísne licet virum Romanum indemnatum flagellare? Quod quum audîsset centurio, adiit tribunum, & dixit ei; Quid agis? homo enim iste Romanus est. Proindè accessit ad eum tribunus, & dixit ei; Cedò mihi, num tu Romanus es? Dixit ei, Etiam. Respondit autem tribunus, & dixit ei; Ego multâ pecunîâ acquisivi jus municipii Romani. Dixit ei Paulus, Ego verò etiam cum eo natus sum. Statim igitur discesserunt ab eo ii qui volebant eũm flagellare: timuítque tribunus quum didicisset eum Romanum esse, quoniam eum vinxerat.

Matutinis feriæ VI. Crucifixionis 60.

Sequenti autem die voluit certissimè scire quænam esset illa accusatio quam afferebant adversùs eum Judæi: & solvit eum, jussítque venire principes sacerdotum, totúmque primorum cœtum, assumptúmque Paulum deduxit, statuítque ipsum inter eos.

CAP. XXIII.

Quum autem intueretur in consessum eorum Paulus, dixit; Viri fratres mei, ego omni conscientiâ bonâ versatus sum coram Deo usque ad hunc diem. Hanania autem sacerdos præcepit iis qui lateri suo adstabant, ut cæderent Paulum in os ipsius. At Paulus dixit ei; Futurum est ut te Deus percutiat, paries dealbate: & tu sedes judicans me secundùm Legem, quum Legem transgrediaris, & jubeas me cædi? Illi verò qui illìc adstabant, dicunt ei; Sacerdotem Dei convicio afficis? Dixit eis Paulus, Nesciebam fratres mei, eum esse sacerdotem. Scriptum est enim, Principi populi tui non maledices. Quum verò nôsset Paulus partem populi esse Saducæorum, partem verò Pharisæorum, clamavit in consessu; Viri fratres mei, ego sum Pharisæus, filius Pharisæi, déque spe resurrectionis mortuorum in judicium vocor. Quumque hoc dixisset, alii in alios irruerunt Pharisæi & Saducæi, & ortum est populi dissidium. Saducæi siquidem dicunt non esse resurrectionem, neque angelos, neque spiritum: Pharisæi verò hæc omnia confitentur. Extitit ergò vox magna: proindè surrexerunt quidam Scribæ ex parte Pharisæorum, & altercabantur cum eis, dicentes; Nihil comperimus mali in hoc viro: quòd si Spiritus, aut angelus locutus est cum eo, quid in hoc rei est?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወሶበ : አሰርዎ : ጰሕብእ : እገሪሁ : ይቤሎ : ጳውሎስ : ለሐ ቢ : ዘይቀውም : ኅቤሁ :
26 ይከውንክሙሁ : ትቅሠፈ : ሰብለ : ሮሜ : ዘለእበለ : ትሕትቱ ::=: ሰሚዖ : ሐቢ :
ሐረ : ኅቤ : መልእክ : ወነገሮ : ወይቤሎ : ለእመር : ዘትገብር : ዝብእሲ : ሰብለ :
27 ሮሜ : ውእቱ ::=: ወቀርበ : ኅቤሁ : መልእክ : ወይቤለኒ : ንግረኒ : እስኩ : ለንተ : ሰ
28 ብለ : ሮሜኑ : ለንተ : ወይቤ : እወ ::=: ወተሠጥወ : መልእክ : ወይቤሎ : ለንሰኬ : ብ
ዙኅ : ንቀየ : ውኂብየ : ረኅብክዋ : ለዘቲ : ዛሚት : ወይቤሎ : ጳውሎስ : ለንሰኬ : በሠየ :
ተወለድኩ ::=:

Et quando ligantes eum traxissent eum pedibus suis, dixit Paulus centurioni stanti apud eum; Licétne vobis, ut flagelletis hominem Romæ, priusquàm interrogetis eum? Audiens centurio profectus est ad tribunum, & nuntiavit ei, & dixit ei; Scito quid sis facturus: hic vir, homo Romæ est. Et accessit ad eum tribunus & dixit; Dic mihi si tu homo Romæ sis: & dixit, Etiam. Et respondit tribunus & dixit ei; Ego multas pecunias tradens, acquisivi hanc mihi commissam authoritatem, & dixit ei Paulus; Ego autem natus sum ibi.

Versio VULGATA LATINA.

25 Et cùm astrinxissent eum loris, dicit astanti sibi Centurioni Paulus; Si hominem Romanum & indemnatum licet vobis flagellare? 26 Quo audito, Centurio accessit ad tribunum, & nuntiavit ei, dicens; Quid acturus es? hic enim homo, civis Ro- 27 manus est. Accedens autem tribunus, dixit illi; Dic mihi si tu Romanus es? At 28 ille dixit; Etiam. Et respondit tribunus; Ego multâ summâ civilitatem hanc 29 consecutus sum. Et Paulus ait; Ego autem & natus sum. Protinùs ergò discessérunt ab illo, qui cum torturi erant. Tribunus quoque timuit postquàm resci- 30 vit, quia civis Romanus esset, & quia alligâsset eum. Posterâ autem die volens scire diligentiùs, ex qua causa accusaretur à Judæis, solvit eum, & jussit sacerdotes convenire, & omne concilium, & producens Paulum, statuit inter illos.

CAP. XXIII.

1 INtendens autem in concilium Paulus, ait; Viri fratres, ego omni conscientiâ bonâ conversatus sum ante Deum usque in hodiernum diem. 2 Princeps autem sacerdotum Ananias præcepit astantibus sibi percutere os ejus. 3 Tunc Paulus dixit ad eum; Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens judicas me secundùm legem, & contra legem jubes me percuti? 4 Et qui astabant dixerunt; Summum sacerdotem Dei maledicis? 5 Dixit autem Paulus: Nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum. Scriptum est enim; Principem populi tui non maledices. 6 Sciens autem Paulus, quia una pars esset Sadducæorum, & altera Pharisæorum, exclamavit in concilio; Viri fratres, ego Pharisæus sum, filius Pharisæorum, de spe & resurrectione mortuorum ego judicor. 7 Et cùm hæc dixisset, facta est dissensio inter Pharisæos & Sadducæos, & soluta est multitudo. 8 Sadducæi enim dicunt, non esse resurrectionem, neque Angelum, neque Spiritum: Pharisæi autem utraque confitentur. 9 Factus est autem clamor magnus. Et surgentes quidam Pharisæorum, pugnabant, dicentes; Nihil mali invenimus in homine isto: quid si Spiritus locutus est ei, aut Angelus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * فَلَمَّا مَدُّوهُ بِالسُّيُورِ * قَالَ بُولُصُ لِرَئِيسِ المِائَةِ الوَاقِفِ * أَمُطْلَقٌ لَكُمْ أَنْ تَضْرِبُوا بِالسِّيَاطِ
26 رَجُلاً رُومِيًّا لاَ بِتُهْمَةٍ عَلَيْهِ * فَلَمَّا سَمِعَ رَئِيسُ المِائَةِ * تَقَدَّمَ فَأَخْبَرَ رَئِيسَ الأَلْفِ قَائِلاً * انْظُرْ
27 مَاذَا تَعْتَزِمُ أَنْ تَعْمَلَ * لأَنَّ هٰذَا الإِنْسَانَ رُومِيٌّ هُوَ * فَتَقَدَّمَ رَئِيسُ الأَلْفِ فَقَالَ لَهُ * قُلْ لِي أَنْ
28 كُنْتَ أَنْتَ رُومِيًّا * فَقَالَ نَعَمْ * فَأَجَابَ رَئِيسُ الأَلْفِ * أَنَا بِطَلَبَةٍ كَثِيرَةٍ اقْتَنَيْتُ هٰذِهِ الجِنْسِيَّةَ *
29 فَقَالَ بُولُصُ * أَمَّا أَنَا فَقَدْ وُلِدْتُ فِيهَا * فَلِلْحِينِ ابْتَعَدَ عَنْهُ الَّذِينَ أَعْتَزَمُوا أَنْ يَفْحَصُوهُ * ثُمَّ
30 حِسِّي رَئِيسُ الأَلْفِ لَمَّا عَلِمَ أَنَّهُ رُومِيٌّ * وَأَنَّهُ قَدْ أُسْلِمَ إِلَيْهِ * وَفِي الغَدِ شَاءَ أَنْ يَعْرِفَ بِالعِلَّةِ
أَلَّتِي يَعِيبُهُ بِهَا يَشْتِمُهُ اليَهُودُ * فَحَلَّهُ مِنَ الأَغْلاَلِ * وَأَمَرَ أَنْ يَحْضُرَ رُؤَسَاءُ الكَهَنَةِ وَجَمَاعَتُهُمْ
كُلُّهَا * وَأَحْدَرُوا بُولُصَ فَأَقَامَهُ لَدَيْهِمْ *

Feriâ quartâ intra Hebdomadam Pentecostes.

* يَوْمَ الأَرْبِعَا فِي جُمْعَةِ العَنْصَرِ * * الفَصْلُ الثَّالِثُ وَالعِشْرُونَ *

CAP. XXIII.

1 * فَلَمَّا تَأَمَّلَ بُولُصُ الجَمَاعَةَ قَالَ أَيُّهَا الرِّجَالُ إِخْوَتِي أَنَا بِكُلِّيَّةِ الرِّوَايَةِ الصَّالِحَةِ تَصَرَّفْتُ لَدَى
2 اللهِ إِلَى هٰذَا اليَوْمِ * فَأَمَرَ رَئِيسُ الكَهَنَةِ حَنَنْيَا المَائِلِينَ بِحَضْرَتِهِ أَنْ يَضْرِبُوا فَمَهُ * حِينَئِذٍ
3 قَالَ لَهُ بُولُصُ * إِنَّ اللهَ لَعَتِيدٌ أَنْ يَضْرِبَكَ * أَيُّهَا الحَائِطُ المَصْقُولُ بِبَيَاضٍ * إِذْ أَنْتَ جَالِسٌ
تَحْكُمُ عَلَيَّ بِمَا يَخُصُّ بِالسَّرِيعَةِ * وَقَدْ أَمَرْتَ بِي أَنْ أُضْرَبَ بِمَا يُنَافِي السَّرِيعَةَ * فَأَجَابَهُ الوَاقِفُونَ *
4 أَتَسُبُّ رَئِيسَ كَهَنَةِ اللهِ * فَقَالَ بُولُصُ * مَا عَلِمْتُ يَا إِخْوَتِي أَنَّهُ رَئِيسُ كَهَنَةٍ * لأَنَّهُ قَدْ كُتِبَ *
5 لاَ تَحْطُبْ رَئِيسَ سَعْبِكَ خِطَاباً سَيِّئاً * وَإِذْ عَلِمَ بُولُصُ أَنَّ جُزْوَهُمْ هُوَ مِنَ الرِّبَادِيَةِ * وَالبَاقُونَ
6 الآخَرُ فَرِيسِيُّونَ * هُنَاكَ فِي الجَمْعِ * أَيُّهَا الرِّجَالُ إِخْوَتِي أَنَا فَرِيسِيٌّ أَنَا بْنُ فَرِيسِيٍّ * وَأَنَا أُحَاكَمُ
مِنْ أَجْلِ تَأْمِيلِ ابْتِعَاثِ المَوْتَى * فَإِذْ قَالَ هٰذَا الكَلاَمَ * خَدَثَ سِعَافٌ وَهُجٌ فِي الفَرِيسِيِّينَ
7 وَالرِّبَادِيَةِ * وَانْشَعَبَ الكَمْنُ * لأَنَّ الرِّبَادِيَةَ يَقُولُونَ أَنْ مَا تَكُونُ قِيَامَةٌ * وَلاَ مَلاَكٌ وَلاَ رُوحٌ *
8 فَأَمَّا الفَرِيسِيُّونَ فَيَقُولُونَ تَكُونُ كُلُّ هٰذِهِ * فَصَارَ هُنَاكَ عَظِيمٌ * وَهُصَ كُتَّابُ حِزْبِ
9 الفَرِيسِيِّينَ يُخَاصِمُونَ عَنْهُ قَائِلِينَ * مَا نَجِدُ فِي هٰذَا الرَّجُلِ سَيِّئاً رَدِيًّا * فَإِنْ يَكُنْ قَدْ
خَاطَبَهُ رُوحٌ أَوْ مَلاَكٌ * فَلاَ نُحَارِبُ اللهَ *

25 * *Cùmque extendissent eum loris, dixit Paulus centurioni astanti, Num licitum est vobis flagris cædere virum Romanum nullis culpæ obnoxium?* 26 *Quod cùm audisset centurio, accessit, retulitque tribuno, dicens; Perpende quod intendis facere: hic enim homo, Romanus est.* 27 *Accedens ergò tribunus dixit ei; Dic mihi an tu Romanus sis? Ait, Etiam.* 28 *Respondit tribunus; Ego precibus multis hanc comparavi qualitatem. Dixit Paulus; Ego verò in ea natus sum.* 29 *Protinus igitur recesserunt ab eo qui intenderant eum examinare: tribunus quoque timuit ubi rescivit quòd Romanus esset, quódque sibi traditus esset.* 30 *Postridie autem volens exactè & certò scire causam ipsius, quibus in rebus accusarent eum Judæi, solvit eum à vinculis, & jussit adesse principes sacerdotum, totúmque concilium eorum, adductúmque Paulum stitit coram illis.*

1 * *Cum autem contemplatus esset Paulus concilium, ait; O viri fratres mei, Ego omni mente bonâ me gessi coram Deo ad hunc usq; diem.* 2 *Jussit autem princeps sacerdotum Hanania, his qui aderant in præsentia sua, ut percuterent os ejus.* 3 *Tunc dixit ei Paulus; Certè Deus est te percussurus, O paries albedine lustrate: tu siquidem sedens judicas me secundùm id quod legi consentaneum est, & tamen præcepisti contra me ut percuterer, quod legi contrarium est.* 4 *Responderunt ei astantes; Conviciari ne principi sacerdotum Dei? Ait Paulus;* 5 *Ignorabam O fratres quòd esset princeps sacerdotum. Scriptum est enim; Ne loquaris cum principe populi tui verba indecora.* 6 *Sciens autem Paulus partem illorum esse ex Sadducæis, alteram verò partem Pharisæos, clamavit in concilio; O viri fratres mei, ego Pharisæus sum, filius Pharisæi, & ego judicor propter spem resurrectionis mortuorum.* 7 *His verbis ab eo prolatis, orta est dissensio atq; tumultus inter Pharisæos et Sadducæos, & dissecta est multitudo.* 8 *Nam Sadducæi quidem dicunt non esse resurrectionem, neque angelum, neque spiritum: Pharisæi verò omnia hæc esse dicunt.* 9 *Factus est ergò clamor magnus. Surrexerunt autem scribæ factionis Pharisæorum, disputantes pro ipso, dicentes; Non reperimus in hoc viro quicquam malum: quòd si spiritus aut angelus est eam allocutus, ne pugnemus cum Deo.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወእሎዝ : ኅደግዎ : እለ : ፈቀዱ : ይቅሠፍዎ : ወመልአክሂ : ፈርሀ : በእንተ: ለእጣሮ:
30 ከመ : ሰብእ : ርጫ : ውእቱ::=ፁ ወበሰሂታ : ፈቀደ : መልአክ:: ይሕትት : ጥዩቀ : በእንተ : መንት : ያስተዋድይዎ : ለይሁድ : ፈትሐ: ወለዘዘ: ያመጽሉ:ሊቃነ:ካህናት: ወኵሎ: ዐወድ: ወለዘዘ: ያመጽእዎ: ለጳውሎስ : ጣእክለ : ፀወድ::=ፁ
1 ፕር ወኀጺሮ : ጳውሎስ:ዐወዳ:: ሃፀ ይቤሉ: እንሰ: በኵሉ:ሠናየ:ትመሀርተ : ተፀ
2 መድክመ : ለለግዚለብሑር : እስከ : ዘቲ : ዕለት::=ፁ ወለዘዘ : ሐንናያ : ሊቀ : ካህና
3 ት : ይጽፍዕመ:ለፈሁ : ለጳውሎስ::=ፁ ወይቤሎ : ጳውሎስ : ሀሎ : ይፀፈዐኽ : እግዚ ለብሔር: እረፍተ : ግብስስተ: ሊትሂ : ነበርከ : እንከ: ትሾንነኒ : ዘበሕጥሂ : ወዛለእበ
4 ለ : ሕጉሂ : ወትሌዝዝ : ይዝብጡኒ::=ፁ ወይቤልመ : ለጳውሎስ : እለ :
5 ይቀውሙ : በእፎ : ትጸእል : ሊቀ : ካህናቲሁ : ለለግዚለብሑር:=ፁ ወይቤ : ጳ ወሉስ : ሊያእምርኩ : ለኃዊነ : ከመ : ለቀ : ካህናት : ወለቱ : ወይብል : መጽ
6 ሐፍ : ሊታሕስመ : ደበ : መሾንነ : ሕዝብከ::=ፁ ወለእጣሮ : ጳውሎስ : ከመ : ለ ሐዱ : ገጸ : ሰደቀዊያን : ወመንፈቆሙ : ፈሪሰዊያን : ከልሐ : በውስተ : ዓውድ : ወ
7 ይቤ : እነ : ፈረሰዊ : ወልደ : ፈረሰዊ : ወበእንተ : ተስፋ : ሕይወተ : ሙውታን : እት
8 ኴነን:=ፁ ወሰበ: ከመዝ : ይብል : ተባለሱ : ፍሪሰዊያን: ወሰዱቀዊያን:=ፁ ለንዘ:ይብ ሉ : ሊያሐይው : ሙውታን : ወለልቦ : መንተኒ : መለእክተ : ወሊመንፈስ : ቅዱስ:: ወ
9 ፈሪሰዊያንሰ : የለመኑ: ከመቦ : ዘንተ : ኵሎ::=ፁ ወኮነ : ዐቢየ : ለውያተ: ወተንለሠ ሉ : ጸሐፍት : ወፍሪሰዊያን : ወተባለሱ : ወተለንግየ : ወይቤሉ : ለልቦ : ለኵየ : ዘ ደካብነ : በደቦ : ዝብእሲ:: እንዳዊ : ለእመ : መንፈሰ : ቅዱስ : ተናገሮ : ወለመ : ለኵ መልአክ:: ✧ ✧ ✧

Et tunc dimiserunt eum ii qui volucrunt flagellare eum, & tribunus timuit, cognito quòd homo Romæ fuisset. 29 *Et postridie volens tribunus interrogare diligenter quapropter accusabant eum Judæi, solvit* cum *& præcepit ut convenirent principes sacerdotum, & totum concilium: & præcepit ut adducerent Paulum* in *medium concilii.* 30

CAP. XXIII.

Et intuens Paulus concilium dixit iis, Ego in omni bona doctrina adhæsi 1 *Deo usque ad hanc horam. Et præcepit Hananias princeps sacerdotum, ut percu-* 2 *terent os Pauli. Et dixit ei Paulus, Futurum est ut percutiat te Deus, paries* 3 *dealbate: tu sedisti igitur ut judicares me secundùm legem, & sine lege jubes ut percutiant me. Et dixerunt Paulo adstantes, Quomodo convitiaris principi sacer-* 4 *dotum Dei? Et dixit Paulus; Nescivi fratres nostri, quòd princeps sacerdotum* 5 *fuit: & dixit Scriptura; Non maledices judici populi tui. Et cognoscens Paulus* 6 *quòd una pars fuit Saducæorum, & pars eorum Pharisæorum, clamavit in concilio, & dixit; Ego Pharisæus filius Pharisæi, & propter spem vitæ mortuorum, judicor. Et quum sic dixisset litigârunt Pharisæi, & Saducæi, Dicentes; Non* 7 *vivent mortui, & non sunt quisquam angeli neque Spiritus sanctus, & phari-* 8 *sæi credunt quod existit hoc totum. Et factus est magnus clamor, & surrexe-* 9 *runt Scribæ, & Pharisæi, & decertârunt, & litigâvunt, & dixerunt; Non est malum quod invenimus contra hunc hominem, quòd si fortè Spiritus sanctus allo-quutus est eum, aut angelus, ...*

Multâ autem factâ seditione, veritus tribunus ne discerperetur Paulus
10 Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος
ab ipsis, jussit milites descendentes rapere eum de medio eorum,
ὑφ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στρατεύμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν,
deducerétque in castra. *At adexistenti* nocte adsistens ei Dominus,
11 (ι) ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος,
ait; *Confide, Paule:* sicut enim testificatus es *quæ* de me in Hierusalem, sic
εἶπε, (κ) Θάρσει Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ, οὕτω
te oportet & *in* Romam testificari. Factâ autem die, *facientes* quidam
12 σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, (λ) ποιήσαντές τινες Ἰουδαίων
Judæorum coitionem, devoverunt sese, dicentes, neque *edere*, neque *bibere*,
τὴν συνωμοσίαν (ξ) πεποιηκότες. Οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
usque quò occiderent Paulum. Erant autem plus quadraginta hanc
13 ἕως (μ) οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. Ἦσαν δὲ πλείους (ν) τεσσεράκοντα οἱ ταύτην
conjurationem *facientes*. Qui *accedentes* principes sacerdotum &
14 τὴν συνωμοσίαν (ξ) πεποιηκότες. Οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
seniores, dixerunt; Devotione devovimus nos ipsos, nihil
τοῖς πρεσβυτέροις, (ο) εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς, (π) μηδενὸς
gustare *usque quò* occidamus Paulum. Nunc ergò vos *indicate* tri-
15 γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλι-
buno cum *consessu*, ut *cras* illum producat ad vos, *ut fu-*
ἀρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, (ρ) ὅπως ἄνειον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλ-
turos cognoscere exquisitiùs quæ de eo: nos verò, *ame appropinquare eum*,
λοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν,
parati sumus interficere illum. *Audiens autem* filius sororis Pauli
16 ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου
insidias, *adveniens* & *intrans* in castra, nuntiavit
(σ) τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς (τ) τὴν παρεμβολὴν, ἀπήγγειλε
Paulo. *Advocans* autem Paulus unum *centurionum*, ait;
17 τῷ Παύλῳ. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη,

Adolescentem hunc *adduc* ad tribunum: habet enim aliquid indicare
Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει (υ) γάρ τι ἀπαγγεῖλαι
illi. Ille quidem *ergò* assumens eum, duxit ad tribunum, & ait;
αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, 18
Vinctus Paulus *advocans* me rogavit, hunc adolescentem perducere
Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε, τοῦτον τὸν (φ) νεανίαν ἀγαγεῖν
ad te, habentem aliquid loqui tibi. Apprehendens autem manum illius
πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ 19
tribunus, & *secedens* seorsùm, interrogavit; Quid est quod habes
ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας (χ) κατ' ἰδίαν, ἐπυνθάνετο, Τί ἔστιν ὃ ἔχεις
indicare mihi? Dixit autem; *Quia Judæi constituerunt* rogare te
ἀπαγγεῖλαί μοι; Εἶπε δὲ, Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε 20
ut *cras* in *consessum* producas Paulum, *ut futuri* aliquid
ὅπως αὔριον (ψ) εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλοντές τι
exquisitiùs percunctari de illo. Tu *ergò* ne credideris illis: insidiantur
ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι 21
enim ei ex eis viri *plures* qui devoverunt
γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους (ω) τεσσαράκοντα, εἵτινες ἀνεθεματίσαν
sese, *neque* manducare, neque bibere, *usque quò* interficiant eum: & nunc parati
ἑαυτοὺς, μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν, ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν (α) ἕτοιμοί
sunt expectantes à te *renuntiationem*. *Ipse quidem* igitur tribunus dimisit
εἰσι προσδεχόμενοι τὸ ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε 22
adolescentem, præcipiens, *nemini* eloqui, quoniam hæc *indicaveris ad*
τὸν (β) νεανίαν, παραγγείλας, μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός
me. Et *advocans duos quosdam centurionum*, dixit; Parate
μοι. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων, εἶπεν, Ἑτοιμάσατε 23
milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, & equites septuaginta,
στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα,
& *stipatores* ducentos, à tertia hora noctis.
καὶ (γ) δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός.

MS. A. (ι) ἀπάγειν τε (κ) Θάρσει· ὡς γὰρ (λ) ποιήσαντες συνεφωνὴν οἱ Ἰουδαῖοι, ἀνεθεμάτισαν (μ) οὐκ ἀναλώσειν (ν) τεσσεράκοντα (ξ) ποιησάμενοι. (ο) εἶπαν, (π) μηδενὸς (ρ) ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς, (σ) τὸ ἐνέδρευον, (τ) συναγωγὴν, (υ) γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ. (φ) νεανίσκον (χ) ἐπυνθάνετο κατ' ἰδίαν, (ψ) τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον, ὡς μέλλων τι (ω) τεσσεράκοντα, (α) εἰσιν ἕτοιμοι (β) νεανίσκον, (γ) δεξιοβόλους

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quum autem ortus esset tumultus magnus inter eos, timuit tribunus ne discerperent Paulum: itaque misit Romanos qui venientes raperent eum è medio illorum, & subducerent in castra. Quumque facta esset nox, visus est Dominus noster Paulo, & dixit ei; Obfirma te: nam quemadmodum testatus es de me in Jerusalem, ita futurum est ut & Romæ testificeris. 10 11

Horâ III. feriæ VI. Crucifixionis, 61.

Facto autem diluculo convenerunt quidam ex Judæis, seséque anathemate devoverunt, neque esuros se, neque bibituros, usquedum interfeciissent Paulum. Erant autem ii qui pepigerant jurejurando hoc pactum, plures quàm quadraginta viri. Et accesserunt ad sacerdotes & seniores, dicebántque; Devotione devovimus nos, nihil gustaturos, quousque interfecerimus Paulum. Nunc itaque petite vos & primores synagogæ à tribuno, ut adducat eum ad vos, tanquam studentes veriùs examinare negotium ejus: nos verò parati sumus eum trucidare, antequàm perveniat ad vos. Audierat autem filius sororis Pauli has insidias, proinde introiit in castra, & renuntiavit Paulo. Misit itaque Paulus vocatum quendam ex centurionibus, cui dixit; Adducito hunc adolescentem ad tribunum, habet enim quod ei dicat. Assumpsit igitur centurio adolescentem, & introduxit eum ad tribunum, & ait; Paulus vinctus advocavit me, petítque à me, ut adducerem hunc adolescentem ad te, quippe qui habeat quod dicat tibi. Prehendit itaque tribunus manum adolescentis, & traxit eum ad unum latus, & sciscitatus est ab eo, Ecquid habes mihi dicendum? At dixit ei adolescens; Judæi machinati sunt petere à te ut dimittas Paulum cras in consessum eorum, quasi velint aliquid accuratiùs discere ab eo. Tu ergò assensum eis ne præbueris, ecce enim plures quàm quadraginta viri ex eis, observant eum in insidiis, & sese anathemate devoverunt neque esuros, neque bibituros, usque quò interfecerint eum: & ecce parati sunt, & expectant promissum tuum. Et dimisit tribunus adolescentem, quum præcepisset ei; Nemo sciat te ista mihi indicâsse. Cæterùm advocavit duos centuriones, & dixit eis; Ite, apparate Romanos ducentos qui proficiscantur Cæsaream, & equites septuaginta, & jaculantes dexterâ ducentos, qui exeant à tertia hora noctis. 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et tunc commoti fuerunt valdè, & judex timens ne raperent Paulum, præcepit militibus ut irent, & deducerent eum è medio eorum, & adducerent eum ad judicem. Et in altera nocte dixit Dominus noster Paulo, Confide: sicut fuisti testis meus in Hierusalem, sic oportet te fieri testis meus in Roma. Et manè fecerunt insurrectionem Judæi, & juraverunt & concluserunt, dicentes; Non edemus neque bibemus, donec trucidemus Paulum. Et erant plures quàm quadraginta qui sic jurâssent. 10 11 12 13

10 ወሶበ : ተሀውኩ : ፈድፋደ : ወመኰንንሰ : ፈርሀ : ሊይመሰጥም : ለጳውሎሰ : ለዘዘ : ሰገረተ : ይሙጽሉ : ወይንሠኢሎ : እማሰከሎሙ : ወይሰድሞ : ኀበ : ምኩናን ::=: 11 ወበካልእተ : ሌሊት : ይበሉ : እግዚእነ : ለጳውሎሰ : ተለመን : በከመ : ኮንከኒ : ሰማ 12 ዕትየ : በለየሩሰሊም : ከማሁ : ሀለወኪ : ትኩነኒ : ሰማዕትየ : በሮሜ ::=: ወጸቢ ሑ : ገብሩ : ኅብረ : ሳዕሴት : ለይሁድ : ወተማኅሉ : ወተሰካተዩ : እንዘ : ይብሉ : ሊእብ 13 ሶዕ : ወሊእስተይ : ለስኳ : ንቀትሎ : ለጳውሎስ ::=: ወዘየለክቡ : ፈድፋደ : እመአርብዓ : እበ : ከመገ : ተማከሉ ::=:

Versio VULGATA LATINA.

10 Et cùm magna dissensio facta esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus
ab ipsis, jussit milites descendere, & rapere eum de medio eorum, ac deducere
11 eum in castra. Sequenti autem nocte assistens ei Dominus, ait; Constans esto:
sicut enim testificatus es de me in Jerusalem, sic te oportet & Romæ testifi-
12 cari. Factâ autem die collegerunt se quidam ex Judæis, & devoverunt se di-
centes, neque manducaturos, néque bibituros, donec occiderent Paulum.
13 Erant autem plus quàm quadraginta viri, qui hanc conjurationem fecerant:
14 Qui accesserunt ad principes sacerdotum, & seniores, & dixerunt; Devotione
devovimus nos nihil gustaturos, donec occidamus Paulum. Nunc ergò vos
15 notum facite tribuno cum concilio, ut producat illum ad vos, tanquam ali-
quid certius cogniturí de eo. Nos verò priùs quàm appropiet, parati sumus
16 interficere illum. Quòd cùm audisset filius sororis Pauli insidias, venit, &
17 intravit in castra, nuntiavítque Paulo. Vocans autem Paulus ad se unum ex
Centurionibus, ait; Adolescentem hunc perduc ad tribunum, habet enim ali-
quid indicare illi. Et ille quidem assumens eum, duxit ad tribunum, & ait; 18
Vinctus Paulus rogavit me hunc adolescentem perducere ad te, habentem ali-
quid loqui tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius, secessit cum eo se- 19
orsùm, & interrogavit illum; Quid est, quod habes indicare mihi? Ille autem 20
dixit; Judæis convenit rogare te, ut crastinâ die producas Paulum in concilium,
quasi aliquid certius inquisituri sint de illo: Tu verò ne credideris illis, in- 21
sidiantur enim ei ex eis viri amplius quàm quadraginta, qui se devoverunt non
manducare, neque bibere, donec interficiant eum: & nunc parati sunt, expe-
ctantes promissum tuum. Tribunus igitur dimisit adolescentem, præcipiens ne 22
cui loqueretur quoniam hæc nota sibi fecisset. Et vocatis duobus Centurionibus, 23
dixit illis; Parate milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, & equites septua-
ginta, & lancearios ducentos, à tertia hora noctis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * فَاذْ صَارَ سَعْبٌ كَبِيرٌ * تَوَرَّعَ رَيِيسُ ٱلْأَلْفِ حَاسِيًا لَّا يَتَبَدَّدُوا بَوْلُصَ * وَأَمَرَ عَصَابَةَ ٱلْجُنْدِ أَنْ
11 يَدْرِلُوا فَيَخْطَفُوهُ مِن بَيْنِهِم وَيَجْلِبُوهُ إِلَى ٱلْعَسْكَرِ * وَفِي ٱللَّيْلَةِ ٱلْتَّبِلَةِ وَقَفَ بِهِ ٱلرَّبُّ وَقَالَ *
يَا بَوْلِي ثِقْ فَإِنَّكَ كَمَا شَهِدْتَ بِٱلْأُمُورِ مِنْ أَجْلِي فِي أُورَشَلِيمَ * هٰكَذَا يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تَشْهَدَ
12 عِنِّي فِي رُومِيَةَ * ثُمَّ * * فَلَمَّا صَارَ ٱلنَّهَارُ صَنَعَ قَوْمٌ مِنَ ٱلْيَهُودِ مُؤَامَرَةً مَعْكُوسَةً * لِأَنَّهُم
13 لَعَنُوا أَنْفُسَهُم قَائِلِينَ * أَنَّهُم لَا أَكَلُوا وَلَا شَرِبُوا * إِلَى أَنْ يَقْتُلُوا بَوْلُصَ * وَكَانَ ٱلَّذِينَ ٱتَّفَقُوا
14 عَلَى هٰذَا ٱلْقَسَمِ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ * وَأَنَّهُم تَقَدَّمُوا إِلَى رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَإِلَى ٱلشُّيُوخِ * وَقَالُوا
15 لَهُم إِنَّنَا قَدْ لَعَنَّا أَنْفُسَنَا لَعْنًا وَكَيْدًا أَنَّنَا لَا نَذُوقُ شَيْئًا إِلَى أَنْ نَقْتُلَ بَوْلُصَ * فَٱظْهَرُوا
أَنْتُمُ ٱلْآنَ لِرَيِيسِ ٱلْأَلْفِ مَعَ ٱلْجَمَاعَةِ * طَالِبِينَ إِلَيْهِ غَدًا أَنْ يُحْدِرَ إِلَيْكُمْ * كَمُعْتَرِمِينَ
أَنْ تَعْرِفُوا أُمُورًا مَعْرِفَةً بَلِيغَةً * وَنَحْنُ نَكُونُ مُسْتَعِدِّينَ قَبْلَ دُنُوِّهِ إِلَيْكُمْ لِقَتْلِهِ *
16 * فَإِذَا سَمِعَ ٱبْنُ أُخْتِ بَوْلُصَ مَكْرَهُمُ ٱلَّذِي أَكْمَنُوهُ لَهُ * مَضَى فَدَخَلَ إِلَى ٱلْعَسْكَرِ *
17 وَأَخْبَرَ بَوْلُصَ بِذٰلِكَ * فَٱسْتَدْعَى بَوْلُصُ أَحَدَ رُؤَسَاءِ ٱلْمِيَاتِ * وَقَالَ لَهُ أَوْصِلْ هٰذَا ٱلشَّابَّ
18 إِلَى رَيِيسِ ٱلْأَلْفِ * فَإِنَّ لَهُ شَيْئًا يُخْبِرُ بِهِ * فَأَخَذَهُ وَأَدْخَلَهُ إِلَى رَيِيسِ ٱلْأَلْفِ * فَقَالَ لَهُ إِنَّ
ٱلْمُعْتَقَلَ ٱسْتَدْعَانِي فَسَأَلَنِي أَنْ أُدْخِلَ إِلَيْكَ هٰذَا ٱلشَّابَّ * فَإِنَّ لَهُ سِرًّا يُخْبِرُكَ بِهِ * فَمَضَى
19 رَيِيسُ ٱلْأَلْفِ عَلَى يَدِهِ وَمَضَى بِهِ عَلَى ٱنْفِرَادٍ * وَٱسْتَخْبَرَ مَا هُوَ ٱلسِّرُّ ٱلَّذِي عِنْدَكَ
20 يُخْبِرُنِي بِهِ * فَقَالَ إِنَّ ٱلْيَهُودَ قَدْ تَوَافَقُوا أَنْ يَسْأَلُوكَ أَنْ تُحْدِرَ بَوْلُصَ إِلَى ٱلْجَمْعِ غَدًا *
21 كَمُعْتَرِمِينَ أَنْ يَسْتَخْبِرُوا عَنْ أَحْوَالِهِ بِمَعْرِفَةٍ بَلِيغَةٍ * فَأَنْتَ إِذًا لَا تُذْعِنْ لَهُمْ * لِأَنَّ
قَدْ أَكْمَنَ لَهُ أَكْثَرُ مِنْ أَرْبَعِينَ رَجُلًا مِنْهُمْ * وَقَدْ لَعَنُوا أَنْفُسَهُمْ أَنَّهُمْ لَا أَكَلُوا وَلَا شَرِبُوا
22 إِلَى أَنْ يَقْتُلُوهُ * وَٱلْآنَ فَهُمْ مُعَدُّونَ * مُنْتَظِرُونَ ٱلْوَعْدَ مِنْكَ هٰذَا * وَأَصْرَفَ رَيِيسُ
ٱلْأَلْفِ ٱلشَّابَّ * بَعْدَ أَنْ وَصَّاهُ أَلَّا تَذْكُرَ لِأَحَدٍ * أَنَّكَ أَطْلَعْتَنِي عَلَى هٰذَا ٱلْإِخْبَارِ *
23 * وَٱسْتَدْعَى مِنْ رُؤَسَاءِ ٱلْمِيَاتِ ٱثْنَيْنِ * فَقَالَ لَهُمَا سَوِّيَا مِائَتَيْ جُنْدِيٍّ لِيَنْطَلِقُوا
إِلَى قَيْسَارِيَةَ * وَسَبْعِينَ فَارِسًا * وَمِائَتَيْ نَاشِبٍ * يَخْصُرُونَ فِي ٱلدَّارِ فِي ٱلسَّاعَةِ ٱلتَّالِتَةِ مِنَ ٱللَّيْلِ *

10 *Cùm igitur tumultus copiosus factus esset, extimuit tribunus, veritus ne Paulum diriperent, præcipitque cohorti militum ut descendentes raperent eum de medio illorum, adducerentque in castra. Nocte sequenti astitit ei Dominus, dicens; O Paule, confide: ut enim testimonium in rebus pro me perhibuisti Jerosolymis, sic te oportet Romæ de me testificari. Hucusque. Facto autem die, inierunt quidam ex Judæis infaustam conspirationem: devoverunt enim se, dicentes non esuros se, neque bibituros, donec Paulum occiderent. Erant autem qui in hanc conjurationem conspiraverant, plures quàm quadraginta. Hi nimirùm accedentes ad principes sacerdotum & seniores, dixerunt eis; Nos quidem firmâ devotione devovimus nos ipsos, nihil gustaturos, donec Paulum occidamus. Nunc ergò significate vos tribuno cum concilio, petentes ab eo cras ut demittat eum ad vos, tanquam volentes scire res ejus cognitione exactâ: nos verò parati erimus, antequam ad vos accedat, interficere illum. Cùm autem audisset filius sororis Pauli dolum quem ei per insidias paraverant, abiens ingressus est castra, & indicavit hæc Paulo. Accersito autem Paulus uno ex centurionibus, dixit illi; Duc juvenem istum ad tribunum: habet enim aliquid ei referendum. Qui assumptum illum introduxit ad tribunum, dixitq; ei; Vinctus ille me accersitum rogavit ut introducerem ad te juvenem istum: habet enim secretum tibi significandum. Quarè apprehensâ tribunus manu ejus, duxit eum seorsum, & percontatus est illum; Quodnam est secretum quod habes significandum mihi? Ait; Judæi conspirárunt ad rogandum te ut mittas Paulum cras ad concilium, quasi cupientes inquirere de statu ipsius, cognitione diligenti. Tu igitur ne acquiescas illis, quia insidiati sunt ei plures quàm quadraginta viri ex ipsis, & devoverunt seipsos, non esuros se, neque bibituros, donec interficiant eum: & nunc parati sunt, expectantes à te hujus rei promissum. Dimisit autem tribunus adolescentem postquam præcepit ei; Ne cui referas inquiens quòd hos nuntios indicaveris mihi. Et accersitis duobus ex centurionibus, dixit eis; Destinate ducentos milites ut eant Cæsaream, & septuaginta equites, & sagittarios ducentos: adsintque in atrio ad horam tertiam nocturnam.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወሖሩ : ኀበ: ሊቀ፡ ካህናት: ወኀበ : መለሳቅተ : ሕዝብ : ወይቤልዎ : ናሁኬ : ተማሐ
15 ልነ : ወተስካተይነ : ከመ : ሊንብዕዐ : ወሊንሰቲ: እስጢ : ንቀትሉ : ለጳውሎስ:=> ወይ
እዜኑ : ለእትሙ : በልዎሙ : ለመልእክኒ : ወለዐወድኒ : ከመ : ያመጽኦሙ : ኀቤክ
ሙ : ከመዝ : ይሕትትዖ : ወይቤ ይቅዎ : ወእኅሳሰሰ : ጥቡዓን : ንሳነ : ንቀትሉ : ዘእን
16 በለ : ይቅረብ:=> ወሰሙዖሙ : ወልደ : እኅቱ : ለጳውሎስ : መጽሮሙ : ወቦለ : ቤ
17 ተ : ሞቅሕ : ወዜነዎ : ለጳውሎስ:=> ወጸውዐ : ጳውሎስ : ለሐደ : ሐቢ:ወይቤሎ :
18 ለብጽሑ: ሊተ: ለዝ : ወልደ: ኀበ: መልእክ : እስሞቦ : ዘይነግር::=> ወእሠለ:ወወሰ
ደ : ኀበ : መልእክ : ወይቤ : ዝሱ : ጳውሎስ : ውቁሕ : ለስተበቍዐኒ : ለብጽሑ : ሊ
19 ተ : ለዝ : ወልድ : ኀቢስ : ከመለ : በዘ : ይነግረከ::=> ወለኅዘ : በእዴሁ : መልእክ :
20 ወለግሳሶ : ዘእንተ : በሕቲቶሙ : ወይቤሎ : ምንት : ነገሬ : ዘታየድዐኒ::=> ወይቤ:
ናሁ : ከመዝ : ተማክሬ : ሊይሁድ : ያስተብቍዑከ : ውታምጽለ : ጌሰሙ : ለጳውሱ
21 ሰ : ወስተ : ዐወድ : ከመዘ : የሐተቶ : ወይጠይቆ:=> እንተ : እንከ : ለሆ : ሊትባሉ
ሙ : እስሙ : ይፀንሕሙ : በፍናት : ወይበገዙ : እሙለርብዓ : ዕደው : እለ : ካመ
ዝ : ተማሐሉ : ከመ : ሊይብልዑ : ወሊይስተዩ : እስከ : ይቀትልመ : ወይእዜኒ :
22 ጥቡዓን : እውንቱ : ዳእሙ : እንከ : ትልእክ : ሎቱ : ይፀንሑ:=> ወእመገ : ፈነው:
23 መልእክ : ለወእቱ : ወልድ : ወካልለ : ሊይንግር : ወሊለመኑሂ : ዘነገር::=> ወጸው
ላ : ክልሌተ : ለመወዓቢሁ : ወይበሎሙ : ያስንቅ: ለክልሌ : ምእት : ብእሲ : እመው
እት:ሖሬ :ሥእተ : ሰብለ: እፈራስ : ወክልሌ : ምእት: ብእሴ:ኩናት :ወይሑሬ: ቂሰርያ፡
እሥገዚ : ሠለስት : ሰዐት: ሌሊቱ:=>

Et adierunt ad principes sacerdotum & ad seniores populi, & dixerunt iis; Ecce igitur juravimus, & conclusimus quòd non edemus, neque bibemus, donec trucidemus Paulum. Et nunc vos dicite Tribuno & concilio, ut adducant eum ad vos quasi interrogare eum & perscrutari eum, & nos parati sumus trucidare eum priusquàm appropinquet. Et audivit filius sororis Pauli machinationem eorum, & intravit carcerem, & nuntiavit Paulo. Et vocavit Paulus quendam centurionem, & dixit ei; Perduc nocte hunc filium ad tribunum, quia habet quod annuntiet ei. Et accepit eum, & adduxit eum ad tribunum, & dixit; Iste Paulus vinctus rogavit me ut adducerem nocte hunc filium ad te, quasi habentem quod annuntiet tibi. Et prehendit manum ejus tribunus, & secedere fecit eum seorsum, inter se solos, & dixit ei; Quinam est sermo ejus quem significaturus es mihi. Et dixit; Ecce, sic constituerunt Judæi rogare te, ut producas cras Paulum in concilium, quasi interrogaturus eum, & exquisitiùs inquisiturus de eo. Tu igitur etiam ne alloquaris eos, quia expectant eum in via, & plures sunt quàm quadraginta viri qui sic juraverunt, quòd non edent neque bibent, donec trucident eum, & nunc parati sunt; tantùm igitur ut mittas pro eo, expectant. Et tunc misit tribunus hunc filium, & prohibuit eum, ne nuntiaret alicui quod nuntiaverat ipsi. Et vocavit duos ex ministris ejus, & dixit iis, ut præpararent ducentos milites de exercitu, centum equites, & ducentos lancearios: ut proficiscerentur Cæsaream à tempore tertiæ horæ noctis.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΔ'. ΛΕ'.

Jumentáque *adparare*, ut imponentes Paulum, ſalvum perducerent ad Felicem
24 Κτηνή τε παρασκευάσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον, διασώσωσι πρὸς Φήλικα
præſidem: Scribens epiſtolam continentem *formam hanc*: Claudius Lyſias
25
26 τὸν ἡγεμόνα· Γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσ᾽ τὸν τύπον τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας
præſtantiſſimo præſidi Felici, *gaudere*. Virum hunc comprehenſum à
27 τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι (ε) Φήλικι, χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ
Judæis, & *futurum* interfici ab eis, ſuperveniens cum exercitu,
τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι,
eripui *eum*, *diſcens* quia Romanus eſt. Volens *autem* ſcire
28 (ζ) ἐξελόμενος αὐτὸν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. (η) Βουλόμενος δὲ γνῶναι
cauſam *ob* quam *incuſarent eum*, deduxi eum in *conſeſſum* eorum.
τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, (θ) κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν.
Quem inveni *appellarum* de quæſtionibus legis ipſorum, nihil verò dignum morte
29 Ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου
aut vinculis *crimen* habentem. *Indicatis autem* mihi inſidiis *in virum*
30 ἢ δεσμῶν (ι) ἔγκλημα ἔχοντα. Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν (κ) ἄνδρα
futuris eſſe à *Judæis*, *ſtatim* miſi ad te, denuntians & ac-
μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, παραχρῆμά σοι πέμψασα καὶ τοῖς κατ-
cuſatoribus *dicere* quæ ad *eum* apud te. Vale. *Ipſi* quidem ergò milites
31 ηγόροις (λ) λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Ἔρρωσο. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται
ſecundùm *conſtitutum* ſibi, aſſumentes Paulum, duxerunt per
κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον (μ) διὰ
noctem in Antipatridem. *At poſtridiè dimittentes equites*, *ire*
32 τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς, (ν) πορεύεσθαι
cum eo, reverſi ſunt *in* caſtra. Qui *ingreſſi in* Cæſaream,
33 σὺν αὐτῷ, ὑποστρέψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. Οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν,
& *reddentes* epiſtolam præſidi, ſtatuerunt & Paulum *ei*. *Legens*
34 καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησάν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. (ξ) Ἀναγνοὺς
autem *præſes*, & *interrogans ex quali* provincia eſſet, & cognoſcens quia de
δὲ ὁ ἡγεμὼν, καὶ ἐπειρωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστὶ, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ
Cilicia, *Audiam* te, inquit, cùm & *accuſatores* tui *adfuerint*.
35 (ο) Κιλικίας, Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται.

Juſsitque eum in prætorio Herodis cuſtodiri.
(π) ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρῴδου (ρ) φυλάσσεσθαι.

CAP. XXIV. ΚΔ'.

Poſt autem quinque dies deſcendit princeps ſacerdotũ, Ananias, cum ſenio-
ΑΕ' Μετὰ (α) δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας, (β) μετὰ τῶν πρεσβυ- 1
ribus, & oratore Tertullo quodam, qui *comparuerunt præſidi* adverſùs Paulum.
τέρων, καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.
Citato *autem eo*, cœpit accuſare Tertullus, dicens; *Multæ pacis* 2
Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος, λέγων, Πολλῆς εἰρήνης 3
compotes per te, & *directi omnia* fatuarum *genti* huic per tuam
τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ (γ) κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς
prudentiam, *proſpiſque* & ubique ſuſcipimus, *præſtantiſſime* Felix, cum omni gratiarum
προνοίας, πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχα-
actione. *Ut autem non ſuper plus* te interpellem, oro *audire te* nos *concisè*
ειρίας. Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλέον σε ἐγκόπτω, δέομαι ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως 4
tuâ *æquitate*. *Invenientes enim* hominem hunc peſtiferum, & *moventem* ſeditionem
τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. Εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν, καὶ κινοῦντα (δ) στάσιν 5
omnibus Judæis *qui* per *habitatam*, *antiſtitémque* Nazarenorum
πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατ᾽ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων
ſectæ: Qui etiam templum *tentavit* prophanare: quem & *apprehendimus*, & *ſecundùm*
αἱρέσεως· Ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι· ὃν καὶ (ε) ἐκρατήσαμεν, καὶ 6
ſecundùm noſtram legem voluimus judicare. *Adveniens autem* Lyſias tri-
κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλί- 7
bunus, cum *multa* vi *ex* manibus noſtris *abduxit*: Jubens accu-
αρχος, μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε· Κελεύσας τοὺς κατη- 8
ſatores ejus venire ad te, à quo poteris ipſe judicans de omnibus iſtis
γόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπί σε, παρ᾽ οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων
cognoſcere, *quorum* nos accuſamus eum.
ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

MS. A. (δ) Φίλικα (ε) Φίλικι, (ζ) ἐξιλάμενος, μαθὼν (η) Βουλόμενος δὲ ἐπιγνῶναι (θ) καθήγαγον εἰς (ι) ἔγκλημα ἔγκλημα. (κ) ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν, ἔπεμψα (λ) λέγειν αὐτὰς ἐπὶ σοῦ. Οἱ μὲν (μ) διὰ νυκτὸς (ν) ἀπέρχεσθαι (ξ) Ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας (ο) Κιλικίας ὄντι, Διακούσομαί (π) κελεύσας ὧν τῷ (ρ) φυλάσσεσθαι αὐτόν. ΚΕΦ. ΚΔ'. MS. A. (α) δὲ τινας ἡμέρας (β) μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν, καὶ (γ) διορθωμάτων (δ) στάσιν (ε) ἐκρατήσαμεν, *** deſiderantur hìc reliqua hujus verſûs, cum verſ. 7. toto ſequente, & principium verſ. 8. uſque ad iſta verba, παρ᾽ οὗ δυνήσῃ ἀνακρίνας

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܘܐܬܝܗܒ ܠܗ ܕܢܣܒ ܘܢܦܩ ܠܘܬ ܦܠܛܘܣ ܠܘܬ ܦܝܠܝܟܣ ܓܒܪܐ ܪܫ ܟܗܢܐ ܘܥܡ ܣܒܐ ܘܥܡ ܬܪܛܘܠܘܣ ܚܕ ܪܗܛܘܪ ܘܐܬܘ ܡܫܬܡܥܢ ܠܘܬ ܦܠܛܘܣ ܒܥܠ ܗܓܡܘܢܐ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܘܬ ܦܝܠܝܟܣ ܘܐܬܘ ܡܫܬܡܥܢ ܠܘܬ ܦܠܛܘܣ ܒܥܠ ܗܓܡܘܢܐ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܘܬ ܦܝܠܝܟܣ ܘܐܬܘ ܡܫܬܡܥܢ ܠܘܬ ܦܠܛܘܣ ܒܥܠ ܗܓܡܘܢܐ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܘܬ ܦܝܠܝܟܣ

* Parate autem & jumentum, ut imponant ei 24
Paulum, & ſalvent eum apud Felicem præ-
ſidem. *Deeſt 25. verſus.*
Scripſit autem epiſtolam, dedítque eis, quæ 26
erat hujuſmodi: Claudius Lyſias Felici præ-
ſidi victorioſo pacem. Virum hunc prehen- 27
derunt Judæi ut trucidarent eum: ſed obſtiti
ego cum Romanis, eúmque liberavi, quùm
didiciſſem eum Romanum eſſe. Ac dum ſtu- 28
derem ſcire cauſam ob quam accuſarent eum,
demiſi eum in conſeſſum illorum. Et com- 29
peri quòd de quæſtionibus legis ſuæ accuſa-
rent eum, nulla tamen eſſet in eo cauſa digna
vinculis aut morte. Quum porrò indicatus 30
eſſet mihi dolus quem per inſidias nectebant
in eum Judæi, confeſtim miſi eum ad te: &
præcepi delatoribꝰ ejꝰ, ut venirent agerentq;
cum eo coram te. Vale. Tunc Romani ſicut 31
injunctum eis fuerat, acceperunt Paulum
noctu, & adduxerunt eum in Antipatrida
urbem. Poſtridiè verò equites dimiſerunt 32
pedites ſocios ſuos, ut reverterentur in ca-
ſtra. Et adduxerunt eum Cæſaream, reddi- 33
derúntque epiſtolam præſidi, ac ſtiterunt co-
ram eo Paulum. Quúmque legiſſet epiſto- 34
lam, interrogavit eum ex quanam provincia
eſſet: & quum didiciſſet quòd ex Cilicia,
dixit ei; Auditurus ſum te, quum venerint 35
accuſatores tui: & juſſit eum cuſtodiri in
prætorio Herodis.

Mediâ Paraſceue Crucifixionis.62.

CAP. XXIV.

Quinque autem poſt diebus deſcendit Ha- 1
nania ſummus ſacerdos cum ſenioribus, &
cum Tertullo rhetore, atque ſignificavit præ-
ſidi de Paulo. Quumque advocatus eſſet, 2
exorſus eſt Tertullus, accuſans eum, ac dicens;
Multis quidem annis degimus cauſâ tui, mul- 3
táque proſpera ſucceſſerunt huic genti ſub
functione muneris tui, nóſque omnes ubique
gratias tibi agimus, victorioſe Felix. Ne verò 4
pluribus te fatigemus, peto à te, ut audias
noſtram humilitatem præciſâ oratione. Com- 5
perimus enim hunc virum eſſe vaſtatorem, &
concitantem ſeditionem omnibus Judæis qui
ſunt in univerſa terra. Eſt enim princeps do- 6
ctrinæ Nazaræorum: Ac templum noſtrum
voluit polluere. Quumque prehendiſſemus
eum, voluimus eum judicare ſecundùm le-
gem noſtram. Venit autem Lyſias tribunus, 7
ac multâ vi è manibus noſtris liberavit eum,
Et ad te miſit eum, juſsitque accuſatores ejus 8
venire ad te: proinde poteris quum eum
interrogaveris, diſcere ab eo omnia de qui-
bus accuſamus eum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወያጽንዕዎ: ለጳውሎስ: ወያብጽሕዎ: ኀበ: ፈልክስ: መልአክ::=: ወጸሐፈ:ሎቱ:መጽ
25 ሐፈ: ሥዝ:ይ በል:=: ሊ/ሚኀበ: ቀሰውድዮስ : መልአክ: ሰፊልክስ: ሰላ/ም::=: ለዝ
26 ለ : ብ.ሲለ: ኦሐዝ/ሠለ: ኢ.የሁድ: ወ/ቀዲለ: ይቅትል/ሙ: ወቆ/ሙለ : ሎቱ:ለ: መሰለ:
27 ወዐሢየለ : ወለድኅንክ/ሙለ: ከመ: ሰብለ : ርሜ : ውእቱ::=:

Et ut confirmarent Paulum, & adducerent eum ad Felicem principem. 24
Et ſcripſit ei Epiſtolam dicentem; A Claudio tribuno Felici ſaluiem. Hunc 25
hominem prehenderunt Judæi, & voluerunt trucidare eum, & ſteti pro eo cum 26
militibus meis, & ſervavi eum, eò quòd Romanus fuit. 27

Versio VULGATA LATINA.

24 Et jumenta præparate, ut imponentes Paulum, salvum perducerent ad Felicem præ-
25 sidem. (Timuit enim ne fortè raperent eum Judæi, & occiderent, & ipse posteà
26 calumniam sustineret, tanquam accepturus pecuniam:) Scribens epistolam continen-
27 tem hæc: CLAUDIUS Lysias optimo præsidi, Felici, salutem. Virum hunc com-
prehensum à Judæis, & incipientem interfici ab eis, superveniens cum exercitu
28 eripui, cognito quia Romanus est: Volénsque scire causam, quam objiciebant illi,
29 deduxi eum in concilium eorum. Quem inveni accusari de quæstionibus legis ipso-
30 rum, nihil verò dignum morte aut vinculis habentem criminis. Et cùm mihi
perlatum esset de insidiis, quas paraverant illi, misi eum ad te, denuntians & ac-
31 cusatoribus ut dicant apud te. Vale. Milites ergò secundùm præceptum sibi,
32 assumentes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem. Et posterâ die dimissis
33 equitibus ut cum eo irent, reversi sunt ad castra. Qui cùm venissent Cæsaream, &
34 tradidissent epistolam præsidi, statuerunt ante illum & Paulum. Cùm legisset
autem, & interrogâsset de qua provincia esset: & cognoscens quia de Cilicia,
Audiam te, inquit, cùm accusatores tui venerint. Jussítque in prætorio Herodis 35
custodiri eum.

CAP. XXIV.

POst quinque autem dies descendit princeps sacerdotum, Ananias, cum senioribus 1
quibusdam, & Tertullo quodam oratore, qui adierunt præsidem adversùs Paulum.
Et citato Paulo cœpit accusare Tertullus, dicens; Cùm in multa pace agamus 2
per te, & multa corrigantur per tuam providentiam; Semper & ubique suscipimus, 3
optime Felix, cum omni gratiarum actione. Ne diutiùs autem te protraham, ora, 4
breviter audias nos pro tua clementia. Invenimus hunc hominem pestiferum, & 5
concitantem seditiones omnibus Judæis in universo orbe, & auctorem seditionis
sectæ Nazarenorum: Qui etiam templum violare conatus est, quem & apprehensum 6
voluimus secundùm legem nostrã judicare. Superveniens autem tribunus Lysias, cum 7
vi magna eripuit eum de manibus nostris, Jubens accusatores ejus ad te venire: à 8
quo poteris ipse judicans, de omnib⁹ istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * لِيُصَاعِدُوا بَوْلُصَ وَيُوصِلُوهُ إِلَى فَيْلِيكْسِ ٱلْوَالِي * وَكَتَبَ إِلَيْهِ 26

* *ut ascendere faciant Paulum, cùmque perducant ad Felicem præsidem.* 24

Deest vers. 25.

رِسَالَةً تَشْتَمِلُ عَلَى هٰذَا ٱلرَّسْمِ * مِنْ كَلَوْدِيُوسَ ٱللُّقَبِ بِلِيسِيَاسَ إِلَى ٱلْوَالِي ٱلْأَيَّدِ فَيْلِيكْسَ *

Et scripsit ad eum epistolam, quæ tenorem hujusmodi continebat. A Claudio qui cognominatur Lysias, ad potentissimũ præsidem Felicem. Læto sis animo. Virum 26

أَنَّ أَفْرَحَ * هٰذَا ٱلرَّجُلُ قَبَضَ عَلَيْهِ ٱلْيَهُودُ * وَسَاوَرُوا أَنْ يَقْتُلُوهُ * فَحَضَرْتُ مَعَ ٱلْجُنْدِ وَأَنْقَذْتُهُ * 27

hunc comprehendentes Judæi, consilium inierunt de occidendo illo: accurreas autem cum militibus eripui eum, cognito quòd Romanus esset. Cum- 27

إِذْ عَلِمْتُ أَنَّهُ رُومِيٌّ * فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَعْرِفَ ٱلسَّبَبَ ٱلَّذِي يَشْكُونَهُ مِنْهُ أَحْدَرْتُهُ إِلَى جَمَاعَتِهِمْ * 28

que voluissem scire causam pro qua eum accusabant, misi eum ad concilium eorum: 28

فَوَجَدْتُهُمْ يَشْكُونَ مِنْهُ أُمُورًا مِنْ أَجْلِ ٱسْتِبْحَاثَاتٍ فِي شَرِيعَتِهِمْ * وَلَمْ أَجِدْ لَهُ ذَنْبًا 29

Et comperi eos accusantes illum de rebus pertinentibus ad quæstiones circa legem suam, nec deprehendi in ipso culpam 29

يَسْتَوْجِبُ مِنْ أَجْلِهِ مَوْتًا أَوْ تَقْيِيدًا * ثُمَّ عُرِفَ بِٱلْاِعْتِيَالِ ٱلْعَتِيدِ أَنْ يَصِيرَ عَلَى ٱلرَّجُلِ مِنَ 30

pro qua mortem aut vincula mereretur. Deindè certior factus de fraude quæ parabatur adversùs hunc virũ à Judæis, 30

ٱلْيَهُودِ * فَأَرْسَلْتُهُ وَفِيذِ إِلَيْكَ * وَأَمَرْتُ ٱلَّذِينَ يَشْكُونَهُ أَنْ يَقُولُوا بِحَضْرَتِكَ مَا يَشْكُونَهُ مِنْهُ * كُنْ 31

illicò misi eum ad te: & præcepi accusatoribus ejus ut apud te dicerent ea de quibus eum accusabant. Vale. Et verò 31

مُعَافًا * وَإِنَّ ٱلْجُنْدَ كَمَا أُمِرُوا أَخَذُوا بَوْلُصَ وَسَارُوا بِهِ فِي ٱللَّيْلِ إِلَى مَدِينَةِ أَنْتِبَاتِرِيطُسَ * وَفِي 32

milites, ut illis mandatum fuit, assumpto Paulum duxerunt noctu ad urbem Antipatridem. Postridie verò dimiserunt 32

ٱلْغَدِ أَطْلَقُوا ٱلْفُرْسَانَ وَعَادُوا إِلَى ٱلْعَسْكَرِ * وَطَفِقُوا يَسِيرُونَ مَعَهُ * وَدَخَلُوا إِلَى قَيْسَارِيَةَ * 33

equites, reversique sunt in castra; & incipientes illi iter facere cum eo, In- 33

وَدَفَعُوا ٱلرِّسَالَةَ إِلَى ٱلْوَالِي * وَأَقَامُوا بِحَضْرَتِهِ بَوْلُصَ * فَلَمَّا قَرَأَهَا ٱلْوَالِي * وَسَأَلَهُ مِنْ أَيَّةِ بَلَدٍ هُوَ * 34

gressi sunt Cæsaream, & reddiderunt epistolam præsidi, & statuerunt Paulum coram ipso. Cumque legisset eam præses, 34

وَعَرَفَ أَنَّهُ مِنَ ٱلثَّغْرِ * قَالَ لَهُ * سَأَسْمَعُ مِنْكَ إِذَا حَضَرُوا شُلَّابُكَ * وَأَمَرَ بِهِ يُحْفَظُ فِي قَصْرِ 35

& interrogâsset eum quâ ex patria esset, & rognovisset quòd ex Cilicia, dixit ad eum; Audiemus te cùm adfuerint accu- 35

هِيرُودِسَ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

satores tui: præcepitque ut asservarentur in ædibus Herodis.

CAP. XXIV.

1 * وَبَعْدَ خَمْسَةِ أَيَّامٍ نَزَلَ حَنِينَا رَئِيسُ ٱلْكَهَنَةِ مَعَ ٱلشُّيُوخِ * وَتَرْتُلُّوسُ ٱلْمِنْطِيقِيُّ ٱلْخَطِيبُ * 1

Post quinque verò dies descendit Hananias princeps sacerdotum cum senioribus, & Tertullo eloquente oratore: & 1

2 وَحَضَرُوا إِلَى عِنْدِ ٱلْوَالِي يَسْتَدْعُونَ عَلَى بَوْلُصَ * فَلَمَّا ٱسْتَدْعَاهُ طَفِقَ تَرْتُلُّوسُ يَشْتِمُ 2

adierunt præsidem litigaturi contra Paulum: Quo citato, cœpit Tertullus 2

3 قَائِلًا * أَيُّهَا ٱلْأَيَّدُ فَيْلِيكْسُ قَدْ سَمَلْنَا سَلَامًا جَزِيلًا * وَقَدْ صَارَ بِسِيَاسَتِكَ لِهٰذِهِ 3

accusare eum, dicens; O potentissime 3
Felix, complexa nos est pax abundans, & contigerunt per gubernationem tuam 3
huic genti beneficia plurima, quæ suscepimus quocunque tempore & ubique lo- 3

4 ٱلْأُمَّةِ مَنَاقِبُ كَثِيرَةٌ * فَنَتَلَقَّاهَا كُلَّ وَقْتٍ وَفِي كُلِّ صُقْعٍ بِكُلِّيَّةِ ٱلشُّكْرِ * وَلِئَلَّا أَقْطَعَ خِطَابَكَ 4

corum omni cum gratiarum actione. Et 4
ne diutiùs interpellem colloquium tuum, rogo benignitatem tuam ut paucis nos 4
audias. Sanè invenimus hunc hominem 5
corruptorem, & auctorem seditionis in 5
omnes Judæos qui sunt in orbe terrarum, 5
præfectum sectæ Nazarænorum: Adeò ut 6
templum fœdare tentaverit. Apprehen- 6
dimus autem eum, & prout congruum 6
est legi nostræ, voluimus eum judicare. 7
Verùm Lysias dux mille virorum in- 7
ruens, violentâ vi rapuit eum è ma- 8
nibus nostris: Præcepitque accusato- 8
ribus ejus ut ad te venirent. Ab ipso- 8
met autem scire poteris, cum de illo 8
deprehenderis hos sermones, de quibus 8
nos eum accusamus.

كَبِيرًا * أَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ وَدَاعَتَكَ أَنْ تَسْمَعَ مِنَّا بِٱخْتِصَارٍ * فَإِنَّنَا وَجَدْنَا هٰذَا ٱلرَّجُلَ مُفْسِدًا 5

وَمُهَيِّجًا لِلْهَيْجِ عَلَى جَمِيعِ ٱلْيَهُودِ ٱلَّذِينَ فِي ٱلْمَسْكُونَةِ * وَمُقَدَّمًا عَلَى شِقَاقِ ٱلنَّاصِرِيِّينَ * حَيْ 6

أَنَّهُ حَاوَلَ أَنْ يُدَنِّسَ ٱلْهَيْكَلَ * فَأَمْسَكْنَاهُ وَمِنْلُمَا يَحْصُلُ بِسَرِيعَتِنَا أَرَدْنَا أَنْ نَدِينَهُ * وَإِنَّ لُوسِيُوسَ 7

ٱلْقَائِدَ عَلَى ٱلْأَلْفِ جَاءَ وَٱخْتَطَفَهُ مِنْ أَيْدِينَا بِجَهْدٍ شَدِيدٍ * وَأَمَرَ مُدَّعِيهِ أَنْ يَأْتُوا إِلَيْكَ * وَمِنْهُ 8

يُمْكِنُكَ أَنْتَ أَنْ تَعْرِفَ إِذَا كَشَفْتَ عَنْ هٰذِهِ ٱلْخُطُوبِ ٱلَّتِي نَشْتَكِي نَحْنُ بِهَا *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወሐተትኩ፡ ለእመር፡ጌጋዮ፡ ለቅሪብየ፡ ወኀቴ፡ በበይነ፡ መንተ ፡ ያስተዋድይዎ፡=፨ ወ
29 ረከብኩ፡ ኀመዝ፡ ይትሐሠሠው፡ በለንተ፡ ሕገጊሆሙ፡ ወለልዐ፡ ለበሰ፡ ወጊጋየ፡ በዘ፡ ይመ
30 ውት፡ ወበዘ፡ይትሞቃሕ፡=፨ ወበእንተዝ፡ ፈነውኳው፡ ኀቤከ፡ ለወኀቴ፡ ዛለሲ፡ ወለዘዝ
31 ክሙ፡ ለመስተዋድያን፡ ይመጽሉ፡ ኀቤከ፡::=፨ ወነሥአሙ፡ ለጸወዕኑ፡ ሐሪ፡ በኀሙ፡
32 ለዘዝክዎሙ፡ ወወሰድዎ ፡ በሌሊት፡=፨ ወለመዝ፡ በሰኒት ፡ ለሠወዖሉ ፡ እፍረሲሆሙ፡
33 ወኀተ ፡ ለህጉረ ፡ ለድያሙ፡=፨ ወቦሉ፡ ሀገረ ፡ ቂሰርያ፡ ወበጽሑ፡ ኀቡ፡ መጦኝን፡ ወለሙ
34 ጠውዎ ፡ መጽሐፈ ፡ ለመልእክ፡ ወለቅረብዎ፡ ለጸወዕኑ፡ ኀቤሁ፡::=፨ ወለእቢቦ ፡ ሐተ
35 ተ፡ ዘመስፍና፡ ሙኑ፡ ወኀቴ፡ ወለእጣሮ፡ ኀሙ፡ ዘሀገረ፡ ቂልቂያ ፡ ወኀቴ፡=፨ ይቤሎ፡
እንበሰኬ ፡ በጺሑሙ ፡ መስተዋድያን ፡ እሰመዐክሙ ፡ ወለዘዘ ፡ ይዕቀብዎ ፡ ኀቡ ፡ መጦ
ናነ፡ሄሮድስ፡::=፨

Et percontatus sum ut intelligerem crimen ejus (cum feciſsem ego eum accedere) 28
propter quod accusabant eum. Et inveni quòd illud de quo disputabant cum eo 29
erat de lege eorum, & non fuit delictum & crimen pro quo mereretur, & pro quo 29
vincieretur. Et propterea misi ad te hunc hominem & præcepi accusatoribus ut 30
venirent ad te. Et acceperunt Paulum milites, sicut præcepi iis, & adduxerunt 31
eum nocte. Et tunc postridie reliquerunt equos eorum in oppidis virilis. Et 32
intrârunt civitatem Cæsaream, & vene unt ad prætorium & tradiderunt Epistu- 33
lam principi, & accedere fecerunt Paulum ad eum. Et quum legisset eam, percon- 33
tatus est de cujus provincia esset: & quum cognovisset quod de civitate Ciliciæ 34
fuit, Dixit ei; Igitur quum venerint accusatores, audiemus vos: & præcepit ut 35
custodirent eum apud prætorium Herodis.

1 ፶ዐ ወለሙ፡ ሐሙሰ፡ ዕለት፡ ወረደ፡ ሐናንያ፡ሊቀ፡ካህናት፡መጽለ፡ረበናት፡ወለሐዱ፡ዐቀቤ፡
2 ነቢብ፡ዘስሙ፡ ጡርጥሎስ፡ ወለስተዋያይው፡ላጸወኦሎስ፡ኀበ፡ መልእክ፡=፨ ወለመዝ፡ለቅ
3 ረብው፡ሎቱ፡ ወለኀዘ፡ ይትግር፡ጡርጥሎስ፡ወይቤ፡::=፨ ብዙኀ፡ሰላመ፡ ኆነ፡ በለብሬትስ፡
ወሠናየ፡ኆነ፡ንብረቶሙ፡ ለለሕዛብ፡ በጥበብስ፡ ወለኵሉ፡ በኵልሄ፡ወረከብነ፡ ሠርዐተስ፡
4 እንዘ፡ትትለኮት፡በኵሉ፡=፨ ወበመ፡ ሊየጽሐብከ፡ፈድፋደ ፡ ብኵዐኒ ፡ ለጽመለኒ፡ኅ
5 ፁረ፡ እንግረከ፡=፨ ረከብናሁ፡ለዝ፡ብለሲ፡ጽረፍ፡ ወይገብር፡ጣዕሌተ፡ወያሀውኽ፡ኵሎ፡
6 ሕዝብ፡በኵሉ፡በሐወርት፡ወይጲህር፡ካሕደ፡ዘሕዝበ፡ናዝራዊያን፡=፨ ወለርኮሰ፡ቤተ፡
7 መቅደስ፡ወለሐዝናሁ፡::=፨ ወሶበ፡መጽለ፡መጦኝን፡ኅቤ፡ ወየኀሠለ፡በሃይል፡=፨ ወለዘ
8 ዘ፡መስተወድያኒሁ፡ይመጽሉ፡ ኀቤከ፡ ኀመ፡ ተአመር፡ ለመኅቤሁ፡መንት፡ወኀቴ፡ዘለስተ
ዋደይው፡ ኀመ፡ በሀግነ፡ ንኄንኖ፡ ፈቀድነ፡፡ ወዘኒ፡ ኵሉ፡ ናስተዋድዮ፡ ሀለወከ፡ ታአመር፡
ሐቲተከ፡::=፨

Et à quinque diebus descendit Hananias princeps sacerdotum cum magistris, 1
quodam custode verborum, cujus nomen erat Tertullus, & accusâverunt Paulum 2
apud præsidem. Et tunc accedere fecerunt eum ad illum, & cœpit Tertullus per- 2
orare; & dixit; Multa pax fuit in regimine tuo, & jucunda fuit vita popu- 3
lis per prudentiam tuam, & omnibus ubique: & invenimus decretum tuum bona 3
vificum in omnibus. Et ut non protrahamtu te diutius, obsecro ut audias me pau- 4
cis loqui tibi: Invenimus hunc hominem blasphemum, & facientem in surrectiones, 5
& commoventem totum populum in omnibus regionibus, & doctrinam hæresim Na- 5
zarenorum. Et profanavit Domum sanctam, & pertinentia ad eam. Et tunc ad- 6
venit prætorium centurio, & abduxit eum cum vi: Et præcepit accusatoribus 7
ejus ut venirent ad te, ut cognoscas, & ab ipso quid sit de quo accusârunt eum, 8
ut secundùm legem nostram judicemus eum: voluimus, & omnia de quibus accusa-
mus eum, oportet te ut cognoscas interrogante te.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΕ'.

Conſentiunt autem & Judæi, dicentes hæc ita habere. Reſpondit autem Paulus, annuente ſibi præſide, dicere; Ex multis annis *exiſtentem* te judicem genti huic ſciens, *meliorem* animo *quæ de* meipſo *defendam*: Potente te cognoſcere, quia non *plures* ſunt mihi dies quàm duodecim, ex quo aſcendi *adoraturus* in Hieruſalem. Et neque in templo invenerũt me *apud aliquem* diſputantem, aut *ſeditionem* facientem turbæ, neque in ſynagogis, neque *per urbem*: Neque probare *me* poſſunt de quibus nunc accuſant me. Confiteor autem hoc tibi, quòd ſecundùm *viam* quam dicunt hæreſim, ſic deſervio patrio Deo, credens omnibus quæ *ſecundùm* legem, & Prophetis *ſcripta*: Spem habens in Deum, quam & hi ipſi expectant, reſurrectionem futuram *eſſe mortuorum*, juſtorùmque & *injuſtorum*. In hoc *autem* ipſe *exerceo*, *inoffenſam* conſcientiam habere ad Deum, & homines ſemper. Per annos autem plures *acceſſi* eleemoſynas facturus in gentem meam, & oblationes. In quibus invenerunt me purificatum in templo, non cum turba, neque cum tumultu. Quidam autem ex Aſia Judæi, quos oportebat apud te præſtò eſſe, & accuſare, ſi quid haberent adverſùs me: Aut ipſi hi dicant, ſi quid invenerunt in me *iniquum*, *ſtante* me in *conſeſſu*, Aut de una hac voce, quâ clamavi ſtans *in* eis; Quoniam de reſurrectione mortuorum ego judicor hodiè à vobis. *Audiens* autem hæc Felix, diſtulit illos, *exquiſitiùs cognoſcens quæ* de via, dicens; Cùm Lyſias tribunus deſcenderit, *peroſcam quæ per* vos. *Conſtituénſque* Centurioni cuſtodire *Paulum*, haberéque *laxationem*, & *neminem* prohibere *propriorum* ei miniſtrare, aut *adire* eum. Poſt autem dies aliquot *adveniens* Felix cum Druſilla uxore ſua *exiſtente* Judæa, *accerſivit* Paulum, & audivit *cum de* quæ in Chriſtum *fide*. *Differente* autem illo de juſtitia & caſtitate, & judicio futuro *eſſe*, tremefactus *factum* Felix, reſpondit; Quod nunc *habens*, vade: *opportunitatem* autem *nactus* accerſam te:

9 (ζ) Συνεπέθεντο ἢ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα ὕτως ἔχειν. Ἀπεκρίθη
10 (η) δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος (θ) αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος, λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα
σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, (ι) εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολο-
11 γοῦμαι· (κ) δυναμένου σου γνῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι (λ) ἡμέραι ἢ δώδεκα,
12 ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με
πρός τινα διαλεγόμενον, οὔτε (μ) ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συνα-
13 γωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· Οὐδὲ (ν) παραστῆσαί με δύνανται περὶ ὧν νῦν
14 κατηγοροῦσί μου. Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν
αἵρεσιν, (ο) οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νό-
15 μον, καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις· Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, ἣν καὶ
αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν (ξ) ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ
16 ἀδίκων. Ἐν τούτῳ (ο) δὲ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς
17 τὸν Θεὸν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. Δι' ἐτῶν δὲ (π) πλόνων παρεγενόμην
18 ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου, καὶ προσφορὰς. (ρ) Ἐν αἷς εὗρόν
με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετ' ὄχλου, οὐδὲ μετὰ θορύβου. Τινὲς δὲ ἀπὸ 19
Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς (σ) ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι, καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν
(τ) πρός με· Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, (υ) εἴ τι εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, στὰς 20
μὲν ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, Ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς (φ) ἐκραξα ἑστὼς ἐν 21
αὐτοῖς, Ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον (χ) ὑφ' ὑμῶν.
Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ, ἀνεβάλετο αὐτοὺς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ 22
τῆς ὁδοῦ, (ψ) εἰπών, Ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος κατέλθῃ, διαγνώσομαι τὰ καθ'
ὑμᾶς. Διατάξαμένος δὲ τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι (α) τὸν Παῦλον, ἔχειν τε 23
ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτῷ (β) ὑπηρετεῖν, ἢ προσέρχεσθαι
αὐτῷ. Μετὰ (γ) δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ 24
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ
(δ) τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ 25
ἐγκρατείας, καὶ τοῦ κρίματος τοῦ (ε) μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ,
ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον, πορεύου· καιρὸν δὲ (ζ) μεταλαβὼν μεταπέμψομαί σε·

MS. A. (ζ) Συνεπέθεντο (η) τε (θ) εὐθύμως τὰ (ι) Δυναμένου ἐπιγνῶναι, (κ) ἡμέραι δώδεκα, (λ) ἐπίστασιν (μ) παρεσῆσαι δύνανταί σοι περὶ (ν) ὅτων (ξ) ἔσεσθε, δικαίων (ο) καὶ αὐτὸς (π) πλεόνων *, ἐλεημοσύνας (ρ) Ἐν αἷς (σ) ἔδει (τ) πρὸς ἐμὲ· Εἰ αὐτοὶ (υ) τί εὗρον ἀδίκημα, (φ) ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἑστώς, (χ) ἐφ' ὑμῶν. * κελέσαντος δὲ αὐτὸς ὁ Φῆλιξ, (ψ) εἶπας, (ω) Διαταξάμενος τῷ (α) αὐτὸν, ἔχειν (β) ὑπηρετῆν αὐτῷ. (γ) δὲ τινας ἡμέρας (δ) τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ αὐτοῦ (ε) μέλλοντος· Ἔμφοβος δὲ γενόμενος
(ζ) παραλαβὼν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 ... * ...
10 ... * ...
11 ... * ...
12 ... * ...
13 ... * ...
14 ... * ...
15 ... * ...
16 ... * ...
17 ...
18 ... * ...
19 ... * ...
20 ... * ...
21 ... * ...
22 ...
23 ...
24 ... * ...
25 ... * ...

Tumultuârunt autem in eum ipſi quoque 9
Judæi, dicentes, hæc ita ſe habere. In- 10
nuit autem præſes Paulo ut loqueretur:
Reſpondit itaque Paulus, & ait; A multis
annis ſcio te eſſe judicem hujus gentis, &
ideò lætè depromam ſpiritum pro me ipſo.
Quum tu poſſis nôſſe non plures mihi præ- 11
teriiſſe dies quàm duodecim, ex quo aſcen-
di ad Ieruſalem adorandi gratiâ: Neque 12
invenerunt me loquentem cum aliquo in
templo, nec etiam turbam congregantem
ſive in ſynagoga eorum, ſive in urbe. Ne- 13
que in eorum poteſtate ſitum eſt ut demon-
ſtrent coram te quicquam eorum de qui-
bus nunc me accuſant. Enimverò hoc con- 14
fiteor, me hâc eâdem doctrinâ, quam di-
cunt, colere Deum patrum meorum, ut
qui credam omnibus quæ ſcripta ſunt in
lege & in prophetis. Et qui habeam in 15
Deum ſpem illam quam & ii ipſi exſpe-
ctant, futuram reſurrectionem à mortuis,
juſtorum & injuſtorum. Propterea etiam 16
laboro ut conſcientiam puram habeam co-
ram Deo & coram hominibus perſeveran-
ter. Annis porrò multis veni ad filios meæ 17
gentis largiturus eleemoſynam, oblaturúſque
oblationem. Et me iſti invenerunt in tem- 18
plo quum expurgatus eſſem, non cum
turba, neque cum tumultu. Niſi quòd 19
tumultuati ſunt quidam Judæi qui venerant
ex Aſia, quos oportebat ſtare mecum co-
ram te, & accuſare quod *in me* habebant.
Aut hi ipſi dicant quid invenerint in me 20
flagitii, quum ſtarem ante conſeſſum eo-
rum: Niſi unicum hoc verbum quòd cla- 21
mavi ſtans inter eos, De reſurrectione mor-
tuorum in judicium vocor hodiè coram
vobis. Felix autem, quia hanc viam plenè 22
cognoſcebat, diſtulit eos dicens; Quum
venerit tribunus, auditurus ſum inter vos.
Et imperavit centurioni ut cuſtodiret Pau- 23
lum in requie, utque nemo ex familia-
ribus ipſius prohiberetur ei miniſtrare.
Cæterùm paucis pòſt diebus miſit Felix 24
& Druſilla uxor ejus quæ erat Judæa, &
advocantes Paulum, audierunt ab eo de fide
in Meſſiam. Quumque verba faceret ad 25
eos de juſtitia, & ſanctimoniâ, & de ju-
dicio futuro, repletus eſt timore Felix,
dixítque; Nunc quidem abi: quando ve-
rò erit mihi locus, mittam ad te.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወተስጥው : ለይሁድ : ወይቤሉ፡ ለማን :ከማሁ፡ውእቱ::=፨ ወተስጥወ : ጳውሎስ : ወ
10 ቀጸቦ፡ለመልእክ : ወይቤሉ : እመብዙኅ : ዓመታት : መሰንኖው : ለንተ : ለዝ : ሕ
11 ዝብ : ወታሌመው : ግዕዞው : ወይእዜኒ : ተፈሢሕየ : እንግረከ : ቅሠትየ:=፨ ዘ
ሀለወከ : ታእመር : እመ : ሊይክል : ዐሠር : ወሰኑይ : ዕለት : እመዘ : ዐረጉ : ሊ
12 የሩስሌም : እስግድ:=፨ ሊረካቡኒ : እንዘ : እትዋቀለ : በመሰራብ : ወሊመስለ :
13 መኑሂ : ወለእንዘ : ለሀወክ : ሕዝበ : በቤተ : መቅደሰ : ወሊበሀገር::=፨ ወሊይክል :
ለብጽሐ፡ሊተ፡በዘ: ኵሉ: ዘያስተዋድዩኒ::=፨

Et reſponderunt Judæi, & dixerunt; Verè ſic eſt. Et reſpondit Paulus, & 9
innuit præſidi, & dixit ei; A multis annis judex fuiſti harum gentium, & 10
ſcis mores earum, & nunc gaudens loquar ad te defenſionem meam. Oportet te ut 11
cognoſcas, quòd quamvis non exactius ſit duodecimus dies, ex quo aſcendi
Hieroſolymam adorare: Non invenerunt me diſſerentem in templo, ne cum ullo 12
quidem, neque commoventem populum in Domo ſanctâ, neque in civitate. Et non po- 13
teſt producere contra me, pro omnibus de quibus accuſant me.

Versio VULGATA LATINA.

9 Adjecerunt autem & Judæi, dicentes hæc ita se habere. Respondit autem
10 Paulus, (annuente sibi Præside dicere:) Ex multis annis te esse judicem
11 genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. Potes enim cognoscere,
quia non plus sunt mihi dies, quàm duodecim, ex quo ascendi adorare in
12 Jerusalem: Et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem,
13 aut concursum facientem turbæ, neque in synagogis, Neque in civitate:
14 neque probare possunt tibi de quibus nunc me accusant. Confiteor autem
hoc tibi; Quòd secundùm sectam, quam dicunt hæresim, sic deservio Patri
& Deo meo, credens omnibus, quæ in Lege & Prophetis scripta sunt:
15 Spem habens in Deum, quam & hi ipsi expectant, resurrectionem futuram
16 justorum, & iniquorum. In hoc & ipse studeo sine offendiculo conscientiam
17 habere ad Deum, & ad homines semper. Post annos autem plures, eleëmo-
18 synas facturus in gentem meam, veni, & oblationes, & vota. In quibus
invenerunt me purificatum in templo; non cum turba, neque cum tumultu.
Quidam autem ex Asia Judæi, quos oportebat apud te prælò esse, & accu- 19
sare si quid haberent adversùm me: Aut hi ipsi dicant siquid invenerunt 20
in me iniquitatis, cùm stem in concilio, Nisi de una hac solummodò vo- 21
ce, quâ clamavi inter eos stans; Quoniam de resurrectione mortuorum ego
judicor hodiè à vobis. Distulit autem illos Felix, certissimè sciens de via 22
hac, dicens; Cùm tribunus Lysias descenderit, audiam vos. Jussitque Cen- 23
turioni custodire eum, & habere requiem, nec quenquam de suis prohibere
ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore suâ, 24
quæ erat Judæa, vocavit Paulum, & audivit ab eo fidem, quæ est in Chri-
stum Jesum. Disputante autem illo de justitia, & castitate, & de judicio fu- 25
turo, tremefactus Felix respondit; Quod nunc attinet, vade: tempore autem
opportuno accersam te.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

٩ * اَلَّتِي طَابَقَهَا وَجَمَاعَةُ ٱلْيَهُودِ قَائِلِينَ * اَنَّ هٰذِهِ ٱلْاُمُورَ هٰكَذَا هِيَ * فَاَجَابَ بَوْلُصُ حِينَ ٩
١٠ اَوْمَى اِلَيْهِ ٱلْوَالِي اَنْ يَتَكَلَّمَ * فَقَالَ اِذْ قَدْ عَرَفْتُ اَنَّكَ لَمْ تَزَلْ مُنْذُ سِنِينَ كَثِيرَةٍ قَاضِيًا ١٠
١١ لِهٰذِهِ ٱلْاُمَّةِ * اَعْتَذِرُ عَنْ اَحْوَالِي بِطِيبَةِ نَفْسٍ * وَسَيُمْكِنُكَ اَنْ تَعْرِفَ اَنْ لَيْسَتْ لِي ٱكْثَرُ ١١
١٢ مِنِ ٱثْنَي عَشَرَ يَوْمًا * مُنْذُ صَعِدْتُ لِاَسْجُدَ بِاُورُشَلِيمَ * وَمَا وَجَدُونِي فِي ٱلْهَيْكَلِ اُحَاطِبُ ١٢
١٣ اَحَدًا * وَلَا مُسِيءَ رَهْجٍ لَا فِي ٱلْجُمُوعِ وَلَا فِي ٱلْمَدِينَةِ * وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ٱلْآنَ يُحْضِرُونَ حُجَّةً ١٣
١٤ عَنْ مَا يَشْكُونَنِي ٱلْآنَ بِهِ * وَاَنَا مُعْتَرِفٌ لَكَ بِهٰذَا * اَنَّ ٱلطَّرِيقَ ٱلَّتِي يَقُولُونَ هُمْ اَنَّهَا شِقَاقٌ * ١٤
١٥ فِيهَا هٰكَذَا اَعْبُدُ ٱلْاِلٰهَ ٱلْاَبَوِيَّ * مُصَدِّقًا جَمِيعَ ٱلْمَكْتُوبَاتِ فِي ٱلسَّرِيعَةِ وَٱلْاَنْبِيَاءِ * وَلِي رَجَا ١٥
١٦ اَوْشَكُهُ مِنَ ٱللّٰهِ * ٱلرَّجَا ٱلَّذِي لَا يَنْتَظِرُونَهُ هَؤُلَاءِ * اَنْ سَيَكُونُ لِلْمَوْتَى قِيَامَةٌ مُنْتَظَرٌ لِلصِّدِّيقِينَ ١٦
١٧ وَٱلظَّالِمِينَ * فَاِذْ اَدْرُسُ فِي هٰذَا * لِي رُوِّيَةٌ لَا تَعْثُرُ لَدَى ٱللّٰهِ وَٱلنَّاسِ كُلَّ حِينٍ * وَبَعْدَ ١٧
١٨ سِنِينَ كَثِيرَةٍ اَقْبَلْتُ جَابِيًا لِاُمَّتِي بِصَدَقَاتٍ وَقَرَابِينَ * قَدْ وَجَدُونِي فِيهَا مُطَهَّرًا فِي ١٨
١٩ ٱلْهَيْكَلِ * لَا مَعَ جَمْعٍ * وَلَا فِي اِحْلَالٍ * وَاِنَّ قَوْمًا يَهُودًا مِنْ اَسِيَّا وَسْوَا بِي * كَانَ يَجِبُ اَنْ ١٩
٢٠ يَحْضُرُوا بِحَضْرَتِكَ وَيَشْكُونِي * اِنْ كَانَ لَهُمْ عَلَيَّ تَبِعَةٌ * اَوْ فَلْيَقُولُوا هَؤُلَاءِ اَنْفُسُهُمْ اَيَّةَ ظُلَامَةٍ ٢٠
٢١ وَجَدُوهَا فِي * سِوَى اَنِّي لَمَّا وَقَفْتُ فِي ٱلْجَمْعِ هٰذَا ٱلصَّوْتَ ٱلْوَاحِدَ فَاِنَّمَا بِيَسِيرٍ * ٢١
٢٢ اَنَّكُمْ قَدِ ٱجْتَمَعْتُمْ تُحَاكِمُونِي ٱلْيَوْمَ مِنْ اَجْلِ ٱبْتِعَاثِ ٱلْمَوْتَى * فَاِذْ سَمِعَ هٰذَا فَيْلِكْسُ ٢٢
٢٣ دَافَعَهُمْ * مُوقِنًا اَنْ يَعْرِفَ ٱلْحُجَجَ ٱلَّتِي عَنِ ٱلطَّرِيقِ مَعْرِفَةً بَلِيغَةً * فَاِلَّا اِذَا ٱلْحَدَرَ لِيسِيَا ٢٣
رَئِيسُ ٱلْاَلْفِ يَعْرِفُ اَحْوَالَكُمْ * وَاَوْعَزَ اِلَى رَئِيسِ ٱلْمِائَةِ اَنْ يَحْتَفِظَ بِبَوْلُصَ وَيَكُونَ رَاحَةً * وَلَا
٢٤ يَمْنَعَ اَحَدًا مِنَ ٱلْيَهُودِ مِنْ خِدْمَتِهِ وَٱلدُّخُولِ اِلَيْهِ * وَبَعْدَ اَيَّامٍ مَّا جَاءَ فَيْلِكْسُ مَعَ ٱمْرَاَتِهِ ٢٤
٢٥ دُرُوسِلَّي ٱلْيَهُودِيَّةِ * فَاسْتَحْضَرَ بَوْلُصَ وَسَمِعَ مِنْهُ عَنِ ٱلْاِيمَانِ بِاَيْسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * فَاِذْ فَاوَضَهُ ٢٥
فِي ٱلْعَدْلِ وَٱلْعِفَّةِ وَٱلْحُكْمِ وَٱلدَّيْنُونَةِ ٱلْعَتِيدَةِ اَنْ تَكُونَ * صَارَ فَيْلِكْسُ خَائِفًا * وَاَجَابَ فَاصْرِفْ
ٱلْآنَ * وَاِذَا ٱتَّفَقَ لِي وَقْتٌ ٱسْتَدْعِيكَ *

Quibus assensus est etiam cœtus Judæorum dicentium has res ita se habere. Respondit Paulus, cùm annuisset 9 10
ei præses ut loqueretur, & ait; Cùm noverim te diutissimè multis abhinc annis judicem esse hujus gentis, cau- 10
sam rerum mearum libenti animo dicam. Poteris autem cognoscere, quòd 11
non plures sunt mihi dies quàm duodecim, à quo ascendi adorare Jerosolymis: Neque me repererunt in tem- 12
plo cum aliquo colloquentem, neque seditionem in plebe concitantem, neque in synagogis, neque in urbe. Nec pos- 13
sunt modò rationem afferre horum de quibus nunc me accusant. Equidem 14
hoc tibi fateor, quòd juxta viam, quam ipsi sectam esse dicunt, ita pa-
ternum Deum adoro, credens omnibus quæ scripta sunt in lege & prophetis.
Et spem habeo, quam à Deo expecto, 15
spem inquam quam isti minimè ex-
pectant, fore mortuis resurrectionem reservatam justis & injustis. Dumque 16
in his exerceor, mentem habeo haud impingentem apud Deum & homines
semper. Post multos autem annos ve- 17
ni afferens genti meæ eleemosynas &
oblationes, Cum quibus invenerunt 18
me purificatum in templo, non cum tur-
ba, neque cum tumultu. At verò 19
quosdam Judæos ex Asia, qui me cri-
minati fuerant, oportebat præsto esse
coram te, meque accusare, si quod cri-
men habebant adversùm me: Vel cer- 20
tè dicant hi ipsi quod scelus in me re-
pererint. Nisi quòd cùm starem in 21
synagoga, hâc unicâ voce clamavi stans
inter eos, Conventistis ut judicio con-
tenderetis mecum hodiè de resurrectio-
ne mortuorum. Hæc cùm audisset 22
Felix, distulit illos, cupiens exactam
habere notitiam de quæstionibus quæ
circa Viam sunt, dicens; Cùm adve-
nerit Lysia tribunus, notas faciet res
vestras. Jussitque centurioni ut Pau- 23
lum custodiret, & quietem illi conce-
deret, nec vetaret ulli Judæorum mi-
nisterium ipsius & ingressum ad eum.
Et post dies aliquot venit Felix cum 24
uxore sua Drusilla Judæa, accersitó-
que Paulo, audivit ab eo de fide in Je-
sum Christum. Quumque allocutus 25
eum esset de justitia, & castitate, &
rebus interdictis, atque judicio fu-
turo, perculsus est Felix terrore, &
respondit; Vade nunc, & cùm tem-
pus opportunum nactus fuero, acces-
sam te.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወበሕቱ : ለእመነኪ : እመበይነ : ዘይብሉኒ : ይጤህር : ካሕደ :: ለኒስ : ለመልኮ :
ለእግዚአብሔር : እኒዘ : እትለመን : በኵሉ : ነገር : ዘጽሑፍ : ውስተ : ለሪት :
15 ወነቢያት:=: ወእሴፈው : ለእግዚአብሔር : ከመ : እውንቱኒ : ይትለመኑ : ከመ :
16 ይትነሠሉ : ጻድቃን : ወኃጥኣን : እሙዋታን::=: ከሣሁ : ለነሂ : እትለመኖ : ለ
እግዚአብሔር : በጥቡዕ : ልብ :: ከመ : ለሰመሮ : ለእግዚአብሔር : ወለሰብእ :
17 በኵሉ : ጊዜ::=: ወበዓመቱ : መጸእኩ : እግበር : መጽዋተ : ወመሥዋዕተ : በ
18 ውስተ : ሕዝብየ:=: ወረከቡኒ : እኒዘ : ለነጽሕ : ርእስየ : በመኵራብ : ወሊረ
19 ከቡኒ : እኒዘ : እትጋለጓ : ወእትሳሾይ : ወለልቦ : ዘሆኩ : ለከዘበ::=: ሀለው :
ሊይሁድ : እለ : መጽሉ : እመእስየ : ወይእዜሂ : ግበር : ይመጽሉ : ኅቤከ : ከ
20 ሎ : ያስተዋድዩኒ::=: ወእመ : ለኮ : ነዮው : ንሉሂ : ይነግሩ : ጽድቀ : እመቦ :
ዘሰመዉ : ለዘ : ዐመፅኩ : ወእመሂቦ : ዘርእዩ : ዘገፈዕኩ : በዘ : ለመጽሉኒ : ኅቡ:
21 መሾንኒ:=: ዘለንበለ : ለኅተ : ትመህርተ : ዘመሀርኩ : ደእው : ብሂልየ : የሐይ
22 ው : መውታን : ዘረከበኒ : ተሾየኝኖ : በኅቤከ : ዮም:=: ወተስጥዎ : ፊልክስ : መል
ለክ : ወይቤሎ : ለንስኬ : ወሪድየ : ሊስያስ : መስፍኒ : ነሐትት : ወንጡይቅ : ወናለ
23 መር : ነገረክው:=: ወለዘዘ : ለሐቢ : ይዕቀቦ : ለጳውሎስ : በኅቤ : ስሑተ : ወይ
24 ወክለእ : ሰ በእ : በዊለ : ኅቤሁ::=: ወእመድኅረ : ሕደጠ : መዋዕል : ጸውዕመ :
ለጳውሎስ : ፊስቦስ : ወብእሲቲ : ዘስማ : ድሩሲላ : ጌስመ : ለይሁደዊት : እኒተ :
25 ሊየሱስ : ክርስቶስ : ከመ : ይለመኑ:=: ወበእኒተ : ጽድቅ : ወለንጽሕ : ወበእኒተ :
ኵናኔ : ዘለዓለመ : ደይን :: ወፈርሀ : ፊልክስ : ወይቤሎ : ለጳውሎስ : ይእዜሰኬ : ሖ
ር : ወእመ : ኮነ : እጸውዐከ:=:

Veruntamen confiteor tibi, quod ad id quod dicunt de me, Docet hæresin, ego 14
colo Deum, credens in omni verbo quod scriptum est in lege & prophetis.
Et spero in Deo (quod illi credunt) quòd resuscitabuntur justi & peccatores 15
à mortuis. Sic ego fidelis ero Deo, in prompto corde, ut placeam Deo & 16
hominibus, in omni tempore. Et in anno ejus veni, ut facerem eleemo- 17
synas & sacrificia in gente mea. Et invenerunt me purgantem meipsum in 18
templo, & non invenerunt me litigantem, neque contradicentem. Et nihil
fuit quo commovi populum. Fuerunt Judæi qui venerunt ex Asia: et nunc 19
necesse est ut veniant ad te, ut accusent me. Aut si non, ecce hos qui 20
dicant veritatem, si quis fuerit cui audierunt quòd ego injustum feci, aut
si quenquam viderunt quem injuriâ affeci, quapropter adduxerunt me ad præ-
torium: Præter unam doctrinam quam docui, tantummodò dicens; Vivent 21
mortui, quòd incidit mihi judicari apud te hodiè. Et respondit ei Felix præ- 22
ses, & dixit ei; Ego igitur & coadjutor meus Lysias tribunus, interrogabi-
mus, & exquisitè inquiremus, & cognoscemus causam vestram. Et præcepit 23
centurioni, ut custodiret Paulum laxè, & confidenter permitteret homines in-
trare ad eum. Et post paucos dies vocavit Paulum Festus, & uxor ejus 24
cujus nomen Drusilla, quia Judæa fuit, & docuit eos in Jesu Christo, ut cre-
derent: Et de justitia, & de castitate, & de judicio æterno: & timuit Fe- 25
lix, & dixit Paulo; Nunc quidem abi, & quando opportunum erit, acces-
sam te.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Λς'.

Simul autem & sperans, quòd pecunia daretur ei à Paulo, ut solveret
26 (η) Ἅμα ὴ καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσε ὐτῷ ὑπὸ τ (ϑ) Παύλε, ὅπως λύσῃ
cum: idcò & frequenter eum accersens, loquebatur ei. Biennio autem exple-
27 αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μετεπεμπόμ Θ, ὡμίλει αὐτῷ. Διετίας ὴ πληρω- Λς'
to, accepit successorem Felix Porcium Festum: Volénsque gratias præstare
θείσης, ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· Θέλων τε (ι) χάριτας καταθέσ
Judæis Felix, reliquit Paulum vinctum.
τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ, κατέλιπε τ Παῦλον δεδεμένον.

CAP. XXV. κε'.

Festus ergò ingressus provinciam, post tres dies ascendit in Hierosolymam à
1 ΦΗστος οὖν ἐπιὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱερσόλυμα ἀπὸ
Cæsarea. Indicaverunt autem ei principes Sacerdotum, & primi Ju-
2 Καισαρείας. (α) Ἐνεφάνισαν ὴ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ οἱ πρῶτοι τ Ἰου-
dæorum adversùs Paulum, & rogabant eum, Postulantes gratiam adversùs eum,
3 δαίων κτ τῦ Παύλε, καὶ παρεκάλεν αὐτὸν, Αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτ,
ut accerseret eum in Hierusalem, insidias facientes interficere eum per
ὅπως μεταπέμψητα αὐτὸν εἰς Ἱερσαλὴμ, ἐνέδραν ποιῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κτ
viam. Ipse quidem ergò Festus respondit, servari Paulum in Cæsarea,
4 τ ὁδόν. Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσ τὸν Παῦλον (β) ἐν Καισαρείᾳ,
seipsum autem futurum in festinatione proficisci. Qui e gò potentes in vobis, ait,
5 ἑαυτὸν ὴ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθ. (γ) Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ,
simul descendentes, si quod est in viro hoc, accusent eum.
Συγκαταβάντες, εἴ τι ἔστιν ἐν τῷ (δ) ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορείτωσ αὐτῦ.
Demoratus autem in illis dies plures quàm decem, descendens in Cæsaream,
6 Διατρίψας ὴ ἐν αὐτοῖς (ε) ἡμέρας πλείους ὴ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν,
postridie sedens pro tribunali, jussit Paulum adduci.
(ζ) τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τ βήματ Θ, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι,
Adveniente autem eo, circumsteterunt qui ab Hierosolymis descensi Ju-
Παραγενομένε ὴ αὐτῦ, (η) περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱερσολύμων καταβεβηκότες Ἰου- 7
dæi, multas & graves causationes ferentes adversùs Paulum, quas non poterant
δαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα (ϑ) αἰτιάματα φέροντες καθ' τ Παύλε, ἃ οὐκ ἴσχυον
probare: Ratiocinante eo; Quoniam neque in legem Judæorum, neque in
ἀποδεῖξαι· Ἀπολογουμένε αὐτῦ, Ὅτ οὔτε εἰς τ νόμον τ Ἰουδαίων, οὔτε εἰς 8
templum, neque in Cæsarem quidquam peccavi. Festus autem Judæis volens
τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. Ὁ Φῆστος (ι) ὴ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων 9
gratiam præstare, respondens Paulo, dixit; Vis in Hierosolymam ascendens, ibi
χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ, εἶπε, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ
de his judicari apud me? Dixit autem Paulus; Ad tribunal
περὶ τούτων (κ) κρίνεσθαι ἐπ' ἐμῦ; Εἶπε ὴ (λ) ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τ βήματ Θ 10
Cæsaris stans sum, ubi me oportet judicari. Judæis nihil nocui, sicut &
Καίσαρ Θ ἑστὼς εἰμὶ, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίοις οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς κ
tu pulchriùs nôsti. Si quidem enim nocui, & dignum morte feci aliquid,
σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. Εἰ μὲν (μ) γὰ ἀδικῶ, κ ἄξιον θανάτ πέπραχά τι, 11
non recuso mori: si verò nihil est quorum hi accusant me, nemo me poteft
οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ ὴ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοί μ κατηγοροῦσι, οὐδείς με δύνα
illis gratificare. Cæsarem appello. Tunc Festus collocutus cum concilio,
αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μ τ συμβουλίῳ, 12
respondit, Cæsarem appellâsti? ad Cæsarem ibis. Diebus autem peractis
ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι; ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ. Ἡμερῶν ὴ διαγενομένων 13
quibusdam, Agrippa rex & Bernice descenderunt in Cæsaream salutaturi
τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς κ Βερνίκη κατήντησ εἰς Καισάρειαν (ν) ἀσπασόμενοι
Festum. Ut autem plures dies demorarentur ibi, Festus regi indicavit quæ
τ Φῆστον. Ὡς ὴ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ 14
ad Paulum, dicens; Vir quidam est derelictus à Felice vinctus.
κτ Παῦλον, λέγων, Ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένο ὑπὸ Φήλικ Θ δέσμι Θ.

MS.A. (η) Ἅμα κ (ϑ) Παύλε· ἀλλ κ (ι) χάριτα Κεφ. κε'. MS A. (α) Ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς, (β) εἰς Καισάρειαν, (γ) Οἱ ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ (δ) ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορήτωσ (ε) ἡμέρας ὑ πλείς ὀκτὼ ἢ δέκα, (ζ) κ τῇ (η) περέσησ αὐτὸν οἱ (ϑ) αἰτιάματα καταφέροντες, ἃ ὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξε· Τ Παύλε ἀπολογουμένε, Ὅτ (ι) ἔν θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριτα (κ) κριθῆναι (λ) ΠαῦλΘ, (μ) ἔν (ν) ἀσπασάμενοι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

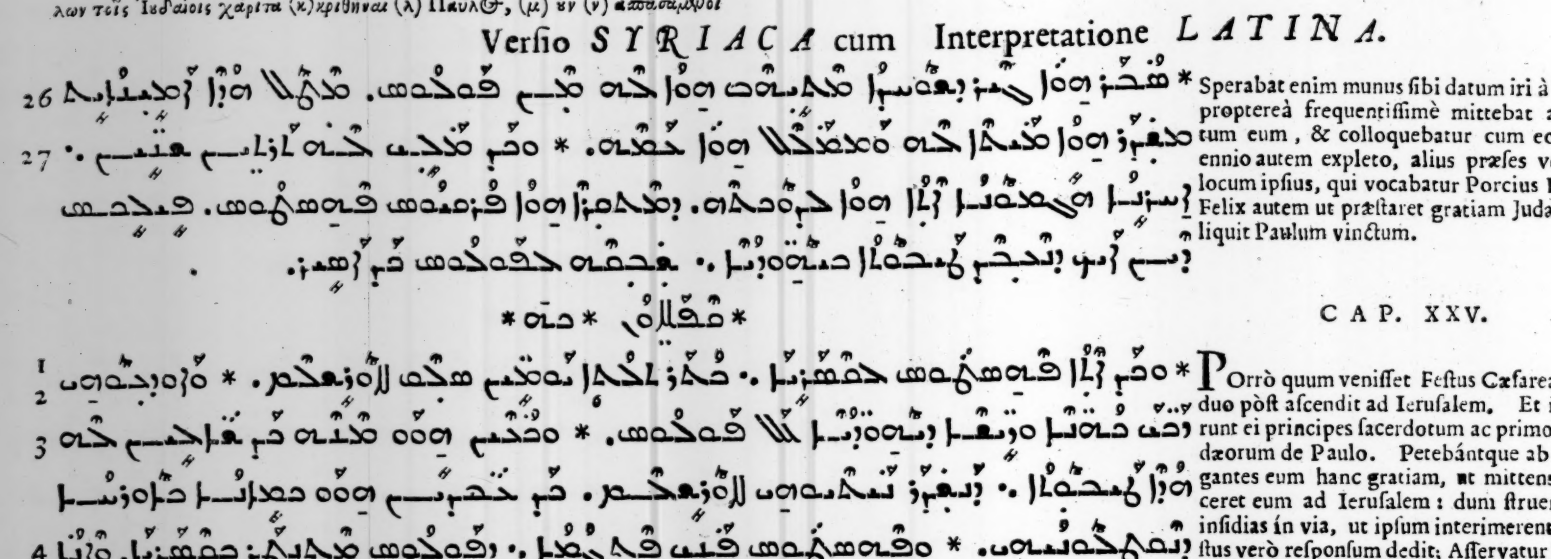

Sperabat enim munus sibi datum iri à Paulo, 26
propterea frequentissimè mittebat accersi- 27
tum eum, & colloquebatur cum eo. Bi-
ennio autem expleto, alius præses venit in
locum ipsius, qui vocabatur Porcius Festus:
Felix autem ut præstaret gratiam Judæis, re-
liquit Paulum vinctum.

CAP. XXV.

PORRÒ quum venisset Festus Cæsaream, tri- 1
duo pòst ascendit ad Ierusalem. Et indicâ- 2
runt ei principes sacerdotum ac primores Ju-
dæorum de Paulo. Petebántque ab eo ro- 3
gantes eum hanc gratiam, ut mittens addu-
ceret eum ad Ierusalem: dum struerent ei
insidias ín via, ut ipsum interimerent. Fe- 4
stus verò responsum dedit; Asservatur Paulus
Cæsareæ, & ego festino proficisci. Qui 5
ergò inter vos sunt pollentes viribus, de-
scendant nobiscum, & de quocunque delicto
quod sit in hoc homine, accusent. Quum- 6
que illic egisset dies octo aut decem, de-
scendit Cæsaream, & postridiè sedit pro tri-
bunali, jussítque accersiri Paulum. Quum 7
autem venisset, circundederunt eum Judæi,
qui descenderant ab Ierusalem, criminatio-
néque multas & graves adducebant in eum,
quas non poterant probare. Et quum Pau- 8
lus depromeret spiritum, se nihil deliquisse,
nec in legem Judæorum, nec in templum,
nec in Cæsarem, Festus, utpote volens fœ- 9
nerari gratiam Judæis, dixit Paulo; Vis ad
Ierusalem ascendere, & illic de his judicium
subire coram me? Respondit Paulus, & 10
ait; Ad tribunal Cæsaris sto, hìc æquum est
me judicium subire: nihil peccavi in Ju-
dæos, sicut & tu nôsti. Quòd si aliquod 11
flagitium admisi, aut aliquid dignum morte,
mortem non deprecor: sin verò nihil est in
me eorum de quibus me accusant, nemo me
daturus est illis dono: Cæsaris protectio-
nem appello. Tunc Festus collocutus est 12
cum consiliariis suis, & ait; Cæsaris pro-
tectionem appellâsti? ad Cæsarem profi-
ciscéris.

Horâ IX. feriæ VI. Crucifixionis.63.

Exactis autem diebus aliquot, descendit 13
Agrippa rex & Bernice Cæsaream, ut postu-
larent pacem Festi. Quumque egissent apud 14
eum dies aliquot, renuntiavit Festus regi
causam Pauli, dicens; Vir quidam vinctus
relictus est è manibus Felicis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወመስሎ : ዘቦ : ንፃየ : ወተሰፈወ : ኧመቦ : ዘያሐልዮ : ወወትረ : ይጸውዖ : *Et existimabat quòd habuisset pecunias: & sperabat quas si habuisset, quòd consi-* 26
27 ወይትናገሮ::=> ወበክልሌቱ : ዓመት : ተሰዕረ : ፊልክስ : ኧስሞ : ፈቀደ : ያ *deravet eum, & frequenter accersebat eum, & alloquebatur eum. Et secundo anno* 27
ድሉ : ለአይሁድ : ሖደጎ : ለጰወሎስ : መቁሐ : ወበጽሐ : ፕርኪዮስ : ወፊስ *depositus fuit Felix, & quia voluit placere Judæis reliquit Paulum vinctum, & venit Porcius qui & Festus dicitur.*
ጦስ::=>

1 ዝቲ ወእጓ : ሰሉስ : ዐርገ : ሊየሩሰሌም : እመቂሰርያ:=> ወነገርዎ : ወሰዱ : ኀቤ *CAP. XXV.*
2 ሁ : ሊቃነ : ካህናት : ወዐባይቶሙ : ለአይሁድ : ወእስተዋደይዎ : ለጰወሎስ::=> *ET triduo ascendit Hierosolymam à Cæsarea. Et indicâvunt ei, & venerunt ad* 1 2
eum principes sacerdotum, & magnates Judæorum, & accusárunt Paulum.

Versio VULGATA LATINA.

26 Simul & sperans, quòd pecunia ei daretur à Paulo: propter quod & fre-
27 quenter accersens eum, loquebatur cum eo. Biennio autem expleto, accepit successorem Felix Portium Festum. Volens autem gratiam præstare Judæis Felix, reliquit Paulum vinctum.

CAP. XXV.

1 Festus ergò cùm venisset in provinciam, post triduum ascendit Jerosoly-
2 mam à Cæsarea. Adierúntque eum principes sacerdotum, & primi Judæo-
3 rum, adversùs Paulum: & rogabant eum, Postulantes gratiam adversùs eum, ut juberet perduci eum in Jerusalem, insidias tendentes ut interfice-
4 rent eum in via. Festus autem respondit, servari Paulum in Cæsarea: se
5 autem maturiùs profecturum. Qui ergò in vobis (ait) potentes sunt, de-
6 scendentes simul, si quod est in viro crimen, accusent eum. Demoratus autem inter eos dies non ampliùs quàm octo, aut decem, descendit Cæsaream, & alterâ die sedit pro tribunali, & jussit Paulum adduci. Qui cùm 7
perductus esset, circumsteterunt eum, qui ab Ierosolyma descenderant Judæi, multas & graves causas objicientes, quas non poterant probare, Paulo 8
rationem reddente; Quoniam neque in legem Judæorum, neque in templum, neque in Cæsarem quidquam peccavi. Festus autem volens gratiam præstare 9
Judæis, respondens Paulo, dixit; Vis Jerosolymam ascendere, & ibi de his judicari apud me? Dixit autem Paulus; Ad tribunal Cæsaris sto, ibi me 10
oportet judicari: Judæis non nocui, sicut tu meliùs nôsti. Si enim nocui, 11
aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori: si verò nihil est eorum, quæ hi accusant me, nemo potest me illis donare. Cæsarem appello. Tunc 12
Festus cum concilio locutus, respondit; Cæsarem appellâsti? ad Cæsarem ibis. Et cùm dies aliquot transacti essent, Agrippa rex & Bernice descen- 13
derunt Cæsaream ad salutandum Festum. Et cùm dies plures ibi demorarentur, Festus regi indicavit de Paulo, dicens; Vir quidam est derelictus à Feli- 14
ce vinctus,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * وَأَمَّلَ مَعَ هٰذَا أَنْ بُولُصَ سَيُعْطِيهِ أَمْوَالاً حَتَّى يُطْلِقَهُ * فَلِذٰلِكَ كَانَ يَسْتَحْضِرُ بِكَثْرَةٍ *
27 اسْتِحْضَاراً مُتَكَاثِفًا * وَبَعْدَ أَنَّ كَمُلَتْ سَنَتَانِ * صَارَ خَلِيفَةً فَيْلِيكْسَ فِسْطُسُ الْبُرْكِيُّ *
وَإِذْ أَرَادَ فَيْلِيكْسُ يُحْلِفُ لِلْيَهُودِ شَيْئاً يُنْعِمُ بِهِ عَلَيْهِمْ * تَرَكَ بُولُصَ مُقَيَّدًا *

Simulque sperabat quòd Paulus daret illi pecunias, ut dimitteret eum: & propterea frequenter accersebat eum, ut ipsum alloqueretur. Et postquam absoluti essent anni duo, creatus est successor Felicis, Festus Porcinius. Cùmque voluisset Felix aliquid relinquere Judæis quo gratiam eis præstaret, reliquit Paulum vinctum.

CAP. XXV.

* الْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالْعِشْرُونَ *

1 * وَلَمَّا وَرَدَ فِسْطُسُ إِلَى بَلْدَتِهِ وَلَايَتِهِ * صَعِدَ مِنْ
2 قَيْسَارِيَةَ إِلَى أُورُشَلِيمَ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ * فَرُفِعَ إِلَيْهِ رَأْسُ الْكَهَنَةِ وَمُقَدِّمُو الْيَهُودِ أَمْرَ بُولُصَ *
3 * وَيَصْرَعُونَ إِلَيْهِ أَنْ يَعْمَلَ مَعَهُمْ جَمِيلاً * أَنْ يُرْسِلَهُ إِلَيْهِمْ إِلَى أُورُشَلِيمَ * وَيُضْمِرُونَ لَهُ مُكْمِنِينَ لِقَتْلِهِ
4 فِي الطَّرِيقِ * فَأَمَّا فِسْطُسُ فَأَجَابَهُمْ أَنَّ بُولُصَ مَحْفُوظٌ فِي قَيْسَارِيَةَ * وَأَنَا مُعْتَزِمٌ أَنْ أَسِيرَ سَرِيعًا *
5 * فَالرِّجَالُ الْأَقْوِيَاءُ فِيكُمْ فَلْيَحْدُرُوا مَعِي * وَمَهْمَا كَانَ فِي الرَّجُلِ فَلْيَشْتَكُوهُ بِهِ * وَرَسَمَ لَهُمْ عَسَى
6 أَيَّامٍ وَأَكْثَرَ لِيَرُولُهُمْ إِلَى قَيْسَارِيَةَ * وَفِي الْغَدِ جَلَسَ عَلَى كُرْسِيِّهِ * وَأَمَرَ بِإِحْضَارِ بُولُصَ * وَلَمَّا جَاءَ
7 انْتَصَبَ الْيَهُودُ وَالَّذِينَ نَزَلُوا مِنْ أُورُشَلِيمَ * وَرَدَمُوا عَلَى بُولُصَ أَسْبَابًا كَثِيرَةً وَجَحَجًا ثَقِيلَةً *
8 فَلَمْ يَقْتَدِرُوا أَنْ يُوَضِّحُوا صِحَّتَهَا * حَسَبَ اعْتِذَارِهِ عَنْهَا قَائِلاً لَهُ * مَا أَجْرَمْتُ ذَنْبًا لَا إِلَى الشَّرِيعَةِ
9 الَّتِي لِلْيَهُودِ * وَلَا إِلَى الْهَيْكَلِ * وَلَا إِلَى قَيْصَرَ * وَلَمَّا سَاءَ فِسْطُسَ أَنْ يُسْدِيَ إِلَى الْيَهُودِ جَمِيلاً *
أَجَابَ فَقَالَ لِبُولُصَ * أَتُرِيدُ أَنْ تَصْعَدَ إِلَى أُورُشَلِيمَ * لِتُحَاكَمَ عَنْ هٰذِهِ الْأُمُورِ هُنَاكَ بِأَمْرِي *
10 * فَقَالَ بُولُصُ أَنَا وَاقِفٌ قُدَّامَ مَوْقِفِ قَيْصَرَ حَيْثُ يَجِبُ أَنْ أُحَاكَمَ * لِأَنِّي مَا ظَلَمْتُ الْيَهُودَ
11 شَيْئًا * كَمَا أَنْتَ تَعْرِفُ ذٰلِكَ يَقِينًا * وَإِنْ كُنْتُ قَدْ ظَلَمْتُهُمْ وَقَدْ فَعَلْتُ شَيْئًا يَسْتَوْجِبُ الْمَوْتَ * فَمَا
أَعْتَفِي مِنَ الْمَوْتِ * وَإِنْ تَكُنْ هٰذِهِ الْمَثَالِبُ الَّتِي هٰؤُلَاءِ يَثْلِبُونِي بِهَا لَيْسَتْ شَيْئًا * فَمَا يُمْكِنُ
12 أَحَدًا يُهْدِينِي لَهُمْ * وَأَنَا مُسْتَعْتِبٌ بِقَيْصَرَ * حِينَئِذٍ حَاطَبَ فِسْطُسُ صَاحِبَ مَشُورَتِهِ وَأَجَابَ * إِذْ
سَتَعْتِبُ بِقَيْصَرَ سَتَذْهَبُ إِلَى قَيْصَرَ * لِيَوْمِ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ السَّابِعَةِ *
13 * وَلَمَّا عَبَرَ أَيَّامٌ مَا * أَقْبَلَ إِلَى قَيْسَارِيَةَ أَغْرِيبَّا الْمَلِكُ وَبَرْنِيقِي زَوْجَتُهُ * وَسَلَّمَا عَلَى فِسْطُسَ *
14 * وَلَمَّا أَقَامَ هُنَاكَ فِسْطُسُ أَيَّامًا كَثِيرَةً * رَفَعَ إِلَى الْمَلِكِ أَغْرِيبَّا الْأَخْبَارَ الْمُخْتَصَّةَ بِبُولُصَ قَائِلاً *
إِنَّ هٰهُنَا رَجُلاً تَرَكَهُ فَيْلِيكْسُ مُقَيَّدًا *

Pro feriâ quintâ hebdomadæ septimæ.

Transactis autem diebus aliquot, advenerunt Cæsaream Agrippa rex & Bernice uxor illius, & salutârunt Festum. Cúmque moratus illic esset Festus multis diebus, detulit ad regem Agrippam negotia Paulum spectantia, dicens; Adest hîc vir quidam quem Felix vinctum reliquit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወእስተበቍዕዎ : ከመ : ይፈንዎሙ : ሊየሩሰሌም : እስመ : ይፀንሕዎ : ከመ : ይቅትል
4 ው : በፍኖት::=> ወለዘዘ : ፊስጦስ : ይዕቀብዎ : ለጳውሎስ : በቂሰርያ : እስመ : ህ
5 የ : ይሰወጥ : ለቢሁ : ፍጡነ::=> ወይቤሎሙ : ለእይሁድ : እለ : ትክሉ : እመውስ
6 ቲትክሙ : ወረዱ : ትትዋቀፈው : ለውእቱ : ብእሲ : በዘ : እስተዋደይክመው::=> ወነ
ቢሮ : ኅቡሆሙ : ሰሙነ : ዕለተ : እሜ : ዐሡር : ገብሉ : ቂሰርያ : ወበሰኒታ : ነበረ :
7 ሎሙ : ዐውደ : ወለዘዘ : ያመጽእው : ለጳውሎስ::=> ወቀረቡ : ኅቤሆሙ : ጳውሎስ:
እስተዋደይው : እይሁድ : እለ : ወረዱ : እመሊየሩሰሌም : ብዙኀ : ጌጋየ : ወክቡደ :
8 በዘ : ሊይክሉ : ሎቱ : መዊዶቶ::=> ወእንዘ : ይወቅሖ : ሎሙ : ጳውሎስ : ወይብ
ል : ለልቦ : ዘለበሰኩ : ሊለዕለ : ለሪቶሙ : ለእይሁድ : ወሊደበ : መኩራብሙ : ወሊ
9 ለነጋሢ::=> ወፈቀደ : ፊስጦስ : ያእኵትዎ : ሊይሁድ : ወይቤሎ : ለጳውሎስ : ትፈ
10 ቅድኑ : ትዕርግ : ሊየሩሰሌም : ወበህየ : ትትዋቀሦሙ : በኅቤየ::=> ወይቤ : ጳውሎ
ስ : በውስተ : ዐውደ : ነጋሢ : በጸሕኩ : እንዘ : ለልብየ : ለበስ : በዘ : እትኀነኀ : ለ
11 ለይሁድ : ወለቢከ : ትሑይስ : ለእመሮ:=> ወእመሰቦ : ዘዐመፅኩ : ወቦ : እኩየ :
ዘገበርኩ : ሊይትህኪይ : መዊተ : ወእመስ : በከ : በሕቱ : ያስተዋድዩኒ : እሉ : ዘለልብ
12 የ : ጌጋየ : ለልቦ : ዘይክል : ይፀግወኒ : ሎሙ : ነጋሢ : ተዘመርኩ::=> ወእመዝ :ት
ናገሮ : ፊስጦስ : መክለ : መጢከርቲሁ : ይቤሎ : እንከሰኬ : ሰቦ : ነጋሢ : ተዘመር :
13 ኅበ : ነጋሢ : ተሐውር::=> ፲ል ወእመድኅረ : ሕደጥ : መዋዕል : በጽሐ : ቂሰር
14 ያ : ለግሪጳ : ኀጉለ : ወብርኒቄ : ወተለመኅው : ለፊስጦስ:=> ወነቢሮ : ብዙኀ : መዋ
ዕለ : ነገሮ : ፊስጦስ : ለነጉለ : በእነቶ : ጳውሎስ : ወይቤሎሙ : ሀሎ : ብእሲ : ለሐ
ዱ : ውቁስ : ዘሐደገ : ፊስጦስ:=>

Et rogaverunt eum ut mitteret illum per eos Hierosolymam, quia expectabant illum, ut trucidarent illum in via. Et præcepit Festus, ut custodirent Paulum in Cæsarea: quia illuc reversurus erat ipse citò. Et dixit Judæis; Qui potestis ex vobis, descendite ut objiciatis huic homini illa de quibus accusâstis eum. Et quum mansisset apud eos octo dies, aut decem, reversi sunt Cæsaream: & postridiè sedit pro iis concilio, & præcepit ut adducerent Paulum. Et quum accessisset ad eos Paulus, objecerunt ei Judæi, qui descendissent ab Hierusalem multa crimina, & gravia, de quibus non potuerunt eum convincere. Et dum disputaret contra eos Paulus, dicebat; Nihil fui in quo peccavi, neque contra legem Judæorum, neque in templum eorum, neque in Imperatorem. Et voluit Festus ut gratias præstarent ei Judæi, & dixit Paulo; Visne ascendere Hierosolymam, & ibi argumentari cum illis apud me? Et dixit Paulus; In concilium Imperatoris veni, non habens crimen pro quo subditus sim Judæis, & ipse tu melius cognoscis illud. Et si quis fuerit cui iniquè feci, & fuerit malum quod perpetravi, non pigrabor mori: verumtamen si apud te sine crimine accusant me illi, nemo est qui possit condonare me illis: Imperatorem appellavi. Et túnc quum loquutus esset Festus cum consiliariis suis, dixit ei; Igitur quum Imperatorem appellaveris, ad Imperatorem proficiscêris. Et post pauces dies venit Cæsaream Agrippa rex & Bernice, & salutaverunt Festum. Et quum mansissent multos dies, nuntiavit Festus regi de Paulo, & dixit iis; Fuit vir quidam vinctus quem reliquit Festus.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Λς'. ΛΖ'.

De quo, *facto me in Hierosolyma, indicaverunt* principes Sacerdotum & senio-
15 Περὶ ἧς, γενομένης μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
res Judæorum, postulantes adversùs illum damnationem. Ad quos respondi;
16 τεροι τ Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ (ξ) δίκην. Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην,
Quia non est consuetudo Romanis *donare* aliquem hominem *ad perditionem*, priùs
Ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα (ο) ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν
quàm *accusatus ad conspectum* habeat accusatores, locúmque *defensionis* accipiat
ἢ ὁ κατηγορούμενος κατ' πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι
de criminatione. *Convenientibus* ergò *illis* huc, *dilationem nullam*
17 περὶ τοῦ ἐγκλήματος. Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν
faciens, sequenti sedens pro tribunali, *jussi* adduci virum.
ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τ ἄνδρα.
De quo *stantes* accusatores, nullàm causam deferebant *quorum* suspicabar ego.
18 Περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι, αἰτίαν ἐπέφερον (π) ὧν ὑπενόουν ἐγώ.
Quæstiones verò quasdam de — *propria* superstitione habebant adversùs eum, &
19 Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς (ρ) αὐτὸν, καὶ
de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. Hæsitans autem
20 περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. Ἀπορούμενος δὲ
ego *in eam quæ de hoc quæstionem*, dicebam, si vellet ire *in Hierusalem*,
(σ) ἐγὼ εἰς τοῦτο περὶ τούτου ζητήσεων, ἔλεγον, εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς (τ) Ἱερουσαλὴμ,
& ibi judicari de istis. *At* Paulo appellante *servari* se ad
21 κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς
Augusti cognitionem, *jussi* servari eum, *usque quò* mittam eum ad
τὴν Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἕως οὗ (υ) πέμψω αὐτὸν πρὸς
Cæsarem. Agrippa autem ad Festum dixit; Volebam & ipse hominem
22 Καίσαρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τ (φ) Φῆστον ἔφη, Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου
audire. *Ille autem*, Cras, inquit, audies eum. Ergò *postridiè* veniente
23 (χ) ἀκοῦσαι. ὁ δὲ, Αὔριον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντ ΛΖ'

Agrippâ & Bernice cum multa ambitione, & *introëuntibus* in auditorium
τ Ἀγρίππα καὶ τ Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσβεβηκότων εἰς τὸ ἀκροατήριον
cùmque tribunis & viris *secundùm eminentiam existentibus* civitatis, &
σύν τε (ψ) τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ' (ω) ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως, καὶ
jubente Festo, adductus est Paulus. Et dicit Festus; Agrippa rex,
κελεύσαντ τ Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. Καί φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, 24
& omnes qui simul *adstantes* nobis *viri*, *spectatis* hunc, de quo omnis multitudo
καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ (α) πᾶν τὸ πλῆθος
Judæorum interpellavit me *inque* Hierosolymis *& hic*, acclamantes non oportere
τ Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, (β) ὀφείλοντες μὴ δεῖν
vivere eum ampliùs. Ego verò *comperiens* nihil dignum morte
(γ) ζῆν αὐτὸν μηκέτι. Ἐγὼ δὲ (δ) καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον θανάτ 25
eum admisisse, & ipso autem hoc appellante Augustum, judicavi mittere
αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τ Σεβαστὸν, ἔκρινα (ε) πέμπειν
eum. De quo certum quid *scribere* domino, non habeo: *ideò* produxi
αὐτόν. Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ, οὐκ ἔχω· διὸ (ζ) προήγαγον 26
eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut interrogatione
αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως
factâ, habeam quid *scribere*. *Irrationabile* enim mihi videtur, *mittentem* vinctum,
γενομένης, (η) σχῶ τι γράψαι. Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, 27
nec & *ea quæ contra eum* causas significare.
μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

CAP. XXVI. κς'.

Agrippa verò ad Paulum ait; Permittitur tibi pro teipso *dicere*.
Ἀγρίππας δὲ πρὸς Παῦλον ἔφη, Ἐπιτέτραπταί σοι (α) ὑπὲρ σαυτοῦ λέγειν. 1
Tunc Paulus *rationcinabatur extendens manum*:
τότε ὁ Παῦλος (β) ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τ χεῖρα·

MS.A (ξ) καταδίκην. (ο) ἄνθρωπον, πρὶν ἢ (π) ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν· Ζητήματα (ρ) *αὐτὸς, (σ) ἐγὼ τ περὶ τούτων (τ) Ἱεροσόλυμα, (υ) ἀναπέμψω (φ) Φῆστον, Ἐβουλόμην (χ) ἀκοῦσαι. Αὔριον, φησὶν, (ψ) χιλιάρχοις (ω) ἐξοχὴν τῆς (α) ἅπαν (β) βοῶντες (γ) αὐτὸν ζῆν (δ) καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτ πεπραχέναι· αὐτοῦ (ε) πέμψειν. Περὶ οὗ (ζ) ἐπήγαγον (η) ἔχω τί γράψω. Κεφ. κς'. MS.A. (α) περὶ (β) ἐκτείνας τ χεῖρα ἀπελογεῖτο·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܘܟܕ ܗܘܝܬ ܒܝܪܘܫܠܡ ܐܬܘ ܠܝ ܪܫܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܒܥܘ ܡܢܝ ܕܐܬܒܥ ܠܗ ܕܢܗܘܐ ܕܝܢ ܥܠܘܗܝ *
16 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܕܝܢܐ ܗܘ ܠܪܘܡܝܐ ܕܢܬܠ ܓܒܪܐ ܠܡܘܬܐ ܩܕܡ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܕܒܥܠ ܕܝܢܐ ܘܢܩܒܠ ܦܘܪܩܢܐ ܡܢ ܥܠ ܥܠܘܗܝ ·
ܘܐܫܟܚ ܒܗ ܕܠܐ ܐܫܟܚ ܒܗ ܥܠ ܕܝܢ ·
17 ܗܟܢܐ ܟܕ ܐܬܝܬ ܗܟܐ ܠܐ ܥܒܕܬ ܡܕܡ ܒܬܪ ܕܝܢ ܐܬܝܬ ܒܝܘܡ ܕܒܬܪ ܝܘܡ ܐܬܒ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ * ܘܦܩܕܬ ܕܢܬܝܬܘܢ ܓܒܪܐ ·
18 ܗܘ ܕܢܩܪܒ ·
ܘܟܕ ܩܡ ܥܠ ܓܒܝ ܕܝܢܐ ܫܩܠ ܠܐ ܒܥܝܢ ܒܝܫ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܗ ·
19 ܐܠܐ ܫܐܠܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܡ ܕܝܢܗ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܡ ܕܝܢܗ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܡ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܡ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܡ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܡ ܕܝܢ ·
ܘܥܠ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܡ ܕܝܢ ·
20 ܘܐܢܐ ܕܐܬܒܥ ܠܗ ܥܡ ܕܝܢ ·
ܘܐܡܪ ܠܗ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܕܢܬܠ ܓܒܪܐ ·
ܘܐܫܟܚ ܒܗ ܕܠܐ ܐܫܟܚ ܒܗ ·
ܘܐܡܪ ܠܗ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ·
21 ܘܐܡܪ ܠܗ ܕܢܗܘܐ ·
ܘܐܡܪ ܠܗ ·
ܘܐܡܪ ·
22 ·
23 ·
ܘܐܡܪ ·
24 ·
ܘܐܡܪ ·
ܘܐܡܪ ·
25 ·
ܘܐܡܪ ·
26 ·
ܘܐܡܪ ·
ܘܐܡܪ ·
27 ·
ܘܐܡܪ ·
ܘܐܡܪ ·
·

Et quum esem in Jerusalem, indicârunt 15
mihi de eo principes sacerdotum, & senio-
res Judæorum, efflagitârúntque ut sibi justa
exigerem ab eo. Illis verò dixi, morem 16
non esse Romanis dono tradere quempiam
interficiendum, donec venerit adversarius
ejus, & arguat eum in faciem, detúrque ei
locus depromendi spiritum contra id de quo
accusatur. Quum itaque huc venissem, 17
absque dilatione die sequenti sedi pro tri-
bunali, jussique ad me adduci hominem.
Adstiterunt autem cum eo delatores ejus, 18
nec potuerunt ullam culpam flagitiosam
probare adversùs eum, prout arbitrabar.
Sed quæstiones varias de superstitione ipso- 19
rum, habebant adversùs eum, & de quo-
dam Jesu qui mortuus est, quem Paulus di-
cebat vivere. Et quia non mihi constabat 20
de harum rerum quæstione, dixeram Paulo;
Num vis proficisci ad Jerusalem, illícque
judicium subire super istis? Ipse verò 21
petiit ut servaretur judicio Cæsaris: pro-
indè jussi eum servari, quousque mitterem
eum ad Cæsarem. Dixit autem Agrippa, 22
Vellem audire hunc virum. Proindè Festus
ait; Cras eum audies. Postero itaque die 23
venit Agrippa & Bernice cum multo appa-
ratu, & ingressus est in forum judiciarium
cum tribunis & primoribus civitatis, & ju-
bente Festo venit Paulus. Tum Festus, A- 24
grippa rex, *inquit*, & omnes viri qui ad-
estis nobiscum, adversùs hunc virum quem
videtis, tota gens Judæorum obvia mihi fu-
it in Jerusalem, & hîc, vociferantes non
amplius oportere eum vivere. Ego verò 25
nihil deprehendi dignum morte eum admi-
misisse: sed quia ipse postulavit servari
judicio Cæsaris, decrevi eum missum iri.
Cæterùm nescio quid de eo scribam Cæ- 26
sari: idcircò volui eum sistere coram vo-
bis, & maximè coram te, rex Agrippa, ut
inquisitione habitâ de causâ ipsius, inve-
niam quod scribam. Non enim decet cùm 27
mittimus virum vinctum, ejus delictum non
scribere.

CAP. XXVI.

Porrò dixit Agrippa Paulo; Permittitur 1
tibi pro teipso verba facere. Tunc Paulus
extendit manum suam, & deprompsit spiri-
tum, aitque;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወበጺሕየ : ሊየሩሰሌም : ለአስተዋደይዎ : ሊቃነ : ካህናት : ወሪበናቶሙ : ለእይሁ
16 ድ : ወለአስተብቍዑኒ : እሞኝኖ : ሎሙ:=፦ ወለቤሎሙ : ለነ : ሊይከውነነ : ወሊለ
መኑሂ : ንሞኝን : ቅድመ : ዘሊዘልፍዎ : ሣሕተተ : በገጽ : ወሊረከቡ : ሎቱ : ጌጋየ :
17 ሕሩም : ሊይኬንኑ : ሰብለ : ርሚ : በከመ : ረከቡ:::=፦ ወእዮዝ : በጺሖ : ዝየ :
እንዘ : መንተኒ : ሊይገብር : ነበርኩ : ሎሙ : ዐወደ : ወለዘዝኩ : ያሎጽእሎ : ለው
እቱ : ብእሲ:=፦

Et quum pervenissem Hierosolymam, accusârunt eum principes sacerdotum, & magistri Judæorum, & rogârunt me ut condemnarem eum illis. Et dixi illis; Nobis non licet quenquam condemnare priusquàm arguerint eum interrogatione in conspectu ejus, & invenerint in eo iniquitatem: illicitum est, ut non judicarent Romanum prout invenerunt. Et quum convenissent huc, nihil aliud faciens, sedi pro illis concilio, & præcepi ut adducerent hunc hominem.

Versio VULGATA LATINA.

15 De quo cùm essem Jerosolymis, adierunt me principes sacerdotum, & se-
16 niores Judæorum, postulantes adversùs illum damnationem. Ad quos respon-
di; Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem, priùs
quàm is qui accusatur, præsentes habeat accusatores, locúmque defendendi
17 accipiat ad abluenda crimina. Cùm ergò huc convenissent sine ulla dilatio-
18 ne, sequenti die sedens pro tribunali, jussi adduci virum. De quo, cùm
stetissent accusatores, nullam causam deferebant, de quibus ego suspicabar
19 malum: Quæstiones verò quasdam de sua superstitione habebant adversùs
20 eum, & de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. Hæsi-
tans autem ego de hujusmodi quæstione, dicebam si vellet ire Jerosolymam,
21 & ibi judicari de istis. Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti
22 cognitionem, jussi servari eum, donec mittam eum ad Cæsarem. Agrippa
autem dixit ad Festum; Volebam & ipse hominem audire. Cras, inquit,
23 audies eum. Alterâ autem die, cùm venisset Agrippa, & Bernice, cum
multa ambitione, & introissent in auditorium cum tribunis, & viris princi-
palibus civitatis, jubente Festo, adductus est Paulus. Et dicit Festus; Agrip- 14
pa rex, & omnes, qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc, de quo
omnis multitudo Judæorum interpellavit me Jerosolymis, petentes & accla-
mantes non oportere eum vivere amplius. Ego verò comperi nihil dignum 25
morte eum admisisse. Ipso autem hoc appellante ad Augustum, judicavi mit-
tere. De quo quid certum scribam domino, non habeo. Propter quod 26
produxi eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut interrogatione factâ
habeam quid scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum, & 27
causas ejus non significare.

CAP. XXVI.

AGrippa verò ad Paulum ait; Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc 1
Paulus extentâ manu cœpit rationem reddere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وَلَمَّا صَعِدْتُ الَى اوُرشَلِيمَ رفَعَ الَيَّ حبرُ وروسَاءُ كهنةِ اليهودِ وسيوخهم طَالبِين مِني طَايلَةً *
16 * واجبتهم انَ الرُّوم لَيسَ لَهم عَادَه انَ يدفعوا انسَانًا الَي الهَلاك قبلَ انَ تحصلَ التلاَّبون
17 بارَاءِ وجهِ المَطلُوبِ * ويصيح اوَانًا يعتذرُ فيهِ عَن زلَلِه * فَلَمَّا جَاؤوا الَي هُنَا لَم امكهم وَلَا مهلَةً
18 وَاحِدَه * وفي الغَدِ جَلَسْتُ عَلَى مِنبَرِي وَامَرتُ باحضَارِ الرَّجلِ * فَانتَصَبَ التلاَّبُ عَلَيهِ *
19 فَلَم يُورِدُوا عَلَيهِ وَلَا عِلَّةً وَاحِدَةً مِن الَّتِي اتهموهُ بِهَا * سوَا اسْتِبكَاتٍ مَا بَلَبوهُ بِهَا مِن
20 اَجلِ دِيانَتِهِم * وعَن يسوعَ مَا مَاتَ ذكَرَ بوُلصُ انَّه حَي * ثم * فَاذ كَيرَ انَا في
الاَمرِ المَطلُوبِ مِنه * قُلتُ لَهُ انْ كَانَ يوبِر انْ يمضِي الَي اوُرشَلِيم يحاكَم هُنَاكَ عَن هَذِهِ
21 الاُمُورِ * ولَمَّا اسْتَعفَا بوُلصُ انْ يحفظَ ليُطَالِعَ بِامرِ مَعرِفَةِ المُوقِرِ المُسرِفِ * عَامَرتُ بالاَحتِفَاظِ بِه *
22 الَي انْ ابعَثَهُ الَي قيصَر * فَقَالَ اَغرِيبَّا لِفسطُس * قَد كُنتُ اوبِر وانَا انْ اسمعَ الرَّجلَ *
23 فَقَالَ لَهُ غَدًا تسمعُهُ * وفي الغَدِ لَمَّا جَاءَ اَغرِيبَاس وبرنيقه بِكَيلَةٍ كَثِيرَةٍ * ودخلا الَي
دِيوَانِ السِّمَاعِ مَعَ رُوسَاءِ الاَلُوفِ * ورِجَالِ المَدِينَةِ المُعظَمِينَ فِيهَا * وامرَ فسطُس باحضَارِ
24 بوُلصَ * فَلَمَّا حَضَرَ بوُلصُ وقَالَ * ايُّهَا المَلِكُ اَغرِيبَّا وَيَا جَمَاعَةَ الحَاضِرِينَ عِندَنَا *
اَبصِرُونَ هَذَا الَّذِي مِن اَجلِهِ خَاطَبَنِي كَافَّةُ جَمَاعَةِ اليَهودِ في اوُرشَلِيم وهَاهُنَا * هَاتِفِين
انَّهُ مَا يَجِبُ انْ يَعِيشَ البَتَّه * ولَمَّا تيقنت انَا انَّهُ لَم يعمل ذنبًا يستوجِبُ بِهِ المَوتَ *
25 وَلَمَّا اسْتَعفَا هُوَ بِالمُسرِفِ * حَكَمتُ انْ ارسِلَهُ الَيهِ * ولَانِّي لَستُ اَعلَمُ عَنهُ خبرًا وَاضِحًا
26 اَكتُبُ بِهِ الَي المَوْلَي * فَلِهَذَا احضرتُه الَي امَامِكُم * وخَاصَّةً امَامَكَ ايُّهَا المَلِكُ اَغرِيبَّا *
حَتَّي اِذَا كَشَفَ عَنهُ اَعرِفَ مَاذَا اَكتُبُ * لِانَّهُ يُظَنُّ بِي رَايًا بَعضُنَا انْ ابعَثَ مُقَيَّدًا
27 لَستُ اَعرِفُ الاَسبَابَ الَّتِي عَلَيهِ *

* الفَصلُ السَّادِسُ والعِشرُون *

* يُقَالُ في ذِكرِ المَلِكِ قسطنطين *

1 * فَقَالَ اَغرِيبَّا لِبوُلصَ تكن امرك انْ تحج عَن نفسِكَ * حِينَئِذٍ مَدَّ بوُلصُ يَدَهُ مُقَيَّدًا *

Cùmque ascendissem Jerosolymam, detu- 15
lerunt ad me causam ejus principes sa-
cerdotum Judæorum, & seniores eo-
rum, postulantes à me favorem. Re- 16
spondi eis, non esse Romanis consuetudi-
nem tradendi hominem ad necem priusquàm adsint accusatores ante faciem accusati, detúrque ei tempus defendendi se de criminibus suis. Cùm ergò 17
huc venissent, nullâ prorsùs eis dilatione concessâ, postero die sedi super tribunal meum, jussíque adduci virum. Et erecti in eum accusatores, ne unam 18
quidem protulerunt adversùs eum causam, ex iis in quibus illum criminabantur: Præter quæstiones quasdam 19
de quibus accusabant eum circa religionem suam, & de Jesu quodam defuncto, quem Paulus aiebat esse vivum. Finis. Hæsitans autem 20
ego de negotio quod exquirebatur ab eo, dixi illi num vellet ire Jerosolymam, ut judicaretur ibi de his rebus. At 21
cùm appellâsset Paulus ut servaretur, quatenus deferret causam suam cognitioni Honorificentissimi & Augustissimi, jussi servari eum donec mitterem illum ad Cæsarem. Dixit Agrippa Fe- 22
sto, Vellem ego etiam audire hunc virum. Ait illi; Cras audies eum. Po- 23
stridiè igitur, cùm venissent Agrippa & Bernice multo cum fastu, & ingressi essent ambo conclave auditorii cum tribunis, & viris in civitate primariis, jussit Festus adduci Paulum. Cùmque 24
adfutsset Paulus, ait; O rex Agrippa, & omnes qui hic adestis, videtis hunc de quo allocuta est me universa turba Judæorum in Hierusalem & hic, clamantes non oportere eum ullo modo vivere? Ego itaque cùm certò scirem 25
nullum ab eo crimen commissum propter quod mortem mereretur, & cùm ipse ad Augustum provocâsset, judicavi mittendum esse ad eum. Et quia nihil 26
aperti de eo habeo quod scribam domino: propterea stiti eum coram vobis, & præcipuè coram te, O rex Agrippa: ut cùm aliquid de eo deprehendero, 27
sciam quid scribam: Brutale enim consilium in me esse videretur, mittere vinctum, ignorans causas quæ adversùs illum allegantur.

CAP. XXVI.

Dicendum in commemoratione regis Constantini.

ITaque dixit Agrippa ad Paulum, 1
Nos præcipimus tibi ut causam propriam dicas. Tunc extendit Paulus manum suam, sese defendens.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወቀርቡ : እሰሂ : ይትዋቀሠው : ወለልቦ :: እኵየ : ዘገብረ : ዘበጽሑ : ለቱ፡=፡
19 ዘእንበለ : ደለው : እመበይነ : ሕግጊሆሙ : ዘይትካሐዱ : ሀሎለ : ለሐዱ : ብእሲ : ዘ
20 ስሙ : ሊየሱስ : ዘሞተ : ወጸውኦስ : ይብል : ሕያው : ውእቱ፡=፡ ኣጢእየ : እንከ :
ዘለገብእ : ሎሙ : ፍትሐ : በእንተ : ተኣለዉፃቶሙ : ወእዘሎሙ : እመ : ትፈቅዱ : ሖ
21 ሩ : ሊየሩስሌም : ወበህየ : ያስተዋቅሡክሙ፡=፡ ወለበየ : ጸውኦስ : ወተዘመረ :
መድኅነቶ : ኅበ : ነጋሢ : ወእመጊ : እንከ : ለዘገሡ : ይዕቀብሞ : እስከ : እፈንው :
22 ኅበ : ነጋሢ::=፡ ወይቤሎ : ለግሪጳ : ለፊስጦስ : ለነሂኬ : ለመፈቀድኩ : እሰመዖ :
23 ለውእቱ : ብለሲ : ወይቤሎ : ፊስጦስ : ገሠሙኬ : እንከሰ : ትሰመዖ::=፡ ወበሰሂታ :
መጽለ : ለግሪጳ : ንጉሠ : ወበርሂቁ : ተረሲዮሙ : መስለ : ብዙኅ : ግርማ : ወቦሉ : ወ
ነበረ : ዐውደ : ሙስለ : መሳፍንት : ወዐቢይተ : ሀገር : ወለዘዘ : ፊስጦስ : ያመጽእሞ :
24 ለጸውኦስ፡=፡ ወይቤ : ፊስጦስ : ኵልክሙ : እለ : ሀለውክሙ : መትሬነ : ለኒኅን :
ዋኬ : ውእቱ : ዝብለሲ : ዘያስተዋደይዎ : ሊይሁድ : በሊየሩሳሌም : ወበዝየኒ : የ
25 ለወይው : ወይበሉ : ኵመ : ሞራ : ሊየሐይውዎ፡=፡ እንከሰኬ : ጥዩቀ : ኵመ : ለ
ልቦ : እኵየ : ዘገብረ : ወለልበ : ገጋየ : በዘ : ይመውት : ወሶበ : ለሊሁ : ለዝመረ : ኣ
26 በ : ነጋሢ : ለጥበዕኩ : እንከ : እፈንው፡=፡ ወደእሙ : ኣጠለኩ : እበሰሁ : ዘእጽሕ
ፍ : ለነጋሢ : ወይእዜኒ : ናሁ : ለምጸለክሙ : ኣትዎ : እስኩ : እመቦ : ዘትረክቡ : ጌ
27 ጋየ : ዘእንጽሕፍ፡=፡ እስመ : ሊተሰ : ዐፀበኒ : ፊንው : ሙቁሐ : ዘለል : ለበሰ : ወእመ :
ለኵ : ሒስ : ሊይደክብ : ለኵ፡=፡
1 ፲፯ ወይቤሎ : ለግሪጳ : ለጸውኦስ : ለበሕናከ : ንግር : ቅሠተኽ : ወእመዝ : ለንሠ
ሶ : እዩሁ : ጸውኦስ : ወለኣዘ : ይንግር : ወይቤ፡=፡

Et accesserunt accusatores ejus, & non fuit malum quod fecerat, quod attule- 18
runt contra eum: Nisi solummodò de lege eorum quod quæstionem movissent: 19
Fuit quidam homo cujus nomen Jesus, qui mortuus est: & Paulus dixit, Vivit. Hæ- 20
sitans igitur quod tribuerim illis judicium de quæstionibus illorum, dixi illis; Si vultis, ite Hierosolymam, & ibi facient quod jus exiget, vobis. Et noluit Pau- 21
lus, & retulit liberationem suam ad Imperatorem: & tunc igitur præcepi, ut custodirent eum quousque mitterem eum ad Imperatorem. Et dixit Agrippa Festo; Vel- 22
lem audire hunc hominem: & dixit ei Festus; Cras igitur audies eum. Et 23
postridiè venit Agrippa rex, & Barnice, exhibentes speciem multi terroris, & intrárunt, & sedérunt concilio, cum tribunis & magnatibus civitatis: & præcepit Festus ut adducerent Paulum. Et dixit Festus; Omnes vos qui adestis nobis- 24
cum, fratres nostri, ecce hunc virum quem accusârunt Judæi in Hierusalem, & hic clamant, & dicunt quòd ampliùs non permittent eum vivere. Ego igitur cer- 25
tus factus quòd non fuit malum quod fecit, & non habet crimen pro quo moreretur: & quum ipse appellaverit ad Imperatorem, proposui igitur dimittere eum. Sed non 26
habeo de crimine suo quod scribam Imperatori: & nunc ecce produxi eum, interrogate eum, si forsan fuerit quod invenietis, crimen, quod scribamus. Quia mi- 27
hi durum est mittere eum vinctum, cujus crimen neque errorem non apprehendam.

CAP. XXVI.

ET dixit Agrippa Paulo, Permissus tibi pronuntiare defensionem tuam: & tu 1
levavit manum suam Paulus, & cœpit loqui, & dixit;

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΖ'.

De omnibus quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo meipsum
2 Περὶ πάντων. ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγοῦμαι ἐμαυτὸν
beatum, futurus defendi apud te hodiè: Maximè
3 μακάριον, (γ) μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον· Μάλιστα γνώστην ὄντα (δ) σε
omnium illorum apud Judæos morúmque & quæstionum: ideò obsecro te, patienter
πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί σου, μακροθύμως
audire me. Illam quidem ergò vitam meam illam à juventute, illam ab initio
4 ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἀπ' νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς
fuisse in gente mea in Hierosolymis, noverunt omnes Judæi:
γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου (ε) ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι·
Præscientes me antè, (si velint testari,) quoniam secundùm dili-
5 προγινώσκοντές με ἄνωθεν, (ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν,) ὅτι κατὰ τὴν ἀκρι-
gentissimam sectam nostræ religionis vixi Pharisæus. Et nunc in
βεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. Καὶ νῦν ἐπ'
spe illius ad patres repromissionis factæ à Deo, sto
ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἕστηκα
judicio subjectus: In quam duodecim tribus nostræ, in assiduitate nocte & die
7 κρινόμενος· Εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν, ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν
deservientes, sperant devenire: de qua spe accusor, rex
λατρεῦον, ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος (η) ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ
Agrippa, à Judæis. Quid? incredibile judicatur apud vos, si Deus
8 Ἀγρίππα, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Τί; ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς
mortuos suscitat? Ego quidem ergò videbar mihi ipsi, adversùs nomen Jesu
9 νεκροὺς ἐγείρει; Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ, πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ
Nazareni debere multa contraria agere: Quod & feci in Hierosolymis,
10 τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι. Ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις,
& multos Sanctorum ego carceribus inclusi, à principibus
καὶ (θ) πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ (ι) φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχ-
Sacerdotum potestatem accipiens: interemptisque illis detuli suffragium.
ιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον.
Et per omnes synagogas frequenter puniens eos, compellebam blasphe-
Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον βλασφη- 11
mare: immoderatéque insaniens eis, persequebar usque & in exteras
μεῖν· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω
civitates: In quibus & profectus in Damascum cum potestate &
πόλεις· Ἐν (κ) οἷς καὶ πορευόμενος εἰς Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ 12
procuratione à principibus Sacerdotum: Die mediâ, per viam vidi,
(λ) ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων· Ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, 13
rex, cœlitùs supra splendorem Solis, circumfulgens me lumen,
βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς,
& eos qui mecum proficiscentes. Omnibus autem decidentibus nobis in
καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. Πάντων (μ) δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς 14
terram, audivi vocem loquentem ad me, & dicentem Hebraicâ linguâ,
τὴν γῆν, ἤκουσα (ν) φωνὴν λαλοῦσαν πρός με, καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ,
Saule, Saule, quid me persequeris? durum tibi ad stimulos calcitrare. Ego
Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐγὼ 15
autem dixi, Quis es Domine? Ille autem dixit; Ego sum Jesus, quem tu persequeris.
δὲ (ξ) εἶπον, Τίς εἶ Κύριε; (ο) ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις.
Sed exurge, & sta supra pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi, desi-
Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, (π) προχειρί- 16
gnare te ministrum & testem quorúmque vidisti, quorúmque apparebo tibi.
σασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι.

MS. A. (γ) ἐπὶ σοῦ μέλλων σύμεργον ἀπολογεῖσθαι· (δ) σε τῶν Ἰουδαίων * ἐθνῶν τε καὶ ζητημάτων ἐπισάμενον· διὸ δαίομε, μακροθύμως (ε) ἔν τε (ζ) οἷς τοὺς πατέρας ἡμῶν (η) ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων. (θ) πολλούς τε τῶν (ι) ἐν φυλακαῖς (κ) οἷς πορευόμενον εἰς Δαμασκὸν (λ) ἐπῳδοπῆς τῶν ἀρχιερέων, (μ) τε (ν) φωνὴν λέγουσαν πρός με τῇ (ξ) εἶπα (ο) ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, (π) *προχειραδαί

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

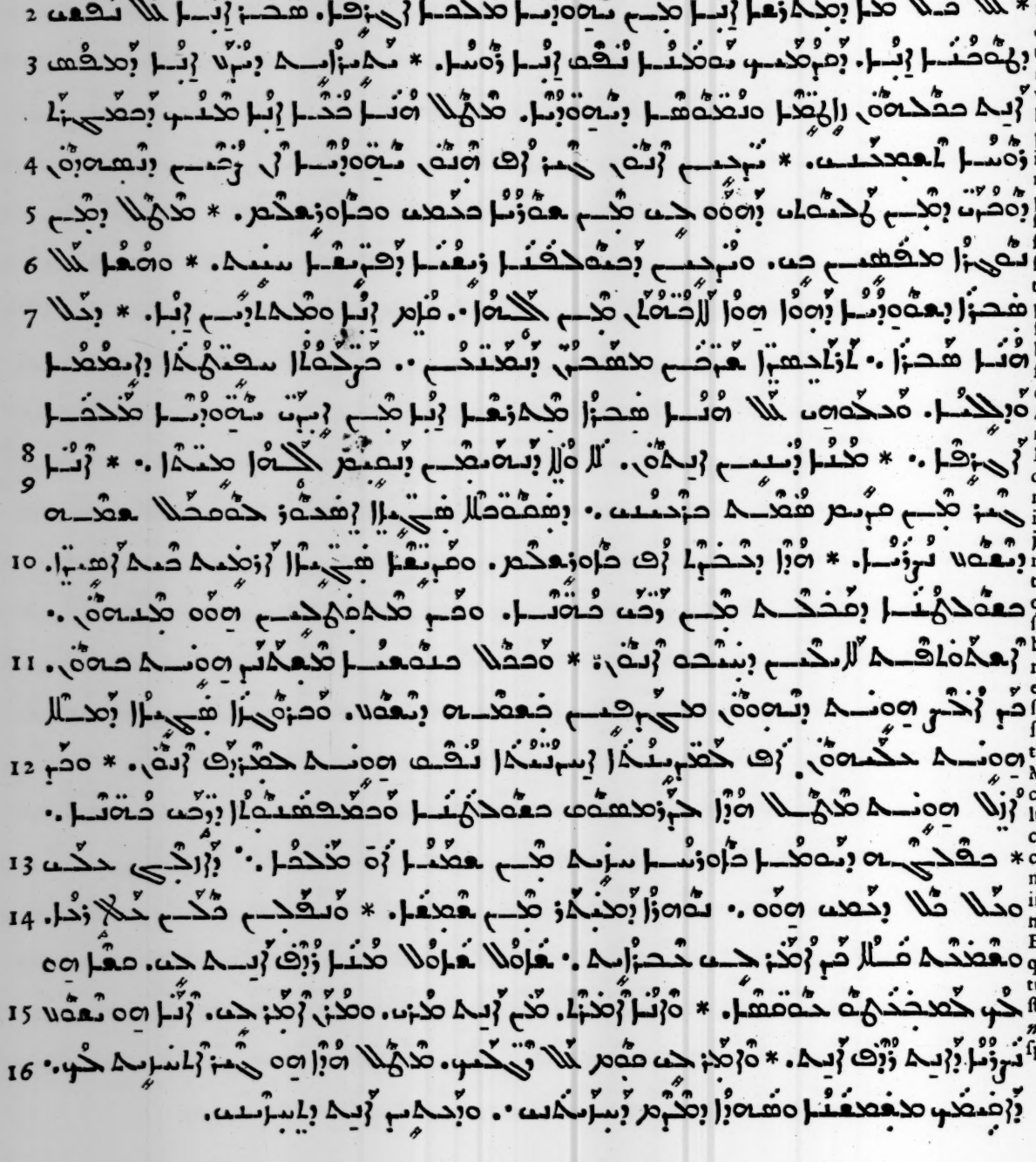

Super omnibus de quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, meipsum existimo beatum esse, quòd coram te hodie sim rationem redditurus: Maximè quòd te sciam 3
versatum in omnibus quæstionibus & legibus Judæorum: quapropter peto à te ut
patienti animo me audias. Norûnt enim & 4
ipsi Judæi, si velint testari, conversationes meas à pueritia mea, quæ fuerunt mihi à
principio tum in gente mea, tum in Jerusalem. Quoniam à longo tempore cogno- 5
scunt me, sciúntque in præstantissima disciplina Pharisæorum me vixisse. Nunc au- 6
tem ob spem promissionis quæ facta fuerat
patribus nostris à Deo, sto & judicium
subeo. Hâc enim spe *fretæ* duodecim tri- 7
bus sperant se perventuras, precibus in-
stantibus interdiu noctúque: & de hac ea-
dem spe accusor per manus Judæorum, rex
Agrippa. Quid judicatis? nónne oportet 8
nos credere Deum excitaturum mortuos?
Ego quidem à principio in animum in- 9
duxeram, contraria multa patrare adversùs
nomen Jesu Nazareni. Quod etiam egi 10
in Jerusalem, & Sanctos quamplurimos con-
jeci in carcerem, potestate quam accepe-
ram à principibus sacerdotum: quumque in-
terficerentur nonnulli ex eis, suffragabar iis
qui damnabant eos. Et per omnes synagogas 11
sæviebam in eos, dum vi eos adigerem ad
blasphemandum nomen Jesu: & cum fu-
rore multo quo repletus eram adversùs eos,
etiam in civitates exteras egrediebar ad per-
sequendum eos. Quumque profectus fuis- 12
sem hac de re ad Damascum cum potesta-
te & permissu principum sacerdotum:
Mediâ die in via vidi è cœlo, ô rex, me 13
circumfulsisse, cunctósque qui mecum erant,
lucem Sole præstantiorem. Et omnes ce- 14
cidimus in terram, atque audivi vocem di-
centem mihi Hebraicè; Saul, Saul, quid
me persequeris? durum est tibi calcitrare
in stimulos. Ego verò dixi; Quis es, Domi- 15
ne mi? Et Dominus noster dixit mihi,
Ego sum Jesus Nazarenus quem tu perse-
queris. Subdiditque mihi, Sta in pedes 16
tuos: propterea enim apparui tibi, ut con-
stituam te ministrum & testem hujus rei,
nempe quòd me conspexeris atque con-
specturus sis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 በእንተ : ኵሉ : ዘይትሐሠሠኑ : ለይሁድ : ፊለግሪጳ : ንጉሥ : ብፁዕ : ለነ : ዮም : ኀቤከ : እትዋቀስ፡=: እስመ : ታእምሮ : ግዕዞሙ : ለሊይሁድ : ወተሐሠሣቱ
3 ዘበኀቤከ : እትዋቀስ፡=: እስመ : ታእምሮ፡ ግዕዞሙ : ለሊይሁድ : ወተሐሠሣቱ
4 ሙ :: ወይእዜኒ : ብቍዐኒ : ተዐገሠኒ : ለጽምእኒ፡=: ንበርትዖስ : ዘብእሲሶ : በወንስ
5 ተ : ሕዝብየ : ልህቁ : በሊየሩሰሌም፡=: ወያእመረኒ : ኵሉ : ለይሁድ : እመትከ
ት : እመሰ : ፈቀዱ : ከመ : ይጹኑ : ስመዲ፡ እስመ : ለእሰ : በከመ : ስርለተ : መኅበረ :
6 ሳርመትነ : ሀለውኩ : ለነ : ፈሪሳዊ፡=: ወይእዜኒ : በትውክልተ : ተስፋ : እንተ :
ቀደሙ : ኮነት : ለለበዊነ : እመኅበ : እግዚእብሔር ፡: እቀውመ : ግሩደ : ለኵነ
ኔ፡=:

De omnibus, quibus accusant me Judæi, Agrippa rex, beatus sum hodiè, qui 2
apud te contendam. Quia scis mores Judæorum, & quæstiones eorum: & 3
nunc obsecro ut patiens sis dum testificor vitam meam quæ fuit in juven- 4
tute mea. In gente mea adolevi Hierosolymis: Et cognoscunt me omnes Ju- 5
dæi à principio, si voluerint esse testimonio, quòd ego secundùm constitutiones
sectæ religionis nostræ, fui ego Pharisæus. Et nunc in spe promissionis, quæ 6
olim facta est patribus nostris à Deo, sto subjectus judicio.

Versio VULGATA LATINA.

2 De omnibus, quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo me beatum,
3 apud te cùm sim defensurus me hodiè, Maximè te sciente omnia, & quæ
4 apud Judæos sunt consuetudines, & quæstiones: propter quod, obsecro, pati-
5 enter me audias. Et quidem vitam meam à juventute, quæ ab initio fuit
6 in gente mea in Jerosolymis, noverunt omnes Judæi: Præscientes me ab
7 initio (si velint testimonium perhibere) quoniam secundùm certissimam se-
8 ctam nostræ religionis vixi Pharisæus. Et nunc in spe, quæ ad patres no-
9 stros repromissionis facta est à Deo, sto judicio subjectus: In quam duode-
10 cim tribus nostræ, nocte ac die deservientes, sperant devenire. De qua spe
11 accusor à Judæis, rex. Quid incredibile judicatur apud vos, si Deus mor-
12 tuos suscitat? Et ego quidem existimaveram, me adversùs nomen Jesu Na-
13 zareni debere multa contraria agere. Quod & feci Jerosolymis, & multos
14 Sanctorum ego in carceribus inclusi, à principibus sacerdotum potestate ac-
15 ceptâ: & cùm occiderentur, detuli sententiam. Et per omnes synagogas
16 frequenter puniens eos, compellebam blasphemare: & ampliùs insaniens in
17 eos, persequebar usque in exteras civitates. In quibus dum irem Da-
18 mascum cum potestate & permissu principum sacerdotum, Die mediâ
19 in via, vidi, rex, de cœlo supra splendorem Solis circumfulsisse me lumen,
20 & eos qui mecum simul erant. Omnesque nos cùm decidissemus in ter-
21 ram, audivi vocem loquentem mihi Hebraicâ linguâ; Saule, Saule, quid
22 me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem di-
23 xi; Quis es, Domine? Dominus autem dixit; Ego sum Jesus, quem tu
24 persequeris. Sed exurge, & sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui
25 tibi, ut constituam te ministrum, & testem eorum quæ vidisti, & eorum
26 quibus apparebo tibi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 *أَيُّهَا ٱلْمَلِكُ أَغْرِيبَّا إِنِّي أَحْسِبُ مَغْبُوطًا مِنْ أَجْلِ سَائِرِ ٱلْمَثَالِبِ ٱلَّتِي يَسْتَدْعِي بِهَا ٱلْيَهُودُ
3 عَلَيَّ * وَأَنَا مُعْتَزِمٌ ٱلْيَوْمَ أَنْ أَعْتَذِرَ بِحَضْرَتِكَ * وَلَا سِيَّمَا أَنَّكَ عَالِمٌ بِسَائِرِ ٱلْفَرَائِضِ
4 وَٱلْمُبَاحَثَاتِ ٱلْمَخْصُوصَةِ بِٱلْيَهُودِ * فَلِذَلِكَ أَطْلُبُ إِلَيْكَ أَنْ تَسْمَعَ مِنِّي بِتَمَهُّلٍ * أَمَّا سِيرَتِي
5 ٱلَّتِي مُنْذُ نَشْأَتِي ٱلصَّائِنَ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ فِي أُمَّتِي بِأُورَشَلِيمَ * فَقَدْ عَرَفَهَا جَمَاعَةُ ٱلْيَهُودِ *
6 * وَقَدْ عَرَفُونِي قَدِيمًا مُنْذُ طُفُولِيَّتِي إِنْ أَرَادُوا يَشْهَدُونَ بِهَا * أَنِّي عِشْتُ فَرِّيسِيًّا عَلَى مَا يَخُصُّ بِدْعَةً
7 دِيَانَتِنَا ٱلْمَحْرَزِ * وَٱلْآنَ أَنَا عَنْ تَأْمِيلِ ٱلْمَوْعِدِ ٱلصَّائِرِ مِنَ ٱللَّهِ إِلَى آبَائِنَا قَدْ وَقَفْتُ مُحَاكَمًا *
* ٱلْأَمْلِ ٱلَّذِي مِنْ أَجْلِهِ فَبَائِلُنَا ٱلْآنَا عَشَرَ يَعْبُدُونَ ٱللَّهَ لَيْلًا وَنَهَارًا بِدَوَامٍ * مُؤَمِّلًا أَيُّهَا
8 ٱلْمَلِكُ أَغْرِيبَّا ٱلْبَلُوغَ إِلَى ٱلرَّجَا * ٱلَّذِي مِنْ أَجْلِهِ يَسْتَدْعِينِي عَلَى ٱلْيَهُودِ * مَا هُوَ هٰذَا ٱلْأَمْرُ
9 ٱلَّذِي يُعْبَرُ بِهِ عِنْدَكُمْ غَيْرَ مُصَدَّقٍ * إِنْ كَانَ ٱللَّهُ يُنْهِضُ ٱلْمَوْتَى * أَنَا ٱرْتَأَيْتُ فِي نَفْسِي
10 أَنَّهُ صَوَابٌ وَاجِبٌ * أَنْ أَعْمَلَ أَشْيَاءَ كَثِيرَةً نِضَادًا ٱسْمَ يَسُوعَ ٱلنَّاصِرِيِّ * ٱلَّذِي
عَمِلْتُهُ فِي أُورَشَلِيمَ * وَكَثِيرُونَ مِنَ ٱلْقِدِّيسِينَ أَغْلَقْتُهُمْ أَنَا فِي ٱلْحَبْسِ * لَمَّا أَخَذَ ٱلسُّلْطَانَ مِنْ
رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ * وَإِذْ كَانُوا يُقْتَلُونَ كُنْتُ أَنَا أُوجِبُ ٱلْحُكْمَ وَأُصَوِّبُهُ عَلَيْهِمْ * وَمِرَارًا كَثِيرَةً
11 فِي سَائِرِ ٱلْجُمُوعِ كُنْتُ أُعَذِّبُهُمْ وَأَضْطَرُّهُمْ أَنْ يَقْدَحُوا عَلَيْهِ * مُهْتَاجًا عَلَيْهِمْ كَثِيرًا * وَكُنْتُ
أَطْرُدُهُمْ إِلَى طَوَارِئِ ٱلْمَدِينَةِ * وَفِي هٰذِهِ ٱلْأُمُورِ مَضَيْتُ إِلَى دِمَشْقَ بِسُلْطَانِ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَأَمْرِهِمْ *
12 * يُقْرَأُ فِي أَحَدٍ وَعِشْرِينَ مِنْ أَيَّارَ * ذِكْرُ ٱلرُّسُلِ فِي ٱلْمُلْكِ قُسْطَنْطِينَ وَهِيلَانَةَ أُمِّهِ *
13 * وَفِي نِصْفِ ٱلنَّهَارِ * أَيُّهَا ٱلْمَلِكُ رَأَيْتُ فِي ٱلطَّرِيقِ نُورًا قَدْ أَسْرَفَ عَلَى مِنَ ٱلسَّمَاءِ * أَكْثَرَ مِنْ
لَمَعَانِ ٱلشَّمْسِ * وَسَاهَدَهُ ٱلسَّائِرُونَ مَعِي * فَإِذْ تَسَاقَطْنَا كُلُّنَا إِلَى ٱلْأَرْضِ * سَمِعْتُ صَوْتًا يَقُولُ
14 لِي بِٱلْعِبْرَانِيَّةِ * سَاوُولُ سَاوُولُ لِمَ تَضْطَهِدُنِي * صَعْبٌ عَلَيْكَ أَنْ تَرُوسَ ٱلْأَسِنَّةَ *
15 * فَقُلْتُ أَنَا يَا رَبُّ مَنْ أَنْتَ * فَقَالَ لِي أَنَا يَسُوعُ ٱلَّذِي تَضْطَهِدُهُ أَنْتَ * لٰكِنِ ٱنْهَضْ وَقُمْ
16 عَلَى رِجْلَيْكَ * فَإِنِّي لِهٰذِهِ ٱلْحَالِ ظَهَرْتُ لَكَ * لِأَسْمَكَ خَادِمًا وَشَاهِدًا بِٱلْأَشْيَاءِ ٱلَّتِي رَأَيْتَهَا *
وَبِٱلْأُمُورِ ٱلَّذِي ظَهَرْتُ لَكَ بِهَا *

O rex Agrippa, equidem existimo me beatum ob cunctas accusationes de quibus litigant adversùm me Judæi: libetq; mihi hodiè causam dicere in præsentia tua: Ac præsertim quòd sis gnarus omnium constitutionum & quæstionum Judæis propriarum. Quapropter obsecro te ut patienter me audias. Meam quidem vivendi rationem, quam ab adolescentia mea egi antehac inter gentem meam in Jerusalem, jam norunt omnes Judæi. Jam etiam nôrunt me olim à pueritia mea (si testimonium de hoc ferre velint) Pharisæum vixisse, prout decet sectam religionis nostræ certissimæ. Et nunc ego de spe promissionis à Deo factæ patribus nostris, stò judicium subiens: Spe inquam, pro qua duodecim tribus nostræ Deum noctu diuque incessanter adorant, expectans, O rex Agrippa, me perventurum ad spem propter quam accusant me Judæi. Non est res ista, quam expenditis apud vos, incredibilis: utrùm scilicet Deus suscitet mortuos. Ego in animum meum induxeram, consentaneum & conveniens esse ves facere multas repugnantes nomini Jesu Nazaræi. Quod consilium exécutus sum in Jerusalem, & multos Sanctorum ego in carceres conjeci, acceptâ potestate à principibus sacerdotum: & cùm occiderentur, ego sententiam in eos ferebam atque flectebam. Et multis vicibus in cunctis synagogis puniebam eos, & compellebam ad blasphemandum in eum, multùm insaniens in eos: & persequebar eos usque ad exteriora civitatis. Et has ob res abii Damascum, cum authoritate principum sacerdotum, eorúmque mandato.

Legendum vigesimâ primâ Maii, in commemoratione Apostolorum inter reges, Constantini, & Helenæ matris ejus.

Et in meridie O rex, vidi in via lucem, quæ effulsit super me de cœlo, majorem splendore solis; quam viderunt etiam qui mecum iter faciebant. Cúmque decidissemus omnes in terram, audivi vocem dicentem mihi, loquentem ad me linguâ Hebraeâ; Saul, Saul, cur me persequeris? difficile est tibi contra cuspides calcitare. Ego autem dixi; O Domine, quis es? At ille dixit mihi; Ego sum Jesus, quem tu persequeris. Verùm surge, & sta super pedes tuos. hanc enim ob causam apparui tibi, ut designem te ministrum ac testem in rebus quas vidisti, & in negotiis pro quibus apparui tibi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 እንተ : በቲ : ለአርቱ : ወክልሌቱ : ነገደ : ዚለነ : መዒልተ : ወሴቢተ : እንዘ : ይትቀነ
ዩ : ሱቱ : ተስፈው : በጺሑታ : በእንተ : ውእቱ : ተስፋ : ዘለሰፈወው : ለለበዊነ : እን
8 ስ : እትኴነን : እመሓበ : ሊይሁድ : ለንጥሠ : ለግሪጰ::=᎓ በእንተ : መንትኑ : ታ
9 ስተለፀቡ : ትንሣሌ : ሙታን : ዘየነሠለው : እግዚአብሔር::=᎓ ወሊተሂ : መስለነ : ብዙኀን :
10 እትበለስ : ወለትቀውመ : ለስመ : ሊየሱስ : ናዝራዊ::=᎓ በሊየሩሰሌም : ብዙኀን :
ለሞቀስኩ : ወለመንደብኩ : እለ : የሊመኑ : ቦቱኑ : ወለእለ : ተቀትሉሂ : ፈታሳኩ :
11 ከመ : ይውቱ : ነሂእየ : ስልጣነ : እመሓበ : ሊቃነ : ካህናት::=᎓ በኵሉ : መኵራበ
ት : እፀብለው : ወለገብሮው : ከመ : ይጽርፈ : ለዕለ : ስሙ : ለሊየሱስ :: ዘየዐቢ :
ወይፈደፍድ : እመዝ : እገቢ : ወእትማለዕ : ለዕሴሆው : ወእስድዶው : እመሀገሮ
12 ው : እስከ : ሀገረ : በዕድ::=᎓ በእንተዝ : ግብር : እንዘ : ሊሐውር : ደማስቆ : ነሂ
ሌየ : ሰልጦን : ወመጽሐፈ : መብሓት : እመሓበ : ሊቃነ : ካህናት : ከመ : ለመጽለው :
13 ሊየሩሰሌመ : ውቁሐነሂሆው : ለእለ : ሀለው : በደመስቆ::=᎓ ወእንዘ : ላሐውር : በቀ
ኖት : ወሰበ : ለልጸቁ : ቅሩበ : ሀገር : በረቀ : ለዕሌየ : ጊዜ : ቀትር : ዐቢይ : መብረቅ :
ወበርሃ : ቅድሜየ : ከመ : ብርሃነ : ጸሐይ : ወበቅድመ : ኵሎው : እለ : ሀለው : መ
14 ስሌየ::=᎓ ወይቅነ : ወተነጽሐነ : ደበ : መድር : ደንገጽነ : እመነ : ግርማሁ : ለውእ
ቱ : መብረቅ : ወእመዝ : ሰሚዕኩ : ቃለ : ዘይትናገር : በነገረ : እብራይስጢ : እንዘ :
15 ይብል : ሰውል : ሰውል : ለመንት፡ ትሰድደኒ : ጽኑዕ፡ ለከ፡ መጥጠይ፡ ወተረግጾ::=᎓ ወ
ለነሂ : እቤሎ : ሞኑ : ለንተ ፡ እግዚለ : ወውእቱሂ : ተሰጥወኒ : ወይቤለኒ : ለነ : ውእ
16 ቱ : ሊየሱስ : ነዝራዊ : ዘለንተ : ትሰድድ::=᎓ ወይቤለኒ : ተንሥእ : ወቁመ : በእገሪ
ከ : ወበለንተ : ዝንቱ : ለስተርለይኩከ : ከመ : እርሲከ : ለእከ : ወሰሚዕተ : በዘርለ
ከ : ወዘሀለወከ : ለስተርለየከ::=᎓

In qua duodecim tribus nostræ, die & nocte servientes ei, sperant pervenire eam: propter hanc spem quam promisit patribus nostris, ego in judicium vocatus sum à Judæis, rex Agrippa. Quarè difficilem existimatis suscitationem mortuorum, quos suscitabit Deus. Et mihi visum est bonum, oppugnare & restiere nomini Jesu Nazareni. In Hierusalem multos incarceravi, & afflixi credentes in eo, & occisos etiam judicavi ut morerentur, quum accepissem potestatem à principibus sacerdotum. In omnibus synagogis oppugnavi eos, & coëgi eos ut blasphemarent contra nomen Jesu, & quod majus & gravius, fuit iniquè agebam: & insaniebam adversùs eos, & persequebar eos à civitatibus suis usque ad civitates alienas. Propter quod negotium proficiscens Damascum, accipiebam potestatem & literas potestativas à principibus sacerdotum, ut adducerem Hierosolymam vinctos existentes Damasci. Et quum proficiscerer in via, & appropinquâssem civitati, vesulsit super me tempore meridiano magnum fulgur, & lux ejus in conspectu meo sicut lux solis fuit, & in conspectu omnium qui fuerunt mecum. Cecidimus & prostrati fuimus super terram, obstupuimus præ terrore hujus fulguris: & tunc audivi vocem loquentem in lingua Hebraica, dicentem; Saul, Saul, quare persequeris me? durum est tibi molestiam ferre & discerpere eum. Et ego dixi illi; Quis es Domine? & ille respondit mihi, & dixit mihi; Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris. Et dixit mihi; Surge, & sta super pedes tuos, & idcircò apparui tibi, ut constituam te ministrum & testem eorum quæ vidisti, & quæ oportet te ut ostendam tibi.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΑΖ'.

Eripiens te de populo, & Gentibus, in quas nunc te mitto:
17 Ἐξαιρούμενός σε ἀπὸ τοῦ λαοῦ, (ρ) καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς νῦν σε ἀποστέλλω·
Aperire oculos eorum, *ad convertendum* à tenebris ad lucem, & pote-
18 Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ (σ) ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξου-
state Satanæ ad Deum, *ad accipiendum eos* remissionem peccatorum, &
σίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεὸν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ
sortem *in sanctificatis, fide* quæ in me. Undè, rex Agrippa,
19 κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν, Βασιλεῦ Ἀγρίππα,
non fui incredulus cœlesti visioni: Sed his qui *in Damasco*
20 οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ· Ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ
primùm, & Hierosolymis, in omnémque regionem Judææ, &
(τ) πρῶτον, καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ
Gentibus *annuntians pœnitere*, & converti ad Deum, digna
τοῖς ἔθνεσιν (υ) ἀπαγγέλλων μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἄξια
pœnitentiæ opera facientes. Causâ *horum* me Judæi *comprehendentes*
21 τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. Ἕνεκα τούτων (φ) με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι
in templo, tentabant interficere. *Auxilium igitur nactus* à
22 ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο (χ) διαχειρίσασθαι. Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τοῦ (ψ) παρὰ
Deo, usque in diem *hunc* isto, testificans *parvóque & magno*,
τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, (ω) μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ,
nihil extrà dicens *eorum quæ &* Prophetæ locuti sunt *futurorum esse*, &
οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ
Moyses: Si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen
23 Μωσῆς· Εἰ παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, φῶς
futurum est *annuntiare* populo & Gentibus. Hæc autem eo *defen-*
24 μέλλει καταγγέλλειν (α) τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολο-
dente, Festus magnâ voce dixit; Insanis, Paule: multæ te
γουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ (β) ἔφη, Μαίνῃ Παῦλε· τὰ πολλά σε
literæ ad insaniam convertunt: *Ille verò*, Non insanio, inquit, optime
(γ) γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. (δ) Ὁ δὲ, Οὐ μαίνομαι, φησὶ, κράτιστε
25 Φῆστε, (ε) ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. Ἐπίσταται
Feste, sed veritatis & sobrietatis verba eloquor. Scit
26 γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν
enim de his rex, ad quem & *libertate usus* eloquor: latère
enim eum *quicquam* horum *non* arbitror nihil: *non* enim est in angulo ge-
γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ (ζ) πείθομαι οὐδέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγ-
stum *hoc*. Credis, rex Agrippa, prophetis? scio quia credis.
μένον τοῦτο. Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις.
27 Ipse autem Agrippa ad Paulum ait; In *parvo* me suades Christianum
28 Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν (η) Παῦλον ἔφη, Ἐν ὀλίγῳ με (θ) πείθεις Χριστιανὸν
fieri. *At* Paulus *ait*; *Optârim utique Deo*, & in *parvo* & in
29 ποιῆσαι. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν
multo, non *solùm* te, sed & omnes *audientes* me hodiè, fieri
(ι) πολλῷ, οὐ μόνον σὲ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι
tales, qualis & ego sum, exceptis vinculis his. Et
τοιούτους οἵοσπερ κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν (κ) τούτων. Καὶ
30 *hæc dicente eo*, exsurrexit rex, & Præses, & Bernice, &
ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς, καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥτε Βερνίκη, καὶ
considentes eis. Et *secedentes* loquebantur ad invicem,
οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους,
31 dicentes; Quia nihil morte dignum aut vinculis *facit* homo iste.
λέγοντες, Ὅτι οὐδὲν (λ) θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν (μ) πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.
Agrippa autem Festo dixit; Dimitti poterat homo hic, si non
32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ
appellâsset Cæsarem.
(ν) ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

MS. A (ρ) καὶ ὁσε τοῦ ἐθνῶν, εἰς ὃς ἐγὼ ἀποστέλλω σε· (σ) ἀποστρέψαι (τ) πρῶτόν τε, καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις, πᾶσάν τε (υ) ἀπήγγελλον (φ) οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοί με ἐν (χ) διαχεῖρισασθαι. (ψ) ἀπὸ τοῦ (ω) μαρτυρόμενος (α) τῷ τε (β) φησιν, (γ) γράμματα εἰσῆλθε εἰς (δ) Ὁ δὲ Παῦλος· Οὐ (ε) ἀλλὰ (ζ) πείθομαι· οὐ γὰρ (η) Παῦλον, Ἐν (θ) πείθῃ Χριστιανὸν ποιῆσαι. Ὁ δὲ Παῦλος, Εὐξαίμην (ι) μεγάλῳ, (κ) τούτων. Ἀνέστη τε ὁ (λ) ἄξιον θανάτου (μ) τι πράσσῃ (ν) ἐπικέκλητο

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ܟ ܕܢܦܨܟ ܡܢ ܥܡܐ ܘܡܢ ܥܡܡܐ ܕܐܢܐ ܫܕܪ ܠܟ ܗܫܐ ·
18 ܕܬܦܬܚ ܥܝܢܝܗܘܢ ܕܢܗܦܟܘܢ ܡܢ ܚܫܟܐ ܠܢܗܝܪܐ ·
ܘܡܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܣܛܢܐ ܠܐܠܗܐ ܘܢܣܒܘ ܫܒܘܩܐ ܕܚܛܗܐ ·
19 ܘܚܠܩܐ ܥܡ ܩܕܝܫܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܝܬ ܒܝ · ܡܢ ܗܠܝܢ ܥܠ ܗܢܐ ܡܠܟܐ ܐܓܪܝܦܐ ·
20 ܠܐ ܗܘܝܬ ܥܪܩ ܠܪܐܝܐ ܕܫܡܝܐ · ܐܠܐ ܠܗܠܝܢ ܕܒܕܡܫܩ ܘܒܝܪܘܫܠܡ ·
ܘܒܟܠ ܓܒܘܠ ܕܝܗܘܕ ܘܠܥܡܡܐ ܐܦ ܐܟܪܙ ·
ܕܢܬܒܘܢ ܘܢܗܦܟܘܢ ܠܐܠܗܐ ܘܢܥܒܕܘܢ ܥܒܕܐ ܕܫܦܝܪ ܠܬܒܘܬܐ ·
21 ܗܠܝܢ ܥܠ ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝܐ ܐܚܕܘ ܒܗܝܟܠܐ ܘܒܥܝܢ ܠܡܩܛܠܘ ·
22 ܒܗ ܡܢ ܩܕܡ ܗܟܝ ܥܕܪ ܠܝ ܡܢ ܐܠܗܐ ܘܩܝܡ ܐܢܐ ܥܕ ܗܫܐ ܠܝܘܡܐ ܗܢܐ ·
ܘܣܗܕ ܐܢܐ ܥܡ ܙܥܘܪ ܘܥܡ ܪܒ ·
ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܡܠܠ ܢܒܝܐ ܘܡܘܫܐ ܕܢܗܘܝܢ ·
23 ܕܡܫܝܚܐ ܢܬܚܫ ܘܩܕܡ ܕܢܗܘܐ ܒܟܪ ܡܢ ܩܝܡܬܐ ܕܡܝܬܐ ·
ܘܢܫܪܐ ܢܗܘܐ ܠܥܡܐ ܘܠܥܡܡܐ ·
24 ܘܟܕ ܗܘ ܡܬܦܨܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܦܣܛܘܣ ܒܩܠ ܪܡ ܠܦܘܠܘܣ ·
ܫܛܝܬ ܐܢܬ ܦܘܠܘܣ ܣܓܝ ܟܬܒܐ ܡܛܥܝܟ ·
25 ܐܡܪ ܠܗ ܦܘܠܘܣ ܠܐ ܫܛܝܬ ܐܢܐ ܡܪܝ ܦܣܛܘܣ ·
ܐܠܐ ܡܠܐ ܕܫܪܪܐ ܘܕܬܪܝܨܘܬܐ ܡܫܬܡܥ ·
26 ܐܝܕܥ ܗܘ ܡܠܟܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܐܦ ܩܕܡܘܗܝ ܐܡܠܠ ܒܚܝܠ ·
ܕܠܐ ܡܕܡ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܡܫܬܟܚ ܠܗ ·
ܠܐ ܒܟܘܪܐ ܥܒܕ ܗܘ ܕܢܣܬܪ ܠܗ ·
27 ܡܠܟܐ ܐܓܪܝܦܐ ܗܠ ܡܨܕܩ ܐܢܬ ܒܢܒܝܐ ·
ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܨܕܩ ܐܢܬ ·
28 ܐܡܪ ܐܓܪܝܦܐ ܠܦܘܠܘܣ ܒܙܥܘܪ ܡܫܬܕܠ ܐܢܬ ܕܢܗܘܐ ܐܢܐ ܟܪܣܛܝܢܝܐ ·
29 ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܨܠܝ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܒܙܥܘܪ ܘܒܪܒ ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܐܢܬ ܐܠܐ ܐܦ ܟܠ ܗܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܠܝ ܗܘ ܝܘܡܐ ܗܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܐܢܐ ܠܚܘܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܣܘܪܝ ܗܠܝܢ ·
30 ܘܩܡ ܡܠܟܐ ܘܗܓܡܘܢܐ ܘܒܪܢܝܩܐ ܘܟܠ ܗܢܘܢ ܕܝܬܒܝܢ ܥܡܗܘܢ ·
31 ܘܟܕ ܐܬܟܢܫܘ ܗܘ ܡܠܠ ܥܡ ܚܕ ܠܚܕ ·
ܐܡܪ ܕܠܐ ܡܕܡ ܕܡܘܬ ܐܘ ܣܘܪܝ ܠܐ ܥܒܕ ܗܢܐ ܓܒܪܐ ·
32 ܐܡܪ ܐܓܪܝܦܐ ܠܦܣܛܘܣ ܗܘ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܐܦ ܫܪܝ ܠܗ ܐܬܪ ܕܢܫܪܐ ·
ܐܠܐ ܕܐܬܪ ܠܩܣܪ ܐܙܠ ·

Proindè eripiam te ex populo Judæorum, 17
& ex aliis Gentibus ad quas te sum mis-
surus. Ut aperias oculos eorum, ut con- 18
vertantur à tenebris ad lucem, & à po-
testate Satanæ ad Deum, utque recipiant
remissionem peccatorum & sortem cum
sanctis, per fidem quæ est in me. Idcircò, 19
rex Agrippa, per contumaciam non ob-
stiti visioni cœlesti. Sed prædicavi pri- 20
mùm iis qui erant in Damasco, & iis
qui in Jerusalem, quique in omnibus pa-
gis Judææ, atque adeò Gentibus prædi-
cavi, ut pœnitentiam agerent, & con-
verterentur ad Deum, faceréntque opera
digna pœnitentiâ. Horum autem causâ 21
prehenderunt me Judæi in templo, &
studebant me interimere. Sed opem tulit 22
mihi Deus ad hunc usque diem: & ecce
sto, testimoniúmque perhibeo tum parvis
tum magnis, quum nihil extra Mosen &
prophetas dicam, sed ea quæ ipsi præ- 23
dixerunt ventura: Nempè passurum Chri-
stum, futurúmque primitias resurrectionis
à mortuis, & prædicaturum lucem *huic*
populo & Gentibus.

Dominicâ V. post Pentecosten. 64.

Quúmque ita rationem redderet Paulus, 24
exclamavit Festus altâ voce, Insanis Pau-
le, multæ literæ effecerunt ut insanires.
Dixit ei Paulus; Non insanio, victorioſe 25
Feste, sed verba veritatis & rectitudinis
eloquor. Quinetiam rex Agrippa harum 26
earundem rerum est maximè gnarus; &
ideò apertè coram eo loquor, quippe
qui putem ne unam quidem harum rerum
latere ipsum, quum in abdito actæ non
sint. Credis, rex Agrippa, prophetis? 27
scio te credere. Dixit ei rex Agrippa; 28
Minimo negotio persuaderes mihi ut fie-
rem Christianus. Tum Paulus dixit; Op- 29
târim à Deo ut minimo maximóque ne-
gotio non tu solùm, sed etiam omnes
qui audiunt me hodiè, evasissent mei simi-
les, præter hæc vincula. Surrexit autem 30
rex, ac præses, & Bernice, iique qui
sedebant cum eis. Quúmque illinc dis- 31
cessissent, colloquebantur alii ad alios,
ac dicebant; Nihil dignum morte aut vin-
culis egit vir iste. Dixit autem Agrippa 32
Festo, Poterat vir iste dimitti, nisi con-
fugium Cæsaris appellâsset.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 እንዘ : እድኅነከ : እምሕዝብ : ወለሕዝብ : ዘለኔ : ይእዜ : እፈንወከ : ኀቤሆሙ ፡=፡
18 ከመ : ትክስት : ለዕይንተ : ለልበቢሆሙ : ከመ : ይትመየጡ : እምጽልመት : ወኀተ :
ብርሃን : ወእመእደ : ሠይጣን : ወኀተ : እደ : እግዚአብሔር : ወከመ : ይነሥሉ : ስርየ
19 ተ : ኃጢአቶሙ : ወርስተ : መስለ : ቅዱሰን : በሃይማኖት : እንተ : ብየ ፡=፡ ለእንተ ዝ :
20 ለግሪጳ : ለእሰ : ሊኦንኩ : ናፋቂ : በለእንተ : ዝንቱ : ራእይ : ሰማያዊ ፡=፡ ለሰ : ዜነው
ክወሙ : ቀደሚ : ለእለ : ሀለው : ደማስቆ :: ወእመዝ : ለእለ : ሀለው : በኢየሩሰሌም :
ወበኵሉ : በሀገረተ : ይሁደ : ወለአሕዛብኒ : ከመ : ይነስሑ : ወይትመየጡ : ኀበ : እ
ግዚአብሔር : እንዘ : ይገብሩ : ምግበረተ : ዘይደሉ : ለንሥሓ ፡=፡

Liberans te à populo, & gentibus, ad quas ego nunc mitto te. Ut aperias oculos cordis eorum, ut convertantur à tenebris in lucem, & à manu satanæ in manum Dei, & ut accipiant remissionem peccatorum suorum, & hæreditatem cum sanctis per fidem quæ est in me. Rex Agrippa, ego non fui incredulus de hac visione cœlesti: Sed annuntiavi primùm iis qui fuerunt Damasci, Et tunc iis qui fuerant in Hierusalem, & in omnibus regionibus Judææ, & Gentibus etiam, ut respiscerent, & converterentur ad Deum, facientes opera convenientia respiscentiæ.

Versio VULGATA LATINA.

17 Eripiens te de populo, & gentibus, in quas nunc ego mitto te, Aperire
18 oculos eorum, ut convertantur à tenebris ad lucem, & de potestate satanæ ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter sanctos per
19 fidem quæ est in me. Undè, rex Agrippa, non fui incredulus cœlesti visio-
20 ni: Sed his, qui sunt Damasci primùm, & Jerosolymis, & in omnem regionem Judææ, & Gentibus annuntiabam, ut pœnitentiam agerent, & con-
21 verterentur ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes. Hac ex causa me
22 Judæi, cùm essem in templo, comprehensum tentabant interficere. Auxilio autem adjutus Dei, usque in hodiernum diem sto, testificans minori atque majori, nihil extrà dicens quàm ea quæ Prophetæ locuti sunt futura esse, &
23 Moyses, Si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lu-
24 men annuntiaturus est populo, & Gentibus, Hæc loquente eo, & rationem reddente, Festus magnâ voce dixit; Insanis, Paule: multæ te litteræ ad in-
25 saniam convertunt. Et Paulus; Non insanio (inquit) optime Feste; sed veritatis & sobrietatis verba loquor. Scit enim de his rex, ad quem &
26 constanter loquor: latére enim eum nihil horum arbitror. Neque enim in angulo quidquam horum gestum est. Credis, rex Agrippa, prophetis? Scio quia
27 credis. Agrippa autem ad Paulum; In modico suades me Christianum fie-
28 ri. Et Paulus; Opto apud Deum, & in modico, & in magno, non tan-
29 tùm te, sed etiam omnes qui audiunt, hodiè fieri tales, qualis & ego sum, exceptis vinculis his. Et exurrexit rex, & præses, & Bernice, & qui assi-
30 debant eis. Et cùm secessissent, loquebantur ad invicèm, dicentes; Quia nihil
31 morte, aut vinculis dignum quid fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit;
32 Dimitti poterat homo hic, si non appellâsset Cæsarem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * وانقذك من الشعب ومن الامم الذين ارسلك انا اليهم * لتفتح اعينهم * ليرجعوا من
18 الظلمة الى النور ومن سلطان الشيطان الى الله * ليأخذوا بتكفير الخطايا * وحظا في المساكن
19 المقدسة بايمانهم بي * فمن هاهنا ايها الملك اغريبا لم اصر عاصيا للمنظر السماوي *
20 لكي بسرب الذين بدمشق اولا * والذين باورشليم * وفي سايرِ بلدة اليهودية * والامم *
21 وسالهم ان يتوبوا ويرجعوا الى الله * عاملين الاعمال المستحقة للتوبة * ثم * * فمن اجل
22 هذه الخطوب تناولني اليهود في الهيكل * وراموا ان يقتلوني * فنلت من الله المعونة
والموازرة * ووقفت الى هذا اليوم شاهدا للصغير والكبير * ولم اقل قولا يصادد الاقوال
23 التي قالها الانبياء وموسى عن الاشياء العتيدة ان تصير * ان يكن المسيح مالوما *
24 وان يكن اولا من انبعاث الموتى * فهو عتيد ان يبسر بالنور للشعب والامم * فلما اعتذر
25 هو بهذه الاقوال * قال فسطس بصوت عظيم * يا بولي قد جننت * لان الكتب الكثيرة
26 قد احالتك على الجنون * فقال يا فسطس الاتد ما جننت * لكني انطق بكلمات الصدق
والعقة * لان الملك يعرف حقيقة هذه الاقوال الذي اتكلم انا بحضرته مجاهرا * ولست
27 اظن انه يكتم عنه شيا منها اصلا * لاني ما عملت هذا في زاوية * ايها الملك
28 اغريبا اما تصدق الانبياء * انا اعلم انك تصدقهم * فقال اغريبا لبولص * بلغط
29 يسير تقنعني ان اصير مسيحيا * فقال بولص * ابهل الله ان اقنع بلغط يسير * وبخطاب
طويل ليس لك وحدك * بل وجميع الذين يسمعون اقوالي اليوم * ان يصيروا هكذا
30 مثلما انا * حلوا من هذه الاغلال * واذ قال هذه الاقوال * قام الملك والوالي وبرنيقة *
31 والجالسون معهم * وانصرفوا يقول بعضهم لبعض * ان هذا الرجل لم يعمل شيا يستحق
32 به الموت او الاغلال * ثم قال اغريبا لفسطس * قد كان يمكن ان يطلق هذا الرجل *
لو لم يستغث بقيصر *

17 *Et eripiam te à populo & Gentibus ad quas te mittam,* 18 *Ut aperias oculos eorum, quatenus revertantur à tenebris ad lucem, & à potestate satanæ ad Deum, ut recipiant expiationem peccatorum, & sortem in habitaculis sanctis per fidem suam in me. Hinc igitur est,* 19 *ô rex Agrippa, quòd non fuerim rebellis visioni cœlesti: Sed prædicaverim* 20 *his qui sunt Damasci primùm, quique sunt in Jerusalem, & in totâ regione Judææ, necnon Gentibus: deprecans eos ut pœnitentiam agerent, & converterentur ad Deum, facientes opera digna pœnitentiâ. Hactenus.* 21 *His de causis comprehenderunt me Judæi in templo, & machinati sunt necem meam.* 22 *Assecutus sum autem à Deo opem & auxilium, stetique ad hunc usque diem testificans parvo ac magno: nec ullum protuli sermonem contrarium dictis, quæ locuti sunt prophetæ & Moses, de rebus futuris ut contingerent:* 23 *An scilicet Christus esset passurus: & si futurus erat primus ex resurrectione mortuorum, ipse quoque annuntiaturus erat lumen populo & Gentibus. Cùm autem ipse se de-* 24 *fendisset hisce sermonibus, ait Festus magnâ voce, O Paule, jam insanîsti: multæ enim scripturæ te converterunt ad insaniam. Dixit;* 25 *O potentissime Feste, non insanio, sed profero verba veritatis & sobrietatis. Scit enim rex veritatem horum ser-* 26 *monum, quos ego apertè loquor in præsentia ipsius: nec arbitror latere eum ullam prorsus ex his rebus, cùm hæc in angulo non gesserim. O rex A-* 27 *grippa, nônne credis prophetis? ego novi quòd iis credas. Dixit ad* 28 *Paulum Agrippa; Modico sermone persuadebis mihi ut fiam Christianus. Ait* 29 *Paulus; Precor Deum ut modico sermone & longâ oratione persuadeam non tibi solùm, sed omnibus etiam iis qui audiunt sermones meos hodiè, ut tales fiant qualis ego sum, exceptis his vinculis. Hos sermones cùm di-* 30 *xisset, surrexit rex, & præses, ac Bernice, quique cum eis sedebant. Et abierunt dicentes alter ad alte-* 31 *rum; Sanè vir iste nil commisit pro quo mortem aut vincula mereatur. Tunc dixit Agrippa Festo; Poterat* 32 *quidem hic homo dimitti, nisi provocâsset ad Cæsarem.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወበእንተዝ : ነባር : ለእዘ : ሀለውኩ : በምኵራብ : ለኀዙኒ : ለይሁድ : ወመክሩ : ከ
22 መ : ይቀትሉኒ:=: ወለእሰ : በረድኤተ : እግዚአብሔር : ሀለውኩ : እስከ: ይለዜ: ኀ
መ : እስጉ : ሰማዕተ : በጽድቅ : ለዐቢይኒ : ወለእሉስኒ : ለልቦ : ዘነገርኩ : ዘለእነ
23 ለ : ዘነቡቡ : ወጸሐፈ : ሙሴ : ወኖቢያት : ዘሀሎ : ከመ : ይኩን:=: ዘከመ : ያሐ
መመ : ክር ስቶስ : ወዘከመ : ውእቱ : ይቀድም : ተንሥእ : እመነ : ሙታን : ወሀሸ
24 መ : ይዜኑ : ብርሃነ : ልሕዝብ : ወለአሕዘብ:=: ወእመድኅረ : ይቤ : ዘንተ : ጳው
ሎስ : ተሰጥመ : ፊስጦስ : በዐቢይ : ቃል : ወይቤሎ : ለጳውሎስ : ተላብድኑ : እሰ
25 መ : ብዙኀን : መጻሕፍት : ጫጡስ : ለእበድ:=: ወተሰጥመ : ጳውሎስ : ወይቤሎ : ለ
26 ፊስጦስ : ኄር : ለእስ:ሊየለብድ: ለለ : ድጽቀ: ወር ትለ : እንግር:=: እስመ:ንጥሠ:
የለመር : ኵሎ : ዘተናገርኩ : በቅድሜሁ : ለእሰ : ዘልፈ : እትናገር : ክሡተ : ወለልቦ:
ህቡለ : እመነ : ኵሉ : ዘነበብኩ : ለንጥሠ : ኵሎ : ዘገበርኩ : ወዘነብኩ : ሊኮነ :
27 በመዐዘነ : ለለ : በመሪህበተ:=: ለለግሪጳ : ንጥሠ : ሊተለመኖሎኑ : ለነቢያት:
28 ለእሰ : ለለመር : እስመ : ለንተ : ተለመኖሎ:=: ወይቤሎ : ለግሪጳ : ንጥሠ : በእሰ
29 ቲት : ታርሊ : ወትፈቅድ : ከመ : እኩን : ክርስቲያነ:=: ወጳውሎስኒ : ይቤሎ : ለ
እሰ : እፈቅድ : ከመ : ትትመየጥ : ኅበ : እግዚአብሔር : በኅደጥኒ : ወበብዙኅኒ : ለ
ርሊ : ለኵ : ከመ : ለንተ : በሕቲትከ : ለለ: ለዲ : ኵሎሙ : እለ : ይሰሙዑ : ዮም : ከ
30 መ : ይኩኑ : ዘለእነበለ : መዋቅሕትየ:=: ወተንሥአ : ንጥሠ : ወመኰንን:=: ወይብ
31 ሉ: ለልቦ: ዘገብረ: ዝብእሴ: ዝይደልወ: ቅትለተ: ወተሞቅሑ::=: ወይቤሎ: ለግሪጳ:
32 ለፊስጦስ : ለዝብእሲ : እመደለወ : ይኅድግወ : ለሰ : ለቢሁ : ለዝመረ : ይሑር : ኅ
በ : ነጋሢ::==:

Et propter hanc causam quum essem in templo prehenderunt me Judæi, & 21 *consultârunt ut trucidarent. Et ego per auxilium Dei perstiti usque nunc, ut* 22 *sim testimonio in veritate magnis & parvis: nihil fuit quod loquutus sum præter ea quæ loquuti sunt & scripserunt Moses & prophetæ futura esse: Quomodo* 23 *pateretur Christus, & quomodo ille primò suscitaretur ex mortuis, & annuntiaturus esset lucem populo & Gentibus. Et postquam dixisset hoc Paulus, respondit ei* 24 *Festus in magna voce, & dixit ei; Paule, insanisne? quia multæ literæ di-*
verterunt te ad insaniam. Et respondit ei Paulus, & dixit ei; Feste optime, 25 *ego non insanio, sed verè & rectè loquor. Quia rex scit omnia quæ loquutus* 26 *sum in conspectu suo semper loquens apertè, & nihil fuit occultum ex omnibus quæ loquutus sum regi: totum quod feci & quod loquutus sum, non fuit in angulo, sed in plateis. Agrippa rex, nônne credis prophetis? ego scio quòd tu* 27 *credis iis. Et dixit ei Agrippa rex; In pusillo doces, & vis ut fiam Chri-* 28 *stianus. Et Paulus dixit ei; Ego vellem ut convertaris ad Deum in modico,* 29 *& in multis: doceo non ut tu solus, sed etiam omnes audientes hodie, ut sint,* 30 *sine vinculis meis. Et surrexit rex & præses, et dixerunt; Nihil est quod* 31 *fecit hic homo, quod dignum est morte aut vinculis. Et dixit Agrippa Festo,* 32 *Hunc hominem oportebat dimittere, sed ipse voluit ire ad Imperatorem.*

CAP. XXVII. κζ'.

1 Ως δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, (α) παρεδίδουν τόν ΛΗ'
2 Σεβαστῆς. Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ (β) Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντι πλεῖν τοὺς κατὰ
3 κίως. Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα. φιλανθρώπως τε ὁ (γ) Ἰούλιος τῷ
4 Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι
5 τίους. Τό, τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες,
6 (ε)κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον
7 Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. Ἐν
8 νῖα. Μόλις τε κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώ-

tum Pulchros portus, cui juxtà erat civitas Lasea. Multo autem tempore
μενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς (η) ἦν πόλις Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου
peracto, & existente jam periculosâ navigatione propter & jejuni-
διαγινομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν
um jam præteriisse, admonebat Paulus, Dicens eis; Viri, Con-
ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος, Λέγων αὐτοῖς, Ἄνδρες, Θεω-
spicio quoniam cum injuria & multo damno, non solùm oneris &
ρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ (θ) φόρτου καὶ τοῦ
navis, sed etiam animarum nostrarum futuram esse navigationem. At
πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ δὲ
centurio gubernatori & nauclero credebat magis, quàm
(ι) ἑκατόνταρχος τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ (κ) ἐπείθετο μᾶλλον, ἢ
illis à Paulo dictis. Inapposito autem portu subsisten-
τοῖς ὑπὸ (λ) τοῦ Παύλου λεγομένοις. Ἀνεύθετου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχον-
te ad hyemationem, plerique posuerunt consilium, subduci in-
τος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ (μ) πλείους ἔθεντο βουλὴν, ἀναχθῆναι (ν) κἀκεῖ-
dè, si quomodò possent deveñi in Phœnicem, hyemare, portum
θεν, εἴ πως (ξ) δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα, παραχειμάσαι, λιμένα
Cretæ respicientem ad Africum & ad Chorum. Aspirante autem No-
τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ Λίβα καὶ κατὰ Χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ Νό-
to, æstimantes propositum tenere, solventes Asson, legebant
του, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες Ἄσσον, παρελέγοντο τὴν
Cretam. Post non multum autem misit contra ipsum ventus Typhonicus,
Κρήτην. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτῆς ἄνεμος Τυφωνικὸς, ὁ
vocatus Euroclydon. Correptâ autem navi, & non po-
καλούμενος (ο) Εὐρακύλων. Συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυ-
tente obtueri ventō, concedentes ferebamur.
ναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.

MS. A. (α) παρεδίδου (β) Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺ (γ) Ἰουλιανὸς (δ) τὸς φίλους πορευθέντι, (ε) κατήλθαμεν εἰς Λύστρα τ Λικύας. Κακεῖθεν εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχης (ζ) τόπον καλόμενον (η) πόλις ἦν Ἀλασσά. (θ) φορτίου (ι) ἑκαλοντάρχης (κ) μᾶλλον ἐπίστευε, (λ) Παύλου (μ) πλείονες (ν) ἐκεῖθεν, (ξ) δύναντει (ο) Εὐρακύλων.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXVII.

1 DEcrevit itaque de eo Festus ipsum mis-
sum iri ad Cæsarem in Italiam, proinde tra-
didit Paulum, & alios vinctos cum eo, viro
cuidam centurioni ex cohorte Augusta, cui
nomen erat Julius. Quumque navigandum
2 esset, descendimus in navigium quod erat
ex Adramanto civitate, & profecturum erat
ad regionem Asiæ : ingressus autem fuerat
navigium nobiscum Aristarchus Macedo ex
Thessalonica urbe. Postero autem die per-
3 venimus Sidonem : & usus est centurio mise-
ricordiâ erga Paulum, eique permisit ut pro-
ficisceretur ad amicos suos, & requiesceret.
Illinc porrò abnavigavimus, & quoniam
4 venti erant contrarii, sublegimus Cyprum.
Et trajecimus mare Ciliciæ & Pamphyliæ,
5 ac devenimus Myram urbem Lyciæ. Na-
6 ctúsque illic centurio navem Alexandrinam
proficiscentem in Italiam, imposuit nos in
eam. Et quia graviter navigabat, post plu-
7 rimos dies vix pervenimus contra Cnidum
insulam, quoniámque non permittebat ven-
tus ut rectà proficiscerемur, sublegimus
Cretam è regione Salaminæ urbis. Ut vix
8 dum circumillam navigaremus, pervenimus
ad locum qui vocatur, Portus pulchri.

Dominicâ VI. post Pentecosten.

Erat autem ei propinqua civitas nomine
9 Lasia, ubi mansimus longo tempore, usque
ad diem quo *(i. quoad)* præterîsset jam dies
jejunii Judæorum, & periculosum esset ali-
quem se mari committere : proindè consi-
lium eis dabat Paulus, Et dicebat ; Viri,
10 video cum ærumnis & jacturâ multâ futuram
navigationem nostram, non solùm oneris
navis nostræ, sed etiam animarum nostra-
rum. Centurio autem gubernatorem &
11 dominum navis potiùs audiebat, quàm ser-
mones Pauli. Et quia commodus non erat
12 portus ad transigendam in eo hyemem, plu-
rimi nostrorum volebant illinc vela facere,
ut si quo modo possent, pervenirent hyber-
narentque in portu quodam qui erat Cretæ,
vocabatúrque Phonix, & spectabat Austrum.
Quum autem perflaret ventus Australis, pu-
13 tarentque se pro voto suo appulsuros, navi-
gabamus circa Cretam. Sed non multò post
14 erupit in nos flatus turbinis qui vocatur Ty-
phonicus Euroclydon. Proindè abrepta est
15 navis, nec potuit obsistere vento, itaque in
incertum ferebamur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXVII.

ETtunc judicárunt & præceperunt ut iret Paulus cum aliis qui erant cu-
1 stoditi apud centurionem cujus nomen Julius erat, de cohorte Augusta fuit, ut
ivent in Italiam ad Imperatorem. Et tunc ascenderunt in navem Adramute-
2 nam quæ ibat versus Asiam, & solvimus ex illo loco & direximus iter, &
Aristarchus Macedonius Thessalonicensis, qui semper mansit nobiscum, adhæ-
rens nobis. Et postridie venimus Sidoniam : & Julius respiciebat Paulum benignè,
3 & præcepit amicis suis ut adjuvarent eum, & facerent quod vellet.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXVII.

1 UT autem judicatum est navigare eum in Italiam, & tradi Paulum cum reli-
2 quis custodiis centurioni nomine Julio cohortis Augustæ, Adscendentes navem
Adrumetinam, incipientes navigare circa Asiæ loca, sustulimus, perseverante no-
3 biscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. Sequenti autem die devenimus
Sidonem. Humanè autem tractans Julius Paulum, permisit ad amicos ire, &
4 curam sui agere. Et indè cùm sustulissemus, subnavigavimus Cyprum, pro-
5 pterea quòd essent venti contrarii. Et pelagus Ciliciæ & Pamphyliæ navi-
6 gantes, venimus Lystram, quæ est Lyciæ: Et ibi inveniens centurio navem
7 Alexandrinam navigantem in Italiam, transposuit nos in eam. Et cùm multis
diebus tardè navigaremus, & vix devenissemus contra Gnidum, prohibente nos
vento, adnavigavimus Cretæ, juxta Salmonem: Et vix juxtà navigantes, ve-8
nimus in locum quendam, qui vocatur Boniportus, cui juxtà erat civitas Tha-
lassa. Multò autem tempore peracto, & cùm jam non esset tuta navigatio, eò 9
quòd & jejunium jam præteriisset, consolabatur eos Paulus, Dicens eis; Viri, 10
video quoniam cum injuria & multo damno, non solùm oneris & navis, sed et-
iam animarum nostrarum, incipit esse navigatio. Centurio autem gubernato- 11
ri & nauclero magìs credebat, quàm his quæ à Paulo dicebantur, Et cùm aptus 12
portus non esset ad hyemandum, plurimi statuerunt consilium navigare indè, si
quomodò possent, devenientes Phœnicem, hyemare, portum Cretæ respicientem
ad Africum, & ad Corum. Aspirante autem Austro, æstimantes propositum se 13
tenere, cum sustulissent de Ason, legebant Cretam. Non post multum autem 14
misit se contra ipsam ventus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilò. Cúmque ar- 15
repta esset navis, & non posset conari in ventum, datâ nave flatibus, ferebamur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

الفصل السابع والعسرون *يوم الجمعة قبل البنتكسي*

CAP. XXVII.

Feriâ sextâ ante Pentecosten.

1 *ولما حكم بان يركب في البحر الي ايطالية الذين يلودون ببولص * سلموا بولص
2 ورسما اخرين معيدين * الي ريس مايية اسمه يوليوس من طغم سبسطية * وصعدنا الي
مركب ادرامينتي * كان اصحابه معنا مين ان يسيروا الي المواضع التي باسيا * وركب
3 معنا اريسطرحوس المكادوني السالونيكي * وفي اليوم الثاني نزلنا الي صيدا * وصح
يوليوس لبولص تعطفا واسعافا * وامر ان يذهب الي اصدقايه * فينال منهم اهتماما
4 بحوايج السفر * وركبنا من هناك وسرنا الي قبرس * من اجل ان الرياح كانت تصادمنا *
5 وعبرنا حتيذ اللج * الذي في البحر وبامفيلية * ونزلنا الي موانى بلد اللنكيا *
6 فهناك وجد ريس المايية مركبا اسكندرانيا سايرا الي ايطالية فاصعدنا اليه *
7 وفي ايام كتير لانهم كانوا يتباطون في المسير * بالجهد حصلنا في كنيدون * واذ لم
8 نترك الرياح في سلموني سرنا الي اقريطس * وبالجهد لما حاذعوا المركب جينا الي
موضع ما يلعب بالموانى الكسته * المقارب مدينة لاساء * فلما مضي لنا حين طويل
9 وكان مسيرنا معطبا * لان الصوم كان قد حان * وعظهم بولص * قايلا * ايها الرجال
10 انا عتيدون علي ما اريي ان يتعب وخسان كتير يكون مسيرنا في البحر * ولا تخسر
11 الوسق والمركب فقط * بل وانفسنا * فاما ريس المايية فادعن لراي مدبر المركب
12 وصاحب السفينة * اكثر من المقولات من بولص * واذ كان ذاك المينا غير موافق
لاوان الشتاء ارايي اكثرهم ان يسيروا من هناك * لعل يمكنهم ان يبلغوا الي
13 فينكس * يسدون في موانى اقريطس * فلما ساهدوا الموضع في ناحية المغرب * وان
الرياح العربية قد هبت * ظنوا انهم يحرصون يعلبوها * فاحذوا بالغرب وعبروا اقريطس *
14 15 * ثم هبت لا بعد وقت كتير علي المركب ريح عنيف يلعب بالمسي الاموام * فاختطف
المركب ولم يمكنه يبصر الريح *

1 *UT autem decreverunt ut mare con-*
scenderet in Italiam, qui adversabantur Paulo, tradiderunt Paulum, & quos-
dam alios vinctos centurioni, nomine
Julio, de cohorte Sebastiæ. Et conscen-
2 *sâ navi Adramitinâ, cupiebant amici*
ejus navigare in partes Asiaticas:
conscenditque nobiscum Aristarchus
3 *Macedo Thessalonicensis. Alterâ autem*
die descendimus in Sidonem: utensque
Julius in Paulum humanitate & cle-
mentiâ, permisit ei ut iret ad amicos
suos, obtinereique ab eis curam pro ne-
4 *cessitatibus itineris. Indè verò solven-*
tes, appulimus Cyprum, quoniam venti
5 *erant nobis contrarii. Et trajectò tunc*
pelago quod est in Cilicia & Pamphilia,
descendimus in portus regionis Lyciæ:
6 *Ibique nactus centurio navem Alexan-*
drinam navigantem in Italiam, impo-
suit nos in eam. Et multis post diebus, 7
quia lenti erant in navigatione, vix
devenimus ad Cnidum: cúmque non
sinerent nos venti morari in Salmo-
ne, navigavimus ad Cretam. Et vix, 8
industriè navim ducentes, venimus
ad locum quendam qui vocatur Por-
tus pulchri, vicinum urbi Lasææ.
Cúmque longum peregissemus tempus, 9
& esset navigatio nostra periculosa,
quòd jejunii tempus jam præterîsset,
commonuit eos Paulus, Dicens; O vi- 10
ri, futurum quidem est, ut video, ut
cum labore & jactura multa succedat
iter nostrum maritimum, & amitta-
mus non solùm onus & navim; sed et-
iam animas nostras. Verùm centurio 11
magìs inclinavit ad sententiam guber-
natoris navis & nauclerî, quàm ad ea
quæ dicebantur à Paulo. Et cùm es- 12
set ille portus minimè commodus hy-
berno tempori, senserunt complures co-
rum illinc solvendum, ut fortè Phœ-
nicem pervenire possent, hyemarèntque
in portibus Cretæ. Deprehendentes igi- 13
tur locum in parte Occidentali, & quòd
venti Africi jam flaverant, rati sunt
studendum sibi ut eos superarent: qua-
propter viciniorem locum deligentes,
præterierunt Cretam. Deindè flavit 14
haud multo post tempore adversus na-
vim ventus vehemens, qui vocatur
Excitator fluctuum: Abripuitque 15
navim, nec potuit ventum secare.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእሎህየ : ተንዛእነ : ወበጽሐነ : ውስተ : ደሴተ : ቆጵሮስ : እሰመ : ነፋሰ : ሀሎ : ቅድ
5 ሜነ:=: ለበሐረ : ቂልቅያ : ወለጰንፍልያ : ሐለፍነ : ወበጸሕነ : ልስጥያ : እንተ :
6 እሰየ : ይእቲ:=: ወበህየ : ረኪቦ : ጎቤ : መእት : ሐመረ : እስክንድርዊት : እንተ:
7 ተሐውር : ሊታልያ : ለብእነ : ውስቴታ:=: ወእሓለፉነ : ወጥንይይነ : ብዙኃ : መዋ
ዕለ : ወእመእቱ : በፀኅነ : ለንጸረ : ቃንድያ : እስመ : ከልእነ : ነፋስ : ወሖርነ : ቀ
8 ርጤን : ዘቅሩብ : ሰልሞንያ:=: ወበዕቡ : በጸሕነ : ውስተ:ለኅቲ : መስነ : ዘትሰመ
9 ይ : ሠናየ : መርሶ : ወቀርብት : ይእቲ : ለሐገረ : ጠልሰ:=: ወበህየ : ብዙኃ : መዋዕ
ለ : ነበርነ : ወሐለፈ : ዘመነ : መንገድ:: ወእመዝ : ሊኮነ : ሠናየ : ለሐዊር : በበሕ
10 ር : እስመ : ሐለፈ : ዘመነ : ጸሙ:: ወተንሥአ : ጳወሎስ : ወናዘሙ:=: ወይቤሎ
ሙ:: ሶእዶው : ለንሰ : ለእመርኩ : ከመ : ፍናተ : ዚለነ : እንተ : ሀለወነ : ነሐውር :
በቲ : መንዶቤ : ወጸዕር : ብዙኃ : ለኮ : በሕቱ : ለጥፍተ : ኀዋይ : ወሖመር : ለሰ :
11 ዲኒ : ጥፍለተ : ነፍስንሂ:=: ወሀቤ : መእትሰ : የሊመኖሙ : ፈድፋደ : ለቢቀ : ሐ
12 መር : ወሰሐደፈ : እመክረ : ጳወሎስ : ለመክሮሙ::=: ወሶበ : ሊሀሉ : ህየ : መር
ሶ : ዘይበቍዕ : ለለክረሞ : ብዙኃን : እመውሰቴቶሙ : ለቀሙ : መክረ : ከመ :
ይሕልፉ : እመህየ : ለእመ : ተክህሉሙ : በጺሐ : ለለክረሞ : ውስተ : ከልዕ : መ
ስን : ወይእቲሰ : መርሶ : ቀርጤን : ይእቲ : እንተ : ትኔጽር : ለንጸረ : ለፍራቂያ : ወ
13 ቆሮን::=: ወሶበ : ነፍሐ : ነፋሰ : ለዜብ : መስሎሙ : ዘረከቡ : ዘሀለዩ : ቀደሙ:
14 ወተንሢለሙ : እመለሶን : ነጸርወ : ለቀርጤን::=: ወሶቤሃ : ንፍሐ : ነፋስ : መስዕ:
15 ለዕቤሃ:=: ወለ፡ተክህለ : ለሐመር : ሐዊረ : እመጓይለ : ውእቱ : ነፋስ : ወጓየል
ቍ : መቍጢደ : መእበል : ለይእቲ : ሐመር : ወተመንደብነ : እንዘ : ንትሐወሰ : እመ
ለፈ : ለለፈ::==:

Et illinc solvimus, & venimus in insulam Cypri, quia ventus fuit ex adverso no- 4
bis. Pelagum Ciliciæ & Pamphiliæ pertransivimus, & venimus Lestiam quæ 5
Asiæ est. Et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navigantem in Ita- 6
liam, introduxit nos in eam. Et progressi sumus, & tardè navigavimus mul- 7
tos dies, & vix pervenimus contra Candiam, quia prohibuit nos ventus, &
venimus ad Cretam, quæ propè est Salmoniam. Et difficulter venimus in quen- 8
dam locum qui nominatur Boni-portus, & propinquus fuit civitati Thalsæ. Et 9
ibi multos dies mansimus, & præterivit tempus itineris, & tunc non fuit bo-
num ire per mare, quia præteriisset tempus jejunii: & surrexit Paulus, &
consolatus est eos, Et dixit iis; Viri, ego novi quòd via nostra in qua pro- 10
gressuri sumus, habet afflictionem & laborem multum, non solummodò in da-
mnum bonorum & navis, sed etiam in damnum animarum nostrarum. Et cen- 11
turio credebat magìs magistro navis & rectori, quàm consilio Pauli, ad consul-
tandum eos. Et quum non esset ibi portus aptus ad hybernandum, multi ex 12
illis perstiterunt in consilio, ut solverent illinc, si possent venire ad hybernandum
in alio loco: & hic portus Cretæ est, quæ respicit ex adverso Africam & Co-
rum. Et spirante vento Australi, visum est illis quòd nacti essent quod proposu- 13
issent priùs: & quum sustulissent de Ason, respexerunt Cretam. Et tunc spira- 14
vit ventus Aquilonaris in eam. Et quum non posset navis progredi, præ violentia 15
hujus venti, tum prævaluerunt undantes fluctus huic navi, & afflicti fui-
mus, agitati à latere ad latus.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'.

Insulam autem quandam succurrentes, vocatam Claudam, vix potuimus
16 Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες, καλούμενον Κλαῦδα, μόλις ἰσχύσαμεν
compotes fieri scaphæ. Quam subducentes, adjutoriis utebantur, ac-
17 περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης. Ἣν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑπο-
cingentes navem: timentésque ne in Syrtim inciderent, submitten-
ζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλάσαν-
tes vas, sic ferebantur. Vehementer autem tempestate jactatis nobis,
18 τες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. Σφοδρῶς (ρ) δὲ χειμαζομένων ἡμῶν,
sequenti jactum fecerunt. Et tertiâ nostris manibus armamenta
19 τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο. Καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ
navis ejecimus. Neque autem Sole, neque syderibus apparentibus per
20 πλοίου (σ) ἐρρίψαμεν. Μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ
plures dies, tempestatéque non exiguâ imminente, reliquum ablata erat o-
πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο (τ) πᾶ-
mnis spes ad servari nos. Multâ autem inediâ existente, tunc
21 σα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς δὲ ἀσιτίας (υ) ὑπαρχούσης, τότε
stans Paulus in medio eorum, dixit; Oportet quidem, ô viri, obe-
σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν, Ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πει-
dientes mihi, non avulsi à Creta, lucratique injuriam
θαρχήσαντάς μοι, μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν
hanc, & jacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse: ja-
22 ταύτην, καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀπο-
ctura enim animæ nulla erit ex vobis, præterquàm navis. Adstitit enim mihi
23 βολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. Παρέστη γάρ μοι
nocte hac angelus Dei, cujus sum, cui & deservio, Dicens:
24 (φ) τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, λέγων,
Ne timeas Paule, Cæsari te oportet assistere: & ecce donavit tibi
Μὴ φοβοῦ Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι
Deus omnes navigantes tecum. Ideò bono animo estote viri:
ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. Διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· 25
credo enim Deo, quia sic erit, quemadmodùm dictum est mihi. In
πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ, ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. Εἰς 26
insulam autem quandam oportet nos incidere. Ut verò quartadecima nox
νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ 27
facta est, perlatis nobis in Adria circa medium noctis,
(χ) ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς, ὑπο-
picabantur nautæ efferri aliquam sibi regionem. Et bolisantes inve-
νόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. Καὶ βολίσαντες εὗ- 28
nerunt passus viginti: brevi autem distantes, & rursùm bolisantes, inve-
ρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διασήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗ-
nerunt passus quindecim. Timentésque ne quomodò in aspera loca
ρον ὀργυιὰς δεκαπέντε. Φοβούμενοί τε (ψ) μήπως εἰς τραχεῖς τόπους 29
inciderent, de puppi projicientes anchoras quatuor, optabant diem fie-
ἐκπέσωσιν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γε-
ri. Ipsis verò nautis quærentibus fugere ex navi, & laxanti-
νέσθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων (ω) φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάν- 30
bus scapham in mare, obtentu quasi è prora funiculos
των τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ (α) πρώρας μελλόντων
anchoras extendere, Dixit Paulus Centurioni, & militi-
ἀγκύρας ἐκτείνειν, Εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ, καὶ τοῖς στρατιώ- 31
bus; Si non hi manserint in navi, vos servari non potestis.
ταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
Tunc milites abscidérunt funes scaphæ, & siverunt eam
Τότε (β) οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν 32
excidere.
ἐκπεσεῖν.

MS.A. (π) ἰσχύσαμεν μόλις (ρ) τε (σ) ἐρρίψαν. (τ) ἐλπὶς πᾶσιν (υ) ὑπαρχούσης, σωθεὶς ὁ (φ) ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι ἐγὼ, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος, λέγων, (χ) ἐπιγένετο, (ψ) μήπω κατὰ τραχεῖς (ω) ὀκφυγεῖν (α) πρωτης ἀγκύρας μελλόντων ὀκλίνειν, (β) ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ܘܟܕ ܥܒܪܢ ܠܐܝܣܛܪ ܕܩܪܝ ܠܗ ܩܘܪܐ ܐܬܝܢ ܠܡܚܣܡ ܠܗ ܣܦܝܢܬܐ ܒܥܠ ܟܐܦ ܐܬܝܢ ܠܡܩܢܝ

Versio VULGATA LATINA.

16 In insulam autem quandam decurrentes, quæ vocatur Cauda, potuimus vix obti-
17 nere scapham. Quâ sublatâ, adjutoriis utebantur, accingentes navem, timen-
18 tes ne in Syrtim inciderent, summisso vase sic ferebantur. Validâ autem no-
19 bis tempestate jactaris, sequenti die jactum fecerunt: Et tertiâ die suis mani-
20 bus armamenta navis projecerunt. Neque autem Sole, neque syderibus appa-
rentibus per plures dies, & tempestate non exiguâ imminente, jam ablata erat
21 spes omnis salutis nostræ. Et cùm multa jejunatio fuisset, tunc stans Paulus in
medio eorum, dixit; Oportebat quidem, ô viri, audito me, non tollere à Cre-
22 ta, lucríque facere injuriam hanc & jacturam. Et nunc suadeo vobis bono
23 animo esse: amissio enim nullius animæ erit ex vobis, præterquàm navis. Asti-
24 tit enim mihi hac nocte Angelus Dei, cujus sum ego, & cui deservio, Dicens;
Ne timeas, Paule, Cæsari te oportet assistere: & ecce donavit tibi Deus omnes
qui navigant tecum. Propter quod bono animo estote viri: credo enim Deo, 25
quia sic erit, quemadmodùm dictum est mihi. In insulam autem quandam 26
oportet nos devenire. Sed posteaquàm quartadecima nox supervenit, navigan- 27
tibus nobis in Adria circa mediam noctem, suspicabantur nautæ apparere sibi
aliquam regionem. Qui & summittentes bolidem, invenerunt passus viginti: 28
& pusillùm indè separati, invenerunt passus quindecim. Timentes autem ne in 29
aspera loca incideremus, de puppi mittentes anchoras quatuor, optabant die-
em fieri. Nautis verò quærentibus fugere de navi, cùm misissent scapham 30
in mare, sub obtentu quasi inciperent à prora anchoras extendere, Dixit 31
Paulus centurioni, & militibus; Nisi hi in navi manserint, vos salvi fie-
ri non potestis. Tunc absciderunt milites funes scaphæ, & passi sunt eam ex- 32
cidere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * فَبَصَرْنَا فِي مَسِيرِنَا وَجِيرِنَا جَزِيرَةً مَّا اسْمُهَا كَلَوْدِيُوسُ * فَبِالْجُهْدِ قَدَرْنَا اَنْ نُمْسِكَ الْمَرْكَبَ *
17 * فَرَفَعُوهُ بِمَعُونَاتٍ وَحِيَلٍ اسْتَعْمَلُوهَا * وَشَدُّوا الْمَرْكَبَ * خَائِفِينَ اَلَّا يَسْقُطَ فِي دُوَارٍ * وَحَطُّوا
18 الْآلَةَ وَاَهْمَلُوهُ هٰكَذَا * وَبَيْنَمَا السِّنَاءُ يَسْكُبُ عَلَيْنَا شَدِيدًا * فِي الْغَدِ طَفِقُوا يُلْقُونَ الْوَسَخَ *
19 * وَفِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ طَرَحْنَا بِأَيْدِينَا آلَةَ الْمَرْكَبِ فِي الْبَحْرِ * وَلَمْ نَظْهَرْ لَنَا الشَّمْسُ وَلَا النُّجُومُ *
20 21 * وَدَامَ عَلَيْنَا سِنَاءٌ عَظِيمٌ اَيَّامًا كَثِيرَةً * فَمِنْ ذَاكَ انْتَزَعَ مِنَّا كَافَّةُ رَجَاءِ الْخَلَاصِ * وَاَقَمْنَا
اَيَّامًا كَثِيرَةً لَمْ نَاْكُلْ شَيْئًا * حِينَئِذٍ وَقَفَ بُولُصُ فِي وَسَطِهِمْ وَقَالَ * اَيُّهَا الرِّجَالُ قَدْ كَانَ يَجِبُ
عَلَيْكُمْ اَنْ تُذْعِنُوا لِرَأْيِي * اَلَّا تَصْعَدَ مِنْ اَفْرِيطُسَ * وَكُنَّا قَدْ رَبِحْنَا هٰذَا التَّعَبَ وَالْخُسْرَانَ *
22 * وَالْاٰنَ اَنَا اَعِظُكُمْ وَاَسْاَلُكُمْ اَنْ تَفْرَحُوا * فَاِنَّ مَا يَسْقُطُ مِنْكُمْ وَلَا نَفْسًا وَاحِدَةً سِوَى
23 الْمَرْكَبِ * لِاَنَّ قَدْ وَقَفَ بِي فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ مَلَاكُ اللّٰهِ الَّذِي اَنَا لَهُ * الَّذِي اَعْبُدُهُ * قَائِلًا *
24 يَا بُولُصُ لَا تَخَفْ فَاِنَّكَ يَجِبُ عَلَيْكَ اَنْ تَمْثُلَ بِحَضْرَةِ قَيْصَرَ * وَهَا قَدْ وَهَبَ اللّٰهُ لَكَ
جَمِيعَ السَّائِرِينَ مَعَكَ * فَلِذٰلِكَ اَفْرَحُوا اَيُّهَا الرِّجَالُ * فَاِنِّي اُومِنُ بِاللّٰهِ اَنْ هٰكَذَا
25 26 27 يَكُونُ كَمَا خُوطِبْتُ بِهِ * وَسَيَسْقُطُ بِلَا بُدٍّ اِلَى جَزِيرَةٍ مَّا * وَلَمَّا سَلَفَتْ اَرْبَعَ عَشْرَ
لَيْلَةً وَنَحْنُ مُتَرَدِّدُونَ فِي اَدْرِيَا * فِي نِصْفِ اللَّيْلِ اَفْتَكَرَ الْمَلَّاحُونَ اَنْ يَعْرِفُوا فِي اَيَّةِ
28 بُلْدَةٍ هُمْ * فَاَلْقَوْا حَبْلَ الثِّقْلِ * فَوَجَدُوا الْمَوْضِعَ عِشْرِينَ بَاعًا * وَسَارُوا مِنْ هُنَاكَ
29 قَلِيلًا وَقَدَّرُوا * فَوَجَدُوا خَمْسَةَ عَشَرَ بَاعًا * فَحَذِرُوا اَلَّا يَسْقُطُوا فِي مَوَاضِعَ حَسِكَةٍ *
30 فَاَلْقَوْا مِنْ مُؤَخَّرِ الْمَرْكَبِ اَرْبَعَ مَرَاسِيَ * وَاَبْهَلُوا اَنْ يَصِيرَ نَهَارًا * وَاِنَّ الْمَلَّاحِينَ
اَلْتَمَسُوا اَنْ يَهْرُبُوا مِنَ الْمَرْكَبِ * وَاَحْدَرُوا الْمَرْيَكَبَ اِلَى الْبَحْرِ بِحُجَّةِ اَنَّهُمْ مُعْتَزِمُونَ اَنْ
31 يَمُدُّوا الْمَرَاسِيَ مِنْ مُقَدَّمِ الْمَرْكَبِ * فَقَالَ بُولُصُ لِرَئِيسِ الْمِائَةِ وَلِلْجُنْدِ * اِنْ لَمْ يَبْقَ
32 هٰؤُلَاءِ فِي الْمَرْكَبِ فَمَا يُمْكِنُكُمْ اَنْتُمْ تَخْلُصُونَ * حِينَئِذٍ قَطَعَ الْجُنْدُ حِبَالَ الْمَرْكَبِ
وَاَهْمَلُوهُ يَسْقُطُ *

Vidimus autem in navigatione & cursu nostro insulam quandam, nomine Claudius: & vix potuimus retinere naviculam. At sustulerunt eam 17 *adjutoriis & artibus quibus usi sunt, navémque obfirmárunt, veriti ne in vorticem incideret: & deposuerunt vas, atque ita reliquerunt eam. Et* 18 *dum vehemens imber funderetur super nos, alterâ die cœperunt projicere merces: Ac tertiâ die manibus nostris* 19 *projecimus instrumenta navis in mare. Et non apparentibus nobis sole neque syderibus, Et perseverante su-* 20 *per nos imbre maximo ad complures dies, ex tunc ablata est à nobis tota spes salutis, Mansimúsque pluribus* 21 *diebus nihil edentes. Tunc stans Paulus in medio eorum, dixit; Heus viri, oportebat vos acquiescere consilio meo, ut non ascenderemus è Creta: & quidem evasissemus hunc laborem & jacturam. Et nunc hortor vos,* 22 *& obsecro, ut hilari sitis animo: non enim cadet ex vobis anima ulla, præter navim. Nam astitit mihi hâc* 23 *nocte angelus Dei cujus sum & quem colo, Dicens; O Paule, ne* 24 *formides, te enim sistî oportet in præsentia Cæsaris: & ecce donavit tibi Deus omnes tecum navigantes. Quapropter gaudete, O viri: credo* 25 *enim Deo quòd sic erit quemadmodùm dictum est mihi. Et incidemus abs-* 26 *que dubio in insulam quandam. Cum-* 27 *que transissent quatuordecim noctes, discurrentibus nobis per Adriam, mediâ nocte cogitárunt nautæ scire quânam essent in regione. Quare ja-* 28 *cto funiculo mensorio, repererunt locum illum esse viginti ulnarum: & pusillùm inde progressi, ac dimensi, repererunt quindecim ulnas. Et veri-* 29 *ti ne incidérent in loca aspera, jecerunt à posteriori parte navis quatuor anchoras, & orárunt ut fieret dies. Nautæ verò quæsierunt fugere è na-* 30 *vi, demisérúntque scapham in mare, sub prætextu volendi anchoras extendere ab anteriori parte navis. Dixit* 31 *autem Paulus centurioni & militibus; Nisi hi in navi manserint, vos salvari non poteritis. Tunc absci-* 32 *derunt milites funes naviculæ, & reliquerunt eam excidere.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወእመድኅረ: ኮነ: ብዙኀ:ጽሞና:ወይእተ : ጊዜ : ተንሥአ: ጳውሎስ: ወቆመ: በመእከሌሆ
ሙ: ወይቤ: እስመ: እመደለወክሙ: ትስሙዑ : ኪያየ: ወከመ:ሊትትንሠሉ : እመቀርጤ
22 ን : ወትግብረ : ዘንተ : ጽእለተ : ወተስጥሞ : ርባሕ:=ፁ ወይእዜኒ : እዜንወክሙ :
ከመ: ሊትኅዘኑ: እስመ: ለልቦ: እመወስቴትነ: ዘይትሀጕል : ዘእንበለ : ደእሙ : ኀፍለ
23 ት : ሐመር:=ፁ እስመ : በዘቲ : ሌሊት : ቆመ : ቅድሜየ : መልአከ : እግዚአብሔ
24 ር : ዘኪየሁ : አነ : ወዘሎቱ : እትቀነይ:=ፁ እንዘ : ይብለኒ : ሊትፍራሃ : ወሊትደነግ
ፀ:ሀለወከ : ትቁመ : ቅድመ : ቄሳር: ወናሁ : ወሀበከ : እግዚእ : ኵሎሙ : አለ : የሐ
25 ውሩ : መስሌከ : በሐመር:=ፁ በእንተዝ : ሊትኅዘኑ : ለእደው : እስመ : አነ : እመን
26 ክሙ : ለእግዚአብሔር:: ከመ : ሀለወ : ይኩን : ዘከመ : ተብህለ : ሊተ:=ፁ ሀለወነ
27 ኬ : ንብጸሕ:: ኅበ : ለኅቲ : ደሴት::=ፁ ወበሕቴሰ:ኮነ:ለመ: ለሱፉ:ወረቡዑ:ሌሊት:
እንዘ : ንነባድ : በበሕረ : ጸድርያ : በጊዜ : መንፈዕቀ : ሌሊት : መሰሎሙ : ለናቲያት :
28 ዘርእዩ : ሀገረ:=ፁ ወወገሩ : ናዕከ : ለረር : ኅበ : በሕር : ከመ : ይመጥኑ : ወረከ
ቡ : ሞይ : መጠነ : ፹በለአስለ : ብእሲ: ወወገሩ : ከዕበ : ናዕከ : ለረር : ወእመህየ :
29 ሐሊፎሙ : ንስቲተ : ፫ረከቡ : ለሰርተ : ወሀመሰተ : መጠነ : ለአለ : ብእሲ:=ፁ ወ
ይእተ : ጊዜ : ወገሩ : ለርበዕተ : መልሕቀ : መንገለ : ርእሰ : ሐመር : ኅበ : ይንብር :
30 ሔዳ:: እንዘ : ይፈትዉ : ከመ : ይርለዩ:መለልተ::=ፁ ወፈቀዱ : ናቲያት : ከመ :
ይመስጡ : እማዕበለ : በሕር : ወገሩ :ደበ:በሕር : ለንእስት : ሐመር : እንዘ : ይብ
ሉ : ወያስተምስሉ : ከመ : ዘያስተደልው : ለሐመር : ወለመልሕቅ: መንገለ : እግረ :
31 ሐመር::=ፁ ወይእተ : ጊዜ : ለእጣሮ : ጳውሎስ : በመንፈሱ : ነገሮ : ለሀቤ :
ሎእት : ወለሓራ : ወይቤሎሙ : ሶለንትሙ : ሰብእ : ለእመ : ለመሰጡ : ናቲያት :
32 እመሐመር: ለልብክሙ : ድኂነ:=ፁ ወይእተ : ጊዜ : መተረ : ሓራ: ለእባለተ : ይእቲ:
ሐመር : ንስቲት: ወኀደግዎ: ትሐር : ኅበ: ዘፈቀደት:=ፁ

Et postea fuit multum jejunium: & isto tempore surrexit Paulus, & stetit in 21
medio eorum, & dixit quod oportebat vos audivisse me, & non solvisse à Creta, & lucri facere hanc injuriam, & submersionem. Et nunc annuntio vobis ne tristes 22
sitis, quia nihil est inter nos quod perdetur, præter solam navis damnum. Quia in 23
hac nocte stetit coram me angelus Dei, cujus sum ego, & quem colo, Dicens mihi; 24
Ne metuas, & ne conturberis: oportet te stâri coram Cæsare, & ecce donavit tibi Deus omnes qui proficiscuntur tecum in nave. Propterea ne tristes sitis viri, quia ego 25
credo Deo, quod sic futurum est, quemadmodum dictum est mihi. Oportet nos igi- 26
tur ut deveniamus ad quandam insulam. Veruntamen factum est quartadecimâ 27
nocte, quum navigaremus in mari Padiæ, in tempore mediæ noctis, existimárunt nautæ quòd vidissent civitatem. Et ejecerunt bolidem in mare ut meti- 28
rentur, & invenerunt aquam quasi viginti staturas vivi: & ejecerunt iterum bolidem, & illinc progressi sumus paululum, & invenerunt quindecim staturas viri. Et isto tempore ejecerunt quatuor anchoras versus caput navis, ubi sede- 29
bat rector, desiderans ut videret diem. Et voluerunt nautæ ut fugerent è fluctibus maris, & demiserunt super mare navicellam, dicentes, & simulantes quasi 30
aptarent navem, & anchoras versùs pedem navis. Et isto tempore quum 31
scivisset Paulus in spiritu suo, loquutus est centurioni & militibus, & dixit iis; Vos viri, si effugiant nautæ à nave, non potestis servari. Et 32
isto tempore absciderunt milites funes hujus naviculæ, & siverunt eam ire quò voluit.

Usque autem quò futurum erat diem fieri, hortabatur Paulus omnes su-
33 Ἄχρι δὲ οὗ (γ) ἤμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας με-
mere cibum, dicens ; Quartamdecimam hodiè diem expectantes
πλαζεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες
jejuni permanetis, nihil accipientes. *Idcò hortor* vos ac-
34 ἄσιτοι διατελεῖτε, (δ) μηδὲν προσλαβόμενοι. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς (ε) προς-
cipere cibum : *hoc enim ad vestram salutem est* : nullius
λαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς (ζ) ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· (η) οὐδενὸς
enim vestrùm capillus *ex* capite *cadet. Dicens autem* hæc, & su-
35 γὰρ ὑμῶν θριξ (θ) ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λα-
mens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium : & *frangens* cœpit man-
βὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθί-
ducare. *Bono animo* autem facti omnes, & ipsi *adsumpserunt* cibum.
36 ειν. Εὐθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ (ι) προσελάβοντο τροφῆς.
Eramus verò in navi universæ animæ ducentæ septuaginta sex. Sa-
37 Ἡμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομηκοντα ἕξ. Κο-
38 tiati *autem* cibo, alleviabant navem, ejactantes triticum in
ρεσθέντες δὲ τροφῆς, ὠκιάζον τὸ πλοῖον, ὑπεβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν
mare. Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant : sinum
39 θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον
verò quendam considerabant habentem littus, in quem cogitabant, si pos-
δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, (κ) εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύ-
sent, *expellere* navem. Et anchoras *suffollentes, permiserunt in*
40 γαντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες, εἴων εἰς τὴν
mari, simul laxantes junctura gubernaculorum : & *suffollentes*
θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν
artemonem flanti, tendebant ad littus. *Incidentes autem* in
41 ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ, κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Περιπεσόντες δὲ εἰς

locum bimarem, illiserunt navem : & quidem prora fixa mane-
τόπον διθάλασσον, ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ (λ) ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμει-
bat immobilis, *at* puppis solvebatur à vi *fluctuum. At*
νεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς (μ) βίας τῶν κυμάτων. Τῶν δὲ 42
militum consilium fuit, ut *vinctos* occiderent, ne quis *ena-*
στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο, ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μή τις ἐκκο-
tans effugeret. *At* centurio volens servare Pau-
λυμβήσας (ν) διαφύγοι. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦ- 43
lum, prohibuit *eos consilio*, jussitque *potentes* natare,
λον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τῷ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν,
abjicientes primos ad terram exire : Et *reliquos, hos quidem* in
ἀποῤῥίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι· Καὶ τοὺς λοιποὺς, οὓς μὲν ἐπὶ 44
tabulis, *hos autem* super *quædam eorum* quæ de navi. Et sic factum est omnes
σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας
perservari ad terram.
διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

CAP. XXVIII. κη'.

Et *salvi evasi*, tunc *cognoverunt* quia Melita insula vocabatur. *At* Barbari
1 Καὶ διασωθέντες, τότε (α) ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. (β) οἱ δὲ βάρβαροι
praestabant nō *vulgarem* humanitatem nobis. *Accendentes* enim *pyram*,
(γ) παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν. (δ) Ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν, 2
acceperunt omnes nos, *propter* imbrem *instantem*, & *propter* fri-
(ε) προσέλαβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύ-
gus. *Congregante* autem *Paulo* sarmentorum multitudinem, & *imponente* super
χος. Συναθροίσαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων (ζ) πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ 3
pyram, vipera à calore *exiens* invasit manum ejus.
τὴν πυρὰν, ἔχιδνα (η) ἐκ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα κατέπιε τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

MS. A. (γ) ἡμέρα ἤμελλεν (δ) μηδὲν προσλαμβανόμενοι. (ε) μεταλαβεῖν (ζ) ἡμετέρας (η) οὐδενὸς (θ) ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. Εἴπας δὲ (ι) προσέλαβον τροφῆς. Ἤθελε δὲ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι ἑβδομήκοντα πέντε. (κ) πρὸς ὃν ἐβέλοντο, (λ) ἡ μὲν * πρῶτα ἐείσασα ἔμενεν (μ) βίας *. Τῶν δὲ στρατιωτῶν (ν) διαφύγῃ. Ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος τὸν Παῦλον διασῶσαι, Κεφ. κη'. MS. A. (α) ἐπέγνωμεν (β) οἵ τε (γ) παρεῖχαν (δ) Ἅψαντες (ε) προσελάβοντο ἡμᾶς, (ζ) τὸ πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος τοῦ Παύλου ἐπὶ (η) ἀπὸ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ... * ...

34 ... * ...

35 ... * ...

36 ... * ...

37 ... * ...

38

39 ... * ...

40 ... * ...

41 ... * ...

42 ... * ...

43 ...

44 ... * ...

* ... * ... * ... * ...

* ... * ...

1 ... * ...

2 ...

3 ...

Ipse verò Paulus usquedum fieret dilucu- 33
lum, precabatur omnes ut caperent cibum,
dicens eis ; Ecce hodie decimusquartus
agitur dies, ex quo præ timore nihil gustâ-
stis. Idcircò peto à vobis ut cibum capia- 34
tis ad sustentationem vitæ vestræ. Capillus
enim ex capite unius vestrûm non peribit.
Et quum hæc dixisset, accepit panem, & 35
glorificavit Deum coram omnibus, fregitque,
& cœpit comedere. Consolationem ita- 36
que acceperunt omnes, sumpseruntque ci-
bum. Eramus autem in navi ducentæ & 37
septuaginta sex animæ. Quumque expleti 38
essent cibo, allevabant navim, & tollebant
triticum, projiciebantque in mare. Orto 39
autem die, nautæ quænam *illa* esset terra
non agnoscebant : sed conspicati sunt secus
aridam sinum quendam maris, quò medita-
bantur, si fieri posset, impellere navim. Et 40
abscciderunt anchoras à navi, & laxârunt eas
in mare, & solverunt structuras gubernacu-
lorum, suspenderuntque parvum velum ad
ventum flantem, & ita abnavigabamus ari-
dam versûs. Impegit autem navis in lo- 41
cum quendam elevatum inter duas profun-
ditates maris, ibique resupinata est : nam
pars ejus anterior erecta est, neque move-
batur : pars verò posterior soluta est præ
violentia fluctuum. Volebant autem mi- 42
lites interficere vinctos, ne natatui se com-
mitterent, & fugerent ab ipsis. Sed cen- 43
turio prohibuit eos ab hoc, quippe qui
vellet servare Paulum : illis porrò qui po-
terant natatui se committere, præcepit ut
imprimis enatarent, & in terram evade-
rent. Cæteros verùm super tabulas, ac su- 44
per alia ligna navis trajecit, & sic omnes
salvi evaserunt in terram.

Dominicâ VIII. post Pentecosten. 67.

CAP. XXVIII.

Postea verò didicimus Melitam vocari 1
illam insulam. Porrò Barbari qui habita-
bant in ea, multam charitatem in nos osten-
derunt. Accenderunt enim ignem, nosque 2
omnes convocaverunt ut calefieremus pro-
pter imbrem plurimum, existensque frigus.
Tulit autem Paulus multa sarmenta, inque 3
pyram imposuit : prodiit autem ex eis vi-
pera præ calore ignis, ac momordit ma-
num ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወሶቢሃ: አልጸቀ : ጽበሕ:: ወአውሶስ : ሰለሱ : ለእሉንቱ : ሰብእ : ኵሙ : ይብልዑ:
ሳዳጠ:ሙብልእ: [ወይቤ:] ለንትሙ:: ነበርክሙ: አሰርተ : ወለርበዕተ: ዕለተ: ዘእንበለ :
34 ሙብልዕ:=> በእንተዝ: እስአለክሙ:ከሙ:ትብልዑ : በእንተ : መድኀኒትክሙ ፡ ለልቦ :
35 እመውስቲትክሙ : ዘይትሠጐል : ስእርተ : ርእሱ::=> ወእመድኅረ : ይቤ: ዘንተ :
ነሢአ : ሕብስተ : ለእሉኑ : ለእግዚኣብሔር : በቅድመ : ኵሉሙ : ፈተተ : ወለጎ
36 ዘ : ይብለዕ:=> ወእመድኅረ : ገብአ : ልቦሙ : እውንቱሂ : በልዑ::=> ወ
37 እለ : ሀለውነ : ውስተ : ሐመር : የሐክል ፡ ሩፍቍነ : ክልኤ : ምእት : ሰብእ : ወሰ
ድስቱ::==>

Tunc appropinquavit lux, & Paulus rogavit illos homines ut ederent modicum ci- 33
bi, & dixit ; *Vos permansistis quatuordecim dies sine cibo. Propterea rogo vos ut* 34
edatis propter salutem vestram: nemo est ex vobis cujus peribit capillus capitis 35
sui. Et postquam dixisset hoc, accipiens panem benedixit Deo in conspectu omni- 36
um, & fregit, & cœpit edere. Et postquam reversum est cor illorum, illi ederunt. Et 37
qui fuimus in nave complevit numerus nostrer ducentos & sex homines.

Versio VULGATA LATINA.

33 Et cùm lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibum, dicens; Quar-
34 tadecimâ die hodiè expectantes jejuni permanetis, nihil accipientes. Propter
quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullius vestrûm capil-
35 lus de capite peribit. Et cùm hæc dixisset, sumens panem, gratias egit Deo
36 in conspectu omnium: & cùm fregisset, cœpit manducare. Animæquiores
37 autem facti omnes, & ipsi sumpserunt cibum. Eramus verò universæ animæ
38 in navi ducentæ septuaginta sex. Et satiati cibo alleviabant navem, jactan-
39 tes triticum in mare. Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant:
sinum verò quendam considerabant habentem littus, in quem cogitabant, si
40 possent, ejicere navem. Et cùm anchoras sustulissent, committebant se mari,
simul laxantes juncturas gubernaculorum: & levato artemone secundùm auræ
41 flatum tendebant ad littus. Et cùm incidissemus in locum dithalassum, im-
pegerunt navem: & prora quidem fixa manebat immobilis, puppis verò sol-
42 vebatur à vi maris. Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent:
ne quis cùm enatâsset, effugeret. Centurio autem volens servare Paulum, pro-
43 hibuit fieri: jussítque eos, qui possent natare, emittere se primos, & evade-
re, & ad terram exire: Et cæteros alios in tabulis ferebant: quosdam su-
44 per ea, quæ de navi erant. Et sic factum est, ut omnes animæ evaderent ad
terram.

CAP. XXVIII.

1 Et cùm evasissemus, tunc cognovimus quia Melita insula vocabatur. Bar-
2 bari verò præstabant non modicam humanitatem nobis. Accensâ enim pyrâ,
reficiebant nos omnes, propter imbrem, qui imminebat, & frigus. Cùm con-
3 gregâsset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem, & imposuisset
super ignem, vipera à calore cùm processisset, invasit manum ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * فَالَى حِنِ اَرمَع اَن يَصِر النَّهَار * تصرع بولص اِلَى جَماعَتِهِم اَن يتناولوا طَعامًا قايلًا *
لَكُم اليوم اربعه عسر يومًا منتظرين العطب اسْتكملتموها بِلا اكل * ولَم تتناولوا طَعامًا *
34 * فلهذا اتصرع اِلَيكُم اَن تستعملوا طَعامًا * فَاِنَّ ذلك مِمَّا يودي اِلَى خلاصكُم * فَاِنَّ
35 سعن واحده مِن روسكُم مَا تسقط * فَاِذ قال هذه وتناول خبزا فسكر لِلّٰه اَمام الجَماعَة *
36 وكسر وطفق ياكل * فصاروا كُلهم مسرورين * واستعملوا طَعامًا * وكنا فِي المركب
37 النفوس كلها مايتي وسبه وسبعين * واِذ شبعوا مِن الطَّعام حفوا المركب والقوا الحنطه
38 فِي البَحر * فَلَمَّا اَصاء النَّهار ولَم يعرفوا الارض * لاح لَهُم خليج مَا * لَم يتاملوا لَه
39 ساطيًا * فاراوا اَن يوصلوا المركب اِليه اِن امكنهم * فقطعوا المراسي وسرحوها فِي
40 البَحر * وطرحوا قواعد الارجل معًا * ورفعوا القلع الصغير * مستكن هبوب الرياح
41 اِلَى الساطي * فوقع فِي موضع ذي بحرين * فاهملوا المركب * فَاَمَّا مقدمه فاربر
42 ولبث لا يتحرك * واَمَّا موخر فمسح مِن شدة الامواج * فاحطر الجند بذهبهم رايًا اَن
43 يقتلوا المقيدين * لِيلًا يسبح اَحد مِنهم فيهرب * فَاَمَّا رييس المايَة فلايتان اَن يخلص
بولص منعهم مِن هذا الراي * فامر الَّذين يقدرون اَن يسبحوا اَن يطرحوا انفسهم اولين *
44 ويخرجوا اِلَى الارض * والباقون مِنهم خرجوا بعضهم عَلَى دوف * وبعضهم عَلَى الآت
المركب * وهكذا سلموا كُلهم اِلَى الارض *

* الفصل الثامن والعسرون *

1 ولَما تخلصوا حينيذ علموا اَن تلك الجزين تدعي ملطن * ثم *

* يوم سبت العنصرين *

2 وان البربر مكوا اِحسانًا وبعطفا كبيرا * لاِنهم اوقدوا نارا * واحدوا كلنا مِن اجل
3 المطر النابت ومِن اجل البرد * وبينما بولص يدور ويوسس يجمع حطبا كبيرا ويضعه
عَلَى النار * خرجت افعي مِن قبل سخونة النار فلدغت يده *

usque ad tempus autem quo cœpit oriri 33
dies, rogabat Paulus cœtum eorum, ut
cibum sumerent, dicens; Quatuordecim
sunt hodiè dies, quos, naufragium ex-
pectantes, sine comestione transegistis
nullum cibum capientes: Propterea 34
rogo vos ut adhibeatis cibum, quando-
quidem hoc ex iis est quæ ad salutem
vestram conducunt, quia pilus vel
unus de capitibus vestris non decidet.
Hæc cùm dixisset, sumpto pane, gratias 35
egit Deo coram cœtu, & frangens cœpit
edere. Quare omnes lætificati, usi sunt 36
cibo. Eramus autem in navi animæ 37
omnes ducentæ septuaginta sex. Et cùm 38
essent cibo satiati, alleviaverunt navim,
ejicientes triticum in mare. Cùm au- 39
tem dies illuxisset, nec terram agnosce-
rent, suffulsit eis sinus quidam cujus
littus minimè deprehendebant, in quod
cogitárunt appellere navim, si possent.
Itaque præcisis anchoris, dimiserunt 40
eas in mare, basibus pedum simul ab-
jectis: & velum parvum erexerunt,
sectantes flatum ventorum versùs
littus. Porrò incidit in locum bima- 41
rem, ideóque navim destituerunt. Et
quidem prora infixa mansit immobilis,
puppis autem dissoluta est à vi unda-
rum. Incidit autem in mentem mili- 42
tum consilium occidendi vinctos, ne-
quis eorum enatans effugeret. Verùm 43
centurio, ex desiderio salvandi Pau-
lum, compescuit eos ab eo consilio,
jussitque iis qui natare poterant, ut ab-
jicerent se primos, & in terram exi-
rent. Reliqui ex ipsis evaserunt par- 44
tim super tabulas, partim super in-
strumenta navis: & sic evaserunt
omnes in terram incolumes.

CAP. XXVIII.

1 *Et cùm evasissent, tunc noverunt*
insulam illam vocari Meliten. Finis.

Die sabbatho Pentecostes.

Cæterùm Barbari præstiterunt nobis
2 *beneficium & humanitatem permul-*
tam. Accenso enim igne, sumpserunt
nos omnes, propter imbrem continuum,
& propter frigus. Dum verò Pau- 3
lus circumiens quæreret colligere ligna
multa, eaque imponeret igni, egressa
ob calorem ignis vipera momordit ma-
num ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ወአመድሓረ : በልዑ : ወገፈ : ውስተ : በሕር : ሠርናየ : ኵሉ : ዘሀሎ : ውስተ :
39 ሐመር : ወከመዝ : ለቅለልዋ : ለሐመር::=፨ ወሶበ : ጸብሐ : ሊያአመርዋ : ለመድ
ር : ዘለእንበለ : ሕጽነ : በሕር : ዘውስቱ:: መዝራእተ : በሕር : ወአሙኝቱሰ : ፈ
40 ቀዱ : ካመ : ያርስዩ : ሐመሮሙ : ህየ : ከመ : ይድኅኑ::=፨ ወለልዐሉ : መልሕቆሙ :
ወለኀዝት : ትሑር : ሐመር : ወሐደፈ : ሐደፊ : ርቱለ : ወእንዘ : ያርህብ : ሥኪደ
ፎ : ወልጋሣተ:: ሐመር : ወለልለልው : ለመሕደፍ : ዐቢይ : ወኅደግዋ : ለሐ
41 መር : ትሑር : በእፍሑተ : ኀፈስ : ወቀርበት : ኅበ : ድንጋገ : በሕር::=፨ ወበጽሑ :
ውስተ : ለሐዱ : መክኀ : መእክለ : ክልሌ : በሕር : ወለብእዋ : ለሐመር : ውስተ :
መክኀ : ጽኑዕ : ወሶበ : ዘበጣ : ለሐመር : እንተ : ድኅረዛ : መእበለ : በሕር : እኅዘ :
42 ትሰበር : መክኀ : መሐደፍ::=፨ ወይእተ : ጊዜ : መክሬ : ሓሬ : ካመ : ይቅትልዎሙ :
ለሙቁሐኝ : እለ : ሀለው : መሰለ : ጸውዖክ : ካመ : ሊያመክኖ : ወሊሐደዛ : ለመኒሆ
43 ው : ጸቢቶ::=፨ ወሀቤ : መእትሰ : ነመ : ያድኅኖ : ለጸውዖክ : ወለዘዘው : ሊይቅ
44 ትሉ : ወሊ : መነሂ : ወከዕበ : ይቤሎው : ለእለ : ተእመረ : ጸቢተ : ጸቢተክው::=፨ ወለእ
ለ : ሊተእመሩ : ኀሠሉ : ለውህ : ሑሩ : ውስተ : ቦብስ : ወለእንድኅኑ : ኀፍስክው : ወካ
መገ : ድኅኑ : ኵሉው : ወበጽሐኑ : ደቡ : መድር::=ፑፑ

1 ወሰበ : ኣመሰጥነ : ወድኅነ : እመበሕር : ይእተ : ጊዜ : ለእመረዋ : ለደሴት : ዘትሰመይ :
2 ጫልጦን:=ፑ ወበህየ : ኅቃል : ለሰነዩ : ለነ : ብዙኃ : ወእኮ : ኅደጠ : ወለእይደ : ዐቢየ :
3 እሰተ : ወተወክፈነ : ወለእተሣወቁነ : እመዝናመ : ወቍር : ዘለዕቤነ::=ፑ ወጸውዖ
ስሰ : ለቢደ : ብዙኃ : ፀፀ : ወይነ : እሱረ : ወወደየ : ውስተ : እሰት : ወእመ : ዋዕየ : እሰተ : ወፀለ :
ለርዋ : መድር : ወተስቅለ : ውሰተ : እደ : ጸውዖክ::=ፑ

Et posteaquam comedissent, ejecerunt in mare frumentum totum quod fuit in na- 38
vi, & sic allevárunt navim. Et quum lux orta esset, nesciebant terram: sed 39
sinus maris erat, (hoc est, brachium maris,) & illi voluerunt ut ponerent navem
eorum ibi, ut servaretur. Et sustulerunt anchoras eorum, & cœpit ire navis: 40
& nauclerus gubernaculum rectè polsuit: *& laxans velum & gubernaculum na-*
vis, etiam sustulit velum magnum, & sivit navem ire cum flatu venti, & appro-
ximavit ad litus maris. Et venerunt in quendam locum medio duorum mari- 41
um, & introduxerunt navem in locum firmum, & quum vulnerárissent navem in
puppi fluctus maris, cœpit conquassari locus veli. Et isto tempore consilium 42
inierunt milites, ut trucidarent vinctos qui fuerunt cum Paulo, ut non effugeret vel
unus eorum enatans. Et centurio ut servaret Paulum etiam præcepit iis ne trucida- 43
rent quenquam: & ulteriùs dixit iis qui scivérunt natare, ut natarent. Et iis qui 44
nesciérunt; Accipite tabulas, ite in aridam, & servate vosmetipsos: & sic serva-
ti sunt omnes, & venimus super terram.

CAP. XXVIII.

1 *Et quum evasissemus, & servati fuissemus à mari, tunc temporis cognovimus*
insulam, quòd vocata fuit Melta. Et ibi rustici benefecerunt nobis multùm 2
& non modicùm, & accenderunt magnum ignem, & acceperunt nos, & refe-
cerunt nos ab imbre & frigore quod super nos fuit. Et Paulus accepit multo- 3
rum viticulorum fasciculum, & projecit in ignem: & quum exæstuásset ignis,
exivit vipera, & impendit manui Pauli.

Ut verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu ejus, dice-
4 Ὡς δὲ εἶδον οἱ Βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, (ϑ) ἔλε-
bant ad invicèm; *Omninò* homicida est homo hic, *quem salvum evasum* de
γον πρὸς ἀλλήλους, Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ
mari, ultio vivere non sinit. Ille quidem *ergò* excutiens
5 τῆς θαλάσσης, ἡ δίκη ζῆν οὐκ ἔασεν. Ὁ μὲν οὖν (ι) ἀποτινάξας τὸ
bestiam in ignem, passus est *nullum malum*. Illi *autem* expectabant eum *futu-*
6 θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλ-
rum intumescere, aut *decidere repentè mortuum*. *In multo* autem illis expe-
λειν πίμπρασθαι, ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν (κ) προσ-
ctantibus, & videntibus nihil *incommodum* in *illum factum*, mu-
δοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, (λ) μεταβαλ-
tati dicebant deum eum esse. In autem illis *quæ circa locum illum*
7 λόμενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον
erant prædia *primario* insulæ, nomine *Publio*, qui suscipiens
ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος
nos, *tres dies amicè hospitio* excepit. *Factum est* autem patrem Pu-
8 ἡμᾶς, τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Πο-
blii febribus & dysenteriâ *detentum decumbere*: ad quem Pau-
πλίου πυρετοῖς καὶ (μ) δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦ-
lus *ingressus* & precatus, *imponens* manus ei, *sanavit* eum.
λος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν.
Hoc ergò facto, & reliqui *habentes* infirmitates in insula, ac-
9 Τούτου (ν) οὖν γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ (ξ) ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ, προσ-
cedebant, & curabantur. Qui etiam multis honoribus honoraverunt nos,
10 ήρχοντο, καὶ ἐθεραπεύοντο. Οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς,
& navigantibus imposuerunt quæ *ad usum*. Post autem tres men-
11 καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς (ο) τὴν χρείαν. Μετὰ δὲ τρεῖς μῆ-ΛΘ'
ses navigavimus in navi quæ hyemaverat in insula, Alexandrina, *adsignata*
ναι ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ
Castori & Polluci. Et *devecti in Syracusas*, mansimus *dies tres*.
Διοσκούροις. Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς. 12
Undè circumvenientes devenimus *in* Rhegium: & post unum diem *adveni-*
Ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγε- 13
ente Austro, *secundantes* venimus *in* Puteolos. Ubi *invenientes fratres*,
νομένου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους. Οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς, 14
rogati sumus apud eos manere dies septem: & sic *in* Ro-
παρεκλήθημεν (π) ἐφ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως (ρ) εἰς τὴν Ῥώ-
mam venimus. Et indè fratres *audientes ea quæ de nobis*, exierunt
μην ἤλθομεν. Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, (σ) ἐξῆλθον 15
in occursum nobis usque ad Appii forum, & Tres tabernas: quos *videns*
εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν (τ) ἄχρις Ἀππίου φόρου, καὶ Τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν
Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam. Cùm autem venissemus
ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ (υ) ἤλθομεν 16
in Romam, centurio *tradidit* vinctos *præfecto castrorum*: *at*
εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ
Paulo permissum est manere *per seipsum*, cum custodiente se milite.
Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
Factum est autem post dies tres convocare *Paulum exisse*ntes
Μ' Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι (φ) τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας 17
Judæorum primos. *Convenientibus autem eis*, dicebat *ad eos*; Vi-
τῶν Ἰουδαίων πρώτους. Συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτούς, (χ) Ἄν-
ri fratres, ego nihil *contrarium* faciens *populo*, aut *moribus patri-*
δρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ, ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴ-
is, vinctus ex Hierosolymis traditus sum in manus Romanorum.
οις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων.
Qui *examinantes* me, voluerunt dimittere, *propter* nullam *causam* mor-
Οἵτινες ἀνακρίναντές με, ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θα- 18
tis *esse* in me.
νάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.

MS. A. (ϑ) πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, (ι) ἀποπαξάμενος (κ) προσδοκώντων, (λ) μεταβαλόμενοι ἔλεγον εἶναι αὐτὸν θεόν. (μ) δυσεντερείῳ (ν) δὲ ἡγουμένου, (ξ) ὁ τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας, (ο) τὰς χρείας. (π) παρ' αὐτοῖς (ρ) ἤλθομεν εἰς Ῥώμην. (σ) ἦλθον (τ) ἄχρι (υ) εἰσήλθομεν εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ' ἑαυτὸν, (φ) αὐτὸν πρὸ (χ) Ἐγὼ, ἄνδρες ἀδελφοὶ, οὐδὲν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quam quum vidissent Barbari pendentem 4
ex ipsius manu, dicebant; Forsitan homo iste
homicida est: quem, quum salvus evaserit
è mari, justitia non sivit vivere. Ipse ve- 5
rò Paulus excussâ manu suâ, viperam de-
jecit in ignem, nihilque adversi ei contigit. Putabant autem Barbari eo momen- 6
to eum tabescere debere, mortuumque in
terram cadere: sed quum multum temporis
expectâssent, viderentque eum nihil adversi
pati, mutârunt sermones suos, & dixerunt
eum deum esse. Erant autem prædia eo 7
ipso loco, viro cuidam nomine Publio,
qui erat insulæ princeps: isque excepit nos
domi suæ per triduum hilariter. Cæte- 8
rùm ipsius Publii pater febre, ac dolore
viscerum laborabat: proinde introiit ad
eum Paulus, precesque fudit, & imposuit
ei manum suam, eumque sanitati restituit.
Hoc itaque peracto, cæteri quoque qui in 9
ea insula ægrotabant, accedebant ad eum,
& sanabantur. Proinde maximis honori- 10
bus nos honorârunt: quumque illinc pro-
grederemur, viaticum nobis suppeditârunt.

Dominicâ IX. post Pentecosten. 68

Exivimus autem tribus pòst mensibus, & 11
navigavimus navi Alexandrinâ, quæ hye-
maverat in eadem insula, eratque ei insi-
gne Geminorum. Porrò venimus Syracu- 12
sas urbem, illicque mansimus triduum. Il- 13
linc autem circumlegimus, & pervenimus
Rhegium urbem: & altero pòst die affla-
vit nobis ventus Australis, secundóque die
venimus Puteolos civitatem Italiæ. Et in- 14
venimus illic fratres, quibus nos rogantibus, mansimus apud eos dies septem: tum
demum profecti sumus Romam. Quod 15
quum auditione accepissent fratres qui il-
lic erant, exierunt nobis obviàm usque ad
plateam quæ vocatur Appii forum, & usque
ad tres tabernas: quumque vidissent eos Pau- 16
lus, gratias egit Deo, & confirmatus est. Et
ingressi sumus Romam, permisitque centu-
rio Paulo ut habitaret quocunque vellet cum
milite ipsum custodiente. Triduo autem 17
pòst misit Paulus convocatum primores Ju-
dæorum, ipsisque congregatis dixit, Viri fra-
tres mei, ego quanvis nullo modo insurrexe-
rim adversùs populum, aut legem patrum
meorum, in vinculis traditus sum ex Ieruſa-
lem in manus Romanorum. Et ipsi quum 18
me interrogâssent, voluerunt me dimittere,
quippe qui in me culpam nullam dignam
morte inveniissent.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወሶበ: ርእዩ: ሐቃል : እንዘ: ስቀል: ውስተ: እዴሁ: ለአርዌ: ምድር: ይቤሉ: በበይናቲሆ
ሙ: ዝንቱ : ብእሲ : ይመስል : ቀታሌ: ኀፍስ: ለእመ: አመሰጠ: እመለበሰ: በሕር: ወበዝ
5 የኒ : ሊኅደግ : በቀሰ: ደመ:ይሕየው : ::=፦ ወውእቱሰ:ለእገሮ:ውስተ:እስት : ለአርዌ:
6 ምድር: ሊለኅሮ: ሕማመ: ወሊመንተኒ::=፦ ወሐቀልሰ : ይጸንሑ: ለእመሁ: ውእቱ:
ይወዲ : እመሓመዘ : አርዌ : ለው : ይደቅ : ወይመውት:: ወጸነሀሙ : ብዙኃ :
ወርእዮሙ : ኀመ: መንተኒ : ሊበጽሑ:: ወወለጡ:ሓሊናሆሙ: ወይቤሉ : ዝውእቱ : አ
7 ምላክሁ::=፦ ወሀሉ: ውስተ : ውእቱ:መስኅ : አሰዱ:ለአደ: ወይኅ : ወአለደ : ኵሉ :
ለትክልት: ዘመለሓ ከ: ይእቲ: ደሴት: ዘይሰመይ : ፑብሊዮ: ወውእቱሰ:ተወክፈነ:ውስተ:
ቤቱ : በሠናይ : ወበፍቅር : ሠሉሰ : መዋዕለ:=፦

Et quum vidissent rustici impendentem manui ejus viperam, dixerunt inter se; 4
Hic homo videtur esse *animæcida: si effugerit è fluctibus maris, tamen hic non sivit*
eum ultio sanguinis ut vivat. Et ille excussit in ignem, viperam, non sentiens 5
doloris quicquam. Et rustici expectabant si ille exæstuaret ex veneno bestiæ, 6
aut caderet & moreretur: & quum expectâssent multùm, & vidissent quòd ni-
hil contigisset ei, tum commutârunt cogitationes eorum, & dixerunt; Hic est de-
us ejus. Et fuit in isto loco quædam vinea et prædium omnium plantarum 7
principis istius insulæ, qui nominatur Publius, & ille susæpit nos in domum
suam benignè & amanter triduo.

Versio VULGATA LATINA.

4 Ut verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu ejus, ad invicèm dicebant; Utique homicida est homo hic, qui cùm evaserit de mari, ultio non sinit
5 eum vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est.
6 At illi existimabant eum in tumorem convertendum, & subitò casurum, & mori. Diu autem illis expectantibus, & videntibus nihil mali in eo fieri, converten-
7 tes se, dicebant eum esse Deum. In locis autem illis erant prædia princi-
8 pis insulæ, nomine Publii, qui nos susciпiens, triduò benignè exhibuit. Contigit autem, patrem Publii febribus & dysenteriâ vexatum jacêre. Ad quem
9 Paulus intravit: & cùm orâsset, & imposuisset ei manus, salvavit eum. Quo facto, omnes, qui in insula habebant infirmitates, accedebant & curabantur:
10 Qui etiam multis honoribus nos honoraverunt, & navigantibus imposuerunt
11 quæ necessaria erant. Post menses autem tres, navigavimus in navi Alexandrina, quæ in insula hyemaverat, cui erat insigne Castorum. Et cùm venissemus 12
Syracusam, mansimus ibi triduò. Inde circumlegentes devenimus Rhegium; & 13
post unum diem flante Austro, secundâ die venimus Puteolos: Ubi inventis fra- 14
tribus rogati sumus manere apud eos dies septem: & sic venimus Romam.
Et indè cùm audissent fratres, occurrerunt nobis usque ad Appii forum, ac tres 15
Tabernas. Quos cùm vidisset Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam. Cùm 16
autem venissemus Romam, permissum est Paulo manere sibimet cum custodiente se milite. Post tertium autem diem convocavit primos Judæorum. Cùm- 17
que convenissent, dicebat eis; Ego, viri fratres, nihil adversùs plebem faciens, aut morem paternum, vinctus ab Jerosolymis traditus sum in manus Romanorum: Qui cùm interrogationem de me habuissent, voluerunt me di- 18
mittere, eò quòd nulla esset causa mortis in me.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فَلَمَّا اَبْصَرَ الْبَرْبَرُ الاَفعِي مُعَلَّقَهٌ فِي يَدِهِ * قَالَ بَعْضُهُم لِبَعْضٍ * هٰذَا الرَّجُلُ بِلاَ اَمْرِي
5 قَاتِلٌ هُوَ * اِذْ تَخَلَّصَ مِنَ الْبَحْرِ لَمْ تَتْرُكْهُ الطَّايِلَهْ اَنْ يَعِيشَ * فَاَمَّا هُوَ فَنَفَضَ الْحَيَّهَ فِي
6 النَّارِ وَلَمْ يُصِبْهُ مَصَيبَهٌ رَدِيَّهٌ * فَاَمَّا هُم فَاَنْتَظَرُوا مِنْهُ اَنَّهُ اِمَّا يَحْتَرِقُ وَاِمَّا يَسْقُطُ بَغْتَهً مَايِتًا *
فَلَمَّا انْتَظَرُوهُ مُدَّهً طَوِيلَهً * وَاَبْصَرُوا اَنَّهُ لَمْ يَنَلْهُ مُصَابٌ رَدِيٌّ * اَخْطَرُوا بِاَذْهَانِهِم عَنْهُ
7 اَنَّهُ اِلٰهٌ * وَكَانَ مُتَقَدِّمٌ تِلْكَ الْجَزِيرَةِ وَمَا يَحُوطُ بِهَا مِنَ الضِّيَاعِ اِسْمُهُ بُوبِلِيُوسُ * هٰذَا
اَضْيَفَنَا ثَلٰثَهَ اَيَّامٍ بِنَشَاطٍ وَاحْتِفَالٍ * وَصَافَنَا بِاِكْرَامٍ * فَعَرَضَ لِاَبِنِ بُوبِلِيُوسَ حُمَّي
8 وَبَعْرٌ * اَلاَمْعَاءُ اَحْدَقَا بِهِ * وَلَبِثَ طَرِيحًا * فَدَخَلَ اِلَيْهِ بَوْلُصُ وَصَلَّي * وَوَضَعَ عَلَيْهِ يَدَهُ
فَاَبْرَاَهُ * فَاِذْ اَبْصَرَ هٰذَا الْعَجَبَ الْبَاهِرَ جَمَاعَهُ الَّذِينَ كَانَتْ بِهِمْ فِي الْجَزِيرَةِ اَمْرَاضًا فَدَاوَوهُم
9 اِلَيْهِ فَشَفِيُوا * فَاَكْرَمُونَا كَرَامَاتٍ جَزِيلَهً * وَعِنْدَ اِنْصِرَافِنَا اَحْضَرُوا لَنَا حَاجَهَ السَّفَرِ * وَبَعْدَ
10 ثَلٰثَهِ شُهُورٍ اَبْحَرْنَا فِي مَرْكَبِ اِسْكَنْدَرَانِيٍّ كَانَ قَدْ شَتَا بِتِلْكَ الْجَزِيرَةِ لِاِنْسَانِ اِسْكَنْدَرَانِيٍّ
11 مَعْرُوفٍ بِدِيسْكُورِيس * فَاَبْحَرْنَا اِلَي سِيرَاكُوسَي * فَاَقَمْنَا هُنَاكَ ثَلٰثَهَ اَيَّامٍ * وَعَبَرْنَا مِنْ
12 هُنَاكَ * وَاَنْتَهَي مَسِيرُنَا اِلَي رِيكِيس * وَاِذْ هَبَّ الْعَرْبِي بَعْدَ يَوْمٍ وَاحِدٍ * جِينَا فِي ثَانِيهِ اِلَي
13 بُوتِيُولِص * فَوَجَدْنَا هُنَاكَ اِخْوَهً بَرَرَهً بِهِم * وَاَقَمْنَا عِنْدَهُم سَبْعَهَ اَيَّامٍ * وَهٰكَذَا دَخَلْنَا اِلَي
14 رُومِيَهَ * فَلَمَّا سَمِعَ الاِخْوَهُ الَّذِينَ هُنَاكَ بِاَخْبَارِنَا * خَرَجُوا يَسْتَقْبِلُونَا اِلَي سُوقِ الرُّمَاحِ * وَالْصُّقَعِ
15 الَّذِي فِيهِ ثَلٰثَهُ حَوَانِيتَ * فَلَمَّا اَبْصَرَهُم بُوْلُصُ شَكَرَ اللّٰهَ * وَاَخَذَ بِقَهْ وَوَسَامَهَ * وَلَمَّا
16 حَصَلْنَا بِرُومِيَهَ سَلَّمَ رَيِيسُ الْمِايَهِ الْمُقَيَّدِينَ اِلَي قَايِدِ الْجَيُوشِ * وَبَعْدَهُ اِلَي بُوْلُصَ اَنْ يُقِيمَ عَلَي
حِدَتِهِ مَعَ الْجُنْدِيِّ الَّذِي يَحْفَظُهُ * وَبَعْدَ ثَلٰثَهِ اَيَّامٍ اَسْتَدْعَي بُوْلُصُ الْمُقَدَّمِينَ فِي الْيَهُودِ *
17 فَلَمَّا دَخَلُوا اِلَيْهِ * قَالَ لَهُم اَيُّهَا الرِّجَالُ اِخْوَتِي * اَنَا مَا عَمِلْتُ شَيْئًا يُعَانِدُ الشَّعْبَ وَلاَ الْعَرَايِصَ
الاَبَوِيَهَ * وَقَدْ سُلِّمْتُ اِلَي اَيْدِي الرُّومِ مِنْ اُورَشَلِيمَ مَعْلُولاً * الَّذِينَ حَاكَمُونِي وَكَشَفُوا عَنِّي *
18 فَاَبَوْا اَنْ يُطْلِقُونِي اِذْ لَمْ يَجِدُوا فِي لِلْمَوْتِ عِلَّهً وَاحِدَهً *

Ut autem viderunt barbari viperam ex 4
ejus manu pendentem, dixerunt alii
ad alios; Hic homo sine dubio est ho-
micida, quem servatum è mari non si-
vit ultio vivere. Ipse verò serpen- 5
tem excussit in ignem, nec ullum accidit
ei malum infortunium. At illi expe- 6
ctabant illum vel incendendum, vel
casurum illicò mortuum: sed cùm ex-
pectâssent eum longò tempore, & vidis-
sent nullum malum infortunium ei con-
tigisse, animis suis conceperunt de ipso
quòd esset Deus. Erat autem primas 7
illius insulæ & circumjacentium oppi-
dorum quidam nomine Publius: is tra-
ctavit nos triduo hilaviter ac plenè,
& hospitio excepit nos cum honore.
Accidit autem filio Publii febris, & 8
ulceratio viscerum acutè illum vex-
antes, ita ut decumbens maneret: ad
quem Paulus ingressus oravit, manúque
sua illi impositâ, curavit eum. Hoc 9
admirabile portentum cùm vidissent
omnes qui habebant in insula infirmi-
tates, oblati fuerunt ei, ac sanati.
Quapropter multis nos honoribus affe- 10
cerunt, & ad discessum nostrum sup-
peditârunt nobis necessitatem viæ. Et 11
post tres menses profecti sumus in na-
vi Alexandrina, quæ hyemaverat illa
in insula, pertinente *ad hominem quen-*
dam Alexandrinum, Dioscoridem nun-
cupatum. Ivimúsque Syracusas, & 12
mansimus illic tribus diebus. Indéque 13
prætergressis, devenit iter nostrum ad
Rhegium: & flante Africo post unum
diem, venimus altero die Puteolos.
Et repertis ibi fratribus, consolati su- 14
mus in eis, & mansimus apud illos
septem dies, & sic ingressi sumus Ro-
mam. Cúmque audissent fratres qui 15
illic erant, famam nostram, prodierunt
in occursum nostrum usque ad vicum
lancearum, & locum in quo extant tres
tabernæ: quos cùm vidisset Paulus,
gratias egit Deo, & fiduciam atque
hilaritatem acquisivit. Et cùm de- 16
venissemus Romam, tradidit centurio
vinctos principi turmarum. Et permis-
sum fuit Paulo habitare soli, cum
milite qui custodiebat illum. Post tres 17
autem dies convocavit Paulus præci-
puos in Judæis: quibus ad eum in-
gressis ait; O viri fratres mei, ego nihil
egi quod adversetur plebi, nec insti-
tutis paternis: attamen traditus fui
in manus Romanorum ab Jerusalem
vinctus. Qui me examinantes atque 18
explorantes, voluerunt me dimittere,
cùm nullam reperissent in me mortis
causam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወእቡሁሰ : ለጡብልዮ : የሐመመ : ሕመመ : ፈጸንት : ወይደዊ : ብዙኃ : ወቦለ : ኅበሁ :
ጸውዖስ ፡ ወስለሎ : ኀመ : ያኅብና : እደዙ : ለዕቤሁ : ወጸውዖስሰ : ጸለየ : ወለኀበጎ : እ
9 ደዙ : ለዕቤሁ : ወፈወሶ : ሰቤሃ:=> ወእመድኅረ : ገብረ : ዘንተ : ርእዮ : ኀልእኒሂ :
10 ሕሙማን : ዘይእቲ : ደሴት : መጽሉ : ወተፈወሱ : እመደዊሆሙ::=> ወእሙንቱሰ : ለክ
በሩነ : በዐቢይ : ኣብር :: ወሰበ : ተንሣእነ : ለነጊድ : ወወደዩ : ውስተ : ሐመርነ : ኵሉ :
11 ዘየለጽበነ : ለመፍቅድነ::=> ወእመድኅረ : ሠለስቱ : እውራኅ : ነገድነ : በለሐቲ : ሐ
መር : እስክንድሪዊት : ዘለኣረመት : ውስተ : ይእቲ : ደሴት : ዘበ : ትእመርተ : ደዮስኩ
12 ሪ : ዘውእቱ : ለመለከ : ናትያት:=> ወሰበ : በጽሐነ : ሰረጉዝ : ነበርነ : ህየ : ሠሉስ :
13 መዋዕለ:=> ወእመህየ : ነገድነ : በጽንፈ : በሕር : እንዘ : ነዐውድ : ፍበጸሐነ : ውስተ :
ሀገር: እንተ : ታሰመይ : ሬዚሉመ::ወሰበ : ተንሣእነ :: እመህየ : ነፍሐ : ለዕቤነ : ነፈሰ:
እዜብ : በሠላስቱ : መዋዕል : በጸእነ : ውስተ : ለሐቲ : መስነ : ዘትሰመይ : ፕቲዮሉስ:=>
14 ወበህየ : ረከብናሆሙ : ለእለው : ወእሙንቱሂ : ሰለሉነ : ኀመ : ንንበር : ምስቤሆሙ : ሰቡ
15 እ : መዋዕለ : ወእመዝ : በጽሐነ : ሮሜያ:=> ፍሰበ : ስሙዑ : ለሀው : ሰለ : ሀለው :
ሮሜ : መጽሉ : ኀመ : ይትቀበሉነ : ውስተ : መርህበ : እስከ : ለኅቲ : መስነ : ዘተሰመይ :
ዐወደ : ለፒዮ : ኅበ : ሀሎ : ሰለስቱ : ስቀለ : ህየ :: መስያጠ : ኵሉ : መፍቅደ : ሰብእ : ወ
16 ሰበ : ርእየ : ጸውዖስ : ለኃው : ለእሸቶ : ለእግዚእብሔር : ወተለመነ : ቦቱ::=> ወእመ
ደኅረ : ቦእነ : ሮሜ : ሀቤ : መእት : ለወፈዮ : ለቢቆ : ሐረ : ዝውእቱ : መስፍነ : ፫ረከ
በ : ጸውዖስ : ጸጋ: እመኅቤሁ: ኀመ:ይነበር: በፍቀዱ: መስለ : ፊ : ሐረ:ዘያዐቅቦ::=>
17 ወእመድኅረ : ሰለስቱ : ዕለት : እስተገብሖ : ለዐበይተ : ሊይሁድ : ለሀ : ይነብሩ : ሮ
ሜ : ወሰበ : ተጋብኡ : ኅቡረ : ይቤሎሙ : ለእደው : ለኅው : ለእነ : ሊገበርኩ : መእተ
ኔ : እኩየ : ለዕለ : ለነዝብነ : ወለዕለ : ህገ : እቦሂነ : ሰብእ : ሊየረሰሌም : ለግብኡኒ :
18 ሞቂሖሙ : ውስተ : እደ : ሮማዊያን:=> ወእሙንቱሰ : ሐቲቶሙ : ፈቀዱ : ይሣድጉኒ :
ለእመ : ሊረከቡ : ለዕለየ : ገጋየ : በዘእመውቱ::=>

Et pater Publii a,, ictus fuit affictione febris, & ægrotabat multùm, & intra- 8
vit ad eum Paulus, & rogavit illum ut poneret manum suam super eum: & Pau-
lus precatus est, & posuit manum suam super eum, & sanavit eum statim. Et 9
postquam fecisset hoc, videntes alii ægroti hujus insulæ, venerunt & sanati
fuerunt de infirmitatibus eorum. Et illi honorârunt nos cum multo honore: & 10
quum resurrexissemus ad navigandum, tum miserunt in navem nostram quod-
cunque difficile erat nobis pro indigentia nostra. Et post tres menses naviga- 11
vimus in quadam navi Alexandrina, quæ hyemaverat in ipsa insula, quæ ha-
buit insigne Dioscoura, qui est Deus nautarum. Et quum pervenissemus Sera- 12
gusam, mansimus ibi tres dies. Et illinc navigavimus per fimbriam maris 13
circundantes, & venimus in civitatem quæ nominatur Rexium: & quum sus-
tulissemus illinc, flante super nos vento Australi, in tertio die venimus in quen-
dam locum qui nominatur Patiolos. Et ibi invenimus fratres, & illi rogârunt 14
nos ut maneremus cum iis septem dies: Et tunc venimus Romam. Et quum 15
audivissent fratres qui erant Romæ, venerunt ut occurrerent nobis in platea,
usque quendam locum qui nominatur Castra Appii, ubi erant tres tabernæ; ibi
forum erat omnium quæ necessaria erant homini: & quum vidisset Paulus fra-
tres, gratias egit Deo, & fiduciam habuit in eo. Et quum ingressi essemus Ro- 16
mam, Centurio tradidit vinctos magistro militum, qui fuit gubernator, & in-
venit Paulus gratiam apud eum, ut maneret pro libitu suo cum uno militum
qui custodiret eum. Et post tres dies congregavit magnates Judæorum, qui habi- 17
tâvant Romæ: & quum congregati essent simul, dixit iis, Viri fratres, ego non feci
quicquam mali contra gentem nostram, & contra ritus patrum nostrorum: homines
Hierusalem tradiderunt me, vincientes me, in manum Romanorum. Et illi inter- 18
rogantes voluerunt dimittere me, quia non invenerunt contra me crimen propter
quod morerer.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi
Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, (†) ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς
20 gentem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam ro-
τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι (ω)κατηγορῆσαι. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρε-
gavi vos videre, & alloqui. Propter enim spem Israël catenam
κάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν, καὶ προσλαλῆσαι. (α) ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν
hanc circumdatus sum. Illi autem ad eum dixerunt; Nos neque literas de te
21 ταύτην περίκειμαι. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν (β)εἶπον, Ἡμεῖς οὔτε γράμματα (γ)περὶ σοῦ
accepimus à Judæa: neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit, aut
ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας· οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν, ἢ
locutus est quid de te malum. Dignum autem à te audire quæ sentis: de
22 ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ
quidem enim secta hac notum est nobis, quia ubique contradicitur. Consti-
23 μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης (δ)γνωστὸν ἐστιν ἡμῖν, ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. Τακτὰ-
tuentes autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plures: quibus exponebat,
μενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, (ε)ἦλθον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο,
testificans regnum Dei, suadénsque eis ea quæ de Jesu,
(ζ)διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε (η) αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ,
ex que lege Moysi & Prophetis, à manè usque ad vesperam. Et hi quidem
24 ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. Καὶ οἱ μὲν
persuadebantur dictis, hi verò non credebant. Discordes autem existentes ad invi-
25 ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλή-
cèm, discedebant, dicente Paulo verbum unum; Quia pulchrè Spiritus sanctus
λους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, Ὅτι καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον

locutus est per Esaiam Prophetam ad patres nostros, Dicens; Vade
(θ) ἐλάλησε διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων, Πορεύθητι 26
ad populum istum, & dic; Auditu audietis, & non intelligetis: & videntes
πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ (ι) εἶπόν, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες
videbitis, & non cernetis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus
(κ)βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς (λ)ὠσὶ 27
graviter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne quando videant ocu-
βαρέως ἤκουσε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμυσε· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλ-
lis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem
μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ (μ)ἐπιστρέψωσι, καὶ (μ)ἰάσωμαι
eos. Notum ergò sit vobis, quoniam Gentibus missum est salutare
αὐτούς. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη (ν) τὸ σωτήριον 28
Dei: ipsi & audient. Et hæc ea dicente, abierunt Judæi,
τοῦ Θεοῦ· αὐτοὶ καὶ (ξ)ἀκούσονται. Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, 29
multam habentes in seipsis disputationem. Mansit autem Paulus biennio toto in proprio
πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. Ἔμεινε δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ 30
conducto, & susciplebat omnes ingredientes ad eum: Prædicans
μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν· Κηρύσσων 31
regnum Dei, & docens ea quæ de Domino Jesu Christo cum omni
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης
libertate, improhibitè.
παῤῥησίας, ἀκωλύτως. (†)

MS.A. (†) ἠναγκάσθην(ω) κατηγορεῖν. (α)εἶπεν· (β)εἶπαν, (γ)ἐδεξάμεθα περὶ σοῦ (δ)γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν, ὅτι(ε)ἦλθαν(ζ)διαμαρτυρόμενος(η)αὐτοὺς περὶ(θ)ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας
ὑμῶν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγων, (ι) εἰπὸν, Ἀκοῇ ἀκούσητε, (κ) βλέψητε, (λ)ὠσὶν ἀυτῶν βαρέως (μ) ἰάσομαι (ν)οὗτο τὸ (ξ) ἀκούσονται. ***Ἐμεινεν δὲ διαετίαν ὅλην
(†) Πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Hic sequuntur septem Canonicæ Epistolæ in MS.A. Ἰακωβοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * Sed quum insurgerent adversùm me Judæi, coactus sum clamare Cæsaris protectionem, non quasi habens accusare ulla in re filios
20 gentis meæ. Propterea petii à vobis ut veniretis, ut vos viderem, vobísque hæc renuntiarem: quandoquidem propter spem
21 Israelis vinctus sum hâc catenâ. At illi * dixerunt ei, Nos neque epistolam de te accepimus à Judæa, neque quisquam ex fra-
22 tribus qui venerunt ab Ierusalem, dixerunt nobis quicquam mali de te. Velimus autem ex te audire quod sentias, quoniam hanc doctrinam scimus à nemine recipi.

Dominicâ X. post Pentecosten. 69.

23 Proinde constituerunt ei diem, & congregati sunt, convenerúntque ad eum plurimi quò loci diversabatur, & revelavit eis regnũ
Dei, testificans & persuadens ei super Jesum ex lege Mosis, & ex prophetis, à mane ad
24 usque vesperam. Quidam autem ex eis assentiebantur sermonibus ipsius, alii verò
25 non assentiebantur. Cæterùm discesserunt ab eo quum discordes essent inter se, & dixisset eis ipsemet Paulus hoc verbum; Perbellè
locutus est Spiritus sanctitatis per os Esaiæ prophetæ adversùs patres vestros, Dicens;
26 Vade ad populum istum, & dic eis, Auditu audietis, & non intelligetis, videbitísque,
& non animadvertetis. Incrassatum est enim
27 cor populi istius, & aures suas aggravârunt, & oculos suos occluserunt ne videant oculis
suis, & audiant auribus suis, & intelligant corde suo, & convertantur ad me, & parcam
28 eis. Notum ergò sit vobis hoc, Gentibus missam esse hanc redemptionem, quoniam
& ipsæ quidem audient illam.

Deest versus 29.

30 Conduxit autem sibi Paulus ære suo ædes, in eisque egit biennium, & illic excipiebat
31 eos omnes qui ad ipsum veniebant. Prædicabátque de regno Dei, & docebat palàm de Domino nostro Jesu Christo absque prohibitione.

Actuum Apostolorum Beatorum, hoc est, Historiarum eorum, Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወሰበ : ተጋለዙ : ላይሁድ : ለዕሴየ : ለጽለቀኒ : ከመ : ለገሙር : ለነገሢ : እንስ : ሊኮን
20 ኑ : ለለስተወድዮ : ሕዝ በየ : ወሰብእየ :=: በእንተ : ዝንቱ : ነገር : ለንሰ : ሰለልኩ : ወ
ጸወእኩ : ከመ : እርለይክሙ : ወእትናገረክሙ : በእንተ : ተስፋ : እስራኤል : እስሮ : እነ :
21 ሰጥት : በዝንቱ : ሞቅሕ::=: ወእሙንቱሂ : ይቤልዎ : ንሓነሰ : ለልብነ : መጽሐፍ : ዘመ
ጽለ : በእንቲለክ : ወሊ : ለሐዱ : እመለሀው : መጺለ : እመሊየሩሰሌም : ዘነገረነ : በ
22 እንቲከ : እኩየ::=: ደለሙ : ንፈቅድ : ረቱለ : ንሰማዕ : እመኔከ : እስሙ : ለንተ : ዘተለ
ሎር : ወዘትሰመዕ : እስሙ : ንሓነ : ነለሙር : በዘቲ : ንፍቀት : ይትገለዙ : በኵሉ : መከ
23 ነ::=: ወዐቀሙ : እድጫ : መዋዕል : ወበእድጫ : መጻዕል : ሖሩ : ብዙኃነ : ወስተ : ማ
ኅደሩ : ለጸውሎስ :: ለእለ : መጽሉ : ኅቤሁ : ነገርሙ : በእንተ : መንግሠተ : እግዚአብ
ሔር : ወሰመጻ : ኮኖሙ : ወእንዘ : ያጠይቆሙ : በእንተ : ሊየሱስ : እመጸሕፍተ : ሙሴ : ወ
24 ነቢያት : እመጽበሕ : እስከ : ሰርክ:=: እመኔሆሙ : ቦዘየለመኑ : ዘይቤሉሙ : ጸወሎ
25 ስ : ወቦ : ዘሊያለመነ::=: ወእሙዝ : ተጋለዙ : በቢደናቲለሆሙ : ወሖሩ : እንዘ : ይተና
ፈቁ : ወይቤሉሙ: ጸወሎስ: ስሙዑ : ለኅተ: ቃለ : እስመ : ሠናየ : ተነበየ : መንፈስ : ቅዱ
26 ስ : በለፈ: ሊሰይዖስ : ነቢይ: ለለበዊነ:=: እንዘ : ይብል : ሖር: ኅበ : ዝንቱ: ሕዝብ:ወ
27 በሎ: በለዝነ : ትሰሙዑ : ወኢትሌብው : ወርአየ : ትረእዩ : ወኢትነጽሩ:=: ወባዝፈ : ል
ቡ : ለዝ: ሕዝብ : ወበለዘእሆሙ: ድንቅወ : ሰሙዑ : ወለዕይንቲሆሙ: ዖረ : ከመ: ኢይር
እዩ : በለዕይንቲሆሙ: ወከመ : ኢይሰሙዑ : በለእዘነሆሙ: ወከመ : ኢይለብው : በለልበቡ
ሆሙ :ወከመ : ኢይትመየጡሙ : ወኢይዛሀሉሙ : እግዚአብሔር:=:

Et quum judicio contendissent Judæi contra me, necesse habens ut appellarem 19
ad Imperatorem, ego non fui dispositus ad accusandum gentem meam & popula-
res meos. Propter hanc causam, ego rogavi & invitavi vos ut viderem vos, 20
& alloquerer vos de spe Israelis, quia circundatus sum cum hac catena,
Et illi dixerunt ei, Nos nullas habuimus literas quæ venerunt de te, & nullus è 21
fratribus veniens ab Hierusalem fuit qui loquutus est nobis de te malum. Sed 22
volumus rectum ut audiamus à te quia tu scis & audis, & quia nos scimus
quod de hac secta litigant in omni loco. Et constituerunt præstitutum diem: 23
in præstituto die venerunt multi in hospitium Pauli, iis qui venerunt ad eum
loquentis de regno Dei, & testimonio iis existentis, & explicantis iis de Jesu
ex scriptura Mosis & prophetarum à mane usque ad vesperam. Ex iis fuerunt 24
qui credebant ei quod dixisset iis Paulus, & fuerunt qui non credebant. Et 25
tunc litigârunt inter se, & dissessérunt divisi: & dixit iis Paulus, Audite unum
verbum, quia bene prophetavit Spiritus sanctus in ore Esaiæ prophetæ patribus
nostris, Dicens; Vade ad istum populum, & dic, Cum aure audietis, & non in- 26
telligetis, & videndo videbitis, & non cernetis; Et pinguefactum est cor hujus 27
populi, & auribus suis surdè audierunt; & oculi eorum cæcutiverunt, ut non
videant cum oculis suis, & ut non audiant cum auribus suis, & ut non in-
telligant cum corde eorum, & ut non convertantur, & non misereatur eorum
Deus.

Versio VULGATA LATINA.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi gen-
20 tem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam rogavi vos vi-
21 dere, & alloqui: Propter spem enim Israël catenâ hâc circumdatus sum. At illi
dixerunt ad eum; Nos neque literas accepimus de te à Judæa, neque adveniens
22 aliquis fratrum nuntiavit, aut locutus est quid de te malum. Rogamus autem à te
audire quæ sentis: nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur.
23 Cùm constituissent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plurimi, qui-
bus exponebat testificans regnum Dei, suadénsque eis de Jesu ex Lege Moysi &
24 Prophetis, à manè usque ad vesperam. Et quidam credebant his quæ dice-
25 bantur: quidam verò non credebant. Cúmque invicèm non essent consenti-
entes, discedebant, dicente Paulo unum verbum; Quia benè Spiritus sanctus
locutus est per Isaiam prophetam ad patres nostros, Dicens; Vade ad po- 26
pulum istum, & dic ad eos; Aure audietis, & non intelligetis: & videntes
videbitis, & non perspicietis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & 27
auribus graviter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne fortè videant
oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem
eos. Notum ergò sit vobis, quoniam Gentibus missum est hoc salutare Dei, 28
& ipsi audient. Et cùm hæc dixisset, exierunt ab eo Judæi, multam haben 29
tes inter se quæstionem. Mansit autem biennio toto in suo conducto: & 30
suscipiebat omnes, qui ingrediebantur ad eum, Prædicans regnum Dei, & 31
docens quæ sunt de Domino Jesu Christo, cum omni fiducia, sine prohibi-
tione.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * فَلَمَّا قَاوَمَنِي ٱلْيَهُودُ ٱضْطُرِرْتُ ٱلَى ٱلْأَمْرِ اَنْ اَسْتَعِيبَ بِقَيْصَرَ * لَا كَمَنْ عِنْدِي خِطَابٌ اَتْلُبُ بِهِ
20 اُمَّتِي * فَلِهٰذَا ٱلسَّبَبِ دَعَوْتُكُمْ لِاُبْصِرَكُمْ وَاُخَاطِبَكُمْ * لِاَنِّي مِنْ اَجْلِ رَجَآءِ اِسْرَائِيلَ
21 عُلِّلْتُ بِهٰذِهِ ٱلسَّلْسَلَةِ * فَقَالُوا لَهُ نَحْنُ لَمْ نَقْبَلْ مِنْ اَجْلِكَ كُتُبًا مِنَ ٱلْيَهُودِيَّةِ * وَلَا وَرَدَ اِلَيْنَا
22 اَحَدُ ٱلْاِخْوَةِ مُخْبِرًا عَنْكَ اَوْ تَكَلَّمَ كَلَامًا مُسْتَكْرَهًا * وَنَحْنُ طَالِبُونَ اَنْ نَسْمَعَ مِنْكَ ٱلْمُعْتَقَدَاتِ
23 ٱلَّتِي تَعْتَقِدُهَا * فَاَمَّا عَنِ ٱلسِّفَاقِ فَقَدْ عَلِمْنَا يَقِينًا * اَنْ قَدْ تُكُلِّمَ بِهِ فِي كُلِّ صُقْعٍ * وَحَدَّدُوا لَهُ
يَوْمًا يَجِي فِيهِ اِلَى عِنْدِهِ اَكْثَرُهُمْ اِلَى مَوْضِعِ ضِيَافَتِهِ * فَعَاوَضَهُمْ شَاهِدًا لَهُمْ بِمُلْكِ ٱللّٰهِ *
وَاِقْنَاعُهُمْ بِٱلشَّوَاهِدِ ٱلَّتِي عَنِ ٱلْمَسِيحِ * مِنْ شَرِيعَةِ مُوسَى وَمِنَ ٱلْاَنْبِيَآءِ * مِنَ ٱلصَّبَاحِ اِلَى ٱلْمَسَآءِ *
24 * فَبَعْضُهُمْ اَذْعَنَ لِلْمَقُولَاتِ مِنْهُ * وَبَعْضُهُمْ اَنْكَرُوهَا * وَانْصَرَفُوا بَعْضُهُمْ غَيْرَ مُتَّفِقٍ مَعَ
25 بَعْضٍ * اِذْ قَالَ بُولُصُ فَصْلًا وَاحِدًا * اَنَّ رُوحَ ٱلْقُدْسِ خَاطَبَ خِطَابًا حَسَنًا اٰبَاءَنَا بِفَمِ اِشَعْيَا
ٱلنَّبِيِّ * قَائِلًا اِنْطَلِقْ اِلَى هٰذَا ٱلشَّعْبِ وَقُلْ لَهُمْ * سَتَسْمَعُونَ سَمَاعًا وَلَا تَفْهَمُونَ * وَسَتُبْصِرُونَ
27 بَصَرًا وَلَا تَرَوْنَ * لِاَنَّ قَدْ غَلُظَ قَلْبُ هٰذَا ٱلشَّعْبِ * وَسَمِعُوا بِاٰذَانِهِمْ سَمَاعًا ثَقِيلًا * وَغَمَضُوا اَعْيُنَهُمْ
28 لِئَلَّا يُبْصِرُوا بِاَعْيُنِهِمْ * وَيَسْمَعُوا بِاٰذَانِهِمْ * وَيَفْهَمُوا بِقُلُوبِهِمْ وَيَرْجِعُوا اِلَيَّ فَاَشْفِيَهُمْ * فَلْيَكُنْ
29 مَعْلُومًا عِنْدَكُمْ اَنْ خَلَاصَ ٱللّٰهِ قَدْ اُرْسِلَ اِلَى ٱلْاُمَمِ * فَهُمْ سَيَسْمَعُونَ هٰذِهِ ٱلْاَقْوَالَ ٱلَّتِي قَالَهَا *
30 انصرف ٱلْيَهُودُ مُرْدِفِينَ فِي اَنْفُسِهِمْ * اَبْتِعَآءَ مَعْرِفَةِ اَقْوَالِهِ * وَاَقَامَ بُولُصُ مُدَّةَ سَنَتَيْنِ سَاكِنًا
31 بِاُجْرَتِهِ * وَكَانَ يَقْبَلُ كَافَّةَ ٱلَّذِينَ يَنْطَلِقُونَ اِلَيْهِ * كَارِزًا بِمُلْكِ ٱللّٰهِ وَمُعَلِّمًا ٱلْبَرَاهِينَ ٱلَّتِي عَنِ
ٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ بِكَافَّةِ ٱلْجَاهَرَةِ بِلَا مَنْعٍ *

* بِحَرْبِ عَوْنِ ٱللّٰهِ وَتَوْفِيقِهِ كِتَابُ اَعْمَالِ ٱلرُّسُلِ ٱلْاَطْهَارِ ٱلَّذِي نَبْتَهِلُ اِلَيْهِ اَنْ يَرْحَمَنَا
بِوَسَائِلِهِمْ اَجْمَعِينَ * اٰمِينَ * * وَٱلْمَجْدُ لِلّٰهِ رَبِّ ٱلْعَالَمِينَ *

Verùm opponentibus se mihi Judæis, 19
compulit me res ut ad Cæsarem provo-
carem: non quasi habens sermonem de
quo gentem meam accusem. Hac igitur 20
de causa vocavi vos, ut viderem vos,
& alloquerer. Nam propter spem Israe-
lis hac jam ligatus catena. Dixerunt 21
ei; Nos neque literas accepimus de te
à Judæa, neque ad nos adveniens quis-
quam fratrum retulit aut locutus est
de te turpem sermonem. Nos autem 22
cupimus audire ex te opiniones quas
sentis: quod verò ad sectam, certò
jam scimus factum esse de ea sermo-
nem ubique locorum. Et decreverunt 23
ei diem quo plerique ipsorum convenie-
rent eum in loco hospitii sui. Et allo-
cutus est eos, testificans illis regnum
Dei, eisque suasit testimoniis quæ de
Christo erant, ex lege Moysis & ex pro-
phetis, à mane usque ad vesperam. Et 24
quidam acquiescebant dictis ipsius,
quidam verò improbârunt. Et dis- 25
cesserunt alii dissentientes ab aliis,
ubi dixisset Paulus periodum unam,
Spiritus sanctus rectè sermone allo-
cutus est patres nostros per os Isaiæ
prophetæ, Et ait; Vade ad populum 26
istum, & dic eis; Audiendo audietis,
& non intelligetis: & videndo vide-
bitis, & non cernetis. Jam enim ob- 27
duratum est cor populi hujus, & au-
dierunt auribus suis auditum gra-
vem: & oculos suos occluserunt, ne
videant oculis suis, & audiant auri-
bus suis, & intelligant corde suo, &
revertantur ad me, & sanem eos.
Notum ergò sit vobis salutem Dei mis- 28
sam esse ad Gentes. Cúmque audi- 29
sent hos sermones quos dixit, discesse-
runt Judæi animis suis pervolventes,
desiderio percipiendi sermones illius.
Mansit autem Paulus spatio biennii 30
habitans in conducto suo: & suscip-
iebat omnes qui illum adibant:
Prædicans regnum Dei, ac docens 31
argumenta quæ sunt de Domino Jesu
Christo, omni cum libertate, sine
prohibitione.

Absolutus est, juvante & auspicante Deo, liber Actuum Apostolorum purorum, quem supplices rogamus misericordiam nobis impertiri per ipsorum omnium preces. Amen.

Laus Deo Domino creaturarum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ለእመሯ : ወጠይቁ : እኝከ : አድኅኖተ : እግዚአብሔር : ተፈነወ : ለአሕዛብ : ወእሙ
29 ቱ : ይሰምዑ : ወየአምሩ ::= ወእምድኅረ : ይቤሉ : ዘንተ : ሖሩ : አይሁድ : እንዘ :
30 ይትገለዙ : በበይናቲሆሙ ::= ወጸውዖሰሰ : ኀበረ : ክፅሌተ : አመተ : ውስተ : ቤተ : አ
ሰብ : ዘተለአበ : እንዘ : ይትወሰፎሙ : በህየ : ለእለ : ይመጽሉ : ኀቤሁ : ውስተ : ማኅደ
31 ሬ ::= ወይዜነዎሙ : በእንተ : መንግሠተ : እግዚአብሔር : ወዘ : እግዚእነ : ሊየሱስ
ክ : መሐሮሙ : እንዘ : ለልቦ : ዘይከልአ ::=
ዝንቱ : ግብረ : ሐዋርያት : ዘይበዝኅ : ተተርጕመ : በሮምያ : ለመል
ሰነ : ሮማይስጢ : ወጽርኣ : ለግዕዝ ::=

Scitote & intuemini igitur, salus Dei missa est Gentibus, & ipsæ audiunt & 28
cognoscunt. Et postquam dixisset hoc, exierunt Judæi litigantes inter se. Et 29
Paulus mansit duos annos in domo conducta quam conduxerat, recipiens ibi 30
venientes ad eum in hospitium suum. Et prædicans iis de regno Dei, &, quæ 31
sunt Domini nostri Jesu, docuit eos nemine prohibente.

Iste *liber* gestorum Apostolorum (qui à multis translatus fuit in *linguam* Romanam) ex lingua Romana & Græca in Æthiopicam *conversus est.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΜΕΡΙΚΑΣ ὑποδιαιρέσεως.

Ε Υ̓αγγελικὴ διδασκαλία, περὶ τε τῆς ἔξω χάριτος Χριστοῦ καὶ τῆς ἐν χάριτι· καὶ περὶ ἐλπίδος, καὶ πολιτείας πιστικῆς.

Α'. Πρῶτον μὲν τὸ προοίμιον, περὶ κρίσεως τῶν ἐθνῶν τῶν ἐ φυλαττόντων τὰ φυσικά.

Β'. Περὶ κρίσεως τῶν Ἰσραὴλ τῶν μὴ φυλαττόντες τὰ νομικά.

Γ'. Περὶ ὑπεροχῆς Ἰσραὴλ τῆς τυγχάνοντος τῆς ἐπαγγελίας.

Δ'. Περὶ χάριτος δι' ἧς μόνον ἄνθρωποι δικαιοῦνται, ἀ χρὴ γένος διαχεχριμένως, ἀλλὰ χρὴ Θεοῦ δόσιν ἰσοτίμως, χρὴ τὸ Ἀβραὰμ τύπον.

Ε'. Περὶ τῆς ὑποκειμένης ἐλπίδος.

ς'. Περὶ αἰσαγωγῆς τῆς πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν ἀνθρώπε Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀντὶ τῆς πεσόντος ἐξαρχῆς γεηγυῆς Ἀδάμ.

Ζ'. Περὶ τῆς ὀφειλομένης ἐπὶ τῇ πίστει πράξεως ἀγαθῆς.

Η'. Ἐπανάληψις περὶ τῆς ἐν χάριτι ζωῆς.

Θ'. Περὶ τοῦ νόμε κατακρίσεως διὰ τῆς ἁμαρτίαν.

Ι'. Περὶ τῆς ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει παθῶν, ἀδύνατον ποιούντων τῆς πρὸς νόμον συμφωνίαν.

ΙΑ'. Περὶ τῆς ὑποδύσεως τῆς φυσικῶν παθημάτων διὰ τῆς πρὸς τὸ πνεῦμα συναφίας.

ΙΒ'. Ἐπανάληψις περὶ τῆς ἀποκειμένης τοῖς ἁγίοις δόξης.

ΙΓ'. Περὶ τῆς ὀφλουμένης ἀγάπης Χριστῷ.

ΙΔ'. Περὶ ἐκπώσεως Ἰσραὴλ τοῦ ὑποληθέντος, καὶ κλήσεως τῶν ἀληθῶς τῶν ἐκλεχθέντος μὴ τῶν ἐθνῶν.

ΙΕ'. Ὅτι χρὴ ἀπιστίαν ἡ ἔκπωσιν διὰ τὸ οἰς ἄγνοιαν ἐσκαλαφῆψεως, καὶ τῆς μὴ ἀρμόζοντος αὐτοῖς κηρύγματος.

Ις'. Περὶ τῆς σκοτοῦ καθ' ὃν ἐξεζλήθησαν, ὥστε δεύτερον ἐπανελθεῖν, ζήλῳ τῆς προπεμηθέντων ἐθνῶν. Συντελούντων τῷ πεσόντι Ἰσραήλ.

ΙΖ'. Παράινεσις περὶ ἀρετῆς τῆς πρὸς Θεὸν καὶ ἀνθρώπες. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ εἰς ἀλλήλους ὁμονοίας. περὶ τῆς πρὸς Θεὸν λατρείας. περὶ τῆς πρὸς ἀντικειμένους ἀνεξικακίας. περὶ τῆς πρὸς ἄρχοντας ὑποταγῆς. περὶ σωφροσύνης καὶ πραότητος. περὶ τῆς ἐν βρώμασι καὶ ἡμέραις ἀμέμπτε διαιρέσεως.

ΙΗ'. Περὶ μιμήσεως τῆς Χριστοῦ ἀνεξικακίας.

ΙΘ'. Περὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ τῆς ἐν ἀγαλειᾷ καὶ δόξῃ.

PAULI APOSTOLI AD ROMANOS EPISTOLA.

(†) ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAP. I. α'.

1 Paulus servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, *discretus* in Evangelium Dei,
2 (Quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis,) De filio suo,
3 (*facto* ex semine David secundùm carnem, *Illo definito filio* Dei in
4 virtute, secundùm Spiritum sanctificationis, ex resurrectione mortuorum Jesu Christi Do-
mini nostri: Per quem accepimus gratiam & Apostolatum ad *obedientiam* fidei in
5 omnibus Gentibus, pro nomine ejus: In quibus estis & vos, vocati
6 Jesu Christi:) Omnibus *existentibus in Roma*, dilectis Dei, vocatis
7 Sanctis: Gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Jesu
Christo. Primùm quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro
8 omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in universo mundo. Testis
9 enim *mihi* est Deus, cui servio in spiritu meo, in Evangelio
filii ejus, *ut* intessierem memoriam vestri facio: Semper in orationibus
10 meis obsecrans, si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate
Dei, venire ad vos. Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar
11 *donum* vobis *spirituale*, ad *stabiliri* vos: *Hoc autem est*, simul ex-
12 *horiari* in vobis per eam quæ *in* invicèm fidem, vestram atque meam. *Non volo*
13 autem vos ignorare, fratres, quia sæpè proposui venire ad vos, (&
prohibitus sum usque adhuc,) ut fructum aliquem habeam & in vobis, sicut & in
14 cæteris Gentibus. Græcisque & Barbaris, sapientibúsque & insipientibus
debitor sum: Ita (quod in me) promptum & vobis qui *in Roma* Evangeli-
15 zare. Non enim erubesco Evangelium *Christi*: virtus enim Dei
16 est, in salutem omni credenti, Judæóque primùm & Græco. Justitia
enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est:
17 At justus ex fide vivet.

(α) περὶ (β) Τοῦτ' ἔστιν (γ) πνεῦ καρπὸν (δ) εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ (ε) ἡ

MS. A. (†)...ς Ῥωμαίους. Κεφ. α'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

In nomine Domini Deique nostri Jesu Christi scribimus quatuordecim Epistolas Pauli Apostoli ejusdem Domini nostri Jesu Christi.

EPISTOLA
PAULI APOSTOLI
AD ROMANOS.

Lectio quotidiana. 1.

CAP. I.

1 Paulus servus Jesu Christi, vocatus, & Apostolus, separatus ad Evangelium Dei,
2 Quod antè promiserat per prophetas suos
3 in Scripturis sanctis, De filio illo suo (qui natus est secundùm carnem ex semine domûs
4 David, Et agnitus est filius Dei in virtute & Spiritu sancto, qui resurrexit à mortuis,)
5 *nempe* Jesu Christo Domino nostro. Per quem accepimus gratiam & Apostolatum inter omnes gentes, ut obediant fidei nominis ipsius; Ex quibus & vos estis vocati
6 per Jesum Christum; Omnibus qui Romæ
7 estis, dilectis Dei, vocatis, & sanctis, Pax & gratia vobiscum sit à Deo Patre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo. In primis
8 gratias ago Deo meo per Jesum Christum vestrûm omnium causâ, quòd fides vestra audita sit in universo mundo. Testis est
9 enim mihi Deus, cui servio spiritu in Evangelio filii ipsius, quòd absque cessatione semper meminerim vestrî in precibus meis.
10 Rogóque ut, si tandem aperiatur mihi via
11 voluntate Dei, veniam ad vos. Quando-quidem vehementer opto videre vos, & largiri vobis donum Spiritûs quo stabiliamini.
12 Simulque consolationem capiamus in fide vestra meâque.

Secundâ, feriâ sextâ jejunii. 2.

13 Velim autem sciatis, fratres mei, me multoties desiderâsse venire ad vos, sed prohibitum fuisse etiamnum, ut etiam inter vos
14 modum *aliquem* habeam, sicut & inter cæteras gentes, Græcos & Barbaros, sapientes
15 & stultos: quoniam omni homini prædicare
16 teneor. Itaque diligenter satago, ut vobis quoque qui Romæ estis, evangelizem. Non
17 enim pudet me Evangelii, quoniam virtus Dei est ad salutem omnibus in ipsum credentibus, sive ex Judæis primùm, sive etiam ex ethnicis. Justitia enim Dei per illud revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est, Justus ex fide vivet.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Civitate ROMÆ.

CAPUT I.

1 *Paulus servus Domini nostri Jesu Christi, qui constitutus est Apostolus ejus,*
2 *& segregatus ad doctrinam Dei: Quam antea annuntiaverat per os prophetarum suorum, & in Scripturis suis sanctis, De filio suo qui genitus est, &*
3 *provenit ex semine Davidis in carne humana: Quem declaravit esse filium Dei*
4 *per virtutem suam & per Spiritum suum sanctum, eumque resurrexisse à mortuis,*
5 *nempe Jesum Christum Dominum nostrum. Per quem adepti sumus gratiam ejus, & Apostoli constituti sumus, ut Gentes auscultare faciamus, & confidere in ipsius nomine. Quemadmodum vos etiam nunc estis electi Dei.*
6

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* ROMANOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus, servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei,
2 Quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis De Filio suo qui
3 factus est ei ex semine David secundùm carnem, Qui prædestinatus est Filius Dei
4 in virtute secundùm Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu
5 Christi Domini nostri: Per quem accepimus gratiam, & Apostolatum ad obedi-
6 endum fidei in omnibus Gentibus pro nomine ejus, In quibus estis & vos vocati
7 Jesu Christi: Omnibus qui sunt Romæ, dilectis Dei, vocatis Sanctis. Gratia
8 vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Jesu Christo. Primùm quidem gra-
tias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra an-
9 nuntiatur in universo mundo. Testis enim mihi est Deus cui servio in spiritu meo
in Evangelio filii ejus, quòd sine intermissione memoriam vestri facio Semper in 10
orationibus meis: obsecrans, si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam
in voluntate Dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar 11
vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos: Id est, simul consolari in vobis, per 12
eam quæ invicèm est, fidem vestram atque meam. Nolo autem vos ignorare, fra- 13
tres: quia sæpè proposui venire ad vos, (& prohibitus sum usque adhuc,) ut ali-
quem fructum habeam & in vobis, sicut & in cæteris gentibus. Græcis ac Barba- 14
ris, sapientibus & insipientibus debitor sum: Ita (quod in me) promptum est & 15
vobis, qui Romæ estis, evangelizare. Non enim erubesco Evangelium. Virtus enim 16
Dei est in salutem omni credenti, Judæo primùm, & Græco. Justitia enim Dei in 17
eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est; Justus autem ex fide vivit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

IN NOMINE PATRIS, & FILII, & SPIRITUS Sancti, unius DEI.

Aggredimur cum excelsi Dei auxilio, & optima ejus providentia, impressionem Epistolarum maximi sancti Pauli Apostoli.

Epistola sancti Pauli Prima ad Romanos, cujus preces adsint nobis. Amen.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ post Pentecosten.

1 A Paulo servo Jesu Christi, vocato Apostolo, selecto ad annuntiationem Dei, 2 Quam antea promiserat per Prophetas suos in scripturis sanctorum suorum, 3 De filio suo facto ex stirpe David, quantùm pertinet ad carnem: 4 Filio inquam Dei destinato per potentiam Spiritui sancto propriam, ex resurrectione Jesu Christi Domini nostri à mortuis. 5 Per quem accepimus gratiam missionis ejus, ad obedientiam fidei inter omnes Gentes propter nomen ejus: 6 Inter quas vos etiam estis vocati à Jesu Christo. 7 Ad omnes dilectos Dei qui sunt Romæ, vocatos sanctos.

Lectio sabbathi primi post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo. 8 Cæterùm gratias ago Deo meo in Jesu Christo pro vobis omnibus, quòd fides vestra prædicetur in toto mundo. 9 Et testis est mihi Deus quem colo spiritu meo in annuntiatione filii ipsius, quòd memor sim vestri semper, absque relaxatione, omni tempore in orationibus meis: Deprecans, si fortè facilis mihi 10 reddatur per voluntatem Dei, via veniendi ad vos. 11 Aveo enim vos videre, ut concedam vobis donum spirituale ad perseverandum. 12 Hoc autem est, ut consolemur in vobis per fidem vestram & fidem meam, firmam in unoquoque nostrûm simul. 13 Neque velim, ô fratres mei, lateat vos, quòd vicibus multis proposuerim vos convenire, præpeditus tamen fuerim hucusque, ut esset mihi fructus aliquis in vobis, quemadmodum in cæteris Gentibus. 14 Quippe qui intendam annuntiare Græcis & barbaris, sapientibus & insipientibus: 15 Eademque intentio, quod ad me spectat, prompta sit ad annuntiandum vobis qui Romæ estis. 16 Non enim abhorreo ab annuntiatione Christi, cùm ipsa sit potentia Dei ad salutem omnis credentis, sive Judæus fuerit primùm, sive Græcus. 17 Quandoquidem per ipsam justitia Dei revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est, quòd justus ex fide vivit. Hactenus

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ፍኵሉሙ : እለ : ሀለዉ : ብሉረ : ሮሜ : ፍቁራነሁ : ለእግዚአብሔር : ወሓሪያነሁ : ወ ቅዱሰነሁ::ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : ለቡነ : ወእግዚአነ : ሊየሱስ : ክርስ
8 ቶስ:=> ለቀድሞ : ለለኵቶቶ : ለእግዚአብሔር : በእንተ : ለግዚአነ : ሊየሱስ : ክርስ ቶስ : ወበእንተነ : ኵልክሙ : እስመ : ተሰምዐት : ሀይማኖትክሙ : በኵሉ : ዓለመ::=>
9 እግዚአብሔር : ሰሚዕተየ : ዘኪያሁ : እመልክ : በኵሉ : መንፈስየ : ወበትሕሪተ : ወልዱ
10 ዱ : ከመ : እዘክርክሙ : በጸሎትየ:=> ወለስእል : ከመ : ይሰርሐኒ : እግዚአብሔር : በፈ
11 ቃዱ : ወእመጸእ : ኀቤክሙ::=> እስመ : ኈፈቅድ : እርእይክሙ : ከመ : ለንትሙኒ :
12 ትርከቡ : ጸጋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ወበእንተዝ : እትፈሣሕ : ለክሙ:=> እስመ : ኀበ
13 ርክሙ : ለሚነ : ሥስቤነ::=> ወእፈቅድ : በሕዝቱ : ታእሙረ : ለኅዊነ : እስመ : ዘልፈ : እፈቅድ : እመጽእ : ኀቤክሙ : ወይሰለኒነ : እስከ : ይእዜ :: ወለእመነቦ : ከመ : እረኅ
14 ብ :ዕሴ ትየ : በባዕሌክሙ : በከመ : በባዕለ : ለሕዛብ:=> ወበለዕለ : ለረሚነ : ወበለዕ
15 ለ : ሐቃልነ: ወለጠቢባንነ : ወለለብደንነ : ወለለሕዛብነ : ባቀዐ : ኮንኩ::=> ወዲያ : ፈ
16 ድፈደ : እጽህቅ : ለክሙነ : ለእለ : ብሉረ : ሮሜ : እመህርክሙ:=> እስመ : ሊየኀፍ ር : መህር : ወንጌሉ : እስመ : ኀይሉ : ለእግዚአብሔር : ወለቱ : ዘያሐይው : ለኵሉ
17 ው : ለእለ : የለመኑ : ባቱ :: ለኢይሁደዊ : ቀደማዊ : ወለአረማዊነ:=> እስመ : ያጸድቆ ሙ : እግዚአብሔር : ለእለ : የለመኑ : በእሚነ : እስመ : ከማሁ : ይብል : መጽሐፍ : ጸድቅለ : በአሚነ : የሐዩ::=>

Etiam omnibus qui sunt in civitate Romæ, dilectis Domini, electisque & Sanctis ejus; Pax sit vobis, & gratia Dei patris nostri & Domini nostri Jesu Christi. Primùm gratias ago Deo propter Dominum nostrum Jesum Christum, & propter vos omnes, eò quòd exaudita est fides vestra per totum mundum. Testis est mihi Deus quem colo toto spiritu meo, & in doctrina filii sui, quòd vestri memor sim in precibus meis. Et precor ita me secundaret Deus pro voluntate sua, ut ad vos perveniam. Cupio enim videre vos, ut vos obtineatis gratiam ejus per Spiritum sanctum, & propter hoc ut gaudeam vobiscum: Siquidem communicatis nobiscum in eadem professione. *Sed & velim sciatis fratres nostri, quòd sæpiùs quæsivi venire ad vos, sed frustrà fui etiamnum: & si fieri potest, ut nanciscar mercedem meam apud vos, quemadmodum & apud Gentes. Et Græcis & Barbaris etiam, & sapientibus & stultis, & Gentibus factus sum utilis. Quin adhuc magis sollicitus sum de vobis, qui estis in civitate Romæ, ut edoceam vos. Non enim me pudet docere evangelium, eò quòd virtus est Dei ad servandos eos omnes qui credunt in eo, Judæos primùm atque etiam Græcos, Nam justificabit eos Deus, qui credunt per fidem: quia ita dicit Scriptura, Justus per fidem vivet.*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Α'.

Revelatur enim ira Dei de cœlo, super omnem impietatem & injustitiam ho-
18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ, ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀν- Α'
minum eorum veritatem in injustitia detinentium. Propter quod notum Dei,
19 θρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. Διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ,
manifestum est in illis: nam Deus illis manifestavit. Nam invisibilia ipsius
20 φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· (ζ) ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ
à creatura mundi, factis intellecta conspiciuntur, ipsáque sempiterna ejus
ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥτε ἀΐδιος αὐτοῦ
virtus & divinitas: ad esse eos inexcusabiles. Quoniam cognoscentes Deum
21 δύναμις καὶ θειότης· εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. Διότι γνόντες τὸν Θεὸν,
non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in ratio-
οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ ηὐχαρίστησαν· ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλο-
cinationibus suis, & obscuratum est insipiens eorum cor. Dicentes esse sapientes
22 γισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ
stulti facti sunt: Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis
23 ἐμωράνθησαν· Καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος
corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & reptilium. Quapropter &
24 φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. (η) Διὸ καὶ
tradidit illos Deus in desideriis cordium eorum in immunditiam, ad
παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ
dedecore afficiendum corpora sua in semetipsis. Qui commutaverunt veritatem
25 ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν (θ) ἑαυτοῖς. Οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν
Dei in mendacium, & coluerunt & servierunt creaturæ præter Creatorem: qui
τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα· ὅς
est benedictus in secula. Amen. Propter hoc tradidit illos Deus in
26 ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς
passiones ignominiæ. Ipsæque enim fœminæ eorum immutaverunt naturalem usum in eum qui
πάθη ἀτιμίας· αἵτε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν
contra naturam. Similitérque & masculi relinquentes naturalem usum fœminæ,
παρὰ φύσιν. Ὁμοίως (ι) τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, 27
exarserunt in libidine sua in invicem: masculi in masculos turpitudinem
ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους· (κ) ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην
operantes, & mercedem quam oportuit, erroris sui in semetipsis reci-
κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμ-
pientes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit
βάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν 28
illos Deus in reprobum sensum, facere ea quæ non conveniunt: Reple-
(λ) αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα· Πεπληρω- 29
tos, omni injustitiâ, fornicatione, nequitiâ, avaritiâ, malitiâ: plenos invidiâ,
μένους πάσῃ (μ) ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου,
cæde, contentione, dolo, malignitate: susurrones, Detractores, Deo odibiles
φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψιθυριστὰς, Καταλάλους, Θεοστυγεῖς, 30
contumeliosos, superbos, arrogantes, inventores malorum, parentibus inobedientes,
ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
Insipientes, incompositos, inaffectibiles, infœderabiles, immisericordes. Qui
Ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, (ν) ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας. Οἵτινες 31
jus Dei cognoscentes, (quoniam talia agentes digni morte sunt,) 32
τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγόντες, (ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν,)
non solùm ea faciunt, sed etiam consentiunt facientibus.
οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.

CAP. II. β'.

Ideò inexcusabilis es, ô homo omnis judicans. In quo enim judicas alterum,
Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, 1
teipsum condemnas: nam eadem agis judicans.
σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.

MS. A. (ζ) ὁ Θεὸς γὰρ η) Διὸ παρέδωκεν (θ) αὐτοῖς. (ι) τε καὶ ἄρρενες ἐν ἄρρεσιν (λ) αὐτοὺς εἰς (μ) ἀδικίᾳ, πονηρίᾳ, κακίᾳ, πλεονεξίᾳ· μεστοὺς φθόνου, ἔριδος, φόνου, κακοηθείας· (ν) ἀστόργους, ἀνελεήμονας. Οἵτινες

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Siquidem revelabitur ira Dei è cœlo adver- 18
sùs omnem iniquitatem & impietatem homi-
num illorum, qui veritatem in iniquitate de-
tinent. Quia cognitio Dei patefacta est in 19
ipsis; Deus enim patefecit illam in eis. Re- 20
condita enim Dei, à jactis mundi fundamen-
tis, ab ipsius creaturis intellectu deprehen-
duntur, cùm ejus potestas, tum ejus divinitas
æterna, ita ut sint absque prolatione spiritûs.
Quippe qui Deum cognoverint, non autem 21
ut Deum glorificaverint eum, nec ei gratias
egerint: sed inanes facti sunt in cogitationi-
bus suis, ac tenebris obductum est cor eorum
desipiens. Quumq; animo suo reputarent se 22
esse sapientes, insanieruńt. Et mutârunt glo- 23
riam Dei corruptionis expertis, in similitudi-
nem imaginis hominis corruptioni obnoxii,
& in similitudinem volucrum, & quadrupe-
dum, ac reptilium terræ. Propterea tradidit 24
eos Deus cupiditatibus impuris cordis ipso-
rum, ut ignominiâ afficerent corpora sua in
semetipsis. Porrò commutârunt veritatem 25
Dei in mendacium, & reveriti sunt, & ser-
vierunt creaturis potiùs quàm creatori earum,
cui sint laudes & benedictiones in seculum
seculorum, Amen.

Quotidiè. 3.

Propterea tradidit eos Deus doloribus igno- 26
miniæ, quandoquidem fœminæ eorum muta-
runt usum naturæ suæ, & quod minimè natu-
rale est, usurpârunt. Et rursùs masculi quoq; 27
eorum similiter reliquerunt usum naturæ fœ-
minæ, libidinéque prurierunt alius in alium,
& masculi in masculos pudenda perpetrârunt;
proindè retributionem errori sui justè debi-
tam in semetipsis receperunt. Et quemad- 28
modùm non judicârunt apud se ut cognoscè-
rent Deum, *ita* tradidit eos Deus in mentem
vanam, ut agerent quæ non decebat: Repleti 29
omni iniquitate, & scortationibus, & amaru-
lentiâ, & malitiâ, & violentiâ, & livore, &
cæde, & contentione, & fraude, & pessimis
cogitationibus, Et murmuratione, & obtre- 30
ctatione: & Deo odibiles, contumelioši, tu-
midi, superbi, inventores malorum, rationis
expertes, qui parentibus suis immorigeri
sunt. Item cum quibus nullum est *certum* 31
fœdus, nulla charitas, nulla pax, nulla deniq;
misericordia est in eis. Qui quum nôrint 32
judicium Dei, quòd eos qui talia perpetrant
ad mortem damnat, non solùm ea peragunt,
sed etiam participant cum iis qui ea faciunt.

CAP. II.

Quamobrem omni excusatione cares ô 1
homo, qui condemnas proximum: etenim
hoc ipsum quod condemnas proximum tu-
um, teipsum peragis reum: quandoquidem
in iis etiam quæ damnas, tu ipse occuparis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በለባ : ዐበይደ : ወበለባ : ሊባናሰ : ወለባ : ዋትሮስ : ወለባ : ዖፀ :
ወለባ : ሊቃናስ : ወለቦ : እንጠንስ :: ወሊባናስ :

18 ወይመጽእ : መቅሠፍተ : እግዚአብሔር : እመሰማይ : ላዕለ : ኵሉ : ሰብእ : ኃጥኣ : ወዐ
19 ማፂ : እለ : ይመይጥዋ : ለጽድቅ : በዓመፃሆሙ:=: እስመ : እንዘ : ያአምርዎ : ለእ
20 ግዚአብሔር : ይትዴወርዎ:=: ወእግዚአብሔርሰ : ሊያስተርኢ : እመፍጥረተ : ዓለ
ም :: ወባሕቱ : ይትዓወቅ : ወእመግበሩ : ናሊምር : ወርእሶሰ : ለዚሁ : ያአምር : መለከ
ቶ : ከመ : ሊንርከብ : በዘ : ንትዋዛእ::=:

Pro patre Abaido, & patre Libanosa, & patre Wathroso, & patre Azo, & patre Licanoso, & patre Antonio: & Libanoso.

Adveniet autem ira Dei de cœlo adversùs omnes homines peccatores & iniquos, 18
qui veritatem subverterent per iniquitatem suam. Manifestationem enim Dei 19
occultârunt. Et Deus quidem invisibilis à creatione mundi: attamen ma- 20
nifestatus fuit, eumque ex operibus ejus cognoscimus, & semetipsum demon-
stravit, scilicet divinitatem ejus, ut nihil ad respondendum inveniamus.

Versio VULGATA LATINA.

18 Revelatur enim ira Dei de cœlo, super omnem impietatem & injustitiam homi-
19 num eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: Quia quod notum est Dei,
20 manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius, à creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quo-
21 que ejus virtus, & divinitas: ita ut sint inexcusabiles. Quia cùm cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in
22 cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum: Dicentes enim se
23 esse sapientes, stulti facti sunt. Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in si-militudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, &
24 serpentium. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in im-
25 munditiam: ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis: Qui commutave-runt veritatem Dei in mendacium: & coluerunt & servierunt creaturæ potiùs
26 quàm Creatori, qui est benedictus in secula. Amen. Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominiæ. Nam fœminæ eorum immutaverunt naturalem usum,
in eum usum qui est contra naturam. Similiter autem & masculi, relicto naturali 27
usu fœminæ, exarserunt in desideriis suis in invicèm, masculi in masculos turpitu-dinem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipien-tes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in 28
reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt, Repletos omni iniquitate, 29
malitiâ, fornicatione, avaritiâ, nequitiâ, plenos invidiâ, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, Detractores, Deo odibiles, contumeliosos, super- 30
bos, elatos, inventores malorum, parentibus non obedientes, Insipientes, incom- 31
positos, sine affectione, absque fœdere, sine misericordia. Qui cùm justitiam 32
Dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: & non solùm qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

CAP. II.

PRopter quod inexcusabilis es ô homo omnis, qui judicas. In quo enim judicas 1
alterum, teipsum condemnas: eadem enim agis quæ judicas.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Feriâ quartâ post Pentecosten.

18 *Nam ira Dei revelabitur è cœlo adversùs omnem impietatem & perversitatem hominum veritatem injustè detinentium: Mens enim quam Deus novit,* 19
manifesta est in illis, quia Deus manifestavit eam ipsis. Quandoquidem pro- 20
prietates ejus, quæ non sunt visæ à quo conditus est mundus, in creaturis depre-henduntur atque conspiciuntur, videlicet potentia ipsius æterna, ejúsque divi-nitas: ut sint sine excusatione. Cognoverunt enim Deum, attamen non glo- 21
rificaverunt eum, nec illi gratias egerunt prout illum decet: sed addixerunt se cogitationibus suis, & aberrârunt, & obscuratum est cor eorum expers in-tellectu. Arbitrati se esse sapientes, desipuerunt, Et commutaverunt gloriam 22 23
Dei qui non corrumpitur, cum similitudine imaginis hominis corruptibilis, & volucrum, & reptilium, & quadrupedum. Quapropter tradidit eos Deus, juxta 24
cupiditates cordium suorum, turpitudini quâ vexarentur eorum corpora. Qui 25
commutârunt veritatem Dei cum mendacio, honorârunt creaturam & colu-erunt eam supra creatorem, qui est benedictus in secula, verè, Propterea tra- 26
didit eos Deus passionibus & contemptui. Nam fœminæ eorum omiserunt usum naturæ ipsis debitæ, pro adversa natura. Eodemque modo masculi, re- 27
licto naturali usu fœminæ, exarserunt alii cupiditate aliorum, masculi in ma-sculos obscœnitatem committentes: & compensationem præmii quod errore suo meriti sunt, exigunt in semetipsis.

Lectio feriæ quintæ post Pentecosten.

28 *Et quemadmodùm non probaverunt habere Deum in notitia suâ, ita tradidit* 29
eos Deus reprobæ menti, ut facerent quod non conveniebat: Pleni omni per-versitate, & scortatione, scelere, aviditate, vitio: referti invidiâ, cæde, temeritate, dolo, pravis moribus: La- 30
cessentes malum, obtrectatores, exosi Deo, contumelioši, superbi, pervicaces, flagitiorum architecti, morosi parentibus suis: Sine intellectu, sine fœde- 31
re, sine charitate, facinorosi, immisericordes: Qui quidem noverunt justitiam 32
Dei, quod talia opera perpetrantes mortem merentur: nihilominus non so-lùm ea faciunt, verùm etiam participant cum iis qui ea faciunt, & oblectan-tur opere illorum.

CAP. II.

QUapropter tu ô homo nullam habes 1
excusationem, ô quisquis judicas: nam judicio quo judicas alium, sanè teipsum condemnas, quia facis illa eadem opera tu qui judicas.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 *Et ipsi quum cognovissent Deum, non tanquam Deo gratias egerunt, neque glori-* 21
ficaverunt eum, sed mentiti sunt ei, & abominabiles facti sunt in ratiocina-tionibus suis, & obtenebratum est cor eorum. Cupientes se esse sapientes, stul- 22
ti facti sunt. Quoniam mutârunt gloriam immortalis Dei ad similitudinem 23
imaginis mortalis hominis, formârunt eum tanquam jumentum, vel tanquã bestiã. Et propterea effecit eos Dus suorummet ipsorum contaminatores pro libitu cordis 24
eorum, & corpora sua deturpârunt. Quippe veritatem Dei ut mendacium ex- 25
hibuerunt, & inservierunt & coluerunt opera ejus, & dereliquerunt conditorem omnium, qui est Deus benedictus in secula, Amen. Statio. *Propter-* 26
ea tradidit eos Deus plagæ malignæ: etenim fœminæ eorum à natura sua disce-derunt, eique conformes facti sunt quod non fuit ex natura sua. Et similiter 27
etiam masculi eorum reliquerunt fœminas suas, & exarserunt in concupiscentia sua, & diverterunt alius in alium, masculus in masculum pudendum perpetrâ-runt: verùm compensationem suam nacti sunt, & reversa est iniquitas eorum in ipsorum capita. Et quemadmodum 28
illi non recogitarent Deum in cordibus su-is, ita tradidit illis Deus cor insipiens, ut perpetrarent illud quod eis minimè conducebat: Repleti omni injustitiâ & malitiâ, & nequitiâ, & avaritiâ; 29
repleti etiam invidiâ, excruciatores, homicidæ, subdoli, veteratores, insolentes, maligni consuetudine sua, moribus & conversatione malitiosi: Obtrectatores, 30
irrisores, amatores stultorum, contumelioši, prævaricatores, fastuoši, Insipientes, 31
incompositi, inquisitores malorum, immisericordes: Ipsimet cognoscentes judicium 32
Dei, quòd judicium mortis incumbit *talia perpetrantibus, non solùm ipsi per-agunt ea, sed consitant alios, ut ea faciant.*

CAP. II.

IN quo igitur respondebis, ô fili hominis, judici omnium, quum tu, hoc de quo 1
judicas adversùs alium, ipsemet facis idem, ob quod adversaris proximo tuo: nónne teipsum judicas, eò quòd tumet illud facis?

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Scimus autem quoniam judicium Dei est secundùm veritatem in eos qui talia
2 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ κατ' ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα
agentes. Existimas autem hoc, ô homo, judicans eos qui talia
3 πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ (α) τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα
agentes, & faciens ea, quia tu effugies judicium Dei? An divitias
4 πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ; Ἢ τοῦ πλούτου
bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis, ignorans quoniam
τῆς χρηστότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνοχῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι
benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundùm autem duritiam tuam, &
5 τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου, καὶ
impœnitens cor, thesaurizas tibiipsi iram in die iræ, & revela-
ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, καὶ (β) ἀποκα-
tionis justi judicii Dei. Qui reddet unicuique secundùm opera ejus:
6 λύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ. Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·
Iis quidem secundùm permanentiam operis boni, gloriam, & honorem, & incorruptionem
7 Τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν, καὶ τιμὴν, καὶ ἀφθαρσίαν
quærentibus, vitam æternam: Iis autem ex contentione, & incredulis quidem veritati,
8 ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον· Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ,
credentibus autem injustitiæ, indignatio & ira. Tribulatio & angustia in
9 πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, (γ) θυμὸς καὶ ὀργή. Θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ
omnem animam hominis operantis malum, Judæique primùm & Græci.
πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος.
Gloria autem & honor, & pax omni operanti bonum, Judæoque primùm
10 Δόξα δὲ καὶ τιμὴ, καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον Β'
& Græco. Non enim est acceptio personarum apud Deum. Quicunque enim sine lege
11 καὶ Ἕλληνι. Οὐ γάρ ἐστι προσωπολημψία παρὰ τῷ Θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως
12 ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται·
(Nõ enim auditores legis justi apud Deum, sed factores legis justifi-
(Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ (δ) τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ (ε) τοῦ νόμου δικαι-
cabuntur: Cùm enim Gentes quæ non legem habentes, naturâ ea quæ legis faciunt,
ωθήσονται· Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου (ζ) ποιῶσι,
ejusmodi legem non habentes, sibiipsis sunt lex: Qui ostendunt opus legis
οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· Οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου
scriptum in cordibus suis, contestante ipsorum conscientiâ, & inter se invi-
κατὰ γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλή-
cèm cogitationum accusantium, aut etiam defendentium:) In die cùm judicabit
λων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων, ἢ καὶ ἀπολογουμένων·) Ἐν ἡμέρᾳ (η) ὅτε κρινεῖ
Deus occulta hominum, secundùm Evangelium meum, per Jesum Christum. Ecce
ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἴδε
tu Judæus cognominaris, & requiescis legi, & gloriaris in Deo: Et
Σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ (θ) τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ· Καὶ
nôsti voluntatem, & probas differentia, instructus ex lege: Confi-
γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου· Πέποι-
disque teipsum ducem esse cæcorum, lumen eorum qui in tenebris, Eruditorem insipien-
θάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, Παιδευτὴν (ι) ἀφρό-
tium, magistrum Infantium, habentem formam scientiæ & veritatis
νων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὸν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας
in lege. Ergò docens alium, teipsum non doces? prædicans non
ἐν τῷ νόμῳ. Ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ
furari, furaris?
κλέπτειν, κλέπτεις;

Κεφ. β'. MS. A. (α) τύπῳ, (β) ἀνταποδώσεως (γ) ὀργὴ καὶ θυμός. (δ) νόμου (ε) νόμου (ζ) ποιῶσιν, (η) ἢ κρινεῖ (θ) νόμῳ, (ι) ἀφρόνων, * ἔχοντα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tertiâ feriâ sextâ Jejunii. 4.

Porrò scimus judicium Dei esse cum veritate 2
adversùs eos qui in his versantur. Quid 3
autem cogitas ô homo, judicans eos qui in
his versantur, quum tu quoque in iisdem
versaris, te effugere judicium Dei? An 4
contra divitias benignitatis ejus, & contra
longanimitatem ejus, atque contra dilatio-
nem quam dedit tibi, audes? & ignoras te Dei
clementiâ ad pœnitentiam deduci? Sed 5
propter duritiam cordis tui quod non resi-
piscit, reponis tibi thesaurum iræ in diem
indignationis, & revelationis justi judicii
Dei, Qui rependit unicuique secundùm o- 6
pera ipsius. Iis quidem qui in perseveran- 7
tia bonorum operum gloriam & honorem &
incorruptionem expetunt, his *inquam* dabit
vitam æternam: Iis verò qui rebelles sunt, 8
nec acquiescunt veritati, sed iniquitati ob-
temperant, rependet iram & furorem: Et op- 9
pressionem, & cruciatum cuivis homini sce-
lera perpetranti, Judæis primùm, tum Gen-
tilibus. Gloriam verò & honorem, & pa- 10
cem cuilibet operanti bona, Judæis primùm,
tum Gentilibus. Non est enim acceptio 11
facierum apud Deum. Ii siquidem qui sine 12
Lege peccaverint, sine Lege quoque peri-
bunt: illi autem qui in Lege peccaverint,
à Lege condemnabuntur. Non enim audi- 13
tores Legis justi sunt coram Deo, sed qui
Legem præstant justificantur.

Quotidiè. 5.

Si enim Gentes Legem non habentes, ex na- 14
tura sua præstiterint Legem, hi quum Le-
gem non habeant, sibipsis fiunt Lex. Et hi 15
ostendunt opus Legis scriptum in cordibus
suis, & testimonium reddit eis ipsorum con-
scientia, cogitationibus eorum mutuò sese
accusantibus, aut excusantibus: In die quo 16
judicabit Deus hominum recondita secun-
dùm Evangelium meum per Jesum Christum.
Et verò tu qui Judæus vocaris, & quietem 17
tuam reponis in Lege, & téte in Deo effers
ut qui nôris voluntatem ejus: Et discernis 18
res congruas quas edoctus es ex Lege: Con- 19
fidísque de teipso te esse ducem cæcorum,
& lucem eorum qui sunt in tenebris, Et 20
eruditorem rationis expertium, ac docto-
rem puerorum, & quòd habeas typum sci-
entiæ & veritatis per Legem: Tu ergò qui 21
doces alium, teipsum non doces? & qui prædicas non furandum, tu furaris?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ናለመር: ከመ: ጽድቅ : ኵነኔሁ: ዘያመጽእ : መቅሠፍቶሙ: ወይትዐወቅ : እመግብሮሙ:
3 ለእለ: ይገብሩ: ዘንተ: ከመዝ::ኦ ሐልዮ: እስኩ: እጋለ: እመ: ሕየው: ለዝንቱ: ለእመ:
ብከ: ኅበ: ታመስጥ: እመኵነኔሁ: ለእግዚአብሔር: ሶበ: ለኢከ: ትገብር:ዝኩ:ዘትግእዝ:
4 በሳዕለ: ባዕድ: ወዘትጸልኑ::ኦ ወትትሐዘብኑ : ታስተአብደ : በብዝኃ : መሕረቱ: ወለት
ዕግስቱ : ወለሆ: ብሂሎቶ: ሊታለመርኑ: ከመ: ታገርረከ: መሕረቱ: ለእግዚአብሔር::ኦ
5 ወበላመጣነ : ታጸንዕ : ልበከ : ወሊትኑስሕ : ትዘግብ : ለኳ: መቅሠፍተ : ለእመ : ይበጽሐ
ከ : ፍደከ : ወለእመ : ይበጽሐከ : ኵነኔሁ : ለእግዚአብሔር::ኦ

Scimus quòd judicium Dei *verum est*, utpote *qui adducet* in ipsos *supplicium* 2
eorum, & ex operibus eorum notum erit in eos *qui talia agunt. Perpende atten-* 3
tiùs istud, ô fili hominis, si habeas quo aufugeris à judicio Dei, quum túte hoc facis
de quo judicas alium, eumque odio habes. Et existimásne contemnendam esse 4
multam ejus misericordiam, & patientiam, & conniventiam ejus, ignorans quòd mi-
sericordiam Dei tibi subjicis? Et secundùm duritiam & impœnitentiam cordis 5
tui thesaurizas tibi iram: si ita in te veniat retributio tua, & si tibi contingat ju-
dicium Dei.

Versio VULGATA LATINA.

2 Scimus enim quoniam judicium Dei est secundùm veritatem in eos qui talia agunt.
3 Existimas autem hoc, ô homo, qui judicas eos qui talia agunt, & facis ea, quia
4 tu effugies judicium Dei? An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longa-
nimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te addu-
5 cit? Secundùm autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram
6 in die iræ, & revelationis justi judicii Dei, Qui reddet unicuique secundùm ope-
7 ra ejus: Iis quidem, qui secundùm patientiam boni operis, gloriam, & honorem
8 & incorruptionem quærunt, vitam æternam: Iis autem, qui sunt ex contentione,
9 & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira & indignatio. Tri-
bulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judæi primùm,
10 & Græci: Gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum, Judæo pri-
11 mùm, & Græco: Non enim est acceptio personarum apud Deum. Quicun-
12 que enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt: & quicunque in lege
peccaverunt, per legem judicabuntur. Non enim auditores legis justi sunt 13
apud Deum, sed factores legis justificabuntur. Cùm enim Gentes, quæ legem 14
non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, ejusmodi legem non haben-
tes, ipsi sibi sunt lex: Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, 15
testimonium reddente illis conscientiâ ipsorum, & inter se invicèm cogitationibus
accusantibus, aut etiam defendentibus, In die, cùm judicabit Deus occulta 16
hominum, secundùm Evangelium meum, per Jesum Christum. Si autem tu Ju- 17
dæus cognominaris, & requiescis in lege, & gloriaris in Deo, Et nôsti vo- 18
luntatem ejus, & probas utiliora, instructus per legem, Confidis teipsum esse 19
ducem cæcorum, lumen eorum qui in tenebris sunt, Eruditorem insipientium, 20
magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis in lege. Qui 21
ergò alium doces, teipsum non doces: qui prædicas non furandum, furā-
ris:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * ونحن نعلم بالحقيقة ان الحكم على الذين يعملون هذه انما هو لله * افتستسخر هذا ايها
3 الانسان الذي تدين من يعمل هذه الاعمال وتفعلها انت انك تفوت مذاينة الله * او لعلك
4 تستهون بروه حيريته واحتماله وانهاله * غير عالم ان صلاح الله انما يعتادك الى التوبة * فاذا
5 على حدو قساوتك * وقلبك الذي لا يتوب * تحزن لنفسك سخطا في يوم السخط * واعتلان
6 الله وحكومته المقسطة * المجازي كل احد نظير اعماله * اما الذين يطلبون على الصبر في
7 العمل الصالح سرفا واكراما وعدم بلي * فيكافيهم بحياة موبدة * واما الذين يصنعون
8 السو عن ممارة * ويعصون الحق طايعين الظلم * فيجازيهم غصبا وسخطا * وحربا وضيقه
9 على نفس كل انسان يعمل الشر * يهوديا كان قدميا او يونانيا *

* قراءة الاحد الثاني بعد العنصرة *

10 * ولكل من يعمل الخير مجدا واكراما وسلامة * يهوديا كان اولا او يونانيا * لان الله ليس
11 عنده محاباة الوجوه * لان كافة الذين اخطاوا ولا شريعة لهم * فسيهلكون بلا اشتراع *
12 وكل الذين اخطاوا في الشريعة سيدانون بالشريعة * لان سمعة الشريعة ليسوا مستطين عند
13 الله * بل صانعوا الشريعة يبركون *

* من هنا يقري للجمعة بعد العنصرة *

14 * لان اذا كانت امما لا شريعة لها * تعمل بغريزتها فرايض الشريعة * وهولاء اذ لا
15 شريعة لهم * صاروا لانفسهم شريعة * اذ يوضحون فعل الشريعة في قلوبهم مكتوبا * وبصيرتهم
16 تشهد لهم بين فريقي الافكار اذ يوبخ بعضها بعضا * ويعتذرون في اليوم الذي فيه يدين
17 الله مكتومات الناس بيسوع المسيح كما يخص بشاري * ثم * فانظر انت يا من تسمي يهوديا *
18 وتستروح الى الشريعة * وتفاخر بالله * وتعرف مشيته * وتميز الامور المختلفة * والشريعة
19 تعظك * وقد وثقت بنفسك ان تكون للعميان مرشدا * وللذين في الظلام نورا * وللجهال
20 موددا * وللصبيان معلما * ولك صورة العلم والحق الذي في الشريعة * فيا من يعلم اخر انما
21 تعلم نفسك * ويا من ينذر الا يسرف اتسرق *

Et nos certò scimus quòd judicium adversùs eos qui talia agunt, ad Deum pertinet. Putásne hoc ô homo qui condemnas 2
eos qui talia faciunt opera, & tu eadem facis, quòd effugies judicium Dei? Aut 3
fortè contemnis ubertatem bonitatis ejus, & patientiæ, atque longanimitatis ipsius, ignorans quòd bonitas Dei ad 4
pœnitentiam te ducit? Igitur juxta duritiam tuam, & cor tuum quod non pœnitet, condis animæ tuæ iram in 5
die iræ, & apparitionis Dei, justique judicii ipsius, Qui repensurus 6
est unicuique secundùm opera sua. His quidem, qui cum constantia in opere 7
bono quærunt nobilitatem, & honorem, & incorruptionem, rependet vitam sempiternam: His verò, qui malum operantur ex æmulatione, & resistunt veritati, 8
obtemperantes iniquitati, rependet iram & furorem. Mœrorem & anxietatem 9
adversùs animam cujuslibet hominis operantis malum, sive Judæus fuerit antea, sive Græcus.

Lectio Dominicæ secundæ post Pentecosten.

Omni autem operanti bonum, gloriam, & 10
honorem, & pacem, sivè Judæus fuerit primùm, sive Græcus. Apud Deum enim 11
non est adulatio vultuum. Omnes enim 12
qui peccaverint legem non habentes, peribunt quidem sine lege: & quicunque in lege peccaverint, per legem damnabuntur. Nam auditores legis non sunt justi 13
apud Deum, sed factores legis justificabuntur.

Hinc legendum pro feria sexta post Pentecosten.

Cùm enim gentes quæ legem non habent, 14
exequantur suo naturali ductu statuta legis, hæ quoque cùm legem non habeant, fiunt sibi ipsis lex, Ostendentes opus 15
legis in cordibus suis scriptum, conscientiâ ipsorum illis testante in ambiguo cogitationum, dum altera alteram arguit:
Et excusabuntur in die quo Deus judicabit arcana hominum per Jesum Christum, prout conforme est evangelio meo. 16
Hucusque. Cave ergò heus tu qui vocaris Judæus, & acquiescis in lege, & 17
gloriaris in Deo, Et scis voluntatem 18
ipsius, & res ancipites discernis, lege te hortante: Confidis etiam tibi ipsi esse 19
te cæcorum directorem, in tenebris versantium lumen, Insipientium eruditorem, puerorum præceptorem, & esse pe- 20
nes te formam doctrinæ & veritatis in lege contentæ. O qui igitur alium do- 21
ces, annon docebis teipsum? ô qui prædicas non furandum, num furaberis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 እስመ : ውእቱ : ይፈድዮ : ለኵሉ : በከመ : ምግባሩ : በኵነኔ : ጽድቁ::=ᐅ ወለእለሰ:
7 ተዓግሡ : በመግባረ : ሠናይ : ክብረ : ወስብሐተ : ወሕይወተ : ዘለዓለም::=ᐅ ቁም:
ወበእሉኒ : ሰንበት:ዘተሐሰስ::

8 ወእለሰ : ኀሐድያን : ወዓላዊያን : ጽድቅ : ወመፍቀርያን : ዐመፃ : ፋደሆሙ : መቅሠፍት:
9 ወመንሹት:=ᐅ ወቁጣዊ : ወገዐር : ወመንዳቤ : ለነፍሰ : ኵሉ : ሰብእ : ዘእኩይ :
10 ምግባሩ : እመኒ : ሊይሁዳዊ : ወእመኒ : ለረማዊ::=ᐅ ክብር : ወስብሐት : ወሰላም : ለ
11 ኵሉ : ዘሠናይ : ምግባሩ : እመኒ : ሊይሁዳዊ : ወእመኒ : ለረማዊ:=ᐅ እስመ : ሊያደ
12 ሉ : እግዚአብሔር : ለገጸ : ሰብእ::=ᐅ እስመ : ኵሉ : እለ : ፈድፋደ : እመሕግ : እ
መሕግ : ለበሰሆሙ : ፈድፋደ : እመሕግ : ኵነኔሆሙ : ወኵሉ : እለ : ዘበሕግ : ለባሰ
13 ሆሙ : ዘበ : ሕግ : ኵነኔሆሙ::=ᐅ ቦኑ : በእጽሎ : መጽሐፍት : ይጸድቁ : በቅድመ :
14 እግዚአብሔር : ለኵሉ : ዳኤሙ : በገቢሮቱ : ይጸድቁ::=ᐅ ለሕዛብኒ :እለ : ለልቦሙ :
ሕገ : ይሠርው : ሎሙ : ሕገ : ወየሐግጥ : ሎሙ : ለሊሆሙ : ወይገብሩ : በዘ : ሕጎሙ::=ᐅ
15 ወያርእይዎ : ለገቢሮ : ሕግ : ኀመዝ : ጽሑፍ : ሀሎ : ውስተ : ልቦሙ:: ወያርስሕስሑሙ :
16 ልቦሙ : ወይቀልዮሙ:=ᐅ ወያእመረ : ኀመ : ለልቦ : ዘይብሉ : ወ ዘይወቅሡ : ለመ :
17 የሐትቶሙ : እግዚአብሔር : ለእጓለ : እመ : ሕያው : ዘየኅብእ : ወዘይኅብት : በከ
18 መ : መሀርኩ : በእንተ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=ᐅ ወሶበ : ለኒተ : ሊይሁዳዊ : ዘተዐር
19 ፍ : በለሪትከ : ወትትጫከስ : በእግዚአብሔር:=ᐅ ወታለሙር : ፈቃደ : ወትፈልጥ : ዘይ
ጌይክ:ወመሁር:ለኒተ : ለዕተ::=ᐅ ወትትለመኒ: ርእሰከ : ኀመ : ለኒተ : መርሖሙ : ለ
20 ዕውራን : ወብርሃናሙ : ለእለ : ውስተ : ጽልመት:=ᐅ ወመጥበቢሆሙ : ለለብዶ
ን: ወመመህርሙ : ለሕፃናት : ወትትጫከል : ኀመ : ጸድቅ : ወተለሙር : ሕገ : ለሪትከ :
21 በዘ : ትጽድቅ::=ᐅ ወእሮኑ : እንከ : ዘሊይትጫህር : ርእሰከ : ዘትጫህር : ለባዕድ:
ሊትስርቁ:ትብል : ወለቢከ: ትሰርቅ:=ᐅ

Eò quòd ipse retribuet unicuique secundùm opus suum ex judicio justitiæ suæ: Nempe 6
iis qui patienter expectant per bona opera, honorem, & gloriam, & vitam æter- 7
nam: Scato.

Dominicâ Sabbati Rogationis.

Iis autem qui refragantur, & pervertunt justitiam, & diligunt iniquitatem, retri- 8
butionem eorum, nempe, iram & tentationem, Et angustiam, & gemitum, & tribu- 9
lationem in animam omnis hominis cujus opus malum est, sive Judæi sive Gentilis:
Gloriam vero *& honorem, & pacem unicuique cujus opus bonum est, sive Judæo* 10
sive Gentili. Deus enim non acceptat personam hominis. Nam omnes qui magis 11
absque lege existentes, *absq; lege peccârunt, magis absq; lege* erit *condemnatio eorũ:*
& omnes qui in lege peccaverunt, per legem erit condemnatio eorum. Nunquid in 12
auscultando Scripturas justificantur homines *in conspectu Dei? nequaquam, sed in* 13
operando justificantur. Gentes autem qui non habent legem, legem sibi ponunt, & 14
sibimetipsi pro lege sunt, exequentes quæ in lege eorum continentur. *Et ostendunt* 15
opus legis quasi scriptum fuerat in cordibus eorum, & redarguent eos corda ipsorũ,
eosque detestabuntur. Et intelligent nihil fore quod dixerint vel argumentati fue- 16
rint, quum inquisiturus est Deus filios hominis, quod occultum & absconditum erit,
quemadmodum edocui, per Jesum Christum. Quòd si tu Judæus es, et acquiescis in 17
lege tua, & gloriaris in Deo; Et nôsti ejus voluntatem, & discernis meliora, & 18
instructus es ex lege; Et confidis de te ipso, quòd tu ductor es cæcorum, & lu- 19
men eorum qui sunt in tenebris, Et eruditor insipientium, & doctor infantium, 20
& conformis factus es etiam veritati, edocéque præcepta legis tuæ, per quam
justificaberis: Et quomodo igitur non instruris teipsum, qui edoces alios? Ne 21
furemini, dicis; & tu ipse furaris:

Qui dicens non mœchari, mœcharis? abominatus idola, sacrilegium facis?
22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς;
Qui in lege gloriaris, per transgressionem legis Deum inhonoras?
23 Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις;
Ipsum enim nomen Dei per vos blasphematur in Gentibus, sicut scri-
24 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέ-
ptum est. Circumcisio quidem enim prodest, si legem observes: si autem transgressor
25 γραπται. Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης
legis sis, circumcisio tua præputium facta est. Si igitur præpu-
26 νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυ-
tium justitias legis custodiat, nónne præputium illius in circumcisionē
στία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν
reputabitur? Et judicabit id quod ex natura præputium legem consum-
27 λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦ-
mans, te per literam & circumcisionem transgressorem legis? Non enim
28 σα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; Οὐ γὰρ
qui in manifesto, Judæus est: neque quæ in manifesto, in carne, circum-
ὁ ἐν τῷ φανερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν· οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτο-
cisio: Sed qui in abscondito, Judæus: & circumcisio cordis, in spi-
29 μή· Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ, Ἰουδαῖος· καὶ περιτομὴ καρδίας, ἐν πνεύ-
ritu, non litera: cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo.
ματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.

CAP. III. γ'.

Quid ergò prærogans Judæo? aut quæ utilitas circumcisionis? Mul-
1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; Πο- Γ'
2 tum per omnem modum. Primùm quidem enim, quia credita sunt eloquia
λὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γάρ, ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ
Dei. Quid enim, si non crediderunt quidam? num incredulitas illorum, fidem
3 Θεοῦ. Τί γάρ, εἰ (α) ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν, τὴν πίστιν

Dei inutilem reddet? Ne fiat. Esto autem Deus verax, omnis autē
τοῦ Θεοῦ καταργήσει; Μὴ γένοιτο. γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ 4
homo mendax, sicut scriptum est: Ut utique justificeris in sermonibus
ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται· Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις
tuis, & vincas in judicari te. Si autem iniquitas nostra, Dei
σου, καὶ (β) νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν, Θεοῦ 5
justitiam commendat, quid dicemus? Num injustus Deus, inferens i-
δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς, ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀρ-
ram? (secundùm hominem dico,) Ne sit. Alioquin quomodò judicabit
γήν; (κατὰ ἄνθρωπον λέγω,) Μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ 6
Deus mundum? Si enim veritas Dei in meo mendacio
Θεὸς τὸν κόσμον; (γ) Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι 7
abundavit in gloriam ipsius, quid adhuc & ego tanquam peccator judicor?
ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι;
Et non (sicut blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere,) quia fa-
Καὶ μὴ (καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν,) ὅτι ποι- 8
ciamus mala, ut veniant bona: quorum damnatio justa est. Quid
Δ' ήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρῖμα ἔνδικόν ἐστι. Τί 9
ergò? præcellimus? non omninò. Præcausati sumus enim Judæósque & Grā-
οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως. προῃτιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους (ε) τε καὶ Ἕλ-
cos, omnes sub peccato esse: Sicut scriptum est: Quia non est justus, neque
ληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι· Καθὼς γέγραπται, Ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐδὲ 10
unus: Non est intelligens, non est requirens Deum. Omnes de-
εἷς· Οὐκ ἔστιν (ζ) ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. Πάντες ἐξέ- 11
clinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est faciens bonitatem, non est usque ad u- 12
κλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑ-
num. Sepulchrum patens guttur eorum: linguis suis dolo-
νός. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδο- 13
sè agebant: venenum aspidum sub labiis eorum: Quorum os male-
λιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· Ὧν τὸ στόμα ἀ- 14
dictione & amaritudine plenum est.
ρᾶς καὶ πικρίας γέμει.

Κεφ. γ'. MS. A. (α) ἠπείθησάν (β) νικήσεις (γ) Εἰ δὲ ἡ (δ) προεχόμεθα; (ε) τε πρῶτον καὶ (ζ) Συνιῶν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quíque dicis non mœchandum, tu mœcha- 22
ris? tuque qui execraris idola, diripis æ-
dem sacram? Et tu qui gloriaris in Lege, 23
eo ipso quod transgrederis Legem, Deum
ignominiâ afficis. Etenim nomen Dei pro- 24
pter vos blasphematur inter Gentes, sicut
scriptum est. Nam circumcisio prodest, si 25
legem adimpleveris: sin autem transgredia-
ris Legem, circumcisio tua facta est præpu-
tium. Quòd si præputium servaverit præ- 26
ceptum Legis, nónne præputium reputabi-
tur pro circumcisione? Et præputium quod 27
ex natura sua præstat Legem, condemnabit
te qui per Scripturam & circumcisionem
transgressor es Legis?

Lectio quotidiana. 6.

Non enim qui palam est, is Judæus est: 28
nec etiam ea quæ conspicitur in carne, cir-
cumcisio. Sed is demum Judæus est, qui est 29
in abdito: & ea circumcisio, quæ cordis est,
spiritu non autem scripturâ, cujus gloria
non est ex hominibus, sed ex Deo.

CAP. III.

Quæ est igitur excellentia Judæi, aut quæ 1
est utilitas circumcisionis? Multa per omnem
modum. In primis quòd concrediti sint eis 2
sermones Dei. Si autem ex eis nonnulli in- 3
creduli fuerunt, nunquid non credendo fi-
dem Dei otiosam reddiderunt? Absit: si- 4
quidem Deus verax est, omnis autem homo
mendax: ficut scriptum est, Ut justificeris
in sermonibus tuis, & vincas cùm judicave-
rint te. Sed si iniquitas nostra justitiam Dei 5
confirmat, quid dicemus? num iniquus est
Deus qui infert iram suam? (tanquam ho-
mo loquor.) Absit: alioquin quomodo ju- 6
dicabit Deus mundum? Si enim veritas 7
Dei abundat per mendacium meum ad lau-
dem ipsius, cur igitur ego quasi peccator
condemnabor? Aut nunquid, ut quidam 8
obtrectant nobis, aiuntque nos dicere, Faci-
amus mala ut veniant bona? quorum da-
mnatio servatur ad justitiam. Quid igitur 9
præstantius obtinebimus, qui jam antè de-
terminavimus de Judæis & Gentilibus omnes
esse sub peccato? Prout scriptum est, Non 10
est justus, ne unus quidem. Nec est qui in- 11
telligat, neque qui quærat Deum. Omnes 12
declinârunt simul, & improbati sunt, nec
est qui faciat bonum, ne unus quidem. Se- 13
pulchra patientia guttura eorum, & linguæ
eorum fraudulentæ, & venenum aspidis sub
labiis eorum. Os eorum plenum est im- 14
precatione & felle.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 ወኢትዛመዉ፡ ትብል፡ ወለቢከ፡ ተሐውር፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡፡ ታጠቍር፡ ጣዖተ፡ ወለ
23 ቢከ፡ ትሰርቅ፡ ቤተ፡ ለጣልክት፡=፦ ወትትሜካሕ፡ በለሪትከ፡ ወለቢከ፡ ዐለዊሃ፡ ሳለ
24 ሪት፡ ወታስተሐቅሮ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፦ ወበእንቲአክሙ፡ ይፀርፈ፡ ለሕዘብ፡ ሳዕለ፡
25 ሰመ፡ እግዚአብሔር፡በከመ፡ ይብል፡ መጽሐፍ፡፡=፦ ግዝረትሰለ፡ ትበቍዐከ፡ ለኦመ፡ ገበር
ከ፡ ሕገገ፡ ለሪት፡ ወለመሰ፡ ሊገበርከ፡ ሕገገ፡ ለሪት፡ ግዝረትከ፡ ቍልፈተ፡ ትከው
26 ነከ፡፡=፦ ወእመሰ፡ እንዘ፡ቍላፍ፡ለእተ፡ወዐቀብከ፡ሕገገ፡ለሪት፡ቍልፈትከ፡ግዝረተ፡ትከው
27 ነከ፡፡=፦ ወይቤይሰከ፡ ቍልፈትከ፡ ትንበር፡ እንተ፡ ተፈጥረት፡ መስሌከ፡ እመትትገዘር፡
ወትዕሉ፡ሕገ፡ለሪትከ፡ወይቤይሰከ፡እመነከ፡እመገዙር፡ዘተዓሉ፡ሕገ፡ለሪትከ፡ዝኩ፡ቍላፍ፡
28 ዘይገብር፡ሕገ፡ለሪት፡፡=፦ ቦኑ፡ለዐይነ፡ሰብእ፡ይትሀጹዱ፡ወቦኑ፡ላሊድልው፡ይትገዘረ፡=፦

Et, Ne fornicemini, dicis, & tu ipse adulterium committis: abominaris idola, túq; ipse
expilas domum Dei. Et gloriaris in lege tua, & tu ipse prævaricando legē etiã
contemnis Deũ. Nam propter vos blaſphemant Gentes contra nomen Dei, quemad-
modũ dicit Scriptura. Circumcisio quidem prodeſt tibi, ſi præcepta legis exequaris:
quòd ſi præcepta legis non peragas, circumciſio tua tibi facta eſt præputium. Si au-
tem tu præputium cùm ſis, mandata legis obſervaveris, præputium tuum tibi
factum eſt circumciſio. Et meliusne tibi erit tuum præputium, quod tecum ex natura
veſtidet, quam circumciſio quæ tranſgreditur mandata legis tuæ: & præputium illud
quod præſtat mandata legis, meliorem te reddit ex te ipſo, quàm circumciſio, quæ
prævaricatur mandata legis. Nunquid Judæi ſunt qui ad oculum hominis ita
ſunt? an circumciſio eſt, quæ ad ſimulationem eſt?

Versio VULGATA LATINA.

22 Qui dicis non mœchandum, mœcharis : qui abominaris idola, sacrilegium facis :
23 Qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis Deum inhonoras. (Nomen
24 enim Dei per vos blasphematur inter Gentes, sicut scriptum est.) Circumcisio
25 quidem prodest, si legem observes : si autem prævaricator legis sis, circumcisio
26 tua præputium facta est. Si igitur præputium justitias legis custodiat : nónne præ-
27 putium illius in circumcisionem reputabitur ? Et judicabit id quod ex natura
est præputium, legem consummans, te, qui per literam & circumcisionem præva-
28 ricator legis es ? Non enim qui in manifesto, Judæus est : neque quæ in mani-
29 festo, in carne, est circumcisio : Sed qui in abscondito, Judæus est : & circum-
cisio cordis in spiritu, non literâ : cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

CAP. III.

1 2 Quid ergò ampliùs Judæo est ? aut quæ utilitas circumcisionis ? Multum per
3 omnem modum. Primùm quidem, quia credita sunt illis eloquia Dei. Quid enim
si quidam illorum non crediderunt ? Numquid incredulitas illorum fidem Dei eva-
cuabit ? Absit. Est autem Deus verax : omnis autem homo mendax, sicut scri- 4
ptum est ; Ut justificeris in sermonibus tuis : & vincas cùm judicaris. Si autem 5
iniquitas nostra justitiam Dei commendat, quid dicemus ? Numquid iniquus est
Deus, qui infert iram ? (Secundùm hominem dico.) Absit : alioquin quomodò 6
judicabit Deus hunc mundum ? Si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit 7
in gloriam ipsius : quid adhuc & ego tanquam peccator judicor : Et non (sicut 8
blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere,) Faciamus mala ut veniant bo-
na : quorum damnatio justa est. Quid ergó ? præcellimus eos ? Nequaquam. 9
Causati enim sumus, Judæos & Græcos omnes sub peccato esse, Sicut scriptum 10
est ; Quia non est justus quisquam : Non est intelligens, non est requirens De- 11
um. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt : non est qui faciat bonum, 12
non est usque ad unum. Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis do- 13
losè agebant : Venenum aspidum sub labiis eorum : Quorum os maledictio- 14
ne, & amaritudine plenum est :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * وَيَا مَنْ تَقُولُ لَا يُسْعَى الْمَسْعَى * وَيَا مَنْ يَرْفِضُ الْأَوْثَانَ أَتَسْرِقُ أَوَانِيَ الْهَيْكَلِ * وَيَا مَنْ يُفَاخِرُ
23 بِالشَّرِيعَةِ * بِمُخَالَفَتِكَ الشَّرِيعَةَ تُهِينُ اللهَ * لِأَنَّ اسْمَ اللهِ بِكُمْ يُفْتَرَى عَلَيْهِ فِي الْأُمَمِ * كَمَا كُتِبَ *
24 * ج * فَالْخِتَانُ إِنَّمَا يَنْفَعُكَ إِذَا عَمِلْتَ الشَّرِيعَةَ * فَإِنْ كُنْتَ تُخَالِفُ الشَّرِيعَةَ * فَقَدْ صَارَ خِتَانُكَ
25 غُلْفَةً * فَإِنْ تَكُنِ الْغُلْفَةُ تَحْفَظُ حُقُوقَ الشَّرِيعَةِ * أَفَلَيْسَ غُلْفَتُهُ تُحْسَبُ خِتَانَةً * وَيَدِينُ
26 27 الْغُلْفَةُ الْمُكْمِلَةُ الشَّرِيعَةَ مِنْ ذَاتِ طَبْعِهَا * إِيَّاكَ الْمُخَالِفَ الشَّرِيعَةَ بِكِتَابٍ وَخِتَانَةٍ *
* الِاثْنَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّانِيَةِ * لِأَنَّ الْيَهُودِيَّ لَيْسَ هُوَ مَنْ كَانَ فِي الظَّاهِرِ
28 يَهُودِيًّا * وَلَا الْخِتَانَةُ الظَّاهِرَةُ فِي الْبَسَرِ خِتَانَةً * بَلِ الْيَهُودِيُّ مَنْ هُوَ فِي السِّرِّ يَهُودِيًّا *
29 وَالْخِتَانَةُ خِتَانَةُ الْقَلْبِ بِالرُّوحِ لَا بِالْكِتَابِ * الَّذِي مَدْحُهُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ بَلْ مِنَ اللهِ *
* الْفَصْلُ الثَّالِثُ *

O qui dicis non adulterandum, adulteraberis ? O qui idola execraris, furaberis vasa templi ? O qui de lege gloriaris, per rebellionem tuam contra legem Deum contemnis. Nam nomen Dei per vos blasphematur inter gentes, quemadmodum scriptum est. Nam circumcisio tibi quidem prodest, si legem exequaris : verùm si fueris refractarius legis, jam facta est circumcisio tua præputium. Ergo si præputium servet statuta legis, nónne præputium ejus reputabitur circumcisio ? Et præputium quod suapte naturâ legem perficit, judicabit te qui legem cum scriptura & circumcisione refragaris. 22 23 24 25 26 27

Feriâ secundâ post Pentecosten, infra hebdomadam secundam.

Judæus enim non ille est qui est extrinsecè Judæus : neque circumcisio apparens in carne, circumcisio est : Sed Judæus is est, qui in secreto Judæus est : & circumcisio, circumcisio est cordis in spiritu, non in scriptura : cujus laus non est ex hominibus, sed ex Deo. 28 29

CAP. III.

1 2 * فَمَا فَضْلُ الْيَهُودِيِّ إِذًا * وَمَا مَنْفَعَةُ الْخِتَانَةِ * مَنْفَعَتُهَا عَلَى سَائِرِ الْأَحْوَالِ كَثِيرَةٌ * أَوَّلًا
3 أَيُّهُمْ أُوعِدُوا عَلَى أَقْوَالِ اللهِ * وَمَاذَا يَكُونُ إِنْ قَلَّ تَصْدِيقُ قَوْمٍ مِنْهُمْ * أَتُرَى نَقْصُ
4 تَصْدِيقِهِمْ يُبْطِلُ صِدْقَ اللهِ * حَاشَا * فَلْيَكُنِ اللهُ صَادِقًا وَكُلُّ إِنْسَانٍ كَاذِبًا كَمَا كُتِبَ *
5 لِتَتَبَرَّرَ فِي أَقْوَالِكَ وَتَغْلِبَ فِي حُكُومَتِكَ * فَإِنْ يَكُنْ ظُلْمُنَا يُقِيمُ عَدْلَ اللهِ * فَمَاذَا نَقُولُ *
أَتُرَى الْإِلَهُ الْمُجْلِبُ السَّخَطَ ظَالِمًا * قَوْلًا يَخُصُّ الْإِنْسَانَ أَقُولُ * حَاشَا * وَإِلَّا فَكَيْفَ يَدِينُ اللهُ
6 7 الْعَالَمَ * لِأَنَّ حَقَّ اللهِ إِنْ يَكُنْ بِكَذِبِي أَنَا زَادَ سُرُورُهُ * فَلِمَ أُدَانُ أَنَا إِذًا مُذْنِبَةً خَاطِئًا أَيْضًا *
8 * وَلَا كَمَا يُفْتَرَى عَلَيْنَا * كَمَا يَزْعُمُ قَوْمٌ إِذْ يَقُولُونَ أَنَنَا نَعْمَلُ السُّرُورَ لِتَجِيءَ الْخَيْرَاتُ * أُولَئِكَ
9 الَّذِينَ دَيْنُونَتُهُمْ وَاجِبَةٌ * فَمَاذَا إِذًا نَسْبِقُ فَنَحْظَى * فَلَيْسَ ذَاكَ رَأْيًا مُحَقَّقًا * لِأَنَّنَا قَدْ قَصَصْنَا عَلَى
10 الْيَهُودِ وَالْيُونَانِيِّينَ أَجْمَعِينَ أَنَّهُمْ تَحْتَ الْخَطِيَّةِ * كَمَا كُتِبَ أَنْ لَيْسَ صِدِّيقًا حَيٌّ وَلَا وَاحِدٌ *
11 * وَلَيْسَ مَنْ يَعْقِلُ وَلَا مَنْ يَبْتَغِي اللهَ * كُلُّهُمْ حَادُوا * وَجَمِيعُهُمْ أَكْدَوْا * فَلَيْسَ مَنْ يَعْمَلُ صَالِحًا *
12 حَيٌّ وَلَا وَاحِدٌ * حَلْقُهُمْ قَبْرٌ مَفْتُوحٌ * فَقَدْ عَسَوْا بِأَلْسِنَتِهِمْ * سَمُّ الْأَفَاعِي تَحْتَ شِفَاهِهِمْ *
13 14 * الَّذِينَ فَمُهُمْ مَوْءُودٌ لَعْنَةً وَمَرَارَةً *

O qui dicis non adulterandum, adulteraberis ? O qui idola execraris, furaberis vasa templi ? O qui de lege gloriaris, per rebellionem tuam contra legem Deum contemnis. Nam nomen Dei per vos blasphematur inter gentes, quemadmodum scriptum est. Nam circumcisio tibi quidem prodest, si legem exequaris : verùm si fueris refractarius legis, jam facta est circumcisio tua præputium. Ergo si præputium servet statuta legis, nónne præputium ejus reputabitur circumcisio ? Et præputium quod suapte naturâ legem perficit, judicabit te qui legem cum scriptura & circumcisione refragaris. 22 23 24 25 26 27

Quæ est igitur præstantia Judæi, & quæ utilitas circumcisionis ? Utilitas ejus omnibus modis multa est. Primùm quidem quòd his credita sint eloquia Dei. Quid autem rei est, si defecit credulitas quorundam ex ipsis ? Num defectus credulitatis eorum irritam facit Dei fidem ? Absit. Imò sit Deus verax, & omnis homo mendax : sicut scriptum est, Ut justificeris in sermonibus tuis, & vincas in judicio tuo. Quod si iniquitas nostra justitiam Dei confirmat, quid ergo dicemus ? Num Deus iram adducens injustus est ? sermonem hominì adæquatum dico. Absit. Alioquin quomodo judicabit Deus mundum ? Si enim gloria veritatis Dei per mendacium meum crescit, cur igitur judicor ego adhuc veluti peccator ? Ac non potiùs (ut blasphematur in nos, sicut quidam aiunt dicentes) faciamus mala, ut veniant nobis bona ? quorum damnatio justa est. Quid igitur ? prævenientes servabimus ? hoc non est consilium expediens, quandoquidem tulimus jam sententiam in Judæos & Græcos omnes, esse eos sub peccato. Sicut scriptum est, Non est justus, ne unus quidem : Nec est qui sapiat, nec qui Deum exquirat. Omnes declinaverunt, cunctique deflexerunt, nec est qui faciat bonum, ne unus quidem. Fauces eorum, sepulchrum apertum, linguis suis deceperunt, venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os plenum est execratione & amarulentia : 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ለኦኑ፡በክዱን : ይትሀዬዱ፡ ኵመ፡ ይትገዘረ፡ ጽለቤ፡ ልቦሙ፡ በመንፈስ : ቅዱስ፡ ወለኦ፡ በመጸ
ሕፍት:: ኵመ : ትትለሶቱ : በኅበ : እግዚአብሔር : እመትትለሶቱ : በኅበ፡ እጋለ፡ እመ፡
ሕደው::=

ር

1
2 መንትኑ : እንከ፡ ረባሑ፡ ለተይህደ፡ ወመንትኑ : ስለጡሃ : ለግዝረት፡=ፉ ብዝኑ፡በኵሉ፡
3 መግበር፡ቅድመ፡ ኵሉ፡ እስመ፡ ተለመኖሙ፡ እግዚአብሔር፡በቃሉ፡ቁመ::=ፉ ወእመኑበ፡
4 እለ : ሊይለሙኑ : ሊለሚነ : ዚለሆሙኑ : ይከልእ : ባዕድ : ኵመ : ሊይለሙኑ : በእግዚለ
ብሔር፡=ፉ ሐሰ:: ለይኩን : እግዚአብሔር : ጸድቅ : ወኵሉ : ሰብእ : ሐሰዊ : እስመ፡
5 ኵመዝ : ይብል : መጽሐፍ : ኵመ : ትጽደቅ : በነቢብካ፡ ወትሣእ : በኵነኔከ::=ፉ ወእመ
ሰ : በዐመፃ : ዚለየኑ : ይቀውም : ጽድቀ፡ እግዚአብሔር፡መንተ፡ እንከ፡ ንብል፡ ይዒመፅኑ፡
6 እግዚአብሔር : ዘያመጽእ : መቅሠፍተ : ለዕለ : ሰብእ፡=ፉ ሐሰ:: ወ እፎኑመ : እንካ፡ይ
7 ኌንን : እግዚአብሔር : ዒለመ፡=ፉ እመሰ : ጽድቀ : ዚለየኑ : ይበዝሓ : እመጽድቀ : እ
8 ግዚአብሔር : ለመንት : እንከ : ይኌንነኒ : ኵመ፡ኀጥእ፡=ፉ ለኦኑ : ፀሪፋ : ገዘ:: እስመ፡
ሀለወ፡እለ፡ይብሉ፡ንባቦር :እኵየ፡ኵመ፡ነርከብ፡ሠናየ፡ወሎሙሰ፡ፅኑሕ፡ደይኖሙ::=ፉ

ቅድመ፡ዛልሰ፡ሰንበት፡ዘገና፡ መንባብ::=ፉ

9 0 መንተ : እንከ : ንብል : ናሁ : ወዳለነ፡ ግዕገዘሁ : ለሊይሁዳዊኒ፡ ወለለ ረማዊኒ : እስመ፡
10 ኵሎሙ : ስሕቱ፡=ፉ በኵመ : ይብል : መጽሐፍ:: ለልቦ : ጸድቀ፡=ፉ ወእልቦ : ጠቢ
11 በ : ወለልቦ : ዘየኀሠሦ : ለእግዚአብሔር፡=ፉ ኵሉ : ዐረዩ : ወኅሡረ : ዐለወ : ለልቦ :
12 ዘደገብረ : ለሠናይት : ላልቦ : ወሊላሐዱ::=ፉ ኵመ : መቃብር : ክሡት : ጉረዒቶሙ፡
13 ወጉሕለወ : በልሰናቲሆሙ : ሕመዘ:: ኦርዌ : መድር : ታሕተ : ከናፍሪሆሙ::=ፉ መሪ
14 ር : ለፈሆሙ : ወመሉእ : መርገመ፡=ፉ

Nónne Judæus factus est in occulto ? ita quoque circunciduntur in abdito cordis per Spiritum sanctum, & non in litera, ut in honore sint apud Deum, potiùs quam ut honorentur à filiis hominum. 29

CAP. III.

Quodnam est igitur emolumentum Judæi ? aut quæ potestas circumcisionis ? Multa per omnem modum : primò omnium, quia eis credidit Deus eloquia ejus. Satio. Et si sunt ex illis qui non crediderunt, infidelitas eorum aliis obfuerit, quo minùs credant in Deum ? Absit : Sit Deus justus, & omnis homo mendax : nam ita dicit Scriptura, Ut justificeris in sermonibus tuis, & vincas in judiciis tuis. Quòd si in iniquitate nostra consistit justitia Dei, quid utique dicemus ? num iniquus est Deus qui super homines infert pœnas ? Absit : nam quomodo igitur judicabit Deus mundum ? Si quidem justitia mea abundaverit ex justitia Dei, quid igitur me condemnat ut peccatorem ? Nónne blasphemando hoc dicunt ? utpote sunt qui ita dicunt, Faciamus malum, ut adipiscamur bonum : quibus proinde paratum est judicium eorum. 1 2 3 4 5 6 7 8

Ante tertium Sabbatum confessionis, Lectio.

Quid igitur dicemus ? ecce modò adjudicavimus tam de Judæis quam Græcis, quòd depravati sunt omnes : Sicut dicit Scriptura ; Non est justus, Neque sapiens, neque est qui inquirit Deum : Omnes æquales facti sunt, & pariter transgressi sunt : nón est qui operatur bonum, ne unus quidem. Tanquam sepulchrum apertum est guttur eorum, & linguis dolosè egerunt, & venenum aspidum sub labiis eorum. Et os eorum plenum est amarulentiâ atque maledictione. 9 10 11 12 13 14

15 Veloces pedes eorum *effundere* ſanguinem. Contritio & *calamitas* in
16 Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς
17 viis eorum. Et viam pacis non cognoverunt. Non eſt timor Dei an-
18 ὁδοῖς αὐτῶν. Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέ-
te oculos eorum. Scimus autem, quoniam quæcunque lex *di-*
19 ναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Οἴδαμεν δὲ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέ-
cit, iis qui in lege loquitur: ut omne os obſtruatur, & ſubditus fiat omnis
γει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς
mundus Deo. *Propterea* ex operibus legis non juſtificabitur omnis caro
20 ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ
coram illo: per enim legem cognitio peccati. Nunc autem ſine lege ju-
21 ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δι-
ſtitia Dei manifeſta eſt, teſtificata à lege, & Prophetis. Ju-
22 καιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου, καὶ τῶν προφητῶν. Δι-
ſtitia autem Dei per fidem Jeſu Chriſti, in omnes, & ſuper omnes
καιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως (η) Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας
credentes: non enim eſt diſtinctio. Omnes enim peccaverunt, & *deficiuntur*
23 τοὺ πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή. Πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς
gloriâ Dei: Juſtificati gratis ipſius *gratiâ*, per redemptio-
24 δόξης τοῦ Θεοῦ· Δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώ-
nem quæ in Chriſto Jeſu: Quem propoſuit Deus propitiationē per fi-
25 σεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Ὃν προέθετο ὁ Θεὸς (θ) ἱλαστήριον διὰ τοῦ πί-
dem in ipſius ſanguine, ad oſtenſionem juſtitiæ ſuæ, per remiſ-
στεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρε-
ſionem *præſidorum* delictorum: In ſuſtentatione Dei, ad
26 σιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων· Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, (ι) πρὸς
oſtenſionem juſtitiæ ejus, in *nunc* tempore, *ad eſſe ipſum juſtum*,
ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον,
& *juſtificantem* eum ex fide Jeſu. Ubi ergò gloriatio? excluſa eſt. Per
27 καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ
quam legem? *Operum*? non, ſed per legem fidei. *Ratione colligimus*
ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. (κ) Λογιζόμεθα 28
ergò, fide juſtificari hominem ſine operibus legis. An Judæorum Deus tantùm?
οὖν, πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. Ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; 29
nónne *verò* & Gentium? imò & Gentium. *Si* quidem unus Deus, qui *juſtifi-*
(λ) οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. (μ) Ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς δικαι- 30
cabit circumciſionem ex fide, & præputium per fidem. Legem ergò de-
ώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. Νόμον οὖν κατ- 31
ſtruimus per fidem? *ne fiat*: ſed legem *ſtabilimus*.
αργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον (ν) ἱστῶμεν.

CAP. IV. Δ'.

TQuid ergò dicemus Abraham patrem noſtrum invenisſe ſecundùm carnem?
Τί οὖν ἐροῦμεν (α) Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα; 1
Si enim Abraham ex operibus juſtificatus eſt, habet *gloriationem*, ſed non apud Deū.
Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ (β) πρὸς τὸν Θεόν. 2
Quid enim Scriptura dicit? Credidit *autem* Abraham Deo, & reputatū eſt illi
Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ 3
ad juſtitiam. *At operanti* merces non imputatur ſecundùm gratiā, ſed
εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ 4
ſecundùm debitum. *At* non *operanti*, credenti autem in *juſti-*
(γ) κατὰ τὸ ὀφείλημα. Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαι- 5
ficantem impium, reputatur fides ejus ad juſtitiam. Sicut & Da-
οῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ καὶ Δα- 6
vid dicit beatitudinem hominis, cui Deus *imputat* juſtitiam
βὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην
ſine operibus; Beati, quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt
χωρὶς ἔργων, Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν 7
peccata.
αἱ ἁμαρτίαι.

MS. A. (η) ὲν Χριϛῷ Ἰησοῦ, εἰς πάντας τοὺ πιϛεύοντας· (θ) ἱλασήριον ὸν τῷ αὐτοῦ (ι) πρὸς τ ἔνδειξιν (κ) Λογιζόμθα γὰ δικαιῶς πίϛει ἄνθρωπον (λ) οὐχὶ καὶ (μ) Εἴπερ εἷς (ν) ἱϛάνομεν.
Kεφ. δ'. MS. A. (α) εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τ πατέρα ἡμῶν κτ Cάρκα; Εἰ γὰ (β) πρὸς Θεόν. (γ) κτ ὀφείλημα.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et pedes eorum veloces ad effundendum 15
ſanguinem. Contritio & miſeria in viis 16
eorum. Et viam pacis non cognoverunt. 17
Nec timor Dei eſt coram oculis eorum. 18

Lectio Martyrum. 7.

Scimus autem quæcunque dicit Lex, iis qui 19
ſunt in Lege dicere: ut omne os obturetur,
& univerſus mundus debitor ſit Deo. Quan- 20
doquidem ex operibus Legis non juſtificabitur omnis caro coram eo: per Legem
enim innotuit peccatum. Nunc autem ſine 21
Lege juſtitia Dei revelata eſt, cui ſuffragatur ipſa Lex & prophetæ. Juſtitia verò Dei 22
per fidem eſt Jeſu Chriſti in omnes, atque
ſuper omnes qui credunt in eum: non eſt
enim differentia. Quoniam omnes pecca- 23
verunt, ac deſtituuntur gloriâ Dei. Juſtifi- 24
cantur autem per gratiam gratis, & per red-
emptionem quæ facta eſt per Jeſum Chriſtum. Quem præconſtituit Deus propitia- 25
tionem per fidem ſanguinis ipſius, propter
peccata noſtra quæ anteà patravimus. Per 26
dilationem quam dedit nobis Deus longanimitate ſuâ, ad demonſtrationem juſtitiæ ſuæ
in hoc tempore: ut ſit ipſe juſtus, & juſtifi-
cet æquitate eum qui eſt ex fide Domini no-
ſtri Jeſu Chriſti. Ubi ergò gloriatio? ab- 27
rogata eſt. Per quam Legem? operum?
nequaquam: ſed per Legem fidei. Arbi- 28
tramur ergò fide iuſtificari hominem, non
autem operibus Legis. Num enim Deus 29
Judæorum eſt tantùm, Gentium verò minimé? ſane & Gentium, Quia unus eſt Deus, 30
qui juſtificat circunciſionem fide, atque præputium per eandem fidem. Nunquid igi- 31
tur Legem abrogamus per fidem? Abſit:
quinimò Legem ſtabilimus.

CAP. IV.

Quid ergò dicemus de Abraham principe 1
patrum, eum adeptum eſſe carne? Si enim 2
Abraham ex operibus juſtificatus fuit, gloriationem habet, ſed non apud Deum.
Quid enim ait Scriptura? Credidit Abra- 3
ham Deo, & reputatum eſt ei ad juſtitiam.
Operanti autem non reputatur merces ſua 4
quaſi per gratiam, ſed perinde ac ſi ei debeatur. Ei verò qui non operatur, ſed credit 5
modò in eum qui juſtificat peccatores, reputatur fides ad juſtitiam. Quemadmodum 6
David quoque dixit de beatitudine illius hominis, cui Deus reputat juſtitiam abſque operibus, dum ait; Beati illi, quibus remiſſa 7
eſt iniquitas ipſorum, & quorum tecta ſunt
peccata.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወበእሊሕ : እገሪሆሙ : ለክቲወ : ደመ : ኀሰር : ወቅጥቃጤ : ውስተ : ፍኖቶሙ::=
16 ወሊኢሖርዋ : ለፍኖተ : ሰላም::= ወእልቦሙ : ፋርሀተ : እግዚአብሔር : ቅድመ : ለ
17 ዕይንቲሆሙ::= ናለመር : ከመ : ኵሉ : ዘይብል : ለሪት : ለእለ : ውስተ : ለሪት : ይቤ
18 ሎሙ : ከመ : ይትፈጸሙ : ኵሉ : ለፍ : ወይኩን : ገሩረ : ኵሉ : ዓለመ : ለእግዚአለብ
19 ሔር::= እስመ : ሊይደድቅ : ኵሉ : ዘነፍስ : በገቢረ : ሕገገ : ለሪት : በቅድመ : እግ
20 ዚአብሔር : እስመ : እመለሪት : ተዐውቀት : ኅጢአት::= ይእዜሰኬ : ለስተርእየት :
21 ጽድቀ : እግዚአብሔር : እንዘ:ሊትገብር: ሕገገ: ለሪት:: ወኀቢያት : ኦንሞ : ሰማዕተ::=
22 ከመ : በለሚነ : ሊየሱስ : ክር ስቶስ : ይጸድቁ : በኅበ : እግዚእብሔር : ኵሎው : እለ:
23 የላምኑ : ቦቱ : ወሊፈለጠ : ወሊኬለየ::= እስመ : ኵሉ : ለበሱ : ወኀደጉ : ሰብሐ
ተ : እግዚአብሔር::=

Pedes eorum veloces ſunt ad effundendum ſanguinem: Ignominia & contritio 15
in viis eorum. Et viam pacis non cognoverunt: Neque eſt timor Dei coram 16
oculis eorum. Scimus autem *quòd quæcunque lex dicit, iis qui ſub lege ſunt* 17
dicit, ut omne os obſtruatur, & ut totus mundus ſubditus fiat Deo. Quia 18
ex operibus mandatorum legis non juſtificabitur ullum animal in conſpectu Dei: 19
ex lege enim cognitum eſt peccatum. Nunc autem manifeſtata eſt juſtitia Dei, 20
non operante cum ea *mandato legis: & prophetæ teſtes ſunt; Quòd per fi-* 21
dem Jeſu Chriſti juſtificantur in conſpectu Dei omnes qui in ipſum credunt: 22
neque eſt diſtinctio, neque obſcuritas. Eò quòd omnes peccaverunt, & rejece- 23
runt gloriam Dei.

Versio VULGATA LATINA.

15
16 Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem : Contritio, & infœlicitas in
17 viis eorum : Et viam pacis non cognoverunt : Non est timor Dei ante ocu-
18 los eorum. Scimus autem, quoniam quæcumque lex loquitur, iis, qui in lege
19 sunt, loquitur : ut omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo :
20 Quia ex operibus legis non justificabitur omnis caro coram illo. Per legem
21 enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege justitia Dei manifestata est ; testi-
22 ficata à lege & Prophetis. Justitia autem Dei per fidem Jesu Christi, in omnes
23 & super omnes qui credunt in eum : non enim est distinctio : Omnes enim
24 peccaverunt, & egent gloriâ Dei, Justificati gratis per gratiam ipsius, per red-
25 emptionem, quæ est in Christo Jesu, Quem proposuit Deus propitiationem
per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem justitiæ suæ, propter remissionem
26 præcedentium delictorum In sustentatione Dei, ad ostensionem justitiæ ejus in
hoc tempore : ut sit ipse justus, & justificans eum, qui est ex fide Jesu Christi.
27 Ubi est ergò gloriatio tua ? Exclusa est. Per quam legem ? Factorum ? Non : sed
per legem fidei. Arbitramur enim justificari hominem per fidem sine operibus 28
legis. An Judæorum Deus tantùm ? nónne & Gentium ? Immò & Gentium. 29
Quoniam quidem unus est Deus, qui justificat circumcisionem ex fide, & præpu- 30
tium per fidem. Legem ergò destruimus per fidem ? Absit : sed legem statuimus. 31

CAP. IV.

Quid ergò dicemus inveniſſe Abraham patrem nostrum secundùm carnem ? 1
Si enim Abraham ex operibus justificatus est, habet gloriam, sed non apud De- 2
um. Quid enim dicit Scriptura ? Credidit Abraham Deo : & reputatum est 3
illi ad justitiam. Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundùm gra- 4
tiam, sed secundùm debitum. Ei verò qui non operatur, credenti autem in 5
eum, qui justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam secundùm propositum gratiæ Dei. Sicut & David dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto 6
fert justitiam sine operibus ; Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum 7
tecta sunt peccata.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15
16 * ارجلهم مسارعة الي سفك الدم * تحسم وسعوه في مناهجهم * ولم يعرفوا طريق السلامة *
17
18 * وليست تخافة الله امام اعينهم * السبت الثاني بعد العنصرة * وكن عالمون
19
ان الاقوال كلها التي تقولها السريعة * انما تخاطب بها الذين في طاعة السريعة * ليتسد كل فم *
20 ويصير العالم اجمع تحت قصيه الله * لان من افعال السريعة لن يتزكي امامه كل بشر *
21 لان بالسريعة عرفت الخطية * فالان بغير السريعة قد ظهر عدل الله * تشهد له السريعة
22 والانبياء * وعدل الله قد ظهر للكل بايمان يسوع المسيح * سايغا على جميع الذين امنوا به *
23 لان ليس فرقا فاصلا * لان الجماعة قد اخطاوا وصاروا عادمين بحد الله * مزكين
24
25 بعطيه مجانا بالفداء الذي بيسوع المسيح * الذي تقدم الله فجعله معترفا بالايمان بدمه لايضاح
26 عدله * من اجل اعتفار الخطايا السالف كونها * باحتمال الله لايضاح عدله في هذا الاوان *
27 ليكون هو عدلا ومزكيا من قد صار من امانة يسوع * فاين المفاخر * انصدت *
باية سريعة * بسريعة الاعمال * لا البتة * بل بسريعة الايمان * تم *

28 * للسبت الثالث * * لاننا نستشعر ان الانسان يتزكي بالايمان * حلوا من اعمال
29 السريعة * هل الله الاه لليهود فقط * وليس هو الاه الامم * نعم والاه الامم * اذ الله واحد * الذي
30
31 يزكي ذا حتانة من الايمان * وذا غلفة بالايمان * افنبطل السريعة اذ بالامانة * حاشا * بل
نثبت السريعة بالايمان *

1 * الفصل الرابع * * فماذا نقول اذ * ابراهيم ابونا
2 انما يخص بالبشر ماذا وجد * ان يكون ابراهيم زكاه اعماله فله فخر * لكن ليس لدي
3 الله * فماذا يقول الكتاب * ان ابراهيم صدق الله * فحسب له ذلك عدلا * تم *
4 * وهذه السعادة من الجمعة الثانية بعد العنصرة * والعامل فما تكسب اجرته
5
6 عندله هبة واحدة * فاما من لم يعمل ويومن بمن يزكي المنافق تحسب امانته عدلا * كما
7 يقول داوود في تطويب الانسان * الذي يحسب له الله عدلا بغير اعمال * الطوبي للذين
عفرت اثامهم والذين سترت خطاياهم *

Pedes eorum veloces ad effundendum 15
sanguinem. Confractio & calamitas in 16
viis eorum : Et non cognoverunt viam 17
pacis : Nec est timor Dei ob oculos eorum. 18

Sabbatho secundo post Pentecosten.

Nos autem scimus quòd sermones omnes 19
quos dicit lex, iis dicat qui sunt sub
obedientia legis : ut omne os obturetur,
fiátque orbis universus sub censura Dei :
Quoniam ex operibus legis nequaquam 20
justificabitur coram eo ullus carneus.
Per legem enim agnitum est peccatum :
Nunc autem absque lege apparuit justi- 21
tia Dei, attestantibus et lege atque Pro-
phetis. Justitia verò Dei jam apparuit 22
omnibus per fidem Jesu Christi exube-
rantem in omnes quotquot crediderunt
in eum : non est distinctio separans,
Quandoquidem omnes peccaverunt, & 23
facti sunt expertes gloriæ Dei : Justi- 24
ficati per gratiam ipsius gratis, per re-
demptionem quæ est per Jesum Christum,
Quem Deus præconstituit propitiato- 25
rium per fidem, interveniente ipsius
sanguine, ad ostendendam justitiam
suam, propter remissionem peccatorum
jam commissorum, Tolerante Deo, ad pa- 26
tefaciendam justitiam suam in hoc tem-
pore : ut sit ipse justus, & justificator
ejus qui se fecerit ex fide Jesu. Ubi est 27
igitur gloriatio ? exclusa est. Per quam
legem ? per legem operum ? nullatenus,
sed per legem fidei. Finis.

Pro Sabbatho tertio.

Deprehendimus enim justificari homi- 28
nem per fidem absque operibus legis.
Num Deus, Judæorum tantùm Deus est, 29
& non Deus est Gentium ? Certè &
Gentium Deus. Quandoquidem Deus est 30
unus, qui justificat circumcisum ex fide,
& præputiatum per fidem. Abrogaturne 31
igitur lex per fidem ? Absit : imò confir-
matur lex per fidem.

CAP. IV.

Quid ergo dicemus ? Abraham pater 1
noster, quod attinet ad carnem, quid in-
venit ? Si Abraham justificatus est 2
opera sua, habet quidem gloriam, sed non
apud Deum. Quid enim dicit Scri- 3
ptura ? Credidit Abraham Deo, & annu-
meratum est illud ei ad justitiam. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis se-cundæ post Pentecosten.

Operantis autem merces non censetur 4
sub ratione doni, sed mercedis debitæ.
At verò qui non operatur, tamen credit 5
in eum qui justificat impium, fides sua
justitia reputatur : Quemadmodum ait 6
David in beatificatione hominis cui
Deus numerat justitiam absq; operibus.
Beatitudo iis quorum remissæ sunt ini- 7
quitates, & quorum tecta sunt peccata.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወጽድቅሰ ፡ በከንቱ ፡ ኮነ ፡ በጸጋ ፡ ዚአሁ ፡ ከመ ፡ ይቤዙ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡=፡
25 እስመ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወሀበነ ፡ ሣህሎ ፡ በአሚነ ፡ ቢደሙ ፡፡ ከመ ፡ ያርኢ ፡ ጽድቆ ፡ በሳዕለ ፡ እለ ፡
26 ለበሱ ፡ እመትካት ፡=፡ በትዕግስቱ ፡ ለአግዚአብሔር ፡ ወበዶሆ ፡ ብዚሎቱ ፡፡ ከመ ፡ ያአ
መርዎ ፡ ዮም ፡ ከመ ፡ ጸድቅ ፡ ውእቱ ፡ ወያጸድቆሙ ፡ ለእለ ፡ የአምኑ ፡ በሊየሱስ ፡=፡ በ
27 መንትኑ ፡ እንከ ፡ ይትሜክሑ ፡ ወበለይኑ ፡ ሕግ ፡ ይገብሩ ፡ ለልቦ ፡ ባዕድ ፡ ሕገ ፡፡ ዘእንበለ ፡
28 በአሚነ ፡=፡ እስመ ፡ ረከብነ ፡ ከመ ፡ ይጸድቅ ፡ ሰብእ ፡ በአሚነ ፡ እንዘ ፡ ሊይገብር ፡፡ ሕገ ፡
29 ለሪት ፡፡=፡ ቦኑ ፡ ለባሕቲቶሙ ፡ ለአይሁድ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለኮኑ ፡ ለአሕዛብኒ ፡ ወለ
30 ሕዝብኒ ፡=፡ እስመ ፡ ለሐዱ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወጸድቅ ፡ ውእቱ ፡፡ ወእመሰኬ ፡ ዘ
ሢ ፡ ተገዝረ ፡ ለሚን ፡ ደእሙ ፡ ያጸድቆ ፡ ወለለሢ ፡ ቀ፡ለፍ ፡ ለሚን ፡ ደእሙ ፡ ያጸድቆ ፡=፡
31 ሰዐርነኬ ፡ እንከ ፡ ሕገ ፡ ለሪት ፡ በእንተ ፡ ለሚን ፡ ሐሰ ፡፡ ለኮ ፡ ዘንስዕር ፡ ሕገ ፡ ዓዲ ፡
ንሠርዕ ፡፡=፡

ወበአብርሃም ፡ በካልኣ ፡ ሰንበት ፡ ዘቀደሙ ፡ ገና ፡ መንባብ ፡፡=፡

0

1 መኑ ፡ እንከ ፡ ንብል ፡ ረከብናሁ ፡ ለአብርሃም ፡ አቡሆሙ ፡ ለቀደሞት ፡ ከመ ፡ ሰብእ ፡፡=፡
2 ሶበሰኬ ፡ ለብርሃም ፡ በመግባሩ ፡ ጸድቀ ፡ እመኑኖ ፡ መዝጋና ፡ ወለኮ ፡ ለመንገለ ፡ እግዚአብ
3 ሔር ፡=፡ ወእፎኑመ ፡ ዘይብል ፡ መጽሐፍ ፡ ተአመነለ ፡ ለብርሃም ፡ በእግዚአብሔር ፡ ወኮነ ፡
4 ጽድቀ ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ተቀንየ ፡ ሊይከውኖ ፡ ኦን ፡ ዐስበ ፡ እስመ ፡ ዕደሁ ፡ ውእቱ ፡=፡ ወለዘሰ ፡
5 ሊተቀንየ ፡ ለእመንከመ ፡ ተለመኖ ፡ ለዘ ፡ ያጸድቆ ፡ ለኃጥኦ ፡ ይትኃለቆ ፡ ጽድቁ ፡ በለሚናቲ ፡=፡
6 በከመ ፡ ነገረ ፡ ዳዊት ፡ በዘ ፡ ያበፅዕ ፡ ሰብእ ፡፡ ወበዘሂ ፡ ይትኃለቆ ፡ ጽድቁ ፡ በኅበ ፡ እግዜ
7 ለብሔር ፡ እንዘ ፡ ሊይገብር ፡ ሕገ ፡ ለሪት ፡፡ ወይቤ ፡፡=፡ ብፁዓን ፡ ለእለ ፡ ተኅድገ ፡
ሎሙ ፡ ሓጢአቶሙ ፡=፡

Et justitia quidem gratis facta est per gratiam ejus, ut sic redimeret Jesus 24
Christus. Quoniam per eum contulit nobis Deus *misericordiam suam & per fi-* 25
dem in sanguine ejus, ut manifestaret justitiam ejus in eos qui ab initio pec-
caverant : Per tolerantiam Dei ejusque conniventiam, ut notum face- 26
ret hoc tempore, quòd justus est, & justificator eorum, qui credunt in Je-
sum. In quonam igitur gloriabuntur ? & in qua lege operabuntur ? non est 27
alia lex, nisi per fidem. Quoniam hoc nacti sumus, quòd justificatur homo 28
per fidem, & non in præstando mandata legis. Nunquid tantùm Judæorum Deus 29
est ? nónne & Gentium ? equidem & Gentium. Quia unus est Deus, & justus 30
est : quòd si igitur circumcisionem fide tantùm justificat, & præputium etiam
fide tantùm justificat, Abrogamúsne igitur mandata legis per fidem ? Absit : 31
non abrogamus legem, sed eam stabilimus.

CAP. IV.

Et pro Abrahamo: secundo Sabbato antecedente confessionem, lectio.

Quid igitur dicemus ? invenimus Abrahamum patriarcham tanquam homi- 1
nem. Si igitur Abrahamus ex operibus ejus justus fuit, erat ei merces sua, 2
non autem apud Deum. Quomodo enim loquitur Scriptura ? Credidit Abra- 3
hamus in Deum, & facta fuit ei justitia. Servienti verò non est merces ex 4
gratia, quia debitum ejus est. Illi verò qui non inservit, sed credit in eum qui 5
justificat peccatores, imputatur illi justitia propter fidem suam. Quemadmo- 6
dum loquitur David de beatitudine hominis, & de eo cui imputatur justitia apud
Deum, non peragenti mandata legis, quum dicit ; Beati quibus remissa sunt pec- 7
cata ipsorum.

8 Beatus vir, cui non *imputabit* Dominus peccatum. Beatitudo ergò
Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς οὖν
9 hæc, in circumcisione, an etiam in præputio? Dicimus enim, Quia re-
ἐστὶ, ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ, Ὅτι ἐ-
putata est Abrahæ fides ad justitiam. Quomodò ergò reputata est in
10 λογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν
circumcisione *existenti*, an in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio.
περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ.
Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei
11 Καὶ σημεῖον ἔλαβε (δ) περιτομῆς, σφραγῖδα (ε) τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως
quæ in præputio, *ad esse eum patrem* omnium credentium per
τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων (ζ) δι'
præputium, *ad reputari* & illis justitiam: Et *patrem*
12 ἀκροβυστίαν, εἰς τὸ λογισθῆναι (η) καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην· Καὶ πατέρα
circumcisionis, iis non ex circumcisione *solum*, sed & *incedentibus*
περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς
in præputio fidei patris nostri Abrahæ. Non enim per legem
13 (θ) ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου
promissio Abrahæ, aut semini ejus, *hæredem eum esse*
ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ, ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι
mundi, sed per justitiam fidei. Si enim qui ex lege, hæ-
14 (ι) τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κεκλη-
redes, exinanita est fides, & *irritus reddita* est promissio. Nam lex
15 ρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. Ὁ γὰρ νόμος
iram *adoperatur*: cui enim non est lex, nec *transgressio*. Propter hoc
16 ὀργὴν κατεργάζεται· (κ) οὗ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις. Διὰ τοῦτο
ex fide, ut secundùm gratiam, *ad esse firmam promissionem* omni
ἐκ πίστεως, (λ) ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ
semini, non ei qui ex lege tantùm, sed & ei qui ex fide Abrahæ, qui
σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς
est pater omnium nostrûm: (Sicut scriptum est, Quia patrem multarum Gentium
17 ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν· (Καθὼς γέγραπται, Ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν
posui te:) ante cui *credidit* Deum, *vivificantem* mortuos, &
τέθεικά σε·) κατέναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ
vocantem non *existentia* ut *existentia*. Qui contra spem in spem credi-
καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευ- 18
dit, *ad fieri eum patrem* multarum Gentium, secundùm dictum;
σεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ ῥηθέν, Οὕτως
Sic erit semen tuum. Et non infirmatus fide, *non* considera-
ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ (μ) πίστει, οὐ κατενόη- 19
vit suum *ipsius* corpus jam emortuum, centum annorum ferè *subsistens*, &
σε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν
mortificationem vulvæ Sarræ. In autem repromissionem Dei non dis-
νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας. Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διε- 20
cepit diffidentiâ, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo. Et
κρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ. Καὶ 21
plenissimè sciens quia *quod* promisit, potens est & facere: Ideò & re-
πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι· Διὸ καὶ ἐ- 22
putatum est illi ad justitiam. Non scriptum est autem propter ipsum so-
λογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μό- 23
lum, quia reputatum est illi: Sed & propter nos, quibus *futurum est imputa-*
νον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζε- 24
ri, credentibus in *excitantem* Jesum Dominum nostrũ à mor-
σθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν (ν) ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νε-
tuis: Qui traditus est propter delicta nostra, & *excitatus est* propter
κρῶν· Ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ 25
justificationem nostram.
τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

CAP. V. ε'.

Ε' Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην (α) ἔχωμεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυ- 1
Justificati ergò ex fide, pacem *habeamus* ad Deum per Do-
minum nostrum Jesum Christum.
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

MS. A. (δ) περιτομῆς, (ε) δικαιοσύνης (ζ) διὰ (η) αὐτοῖς εἰς δικαιοσύνην· (θ) ἐν ἀκροβυστίᾳ (ι) κόσμου, (κ) οὗ ἔστιν ἐκ (λ) ἵνα ἡ κατὰ (μ) πίστει, κατενόησεν (ν) ἐγείραντα
Καρ. ε'. MS. A. (α) ἔχωμεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et beatus vir ille, cui non imputárit Deus 8
peccatum ipsius. Ista igitur beatitudo super 9
circuncisionem, an super præputium *sit*? Di-
cimus enim reputatam fuisse Abrahæ fidem
suam ad justitiam. Quomodo ergò impu- 10
tata est ei? in circuncisione, an in præpu-
tio? non in circuncisione, sed in præputio.
Signum enim acceperat circuncisionem, & 11
sigillum justitiæ fidei suæ quæ fuerat in præ-
putio, ut esset pater eorum omnium qui cre-
dituri essent ex præputio, ut imputetur et-
iam ipsis ad justitiam. Pater autem cir- 12
cuncisionis, non iis tantùm qui ex circuncisi-
one sunt, sed etiam qui se conformant ad
vestigia fidei patris nostri Abraham, quæ fui-
it in præputio.

Quotidié. 8.

Non enim per Legem extitit promissum ipsi 13
Abraham & semini ejus, ut hæres esset mun-
di, sed per justitiam fidei ipsius. Si enim 14
ii qui ex Lege sunt, hæredes sunt: vana fo-
ret fides, & abrogata esset promissio. Si- 15
quidem Lex effectrix est iræ: ubi enim Lex
non est, nec etiam transgressio Legis. Pro- 16
pterea ex fide quæ per gratiam est, justifica-
bimur, ut vera sit promissio toti ejus semi-
ni: non solùm ei quod est ex Lege, sed et-
iam ei quod est ex fide ipsius Abraham, qui
est pater omnium nostrûm. Sicut scriptum 17
est, Posui te patrem multitudini gentium:
coram Deo cui credidisti, qui vivificat mor-
tuos, & vocat ea quæ non sunt, perinde ac si
essent. Ac sine spe in spem credidit, ut fi- 18
eret pater multitudinis Gentium, prout scri-
ptum est, Ita erit semen tuum. Nec infir- 19
mus fuit in fide sua, considerans corpus su-
um emortuum, cùm esset centum annos na-
tus, & emortuam vulvam Sarræ. Nec de 20
promissione Dei dubitavit tanquam expers
fidei: sed roboratus est fide, deditque glo-
riam Deo. Et certò sibi persuasit Deum 21
posse perficere quod ei pollicitus fuerat.
Idcirco imputatum est ei ad justitiam. Non 22
autem propter eum solum hoc scriptum est, 23
nempe imputatam fuisse fidem ejus ad ju-
stitiam: Sed etiam propter nos, quippe 24
nobis quoque futurum erat ut imputaretur,
iis qui credidimus in eum qui excitavit Do-
minum nostrum Jesum Christum à mortu-
is, Qui quidem traditus fuit propter pec- 25
cata nostra, & resurrexit ut justificaret nos.

CAP. V.

Lectio secundæ feriæ Candidatorum. 9.

Quoniam igitur justificati sumus per fi- 1
dem, habeamus pacem apud Deum per
Dominum nostrum Jesum Christum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወብፁዕ : ብእሲ : ዘኢየሐለቀ፡ ሎቱ : እግዚአብሔር : ጌጋዮ::=ፁ ውእተ : እንከ : ገ
9 ቢሮም : ያበፅው : ዘተገዝረኑ : ደኃሙ : ያብፅዕ : ወቀዳሚሆሰ : ለልቦኑ : ፋናተ : ያበፅዕ::
10 ለኆኑ : ይቤ : መጽሐፍ : ጸድቀለ : ለብርሃም : ወለብፅዒ::=ፁ መእዜኑ : እንከ : ለብፅ
ዐ : ወመእዜኑ : ጸድቀ : ለብርሃም : ተገዚሮኑ : ወሚም : ዘእንበለ : ይትገዘርኑ : ለኮ
11 ጌ : ተገዚሮ : ዘእንበለ : ይትገዘር::=ፁ ወገዝረተሰ : መዐተበ : ጽድቁ : ትኩኖ::
ቊሀቦ : ኪያሃ : ወትእመርቱ : ከመ : ይትዐወቅ : በሳዕሌሁ፡ከመ : በእሊን : ለጸድቆ :
እግዚአብሔር : ለለብርሃም : እንዘ : ሊኆን : ግዙረ : ውእተ : ዕለተ:: ኀመ : ይኩን :
ውእቱ : ለበሆሙ : ለኵሉሙ : ለእለ : የለመኑ : ዘእንበለ : ይትገዘሩ : ከመ : ያለ
ሎሪ:: ከመ : በለሚን : ይጸድቁ: እሙንቱሂ : ከመ : ጸድቀ : ለብርሃም : በለሚን:=ፁ

Et fælix homo cui non imputat Deus iniquitatem ejus. Quid igitur faciendo, be- 8
atitudinem nacti sunt? an circumcisionem tantùm beatam prædicaverit? & vi- 9
as præputii nónne beatificavit etiam? annon dicit Scriptura; Credidit Abraha-
mus, & factus est beatus? Quando igitur beatum prædicavit? & quando 10
justificatus est Abrahamus? in circumcisione, an sine circumcisione? Non in
circumcisione, sed sine circumcisione. Et circumcisio signaculum justitiæ ejus fu- 11
it quam ei dedit, & signum ejus, ut ei innoteſceret de hoc, quòd per fidem
Deus justificaret Abrahamum quum non fuit illo tempore circumcisus: ut esset
ille pater omnium credentium, qui sunt absque circumcisione, ut cognoscant
quòd per fidem justificantur etiam ipsi, sicut per fidem justificatus fuit
Abrahamus.

Versio VULGATA LATINA.

8 Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum. 9 Beatitudo ergò hæc in circumcisione tantùm manet, an etiam in præputio? Dicimus enim quia reputata 10 est Abrahæ fides ad justitiam. Quomodò ergò reputata est? in circumcisione, 11 an in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio. Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei, quæ est in præputio; ut sit pater omni- 12 um credentium per præputium, ut reputetur & illis ad justitiam: Et sit pater circumcisionis, non iis tantùm qui sunt ex circumcisione, sed & iis qui sectan- 13 tur vestigia fidei, quæ est in præputio patris nostri Abrahæ. Non enim per legem promissio Abrahæ, aut semini ejus, ut hæres esset mundi: sed per justi- 14 tiam fidei. Si enim qui ex lege, hæredes sunt: exinanita est fides, abolita est 15 promissio. Lex enim iram operatur. Ubi enim non est lex, nec prævaricatio. 16 Ideò ex fide, ut secundùm gratiam firma sit promissio omni semini, non ei qui ex lege est solùm, sed & ei qui ex fide est Abrahæ, qui pater est omnium no- 17 strùm, (Sicut scriptum est; Quia patrem multarum gentium posui te,) ante Deum, cui credidit, qui vivificat mortuos, & vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt: Qui contra spem in spem credidit, ut fieret pater multarum gen- 18 tium, secundùm quòd dictum est ei; Sic erit semen tuum. Et non infirma- 19 tus est fide, nec consideravit corpus suum emortuum cùm jam ferè centum es- set annorum, & emortuam vulvam Saræ. In repromissione etiam Dei non hæ- 20 sitavit diffidentiâ, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo: Plenissimè sciens 21 quia quæcunque promisit, potens est & facere. Ideò & reputatum est illi ad 22 justitiam. Non est autem scriptum tantùm propter ipsum, quia reputatum est 23 illi ad justitiam: Sed & propter nos, quibus reputabitur credentibus in eum, 24 qui suscitavit Jesum Christum Dominum nostrum à mortuis: Qui traditus est 25 propter delicta nostra, & surrexit propter justificationem nostram.

CAP. V.

Justificati ergò ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Je- 1 sum Christum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * اَلطُّوبٰى لِلرَّجُلِ الَّذِي لَا يَحْسِبُ اَلرَّبُّ لَهُ خَطِيَّةً * فَهٰذَا اَلطُّوبٰى إِذًا قَبْلَ عَلَى اَلْخِتَانَةِ اَمْ عَلَى
9 اَلْغُلْفَةِ * لِاَنَّنَا نَقُولُ اَنَّ اَلتَّصْدِيقَ حُسِبَ لِاِبْرَاهِيمَ عَدْلًا * وَكَيْفَ إِذًا حُسِبَ لَهُ وَهُوَ
10 فِي اَلْخِتَانَةِ * اَوْ إِذْ كَانَ فِي اَلْغُلْفَةِ * لَا * لَيْسَ فِي اَلْخِتَانَةِ * بَلْ فِي اَلْغُلْفَةِ * وَاَخَذَ عَلَامَةَ اَلْخِتَانَةِ
11 خَتْمًا لِعَدْلِ اَلْاِيمَانِ اَلَّذِي كَانَ فِي اَلْغُلْفَةِ * لِيَكُونَ اَبًا لِجَمِيعِ اَلَّذِينَ يُومِنُونَ فِي اَلْغُلْفَةِ * لِيُحْسَبَ
12 لَهُمُ اَلْعَدْلُ * وَاَبًا لِاَهْلِ خِتَانَةٍ * لَا لِلَّذِينَ يُومِنُونَ مِنَ اَلْخِتَانَةِ فَقَطْ * بَلْ وَالَّذِينَ يَمْشُونَ اٰثَارَ
اِيمَانِ اَبِينَا اِبْرٰهِيمَ اَلَّذِي فِي اَلْغُلْفَةِ * ثُمَّ * اَلْاَرْبَعَا مِنَ اَلْجُمْعَةِ اَلثَّانِيَةِ بَعْدَ اَلْعَنْصَرِ *
13 * لِاَنَّ لَيْسَ فِي اَلشَّرِيعَةِ كَانَ اَلْمَوْعِدُ لِاِبْرَاهِيمَ اَوْ لِنَسْلِهِ * اَنْ يَكُونَ لِلْعَالَمِ وَارِثًا * بَلْ فِي عَدْلِ
14 تَصْدِيقِهِ * لِاَنَّ اَلَّذِينَ مِنَ اَلشَّرِيعَةِ اِنْ كَانُوا وَرَثَةً * فَقَدِ اَبْطَلَ اَلْاِيمَانُ وَبَطَلَ اَلْمَوْعِدُ * لِاَنَّ
15 اَلشَّرِيعَةَ تُنْشِي سُخْطًا * وَحَيْثُ لَيْسَ شَرِيعَةٌ * فَلَنْ تُوجَدَ مُخَالَفَةٌ * فَلِهٰذَا اَلَّذِينَ مِنَ اَلْاَمَانَةِ
16 هُمُ اَلْوَارِثُونَ لِيَكُونَ كَمَنٍّ * لِيَكُونَ اَلْمَوْعِدُ لِكُلِّ اَلنَّسْلِ مُحَقًّا * لَا لِلنَّسْلِ اَلَّذِي مِنَ اَلشَّرِيعَةِ
فَقَطْ * بَلْ وَلِلنَّسْلِ اَلَّذِي مِنْ اِيمَانِ اِبْرَاهِيمَ * اَلَّذِي هُوَ اَبُونَا كُلُّنَا * كَمَا كُتِبَ * اَنِّي جَعَلْتُكَ
17 اَبًا لِاُمَمٍ كَثِيرِينَ * لَدَى اَلْاِلٰهِ اَلَّذِي اٰمَنَ بِهِ * اَلْمُحْيِي اَلْمَوْتَى * وَالدَّاعِي اَلْبَرَايَا اَلْغَيْرَ مَوْجُودَةٍ
18 كَمَوْجُودَةٍ * اَلَّذِي بِخِلَافِ اَلْاَمَلِ صَدَّقَ اَلْوَحْيَ * مُؤَمِّلًا بِتَاْمِيلٍ اَنْ يَصِيرَ لِاُمَمٍ كَثِيرِينَ اَبًا *
19 كَالْمَقُولِ هٰكَذَا يَكُونُ نَسْلُكَ * وَلَمْ يَضْعُفْ اِيمَانُهُ * وَلَا تَاَمَّلَ جِسْمَهُ اَنَّهُ مَمَاتٌ مُنْذُ اَنِفٍ * لِاَنَّهُ
كَانَ بْنَ مِاَيَةِ سَنَةٍ * وَلَا بَصَرَ مَوْتَ مَسْتُودَعِ سَارَ * وَلَمْ يَتَشَكَّكْ بِعَدَمِ اَمَانَةٍ فِي مَوْعِدِ اَللّٰهِ *
20 بَلْ تَاَيَّدَ فِي اَلْاَمَانَةِ وَاَعْطَى اَللّٰهَ تَمْجِيدًا * وَاَيْقَنَ اَنَّ مَا وَعَدَ بِهِ هُوَ يَسْتَطِيعُ اَنْ يَصْنَعَهُ *
21 * فَلِذٰلِكَ حُسِبَ لَهُ عَدْلًا * وَلَمْ يُكْتَبْ * حُسِبَ لَهُ مِنْ اَجْلِهِ وَحْدَهُ * لٰكِنْ وَمِنْ اَجْلِنَا اَلَّذِينَ
22 هُوَ عَتِيدٌ اَنْ يُحْسَبَ لَنَا * اَلَّذِينَ نُومِنُ بِمَنْ اَقَامَ رَبَّنَا يَسُوعَ مِنَ اَلْاَمْوَاتِ * اَلَّذِي اُسْلِمَ مِنْ
23 اَجْلِ هَفَوَاتِنَا * وَقَامَ مِنْ اَجْلِ تَبْرِيرِنَا *

* اَلْفَصْلُ اَلْخَامِسُ * * اَلْاَحَدُ اَلثَّالِثُ بَعْدَ اَلْعَنْصَرِ *

1 * فَاِذْ قَدْ رُكِّبْنَا مِنَ اَلْاَمَانَةِ * فَلَنَا سَلَامَةٌ لَدَى اَللّٰهِ بِرَبِّنَا يَسُوعَ اَلْمَسِيحِ *

Beatitudo vivo cui non recenset Dominus 8 peccatum. Hæc ergo beatificatio dicta 9 ne est de circuncisione, an de præputio? siquidem dicimus credulitatem numera- 10 tam esse Abrahæ ad justitiam. Quomodo igitur annumerata est ei, & quando? dum esset in circuncisione, an dum esset in præputio? Nequaquam: non in circun- 11 cisione, sed in præputio. Et accepit si- gnum circuncisionis in signaculum justi- tiæ fidei quæ erat in præputio: ut esset pater omnibus iis qui crederent in præ- putio existentes, ut reputaretur eis ju- stitia: Et pater hominum circuncisionis, 12 non iis qui crederent ex circuncisione tantùm, sed iis etiam qui sectaventur ve- stigia fidei patris nostri Abrahæ exi- stentis in præputio. Finis.

Feriâ quartâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Non enim in lege existenti factum est 13 promissum Abrahæ aut stirpi ejus, fore illum mundi hæredem, sed in justitia credulitatis ipsius. Si enim qui ex Lege 14 sunt, hæredes sunt, ergò jam direpta est fides, & irritum promissum: Siquidem 15 lex iram generat, & ubi non est lex, nulla reperitur prævaricatio. Idcirco ex fi- 16 de sunt hæredes, ut sit secundùm gratiam ejus: ut promissio sit tota stirpi vera: non tantùm stirpi quæ ex lege est, sed etiam stirpi quæ est ex fide Abrahæ, qui est pa- ter omnium nostrùm. (Quemadmodum 17 scriptum est, Constitui te patrem gentibus multis: apud Deum cui credideras, vivificatorem mortuorum, & vocantem creaturas minimè existentes, quasi exi- stentes) Qui præter spem credidit ora- 18 culo, expectans cum spe se futurum pa- trem multis gentibus: juxta dictum, Sic erit progenies tua. Nec infirmata est fi- 19 des ejus, neque consideravit corpus su- um jampridem mortificatum, cùm cen- tũ natus esset annos, neque consideravit mortem vulvæ Saræ, Neque cùm defe- 20 ctu fidei hæsitavit de promisso Dei: sed roboratus in fide tribuit gloriam Deo; Certòque sibi persuasit ipsum præstare 21 posse id quòd pollicitus fuerat. Et pro- 22 pterea reputatum est illi ad justitiam. Neque verò scriptum est, Reputatum est 23 illi, pro ipso solo; Sed pro nobis etiam, 24 quibus futurum est ut reputetur, nobis inquam qui credimus in eum qui suscita- vit Dominum nostrum Jesum à mor- tuis: Qui traditus est propter delicta 25 nostra, & resurrexit propter justificati- onem nostram.

CAP. V.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten,

Quare cùm justificati jam simus ex 1 fide, pacem habemus apud Deum per Dominum nostrum Jesum Christum,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ከመ: ይኩን: ለበሆሙ: ለግዙራን: ወለኦሂ:ለግዙራን: ለባሕቲቶሙ::ለእለሂ:ዲደ:ይተልዉ: በእሰርሙ: ለእለ: የሐሙ:እንዘ: ሊኮኑ:ግዙራን: በከመ:ወአቱ:ለብርሃም:ለቡን: ለመን: 13 እንዘ: ቍሳፍ: ወአቱ::=> ሶበሰኬ:ዘገብረ:ደእሙ: ሕገገ:ለሪት:ይነሥእ:ጸጋሁ: ወይወር 14 ስ: ዒለመ: ዘርሉ: እመ: ሊይበቍሥ: ለብርሃም: ለሚኖቱ: ወእመሂ: ሊረከበ:ተስፋሁ::=> 15 እስመ : ሕገገ : ለሪት:መቅሠፍተ: ኃምጽእ: ወሶበ: ሊመጽእት: ለሪት: እልቦ: ዘእመሰእ 16 መረ:ለኃጢአት::=> ወበእንተዝ:በእሚን:ሬሰየ:እግዚአብሔር: ጸዲቀ:ከመ: ይኩን:ጸዲ ቅ: በጸጋሁ: ወከመ:ይኩን:ለሚን: ዘእሰፈወ:እግዚአብሔር :ለለብርሃም:ወለዘር ሉ:ከመ: ያእመረ : ከመ: ለኮ: በገቢረ: ሕገገ : ለሪት : ይጸድቁ: ዘእንበለ :ዳእሙ : በለሚን:: በከ 17 መ : ለመነ : ለብርሃም:ለበ: ኵልነ:=> ዘይቤሎ : እግዚአብሔር : እረሲየኀ : ለባሆሙ: ለብዙኃን: ለሕዛብ: ለእለ: የሐሙ: በእግዚአብሔር :ዘየነሥኦሙ : ለሙዋታት : ወይረሲ 18 ዮሙ: ለእለ: ሊሀለዉ: ከመሂ: ሀለዉ::=> ወተሊመነ : ለብር ሃም: ከመ: ይኅውኑ: ለባ ሆሙ: ለብዙኃን: ለሕዛብ: በከመ : ለሰፈወ: እግዚአብሔር: ወይቤሎ : ከመሁ : ይኅውኑ: 19 ዘርእከ::=> ወተአመነ : ወሊኅፊቀ:እንዘ : ይሬሊ : ርእሶ : ከመ : ልዒቅ ; ወከመ : ኀፍስተ: 20 በድን : ለገሁ : እስመ : መእት : ክረሞቲ:: ወሰረዚ : ከመ : መውት : ይእቲ : መሕፀ 21 ና::=> ወሊኅፊቀ : ወሊቀብፀ : ለዘ : ለሰፈወ : እግዚአብሔር::=> ወተአመነ : በኵሉ : 22 ልቡ : ከመ : ይክል : ገቢረ : ሎቱ : እግዚአብሔር : ወለእሙቶ::=> ወእንበይነዝ : ጽድ 23 ቀ : ኮኖ::=> ወለኮ : እንበይነ : ባሕቲቱ : ዘተጽሕፈ : ዝንቱ::=> ለኮኑ : በእንቲአ 24 ነሂ : እለ : ተለመነ:በዘ:ለእግዚአ:ለእግዚእነ: እመዉታነ::=> ዘተሰቅለ: በእንተ: ኀጢአ 25 ትነ: ወተንሥአ: ከመ : ያጸድቀነ::=>

በሰኑይ : ዕለት : ፈስክ:=>

1 ጽደቁ : እንከ : በለሚን : ወንርከብ : ሰላመ : በኀበ : እግዚአብሔር : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ:=>

Be itaudo vivo cui non recenset Dominus 8 *peccatum. Hæc ergo beatificatio dicta* 9 *ne est de circuncisione, an de præputio? siquidem dicimus credulitatem numera- tam esse Abrahæ ad justitiam. Quomo-* 10 *do igitur annumerata est ei, & quando? dum esset in circuncisione, an dum esset in præputio? Nequaquam: non in circun-* 11 *cisione, sed in præputio. Et accepit si- gnaculum circuncisionis in signaculum justi- tiæ fidei quæ erat in præputio: ut esset pater omnibus iis qui crederent in præ- putio existentes, ut reputaretur eis ju- stitia: Et pater hominum circuncisionis,* 12 *non iis qui crederent ex circuncisione tantùm, sed iis etiam qui sectaventur ve- stigia fidei patris nostri Abrahæ exi- stentis in præputio.* Finis.

Feriâ quartâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Non enim in lege existenti factum est 13 *promissum Abrahæ aut stirpi ejus, fore illum mundi hæredem, sed in justitia credulitatis ipsius. Si enim qui ex Lege* 14 *sunt, hæredes sunt, ergò jam direpta est fides, & irritum promissum: Siquidem* 15 *lex iram generat, & ubi non est lex, nulla reperitur prævaricatio. Idcirco ex fi-* 16 *de sunt hæredes, ut sit secundùm gratiam ejus: ut promissio sit tota stirpi vera: non tantùm stirpi quæ ex lege est, sed etiam stirpi quæ est ex fide Abrahæ, qui est pa- ter omnium nostrùm. (Quemadmodum* 17 *scriptum est, Constitui te patrem gentibus multis: apud Deum cui crediderat, vivificatorem mortuorum, & vocantem creaturas minimè existentes, quasi exi- stentes) Qui præter spem credidit ora-* 18 *culo, expectans cum spe se futurum pa- trem multis gentibus: juxta dictum, Sic erit progenies tua. Nec infirmata est fi-* 19 *des ejus, neque consideravit corpus su- um jampridem mortificatum, cùm cen- tũ natus esset annos, neque consideravit mortem vulvæ Saræ, Neque cùm defe-* 20 *ctu fidei hæsitavit de promisso Dei: sed roboratus in fide tribuit gloriam Deo; Certòque sibi persuasit ipsum præstare* 21 *posse id quòd pollicitus fuerat. Et pro-* 22 *pterea reputatum est illi ad justitiam. Neque verò scriptum est, Reputatum est* 23 *illi, pro ipso solo; Sed pro nobis etiam,* 24 *quibus futurum est ut reputetur, nobis inquam qui credimus in eum qui susci- tavit Dominum nostrum Jesum à mor- tuis: Qui traditus est propter delicta* 25 *nostra, & resurrexit propter justificati- onem nostram.*

CAP. V.

Secundo die Paschatis.

Justificati igitur per fidem, etiam pacem habemus apud Deum per Dominum no- 1 strum Jesum Christum.

Per quem & accessum habuimus fide in gratiam i-
2 Δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν (β) τῇ πίστει εἰς τὴν (γ) χάριν ταύ-
stam in qua stetimus: & gloriamur in spe gloriæ Dei. Non so-
3 την ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Οὐ μό-
lùm autem, sed & gloriamur in tribulationibus: scientes, quòd tribulatio
νον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν· εἰδότες, ὅτι ἡ θλῖψις
patientiam operatur: At patientia probationem, at probatio spem:
4 ὑπομονὴν κατεργάζεται· Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·
At spes non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cor-
5 Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρ-
dibus nostris, per Spiritum sanctum datum nobis. Adhuc enim Christus,
6 δίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ Χριστὸς,
existentibus nobis infirmis, secundùm tempus pro impiis mortuus est. Vix
7 ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, (δ) κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. Μόλις
enim pro justo quis moritur: pro enim bono forsitan quis & audeat
γὰρ ὑπὲρ δικαίου τὶς ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τὶς καὶ τολμᾷ
mori. Commendat autem suam ipsius charitatem in nobis Deus, quoniam
8 ἀποθανεῖν. Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι
adhuc peccatoribus existentibus nobis, Christus pro nobis mortuus est. Multò igitur
9 ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Πολλῷ οὖν
magis justificati nunc in sanguine ipsius, servabimur per ipsum ab
μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
ira. Si enim inimici existentes reconciliati sumus Deo per mortem
10 ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες (ε)κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου
filii ejus, multò magis reconciliati servabimur in vita ipsius. Non
11 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Οὐ
solùm autem, sed & gloriantes in Deo per Dominum nostrũ Jesum Chri-
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
stum, per quem nunc reconciliationem accepimus. Propter hoc sicut per unum
12 στοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ς'
hominem peccatum in mundum intravit, & per peccatum mors,
ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος,

& ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccave-
καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρ-
runt. Usque ad enim legem peccatum erat in mundo: peccatum autem non
τον. Ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ (ζ) 13
imputatur, non existente lege. Sed regnavit mors ab Adam
ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ 14
usque ad Moysem, & in non peccantes in similitudinem transgressionis
μέχρι Μωσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παρα-
Adæ, qui est typus illius futuri. Sed non sicut delictum,
βάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, 15
ita & donum. Si enim unius delicto multi mortui
(η) οὕτω καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθα-
sunt, multò magis gratia Dei & donum, in gratia unius
νον, πολλῷ (θ) μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ, ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς
hominis Jesu Christi in multos abundavit. Et non sicut per unum
ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. Καὶ οὐκ ὡς δι' ἑνὸς 16
peccantem, donum: Ipsum quidem nam judicium ex uno, in condemnatio-
ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρῖμα ἐξ ἑνὸς, εἰς κατάκρι-
nem: at donatio ex multis delictis, in justificationem. Si enim
μα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων, εἰς δικαίωμα. (ι) Εἰ γὰρ 17
unius delicto mors regnavit per unum, multò ma-
τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνὸς, πολλῷ μᾶλ-
gis abundantiam gratiæ & donationis justitiæ accipi-
λον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβά-
entes, in vita regnabunt per unum Jesum Christum. Igitur sicut
νοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς 18
per unam offensam, in omnes homines, in condemnationem: sic
δι' ἑνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς κατάκριμα· (κ) οὕτω
& per unam justificationem, in omnes homines, in justificationem vitæ.
καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς.

MS. A (β) ἐν τῇ (γ) χαρᾷ (δ) ὅτι χς (ε) κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ **** Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν (ζ) * ἐλλογᾶτο, (η) ὕτως (θ) ὧν μᾶλλον (ι) Εἰ γὰρ
ἐν ἑνὶ παραπτώματι (κ) ὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Per quem accessimus fide ad hanc gratiam 2
in qua stamus: & gloriamur in spe gloriæ
Dei. Nec ita tantùm, sed etiam in oppres- 3
sionibus nostris gloriamur, ut qui cognoscamus quòd oppressio patientiam in nobis per- 4
ficiat. Patientia verò experientiam, experientia verò spem. Spes autem pudore non 5
afficit, quoniam amor Dei diffusus est in cordibus nostris per Spiritum sanctitatis qui
datus est nobis. Porrò si Christus propter 6
infirmitatem nostram hoc tempore pro impiis mortuus est: (Enimverò vix quisquam 7
pro impiis moritur: nam pro bonis forsitan audebit aliquis mori:) Hîc ostendit Deus 8
dilectionem suam erga nos: si enim quum
essemus peccatores, Christus pro nobis mortuus est, Quantò magis igitur justificabimur 9
nunc sanguine ipsius, & per eum liberabimur ab ira? Si enim quum essemus inimici, 10
reconciliatus est nobiscum Deus per mortem
Filii sui; quantò magis ergò ejus reconciliatione servabimur per vitam ipsius? Nec ita 11
tantùm, sed etiam gloriabimur in Deo per
Dominum Jesum Christum, nostrum per quę
nunc accepimus reconciliationem.

Die sabbatho hebdomadis primæ Jejunii. 10.

Quemadmodum per unum hominem introiit 12
peccatum in mundum, & per peccatum mors,
ita quoque in omnes filios hominum transiit
mors, eò quòd omnes peccârunt. Nam usq; 13
ad Legem, peccatum quum esset in mundo,
non imputabatur peccatum, quia non erat
Lex. Sed regnavit mors ab Adam usque ad 14
Mosen, in eos quoque qui non peccaverant
in similitudine transgressionis Legis Adæ illius, qui est typus ejus qui erat futurus. At 15
non ut lapsus, ita & donum: si enim propter
lapsum unius, multi mortui sunt; quantò
igitur magis gratia Dei & donum ejus propter unum hominem Jesum Christum in
multos redundabit? Neque ut delictum 16
unius, ita & donum: judicium enim quod
extitit ab uno, ad condemnationem extitit:
donum autem ex peccatis multis extitit ad justificationem. Nam si propter delictum uni- 17
us regnavit mors, multò magis ii qui accipiunt multitudinem illam gratiæ, & doni, & justitiæ, in vita regnabunt per unum Jesum
Christum. Sicut ergò propter delictum uni- 18
us extitit condemnatio in omnes homines,
ita propter justitiam unius futura est justificatio ad vitam omnibus hominibus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ዘበእንቲኣሁ ፡ ተመራሕነ፡ ውስተ፡ ዛቲ ፡ ጸጋሁ፡ እንተ፡ ባቲ፡ ቆምነ፡ ወውእቱ፡ መክሕነ፡ወባ
3 ቲ፡ንሴፈው፡ስብሐተ፡እግዚኣብሔር፡=። ወለኵሂ፡ በባሕቲታ፡ ዲደ፡ ንትጫነሕ፡በሕማመነ
4 ሂ፡ታለመረ፡ከመ፡እመሕማም፡ይትዐወቅ፡መከራሁ፡፡=። ወተማኒሮ፡ይረክብ፡ተስፋሁ፡፡=።
5 ወተስፋሁኒ፡ ኢያስተኃፍሮ፡፡ እስመ፡ፍቅረ፡ እግዚኣብሔር፡መልኣ፡ ውስተ፡ ልብነ፡ በመንፈስ፡
6 ቅዱስ፡ዘወሀበነ፡፡=። ክር ስቶስኒ፡መጽኣ፡በዕድሜሁ፡ይሙት፡በእንተ፡ኃጢኣትነ፡እንዘ፡ኀጥ
7 ኣነ፡ ንሕነ፡፡=። እንበይነ፡ ጽድቅ፡ ጥቂ፡ እመዕፁብ፡ይትረከብ፡ዘይትኃበል፡ይሙት፡ወእንበ
8 ይነ፡ ኄርሰ፡ ለእደዊ፡እንጋ፡ለእመ፡ቦኑ፡ይትረከብ፡ዘያጥብዕ ፡ ይሙት፡=። ናሁ፡ርእዩ፡መጠ
9 ነ፡ለፍቀረነ፡እግዚእነ፡፡ እፎ፡ እንከ፡ ያፈደፍደነ፡=። ለእመ፡ጸደቅነ፡ ወያሐይወነ፡ በደሙ፡
10 ለኢየሱስ፡ወያድኅነነ፡እመኒሱት፡፡=። ሶበ፡እንዘ፡ፀረ፡ንስነ፡ለእግዚኣብሔር ፡ተሣሀለነ፡በሞ
ተ፡ወልዱ፡፡ እፎ፡እንከ፡ ተሣሀለነ፡ ፈድፋደ፡ወያሐይወነ፡በሕይወት፡ ወልዱ፡፡=።

Per quem adducti sumus in hanc gratiam, per quam stamus: & ipse est gloriatio nostra, per quam spem habemus gloriæ Dei. Et non hoc tantùm, sed gloriamur in tribulationibus nostris; scientes quòd ex tribulatione dignoscitur experientia ejus. Et experiendo acquirit homo *spem suam. Et spes quidem non pudefacit, eò quòd charitas Dei effunditur in corda nostra per Spiritum sanctum, quem dedit nobis. Christus quidem præstituto suo tempore adveniens, mortuus est pro peccatis nostris, quum adhuc peccatores essemus. Pro justo valdè difficulter invenictur quis qui ausus fuerit mori: at pro bono igitur, nunquid fortasse inveniatur qui paratus fuerit mori? Ecce, videte quantùm nos dilexit Dominus noster; quomodo insuper abundare nos fecit. Si justificati sumus, etiam vivificavit nos per sanguinem Jesu, & servabit nos à tentatione. Si quum inimici essemus Deo, reconciliati fuimus per mortem filii ejus, quantò igitur magis reconciliati sumus, & vivificavit nos per vitam filii ejus?*

Versio VULGATA LATINA.

2 Per quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & glori-
3 amur in spe gloriæ filiorum Dei. Non solùm autè, sed & gloriamur in tribulationi-
4 bus: scientes quòd tribulatio patientiam operatur: Patientia autem probationem
5 probatio verò spem, Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in
6 cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ut quid enim Chri-
7 stus, cùm adhuc infirmi essemus, secundùm tempus pro impiis mortuus est? Vix
8 enim pro justo quis moritur: nam pro bono forsitan quis audeat mori. Commen-
dat autem charitatem suam Deus in nobis: quoniam cùm adhuc peccatores esse-
9 mus, secundùm tempus Christus pro nobis mortuus est: multò igitur magis
10 nunc justificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cùm inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus: multò magis reconci-
11 liati, salvi erimus in vita ipsius. Non solùm autem: sed & gloriamur in Deo per Dominum nostrum Jesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus. Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & 12
per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt. Usque ad legem enim peccatum erat in mundo: peccatum autem non 13
imputabatur, cùm lex non esset. Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysen 14
etiam in eos, qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ, qui est forma futuri. Sed non sicut delictum, ita & donum: Si enim unius delicto multi 15
mortui sunt: multò magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Jesu Christi in plures abundavit. Et non sicut per unum peccatum, ita & donum: nam ju- 16
dicium quidem ex uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in justificationem. Si enim unius delicto mors regnavit per unum: multò magis abun- 17
dantiam gratiæ, & donationis, & justitiæ accipientes, in vita regnabunt per unum Jesum Christum. Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemna- 18
tionem: sic & per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * الَّذِي بِهِ صَارَ لَنَا ٱلْمَدْخَلُ بِٱلْأَمَانَةِ إِلَى هٰذِهِ ٱلنِّعْمَةِ ٱلَّتِي وَقَفْنَا فِيهَا وَنَفْتَخِرُ بِٱلرَّجَاءِ بِمَجْدِ ٱللهِ *
3 4 * وَلَيْسَ بِهٰذَا فَقَطْ * بَلْ وَنَفْتَخِرُ بِٱلْأَحْزَانِ * عَالِمِينَ أَنَّ ٱلْحُزْنَ يُنْشِئُ صَبْرًا * وَٱلصَّبْرُ يُوَلِّدُ ٱمْتِحَانًا *
5 وَٱلِٱمْتِحَانُ رَجَاءً * وَٱلرَّجَاءُ لَا يُخْزِي * إِنَّ مَحَبَّةَ ٱللهِ ٱنْسَكَبَتْ فِي قُلُوبِنَا بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ ٱلْمُعْطَى لَنَا *
6 * فَرَاءَةُ لِيَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْكَبِيرِ فِي ٱلسَّاعَةِ ٱلثَّالِثَةِ * * لِأَنَّ ٱلْمَسِيحَ لَمَّا كُنَّا بَعْدُ
7 مَرِيضِينَ * مَاتَ عَنِ ٱلْمُنَافِقِينَ فِي ذٰلِكَ ٱلْوَقْتِ * وَبِٱلْجَهْدِ يَمُوتُ أَحَدٌ مِنْ أَجْلِ صِدِّيقٍ * لِأَنَّ لَعَلَّ
8 مِنْ أَجْلِ ٱلصَّالِحِ يَجْسُرُ أَحَدٌ أَنْ يَمُوتَ * فَبَيَّنَ ٱللهُ مَحَبَّتَهُ إِيَّانَا * لِأَنَّنَا إِذْ كُنَّا خُطَاةً مَاتَ
9 ٱلْمَسِيحُ مِنْ أَجْلِنَا * فَإِذْ قَدْ بُرِّرْنَا ٱلْآنَ بِدَمِهِ * فَنَكُونُ أَحْرِيَ أَنْ نَخْلُصَ بِهِ مِنَ ٱلسَّخَطِ *
10 * ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * * وَلٰكِنْ كُنَّا أَعْدَاءَ صَالَحَنَا ٱللهُ
11 بِمَوْتِ ٱبْنِهِ * فَمَا أَوْلَى ٱلْآنَ إِذْ قَدْ صَالَحَنَا * أَنْ نَخْلُصَ بِحَيَاتِهِ * ثُمَّ * * وَلَيْسَ هٰذَا فَقَطْ * بَلْ
12 وَنَفْتَخِرُ عِنْدَ ٱللهِ بِرَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * ٱلَّذِي بِهِ نِلْنَا ٱلْآنَ ٱلصُّلْحَ * فَلِهٰذَا كَمَا أَنَّ بِإِنْسَانٍ
وَاحِدٍ دَخَلَتِ ٱلْخَطِيَّةُ إِلَى ٱلْعَالَمِ * وَبِٱلْخَطِيَّةِ ٱلْمَوْتُ * وَهٰكَذَا نَفَذَ ٱلْمَوْتُ فِي ٱلنَّاسِ كُلِّهِمْ * إِذْ
13 كَانَ فِيهِمْ مُنْذُ أَخْطَأُوا * لِأَنَّ إِلَى أَوَانِ ٱلشَّرِيعَةِ كَانَتِ ٱلْخَطِيَّةُ فِي ٱلْعَالَمِ * وَلَمْ تُحْسَبْ خَطِيَّةً إِذْ لَمْ
14 تَكُنْ شَرِيعَةٌ * لٰكِنَّ ٱلْمَوْتَ قَدْ مَلَكَ مُنْذُ آدَمَ إِلَى مُوسَى * وَعَلَى ٱلَّذِينَ لَمْ يُخْطِئُوا * بِشِبْهِ
15 مُخَالَفَةِ آدَمَ * ٱلَّذِي كَانَ رَسْمًا لِآدَمَ ٱلْمُسْتَطِرِ * لٰكِنَّ ٱلْهِبَةَ لَيْسَتْ هٰكَذَا * بِٱلْمُقَارَنَةِ * لِأَنَّ
إِنْ كَانَ ٱلْأَكْثَرُونَ قَدْ مَاتُوا بِهَفْوَةِ ٱلْوَاحِدِ * فَمَا أَوْلَى نِعْمَةَ ٱللهِ وَٱلْهِبَةَ بِٱلنِّعْمَةِ ٱلَّتِي لِلْإِنْسَانِ ٱلْوَاحِدِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * أَنْ تَفْضُلَ كَثِيرًا
16 عَلَى ٱلْأَكْثَرِينَ * وَلَيْسَتِ ٱلْهِبَةُ بِإِنْسَانٍ وَاحِدٍ أَخْطَأَ * لِأَنَّ ٱلْمُكَافَاةَ مِنْ وَاحِدٍ صَارَتْ لِلْمُدَايَنَةِ * وَأَمَّا ٱلْهِبَةُ فَصَارَتْ مِنْ هَفَوَاتٍ
كَثِيرَةٍ لِلتَّبْرِيرَةِ * ثُمَّ *
* ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
17 * وَلَيْسَ كَانَ بِهَفْوَةِ وَاحِدٍ تَمَلَّكَ ٱلْمَوْتُ بِٱلْوَاحِدِ * فَٱلَّذِينَ قَدْ أَخَذُوا زِيَادَةَ ٱلنِّعْمَةِ وَٱلْهِبَةِ وَٱلْعَدْلِ *
18 يَلْتَفُّ بِهِمْ كَثِيرًا أَنْ يَمْلِكُوا فِي ٱلْحَيَاةِ بِٱلْوَاحِدِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * فَإِذًا كَمَا أَنَّ بِهَفْوَةٍ وَاحِدَةٍ صَارَ
لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ دَيْنُونَةٌ * كَذٰلِكَ وَبِعَدْلَةٍ وَاحِدَةٍ صَارَ لِجَمِيعِ ٱلنَّاسِ تَبْرِيرَةُ حَيَاةٍ *

Per quem factus est nobis aditus, per fi- 2
dem, ad gratiam istam in qua stamus & gloriamur per spem gloriæ Dei. Et non 3
in hoc tantùm, sed etiam gloriamur in tribulationibus, scientes quòd tribula-
tio patientiam pariat, Patientia verò 4
probationem gignat, probatio autem spem. Porro spes pudore non suffundi- 5
tur, quia dilectio Dei infusa est in cor-
da nostra per Spiritum sanctum nobis concessum.

Lectio pro feriâ sextâ majore (*id est Parasceve*) ad horam tertiam.

Christus enim, dum essemus adhuc infir- 6
mi, mortuus est pro impiis eodem tempo-
re. Et quidem vix moritur quis propter 7
justum: nam propter probum forsan au-
debit quis mori. Confirmavit autem 8
Deus charitatem suam erga nos, quia
cùm essemus peccatores, Christus pro
nobis mortuus est. Cùm igitur justifi- 9
cati jam simus per sanguinem ejus, nos
multo magis per ipsum salvabimur ab ira.

Feriâ quintâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Et verò si cùm essemus inimici, re- 10
conciliati sumus Deo per mortem filii
ejus: quanto magis ergo cùm reconci-
liati simus, servabimur per vitam
ipsius? Hucusque. *Et non hoc* 11
tantùm, sed etiam gloriamur apud
Deum per Dominum nostrum Jesum
Christum, per quem nunc reconciliatio-
nem assecuti sumus. Propterea quem- 12
admodum per unum hominem peccatum
intravit in mundum, & per peccatum
venit mors: ita quoque mors pervasit
in omnes homines, cùm omnes jam pec-
caverint. Nam usque ad tempus legis 13
erat quidem peccatum in mundo, at
non reputabatur peccatum, quia non
extabat lex. Verùm mors regnavit 14
ab Adam usque ad Mosen, etiam in eos
qui non peccaverant, ad similitudinem
prævaricationis Adæ, qui erat typus
Adæ qui expectabatur. Delictum au- 15
tem non ita est ut donum. Si enim
quamplurimi mortui sunt in delicto
unius, quanto magis gratia Dei & do-
num ipsius abundabit vehementer per
gratiam, quæ unius hominis est Jesu
Christi, uberrimam in quamplurimos?
Neque donum est per hominem unum qui 16
peccavit. Nam compensatio ab uno fa-
cta est ad condemnationem: at verò do-
num factum est ex delictis multis ad
justificationem. Finis.

Feriâ sextâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Et quidem si ad delictum unius regna- 17
vit mors per unum: igitur qui jam ac-
ceperunt augmentum gratiæ & donum
justitiæ, valdè convenit eis ut regnent
in vita per unum Jesum Christum. Ita- 18
que sicut per unum delictum facta est
omnibus hominibus condemnatio, ita
quoque per unam justitiam facta est
omnibus hominibus justificatio vitæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ለኵኑ : በዝኽቱ : ንትጫካሕ : በእግዚአብሔር : ወኢደ : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ፡
12 ዘበእኒታሁ : ረከብነ : ሀይሎ፡፡:=> 2 ወበእኒተዝ : በከመ : በጌጋየ : ለሐዱ : ብእሲ :
ቦለት : ኀጢአት : ውስተ : ዓለመ : ወበእኒተ : ይእቲ : ኀጢአት : መጽአ : ሞት : ለዕለ :
ኵሉ : ሰብእ፡፡እስመ : ለዕለ፡ኵሉ : ሰብእ : ትቲለቐት : ይእቲ : ኀጢአት : እኒዘ : ኢየ
13 ለለመርዋ : መንት : ይእቲ : ኀጢአት፡፡=> እስከ : ለመ : መጽአት : ሶሪት : ሀለወት : ው
ስተ : ዓለመ : ኀጢአት : እኒዘ : ኢትትዐወቅ : መንት : ይእቲ : እኒዘ : ኢትትኀለቀ፡ : ኀ
14 ጢአት : እስመ : ዓዲሁ : ኢመጽለ : ውእተ : ለሚረ : ሕገገ : ሶሪት፡፡=> ወባሕቱ : ሞኑ
ኖው : ደእው : ሞት : እስመ : እመለደመ : እስከ : ውሴ : ለእለሂ : እበሱ : ወለእለሂ፡ ኢ
ለበሱ : በእኒተ : ይእቲ : ኀጢአቱ : ለለደመ : እስመ : ኵሉ : በለመሰለ : ለደመ : ተፈጥ
15 ረ፡፡ወእስመ : ለደመ : ለመሰሉ : ውእቱ : ለዘ : ሀለወ : ይመጽእ፡፡:=> ወባሕቱ : ለዮ : በ
ለመጣነ : ጌጋይነ : ዘኮነነ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር፡፡ሶበ : በጌጋየ : ለሐዱ፡ ብእሲ : ሞቱ፡
ብዙኀን : እፎ : እኒከ : ፈድፋደ : በጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : ወበሀብቱ : ዘጸገወነ : በእኒ
16 ተ፡ ለሐዱ፡ ብእሲ፡ ኢየሱስ : ክርስቶስ፡ ይፈድፍድ፡ ሕይወት፡ ሳዕለ : ብዙኀን፡፡=> ወእኮ፡
በለመጣነ : ኀጢአቱ፡ ለለሐዱ፡ ብእሲ፡ ዘኮነ፡ ኵሉ፡ ሑሳቢ : ጸጋሁ፡ ለእግዚአብሔር፡፡
በጥመቀት : ዘመኀትወ : ፋሲካ : ወበ : ሌጲፋንየ፡፡
ወሶበ : ኵነኔ : ኀጢአት : እመሳዕለ : ለሐዱ : ብእሲ : ወፂለ : ኵሉ : ተቀሠፈ : ባቲ፡
እፎ፡ እኒከ፡ ፈድፋደ፡ ያነጽሐነ : ጸጋሁ፡ እመጌጋይነ፡ ወይሁበነ፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለመ፡፡:=>
17 ሶበ : ኀጢአቱ : ለለሐዱ : እንገሠቶ : ለሞት : ወበለበሰ፡እሐዱ : ብእሲ : ቀነየነ : ሞት፡፡እ
ፎ፡ እኒከ፡ ጸጋሁ፡ ለለሐዱ፡ ብእሲ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወሀብቱ፡ ያጸድቅነ፡ ወያንግሦ፡ለነ፡
18 ለሕይወተ፡ ዘለዓለመ፡፡:=> ወበከመ፡ በጌጋየ፡ ለሐዱ፡ ብእሲ፡ ተሸየነ : ኵሉ፡ ሰብእ፡ ከማ
ሁ፡ ከዕበ : በጽድቀ፡ ለሐዱ፡ ብእሲ፡ ይጸድቅ : ኵሉ፡ እጋለ : እመ፡ ሕያው፡ ወየሐዩ፡፡:=>

Annon in hoc gloriamur de Deo, atque etiam de Domino nostro Jesu Christo, 11
per quem misericordiam ejus adepti sumus. Et propterea, quemadmodum per ini- 12
quitatem unius hominis peccatum in mundum introiit, & per illud peccatum ad-
venit mors super omnes homines, eò quòd omnibus hominibus imputatur illud
peccatum, etiam non cognoscentibus quid illud peccatum sit. Usque dum venit 13
lex, manfit peccatum in mundo non cognitum quid fuit, cùm peccatum
non reputabatur, eò quòd adhuc non advenerat illo tempore mandatum legis.
Veruntamen dominata est mors propterea ab Adamo usque ad Mosen, tam in iis qui 14
peccaverunt, quàm in iis qui non peccaverunt per illud peccatum Adami, eò quòd
unusquisque in similitudine Adami creatus est, & quia Adamus typus fuit illius
qui erat venturus. At non pro quantitate iniquitatis nostræ, fuit nobis 15
gratia Dei: Si propter offensam unius hominis mortui sunt multi, quantò igitur
magis per gratiam Dei, & per donum ejus qui nobis gratificatus est, per unum
hominem, nempe Jesum Christum, abundavit vita super multos. Neque pro mensu- 16
ra delicti quod fuit unius hominis, similis fuit ratio gratiæ Dei:

Pro intinctione lucernarum Paschatis; & pro Epiphania.

Si enim condemnatio peccati ab uno homine procedens, effecit ut per illud pœnas lu- 17
ant omnes; quantò igitur magis purificabit nos gratiâ ipsi à delictis nostris, nobisq;
dabit vitam sempiternam? Si peccatum unius regnare fecit mortem, & per delictum
unius hominis dominata est in nobis mors, quantò magis igitur gratia unius hominis 18
Jesu Christi, & donum ejus justificabit nos, & regnare nos faciet in vitam æternam.
Et quemadmodum per delictum unius hominis condemnati sunt omnes homines;
similiter item per justitiam unius hominis justificabitur omnis filius hominis, &
vivet.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ς'. Ζ'.

Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi:
19 Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου, ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί·
ita & per obeditionem unius, justi constituentur multi. Lex
20 (λ) ἵνα δὲ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς, δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. Νόμος
autem subintravit, ut abundaret delictum. Ubi autem abundavit *peccatum*, super-
δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερ-
abundavit gratia: Ut sicut regnavit peccatum in mortem, ita &
21 επερίσσευσεν ἡ χάρις· ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ
gratia regnet per justitiam in vitam æternam, per Jesum Christum Dominũ nostrũ.
ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

CAP. VI. ς'.

Quid ergò dicemus? Permanebimus peccato, ut gratia abundet? *Ne fiat.*
1 Τί οὖν ἐροῦμεν; (α) ἐπιμενῶμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; Μὴ γένοιτο. Ζ'
2 Qui mortui sumus peccato, quomodò adhuc vivemus in illo? An ignoratis
3 οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἢ ἀγνοεῖτε
quia quicunque baptizati sumus in *Christum Jesum*, in *mortem* ipsius baptizati sumus?
ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
Consepulti sumus ergò *illi* per baptismum in mortem: ut quomodò *excitatus est*
4 Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη
Christus à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ
Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, (β) οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς
ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus,
5 περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ,
sed & resurrectionis erimus: Hoc scientes, quia vetus noster homo
6 ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος
simul crucifixus est, ut destruatur corpus peccati, *ad* non ultrà *serviendum*
συνεσταυρώθη, ἵνα (γ) καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν

nos peccato. *Nam moriens* justificatus est à peccato. Si autem mor-
ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπε- 7 8
tui sumus cum Christo, credimus quia etiam simul vivemus *ei*: Scientes quòd
θάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· Εἰδότες ὅτι 9
Christus resurgens ex mortuis, non *amplius* moritur: mors illi non ultrà
Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι
dominatur. Quòd enim mortuus est, peccato mortuus est semel: quòd autem
κυριεύει. Ὃ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, 10
vivit, vivit Deo. Ita & vos existimate vosipsos mortuos quidem esse
ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ. (δ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς (ε) μὲν εἶναι 11
peccato, viventes autem Deo in Christo Jesu Domino nostro. Non ergò
τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ (ζ) Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Μὴ οὖν 12
regnet peccatum in mortali vestro corpore, *ad obediendum ei in*
βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ (η) ὑπακούειν αὐτῇ ἐν
concupiscentiis ejus: Neque *sistite* membra vestra arma *injustitiæ*
ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. Μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας 13
peccato: sed exhibete vosipsos Deo, tanquam ex mortuis viventes, &
τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, (θ) ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ
membra vestra arma justitiæ Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur:
τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ. Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· 14
non enim estis sub lege, sed sub gratia. Quid ergò? peccabimus, quoniam non
οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ 15
sumus sub lege, sed sub gratia? *ne fiat.* Nescitis quoniam cui exhi-
ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παρι- 16
betis vosipsos servos ad *obedientiam*, servi estis cui obeditis, sive peccati ad
στάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς
mortem, sive obeditionis ad justitiam?
θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

MS.A. (λ) ὅτως Κεφ. ς'. MS.A. (α) ἐπιμένωμεν (β) ὅτως (γ) καταργύσῃ (δ) Οὕτως (ε) μὲ τῇ (ζ) Ἰησοῦ. Μὴ ἔν (η) ὑπακούειν τῇ (θ) ὡσεὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

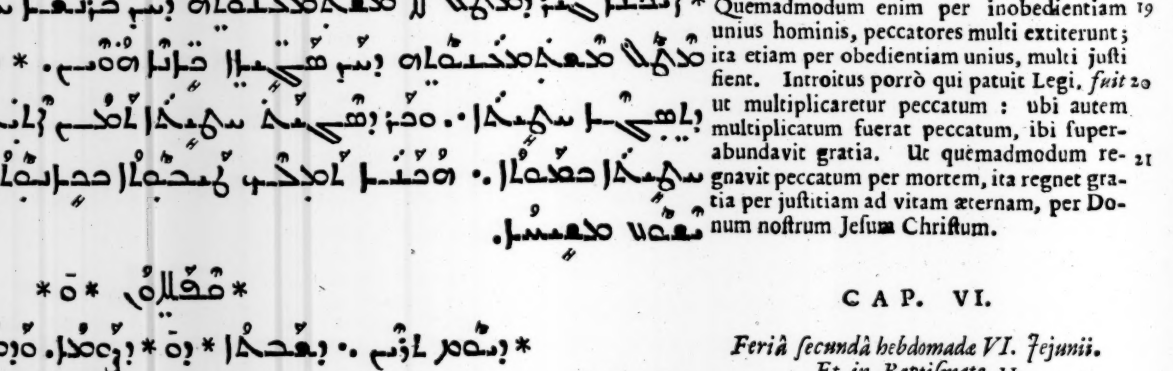

Quemadmodum enim per inobedientiam 19
unius hominis, peccatores multi extiterunt; ita etiam per obedientiam unius, multi justi fient. Introitus porrò qui patuit Legi, *fuit* 20
ut multiplicaretur peccatum: ubi autem multiplicatum fuerat peccatum, ibi superabundavit gratia. Ut quemadmodum regnavit peccatum per mortem, ita regnet gratia per justitiam ad vitam æternam, per Dominum nostrum Jesum Christum. 21

CAP. VI.

Feriâ secundâ hebdomadæ VI. Jejunii. Et in Baptismate. 11.

Quid igitur dicemus? permanebimus in 1
ipso peccato, ut gratia abundet? Absit: 2
qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in eo? An nescitis qui bap- 3
tizati sumus in Jesu Christo, in mortem ipsius esse baptizatos? Sepulti enim sumus 4
cum eo per baptisma ad mortem: ut quemadmodum surrexit Jesus Christus à mortuis in gloriam sui Patris, ita & nos vitâ novâ ambulemus. Si enim unà cum eo plantati 5
sumus per similitudinem mortis ejus, ita quoque in resurrectione ejus erimus. Nos- 6
vimus enim veterem illum nostrum hominem crucifixum esse cum eo, ut aboleatur corpus peccati, ne ampliùs serviamus peccato. Is namque qui mortuus est, liberatus est à 7
peccato. Si igitur mortui sumus cum Christo, credamus fore ut cum ipso Christo vivamus. Scimus enim Christum excitatum ex 9
mortuis, nec ampliùs moriturum, nec mortem ei ampliùs dominaturum. Qui enim 10
mortuus est, peccato mortuus est semel; qui autem vivit, vivit Deo. Ita etiam vos, 11
existimate vos ipsos mortuos esse peccato, vivere autem Deo per Dominum nostrum Jesum Christum. Ne regnet igitur pecca- 12
tum in corpore vestro mortali, ut obediatis cupiditatibus ejus. Nec etiam paraveritis 13
membra vestra arma iniquitatis peccato: sed parate vos Deo, tanquam homines qui ex mortuis vixeritis, & membra vestra arma sint justitiæ Dei. Et peccatum non domi- 14
nabitur vobis: non enim estis sub Lege, sed sub gratia. Quid ergò? peccabimus quòd 15
non simus sub Lege, sed sub gratia? Absit. Nescitis quòd cui paratis vos ipsos obe- 16
dire ad servitutem, ejusmet servi sitis, cui obeditis? sive peccato, sive obtemperantiæ justitiæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

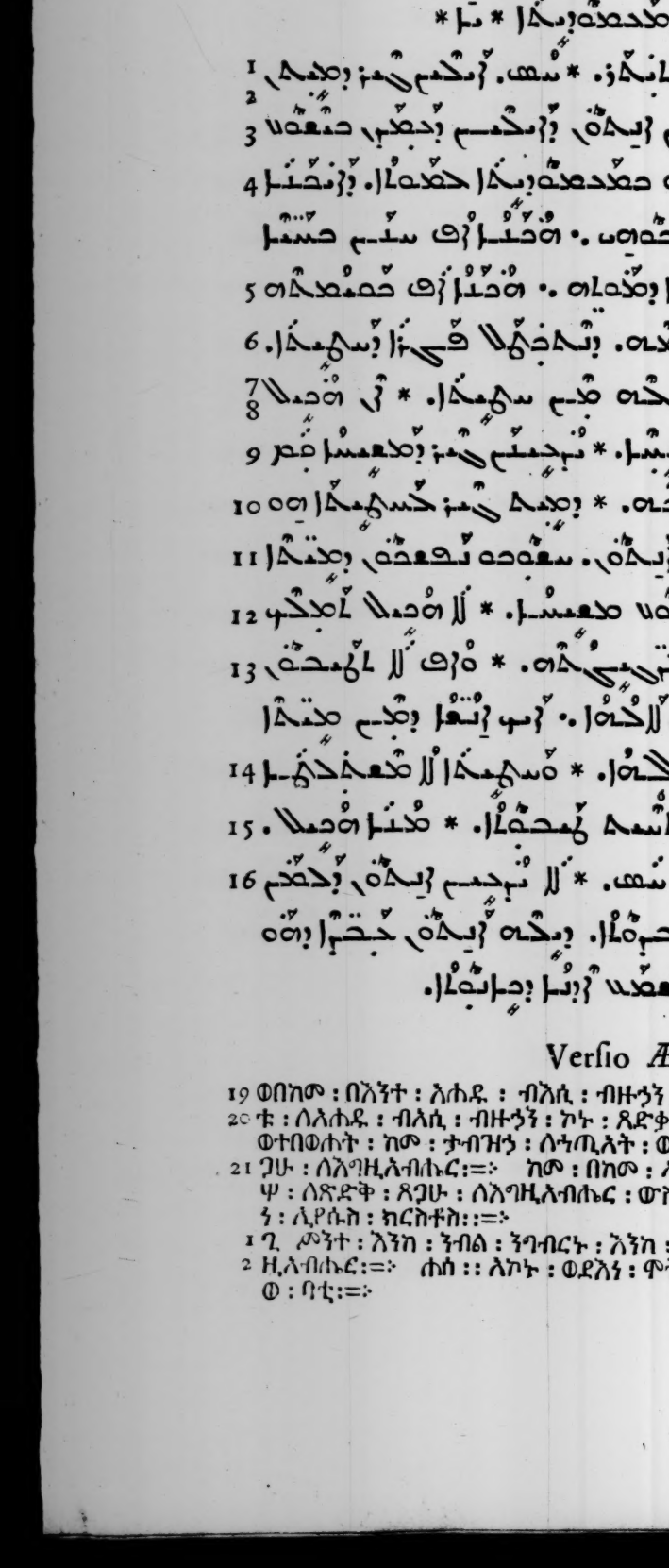

19 ወበእሙ : በእንተ : አሐዱ : ብእሲ : ብዙኃን : ኮኑ : ኃጥኣነ : ከማሁ : ከዕበ : በተኣዝዞ
20 ቱ : ለአሐዱ : ብእሲ : ብዙኃን : ኮኑ : ጸድቃን::=ኦሪተሰጌ : በመእከል : መጽአት : ወተበዐሰት : ከመ : ታብዝኃ : ሰኅጢአት : ወእመዘ : በዝኅት : ኅጢአት : ፈድፋድት : ጸ
21 ጋሁ : ለእግዚአብሔር::=ከመ : በከመ : ላንገሠቶ : ኅጢአት : ለሞት : ከማሁ : ታነግሥ : ለጽድቅ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : ውስተ : ሕይወት : ዘለዓለም : በእንተ : እግዚእ
ነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=

2

1 ኂ መንተ : እንከ : ንብል : ንብብሩ : እንከ : ኅጢአተ : ከመ : ይፈድፍድ : ጸጋሁ : ለእግ
2 ዚአብሔር::=ሐሰ :: ለኮኑ : ወደእነ : ሞትነ : በኃጢአትነ : እሮ እንከ : ንክል : ሐይ
ወ : ባቲ::=

Et quemadmodum per unum hominem, multi facti sunt peccatores; similiter 19
vursum per obedientiam unius hominis, multi facti sunt justi. Lex autem pro 20
medio venit, ab eaque facta est potestas ad amplificandum peccatum: at ubi multiplicatum fuit peccatum, magis abundavit gratia Dei. Ut quemadmodum 21
peccatum regnare fecerat mortem, ita gratia Dei regnare faceret justitiam in vitam æternam per Dominum nostrum Jesum Christum.

CAP. VI.

Quid igitur dicemus? patrabimúsne igitur peccatum, ut magis abundet 1
gratia Dei? Absit: Annon mortui jam sumus nos propter peccata nostra, quo- 2
modo igitur poterimus vivere in eis?

Versio VULGATA LATINA.

19 Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi:
20 ita & per unius obeditionem, justi constituentur multi. Lex autem subintravit ut
21 abundaret delictum. Ubi autem abundavit delictum, superabundavit gratia: Ut sicut regnavit peccatum in mortem: ita & gratia regnet per justitiam in vitam æternam, per Jesum Christum Dominum nostrum.

CAP. VI.

1 Quid ergò dicemus? permanebimus in peccato ut gratia abundet?
2 Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quomodò adhuc vivemus in illo?
3 An ignoratis quia quicunque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus?
4 Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quomodò Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, Ita & nos in novitate vitæ ambulemus.
5 Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus: simul & resurrectionis
6 erimus. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruatur
7 corpus peccati, & ultrà non serviamus peccato. Qui enim mortuus est, justificatus est à peccato. Si autem mortui sumus cum Christo: credimus quia
8 simul etiam vivemus cum Christo: Scientes quòd Christus resurgens ex mor-
9 tuis jam non moritur, mors illi ultrà non dominabitur. Quòd enim mor-
10 tuus est peccato, mortuus est semel: quòd autem vivit, vivit Deo. Ita
11 & vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo, in Christo Jesu Domino nostro. Non ergò regnet peccatum in vestro mor-
12 tali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus. Sed neque exhibeatis mem-
13 bra vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos Deo, tanquam ex mortuis viventes: & membra vestra arma justitiæ Deo. Peccatum enim
14 vobis non dominabitur: non enim sub lege estis, sed sub gratia. Quid
15 ergò? peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia? Ab-
16 sit. Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad obediendum, servi estis ejus, cui obeditis, sive peccati ad mortem, sive obeditionis ad justitiam?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * لِأَنَّ كَمَا أَنَّ بِمَعْصِيَةِ إِنْسَانٍ وَاحِدٍ صَارَ ٱلْكَثِيرُ خَطَّائِينَ * كَذٰلِكَ وَبِطَاعَةِ ٱلْوَاحِدِ يَصِيرُونَ
20 ٱلْآخَرُونَ صِدِّيقِينَ * وَدَخَلَتِ ٱلشَّرِيعَةُ لِمَعْنِي لِتَكْثُرَ ٱلْهَفْوَةُ * وَحَيْثُ تَكَاثَرَ ٱلْخَطِيَّةُ
21 تَزَايَدَتِ ٱلنِّعْمَةُ فَضْلاً * لِكَيْ كَمَا مَلَكَتِ ٱلْخَطِيَّةُ فِي ٱلْمَوْتِ * كَذٰلِكَ تَمْلُكُ ٱلنِّعْمَةُ
بِالْعَدْلِ لِحَيَاةٍ أَبَدِيَّةٍ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ رَبِّنَا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ *

1 * فَمَاذَا نَقُولُ إِذاً * أَنَبْقَى فِي ٱلْخَطِيَّةِ لِتَكْثُرَ ٱلنِّعْمَةُ * حَاشَا * فَنَحْنُ ٱلَّذِينَ قَدْ مُتْنَا عَنِ
2 ٱلْخَطِيَّةِ كَيْفَ نَعِيشُ فِيهَا أَيْضاً * * ٱلسَّبْتُ ٱلْكَبِيرُ عَشِيَّةً * * أَوْ قَدْ عَبِيَ عَلَيْكُمْ
3 أَنَّنَا مَعْشَرَ ٱلَّذِينَ ٱصْطَبَغْنَا بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ أَنَّنَا بِمَوْتِهِ ٱصْطَبَغْنَا * قَدْ دُفِنَّا مَعَهُ بِٱلْمَعْمُودِيَّةِ
4 فِي مَوْتِهِ * كَيْ كَمَا قَامَ ٱلْمَسِيحُ مِنَ ٱلْمَوْتِ بِمَجْدِ ٱلْآبِ * كَذٰلِكَ وَنَحْنُ نَسْلُكُ فِي جِدَّةِ ٱلْحَيَاةِ *
5 * لِأَنَّنَا إِنْ كُنَّا قَدْ نَصِبْنَا مَعَهُ فِي شِبْهِ مَوْتِهِ * كَذٰلِكَ سَنَصِيرُ مَعْرُوسِينَ مَعَهُ فِي شِبْهِ قِيَامَتِهِ *
6 عَالِمِينَ هٰذَا أَنَّ إِنْسَانَنَا ٱلْعَتِيقَ قَدْ صُلِبَ مَعَهُ * لِيَبْطُلَ جَسَدُ ٱلْخَطِيَّةِ * حَتَّى لَا نَخْدُمَ ٱلْخَطِيَّةَ
7 أَيْضاً * لِأَنَّ مَنْ قَدْ مَاتَ قَدْ تَزَكَّى مِنَ ٱلْخَطِيَّةِ * وَلَيْسَ كُنَّا قَدْ مُتْنَا مَعَهُ أَعْنِي ٱلْمَسِيحَ *
8 فَنُصَدِّقُ أَنَّنَا سَنَعِيشُ مَعَهُ * عَالِمِينَ أَنَّ ٱلْمَسِيحَ إِذْ قَدْ أُنْعِمَ مِنَ ٱلْمَوْتِ لَنْ يَمُوتَ أَيْضاً *
9 وَلَنْ يَتَسَلَّطَ عَلَيْهِ ٱلْمَوْتُ * لِأَنَّ مَنْ قَدْ مَاتَ عَنِ ٱلْخَطِيَّةِ فَقَدْ مَاتَ دَفْعَةً * وَمَنْ هُوَ حَيٌّ يَعِيشُ لِلّٰهِ *
10 * ٱلسَّبْتُ ٱلرَّابِعُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * هٰكَذَا ٱحْسِبُوا أَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ أَمْوَاتاً عَنِ ٱلْخَطِيَّةِ *
11 وَعَائِشِينَ لِلّٰهِ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ رَبِّنَا * ثُمَّ * * فَلَا تَمْلِكَنَّ ٱلْخَطِيَّةُ إِذاً فِي جَسَدِكُمُ ٱلْمَائِتِ
12 لِتُطِيعُوهَا فِي شَهَوَاتِهِ * وَلَا تُقَدِّمُوا أَعْضَاءَكُمْ أَسْلِحَةَ ظُلْمٍ لِلْخَطِيَّةِ * بَلْ أَوْقِفُوا أَنْفُسَكُمْ لِلّٰهِ كَأَحْيَاءٍ
13 مِنَ ٱلْأَمْوَاتِ * وَقَدِّمُوا أَعْضَاءَكُمْ أَسْلِحَةَ عَدْلٍ لِلّٰهِ * فَإِنَّ ٱلْخَطِيَّةَ مَا تَتَسَلَّطُ عَلَيْكُمْ * لِأَنَّكُمْ
14 لَسْتُمْ تَحْتَ شَرِيعَةٍ * بَلْ تَحْتَ نِعْمَةٍ * فَمَا رَأْيُكُمْ إِذاً أَنَخْطِئُ إِذْ لَسْنَا تَحْتَ شَرِيعَةٍ بَلْ تَحْتَ
15 نِعْمَةٍ * حَاشَا * أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ ٱلْأَمْرَ ٱلَّذِي تُقَدِّمُونَ أَنْفُسَكُمْ لَهُ عَبِيداً لِلطَّاعَةِ * أَنْتُمْ تَكُونُونَ
16 عَبِيداً لِمَنْ تُطِيعُونَهُ * إِنْ صَرْتُمْ فِي طَاعَةِ ٱلْخَطِيَّةِ فَقَدْ تَعَبَّدْتُمْ لِلْمَوْتِ * وَإِنْ أَدْعَنْتُمْ لِلطَّاعَةِ
فَقَدْ تَعَبَّدْتُمْ لِلْعَدْلِ *

Nam quemadmodum per inobedientiam unius hominis facti sunt multi peccatores, ita & per obedientiam unius sunt quamplurimi justi. Lex autem subintravit eâ mente, ut abundaret delictum: ubi verò abundavit peccatum, gratia uberrimè crevit. Igitur quemadmodum regnavit peccatum per mortem, ita regnet gratia per justitiam, ad vitam æternam, per Jesum Christum Dominum nostrum.

CAP. VI.

Quid ergò dicemus? Persistemúsne in peccato ut abundet gratia? Absit.
Nos enim qui mortui sumus peccato, quomodo vivemus adhuc in illo?

Sabbatho majore, ad Vesperas.

An verò vos latet quòd nos omnes qui baptizati sumus in Jesu Christo, in morte ipsius baptizati sumus? Sepulti enim sumus cum illo per baptismum in morte ipsius: ut quemadmodum surrexit Christus à mortuis in gloria Patris, ita & nos ambulemus in renovatione vitæ. Quoniam si complantati sumus cum eo per similitudinem mortis ejus ita fiemus planati cum eo per similitudinem resurrectionis ejus. Illud scientes, quòd homo noster vetus jam crucifixus est cum eo, ut aboleretur corpus peccati, ut posthac non serviamus peccato. Qui enim mortuus est, jam justificatus est à peccato. Quod si mortui jam sumus cum ipso, nempe Christo, credimus etiam quòd cum illo vivemus. Scientes quòd Christus, cùm jam surrexerit à mortuis, haudquaquam morietur amplius, neque mors ei dominabitur. Qui enim mortuus jam est peccato, jam mortuus est semel: qui autem vivens est, Deo vivit.

Sabbatho quarto post Pentecosten.

Ita vos reputate vosipsos, mortuos nimirum vos esse peccato, & viventes Deo per Jesum Christum Dominum nostrum. Hactenus. Ne regnet igitur ullo modo peccatum in corpore vestro mortali, ut obediatis illi (i. peccato) per cupiditates ejus (i. corporis.) Et ne addicatis peccato membra vestra, arma iniquitatis: sed addicite vosipsos Deo tanquam vivos è mortuis factos, & dicate membra vestra, arma justitiæ Dei. Peccatum enim vobis non dominabitur, quia non estis sub lege, sed sub gratia. Quæ est ergò sententia vestra? peccabimus quòd non simus sub lege, sed sub gratia? Absit. An nescitis quòd res cui dicaveritis vosipsos servos ad obediendum, ejus servi sitis cui obeditis? Si fueritis sub obedientia peccati, jam servi facti estis morti: sin autem obedientiæ acquieveritis, jã servi facti estis justitiæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወዘንተ : ባሕቱ : ለእሙሪ : ኵሉክሙ: እለ : ተጥመቅሙ : በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶ
4 ስ : ውስተ : ሞቱ : ተጥመቅክሙ::=> ወተቀበርነ : መስሌሁ : ውስተ : ሞቱ : በእንተ : ጥ
ምቀቱ::ከመ: በከመ : ውእቱ : ክርስቶስ : ተንሥአ: እመዉታን : በስብሐተ: ለቡሁ: ከማ
5 ሁ: ንሕነሂ : ናንሶሱ : በሐዲሰ : ሕይወት::=> ወእመከመሰ : ተመሰልናሁ : በሞቱ : ንትጫ
6 ሰሉ : በሕይወቱሂ::=> ዘንተ : በሕቱ : ለእሙሪ: ከመ : ብሉይ: ብእሲ : ውእቱ : ዘተሰቅ
7 ለ : ከመ : ይስዓር: ለነፋስተ : ኅጢአት:=> እስመ : በሞቱሰ : ድኅነ : እመግቢረ : ኅጢ
8 አት:=> ወእመከመሰ : ንመውት : መስሌሁ : ለክርስቶስ : ንትለመን : ከመሂ : ነሐዩ : መስ
9 ሊሁ::=> ታለመረ: ከመ: ተንሥአ: ክርስቶስ : እመውታን : ሊይመውት: እንከ : ደግመ:
10 ወሊይደክበ : እንከ : ሞት::=> ወዘሂ : ዘሞተ: መዕረ : ሞተ: ወበእንተ : ሞቱ : ሰዐረ : ለኃ
11 ጢአት::ወዘሂ : ዘሐይወ : ለእግዚእነ: ሐይወ:=> ወከማሁ: ለንትውሂ: ረስዩ : ርእሰ
ክሙ: መውታን : ለኃጢአት: ወሕየዋን : ኵኑ : በፈቀደ: እግዚአብሔር: በእንተ: ሊየሱስ:
12 ክርስቶስ:=> ወሊታንገሠዋ : ለኃጢአት : ሳዕለ : ዝንቱ : ለሠጋክሙ : ወነፋስትክሙ: መዋ
13 ቲ: ሊትበልዎ: ለሆ : ለፍትወቱ:=> ወሊትረስይዎ : ለነፋስክሙ : ንዋየ : ሐቅላ : ለዐመፃ:
ወለኃጢአት::ወረስዩ : ርእሰክሙ: ለእግዚአብሔር: ከመ: ዘተንሥአ: እመውታን : ወነፋስ
14 ትክሙኒ : ለእግዚአብሔር: ንዋየ : ሐቅለ : ለጽድቅ::=> ወኃጢአትሰ : ሊትኴነንክሙ:ለ
ንከ: እስመ: ወፀልክሙ: እመግቢረ: ሕገገ: ለሪት: ወበጸጋ: እግዚአብሔር: ገባእክሙ::=>
15 መንተ: እንከ: ንብል : ንግበርኑ: እንከ: ኅጢአተ: እስመ: ወፃእነ : እመገቢረ : ሕገገ : ለሪ
16 ት: ወገባእነ: በጸጋ: እግዚአብሔር: ሐሰ::=> ሊታለመረኑ: ከመ: ለዘ:ተአዘዝክሙ:ወለ
ዘ:ለሆ: ትቤሉ: ለግብርቲሁ : ለንትውሂ::ወውስተ : ዘኅበርክሙ : ሎቱ : ለቅነይክሙ : ርእ
ሰክሙ:: እመሂ : ለኃጢአት : ለሆ : ትቤልዋ : ወኅበርክሙ : ተለብሱ : ለግብርቲሁ : እንት
ሙ : ትገውኑ : ለሞት :: ወእመሂ : ለጽድቅ : ለሆ : ትብልዋ : ወኃበርክሙ : ውስተ : ዘነ
ይ : ለግብርተ : እግዚአብሔር : ለንትውሂ::=>

Hoc autem scitote, omnes qui baptizati estis in Dominum nostrum Jesum Christum, in mortem ejus baptizati estis. Et sepulti sumus cum eo per baptismum ejus in ipsius mortem, ut quemadmodum suscitatus est ipse Christus à mortuis per gloriam patris sui, ita nos etiam in nova vita ambulemus. Quòd si verò conformes facti sumus morti ejus, etiam vitæ ejus conformes facti erimus. Verùm hoc scitote, quòd vetus ille homo crucifixus est, ut aboleret corpus peccati; Quia per mortem ejus liberavit nos à perpetrando peccato. Et si mortui sumus cum Christo, credimus etiam cum illo vivemus. Scientes quòd suscitatus est Christus à mortuis, nec iterum igitur moritur, neque amplius deprehendit eum mors. Et hoc quòd mortuus est, mortuus est semel, & per mortem ejus abolevit peccatum: & hoc quòd vivit, Deo vivit. Ita etiam vos, exhibete vosmet mortuos peccato, & vivi estote secundùm voluntatem Dei per Jesum Christum. Et regnare ne facite peccatum super istam carnem vestram & morientem corpus vestrum: concupiscentiis ejus ne consentiatis. Et ne exhibeatis animas vestras arma iniquitatis & peccati, sed exhibete vosmetipsos Deo, tanquam homines qui ex mortuis suscitantur, & animas vestras arma justitiæ Deo. Et peccatum quidem vobis non dominabitur amplius, quoniam evasistis à præstando mandata legis, & per gratiam Dei conversi estis. Quid igitur dicemus? patrabimúsne igitur peccata quia evasimus à præstando mandata legis, & per gratiam Dei conversi sumus? absit. An nescitis quòd cui subditi estis, & cui vosipsos accommodatis, ejus servi estis: & in quo socios vos adjungitis alicui, vosmetipsos inservire facitis: si peccato vos accommodaveritis, & deliquendo associaveritis, vos servi ejus facti estis ad mortem; si autem justitiæ vos accommodaveritis & associaveritis in bono, servi Dei estis.

Gratia autem Deo, quòd fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde
17 Χάρις ὃ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τ ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε ὃ (ι)ἐκ καρδίας
in quam traditi estis formam doctrinæ. Liberati autem à peccato,
18 εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. Ἐλευθερωθέντες ὃ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας,
servi facti estis justitiæ. Humanum dico, propter infirmitatem carnis
19 ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον λέγω, διὰ τ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
vestræ. Sicut enim exhibuistis membra vestra *servis* immunditiæ & iniquitati,
ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ,
ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra *servis* justitiæ, in
εἰς τ ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν (κ)δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ, εἰς
sanctificationem. Cùm enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ.
20 ἁγιασμόν. Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τ ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.
Quem ergò fructum habuistis tunc, in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum,
21 Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων,
mors. Nunc verò liberati à peccato, servi facti autem Deo,
22 θάνατος. Νυνὶ δ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δ τῷ Θεῷ,
habetis fructum vestrum in sanctificationem: at finem, vitam æternam.
ἔχετε τ καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δ τέλος, ζωὴν αἰώνιον.
Nim stipendia peccati, mors: *at donatio* Dei, vita æterna,
23 Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος,
in Christo Jesu Domino nostro.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

CAP. VII. Ζ'.

1 Η Ἄγνοεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ,) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει Η'
homini ad quantum tempus vivit? Nam quæ sub viro est mulier *viventi* viro
2 τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ
alligata est *lege*: si autem mortuus fuerit vir, soluta est à lege viri.
δέδεται νόμῳ· ἐὰν δ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τ νόμου τ ἀνδρός.

MS.A. (ι) ἐκ καθαρᾶς καρδίας (κ) ὅπλα

Igitur vivente viro, adultera *dicetur*, si fuerit viro
Ἄρα ἂν ζῶντος τ ἀνδρὸς, μοιχαλὶς (α) χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ 3
alteri: si autem mortuus fuerit vir, liberata est à lege, *ad non esse*
ἑτέρῳ· ἐὰν δ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶ-
eam adulteram, *factam* viro *alteri*. Itaque, fratres mei, & vos
ναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. Ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς 4
mortificati estis legi per corpus Christi, *ad esse vos*
ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς
alteri ex mortuis *excitato*, ut fructificemus Deo. Cùm enim essemus
ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. Ὅτε γὰρ ἦμεν 5
in carne, passiones peccatorum *illæ* per legem, operabantur in
ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου, ἐνηργεῖτο ἐν
membris nostris, *ad fructificandum* morti. Nunc autem soluti sumus
τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. Νυνὶ δ κατηργήθημεν 6
à lege, *mortui* in qua detinebamur, ita ut *servire nos* in novitate spi-
ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύ-
ritûs, & non vetustate literæ. Quid ergò dicemus? lex peccatum?
ματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; 7
ne fiat: sed peccatum non cognovi, *si non* per legem: *ipsámque* nam concupiscentiam
μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τ ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν
nesciebam, *si non* lex diceret; Non concupisces. *Occasionem* autem *accipiens* pecca-
οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις. Ἀφορμὴν δ λαβοῦσα ἡ ἁμαρ- 8
tum, per mandatum *adoperatum* est in me omnem concupiscentiam: sine enim lege
τία, διὰ τ ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου
peccatum mortuum. Ego autem vivebam sine lege aliquando: *Veniente autem man-*
ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δ τῆς ἐν- 9
dato, peccatum revixit: Ego autem mortuus sum: & inventum est mihi mandatum,
τολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν· Ἐγὼ δ ἀπέθανον· καὶ ε�ρέθη μοι ἡ ἐντολὴ, 10
quod ad vitam, hoc ad mortem.
ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον.

Κεφ. Ζ'. MS.A. (α)χρηματίσει ἡ γυνὴ, ἐὰν

Gratia autem fit Deo, quòd fueritis servi peccati, obedieritis autem ex corde ei formæ
doctrinæ cui traditi estis. Quumque liberati sitis à peccato, subjecti estis justitiæ.
Sicut inter homines loquor, propter infirmitatem carnis vestræ: ut quemadmodum
parâstis membra vestra ad servitutem immunditiæ & iniquitatis, ita etiam nunc ap-
paretis membra vestra ad servitutem justitiæ & sanctimoniæ. Quum enim servi essetis
peccati, liberi eratis justitiæ. Ecquam spe-
ciem habebatis tunc ex eo cujus vos hodie
pudet? novissimum enim ejus mors est.
Nunc autem quum liberati sitis à peccato,
& facti sitis servi Deo, habetis fructos san-
ctos, quorum finis est vita æterna. Mer-
catura enim peccati mors est, & donum Dei
vita æterna per Dominum nostrum Jesum
Christum.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

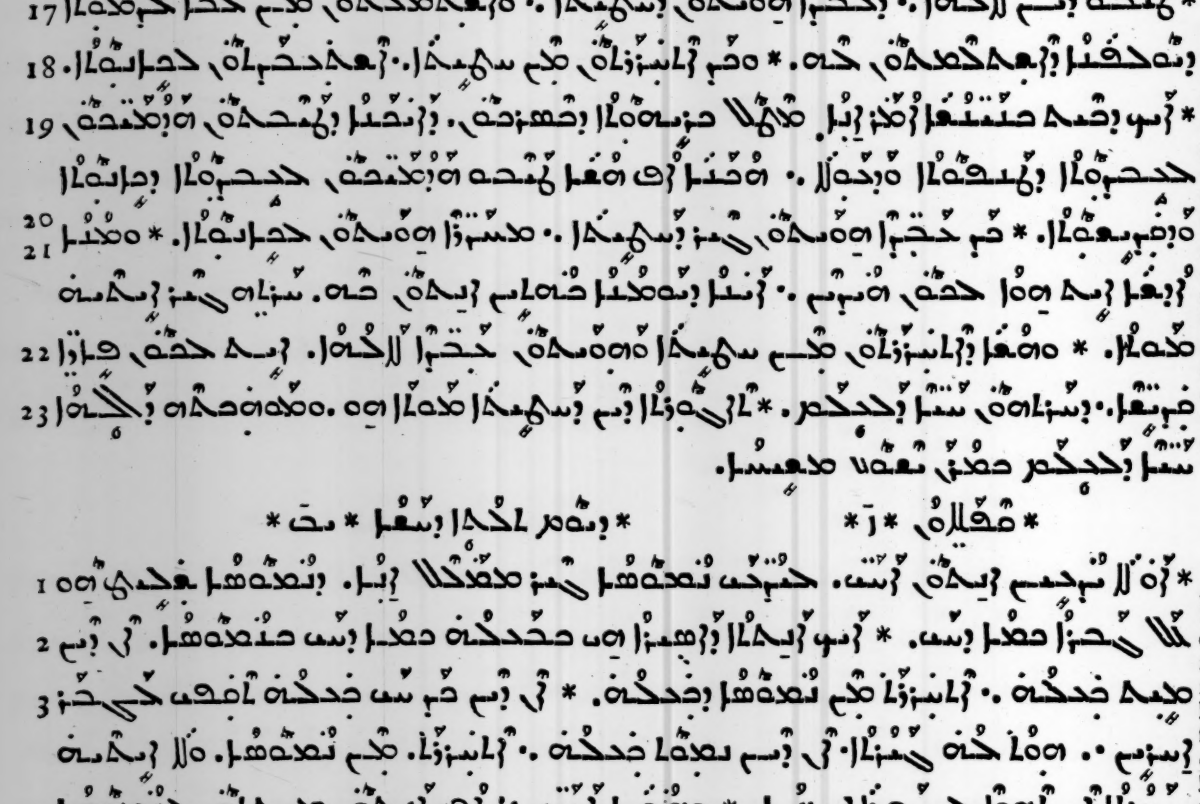

CAP. VII.

Feriâ tertiâ Passionis. 12.

An nescitis, fratres mei, (gnaros enim Legis alloquor) Legem dominari viro quan-
diu vixerit? Ut mulier quæ devincta est marito suo per Legem quandiu vivit: sed si
mortuus fuerit maritus ejus, liberata est à lege mariti sui. Quòd si vivente marito
suo conjuncta fuerit cum altero viro, eva-
det mœcha: sin autem obierit maritus ejus,
liberata est à Lege; nec erit mœcha, si fiat
viri alterius. Nunc igitur, fratres mei, mor-
tui estis Legi in corpore Christi, ut sitis al-
terius, illius *nempe* qui excitatus est à mor-
tuis, ut edatis fructus Deo. Quum enim
essemus in carne, dolores peccatorum qui per
Legem, concitabantur in membris nostris,
ut fructus ferremus morti. Nunc autem ces-
samus à Lege, & mortui sumus ei qui nos
detinebat, ut serviamus deinceps in novi-
tate spiritûs, non autem in vetustate scri-
pturæ. Quid ergò dicemus? Legem pec-
catum esse? Absit. Sed peccatum non didici,
nisi per Legem. Non enim concupiscentiam
novissem, nisi Lex dixisset; Non concupisces.
Proindè hoc præcepto invenit sibi occasione
peccatum, & consummavit in me omnem
concupiscentiam: siquidem absque Lege
peccatum mortuum erat, Ego verò vivus
eram sine Lege quondam: quum autem ad-
venit præceptum, peccatum revixit, At ego
mortuus sum: & repertum est mihi præ-
ceptum illud vitæ, ad mortem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእኩት : እግዚአብሔር : እንዘ : ለግብርተ : ኀጢአት : ለእትው : ተለዘዝክው : በኩሉ
18 ሁ : ልብክው : ለዘ : ተውህበ : ለክው : በእርለይ : ዚአሁ : ትትመሀሩ:=: ወተግዓዝክ
19 ው : እመኀጢአት : ወተቀነይክው : ለጽድቅ::=: ሕገ : ሰብእ : ንብለክው : እስመ : ድ
ኩው : ነፍስተነ : በሥጋ : ቀደው : ለቅነይክው : ርእሰክው : ለኃጢአት : ወለርኩስ : ወለጠ
20 ሥት :: ክ፡ኀሁ : ይእዜኒ : ለቅንዩ : ነፍስተክው : ለጽድቅ : ወለቅድስት::=: ወእመሰ :
21 ተቀነይክው : ለኀጢአት : ግዑዛን : ለእትው : በኀበ : ጽድቅ::=: ወበውእቱ: ፍሬክው:
22 ዘለጊሁ : ናሁ : ይእዜ : ትትኀፈሩ: ቦቱ : እስመ : ድኅሪሁ : ሎቱ : ሞት:=: ወይእዜ
ሰ : ተገዕዝክው : እመኀጢአት : ወተቀነይክው : ለጽድቅ : ወፈረይክው : ለቅድስት : ወ
ሣኅለቅቱሰ : ሕይወት : ዘለዓለመ::=:

Gratias autem Deo quod *servi existentes peccati, subditi facti estis toto corde*
vestro ei quod vobis traditum est pro exemplari ipsius doctrinæ. Et liberi facti
estis à peccato, & servi facti estis justitiæ. More hominum alloquimur vos, eò quòd
infirmum est corpus nostrum; Quemadmodum antea vosmetipsos inservire feciistis
peccato, & impuritati, & idolis: ita nunc corpora vestra exhibete servos justitiæ &
sanctimoniæ. Quum enim servi eratis peccati, liberi eratis quoad justitiam.
Et in illo fuit *fructus vester tunc temporis: ecce* autem *de eo nunc erubescitis:*
quia finis illi mors est. Nunc autem liberi facti à peccato, servi facti estis ju-
stitiæ, & fructum editis in sanctimoniam: & finis etiam ejus, vita æterna.

Versio VULGATA LATINA.

17 Gratias autem Deo, quòd fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde in
18 eam formam doctrinæ, in quam traditi estis. Liberati autem à peccato,
19 servi facti estis justitiæ. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ: sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra servire justitiæ in sanctificatio-
20 nem. Cùm enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ. Quem ergò
21 fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Nam finis
22 illorum mors est. Nunc verò liberati à peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.
23 Stipendia enim peccati, mors. Gratia autem Dei, vita æterna, in Christo Jesu Domino nostro.

CAP. VII.

1 AN ignoratis, fratres, (scientibus enim legem loquor,) quia lex in homine
2 dominatur, quanto tempore vivit? Nam quæ sub viro est mulier, vivente viro, alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir ejus, soluta est à lege viri.
3 Igitur, vivente viro, vocabitur adultera si fuerit cum alio viro: si autem mortuus fuerit vir ejus, liberata est à lege viri: ut non sit adultera, fuerit cum alio viro.
4 Itaque, fratres mei, & vos mortificati estis legi per corpus Christi: ut sitis alterius, qui ex mortuis resurrexit, ut fructificemus Deo.
5 Cùm enim essemus in carne, passiones peccatorum, quæ per legem erant, operabantur in membris nostris, ut fructificarent morti.
6 Nunc autem soluti sumus à lege mortis, in qua detinebamur, ita ut serviamus in novitate spiritûs, & non in vetustate literæ.
7 Quid ergò dicemus? lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per legem: nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret; Non concupisces.
8 Occasione autem acceptâ, peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat.
9 Ego autem vivebam sine lege aliquando. Sed cùm venisset mandatum,
10 peccatum revixit. Ego autem mortuus sum: & inventum est mihi mandatum, quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فَلِلّٰهِ المَنُّ انَّكُم كُنتُم لِلخَطِيَّةِ عَبِيدًا * فَاطَعتُم مِن صَمِيمِ قَلبِكُم لِرَسمِ التَّعلِيمِ الَّذِي
دُفِعَ اِلَيكُم * * الاَحَدُ الرَّابِعُ بَعدَ العَنصَرَةِ *

18 * وَاِذ قَد تَحَرَّرتُم مِنَ الخَطِيَّةِ صِرتُم لِلعَدلِ * وَلَا اِنسَانِيًّا اَقُولُ مِن اَجلِ ضَعفِ بَشَرِيَّتِكُم *
19 وَكَمَا اَنَّكُم اَوقَعتُم اَعضَاءَكُم بِالنَّجَاسَةِ وَالاِثمِ عَبَدَاتٍ لِلاِثمِ هٰكَذَا اَوقِعُوا الآنَ اَعضَاءَكُم بِالعَدلِ
20 عَبَدَاتٍ لِلطَّهَارَةِ * وَاِذ كُنتُم لِلخَطِيَّةِ عَبِيدًا * كُنتُم اَبرِيَاءَ مِنَ العَدلِ * فَاَيُّ ثَمَرٍ كَانَ لَكُم
21 وَفِيهِ يَالَّذِي تَاسَفُونَ الآنَ مِنهُ وَتَخجَلُونَ * لِاَنَّ نِهَايَةَ تِلكَ المَوتُ * فَالآنَ اِذ قَد تَحَرَّرتُم مِنَ
22 الخَطِيَّةِ وَعَبِدتُم لِلّٰهِ * فَلَكُم ثَمَرَاتُكُم لِلطَّهَارَةِ * وَغَايَتُهَا حَيَاةٌ مَوبِدَةٌ * لِاَنَّ جَزَايَاتِ الخَطِيَّةِ
وَفَوَائِدَهَا مَوتٌ * وَمَوهِبَةُ اللّٰهِ حَيَاةٌ خَالِدَةٌ بِيَسُوعَ المَسِيحِ رَبِّنَا * ثُمَّ *
* الفَصلُ السَّابِعُ * * الاِثنَينِ مِنَ الجُمعَةِ الثَّالِثَةِ بَعدَ العَنصَرَةِ *

1 * اَوَمَا تَعلَمُونَ يَا اِخوَتِي * اِنِّي اِنَّمَا اُخَاطِبُ فُقَهَاءَ السَّرِيعَةِ * اَنَّ السَّرِيعَةَ تَسُولِي عَلَى الاِنسَانِ
2 مَدَى الزَّمَانِ الَّذِي يَحيَاهُ * لِاَنَّ المَرأَةَ ذَاتَ الرَّجُلِ مَربُوطَةٌ بِالسَّرِيعَةِ بِالرَّجُلِ الحَيِّ * فَاِذَا
3 مَاتَ رَجُلُهَا * فَقَد بَطَلَت مِن سَرِيعَةِ الرَّجُلِ * فَمَا دَامَ الرَّجُلُ اِذًا حَيًّا * اِن صَارَت لِرَجُلٍ اٰخَرَ
فَقَد صَارَت فَاجِرَةً * فَاِن مَاتَ الرَّجُلُ فَهِيَ حُرَّةٌ مِنَ السَّرِيعَةِ * وَمَا تَكُونُ فَاجِرَةً اِن صَارَت
4 لِرَجُلٍ اٰخَرَ * فَلِذٰلِكَ يَا اِخوَتِي اَنتُم قَد مُتُّم عَنِ السَّرِيعَةِ * بِجَسَدِ يَسُوعَ المَسِيحِ * لِتَصِيرُوا
5 لِاٰخَرَ * لِلمُنبَعِثِ مِنَ المَوتِي * لِنُثمِرَ لِلّٰهِ ثَمَرَاتٍ * لِاَنَّا اِذ كُنَّا فِي الجَسَدِ كَانَت اٰلَامُ الخَطَايَا الَّتِي
6 فِي السَّرِيعَةِ قَد فَعَلَت مَا يَخُصُّهَا فِي اَعضَائِنَا * لِنُثمِرَ اَثمَارًا لِلمَوتِ * فَالآنَ قَد بَطَلنَا مِنَ
السَّرِيعَةِ * وَمِتنَا عَنِ الَّذِي كُنَّا مُمسَكِينَ مِنهُ * لِنَخدُمَ بِتَجَدُّدِ الرُّوحِ * لَا بِعَتَاقَةِ الكِتَابِ *
7 * فَمَاذَا نَقُولُ * هَل السَّرِيعَةُ خَطِيَّةٌ * مَعَاذَ اللّٰهِ * لٰكِنِّي مَا عَرَفتُ الخَطِيَّةَ اِلَّا بِالسَّرِيعَةِ * وَلَا عَرَفتُ
السَّهوَةَ لَو لَم تَقُلِ السَّرِيعَةُ لَا تَسهَيَن * فَلَمَّا اَخَذَتِ الخَطِيَّةُ بِالوَصِيَّةِ جُحَّةً * فَعَلَت فِي كُلِّ
8 سَهوَةٍ * لِاَنَّ بِغَيرِ السَّرِيعَةِ كَانَتِ الخَطِيَّةُ مَائِتَةً * وَاَنَا كُنتُ بِغَيرِ سَرِيعَةٍ عَائِشًا قَدِيمًا *
9 فَلَمَّا جَاءَتِ الوَصِيَّةُ عَاشَتِ الخَطِيَّةُ * وَمُتُّ اَنَا * فَوُجِدَتْ لِي الوَصِيَّةُ الَّتِي لِلحَيَاةِ هِيَ
10 نَفسُهَا لِلمَوتِ *

Gratias autem Deo, quòd fueritis servi peccati, sed obedistis ex sinceritate cordis vestri instituto doctrinæ quæ tradita est vobis. 17

Dominicâ quartâ post Pentecosten.

Cùm ergò liberati sitis à peccato, & servi facti justitiæ, Sermonem humanum dicam propter infirmitatem carnis vestræ: Quemadmodum addixistis membra vestra in turpitudine et iniquitate ancillas iniquitati: sic addicite modò membra vestra in justitia ancillas puritati. Item cùm essetis peccato servi, eratis immunes à justitia. At quem fructum habebatis tunc temporis in eo quod horretis nunc & erubescitis? finis enim illius, mors est. Nunc verò manumissi à peccato, & servi facti Deo, habetis fructus vestros in munditiem, et finem illorum vitam æternam. Etenim stipendia peccati ejusque emolumenta, mors est: donum autem Dei, vita perennis, per Jesum Christum Dominum nostrum. Finis. 18 19 20 21 22 23

CAP. VII.

Feriâ secundâ infra hebdomadam tertiam post Pentecosten.

AN nescitis ô fratres mei, (equidem legis peritos alloquor) quòd lex dominatur homini spatio temporis quod vivit? Mulier enim conjugata, est alligata legi per virum viventem: ubi verò mortuus fuerit vir ejus, jam exempta est à lege viri. Quamdiu ergo vivus est maritus, si fuerit alterius viri, facta est adultera: at moriente viro, ipsa libera est à lege: nec erit adultera, si fuerit alterius viri. Proinde vos fratres mei, jam mortui estis legi per corpus Jesu Christi, ut sitis alterius, nimirum ejus qui resurrexit à mortuis, ut producamus Deo fructus. Cùm enim essemus in carne, passiones peccatorum quæ sunt per legem, operatæ sunt quod proprium est ipsarum in membris nostris, ut fructificaremus morti. Nunc autem liberati sumus à lege, & mortui ei à quo detinebamur, ut serviamus in novitate spiritus, non in vetustate scripturæ. Quid igitur dicemus? num lex peccatum est? Avertat hoc Deus. Attamen peccatum non cognovi nisi per legem: et concupiscentiam non novissem nisi lex dixisset, Ne concupiscas. Cùm enim peccatum accepisset occasionem per præceptum, causavit in me omnem concupiscentiam: siquidem sine lege peccatum erat mortuum, Et ego sine lege quondam vivus eram: at veniente præcepto, vixit peccatum, Ego verò mortuus sum. Et inventum est mihi præceptum quod institutum erat ad vitam, ipsummet cedere ad mortem. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ፍሕሊናሃሰ : ለኃጢአት : ሞት : ወጸጋ : እግዚአብሔርሰ : ሕይወት : ዘለዓለም ።።=

Imaginatio enim peccati, mors est: gratia autem Dei, vita æterna. 23

CAP. VII.

1 ፰ ሊታአመሩኑ : ለኅዊነ : ሕገ : ንነግረክሙ : ትለው : እስሙ : ሕግ : ይቀንዮ : ለሰብእ : ለ
2 ዓጣነ : ሕያው : ውእቱ ።።=ፅ እመክሙ : ባቲ : ብእሲት : ብእሴ : እመጣነ : ሕያው : ብ
እሲሃ : እሰርት : ደእቲ : በሕግ : ወእመክሙሰ : ሞተ : ምታ : ተስዕረት : እመሕገ : ብእሴ
3 ሃ ።።=ፅ ወእንዘሰ : ሕያው : ብእሲሃ : ዝሙተ : ደከውና : ኣጢአተ : ለእመ : ቀርበት : ካ
4 ልእ : ብእሴ ።።=ፅ ወይእዜኒ : ለኅዊነ : ሞትክሙ : እመሪት : በእንተ : ሥጋሁ : ለክር
ስቶስ : ክሙ : ትኩኑ : ክመዘ : ደግሙ : ትወልደ : ክመ : ንፋረይ : ለእግዚአብሔር ።።=ፅ
5 እምሰ : በሕገ : ሰብእ : ንባብር : ጸንዐ : ሳዕቤነ : መቅሠፍት : በስሊነ : ሕገ : ሶሪት : ወ
6 ፈረይነ : ለሞት ።።=ፅ ወይእዜስ : ተሰዕናነ : እመሶሪት : ወኅደግነ : ዘቀደሙ : ትመህርተ :
7 ወተቀነይነ : ለሐዲስ : መንፈስ : ወለኮ : ለብሉይ : መጽሐፍ ።።=ፅ ፱ መነት : እንክ : ነ
ብል : ኣጢአተኑ : ይእቲ : ሶሪት : ሐሰ : ወባሕቱ : እመሊያእመርክመዋ : ለኣጢአ
8 ት : ሶበ : ሊመጽአት : ሶሪት : ፍትወተነ : እመሊያእመርክሙዋ : ግሙራ : መነት : ይእቲ :
ሶበ : ሊትቤ : ሶሪት : ሊትፍተው ።።=ፅ ወመክንያተ : ኮነታ : ይእቲ : ትእዛዝ : ለኣጢአ
9 ት : ወእመጽአት : ሳዕቤየ : ኵሉ : ፍትወታ ።። ወቀደሙሰ : ዘእንበለ : ሶሪት : መውት :
10 ይእቲ : ኣጢአት ።=ፅ ወእነሂ : ሕየውኩ : ትክት : ዘእንበለ : ትመጸእ : ሶሪት ።። ወእመ
ዝ : መጽአት : ትእዛዝ : ሶሪት : ሕይወት : ኣጢአት ።=ፅ ወእንሰ : ሞትኩሂ : ወኮነተኒ :
ቀታሊተ : እንታክቲ : ትእዛዝ : ሕይወት ።።=ፅ

Nam peccatum, occasionem accipiens per mandatum, seduxit me, & per illud
11 Ἡ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆ ἐντολῆς, ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς
Occidit. Itaque quidem lex sancta: & mandatum sanctum, & justum, & bonum.
12 ἀπέκτεινεν. Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία, καὶ δικαία, καὶ ἀγαθή.
Ergò bonum, mihi factum est mors? *ne fiat:* sed peccatum, ut
13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ (β)γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
appareat peccatum, per bonum mihi *adoperatum* mortem, ut fiat *secundùm*
φανῆ ἁμαρτία, διὰ τῆ ἀγαθῆ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ'
hyperbolen peccans peccatum per mandatum. Scimus enim quia
14 ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆ ἐντολῆς. Οἴδαμεν (γ) γὰρ ὅτι Ι'ΙΑ'
lex spiritualis est: ego autem carnalis sum, venundatus sub pec-
ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δέ (δ) σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
cato. Quod enim *adoperor*, non *cognosco*: non enim quod volo, hoc ago:
15 τίαν. Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω·
sed quod odi, illud facio. Si autē quod *non volo*, illud facio, consentio legi,
16 ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ,
quoniam bona. Nunc autem non *amplius* ego *adoperor* illud, sed *habitans* in
17 ὅτι καλός. Νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν
me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea,
18 ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τουτέστιν, ἐν τῇ σαρκί μου,
bonum: nam velle, adjacet mihi, *at* perficere bonum, non
ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν, παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ (ε) καλὸν, οὐχ
invenio. Non enim quod volo, facio bonum: sed quod *non volo* malum, hoc ago.
19 εὑρίσκω. Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω.
Si autem quod *non volo*, *ego* illud facio, non jam ego *adoperor* illud, sed
20 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ'
habitans in me peccatum. Invenio igitur legem, volenti mihi facere
21 ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν
bonum, quoniam mihi malum adjacet. Condelector enim legi Dei
22 τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τῆ Θεῆ

secundùm interiorem hominem: Video autem aliam legem in membris meis,
κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου, 23
repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me lege
(ζ) ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τῆ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ
peccati *existente* in membris meis. *Miser* ego homo, quis
τῆ ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς 24
me liberabit de corpore mortis hujus? *Gratias habeo Deo* per
με ῥύσεται ἐκ τῆ σώματος τῆ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ 25
Jesum Christum Dominum nostrum: *nempè* igitur ipse ego *quidem* mente servio legi
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοΐ δουλεύω νόμῳ
Dei: *at* carne, legi peccati.
Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας.

CAP. VIII. ΚΕΦ. η'.

Nulla nempè nunc condemnatio his qui in Christo Jesu, non secundùm carnem *am-*
Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα (α) περι- 1
bulantibus, *sed secundùm spiritum*. *Nam* lex spiritûs vitæ in Christo
πατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τῆ πνεύματος τῆ ζωῆς ἐν Χριστῷ 2
Jesu, liberavit me à lege peccati, & mortis. Nam impossi-
Ἰησοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τῆ νόμου τῆ ἁμαρτίας, καὶ τῆ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνα- 3
bile *legis*, in quo infirmabatur per carnem, Deus *suumipsum* filium mittens in
τον τῆ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆ σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτῆ υἱὸν πέμψας ἐν
similitudinem carnis peccati, & de peccato, damnavit peccatum in carne:
ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί·
Ut justificatio legis impleretur in nobis, non secundùm carnem *ambulantibus*,
Ἵνα τὸ δικαίωμα τῆ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, 4
sed secundùm spiritum. *Nam* secundùm carnem *existentes*, *ea* quæ carnis, sa-
ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆ σαρκὸς φρο- 5
piunt: qui verò secundùm spiritum, *ea* quæ spiritûs.
νοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος.

MS. A. (β) ἐγένετο (γ) δὲ (δ) σαρκινός (ε) καλὸν, ἔ. Οὐ γὰρ (ζ) ἀντισρατευόμενον, καὶ αἰχμαλωτίζοντα τῷ νόμῳ τῆ νοός μου τῷ ὄντι ἐν τοῖς ΚΕΦ. η'. MS. A. (α) περιπατοῦσιν. Ὁ γὰρ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Peccatum enim occasione illâ quam nactum 11
est sibi per præceptum, seduxit me, & per
illam necavit me. Lex itaque sancta est, & 12
præceptum sanctum, justúmque, & bonum.
Bonum ergò mihi ad mortem factum est? 13
absit: imò peccatum, ut appareret peccatum esse, quod per bonum consummavit in
me mortem: ut magis obnoxium esset peccatum per præceptum. Scimus enim Legem 14
Spiritûs esse; ego verò carnis sum, & venditus sum peccato. Quod enim perpetro, 15
non agnosco: neque quod volo, facio; sed
quod odi, illud ipsum ago. Sed si quod no- 16
lo, ego facio, suffragium fero Legi eam bonam esse. Nunc autem non ego quidem 17
hoc perpetro, sed peccatum quod habitat in
me. Novi enim non habitare in me, (hoc 18
est autem in carne mea) bonum: nam ut velim bonum, facile quidem mihi est; at ut
illud exequar impotens sum. Non enim 19
bonum quod volo facere, facio: sed malum
quod nolo exequi, idipsum exequor. Quòd 20
si illud quod nolo, facio, non ego quidem
facio, sed peccatum quod habitat in me.
Comperio ergò hanc legem consentientem 21
menti meæ volenti benè agere, quoniam
malum propinquum est mihi. Delector e- 22
nim Lege Dei in homine interiore. Sed vi- 23
deo legem aliam in membris meis quæ pugnat adversùs legem mentis meæ, & captivum me reddit legi peccati, quæ est in membris meis. Miser ego homo, quis me libe- 24
rabit à corpore isto mortis? Gratias ago 25
Deo, per Dominum nostrum Jesum Christum.

Aurorâ dominicæ magnæ Resurrectionis. 13.

Nunc igitur ego quidem mente meâ servus 26
sum Legis Dei, carne verò meâ sum servus
legis peccati.

CAP. VIII.

PRoinde nulla est condemnatio iis qui 1
non ambulant secundùm carnem in Jesu
Christo. Lex enim spiritûs vitæ, qui est in 2
Jesu Christo, liberavit te à lege peccati &
mortis. Nam quum impotens esset Lex 3
propter infirmitatem carnis, misit Deus Filium suum in similitudine carnis peccati, propter peccatum, ut reum perageret peccatum in carne ipsius. Ut justitia Legis in 4
nobis adimpleatur, qui non carne ambulamus, sed Spiritu. Ii enim qui carnales sunt, 5
quæ carnis sunt cogitant; qui verò spirituales sunt, quæ sunt Spiritûs cogitant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Quoniam occasio fuit illud mandatum peccato, & per illud conculcavit me, 11
& occidit me. Nunc autem lex sancta est, & mandatum justum est, & bo- 12
num, atque benedictum. Quomodo igitur mihi tantum ad occisionem factum 13
est illud quod æstimatum boni habet? Annon ut notus esset peccator, & ut dignosceretur peccatum ex ipso mandato, adveniet lex; & ut distingueret bonum à malo? Scimus quòd Lex quidem per Spiritum sanctum est: ego autem ex car- 14
ne & sanguine venditus peccato. Quoniam quod ignoro, perpetro: & hoc 15
quod odio habeo, illud idem facio. Si autem id quod nolo, facio, bonum est 16
proinde hoc quòd adveniret mandatum legis.

Versio VULGATA LATINA.

11 Nam peccatum occasione acceptâ per mandatum, seduxit me, & per illud occidit.
12 Itaque lex quidem sancta, & mandatum sanctum, & justum, & bonum. Quod er-
13 gò bonum est, mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum operatum est mihi mortem: ut fiat supra modum peccans peccatum
14 per mandatum. Scimus enim quia lex spiritualis est: ego autem carnalis sum,
15 venundatus sub peccato. Quod enim operor, non intelligo: non enim quod vo-
16 lo bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud facio. Si autem quod nolo, illud
17 facio: consentio legi, quoniam bona est. Nunc autem jam non ego operor illud,
18 sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea bonum. Nam velle, adjacet mihi: perficere autem bonum, non invenio.
19 Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago. Si au-
20 tem quod nolo, illud facio: jam non ego operor illud, sed quod habitat in me,
21 peccatum. Invenio igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adjacet: *Condelector enim legi Dei secundùm interiorem hominem. Video 22
autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & capti- 23
tem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infœlix ego homo, quis me
liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum 25
nostrum. Igitur ego ipse mente servio legi Dei; carne autem, legi peccati.

CAP. VIII.

1 Nihil ergò nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu, qui non secundùm
2 carnem ambulant. Lex enim spiritûs vitæ in Christo Jesu liberavit me à lege
3 peccati & mortis. Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem: Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato
4 damnavit peccatum in carne, Ut justificatio legis impleretur in nobis, qui non secundùm carnem ambulamus, sed secundùm spiritû. Qui enim secundùm carnem sunt,
5 quæ carnis sunt, sapiunt: qui verò secundùm spiritum sunt, quæ sunt spiritûs, sentiunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 *لأن الخطية لما أخذت بالوصية خدعني بها وقتلني * فالشريعة قديسة * والوصية
12 مقدسة وعدلة وصالحة * أفصالح إذا صار لي موتا * معاذ الله * بل الخطية * لتظهر الخطية
13 صانعة بالصالح موتا * لتصير الخطية خطاء يفوق الافراط بالوصية * ثم *
* التلنا من الجمعة التالية * وإنا لعالمون أن الشريعة روحانية هي * وأنا بشري
14 أنا * فقد باعني الخطية * لأن ما أعمله لست أعرفه * ولا الذي أريده أفعله * بل ما أبغضه
15 اياه أعمل * فان أكن ما لا أوين أعمله * فأعترف معترا أن الشريعة حسنة * فالآن لست أنا
16 17 الذي أعمله أيضا * لكن الخطية الساكنة في بضعة * وإني لعالم أنما يسكن في أي في
18 بشري * شيا صالحا * أما اساءة الخير فلذلك مبذول لي * فأما أن أعمل الخير فلست أجده *
19 * لأني لست أعمل الخير الذي أوين * بل الشر الذي لست أريده * اياه أعمل * وان كنت
20 أعمل ما لا أوين أنا * فلست أنا أعمله أيضا * لكن الخطية الساكنة في بعلة * فاجد اذا
21 الشريعة كمن يريد أن يعمل بي الخير * لأن الشر مبذول لي * ومع هذا أتلذذ بشريعة الله
22 بتلذذا يخص الانسان الباطن * وأعاين شريعة أخرى في أعضائي معشكن بازاء شريعة عقلي *
23 تسبيني بشريعة الخطية التي هي في أعضائي * إني إنسان شقي * فمن ذا سواك ينقذني من
24 جسد الموت هذا * فاشكر لله يسوع المسيح ربنا * فانا اذا بنفسي أخدم بعقلي شريعة الله *
25 واخدم بشري شريعة الخطية *

Nam peccatum acceptâ per præceptum occasione, decepit me per illud & occidit. Lex quidem sancta, & præceptum sanctum, justum, ac bonum. Egone quod bonum est, factum est mihi mors? Absit, imo peccatum: ut appareret peccatum operavi mortem per bonitatem, ut peccatum fieret peccatum superans excessum per præceptum. 11 12 13
Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ tertiæ.

Et quidem novimus quòd lex spiritualis est, at ego carnalis sum, & venditus me peccatum. Quod enim ago, ipsum 14 15
ignoro: nec quod volo, hoc facio: sed quod odi, illud ago. Si ergò quod non 16
approbo, hoc facio, ingenuè fateor legem esse bonam. Nunc autem non sum 17
ego qui adhuc illud facio, sed peccatum in me habitans facit illud. Equidem 18
novi quòd non habitet in me, hoc est in carne mea, res bona. Volo quidem bonum, & idcirco est mihi expositum: at ut faciam bonum non reperio. Non 19
enim facio bonum quod volo, sed malum quod non volo, ipsum facio. Quod 20
si facio quod ego nolo igitur non ego adhuc facio, sed peccatum in me habitans facit illud. Itaque invenio le- 21
gem quasi quendam volentem facere in me bonum: (malum enim est mihi expositum.) Præterea oblector lege Dei 22
oblectatione homini interno propriâ. At video legem aliam in membris meis 23
captivantem contra legem mentis meæ, quæ me captivum reddit per legem peccati quæ est in membris meis. Equi- 24
dem homo sum miser. Quis præter te liberabit me ex hoc corpore mortis? At 25
gratias ago Deo Jesu Christo Domino nostro. Itaque ego idem servio mente meâ legi Dei, & servio carne meâ legi peccati.

CAP. VIII.

1 * فليست الآن ولا دينونة ما للذين في أمانة يسوع المسيح * إذ
كانوا يتصرفون لا فيما يخص البشر بل فيما يخص الروح * * الأربعا من الجمعة التالية *
2 * لأن شريعة روح الحياة بيسوع المسيح * قد عتقني من شريعة الخطية والموت * ثم *
3 * لأن لاجل عدم قوة الشريعة الذي مرضت به بالبشر ارسل الله ابنه بشبه بشر الخطية *
4 ومن أجل الخطية دان الخطية بشريته * ليتمم عدل الشريعة فينا * الذين ما نسلك فيما يخص
5 بالبشر * بل فيما يخص الروح * لأن الذين هم فيما يخص بالبشر * انما يرأوون مسيات البشر *
والذين هم فيما يخص بالروح يرون روياة الروح *

Nam lex spiritus vitæ per Jesum Christum, emancipavit me à lege peccati & mortis. Hucusque. Ob defectum 2 3
enim virium legis, quo laborabat in carne, misit Deus filium suum sub specie carnis peccati: & propter peccatum condemnavit peccatum per carnem ejus, ut perficeret justitiam legis in 4
nobis qui non ambulamus in his quæ propria sunt carnis, sed in his quæ propria sunt spiritus. Qui enim in his quæ 5
propria sunt carnis versantur, sentiunt voluntates carnales: qui verò in his quæ propria sunt spiritûs versantur, sentiunt consilia spiritualia.

Non est igitur ulla damnatio iis qui 1
sunt in fide Jesu Christi, dummodo se exerceant non in his quæ propria sunt carnis, sed in his quæ propria sunt spiritus.

Feriâ quartâ infra hebdomadam tertiam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይእዜሰኬ : ሊኮንኩ : እነ : ገባሪሃ : እንትክቲ : ኅጢአት : እንተ : ኅደርት : ኅዕቤየ፡=፨
18 ወለኣምር: ከመሰ : ሊትኅድር: ለዕቤየ : እስመ: ሠናይ: ውእቱ : ዘውስተ: ሥጋየ::ፈቂደ:
19 ገቢረ : ሠናይሰ : ሀሎ: ኅቤየ : ወመግበረ : ሠናየ: ለልብየ:=፨ ወዘለኮሰ : ሊይፈቅድ : እግ
20 በር: ሠናየ : ለኮኑ : ዝኩ : እኩየ: ዘለጸልእ : ኪያሁ : ደለው: እግበር::=፨ ወእመሰኬ: ዘ
ሊይፈቅድ: እገብር:ሊኮንኩኬ: እነ: ገባሪሁ : እንትክቲ: ኅጢአት : ኅደረት : ኅዕቤየ::=፨
21 ወረከብክዎ: ለዝኩ: ሕግ : ዘፈቀደ : ሊተ : እግበር: ሠናየ: ውእቱ : ለሞጽአ : ኅዕቤየ: ለ
22 እኩይ::=፨ ሐዋዝ : ውእቱ: ሕገ : እግዚአብሔር: ውስተ : ልበ : ሰብእ:=፨ ወረከብኩ :
23 ካልአ : ሕገ : ኅጢአት : ውስተ : ለባልየ::ወተፃብኡ: ወተቃተሉ : ሞስለ: ዝኩ : ሕገ : እ
ግዚአብሔር: ዘውስተ: ልብየ: ወኅይለ: ዝኩ: ሕገ : ኅጢአት : ዘውስተ: ለባልየ: ወፈወወ
24 ኒ : ሞንግሌሁ:=፨ ትሑት : ብእሲ : ለነ : ሞኑ : እመእድኅነኒ : እመዝንቱ : ነፍሰትየ : ሞ
25 ፃቲ::=፨ 1ል እኩት : እግዚአብሔር : በእንተ: እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::ለእሰ :
ሎቱ : እትቀነይ : ወልብየኒ : ለሕገ : እግዚአብሔር : ወነፍስየሰ : ለሕገ : ኅጢአት:=፨
1 ወለልቦ : እንከ : ኵነኔ : እለ : ሀለው : በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=፨
ዘቆዚሞስ : ወ.ደጫያኖስ : ወበ ሶ: ሰንበተ : ለይሁድ: ዘጸሎ:=፨
2 እስመ: ሕይወት : ተወህበ : በሊየሱስ : ክርስቶስ : ወውእቱ : ለግዒዘነ : እሞኅጢአት : ወ
3 እሞት::=፨ ወሶበ : ተስእነነ :ገቢረ : ሕገገ : ሶሪት : ፈነወ: እግዚአብሔር: ወልደ: እንበይ
ነ : ይእቲ : ኅጢአት : ወለብሰ : ነፍስትነ : ኅጢአት : ወኮነና : ለይእቲ : ኅጢአት : በነፍ
4 ስቱ::=፨ ከመ : ያጸድቀነ: ኪያነ : ወከመ: ይደሲ: ለነ: ከመዘ : ፈጸመ : ገቢሮቶ: ለሕገገ:
ሶሪት : ለእለ : በሕገ : መንፈስ : ቅዱስ : የሐውሩ : ወለኮ : ለእለ : በሕጊ: ነፍስቶሙ : ይ
5 ገብሩ::=፨ እስመ : ኵሉሙ : እለ : ግዕዘ : ነፍስቶሙ : ይገብሩ : ዘዝነቱ : ዓለመ : ይ
ሔልዩ :: ወእለሰ : ለግዕዘ : መንፈስ : ቅዱስ : ይገበሩ : ዘእግዚአብሔር : ይሔልዩ::=፨

Et nunc igitur non sum ego qui perpetro hoc, sed illud peccatum quod habitat in 17
me. Et scio quòd non habitat in me quod bonum est, scilicet in carne mea: velle operari bonum, adest mihi: sed opus bonum non habeo. Et si non habeo, 18 19
si nolo facere bonum, nonne hoc malum? quod odio habeo, illud tantùm operor. Quòd si igitur hoc quod nolo facio, ergò non sum ego patrator illius, sed il- 20
lud peccatum quod habitat in me. Et comperio hanc legem, quòd voluntas mi- 21
hi est faciendi bonum illud, sed adduco super me malum. Oblectatio est Lex Dei 22
in corde hominis. Invento autem aliam legem peccati in membris meis, & 23
militant & pugnant cum hac lege Dei, quæ est in corde meo: & valida est ista lex peccati, quæ est in membris meis, & captivum me reddit ei. Abjectus 24
homo ego! quis me eripiet ex isto corpore mortis? Gratias Deo per Dominum 25
nostrum Jesum Christum: ego illi inservio, & corde etiam meum legi Dei; anima autem mea legi peccati.

CAP. VIII.

Non est igitur condemnatio iis qui sunt in Domino nostro Jesu Christo. 1
Festo Cozimi, & Damiani: & in tertio Sabbato Judæorum Jejunii,
Nam vita data est per Jesum Christum, & ille liberavit nos à peccato, & 2
morte. Et cùm impotentes eramus ad præstandum mandata Legis, misit Deus 3
filium suum propter illud peccatum, qui induerit corpus nostrum peccati, & condemnavit ipsum peccatum in corpore suo: ut justificaret nos, nobisque ut pro- 4
pitius esset, utque ita adimpleret opus præceptorum Legis pro iis qui in lege Spiritûs sancti ambulant, non autem pro iis qui in lege corporum suorum versantur. Nam omnes qui corporum suorum dispositionem exequuntur, sapiunt quæ sunt 5
hujus mundi: at qui mentem præstant Spiritûs sancti, sapiunt quæ sunt Dei.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΒ'.

prudentia carnis, mors: at prudentia spiritûs, vita
6 ὁ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ
& pax. *Propter quod prudentia* carnis, inimica *in Deum*: *nam*
7 καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ
legi Dei non *subjicitur*: nec enim potest. *At* in carne *existentes*, Deo
8 νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ
placere non possunt. Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, *si quidem*
9 ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ
Spiritus Dei habitat in vobis. Si autem quis Spiritum Christi non habet, hic non est
10 Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν
ejus. Si autem Christus in vobis, *ipsum* quidem corpus mortuum propter peccatum: *at*
αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν· τὸ δὲ
spiritus *vita* propter *justitiam*. Si *autem* Spiritus *excitantis* Jesum *ex*
11 πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἐγείραντος (β) Ἰησοῦν ἐκ
mortuis habitat in vobis, *suscitans* Christum ex mortuis, vivificabit & mortalia
νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας (γ) τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ
corpora vestra propter inhabitantem eius Spiritum in vobis. *Utique* ergò, fratres,
12 σώματα ὑμῶν (δ) διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ Πνεῦμα ἐν ὑμῖν. Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ,
debitores sumus, non carni, *ad* secundùm carnem *vivere*. Si enim secundùm carnem
13 ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα
vixeritis, *futuri estis mori*: si autem Spiritu *actiones* corporis mortifi-
ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανα-
caveritis, vivetis. Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.
14 τοῦτε, ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, (ε) ἐκεῖνοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ.
Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timorem, sed accepistis spiritum
15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, (ζ) ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα
adoptionis filiorum, In quo clamamus, Abba, Pater. Ipse Spiritus *contestatur*
16 υἱοθεσίας, Ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ, ὁ Πατήρ. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ

spiritui nostro, quòd sumus filii Dei. Si autem filii, & hæredes:
τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· 17
hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si *modò* compatimur,
κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἴπερ (η) συμπάσχομεν,
ut & conglorificemur. Existimo enim, quod non *dignæ* passiones *nunc*
IB' ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λογίζομαι (θ) γὰρ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν 18
temporis, ad futuram gloriam *revelari* in nobis. Nam *anxia* expectatio
καιροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία 19
creaturæ revelationem filiorum Dei expectat. *Nam* vanitati
τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. Τῇ γὰρ ματαιότητι 20
creatura subjecta est non volens, sed propter *subjicientem* in spe.
ἡ κτίσις ὑπετάγη οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι.
Quia & ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis in
Ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς 21
libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim quòd omnis
τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Οἴδαμεν (ι) γὰρ ὅτι πᾶσα 22
creatura ingemiscit, & *comparturit* usque *nunc*. Non solùm autem, sed & ipsi
ἡ κτίσις συστενάζει, καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ 23
primitias Spiritûs habentes, & nos ipsi *in nobismetipsis* gemimus,
τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος (κ) ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,
adoptionem filiorum expectantes, redemptionem corporis nostri.
υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.
Nam spe *servati* sumus: spès autem *visa* non est spes: quod *enim* videt
Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει 24
quis, quid & sperat?
τις, τί καὶ (λ) ἐλπίζει;

MS.A. (β) τοῦ Ἰησοῦ (γ) ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν, ζωοποιήσει τὰ (δ) διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ Πνεύματος (ε) ἐστὶ υἱοὶ Θεοῦ εἰσιν. (ζ) ἀλλὰ (η) συνπάσχομεν, (θ) ὦ, (ι) ὦ (κ) ἔχοντες, ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ (λ) ἀπεκδεχόμενοι;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nam cogitatio carnis, mors est; cogitatio 6
autem spiritûs, vita & pax. Propterea 7
quòd cogitatio carnis inimicitia est adversùs Deum. Legi enim Dei non subjicitur, quippe quæ non possit. Proindè ii qui in 8
carne sunt, placere Deo non possunt. Vos 9
autem non estis in carne, sed in spiritu, si verè Spiritus Dei habitat in vobis: sin autem est aliquis in quo non sit Spiritus Christi, is non est ejus. Enimverò si Christus 10
in vobis est, corpus mortuum est propter peccatum; spiritus autem vivens est propter justitiam. Quòd si Spiritus illius qui 11
excitavit Dominum nostrum Jesum Christum à mortuis, habitat in vobis; is qui excitavit Dominum nostrum Jesum Christum à mortuis, etiam corpora vestra mortua vivificabit per Spiritum ejus habitantem in vobis.

Feriâ tertiâ hebdomadis sextæ Jejunii. 14.

Nunc fratres mei, debitores sumus non car- 12
ni, ut secundùm carnem ambulemus: Si 13
enim in carne vixeritis, futurum est ut moriamini: sed si spiritu conversationes corporis mortificaveritis, vivetis. Ii enim qui 14
Spiritu Dei ducuntur, hi sunt filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis rursus ad timorem, sed recepistis spiritum adoptionis filiorum, per quem Patrem voca- 15
mus, Patrem nostrum. Et ipse Spiritus 16
suffragatur spiritui nostro, nos esse filios Dei. Quòd si filii, etiam hæredes: hæredes Dei, cohæredes autem Jesu Christi, ita- 17
ut si patiamur cum eo, etiam cum eo glorificandi simus. Siquidem existimo nequa- 18
quam dignas esse perpessiones hujus temporis gloriâ illâ, quæ revelanda est in nobis. Omnis enim creatura sperat & expectat re- 19
velationem filiorum Dei. Nam creatura 20
subjecta est vanitati, non suâ sponte, sed propter eum qui subjecit eam, Sub spe 21
quòd & ipsa creatura asseratur ex servitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim omnes creaturas suspi- 22
rare, & parturientis pati dolores ad hunc usque diem. Nec illæ tantummodò, sed & 23
nos, qui habemus primitias Spiritûs, suspiramus in nobisipsis, & expectamus adoptionem, in redemptionem corporum nostrorum. Quandoquidem per spem vivi- 24
mus. Spes autem quæ conspicitur, non est spes: si enim illam aspicimus, cur illam expectabimus?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Et cura etiam corporum nostrorum super nos adducit mortem; cogitatio autem Spiritûs 6
sancti pacem & vitam tribuit nobis. Quoniam quæ sapiunt corpora nostra, ini- 7
micitiæ sunt adversùs Deum, quia legem Dei non exequuntur, & ne possunt quidem. Omnes enim qui genio corporum suorum indulgent, Deo placere nequeunt. 8
Vos autem mores corporum vestrorum non peragitis, sed in lege estis Spiritûs 9
sancti.

Pro tertio Sabbato Judæorum, Lectio.

Quia Deus apud vos: & qui non habet Spiritum Christi in eo, ille non est 10
ipsius. Si autem Christus vobiscum est, mortua vestra corpora peccati: viva autem efficiet corpora vestra operibus justitiæ.

6 ወአልቢናሁሰ : ለነፍስትነ : ሞት : ፍመጽእ : ላዕሌነ :: ወሕሊናሁሰ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ሰ
7 ላም : ወሕይወት : ይሁበነ::=ፈ ኧስም : ሕሊናሁ : ለነፍስትነ : ፀረ : ለእግዚአብሔር : ዘ
8 ኮንቱ : እስም : ሊገብረ : ለሕገ : እግዚአብሔር : ወሊሂ : ይክሎ::=ፈ ኧስም : ኵሎ
9 ሙ : እለ : ግዕዘ : ነፍስቶሙ : ይገብሩ : ለእግዚአብሔር : ኢይክሉ::=ፈ ወእ
ንትሙሰ : ለኮ : ለግዕዘ : ነፍስትክሙ : ዘትገብሩ : ዘእንበለ : በሕገ : መንፈስ : ቅዱስ::
በሣልስ : ሰንበተ : እይሁድ : መንባብ::=ፈ
ኧስም : እግዚአብሔር : ላዕሌክሙ : ወዘሰ : ለልቦ : መንፈስ : ክርስቶስ : ላዕሌሁ : ውኧ
10 ቱ : ዘሊኮነ : ዚለሁ::=ፈ ወእምሰ : ክርስቶስ : ምስሌክሙ : ሙዋተ : ረስዩ : ነፍሰትክ
ሙ : ለመገብረ : ኅጢኣት : ወሕያዋነ : ረስዩ : ነፍስተክሙ : ለመግበረ : ጽድቅ::=ፈ

Versio VULGATA LATINA.

6 Nam prudentia carnis, mors est: prudentia autem spiritûs, vita & pax.
7 Quoniam sapientia carnis inimica est Deo: legi enim Dei non est subjecta:
8 nec enim potest. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt.
9 Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si tamen Spiritus Dei habitat in vo-
10 bis. Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus. Si autem
Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus
11 verò vivit propter justificationem. Quòd si Spiritus ejus, qui suscitavit Je-
sum à mortuis, habitat in vobis: qui suscitavit Jesum Christum à mortuis, vi-
vificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum ejus in
12 vobis. Ergò, fratres, debitores sumus non carni, ut secundùm carnem viva-
13 mus. Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta
14 carnis mortificaveritis, vivetis. Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt
15 filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterùm in timore: sed acce-
pistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus; Abba (Pater.) Ipse 16
enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quòd sumus filii Dei. Si 17
autem filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si
tamen compatimur, ut & conglorificemur. Existimo enim, quòd non sunt 18
condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in no-
bis. Nam expectatio creaturæ, revelationem filiorum Dei expectat. Vanita- 19 20
ti enim creatura subjecta est non volens, sed propter eum, qui subjecit eam
in spe: Quia & ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis, in liberta- 21
tem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim quòd omnis creatura ingemiscit, & 22
parturit usque adhuc. Non solùm autem illa; sed & nos ipsi primitias Spiri- 23
tûs habentes; & ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes,
redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus. Spes autem quæ vi- 24
detur, non est spes: nam quod videt quis, quid sperat?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * لِاَنَّ رَأْيَ ٱلْجَسَدِ مَوْتٌ * وَرَأْيُ ٱلرُّوحِ حَيَاةٌ وَسَلَامَةٌ * لِاَنَّ مَسِيرَ ٱلْجَسَدِ عَدَاوَةٌ لِلَّهِ *
7 لِاَنَّهُ لَنْ يَخْضَعَ لِشَرِيعَةِ ٱللَّهِ * لِاَنَّهُ مَا تَسْتَطِيعُ * وَٱلَّذِينَ هُمْ فِي ٱلْجَسَدِ مَا يُمْكِنُهُمْ
8 يُرْضُونَ ٱللَّهَ * فَاَنْتُمْ لَسْتُمْ فِي ٱلْجَسَدِ * بَلْ فِي ٱلرُّوحِ * اِنْ كَانَ رُوحُ ٱللَّهِ يَسْكُنُ فِيكُمْ * وَاِنْ
9 يَكُنْ اَحَدٌ لَيْسَ لَهُ رُوحُ ٱلْمَسِيحِ * فَهٰذَا لَيْسَ هُوَ لِلْمَسِيحِ * فَاِنْ يَكُنِ ٱلْمَسِيحُ فِيكُمْ * فَٱلْجَسَدُ
10 مَيِّتٌ مِنْ اَجْلِ ٱلْخَطِيَّةِ * وَٱلرُّوحُ حَيٌّ مِنْ اَجْلِ ٱلْعَدْلِ * وَاِنْ يَسْكُنْ فِيكُمْ رُوحُ مَنْ اَقَامَ يَسُوعَ
11 مِنَ ٱلْمَوْتَى فَٱلَّذِي اَقَامَ ٱلْمَسِيحَ مِنَ ٱلْمَوْتَى يُحْيِي اَجْسَامَكُمُ ٱلْمَائِتَةَ * مِنْ اَجْلِ رُوحِهِ ٱلسَّاكِنِ فِيكُمْ *
12 * فَلَيْسَ اِذًا يَا اِخْوَتِي عَرَمًا * لَا لِلْجَسَدِ * اَنْ نَعِيشَ مِمَّا يَخُصُّ ٱلْجَسَدَ * لِاَنَّكُمْ اِنْ عِشْتُمْ مِمَّا
13 يَخُصُّ بِٱلْجَسَدِ * فَاَنْتُمْ عَتِيدُونَ اَنْ تَمُوتُوا * وَاِنْ اَمَتُّمْ بِٱلرُّوحِ اَفْعَالَ ٱلْجَسَدِ فَقَدْ عِشْتُمْ * لِ *
* اَلسَّبْتِ ٱلْخَامِسِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * لِاَنَّ جَمِيعَ ٱلَّذِينَ يَعْتَادُونَ بِرُوحِ ٱللَّهِ * فَاُولَئِكَ هُمْ
14 اَبْنَاءُ ٱللَّهِ * لِاَنَّكُمْ مَا اَخَذْتُمْ اَيْضًا رُوحَ عُبُودِيَّةٍ لِلْخَوْفِ * بَلْ اَخَذْتُمْ رُوحَ ٱلتَّبَنِّي ٱلَّذِي بِهِ
15 نَهْتِفُ بِٱلْاَبِ يَا اَبَانَا * هٰذَا ٱلرُّوحُ يَشْهَدُ لِرُوحِنَا مَعَنَا * اَنَّنَا اَوْلَادُ ٱللَّهِ * فَاِنْ كُنَّا اَوْلَادًا
16 فَنَحْنُ وَرَثَةٌ * اَيْ وَارِثُو ٱللَّهِ وَوَارِثُونَ مَعَ ٱلْمَسِيحِ * وَلَيْنَ تَاَلَّمْنَا مَعَهُ * فَذٰلِكَ لِكَيْمَا نُمَجَّدَ مَعَهُ *
17 لِاَنِّي اَعْتَقِدُ اَنَّ اَلَمَ هٰذَا ٱلْوَقْتِ مَا تُعَادِلُ ٱلْمَجْدَ ٱلْعَتِيدَ اَنْ يُعْلَنَ عَلَيْنَا * لِاَنَّ ٱنْتِظَارَ
18 ٱلْبَرِيَّةِ يَتَوَقَّعُ اِسْتِعْلَانَ بَنِي ٱللَّهِ * لِاَنَّ ٱلْبَرِيَّةَ خَضَعَتْ لِلطَّلَالَةِ لَا بِاِخْتِيَارِهَا * لٰكِنْ مِنْ
19 اَجْلِ مَنْ خَضَعَ بِنَامُوسٍ * اَنَّ ٱلْبَرِيَّةَ نَفْسَهَا تُعْتَقُ مِنِ اسْتِعْبَادِ ٱلْبَلَى * فِي عِتْقِ مَجْدِ
20 اَوْلَادِ ٱللَّهِ * لِ * * اَلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ *
21 * وَاِنَّا نَعْلَمُ اَنَّ ٱلْبَرِيَّةَ كُلَّهَا تَئِنُّ وَتَوْجَعُ مَعَنَا حَتَّى ٱلْاٰنَ * وَلَيْسَ ٱلْبَرِيَّةُ فَقَطْ * بَلْ
22 وَٱلَّذِينَ كَانَتْ لَهُمْ مُقَدِّمَةُ بَاكُورَةِ ٱلرُّوحِ اَنْفُسُنَا تَئِنُّ فِي ذَاتِنَا *
23 مُتَوَقِّعِينَ ٱلتَّبَنِّيَ ٱلَّذِي هُوَ اِفْتِدَاءُ جِسْمِنَا * لِاَنَّا بِٱلرَّجَاءِ خَلَصْنَا * وَٱلرَّجَاءُ ٱلْمُشَاهَدُ لَيْسَ
24 هُوَ رَجَاءً * لِاَنَّ مَا يُشَاهِدُهُ ٱلْاِنْسَانُ * مَاذَا يَرْجُو مِنْهُ *

Nam consilium carnis, mors est: discretio autem spiritus, vita & pax. Voluntas quippe carnis, inimicitia Dei est, quia non subditur legi Dei, siquidem non potest: Et qui sunt in carne, Deo placere non possunt. Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Quòd siquis non habet spiritum Christi, is non est Christi. Verùm si fuerit Christus in vobis, certè corpus mortuum est propter peccatum: spiritus autem vivus propter justitiam. Quòdsi habitat in vobis spiritus ejus qui suscitavit Jesum à mortuis, is quidem qui Christum suscitavit à mortuis, vivificabit corpora vestra mortua, propter spiritum suum habitantem in vobis. Nos itaque 6 fratres mei, debitores sumus non carni, ut vivamus in his quæ ad carnem pertinent. Nam si vixeritis in his quæ pertinent ad carnem, vos estis morituri: at si per spiritum mortificaveritis facta corporis, vivetis. Finis.

Sabbatho quinto post Pentecosten.

Omnes enim qui ducuntur Spiritu Dei, ii sunt Filii Dei. Siquidem non accepistis iterum spiritum servitutis ad timorem: sed accepistis spiritum adoptionis, per quem exclamamus ad Patrem, O Pater noster. Hic Spiritus testatur spiritui nostro nobiscum, quòd sumus Filii Dei. Quodsi sumus filii, ergo sumus hæredes: nempe hæredes Dei, & hæredes cum Christo. Et verò si patimur cum ipso, id quidem fit ut glorificemur cum ipso. Credo enim quòd passiones hujus temporis non sunt adæquatæ gloriæ revelandæ super nos: Quoniam expectatio creaturæ expectat revelationem filiorum Dei. Etenim creatura se subjecit errori, non proprio arbitrio, sed propter eum qui se subjecit cum spe, Quòd eadem creatura emancipabitur è servitute corruptionis, in libertate gloriæ filiorum Dei. Hactenus.

Feriâ quintâ hebdomadæ tertiæ.

Et verò scimus quòd tota creatura gemit dolétque nobiscum hucusque. Nec tantùm creatura, sed etiam iidem illi quorum erat initium primitiarum spiritus: & nosmet ingemiscimus in nobis ipsis, expectantes adoptionem quæ est redemptio corporis nostri. Siquidem spe servati sumus. Spes autem quæ videtur, non est spes: ab eo enim quod homo cernit, quid sperat?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወእመሰ: መንፈሱ: ለዘ: ለኀደረ: ለሊየሱስ:እመውታን:ሣዴር:ለዕለክሙ:ውእቱ:ዘለእንለ
ለ:እመውታን:ለሊየሱስ: ክርስቶስ: ያሐይዋ: ለነፍስክሙኒ:ወያነለ:ለነፍስትክሙ:በውእ
12 ቱ: መንፈሱ:ዘየሳድር :ላዕለክሙ::=፨ ወይእዜኒ:ለኀዊነ:ሊርቱዕ: ንግበር:ለግዕዘ:ነፍሰ
13 ትነ: እንዘ: ሀሎነ: በነፍስትነ::=፨ እስመ:ኵሎሙ:እለ:ግዕዘ:ነፍቶሙ:ይገብሩ:መውታነ:
በሳዕሉ:እሙንቱ:: ወእመሰ:በመግባረ:መንፈስ:ቅዱስ: ቀተልክመ:ለመግባረ:ነፍስትክሙ:
14 ተሐይዉ:ሎቱ::=፨ እስመ:ኵሎሙ:እለ:ይገብሩ:ዘመንፈሰ:እግዚአብሔር:ውሉደ:እግዚአ
15 ብሔር: እሙንቱ::=፨ ወዘእነ: ካዕበ: ነሣእክሙ:መንፈስ:ቅኔ:በዘ:ትፈርሁ:ነሣእክሙ:መ
ንፈስ:ቅዱስ:በዘ:ትከውንሙ: ትርሲተ: ወልዱ: ወትጸርኁ:ሎቱ:ወትብሉ:ለባ: ወለቡየ::=፨
ውእቱ:በመንፈስ:ቅዱስ:ስማዕቱ: ለመንፈስነ:ከመ:ውሉደ:እግዚአብሔር:ንሕነ::=፨ ወእ
16 መከመሰ:ውሉደ: እግዚአብሔር : ንሕነ:ወራሲያኒሁ : ንሕነ: ወእመከመሂ:ወራሲያነ:እግዚአ
17 ብሔር : ንሕነ : መዋርስቲሁኬ : ለክርስቶስ : ንሕነ::=፨

በጸሎተ:ዮሐንስ:ወበየመለታ:: በፀ: ሰንበት:በጥር: በጊዮርጊስ: በስመዖን:ወበዘከርያስ:
በጸሎተ:ጸድቃን:በተዝካረ:ካህናት:ለመ: ፲፬ቱ: ለጥር::=፨

16

18 ወእመከመሰ:ዐረይነ:ሕማመ:ንዴሪ:ክብረ::=፨ ወባሕቱ: ሐልይዋ:ለዛቲኔ:ከመ:ሊኮነ:መጠ
19 ነ:ዜጣ:ለእንታክቲ:ክብር :ወሰብሐት:እንተ:ለዓለመ:ሕማሙ: ለዝ:ዓለመ::=፨ እስመ:
20 ተስፋሁ:ለዓለመ:ሥጽለቶ:ለወልደ:እግዚአብሔር:ይፀንሕ::=፨ እስመ: ለከንቱ: ተቀንየ::
21 ዓለመ:በሊያለመር:ወባሕቱ: ቦቱ:ተሰፋ:ይትቀነይ:ዓለመ:ለእግዚአብሔር::=፨ ወይፀአ:
22 እመ::ዝንቱ:ዘለእሰሐቶ:ይቅንዮ:ወይቅትሎ:ወያግብእ:ውስተ:ሰብሐተ:ግዕዝናሁ:ለደቂቀ:
23 እግዚአብሔር ::=፨ ናለመር:ከመ: ኵሉ: ዓለመ: ሕሙመ: ወትኩዝ: እስከ: ይእዜ::=፨
ወላኮሂ: ባሕቲቲቱ: ዓደ: ንሕነሂ: ንቴክዝ:እለ:ነሣእነ:ቀደሚሁ: ለመንፈስ:ቅዱስ:እመ:ንሴ
24 ሮ:ትርሲተ:ወልዱ:ንኩን: ወንርከብ: ምድኅኒተ:ነፍስነ::=፨ እመ: በለሚነ:ድኅነ:: ወዘ
ስ:ርእየ:ዳእመ:ይትለመነ:እመከመሰኬ: ርእየ:መነተ:እንከ:ይፀንሕ::=፨

Quòd si Spiritus illius qui excitavit Jesum à mortuis habitat in vobis, ille qui à mortuis excitavit Jesum Christum, vivificabit animas vestras, & excitabit corpora vestra per illum Spiritum qui habitat in vobis. Et nunc quidem fratres nostri, non oportet mores corporum nostrorum colere, dum sumus in corporibus nostris. Omnes enim qui conversationes corporum suorum peragunt, mortui sunt in ipsis: si autem per operationem Spiritûs sancti mortificaveritis opera corporum vestrorum, vivetis per illud. Omnes enim qui peragunt ea quæ sunt Spiritûs Dei, filii Dei sunt. Non autem accepistis iterum spiritum servitutis ad metum, sed accepistis Spiritum sanctum, per quem facta est vobis adoptio filiorum, & clamabitis ei, & dicetis ei; Pater & pater meus. Ille per Spiritum sanctum testis spiritui nostro est, quòd sumus filii Dei. Quòd si filii Dei sumus, & hæredes ejus sumus: si autem hæredes Dei sumus, utique cohæredes Christi sumus.

In oratione Johannis, & Jamatæ: secundo sabbato Januarii, pro Georgio: pro Simeone: & pro Zacharia: In oratione Justorum: in commemoratione Sacerdotum decimaquintâ Januarii.

Si socii fuerimus afflictionis, socii erimus gloriæ. Verùm cogitatio mea est de hoc, quòd perpessiones hujus mundi non sunt pro ratione pretii honoris illius & gloriæ, quæ est in æternum. Spes enim mundi accessionem filiorum Dei expectat. Nam mundus vanitati subjicitur minimè scienter, verùm spem habet quod subjicietur mundus Deo. Et evadet ab hoc, quod corruptioni, servituti & occisioni illũ tradidit, restituetq; Deus in gloriosã libertatem filiorũ Dei. Scimus quòd totus mundus afflictus est & anxius usque nunc. Et non hoc tantùm, sed nos etiam solicitæ sumus, qui accepimus primitias Spiritûs sancti: quia speramus adoptionem filiorum nos fore consecuturos, redemptionem animarum nostrarum. Eò quòd in fide servati sumus: & qui vidit tantùm, credit? si quidem vidit, quid igitur expectat?

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'. ΙΓ'. ΙΔ'.

Si autem quod non videmus, ſperamus, per patientiam expectamus. Simi-
25 Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύ-
26 liter autem & Spiritus *ſimul recipit infirmitates noſtras.* Nam
τως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται (μ) ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν. τὸ γὰρ
quid oremus ſicut oportet, neſcimus: ſed ipſe Spiritus *in-*
τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν· ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα (ν) ὑπερ-
terpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. *At ſcrutans* corda
27 εντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. Ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας
ſcit quid *prudentia* Spiritûs: quia ſecundùm Deum *interpellat* pro San-
οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος· ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγί-
ctis. Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur
28 ων. Οἴδαμεν δὲ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα (ξ) συνεργεῖ
in bonum, ſecundùm propoſitum *vocatis exiſtentibus.* Nam quos præſci-
29 εἰς ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. Ὅτι οὓς προέ-
vit, & prædeſtinavit conformes imaginis filii ſui, *ad eſſe eum*
γνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
primogenitum in multis fratribus. Quos autem prædeſtinavit, hos & vo-
30 πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. Οὓς δὲ (ο) προώρισε, τούτους καὶ ἐ-
cavit: & quos vocavit, hos & juſtificavit: quos autem juſtificavit, illos
κάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· (π) οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους
& glorificavit. Quid ergo dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis,
31 καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν,
quis contra nos? Qui etiam proprio filio non pepercit, ſed pro nobis
32 τίς καθ' ἡμῶν; Ὃς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν
omnibus tradidit illum: quomodò non etiam cum illo omnia nobis *gratifica-*
πάντων παρέδωκεν αὐτόν· πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσε-
bit? Quis accuſabit adverſùs electos Dei? Deus *juſtificans,* Quis
33 ται; Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν,
34 *condemnans?* Chriſtus mortuus, *magis verò & excitatus:* qui & eſt
Τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον (σ) δὲ καὶ ἐγερθείς, ὃς καί ἐστιν
in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Quis nos ſeparabit
35 ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς (τ) χωρίσει ΙΓ'

à charitate Chriſti? tribulatio, an anguſtia, an perſecutio, an fames, an
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ
nuditas, an periculum, an gladius? (Sicut ſcriptum eſt; Quia propter
γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; (Καθὼς γέγραπται, Ὅτι (υ) ἕνεκά 36
te mortificamur *totam diem*: æſtimati ſumus ſicut oves occiſionis.)
σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.)
Sed in his omnibus ſuperamus propter *diligentem* nos. Per-
Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέ- 37
ſuaſus ſum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, ne- 38
πεισμαι γὰρ, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε (φ) ἀρχαὶ, οὔ-
que *poteſtates*, neque inſtantia, neque futura, Neque altitudo, neque profundum,
τε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, Οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, 39
neque *aliquâ* creatura alia poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ
οὔτέ τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς
in Chriſto Jeſu Domino noſtro.
ἐν Χριστῷ (χ) Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

CAP. IX. Ϛ'.

ΙΔ' Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, (συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνει- 1
Veritatem dico in Chriſto, non mentior, (*conteſtante* mihi con-
δήσεώς μου ἐν Πνεύματι ἁγίῳ,) Ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη, καὶ ἀδιά- 2
ſcientiâ meâ in Spiritu ſanctos,) Quoniam triſtitia mihi eſt magna, & conti-
λειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. Ἠυχόμην γὰρ (α) αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα 3
nuus dolor cordi meo. Optabam enim ipſe ego anathema
εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ
eſſe à Chriſto pro fratribus meis, *cognatis meis* ſecundùm carnem:
σάρκα· οἵτινές εἰσιν (β) Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ διαθῆ- 4
Qui ſunt Iſraelitæ, quorum adoptio filiorum, & gloria, & *teſta-*
και, & legiſlatio, & *cultus*, & promiſſa: Quorum patres, & ex quibus
και. καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι· Ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν 5
Chriſtus, *quod* ſecundùm carnem: *exiſtens* ſuper omnia Deus benedictus in ſecula. Amen.
ὁ Χριστὸς, τὸ κατὰ σάρκα· ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

MS. A. (υ) τῇ ἀσθενείᾳ (ν) ὑπερεντυγχάνει σε στεναγμοῖς (ξ) συνεργεῖ ὁ Θεὸς εἰς (ο) προέγνω, (π) καὶ οὓς ἐδικαίωσεν, (ρ) Χριστὸς Ἰησοῦς (σ) δὲ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ὅς ἐστιν ἐν (τ) ἢ ρίσῃ (υ) ἕ ἐκεῖνον (φ) α καὶ, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, Οὔτε ὕψωμα, (χ) Ἰησοῦ, τῷ Κυρίου Κεφ. Ϛ'. MS. A. (α) γὰρ ἀνάθεμα εἶμι αὐτὸς ἐγὼ ἀπ' (β) Ἰσραηλεῖται, * * ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sed ſi quod non cernitur ſperamus, in pa- 25
tientia manemus. Similiter etiam Spiritus 26
ipſe opitulatur infirmitati noſtræ: quid enim
precemur ut oportet, non novimus: at Spi-
ritus ille deprecatur pro nobis gemitibus
inenarrabilibus. Qui verò ſcrutatur cor- 27
da, is novit quæ ſit intentio Spiritûs, qui
juxta placitum Dei deprecatur pro Sanctis.

Lectio Martyrum. 15.

Scimus autem quòd iis qui diligunt Deum, 28
ipſe in omni re auxiliatur ad bonum, iis
inquam quos præordinavit ut ſint vocati.
Et à principio cognovit eos, & ipſos ob- 29
ſignavit ſimilitudine imaginis Filii ſui, ut
is ſit primogenitus fratrum multorum. Quos 30
autem priùs obſignavit, eos vocavit: &
quos vocavit, eos juſtificavit: quos verò
juſtificavit, eoſdem glorificavit. Quid igi- 31
tur dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis,
quis contra nos? Quòd ſi ne proprio qui- 32
dem Filio pepercit, ſed pro nobis omni-
bus tradidit eum, quomodo omnia cum eo
non largietur nobis? Quis ſeſe opponet 33
electis Dei? Deus juſtificat, Quis conde- 34
mnabit? Chriſtus mortuus eſt & excitatus,
eſtque ad dexteram Dei, & poſtulat pro
nobis. Quis me ſeparabit à dilectione 35
Chriſti? oppreſſio? aut carcer? aut perſe-
cutio? aut fames? aut nuditas? aut peri-
culum? aut gladius? (Sicut ſcriptum eſt; 36
Propter te quotidie morimur, & habiti ſu-
mus quaſi oves ad mactationem,) Verùm 37
in his omnibus victoriâ potimur per eum
qui dilexit nos. Perſuaſum enim habeo, 38
neque mortem, neque vitam, neque An-
gelos, neque principatus, neque poteſtates, ne-
que inſtantia, neque futura, Neque alti- 39
tudinem, neque profunditatem, nec *deni-*
que ullam creaturam poſſe me ſejungere à
dilectione Dei, quæ eſt in Domino noſtro
Jeſu Chriſto.

CAP. IX.

VEritatem dico per Chriſtum, neque 1
mentior: ſed ſuffragatur mihi conſcientia
mea, per Spiritum ſanctitatis, Magnam 2
mihi eſſe ægritudinem, & dolorem cordi
meo indeſinentem. Optârim ego ipſe ana- 3
thema eſſe à Chriſto pro fratribus meis, &
cognatis meis ſecundùm carnem: Qui ſunt 4
filii Iſraël, quorum eſt adoptio, & gloria, &
pacta, & Lex, & miniſterium, & promiſſio-
nes, & Patres. Et ex quibus apparuit Chri- 5
ſtus in carne, qui eſt Deus ſupra omnes.
Cui ſint laudes & benedictiones in ſecu-
lum ſeculorum, Amen.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Si autem non videns credit, innoteſcit patientia noſtra, quòd ſpem habemus 25
de ea. Et propterea ſublevat nobis in infirmitatibus noſtris per Spiritum ſan- 26
ctum: & quidnam igitur eſt oratio noſtra ſi ignoramus ſpem noſtram: verùm
Spiritus ejus ſanctus ipſe interpellat pro nobis in afflictionibus noſtris, & tentati-
onibus noſtris. Et ille ſcrutatur corda noſtra, & cognoſcit quid meditatur Spiri- 27
tus, & interpellat apud Deum pro Sanctis.

Feſto Cozmi.

Novimus quòd auxiliatur Deus iis qui diligunt eum ad omne bonum, nempe ele- 28
cti ejus. Nam quos præſcivit, eos prædeſtinavit in conformitate ſore filio 29
ſuo: ut is eſſet primogenitus inter multos fratres. Et quos prædeſtinavit, eos 30
vocavit: & quos vocavit, eos juſtificavit: & quos juſtificavit, eos glorificavit.

Versio VULGATA LATINA.

25 26 Si autem quod non videmus, speramus: per patientiam expectamus. Similiter autem & Spiritus adjuvat infirmitatem nostram: nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.
27 Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus: quia secundùm Deum
28 postulat pro Sanctis. Scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia coope-
29 rantur in bonum, iis, qui secundùm propositum vocati sunt Sancti. Nam quos
30 præscivit, & prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primo-
genitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos
31 vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos & glorificavit. Quid
32 ergò dicemus ad hæc? si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio
Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodò non
33 etiam cum illo omnia nobis donavit? Quis accusabit adversus electos Dei?
34 Deus qui justificat, Quis est qui condemnet? Christus Jesus, qui mortuus est,
immò qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro no-
35 bis. Quis ergò nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an
fames? an nuditas? an periculum? an gladius? (Sicut scriptum
36 est; Quia propter te mortificamur totâ die: æstimati sumus sicut oves occisio-
37 nis.) Sed in his omnibus superamus, propter eum qui dilexit nos. Certus
38 sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, ne-
39 que virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, Neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro.

CAP. IX.

1 VEritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente con-
2 scientiâ meâ in Spiritu sancto; Quoniam tristitia mihi magna est, & conti-
3 nuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fra-
4 tribus meis, qui sunt cognati mei secundùm carnem, Qui sunt Israëlitæ, quo-
rum adoptio est filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio, & obsequi-
5 um, & promissa: Quorum patres, & ex quibus est Christus secundùm carnem, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 * وَإِن كُنَّا نَرجُوا مَا لَا نُبصِرُه فَلنَستَظِر بِالصَّبرِ * وَهٰكَذَا يَعضُدُ الرُّوحُ أَمرَاضَنَا * لِأَنَّنَا مَا

27 نَعرِفُ مَاذَا نَبتَهِلُ كَمَا يَجِبُ * بَل الرُّوحُ نَفسُهُ يَتَوَسَّلُ عَنَّا مَصرِعًا بِزَفرَاتٍ لَا يُنطَقُ بِهَا * وَالفَاحِصُ

القُلُوبِ قَد عَرَفَ مَا هِيَ مَسِيَّةُ الرُّوحِ * أَنَّهُ يَتَوَسَّلُ مِن أَجلِ القِدِّيسِينَ بِمَا يَخُصُّ بِاللّٰهِ *

28 * قِرَاءَةُ أَوَّلِ سِنَاطٍ لِلشَّهِيدِ تريفنس * * وَنَحنُ نَعلَمُ أَنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ اللّٰهَ * يُسَاعِدُهُم

29 كَافَّةُ الأَشيَاءِ عَلَى الخَيرِ * الَّذِينَ هُم مَدعُوُّونَ بِمَا يَخُصُّ بِالنِّيَّةِ * لِأَنَّ الَّذِينَ قَد سَبَقَ فَعَرَفَهُم *

30 قَد تَقَدَّمَ فَأَمَرَ أَن يَكُونُوا نُظَرَاءَ صُورَةِ ابنِهِ * لِيَكُونَ بِكرًا فِي إِخوَةٍ كَثِيرِينَ * وَالَّذِينَ سَبَقَ

31 فَأَمَرَ بِهِم إِيَّاهُم دَعَا * وَالَّذِينَ دَعَاهُم إِيَّاهُم زَكَّى * وَالَّذِينَ زَكَّاهُم إِيَّاهُم سَرَّفَ * فَمَاذَا نَقُولُ إِذَا

32 نَحوَ هٰذِهِ * إِن يَكُنِ اللّٰهُ يُنَاصِلُ عَنَّا * فَمَن يَكُونُ عَلَينَا * الَّذِي مَا سَبَقَ عَلَى ابنِهِ * بَل

33 أَسلَمَهُ مِن أَجلِنَا كُلِّنَا * فَكَيفَ لَا يَهَبُ لَنَا مَعَهُ كُلَّ شَيءٍ * مَن ذَا يَستَعدِي عَلَى مُختَارِي اللّٰهِ *

34 إِذَا كَانَ اللّٰهُ المُزَكِّي * مَن ذَا يَدِينُ * المَسِيحُ الَّذِي مَاتَ * بَلِ اللَّائِمُ وَقَامَ * الَّذِي هُوَ فِي

35 يَمِينِ اللّٰهِ * هُوَ الَّذِي يَتَوَسَّلُ مِن أَجلِنَا * مَاذَا يَفصِلُنَا مِن مَحَبَّةِ المَسِيحِ * أَحَزَنٌ * أَم ضِيقٌ * أَم

36 اضطِهَادٌ * أَم جُوعٌ * أَم عُرىٌ * أَم عَطَبٌ * أَو سَيفٌ * كَمَا كُتِبَ أَنَّنَا مِن أَجلِكَ نُمَاتُ كُلَّ اليَومِ *

37 قَد حُسِبنَا كَغَنَمِ الذَّبحِ * لٰكِنَّنَا فِي هٰذِهِ كُلِّهَا عَن أَحبَبنَا يَزِيدُ الظَّفَرَ * وَإِنِّي لَمُوقِنٌ أَنْ لَا

38 39 مَوتٌ وَلَا حَيَاةٌ * وَلَا مَلَائِكَةٌ وَلَا رِيَاسَاتٌ وَلَا قُوَّاتٌ * وَلَا الحَاضِرَاتُ الآنَ * وَلَا المُنتَظَرَاتُ * وَلَا عُلُوٌّ *

وَلَا عُمقٌ * وَلَا بَرِيَّةٌ أُخرَى تَستَطِيعُ تَفصِلُنَا مِن مَحَبَّةِ اللّٰهِ الَّتِي بِيَسُوعَ المَسِيحِ رَبِّنَا *

* القَصلُ السَّابِعُ * * السَّبتُ السَّادِسُ بَعدَ العَنصَرَةِ *

1 * حَقًّا أَقُولُ بِالمَسِيحِ وَلَن أَكذِبَ * وَيَشهَدُ لِي بِرُوحِ القُدُسِ * أَنَّ لِي حُزنًا عَظِيمًا *

2 3 وَيَعلِي وَجَعٌ لَا يَستَقِرُّ * وَلَقَد تَمَنَّيتُ أَن أَكُونَ أَنَا نَفسِي مَحرُومًا مِنَ المَسِيحِ * مِن أَجلِ إِخوَتِي

4 وَقَرَابَتِي حَسَبِ * بِمَا يَخُصُّ بِالبَشَرَةِ * الَّذِينَ هُمُ الإِسرَائِيلِيُّونَ * الَّذِينَ لَهُمُ البُنُوَّةُ وَالمَجدُ وَالمَوَاثِيقُ *

5 وَالشَّرِيعَةُ * وَالعِبَادَةُ * وَالمَوَاعِيدُ * الَّذِينَ مِنهُمُ الآبَاءُ * وَالَّذِينَ مِنهُمُ المَسِيحُ * بِمَا يَخُصُّ

بِالبَشَرَةِ * الَّذِي لَم يَزَل عَلَى الكُلِّ إِلٰهًا مُبَارَكًا إِلَى الدُّهُورِ حَقًّا *

Quare si speramus quod non videmus, 25
expectemus ergo illud cum patientia;
Atque ita adjuvabit spiritus infirmita- 26
tes nostras. Nescimus enim quid oremus
ut oportet: verùm ipsemet spiritus pre-
catur pro nobis postulans cum gemitibus
ineffabilibus. Et qui corda scrutatur, 27
jam novit quæ sit voluntas spiritus: is
enim orat pro sanctis, in his quæ ad
Deum spectant.

Lectio Kalendarum Februarii, pro martyre Tryphone.

Et nos scimus quòd iis qui Deum dili- 28
gunt, res omnes adjumento sunt ad bo-
num: qui nimirum *sunt vocati prout*
pertinet ad propositum. Nam quos præ- 29
scivit, præmandavit ut essent similes
imagini filii sui, ut sit primogenitus in-
ter multos fratres. Et quos præjussit, 30
eosdem vocavit: & quos vocavit,
eosdem justificavit: quos autem justifi-
cavit, eosdem glorificavit. Quid igitur 31
dicemus quoad hæc? Si Deus certet pro
nobis, quis erit contra nos? Qui non 32
pepercit filio suo, sed tradidit eum pro
nobis omnibus, quomodo non donabit no-
bis omnia cum ipso? Quis litem intentet 33
adversus electos Dei, quum Deus sit qui
justificat? Quis condemnet? Christus 34
qui mortuus est, sed potius & resur-
rexit, qui est in dextera Dei, ipse est qui
precatur pro nobis. Quid separabit nos ab 35
amore Christi? num calamitas? an angu-
stia? an persecutio? an fames? an nuditas?
an periculum? an gladius? Sicut scriptum 36
est, Propter te occidimur tota die,
reputati sumus velut oves mactationis.
Verùm in his omnibus, per eum qui di- 37
lexit nos, volumus victoriam. Et qui- 38
dem certus sum quòd neque mors, neque
vita, neque Angeli, neque principatus,
neque potestates, neque modò præsentia,
nec quæ expectantur, Neque altitudo, 39
neque profunditas, nec alia creatura po-
terit separare nos à dilectione Dei, quæ
est in Jesu Christo Domino nostro.

CAP. IX.

Sabbatho sexto post Pentecosten.

VErè dico in Christo, & nequaquam 1
mentior, conscientia mea mihi attestante
per Spiritum sanctum, Quòd tristitia 2
mihi magna est, & in corde meo dolor
incessabilis. Famque exoptavi esse ego 3
ipse sequestratus à Christo propter fratres
meos, & conjunctos generi meo quoad
carnem, Qui sunt Israelitæ, quorum est 4
filiatio, & gloria, & testamenta, & con-
stitutio legis, & religio, atque promis-
siones: Ex quibus sunt patres, & ex qui-
bus est Christus, quantùm attinet ad
carnem, qui est immobiliter super omnia
Deus benedictus in secula, verè.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 መንተ : እንከ : ንብል : እንበይነገዝ : ለእመ : እግዚአብሔር : መስሌነ : ሙኑ : ይክለነ::=:
32 ወልደ : ጥቂ : ሊመሕከ : እሙነ : ወመጥመ: በእንተ : ኩሉነ : መንትኑ : እንከ : ውእቱ:
33 ዘሊጸገግወነ::=: ወመኑ : ውእቱ : እንከ : ዘይትዋቀሠ : በእንተ : ሩፈያሂሁ: ለእግዚአ
34 ብሔር : ለቢሁ:እግዚአብሔር:ጸድቅ::=: መኑ: ዘይኴንነ:: ክርስቶስ: ሊየሱስ: ዘሞተ:
ወተንሥአ:እመውታን:ወሀሉ:ይነብር:በየማነ:እግዚአብሔር:ወይትዋቀሠ:በእንቲአነ::=:
35 1ሮ መኑ:ያሳድገነ:ፍቅሮ:ለክርስቶስ:ሕማሞኑ:መንዳቤኑ:ተሰድዶኑ:ረኀብኑ:ዕርቃኑ:መ
36 ጭሳትኑ: ጸዕርኑ:=: በገመ:ይቤ: መጽሐፍ:በእንቲአከ: ይቀትሉነ :ኵሎ:ዕለተ:ወኮነ:
ከመ: ለባግዕ: ዘይጠብጥኑ::=:
በዐ:ሰንበት:ዘተሐሰሰ:ወበይሕቅ:መንባብ:በሮ :ሰንበት:ዘጥር :ወዘኵሉ::=:
37 ወበሕቱ:በእንተዝ:ነመውዶ:ለኵሉ:እስመ:ውእቱ:ለፍቀረነ::=: እትለመነ: ባሕቱ: ከመ:
38 ለልቦ : ዘያሳድገነ:ፍቅሮ: ለእግዚአብሔር:ዘበእንተ:ሊየሱስ: ክርስቶስ: እግዚእነ: ወሊሞ
39 ት: ወሊሕይወት:ወሊመላእክት:ወሊቀደሙት: ወሊዘሀሉ:ወሊዘይመጽእ:ወሊኀይል:=: ወ
ሊዘልዑል:ወሊጸድፋ:ወሊደግሙ:ልዳት:ለልቦ:ዘይክል:ለኀድጎተነ:ፍቅረ:ክርስቶስ::=:

ፀ

1 10 ለጣነ:እብለክሙ: በእንተ: ክርስቶስ: ወሊይሔሱ: ወእመዕየ:መንፈስ:ቅዱስ:ዘውእተ:ል
2 ብየ:=: ከመ: እቴክዝ: ወለሐመሙ: ልብየ:ፈድፋደ: በኵሉ:ጊዜ:=: ወእጸሊ: ከመ:
3 ለነ: እትዐለል: እመክርስቶስ: በእንተ: ለኀዊየ: ወለዝማድየ: እለ: በሥጋየ::=: እለ :
እሙንቱ: እስራሌላዊያን: እለ: ሎሙ: ትርሲተ : ወልድ: ወሎሙ : ክብር : ወሎሙ : ሠርዐ
4 ት: ወሎሙ: ሕግ: ወሎሙ: ለስፈወ:=: ወእሙንቱ: ካህናት: ወእሙንቱ : ለበዊነ: ወእመ
5 ሳዕሌሆሙ : ተወልደ : ክርስቶስ : በሥጋ : ሰብእ : ዘውእቱ : ለመላክ : ቡሩክ : ለዓለመ :
ለሜን::=:

Quid igitur dicemus ad hæc? si Deus nobiscum, quis prævalebit nobis? Filio 31
suo minimè pepercit præ nobis, sed tradidit eum pro nobis omnibus: nunquid igi- 32
tur est quod ipse nobis gratiosè non largietur? Quis autem ille proinde est qui 33
contendet contra electos Dei? ipse Deus justificat, Quis est qui condemnet? 34
Christus Jesus est qui mortuus est, & suscitatus est à mortuis, & manet sedens ad
dextram Dei, & interpellit pro nobis. Quis dimittet nos ab amore Christi? num 35
afflictio, num tentatio, num persecutio, num fames, num nuditas, num gladius, num
angustia? Sicut dicit Scriptura, Propter te occidimur totâ die, & sumus tanquam 36
oves quæ mactantur.

Quarto Sabbato Rogationis, & pro Isaaco Lectio. Tertio Sabbato Januarii, omniumque mensium.

Verùm propterea superamus in omnibus, eò quòd ipse dilexit nos. Persuasum au- 37
tem habeo, nihil fore quod dimiserit nos ab *amore Dei, qui est per Jesum Christum Do- 38*
minum nostrum, neq; mors, neq; vita, neq; Angeli, neq; principatus, neq; præsentia, ne-
que quæ sunt futura, neque potestates, Neque altitudo, neque profunditas, neque ulla 39
alia creatura, non poterit dimittere nos ab *amore Christi.* CAP. IX.

VErè dico vobis per Christum, neq; mentior, & testis meus est Spiritus sanctus qui 1
in corde meo est; Quòd tristitiam habeo, & cor meum impensè excruciatur 2
omni tempore. Precarer enim ego quòd abductus essem à Christo pro fratribus me- 3
is, & cognatis meis qui in carne mea sunt, *Qui sunt Israelitæ, quorum est adoptio 4*
filiorum, & quorum est gloria, & quorum est fœdus, & quorum est lex, & quorum
sunt promissiones. Et illi sunt sacerdotes, & illi sunt patres nostri, & ex illis na- 5
tus est Christus secundùm carnem hominis, qui est Deus benedictus in secula, Amen.

Non *fuit* potest autem quòd exciderit verbum Dei: non enim omnes
6 Οὐχ οἷον δὲ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οὐ γὰρ πάντες
qui ex Israel, ii *Israel.* Neque *quia* sunt semen Abrahæ, o-
7 οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραήλ. Οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάν-
mnes filii: sed in Isaac vocabitur tibi semen: Id est, Non
8 τες τέκνα· ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα· Τουτέστιν, Οὐ τὰ
filii carnis, hi filii Dei: sed filii promissionis,
τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας,
æstimantur in semine. Promissionis enim verbum hoc; Secundùm
9 λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν
tempus hoc veniam, & erit Saræ filius. Non solùm autem, sed
10 καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ
& Rebecca ex uno *concubitum* habens, Isaac patris nostri. Nondum
11 καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. Μήπω
enim *nati*, neque *agentibus* quid *bonum* aut *malum*, (ut secundùm
γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ (γ) κακὸν, (ἵνα ἡ κατ'
electionem Dei propositum maneret,) Non ex operibus, sed ex vocan-
12 ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μένῃ,) Οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦν-
te, dictum est ei; Quia major serviet minori: Sicut scriptum
13 τος, ἐρρέθη αὐτῇ, Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· Καθὼς γέγρα-
est; Jacob dilexi, at Esau odio habeo. Quid ergò dicemus?
14 πται, Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα. Τί οὖν ἐροῦμεν;
Numquid iniquitas apud Deum? *ne fiat.* Nam Moysi dicit; Mise-
15 Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωσῇ λέγει, Ἐλε-
rebor cujus misereor, & *miserabor quemcunque miseratus sum.*
16 ήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. Ἄρα οὖν οὐ
volentis, neque currentis, sed miserentis Dei. Dicit enim
17 τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ (δ) ἐλεῶντος Θεοῦ. Λέγει γὰρ
Scriptura Pharaoni; Quia in ipsum hoc excitavi te, ut ostendam in
ἡ γραφὴ τῷ Φαραώ, Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν

te virtutem meam; & ut annuntietur nomen meum in universa terra.
σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
Itaque ergò cujus vult, miseretur: quem *autem* vult, indurat. Dices itaque mihi;
Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει. (ε) Ἐρεῖς οὖν μοι,
Quid adhuc queritur? *nam* voluntati ejus quis resistit? Imò verò,
Τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; (ζ) Μενοῦνγε,
ô homo, tu quis es *respondens* Deo? Numquid dicit figmentum
ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα
fictori; Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus
τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς
luti, ex eadem massa facere, *hoc* quidem in honorem vas, *hoc* verò
τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι, ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ
in contumeliam? Si *autem* volens Deus ostendere iram, & notam facere
εἰς ἀτιμίαν; Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι
potentiam suam, sustinuit in multa *longanimitate* vasa iræ *adaptata*
τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα
in interitum? Et ut *notas faceret* divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ
εἰς ἀπώλειαν; Καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ
præparavit in gloriam? Quos & vocavit, nos, non solùm ex Judæis,
προητοίμασεν εἰς δόξαν; Οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων,
sed etiam ex Gentibus: Sicut & in Osee dicit; Vocabo *non populum meum*,
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου,
Populum meum: & non dilectam, Dilectam. Et erit, in loco ubi dictum est
Λαόν μου· καὶ οὐκ ἠγαπημένην, Ἠγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη
eis; Non *populus meus* vos, ibi vocabuntur, Filii Dei vivi: E-
αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται, Υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος. Ἡ-
saias autem clamat pro Israel, Si fuerit numerus filiorum Is-
σαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσ-
rael tanquam arena maris, reliquiæ *servabuntur.*
ραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ (η) κατάλειμμα σωθήσεται.

MS. A. (γ) φαῦλον, (ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ (δ) ἐλεῶντος (ε) Ἐρεῖς μοι οὖν, (ζ) Ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε, (η) ὑπόλειμμα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Annuntiatione Zacharia.16.

Neque enim prorsus excidit sermo Dei: si- 6
quidem non omnes qui sunt ex Israel, sunt
Israel. Neque etiam quia sunt ex semine 7
Abraham, sunt omnes filii: quoniam dictum
est, In Isaac vocabitur tibi semen. Hoc est, 8
non filii carnis, sunt filii Dei: sed filii pro-
missionis habentur pro semine. Promissio- 9
nis enim sermo hic est; Hoc ipso tempore
veniam, & erit Saræ filius. Neque hic tan- 10
tùm, sed etiam Rebecca, quum unius patris
nostri Isaac habuisset consuetudinem: Pri- 11
usquàm geniti essent filii ejus, necdum fe-
cissent bonum aut malum, præcognita est
electio Dei, ut ipsa permaneret, Non per 12
opera, sed per eum qui vocavit. Dictum est
enim; Senior erit servus minori. Sicut 13
scriptum est; Jacob dilexi, Esau autem
odio habui. Quid igitur dicemus? num 14
iniquitas est apud Deum? Absit. Ecce et- 15
iam ipsi Moysi dixit; Miserebor cujus mise-
rtus sum, & gratiosum me exhibebo in eum,
cui futurus sum gratiosus. Non est ergò in 16
potestate volentis, neque in potestate curren-
tis, sed in potestate Dei misericordis. Ait 17
enim in Scriptura ipsi Pharaoni; Ad hoc
ipsum excitavi te, ut ostendam in te poten-
tiam meam, utque prædicetur nomen meum
in universa terra. Itaque cujus vult mise- 18
retur, & quem vult indurat. Jam verò di- 19
ces, Quamobrem arguit? Quis enim obsi-
stat ejus voluntati? Tu igitur quis es, ô ho- 20
mo, qui responsum Deo das? Num dicet
figmentum ei qui ipsum effinxit, Cur me ita
effinxisti? An non habet potestatem figulus 21
in lutum suum, ut ex eadem massa conficiat
vasa, unum ad honorem, & alterum ad igno-
miniam.

Lectio peregrinorum.17.

Sin volens Deus ostendere iram suam, & 22
patefacere potentiam suam, intulit plurimâ
longanimitate suâ iram adversùs vasa iræ
consummata ad exitium: Et effudit miseræ- 23
tiones suas in vasa misericordiæ quæ parata
erant Deo ad gloriam, Nos scilicet vocatos 24
non tantùm ex Judæis, sed etiam ex Gentibus:
Sicut & in Hosea dixit; Vocabo eos 25
qui non erant populus meus, Populum meum:
& quæ misericordiam non erat consecuta, Misericordiam consecutam. Futu- 26
rum est enim in loco ubi vocabantur, Non
populus meus; illic ut vocentur, Filii Dei
viventis. Esaia porrò prædicat de filiis Is- 27
rael; Si fuerit numerus filiorum Israel sicut
arena maris, reliquiæ eorum servabuntur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ለኮኑ : ሊተሐሰወ ፡ቃለ : እግዚአብሔር : ዘይቤ : ሊኮኑ : ኵሎሙ : እስራኤል : እ
7 ለ : ወፅሉ : እመግብጽ ፡=፡ ወለኮ : ኵሎሙ : ዘርአ : ለብርሃም : ዘኮኖ : ውሉደ : እመ
8 ይስሐቅ : ደእሙ : ይስመይ : ለከ : ውሉደ : ይቤሎ ፡=፡ ዘሊኮነ : ውሉደ : በሥጋ : ሰ
ፃለ : እሙ : ውሉደ : እግዚአብሔር : እሙንቱ ፡: ወይከውኑ : ዘርአ : እለ : ለሰፈመ
9 ሙ : ይኩንሙ : ውሉደ ፡=፡ እሙ : ለሰፈመ : ወይቤሎ : ዓመ : ከመ : ዮም : ገቢ
10 እየ : ኅቤከ : ትረክብ : ሰራ : ውሉደ ፡:=፡ ወለኮ : ባሕቲታ : ይእቲ : ዲደ : ርብቃኒ :
11 ፀንስት : ምንታ : ለይስሐቅ : ለቡነ ፡:=፡ ወዘእንበለ : ይትወለዱ : ወይገብሩ : ሠናየ : ወእ
ኩየ : ከመ : ይትዐወቅ : በመንት : ኅረዮሙ : እግዚአብሔር ፡=፡

Nónne ita est, *verbum Dei nequaquam mentitum fuisse, dicendo, Non sunt omnes* 6
Israel, qui egressi sunt ex Ægypto; Neque sunt omnes semen Abrahami qui 7
facti sunt filii ejus:? ex Isaac tantum vocabitur tibi filius, dicit Scriptura. *Adeò* 8
ut non sunt filii secundùm carnem hominis: sed quia filii Dei sunt, etiam facti
sunt semen ejus: qui promissiones habuerunt, facti sunt filii ejus. Promisit enim; 9
indixitque ei tempus *anni, Tanquam hodie revertens ad te, Sara adepta erit* 10
filium. Neque hæc solùm, sed Rebecca etiam concepit gemellos patri nostro Isaaco. 11
Et priusquàm geniti essent, & fecissent bonum aut malum, ut immoteſceret
propter quid vocavit eos,

Versio VULGATA LATINA.

6 Non autem quòd exciderit verbum Dei. Non enim omnes qui ex Israël sunt, ii
7 sunt Israëlitæ : Neque qui semen sunt Abrahæ, omnes filii : sed in Isaac
8 vocabitur tibi semen : Id est, non qui filii carnis, hi filii Dei :
9 sed qui filii sunt promissionis, æstimantur in semine. Promissionis e-
nim verbum hoc est ; Secundùm hoc tempus veniam, & erit Saræ
10 filius. Non solùm autem illa : sed & Rebecca ex uno concubitu habens, Isaac
11 patris nostri. Cùm enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut
12 mali, (ut secundùm electionem propositum Dei maneret,) Non ex operibus, sed
13 ex vocante dictum est ei ; Quia major serviet minori : sicut scriptum est ;
14 Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergò dicemus ? numquid iniqui-
15 tas apud Deum ? Absit. Moysi enim dicit ; Miserebor cujus misereor : & mi-
16 sericordiam præstabo cujus miserebor. Igitur non volentis, neque currentis,
17 sed miserentis est Dei. Dicit enim Scriptura Pharaoni ; Quia in hoc ipsum
excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam : & ut annuntietur nomen me-
18 um in universa terra. Ergò cujus vult miseretur, & quem vult indurat.
19 Dicis itaque mihi ; Quid adhuc queritur ? voluntati enim ejus quis resistit ? O ho-
20 mo, tu quis es, qui respondeas Deo ? Numquid dicit figmentum ei, qui se fin-
xit ; Quid me fecisti sic ? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem mas-
21 sa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam ? Quòd si
22 Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in mul-
ta patientia, vasa iræ, apta in interitum, Ut ostenderet divitias gloriæ suæ in
23 vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Quos & vocavit nos non so-
24 lùm ex Judæis, sed etiam ex Gentibus, Sicut in Osee dicit ; Vocabo non ple-
25 bem meam, Plebem meam : & non dilectam, Dilectam : & non misericordiam
consecutam, Misericordiam consecutam. Et erit ; In loco, ubi dictum est eis ;
26 Non plebs mea vos : ibi vocabuntur, Filii Dei vivi. Isaias autem clamat pro
27 Israel ; Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris, reliquiæ salvæ
fient.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * الجمعة من الجمعة الثالثة بعد العنصرة * وليس ان كلام الله سقط * لان ليس

Feriâ sextâ infra hebdomadam tertiam post Pentecosten.

7 جميع الذين من اسرائيل اولئك اسرائيل * ولا من اجل انهم نسل ابرهيم قد صاروا كلهم
8 اولاد * لكن باسحق يدعى لك نسل * اي ليس اولاد البشر هم اولاد الله * بل اولاد الموعد
9 يحسبون نسلا * لان هذا القول قول وعد * ساجي في مثل هذا الوقت ويكون لسارة ابن *
10 وليس
11 هذا فقط * بل ورفقه هي ايضا من مضجع واحد حبلت مضجع اسحق ابينا * ولم يكن
12 ابناها قد ولدا * ولا عملا سيا صالحا او طالحا لتدوم بية الله المخصوصة باختيار * لا من الاعمال
13 بل من الداعي * قيل لها ان الاكبر يخدم الاصغر * كما كتب اني احببت يعقوب وابغضت
14 العيس * فماذا نقول اذا * لعل عند الله ظلما * حاشا * لانه يقول لموسي سارحم من ارحمه *
15
16 وارائف على من ارائف عليه * فاذا الخط ليس لمن يريد * ولا لمن يحاضر * بل لمن يرحمه الله *
17 * لان الكتاب يقول لفرعون لهذا المعي بهسه * اقمتك لاري فيك قدرتي * ولكيما يساد باسمي
18 في الارض كلها * * الاثنين من الجمعة الرابعة * * افهل اذا يرحم من يساء *

Feriâ secundâ hebdomadis tertiæ.

19 ويعصي من يساء * فسيقول لي اذا * فلم يلوم ايضا * لان من ذا يقاوم مسيئته * لا * ثم *
20 * ولكن من انت ايها الانسان الذي تجاوب الله * لعل الجبلة تقول لجابلها لم صنعتني هكذا *
21 * اولعل الفاخراني ليس له سلطان على الطين * ان يعمل من العطن نفسها اواناء للكرامة
22 واواناء للاهانة * فلئين كان الله اذا ساء ان يري السخط * ويعرف بما يقدر عليه * استصبر
23 باناته الجزيل اواني سخط مستعدة للهلاك * ولكيما يعرف بسروه بجدة السابغة على اواني الرحمة *
24 التي سبق فاستعدها للمجد * التي هي نحن الذين دعانا * ليس من اليهود فقط * بل ومن
25 الامم * كما يقول هوسع انبي * سادعو الذين لم يكونوا سعبي * والامة التي لم تكن
26 محبوبة * ويكون في الموضع الذي قيل فيه انتم لستم سعبي * هناك سيدعون ابناء الاله
27 الحي * وسعيا يهتف من اجل اسرائيل * لو صار ان يكون عدد بني اسرائيل كرمل
البحر فالبقية منهم تخلص *

Feriâ secundâ hebdomadis tertiæ.

Non autem quòd sermo Dei exciderit : 6
quia non quicunque sunt ex Israel, ii
sunt Israel : Neque quia progenies sunt 7
Abrahæ, jam facti sunt omnes filii :
sed per Isaac vocabitur tibi progenies.
Hoc est, non filii carnis sunt filii Dei ; 8
sed filii promissionis censentur progenies.
Sermo enim promissionis est hic sermo, 9
Veniam in simili huic tempore, & erit
Saræ filius. Et non hoc tantùm, sed & 10
Rebecca ipsa quoque ex uno concubitu
concepit concubitum Isaac patris no-
stri. Necdum nati erant duo filii ejus, 11
nec quicquam boni vel mali fecerant,
(ut permaneret propositum Dei pendens
ab ejus arbitrio.) Quum non ex ope- 12
ribus, sed ex vocante dictum est ad il-
lam, Major serviet minori. Quemad- 13
modum scriptum est, Jacob quidem di-
lexi, Esau verò odi. Quid igitur dice- 14
mus ? num injustitia est apud Deum ?
Absit. Ipse enim dicit Mosi, Miserebor 15
cujuscunque miserebor, & commiserabor
quemcunque commiserabor. Itaque non 16
est ejus qui vult, nec ejus qui pro-
perat, sed illius cui miseretur Deus.
Dicit enim scriptura Pharaoni, Ad hunc 17
ipsum finem te constitui, ut ostendam in
te potentiam meam, & ut prædicetur no-
men meum in tota terra.

Nunquid igitur miseretur cui vult, & 18
condemnat quem vult ? Dices ergo mi- 19
hi ; Cur igitur accusat adhuc ? quis enim
resistit voluntati illius ? Nequa-
quam. Hactenus. Verùm quis tu es 20
ô homo qui Deo respondes ? Num
figmentum dicit fictori suo, cur sic me
fecisti ? An verò figulus non habet po- 21
testatem in lutum, ut ex eadem massa
faciat vas ad honorem, & vas ad de-
jectum ? Quodsi Deus quum vo- 22
luisset ostendere iram, & notum facere
quantum posset, protulit in multa longa-
nimitate sua vasa iræ apparata ad in-
teritum, Utque notas faceret divitias 23
gloriæ suæ uberrimas erga vasa miseri-
cordiæ, quæ jam præparaverat ad glo-
riam. (Nimirum nos, quos vocavit 24
non solùm ex Judæis, sed etiam ex
Gentibus : Ut ait Osea propheta, Vo- 25
cabo eos qui non erant populus meus, &
gentem quæ non erat dilecta. Et erit, in 26
loco in quo dictum est, Vos non estis
populus meus, ibi vocabuntur filii Dei
viventis. Et Esaia clamat quoad 27
Israëlem, Etiamsi contingat ut sit nu-
merus filiorum Israel velut arena ma-
ris, reliduum tamen ex ipsis salva-
bitur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ከመ : ያእመሩ : ከመ : ሊኆን : በመግባሮ : ለሰብእ : ዘእንበለ : ዳእሙ : ዘውእቱ : ጽው
13 ዐ:: ወይቤሳ : ርብቃ : ዘየዓቢ : ይትቀነይ : ለዘ : ይእንስ:=: እስመ : ከማሁ : ይቤ :
14 መጽሐፍ : ያዕቆብሃ : እፍቀርኩ : ወኤሳውሃ : ጸላእኩ ::=: ምእተ : እንከ : ንብል :
15 ይዴ‹ምፅኑ : እግዚአብሔር : ሐሰ::=: ይቤሎ : ለሙሴ : ለዘሂ : ምሕርክዎ : እመሕ
16 ሮ : ወለዘሂ : ተሣህልክዎ : ይሣህሉ::=: ናሁኬ : ሊኆን : ለዘ : ፈቀደ : ወለዘ : ሮጸ :
17 ዘእንበለ : ዳእሙ : ለዘ : እግዚአብሔር : ምሕሮ::=: ወይቤሎ : መጽሐፍ : ለፈርዓን :
18 በእንተዝ : ለእዝእኩከ : ከመ : ለርኢ : ኃይልየ : ላዕሌከ : ወይሰማዕ : ስምየ : በኵሉ :
19 መድር::=: ናሁኬ : ለዘ : ፈቀደ : ይምሕር : ወለዘ : ፈቀደ : ያዐፀብ::=: ምእተ :
20 ትብል : ተሐይሶኑ : ለእግዚአብሔር : ቦኑ : ዘይትቃወሞ : ለመክረ::=: እጌሰ : እመ :
ሕያው : ምእትኑ : ለእተ : ዘትትዋለዶ : ለእግዚአብሔር::
21 በስእታ:መሰቀል : በለሴኒ : በጸሎተ : ሐዋርያት: ወበዮሐንስ: አመ 12: ለግንቦት::
22 ይክልኑ: ብሂሎቶ: ግብር:ለገባሪሁ: ሊትግበረኒ: ከመዝ::=: ሊኆኑ: በውሕ: ለባብሐዊ: ይ
ግበር:እመ‹ለሐዱ : ፀቡር : ምንፈቆ : ለክብር : ወመንፈቆ : ሎሳስር::=: ወእመኒ : ፈቀደ :
23 እግዚአብሔር : ያርኢ : መቀሠፍተ : ሓይሎ : ያመጽእ : መላእክተ : ሞዑቴ : ለርእየ : ትዕ
24 ግሶቶ : እሰ : ድልዋን : ለእግሰኖ::=: ከመ : ያርሊ : ካዕበ : ብዕለ : ሰብሕቲሁ : ያመጽ
25 እ : መላእክተ : መሕረቱ : እሰ : ደልዋን : ለዛሂኑ::=: እስመ : ጸውዐነ : ወእስተጋብለ
ነ : ለነ : እመ‹ሕዙድ : ባሕቲቶሙ : ዲ‹ : እመ‹ረሚደነ:=: በከመ : ይቤ : ዮሲዕ:
26 ነቢ‹ይ : እሬሲዮ : ሕዝብየ : ዘሊኆነ : ሕዝብየ : ወእሬሲያ : ፍቅርትየ : ለእተ : ሊኆ
27 ነት : ፍቅርትየ:=: ወይከውኑ : ውሉደ : እግዚአብሔር : ሕያው : በብሔር : ኅበ :
ይበልወው : ሊኆንከው : ሕዝበ : እግዚአብሔር::=: ሊሰይያሰነ : ከልሐ : ወይቤ :
በእንተ : እስራሌል : ለእመ : ኮነ : ሖን‹ : ዘልቆሙ : ለደቂቀ : እስራሌል : ከመ : ሖጸ : ባሕር :
እሰ : ተርፈ : ይድኅኑ:=:

ut scirent, quòd non est ex operibus hominis, sed tantùm ex ipso qui vocat : ideò dixit 12
Rebeccæ, quòd major serviet minori. Quia sic dicit Scriptura, Jacobum dile- 13
xi, Esavum autem odio habui. Quid igitur dicemus ? Numquid iniquè fecit 14
Deus ? Absit. Dicit Moysi, Cujus misertus sum, miserebor ; & cui gratiosum 15
me exhibui, gratiosus ero. Ecce igitur, non est ejus qui velit, neque ejus qui 16
currat, sed ipsius Dei miserantis. Dicit enim Scriptura Pharaoni, Ad hoc ex- 17
citavi te, ut ostenderem super te virtutem meam, & ut exaudiatur nomen meu-
um in tota terra. Ecce igitur, cujus vult miseretur, & quem vult indurat. 18
Quid autem dices ? an Deo crimen intentabis ? nunquid est qui consilio ejus re- 19
sistit ? Fili hominis, quis es qui respondeas Deo ? 20

Secunda Crucifixionis : Pro Helene : In oratione Apostolorum & Johannis : die 16. Maii,

Poteritne opus dicere factori suo, Non ita me fecisti ? Annon potestas est figu- 21
lo faciendi ex eodem luto, partem ejus ad decus, & partem ejus ad dedecus ?
Quòd si Deus volens ostendere plagam virtutis suæ, adduxit ministros indignati- 22
onis suæ (declarans patientiam suam) qui parati erant, ad destructionem suam.
Et ut manifestaret rursum divitias gloriæ suæ, adduxit ministros miserationis suæ, 23
qui parati erant, ad misericordiam suam. Quoniam vocavit nos, & congrega- 24
vit nos, non ex Judæis tantùm, sed ex Gentibus. Quemadmodum dicit Jusa 25
propheta, Efficiam illum populum meum, qui non erat populus meus : & red-
dam illam dilectam meam, quæ non erat dilecta mea. Et erunt filii Dei viven- 26
tis, in loco ubi de iis dicebant, Non estis populus Dei. Isaias etiam clamat di- 27
cens de Israel, Si fuerit numerus filiorum Israel sicut arena maris, reliquiæ ser-
vabuntur.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΤΣ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

Verbum enim consummans, & abbrevians in *justitia*, quia verbum *concisum*
28 Λόγον γὰρ συντελῶν, καὶ (θ) συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον
faciet Dominus super terram: Et sicut prædixit Esaias; *Si non* Dominus Sa-
29 ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς· Καὶ καθὼς προείρηκεν Ησαΐας, Εἰ μὴ Κύριος Σα-
baoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma *utique* facti essemus, & sicut Gomorrha
Σαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα
utique similes fuissemus. Quid ergò dicemus? Quòd Gentes *non* sectantes justitiam,
30 ἂν ὡμοιώθημεν. Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, IE'
apprehenderunt justitiam, justitiam autem quæ ex fide: Israel verò
31 κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ
sectans legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. *Propter*
32 διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς (ι) νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. Διατί
quid? quia non ex fide, sed quasi ex operibus *legis*. Offenderunt enim
τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ (κ) ἔργων νόμου. προσέκοψαν γὰρ
lapidi offensionis: Sicut scriptum est; Ecce pono in Sion
33 τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος· Καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν
lapidem offensionis, & petram scandali: & omnis *credens* in eum,
λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· (λ) καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ,
non confundetur.
οὐ καταισχυνθήσεται.

CAP. X. ι'.

Fratres, *ipsa* quidem *bona* voluntas mei cordis, & obsecratio ad Deum,
1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν,
pro *Israël* est in salutem. *Testor* enim illis, quòd *zelum* Dei
2 (α) ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ὅτι εἰς Σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον Θεοῦ
habent, sed non secundùm scientiam. Ignorantes enim Dei justi-
3 ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Ἀγνοοῦντες (β) γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιο-
tiam, & *propriam justitiam* quærentes statuere, justitiæ Dei
σύνην, καὶ τὴν (γ) ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ
non sunt subjecti. Finis enim legis Christus, ad justitiam omni cre-
4 οὐχ ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύ-

denti. Moyses enim *scribit* justitiam quæ ex lege; *Quòd faci-*
ὄντι. Μωσῆς γὰρ γράφει (δ) τὴν δικαιοσύνην τὴν (ε) ὁκ τοῦ νόμου, Ὅτι ὁ ποιή- 5
ens ea homo, vivet in *eis*. Quæ autem ex fide justitia sic
σας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ὁκ πίστεως δικαιοσύνη (ζ) οὕτω 6
dicit; Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in cœlum? id est
λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτέστι
Christum deducere. Aut, Quis descendet in abyssum? hoc est Christum à
Χριστὸν καταγαγεῖν. Ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτέστι Χριστὸν ὁκ 7
mortuis *reducere*. Sed quid dicit? Prope *te* verbum est in ore
νεκρῶν ἀναγαγεῖν. Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ὅζτιν ἐν τῷ στόματί 8
tuo, & in corde tuo: hoc est verbum fidei, quod prædicamus. Quia
σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτέστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν. Ὅτι 9
si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & credideris in corde
ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον (η) Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ
tuo, quòd Deus illum suscitavit à mortuis, *salvaberis*. Corde enim creditur
σου, ὅτι ὁ Θεὸς (θ) ἀυτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. Καρδίᾳ γὰρ πιστεύε- 10
ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim Scriptura;
ται εἰς δικαιοσύνην· στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, 11
Omnis *credens* in illum, non confundetur. Non enim est distinctio
Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. Οὐ γάρ ὅζτι διαστολὴ 12
Judæique & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in omnes
Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας
invocantes illum. Omnis enim, quicunque invocaverit nomen Domini,
τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ, ὃς ἂν ἐπικαλέσῃ τὸ ὄνομα Κυρίου, 13
servabitur. Quomodò ergò invocabunt in quem *non* crediderunt? quomodò autem
σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ 14
credent quem non audierunt? quomodò autem audient sine prædicante? Quomodò
πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ (ι) ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς 15
verò prædicabunt, *si non* mittantur? sicut scriptum est; Quàm speciosi pedes
δὲ (κ) κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες
evangelizantium pacem, evangelizantium bona.
τῶν (λ) εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

MS. A. (θ) Συντέμνων * ποιήσῃ Κύριος (ι) νόμον οὐκ ἔφθασεν. (κ) ἔργων. προσέκοψαν τῷ λίθῳ (λ) καὶ ὁ πιστεύων ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) ὑπὲρ αὐτῶν εἰς (β) δὲ (γ) ἰδίαν ζητοῦντες (δ) ὅτι δὲ (ε) οὐκ * τῆς πίστεως, Ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. Ἡ δὲ (ζ) οὕτως (η) Ἰησοῦν Χριστὸν, (θ) ἤγειρεν αὐτὸν (ι) ἀκούσωσιν (κ) κηρύξωσιν, (λ) εὐαγγελιζομένων * ἀγαθά; Ἀλλ' οὐ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sermonem decrevit & præcîdit, eumque præstabit Dominus super terram. Et quemadmodum prædixerat ipse Esaias; Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti fuissemus, & Gomorrhæ fuissemus similes.

Pro introitu Domini nostri in templum, & Prophetis & Apostolis. 18.

Quid igitur dicemus? Gentes quæ non currebant post justitiam, assecutas fuisse justitiam, justitiam verò eam quæ est ex fide: Israel autem qui currebat post Legem justitiæ, Legem justitiæ non fuisse assecutum. Quamobrem? quia non ex fide, sed ex operibus Legis. Impegerunt enim ad lapidem offendiculi. Sicut Scriptum est; Ecce pono in Sion lapidem offendiculi, & petram offensionis; & qui crediderit in eam, pudore non suffundetur.

CAP. X.

FRatres, voluntas cordis mei, & deprecatio mea quæ fit ad Deum, pro ipsis est ut serventur. Testor enim de eis, ipsos zelum Dei habere, sed non in scientia. Justitiam enim Dei ignorârunt, sed studuerunt propriam justitiam constituere: & propterea à justitiæ Dei non fuerunt subjecti. Scopus enim Legis Christus est, ad justitiam cuilibet in ipsum credenti.

Mediâ Pentecoste. 19.

Si quidem Moyses ita descripsit justitiam quæ est in lege, Quòd qui ea peregerit, per ipsa vivet. Justitia verò cum fide *conjuncta*, ita dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis scandit cœlos, & Christum deduxit? Et quis descendit in abyssum inferiorum, & eduxit Christum ex mortuis? Sed quid ait? Propinquus est tibi sermo, ori et cordi tuo. Hoc est verbum fidei quod prædicamus. Quòd si confitearis ore tuo Dominum nostrum Jesum, & credas corde tuo Deum excitâsse eum à mortuis, servaberis. Cor enim quod credit in eum, justificatur: & os quod confitetur eum, servatur. Dicit enim Scriptura; Quisquis credit in eum, pudore non suffundetur. Et in hoc quidem non distinguit neque Judæos, neque Gentiles: unus est enim Dominus omnium, qui dives est in quemlibet à quo invocatur. Quisquis enim invocaverit nomen Domini, servabitur. Quomodo igitur invocabunt eum, in quem non crediderunt: aut quomodo credent ei, de quo non audierunt? Aut quomodo concionabuntur, nisi missi fuerint? Prout scriptum est; Quàm speciosi pedes evangelizantium pacem, & evangelizantium bona!

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 እስመ፡ሳሉቀ፡ወመቱረ፡ነገረ፡ይነግር፡እግዚአብሔር፡ውስተ፡ዓለም።።=፡ ወበከመ፡ለቅደ
29 ሙ፡ሊሰይያስ፡ብሂል፡ሶበ፡ለኦ፡እግዚአብሔር፡ጸባኦት፡ለትረፈ፡ለነ፡ዘርአ፡ከሙ፡ሰደሙ፡
30 እመኮነ፡ወከሙ፡ግሙራ፡እመሰልነ።።=፡ ምንተ፡እንከ፡ንብል፡ለረሚ፡ኍቀ፡እሰ፡ሊኀለ
31 ሠሙ፡ለጽድቅ፡ረካብሙ፡ለጽድቅ፡ወጸደቁ፡በለሚን።።=፡ ወእስራሌልሰ፡እንዘ፡ይዴግን
32 ዋ፡ለሥሪቶሙ፡ሰእኑ፡ጸደቀ፡እሙ፡ሊፈጸሙ፡ገቢረ፡ሕገገ፡ሥሪቶሙ።።=፡ በእንተ፡ምን
ት፡እሙ፡ሊታጸደቅ፡ለሪት፡ዘእንበለ፡ዳእሙ፡በለሚን፡ዘፈጸመ፡ገቢሮታ።። ወእዕቀፈቶ
ሙ፡ወከነቶሙ፡እብነ፡ዕቅፍቶሙ።።=፡

Quia consummatum, & præcisum verbum enarret Deus in mundo. Et quemadmodum prædixerat Isaias; Nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha similes essemus. Quid ergò dicemus? Quòd Gentes ferè qui non sectabantur justitiam, assecutæ sunt justitiam, etiam justitiam ex fide. Israel autem consectando legem suam justificari non potuerunt, quia mandata legis completè non sunt executi. Propter quid? quia nequaquam justificat lex, sed tantùm per fidem est, quæ perficit executionem illius: impingere enim fecit eos, & facta est lapis offensionis.

Versio VULGATA LATINA.

28 Verbum enim consummans, & abbrevians in æquitate: quia verbum breviatum
29 faciet Dominus super terram: Et sicut prædixit Isaias; Nisi Dominus Saba-
oth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha simi-
30 les fuissemus. Quid ergò dicemus? Quòd gentes, quæ non sectabantur justiti-
31 am, apprehenderunt justitiam: justitiam autem, quæ ex fide est. Israël verò
32 sectando legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. Quare? Quia non ex
33 fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim in lapidem offensionis, Sicut
scriptum est; Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali: &
omnis, qui credit in eum, non confundetur.

CAP. X.

1 FRatres, voluntas quidem cordis mei, & obsecratio ad Deum, fit pro illis in
2 salutem. Testimonium enim perhibeo illis, quòd æmulationem Dei habent, sed
3 non secundùm scientiam. Ignorantes enim justitiam Dei, & suam quærentes
4 statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti. Finis enim legis, Christus, ad justiti-
5 am omni credenti. Moyses enim scripsit, quoniam justitiam, quæ ex lege est,
Qui fecerit homo, vivet in ea. Quæ autem ex fide est justitia, sic dicit; Ne 6
dixeris in corde tuo; Quis ascendet in cœlum? id est, Christum deducere:
Aut quis descendet in abyssum? hoc est, Christum à mortuis revocare. 7
Sed quid dicit Scriptura? Propè est verbum in ore tuo, & in corde tuo: hoc est 8
verbum fidei, quod prædicamus. Quia si confitearis in ore tuo Dominum Je- 9
sum, & in corde tuo credideris, quòd Deus illum suscitavit à mortuis, salvus
eris. Corde enim creditur ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. 10
Dicit enim Scriptura; Omnis, qui credit in illum, non confundetur. 11
Non enim est distinctio Judæi & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in 12
omnes qui invocant illum. Omnis enim, quicunque invocaverit nomen Do- 13
mini, salvus erit. Quomodò ergò invocabunt, in quem non crediderunt? 14
Aut quomodò credent ei, quem non audierunt? Quomodò autem audient si-
ne prædicante? Quomodò verò prædicabunt nisi mittantur? sicut scri- 15
ptum est; Quàm speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium
bona!

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 * إِنَّ هٰذَا قَوْلٌ مُخْبِرٌ وَقَاطِعٌ بِعَدْلٍ * لِأَنَّ ٱلرَّبَّ سَيَصْنَعُ عَلَى ٱلْأَرْضِ قَوْلًا مُخْرَوِمًا * وَكَمَا تَقَدَّمَ
29 سَعْيَاءُ قَالَ * لَوْلَا أَنَّ ٱلرَّبَّ ٱلصَّبَاؤُوتَ أَبْقَى لَنَا نَسْلًا * لَكُنَّا إِذًا قَدْ صِرْنَا كَسَدُومَ * وَشَابَهْنَا
30 عَامُورَا * فَمَاذَا نَقُولُ إِذًا * أَنَّ ٱلْأُمَمَ ٱلَّتِي لَمْ تَطْلُبِ ٱلْعَدْلَ أَدْرَكَتِ ٱلْعَدْلَ * ٱلْعَدْلَ ٱلَّذِي مِنَ
31 ٱلْأَمَانَةِ * وَإِسْرَائِيلُ إِذْ طَلَبَ شَرِيعَةَ ٱلْعَدْلِ * لَمْ يَصِلْ إِلَى شَرِيعَةِ ٱلْعَدْلِ * لِمَ ذٰلِكَ * لِأَنَّهُ لَمْ يَطْلُبْهُ
32 مِنَ ٱلْأَمَانَةِ * بَلْ كَأَنَّهُ مِنْ أَعْمَالِ ٱلشَّرِيعَةِ * لِأَنَّهُمْ عَثَرُوا بِحَجَرِ ٱلْعَثْرِ * كَمَا كَتَبَ سَعْيَاءُ هٰذَا
33 أَضَعُ فِي صَهْيُونَ حَجَرَ عَثْرٍ وَصَخْرَ سَكْنٍ * وَكُلُّ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ مَا يَسْتَحِي * ثُمَّ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْعَاشِرُ *

* ٱلْأَحَدُ ٱلْخَامِسُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

1 * يَا إِخْوَةُ أَمَّا مَسَرَّةُ قَلْبِي وَابْتِهَالِي لَدَى ٱللَّهِ مِنْ أَجْلِ إِسْرَائِيلَ * فَهُوَ لِخَلَاصِهِمْ * لِأَنِّي أَشْهَدُ
2 لَهُمْ أَنَّ فِيهِمْ غَيْرَةً لِلَّهِ * لٰكِنَّهَا لَيْسَتْ بِمَعْرِفَةٍ * لِأَنَّهُمْ إِذْ لَمْ يَخْضَعُوا لِعَدْلِ ٱللَّهِ وَطَلَبُوا أَنْ
3 يُثْبِتُوا عَدْلَهُمْ * لَمْ يَخْضَعُوا لِعَدْلِ ٱللَّهِ * لِأَنَّ ٱلشَّرِيعَةَ نِهَايَتُهَا ٱلْمَسِيحُ * عَدْلًا يَتَزَكَّى بِهِ كُلُّ مَنْ
4 يُؤْمِنُ بِهِ * لِأَنَّ مُوسَى يَكْتُبُ ٱلْعَدْلَ ٱلَّذِي مِنَ ٱلشَّرِيعَةِ * أَنَّ ٱلْإِنْسَانَ ٱلَّذِي يَعْمَلُ فَرَائِضَهَا
5 يَعِيشُ بِهِنَّ * فَأَمَّا ٱلْعَدْلُ ٱلَّذِي مِنَ ٱلْإِيمَانِ فَيَقُولُ هٰكَذَا * لَا تَقُلْ فِي قَلْبِكَ * مَنْ يَصْعَدُ إِلَى
6 ٱلسَّمَاءِ أَيْ يُحْدِرُ ٱلْمَسِيحَ * أَوْ مَنْ يَهْبِطُ إِلَى ٱلْقَعْرِ أَيْ يُصْعِدُ ٱلْمَسِيحَ مِنَ ٱلْمَوْتَى * لٰكِنْ مَاذَا
7 تَقُولُ إِنَّ ٱلْكَلِمَةَ مُصَافِيَتُكَ هِيَ فِي فَمِكَ وَقَلْبِكَ * أَيْ كَلِمَةُ ٱلْأَمَانَةِ ٱلَّتِي نَكْرِزُ بِهَا * لِأَنَّكَ إِنِ
8 ٱعْتَرَفْتَ بِفَمِكَ أَنَّ يَسُوعَ رَبٌّ * وَصَدَّقْتَ بِقَلْبِكَ أَنَّ ٱللَّهَ أَقَامَهُ مِنَ ٱلْمَوْتَى تَخْلُصُ * لِأَنَّ ٱلْقَلْبَ
9 يُصَدَّقُ بِهِ لِلْعَدْلِ * وَالْفَمَ يُعْتَرَفُ بِهِ لِلْخَلَاصِ * ثُمَّ *

* ٱلْبَتَّةَ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

10 * لِأَنَّ ٱلْكِتَابَ يَقُولُ * كُلُّ مَنْ يُؤْمِنُ
11 بِهِ لَنْ يَسْتَحِيَ * لِأَنَّ لَيْسَ فَرْقًا فَاصِلًا بَيْنَ ٱلْيَهُودِيِّ وَٱلْيُونَانِيِّ * لِأَنَّ ٱلرَّبَّ يَقُولُ فِي
12 جَمِيعِ ٱلْمُسْتَعِدِّينَ بِهِ * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ يَسْتَعِدُّ بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ يَخْلُصُ * فَكَيْفَ يَسْتَعِدُّونَ بِمَنْ لَمْ
13 يُؤْمِنُوا بِهِ * وَكَيْفَ يُؤْمِنُونَ بِمَنْ لَمْ يَسْمَعُوا بِهِ * وَكَيْفَ يَسْمَعُونَ بِغَيْرِ مَنْ يَكْرِزُ * وَكَيْفَ
14 يَكْرِزُونَ إِنْ لَمْ يُرْسَلُوا * كَمَا كُتِبَ مَا أَحْسَنَ مَجِيءَ أَرْجُلِ ٱلْمُبَشِّرِينَ بِٱلسَّلَامَةِ * وَٱلْمُخْبِرِينَ بِٱلْخَيْرَاتِ *

Sanè hic sermo definitivus est atque de- 28
cisivus cum justitia: Dominus enim fa-
ciet super terram sermonem præcisum. Et 29
quemadmodum prædixit Esaia, Nisi Do-
minus Sabaoth reliquisset nobis proge-
niem, facti quidem essemus ut Sadum,
& assimilati fuissemus Amuræ. Quid 30
ergo dicemus? Quòd gentes quæ justitiam
non quærebant, assecutæ sunt justitiam,
justitiam inquam *quæ est ex fide. Israel* 31
autem quum quæsisset legem justitiæ, non
pervenit ad legem justitiæ. Cur hoc? 32
Quia non quæsivit eam ex fide sed quasi
ex operibus legis: impegerunt enim in
lapidem offendiculi. Ut scripsit Esaia, 33
Ecce ego ponam in Sion lapidem offendi-
culi, & petram scandali, & quicunque
crediderit in eum, non pudefiet. Finis.

CAP. X.

Dominicâ quintâ post Pentecosten.

O Fratres, hilaritas quidem cordis 1
mei, & deprecatio mea ad Deum pro
Israele, est ad salutem eorum. Testimo- 2
nium enim ipsis perhibeo quòd habent ze-
lum Dei, at is non est cum cognitione.
Nam cùm non subjecissent se justitiæ 3
Dei, & quæsissent propriam statuere
justitiam, justitiæ Dei minimè se subdi-
dere. Siquidem legis finis Christus est, 4
ad justitiam, qua justificetur quicunque
credit in eum. Moses enim describit ju- 5
stitiam quæ est ex lege, quòd homo qui
statuta ipsius fecerit, per eadem vivet.
At verò de justitia quæ ex fide est, sic 6
dicit; Ne dicas in corde tuo, Quis ascen-
det in cœlum, nempe Christum demittat?
Aut quis descendat in profundum, nempe 7
Christum emittat è mortuis? Quid au- 8
tem dicas, quandoquidem verbum tibi
vicinum est, in ore tuo & in corde tuo,
nimirum verbum fidei quod prædica-
mus? Si enim fueris ore tuo Jesum 9
esse Dominum, & credas in corde tuo
quòd Deus excitavit eum à mortuis,
salvus eris. Corde enim creditur ad ju- 10
stitiam: ore autem confessio fit ad salu-
tem. Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ quartæ post Pentecosten.

Eadem enim Scriptura dicit, Omnis qui 11
crediderit in eum, non pudefiet. Quia 12
non est distinctio separans inter Judæum
& Græcum: nam idem Dominus dives
est in omnes invocantes se. Quisquis 13
enim invocaverit nomen Domini, salvus
erit. Quomodo igitur invocabunt, in 14
quem non crediderunt? & quomodo cre-
dent ei, de quo non audierunt? & quo-
modo audient, absque prædicante? Quo- 15
modo autem prædicabunt, si missi non
fuerint? sicut scriptum est, Quam pul-
chrum est decus pedum annuntiantium
pacem, & significantium bona!

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 እስመ: ካማሁ: ይቤ: መጽሐፍ:: ናሁ:ለእብር:ውስተ:ጽዮን:እብነ:ዕቅፍት:ወእብነ:ጌጋይ:
ወዘለመነ:ቦቱ:ሊይትሓፈር:: ቁ:::=

በ0 : ሰንበት : ዘተሐሰስ:::=

1

1 ለኅዊየ : ሊተስኬ : ፈቃደ : ልብየኒ : ወጸሎትየኒ : ከመ : ይሕይው::=> ወባሕቱ : ለ
2 ኑ : ማሕቶቱው : ከመ : ይቅንሉ : ላዕለ : እግዚአብሔር : ወለእሙ : በለእመርቶ
3 ው:::= እስመ : ሊየለመርዋ : ለጽድቀ : እግዚአብሔር : ወፈቀዱ : በጽድቀ : ርእሰው :
4 ይቁው:ወለጽደቀ:እግዚአብሔር:ስእኑ:ገንየ::=> ወሚኒለቅቱሰ:ለጽድቀ:ለሪት:ለሚኑ:
5 በክርስቶስ:ውእቱ: ለኵሎው: ለእለ: የለመኑ:ቦቱ::=> ወሙሴሂ: ይቤ: ኵሉ: ዘፈጸመ:
6 ገቢረ : ሕገገ:ለሪት:ይጸድቅ:ቦቱ::=> ወጽድቅ: በለሚእሰ: ከመዝ:ይብል:: ሊትበል:በል
7 ብከ:መኑ:የዐርግ:ሰማየ:ክርስቶስ:ውእቱ: ዘወረደ: እመሰማይ:=> ወመኑ: ይወርድ:ውስ
8 ተ:ቀላይ:ክርስቶስ:ውእቱ:ዘተንሠአ:እመውታን::=> ወለኮሁ:ከማሁ: ይቤ:መጽሐፍ::
9 ቅረብ:ለከ:ቃል:ውስተ:ሊፈከ: ወውስተ:ልብከ:ወዝውእቱ:ቃል: ዘንሴሃረክው:=> እመ
ከመ:ተለመን:በለፈከ:ከመ:ክርስቶስ:ውእቱ:እግዚእ: ወተለመን: በልብከ: ከመ:ለእሠሉ:
10 እግዚአብሔር:እመውታን : ተሐዩ::=> ወልብኒ:የለመን: በጽድቅ: ወለፍኒ: የለመን: በሕ
11 ይወት::=> ወይቤ:መጽሐፍ:ኵሉ:ዘየለመን:ቦቱ: የሐይ::=> ወሊፈለጠ:ሊይሁዳዌ:ወለ
12 ረሜየ : እስመ : ባዕል : እግዚአብሔር : ወያለክል : ለኵሉ : ዘጸውዓ::=> እስመ : ኵሉ:
13 ዘጸውዐ : ስመ : እግዚአብሔር : የሐይ::=> ወእሮኑ : ይጼውዕው : እንዘ : ሊየለመ
14 ኑ : ቦቱ : ወእሮ : የለመኑ : በዘ : ሊሰመው : ወእሮኑ : ይሰመው : ዘሊሰበጡ : ሎሙ:=>
15 ወእሮኑ : ይሰብጡ : ሎሙ : ዘሊተፈነወ : ሐዋርያ : ኅቤሆሙ:: ወለኮኑ : መጽሐፍ:
ይቤ : ሠናይ : እገሪሆሙ : ለእለ : ይዜንው: ሠናየ : ዜና::=>

Quia sic dicit Scriptura, Ecce ponam in Zione lapidem scandali, & lapidem of- 33
fensæ, & qui credit in eum, non pudefiet. Statio.

Quarto Sabbato Rogationis.

CAP. X.

Fratres mei, mihi quidem voluntas cordis mei est, & obsecratio mea, ut vi- 1
vant. Sed & ego ita comprobator eorum sum, quòd zelum habent erga Deum, at 2
non cum scientia sua. Justitiam enim Dei ignorant, & quærunt in sua ipso- 3
rum justitia stabiliri: justitiæ autem Dei non possunt subjici. Et finis quidem 4
justitiæ legis est fides in Christo omnibus qui in ipso credunt. Et Moyses di- 5
cit, Quicunque perfecerit exequi præcepta legis, justificabitur per eam. Ju- 6
stitia autem cum fide coniuncta *ita dicit, Ne dicas in corde tuo, Quis ascendet*
in cœlum? Christus est qui descenderit è cœlo. Et quis descendet in abyssum? 7
Christus est qui suscitatus est à mortuis. Et nónne ita dicit Scriptura, Prope est 8
tibi verbum in ore tuo & in corde tuo? & hoc est verbum quod edocemus vos.
Si confessus fueris ore tuo quòd Christus est Dominus, & credideris in corde 9
tuo quòd Deus excitavit eum à mortuis, salvus eris. Cor enim credit ad justi- 10
tiam, & os etiam confitetur ad salutem. Dicit enim Scriptura, Omnis qui cre- 11
dit in illum, salvus erit. Et non est distinctio Judæi aut Gentilis, quia Deus di- 12
ves est, & sufficiens pro omnibus qui eum invocant. Omnis enim qui invoca- 13
verit nomen Dei, salvus erit. Quomodo autem invocabunt in quem non credi- 14
derunt? & quomodo credent in eum, quem non audierunt? & quomodo audient,
quibus non prædicârunt? Quomodo autem prædicabunt iis, ad quos missus non 15
est Apostolus? Et nónne Scriptura dicit, Pulchri sunt pedes eorum qui evange-
lizant bonum nuntium?

Sed non omnes *auscultârunt* Evangelio. Esaias enim dicit; Domine, quis cre-
16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐ-
didit auditui nostro? Ergò fides ex auditu: *et* auditus per ver-
17 πίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήμα-
bum *Dei.* Sed dico; Numquid non audierunt? Imò verò, In omnem terram
18 τος Θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε, Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν
exivit sonus eorum, & in fines *habitatæ* verba eo-
ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐ-
rum. Sed dico; Numquid non cognovit Israel? Primus Moyses di-
19 τῶν. Ἀλλὰ λέγω, (μ) Μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; πρῶτος Μωσῆς λέ-
cit; Ego ad æmulationem adducam vos in non gentem, in gentem insipientem
γει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, (ν) ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ
in iram mittam vos. Esaias autem audet, & dicit; Inventus sum me
20 παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει, Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ
non quærentibus: *conspicuus factus sum* me non interrogantibus. Ad autem
21 μὴ ζητοῦσιν· ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Πρὸς δὲ τὸν
Israel dicit; *Totam diem* expandi manus meas ad populum
Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν
impersuasum, & contradicentem.
ἀπειθοῦντα, καὶ ἀντιλέγοντα.

CAP. XI. ια'.

1 LDico ergò; Numquid repulit Deus populum suum? *Ne fiat*: et-
Λέγω οὖν, Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν (α) αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ Ις'
enim ego Israelita sum, ex semine Abraham, *tribûs* Benjamin. Non
2 γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. Οὐκ
repulit Deus plebem suam, quam præscivit. An nescitis in Elia quid
ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. Ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί
dicit Scriptura? *ut* interpellat Deum adversùs Israel, *dicens*;
λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ (β) Ἰσραὴλ, λέγων,
Domine, Prophetas tuos occiderunt, & altaria tua suffode-
3 Κύριε, τοὺς προφήτας σου (γ) ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκα-

runt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. Sed quid
ψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου. Ἀλλὰ τί 4
dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi*pse* septem *mille* viros, qui
λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες
non curvaverunt genua Baal. Sic ergò & in *nunc* tempore, *relictio*
οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, λεῖμμα 5
secundùm electionem gratiæ *facta est*. Si autem gratia, non jam ex operibus:
κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· 6
alioquin gratia non jam est gratia. *Si autem ex operibus, non amplius est*
ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται (δ) χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ
gratia: alioquin *opus non amplius est opus*. Quid ergò? quod *inquirit* Isra-
χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσρα- 7
el, hoc non est consecutus: *at* electio consecuta est: *at* cæteri *ob-*
ὴλ, (ε) τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐ-
durarunt, (Sicut scriptum est; Dedit illis Deus spiritum compunctio-
πωρώθησαν, (Καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξε- 8
nis: oculos *ad* non *videndum*, & aures *ad* non *audiendum*,) usque in hodiernum di-
ως· ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,) ἕως τῆς σήμερον ἡ-
em. Et David dicit; Fiat mensa eorum in laqueum, & in
μέρας. Καὶ Δαβὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς 9
captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur o-
θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς. Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀ- 10
culi eorum *ad non videndum*, & dorsum eorum semper incurva.
φθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.
Dico ergò; Numquid offenderunt, ut caderent? *Ne fiat*. Sed illorum *ru-*
Λέγω οὖν, Μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν πα- 11
ina, salus Gentibus, *ad æmulatione excitandum* illos. Si verò
ραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ (ζ) παραζηλῶσαι αὐτούς. Εἰ δὲ 12
ruina illorum divitiæ mundi, & diminutio eorum divitiæ Gentium,
τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν,
quanto magis plenitudo eorum?
πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

MS. A. (μ) Μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; (ν) ἐπ' ἔθνει Κεφ. ια'. MS. A. (α) αὐτοῦ, ὃν προέγνω; μὴ (β) Ἰσραὴλ, Κύριε, (γ) ἀπέκτειναν, τὰ (δ) χάρις. Τί οὖν (ε) τοῦτο (ζ) παραζηλῶσαι αὐτούς. *** Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sed non omnes auscultârunt nuntiationi 16
Evangelii. Esaia enim ait; Domine mi,
Quis credidit voci nostræ? Ergò fides ex 17
auditu auris est, & auditus auris ex verbo
Dei. At inquam, annon audierunt? Et ecce, 18
In omnem terram exivit vox eorum, & in
fines orbis sermones eorum. Sed inquam, 19
nunquid non cognovit Israël? Primus Mo-
ses ita dixit; Ad æmulationem provocabo
vos per populum qui non est populus, &
per gentem immorigeram vos commovebo
ad iram. Esaia autem ausus est & dixit; 20
Visus sum ab iis qui non quærebant me, &
inventus sum ab iis qui de me non interroga-
bant. Israeli verò dicit; Expandi manus 21
meas totâ die ad populum reluctantem &
non acquiescentem.

CAP. XI.

Lectio feriæ tertiæ Passionis. 20.

SEd inquam ego, nunquid depulit Deus 1
populum suum? Absit. Nam & ego sum ex
Israel, ex semine Abraham, ex prosapia
Benjamin. Non depulit Deus populum 2
suum, qui fuit ei præcognitus. An nescitis
Scripturam de Elia quid dicat, dum inter-
pellaret Deum adversùs Israël, ac diceret?
Domine mi, Prophetas tuos trucidârunt, & 3
altaria tua everterunt, ac ego solus super-
fui, quæruntque animam meam. At dictum 4
est ei per revelationem; Ecce reservavi
mihi ipsi septem millia virorum, qui non
flexerunt genua sua, nec adoraverunt Baal.
Ita & hoc tempore reliquiæ remanserunt 5
per electionem gratiæ. Sed si per gratiam, 6
non jam ex operibus; alioquin gratia non
est gratia. Sin ex operibus, non jam ex gra-
tia; alioquin opus non est opus. Quid er- 7
gò? Quod requirebat Israel non invenit,
electio verò invenit: cæteri autem corde
suo obcæcati sunt, (Sicut scriptum est; 8
Dedit eis Deus spiritum stupidum, & oculos
quibus non videant, & aures ut non audiant,)
usque ad hodiernum diem. Et David rur- 9
sus ait; Fiat mensa eorum coram ipsis pro
laqueo, & retributio eorum pro offendiculo.
Caligine obducantur oculi eorum ne vide- 10
ant, & tergum eorum semper sit curvum.
Ego verò dico, Nunquid impegerunt ut ru- 11
erent? Absit: sed per eorum lapsus vita
obvenit Gentibus, ad eorum zelum *excita-
tandum*. Quòd si lapsus eorum fuit opu- 12
lentia mundo, & eorum condemnatio di-
vitiæ Gentibus, quantò magis eorum ple-
nitudo?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዘእኮ : ኩሎሙ : ሰምዑ:እኮኑ : ሊሳይያስኒ : ይቤ : ለግዚእ:ሶኑ: የእመነነ : ቃለነ:::= ፨
በጸሎተ : ሌልያስ: ምእበብ:::= ፨
17 ወኩሉኑ : ዘሰመዐ : የእምን : ወሰሚዕሰ : በቃለ : ክርስቶስ:::= ፨ ቦኑ : ዘሊሰመዑ : እ
18 ስራሌል : እኮኑ : ይቤ : ምጽሐፍ : ውስተ : ኩሉ : መድር : ወፅእ : ነገሮሙ : ወእስከ :
ለጽናፈ : ዓለመ : በጽሐ : ነቢቦሙ:::= ቋሙ:::= ፨
19 እስራሌልኑ : ዳእሙ : ሊሰሙዑ : ወእኮኑ : ሙሴሂ : ለቅደመ : ብሂሎቶሙ : እነ : ለቀንአ
20 ሙ : በሕዝብ : ዘሊይቤብዎ : ወለመዐጓሕሙ : ዘበ : ሊኮነ : ሕዝበ:::= ፨ ሊሳይያስኒ :
ተሓቢሉ : ይቤሎሙ : ረከቡኒ : እለ : ሊኅሠሡኒ : ወእስተርእይክዎሙ : ለእለ : ሊተ
ስእሉኒ:::= ፨

Non quòd omnes auscultârunt, annon Isaias dicit; Domine quisnam credidit ser- 16
moni nostro?

In oratione Eliæ lectio.

Omnisne autem qui auscultavit, credidit? Auditus verò est per verbum Christi. 17
Nunquid non audierunt Israël? Nonne dicit Scriptura, In universam terram ex- 18
ivit sermo eorum, & in fines orbis advenit loquela eorũ? Statio. *Israëlne tantùm non* 19
auscultârunt? Annon etiam Moses de eis prædixerit, Ego ad zelum provocabo
eos per gentem excordem: per non gentem ad iram provocabo vos. Isaïas autem 20
ausus est, & dixit iis; Invenerunt me, qui me non requirebant: conspectus sum
iis qui me non interrogabant.

Versio VULGATA LATINA.

16 Sed non omnes obediunt Evangelio. Isaias enim dicit; Domine, quis credidit
17 auditui nostro? Ergò fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. Sed dico;
18 Numquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exivit sonus eorum, & in
19 fines orbis terræ verba eorum. Sed dico; Numquid Israël non cognovit? Primus Moyses dicit; Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem: in gen-
20 tem insipientem, in iram vos mittam. Isaias autem audet, & dicit; Inventus sum
21 à non quærentibus me: palàm apparui iis, qui me non interrogabant. Ad Israel autem dicit; Totâ die expandi manus meas ad populum non credentem, & contradicentem.

CAP. XI.

1 DIco ergò; Numquid Deus repulit populum suum? Absit. Nam & ego Israëlita
2 sum ex semine Abraham, de tribu Benjamin: Non repulit Deus plebem suam, quam præscivit. An nescitis in Elia quid dicit Scriptura; Quemadmodùm interpellat Deum adversùm Israël? Domine, Prophetas tuos occiderunt, altaria tua 3 suffoderunt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. Sed quid dicit 4 illi divinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal. Sic ergò & in hoc tempore, reliquiæ secundùm electionem 5 gratiæ salvæ factæ sunt. Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia 6 jam non est gratia. Quid ergò? quod quærebat Israel, hoc non est consecutus: 7 electio autem consecuta est: cæteri verò excæcati sunt: Sicut scriptum est; Dedit 8 illis Deus spiritum compunctionis: oculos ut non videant, & aures ut non audiant, usque in hodiernum diem. Et David dicit; Fiat mensa eorum in laqueum, & in 9 captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur oculi eorum ne 10 videant: & dorsum eorum semper incurva. Dico ergò; Numquid sic offende- 11 runt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus est Gentibus ut illos æmulentur. Quòd si delictum illorum divitiæ sunt mundi, & diminutio eorum divi- 12 tiæ Gentium: quantò magis plenitudo eorum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 لَكِنَّ ٱلْبَشَرَ مَا أَطَاعُوا كُلُّ ٱلنَّاسِ * لِأَنَّ سَعْيَاءَ يَقُولُ * يَا رَبُّ مَنْ صَدَّقَ سِمَاعَنَا * فَٱلْأَمَانَةُ 17
ادًا مِنَ ٱلسَّمَاعِ * وَٱلسَّمَاعُ بِكَلِمَةِ ٱللهِ * لَكِنِّي أَقُولُ لَعَلَّهُمْ مَا سَمِعُوا * لَا * وَلَٰكِنْ إِلَى ٱلْأَرْضِ 18
كُلِّهَا سَكَصَتْ نَعْمَتُهُمْ * وَإِلَى قَوَاصِي ٱلدُّنْيَا بَلَغَتْ كَلَامَاتُهُمْ * لَكِنِّي أَقُولُ أَلَمْ يَعْرِفْ إِسْرَائِيلُ مَا 19
عَرَفَ * فَمُوسِي يَقُولُ أَوَّلًا * لَأُغِيرَنَّكُمْ أَنَا بِغَيْرِ أُمَّةٍ * بِأُمَّةٍ لَا فَهْمَ لَهَا أُغَايِظُكُمْ * وَسَعْيَاءُ 20
يَتَجَاسَرُ أَنْ يَقُولَ * قَدْ وُجِدْتُ عِنْدَ ٱلَّذِينَ لَمْ يَطْلُبُونِي * صِرْتُ ظَاهِرًا لِلَّذِينَ لَمْ يَسْأَلُوا
عَنِّي * وَيُنَوِّحُ إِسْرَائِيلَ فَيَقُولُ * كُلَّ ٱلْيَوْمِ بَسَطْتُ يَدَيَّ إِلَى شَعْبٍ عَاصٍ وَمُجَاوِبٍ * 21
* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي عَشَرَ *

Verùm Evangelio non omnes homines obediverunt. Esaia enim dicit, O Domine, quis credidit auditui nostro? Igitur fides, ex auditu est: auditus autem, per verbum Dei. Sed dico, Nunquid non audierunt? Minimè. Attamen per terram universam elata est vox illorum sonora, & ad fines orbis terrarum usque pervenerunt verba eorum. Sed dico, Nunquid Israel non cognovit? Moses quidem primùm ait, Ego sanè ad æmulationem provocabo vos per non gentem, per gentem judicii expertem commovebo vos ad iram. Esaia verò dicere audet, Inventus jam sum apud eos qui me non quæsierant, conspicuus factus sum his qui de me non interrogaverant. Israelem verò compellans ait, Totâ die expandi manus meas ad populum rebellem & contra respondentem. 16 17 18 19 20 21

CAP. XI.

1 * فَأَقُولُ لَعَلَّ ٱللهَ قَدْ أَبْعَدَ سَعْبَهُ * حَاشَا لِأَنِّي أَنَا إِسْرَائِيلِيٌّ أَنَا * مِنْ نَسْلِ إِبْرَاهِيمَ وَمِنْ سِبْطِ 1
بِنْيَامِينَ * مَا أَبْعَدَ ٱللهُ سَعْبَهُ ٱلَّذِي عَرَفَهُ سَالِفًا * 2
أَوْ مَا قَدْ عَرَفْتُمْ مَاذَا يَقُولُ * ٱلْأَرْبَعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلرَّابِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
ٱلْكِتَابُ فِي حَبَرِ إِيلِيَّا * لَمَّا ٱسْتَغَاثَ بِٱللهِ عَلَى إِسْرَائِيلَ * يَا رَبُّ قَدْ قَتَلُوا أَنْبِيَاكَ * وَأَقْلَبُوا 3
مَذَابِحَكَ * وَقَدْ بَقِيتُ أَنَا وَحْدِي * وَهُمْ يَطْلُبُونَ نَفْسِي * لَكِنْ مَاذَا يَقُولُ لَهُ ٱلْوَحْيُ إِلَيْهِ * 4
قَدِ ٱسْتَبْقَيْتُ لِذَاتِي سَبْعَةَ آلَافِ رَجُلٍ لَمْ يَحْنُوا لِبَاعَالَ رُكْبَةً * كَذَلِكَ ٱلْآنَ وَفِي هَذَا ٱلْوَقْتِ 5
وَقَدْ صَارَ بَقِيَّةٌ بِٱخْتِيَارِ ٱلنِّعْمَةِ * فَإِنْ كَانَتْ بِٱلنِّعْمَةِ صَارَتْ * فَلَيْسَتْ مِنَ ٱلْأَعْمَالِ 6
أَيْضًا * وَإِلَّا فَٱلنِّعْمَةُ لَيْسَتْ نِعْمَةً أَيْضًا * وَإِنْ كَانَتْ مِنَ ٱلْأَعْمَالِ فَلَيْسَتْ هِيَ نِعْمَةً أَيْضًا * وَإِلَّا
فَٱلْعَمَلُ لَيْسَ يَكُونُ عَمَلًا أَيْضًا * فَمَاذَا يَقُولُ إِذًا * مَا كَانَ إِسْرَائِيلُ يَطْلُبُهُ * ذَلِكَ لَمْ يَحْدُثْ * بَلْ 7
ٱلِٱصْطِفَاءُ * فَأَمَّا بَاقِيهِمْ فَعَمُوا * كَمَا كُتِبَ أَنَّ ٱللهَ أَعْطَاهُمْ رُوحَ حُسُوعٍ * أَعْيُنًا لَا تُبْصِرُ * وَآذَانًا 8
لَا تَسْمَعُ حَتَّى إِلَى هَذَا ٱلْيَوْمِ * وَدَاوُدُ يَقُولُ لِتَصِرْ مَائِدَتُهُمْ فَخًّا وَمَقْنَصًا وَسَكًا وَمُجَازَاةً لَهُمْ * 9
* لِتُظْلِمْ عُيُونُهُمْ لِئَلَّا يُبْصِرُوا * وَاحْنِ ظُهُورَهُمْ كُلَّ حِينٍ * فَأَقُولُ إِذًا لَعَلَّهُمْ أَذْنَبُوا لِيَسْقُطُوا * 10 11
حَاشَا * لَٰكِنْ بِسُقُوطِهِمْ صَارَ ٱلْخَلَاصُ لِلْأُمَمِ * لِتَغَايُرِهِمْ * فَإِنْ تَكُنْ سُقُوطَتُهُمْ سِرْوَةً لِلْعَالَمِ * وَنُقْلَانُهُمْ 12
غِنًى لِلْأُمَمِ * فَكَمْ أَوْلَى بِذَلِكَ كَمَالُهُمْ *

CAP. XI.

Dico igitur, Num Deus repulit populum suum? Absit. Etenim ego Israelita sum, de stirpe Abrahæ, & tribu Benjamin. Non repulit Deus populum suum, quem antèa cognoverat. 1 2

Feriâ quartâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

An nondum nôstis quid dicat Scriptura in historia Eliæ, quando invocavit Deum adversùs Israelem? O Domine, occiderunt prophetas tuos, & subverterunt altaria tua: & ego remansi solus, & ipsi quærunt animam meam. Sed quid dicit ei oraculum ipsi declaratum? Reservavi mihi septem millia virorum, qui non flexerunt genu idolo Baal. Sic igitur hoc item tempore factæ sunt etiam reliquiæ, quod attinet ad electionem gratiæ. Quodsi per gratiam factæ sunt, ergo non item ex operibus: alioqui gratia non esset adhuc gratia. Si verò ex operibus essent, igitur non est amplius gratia: alioqui opus non esset adhuc opus. Quid igitur dîtes? Quod Israel quærebat, id minimè invenit, sed obtinuit illud electio: cæteri verò excæcati sunt, Quemadmodum scriptum est, Dedit eis Deus spiritum submissionis, oculos non videntes, & aures non audientes, usque ad hodiernum diem. David etiam dicit, Fiat mensa eorum laqueus, & pedica, & scandalum, atque retributio ipsis. Obtenebrescant oculi eorum, ne videant: & terga eorum incurva omni tempore. Dico igitur, Num deliquerunt ut corruerent? Absit: sed per ipsorum delictum salus facta est Gentibus, ad æmulationem eorum. Quodsi delictum eorum divitiæ sunt mundo, & exitium eorum divitiæ Gentibus, quanto magis competit hoc perfectioni illorum? 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወለእስራኤልሰ : ይቤሎሙ : ኵሎ : ዕለት : ለኔሠእ : እደዊየ : ኀበ : ሕዝብ : ዓላዊያን : *Ad Israel autem dicit, Totâ die levavi manus meas ad populum prævaricantem & refragantem.* 21

1a

ወኅሕዲያን::=᛫ በበበዉ: በሌልያሰ::=᛫

CAP. XI.

1 እሱ: እንከ: ገደፎለ : እግዚአብሔር: ለሕዝቡ: ሐሰ:: 1ב ለኵኑ: ለነሂ: እስራሌላ *Num igitur repulit Deus populum suum? Absit. Nonne ego etiam Israëlita*
2 ዊ : ለነ : ዘር አ : ለብርሃም : ሕገበ : በንያም:=᛫ ሊገደፈ : እግዚአብሔር : ሕዝቦ:: *ex semine Abrahami, de tribu Benjamin? Deus non repulit populum*
ዘላቅደመ : ለእመሮ:: ሊታለመራኑ : ዘይቤ : ሌልያሽ : ለመ : ሰኀቦሙ : ለእስራሌል : *suum, quem præcognovit: An nescitis quid dicit Elias, quum interpellaret Deum adversùs Israelem, dicens; Domine, prophetas tuos occiderunt, & altaria*
3 ኅበ : እግዚአብሔር : እንዝ : ይብል:=᛫ እግዚአ : ነቢያቲከኒ : ቀተሉ : ወመሠዕ *tua subverterunt, & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam? Sed*
4 ቲከኒ : ነሠቱ : ወለነ : ባሕቲትየ : ተረፍኩ : ወዘኅለሠለቀ : ሶነፍስየ::=᛫ ወመንተ : *quid dicit qui apparuit ei, Feci ut remanserint mihi septuagies centum viro-*
ይቤሎ : ዘለስተርለዮ : ለተረፍኩ : ሊተ : ሰብዓ : መእተ : ብእሴ : እለ : ሊያመልክው : *rum, qui non coluerunt Baal. Ita igitur hodie, in hoc tempore, quæ reliquiæ*
5 ለብዓል::=᛫ ከማሁኬ : ዮመኒ : በዝ : መዋዕል : እለ : ተርፈ : ኅሬ : ኵናሙ : ጽድ *manent, per electionem factæ sunt justitiæ. Quòd si per gratiam justificantur, non*
6 ቅ:=᛫ ወእመሰኬ : በጸጋ : ይጸድቁ : ሊኮነኬ : በመግባር : ወለእመኒ : በመግባር : *est igitur ex operibus: si enim ex operibus justificantur homines, gratia non est*
7 ይጸድቁ : ጸጋ : ሊይከውን : ጸጋ:=᛫ መንተ : እንከ : የሓረሠለ : እስራሌል : ዘዘንተ : *gratia. Quid igitur? requirit Israel hoc quod non adeptus est: electio verò*
8 ለ ያደመዉ : ወኅሬሰ : እድመዉ : ወእለ : ተረፈ : ዶሬ:=᛫ በኀመ : ይቤ : መጽሐፍ : *consecuta est, & reliqui excæcutierunt. Sicut Scriptura dicit, Et dedit eis Deus spiritum torporis, ut videant oculis suis, at non cernant, neque audiant au-*
ወኀበዉ : እግዚአብሔር : መንፈስ : ድንዙዝ : ኀመ : ይነጽሩ : በእዕይንቲሆሙ : ወለ *ribus suis usque hodie. David autem dicit, Fiat ita mensa eorum laqueus in*
9 ደር ለዩ : ወለ ይሰመዮ : በእዘኒሆሙ : እስከ : ዮመ::=᛫ ዳዊትኒ : ይቤ : ለትኩኖሙ : *conspectu eorum in retributionem illis, & in scandalum illis. Et obtenebrescant*
10 ማእደዉ : መሠገርተ : በቅድሜሆሙ : ለፍደሆሙ : ወለዕቅፍቶሙ::=᛫ ወለይጽለማ : *oculi eorum, & incurvetur dorsum eorum omni tempore. Dico igitur, Num cor-*
11 ለዕይንቲሆሙ : ወይትቀጸዕ : ዘበኅናቲሆሙ : በኵሉ : ጊዜ::=᛫ እብል : እንከ : ተሰከ *ruerunt se adeò ut caderent? Absit.*
ተሙኑ:ከመ: ይደቁ: ሐሰ::
12 ለኵኑ:በጎጋዮሙ:ቀንሉ:ሳዕለ:ሕይወተ: ለሕዘብ::=᛫ ሶበ: ስሒተ: ዚለሆሙ: ብዕለ:ኮነ: *Annon per delictum eorum zelo commoti fuerunt de salute Gentes? Si autem*
ለለሕዛብ:ዌጌጋየ:ዚለሆሙ:ብዕለ:ኮነ:ለዓለሙ:ለሮ:እንጋ:እመኮኑ:ሶበ:ጸድቁ::=᛫ *destructio eorum divitiæ fuerunt Gentium, & delictum eorum divitiæ fuerunt mundi, quantò magis igitur fient hæc cum fuerint justificati?*

Rrrr

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ις'.

Vobis enim dico Gentibus, *ad quantum* quidem sum ego Gentium Apostolus,
13 Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον (u) μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος,
ministerium meum *glorifico*: Si quomodò ad æmulandum provocem meam carnem, & *salvem*
14 τὴν διακονίαν μου δοξάζω· Εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω
aliquos ex illis. Si enim *abjectio* eorum, reconciliatio mundi: quæ
15 τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου· τίς
assumptio, *si non* vita ex mortuis? Si *verò primitiæ* sanctæ, & massa:
16 ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; (ϑ) Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
& si radix sancta, & rami. Si *verò* aliqui *ramorum* defracti sunt, tu
17 καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem oleaster *existens* insertus es in illis, & *particeps* radicis, & pin-
δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης, καὶ τῆς πι-
guedinis olivæ factus es: Ne *obglorieris* ramis: si *verò* obgloriaris,
18 ότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου· Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,
non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergò; Defracti sunt
19 οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν
rami, ut ego inserar. *Pulchrè*: *Incredulitate* defracti sunt. Tu
20 (ι) οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem fide stas: *ne efferaris animo*, sed time: Si enim Deus
21 δὲ τῇ πίστει ἕστηκας· μὴ (κ) ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς
ipsis secundùm naturam ramis non pepercit, neforte nec tibi parcat. Vide ergò
22 τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ (λ) ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σοι φείσηται. Ἴδε οὖν
benignitatem, & severitatem Dei: in quidem *lapsos*, severitatem: in
χρηστότητα, καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, (μ) ἀποτομίαν· ἐπὶ
autem te, *benignitatem*, si permanseris *benignitati*: alioquin & tu excideris.
δὲ σε, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
Et illi *autem*, si non permanserint *incredulitati*, inserentur: potens
23 (ν) Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς

enim est Deus iterùm inserere illos. *Si enim* tu ex *illo secundùm naturam*
γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν 24
excisus es oleastro, & contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto
ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ
magis ii qui secundùm naturam, inserentur *propriæ* olivæ? *Non* enim vo-
μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; Οὐ γὰρ θέ- 25
lo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis *apud vosipsos*
λω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ἦτε (ξ) παρ' ἑαυτοῖς
arrogantes,) quia *obduratio* ex parte Israël *facta est*, *usque quò* plenitudo
φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα
Gentium intraret: Et sic omnis Israël *servabitur*: sicut scriptum est;
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· Καὶ (ο) οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, 26
Veniet ex Sion *liberator*, & *avertet impietates* à Jacob: Et
Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ (π) ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· Καὶ 27
hoc illis à me *factum*, cùm abstulero peccata eorum.
αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Secundùm quidem Evangelium, inimici propter vos: secundùm autem electionem,
Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, 28
dilecti propter patres. *Impœnitibilia* enim dona, & vocatio
ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις 29
Dei. Sicut enim & vos aliquando non credidistis Deo, nunc autè misericordiâ
τοῦ Θεοῦ. Ὥσπερ (ρ) γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεή- 30
consecuti estis illorum *incredulitate*: Ita & isti nunc non crediderunt ve-
θητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· (σ) Οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμε- 31
stræ misericordiæ, ut & ipsi misericordiam consequantur.
τέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι.

MS. A. (u) μὲν οὖν εἰμι ἐθνῶν (ϑ) Εἰ γὰρ ἡ (ι) κλάδοι, (κ) ὑψηλὰ φρόνει, (λ) ἐφείσατο, οὐδὲ σοι (μ) ἀποτομία· ἐπὶ δὲ σε, χρηστότης Θεοῦ, ἐὰν (ν) κἀκεῖνοι (ξ) ὀν ἑαυτοῖς (ο) οὕτως (π) ῥυόμενος· ἀποστρέψει (ρ) γὰρ ποτὲ ὑμεῖς ἠπειθήσατε (σ) Οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ Palmarum. 21.

* Vos autem alloquor Gentes, ego qui sum 13
Apostolus Gentium, ministerium meum co-
honesto: Si fortè ad æmulationem provo- 14
cem filios carnis meæ, & servem quosdam
ex ipsis. Si enim eorum reprobatio in re- 15
conciliationem mundo cessit, quantò magìs
eorum conversio nonnisi vita ex mortuis?
Sed si primitiæ sanctæ, & massa: &, si ra- 16
dix sancta est, etiam rami. Quòd si ex ra- 17
mis *nonnulli* amputati sunt, túque quum esses
olea sylvestris, insitus es in locum ipsorum,
& factus es particeps radicis ac pinguedi-
nis ipsius oleæ: Ne téte efferas adversùs 18
ramos. Quòd si teipsum extuleris, non tu
sustines radicem, sed ipsa radix sustinet te.
Jam verò dices; Amputati sunt rami, ut ego 19
in locum ipsorum inserer. Pulchré: illi 20
quidem, quia non crediderunt, amputati sunt;
tu verò per fidem stetisti: ne effertor mente
tuâ, sed time. Si enim Deus naturalibus ra- 21
mis non pepercit, ne tibi quidem fortè par-
cet. Vide igitur benignitatem & severita- 22
tem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, se-
veritatem; in te verò benignitatem, si per-
manseris in ipsa benignitate, alioquin tu
quoque amputaberis. Et illi nisi perman- 23
serint in defectu fidei suæ, ipsi quoque inse-
rentur: siquidem potest Deus rursum eos
inserere. Nam si tu, qui ex olea es illa syl- 24
vestri quæ est in natura tua, amputatus es, &
præter naturam tuam insitus es in oleam opti-
mam, quantò magìs ergò ii si inserantur in
oleam suam naturalem? Velim autem vos 25
scire, fratres mei, hoc arcanum, (ut ne sitis
sapientes propriâ opinione) obcæcationem
cordis aliquâ ex parte accidisse Israeli, usque-
dum introierit plenitudo Gentium. Et tunc 26
omnis Israel servabitur: sicut scriptum est;
Veniet ex Sion Redemptor ille, & avertet
iniquitatem à Jacob. Tuncque habebunt 27
fœdus illud quod à me est, quum remiserim
ipsis peccata eorum. Cæterùm in Evange- 28
lio hostes sunt propter vos, in electione
autem dilecti propter Patres. Non enim 29
revocat Deus donum suum, vocationémque
suam. Quemadmodum enim vos etiam 30
quondam non acquiescebatis Deo, nunc au-
tem misericordiam adepti estis propter eo-
rum inobedientiam: Sic & illi non acqui- 31
everunt nunc miserationibus quæ in vos ex-
titerunt, ut ipsis quoque miserationes fi-
ant.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ለክሙ : እብል : ለለሕዛብ : ለመጣነሰ : ሐዋርያሆሙ : ለነ : ለለሕዛብ : እሴብሕ: ለመል
14 ለክትየ::=: እመቦ : ከመ : እቀንእ : ላዕለ : ነፍስየ : ወለድኅነ : እለ : ኮነ : እመኒሆ
15 ሙ:=: እስመ : ፀለተ : ዚለሆሙ : ዛህለ : ኮነ : ለዓለሙ : እስመ : ተስፋነ : ሕይወተ:
16 እሙዋታነ::=: ቁመ : ሶበ : እንታክቲ : እንተ : ቀደሚሃ : ቅድስት : ይእቲ : ወብ
17 ሑለኒ : ቅዱስ : ወለሠርዋኒ : ቅዱስ : ወለዕጹቂሃኒ : ቅዱስ::=: ወእስመቦ : እለ : ተሰ
ብሩ : እሙለዕፁቂሃ : ኪያከ : ለወልዐ : ገደመ : ተክሉ : መካፍሙ : ወኅበርከ : ሠር
18 ወ : መሰቢሆሙ : ወኵነከ : ዚይት : ከማሆሙ::=: ሊትዝሀር : እስመ : ኮንከ:ዐጽቀ :
ዚይት : ወእመሰ : ተዘሀርከ : ለኮ : ለንተ: ዘትጸውሮ:ለሠርው:ይጸውረከ: ለከ:=:

Vobis loquor Gentibus, inquantùm Apostolus sum Gentium, ministerium meum 13
glorifico. Si fortè ita ad æmulationem provocem quos super animam meam 14
gero, & aliquos ex illos salvos faciam. Quia per abitum eorum, misericordia 15
facta est mundo; & quia spes nostra, vita est ex mortuis. Standum est. *Si quæ* 16
primitiæ fuerunt sanctæ sunt, etiam totum fermentum sanctum est: & si radix
sancta, rami sancti. Et quia fuerunt ex ramis qui fracti sunt, téque oleam 17
sylvestrem plantárunt in locum ipsorum, & cum ipsis particeps factus es radicis,
& factus es olea sicut illi; Ne glorieris, quia factus es ramus oleæ: quòd si glo- 18
riaris, non tu es qui radicem portas, sed illa *portat te.*

Versio VULGATA LATINA.

13 Vobis enim dico Gentibus; Quamdiu quidem ego sum Gentium Apostolus, mi-
14 nisterium meum honorificabo, Si quomodò ad æmulandum provocem carnem
15 meam, & salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est
16 mundi: quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta est, &
17 massa: & si radix sancta, & rami. Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu au-
tem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ
18 factus es, Noli gloriari adversùs ramos. Quòd si gloriaris: non tu radicem
19 portas, sed radix te. Dices ergò; Fracti sunt rami ut ego inserar. Benè: propter
20 incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time.
21 Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat.
22 Vide ergò bonitatem, & severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, seve-
ritatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu ex-
cidêris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: potens est enim 23
Deus iterùm inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, & contra na- 24
turam insertus es in bonam olivam: quantò magis ii, qui secundùm naturam in-
serentur suæ olivæ? Nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis 25
vobismetipsis sapientes) quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo Gen-
tium intraret, Et sic omnis Israël salvus fieret, sicut scriptum est; Veniet ex Sion, 26
qui eripiat, & avertat impietatem à Jacob. Et hoc illis à me testamentum: cùm 27
abstulero peccata eorum. Secundùm Evangelium quidem, inimici propter vos: se- 28
cundùm electionem autem, charissimi propter patres. Sine pœnitentia enim sunt 29
dona & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc au- 30
tem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum: Ita & isti nunc 31
non crediderunt in vestram misericordiam, ut & ipsi misericordiam consequantur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْخَمِيْس مِن اَلْجُمعَة اَلرَّابِعَة * Feriâ quintâ hebdomadæ quartæ.

13 * لِاَنِّي لَكُم اُخَاطِبُ مَعْشَرَ اَلْاُمَمِ * اِذْ قَدْ
حَصَلْتُ اَنَا رَسُولٌ اِلَى اَلْاُمَمِ * لَاُسرِفَنَّ خِدْمَتِي * حَتَّى اُغَايِرَ بِسَرِّي * وَاُخَلِّصَ مِنهُم قَومًا * 14
* لِاَنَّ اَطْرَاحَهُم اِن يَكُن صُلْحَ اَلْعَالَمِ * فَمَا اَلْقَابِلَةُ اِلَّا اَلْحَيَاةُ مِنَ اَلْمَوتِي * وَاِن تَكُنِ 15
اَلْمُقَدِّمَةُ اَلنَّاضِجَةُ قُدْسَةً * فَالْعَجِينَةُ كَذَلِكَ * وَاِنْ يَكُنِ اَلْاَصْلُ قُدِّيسًا فَالْاَغْصَانُ كَذَلِكَ * 16
* وَاِن يَكُن قَومًا مِنَ اَلْاَغْصَانِ قَدْ كُسِرُوا * وَكُنتَ اَنتَ زَيتُونِيَّةً بَرِّيَّةً * فَطُعِمتَ فِيهِم 17
وَصِرتَ شَرِيكًا لِلْاَصْلِ وَلِدُسُومَةِ اَلزَّيتُونِيَّةِ * فَلَا تَفتَخِر عَلَى اَلْاَغْصَانِ * فَاِن اَفتَخَرتَ فَلَستَ 18
اَنتَ اَلْحَامِلَ اَلْاَصْلَ * بَلِ اَلْاَصْلُ يَحمِلُكَ * فَسَتَقُولُ اِذًا اَنَّ اَلْاَغْصَانَ كُسِرَت لِكَيمَا اُطَعَّمَ اَنَا * 19
* فَقَد قُلتَ مَقَالًا حَسَنًا * بِعَدَمِ اَلْاَمَانَةِ كُسِرُوا * وَاَنتَ بِالْاَمَانَةِ وَقَفتَ * فَلَا تَعلَيَنَّ رَأيَكَ لَكِن 20
اُرهَبْ * فَاِنَّ اَللهَ اِن يَكُن مَا سَقَى عَلَى اَلْاَغْصَانِ اَلْخَاصَّةِ بِطَبِيعَتِهَا * فَلَعَلَّهُ مَا يَسقِي وَلَا 21
عَلَيكَ * فَانظُر اِلَى صَرَامَةِ اللهِ وَصَرَامَتِهِ * اِمَّا صَرَامَتُهُ فَسَمَلَت اَلَّذِينَ سَقَطُوا * وَاِمَّا حَيرَتُهُ 22
فَاَسبَغَت عَلَيكَ * اِن بَنَت فِي اَلْحَيرَةِ * وَاِلَّا فَسَتَقطَعُ اَنتَ * وَاُولَئِكَ اِن لَم يَبنُوا فِي 23
طَبِيعَتِكَ فِي زَيتُونِيَّةٍ جَيِّدَةٍ فَكَم اَولَى بِاُولَئِكَ اَن يُطَعَّمُوا تَطعِيمًا يَخُصُّ طَبِيعَتَهُم فِي زَيتُونِيَّتِهِم *
* اَلْجُمعَة مِن اَلْجُمعَة اَلرَّابِعَة بَعْدَ اَلْعَنصَرِ * Feriâ sextâ infrà hebdomadam quartam post Pentecosten.

25 * لِاَنِّي يَا اِخوَتِي لَستُ اُرِيدُ اَن يَعزُبَ عَلَيكُم هَذَا اَلسِّرُّ * لِكَيلَا تَكُونُوا عِندَ اَنفُسِكُم عُقَلَاءَ * اَنَّ اِسرَائِيلَ صَارَ لَهُ
عَمَايَةٌ مِن بَعضِ اَجزَاءِ اَلْعَمَايَةِ * اِلَى اَن يَدخُلَ كَامِلُ اَلْاُمَمِ * وَهَكَذَا يَتَخَلَّصُ كُلُّ اِسرَائِيلَ * 26
كَمَا كُتِبَ سَيَجِيءُ اَلْمُنقِذُ مِن صَهيُونَ * وَيَرُدُّ اَلنَّعَفَاتِ عَن يَعقُوبَ * وَهَذَا هُوَ اَلْعَهْدُ 27
اَلَّذِي لَهُم مِنِّي اِذَا خَصَصتُ خَطَايَاهُم * فَهُم عَلَى مَا يَخُصُّ بِشَارَةَ اَلْاِنجِيلِ اَعدَاءٌ مِن 28
اَجلِكُم * وَعَلَى مَا يَخُصُّ اَلْاِصطِفَاءَ هُم اَحِبَّاءُ مِن اَجلِ اَلْاٰبَاءِ * لِاَنَّ مَوَاهِبَ اللهِ وَدَعوَتَهُ 29
لَا يُحَامِرُهَا نَدَمٌ * وَكَمَا اَنَّكُم اَنتُم عَصَيتُم اللهَ قَدِيمًا * فَرُحِمتُم اَلْاٰنَ بِعِصيَانِهِم * 30 31
كَذَلِكَ وَهَؤُلَاءِ عَصَوا اَلْاٰنَ لِلرَّحمَةِ عَلَيكُم لِيُرحَمُوا هُم *

Feriâ quintâ hebdomadæ quartæ.

13 *Vos enim alloquor turba Gentilium, Cùm Apostolum ad Gentes me ipse de-*
prehendam, nobilitabo quidem ministe-
rium meum, Ut ad æmulationem provo- 14
cem carnem meam, & salvos reddam
nonnullos ex eis. Si enim rejectio illo- 15
rum est reconciliatio mundi, quod est
emolumentum, nisi vita ex mortuis?
Quodsi primitiæ enascentes sanctæ 16
sunt, massa itidem. Et si radix fuerit
sancta, similiter & rami. Quodsi qui- 17
dam è ramis fracti sunt, & tu cùm
esses olea sylvestris, insitus es illis, &
consors factus es radicis atque pinguedi-
nis oleæ: Ne gloriè̃ adversùs ramos. 18
Nam si glorieris, non es tu radicem
portans, sed radix te portat. Dices 19
igitur: Defracti sunt rami, ut inserever
ego. Optimum sermonem dixisti, per de- 20
fectum fidei defracti sunt, tu verò per
fidem mansisti: ne tamen animum tuum
efferas, sed time. Nam si Deus non pe- 21
percit ramis in propria natura existen-
tibus, fortè nec tibi parcet. Considera 22
igitur bonitatem Dei, & severitatem
ejus: severitas quidem ipsius complexa
est eos qui corruerunt: ejus verò boni-
tas redundabit super te, si permanseris
in bonitate: alioquin tu excidêris; Et 23
illi nisi permanserint in incredulitate
sua, inserentur: potens est enim Deus
iterum inserere illos. Etenim si tu ex- 24
cisus es ex olea quæ, quantùm ad natu-
ram suam, olea est sylvestris, & inser-
tus es insitione alienâ à natura tua,
in bonam oleam: quanto magis com-
petit iis inseri insitione naturæ suæ
consentaneâ, in propriam oleam?

Feriâ sextâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

25 *Nolo enim ô fratres mei, latere vos*
mysterium hoc, ut ne sitis apud vosmet-
ipsos prudentes, quòd Israëli contigit
cæcitas aliqua ex parte cæcitatis,
quoad ingrederetur perfectio Gentium,
Et sic salvaretur totus Israël: sicut 26
scriptum est, Veniet Redemptor ex Sion,
& avertet impietates à Jacob. Et hoc 27
est fœdus quod à me habent, quum de-
tersero peccata eorum. Itaque ipsi, 28
quantùm ad annuntiationem Evangelii,
inimici sunt propter vos: quantùm ve-
rò ad electionem, amici sunt propter
Patres. Nam dona Dei, ejusque vocatio 29
non permiscentur pœnitudine. Et quem- 30
admodum vos rebellâstis quondam à
Deo, nunc autem misericordiam con-
secuti estis per illorum rebellionem:
Sic & isti nunc rebellârunt, ut vos 31
misericordiam impetretis, ut ipsi mise-
ricordiam consequantur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ምንት፡ ብሂለከ፡ትዘሀር፡ተስብረ፡አዕጹቂሃ፡ ወለነ፡ ኮነ፡ ዐጽቀ፡ ዘይት፡ ሀየንቲሆሙ፡ ትብ
20 ልኑ፡፡=፡ ርቱዕ፡ ይሰበረ፡ እስሙ፡ ሊኤምኑ፡ወለንተሰ፡ቆምከ፡ እስሙ፡ለመንከ፡ ፍረሀከ፡ ኀ
21 በር፡እንከ፡ወሊታዕቢ፡ርእሰከ፡፡=፡ ሶበ፡ለእልክቱ፡ እለ፡ እመፍጥረቶሙ፡ዘይት፡ እሙንቱ፡
22 ሊኤምኖሙ፡ ኪያከኑ፡ ይመሕከከ፡፡=፡ ርሊ፡ እንከ፡ መሕረቶሂ፡ ወለጥብዖቱሂ፡ ለእግዚ
ለብሑር፡ ለእለሰ፡ ወድቁ፡ እሙቁ፡ሮሙ፡ ወለነሰ፡ መሐከከ፡ ለእመ፡ ኀበርከ፡ በዘ፡መሕረከ፡
23 ወእማለኮሰ፡ ኪያከኑ፡ይወቅየከ፡=፡ ወሎሙኑ፡ ይተክሎሙ፡ ለእመ፡ እመኑ፡ ይክል፡ እግዚ
ለብሑር፡ ተኪሎቶሙ፡ ዳግመ፡፡ ኪያከ፡ጥቀ፡ለወልዐ፡ገደመ፡ ገዘመከ፡ እመፍጥረትከ፡ ወተ
24 ከለከ፡ወስተ፡ዘሊኮነ፡ ፍጥረትከ፡ወስተ፡ ሠናይ፡ ዘይት፡፡ እሮ፡ እንከ፡ ፊድፊደ፡ ሎሙ፡ይክ
25 ል፡ ተኪሎቶሙ፡ ወስተ፡ ፍጥረቶሙ ፡ እለ፡ ዘይት፡እሙንቱ፡ቀደሚሆሙ፡፡=፡ ወእፈቅድ፡
ለክሙ፡ ለኀዊነ፡ታእመረ፡ዘንተ፡መክረ፡ ከመ፡ ሊትበኡ፡ ጠቢባነ፡ ንሕነ፡እስሙ፡ ዑረት፡ ረከ
26 በሙ ፡ ለእሰራሌል ፡ መክፈልቶሙ ፡ እስከ ፡ ለመ ፡ ይበውሉ ፡ ኵሉ ፡ ለሕዛብ፡=፡ ወእመ
ዝ ፡ የሐይዉ ፡ ኵሉ ፡ እሰራሌል ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ እመጽዮን ፡ ይመጽእ ፡ መ
27 ድኅኒ ፡ ያሊትት ፡ ኃጢለተ ፡ እመየዕቆብ፡=፡ ወቦቱ ፡ ይረክቡ ፡ ተስፋሆሙ ፡ ለመ ፡ ለ
28 እተትኩ ፡ ኅጢለቶሙ፡፡=፡ እመኒገለ ፡ ወኒጌልሰ ፡ ፀርኑ ፡ እሙንቱ ፡ ወእመኒገለሰ ፡
29 ሓሬ ፡ ለኀዊነ ፡ እሙንቱ ፡ በእነተ ፡ ለኔዊነ፡=፡ እስሙ ፡ ለልቦ ፡ ንስሐ ፡ ጸጋ ፡ እግዚለብ
30 ሑር፡=፡ በከመ ፡ ለንትሙ ፡ ቀደሙ ፡ ዐለውክመ ፡ ለእግዚለብሑር ፡ ወ ይእዜሰ ፡ ተሀ
31 ሀለክሙ ፡ እስመ ፡ ዐለውመ ፡ እሙንቱ፡፡=፡ ከማሁ ፡ እሙንቱሂ ፡ ዐለው ፡ ይእዜ ፡ ከመ ፡
ሉሙኑ፡ይሀሀሉሙ፡=፡

Quid dicendum tibi est quod gloriaveris? Effracti sunt rami, dicesne, & ego 19
factus sum ramus oleæ loco ipsorum? Æquum fuit ut defringerentur, qui non 20
crediderunt; & tu quidem stas, quia credidisti: tu igitur timoratus mane,
neque extollas teipsum. Si illis qui ex ipsa creatione eorum olea fuerunt; non 21
pepercit, num tibi parcet? Vide igitur misericordiam Dei, & incitatam 22
severitatem: in eos qui ceciderunt, ex tempore animadvertit: tibi autem
pepercit, si permanseris in benignitate tua; alioquin etiam te excindet. Et 23
ipsos plantabit si crediderint: potens est enim Deus rursum plantare eos. Te 24
omninò sylvestrem oleam ex natura tua excîdit, & plantavit te in illud quod
non erat de natura tua, nempe in bonam oleam: quantò magis igitur poterit
ipsos plantare in naturam suam, qui olea fuerunt ab initio ipsorum. Velim au- 25
tem vos scire fratres nostri mysterium hoc, (ut non dicatis, Sapientes sumus,)
quia cæcitas aliqua ex parte contigit Israeli, usque dum ingressi fuerint omnes
Gentes: Et tum omnis Israel servabitur: sicut Scriptura dicit; Veniet ex Si- 26
on liberator, & avertet peccatum à Jacob. Et in illo nanciscentur spem suam, 27
quum obstulero peccatum eorum. Quantum ad Evangelium, inimici nostri sunt; 28
quantum ad electionem autem fratres nostri sunt de fratribus nostris. Quoniam 29
non afficitur pœnitentiâ gratia Dei. Quemadmodum vos antea prævaricati 30
estis contra Deum, nunc autem misericordiam consecuti estis, eò quòd ipsi trans-
gressi sunt: Ita ipsi etiam prævaricati sunt nunc, ut iis impertiretur misericordia. 31

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ις'. ΙΖ'.

Conclusit enim Deus *omnes* in *incredulitatem*, ut omnium misereatur.
32 Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.
O *profunditas* divitiarum, & sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia
33 Ὦ βάθος πλούτου, καὶ σοφίας, καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς (τ) ἀνεξερεύνητα
judicia ejus, & inpervestigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini?
34 τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου;
aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
35 ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται
ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso omnia: ipsi gloria
36 αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα
in secula. Amen.
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

CAP. XII. ιβ'.

Hortor itaque vos, fratres, per *miserationes* Dei, *sistere* corpora
1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ΙΖ'
vestra hostiam viventem, sanctam, *bene* placentem Deo, *rationalem cultum* vestrum.
ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, (α) ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.
Et *ne* configuramini seculo huic: sed reformamini *renovitate*
2 Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει
sensûs vestri, *ad probandum vos* quæ voluntas Dei bona,
τοῦ (β) νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν,
& beneplacens, & perfecta. Dico enim per gratiam *datam* mihi, *omni*
3 καὶ εὐάρεστον, καὶ τέλειον. Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ
existenti in vobis, non *supersapere præter quod* oportet sapere: sed sapere ad
τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς
sobrium esse, unicuique sicut Deus *partitus est* mensuram fidei. Sicut enim in
4 τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς (γ) ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν

uno corpore membra multa habemus, *at* membra omnia non eundem habent actum:
ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν·
Ita multi unum corpus sumus in Christo, *at singulum, alia aliorum* membra.
Οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, (δ) ὁ δὲ καθεὶς, ἀλλήλων μέλη. 5
Habentes autem donationes secundùm gratiam *datam* nobis, differentes, sive
Ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν, διάφορα, εἴτε 6
prophetiam, secundùm rationem fidei: Sive ministerium, in *ministerio*:
προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· 7
sive *docens*, in doctrina: *Sive exhortans*, in *exhortatione*:
(ε) εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· 8
distribuens, in simplicitate: *præsectus*, in solicitudine: *misereiscens*, in hilaritate.
ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι.
Dilectio sine simulatione: odientes malum: adhærentes bono:
Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος· ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν· κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· 9
Fraternâ charitate in sese mutuo amore propensi: honore *alii alios* prævenientes:
Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· 10
Solicitudine non pigri: spiritu ferventes: *tempori* servientes:
Τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· (ζ) τῷ καιρῷ δουλεύοντες· 11
Spe gaudentes: tribulatione patientes: orationi instantes:
Τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· 12
Usibus Sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite
Ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. Εὐλογεῖτε 13 14
persequentibus vos: benedicite, & *ne* imprecamini. Gaudete cum gaudentibus, &
τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ 15
flete cum flentibus.
κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

MS. A. (τ) ἀνεξεξήνητα ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἁγίαν, τῷ Θεῷ εὐάρεστον, καὶ (β) νοὸς, εἰς (γ) ἐμέρισεν ὁ Θεὸς (δ) τὸ δὲ (ε) εἴτε διδασκαλίαν, ἐν (ζ) τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Versio VULGATA LATINA.

32 Conclusit enim Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur.
33 O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia
34 sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Do-
35 mini? Aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
36 ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in se-
cula. Amen.

CAP. XII.

1 OBsecro itaque vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora
vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium
2 vestrum. Et nolite conformari huic seculo, sed reformamini in novitate sen-
sûs vestri: ut probetis quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta.
3 Dico enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos; Non
plus sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem: & unicuique sicut Deus
divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia 4
autem membra non eundem actum habent: Ita multi unum corpus sumus in Christo, 5
singuli autem alter alterius membra. Habentes autem donationes secundùm gratiam, 6
quæ data est nobis, differentes; sive prophetiam secundùm rationem fidei, Sive 7
ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina, Qui exhortatur in 8
exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in solicitudine, qui mise-
retur in hilaritate. Dilectio sine simulatione. Odientes malum, adhærentes 9
bono: Charitate fraternitatis invicèm diligentes: Honore invicèm præveni- 10
entes: Solicitudine non pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes: Spe 11
gaudentes: in tribulatione patientes: Orationi instantes: Necessitatibus San- 12
ctorum communicantes: Hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus 13
vos: benedicite, & nolite maledicere. Gaudete cum gaudentibus, flete cum 14
flentibus. 15

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * لِأَنَّ اللهَ حَبَسَ ٱلْكُلَّ أَجْمَعِينَ فِي ٱلْعِصْيَانِ لِيَرْحَمَ ٱلْكُلَّ * يَا لِعُمْقِ ثَرْوَةٍ وَحِكْمَةِ اللهِ 32
33 وَمَعْرِفَتِهِ * فَإِنَّ أَحْكَامَهُ لَنْ تُفْحَصَ * وَسُبُلُهُ لَا يُسْتَقْرَى آثَارُهَا * لِأَنَّ مَنْ دَا عَرَفَ فِكْرَ 33
34 ٱلرَّبِّ * أَمْ مَنْ دَا صَارَ مُشِيرًا عَلَيْهِ * أَوْ مَنْ سَبَقَ فَأَعْطَاهُ شَيْئًا فَيُعْطَيَ عِوَضَهُ * لِأَنَّ كَافَّةَ 34
35 ٱلْأَشْيَاءِ مِنْهُ وَبِهِ وَإِلَيْهِ * فَلَهُ ٱلْمَجْدُ إِلَى ٱلدُّهُورِ حَقًّا * 35
36

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي عَشَرَ * * ٱلسَّبْتُ ٱلسَّابِعُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

1 * أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ أَتَضَرَّعُ إِلَيْكُمْ بِرَأْفَاتِ اللهِ * أَنْ تُقَدِّمُوا أَجْسَامَكُمْ ضَحِيَّةً حَيَّةً قُدْسِيَّةً مَرْضِيَّةً 1
2 لِلَّهِ دِيَانَتُكُمُ ٱلنَّطْقِيَّةُ * وَلَا تَتَشَكَّلُوا بِهٰذَا ٱلدَّهْرِ * بَلْ تَبَدَّلُوا صُوَرَكُمْ إِلَى تَجْدِيدِ عُقُولِكُمْ * 2
3 لِتُخْبِرُوا مَا هِيَ مَشِيئَةُ اللهِ ٱلصَّالِحَةُ وَٱلْمَرْضِيَّةُ وَٱلْكَامِلَةُ * لِأَنِّي أَقُولُ بِٱلنِّعْمَةِ ٱلَّتِي أُعْطِيَتْهَا 3
لِكُلِّ مَنْ هُوَ مَوْجُودٌ فِيكُمْ * أَلَّا يَعْلُوَ فِي رُوَيْتِهِ خَارِجَ مَا يَجِبُ أَنْ يَرَى فِيهِ * بَلْ يَرَى
4 فِي أَنْ يَتَعَفَّفَ * كَمَا قَسَمَ اللهُ لِكُلِّ أَحَدٍ مِقْدَارًا مِنَ ٱلْأَمَانَةِ * ثُمَّ * وَكَمَا أَنَّ لَنَا فِي جِسْمٍ وَاحِدٍ 4
5 أَعْضَاءَ كَثِيرَةً * وَٱلْأَعْضَاءُ كُلُّهَا لَيْسَ لَهَا فِعْلٌ وَاحِدٌ نَفْسُهُ * هٰكَذَا نَحْنُ ٱلْكَثِيرُونَ جِسْمٌ 5
وَاحِدٌ بِٱلْمَسِيحِ * وَكُلُّ وَاحِدٍ أَعْضَاءُ بَعْضِنَا بَعْضٍ * * ٱلْأَحَدُ ٱلسَّادِسُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

6 * فَإِذْ لَنَا مَوَاهِبُ تَخْتَلِفُ كَمَا يَخُصُّ ٱلنِّعْمَةُ ٱلَّتِي أُعْطِيَتْهَا * إِنْ تَكُونَ نُبُوءَةٌ * فَعَلَى مِقْدَارِ 6
7 ٱلْأَمَانَةِ * وَإِنْ كَانَتْ خِدْمَةٌ فَلِلْخِدْمَةِ * وَإِنْ كَانَ مَنْ يُعَلِّمُ فَلِلتَّعْلِيمِ * وَإِنْ كَانَ مَنْ 7
8 يَعِظُ فَلِلْوَعْظِ * ٱلْمُعْطِي فَلْيُعْطِ بِسَمَاحَةٍ وَطَلَاقَةٍ * ٱلْوَالِي مُتَعَهِّدًا لِيَكُنْ ذَا حِرْصٍ * 8
9 مَنْ يَرْحَمُ فَلْيَكُنْ بِبَشَاشَةٍ وَسَمَاحَةٍ * ٱلْحُبُّ فَلْتَكُنْ بِلَا مُرَاءَاةٍ * كُونُوا مَاقِتِينَ لِلْخُبْثِ * 9
10 مُلَاصِقِينَ لِلصَّالِحِ * مُتَوَدِّدِينَ فِي ٱلْحُبِّ ٱلْأَخَوِيِّ أَحَدُكُمْ إِلَى ٱلْآخَرِ * وَإِلَى إِكْرَامِ بَعْضِكُمْ 10
11 بَعْضًا مُتَسَابِقِينَ * فِي ٱلْحِرْصِ غَيْرَ عَاجِزِينَ * وَٱلرُّوحِ مُشْتَعِلِينَ * وَلِلرَّبِّ خَادِمِينَ * وَٱلرَّجَاءِ 11
12 مُسْرُورِينَ * وَعَلَى ٱلْأَحْزَانِ صَابِرِينَ * وَعَلَى ٱلصَّلَاةِ عَاكِفِينَ * وَلِحَوَائِجِ ٱلْقِدِّيسِينَ مُشَارِكِينَ * 12
13 وَلِلْغُرَبَاءِ مُتَسَابِقِينَ * بَارِكُوا مَنْ يَضْطَهِدُكُمْ * بَارِكُوا وَلَا تَلْعَنُوا * ثُمَّ * 13
14 * ٱلْإِثْنَيْنِ ٱلْخَامِسِ * * أَرْبَاصُوا أَنْ تَفْرَحُوا مَعَ ٱلْمَسْرُورِينَ * وَأَنْ 14
15 تَبْكُوا مَعَ ٱلْبَاكِينَ * 15

CAP. XII.
Sabbatho septimo post Pentecosten.

O Fratres, obsecro vos per miserationes Dei, ut constituatis corpora vestra hostiam vivam, sanctam, acceptam Deo, religionem vestram rationalem. 1
Et ne implicemini hoc seculo, sed transferte formam vestram in renovationem mentium vestrarum, ut experiamini quænam sit voluntas Dei bona, & accepta, atque perfecta. Dico enim 2
per gratiam quæ data est mihi, cuicunq; inter vos existenti, ne sensum suum efferat præter id quod expedit ut sentiat apud se; sed illud sentiat, ut sit 3
nimium temperans, prout partitus est cuique Deus mensuram fidei. Hucusque.
Et quemadmodum habemus in uno corpore membra multa, membra verò omnia 4
non habent unum eundémque actum:
Ita nos qui multi sumus, unum corpus 5
sumus in Christo, singuli autem alii
aliorum membra.

Dominicâ sextâ post Pentecosten.

Cùm igitur varia sint nobis dona, pro 6
vatione gratiæ quæ data est nobis: si fuerit prophetia, sit juxta mensuram fidei:
Et si fuerit ministerium, ministerio cedat: 7
si verò fuerit qui doceat, doctrinæ: Si 8
fuerit qui consoletur, consolationi: qui
tribuit, liberè & hilariter tribuat:
qui stat præpositus, sit impiger: qui
miseretur, sit cum serenitate & hila-
ritate. Dilectio sit absque simulatione: 9
sitis odio prosequentes malum, adhæ-
rentes bono: Diligentes charitate fra- 10
ternâ alter alterum: & ad honorandum
alter alterum, prævenientes: In solertia 11
non pigri: & in spiritu ferventes: &
Domino famulantes: Et in spe exul- 12
tantes: & in calamitatibus patientes:
& in oratione assidui: Et necessitati- 13
bus sanctorum communicantes: & ad
diligendos peregrinos prævenientes. Be- 14
nedicite persequentem vos: benedicite,
& ne maledicatis. Finis.

Die lunæ quinto.

Libeat vobis gaudere cum gaudenti- 15
bus, & flere cum flentibus:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወኢትፈቅርዎ : ለዝ : ዓለም : ወሐድሱ : ልበክሙ : ወለሞክሩ : ዘይፈቅድ : እግዚአ
3 ብሔር : ወሠናይ : ወዘጽድቀ : ወዘፍጹም::=> ወእንግረክሙ : ለኵልክሙ : ጸጋ :
እግዚአብሔር : ከመ : ኢትትዐበዩ : ወኢትሐልዩ : ትዝህርተ:: ሐልዩ : በዘ : ታነጽ
4 ሑ : ርእሰክሙ : እመዝሙት : ወኵሉ : በከመ : ክፈሎ : እመኅበ : እግዚአብሔር : በ
5 መስፈርተ : ሀይማኖት::=> በከመ : በውስተ : አሐዱ : ኀፍስትነ : ብዙኀ : መለያልየ :
6 ብነ : ወዘዘ : ዚለሁ : መግበሩ::=> ካዓሁ : ኵልነ : እንዘ : ብዙኀን : ንሕነ : አሐዱ :
7 ሥጋ : ንሕነ : በክርስቶስ::=> ወብክሙ : ጸጋ : እግዚአብሔር : ወዘዘ : ዚለሁ : ጸጋ
8 ሁ : ዘሂ : ይትኔበይ : በሐሰበ : ሀይማኖቱ:=> ወዘሂ : ይትሳእክ : በመልእክቱ : ወዘሂ :
9 ይጫህር : በትሥህር ቱ:=> ወዘሂ : ይትፈሣሕ : በፍሥሐሁ:: ወዘሂ : ይሠየመ : ከመ :
10 እሰልጥ : መልያክቶ : ወዘሂ : ይመሕር : በመሂሮቱ::=> ተፈቀሩ : ዘእንበለ : ኑፋቄ : ተ
11 ገሐሡ : እመእኩይ : ወትለው : ሠናየ : ወለድልው : ለጽድቅ:=> ወለፍቅሩ : ቢጸክ
ሙ : ወኩኑ : ሙሐርያነ : ተካበሩ : በበይናቲክሙ : ወለክብሩ : መኳንንቲክሙ::=>
12 ወለዘሂ : ጽሁቅ : ሊትትህበዩ : ለመንፈስ : ተሐይው : ለእግዚአብሔር : ተቀነዩ::=>
13 ለተስፋክሙ : ተፈሥሑ : ለሕማሙክሙ : ተዐገሡ : ለጸሎትክሙ : ተፀመዱ:=> ለ
14 ግቡረ : ቅዱሳን : ተኅበተፈ : ለፍቅሮ : ነግድ : ለትልው::=> ይሐርዮሙ : ለእለ : ይሰ
15 ድዱክሙ : ይሐሩ : ወለትርግሙ:=> መእለ : ይትፈሣሕ : ተፈሥሑ : ወመእለ : ዘ
ይበኪ : ብክዩ::=>

Et ne charum habete hunc mundum, sed renovate cor vestrum, & probate quid 2
voluerit Deus, & quid bonum, & quid justum, & quid perfectum. Et edico vo- 3
bis omnibus per gratiam Dei, ut ne superbiamini, neque sapiatis ad fa-
stum, sed sapite in eo per quod purificetis vosmet à fornicatione, & unus-
quisque juxta portionem ejus à Deo, in mensura fidei. Quemadmodum in 4
uno nostro corpore multa membra habemus, & unicuique ex eis est suum 5
opus: Ita nos omnes multi existentes, unum corpus sumus in Christo. Et 6
quemadmodum se habet gratia Dei, sua est cuique gratia: cui est prophetia,
sit pro ratione fidei suæ: Et cui ministerium, juxta ministerium suum: & 7
qui docet, sit in doctrina sua: Et qui exhortatur, in exhortatione sua: & 8
qui præponitur, ut prosit suæ præfecturæ: & qui miseretur, sit in miseratione
ejus. Diligite absque hæsitantia: abstinete à malo, & adhærete bono, & stu- 9
dete justitiæ, Et amate fratres vestros, & estote benigni, honore prosequi- 10
mini invicem, & honorate præpositos vestros. Et ei qui est solicitus ne esto- 11
te pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes: Spe vestrâ gaudentes: in 12
afflictione vestra patientes: in oratione vestra perdurantes: Necessitati San- 13
ctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite iis qui vos in- 14
sectantur: benedicite inquam *& ne maledixeritis. Gaudete cum gaudenti-* 15
bus, & flete cum flentibus.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Idipsum in invicèm sentientes: non alta sapientes, sed humili-
16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπει-
bus consentientes: Ne este prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro
17 νοῖς συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ
malo reddentes: procurantes honesta coram omnibus hominibus. Si
18 κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ (η) ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ
possibile, quod ex vobis, cum omnibus hominibus pacem habentes: Non vosmetipsos
19 δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· Μὴ ἑαυτοὺς
ulciscentes, dilecti: sed date locum iræ: Scriptum est enim; Mihi vin-
ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκ-
dicta, ego retribuam, dicit Dominus. Si ergò esurierit inimicus tuus,
20 δίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. (θ) Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σε,
ciba illum: si sitit, potum da illi: Hoc enim faciens, carbones ignis
ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς
congeres super caput ejus. Ne vincitor à malo: sed vince in bono
21 σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ (ι) νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ· ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ
malum.
τὸ κακόν.

CAP. XIII. ιγ'.

1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ
Omnis anima potestatibus superhabentibus subdita sit: non enim est potestas si non
à Deo: quæ autem existentes potestates, à Deo ordinatæ sunt. Itaque
2 (α) ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. Ὥστε
resistens potestati, ipsi Dei ordinationi resistit: at resistentes,
ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες,
sibipsis damnationem accipient. Nam principes non sunt timori
3 ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος (β) τοῦ ἀγαθοῦ
operum, sed malorum. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac,
ἔργου, ἀλλὰ τοῦ κακοῦ. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει,
& habebis laudem ex illa: Dei enim minister est tibi in bonum. Si
καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν 4
autem malum feceris, time: non enim frustrà gladium portat: Dei enim minister
δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός
est, vindex in iram ipsi malum agenti. Idcóque necessitas subjici,
ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, 5
non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam. Propter hoc enim &
οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ 6
tributa solvitis: ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum fortiter incumbentes.
φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γάρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.
Reddite ergò omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal,
(γ) Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, 7
vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. Nemini quicquam
τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμήν, τὴν τιμήν. Μηδενὶ μηδὲν 8
debeatis, si non diligere alii alios: nam diligens alterum, legem im-
ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ (δ) ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πε-
plevit. Hoc enim; Non mœchaberis, Non occides, Non furaberis, Non
πλήρωκε. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, (ε) Οὐ κλέψεις, Οὐ 9
falsum testaberis, Non concupisces: & si quod aliud mandatum, in hoc
ψευδομαρτυρήσεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ εἴ τις (ζ) ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ
verbo recapitulatur, in hoc; Diliges proximum tuum sicut teipsum.
τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου (η) ὡς ἑαυτόν.
Dilectio proximo malum non operatur: plenitudo ergò legis dilectio.
Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. 10
Et hoc, scientes tempus, quia hora nos jam de somno excitari: nunc
Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι (θ) ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν 11
enim propior nostra salus, quàm cùm credidimus.
γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.

MS. A. (η) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Εἰ (θ) Ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ (ι) νικᾶ ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) ὑπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι, ὑπὸ Θεοῦ (β) τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ. (γ) Ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς (δ) ἀλλήλους ἀγαπᾶν· (ε) Οὐ κλέψε··, Οὐκ ἐπιθυμήσεις. καὶ (ζ) ἑτέρα ἐστὶν ἐντολὴ, (η) ὡς σεαυτόν. ** πλήρωμα ··· νόμ ε ἡ ἀγάπη. (θ) ὥρα ἤ δεῖ ὑμᾶς ἐξ ὕπνε

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

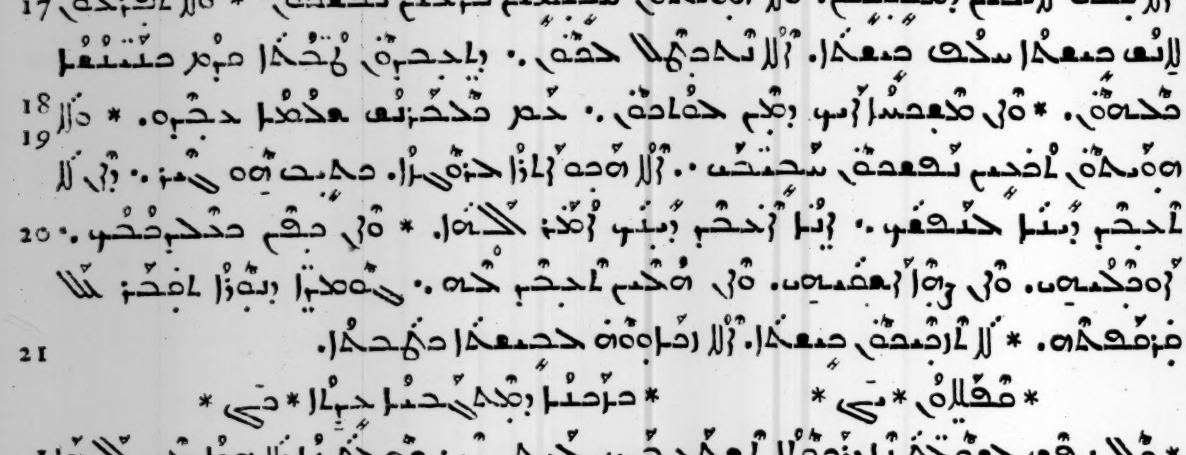

Et quæ sentitis de vobisipsis, etiam de fra- 16
tribus vestris *sentite*: nec sentiatis elatâ
mente, sed accomodate vos iis qui submissi
sunt: nec estote sapientes propriâ opinione.
Neminíque rependatis malum pro malo, sed 17
vobis curæ sit benè facere coram hominibus
omnibus. Et, si fieri potest, quantum in vo- 18
bis est, cum quolibet pacem componite.
Nec ulciscamini vosmetipsos dilecti mei, 19
sed date locum iræ. Scriptum est enim;
Quòd si judicium non executus fueris tibi-
ipsi, ego judicium tuum exequar, inquit
Deus. Quòd si esurierit inimicus tuus, ciba 20
eum; & si sitierit, præbe ei potum. Quòd
si hæc feceris, prunas ignis coacervabis in
caput ejus. Ne vincat vos malum, sed vin- 21
cite malum bonitate.

CAP. XIII.

Quo tempore deligitur Ecclesia. 23.

OMnis anima potestatibus dignitate præ- 1
ditis subjiciatur. Non enim est potestas quæ
non sit à Deo: & quotquot sunt potestates,
à Deo sunt ordinatæ. Qui igitur resistit po- 2
testati, mandato Dei resistit: ii autem qui
ipsis resistunt, condemnationem accipient.
Judices enim non sunt terrori bonis operi- 3
bus, sed malis. Vis igitur ut non reformides
potestatem? quod bonum est age, & laus
tibi futura est ab ea. Minister enim Dei est, 4
sed tibi ad bonum. Quòd si quod malum est
egeris, reformida: non enim frustrà accin-
ctus est gladio, siquidem minister Dei est,
ultor iræ iis qui malè agunt. Quamobrem 5
necesse est nobis ut subjiciamur, non solùm
propter iram, sed etiam propter conscien-
tiam nostram. Propterea etiam censum ca- 6
pitis datis: ministri enim Dei sunt super hu-
jusmodi rebus constituti. Rependite igitur 7
unicuique prout ei debetur: cui tributum,
tributum: cui vectigal, vectigal: cui timo-
rem, timorem: cui denique honorem, ho-
norem. Et nemini ullius rei debitores sitis, 8
nisi alter alterum diligat. Nam qui diligit
proximum suum, Legem adimplevit. Et- 9
enim id quod dictum est, Non occides, neque
mœchaberis, neque furaberis, neque concu-
pisces, & si quod est aliud præceptum, hoc
verbo perficitur, nempe, Diliges proxi- 10
mum tuum sicut teipsum. Dilectio proxi-
mum suum malo non afficit: quandoquidem
dilectio est impletio Legis.

Matutinis Dominicæ introitûs Jejunii. 24.

Quinetiam hoc scitote, quòd tempus est, & 11
jam hora expergiscendi à somno nostro.
Nunc enim propiùs accessit ad nos vita no-
stra quàm quum credidimus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወእመዝ፡ሐልዩ፡ምስለ፡ቢጽክሙ፡ ወትዕቢተሰ፡ ሊትሐልዩ፡ ወእመዝ፡ ያትሕት፡ ርእሶ፡ተመሰ
17 ሉ፡፡ ሊትበሉ፡ ለቢባኑ፡ንሕነ፡=ፁ ወሊትፍድይዎ፡ እዙየ፡ ለዘ፡ ለሐሠመ፡ ሠናየ፡ ተናገዱ፡
18 ሥስለ፡ ቢጽክሙ፡=ፁ ወእመሰ፡ ይትከሀለክሙ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ተለኅው፡=ፁ
19 ወሊትትበቀሉ፡ ለቢክሙ፡፡ ለኅልፍዋ፡ለመዐት፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ይቤ፡ ለነ፡ እትቤቀል፡ ይቤ፡
20 እግዚኣብሔር፡፡=ፁ ወእመሂ፡ ርኀበ፡ ጸባኢከ፡ ለብልዖ፡ ወለእመሂ፡ ጸመአ፡ ለስትዮ፡ ወዘ
21 ንተ፡ ለእሙ፡ ገበርከ፡ አፍሐመ፡ እሰት፡ታክተጋብእ፡ደበ፡ርእሱ፡፡=ፁ ወሊትማእ፡በእኩይ፡
ማዕ፡ ለእኩይ፡ ባገኪረ፡ ሠናይ፡=ፁ

Et juxta sentive cum fratribus vestris: & sublimia ne cogitetis: 16
& similiter conformes estote ei qui se deprimit: ne dicatis; Sapientes sumus. 17
Neque rependatis malum malignanti: sermonem bonum habete cum fratribus ve- 18
stris. Et, si vobis possibile est, cum omnibus gerite vos ut fratres. Et ne vos- 19
met ulciscamini: dimittite iram, quia sic dixit; Ego ulciscar, dicit Dominus. Et 20
si inimicus tuus esurit, ciba eum: & si sitit, da ei potum: & si hoc feceris,
carbones ignis congeres super caput ejus. Et ne vincetor à malo, vince malum 21
benè agendo.

Versio VULGATA LATINA.

16 Idipsum invicèm sentientes : Non alta sapientes, sed humilibus consentientes.
17 Nolite esse prudentes apud vosmetipsos : Nulli malum pro malo reddentes : pro-
18 videntes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si
19 fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes : Non vosmetipsos defendentes, charissimi, sed date locum iræ. Scriptum est enim; Mihi
20 vindicta : ego retribuam, dicit Dominus. Sed, si esurierit inimicus tuus, ciba illum : si sitit, potum da illi : hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput
21 ejus. Noli vinci à malo, sed vince in bono malum.

CAP. XIII.

1 OMnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit : Non est enim potestas
2 nisi à Deo : quæ autem sunt, à Deo ordinatæ sunt, Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt :
3 Nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem ? Bonum fac ; & habebis laudem ex illa : Dei enim minister est tibi in bo-
4 num. Si autem malum feceris, time : non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est: vindex in iram ei, qui malum agit. Ideò necessitate subditi estote,
5 non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideò enim & tributa
6 præstatis : ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Reddite ergò omnibus
7 debita : cui tributum, tributum : cui vectigal, vectigal : cui timorem, timorem :
8 cui honorem, honorem. Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicèm diligatis : qui
9 enim diligit proximum, legem implevit. Nam ; Non adulterabis ; Non occides : Non furaberis : Non falsum testimonium dices : Non concupisces : & si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur ; Diliges proximum tuum sicut teipsum.
10 Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergò legis est dilectio.
11 Et hoc scientes tempus : quia hora est jam nos de somno surgere. Nunc enim propior est nostra salus, quàm cùm credidimus.

Versio ARABICA cum Interprétatione LATINA.

16 *مُعتقِدِينَ هٰذَا ٱلرَّأْيَ نَفْسَهُ أَحَدُكُمْ لِلآخَرِ * وَلَا تَرِيدُوا رُؤْيَاتٍ عَالِيَةً * بَلِ ٱنْقَادُوا مَعَ
17 ٱلْمُتَوَاضِعِينَ * لَا تَصِيرُوا عِنْدَ أَنْفُسِكُمْ عُقَلَاءَ * لَا تُجَازُوا أَحَدًا عِوَضَ سَرٍّ سَرًّا * وَٱسْبِقُوا
18 فَتَعْطُوا فِي مَعْمُولَاتٍ حَسَنَةٍ أَمَامَ ٱلنَّاسِ كُلِّهِمْ * وَإِنْ كَانَ مُمْكِنًا لَكُمْ أَنْ تُسَالِمُوا جَمَاعَةَ
19 ٱلنَّاسِ * يَا أَحِبَّائِي لَا تَنْتَقِمُوا لِأَنْفُسِكُمْ * بَلْ أَعْطُوا ٱلْغَيْظَ مَوْضِعًا * فَإِنَّ قَدْ كُتِبَ * لِي
20 ٱلِٱنْتِقَامُ يَقُولُ ٱلرَّبُّ وَأَنَا أُجَازِي * فَإِنْ يَجُعْ عَدُوُّكَ فَأَطْعِمْهُ * وَإِنْ عَطِشَ فَٱسْقِهِ * فَإِنَّكَ إِذَا
21 عَمِلْتَ هٰذَا * فَإِنَّمَا تَجْمَعُ عَلَى رَأْسِهِ جَمْرَ نَارٍ * لَا يَغْلِبَنَّكَ ٱلشَّرُّ * بَلِ ٱغْلِبْ بِٱلْخَيْرِ ٱلشَّرَّ *

Tenentes hanc eandem sententiam alter 16
erga alterum. Et ne sentiatis opiniones
elatas, sed humilibus morem gerite. Ne
fiatis apud vosmetipsos prudentes. Ne 17
rependatis cuiquam pro malo malum. Et
maturè providete rationationes bonas
coram cunctis hominibus. Et si possibile 18
vobis est, ut pacifice vivatis cum omni-
bus hominibus. O dilecti mei, ne ulcis- 19
camini vos ipsos, sed date locum iræ.
Scriptum est enim, Mihi vindicta, dicit
Dominus, & ego rependam. Igitur si esu- 20
riat inimicus tuus, ciba eum : siq; sitiat,
da illi potum : hoc enim cùm feceris,
congeres quidem super caput ejus carbo-
nes ignis. Ne tevincat malum, sed vince 21
bono malum.

CAP. XIII.

1 *اَلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ عَشَرَ * اَلسَّبْتُ ٱلثَّامِنُ * كُلُّ نَفْسٍ فَلْتَخْضَعْ
لِلسُّلْطَانِ ٱلْمَسْئُولِيَّةِ * لِأَنَّ ٱلسُّلْطَةَ مَا تَكُونُ إِلَّا مِنَ ٱللهِ * وَٱلسُّلْطَاتُ ٱلْمَوْجُودَةُ هِيَ
2 مُرَتَّبَةٌ مِنَ ٱللهِ * حَيْثُ أَنَّ مَنْ يُقَاوِمُ ٱلسُّلْطَانَ * فَقَدْ قَاوَمَ تَرْتِيبَ ٱللهِ * وَٱلَّذِينَ يُقَاوِمُونَهُمْ
3 يَقْتَنُونَ لِأَنْفُسِهِمْ دَيْنُونَةً * لِأَنَّ ٱلرُّؤَسَاءَ لَيْسُوا خَوْفًا لِلْأَعْمَالِ ٱلصَّالِحَةِ * لٰكِنْ لِلطَّالِحَةِ * أَتُرِيدُ
4 أَلَّا تَخْشَى ٱلسُّلْطَانَ * اِعْمَلِ ٱلْخَيْرَ * فَيَكُونَ لَكَ مِنْهُ مَدْحًا * لِأَنَّهُ خَادِمُ ٱللهِ هُوَ لَكَ فِي ٱلصَّلَاحِ *
وَإِنْ عَمِلْتَ ٱلشَّرَّ فَخَفْ * فَإِنَّهُ مَا يَتَقَلَّدُ ٱلسَّيْفَ جُزَافًا * لِأَنَّهُ خَادِمُ ٱللهِ فِي ٱلسَّخْطِ مُنْتَقِمًا مِمَّنْ
5 يَعْمَلُ ٱلشَّرَّ * فَلِذٰلِكَ ٱلْخُضُوعُ لَهُ ضَرُورِيٌّ لَازِمٌ * لَا مِنْ أَجْلِ ٱلسَّخْطِ فَقَطْ * بَلْ وَمِنْ أَجْلِ
6 دَاتِ ٱلْمَعْرِفَةِ * لِأَنَّكُمْ مِنْ أَجْلِ هٰذَا تَادُونَ جُزَايَاتٍ * لِأَنَّ جُبَاتَهَا خُدَّامُ ٱللهِ هُمْ * مُلَازِمِينَ
7 هٰذَا ٱلْأَمْرَ نَفْسَهُ * فَأَعْطُوا ٱلْكَافَةَ مَا يَجِبُ لَهُمْ * فَأَعْطُوا جُبَاةَ ٱلصَّرِيبَةِ ٱلصَّرِيبَةَ * وَٱلْمُكْرِمِي
8 ٱلْحُرْمَةِ ٱلْحُرْمَةَ * اِمْكُثُوا دَوِيمًا ٱلْخَوْفَ ٱلْخَوْفَ * وَأَصْحَابَ ٱلْكَرَامَةِ ٱلْإِكْرَامَ * وَلَا تَكُونُوا عُرْمَاءَ
9 لِأَحَدٍ بِشَيْءٍ إِلَّا بِأَنْ يُحِبَّ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * لِأَنَّ مَنْ يُحِبُّ رَفِيقَهُ فَقَدْ أَكْمَلَ ٱلشَّرِيعَةَ * لِأَنَّ
قَوْلَهُ لَا تَزْنِ * لَا تَقْتُلْ * لَا تَسْرِقْ * لَا تَشْهَدْ كَاذِبًا * لَا تَشْتَهِيَنَّ * وَأَيَّةُ وَصِيَّةٍ أُخْرَى *
10 فَتَمَامُ هٰذِهِ ٱلْكَلِمَةِ تَتِمُّ * بِأَنْ تُحِبَّ قَرِيبَكَ كَمَا تُحِبُّ نَفْسَكَ * ٱلْحُبُّ لِلْقَرِيبِ مَا يَصْنَعُ سُوءًا *
11 فَصَارَ ٱلشَّرِيعَةَ إِذًا ٱلْحُبَّ * وَمِنْ هٰذَا ٱعْرِفُوا ٱلْوَقْتَ * إِنَّ قَدْ حَانَتِ ٱلسَّاعَةُ أَنْ نَسْهَرَ مِنَ ٱلنَّوْمِ *
قِرَاءَةُ أَحَدِ مَرْفَعِ ٱلْجُبْنِ * وَلِمَوْلِدِ يُوحَنَّا ٱلْمُعْمِدَانِ فِي ٱلرَّابِعِ وَٱلْعِشْرِينَ مِنْ حَزِيرَانَ *
فَإِنَّ ٱلْخَلَاصَ أَقْرَبُ مِنَّا ٱلْآنَ أَكْثَرَ مِنَ ٱلْوَقْتِ حِينَ آمَنَّا *

CAP. XIII.
Sabbatho octavo.

Quælibet anima subdat se potestati- 1
bus supereminentibus, quia non est po-
testas, nisi à Deo : & potestates quæ re-
periuntur, à Deo sunt ordinatæ. Adeo 2
ut qui resistit potestatibus, resistat or-
dinationi Dei : qui autem resistunt eis,
acquirunt sibiipsis damnationem. Nam 3
principes non sunt terrori bonis operibus,
sed malis. Visne præpositum non timere,
fac bonum, evitque tibi laus apud ipsum.
Is enim minister Dei tibi est in boni- 4
tate. Quòd si malum committas, time:
quia non frustra gladio se præcingit :
nam minister Dei est in ira, ultionem
sumens ab eo qui malum perpetrat.
Propterea subdere se illi necessarium est 5
ac debitum : non propter iram tantùm,
sed etiam propter ipsam scientiam. Hac 6
enim de causa vectigalia tributa, siquidem
exactores illorum ministri Dei sunt,
huic eidem negotio instantes. Solvite 7
igitur omnibus quod eis debetur : & qui-
dem exactoribus vectigalis solvite ve-
ctigal : & coactoribus census, censum :
reddite metuendo timorem, & honoran-
dis honorem. Et necui debitores sitis 8
in ulla re, nisi in diligendo invicem.
Nam qui diligit socium suum, jam ex-
plevit legem. Quod enim dicitur, Ne 9
committas adulterium, Ne occidas, Ne
fureris, Ne falsò testeris, Ne concupiscas,
& quodvis aliud præceptum, hoc verbo
expletur, nempè, Ut diligas proximum
tuum, ut te ipsum diligis. Dilectio erga 10
proximum, non operatur malum. Per-
fectio igitur legis est dilectio. Ex his 11
noscite tempus : jam enim advenit hora
expergiscendi à somno.

Lectio Dominicæ hilariorum casei.
Et pro Nativitate Johannis Baptistæ, vigesimâ quartâ Junii.

Salus enim propiùs adest nobis modò ;
quàm eo tempore quo credidimus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ነሮ

1 ለኵሉ : ነፍስ : ሶሾንኝ : ተሾነኑ : እስመ : ሊ.ይሠየሙ : ሶሾንኝ : ዘእንበለ : እመሓብ : ለግዚአብሔር: ወለሶሰ : እመሓብ : እግዚአብሔር : ውእቱ : ኵሉ : ብውሕ : ሎቱ:=
2 ወዘሰ፡ ለበየ : ተኵናኖ : ለሶኵነኝ: ትእዛዘ : እግዚአብሔር : ለበየ:: ወለለሰ : የለብዩ : ተ
3 ሾንኖ: ሾነኔ: ያመጽሉ: ለርእሶሙ:=᎓ ወመኳንንትሰ : ሊኆኑ : ግፈሣነ : ለዘ : ይገብር : ሠናየ : ዘእንበለ: ለዘ: እኩይ: ፈግፈሬ:: ወለመሰ:ትፈቅድ: ሊትቀርሆሙ: ለመኳንንት: ግ
4 ባር: ሠናየ: ወዒደ: እውንቱ : ያለኵቱከ:=᎓ እስመ: ለጽከ: ለግዚአብሔር: እውንቱ: ከ ሙ: ለኔተ: ታሠኒ: ፈግፀሪከ: ወለመሰ: ትፈቅድ: ሊትቀራህ : ግበር :ሠናየ:: ወዘለኮ: ለነ
5 ንቱ: ለሾነኝዎ: መጥባሓተ: እስመ: ሳለኵ:እውንቱ: ኵሙ: ይትበቀልዎ: ለገቢ:ለኪት:=᎓
6 ይእዜኒ: በግብር: ተሾነኑ:: ወለኮ: ዳለሙ : ዘእኵይ: ዓዲ: ዘሠናይኒ : ፈግፀሩ:=᎓ ወበ እንተዝ: ተገብሉ: ሎሙ: ጸብሐተ:: እስመ: ሳለገ: እግዚአብሔር: እውንቱ: ወለገዝ: ግብ
7 ር: ተሠይሙ:=᎓ ወለኵሉ: በዘ: ይደትዕ: ግበሩ:: ወለዘሂ: ጸበኸተ : ጸብኑ : ወለዘሂ:ብ
8 ነተ: በነቱ: ወለዘሂ:ፋር ሀተ:ፋር ሁ:ወለዘሂ:ኽብር:ለኽብሩ:=᎓ ወለልቦ: ዘይበቍዐኽሙ:
9 ዘእንበለ: ለፍቅሮ:ቢጽክሙ:ወዘሰ:ለፈቅረ:ቢጾ:ኵሉ: ሕግ: ፈጸመ: ገቢረ:::=᎓ ለእመ : ኣመዝ: ደቤ: ሊትሖር : ብእሲተ : ብእሲ : ወሊትቅተል:ነፍሰ: ወሊትስርቅ: ወሊትኩን : ሰማዕተ : በሐሰት : ወሊትፍተው:: ወዒደ : በዕየኒ : ቦቱ : ትለዛዝ : ወርሰኩ : ለኵሉ :
10 ለፍቅሮ : ቢጽከ : ኣመ : ነፍስከ:=᎓ ዘያፈቅር : ቢጾ : ሊየገብር : ኦኵየ : ተፈቅሮከ :
11 ፍጹመ : ሕግ: ውእቱ::=᎓ ወዘነ : ታለመራ : ኣመ : በጽሐ : ጊዘሁ : ለነቂህ : እመነዋ ሙ : ወይእዜሰ : ለፀለቀት: ሕይወትነ: እንተ: ተሰፈውነ:=᎓

CAP. XIII.

O Mais anima subdita sit potestati : quoniam non præficitur potestas nisi à Deo : 1
& si à Deo est, omnem potestatem habet. Et qui recusat subditum esse potestati, 2
mandatum Dei aspernatur : & qui recusant subjici, damnationem sibi accersunt.
Magistratus autem non sunt terrori benè agentibus, sed eis quorum opera mala sunt: 3
& si velis non metuere potestatem, bonum facito, & etiam ipsi gratias habebunt
tibi. Quia ministri Dei sunt, ut tu opera tua rectè præstes : ideò si vis non ti- 4
mere, facito bonum : etenim non frustrà tribuunt potestatem gladio ; quia eo ipsos
armárunt, ut vindictam sumant de malefactoribus. Nunc autem ex necessitate 5
est ut subjecti sitis : & non tantùm qui malus est, sed is insuper cujus opus bo-
num est. Et propter hoc, illis tributa solvitis, quia missi illos Deus, & ad hoc 6
opus præficiuntur. Omnibus etiam quod æquum est, reddite : & cui tributum 7
debetur, tributum ejus : & cui vectigal, vectigal ejus : & cui metus, metum ejus :
& cui honor, honorate eum. Et nihil est quod proderit vobis, nisi dilectio fra- 8
ternitatis vestræ : & qui diligit fratrem, totius legis complevit opus. Siqui- 9
dem hoc quod dicit ; Non ingredieris ad uxorem viri, & Non occides animam,
& Non furaberis, & Non eris falsus testis, & Non concupisces, & ulterius
aliud si in ea sit præceptum, etiam summa ejus totalis hæc est, Dilectio fratris
tui, quemadmodum tuæ totius animæ. Qui diligit proximum suum, nil perpe- 10
trat mali. Charitas est completio legis. Et hoc scitote advenisse tempus expergi- 11
scendi à somno : & nunc quidem appropinquat salus nostra, quam suscinuimus.

Nox præcessit, at dies appropinquavit. Abjiciamus ergò opera tenebrarum,
12 Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα (ι) ἤγγικεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους,
& induamur arma lucis. Sicut in die, decenter ambulemus:
13 (κ) καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν·
non comessationibus & ebrietatibus, non cubilibus & lasciviis, non lite & æmulatione:
μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·
14 Sed induimini Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis
(λ) Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τὴν σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε
in desideriis.
εἰς (μ) ἐπιθυμίας.

CAP. XIV. ιδ'.

1 Ipsum autem infirmum fide, assumite, non in disceptationib' disputa-
Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλο-
tionum. Hic quidem credit manducare omnia: at infirmus olus edit.
γισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα· ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.
2 Manducans, non manducantem non spernat: & non manducans, manducantem non
Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα (α) μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ
judicet: Deus enim illum assumpsit. Tu quis es judicans alienum
4 κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
servum? proprio Domino stat aut cadit: stabit autem: potens
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ· (β) δυνατὸς
enim est Deus statuere illum. Hic quidem judicat diem inter diem, hic autem
5 γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. Ὃς (γ) μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ
judicat omnem diem: unusquisque in proprio sensu abundet. Sapiens
6 κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· (δ) ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. Ὁ φρονῶν
diem, Domino sapit: & non sapiens diem, Domino non sapit:
τὴν ἡμέραν, (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ·
manducans, Domino manducat, gratias agit enim Deo: & non manducans, Domino non
ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ
manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim nostrûm sibipsi vivit, & nemo sibipsi
7 ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ (ζ) τῷ Θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ
moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: sive morimur,
ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε (η) ἀποθνήσκωμεν, 8
Domino morimur: sive ergò vivimus, sive morimur, Domini
τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε (θ) ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου
sumus. In hoc enim Christus & mortuus est, & resurrexit, & revixit, ut & mor-
ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ (ι) ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, καὶ ἀνέζησεν, ἵνα καὶ νε- 9
tuorum & vivorum dominetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut & tu quid
κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί 10
spernis fratrem tuum? omnes enim adstabimus tribunali Christi.
ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι (κ) τοῦ Χριστοῦ.
Scriptum est enim; Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectet omne genu,
Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, 11
& omnis lingua confitebitur Deo. Itaque unusquisque nostrûm pro
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ 12
seipso rationem reddet Deo. Non ampliùs ergò invicèm judicemus: sed
ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ 13
hoc judicate magis, hoc, non ponere offendiculum fratri, vel
τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ, μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ
scandalum. Scio & persuasum sum in Christo Jesu, quia nihil commune per
σκάνδαλον. Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν (λ) δι' 14
ipsum: si non existimanti aliquid commune esse, illi commune. Si verò propter
ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. (μ) Εἰ δὲ διὰ 15
cibum frater tuus contristatur, non ampliùs secundùm charitatem ambulas: ne
βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ
cibo tuo illum perde, pro quo Christus mortuus est. Non blasphemetur
τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω 16
ergò vestrum bonum. Non enim est regnum Dei, esca & potus:
οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, βρῶσις καὶ πόσις· 17
sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto. Nam in his
ἀλλὰ δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν (ν) τούτοις 18
serviens Christo, benè placens Deo, & probatus hominibus.
δουλεύων (ξ) τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

MS. A. (ι) ἤγγισεν. (κ) ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ἔργα τοῦ φωτός. (λ) Ἀλλὰ (μ) ἐπιθυμίαν. ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) μὴ κρινέτω· ὁ δὲ μὴ (β) δυνατεῖ γὰρ ὁ Κύριος στῆσαι (γ) μὲν γὰρ κρίνει (δ) ἕκαστος τῷ (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων, (ζ) τῷ Κυρίῳ. (η) ἀποθνήσκομεν, (θ) ἀποθνήσκωμεν, (ι) ἔθανεν, καὶ ἔζησεν, ἵνα (κ) τῶν Θεῶν. (λ) δι' αὐτοῦ· (μ) Εἰ γὰρ διὰ (ν) τούτῳ (ξ) Χριστῷ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Jam nox præteriit, dies verò appropinqua- 12
vit. Propellamus ergò à nobis opera tene-
brarum, & induamur arma lucis. Ut inter- 13
diù cum honestate ambulemus, non in cantu
neque temulentiâ, neque in discubitu im-
puro, nec invidiâ, & contentione. Sed 14
induite Dominum nostrum Jesum Christum,
nec soliciti sitis carnis vestræ ad concupi-
scentias.

CAP. XIV.

Et verò qui est infirmus in fide date ma- 1
num; nec sitis ambigentes in cogitationi-
bus vestris. Est enim qui credit, quique re 2
omni vescitur: qui verò infirmus est, olus
comedit. Is autem qui comedit, non com- 3
edentem ne despiciat: & qui non comedit,
comedentem ne condemnet. Deus enim pro-
vexit illum. Tu quis es, qui condemnas 4
servum non tuum, qui si stat, hero suo stat:
&, si cadit, hero suo cadit? stando autem ipse
stat: habet enim herus ejus potestatem susti-
nendi illum. Est qui ab *una* die judicium 5
ferat de *alia* die, est & qui omnes dies judi-
cet. Cæterùm enim unusquisque in mente
sua sit firmus. Qui cogitat quæ diei sunt, 6
domino suo cogitat: & qui non cogitat
quæ diei sunt, domino suo non cogitat. Et
qui comedit, domino suo comedit, Deóque
gratias agit: & qui non comedit, domi-
no suo non comedit, & gratias agit Deo.
Nullus est enim ex nobis qui sibiipsi vivat, 7
nullúsque qui sibiipsi moriatur. Quoniam 8
sive vivimus, Domino nostro vivimus: sive
morimur, Domino nostro morimur. Sive
igitur vivamus, sive moriamur, Domini no-
stri sumus. Propterea etiam Christus mor- 9
tuus est, ac revixit, ac resurrexit, ut sit ipse
Dominus, tum mortuis tum viventibus.
Tu verò cur condemnas fratrem tuum: aut 10
etiam cur tu despicis fratrem tuum? futu-
rum est enim ut nos omnes sistamur ante tri-
bunal Christi. Sicut scriptum est; Vivo 11
ego, inquit Dominus: mihi sese incurva-
bit omne genu, mihique confitebitur omnis
lingua. Igitur unusquisque nostrûm ratio- 12
nem pro se ipso reddet Deo. Nequaquam 13
igitur alius alium condemnet: sed hoc judi-
cate potiùs, ut ne offendiculum fratri tuo
ponas. Novi siquidem & persuasum habeo 14
per Dominum Jesum, nihil esse prophanum
ex seipso: sed ei qui meditatur aliquid im-
purum esse, id ei tantummodò esse impurum.
Sed si propter cibum molestiam exhibes fra- 15
tri tuo, non in dilectione ambulas. Ne per-
das cibo tuo eum, propter quem mortuus est
Christus. Nec blasphemetur bonum no- 16
strum. Namque regnum Dei non est cibus 17
aut potus; sed justitia & pax, & lætitia per
Spiritum sanctitatis. Qui enim per hæc 18
ministrat Christo, placet Deo, & coram
hominibus probatur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወሓለፈት : ሌሊት : ወመጽአት : መዐልት:: ወንግደፍ : እምሳዕቤን : ምግባረ : ጽልምት :
13 ወንልበስ : ወልታ : ብርሃን:=፦ ከመ : ናንሶሱ : በምግባረ : ጽድቅ : ወለኮ : በሽታይ :
14 ወበንሙት : ወለኮ : በመርዓት : ወለኮ : በተሐሎ : ወበቅንለት::=፦ ልበስዎ : ለእግዚ
እነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወሊትሐልይዎ : ፍትወቶ : ለነፍስትክሙ:=፦ 10
1 ወለዘኒ : ድኩም : ሀይማኖቱ : ጸርዎ : ወሊትግበሮ : ለለድልዎ:=፦ ዘሰ : የለመን : ከ
2 ሎ : ለይብላዕ : ወዘሰ : ይናፍቅ: ሓሎለ:ለይሴሰይ:=፦

Et præterit nox, & advênit dies: proinde abjiciamus à nobis opera tenebra- 12
rum, & induamus arma lucis: Ut ambulemus in operibus justitiæ, et non in 13
compotatione & fornicatione, neque in luxuria, neque in vexatione & invidia.
Induite Dominum nostrum Jesum Christum, & concupiscentiam corporis vestri 14
ne sapiatis.

CAP. IV.

Et eum qui fide infirmus est, sublevate: & ne solicitetis ejus placendi stu- 1
dium. Hic credit, omnia comedat: & iste subdubitat, oleribus vescatur. 2

Versio VULGATA LATINA.

12 Nox præcessit, dies autem appropinquavit. Abjiciamus ergò opera tenebrarum, &
13 induamur arma lucis. Sicut in die honestè ambulemus; non in comessationibus, &
ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitiis, non in contentione, & æmulatio-
14 ne: Sed induimini Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis in de-
1 sideriis. CAP. XIV.
2 INfirmũ autẽ in fide assumite, non in disceptationib⁹ cogitationũ. Ali⁹ enim cre-
3 dit se manducare omnia: qui autẽ infirm⁹ est, olus manducet. Is qui manducat, non
manducantẽ non spernat: & qui non manducat, manducantẽ non judicet: De⁹ enim
4 illũ assumpsit. Tu quis es, qui judicas alienũ servũ? Dño suo stat, aut cadit: stabit au-
5 tẽ: potens est enim Deus statuere illum. Nam alius judicat diem inter diem: alius
6 autem judicat omnem diem: unusquisque in suo sensu abundet. Qui sapit diem,
Domino sapit. Et qui manducat, Domino manducat: gratias enim agit Deo. Et
7 qui non manducat, Domino non manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim no-
8 strûm sibi vivit, & nemo sibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: si-
ve morimur, Domino morimur. Sive ergò vivimus, sive morimur, Domini sumus.
9 In hoc enim Christus mortuus est, & resurrexit: ut & mortuorum & vivorum do-
10 minetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quarè spernis fratrem tu-
um? Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est enim; Vivo ego,
11 dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebi-
tur Deo. Itaque unusquisque nostrûm pro se rationem reddet Deo. Non ergò
12 ampliùs invicèm judicemus: sed hoc judicate magìs, ne ponatis offendiculum fra-
13 tri, vel scandalum. Scio, & confido in Domino Jesu, quia nihil commune per
14 ipsum, nisi ei qui existimat quid commune esse, illi commune est. Si enim propter
15 cibum frater tuus contristatur: jam non secundùm charitatem ambulas. Noli ci-
bo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. Non ergò blasphemetur bo-
16 num nostrum. Non est enim regnum Dei, esca & potus: sed justitia, & pax, &
17 gaudium in Spiritu sancto: Qui enim in hoc servit Christo, placet Deo, & pro-
18 batus est hominibus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 3 * اَللَّيْلُ قَدْ وَلَّى وَٱلنَّهَارُ قَدْ دَنَا * فَلْنَطْرَحْ إِذًا أَعْمَالَ ٱلظُّلْمَةِ * وَلْنَلْبَسْ أَسْلِحَةَ ٱلنُّورِ * وَنَسْلُكْ
كَٱلسَّالُوكِ فِي ٱلنَّهَارِ بِجَمَالِ ٱلتَّوَرُّعِ * لَا بِتَصَرُّفٍ فِي ٱلْأَغَانِي وَٱلْمُسْكِرَاتِ * وَلَا فِي ٱلشَّهَوَاتِ ٱلنِّسَائِيَّةِ
14 وَٱلطَّمَانَاتِ * وَلَا فِي ٱلْحَكِّ وَٱلْحَسَدِ * لَكِنِ ٱلْبَسُوا ٱلرَّبَّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحَ * وَلَا تَهْتَمُّوا بِٱلْبَشَرِ جَاعِلِينَ إِلَى
1 شَهَوَاتِهَا * * اَلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ عَشَرَ * * وَاعْضُدُوا ٱلْمَرِيضَ فِي ٱلْأَمَانَةِ * لَا بِشُكُوكِ أَفْكَارٍ *
2 3 * فَمَنْ يُؤْمِنُ يَأْكُلُ كُلَّ شَيْءٍ * وَأَمَّا ٱلْمَرِيضُ فَيَأْكُلُ بُقُولًا * مَنْ يَأْكُلُ فَلَا يَرْدَرِ بِمَنْ لَا يَأْكُلُ *
4 وَمَنْ لَا يَأْكُلُ فَلَا يَدِنْ مَنْ يَأْكُلُ * لِأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ قَبِلَهُ * فَأَنْتَ مَنْ أَنْتَ يَا مَنْ يَدِينُ عَبْدًا أَجْنَبِيًّا *
5 إِنَّهُ لِرَبِّهِ يَقِفُ أَمْ يَسْقُطُ * بَلْ سَيَقُومُ لِأَنَّ ٱللَّهَ قَادِرٌ هُوَ أَنْ يُقِيمَهُ * ثُمَّ * فَوَاحِدٌ يَدِينُ يَوْمًا فَيَوْمًا *
وَآخَرُ يَدِينُ كُلَّ يَوْمٍ * وَكُلُّ أَحَدٍ فَلْيَتَيَقَّنْ فِي عَمَلِهِ * * اَلسَّبْتُ ٱلثَّالِثُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * وَلِلْحَبِيرِ
6 ٱلْمَوْقِدِينَ * * لِأَنَّ مَنْ يُقِيمُ ٱلْيَوْمَ فَلِلرَّبِّ يُقِيمُهُ * وَمَنْ لَا يُقِيمُ ٱلْيَوْمَ فَلِلرَّبِّ لَنْ يُقِيمَهُ *
7 وَمَنْ يَأْكُلُ فَلِلرَّبِّ يَأْكُلُ * لِأَنَّهُ يَشْكُرُ لِلَّهِ * وَمَنْ لَا يَأْكُلُ فَلِلرَّبِّ لَنْ يَأْكُلَ * لِأَنَّهُ يَشْكُرُ لِلَّهِ * لِأَنَّ مَا
8 يَعِيشُ أَحَدٌ مِنَّا لِذَاتِهِ * وَلَا يَمُوتُ أَحَدٌ لِذَاتِهِ * وَإِنَّنَا إِنْ عِشْنَا فَلِلرَّبِّ نَعِيشُ * وَإِنْ مُتْنَا فَلِلرَّبِّ
يَمُوتُ * فَإِنْ عِشْنَا إِذًا وَإِنْ مُتْنَا فَلِلرَّبِّ نَحْنُ * * اَلسَّبْتُ ٱلْخَامِسُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
9 10 * لِأَنَّ ٱلْمَسِيحَ لِهَذَا مَاتَ وَقَامَ فَعَاشَ لِيَسُودَ ٱلْمَوْتَى وَٱلْأَحْيَاءَ * ثُمَّ * * اَلسَّبْتُ * * فَأَنْتَ لِمَ تَدِينُ
11 أَخَاكَ * وَلِمَ تَزْدَرِي أَنْتَ بِأَخِيكَ * لِأَنَّنَا كُلَّنَا سَنَقُومُ لَدَى عَرْشِ ٱلْمَسِيحِ * لِأَنَّ قَدْ كُتِبَ * يَقُولُ ٱلرَّبُّ
12 حَيٌّ أَنَا أَنْ لِي تَنْحَنِي كُلُّ رُكْبَةٍ * وَكُلُّ لِسَانٍ يَعْتَرِفُ بِٱللَّهِ * فَكُلُّ أَحَدٍ مِنَّا إِذًا عَنْ نَفْسِهِ يُعْطِي جَوَابًا لِلَّهِ *
13 * فَلَا يَدِينَنَّ أَحَدُنَا ٱلْآخَرَ أَيْضًا * بَلِ ٱلْأَوْلَى بِكُمْ أَنْ تَعْتَبِرُوا هٰذَا * أَنْ لَا تَضَعُوا لِأَخِيكُمْ عَثْرَةً
14 أَوْ سُكًّا * وَأَنَا مُوقِنٌ عَالِمٌ بِٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * أَنْ لَيْسَ شَيْءٌ بِهِ نَجِسًا * إِلَّا لِمَنْ يَعْتَبِرُ عَنْ شَيْءٍ
15 أَنَّهُ يَكُونُ نَجِسًا * فَلَهُ وَحْدَهُ يَكُونُ نَجِسًا * فَإِنْ كُنْتَ تَحْزَنُ أَخَاكَ مِنْ أَجْلِ طَعَامٍ * فَلَسْتَ فِعْلًا
16 تُحِبُّ ٱلْمَحَبَّةَ مُسْتَبْشِرًا * فَلَا تَفْعَلْ ذَاكَ بِطَعَامِكَ * فَتُهْلِكُ ٱلَّذِي عَنْهُ مَاتَ ٱلْمَسِيحُ * فَلَا يُغْتَ
17 أَحَدُكُمْ عَلَى خَيْرِكُمْ * فَإِنَّ مُلْكَ ٱللَّهِ لَيْسَ هُوَ طَعَامًا وَشَرَابًا * لَكِنَّهُ عَدْلٌ وَسَلَامَةٌ وَسُرُورٌ بِرُوحِ
18 ٱلْقُدُسِ * لِأَنَّ مَنْ يَخْدِمُ ٱلرَّبَّ بِهٰذِهِ ٱلْمَنَاقِبِ * فَذٰلِكَ مَرْضِيٌّ لِلَّهِ وَمُخْتَبَرٌ عِنْدَ ٱلنَّاسِ * ثُمَّ *

Nox jam recessit, & dies jam accessit. 12
Abjiciamus igitur opera tenebrarum, & induamur arma lucis: Et ambulemus ut ambulari solet in die, decenter compositi. Ne occupemur in cantilenis, & ebrietatibus, neq; in cupiditatibus muliebribus, & turpitudinibus, neque in cœco impetu, & invidia: Sed induimini Dominum 13
Jesum Christum: & curam ne impendatis carni, ad ejus illecebras propensi. 14

CAP. XIV.

ET adjuvate infirmum in fide, non in 1
dubiis cogitationum. Qui enim credit, 2
qualibet re vescatur: at verò infirmus, vescatur oleribus. Qui vescitur, ne de- 3
spiciat non vescentem: & qui non vescitur, ne judicet vescentem: quandoquidem Deus accepit illum. Tu verò quis es ô 4
quicunque judicas servum alienum? nam Domino suo stat, aut cadit. imo surget, quia Deus potens est erigere eum. 5
Hucusque. Unus quidem judicat de die in diem: alius autem judicat omnem diem: & unusquisque propriè sit opere contentus.

Sabbatho nono post Pentecosten. Et in funeribus defunctorum.

Nam qui diem honorat, honestabit illum 6
Dominus: & qui die non honorat, haud quaquam honestabit illum Dominus. Et qui vescitur, Domino vescitur, quia Deo gratias agit: & qui non vescitur, Domino non vescitur, quia Deo gratias agit. 7
Nemo enim nostrûm sibimet vivit, & ne- 8
mo sibimet moritur. Et si vivamus quidem, Domino vivimus: & si moriamur, Domino morimur. Sive ergò vivamus, sive moriamur, Domini sumus.

Feriâ tertiâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.

Christus enim ad hoc mortuus est, & sur- 9
gens revixit, ut dominaretur mortuis ac vivis. Finis. Sabbatho. *Tu igi-* 10
tur cur judicas fratrem tuum? & cur despicis tu fratrem tuum? omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum 11
est enim, Dicit Dominus, Vivus sum ego, quòd mihi flectetur omne genu, & omnis lingua Deum fatebitur. Itaq; unusquisq; 12
nostrûm de seipso rationem reddet Deo. 13
Nequis ergò nostrûm alterum posthas judicet: sed potiùs hoc discernite, ut non faciatis fratri vestro offendiculum aut scandalum. Et ego certus sum ac sciens 14
per Dominum Jesum Christum, nullam esse rem seipsâ immundam: sed qui existimat rem aliquam esse immundam, illi soli est immunda. Quòd si contristas 15
fratrem tuum propter cibum, jam non ut charitas requirit ambulas. At ne perimas illum cibo tuo, pereâtque is pro quo mortuus est Christus. Nemo vestrûm 16
blasphemet bonum vestrum, Siquidem 17
regnum Dei non est cibus & potus, sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto. Qui enim Domino servit in 18
hujusmodi semitis, is Deo placet, & est apud homines probatus. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወዘሂ: ይበልዕ: ሊ,ይመንኖ: ለዘ: ሊ,ይበልዕ: ወዘሂ: ሊ,ይበልዕ: ሊ,ይገለዘ: ለዘ: ይበልዕ:ለኵ
4 ሎ: እግዚ,ለብሔር: ለእመርኩ:=> ለንተ: እንከ: መንትኑ: ለንተ: ዘትግእዝ: ነባሬ:
ባዕድ: እንዘ: ሀሎ: እግዚ,ሉ: ይቀውም: ዘለኮ: ወድቀ: ጥቀ: ይቀውም: ይክል: እግዚ,ብ
5 ሔር: ለቀሞቶ::=> እስመ : ዘ,ይትሔረሥ : እመዕለት : ዕለተ: ወቦ: ዘ,ይትሔረሥ: በኵ
6 ሉ: መዋዕል::ወበእከቱ: ለኵሉ: በከመ: ለዘዘ: ልቡ:=> ዘሂ: ተሐረመ: በቦ: ዕለቱ: ለእግ
ዚ,ለብሔር: ተሐረመ: ወዘሂ: በልዐ : ለእግዚ,ለብሔር: በልዐ: ወያለኵቶ: ለእግዚ,ለብሔር:
7 ወዘሂ: ሊ,በልዐ: ለእግዚ,ለብሔር: ሊ,በልዐ: ወያለኵቶ: ለእግዚ,ለብሔር::=> ለልቦ: እመ
8 ውስቴትነ: ዘለርእሱ : የሐዩ: ወዘለርእሱ: ይመውት::=> እመሂ: ሐየውነ: ለእግዚ,ለብሔ
ር: ነሐዩ: ወእመሂ: ሞትነ: ለእግዚ,ለብሔር : ንመውት::እመሂ: ሐየውነ: ወእመሂ: ሞትነ: ለ
9 እግዚ,ለብሔር: ንሕነ::=> ወበእንተዝ: ሞተ: ክርስቶስ: ወሐይወ: ከመ: ይሮንን: ሕያዋነ:
10 ወ,መውታነ::=> ለንተ: እንከ: መንትኑ : ለንተ: ዘትግእዝ: ቢጸን : ወመንት : እንተ: ዘት
11 ሜንን: ቢጸከ: እንዘ: ሀሎነ: ኵሉነ: ንብጽሕ: ቅድመ: መኰናኑ: ለክርስቶስ::=> እስመ:
12 ከመዝ : ይቤ : እግዚ,ለብሔር: ሕየው: ለነ: እስመ : ሊተ: ይሰገድ: ኵሉ: ብርክ: ወሊተ:
13 ይገኒ: ኵሉ: ልስነ::=> እንዘ: ኵልነ: ሀለውነ: ንትሐተት: በኀበ: እግዚ,ለብሔር:=> ሊ
14 ንግለዝ: እንከ: ቢጸነ::ወዘንተ: ደእሙ: ነሐሊ : በዘ : ሊ,ንግእዝ: ቢጸነ::=> ወለእመር :
ወእትለመን: በእግዚ,እነ : ሊ,የሱስ : ከመ: ለልቦ: ዘ,ይሜስን : በእንቲአሁ: ለሙስና: ደእሙ:
15 ኵሉ: ያሜስኖ::=> ወእመሰ: እንበይነ: መብልዕኑ: ይጤይሰነ: ቢጽየ: ለልብነኬ: ተፈቅር:
16 በኑ: እንበይነ: መብልዕ: ይትሐጐል: ዝኩ: ዘበእንቲአሁ : ሞተ: ክርስቶስ:=> ሊትፀርፈ:
17 እንከ: ለዕለ: ሠናይ:=> መንግሥተ: እግዚ,ለብሔር::ሊኮነ: መብልዐ: ወመስቲ: ዘእንበለ:
18 ጽድቅ: ወሰላመ: ወፍሥሐ : በመንፈስ : ቅዱስ::=> ወዘሰ : ከመዝ: ይትቀነይ: ለክርስቶ
ስ: ለሠውር: በኀበ: እግዚ,ለብሔር: ወሩሩይ: በኀበ: ሰብእ::=>

Et hic qui comedit, ne spernat eum qui non comedit: & ille qui non comedit, eum 3
qui comedit non judicet: eos enim omnes dignoscit Deus. Tu igitur quis es qui 4
judicas alterius servum? dum permanet, Domino suo stabit: sin cadit, propè est ut assurgat: potis est Deus erigere eum. Quia est qui religiosè observat diem præ 5
die, & est qui religiosè sentit de omni die: verùm sentiat unusquisque prout declaraverit ei cor suum. Qui religiosè observat quemcunque diem, Deo observat: 6
& qui edit, Deo edit, & gratias agit Deo: & qui non edit, Deo non edit, & Deo gratias agit. Nemo est ex nobis qui sibiipsi vivit, aut qui sibi- 7
ipsi moritur. Sive enim vivimus, Deo vivimus: & sive etiam morimur, Deo 8
morimur: sive igitur vivimus, sive morimur, Deo sumus. Et propter hoc mortuus 9
est Christus & revixit, ut judicaret vivos & mortuos. Tu igitur quis es qui ju- 10
dicas fratrem tuum, & quis es qui despectui habes fratrem tuum, cùm oportet nos omnes convenire ante tribunal Christi? Quoniam ita dixit Dominus; Vivus ego, 11
quòd mihi se incurvabit omne genu, & mihi confitebitur omnis lingua. Cùm 12
oportet nos omnes examini subjici apud Deum, Ne igitur judicemus fratres nostros: verùm hoc deliberemus potiùs in quibus non judicaremus fratres nostros. Et 13
novi & persuasus sum per Dominum nostrum Jesum, quòd non est aliquid per se perditum, verùm perdito omnia facta sunt perdita. Quòd si propter escam aliquis 14
ex nostris criminis postulat fratrem meum, non est igitur nobis charitas: Nunquid propter escam perdet eum pro quo mortuus est Christus. Ne igitur blasphemetis bo- 15
num. Regnum Dei non esca & potus, sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu 16
sancto. Et qui ita inservit Christo, placens est Deo, & approbatus hominibus. 17 18

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΖ'. ΙΗ'.

Nempè igitur quæ pacis ſectemur, & quæ ædificationis, ad
19 Ἄρα ἂν τὰ τῆς εἰρήνης (o) διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς
invicem. Ne propter eſcam deſtruito opus Dei. Omnia quidem
20 ἀλλήλους. Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν
munda: ſed malum homini per offendiculum edenti.
καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι.
Honeſtum hoc non manducare carnem, neque bibere vinum, neque in quo frater
21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός
tuus offenditur, aut ſcandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes?
22 σου (π) προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις;
Penes temetipſum habe coram Deo. Beatus non judicans ſemetipſum in eo quod
κατὰ σαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ
probat. At ambigens, ſi manducaverit, damnatus eſt, quia non ex fide:
23 δοκιμάζει. Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως·
omne autem quod non ex fide, peccatum eſt.
πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, (ρ) ἁμαρτία ἐστίν.

CAP. XV. ιε'.

1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ IH'
Debemus autem nos potentes imbecillitates impotentium portare, &
non nobisipſis placere. Unuſquiſque enim noſtrùm proximo placeat in
2 μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. (α) Ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς
bonum ad ædificationem. Etenim Chriſtus non ſibiipſi placuit, ſed, ſicut
3 τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς
ſcriptum eſt; Improperia improperantium tibi, ceciderunt ſuper me.
γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, (β) ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.
Quæcunque enim antè ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam antè ſcripta ſunt: ut per
4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ
patientiam, & conſolationem Scripturarum, ſpem habeamus.
τῆς ὑπομονῆς, (γ) καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.
At Deus patientiæ & ſolatii, det vobis id ipſum ſapere in
5 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως, δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν
invicem, ſecundùm Chriſtum Jeſum: Ut unanimiter in uno ore glorificetis
ἀλλήλοις, κατὰ (δ) Χριστὸν Ἰησοῦν· Ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε
6 Deum, & patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Ideò ſuſcipite
τὸν Θεὸν, καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε
7 alii alios, ſicut & Chriſtus ſuſcepit nos in honorem Dei. Dico
ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο (ε) ἡμᾶς εἰς δόξαν (ζ) Θεοῦ. Λέγω
8 autem Jeſum Chriſtum miniſtrum fuiſſe circumciſionis propter veritatem Dei, ad
δὲ Ἰησοῦν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς
confirmandum promiſſiones patrum: At gentes ſuper miſericordia
τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους
9 glorificare Deum: ſicut ſcriptum eſt; Propter hoc confitebor tibi in
δοξάσαι τὸν Θεόν· καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
Gentibus, & nomini tuo pſallam. Et iterùm dicit; Lætamini
ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε
10 Gentes cum plebe ejus. Et iterùm; Laudate Dominum omnes Gentes, &
ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, (η) Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ
11 magnificate eum omnes populi. Et rurſùs Eſaias ait; Erit radix
ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα
12 Jeſſe, & exurgens regere Gentes: in eum Gentes ſperabunt. At Deus
τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Ὁ δὲ Θεὸς
13 ſpei repleat vos omni gaudio & pace in credere, ad abundandum
τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν
vos in ſpe, in virtute Spiritûs ſancti.
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος ἁγίου.

MS.A. (o) διώκωμεν, (π) προσκόπτει. Σὺ πίστιν ἣν ἔχεις, κατὰ σαυτὸν (ρ) ἁμαρτία ἐστίν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου· (φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·) Μόνῳ σοφῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς Κεφ. ιε'. MS.A. (α) Ἕκαστος ἡμῶν (β) ἐπέπεσεν (γ) καὶ διὰ τοῦ (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ· (ε) ὑμᾶς (ζ) τοῦ Θεοῦ. Λέγω δὲ Χριστὸν διάκονον (η) Αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν Κύριον, καὶ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nunc poſt pacem curramus, & poſt ædificationem mutuam. Neq; propter cibum deſtruam opera Dei. Omnia ſiquidem munda ſunt: ſed mala ſunt homini, qui cum offendiculo comedit. Bonum eſt nos non edere carnem, nec bibere vinum, neque quicquam in quo offendatur frater noſter. Tu qui fidem habes, eam in teipſo tene coram Deo. Beatus eſt qui non judicat ſeipſum in re quam diſcernit. Qui enim dubitat, & comedit, reus factus eſt, propterea quòd non in fide. Quicquid enim non eſt ex fide, peccatum eſt.

CAP. XV.

Feriâ tertiâ hebdomadis primæ Jejunii.25.

DEbemus ergò nos fortes infirmitatem imbecillium ferre, neque nobiſmetipſis placere. Sed unuſquiſque noſtrûm proximo ſuo placeat in bonis, tanquam ad ædificationem. Quandoquidem ne Chriſtus quidem ſibiipſi placuit: ſed, ſicut ſcriptum eſt; Convitium eorum qui convitiantur tibi, incidit in me. Quicquid enim quondam ſcriptum eſt, ad doctrinam noſtram ſcriptum eſt: ut per patientiam, & conſolationem Scripturarum, ſpem habeamus. Deus autem patientiæ & conſolationis det vobis ut æqualitatem meditemini unus erga alium in Jeſu Chriſto. Et unâ mente, unóque ore glorificetis Deum patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Propterea aſſumite & portate alii alios, quemadmodum & Chriſtus aſſumpſit vos in gloriam Dei. Dico autem Jeſum Chriſtum miniſtrâſſe circunciſioni pro veritate Dei, ut veram redderet promiſſionem Patrum. Et ut Gentes laudibus celebrent Deum pro miſerationibus, quæ in ipſas extiterunt, ſicut ſcriptum eſt; Confitebor tibi inter Gentes, & nomini tuo pſallam. Et rurſum ait; Lætamini Gentes cum populo ejus. Et rurſùm ait; Laudate Dominum omnes Gentes, laudate eum omnes nationes. Et rurſùm Eſaias dicit; Erit radix ipſi Jeſſe, & qui exurget, erit princeps Gentibus; & in eo ſperabunt Gentes. Cæterùm Deus ſpei impleat vos omni gaudio & pace per fidem, ut proficiatis in ſpe ipſius per virtutem Spiritûs Sanctitatis.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Feſto tertio Ephaniæ, ubi legitur. Sabbato poſt feſtum 40.

Et nunc quidem ſectemur pacem, per quam ædificabitur frater noſter. Et non diſſolvamus opus Dei propter eſcam. Sed omnia pura ſunt puris, mala autem homini qui edit inordinatè. Bonum eſt non edere carnes, & non bibere vinum, ut non evavare facias fratrem tuum. Et ſi fidem habes apud te, ſecurus es coram Deo, à quo adeptus es. Et beatus eſt qui non redarguit quempiam, niſi de quo ſibiipſi conſilium dedit. Et poſtquam ſe obfirmaverit, ſi comedit, condemnabitur: quia conſtantiam ſuam non ſtabilit, peccat.

Versio VULGATA LATINA.

19 Itaque quæ pacis sunt, sectemur: & quæ ædificationis sunt, in invicèm cu-
20 stodiamus. Noli propter escam destruere opus Dei. Omnia quidem sunt
21 munda: sed malum est homini, qui per offendiculum manducat. Bonum est
non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus
22 offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes? penes te
metipsum habe coram Deo: Beatus, qui non judicat semetipsum in eo quod
23 probat. Qui autem discernit, si manducaverit, damnatus est: quia non ex
fide. Omne autem, quod non est ex fide, peccatum est.

CAP. XV.

1 DEbemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, & non
2 nobis placere. Unusquisque vestrûm proximo suo placeat in bonum, ad
3 ædificationem. Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est;
Improperia improperantium tibi ceciderunt super me. Quæcunque enim 4
scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam, & consolationem Scripturarum, spem habeamus. Deus autem patientiæ & solatii, 5
det vobis idipsum sapere in alterutrum secundùm Jesum Christum: Ut una- 6
nimes, uno ore honorificetis Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi.
Propter quod suscipite invicèm, sicut & Christus suscepit vos in honorem 7
Dei. Dico enim Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis propter ve- 8
ritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum: Gentes autem super 9
misericordia honorare Deum, sicut scriptum est; Propterea confitebor tibi in
Gentibus, Domine, & nomini tuo cantabo. Et iterùm dicit; Lætamini 10
Gentes cum plebe ejus. Et iterùm; Laudate omnes Gentes Dominum: & 11
magnificate eum omnes populi. Et rursùs Isaias ait; Erit radix Jesse, & 12
qui exurget regere Gentes, in eum Gentes sperabunt. Deus autem spei re- 13
pleat vos omni gaudio & pace in credendo: ut abundetis in spe, & virtute Spiritûs sancti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sabbatho hilariorum casei.

19 *Oportet igitur ut expetamus merces pacis, & genera utilitatis, quibus alter alteri prosumus. Et ne destruas propter* 20 *cibum opus Dei. Res omnes puræ sunt, at illud homini malum est, comedere scilicet ad nocumentum & offendiculum proximi sui. Bonum est non edere car-* 21 *nem, nec bibere vinum, nec ullâ re uti per quam frater tuus impingat, aut hæsitet, aut infirmetur. Tu fidem habes?* 22 *in temetipso habeto coram Deo, nam beatus ille est, qui semetipsum non judicat in eo quod in se probat. Verùm qui du-* 23 *bius hæret, si ederit, jam condemnatus est: quia non ex fide comedit: quicquid autem non prodit ex fide, peccatum est.*

Sequuntur postremi versus capitis 16. quos exemplar nostrum huc inseruit.

Soli autē Deo sapientissimo Jesu Christo 25 *qui potens est confirmare vos in Evangelio meo, & prædicatione Jesu Christi, secundùm revelationem mysterii æternis annis silentio involuti, Nunc autem pa-* 26 *tefacti in scripturis Prophetarū ejus secundùm æternum Dei mandatū, & cogniti ad obedientiam fidei inter omnes gentes: Gloriam in cuncta secula. Amen.* 27

CAP. XV.

Dominicâ septimâ post Pentecosten.

NOs autem fortes ferre debemus in- 1 *firmitates eorum qui sunt viribus destituti, ac non placere nobis ipsis: Sed* 2 *placeat unusquisque nostrûm proximo suo in bonum ad emolumentum. Nam* 3 *Christus non placuit sibi ipsi, imò sicut scriptum est, Improperia exprobrantium tibi corruerūt super me. Quicquid enim* 4 *ante exaratum est, ad nostrum documentum olim scriptum est: ut sit nobis spes per patientiam, & per consolationem scripturarum. Et Deus patientiæ & con-* 5 *solationis det vobis ut teneatis alter erga alterum hanc eandem sententiam præcipuam in Jesu Christo: Quatenus glori-* 6 *ficetis Deum Patrem Domini nostri Jesu Christi uno ore & mente concordi.*

Feriâ quartâ hebdomadæ quintæ post Pentecosten.

Hac igitur de causa opitulamini alter 7 *alteri, quemadmodū opitulatus est vobis Christus, ad gloriam Dei.* Hactenus: *Dico autem Jesum Christum factum* 8 *fuisse circumcisioni ministrum, pro veritate Dei, ut promissa Patrum comprobaret. Gentes vero Deum glorificant ob* 9 *ejus misericordiam erga se, sicut scriptum est, Propterea gratias agam tibi ô Domine inter gentes, & canam nomini tuo. Et rursum ait; Heus gentes lætami-* 10 *ni cum populo ejus. Et rursum, O gen-* 11 *tes, laudate Dominum, & ô cuncti populi, celebrate eum. Et rursum Esaia di-* 12 *cit; Erit radix Jesse, & qui exurget ex ea, dominabitur gentibus, & gentes in ipso confident. Deus autem spei repleat* 13 *vos omni gaudio & pace, per hoc ut fidē præstetis promissioni: ut proficiatis atque exuberetis in spe, per potentiam Spiritus sancti.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XV.

ET æquum est ut vos firmi sustineatis infirmitates impotentium, & ut non place- 1 *amus nobisipsis. Et nos omnes placere studeamus quantum ad justitiam & bona* 2 *opera, in quibus ædificetur frater noster. Christus quidem sibiipsi placere noluit,* 3 *quemadmodum dicit Scriptura; Opprobrium opprobrantium tibi cecidit super me. Et quicquid scriptum est, pro nostra eruditione scriptum est, ut per patientiam no-* 4 *stram, & fiduciam in Scripturis, spem nostram adipiscamur. Dominus autem De-* 5 *us consolationis, & Pater misericordiæ det nobis ut cogitemus pariter de nobis omnibus per Jesum Christum: ut nos omnes simul uno ore glorificemus Dominum* 6 *nostrum Jesum Christum, Dominum* inquam *nostrum. Et nunc etiam assumite* 7 *fratres vestros, quia Christus etiam assumpsit nos in gloriam Domini. Dico igitur;* 8 *Christus minister fuit circumcisionis justitiæ, ut confirmaret promissiones patrum nostrorum. Et Gentes etiam glorificabunt Deum, quia misertus est earum: ita enim* 9 *dicit Scriptura; Propterea confitebor tibi in Gentibus, & tibi psallam in populo.*

Deest versus decimus.

Et rursum dicit; Laudate Dominum vos omnes Gentes, & glorificabunt eum omnes 11 *populi. Et Isaias dicit; Exurget radix Asai, & qui præficitur regibus Gentium,* 12 *& in ipso confident cum populo eorum. Et Dominus Deus promissionum nostrarum* 13 *adimplebit vos omni gaudio & pace credendo; ut vobis abundet: faciat promissiones ejus per Spiritum sanctum, & per virtutem ejus.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

Perſuaſus ſum autem, fratres mei, & ipſe ego de vobis, quoniam & ipſi pleni eſtis
14 Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε
bonitate, repleti omni ſcientiâ, potentes & alii alios monere. Au-
ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. (θ) Τολ-
daciùs autem ſcripſi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam reducens vos,
μηρότερον δὲ ἔγραψα (ι) ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς,
per gratiam datam mihi à Deo: Ad eſſe me miniſtrum Jeſu Chriſti
διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· Εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν (κ) Ἰησοῦ Χριστοῦ
in Gentibus, ſanctificantem Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν
accepta, ſanctificata in Spiritu ſancto. Habeo igitur gloriationem in Chriſto Jeſu
εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
quæ ad Deum. Non enim audebo loqui aliquid eorum quæ non effecit Chriſtus
τὰ (λ) πρὸς Θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω (μ) λαλεῖν τι
per me, in obedientiam Gentium, verbo & operibus: In virtute ſignorum & prodigiorum,
ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς
in virtute Spiritûs Dei: ita ut me ab Hieruſalem & circum uſque ad Illyricum
δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ· Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,
implevi̇ſſe Evangelium Chriſti: Sic autem amanter contendentem evangeli-
ἐν δυνάμει (ν) Πνεύματος Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
zare, non ubi nominatus eſt Chriſtus, ut non ſuper alienum fundamentum ædificarem: Sed,
πεπληρωκέναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· (ξ) Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελί-
ſicut ſcriptum eſt, Quibus non annuntiatum eſt de eo, videbunt: & qui non
ζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· Ἀλλὰ,
audierunt, intelligent. Ideò & impediebar plurimùm venire ad vos. Nunc
καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ
verò non ulteriùs locum habens in regionibus his, cupiditatem autem habens
ἀκηκόασι, συνήσουσι. Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Νυνὶ
veniendi ad vos à multis annis: Ut ſi proficiſcar in Hiſpa-
μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων
niam, veniam ad vos: ſpero enim præteriens conſpicere vos, & à
τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν· Ὡς (π) ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν (ρ) Σπα-
vobis præmitti illuc, ſi vobis primùm ex parte implevero fuero. Nunc autem pro-
νίαν, ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. Νυνὶ δὲ πο-
ficiſcor in Hieruſalem miniſtrans Sanctis. Probaverunt enim Macedonia &
ρεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ
chaia collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui in Hieruſalem.
Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ.
Placuit eis enim, & debitores eorum ſunt. Si enim ſpiritualibus eorum
(τ) Εὐδόκησε γὰρ, καὶ ὀφειλέται (υ) αὐτῶν εἰσιν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν
participârunt Gentes, debent & in carnalibus miniſtrare eis. Hoc
ἐκοινώνησε τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. Τοῦτο
igitur perficiens, & aſſignans eis fructum hunc, proficiſcar
οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι
per vos in Hiſpaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos,
δι' ὑμῶν (φ) εἰς τὴν Σπανίαν. Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς,
in plenitudine benedictionis Evangelii Chriſti veniam. Obſecro
ἐν πληρώματι (χ) εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ
autem vos, fratres, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & per charitatem
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης
Spiritûs, ſimul contendere mihi in orationibus pro me ad Deum:
τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν·
Ut liberer ab infidelibus in Judæa, & ut miniſterium meum in Hieru-
Ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, (ψ) καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἰερου-
ſalem acceptum fiat Sanctis: Ut in gaudio veniam ad
σαλὴμ εὐπρόσδεκτος (ω) γένηται τοῖς ἁγίοις· Ἵνα ἐν χαρᾷ (α) ἔλθω πρὸς
vos per voluntatem Dei, & ſimul recreer vobiſcum. Deus pacis
ὑμᾶς διὰ θελήματος (β) Θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης
cum omnibus vobis. Amen.
μετὰ πάντων (γ) ὑμῶν. ἀμήν.

MS. A. θ) Τολμηροτέρως (ι) ὑμῖν ἀπὸ (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ (λ) πρὸς τὸν Θεόν. (μ) τι λαλεῖν ὧν (ν) Πνεύματος ἁγίου· ὥστε (ξ) Οὕτως (ο) ἐλθεῖν (π) ἂν (ρ) Σπανίαν. ἐλπίζω (σ) παρευ-
όμενος (τ) Ηὐδόκησε (υ) εἰσὶν αὐτῶν. (φ) εἰς Σπανίαν. (χ) εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. (ψ) καὶ ἡ (ω) τοῖς ἁγίοις γένηται· (α) ἐλθὼν (β) Θεοῦ, συναναπαύσωμαι (γ) ὑμῶν. Συνείσημε δὲ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ ſecundâ Jejunii. 26.

14 * Porrò ego quoque perſuaſum habeo de vobis, fratres mei, vos etiam plenos eſſe bonitate, & abſolutos in omni ſcientia, vosque adeò poſſe & alios monere. Paulò verò audaciùs ſcripſi vobis, fratres mei, ut
15 commonefacerem vos per gratiam quæ mihi
16 data eſt à Deo. Ut ſim miniſter Jeſu Chriſti inter Gentes, & inſerviam Evangelio Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, & ſanctificata per Spiritum ſanctitatis. Eſt mihi
17 igitur gloria in Jeſu Chriſto apud Deum.
18 Non enim auſim quicquam dicere, quod non factum ſit per Chriſtum ad obedientiam Gentium ſermone & operibus, Virtute ſi-
19 gnorum ac miraculorum, & virtute Spiritûs Dei: adeò ut ab Ieruſalem peragraverim aduſque Illyricum, & adimpleverim Evan-
20 gelium Chriſti. Dum diligentem operam navo evangelizandi, non ubi invocatum eſt nomen Chriſti, ut ne ædificarem ſuper fundamentum extraneum: Sed ſicut ſcriptum
21 eſt; Ii quibus non annuntiatum eſt de eo, ipſum videbunt: & ii qui non audierunt,
22 acquieſcent. Propterea impeditus ſum plu-
23 ries, ne venirem ad vos. Nunc autem quia nullus mihi relictus eſt locus in his regionibus, deſiderium verò habeam jam à multis
24 annis veniendi ad vos: Quum proficiſcar in Hiſpaniam, ſpero venire, voſque inviſere: & vos eritis mihi comites illuc, quum
25 aliquantulum oblectatus fuero conſpectu veſtro. Nunc autem proficiſcor ad Ieruſalem
26 Sanctis miniſtraturus. Voluerunt enim ii qui ſunt in Macedonia & in Achaia, communicationem habere cum pauperibus &
27 Sanctis qui ſunt in Jeruſalem: Voluerunt *in-quam* ut qui ſint eis debitores. Si enim ſpiritu participes fuerunt cum eis Gentes, debent etiam ipſæ in iis quæ carnis ſunt, illis miniſtrare. Hoc igitur ubi perfecero, &
28 conſignavero eis hunc fructum, tranſiturus
29 ſum per vos in Hiſpaniam. Scio enim quum veniam ad vos, me cum plenitudine bene-
30 dictionis Evangelii Chriſti venturum. Peto autem à vobis, fratres mei, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & per dilectionem Spiritûs, ut mecum laboretis in orati-
31 one pro me ad Deum: Ut liberer ab iis qui ſunt immorigeri in Judæa: utque miniſterium quod perfero Sanctis qui ſunt
32 in Jeruſalem, benè recipiatur: Et veniam ad vos cum gaudio per voluntatem Dei, & vobiſcum requieſcam. Deus pacis ſit cum
33 vobis omnibus, Amen.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በአፓንያ : በሰኑይ : በዓል : ሓበ : ይትነበብ፡=፦

14 ፲፱ እትለመነክሙ፡ ለነሂ፡ ለኅዊነ : ትፈጽሙ፡ በኵሉ፡ ምግባረ : ሠናይ፡ ወጽጉባን : ለእት
15 ሙ፡ በኵሉ፡ ጥበቤ፡ ወትክሉ፡ ሥሒሮቶሙ፡ ለቢጾክሙኒ፡፡=፦ ወተኃቢልየ፡ ጸጋፍኩ : ለክ
16 ሙ፡ ለመለሐዱ፡ ገጽ፡ ባለእተ፡ ጸጋሁ፡ ለእግዚአብሔር፡=፦ ከመ፡ እትለእክ፡ ለሊየሱስ፡ክ
ርስቶስ : ውስተ፡ ለሕዛብ : ወከመ፡ ትትቀደስ : ትሥህርቱ : ለእግዚአብሔር፡፡ከመ፡ ይኩን፡
17 መለሠዋቶሙ፡ ለእለሕዛብ : ለመረ : ወሓረዩ : በመንፈስ፡ ቅዱስ፡፡=፦ ወሊተሰ : ሊየሱስ፡ክ
18 ርስቶስ : መክሕየ : በሓበ : እግዚአብሔር፡=፦ ወእትኃበል፡ እንግር : ዘገብረ : ሊተ : ክር
ስቶስ : በዘ : የለመኑ : ለሕዛብ : ፀቃል : ወበመግባር፡=፦

Secundo Feſto Ephaniæ, ubi legitur.

14 *Perſuaſum habeo etiam ego de vobis fratres noſtri, quod perfecti eſtis in omni opere*
15 *bono, & pleni eſtis in omni ſapientia, & poteſtis etiam erudire fratres veſtros.*
16 *Auſus ſum tamen, ſcribere vobis aliqua ex parte de gratia Dei: ut miniſter ſim Jeſu Chriſti inter Gentes, & ut ſanctificetur doctrina Dei: ut ſit oblatio*
17 *Gentium accepta & approbata per Spiritum ſanctum. Et mihi Jeſus Chriſtus*
18 *eſt gloriatio mea apud Deum. Et auſus ſum enarrare quæ per me operatus eſt Chriſtus, quantum ad fidem Gentium, in verbo & operibus:*

Versio VULGATA LATINA.

14 Certus sum autem, fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni
estis dilectione, repleti omni scientiâ, ita ut possitis alterutrum monere.
15 Audaciùs autem scripsi vobis, fratres, ex parte tanquam in memoriam vos re-
16 ducens: propter gratiam, quæ data est mihi à Deo, Ut sim minister
Christi Jesu in Gentibus: sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gen-
17 tium accepta, & sanctificata in Spiritu sancto. Habeo igitur gloriam in
18 Christo Jesu ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum, quæ per
19 me non efficit Christus in obedientiam Gentium, verbo & factis: In vir-
tute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritûs sancti: ita ut ab Jerusa-
20 lem per circuitum usque ad Illyricum repleverim Evangelium Christi. Sic
autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super
21 alienum fundamentum ædificarem: sed sicut scriptum est; Quibus non est
22 annuntiatum de eo, videbunt: & qui non audierunt, intelligent. Propter
quod & impediebar plurimùm venire ad vos, & prohibitus sum usque ad-
23 huc. Nunc verò ulteriùs locum non habens in his regionibus, cupiditatem
autem habens veniendi ad vos ex multis jam præcedentibus annis: Cùm 24
in Hispaniam proficisci cœpero, spero quòd præteriens videam vos, & à
vobis deducar illuc, si vobis primùm ex parte fruitus fuero. Nunc igitur 25
proficiscar in Jerusalem ministrare Sanctis. Probaverunt enim Macedonia & 26
Achaia, collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui sunt in Je-
rusalem. Placuit enim eis: & debitores sunt eorum. Nam si spiritualium 27
eorum participes facti sunt Gentiles: debent & in carnalibus ministrare il-
lis. Hoc igitur cùm consummavero, & assignavero eis fructum hunc: per 28
vos proficiscar in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos, in 29
abundantia benedictionis Evangelii Christi veniam. Obsecro ergò vos, fra- 30
tres, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem sancti Spiri-
tûs, ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum, Ut liberer 31
ab infidelibus qui sunt in Judæa, & obsequii mei oblatio accepta fiat in
Jerusalem Sanctis, Ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei, & re- 32
frigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen. 33

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * وَأَنَا مُوقِنٌ يَا إِخْوَتِي مِنْكُمْ أَنَّكُمْ مَوْعِيِّينَ صَلَاحًا * مَمْلُوِّينَ مِنْ كَافَّةِ الْعِلْمِ * مُقْتَدِرِينَ
15 أَنْ يَعِظَ أَحَدُكُمُ الْآخَرَ * وَقَدْ كَتَبْتُ إِلَيْكُمْ يَا إِخْوَتِي بِجُرْيَا بِبَعْضِ اجْتِرَاءِ الْخِطَابِ كَمُذَكِّرٍ إِيَّاكُمْ * 15
16 مِنْ أَجْلِ النِّعْمَةِ الَّتِي أَعْطَانِيهَا اللهُ * لِأَكُونَ لِيَسُوعَ الْمَسِيحِ خَادِمًا فِي الْأُمَمِ * مُكَهِّنًا بِسَانَ اللهِ * 16
لِيَصِيرَ قُرْبَانُ الْأُمَمِ حَسَنًا مَقْبُولًا * مُقَدَّسًا بِرُوحِ الْقُدُسِ * لِأَنِّي * الْخَمِيسَ مِنَ الْجُمُعَةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ
17 الْعَنْصَرَةِ * * وَلِي فَخْرٌ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ عِنْدَ اللهِ * لِأَنِّي لَسْتُ أَجْسُرُ أَنْ أَقُولَ شَيْئًا لَمْ يَعْمَلْهُ الْمَسِيحُ
18 فِي لِطَاعَةِ الْأُمَمِ * بِالْقَوْلِ وَالْفِعْلِ * بِقُوَّةِ عَجَائِبِهِ وَآيَاتِهِ بِقُوَّةِ رُوحِ اللهِ * حَتَّى أَنِّي مِنْ أُورُشَلِيمَ 19
وَدَائِرًا حَتَّى اللُّورِيكُونَ * بِسَانِ الْمَسِيحِ * وَلَيْسَ هَكَذَا فَوْقَ طَائِفَتِي * لَا حَيْثُ قَدْ سُمِّيَ الْمَسِيحُ * 20
لِئَلَّا أَبْنِيَ عَلَى أَسَاسٍ غَرِيبٍ * بَلْ كَمَا كُتِبَ أَنَّ الَّذِينَ لَمْ يُخْبَرُوا عَنْهُ يُبْصِرُونَهُ * وَالَّذِينَ لَمْ 21
يَسْمَعُوا بِهِ يَفْهَمُونَهُ * وَلِذَلِكَ الْأَسْبَابُ الْكَثِيرَةُ قَطَعَتْنِي عَنِ الْمَجِيءِ إِلَيْكُمْ * وَإِلَّا فَلَيْسَ لِي 22
مَسْتَرَحٌ فِي هَذِهِ الْأَقَالِيمِ * وَإِنِّي لَمَسُوقٌ إِلَى الْمَجِيءِ إِلَيْكُمْ * مُنْذُ سِنِينَ جَمَّةٍ * وَلَعَلِّي إِنْ مَضَيْتُ 23 24
إِلَى الْأَنْدَلُسِ جِئْتُ إِلَيْكُمْ * لِأَنِّي أَرْجُو أَنِّي فِي مَسِيرِي أُشَاهِدُكُمْ * وَسَوْفَ عَوْدِي أَنْتُمْ إِلَيَّ
هُنَاكَ * إِذَا تَمَلَّيْتُ مِنْكُمْ بِبَعْضِ أَشْيَائِي * وَالْآنَ أَنَا مُنْطَلِقٌ إِلَى أُورُشَلِيمَ خَادِمًا لِلْقِدِّيسِينَ * 25
* لِأَنَّ أَهْلَ مَكِدُونِيَا وَأَخَائِيَا قَدْ أَبَوْا أَنْ يَصْطَنِعُوا لَهُمْ شَرِكَةً مَا مَعَ مَسَاكِينِ 26
الْقِدِّيسِينَ الَّذِينَ بِأُورُشَلِيمَ * وَمَعَ أَنَّهُمْ قَدْ أَبَوْا ذَلِكَ * هُمْ عُرَمَاءُ لَهُمْ بِهَذَا * لِأَنَّ الْأُمَمَ إِنْ كَانُوا 27
قَدْ شَارَكُوهُمْ فِي رُوحَانِيَّاتِهِمْ * فَيَجِبُ عَلَيْهِمْ أَنْ يَخْدُمُوهُمْ وَفِي الْجَسَدَانِيَّاتِ * فَإِذَا 28
هَذَا وَصَحَّ لَهُمْ هَذَا الْأَمْرُ * أَمُرُّ بِكُمْ إِلَى إِسْبَانِيَّةَ * وَأَنَا أَعْلَمُ أَنِّي إِذَا جِئْتُ إِلَيْكُمْ * 29
سَأُوَافِيكُمْ بِكَمَالِ بَرَكَةِ بِسَانِ الْمَسِيحِ * * السَّبْتَ الْعَاشِرَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *
30 * يَا إِخْوَتِي أَتَضَرَّعُ إِلَيْكُمْ بِرَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَبِمَحَبَّةِ الرُّوحِ * أَنْ تَجْتَهِدُوا مَعِي فِي 30
الصَّلَوَاتِ مِنْ أَجْلِي لَدَى اللهِ * لِكَيْ أَنْجُوَ مِنَ الْعُصَاةِ فِي بِلَادِ الْيَهُودِيَّةِ * وَلِتَصِيرَ خِدْمَتِي 31
فِي أُورُشَلِيمَ مَقْبُولَةً عِنْدَ الْقِدِّيسِينَ * لِآتِيَ إِلَيْكُمْ بِسُرُورٍ بِمَشِيئَةِ اللهِ * وَأَسْتَرِيحَ مَعَكُمْ * 32
33 * وَإِلَهُ السَّلَامَةِ مَعَكُمْ كُلِّكُمْ آمِينَ *

Equidem certus sum & fratres mei, & 14
persuasum habeo de vobis quòd pleni si-
tis bonitate, referti omni doctrinâ, va-
lentes alius alium admonere. Au- 15
dentiùs tamen audacius scripsi vobis fra-
tres mei, in quibusdam orationis partibus, veluti
commonefaciens vos, propter gratiam
quam dedit mihi Deus, ut sim Jesu 16
Christo minister inter gentes, sacerdotali
munere exercens evangelium Dei: ut
oblationis gentium acceptio fiat jucun-
da, sanctificata per Spiritum sanctum.
Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis quintæ
post Pentecosten.

Habeo autem quod glorier in Jesu Chri- 17
sto apud Deum. Non enim ausim quic- 18
quam dicere quod non effecerit Christus
per me in obedientiam gentium, dicto &
facto, Per virtutem prodigiorum & 19
signorum suorum, per potentiam Spiri-
tus Dei: ut perficerem ab Jerusalem,
& per circuitum, usque ad Illyricum,
evangelium Christi, Et ita annuati vem 20
illud ultra vires meas, non ubi nom na-
tus fuerat Christus, ne ædificarem super
fundamentum alienum: Sed sicut scri- 21
ptum est, Hi quibus non est annuntiatum
de eo, videbunt illum: & qui non au-
dierant de ipso, intelligent eum. Et hac 22
de causa occupationes multæ impedi vê-
runt me quò minùs venirem ad vos:
Alioquin non esset mihi morandi locus 23
in his climatibus. Et verò pe cupidus
sum veniendi ad vos multis ab hinc an-
nis. Et fortè, si in Hispaniam abiero, 24
veniam ad vos. Spero enim forè ut iter
faciens videam vos, vóque me deduca-
tis illuc, postquam fruitus fuero vobis
ex parte desiderii mei. Nunc autem pro- 25
ficiscor Hierosolymam, ministraturus
sanctis. Nam cives Macedoniæ & A- 26
chaiæ exercere sibi voluerunt communi-
cationem aliquam in pauperes sanctorum
qui sunt in Jerusalem. Et præterea nam 27
quod hoc ipsi voluerunt, debitores sunt
eis in hoc: quia quum Gentiles parti-
cipârint cum illis spiritualia eorum, te-
nentur ministrare eis etiam in corporeis.
Hoc igitur ubi perfecero, & fructum 28
hunc eis obsignavero, transibo per vos in
Hispaniam. Et ego novi quòd quum ve- 29
nero ad vos, venturus sim cum sermone
plenitudinis benedictionis Evangelii
Christi.

Sabbatho decimo post Pentecosten.

O fratres mei, obsecro vos per Dominum 30
nostrum Jesum Christum, & per chari-
tatem Spiritus, ut solicîti sitis mecum
in orationibus pro me ad Deum; Qua-
tenus liberer à rebellibus in regione 31
Judææ, & ut sit ministerium meum in
Jerusalem acceptum apud sanctos, ut 32
cum gaudio veniam ad vos per volunta-
tem Dei, & refociller vobiscum. Et De- 33
us pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወበኃይል : ወበትእምርት : መንክር : ወበኀይለ : መንፈሰ : እግዚአብሔር ::ወዘከመ: መሀር
ኩ: በኢየሩሰሌም: እስከ: ሊደያሚሃ : ለኢያሪኮ: ወፈጸምኩ: ትሥህርተ : ክርስቶስ::=
20 ወፈድፋደ : ተፋቅሮተ: ትሥህርቱ: ወከብርት: ወኢሉርኩ: ኅበ : ተሰመየ : ክርስቶስ: ከመ:
21 ኢየሐንጽ: ደበ : መሰረተ: ባዕድ::=> በከመ: ይብል : መጽሐፍ: እለኒ: ኢዜነው ወው: በ
22 እንቲለሁ: ያለመርወ: ሀለወው: ወእለኒ: ኢሰመዕው:ይቤ ብሠ ው::=> ወዘልፈ: ለፊቅድ:
23 እመጸእ : ኅቤክሙ: ወይስለኒኒ:=> ወይእዜ: ባሕቱ: እስመ: ሰለኝኩ: በዝ: በሐሠርት:እ
24 ጽህቅ: እመጸእ : ኅቤክሙ: እመኮንዱይ : ዕለት::=> ወእንዘ : ለሐሠር : መንገለ: ለስጳ
ንያ: እሴፎ: እርለይክሙ: ኅሉፈ: ወእመኅቤክሙ: እትፈኖ:ህየ: እመከመ: ቀደሙ: ተፈ
25 ዛሕኩ : መስለክሙ::=> ወይእዜሰ : ለሐሠር : ኢየሩሰሌመ : በመልእክተ : ቅዱሰን:=>
26 እስመ : ኅበረ: መቄደንያ: ወኢካይያ: ያስተዋፅኡ: ለነደየን : ለለ : ኢየሩሰሌመ : ወለቅዱሰ
27 ን:=> ወኅበረ::እስመ: ርቱዕ: ሎሙ: ይዕስይመው: ለመከመሰ : ተሰተፋወሙ: ለለአከዛብ:
28 በመግባር : ዘመንፈስ: ቅዱስ : ርቱዕ: ይዕቀብወሙ: በዘ : ይትፈቀድ: ነፍሰው:=> ወዘንተ:
29 ላስተጋቢእየ : ወኃቲጫየ : ለኅልፍ : እንተ : ኅበክሙ : ለሲጣንያ::=> ወእትለመን : በሕ
ቱ : ከመ : እመጽእ : በፍጹመ : በረከተ : ክርስቶስ::=>
በመግደላዊት : መንባብ:=>
30 ወላስተበቁኦክሙ: በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወበፍቅረ : መንፈስ : ቅዱስ::ሰለሉ :
31 ሊተ: በጸሎትክሙ: ኅበ : እግዚለብሔር:=> ከመ: ያድኅንኒ : እመ-ዲባዊያን : ለሰ : ብሔ
32 ረ : ይሁደ : ከመ : ለእመርው : ለቅዱሰን : በመልእክትየ : ለሰ : ኢየሩሰሌመ:=> ከመ :
እመጸእ : ኅቤክሙ : በፍሠሐ : ወለዕርፍ : መስለክሙ : በፈቃደ : እግዚአብሔር::=>
33 ወእመላከ : ሰላመ : የሃሉ : መስለክሙ : ለጫነ::=>

Et per virtutem & per signa miraculosa, & per potentiam Spiritûs Dei: & quo- 19
modo edocuerim in Jerusalem usque ad confinia Lijarico, & adimpleverim do-
ctrinam Christi. Idque maximè ex amore doctrinæ ejus & honoris: neque pre- 20
fectus sum ubi nominatus esset Christus, ut ne super alienum fundamentum ædifica-
rem. Sicut dicit Scriptura; Quibus non annuntiaverunt de eo, illos oportet 21
cognoscere eum; & qui non audierant, intelligent eum. Semper cupidus fui veniendi 22
ad vos, at nequivi em: Nunc verò quoniam confici munus demandatum in hi ce 23
regionibus, solicitus fui veniendi ad vos à longo tempore. Et cùm proficiscar in 24
Hispani m, transiens spero quòd invisam vos, & quòd à vobis deducar illuc, post-
quam vobis prius gratulatus fuero. Et nunc proficiscor Jerosolymam ad minis tran- 25
dum Sanctis. Quia consociârunt se qui sunt in Macedonia & Achaia ut eroga- 26
rent aliquid in pauperes qui sunt Jerusalem, & in Sanctos. Etiam consociati sunt, 27
quia æquum est ut ipsi retribuant eis: quandoquidem participes facti sunt Gentiles
operis Spiritûs sancti, oportet ut reponant pro eis, ea quibus indiget anima eorum. 28
Et hoc cùm collegero, & consignavero, proficiscar per vos in Lasitaniam. Et con-
fido insuper quòd cum perfectione benedictionis Christi venero. 29

De Magdalena sermo.

Et precor vos per Dominum nostrum Jesum Christum, & per amorem Spiritûs san- 30
cti, ut rogetis pro me in orationibus vest is ad Deum; Ut conservet me à contu- 31
macibus, qui sunt in terra Judææ: & ut acceptus sim Sanctis in ministerio meo
pro iis qui sunt in Jerusalem: Ut cum gaudio veniam ad vos, & refociller vo- 32
biscum per voluntatem Dei. Deus autem pacis sit vobiscum, Amen. 33

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

CAP. XVI. ις'.

1 Commendo autem vobis Phœben sororem nostram, *existentem ministram* Ecclesiæ
Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν (α)ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας
quæ in Cenchris: Ut eam susciptiatis in Domino dignè sanctis, & assistatis
2 τῆς ἐν Κεγχρεαῖς· ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε
ei in quocunque vestri usus fuerit negotio: etenim ipsa *adsistrix* multis *facta* est,
αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη,
& ipsi mihi. Salutate *Priscillam* & Aquilam *simul operantes* meos in Christo
3 (β)καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε (γ)Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ
Jesu: (Qui pro anima mea *suam ipsorum cervicem* supposuerunt: quibus non ego
4 Ἰησοῦ· (οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν· οἷς οὐκ ἐγὼ
solus gratias ago, sed & cunctæ Ecclesiæ Gentium:) Et domesticam eorum
5 μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν·) Καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
Ecclesiam. Salutate Epænetum dilectum mihi, qui est *primitiæ* A-
ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς (δ) Ἀ-
chaiæ in Christo. Salutate Mariam, quæ multum laboravit in *nobis*.
6 χαΐας εἰς Χριστόν. Ἀσπάσασθε (ε) Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς (ζ) ἡμᾶς.
Salutate Andronicum & Juniam cognatos *meos*, & concaptivos meos, qui
7 Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
sunt *insignes* in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo. Salu-
8 εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ (η) γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. Ἀσπά-
tate *Ampliam dilectum meum* in Domino. Salutate Urbanum *simul operantem*
9 σασθε(θ)Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν
nostrum in Christo, & Stachyn dilectum meum. Salutate Apellen probum in
10 ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν
Christo. Salutate eos qui ex Aristobuli. Salutate Herodionem cognatum meum.
11 Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ὄντας τῆς Ἀριστοβούλου. Ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα τὸν (ι)συγγενῆ μου.
Salutate eos qui ex Narcissi, *existentes* in Domino. Salutate Tryphænam &
ἀσπάσασθε τοὺς ὄντας τῆς Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ 12
Tryphosam, *laborantes* in Domino: Salutate Persidem *dilectam*, quæ multùm
Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν (κ)Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ
laboravit in Domino. Salutate Rufum electum in Domino, & matrem ejus
ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ 13
& meam. Salutate Asyncritum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen,
καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, (λ)Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, (μ)Ἑρμῆν, 14
& qui cum eis, fratres. Salutate Philologum & Juliam, Nereum &
καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, (ν) Νηρέα καὶ 15
sororem ejus, & *Olympan*, & qui cum eis omnes Sanctos. Salutate
τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε 16
alii alios in osculo sancto. Salutant vos Ecclesiæ Christi. Rogo
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι (ξ)τοῦ Χριστοῦ. Παρακαλῶ 17
autem vos, fratres, *speculari ipsos* dissensiones & offendicula præter doctrinam
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν
quam vos didicistis, *facientes*: & declinate ab illis. Nam hujusmodi Do-
ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυ- 18
mino nostro Jesu Christo non serviunt, sed suo*ipsorum* ventri: & per *blandiloquentiam*
ρίῳ(ο)ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας
& benedicentiam seducunt corda innocentium. Nam vestra obedientia in *omnes*
καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας 19
devenit. Gaudeo igitur *hoc* in vobis: Volo *autem* vos sapientes quidem esse in bono,
ἀφίκετο. (π)χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν,
simplices *autem* in malo: At Deus pacis *conteret* Satanam sub
ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν· Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης (ρ) συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ 20
pedibus vestris *in celeritate*. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum.
τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Κεφ. ις'. MS.A. (α)ὑμῶν, (β)καὶ ἐμοῦ τε αὐτῆς. (γ)Πρίσκαν(δ)Ἀσίας (ε)Μαρίαν, (ζ)ὑμᾶς. (η)γέγοναν(θ)Ἀμπλιᾶτον(ι)συγγενῆ(κ)Κυρίῳ.**Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον(λ)Ἑρμῆν, (μ)Ἑρμᾶν, (ν) Νηρέαν (ξ) πᾶσαι τῆς (ο) ἡμῶν Χριστῷ οὐ (π) ἐφ' ὑμῖν ἓν χαίρω· θέλω (ρ) συντρίψαι τὸν σατανᾶν ἐν τάχει ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν. ἡ χάρις

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XVI.

Mulierum sanctarum. 27.

1 COmmendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est ministra Ecclesiæ Cen-
2 chreensis: Ut eam excipiatis in Domino nostro, prout æquum est Sanctis: & in
omni negotio quod ipsa postulabit à vobis, adsitis ei, quandoquidem & ipsa adstitit cùm
3 multis, tum etiam mihi. Salutate Priskelam & Akulam, coadjutores meos in Jesu
4 Christo. Istímet enim pro anima mea cervicem suam præbuerunt: & non ego tantùm gratias eis ago, sed etiam omnes Eccle-
5 siæ Gentium. Et salutate Ecclesiam, quæ est in domo ipsorum. Salutate Epænetum
mihi chariſſimum, qui est primitiæ Achaiæ in Christo. Salutate Mariam, quæ pluri-
6 mùm laboravit in vobis. Salutate Andro-
7 nicum & Juniam cognatos meos, qui mecum captivi fuerunt, suntque percelebres inter Apostolos, & in Christo me præcesserunt.
8 Salutate Amplæum mihi chariſſimum in Do-
9 mino nostro. Salutate Urbanum cooperarium nostrum in Christo, & Stachyn mihi
10 dilectum. Salutate Apellen electum in Do-
mino nostro: salutate domesticos Aristoboli. Salutate Herodionem cognatum meum:
11 salutate domesticos Narcissi, eos qui sunt in Domino nostro. Salutate Tryphænam
12 & Tryphosam, quæ laborârunt in Domino nostro. Salutate Persidem mihi chariſſimam, quæ quidem plurimùm laboravit in
13 Domino nostro. Salutate Rufum electum in Domino nostro, & matrem ejus ac meam.
14 Salutate Asyncritum, & Phlegontem, & Hermam, & Patrobam, & Hermen, & fra-
15 tres qui cum eis sunt. Salutate Philologum, & Juliam, & Nereum ac sororem ejus, &
16 Olympam, omnes denique Sanctos qui cum eis sunt. Salutate alii alios osculo sancto.
17 Salutant vos omnes Ecclesiæ Christi. Peto autem à vobis, fratres mei, ut caveatis ab iis qui dissidiorum & offendiculorum auctores sunt, præter disciplinam quam vos didi-
18 cistis, ut procul recedatis ab eis. Ii enim qui ejusmodi sunt, non inserviunt Domino nostro Jesu Christo, sed ventri suo: ac ser-
monibus blandis & benedictionibus seducunt corda simplicium. Obedientia autem
19 vestra cuilibet homini est perquam notissima. Gaudeo igitur propter vos, volóque ut
sitis sapientes in rebus bonis, innocentes
20 verò in malis. Cæterùm Deus pacis citò conterat Satanam subter pedes vestros. Gratia Domini nostri Iesu Christi sit vobiscum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ሊዲንያ፡=፦ በመግድላዊት፡=፦

1 12 ለማሐፀንኩክሙ : ፊቤን : እኅተ : መጋቤ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘቂንክሪሔስ፡:=፦
2 ወትትወከፍዋ : ምስለ : እግዚአብሔር : በኀሙ : ይደልወሙ : ለቅዱሰን : ወሠርዕዋ : ውስ
3 ተ : ዘፈቀድክሙ : ትካዝክሙ : እስመ : ለእለጠት : ሎብዙኃን : ወሊተኒ፡:=፦ ለሙ :
4 ጣርስቁላ : ወለቂላ : እለ : የኅብሩ : ምስሌነ : ግብረ : ሊየሱስ : ክርስቶስ፡=፦ እለ : መ
ጠው : ክሰደሙ፡ በእንተ : ነፍስየ : ወላኮ : ለነ : ባሕቲትየ : ዘእለኩቶሙ : ዓደ : ኵሉ :
ቤተ : ክርስቲያናት : ዘእስዛብ : ለፀዋኒሆሙ፡:=፦

CAP. XVI.

De Ephinia: de Magdalena.

1 COmmendo vobis Phœben sororem, ministram Domûs Christianorum, quæ est Cen-
2 chris: ut excipiant eam in Domino, sicut decet Sanctos, & constituant ei, in quibus
ab ea rogati fueritis de vestra cura, quia profuit multis, & mihi etiam. Salutate
3 Triscillam & Aquilam cooperatores meos in Jesu Christo: Qui pro anima mea
4 cervices suas tradiderunt, quibus non ego solus gratias ago, sed omnes Ecclesiæ Gentium, cum præfectis earum.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XVI.

1 COmmendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est in ministerio Eccle-
2 siæ, quæ est in Cenchris : Ut eam suscipiatis in Domino dignè Sanctis : & assista-
tis ei in quocunque negotio vestri indiguerit : etenim ipsa quoque astitit multis, &
3 mihi ipsi. Salutate Priscam & Aquilam adjutores meos in Christo Jesu ; (Qui
4 pro anima mea suas cervices supposuerunt : quibus non solus ego gratias ago, sed
5 & cunctæ Ecclesiæ Gentium,) Et domesticam Ecclesiam eorum. Salutate Epæne-
6 tum dilectum mihi ; qui est primitivus Asiæ in Christo. Salutate Mariam, quæ mul-
7 tùm laboravit in vobis. Salutate Andronicum & Juniam, cognatos & concapti-
8 vos meos : qui sunt nobiles in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo. Salu-
9 tate Ampliatum dilectissimum mihi in Domino. Salutate Urbanum adjutorem no-
10 strum in Christo Jesu, & Stachyn dilectum meum. Salutate Apellen probum in
11 Christo. Salutate eos, qui sunt in Aristoboli domo. Salutate Herodionem cogna-
tum meum. Salutate eos, quì sunt ex Narcissi domo, qui sunt in Dño. Salutate Try- 12
phænam & Tryphosam, quæ laborant in Dño. Salutate Persidem charissimâ, quæ 13
multùm laboravit in Dño. Salutate Rufum electũ in Dño, & matré ejꝰ, & mⁱ â Salu- 14
tate Asyncritum, Phlegontem Hermam, Patrobam, Hermen, & qui cum eis sunt, fra-
tres. Salutate Philologum & Juliam, Nereum & sororem ejus, & Olympiadem, & 15
omnes, qui cum eis sunt, Sanctos. Salutate invicèm in osculo sancto. Salutant vos 16
omnes Ecclesiæ Christi. Rogo autem vos, fratres, ut observetis eos, qui dissensiones 17
& offendicula, præter doctrinam quam vos didicistis, faciunt ; & declinate ab illis.
Hujusmodi enim Christo Domino nostro non serviunt, sed suo ventri : & per 18
dulces sermones, & benedictiones, seducunt corda innocentium. Vestra enim obe- 19
dientia in omnem locum divulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed volo vos sa-
pientes esse in bono, & simplices in malo. Deus autem pacis conterat satanam 20
sub pedibus vestris velociter. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلسَّادِسُ عَشَرَ * اَلْجُمْعَةِ مِنَ اَلْجُمْعَةِ اَلْخَامِسَةِ بَعْدَ اَلْعَنْصَرَةِ *

CAP. XVI.

Feriâ sextâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.

1 * وَاَسْتَوْدِعُكُمْ فِيبِن اُخْتَنَا سَمَّاسَةَ اَلْكَنِيسَةَ اَلَّتِي فِي كَنْخَرَاسَ * لِتَقْبَلُوهَا بِالرَّبِّ بِمَا هُوَ اَهْلاً
2 لِلْقِدِّيسِينَ * وَتَقُومُوا لَهَا بِأَيِّ اَمْرٍ تَحْتَاجُهُ مِنْكُمْ * لِاَنَّهَا هِيَ قَدْ صَارَتْ قِيمَةً بِكَثِيرِينَ * وَفِي اَنَا
3 نَفْسِي * صَافِحُوا اَبْرِسْكِلَا وَاَكِيلَانَ مُسَاعِدَيَّ فِي يَسُوعَ اَلْمَسِيحِ * اَللَّذَيْنِ مِنْ اَجْلِ نَفْسِي
4 بَذَلاَ اَعْنَاقَهُمَا. اَللَّذَيْنِ لَسْتُ اَنَا وَحْدِي شَاكِرٌ لَهُمَا. بَلْ وَجَمِيعُ كَنَائِسِ الاُمَمِ * وَالْكَنِيسَةَ
5 اَلَّتِي فِي مَنْزِلِهِمَا. قَبِّلُوا اَبَانَاطُونَ حَبِيبِي اَلَّذِي هُوَ مُقَدِّمَةُ اَخَائِيَّا لِدَي اَلْمَسِيحِ * صَافِحُوا مَرْيَم
6 اَلَّتِي تَعِبَتْ فِيكُمْ كَثِيرًا * قَبِّلُوا اَنْدرُونِيكُوس وَيُونِيَا نَسِيبَيَّ * وَالْمُسَاسَرِينِ مَعِي * اَلَّذَيْنِ
7 هُمَا فِي اَلرُّسُلِ جَلِيلَيْنِ * اَلصَّايرِينِ فِي مَحَبَّةِ اَلْمَسِيحِ قَبْلِي * صَافِحُوا اَمْبِلِيَانَ حَبِيبِي بِالرَّبِّ *
8 * قَبِّلُوا اورفانوس مُعِينَنَا فِي اَلْمَسِيحِ وَاسْطَاسَ حَبِيبِي * اَقْرِؤُا اَلسَّلاَمَ عَلَى اَبِلِّس اَلْخَرِبِ فِي
9 دِيَانَةِ اَلْمَسِيحِ * سَلِّمُوا عَلَى اَهْلِ اَرِسْطُوفُولُس * قَبِّلُوا اِيرُودِيُونَا نَسِيبِي * صَافِحُوا اَهْلَ نَرْكِيصُص *
10 اَلَّذِينَ هُمْ لِلرَّبِّ * قَبِّلُوا تريفانا * وَتِرِيفَاسَا * اَلتَّعِبَتَيْنِ اَلسَّاخِصَتَيْنِ فِي اَلرَّبِّ * صَافِحُوا اَبْرِسِيدَه
11 اَلْحَبِيبَةَ اَلَّتِي تَعِبَتْ فِي مَوَدَّةِ اَلرَّبِّ كَثِيرًا * سَلِّمُوا عَلَى رُوفُسَ اَلْمُصْطَفَي لِلرَّبِّ * وَاُمِّهِ اِيَّاهُ وَاُمِّي اَنَا اَيْضًا *
12 * قَبِّلُوا اَسِنكريطُن * وَفِلاَعُونطَا * اَرْمَانَ * وَبَطْرُفَانَ * وَاَرْمِيسَ * وَالاَخَوَةَ اَلَّذِينَ مَعَهُمْ * صَافِحُوا
13 فِيلُولُوغُس * وَيُولِيَانَ * وَنِيرَاسَ * وَاُخْتَهُ * وَاُولِمْبِيَانَ * وَجَمَاعَةَ اَلْقِدِّيسِينَ اَلَّذِينَ مَعَهُمْ * صَافِحُوا
بَعْضُكُمْ بَعْضًا بِقُبْلَةٍ قِدِّيسَةٍ * وَيُصَافِحُكُمْ كَافَّةُ كَنَائِسِ جَمَاعَاتِ اَلْمَسِيحِ *

* اَلاَثْنَيْنِ مِنَ اَلْجُمْعَةِ اَلسَّادِسَةِ بَعْدَ اَلْعَنْصَرَةِ *

Feriâ secundâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

14 * يَا اِخْوَتِي اَنْصَرِعُ اِلَيْكُمْ اَنْ تَتَرَقَّبُوا اَلصَّانِعِينَ اَلاِنْشِقَاقَاتِ وَالْعِثَرَ * بِخِلاَفِ اَلتَّعْلِيمِ اَلَّذِي
15 تَعَلَّمْتُمُوهُ اَنْتُمْ * وَاجْتَنِبُوا عَنْهُمْ * لِاَنَّ اَلَّذِينَ هُمْ مِثْلُ هَؤُلاَءِ مَا يَخْدِمُونَ رَبَّنَا يَسُوعَ اَلْمَسِيحَ *
16 بَلْ يَخْدِمُونَ بُطُونَهُمْ * وَبِالْكَلاَمِ اَلطَّيِّبِ وَالتَّبْرِيكِ يَخْدَعُونَ قُلُوبَ اَلسَّاذِجِينَ * لِاَنَّ طَاعَتَكُمْ
17 قَدْ وَرَدَ خَبَرُهَا اِلَى اَلْكُلِّ * وَاَنَا مَسْرُورٌ بِنَا فِيكُمْ * وَاُرِيدُكُمْ اَنْ تَكُونُوا فِي اَلْخَيْرِ حُكَمَاءَ * وَفِي
اَلشَّرِّ وُدَعَاءَ * وَاِلَهُ اَلسَّلاَمَةِ يَسْحَقُ اَلشَّيْطَانَ تَحْتَ اَقْدَامِكُمْ سَرِيعًا * نِعْمَةُ رَبِّنَا يَسُوعَ
اَلْمَسِيحِ مَعَكُمْ *

1 *Commendo autem vobis Phœben so-*
rorem nostram, ministram Ecclesiæ quæ
est Cenchreis, Ut excipiatis eam in Do-
2 *mino prout debetur sanctis, & subvenia-*
tis illi quocunque vobis eguerit in negu-
tio : quoniam ipsa multis, & mihi ipsi
3 *fuit adjumento. Osculamini Priscillam,*
4 *& Achillen, adjutores meos in Jesu*
Christo : Qui pro anima mea suppose-
5 *runt cervices suas : quibus non ego solus*
gratias ago, sed & omnes Ecclesiæ Gen-
tium. Item Ecclesiam quæ in domo illo-
6 *rum est. Osculamini Epænetum dilectum*
meum, qui est primitiæ Achaiæ apud
Christum. Osculamini Mariam quæ mul-
7 *tùm laboravit erga vos. Osculamini*
Andronicum & Juniam, cognatos
meos, & concaptivos meos, qui
sunt insignes inter Apostolos, quique
fuerunt ante me in charitate Christi.
8 *Osculamini Ampliatum dilectum meum in*
9 *Domino. Osculamini Urbanum adjuto-*
rem nostrum in Christo, & Stachyn dile-
10 *ctum meum. Augurmini salutem Apel-*
li probato in religione Christi. Salutate
11 *familiares Aristoboli. Osculamini He-*
rodionem cognatum meum. Osculamini
familiares Narcissi, qui Domino sunt.
12 *Osculamini Tryphænam & Tryphæsam,*
utrumque laborantem & anxium in Do-
mino. Osculamini Persidem dilectam,
quæ multùm laboravit in dilectione Do-
13 *mini. Salutate Rufum electum Domino,*
& matrem illius ac meam quoque. Oscu-
14 *lamini Asyncritum, & Phlegontam, Er-*
man, & Patroban, & Ermen, & qui
cum his sunt, fratres. Osculamini Phi-
15 *lologum, & Julian, & Nereum, & so-*
rorem ejus, & Olimian, & cœtum san-
ctorum qui cum illis sunt. Osculamini
16 *alter alterum osculo sancto. Osculantur*
etiam vos omnes Ecclesiæ congregatio-
num Christi.

17 *O fratres mei, obsecro vos ut observetis*
auctores sectarum & dissensionis contra
doctrinam quam vos didicistis, cósque
18 *devitetis. Nam qui his similes sunt, non*
famulantur Domino nostro Jesu Christo,
sed ventri suo famulantur : & sermone
blando atque benedictionis inauguratio-
ne seducunt corda simplicium. Nam obe-
19 *dientiæ vestræ fama jam pervenit ad*
omnes : & ego gaudeo de eo quod in vo-
bis est, & volo vos esse in bono sapientes,
& in malo vacatos. Deus autem pacis
20 *brevi conteret Satanam sub pedibus ve-*
stris. Gratia Domini nostri Jesu Christi
sit vobiscum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5
6 ለሎጭ : ሌጤኔጦን : እጭየ : ዘወንቱ : ጥንቶው : ለኣሲያ : በክርስቶስ::=᎓ ለሎጭ :
7 ማርያ : እንተ : ብዙኀ : ሠርሐት : ለክሙ::=᎓ ለሎጭ : ለንድሮኒቆን : ወዩልያን : እለ :
8 ለዝሚድየ : ወተፄወው : መስሌየ : ወይለመርወው : ሐዋርያት : ክሙ : ቀደሙኒ : ተልእኮ :
9 ለክርስቶስ::=᎓ ለሎጭ : ለንጸልያጦን : እጭየ : በክርስቶስ::=᎓ ለሎጭ : ሉሩባኖን : ዘነ
10 ኀብር : በግብረ : ክርስቶስ : ወስጦክን : እጭየ:=᎓ ለሎጭ : እጤቤን : ሳረያ : ክርስቶ
11 ስ::ለሎሊወው : ለእለ : ላንለርሰጦቦሱ::=᎓ ለሎጭ : ሄሮድዮና : ዘለዝሚድየ:: ለሎ
12 ጭ : እለ : እመወስተ : ንርቅሱ : እለ : በክርስቶስ:=᎓ ለሎጭ : እለ : ጥሬፊና : ወጣሪፎ
ሰ : እለ : ጸመው : ለእግዚእነ :: ለሎጭ : ጤርሲደ : እሳተነ : እንተ : ብዙኀ : ጸመወት :
13 ለእግዚእነ::=᎓ ለሎጭ : ሩፎን : ሳሩዮ : ለእግዚእነ : ወእሞ : ወቢተኒ : እሞየ::=᎓
14 ወለሎጭ : ለሰንቀሪጦን : ወቁለሰንጸ : ሄርሜን : ወጸጥሮባን : ወሄርማን : ወለሳዊነ : እለ :
15 መስለሆሙ::=᎓ ለሎጭ : ፍሎሳን : ወዩልያ : ወነሬያ : ወለሳቶ : ወለልንጦን : ወኩሎ
16 ሙ : ቅዱሰነ : እለ : መስሌሆሙ::=᎓ ለሎጭ : በበይናቲክሙ : በለመሳ : ቅድሰት : ወለ
17 ሎጭክሙ : ኩሉ : ላቢያተ : ክርስቲያናቲሁ : ለክርስቶስ::=᎓ ወለስተብቊዓክሙ : እሳ
ዊነ : ተዐቀብወው : ለእለ : ደገብረ : ሀክካ : ወያመጽሉ : ካሕደ : ሳዕለ : ትመህርትክ
18 ሙ : ዘተመሀርክሙ : ትግበረ :: ወተግሐሠወው:=᎓ እስመ : ለካርሠሙ : ይትቀነዩ : ወለ
ኍ : ለእግዚእነ : ክርስቶስ :: ወበኒጣነ : ነገር : ወተያወሆ : ያሰሳትወው : ለብዙኀን : የ
19 ዋሃነ:=᎓ ወነገረ : ዚለክሙሰ : ተሰመዐ : በኩሉሄ : ወእትፈሣሕ : በለነቲለክሙ :: ወእፈ
20 ቅድ : ለክሙ : ትጥበቡ : ለሠናይ : ወትትግሐሠወ : ለለኩይ::=᎓ ወለመሳከ : ሰላመ :
ለይቀጥቅጦ : ሳሰይጣነ : በታሕተ : እገሪክሙ : ፍጡነ :: ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ :
ክርስቶስ : መስለክሙ::=᎓

Salutate Etenetum fratrem meum, qui est principium Asiæ in Christo. Salutate 5
Mariam quæ multùm laboravit pro vobis. Salutate Andronicum & Juliam 6
cognatos meos, & concaptivos meos, quos cognoverunt Apostoli, quòd ante ve- 7
runt me in sequendo Christum. Salutate Amoliaton fratrem meum in Christo. 8
Salutate Urbanum cooperatorem nostrum in Christo, & Stachyn fratrem meum. 9
Salutate Atelen electum in Christo : Salutate domesticos Aristobuli. Salutate 10
Herodium cognatum meum : Salutate domesticos Narcissi, qui sunt in Christo. 11
Salutate domesticos Tryphænæ, & Tryphosæ, qui laborârunt pro Domino no- 12
stro : Salutate Tersidam sororem nostram, quæ multùm laboravit pro Domino
nostro. Salutate Rufum electum Dei, & matrem ejus, meique etiam ipsius 13
matrem. Et salutate Asyncritum, & Phelasœpum, Hermum & Patrobam, 14
& Hermam, & fratres nostros qui cum illis sunt. Salutate Phelogon, 15
Juliam, & Neriam, & sororem ejus, & Alneton, & omnes Sanctos qui
cum illis sunt. Salutate invicèm in salutatione sancta : salutant vos omnes 16
Ecclesiæ Christi. Et precor vos fratres nostri, ut observetis eos qui tumul- 17
tum excitant, & introducunt hæresin contra doctrinam vestram, quam
edocti fuistis, ut operemini, & devitetis eos : Quoniam ventri suo in- 18
serviunt, & non Domino nostro Christo : & per sermones dulces, & per
blanditias seducunt simplicioves multos. Et fama vestrûm ubique locorum 19
divulgata est : Gaudeo igitur de vobis ; & volo vos sapientes esse ad bo-
num, & declinantes à malo. Deus autem pacis conterat Satanam sub pe- 20
dibus vestris citò. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit vobiscum.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

Salutant vos Timotheus simul operans meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater,
21 (σ)Ασπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος, καὶ Ἰάσων, καὶ Σωσίπατρος,
cognati mei. Saluto vos ego Tertius, scribens epistolam, in Domino.
22 οἱ συγγενεῖς μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν, ἐν Κυρίῳ.
Salutat vos Caius hospes meus, & Ecclesiæ universæ: salutat vos Erastus
23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου, (τ)καὶ ὅλης ἐκκλησίας ὅλης· ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος
procurator civitatis, & Quartus, frater. Gratia Domini nostri Jesu
24 ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ (υ) ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Christi cum omnibus vobis. Amen. At potenti vos stabilire juxta Evangelium
25 Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
meum, & prædicationem Jesu Christi, secundùm revelationem mysterii temporibus æternis
μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις

taciti: (Manifestati autem nunc pérque Scripturas propheticas, secundùm ordinationẽ
σεσιγημένου· (φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπταγὴν 26
æterni Dei, ad obeditionem fidei, in cunctis Gentibus cogniti:) Soli
τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·) Μόνῳ 27
sapienti Deo, per Jesum Christum, cui gloria in secula. Amen.
Σόφῳ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς (φ) αἰῶνας. ἀμήν.

Ad Romanos scripta est à Corintho per Phœben ministram ejus quæ in Cenchreensibus
(†)Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς
Ecclesiæ.
ἐκκλησίας. πρόθεσις καὶ τάξις, Ἐν σίχοις ϡκ. MS.A. (σ)Ασπάζεται (τ)καὶ ὅλης
τῆς ἐκκλησίας· (υ)ἀδελφός. Τῷ δὲ δυναμένῳ (φ)αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. (†) Πρὸς Ῥωμαίους.
Locus, undè missa est hæc epistola ad Rom. in MS. A. non notatur.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Salutant vos Timotheus cooperarius meus, 21
& Lucius, & Jason, & Sosipater, cognati mei.
Saluto vos ego Tertius, qui descripsi epistolam in Domino nostro. Salutat vos Gaius 22 23
hospes meus, totiúsque Ecclesiæ. Salutat vos Erastus œconomus urbis, & Quartus frater.
Deest 24. versus hoc loco, sed in fine additur.
Deo autem qui potest vos confirmare in 25
Evangelio meo, quod prædicatum est de Jesu Christo, per revelationem arcani quod à temporibus æternis absconditum fuit: Re- 26
velatum autem hoc tempore per Scripturas Prophetarum, & per mandatum Dei æternum, patefactum omnibus Gentibus ad obedientiam fidei: Qui solus sapiens est, glo- 27
ria per Jesum Christum in secula seculorum, Amen. Gratia Domini nostri Jesu Christi 24
sit cum omnibus vobis. Amen.

Epistolæ ad Romanos, quæ scripta est Corintho, missa verò per Phœben ministram fidelem,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 አሎሉ: ጢሞቲዎስ: ዘንትብር: ግብረ: ዎስቤሁ: ወሊቂዮስ: ወሊያሰን: ወሰሰጳትሮስ: እ
22 ሁ: ለዝሳድየ:=: ወለሳሓኩ:ክ:እን:ጤርጢዮስ: ዘጸሐፍኩዋ: ለዛቲ: መጽሐፍ:በእግ
23 ዚለን::=: ለመንክ: ጋይዮስ: ነገድየ: ወኩሉ:ለብያት: ክርስቲያናት:ለመንክ: ሌር
25 ስጦስ:መጋቤ: ሀገር: ወቁለስርጦስ: እኁነ::=: *** ወእቱ:ዘይክል:ያጽናዕክ: በነው:
መሀርኩክ: ወበስብሓተ:ሊየሱስ: ክርስቶስ:ዘሓቡእ: ሓርመቱ: እመቅድመ:ዓለመ::=: Salutant vos *Timotheus*, *cooperarius noster*, & *Lycius*, & *Jason* & 21
Sosipatrus, *cognati mei*. Et *saluto vos ego Tertius qui scripsi hanc Epistolam in* 22
Domino nostro. *Salutat vos Gaius hospes meus*, & *omnium Domuum Christia-* 23
norum. *Salutat vos Erastus procurator civitatis*, & *Quartus frater noster*.
Deest versus 24. *Ille* autem *qui potest vos confirmare juxta illud quod edocui* 25
vos, & *in gloria Jesu Christi*, *cujus absconditus fuit cultus antequam mundus fuit*,

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΤΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Περὶ πλόνων καὶ διαφόρων ἡ ἐπιστολὴ διόρθωσιν ἔχει τῶν Κορινθίοις ἡμαρτημένων.

Α'. Μετὰ τὸ προοίμιον, περὶ τῶν μὴ διχονοιῶν πρὸς ἀλλήλους ὀπ φιλοδοξίας τῶν ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ. ὀν ᾧ, περὶ θείας σοφίας. περὶ λειτουργιῶν. περὶ τῶν μὴ κρίνειν διδασκάλους. περὶ τῶν μὴ ἐναίρεσθαι. Β'. Κατὰ πόρνων καὶ πορνείας, καὶ τῶν τούτοις κοινωνούντων.

Γ'. Περὶ τῶν μὴ δικῶν δικαίων, καὶ ταῦτα ἐπὶ ἀπίστων. ὀν ᾧ, περὶ τῶν μὴ πορνεύειν.

Δ'. Περὶ γάμου καὶ χηρείας καὶ ἀγαμίας. ὀν ᾧ, περὶ τῶν μὴ χωρίζεσθαι ἄνδρας τῶν γυναικῶν, μηδὲ οἱ ἄπιστοι ὦσιν οἱ ἕτεροι. περὶ ἀγνείας καὶ δηγαμίας. Ε'. Περὶ διαφορᾶς εἰδωλοθύτων, καὶ τῶν ἀνιερωμένων πρὸς τὰ ἀναφυόμενα σπέρματα. περὶ τῶν εἰς δόξαν καὶ δύναμιν ἀλλαγῆς.

AD CORINTHIOS EPISTOLA PRIOR.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

Paulus vocatus Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Sosthenes
1 (α)Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης
frater: Ecclesiæ Dei *existenti in Corintho*, sanctificatis in Christo Jesu,
2 ὁ ἀδελφός· Τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
vocatis Sanctis, cum omnibus *invocantibus* nomen Domini nostri Jesu Chri-
κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ (β)Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
sti in omni loco, ipsorúmque & nostro: Gratia vobis & pax à Deo Patre
3 στοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias ago Deo meo semper pro vobis, in
4 ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ
gratia Dei data vobis in Christo Jesu: Quia in omnibus *ditati* estis in
5 τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν
illo, in omni verbo & omni scientia, (Sicut testimonium Christi confirmatũ est in
6 αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, (Καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν

MS.A. (†) Titulus abscinditur. (α) Παῦλος ἀπόστολος (β) Κυρίου Ἰησοῦ ἐν

RURSUS DEI AUXILIO scribimus Epistolam ad CORINTHIOS primam.

CAPUT PRIMUM.

Feriâ sextâ Crucifixionis. 1.

Paulus vocatus & Apostolus Jesu Christi, 1
per voluntatem Dei, & Sosthenes frater, Ec- 2
clesiæ Dei, quæ est Corinthi, vocatis & sanctis qui per Jesum Christum sanctificati sunt, iisq; omnibus qui invocant nomẽ Dñi nostri Jesu Christi, in omni loco ipsorũ & nostro. Gratia vobiscũ & pax à Deo patre nostro, & 3
à Dño nostro Jesu Christo. Gratias ago Deo 4
meo in omni tempore pro vobis, ob gratiam Dei quæ data est vobis per Jesum Christum: Quòd in omni re per ipsum ditati estis in 5
omni sermone; omníque cognitione, Se- 6
cundùm testimonium Christi quod confirmatum est in vobis: Ita ut non destituamini 7
ullo ex donis ipsius, sed expectetis revelationem Domini nostri Jesu Christi; Qui qui- 8
dem confirmabit vos usque ad finem, ut absque crimine sitis in die Domini nostri Jesu Christi. Fidelis est Deus, per quem vocati 9
estis in consortium filii ipsius Jesu Christi Domini nostri. Peto autem à vobis, fratres 10
mei, per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut sit unus sermo vobis omnibus; nec sint inter vos dissidia, sed ut sitis perfecti unâ mente unâq; sententiâ. Miserunt enim ad me 11
de vobis *nuntium*, fratres mei, ex domesticis Chloës, quòd contentiones sint inter vos.

Versio VULGATA LATINA.

21 Salutat vos Timotheus adjutor meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater,
22 cognati mei. Saluto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, in Domino.
23 Salutat vos Caius hospes meus, & universa Ecclesia. Salutat vos Erastus
24 arcarius civitatis, & Quartus, frater. Gratia Domini nostri Jesu Christi
25 cum omnibus vobis. Amen. Ei autem, qui potens est vos confirmare juxta Evangelium meum, & prædicationem Jesu Christi, secundùm revelationem 26
mysterii temporibus æternis taciti, (Quod nunc patefactum est per Scri- 27
pturas Prophetarum secundùm præceptum æterni Dei, ad obeditionem fidei,)
in cunctis Gentibus cogniti, Soli sapienti Deo, per Jesum Christum, cui
honor & gloria in secula seculorum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * يصافحكم تيموثاوس معيني * ولوكيوس * وياصن * وسوسيبطرس انسباتي * اقبلكم انا ترتيوس
22
23 كاتب هذه الرسالة بالرب * يسلم عليكم غايوس ضايفي وضايف الجماعة كلها * يسلم عليكم
24 اراسطس خازن المدينة * وكوارطس الاخ * نعمة ربنا يسوع المسيح مع جماعتكم امين *
* بحرب رسالة رومية * وكتبت من كورنثيوس * وارسلت على يد فيبس الشماسة في
كنخراس * والمسح لرب المجد ابدا * وعلينا رحمته * امين *

Salutat vos Timotheus adjutor meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater cognati mei. Osculor vos ego Tertius hujus epistolæ scriptor, in Domino. Salutat vos Gaius hospes meus, & hospes totius congregationis. Salutat vos Erastus quæstor civitatis, & Quartus frater. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit cum omnibus vobis, Amen. 21 22 23 24

Reliquos versus lege superiùs in fine capitis 14.

Epistolæ ad Romanos Corintho scriptæ, & per Phœben Ecclesiæ Cenchreensis ministram missæ, Finis.

Laus Domino gloriæ semper, ejusque clementia super nos. Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወለስተርለየ : በቃለ : ነቢያት : ወበትእዛዘ : እግዚአብሔር : ዘለዓለም :: ኵሎ : ይእዜ
ዑ : ኵሉ : ለሕዝብ : ወይእመኑ : በኢየሱስ : ክርስቶስ : ወልደ : እግዚአብሔር :: ወየ
27 እመርሆ : ለእግዚአብሔር :=: ዘሎቱ : ስብሐት : ወመንግ : ለዓለመ : ዓለ
ም : ለሜን :::=:

ለብሔረ : ሮሜ :::=:

At manifestatur per verbum prophetarum, & præceptum æterni Dei: ut auscultent omnes gentes, & credant in Jesum Christum Filium Dei, & cognoscant Deum: Ei sit gloria, quia ille sapientissimus est in secula seculorum. Amen. 26 27

Civitati Romæ.

Versio VULGATA LATINA.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* CORINTHIOS *prima.*

CAPUT I.

1 PAulus vocatus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Sosthenes frater,
2 Ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi, sanctificatis in Christo Jesu, vocatis Sanctis, cum
3 omnibus qui invocant nomen Domini nostri Jesu Christi, in omni loco, ipsorum, &
4 nostro. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gra-
5 tias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei, quæ data est vobis in Christo
Jesu: Quòd in omnibus divites facti estis in illo, in omni verbo, & in omni scientia: Sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis: Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, expectantibus revelationem Domini nostri Jesu Christi, 6 7
Qui & confirmabit vos usque in finem sine crimine, in die adventûs Domini nostri 8
Jesu Christi. Fidelis Deus: per quem vocati estis in societatem filii ejus Jesu 9
Christi Domini nostri. Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Je- 10
su Christi: ut idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autem
perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. Significatum est enim mihi de 11
vobis, fratres mei, ab iis qui sunt Chloës, quia contentiones sunt inter vos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الي اهل قورنثيوس *

* الفصل الاول * * قراءة التلثا من الجمعة السادسة *

1 * من بولص المدعو رسولا ليسوع المسيح * بمشية الله * وصوسثانوس الاخ * الي كنيسة الله
2 التي بقورنثيوس * الي المقدسين المدعوين المقدسين بيسوع المسيح * مع جماعة المستغيثين
باسم ربنا يسوع المسيح * في كل صقع لهم ولنا * السبت الحادي عشر بعد العنصرة *
3 * نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا والرب يسوع المسيح * اني شاكر لالهي كل حين من
4 اجلكم * على نعمة الله التي اعطيتموها بيسوع المسيح * لانكم في كل امر استغنيتم به في كل
5 قول وفي كل علم * كما قد تصحح فيكم شهادة المسيح * حتي انكم ما اعوزكم ولا في موهبة
6 واحدة * منتظرين اعتلان ربنا يسوع المسيح * الذي سيثبتكم الي الغاية عادمين الزلل * في
7 يوم ربنا يسوع المسيح * صادق هو الله الذي به دعيتم الي شركة ابنه يسوع المسيح
8 ربنا * ثم * الاحد الثامن بعد العنصرة * اصرع اليكم يا اخوتي باسم
9 ربنا يسوع المسيح * ان تقولوا كلكم قولا واحدا نفسه * ولا يكون فيكم شقاقات * وقد كنتم
10 مثبتين في هذا المعقول نفسه * وفي هذا العزم بعينه * لان اصحاب خلويس عرفوني عنكم يا
11 اخوتي ان فيكم مماحكات *

EPISTOLA DIVI PAULI ad Corinthios.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadæ sextæ.

A Paulo qui vocatus Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Sosthene fratre: Ad Ecclesiam Dei quæ est Corinthi, ad sanctos, vocatos, sanctificatos per Jesum Christum, una cum omnibus invocantib⁹ nomen Domini nostri Jesu Christi, quovis in loco, suo, vel nostro. 1 2

Sabbatho undecimo post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Equidem gratias ago Deo meo quolibet tempore pro vobis, de gratia Dei quæ data est vobis per Jesum Christum: Quia cuncti: in rebus ditati estis per ipsum, in omni sermone, & in omni doctrina, (Quemadmodum comprobatum est in vobis testimonium Christi:) Adeò ut nos egeatis ullius doni: expectantes revelationem Domini nostri Jesu Christi, Qui confirmabit vos usque ad finem expertes crimine, in die Domini nostri Jesu Christi. Verax est Deus per quem vocati estis ad consortium filii ipsius Jesu Christi Domini nostri. Finis. 3 4 5 6 7 8 9

Dominicâ octavâ post Pentecosten.

Obsecro vos ô fratres mei, per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut omnes unum eundemque sermonem loquamini, nec sint inter vos dissidia. (Et verò jam eratis firmi in hac eadem mente, & in hacmetipsa opinione.) Familiares enim Chloes notum mihi fecerunt de vobis ô fratres mei, esse inter vos contentiones. 10 11

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለብሔረ : ቆርንቶስ :::=:

CIVITATI CORINTHI.

CAPUT I.

1 ፩ ጳውሎስ:ዘተሠይመ:ሐዋርያሁ: ለኢየሱስ:ክርስቶስ: በፈቃደ: እግዚአብሔር: ወስቴ
2 ንስ : ኦኑ:=: ለቤተ: ክርስቲያን: ዘእግዚአብሔር: ዘብሔረ : ቆርንቶስ: ፡ባእለ : ተቀደ
ሱ: በክርስቶስ: ኢየሱስ: ወተሰመዩ: ቅዱሰን: ወለኵሎሙ: እለ: ይጸውዑ: ስሞ: ለእግዚ
አብሔር : ለእግዚእን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በኵሉ : በሐውርቲሆሙ: ወለነሂ: መስሌሆ
3 ሙ::=: ሰላመ:ለክሙ:ወፍሥሐ:እመላክ:እግዚአብሔር:ለኩን:ወእግዚእን ፡ኢየሱስ:ክ
4 ርስቶስ::=: ዘልፊ: ለእኵቶ:ለእግዚአብሔር: በእንቲአክሙ:ወበእንቲ: ጸጋሁ:ለእግዚ
5 አብሔር : ዘወሀበክሙ : በኢየሱስ : ክርስቶስ:=: እስመ: በኵሉ : ብዕልክሙ : በእንቲአ
6 ሁ: በቀል : ወበኵሉ: ጥበብ:=: ወበእመ : ጸንዐ: ሳዕሌክሙ : ስምዑ : ለክርስቶስ:=:
7 ክሙ: ኢትሳኅሉ: መንተኒ: እመጸጋሁ: ለእግዚአብሔር: እንዘ: ትሴፈው: መጽአቶ: ለ
8 እግዚእን : ኢየሱስ: ክርስቶስ:=: ዘያጸንዐ: ለዝኩ: ለዕለተ: እግዚእን: ኢየሱስ: ክር
9 ስቶስ:=: ጸድቅ: እግዚአብሔር: ዘጸውዐክሙ:ትኩኑ: ስቴፋኑ: ወልዱ: ኢየሱስ : ክርስ
10 ቶስ: እግዚእን:::=: እስተበቍዐክሙ:ለኅዊነ: በስሙ : ለእግዚእን : ኢየሱስ: ክርስቶስ :
በኅሙ: በኵሉ: ታድልው: ሎቱ: ወኅሙ: ኢትተክዙ: ወኅሙ: ትጽንዑ : በለሓዱ: መክር :
11 በለሓዱ: ልብ:::=: ነገሩነ: በእንቲአክሙ: ለኅዊነ: ሰብለ:ኵሎሌስ: ኅሙ: ትትካሓዱ:=:

P Aulus qui constitutus fuit Apostolus Jesu Christi, in voluntate Dei, & Sosthenes frater noster, Domui Christianorum Dei civitatis Corinthi, iis qui sanctificati sunt in Christo Jesu, & nominati sunt Sancti, & omnibus qui invocant nomen Dei Domini nostri Jesu Christi, in omnibus regionibus suis, & nobis etiam cum illis. Pax vobis, & gaudium à Deo patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo. Semper gratias ago Deo pro vobis & pro gratia Dei, quam dedit vobis in Jesu Christo: Quia in omnibus ditati estis propter eum, in sermone, & in omni prudentia: Et sicut confirmatum fuit super vos testimonium Christi: Sic ne deficiatis quoquam à gratia Dei expectantes adventum Domini nostri Jesu Christi, Qui confirmabit nos in perpetuum, in diem Domini nostri Jesu Christi. Justus est Deus qui vocavit vos fieri participes filii ipsius Jesu Christi Domini nostri. Precor vos fratres nostri in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut in omnibus complaceatis ei, & ut non tristitiam habeatis, & ut confirmati sitis in uno consilio, in uno corde. Nuntiaverunt mihi de vobis, fratres nostri, homines Cloës, quòd quæstiones movetis, 1

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Α'.

Dico autem hoc, quòd unusquisque vestrûm dicit; Ego quidem sum Pauli, ego autem
12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ
Apollo, ego verò Cephæ, ego autem Christi. Divisus est Christus? *Num* Paulus crucifi-
13 Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυ-
xus est pro vobis? aut in *nomen* Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo, quòd
14 ρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; Ἐχαριστῶ τῷ (γ) Θεῷ, ὅτι
neminem vestrûm baptizavi, *si non* Crispum & Caium: *Ut* ne quis dicat quòd in
15 οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· Ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς
meum nomen baptizavi. Baptizavi autem & Stephanæ domum. Cæterùm, nescio
16 τὸ ἐμὸν ὄνομα (δ) ἐβάπτισα. Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον. λοιπὸν οὐκ οἶδα
si quem alium baptizaverim: Non enim misit me Christus baptizare, sed evangeli-
17 εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελί-
zare: non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi. Verbum enim cru-
18 ζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυ-
cis, quidem pereuntibus stultitia est: *at servatis*, nobis, virtus Dei est.
ροῦ, τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ· τοῖς δὲ σωζομένοις, ἡμῖν, δύναμις Θεοῦ ἐστι.
Scriptum est enim; Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo.
19 Γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.
Ubi sapiens? ubi scriba? ubi *inquisitor* seculi hujus? Nónne *infatuavit*
20 Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμώρανεν
Deus sapientiam mundi hujus? *Postquàm enim* in sapientia Dei, non cognovit
21 ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ (ε) κόσμου τούτου; Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἔγνω
mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis *servare*
ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεὸν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι
credentes. *Quandoquidem* & Judæi *signum* petunt, & Græci sapientiam
22 τοὺς πιστεύοντας. Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι (ζ) σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν
quærunt: Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scanda-
23 (η) ζητοῦσιν· Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδα-
lum, Gentibus autem stultitiam: Ipsis autem vocatis Judæis atque Græcis,
λον, (θ) Ἕλλησι δὲ μωρίαν· Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι, 24
Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam. Quia quod stultum Dei, sapientius
Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν, καὶ Θεοῦ σοφίαν. Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, σοφώτερόν 25
hominibus est: & quod infirmum Dei, fortius hominibus est. Videte
τῶν ἀνθρώπων ἐστί· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί. Βλέπετε 26
enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundùm carnem, non multi
γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ
potentes, non multi nobiles: Sed stulta mundi elegit Deus, ut
δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ (ι) Θεὸς, ἵνα 27
sapientes pudefaciat: & infirma mundi elegit Deus, ut *pudefaciat*
τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ
fortia: Et ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & *non*
τὰ ἰσχυρά· Καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ (κ) Θεὸς, καὶ τὰ μὴ 28
existentia, ut *existentia aboleret*: Ut non glorietur omnis caro in conspectu
ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· Ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον 29
ejus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu: qui factus est nobis sapientia à
αὐτοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη (λ) ἡμῖν σοφία ἀπὸ 30
Deo, justitiáque, & sanctificatio, & redemptio: Ut, quemadmodùm scriptum est;
Θεοῦ, δικαιοσύνη τε, καὶ ἁγιασμὸς, καὶ ἀπολύτρωσις· Ἵνα, καθὼς γέγραπται, 31
Gloriani, in Domino glorietur.
Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.

CAP. II. β'.

ET ego *veniens* ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ,
Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, 1
annuntians vobis testimonium *Dei*.
καταγγέλλων ὑμῖν τὸ (α) μαρτύριον τοῦ Θεοῦ.

MS A. (γ) Θεῷ μου, ὅτι (δ) ἐβαπτίσθητε. (ε) κόσμου; Ἐπειδὴ (ζ) σημεῖα (η) ἐπιζητοῦσιν· (θ) ἔθνεσιν (ι) Θεὸς ** ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· (κ) Θεὸς, τὰ μὴ ὄντα (λ) σοφία ἡμῖν Κεφ. β'. MS.A. (α) μυστήριον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Hoc autem dico, quia est ex vobis qui di- 12
cit; Ego sum Pauli: est & qui dicit; Ego
sum Apollo: est & qui dicit; Ego sum Ce-
phæ: est deniq; qui dicit; Ego sum Christi.
Nunquid divisus est Christus? aut nunquid 13
Paulus crucifixus est pro vobis? aut in no-
mine Pauli baptizati fuistis? Gratias ago 14
Deo meo quòd neminem vestrûm baptiza-
verim, nisi Crispum & Gaium: Ne quis 15
dicat, quòd in nomine meo baptizaverim.
Baptizavi porrò domum Stephanæ: am- 16
pliùs autem haud scio num quem alium ba-
ptizaverim. Non enim misit me Christus 17
ut baptizarem, sed ut evangelizarem, non
sapientiâ sermonum, ne inanis reddatur crux
Christi.

Matutinis feriæ sextæ Crucifixionis. 2.

Sermo enim crucis, pereuntibus stultitia est: 18
nobis verò, qui quidem salvi sumus, virtus
Dei est. Siquidem scriptum est; Perdam 19
sapientiam sapientum, & prudentes mente
privabo. Ubi est sapiens, aut ubi est scriba, 20
aut ubi est disputator seculi hujus? Nónne
stultam reddidit Deus sapientiam mundi hu-
jus? Nam propterea quòd in sapientia Dei 21
non cognovit mundus per sapientiam Deum,
voluit Deus per stultitiam prædicationis ser-
vare eos qui credunt. Quandoquidem Ju- 22
dæi figna petunt, & Gentiles sapientiam
quærunt. Nos autem prædicamus Christum 23
crucifixum, offendiculum Judæis, Gentili-
bus verò stultitiam: Illis autem qui voca- 24
ti sunt, Judæis & Gentilibus, Christus est
virtus Dei, & sapientia Dei. Quoniam stul- 25
titia Dei sapientior est hominibus, & imbe-
cilitas Dei potentior est filiis hominum. Et- 26
enim videte vocationem vestram, fratres mei,
quòd non multos inter vos, sapientes se-
cundùm carnem, nec multos inter vos po-
tentes, nec multos inter vos magno stemma-
te natos: Sed elegit Deus stultos mundi, 27
ut pudore afficiat sapientes: & imbecillos
mundi elegit, ut pudore afficiat potentes:
Et elegit eos qui erant infimo genere 28
orti in mundo, & abjectos, eósque qui
non sunt, ut obliteret eos qui sunt. Ut 29
ne glorietur omnis caro coram ipso. Quin- 30
etiam vos ex eo estis in Jesu Christo illo, qui
factus est nobis sapientia à Deo, & justitia,
& sanctitas, & redemptio. Ut quemadmo- 31
dum scriptum est; Quisquis gloriatur, in Do-
mino glorietur.

CAP. II.

ET ego, fratres mei, quum veniſſem ad vos 1
non sermone grandiloquo, neque sapientiavi
vobis arcanum Dei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወትቤሉ : በበይናትክሙ : ኢነ : ዘጳውሎስ : ወኢነ : ዘአጵሎስ : ወኢነ : ዘኬፋ : ወኢነ :
13 ዘክርስቶስ:=> ቦኑ : ተናፈቀ : ክርስቶስ : ወቦኑ : ጳውሎስ : ተሰቅለ : በእንቲአክሙ :
14 ወቦኑ : በስመ : ጳውሎስ : ተጠመቅሙ:::=> ለእዜሎ : ለእግዚአብሔር : ዘሊያችሙ
15 ቁ : እሙንስትትክሙ : ዘለእነባለ : ቀርሰጳስ : ወጋይዮስ:=> ካመ : ሊይበሉ : በስመ :
16 ዚለሁ : ተጠመቅኅ:::=> ወባሕቱ : ለጳውሎ : ቤተ : እስጢፋናስ : ወሊያእመር : እነ
ክ : ለእመ፡ : ባዕደ : ዘለጳውሎ:::=> በመስቀል : ዘቀውዕ:=>
17 እስመ : ለመህሮ : ፈነወኒ : ክርስቶስ : ወለኮ : ለለጳውሎ:ወሊኮነ : ተጳበበ : ነገር : ከ
18 መ : ሊነስዐር : መስቀሉ : ለክርስቶስ:::=> ወነገረ : መስቀሉሰ : ለሕርቱማን : እበደ :
ይመስሎሙ : ወለነሰ : ለለለ : ድኅነ : ኀይለ : እግዚአብሔር : ውእቱ:=>

Et dicitis inter vos; *Ego* sum *Pauli*, *& ego Apollo*, *& ego Cephæ*, *& ego* 12
Christi. *Num divisus est Christus?* *Et nunquid Paulus suspensus est propter* 13
vos? *& nunquid in nomine Pauli baptizati fuistis?* *Gratias ago Deo*, *quòd* 14
non baptizavi ex vobis quenquam, *præter Crispum & Gaium*: *ut non di-* 15
catis; *In nomine suo baptizati fuimus*. *Veruntamen baptizavi domum Ste-* 16
phani: *& nescio ampliùs si fuerit alius*, *quem baptizavi*.

In Cruce Coi.

Quia ad docendum eum misit me Christus, *& non ad baptizandum*, *&* 17
non fuit in *sapientia verbi*, *ut non evacuaremus crucem Christi*. *Et verba* 18
crucis, *miseris stultitia videntur*: *& nobis qui servati sumus*, *virtus Dei est*.

Versio VULGATA LATINA.

12 Hoc autem dico, quòd unusquisque vestrûm dicit; Ego quidem sum Pauli: ego
13 autem Apollo: ego verò Cephæ: ego autem Christi. Divisus est Christus?
Numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?
14 Gratias ago Deo, quòd neminem vestrûm baptizavi, nisi Crispum & Caium:
15 Nequis dicat quòd in nomine meo baptizati estis? Baptizavi autem & Stephanæ
16 domum: cæterùm nescio si quem alium baptizaverim. Non enim misit me Chri-
17 stus baptizare, sed evangelizare: non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux
18 Christi. Verbum enim crucis, pereuntibus quidem stultitia est: iis autem qui sal-
19 vi fiunt, id est, nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim; Perdam sapientiam sa-
20 pientium, & prudentiam prudentium reprobabo. Ubi sapiens? ubi scriba?
ubi conquisitor hujus seculi? Nónne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi?
21 Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum: placuit
22 Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes. Quoniam & Judæi
23 signa petunt, & Græci sapientiam quærunt: Nos autem prædicamus Christum
crucifixum: Judæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam: Ipsis autem 24
vocatis Judæis, atque Græcis, Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam: Quia 25
quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: & quod infirmum est Dei, fortius
est hominibus. Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapien- 26
tes secundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles: Sed quæ stulta 27
sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus, ut
confundat fortia: Et ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ 28
non sunt, ut ea quæ sunt destrueret: Ut non glorietur omnis caro in conspectu 29
ejus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia à Deo, 30
& justitia, & sanctificatio, & redemptio: Ut quemadmodùm scriptum est; Qui 31
gloriatur, in Domino glorietur.

CAP. II.

ET ego, cùm venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis, aut sa- 1
pientiæ, annuntians vobis testimonium Christi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 *وَأَقُولُ هٰذَا انَّ كُلَّ اَحَدٍ مِنْكُمْ يَقُولُ * اِمَّا اَنَا لِبَوْلُصَ اَنَا * وَاٰخَرُ لِاَبُوْلُّسَ * اَنَا لِكِيْفَا * اَنَا
13 لِلْمَسِيحِ * اَتَرَى الْمَسِيحُ بَجْزَى * اَلَعَلَّ بَوْلُصَ صُلِبَ عَنْكُمْ * اَوْ بِاسْمِ بَوْلُصَ اصْطَبَغْتُمْ *
14 * اَشْكُرُ اللّٰهَ اَنِّي مَا عَمَّدْتُ مِنْكُمْ اَحَدًا * سِوَى اَكْرِسْبُوْنَ وَغَايُوسَ * لِئَلَّا يَقُولَ اَحَدٌ اَنِّي
15 اَعْمَدْتُ بِاسْمِي * وَاَعْمَدْتُ بَيْتَ اسْتَافَانَا * وَلَسْتُ اَعْلَمُ فِيمَا بَعْدُ اِنْ كُنْتُ عَمَّدْتُ اَحَدًا اٰخَرَ *
16 * لِاَنَّ الْمَسِيحَ مَا اَرْسَلَنِي اُعَمِّدُ بَلْ اُبَشِّرُ * لَا بِحِكْمَةِ كَلَامٍ * لِئَلَّا يَخْلُوَ صَلِيبُ الْمَسِيحِ *
17 * قِرَاءَةُ لِيَوْمِ الْجُمُعَةِ الْكَبِيرَةِ * وَلِعِيدِ الصَّلِيبِ اَيْضًا * * لِاَنَّ ذِكْرَ الصَّلِيبِ عِنْدَ
18 الْهَالِكِينَ جَهَالَةٌ * وَهُوَ عِنْدَنَا الْمُخَلَّصِينَ قُوَّةُ اللّٰهِ * نَعَمْ * * لِاَنَّ قَدْ كُتِبَ لَاُهْلِكَنَّ
19 حِكْمَةَ الْحُكَمَاءِ * وَلَاُخَالِفَنَّ فَهْمَ الْفُقَهَاءِ * اَيْنَ الْحَكِيمُ * اَيْنَ الْكَاتِبُ * اَيْنَ مُسْتَخْصُ هٰذَا
20 الدَّهْرِ بِتَعَمُّقٍ * اَوَلَيْسَ قَدْ حَمَّقَ اللّٰهُ حِكْمَةَ هٰذَا الْعَالَمِ * لِاَنَّ اِذْ بِحِكْمَةِ اللّٰهِ لَمْ يَعْرِفِ
21 الْعَالَمُ بِالْحِكْمَةِ اللّٰهَ * سَرَّ اللّٰهُ اَنْ يُخَلِّصَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِحَمَاقَةِ الْكِرَازَةِ * وَاِذِ الْيَهُودُ يَسْاَلُونَ اٰيَةً *
22 وَالْيُونَانِيُّونَ يَطْلُبُونَ حِكْمَةً * نَكْرِزُ نَحْنُ بِالْمَسِيحِ مَصْلُوبٍ شَكًّا عِنْدَ الْيَهُودِ * وَحَمَاقَةً عِنْدَ الْاُمَمِ *
23 * وَعِنْدَنَا نَحْنُ الْمَدْعُوِّينَ الْيَهُودَ وَالْيُونَانِيِّينَ الْمَسِيحُ قُوَّةُ اللّٰهِ وَحِكْمَةُ اللّٰهِ * لِاَنَّ تَحَامُقَ اللّٰهِ
24 25 هُوَ اَوْفَرُ حِكْمَةً مِنَ النَّاسِ * وَضَعْفُ اللّٰهِ هُوَ اَشَدُّ قُوَّةً مِنَ النَّاسِ * * اَلسَّبْتُ الثَّانِي عَشَرَ
26 بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * * يَا اِخْوَتِي قَدْ رَاَيْتُمْ دَعْوَتَكُمْ * اَنَّمَا يُوجَدُ حُكَمَاءُ كَثِيرُونَ فِيمَا يَخُصُّ
27 الْبَشَرَ * اَوْ مَا يُوجَدُ كَثِيرُونَ اَقْوِيَاءَ * اَوْ مَا يُصَادَفُ كَثِيرُونَ جِنْسُهُمْ سَرِيعًا * لٰكِنَّ اللّٰهَ
اِخْتَارَ مُسْتَخِفَّاتِ الْعَالَمِ * لِيُخْزِيَ الْحُكَمَاءَ * وَانْتَخَبَ اللّٰهُ مُسْتَضْعَفَاتِ الْعَالَمِ لِيُخْجِلَ الْقَوِيَّاتِ *
28 * وَاخْتَارَ اللّٰهُ اَشْيَاءَ الْعَالَمِ الَّتِي لَا جِنْسَ لَهَا * وَالْمُسْتَحْقَرَاتِ وَغَيْرَ الْمَوْجُودَاتِ لِيُبْطِلَ الْمَوْجُودَاتِ *
29 * لِئَلَّا يَفْخَرَ كُلُّ ذِي بَشَرٍ اَمَامَ اللّٰهِ * ثُمَّ * * فَاَنْتُمْ مِنْهُ اَنْتُمْ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ الصَّائِرِ لَنَا
30 حِكْمَةً مِنَ اللّٰهِ وَعَدْلًا وَقَدَاسَةً وَاِفْتِدَاءً * كَيْ كَمَا كُتِبَ الْفَاخِرُ فَلْيَفْخَرْ بِالرَّبِّ *
31 * اَلْفَصْلُ الثَّانِي *

Hoc autem dico; quòd unusquisque vestrûm dicat, Ego quidem Pauli sum, alius verò Apollo, ego Cephæ, ego Christi. 12
Num Christus divisus est? num Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo quòd non baptizaverim quenquam vestrûm, præter Crispum & Gaium: ut nequis dicat quòd in nomine meo baptizaverim. Baptizavi etiam domum Stephanæ, & nescio præterea utrùm baptizaverim ullum alium. Si-quidem Christus non misit me ad baptizandum, sed annuntiandum, non cum sapientia sermonis: ne vacet crux Christi. 13 14 15 16 17

Lectio maximi diei Veneris *(i. Paraſceues.)* Et præterea pro festo Crucis.

Nam mentio Crucis apud perditos, stultitia est: apud nos autem salvandos, virtus Dei est. Hactenus. *Scriptum est enim, Sanè perdam sapientiam sapientum, & intellectui prudentum contradicam. Ubi est sapiens? ubi scriba? ubi profundus inquisitor hujus seculi? An non infatuavit Deus sapientiam hujus mundi? Cùm enim per sapientiam Dei non cognoscat mundus Deum per sapientiam, libuit Deo salvare eos qui crediderint insipientiæ prædicationis. Dúmque Judæi signum postulant, & Græci sapientiam petunt, Nos prædicamus Christum crucifixum, scandalum apud Judæos, & insipientiam apud Gentes: Apud nos verò vocatos, tam Judæos, quàm Græcos, Christus virtus Dei est, & sapientia Dei. Quoniam insipientia Dei præstantioris est sapientiæ quàm homines, & imbecillitas Dei validioris est fortitudinis quàm homines.* 18 19 20 21 22 23 24 25

Sabbatho duodecimo post Pentecosten.

O fratres mei, jam vidistis vocationem vestram. Nónne reperiuntur sapientes multi quantùm ad carnem? An non reperiuntur multi potentes? An non offenduntur multi quorum genus est nobile? Attamen Deus elegit insipientia mundi, ut pudefaceret sapientes: elegitque Deus imbecillia mundi, ut pudefaceret robusta: Elegit etiam Deus res mundi quæ genere carent, & contemptibiles, et non existentes, ut aboleret existentes: ut ne glorietur ullus carne præditus coram Deo. Hucusque. Vos autem ex ipso estis in Christo Jesu, qui factus est nobis à Deo sapientia, et justitia, et sanctitas, atque redemptio: ut, quemadmodum scriptum est, Factator, in Domino se jactet. 26 27 28 29 30 31

CAP. II.

O Fratres mei, et ego quandò veni ad vos, veni quidem *non in eminentia sermonis et sapientiæ, & annuntiavi vobis testimonium Dei.* 1

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ::ለሕኁሎሙ : ጥበቢሆሙ : ለጠቢበኝ : ወለረስዖሙ:
20 መክሮሙ : ለመካርያኒ::=ኑ : እንከ : ጦቢብ : ወኑ : ጸሐፊ : ወኑ : ዘየሓ
21 ለሠሣ : ለዝ : ዓለመ : ለኵኑ : ለእበደ : እግዚአብሔር : ለጥበበዝ : ዓለመ::=ኑ ወእ
ስመ : ሊያእመረ : ዓለመ : ለጥበበ : እግዚአብሔር : ፈቀደ : እግዚአብሔር : ጠበቢሁ :
22 ያሕይወሙ : ለለ : የእኑ : በዝ : ትመህርተ : ለብድ::=ኑ እስመ : ኢይሁድኒ : ትመ
23 ህርተ : ይሴላሉ : ወለረሚኒ : ጦበበ : የሓሠሡ::=ኑ ወእኩሰ : እነብክ : ክርስቶስ : ዘ
ተሰቅለ : እንዘ : ነብል::ለኢይሁድኒ : ደመስሎሙ : ዘእንጊ : ወለለረሚኒ : ደመስሎሙ:
24 ዘነላብድ::=ኑ ወለነሰ : ለእለሂ : እመኢይሁድ : ወለእለ : ለረሚይ : ሓረየነ : ሓይለ :
ክርስቶስ : ወወእቱ : ሓይለ : እግዚአብሔር: ወእቱ: ጥበቢሁ : ለእግዚአብሔር : ወእ
25 ቱ::=ኑ እስመ : እበደሁ : ለእግዚአብሔር : ይጦብብ : እመእጋለ : እመ : ሕያው : ወ
26 ድካው : ለእግዚአብሔር : ይጸንዕ : እመእጋለ : እመ : ሕያው::=ኑ ርእዩ : እነከ : ላ
ሓዊነ: ዘከመ : ጸወዐክሙ : እነዘ : ሊኮንክሙ : ጠቢባነ : ብዙኃነ : ወሊኮንክሙ : ሓያለ
27 ነ : ብዙኃነ : ወሊኮንክሙ : ኄራነ : ብዙኃነ::=ኑ እስመ : ለብደሂሁ : ለዓ : ዓለመ: ሓ
ርየ : እግዚለብሔር::ከመ : ያስተኅፍሮሙ : ለጠቢባነ: ወድኹጣሂሁ : ለዓለመ : ሓርየ:
28 እግዚአብሔር : ከመ : ያስተኅፍሮሙ : ለጽኑዓነ::=ኑ ዘመኑናሂሁ : ለዓለመ : ሓርየ:
29 እግዚአብሔር : እለ : ሊሀለው : ከመ : ያስተሓፍሮሙ : ለእለ : ሀለው::=ኑ ከመ: ሊይ
30 ትመካሕ : ኵሉ : ዘነፍስ : በቅድመ : እግዚአብሔር::=ኑ ወለእኑትሙሰ : እመክርስቶስ:
ሊየሱስ : ለእኑሙ : ወቦቱ : ረከብክሙ : ጥበበ : እግዚአብሔር : ወጽድቀ : ወቅዳሴተ :
31 ወመድኅኒተ::=ኑ ከመ : ይኩን : በከመ : ይቤ : መጽሐፍ : ወዘሰ : ይትሜካሕ : በእግዚ
አብሔር : ለይትመካሕ::=ኑ

1 ፪ ወእነሂ : መጸእኩ : ኀቤክሙ : ለኀዊነ : ወለኮ : በኂጣነ : ተጠባበ : ነገር : መጸእኩ :
እመህርክሙ : ስመዖ : ለእግዚአብሔር::=ኑ

Quia sic dicit Scriptura; Perdam intelligentias intelligentium, & oblivioni tradam consilia consiliariorum. Quis igitur intelligens? & quis scriba? & quis conquisitor hujus mundi? nónne infatuavit Deus intelligentiam hujus mundi? Et quia non cognoscebat mundus sapientiam Dei, voluit Deus sapientiâ ejus servare quotquot credunt in hac doctrina stulta. Quia Judæi doctrinam rogant, & Gentes intelligentiam quærunt. Et nos prædicamus Christum qui Juspensus fuit, dicentes Judæis; Videtur vobis quòd erramus: & Gentibus, Videtur vobis quòd insanimus. Et nos qui ex Judæis sumus & qui ex Gentibus, elegit virtus Christi: & ipsa virtus Dei, ipsa sapientia Dei est: Quia stultitia Dei, sapientior est hominibus: & infirmitas Dei, fortior est hominibus. Videte igitur, fratres nostri, quomodò vocavit vos quum non essetis sapientes multi, & non essetis potentes multi, & non essetis boni multi: Quia stultos hujus mundi elegit Deus, ut pudefaciat sapientes: & infirmos mundi elegit Deus, ut pudefaciat fortes. Viles hujus mundi elegit Deus, qui non fuerunt, ut pudefaciat eos qui fuerunt: ut non glorietur ullum animal in conspectu Dei. Et vos ex Christo Jesu estis, & in illo inveniſtis sapientiam Dei, & justitiam, & sanctificationem, & redemptionem: ut fiat sicut dixit Scriptura; Et qui gloriatur, in Domino glorietur. 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

CAP. II.

ET ego, veni ad vos, fratres nostri: & non in fallaci facundia veni docere vos testimonium Dei, 1

Non enim judicavi scire aliquid *in vobis*, *si non* Jesum Christum, & hunc cruci-
2 Οὐ γὰρ ἔκρινα (β) τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυ-
fixum. Et ego in infirmitate, & *in* timore, & *in* tremore multo *factus sum* apud
3 ρωμένον. (γ) Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ ἐν φόβῳ, καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς
vos: Et sermo meus, & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ
4 ὑμᾶς· Καὶ ὁ λόγος μου, καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
verbis, sed in ostensione spiritûs & virtutis: Ut fides vestra non sit in
5 λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως· Ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν
sapientia hominum, sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur *in perfectis*:
6 σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ. Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις·
sapientiam verò non sæculi hujus, neque principum sæculi hujus, qui destruun-
Σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργου-
tur: Sed loquimur sapientiam Dei in mysterio *occultatam*, quam præ-
7 μένων· Ἀλλὰ λαλοῦμεν (δ) σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προ-
destinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram: Quam nemo principum sæculi
8 ώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, Ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
hujus cognovit: si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.
τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης (ε) ἐσταύρωσαν.
Sed, sicut scriptum est, *Quæ* oculus non vidit, & auris *non* audivit, & in cor
9 Ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν
hominis *non* ascendit, quæ præparavit Deus *diligentibus* illum: Nobis autem
10 ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, (ζ) ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ἡμῖν δὲ
Deus revelavit per Spiritum suum: *nam* Spiritus omnia scrutatur,
(η) ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα (θ) ἐρευνᾷ,
etiam profunda Dei. Quis enim scit hominum quæ hominis, si non
11 καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. Τίς γὰρ (ι) οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ
spiritus hominis, qui in ipso? Ita & quæ Dei nemo *novit*,
τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; (κ) Οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς (λ) οἶδεν,
si non Spiritus Dei. Nos autem non spiritum mundi accepimus, sed
12 εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ
Spiritum qui ex Deo: ut sciamus *ipsa* à Deo donata nobis: Quæ &
τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· Ἃ καὶ
13 loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in *docto*
λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς
Spiritûs *sancti*, spiritualibus spiritualia *conferentes*. Animalis autem
(μ) Πνεύματος ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. Ψυχικὸς δὲ
14 homo non percipit ea quæ Spiritûs Dei: stultitia enim illi est: & non
ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι· καὶ οὐ
potest *cognoscere*, quia spiritualiter *dijudicatur*. At spiritualis *dijudicat*
δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει
15 *quidem* omnia: ipse *verò* à nemine *dijudicatur*. Quis enim cognovit sensum
(ν) μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν
16 Domini, qui *instruet* eum? Nos autem sensum Christi habemus.
Κυρίου ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

CAP. III. γ'.

(α) Κἀγὼ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς 1
carnalibus, tanquam *infantibus* in Christo. Lac vobis potum dedi, & non escam: nondũ
(β) σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. Γάλα ὑμᾶς (γ) ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω 2
enim poteratis: sed nec *adhuc* nunc potestis: adhuc enim carnales estis. Cùm enim *in vobis*
γὰρ ἠδύνασθε· ἀλλ' (δ) οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε· ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. Ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν 3
zelus & contentio & *dissidia*, nónne carnales estis, & secundùm hominẽ ambulatis? Cùm
ζῆλος καὶ (ε) ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; Ὅταν 4
enim dicat quis; Ego quidẽ sum Pauli: alius autem; Ego Apollo: nónne *carnales* estis?
γὰρ λέγῃ τις, Ἐγὼ μέν εἰμι (ζ) Παύλου· ἕτερος δὲ, Ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

MS.A. (β) εἰδέναι (γ) Κἀγὼ (δ) Θεοῦ σοφίαν (ε) ἐσταύρωσε. Καθὼς (ζ) ὅσα (η) ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Πνεύματος· τὸ γὰρ (θ) ἐρευνᾷ, (ι) οἶδεν τὰ τοῦ (κ) Οὕτως (λ) ἔγνωκεν, (μ) Πνεύματος, πνευματικοῖς (ν) τὰ πάντα, Κεφ. γ'. MS.A. (α) Κἀγὼ, (β) σαρκίνοις, (γ) ἀπόπσα, ὑ (δ) οὐδὲ (ε) ἔρις, οὐχὶ (ζ) Παύλου· ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε; Τί οὖν ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι δι' ὧν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Neque judicavi meipsum inter vos quasi 2
qui scirem aliquid, nisi Jesum Christum, &
ipsum crucifixum. Et ego cum timore mul- 3
to ac tremore egi apud vos. Et sermo me- 4
us, meaque prædicatio non fuit in persuasi-
one verborum sapientiæ, sed in demonstra-
tione Spiritûs & virtutis. Ut ne sit fides 5
vestra in sapientia humana, sed in virtute
Dei. Sapientiam porrò loquimur inter per- 6
fectos. Sapientiam quidem non hujus se-
culi, neque principum mundi hujus qui de-
finent: Sed loquimur sapientiam Dei in 7
arcano, quæ erat abscondita, & quam præ-
finierat Deus ante secula ad gloriam nostram:
Quam nullus ex principibus mundi hujus 8
cognovit: si enim cognovissent eam, ne-
quaquam Dominum gloriæ crucifixissent.
Sed sicut scriptum est, quòd oculus non 9
vidit, & auris non audivit, & in cor homi-
nis non ascendit, quod præparavit Deus iis
qui diligunt ipsum.

Dominicâ primâ post Pentecosten. 3.

Nobis autem revelavit Deus per Spiritum 10
suum. Spiritus enim omnia pervestigat, et-
iam profunditates Dei. Quis est enim ho- 11
mo qui noverit quæ sunt in homine, nisi spi-
ritus hominis qui est in ipso? Sic etiam quæ
in Deo sunt, nemo novit, nisi Spiritus Dei.
Nos autem non spiritum mundi accepimus, 12
sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quòd
dona à Deo donata sint nobis. Quæ & lo- 13
quimur non doctrinâ sermonum sapientiæ
humanæ, sed doctrinâ Spiritûs; ac spiritua-
libus spiritualia comparamus. Siquidem 14
homo animalis non recipit spiritualia: stul-
titia enim ei sunt; nec potest cognoscere,
quòd Spiritu dijudicatur. Spiritualis verò 15
omnia dijudicat, & ipse à nemine dijudica-
tur. Quis enim cognovit mentem Domini, 16
ut doceat eum? Nos autem mentem Christi
habemus.

CAP. III.

Dominicâ secundâ post Pentecosten. 4.

ET ego, fratres mei, non potui loqui vo- 1
bis cum ut cum spiritualibus, sed veluti
cum corporeis: & quasi infantes in Christo.
Lacte potavi vos, nec dedi vobis cibum: 2
nondum enim poteratis; sed necdum po-
testis nunc: adhuc siquidem in carne estis.
Quum enim sit inter vos æmulatio, & con- 3
tentio, & dissidia, nónne corporei estis, & in
carne ambulatis? Nam quum unusquisque 4
vestrûm dicat, Ego sum Pauli: alius autem
dicat, Ego sum Apollo: non corporei estis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወኢሐዘብኩ : እስጣፅ : በሳዕለክሙ : ካልእ : ነገረ : ዘእንበለ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘ
3 ተሰቅለ፡፡=> ወእንስ : መጻእኩ : ኀቤክሙ : በፍርሀት : ወበርዓድ : ወበድኀሙ : ብዙ
4 ኅ፡=> ወቃልየኒ : ወትምህርትየኒ : ኢኮኑ : በየዋሀ : ወሊኮነ : በኀጣነ : ነገር : ወሊበ
5 ተበብበ : ዘእንበለ : በለርእዮ : መንፈስ : ቅዱስ፡፡=> ከመ : ኢይኩን : በጥበበ : ሰብ
6 እ : ሀይማኖትክሙ : ዘእንበለ : በኀይለ : እግዚአብሔር፡=> ጥበበ : እንግርሙ : ለመ
7 ጥዒማን : ወለኮ : ጥበበዝ : ዓለመ : ዘእንግርሙ፡=> ጥበበ : እግዚአብሔር : እንግር :
ዘኀቡአ : ወክቡት : እመቅድመ : ይትፈጠር : ዓለመ : ዘሠረዐ : እግዚአብሔር : ለነ
ኅብረ : ዚእነ፡=>

Et non existimavi testificari super vos aliud verbum, nisi Jesum Christum qui 2
suspensus fuit. Et ego veni ad vos in timore, & in tremore, & in infirmitate multa. 3
Et sermo meus, & doctrina mea, non fuit in adulatione, & non fuit in 4
fallacibus verbis, & non in sapientia, sed in demonstratione Spiritûs sancti:
Ne sit in sapientia hominum fides vestra, sed in potentia Dei. Sapientiam lo- 5
quimur sapientium, & non est sapientia hujus mundi quam loquimur: Sapi- 6
entiam Dei loquimur, quæ occulta & abscondita fuit ante creationem mundi, 7
quam statuit Deus in gloriam nostrûm:

Versio VULGATA LATINA.

2 Non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, & hunc cruci-
3 fixum. Et ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos : Et ser-
4 mo meus, & prædicatio mea, non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed
5 in ostensione spiritûs & virtutis : Ut fides vestra non sit in sapientia hominum,
6 sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos : sapientiam ve-
7 rò non hujus seculi, neque principum hujus seculi, qui destruuntur : Sed loqui-
mur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinavit Deus ante
8 secula in gloriam nostram, Quam nemo principum hujus seculi cognovit : si
9 enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Sed sicut scriptum
est; Quòd oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ
10 præparavit Deus iis, qui diligunt illum : Nobis autem revelavit Deus per Spiri-
11 tum suum : Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim ho-
minum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est ? ita & quæ Dei
12 sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei. Nos autem non spiritum hujus mundi ac-
cepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis :
13 Quæ & loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritûs,
spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo, non percipit ea
14 quæ sunt Spiritûs Dei : stultitia enim est illi, & non potest intelligere : quia spiri-
15 tualiter examinatur. Spiritualis autem judicat omnia : & ipse à nemine judica-
16 tur. Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum ? nos autem sensum
Christi habemus.

CAP. III.

1 ET ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus.
2 Tanquam parvulis in Christo, Lac vobis potum dedi, non escam : nondum
3 enim poteratis : sed nec nunc quidem potestis : adhuc enim carnales estis. Cùm
4 enim sit inter vos zelus, & contentio : nónne carnales estis, & secundùm homi-
nem ambulatis ? Cùm enim quis dicat ; Ego quidem sum Pauli : alius autem ;
Ego Apollo : nónne homines estis ?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * لاني لم اوبر ان اعرف فيكم شيأ الا يسوع المسيح واياه مصلوبا * ثم * الجمعة الكنيس *
3 * وجيت اليكم انا بمرض وجسية وبرعب كثير * وكلامي وكرازتي لم تكن اقوال حكمة انسانية
4 مقنعة * بل ببرهان الروح والقوة * لكيما تكون امانتكم لا بحكمة الناس * لكن بقوة الله *
5 * السبت التالت عسر بعد العنصر * وتتكلم حكمة في الامور الكاملة * لا حكمة هذا
6 الدهر ولا حكمة رؤساء هذا الدهر المبطلين * لكننا نتكلم حكمة الله في السر المكنوسة *
7 التي سبق الله حددها قبل الدهور لمجدنا * التي ما عرفها احد من رؤساء هذا الدهر لانهم لو
8 كانوا عرفوها لما كانوا صلبوا رب المجد * بل كما كتب * الاربعا من الجمعة السادسة بعد العنصر *
9 ان الذي اعدها الله للذين يحبونه ما ابصرتها عين * ولا سمعت بها اذن * ولم تخطر على قلب
10 انسان * فاما لنا فاعلنها الله بروحه * لان الروح يفحص الاعماق اعني كل اعماق الله * لان من
11 من الناس عرف خفيات الانسان الا روح الانسان الذي فيه * كذلك مكنومات الله ما عرفها
12 احد الا روح الله * ونحن فما اخذنا روح هذا العالم * بل الروح الذي من الله * لنعاين المواهب
13 التي وهبها الله لنا * التي نتكلم فيها لا باقوال حكمة انسية مستفادة * بل الفاظ روح القدس
14 التي يعلمناها هو * مقايسين امورا روحانية لروحانيين * فالانسان النفساني ما يقبل اقوال روح
15 الله * لانها عنده حماقة * وما يمكنه يعلم انه سيفحص عنه فحصا روحانيا * فاما الانسان
16 الروحاني فيفحص امور الكل * وهو ما يفحص عنه احد * لان من دا عرف عقل الرب
فيستعطفه * ونحن لنا عقل المسيح *

* الفصل التالث *

1 * وانا يا اخوتي ما امكنني اخاطبكم كروحانيين * بل
2 كبسريين * وكاطفال في امانة المسيح * سقيتكم لبنا * ولم اطعمكم طعاما * لانكم ما استطعتم
3 ذلك بل ولا الان تستطيعون ايضا * لانكم بسريون ايضا * لان اذ يكون فيكم حسد وخاك *
4 وسقاقات * السم بسريون انتم * ومسلسلون فما يحص الانسان * لان اذا قال احدكم انا لبولص
انا * واخر انا لابلس * السم بسريون انتم *

Non enim volui scire quicquam inter 2 *vos, nisi Jesum Christum, eumque crucifixum.* Finis.

Maximâ die Veneris.

Veni autem ego ad vos cum infirmitate, 3 *& timore, ac tremore multo. Et verba* 4 *mea, atque prædicatio mea non fuerunt sermones sapientiæ humanæ persuasoriæ, sed cum demonstratione Spiritûs ac virtutis : ut sit fides vestra non in* 5 *sapientia hominum, sed in virtute Dei.*

Sabbatho decimo tertio post Pentecosten.

Porrò loquimur sapientiam de rebus per- 6 *fectis, non sapientiam hujus seculi, neque sapientiam principum hujus seculi abolendorum : Sed loquimur sapien-* 7 *tiam Dei secretò, abstrusam, quam Deus prædefinivit ante secula in gloriam nostram : Quam nullus princi-* 8 *pum hujus seculi cognovit. Nam si cognovissent eam, nequaquam crucifixissent Dominum gloriæ. Verùm, quem-* 9 *admodum scriptum est,*

Feriâ quartâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Quòd quæ præparavit Deus his qui diligunt eum, oculus non vidit, nec auris audivit, nec subierunt in cor hominis : Nobis autem revelavit ea Deus per Spi- 10 *ritum suum, quia Spiritus profunda pervestigat, omnia scilicet Dei profunda. Quis enim hominum novit arcana* 11 *hominis, nisi spiritus hominis qui est in ipso? Pari modo abscondita Dei nemo novit, nisi Spiritus Dei. Et verò nos non* 12 *accepimus spiritum hujus mundi, sed Spiritum qui est ex Deo, ut inspiciamus dona quæ Deus nobis donavit : De qui-* 13 *bus loquimur, non sermonibus sapientiæ humanæ acquisitæ, sed eloquiis Spiritûs sancti, quæ nos ipse docet, spiritualium rerum comparationem spiritualibus hominibus afferentes. Animalis enim ho-* 14 *mo non recipit sermones Spiritûs Dei, quia sunt apud ipsum stultitia, & scire nequit quòd ipse discutiendus sit scrutatione spirituali. At spiritualis homo res* 15 *quidem omnium scrutatur, ipsum verò nemo scrutatur. Quis enim novit intel-* 16 *lectum Dei, ut repetat illum? nos autem habemus intellectum Christi.*

ÇAP. III.

ET ego O fratres mei, non potui vos 1 *alloqui ut spirituales, sed ut carnales : utque infantes in fide Christi, Lacte* 2 *vos potavi : neque cibo vos alui, quòd id minimè potueritis, imò ne nunc quidem adhuc possitis, Quoniam adhuc* 3 *carnales estis. Siquidem cùm sit in vobis æmulatio, & contentio, & schismata, nónne carnales estis, & ambulantes in his quæ propria sunt hominis? Cùm* 4 *enim quidam vestrûm dicat, Ego Pauli sum, alius autem, Ego Apollo, nónne carnales estis?*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ዘሊያለመርዐ : መሳእክተዝ : ዓለም :: ሶበሰኬ : ለእመረ : ለእግዚአ : ሰብሐት : እ
9 መ፡ ሊሰቀልዎ፡=ᐣ ዊባሕቱ : ለኮኑ : ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ :: ዘዐይን : ሊርኢት፡
ወእዝን : ሊሰመዐት :: ወልበ : እጋለ፡ እመ : ሕየው : ሊሐለየ : ዘሐስተደለወ : እግዚአ
ብዙር : ለእለ : ይፈርህዎ፡:=ᐣ በመስቀል፡:=ᐣ
11 መኑ : ብእሲ : ዘየአመር : ዘውስተ : ልበ : ሰብእ : ዘእንበለ : መንፈሱ : ለሰብእ : ዘለዕ
ሌሁ :: ከማሁኬ : ዘእግዚአብሔርሂ : አልቦ፡ ዘየአመር : ዘእንበለ : መንፈሱ : ለእግዚ
10 አብሔር፡:=ᐣ ወለነሰ፡ ገሠተ፡ ለነ፡ እግዚአብሔር : በመንፈሱ፡ ቅዱስ፡ እስመ፡ መንፈስ :
12 ቅዱስ : ኵሎ : ያአምር : ወሳኩአቲሁኒ : ለእግዚአብሔር፡:=ᐣ ወነሕነሰኬ : ለኮ : ሙ
13 ንፈስ : ዓለመ : ዘነሠአነ : ዘእንበለ : መንፈስ : እግዚአብሔር፡:=ᐣ ወእመኒ : ነገርነ፡ሊ
ኮነ : ትመህርተ : እጋለ : እመ : ሕየው : ወሊኮነ : ጥበበ : ነገር : ዘእንበለ : ትመህርተ፡
መንፈስ : ቅዱስ : ለእለ : መንፈስ : ቅዱሰ : ቦሙ : እውንቱ : ይፈክሩ : ዘመንፈስ : ቅዱ
14 ስ፡=ᐣ ወሰብእሰ : ዘነፍስ : ሊይሌጽሞ : ዘመንፈስ : ቅዱስ፡ ሕበደ : ይመስኑ : ወሊያለ
15 መር : ከመ : በመንፈስ : ቅዱስ : ይትሐተት፡:=ᐣ ወዘሰቦ፡ መንፈስ : ቅዱስ : ኵሎ : ያለ
16 መር : ወሎቱሰ : ለልቦ : ዘያለመር፡:=ᐣ ሙኑ : ያለመር፡ ሕሊናሁ : ለእግዚአብሔር፡
ወመኑ : መሣክርቲሁ : ንሕነሰኬ : ሕሊዚናሁ : ለክርስቶስ : ብኑ፡:=ᐣ
1 ሶ በሕፃናት : መንባበ፡ ወለእሂ : ለኑዊን : ስእንኩ : መሀርተክሙ : ከመ
ዘ : መንፈስ : ቅዱስ : ሳዕሌሁ : ዘእንበለ : በሕገ : ዘለሠጋ፡ ወደመ፡ ወከመ፡ ለሕፃናት፡=ᐣ
2 ሐሊበ : ወጋዕኩክሙ : ወለኮ : መብልዐ : ዘለብላዕኩክሙ :: እስመ : ዒደክሙ : ሊጸናዕ
3 ክሙ፡=ᐣ ወዒደክሙ : በሕገ : ዘለሠጋ : ወደመ : ሀለዎክሙ :: ወእመከሰ : ትካቱን
ሉ : ወትዛዘፉ : በሕገ : ዘለሠጋ : ወደመ : ሀለዎክሙ : ወኀመ : ብእሲ : ትሐውረ፡:=ᐣ
4 እስመቦ : እለ : ይብሉ : እመዉስቲትክሙ : ለነ : ዘለዉሎክ : ወኀልእ : ይብል : ለነ : ዘ
ለእሉሰ : ለኮኑ : ሰብእ : እውንቱ፡=ᐣ

Quam non cognoscebant principes hujus mundi : si enim cognovissent Dominum glo- 8 *riæ, non suspendissent eum. Veruntamen nónne sic dicit Scriptura ? Quæ oculus non* 9 *vidit, & auris non audivit, & cor hominis non cogitavit quæ paravit Deus timentibus eum.*

Versus decimus & undecimus transponuntur.

Die Crucis.

Quis homo est qui scit quæ in corde hominis sunt, nisi spiritus hominis, qui super 11 *eum ? sic igitur quæ Dei sunt, nemo est qui scit, nisi Spiritus Dei. Et nobis revela-* 10 *vit, nobis* inquam, *Deus per Spiritum suum sanctum, quia Spiritus sanctus omnia scit, & occulta etiam Dei. Et nos igitur, non spiritus mundi* 12 *fuit quem accepimus, sed Spiritus Dei : Dum sermo noster non fuit doctrina hominum, & non fuit facun-* 13 *dia, sed doctrina Spiritûs sancti : ii qui Spiritum sanctum habent, illi diligent quæ sunt Spiritûs sancti. Et homo animalis non sapit, quæ sunt Spiritûs sancti, stulti-* 14 *tia videntur ei, & nescit quòd in Spiritu sancto examinatur. Et qui habet Spiri-* 15 *tum sanctum, omnia scit, & ipsum nemo est qui scit. Quis scit cogitationes Dei ?* 16 *& quis consilia ejus ? nos autem cogitationes Christi habemus.*

CAP. III.

Lectio pro parvulis.

ET ego etiam, fratres nostri, non potui docere vos, sicut is super quem est Spiri- 1 *tus sanctus, sed in lege carnis & sanguinis, & sicut parvulos : Lac præbui vobis, &* 2 *non fuit esca, quâ cibavi vos : qui adhuc vos non estis confirmati. Et adhuc in lege* 3 *carnis & sanguinis fuistis: & si æmulemini & contendatis, in lege carnis & sanguinis estis, & sicut homo ambulatis. Quia sunt qui dicunt ex vobis ; Ego sum Pau-* 4 *li : & alius dicit ; Ego sum Apollo : nónne homines sunt ?*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Α'.

Quis igitur est Paulus? quis verò Apollo? nisi ministri per quos credidistis, &
5 Τίς οὖν ἐστι Παῦλος; τίς δὲ Ἀπολλώς; ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ
unicuiq; sicut Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit: sed Deus
6 ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν. Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς
incrementum dedit. Itaque neque *plantans* est aliquid, neque *rigans*: sed *ille*
7 ηὔξανεν. (n) Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων· ἀλλ' ὁ
incrementum *dans* Deus. *Plantans* autem & *rigans* unum sunt: unusquisque autem
8 αὐξάνων Θεός. Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἓν εἰσιν· ἕκαστος δὲ
propriam mercedem accipiet secundùm *proprium* laborem: Dei enim sumus *cooperatores*:
9 τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον· Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί·
Dei agricultura, Dei ædificatio estis. Secundùm gratiam Dei *datam* mihi,
10 Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι,
ut sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superædificat: Unusquisq;
ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον (ϑ) τέθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος
autem videat quomodò superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere,
11 δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι
præter *jactum*, quod est Jesus Christus. Si autem quis superædificat super
12 παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν (ι) Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ
fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam:
τὸν (κ) θεμέλιον τοῦτον, χρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην·
Uniuscujusq; opus manifestum *fiet*: *nam* dies declarabit, quia in igne re-
13 Ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀπο-
velabitur: & uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit. Si cujus
14 καλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὸ (λ) πῦρ δοκιμάσει. Εἴτινος
opus manserit quod superædificavit, mercedem accipiet: Si cujus opus
15 τὸ ἔργον μένει ὃ (μ) ἐποικοδόμησε, μισθὸν λήψεται· Εἴτινος τὸ ἔργον
exuretur, *damnum faciet*: ipse autem *servabitur*, *ita verò* quasi per ignem.
κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, (ν) οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός.

Nescitis, quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis 16
Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἴτις 17
templum Dei *corrumpit*, disperdet illum Deus. *Nam* templum Dei sanctum est,
τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ (ξ) τοῦτον ὁ Θεός. ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
qui estis vos. Nemo seipsum seducat: si quis videtur sapiens esse *in*
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν 18
vobis in seculo hoc, stultus fiat, ut *fiat* sapiens. Nam sapientia
ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. Ἡ γὰρ σοφία 19
mundi hujus, stultitia apud Deum est. Scriptum est enim; *Comprehendens*
τοῦ κόσμου τούτου, μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστι. γέγραπται γάρ, Ὁ δρασσόμενος
sapientes in astutia eorum. Et iterùm; Dominus novit cogitationes
τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς 20
sapientium, quoniam sunt vanæ. Itaque nemo glorietur in hominibus: omnia
τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα 21
enim vestra sunt: Sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive mundus,
γὰρ ὑμῶν ἐστιν· Εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλὼς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, 22
sive vita, sive mors, sive præsentia, sive futura: omnia vestra sunt.
εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα (ο) ὑμῶν ἐστιν.
Vos autem Christi, Christus autem Dei.
Ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ Θεοῦ. 23

CAP. IV. Δ'.

Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores
Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ, καὶ οἰκονόμους 1
mysteriorum Dei. *At reliquum*, quæritur *in dispensatoribus*, ut fidelis quis
μυστηρίων Θεοῦ. Ὧδε δὲ λοιπὸν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις 2
inveniatur.
εὑρεθῇ.

MS. A. (n) Ὥστε * ὁ (ϑ) ἔθηκα, (ι) Ἰησοῦς Χριστός. (κ) θεμέλιον, χρυσὸν, (λ) πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. (μ) ἐποικοδόμησεν, (ν) οὕτως (ξ) αὐτὸν (ο) ὑμῶν. Ὑμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Quis enim est Paulus, aut quis est Apollo, 5
nisi ministri per quos credidistis? & prout
unicuique dedit Dominus? Ego planta- 6
vi, & Apollo rigavit; sed Deus dedit in-
crementum. Non igitur is qui plantat est 7
aliquid, nec is qui rigat; sed Deus qui dat
incrementum. Qui autem plantat & qui 8
rigat, unum sunt: unusquisque juxta labo-
rem suum mercedem accepturus est. Cùm 9
Deo enim operamur, & agricolatio Dei, &
ædificatio Dei vos estis. Et secundùm gra- 10
tiam Dei quæ data est mihi, posui funda-
mentum ut architectus sapiens; alius autem
super illud ædificat. Porrò quisque videat
quomodo super illud ædificat. Fundamen- 11
tum enim aliud, præter hoc quod positum est,
nemo potest ponere, quòd est Jesus Christus.
Quòd si quis ædificat super hoc fundamen- 12
tum, aurum, vel argentum, vel lapides pre-
tiosos, vel ligna, vel fœnum, vel stipulam;
Cujúsque opus revelabitur. Dies enim 13
ille patefaciet illud, quippe quod in igne re-
velatur; & cujusque opus quale sit, ignis
discernet. Cæterùm, is cujus permanebit 14
opus, qui ædificaverit, mercedem suam ac-
cipiet. Is verò cujus opus exuretur, jactu- 15
ram faciet: ipse autem salvus fiet, sed ita
quasi ex igne.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten. 5.

Nescitis vos esse templum Dei, & Spiritum 16
Dei habitare in vobis? Quisquis corrum- 17
pit templum Dei, perditurus est eum Deus:
siquidem templum Dei sanctum est, quod
estis vos. Nemo seducat se ipsum: qui 18
putat inter vos se sapientem esse in hoc se-
culo, stultus evadat, ut fiat sapiens. Sapi- 19
entia enim mundi hujus, stultitia est apud
Deum. Scriptum est enim, Comprehendit
sapientes in calliditate ipsorum. Et rursùs; 20
Dominus novit cogitationes sapientum esse
vanas. Quapropter nemo glorietur in ho- 21
minibus: omnia enim vestra sunt. Sive
Paulus, sive Apollo, sive Cepha, sive mun- 22
dus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive
futura, omnia sunt vestra: Vos autem 23
Christi, Christus verò Dei.

CAP. IV.

Sic existimati simus à vobis ut ministri 1
Christi, & dispensatores arcanorum Dei.
Hic jam requiritur in dispensatoribus, ut 2
fidelis quispiam inveniatur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

*Quis est Paulus? & quis Apollo? ministri per quos credidistis, & unicui- 5
que sicut dedit ei Deus. Ego plantavi, & Apollos rigavit, & 6
Deus crescere fecit. Et nunc neque is qui plantavit, neque is qui rigavit 7
quicquam habet quo prosit: sed tantùm Deus est qui crescere fecit. Et qui 8
plantavit & qui rigavit, unum sunt: & omnes mercedem eorum accipient se-
cundùm laborem eorum. Quia adjutores Dei sumus: & operarii Dei sumus, 9
& vos ædificatio Dei estis. Et secundùm gratiam Dei, quam dedit mihi 10
posui fundamentum, sicut prudens magister fabrorum: sed alius est qui ædi-
ficabit: & quisque caveat quomodò ædificet.*

Versio VULGATA LATINA.

5 Quid igitur est Apollo? quid verò Paulus? Ministri ejus, cui credidistis,
6 & unicuique sicut Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit: sed De-
7 us incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui ri-
8 gat: sed, qui incrementum dat, Deus. Qui autem plantat, & qui rigat,
unum sunt. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundùm suum
9 laborem. Dei enim sumus adjutores: Dei agricultura estis, Dei ædificatio
10 estis. Secundùm gratiam Dei, quæ data est mihi, ut sapiens architectus fun-
damentum posui: alius autem superædificat. Unusquisque autem videat quo-
11 modò superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter
12 id quod positum est, quod est Christus Jesus. Si quis autem superædificat
super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœ-
13 num, stipulam, Uniuscujusque opus manifestum erit: Dies enim Domini
declarabit, quia in igne revelabitur: & uniuscujusque opus quale sit, ignis
14 probabit. Si cujus opus manserit quod superædificavit, mercedem accipiet.
15 Si cujus opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem salvus erit; sic ta-
men quasi per ignem. Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei ha- 16
bitat in vobis? Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum De- 17
us. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Nemo se seducat: si 18
quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat ut sit sapiens.
Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est enim; 19
Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterùm; Dominus novit co- 20
gitationes sapientium, quoniam vanæ sunt. Nemo itaque glorietur in homi- 21
nibus. Omnia enim vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, si- 22
ve mundus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive futura: omnia enim
vestra sunt: Vos autem Christi: Christus autem Dei. 23

CAP. IV.

Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum 1
Dei. Hîc jam quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur. 2

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * فَمَنْ هُوَ اِذًا بُولُصُ * وَمَنْ هُوَ اَبُلُّوسُ اِلَّا خَادِمَيْنِ بِهِمَا اٰمَنْتُمْ * وَكُلُّ اَحَدٍ مِنْهُمَا كَمَا مَكَّنَهُ
6 اللّٰهُ * اَنَا نَصَبْتُ * وَاَبُلُّوسُ سَقَى * لٰكِنَّ اللّٰهَ اَنْمَاهُ * حَتّٰى اَنَّ مَنْ يَنْصَبُ لَيْسَ هُوَ شَيْئًا وَلَا مَنْ
7 يَسْقِي * بَلِ الْاِلٰهُ الَّذِي يُنْمِي * فَمَنْ يَنْصَبُ وَمَنْ يَسْقِي هُمَا وَاحِدٌ * كُلُّ اَحَدٍ مِنْهُمَا يَاْخُذُ
8 ثَوَابَهُ عَلٰى مِقْدَارِ تَعَبِهِ * ثُمَّ * * اَلْاَحَدُ اَلْتَّاسِعُ بَعْدَ اَلْعِشْرِينَ *
9 * لِاَنَّنَا لِلّٰهِ مَعْبُدُونَ * وَاَنْتُمْ فَلَاحَةُ لِلّٰهِ * وَبِنَاءُ لِلّٰهِ * وَكَمَا يَخُصُّ نِعْمَةُ اللّٰهِ اَلَّتِي اَعْطَيْتُهَا * كَمُهَنْدِسٍ
10 حَكِيمٍ وَضَعْتُ اَسَاسًا وَيَبْنِي عَلَيْهِ اٰخَرُ * فَلْيَنْظُرْ كُلُّ اَحَدٍ كَيْفَ يَبْنِي عَلَيْهِ * فَاِنَّ مَا يُمْكِنُ
11 اَحَدًا اَنْ يَضَعَ اَسَاسًا اٰخَرَ غَيْرَ هٰذَا اَلْمَنْصُوبِ اَلَّذِي هُوَ يَسُوعُ اَلْمَسِيحُ * فَاِنْ يَبْنِ اَحَدٌ عَلٰى
12 هٰذَا اَلْاَسَاسِ * ذَهَبًا * فِضَّةً * جَوَاهِرَ كَرِيمَةً * خَشَبًا * عُشْبًا * قَصَبًا * سَيَصِيرُ عَمَلُ كُلِّ اَحَدٍ ظَاهِرًا
13 * لِاَنَّ اَلْيَوْمَ يَدُلُّ اَنَّهُ بِالنَّارِ يَتَعَلَّنُ * وَعَمَلُ كُلِّ اَحَدٍ مِهْمَا كَانَ اَلنَّارُ تَخْتَبِرُ * فَمَنْ يَبْقَى عَمَلُهُ
14 اَلَّذِي بَنَاهُ عَلَيْهِ سَيَاْخُذُ ثَوَابًا * وَمَنْ يَحْتَرِقُ عَمَلُهُ سَيَخْسَرُ * وَهُوَ يَخْلُصُ مُخَلِّدًا * هٰكَذَا
15 كَحَاصِلٍ فِي اَلنَّارِ * اَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ اَنَّكُمْ هَيْكَلُ اللّٰهِ اَنْتُمْ * وَرُوحُ اللّٰهِ يَسْكُنُ فِيكُمْ * فَمَنْ يُفْسِدُ
16 هَيْكَلَ اللّٰهِ يُفْسِدْهُ اللّٰهُ * لِاَنَّ هَيْكَلَ اللّٰهِ قُدُّوسٌ هُوَ اَلَّذِي اَنْتُمْ هُمْ *
17 * اَلْخَمِيسِ مِنَ اَلْجُمُعَةِ اَلسَّادِسَةِ بَعْدَ اَلْعِنْصَرَةِ * * فَلَا يَخْدَعَنْ اَحَدٌ نَفْسَهُ مَنْ يَظُنُّ اَنَّهُ
18 حَكِيمٌ فِيكُمْ فِي هٰذَا اَلدَّهْرِ فَلْيَصِرْ اَحْمَقَ لِيَصِيرَ حَكِيمًا * لِاَنَّ حِكْمَةَ هٰذَا اَلْعَالَمِ هِيَ عِنْدَ اللّٰهِ
19 حَمَاقَةٌ * لِاَنَّهُ قَدْ كُتِبَ هُوَ يُمْسِكُ اَلْحُكَمَاءَ فِي مَكْرِهِمْ * وَاَيْضًا اَلرَّبُّ يَعْرِفُ اَفْكَارَ اَلْحُكَمَاءِ اَنَّهَا
20 بَاطِلَةٌ هِيَ * فَلِهٰذَا لَا يَفْتَخِرَنَّ اَحَدٌ فِي اَلنَّاسِ * فَاِنَّ اَلْاَشْيَاءَ كُلَّهَا لَكُمْ هِيَ * اِنْ قُلْتَ بُولُصُ *
21 اِنْ كَرْكُبُ اَبُلُّوسُ * اِنْ نُوحِيتُ كِيفَا * اِنْ قُلْتَ عَالَمًا * اِنْ كَرْكُبُ حَيَاةً اَوْ مَوْتًا * اِنْ اَوْمَاتُ اَلِيَّ
22 اَلْبَرَايَا اَلْوَاقِفَةِ اَلْاٰنَ * اِنْ قُلْتَ اَلْمُنْتَظَرَ * كُلُّ هٰذِهِ لَكُمْ هِيَ * وَاَنْتُمْ لِلْمَسِيحِ * وَاَلْمَسِيحُ لِلّٰهِ * ثُمَّ *
23 * اَلْفَصْلُ اَلرَّابِعُ *
1 * اَلسَّبْتُ اَلرَّابِعُ عَشَرَ بَعْدَ اَلْعِنْصَرَةِ * * هٰكَذَا فَلْيَحْسِبْنَا اِنْسَانٌ كَخُدَّامِ اَلْمَسِيحِ *
2 وَقَهَارِمَةِ لِاَسْرَارِ اللّٰهِ * وَمَعَ هٰذَا سَيُطْلَبُونَ فِي اَلْقَهَارِمَةِ اَنْ يُوجَدَ اَحَدٌ نِعْمَ *

Quis itaque est Paulus, & quis est Apollo, nisi duo ministri per quos credidistis? & quidem uterque ipsorum prout concessit illi Deus. Ego plantavi, & Apollo rigavit, sed Deus dedit incrementum. Adeò ut qui plantat nihil sit, neque qui rigat, sed Deus qui vegetat. Igitur qui plantat, & qui rigat, idem (unt, quilibet eorum accipiens mercedem suam pro ratione laboris sui. Finis.

Dominicâ nonâ post Pentecosten.

Nos enim adjutores Dei sumus: vos vero Dei agricultura, & Dei ædificium: Et juxta gratiam Dei quam sum assecutus, ut sapiens architectus posui fundamentum, & alius super illud ædificat: videat igitur unusquisque quomodo super illud extruat. Non enim potest quisquam aliud ponere fundamentum præter hoc erectum, quod est Jesus Christus. Quòd si quis extruat super hoc fundamentum, aurum, argentum, gemmas pretiosas, ligna, fœnum, arundines: Cujusque opus manifestum fiet: Dies enim ostendet, quòd per ignem revelabitur: & cujuscunque opus, qualecunque fuerit, ignis probabit: Et is, cujus opus manserit, quod super illud extruxit, mercedem accipiet: Is autem cujus opus exustum fuerit, jactaturam patietur: illud verò fundamentum *firmum evadet, ita, quasi existens in igne. An nescitis quòd templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Qui ergò templum Dei corrumpit, corrumpet illum Deus: nam templum Dei sanctum est, quod estis vos.*

Feriâ quintâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Nequis seipsum fallat. Qui arbitratur se esse sapientem inter vos in hoc seculo, desipiens fiat, ut fiat sapiens; Quia sapientia hujus mundi, stultitia est apud Deum. Scriptum est enim, Ipse venabitur sapientes in dolo ipsorum. Et rursum, Dominus scit cogitationes sapientum quòd irritæ sint. Propterea nequis glorietur in hominibus: omnes enim res, vestræ sunt. Sive Paulum dicam, sive Apollo memorem, sive Cepham compellem, sive dicam mundum, sive memorem vitam aut mortem, sive creaturas modò præsentes innuam, sive futuras dicam, hæc omnia vestra sunt; Vos autem Christi, Christus verò Dei. Finis.

CAP. IV.

Sabbatho quartodecimo post Pentecosten.

Sic æstimet nos homo ut ministros Christi, & moderatores mysteriorum Dei. Adhæc requiruntur in moderatoribus, ut fidus aliquis inveniatur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወካልእሰ : ሞሰረተ : ለልቦ : ዘይክል : ሰርሮ : ደቡ : ዘተሰረረ : ወሞሰረቱሂ : ሊየሱስ : ክ
12 ርስቶስ : ውእቱ::=ፁ ወእሞሰቡ : ዘይሰርር : ወየሐንጽ : በደቡ : ሞስረተ : ወርቅ : ወብ
13 ሬር :: ወእሞኒ : ዘዕፅ : ወዛዕር : ወዛብርዕ::=ፁ ለለ : ለሐዱ : ይትገሠት : ለግባረ :
14 ወዕለቱ : ያዐውቆ : ለሙ : ከሠቶ : እሳት :: ወለለ : ለሐዱ : እሳት : ያጤክሮ : ለግባ
15 ሮ::=ፁ ወዘጸንዐ : ለግባረ : ወቆመ : ውእቱ : ዘይነሥእ : ዕሴቶ::=ፁ ወዘሰ : ውዕ
16 የ : ለግባረ : የሐጕል : ዕሴቶ : ወባሕቱ : ለቢሁሰ : ይድኅን : ወይከውን : ከመ : ውዒ
17 የ : እሳት::=ፁ ወሊታእመሩኑ : ከመ : ጳዳሊዶ : ለክርስቶስ : ለእትጕ : ወመንፈሰ :
18 እግዚአብሔር : ሳዕቤክሙ::=ፁ ወዘሰ : ለጣሰኘ : ቤተ : እግዚአብሔር : ሎቱ፤ : ያጣ
ሰኖ : እግዚአብሔር :: ወቤቱሰ : ለእግዚአብሔር : ለእትጕ : ውእቱ : ለቢክሙ: ወቅዱ
19 ስ : ውእቱ : ቤቱ : ለእግዚአብሔር:=ፁ ወለልቦ : ዘያስሕት ፡ ርእሶ : ዘይፈቅድ : ጠቢ
20 በ : ይኩን : በዝ : ዓለመ : እብደ : ለይረሲ : ርእሶ : ከመ : ይኩን : ጠቢበ::=ፁ እስመ :
እበድ : ውእቱ : በኅበ : እግዚአብሔር : ጥበቡ : ለዝ : ዓለመ :: እስመ : ከመዝ : ይቤ:
21 መጽሐፍ : ዘይእሥዝሙ : ለጠቢባን : ትመይኑቶሙ::=ፁ ወካዕበ : ይቤ : ያለመርሙ :
22 እግዚአብሔር : ለጠቢባን : ከመ : ከንቶ : ይሔልዩ::=ፁ ወለልቦ : ዘይትመክሕ : እን
23 ከ : በእጋል : እመ : ሕያው : እስመ : ኵሉ : ዘዚአክሙ::=ፁ እመኒ : ጳውሎስ : ወእ
መኒ : ለጰሉስ : ወእመኒ : ኬፋ : ወእመኒ : ዓለመ : እመኒ : ሕይወት : ወእመኒ : ሞት : ወ
እመኒ : ዘሀሉ : ወዘይመጽእ::ኵሉ : ዘዚአክሙ:=ፁ ወለንትሙሰ : ዘክርስቶስ : ወክር
ስቶስኒ : ለእግዚአብሔር::=ፁ በሕፃናት:=ፁ
1 ከመገዚኬ : የሐሊ : ሱብእ : ከመ : እግብርተ : ክርስቶስ : ወከመ : መጋብተ : ለሠርዐቱ :
2 ለእግዚአብሔር ::=ፁ ወበኀዘ : እንከ : ይትፈቀድ : ለእመቦ : ዘይትረከብ : ኄር : ወ
ሣኢመኒ : እመገብት::=ፁ

Et aliud fundamentum nemo est qui potest ponere, super illud quod positum est, & fundamentum ejus Jesus Christus est. Et si quis fuerit qui ponat & ædificet super fundamentum, aurum, & argentum, aut ligneum, aut fœniseeium, aut arundineum, Cujusque manifestabitur opus, & dies ejus declarabit eum, quandò manifestabit eum ignis; & uniuscujusque opus ignis probabit. Et is cujus opus est firmum & stetit, ipse est qui accipiet mercedem suam. Et cujus opus exustum fuerit, perdet mercedem suam: veruntamen ipse servabitur, & erit sicut ustus igne. Et nescitisne quòd habitatio Christi estis, et Spiritus Dei super vos? Et qui corrupit domum Dei, eum corrumpet Deus: & domus Dei estis vosipsi, & sancta est domus Dei. Et nemo est qui seducet seipsum: qui vult sapiens esse in hoc seculo, stultum faciat seipsum, ut fiat sapiens. Quia stultitia est apud Deum, sapientia hujus mundi. Quia sic dicit Scriptura, quòd comprehendet sapientes in astutia ipsorum. Et iterum dicit; Scit Deus sapientes, quòd inania cogitant. Et nemo est qui glorietur amplius in hominibus, quia omnia vestra sunt. Sive Paulus, & sive Apollos, & sive Cephas, & sive mundus, sive vita, & sive mors, & sive præsentia, & futura: omnia vestra sunt: Et vos Christi, & Christus Dei.

CAP. IV.

Pro puerulis.

Sic igitur nos æstimet homo ut servos Christi, & ut dispensatores constitutionis Dei. Et hic amplius necesse est, si quis fuerit, quòd inveniatur bonus & fidelis à dispensatoribus.

Mihi autem in *minimum* eſt ut à vobis dijudicer, aut ab humano die:
3 Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' (α) ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας·
ſed neque meipſum dijudico. Nihil enim mihi ipſi conſcius ſum: ſed non in hoc
4 ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ
juſtificatus ſum: at dijudicans me, Dominus eſt: Itaque ne ante tempus quid judicate,
5 δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν. Ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε,
quoadusq; veniat Dominus: qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit con-
ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος· ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βου-
ſilia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo. Hæc autem, fra-
6 λὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα δέ, ἀδελ-
tres, transfiguravi in meipſum & Apollo, propter vos: ut in nobis diſcatis ne
φοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ (β) Ἀπολλὼ δι' ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε (γ) τὸ μὴ
ſupra quod ſcriptum eſt, ſapere: ut ne unus ſuper unum inflemini adversùs alterum·
ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν· ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου.
Quis enim te diſcernit? Quid autem habes quod non accepiſti? Si autem & accepiſti, quid
7 Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί
gloriaris quaſi non *accipiens?* Jam ſaturati eſtis, jam *ditati* eſtis, ſine
8 καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστὲ, ἤδη (δ) ἐπλουτήσατε, χωρὶς
nobis *regnâſtis*: & utinam *ſanè* regnetis, ut & nos vobis *ſimul* regnemus.
ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν.
Puto enim quòd Deus nos Apoſtolos noviſſimos *edidit*, tanquam morti deſtinatos:
9 Δοκῶ (ε) γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους·
quia ſpectaculum facti ſumus mundo, & angelis & hominibus. Nos ſtulti propter
10 ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ἡμεῖς μωροὶ διὰ
Chriſtum: vos autem prudentes in Chriſto: nos infirmi, vos autem fortes: vos
Χριστὸν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς
gloriosi, nos autem *ignominioſi*. Uſque in hanc horam & eſurimus, & ſitimus,
11 ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν,
& nudi ſumus, & colaphis cædimur, & inſtabiles ſumus: Et laboramus, operantes
καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν· Καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι
propriis manibus: *convitiis affecti*, benedicimus: perſecutionem *paſſi*, ſuſtinemus: *Bla-*
12 ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα· (ζ) βλα-
phemati, obſecramus: tanquam purgamenta mundi facti ſumus, omnium
σφημούμενοι, περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων
peripſema uſque adhuc. Non *pudore afficiens* vos ſcribo hæc: ſed ut *natos* meos
περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου
chariſſimos moneo. Si *enim* decem millia pædagogorum habeatis in Chriſto, ſed
ἀγαπητὰ (η) νουθετῶ. Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ'
non multos patres: In *enim* Chriſto Jeſu per Evangelium ego vos
οὐ πολλοὺς πατέρας· Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς
genui. Rogo ergò vos, imitatores mei eſtote. *Propter hoc*
ἐγέννησα. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ (θ) τοῦτο
miſi *vobis* Timotheum, qui eſt *natus* meus *dilectus* & fidelis in Domino: qui
ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, (ι) ὅς ἐστι τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ· ὃς
vos commonefaciet vias meas quæ in Chriſto, ſicut ubique in omni Eccleſia
ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ
doceo. Tanquam non *venturo autem me* ad vos, inflati ſunt quidam.
διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες.
Veniam autem citò ad vos, ſi Dominus voluerit: & cognoſcam non
Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ
ſermonem *inflatorum*, ſed virtutem. Non enim in ſermone regnum
τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία
Dei, ſed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in
B' τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. Τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν
charitate, ſpiritúque manſuetudinis?
ἀγάπῃ, πνεύματί τε (κ) πραΰτητος;

Κεφ. Δ'. MS.A. (α) *ἡμῶν (β) Ἀπολλὼν (γ) τὸ .. .. ὑπὲρ ἃ γέγραπται· ἵνα (δ) ἐπλουτήσατε,*κ καὶ ὄφελόν (ε) γὰρ, ὁ Θεὸς (ζ) Δυσφημούμενοι; (η) νουθετῶν. (θ) τοῦτο αὐτὸ
ἔπεμψα (ι) ὅς ὅτιν μου τέκνον (κ) πραΰτητος;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ... * Mihi verò minima eſt res à vobis judicari, 3
aut à quovis homine; ſed ne meipſum qui-
dem judico. Nullus enim rei mihi ipſi 4
4 ... conſcius ſum, ſed non per hoc juſtificatus
ſum: ſiquidem judex meus Dominus eſt.
5 ... * Quamobrem ne ante tempus judicaveri- 5
tis, uſque dum venerit Dominus ille, qui
illuſtraturus eſt recondita tenebrarum, &
revelabit cogitationes cordium; tunc laus
erit unicuique à Deo.

Dominicâ quartâ poſt Pentecoſten. 6.

6 ... * Hæc autem, fratres mei, propter vos poſui 6
ſuper perſonam meam & Apollo, ut per nos
diſcatis non amplius de vobis ſentire quàm
ſcriptum eſt; & ne quis ſupra proximum ſu-
um efferatur propter aliquem. Quis enim 7
7 ... * ſcrutatur te? aut quid habes quod non ac-
ceperis? Quòd ſi accepiſti, quid gloriaris,
quaſi non acceperis? Jamdudum ſaturati 8
8 ... eſtis & ditati? & ſine nobis regnum adepti
eſtis? utinam autem regnum adepti ſitis, ut
& nos regnemus vobiſcum. Exiſtimo autem 9
9 ... quòd nos Apoſtolos, poſtremos conſtituerit
Deus tanquam ad mortem, quippe qui facti
ſumus ſpectaculum mundo, angelis, & ho-
10 ... * minibus. Nos ſtulti propter Chriſtum, vos 10
autem ſapientes in Chriſto: nos imbecilles,
vos autem potentes: vos percelebres, nos
autem infames. Ad hanc uſque horam eſu- 11
11 ... rimus & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis
cædimur, nec locum ſtabilem habemus: Et 12
12 ... laboramus operantes manibus noſtris: ignomi-
niâ afficiunt nos, nos autem benepreca-
mur: infectantur nos, & ſuſtinemus. Con- 13
13 ... vitiis proſcindunt nos, & obſecramus eos:
14 ... tanquam quiſquiliæ mundi facti ſumus, &
purgamentum omnium nunc uſque. Non ut 14
15 ... pudore vos ſuffundam hæc ſcribo, ſed ut fi-
lios chariſſimos admoneo. Nam ſi decem 15
millia pædagogorum habeatis in Chriſto, at
non multos patres: ſiquidem in Jeſu Chriſto
ego genui vos per Evangelium. Peto igitur 16
16 ... à vobis, ut meî ſimiles ſitis.

Dominicâ quintâ poſt Pentecoſten. 7.

17 ... * Propterea miſi ad vos Timotheum, qui eſt 17
filius meus dilectus, & fidelis in Domino; ut
ipſe vobis in memoriam reducat vias meas
quæ ſunt in Chriſto, juxta id quod doceo in
omnibus Eccleſiis. Quaſi verò ipſe ventu- 18
18 ... rus non ſim ad vos, ſuperbierunt quidam ex
19 ... vobis. Sed ſi Dominus voluerit, citò veniam
ad vos: & cognoſcam non ſermonem eorum
20 ... qui ſeſe efferunt, ſed virtutem ipſorum:
Quandoquidem regnum Dei non eſt in ſer- 20
mone, ſed in virtute. Quomodo vultis? cum 21
21 ... * virga veniam ad vos, an cum dilectione, &
ſpiritu manſueto?

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ፎለ.ተሰ : ሓሰር : ወእቱ:: ተወድሶ : በኀቤክሙ : ወበኀበ : ሰብኣ : መዋቲ : ወለለይኒ : እ
4 ልበ : ዘያርሰሐሰሐኒ:=᎓ እስመ : እልበ : ዘይትዐወቀኒ : ወባሕቱ : ዘኒ : በዚልዐ : ሊ.ዖ
5 ጸድቀኒ : እስመ : እግዚአብሔር : የሐትተኒ::=᎓ ወሶንትኑ : ዘተሐትቱ : ይእዜ : ዘ
እንበለ : ይብጸሕ : ጊዜሁ : እስከ : ይመጽእ : እግዚእነ : ወያበርህ : ዘውስተ : ጽልም
ት : ዘይሔሊ : ልብ :: ወእተ : ለጫረ : ይነሥእ : ኵሉ : ዕሴቶ : በኀበ : እግዚአብሔ
6 ር :=᎓ ወዘኒ : ለኅዊነ : ለብደርኩ : ለነ : እሕምሞ : በእንቲአክሙ : ከመ : ለንት
ሙ : ትትመሀሩ : ወይደረተዐክሙኑ : ትትዐበዩ : ለዕሳ : ቢጽክሙ::=᎓

Et mihi vile eſt laudari apud vos, & apud homines morientes: & me nemo eſt 3
qui reprehendet. Quia nihil eſt quod cognitum eſt mihi: ſed hoc dicens non 4
juſtifico meipſum; quia Deus ſcrutabitur me. Et quid eſt quod ſcrutamini nunc 5
antequàm veniat tempus ejus? uſque dum veniat Dominus noſter, & illu-
ſtret quæ in tenebris ſunt, quæ cogitat cor: iſto tempore accipiet quiſque mer- 6
cedem ſuam apud Deum. Et hæc, fratres noſtri, elegi ego pati propter vos,
ut vos diſcatis: & convenitne vobis ut inflemini contra fratres veſtros?

Versio VULGATA LATINA.

3 Mihi autem pro minimo est ut à vobis judicer, aut ab humano die : sed neque
4 meipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc justificatus sum:
5 qui autem judicat me, Dominus est. Itaque nolite ante tempus judicare, quoadusque veniat Dominus: qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo. Hæc autem, fratres, transfiguravi in me & Apollo, propter vos: ut in nobis discatis, ne
7 suprà quàm scriptum est, unus adversùs alterum infletur pro alio. Quis enim
te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid
8 gloriaris quasi non acceperis? Jam saturati estis, jam divites facti estis: sine
9 nobis regnatis: & utinam regnetis, ut & nos vobiscum regnemus. Puto enim quòd Deus nos Apostolos novissimos ostendit, tanquam morti destinatos: quia
10 spectaculum facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus. Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem for-
11 tes: vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus, Et labora-
12 mus operantes manibus nostris: maledicimur, & benedicimus: persecutionem
13 patimur, & sustinemus: Blasphemamur, & obsecramus: tanquam purgamenta hujus mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc. Non ut confun-
14 dam vos, hæc scribo, sed ut filios meos charissimos moneo. Nam si decem mil-
15 lia pædagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres. Nam in Christo
16 Jesu per Evangelium ego vos genui. Rogo ergò vos, imitatores mei estote, sicut
17 & ego Christi. Ideò misi ad vos Timotheum, qui est filius meus charissimus, & fidelis in Domino: qui vos commonefaciet vias meas, quæ sunt in Christo
18 Jesu, sicut ubique in omni Ecclesia doceo. Tanquam non venturus sim ad vos,
19 sic inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos citò, si Dominus voluerit: &
20 cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt, sed virtutem. Non enim in
21 sermone est regnum Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in charitate, & spiritu mansuetudinis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * وهذا امر حقير لي ان تكسبوا انتم عني * او يوم انساني * بل ولا انا استفحص ذاتي * واني
4 لست اعرف في ذاتي شيأ * بل ولا بهذا اتبركي * والرب هو الذي يستفحص اموري * اذا
5 من الجمعة السادسة بعد العنصرة * فلهذا لا تدينوا شيأ قبل الوقت الى ان يوافي الرب *
الذي يبير مكمومات الظلمة ويظهر ارآء القلوب * وحينيذ يكون المديح لكل احد من الله * ثم
6 * وهذه المقاييس يا اخوتي من اجلكم مثلتها بذاتي وبابوللو * لتتعلموا بنا الا تتفاخروا فوق ما
7 كتب * لكيما يعرض الواحد عن الآخر * لكيلا يتسامح احدكم على الآخر * لان من ذا
8 يحاكمك انت * وماذا لك ما لم تاخذه * وان كنت قد اخذت * فلم تفتخر كمن لم ياخذه * اقد
9 صرتم شباعي فيما سلف * اقد استغنيتم فيما عبر * وقد ملكتم حلوا منا * ويا ليتكم قد ملكتم
لنتملك وكنا معكم * الاحد العاشر بعد العنصرة * وفي بذكار الرسل * وعلى حسب طني
10 ان الله اوحدنا كنا الرسل اخرين * كالمسوقين الى الموت * لاننا صرنا مشهدا للعالم وللملايكة
وللناس * كنا من اجل المسيح حمقاء * وانتم بالمسيح فهماء * وكنا ضعفاء * وانتم اقوياء * انتم
11 مسرورون * وكنا مهانون * حتى الى هذه الساعة * نجوع ونعطش ونعري ونقرع ولا ثبوت لنا *
12 * ونتعب ونعمل بايدينا نستم فنبارك * نطرد فنحتمل * يغري علينا فنصبر * وقد صرنا كقمامات
13 العالم * مطروحين تحت اقدام الكل الى الآن * وما كتبت هذه لاجلكم * بل اعدلكم كاولاد لي
14 احباء * لانكم لو كان لكم في محبة المسيح ربوات معلمين * لكن ليس لكم آباء كثيرون *
15 لاني انا بيسوع المسيح ولدتكم بالبشارة * فاصرع اذا اليكم ان تصيروا متشبهين بي * ثم
16 * السبت الخامس عشر بعد العنصرة * ولذلك قد ارسلت اليكم تيموثاوس الذي هو ابني
17 الحبيب وبعه للرب * الذي سيذكركم طرقي التي في المسيح * كما اعلم في كل كنيسة بكل صنع *
18 * وكاني لست اجي اليكم * قد تسامح قوم منكم * لكن سافاتيكم سريعا ان شاء الرب *
19 واعرف لا بحة المتسامحين فقط * بل وقوتهم * لان ملك الله ليس هو بكلام بل بقوة *
20 * فكيف تريدون اجي اليكم * بعصا او بمحبة وبروح وداعة *
21

Et hoc parvi momenti negotium est apud me, ut examinetis me vos, aut dies humanus. Imò nec ego quidem meipsum scrutor. Et verò nihil in me ipse deprehendo, at ne per hoc justificor, cùm Dominus sit qui res meas scrutatur.

Feriâ sextâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Quapropter ne judicetis quicquam ante tempus, quoad veniat Dominus, qui illuminabit occulta tenebrarum, & patefaciet consilia cordium: & tunc erit laus unicuique à Deo. Hactenus. Cæterùm has comparationes O fratres mei, propter vos attuli de meipso & de Apollo, ut in nobis disceretis haud arrogare vobis prudentiam supra id quod scriptum est, ita ut unus alium non devitet, ut unus vestrûm adversus alium non superbiat. Quis enim tecum rationem init? Quid tuum est, quod non acceperis? & si accepisti, cur gloriaris quasi is qui non accepit? Num saturi facti estis jampridem? num ditati estis jamdudum? & absque nobis jam regnâstis? Atque ó utinam regnassetis, ut nos etiam vobiscum regnaremus.

Dominicâ decimâ post Pentecosten. Et in cõmemoratione Apostolorũ.

Et secundùm opinionem meam Deus nos Apostolos exposuit postremos, quasi ad mortem ductos: quia facti sumus spectaculum mundo, & Angelis, & hominibus. Nos propter Christum insipientes, vos autem per Christum prudentes: nos imbecilles, vos autem validi: vos honorati, nos autem despecti. usq; ad hanc horã. Esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & vapulamus, nec ulla nobis est subsistentia, Et laboramus, et operamur manibus nostris: contumeliis afficimur, & benedicimus: persecutionem patimur, & sustinemus: Calumniis lacessimur, & obsecramus: & facti jam sumus veluti quisquiliæ mundi, sub omnium pedibus projecti ad hoc usq; tempus. Neq; verò hæc scribo, ut vos pudore suffundam: sed vos dirigo ut filios meos dilectos. Nam etiamsi habeatis in charitate Christi myriades præceptorum, non tamen habetis multos patres: quoniam ego in Christo Jesu vos genui per Evangelium. Rogo vos igitur ut fiatis mihi similes. Finis.

Sabbatho quinto decimo post Pentecosten.

Et hac de causa misi ad vos Timotheũ, qui est filius meus dilectus, & Domino fidelis, qui vobis in memoriam reducet vias meas quæ sunt in Christo: quemadmodum doceo in omni ecclesia, ubiq; lõcorum. Perindè verò ac si non sim venturus ad vos, quidam vestrûm arrogantes evaserunt. Sed veniam ad vos brevi, si Dominus voluerit, & cognoscam non sõlum rationem arrogantium, sed & virtutem eorum. Siquidem regnum Dei non in sermone consistit, sed in virtute. Quomodo ergò vultis veniam ad vos? cum fuste, an cum charitate, & spiritu mansuetudinis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ሎኑ፡ የሐትተከ፡ ወምንተ ፡ ኵነከ ፡ ዘለኒነሣእከ ፡ እምኒ፡ ነሣእከ ፡ ሎንተ ፡ ትግእዝ ፡ ከመ
8 ገ ፡ ሊኒሠሉ፡፡=፨ ናሁኴ ፡ ጸገብክሙ ፡ ወብዕልክሙኂ ፡ ወደእክሙ ፡ ወነጋሢክሙኂ ፡
9 በሕቲትክሙ ፡ ወርቱዕሰ ፡ ነሰነ ፡ ነንገሥ ፡ መስሌክሙ፡፡=፨ እስመ ፡ ለርእየ ፡ እግዚ
ለብሔር ፡ ሐዋርያቲሁ ፡ ደኅርተ ፡ ከመዘ ፡ ይጫጡ ፡ ለሞት፡፡ እስመ ፡ ሰለቀ ፡ ኮነ ፡ ለዓ
10 ለም፡ ወለሰብለእኒ ፡ ወለመላእክትኒ፡=፨ ነሕነሰኴ ፡ ለብደነ፡ በለንተ፡ ክርስቶስ፡ ወለንተ
ሙሰ ፡ ጠቢባን ፡ በክርስቶስ ፡ ወነሕነሰ ፡ ድኹማን ፡ ወለንትሙሰ ፡ ጽኑዓን፡፡ ወለንትሙ
11 ሰ ፡ ክቡራን ፡ ወነሕነሰ ፡ ትሑታን፡=፨ እስከ ፡ ዛታ ፡ ዕለት ፡ ወነርኅብኂ ፡ ወነጸመእኂ ፡
12 ወነዐርቅኂ ፡ ወነፄለልኂ ፡ ወነትሰፖራዕኂ፡=፨ ወነሠርሕኂ ፡ እነዘ፡ ነትቀነይ ፡ በእደዊነ፡
13 ለዘኂ ፡ ረገመነ ፡ ነበርኮ ፡ ወለዘኂ ፡ ሰደደነ ፡ ነድኅሮ፡=፨ ወለዘኂ ፡ ይፀርፋ ፡ ናስተ
በቍዖ፡፡ ወከመ ፡ ኳሂላት ፡ ኮነ ፡ ውስተ ፡ ዓለመ ፡ ወቤዛክሙ ፡ ለነ ፡ ለሱፍልክሙ፡
እስከ ፡ ይእዜ ፡ ወኢያየ ፡ ኃፈርክሙኒ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ዘነተ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክ
14 ሙ ፡ ለኮኑ ፡ ከመ ፡ ውሉድየ ፡ ዘእፈቅር ፡ እጌሠጸክሙ፡፡=፨ ወእመኒ ፡ እልፋ ፡ ለመ
ርሕተ ፡ ብክሙ ፡ በክርስቶስ ፡ ለበዊክሙ ፡ ሊኮኑ ፡ ብዙኃነ ፡ እስመ ፡ ለነ ፡ ወለድኩክ
15 ሙ ፡ በትመርህተ ፡ ክርስቶስ፡ ሊየሱስ፡፡=፨ ለስተብቊዐክሙ፡ ለኅዊነ፡ ኪያየ ፡ ተመሰ
16 ሉ፡=፨ በእንተዝ፡ፈነወክዐ፡ለክሙ፡ ለጢሞቴዎስ፡ ወልድየ ፡ ዘለፈቅር ፡ መእመነ ፡ በእ
17 ግዚአብሔር ፡ ዘያዜክረክሙ፡ ፍናዊየ ፡ ዘበኪየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በከመ ፡ መሀርኩ ፡ በኵልሂ፡
18 ወበኵሉ፡ቤተ፡ክር ስቲያናት፡፡=፨ ወሀለወ፡እለ፡ተዐበዩ፡ከመ፡ሊይመጽእ፡ ኅቤክሙ፡=፨
19 እመጸእኩ ፡ ከመ ፡ ፍቀደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለእመር ፡ እንከ ፡ ኅይለ ፡ ወእኮ ፡ ነገረ ፡
20 ዕቤያን፡፡=፨ እስመ ፡ ሊኮነ ፡ በነገረ ፡ መንግሠተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእንበለ፡ በኃይ
21 ል፡፡=፨ እፎኑ ፡ ትፈቅዱ ፡ እመጸእክሙ ፡ በበትር ፡ ወሚመ ፡ በታፈቅሮ፡፡ ወበ
የውሀት፡፡=፨

Quis scrutatur te? & quid factus es quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris sicut ille qui non accepit? Ecce igitur saturati estis, & divites estis etiam, & regnâstis soli, & expedit ut regnemus vobiscum. Quia designavit Deus Apostolos ejus postremos quasi traditos morti, quia ludibrium facti sumus mundo, & hominibus, & angelis. Nos igitur stulti propter Christum, & vos prudentes in Christo, & nos infirmi, & vos fortes, & vos gloriosi, & nos viles. Usque hunc diem & esurimus etiam, & sitimus etiam, & nudi sumus etiam, & probris affecti sumus etiam, & colaphis cædimur etiam. Et laboramus etiam ministrantes cum manibus nostris, maledicenti nobis benedicimus, & persequenti nos permittimus ei. Et blasphemantem oramus, & tanquam pilæ facti sumus in mundo, & redemptio vestra ego omnibus vobis usque nunc. Et me puduit de vobis, ut scriberem vobis hoc quod vobis scribo: nõnne ut filios meos quos diligo moneo vos? Et si decem millia ducum habueritis in Christo, patres vestri non sunt multi, quia ego genui vos in doctrina Christi Jesu. Rogo vos fratres nostri mihi similes estote. Propterea misi vobis Timotheum filium meum quem diligo, fidelem in Domino, qui memores vos faciet viarum mearum, quæ in Jesu Christo sunt, sicut docui ubique & in omni domo Christianorum. Et sunt qui inflati sunt quasi non venirem ad vos. Veniam autem quemadmodum voluit Deus, ut cognoscam igitur virtutem, & non verba inflatorum. Quia non est in verbis regnum Dei, sed in virtute. Quomodo vultis ut veniam ad vos? num in virga, vel in charitate & in mansuetudine?

CAP. V. ε'.

1 Ὅλως ἀκούεται ὀν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς
Omninò auditur in vobis fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec in
Gentibus nominatur, ita ut uxorem quendam patris habere. Et vos in-
2 (α) ἔστε, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. Καὶ ὑμεῖς πε-
flati estis, & non magis luxistis, ut tollatur de medio vestrûm
φυσιωμένοι ἐστὲ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα (β) ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν
qui opus hoc fecit. Ego quidem enim ut absens corpore, præ-
3 ὁ τὸ ἔργον τοῦτο (γ) ποιήσας. Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρ-
sens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum sic hoc opera-
ὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν (δ) οὕτω τοῦτο κατεργασά-
tum, In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis
4 μενον, Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ (ε) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν
& meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi,
καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ζ) Ἰησοῦ Χριστοῦ,
Tradere ejusmodi satanæ in interitum carnis, ut spiritus
5 παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα
servetur in die Domini Jesu. Non pulchra gloriatio ve-
6 σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ (η) Κυρίου Ἰησοῦ. Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑ-
stra. Nescitis quia modicum fermentũ totam massam fermentat?
7 μῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; (θ) Ἐκκα-
gate igitur vetus fermentum, ut sitis nova massa, sicut estis azymi.
θάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι.
Etenim Pascha nostrum pro nobis immolatus est, Christus. Itaque epu-
8 καὶ γὰρ τὸ (ι) πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός. Ὥστε (κ) ἑορτάζω-
lemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in
μεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν
azymis sinceritatis & veritatis. Scripsi vobis in Epistola; Ne
9 ἀζύμοις (λ) εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, Μὴ
commisceri fornicariis: Et non omninò fornicariis mundi hu-
συναναμίγνυσθαι (μ) πόρνοις· Καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τού-
10 του, ἢ τοῖς πλεονέκταις, (ν) ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ (ξ) ὀφείλετε
jus, aut avaris, aut rapacibus, aut idolatris: alioquin debueratis
ex mundo exire. Nunc autem scripsi vobis non commisce-
ἄρα ὀν τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. (ο) Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυ-
11 σθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολά-
ri, si quis frater nominatus aut fornicator, aut avarus, aut idolola-
tra, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: ejusmodi nec comedere. Quid
τρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ (π) μηδὲ συνεσθίειν. Τί
12 enim mihi & eos qui foris judicare? Nónne eos intùs vos judicatis? Eos autem
γὰρ (ρ) μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; Τοὺς δὲ
13 foris Deus judicat. Et auferte malum ex vobis ipsis.
ἔξω ὁ Θεὸς (σ) κρίνει. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

CAP. VI. ς'.

Γ' 1 Τολμᾷ τις (α) ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ
Audet aliquis vestrûm, negotium habens ad alterum, judicari apud
injustos, & non apud Sanctos? Nescitis quoniam Sancti
2 τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων; (β) Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι
mundum judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis ju-
τὸν κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κρι-
diciis minimis? Nescitis quoniam angelos judicabimus? nedum
3 τηρίων (γ) ἐλαχίστων; Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε
vitalia? Vitalia quidem igitur judicia si habueritis, nihili facitis in
βιωτικά; Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν
4 Ecclesia, illos sedere facite.
τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.

MS. A. (α) ἔστιν, ὥστε (β) ἀρθῇ (γ) πράξας. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὼν (δ) οὕτως (ε) Κυρίου Ἰησοῦ, συναχθέντων (ζ) Ἰησοῦ, Παραδοῦναι (η) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. (θ) Ἐκκαθάρατε τὴν (ι) πάσχα ἡμῶν ἐτύθη (κ) ἑορτάζωμεν, (λ) εἰλικρινίας (μ) πόρνοις· Οὐ (ν) καὶ (ξ) ὠφείλετε (ο) Νῦν δὲ (π) μὴ συνεσθίειν. (ρ) μοι τοὺς
(σ) κρίνει. ἐξάρατε Κεφ. ς'. MS. A. (α) ἐξ ὑμῶν, (β) Ἢ οὐκ (γ) ἐλαχίστων; **** absunt hìc Ver. 3, 4, 5, & 6. Ἤδη μὲν ὅλως πταῖσμα ὑμῖν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. V.

1 Tandem auditur inter vos scortatio, talis- que scortatio, qualis nec inter Ethnicos no-
minatur ita ut accipiat filius uxorem patris
2 sui. Et vos superbitis, ac non potiùs sede-
tis in luctu, ut tollatur è medio vestrûm is
3 qui hoc facinus admisit. Ego quidem absens
à vobis corpore, vobis autem proximus spi-
ritu, jam condemnavi ut proximus eum qui
4 hoc perpetrat: Ut in nomine Domini no-
stri Jesu Christi vos omnes congregemini, &
ego vobiscum spiritu, cum virtute Domini
nostri Jesu Christi, Et tradatis hunc Satanæ
5 ad exitium corporis ejus, ut spiritu servetur
in die Domini Jesu Christi.

Dominicâ post Resurrectionem. 8.

6 Indecora est gloriatio vestra, fratres mei.
Nescitis quòd paululum fermenti totam con-
7 sperfionem fermentat? Expurgate à vobis
fermentum vetus, ut sitis consperfio novæ;
sicut estis azymi. Pascha enim nostrum
Christus est, qui mactatus est pro nobis.
8 Idcircò festum agamus, non in fermento ve-
teri, nec in fermento malitiæ & amaritudi-
nis, sed in azymo sinceritatis & sanctimo-
niæ. Scripsi vobis per epistolam, Ne com-
9 misceamini cum scortatoribus. Non autem
10 dico cum scortatoribus qui sunt in hoc mun-
do, aut de oppressoribus, aut de raptoribus,
aut cultoribus idolorum: alioquin cogere-
mini etiam ex mundo exire. Hoc autem
11 quod scripsi vobis; Ne commisceamini, *est ut*
si sit qui vocetur frater, sitque scortator, aut
oppressor, aut cultor idolorum, aut convi-
tiator, aut ebriosus, aut raptor, cum ejusmo-
di ne panem quidem comedatis. Quid enim
12 ad me attinet judicare extraneos? vos au-
tem eos qui intùs sunt judicate. Cæterùm
13 eos qui foris sunt, Deus judicat: tollite
autem sceleratum è medio vestrî.

CAP. VI.

Dominicâ sextâ post Pentecosten. 9.

1 Audet aliquis vestrûm habens litem cum
fratre suo, experiri judicio coram iniquis,
2 non autem coram Sanctis? An nescitis quòd
Sancti mundum judicabunt? quòd si per vos
mundus judicandus est, nónne digni estis di-
3 rimere minuta judicia? Nescitis quòd an-
gelos judicaturi sumus? quantò magis ea
4 quæ sunt seculi hujus? Sed si vobis judici-
um competit de his quæ sunt mundi, eos
qui contempti sunt in Ecclesia, constituite
vobis in judicio.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. V.

1 Et auditur inter vos fornicatio, & fornicatio hujusmodi quam non commiserunt
vel Gentiles, quenquam uxorem duxisse uxorem patris sui. Et vos inflati estis? si-
2 ve nonne luxistis, ut tolleretur de vobis qui fecit hoc opus? Et ego quum non es-
3 sem in corpore meo apud vos, & spiritus meus fuit vobiscum, & ecce fui sicut pre-
sens fuissem ei qui fecit hoc opus: Congregans vos in nomine Domini nostri Jesu,
4 & cum spiritu meo in virtute Domini nostri Jesu,

Versio VULGATA LATINA.

CAP. V.

1 OMninò auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter Gen-
2 tes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis: & non magis
3 luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrûm qui hoc opus fecit. Ego quidem
4 absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum, qui sic ope-
5 ratus est, In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis & meo spi-
6 ritu, cum virtute Domini nostri Jesu, Tradere hujusmodi satanæ in interitum car-
7 nis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi. Non est bona gloria-
8 tio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expur-
gate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha
9 nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque
10 in fermento malitiæ & nequitiæ: sed in azymis sinceritatis, & veritatis. Scripsi
vobis in epistola; Ne commisceamini fornicariis. Non utique fornicariis hu-
jus mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin debueratis
de hoc mundo exiisse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri; si is qui frater 11
nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebri-
osus, aut rapax: cum ejusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de iis, qui 12
foris sunt, judicare? Nónne de iis, qui intùs sunt, vos judicatis? Nam eos, qui 13
foris sunt, Deus judicabit. Auferte malum ex vobisipsis.

CAP. VI.

AUdet aliquis vestrûm habens negotium adversùs alterum, judicari apud ini- 1
quos, & non apud Sanctos? An nescitis quoniam Sancti de hoc mundo judica- 2
bunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis qui de minimis judicetis? 3
Nescitis quoniam angelos judicabimus? quantò magis secularia? Secularia igi- 4
tur judicia si habueritis: contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad
judicandum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس *

1 وبالجملة يسمع ان فيكم زنا * وزنا مثل هذا ما سمي ولا
2 في الامم * ان احدكم يحظ له امراة ابيه * وانتم مع هذا انتفختم * وما بكتم كالاولي
3 يكم * ليحتاح من بينكم من عمل هذا العمل * واما انا فغايب بجسمي حاضر عندكم بالروح *
4 قد حكمت كالحاضر على من فعل هذا * هكذا ان تجمعوا انتم وروحي باسم ربنا يسوع
5 المسيح * مع قوة ربنا يسوع المسيح * وتدفعون هذا نفسه الي الشيطان لهلاك بسرته * لتخلص
6 روحه في يوم ربنا يسوع المسيح * وليست مفاخرتكم جيدة * افراءة السبت المقدس
سكرا * وهو فصل مجموع بعضه من هذه الرسالة * وتمامه من رسالة غلاطية *
7 اما تعلمون ان خميرة قليلة تخمر العجينة كلها * فنظفوا الخميرة العتيقة * لتكونوا عجينة
8 جديدة * كما انتم لا خمير فيكم * لان فصحنا المسيح الذي ذبح من اجلنا * حي نعيد
ليس بخميرة عتيقة * ولا بخميرة رديلة وخبث * لكن بفطاير صفاء السذاجة والحق *
* الاثنين من الجمعة السابعة بعد العنصرة *
9 قد كتبت اليكم في
10 هذه الرسالة الا تخالطوا الزناة * وبلا محالة اني ما عنيت زناة هذا العالم * والمتعطرسين
او عابدين الاصنام * والا اوجب الامر اذا عليكم ان تخرجوا من العالم *
11 * فالان انما كتبت اليكم الا تخالطوا * اذا كان انسان مسمي اخاكم * اما زانيا * واما
مسكرا * او للاصنام عابدا * او سبابا * او سكيرا * او متعطرسا * فمثل هذا لا تاكلوا
12 معه * لان ما حاجتي ان ادين الذين هم خارج * افلستم انتم تدينون الذين هم داخل *
13 * والله يدين الذين هم خارج * اقلعوا الخبيث من انفسكم *

* الفصل السادس *

1 اجتري احدكم اذا كان له امر عند رفيقه ان
2 يحاكمه لدي الظلمة * وليس قدام القديسين * او ما تعلمون ان القديسين يدينون
3 العالم * فان كان بكم يدان العالم * فما يليق بكم مجالس القضاة الدنية * اما تعلمون
4 اننا نحن نحكم على ملايكة * فكم اولي بنا احكم في امور عالمية * وان تكن لكم
اذا مجالس قضاء عالمية * فاحقورون في الجماعة يجلسوهم قضاة

CAP. V.

PRætercà omniò auditur esse inter 1
vos fornicatio: & fornicatio hujusmodi
ne inter Gentes quidem nominata est, ut
quis vestrûm sibi sumat uxorem patris
sui. Et vos ad hæc insolescitis, ac non po- 2
tiùs, ut consultius vobis erat, plorâstis:
ut exterminaretur è medio vestrûm qui
facinus hoc perpetravit. Ego quidem ab- 3
sens corpore meo, præsens apud vos spi-
ritu, jam tuli sententiam tanquam præ-
sens, in eum qui talia perpetravit, Hoc 4
pacto: ut congregemini vos & spiritus
meus in nomine Domini nostri Jesu Chri-
sti, unà cum potestate Domini nostri Je-
su Christi. Et hunc ejusmodi tradatis 5
satanæ, ad interitum carnis ejus: ut
salvetur spiritus illius in die Domini
nostri Jesu Christi. Neque verò glori- 6
atio vestra bona est

Lectio sabbathi sancti ad Matuti-
num. Est autem sectio composita
partim ex hac epistola, reli-
quum verò ex epistola ad
Galatas.

An nescitis quòd modicum fermentum 7
totam conspersionem fermentat? Expur-
gate itaque vetus fermentum, ut sitis no-
va conspersio, ut eratis infermentati.
Nam Pascha nostrum Christus est, qui
pro nobis immolatus est: ut festum ce- 8
lebremus non cum fermento veteri, neque
cum fermento abominationis & malitiæ,
sed cum azymis candoris simplicitatis
& veritatis.

Feriâ secundâ hebdomadæ septi-
mæ post Pentecosten.

Scripsi jam vobis in hac epistola, ne 9
commisceamini cum scortatoribus. Et 10
secluså quidem fallaciâ, non intelligo
scortatores hujus mundi, & opum conge-
stores, & oppressores, aut idolorum cultо-
res: alioquin cogeret vos negotium exi-
re de muudo. Itaque scripsi vobis ne 11
cõmisceamini: cùm aliquis frater vester
nominatus fuerit vel scortator, vel divi-
tiis inhians, vel simulachrorum cultor,
vel convitiator, vel ebriosus, vel oppres-
sor, cum hujusmodi ne comedatis. Non 12
enim curæ mihi est judicare eos qui fo-
ris sunt: nónne vos judicatis eos qui in-
tùs sunt? Deus autem judicat eos qui 13
foris sunt. Extirpate malignum ex vo-
bisipsis.

CAP. VI.

AUdétne aliquis vestrûm, cùm negó- 1
tium habet cum socio suo, vocare eum in
judicium apud iniquos, & non coram
Sanctis? An ignoratis quòd Sancti judi- 2
cant mundum? & si per vos judicatur
mundus, dedecent ergò vos subsellia ju-
dicum inferiorum. An nescitis quòd nos 3
judicamus angelos? quantò magis igi-
tur judicabimus res seculares? Quòd si 4
tamen habeatis subsellia judicii secula-
ria, despectos inter congregationem se-
dere faciant (i. constituant) judices
illorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 መቅደም : ለሰይጣን : ከመ : ይሠርፆ : ሣጋሁ : ወትድኅን : መንፈሱ : በዕለተ :
6 መጽአቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ::=ፁ ኢኮነኬ : ሠናይ : ትገዘርትክሙ : ለታለመ
7 ሩኑ : ከመ : ሕደጥ : ብሑል : ከመ : ብዙኅ : ሐሪጸ : ያብሕኒ::=ፁ ለንጽሑ : እነ
ከ : ብሕለክሙ : ዘትካት : ከመ : ትኩኑ : ለሐዲስ : ሐሪጽ : እስመ : ዒደ.ክሙ :
8 ናእት : ለንትሙ : ለኮኑ : በፋሱክነ : ተቀትለ : ክርስቶስ:=ፁ ወይእዜኒ : ግበሩ :
በዓለክሙ : ወለኮ : በብሑኤ : ብሑይ : ወለኮ : በብሑኤ : እኩይ : ዘኅጢለ
9 ት::=ፁ ጸሐፍኩ : ለክሙ : ውስተ : መጽሐፍ : ሊትደመሩ : ምስለ : ዘማዊያ
10 ን::=ፁ ወለኮ : ዝሙተዝ : ዓለመ : ባሕቲቶ : ሀለው : ዒደ : መስተላግላን :
11 ወሀያድያኒ : ወእለሂ : ያመልኩ : ጣዖት::=ፁ ወይእዜኒ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ከመ :
ሊትደመሩ : ምስለ : ዘማዊያን : ወእለ : ያጠዕው : ወሀያድያን : ወዘማዊያን :
12 ወሰቱይያነ : ወመስተላግለን : ወምስለ : ዘከመዝ : ሊትትሐወሱ::=ፁ ወመንተ :
13 ተልሐፊዖ : ለዘ : ለፍላ : እትትተት:=ፁ ወለዘ : ውስጥሰ : እግዚእብሔር : የሐ
ትቶ:: ወባሕቱ : ለእትቱ : እመሳዕቤክሙ : እኩየ:=ፁ

2

1 ወቶትኅበሱ:እንከ:ትትዋቀሡ:በኀበ: ፀለልያን:: ለእመቦ: ዘቦ: ተስናነ: ምስለ: ቢጹ: ለ
2 ይትዋቀሡ:በኀበ: ቅዱሰን: ወለኮ: በኀበ:ፀለልያን: ወዐማዊያን:::=ፁ ሊታለመረኑ:ከመ:
ቅዱሰን : ይኄንንወው : ለዓለመ: እመስጌ: ለንትሙ : ትኄንንወው : ለዓለመ : ሊይደል
3 ወክሙ : ትሑት : መኵናን::=ፁ ሊታለመረኑ : ከመ : መላእክተ : ጥቂ : እኄንን :
4 ሳድጉሰ : ዘዝ : ዓለመ:=ፁ ወለእመቦ: ዘቦ: ተስናነዝ: ዓለመ:: ቢጸ: ትሑታን: ዘቤተ:
ክርስቲያን : ዘለንበሩ : ሎሙ: ይስመዕወው::=ፁ

Tradere eum satanæ, ut intereat corpus ejus, & servetur spiritus ejus in die 5
adventûs Domini nostri Jesu. Non fuit igitur bona gloriatio vestra: nescitis 6
ne quòd modicum fermentum quàm multam farinam fermentat? Expurgate igi- 7
tur fermentum vestrum antiquum, ut sitis in novam farinam, quia adhuc cru-
di estis: nónne pro Pascha nostra occisus est Christus? Et nunc quidem faci- 8
te festum vestrum, & non in fermento veteri, & non in fermento malo iniqui-
tatis. Scripsi vobis in epistola, ne commisceamini cum scortatoribus. Et non 9
loquor de fornicatione hujus mundi solummodò: sunt præterea avari, & rapa- 10
ces, & idololatræ. Et nunc scripsi vobis ne comisceamini cum scortatoribus, 11
& qui idololatræ sunt, & rapaces, & scortatores, & ebriosi, & avari, etiam
cum ejusmodi ne communicetis. Et quid tangit me extraneum ut judicem? 12
Et eum qui intùs est, Dominus judicabit eum: sed tollite à vobis malum. 13

CAP. VI.

ET audetis igitur contendere apud inhonestos? si quis sit qui habet litem cum 1
fratre suo, contendant apud Sanctos, & non apud inhonestos & iniquos. Nesci- 2
tisne quòd Sancti judicaturi sunt mundum? si igitur vos judicaturi estis mun-
dum, non convenit vobis inferior judex. Nescitisne quòd vel angelos judicabo, 3
multò magis quæ sunt hujus mundi? Et si quis fuerit qui habet causam hujus 4
mundi, fratribus inferioribus ecclesiarum quos præposuerunt, ii, auscultent.

Ad verecundiam *vobis* dico. Sic non est *in vobis* sapiens *neque unus*, qui pos-
5 Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνή-
sit *dijudicare* inter fratrem suum? Sed frater cum fra-
6 σεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; Ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελ-
tre *judicatur*, & hoc apud infideles. Jam quidem *igitur* omninò delictum in vobis
7 φοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων. Ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ἐν ὑμῖν
est, quòd judicia habetis *cum vobismetipsis*. *Propter quid* non magis injuriam accipitis?
ἔστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε;
Propter quid non magis *damnum accipitis*? Sed vos injuriam facitis & *damno afficitis*,
8 διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε,
& *hæc fratres*? An nescitis quia *injusti* regnum Dei non
9 καὶ (δ) ταῦτα ἀδελφούς; Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι (ε) βασιλείαν Θεοῦ οὐ
possidebunt? *Ne errate*: Neque fornicarii, neque *idololatræ*, Neque adul-
10 κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, Οὔτε μοι-
teri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari,
χοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται,
neque ebriosi, *non convitiatores*, *non* rapaces, regnum Dei *non* possidebunt. Et hæc *quidam eratis*: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed
11 (ζ) οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν (η) Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, (θ) ἀλλ'
justificati estis in nomine Domini Jesu, & in Spiritu Dei
ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ
nostri. Omnia mihi licent, sed non omnia *conferunt*: omnia mihi licent,
12 ὑμῶν. Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν,
sed *non* ego redigar potestate sub *quoquam*. *Escæ* ventri, &
13 ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ
venter escis: *at* Deus & hunc & has destruet. *At*
κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ τοῦτον καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ
corpus non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. *At*
14 σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ· καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι. Ὁ δὲ
Deus & Dominum suscitavit, & nos suscitabit per virtutem suam. Ne-
Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἤγειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Οὐκ 15
scitis, quoniam corpora vestra membra Christi sunt? Tollens ergò mem-
οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα (ι) ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἆραι οὖν τὰ μέ-
bra Christi, faciam meretricis membra? *Ne fiat.* An nescitis quoniam
λη Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ 16
agglutinatus meretrici, unum corpus *est*? Erunt enim, inquit, duo in
κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; ἔσονται (κ) γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς
carnem unam. *At agglutinatus* Domino, unus spiritus est. Fugite forni-
σάρκα μίαν. Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν πορ- 17 18
cationem. Omne peccatum quodcunque fecerit homo, extra corpus
νείαν. Πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός
est: *at fornicans*, in *proprium* corpus peccat. An nescitis, quoniam
ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι 19
corpus vestrum, templum qui in vobis sancti Spiritûs est, quem habetis à
(λ) τὸ σῶμα ὑμῶν, ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, ὃ ἔχετε ἀπὸ
Deo, & non estis vestri? Empti estis enim pretio. Glorificate *jam*
Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς. Δοξάσατε δὴ 20
Deum in corpore vestro, *& in spiritu vestro, quæ sunt*
τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι (μ) ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι
Dei.
τοῦ Θεοῦ.

CAP. VII. ζ'.

Δ' Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, Καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι. 1
Propter autem *fornicationes* unusquisque suam uxorem habeat: & unaquæque
Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη 2
proprium virum habeat.
τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.

MS. A. (δ) τοῦτο (ε) Θεοῦ βασιλείαν (ζ) οὐ μέθυσοι, (η) Θεοῦ κληρονομήσουσιν. (θ) ἀλλὰ (ι) ὑμῶν (κ) δὲ οἱ (λ) τὰ σώματα (μ) ὑμῶν. Περὶ δὲ ὧν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

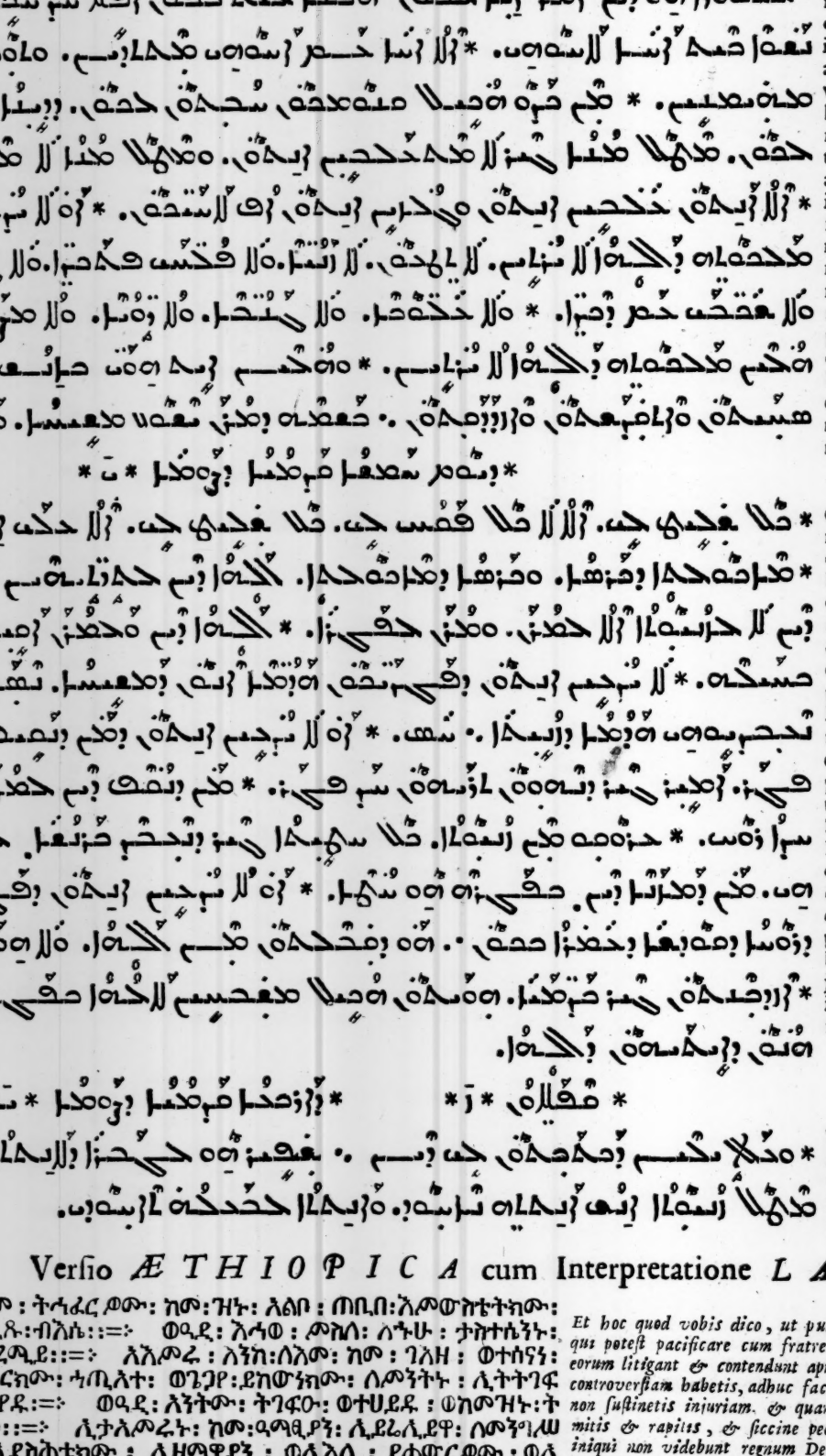

Ad erubescentiam quidem dico vobis. Adeò non est inter vos sapiens ne unus quidem, qui possit componere fratrem cum fratre ipsius? Imò frater cum fratre suo litigat, atque adeò coram infidelibus. Jam itaque vosmetipsi culpæ obnoxii estis, quòd lites habetis inter vos invicem. Cur enim injuriam non patimini? & cur damnum non sustinetis? Sed vos infertis injuriam, damnóque afficitis vel fratres vestros. An nescitis quòd iniqui regnum Dei hæreditate possessuri non sunt? Ne erraveritis: neque scortatores, neque cultores idolorum, neque adulteri, neque corrupti, neque qui concumbunt cum masculis, Neque oppressores, neque fures, neque ebriosi, neque maledici, neque raptores, hi regnum Dei hæreditate non possidebunt. Et hæc quidem fuerunt in aliquibus vestrûm: sed abluti estis, & sanctificati estis, & justificati estis per nomen Domini nostri Jesu Christi, & per Spiritum Dei nostri.

Primâ feriâ, quintâ jejunii. 10.

Omnia mihi licent, at non omnia conducunt mihi. Omnia mihi licent, sed meâ nemo dominabitur. Cibus ventris, & venter cibi: Deus autem utrumque abolebit. Porrò corpus non scortationi, sed Domino nostro, & Dominus noster corpori. Deus autem & Dominum nostrum suscitavit, & nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis corpora vestra membra esse Christi? tollentes membrum Christi, faciemus illud membrum scorti? Absit. An nescitis eum qui se adjungit scorto, unum fieri corpus? Siquidem dictum est; Erunt ambo unum corpus. Qui autem sese adjungit Domino nostro, fit cum eo unus spiritus. Fugite scortationem. Nam omne peccatum quod fecerit homo, extra corpus ipsius est: qui verò scortatur, in proprium corpus peccat. An nescitis corpus vestrum esse templum Spiritûs sanctitatis qui habitat in vobis, quem accepistis à Deo? nec estis vestri juris: Empti enim estis pretio. Glorificate itaque Deum corpore vestro & spiritu vestro, quæ quidem sunt Dei.

CAP. VII.

Feriâ quintâ, jejunii primâ. 11

Porrò de quibus scripsistis mihi: Bonum est homini ad mulierem non accedere. Verùntamen propter scortationem quisq; uxorem suam teneat, & uxor virum suum teneat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወዝኒ: ዘእብለክሙ : ከመ : ትሳፈር ወሙ: ከመ:ዝኑ: ለልቦ : ጠቢበ:እሙዋስቴትክሙ:
6 ዘይክል:ዐሪቀ:ምስለ: ቢጹ:ብእሴ::=ᐣ ወዲ: እሳዐ : ምስለ: ለኀሁ : ታስተሴንኑ:
7 ወትትገለዙ : በኅበ : ለረሚይ::=ᐣ ለእመሪ : ለንክ:ለእሙ: ከመ : ገለዘ : ወተሰናነ:
ብክሙ: ወደእክሙ: ገበርክሙ: ኅጢለተ: ወጌጋየ:ይከውነክሙ: ለምንትኑ : ሊትትገፍ
8 ዑ:ወለምንትኑ:ሊትትህየዱ:=ᐣ ወዲ: ለንትሙ: ትገፍዑ: ወተህይዱ : ወከመዝኑ:ት
9 ሌብሱ:ሳዕለ : ቢጽክሙ::=ᐣ ሊታለመሪኑ: ከመ:ዓጣፂያን: ሊይቤሊይዋ: ለመንግሠ
ተ : እግዚአብሔር:: ሊያስሕቱክሙ : ሊዘማዊያን : ወሊአለ : የሐውርሙ : ወሊ
አለ : የሐውሩ::=ᐣ

Et hoc quod vobis dico, ut pudeat vos: itáne? nónne est sapiens ex vobis 5
qui poteſt pacificare cum fratre ſuo virum? Et adhuc fratres cum fratribus 6
eorum litigant & contendunt apud gentes. Scitote igitur ſi hujuſmodi litem & 7
controverſiam habetis, adhuc facitis peccatum, & iniquitas ineſt vobis: quare
non ſuſtinetis injuriam. & quare non patimini rapinam? Et vos adhuc oppri- 8
mitis & rapitis, & ſiccine peccatis contra fratres veſtros? Neſcitiſne quòd 9
iniqui non videbunt regnum Dei? ne ſeducant vos: neque ſcortatores, neque
euntes ad idola, *neque euntes* ad alterius viri uxorem,

Versio VULGATA LATINA.

5 Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui
6 possit judicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre judicio conten-
7 dit: & hoc apud infideles? Jam quidem omninò delictum est in vobis,
quòd judicia habetis inter vos. Quarè non magis injuriam accipitis?
8 quarè non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis, & frau-
9 datis: & hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum Dei non pos-
sidebunt? Nolite errare: Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adul-
10 teri, Neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari,
11 neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. Et
hæc quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis, in
12 nomine Domini nostri Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. Omnia mihi li-
cent, sed non omnia expediunt: Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar
13 potestate. Esca ventri, & venter escis: Deus autem & hunc, & has destruet:
14 corpus autem non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. Deus ve-
rò & Dominum suscitavit: & nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quo- 15
niam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergò membra Christi, faci-
am membra meretricis? Absit. An nescitis quoniam qui adhæret meretrici, 16
unum corpus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in carne una. Qui autem 17
adhæret Domino, unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum,
quodcunque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus su- 18
um peccat. An nescitis quoniam membra vestra, templum sunt Spiritûs sancti,
qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pre- 19
tio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro. 20

CAP. VII.

DE quibus autem scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere: 1
Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, & unaquæque 2
suum virum habeat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * لِتَخَجُّلِي لَكُمْ أَقُولُ هٰذَا. هٰكَذَا لَيْسَ فِيكُمْ وَلَا حَكِيمٌ وَاحِدٌ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَفْصِلَ ٱلْحُكْمَ
6 بَيْنَ ٱلرَّجُلِ وَأَخِيهِ * بَلْ يُحَكِّمُ ٱلْأَخُ مَعَ أَخِيهِ. وَذٰلِكَ يُحْضَرُ ٱلْكَافِرِينَ * إِنَّ هٰذَا إِذًا بِٱلْجُمْلَةِ
7 لَنَقْصٌ سَالِفٌ لَكُمْ. إِنَّكُمْ لَكُمْ حُكُومَاتٌ مَعَ أَنْفُسِكُمْ. وَلِمَ لَا تَظْلِمُونَ أَكْثَرَ. وَلِمَ لَا تُخْسَرُونَ
8 أَجْدَرَ * بَلْ أَنْتُمْ تَظْلِمُونَ وَتُخْسِرُونَ. وَهٰذِهِ تَفْعَلُونَ بِهَا إِخْوَتَكُمْ * أَوَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّ
9 ٱلظَّالِمِينَ مَا يَرِثُونَ مُلْكَ ٱللهِ * لَا تَضِلُّوا. فَإِنَّ مُلْكَ ٱللهِ مَا يَرِثُهُ لَا ٱلزُّنَاةُ * وَلَا عَبَدَةُ ٱلْأَصْنَامِ *
10 وَلَا ٱلْفُسَّاقُ * وَلَا ٱلَّذِينَ يُولِغُونَ بِآلَةِ نَسْلِهِمْ * وَلَا ٱلْمُضَاجِعُونَ ٱلذُّكُورَ * وَلَا ٱلْمُخْتَسُونَ * وَلَا
11 ٱللُّصُوصُ * وَلَا ٱلسِّكِّيرُونَ * وَلَا ٱلسَّبَّامُونَ * وَلَا ٱلْمُعْتَرِسُونَ * فَقَدْ كُنْتُمْ قَوْمًا تَتَصَرَّفُونَ فِي هٰذِهِ *
لٰكِنَّكُمْ قَدِ ٱغْتَسَلْتُمْ * لٰكِنْ قَدْ قُدِّسْتُمْ * بَلْ قَدْ رُكِّبْتُمْ بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ وَرُوحِ إِلٰهِنَا *
12 * ٱلْأَحَدُ ٱلَّذِي قَبْلَ مَرْفَعِ ٱلْيَوْمِ ٱلْمَعْرُوفِ بِٱلْأَبْنِ ٱلسَّاطِرِ * * ٱلْأَشْيَاءُ كُلُّهَا مُطْلَقَةٌ لِي * لٰكِنْ
13 لَيْسَتْ كُلُّهَا نَوَافِعِي * كُلُّ شَيْءٍ حَلَالٌ لِي * لٰكِنِّي أَنَا مَا يَتَسَلَّطُ عَلَى شَيْءٍ * ٱلْأَغْذِيَةُ لِلْجَوْفِ * وَٱلْجَوْفُ
14 لِلْأَطْعِمَةِ * وَٱللهُ يُبْطِلُهُ وَيُبْطِلُهَا * وَٱلْجَسَدُ لَيْسَ هُوَ لِلزِّنَا * لٰكِنْ لِلرَّبِّ * وَٱلرَّبُّ لِلْجَسَدِ * وَٱللهُ
15 أَقَامَ ٱلرَّبَّ * وَسَيُقِيمُنَا بِقُدْرَتِهِ * أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ أَجْسَامَكُمْ هِيَ أَعْضَاءُ ٱلْمَسِيحِ * أَفَآخُذُ إِذًا أَعْضَاءَ
16 ٱلْمَسِيحِ * وَأَجْعَلُهَا أَعْضَاءَ زَانِيَةٍ * حَاشَا * أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ مَنْ يُلَاصِقُ ٱلزَّانِيَةَ هُوَ جَسَدٌ وَاحِدٌ *
17 لِأَنَّهُ قَالَ أَنَّ ٱلِٱثْنَيْنِ يَكُونَانِ بَشَرًا وَاحِدًا * وَمَنْ يُلَاصِقُ ٱلرَّبَّ هُوَ رُوحٌ وَاحِدٌ * أَهْرُبُوا مِنَ
18 ٱلزِّنَا * فَإِنَّ كُلَّ خَطِيَّةٍ يَعْمَلُهَا ٱلْإِنْسَانُ مَهْمَا كَانَتْ فَهِيَ خَارِجَةٌ جَسَدَهُ * وَمَنْ يَزْنِي فَإِنَّمَا يُخْطِي
19 إِلَى جَسَدِهِ * أَوَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّ جِسْمَكُمْ هُوَ هَيْكَلُ رُوحِ ٱلْقُدُسِ ٱلَّذِي فِيكُمْ * ٱلَّذِي هُوَ لَكُمْ
20 مِنَ ٱللهِ * وَلَسْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ * لِأَنَّكُمْ قَدِ ٱسْتُرْبِحْتُمْ بِثَمَنٍ * * ٱلْبَتَّةَ مِنَ ٱلسَّبْتِ ٱلسَّابِعَةِ
بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * فَمَجِّدُوا ٱللهَ بِجِسْمِكُمْ وَبِرُوحِكُمُ ٱللَّذَيْنِ هُمَا لِلهِ * تَمَّ *
* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ *
1 * فَأَمَّا ٱلْجَوَابُ عَنِ ٱلْخُطُوبِ ٱلَّتِي كَتَبْتُمْ بِهَا * جَيِّدٌ لِلْإِنْسَانِ أَلَّا يُلَامِسَ ٱمْرَأَةً * وَمِنْ أَجْلِ
2 تَكَاثُرِ ٱلزِّنَا فَلْيَكُنْ لِكُلِّ أَحَدٍ ٱمْرَأَتُهُ * وَلْتَكُنْ لِكُلِّ ٱمْرَأَةٍ رَجُلُهَا *

Ad ruborem vestrum hoc dico. Adeò non 5
est inter vos sapiens, ne unus quidem,
qui litem dirimere possit inter virum &
fratrem ejus? Sed frater cum fratre suo 6
litigat, idque in præsentia infidelium.
Hoc itaque omninò, præterito vobis est 7
vitio, lites habere inter vosipsos. Et cur
non potiùs oppressionem? & cur
non potiùs damnum accipitis? Imò vos 8
opprimitis, & damnum infertis, hisque
fratres vestros invadilis. An nondum 9
nôstis injustos non esse regnum Dei hæ-
reditate consecuturos? Ne erretis: nam
regnum Dei hæreditariò non possidebunt,
neque scortatores, neque idolorum cultо-
res, neq; adulteri, neq; qui se dedunt va-
sis suis genitalibus, neque cum masculis
concumbentes, Neque avari, neque fures, 10
neque ebriosi neq; convitiatores, neq; op-
pressores. Eratis quidem homines qui in 11
his vos exercebatis: sed jam abluti estis,
sed jam sanctificati estis, sed jam justifi-
cati estis per nomen Domini Jesu, &
Spiritum Dei nostri.

Dominicâ quæ præcedit geniales carniſû dies, quæ appellatur Dominica filii Inſolentis. (*i. Prodigi.*)

Res omnes sunt mihi liberæ, sed non 12
omnes mihi conducunt: res quælibet est
mihi licita, sed mihi nulla res domina-
bitur. Alimenta ventri, & venter cibis: 13
Deus autem hunc abolebit, & illa obli-
terabit. Corpus verò non est stupro, sed
Domino, & Dominus corpori. Deus au- 14
tem Dominum suscitavit, & nos suscita-
bit per potentiam suam. An nescitis quòd 15
corpora vestra membra sunt Christi? anni
igitur tollam membra Christi, faciamque
illa scorti membra? Absit. An ignora- 16
tis quòd qui meretrici se conjungit,
unum est corpus? Ipse enim dixit; Erit
uterque caro una. At qui Domino se 17
adjungit, unus est spiritus. Fugite scor- 18
tationem. Omne enim peccatum quod
homo committit, quodcunq; illud fuerit,
extra corpus ejus est: at qui scortatur,
in proprium corpus peccat. An nescitis 19
quòd corpus vestrum templum est Spiri-
tûs sancti qui in vobis est, quem habetis
à Deo: & non estis vestri juris, Quan- 20
doquidem empti jam estis pretio?

Feriâ tertiâ hebdomadæ ſeptimæ poſt Pentecoſten.

Itaque glorificate Deum corpore vestro,
& spiritu vestro, quorum uterque Dei
est. Hactenus.

CAP. VII.

CÆterùm responsum ut reddam 1
sermonibus quos ad me scripsistis, Bonum
est homini mulierem non attingere. At 2
propter multiplicitatem fornicationis,
suam quisque uxorem habeat, & suam
quæque mulier habeat virum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወሊሰሪቂያን : ወሊመስተላግሎን : ወሊሰታይያን : ወሊፀልዮን : ወሊሀየድያን :
11 ሊይሪእይዋ : ለመንግሠተ : እግዚአብሔር ::=: እሉ : እንከ : መኑ : እሙንቱ :
እሉሰኬ : ተሳፀቡሂ : ወተቀሡደሂ : ወጸድቁሂ : በስሙ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ : ክር
12 ስቶስ:: ወበመንፈሱ : ለአምላክነ:=: ኵሉ : ይከውነነ : ወኵሉሰ : ለኮ : ርቱዕ :
13 ኵሎ : ይከውነነ : ወለእሰ : ሊይጫብል : ወላዕለ : መኑሂ:=: ከርሠኒ : ለመብልዕ :
ወመብልዕኒ : ለከርሠ : ወእግዚአብሔር : ይሰዕሮሙ : ለክልኤሆሙ:: ወሥጋክሙኒ :
14 ለእግዚአብሔር : ወለኮ : ለዝሙት : ወእግዚአብሔርኒ : ለሠጋክሙ:=: እግዚ
አብሔር : ዘለንሠለ : ለሊየሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ : ያነሠለነ : ኪያነሂ : በኃይ
15 ሉ:=: ወሊትለመረኑ : ከመ : ለባሉ : ለክርስቶስ : ሠጋክሙ:: ወእመድኅረ :
ነዛእክሙ : እንከ : ለባሉ : ለክርስቶስ : ትረሲዮኑ : እንከ : ለባለ : ዘማ : ሐሰ::=:
16 ሊትለመረኑ : ከመ : ዘተለዋ : ለዛማ : በሕገ : ዘለሠ : ሀሎ : እስመ : ከማሁ ፡ ይቤ :
17 ለይኩኑ : ክልኤሆሙ : ለእሐዱ : ለሠ::=: ወዘሰ : ተለመ : ለእግዚአብሔር : በሕ
18 ገ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ሀሎ:=: ጎደዩ : እመዝሙት:: ኵሉ : ዘኅጢአተ : ይገብር :
19 ሰብእ : እመለፍለ : በሠጋሁ : ይገብር : ወዘሰ : ይዜሙ : በሠጋሁ : ይሌብስ::=: ሊ
ትለመረኑ : ከመ : ማኅደረ : ለመንፈሰ : እግዚአብሔር : ለኒትሙ : ዘውእቱ : ወሀበ
20 ክሙ : ወሊኆነ : ዘዚአክሙ:=: በሄኖ : ተሠየጠክሙ: ሰብሕሙ : ለእግዚአብሔር :
1 በሠጋክሙ::=:
2 ጊ ወበእንተሰ : ዘጸሐፍክሙ : ሊተ : ይኄይስ : ለብእሲ : ሊቀሪበ : እንስተ:=: ወከ
መሰ : ሊትዘመው : ኵሉ : ብእሰ : ይንበር : በብእሲቱ : ወኵሉ : ብእሲት : ትኔ
በር: በመታ::=:

Neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque convitiatores, neque rapaces, vi- 10
debunt regnum Dei. Hi igitur quinam sunt? hi sunt quidem qui abluti sunt 11
& sanctificati sunt, & justificati sunt etiam in nomine Domini nostri Jesu Chri-
sti, & in Spiritu Dei nostri. Omnia licent nobis, & omnia non expediunt: omnia 12
licent mihi, & ego non præfectus ero super aliquem. Venter escæ, & esca ventri, 13
& Deus destruet ambo: & corpus vestrum Deo, & non scortationi, & Deus qui-
dem corpori vestro. Deus qui suscitavit Jesum Christum Dominum nostrum, sus- 14
citabit nos etiam in potestate sua. Et nescitisne quòd membra Christi sunt cor- 15
pora vestra? & postquam susceperitis igitur membra Christi, facietisne membra me-
retricis? absit. Nescitisne quòd qui adhæret scorto, in lege carnis existit, quia 16
sic dixit; Fiant ambo in unam carnem. Et qui adhæret Deo, in lege spi- 17
ritûs sancti existit. Fugite à scortatione: omne peccatum quod facit homo ad 18
extra, in corpore suo facit: & qui fornicatur, in corpore suo peccat. Nescitis- 19
ne quòd habitaculum spiritûs Dei estis, quem dedit vobis, & non fuit vester.
Cum pretio empti estis: glorificate Deum in corpore vestro. 20

CAP. VII.

ET de quibus scripsistis mihi: potius esset homini non accedere ad mulierem. Et 1 2
ut non fornicemur, quisque homo habitet cum uxore sua, & quæque mulier
habitet cum viro suo.

Uxori vir *debitam benevolentiam* reddat: similiter autem &
3 Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴ (α) ὀφειλομένην ἔυνοιαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ
uxor viro. Mulier *proprii* corporis non habet poteſtatem, ſed vir:
4 ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδρός. Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ·
Similiter autem & vir *proprii* corporis non habet poteſtatem, ſed mulier. Ne
5 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. Μὴ
fraudate alii alios, ſi non quid ex conſenſu ad tempus, ut vacetis
ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα (β) σχολάζητε
jejunio & orationi, & iterùm in idipſum *conveniatis*: *ut* ne
τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ (γ) συνέρχησθε· ἵνα μὴ
tentet vos ſatanas propter incontinentiam veſtram. Hoc autem dico ſecundùm
6 πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ
indulgentiam, non ſecundùm imperium. Volo enim omnes homines eſſe ſicut &
7 συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. Θέλω (δ) γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ
meipſum: ſed unuſquiſque proprium donum habet ex Deo, *hic* quidem ſic,
ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον (ε) χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, (ζ) ὃς μὲν οὕτως,
ille verò ſic. Dico autem non nuptis & viduis; Bonum illis eſt, ſi
8 ὃς δὲ οὕτως. Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, (η) Καλὸν αὐτοῖς ἐστὶν ἐὰν
manſerint ſicut & ego. Si *verò* non ſe continent, nubant: melius enim eſt
9 μείνωσιν ὡς κἀγώ. Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστι
nubere, quàm uri. *At* matrimonio junctis præcipio, non ego, ſed
10 (θ) γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ'
Dominus, Uxorem à viro non diſcedere. Si *verò* & diſceſſerit,
11 ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ (ι) χωρισθῆναι. Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ,
maneat immuta, aut viro *reconcilietur*: Et *virum* uxorem non *dimittere*.
μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.
At cæteris ego dico, non Dominus; Si quis frater uxorem habet
12 Τοῖς δὲ λοιποῖς (κ) ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος, Εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει

infidelem, & hæc conſentit habitare cum illo, non dimittat illam. Et mulier
ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. Καὶ γυνὴ
si qua habet virum infidelem, & *ipſe* conſentit habitare cum illa, non dimittat
ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ (λ) αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω
eum. Sanctificatus eſt enim vir infidelis *in uxore*, & ſanctificata eſt
(μ) αὐτόν. Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικὶ, καὶ ἡγίασται
mulier infidelis *in viro*: alioquin *nati* veſtri immundi *ſunt*: nunc
ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος (ν) ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι· νῦν
autem ſancti ſunt. Si *verò* infidelis diſcedat, diſcedat: non ſervituti ſubjectus eſt
δὲ ἅγιά ἐστιν. Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται
frater aut ſoror in hujuſmodi: in autem pace vocavit nos
ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν (ξ) ἡμᾶς
Deus. *Quid* enim ſcis, mulier, ſi virum *ſervabis*? aut *quid* ſcis, vir, ſi
ὁ Θεός. Τί γὰρ οἶδας γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; (ο) ἢ τί οἶδας ἄνερ, εἰ τὴν
mulierem *ſervabis*? *Si non* unicuique ſicut *partitus eſt* *Deus*, unumquemq; ſicut
γυναῖκα σώσεις; Εἰ μὴ ἑκάστῳ (π) ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεὸς, ἕκαστον ὡς
vocavit *Dominus*, ita ambulet: & ſic in Eccleſiis omnibus con-
κέκληκεν (ρ) ὁ Κύριος, οὕτω περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω. ἐν ἀκροβυστίᾳ
ſtituo. Circumciſus aliquis vocatus eſt? non adducat præputiũ. In præputio
aliquis vocatus eſt? non circumcidatur. Circumciſio nihil eſt, & præputium
(σ) τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω. Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία
nihil eſt: ſed obſervatio mandatorum Dei. Unuſquiſque in vocatione, quâ
οὐδέν ἐστιν· ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. Ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ᾗ
vocatus eſt, in ea permaneat. Servus vocatus es? non tibi ſit curæ: ſed ſi
ἐκλήθη, (τ) ἐν ταύτῃ μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης; μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ
& potes liber fieri, magis utere.
καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι.

ΚΕΦ. ζ'. MS. Λ. (α) ὀφειλὴν ἀποδιδότω· ὁμοίως καὶ (β) σχολάσητε τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν (γ) ἦτε· ἵνα (δ) δὲ πάντας (ε) ἔχει χάρισμα (ζ) ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ (η) Ὅτι καλὸν αὐτοῖς ἐὰν (θ) γαμῆσαι (ι) χωρίζεσθαι. (κ) λέγω ἐγὼ; (λ) ἁγιάζεται (μ) ἐν ἀνδρί. (ν) ἐν τ· · · · φῷ· ἐπεὶ ἄρα (ξ) ὑμᾶς (ο) εἰ τί (π) ὡς ὁ Κύριος ἐμέρισεν, (ρ) ὁ Θεὸς, οὕτως (σ) κέκληταί τις; (τ) ἐν τούτῳ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et vir uxori ſuæ dilectionem debitam red- 3
dat: ita etiam ipſa uxor marito ſuo. Uxor 4
jus non habet corporis ſui, ſed maritus ejus:
ſimiliter & vir non habet jus proprii cor-
poris, ſed uxor ipſius. Ne itaque fraude- 5
tis vos invicèm, niſi quum ambo conſen-
ſeritis ad tempus, ut vos occupetis jejunio
& oratione: & rurſum ad idem negotium
revertimini, ne tentet vos Satanas propter
concupiſcentiam corporis veſtri. Hoc au- 6
tem dico tanquam infirmis, non ex præce-
pto. Siquidem ego velim omnes homines 7
eſſe meî inſtar in puritate. Sed unicuique
donum datum eſt à Deo, cuidam ſic, & cui-
dam ſic. Dico autem iis qui non habent 8
uxores, & viduis, ſatius eſſe ſi permaneant
ut ego. Quòd ſi ſe non continent, matri- 9
monio jungantur. Longè enim ſatius eſt u-
xorem ducere, quàm uri cupiditate. Iis au- 10
tem qui habent uxores, præcipio non ego,
ſed Dominus meus, Uxor à marito ſuo non
ſeparetur. Quòd ſi ſeparata fuerit, maneat 11
ſine viro, aut cum marito ſuo in gratiam
redeat: & vir uxorem ſuam ne dimittat.
Cæteris autem dico ego, non Dominus 12
meus, Si eſt frater qui habeat uxorem in-
fidelem, & ipſa voluerit habitare cum eo,
ne dimittat eam. Mulier verò quæ ha- 13
bet maritum infidelem, & ipſe velit habi-
tare cum ea, ne dimittat maritum ſuum.
Sanctificatus eſt enim vir ille infidelis per 14
uxorem fidelem: & ſanctificata eſt uxor
illa infidelis per virum fidelem. Alioquin
liberi eorum impuri ſunt: nunc autem
mundi ſunt. Quòd ſi incredulus diſcedit, 15
diſcedat. Non eſt ſervituti mancipatus fra-
ter aut ſoror in hujuſmodi: ad pacem
quidem vocavit nos Deus. Quî enim ſcis 16
mulier, ſi maritum tuum es ſervatura? aut
tu vir, nôſti num uxorem tuam ſervabis?
Sed unuſquiſque ut ipſi partitus eſt Do- 17
minus, & unuſquiſque ut eum vocavit Deus,
ita ambulet: atque adeò omnibus Eccle-
ſiis ſic præcipio. Siquis dum eſſet cir- 18
cunciſus vocatus eſt, ne revertatur ad præ-
putium. Quòd ſi in præputio vocatus eſt,
ne circumcidatur. Circumciſio enim nihil 19
eſt, nec etiam præputium; ſed obſervati-
ones mandatorum Dei. Unuſquiſque in 20
ea vocatione, in qua vocatus eſt, perma-
neat. Si ſervus vocatus fueris, non ſit ti- 21
bi curæ: quinetiam ſi potes in libertatem
vindicari, elige tibi ut ſervias.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Mulieri quod fuerit æquum faciat vir, & ſimiliter mulier viro ſuo. Et mulieri 3
non eſt poteſtas ſuper ſeipſam, ſed tantùm viro ſuo: & ſimiliter, viro non eſt pote- 4
ſtas ſuper ſeipſum, ſed tantùm uxori ſuæ. Et propterea ne elongemini niſi ſolummo- 5
dò mutuâ permiſſione ad tempus, ut vacetis orationibus veſtris, & iterùm eſtote ſi-
mul, ne ſeducat vos ſatanas: quia infirmitas obnoxia facit corpora veſtra. Et hoc 6
quod dico vobis, conſilium do vobis, & non quod præcipiam vobis. Quia velim 7
omnes homines eſſe ut ipſe ſum: veruntamen unuſquiſque in eo quod Deus de-
ſtinavit ei, permaneat: eſt qui hujuſmodi, & eſt qui alteriuſmodi. Sed dico ancil- 8
lis & viduis, Melius eſt iis ſi manſerint ſicut ego.

Versio VULGATA LATINA.

3 Uxori vir debitum reddat : similiter autem & uxor viro. Mulier sui corporis
4 potestatem non habet, sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non
5 habet, sed mulier. Nolite fraudare invicèm, nisi fortè ex consensu ad tem-
pus, ut vacetis orationi : & iterùm revertimini in idipsum, ne tentet vos sa-
6 tanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundùm indulgenti-
7 am, non secundùm imperium. Volo enim omnes vos esse sicut meipsum : sed
unusquisque proprium donum habet ex Deo : alius quidem sic, alius verò sic.
8 Dico autem non nuptis, & viduis; Bonum est illis si sic permaneant, sicut &
9 ego. Quòd si non se continent, nubant. Melius est enim nubere, quàm uri.
10 Iis autem, qui matrimonio juncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, Uxo-
11 rem à viro non discedere : Quòd si discesserit, manere innuptam, aut viro
12 suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Nam cæteris ego dico, non
Dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare
cum illo, non dimittat illam. Et si qua mulier fidelis habet virum infide- 13
lem, & hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum : Sanctificatus est 14
enim vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per vi-
rum fidelem : alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt.
Quòd si infidelis discedit, discedat : non enim servituti subjectus est frater 15
aut soror in hujusmodi : in pace autem vocavit nos Deus. Undè enim scis, 16
mulier, si virum salvum facies ? aut unde scis, vir, si mulierem salvam facies ?
Nisi unicuique sicut divisit Dominus, unumquemque sicut vocavit Deus, ita am- 17
bulet, & sicut in omnibus ecclesiis doceo. Circumcisus aliquis vocatus est ? non 18
adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est ? non circumcidatur. Cir- 19
cumcisio nihil est, & præputium nihil est : sed observatio mandatorum Dei.
Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Servus vocatus 20
es ? non sit tibi curæ : sed & si potes fieri liber, magis utere. 21

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * وَلْيُعْطِ ٱلرَّجُلُ لِلْٱمْرَأَةِ ٱلْمَحَبَّةَ ٱلْوَاجِبَةَ لَهَا عَلَيْهِ * وَكَذٰلِكَ ٱلْٱمْرَأَةُ فَلْتُوفِ ٱلرَّجُلَ ٱلْمَوَدَّةَ
4 ٱلْوَاجِبَةَ عَلَيْهَا * فَٱلْٱمْرَأَةُ لَا سُلْطَانَ لَهَا عَلَى جِسْمِهَا * بَلِ ٱلرَّجُلُ يَتَسَلَّطُ عَلَيْهِ * وَكَذٰلِكَ ٱلرَّجُلُ
5 لَا سُلْطَانَ لَهُ عَلَى جَسَدِهِ * لٰكِنِ ٱلْٱمْرَأَةُ لَهَا ٱلسُّلْطَانُ عَلَيْهِ * لَا يَعُوقُنَّ أَحَدُكُمُ ٱلْآخَرَ مِنْ
دَأْبِهِ * إِلَّا أَنْ يَكُونَ ذٰلِكَ عَنْ مُوَافَقَةٍ إِلَى وَقْتٍ مَّا * لِتَتَبَرَّوْا ٱلصَّوْمَ وَٱلصَّلَاةَ * ثُمَّ تَكُونُونَ أَيْضًا
مُتَّفِقِينَ * لِئَلَّا يُمَجِّنَكُمُ ٱلشَّيْطَانُ لِوَضَخِ إِسْرَافِكُمْ * وَهٰذَا إِنَّمَا أَذْكُرُ بِمَعْنَى ٱلْمُسَاهَلَةِ لَا عَلَى
6 سَبِيلِ ٱلْأَمْرِ * لِأَنِّي أَشَاءُ ٱلنَّاسَ كُلَّهُمْ أَنْ يَكُونُوا كَمَا أَنَا * لٰكِنْ كُلُّ أَحَدٍ لَهُ مِنَ ٱللهِ مَوْهِبَةٌ خَاصَّةٌ *
7 أَحَدٌ هٰكَذَا * وَآخَرُ كَذٰلِكَ * وَأَقُولُ لِمَنْ لَا يَتَزَوَّجُ وَلِلْأَرَامِلِ أَنْ جَيِّدًا هُوَ لَهُمْ أَنْ يَثْبُتُوا كَمَا
8 أَنَا * فَإِنْ لَمْ يَمْسِكُوا ذَاتَهُمْ فَلْيَتَزَوَّجُوا * لِأَنَّ ٱلتَّزْوِيجَ لَهُمْ لَأَفْضَلُ مِنَ ٱلتَّحَرُّقِ * وَأُوصِي ٱلَّذِينَ
9 10 قَدْ تَزَوَّجُوا * لَسْتُ أَنَا لٰكِنِ ٱلرَّبُّ * أَلَّا تُفَارِقَ ٱلْٱمْرَأَةُ رَجُلَهَا * وَإِنْ فَارَقَهُ فَلْيَبْقَ غَيْرَ
11 مُتَزَوِّجٍ * أَوْ فَلْتُصَالِحْ رَجُلَهَا * وَلَا يَتْرُكِ ٱلرَّجُلُ ٱمْرَأَتَهُ * وَٱلْبَاقِي أَقُولُ أَنَا لَيْسَ ٱلرَّبُّ *
12 أَيُّ أَخٍ كَانَتْ لَهُ ٱمْرَأَةٌ لَمْ * ٱلْأَرْبَعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلسَّابِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
يُؤْمِنْ وَيَرْضَى هِيَ أَنْ تَسْكُنَ مَعَهُ فَلَا يُصَرِّحْهَا * ثُمَّ * وَأَيُّ ٱمْرَأَةٍ كَانَ لَهَا رَجُلٌ لَمْ يُؤْمِنْ
13 وَيَرْضَى هُوَ أَنْ يَسْكُنَ مَعَهَا * فَلَا تُسَرِّحْهُ * فَإِنَّ ٱلرَّجُلَ ٱلَّذِي لَمْ يُؤْمِنْ قَدْ تَقَدَّسَ
14 بِٱلْٱمْرَأَةِ * وَٱلْٱمْرَأَةُ ٱلَّتِي لَمْ تُؤْمِنْ قَدْ تَقَدَّسَتْ بِٱلرَّجُلِ * وَإِلَّا فَأَوْلَادُكُمْ نَجِسُونَ هُمْ * وَلٰكِنَّهُمْ
15 قِدِّيسُونَ * وَإِنْ فَارَقَ ٱلْكَافِرُ فَلْيُفَارِقْ * فَلَنْ يُتَعَبَّدَ ٱلْأَخُ وَٱلْأُخْتُ لِمِثْلِ هٰؤُلَاءِ * وَإِنَّمَا دَعَانَا ٱللهُ
16 إِلَى ٱلسَّلَامَةِ * وَمِنْ أَيْنَ تَعْلَمِينَ أَيَّتُهَا ٱلْٱمْرَأَةُ إِنْ خَلَّصْتِ رَجُلَكِ * أَوْ مِنْ أَيْنَ تَعْلَمُ أَيُّهَا
17 ٱلرَّجُلُ إِنْ خَلَّصْتَ ٱمْرَأَتَكَ * إِلَّا أَنَّ كُلَّ أَحَدٍ كَمَا قَدْ قَسَمَ ٱللهُ لَهُ * وَكَذٰلِكَ فَكَمَا قَدْ دَعَاهُ
18 ٱلرَّبُّ كَذٰلِكَ فَلْيَسْلُكْ * هٰكَذَا أُرَتِّبُ فِي ٱلْكَنَائِسِ كُلِّهَا * قَدْ دُعِيَ إِنْسَانٌ مَخْتُونًا فَلَا يَجْذِبْ *
19 دُعِيَ ذُو غُلْفَةٍ فَلَا يَخْتَنِ * فَٱلْخِتَانُ لَيْسَ شَيْئًا * وَلَا ٱلْغُلْفَةُ شَيْءٌ * بَلِ ٱلشَّيْءُ ٱلنَّافِعُ حِفْظُ
20 وَصَايَا ٱللهِ * فَلْيَثْبُتْ كُلُّ أَحَدٍ فِي ٱلدَّعْوَةِ ٱلَّتِي دُعِيَ فِيهَا * أَدُعِيتَ عَبْدًا فَلَا تَحْفِلْ بِذٰلِكَ *
21 بَلْ وَإِنْ أَمْكَنَكَ أَنْ تَصِيرَ حُرًّا فَأَوْلَى بِذٰلِكَ أَنْ تَسْتَعْمِلَ ٱلْعُبُودِيَّةَ *

Vir persolvat uxori debitam ipsi dilectionem, & similiter uxor viro debitum persolvat amorem. uxor proprii corpo- 3
ris jus non habet, sed maritus potestatem habet in illud : similiter & vir pote- 4
stalem non habet in corpus suum, sed uxor potestatem habet in illud. Ne- 5
quis vestrùm alteri deneget copiam sui, nisi fuerit id ex consensu ad tempus aliquantum, ut insistetis je-junio & orationi : deinde sitis rursum concordes, ne tentet vos satana ob causam intemperantiæ vestræ. Hoc autem 6
memoro per modum indulgentiæ, non per modum præcepti. Volo enim omnes bo- 7
mines esse ut ipse sum : sed unusquisque donum habet à Deo sibi peculiare ; unus sic, alius verò sic. Dico etiam his qui 8
non nubunt, & viduis, Bonum est eis permanere ut ego sum. Quòd si non con- 9
tinent sese, nubant : quia conjugium istis consultius quidem est, quàm incendium. Præcipio autem iis ni jam nupserunt, 10
non ego, sed Dominus, ut uxor non separet se à viro suo : Et si separet se ab il- 11
lo, maneat innupta, aut viro suo reconcilietur : Et ne deserat vir uxorem suam.
Cætera dico ego, non Dominus, 12

Feriâ quartâ hebdomadæ septimæ post Pentecostes.

Quicunque frater habet uxorem quæ nondum credidit, & hæc consentit habitare cum illo, ne dimittat eam.
Hucusque. *Et quæcunque uxor habet* 13
maritum qui nondum credidit, isque consentit habitare cum illa, ne amandet eum. Maritus enim qui non credidit, 14
jam sanctificatus est per uxorem : & uxor quæ non credidit, sanctificata jam est per maritum. Alioqui liberi vestri impuri essent, attamen sancti sunt. Quòd 15
si incredulus separet sese, separetur : neque enim servitute subjicitur frater & soror hisce similibus : & quidem vocavit nos Deus ad pacem. Et unde scis ô 16
uxor, an maritum tuum sis servatura? Aut unde nôsti ô vir, an uxorem tuam sis servaturus? Verùm unusquisque pro- 17
ut partitus est illi Deus, atque ita quemadmodum vocavit eum Dominus, sic incedat. Hoc modo in ecclesiis omnibus ordino. Vocatus est aliquis circumcisus? 18
ne attrahat præputium. Vocatus est præputiatus? ne circumcidatur. Circumcisio enim nihil est, & præputium nihil est : sed res utilis est observatio mandatorum Dei. Persistat igitur unusquisque 19
in vocatione in qua vocatus est. Servus 20
vocatus es? ne cures hoc : imò etiamsi possis liber fieri, præstantius est ut servitute utaris. 21

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 10 ወለእመሰ : ሊይክላ : ተዐግሶ : ለየውሰባ : ወይቴይስ : ለውሰቦ : እመዘመዐ::=ᐳ ወለ
እለዛ : ለውሰቡ : እሌዝዘው : በትእዛዘ : እግዚእነ : ወለኮ : በትእዛዘ : ርእስየ::
11 ብእሲትኒለ : ሊትትሓድግለ : መስለ : መታለ:=ᐳ ወእመኒለ : ተሓድግትለ : ትኅ
በርለ : በከለ : ወሊታውስብላ : ብእሴለ : ወእማላኮሰኔ : ትትዐራቅለ : መስለለ :
12 ሙታለ::=ᐳ ወለባዕዳንሂ : እነግሮሙ : ለነ : ዘእመሓቤየ ፣ ወእኮ : ዘእመሓበ : እግ
ዚእነ:: ለእመቦ : እመለሓዊነ : ዘቦ : ብእሲቲተ : እኅተ : ሊትለመኔ : ወታፈቅር : መ
13 ታ : ወትፈቅድ : ትኅበር : መስቤሁ : ሊይሓድግ : ብእሲቶ::=ᐳ ወእመኒ : ብእሲት:
ባቲ : መተ : ወሊይለመን : ወይፈቅር : ብእሲቶ : ወይፈቅድ : ይኅበር : መስቤሃ :
14 ሊትሓድግ : መታ::=ᐳ እስመ : ይትቄደስ : ብእሲኒ : ወሊይለመን : ብእኅተ : ብእሲ
ቱ : ወትትቄደስ : ብእሲትኒ: እኅተ: ሊትለመን: በለእኅተ: መታ: ወእመለእሱሰ: ርኩሳነ :ይከ
15 ውኑ: ውሉደሙ:: ወይእዘሰ: ቅዱሰን: እውነቱ::=ᐳ ወእመሰ : ዘሊይለመን: የሓድግ:
ለይሓድግ : ወሊይትሸነን : እኅኑ : ወእሓትነ : ለዘ: ከመዝ: እስመ: ለሰላመ: ጸውዐነ:
16 እግዚእብሔር::=ᐳ ሥኣተ: ተለመር : ብእሲት: ለእመ: ታድኅና: ለመታ: ወሥኣተ:
17 ያለመር :ብእሲ:ለእመ:ያድኅና:ለብእሲቱ::=ᐳ ወባሕቱ:ኵሉ:ከመ:ኀፈሎ:እመሓበ:
እግዚእብሔር:: ወኵሉ:በከመ:ጸውዖ: እግዚእብሔር : ከማሁ: ለየሀሉ: ወከመዝ:ነሬ
18 ዝዝ: ለኵሉ: ለቢያተ: ክርስቲያናት::=ᐳ ለእመቦ: ዘቦለ: እንዘ:ግዙር:ውእቱ:ሊይፀ
19 እ:ወእመሰ:ዘእንበለ:ይትገዘር:ቦለ:ሊይትገዘር:እንኳ::=ᐳ ተገዝሮሂ:ሊይበቍዕ:ወሊ
20 ተገዝሮሂ: ሊያሰልጥ:ዘእንበለ:ደእሙ:ዐቂበ:ትእዛዘ: እግዚእብሔር::=ᐳ ወኵሉ:በ
21 ከመ:ቦለ:ከማሁ: ለየሀሉ::=ᐳ ወእመኒ : ገብር : ለእተ : ሊያሐዝነከ : ትክል: ተግዕዞ:
ለእመ:ከመ:ለስለጥከ::=ᐳ

Et si non possint perseverare, matrimonium contrahant : melius est matrimonium con- 9
trahere quàm fornicare. Et iis qui matrimonium contraxerunt, præcipio in 10
mandato Dei nostri, & non in mandato meipsius, mulier ne dimittatur à viro suo.
Et si dimissa sit, maneat lugens, & non se copulet viro : sin minus, reconciliator cum 11
viro suo. Et reliquis dico ego quæ ex me sunt, & non quæ ex Domino nostro, 12
si quis sit ex fratribus nostris qui habet uxorem quæ non credit, & diligit virum suum & vult habitare cum eo, ne dimittat uxorem suam. Et si uxor 13
habet virum, & non credit, & diligit uxorem suam, & vult habitare cum ea, ne dimittat virum suum. Quia sanctificatur etiam vir infidelis, per uxorem 14
ejus, & sanctificatur uxor infidelis per virum suum, alioquin immundi essent filii eorum, & nunc sancti sunt. Et si infidelis discedet, discedat : & non 15
subjicietur frater noster aut soror nostra tali, quia in pacem vocavit nos Deus.
Quid scit mulier, si servabit virum suum? & quid scit vir si servabit uxo- 16
rem suam? Veruntamen quisque sicut impertitum est ei à Deo, & quisque sic- 17
ut vocavit eum Deus, sic permaneat : & ita præcipimus omnibus domibus Chri-
stianorum. Si quis sit qui intraverit circumcisus, ipse ne exeat : & si incir- 18
cumcisus intraverit, ne circumcidatur igitur. Circumcisio non prodest, & incir- 19
cumcisio non peysicit : sed ommodò observatio mandati Dei. Et quisque sicut in- 20
travit, sic permaneat. Et si servus sis, non molestiam tibi ferat, potes liber esse 21
si profugi.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Δ'.

Nam in Domino vocatus servus, libertus Domini est: similiter &
22 Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· (υ) ὁμοίως καὶ
liber vocatus, servus est Christi. Pretio empti estis: ne fiatis
23 ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε
servi hominum. Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat
24 δοῦλοι ἀνθρώπων. Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ μενέτω
apud Deum. De autem virginibus præceptum Domini non habeo: sententiam
25 παρὰ τῷ Θεῷ. Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην
autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino fidelis esse. Existimo
26 δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω
ergò hoc pulchrum esse propter instantem necessitatem, quoniam pulchrum ho-
οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἄν-
minem sic esse. Alligatus es uxori? ne quære solutionem: Solutus es ab
27 θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. Δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ
uxore? ne quære uxorem. Si autem & acceperis uxorem, non peccâsti:
28 γυναικὸς; μὴ ζήτει γυναῖκα. Ἐὰν δὲ καὶ (φ) γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες·
Et si nupserit virgo, non peccavit: tribulationem verò carnis habebunt
καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ
hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc autem dico, fratres, tempus
29 τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὁ καιρὸς
contractum reliquum est, ut & habentes uxores, tanquam non ha-
(χ) συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔ-
bentes sint: Et flentes, tanquam non flentes: & gaudentes,
30 χοντες ὦσι· Καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες,
tanquam non gaudentes: & ementes, tanquam nō possidentes: Et u-
31 ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· Καὶ οἱ χρώ-
tentes mundo hoc, tanquàm non abutentes: præterit enim figura
μενοι (ψ) τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα
mundi hujus. Volo autem vos sine solicitudine esse. Cælebs curat
τοῦ κόσμου τούτου. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ 32
quæ Domini, quomodò placebit Domino: At uxorem ducens curat
τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς (ω) ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· Ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ 33
quæ mundi, quomodò placeat uxori: Divisæ sunt mulier &
τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (α) ἀρέσει τῇ γυναικί· Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ 34
virgo: Innupta curat quæ Domini, ut sit sancta & corpore &
ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ
spiritu: At nupta curat quæ mundi, quomodò placeat vi-
πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (β) ἀρέσει τῷ ἀν-
ro. Hoc verò ad vestram ipsorum utilitatem dico, non ut laqueum
δρί. Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν (γ) συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον 35
vobis injiciam, sed ad decens & benè adhærens Domino indis-
ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ (δ) εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερι-
traëté. Si autem quis indecens esse super virginem suam existimat, si
σπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν 36
sit superadulta, & ita debet fieri, quod vult faciat: non pec-
ᾖ ὑπέρακμος, καὶ (ε) οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρ-
cat: jungantur matrimonio. Qui verò stetit firmus in corde,
τάνει· γαμείτωσαν. Ὃς δὲ (ζ) ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, 37
non habens necessitatem: potestatem autem habet circa propriam voluntatem, &
μὴ ἔχων ἀνάγκην, (η) ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ
hoc judicavit in corde suo servare suam virginem, benè
τοῦτο κέκρικεν ἐν (ϑ) τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
facit. Itaque & matrimonio jungens, pulchrè facit: at non matrimonio
(ι) ποιεῖ. Ὥστε καὶ ὁ (κ) ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγα- 38
jungens, meliùs facit.
μίζων, κρεῖσσον ποιεῖ.

MS. A. (υ) ὁμοίως ὁ (φ) γαμήσῃ, (χ) συνεσταλμένος ἐστὶ τὸ λοιπὸν, ἵνα (ψ) τὸν ... μον, ὡς (ω) ἀρέσῃ (α) ἀρέσῃ τῇ γυναικί· καὶ μεμέρισται· Καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· (β) ἀρέσῃ (γ) * συμφέρον (δ) εὐπάρεδρον (ε) τοῦτο (ζ) ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, μὴ (η) ἐξουσίαν ἔχει (ϑ) τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ τηρεῖν (ι) ποιήσει. (κ) γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ· καὶ ὁ μὴ γαμίζων, κρεῖσσον ποιήσει.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

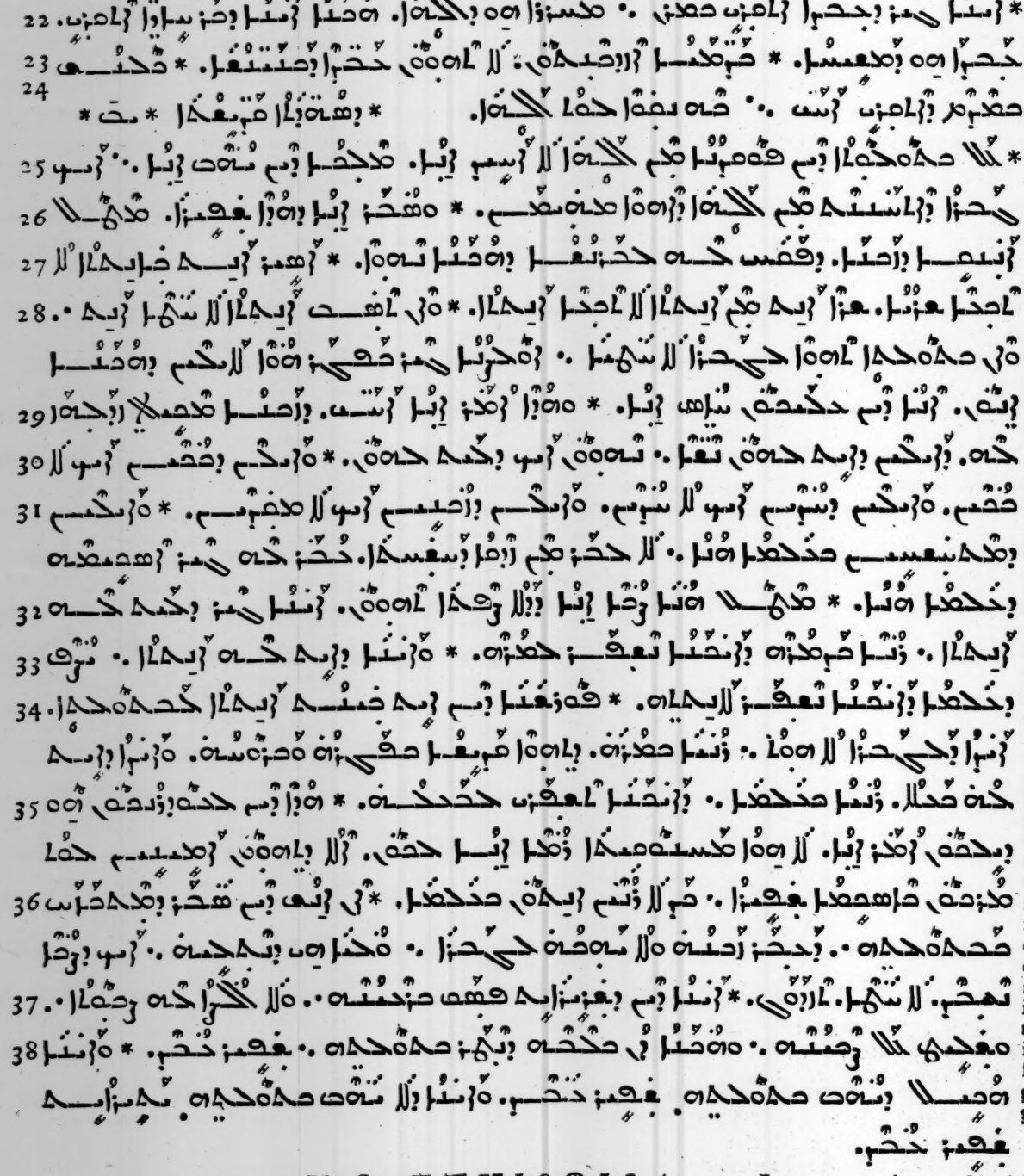

Is etenim qui servus vocatus est in Domino 22
nostro, libertus est Dei: similiter qui inge-
nuus vocatus est, servus est Christi. Pretio 23
redempti estis, ne fueritis servi hominum.
Unusquisque in quo vocatus est, fratres mei, 24
in hoc perduret apud Deum.

Martyrum sanctarum. 12.

Porrò de virginitate præceptum à Deo non 25
accepi; ego verò consilium do, tanquam
vir qui gratiam adeptus sum à Deo ut sim fi-
delis. Puto itaque hoc bonum esse propter 26
necessitatem temporis, quòd satius sit ho-
mini sic esse. Vinctus es cum uxore, ne 27
quæras divortium: solutus es ab uxore, ne
quæras uxorem. Si autem ducas uxorem, 28
non peccas. Et si virgo fuerit viri, non pec-
cat. Molestia autem illis est in corpore qui
sunt hujusmodi: ego autem vobis parco,
Cæterùm hoc dico, fratres mei, tempus jam 29
in miserum statum deveniſse, ita ut ii qui
habent uxores, sint tanquam non habentes:
Et qui flent, tanquam non flentes: & 30
qui lætantur, tanquam non lætantes: &
qui emunt tanquam non fruentes. Et 31
qui utuntur hoc mundo, ne ultra quod
requirit necessitas, *utantur*. Præterit enim
species mundi hujus. Propterea velim vos 32
absque solicitudine esse. Qui enim non ha-
bet uxorem, curat quæ sunt Domini sui, quo-
modo placeat Domino suo. Qui verò habet 33
uxorem, solicitus est de mundo, quomodo pla-
ceat uxori suæ. Porrò differentia est inter 34
mulierem & virginem. Quæ non est viri,
meditatur in Domino suo, ut sit sancta tum
corpore tum spiritu suo. Quæ autem ha-
bet maritum, cogitat de mundo, quomodo
placeat marito suo. Hoc autem ad utilita- 35
tem vestram dico, non ut laqueum injiciam
vobis, sed ut perseveretis apud Dominum
vestrum in habitu decoro, non curantes de
mundo. Si quis autem putat deridendam fo- 36
re virginem suam, quòd præterierit tempus
ejus, nec dederit eam viro, congruum est ut
det eam: prout voluerit, agat; non peccat,
nubat. Cæterùm is qui certissimè constituit 37
in mente sua, neque cogitur *ullâ* re, sed po-
testatem habet in propriam voluntatem, &
ita decrevit in corde suo, ut servet virginem
suam, benè facit. Itaque & is qui dat vir- 38
ginem suam, benè facit; & is qui non dat vir-
ginem suam, longè meliùs facit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በደናግል : ሥነ-ሕግ፡፡==፦

22 እስመ : ዘተቀንየ : ለእግዚአብሔር : ግዑዝ : ውእቱ : በሓቤ : ክርስቶስ፡፡ ወከማ
23 ሁ : ለጋዕዚኒ : ገብረ : ክርስቶስ : ውእቱ፡=፦ በዋጋ : ተዋዖክሙ : ሊትጹኑ : ለግ
24 ብርተ : ሰብእ፡=፦ ወኵልክሙ : ለኅዊነ : በዘ : ቦእክሙ : ከማሁ : ሀለው : ለእግዚ
25 አብሔር፡፡=፦ ወእንበይነ : ደናግልኒ : ሊኆነ : ትእዛዘ : እግዚአብሔር : ዘእብለ
ክሙ : ዳእሙ : ለመክረክሙ : ሕገ : እግዚአብሔር : ተዋህሉ : ክሙ : ማእምኑ :
26 ለእግዚአብሔር፡=፦ ወባሕቱ : ይመስለኒሰ : ከመዝ : እስመ : ይኄይስ : በግብር :
27 ይትፈቀድ : ለዝንቱ : ይኄይሶ : ለብእሲ : ከመዝ : የሀሉ፡፡=፦ እመክሙ : ሀለውኀ :
ምስለ : ብእሲትክ : ሊትፍቅድ : ተኅድግ : መስቤሃ : ወእመክመሰ : አልብኽ : ብእሲተ፡
ሊትፍቅድ : ለእሰተ፡፡=፦

De Virginibus Lectio.

Quia qui servivit Deo, libertus est apud Christum; & similiter liber, servus 22
Christi est. Cum pretio empti estis, ne estote servi hominum. Et omnes vos 23
fratres nostri, in quo intrâstis, sic permanete Deo. Et de virginibus non est man- 24
datum Dei quod loquor vobis, sed consilium dat vobis lex, Deo misericordiam 25
concedente, sicut fidelis Deo. Veruntamen videtur mihi sic, quia melius est 26
in necessitate desiderari hoc, melius est homini ita esse. Si sis cum uxore tua, 27
ne desideres dimitti ab ea, & si non habes uxorem, ne desideres fœminam.

Versio VULGATA LATINA.

22 Qui enim in Domino vocatus est servus, libertus est Domini : similiter qui liber
23 vocatus est, servus est Christi. Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum.
24 Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat apud Deum. De vir-
25 ginibus autem præceptum Domini non habeo : consilium autem do, tanquam
26 misericordiam consecutus à Domino, ut sim fidelis. Existimo ergò hoc bonum
27 esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es uxori? noli quærere solutionem. Solutus es ab uxore? noli quærere uxorem.
28 Si autem acceperis uxorem : non peccâsti. Et si nupserit virgo, non peccavit:
29 tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico, fratres; Tempus breve est : reliquum est, ut & qui habent uxores,
30 tanquam non habentes sint : Et qui flent, tanquam non flentes : & qui gaudent,
31 tanquam non gaudentes : & qui emunt, tanquam non possidentes : Et qui utun-
32 tur hoc mundo, tanquam non utantur : præterit enim figura hujus mundi. Volo autem vos sine solicitudine esse. Qui sine uxore est, solicitus est quæ Domini sunt, quomodò placeat Deo. Qui autem cum uxore est, solicitus est quæ sunt
33 mundi, quomodò placeat uxori, & divisus est. Et mulier innupta, & virgo,
34 cogitat quæ Domini sunt; ut sit sancta corpore, & spiritu. Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodò placeat viro. Porrò hoc ad utilitatem ve-
35 stram dico : non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id, quod honestum est, & quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi. Si quis
36 autem turpem se videri existimat super virgine sua, quòd sit superadulta, & ita oportet fieri : quod vult faciat : non peccat, si nubat. Nam qui statuit in
37 corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis, & hoc judicavit in corde suo, servare virginem suam, benè facit.
38 Igitur & qui matrimonio jungit virginem suam, benè facit : & qui non jungit, melius facit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * لِأَنَّ مَنْ دُعِيَ فِي دِيَانَةِ الرَّبِّ عَبْدًا * فَهُوَ حُرٌّ لِلرَّبِّ * فَكَذٰلِكَ مَنْ دُعِيَ حُرًّا فَهُوَ عَبْدٌ
23 لِلْمَسِيحِ * قَدْ اُسْتُرِيتُمْ بِثَمَنٍ * فَلَا تَصِيرُوا لِلنَّاسِ عَبِيدًا *

Nam qui vocatus est in religione Domini servus, liber est Domino. Eodemque modo, qui liber vocatus est, servus est Christo. Empti jam estis pretio, nè igitur servi fiatis hominibus.

Feriâ quintâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

24 * اَيُّهَا الْاِخْوَةُ كُلُّ اَحَدٍ فِي الَّسْيِ الَّذِي
25 دُعِيَ اِلَيْهِ فَلْيَثْبُتْ فِيهِ عِنْدَ اللّٰهِ * ثُمَّ * وَاَمَّا الْعَذَارِي فَلَيْسَ مَعِي وَصِيَّةٌ مِنَ الرَّبِّ مِنْ
26 اَجْلِهِنَّ * بَلْ اَنَا اُفِيدُكُمْ رَأْيًا بِمَا اَنَّ الرَّبَّ رَحِمَنِي اَنْ اَكُونَ اَمِينًا عَلَى الْكِرَانِ * اَنِّي اَسْتَسْعِرُ
27 اَنْ جَيِّدًا هُوَ هٰذَا * مِنْ اَجْلِ الشِّدَّةِ الْحَاضِرَةِ * اَنْ جَيِّدًا لِلْاِنْسَانِ اَنْ يَكُونَ هٰكَذَا * اَنْتَ
28 مَرْبُوطٌ بِاِمْرَاَةٍ لَا تَطْلُبَنَّ حَلًّا * اَنْتَ مَحْلُولٌ مِنِ امْرَاَةٍ فَلَا تَطْلُبَنَّ امْرَاَةً * وَاِنْ تَزَوَّجْتَ فَمَا
29 قَدْ اَخْطَأْتَ * وَاِنْ تَزَوَّجَتِ الْبَتُولُ فَمَا قَدْ اَخْطَأَتْ * وَمِثْلُ هٰؤُلَاءِ فَيَكُونُ لِجِسْمِهِمْ حَرْبٌ * وَاَنَا
30 اُسْعِفُ عَلَيْكُمْ * فَهٰذَا الْمَعْنِي عَنَيْتُ يَا اِخْوَتِي * اَنَّ الْوَقْتَ مُذِ الْاٰنَ هُوَ مُسْتَمِرٌّ لِيَكُونُوا
31 الَّذِينَ لَهُمْ نِسَاءٌ كَمَنْ لَيْسَ لَهُمْ نِسَاءٌ * وَالَّذِينَ يَبْكُونَ كَاَنَّهُمْ لَمْ يَبْكُوا * وَالَّذِينَ
32 يَفْرَحُونَ كَاَنَّهُمْ لَمْ يَسُرُّوا * وَالَّذِينَ يَبْتَاعُونَ كَاَنَّهُمْ لَمْ يَمْلِكُوا * وَالَّذِينَ يَسْتَعْمِلُونَ هٰذَا
33 الْعَالَمَ كَاَنَّهُمْ لَمْ يَسْتَعْمِلُوهُ * لِاَنَّ شَكْلَ هٰذَا الْعَالَمِ سَيَعْبُرُ وَيَجُوزُ * وَاُرِيدُكُمْ اَنْ تَكُونُوا
34 لَا هَمَّ لَكُمْ * فَمَنْ لَمْ يَتَزَوَّجْ فَبِاَوَامِرِ الرَّبِّ يَهْتَمُّ * كَيْفَ يُرْضِي الرَّبَّ * وَالْمُتَزَوِّجُ فَبِهُمُومَاتِ
الْعَالَمِ * كَيْفَ يُرْضِي اِمْرَاَتَهُ * وَقَدِ انْفَصَلَ مَا بَيْنَ الْاِمْرَاَةِ وَالْبَتُولِ * فَالَّتِي لَمْ تَتَزَوَّجْ
تَهْتَمُّ بِاَوَامِرِ الرَّبِّ * لِتَكُونَ قَدِيسَةً بِجِسْمِهَا وَرُوحِهَا * وَالْمُتَزَوِّجَةُ تَهْتَمُّ بِعَادَاتِ الْعَالَمِ * كَيْفَ
تُرْضِي رَجُلَهَا *

Et hoc mundo utuntur, tanquam non utantur : quoniam species hujus mundi præterit ac labitur : Et volo vos esse solicitudinis expertes. Nam qui non est conjugatus, in mandatis Domini occupatur, quomodo placeat Domino : Conjugatus autem occupatur in curis mundi, quomodo placeat uxori suæ. Et diversa res est inter uxorem, & virginem : quæ enim est innupta, occupatur in mandatis Domini, ut sit sancta corpore & spiritu suo : nupta verò occupatur in moribus mundi, quomodo placeat viro suo.

Feriâ sextâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

35 * اَلْجُمُعَةِ مِنَ الْجُمُعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *
* هٰذَا الْقَوْلُ اَقُولُهُ لِمَا يُوَافِقُكُمْ * وَلَسْتُ اَدُكُّ لِكَيْ اُلْقِيَ عَلَيْكُمْ وَهْقًا * بَلْ اَتَوَخَّى
36 حُسْنَ الْمَنَابِرِ الْمُسْرِفَةِ لِلرَّبِّ * بِلَا تَعَلُّبٍ وَلَا تَسَاعُلٍ * ثُمَّ * وَاِنِ اسْتَسْعَرَ اَحَدٌ اَنَّهُ يُسَانُ
بِالْبَتُولِ الَّتِي لَهُ اِنْ كَانَ وَفْقَ عُرْفِهَا عَبَرَ * وَهٰكَذَا يَجِبُ اَنْ تَكُونَ * فَلْيَعْمَلْ مَا يَشَاءُ * وَلْيُزَوِّجْهَا
37 فَمَا يُخْطِي * وَمَنْ قَدْ وَقَفَ عَزْمَهُ فِي قَلْبِهِ مَسْطُورًا * وَمَا تَضْطَرُّ سِدَّةٌ * وَلَهُ سُلْطَانٌ عَلَى
38 مَسِيئَتِهِ * وَقَدْ مَيَّزَ هٰذَا فِي قَلْبِهِ اَنْ يَحْفَظَ الْبَتُولِيَّةَ الَّتِي لَهُ * فَعَمَلًا حَسَنًا يَعْمَلُ * فَمَنْ تَزَوَّجَ
اِذًا يَعْمَلُ حَسَنًا * وَمَنْ لَا يَتَزَوَّجُ يَعْمَلُ اَفْضَلَ مِنْ ذٰلِكَ *

Hunc sermonem dico ad id quod vobis conducit : nec eum refero, ut laqueum super vos jaciam : sed intendo honestæ decus adhæsionis Domino, absque tricis aut distractione. Hactenus. Quod siquis existimat vituperio se affici ob virginem quam habet, si tempus ejus expiraverit, & sic aiortet eam esse : faciat quod libuerit, eámque matrimonio jungat : non enim peccabit. Qui verò propriam sententiam in corde suo firmus decrevit, nec compellitur necessitate, habétque potestatem super voluntatem suam, & hic proposuit in corde suo servare suam virginitatem, bonam facit actionem. Igitur qui nubit, benè facit: & qui non nubit, eo præstantius facit.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወእመኒ : አውሰብከ : ሊይከውነከ : ኀጢአተ : ወእመኒ : አውሰብከ : ድንግለ : ሊይከ
29 ውነከ : ኀጢአተ : ወባሕቱ : ዘስ : አውሰበ : መቅሠፍተ : ኀሠሠ : ለርእሱ::=፨ ወ
ለንሰ : እስመ : እመሕሰክሙ : ዘአብለክሙ : ዘኒ : ዘእቤለክሙ : ወባሕቱ : ኵመ
ዝ : ይደትዕ : ለኀዊነ : እስመ : ኀለፌ : ጕሱ : ንብረተዝ : ዓለመ : ወይእዜኒ : እለ
30 ኒ : አውሰቡ : ኵመዘ : ሊያውሰቡ::=፨ ወእለኒ : ይዴልዉ : ኵመዘ : ሊይዴልዉ : ወ
እለኒ : ይትፈሠሑ : ኵመዘ : ሊይትፈሠሑ : ወእለኒ : ይበልዑ : ኵመዘ : ሊይበልዑ::=፨
31 ወእለኒ : ይሰትዩ : ኵመዘ : ሊይሰትዩ : እስመ : ኀለፌ : ጕሱ : ንብረተዝ : ዓለመ::=፨
32 ወለእሱ : እፈቅድ : ለክሙ : ዘእንበለ : ሐዘን : ተሀልው : ወዘኒ : ሊያውሰበ : የሐልዮ :
33 ለእግዚአብሔር : በዘ : ያደሉ : ለእግዚአብሔር::=፨ ወዘሰ : አውሰበ : ይሐሊ : ንብ
34 ረተዝ : ዓለመ:: በዘ : ያደሉ : ለብእሲቱ : ወባሕቱ : ተኀፈቀ::=፨ ወብእሲትኒ : ማዕ
ስብት : ወድንግልኒ : እንተ : ሊያውሰበት : ተሐልዮ : ለእግዚአብሔር : ኵመ : ይትቀደስ :
ሥጋሃኒ : ወነፍሳኒ:: ወእንተሰ : አውሰበት : ተሐሊ : ንብረተዝ : ዓለመ:: በዘ : ታደሉ :
35 ለሙታ::=፨ ወዝኒ : በዘ : ይበቍዓክሙ : ዘአብለክሙ : ወለኮ : ኵመ : ለስገርክሙ :
36 ዘእንበለ : ደንሙ : በዘ : ትፀመድዎ : ለእግዚአብሔር : ዘእንበለ : ኑፋቄ::=፨ ወእመ
ሰበ : ዘየኀፍር : በእንተ : ድንግሉ : እስመ : ልህቀ : ኵመዝ : ርቱዕ : ይኩን:: ዘፈቀ
37 ደ : ይግበር : ወለልዐ : ኀጢአተ::=፨ ወእመኰመ : ለጥብዐ : በልቡ : ሊያገብርዎ :
ብሠሕ : ሎቱ : ዘፈቀደ:: ወእመኒ : ለጥብዐ : ይዕቀብ : ድንግልናሁ : በልቡ : ሠ
38 ናየ : ገብረ::=፨ ወዘኒ : ለአውሰበ : ድንግለ : ሠናየ : ገብረ:: ወዘሰ : ሊያወሰበ : እንተ :
ትኄይስ : ገብረ::=፨

Et si duxeris uxorem, non erit tibi peccato : & si duxeris uxorem virginem, non erit tibi peccato : veruntamen qui uxorem duxerit, plagas quæsivit sibi. Et ego quia parco vobis, dicebam vobis hoc quod dico vobis : veruntamen sic expedit fratres nostri, quia transierunt omnes curæ hujus mundi : & nunc qui uxorem duxerunt, sicut non duxissent: Et qui prosperi sunt, ut non prosperi : & gaudentes, sicut non gaudentes: & edentes, sicut non edentes : Et bibentes, sicut non bibentes : quia transierunt omnes curæ hujus mundi. Et ego volo vos sine cura esse : qui non contrahit matrimonium, intentus est Deo, quomodo placeat Deo. Et qui contraxit matrimonium, curat negotium hujus mundi quomodo placeat uxori suæ, veruntamen divisus est. Et mulier ancilla, & virgo quæ non contraxit matrimonium; intenta est Deo, quomodo sanctificetur corpus ejus, & anima ejus: & quæ contraxit matrimonium, curat negotium hujus mundi, quomodo placeat viro suo. Et ut hoc prosit vobis, loquor vobis : & non ut prehendam vos, sed tantùm ut adhæreatis Deo sine hæsitatione. Et si quis est qui pudefactus est de virgine sua, quia senex est, ita debet fieri : quod vult faciat, & non habet peccatum. Et si sic statuit in corde suo non cogens, permissum est ei quod voluit : Et si statuit servare virginem suam in corde suo, benè fecit. Et qui matrimonio junxit virginem, benè fecit : & qui non jungit matrimonio, melius facit.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ε'.

Mulier alligata est legi *in quantum tempus* vivit vir ejus: si *verò* dormierit
39 Γυνὴ (λ) δέδεται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ (μ) κοιμηθῇ
vir ejus, liberata est cui vult *nubere*, tantùm in Domino. Beatior
40 ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. Μακαριωτέρα
autem *est* si sic *maneat*, secundùm *meam sententiam*. Puto autem & ego Spiritum
δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. δοκῶ δὲ κἀγὼ Πνεῦμα
Dei *habere*.
Θεοῦ ἔχειν.

CAP. VIII. η'.

De autem idolis *immolatis*, scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia
1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις μ'
inflat, *at* charitas ædificat. Si autem quis existimat scire aliquid, nondum
2 φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. (α) Εἴ δέ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐδέπω
quemquam cognovit quemadmodùm oportet *nôsse*. Si autem quis diligit Deum, hic
3 ἔγνωκεν καθὼς δεῖ γνῶναι. Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὗτος
cognitus est ab eo. De *esca* igitur *idolothytorum*, scimus quia nihil
4 ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν
idolum in mundo: & quòd nullus Deus *alter*, *si non* unus. *Etenim* etsi
5 εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς (β Θεὸς ἕτερος, εἰ μὴ εἷς. Καὶ γὰρ εἴπερ
sunt *dii*, dii, sive in cœlo, sive in terra, (*sicuti* sunt dii mul-
εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε (γ) ἐπὶ τῆς γῆς, (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολ-
ti, & domini multi,) *Sed* nobis unus Deus, Pater, ex quo omnia, &
6 λοὶ, καὶ κύριοι πολλοί,) Ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ
nos in illum: & unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, & nos per
ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι'
ipsum. Sed non in omnibus *illa* scientia. Quidam autem conscientiâ idoli
7 αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις. τινὲς δὲ τῇ (δ) συνηθείᾳ τοῦ εἰδώλου ε
usque nunc, quasi *idolis immolatum* manducant: & conscientia ipsorum infirma *existens*,
ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι· καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα
polluitur. Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manduca-
μολύνεται. Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ (ε) παρίστησι τῷ Θεῷ. (ζ) οὔτε γὰρ ἐὰν φα- 8
caverimus, *abundamus*: neque si non manducaverimus, *deficimur*. Videte
γωμεν, περισσεύομεν· οὔτε (η) ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα. Βλέπετε δὲ 9
autem ne fortè *auctoritas* vestra hæc offendiculum fiat infirmis. Si
ὑμῶν ἡ ἐξουσία αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς (θ) ἀσθενέσιν. Ἐὰν 10
enim quis viderit *te habentem* scientiam, in idolio recumbentem, nónne conscientia
γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
ejus *infirmi existentis*, ædificabitur ad idolothyta manducandum? Et
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; (ι) Καὶ 11
peribit infirmus frater in tua scientia, propter quem Christus mortuus est?
ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν;
Sic autem peccantes in fratres, & percutientes eorum conscientiam
(κ) Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν 12
infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum,
ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, 13
non manducabo carnem in æternum, *ut* ne fratrem meum scandalizem.
οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

CAP. IX. θ'.

Non sum Apostolus? non sum liber? nónne Jesum Christum
Οὐκ εἰμὶ (α) ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ (β) ἐλεύθερος; οὐχὶ (γ) Ἰησοῦν Χριστὸν 1
Dominum nostrum vidi? Non opus meum vos estis in Domino? Si aliis
τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν (δ) Κυρίῳ; Εἰ ἄλλοις 2
non sum Apostolus, *at* certè vobis sum: nam signaculum mei Apostolatûs vos
οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τοῦ ἐμοῦ ἀποστολῆς ὑμεῖς 3
estis in Domino. Mea defensio me *inquirentibus*, hæc est; *Num* non
ἐστὲ ἐν Κυρίῳ. Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, αὕτη ἐστίν, Μὴ οὐκ
habemus potestatem manducandi & bibendi?
ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;

MS. A. (λ) δέδεται ἐφ' (μ) ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) Εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, ὅπως ἔγνω καθὼς (β) Θεὸς, εἰ μὴ (γ) ἐπὶ γῆς, (δ) *Συνηθείᾳ (ε) παρα-
στήσει (ζ) ὅτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, (η) ἐὰν φάγωμεν, (θ) ἀσθενέσιν. (ι) Ἀπόλλυται ἕν ὁ ἀσθενῶν ὸν τῇ σῇ γνώσει ὁ ἀδελφὸς, δι' ὃν (κ) Οὕτως ΚΕΦ. θ'. MS. A. (α) ἐλεύθερος; (β) ἀπόστολος; (γ) Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν (δ) Κυρίῳ; * * * Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, ἔστιν αὕτη,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

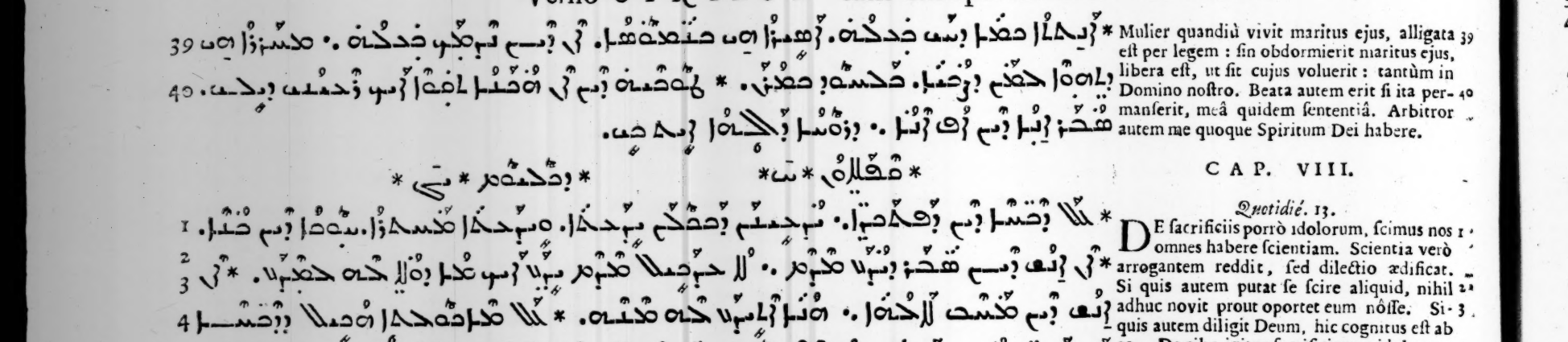

Mulier quandiù vivit maritus ejus, alligata 39
est per legem: sin obdormierit maritus ejus,
libera est, ut sit cujus voluerit: tantùm in
Domino nostro. Beata autem erit si ita per- 40
manserit, meâ quidem sententiâ. Arbitror
autem me quoque Spiritum Dei habere.

CAP. VIII.

Quotidié. 13.

De sacrificiis porrò idolorum, scimus nos 1
omnes habere scientiam. Scientia verò
arrogantem reddit, sed dilectio ædificat.
Si quis autem putat se scire aliquid, nihil 2
adhuc novit prout oportet eum nôsse. Si- 3
quis autem diligit Deum, hic cognitus est ab
eo. De cibo igitur sacrificiorum idolorum, 4
scimus nihil esse idolum in hoc mundo, nec
esse Deum alium, præter unum. Nam etsi 5
sint qui vocentur dii, aut in cœlo, aut in
terra, quemadmodum sunt dii multi, & do-
mini multi: Nobis tamen unus est Deus, 6
Pater, à quo omnia, & nos in ipso: & unus
Dominus Jesus Christus, per quem omnia, &
nos per eum. Sed non omnibus inest scien- 7
tia. Sunt enim nonnulli qui in sua consci-
entia quam ad hoc usque tempus de idolis
habent, tanquam immolatum edunt: quúm-
que infirma sit eorum conscientia, contami-
natur. Cibus autem non dat nobis accessum 8
ad Deum: nec enim si comederimus, abun-
dabimus: nec si non comedamus, imminue-
mur. Videte autem ne facultas hæc vestra sit 9
offendiculo infirmis. Nam si quispiam vi- 10
derit te, te *inquam*, qui scientiâ præditus es,
accumbentem in domo idolorum, nónne
conscientia illius, quia infirmus est, confir-
mabitur ut comedat quod est immolatum? 11
Et peribit per scientiam tuam is qui infir-
mus est, propter quem mortuus est Christus. 12
Quòd si ita peccetis in fratres vestros, & il-
lidatis conscientiam infirmorum, in Chri-
stum quidem peccatis. Quamobrem si cibus 13
offendat fratrem meum, in æternum
non comedam, ne offendam fratrem meum.

CAP. IX.

An non sum liber? an non sum Apostolus? an non Jesum Christum Dominum nostrum vidi? annon estis opus meum in Dño meo? Et si aliis non sim Apostolus, attamen vobis sum. Proindè sigillum Apostolatûs mei vos estis: Et defensio apud eos qui me condemnant, hæc est. Nunquid potestatem non habemus edendi & bibendi? 1 2 3 4

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 በእሲትኒ፡እስርት፡ይእቱ፡ለመጣን፡ሕያው፡ሀሎ፡ምታ:: ወእመሰ፡ሞተ፡ ምታ፡ ለጋዕዚት፡
40 ይለቲ፡ ዘፈቀደት፡ ታውስብ፡ ዳእሙ፡ በእግዚአብሔር፡=፡ ወብፅዕት፡ ይእቲ፡ ለእመ፡
ነበረት፡ በመክርየ፡እስመ፡ይመስለኒ፡መንፈስ፡እግዚአየ:: ዘሀሎ፡ሳዕሴየ፡=፡
1 ፫ ወበእንተሰ:: ዘይዘብሑ፡ ለእግልክት፡ናእመር፡ ከመ፡ኵልነ፡ ብነ፡ ልበ፡ ወለእመርሰ፡
2 የስተዓቢ፡ ወተፋቅሮሰ፡ የሐንጽ::=፡ ወእመቦ፡ ዘይብል፡ ለእመርኩ፡ ዓዲ፡ ሊየእመረ፡
3 ዘይብልሙ፡ ያለመር፡=፡ ወዘሰ፡ ያፈቅሮ፡ ለእግዚአብሔር፡ ውእቱኬ፡ ዘለማነ፡ ለእመ
4 ረ::=፡ ወበእንተ፡ መባልዕት፡ ዘይዘብሑ፡ ለእግልክት፡ ናእመር፡ ከመ፡ ለልቦ፡ ለመሰከ፡
ውስተ፡ ዓለም፡ ወለልቦ፡ እግዚአብሔር፡ ዘእንበለ፡ ለብዱ፡=፡

uxor ligata est quamdiu vivus manet vir ejus: & si mortuus sit vir ejus, libera 39
est: quem voluit matrimonio jungat, sed in Domino. Et beata est si manserit, in 40
consilio meo: quia videtur mihi quòd spiritus Domini mei est super me.

CAP. VIII.

Et de iis, qui sacrificant diis, scimus quòd omnes nos habemus intelligentiam. 1
Scientia inflat, & charitas ædificat. Et si quis sit, qui dicit; Novi, adhuc ne- 2
scit quod asserit se scire. Et qui diligit Deum, ipse est qui verè novit. Et de 3
escis quæ sacrificantur diis, scimus quòd non est Deus in mundo, & non est Deus 4
nisi unicus.

Versio VULGATA LATINA.

39 Mulier alligata est legi quanto tempore vir ejus vivit: quòd si dormierit vir ejus,
40 liberata est: cui vult nubat: tantùm in Domino. Beatior autèm erit si sic permanserit, secundùm meum consilium: puto autem quòd & ego Spiritum Dei habeam.

CAP. VIII.

1 De iis autem, quæ idolis sacrificantur, scimus quia omnes scientiam habemus.
2 Scientia inflat, charitas verò ædificat. Si quis autem se existimat scire aliquid,
3 nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit Deum,
4 hic cognitus est ab eo. De escis autem, quæ idolis immolantur, scimus quia nihil
5 est idolum in mundo, & quòd nullus est Deus, nisi unus. Nam etsi sunt qui dicantur dii, sive in cœlo, sive in terra: (siquidem sunt dii multi, & domini multi:)
6 Nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia, & nos in illum: & unus Dominus
7 Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Sed non in omnibus est scientia. Quidam autem cum conscientia usque nunc idoli, quasi idolothytum manducant: & conscientia ipsorum cùm sit infirma, polluitur.
8 Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manducaverimus, abundabimus: neque si non manducaverimus, deficiemus. Videte autem nè fortè hæc licentia vestra offendiculum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet scientiam, in idolio recumbentem: nónne conscientia ejus, cùm sit infirma, ædificabitur ad manducandum idolothyta? Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus
11 mortuus est? Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum
12 infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum: non
13 manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.

CAP. IX.

1 Non sum liber? Non sum Apostolus? Nónne Christum Jesum Dominum nostrum vidi? Nónne opus meum vos estis in Domino?
2 Et si aliis non sum Apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum Apostolatûs mei vos estis in Domino.
3 Mea defensio apud eos, qui me interrogant, hæc est;
4 Numquid non habemus potestatem manducandi, & bibendi?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

39 والامراة مربوطة بالسريعة طول المدة التي يعيشها رجلها * فاذا رقد رجلها فهي معفوة
40 مالكة ان تتزوج بمن تشاء * وليكن بطاعة الرب فقط * وان بقيت كما هي هكذا على
راي انا * فتلك جزيلة الغبطة جدا * وانا اظن ان روح الله في *

39 *Et verò uxor est alligata legi toto intervallo quo vivit maritus ejus: cùm*
40 *occubuerit maritus ejus, emancipata est, facultatem habens nubendi cui voluerit: sit autem sub obedientia Domini tantùm. Quod si talis permaneat qualis est, secundùm sententiam meam, hæc sanè longè fœlicissima est. Et quidem opinor Spiritum Dei mihi inesse.*

CAP. VIII.

1 * فاما عن ذبايح الاصنام فقد علمنا اننا كلنا لنا
معرفة * والمعرفة تسمح * والمحبة تبني * وان يظن احد انه يعرف شيا * فما قد عرف ولا شيا
2 كما يجب ان يعرفه * وان احب احد الله فهذا قد عرفه الله * فاما عن اكل ذبايح الاصنام فنحن
3 4 نعلم ان ليس شيا في العالم صنما * وان ليس احدا اخر الاها الا واحدا * وان كان قوم
5 يلقبون بالالهة * ان كانوا في السماء * وان كانوا على الارض * كما كانوا الهة كثيرون وارباب
6 كثيرون * لكننا نحن لنا الاها واحدا * الاب الذي منه كل البرايا ونحن لديه * ورب واحد
7 يسوع المسيح الذي منه الكل ونحن به * لكن العلم ليس هو لكل الناس قوم * منكم
معرفة انها ذبيحة الصنم الى الان ياكلونها كانها ذبيحة للصنم * ونجاسة بصيرهم اذ هي
8 مريضة * * احد مرفع الحكم * * فما يعيلنا لله طعام * فلا ان اكلنا نزيد * ولا
9 10 ان لم ناكل ينقص * فاحذروا الا يصير سلطانكم هذا تعثيرا للضعفاء * لانه اذا راءك
احد ايها العالم متكيا في بيت الاصنام * اليس اذ معرفته ضعيفة * يتوطد في اكل
11 12 ذبايح الاصنام * ويهلك الاخ الضعيف بمعرفتك * الذي من اجله مات المسيح * فاذ
13 تخطيون هكذا الى الاخوة ويضرون معرفهم الضعيفة * فالي المسيح قد اخطاتم * فلهذا ان
يشكك اخي طعام * فلن اكل الى الدهر لحما * لئلا افتن اخي *

Quòd autem ad victimas idolorum, 1
jam novimus quòd omnes scientiam habemus. Et quidem scientia insolentem reddit, charitas verò ædificat. Et si- 2
quis arbitratur aliquid se nôsse, nescit quicquam ut oportet eum nôsse. At si 3
quis Deum diligit, hunc Deus edocuit. Cæterùm de esu victimarum simula- 4
chrorum, nos scimus nullam esse rem in mundo simulachrum, nullumque alium esse Deum præter unum. Et quamvis non- 5
nulli vocitentur dii, sive in cœlo, sive super terram (quemadmodum multi sunt dii, & domini multi:) Nobis tamen 6
Deus est unus, Pater à quo cunctæ creaturæ, & coram quo nos sumus: & unus Dominus Jesus Christus, ex quo omnia, & per quem nos sumus. Verùm scientia 7
non omnium est hominum. Quidam enim vestrûm cum scientia quòd sit idoli victima, hucusque comedunt eam ut idoli victimam: & contaminatur conscientia eorum, cùm sit infirma.

Dominicâ genialium carnis.

Atqui esca non dat nobis frui præsentiâ 8
Dei: neque si comederimus, abundabimus; neque si non comederimus, deficiemur. Cavete igitur ne fiat hujusmodi 9
vestra potestas offendiculo infirmis. Etenim cùm te viderit aliquis, ô eru- 10
dite, accumbentem in domo simulachrorum, nónne illius scientia, cùm sit imbecillis, confirmabitur in esu victimarum simulachrorum? Et peribit fra- 11
ter infirmus per tuam scientiam, propter quem mortuus est Christus. Cùmque sic 12
peccetis in fratres, & debilem eorum conscientiam lædatis, in Christum peccâstis. Propterea si esca fratrem meum 13
scandalizet, haudquaquâ comedâ carnes in æternum, nè perdam fratrem meum.

CAP. IX.

1 * الفصل التاسع *
2 * او لست انا رسولا * او لست حرا * او ما قد رايت يسوع المسيح * او ما عملي بالرب انتم هو * ولئن كنت لست رسولا الى اخرين لكني اليكم رسول
3 4 * الاحد الحادي عشر بعد العنصرة * لان خاتم رسالتي بالرب انتم هم *
* واعتذاري عند الذين يفحصون اموري هذا هو * العلنا لا سلطان لنا ان ناكل ونشرب *

Annon sum ego Apostolus? annon sum 1
liber? annon Dominum nostrum Jesum Christum jam vidi? annon opus meum in Domino vos estis? Et licet aliis non 2
essem Apostolus, at vobis Apostolus sum.

Dominica undecima post Pentecosten.

Siquidem sigillum Apostolatûs mei in Domino vos estis. Et defensio mea apud 3
eos qui examinant actiones meas, hæc est; Annon potestatem habemus edendi 4
& bibendi?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወቦ : እለ: ይብልውሙ : ለማልክት: እመኒ: ዘውስተ: ሰማይ: ወለመኒ: ዘውስተ: መድር:: 6 ወለነሰ ለሰ : ብዙኅ: ለማልክቲሆሙ: ብዙኅ:ለጋንንቲሆሙኒ::=> ወለነሰኬ:ለሐዱ:እግዚአብሔር : ለብ : ዘእሱ : እመኔሁ : ወንሕነኒ : ቦቱ:: ወለሐዱ : እግዚለነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ: ዘእሉ በለንቲአሁ: ወንሕነኒ:በለንቲአሁ::=> 7 ወባሕቱ: ለኵ: ኵሉ: ዘያአምሮ : ሀለው : ለሰ : በልሣቲደ: ለማልክት: እስከ : ዮም: ይበልዑ: ዘዘብሑ: ለለማ 8 ልክት : ወይረኵሱ : በሊያጡብሥቶሙ::=> ወመብልዕሰ : ሊያሰልጠነ : በኀበ : እግዚ 9 አብሔር:በሊዕኒ: ሊያደኃብሐነ: ወሊያነኪያነ::=> ወባሕቱ:ዑቁ:ባዕድ : ሊይስሐት:በር 10 እየ:ዚለክሙ::=> ሳእመቦ: ዘርሰየኽ: ዘተለመነ: እንዘ: ትበልዕ: ዝኩሐ: ለለማልክት: ዘያጡብዕ : ሶቤሃ : ዝኩ : ዘቀደሜሁ : ኑፈቀ : ልብ : ወይበልዕ : ዝኩሐ : ለለማል 11 ክት:=> ወይመውት : ዝኩ : ድኩመ : ልብ : በሪእየ : ዚለነ : እኁነ : ዘበለንቲለሁ : 12 ሞት : ክርስቶስ:=> ወከመዝኑ : ትሌብሱ : ባዕለ : ቢጽክሙ : ወታወድቁ : ልቦሙ : 13 ለድኩማን : ለክርስቶስኬ : ለበሰንሙ::=> ወለመሰ : እንቢይነ:መብልዕኑ : ለሰሕት: ቢጽየ:ሊይበልዕ: ለሠጋ:ለንዝሉፈ: ከመ:ሊያሰሕት:ቢጽየ::=>

Et sunt quos vocant deos, sive in cœlo sive in terra, & quibus sunt multi dii 5
multi sunt dæmones. Et nobis igitur unus Deus, Pater, à quo sunt omnia, & 6
nos in eo; & unus Dominus noster, Jesus Christus, per quem omnia sunt, & nos per eum. Sed non omnes qui cognoscebant eum permanserunt, sed pro mo- 7
re deorum usque hodiè edunt quæ sacrificárunt diis, & polluuntur infirmi existentes. Et esca non prodest nobis apud Deum: esca quidem non facit nos lu- 8
crari, neque perdere nos facit. Sed cavete, alius ne erret in exemplo vestro. 9
Si quis fuerit qui viderit te fidelem edentem immolatum diis, ausus erit fla- 10
tim ille qui priùs hæsitans corde erat, & edet immolatum diis. Et morie- 11
tur hic infirmus corde in exemplo tuo, frater noster, propter quem mortuus est Christus. Et nónne sic peccantes contra fratrem vestrum, & excidentes corda 12
infirmorum, in Christum igitur peccatis? Et si propter escam offendam fratrem 13
meum, non vescar carnibus in æternum, ut non inducam fratrem meum in errorem.

Lectio de patre Salama.

CAP. IX.

1 ለኮንኩ : አጋዕዚ : ወሊኮንኩ : ሐዋርያ : ወለኮ: እግዚለነ : ኢየሱስ : ዘርሊኩ : ለእመ: ሊኮንክሙ : ለንትሙ : ግብረ የ : በለግዚለነ::=> 2 ወእመኒ : ለበዕደን : ሊኮንኩ : ሐዋርያሆሙ : ለክሙስ : ለነ : ሐዋርያክ ሙ:: እስመ : ማዕተባ : ለመጽሐፍየ : ለንትሙ : ውእቱ : በእግዚለነ:==> 3 ወከመዝ : ቅሠትየ : ለለሰ : ይትዋቀሡኒ::=> ቦኑ : ሊይከውንነ : ንብለዕሂ : ወ 4 ንሰተይሂ:==>

Et sunt quos vocant deos, sive in cœlo sive in terra, & quibus sunt multi dii 5
multi sunt dæmones. Et nobis igitur unus Deus, Pater, à quo sunt omnia, & 6
nos in eo; & unus Dominus noster, Jesus Christus, per quem omnia sunt, & nos per eum. Sed non omnes qui cognoscebant eum permanserunt, sed pro mo- 7
re deorum usque hodiè edunt quæ sacrificárunt diis, & polluuntur infirmi existentes. Et esca non prodest nobis apud Deum: esca quidem non facit nos lu- 8
crari, neque perdere nos facit. Sed cavete, alius ne erret in exemplo vestro. 9
Si quis fuerit qui viderit te fidelem edentem immolatum diis, ausus erit fla- 10
tim ille qui priùs hæsitans corde erat, & edet immolatum diis. Et morie- 11
tur hic infirmus corde in exemplo tuo, frater noster, propter quem mortuus est Christus. Et nónne sic peccantes contra fratrem vestrum, & excidentes corda 12
infirmorum, in Christum igitur peccatis? Et si propter escam offendam fratrem 13
meum, non vescar carnibus in æternum, ut non inducam fratrem meum in errorem.

Lectio de patre Salama.

CAP. IX.

Nonne sum liber? & nónne sum Apostolus? & nónne Dominus noster Jesus 1
fuit quem vidi? Si non fuistis vos opus meum in Domino nostro? 2
Et si aliis non fui Apostolus, vobis sum Apostolus vester, quia signaculum epistolæ meæ vos estis in Domino nostro. Et hujusmodi est defensio mea iis qui contradicunt mihi; 3
Nónne licet nobis ut edamus & bibamus? 4

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Θ'.

Num non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi, sicut & cæteri Apostoli,
5 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι,
& fratres Domini, & Cephas? Aut solus ego & Barnabas non habemus
6 καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς; Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν
potestatem hoc non operandi? Quis militat propriis stipendiis unquam? Quis
7 (ε) ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς
plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Aut quis pascit gre-
φυτεύει ἀμπελῶνα, (ζ) καὶ οὐκ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποί-
gem, & de lacte gregis non manducat? Num secundùm hominem
8 μνιον, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ γάλακτος τοῦ ποίμνης οὐκ ἐσθίει; Μὴ κατ' ἄνθρωπον
hæc loquor? An nonne & lex hæc dicit? In enim Moysis
9 ταῦτα λαλῶ; (η) ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως
lege scriptum est; Non alligabis os bovi trituranti. Num boum cura est Deo?
νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ;
An propter nos omninò dicit? Propter nos enim scripta sunt; Quoniam in spe
10 Ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, (θ) Ὅτι ἐπ' ἐλπίδι
debet arans arare: & triturans spei suæ participare, in
ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν· καὶ ὁ ἀλοῶν (ι) τῇ ἐλπίδι αὐτοῦ μετέχειν, ἐπ'
spe. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum si nos vestra
11 ἐλπίδι. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν
carnalia metamus? Si alii potestatis vestræ participes sunt, non potiùs
12 τὰ σαρκικὰ θερίσωμεν; Εἰ ἄλλοι (κ) τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον
nos? Sed non usi sumus potestate hac: sed omnia sustinemus, ut
ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ (λ) ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα
ne remorationem aliquam demus Evangelio Christi. Nescitis, quoniam
13 (μ) μή τινα ἐγκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ οἴδατε, ὅτι
sacra operati, de sacrario edunt? altari assidentes,
οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ὁκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ (ν) παρεδρεύοντες,
altari comparticipant? Ita & Dominus ordinavit Evan-
τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; (ξ) Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγ- 14
gelium annuntiantibus, de Evangelio vivere. Ego autem nullo usus sum
γέλιον καταγγέλλουσιν, ὁκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ (ο) οὐδενὶ ἐχρησάμην 15
horum: non scripsi autem hæc, ut ita fiant in me: bonum enim
τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα (π) οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γὰρ
mihi magis mori, quàm gloriationem meam ut quis evacuet. Si enim
μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά (ρ) μου ἵνα τις κενώσῃ. Ἐὰν γὰρ 16
evangelizavero, non est mihi gloriatio: necessitas enim mihi incumbit: væ
εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ
autem mihi est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem
(σ) δέ μοί ἐστιν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. Εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν 17
habeo: si autem invitus, dispensationem creditam suscepi. Quæ ergò mihi est merces?
ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. Τίς οὖν (τ) μοί ἐστιν ὁ μισθός; 18
Ut evangelizans insumptuosum ponam Evangelium Christi, ad non
ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ (υ) εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ
abutendum potestate meâ in Evangelio. Liber enim existens ex omnibus,
καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, 19
omnium meipsum servum feci, ut plures lucrifacerem. Et factus sum Ju-
πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰου- 20
dæis tanquam Judæus, ut Judæos lucrarer: Iis sub lege, quasi sub
δαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· Τοῖς ὑπὸ νόμον, ὡς ὑπὸ 21
lege, ut eos sub lege, lucrifaciam: Exlegibus ut exlex, (non existens
(φ) νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ ὢν
exlex Deo, sed inlex Christo,) ut lucrifaciam exlegeis.
ἄνομος (χ) Θεοῦ, ἀλλ' ἔννομος (ψ) Χριστοῦ,) ἵνα κερδάνω τοὺς ἀνόμους.

MS. A. (ε) ἐξουσίαν μὴ (ζ) καὶ τὸ καρπὸν αὐτοῦ (η) ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; (θ) Ὅτι ὀφίλων ἐπ' ἐλπίδι ὁ (ι) ἐφ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ (κ) τῶν ὑμῶν ἐξουσίας (λ) ἐχρήμεθα (μ) μή τινα ἐγκοπὴν (ν) παρεδρευοντες, (ξ) Οὕτως (ο) ὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων· (π) ἵτως (ρ) με ὐδεὶς μὴ κενώσῃ. (σ) γάρ μοι (τ) με (υ) εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ κα-
ταχρᾶσθαι (φ) νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νομ·· ··· τοῦ ὑπὸ νόμον (χ) Θεοῦ, (ψ) Χριστοῦ,) ἵνα κερδάνω τοὺς ··· μους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Vel nunquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi nobiscum, ut & cæteri Apostoli, & ut fratres Domini nostri, & ut Cepha? Aut ego solus & Barnaba non habemus potestatem ut non operemur? Quis est qui militet militiam propriis sumptibus? aut quis est qui plantet vineam, & de fructibus ejus non edat? aut quis est qui pascat oves, & de lacte gregis sui non edat? Num secundùm hominem hæc dico? En etiam Lex eadem dicit. Scriptum est enim in Lege Mosis; Non obligabis os bovi trituranti. Nunquid de bove cura est Deo? Imò notum est propter nos eum dixisse: etenim propter nos scriptum est: quandoquidem in spe oportet eum arare, qui arat; & qui triturat, sub spe proventûs *triturare*. Si nos quæ sunt Spiritûs, sevimus in vobis, magnum est si nos ex vobis quæ sunt corporis metamus? Quòd si alii habent potestatem in vos, nónne nobis competit magis? Sed non usi sumus hâc potestate: imò omnia sustinemus, ne ullâ re impediamus evangelium Christi.

Commemoratione Antonii & sociorum ejus. 14.

Nescitis quòd qui in Æde sancta ministrant, ex Æde sancta cibum capiunt: &, qui altari serviunt, cum altari participant? Ita & Dominus noster præcepit, ut qui evangelium ejus prædicant, ex ipsius evangelio vivant. Ego verò nullo horum usus sum: nec ideò hæc scripsi, ut ita fiat in me. Satius enim mihi fuerit ut moriendo moriar, quàm ut quis gloriationem meam inanem reddat. Neque enim eò quòd evangelizem, est mihi gloriatio, siquidem necessitas mihi incumbit. Væ autem mihi nisi evangelizem. Nam si voluntate meâ hoc faciam, mercedem sum habiturus: sin autem absque voluntate mea, præfectura domûs concredita est mihi. Quænam est igitur merces mea? ut quum evangelizem, sine sumptibus exerceam evangelium Christi, nec abutar eâ potestate quam dedit mihi per evangelium. Quum enim liber sim ab omnibus, omnium servus effectus sum, ut multos lucrifaciam. Et factus sum cum Judæis quasi Judæus, ut Judæos lucrifaciam. Et cum iis qui sunt sub Lege, factus sum quasi sim sub Lege, ut eos qui sunt sub Lege lucrifaciam: iis autem qui Legem non habent, factus sum quasi sine Lege (quamvis non sim Deo sine Lege, sed in Lege Christi) ut eos qui sine Lege sunt lucrifaciam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ከመ:ኵሉ: ቢጽነ:ሐዋርያት: ወከመ: ኦኀዊሁ:ለእግዚእነ: ወኬፋ:=ፁ ሊተኑ: ደኃሮ: ወለበቦናስ : ለሕረሙ : ለነ ፡ ለውጥቦ::=ፁ ወዘኒ : ይፀመድ : ከመ : ይርከብ : ሲሰ ዮ : ሙኑ: ዘይተክል : ወይነ:ወሊ,ይበልዕ: ፍረሁ:ወሙኑ:ዘይርዒ: መርዔተ : ወሊ,ይሰቲ:ሐ ለቦ:=ፁ ቦኑ: ለእድልዎ: ለሰብእ:እብል:እኮኑ:ለሪትነ:ይቤ:ከመዝ:መጽሐፈ:ሙሴ:=ፁ ሊትፍጽሞለ : ለባህመ : ለፈሁ : ሰበ: ተካይድ: እክለ: ሳህሎኑ : እንከ: ለጽህቆ : ለእግ ዚአብሔር ፡=ፁ ዘንተ: ይጽሕፍ : ወሚመ : በእንቲአነኑ : እንጋ : ወበእንቲአነ: ጸሐፈ: እኵመ : ርቱዕ : ዘኒ : ይሐርስ : እንዘ: ይሴፎ: ዓስቦ: ያሐርስ:: ወዘኒ: ያንይድ ፡ እንዘ : ይሴፎ: ሙርክቦ: ያንይድ:=ፁ

Sicut omnes socii nostri Apostoli, & sicut fratres Domini nostri, & Cephas. Mihine tantùm, & Barnabæ illicitum statuerunt matrimonium contrahere? Et qui operam dat, ut obtineat cibum; quis est qui plantat vineam, & non edit fructum ejus? & quis est qui pascit gregem, & non bibit lac ejus? Num ad placendum hominibus loquor? nónne lex dicit sic libro Mosis? Non obturaveris bovi os eius quum conculcaverit granum: bovis- ne igitur cura est Deo? Hoc scribitne etiam propter nos? imò & propter nos scripsit, quia oportet ut qui arat, sperans mercedem suam, aret: & qui conculcat, sperans quæstum suum, conculcet.

Versio VULGATA LATINA.

5 Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & cæ-
6 teri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas? Aut ego solus, & Barnabas, non
7 habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis unquam? Quis
plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis
8 non manducat? Numquid secundùm hominem hæc dico? An & lex hæc non di-
9 cit? Scriptum est enim in lege Moysi; Non alligabis os bovi trituranti. Numquid
10 de bobus cura est Deo? An propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos scri-
pta sunt: quoniam debet in spe, qui arat, arare: & qui triturat, in spe fructus per-
11 cipiendi. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra
12 metamus? Si alii potestatis vestræ participes sunt, quarè non potiùs nos? sed non
usi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Evan-
13 gelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt,
14 edunt: & qui altari deserviunt, cum altari participant? Ita & Dominus or-
dinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. Ego autem 15
nullo horum usus sum. Non autem scripsi hæc ut ita fiant in me: bonum est
enim mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evange- 16
lizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: væ enim mihi
est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo: si autem 17
invitus, dispensatio mihi credita est. Quæ est ergò merces mea? Ut Evan- 18
gelium prædicans, sine sumptu ponam Evangelium, ut non abutar potestate
meâ in Evangelio. Nam cùm liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, 19
ut plures lucrifacerem. Et factus sum Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lu- 20
crarer: Iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, (cùm ipse non essem sub 21
lege,) ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem; iis qui sine lege erant, tanquam sine
lege essem, (cùm sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi,) ut lucrifa-
cerem eos, qui sine lege erant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * عَسَى مَا لَنَا سُلْطَانٌ اَنْ نَدُورَ مَعَنَا اُخْتٌ اِمْرَاَةٌ كَبَاقِي الرُّسُلِ وَاِخْوَةِ الرَّبِّ وَالصَّفَا *
6 * اَمْ اَنَا وَبَرْنَابَا فَقَطْ * لَا سُلْطَانَ لَنَا اَنْ نَكُونَ لَا نَعْمَلَ عَمَلًا * مَنْ مِنْهُمْ قَطُّ تَجَنَّدَ بِاَرْزَاقِهِ
7 عِيَالِهِ * اَمْ مَنْ يَنْصِبُ كَرْمًا وَمَا يَاْكُلُ مِنْ ثَمَرِتِهِ * اَمْ مَنْ يَرْعَى رَعِيَّةً وَمَا يَاْكُلُ مِنْ لَبَنِ رَعِيَّتِهِ *
8 * اَتُرَانِي اَقُولُ هٰذِهِ الْاَقْوَالَ قَوْلًا مَخْصُوصًا بِانْسَانٍ * اَوْ لَيْسَتِ الشَّرِيعَةُ تَقُولُ هٰذِهِ الْاَقْوَالَ *
9 10 * لِاَنَّهُ قَدْ كُتِبَ فِي شَرِيعَةِ مُوسَى * لَا تُكَمِّمْ ثَوْرًا دَارِسًا * اَلَعَلَّ اللّٰهَ يَهْتَمُّ بِالْبَقَرِ * اَوْ مِنْ
اَجْلِنَا يَقُولُ هٰذِهِ بِلَا امْتِرَاءٍ * لِاَنَّ مِنْ اَجْلِنَا كُتِبَ * اَنَّ الْفَلَّاحَ يَنْبَغِي لَهُ اَنْ يَفْلَحَ عَلَى
11 الرَّجَاءِ * وَالدَّارِسُ يَدْرُسُ مُؤَمِّلًا اَنْ يَنَالَ رَجَاهُ * فَلَئِنْ كُنَّا نَحْنُ قَدْ زَرَعْنَا فِيكُمُ الرُّوحَانِيَّاتِ *
12 اَفَيَكُونُ مُسْتَعْظَمًا اِنْ حَصَدْنَا بَشَرِيَّاتِكُمْ * وَاِنْ كَانَ قَوْمٌ اٰخَرُونَ يُشَارِكُونَ سُلْطَانَنَا *
اَفَمَا نَحْنُ اَوْلَى بِذٰلِكَ * لٰكِنَّنَا مَا اسْتَعْمَلْنَا هٰذَا السُّلْطَانَ * لٰكِنَّنَا نَحْتَمِلُ كُلَّ شَيْءٍ * لِئَلَّا
تُسَبَّبَ لِبِشَارَةِ الْمَسِيحِ قَطْعًا اَوْ تَعْوِيقًا مَّا * * الْاَثْنَيْنِ بُدُوَّ الْجُمُعَةِ الثَّامِنَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *

Feriâ secundâ, initio hebdomadæ octavæ post Pentecosten.

13 * اَمَا تَعْلَمُونَ اَنَّ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الْاَعْمَالَ الْكَهْنُوتِيَّةَ * مِنَ الْهَيْكَلِ يَاْكُلُونَ * وَالْمُلَازِمُونَ الْمَذْبَحَ
14 يُقَاسِمُونَ الْمَذْبَحَ * وَكَذٰلِكَ اَوْعَزَ الرَّبُّ وَرَتَّبَ لِلَّذِينَ يُكَرِّزُونَ الْبِشَارَةَ * اَنْ يَعِيشُوا مِنَ الْبِشَارَةِ *
15 * فَاَنَا مَا اسْتَعْمَلْتُ وَلَا وَاحِدًا مِنْ هٰذِهِ الْفَرَائِضِ * وَلَا كَتَبْتُ هٰذِهِ الْخُطُوبَ * لِتَصِيرُوا فِي
16 هٰكَذَا * لِاَنَّ جَيِّدٌ لِي اَنْ اَمُوتَ بِاَكْرَتِي وَلَا يَسْتَلِبَ اَحَدٌ فَخْرِي * لِاَنِّي اِذَا بَشَّرْتُ فَلَيْسَ لِي
17 فَخْرٌ * لِاَنَّ هٰذَا قَدْ نِيطَ بِي بِضَرُورَةٍ لَازِمَةٍ * وَسَيَكُونُ لِي الْوَيْلُ اِنْ لَمْ اُبَشِّرْ * وَاِنْ كُنْتُ
18 اَعْمَلُ هٰذَا مُؤْثِرًا اَفَلَيْسَ لِي ثَوَابٌ * وَاِنْ كُنْتُ اَعْمَلُهُ مُكْرَهًا * فَقَدْ اُؤْتُمِنْتُ عَلَى خِدْمَةٍ * فَمَا هُوَ
اِذًا ثَوَابِي * اَنْ اَجْعَلَ بِشَارَةَ الْمَسِيحِ اِذَا بَشَّرْتُ لَا تَعْنِي * وَلَا اَسْتَعْمِلَ فِي الْبِشَارَةِ سُلْطَانِي *
19 * فَرَاَةٌ لِعِيدِ الظُّهُورِ الْاِلٰهِيِّ * وَهُوَ قَدَّاسُ الْمَاءِ * * لِاَنِّي كُنْتُ مِنَ الْكُلِّ حُرًّا *
20 21 فَعَبَّدْتُ لِلْكُلِّ ذَاتِي لِاَرْبَحَ اَكْثَرَهُمْ * وَلَقَدْ صِرْتُ لِلْيَهُودِيِّ كَيَهُودِيٍّ لِاَرْبَحَ الْيَهُودَ * وَلِلَّذِينَ
تَحْتَ الشَّرِيعَةِ كَمَنْ هُوَ تَحْتَ الشَّرِيعَةِ * لِكَيْ اَرْبَحَ الَّذِينَ تَحْتَ الشَّرِيعَةِ * صِرْتُ لِلَّذِينَ
لَا شَرِيعَةَ لَهُمْ كَمَنْ لَا شَرِيعَةَ لَهُ * وَلَمْ اَكُنْ عِنْدَ اللّٰهِ بِلَا شَرِيعَةٍ * بَلْ ذَا شَرِيعَةٍ لَدَى
الْمَسِيحِ * لِكَيْ اَرْبَحَ الَّذِينَ لَا شَرِيعَةَ لَهُمْ *

* *Num potestatem non habemus ut circumeat nubi, cum soror mulier, sicut cæteri Apostoli, & fratres Domini, & Cepha? An ego & Barnaba tantùm non habemus potestatem operis nullius faciendi? Quis unquam propriis facultatibus & pecuniâ militavit? Quis vineam plantat, & de fructu ejus non comedit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis sui non edit? Nunquid hæc dicta profero sermone hominem vedolente? Annon Lex hæc dicta profert? Scriptum est enim in lege Mosis, Pastori ne inducas bovi trituranti. Num Deus solicitus est de bubus? An propter nos hæc dicit absque inficiis? Propter nos enim scriptum est, quòd arator debeat arare sub spe, & triturans triturare expectans se consecuturum spem suam. Si ergò nos seminavimus in vobis spiritualia, magnúmne erit si carnalia vestra messuerimus? Et si alii quipiam potestatis nostræ sunt participes, nónne potioris nos in hoc sumus juris? Attamen non usi sumus hoc jure; sed omnia toleramus, néquam abstrusionem aut impedimentum annuntiationi Christi causemus.*

Nónne scitis quòd qui exercent munera sacerdotalia, de templo comedunt, & qui assidui sunt altari, cum altari participantur? Sic & præcepit Dominus, atque ordinavit his qui prædicant Evangelium, ut de Evangelio vivant. Ego tamen ne uno quidem horum statutorum sum usus: neque ista colloquia scripsi, ut ita in me faciatis. Bonum est enim mihi mori, potiùs quàm ut detrahat quis gloriæ meæ. Nam si evangelizavero, non est mihi quod glorier: quandóquidem hoc est mihi annexum ex necessitate cogente, & væ erit mihi, nisi evangelizem. Et si volens id agam, jónne erit mihi præmium? sin illud invitus egero, creditum est mihi ministerium. Quod est igitur præmium meum? ut reddam Evangelium Christi, cùm annuntiavero, indeficiens: nec utar in annuntiatione potestate meâ.

Lectio pro solennitate Epiphaniæ Divinæ, quæ aliter vocatur, Missa aquæ.

Eram enim ab omnibus liber, sed omnibus meipsum servum feci, ut complures eorum lucrarer. Et Judæo factus sum velut Judæus, ut Judæos lucrarer: Et his qui sub lege sunt, velut is qui sub lege est, ut lucrarer eos qui sunt sub lege. Factus sum his qui legem non habent, quasi is qui legem non habet, (etsi non sim sine lege apud Deum, sed legi obnoxius apud Christum,) ut eos lucrarer qui sine lege sunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወእመሰ : ንሕነ : ዘረእነ : ለክሙ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ዐቢይ : ውእቱ : ኦበ : ንሕነ :
12 ነአርር : ለክሙ : ዘሥጋ : ሰብእ ::=: ወእመሰ : ባዕድ : ይቀድምነ : በሢመተ :
ዚአነ : ለክሙ : ታእመሩ : ዘይኄይሰክሙ : ወእንሰ : ገዚ : ኵሉ : ሊፈቅድክሙ ::
13 ወባሕቱ : በኵሉ : እትዔገስ : ከመ : ሊያዕቅፍ : ተምህርቶ : ለክርስቶስ ::=: ሊታ
ለመሩኑ : ከመ : ገነውተ : ለማልክት : ይሴስዩ : መባሉ : ለለማልክት : ወሠዋዕ
ተ : ሥሠዋዕትነ : ሠዋዕቱ : ይትካፈለው : ወሠዩማነ : ቤተ : እግዚአብሔር :
14 መባለ : ቤተ : እግዚአብሔር : መርካቦ ::=: ወእግዚእነሂ : ከማሁ : አዘዘ :
ለእለ : ይሜህሩ : ትምህርተ : ወንጌል : በውእቱ : ምህሮ : ወንጌል : ይኩኖሙ : መ
15 ርካቦሙ : ለሕይወቶሙ ::=: ወእንሰ : ዘነ : ሊፈቅድክሙ : ወእኮ : ዘንተ : ብሂልየ :
እርኩብ : ዘጸሐፍኩ : ዘንተ :: ወሊተሰ : ይኄይስነ : መዊት : ለመይትባሂንነ : መ
16 ጉጋዩየ ::=: ወእመነ : መህርኩ : ሊይከውነኒ : መዝጋና : እስመ : ግብርየ : ገበር
17 ኩ : ወእመነ : ሊመህርኩ : ለቦሊተ ::=: ወእመሰ : ዘለመፈቅድየኑ : ገበርክሙ :
ለዝንቱ : እር ኩብ : ዓስብየ :: ወእመሰ : ዘበ : ግብርየኑ : መገበ : ለመገቡነ : ተል
18 እኩ ::=: መንት : ዕሴትየ : ከመ : እመህር : ዘለንበለ : ዐስብ : ዘለልብየ : መ
19 ርካበ : በውስተ : ሢመትየ ::=: ንሕነ : እንዘ : ለኃፅዚ : እነ : እመኵሉ : ለቅን
20 ዮኩ : ርእስየ : ለኵሉ ::=: ወኮንክውሙ : ለሊይሁድ : ከመ : ሊይሁደዊ : ከመ :
21 ለስተጋብሖሙ : ለሊይሁድ ::=: ወኮንክውሙ : ለእለ : ውስተ : ሕገገ : ሖሮት : ከመ :
እክሰት : ሕገ : ሖሮት : ከመ : ለስተጋብሖሙ : ለእለ : ውስተ : ሕገ : ሖሮት :: ወኮ
ንኩውሙ : ለኃጥኣን : ከመ : ኃጥኣ : እንዘ : ሊኮንኩ : ኃጥኣ : ለእግዚአብሔር : ከመ :
ለስተጋብሖሙ : ለኃጥኣን ::=:

Et si nos seminavimus vobis quæ sunt Spiritûs sancti, magnum est si nos emessuerimus de vobis carnalia hominis. Et si alius præcedat nos in ministerio nostro, vos scitis quod bonum erit vobis: & ego hoc totum non desidero, sed in omnibus sum patiens, ut non scandalizem doctrinam Christi. Nescitisne quòd sacricolæ deorum edunt oblationes deorum, & sacrificium offerentes, sacrificii fiunt participes, & præpositi domûs Dei, oblationes domûs Dei acquirunt. Et Dominus noster similiter constituit docentibus doctrinam Evangelii, ut in docendo Evangelium fierent iis quæstus pro vita eorum. Et ego hoc non desideravi, neque hoc dicens ut acquiram quod scripsi hoc: & mihi melius est mori, quàm ut frustretur mihi præmium meum. Et si docui, non est mihi gloriatio, quia opus meum feci: & si non docui, væ mihi. Et si ex voluntate mea feci hoc, acquiram mercedem meam: & si ex necessitate, dispensationem mandârunt mihi ut serviam. Quænam merces mea ut duceam, nisi merces quòd non habeo quæstum in ministerio meo? Quia quum liber sim ab omnibus, servum feci meipsum omnibus. Et factus sum Judæis ut Judæus, ut lucrifaciam Judæos: Et factus sum iis qui sunt in ritu legis quasi exponerem ritum legis, ut congregem eos qui sunt in ritu legis. Et factus sum peccatoribus ut peccator, quum non essem peccator Deo, ut lucrifaciam peccatores.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ε'.

Factus sum infirmis *ut* infirmus, ut infirmos *lucrifaciam*: Omnibus
22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν (ω) ὡς ἀσθενὴς, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι
factus sum omnia, *ut omninò aliquos servem*. Hoc autem facio propter
23 γέγονα (α) τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. (β) Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ
Evangelium, ut particeps ejus efficiar. Nescitis, quòd in stadio
24 τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ
currentes, omnes quidem currunt, unus verò accipit brabium? Sic currite
τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; (γ) οὕτω τρέχετε
ut comprehendatis. Omnis autem *certans*, *omnia continens est*: illi quidem
25 ἵνα καταλάβητε. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν
igitur ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam. Ego igitur
26 οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. Ἐγὼ τοίνυν
sic curro, quasi non in incertum: sic pugno, quasi non aërem verberans: Sed
27 (δ) οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· (ε) οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· Ἀλλὰ
obtundo meum corpus, & in servitutem redigo: ne fortè aliis *prædicans*, ipse
ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς
reprobus efficiar.
ἀδόκιμος γένωμαι.

CAP. X. ι'.

Nolo *autem* vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub
1 Οὐ θέλω (α) δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ
nubem fuerunt: & omnes *per* mare transierunt: Et omnes in *Moy-*
2 τὴν νεφέλην ἦσαν· καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον· Καὶ πάντες εἰς τὸν Μω-
sen baptizati sunt, in nube, & in mari: Et omnes eandem
3 σῆν (β) ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ· Καὶ πάντες (γ) τὸ αὐτὸ
escam spiritalem manducaverunt: Et omnes eundem potum spiritalem
4 βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον· Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν
biberunt: (biberunt *enim* de spiritali *sequente* petrâ: *at* petra erat Christus.)
ἔπιον· (ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.)

Sed non in pluribus eorum *probavit* Deus: Prostrati sunt *enim* in
Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν (δ) εὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν 5
deserto. Hæc autem *typi* nostri facta sunt, *ad* non *esse nos* concupiscentes
τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς 6
malorum, sicut & illi concupierunt. Neque idololatræ efficiamini, sicut
κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς 7
quidam *eorum*: quemadmodùm scriptum est; Sedit populus manducare & bibere,
τινες (ε) αὐτῶν· ὡς γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν,
& surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam *eorum* fornicati sunt: &
καὶ ἀνέστησαν παίζειν. Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ 8
ceciderunt *in* una die viginti tria millia. Neque tentemus Chri-
(ζ) ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Μηδὲ ἐκπειράζωμεν (η) τὸν Χρι- 9
stum, sicut & quidam eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt.
στὸν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.
Neque *murmurate*, sicut & quidam eorum murmuraverunt, & perierunt
Μηδὲ γογγύζετε, (θ) καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ (ι) ἀπώλοντο 10
ab exterminatore. Hæc autem omnia *typi* contingebant illis: scripta sunt
ὑπὸ τοῦ ὀλεθρευτοῦ. Ταῦτα (κ) δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη 11
autem ad *admonitionem* nostram, in quos fines seculorum devenerunt. Itaque
δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. Ὥστε 12
existimans stare, videat ne cadat. Tentatio vos non apprehendit *si non*
ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ (λ) εἴληφεν εἰ μὴ 13
humana: fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari, supra quod
ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι, ὑπὲρ ὃ
potestis: sed faciet cum tentatione etiam proventum, *ad posse vos*
δύνασθε· ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ (μ) δύνασθαι ὑμᾶς
sufferre. Quapropter, *dilecti* mei, fugite ab *idolatria*.
ὑπενεγκεῖν. Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. 14
Ut prudentibus loquor: judicate vos, quod dico.
Ὡς φρονίμοις λέγω· κείνατε ὑμεῖς ὃ φημι. 15

MS. A. (ω) ἀσθενὴς, (α) πάντα, (β) Πάντα δὲ (γ) ὅτως (δ) ὅτως (ε) ὅτως ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) γὰρ (β) ἐβαπτίσθησαν (γ) τὸ πνευματικὸν ἔφαγον βρῶμα· Καὶ πάντες τὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· (ἔπινον (δ) ηὐδόκησεν (ε) ἐξ αὐτῶν· ὥσπερ γέγραπται, (ζ) ··εσαν (η) τὸν Θεὸν, καθώς τινες (θ) ··θώς τινες (ι) ἀπώλυντο (κ) ὁ τυπικῶς (λ) ἤλιφεν (μ) δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Factus sum cum infirmis quasi infirmus, ut 22
infirmos lucrifaciam. Omnibus omnia fa-
ctus sum, ut omnes servem. Hoc autem 23
ago, ut fiam particeps Evangelii. Nescitis 24
quòd qui in stadio currunt, omnes quidem
currunt, at unus accipit sibi victoriam? Sic
currite ut assequamini. Quisquis enim cer- 25
tamen agit, ab omni re continet mentem
suam: & illi quidem qui currunt, ut acci-
piant coronam corruptibilem, nos autem in-
corruptibilem. Itaque ego sic curro, non 26
tanquam in rem incognitam: & si decerto,
non tanquam cum aëre pugnans: Sed cor- 27
pus quidem meum edomo, ac in servitutem
redigo, ne fortè quum aliis prædicaverim,
ipse reprobus evadam.

CAP. X.

Ad oblationem intra Epiphaniam. 15.

VElim autem vos scire, fratres mei, omnes 1
patres nostros sub nube fuisse, & omnes
per mare transisse: Et omnes per Mosen 2
baptizatos esse in nube & in mari: Et o- 3
mnes eundem cibum spiritualem comedisse:
Et omnes eundem potum spiritualem bi- 4
bisse: bibebant enim de petra spirituali,
quæ cum ipsis veniebat; Petra autem illa
erat ipse Christus.) Sed non multitudinem 5
eorum gratam habuit Deus: corruerunt
enim in deserto. Hæc autem figura nobis 6
fuerunt, ne simus cupidi malorum, quem-
admodum illi cupidi fuerunt. Nec etiam 7
idololatræ simus, sicut ex iis nonnulli fue-
runt, quemadmodum scriptum est; Sedit
populus ut ederet ac biberet, & surrexerunt 8
ut luderent. Neque scortemur, sicut ex iis
nonnulli scortati sunt, & ceciderunt uno
die viginti & tria millia. Neque tentemus 9
Christum, sicut ex ipsis tentârunt, quos ene-
cârunt serpentes. Neque obmurmuretis, 10
sicut ex iis obmurmurârunt, & perierunt per
corruptorem. Hæc omnia quæ contigerunt 11
illis, in exemplum nostrum facta sunt: &
scripta sunt propter eruditionem nostram,
ad quos finis seculorum pervenit. Pro-
indè qui putat stare, caveat ne cadat 12
Tentatio vos non invasit, nisi huma-
na: fidelis est autem Deus, qui non laxa- 13
bit vos, ut tentemini supra id quod potestis:
imò faciet tentationi vestræ exitum, quò pos-
sitis perferre.

Matutinis Feriæ V. Secretorum. 16.

Propterea dilectissimi mei, fugite à cultu 14
idolorum. Ut sapientibus dico, vos judi- 15
cate quod dico.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 ወኮንኩሎሙ: ላድኩማን:ከመ:ድኩመ:ከመ:ለከተጋብኦሙ: ለድኩማን:: ለኩሉ: በገዕ
23 ዘ: ኩሉ: ተለወጡ: ወገበርኩ:ከመ: ለከተጋብኦሙ:ለኩሉሙ:መንጊለየ:=፨ ወኩሉ:
24 እገዝር:በለእተ:ትመህርተ: ወእገል:ከመ: እኩኖ: ሱታፎ::=ፁ ሊተለመረኩ: ከመ: እ
ለዚ:ይትባደሩ:ክልሌሆሙ:እንዘ:ይረውጹ:ለለሐዱ:ይከውን: መዝጋና:ለዘ:በደረ:: ከማ
25 ሁኪ:ሩጹ: ወበድሩ:ከመ:ትርከቡ:=ፁ ወኩሉ:ዘይትጋደል: ይትዴገሰ: ወይጹናዕ:ከመ:
ይንዛል: ለክለለ : ዕሴተ : መዝጋናሁ : ሓሊፈ : ዘይማሰን :: ወእሕነሰ : ንትዴገስ : ወእ
26 ጽናዕ: ከመ: ንንዛለ: ለክለለ: ዘሊይሐልፍ:=ፁ ለእሰኬ: ከመዝ: እትጋደል: ወእትባደ
27 ር:=ፁ ወለቦሙቀ: ለነፍስየ: ወለግርር: ለ ለሠጋየ: ከመ:ለነ:ለርእሰየ:ሥኑ:ሊ,ይኩን:
ወዘባዕድ : እሜህር::=ፁ

Et factus sum infirmis ut infirmus, ut lucrifaciam infirmos: omnibus in liber- 22
tate omni adhæsi, & operatus sum ut lucrifacerem omnes ad me. Et totum 23
facio propter doctrinam evangelii; ut fiam particeps ejus. Nescitisne quòd 24
cursu contendentium, ambo quum currant, unico erit præmium, ei viz. qui præ-
cucurrit: sic currite, & præcurrite ut obtineatis. Et quicunque certat, patiens 25
est & confortatus est quòd accipiat coronam mercedem, præmium suum transi-
torium periturum: & nos patientes sumus, & confortati sumus, ut accipiamus 26
coronam non periturum. Ego igitur sic certabo & curram: Et asfligam an- 27
mam meam, & domabo corpus meum; ut ego mihimet etiam reprobus non sim,
qui alios doceo.

Versio VULGATA LATINA.

22 Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus
23 sum, ut omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter Evangelium: ut par-
24 ticeps ejus efficiar. Nescitis quòd ii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt,
25 sed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis. Omnis autem, qui
in agone contendit, ab omnibus se abstinet: & illi quidem ut corruptibilem
26 coronam accipiant; nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, non quasi
27 in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans: Sed castigo corpus meum,
& in servitutem redigo: nè fortè cùm aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.

CAP. X.

1 Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fue-
2 runt, & omnes mare transierunt: Et omnes in Moyse baptizati sunt, in nube, &
3 in mari: Et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt, Et omnes eundem
4 potum spiritalem biberunt: (bibebant autem de spiritali, consequente eos, petra:
petra autem erat Christus:) Sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: nam 5
prostrati sunt in deserto. Hæc autem in figura facta sunt nostri, ut non simus con- 6
cupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt. Neque idololatræ efficiamini, sicut 7
quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est; Sedit populus manducare & bibere,
& surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & 8
ceciderunt unâ die vigintitria millia. Neque tentemus Christum, sicut quidam 9
eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis, sicut 10
quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore. Hæc autem omnia 11
in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos
fines seculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. 12
Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis autem Deus est, qui non 13
patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione pro-
ventum ut possitis sustinere. Propter quod, charissimi mihi, fugite ab idolorum cul- 14
tura: Ut prudentibus loquor, vos ipsi judicate quod dico. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * صِرْتُ لِلْمَرْضَى كَمَرِيضٍ لِأَرْبَحَ الْمَرْضَى * صِرْتُ لِلْكُلِّ كُلَّ الْأَشْيَاءِ لِأُخَلِّصَ بِكُلِّ وَجْهٍ قَوْمًا *
23 * وَهٰذَا أَعْمَلُهُ مِنْ أَجْلِ الْبِشَارَةِ لِأَكُونَ لَهُ شَرِيكًا * أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِينَ يَتَسَابَقُونَ فِي الْمَيْدَانِ
24 رَكْضًا كُلُّهُمْ يَرْكُضُونَ جَرْيًا * وَرَايَةَ الْغَلَبَةِ يَأْخُذُهَا وَاحِدٌ مِنْهُمْ * هٰكَذَا اجْرُوا لِتَصْلُوا *
25 * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ يُجَاهِدُ يُمْسِكُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ * فَأُولٰئِكَ يَحْمُونَ لِيَأْخُذُوا إِكْلِيلًا بَالِيًا * وَنَحْنُ نَأْخُذُ
26 إِكْلِيلًا لَا بَالِيًا * فَأَنَا إِذًا هٰكَذَا أُحَاضِرُ لَا كَمَنْ يَجْرِي فِي شَيْءٍ عَامِضٍ * وَهٰكَذَا أُلَاكِمُ
27 لَا كَمَنْ يَقْرَعُ الْهَوَاءَ * بَلْ أُصَمِّمُ جَسَدِي وَأُعَبِّدُهُ * لِكَيْلَا أَكُونَ لِآخَرِينَ * وَأُوجَدَ أَنَا غَيْرَ

مُحَنَّكٍ * الْفَصْلُ الْعَاشِرُ * يُقْرَأُ مِنْ هٰهُنَا عَلَى الْمَاءِ *

1 * وَلَسْتُ أُرِيدُكُمْ أَيُّهَا الْإِخْوَةُ أَنْ يَعْبُرَ عَلَيْكُمْ أَنَّ آبَاءَنَا كُلَّهُمْ كَانُوا تَحْتَ السَّحَابَةِ * وَكُلُّهُمْ
2 عَبَرُوا فِي الْبَحْرِ * وَكُلُّهُمْ بِمُوسَى اصْطَبَغُوا فِي الْغَمَامِ وَفِي الْبَحْرِ * وَكُلُّهُمْ أَكَلُوا الطَّعَامَ الرُّوحَانِيَّ
3 نَفْسَهُ * وَكُلُّهُمْ سَرَوْا الشَّرَابَ الرُّوحَانِيَّ بِعَيْنِهِ * لِأَنَّهُمْ كَانُوا يَشْرَبُونَ مِنْ صَخْرٍ رُوحَانِيَّةٍ تَابِعَةٍ *
4 وَالصَّخْرُ كَانَ الْمَسِيحَ * ثُمَّ * أَلَذَّنَا مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّامِنَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *
5 * لٰكِنَّ اللّٰهَ لَمْ يُسَرَّ بِأَكْثَرِهِمْ لِأَنَّهُمْ انْسَحَطُوا فِي الْقَفْرِ * وَهٰذِهِ الْأُحْطُوبُ صَارَتْ لَنَا رُسُومًا *
6 لِئَلَّا نَكُونَ مُشْتَهِينَ الشَّهَوَاتِ الرَّدِيَّةَ كَمَا اشْتَهَاهَا أُولٰئِكَ * وَلَا تَصِيرُوا عَابِدِي الْأَصْنَامِ
7 كَقَوْمٍ مِنْهُمْ * كَمَا كُتِبَ جَلَسَ الشَّعْبُ يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ وَقَامُوا يَلْعَبُونَ * وَلَا نَزْنِ كَمَا زَنَى قَوْمٌ
8 مِنْهُمْ وَسَقَطَ مِنْهُمْ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ ثَلٰثَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفًا * وَلَا نُجَرِّبِ الْمَسِيحَ كَمَا جَرَّبَهُ قَوْمٌ مِنْهُمْ
9 وَأَهْلَكَتْهُمُ الْحَيَّاتُ * وَلَا تَتَذَمَّرُوا كَمَا تَذَمَّرَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ فَأَهْلَكَهَا الْمُنْبِذُ * هٰذِهِ الْأَشْيَاءُ كُلُّهَا
10 عَرَضَتْ لِأُولٰئِكَ رُسُومًا * وَكُتِبَتْ لِوَعْظِنَا وَتَعْلِيمِنَا * الَّذِينَ قَدِ انْتَهَتْ إِلَيْنَا أَوَاخِرُ الدُّهُورِ *
11 * فَلِذٰلِكَ * الْأَرْبِعَا مِنَ الْجُمْعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * مَنْ يَظُنُّ أَنَّهُ قَدْ وَقَفَ
12 فَلْيَحْذَرْ أَلَّا يَسْقُطَ * ثُمَّ * فَلَمْ تُصِبْكُمْ تَجْرِبَةٌ إِلَّا بَشَرِيَّةٌ * لٰكِنَّ اللّٰهَ صَادِقٌ هُوَ الَّذِي مَا
13 يَدَعُكُمْ أَنْ تُجَرَّبُوا بِمَا يَفُوقُ طَاقَتَكُمْ * بَلْ يَصْنَعُ مَعَ التَّجْرِبَةِ وَفُورَهَا مَخْرَجًا لِتَسْتَطِيعُوا أَنْ
14 تَحْتَمِلُوهَا * فَلِذٰلِكَ يَا أَحِبَّتِي اهْرُبُوا مِنْ عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ * وَلِأَنَّكُمْ عُقَلَاءُ أُخَاطِبُكُمْ *
15 مُيِّزُوا أَنْتُمْ مَا عَنَيْتُ *

Factus sum infirmis quasi infirmus, ut 22
infirmos lucrarer. Factus sum denique
omnibus omnia, ut omni ratione aliquos
salvarem. Idque facio propter annunti- 23
ationem, ut sim consors ipsius Christi. *An* 24
nescitis quòd qui in stadio cursu cer-
tant, omnes quidem cursum currunt, at
victoriæ vexillum unus ex eis obtinet?
Sic currite, ut perveniatis. Quicunq; 25
enim certat, ab omnibus rebus abstinet.
Illi quidem laborant, ut corruptibilem co-
ronam accipiant: nos autem coronam in-
corruptibilem accipiemus. Ego igitur 26
sic curro, non ut is qui currit ob rem la-
titantem: & sic pugnis certo, non ut is
qui aërem pulsat: Sed fræno corpus 27
meum, illudque in servitutem redigo: ne
aliis prædicem, & inveniar ego effræus.

CAP. X.
Hinc legendum super aquam.

1 NOlim autem ô fratres, lateat vos, quòd patres nostri omnes erant sub nube, & omnes per mare transierunt: Omnes
2 etiam per Mosen baptizati sunt in
3 nube & in mari, Et omnes eandem
4 escam spiritualem comederunt, Et omnes eundem potum spiritualem bi-
berunt: (siquidem omnes bibebant de petra spirituali comitante: petra autem erat Christus:) Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadis octavæ post Pentecosten.

5 *Attamen Deus plerisque illorum non est*
oblectatus: quia reprobati fuerunt in
6 *deserto. Atque ista colloquia facta sunt*
nobis figuræ, nè simus cupidi cupidi-
tatum malarum, ut illi cupierunt. Neque 7
sitis colentes idola, ut quidam illorum:
quemadmodum scriptum est, Sedit popu-
lus ut ederet ac biberet, & surrexerunt
ad ludendum. Neque fornicemini, ut 8
fornicati sunt quidam illorum, & eccí-
derunt ex eis uno die vigînti tria mil-
lia. Et ne exploretis Christum, quemad- 9
modum tentaverunt eum quidam ex
ipsis, & peremerunt eos serpentes. Neq; 10
murmuretis, sicuti murmurârunt quidam
ex eis, & extinxit eos peremptor. Hæ- 11
omnia typicè illis evenerunt, & scripta
sunt ad commonitionem, & documentum
nostrum, ad quos jam devenerunt fines
seculorum. Proinde Feria quarta 12
hebdomadæ septimæ post Pentecosten.
qui arbitratur se jam stetisse, caveat
ne cadat. Hucusque. *Non nocuit vobis* 13
tentatio, nisi tentatio humana. Verax
quidem est Deus, qui non sinet vos
tentari his quæ superant vires vestras:
imò faciet unà cum tentatione ejusque
fine exitum, ut eam sustinere possitis.
Quapropter ô dilecti mei, fugite ab 14
idolorum cultu. Et quoniam prudentes 15
estis, vos alloquar. Discernite vos
quod intendo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. X.

1 ፩ ወእፈቅድ፡ ለክሙ ፡ ታእመሩ፡እስመ፡ ለኵሎሙ፡አበዊነ፡ ጸለሎሙ፡ደመና ፡ወኵሎሙ፡
2 ኅለፈ ፡መእካለ፡ ባሕር ።።፦ ወኵሎሙ፡ለጥምቆሙ፡ ውሴ፡ በደመና፡ ወበባሕር ።።፦ ወ
3 ኵሎሙ ፡ ተሴሰዩ ፡ እክለ፡ዘመንፈስ፡ቅዱስ።።፦ ወኵሎሙ፡ ሰተዩ፡ ዘሠኣቴ፡ መንፈስ፡ቅዱ
4 ስ ፡ ወሰቲዮሙ ፡ ተለወቶሙ፡ይእቲ፡ ሶኵሕ፡ ወሶኵሕሰ፡ ክርስቶስ፡ውእቱ።።፦ ወለኵ፡
5 ኵሎሙ፡ ዘኅረዮሙ፡ እግዚአብሔር፡ መብዝኅቶሙ፡ ተነፀሑ፡ በገዳመ።።፦ ወዝኒ፡ዘረከ
6 በሙ፡ከመ፡ይኩኑክሙ፡ እሙንቱ፡ ለርእያ፡ ከመ፡ ለእንትሙኒ፡ሊትፍተዉ፡እኩየ፡ከመ፡ፈተዉ፡
7 እሙንቱ።።፦ ሊታመልኩ ፡ ይቤልሙ፡ወለመለኩ፡ በከመ፡ይቤ፡ መጽሐፍ፡ ነበሩ፡ ለሕዛ
8 ብ፡ ይበልዑ፡ ወይሰትዩ፡ ወተንሥኡ ፡ ይዝፍኑ።።፦ ወሊትዘመዉ ፡ ይቤልሙ ፡ ወቦ ፡ እ
ለ፡ ዘመዉ፡ እሙወስቱቶሙ፡ ወሞቱ፡ በላሕቲ፡ ዕለት፡ ክልሔ፡ እልፍ፡ ወዕስራ፡ መእት።።፦
ወሊታመክረዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይቤልሙ ፡ ወለመካረዎ ፡ ወለጥፍለሙ ፡ እርዌ፡ ሎድ
9 ር።።፦ ሊታንጉርጉሩ ፡ ይቤልሙ ፡ ወለንጉርጉሩ ፡ ወለሳለቆሙ ፡ ብድብድ።።፦
10 ኵሉ፡ዝንቱ፡ ዘረክቦሙ፡ለእልክቱ፡ለዮሙ፡ተጽሕፈ፡ ለደኃሪ፡መዋዕል፡ለተግሣጸ፡ዚላኒ።።፦
11 ወይእዜኒ ፡ ገዙ ፡ ዘይትለመን ፡ ርእሶ ፡ ከመ ፡ ይቀውሙ ፡ ወኀቱ ፡ ለይትዓቀብ ፡ ሊይደ
12 ቅ።።፦ ወመንሱትሰ፡ሊይረክበክሙ።።ዘእንበለ፡እሙሰብእ፡ደእሙ።።፦ በለባ ፡
13 ሰላሚ።።፦ ወእኵት ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘለኀድገክሙ ፡ ትትመነሰው።። ዘእ
14 ንበለ ፡ ደእሙ ፡ በዘ ፡ ትክሉ ፡ ጸዊረ ፡ ወተዐሳ ፡ ከመ፡ይትዐወቅ ፡ መካራክሙ።።፦ ወይ
15 እዜኒ፡ ለኅዊነ፡ ዑቁ፡ እመለጣልክት።።፦ ነሙ፡ዘለጠቢባን፡እብለክሙ፡ፍትሑ፡ለቢክሙ፡
ዘይደትዕ።።፦

Et velim vos scire quòd omnes patres nostros obumbravit nubes, & omnes illi 1
transierunt medio maris: Et omnes illos baptizavit Moses, in nube, & in 2
mari: Et omnes illi ederunt escam Spiritûs sancti: Et omnes illi biberunt 3
quod fuit Spiritûs sancti: & quum bibissent sequuta est eos hæc petra, & petra 4
Christus est: Et non fuerunt omnes illorum, quos elegit Deus: quum multi 5
illorum prostrati fuerint in deserto. Et hoc quod contigit iis, ut fierent ii ex- 6
emplo, ut vos non concupiscatis mala, sicut concupierunt ii. Ne facerent deos, 7
dixit iis, & deos fecerunt: sicut dicit Scriptura; Sederunt populi edere &
bibere, & surrexerunt ut luderent. Et ne fornicarentur, dixit iis: & fuerunt qui 8
fornicati sunt ex illis, & mortui sunt in uno die bis decies millia & vicies cen-
tum. Et ne tentarent Deum, dixit iis: & tentârunt eum, & destruxerunt 9
eos serpentes. Ne murmurarent, dixit iis: & murmurârunt, & consumpsit 10
eos pestilentia. Totum hoc quod contigit iis, in hunc diem scriptum fuit, in ul- 11
timum tempus, ad correptionem nostram. Et nunc is qui confidit sibi quòd stat, 12
ipse caveat ne cadat. Et tentatio non apprehendit vos, nisi ab homine tantum: 13
De patre Salama. *Et gratia Deo, qui non sivit vos tentari, nisi solummodo, in*
eo quod potestis sustinere & pati, ut nota fiat confidentia vestra. Et nunc, fra- 14
tres nostri, cavete à diis. Ut prudentibus, loquor vobis, vos ipsi judicate quod 15
æquum erit.

Calix benedictionis cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Christi
16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία (ν) τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ
est? Panem quem frangimus, nónne communio corporis Christi est? Quoniam
17 ἐστι; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία (ξ) τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; Ὅτι
unus panis, unum corpus multi sumus: nam omnes de uno pane par-
εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετ-
ticipamus. Videte Israël secundùm carnem: nónne edentes victimas,
18 έχομεν. Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· (ο) οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας,
participes altaris sunt? Quid ergò dico? quòd idolum, quid est? aut
19 κοινωνοί τοῦ θυσιαστηρίου εἰσί; Τί οὖν φημι; (π) ὅτι εἴδωλον, τί ἐστιν; ἢ
quòd idolothytum, quid est? Sed quòd quæ immolant Gentes, dæmoniis immolant,
20 ὅτι εἰδωλόθυτον, τί ἐστιν; Ἀλλ' ὅτι ἃ (ρ) θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει,
& non Deo. Nolo autem vos communicatores dæmoniorum fieri. Non potestis
21 καὶ οὐ Θεῷ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. Οὐ δύνασθε
calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensæ Domini
ποτήριον Κυρίου πίνειν, καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου
participes esse, & mensæ dæmoniorum. An irritamus Dominum? Num forti-
22 μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων. Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; μὴ ἰσχυρό-
ores illo sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia conferunt: omnia
23 τεροι αὐτοῦ ἐσμεν; (σ) Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· (τ) πάντα
mihi licent, sed non omnia ædificant. Nemo suum quærat, sed
24 μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. Μηδεὶς (υ) τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ
quod alterius quisque. Omne in macello venditum, manducate: nihil
25 (φ) τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε· μηδὲν
interrogantes propter conscientiam. Nam Domini terra, & plenitudo ejus.
26 ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
Si verò quis vocat vos infidelium, & vultis ire, omne appo-
27 (χ) Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, (ψ) πᾶν τὸ παρατι-

situm vobis manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. Si autem
θέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. Ἐὰν δέ 28
quis *vobis* dixerit; Hoc idolis immolatum est: *ne* edite propter illum *indi-*
τις ὑμῖν εἴπῃ, (ω) Τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστι, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύ-
cantem, & conscientiam: *nam Domini* terra, & *plenitudo* ejus.
σαντα, καὶ τὴν (α) συνείδησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas
Συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία 29
mea judicatur ab aliena conscientia? Si verò ego gratiâ participo, quid
μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; (β) Εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί 30
blasphemor pro eo quod ego gratias ago? Sive ergò manducatis, sive bibitis, sive
βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε 31
quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione estote & Ju-
τὶ ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ (γ) ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰου- 32
dæis & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: Sicut & ego omnia omnibus placeo,
δαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· Καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, 33
non quærens *meum ipsius commodum*, sed quod *multorum*, ut *ferventur*.
μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ (δ) συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

CAP. XI. ια'.

ς' Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Laudo autem vos, fratres,
Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. Ἐπαινῶ δὲ (α) ὑμᾶς, ἀδελφοί, 1
quòd omnia *mea memimistis*: & sicut tradidi vobis, *traditiones* retinetis.
ὅτι πάντα μου μέμνησθε· καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε.
Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput, Christus est: caput
Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός ἐστι· κεφαλὴ 2
autem mulieris, vir: caput verò Christi, Deus.
γυναικὸς, ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ (β) Χριστοῦ, ὁ Θεός.

MS. A. (ν) ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; (ξ) ἐστὶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ; (ο) οὐχ οἱ (π) ὅτι * εἰδωλόθυτον, τί ἐστιν; Ἀλλ' (ρ) θύουσιν τὰ ἔθνη, δαιμονίοις καὶ οὐ Θεῷ θύουσιν.
(σ) Πάντα ἔξεστιν, (τ) πάντα ἔξεστιν, (υ) τὰ (φ) τὰ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν (χ) Εἴ τις (ψ) πάντα τὰ παρατιθέμενα (ω) Τοῦτο ἱερόθυτόν (α) Συνείδησιν· Συνείδησιν δὲ λέγω (β) Εἰ ἐγὼ (γ) ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ (δ) Συμφέρον, ΚΕΦ. ια'. MS. A. (α) ὑμᾶς, ὅτι (β) τοῦ Χριστοῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Calix ille gratiarum actionis cui benedici- 16
mus, nónne communicatio est sanguinis
Christi? & panis ille quem frangimus, nónne
est communicatio corporis Christi? Quem- 17
admodum igitur unus est panis ille, ita &
nos omnes unum sumus corpus: siquidem
nos omnes ex uno illo pane accipimus. Vi- 18
dete Israel qui est secundùm carnem: nónne
illi qui edunt victimas, sunt participes alta-
ris? Quid ergò dico? idolum aliquid esse, 19
aut immolatum idolo, esse aliquid? Minimé.
Sed illud ipsum quod immolant Gentiles, 20
dæmoniis immolant, & non Deo. Nolim
autem vos esse socios dæmoniorum. Non 21
potestis bibere calicem Domini nostri, &
calicem dæmoniorum: nec potestis partici-
pes esse mensæ Domini nostri, & mensæ dæ-
moniorum. An provocando provocamus 22
ad zelotypiam Dominum nostrum? num for-
tiores illo sumus? Omnia mihi licent, sed 23
non omnia conducunt. Omnia mihi licent,
sed non omnia ædificant. Nemo quod pro- 24
prium est quærat, sed quisque etiam quod
proximi sui est. Quicquid in macello ve-
nundatur, comedite absque disquisitione 25
propter conscientiam. Domini enim est 26
terra cum plenitudine ejus. Quòd si quis- 27
piam ex Ethnicis invitaverit vos, & volue-
ritis ire, quicquid apponetur vobis, edite,
absque disquisitione propter conscientiam.
Sin aliquis dixerit vobis; Hoc de immolato 28
est, ne comedatis, tum propter eum qui di-
xit vobis, tum propter conscientiam. Con- 29
scientiam autem dico, non vestram, sed illius
qui dixerit. Cur enim libertas mea judicatur
ab aliorum conscientia? Si ego cum gra- 30
tia utor, cur ego convitiis proscindor, pro
quo gratias ago? Sive igitur editis, sive 31
bibitis, sive quid facitis, omnia in gloriam
Dei facite. Sine offendiculo estote Judæis, 32
& Gentilibus, & Ecclesiæ Dei. Prout & 33
ego per omnia omnibus placeo: & non quæ-
ro quod mihi conducit, sed quod conducit
multis, ut ferventur.

CAP. XI.

Estote mihi similes, sicut & ego Christo. 1
Laudo autem vos, fratres mei, quòd per o- 2
mnia memores mei sitis: & sicut tradidi vo-
bis, præcepta tenetis. Velim autem vos 3
scire uniuscujusque viri caput esse Christum:
caput autem mulieris virum: caput verò
Christi, Deum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዝንቱ : ጽዋዕ : በረከተ : ዘንባርክ : እኮኑ : ሱታፌ : ደሙ : ለክርስቶስ : ውእ
ቱ : ወዝኒ : ሳብስት : ዘንፈትት : እኮኑ : ሱታፌ : ሥጋሁ : ለክርስቶስ : ውእ
17 ቱ::=÷ ወበእመ : አሐዱ : ሳብሶቱ : ከማሁ : አሐዱ : ሥጋ : ንሕነ : እስመ :
18 ኵልነ : እመአሐዱ : ሳብሶት : ንነሥእ::=÷ ርእይዎ : ለእስራኤል : በሥጋ :
19 ሰብእ : ወይበልዑ : ዘመሠዋዕት : ወይከውኑ : ሱታፌሁ : ለመሠዋዕ::=÷ መ
ንት : እንከ : ንብል : ዘሂ : ይዘብሑ : ለአጋልክት : ከንቱ : ወአጋልክቲሆሙ
ኒ : ከንቱ::==÷

Hic calix benedictionis cui benedicimus, nónne communio sanguinis Chri- 16
sti est? & hic panis quem frangimus, nónne communio corporis Christi 17
est? Et quemadmodum unus panis ejus, sic unum corpus nos sumus,
quia omnes nos ex uno pane accipimus. Videte Israelem in carne ho- 18
minis, & edunt victimas, & sunt participes altaris. Quid igitur dice- 19
mus? sacrificantes diis inania sunt, *& dii eorum inania* sunt.

Versio VULGATA LATINA.

16 Calix benedictionis, cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Chri-
sti est? & panis, quem frangimus, nónne participatio corporis Domini est?
17 Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane
18 participamus. Videte Israël secundùm carnem: nónne qui edunt hostias,
19 participes sunt altaris? Quid ergó? dico quòd idolis immolatum sit aliquid? aut
20 quòd idolum, sit aliquid? Sed quæ immolant Gentes, dæmoniis immolant, & non
Deo. Nolo autem vos socios fieri dæmoniorum: non potestis calicem Domini bi-
21 bere, & calicem dæmoniorum: Non potestis mensæ Domini participes esse,
22 & mensæ dæmoniorum. An æmulamur Dominum? Numquid fortiores illo
23 sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent,
24 sed non omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius.
25 Omne, quod in macello venit, manducate, nihil interrogantes propter con-
26 scientiam. Domini est terra, & plenitudo ejus. Si quis vocat vos infideli-
27 um, & vultis ire: omne, quod vobis apponitur, manducate, nihil inter-
28 rogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit; Hoc immolatum est
idolis: nolite manducare, propter illum qui indicavit, & propter conscien-
29 tiam: Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim
30 libertas mea judicatur ab aliena conscientia? Si ergò cum gratia participo,
31 quid blasphemor pro eo quòd gratias ago? Sive ergò manducatis, sive bi-
32 bitis, sive aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione
33 estote Judæis, & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: Sicut & ego per omnia
omnibus placeo, non quærens quod mihi utile est, sed quod multis, ut
salvi fiant.

CAP. XI.

1 IMitatores mei estote, sicut & ego Christi. Laudo autem vos, fratres, quòd
2 per omnia mei memores estis: & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.
3 Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput Christus est: caput autem mu-
lieris, vir: caput verò Christi, Deus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * كَأْسُ البَرَكَةِ الَّذِي نُبَرِّكُهُ* اَلَيْسَ شَرِكَةَ دَمِ المَسِيحِ هُوَ* وَالخُبْزُ الَّذِي نَكْسِرُهَا اَلَيْسَ شَرِكَةَ
17 جَسَدِ المَسِيحِ هِيَ * فَإِنَّ الخُبْزَ وَاحِدٌ* فَنَحْنُ الكَثِيرُونَ جَسَدًا وَاحِدًا* لِأَنَّنَا كُلَّنَا نَتَنَاوَلُ
18 مِنَ الخُبْزِ الوَاحِدَةِ * اُبْصُرُوا إِسْرَائِيلَ الجَسَدَانِيَّ* اَلَيْسَ الَّذِينَ كَانُوا يَأْكُلُونَ الذَّبَائِحَ كَانُوا
19 شُرَكَاءَ المَذْبَحِ * فَمَاذَا عَنِيتُ إِذًا أَنَّ الصَّنَمَ هُوَ شَيْءٌ* أَوْ أَنَّ المَذْبُوحَ لِلصَّنَمِ هُوَ شَيْءٌ * لَكِنَّ
20 الضَّحَايَا الَّتِي يَذْبَحُهَا الأُمَمُ إِنَّمَا يَذْبَحُونَهَا لِلْجِنِّ لَيْسَ لِلَّهِ * وَلَسْتُ أُرِيدُ لَكُمْ أَنْ تَصِيرُوا شُرَكَاءَ
21 الجِنِّ * مَا تَسْتَطِيعُونَ تَشْرَبُونَ كَأْسَ الرَّبِّ وَكَأْسَ الشَّيَاطِينِ* وَلَا يُمْكِنُكُمْ أَنْ تَسْتَعْمِلُوا مَائِدَةَ الرَّبِّ
22 وَمَائِدَةَ الشَّيَاطِينِ * أَوَ لَعَلَّنَا نُغَايِرُ الرَّبَّ * أَلَعَلَّنَا أَقْوَى مِنْهُ * ثُمَّ * * اَلسَّبْتُ السَّادِسُ
23 عَشَرَ بَعْدَ العَنْصَرِ * وَلِسَبْتِ مَرْفَعِ اللَّحْمِ * كُلُّ الأَشْيَاءِ مُطْلَقَةٌ لِي* لَكِنْ لَيْسَ كُلُّ شَيْءٍ
24 يُوَافِقُنِي * كُلُّ شَيْءٍ حَلَالٌ لِي* لَكِنْ لَيْسَ كُلُّ شَيْءٍ يَفِيدُ مَنْفَعَةً * لَا يَطْلُبَنَّ أَحَدٌ مِنَّا مَا يَنْفَعُهُ
25 وَحْدَهُ * بَلْ كُلُّ أَحَدٍ فَلْيَطْلُبْ مَا يَنْفَعُ قَرِيبَهُ * كُلُّ مَا يُبَاعُ فِي سُوقِ المَجَرِّ وَالقَصَّابِينَ
26 كُلُوهُ * غَيْرَ مُمَيِّزِينَ شَيْئًا مِنْ أَجْلِ الفُطْنَةِ * لِأَنَّ الأَرْضَ وَكَمَالَهَا لِلرَّبِّ * وَإِنْ دَعَاكُمْ أَحَدٌ مِنَ
27 الَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا* وَأَرَدْتُمْ أَنْ تَذْهَبُوا مَعَهُ* فَكُلُّوا كُلَّمَا يُقَدَّمُ لَكُمْ * وَلَا تَسْتَخْصُوا عَنْ شَيْءٍ لِأَجْلِ
28 الفُطْنَةِ* * الخَمِيسِ مِنَ الجُمْعَةِ الثَّامِنَةِ بَعْدَ العَنْصَرِ * فَإِنْ قَالَ لَكُمْ قَائِلٌ* هَذَا مِنْ ذَبِيحَةِ
الأَصْنَامِ هُوَ* فَلَا تَأْكُلُوهُ مِنْ أَجْلِ ذَاكَ الَّذِي عَرَّفَ بِهِ وَلِأَجْلِ وَهْمِهِ* لِأَنَّ الأَرْضَ وَكَمَالَهَا لِلرَّبِّ* ثُمَّ*
29 * وَكَرْبَ وَهْمِكَ لَا وَهْمَكَ وَفِطْنَتَكَ * بَلْ وَهْمَ رَفِيقِكَ * لِأَنَّهُ لِمَاذَا تُدَانُ حُرِّيَّتِي مِنْ ضَمِيرٍ آخَرَ *
30 * إِذْ كُنْتُ أَنَا أَسْتَعْمِلُ مَا أَتَنَاوَلُهُ بِشُكْرٍ* فَلِمَ يُعَيِّرُنِي عَلَى سَبَبِ مَا أَنَا شَاكِرٌ عَنْهُ * فَإِنْ أَكَلْتُمْ
31 إِذًا وَشَرِبْتُمْ* وَمَهْمَا عَمِلْتُمْ أَشْيَاءَ* فَاعْمَلُوهَا كُلَّهَا لِمَجْدِ اللَّهِ * وَكُونُوا غَيْرَ مُعَثِّرِينَ لِلْيَهُودِ وَالْيُونَانِيِّينَ*
32 وَلِأَهْلِ كَنِيسَةِ اللَّهِ * كَمَا أُرْضِي أَنَا الكُلَّ بِكُلِّ شَيْءٍ* لَا طَالِبًا مَا يُوَافِقُنِي* بَلْ مَا يُوَافِقُ الكَثِيرِينَ
33 لِيَخْلُصُوا* * اَلفَصْلُ الحَادِي عَشَرَ * *فَاسْبِقُوا وَكُونُوا مُتَمَثِّلِينَ بِي كَمَا أَنَا بِالمَسِيحِ * وَأَنَا أَيُّهَا الإِخْوَةُ أَمْدَحُكُمْ
2 فِي أَنَّكُمْ تَذْكُرُونَنِي فِي كُلِّ أَقْوَالِي وَأَفْعَالِي كُلِّهَا* وَقَدْ مَسَكْتُمْ تَعْلِيمَاتِي كَمَا دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمْ * وَأُرِيدُكُمْ
3 أَنْ تَعْلَمُوا أَنَّ رَأْسَ كُلِّ امْرِئٍ هُوَ المَسِيحُ * وَرَأْسُ المَرْأَةِ الرَّجُلُ * وَرَأْسُ المَسِيحِ اللَّهُ *

Calix benedictionis quem benedicimus, 16
nónne participatio sanguinis Christi est?
& panis quem frangimus, nónne partici-
patio corporis Christi est? Quoniam 17
igitur panis unus est, nos etiam multi
unum corpus sumus: quia nos omnes
ex uno illo pane sumimus. Considerate 18
Israelem corporeum. Nónne qui sacri-
ficia comedebant, erant consortes altaris?
Quid ergò intendo? idolum aliquid 19
esse, aut immolatum idolo aliquid esse?
Imo victimas, quas Gentes immolant, 20
dæmoniis quidem non Deo immolant: nolo
autem vos consortes fieri dæmoniorum.
Non potestis bibere calicem Domini, & 21
calicem dæmoniorum: neque potestis uti
mensâ Domini, & mensâ dæmoniorum.
Num fortè zelum Domini provocamus? 22
aut validiores eo sumus? Finis.

Sabbatho decimo sexto post Pentecosten. Item sabbatho genialium dierum carnis.

Omnia sunt mihi libera, sed non omnia 23
mihi conducunt: omnia sunt mihi licita,
sed non omnia afferunt emolumentum.
Nemo nostrûm quærat quòd sibi soli prod- 24
est, sed quærat unusquisque quod proximo
suo prodest. Quidquid venditur in 25
vico macellario & lanionum, comedite,
nihil disquirentes, propter conscientiam.
Terra enim & complementum ejus, Do- 26
mini est. Quòd si quis ex iis qui non cre- 27
dunt, vos invitaverit, & volueritis ire
cum ipso, edite quicquid proponetur vo-
bis: & nihil disquiratis, propter consci-
entiam.

Feriâ quintâ hebdomadis octavæ post Pentecosten.

Quòd si dicat vobis aliquis; Hoc de sa- 28
crificio idolorum est, ne comedatis illud,
propter eum qui id indicavit, & propter
mentem ipsius: terra siquidem, ejusque
complementum, Domini est. Hactenus.
Mentem verò dixi; non mentem tuam, & 29
conscientiam tuam: sed mentem sodalis
tui. Cur enim damnatur libertas mea ab
alia mente? Cùm ego utar quod sumo, 30
cum gratiarum actione, cur ob causam
ejus reprehendor, pro quo gratias ago? Ita- 31
que sive edatis, sive bibatis, & quodcun-
que rem ullam feceritis, omnia facite ad
gloriam Dei. Et estote non præbentes of- 32
fendiculum Judæis, & Græcis, & genti
Ecclesiæ Dei: Quemadmodùm omnibus 33
ego placeo in omnibus, non quærens quod
mihi conducit, sed quod multis conducit,
ut salventur.

CAP. XI.

ITaque imitamini me, ut imitor ego 1
Christum. Cæterum 6 fratres mei, ego lau- 2
do vos in eo quòd memoriâ teneatis om-
nia meâ tam dicta quàm facta, jámque
retinueritis monimenta mea, sicut tradi-
di ea vobis. Volo autem vos scire quòd 3
omnis viri caput, Christus est: caput vè-
rò mulieris, vir: caput autè Christi, Deus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወእሕዘብኒ : ዘይሠውዑ : ለእጋንንት : ወለኮ : ለእግዚአብሔር :: ወባሕቱ : ኢይፈቅ
21 ድ : ትኩኑ : ሱቱፋነ : ለጋንንት:=> ወኢትክሉ : ሰቲየ : ጽዋዐ : እግዚአብሔር : ወጽ
22 ዋዐ : ለጋንንት : ወኢትክሉ : በለዐ : ለማእደ : እግዚአብሔር : ወለማእደ : ለጋንንት:=> ን
23 ቅናእኑ : እንከ : ለእግዚአብሔር : ቦኑ : ኀይነ : ንሕነ : ንጸንዐ : ፫ምፄሁ::=> ኵሉ :
24 ይከውነኒ : ዋኵሉሰ : ለኮ : ርቱዕ : ኵሉ : ይጽውን: ወበኵሉሰ : ኢይትሐነጽ::=> ለ
25 ልቦ : ዘያደሉ : ለርእሱ : ዘእነበለ : ለቢጹ:=> ኵሉ : ዘይሠይጦ : በመለያጥ :
26 ብልዑ : ወኢትሕትቱ:=> እስመ : ዘእግዚአብሔር : ምድር : በመልኣ:=>
27 ወእመቦ : ዘጸወዐክሙ : ዘኢይሌመን : ወፈቀድክሙ : ትሑሩ : ኵሉ : ዘለቅረበ : ለ
28 ክሙ : ብልዑ : ወኢትሕትቱ:=> ወእመሰቦ : ዘይቤለክሙ : ዝኩሕ : ለለማልክት ;
ኢትብልዑ : እንከ : እስመ : ቀጸብክሙ : ከመ : ይግለዝዋ : ለግዕዛንክሙ::=>
31 ወእመኒ : በላዕክሙ : ወእመኒ : ሰተይክሙ : ወኵሉ : ዘገበርክሙ : በለኮቱተ : እግዚ
32 አብሔር : ግበሩ::=> ወኵነዉው : ለንትሙ : ለርእያ : ለአይሁድ : ወለአረሚያ :
33 ወለቤተ : ክርስቲያን : ለእግዚአብሔር:=> በከመ : ኵሉ : እደሉ : ለነ : እስመ :
ተድላ : ብዙኃን : ለኅለሠለ : በዘ : ይሐይዉ : ወለኮ : ተድላ : ርእስየ ; ዘለ
ኅለሠለ::=>
1 1a ተመሰሉ : ኪያየ : በከመ : አነ : ተመሰልክው : ለርክስቶስ:=> ወለእኩተክ
2 ሙ : እስመ : ፵ልፈ : ትዘከሩኒ :: ወዘከመ : መሀርኩክሙ : ትትሐዉ : ከማሁ :
3 ተዐቀቡ::=> ወእፈቅድ : ባሕቱ : ከመ : ታእመሩ : ከመ : ክርስቶስ : ርእሱ :
ለኵሉ : ብእሲ : ወርእሰ : ለብእሲት : ሶታ :: ወርእሱ : ለክርስቶስ : እግዚ
አብሔር:=>

Et Gentes sacrificantes sacrificant *dæmonibus, & non Deo. Sed nolo ut sitis par-* 20
ticipes dæmonum: Et non potestis bibere calicem Dei, & calicem dæmonum: 21
& non potestis edere ad mensam Dei, & ad mensam dæmonum. Nónne æmula- 22
mur igitur Deum? num nos fortiores sumus illo? Omnia licent nobis, sed 23
omnia non expediunt. Omnia licent, sed cum omnibus non ædificabitur. Nemo 24
sit qui placeat sibi, sed fratri suo. Omnia quæ vendunt in foro, edite, & ne in- 25
terrogetis: Quia Dei terra est in plenitudine sua. Et si quis sit qui invitave- 26
rit vos infidelis, & vultis ire, quæcunque apposuerit vobis edite, & ne interroge- 27
tis. Et si quis fuerit qui dicet tibi; Immolatum est diis: ne edatis igitur, quia 28
indicârunt vobis, ut liberarent conscientiam vestram.

Desunt versus 29 & 30.

Et sive ederitis, & sive biberitis, & quæcunque feceritis, gratias agendo Deo 31
facite. Et estote vos exemplo Judæis, & Gentibus, & domibus Christianis Dei: 32
Sicut omnibus placeo ego, quia placere multis quæro, ut vivant, & non est placere
mihimet quod quæro.

CAP. XI.

SImiles estote mihi, sicut ego similis factus sum Christo. Et gratias ago vobis, 1
quia semper memores estis mei, & sicut docui vos ut religiosi sitis, sic attendite. 2
Velim tamen ut sciatis, quòd Christus caput est omnis viri: & caput mulieris, vir 3
ejus: & caput Christi, Deus.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. ια'. ιβ'.

Omnis vir orans aut prophetans *circum caput habens*, deturpat
4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει
caput ſuum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non
5 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. (γ) Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατα-
velato capite, deturpat caput ſuum: unum enim eſt *ac idem*
καλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν (δ) ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ
raſæ. Si *enim* non velatur mulier, & tondeatur. Si verò turpe
6 τῇ ἐξυρημένῃ. Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω. Εἰ δὲ αἰσχρὸν
mulieri tonderi aut *radi*, *veletur*. Vir quidem *enim* non debet
7 γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
velare caput, imago & gloria Dei *exiſtens*: mulier autem, gloria
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· (ε) γυνὴ δὲ δόξα
viri eſt. Non enim eſt vir ex muliere, ſed mulier ex viro.
8 ἀνδρός ἐστιν. Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός.
Etenim non creatus eſt vir propter mulierem, ſed mulier propter virum.
9 Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.
(Propter hoc debet mulier poteſtatem habere ſupra caput, propter an-
10 (Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ τοὺς ἀγ-
gelos.) Veruntamen neque vir ſine muliere, neque mulier ſine viro,
11 γέλους.) (ζ) Πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς,
in Domino. Sicut *enim* mulier de viro, ita & vir per mu-
12 ἐν Κυρίῳ. Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, (η) οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆ γυ-
lierem: *at* omnia ex Deo. *In vobis ipſis* judicate: *decorum eſt*
13 ναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶ
mulierem non velatam Deum orare? *Aut* nec ipſa natura
14 γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι; (θ) Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις
docet vos, quòd vir quidem ſi *comatus ſit*, ignominia illi eſt: Mulier
15 διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι· Γυνὴ
verò ſi *comata ſit*, gloria illi eſt? quoniam *coma* pro velamine *data*
δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστι; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
ei. Si autem quis videtur contentioſus eſſe, nos talem conſuetudinem non
αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ
16 habemus, neque eccleſiæ Dei. Hoc autem *denuntians* non *laudo*, quòd non in
Ζ' ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δὲ (ι) παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς
17 melius, ſed in deterius convenitis. Primùm quidem *enim* convenientibus
τὸ (κ) κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε. Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων
18 vobis in *eccleſia*, audio ſciſſuras *in vobis* eſſe: & *partem aliquam*
ὑμῶν (λ) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν· καὶ μέρος τι
credo. Oportet *enim* & hæreſes *in vobis* eſſe: ut probati manifeſti fiant
πιστεύω. Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται
19 in vobis. Convenientibus ergò vobis in unum, non eſt Dominicam cœnam
ἐν ὑμῖν. Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι κυριακὸν δεῖπνον
20 manducare. Unuſquiſque enim *propriam* cœnam præſumit *in edendo*: Et
φαγεῖν. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον (μ) προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν· καὶ
21 *hic* quidem eſurit, *hic* autem ebrius eſt. *Non enim* domos non habetis ad manducandum &
ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ
22 bibendum? aut eccleſiam Dei contemnitis, & *pudefacitis* non
πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ
habentes? Quid vobis dicam? *Laudabo* vos in hoc? non laudo. Ego
ἔχοντας; (ν) Τί ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ. Ἐγὼ
23 enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Jeſus
γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς
in nocte quâ tradebatur, accepit panem:
ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον·

MS.A. (γ) Καὶ πᾶσα γυνὴ (δ) αὐτῆς· (ε) ἡ γυνὴ (ζ) Πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς, οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, ἐν Κυρίῳ. (η) οὕτως (θ) Οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει (ι) παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν, (κ) κρεῖττον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἧττον (λ) ἐν ἐκκλησίᾳ, (μ) προσλαμβάνει (ν) τί εἴπω ὑμῖν;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Omnis vir orans aut vaticinans operto ca- 4
pite, probro afficit caput ſuum. Omnis 5
autem mulier quæ orat aut vaticinatur reve-
lato capite, probro afficit caput ſuum: ſimi-
lis eſt enim ei cujus raſum eſt caput. Nam 6
ſi non velatur mulier, etiam tondeatur. Quòd
ſi fœdum eſt mulieri tonderi aut radi, vele-
tur. Vir quidem non debet velare caput 7
ſuum, quippe qui ſit imago & gloria Dei.
Mulier verò eſt gloria viri. Siquidem vir 8
ex muliere non eſt, ſed mulier ex viro. Nec 9
enim vir creatus eſt propter mulierem, ſed
mulier propter virum. Propter hoc tene- 10
tur mulier ut poteſtas ſit ſuper caput ipſius,
propter angelos. Veruntamen neque vir 11
abſque muliere, nec etiam mulier abſque
viro in Domino noſtro. Nam quemadmo- 12
dum mulier ex viro, ita & vir per mulierem:
omnia autem ex Deo. Judicate inter voſ- 13
ipſos: Decorum eſt mulieri revelato capite
Deum orare? Nónne & ipſa natura docet 14
vos, quòd viro, cùm adſunt capilli, probro
ſit? At mulieri, ſi nutriat capillos ſuos, 15
gloriæ eſt: quoniam ejus coma pro velamine
data eſt ei. Cæterùm, ſiquis contendat ad- 16
verſùs hæc, nos hujuſmodi conſuetudinem
non habemus, neque Eccleſia Dei. Hoc 17
autem quod præcipio, non tanquam vos lau-
dans, quia non progreſſi eſtis, ſed in decre-
mentum deſcendiſtis. Primùm enim quum 18
convenitis in Eccleſia, audio diſſidia eſſe
inter vos, & aliquas res credo. Futurum eſt 19
etiam ut contentiones ſint inter vos: quo
qui probati ſunt inter vos, innoteſcant.
Quum igitur convenitis, non ut decet diem 20
Domini noſtri, editis & bibitis: Sed unuſ- 21
quiſque propriam cœnam antevertens com-
edit. Et alius quidem eſurit, alius verò ebri-
us eſt. Nunquid domos non habetis, ut eda- 22
tis & bibatis? aut Eccleſiam Dei ſpernitis,
& pudore ſuffunditis eos qui non habent?
Quid dicam vobis? Laudabo vos? in hoc
non laudo.

Oblatio feriæ quintæ Myſteriorum. 17.

Ego enim accepi à Domino noſtro illud 23
ipſum quòd tradidi vobis, quòd Dominus
noſter Jeſus in eâ nocte quâ prodebatur, ac-
ceperit panem,

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ኩሉ : ብእሲ : ዘግልቡብ : ርእሱ ፡ ወይጸሊ : ወይትኔበይ : ያሳስር : ርእሱ።::=
5 ወኩሉ : ብእሲት : እንተ : ክሡት : ርእሰ : ትጸሊ : ወትትኔበይ : ታሳስር : ርእሰ ::
6 እስመ : ከመ : ሱጲት : ይእቲ።::= ወእመሰ : ኢትትገለበብ : ብእሲት : ለትትላጸይ :
ወእማእኵ : ትትቀረፅ : ወእመሰ : ኀሰራ : ለብእሲት : ተለጽዮሂ : ወተቀርፀሂ : ለትት
7 ገልበብ።::= ወብእሲኒ : ኢኮነ : ርቱዕ ፡ ይትገልበብ : ርእሶ : ዕበ : ይጸሊ :: እስመ :
ለመሰለ : ስብሐቲሁ : ለእግዚአብሔር : ወእቱ : ወብእሲትኒ : ክብሮ : ለሙታ : ይ
8 እቲ።::= እስመ : ብእሲት : እሙብእሲ : ወፅአት : ወለኮ : ብእሲ : ዘወፅአ : እመ
ብእሲት።::=

Omnis vir cujus caput velatum eſt, & orat & prophetat, contemnit caput 4
ſuum.' Et omnis mulier quæ aperto capite orat, & prophetat, contemnit 5
caput ſuum: quia ſicut tonſa eſt. Et ſi non velatur mulier, tondeatur: & 6
ſi non, radetur: & ſi dedecus ſit mulieri ut tondeatur vel radatur, velatur.
Et viro non eſt licitum ut veletur caput ejus dum orat: quia imago glo- 7
riæ Dei eſt, & mulier gloria viri ſui eſt. Quia mulier à viro proceſſit, 8
& non proceſſit vir ex muliere.

Deeſt verſus nonus.

Versio VULGATA LATINA.

4 Omnis vir orans aut prophetans velato capite, deturpat caput suum.
5 Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite, deturpat ca-
6 put suum: unum enim est ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier,
tondeatur. Si verò turpe est mulieri tonderi, aut decalvari, velet caput
7 suum. Vir quidem non debet velare caput suum: quoniam imago & gloria
8 Dei est, mulier autem gloria viri est. Non enim vir ex muliere est, sed
9 mulier ex viro. Etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier
10 propter virum. Ideò debet mulier potestatem habere supra caput propter
11 Angelos. Veruntamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro, in
12 Domino. Nam sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem: omnia au-
13 tem ex Deo. Vos ipsi judicate: decet mulierem non velatam orare Deum?
14 Nec ipsa natura docet vos, quòd vir quidem si comam nutriat, ignomi-
15 nia est illi? Mulier verò si comam nutriat, gloria est illi: quoniam capilli
pro velamine ei dati sunt. Si quis autem videtur contentiosus esse: nos ta- 16
lem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei. Hoc autem præci- 17
pio: non laudans, quòd non in melius, sed in deterius convenitis. Pri- 18
mùm quidem convenientibus vobis in Ecclesiam, audio scissuras esse inter vos,
& ex parte credo. Nam oportet & hæreses esse, ut & qui probati sunt, 19
manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergò vobis in unum, jam non est 20
Dominicam cœnam manducare. Unusquisque enim suam cœnam præsumit 21
ad manducandum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Num- 22
quid domos non habetis ad manducandum & bibendum? aut Ecclesiam Dei
contemnitis, & confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis? 23
Laudo vos? in hoc non laudo. Ego enim accepi à Domino quod & tra-
didi vobis, quoniam Dominus Jesus in qua nocte tradebatur, accepit
panem:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * وكُلُّ رَجُلٍ يُصَلِّي اَوْ يَتَنَبَّأُ وعَلَي رَأْسِهِ مِعفَر يُحجِلُ رَأْسَهُ * وكُلُّ اِمْرَاَةٍ تُصَلِّي اَوْ تَتَنَبَّأُ
5 ورَأْسُهَا غَيرُ مُغَطًّا فَاِنَّهَا تُحجِلُ رَأْسَهَا * وهٰذَا المَعنِي نَفْسُهُ وَاحِدٌ هُوَ كَاَنَّهَا لَو كَانَت مَحْلُوقَةً * لِاَنَّ
6 اَلْاِمْرَاَةَ اِن لَم تَستُر رَأْسَهَا فَلْتَقُصَّ شَعرَهَا * فَاِن يَكُن مُستَقبَحًا لِلْاِمْرَاَةِ اَن تَقُصَّ شَعرَهَا اَو
تَحْلِقَهُ فَلْتَغطِ رَأْسَهَا * لِاَنَّ الرَّجُلَ مَا سَبِيلُهُ اَن يُغَطِّي رَأْسَهُ اِذْ هُوَ صُورَةُ اللّٰهِ وَمَجْدُهُ * وَالْاِمْرَاَةُ
7 فَهِيَ مَجْدُ الرَّجُلِ * ثُمَّ *

* اَلْجُمعَةِ مِنَ اَلْجُمعَةِ اَلثَّامِنَةِ *

8 * لِاَنَّ الرَّجُلَ لَم يَكُن مِنَ الْاِمْرَاَةِ * بَلِ الْاِمْرَاَةُ مِنَ الرَّجُلِ كَانَت * ثُمَّ * * لِاَنَّ الرَّجُلَ لَمْ
9 يُخلَق بِسَبَبِ الْاِمْرَاَةِ * لٰكِنَّ الْاِمْرَاَةَ خُلِقَت لِاَجْلِ الرَّجُلِ * وَلِهٰذَا سَبِيلُ الْاِمْرَاَةِ اَن يَكُونَ
10 لَهَا سُلْطَانٌ عَلَى رَأْسِهَا مِن اَجْلِ الْمَلَائِكَةِ * بَلْ لَيْسَ رَجُلٌ خُلُوًّا مِن اِمْرَاَةٍ فِي دِيَانَةِ الرَّبِّ *
11 وَلَا اِمْرَاَةٌ بِلَا رَجُلٍ * وَكَمَا اَنَّ الْاِمْرَاَةَ مِنَ الرَّجُلِ * فَهٰكَذَا الرَّجُلُ بِالْاِمْرَاَةِ * وَكُلُّ الْبَرَايَا مِنَ اللّٰهِ *
12 * دِينُوا هٰذَا فِي اَنفُسِكُم * هَل هُوَ لَائِقٌ اَن تُصَلِّيَ الْاِمْرَاَةُ اِلَي اللّٰهِ وَرَأْسُهَا غَيرُ مُغَطًّى * اَو مَا
13 14 اَلطَّبِيعَةُ نَفْسُهَا تُعَلِّمُكُم اَنَّ الرَّجُلَ اِن طَوَّلَ جُمَّتَهُ * فَذَاكَ هَوَانٌ لَهُ * وَالْاِمْرَاَةُ اِن طَوَّلَت شَعرَهَا
15 فَذَلِكَ سَرَفٌ لَهَا * لِاَنَّ الْجُمَّةَ اُعطِيَتهَا عِوَضَ الرِّدَاءِ * وَاِن يَظُنَّ اَحَدٌ اَنَّهُ يَومَ الْعَلَبَةِ * فَلَيسَ
16 لَنَا نَحْنُ مِثْلُ هٰذِهِ الْعَادَةِ * وَلَا لِبِيعِ اللّٰهِ * وَاِذْ اُوصِيكُم بِهٰذَا فَلَستُ اَمْدَحُكُم اَنَّكُم مُتَعَادُونَ
17 لَا اِلَي الْاَفْضَلِ بَلْ اِلَي الْاَدْنِي * فَاَوَّلًا اَنَّكُم اِذَا اجْتَمَعتُم فِي الْكَنِيسَةِ اَسمَعُ اَن بَينَكُم شِقَاقَاتٌ *
18 وَاَصدِّقُ بَعضَهَا * لِاَنَّهُ يَجِبُ اَن يَكُونَ فِيكُم عُصبَاتٌ لِلْهَوِي * لِيَصِيرَ الْمُجَرَّبُونَ فِيكُم
19 طَاهِرِينَ * وَفِي حَالِ اجْتِمَاعِكُم مَعًا * مَا تَاكُلُونَ عَشَاءً سَيِّدِيًّا * وَاِنَّ كُلَّ وَاحِدٍ مِنكُم يُسَابِقُ
20 21 فِي اَكْلِ عَشَائِهِ * وَوَاحِدٌ يَجُوعُ وَاٰخَرُ يَسكَرُ * اَلَعَلَّ مَا لَكُم مَنَازِلُ تَاكُلُونَ فِيهَا وَتَشرَبُونَ * اَو
22 يَردُونَ بِكَنِيسَةِ اللّٰهِ * وَيُخجِلُونَ الَّذِينَ لَا شَيءَ لَهُم * مَاذَا اَقُولُ لَكُم * اَمْدَحُكُم فِي هٰذَا *

* لَا لَسْتُ اَمْدَحُكُم *

* قِرَاَةُ يَومِ الْخَمِيسِ الْكَبِيرِ *

23 * لِاَنِّي اَنَا تَسَلَّمتُ مِنَ الرَّبِّ الْاَمرَ الَّذِي دَفَعتُهُ اِلَيكُم * ثُمَّ * اَنَّ الرَّبَّ يَسُوعَ فِي اللَّيلَةِ
اَلَّتِي اَسلَمَ ذَاتَهُ فِيهَا اَخَذَ خُبزًا

Omnis ergò vir qui orat aut prophetat 4
tegmine capiti impositò, dehonestat il-
lud tegmen caput ejus. Et omnis mu- 5
lier quæ orat aut prophetat capite haud
tecto, dehonestat caput suum: hic enim
modus unus ac idem est, ac si rasa esset.
Nam si mulier non velat caput suum, 6
igitur tondeat caput suum: quòd si tur-
pe est mulieri tondere crines suos aut
radere illos, tegat ergò caput suum.
Vir enim non debet tegere caput suum, 7
quum sit imago Dei, & gloria ipsius:
at mulier est gloria viri. Finis

Feriâ sextâ hebdomadis octavæ.

Vir enim non fuit ex muliere sed mulier 8
ex viro fuit: Hactenus. *Quia vir* 9
non fuit creatus causâ mulieris, sed mu-
lier creata est propter virum. Et propter 10
hoc debet mulier habere potestatem su-
per caput suum, propter Angelos. At- 11
tamen non est vir absque muliere in
religione Domini, neque mulier absque
viro. Et quemadmodum mulier ex 12
viro est, ita & vir per mulierem,
omnes autem creaturæ ex Deo. Per- 13
pendite hoc apud vosipsos, num de-
corum est orare mulierem ad Deum ca-
pite non operto? Nonne natura ipsa vos 14
docet quòd viro, si comam protrahat
suam, id illi dedecori sit? Mulieri 15
verò, si comam protrahat suam, id
illi decori sit? eò quòd coma data sit
ei pro velamine. Quòd si quis putet 16
velle se victoriam contendendo re-
portare, *non est apud nos hujusmodi*
consuetudo, neque apud Ecclesias Dei.
Et quum hac de re vos monuerim, 17
non laudo vos, quandoquidem propensi
estis non ad id quod præstantius est,
sed ad vilius. Et primo quidem cùm 18
convenitis in Ecclesia, audio sectas in-
ter vos esse: & ex parte credo. Opor- 19
tet enim factiones inter vos esse volun-
tarias, ut qui sunt in vobis probati,
fiant manifesti. Et quo tempore pari- 20
ter convenitis, Dominicam cœnam mi-
nimè comeditis. Et quidem unusquis- 21
que vestrum anticipat in edendo cœnam
suam: & unus esurit, alter verò inebri-
atur. Num fortè domos non habetis, in 22
quibus edatis ac bibatis? an Ecclesiam
Dei contemnitis, & pudefacitis eos qui
nihil habent? Quid dicam vobis? an
laudabo vos in hoc? minimè, nequa-
quam laudo.

Lectio maximæ diei quintæ (hoc est, Cœnæ Domini.)

Ego enim accepi à Domino præceptum 23
quòd tradidi vobis, Hucusque.
quòd Dominus Jesus in nocte qua se-
ipsum tradidit, sumpsit panem:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 በእንተዝ : ሮቱዕ : ትትገልበብ : ርእስ : ብእሲት : በእንተ : መላእክት::=
11 ወባሕቱ : ይእዜኒ : ኢትትፈለጥ : ብእሲት : እሙታ :: ወብእሲኒ : ኢይሓድግ : ብእሲተ :
12 ወኵልክሙ : ሀልው : በእግዚእነ::= በዝሙ : ብእሲት : እሙብእሲ : ከማሁ : ብእሲኒ:
13 እሙብእሲት :: ወ ባሕቱ : ኵሉ : እሙኣብ : እግዚአብሔር:= ሐልይዎ: እስኩ : ለኢክ
14 ሙ : ይረትዕኑ : ትትገለበብ : ብእሲት : ሶበ : ትጼሊ : ኅብ : እግዚአብሔር:= ወፍጥ
ረታኒ : ኢያሠቀቀክሙኑ :: እስመ : ለብእሲኒ : ኅስር : ለእሙ : እብቍለ : ድምድሚ:=
15 ወለብእሲት : እመ : ሞጣእት : ተሠህበ : ሳቲ::= ወዘፈቀደ : ለያክሕድ : ኔክነስ : ሊና
16 ለብእሲት : እመ : ሞጣእት : ተሠህበ : ሳቲ::= ወዘፈቀደ : ለያክሕድ : ኔክነስ : ሊና
17 ለእድ : እመዝ : ወኢቤተ : ክርስቲያን : ለእግዚአብሔር::= ወዝኒ : ዘነገርኩክሙ :
እስመ : ለኮ : ዘኔእድዑክሙ : እስመ : ኢተሐውሩ : በእንተ : ትጌይስ : ዘእንበለ : ደእ
18 ሙ : ውስተ : ዘይቱሐት::= ቀደሜ : ኵሉ : ትትጋለዙ : በቤተ : ክርስቲያን : ወትትሳ
19 ሞዩ : እሜዕኩ : ወበ : ዘለለመንሂ:= ወባሕቱ : ሀለወክሙ : ትትናፈቁሂ : ወትትጋለ
20 ዙሂ : ከመ : ይትዐወቁ : ቢጸ : ኅሩያን::= ዘእመተጋብእክሙ : ኅቡረ : ወእመ : ዘክዕነ
21 ሙ : በእሐተኔ:= ትትባደረሂ : ሐዊረ : ቤተ : ክርስቲያን : ወትትቃደሙ : ለመጽአ : መ
22 ባልዕቲክሙ :: እንዘ : በባፈ : እሉ : ርኁባን : ወለንትሙሰ : ጽጥባኔ::= ቦኑ : ለብየ
ተ : ለልብክሙ : በኅበ : ትበልዑ : ወበኅበ : ትሰትዩ : ወሚመ : ቤተ : እግዚአብሔር : ታስ
23 ተሐቅረ : ወታስተኃፍርዎሙ : ለነደያን :: በዝንቱ : ሊይንእደክሙ::= እስመ : ዘከመ :
ተመሀርኩ : በኅበ : እግዚአብሔር : መሀርኩክሙ : እስመ : ለሊሁ : እግዚእነ : ሊየሱስ :
ክርስቶስ : ለመ : ርእሶ : ይእኅዝመ : በይእቲ : ሌሊት : ነሥአ : ኅብስተ:=

Quapropter expedit velari caput mulieris propter angelos. Veruntamen nunc 10
non dividetur uxor à viro suo, & vir non relinquet uxorem suam, & 11
omnes vos permanete in Domino nostro. Sicut mulier ex viro, sic vir ex 12
muliere: Veruntamen omnes à Deo. Cogitate apud vosmetipsos: nónne con- 13
venit ut veletur mulier quandò orat ad Deum? Et natura ejus nónne docet vos, 14
quia viro dedecus est, si crescere fecerit comam suam? Et mulieri, gloria 15
est capitis sui, si elongaverit capillum suum: quia capillus mulieris sicut ve-
lamen datus est ei. Et qui vult, contendat: nos non habemus consuetudinem 16
talem, neque domus Christianorum Dei. Et hoc quod annuntiavi vobis: non 17
quia laudavi vos, quia non proficiscimini pro meliori, sed tantùm in illud
quod vile est. Primò omnium, quòd contenditis in domo Christianorum, & 18
litigatis, audivi, & est quod credo. Veruntamen oportet vos ut dividami- 19
ni & litigetis, ut manifestentur fratres electi. Quòd quum congregati 20
estis simul, quandò festum celebratis unitèr, Contenditis proficisci domum 21
Christianorum, & prævenitis adducendo cibos vestros: partim cùm sint qui
esuriunt, & vos pleni estis. Num domos non habetis, ubi edatis & biba- 22
tis? aut domum Dei contemnitis, & pudefacitis inopes? in hoc non lau-
do vos. Quia sicut doctus fui apud Deum, docui vos, quòd ipse Dominus 23
noster Jesus Christus quando seipsum prehendebat, in ista nocte accepit pa-
nem,

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ζ'. Η'.

Et gratias agens fregit, & dixit; Accipite, manducate: hoc meum est corpus,
24 Καὶ εὐχαριστήσας (ξ) ἔκλασε, καὶ εἶπε, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μού ἐστι τὸ σῶμα
quod pro vobis *frangitur*: hoc facite in meam commemorationem.
τὸ ὑπὲρ (ο) ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
Similiter & calicem *post cœnâsse*, dicens; Hic calix novum
25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
testamentum est in meo sanguine: hoc facite quotiescunque bibetis, in
διαθήκη ἐστὶν ἐν (π) τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς
meam commemorationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, &
26 τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ
poculum hoc bibetis, mortem Domini *annuntiatis, usque quò*
τὸ (ρ) ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις (σ) οὗ ἂν
veniat. Itaque quicunque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Do-
27 ἔλθῃ. Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν (τ) ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυ-
mini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini.
ρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ (υ) αἵματος τοῦ Κυρίου.
Probet autem homo seipsum, & sic de pane edat, & de ca-
28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ πο-
lice bibat. *Nam edens & bibens* indignè, judicium sibiipsi manducat &
29 τηρίου πινέτω. Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ (φ) πίνων ἀναξίως, κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ
bibit, non dijudicans corpus Domini. *Propter hoc in vobis* multi
30 πίνει, μὴ διακρίνων τὸ (χ)σῶμα τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ
infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Si *enim* nosmetipsos dijudicaremus,
31 ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. Εἰ (ψ) γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν,
non utique judicaremur. *Judicati* autem, à Domino *erudimur*: ut non
32 οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. Κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα· ἵνα μὴ
cum mundo *condamnemur*. Itaque, fratres mei, *convenientes* ad
33 Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς
manducandum, *alii alios* expectate. Si *verò* quis esurit, in *domo* manducet:
τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. (ω) Εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, 34
ut non in judicium conveniatis. *At reliqua ut* venero, disponam.
ἵνα μὴ εἰς κρῖμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

CAP. XII. ιβ'.

Η' Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε 1
De autem spiritualibus, fratres, nolo vos ignorare. Scitis 2
quoniam Gentes *eratis*, ad simulachra muta, prout ducebamini, *abducti*.
(α)ὅτι ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι.
Ideò notum facio vobis quòd nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema 3
Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν, (β) λέγει ἀνάθεμα
Jesum: & nemo potest dicere, *Dominum Jesum*, *si non* in Spiritu sancto.
Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, (γ) Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.
Discrimina verò gratiarum sunt: at idem Spiritus: Et *discrimina* ministra- 4
Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα· Καὶ διαιρέσεις διακο- 5
tionum sunt: & idem Dominus: Et divisiones operationum sunt, at
νιῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος· Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ 6
idem est Deus, *efficiens* omnia in omnibus. Unicuique autem datur
(δ) αὐτός ἐστι Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἑκάστῳ δὲ δίδοται 7
manifestatio Spiritûs ad utilitatem. *Huic* quidem *enim* per
ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. Ὧ μὲν γὰρ διὰ 8
Spiritum datur sermo sapientiæ: alii autem sermo scientiæ, secundùm eundem
τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας· ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ
Spiritum: Alteri autem fides, in eodem Spiritu: alii *autem dona*
Πνεῦμα· Ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα 9
sanitatum, in eodem Spiritu:
ἰαμάτων, ἐν (ε) τῷ αὐτῷ Πνεύματι·

MS.A. (ξ) ἔκλασεν, ... Τοῦτό μέ ἐστιν (ο) ὑμῶν· τοῦτο (π) τῷ αἵματί μου· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ** ἐὰν ἐσθίητε (ρ) ποτήριον πίνητε, (σ) οὗ ἔλθῃ. (τ) ἄρτον, καὶ πίνῃ (υ) τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. (φ) πίνων *, κρῖμα(χ) σῶμα. *Διὰ (ψ) δὲ (ω) Εἶπε Κεφ. ιβ'. MS.A. (α)ὅτι ὅτε ἔθνη (β) λέγει, Ἀνάθεμα Ἰησοῦς· (γ) Κύριος Ἰησοῦς, (δ) αὐτὸς Θεὸς (ε) τῷ ἑνὶ Πνεύματι·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ... * Et benedixerit, fregerítque, ac dixerit, Ac-
25 ... cipite, comedite: Hoc est corpus meum
quod pro vobis frangitur; sic facite in mei
commemorationem. Similiter postquàm cœ-
navissent, calicem quoque dedit, dixítque;
Hic calix est testamentum novum in san-
guine meo: sic facite quotiescunque bibe-
26 ritis in mei commemorationem. Nam quo-
tiescunque comederitis panem hunc, & bi-
beritis hunc calicem, mortem Domini no-
stri in memoriam revocabitis usque ad ad-
27 ventum ipsius. Quisquis igitur comederit
ex pane Domini, & biberit ex calice ipsius,
cùm sit eo indignus, reus est sanguinis Do-
mini, & corporis ejus. Propterea quisque
28 seipsum probet, & tunc edat ex hoc
29 pane, & bibat ex hoc calice. Qui enim
comedit & bibit ex eo indignus existens,
condemnationem sibiipsi comedit & bibit,
quòd non discreverit corpus Domini. Pro-
30 pter hoc multi sunt inter vos infirmi, &
31 ægroti, multíque qui dormiunt. Etenim si
nosmetipsos judicaremus, nequaquam judica-
32 remur. At quum judicamur à Domino nostro,
corripiendo corripimur, ne cum mundo
33 condemnemur. Idcircò, fratres mei, quum
convenitis ad comedendum, alius alium ex-
34 pectate. Cæterùm si quis esurit, domi suæ
edat; ne ad condemnationem conveniatis.
De cæteris autem, quum venero, præcipiam
vobis.

... *

... *

CAP. XII.

Dominicâ Pentecostes. 18.

1 DE spiritualibus porrò fratres mei, velim
2 vos scire: Quòd ethnici fueritis, &
ad simulachra, eáque *adeò* quæ voce carent,
3 absque discrimine ducebamini. Quamob-
rem notum facio vobis, neminem per Spi-
tum Dei loqui, qui dicat anathema esse Je-
sum: quinetiam nemo potest dicere Do-
minum esse Jesum, nisi per Spiritum sancti-
4 tatis. Divisiones autem donorum sunt, sed
5 unus est Spiritus. Et divisiones minister-
iorum sunt, sed unus est Dominus. Sunt &
6 divisiones virtutum, sed unus est Deus, qui
agit omnia in omnibus. Unicuique autem
7 datur manifestatio Spiritûs, sicut ei prodest.
8 Alii quidem datur per Spiritum sermo sa-
pientiæ, alii autem sermo scientiæ per eun-
dem Spiritum. Alii fides per eundem Spi-
9 ritum, alii dona sanationis per eundem Spi-
tum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወባረከ : ወፈተተ : ወይቤሎሙ : ንሥኡ : ዝውእቱ : ለሥጋየ : ዘይትዐሀብ : በእንቲአ
25 ክሙ :: ወከመዝ : ግበሩ : ለመ : ተዝካርየ:=: ወከማሁ : ጽዋዐኒ : እመድኅረ : ተደ
ረጉ : ይቤሎሙ : ዝውእቱ : ጽዋዕ : ዘሐዲስ : ለሠርዐት : ውእቱ : ደምየ : ወከመዝ : ግ
26 በሩ : ተዝካርየ::=: ለመጣነ : ትበልዕም : ለዝ : ሓብስት : ወትሰትይም : ለዝንቱ :
27 ጽዋዕ : ሞት : ለእግዚእነ : ትዜነዉ : እስከ : ለመ : ይመጽእ::=: ወይእዜኒ : ዘበል
ዖ : ለዝንቱ : ሓብስት : ወይሰትዮ : ለዝ : ጽዋዕ : እንዘ : ሊይደለው : ይትኌነን : በእን
ተ : ለሥጋሁ : ወደሙ : ለክርስቶስ::=:

Et benedixit & fregit, & dixit iis; Accipite, hoc est corpus meum quod 24
datum est propter vos: & sic facite in recordationem mei. Et similiter ca- 25
licem, postquam cœnâssent, dicens iis; Hic calix novi testamenti, est sanguis
meus: & sic facite in recordationem mei. Quotiescunque ederitis hunc pa- 26
nem, & biberitis hunc calicem, mortem Domini nostri annuntiabitis usque-
quò venerit. Et nunc qui edit hunc panem, & bibit hunc calicem indi- 27
gnus existens, condemnabitur pro corpore & sanguine Christi.

Versio VULGATA LATINA.

24 Et gratias agens fregit, & dixit; Accipite, & manducate: hoc est corpus
meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem.
25 Similiter & calicem, postquàm cœnavit, dicens; Hic calix novum testamen-
tum est in meo sanguine: hoc facite quotiescunque biberis in meam comme-
26 morationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem
27 bibetis: mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Itaque quicunque
manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit
28 corporis & sanguinis Domini. Probet autem seipsum homo: & sic de
29 pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indignè,
30 judicium sibi manducat & bibit: non dijudicans corpus Domini. Ideò in-
31 ter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Quòd si nosmet-
32 ipsos dijudicaremus, non utique judicaremur. Dum judicamur autem, à Do-
33 mino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. Itaque, fratres mei,
34 cùm convenitis ad manducandum, invicèm expectate. Si quis esurit, domi
manducet: ut non in judicium conveniatis. Cætera autem, cùm venero, disponam.

CAP. XII.

1 De spiritualibus autem, nolo vos ignorare, fratres. Scitis quoniam cùm
2 Gentes essetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. Ideò notum
3 vobis facio, quòd nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesu. Et
nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto. Divisiones verò
4 gratiarum sunt, idem autem Spiritus: Et divisiones ministrationum sunt,
5 idem autem Dominus: Et divisiones operationum sunt, idem verò Deus,
6 qui operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio Spiri-
7 tûs ad utilitatem. Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ: alii au-
8 tem sermo scientiæ secundùm eundem Spiritum: Alteri fides in eodem Spi-
9 ritu: alii gratia sanitatum in uno Spiritu:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وَإِذْ شَكَرَ كَسَرَهَا * وَقَالَ خُذُوا كُلُوا * هٰذَا هُوَ جَسَدِي ٱلْمَكْسُورُ مِنْ أَجْلِكُمْ * هٰذَا ٱعْمَلُوهُ
25 لِتَذْكَارِيٍّ * كَذٰلِكَ أَخَذَ ٱلْكَأْسَ بَعْدَ أَنْ تَعَشَّوْا وَقَالَ * هٰذَا ٱلْكَأْسُ هُوَ ٱلْعَهْدُ ٱلْجَدِيدُ بِدَمِي *
26 هٰذَا ٱعْمَلُوهُ كُلَّ مَرَّةٍ تَسْرَبُونَهُ لِتَذْكَارِي * لِأَنَّ كُلَّ دَفْعَةٍ تَأْكُلُونَ هٰذَا ٱلْخُبْزَ وَتَسْرَبُونَ هٰذَا ٱلْكَأْسَ
27 تُخْبِرُونَ بِمَوْتِ ٱلرَّبِّ * إِلَى أَنْ يَجِيءَ * فَذٰلِكَ مَنْ يَأْكُلُ هٰذَا ٱلْخُبْزَ وَيَسْرَبُ كَأْسَ ٱلرَّبِّ بِغَيْرِ
28 ٱسْتِحْقَاقٍ * فَسَيَكُونُ عَرِيًّا بِطَائِلَةِ جَسَدِ ٱلرَّبِّ وَدَمِهِ * فَلْيُخْبِرِ ٱلْإِنْسَانُ ذَاتَهُ * وَهٰكَذَا
29 فَلْيَأْكُلْ مِنَ ٱلْخُبْزِ وَيَسْرَبْ مِنَ ٱلْكَأْسِ * فَإِنَّ مَنْ يَأْكُلُ وَيَسْرَبُ بِلَا ٱسْتِحْقَاقٍ * فَإِنَّمَا يَأْكُلُ وَيَسْرَبُ
30 دَيْنُونَةً لِنَفْسِهِ * إِذْ لَمْ يُمَيِّزْ جَسَدَ ٱلرَّبِّ * وَمِنْ أَجْلِ هٰذَا فِيكُمْ مَرْضَى كَثِيرُونَ
وَسُقَّامٌ * وَكَثِيرُونَ قَدْ رَقَدُوا *
31 * لِأَنَّنَا لَوْ حَاكَمْنَا أَنْفُسَنَا لَمَا دِنَّا * فَإِذَا دِينَّا ٱلرَّبُّ هُوَ يُؤَدِّبُنَا لِئَلَّا نُدَانَ مَعَ ٱلْعَالَمِ * ثُمَّ
32 33 * فَلِذٰلِكَ يَا إِخْوَتِي إِذَا ٱجْتَمَعْتُمْ لِتَأْكُلُوا فَلْيَنْتَظِرْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * فَإِنْ يَجُعْ أَحَدُكُمْ
34 فَلْيَأْكُلْ فِي مَنْزِلِهِ * لِئَلَّا تَجْتَمِعُوا لِدَيْنُونَةٍ * وَبَاقِي ٱلْأُمُورِ إِذَا حَضَرْتُ أُرَتِّبُهَا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي عَشَرَ * فَأَمَّا عَنِ ٱلْمَوَاهِبِ ٱلرُّوحَانِيَّةِ يَا إِخْوَتِي * فَلَسْتُ أُرِيدُ أَنْ يَعْدُوَ
1 عَلَيْكُمْ هٰذَا * وَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ أُمَمًا مُنْقَادِينَ إِلَى ٱلْأَصْنَامِ ٱلْعَاقِدَةِ ٱلنُّطْقِ * كَيْفَ أَمْكَنَكُمْ
2 3 * فَلِذٰلِكَ أَنَا أُعَرِّفُكُمْ أَنَّهُ مَا يَتَكَلَّمُ أَحَدٌ بِرُوحِ ٱللّٰهِ * فَيَقُولُ أَنَّ يَسُوعَ مَلْعُونٌ * وَلَنْ يَسْتَطِيعَ
4 أَحَدٌ أَنْ يَقُولَ أَنَّ يَسُوعَ رَبٌّ إِلَّا بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ * وَقَدْ تَكُونُ لِلْمَوَاهِبِ تَوْرِيعَاتٌ * وَٱلرَّبُّ هُوَ ذَاكَ
5 نَفْسُهُ * وَقَدْ تَكُونُ لِلْخِدَمِ تَوْرِيعَاتٌ * وَٱلرُّوحُ هُوَ هُوَ نَفْسُهُ * وَقَدْ تَكُونُ لِلْأَفْعَالِ
6 تَوْرِيعَاتٌ * وَٱلْإِلٰهُ هُوَ ذَاكَ نَفْسُهُ * ٱلْفَاعِلُ فِي ٱلْكُلِّ كُلَّ شَيْءٍ *

* وَقَرَأَ فِي ٱلسَّابِعِ وَعِشْرِينَ مِنْ تِسْرِينَ ٱلثَّانِي لِلْقِدِّيسِ غَرِيغُورِيُوسَ ٱلْعَجَائِبِيِّ *
7 8 * وَكُلُّ أَحَدٍ يُعْطَى ظُهُورَ ٱلرُّوحِ نَحْوَ مَا يُوَافِقُهُ * فَوَاحِدٌ يُعْطَى بِٱلرُّوحِ قَوْلَ حِكْمَةٍ *
9 وَآخَرُ يُعْطَى كَلَامَ مَعْرِفَةٍ بِٱلرُّوحِ نَفْسِهِ * وَآخَرُ يُعْطَى أَمَانَةً بِٱلرُّوحِ نَفْسِهِ * وَآخَرُ يُعْطَى مَوَاهِبَ
أَسْفِيَةٍ بِٱلرُّوحِ نَفْسِهِ *

24 *Et cùm gratias egisset, fregit illum, ac*
dixit; Accipite, manducate, hoc est cor-
pus meum pro vobis fractum: hoc facite
in meam commemorationem. Similiter 25
accepit calicem postquam cœnaverunt,
ac dixit; Hic calix est testamentum no-
vum in sanguine meo: hoc facite quo-
cúnque vice illum bibetis, in meam com-
memorationem. Quacúnque enim vice 26
comedetis hunc panem, & bibetis hunc
calicem, significabitis mortem Domini,
usquequo venerit. Illud autem interest, 27
Qui comederit hunc panem, & biberit
calicem Domini absque merito, tenebitur
crimine corporis Domini, & sanguinis
ejus. Probet igitur homo seipsum, & sic 28
edat ex pane, & bibat ex calice. Nam 29
qui manducaverit & biberit absque
merito, sanè manducat ac bibit damna-
tionem animæ suæ, non discernens magni-
tudinem corporis Christi. Et propter hoc 30
inter vos ægroti sunt multi, & imbecil-
les, & multi jam obdormierunt.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Si enim judicium ipsi nobiscum ini- 31
mus, nequaquam nos judicavet. At cùm 32
judicat nos Dominus, ipse nos corripit, ne
cum mundo condemnemur. Hactenus.
Quapropter ô fratres mei, quum conve- 33
nitis ad manducandum, alii alios ex-
pectent. Quòd si quis vestrùm esurit, 34
domi suæ comedat: ne conveniatis ad
damnationem. Cætera verò negotia, cùm
advero, disponam.

CAP. XII.

Quod autem ad dona spiritualia 1
fratres mei, nolo vos latere hoc. Nôstis 2
quidem quòd Gentes eratis, ductí ad
idola loquelæ expertia, utcunque du-
cebamini. Iccirco notum vobis facio, 3
neminem per Spiritum Dei loqui, & di-
cere quòd Jesus sit segregatus: nec
posse quenquam dicere quòd Jesus sit
Dominus, nisi per Spiritum sanctum.
Itaque donorum sunt discrimina, Domi- 4
nus autem idem ipse est: Sunt etiam 5
ministeriorum discrimina, at Spiritus
idemmet ipse est: Sunt etiam operum dis- 6
crimina, sed Deus est idemmet, omnia in
omnibus efficiens.

Lectio *recitanda* vigesimo septimo *die* Novembris, pro sancto Gregorio miraculorum editore, *(seu Thaumaturgo.)*

Unicuique verò datur apparitio Spiri- 7
tus prout illi conducit. Et uni quidem 8
datur per Spiritum sermo sapientiæ: et
alii datur sermo scientiæ per eundem
Spiritum: Alii verò datur fides per 9
eundem Spiritum: alii verò dantur do-
na curationum per eundem Spiritum:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወይእዚኒ : ለመኪሮ : ነብእ : ርእሶ : ወለእኒጺሑ : ይብላዕ : እሙ : ውእቱ : ሥብስት : ወይ
29 ስተይ : እሙ : ውእቱ : ጽዋዕ::=> እስመ : ዘበልዖ : ወዘስተዮ : ደይኖ : ወመቅሠፍቶ :
30 ለርእሱ : በልዐ : ወስትየ : ለእሙ : ኢኮነ : ኀጕሉ : ነፍሱ::=> ወበእንተዝ : ብዙኃን :
31 ድውያን : ወሕሙማን : በውስቴትክሙ : ወይእክቡ : ብዙኃን::=> ወእመኀሙ : ለሊነ :
32 ሶነነ : ርእሰነ : ሊይኃኙነ::=> ወእሙሰ : እግዚአብሔር : ሐተተነ : ንትቀሠፍ : ወኀሙ :
33 ኢንዐሪ : መስለ : ዓለሙ : ተሶንኘ::=> ወይእዜኒ : ለኀዊነ : ሶበ : ተሐውረ : ትመስ
34 ሑ : ተዊንሑ : ቢጸክሙ::=> ወዘነ : ርኀቡ : በቤቱ : ለይብላዕ : ከሙ : በዝኒ : ኢትትሐ
የሱ : ወበዕደስ : መጺእየ : እሠርዓክሙ::=>

በበዓለ : ኀምስ : በጸሎተ : ሐሙስ::=>

1 16 ወበእንተሂ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : እፈቅድ : ታእመረ : ለኀዊነ::=> ትኅትኒ : እመ :
2 ለረጢይ : ለንትሙ : ታእመረ : ከመ : ለማልክተ : በሃመ : ታመልኩ : ወለጠዐው
3 ክሙ : ወተጸለለእክሙ::=> ወይእዜኒ : ለጤይቀክሙ : ከመ : ለልቦ : ዘይነብብ : በመን
ፈሰ : እግዚአብሔር : ወይብል : ውጉዝ : ኢየሱስ :: ወለልቦ : ዘይክል : ብሂለ : እግዚ
4 እ : ኢየሱስ : ዘእንበለ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ላዕሌሁ::=> እስመ : ለለ : ለሐዱ :
5 ዘዘ : ዚለሁ : ጸጋሁ : ዘመንፈስ : ቅዱስ::=> ወለኩሉ : በበ : መክፈልቱ::=>
6 እንዘ : እግዚእነ : ይረድእ : በኩሉ : ወእግዚአብሔር : ውስተ : ኩሉ::=>
7 ወይረድኦ : በኩሉ : ወለለ : ለሐዱ : ለሐዱ : ይሁቦ : መንፈስ : ቅዱስ : በከመ : ይደ
8 ልዎ::=> ቦለዘ : ይሁቦ : ቃለ : ጥበብ : ወቦለዘ : ይሁቦ : ለእሙሮ : በመንፈስ : ቅ
9 ዱስ::=> ወቦ : ለዘ : ይሁቦ ሀይማኖተ : በመንፈስ : ቅዱስ : ወቦ : ለዘ : ይሁቦ : ለሶ
ተ : ወያሐይ : በውእቱ : መንፈስ::=>

Et nunc probans homo seipsum & purgans, edat ex hoc pane, & bibat ex hoc 28
calice. Quia qui edit & bibit, condemnationem suam, & plagas sibi ipse edit 29
& bibit, si non sit pura anima ejus. Et propterea multi infirmi & afflicti inter 30
vos, & decumbunt multi. Et si nosipsi dijudicaremus nos ipsos, non condemna- 31
rent nos. Et si Deus scrutatus est nos, flagellabimur: & ne socii essemus cum 32
mundo, judicium ejus. Et nunc fratres nostri, quum convenitis convivari, 33
expectate fratres vestros. Et qui esuriit, in domo sua edat, ut in hoc non obser- 34
vemini: & cætera, quum venero, constituam vobis.

Festo Pentecostes. Nocturno quinto.

CAP. XII.

Et de iis quæ sunt Spiritûs sancti, velim vos scire fratres nostri. Olim quan- 1
do Gentes fuistis, scitis quòd deos multos colebatis, & idola coluistis & adora- 2
vistis. Et nunc notum facio vobis, quòd nemo est qui loquitur in Spiritu Dei, 3
& dicit; Anathema est Jesus. Et nemo est qui potest dicere; Dominus Jesus, nisi 4
is super quem est Spiritus sanctus. Quia unicuique proprium sunm donum Spi- 5
ritûs sancti est. Et unicuique propria portio sua: Domino nostro adjuvante in 6
omnibus, & Deus in omnibus. Et adjuvat in omnibus, & unicuique dat Spiri- 7
tum sanctum prout convenit. Est, cui dat sermonem sapientiæ: & est, cui dat 8
scientiam in Spiritu sancto: Et est, cui dat fidem in Spiritu sancto: & est, cui 9
dat medicinam, & sanat in eodem Spiritu;

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

Alii verò operationes virtutum, alii autem prophetia, alii autem discretiones
10 Ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις
spirituum, alteri verò genera linguarum, alii autem interpretatio linguarum.
πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ (ζ) ἑρμηνεία γλωσσῶν.
Omnia autem hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens privatim
11 Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ
singulis prout vult. Sicut enim corpus unum est, & membra habet
12 ἑκάστῳ καθὼς βούλεται. Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστι, καὶ μέλη (η) ἔχει
multa, omnia autem membra corporis unius multa existentia, unum
πολλὰ, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ (θ) σώματος τοῦ ἑνὸς πολλὰ ὄντα, ἓν
est corpus: ita & Christus. Etenim in uno Spiritu nos omnes
13 ἐστι σῶμα· (ι) οὕτω καὶ ὁ Χριστός. Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες
in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive Græci, sive servi, sive
εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε
liberi: & omnes in unum Spiritum potati sumus. Etenim corpus non est
14 ἐλεύθεροι· καὶ (κ) πάντες εἰς ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν. Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν
unum membrum, sed multa. Si dixerit pes, Quoniam non sum manus, non
15 ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ
sum de corpore: num ob hoc non est de corpore? Et si
16 εἰμὶ ὅτι τοῦ σώματός· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; Καὶ ἐὰν
dixerit auris, Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ob
εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ ὅτι τοῦ σώματός· οὐ παρὰ
hoc non est de corpore? Si totum corpus oculus, ubi auditus?
17 τοῦτο οὐκ ἔστιν ὅτι τοῦ σώματος; Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή;
si totum auditus, ubi odoratus? Nunc autem Deus posuit membra,
18 εἰ ὅλον ἀκοὴ, ποῦ ἡ ὄσφρησις; (λ) Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη,
unumquodque eorum in corpore, sicut voluit. Si verò essent omnia
19 ἓν ἕκαστον αὐτῶν ὅτι τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα
unum membrum, ubi corpus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem
ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ 20
corpus. Non potest autem oculus dicere manui; Usum tui non habeo:
σῶμα. Οὐ (μ) δύναται ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρείαν σου οὐκ ἔχω· 21
aut iterùm caput pedibus; Usum vestri non habeo. Sed multò
ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶ, Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ πολλῷ 22
magis putata membra corporis infirmiora esse, necessariora sunt:
μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι·
Et quæ putamus ignobiliora esse corporis, his honorem abundantiorem circum-
Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμοτέρα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτι- 23
ponimus: & inhonesta nostra honestatem abundantiorem habent. At
θέμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει. Τὰ δὲ 24
honesta nostra, non usum habent: sed Deus contemperavit corpus,
εὐσχήμονα ἡμῶν, οὐ χρείαν ἔχει· (ν) ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα,
carenti abundantiorem dans honorem: Ut non sit schisma in corpore,
τῷ (ξ) ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμήν· Ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, 25
sed idipsum pro invicèm solicita sint membra. Et sive patitur
ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. Καὶ εἴτε (ο) πάσχει 26
unum membrum, compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum membrum,
ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε (π) δοξάζεται ἓν μέλος,
congaudent omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, & membra ex parte.
συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. 27
Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò
Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον 28
Prophetas, tertiò doctores, deindè virtutes, exindè dona curationum,
προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, (ρ) εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων,
opitulationes, gubernationes, genera linguarum.
ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.

MS A. (ζ) διερμηνία (η) πολλὰ ἔχει, (θ) σώματος πολλὰ (ι) ὕτως (κ) πάντες ἓν σῶμά ἐσμεν. Καὶ γὰρ (λ) Νῦν (μ) δύναται ὁ ὀφθαλμὸς (ν) ἀλλὰ συνεκέρασεν ὁ Θεὸς τὸ (ξ) ὑστερουμένῳ (ο) πάσχῃ μέλος, (π) δοξάζεται μέλος, (ρ) ἔπειτα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܠܐܚܪܢ ܝܗܒ ܫܘܠܛܢܐ ܠܐܚܪܢ ܝܗܒ ܚܟܡܬܐ ܠܐܚܪܢ ܝܗܒ ܦܫܩܢܐ ܠܐܚܪܢ ܝܗܒ ܣܓܝܐ ܠܐܚܪܢ ܝܗܒ ܫܘܠܛܢ ܠܫܢܝ ܐܢܫ ܐܚܪ ܠܫܢܝ ܐܢܫ ܐܚܪ ܠܫܢܝ ܐܢܫ ܐܚܪ

Versio VULGATA LATINA.

10 Alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera
11 linguarum, alii interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus
12 atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum
est, & membra habet multa, omnia autem membra corporis cùm sint mul-
13 ta, unum tamen corpus sunt: ita & Christus. Etenim in uno Spiritu
omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive Gentiles, sive
14 servi, sive liberi: & omnes in uno Spiritu potati sumus. Nam & cor-
15 pus non est unum membrum, sed multa. Si dixerit pes; Quoniam non sum
16 manus, non sum de corpore: num ideò non est de corpore? Et si dixe-
rit auris; Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ideò non
17 est de corpore? Si totum corpus oculus: ubi auditus? Si totum auditus:
18 ubi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra, unumquodque eorum
19 in corpore sicut voluit. Quòd si essent omnia unum membrum, ubi cor-
20 pus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. Non potest au-
21 tem oculus dicere manui; Operâ tuâ non indigeo: aut iterùm caput pedi-
bus; Non estis mihi necessarii. Sed multò magis quæ videntur membra 22
corporis infirmiora esse, necessariora sunt: Et quæ putamus ignobiliora 23
membra esse corporis, his honorem abundantiorem circumdamus: & quæ
inhonesta sunt nostra, abundantiorem honestatem habent. Honesta autem 24
nostra nullius egent: sed Deus temperavit corpus, ei, cui deerat, abun-
dantiorem tribuendo honorem, Ut non sit schisma in corpore, sed id- 25
ipsum pro invicèm solicita sint membra. Et si quid patitur unum membrum, 26
compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum membrum, congaudent
omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro. 27
Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò 28
Prophetas, tertiò Doctores, deindè virtutes, exindè gratias curatio-
num, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes
sermonum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * واخر يعطى افعال قوات * واخر يعطى نبوه * واخر يعطى تمييز الارواح * اخر يعطى اجناس لغات *
11 اخر يعطى ترجمة اللغات * وهذه كلها يفعلها الروح الواحد نفسه * موزعا لكل احد ما يحصه
كما يشاء * التلثا من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *

12 * وكما ان الجسم هو واحد وفيه اعضاء كثيرة * واعضاء الجسم الواحد كلها وان كانت كثيرة *
13 فالجسم واحد هو * كذلك والمسيح * لاننا بروح واحد اصطبغنا نحن كلنا في جسد واحد * ان
14 قلت يهودا * ان كرب يوانيين * او عبيدا * او احرارا * وكلنا سقينا روحا واحدا * لان الجسم
15 ليس هو عضوا واحدا لكن اعضاء كثيرة * فان تقل الرجل لاني لست يدا فما انا من
16 الجسد * فليس من اجل هذا الكلام ليست هي من الجسد * وان تقل الاذن لاني لست عينا
17 فليست من الجسد * فليس من هذا القول ما هي من الجسد * فان كان الجسم كله عينا
18 فاين السمع * وان كان كله سمعا فاين المشم * فقد وضع الله الان الاعضاء * كل واحد منها في
19 الجسد كما شاء * فان كانت كلها عضوا واحدا * فاين الجسم * فالان الاعضاء كثيرة والجسم
20 واحد * لن تستطيع العين تقول لليد ليست بي حاجة اليك * ولا يمكن الراس ايضا يقول
21 للرجلين لست محتاجا اليكما * بل الاولى كثيرا باعضاء الجسم المطنوية صغارا ان تكون الحاجة
22 اليها ضرورية لازمة * واعضاء الجسم التي نظنها مسهوية جدا * تلك نضع عليها كرامة
23 * واعضاء الجسد التي نظنها مسهوية جدا * تلك نضع عليها كرامة
24 زايدة * واعضاؤنا الوحسة لسكالها لها سكل حسن زايد * واعضاؤنا الجسمة لسكالها لا حاجة لها
25 الي سي * لكن الله قد مزج الجسم ومحح الناقص كرامة زايدة * ليلا يكون في الجسم سعاف *
26 بل تهتم الاعضاء بعضها ببعض بهذا المعني نفسه * وان يتالم عضو واحد * تتالم معه
الاعضاء كلها * وان تسرف عضو واحد تسر معه الاعضاء كلها * تم *

* قراءة للقديسين فرما ودميان *

27 * فانتم هم جسد المسيح واعضاؤه من بعض اجزائها * والله قد جعل في الكنيسة اولا رسلا *
28 فاولا الرسل * وثانيا الانبياء * وثالثا المعلمين * ثم القوات * ثم مواهب الاسعية * ثم معاضدات
النصر * وسياسات * واجناس اللغات *

Alii dantur operationes virtutum: alii verò datur prophetia: alii verò datur discretio spirituum: alii dantur genera linguarum: alii verò datur interpretatio linguarum. Hæc autem omnia efficit unus idémque Spiritus, distribuens unicuique quod ei proprium est, prout vult. 10 11

Feriâ tertiâ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Et quemadmodum corpus unum est, sunt-que in eo membra multa, membra verò corporis unius omnia, licet multa sint, corpus tamen est unum: ita & Christus. Etenim per unum Spiritum nos omnes baptizati sumus in unum corpus, sive Judæos dixeris, sive Græcos memores, sive servos, sive liberos: & omnes uno spiritu potati sumus. Corpus enim non est membrum unum, sed membra multa. Quòd si dicat pes; Quia non sum manus, ideò non sum de corpore: non tamen ob hunc sermonem non est de corpore: Et si dicat auris; Quia non sum oculus, ideò non sum de corpore: non tamen ob hunc sermonem non est de corpore. Si enim totum corpus esset oculus, ubi auditus? & si totum foret auditus, ubi odoratus? Nunc autem Deus collocavit membra, singula ex ipsis, in corpore, prout voluit. Quòd si ea omnia unum essent membrum, ubi corpus? Nunc ergò membra sunt multa, corpus verò unum. Non potest oculus dicere manui; Non est mihi opus te: nec potest etiam caput dicere pedibus; Non egeo vobis. Imò quod longè præstantissimum est in membris corporis quæ parva censentur, est ut eorum necessitas requisita sit ac perneccssaria. Et membra corporis quæ putamus valdè contemptibilia, honorem super iis collocamus ampliorem: & membra nostra, quorum fœdæ sunt formæ, formam habent pulchritudinis copiosioris: Et membra nostra pulchræ formæ, nullius rei indigent. Attamen Deus temperavit corpus, deditque deficienti honorem uberiorem: Ne sit in corpore dissidium, sed curam habeant membra alia aliorum, in hunc eundem sensum: Et si patiatur membrum unum, patiantur cum eo cuncta membra: sique honore afficiatur unum membrum, gestiant cum eo cuncta membra. Finis. 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

Lectio pro sanctis Cosma & Damiano.

Vos igitur estis corpus Christi, ejusque membra ex nonnullis ipsorum partibus. Et Deus quidem posuit in Ecclesia quosdam, quos ordinavit: Primò quidem Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Doctores, deindè virtutes, deindè dona sanationum, deindè subventiones auxilii, tum gubernationes, denique genera linguarum. 27 28

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወለ፡ሠጋነሂ : ብዙኅ : ሙለየልዩ : ወአኮ : አሐዱ፡=ፁ አሙኂ : ትቤ : እግር : ለእሰ :
15 ሊኮንኩ : እድ : ወሊኮንኩ : እመውስተ : ነፍስት :: አኮ : ዘእንተ : ብዚኅ : ዘለትከ
16 ውእ : እመውስተ : ነፍስት፡=ፁ ወእመኂ : ትቤ : እዝን : ሊኮንኩ : ዐይነ : ወሊኮን
17 ኩ : እመነፍስት : አኮ : ዘእንተ : ብዚኅ : ዘሊትከውእ : እመነፍስት፡=ፁ ወእመሰ :
ኩሉ : ነፍስትነ : ዐይነ : ውእቱ : እይቱ : እንከ : እዝነ :: ወእመ : ኩሉ : ነፍስት
18 ነ : እዝነ : ለይቴ : እንከ : ለፍ፡=ፁ ወይእዜኂ : ለስተናብሮ : እግዚአብሔር : ወሠ
19 ርዖ : ለመለያልይነ : ዘዘ : ዚለሁ : በውስተ : ነፍስትነ : ዘከመ : ውእቱ : ፈቀደ፡=ፁ ወ
20 እመሰ : ለኩሉ : ነፍስትነ : ለሐዱ : መቤዚቱ : እሮ : እንከ : ነፍስቱ፡=ፁ ይእዜኂ
21 ኬ : መቤዚቱሰ : ብዙኅ : ወነፍስቱ : ለሐዱ፡:=ፁ ኢትክል : ትበሳ : ዐይነ : ለእድ :
22 ኢይፈቅደኪ : ወካዕበ : ኢትክል : ትበሳ : ርእስ : ለእግር : ኢይፈቅደኪ፡=ፁ ፈድፋደ :
23 መፍቅድነ : ውእቱ : ገዙ : ዘይደክመ : መቤዚይትነ፡=ፁ ወገዙ : ሞፀእልነ : ውእ
24 ቱ : ክብርነ፡::=ፁ እመ : ተስሖ : እግዚአብሔር : ለነፍስትነ : ወእክበሮ : ፈድፋደ : ለመ
25 ፀእልነ : ከመ : ኢይትለበይ : በበይናቲሁ : መለያልያቲነ : ካመ : የዐሪ : ሥጋረ : መለያልይ
26 ነ፡=ፁ ወከመ : ኢይትናፈቅ : ለባልነ፡=ፁ ለእመ : አሐዱ : ለበል : ሐሙ : ደሐመመ : ሥን
ሴሁ : ኩሉ : ነፍስትነ : ወእመኂ : ተፈሠሐ : ለሐዱ : ለባል : ይትፈሣሕ : ኩሉ : ነፍስት
27 ነ፡::=ፁ ለንትሙኬ : ሠጋሁ : ለክርስቶስ : ወለባሉ፡::=ፁ ወወሀበ : እግዚአብሔር : እ
28 ዝነ : ለቤተ : ክርስቲያን : በቀደሚ : ዘሐዋርያት : በደግመ : ዘነቢያት : በሣልስ : ዘሊቃ
ውንት : ወእመዝ : ዘትእመርት : በኃይል :: ወእመዝ : ዘለሶት : በጸጋሁ : ዘረድኤት : ወ
ዘለመርሐት : ወዘነገረ : በሐውርት፡=ፁ

Et corporis nostri multa membra, & non unum. Si dicat pes; Ego non sum manus, & non sum ex corpore: anne sic dicens propterea non est ex corpore? Et si dicat auris; Non sum oculus, & non sum ex corpore: anne sic dicens propterea non est ex corpore? Et si totum corpus nostrum oculus est, ubi igitur auditus? Et si totum corpus nostrum auris, ubi igitur odoratus? Et nunc disposuit Deus, & constituit membris nostris, unicuique quod suum est, in corpore nostro, prout ipse voluit. Et si toti corpori nostro unum membrum, ubi corpus? Nunc igitur membra multa, & corpus unum. Non potest dicere oculus manui; Non indigeo te: & iterum non potest dicere caput pedi; Non indigeo te. Magis utile nobis est istud membrum infirmissimum membrorum nostrorum: Et illud quod inhonestum fuit nobis, est gloria nostra. Quia temperavit Deus corpora nostra, & honoravit magis quod opprobrio nobis fuit, ut non dissentirent inter se membra nostra, ut æqualis sit confidentia membrorum nostrorum, Et ut non dividantur membra nostra. Si unum membrum patitur, patietur cum eo totum corpus nostrum: & si gaudet unum membrum, gaudebit totum corpus nostrum. Vos igitur corpus Christi, & membra ejus. Et dedit Deus aurem domui Christianorum, primùm Apostolorum, secundò prophetarum, tertiò doctorum, & tunc signorum in virtute, & tunc medicinæ in dono suo auxiliatorum, & ductorum, & linguarum exoticarum. 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

Num omnes Apostoli? num omnes prophetæ? num omnes doctores? num omnes
29 Μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες
virtutes? num omnes dona habent curationum? Num omnes linguis
30 δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις
loquuntur? num omnes interpretantur? Æmulamini autem charismata meliora.
31 λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι; Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ (σ)κρείττονα.
Et adhuc secundùm excellentiam viam vobis demonstro.
καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

CAP. XIII. ιγ'.

Si linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam,
1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω,
factus sum æs sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam,
2 γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. (α) Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν,
& noverim mysteria omnia & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem,
καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, (β) καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν,
ita ut montes transferre, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si
3 ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, (γ) οὐδέν εἰμι. Καὶ ἐὰν
insumam alendo pauperes omnes facultates meas, & si tradam corpus meum
ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, (δ) καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου
ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil juvor. Charitas
4 ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη
longanimis est: benigna est: charitas non æmulatur, charitas non agit perperàm, non
μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ
inflatur, Non indecorè agit, non quærit sua, non irritatur, non cogitat
5 φυσιοῦται, Οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται
malum, Non gaudet super injustitia, congaudet autem veritati: Omnia
6 τὸ κακὸν, Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, Συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· Πάντα
7

sustinet, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam
στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε 8
excidit: sive autem prophetiæ abolebuntur, sive linguæ cessabunt, sive
(ε) ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε
scientia abolebitur. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophe-
(ζ) γνῶσις καταργηθήσεται. Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφη- 9
tamus: Cùm autem venerit perfectum, tunc quod ex parte abolebitur.
τεύομεν· Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ (η) τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 10
Cùm essem infans, ut infans loquebar, ut infans sapiebam, ut infans
Ὅτε ἤμην νήπιος, (θ) ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος 11
cogitabam: Quando autem factus sum vir, abolevi quæ infantis. Videmus enim
ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. Βλέπομεν γὰρ 12
nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc
ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι· τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. ἄρτι
cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc
γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. Νυνὶ 13
autem manent fides, spes, charitas, tria hæc: major autem horum
δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων
charitas.
ἡ ἀγάπη.

CAP. XIV. ιδ'.

Sectamini charitatem, æmulamini verò spiritalia, magis autem ut prophe-
Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικὰ, μᾶλλον δὲ ἵνα προφη- 1
tetis. Nam loquens linguâ, non hominibus loquitur, sed Deo. Nemo
τεύητε. Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ· οὐδεὶς 2
enim audit: spiritu autem loquitur mysteria.
γὰρ ἀκούει· πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια.

MS. A. (σ) μείζονα. ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) Κἂν (β) κἂν (γ) οὐθὲν ὠφελοῦμαι. Κἂν (δ) κἂν (ε) πίπτει· (ζ) γνώσεις καταργηθήσονται. (η) τέλειον, τὸ ἐκ (θ) ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ... * ... ...
30 ... ...
31 ... ... * ... ...
... ...
... ...
... ...

Versio VULGATA LATINA.

29 Numquid omnes Apostoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doc-
30 tores? Numquid omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent curationum?
31 numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur? Æmulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

CAP. XIII.

1 SI linguis hominum loquar, & angelorum, charitatem autem non habeam, fa-
2 ctus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens, Et si habuero prophetiam, & noverim mysteria omnia, & omnem scientiam: & si habuero omnem fidem
3 ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus me-
4 um ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Charitas patiens est, benigna est: Charitas non æmulatur, non agit perperàm, non infla-
5 tur, Non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat
6 7 malum, Non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam excidit: 8
sive prophetiæ evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur. Ex 9
parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cùm autem venerit quod 10
perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Cùm essem parvulus, loquebar ut 11
parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir, evacuavi quæ erant parvuli. Videmus nunc per speculum in ænigma- 12
te: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria 13
hæc: major autem horum est charitas.

CAP. XIV.

SEctamini charitatem, æmulamini spiritalia: magis autem ut prophetetis. 1
Qui enim loquitur linguâ, non hominibus loquitur, sed Deo: nemo enim audit. 2
Spiritu autem loquitur mysteria.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 30 * اَلعَسَاهُمْ كُلُّهُمْ رُسلاً * لَعَلَّهُمْ كُلُّهُمْ اَنبِيآءُ * اَتَرَاهُمْ كُلُّهُمْ مُعَلِّمِيْنَ * اَلعَلَّهُمْ كُلُّهُمْ قُوَاتٌ * اَتَرَاهُمْ
31 كُلُّهُمْ لَهُمْ مَوَاهِبُ الاَسْفِيَةِ * لَعَلَّهُمْ كُلُّهُمْ يَتَكَلَّمُوْنَ بِاللُّغَاتِ * اَتَرَاهُمْ كُلُّهُمْ يُتَرْجِمُوْنَ * فَعَايِرُوْا اِذًا
اَلمَوَاهِبَ اَلمُفْضَلَةَ * وَلاَرِيَنَّكُمْ طَرِيْقًا تَخُصُّ بِالبَاهِيْ فِي اَلكَمَالِ اَيْضًا *

CAP. XIII.

Num sunt omnes Apostoli? nũ omnes Prophetæ? num omnes Doctores? Num omnes 29 30
virtutes? num omnes habent dona sanationum? num omnes loquuntur linguas? num omnes interpretantur? Ambite ergò 31
dona præstantissima. Et quidem ostendam vobis adhuc peculiarem viam gloriandi in perfectione.

1 * اَلفَصْلُ اَلثَّالِثُ عَشَرَ * اِنْ تَكَلَّمْتُ بِلُغَاتِ اَلنَّاسِ وَاَلمَلاَئِكَةِ * وَلاَ يَكُوْنُ لِيْ مَحَبَّةٌ
2 فَقَدْ صِرْتُ نُحَاسًا يَطُنُّ اَوْ صَنْجًا يُجَلْجِلُ * وَاِنْ تَكُوْنُ لِيْ اَلنُّبُوَّةُ * وَاُعَايِنُ اَلاَسْرَارَ كُلَّهَا * وَكَافَّةَ
اَلعِلْمِ * وَاِنْ تَكُنْ لِيْ اَلاَمَانَةُ بِحُمْلَتِهَا حَتَّى اَنْقُلَ اَلجِبَالَ * وَلاَ يَكُنْ لِيْ مَحَبَّةٌ فَلَسْتُ شَيْئًا * وَاِنْ
3 طَعَمْتُ كُلَّ الاَشْيَآءِ اَلَّتِيْ اَمْلِكُهَا * وَاِنْ دَفَعْتُ جَسَدِيْ لِيُحْرَقَ * وَمَا يَكُوْنُ لِيْ مَحَبَّةٌ * فَمَا يَنْفَعُنِي
ذَلِكَ شَيْئًا * اَلاَرْبَعَا مِنَ اَلجُمْعَةِ اَلثَّالِثَةِ بَعْدَ اَلعَنْصَرِ * اَلمَحَبَّةُ تَمْهَلُ تَوْحِي اَلصَّلاَحَ *
4 اَلمَحَبَّةُ مَا تَحْسُدُ * اَلمَحَبَّةُ مَا تَطْرَبُ * وَلاَ تَبْذَخُ * وَلاَ تَفِجُّ اَخْلاَقُهَا * وَلاَ تَلْتَمِسُ حُقُوقَهَا * وَلاَ تَحِدُّ *
5 وَلاَ تَذْكُرُ اَلشَّرَّ * وَلاَ تُسَرُّ بِالظُّلْمِ * بَلْ تَفْرَحُ بِالحَقِّ * تَحْمِلُ كُلَّ شَيْءٍ * تُصَدِّقُ كُلَّ شَيْءٍ *
6 7 تَرْجِي كُلَّ شَيْءٍ * تَصْبِرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ * اَلمَحَبَّةُ مَا تَسْقُطُ اَصْلاً * ثُمَّ * اِنْ قَلَّتِ اَلنُّبُوَّاتُ فَاِنَّهَا
8 تَبْطُلُ * وَاِنْ ذَكَرَتِ اَللُّغَاتِ فَسَتَسْكُنُ وَتَكُفُّ * وَاِنْ قَصَدَتِ اَلعِلْمَ فَسَيَبْطُلُ * وَاِنَّمَا نَعْرِفُ مِنْ
9 بَعْضِ جُزْءِ اَلعِلْمِ * وَنُنْبِي مِنْ بَعْضِ جُزْءِ اَلنُّبُوَّةِ * فَاِذَا وَافَى اَلاَمْرُ اَلكَامِلُ * فَسَيَبْطُلُ حَيْثُ
10 اَلَّذِي هُوَ اَلجُزْءُ * اَلخَامِسُ عَشَرَ مِنْ عُمُوْرِ لِلْقِدِّيْسِ كِيْرِيكُوْسَ *
* وَلَمَّا كُنْتُ طِفْلاً كُنْتُ اَتَكَلَّمُ كَطِفْلٍ * وَاُفَكِّرُ مِثْلَ طِفْلٍ * وَاُقَدِّرُ كَمَا يَفْكُرُ اَلطِّفْلُ *
11 وَاِذْ صِرْتُ رَجُلاً بَطَّلْتُ خَلاَئِقَ اَلصَّبِيِّ * لِاَنَّنَا نُبْصِرُ اَلاَنَ كَاَنَّنَا نَنْظُرُ فِي اَلمِرْاَةِ بِرَسْمٍ * وَحِيْنَئِذٍ
12 نُبْصِرُ وَجْهًا بِوَجْهٍ * اَلاَنَ اَعْرِفُ بَعْضَ جُزْءِ اَلمَعْرِفَةِ * وَفِي ذَلِكَ اَلوَقْتِ اَعْرِفُ كَمَا قَدْ عُرِفْتُ *
* فَالاَنَ تَبْقَى اَلاَمَانَةُ * اَلرَّجَا * اَلمَحَبَّةُ * هٰذِهِ اَلثَّلاَثَةُ * وَاَعْظَمُهُنَّ اَلمَحَبَّةُ *
13

CAP. XIV.

Sectamini charitatem, æmulemini spiritualia, eaque expetite: magis autem ut prophetetis. Nam qui aliquâ 1
loquitur linguâ, non hominibus loquitur, sed cum Deo sermonem habet: quia ne- 2
mo audit illum, cùm per Spiritum loquatur mysteria.

1 * اَلفَصْلُ اَلرَّابِعُ عَشَرَ * فَاسْعَوْا نَحْوَ اَلمَحَبَّةِ * غَايِرُوْا اَلمَوَاهِبَ اَلرُّوحَانِيَّةَ *
2 وَعِنْدَهَا * وَاِكْثَارٍ اَنْ تَتَنَبَّاوُا * فَاِنَّ مَنْ يَتَكَلَّمُ بِلُغَةٍ فَمَا يُكَلِّمُ اَلنَّاسَ * لَكِنَّهُ يُخَاطِبُ اَللّٰهَ *
لِاَنَّ مَا يَسْمَعُهُ اَحَدٌ * اِذْ بِالرُّوحِ يَتَكَلَّمُ اَسْرَارًا *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወእመሂ : ወሀብኩ : ለምጽዋት : ኵሎ : ንዋይየ : ወጺየ : ለሥጋየኒ : ለእመ : አብላዕኩ :
4 ኅሙ : እትመዘገን : ወተፋቅሮ : ለልብየ : ለልቡ : ዘበቋዕኩ::=ፍ ተፍቅሮ : ያስተዓግ
5 ስ : ተፋትሮ : ያስተመሕር : ተፋቅሮ : ሊየስተቀንእ::=ፍ ወሊይስተኃፍር : ወሊይሓሥ
6 ሠ : ተድላ : ባሕቱቱ : ሊየስተጻዕዕ : ወሊይሴኢ : እኩየ : ወሊይመክር : እኩየ::=ፍ
7 ወሊየስተፈሠሕ : በፍግዕ : ወየስተፈሠሕ : በጽድቅ::=ፍ በኵሉ : ያስተመሕር : ወበኵ
8 ሉ : ያስተዓግስ : ወበኵሉ : ያስተአምን : ወበኵሉ : ያስተዊክል::=ፍ ተፋቅሮ : ለዝሉ
ፈ : ሊየኃስር : ወሊየወድቅ:: ዘሂ : ተነበየ : ኀላፊ : ወይሰዐር : ወዘሂ : ነበበ : በነገር:
9 በሐውርት : ኀለፊ : ወይሰዐር : ወዘሂ : ጠበበ : ኀላፊ : ወይሰዐር::=ፍ እመአሐዱ :
10 ገጽ : ናለመር : ወእመአሐዱ : ገጽ : ንትኔበይ::=ፍ ወእመ : በጽሐ : ፍጸጫሁ : ሎቱ
11 ኒ : [ዘእመአሐዱ : ገጽ :] ይስዐር : ውእቱኒ::=ፍ እመሰ : ደቂቅ : እነ : ተናገርኩ :
ኅሙ : ደቂቅ : ወሐለይኩ : ኅሙ : ዳቂቅ : ወመኵርኩ : ኅሙ : ደቂቅ : ወእመሰ : ልህቁ :
12 ሰዐርኩ : ኵሎ : ግብረ : ደቂቅ::=ፍ ወይእዜሰ : ተዐውቀኒ : ወለእተር ለየኒ : ኵሉ : ክ
ሡተ : ኅሙዘ : በጽሂት : ገጽ : በገጽ : ወይእዜሰ : ለእመር : እመለሐዱ:ኅበር : ዘለመ
13 ሰ : ተዓውቀኒ::=ፍ ወይእዜኒ: እሉ: ሠለስቱ: እሙንቱ: ሀይማኖት: ወትዕግስት: ወተፋቅሮ:
ወእመኵሉ: የዐቢ: ተፋቅሮ: ወተቃህመ: ዘመንፈስ:ቅዱስ:=ፍ

በበዓለ : ኀምሰ:=ፍ

1 10 ዴግንዋ : ለተፋቅሮ : ወተቃህመ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ኅሙ : ትትነበዩ::=ፍ
2 እስመ : ዘይነብብ : በነገረ : በሐውርት : ለኦ : ለሰብእ : ዘይነብብ : ዘእንበለ : ለእግዚአ
ብሔር:እሰሙ:ለልቡ:ዘይሰመዖ: ዘይነብብ: ለመንፈሱ:ዘኅቡአ:=ፍ

Et si dederim in eleemosynas, omnia bona mea, & etiam corpus meum si cibum 3
præbui, ut gloriè, & charitatem non habeam, nihil est quo profecerim. Cha- 4
ritas patiens est, charitas misericors est, charitas non invidet. Et non pude- 5
factum reddit, & non quærit placere sibi, imò ne irata est, neque cogitat malum,
neque consultat malum. Et non gaudet in violentia, sed gaudet in justitia. 6
In omnibus misericors est, in omnibus patiens est, & in omnibus fidelis est, & 7
in omnibus confidit. Charitas in æternum non vilipendit, neque excidit: qui 8
prophetavit, temporalis est & peribit: & qui loquutus est in linguis regionum,
temporalis est & peribit: & qui sapiens est, temporalis est & peribit. Ex una 9
parte cognoscimus, & ex una parte prophetamus. Et quum venerit con- 10
summatio ejus, illud quod ex parte est solvet ipse. Quum parvulus 11
essem, loquutus sum ut parvulus, & imaginatus sum ut parvulus, & cogitavi
ut puerulus: & quum adolevi, abolevi omnia opera parvuli. Et nunc 12
cognita sunt mihi, & apparuerunt mihi omnia apertè sicut in speculo facies ad
faciem, & nunc cognoscam ex cujusdam communicatione quodcunque edoctus fuero.
Et nunc istæ tres sunt, fides, & spes, & charitas, & omnibus major est charitas: 13
& zelamini super eo quod est Spiritûs sancti.

Festo Pentecostes.

CAP. XIV.

Sectamini charitatem, & zelamini super eo quod est Spiritûs sancti, ut pro- 1
phetetis. Quia qui loquitur in linguis regionum, non hominibus est quòd loquitur, 2
sed Deo: quia nemo est qui audit eum qui loquitur spiritui suo mysterium.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

As prophetans, hominibus loquitur ædificationem, & exhortationem, & consola-
3 Ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν, καὶ παράκλησιν, καὶ παραμυ-
tionem. *Loquens* linguâ, seipsum ædificat: *At prophetans,* Ecclesi-
4 θίαν. Ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησί-
am ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem ut
5 αν οἰκοδομεῖ. Θέλω δὲ (α) πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα
prophetetis. Major *enim prophetans,* quàm *loquens* linguis, *præter*
προφητεύητε. μείζων (β) γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς
si non interpretetur, ut Ecclesia ædificationem accipiat. Nunc autem, fra-
6 εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. (γ) Νυνὶ δὲ, ἀδελ-
tres, si veniero ad vos linguis loquens, quid vobis prodero, *si non* vo-
φοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑ-
bis loquar aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctri-
μῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδα-
na? Tamen *inanima* vocem dantia, sive tibia, sive cithara, *si* distin-
7 χῇ; Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαι-
ctionem sonituum *non* dederint, quomodò scietur *tibiâ* canatum, aut ci-
στολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον, ἢ τὸ κι-
tharizatum? Etenim si incertam vocem tuba det, quis ap-
8 θαριζόμενον; Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον (δ) φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς (ε) παρα-
parabitur ad bellum? Ita & vos per linguam *si non* benè
9 σκευάσεται εἰς πόλεμον; (ζ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔ-
significantem sermonem dederitis, quomodò *cognoscetur dictum?* eritis enim in aëre
σημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσῃ τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέ-
ra loquentes. *Tot, si contigerit,* genera *vocum* sunt in mundo: &
10 ρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν (η) ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ (θ)
nihil *eorum mutum.* Si ergò nesciero virtutem vocis, ero
11 οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον. Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ
loquenti barbarus: & *loquens, in me* barbarus. Sic & vos,
λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. (ι) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, 12
quoniam æmulatores estis spirituum, ad ædificationem Ecclesiæ quærite,
ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε,
ut abundetis. *Quapropter loquens* linguâ, oret ut interpre-
ἵνα (κ) περισσεύητε. Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω ἵνα διερμη- 13
tetur. Si *enim* orem linguâ, spiritus meus orat: at
νεύῃ. Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται· ὁ δὲ 14
mens mea *infructuosa* est. Quid ergò est? Orabo spiritu, ora-
νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. Τί οὖν ἐστι; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξο- 15
bo *autem* & mente: psallam spiritu, psallam *verò* & mente. Cæterùm
μαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. Ἐπεὶ 16
si benedixeris spiritu, *implens* locum idiotæ, quomodò
ἐὰν (λ) εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς
dicet, Amen, *super tua gratiarum actione? quandoquidem* quid *dicis* nescit.
ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε.
Tu quidem *enim* benè gratias agis: sed alter non ædificatur: Grati- 17
Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς· ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. Εὐχα- 18
as ago Deo *meo, omnibus vobis magis linguis loquens.* Sed
ριστῶ τῷ (μ) Θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον (ν) γλώσσαις λαλῶν. Ἀλλ' 19
in Ecclesia volo quinque verba *per intelligentiam meam* loqui, ut &
ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους (ξ) διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ
alios instruam, quàm decem *mille sermones* in lingua. Fratres, *ne* pue-
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελφοὶ, μὴ παι- 20
ri *efficiamini* sensibus, sed malitiâ *puerascite: at* sensibus perfecti
δία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε· ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι
estote.
γίνεσθε.

Κεφ. ιδ'. MS. A. (α) ὑμᾶς πάντας γλώσσαις λαλεῖν, (β) δὲ (γ) Νῦν (δ) * σάλπιξ φωνὴν δῷ, (ε) παρασκευάζεται (ζ) Οὕτως (η) εἰσιν (θ) ἐστὶν ἄφωνον.
(ι) Οὕτως (κ) προφητεύητε. Διὸ ὁ (λ) εὐλογῇς πνεύματι, (μ) Θεῷ, πάντων (ν) γλώσσῃ * Ἀλλὰ ἐν (ξ) τῷ νοΐ μου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Is autem qui vaticinatur, hominibus loquitur 3
ædificationem, & exhortationem, & con-
solationem. Qui loquitur linguâ, seipsum 4
ædificat: at qui prophetat, Ecclesiam ædificat.
Velim autem vos omnes loqui linguis, ma- 5
gis autem prophetare: major enim est qui
prophetat, quàm qui loquitur linguâ, nisi
interpretetur: quòd si interpretatur, Ec-
clesiam ædificat. Nunc autem, fratres mei, 6
si veniam ad vos, & vobiscum loquar lin-
guis, quid vobis prodero, nisi loquar vo-
biscum aut per revelationem, aut per scien-
tiam, aut per prophetiam, aut per doctrinam?
Etenim res illæ quæ sunt inanimes, quæque 7
sonum edunt, sive tibia, sive cithara, nisi
distinctionem fecerint inter tonum & socium
ejus, quomodo cognoscetur quid canitur,
aut quid pulsatur? Quòd si cornu emise- 8
rit vocem indistinctam, quis apparabitur
ad prælium? Ita & vos si sermonem linguâ 9
dixeritis, non sit autem explicatus, quo-
modo cognoscetur quod dicitis? eritis vo-
bis quasi cum aëre loquentes. Ecce enim 10
sunt multa genera linguarum in mundo, &
nullum eorum absque voce. Quòd si nesci- 11
ero vim vocis, ego ero barbarus ei qui lo-
quitur; ac etiam ille qui loquitur, erit mihi
barbarus. Sic & vos, quandoquidem ze- 12
latores estis donorum Spiritûs ad ædificati-
onem Ecclesiæ, studete ut abundetis. Et qui 13
loquitur linguâ, oret ut interpretetur. Nam 14
si orem linguâ, spiritus quidem meus orat,
at mens mea est absque fructibus. Quid ergò 15
faciam? Orabo spiritu meo, orabo & mente
& meâ: psallam spiritu meo, psallam & men-
te meâ. Alioqui si benedixeris spiritu, is qui 16
implet locum imperiti, quomodo dicet Amen
ad tuâ gratiarum actionem? quandoquidem
quid dicas nescit. Tu quidem rectè bene- 17
dicis, sed socius tuus non ædificatur. Gra- 18
tias ago Deo, quòd magis quàm vos omnes
linguis loquor. Sed in Ecclesia volo quin- 19
que verba mente meâ loqui, ut & alios do-
ceam, potiùs quàm decem millia verborum,
linguâ.

Genuum positione. 21.

Fratres mei, ne sitis pueri mentibus vestris, 20
sed malitiis infantes sitis, mentibus autem
vestris estote perfecti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 ወዘሰ : ይትነበይ : ለሰብእ : ይነብብ : በዘ : ይጸንዕ : ወበዘ : ይትፈሣሕ : ወይትናዘ
4 ዝ:=: ወዘሰ : ይነብብ : በነገረ : በሐውርት : ለርእሱ : ደሐንጽ : ወዘሰ : ይትነበይ :
5 ቤተ : ክርስቲያን : የሐንጽ::=: ወእፈቅድ : ትንብቡ : በነገረ : በሐውርት : ወዲኒ :
ፈድፋደ : ኅሙ : ትትነበዩ : ወየዐቢ : ዘይትነበይ : እምዝ : ይነብብ : በነገረ : በሐውር
6 ት:: ነሰሙ : ትርጕማኒ : ይፈቅድ : በዘ : ይትሐነጽ : ሕዝበ::=: ወይእዜኒ : ለኅዊነ : እሙ :
መጸእኩ : ኀቤክሙ : ወነበብኩ : በነገረ : በሐውርት : ምንተ : እበቍዐክሙ : እሙ :
ክሠተ : ሊተናገርክሙ : ወዘጥበብ : ወዘተነቢዮ : ወዘትመህርት:=:

Et qui prophetat, hominibus loquitur, in quo confirmetur, & in quo gaudeat, 3
& consolationem habeat. Et qui loquitur in linguis regionum, seipsum ædificat: 4
& qui prophetat, domos Christianas ædificat. Et velim ut loquamini in lin- 5
guis regionum, tamen magis ut prophetetis: quia major est qui prophetat, quàm is
qui loquitur in linguis regionum, quia ut interpretetur nobis necesse est ad
ædificandum populum. Et nunc fratres nostri, si venerim ad vos, & loqutus 6
fuerim in linguis regionum, quid prodero vobis, si apertè non loquutus fu-
erim vobis, & quæ prudentiæ sunt, & quæ prophetiæ, & quæ doctrinæ?

Versio VULGATA LATINA.

3 Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad ædificationem, & exhortationem,
4 & consolationem. Qui loquitur linguâ, semetipsum ædificat: qui autem pro-
5 phetat, Ecclesiam Dei ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis: ma-
gis autem prophetare. Nam major est qui prophetat, quàm qui loquitur lin-
6 guis: nisi fortè interpretetur, ut Ecclesia ædificationem accipiat. Nunc au-
tem, fratres, si venero ad vos linguis loquens; quid vobis prodero, nisi vo-
bis loquar aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in do-
7 ctrina? Tamen quæ sine anima sunt vocem dantia, sive tibia, sive cithara,
nisi distinctionem sonituum dederint; quomodò scietur id quod canitur, aut
8 quod citharizatur? Etenim si incertam vocem det tuba; quis parabit se ad
9 bellum? Ita & vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis; quo-
10 modò scietur id quod dicitur? eritis enim in aëra loquentes. Tam multa, ut
putà, genera linguarum sunt in hoc mundo: & nihil sine voce est. Si er- 11
gò nesciero virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus: & qui loquitur,
mihi barbarus. Sic & vos, quoniam æmulatores estis spirituum, ad ædifica- 12
tionem Ecclesiæ quærite ut abundetis. Et ideò qui loquitur linguâ, oret ut 13
interpretetur. Nam si orem linguâ, spiritus meus orat, mens autem mea si- 14
ne fructu est. Quid ergò est? Orabo spiritu, orabo & mente: psallam spi- 15
ritu, psallam & mente. Cæterùm si benedixeris spiritu: qui supplet locum 16
idiotæ, quomodò dicet, Amen, super tuam benedictionem? quoniam quid di-
cas, nescit. Nam tu quidem benè gratias agis: sed alter non ædificatur. 17
Gratias ago Deo meo, quòd omnium vestrûm linguâ loquor. Sed in Ecclesia 18
volo quinq; verba sensu meo loqui, ut & alios instruam: quàm decem millia ver- 19
borum in lingua. Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitiâ parvuli estote: 20
sensibus autem perfecti estote.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 * فَاَمَّا مَن يَتَنَبَّي فَاِنَّمَا يُخَاطِبُ ٱلنَّاسَ * فَيُورِدُ تَوْطِيدًا وَيَعْزِيَةً وَيَسْلِيَةً * مَنْ يَتَكَلَّمُ بِلُغَةٍ

Qui verò prophetat, homines quidem al- 3
loquitur, assertque confirmationem, &
consolationem, atq; vesocillationem. Qui 4

5 يَبْنِي ذَاتَهُ * وَمَن يَتَنَبَّي يَبْنِي كَنِيسَةً * وَاُرِيدُكُم كُلَّكُم تَتَكَلَّمُونَ بِٱللُّغَاتِ * وَاَفْضَلُ

loquitur aliquâ linguâ, seipsum ædificat:
qui autem prophetat, Ecclesiam ædifi-
cat. Volo quidem vos omnes loqui lin- 5

كَثِيرًا اَنْ تَتَنَبَّاوُا * لِاَنَّ مَنْ يَتَنَبَّي لَاَعْظَمُ مِمَّنْ يَتَكَلَّمُ بِٱللُّغَاتِ * اِلَّا اَنْ يُتَرْجِمَ لِتَبْنِيَ

guis, at multò præstantius ut prophete-
tis: nam qui prophetat, sanè major est
quàm qui loquitur linguis: nisi interpre-
tetur, ut Ecclesia confirmationem per-
cipiat. Finis.

ٱلْكَنِيسَةُ تَوْطِيدًا * ثم *

* اَلْخَمِيسُ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *

Feriâ quintâ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

6 * فَالْاٰنَ يَا اِخْوَتِي اِنْ جِئْتُ اِلَيْكُم مُتَكَلِّمًا بِلُغَاتٍ * فَمَاذَا اَنْفَعُكُمْ اِنْ لَمْ اُخَاطِبْكُمْ اِمَّا بِاِعْلَانٍ *

Nunc enim O fratres mei, si veniam ad 6
vos linguis loquens, quid utilitatis ca-
pietis, nisi vos alloquar aut per revela-
tionem, aut per scientiam, aut per pro-
phetiam, aut per doctrinam? Ad hæc, in- 7
strumenta quæ carent anima, sonũ eden-
tia, sive fistulam dicas, sive testudinem
commemores, nisi distinctionem dedero in-
ter tonos, quomodo cognoscetur quod fistu-
là, aut quod testudine canitur? Et si edam 8
tubâ vocem occultam, quis apparabitur
ad bellum? Ita & vos, nisi dederitis per 9
linguam vestram sermonem clarè paten-
tem, quomodo cognoscetur quod illâ ex-
primitur? eritis enim loquentes ejusmodi
sermones in aërem. Et licet contingat esse 10
in mundo genera vocum hisce similia, nec
esse quicquam ex eis vocis expers: Nisi 11
novero vim vocis, fiam apud loquentem
barbarus, fietque apud me qui loquitur,
barbarus. Ita & vos, cùm sitis æmula- 12
tores spirituũ ad ædificationem Ecclesiæ,
quærite ut in iis proficiatis et excellatis.
Quapropter qui loquitur aliquâ linguâ, 13
oret ut interpretetur. Nam siquâ linguâ 14
oravero, spiritus quidem meus orabit, sed
erit mens mea fructu carens. Utrum est 15
ergò præstantius? Orare me spiritu, &
orare mente: canere spiritu, & canere
mente. Et nunc si tu benedixeris spiri- 16
tu, is qui implet locum plebeiorum, quo-
modo pro tua gratiarum actione dictu-
rus est, Amen? ignorat enim quid dicas.
Tu quidem benè gratias agis, verùm ali- 17
us non proficit. Gratias ago Deo meo, 18
quòd melius quàm vos omnes linguis lo-
quar: Volo tamen in Ecclesia loqui mea 19
mente quinque verba quibus alios doce-
am, potius quàm decem millia dictio-
num linguâ alienâ. Finis.

7 اَوْ مَا عُزِفَ بِهِ * وَاِنْ اَبْدَي فِي ٱلْبُوقِ صَوْتًا غَامِضًا * فَمَنْ ذَا يَسُومُ لِلْحَرْبِ * هٰكَذَا

8 9 وَاَنْتُم * اِنْ لَمْ تُعْطُوا بِلِسَانِكُمْ كَلَامًا وَاضِحًا بَيَانُهُ * فَكَيْفَ يُعْرَفُ ٱلْمُتَكَلَّمُ بِهِ * لِاَنَّكُمْ تَكُونُونَ

10 يَتَكَلَّمُونَ مِثْلَ هٰذِهِ ٱلْاَقْوَالِ فِي ٱلْهَوَاءِ * وَلَوِ ٱتَّفَقَ اَنْ تَكُونَ فِي ٱلْعَالَمِ اَجْنَاسُ اَصْوَاتٍ مِثْلُ

11 هٰذِهِ * وَلَا يَكُونُ مِنْهَا شَيْءٌ لَا صَوْتَ لَهُ * اِنْ لَمْ اَعْرِفْ قُوَّةَ ٱلصَّوْتِ * اَصِيرُ عِنْدَ ٱلْمُتَكَلِّمِ

12 اَعْجَمِيًّا * وَيَصِيرُ ٱلْمُتَكَلِّمُ عِنْدِي اَعْجَمِيًّا * كَذٰلِكَ وَاَنْتُم فَاِذَا اَنْتُم لِلْاَرْوَاحِ مُغَايِرِينَ لِاَبْنَاءِ

13 ٱلْكَنِيسَةِ * فَاطْلُبُوا اَنْ تَزْدَادُوا فِيهَا وَتَفْضُلُوا * فَلِذٰلِكَ مَنْ يَتَكَلَّمُ بِلُغَةٍ فَلْيَسْاَلْ اَنْ يُتَرْجِمَ *

14 15 لِاَنِّي اِنْ صَلَّيْتُ بِلُغَةٍ * فَرُوحِي يُصَلِّي وَيَكُونُ عَقْلِي لَا ثَمَرَ لَهُ * فَمَا هُوَ اِذًا ٱلْاَفْضَلُ *

16 اَنْ اُصَلِّيَ بِٱلرُّوحِ وَاُصَلِّيَ بِٱلْعَقْلِ * اَرْتَمُ بِٱلرُّوحِ وَاَرْتَمُ بِٱلْعَقْلِ * وَالْاٰنَ اِنْ بَارَكْتَ اَنْتَ

17 بِٱلرُّوحِ * فَالَّذِي يُكَمِّلُ مَوْضِعَ ٱلْاُمِّيِّينَ * كَيْفَ يَقُولُ عَنْ شُكْرِكَ اٰمِينَ * لِاَنَّهُ مَا عَرَفَ مَا

18 يَقُولُ * اَمَّا اَنْتَ فَشُكْرُ حَسَنًا * لٰكِنَّ ٱلْاٰخَرَ مَا يَنْتَفِعُ * وَاَشْكُرُ لِاِلٰهِي فَاِنِّي اَفْضَلُ مِنْكُمْ

19 كُلِّكُمْ اَتَكَلَّمُ بِٱللُّغَاتِ * لٰكِنِّي اَسَاءُ اَنْ اَتَكَلَّمَ فِي ٱلْكَنِيسَةِ بِعَقْلِي خَمْسَ كَلِمَاتٍ اُعَلِّمُ بِهَا اٰخَرِينَ *

اَكْثَرَ مِنْ رِبْوَاتِ اَلْفَاظٍ بِلُغَةٍ اُخْرَي * ثم *

Sabbatho decimo septimo post Pentecosten.

* اَلسَّبْتُ ٱلسَّابِعُ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *

20 * اَيُّهَا الْاِخْوَةُ لَا تَصِيرُوا صِبْيَانَ ٱلْبَصَائِرِ * لٰكِنْ تَصَابَوْا فِي ٱلشَّرِّ * وَفِي رَوِيَّاتِكُمْ كُونُوا كَامِلِينَ *

O fratres, ne sitis pueri sensibus: sed 20
malitiâ puerascite, sententiis autem
vestris estote perfecti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ለኦኑ : ዘለልቦሚ : ነፍሰ : ይነቁ : ዋመሰንቆሚ : ይነበብ : ወዕንዝረሚ:: ወእመሰ : በትእ
ምርት : ዘነቀወ : ወሊነበቡ : ሙኑ : ያለምር : ዘይብል : ሙስንቆሁኒ : ወዕንዝሩሁኒ:=>
8 ዌዘሚ : ይነፍኅ : ቀርን : ለእመ : በትእምርት : ባዘ : ይትዐዌቅ : ሊነፍኅ : ሙኑ : ይትሪ
9 ሰይ : ላቁትል::=> ኸማሁኬ : ለንትኩኒ : ለእመ : ተናባርክሙ : በነገረ : በሐውርት :
ወእልቦ : ዘይተረኅኑመ : ቃለክሙ : ሙኑ : ያለምር ; ዘትብሉ : ወዘትትናገሩ : ትከ
10 ውኑ : ኸመዘ : ሙክለ : ነፍስ : ትንብቡ::=> ጫመጠን : ሀለው : ለሕዛብ : ውስተ : ዓለ
ም : ወለለ : ብሑሮሙ : ነገሮሙ : ወዘዘ : ዘሊሆሙ : ተስናናሙ : ወኵሉ : ይነብብ : በ
11 ነገረ : ብሑሩ:=> ወለእመ : ሊያለምር : እነከ : ፍካረሁ : ለነገር : ወሓይለ : ቃሉ : ለ
12 ነሁ : እካውኖ:ለዘ:ይትናገረኒ : ወውስቱኒ:ዘይትናገረኒ : ዘይዘነግፅ : ይመስለኒ:=> ኸማ
ሁኬ : እንትሙኒ : ተቃሕው : ለዘ : መንፈስ:ቅዱስ : በዘ:ይትሐነጽ : ሕዝብ : ሓረሠሡ : ኸ
13 መ : ትብዝኑ: :=> ወይእዜኒ : ዘሂ:ይነብብ: በነገር: በሐውርት : ለይጸቢ: ኸመ:ይትረኅ
14 መ: ሎቱ:=> ወእመሰ : እጸሊ : በነገር:በሐውር ት: መንፈየ: ዳእሙ: ይጼቢ : ወልብየሰ:
15 ዕራቁ:ውእቱ:=> መንትኑ:እንከ:ዘእጼቢ: ለመንፈየ: እስእል : ለቢጽየኒ:: እዘመር: ለ
16 መንፈስየኒ: ወእዘመር:ለልብየኒ:=> እስመ:ለእመ:ለእሮተ:መንፈሰ:መንተ: ያለምር: ዘ
17 ይብሎ:ለሜኑ: እሰመ:ሊያለምር: ዘትብል:ወዘከመ:ተለሮተ::=> ናሁ:ለንተ: ሠናየ:ታለ
18 ኩተ : ለገዝቱ : እንከ: እፎ : ይተሐነጽ:ልቡ:=> ወለለኩቶ፣ ለእግዚአብሔር:በእንተ:
19 ኩልክሙ : ወለእንዘሂ : በነገረ : በሐውርት : እነብብ::=> ዌባሕቱ : በቤተ : ክርስቲያን:
እፈቅድ : ሓመሰቱ : ቃለ: እንግሮ: ለልብየ : ከመ : ለባዕድኒ: እመህር: ወእማእኮ : እልፈ:
20 ቃለ: በነገረ: በሐውርት:=> ለኅዊነ: ሊትእበዱ : ወሊትክሐቱ : ሥክረ: ውስተ: እኩይ: :
ዌባሕቱ : ከመ: ሕፃናት : ኩኑ: ወለመክርሰ: ጠቢባነ:ኩኑ:=>

Nónne quæ non habent animam resonant? & cithara loquitur, & tibia, & si 7
in signis resonent, & non loquantur, quis cognoscet quid dicit cithara & tibia?
Et inflans cornu, si in signis quibus cognoscitur, non inflavit, quis apparabi- 8
tur ad bellum? Sic igitur vos si loquuti estis in linguis regionum, & non 9
sit interpres verborum vestrorum, quis intelliget quæ dicitis & quæ loquimini?
eritis sicut cum vento loquentes. Quot sunt gentes in mundo? & quarumcun- 10
que regionum quæ sunt linguæ? & quæque suas habent differentias, & quis-
que loquitur in lingua regionis suæ. Et si nesciero igitur interpretationem ser- 11
monis, & virtutem vocis, ego ero ei qui loquitur mihi, & is qui mihi loquitur
barbarè loquens videbitur mihi. Sic igitur vos zelantes quæ sunt Spiritûs 12
sancti, in quibus ædificetur populus, quærite ut abundetis. Et nunc qui lo- 13
quitur in lingua regionum, oret ut cum eo interpretetur. Et si orem in lingua 14
regionum, spiritus meus solummodo orat, sed cor meum vacuum est. Quid 15
igitur? quæ oro spiritui, interrogabo fratrem meum? psallam spiritui, & psal-
lam cordi meo. Quia si gratias egero spiritui, quid intelliget ædituus, quia 16
nescit quid dicitur, & quomodo gratiæ actæ sunt? Ecce tu benè gratias 17
agis, propter hoc tamen quomodo ædificabitur cor ejus? Et gratias ago Deo pro- 18
pter omnes vos, & in linguis regionum loquor. Veruntamen in do- 19
mo Christianorum malim quinque verba loqui cordis mei, ut edoceam etiam
alios, quàm decem millia verborum in linguis regionum. Fratres nostri, ne insani- 20
atis, neque corrumpatis voluntatem in malo: sed sicut parvuli estote, & ad
confulendum prudentes estote.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

In lege ſcriptum eſt; Quoniam in aliis linguis & in labiis aliis
21 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, Ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν (ο) ἑτέροις
loquar populo huic: & nec ſic exaudient me, dicit Dominus. Ita-
22 λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ· καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει Κύριος. Ὥστε
que linguæ in ſignum ſunt, non fidelibus, ſed infidelibus: at
τε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ
prophetia non infidelibus, ſed fidelibus. Si ergò conveniat Ec-
23 προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ὅλη
cleſia univerſa in idipſum, & omnes linguis loquantur, intrent autem
ἐκκλησία ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες (π) γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ
idiotæ aut infideles, non dicent quòd inſanitis? Si autem omnes prophe-
24 ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύ-
tent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, di-
σιν, εἰσέλθῃ (ρ) δέ τις ἄπιστος, ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνα-
judicatur ab omnibus: Et ſic occulta cordis ejus manifeſta
25 κρίνεται ὑπὸ (σ) πάντων· Καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ
fiunt: & ita cadens in faciem, adorabit Deum, pronuntians
γίνεται· καὶ (τ) ἔτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων
quòd Deus verè in vobis ſit. Quid ergò eſt, fratres? Cùm conveni-
26 ὅτι (υ) ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι. Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχη-
tis, unuſquiſque veſtrûm pſalmum habet, doctrinam habet, linguam habet, apocaly-
σθε, (φ) ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυ-
pſin habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem fiant. Sive
27 ψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν (χ) γινέσθω. Εἴτε
linguâ quis loquitur, ſecundùm duos, aut plurimùm tres, & per partes, & unus
γλώσσῃ τὶς λαλεῖ, κατὰ δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς
interpretetur. Si autem non fuerit interpres, taceat in Eccleſia: ſibiipſi
28 διερμηνευέτω. Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ
autem loquatur & Deo. Prophetæ autē duo aut tres loquantur, & alii
δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι 29
dijudicent. Si verò alii revelatum fuerit ſedenti, prior taceat.
διακρινέτωσαν. Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. 30
Poteſtis enim per unum omnes prophetare, ut omnes diſcant, &
Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ 31
omnes conſolatione afficiantur. Et ſpiritus prophetarum prophetis ſubjiciuntur.
πάντες παρακαλῶνται. Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. 32
Non enim eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis: ut in omnibus Ec-
Οὐ γάρ ἐστιν (ψ) ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης· ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκ- 33
cleſiis Sanctorum. Mulieres veſtræ in Eccleſiis taceant:
κλησίαις τῶν ἁγίων. Αἱ (ω) γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· 34
non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut &
οὐ γὰρ (α) ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, (β) ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ
lex dicit. Si autem quid diſcere volunt, in domo propriò vi-
νόμος λέγει. Εἰ δέ τι (γ) μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄν- 35
ros interrogent. Turpe enim eſt mulieribus in Eccleſia loqui. An à
δρας ἐπερωτάτωσαν. αἰσχρὸν γάρ ἐστι (δ) γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. Ἢ ἀφ' 36
vobis verbum Dei exiit? aut in vos ſolos pervenit? Si quis
ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἴ τις 37
videtur propheta eſſe aut ſpiritualis, cognoſcat quæ ſcribo vobis, quia Do-
δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, (ε) ὅτι τοῦ Κυ-
mini ſunt mandata. Si autem quis ignorat, ignotus eſto. Itaque, fra-
ρίου εἰσὶν ἐντολαί. Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω. Ὥστε, (ζ) ἀδελ- 38
tres, æmulamini prophetare, & loqui linguis ne prohibete.
φοὶ, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν (η) γλώσσαις μὴ κωλύετε. 39
Omnia decenter & ſecundùm ordinem fiant.
Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω. 40

MS. A. (ο) ἑτέρων (π) λαλοῦσι γλώσσαις, (ρ) τέ τις (σ) πάντων· Τὰ κρυπτὰ (τ) ὕτως (υ) ὄντως ὁ Θεὸς (φ) ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμηνίαν ἔχει· πάντα (χ) γενέσθω. (ψ) ὁ Θεὸς ἀκαταστασίας, ἀλλὰ (ω) γυναῖκες ἐν ταῖς (α) ἐπιτρέπετε (β) ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν τοῖς ἀνδράσιν, καθὼς (γ) μανθάνουν θέλουσιν, (δ) γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. (ε) ὅτι Θεοῦ ὄντων ἐντολή. (ζ) ἀδελφοί μου, (η) μὴ κωλύετε γλώσσαις. Πάντα δὲ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ... ...

Verſio VULGATA LATINA.

21 In lege ſcriptum eſt; Quoniam in aliis linguis & labiis aliis loquar populo hu-
22 ic: & nec ſic exaudient me, dicit Dominus. Itaque linguæ in ſignum ſunt non
23 fidelibus, ſed infidelibus: prophetiæ autem non infidelibus, ſed fidelibus. Si
ergò conveniat univerſa Eccleſia in unum, & omnes linguis loquantur, intrent
24 autem idiotæ, aut infideles: nónne dicent quod inſanitis? Si autem omnes pro-
phetent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, dijudi-
25 catur ab omnibus: Occulta cordis ejus manifeſta fiunt, & ita cadens in faciem
26 adorabit Deum, pronuntians quòd verè Deus in vobis ſit. Quid ergò eſt, fra-
tres? cùm convenitis, unuſquiſque veſtrùm pſalmum habet, doctrinam habet, apo-
calypſim habet, linguam habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem
27 fiant. Sive linguâ quis loquitur, ſecundùm duos, aut ut multùm tres, & per par-
28 tes, & unus interpretetur. Si autem non fuerit interpres, taceat in Eccleſia, ſibi
autem loquatur, & Deo. Prophetæ autem duo, aut tres dicant, & cæteri dijudi-
29 cent. Quòd ſi alii revelatum fuerit ſedenti, prior taceat. Poteſtis enim
30 omnes per ſingulos prophetare: ut omnes diſcant, & omnes exhortentur: Et
31 ſpiritus prophetarum prophetis ſubjecti ſunt. Non enim eſt diſſenſionis Deus,
32 ſed pacis: ſicut & in omnibus Eccleſiis Sanctorum doceo. Mulieres in Eccle-
33 ſiis taceant, non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit.
34 Si quid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent. Turpe eſt enim mu-
35 lieri loqui in eccleſia. An à vobis verbum Dei proceſſit? aut in vos ſolos perve-
36 nit. Si quis videtur propheta eſſe, aut ſpiritualis, cognoſcat quæ ſcribo vobis,
37 quia Domini ſunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. Itaque, fra-
38 tres, æmulamini prophetare: & loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem
39 honeſtè, & ſecundùm ordinem fiant.
40

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * فقد كتب في السريعة * سأخاطب هذا الشعب بلغات أخر * وشفوات أخر * يقول الرب * ولا

22 هكذا يسمعوني * فلذلك اللغات هي دلالة لا للذين آمنوا * بل للذين لم يومنوا * فاما النبوءة

23 دلالة لا للذين لم يومنوا * لكن للذين قد آمنوا * فان اجتمعت الكنيسة كلها سمعة معا *

24 ويتكلمون كلهم باللغات * فيدخل اميون وكافرون * اما يقولون انكم قد وسوستم * وان يتنبوا

25 كلهم فيدخل انسان كافر او امي * فيوبخه الكل ويكشف الكل عن سريرته * وهكذا تصير

خفايا قلبه ظاهرة * فيخر هكذا على وجهه ويسجد لله * مسبحا ان الله فيكم هو حقا * تم *

* قراءة الجمعة من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *

26 * فماذا هو معني قولي يا اخوتي * اذا اجتمعتم كل احد منكم له مزمور * له تعليم * له لغة * له

27 استعلان * له ترجمة * فلتصر كلها لابناء المنفعة * ان يتكلم احد بلغة * فليتكلم لدي

اثنين او اكثر بلبة * وعلي انفراد * وليترجم واحد * وان لم يحضر من يترجم * فليصمت

28 في الكنيسة * وليخاطب نفسه والله * والانبياء فليتكلم اثنان او بلبة * وباقي الحضور

29 فليميزوا كلامهم * وان استعلنت نبوة لاخر جالس * فليصمت الاول * لانه يمكنكم

30 31 كلكم ان تتنبأوا واحدا واحدا * لتتعلموا كلكم * وتتعزوا كلكم * وارواح الانبياء

32 تخضع للانبياء * لان الله ليس هو اله التشويش * بل اله السلامة * كما قد رتب ذلك في

33 كنائس القديسين كلها * نساؤكم فليصمتن في الكنائس * لانهن لم يومرن ان

34 يتكلمن * بل يخضعن كما تذكر السريعة * وان شين يتعلمن شيا فليسلن عنه

35 في المنزل رجالهن * لان مستقبحا هو ان يتكلمن النساء في الكنيسة * او لعل كلام

36 الله منكم صدر * ام اليكم وحدكم انتهى * من يظن انه نبي او روحاني *

37 فليعرف الاقوال التي اكتبكم بها * انها وصايا الرب هي * وان جهلها احد فليجهل *

38 39 40 * فلذلك يا اخوتي عايروا النبي * ولا تمنعوا التكلم باللغات * بل فلتصر كلها

بتورع وترتيب *

Scriptum enim eſt in Lege, Colloquar cum hoc populo aliis linguis, aliiſque labiis, aitque Dominus, & ne ita quidem audient me. Propterea linguæ ſunt ſignum, non his qui crediderunt, ſed his qui non crediderunt: prophetia verò ſignum eſt non his qui non crediderunt, ſed his qui crediderunt. Itaque ſi conveniat Eccleſia tota ſimul concors, & loquantur omnes linguis, ingrediantur autem idiotæ atque infideles, nónne dicent vos inſaniſſe? At ſi omnes prophetent, ingrediatur autem infidelis quiſpiam aut idiota, omnes arguent eum, & omnes arcanum ejus detegent: Et ita fient occulta cordis ejus manifeſta: atque ita procidens in faciem ſuam adorabit Deum, exclamans quòd Deus revera ſit in vobis. Finis.

Lectio feriæ ſextæ hebdomadis nonæ poſt Pentecoſten.

Quiſnam eſt igitur ſenſus verborum meorum O fratres mei? Cùm convenitis, quicunque veſtrùm habuerit canticum, habuerit doctrinam, habuerit linguam, habuerit revelationem, habuerit interpretationem: omnia fiant ad ædificationem utilitatis. Si quis aliquâ linguâ loquitur, loquatur apud duos, aut ad plurimum tres, & ſeorſim: unus autem interpretetur. Quòd ſi non adſit qui interpretetur, taceat in Eccleſia, & ſibiipſi loquatur ac Deo. Prophetæ quoque loquantur duo aut tres, & cæteri aſſidentes diſcernant ſermones eorum. Quòd ſi revelata fuerit prophetia alii aſſidenti, prior taceat. Poteſtis enim omnes ſingulatim prophetare, ut omnes diſcatis, & omnes conſolationem accipiatis. Et ſpiritus Prophetarum ſubdunt ſe Prophetis. Nam Deus non eſt perturbationis Deus, ſed Deus pacis: quemadmodùm hoc jam diſpoſitum eſt in omnibus Eccleſiis ſanctorum. Mulieres veſtræ taceant in Eccleſiis, quia non permittitur illis ut loquantur: ſed ſubditæ ſint, ut memorat Lex. Quòd ſi quid diſcere volunt, domi viros ſuos interrogent: nam turpe eſt mulieres loqui in Eccleſia. An fortè ſermo Dei à vobis profectus eſt, an ad vos ſolos devenit? Qui æbitratur ſe prophetam eſſe, aut ſpiritualem, agnoſcat ſermones quos ſcribo vobis, quòd Domini ſint mandata. Quod ſiquis ignoret illos, ignoret. Hâc igitur de cauſa O fratres mei, æmulemini prophetare, & ne vetueritis loqui linguis. Omnia tamen decenter & ordine fiant.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወይትከሠት፡ ዘያሓብሉ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡፡ ወእመዝ፡ ይገብኦ፡ ይነስሕ፡ ወይስግድ፡ በገጹ፡
26 ወይገኒ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውይነግር፡ ከመ፡ ለሣኒ፡ ሀሎ፡ እግዚአብሔር፡ ምስሌክሙ፡፡=፨ ወ
ደእዜኒ፡ ለኀዊነ፡ ሶበ፡ ትትጋብሉ፡ ኵልክሙ፡ ብክሙ፡ መዝሙረ፡ ወትምህርት፡ ዘከሠተ፡ ዘነ
27 ገረ ፡ በሐውርት ፡ ወዘመድራሰት፡ ወኵሉ፡ በዘ፡ ትትሐነጹ፡ ግበሩ፡=፨ ወእመኒ፡ ዘይነብ
28 ል፡=፨ ወእመሰ፡ ለልዎ፡ ዘይተረጕመ፡ ለርመው፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ ይንብ፡ ሰር እሱ፡
29 ወለእግዚአብሔር፡=፨ ነቢያት፡ ያነብቡ፡ እማለኮ፡ ክልኤቱ፡ ወእማለኮ፡ ሠለስቱ፡ ወእ
30 ልክቱ፡ ለይፈትሩ፡=፨ ወእመሰቦ፡ ለዘ፡ ለስተርእዮ፡ ወከሠተ፡ ሎቱ፡ በንቡሩ፡ ቀደማዊ፡
31 ለያርመው፡=፨ ይትከሀለክው፡ ትትነበዩ፡ ኵልክሙ፡በበ፡ ለሐዱ፡ከመ፡ኵሉ፡ይትመሀር፡
32 ወከመ፡ኵሉ፡ይትፈሣሕ፡፡=፨ ወመንፈስ፡ነቢያት፡ ይትሌዘዙ፡=፨ እስመ፡ሊኆኑ፡ሀገስ፡
33 እግዚአብሔር፡ ዘእንበለ፡ ሰላመ፡ በከመ፡ በኵሉ፡ ቤተ፡ክር ስቲያኖሙ፡ለቅዱሳን፡፡=፨ ወ
34 እንስትኒ፡ለያር መጣ፡በቤተ፡ክርስቲያን፡እስመ፡ ሊይከወኖን፡ ይትናገሪ፡ ዘእንበለ፡ ደእሙ፡
35 ይትለዘዛ፡ እስመ፡ ኅጣሁ ፡ ይቤ፡ ለሪተ፡=፨ ወእመሰ ፡ ይፈቅደ ፡ ይትመህሩ ፡ በለብዖቲ
36 ሆን፡ይስለባ፡፡ እስመ፡ ኀሰር፡ ውእቱ፡ ለብእሲት፡ ተናግሮ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን፡=፨ ዳእ
ሙኑ ፡ በኀቤክሙ ፡ ይሰተት ፡ ቃለ ፡ እግዚኣብሔር ፡ ወለባሕቲትክሙኑ ፡ በጽሐክሙ ፡
37 ቃለ ፡ እግዚአብሔር፡=፨ ወዘሰ ፡ ይብል ፡ ርእሶ ፡ ለመ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ወመንፈስ ፡
38 ቅዱስ ፡ ላዕቤሁ ፡ ያእመር ፡ ዘንተ ፡ ዘጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ እስመ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔ
39 ር ፡ ውእቱ፡=፨ ወዘሰ ፡ ሊያእመር ፡ ሊያእመር፡፡=፨ ወይእዜኒ ፡ ለኀዊነ ፡ ተቃሐ
40 ው ፡ ለተነቢዮ ፡ ወለዘኒ ፡ ይነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ ሊትክልእዎ፡=፨ ወኵሉ ፡
ዘበእጉ ፡ ወበድቡት ፡ ወበዐቅመ ፡ ግበሩ፡፡=፨

Et revelabitur quod occultant in corde eorum: & tunc convertetur, pœnitentiam aget, & proſternet ſe in faciem ſuam, & confitebitur Deo, & nuntiabit quòd verè eſt Deus vobiſcum. Et nunc fratres noſtri, quum convenitis, omnes vos habetis canticum, & doctrinam revelationis linguarum regionum, & expoſitionis: & omnes, ca quibus ædificemini, facite. Et ſi quis ſit qui loquitur in linguis regionum, per binos aut per trinos fiat, & ſeparatim unus interpretetur. Et ſi nullus ſit interpres, tacendo in domo Chriſtianorum, loquatur ſibiipſi & Deo. Prophetæ loquantur ſive duo ſive tres, & reliqui interpretentur. Et ſi quis fuerit cui viſio facta eſt & apparuit ipsi, ſedendo prior taceat. Poteſtis prophetare omnes vos ſigillatim, ut quiſque doceat, & ut quiſque gaudeat. Et ſpiritui prophetæ obtemperant. Quia non eſt commotionis Deus, ſed pacis, ſicut in omnibus domibus Chriſtianis Sanctorum. Et mulieres taceant in domo Chriſtianorum, quia non oportet ut loquantur, ſed ſolummodò ut obtemperent, quia ſic dicit lex. Et ſi voluerint diſcere, in domibus ſuis interrogent: quia turpe eſt mulieri loqui in domo Chriſtianorum. Solummodòne apud vos procedit verbum Dei? & vobiſne ſolis devenit verbum Dei? Et qui prædicat ſeipſum, ſi propheta eſt, & Spiritus ſanctus ſuper eum eſt, cognoſcet hoc quod ſcripſi vobis, quia mandatum Dei eſt. Et qui neſcit, neſciet. Et nunc fratres noſtri, zelate prophetiam, & eos qui loquuntur in linguis regionum, ne prohibeatis. Et omnia vitè & honeſtè & ordinatim facite.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Θ'.

CAP. XV. ις'.

1 ΓΝωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ
& accepistis, in quo & statis: Per quod & servamini, quo sermone evan-
2 παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε· δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγ-
gelizârim vobis, si tenetis: nisi si non fruſtrà credidiſtis. Tradidi enim
3 γελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. Παρέδωκα γὰρ
vobis in primis, quod & accepi, quoniam Chriſtus mortuus eſt pro peccatis
ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
noſtris, ſecundùm ſcripturas: Et quia ſepultus eſt, & quia reſurrexit tertiâ
4 ἡμῶν, κατὰ τὰς γραφάς· καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται (α) τῇ τρίτῃ
die, ſecundùm ſcripturas: Et quia viſus eſt Cephæ, deindè duodecim:
5 ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γραφάς· καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, (β) εἶτα τοῖς δώδεκα·
Deindè viſus eſt ſuprà quingentis fratribus ſemel, ex quibus plures ma-
6 ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ (γ) πλείους μέ-
nent uſque adhuc, quidam autem & dormierunt: Deindè viſus eſt Jacobo,
7 νουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ,
deindè Apoſtolis omnibus: Noviſſimè autem omnium, tanquam ab-
8 (δ) εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκ-
ortivo, viſus eſt & mihi. Ego enim ſum minimus Apoſtolorum: qui non
9 τρώματι, ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ
ſum ſufficiens vocari Apoſtolus, quoniam perſecutus ſum Eccleſiam Dei.
εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.
Gratiâ autem Dei ſum quod ſum, & gratia ejus quæ in me non inanis fuit eſt,
10 Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη,
ſed abundantiùs illis omnibus laboravi: non ego autem, ſed gratia Dei
ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, (ε) ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ
quæ mecum. Sive igitur ego, ſive illi, ſic prædicamus, & ſic cre-
ἡ σὺν ἐμοί. Εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, (ζ) οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπι-
11 didiſtis. Si autem Chriſtus prædicatur quòd à mortuis reſurrexit, quomodò
στεύσατε. Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς
12 dicunt quidam in vobis, quoniam reſurrectio mortuorum non eſt? Si autem re-
(η) λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; Εἰ δὲ ἀ-
13 ſurrectio mortuorum non eſt, neque Chriſtus reſurrexit. Si autem Chriſtus non reſurrexit,
νάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται,
14 inanis utique prædicatio noſtra, inanis autem & fides veſtra: Invenimur
κενὸν ἄρα (θ) τὸ κήρυγμα ἡμῶν, (ι) κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· εὑρισκόμεθα
15 autem & falſi teſtes Dei, quoniam teſtati ſumus de Deo, quòd ſuſ-
δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤ-
citaverit Chriſtum: quem non ſuſcitavit, ſi utique mortui non reſurgunt. Si enim
γειρε τὸν Χριστὸν· ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. Εἰ γὰρ
16 mortui non reſurgunt, neque Chriſtus reſurrexit. Si verò Chriſtus non reſurrexit, va-
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται,
17 na fides veſtra, adhuc eſtis in peccatis veſtris. Nempè & dormi-
ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, (κ) ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Ἄρα καὶ οἱ κοιμη-
18 entes in Chriſto, perierunt. Si in vita hac ſperantes ſumus in
θέντες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ (λ) ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν
19 Chriſto tantùm, miſerabiliores omnibus hominibus ſumus. Nunc autem Chriſtus re-
Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐ-
20 ſurrexit à mortuis, primitiæ dormientium factus eſt. Quoniâ enim
γήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν (μ) κεκοιμημένων ἐγένετο. Ἐπειδὴ γὰρ
22 per hominem mors, & per hominem reſurrectio mortuorum. Sicut enim in
δι' ἀνθρώπου (ν) ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. Ὥσπερ γὰρ ἐν
Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur.
τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, (ξ) οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.

MS. A. (α) τῇ ἡμέρᾳ τρίτῃ, (β) ἔπειτα (γ) πλείονες (δ) ἔπειτα (ε) ἀλλὰ (ζ) οὕτως (η) λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες, (θ) καὶ τὸ (ι) κενὴ καὶ (κ) καὶ ἔτι (λ) ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, (μ) κεκοιμημένων. Ἐπειδὴ (ν) θάνατος, (ξ) οὕτως

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XV.

Matutinis Reſurrectionis. 23.

1 NOtum autem vobis facio, fratres mei, Evangelium quod annuntiavi vobis, & quod
2 accepiſtis, & in quo ſtatis: Per quod & ſervamini: quâ ratione annuntiaverim vobis, tenetis, niſi in vanum credidiſtis. Tra-
3 didi enim vobis inprimis prout & accepi, Chriſtum mortuum eſſe pro peccatis noſtris,
4 ſicut ſcriptum eſt. Et ſepultum fuiſſe, & excitatum tertiâ die, ſicut ſcriptum eſt. Et
5 viſum eſſe Petro, & poſt eum duodecim. Ac
6 poſteà viſum fuiſſe pluſquàm quingentis fratribus ſimul, quorum multi ſunt adhuc ſuperſtites, & nonnulli obdormierunt. De-
7 inde viſum eſſe & Jacobo, & poſt eum Apoſtolis omnibus. Ad extremum autem o-
8 mnium tanquam abortivo, mihi quoque apparuiſſe. Ego ſum minimus Apoſtolorum:
9 nec ſum dignus qui vocer Apoſtolus, quippe qui perſecutus ſim Eccleſiam Dei. Sed
10 gratiâ Dei ſum id quod ſum: & gratia ejus in me non fuit inanis, ſed pluſquàm omnes laboravi; non ego, ſed illius gratia quæ mecum eſt. Itaque ſive ego, ſive il-
11 li, ſic prædicamus, & ſic credidiſtis. Quòd
12 ſi Chriſtus prædicatur à mortuis reſurrexiſſe, quomodo ſunt inter vos quidam qui dicant non eſſe vitam mortuorum? Et ſi
13 vita mortuorum non eſt, ne Chriſtus quidem reſurrexit. Quòd ſi Chriſtus non re-
14 ſurrexit, inanis eſt prædicatio noſtra, inanis & fides veſtra. Ac proinde comperi-
15 mur falſi teſtes Dei, qui teſtificati ſimus de Deo quòd excitaverit Chriſtum, quum non ſuſcitaverit. Nam ſi mortui non reſur-
16 gunt, ne Chriſtus quidem reſurrexit. Quòd
17 ſi Chriſtus non reſurrexit, otioſa eſt fides veſtra, & adhuc eſtis in peccatis veſtris. Quin & fortè qui obdormierunt in Chri-
18 ſto, perierunt ſibi. Quòd ſi in hac vita
19 tantùm ſperamus in Chriſto, miſerrimi omnium hominum ſumus.

Ad oblationem Reſurrectionis. 24.

20 Nunc autem Chriſtus reſurrexit à mortuis,
21 & fuit primitiæ dormientium. Et quemadmodum per hominem fuit mors, ita &
22 per hominem exiſtit vivificatio mortuorum. Nam quemadmodum in Adam omnes homines moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificantur.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በመሓትዐ : ፋሲካ ::=÷

1 ዘኪ ወእጠይቀክሙ : ለሓዊነ : ትመህርተ : ዘመህርኩክሙ : ዘካመ : ተዳሎክሙ : ዘቦቱ :
2 ሀለውክሙ ::=÷ ወዘቦቱ : ተሐይዉ : ምንትኑ : ነገርኩክሙ : ለእመ : ሊተዐቅቡ :
3 ዘተመህርክሙ : ለእመ : ሊኮነ : ለክንቱ : ዘተመህርክሙ ::=÷ ናሁ : መህርኩክሙ :
ቀደምኩ : ዘካመ : ተመህርኩ : እሰመ : ክርስቶስ:ሞተ : በእንተ : ኃጢአትነ : በ
4 ኀመ : ይቤ : መጽሐፍ::=÷ ወተቀብረሂ : ወተንሥአ : ለመ : ዛልሰት : ዕለት : በኀ
5 መ : ይቤ : መጽሐፍ::=÷ ወእስተርአዮ : ለኬፋ : ወእምዝ : እስተርአዮሙ:ለዕሠርቱ: ወ
ክልኤቱ : እርዳእሁ::=÷

Pro lampadibus paſchatis.

CAP. XV.

1 ET declaro vobis fratres noſtri, doctrinam quam docui vos, quemadmodum ac-
2 cepiſtis, in qua manetis, Et in qua vivetis: quare loquutus ſum vobis, ſi non
3 obſervatis quæ didiciſtis, ſi non fuit fruſtrà quod didiciſtis? Ecce docui vos imprimis quemadmodum edoctus fui, quòd Chriſtus mortuus eſt propter peccata
4 noſtra, ſicut dixit Scriptura. Et ſepultus eſt etiam, & ſuſcitatus eſt tertio die, ſicut dixit Scriptura. Et apparuit Cephæ, & tunc apparuit duodecim diſcipu-
5 lis ſuis.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XV.

1 NOtum autem vobis facio, fratres, Evangelium, quod prædicavi vobis, quod
2 & accepistis, in quo & statis, Per quod & salvamini: quâ ratione prædicave-
3 rim vobis, si tenetis, nisi frustrà credidistis. Tradidi enim vobis in primis,
quod & accepi; Quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundùm
4 Scripturas: Et quia sepultus est, & quia resurrexit tertiâ die secundùm Scri-
5 pturas: Et quia visus est Cephæ, & post hoc undecim: Deindè visus est
6 plus quàm quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc,
7 quidam autem dormierunt: Deindè visus est Jacobo, deindè Apostolis omni-
8 bus: Novissimè autem omnium tanquam abortivo, visus est & mihi.
9 Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quo-
10 niam persecutus sum Ecclesiam Dei. Gratiâ autem Dei sum id quod sum, & gra-
tia ejus in me vacua non fuit, sed abundantiùs illis omnibus laboravi: non
ego autem, sed gratia Dei mecum: Sive enim ego, sive illi: sic prædi- 11
camus, & sic credidistis. Si autem Christus prædicatur quòd resurrexit à mor- 12
tuis, quomodò quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non
est? Si autem resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit. 13
Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergò prædicatio nostra, inanis est & fi- 14
des vestra: Invenimur autem & falsi testes Dei: quoniam testimonium diximus 15
adversùs Deum, quòd suscitaverit Christum: quem non suscitavit, si mortui 16
non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit. Quòd 17
si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis 18
vestris. Ergò & qui dormierunt in Christo, perierunt. Si in hac vita tantùm 19
in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc 20
autem Christus resurrexit à mortuis primitiæ dormientium: Quoniam qui- 21
dem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Et 22
sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس عشر * * قراءة الاحد الثاني عشر بعد العنصرة *

1 * يا اخوتي اعرفكم بالبشارة التي بشرتكم بها * التي تسلمتموها وثبتم فيها
2 * وبها تخلصون بالكلام بشرتكم * ان كنتم قد امسكتموه وعيتموه * الا ان تكونوا قد آمنتم باطلا *
3 * لاني في المبادي دفعت اليكم ما تسلمته انا * ان المسيح مات عن خطايانا * كما في الكتب *
4 5 * وانه دفن * وانه قام في اليوم الثالث كما في الكتب * وانه ظهر لبطرس * ثم للاثني عشر *
6 * وبعد ذلك ظهر لاكثر من خمسمائة اخ في دفعة واحدة * الذين منهم باقون الى الآن *
7 8 وقوم منهم قد رقدوا * وظهر فيما بعد ليعقوب * ثم للرسل اجمعين * واخرهم كلهم ظهر لي *
9 كمن ظهر لسقط ظهر لي * لاني انا هو اصغر في الرسل الذي لست كفوا ان ادعى رسولا *
10 لاني اضطهدت كنيسة الله * وبنعمة الله انا ما انا * ونعمته الواصلة الي * لم تصد الي جزافا *
11 بل لاني تعبت تعبا اكثر منهم كلهم * ولست انا لكن بنعمة الله التي معي * فان
كنت انا * وان يكن اولئك فهكذا نكرز وكذلك آمنتم * قراءة الاثنين
12 من الجمعة العاشرة بعد العنصرة * فان يكن المسيح يكرز به انه قد قام من الموتى *
13 فكيف تقول طائفة منكم * ان الموتى ما يكون لهم قيامة * فان تكن قيامة الموتى ما
14 تكون * ولا المسيح قام * وان كان المسيح لم يقم * فكرزنا اذا باطل * وايمانكم باطل *
15 * ونوجد شهود لله كذبة * لاننا شهدنا على الله انه اقام المسيح الذي لم يقمه * ان يكن
16 الموتى ما يقومون اذا * لان الموتى ان لم يقوموا * ولا المسيح قام * ان كان المسيح لم يقم فايمانكم
17 18 باطل * وانتم في خطاياكم ايضا * ولعل الراقدين بالمسيح قد هلكوا * فان كنا نحن موملين
19 من المسيح وبه انحط في هذه الدنيا فقط * فسنكون اسد تحسرا من الناس كلهم * ثم *
20 * قراءة يرسم المتوفيين * * فاما المسيح الآن قد قام من الموتى * وصار بكرة
21 22 الراقدين الناجمة * لان الموت اذ صار بانسان * وقيامة الموتي بانسان * وكما ان الكل بادم
ماتوا * كذلك وبالمسيح يحيا الكل *

CAP. XV.
Lectio Dominicæ duodecimæ post Pentecosten.

O *Fratres mei, notum facio vobis* 1
Evangelium quod annuntiavi vobis,
quod accepistis, & in quo perseverâstis,
Per quod etiam servabimini, quo ser- 2
mone annuntiârim vobis, si tenetis eũ et
custoditis: nisi tamen frustra credidistis.
In primis enim tradidi vobis quod ego 3
accepi: quòd scilicet *Christus mortuus*
sit pro peccatis nostris, prout habetur *in*
scripturis: Et quòd sepultus sit quòdque 4
surrexerit die tertia, ut habetur *in*
Scripturis: Et quòd apparuerit Petro, 5
deindè duodecim illis: Et postea appa- 6
ruerit pluribus quàm quingentis fratri-
bus eadem vice, ex quibus nonnulli sunt
adhuc superstites, nonnulli verò obdor-
mierunt. Postea apparuit Jacobo, deindè 7
Apostolis omnibus. ultimò autem omnium 8
apparuit mihi: ac si apparuisset abor-
tivo, apparuit mihi: Quoniam ego sum 9
abjectissimus inter Apostolos, qui non
sum dignus qui vocer Apostolus, quòd
Ecclesiam Dei sim persecutus. At per 10
gratiam Dei sum quod sum: & gratia
ejus, quæ pervenit ad me, haud frustra
ad me missa fuit: sed quia laboravi
majore labore quàm illi omnes: non
ego tamen, sed gratia Dei quæ mecum
est. Sive igitur ego, sive illi, ita præ- 11
dicamus, & ita credidistis. Hucusque.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Itaq; si de Christo prædicatur quòd sur- 12
rexit à mortuis, quomodo dicunt quidam
ex vobis non esse futuram mortuis re-
surrectionem? Si enim resurrectio mor- 13
tuorum non est futura, ergo neque Chri-
stus resurrexit. Quòd si Christus non 14
resurrexit, ergo prædicatio nostra vana
est, & fides vestra vana est: Et reperimur 15
falsi testes Dei: quandoquidem testifi-
cati sumus de Deo, quòd suscitaverit
Christum: quem non excitavit, si vide-
licet mortui non resurgent. Nam si mor- 16
tui non resurgunt, neque Christus resur-
rexit. Si Christus non resurrexit, igitur 17
vana est fides vestra, & estis adhuc in
peccatis vestris: Et forsitan obdormi- 18
entes in Christo jam perierunt. Si nos 19
enim à Christo, & per ipsum, fœlicita-
tem expectamus in hoc mundo tantùm,
erimus profectò miserrimi omnium ho-
minum. Finis.

Lectio pro defunctis.

Nunc autem Christus resurrexit à mor- 20
tuis, & factus est primitiæ obdor-
mientium enascentes. Cùm enim mors 21
per hominem facta sit, etiam re-
surrectio mortuorum per hominem. Et 22
quemadmodum omnes per Adam mor-
tui sunt, ita & per Christum omnes
vivent:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወእመገዝ : እስተርአዮሙ : ለኃምስቱ : ምእት : ቢጾሙ : ወቦ : እሳሂ : ሀለው :
7 እስከ : ይእዜ : ወቦ : እሳሂ : ኖሙ :=: ወእመገዝ : ለስተርአዮሙ : ለየዕቆብ : ወለኵሉ :
8 ሐዋርያቲሁ :=: ወድኅሬ : ኵሉ : ለስተርአየኒ : ሊተ : ካሁ : ዘለሙዉት :=: እስመ :
9 ለነ : እቴሐት : እሙኵሉ : ሐዋርያቲሁ :: ወእንዘ : ሊይደልወኒ : ለሰመይ : ሐዋ
10 ር ያሁ : እስመ : ሰደድኩ : ሕዝቦ ::=: ወባሕቱ : በጸጋ : እግዚአብሔር : ሀለውኩ : ወጸ
11 ጋሁኒ : ዘወሀበኒ : ለኣ : ለእንቱ : ዘኮነኒ :: ፈድፋደ : እመኵሉሙ : ለነ : ጸመውኩ : ወእኮሰ :
12 ለነ : ውእቱ : ጸጋሁ : ዘለዐቤየ :=: ወእመኒ : ለነ : ወእመኒ : እሙንቱ : ከመዝ : ንጫህር :
13 ወከመገዝ : ናሊሙን :=: ወለመ : ከመ : ትጫህሩ : ለባዕድ : ወትብቡ : ተንሥእ : ክርስቶ
14 ስ : እሙዉታን : ወበእሮ : ለንክ : ትብሉ : ለቢክሙ : ሊይሐይዉ : ሙዉታን :=: ወእመሰኬ :
15 ሊይሐይዉ : ሙዉታን : ክርስቶስኒ : ሊተንሥአ : እሙዉታን :=: ወእመሰኬ : ክርስ
ቶስ : ሊተንሥአ : እሙዉታን : ከንቱ : ውእቱ : ትመህርትነ : ወከንቶ : ተላመነ : ቦቱ ::=:
16 ወንሐነኒ : ኮነ : ሰማዕተ : ሐሰተ : ላዕለ : እግዚአብሔር : እስመ : ንቤ : ለንሠአ : ለክርስቶስ : ዘለ
17 ያንሠአኑ : እንከ : ወሊይትንሠኡኑ : ለእንከ : ሙዉታን ::=: ወእመሰኬ : ሊይትንሠአ : መ
18 ውታን : ክርስቶስኒ : ሊተንሠአ :=: ወእመሰ : ክርስቶስ : ሊተንሠአ : ከንቱ : ሃይማኖትክ
ሙ : ወዲይክሙ : ሀለውክሙ : ወጸቲ : ኃጢአትክሙ :: ወእለሂኬ : ኖሙ : በክርስቶስ : ተሰኩ
19 ሱኬ : ለእንከ :=: ወእመከመሰ : በዝንቱ : ሕይወትነ : ተወከልነ : በክርስቶስ : ፈድፋደ :
20 ዛህልነ :: እመኵሉ : ሰብእ :=: ወይእዜኒ : ክርሰቶስ : ቀደመ : ተንሠአ : ለመኵ
21 ሉ : ሰብእ : መውታን :=: እስመ : በእንተ : ሰብእ : ተፈጥረ : ሞት : ወተፈጥረ : ተንሠ
22 አ : እመውታን ::=: በከመ : በእንተ : ለደመ : ኵልነ : ንመውት : ከማሁ : በእንተ :
ክርስቶስ : ኵልነ : ንሐዩ ::==:

Et tunc apparuit quingentis fratribus eorum: & sunt qui manent usque nunc, & 6
sunt qui obdormierunt. Et tunc apparuit Jacobo, & omnibus Apostolis ejus. 7
Et ultimò omnium apparuit mihi sicut mortuo. Quia ego inferior sum omni- 8
bus Apostolis ejus, & indignus sum vocari Apostolus ejus, quia persequutus 9
sum populum ejus. Veruntamen per gratiam Dei, sum: & gratia ejus quam 10
concessit mihi, non frustrà fuit mihi. Amplius quam omnes illi laboravi: &
non ego, fuit gratia ejus supra me. Et sive ego & sive illi, sic docemus & 11
sic suademus. Et si vos docetis alios, & dicitis; Suscitatus est Christus à 12
mortuis, tum quomodo igitur dicitis vosipsi; Non vivent mortui? Si igitur 13
non vivent mortui, Christus igitur non suscitatus est à mortuis. Et si igitur 14
Christus non suscitatus est à mortuis, frustrà est doctrina nostra, & frustrà con-
fidere in eo: Et nos sumus testes falsi de Deo, quia dicimus; Suscitavit Chri- 15
stum: quem non suscitabat igitur? neque suscitabuntur igitur mortui? Et si igi- 16
tur non suscitantur mortui, Christus quidem non suscitatus est. Et si Christus 17
non suscitatus est, frustrà est fides vestra, & adhuc vos estis in peccatis ve-
stris: Et qui igitur obdormierunt in Christo, perierunt. Et si in hac vita no- 18
stra speramus in Christo, abundantior est miseratio nostra præ omnibus homini- 19
bus. Et nunc Christus primò suscitatus est ante omnes homines mortuos. 20
Quia per hominem facta est mors, & facta est resurrectio à mortuis. 21
Sicut per Adam omnes nos morimur, sic per Christum omnes nos vivemus. 22

Unuſquiſque autem in *proprio* ordine, primitiæ Chriſtus, deindè qui Chri-
23 Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι, ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ (ο) Χρι-
ſti, in *adventu* ejus. Deindè finis, cùm tradiderit re-
24 στοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν (π) παραδῷ τὴν βασιλεί-
gnum Deo & Patri: cùm *aboleverit* omnem principatum, & *omnem* potesta-
αν τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν, καὶ πᾶσαν ἐξουσί-
tem & virtutem. Oportet *enim* illum regnare, *usque quò* ponat omnes
25 αν καὶ δύναμιν. Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις (ρ) οὗ ἂν θῇ πάντας
inimicos sub *pedes* suos. *Ultimum inimicum abolebitur*
26 τοὺς (σ) ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ
mors. Omnia enim ſubjecit ſub *pedes* ejus. Cùm autem dicat, *Quòd*
27 θάνατος. Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ, Ὅτι
omnia ſubjecta ſunt, *manifeſtum quòd excepto illo ſubjiciente* ei omnia. Cùm
28 πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. Ὅταν
autem ſubjecta fuerint illi omnia, tunc & ipſe filius *ſubjicietur illi*
δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ
ſubjicienti ſibi omnia, ut ſit Deus omnia in omnibus. Alio-
29 ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ (τ) Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι. Ἐ-
quin quid facient *baptizati* pro mortuis, ſi omninò mortui non re-
πεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐ-
ſurgunt? quid & baptizantur pro *mortuis*? Quid & nos peri-
30 γείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ (υ) τῶν νεκρῶν; Τί καὶ ἡμεῖς κιν-
clitamur *omnem horam*? *Per diem* morior, per veſtram
31 δυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν
gloriationem, quam habeo in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Si (ſecundùm homi-
32 καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Εἰ (κατὰ ἄνθρω-
nem) ad beſtias pugnavi *in Epheſo*, *quod* mihi *commodum*, ſi mortui non reſur-
πον) ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-
gunt? manducemus & bibamus: cras enim moriemur. *Ne erraſe.* Cor-
ται; φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Μὴ πλανᾶσθε. φθεί-
33 rumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate *juſtè*, & *ne* pecca-
ρουσιν ἤθη (φ) χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. Ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνε-
34 τε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Ἀλλ' ἐ-
re: ignorantiam enim Dei quidam habent: Ad *pudorem* vobis loquor. Sed di-
35 ρεῖ τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; (χ) Ἄ-
cet aliquis; Quomodò reſurgunt mortui? quali *autem* corpore *veniunt*? In-
36 φρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ (ψ) ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. Καὶ ὃ σπεί-
ſipiens, tu quod ſeminas, non vivificatur, *ſi non* moriatur. Et quod ſe-
37 ρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σί-
minas, non corpus *oriturum* ſeminas, ſed nudum granum, *ſi contigerit*, tri-
του, ἤ τινος τῶν λοιπῶν. Ὁ δὲ Θεὸς (ω) αὐτῷ δίδωσι σῶμα, καθὼς ἠ-
38 tici, aut alicujus cæterorum. *At* Deus illi dat corpus, ſicut vo-
θέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων (α) τὸ ἴδιον σῶμα. Οὐ πᾶσα σὰρξ
39 luit, & unicuique ſeminum proprium corpus. Non omnis caro,
ἡ αὐτὴ σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη (β) μὲν σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη
eadem caro: ſed alia quidem *caro* hominum, alia *autem caro* pecorum, alia
δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· (α) ἀλ-
40 verò piſcium, alia *autem* volucrum. Et corpora cœleſtia, & corpora terreſtria: ſed
λὰ μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη
alia quidem cœleſtium gloria, alia autem terreſtrium. Alia *gloria* Solis, & alia
41 δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων. ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. (ζ) Οὕτω
gloria Lunæ, & alia *gloria* ſtellarum. Stella enim à ſtella differt in *gloria*. Sic
42 καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· Σπείρε-
& reſurrectio mortuorum: ſeminatur in corruptione, *ſurgit* in incorruptione: Semi-
43 ται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·
natur in *ignominia*, *excitatur* in gloria: Seminatur in infirmitate, *ſurgit* in virtute:

MS.A. (ο) τῷ Χριστῷ (π) παραδιδῷ (ρ) ἕως θῇ (σ) ἐχθροὺς αὐτοῦ ὑπὸ (τ) Θεὸς πάντα (υ) αὐτῶν; (φ) χρησὰ (χ) Ἄφρων, (ψ) ζωογονεῖτε, (ω) δίδωσιν αὐτῷ (α) ἴδιον (β) μὲν ἀνθρώπων, (γ) πτηνῶν, (δ) ἰχθύων. (ε) ἀλλὰ (ζ) Οὕτως

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Unuſquiſque autem in ſuo ordine: primitiæ 23
fuit Chriſtus, deinde ii qui ſunt Chriſti, in
adventu ipſius. Et tunc erit finis quum tra- 24
diderit regnum Deo patri, quum ceſſaverit omnis principatus, & omnis dominatio, omnes denique poteſtates. Futurum eſt 25
enim ut regnum obtineat uſquedum poſuerit omnes inimicos ſuos ſub pedibus ſuis. Noviſſima autem inimica abolebitur mors. 26
Omnia enim ſubjecit ſub pedibus ejus. Quum autem dicat omnia illi eſſe ſubje- 27
cta, manifeſtum eſt, excipiendum eum qui ſubjecit illi omnia. Quum autem fuerint 28
illi ſubjecta omnia, tunc ipſemet Filius ſubjicietur ei qui ſubjecit illi omnia, ut ſit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid fa- 29
cient ii qui baptizantur pro mortuis, ſi mortui non reſurgunt? cur baptizantur pro mortuis? Cur & nos in periculo omni 30
horâ conſiſtimus? Juro per gloriam ve- 31
ſtram, fratres mei, quam habeo in Domino noſtro Jeſu Chriſto, me quotidie mori. Si 32
tanquam inter homines, objectus ſum beſtiis Epheſi, quid prodeſt mihi, ſi mortui non reſurgunt? Edamus & bibamus, cras enim morimur. Ne erraveritis. Nam cor- 33
rumpunt mentes benignas colloquia prava.

Defunctorum. 25.

Excitate corda veſtra juſtè, & ne peccetis: 34
ſunt enim quidam qui ſcientiam Dei non habent: ad verecundiam veſtram hoc dico. Dicet aliquis veſtûm; Quomodo reſurgent 35
mortui, & quonam corpore venturi ſunt? Stulte, ſemen quod ſeminas, niſi moriatur 36
non reviviſcit. Et quod ſeminas, non qui- 37
dem corpus quod futurum eſt ſeminas, ſed granum nudum, tritici, aut hordei, aut cæterorum ſeminum. Deus autem dat ei cor- 38
pus prout vult, & unicuique ſeminum proprium corpus naturale. Siquidem omne 39
corpus æquale non eſt: aliud eſt enim corpus hominis, & aliud jumenti, & aliud volucris, & aliud piſcium. Sunt & corpora 40
cœleſtia, & ſunt corpora terreſtria: ſed alia eſt gloria cœleſtium, & alia terreſtrium. Item alia eſt gloria ſolis, & alia eſt gloria 41
lunæ, & alia gloria ſtellarum. Stella porrò ſtellam gloriâ antecedit. Sic & vivifi- 42
catio mortuorum. Seminantur in corruptione, reſurgunt abſque corruptione. Semi- 43
nantur in ignominia, reſurgunt in gloria. Seminantur in infirmitate, reſurgunt in virtute.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወኵሉ : በበ : ሠርዓቱ : ቀደሚ : ክርስቶስ : ወእመዝ : እለ : ክርስቶስ : በመጽአቱ ::=
24 ወሣኒሁሰ ቅቱሰ : ለመ : ተወፈየ : እግዚአብሔር : መንግሠቶ : ኀብ : ለመ : ተሰዕረ : ኵሉ :
25 መሽንን : ወኵሉ : ኀጥለ : ወኀይል ::= እስመ : ሀለመ : ይነግሥ : እስከ : ለመ : ይገ
26 ብሉ : ኵሉ : ጸባእቱ : ታሕተ : እገሪሁ ::= እስመ : ኵሎ : ለኀረረ : ሎቱ : ታሕተ :
27 እገሪሁ : ወለደኃሪኒ : ጸባኢ : ይስዕሮ : ሞት ::= ወለመ : ይቤ : ኵሉ : ገረረ : ወባ
28 ሕቱ : ይትዐወቀ : ከመ : ዘእንበለዚ : ዘያገርር : ግሩር : ሎቱ : ኵሉ ::= ወእመ : ኵ
ሉ : ገኒየ : ሎቱ : ይእተ : ዕለተ : ወልድኒ : ይገኒ : ለዘ : ለግኒየ : ሎቱ : ከመ : ይኩን : እ
ግዚአብሔር : በኵሉ : ወላዕለ : ኵሉ ::=

Et unuſquiſque in ordine ſuo, primò Chriſtus, & tunc qui ſunt *Chriſti in adventu* 23
ipſius. Et finis ejus erit *quum tradiderit Deus regnum ſuum, Pater, quum abo-* 24
leverit omnem poteſtatem, & omnem regem & virtutem. Quia oportet eum 25
regnare uſque quò reverſi ſint omnes inimici ejus ſub pedibus ejus. Quia omnia 26
ſubjecit ei ſub pedibus ejus: et ultimum inimicum deſtruet, mortem. Et 27
quum dicit omnia ſubjecit, tamen manifeſtum eſt quod præter eum qui ſubjecit, 28
ſubjecta ſunt ei omnia. Et quum omnia ſubjecta fuerint ei, ipſe die Filius 28
ſubjicietur ei qui ſubjecit ei omnia, *ut ſit Deus in omnibus, & ſuper omnia.*

Versio VULGATA LATINA.

23 Unusquisque autem in suo ordine, primitiæ Christus: deindè ii, qui sunt
24 Christi, qui in adventu ejus crediderunt. Deindè finis; cùm tradiderit re-
gnum Deo & Patri, cùm evacuaverit omnem principatum, & potestatem,
25 & virtutem. Oportet autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos
26 sub pedibus ejus. Novissima autem inimica destruetur mors: Omnia enim
27 subjecit sub pedibus ejus. Cùm autem dicat; Omnia subjecta sunt ei: sine
28 dubio præter eum, qui subjecit ei omnia. Cùm autem subjecta fuerint il-
li omnia: tunc & ipse Filius subjectus erit ei qui subjecit sibi omnia, ut
29 sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mor-
tuis, si omnino mortui non resurgunt? ut quid & baptizantur pro illis?
30 Ut quid & nos periclitamur omni horâ? Quotidiè morior per vestram
31 gloriam, fratres, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. Si (secun-
32 dùm hominem) ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mortui
33 non resurgunt? manducemus, & bibamus: cras enim moriemur. Nolite se-
duci: Corrumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate justi, & nolite 34
peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent, ad reverentiam vobis lo-
quor. Sed dicet aliquis; Quomodò resurgunt mortui? qualive corpore ve- 35
nient? Insipiens, tu quod seminas non vivificatur, nisi priùs moriatur. 36
Et quod seminas, non corpus, quod futurum est, seminas, sed nudum gra- 37
num, ut putà tritici, aut alicujus cæterorum. Deus autem dat illi corpus 38
sicut vult: & unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro, ea- 39
dem caro: sed alia quidem hominum, alia verò pecorum, alia volucrum,
alia autem piscium. Et corpora cœlestia, & corpora terrestria: sed alia 40
quidem cœlestium gloria, alia autem terrestrium. Alia claritas Solis, alia 41
claritas Lunæ, & alia claritas stellarum. Stella enim à stella differt in clari-
tate: Sic & resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in 42
incorruptione. Seminatur in ignobilitate, surget in gloria: Seminatur in 43
infirmitate, surget in virtute:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * كُلُّ وَاحِدٍ فِي مَوْكِبِهِ * فَالْمَسِيحُ الْمُقَدِّمَةُ النَّاجِمَةُ * ثُمَّ أَوْلِيَاءُ الْمَسِيحِ يَقُومُونَ فِي حُصُولِهِ * ثُمَّ
24 الْانْقِضَاءُ * إِذَا دَفَعَ الْمُلْكَ إِلَى الإِلَهِ وَالأَبِ * إِذَا أَبْطَلَ كُلَّ رِيَاسَةٍ وَكُلَّ سُلْطَانٍ وَاقْتِدَارٍ * لأَنَّهُ
25 يَجِبُ لَهُ أَنْ يَمْلِكَ إِلَى أَنْ يَضَعَ كَافَّةَ الأَعْدَاءِ تَحْتَ قَدَمَيْهِ * وَيُبْطِلُ الْمَوْتَ الْعَدُوَّ الآخِرَ * لأَنَّهُ
26 قَدْ خَضَعَ الْكُلَّ تَحْتَ قَدَمَيْهِ * فَإِذَا قَالَ أَنَّ الْكُلَّ قَدْ خَضَعُوا * فَمِنَ الْبَيِّنِ أَنَّ الْكُلَّ مِنْ غَيْرِ
27 مَنْ قَدْ خَضَعَ لَهُ الْكُلَّ * فَإِذَا خَضَعَ لَهُ الْكُلَّ حِينَئِذٍ وَالابْنُ نَفْسُهُ يَخْضَعُ لِمَنْ أَخْضَعَ لَهُ الْكُلَّ *
28 لِيَكُونَ الإِلَهُ فِي الْكُلِّ كُلٍّ شَيْءٍ * وَرَاءَهُ الْبَدَنَا مِنَ الْجُمُعَةِ الْعَاشِرِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *

Unusquisque in suo ordine. Christus quidem primitiæ antecedentes, deinde amici Christi resurgent, cùm ipse aderit. 23
Deinde finis, cùm tradiderit regnum 24
Deo & Patri: cùm abolerit omnem principatum, & omne dominium, omnémque potentiam. Nam oportet eum 25
regnare donec posuerit omnes inimicos sub pedes ejus. Et cessabit mors ultimus hostis: quandoquidem subjecit 26
omnia sub pedes illius. Cùm igitur 27
dicat omnia subjecta esse, manifestum est quòd omnia dicantur præter eum qui subjecit ei omnia. Cùm autem 28
subjecta fuerint ei omnia, tunc & ipse filius subjicietur ei qui subjecit ipsi omnia, ut sit Deus in omnibus omnis res.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

29 * وَإِلَّا فَمَاذَا يَصْنَعُ الَّذِينَ يَصْطَبِغُونَ مِنْ أَجْلِ الأَشْخَاصِ الْمَائِتَةِ * إِنْ كَانَ الْمَوْتَى بِالْجُمْلَةِ
30 مَا يَقُومُونَ فَلِمَ يَصْطَبِغُونَ مِنْ أَجْلِ الأَشْخَاصِ الْمَائِتَةِ * وَلِمَ نَتْعَبُ نَحْنُ كُلَّ سَاعَةٍ *
31 وَإِنِّي فِي كُلِّ يَوْمٍ أَمُوتُ * وَحَقِّ مَجْدِكُمُ الَّذِي لِي بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ رَبِّنَا * وَإِنْ كُنْتُ حَارَبْتُ الْوُحُوشَ كَمَا
32 يَحِقُّ بِالإِنْسَانِ بِأَفَسُسَ فَمَا مَنْفَعَتِي * فَإِنْ كَانَ الْمَوْتَى مَا يَقُومُونَ فَلْنَأْكُلْ وَلْنَشْرَبْ * فَإِنَّنَا سَنَمُوتُ
33 غَدًا * لا تَضِلُّوا فَإِنَّ الْعَوَائِدَ الصَّالِحَةَ يُفْسِدُهَا الأَحَادِيثُ الرَّدِيئَةُ * فَيَقُولُوا أَفَاقَةً وَاجِبَةً وَلا
34 تُخْطِئُوا * فَإِنَّ فِيكُمْ قَوْمٌ لا مَعْرِفَةَ لَهُمْ بِاللَّهِ * لِتَخْجِيلِكُمْ أَقُولُ هَذَا * لَكِنْ سَيَقُولُ أَحَدُكُمْ
35 كَيْفَ يَقُومُ الْمَوْتَى * وَبِأَيِّ جِسْمٍ يُقْبِلُونَ * يَا جَاهِلُ أَنْتَ الْبِذَارُ الَّذِي تَزْرَعُهُ * إِنْ لَمْ يَمُتْ
36 فَمَا يَعِيشُ * وَالَّذِي تَزْرَعُهُ * فَمَا تَزْرَعُ الْجَسَدَ الَّذِي قَدْ أَيْنَعَ وَيَبِسَ * بَلْ رِجًّا يَسِيرًا أَنْ
37 تَزْرَعَ حَبَّهُ حِنْطَةٍ مُجَرَّدَةً * أَوْ حَبَّهُ مِنْ بَاقِي الْبُرُورِ * وَاللَّهُ كَمَا شَاءَ أَعْطَاهَا جِسْمًا * وَيُعْطِي كُلَّ نَوْعٍ
38 مِنَ الْبُرُورِ جِسْمَهُ * ثُمَّ *

Alioquin quid facient qui baptizantur pro personis mortuis? Si mortui omnino non resurgunt, cur igitur baptizantur pro personis mortuis? Et cur nos 29 30
omni hora naufragium patimur? Et 31
ego quidem singulis diebus morior, per veritatem gloriæ vestræ quam habeo in Jesu Christo Domino nostro. Et si 32
pugnavi adversùs bestias, ut homini quadrat, Ephesi, quæ mea utilitas? Si enim mortui non resurgunt, igitur edamus & bibamus, quia cras moriemur. Ne decipiamini: bonos enim mores cor- 33
rumpunt fabulæ pravæ. Evigilate evi- 34
gilatione debitâ, & ne peccetis: nam sunt inter vos quidam qui non habent cognitionem Dei: ad pudorem vestrum hoc dico. At dicet aliquis vestrûm; 35
Quomodo resurgent mortui, & quali corpore venient? O stulte, semen quod 36
tu seminas, nisi mortuum fuerit, non reviviscit. Et quod seminas, non illud seminas corpus quod futurum est, 37
sed nudum granum, ut putà tritici, aut alterius cæterorum. Deus autem dat illi corpus sicut voluit: & unicuique seminum proprium corpus. 38

Lectio sabbathi decimi octavi post Pentecosten. Et præterea pro Defunctis.

39 * وَكُلُّ بَسَرٍ لَيْسَ تِلْكَ الْبَسَرَ نَفْسَهَا * لَكِنْ بَسَرُ النَّاسِ أُخْرَى * وَبَسَرُ الْبَهَائِمِ أُخْرَى * وَبَسَرُ
40 السَّمَكِ أُخْرَى * وَبَسَرُ الطَّيْرِ أُخْرَى * وَأَجْسَامٌ سَمَاوِيَّةٌ * وَأَجْسَامٌ أَرْضِيَّةٌ * لَكِنْ مَجْدُ السَّمَاوِيِّينَ
41 أَحَرُّ * وَمَجْدُ الأَرْضِيِّينَ أَحَرُّ * وَمَجْدُ الشَّمْسِ أَحَرُّ * وَمَجْدُ الْقَمَرِ أَحَرُّ * وَمَجْدُ النُّجُومِ أَحَرُّ * لأَنَّ نَجْمًا
42 يَفْضُلُ عَلَى نَجْمٍ فِي الْمَجْدِ * وَكَذَلِكَ قِيَامُ الْمَوْتَى * تَزْرَعُ فِي الْبِلَى فَتَقُومُ بِعَدَمِ الْبِلَى * تَزْرَعُ فِي
43 الْهَوَانِ فَتَقُومُ فِي الْمَجْدِ * تَزْرَعُ فِي الضَّعْفِ فَتَقُومُ بِالْقُوَّةِ *

Et omnis caro, non est ipsa eadem caro; sed alia caro hominum, & alia caro jumentorum, & alia caro piscium, & alia caro volucrum. Et sunt corpora cœ- 39 40
stia, & sunt corpora terrestria: sed alia est gloria cœlestium, alia gloria terrestrium. Et alia est gloria solis, & alia 41
gloria lunæ, & alia gloria stellarum: stella siquidem stellæ præstat gloriâ. Sic & resurrectio mortuorum: semi- 42
namur in corruptione, resurgemus corruptionis expertes. Seminamur in igno- 43
minia, resurgemus in gloria: seminamur in imbecillitate, resurgemus in potentia:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ኸመ : ምንትኑ : ያጠመቁ : ለኵሉ : ኸመ : የሐይዉ : ኢመዉታን:: ወእመሰኬ : ሊይትነሠ
30 ሉ : እመዉታን : ለምንትኑ : እንከ : ያጠመቁ:=> ወለምንትኑ : እንከ : ንከነሂ : ንሠር
31 ሐ : ኵሉ : ዕለተ : ወንትቀተልሂ::=> ወበእንተሂ : ምክሕነ : ለኅዊነ : ዘበ : ክርስቶስ :
32 እግዚእነ : ሊየሱስ::=> ቦኑ : ለእድልመ : ለስብእኑ : ተበለስኩ : መስሳ : ለርዊ : ሙድ
ር : በሌፌሶን::ምንተ : እንከ : ይበቍኣኒ : ለእመ : ሊየሐይዉ : ሙዉታን : ንብላዕ : ወንስ
33 ተይ : ጌሠመ : ንመዉት:=> ሊያስሕቱክሙ : ለኅዊነ : ነባር : እኩይ : ግዕዘ : ሠናየ : ያ
34 ሣስን::=> ትግሁ : ለጽድቅ : ወሊትስሐቱ :: እስመ፣ : አለ : ሊያለመርሀ : ለእግዚአ
35 ብሔር : ወባሕቱ : ኸመ : ተኅፈሩ : እብለክሙ:=> ሀሎ፣ ዘይብል : እፎኑ፣ ይትነሠሉ፣
36 ሙዉታን : ወበለይ : ነፍስቶሙ : ይትነሠሉ::=> አብድ : ለንተ : ዘትዘርእ : ሊይሐዩ :
37 ለእመ : ሊሞተ:=> ወዘነ : ዘትዘርእ : ለኮ : ዝንቱ : ነፍስት : ዘይትወለድ : ዘትዘርእ :
38 ደእሙ : ዕረቃ : ሕጠተ : እመነ : ዘሠርናይ : ወእመነ : ዘበዕድ::=> ወእግዚአብሔር :
39 ይሁበ : ነፍስት : ዘኸመ : ፈቀደ : ወለነ : ለሐዱ : ዘርእ : ዘዘ : ዚለሁ : ነፍስቱ:=> እስ
ሙ : ሊኮነ : ለሐዱ : ለመጋሁ : ለነፍስት : ኵሉ :: ካልእ : ዘሰብእ : ወካልእ : ለሠጋ : እንስ
40 ሰ : ወካልእ : ዘሥፍ : ለመጋሁ : ወካልእ : ነፍስተ : ለዛ:=> ወካልዕ : ነፍስት : ዘበ : ሙድ
41 ር : ወካልእ : ዘበ : ሰማይ : ወባሕቱ : ካልእ : ክብሩ : ለዘ : በሰማይ : ወካልእ : ክብሩ : ዘ
በ : ሙድር:=> ካልእ : ክብሩ : ለፀሐይ: ወካልእ: ክብሩ : ላወርሓ : ወካልእ : ክብሮሙ:
42 ላከዋክብት : ወኮከብ : እሙኮከብ : ይኄይስ : ክብሩ::=> ከማሁኬ : ተንለለቶሙ : ሊ
43 ሙዉታን : ይዘራእ ፣ በዘ : ይማስን : ወይትነሣእ : በዘ : ሊይማስን::=> ይዘራእ : በሓሰ
ር : ዊይትነሣእ : በክብር : ይዘራእ : በድካመ : ወይትነሣእ : በኃይል::=>

Alioquin quid baptizant, nónne ut revivificent à mortuis? si igitur 29
non suscitabuntur à mortuis, quare igitur baptizant? Et quare igitur nos 30
laboramus omni horâ & trucidamur? Et propter gloriationem nostram, 31
fratres nostri, quæ in Christo Domino nostro Jesu est. Num placere homi- 32
nibus pugnavi cum vipera in Epheso? quid igitur prodest mihi, si non vi- 33
vent mortui? Edamus, & bibamus; cras moriemur. Ne seducant vos, fra-
tres nostri: sermo malus mores bonos corrumpit. Evigilate pro justitia, & 34
ne erretis: quia sunt qui nesciunt Deum, sed ut pudefacti sitis loquor vobis.
Sunt qui dicunt; Quomodò suscitabuntur mortui, & cujusmodi corporibus 35
suscitabuntur? Demens, quod tu seminas, non vivificet, nisi moriatur. 36
Et illud quod seminas non idem corpus, quod productum erit, est quod se-
minas, sed nudum granum, sivè tritici, sivè alterius grani. Et Deus dat 37
ei corpus prout voluit: & cujuscunque seminis suum proprium est corpus. 38
Quia non est una caro omnium corporum: alia est hominum, & alia caro 39
pecorum, & alia volucrum caro, & aliud corpus piscium. Et aliud cor- 40
pus est, quod est in terra, & aliud est in cœlo: sed alia est gloria
ejus quod est in cœlo, & alia gloria ejus quod est in terra. Alia gloria 41
solis, & alia gloria lunæ, & alia gloria stellarum. Et stella stellâ potior
est gloriâ suâ: Sic & resurrectio mortuorum: seminatur corruptibile, & 42
suscitatur incorruptibile. Seminatur in contemptu, & suscitatur in gloria: 43
seminatur in infirmitate, & suscitatur in potentia:

Seminatur corpus animale, *surgit* corpus ſpiritale. Eſt corpus animale, & eſt
44 Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. (η) Ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι
corpus ſpiritale. *Ita* & ſcriptum eſt; Factus eſt primus homo Adam in
45 σῶμα πνευματικόν. Οὕτω καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς
animam viventem: noviſſimus Adam in ſpiritum vivificantem. Sed non priùs ſpi-
46 ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευ-
ritale, ſed animale: deindè ſpiritale. Primus homo de
47 ματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν· ἔπειτα τὸ πνευματικόν. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὢν
terra, terrenus: ſecundus homo, *Dominus* de cœlo. Qualis terrenus,
48 γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οἷος ὁ χοϊκός,
tales & terreni: & qualis cœleſtis, tales & cœleſtes. *Et* ſicut
49 τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. Καὶ καθὼς
portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœleſtis. Hoc autem
50 ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, (θ) φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ
dico, fratres, Quia caro & ſanguis regnum Dei *jure hæreditario* poſſidere non poſſunt,
φημι, ἀδελφοί, Ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται,
neque corruptio incorruptelam *jure hæreditario poſſidet.* Ecce myſterium vobis dico; Omnes
51 οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω, (ι) Πάντες
quidem *non dormiemus*, omnes *autem* immutabimur: In momento, in ictu
52 μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα· Ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ
oculi, in noviſſima tuba, (tuba canet enim,) & mortui reſurgent
ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι, (σαλπίσει γάρ,) καὶ οἱ νεκροὶ (κ) ἐγερθήσονται
incorrupti, & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere
53 ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem *corruptibile*
54 ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. (λ) Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν
hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet
τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται

ſermo *ille* ſcriptus; Abſorpta eſt mors in victoria. Ubi tuus,
ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. Ποῦ σου,
55 θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου,
peccatum: *at potentia* peccati, Lex. *At* Deo *gratias*
56 (μ) ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις
danti nobis victoriam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Itaque, fratres mei
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί μου
58 dilecti, ſtabiles eſtote, immobiles: abundantes in opere Domini ſem-
ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, (ν) ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάν-
per, ſcientes quòd labor veſter non eſt inanis in Domino.
τοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

CAP. XVI. ις'.

De autem *collecta* quæ in Sanctos, ſicut ordinavi Eccleſiis Galatiæ,
Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα τοῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας,
1 ita & vos facite. Per unam *Sabbatorum* unuſquiſque veſtrûm apud
(α) οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. Κατὰ μίαν (β) σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ'
2 ſe reponat recondens quod *benè ſucceſſerit*: ut non cùm venero, tunc collectæ
ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ, τι ἂν (γ) εὐοδῶται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι
fiant. Cùm autem adfuero, quos probaveritis per epiſtolas, hos
γίνωνται. Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε διὰ ἐπιστολῶν, τούτους
3 mittam perferre gratiam veſtram in Hieruſalem. *Si verò* fuerit dignum
πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς (δ) Ἰερουσαλήμ. Ἐὰν δὲ (ε) ᾖ ἄξιον
4 *& me proficiſci, cum me proficiſcentur.* Veniam autem ad vos, cùm
καὶ ἐμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν
5 Macedoniam pertranſiero: (Macedoniam *enim* pertranſibo.)
Μακεδονίαν διέλθω· (Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι.)

MS. A. (η) ἐστιν σῶμα ····κὸν, ἔστιν καὶ πνευματικὸν· ····ς καὶ (θ) φορέσωμεν (ι) Οἱ πάντες μὲν* οὐ κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα Sed prius οὐ in MS. ſuperſcribitur.
(κ) ἀναστήσονται (λ) Ὅταν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, καὶ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, τότε (μ) ἐστιν ἡ ἁμαρτία· (ν) καὶ ἀμετακίνητοι, Κεφ. ις'. MS. A.
(α) ἔτως (β) σαββάτε (γ) εὐοδῶθη· (δ) Ἱερσόλυμα. (ε) ἄξιον ᾖ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Seminatur corpus animale, reſurgit corpus 44
ſpirituale. Eſt enim corpus animæ, eſt & 45
corpus ſpiritûs. Ita quoque ſcriptum eſt, 45
Factus eſt Adam homo primus in animam vi-
ventem, at poſtremus Adam in ſpiritum vi- 46
tam largientem. Sed non fuit primùm ſpi- 46
rituale, ſed animale, tum demùm ſpirituale.
Primus homo pulverulentus ex terra: ho- 47
mo ſecundus Dominus è cœlo. Quemad 48
modum eſt pulvereus ille, ſic & pulverei: &
quemadmodum eſt ille qui ex cœlo eſt, ita
& cœleſtes. Et ſicut induimus imaginem 49
illius qui ex pulvere eſt, ſic induemus ima-
ginem illius qui è cœlo eſt. Hoc autem di- 50
co fratres mei, quòd caro & ſanguis regnum
cœlorum hæreditate poſſidere non poſſunt:
neq; corruptio poſſidebit incorruptibilitatẽ. 51
Ecce dico vobis arcanum, Non omnes ob- 51
dormiemus, omnes autem immutabimur Su- 52
bitò, quaſi ictu oculi, per extremam tubam
quum vocem immittet: & reſurgent mortui
abſque corruptione, & nos immutabimur.
Futurum eſt enim ut hoc corruptibile induat 53
incorruptibilitatem, paritérque quod mor-
tale eſt, induat immortalitatem. Quum au- 54
tem hoc quod corruptibile eſt, induerit in-
corruptibilitatem, & hoc mortale, immor-
talitatem, tunc fiet ſermo ille qui ſcriptus eſt,
Abſorpta eſt mors in victoria. Ubi eſt acu- 55
leus tuus, ô mors? & ubi eſt victoria tua, in-
ferne? Aculeus autem mortis peccatum eſt, & 56
vis peccati Lex eſt. Sed Deo gratia qui dedit 57
nobis victoriam per Dominum noſtrum Je-
ſum Chriſtum. Itaque fratres mei & cha- 58
riſſimi mei, eſtote ſtabiles, neque ſitis mo-
biles, ſed eſtote ſemper progredientes in
opere Domini, quum ſciatis laborem veſtrum
non eſſe inanem in Domino.

CAP. XVI.

Dominicâ V. poſt Epiphaniam. 26:

Cæterùm de eo quod colligitur pro San- 1
ctis, quemadmodum præcepi Eccleſiis Gala-
tarum, ita & vos facite. Qualibet domini- 2
câ unuſquiſque veſtrûm domi ſuæ ſeponat,
& conſervet illud quod per manus ſuas ob-
venit, ne quum venero, tunc fiant collectæ.
Quum autem advenero, quos elegeritis, mit- 3
tam cum epiſtola, ut perferant gratiam ve-
ſtram ad Ieruſalem. Quòd ſi fuerit dignum 4
opus ut & ego proficiſcar, mecum etiam
proficiſcentur. Veniam autem ad vos quum 5
pertranſiero Macedoniam, ſiquidem Mace-
doniam prætergreſſurus ſum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ይዘራኣ : በሥጋ : ዘነፍስ : ወይትነሣእ : በሥጋ : ዘመንፈስ : ወአመቦ : ሥጋ : ዘነፍስ : ቦ
45 ጌ: ሥጋ : ዘመንፈስ:=: እስመ : ከማሁ : ይቤ : መጽሐፍ : ተፈጥረአ : ቀደሚ : ብእሲ :
46 አደመ : ዘነፍሰ : ሕይወት :: ወደኃሪ : ብእሲ : በመንፈስ : ያሕዩ:=: ወአኮ : ቀደሚ : ዘ
መንፈስ : ዘነፍስ : ቀደመ : ወእመዝ : ዘመንፈስ::=:
ዘእስጢፋኖስ : መንበብ:=:
47 ወቀደሚ : ብእሲ : እመድር : መሬታዊ : ወደግመ : ብእሲ : እመሰማይ : ሰማያዊ:=:
48 በከመ : ገሎ : መሬታዊ : ከማሁ : መሬታዊያን :: ወበከመ : ገሎ : ሰማያዊያን:=:

Seminatur in corpore animali, & ſuſcitatur in corpore ſpirituali. Et ſi fuerit cor- 44
pus animale, eſt igitur corpus ſpirituale: Quia ſic dicit Scriptura; Creatus eſt 45
primus homo Adam animal vivens, & poſtremus homo in Spiritu vivificabit. Et 46
non fuit priùs ſpirituale, animale fuit *primò, & tunc ſpirituale.*

Die Stephani lectio.

Et primus homo è terra, terreſtris: & ſecundus homo è cœlo, cœleſtis. Qualis 47
hic terrenus, tales terreni: & qualis hic, tales *cœleſtes.* 48

Versio VULGATA LATINA.

44 Seminatur corpus animale, surget corpus spiritale. Si est corpus animale,
45 est & spiritale, sicut scriptum est; Factus est primus homo Adam in ani-
46 mam viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed non priùs
47 quod spiritale est, sed quod animale: deindè quod spiritale. Primus homo
48 de terra, terrenus: secundus homo de cœlo, cœlestis. Qualis terrenus,
49 tales & terreni: & qualis cœlestis, tales & cœlestes. Igitur sicut porta-
50 vimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis. Hoc autem dico,
fratres; Quia caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt: neque cor-
51 ruptio incorruptelam possidebit. Ecce mysterium vobis dico; Omnes quidem
52 resurgemus, sed non omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in
novissima tuba: canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti: & nos
53 immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem; &
54 mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem mortale hoc induerit im-
mortalitatem, tunc fiet sermo, qui scriptus est; Absorpta est mors in victo-
55 ria. Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, stimulus tuus?
56 Stimulus autem mortis peccatum est: virtus verò peccati lex. Deo autem gratias, qui
57 dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum. Itaque, fratres
58 mei dilecti, stabiles estote, & immobiles: abundantes in opere Domini sem-
per, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino.

CAP. XVI.

1 De collectis autem, quæ fiunt in Sanctos, sicut ordinavi Ecclesiis Gala-
tiæ, ita & vos facite. Per unam sabbati unusquisque vestrûm apud se sepo-
2 nat, recondens quod ei benè placuerit: ut non, cùm venero, tunc collec-
3 tæ fiant. Cùm autem præsens fuero: quos probaveritis per epistolas, hos
4 mittam perferre gratiam vestram in Jerusalem. Quòd si dignum fuerit ut &
5 ego eam, mecum ibunt. Veniam autem ad vos, cùm Macedoniam pertransiero: nam Macedoniam pertransibo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 * نزرع جسم نفساني فنقوم جسم روحاني. ومن الاجسام جسم نفساني. ومنها جسم روحاني * وكذلك
45 كتب ان آدم الانسان الاول صار ذا نفس حية. وآدم الاخير صار ذا روح محيية * ثم * لكن
46 ليس الروحاني اولا بل النفساني * وبعد الروحاني * قرا آءة للاموات ايضا *
47 * فالانسان الاول من الارض ترابيا * والانسان الثاني الرب من السماء * فمثل الترابي كذلك
48 الترابيون * ومثل السماوي كذلك السماويون * وكما لبسنا صورة الترابي نلبس صورة
49 السماوي * هذا المعني عنيت يا اخوتي * ان البشر والدم لن يستطيعا ان يرثا ملك الله * ولا
50 الفاني يرث عدم البلي * فهانذا اقول لكم سرا * اننا لن نرقد كلنا * ونتبدل كلنا * في
51 هنيهة لا نقطع * في لحظة عين بالبوق الاخير. لانه سيبوق فنقوم الموتي غير بالين ونتبدل
52 نحن * لان هذا الفاني يجب له ان يلبس عدم البلي * وهذا المايت ان يلبس عدم الموت *
53 * فاذا ليس هذا الفاني عدم البلي * وسربل هذا المايت البقا * فحينيذ القول المكتوب *
54 ابتلع الموت معلوبا مبادا * اين حمتك ايها الموت * واين غلبتك ايها الجحيم * حمة الموت
55 هي الخطية * وقوة الخطية هي السريعة * فالنعمة لله الذي اعطانا الغلبة بربنا يسوع
56 المسيح * ثم * فلذلك يا اخوتي الاحباء * السبت التاسع عشر بعد العنصرة *
57 صيروا متوطدين غير متحركين * رائدين مفضلين في عمل الرب دايما * عالمين ان تعبكم
58 ليس هو في محبة الرب باطلا * القصل السادس عشر *
1 * فاما عن الجبايات التي تواسون بها القديسين * فكما رتبت لكنايس بلد غلاطية * هكذا
2 اعملوا وانتم * في كل سبت كل احد منكم يحرزها ويجعلها عنده مهما سمح به ويتيسر له * لكيلا
3 اذا جيت حينيذ تصير الجبايات * واذا جيت اليكم فالذين احتبرتموهم ارسلهم
برسايل ليحملوا معروفكم الي اورسلهم * قرا آءة الاربعا من الجمعة العاشرة بعد الخمسين *
4 * وان كان الامر اهلا ان يمضي معي فيذهبون معي الذين احتبرتموهم * وساواتي اليكم
5 اذا اجتزت بمكدونية وجلها *

Seminamur corpus animale, resurgemus corpus spirituale. Et corporum aliud est corpus animale, & eorundem aliud corpus spirituale. Atque ita scriptum est, quòd Adam primus homo factus est habens animam viventem: Adam verò postremus factus est habens spiritum vivificantem. Hucusque. At non spirituale prius, sed animale: ac deindè spirituale. 44 45 46

Lectio pro Defunctis etiam.

Igitur primus homo de terra pulvereus: secundus autem homo, Dominus de cœlo. Et quales pulvereus, tales pulverei: & qualis cœlestis, tales cœlestes. Et quemadmodum induti sumus imaginem pulverei, ita induemur imaginem cœlestis. Hunc sensum intelligo ô fratres mei, quòd caro & sanguis nequeunt hæreditario possidere regnum Dei: neque corruptibile hæreditario possidere incorruptibilitatem. Ecce ego dico vobis mysterium; Nequaquam obdormiemus omnes, at immutabimur omnes. In momento indivisibili, in nictatione oculi, per ultimam tubam. Nam tuba clangetur, & mortui surgent incorruptibiles, & nos immutabimur. Quoniam corruptibile hoc oportebit induere incorruptibilitatem, & mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem corruptibile hoc induerit incorruptibilitatem, & induerit mortale hoc æternitatem: tunc fiet sermo scriptus, Absorpta est mors victa atque peremta. Ubi suprema vis tua ô mors? & ubi victoria tua ô inferne? Suprema vis mortis est peccatum: & peccati robur est Lex. Gratias autem Deo, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum. Finis. 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57

Sabbatho decimo nono post Pentecosten.

Quapropter ô fratres mei dilecti, estote firmi, immobiles, abundantes, excellentes in opere Domini semper, scientes laborem vestrum non esse in charitate Domini irritum. 58

CAP. XVI.

Porrò quoad collectam qua sanctos sublevatis, quemadmodum ordinavi Ecclesiis regionis Galatiæ, ita & vos facite. Quolibet sabbatho unusquisque vestrûm apud se condat ac reponat illam, quicquid scilicet per liberalitatem libuerit, & commodum sibi fuerit: ne quum venero, tunc fiant collectæ. Et ubi venero ad vos, quos probaveritis & elegeritis, mittam cum epistolis ad perferendam beneficentiam vestram Jerusalem. 1 2 3

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Quòd si res digna fuerit ut mecum abeat (beneficentia vestra,) ibunt mecum quos probaveritis. Veniam autem ad vos quum Macedoniam pertransiero atque perlustravero. 4 5

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 ወበከመ : ለባስነ : ለምስሊሁ : ለመሬታዊ : ከማሁ : ንላብስ : ለምስሊሁ : ለሰማይ
50 ዋ:=፨ ወዘንተ : ንብለክሙ : ለኅዊነ : ከመ : ዘሠጋ : ወደመ : ሊቀወርስ : መንግሥ
51 ተ : እግዚአብሔር :: ወዘይሜስን : ሊቀወርስ : ዘሊይሜስን:::=፨ ናሁ : ሓቡለ : እነ
52 ግረክሙ : ኵልነ : ንመውት : ወለኵ : ኵልነ : ዘንትዋለጥ:=፨ ለእንተ : ምዕር : ከ
መ : ቅጽበተ : ዐይኽ : በደኃሪ : ንፍኅተ : ቀርን : ወይነፍኁ : ቀርን : ወይትነሥሉ :
53 ሙውታን : እንዘ : ሊይትነካዩ : ወንሕነኒ : ንትዋለጥ:::=፨ እስመ : ሀለወ : ለዝንቱ :
54 ዘይሜስን : ይለብስ : ዘሊይሜስን : ወዘንቱ : መዋቲ : ይለብስ : ዘሊይመውት:::=፨ ወ
55 ለመ : ለብስ : ዝንቱ : መዋቲ : ዘሊይመውት :: ውእተ : ለሚረ : ይበጽሕ : ቃል : ዘ
56 ተጽሕፈ : ተሰጥመ : ሞት : ውስተ : መለት:=፨ ሊይቴ : እንከ : ሞት : መዋሊ : ሊይ
57 ቴ : እንከ : ሞት : ቀኖት:::=፨ ወቀኖቱስ : ለሞት : ኀጢለት : ወኀይላኒ : ለኀጢላ
ት : ለሪት:=፨ ወለእግዚአብሔር : ለሞቱት : ወወሀበነ : ንሣእ : በእንተ : እግዚእነ :
58 ሊየሱስ : ክርስቶስ:::=፨ ወይእዜኒ : ለኅዊነ : ፍቁራን : ጽኑዓን : ኩኑ : ወሊትንቀልቅ
ሉ : ወእብዝኑ : በግብረ : እግዚአብሔር : ዘልፈ:: ታእመሩ : ከመ : ሊኮነ : ለከንቱ : ዘ
ጸመውክሙ : በእንተ : እግዚአለነ:::=፨
1 ፲፮ ወበእንተሰ : ግብረ : ቅዱሰን : በከመ : ሠራዕክመኒ : ለቤተ : ክርስቲያን : ዘገላ
2 ቲያ : ኦሜሁ : ግበሩ : ለንትውኒ:=፨ በበ : እሑድ : ወዘዘ : ዚእክሙ : ዕቀቡ : ኵ
3 ልክሙ : ወይዝግብ : ሎቱ : ዘተሰርሐ :: ከመ : ሊይኩን : ቅሠተ:=፨ ለእመ : በጸሐ
ኩ : ዘጎረይክሙ : እፈንው : መስለ : መፃሕፍት : የብጽኽ : ሊየሩሰሌም : ለእቲትካ
4 ሙ:=፨ ወእመስ : ደለወኒ : እሱር : ለቢየ : ለሐውር : ወየሐውሩ : መስሌየ :::=፨
5 ወእመሰ : ኅቤክሙ : በጺሕኩ : መቄደንያ : ወእመቄደንያ : ኀቢፍየ:=፨

Et sicut induti fuimus imagine terreni, sic induti erimus imagine cœlestis. Et hoc dico vobis, fratres nostri, quòd carnale & sanguinale non hæreditate possidebit regnum Dei, & corruptibile non hæreditate possidebit incorruptibile. Ecce mysterium dico vobis; Omnes nos moriemur, sed non omnes nos immutabimur. Modò, quasi ictu oculi, in ultimo statu cornu, & suffiabunt cornu, & suscitabuntur mortui incorrupti, & nos immutabimur. Quia oportet hoc corruptibile induere incorruptibile, & hoc mortale induere immortale. Et quum induerit hoc mortale immortale, isto die perveniet sermo qui scriptus est; Absorpta est mors in victoria. ubi igitur mortis victoria? ubi igitur mortis stimulus? Et stimulus mortis est peccatum, & vis peccati lex. Et Deo gratias ago, qui dedit nobis ut vincamus per Dominum nostrum Jesum Christum. Et nunc fratres nostri dilecti, firmi estote, & ne commoveamini: & abundate in opere Dei semper, & sciatis quòd non fuit frustrà quòd laborâstis pro Domino nostro. 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58

CAP. XVI.

Et de negotio Sanctorum, sicut constituit dominus Christianorum Galatiæ, sic facite vos etiam. Primam quamque dominicam, & quisque vestrûm observate omnes vos, & reponat is cui res prosperè successit, ne fiat contentio. Si accessero: 1 2 3
quem elegeritis mittam cum epistolis, ut perferat Hierusalem gratias vestras, Et si conveniens fuerit mihi ut proficiscar, ipse ego proficiscar, & proficiscentur mecum. Et si ad vos venero accedens Macedoniam, vel à Macedonia recedens, 4 5

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Θ'.

Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hyemabo, ut vos me deducatis,
6 Παρ᾽ ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε,
quocunque iero. Nolo enim vos modò in transitu videre: spero
7 οὗ ἐὰν πορεύωμαι. Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω
verò tempus aliquod manere apud vos, si Dominus permiserit. Per-
8 (ζ) δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος (η) ἐπιτρέπῃ. Ἐπι-
manebo autem in Epheso usque ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est magnum &
9 μενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς. Θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ
efficax, & adversarii multi. Si autem venerit Timotheus, videte ut
10 ἐνεργὴς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα
sine timore sit apud vos: nam opus Domini operatur sicut & ego.
ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς (θ) καὶ ἐγώ.
Ne quis ergò illum nihili faciat. Deducite autem illum in pace, ut veniat ad
11 Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός
me: expecto enim illum cum fratribus. De autem Apollo fratre,
12 με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ,
multùm rogavi eum, ut veniret ad vos cum fratribus: & omninò non
πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ
fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem, cùm opportunitatem habuerit. Vigilate,
13 ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δέ, ὅταν εὐκαιρήσῃ. Γρηγορεῖτε,
state in fide, viriliter agite, fortificamini. Omnia vestra in charitate fiant.
14 στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, (ι) κραταιοῦσθε. Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
Obsecro autem vos, fratres, nôstis domum Stephanæ, quòd est primitiæ
15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ

Achaiæ, & in ministerium Sanctis adlixerunt seipsos: Ut & vos subjiciemini
τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· Ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε 16
talibus: & omni cooperanti & laboranti. Gaudeo autem in præsentia
τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ 17
Stephanæ & Fortunati & Achaici, quoniam vestri defectionem hi supple-
Στεφανᾶ καὶ (κ) Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα (λ) οὗτοι ἀνεπλή-
verunt. Refecerunt enim meum spiritum & vestrum. Agnoscite ergò tales.
ρωσαν. Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς (μ) τοιούτους. 18
Salutant vos Ecclesiæ Asiæ: Salutant vos in Domino multùm, Aquila
Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· Ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας 19
& Priscilla, cum ea quæ in domo eorum Ecclesia. Salutant vos fratres
καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ᾽ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ 20
omnes. Salutate alii alios in osculo sancto. Salutatio meâ manu Pauli.
πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 21
Si quis non amat Dominum Jesum Christum, sit anathema, Maran atha.
Εἴ τις οὐ φιλεῖ (ν) Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ἤτω ἀνάθεμα, μαρὰν ἀθά. 22
Gratia Domini Jesu Christi cum vobis. Charitas mea cum omnibus vobis
Ἡ χάρις τοῦ (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ᾽ ὑμῶν. Ἡ (ο) ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν 23
in Christo Jesu. Amen. 24
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

Ad Corinthios prior scripta est à Philippis per Stephanam, & Fortunatum,
(†) Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φορτουνάτου,
& Achaicum & Timotheum.
καὶ Ἀχαϊκοῦ καὶ Τιμοθέου.

Ἐν στίχοις ωο.

MS.A. (ζ) δὲ (η) ἐπιβέψῃ. (θ) καγώ. (ι) καὶ κραπῶσθε. (κ) Φορτουνάτε (λ) αὐτοὶ (μ) τοιούτως. *** Ἀσπάσονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. (ν) Κύριον, ἤτω (ξ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (ο) αγάπη μου (†) Πρὸς Κορινθίους α'.

Locus undè missa est hæc Epistola in MS.A. non notatur.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Quinetiam fortasse apud vos permanebo, 6
aut hybernabo apud vos, ut vos me comite-
mini quocunque proficiscar. Nolo nunc 7
quasi viam transiturus vos invisere: spero
enim me aliquantum tempus commoraturum
apud vos, si Dominus meus permiserit mihi.
Namque permansurus sum Ephesi usque ad 8
Pentecosten. Siquidem ostium magnum pa- 9
tet mihi plenum operosis factis; & adversa-
rii multi. Quòd si venerit ad vos Timothe- 10
us, videte ut absque metu sit apud vos: opus
enim Domini operatur, ut & ego. Ne quis 11
igitur eum despiciat, sed comitemini eum
cum pace, ut veniat ad me: præstolor enim
eum cum fratribus. Ab Apollo autem, fra- 12
tres mei, multùm efflagitavi ab eo, ut veni-
ret ad vos cum fratribus, & fortè non fuit
voluntas eundi ad vos: sed quum erit ei op-
portunitas, veniet ad vos.

Feriâ III. hebdomadis IV. Jejunii.17.

Expergiscimini, & state in fide; præbete 13
vos viros, & fortes estote. Omnésque res 14
vestræ cum charitate fiant. Vos autem rogo 15
fratres mei, pro domo Stephanæ: quippe
quam nôstis esse primitias Achaiæ, seque
exposuisse in ministerium Sanctorum: Ut & 16
vos dicto audientes sitis hujusmodi, & uni-
cuique laboranti nobiscum, & adjuvanti.
Gaudeo verò de adventu Stephanæ, & For- 17
tunati & Achaici, quoniam quod mihi deesse
passi estis, ipsi suppleverunt. Siquidem re- 18
focillaverunt spiritum meum ac vestrum.
Cognoscite ergò eos qui hujusmodi sunt.
Postulant pacem vestram ecclesiæ omnes quæ 19
sunt in Asia. Salutant vos plurimùm in Do-
mino nostro Aquila & Priscilla cum eccle sia
quæ est in ædibus ipsorum. Salutant vos 20
omnes fratres. Salutate invicèm osculo san-
cto. Salutatio per scripturam manûs meæ 21
Pauli. Quisquis non amat Dominum no- 22
strum Jesum Christum, anathema sit, Moran
etho. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit 23
vobiscum. Et charitas mea cum vobis omni- 24
bus in Christo Jesu. Amen.

Epistolæ ad Corinthios primæ, quæ scripta est
Philippis Macedoniæ, & missa est
per manus Timothei,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 እንበር : ኅቤክሙ : እለ : ኮና :: ወእማእኮሰ : እክርሙ : ክሙ : ለኔትሙ : ትፈኑ
7 ኒ : ኅበ : ሖርኩ ::᎓ ወኢይፈቅድ : ይእዜ : ሳኡፉ : እርእይክሙ : ወባሕቱ : እትለ
8 ሙን : ክሙ : እንበር : ኅቤክሙ : ዘኮነ : መዋዕለ : ለእመ : ፈቀደ : እግዚአብሔር ::᎓ ወ
9 እነብር : ሌፈሰን : እስካ : ጳንጠቆስቴ::᎓ እስመ : ርኅው : ሊተ : ዐቢይ : ለኔቅጽ :
10 ለግብር : ወባሕቱ : ብዙኃን : መከልለን::᎓ ወእመ : መጽአ : ጢሞቴዎስ : ዑቅው :
ክሙ : ሊይፍራህ : ባኅቤክሙ : እስመ : ግብረ : እግዚአብሔር : ይገብር : ክሣየ::᎓
11 ወለልቦ : ዘይመንኖ : ወፈኑዎ :: በሰላመ : ይመጸእ : ኅቤየ : እስመ : ፀነሱ : መስ
12 ሌየ : ለኅዊነ::᎓ ወበእንተሰ : እኁነ : ብዙኅ : ለስተበቋዕክዎ : ይመጸእ : ኅቤክሙ :
መስለ : ለኅዊነ : ወዮኂ : ሊእፈቅድ : ሎቱ : ይእዜ : ይመጸእ :: ወይመጽእ : በሕ
13 ቱ : ለመ : ተክህሎ::᎓ ትግሁ : ወቁሙ : በሀይማኖት : ተዓገሱ : ወለጥብዑ::᎓ ወ
14 ኵሉ : በተፋቅሮ : ግበሩ::᎓ ለስተበቍዓክሙ : ለኅዊነ :: ታሊመሩ : ቤተ : እስ
15 ጢፋናስ : ክመ : ውእቱ : ቀደሚሃ : ለለእኲይ : ወለመልእክተ : ቅዱሳን : ለዘዝክመ
16 ሙ::᎓ ክመ : ለኔትሙኒ : ትትለዘዙ : ለዘክመ : እሱ : ወለኩሉ : ዘይጸመ : ወይ
17 ትቀነይ::᎓ ወእትፈሣሕ : በመጽአቴ : ለእስጢፋናስ : እክመ : ዘለኔትሙ : ለኅጸጽ
18 ክሙ : እሙንቱ : ፈጸሙ::᎓ ወለዕርፍዋ : ለመንፈስክሙ : ወለእመሮዎሙ : ለእለ :
19 ኵመዝ::᎓ እሙሔክሙ : ቤተ : ክርስቲያናት : ዘለእሲ :: ለሙሔክሙ : በእግዚእነ :
ለቂላ : ወእርስቂለ : ወለለሂ : መስቤሆሙ : እለ : ውስተ : ቤታንየ::᎓

Manebo apud vos si fieri potest: aut hybernabo, ut vos mittatis me quò 6
proficiscar. Et nolo nunc transeundo videre vos, sed spero quòd mancam 7
apud vos aliquot dies, si voluerit Deus. Et manebo Ephesi usque ad Pen- 8
tecosten: Quia apertum est mihi magnum ostium ad operandum, sed multi 9
sunt adversarii. Et si venerit Timotheus, videte ne timeat apud vos: 10
quia opus Dei operatur, ut ego. Et nemo sit qui spernat eum: & dimit- 11
tite cum in pace, ut veniat ad me: quia expectârunt meccum fratres nostri.
Et de fratre nostro, multùm rogavi eum venire ad vos cum fratribus nostris, 12
& profectò non fuit voluntas ei nunc venire: veniet tamen quum conveniat 13
ei. Vigilate, & state in fide, patientes estote, & confirmamini. Et omnia 14
in charitate facite. Precor vos fratres nostri, scitis domum Stephani, quòd 15
fuit primitiæ Achaiæ, & pro ministerio Sanctorum ordinavi eos: ut vos 16
subjiciamini talibus, & cuicunque laboranti, & ministranti. Et gaudeo pro 17
adventu Stephani, quia quæ vos minuistis, illi perfecerunt: Et refoce- 18
runt spiritum vestrum. Et cognoscite qui sunt hujusmodi. Salutârunt vos 19
domus Christianorum Asiæ. Salutârunt vos in Domino nostro, Aquila &
Priscilla, & qui cum iis sunt *in Bethania.*

Versio VULGATA LATINA.

6 Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hyemabo: ut vos me deducatis
7 quocunque iero. Nolo enim vos modò in transitu videre, spero enim me
8 aliquantulùm temporis manere apud vos, si Dominus permiserit. Permane-
9 bo autem Ephesi usque ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est ma-
10 gnum, & evidens: & adversarii multi. Si autem venerit Timotheus, vi-
dete ut sine timore sit apud vos: opus enim Domini operatur, sicut & ego.
11 Ne quis ergò illum spernat: deducite autem illum in pace, ut veniat ad me:
12 expecto enim illum cum fratribus. De Apollo autem fratre vobis notum facio,
quoniam multùm rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus: & utique
13 non fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem, cùm ei vacuum fuerit.
14 Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini. Omnia vestra in
15 charitate fiant. Obsecro autem vos, fratres, nôstis domum Stephanæ, & For-
tunati, & Achaici: quoniam sunt primitiæ Achaiæ, & in ministerium San-
ctorum ordinaverunt seipsos: Ut & vos subditi sitis ejusmodi, & omni co- 16
operanti, & laboranti. Gaudeo autem in præsentia Stephanæ, & Fortunati, 17
& Achaici: quoniam id, quod vobis deerat, ipsi suppleverunt: Refece- 18
runt enim & meum spiritum, & vestrum. Cognoscite ergò qui hujusmodi
sunt. Salutant vos Ecclesiæ Asiæ. Salutant vos in Domino multùm, Aqui- 19
la & Priscilla, cum domestica sua Ecclesia: apud quos & hospitor. Salu- 20
tant vos omnes fratres. Salutate invicèm in osculo sancto. Salutatio, meâ 21
manu Pauli. Si quis non amat Dominum nostrum Jesum Christum, sit ana- 22
thema, Maran Atha. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum. Charitas 23
mea cum omnibus vobis in Christo Jesu. Amen. 24

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * لَاٰنِّي اِذَا طُفْتُ مَكْدُونِيَه لَعَلِّي اُقِمْ عِنْدَكُمْ اَوْ لَعَسَانِي اَسْتِي * لِتُسَيِّعُونِي اَيْنَمْ اِلَي حَيْثُ
7 اَمْضِي * لَاٰنِّي لَسْتُ اُرِيدُ اَنْ اُبْصِرَكُمْ بُجْتَازًا * وَاَرْجُو اَنِّي سَاُقِيمُ عِنْدَكُمْ مُدَّةً مَا اِنْ عَاَمَرَ
8 الرَّبُّ بِذٰلِكَ * وَاَنَا مُقِيمٌ بِاَفْسُسَ اِلَي الْعَنْصَرِ * لَاٰنَّ قَدِ انْفَتَحَ لِي بَابٌ عَظِيمٌ وَعَمَلٌ * وَمُعَانِدُونَ
9 كَثِيرُونَ * فَاِذَا جَاءَ تِيمُوثَاوُس * فَانْظُرُوا اَنْ يَصِيرَ عِنْدَكُمْ بِلَا خَشْيَةٍ * فَاِنَّهُ يَعْمَلُ عَمَلَ الرَّبِّ * كَا
10 اَعْمَلُهُ اَنَا * فَلَا يَرْدِرِينَ بِهِ اَحَدٌ * وَسَيَعُودُ بِمَحَبَّةٍ لِيَجِيءَ اِلَيَّ * فَاِنِّي مُنْتَظِرٌ لَهُ مَعَ الْاِخْوَةِ * فَاَمَّا
11 عَنْ اَبُولُّوسَ الْاَخِ فَقَدْ عَلِمْتُمْ كَثِيرًا لِيَمْضِيَ اِلَيْكُمْ مَعَ الْاِخْوَةِ * وَبِلَا مُحَالَةٍ اَنَّ لَمْ تَكُنْ لَهُ
12 مَشِيَّةٌ اَنْ يَذْهَبَ اِلَيْكُمُ الْاٰنَ * لٰكِنْ سَيُوَافِيكُمْ فِي وَقْتٍ مُوَافِقٍ * تَمَّ *

* قِرَاءَةُ الْاَحَدِ الثَّالِثِ عَشَرَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *

13 * يَقْصُوا قِفُوا فِي الْاَمَانَةِ * تَسَجَّعُوا تَأَيَّدُوا * وَلْتَصِرْ اُمُورُكُمْ كُلُّهَا بِمَحَبَّةٍ * اَيُّهَا الْاِخْوَةُ
14 15 اَنْصَحُ اِلَيْكُمْ * قَدْ عَرَفْتُمْ مَنْزِلَ اِسْتِفَانَا اَنَّهُ هُوَ مُقَدَّمُ بَلَدِ اَخَايَا * وَقَدْ رَتَّبُوا اَنْفُسَهُمْ لِخِدْمَةِ
16 الْقِدِّيسِينَ * لِتَخْضَعُوا اَنْتُمْ لِمِثْلِ هٰؤُلَاءِ * وَلِكُلِّ مَنْ يُسَاعِدُ وَيَتْعَبُ فِي الْخَيْرِ * وَقَدْ سُرِرْتُ بِوُرُودِ
17 18 اِسْتِفَانَا وَفُورْطُونَاطُوس وَاَخَايِيكُوس * فَاِنَّ نَقْصَكُمْ هٰؤُلَاءِ سَدُّوهُ * لِاَنَّهُمْ نَيَّحُوا رُوحِي
19 وَرُوحَكُمْ * فَاعْرِفُوا قَدْرَ مِثْلِ هٰؤُلَاءِ * يُصَافِحُكُمْ كَنَائِسُ اَسِيَا * يُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ بِالرَّبِّ كَثِيرًا *
20 اَكِيلَا وَبِرِسْكِيلَا وَالْكَنِيسَةُ الَّتِي فِي مَنْزِلِهِمَا * يُسَلِّمُ عَلَيْكُمُ الْاِخْوَةُ اَجْمَعُونَ * لِيُقَبِّلْ
21 بَعْضُكُمْ بَعْضًا بِقُبْلَةٍ قَدِيسَةٍ * اَلسَّلَامُ بِيَدِيَّ اَنَا بُولُصَ * مَنْ لَا يُحِبُّ الرَّبَّ يَسُوعَ الْمَسِيحَ
22 فَلْيَكُنْ مَعْرُورًا * مَارَانَ اَثَا اَيِ الرَّبُّ قَدْ جَاءَ * نِعْمَةُ الرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ مَعَكُمْ * مَحَبَّتِي مَعَ
23 24 كَافَّتِكُمْ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ اٰمِينَ *

* وَالتَّسْبِيحُ لِلّٰهِ دَائِمًا اَبَدًا *

* تَمَّتِ الرِّسَالَةُ بِعَوْنِ اللّٰهِ تَعَالَي وَكُتِبَتْ مِنْ مَدِينَةِ فِيلِبِّس * وَاُرْسِلَتْ عَلَي يَدِ اِسْتِفَانَا
وَفُرْطُونَاطُوس * وَاَخَايِيكُوس وَتِيمُوثَاوُس *

Cùm enim Macedoniam peragravero, 6
forsan apud vos manebo, aut fortassis hybernabo: ut vos me deducatis quò proficiscar. Nolo enim videre vos 7
transcurrens: sed spero me mansurum apud vos aliquanto temporis *intervallo, si permiserit hoc Dominus. Per-* 8
mansurus sum autem Ephesi usque ad Pentecosten. Nam apertum est mihi 9
ostium magnum, & opera, & adversarii multi. Cùm igitur venerit Timotheus, 10
videte ut sit apud vos sine metu: operatur enim opus Dei, ut ego illud ope-
ror. Ne quis ergò spernat eum: sed 11
cum dilectione deducite eum, ut veniat ad me: expecto enim eum cum fratri-
bus. Verùm de Apollo fratre, multùm 12
demulsi eum ut iret ad vos unà cum fratribus: sed (absque dissimulatione)
non fuit ei voluntas eundi ad vos modò:
veniet autem ad vos tempore opportuno.
Finis.

Lectio Dominicæ decimæ tertiæ post Pentecosten.

Vigilate, state in fide, animosi estote, 13
roboremini. Et fiant omnia negotia 14
vestra cum charitate. O fratres, ob- 15
secro vos: jam nôstis domum Stepha-
næ, quòd ipsa sit princeps regionis
Achaiæ, & seipsos ordinârint in mi-
nisterium sanctorum: Ut vos subjici- 16
amini hisce similibus, omnique adju-
vanti & laboranti in bonum. Gavi- 17
sus sum quoque de adventu Stephanæ
& Fortunati & Achaici: quoniam
defectum vestrum hi supplevêrunt.
Tranquillitatem enim attulerunt spi- 18
ritui meo & spiritui vestro. Agnoscite
igitur dignitatem hisce similium. Oscu- 19
lantur vos Ecclesiæ Asiæ. Salutant vos
in Domino multùm Achilla & Prisci-
la, & Ecclesia quæ est in domo utriusque. Salutant vos fratres omnes. Oscu- 20
letur alter alterum osculo sancto. Salu- 21
tatio mea *manu mei Pauli. Qui non* 22
diligit Dominum Jesum Christum, sit
segregatus. Maranatha, hoc est Domi-
nus noster *venit. Gratia Domini Je-* 23
su Christi vobiscum. Charitas mea 24
cum vobis omnibus in Jesu Christo
Amen.

Laus Deo jugis ac perpetua.

Absoluta est hæc epistola sub excelsi Dei auspiciis. Scripta verò fuit ab urbe Philippis, & missa per Stephanam, & Fortunatum, & Achaicum, & Timotheum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወእመኑክሙ : አኀዊነ : ኵሎሙ : ተአመኑ : በቤይናቲክሙ : በአመን : ቅድሰት:=: *Et salutârunt vos fratres nostri omnes. Salutate vos invicèm in salutatione sanctâ.* 20
21 አማሳኩክሙ : በእደ : ዚአየ : ጳውሎስ:=: ዘኢያፈቅር : ለእግዚእነ : ውጥዘ : ለ *Salutavi vos cum manu mea Paulus. Qui non amat Dominum nostrum,* 21
22 ይኩን : በመጽአቱ : ለእግዚእነ::=: ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : መ *anathema sit in adventu Domini nostri. Gratia Domini nostri Jesu Christi vo-* 22
23 ስሌክሙ:=: ወፍቅረ : ዚአየ : መስለ : ኵልክሙ : በክርስቶስ : ኢየሱስ : እግዚእ *biscum sit. Et charitas mea cum omnibus vobis in Christo Jesu Domino nostro,* 23
24 ነ : ዘለዓለ : ስብሐት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን::=:
ለሰብአ : ቆሮንቶስ : ፩ : *cui gloria in seculum seculorum. Amen.* 24

Ad Corinthios Prior.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ' ΤΙΝΑΣ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α'. Εὐχαριστία περὶ Θεοῦ βοηθείας, ἣν πεποιθέναι φησί.
Β'. Περὶ ἀγάπης τῆς πρὸς αὐτοὺς, καὶ φιλίας ὡς τὸ μὴ λυπεῖν, εἰ καὶ λυποῦν ὠφελεῖ, ὡς ἐπὶ τῇ διὰ πορείαν ὀκνηρίαν ἐπιμηδέντος, ᾧ καὶ συγχωρεῖ.
Γ'. Περὶ δι' αὐτῆς θείας ὠφελείας τοῖς ἐπιτηδείοις, δι' ἧς καὶ συνίστασθαί φησι.
Δ'. Περὶ τῆς χριστιανικῆς λιτότητος, καὶ δόξης ἀληθεστέρας τῆς χριστῆς τοῦ νόμου.
Ε'. Περὶ τῆς θείας δόξης, καὶ ἧς ἀκολουθεῖ βίᾳ, ὅτι τοῖς ἁγίοις μεγώσκεται.
ς'. Περὶ τῆς χριστῆς σώματος ἀναστάσεως, καὶ τῆς σώματος ἀποθέσεως καὶ ἐπανακλήσεως.
Ζ'. Περὶ τῆς ἑαυτῆς φιλοθεότητος καὶ φιλαδελφίας τῆς χριστοῦ Χριστόν.
Η'. Ἀποδοχὴ τῆς Κορινθίων ὑπακοῆς καὶ ἀγάπης ἐυφραινόσης αὐτόν.
Θ'. Παράκλησις πρὸς ἐπίδοσιν χρημάτων τοῖς ἁγίοις, καὶ τιμὴν τῆς διὰ τοῦτο ἐρχομένου. περὶ τοῦ Τίτου ἀποστολῆς, καὶ τῶν ἄλλων πρὸς αὐτούς.
Ι'. Διήγησις τῶν ἰδίων πόνων, καὶ προθέσεως, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ χάριτος, πρὸς τὸ μὴ τοῖς ὑπεναντίοις προσπίπτειν Κορινθίους. ἐν ᾧ, ἀντεξέτασις ἑαυτῆς πρὸς ἐκείνους. ἔλεγχος ἐκείνων.
ΙΑ'. Περὶ ἑαυτῆς, τὸ ἐπίπονον, τὸ παρὰ Θεῷ τίμιον, τὸ ὀφελίμως αὐτόθροον. παρασκευὴ πρὸς τὸ μέλλον ἑαυτῆς παρουσίαν.

AD CORINTHIOS SECUNDA.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. PRIMUM. ΚΕΦ. α'.

1 Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς,
Ecclesiæ Dei *existenti in* Corintho, cum Sanctis omnibus *existentibus* in
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ὅλῃ
tota Achaia: Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu
2 τῇ Ἀχαΐᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Christo. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, pater miseri-
3 Χριστοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰ- Α'
cordiarum, & Deus totius consolationis: *Consolans* nos in omni tribulatione
4 κτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως· Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει
nostra: *ad posse* nos consolari eos qui in omni pressura, per *consolationem*,
ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως,
quâ consolatione afficimur ipsi à Deo. Quoniam sicut abundant passiones
5 ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα
Christi in nobis, ita per Christum abundat & consolatio nostra. Sive autem
6 τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, (α) εἴτε διὰ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. Εἴτε
tribulamur, pro vestra *consolatione*, & salute *effectâ in tolerantia*
θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως, καὶ (β)σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ
earundem passionum quas & nos patimur: Sive *consolatione afficimur*, *super vestra*
τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· Εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
consolatione & salute: Et spes nostra firma *super vos*: scientes quòd sicut
7 παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· Καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ὅτι (γ)ὥσπερ
socii estis passionum, sic & consolationis. Non enim volumus vos igno-
8 κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, (δ)οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνο-

rare, fratres, de tribulatione nostra facta *nobis* in Asia, quoniam
εἶν, ἀδελφοί, (ε)ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς (ζ) γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι
secundùm exsuperantiam gravati sumus supra virtutem: ita ut *perdubitare* nos etiam
καθ' ὑπερβολὴν (η) ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ
vivere. Sed ipsi in nobismetipsis *decretum* mortis habuimus, ut non fi-
9 τοῦ ζῆν. Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πε-
dentes simus in nobisipsis, sed in Deo *excitante* mortuos. Qui *ex tan-*
10 ποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς. Ὃς ἐκ τηλι-
ta morte eripuit nos & eruit: in quem speravimus quoniam & adhuc eripiet,
κούτου θανάτου ἐῤῥύσατο (θ) ἡμᾶς καὶ ῥύεται· εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσει),
Coadjuvantibus & vobis pro nobis oratione, ut ex *multis* personis *illa* in *nos*
11 Συνυπερεργούντων καὶ (ι)ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς
donatio per multos gratiæ agantur pro nobis. Nam *gloriatio* nostra hæc est, testimo-
χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύ-
12 ριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν (κ)ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ,
sed in gratia Dei, conversati sumus in hoc mundo: abundantiàs autem ad vos. Non enim
ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ· περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. Οὐ γὰρ
13 ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, (λ)ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ (μ)ὅτι
alia scribimus vobis, *nisi* quàm quæ *legitis aut* & *agnoscitis*: spero autem quòd
καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε. Καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα
usque in finem agnoscetis. Sicut & *agnovistis* nos ex parte, quia gloriatio
14 ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
vestra sumus, sicut & vos nostra, in die Domini Jesu.

MS. A. (†) Πρὸς Κορινθίους β'.

Κεφ. α'. MS. A. (α)ὅτως διὰ τοῦ Χριστοῦ (β)σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα ὑ··· ··· ὑμῶν παρακλήσεως τῆ· ···· γομένης ἐν ὑπομονῇ ··· αὐτῶν παθημάτων ὧν ··· · μεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλ··· ἡμῶν (γ) ὡς (δ) ὅτως (ε)ὑπὲ (ζ) γενομένης ἐν(η)ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν, (θ) ἡμᾶς· εἰς (ι) ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν (κ) ἁπότητι καὶ ἐν εἰλικρινείᾳ τοῦ Θεοῦ, (λ) ἀλλ' ἀναγινώσκεις, (μ)ὅπ ἕως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܬܘܕܝ ܕܐܬܬܐ ܠܩܘܪܢܬܘܣ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܒܐ ܗܝ ܒܩܘܪܢܬܘܣ ܘܠܩܕܝܫܐ ܟܠ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܟܠ ܐܟܐܝܐ *

* ܐ * ܒܪ ܐ * ܒܪ ܐ *

1 ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܨܒܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܘܬܝܡܬܐܘܣ ܐܚܐ ܕܝܠܢ ܠܩܘܪܢܬܘܣ ܘܠܩܕܝܫܐ ܟܠ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܟܠ ܐܟܐܝܐ
2 ܘܫܠܡܐ ܘܚܢܢܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
3 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
4 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
5 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
6 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
7 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
8 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ * ܣ * ܒ * ܒ * ܕ * ܒ * ܒ * ܒ *
ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
9 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
10 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
11 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
12 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
13 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
14 ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

EPISTOLA
AD CORINTHIOS
SECUNDA.

CAP. I.

Mantinis Sabbathi annuntiationis. 1.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, ecclesiæ Dei
quæ est Corinthi, & omnibus Sanctis qui
sunt in universa Achaia; Gratia vobiscum, 2
& pax à Deo patre nostro, & à Domino
nostro Jesu Christo. Benedictus Deus Pa- 3
ter Domini nostri Jesu Christi, Pater misera-
tionum, & Deus omnis consolationis: Qui 4
consolatur nos in omnibus afflictionibus no-
stris, ut & nos possimus consolari eos qui
sunt in omnibus afflictionibus per illam con-
solationem quâ nos consolatur Deus. Nam 5
quemadmodum abundant in nobis perpes-
siones Christi, sic & per Christum abundat
consolatio nostra. Quamvis autem affligimur, 6
pro vestra quidem consolatione, ac pro vestra
salute affligimur: sive consolationem acci-
pimus, *id sit*, ut consolationem accipiatis,
& sit in vobis studium quo sustineatis per-
pessiones illas, quas & nos patimur. Ac spes 7
nostra pro vobis firma est: scimus enim quòd
si participes estis passionum, participes quoq;
eritis consolationis.

Dominicæ IV. post Epiphaniam. 2.

Volumus enim vos scire fratres mei, de op- 8
pressione quæ nobis accidit in Asia, quoniam
majorem in modum oppressi fuimus supra
vires nostras, adeò ut vita nostra propè dis-
solveretur. Et hac de causa sententiam mor- 9
tis tuleramus, ne esset nobis spes in nobis-
metipsis, sed in Deo illo qui excitat mortuos.
Qui à morte violenta nos liberavit, & ad- 10
huc speramus nos liberatum iri ab eo, Cum 11
auxilio deprecationis vestræ pro nobis: ut
donum ejus erga nos sit beneficium colla-
tum in gratiam multorum, & multi gratias ei
agant pro nobis. Nam gloriatio nostra hæc 12
est, testimonium conscientiæ nostræ, quòd
cum simplicitate, & sinceritate, & gratiâ
Dei versati sumus in mundo, non autem cum
sapientia corporis: atque præsertim apud
vosipsos. Non alia scribimus vobis, quàm 13
quæ scitis & agnoscitis. Spero autem quòd
ad finem usque agnoscetis: Sicut & agno- 14
vistis modicum ex multo nos esse gloriatio-
nem vestram, ut & vos nostram, in die Do-
mini nostri Jesu Christi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብአ : ቆሮንቶስ : ፀ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሑረ : ፊሊጶዩስ:=

1 ፩ ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : ወጢሞቴዎስ:
2 እኁነ : ለቤተ : ክርስቲያን : ዘሀገረ : ቆሮንቶስ : ወለኵሉ : ቅዱሳን : እለ : ሀገረ : ላኳይ
3 ያ:=: ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : ለቡነ : ወእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስ
ቶስ:=: ይትባረክ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : አቡሃ : ለምሕረት : ወአምላከ : ሶ
ኵሉ : ትፍሥሕት:=:

Ad Corinthios secunda: & scripta fuit quum esset *in* urbe Philippensi.

CAPUT I

PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater noster, do- 1
mui Christianorum civitatis Corinthi, & omnib⁹ Sanctis qui sunt regionis Achaiæ: 2
Pax vobis & gratia Dei Patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi. Benedictus 3
sit Dominus noster Jesus Christus, Pater misericordiæ, & Deus omnis consolationis,

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* CORINTHIOS *Secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, Ecclesiæ
2 Dei, quæ est Corinthi, cum omnibus Sanctis, qui sunt in universa Achaia. Gratia
3 vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Benedictus Deus &
Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consola-
4 tionis, Qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus & ipsi
consolari eos, qui in omni pressura sunt, per exhortationem, quâ exhortamur &
5 ipsi à Deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Chri-
6 stum abundat consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione
& salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra ex-
hortatione & salute, quæ operatur tolerantiam earundem passionum, quas & nos
7 patimur: Ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quòd sicut socii passionum
estis, sic eritis & consolationis. Non enim volumus ignorare vos, fratres, de tri- 8
bulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra
virtutem, ita ut tæderet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum 9
mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos:
Qui de tantis periculis nos eripuit, & eruit: in quem speramus quoniam & ad- 10
huc eripiet, Adjuvantibus & vobis in oratione pro nobis: ut ex multorum per- 11
sonis, ejus quæ in nobis est donationis, per multos gratiæ agantur pro nobis.
Nam gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, quòd in simplicitate 12
cordis & sinceritate Dei, & non in sapientia carnali, sed in gratia Dei, conversati
sumus in hoc mundo: abundantiùs autem ad vos. Non enim alia scribimus vo- 13
bis, quàm quæ legistis, & cognovistis. Spero autem quòd usque in finem cogno-
scetis, Sicut & cognovistis nos ex parte, quòd gloria vestra sumus, sicut & vos 14
nostra, in die Domini nostri Jesu Christi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُولُصَ ٱلثَّانِيَةُ إِلَى كُورِنْثِيُوسَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ * * قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْعَاشِرِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

* مِنْ بُولُصَ رَسُولِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ بِمَشِيئَةِ ٱللَّهِ * وَمِنْ تِيمُوثَاوُسَ ٱلْأَخِ إِلَى بِيعَةِ ٱللَّهِ ٱلَّتِي بِقُورِنْثِيُوسَ * 1
مَعَ كَافَّةِ ٱلْقِدِّيسِينَ ٱلَّذِينَ هُمْ فِي بَلَدِ أَخَايَا كُلِّهَا * نِعْمَةٌ لَكُمْ وَسَلَامَةٌ مِنَ ٱلْإِلَهِ أَبِينَا وَٱلرَّبِّ 2
يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * مُبَارَكٌ ٱلْإِلَهُ وَأَبُو رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * أَبُو ٱلرَّأْفَاتِ وَإِلَهُ كُلِّ عَزَاءٍ * ٱلَّذِي عَزَّانَا 3 4
فِي كَافَّةِ حُزْنِنَا * لِنَسْتَطِيعَ أَنْ نُعَزِّيَ ٱلَّذِينَ فِي كُلِّ حُزْنٍ * بِٱلْعَزَاءِ ٱلَّذِي نُعَزَّى بِهِ ٱللَّهُ * لِأَنَّ 5
بِمِقْدَارِ مَا تَزِيدُ ءَالَامُ ٱلْمَسِيحِ وَتَكْثُرُ فِينَا * كَذَلِكَ يَتَكَاثَرُ بِٱلْمَسِيحِ وَعَزَاؤُنَا * وَإِنِ ٱعْتَمَمْنَا مِنْ 6
أَجْلِ سَلْوَتِكُمْ وَخَلَاصِكُمُ ٱلْمَفْعُولِ بِٱلصَّبْرِ عَلَى ٱلْآلَامِ بِعَيْنِهَا * ٱلَّتِي نَحْنُ نَتَأَلَّمُ بِهَا * وَرَجَاؤُنَا 7
مِنْ أَجْلِكُمْ صَادِقٌ * فَإِنْ عُزِّينَا مِنْ أَجْلِ تَعْزِيَتِكُمْ وَخَلَاصِكُمْ * فَكُونُوا عَالِمِينَ أَنَّكُمْ كَمَا
تُشَارِكُونَ فِي ٱلْآلَامِ كَذَلِكَ تُشَارِكُونَ فِي ٱلْعَزَاءِ * * قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ ٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *
* لِأَنَّنَا مَا نُرِيدُ أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ أَنْ يَعْبُرَ عَلَيْكُمْ أَمْرُ حُزْنِنَا ٱلَّذِي ٱسْتَعْمَلَنَا بَاسِيًا * إِنَّهُ بِمَا يَفُوقُ 8
ٱلْإِفْرَاطَ ثَقُلَ عَلَيْنَا فَوْقَ ٱلطَّاقَةِ * حَتَّى أَيِسْنَا تَحْيِيرًا وَأَيِسْنَا مِنَ ٱلْحَيَاةِ * لَكِنَّا ٱكْتَفَيْنَا فِي ذَاتِنَا 9
بِحُكْمَةِ ٱلْمَوْتِ * لِئَلَّا نَكُونَ مُتَوَكِّلِينَ عَلَى أَنْفُسِنَا * لَكِنْ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْمُقِيمِ ٱلْمَوْتَى * ٱلَّذِي أَنْقَذَنَا 10
مِنْ مِثْلِ هٰذَا ٱلْمَوْتِ وَيُنْقِذُنَا * فَإِيَّاهُ قَدْ رَجَوْنَا أَنَّهُ سَيُنْقِذُنَا * بِٱسْتِعَادِكُمْ أَنْتُمْ بِٱلتَّضَرُّعِ مِنْ أَجْلِنَا 11
لِكَيْ مِنْ وُجُوهٍ كَثِيرَةٍ تُشْكَرُ ٱلْمَوْهِبَةُ ٱلَّتِي فِينَا * بِكَثِيرِينَ مِنْ أَجْلِنَا * * قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ
مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْعَاشِرِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * لِأَنَّ فَخْرَنَا هٰذَا هُوَ شَهَادَةُ ضَمِيرِنَا * أَنَّنَا بِبَسَاطَةِ 12
ٱلْإِلٰهِ وَحُسْنِ ٱلْيَقِينِ تَصَرَّفْنَا فِي ٱلْعَالَمِ * لَا بِحِكْمَةٍ بَشَرِيَّةٍ * لَكِنْ بِنِعْمَةِ ٱللَّهِ * وَبِٱكْثَارٍ لَدَيْكُمْ
جِدًّا * لِأَنَّنَا لَسْنَا نَكْتُبُ إِلَيْكُمْ أَقْوَالًا أُخَرَ * بَلِ ٱلْأَقْوَالَ ٱلَّتِي أَمَّا قَرَأْتُمُوهَا وَإِمَّا عَرَفْتُمُوهَا * وَأَمِلُ 13
أَنَّكُمْ وَإِلَى ٱلْآخِرِ تَعْرِفُونَهَا * وَكَمَا قَدْ عَرَفْتُمُونَا بَعْضَ جُزْءٍ مِنَ ٱلْمَعْرِفَةِ * أَنَّنَا فَخْرُكُمْ نَحْنُ كَمَا أَنْتُمْ 14
فَخْرٌ لَنَا فِي يَوْمِ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ *

EPISTOLA SANCTI PAULI
Secunda ad Corinthios.

CAP. I.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

A Paulo Apostolo Jesu Christi per 1
voluntatem Dei, & à Timotheo fratre, ad Ecclesiam Dei quæ est Corinthi, una cum sanctis omnibus qui sunt in tota regione Achaiæ: Gratia vobis & pax à 2
Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Benedictus Deus & Pater Domini 3
nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus omnis consolationis, Qui consolatus est nos in omni tribulatione nostra: ut 4
possimus consolari eos qui sunt in omni tribulatione, per consolationem qua consolatur nos Deus. Nam juxta mensuram quæ 5
crescunt passiones Christi & nos abundant in nobis, ita abundat per Christum & consolatio nostra. Sive autem contri- 6
bulamur pro vestra consolatione & vestra salute effecta per patientiam passionum earundem quas & nos patimur: (Et 7
spes nostra de vobis verax est:) sive consolationem accipimus pro vestra consolatione & vestra salute: estote scientes quòd quemadmodùm participabitis in passionibus, ita participabitis in consolatione.

Lectio sabbathi vigesimi post Pentecosten.

Non enim volumus O fratres, lateat vos 8
eventus tristitiæ quæ circumcluserit nos in Asia: nam ultra supremum gradum gravis fuit nobis, supra facultatem, adeo ut obstupuerimus, & desperaverimus vitam. Verum accepimus in nobismetipsis sententiam mortis, ne essemus freti nobismetipsis, sed Deo suscitatore mortuorum, Qui nos à 9
tali morte liberavit ac liberat. Ipsum 10
enim speramus nos esse liberaturum, Ope 11
vestrâ in deprecatione pro nobis, ut' multis ex partibus gratias agamus pro dono quod est erga nos, per multos pro nobis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Nam gloriatio hæc nostra testimonium 12
est conscientiæ nostræ, quòd cum simplicitate Dei & rectitudine mentis nos gessimus in mundo, non cum sapientia carnali, sed cum gratia Dei, ac potissimum apud vos. Non enim scribimus ad vos 13
sermones peregrinos, sed sermones quos vel legistis vel agnovistis, quosque spero vos ad extremum usque agnituros: Sic- 14
ut & agnovistis nos aliquantâ notitiâ, quòd simus gloriatio vestra, quemadmodùm vos estis gloriatio nostra in die Domini Jesu.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ዘለስተፈሣሐነ : እመኵሉ : ሕማምነ : ከመ : ትክሀሉ : ለስተፈሣሐቶሙ : ለኵሉ :
5 ሕሙማን : በወኀቴ : ፍሥሓነ : ዘለስተፈሣሐነ : እግዚአብሔር :።። ወበእመ : በዝ
ሓ : ሕማሙ : ለክርስቶስ : ላዕሌነ : ከማሁ : ይፈድፍድ : ፍሥሓሁ : ለክርስቶስ : በእነ
6 ቲአሁ : ለክርስቶስ :።። ወእመኒ : ሐመምነ : ከመ : ለንትሙ : ትድኀኑ : ወትትፈሣ
ሑ : ወእመኒ : ተፈሣሕነ : ብእንተ : ፍሥሓክሙ : እንተ : ጸንዓት : ላዕሌክሙ : በትዕግ
ቱ : ለውእቱ : ሕማም : ዘበእንቲአሁ : ነሐመም : ንሕነሂ :።።
በሰንበት : እንተ : እመድኀረ : ጌና : ኀበ : ይትነበብ :።።
7 ወትሠክለትነኒ : ጽኑዕ : በእንቲአክሙ :። ወበእከመ : ዐረይነ : ሕማሙ : ከማሁ : ንኅ
8 በር : በፍሥሓነሂ :።። ወኀፈቅድ : ታእመሩ : እኁዊነ : ዘከመ : ሐመምነ : በእስያ :
እስመ : ፈድፋደ : እመአመጣነ : ኀይልነ : ክበድነ : እስከ : ንትቋጣዕ : ሕይወትነ :።።
9 ወለኀበዕነ : ለመዊት : ከመ : ኢንትእመነ : በርእስነ :: ዘእንበለ : በእግዚአብሔር :
10 ዘይሐይወሙ : ለመዋታን :።። ዘለድኀነነ : እመጠነገዘ : ሞት : ወያድኀነነሂ : ዘኪያ
11 ሁ : ተኣመነ : ከመ : ያድኀነነ :።። እንዘ : ትረድኡነ : ለንትሙኒ : ብጸሎትክሙ : ከ
መ : ንርከብ : ሞገስ : በኀበ : ብዙኀን : ወእንትሙሂ : ትትአሰሮቱ : በኀበ : ሰዓሉ :።።
12 እስመ : ዘቲ : ይእቲ : ትመክሕትነ : ስመዐ : ግዕዝነ : በመሕረቱ : ወበተመይጦቱ :
ለእግዚአብሔር :: ወኢኮነ : ጥበበ : ዘለዋን : ደኀው : በጸጋ : እግዚአብሔር : ሀለው
13 ናሁ : ውስተ : ዓለመ : ወፈድፋደሰ : ኀቤክሙ :።። እስመ : ዘታእመሩ : ንጽሕፍ :
ለክሙ : ወዘታነብቡ : ወዘይትዐወቀክሙ :: ወእትአመነ : ከመ : ለዝሉፈ : ታእምሩ
14 ም :።። በከመ : ለእመርክሙነ : እመለሐዱ : ገጽ : ከመ : ንሓነ : መክሕክሙ : ወ
ከማሁ : ለንትሙኒ : ለነ : ለዕለተ : እግዚእነ : ሊያሱስ : ክርስቶስ :።።

Qui consolatus est nos ab omni afflictione nostra: ut possitis consolari omnes 4
afflictos, in eadem consolatione, quâ consolatus est nos Deus. Et sicut mul- 5
tiplicata est afflictio Christi supra nos, ita abundabit consolatio Christi per Christum. 6
Et sive afflictionem passi sumus, id est ut vos servemini, & gaudeatis:
& sive gavisi sumus, pro gaudio vestro quod confirmatum est super vos in tolerantia istius perpessionis, propter quam patimur nos etiam.

Sabbato post confessionem, ubi legitur.

Et spes nostra firma est pro vobis: & sicut æquales fuimus in passione, sic socii erimus 7
in gaudio nostro. Et volumus ut sciatis fratres nostri quomodò passi sumus in Asia, 8
quia prævaluit mensuræ virium nostrarum onus nostrum, adeò ut fastidimus vitam nostram. Et proposuimus mori, ut non confideremus in nobis ipsis, sed in 9
Deo, qui vivificat mortuos: Qui liberavit nos à tanta morte, & libe- 10
rat nos etiam: cui confidimus quòd liberabit nos, Adjuvantibus nos vo- 11
bis, per preces vestras: ut obtineamus gratiam apud plures, & vos etiam honorificemini apud omnes. Quia hæc est gloria nostra, testimonium consci- 12
entiæ nostræ in misericordia, & in conversione ad Deum, & non est per sapientiam carnis, sed per gratiam Dei fumus in mundo, & præcipue apud vos. Quia quod agnoscitis scribimus vobis, & quod legitis, & quod ma- 13
nifestum est vobis: Et spero quòd semper agnoscetis: Sicut agnovistis nos 14
ex una parte, quòd sumus gloria vestra, & similiter vos etiam estis nostra, in diem Domini nostri Jesu Christi.

Et hac confidentiâ volui ad vos venire priùs, ut secundam
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην (ν) πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἵνα δευτέραν Β'
gratiam haberetis: Et per vos transire in Macedoniam, & iterùm à Macedonia
16 χάριν ἔχητε, Καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας
venire ad vos, & à vobis deduci in Judæam. Hoc ergò
17 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τοῦτο (ξ) οὖν
deliberans, numquid levitate usus sum? Aut quæ *delibero*, secundùm
βουλευόμενος, μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; Ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ
carnem *delibero*: ut sit apud me *Etiam etiam*, & Non non? Fidelis autem Deus,
18 σάρκα βουλεύομαι· ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναὶ ναί, καὶ τὸ Οὒ οὔ; Πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς,
quia sermo noster qui *ad* vos non *factus* est *Etiam* & Non? *Nam*
19 ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς (ο) οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ. Ὁ (π) γὰρ
Dei filius Jesus Christus in vobis per nos prædicatus, per me & Silvanum &
τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ
Timotheum, non *factus* est *Etiam* & Non: sed *Etiam* in eo *factus est*, (Quotquot enim
20 Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ· ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν, (Ὅσαι γὰρ
promissiones Dei, in illo *Etiam*, & *in illo* Amen,) Deo ad
ἐπαγγελίαι (ρ) Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναί, (σ) καὶ ἐν αὐτῷ τὸ Ἀμήν,) τῷ Θεῷ πρὸς
gloriam *per nos*. *At confirmans nos cum vobis* in *Christum*, & *ungens* nos,
21 δόξαν δι' ἡμῶν. Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς,
Deus: Qui & *obsignans* nos, & *dans arrhabonem* Spiritûs in
22 Θεός· (τ) Ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν (υ) ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν
cordibus nostris. Ego autem testem Deum invoco in meam animam,
23 τοῖς καρδίαις ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν,
quòd parcens vobis, non ultrà veni *in* Corinthum. Non quia dominamur vestræ
24 ὅτι φειδόμενος ὑμῶν, οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
fidei, sed *cooperatores* sumus gaudii vestri: nam fide statis.
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

CAP. II. β'.

Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν (α) ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς. Εἰ γὰρ ἐγὼ 1
Judicavi autè *mihiipsi* hoc, *non* iterùm *venire* in tristitia ad vos. Si enim ego 2
contristo vos, & quis est *lætificans* me, *si non contristatus* ex me? Et
λυπῶ ὑμᾶς, καὶ (β) τίς ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; Καὶ 3
scripsi vobis hoc ipsum, ut *ne veniens*, tristitiam habeam, de quibus oportuerat me
(γ) ἔσχαψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω, ἀφ' ὧν ἔδει με
gaudere, *confisus* in omnibus vobis, quia meum gaudium omnium vestrûm est.
χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν.
Ex *enim* multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis, per multas lachrymas:
Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν, διὰ πολλῶν δακρύων· 4
non ut contristemini, sed charitatem ut sciatis quam habeam abundantiùs in *vos*. Si
οὐχ' ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. Εἰ 5
autem quis contristavit, non me contristavit, sed ex parte, ut non onerem
δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, (δ) ἀλλ' ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ
omnes vos. *Sufficiens tali* objurgatio hæc quæ à pluribus. Ita ut 6
πάντας ὑμᾶς. Ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, Ὥστε 7
econtrariò magis *vos condonare* & *consolari*, ne fortè abundantiori tristitiâ
(ε) τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ
absorbeatur *talis*. *Ideò* obsecro vos *confirmare* in illum charitatem.
καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. 8
In hoc enim & scripsi, ut cognoscam *probationem* vestram, *si* in *omnia* obedientes estis. 9
Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε.
Cui autem aliquid *condonâstis*, & ego: Et *enim* ego siquid *condonavi*, *cui condonavi*,
Ὧ δέ τι χαρίζεσθε, (ζ) καὶ ἐγὼ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι,
propter vos, in *facie* Christi:
δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ·

MS. A. (ν) πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν, (ξ) ᾗ βουλόμενος, (ο) ἐστι Ναὶ (π) τοῦ Θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ (ρ) τοῦ Θεοῦ, (σ) δι' καὶ δι' αὐτοῦ τὸ Ἀμὴν, (τ) Καὶ σφραγισάμενος (υ) ἀρραβῶνα
Kεφ. β'. MS. A. (α) ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. (β) τίς ὁ (γ) ἔσχαψα τοῦτο, ἵνα (δ) ἀλλὰ (ε) τοὐναντίον ὑμᾶς (ζ) κἀγὼ· καὶ γὰρ ὃ κεχάρισμαι, εἴτι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

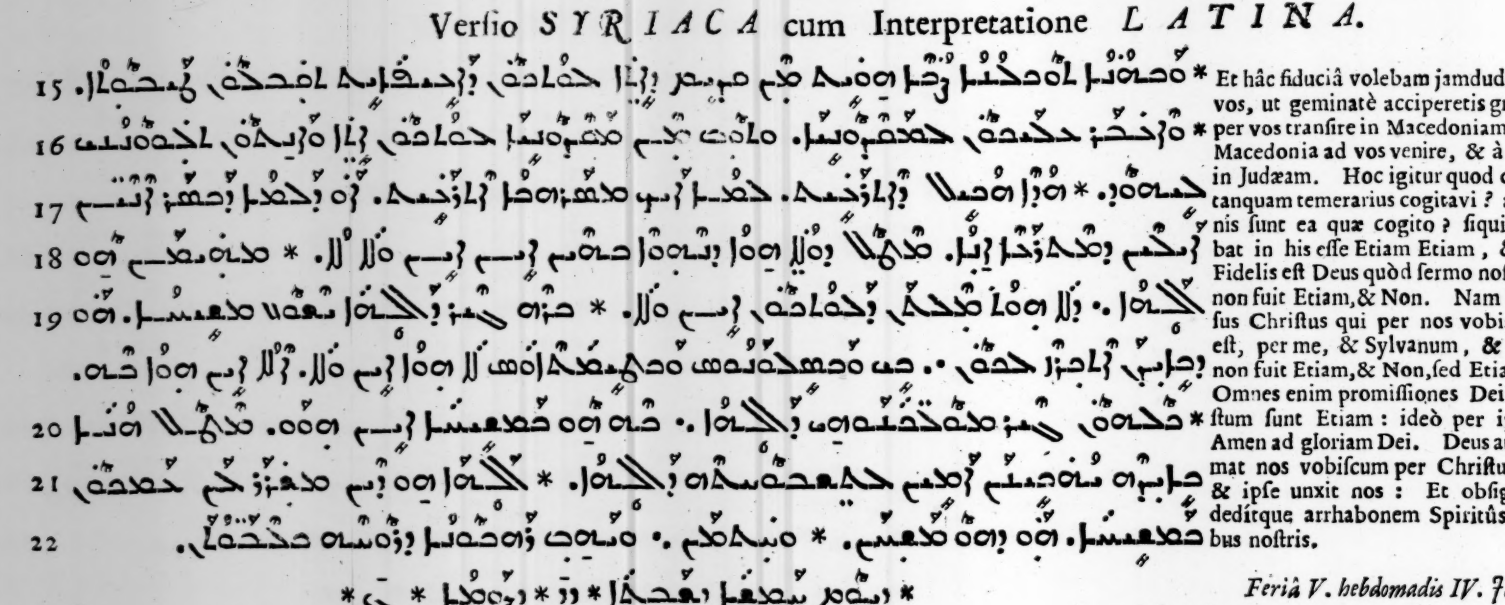

Et hâc fiduciâ volebam jamdudum venire ad 15
vos, ut geminatè acciperetis gratiam: Et 16
per vos transire in Macedoniam, & rursùs ex
Macedonia ad vos venire, & à vobis deduci
in Judæam. Hoc igitur quod cogitavi, num 17
tanquam temerarius cogitavi? aut num car-
nis sunt ea quæ cogito? siquidem oporte-
bat in his esse Etiam Etiam, & Non Non.
Fidelis est Deus quòd sermo noster erga vos 18
non fuit Etiam, & Non. Nam filius Dei Je- 19
sus Christus qui per nos vobis prædicatus
est, per me, & Sylvanum, & Timotheum,
non fuit Etiam, & Non, sed Etiam fuit in eo.
Omnes enim promissiones Dei, per Chri- 20
stum sunt Etiam: ideò per ipsum damus
Amen ad gloriam Dei. Deus autem confir- 21
mat nos vobiscum per Christum illum, qui
& ipse unxit nos: Et obsignavit nos; 22
dedítque arrhabonem Spiritûs sui in cordi-
bus nostris.

Feriâ V. hebdomadis IV. Jejunii. 3.

Ego verò testor Deum in animam meam, 23
quòd parcens vobis non venerim Corin-
thum. Non quòd simus domini fidei ve- 24
stræ, sed adjutores simus gaudii vestri: nam
fide quidem statis.

CAP. II.

Hoc autem decrevi apud me, ne iterùm 1
cum mœstitia veniam ad vos. Nam si ego 2
mœrore vos afficiam, ecquis exhilarabit me,
nisi is quem mœrore affecero? Quòd au- 3
tem hoc ipsum scripserim vobis, *indè est*, ne
quum venerim, mœrore me afficiant ii, ex
quibus oporteret me gaudio demulceri:
confido autem de vobis quòd gaudium me-
um omnium vestrûm sit. Et ex magna op- 4
pressione & anxietate cordis hæc scripsi vo-
bis cum lachrymis multis, non ut mœrore
afficeremini, sed ut cognosceretis charita-
tem vehementem quam habeo erga vos.
Quòd si quis tristitiâ affecit, non me tristitiâ 5
affecit, sed propemodùm vos omnes. Ne
onerosus sit vobis sermo, Sufficit quidem 6
isti tali hæc objurgatio, quæ facta est à plu-
ribus. Proinde è diverso oportet ut remit- 7
tatis ei, eúmque consolemini, ne fortè vehe-
mentiori animi ægritudine absorbeatur qui
est hujusmodi. Propterea rogo vos ut con- 8
firmetis in eum charitatem vestram. Ideò 9
enim scripsi, ut & experimento cognoscam
an in omnibus dicto audientes mihi sitis.
Cui verò remittitis, & ego: Nam & ego 10
quod remisi, propter vos remisi in persona
Christi:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወዘንተ : ምኪርየ : ተለጣንየ : ወመከርኩ : እመጸእ : ኀቤክሙ : በቀደሚ : ከመ : ኢ
16 ደገሙ : ትረክቡ : ዕሴተክሙ:=: ወእንተ : ኀቤክሙ : እሑር : መቄደንያ : ወካዕ
17 በ : እመቄደንያ : እሰወጥ : ኀቤክሙ : ወእንትኩ : ትፈንዉኒ : ላይሁደ:=: ዘንተ :
እንከ : ዘመከርኩ : ቦኑ : እንጋ : ከመ : ለብድ : ዘገበርኩ : ወዘኒ : እመክር : ሕገ :
ሰብእ : እመክር : ከመ : ዘእመሓቤየ : ለሐደ : ይኩን : ነገሩ : እመኒ : እወ : እወ :
18 ወእመኒ : ለልቦ : ለልቦ::=: ጸድቅ : እግዚአብሔር : በሕቱ : ዘሊኮነ : ሐሰተ : ቃ
ልነ : ዘበለክነ : ኀቤክሙ:=:

Et hanc consulens fiduciam meam, etiam deliberavi venire ad vos priùs, ut 15
secundò obtineatis mercedem vestram. Et per vos ire Macedoniam & 16
ire à Macedonia ad vos, ut vos mittatis me ad Judæam. Hoc igitur 17
quod deliberavi, num igitur sicut stultus feci? & quod delibero, more ho-
minum delibero? ut qui à me provenit *unus sit sermo, sive, Etiam etiam,*
sive, Non non? Testis *verus est Deus, quòd non fuit mendax sermo no-* 18
ster, qui misit nos ad vos.

Versio VULGATA LATINA.

15 Et hâc confidentiâ volui priùs venire ad vos, ut secundam gratiam haberetis:
16 Et per vos transire in Macedoniam, & iterùm à Macedonia venire ad vos, & à
17 vobis deduci in Judæam. Cùm ergò hoc voluissem, numquìd levitate usus sum?
18 Aut quæ cogito, secundùm carnem cogito, ut sit apud me EST & NON? Fi-
delis autem Deus, quia sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo EST &
19 NON. Dei enim filius Jesus Christus, qui in vobis per nos prædicatus est, per
me, & Silvanum & Timotheum, non fuit EST & NON, sed EST in illo fuit.
20 Quotquot enim promissiones Dei sunt, in illo EST: ideò & per ipsum Amen
21 Deo ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui
22 unxit nos, Deus: Qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritûs in cordibus nostris.
23 Ego autem testem Deum invoco in animam meam, quòd parcens vobis, non veni
ultrà Corinthum: non quia dominamur fidei vestræ, sed adjutores sumus gaudii
vestri: nam fide statis.

CAP. II.

STatui autem hoc ipsum apud me, ne iterùm in tristitia venirem ad vos: Si enim 1
ego contristo vos: & quis est, qui me lætificet, nisi qui contristatur ex me? Et 2
hoc ipsum scripsi vobis, ut non cùm venero, tristitiam super tristitiam habeam, de 3
quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium,
omnium vestrûm est. Nam ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis 4
per multas lachrymas: non ut contristemini: sed ut sciatis, quam charitatem habeam
abundantiùs in vobis. Si quis autem contristavit, non me contristavit: sed ex parte, ut 5
non onerem omnes vos. Sufficit illi, qui ejusmodi est, objurgatio hæc, quæ fit à plu- 6
ribus: Ita ut econtrariò magìs donetis, & consolemini, ne fortè abundantiori tristi- 7
tiâ absorbeatur qui ejusmodi est. Propter quod obsecro vos, ut confirmetis in illum 8
charitatem. Ideò enim & scripsi, ut cognoscam experimentum vestrum, an in omni- 9
bus obedientes sitis. Cui autem aliquid donâstis, & ego: nam & ego quod donavi, 10
si quid donavi, propter vos in persona Christi,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 *فبهذا التأمل بنفسه اردت ان اجي اليكم اولا * ليحصل لكم نعمة ثانية * ومن عندكم امضي
16 الى مكدونية واجي اليكم من مكدونية ايضا * وتسعوني انتم الى بلد اليهودية * فاذ
17 اردت هذا الراي هل استعملت سيا بخفة عزم * ام العزايم التي اردتها بما يخص النفس
18 اردتها * ليكون عندي النعم نعم والا لا * فصادق هو الله ان قولنا الذي قلناه لكم ما
19 صار نعم ولا * لان ابن الله يسوع المسيح الذي كرز به فيكم بنا بي وسيلوانوس وتيموثاوس
20 ما صار نعم ولا * لكن صار فيه نعم * لان جميع مواعيد الله في النعم نفسه * وفي الحق
نفسه لمجد الله بنا * * الاحد الرابع عشر بعد العنصرة *
21 * والله الذي يثبتنا معكم في المسيح راسحين * اذ دهنا * وختمنا * وجعل ربون الروح في
22 قلوبنا * وانا استدعي الله شاهدا على نفسي * لاني لاشفق عليكم ما جيت الى فريثوس *
23 * لا لاننا نسود ايمانكم لكننا نحن موازرون سروركم * لانكم بالامانة قمتم *
24
1 * الفصل الثاني * * فاحسب هذا الراي لذاتي * الا اجي اليكم بحزن ايضا * فان
2 كنت احزنكم انا * فمن هو الذي يسرني الا من احزنه انا * وقد كتبت اليكم هذا الخطاب
3 نفسه * لكيلا اذا جيت يتالمني حزن ممن يجب لي ان افرح من قبلهم * واثق لوانف بكم كلكم *
* وراءة الاثنين من الجمعة الحادية عشر بعد العنصرة * ان فرحي هو لكم كلكم *
4 * لاني من حزن كثير وضيقة قلب كتبت اليكم بدموع عزيز * لا لتحزنوا بل لتعرفوا
5 المحبة التي احبكم انا انها متوافر كثيرا * ثم * ولئن كان احد قد احزني فما عمني الا
6 بعض جرح الاعتمام * ليلا اثقل عليكم كلكم * فهذه الزجرة كافية لمثل هذا * التي اسرعن بها
7 الاكثرون * حتى بالعكس تسمحوا له * كما يليق بكم وتعزوه * لئلا يبتلع مثل هذا بالحزن
8 المتزايد * فلهذا اسالكم ان تقرروا معه محبة * لاني لهذا اسلكم وكتبت لاعرف تجربتكم
9
10 وتجربكم * ان كنتم في كل شي مطيعين * والذي تهبوه له * وانا اهبه * لاني
قد وهبت معها وهبته من اجلكم لوجه المسيح *

Sub hac eadem spe volui ad vos venire 15
primùm, ut acquireretis gratiam secun-
dam: Et à vobis proficisci in Macedo- 16
niam, & rursum venire ad vos è Ma-
cedonia, & à vobis deduci in regionem
Judææ. Cùm igitur hoc mihi proposu- 17
issem consilium, numquid ullâ re sum usus
cum levitate animi? an consilia quæ
mihi proposui, secundùm carnem propo-
sui, ut Etiam sit apud me Etiam, &
Non, Non? Verax est quidem Deus, 18
quòd sermo quem diximus vobis, non
fuit Etiam & Non. Nam Dei filius Je- 19
sus Christus, de quo inter vos prædica-
tum est per nos, per me scilicet & per
Sylvanum ac Timotheum, non fuit Eti-
am & Non: sed fuit in ipso, Etiam.
Cuncta enim promissa Dei sunt in ipso- 20
met Etiam, & in ipsamet veritate, ad
gloriam Dei per nos.

Dominicâ decimâ quartâ post Pentecosten.

Et Deus est qui confirmat nos vobiscum 21
in Christo inconcussos, unxitque nos, Et 22
obsignans nos, atque concedens arrhabo-
nem Spiritûs in cordibus nostris. Et ego 23
Deum invoco testem in animam meam,
quòd ob meam erga vos indulgentiam
non venerim Corinthum. Non quòd do- 24
minemur fidei vestræ, sed sumus portito-
res oneris gaudii vestri: nam fide erecti
estis.

CAP. II.

Elegi autem hoc consilium mihiipsi, 1
ne rursus venirem ad vos cum tristitia.
Nam si ego tristitiâ vos afficiam, quis est 2
qui exhilaret me, nisi is quem ego tristi-
tiâ afficio? Et jam scripsi vobis hunc 3
eundem sermonem, ut ne, cùm venero, tri-
stitia mihi contingat ab iis à quorum
conspectu oportet me gaudere. Et verò
vobis omnibus certissimè confido,

Lectio feriæ secundæ hebdomadis undecimæ post Pentecosten.

quòd gaudium meum, omnium vestrûm
sit. Nam ex multo mœrore & angustiâ 4
cordis scripsi vobis, cùm lachrymis pro-
fusis: non ut contristemini, sed ut sci-
retis charitatem qua vos diligo, esse lon-
gè uberrimam. Hactenus. *Et li-* 5
cet aliquis mœrore me affecerit, non ta-
men attulit mihi nisi aliquam tristitiæ
partem, ne vos omnes aggravem. Atque 6
hæc objurgatio sufficit hujusmodi homi-
ni, quâ plures cum increpârunt: ut è 7
contrario condonetis illi, ut vos decet,
eumque consolemini: ut non absorbeatur
hujusmodi homo nimio mœrore. Et ic- 8
circo rogo vos ut profiteamini cum ipso
amicitiam. In hunc enim finem rogo vos 9
& scripsi vobis, ut cognoscam charita-
tem vestram & probatum inter vos,
num sitis in omnibus rebus obedientes.
Et culpam quam condonabitis ei, ego et- 10
iam eidem condono: quicquid enim condo-
navi, propter vos condonavi, ob faciem
Christi (i. ob Christum:)

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ : ወልደ : እግዚአብሔር : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ዘነሰነ : ሰበክነ : ለነ : ወስልዋኖስ:
20 ወጢሞቴዎስ:: ሊኮነ : እው : ወለልቦ : እሙን : ደኃሙ : ኮነ : በእንቲአሁ:=> ወኵሉ:
ዘለስፈወ : እግዚአብሔር : እሙነ : ኀነ : በእንቲአሁ : ወቦቱ : ለሚነ : ለለግዚአብሔር :
21 ለክብረ: ዚለነ:=> ወውእቱ : ያጸነዓነ: መሰቢክሙ : በክርስቶስ : የቀበለነ : እግዚአብሔ
22 ር:=> ወዐተባነ : ወወህበነ : ለረቡነ : መንፈሰ: ቅዱስ : ውስተ : ልብነ:=> ወእነ : እሰመ
23 ዶ : ለእግዚአብሔር : ወእስተበቍዕ : በእንተ : ነፍስየ : ኀመ : በመሓኀ : ዚለክሙ : ሊ
24 ሖርኩ : እንተ : መቄደንያ::=> ወለጎሂ : ዘናጌብረክሙ : ትእመኑ : ደእሙ : ረድሊት :
1 ፍሠሐ ክሙ:ነበነ:እስመ: በለሚነ: ቆሙክሙ::=> B
2 ወለጥባዕኩ:እንተ:ሊይመጸእ:ትኩዝየ:ኅቡክሙ::=> ר ወእመሰ:ለነ:ለቴክዘክ
3 ሙ : መኑ : ያስተፈሥሐኒ : ዘእንበለ : ዘለነ : ለስተፈሠሐክሙ:=> ወዝኒ : ዘጸሐፍ
ኩ : ለክሙ : ኀመ : መጺእየ : ሊይደነከበኒ : ሐዘነ : በዘ : ሀለወኒ : እትፈሣሕ : ተለሚነ
4 የ : በኵልክሙ : ኀመ : ፍሠሐ : ዚእየ : ዘኵልክሙ : ወእቱ:=> እስመ : እመነ :
ብዙኅ : ሕማመ : ወሐዘነ : ልብ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : በብዙኅ : እንብዕ : ወለኮ : ኀመ:
5 ትተክዙ : ደእሙ : ኀመ : ታእመሩ : ኀመ : ፊድፋደ : ለፊቅረክሙ:=> ወዘኒ : ተካ
6 ዘ : ለኮ : ሊተ : ወይቴክዝ:: ወእቱኒ : ለእመ : ለሐዱ : ኅብር : ኀመ : ሊያኽብደ : ላዕ
7 ለ : ኵልክሙ:=> ተለክሁ : ለዘ : ኀማዝ : ዛኒ ፦ትግሣጽ:=> ዒደ : ሳዘኒ : ይጸልለ
8 ክሙ : ጸግዉ : ወለስተፈሥሑ:: ኀመ : ሊይሰጠመ : በብዝኅ : ሐዘነ : ዘኀመዝ:=>
9 ለስተበቍዓክሙ : ለጽንዑ : ተፈቅሮ : ሥስሀሁ::=> ወጸሐፍኩ : ለክሙ : ለመ :
10 ለእመር : ግዕዘክሙ : ለእመሁ : በኵሉ : ትትሊእዙ:=> ወእመነ : ቦዘወህበክሙ : እነ
ነ: ወህበኩ : ሥስሀክሙ:: ወዘነ : ወህብኩ : በእንቲአክሙ : በቅድመ : ኅጹ : ለ
ክርስቶስ:==>

Quia filius Dei Jesus Christus, quem nos prædicavimus, ego, & Sylvanus, & Timo- 19
theus, non fuit Etiam & Non, sed fidelis fuit per seipsum. Et quicquid promisit Deus 20
verum est per ipsum: & in ipso Amen, Deo, ad gloriam nostram. Et ipse 21
confirmat nos vobiscum in Christo, & unxit nos Deus: Et obsignavit 22
nos, & dedit nobis arrhabonem Spiritûs sancti in corde nostro. Et ego ob- 23
testor Deum, & invoco propter animam meam, quòd parcendo vobis, non
veni per Macedoniam. Et non ut cogamus vos credere, sed adjutores gau- 24
dii vestri sumus, quia credendo stetistis.

CAP. II. 1

Et statui igitur, non venire iterùm tristis ad vos. Et si ego tristitiâ 2
afficiam vos: quis exhilarabit me, nisi is quem ego exhilaravi? Et hoc 3
quod scripsi vobis fuit, ut venienti non contingeret mihi tristitia, per eos
quibus oportet me gaudere: quum confidens sum in omnibus vobis, quòd
gaudium meum, omnium est. Quia ex multa afflictione & tristitiâ cor- 4
dis scripsi vobis, per multas lachrymas: & non ut tristes sitis, sed ut cog-
noscatis, quòd abundanter diligo vos. Et qui tristis est, non mihi: & 5
tristitiâ afficitur ipse, si unus consensit, ut non aggravem illum supra omnes 6
vos. Sufficit tali hæc increpatio: Deinceps ei qui odio habet vos con- 7
donate, & consolamini, ne demergatur in multa tristitia talis. Precor vos, 8
confirmate charitatem eum eo. Et scripsi vobis, si cognoscam mores vestros, 9
si in omnibus obediatis. Et si fuit quod dedistis, ego etiam dedi vobis- 10
cum, & quod dedi propter vos, dedi in conspectu Christi.

Ut non occupemur à satana: non enim ejus intelligentias ignora-
11 Ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ ἀγνοοῦ-
mus. Veniens autem in Troadem ad Evangelium Christi, & ostio
12 μεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας Γ'
mihi aperto in Domino: Non habui relaxationem spiritui meo, ad
13 μοι ἀνεῳγμένης ἐν Κυρίῳ· Οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ
non inveniendum me Titum fratrem meum: sed valedicens eis, ex-
μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξ-
ii in Macedoniam. At Deo gratia semper triumphanti nos
14 ῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς
in Christo, & odorem notitiæ suæ manifestanti per nos in o-
ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παν-
mni loco. Quia Christi bona fragrantia sumus Deo, in servatis, &
15 τὶ τόπῳ. Ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σῳζομένοις καὶ
in pereuntibus: His quidem odor mortis in mortem, illis autem
16 ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· Οἷς μὲν ὀσμὴ (ν) θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ
odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis idoneus? Non enim sumus,
17 ὀσμὴ (ϑ) ζωῆς εἰς ζωήν. Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; Οὐ γάρ ἐσμεν,
sicut plurimi, cauponantes verbum Dei, sed ut ex sinceritate, sed
ὡς οἱ πολλοί, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ'
sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.
ὡς ἐκ Θεοῦ, (ι) κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

ab omnibus hominibus: Manifestati quoniam estis epistola Chri-
ναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· Φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χρι- 3
sti, ministrata à nobis, inscripta non atramento, sed Spiritu Dei
στοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ
viventis, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. Fi-
Δ' ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ (γ) καρδίας σαρκίναις. Πε- 4
duciam autem talem habemus per Christum ad Deum: Non
ποίθησιν δὲ τοιαύτην (δ) ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· Οὐχ 5
quòd sufficientes simus à nobismipsis cogitare aliquid, quasi ex nobismipsis, sed
ὅτι ἱκανοί ἐσμεν (ε) ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ'
sufficientia nostra ex Deo. Qui & idoneos fecit nos ministros novi
ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς 6
testamenti, non literæ, sed Spiritûs: nam litera occidit,
διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ Πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα (ζ) ἀποκτέινει,
at Spiritus vivificat. Si verò ministratio mortis in literis, in-
τὸ δὲ Πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, (η) ἐν- 7
formata in lapidibus, facta fuit in gloria, ita ut non posse intueri fili-
τετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγένηθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱ-
os Israel in faciem Moysi, propter gloriam vultûs ejus abo-
οὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τῆς καταργου-
lendam: Quomodò non magis ministratio Spiritûs erit in gloriâ? Si
μένης· Πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ Πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; Εἰ 8 9
enim ministerium damnationis, gloria: multò magis abundat ministeriũ justi-
γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως, δόξα· πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιο-
tiæ in gloria. Etenim nec glorificatũ est illud glorificatum in hac parte,
σύνης (ϑ) ἐν δόξῃ. Καὶ γὰρ (ι) οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, 10
propter excellentem gloriam. Si enim abolendum, per gloriam: multò ma-
(κ) ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλ- 11
gis manens, in gloria. Habentes igitur talem spem, multâ fiduciâ utimur.
λον τὸ μένον, ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα. 12

MS. A. (η) ἐκ θανάτου (ϑ) εἰς ζωῆς (ι) κατέναντι Θεοῦ, Κεφ. γ'. MS. A. (α) ὥσπερ τινές, (β) ὑμῖν; Ἡ ἐπιστολὴ (γ) * καρδίαις (δ) ἔχω (ε) λογίσασθαί τι ἀφ' ἑαυτῶν (ζ) ἀποκτείνει, (η) ἐντετυπωμένη λίθοις (ϑ) δόξῃ· (ι) οὐ δεδόξασται (κ) ἕνεκεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ... ...
12 ... ...
13 ... ...
14 ... ...
15 ... ...
16 ... ...
17 ... ...

Ne decipiat nos Satanas. Novimus enim co- 11
gitationes ejus.

In consecratione Chrismatis. 4.

Porrò quum venissem Troadem in Evange- 12
lium Christi, & apertum esset mihi ostium
per Dominum: Non habui requiem in spi- 13
ritu meo, quòd non invenerim Titum fra-
trem meum: sed dimisi eos, & abii in Ma-
cedoniam. Deo autem gratia qui semper 14
specimen edit nobis per Christum, ac per
nos patefacit odorem cognitionis suæ in
omni loco. Suavis enim odor sumus Deo 15
per Christum in his qui servantur, & in
his qui pereunt. His quidem quibus odor 16
mortis, ad mortem: quibus verò odor vi-
tæ, ad vitam. Et ad hæc quis erit idoneus? 17
Non enim sumus ut cæteri, qui miscent ser-
monem Dei: sed velut ex sinceritate, &
tanquam ex Deo, coram Deo per Christum
loquimur.

CAP. III.

1 ... ...
2 ... ...
3 ... ...
4 ... ...
5 ... ...
6 ... ...
7 ... ...
8 ... ...
9 ... ...
10 ... ...
11 ... ...
12 ... ...

INcipimus etiamnum rursus ostendere vo- 1
bis quid simus? aut num fortasse nos e-
gemus, sicut cæteri, ut epistolæ com-
mendatitiæ de nobis ad vos scribantur,
aut ut vos commendatitias de nobis
scribatis? Epistola autem nostra vos estis, 2
quæ scripta est in corde nostro, & sci-
tur ac legitur ab unoquoque. Nôstis enim 3
vos esse epistolam Christi, quæ submini-
strata est à nobis, scripta non atramento, sed
Spiritu Dei viventis; non in tabulis lapide-
is, sed in tabulis cordis carneis.

Basilii & sociorum ejus. 5.

Fiduciam autem hujusmodi habemus per 4
Christum erga Deum. Non quòd sufficien- 5
tes simus cogitare quicquam tanquam ex
nobismipsis, sed virtus nostra ex Deo est:
Qui nos dignos effecit, ut simus ministri te- 6
stamenti novi, non scripturâ, sed Spiritu:
scriptura enim occîdit, Spiritus autem vi-
vificat. Quòd si administratio mortis in 7
scriptura exarata est in lapidibus, fuitque in
gloria, adeò ut non possent filii Israel intu-
eri faciem Mosis propter gloriam vultûs
ejus quæ abolita est: Quomodo igitur ad- 8
ministratio Spiritûs non erit potiùs in glo-
ria? Nam si administrationi condemna- 9
tionis fuit gloria, quantò magis gloriâ an-
tecellet administratio justitiæ? Perinde 10
enim est ac si non esset glorioſum, id quod
glorificatum est, in comparatione hujus ex-
cellentis gloriæ. Si enim quod abolitum 11
est, in gloria fuit; multò magis quod per-
manet, in gloria erit? Quum igitur talem
habeamus spem, longè apertiùs nos ge-
rimus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ... ...
12 ... ...
13 ... ...
14 ... ...
15 ... ...
16 ... ...

Ut non circumveniat nos Satanas: cujus non corrumpamus cogitationes. Et quum 11
venissem Troadem in doctrina Christi, non inveni requiem animæ meæ, quia non in- 12
venissem Titum fratrem meum. Et dimissus fui cum illo, & profectus sum in Mace- 13
doniam. Gratia Dei semper conservat nos in Domino nostro Christo, & manife- 14
stus est super nos odor doctrinæ ejus in omnibus regionibus. Quia odor Christi 15
sumus apud Deum: & sunt quos vivere facit, & sunt qui pereunt.

Die festo Epiphaniæ, ubi legitur.

Quia sunt qui à morte in mortem, & sunt qui à vita in vitam, quibus convenit. 16

Versio VULGATA LATINA.

11 Ut non circumveniamur à satana: non enim ignoramus cogitationes ejus.
12 Cùm venissem autem Troadem propter Evangelium Christi, & ostium mihi
13 apertum esset in Domino, Non habui requiem spiritui meo, eò quòd non invenerim Titum fratrem meum, sed valefaciens eis, profectus sum in Macedo-
14 niam. Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Jesu, & odo-
15 rem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco: Quia Christi bonus odor
16 sumus Deo, in iis qui salvi fiunt, & in iis qui pereunt: Aliis quidem odor mortis in mortem; aliis autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis tam idone-
17 us? Non enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

CAP. III.

1 INcipimus iterum nosmetipsos commendare? aut numquid egemus (sicut qui-
2 dam) commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis? Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quæ scitur & legitur ab omnibus hominibus: Ma-3 nifestati quòd epistola estis Christi, ministrata à nobis, & scripta non atramento, sed Spiritu Dei vivi: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.
4 5 Fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum: Non quòd sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est:
6 Qui & idoneos nos fecit ministros novi testamenti; non literâ, sed Spiritu: li-7 tera enim occîdit, Spiritus autem vivificat. Quòd si ministratio mortis, literis deformata in lapidibus, fuit in gloria; ita ut non possent intendere filii Isra-
8 ël in faciem Moysi, propter gloriam vultûs ejus, quæ evacuatur: Quomodò non
9 magis ministratio Spiritûs erit in gloria? Nam si ministratio damnationis gloria
10 est: multò magis abundat ministerium justitiæ in gloria. Nam nec glorificatum
11 est, quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam. Si enim quod evacuatur, per gloriam est: multò magis quod manet, in gloria est. Habentes igi-12 tur talem spem, multâ fiduciâ utimur:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لِئَلَّا يَسْتَكْبِرَ بِنَا ٱلشَّيْطَانُ وَيَعْبُرَنَا * فَإِنَّ فِطْنَاتِهِ مَا نَعْبُوعَنَّا * وَلَمَّا جِئْتُ إِلَى أَطْرُوَادَا فِي
12 بِشَارَةِ ٱلْمَسِيحِ * وَٱنْفَتَحَ لِي بِٱلرَّبِّ بَابٌ * مَا وَجَدْتُ رَاحَةً لِرُوحِي إِذْ لَمْ أُصَادِفْ تِيطُوسَ أَخِي *
13 لَكِنِّي بَايَنْتُهُمْ وَخَرَجْتُ إِلَى مَكْدُونِيَّةَ * * قَرَأَهُ ٱلْبَدَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْحَادِيَةَ عَشَرَ * * وَلِلَّهِ
14 ٱلَّذِي يُسَهِّرُنَا فِي مَحَبَّةِ ٱلْمَسِيحِ دَائِمًا * وَيُظْهِرُ بِنَا كُلَّ مَوْضِعٍ نَسِيمَ مَعْرِفَتِهِ * لِأَنَّنَا نَحْنُ
15 طِيبُ ٱلْمَسِيحِ لِلَّهِ * ثُمَّ * فِي ٱلَّذِينَ يَخْلُصُونَ وَفِي ٱلَّذِينَ يَهْلِكُونَ * فَنَحْنُ لِقَوْمٍ نَسِيمُ مَوْتٍ لِلْمَوْتِ *
16 وَلِطَائِفَةٍ نَسِيمُ حَيَاةٍ لِلْحَيَاةِ * وَمَنْ هُوَ كُفْءٌ لِهٰذِهِ ٱلْأَشْيَاءِ * لِأَنَّنَا لَسْنَا كَبَاقِي ٱلنَّاسِ نَغُشُّ
17 كَلَامَ ٱللَّهِ * لٰكِنَّنَا فِي ٱلْمَسِيحِ نَتَكَلَّمُ كَمِنْ صَفَاءِ ٱلسَّذَاجَةِ * بَلْ كَمِنَ ٱللَّهِ قُدَّامَ ٱللَّهِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ * * وَقَدْ بَدَأْنَا نُظْهِرُ أَنْفُسَنَا وَنُوَضِّحُ فُصُولَنَا أَيْضًا * أَمْ لَعَلَّنَا
1 نَحْتَاجُ كَقَوْمٍ بَرَاهِينَ رَسَائِلَ إِلَيْكُمْ * أَوْ مَنْسُورَاتٍ مِنْكُمْ إِلَى آخَرِينَ * رِسَالَتُنَا هِيَ أَنْتُمْ مَكْتُوبَةٌ
2 فِي قُلُوبِنَا مَعْرُوفَةٌ وَمَقْرُوءَةٌ يَقْرَؤُوهَا كَافَّةُ ٱلنَّاسِ * ظَاهِرِينَ أَنَّكُمْ رِسَالَةُ ٱلْمَسِيحِ ٱلَّتِي خَدَمْنَاهَا نَحْنُ *
3 مَكْتُوبَةٌ لَا بِمِدَادٍ * وَلٰكِنْ بِرُوحِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْحَيِّ * لَا فِي ٱلْأَلْوَاحِ حَجَرِيَّةٍ * بَلْ فِي ٱلْأَلْوَاحِ ذَاتِ قُلُوبٍ لَحْمِيَّةٍ * ثُمَّ *
4 * قَرَأَهُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْحَادِيَةَ عَشَرَ * * فَلَنَا مِثْلُ هٰذَا ٱلتَّأْمِيلِ بِٱلْمَسِيحِ عِنْدَ ٱللَّهِ *
5 * لَا أَنَّنَا فِينَا كِفَايَةٌ أَنْ نَعْتَبِرَ وِكْرًا مَّا * مِنْ أَنْفُسِنَا كَأَنَّهُ مِنْ ذَاتِنَا * بَلْ كِفَايَتُنَا مِنَ ٱللَّهِ *
6 * ٱلَّذِي جَعَلَنَا كُفْوًا أَنْ نَكُونَ خَادِمِينَ ٱلْمَوْتِ ٱلْجَدِيدَ * لَا عَهْدَ ٱلْكِتَابِ بَلْ عَهْدَ ٱلرُّوحِ *
7 لِأَنَّ ٱلْكِتَابَ يَقْتُلُ وَٱلرُّوحَ يُحْيِي * فَلَئِنْ كَانَتْ خِدْمَةُ ٱلْمَوْتِ ٱلْمَرْسُومَةُ بِكِتَابَةٍ فِي ٱلْحَجَرِ *
كَانَتْ مَرْسُومَةً حَتَّى لَمْ يَسْتَطِعْ بَنُو إِسْرَائِيلَ يَنْظُرُوا فِي وَجْهِ مُوسَى مِنْ أَجْلِ مَجْدِ وَجْهِهِ ٱلْمُبْطَلِ *
8 * فَكَيْفَ لَا تَكُونُ خِدْمَةُ ٱلرُّوحِ أَوْلَى بِٱلْمَجْدِ وَأَحَقَّ * وَلَئِنْ كَانَتْ خِدْمَةُ ٱلْمَدَايَنَةِ مَجْدًا *
9
10 خِدْمَةُ ٱلْعَدْلِ أَوْلَى كَثِيرًا وَأَحَقَّ أَنْ تَفْضُلَ فِي ٱلْمَجْدِ وَيَزِيدَ سَرَفًا * لِأَنَّ ٱلْمُمَجَّدَ لَمْ
11 يُمَجَّدْ هٰذَا ٱلْمِقْدَارِ مِنْ أَجْلِ ٱلْمَجْدِ ٱلْمُفْرِطِ * وَإِنْ كَانَ ٱلْمُبْطَلُ ذَا مَجْدٍ فَٱلْبَاقِي أَحَقُّ
بِٱلْمَجْدِ وَأَوْلَى كَثِيرًا * ثُمَّ * * ٱلسَّبْتُ ٱلْحَادِي وَٱلْعِشْرُونَ *
12 هٰذَا ٱلرَّجَاءُ نَسْتَعْمِلُ دَالَّةً كَثِيرَةً * * فَإِذْ لَنَا مِثْلُ

Ne superbiat per nos satana, & vitupe- 11
ret nos: nam machinationes ejus non la-
tent nos. Cùm autem venissem Troadem 12
ad annuntiandum Christum, & apertum
mihi fuisset per Dominum ostium, Non re- 13
peri quietem spiritui meo, cùm non inve-
nissem Titum fratrem meum: sed disce-
dens ab eis, egressus sum in Macedoniam.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis undecimæ.

Deo autem gratia, qui celebres nos red- 14
dit semper in charitate Christi, & pate-
facit per nos in omni loco odorem notitiæ
suæ. Nos siquidem sumus Christi fra- 15
grantia Deo, Hucusque. In iis qui sal-
vantur, & in iis qui pereunt. Sumus 16
enim quibusdam odor mortis ad mortem:
nonnullis autem odor vitæ ad vitam. Et
quis est ad has res idoneus? Non enim ut 17
cæteri homines fraudulenter tractamus
sermonem Dei, sed de Christo loquimur
tanquam ex puritate simplicitatis, imò
tanquam ex Deo coram Deo.

CAP. III.

IAm verò cœpimus divulgare nosipsos, 1
& excellentiam nostram iterum decla-
rare. Num fortè egemus, ut quidam, ar-
gumentis epistolarum apud vos, aut à
vobis commendatitiis apud alios? Epi- 2
stola nostra vos estis, inscripta in cordi-
bus nostris, nota & lecta, quam legunt
omnes homines: Manifesti existentes vos 3
esse epistolam Christi, cui nos ministravi-
mus, inscriptam non atramento, sed Spi-
ritu Dei vivi: non in tabulis lapideis, sed
in tabulis cordialibus carneis. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis undecimæ.

Et habemus hujusmodi spem per Chri- 4
stum apud Deum. Non quòd sit in nobis 5
sufficientia cogitandi ullam cogitatio-
nem ex nobis ipsis, velut ex nobis ipsis: sed
sufficientia nostra à Deo est, Qui fecit 6
nos idoneos ut essemus ministri novi te-
stamenti, non fœderis scripturæ, sed fœ-
deris Spiritus: quia scriptura occidit,
Spiritus autem vivificat. Et quidem si 7
mortis ministerium scripturis defigura tum
in duobus lapidibus fuit glorio sum, adeo
ut non possent filii Israel intueri vultum
Mosis propter gloriam vultus ejus abo-
lendam: Quomodo ministerium Spiritus 8
non erit sublimius ac dignius gloriâ?
Et verò si damnationis ministerium 9
fuit in gloriam, ergò ministerium justi-
tiæ multò eminentius est ac dignius quod
excellat gloriâ et præstet nobilitate.
Quod enim glorificatum fuit, non fuit 10
glorificatum tantâ dignitate propter glo-
riam superantem. Et si quod abolen- 11
dum erat, fuit glorio sum: igitur quod
manet, d'gnius est gloriâ, & multò
eminentius. Finis.

Sabbatho vigesimo primo.

Itaque cùm talem spem habeamus, multâ 12
fiduciâ utimur:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 እስመ : ፌኮነ : ኵሎ : ብዙኃን : እለ : ይትጫየኑ : ለቃለ : እግዚአብሔር : ዳእሙ : በዘ: መሕረነ: እግዚአብሔር: በእንተ: ክርስቶስ: በቅድመ: እግዚአብሔር ::=:

1 ሮ ወለኣዊነ : ኣዕበ : ንወድስ : ሳእካነ : ኵሎ : እልክቱ : እለ : ይፈቅዱ : ይወድሰው
2 ሙ:: ወመጸሕፍቲሆሙኒ : ኣቤክሙ : ዘእመኣቤነ : ወመጽሐፍነሰ:=: ወመጽሐፍነሰ : ለ
ንትሙ : ይእቲ : ወጽሕፍት : ውስተ : ልብክሙ : ወትትዐወቅ : ወያነብባ : ኵሉ : ሰብ
3 እ:=: ወተለመረ : ለቢክሙ : ኵሎ : መጽሐፈ : ክርስቶስ : ትትለእክሙ : እመኣቤ
ነ:: ወጽሕፍት : ይእቲ : ወለአ : በሜየ : ኣሞት : በመንፈስ : እግዚአብሔር : ዘሕያው:
4 ወሊኮነ : ጽቤ : ዘእብነ:: ዘእንበለ : ጽቤ : ይእቲ : ዘልብ : ዘሥጋ::=:
5 ወብነ : ባሕቱ : ተስፋ : እንተ : መጠነገዘ : ኣበ : እግዚአብሔር : በእንተ : ክርስቶስ:=:
6 ወለኣይደልወነ : ነሐሊ : ለቢነ : ሳርእሰነ : ወኢመንተነ:=: እስመ : እግዚአብሔር : ረሰ
የነ : ሳእሰነ : ለሐዲሰ : ሕግ : በዘ : መንፈሰ : ቅዱስ : ወሊኮነ : በመጽሐፍ : እስመ : መጽ
7 ሐፍሰ : ያቀትል : ወመንፈስ : ያሕዩ:=: ሶበ : ለእንታክቲ : መልእክተ : ሞት : እንተ :
ተጽሕፈት : በእብነ : ተገብረ : ሳቲ : ሰብሐት:: እስከ: ኢይክሉ : ደቂቀ : እስራኤል :
8 ነጽሮቶ : ገጸ : ለሙሴ : በእንተ : ስብሐተ : ገጹ : ኣሳፊ::=: እሮ : እንከ : ፊድፋደ :
9 ይትገበር : ስብሐት : ለመልእክተ : መንፈሰ : ቅዱስ::=: ሶበ : ለመልእክት : ኑፈቅት : ተ
10 ገብረ : ሳቲ : ስብሐት : ብዙኁ : ወፊድፋደ : ሰብሐተ : መልእክተ : ጽድቅ::=: እስ
ሙ : ዲደሃ : ኢተሰብሐት : ዛቲ : መልእክት : በከመ : ሀለዋ : ትሰባሕ : በእንተ : ተዐቢ :
11 ሰብሐት : በዝንቱ : ገጽ:=: ሶበ : ኣሳፊ : ዘይስዐር : ረከበ : ስብሐተ : ፊድፋደ : ይረክ
12 ብ : ቀፃሚ : ስብሐተ:=: ወእንዘሰ: ብነ: መጠነኔዝ : ተስፋ : ናቱዕ::

Quia non fuimus sicut multi qui adulterant verbum Dei, sed prout misertus 17
est nostri Deus per Christum, in conspectu Dei.

CAP. III.

ET fratres nostri, iterum laudamus nuntium nostrum, sicut ii qui indigent 1
laudatione, & epistolis pro *iis, ad vos à nobis etiam epistolâ nostrâ? Et epi-* 2
stola nostra vos est, & scripta est in cordibus vestris, & manifesta est, & legunt
eam omnes homines. Et scitis vos metipsi quòd epistola Christi vobis submini strata 3
est à nobis, & scripta fuit non cum aqua fellis per Spiritum Dei vivi neque fuit ta-
bula lapidea, sed tabula est cordis carnea. Sed habemus spem talem apud Deum 4
per Christum. Et non oportet nos cogitare de nobismetipsis quicquam. Quia 5
Deus constituit nos ministros novæ legis, quæ est in Spiritu sancto, & non fuit in 6
scriptura: quia scriptura occidit, & Spiritus vivificat. Si antiquo ministerio 7
mortis, quod scriptum fuit in saxis, Deus operatus est gloriam, adeò ut non possent
filii Israel intueri faciem Mosis propter gloriam vultûs ejus transitorii: Quan- 8
to magis igitur operabitur gloriam ministerio Spiritûs sancti. Si ministerio dubio 9
operatus est gloriam, copiosior est & magis abundat gloria ministerii justitiæ.
Quia adhuc non glorificatum est hoc ministerium sicut glorificandum erit, propter 10
majorem gloriam in hac parte. Si transitorium quod aboletur habuit gloriam ma- 11
gis habebit permanens, gloriam. Et habentes talem spem oportet 12

Deest aliquid ad perficiendum hujus versûs sensum.

Et non ſicut Moyſes ponebat velamen ſuper faciem ſuam *ad* non
13 Καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον (λ)ἑαυτοῦ πρὸς τὸ μὴ
intueri *filios* Iſrael in *finem* *aboliti* : Sed *obdurauerunt*
14 ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ (μ) εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου· Ἀλλ' ἐπωρώθη
cogitationes eorum. Uſque enim *hodiè* idipſum velamen in lecti-
τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ (ν) σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀνα-
one veteris teſtamenti manet non revelatum, (quod in Chriſto *abo-*
γνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, (ὅ, τι ἐν Χριστῷ καταρ-
letur:) Sed uſque *hodiè*, cùm legitur Moyſes, velamen ſuper
15 γεῖται·) Ἀλλ' ἕως σήμερον, (ξ) ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ
cor eorum poſitum eſt. Cùm autem converſus fuerit ad Dominum, *circum-*
16 τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. Ἡνίκα (ο) δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περι-
auferetur velamen. *At* Dominus Spiritus eſt. Ubi autem Spiritus
17 αιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν. οὗ δὲ τὸ Πνεῦμα
Domini, ibi libertas. Nos verò omnes, revelatâ facie glo-
18 (π) Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δό-
riam Domini ſpeculantes, eandem imaginem transformamur à *gloria* in
ξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα (ρ) μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς
gloriam, tanquam à Domini Spiritu.
δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος.

CAP. IV.

Propter hoc habentes adminiſtrationem *hanc*, *prout* miſericordiam conſecuti ſumus, non
1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ Ε'
deficimus. Sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in aſtu-
2 ἐγκακοῦμεν. Ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουρ-
tia, neque adulterantes verbum Dei, ſed manifeſtatione veritatis commen-
γίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνι-
dantes noſmetipſos ad omnem conſcientiam hominum, coram Deo. *Si autem*
3 στάντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ
eſt opertum Evangelium noſtrum, in *perennibus* eſt opertum:
καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον·

In quibus Deus ſeculi hujus excæcavit mentes infidelium, *ad* non
Ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ 4
ſplendendum eis *illuminationem* Evangelii gloriæ Chriſti, qui eſt
(α) αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν
imago Dei. Non enim noſmetipſos prædicamus, ſed Chriſtum Jeſum
εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ (β) Χριστὸν Ἰησοῦν 5
Dominum, noſipſos autem ſervos veſtros per Jeſum. Quoniam Deus *dicens* de
ς' Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ (γ) Ἰησοῦν. Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ 6
tenebris lucem ſplendeſcere, *qui* illuxit in cordibus noſtris, ad illuminationem
σκότους φῶς (δ) λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν
ſcientiæ *gloriæ* Dei in facie Jeſu Chriſti. Habemus autem
τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν (ε) προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔχομεν δὲ 7
theſaurum iſtum in fictilibus vaſis, ut ſublimitas virtutis ſit Dei,
τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ,
& non ex nobis. In *omni* *tribulati*, ſed non *coarctati* : *Hæſitantes*,
καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, 8
ſed non *proſſus* *Exeremes*: Perſecutionem *paſſi*, ſed non *deſerti*: de-
ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· Διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καται- 9
jecti, ſed non *peremtes*: Semper mortificationem *Domini* Jeſu
βαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· Πάντοτε τὴν νέκρωσιν (ζ) τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ 10
in corpore circumferentes, ut & vita Jeſu in *corpore noſtro*
ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ (η) ἐν τῷ σώματι ἡμῶν
manifeſtetur. Semper enim nos *viventes*, in mortem tradimur propter
φανερωθῇ. Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ 11
Jeſum, ut & vita Jeſu manifeſtetur in mortali carne noſtrâ. *Itaque*
Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. Ὥστε 12
quidem mors in nobis operatur, *at* vita in vobis. Habentes autem eundem
(θ) ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ 13
ſpiritum fidei, *ſecundùm* ſcriptum; Credidi, *ideò* locutus ſum: &
πνεῦμα τῆς πίστεως, (†) κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· καὶ
nos credimus, *ideò* & loquimur:
ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν·

MS.A. (λ) αὐτῆ (μ) εἰς τὸ πρόσωπον τῆς (ν) σήμερον ἡμέρας (ξ) ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκῃ (ο) δὲ ἐὰν (π) Κυρίου, ἐλεύθερία. (ρ) μεταμορφοῦμεθα οἱ ἀπὸ ΚΕΦ. Δ'. MS.A. (α) διαυγάσαι τῆς φωτισμὸν (β) Ἰησοῦν Χριστὸν (γ) Ἰησοῦ. (δ) λάμψαν, (ε) προσώπῳ Χριστοῦ. (ζ) τοῦ Ἰησοῦ ἐν (η) φανερωθῇ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν. (θ) ὁ θάνατος (†) Desunt folia tria in MS.A. ab his verbis verſ. 13. hujus cap. 4. καὶ τὸ γεγραμμε··· ad initium verſ. 7. cap. 12. ····· ὑπερβολὴ τῆς ὑποκαλύ···γ.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * ܠܐ ܐܝܟ ܡܘܫܐ ܕܣܐܡ ܒܓܘ ܐܦܝܗ ܠܐ ܢܚܙܘܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܣܘܦ ܕܒܛܠ ܗܘ ܗܘ ܗܘ

Versio VULGATA LATINA.

13 Et non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam, ut non intenderent fi-
14 lii Israël in faciem ejus, quod evacuatur, Sed obtusi sunt sensus eorum. Usque
in hodiernum enim diem idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet
15 non revelatum, (quoniam in Christo evacuatur,) Sed usque in hodiernum diem,
16 cùm legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Cùm autem conver-
17 sus fuerit ad Dominum, auferetur velamen. Dominus autem Spiritus est: Ubi au-
18 tem Spiritus Domini, ibi libertas. Nos verò omnes, revelatâ facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini Spiritu. CAP. IV.

1 IDeò habentes administrationem, juxta quod misericordiam consecuti sumus, non
2 deficimus, Sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet-
3 ipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. Quòd si etiam opertum est
4 Evangelium nostrum; in iis, qui pereunt, est opertum: In quibus Deus hujus seculi excæcavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei. Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Jesum 5
Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros per Jesum: Quoniam De- 6
us, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Christi Jesu. Habemus autem thesau- 7
rum istum in vasis fictilibus: ut sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis In 8
omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur, Persecutionem patimur, sed non derelinquimur: dejicimur, sed non peri- 9
mus: Semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes, ut & vita 10
Jesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos, qui vivimus, in mor- 11
tem tradimur propter Jesum: ut & vita Jesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergò mors in nobis operatur, vita autem in vobis. Habentes autem eundem 12
spiritum fidei, sicut scriptum est; Credidi, propter quod locutus sum: & nos cre- 13
dimus, propter quod & loquimur:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * وَلَيْسَ كَمَا كَانَ مُوسَى يَجْعَلُ عَلَى وَجْهِهِ حِجَابًا * لِئَلَّا يُبْصِرَ بَنُو إِسْرَائِيلَ نِهَايَةَ الْمُبْطَلِ * لَكِنْ
14 عُمِيَتْ أَفْهَامُهُمْ * لِأَنَّ ذٰلِكَ الْحِجَابَ نَفْسَهُ حَيٌّ الْيَوْمَ بَاقٍ عَلَى قِرَاءَةِ الْعَهْدِ الْعَتِيقِ غَيْرَ مَكْسُوفٍ
15 لِأَنَّهُ بِالْمَسِيحِ يَبْطُلُ * لَكِنْ إِلَى الْيَوْمِ مَتَى مَا قُرِئَ كِتَابُ مُوسَى * فَعَلَى قُلُوبِهِمْ حِجَابٌ مَوْضُوعٌ *
16 مَتَى مَا عَادَ أَحَدُهُمْ إِلَى الرَّبِّ يَنْكَشِفُ الْحِجَابُ * وَالرَّبُّ هُوَ الرُّوحُ * وَحَيْثُ رُوحُ الرَّبِّ هُنَاكَ
17 الْحُرِّيَّةُ * وَنَحْنُ كُلُّنَا بِوَجْهٍ مُسْفِرٍ كَمَنْ يَتَرَاءَى فِي مِرْآةٍ وَيُبْصِرُ مَجْدَ الرَّبِّ * فَنَتَمَثَّلُ صُوَرِيًّا
18 إِلَى الصُّورَةِ نَفْسِهَا مِنْ مَجْدٍ إِلَى مَجْدٍ * كَمَا أَنَّ مِنَ الرَّبِّ تَنَالُ مَجْدَ الرُّوحِ *

* الْفَصْلُ الرَّابِعُ * * الْخَمِيسُ الْحَادِي عَشَرَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *

1 * مِنْ أَجْلِ هٰذَا * إِذْ لَنَا هٰذِهِ الْخِدْمَةُ كَمَا قَدْ رُحِمْنَا * فَلَا نَيْأَسُ وَلَا نَضْجَرُ * لٰكِنَّنَا قَدْ دَاحَضْنَا
2 خَفِيَّاتِ الْخِزْيِ غَيْرَ مُسْتَسِرِّينَ بِمَكْرٍ وَلَا غَاشِّينَ كَلَامَ اللّٰهِ * بَلْ بِإِظْهَارِ الصِّدْقِ نَحُثُّ أَمَرَنَا فِي
3 كَافَّةِ ضَمَائِرِ النَّاسِ أَمَامَ اللّٰهِ * وَلَئِنْ كَانَتْ بِشَارَتُنَا مَحْجُوبَةً * فَإِنَّمَا هِيَ مُسْتَتِرَةٌ عَنِ الْهَالِكِينَ *
4 * الَّذِينَ بِهِمْ إِلٰهُ هٰذَا الدَّهْرِ قَدْ أَعْمَى بَصَائِرَ الَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا * لِكَيْلَا تَلْمَعَ لَهُمْ أَسْتَارُ بِشَارَةِ
5 مَجْدِ الْمَسِيحِ الَّذِي هُوَ صُورَةُ اللّٰهِ الَّذِي لَا يُرَى * لِأَنَّنَا مَا نَكْرِزُ بِأَنْفُسِنَا * بَلْ نَكْرِزُ بِيَسُوعَ
الْمَسِيحِ رَبًّا * وَنَعُدُّ بِأَنْفُسِنَا عَبِيدًا لَكُمْ مِنْ أَجْلِ يَسُوعَ * * الْأَحَدُ الْخَامِسَ عَشَرَ * وَيُقْرَأُ فِي
وُجُوهِ رُؤَسِ يُوحَنَّا السَّابِقِ وَلِأَفْيَمُوسَ * * لِأَنَّ الْإِلٰهَ الَّذِي قَالَ سَيُشْرِقُ مِنَ الظُّلْمَةِ نُورٌ هُوَ 6
الَّذِي أَشْرَقَهُ فِي قُلُوبِنَا * لِاسْتِنَارَةِ مَعْرِفَةِ مَجْدِ اللّٰهِ بِوَجْهِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * ثُمَّ * * وَلَنَا هٰذَا الْكَنْزُ 7
فِي أَوَانٍ خَزَفِيَّةٍ لِيَكُونَ إِفْرَاطُ الْقُوَّةِ وَجِسَامُهَا لِلّٰهِ وَلَا مِنَّا * مَغْمُومِينَ فِي كُلِّ شَيْءٍ * لٰكِنَّنَا مَا 8
نَصِيقُ عَطِبًا * مُتَحَيِّرِينَ لٰكِنَّنَا غَيْرُ مُسْتَلِئِينَ وَلَا مُيْئِسِينَ * مُطْرَدِينَ لٰكِنَّنَا غَيْرُ مَتْرُوكِينَ * 9
مَطْرُوحِينَ لٰكِنَّنَا لَسْنَا هَالِكِينَ * حَامِلِينَ فِي جَسَدِنَا دَائِمًا مَيْتَةَ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * كَيْ تَظْهَرَ 10
حَيَاةُ يَسُوعَ فِي جَسَدِنَا * لِأَنَّنَا نَحْنُ الْأَحْيَاءَ نُدْفَعُ إِلَى الْمَوْتِ مِنْ أَجْلِ يَسُوعَ دَائِمًا * لِتَظْهَرَ حَيَاةُ 11
يَسُوعَ فِي بَشَرِنَا الْمَائِتِ * حَيٌّ يَفْعَلُ الْمَوْتَ فِينَا * وَالْحَيَاةُ تَفْعَلُ فِيكُمْ * 12

* قِرَاءَةُ الْجُمُعَةِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْحَادِيَةَ عَشَرَ * * فَإِذْ لَنَا رُوحُ الْإِيمَانِ نَفْسُهُ كَالْمَكْتُوبِ * 13
صَدَقْتُ لِذٰلِكَ تَكَلَّمْتُ * فَنَحْنُ نُؤْمِنُ وَنَصْدُقُ * وَلِذٰلِكَ نَتَكَلَّمُ *

Nec sicut imponebat Moses faciei suæ 13
velamen, ne intuerentur filii Israel fi-
nem ejus quod cessaturum erat. Verùm 14
excæcati sunt intellectus eorum, quia
velamen illud idem ad hunc usque diem
manet super lectione veteris testamenti
haud retectum, quia per Christum abole-
tur. Sed ad hunc usque diem quoties 15
legitur liber Moysi, cordi eorum velamen
est impositum. At quandocunque conver- 16
titur aliquis eorum ad Dominum, amo- 17
vetur velamen. Et Dominus est Spiri-
tus: ubi autem Spiritus Domini, ibi li-
bertas. Nostrùm autem omnium imago, 18
detectâ facie, velut is qui speculum in-
tuetur videtque gloriam Domini, immu-
tatur in eandem imaginem ex gloria in
gloriam, prout à Domino consequimur
gloriam Spiritus. CAP. IV.

Undecimâ feriâ quintâ post Pentecosten.

Propterea cùm habeamus ministerium 1
istud prout misericordiam consecuti su-
mus, non deficimus nec torpescimus: Sed 2
abdicavimus occulta ignominiæ, haud
incedentes cum dolo, neque fraudulen-
ter tractantes sermonem Dei: sed ma-
nifestatione veritatis comprobamus vem
nostram apud universam hominum na-
turam coram Deo. Quòd si annuntia- 3
tio nostra est velata, pereuntibus qui-
dem est operta, In quibus deus hujus 4
seculi excæcavit sensus eorum qui non
credunt, ne effulgeat eis lumen Evange-
lii gloriæ Christi qui est imago Dei invi-
sibilis. Non enim prædicamus nosipsos, 5
sed prædicamus Jesum Christum esse
Dominum, & alta voce nosipsos fate-
mur vobis servos propter Jesum.

Dominicâ decimâ quintâ. Præterea legitur in inventione capitis Johannis præcursoris. Et *pro Sancto* Epithemio.

Quoniam Deus qui dixit, Splendescet 6
è tenebris lumen, is est cujus splendor est
in cordibus nostris, ad illuminationem
cognitionis gloriæ Dei in facie Jesu
Christi. Hactenus. *Habemus autem* 7
hunc thesaurum in vasis fictilibus, ut
eminentia virium earumque excellentia
Dei sit, et non ex nobis: Afflicti in rebus 8
omnibus, non tamen coarctamur in po-
tentia nostra: hæsitantes, at non pertur-
bati neque consternati: Persecutione 9
vexati, sed non destituti: projecti, sed
non pereuntes. Portantes in corpore no- 10
stro semper mortem Domini nostri Jesu
Christi, ut manifestetur vita Jesu in
corpore nostro. Nos enim vivi semper 11
in mortem tradimur propter Jesum, ut
appareat & vita Jesu in nostra carne
mortali: Ut mors agat in nobis, & vi- 12
ta agat in vobis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis undecimæ.

Itaque cùm habeamus eundem spiritum 13
fidei, secundùm illud quod scriptum est,
Credidi, ideo locutus sum: nos etiam
credimus & fidem adhibemus, & ideo
loquimur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ዐ ወበእንተ : ዝንቱ : እስመ : ብነ : ዘንተ : መልእክተ : እስመ : በእመ : መሐረነ : ሊነት
2 ቃጣዕ:=ፁ ወንሓድግ : እንከ : ለመገበረ : ኀፍረት : ዘሖኩእ : ወሊእኩተ : በትመይንት :
ወሊእትመየኖ : ለቃለ : እግዚአብሔር : ወናቅመ : ርእሰነ : በጽድቅ : ገሃደ : እንበይነ :
3 ግዕዘ : ዅሉ : ሰብእ : በቅድመ : እግዚአብሔር:=ፁ ወእመኒ : ክዱን : ትመህርትነ : ለ
4 ሕሩቱማን : ክዱን : ውእቱ:=ፁ ወለእፈቃት : እለ : ጸለሎሙ : ልቦሙ : እግዚአብሔር :
ለመሳክ : ዘለዓለመ : ኵመ : ያብርህ : ሎሙ : ብርሃነ : ትመህርተ : ሰብሐተ : ክርስቶስ :
5 ዘውእቱ : ለር ላያሁ : ለእግዚአብሔር::=ፁ ወእነ : ለርእሰነ : ዘንሰብክ : ዘእንበለ :
ለእግዚአብሔር : በእንተ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ : ወለክሙሰ : ለቅነይነ : ርእ
6 ሰነ : በእንተ : ሊየሱሰ:=ፁ እስመ : እግዚአብሔር : ይቤ : እመጽልመት : ብርሃነ : ይበር
ህ : በኀመ : በርሀ : ውስተ : ልብነ : ለእመሮ : ሰብሐቲሁ : በቅድመ : ገጹ : ለሊየሱስ :
7 ክርስቶሰ::=ፁ ወብነ : ዘንተ : መዝገበ : በንሣየ : ልክኡት : ኀመ : ይኩን : ዘእመሓ
8 በ : እግዚአብሔር : ዐቢይ : ኀያል : ወለኵ : ዘለመሓቤነ::=ፁ እንዘ : በኵሉ : ኔሐ
9 ሥመ : ወሊእትመነደብ : ወንትጢነን : ወሊእትስር::=ፁ ወንሰደድሂ : ወሊእትገደፍ :
10 ንጼባር : ወሊእትሐጥዮል:=ፁ ወዘልፈ : ንጸውር : ጭቶ : ለክርስቶስ : በለሠጋን:: ኀ
ሥ : ይትዐወቅ : ሕይወቱ: ለሊየሱስ: በሳዕለ: ዝንቱ: ንፍስትነ : መዋቲ::=ፁ ✣✣✣
12 ወይእዜሰ : ጸንዐ : በሳዕሌነ : ሞት : እንዘ : ሕይወት: ኀቤነ:ፁ:=ፁ ወብነ : ውእተ : መንፈ
13 ሰ : ዘሃይማኖት : በኀመ : ይቤ : መጽሐፍ : እመንኩ : በዘ: ንበብኩ : ወንሕነኒ : እመነ :
በዘ : ንበብነ:=ፁ

Et propterea quia habemus hoc ministerium, quia sic misertus est nostri, non 1
deficimus. Et dimittimus igitur opus erubescentiæ quod abjecimus est, & 2
non ambulamus in astutia, & non adulteramus verbum Dei, & stabilimus nos
ipsos in veritate manifestè, propter conscientiam omnium hominum in conspectu
Dei. Et si tecta est doctrina nostra, iis qui pereunt tecta est: Et infidelibus, 3
quorum corda obumbravit Dominus Deus æternus, ut fulgeat iis illuminatio 4
doctrinæ gloriæ Christi, qui est imago Dei. Et non nosipsos prædicamus, sed De- 5
um per Jesum Christum Dominum nostrum, & vobis subjecimus nosipsos per Je-
sum. Quia Deus dixit, E tenebris lux splendescet, sicut splenduit in cordibus 6
nostris cognitio gloriæ ejus coram facie Jesu Christi. Et habemus hunc thesau- 7
rum in vasis fictilibus, ut sit quæ à Deo est major virtus, & non quæ à nobis. In 8
omnibus patientes, sed non afflicti: & contempti, sed non viles: Et persecutio- 9
nem patientes, sed non abjecti: dejecti, sed non perditi. Et semper portamus 10
mortem Christi in corpore nostro, ut manifesta fiat vita Jesu in hoc corpore nostro
mortali.

Versus undecimus deest.

Et nunc efficax est in nobis mors, dum vita est apud nos. Et habemus hunc spi- 12
ritum fidei, sicut dicit Scriptura; Credidi, propter quod loquutus sum: & nos qui- 13
dem credidimus, propter quod loquuti sumus.

Scientes quoniam qui ſuſcitavit *Dominum* Jeſum, & nos *per Jeſum* ſuſ-
14 Εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγε-
citabit, & *aſſiſtet* vobiſcum. *Nam* omnia propter vos, ut gratia
15 ρεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις
abundans per *multorum* gratiarum actionem, abundet in gloriam
πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν, περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν
Dei. *Ideò* non deficimus: ſed *ſi & ille extrà* noſter homo cor-
16 τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐνκακοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται,
rumpatur, *ſed ille* intùs renovatur die & die. *Nam momentanea le-*
17 ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλα-
vitas tribulationis noſtræ, *ſecundùm excellentiam* in *excellentiam*, æternum pondus
φρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν, αἰώνιον βάρος
gloriæ operatur nobis: Non contemplantibus nobis *conſpecta*, ſed
18 δόξης κατεργάζεται ἡμῖν· Μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ
non *conſpecta*. *Nam conſpecta*, temporalia: *at* non *conſpecta*,
μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα,
æterna.
αἰώνια.

CAP. V. ε'.

Scimus enim, quoniam, ſi terreſtris noſtra domus *tabernaculi* diſſolvatur, æ-
1 Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰ-
dificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœlis.
κοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Etenim in hoc ingemiſcimus, habitationem noſtram quæ de cœlo ſuperin-
2 Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσα-
dui cupientes. Si tamen & veſtiti, non nudi inveniamur.
3 σθαι ἐπιποθοῦντες. Εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.
Etenim exiſtentes in tabernaculo, ingemiſcimus gravati, eò quòd nolumus
4 Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει, στενάζομεν βαρούμενοι, ἐπειδὴ οὐ θέλομεν
expoliari, ſed ſupervestiri, ut abſorbeatur mortale à vita.
ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

At operatus nos in ipſum hoc, Deus: & *dans* nobis ar-
Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεός· ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρ-
5 rabonem Spiritûs. *Confidentes* igitur ſemper, & ſcientes quoniam *ad-*
ῥαβῶνα τοῦ Πνεύματος. Θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐν-
6 *venæ* in corpore, peregrinamur à Domino. (Per fidem enim am-
δημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου. (Διὰ πίστεως γὰρ περι-
7 bulamus, non per ſpeciem.) *Confidimus* autem, & *probamus* magis peregrina-
πατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους.) Θαῤῥοῦμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆ-
8 ri à corpore, & *habitatum ire* ad Dominum. Ideò & conten-
σαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον. Διὸ καὶ φιλοτι-
9 dimus, ſive *incolemes*, ſive *migrantes*, *beneplacentes ei eſſe*. *Nam*
μούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. Τοὺς γὰρ
10 omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, ut re-
πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομί-
ferat unuſquiſque *ea* in *corpore*, ad quæ geſſit, ſive bonum, ſive
σηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε
malum. (Scientes ergò timorem Domini, hominibus ſuademus, Deo autem
κακόν. Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ δὲ
11 manifeſti ſumus: Spero autem & in *conſcientiis* veſtris *manifeſtari*.
πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.
Non *enim* iterùm noſipſos commendamus vobis, ſed occaſionem *dantes* vobis glo-
Ζ' Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυ-
12 *riationis* de nobis, ut habeatis ad *ipſos* in facie *gloriantes*, & non
χήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ
corde. Sive enim mente excedimus, Deo: ſive *prudenter agimus*, vobis. *Nam*
καρδίᾳ. Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ
13 charitas Chriſti *cohibet* nos, *judicantes* hoc, quoniam ſi unus pro omni-
ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάν-
14 bus mortuus eſt, *nempè* omnes mortui ſunt.
των ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ܘܝܕܥܝܢ ܕܡܢ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܐܦ ܢܚܢ ܒܝܫܘܥ ܢܩܝܡ ܘܢܩܪܒ ܥܡܟܘܢ ܠܘܬܗ ׃
15 ܟܠ ܡܕܡ ܠܡܢ ܕܒܓܝܠܟܘܢ ܐܬܝ ܕܬܬܝܬܪ ܛܒܬܐ ܒܣܓܝܐܐ ܘܬܬܝܬܪ ܬܘܕܝܬܐ ׃
16 ܠܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ ׃ ܗܘ ܕܠܐ ܢܬܟܠ ܠܢ ܠܒܪ ܡܢ ܕܐܦ ܐܢ ܐܢܫܢ ܕܒܪ ܐܢܫ ܒܪܝ ׃
17 ܐܠܐ ܐܢܫ ܕܒܪ ܐܢܫ ܒܪܝ ܗܘ ܕܒܓܘ ܡܬܚܕܬ ׃ ܐܠܐ ܕܒܓܘ ܡܬܚܕܬ ׃
18 ܠܐ ܚܙܝܢ ܐܢܚܢ ܠܡܕܡ ܕܢܚܙܐ ׃ ܐܠܐ ܠܡܕܡ ܕܠܐ ܢܚܙܐ ׃ ܠܡܕܡ ܕܢܚܙܐ ׃
ܠܐ ܚܙܝܢ ׃ ܐܢܚܢ ܠܡܕܡ ܕܠܐ ܢܚܙܐ ׃

14 Et ſcimus quòd qui excitavit Dominum no-
ſtrum Jeſum, nos quoque per Jeſum excita-
15 bit, & ad ſe nos ſiſtet vobiſcum. Omnia
enim propter vos ſunt, ut quum abundet
gratia per multos, multiplicetur gratiarum
actio ad gloriam Dei. Propterea non eſt
16 nobis tædium: quamvis enim externus ho-
mo noſter corrumpatur, internus tamen re-
novatur in dies. Namque oppreſſio hujus
17 temporis, licèt exigua leviſſimaque ſit, glori-
am infinitam in ſeculum ſeculorum parat
nobis. Quum non ſpectemus ea quæ viden-
18 tur, ſed ea quæ non videntur. Quæ viden-
tur enim, temporaria ſunt: at quæ non vi-
dentur, ſunt æterna.

CAP. V.

Defunctorum. 8.

ܐ ܕܐܢ ܒܝܬ ܡܫܟܢܢ ܕܐܪܥܝ ܕܗܘ ܒܝܬ ܣܝܡܐ ܕܓܘܫܡܢ ܢܬܚܪܒ ׃ ܐ
ܒ ܐܝܬ ܠܢ ܒܢܝܢܐ ܕܠܐ ܒܝܕ ܐܢܫ ܕܐܠܗܐ ܒܫܡܝܐ ׃ ܒ
ܓ ܘܒܗܕܐ ܐܢܚܢ ܡܬܐܢܚܝܢ ܘܒܥܝܢܢ ܕܢܬܠܒܫ ܠܒܝܬ ܡܫܟܢܢ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ׃ ܓ
ܕ ܕܐܦ ܒܠܒܫܢ ܠܐ ܢܫܬܟܚ ܠܢ ܕܥܪܛܝܠ ׃ ܕ
ܗ ܘܐܦ ܐܢܚܢ ܕܒܓܘ ܒܗܕܐ ܡܫܟܢܢ ܡܬܬܩܠܝܢ ܘܒܥܝܢܢ ܕܢܬܦܫܛ ܠܐ ܕܢܬܥܪܛ ܐܠܐ ܕܢܬܠܒܫ ܥܠ ܥܠ ܕܬܒܠܥ ܡܝܬܐ ܡܢ ܚܝܐ ׃ ܗ
ܘ ܗܘ ܕܥܒܕ ܠܢ ܠܗܕܐ ܐܦ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܢ ܐܪܒܘܢ ܕܪܘܚܗ ׃ ܘ
ܙ ܗܟܝܠ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢ ܕܟܕ ܒܓܘ ܒܦܓܪܐ ܐܢܚܢ ܡܬܓܠܝܢ ܡܢ ܡܪܢ ׃ ܙ
ܚ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܐܢܚܢ ܡܗܝܡܢܝܢ ܘܨܒܝܢ ܕܢܬܓܠܐ ܡܢ ܦܓܪܐ ܘܢܗܘܐ ܒܬܘܒ ܠܘܬ ܡܪܢ ׃ ܚ
ܛ ܗܟܝܠ ܕܐܦ ܐܢܚܢ ܨܒܝܢ ܕܢܗܘܐ ܒܬܘܒ ܠܘܬ ܡܪܢ ܐܢ ܡܬܓܠܝܢ ܐܢ ܠܐ ׃ ܛ
ܝ ܕܢܗܘܐ ܒܬܘܒ ܠܘܬ ܡܪܢ ܐܢ ܡܬܓܠܝܢ ܐܢ ܠܐ ׃ ܝ
ܟ ܕܟܠ ܚܕ ܢܩܒܠ ܡܢ ܡܪܢ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܒܦܓܪܗ ׃ ܐܢ ܛܒ ܐܢ ܒܝܫ ׃ ܟ
ܟܐ ܗܟܝܠ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢ ܕܕܚܠܬܐ ܕܡܪܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܡܫܟܢܝܢ ׃ ܐܠܗܐ ܓܠܝ ܗܘ ׃ ܐܠܗܐ ܓܠܝ ܗܘ ܒܟܘܢܫܝܟܘܢ ׃ ܟܐ
ܟܒ ܠܐ ܕܫܒܚܝܢ ܐܢܚܢ ܠܟܘܢ ܐܠܐ ܕܡܬܬܝܗܒ ܠܟܘܢ ܐܢܚܢ ܕܬܬܪܥܘ ܒܫܘܒܚܐ ׃ ܟܒ
ܟܓ ܕܐܢ ܫܘܛܝܐ ܐܢ ܠܐ ܫܘܛܝܐ ܠܐܠܗܐ ׃ ܐܢ ܡܬܬܝܪܝ ܐܢ ܠܐ ܡܬܬܝܪܝ ׃ ܟܓ
ܟܕ ܠܡܪܢ ׃ ܐܢ ܡܬܬܝܪܝ ܐܢ ܠܐ ܡܬܬܝܪܝ ׃ ܟܕ
ܟܗ ܕܚܒܐ ܕܡܫܝܚܐ ܡܟܢܫ ܠܢ ׃ ܗܟܢܐ ܕܐܢ ܚܕ ܡܝܬ ܥܠ ܟܠ ܐܢܫ ܗܟܢ ܟܠ ܐܢܫ ܡܝܬ ׃ ܟܗ
ܟܘ ܘܗܟܢܐ ܡܝܬ ܥܠ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܢ ܚܝ ܠܗ ܠܐ ܢܗܘܐ ܚܝ ܠܗ ܐܠܐ ܠܡܪܝܐ ׃ ܟܘ
ܠ ܕܡܝܬ ܥܠ ܟܠ ܐܢܫ ׃ ܐܢ ܚܝ ܠܗ ܠܐ ܢܗܘܐ ܚܝ ܠܗ ܐܠܐ ܠܡܪܝܐ ׃ ܠ
ܠܐ ܢܗܘܐ ׃ ܚܝ ܠܗ ܐܠܐ ܠܡܪܝܐ ׃

1 Scimus enim quòd ſi domicilium hoc no-
ſtrum terreſtre corporis diſſolutum fuerit, ta-
men habemus ædificium ex Deo, domum non
manufactam in cœlis æternam. Etenim ad
2 hoc gemimus & expetimus indui domo no-
ſtra quæ è cœlis eſt. Niſi etiam poſtquam
3 induti fuerimus, reperiamur nudi. Dum e-
4 nim nunc ſumus in hoc domicilio, ingemi-
mus ob ejus onus, & nolumus illud exuere,
ſed ſuperindui, ut abſorbeatur mortalitas
per vitam. Porrò qui diſponit nos ad hoc
5 ipſum, Deus eſt, qui dedit nobis arrhabo-
nem ſui Spiritûs. Quoniam igitur ſcimus
6 & perſuaſum habemus, quòd quandiu in cor-
pore habitamus, peregrinamur à Domino
noſtro: (Per fidem enim ambulamus, &
7 non per viſum:) Propterea confidimus,
8 & peroptamus peregrinari à corpore, & eſſe
apud Dominum noſtrum. Et ſatagimus ſive
9 peregrini ſimus, ſive incolæ, ut illi placea-
10 mus. Futurum eſt enim ut nos omnes ſiſtamur
antet ribunal Chriſti, ut reportet unuſquiſ-
que incorpore ſuo id quod à ſe actum eſt, ſi-
ve bonum, ſive malum.

Dominicâ novâ. 9.

Quum igitur ſciamus terrorem illum Domini
11 noſtri, hominibus ſuademus, Deo verò ma-
nifeſti ſumus: Spero autem nos & conſcien-
tiis veſtris manifeſtos eſſe. Non iterum noſ-
12 ipſos glorificamus vobis, ſed occaſionem
damus vobis ut gloriemini de nobis apud
illos, qui facie quidem gloriantur, non au-
tem corde. Nam ſive inſani ſumus, Deo:
13 ſive temperantes, vobis. Siquidem chari-
14 tas Chriſti conſtringit nos hoc meditari, u-
num *ſcilicet* pro omnibus mortuum eſſe, ita-
que omnes mortuos eſſe.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ታአመረ : ክሙ : ዘለእዝአለ : ለእግዚእነ : ሊያሱስ: ወያነሥአነ: ኪያነሂ : ምስለሁ : ለሊያ
15 ሱስ : ወያቀውመነ: ምስለክሙ::=፦ እስመ : ኵሉ : በእንቲአሁ : ክሙ : ትፈድፍድ : ጸጋ
16 ሁ : ላዕለ : ብዙኃን : ወይብዛኅ : ለኰተቱ : በሰብሐተ : እግዚአብሔር::=፦ ወይእዜኒ :
ሊንተቍጣዕ : እስመ : ዘእንተ : ለፍለነ : ብእሲ : ደበሊ:: ወዘእንተ : ወስጥንሰ : ይትሐደ
17 ስ : ኵሉ: ለሚረ:=፦ እሰመ:ሕማምነ : ዘለሰዓት : ክብረ : ወሰብሐተ: ይገብር: ለነ::=፦
18 ወለ ያስ ስተኒሙ : ዘያስተርኢ : ዘእንበለ : ዘሊያስተርኢ:: እስመ : ዘያስተርኢ : ሓሳፊ :
ወእቱ: ወዘሰ: ሊያስተርኢ : ለዓለም: ወእቱ::=፦

Scitis quòd is qui ſuſcitavit Dominum noſtrum Jeſum, & ſuſcitabit nos etiam 14
cum eo per Jeſum, & conſtituet nos vobiſcum. Quia omnia propter eum, ut 15
abundet gratia ejus ſuper multos, & multus ſit honor ejus in gloria Dei.
Et nunc non deficimus, quia externus noſter homo ſeneſcit, & internus re- 16
novatur quotidiè. Quia afflictio noſtra horaria, honorem & gloriam ope- 17
ratur nobis. Et non ducat vos quod videtur, ſed quod non videtur: quia 18
quod videtur, tranſitorium eſt: & quod non videtur, æternum eſt.

Versio VULGATA LATINA.

14 Scientes quoniam qui suscitavit Jesum, & nos cum Jesu suscitabit, & constituet
15 vobiscum. Omnia enim propter vos: ut gratia abundans, per multos in grati-
16 arum actione, abundet in gloriam Dei. Propter quod non deficimus: sed licèt
is, qui foris est, noster homo corrumpatur, tamen is, qui intùs est, renovatur de
17 die in diem. Id enim, quod in præsenti est momentaneum & leve tribulationis
nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis,
18 Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim vi-
dentur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.

CAP. V.

1 SCimus enim, quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur,
quòd ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœ-
2 lis. Nam & in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cœlo est, su-
3 perindui cupientes: Si tamen vestiti, non nudi inveniamur. Nam & qui su-
4 mus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gravati: eò quòd nolumus expoliari, sed
supervestiri; ut absorbeatur quod mortale est, à vita. Qui autem efficit nos in 5
hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus Spiritûs. Audentes igitur semper, sci- 6
entes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino: (Per fidem 7
enim ambulamus, & non per speciem:) Audemus autem, & bonam voluntatem 8
habemus magis peregrinari à corpore, & præsentes esse ad Dominum. Et ideò 9
contendimus sive absentes, sive præsentes, placere illi. Omnes enim nos ma- 10
nifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis,
prout gessit, sive bonum, sive malum. Scientes ergò timorem Domini, homini- 11
bus suademus, Deo autem manifesti sumus. Spero autem & in conscientiis vestris
manifestos nos esse. Non iterùm commendamus nos vobis, sed occasionem da- 12
mus vobis gloriandi pro nobis: ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur, & non
in corde. Sive enim mente excidimus, Deo: sive sobrii sumus, vobis. Chari- 13
tas enim Christi urget nos: æstimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mor- 14
tuus est, ergò omnes mortui sunt:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 *عالمين ان الذي اقام الرب يسوع سيقيمنا بيسوع * ويقيمنا معكم * لان الاشياء كلها من
15 اجلكم * حتى اذا كثرت النعمة في الاكثرين * يتزايد الشكر لمجد الله * لذلك لن نكل
16 ولا نيأس * بل وان كان انساننا الظاهر يبلى * لكن الانسان الباطن يتجدد يوما فيوما * لان
17 حقير حزننا الفاحي في الحين بمقدار افراطه الى اسرافه يصطنع لنا ثقلا من المجد ابديا *
18 اذ لا نتروب الى ري * بل الى لا ري * لان التي ري وفيه * والتي لا ري ابديه * تم *

* الفصل الخامس *

* واننا لنعلم ان بيت مسكننا الارضي ان انتقض فلنا ابنية من الله بيتا لا معمولا بيد بل
1 ابديا في السموات * لاننا في هذا نتنهد نابغين ان نلبس مسكننا الذي من السماء * فان
2 خلعناه فلن نوجد عراة * لاننا نحن الذين في هذا المسكن نتنهد مثقلين بالذي ما
3 نشاء ان نخلعه بل نريد ان نلبسه الى ان نبتلع المائت الحياة * والله الذي صنعنا لهذا
4 بعينه * واعطانا رهبون الروح في قلوبنا * فلنعتنا اذا دائما * ولعلمنا اننا بحضور في الجسم
5 نغيب عن الرب * لاننا بالامانة نسير لا بالنوع * ثق ونحمي باكثار ان نغيب من الجسد
6 ونحضر عند الرب * فلذلك نحرص ان كنا حاضرين وان كنا غائبين * ان نكون له مرضين *
7 8 9

* قراءة الاثنين من الجمعة الثانية عشر *

10 * لاننا كلنا يجب علينا ان نظهر
قدام عرس المسيح * ليحنص كل احد جزاء الاعمال التي بالجسد * بحسب ما عمل * ام خيرا وامّا
11 سرا * تم * * واذ قد عرفنا اذا نعوي الرب نقنع الناس ان يومنوا * وكن لله ظاهرون * واومل
12 اننا ظاهرون وفي بصايركم * لاننا ما نكفف امرنا عندكم ايضا * لكننا نحكم
13 سبب مفاخرين بنا * تكون لكم لذي المفاخرين بالوجه وليس بالقلب * فان وسوسنا
14 فلله نفعل ذلك * وان نورعنا فلكم نعلم * لان محبة المسيح تسكننا ان نحكم

بنصحي هذا *

* قراءة الثلثا من الجمعة الثانية عشر بعد العنصر *

ان كان واحد مات عن الكل فالكل اذا قد ماتوا *

Scientes quòd qui suscitavit Dominum 14
Jesum, suscitabit nos per Jesum, & statuet nos vobiscum. Res enim omnes propter 15
vos sunt, ut crescente gratia in plurimis, abundet gratiarum actio in gloriam Dei.
Hucusque. Propterea non desistimus ne- 16
que deficimus: sed etiamsi externus homo noster corrumpatur, homo tamen in-
ternus renovatur in dies. Nam levitas 17
tribulationis nostræ subiti temporis, modo eminentissimo atque largissimo operatur
nobis pondus gloriæ æternum: Dum non 18
contemplamur quæ cernuntur, sed quæ non cernuntur. Nam quæ cernuntur, tempo-
raria sunt: quæ verò non cernuntur, æterna. Finis.

CAP. V.

Lectio sabbathi vigesimi secundi post Pentecosten. Legitur etiam pro Defunctis.

ET quidem certò scimus quòd domici- 1
lium habitationis nostræ terrestris, si destruatur, habemus ædificium à Deo,
domicilium scilicet non manufactum, sed æternum in cœlis. Ob hoc enim suspi- 2
ramus, expetentes indui domicilio nostro quòd è cœlo est. Quòd si exuamur illo, 3
haudquaquam inveniemur nudi. Nos 4
enim qui sumus in hoc domicilio, suspiramus gravati eo quo nolumus exui: imò
cupimus eo indui, donec absorbeat vita quod est mortale. Deus autem est qui nos 5
fecit ad hoc ipsum, dedito; nobis arrhabonem Spiritus in cordibus nostris. Con- 6
fidentes igitur semper, & scientes quòd per præsentiam nostram in corpore, absu-
mus à Domino: (Per fidem enim incedi- 7
mus, non per speciem.) Confidimus & 8
exoptamus potiùs abesse à corpore, &
adesse apud Dominum. Et iccirco ambi- 9
mus, sive simus præsentes, sive simus ab-
sentes, illi placere.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis duodecimæ.

Omnes enim nos oportet apparere coram 10
tribunali Christi, ut propriam habeat
unusquisque mercedem operum quæ in
corpore gessit, juxta id quod operatus
est, sive bonum, sive malum. Hucusque.
Cùm ergò sciamus timorem Domini, 11
suademus hominibus ut credant: Et nos
Deo manifesti sumus, & spero nos esse
manifestos etiam in conscientiis vestris.
Non enim denuò rem nostram approbamus 12
apud vos, sed præbemus vobis occasio-
nem gloriæ in nobis, quam habeatis apud
eos qui gloriantur in facie & non in
corde. Nam sive insanimus, Deo id faci- 13
mus: sive modesti sumus, vobis hoc fa-
cimus. Charitas enim Christi cohibet 14
nos quin judicemus hujus rei veritatem.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

Si unus mortuus est pro omnibus, igitur
omnes mortui sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

በሊጺፋንያ ::=

1 ፤ ወናእመር: ከመ : ለእመሂ : ተነሥተ: ቤተ: ማኅደርነ: ዘበ: መድር : ብነ: ሕንጸ : ኅበ :
2 እግዚአብሔር : በሰማያት : ዘኢንብር : እደ : ሰብእ::= ወኪያሁ : ንሰፍ : ንልበሰ : ቤ
3 ተነ : ዘወሰተ : ሰማያት : ዘበእንቲአሁ : ንሠርሕ::=:= ወእመሂ : ለበስነ : እንዘ : ሊኮነ:
4 ዕራቍቲነ : ዘተረክብነ::=:= እስመ : እለሂ : ሀለውነ : ውስተ : ዝንቱ : ቤትነ : ነሐዝን :
ፈድፋዶ : እስመ : ሊንፈቅድ : ንሰልበ : ዘእንበለ : ከመ : ንልበሰ:: ከመ : ይሰበሖ: መቅቲ::
5 በሕይወት:=: ወውእቱ : እግዚአብሔር : ይረድአነ : በዝንቱ : ዘወሀበነ : ለረቡነ : መን
6 ፈስ : ቅዱስ:=: ተለመኑ: እንከ : ወለዋህብው : ፩ኵሉ : ጊዜ : ወታእመሩ : እንከ : ከመ:
7 ትኅግዱ : እመነፍሰትክሙ: ወተሐውሩ: ኅበ : እግዚአነ::=: እሰመ : በለሚነ :.ነሐውር:
8 ወእኮ : በለድልዎ:=: ተለመኑ : ወተፈሥሑ : እስመ : ንወፅእ : እመነፍስትነ : ወነሐ
9 ውር : ኅበ : እግዚእነ:=: ወይእዜኒ : ናለኵሎ : እመኒ : ነገድነ: ወእመሂ : ሀለውነ : ሎ
10 ቱ : ደእሙ : ናደሉ::=: እሰመ : ሀለውነ : ኵልነ : ንትሐተት : በቅድመ : ምኵናኑ : ለ
ክርስቶስ:: ከመ : ንትፈደይ : ኵልነ: በከመ : ገበርነ : በረሠገነ : እመኒ : ሠናይ : ወእመኒ :
11 እኩይ::=: ታእመሩ : እንከ : ፈሪሀ : እግዚአብሔር : ለሰብእሰ : ናእምር : ለእግዚአብ
12 ሔርሰ : ክሡት:: ጊ ወእተለመነ: ከመሂ: ይትኅሠተነ: ልብነ:=: ወለኮኑ:
ካዕበ : ንቄድስ : ርእሰነ : ወእሁበክሙ : መክንያተ : በዘ : ትትጫክሑ : እንትሙኒ:: ከመ :
13 ይኩንክሙ : ለኅበ : እለ : ይትጫክሑ : ለገጽ : ወእኮ : በልብ:=: እመኒ : ለድለዉ
ነ : ለእግዚአብሔር : ወእመሰ : ለነጸሕነ : በእንቲአክሙ : ለመሰ : ፍቅረ : ክርስቶስ : ያግ
14 ብለነ : ናጥብዕ : ውስተ : ዝንቱ : ኵሉ:: እስመ : ለሐዱ: ሞተ: ቤዛ: ኵሉ:
በዘ : ወድአ:ሞት: ኵሉ:=:

Festo Epiphaniæ.

CAP. V.

ET scimus quod si destructa fuerit domus habitationis nostræ quæ est in terra, 1
habemus ædificium apud Deum in cœlis, quod non fecit manus hominis. Et ipsum 2
expectamus, ut induamur domo nostrâ quæ est in cœlis, propter quam laboramus.
Et si induti fuimus, non nudi inventi sumus. Quia qui sumus in hac domo no- 3
stra, afflicti sumus valdè: quia non cupimus exui, sed ut induamur, ut absor- 4
beatur mors in vita. Et ipse Deus adjuvabit nos, propter hoc quod dedit nobis, 5
arrhabonem Spiritûs sancti. Confidite igitur, & audentes estote in omni tem- 6
pore: & sciatis igitur quòd migrabitis à corpore vestro, & proficiscemini ad Deum 7
nostrum. Quia credendo proficiscemur, & non simulando. Confidite & gaudete, 8
quia discessuri sumus à corpore nostro, & profecturi sumus ad Dominum nostrum.
Et nunc gloriamur, sive advenæ sive incolentes, ei solummodò placere. Quia 9
oportet nos omnes subjici coram tribunali Christi, ut rependamus omnes nos 10
secundùm quod fecimus in corpore nostro, sive bonum sive malum. Scitis igi- 11
tur timere Deum: hominibus demonstramus Deo manifestum, & spero quòd ma-
nifestum erit nobis cor nostrum. Et non iterum laudabimus nosmet ipsos sed da- 12
bo vobis occasionem per quam gloriemini vos, ut sit vobis quid dicatis apud
eos qui gloriantur ad faciem, & non in corde. Sive placere studuimus, Deo; & sive 13
puri fuimus, propter vos. Charitas Christi reducat nos: Audentes sumus in hoc to- 14
to, quia unus mortuus est in redemptionem omnium, in quo jam mortuus est omnis.

Et pro omnibus mortuus est, ut *viventes*, non jam sibiipsis vivant, sed
15 Καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες, μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ
ipsi pro ipsis *mortuo* & *excitato*. Itaque nos ex *nunc* neminem
16 τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα
novimus secundùm carnem: Si verò & cognovimus secundùm carnem Christum,
να οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστὸν,
sed nunc non *amplius cognoscimus*. Itaque si quis in Christo, nova creatura:
17 ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν. Ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις·
vetera transierunt, ecce facta sunt nova omnia. *At* omnia ex
18 τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Τὰ δὲ πάντα ἐκ
Deo, *reconciliante* nos sibiipsi per *Jesum* Christum, & *dante* nobis
τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν
ministerium reconciliationis: *Ut quia* Deus erat in Christo mundum re-
19 τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· Ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον κατ-
concilians sibiipsi, non reputans illis delicta ipsorum, & po-
λλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμε-
nens in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergò legatione fungi-
20 νος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύο-
mur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo; Recon-
μεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. Δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, Καταλ-
ciliamini Deo. Num non *cognoscentem* peccatum, pro nobis peccatum fe-
21 λάγητε τῷ Θεῷ. Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίη-
cit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.
σεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

CAP. VI.

Cooperantes autem & exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei re-
1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέ-
cipere vos.
2 ξασθαι ὑμᾶς. (Λέγει γάρ, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σω-
lutis adjuvi te.) Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salu-
τηρίας ἐβοήθησά σοι.) Ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτη-
tis. *Nullam in ullo* dantes offensionem, ut non vituperetur minis-
ρίας. Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακο- 3
sterium: Sed in omnibus *constituentes* nosmetipsos sicut Dei *ministri*, in patien-
νία· Ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομο- 4
tia multa, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, In plagis,
νῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, Ἐν πληγαῖς, 5
in custodiis, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, In
ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, Ἐν 6
castitate, in scientia, in longanimitate, in *bonitate*, in Spiritu sancto, in cha-
ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀ-
ritate non ficta, In verbo veritatis, in virtute Dei: per arma
γάπῃ ἀνυποκρίτῳ, Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων 7
justitiæ dextris & sinistris: Per gloriam & *ignominiam*, per
τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν· Διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ 8
infamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces: Sicut ignoti, &
δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς· Ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ 9
cogniti: quasi morientes, & ecce vivimus: ut castigati,
ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι,
& non mortificati: Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egen-
καὶ μὴ θανατούμενοι· Ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτω- 10
tes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possiden-
χοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχον-
tes. Os nostrum *apertum est* ad vos, Corinthii: cor nostrum di-
τες. Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι· ἡ καρδία ἡμῶν πε- 11
latatum est. Non angustiamini in nobis, angustiamini autem in viscri-
πλάτυνται. Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγ- 12
bus vestris. *At* eandem *compensationem*, (*ut natis* dico,) dilatamini & vos.
χνοις ὑμῶν. Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, (ὡς τέκνοις λέγω,) πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. 13

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ** ... ...
16 ... ... * ... ...
17 ... ... * ... ...
18 ... ... * ... ...
19 ... ... * ... ...
... ...
* ... * ...
20 ... ... * ... ...
21 ... ... * ... ...
... ...
* ... *
1 ... ...
2 ... ...
3 ... ... * ... ...
4 ... ... * ... ...
5 ... ...
6 ... ... * ... ...
7 ... ... * ... ...
8 ... ... * ... ...
9 ... ... * ... ...
10 ... ...
... ... * ...
11 ... ...
12 ... ... * ... ...
13 ... ... * ... ...
... ...

Et pro omnibus ipse mortuus est, ut ii qui 15
vivunt, non sibiipsis vivant, sed ei qui pro
ipsis mortuus est, & resurrexit. Proindè 16
nos neminem novimus secundùm corpus.
Et si novimus Christum secundùm corpus,
attamen ex hoc tempore non novimus. Quis- 17
quis igitur in Christo est, factus est creatura
nova: vetera præterierunt. Et facta sunt 18
omnia nova à Deo ipso, qui reconciliavit
nos sibi per Christum, & dedit nobis mini-
sterium reconciliationis. Quandoquidem 19
Deus est qui per Christum reconciliavit
mundum cum majestate sua, nec annumeravit
eis ipsorum peccata, & posuit in nobis ser-
monem reconciliationis.

Dominicâ introitûs jejunii, & precationum. 10.

Nos igitur legati sumus pro Christo, & per- 20
indè acsi Deus rogaret vos per nos, pro
Christo ergò obsecramus, reconciliamini
Deo. Eum enim qui non noverat pecca- 21
tum, propter vos peccatum fecit, ut nos effi-
ceremur per eum justitia Dei.

CAP. VI.

POrrò tanquam adjuvantes obsecramus 1
vos, ne inanis fiat in vobis gratia Dei, quam
recepistis. Ait enim, In tempore accepto 2
exaudivi te, & in die vitæ opem tibi tuli.
Ecce nunc tempus acceptum, & ecce nunc
dies vitæ. Nemini dederitis occasionem of- 3
fendiculi, ne sit nævus in ministerio nostro.
Sed in omni negotio præbeamus nosipsos 4
esse ministros Dei, in tolerantia multa, in
afflictionibus, in necessitatibus, in carceri-
bus, In plagis, in vinculis, in seditionibus, 5
in labore, in vigilia, in jejunio, In purita- 6
te, in scientia, in longanimitate, in lenitate,
in Spiritu sanctitatis, in charitate non dolo-
sa, In sermone veritatis, in virtute Dei, 7
per arma justitiæ tam in dextera, quàm in si-
nistra, Per gloriam & opprobrium, per 8
laudem & vituperium: tanquam impostores,
tamen veraces: tanquam ignoti, tamen noti
sumus: Quasi mortui simus, & ecce vivi- 9
mus: quasi corripiamur, at non morimur:
Quasi mœrore affecti sumus, tamen in omni 10
tempore gaudemus: & tanquam egeni, mul-
tos tamen ditantes: tanquam nihil habentes,
tamen omnia possidentes.

Feriâ VI. primâ jejunii. 11.

Os nostrum apertum est ad vos, ô Corinthii, 11
& cor nostrum dilatatum. Angustia non 12
premimini in nobis, sed angustia premimini
in visceribus vestris. Cæterùm, tanquam filiis 13
dico, compensate mihi usuras meas, quæ sunt
apud vos, et dilatate charitatẽ vestrã erga me.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእቱ : ሞተ : በእንተ : ኵሉ : ከመ : ኀለሂ : የሐይው : ለኮ : ለርእሶሙ : ዘይሐይው :
16 ዘለእንበለ : ለጊዜ : ዘበእንቲኣሆሙ : ሞተሂ : ወሐይዉሂ:=ፅ ወይእዜሰ : እልቦ : ዘናለመ
ር : እንከ : በሥጋ : ሰብእ:: ወእመኒ : ለእመርናሁ : ለክርስቶስ : በሥጋ: ሰብእ : እመይ
17 እዜሰ : እልቦ : ዘናለምር : እንከ::=ፅ ወይእዜሰ : ተሐደሱ : ኵልክሙ : በክርስቶስ :
18 ወኀለፈ : ዘትካት : ወናሁ : ኮነ : ሐዲስ::=ፅ ወኵሉሰ : እመኀበ : እግዚአብሔር::
19 ዘተወለጠ : በክርስቶስ : ወወሀበነ : መለአክተ : ዘዘሉ:::=ፅ እስመ : ተዋለጠ : እግዚአ
ብሔር : ዓለመ: በክርስቶስ : ለናሕሰዮ : ኀጢአቶሙ : ወሊነጺሮ : ወረሰየነ : ለመልአክ
ት : ዘዝለኮ:::=ፅ

Ipse mortuus est pro omnibus: ut viventes, non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis 15
mortuus est & vixit. Et nunc nemo est quem cognoscimus in carne hominis: & si 16
cognovimus Christum in carne hominis, ex nunc nemo est quem cognoscemus amplius. Et nunc renovati estis omnes vos in Christo: vetus præterivit, & ecce 17
factum est novum. Et omnia ex Deo, qui reconciliatus est per Christum, 18
& dedit nobis ministerium misericordiæ ejus. Quia reconciliatus est Deus 19
mundo per Christum, tegens peccata eorum, & non respiciens: & constituit nos pro ministerio misericordiæ ejus.

Versio VULGATA LATINA.

15 Et pro omnibus mortuus est Christus: ut, & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed
16 ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem novimus
secundùm carnem. Et si cognovimus secundùm carnem Christum: sed nunc jam
17 non novimus. Si qua ergò in Christo nova creatura, vetera transierunt: ecce
18 facta sunt omnia nova. Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per
19 Christum: & dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem Deus
erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, &
20 posuit in nobis verbũ reconciliationis. Pro Christo ergò legatione fungimur, tan-
21 quã Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eum, qui
non noverat peccatũ, pro nobis peccatũ fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.

CAP. VI.

1 ADjuvantes autem exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis: (Ait enim;
2 Tempore accepto exaudivi te, & in die salutis adjuvi te. Ecce nunc tempus
acceptabile, ecce nunc dies salutis:) Nemini dantes ullam offensionem, ut non 3
vituperetur ministerium nostrum: Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut 4
Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in an-
gustiis, In plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, 5
In castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in chari- 6
tate non ficta, In verbo veritatis, in virtute Dei, per arma justitiæ à dextris, & à 7
sinistris; Per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam: ut sedu- 8
ctores, & veraces; sicut qui ignoti, & cogniti: Quasi morientes, & ecce vivimus: 9
ut castigati, & non mortificati: Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut 10
egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. 11
Os nostrum patet ad vos, ô Corinthii, cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini 12
in nobis: angustiamini autem in visceribus vestris: Eandem autem habentes re- 13
munerationem, tanquam filiis dico, Dilatamini & vos:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 وَإِنَّمَا مَاتَ عَنِ ٱلْكُلِّ لِئَلَّا تَكُونَ مُذْ ٱلْآنَ حَيَاةُ ٱلْأَحْيَاءِ لِنُفُوسِهِمْ بَلْ لِلَّذِي مَاتَ عَنْهُمْ
16 وَقَامَ * ثُمَّ * فَلِذَلِكَ نَحْنُ مُذْ ٱلْآنَ مَا نَعْرِفُ أَحَدًا بِمَا يَخُصُّ ٱلْبَشَرَ * وَلَئِنْ كُنَّا قَدْ عَرَفْنَا
17 ٱلْمَسِيحَ بِمَا يَخُصُّ بِٱلْبَشَرِ * لَكِنَّنَا ٱلْآنَ لَمْ نَعْرِفْهُ بِهَا أَيْضًا * فَلِذَلِكَ مَنْ هُوَ فِي أُمَانَةِ ٱلْمَسِيحِ
18 نَبِيهِ جَدِيدَةٌ * قَدْ عَبَرَ ٱلْأُمُورُ ٱلسَّالِفَةُ وَهَا ٱلْأَشْيَاءُ كُلُّهَا ٱلَّتِي قَدْ صَارَ فِيهَا جَدِيدَةً * وَهٰذِهِ
19 كُلُّهَا مِنَ ٱللهِ * ٱلَّذِي صَالَحَنَا لِذَاتِهِ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَمَكَّنَا خِدْمَةَ ٱلْمُصَالَحَةِ * كَأَنَّهُ لَمْ
يَزِلْ إِلٰهًا * ٱسْتَصْلَحَ ٱلْعَالَمَ لِذَاتِهِ بِٱلْمَسِيحِ * لَا ذَاكِرًا لَهُمْ هَفَوَاتِهِمْ * وَوَضَعَ فِينَا كَلَامَ ٱلْمُصَالَحَةِ *
20 فَنَحْنُ عِوَضَ ٱلْمَسِيحِ بِيَسُوعَ كَأَنَّ ٱللهَ يَعِظُكُمْ بِنَا * فَنَطْلُبُ عِوَضَ ٱلْمَسِيحِ إِلَيْكُمْ أَنْ
21 تُصَالِحُوا ٱللهَ * لِأَنَّ مَنْ لَمْ يَعْرِفْ خَطِيَّةً مِنْ أَجْلِنَا عَمِلَ خَطِيَّةً * لِنَصِيرَ نَحْنُ بِهِ عَدْلًا

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ *

لله * ثم *

CAP. VI.

Dominicâ decimâ sextâ post Pentecosten. Et pro sancta Euphemia.

* ٱلْأَحَدُ ٱلسَّادِسُ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * وَلِلْقِدِّيسَةِ أُوفِيمِيَّةَ *

1 * فَإِذْ نُسَاعِدُ هٰذَا ٱلْعَرَمَ *
2 نَسْأَلُكُمْ أَنْ لَا تَقْبَلُوا نِعْمَةَ ٱللهِ جِزَافًا * لِأَنَّهُ يَقُولُ فِي وَقْتٍ مَقْبُولٍ ٱسْتَجَبْتُ لَكَ * وَفِي يَوْمِ ٱلْخَلَاصِ
3 أَعَنْتُكَ * هَا ٱلْآنَ وَقْتًا حَسَنًا مَقْبُولًا * هَا ٱلْآنَ يَوْمُ ٱلْخَلَاصِ * لَا نَجْعَلُ تَعْوِيقًا مَّا * وَلَا فِي سَيٍّ مِنَ
4 ٱلْأَشْيَاءِ * لِئَلَّا تُعَابَ ٱلْخِدْمَةُ وَنَذُمَّ * بَلْ نُوصِي ذَاتَنَا فِي كُلِّ أَمْرٍ كَخُدَّامِ ٱللهِ * بِصَبْرٍ كَثِيرٍ *
5 بِهُمُومٍ * بِشَدَائِدَ * بِضَيِّقَاتٍ * بِجَرَاحَاتٍ * بِحُبُوسٍ * بِأَعْوَازٍ مُوَاضِعَ نَعْدَمُ فِيهَا * بِأَتْعَابٍ * بِأَسْهَارٍ *
6 بِأَصْوَامٍ * بِطَهَارَةٍ * بِمَعْرِفَةٍ * بِطُولِ ٱلرُّوحِ * بِلُطْفٍ * بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ * بِمَحَبَّةٍ بِلَا مُرَاءَاةٍ * بِكَلَامِ
7 ٱلْحَقِّ * بِقُوَّةِ ٱللهِ * بِأَسْلِحَةِ ٱلْعَدْلِ * ٱلْيَمِينِيَّةِ وَٱلْيَسَارِيَّةِ * بِمَجْدٍ وَهَوَانٍ * بِسُوءِ ٱلذِّكْرِ وَحُسْنِ
8 ٱلثَّنَاءِ * كَمُضِلِّينَ وَصَادِقِينَ * كَمَجْهُولِينَ وَمَعْرُوفِينَ * كَمَائِتِينَ وَهَا نَحْنُ عَايِشُونَ * كَمَوْدُبِينَ
9 وَغَيْرِ مَائِتِينَ * كَمَغْمُومِينَ وَمَسْرُورِينَ دَائِمًا * كَمَسَاكِينَ وَمُغْنِيِينَ كَثِيرِينَ * كَمَنْ لَا شَيْءَ لَنَا
10 وَلِلْأَشْيَاءِ كُلِّهَا مَالِكُونَ * ثم * فَرَاءَةُ ٱلْأَرْبَعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّانِيَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

11 * يَا أَهْلَ فُورِنْثُوسَ فَمُنَا قَدِ ٱتَّسَعَ نَحْوَكُمْ * وَقَلْبُنَا قَدْ رَحُبَ وَٱتَّسَعَ * فَمَا تَضِيقُونَ
12 فِينَا * إِنَّمَا تَضِيقُونَ فِي حَشَا أَذْهَانِكُمْ * وَأَقُولُ لَكُمْ إِنَّمَا أَنْتُمْ أَوْلَادِي ٱلْمَكْوِيُّ هٰذَا
13 ٱلْجَارَاةَ نَفْسَهَا وَٱرْحَبُوا وَٱنْتُمْ *

* Et sanè mortuus est pro omnibus, ut vita 15
viventium non sit posthac sibiipsis, sed
ei qui pro ipsis mortuus est & resur-
rexit. Hactenus. Propterea nos post- 16
hac neminem novimus, quod attinet ad
carnem. Et licèt noverimus Christum
prout ad carnem attinet; nunc tamen
eum non amplius novimus in ipsa.
Quapropter qui est in fide Christi nova 17
creatura, jam præteregressus est res præ-
teritas, & ecce res omnes in quibus
factus est, novæ sunt. Atque hæc omnia 18
ex Deo sunt, qui nos reconciliavit sibi
per Jesum Christum, deditque nobis mi-
nisterium reconciliationis. Quippe qui 19
est indesinenter Deus, reconciliavit mun-
dum sibi per Christum, haud mentionem
faciens culparum eorum: posuitque in
nobis sermonem reconciliationis. Nos 20
itaque vice Christi supplicamus, ac si
redimeret vos Deus per nos: vosque ro-
gamus vice Christi, ut reconciliemini
Deo. Qui enim non novit peccatum, 21
pro nobis factus est peccatum: ut nos
per ipsum fieremus justitia Deo. Finis.

CAP. VI.

Dominicâ decimâ sextâ post Pentecosten. Et pro sancta Euphemia.

HOc igitur consilium promoventes, 1
obsecramus vos ne frustra gratiam Dei
recipiatis. Dicit enim ipse; Tempore 2
accepto exaudiam te, & in die salutis
adjuvabo te: ecce nunc tempus cujus
opportuna est acceptio, ecce nunc dies sa-
lutis. Ne ullum præbeamus impedimentũ 3
ulla in re, ne vituperetur ministerium &
arguatur. Sed declaremus nosipsos in 4
omni negotio ut ministros Dei, in pati-
entia multa, in mœroribus, in afflictioni-
bus, in angustiis, In plagis, in car- 5
ceribus, in penuria locorum in quibus
commoremur, in laboribus, in vigiliis,
in jejuniis. In puritate, in scientia, in 6
longanimitate, in bonitate, in Spiritu
sancto, in charitate absque simulatione,
In sermone veritatis, in virtute Dei, 7
per arma justitiæ dextra ac sinistra, Per 8
gloriam & ignominiam, per malum no-
men & bonam laudem: ut seductores, at
veraces: ut ignoti, sed noti: ut mori- 9
entes, & ecce vivi sumus: ut castigati,
sed non morientes: ut mœrentes, at 10
semper hilares: ut pauperes, at multos
ditantes: quasi nihil habentes, sed res
omnes possidentes. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

O Corinthii, os nostrum apertum est 11
erga vos, & cor nostrum ampliatum est
atque dilatatum. Non ergo patimini an- 12
gustiam in nobis, sed angustiam pati-
mini in viscеribus meutium vestrarum.
Et vobis dico, prout estis filii mei, 13
Concedite mihi hanc eandem compensa-
tionem, & dilatemini vos etiam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 እስመ : በእንተ : ክርስቶስ : ንትነብል : በዘ : ለስተፈሥሐነ : እግዚአብሔር : ወንስእል:
21 ኅበ : ክርስቶስ : ከመ : ትትመየጡ : ኅበ : እግዚአብሔር:=: እስመ : ዘሊያለመር : ኀ
ጢአተ: ገብረ: ኀጢአተ:ከመ: ኪያነ:ያጽድቀነ: ለእግዚአብሔር:=:
በሰውነ : ሰንበት : ጸሙ : መንበብ:=:

1 ጎ ናስተበቍዕሂ: ወንረድእሂ : ተወክፈ : ለነ : ወሊትረስይዋ: ለእንቱ: ለጸጋ : እግዚአብሔ
2 ር:=: እስመ : ከመዝ : ይቤ : በዕለተ : ሣሪት : ሰማዕኩከ:: ወበዕለተ : መድኀኒት :
3 ረዳእኩከ:: ወናሁ : ይእዜ : ጊዜ : ዘሂሉ : ወናሁ : ዮም : ዕለተ : ለድኀኖቱ:=:
4 ወሊትግበሩ : ላቲ : ዕቅፍተ : ለመልእክተኞ : ወሊበሥትኒ : ከመ : ሊታነውርዋ::
5 በተዝካረ : ሰማዕት:=: ወበኵሉ: ርስዩ : ረአሰክው : ላእከ:
6 እግዚአብሔር : በብዙኅ : ትዕግስት : በኵሉ : ወበሕማም : ወበጸዕር : ወበመንዳቤ:=:
7 ወበተቀ,ሠኖ : ወበተሞቅሑ:: በሠራሕ : ወበተሀሠኮ: በትጋህ:=: ወበጦክር : በለእለ
8 ሮ : ወበተሰፋዎ : ወበጦሓር : ወበጸመ:=: በለእንጽሑ : ቅዱስ : ዘለልቦ: ኑፋቄ:
በኅይለ : እግዚአብሔር : በእንተ : ወልታ : ጽድቅ : ዘለመየማኑ : ወለመፀጋመ:=:
9 በለእንተ : ክብር : ወኅሰር : በእንተ : መር ገመ : ወመ [ድሐር::] ከመ : ኅጥለን : ወጸድቃ
ን::=: [ከመ : እ] ለ:ሊያለመረ : ወማእ [መረነ: ከ] መ: መውታን : ወናሁ : [ነኅዩሂ:
10 ኮመ:] መንስዋን : ወሊቀታ [ለነ:=: ከመ : ተ] ኩዛነ : ወዘልፈ : ንት[ሐስያ : ከመ :]
11 ነደያን : ወለብዙኃን : [ታብዕሉ : ኸ] መዘ : ለልብክው : ወ [ታጠርዩ : ኩ] ሉ : ወስተ :
12 እይክው:=: [እፈነ: ርኁተ] ለክው: ሰብለ : ቆር[ነቆስ : ተረሐ] ባ : ልብነ:=: ሊት
13 ነሀኩ : ለ [ነ :ተነሀኩ :] ለለማዑትክው:=: በእንት : ወእቱ : ፍደሃ : ለዛቲ : እብለክ
ው : ከመዘ : ለደቂቅየ : ተርሐቡ : ለንትውነ:::=:

Quia pro Christo legatione fungimur secundùm quod exhortatus est nos Deus, & 20
rogamus apud Christum, ut convertamini ad Deum. Quia qui rescibat pecca- 21
tum, fecit peccatum ut nos justificaret Deo.

Octavo sibbato jejunii, lectio.

CAP. VI.

ROgamus & adiuvamus, ut recipiatis nos, & non faciatis vacuam gratiam 1
Dei. Quia sic dicit, In die accepto audivi te, & in die salutis succurri tibi, 2
& ecce nunc tempus misericordiæ ejus, & ecce hodiè dies salutis ejus. Et ne fa- 3
ciatis scandalum ministerio vestro, in ulla re, ut non maculetis illud.

In commemoratione Martyrum.

Et in omnibus exhibete vosmetipsos ministros Dei, in multa patientia in omnibus, 4
& in afflictione, & in opprobrio, & in tribulatione, Et in percussione, & in 5
incarceratione, in labore, & in commotione, in vigilia, Et in prudentia, in sci- 6
entia, in spe, & in misericordia, & in jejunio, In puritate Spiritûs sancti qui 7
non est incredulus, in virtute Dei, per arma justitiæ à dextra & sinistra: Pro- 8
pter gloriam & ignominiam, propter maledictionem & benedictionem, ut peccato-
res, & justi: ut ignorantes, & scientes: ut morientes, & ecce vivimus: ut 9
tentati, nec tamen interfecti: ut tristes, & semper gaudentes: ut pauperes, sed 10
multos ditantes: ut non habentes vos, sed in manus vestras omnia conferentes. Os 11
nostrum apertum est pro vobis, Corinthii, cor nostrum dilatatum est. Non estis ex- 12
tenuati in nobis, extenuati estis in viscеribus vestris. Propter hanc retributio- 13
nem hoc loquor vobis sicut filiis meis, Dilatamini vos etiam.

Ne fiatis altero jugo copulati infidelibus. Quæ enim participatio juſtitiæ & *iniquitati?*
14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ;
quæ *verò communio* luci ad tenebras? Quæ autem conventio *Chriſto* ad Belial?
15 τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Τίς δὲ Συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ;
aut quæ pars fideli cum infideli? Qui autem conſenſus templo Dei cum idolis?
16 ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων;
Vos enim templum Dei eſtis *viventis*, ſicut dicit Deus; Quoniam inhabitabo in
ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς, Ὅτι ἐνοικήσω ἐν
illis, & inambulabo: & ero illorum Deus, & ipſi erunt mihi populus.
αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός.
Ideò exite de medio eorum, & ſeparamini, dicit Dominus: & immundum ne
17 Διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος· καὶ ἀκαθάρτου μὴ
attingite: & ego recipiam vos. Et ero vobis in patrem, & vos eritis
18 ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς. Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ
mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.
μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

CAP. VII. ζ'.

THas ergò habentes promiſſiones, *dilecti*, mundemus noſipſos ab
1 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.
omni inquinamento carnis & ſpiritûs, perficientes ſanctificationem in timore Dei.
Capite nos: neminem *injuriâ affecimus*, neminem corrupimus, neminem *avarè frau-*
2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.
davimus. Non ad condemnationem dico: *prædixi* enim quòd in cordibus noſtris
3 πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν
eſtis ad commoriendum & convivendum. Multa mihi fiducia apud vos: mul-
ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. Πολλή μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολ- 4
ta mihi gloriatio pro vobis: repletus ſum conſolatione: ſuperabundo
λή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι
gaudio in omni tribulatione noſtrâ. *Etenim venientibus nobis* in Macedo- 5
τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδο-
niam, nullam habuit *relaxationem* caro noſtra: ſed *in omni tribulati*: fo-
νίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν· ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξω-
ris pugnæ, intùs timores. Sed *conſolans* humiles, conſolatus eſt
θεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς, παρεκάλεσεν 6
nos Deus in adventu Titi. Non ſolàm autem in adventu ejus,
ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου. Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, 7
ſed etiam in conſolatione quâ conſolatus eſt in vobis, referens nobis veſtrum
ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν
deſiderium, veſtrum fletum, veſtram æmulationem pro me: ita ut *me* magis
ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ· ὥστε με μᾶλλον
gaudere. Quoniam ſi & contriſtavi vos in epiſtola, non *pœnitudine ducor*, ſi &
χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ 8
pœnitudine ducar: *intueor* enim quòd epiſtola illa, ſi & ad horam, contriſtavit
μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν
vos. Nunc gaudeo, non quia contriſtati eſtis, ſed quia contriſtati eſtis ad pœnitentiam.
ὑμᾶς. Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. 9
Contriſtati eſtis enim ſecundùm Deum, ut in nullo *detrimento affecti fueritis* ex nobis.
ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεὸν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.
Nam ſecundùm Deum triſtitia pœnitentiam in ſalutem *haud pœnitendam* adoperatur:
Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· 10
at mundi triſtitia mortem adoperatur.
ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ne ſitis conſortes iis qui ſunt increduli. 14
Quod enim conſortium eſt juſtitiæ cum ini-
quitate? aut quæ commiſtio lûci cum tene-
bris? Aut quæ concordia Chriſto cum Sa- 15
tana? aut quæ pars fideli cum incredulo?
Aut quis conſenſus eſt templo Dei, cum dæ- 16
moniorum *templo*? Vos enim eſtis templum
Dei viventis, quemadmodum ait, Habitabo
in eis, & ambulabo inter eos, & ero illorum
Deus, ipſique erunt mihi populus. Propterea 17
exite è medio illorum, & ſeparemini ab
illis, dicit Dominus; & impurum ne tetige-
ritis, & ego excipiam vos. Et ero vobis 18
pro patre, & vos eritis mihi pro filiis & fili-
abus, dicit Dominus qui omnia complectitur.

CAP. VII.

QUum igitur habeamus has promiſſiones, 1
dilectiſſimi mei, purgemus noſipſos ab omni
immunditia carnis & ſpiritûs, & operemur
ſanctimoniam cum timore Dei. Suſtinete 2
nos, fratres mei, in neminem iniquè egimus,
neminem corrupimus, nemini injuriam intu-
limus, Non ad veſtri condemnationem dico,
ſiquidem jam ante dixi, in corde noſtro vos 3
eſſe repoſitos ad moriendum ſimul & ad vi-
vendum.

Quotidiè. 12.

Multa eſt mihi fiducia erga vos multáque 4
mihi eſt in vobis gloriatio, & plenus ſum
conſolatione, ac majorem in modum abun-
dat in me gaudium in omnibus afflictionibus 5
meis. Etenim à quo venimus in Macedo-
niam, nullam omninò requiem habuit cor-
pus noſtrum, ſed in omnibus afflicti ſumus:
foris pugna, intùs autem terror. Sed Deus 6
ille qui conſolatur humiles, nos conſolatus eſt
per adventum Titi. Nec ſolùm per adven- 7
tum ejus, ſed etiam tranquillitate illâ quâ
potitus eſt ex vobis: Siquidem renuntiavit
nobis de charitate veſtra erga nos, déque
luctu veſtro, & zelo veſtro pro nobis: quæ
quum audirem, gaudii plurimum habui.
Nam etiamſi mœrore vos affecerim per epi- 8
ſtolam, non me pœnitet, etiamſi pœnituiſ-
ſet. Video enim quòd epiſtola illa quamvis
ad horam mœrore vos affecerit, Me tamen 9
gaudio affecit; non quòd triſtati ſitis, ſed
quia triſtitia veſtra ad pœnitentiam vos ad-
duxit: contriſtati enim eſtis ſecundùm De-
um, ut nihil detrimenti accipiatis à nobis.
Nam triſtitia quæ propter Deum eſt, pœni- 10
tentiam animæ efficit non regreſſuram, &
convertit ad ſalutem: triſtitia verò mundi
mortem efficit.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወኢትኩኑ፡ኑፈቃኝ፡ ወኢትሖሩ፡ ውስተ፡ ክልኦ፡ ለርዑት፡፡ ምኑ፡ ዘያስተዓርያ፡ ለጽድቅ፡
15 ምስለ፡ ኅጢአት፡ ወምኑ፡ ይደመሮሙ፡ ለጽልመት፡ ምስለ፡ ብርሃን፡=፡ ወምኑ ፡ የኅብሮ
ሙ፡ለክርስቶስ፡ምስለ፡ቤልዖር፡፡ ወምኑ፡ ዘይከፈሉሙ፡ ለመሀይምናን፡ ምስለ፡ኑፈቃኝ፡=፡
16 ወምኑ፡ዘያኅብር፡ ጠሎተ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለእኑ ፡ ንሕነ ፡ ውእቱ ፡ ቤቱ ፡ ለ
እግዚአብሔር ፡ ሕያው፡፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለኅድር ፡ ኅቤሆሙ ፡ ወለ
ንሶሱ ፡ ማእከሉሙ ፡ ወእከውኖሙ ፡ ለመለኮሙ ፡ ወእሙንቱኒ ፡ ይከውኑኒ ፡ ሕ
ዝበየ፡፡==፡

Et ne ſitis increduli, neque eatis in alio jugo: quis eſt qui conſociat ju- 14
ſtitiam cum peccato? & quis commiſcet tenebras cum luce? Et quis con- 15
cordare facit Chriſtum cum Belhor? & quis eſt qui participes facit fideles
cum infidelibus? Et quis eſt qui collocat Idolum in domo Dei? nónne nos 16
ſumus domus Dei viventis? ſicut dixit Deus; Habitabo apud eos, & am-
bulabo medio eorum, & ero iis Deus eorum, & ipſi erunt mihi populus
meus.

Versio VULGATA LATINA.

14 Nolite jugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio justitiæ cum ini-
15 quitate? Aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ autem conventio Christi ad
16 Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli? Qui autem consensus templo Dei cum
idolis? Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus; Quoniam inhabi-
17 tabo in illis, & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi
18 populus. Propter quod exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis: Et ego recipiam vos: & ero vobis in patrem, & vos eritis mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.

CAP. VII.

1 HAs ergò habentes promissiones, charissimi, mundemus nos ab omni inqui-
2 namento carnis & spiritûs, perficientes sanctificationem in timore Dei. Capite
3 nos. Neminem læsimus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus. Non ad condemnationem vestram dico: prædiximus enim quòd in cordibus nostris estis, ad commoriendum, & ad convivendum. Multa mihi fiducia est apud vos, 4
multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam & cùm venissemus in Macedoniam, 5
nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foràs pugnæ, intùs timores. Sed qui consolatur humiles, consolatus est nos Deus in ad- 6
ventu Titi. Non solùm autem in adventu ejus, sed etiam in consolatione, quâ 7
consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me, ita ut magis gauderem. Quoniam etsi contristavi vos in 8
epistola, non me pœnitet: etsi pœniteret, videns quòd epistola illa (etsi ad horam) vos contristavit; Nunc gaudeo: non quia contristati estis, sed quia con- 9
tristati estis ad pœnitentiam. Contristati enim estis secundùm Deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. Quæ enim secundùm Deum tristitia est, 10
pœnitentiam in salutem stabilem operatur: sæculi autem tristitia mortem operatur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * لَا تَكُنْ مَوَازِينُكُمْ مَائِلَةً إِلَى ٱلْكُفَّارِ. لِأَنَّ أَيَّةَ شَرِكَةٍ بَيْنَ ٱلْعَدْلِ وَٱلْإِثْمِ * وَأَيَّةُ شَرِكَةٍ
15 لِلنُّورِ مَعَ ٱلظُّلْمَةِ * وَأَيُّ ٱتِّفَاقٍ لِلْمَسِيحِ مَعَ ٱلْمَارِقِ * أَمْ أَيُّ حَظٍّ لِلْمُؤْمِنِ مَعَ ٱلْكَافِرِ * أَمْ أَيَّةُ
16 مُشَارَكَةٍ لِهَيْكَلِ ٱللهِ مَعَ ٱلْأَصْنَامِ * * ٱلْأَحَدُ ٱلسَّابِعُ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ هَيْكَلُ ٱللهِ ٱلْحَيِّ كَمَا قَالَ ٱللهُ * ثُمَّ * إِنِّي سَأَسْكُنُ فِيهِمْ وَأَتَمَشَّى فِي عُقُولِهِمْ *
وَأَكُونُ لَهُمْ إِلَهًا وَيَكُونُونَ هُمْ لِي شَعْبًا * فَلِهٰذَا ٱخْرُجُوا مِنْ بَيْنِهِمْ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * وَمَيِّزُوا 17
مِنْهُمْ * وَلَا تَمَسُّوا نَجِسًا * وَأَنَا أَقْبَلُكُمْ * وَأَكُونُ لَكُمْ أَبًا * قَالَ ٱلرَّبُّ ٱلْمُمْسِكُ ٱلْكُلَّ * وَأَنْتُمْ 18
تَكُونُونَ لِي بَنِينَ وَبَنَاتٍ * * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ * * يَا إِخْوَتِي
إِذْ لَنَا مِثْلُ هٰذِهِ ٱلْمَوَاعِيدِ * * قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
فَلْنُطَهِّرْ نَفْسَنَا مِنْ كُلِّ دَنَسِ جَسَدٍ وَرُوحٍ * مُكَمِّلِينَ قَدَاسَةً بِخَشْيَةِ ٱللهِ * ثُمَّ * سَعُونَا فَمَا 2
ظَلَمْنَا أَحَدًا * وَلَا فَسَدْنَا أَحَدًا * وَلَا ٱسْتَعْمَلْنَا أَحَدًا * وَلَسْتُ أَقُولُ هٰذَا مُدِينًا دَيْنُونَةَ أَحَدٍ * 3
لِأَنِّي قَدْ سَبَقْتُ فَقُلْتُ أَنَّكُمْ فِي قُلُوبِنَا مُضْمَرُونَ أَنْ نَمُوتَ مَعَكُمْ وَنَعِيشَ مَعَكُمْ * فَلِيَ ثِقَةٌ 4
كَثِيرَةٌ عَلَيْكُمْ * وَلِيَ مَجْدٌ عَظِيمٌ بِكُمْ * قَدْ عُلِّيتُ بِٱلْعَزَاءِ * وَقَدْ تَزَايَدْتُ فِي ٱلسُّرُورِ كَثِيرًا فِي
كَافَّةِ حُرُبِنَا * لِأَنَّنَا لَمَّا جِئْنَا إِلَى مَكْدُونِيَةَ * لَمْ يَحْصُلْ لِبَشَرِيَّتِنَا وَلَا رَاحَةٌ وَاحِدَةٌ * بَلْ مَهْمُومِينَ 5
فِي كُلِّ أَمْرٍ * فَمِنْ خَارِجٍ قِتَالٌ * وَمِنْ دَاخِلٍ مَخَاوِفُ * لٰكِنِ ٱلْإِلٰهُ ٱلْمُسَلِّي ٱلْمُتَوَاضِعِينَ عَزَّانَا 6
بِحُضُورِ تِيطُسَ * وَلَيْسَ بِوُرُودِهِ فَقَطْ * بَلْ وَبِٱلْعَزَاءِ ٱلَّذِي تَعَزَّيْتُمْ بِهِ * لَمَّا أَخْبَرَنَا بِشَوْقِكُمْ 7
ٱلْبَيِّنِ * بُكَائِكُمْ * بِغَيْرَتِكُمْ إِلَيَّ * حَتَّى أَنِّي فَرِحْتُ كَثِيرًا * لِأَنِّي وَإِنْ كُنْتُ قَدْ غَمَمْتُكُمْ 8
بِٱلرِّسَالَةِ فَمَا نَدِمْتُ * وَإِنْ كُنْتُ قَدْ نَدِمْتُ * لِأَنِّي أَنْظُرُ أَنَّ تِلْكَ ٱلرِّسَالَةَ وَإِنْ كَانَتْ أَحْزَنَتْكُمْ
مُدَّةَ سَاعَةٍ * فَأَفْرَحُ ٱلْآنَ * لَا لِأَنَّكُمْ حَزِنْتُمْ * بَلْ سُرِرْتُ * لِأَنَّكُمْ حَزِنْتُمْ لِلنَّدَامَةِ وَٱلتَّوْبَةِ * 9
لِأَنَّكُمْ حَزِنْتُمْ حُزْنًا مَرْضِيًّا لِلّٰهِ لِكَيْلَا تَكْسَرُوا مِنَّا وَلَا فِي شَيْءٍ وَاحِدٍ *
* قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * * لِأَنَّ ٱلْحُزْنَ ٱلْمَرْضِيَّ لِلّٰهِ 10
يُصْطَنَعُ تَوْبَةً مُؤَدِّيَةً إِلَى ٱلْخَلَاصِ ٱلَّتِي لَا نَدَمَ فِيهَا * وَحُزْنُ ٱلْعَالَمِ يُصْطَنَعُ مَوْتًا * ثُمَّ *

Nè sint libræ vestræ propendentes ad infideles. Quod enim consortium est inter justitiam & iniquitatem? & quæ communio luci cùm tenebris? Et quæ 14 15
concordia Christo cùm apostata? aut quæ pars fideli cum infideli? Aut quod con- 16
sortium templo Dei cum idolis?

Dominicâ decimâ septimâ post Pentecosten.

Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dixit Deus, Hactenus. *Equidem habitabo in eis, & deambulabo in mentibus eorum: & ero illis Deus, & ipsi erunt mihi populus. Propterea egredimini de* 17
medio eorum, dicit Dominus; & segregemini ab eis: & nè tangatis pollutum, & ego excipiam vos. Eróque vobis 18
in patrem, ait Dominus omnia tenens, & vos eritis mihi in filios & filias.

CAP. VII.

Oportet igitur, cùm hujusmodi promissiones habeamus, 1

Lectio feriæ quintæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

mundemus animas nostras ab omni inquinamento carnis ac spiritus, perficientes sanctimoniam cum timore Dei. Hucusque. *Capite nos: neminem oppressimus, neminem corrupimus, neminem deprædati sumus. Nequè hoc dico intendens condemnationem ullius: jam enim prædixi vos esse in cordibus nostris abstrusos, ad moriendum vobiscum, & vobiscum vivendum. Multa quidem mihi* 2 3 4
est fiducia in vobis, & maxima mihi gloriatio de vobis: impletus sum consolatione, vehementer abundavi gaudio in omni mœrore nostro. Etenim cum venissemus Macedoniam, nullam adepta est caro nostra requiem vel unam, sed afflicti in rebus omnibus: foris enim pugnæ, & intus pavores. Sed Deus consolator humilium consolatus est nos per præsentiam Titi. Nec solùm per adventum ejus, 5 6 7
sed & per consolationem quam de vobis accepit, quum nobis narrâsset vehemens desiderium vestrum erga nos, teneritudinem vestram, zelum vestrum erga me: ita ut valde lim gavisus. Nam etiamsi 8
vos contristavi per epistolam, non me tamen pœnitet: & quamvis me pœniteret; quia video quòd epistola illa (licet horulæ spatio) vos contristârit, jam gaudeo: Non quòd contristati fueritis: 9
sed gavisus sum, quoniam contristati estis ad pœnitudinem & pœnitentiam: contristati enim estis tristitiâ Deo gratâ, ut nulla in re detrimentum patiamini à nobis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

Nam tristitia Deo grata operatur pœnitentiam ducentem ad salutem, in qua non est pœnitudo: tristitia verò mundi, mortem operatur. Hactenùs. 10

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ፍባእክቱ : ፃሉ : እማእከሉሙ : ወተፈለጡ : እመኔሆሙ : ይቤ : እግዚአብሔር: ወኢትግ
18 ስሑ : ርኩሰ : ወእነ : እትወከፈክሙ::=> ወእከውነክሙ : ለባእክሙ : ወእንትሙኒ : ተከ
ውኑ:ደቂቀየ:ወእሉፁደየ:[ይቤ:] እግዚአብሔር:ዘኩሉ: [ይመውኢ] ::=>

ፃ

1 ዘእንተ: እንከ : ተስፋ: [እንዘ: ብነ: እሉ] ዋነ:ናነጽሕ : ርእስነ: ወኢናርኩስ :ነፍ]ሰነ : ወለ
2 ነግሥን:ነፍስ [ት:ንፈጽም:] በዘ:ይትቄደስ: በፈረሀ: [እግዚአብሔር]::=> ቁም::ወይእዜ
3 ኒ: [ጽንሑነ :] ዘለልቦ: ዘለበሰነ:ወለልቦ: ዘገፈዕነ:] ወለልቦ:ዘለሚስነ:ወይ [ለዜኒ: ለኮ:]
ለለድልዎ:ዘእብል:እስሙ:[ለቀደመ] ኩሂ:ለቤ:: ፫ ክመ:ኅቡዕ:ልብክሙ:ለመዊ
4 ትኒ: ወለስሕይወትኒ:=> ብዙኅ:ሞገስየ:በኅቡክሙ: ወብዙኅ:ትዕክሕትየ:በእንቲኣክሙ:
5 ወፈጸምኩ : ፍሥሐየ : ወፈድፈደኒ : ሐዚትየ : እመኵሉ : ሕማምነ::=> ወበጺሐነ :
ሙቄደንያ : ለኢኅብነ : ወለኢለከተኒ : ዕረፍተ : ለነፍስነ : ወበኵሉ : ሕማምነ : በላ ፍለኒ:
6 ቀኒል : ወበሠንዮኒ : ፍርሀት:=> ወባእክቱ : ሠአቴ: ዘያስተፈሥሖሙ : ለሕሙማነ : ለ
7 ስተፈሥሐነ : በመጽአቴ : ለቲቶ:=> ወለኵሂ : በመጽአቴ : ደእሙ : ዒደ : በፈሠሐ :
ዘእስተፈሥሐክመ : ወዘነወነ : እፍቅሮተክሙ : ዘከመ : ትጽህቁ : ሊተ : ወትትቀሐ
8 ዉ:: ወቦእክቱ : እትፈሀክ:=> እመነ : ለተከዝኩክሙ : በቀሳ : ቀደጫ : በመጸሐፍት :
ወኢያነስሐኒ : ወእመነ : ነሰስኩ : ናሁ : እርእያ : ለይእቲ : እመኒ : ለለሐቲ : ሰዐት : ለተ
9 ከዝኩክሙ::=> ይእዜ : ናሁ : እትፈሣሕ: ወእኮ: እስሙ : ለተከዝኩክሙ : ዳእሙ : እስ
መ : ተከዝክሙ : ክመ : ትነስሑ:: እስመ : እንቢይነ : እግዚአብሔር : ተከዝክሙ : ክመ:
10 ለትሕትሉ : ወኢለለሐዲ : እመነኒ::=> እስመ : ዘበእንተ : እግዚአብሔር : ሐዘን :
ንስሐሁ : ለነሕይወት : ዘለዓለም : ይከውን:: ወትካዝሰ : ዘበእንተ : ዓለመ : ሞተ :
ያመጽእ:==>

Sed exite è medio eorum, & separamini ab iis, dicit Dominus, & ne tetigeritis 17
immundum: & ego recipiam vos: Et ero pater vester, & vos eritis filii mei 18
& filiæ meæ, dicit Deus omnipotens.

CAP. VII.

Hanc igitur spem habentes, fratres nostri, puriticemus nosmet, & non 1
polluamus animas nostras, neque inquinemus corpora nostra, sed complea-
mus sanctificationem in timore Dei. Agedum, & nunc sustinete nos: 2
qui in neminem peccavimus, & neminem oppressimus, & neminem corrupi-
mus. Et nunc non ad complacendum, est hoc quod loquor, quoniam antea 3
dixi, quòd paratum fuit cor vestrum ad moriendum, & ad vivendum.
Multa est gratia mea apud vos, & multa est glorlatio mea de vobis: & 4
impletus sum gaudio meo, & abundavit exultatio mea ab omnibus affli-
ctionibus nostris. Et quum venissemus in Macedoniam, non invenimus ullam re- 5
quiem animæ nostræ, & in omnibus afflicti fuimus: foris cædes, & intùs timores. 6
Sed ipse qui consolatur afflictos, consolatus est nos, in adventu Titi. Et non solum 7
in adventu ejus, sed etiam in consolatione quâ consolati estis eum, & nuntiavit
nobis amorem vestrum, quomodo curatis me, & solliciti estis: sed gaudeo. Si tri- 8
stitiâ afteci vos in sermone primo per epistolam, neque me pœnitet: & si pœniten-
tiam egi, ecce perspicio per eam si in unam horam tristitiâ afflci vos. Nunc ecce 9
gaudeo: & non quòd tristitiâ afflci vos, sed quia tristitiâ afflcti fuistis ut pœni-
tentiam geretis. Quia per Deum tristitiâ affecti estis, ut non perdamini, neq; unus 10
ex nobis. Quia quæ propter Deum est tristitia, pœnitentiæ ejus ad vitam æternam
erit: & tristitia quæ propter mundum est, mortem producet.

Ecce enim hoc ipsum, secundùm Deum contristari vos, *quantum adoperatum sit* in
11 Ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ἐν
vobis *studium?* sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desi-
ὑμῖν σπουδήν; ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθ-
derium, sed æmulationem, sed vindictam: in *omni constituistis* vosipsos puros esse
ησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶ-
in negotio. *Nempè* si & scripsi vobis, non *causâ* *injuriantis*, nec
12 ναι τῷ πράγματι. Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ
causâ injuriati, sed *causâ manifestandi studium vestrum de*
εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ
nobis ad *vos*, coram Deo. *Propter hoc consolationem accepimus* in conso-
13 ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα· ἐπὶ τῇ παρα-
latione *vestra*: abundantiùs *autem* magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia
κλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι
refectus est spiritus ejus ab omnibus vobis. *Quia* si quid *ei* de vobis
14 ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν
gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia in veritate locuti sumus vobis,
κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν,
ita & gloriatio nostra quæ ad Titum, veritas facta est: Et viscera
15 οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη· Καὶ τὰ σπλάγχνα
ejus abundantiùs in *vos* sunt, reminiscentis omnium vestrûm obedientiam,
αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοὴν,
quomodò cum timore & tremore excepistis illum. Gaudeo quòd in *omni* confido in
16 ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν
vobis.
ὑμῖν.

CAP. VIII. ח'.

Notam facimus autem vobis, fratres, gratiam Dei *datam in* Ec-
1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκ-
clesiis Macedoniæ: Quòd in multo experimento tribulationis, abundantia gaudii
2 κλησίαις τῆς Μακεδονίας· Ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως, ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς
ipsorum, & *secundùm profundum* paupertas eorum abundavit in divitias simplici-
αὐτῶν, καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτον τῆς ἁπλό-
tatis eorum. Quia secundùm virtutem, (*testor*,) & supra virtutem voluntarii:
τητος αὐτῶν. Ὅτι κατὰ δύναμιν, (μαρτυρῶ,) καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι·
3 Cum multa exhortatione obsecrantes nos, gratiam, & communicationem mini-
4 Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν, καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακο-
sterii *quæ* in Sanctos, *suscipere nos*. Et non sicut speravimus: sed
νίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, δέξασθαι ἡμᾶς. Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν· ἀλλὰ
5 semetipsos dederunt, primùm Domino, & nobis per voluntatem Dei: *In*
ἑαυτοὺς ἔδωκαν, πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ· Εἰς
6 *adhortari nos* Titum, ut quemadmodùm *amè* cœpit, ita & perficiat in
τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς
vos & gratiam istam: Sed sicut in *omni* abundatis fide, & sermone,
ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην· Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε πίστει, καὶ λόγῳ,
7 & scientiâ, & omni *studio*, & *illâ ex vobis* in *nobis dilectione*, ut & in hac
καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ
gratia abundetis. Non *secundùm imperium* dico, sed per aliorum
τῇ χάριτι περισσεύητε. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῶν ἑτέρων
8 *studium*, etiam vestræ charitatis *germanitatem* comprobans. Scitis enim
σπουδῆς, καὶ τὸ ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. Γινώσκετε γὰρ
9 gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos *pauperatus fuit* dives
τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος
existens, ut vos illius *paupertate* *ditesceretis*. Et *sententiam* in hoc
ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ
10 do: hoc enim vobis *confert*: qui non solùm facere, sed &
δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ
velle *primùm* cœpistis à *superiori* anno. Nunc verò & *facere* perfi-
τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτε-
11 cite: ut quemadmodùm *promptitudo* *velle*, ita & *perficere* ex
λέσατε· ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ
ipso habere.
τοῦ ἔχειν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Ecce enim istud ipsum quòd contristati estis 11
propter Deum, quantam peperit in vobis se-
dulitatem, & defensionem, & indignationem,
& timorem, & dilectionem, & zelum, &
vindictam? Proindè omnibus in rebus pro-
bâstis vos esse puros in negotio illo. Erit au- 12
tem hoc quod scripsi vobis, non ejus causâ
qui offendit, nec etiam ejus causâ in quem
commissa est offensio, sed ut innotescat co-
ram Deo diligentia vestra propter nos. Id- 13
circò consolationem accipimus. Et cum no-
stra consolatione abundantiùs lætati sumus
ob lætitiam Titi, quòd refocillatus sit spiri-
tus ejus cum vobis omnibus. Quòd in his 14
ob quæ gloriatus sum apud eum de vobis,
non erubui: sed ut in rebus omnibus verita-
tem locuti sumus vobiscum, ita & gloriatio
nostra apud Titum, in rei veritate reperta est. 15
Quinetiam benevolentia ejus magis ac ma-
gis multiplicata est erga vos, dum in memo-
riam revocat omnium vestrûm obedientiam,
qui cum timore ac tremore excepistis eum.
Gaudeo quòd in omnibus confidam de vobis. 16

CAP. VIII.

Quotidiè. 13.

NOtam porrò vobis facimus, fratres mei, 1
gratiam Dei, quæ data est in ecclesiis Mace-
doniorum. Quoniam per probationem mul- 2
tam afflictionis illorum uberius fuit ipsorum
gaudium: & profunditas egestatis eorum
exundavit per divitias simplicitatis ipsorum.
Testor enim quòd pro viribus suis, imò su- 3
pra vires suas, propriâ voluntate Efflagitâ- 4
runt à nobis multâ cum obsecratione ut in
partem venirent beneficentiæ ministerii San-
ctorum. Et non prout putabamus, quinimò 5
seipsos dediderunt primùm Domino nostro,
tum etiam nobis per voluntatem Dei. Ut 6
rogaremus Titum, ut quemadmodum incœ-
pit, ita & perficiat in vos quoque hanc be-
neficentiam. Sed quemadmodùm omnibus 7
in rebus abundatis fide, & sermone, & cog-
nitione, & omni diligentiâ, nostrâque erga
vos charitate, sic etiam hac gratiâ abundetis.
Non præcipiendo præcipio vobis, sed per se- 8
dulitatem sociorum vestrorum constantiam
charitatis vestræ experior.

Dominicâ VI. post Epiphaniam. 14.

Nôstis enim gratiam Domini nostri Jesu 9
Christi, quippe qui propter vos pauper factus
sit quum esset dives, ut vos ejus egestate di-
tescatis. Consulendo autem hoc do vobis 10
consilium, quod vobis profuturum est, ut qui
ab anno superiore cœpistis non velle tan-
tùm, sed etiam agere. Nunc autem facto 11
perficite quod voluistis, ut quemadmodum
incessit vobis cupido hujus voluntatis, sic &
facto exequamini ex eo quod habetis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወናሁ : ውእቱ : ትካዘ : ዘበእንተ : እግዚአብሔር : ጸሀቅክሙ : ወቅለዐትክሙ : ግብረ:
ለክሙ : ወፈረ ሁክሙ : በግር ማ : ዚለሁ : ወእመነ : በተፋቅሮ : ወእመነ : በተቃንዖ :
12 ወእመነ : በዘ : ነኑ : ከመዘ : ሊታለመረ : ወሊመንተነ : ኵኑ:=> ወዝነ : ዘጸሐፍኩ :
ለክሙ : ለኮ : በእንተ : ዘገፍዐ : ወዘተገፈዐ : ደንሙ : ከመ : ይትዐወቅ : ከመ : ጽህቅ
13 ክሙ : ለነ : በቅድመ : እግዚአብሔር::=> ወበእንተዝ : ተፈሣሕነ : ደበ : ፍሥሐነ :
ዓረ : ተፈሣሕነ : ወፈድፋደሰ : በፍሥሐ : ቲቶ : እስመ : ለዕረፍክሙዋ : ለነፍሱ : በኀበ:
ኵልክሙ::==>

Et ecce ista tristitia quæ propter Deum est, studium vestrum, & defensionem 11
vestram operata est pro vobis, & timorem vestrum in terrore ejus, sive in amo-
re sive in zelo, sive in talibus non scientes quicquam estote. Et hoc quod scri- 12
psi vobis non propter opprimentem & oppressum, sed ut manifestum fiat,
quòd cura vestri nobis est coram Deo. Et propterea gavisi sumus super gau- 13
dio nostro: deinceps gavisi sumus, & magis pro gaudio Titi, quia refecistis ani-
mam ejus apud omnes vos.

Versio VULGATA LATINA.

11 Ecce enim hoc ipsum, secundùm Deum contristari vos, quantam in vobis operatur solicitudinem: sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam: in omnibus exhibuistis vos, incontaminatos
12 esse negotio. Igitur, etsi scripsi vobis, non propter eum qui fecit injuriam, nec propter eum qui passus est: sed ad manifestandam solicitudinem nostram, quam
13 habemus pro vobis Coram Deo: ideò consolati sumus. In consolatione autem nostra, abundantiùs magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spi-
14 ritus ejus ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita & gloriatio nostra,
15 quæ fuit ad Titum, veritas facta est. Et viscera ejus abundantiùs in vobis sunt: reminiscentis omnium vestrùm obedientiam, quomodò cum timore & tremore
16 excepistis illum. Gaudeo quòd in omnibus confido in vobis.

CAP. VIII.

1 NOtam autem facimus vobis, fratres, gratiam Dei, quæ data est in Ecclesiis
2 Macedoniæ: Quòd in multo experimento tribulationis, abundantia gaudii ipsorum fuit, & altissima paupertas eorum, abundavit in divitias simplicitatis eorum:
3 Quia secundùm virtutem testimonium illis reddo, & supra virtutem voluntarii
4 fuerunt, Cùm multa exhortatione obsecrantes nos gratiam, & communicationem
5 ministerii, quod sit in Sanctos. Et non sicut speravimus, sed semetipsos dede-
6 runt primùm Domino, deindè nobis per voluntatem Dei, Ita ut rogaremus Ti-
7 tum, ut quemadmodùm cœpit, ita & perficiat in vobis etiam gratiam istam.
8 Sed sicut in omnibus abundatis fide, & sermone, & scientiâ, & omni solicitudine,
9 insuper & charitate vestrâ in nos, ut & in hac gratia abundetis. Non quasi im-
10 perans dico: sed per aliorum solicitudinem, etiam vestræ charitatis ingenium
11 bonum comprobans. Scitis enim gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam
propter vos egenus factus est, cùm esset dives, ut illius inopiâ vos divites
esse tis. Et consilium in hoc do: hoc enim vobis utile est, qui non solùm facere,
12 sed & velle cœpistis ab anno priore: Nunc verò & facto perficite: ut quem-
admodùm promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi ex eo quod
habetis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * لَانَّ هٰا هٰذَا ٱلْحُزْنُ نَفْسُهُ ٱلَّذِي حَزِنْتُمُوهُ ٱلْمَخْصُّ بِٱللّٰهِ * كَمْ حِرْصًا قَدِ ٱفْتَعَلَ فِيكُمْ * بَلْ
وَٱعْتِذَارًا * بَلْ وَٱغْتِيَاظًا * بَلْ وَخَوْفًا * لٰكِنْ وَسُوقًا * بَلْ وَغَيْرِيَّةً * بَلْ وَٱنْتِقَامًا * وَلٰوٰحِكُمْ
دَٱنَّكُمْ فِي كُلِّ شَيْءٍ ٱبْرِيَآءُ مِنَ ٱلْاَمْرِ * فَلَوْ كَتَبْتُ ٱلَيْكُمْ فَلَا مِنْ اَجْلِ ٱلظَّالِمِ * وَلَا مِنْ
12 اَجْلِ ٱلْمَظْلُومِ * بَلْ حَتَّى يَظْهَرَ حِرْصُكُمْ مِنْ اَجْلِنَا عِنْدَكُمْ لَدَيْ ٱللّٰهِ * فَلِهٰذَا
13 تَعَزَّيْنَا بِتَسْلِيَتِكُمْ * وَفَرِحْنَا فَرَحًا زَايِدًا كَثِيرًا بِسُرُورِ تِيطُس * اَنَّكُمْ كُلَّكُمْ نَيَّحْتُمْ رُوحَهُ *
14 وَمَهْمَا ٱفْتَخَرْتُ بِكُمْ عِنْدَهُ مَا خَجِلْتُ مِنْهُ * بَلْ كَمَا اَنَّنَا خَاطَبْنَاكُمْ بِٱلصِّدْقِ بِجَمِيعِ
اَقْوَالِنَا * كَذٰلِكَ وَٱفْتِخَارُنَا بِكُمْ عِنْدَ تِيطُس صَادِقًا * وَكَنَايَتُهُ هِيَ سَابِغَةٌ عَلَيْكُمْ كَثِيرًا
15 مُتَذَكِّرًا طَاعَتَكُمْ كُلَّكُمْ * وَاَنَّكُمْ قَبِلْتُمُوهُ بِوَقَارٍ وَبِهَوْلٍ * فَٱفْرَحُ اَنِّي وَاثِقٌ بِكُمْ فِي كُلِّ شَيْءٍ *
16 * اَلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ *

* اَلسَّبْتُ ٱلثَّالِثُ وَٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

1 * اَيُّهَا ٱلْاِخْوَةُ اُعَرِّفُكُمْ بِنِعْمَةِ ٱللّٰهِ ٱلَّتِي مَنَحَهَا كَنَايِسَ مَكَدُونِيَةَ * اَنَّ فَصْلَةَ سُرُورِهِمْ
2 وَمَسْكَنَتَهُمُ ٱلْمُتَنَاهِيَةَ اِلَي ٱلْعُمْقِ زَادَتْ فِي غِنَاءِ سَجَايَاهُمْ * فِي بَحْرِيَّةِ اَحْزَانٍ كَثِيرَةٍ * وَلِاَنِّي اَشْهَدُ
3 اَنَّهُمْ بِاِيثَارِهِمْ بِمِقْدَارِ قُوَّتِهِمْ * وَبِمَا يَفُوقُ طَاقَتَهُمْ * بِطِلْبَةٍ كَثِيرَةٍ يَطْلُبُونَ اِنْعَامَكُمْ وَشَرِكَةَ
4 ٱلْخِدْمَةِ * ٱلَّتِي يُوَاسُونَ بِهَا ٱلْقِدِّيسِينَ * وَلَيْسَ ذٰلِكَ كَمَا اَمَّلْنَا * بَلْ دَفَعُوا ذَوَاتَهُمْ اِلَي ٱلرَّبِّ اَوَّلًا *
5 وَلَيْنَا بِمَشِيَّةِ ٱللّٰهِ * ثُمَّ * لِنَسْأَلَ تِيطُس لِكَيْ كَمَا سَبَقَ فَٱبْتَدَآءَ * كَذٰلِكَ يُتَمِّمُ وَهٰذِهِ ٱلْاِحْسَانَ
6 اَلَيْكُمْ * * فَرَاٰءَةُ ٱلْاِثْنَيْنِ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّالِثَةِ عَشَرَ *
7 * لٰكِنْ كَمَا فَٱنَّ رِدِسْ
وَتَصِلُونَ فِي كُلِّ شَيْءٍ * بِٱلْاَمَانَةِ فِي ٱلْقَوْلِ وَٱلْعِلْمِ * وَفِي كُلِّ حِرْصٍ وَفِي مَحَبَّتِكُمْ اِيَّانَا * اَنْ تَعْصِلُوا
8 فِي هٰذَا ٱلْاِحْسَانِ وَبِكْرُوهُ * وَلَسْتُ اَقُولُ هٰذَا اَمْرًا * بَلْ بِحِرْصِ اَخَرِينَ * اَخْتَبِرُ حُلُوصَ
9 مَحَبَّتِكُمْ * لِاَنَّكُمْ قَدْ عَرَفْتُمْ نِعْمَةَ رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * اَنَّهُ تَمَسْكَنَ مِنْ اَجْلِكُمْ وَلَمْ
10 يَزَلْ غَنِيًّا لِتَسْتَغْنُوا اَنْتُمْ بِمَسْكَنَتِهِ * وَاَنَا حُكْمِي فِي هٰذَا رَاْيًا * اِنَّ هٰذَا نَافِعٌ لَكُمْ * ٱلَّذِينَ
11 سَبَقْتُمْ مُنْذُ عَامٍ اَوَّلٍ فَبَدَاْتُمْ لَا بِاَنْ تَعْمَلُوا هٰذَا فَقَطْ * بَلْ وَاَنْ تُرِيدُوهُ * فَاَكْمِلُوا ٱلْاٰنَ
ٱلْفِعْلَ * حَتَّى بِمِقْدَارِ ٱلنِّسَاطِ فِي اِيثَارِ ٱلْخَيْرِ * كَذٰلِكَ يَكُونُ اِكْمَالُهُ مِمَّا يُمْلَكُ *

Ecce enim hæc ipsa tristitia quæ affecti 11
estis secundùm Deum, quantum studium
effecit in vobis, imò & defensionem, imò
& indignationem, imò & timorem, imò
& vehemens desiderium, imò & zelum,
imò & vindictam: & declarâstis vosipsos
in omni re innocentes ab illo negotio.
Licèt enim scripserim vobis, non tamen 12
propter opprimentem, nec propter oppres-
sum, sed ut apud vos appareret studium
vestrum erga nos coram Deo. Propterea 13
consolationem accepimus ex consolatione
vestra, & vehementi plurimóque gaudio
gavisi sumus ob exultationem Titi:
omnes siquidem exhilarâstis spiritum
ejus. Et quicquid gloriatus sum de vo- 14
bis apud ipsum, non sum ab eo pudefa-
ctus: sed ut locuti sumus vobis verita-
tem in cunctis sermonibus nostris, ita &
gloriatio nostra de vobis apud Titum, ve-
ra fuit. Ac teneritudines ejus admodum 15
redundant in vos, dum reminiscitur
omnium vestrùm obedientiæ, & quòd eum
exceperitis cum honore & timore. Gau- 16
deo igitur quòd sim securus de vobis in
omni re.

CAP. VIII.

Sabbatho vigesimo tertio post Pentecosten.

O *Fratres, notam facio vobis gratiam* 1
Dei quam contulit in Ecclesias Mace-
doniæ. Quòd scilicet abundantia gaudii 2
ipsorum, eorúmque paupertas ad imum
usque pertingens, redundavit in divitias
morum ipsorum, per tentationem multa-
rum afflictionum. Et egò sanè testor cos 3
sponte suâ, pro mensura virium suarum,
& supra facultatem suam, Multis cum 4
precibus rogare beneficium vestrum &
communionem ministerii quâ sanctos
sublevatis. Neque id quidem ut spera- 5
bamus, sed seipsos dediderunt primùm
Domino, ac nobis, per voluntatem Dei.
Hucusque. Ut deprecaremur Titum, ut 6
quemadmodum ante cœpit, ita absolvat
& hæc beneficia erga vos.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis tertiæ decimæ.

Itaque sicut processistis & excelluistis 7
in omni re, in fide, in sermone, & scien-
tiâ, & in omni studio, & vestrâ in nos
charitate, satagite ut excellatis in hac
beneficentia, eamque augeatis. Hoc au- 8
tem non ex imperio dico, sed per aliorum
studium charitatis vestræ sinceritatem
exploro. Jam enim nôstis gratiam Do- 9
mini nostri Jesu Christi, quòd scilicet
ipse propter vos pauper sit factus, quum
semper sit dives: ut vos ipsius paupertate
ditescèretis. Et consilium in hoc do vobis: 10
id enim utile vobis est: Qui jam ab anno
superiore cœpistis non id facere modò, ve-
rùm etiam illud augere, Nunc opus ab- 11
solvite: ut qualis est promptitudo in vo-
luntate beneficii præstandi, talis sit ejus
absolutio ex his quæ possidentur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 እስመ : ሊያስተኃፈርክሙኒ : በኵሉ : ዘተመከክኩ : ሎቱ : በእንቲአክሙ : ለሚጎ : ረሰይ
15 ክሙ : ለነ : ዘነገርናሁ : ሐጣሁ : እሙን : ኮነ:::: ወፈድፋደ : ያለኵተክሙ : ወይዘ
16 ክረክሙ : ዘከመ : ትትሌዘዙ : ሎቱ : በፍርሀት : ወበርዓድ : ተወስፋክመው:::: ወእትፈ
ሣሐኩ : በእንቲአክሙ : እስመ : በኵሉ : እተለመንክሙ:::

ፐ

1 ፱ ወእነግረክሙ : ለኀዊነ : ጸጋ : እግዚአብሔር : ዘተወህበ : ለቤተ : ክርስቲያን :
2 ዘመቄዶንያ:::: እስመ : እመብዙኅ : መከራ : ሕማሞሙ : ፈድፈደ : ፍሥሐሆሙ :
3 ወዕመቅ : ኀዴቶሙ : ፈድፈደት : ውስተ : ፍስሐ : ብዕሎሙ:::: እስመ : ውእቱ : ሰ
ጣዕተነ : ኮነ : በኀይሉ : ወዘእንበለኒ : ውእቱ : ኀይልነ : ለኔትሙሰ : ጥቡዓን : ለኔት
4 ሙ:::: ወለስተበቋዕክሙ : በለኔተ : ሀበት : ዘታስተዋፅሉ :ለቅዱሰን:::: ወለኮኒ :
5 በከመ : ሐዘብነ : እስመ : ለቢሆሙ : በፈቃደሙ : ሞጠው : ነፍሶሙ : ለእግዚአብሔር :
6 ለቅደመ : ወንሕነኒ : በከመ : ፈቀደ : እግዚአብሔር:::: ለስተፈሠሐነ : ቲቶ:: ከመ :
7 ይፈጽሙ : ለክሙ : ጸጋሁ : በከመ : ወጠነ:::: እስመ : ፈድፈድክሙ : በኵሉ :
ሀይማኖት : በቃል : ወበጥበብ : ኵመ : ትጽሀቅ : በኵሉ : ዘከመ : ታፈቅሩነ:: ከመ :
8 ታፍድፉዱ : በዛቲ : ጸጋሁ:::: ወለኮኒ : በግብር : ዘእብለክሙ : እስመቦ : ኢለ : ይ
9 ጽህቅው : ለዝንቱ : ከመ : ይትዐወቅ : ለፍቅሮትክሙ:::: ታለመረ : ጸጋሁ : በ
እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : በእንቲአክሙ : ለእደየ : ርእሶ : እንዘ : በዕፁ : ውእቱ :
10 ከመ : ለኔትሙ : ትብዓሉ : በኀዴተ : ዚለሁ:::: ወበዝኒ : ለመከርክሙ : ዘይበቀኡ
11 ክሙ:: እስመ : ዘለእንበለኒ : ትግበርዎ : ፈቀድክሙዎ:::: ወይእዜሰ : ገበርክሙኒ : ወፈ
ጸመክሙኒ:: እስመ : ፈቂድኒ : ፈቲው : ወገቢር : ለመረኪብ::::

Quia non pudefactum reddidistis me, in toto quod gloriatus sum apud eum 14
de vobis verè, constituistis pro nobis quod loquuti sumus, quòd verum fecit.
Et magìs gratias agit vobis, & reminiscitur vestri, quomodo subjecti eratis 15
ei in timore, & in tremore receptistis eum. Veruntamen gaudio, quia in omni- 16
bus confido vobis.

CAP. VIII.

Et annuntio vobis, fratres nostri, gratiam Dei, quæ data est domui Christi- 1
anorum quæ est Macedoniæ. Quia à multa probatione afflictionum eorum, 2
abundavit gaudium eorum, & profunda paupertas eorum abundavit in gaudio
divitiarum suarum. Quia hoc testimonium nostrum fuit in virtute ejus, & 3
præter hoc, virtute nostrâ vos voluntarii fuistis. Et oramus vos propter do- 4
num quod expenditis pro Sanctis. Et non sicut existimavimus, quia ipsi per 5
voluntatem ipsorum tradiderunt animas ipsorum Deo primùm, & nos secun-
dùm voluntatem Dei, Exhortatì sumus Titum, ut perficiat pro vobis gra 6
tiam ejus, quemadmodum cœpit. Quia abundâstis in omni fide, in sermo 7
ne, in intelligentia, ut solliciti sitis in omnibus prout diligitis nos, ut abun-
detis in hac gratia ejus. Et non ex necessitate loquor vobis, quia sunt qui 8
soliciti sunt pro hoc, ut manifesta fiat dilectio vestra. Scitis gratiam eju 9
in Domino nostro Jesu Christo, qui propter vos inopem fecit seipsum, quum
dives esset, ut vos divites essetis per inopiam ejus. Et in hoc consilium do 10
vobis quod prodest vobis, quia antequam faceretis, voluistis. Et nunc feci- 11
stis, & perfecistis, quia velle, affectare & efficere, ex acquisitione.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Θ'.

Si enim promptitudo animi prius adfit, secundùm id quod habet quis, beneacceptus, non
12 Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ
secundùm id quod non habet. Non enim ut aliis remissio, vobis autem tribulatio: sed
13 καθὸ οὐκ ἔχει. Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλῖψις· ἀλλ'
ex æqualitate, In hoc nunc tempore vestra abundantia in illorum defectum,
14 ἐξ ἰσότητος, Ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα,
ut & illorum abundantia fiat in vestrum defectum: ut fiat æquali-
ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσό-
tas: Sicut scriptum est; Qui multum, non abundavit: & qui modicum,
15 της· Καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολύ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον,
non minoravit. Gratia autem Deo danti illud idem studium pro
16 οὐκ ἠλαττόνησε. Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
vobis in corde Titi: Quoniam quidem exhortationem excepit: studiosior
17 ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο· σπουδαιότερος
verò existens, ultroneus exiit ad vos. Simul misimus autem cum illo
18 δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ
fratrem, cujus laus in Evangelio per omnes Ecclesias: Non
19 τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· Οὐ
solùm autem, sed & suffragio electus est ab Ecclesiis, comperegrinus noster cum
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, συνέκδημος ἡμῶν σὺν
gratia hac administrata à nobis ad ipsum Domini gloriam, &
τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν, καὶ
promptitudinem animi vestri. Devitantes hoc, ne quis nos vituperet in exube-
20 προθυμίαν ὑμῶν. Στελλόμενοι τοῦτο, μήτις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρό-
rantia hac ministrata à nobis. Præcogitantes pulchra non solùm coram
21 τητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν. Προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον
Domino, sed etiam coram hominibus. Simul misimus autem illis fratrem
22 Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν
nostrum, quem probavimus in multis sæpe studiosum existentem, nunc autem
ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ
multo studiosiorem, confidentiâ multâ quæ in vos: Sive pro Tito, so-
23 πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς· Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοι-
cius meus & in vos cooperator: sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum,
νωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν,
gloria Christi. Ergò ostensionem charitatis vestræ, & nostræ gloriationis de
δόξα Χριστοῦ. Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ 24
vobis, in illos ostendite, & in faciem Ecclesiarum.
ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

CAP. IX. Θ'.

De quidem enim ministerio in Sanctos, ex abundanti mihi est scribere
Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, περισσόν μοί ἐστι τὸ γράφειν 1
vobis. Scio enim promptum animum vestrum, quem de vobis glorior Macedonibus,
ὑμῖν. Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, 2
Quòd Achaia parata est à superiori anno: & ex vobis æmulatio provocavit
Ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε
plurimos. Misi autem, fratres, ut ne gloria nostra de
τοὺς πλείονας. Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ 3
vobis, inanis fiat in parte hac: ut, (quemadmodùm dixi,) parati
ὑμῶν, κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα, (καθὼς ἔλεγον,) παρεσκευασμένοι
sitis: Ne forte si venerint cum me Macedones, & invenerint vos impa-
ἦτε· Μήπως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρα- 4
ratos, erubescamus nos, (ut non dicamus vos,) in substantia
σκευάστους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς,) ἐν τῇ ὑποστάσει
hac gloriationis. Necessarium ergò existimavi rogare fra-
ταύτῃ τῆς καυχήσεως. Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελ- 5
tres, ut præeant ad vos, & præparent præannuntiatam
φοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην
benedictionem vestram, hanc paratam esse, sic quasi benedictionem, & non sicut
εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὡσεὶ
exactionem.
πλεονεξίαν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Si enim adsit voluntas, juxta id quod habet 12
planè accepta est, non juxta id quod non ha-
bet. Non quidem ut aliis fiat relaxatio, 13
vobis autem angustia: Sed in æquabilitate 14
sitis hoc tempore, ut copia vestra adsit eo-
rum inopiæ: ut & illorum abundantia vestræ
adsit penuriæ, ut fiat æquabilitas. Sicut scri- 15
ptum est, Qui multum sustulit, nihil super-
fuit ei; & qui parum tulit, huic nihil defuit.
Gratia autem Deo qui indidit hanc diligen- 16
tiam in cor Titi pro vobis. Exhortationem 17
enim nostram suscepit; & quia admodum
illi curæ fuit, suâpte sponte prodiit ad vos.
Misimus autem unà cum eo fratrem illum no- 18
strum, cujus laus est in Evangelio per omnes
ecclesias. Usque adeò ut deligendo dele- 19
ctus sit ab ecclesiis, ut prodiret nobiscum
cum hac gratia quæ administratur à nobis ad
gloriam Dei ipsius, & ad nostram consola- 20
tionem. Cæterùm hoc veremur, ne quis
nobis imponat nævum in hac dignitate quæ
administratur à nobis. Namque curam ge- 21
rimus rerum bonarum, non coram Deo tan-
tùm, sed etiam coram hominibus. Misimus 22
porrò unà cum eis & fratrem illum nostrum,
quem semper experti sumus in multis esse
diligentem, nunc verò longè diligentiorem
ob multam fiduciam erga vos. Sive igitur 23
Titus *consideretur*, meus est socius & adju-
tor in re vestra: sive alii fratres nostri, Apo-
stoli sunt ecclesiarum gloriæ Christi. Itaque 24
specimen charitatis vestræ, & nostræ de vo-
bis gloriationis, in ipsos ostendite in con-
spectu omnium ecclesiarum.

CAP. IX.

Medio jejunio. 15.

Porrò de subministratione Sanctorum, su- 1
perfluum egero si scribam vobis. Siquidem 2
novi promptitudinem voluntatis vestræ, &
ideò gloriatus sum de vobis apud Macedo-
nes. Quoniam Achaia parata est ab anno
superiore, & æmulatio vestrî plurimos exci-
tavit. Misi autem fratres, ne inanis redda- 3
tur gloriatio quâ gloriati sumus de vobis in
hoc negotio, ut, quemadmodum dixi, sitis
parati. Ne fortè veniant mecum Macedo- 4
nes, & inveniant vos imparatos, & nos pu-
dore suffundamur, ne dicamus vos pudore
suffusum iri, in gloriatione illa quâ gloriati
sumus. Quapropter mihi curæ fuit rogare 5
hos fratres meos, ut, priusquàm ego, veniant
ad vos, & præparent benedictionem illam
quam dudum acquievistis ut esset parata: sic
tamen tanquam benedictio, non tanquam
avaritia.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወእመኵሙሰ : ፈቂድ፡ሀሎ : ይትመዘገኑ : በዘ : ይትከሀሉ፡፡=፡ ወዘለኮ : ኵሎ : ባዕድ : *Et si velle adfuerit, remunerabitur pro eo quod possibile est. Et non ut alio* 12
ዖርፍ : ኪያክሙ : ኀጠውቅ : ዳእሙ : ዕረያ : በዝ : ዒለመ : እስመ : ተረፈ : ዚለሆ *requiescente vos opprimam, sed ut æqualitas sit in hoc mundo, quia super-* 13
ው : ውስተ : ንትጋ፡ ለልክቱ : ይኵውን፡፡=፡ ወተረፈ : ዚለሆሙ : ውስተ : ንትጋ : ዚለሆ *fluitas ipsorum in inopiam ipsorum erit: Et abundantia ipsorum, in inopi-* 14
ው : ሥሉሱ : ኵሙ : ይኵን : ዕረየ : በኵሉ፡፡=፡ ኀእም : ኵሙዝ : ይቤ : መጽሐፍ : ዘለ *am ipsorum erit, ut fiat æqualitas in omnibus: Quia sic dicit Scriptura,* 15
ብዝኅኒለ : ሊያትረፈ : ፍዘነ : ለውሕደ : ሊያኅጸጸ፡፡=፡ እኩት : እግዚአብሔር : ዘ *Qui multiplicavit, non abundabat: & qui minuit, non minorabat. Gratia* 16
ፍሀበነ : ለነሂ : ንጽሀቀ : በለንቲለክሙ፡፡ በኵሙ : ይቤ : ቲቶ፡፡=፡ እኵሙ : ያለ *Deo, qui dedit nobis ut soliciti simus pro vobis, sicut dicet Titus. Quia* 17
ኩተክሙ : ወተፍሕፈ : ለክሙ : ስለቤክሙ : ወለስተፈጠነ : ይመጽእ : ኀቤክሙ : *gratias agit vobis, & recepit pro vobis exhortationem vestram, & festinat*
ግቡኦ፡፡=፡ *venire ad vos prompté.*

Versio VULGATA LATINA.

12 Si enim voluntas prompta est, secundùm id quod habet, accepta est, non secun-
13 dùm id quod non habet. Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio,
14 sed ex æqualitate. In præsenti tempore vestra abundantia illorum inopiam sup-
pleat: ut & illorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum, ut fiat æquali-
15 tas, sicut scriptum est; Qui multum, non abundavit: & qui modicum, non mi-
16 noravit. Gratias autem Deo, qui dedit eandem solicitudinem pro vobis in corde
17 Titi, Quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cùm solicitior esset, suâ vo-
18 luntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem, cujus laus est in
19 Evangelio per omnes Ecclesias: Non solùm autem, sed & ordinatus est ab Eccle-
siis comes peregrinationis nostræ, in hanc gratiam, quæ ministratur à nobis ad
20 Domini gloriam, & destinatam voluntatem nostram: Devitantes hoc, ne quis
21 nos vituperet in hac plenitudine, quæ ministratur à nobis. Providemus enim
22 bona non solùm coram Deo, sed etiam coram hominibus. Misimus autem cum
illis & fratrem nostrum, quem probavimus in multis sæpè solicitum esse: nunc
autem multò solicitiorem, confidentiâ multâ in vos, Sive pro Tito, qui est socius 23
meus, & in vos adjutor, sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum, gloria Christi.
Ostensionem ergò, quæ est charitatis vestræ, & nostræ gloriæ pro vobis, in illos 24
ostendite in faciem Ecclesiarum.

CAP. IX.

NAm de ministerio, quod fit in Sanctos, ex abundanti est mihi scribere vobis. 1
Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis glorior apud Mace- 2
dones. Quoniam & Achaia parata est ab anno præterito, & vestra æmulatio
provocavit plurimos. Misi autem fratres: ut ne quod gloriamur de vobis, eva- 3
cuetur in hac parte, ut (quemadmodùm dixi) parati sitis: Ne cùm venerint Ma- 4
cedones mecum, & invenerint vos imparatos, erubescamus nos (ut non dicamus
vos) in hac substantia. Necessarium ergò existimavi rogare fratres, ut prævе- 5
niant ad vos, & præparent repromissam benedictionem hanc paratam esse, sic quasi
benedictionem, non tanquam avaritiam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * لِاَنَّ ٱلنَّشَاطَ اِنْ كَانَ مُسَوَّمًا * فَمِقْدَارُ مَا يَكُونُ لِلْاِنْسَانِ يَصِيرُ قَبُولَهُ حَسَنًا * لَا بِمِقْدَارِ مَا 12
13 لَيْسَ فِيهِ * وَمَا نَسْتَرِ بِهٰذَا لِيَحْصُلَ لِاٰخَرِينَ رَاحَةً وَلَكُمْ حَرْبًا * لٰكِنْ عَلَى مَا نُوجِبُهُ ٱلْمُسَاوَاةُ فِي 13
14 هٰذَا ٱلْوَقْتِ ٱلْاٰنَ * اَنْ تَكُونَ فَضْلَتُكُمْ لِعَوْزِ اُولٰئِكَ * وَلِتَصِيرَ فَضْلَةُ اُولٰئِكَ لِعَوْزِكُمْ 14
اَيْضًا * لِتَصِيرَ ٱلْمُسَاوَاةُ مُتَعَادِلَةً * كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ اَنَّ ٱلَّذِي جَمَعَ كَثِيرًا لَمْ يَفْضُلْ عَنْهُ * وَٱلَّذِي 15
جَمَعَ قَلِيلًا لَمْ يَعُوزْ * ثُمَّ * قِرَاءَةُ ٱلثَّلٰثَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَ * Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ tertiæ post Pentecosten.
16 * وَٱلشُّكْرُ لِلّٰهِ ٱلَّذِي مَحَ هٰذَا ٱلْحِرْصَ فِي قَلْبِ تِيطُوسَ مِنْ اَجْلِكُمْ * لِاَنَّهُ قَبِلَ ٱلتَّوَسُّلَ * 16
17 وَاِذْ كَانَ جِرِيصًا جِرْصٍ خَرَجَ بِاِيثَارٍ اِلَيْكُمْ * وَقَدْ اَرْسَلْنَاهُ مَعَ ٱلْاَخِ ٱلَّذِي مَدِيحُهُ فِي ٱلْاِنْجِيلِ 17
18 فِي ٱلْكَنَائِسِ كُلِّهَا * وَلَيْسَ هٰذَا فَقَطْ * بَلْ وَسَامَتْهُ ٱلْكَنَائِسُ اَنْ يُسَافِرَ مَعَنَا مَعَ هٰذَا ٱلْاِحْسَانِ 18
19 ٱلَّذِي نَخْدِمُهُ لِمَجْدِ ٱلرَّبِّ نَفْسِهِ وَنَظِيرِ نَشَاطِنَا * وَتَجَنُّبًا هٰذَا ٱلْاَمْرَ لِئَلَّا يُعَيِّبَنَا اَحَدٌ فِي تَدْبِيرِ 19
20 حَسَامَةِ هٰذِهِ ٱلْعَطِيَّةِ ٱلَّتِي نَخْدِمُهَا * لِاَنَّا نَسْعَى فَقَطْ فِطْنَاتٍ صَالِحَةً * لَا اَمَامَ ٱلرَّبِّ فَقَطْ * 20
21 بَلْ وَاَمَامَ ٱلنَّاسِ * وَاَرْسَلْنَا مَعَهُمْ اَخَانَا ٱلَّذِي اَخْبَرْنَاهُ فِي اَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ * فَوَجَدْنَاهُ حَرِيصًا * 21
22 وَهُوَ ٱلْاٰنَ اَوْفَرُ حِرْصًا لِثِقَتِهِ ٱلْجَزِيلَةِ بِكُمْ * فَاَمَّا عَنْ تِيطُوسَ فَهُوَ سَرِيكِي وَمُوَازِرِي فِيكُمْ * 22
23 وَاَمَّا عَنْ اِخْوَتِي فَهُمْ رُسُلُ ٱلْبِيَعِ وَمَجْدُ ٱلْمَسِيحِ * فَاوْضِحُوا ٱلْاٰنَ فِيهِمْ اِذًا اِيضَاحَ مَحَبَّتِكُمْ * 23
24 وَمُفَاخَرَتِنَا بِكُمْ فِي وَجْهِ ٱلْكَنَائِسِ * 24

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ *

1 * فَاَمَّا عَنْ خِدْمَتِكُمُ ٱلْقِدِّيسِينَ فَفَضْلَةٌ عِنْدِي اَنْ اَكْتُبَ اِلَيْكُمْ * لِاَنِّي اَعْرِفُ 1
2 نَشَاطَكُمُ ٱلَّذِي اَفْتَخِرُ بِهِ عِنْدَ ٱلْمَكِدُونِيِّينَ بِكُمْ * اَنَّ اَهْلَ اَخَائِيَا قَدِ ٱسْتَعَدُّوا مُنْذُ 2
3 عَامٍ اَوَّلٍ * وَغَيْرَةُ ٱلنَّاسِ مِنْكُمْ قَدْ حَرَّضَتْ كَثِيرِينَ * وَاَرْسَلْتُ ٱلْاِخْوَةَ لِئَلَّا يَنْشَكَّ 3
4 اِفْتِخَارُنَا بِكُمْ فِي هٰذَا ٱلْوَجْهِ * حَتَّى كَمَا قُلْتُ تَكُونُوا مُسْتَعِدِّينَ * لِئَلَّا بِحَيِّ مَعِي قَوْمٌ 4
مَكِدُونِيُّونَ * فَيَجِدُوكُمْ غَيْرَ مُسْتَعِدِّينَ * فَنَخْجَلَ نَحْنُ حَتَّى لَا اَقُولَ تَخْجَلُونَ اَنْتُمْ فِي 5
5 سَحْصِ ٱلْاِفْتِخَارِ * وَاَعْتَقَدْتُ اَنَّهُ ضَرُورِيٌّ اَنْ اَسْاَلَ ٱلْاِخْوَةَ * اَنْ يَسْبِقُوا فَيَذْهَبُوا اِلَيْكُمْ * 5
وَيُعِدُّوا تَبْرِيمَ بَرَكَتِكُمْ هٰذِهِ ٱلْمُقَدَّمَ ذِكْرُهَا * لِتَكُونَ مُعَدَّةً هٰكَذَا كَبَرَكَةٍ وَلَا
كَاِبَاءٍ ٱسْتِعْتَامٍ *

Nam si promptitudo sit alacris, pro ra- 12
tione eorum quæ quis habet, libens erit
acceptio, non pro ratione eorum quæ non
potest. Nec tamen per hoc significamus, 13
ut alii quietem percipiant, vos autem
afflictionem: Sed prout æqualitas nunc 14
requirit pro præsenti tempore, ut abun-
dantia vestra cedat in illorum inopiam,
& ut fiat ipsorum abundantia ad inopi-
am vestram, ut fiat æqualitas justa:
Sicut scriptum est, Qui multum colle- 15
git, nihil ei superfuit: & qui parum
collegit, nihil ei defuit. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ tertiæ post Pentecosten.

Gratia autem Deo qui tale studium 16
indidit in cor Titi pro vobis. Is enim 17
preces admisit, & cùm valde studiosus
esset, sua sponte ad vos exivit. Et mi- 18
simus eum cum fratre cujus laus est in
Evangelio per omnes Ecclesias. Nec id 19
solùm, sed etiam destinatum eum Eccle-
siæ ut nobiscum proficiscatur cum hac
beneficentia cui ministramus ad gloriam
ipsius Domini, & juxta promptitudinem
nostram. Hoc autem negotium vita- 20
vimus, nè quis nos vituperet in ad-
ministratione amplitudinis hujus doni
cui ministramus. Præsentimus enim 21
sensus bonos non solùm coram Domino,
sed & coram hominibus. Porrò misi- 22
mus cum eis fratrem nostrum, quem
multis in rebus experti sumus, ac stu-
diosum reperimus: estque nunc multò
studiosior, ob ingentem fiduciam suam
erga vos. Quod autem ad Titum, est 23
collega meus, ac portans mecum onus
vestrum. Quod verò ad fratres meos,
sunt legati Ecclesiarum, & gloria Christi.
Nunc igitur demonstrationem charitatis 24
vestræ, & nostræ de vobis gloriationis
in eos monstrate in conspectu Eccle-
siarum.

CAP. IX.

AT verò quod ad ministerium ve- 1
strum ejga sanctos, supervacaneum est
apud me scribere vobis. Siquidem novi 2
promptitudinem vestram quam facto de
vobis apud Macedones, quòd scilicet
Achaïæ cives parati jam sint ab anno
superiore: & æmulatio ex vobis orta
diligentes reddidit multos. Hos autem 3
fratres misi, nè effundatur gloriatio
nostra de vobis hac in parte: ut
(sicut dixi) parati sitis: Nè venientes 4
mecum homines Macedones, vos im-
paratos offendant, & pudefiamus nos
(ut ne dicam pudefiatis vos) in per-
sona gloriationis. Et necessarium duxi 5
rogare hos fratres ut prævenient ad vos,
& accelerarent præparationem hujusce
benedictionis vestræ superius memora-
tæ: ut sit parata sic, tanquam sit be-
nedictio, non tanquam sit direptio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወፈኖነ፡መስሌሁ፡ለኅዊነ፡ዘነአድ*ሙ፡ኵሉ፡ለብዖተ፡ክርስቲያናት፡በእንተ፡ ትምህርቱ፡፡=፡ ዒ
19 ደ፡ለዐዶ፡ውእቱ፡ላቤተ፡ክርስቲያን፡ወሳኩር፡መስሌነ፡በዘቲ፡ ጸጋ፡ እስመ፡ ተልእክነ፡ ለሰብ
20 ሐተ ፡እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ንትፈሣሕ፡፡=፡ ወተዐቀብ*ሙ ፡ ለዝንቱ ፡ ከመ፡ ሊታነውርዋ፡
21 ለመልእክትክሙ፡፡=፡ ወሠነየ ፡ሐልዩ ፡ለቅድመ ፡እግዚአብሔር፡፡=፡ ወፈነውነ፡ ኅቡእ
ሙ፡ለኅዊነ፡ ዘለመከርናሁ፡ ለብዙኅ፡ ከመ፡ ጽህቀ፡ውእቱ፡ በኵሉ፡ወይእዜኒ ፈድፋደ፡ጽህ
22 ቀ፡በእንቲአክሙ፡እስመ፡ ብዙኅ፡ ያፈቅረክሙ፡፡=፡ ወእመኒ፡ በእንተ ፡ ቲቶ ፡ ቡታፈየ፡ ዘነኅ
23 ብር፡መስሌሁ ፡ ግብር፡ በእንተ፡ ለኅዊነ፡ ሐዋርያት፡ ዘቤተ፡ክርስቲያን፡ ለስብሐተ፡እግዚአብ
24 ሔር፡፡=፡ ወባሕቱ፡ አርእያሃ፡ለተፈቅሮትክሙ፡ ዝንቲ፡ውእቱ፡ዘቦቱ፡ንትጌኅሕ፡ብክሙ፡
ንሕነሂ፡ ወይእዜኒ፡ ተራእዩ፡ በበይናቲክሙ ፡ ለቅድመ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡፡=፡

በበለተ፡ክረምት፡መንበብ፡፡=፡

1 ፱ ወበእንተሰ፡መልእክተ፡ቅዱሰን፡ብዙኅ፡ብየ፡ዘእጽሕፍ፡ለክሙ፡=፡ እስመ፡ለእመርኩ፡ከ
2 መ፡ትጽህቁ፡ ንእድጉክሙ፡ በኅበ፡ ሰብእ፡ መቄዶንያ፡፡ እስመ፡ ሰብእ፡ ለኅይያ፡ለስተደለወ፡
3 እሙ፡ዘ፡ዓመ፡ በጣህዘ፡ ዘ፲ለክሙ፡ መገጥ፡ ኵልክሙ፡=፡ ወፈነውኑ፡ለኅዊነ፡ከመ፡ሊይኵ
ነሂ፡ሐሰተ፡በኅቡሆሙ፡ዘንእድናክሙ፡ ከመ፡ይርከቡክሙ፡ድልዋነክሙ፡በከመ፡እቤሉሙ፡፡=፡
4 ወእመቦ፡ ከመ፡ መጽ ሉ፡ መስሌየ፡ሰብእ ፡ መቄዶንያ፡ ወረከቡክሙ፡ ዘእንበለ፡ ታስተዳልዉ፡ን
5 ትኅፈር፡ንሕነሂ፡ ከመ፡ ሊ፡ይበለክሙ፡ ለስተትክሙ፡፡=፡ ለስተበቍዐክሙ፡ ለኅዊነ፡ ግብረ፡
ረሰይዶ ፡ ወለስተዳለወ ፡ ለቅድመ ፡ ሰ በእ ፡ ውእተ፡ በረከተክሙ ፡ ወለሠርዑ ፡ ዘነገርኩክሙ፡
ለእተ ፡ ላቲ ፡ ደልቀን ፡ ለእትሙ ፡ ወካመዝ ፡ ረሰይዶ ፡ ከመዘ ፡ በረከት ፡ ወለኮ ፡ ከመ
ዘ ፡በግብር፡==፡

Et misimus cum eo fratrem nostrum quem laudârunt omnes domus Chri- 18
stianorum, propter doctrinam ejus. Deinceps præpositus est ecclesiæ, & 19
consociatus est nobiscum in hac gratia, quia ministravimus pro
gloria Dei ut gaudeamus. Et cavete hoc, ut non maculetis ministerium 20
vestrum. Et bona cogitate coram Deo. Et misimus ad vos fratrem nostrum 21
quem probavimus per multa, quòd studiosus est in omnibus, & nunc magis 22
studiosus pro vobis, quia multum diligit vos. Et si de Tito quæstio sit, socius 23
meus est quocum cooperamur, aut si de fratribus nostris ves sit, Apostoli
sunt ecclesiæ, ad honorem Dei. Sed demonstratio charitatis vestræ hæc est, 24
quâ gloriamur de vobis nos etiam, & nunc demonstratis inter vos in con-
spectu ecclesiæ.

In introitu anni, lectio.

CAP. IX.

ET de ministerio Sanctorum multa habeo quæ scribam vobis. Quia novi 1
quòd soliciti eratis, laudavi vos apud Macedones, quia Achæi parati sunt 2
ex anno, & per odorem vestrum zedolêrunt omnes illi. Et miserunt fratres 3
nostros, ne quis falsum judicaret apud eos id quo laudavimus vos, ut invenirent vos
paratos, sicut dicebam iis. Et si venerint mecum Macedones, & offenderint 4
vos imparatos, & pudefiamus nos, ne dicant vobis, Apostatizistis; Oro vos 5
fratres nostri, necessariò exhibete, & præparate in occursum hujus populi,
benedictionem vestram, & disponite eam de qua loquutus sum, cui præpa-
rati estis, & sic exhibete eam tanquam benedictionem, & non tanquam coactè.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Θ'. Ι'.

Hoc autem; *Serens* parcè, parcè & metet: & *seminans* in
6 Τοῦτο δέ, Ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ'
benedictionibus, *in* benedictionibus & metet. Unusquisque prout *præoptat* cor-
7 εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. Ἕκαστος καθὼς προῄρηται τῇ καρ-
de, non ex tristitia aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus. Potens
8 δίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Δυνατὸς
autem Deus omnem gratiam abundare facere in *vos*: ut in omnibus semper omnem
δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς· ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν
sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum: (Sicut scriptum est;
9 αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· (Καθὼς γέγραπται,
Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in *æternum*. At
10 Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ
suppeditans semen seminanti, & panem ad *escam suppeditet*, & *multiplicet*
ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσει, καὶ πληθύνει
sementem vestram, & *augeat fructum* genitos justitiæ vestræ:) In *omni*
11 τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·) Ἐν παντὶ
ditati in omnem simplicitatem, quæ *adoperatur* per nos gratiarum actionem
πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν
Deo. Quoniam ministerium *oblationis* hujus non solùm *est* *assupplens*
12 τῷ Θεῷ. Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα
inopias Sanctorum: sed etiam *redundans* per multas gratiarum actiones
τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων· ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν
Deo: (Per probationem ministerii hujus glorificantes Deum in
13 τῷ Θεῷ· (Διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ
obedientia confessionis vestræ in Evangelium Christi, & simplicitate
τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι
communicationis in illos, & in omnes,) Et ipsorum obsecratione pro vobis,
14 τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς, καὶ εἰς πάντας,) Καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν,
desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis.
ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.

Gratia autem Deo super inenarrabili ejus dono.
Χάρις δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ. 15

CAP. X. ι'.

ΑΙpse autem ego Paulus obsecro vos per *lenitatem* & *æquitatem*
Ι' Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραΰτητος καὶ ἐπιεικείας 1
Christi: qui *secundùm faciem* quidem humilis *in vobis*, absens autem confido in
τοῦ Χριστοῦ· ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς
vos. Rogo autem, ne præsens *confidens* eâ *fiduciâ*, quâ *cogito*
ὑμᾶς. Δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει, ᾗ λογίζομαι 2
audere in quosdam, *existimantes* nos tanquam secundùm carnem *ambulantes*.
τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺ λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας.
In carne enim ambulantes, non secundùm carnem militamus: (Nam arma
Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· (Τὰ γὰρ ὅπλα 3
militiæ nostræ non carnalia, sed potentia Deo ad *eversionem* mu- 4
τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυ-
nitionum,) *ratiocinationes evertentes*, Et omnem *sublimitatem* elatam adversùs
ρωμάτων,) λογισμοὺς καθαιροῦντες, Καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ 5
cognitionem Dei, & *captivantes* omnem intellectum in *obedientiam* Christi:
τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ·
Et in *parato* habentes ulcisci omnem inobedientiam, cùm impleta fuerit vestra
Καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοὴν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν 6
obedientia. Quæ *secundùm faciem aspicitis*? Si quis confidit sibi*ipsi*, Christi
ἡ ὑπακοή. Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴτις πέποιθεν ἑαυτῷ, Χριστοῦ 7
esse, hoc cogitet iterùm *à* se*ipso*, quia sicut ipse Christi, ita & nos
ἐστὶ, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς
Christi.
Χριστοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hoc autem *dico*, Qui seminat cum parsimonia, etiam cum parsimonia metet: at qui seminat cum benedictione, etiam cum benedictione metet. Unusquisque prout ipsi in animo est, non tanquam ex tristitia, vel tanquam per vim: hilarem enim datorem diligit Dominus. Facultas siquidem inest in manibus Dei omnem beneficentiam augendi in vos, ut in omnibus semper quod sufficit vobis habeatis, abundetisque in omni opere bono. Sicut scriptum est; Dispersit, deditque pauperibus, & justitia ejus stat in seculum. Cæterùm qui largitur semen seminanti, & panem in cibum, is largietur & multiplicabit sementem vestram, & nutriet fructus justitiæ vestræ. Ut in omnibus ditemini in omnem simplicitatem, quæ per nos perficit gratiarum actionem Deo. Quoniam functio ministerii hujus, non solùm defectum Sanctorum supplet, sed etiam excellit per multas gratiarum actiones Deo. Nam propter probationem ministerii hujus Deum glorificamus, quòd subjecti sitis confessioni Evangelii Christi, & communicaveritis in simplicitate vestra cum eis, & cum omnibus. Preces autem offerunt pro vobis cum multa charitate, propter multitudinem beneficentiæ Dei in vos. Gratia autem Deo super dono ipsius inenarrabili.

CAP. X.

Dominicâ VI. Jejunii.16.

EGo Paulus peto à vobis per lenitatem & manſuetudinem Chriſti, qui licèt coràm humilis ſum apud vos, abſens tamen confido de vobis. Obſecro autem vos, ne quum venerim, urgear illâ fiduciâ quam habeo, ut audeam, ut animo agito, in illos homines qui putant nos quaſi ſecundùm carnem incedere. Quamvis enim in carne ambulemus, non tamen carnalibus rebus militamus. Arma enim militiæ noſtræ non ſunt carnalia, ſed virtus Dei, ac per eam ſubjugamus arces munitas, & demolimur cogitationes, Omnemque elationem quæ ſeſe effert adverſùs cognitionem Dei, & captivos ducimus omnes intellectus ad obedientiam Chriſti. Ac parati ſumus ad faciendam vindictam de iis qui non obediunt, quum impleta fuerit obedientia veſtra. Faciem intuemini? Si quis confidit de ſeipſo quòd Chriſti ſit, is ſciat ex ſeipſo, quòd quemadmodum ipſe Chriſti eſt, ita & nos.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ፫ዘሰ : ጠቂዖ : ይዘርኦ : ለዝኒቱ : ኀማሁ : ይጠውዖ : ሎቱኒ : ማእረር : ወዘሰ :
7 በበረከት : ይዘርኦ : በበረከት : ያለርር:=: ወኵሉ : በከመ : ለደሞ : በልቡ : ይግበ
ር : እሰመ : ሊኮነ : በኀዘር : ደእሙ : በፍሥሐ : ለዖሀቡ : እሰመ : ኀማሁ : ያፈቅር :
8 እግዚአብሔር:=: ወይክል : እግዚአብሔር : ለፈድፋደ : ለክሙ : እሙኵሉ :
ሠናይቱ : ኀመ : ያብዝኅ : ለክሙ : ኵሉ : በረከቶ : ለዝኩፈ : ወታተርፍዎ : ለኵ
9 ሉ:: ወትፈድፍዱ : በመግባረ : ሠናይ:=: በከመ : ይቤ : መጽሐፍ : ዘረወ : ወወሀበ :
ለነዳይ : ወኵድቁኒ : ይነብር: ለዓለመ : ዓለመ:=:

Et qui parce ſeminat, hnic ſimiliter parca evit meſſis: & qui in benedictione 6
ſeminat, in benedictione metet. Et quiſque ſicut complacuit ſibi in corde ſuo, fa- 7
ciat: quia non eſt ex neceſſitate, ſed hilare dent: quia hujuſmodi datorem *diligit*
Deus. Et potens eſt Deus abunde dare vobis de tota benignitate ejus, ut multi- 8
plicet vobis omnem benedictionem ejus in perpetuum, & ut ſuperfluitatem habe-
atis omnium, & abundetis in operibus bonis. Sicut dicit Scriptura; Diſperſit, 9
& dedit egeno, & juſtitia ejus manet in ſeculum ſeculorum.

Versio VULGATA LATINA.

6 Hoc autem dico; Qui parcè seminat, parcè & metet: & qui seminat in benedi-
7 ctionibus, de benedictionibus & metet. Unusquisque prout destinavit in corde
suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus.
8 Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus
9 semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum, Sicut
scriptum est; Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in seculum seculi.
10 Qui autem administrat semen seminanti: & panem ad manducandum præstabit,
& multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum justitiæ vestræ:
11 Ut in omnibus ocupletati abundetis in omnem simplicitatem, quæ operatur per
12 nos gratiarum actionem Deo. Quoniam ministerium hujus officii, non solùm sup-
plet ea quæ desunt Sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Do-
13 mino, Per probationem ministerii hujus, glorificantes Deum in obedientia con-
fessionis vestræ, in Evangelium Christi, & simplicitate communicationis in illos,
14 & in omnes, Et in ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter
eminentem gratiam Dei in vobis. Gratias Deo super inenarrabili dono ejus. 15

CAP. X.

1 IPse autem ego Paulus obsecro vos, per mansuetudinem & modestiam Christi,
qui in facie quidem humilis sum inter vos, absens autem confido in vobis. Rogo
2 autem vos ne præsens audeam, per eam confidentiam quâ existimor audere, in
quosdam, qui arbitrantur nos tanquam secundùm carnem ambulemus. In carne
3 enim ambulantes, non secundùm carnem militamus. Nam arma militiæ nostræ
4 non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia destru-
5 entes, Et omnem altitudinem extollentem se adversùs scientiam Dei, & in-
captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, Et in promptu
6 habentes ulcisci omnem obedientiam, cùm impleta fuerit vestra obedientia. Quæ
7 secundùm faciem sunt, videte. Si quis confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet ite-
rùm apud se: quia sicut ipse Christi est, ita & nos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dominicâ decimâ octavâ post Pentecosten.

6 *Hoc autem moneo, Qui cum parsimonia serit, exiguum præmium metet: qui verò cum benedictionibus serit, metet in benedictionibus mercedem exuberantem.*
7 *Quisque prout ante proposuit in corde suo, non ex tristitia neque ex coactu: Deus enim diligit hilarem datorem.*
8 *Potens est autem Deus multiplicare vobis omnem gratiam & beneficium, ut semper sit vobis in omni re animus omnino contentus, & excellatis in omni opere bono. Sicut scriptum est, Dispersit ac dedit pauperibus, & justitia ejus manebit in seculum. Et qui suppeditat serenti semen, & escæ panem, suppeditet vobis, & multiplicet sementem vestram, & augeat proventus justitiæ vestræ. Locupletati cunctis in*
11 *rebus, omni cum liberalitate atque largitate quæ producit in nobis gratiarum actionem Deo.* Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ tertiæ decimæ post Pentecosten.

12 *Nam effectus hujus ministerii non solùm est ad supplendum necessitatibus sanctorum, sed etiam ad augendas laudes & multiplicandas gratiarum actiones*
13 *Deo. Et per istius ministerii probationem Deum glorificabunt de obedientia qua profitemini Evangelium Christi, deque liberalitate communionis vestræ in se & in omnes pervenientis: Eique*
14 *gratias agent in precibus sui pro vobis, expetentes vos propter eminentem Dei gratiam in vos redundantem. Deo au-*
15 *tem gratiarum actio super inenarrabili suo munere.*

CAP. X.

1 *CÆterùm ipse ego Paulus rogo vos per mansuetudinem et lenitatem Christi, ego inquam qui præsente facie humilis sum inter vos, absens verò confidens erga vos, Rogo vos ne me compellatis,*
2 *cùm adero, confidere animo quem meditor, & audere in homines illos qui nos æstimant quasi ambulantes in his*
3 *quæ propria sunt carnis. Nam licèt incedamus in carne, non tamen pugnamus*
4 *pugnam carni propriam. Arma siquidem militiæ nostræ non sunt carnalia, sed valida sunt per Deum ad subvertendas arces: Everentes cogita-*
5 *tiones, omnémque celsitudinem quæ extollitur adversùs cognitionem Dei: & captivam ducentes omnem prudentiam atque sententiã ad obedientiam Christi.*
6 *Et parati sumus vindicare omnem contumaciam, cùm perfecta fuerit obedientia vestra. Videtis quidem res pa-*
7 *teares in præsentia faciei.*

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ tertiæ.

Quicunque apud semetipsum confidit se esse Christi, hoc etiam apud semetipsum cogitet, quòd quemadmodum ipse Christi est, ita et nos Christi sumus. Hucusque.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወወኧቱ : ይሁብ : ዘርኦ : ለዘራኢ : ወእክለ : ለሲሶይ :: ወይሁቡክሙ: ወያብዝኅ:ለክሙ:
11 ዘርኦክሙ : ወይሰመር : ለክሙ : ጣእረደ : ጽድቅክሙ:=ኣ እንዘ : ትብዕሉ : በኵሉ :
12 ትፍሠኡት : እንተ : ትገበር : ለክሙ : ለሞቱተ : እግዚኣብሔር :=ኣ እስመ : ዛቲ : ምዕ
እክተ : ገዝኔቱ : ግብር : ለኦ : ለገዝኔቱ : ባሕቲቱ : ዘታሰልዮ ::፡ እስመ : ይፈጽም : ሎሙ:
ተፅናሎሙ : ለክዱን : ዲኖ : ትፈደፍድ : ለሞቱተ : እግዚኣብሔር : በባዕላ : ቅዱሳኒ:=ኣ
13 ወያለኵተሎ : ለእግዚኣብሔር : በመከራሃ : ለዛቲ : ሀይማኖትክሙ : እስመ : ተእዘዝክ
ሙ : ለመልእክቲ : ክርስቶስ : ወኅበርክሙ : ተፈሢሐክሙ : ወእስተዋፃእክሙ : ኵሉክ
14 ሙ:=ኣ ወእሙንቱሂ : ይጸልዩ : በእንቲኣክሙ : ወይፈትዉ : ይርእዩክሙ : በእንተ : ጸጋ:
15 እግዚኣብሔር : ዘሳዕለክሙ::=ኣ ወእኵት : እግዚኣብሔር : በእንተ : ጸጋሁ : ለእግዚ
ኣብሔር : እንተ : ትመጽእ : ለሙ : ሊሐዘብዋ::=ኣ

ቦቲድሮስ : ሰጣዕት : ምንባብ:=ኣ

1 1 ወእስተበቍዐክሙ : እኅዊነ : ሊነ : ጳውሎስ : በየውሀት : ወበመሕረተ : ክርስቶስ : እ
ስመ : ሶበ : እሃሉ : ኅቡክሙ : መጠነ : ለነ : በገጽሰ፡ ወበኅበሰ ፡ ሊሀለውኩ : እስፈ : ሳዕ
2 ሌክሙ:=ኣ ወብቍዐኩነ : እስመ : እንዘ : ሊሀለውኩ : እትለመነ : በተፋቅሮትክሙ :
ወእትጎበል :: ለዋብዕ :: እስመቦ : እለ : ይትሐዘቡነ : ከመዘ : በሕገ : ሥጋ : ነሐውዮ
3 ር:=ኣ በሠጋነሰ ፡ ነሐውር ፡ ወለኦ : በሕገ : ዚእሁ : ዘነሐውር : ወዘንፀብእ:=ኣ
4 እስመ : ነዋየ : ሐቅሉ : ለዘፀብእነ : ሊኦነ : በሕገ : ዘሠጋ : ኀይለ : እግዚኣብሔር : ው
5 እቱ : ዘይነሠት : ለጽዋናተ:=ኣ ወያንሰል : ኵሉ : ሕሊናተ : ዘየዐቢ : እመፈርህ : እ
6 ግዚኣብሔር : ከመ : ይቄወው : ኵሉ : ልብ : ወይግኔይ : ለክርስቶስ:=ኣ ወድልው : ውእ
7 ቱ : ይትቤቀሉ : ላዘ : ሊይገርር : ወለመ : ፈጸመክሙ : እንትኩሂ : ትእዛዘ:=ኣ ዘመ
ንገላ : ገጽ : ርእዩ : ወዘሂ : ተለመነ : በክርስቶስ : ከመዝ : ለየሐሊ : ለዚሁ : እስመ : በ
ኵሙ : ክርስቶስ : ከማሁ : ነሕነሂ::=ኣ

Et ipse dat semen ad seminandum, & panem in escam, & dabit vobis, & mul- 10
tiplicabit vobis semen vestrum, & jucunda erit vobis messis justitiæ vestræ:
Quum locupletes sitis in omni gaudio quod operatur in vobis gratiarum actionem 11
Deo. Quia hæc administratio hujus operis, non huic solummodò utilis est, quia 12
iis supplet inopiam eorum occultè, sed etiam abundat gratiarum actio Deo, per
eam, in Sanctis ejus, Et gratias agunt Deo in experientia hujus fidei vestræ, 13
quia subditi estis ministerio Christi, & consociati estis, & congratulati estis, & expendistis omnes vos. Et illi orant pro vobis, & desiderant videre vos propter 14
gratiam Dei quæ supra vos est. Et gratiæ Deo propter gratiam Dei quæ ventura 15
est quando non opinati fuerint.

CAP. X.

Pro Theodoro Martyre, lectio.

ET precor vos fratres nostri, ego Paulus in mansuetudine & in misericordia 1
Christi, quia quum præsens sim apud vos, quantuluscunque ego sum in facie, tamen quum absim, confido in vobis. Et obsecro, quia absens confido in dilectione ve- 2
stra, & ausus sum strenuus esse; quia sunt qui cogitant, quasi secundùm legem carnis incederemus. In carne nostra incedimus, sed non secundùm legem ejus incedimus 3
& pugnamus. Quia arma hujus militiæ nostræ non sunt secundùm legem carnis, 4
virtus Dei est quæ destruit munitiones, Et prosternit omnes cogitationes quæ majo- 5
res sunt quàm timor Dei, ut in captivitatem redigat omnem intellectum, & ut sub- 6
jiciatur Christo, Et paratus est sumere vindictam de eo qui non obedit, quum impleveritis vos mandatum. Quæ secundùm faciem sunt aspicite, & qui confi- 7
dit in Christo, sic consideret seipsum: quia sicut Christus fuit, sic nos sumus.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Ι'.

Sique *enim* & amplius aliquid *glorier* de *auctoritate* noſtra, quam
8 Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς
dedit Dominus nobis in ædificationem, & non in *eversionem* veſtram, non *pudefiam*:
ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι·
Ut non videar tanquam terrere vos per epiſtolas. (Quoniam
9 ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. (Ὅτι
10 quidem epiſtolæ, *inquit*, graves & fortes: *at* præſentia corporis
αἱ μὲν ἐπιστολαὶ, φησὶ, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραὶ, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος
infirma, & ſermo *nihil factus.*) Hoc cogitet *talis*, quia
11 ἀσθενὴς, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.) Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι
quales ſumus verbo per epiſtolas abſentes, tales & præſentes *opere*.
οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
Non enim audemus inſerere aut *conferre* noſipſos quibuſdam, ſeipſos com-
12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι, τῶν ἑαυτοὺς συν-
mendantibus: ſed ipſi in *ſeipſis ſemetipſos* metientes, & *conferentes ſeipſos*
ἱστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς
ſemetipſis, *non intelligunt.* Nos autem non in *immenſurata* gloriabimur, ſed
13 ἑαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν. Ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ
ſecundùm menſuram regulæ, quam *partitus* eſt nobis Deus, menſuram *pertigiſſe* uſque
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου ἐφικέσθαι ἄχρι
καὶ vos. Non enim quaſi non pertingentes ad vos, ſuperextendimus noſipſos.
14 καὶ ὑμῶν. Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς.
Ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα
15 gloriantes in alienis laboribus: ſpem autem habentes, *augeſcente fide*
καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως
veſtrâ, in vobis magnificari ſecundùm regulam noſtram in abundantiam. In *ulteriora*
16 ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν. Εἰς τὰ ὑπερέκεινα
veſtrâ evangelizare, non in aliena regula, in *parata* gloriari. Ac
ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. Ὁ δὲ 17
glorians, in Domino glorietur: Non enim ſeipſum *commendans*, ille eſt
καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι 18
probatus, ſed quem *Dominus commendat.*
δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

CAP. XI. ια'.

Utinam *tolleraretis meam pauliſper inſipientiam*: ſed & ſupportate me. Æmulor enim
Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. Ζηλῶ γὰρ 1
vos Dei æmulatione: Deſpondi enim vos uni viro, virginem caſtam *ſiſtere*
ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ, παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι 2
Chriſto. Timeo autem ne *forte* ſicut ſerpens Evam ſeduxit *in* aſtutia
τῷ Χριστῷ. Φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ 3
ſua, ita corrumpantur *mentes veſtræ*, à ſimplicitate *illa in Chriſtum*. Si
αὐτοῦ, ὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν, ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. Εἰ 4
quidem enim veniens alium *Jeſum* prædicat quem non prædicavimus, aut Spiritum alium
μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ Πνεῦμα ἕτερον
accipitis quem non acceſiſtis, aut evangelium aliud quod non recepiſtis, rectè
λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς
toleraveritis. Exiſtimo enim *nihilo inferiorem eſſe ſuper valdè* Apoſtolis. Si verò &
ἠνείχεσθε. Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. Εἰ δὲ καὶ 5
rudis ſermone, ſed non *cognitione*: *ſed in omni* manifeſtati *in omnibus in*
ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς 6
vos. Aut peccatum feci, meipſum humilians, ut vos exaltemini, quoniam
ὑμᾶς. Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι 7
gratis Dei Evangelium *evangelizaverim* vobis?
δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;

Sique enim & amplius aliquid glorier de auctoritate noſtra, quam dedit Dominus nobis in ædificationem, & non in eversionem veſtram, non pudefiam: Ut non videar tanquam terrere vos per epiſtolas. (Quoniam quidem epiſtolæ, inquit, graves & fortes: at præſentia corporis infirma, & ſermo nihil factus.) Hoc cogitet talis, quia quales ſumus verbo per epiſtolas abſentes, tales & præſentes opere. Non enim audemus inſerere aut conferre noſipſos quibuſdam, ſeipſos commendantibus: ſed ipſi in ſeipſis ſemetipſos metientes, & conferentes ſeipſos ſemetipſis, non intelligunt. Nos autem non in immenſurata gloriabimur, ſed ſecundùm menſuram regulæ, quam partitus eſt nobis Deus, menſuram pertigiſſe uſque & vos. Non enim quaſi non pertingentes ad vos, ſuperextendimus noſipſos. Usque ad enim & vos pervenimus, in Evangelio Chriſti, Non in immenſurata gloriantes in alienis laboribus: ſpem autem habentes, augeſcente fide veſtrâ, in vobis magnificari ſecundùm regulam noſtram in abundantiam. In ulteriora veſtrâ evangelizare, non in aliena regula, in parata gloriari. Ac glorians, in Domino glorietur: Non enim ſeipſum commendans, ille eſt probatus, ſed quem Dominus commendat.

CAP. XI.

Feria II. hebdomadis IV. jejunii. 17.

Utinam verò toleraretis me pauliſper ut loquerer inſipienter: ſed & ſuffertis me quidem. Nam zelotypus ſum erga vos zelo Dei. Deſpondi enim vos viro unico virginem caſtam quam offeram Chriſto. Vereor autem ne prout ſeduxit ſerpens Hevam, fraude ſuâ, ita corrumpantur ſenſus veſtri à ſimplicitate quæ eſt erga Chriſtum. Nam ſi is qui venit ad vos, alium Jeſum prædicâſſet vobis quem nos non prædicavimus, aut ſpiritum alium accepiſſetis quem non accepiſtis, aut aliud Evangelium quod non recepiſtis; pulchrè aſſenſum præbuiſſetis. Arbitror enim nihil me minus præſtitiſſe quàm Apoſtoli illi admodùm præſtantes. Quamvis enim incultus ſim ſermone meo, non tamen ſcientiâ meâ: verùm in omnibus manifeſti fuimus apud vos. An fortè culpam commiſi quòd meipſum dejecerim ut vos exaltaremini? gratuitóque prædicarim vobis Evangelium Dei?

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nam etſi aliquid amplius gloriatus fuero de
8 poteſtate quam dedit mihi Dominus noſter,
non erubeſco: quippe quam in veſtrî ædi-
ficationem dedit nobis, non autem in veſtrî
deſtructionem. Verùm conniveo, ne exi-
9 ſtimer tanquam is qui perterrefaciendo per-
terrefaciam vos per epiſtolas meas. Quia
10 ſunt quidam qui dicunt, Epiſtolæ quidem
graves ſunt & validæ, adventus autem cor-
poris infirmus, & ſermo contemptus. Sed
11 hoc cogitet qui ſic dicit, quòd quales ſumus
in ſermone epiſtolæ noſtræ quum abſumus,
tales etiam ſumus in opere præſentes. Non
12 enim audemus æſtimare aut conferre noſipſos
cum iis qui ſeipſos gloriâ efferunt: ſed quia
iſti ſemet ſibi comparant, non intelligunt.
Nos non gloriamur ſupra menſuram noſtram,
13 ſed juxta menſuram termini quem diſtribuit
nobis Deus, & ut pertingamus uſque ad vos.
Non enim quaſi non pertingamus ad vos,
14 extendimus noſipſos: nam uſque ad vos per-
venimus cum Evangelio Chriſti. Neque
15 gloriamur præter menſuram noſtram in la-
bore alieno: ſed eſt nobis ſpes, creſcente
fide veſtrâ, nos in vobis magnificatum iri
juxta menſuram noſtram. Quin & ultra vos
16 progredi mur evangelizando: non in men-
ſura aliena, in his quæ parata ſunt, gloriabi-
17 mur. Qui autem gloriabitur, in Domino
18 gloriatur. Non enim qui ſeipſum laudi-
bus effert, ille probatur, ſed quem Dominus
commendaverit.

CAP. XI.

Feria II. hebdomadis IV. jejunii. 17.

Utinam verò toleraretis me pauliſper ut loquerer inſipienter: ſed & ſuffertis me quidem. Nam zelotypus ſum erga vos zelo Dei. Deſpondi enim vos viro unico virginem caſtam quam offeram Chriſto. Vereor autem ne prout ſeduxit ſerpens Hevam, fraude ſuâ, ita corrumpantur ſenſus veſtri à ſimplicitate quæ eſt erga Chriſtum. Nam ſi is qui venit ad vos, alium Jeſum prædicâſſet vobis quem nos non prædicavimus, aut ſpiritum alium accepiſſetis quem non accepiſtis, aut aliud Evangelium quod non recepiſtis; pulchrè aſſenſum præbuiſſetis. Arbitror enim nihil me minus præſtitiſſe quàm Apoſtoli illi admodùm præſtantes. Quamvis enim incultus ſim ſermone meo, non tamen ſcientiâ meâ: verùm in omnibus manifeſti fuimus apud vos. An fortè culpam commiſi ſi quòd meipſum dejecerim ut vos exaltaremini? gratuitóque prædicarim vobis Evangelium Dei?

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወእመኒበ : ፈድፋደ : ዘተመካሕኩ : በእንተ : ሢመትክሙ : እንተ : ወሀበ : እግዚአብሔር:
9 ለተሐንጾ : ወለኮ : ለተንሠቱ : ሊይትኃፈር:=: ከመ : ሊይመሰልክሙ : ከመዘ : እኴርመክ
10 ሙ : በመጸሕፍት::=: እስመ : መጸሐፍሰ ፣ ክቡደት : ወጽኑዓት: ወሀልው: በሥጋሽ : ድኩ
11 ሥ : ውእቱ : ወነገረሂ : ሓጹር::=: ወባሕቱ : ዘንተ : ለእመረ : በከመ: ቃልነ : በውስተ:
12 መጸሐፍት : ካዓሁ : መገበሪነሂ : እሙ : ሀለውነ::=: ወሊይትኃበል : ናጥብዕ ፣ ለርእስ
ነ: ነሐሊ : ሳኒነ : ከመ : እስ : ይነእደ : ርእሶሙ : በዘ : ለመከረ : ወዐየኑ : ለኢሆሙ : ወ
13 ሊያእመረ : ፍካሬሁ : ዘለኢሆሙ : ይነብኩ:=: ወነሐነሰ : ሊንትጫካሕ : በዘ : ለልቦ :
ሕገ : ዘለንበለ : በመስፈርት : ዘዐቀመ : ለነ : እግዚአብሔር:=:

Et ſi fuit amplius quo gloriatus ſum, de poteſtate veſtra, quam dedit Deus ad
8 *ædificationem & non ad deſtructionem, non pudefiam. Ut non videar vobis*
9 *quaſi perterrefacerem vos per epiſtolas: Quia epiſtolæ, graves & validæ ſunt,*
10 *ſed præſentia in corpore infirma eſt, & ſermo brevis eſt. Veruntamen hoc ſci-*
11 *tote, ſicut ſermo noſter in epiſtolis fuit, ſic erunt opera noſtra quum aderimus. Et*
12 *non auſus ſum, ut promptos faceremus noſipſos, exiſtimare nos ſicut laudantes ſe-*
metipſos: quia conſilium dederunt, & explorârunt ſeipſos, & neſciunt interpre-
tationem ejus quod ipſi loquuntur. Et nos non gloriabimur in eo quod non habet
13 *regulam, ſed in menſura quam conſtituit nobis Deus,*

Versio VULGATA LATINA.

8 Nam, & si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in ædificationem, & non in destructionem vestram: non 9 erubescam. Ut autem non existimer tanquam terrere vos per epistolas: 10 Quoniam quidem epistolæ, inquiunt, graves sunt & fortes: præsentia au- 11 tem corporis infirma, & sermo contemptibilis: Hoc cogitet qui ejusmodi est, qua quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes in 12 facto. Non enim audemus inserere, aut comparare nos quibusdam, qui se- ipsos commendant: sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes, & comparantes 13 nosmetipsos nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur, sed secun- dùm mensuram regulæ, quâ mensus est nobis Deus, mensuram pertingendi 14 usque ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus 15 nos: usque ad vos enim pervenimus in Evangelio Christi. Non in immen- sum gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes crescentis fidei vestræ, in vobis magnificari secundùm regulam nostram in abundantiam, 16 Etiam in illa, quæ ultra vos sunt, evangelizare, non in aliena regula in iis quæ præparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur, in Domino glorie- 17 tur. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est: sed quem Deus 18 commendat.

CAP. XI.

UTinam sustineretis modicum quid insipientiæ meæ, sed & supportate me. 1 Æmulor enim vos Dei æmulatione. Despondi enim vos uni viro virginem 2 castam exhibere Christo. Timeo autem, ne sicut serpens Hevam seduxit 3 astutiâ suâ, ita corrumpantur sensus vestri, & excidant à simplicitate, quæ est in Christo. Nam si is qui venit, alium Christum prædicat, quem non 4 prædicavimus; aut alium spiritum accipitis, quem non accepistis; aut aliud Evangelium, quod non recepistis: rectè pateremini. Existimo enim nihil me 5 minus fecisse à magnis Apostolis. Nam etsi imperitus sermone, sed non 6 scientiâ: in omnibus autem manifestati sumus vobis. Aut numquid pecca- 7 tum feci, me ipsum humilians, ut vos exaltemini? quoniam gratis Evange- lium Dei evangelizavi vobis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * وَاِنِّي اِنْ فَاخَرْتُ كَثِيرًا بِسُلْطَانِنَا الَّذِي مَكَّنَاهُ ٱلرَّبُّ لِاِبْتِنَائِكُمْ لَا لِنَقْضِكُمْ فَلَنْ اَخْجَلَ *

9 * لِئَلَّا يُظَنَّ بِي كَاَنِّي اُرْعِبُكُمْ بِٱلرَّسَائِلِ * اِذْ بَعْضُكُمْ يَقُولُ اَمَّا رَسَائِلُهُ فَثَقِيلَةٌ وَقَوِيَّةٌ * وَاَمَّا

10 حُضُورُ جَسَدِهِ فَضَعِيفٌ وَكَلَامُهُ حَقِيرٌ * فَمِثْلُ هٰذَا فَلْيَفْتَكِرْ هٰذَا ٱلِافْتِكَارَ اَنَّ كَمَا نَحْنُ فِي رَسَائِلِنَا

11 فِي مَغِيبِنَا بِٱلْقَوْلِ * كَذٰلِكَ نَحْنُ فِي حُضُورِنَا بِٱلْفِعْلِ * لِاَنَّنَا مَا نَتَجَاسَرُ اَنْ نُقَدِّرَ اَنْفُسَنَا اَوْ نُقَايِسَ

12 اَنْفُسَنَا بِقَوْمٍ مِنَ ٱلَّذِينَ يُعَظِّمُونَ ذَوَاتِهِمْ * لٰكِنْ اُولٰئِكَ يُقَدِّرُونَ اَنْفُسَهُمْ فِي ذَوَاتِهِمْ وَيُقَايِسُونَ

13 اَنْفُسَهُمْ مَعَ ذَوَاتِهِمْ وَمَا يَفْعَلُونَ * وَاَمَّا نَحْنُ فَمَا فَاخَرْنَا بِاُمُورٍ لَا تُقَدَّرُ لَهَا وَلَا اِحْصَاءَ * بَلْ كَمِقْدَارِ

14 ٱلنُّونِ ٱلْمِقْدَارِ ٱلَّذِي قَسَمَهُ ٱللّٰهُ لَنَا * اَنْ نَحْيَى حَيَّ اِلَيْكُمْ * لِاَنَّا لَسْنَا كَمَنْ لَمْ يَبْلُغْ اِلَيْكُمْ نَبْسُطُ

15 ذَوَاتِنَا فَوْقَ قَدْرِنَا * لِاَنَّنَا حَيِّي نَحْيَى اِلَيْكُمْ قَدْ بَلَغْنَا بِيَسَارِ ٱلْمَسِيحِ * وَلَسْنَا مُفَاخِرِينَ بِاَتْعَابٍ

16 غَرِيبَةٍ فِي اَصْقَاعٍ لَا يُحْصَى نُقَدِّرُهَا * لِاَنَّنَا مُؤْمِلُونَ اِذَا نَمَتْ اِمَانَتُكُمْ فِيكُمْ اَنَّهَا نُعَظَّمُ كَمَا يُخَصُّ

17 مِقْدَارُنَا وَيَسْمُو اِلَى زِيَادَةٍ كَثِيرَةٍ * فَنَبْسُرُ فِي تِلْكَ ٱلْاَصْقَاعِ ٱلَّتِي بِجَوَارِكُمْ مَسَافَتُهَا * لَا فِي

18 ٱلْاَصْقَاعِ ٱلْمَسُومَةِ بِفَخْرٍ بِمِقْدَارٍ غَرِيبٍ * وَٱلْمُفَاخِرُ فَلْيَفْتَخِرْ بِٱلرَّبِّ * لِاَنَّ لَيْسَ مَنْ يُخَفِّفُ اَمْرَ

نَفْسِهِ ذَاكَ هُوَ ٱلْمُهَذَّبُ * بَلِ ٱلَّذِي يُخَفِّفُ اَمْرَ ٱلرَّبِّ * ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي عَشَرَ * * قِرَاءَةُ

ٱلسَّبْتِ ٱلرَّابِعِ وَٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * وَيَا لَيْتَكُمْ تَاْتُونَ عَلَى جَهَالَتِي شَيْئًا يَسِيرًا *

1 بَلْ لَيْتَكُمْ تَحْتَمِلُونِّي * لِاَنِّي اَغَارُ عَلَيْكُمْ بِغَيْرَةِ ٱللّٰهِ * لِاَنِّي خَطَبْتُكُمْ لِرَجُلٍ وَاحِدٍ لِاُسَلِّمَكُمْ

2 لِلْمَسِيحِ بَتُولًا طَاهِرَةً * وَاَخْشَى لِئَلَّا كَمَا خَدَعَ ٱلثُّعْبَانُ حَوَّاءَ بِمَكْرِهِ * هٰكَذَا تَفْسُدُ فِطَنُكُمْ

3 مِنْ قِبَلِ ٱلْبَسَاطَةِ ٱلَّتِي فِي اَمَانَةِ ٱلْمَسِيحِ * وَلَوْ اَنَّ ٱلْوَارِدَ اِلَيْكُمْ يَكْرِزُ بِيَسُوعَ اٰخَرَ لَمْ نَكْرِزْ بِهِ نَحْنُ *

4 اَوْ تَاْخُذُونَ رُوحًا اٰخَرَ لَمْ تَاْخُذُوهُ * اَوْ تَقْبَلُونَ بِشَارَةً اُخْرَى مَا قَبِلْتُمُوهَا * لَقَدْ كَانَ ٱحْتِمَالُ ذٰلِكَ حَسَنًا *

* قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

5 * وَعَلَيَّ حَسَبَ ظَنِّي اَنِّي لَمْ يَنْقُصْنِي شَيْءٌ مِنَ ٱلرُّسُلِ ٱلْمُعَظَّمِينَ جِدًّا * وَلَئِنْ

6 كُنْتُ فِي كَلَامِي اُمِّيًّا * لٰكِنْ لَسْتُ فِي عِلْمِي اُمِّيًّا * بَلْ فِي كُلِّ اَمْرٍ وَفِي جَمِيعِ اَعْمَالِنَا قَدْ

7 ظَهَرْنَا لَكُمْ * ثُمَّ * اَوْ لَعَلِّي عَمِلْتُ خَطِيَّةً اِذْ وَضَعْتُ نَفْسِي لِيَرْتَفِعُوا اَنْتُمْ * اَوْ لِاَنِّي

بَشَّرْتُكُمْ بِشَارَةَ ٱللّٰهِ مَجَّانًا *

Et quidem si maltùm glorier de potestate 8
nostra quam dedit nobis Dominus ad ædi-
ficationem vestram, non ad destructio-
nem vestram, non erubescam. Ne quis 9
arbitretur quòd perterrefaciam vos per
epistolas, (Quum nonnulli vestrùm di- 10
cant; Epistolæ quidem ejus graves sunt
ac validæ, at verò præsentia corporis
ejus, debilis, & sermo ejus contemptus.)
Qui hujusmodi est, hanc cogitationem 11
cogitet, quòd quales sumus per epistolas
nostras, dum absumus, sermone; tales
sumus, dum ad vos, facto. Non enim 12
audemus metiri nos aut conferre nos ipsos
cum quibusdam ex iis qui propriam fa-
mam magnificant, verùm illi ipsi metì-
untur seipsis, seseque cum seipsis compa-
rant, nec intelligunt. Nos autem non 13
gloriati sumus de rebus mensura numero-
que carentibus, sed juxta mensuram ca-
nonis mensuræ quam dispertitus est no-
bis Deus, ut veniremus ad vos usque.
Non enim quasi non pervenerimus ad 14
vos, extendimus nosipsos supra men-
suram nostram: quia ut veniremus ad
vos, jam pervenimus per Evangelium
Christi. Neque gloriamur de laboribus 15
alienis, in locis quorum mensura sit in-
numerabilis: quia speramus quòd cre-
scens fides vestra in vobis, magnificabi-
tur pro ratione mensuræ nostræ, & au-
gescet ad multum incrementum. Et an- 16
nuntiabimus in regionibus illis quarum
distantia vos prætergreditur: non in
regionibus præparatis gloriamur in ali-
ena mensura. Qui autem gloriatur, in 17
Domino glorietur. Non enim qui suipsi- 18
us rem approbat, ille purus est: sed cu-
jus rem approbat Dominus.

CAP. XI.

Lectio sabbathi vigesimi quarti post Pentecosten.

ET ô utinam toleraretis insipientiam 1
meam aliquanto spatio: imò utinam
sufferretis me. Ambio enim vos Domini 2
zelotypiâ, quia despondi vos uni viro,
ut sisterem vos Christo virginem puram.
Et metuo ne quemadmodum serpens ille 3
decepit Evam dolo suo, ita corrumpan-
tur mentes vestræ à consortio simplicita-
tis quæ est in fide Christi. Et quidem si 4
is qui venit ad vos, alium prædicaret
Jesum quem non prædicavimus nos: aut
alium acciperetis spiritum, quem non
acceperitis: aut aliam suscipieretis an-
nuntiationem, quam non susceperitis:
congrua sanè esset ejus rei tolerantia.

Lectio teriæ sextæ, post Pentecosten decimæ tertiæ.

Et secundùm opinionem meam, profectò 5
nihilo minor sum summis Apostolis. Et 6
quanvis sim in sermone meo plebeius,
non tamen sum in scientia mea plebeius:
verùm in omni re, & cunctis in oper-
ibus nostris manifestati sumus vobis.
Hucusque. An verò commisi peccatum 7
cùm meipsum demisi ut vos efferremini?
an quia gratis annuntiavi vobis evan-
gelium Dei:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወጎደግሙ : ዕቅመክሙ : ለኮ : ከመ : ትብጽሑ : ውስተ : ትምህርተ : ክርስቶስ:።
15 ወንሕነሰ : ሊንትጫካሕ : በዘ : ሊደረትዕ : በጸላ : ባዕድ :: ወባሕቱ፡ ንሴፎ : ትብዛኅ : ሃ
16 ይሣፍትክሙ : ወትዕበይ : በላዕሌክሙ : በከመ : በሕገ : ሠርጓትክሙ:። ወፈድፋደሰ :
17 ዘመሀረክሙ :: ተመኅሳ : በዘ : ይረትዕ : በዘ : ድልው:። ወዘሰ : ይትጫካሕ : በእግዚ
18 ለብሑር : ለይትመካሕ:። ወለኮ : ደሉ : ዘርእሶ : ኀሊደ : ኅሩየ : ይከውን : ለኮኑ :
ዘለግዚለብሑር : ኀሊደ : ክሙ::።

1 ገል ወርቱዕሰ : ትትዐገሱኒ : ሕደጥ : ለእበድየ : ወእመኒ : ተዐገስክሙኒ:።
2 እክሙ : እቀንእ : ለክሙ : ቅንአተ : እግዚለብሑር : ወናሁ : ሠራዕኩ : ለብእሲኒ : ይኅበ
ር : በብእሲቱ : ወይነጽሕ : ርእሶ : እመዝሙት : ለክርስቶስ::።
ብቀበላ : ጾሙ : ኅበ : ይትነበብ:።
3 ወባሕቱ : እፈርሀክሙ : ዮጊ : ከመ : ለርዌ : መድና : ለእሑታ : ለሔዋ : በጥኅሎታ : እ
4 ንደኒ : ለእሙ : ይጣእኝ : ልብክሙ : እመየውሀቱ : ወእጽሑ : ለክርስቶስ:። ሶበሁቦ :
ካልእ : ለይሴእ : ዘይመጽእ : ዘይሰብኩ : ወሊሶበክነ : ለክሙ :: ወእመኒበ : ካልእ : መንፈ
ሰ : ዘትነሠሉ : ዘሊነሣእክሙ : ወእመኒ : ካልእ : ትምህርተ : ዘሊተመሀርክሙ : ርቱዕ :
5 ትፅንሑ:።። ወባሕቱ : እትሐዘብሰ : ለልቦ : ዘለኅጸጽኩክሙ : እመዘ : ባዕድ : ሐዋር
6 ያት:።። ወእመኒ : ለብድ : ለነ : በቃልየ : ለኮኬ : በልብየ : ወባሕቱ : በኵሉ : እኪሠ
7 ት : ለክሙ:።። ወሚመ : ለባሕኩኑ : እንጋ : ዘለሕመሙ : ርእስየ : በኵሉ : ከመ : ለነ
ትሙ : ትትለዐሉ::እክመ : በከንቱ : መሀርኩክሙ : ትምህርተ : እግዚለብሑር:።

Et relinquistis ordinem vestrum, non quasi perveniretis in doctrinam Christi. Et 14
nos non gloriabimur in eo quod non convenit, videlicet in labore alterius, sed 15
speramus, ut crescat fides vestra, & ut magnificetur super vos, secundùm regu-
lam constitutionis vestræ, Et præcipuè eam, quæ docuit vos, gloriari in eo quod 16
convenit, in eo quod præparatum est. Et qui gloriatur, in Domino glorietur. 17
Non tamen qui seipsum laudat, probatus erit: nonne is quem Deus laudavit? 18

CAP. XI.

ET oportet ut sustineatis paululùm stultitiam meam, sed etiam sustinuistis me. 1
Quia ambio vos zelotypiâ Dei, & ecce statui virum, ut maneat cum uxore ejus, 2
& mundum faciat seipsum à scortatione, Christo.

In adventu jejunii, ubi legitur.

Sed metuo vos quidem, ne fortè sicut servens seduxit Hevam astutiâ suâ, ita corrum- 3
pat intellectum vestrum, à mansuetudine & puritate Christi. Si esset alius Jesus 4
venturus quem prædicant, & non prædicavimus vobis; & si esset alius Spiritus
quem accipiatis, quem non accepistis; & si alia doctrina, quam non didicistis,
rectè expectetis. Sed existimo quod nihil est quo minùs vos magìs quàm cæteri 5
Apostoli. Et si stultus sum in sermone meo, non tamen in intellectu meo: sed in 6
omnibus apertus sum vobis. Num peccavi igitur, quia afflixi meipsum in 7
omnibus, ut vos attolleremini: quia gratis docui vos doctrinam Dei?

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Ι'.

8 Alias Ecclesias expoliavi, accipiens stipendium, ad
vestrum ministerium: Et præsens
9 Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαζὼν ὀψώνιον, πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· Καὶ παρὼν
apud vos, & egens, non obtorpui cuiquam: nam inopiam meam suppleverunt
πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν
fratres venientes à Macedonia: & in omni inoneroſum vobis meipſum ſervavi,
οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα,
& ſervabo. Eſt veritas Chriſti in me, quoniam gloriatio hæc non obturabitur
10 καὶ τηρήσω. Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται
in me in regionibus Achaiæ. Propter quid? quia non diligo vos? Deus
11 εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. Διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς
ſcit. Quod autem facio, & faciam, ut amputem occaſionem volentium
12 οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων
occaſionem: ut in quo gloriantur, inveniantur ſicut & nos. Nam ejuſmodi pſeudo-
13 ἀφορμήν· ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδο-
apoſtoli, operarii doloſi, transformati in Apoſtolos Chriſti. Et non
14 απόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. Καὶ οὐ
mirum: ipſe enim Satanas transformatur in angelum lucis. Non
15 θαυμαστὸν· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. Οὐ
magnum ergò ſi & miniſtri ejus transformantur velut miniſtri juſtitiæ: quorum
μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν
finis erit ſecundùm opera ipſorum. Iterùm dico, (ne quis me putet inſipientem
16 τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Πάλιν λέγω, (μή τίς με δόξῃ ἄφρονα
eſſe: ſi verò non, etiam ut inſipientem accipite me, ut modicum quid & ego glorier,)
εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι κἀγὼ καυχήσωμαι,)
Quod loquor, non loquor ſecundùm *Dominum*, ſed quaſi in inſipientia, in hac
17 Ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ Κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ
præſidentia gloriationis. Quoniam multi gloriantur ſecundùm carnem, & ego
18 τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ
gloriabor. Libenter enim ſuſtertis inſipientes, *prudentes exiſtentes.* Tolerastis
19 καυχήσομαι. Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. Ἀνέχεσθε
20 enim, ſi quis vos in ſervitutem redigit, ſi quis devorat, ſi quis accipit, ſi quis
γάρ, ἐάν τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, ἐάν τις κατεσθίει, ἐάν τις λαμβάνει, ἐάν τις
extollitur, ſi quis vos in faciem cædit. Secundùm *contumeliam* dico: quaſi
ἐπαίρεται, ἐάν τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς
21 *quòd* nos infirmi fuerimus: In quo *verò* quis audet, (in inſipientia dico,) audeo
ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω,) τολμῶ
& ego. Hebræi ſunt, & ego: Iſraëlitæ ſunt, & ego: ſemen A-
22 κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι, κἀγώ· Ἰσραηλῖταί εἰσι, κἀγώ· σπέρμα Α-
brahæ ſunt, & ego. Miniſtri Chriſti ſunt, (*deſipiens loquor,*) ſuper ego:
Ἐραάμ εἰσι, κἀγώ. Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι, (παραφρονῶν λαλῶ,) ὑπὲρ ἐγώ·
23 in laboribus *abundantiùs*, in plagis ſupra modum, in carceribus abundantiùs,
ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως,
in mortibus frequenter: A Judæis quinquiès quadragenas, *præter* unam,
ἐν θανάτοις πολλάκις· Ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν
24 accepi: Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufragium feci,
ἔλαβον· Τρὶς ἐρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα,
25 noctem diem in profundo egi: Itineribus ſæpè: periculis
νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· Ὁδοιποιίαις πολλάκις· κινδύνοις
26 fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus,
ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
periculis in civitate, periculis in ſolitudine, periculis in mari, periculis
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις
in falſis fratribus:
ἐν ψευδαδέλφοις·

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Porrò eccleſias alias exui, & accepi ſumptus in veſtrî miniſterium. Et quum veniſſem ad vos, neminem veſtrûm oneravi: indigentiam enim meam ſuppleverunt fratres qui venerant à Macedonia: & in omnibus meipſum ſervavi ac ſervaturus ſum, ut non ſim vobis oneri. Eſt in me veritas Chriſti, quòd hæc gloriatio non abolebitur in me in regionibus Achaiæ. Quare? quia non diligo vos? Deus novit. Sed quod facio, idem & faciam, ut præcîdam occaſionem iis qui quærunt occaſionem, ut in eo de quo gloriantur, reperiantur ſicut & nos. Sunt enim iſti pſeudoapoſtoli, & operarii doloſi, & transformant ſeipſos in Apoſtolos Chriſti. Et in hoc nihil mirandum eſt. Si enim ipſe Satanas transformatur in angelum lucis, Non eſt magnum negotium ſi & miniſtri ejus transformantur in miniſtros juſtitiæ, quorum finis erit juxta opera ipſorum.

In commemorationem Pauli. 18.

Iterum autem dico, Num putat aliquis de me quaſi ſtultus ſim? ſin minùs, etiam ut ſtultum accipite me, ut & ego pauliſper glorier. Quod loquor non ſecundùm Dominum noſtrum loquor, ſed quaſi per inſipientiam in hoc loco gloriationis. Quandoquidem multi gloriantur ſecundùm carnem, ego etiam gloriabor. Pacifici enim eſtis ad obtemperandum rationis expertibus, quum vos ſitis ſapientes. Et adhæreſcitis ei qui vos in ſervitutem adigit, & qui vos exedit, & qui accipit à vobis, & qui effert ſeſe ſupra vos, & qui cædit vos in faciem veſtram. Quaſi cum contumelia dico. Ac ſi nos infirmi eſſemus, per amentiam dico, In quocunque audet aliquis, audeo & ego. Si Hebræi ſunt, & ego quoque: ſive ſint Iſraelitæ, & ego: ſi ſunt ſemen Abraham, & ego. Si miniſtri ſunt Chriſti (per amentiam dico) illis præſtantior ſum: in labore pluſquam illi, in verberibus pluſquam illi, in vinculis pluſquam illi, in mortibus pluries. A Judæis quinquies quadragenis plagis vapulavi unâ minùs. Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus, ter in naufragio fui die & nocte, in mari ſine navigio fui. In itineribus plurimis, in periculo fluminum, in periculo ſicariorum, in periculo ex cognatione mea, in periculo ex gentibus, in periculo fui in civitatibus, in periculo fui in ſolitudine, in periculo in mari, in periculo ex falſis fratribus:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ቊሚመ : ቤተ : ክርስቲያኑ : እንጋ: ቀሰጥኩ: ለሲሰይየ: ከመ: እትለእክሙ : ወእመኂ : ሀለ
9 ወኩ: ኅቢክሙ:ሊተሠቍኍመ:ለእዋይክሙ: እንዘ:እቤንስ:=> ወኅበዚኂ : ሊያለከልኩ:ስለ
ጡ : ሊተ : ለኅዊነ : በጺሑሙ : እመቂደንያ : ወበከሩ : ተዕቀብኩ : ሊያከብድ : ላዕቤክ
10 ሙ::=> ለጣን : ሀሎ: ክርስቶስ : ሙስሌየ: እስመ: ሊተዐጸወተኂ : ዘቲ : ፍለሐየ: ባደወ
11 ለ : ለካይያ:=> በእንተ : ምንት : እስመሁ : እንጋ: ሊያፈቀረክሙ: እንከሰ: እግዚአብሔ
12 ር: ያለሙር:=> ዘሂ : ገበርኩ: ወዘሂ : ሊገበርኩ : ከመ: እክልለው : መክንያቶሙ : ለእ
13 ለ : ይፈቅዱ : ምክንያተ::ከመ: እውንቱሂ : ይትፈለሡ : ከማነ:=> እስመ : ሀለዉ: ሐሰ
ዊያነ : ገበርተ : ዐመፃ : እለ : ይትጣየኑ : ወይትጌስሱ : ሓዋርያተ : ክርስቶስ::=>

Num domum Chriſtianorum igitur ſpoliavi in ſtipendium meum, ut miniſtravem vobis? & quum eſſem apud vos non extorſi divitias veſtras dum egerem. Et ubi non habui ſatis, ſupplevêrunt me fratres noſtri, venientes à Macedonia: & in omnibus cuſtoditus fui, ne gravarem ſuper vos. Verè fuit Chriſtus mecum, quia non exclusum fuit à me hoc gaudium meum in regione Achaiæ. Propter quid? Num quia igitur non diligo vos amplius? Deus ſcit. Quod feci, & quod omiſi: ut prohiberem occaſionem eorum, qui deſiderant occaſionem, ut ipſi glorientur ſicut nos. Quia ſunt falſi ſervi iniquitatis, qui doloſe agunt, & ſimilati ſunt Apoſtolis Chriſti.

Versio VULGATA LATINA.

8 Alias Ecclesias expoliavi, accipiens stipendium ad ministerium vestrum.
9 Et cùm essem apud vos, & egerem; nulli onerosus fui: nam quod mihi deerat, suppleverunt fratres, qui venerunt à Macedonia: & in omnibus sine
10 onere me vobis servavi, & servabo. Est veritas Christi in me, quoniam
11 hæc gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaiæ. Quaré? Quia
12 non diligo vos? Deus scit. Quod autem facio, & faciam: ut amputem occasionem eorum, qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur, inveniantur
13 sicut & nos. Nam ejusmodi pseudoapostoli, sunt operarii subdoli, transfi-
14 gurantes se in Apostolos Christi. Et non mirum: ipse enim satanas transfigurat se
15 in Angelum lucis. Non est ergò magnum, si ministri ejus transfigurentur velut ministri justitiæ: quorum finis erit secundùm opera ipsorum. Iterùm dico, (ne quis
me putet insipientem esse, alioquin velut insipientem accipite me, ut & ego mo-
17 dicum quid glorier,) Quod loquor, non loquor secundùm Deum, sed quasi
18 in insipientia, in hac substantia gloriæ. Quoniam multi gloriantur secundùm carnem: & ego gloriabor. Libenter enim sufferti insipientes: cùm 19
sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit, si quis 20
devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem ves cædit. Secundùm 21
ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet, (in
insipientia dico,) audeo & ego: Hebræi sunt, & ego: Israëlitæ sunt, & ego: Se- 22
men Abrahæ sunt, & ego: Ministri Christi sunt, (ut minùs sapiens dico,) 23
plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis supra
modum, in mortibus frequenter. A Judæis quinquiès, quadragenas, 24
unâ minùs, accepi. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter 25
naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui; In itineribus 26
sæpè, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis
ex Gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وسلبت بيعًا اخر واخذتها نفقة لخدمتكم * ولما حضرت عندكم واعوزت لم اثقل على
9 احدكم * لان اعوازي تممه الاخوة الواردون من مكدونية * وحفظت لكم نفسي في كل شيء
10 غير مثقل واحفظها * وقد يوجد في حق الله * ان هذا الفخر لي ما يسد في اقاليم اخايا *
11 * ام لاي حال * الا اني لست احبكم * فقد علم الله ما كنت اعمله * وساعمله حتى
12 اقطع حجة المريدين حجة * ليوجدوا فيما يفاخرون به كما نوجد نحن * لان مثل هولاء هم رسل
13 كذبة فعلة غاشون * ممثلون برسل المسيح * وما ذلك مستعجبا لان الشيطان نفسه يمثل
14 بملاك نور * فليس مستعظما ان كان خدامه يمثلون شكلهم كانهم خدام العدل * الذين
15 ستكون نهايتهم بقدر اعمالهم * واقول ايضا لا يستخفني احدكم سفيها * فان لم يستخفني
16 ذلك * فاقبلوني ولو مثل سفيه حتى افتخر انا ولو يسيرا * والقول الذي اقوله فلست اقوله
17 بحسب الرب * بل كانه بسفاهة في شخص الفاخر هذا * واذ كثيرون يفتخرون افتخارا بحسب
18 الجسد افتخر وانا * لانكم اذ انتم عقلاء تحملون بالتذاذ السفهاء * لانكم تحملون من
19 20 يستعبدكم * من يستاء كلكم * ومن ياخذ مالكم * ومن يتعالى عليكم * ومن يصربكم على
21 وجوهكم * بمعنى الهوان والتعريض اقول هذا كاننا نحن قد ضعفنا *
* فراة لعبد هامتي الرسل بطرس وبولص *
22 مهما اجتري عليه احد * بجهالة اقول اجتري انا * اعبرانيون هم وانا كذلك * اسرائيليون
23 هم وانا * انسل ابراهيم هم وانا * احدام المسيح هم * خارج حد التميز اتكلم * انا اعلى منهم
24 سانا * بالتزايد في الانعاب كثيرا * باوفاط الصبر في الجراحات جدا * بكثن المقام في الحبوس *
25 مرار كثيرة حصلت في الميتات * خمس مرات صربني اليهود اربعين جلدة الا واحدة * صربت
26 بالعصي ثلثة مرات * رجمت دفعة * عرفت في المركب ثلثة مرات * بقيت في العمق يوما
بليلتيه * في اسفار الطرق * مرار كثيرة حصلت في معاطب الانهار * في مصاعب اللصوص * في
معاطب من دوري جنسي * في شدايد من الامم * في مصاعب في المدينة * في معاطب في
البحر * في شدايد من الاخوة الكذبة *

Et alias Ecclesias spoliavi, eásque in impensas accepi ad obsequium vestrum? Cúmque præsens essem apud vos, & egerem, nulli vestrûm onerosus fui: quandoquidem egestatem meam suppleverunt fratres venientes è Macedonia. Et omnibus in rebus meipsum servavi vobis minimè onerosum, ac servabo. Et invenitur in veritate Dei, quod ista gloriatio mihi non occludetur in climatib' Achaiæ. Quonam pacto? ánne quia non diligo vos? novit quidem Deus quod facio. Idémque faciam, ut amputem occasionem cupienti occasionem: ut reperiantur in eo de quo gloriantur, quales nos reperimur. Nam ejusmodi sunt Apostoli falsi, operarii dolosi, reformantes speciem Apostolorum Christi. Neq; id mirum: nam satanas ipse speciem induit Angeli lucis. Non magnum est igitur si ministri ejus immutent speciem suam, ac si ministri sint justitiæ: quorum finis erit secundùm opera eorum. Et rursùm dico; Ne quis vestrûm me putet insipientem: quòd si talis de me non habetur opinio, igitur accipite me vel ut insipientem, ut vel paululum ego glorier. Et quem dico sermonem, non dico secundùm Dominum, sed veluti per insipientiam, in hac persona gloriationis. Cúmque multi glorientur gloriatione ad carnem pertinente, gloriabor & ego: Quia vos cùm sitis prudentes, cum jucunditate sufferti insipientes. Suffertis enim eum qui vos in servitutem redigit, qui vos devorare cupit, qui rapit facultates vestras, qui se super vos attollit, & qui vos cædit super facies vestras. Per modum contumeliæ & exprobrationis hoc dico, ac si nos infirmati essemus.

Lectio in solennitate capitum Apostolorum Petri & Pauli.

In quocunque audet aliquis (per insipientiam dico) audeo & ego. Num Hebræi sunt? & ego itidem: num Israëlitæ sunt? & ego: num semen Abrahæ sunt? & ego: Num ministri Christi sunt? (extra terminum prudentiæ loquor) sublimioris ego sum conditionis quàm ipsi: in excessu in laboribus, abundè: in eminentia patientiæ in plagis, vehementer: in frequentia commorationis in carceribus: vicibus multis in mortibus me deprehendi: Quinque vicibus flagellârunt me Judæi quadragenis plagis unâ minus. Fustibus cæsus fui tribus vicibus: semel fui lapidatus: tribus vicibus cum navi demersus: diem cum nocte sna mansi in profundo: In itineribus viarum, crebris vicibus me deprehendi in periculis fluminum, in periculis latronum, in periculis à gentilibus meis, in angustiis à Gentibus: in periculis in civitate: in periculis in deserto: in periculis in mari: in æruminis à falsis fratribus:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወዝኒ : ለኮ፡ ለእክር፡ እስሙ፡ ለቢሁ : ሰይጣን : ይትጫስል : ከመ፡ መልአከ : ብርሃን፡=። 14
15 ፤ዝኒ : ሊኮን : ዐቢይ፡ እስሙ፡ መላእክቲሁኒ፡ ከመ፡ መለእክተ፡ ጽድቅ፡ ይሬስዩ : ርእሶሙ፡ 15
16 ወደሓሪቶሙሰ : በከመ፡ መግባሪሆሙ፡:=። ወካዕበ : እብል፡ ለልቦ : ዘይደስየኒ : ከመ፡ ለብ 16
17 ድ፡ ወእሚለኮ፡ ከመ፡ ለብድኒ : ተወከፈኒ፡:ከመ፡ እትፈሃክ፡ ላነሂ፡ ሕደጦ፡=። ወዝኒ፡ ለ 17
ኮ፡ዘመንግለ፡ እግዚለብሑር፡ ዘእነባር : ደለሙ፡ ከመ፡ ለብድ፡ እዘነግዕ : በእንተ : ዘቲ : ት 18
ምክሕትነ፡:=። እስሙ፡ ብዙኃን : እለ፡ ይትጫክሑ፡ በሕባ፡ ዘለጋ፡ ለነሂ፡ እትጫካክ፡=። 19
ለእመስ : ይሌድምጠሙ : ለጽዎለቶሙ : ለለብደን : እስሙ : ነባቢያን : ለእነሙ፡:=። 20
እስሙ፡ ትትዒገስዎሙ፡ ለእለ : ይትሌገለክሙ፡ ወለእለሰሂ : ይሀይዱክሙ፡ ወለእለሂ : ይትበ 21
ፅዑክሙ፡ ወለእለለሂ : ይትኃበዩ : ባዕሊክሙ፡ ወለዘሂ : ይጸፍዐክሙ፡ ገጽክሙ፡=። በእንተ፡ 22
እለ፡ ያስተሐቅሩ፡ እብለክሙ፡ እሙ፡ ሕማመነ : ንሕነሂ : ወእትጎበል፡ በእበድየ፡ እብል፡ ለ 23
ነሂ፡:=። እመኒ : ዕብራዊያን : እሙነቱ፡ ለነሂ : ከማሆሙ፡ ወእመኒ : እስራኤል፡ እሙነቱ፡ 24
ለነሂ : ከማሆሙ፡ እመኒ : ዘርለ፡ ለብርሃመ፡ እሙነቱ፡ ለነሂ : ከማሆሙ፡=። እመኒ : ለእ 25
ቡ : ለክርስቶስ : እሙነቱ፡ ለኮሁ፡ እዘነግዕ፡ ሰርእስየ፡ በጸጣሂ : ለፈድፈድኩ : ወተሞቅሑ
ኒ : ለፈድፈድኩ : በተቀሠፎሂ : ለብዛሓኩ፡:ወለሞተኒ : ዘልፈ : ንበጽሕ፡=። ሓመስ፡ ቀ 26
ሠፈነ፡ ለይሁድ፡ በበ : ለርብዓ፡ ዘለንበለ፡ ለሐቲ፡=። ለይልሰ፡ ዘበጡኒ፡ በለብትር፡ መዕረ፡
ዌገፈኒ፡ በለእበን፡ ለይልሰ፡ ተሰብረት፡ ሐመርየ፡:: በትኩ : ፍዐልኩ : እፀብት፡ ወኸተ : ቀለ
ይ፡=። ወበመንገድኒ : ዘፅፈ፡ እስመነደብ፡ ወተመንደብኩ፡ በተጣዘኒ፡ ወእመንደቡኒ፡ ፈደት፡ 27
ለመንደቡኒ : ለዝመንድየ፡ ለመንደቡኒ : ለሕሃብ፡ ተመንደብኩ፡ በበገር : ወተመንደብኩ፡ በሐ
ቀል : ተመንደብኩ፡ በበኩር : ለመንደቡኒ : ቢለ : ሐሰዊያን፡=።

Et hoc non est mirandum: quia ipse satanas assimilatur angelo lucis. Et hoc non est magnum, quia ministri ejus sicut ministros justitiæ facient seipsos: & finis eorum erit secundùm opera eorum. Et iterùm dico; Nemo sit qui constituat me ut stultum, alioquin sicut stultum accipiat ego etiam paululum. Et hoc non secundùm Deum loquor, sed sicut stultus barbarè loquor de hac gloriatione nostra. Quia multi sunt qui gloriantur secundùm legem carnis: ego etiam gloriabor. Si placeat vobis audire stultos: quia sapientes estis. Quia toleratis eos qui in servitutem adigunt vos, & qui diripiunt vobis, & qui devorant vos, & qui attollunt se supra vos, & qui vos in faciem cædunt. De contemporibus dico vobis, quòd afflicti fuimus nos etiam, & ausus sum in stultitia mea loqui ego etiam: Si ex Hæbræis sunt, ego etiam sicut illi: & si ex Israel sunt, ego etiam sicut illi: si ex semine Abrahæ sunt, ego etiam sicut illi: Si ministri Christi sunt, nónne barbarè loquor de me ipso? in labore superavi, & vinculis superavi, in vulneribus abundavi, & morti indesinenter accedo? Quinquies flagellârunt me Judæi, unaquáque vice quadragenis plagis exceptâ unâ. Ter verberârunt me cum virgis, semel obruerunt me cum lapidibus, ter fracta est navis mea, pernoctavi & dies egi natans in abyssis. In itineribus jugiter afflictus eram, & afflictus fui in solitudine, & afflixerunt me latrones, afflixerunt me cognati mei, afflixerunt me Gentes, afflictus fui in civitate, & afflictus fui in agro, afflictus fui in mari, afflixerunt me fratres falsi:

In *fatigatione* & ærumna, in vigiliis *sæpè*, in fame & siti, in jejuniis
27 Ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
sæpè, in frigore & nuditate: Præter illa extrinsecùs instantia mea
28 πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· Χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπισύστασίς μου
per diem, solicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & non infirmor?
29 ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ;
quis scandalizatur, & non ego uror? Si gloriari oportet, quæ infirmitatis
30 τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας
meæ gloriabor. Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi scit, *ille existens bene-*
31 μου καυχήσομαι. Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλο- ΙΑ'
dictus in secula, quòd non mentior. *In Damasco* gentis præpositus Aretæ
32 γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα
regis *præsidio tenebat* Damascenorum civitatem, *prehendere me volens*. Et per
33 τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων. Καὶ διὰ
fenestram in sporta demissus sum per murum: & effugi manus
θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους· καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας
ejus.
αὐτοῦ.

CAP. XII. ιβ'.

Gloriari *sanè* non *confert mihi*: veniam *enim* ad visiones & revelationes
1 Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις
Domini. Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, (sive in corpore,
2 Κυρίου. Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, (εἴτε ἐν σώματι,
nescio: sive extra corpus, nescio: Deus scit:) raptum
οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν·) ἁρπαγέντα
hujusmodi usque ad tertium cœlum. Et scio hujusmodi hominem, (sive in
3 τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε ἐν
corpore, sive extra corpus, nescio: Deus scit:) Quoniam raptus est
4 σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν·) Ὅτι ἡρπάγη

in paradisum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.
εἰς τὸν παράδεισον· καὶ ἤκουσεν ἀῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.
Pro hujusmodi gloriabor: pro autem meipso *non* gloriabor, *si non* in
Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν 5
infirmitatibus meis. Si *enim* voluero gloriari, non ero insipiens: veri-
τοῖς ἀσθενείαις μου. Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλή- 6
tatem enim dicam: parco autem, ne quis in me existimet supra quod videt me,
θειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με,
aut audit aliquid ex me. Et *excellentiâ* revelationum *ut ne effe-*
ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν (α) ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραί- 7
rar, datus est mihi stimulus *carni*, angelus *satan*, ut me colaphizet,
ρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος Σατᾶν, ἵνα με (β) κολαφίζῃ,
ut ne efferar. *Super hoc* ter Dominum rogavi, ut discederet 8
ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ
à me. Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia mea: nam virtus *mea* in
ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ εἴρηκέ μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν 9
infirmitate perficitur. Libenter igitur *meâ gloriabor* in infirmitatibus meis, ut
ἀσθενείᾳ (γ) τελεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα
inhabitet in me virtus Christi. *Ideò obletior* in infirmitatibus, in
ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν 10
contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Cùm
ὕβρεσιν, ἐν (δ) ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. Ὅταν
enim infirmor, tunc potens sum. Factus sum insipiens *glorians*: vos me
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. Γέγονα (ε) ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με 11
coëgistis. Ego enim debui à vobis commendari: nihil enim *inferior fui* supra
ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑπ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερ
valdè Apostolis, si & nihil sum.
λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.

ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκαλύ···ν, διὸ ἵνα μὴ (β) κολαφί··. Καὶ ὑπὲρ τούτου (γ) τελεῖται. (δ) ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις (ε) ἄφρων· ὑμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

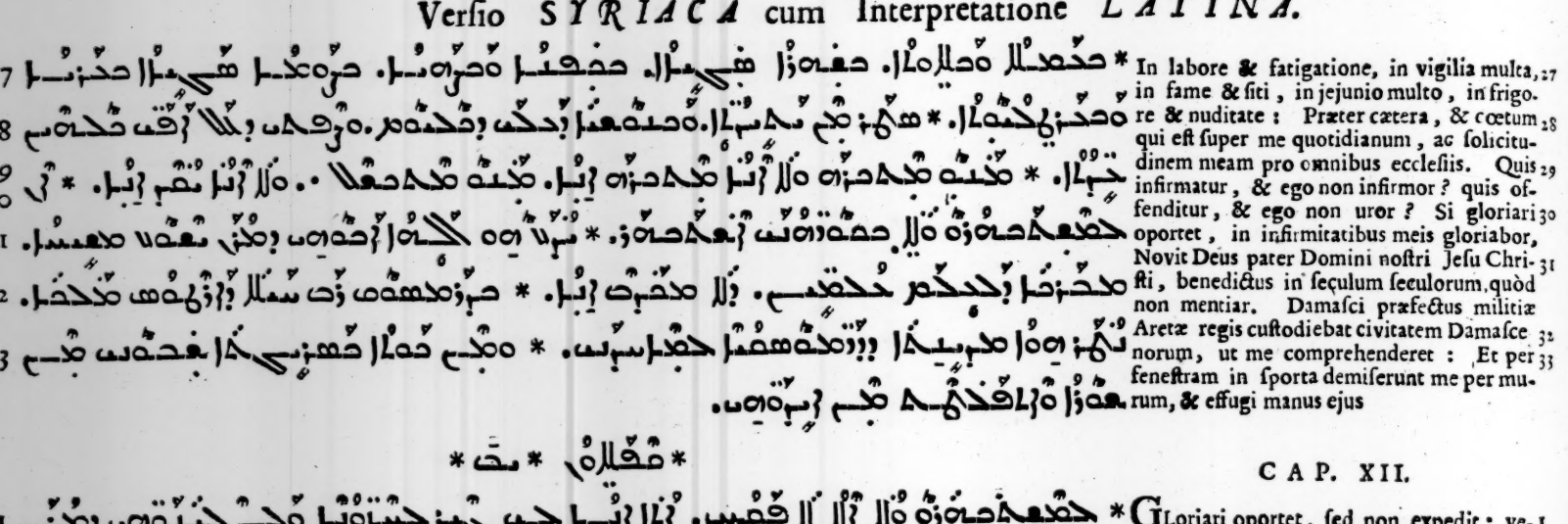

In labore & fatigatione, in vigiliis multa, 27
in fame & siti, in jejunio multo, in frigo-
re & nuditate: Præter cætera, & cœtum 28
qui est super me quotidianum, ac solicitu-
dinem meam pro omnibus ecclesiis. Quis 29
infirmatur, & ego non infirmor? quis of-
fenditur, & ego non uror? Si gloriari 30
oportet, in infirmitatibus meis gloriabor,
Novit Deus pater Domini nostri Jesu Chri- 31
sti, benedictus in seculum seculorum, quòd
non mentiar. Damasci præfectus militiæ
Aretæ regis custodiebat civitatem Damasce 32
norum, ut me comprehenderet: Et per 33
fenestram in sporta demiserunt me per mu-
rum, & effugi manus ejus

CAP. XII.

Gloriari oportet, sed non expedit: ve- 1
nio enim ad visiones & revelationes Domi-
ni nostri. Novi hominem in Christo ante 2
annos quatuordecim, (an verò in corpo-
re, vel extra corpus nescio, Deus novit:)
qui quidem raptus est usque ad tertiam cœ-
li partem. Et novi hunc ipsum hominem, 3
verùm an in corpore, an extra corpus,
nescio: Deus novit. Et raptus est in Pa- 4
radisum, & audivit verba non dicenda,
quæ non licet homini eloqui. Super hu- 5
jusmodi gloriabor, de meipso verò non
gloriabor, nisi in infirmitatibus. Si enim 6
voluero gloriari, non ero insipiens, siqui-
dem veritatem dico: sed parco, ne quis
cogitet de me, supra id quod videt me
esse, aut quod audit ex me. Et ne effer- 7
rer excellentiâ revelationum, datus est mi-
hi pruritus carni meæ nuntius Satanæ,
ut colaphis cæderet me, ne efferrer. Su- 8
per hoc ter obsecravi Dominum meum,
ut discederet à me. Et dixit mihi; Suf- 9
ficit tibi gratia mea, siquidem virtus mea
in infirmitate perficitur. Lubenter igitur
gloriabor in infirmitatibus meis, ut ob-
tegat me virtus Christi. Propterea com- 10
placeo mihi in infirmitatibus, in ignomi-
nia, in oppressionibus, in persecutioni-
bus, in carceribus pro Christo. Quum
enim infirmor, tunc potens sum. Ecce 11
factus sum rationis expers in gloriatione
mea, quia vos me coëgistis. Debueratis
enim testimonium ferre de me: quoni-
am nihil præstiti minùs quàm Apostoli
illi, qui sunt admodùm præstantes, etiam-
si nihil sim.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 በጸማ : ወበሠራሕ : ወበትጋህ::ብዙኅ : በርኅብ : ወበጽምእ : ወበጾም : ብዙኅ: በቊር :
28 ፀበዕርቃን::= ዘለእበለገዝ : በዕድ: ብዙኅ : ዘረከበኒ : ኵሎ : ለሚረ : እንዘ : እሰሊ : ቤ
29 ተ : ክርስቲያናት::=ᐟ መኑ : ዘይደዊ : ወኢይሐመም : ለኔ : ወመኑ : ዘይስሕት : ወኢ
30 ይደነፃፅ::=ᐟ ወእመሰ : ተመክሖኑ : ይደረትዕ : እትጫካሕ : ለነፂ : በሕማምየ::=ᐟ
31 ያለመር : እግዚአብሔር : ለቡሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘውእቱ : ቡሩክ :
32 ለዓለመ : ኵመ : ኢይሐሱ::=ᐟ በሀገረ : ደማስቆ : መልአካ : ለሕዛብ : ዐቃቤ : ህገር :
33 ያሣስቆናዊ : ፈቀደ : ይለኅዘኒ::=ᐟ ወለወገዱኒ : በሠብሠበ : እንተ : መስኮት : እመለረ
ፍት : ወለመሰናጉ : እመእይሁ::=ᐟ .

*In labore & in fatigatione, & in vigiliis multis, in fame & in siti, & 27
in jejuniis multis, in frigore & in nuditate: Præter hæc alia multa fu- 28
erunt, quæ contigerunt mihi quotidiè, dum solicitè considerarem domum
Christianorum. Quis ægrotat, & non patior ego? quis peccat, & non con- 29
turbatus sum? Et si gloriari oporteat, gloriabor ego etiam in afflictione 30
mea. Scit Deus Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est benedictus in 31
secula, quòd non mentior. In civitate Damasci præfectus gentis custos 32
civitatis Damascenæ, voluit prehendere me: Et demiserunt me in sporta 33
per fenestram à muro, & effugi è manu ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

27 In labore & ærumna, in vigiliis multis, in fame & siti, in jejuniis multis, in frigore &
28 nuditate: Præter illa quæ extrinsecùs sunt, instantia mea quotidiana, solicitudo
29 omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur,
30 & ego non uror? Si gloriari oportet: quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor.
31 Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est benedictus in sæcula, scit
32 quòd non mentior. Damasci præpositus Gentis Aretæ regis, custodiebat
33 civitatem Damascenorum, ut me comprehenderet: Et per fenestram in
sporta dimissus sum per murum, & sic effugi manus ejus.

CAP. XII.

1 SI gloriari oportet (non expedit quidem:) veniam autem ad visiones &
2 revelationes Domini. Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim,
(sive in corpore nescio, sive extra corpus nescio, Deus scit,) raptum hu-
3 jusmodi usque ad tertium cœlum. Et scio hujusmodi hominem, (sive
in corpore, sive extra corpus, nescio, Deus scit,) Quoniam raptus est in
4 paradisum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Pro hu-
5 jusmodi gloriabor: pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis.
6 Nam, & si voluero gloriari, non ero insipiens: veritatem enim dicam,
parco autem, ne quis me existimet supra id quod videt in me, aut aliquid
7 audit ex me. Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi sti-
mulus carnis meæ angelus satanæ, qui me colaphizet. Propter quod ter
8 Dominum rogavi, ut discederet à me: Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia
9 mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in in-
firmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo
10 mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutio-
nibus, in angustiis pro Christo: Cùm enim infirmor, tunc potens sum. Fa-
11 ctus sum insipiens, vos me coëgistis. Ego enim à vobis debui commenda-
ri: nihil enim minùs fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli: tametsi
nihil sum:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * في التعب والنصب * في الاسهار مرار كثيرة * في الاصوام كرات عديدة * في الجوع والعطش *
28 بالبرد والعري * سوي السدايد التي هي خارج هذه الموصوفة * والجمع علي كل يوم * اهتماسي
29 بالكنايس كلها * من يمرض فلا امرض انا معه * من دا يسك فلا التهب انا * فان كان يجب
30 ان افكر فافكر بدواعي امراضي * الاحد التاسع عشر بعد العنصرة *

In labore & fatigatione, in vigiliis sæpe, in jejunis frequenter, in fame & siti, in frigore & nuditate. Absque 28
molestiis quæ sunt præter hasce commemoratas, est etiam congeries in me quotidiana solicitudinis meæ de omnibus ecclesiis. Quis infirmatur quin ego 29
infirmer unà cum ipso? quis offenditur, quin uram ego? Igitur si gloriari me 30
oporteat, gloriabor de vicissitudinibus infirmitatum mearum.

Dominicâ decimâ nonâ post Pentecosten.

31 * يعلم الاله وابو ربنا يسوع المسيح الذي لم يزل مباركا الي الابد * انبي ما اكذب * ان
32 بدمسق رييس الامة اراطا الملك * اعلق مدينة الدمسقيين مريدا ان يقبض علي * واحدرت
33 في صدن من نافذة في السور وافلت من يديه *

Novit Deus ac Pater Domini nostri Je- 31
su Christi, qui est incessanter benedictus 32
in æternum, quòd non mentior. Da- 33
masci quidem princeps gentis, Areta rex, clausit urbem Damascenorum, volens me comprehendere: Et demissus fui in sporta per fenestram quæ erat in muro, effugique manus ejus.

* الفصل الثاني عشر *

1 * وما سبيلي ان افكر ولا يوافقني ذلك * انبي احي الي مناظر الرب واعلاناته * اعرف انسان
2 اربعة عشر سنة انسانا بالمسيح * ان يكن بجسد لست اعلم * وان يكن بغير جسد لست اعلم
3 الله يعلم * هذا نفسه اعرفه محطوفا الي السماء الثالثة * واعرف هذا الانسان بعينه * ان كان
4 بجسده او بغير جسده لست اعلم الله يعلم * انه خطف الي الفردوس وسمع كلمات لا يلفظ بها *
5 الكلمات التي ما يمكن انسانا يتلفظ بها * من اجل هذا نفسه انا افكر فاما من اجل ذاتي
6 فلست افكر الا بامراضي * لاني ان سيب افكر فما اكون جاهلا * لاني اقول حقا * واسعف الا
7 يفكر في احد باعلي مما يراني او يسمع مني سيا * ولافراط سمو الاستعلانات ليلا انسامي علوا *
8 اعطيت مكرا لبسري رسول سيطان ليقرعني ليلا انسامي * ومن اجل هذا تضرعت الي الرب
9 ثلثه مرات ليبتعد عني * فقال لي تكفيك نعمتي * فان قوتي بالضعف تتكمل * فافكر اذا
بامراضي واعتقدها مسئلة كثيرا * لتسكن في قوة المسيح *

In labore & fatigatione, in vigiliis sæpe, in jejunis frequenter, in fame & siti, in frigore & nuditate. Absque 28
molestiis quæ sunt præter hasce commemoratas, est etiam congeries in me quotidiana solicitudinis meæ de omnibus ecclesiis. Quis infirmatur quin ego 29
infirmer unà cum ipso? quis offenditur, quin uram ego? Igitur si gloriari me 30
oporteat, gloriabor de vicissitudinibus infirmitatum mearum.

Dominicâ decimâ nonâ post Pentecosten.

Novit Deus ac Pater Domini nostri Je- 31
su Christi, qui est incessanter benedictus 32
in æternum, quòd non mentior. Da- 33
masci quidem princeps gentis, Areta rex, clausit urbem Damascenorum, volens me comprehendere: Et demissus fui in sporta per fenestram quæ erat in muro, effugique manus ejus.

* فراءة الاثنين من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة * فلذلك اسبسر 10
بالامراض * بالشدايد * بالاضطهادات بالضيقات من اجل المسيح * لاني اذا مرضت
فحينيذ اكون قويا * قد صرت سفيها مفاخرا * فانتم الرمتموني * وقد كان يجب لي عليكم ان 11
يعكموا ساني * لاني ما نقصت سيا عن الرسل المعظمين جدا * وان كنت لست سيا *

Propterea oblector in infirmitatibus, 10
in contumeliis, in molestiis, in persecutionibus, in angustiis pro Christo: quia cùm infirmor, tunc potens sum. Jam insipiens factus sum gloriando, 11
at vos coegistis me. Et quidem vos debebatis conditionem meam magnificare: quia nihilo minor fui summis Apostolis, tametsi nihil sum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ፲፪ ወተመክሖሰ : ሊይደትዕ::ንግባእ : ከዕበ : መንገለ : ረእይ : ዘከሠተ : እግዚእነ:=>
2 አእመር · ብእሴ : በክርስቶስ : እመቅደመ : ዐሠርቱ : ወአርባዕቱ : ዐመት::አመሰ : በሠ
ጋሁ : እመኒ : ዘእንበለ : ሥጋሁ : እንደሂ : እግዚኣብሔር : ያአመር : ወመሠጥወ : ለው
3 እቱ : ዘከሣሁ : እስከ : ሣልስ : ሰማይ::=> አአመር : ለውእቱ : ብእሲ : ዘከሣሁ : ወእ
4 መሰ : በሠጋሁ : ወእመኒ : ዘእንበለ : ሥጋሁ : እንደሂ : እግዚኣብሔር : ያአመር::=> ወ
መሠጥወ : ውስተ : ገነት : ወሰመዐ : ነገረ : በሠየ : ዘሊይከውኖ : እጋለ : እመሕየው : ደ
5 ነብብ::=> በእንተ : ዝንቱሰኬ : ዘከመዝ : እትጫከሕ : ወበርእስየሰ : ሊይትጫከሕ : ዘ
6 እንበለ : በሕማምየ:=> ወእመኒ : ፈቀድኩ : እትመካሕ : ሊኮንኩ : ሉብደ : እስመ : ጽድ
ቀ : እነግር :: ወባሕቱ : እትጫከሕ : ከመ : ሊይትሐዘቡኒ : በዘ : ርእዩኒ : ወበዘ : ሰመዐ
7 ኒ : እስመ : ፈድፋደ : በዝኒ : ራእየ:=> ወባሕቱ : ከመሰ : ሊይትዐበይ : ተውህበኒ : መል
8 ለከ : ሰይጣን : ዘይደጕጸኒ : ለሠጋየ : ወይሰርዐኒ:=> ወለእተበቋዕኩሞ : ለእግዚእነ :
9 ለሠልሰ : በእንቲለሁ : ከመ : ያለትቶ : እሙኔየ:=> ወይቤለኒ : የለክለክ : ጸጋየ : ወኀይል
ሰ : በደዌ : የኅልቅ : ወእትጫካሕ : በሕማምየ : ከመ : ይኅደር : ኀይለ : ክርስቶስ :
10 ላዕሌየ:=> ወበሕቱ : እትጫከሕ : በሕማምየኒ : ወበተጽለሎኒ : ወበመንደቢኒ : ወበ
ተስደደኒ : ወበተፅናጽኒ : በእንተ : ክርስቶስ::=> ወእመኒ : አበድኩ : በዘ : እንትኩ :
11 ለግበርክሙኒ : ወሊተሰ : ርቱዕ : ሊተ : እክበር : በኅቤክሙ : እስመ : ለልቦ : ዘ
ለኅጽኩክሙ : እመዘ : ኵሉ : ሐዋርያት : እመኒ : ከመ : ወሊመንት : እነ:=>

CAP. XII.

1 ET gloriari non expedit, revertamur ad visionem quam manifestavit Dominus
2 noster. Scio hominem in Christo ante quatuordecim annos, sive in corpore ejus,
sive absque corpore ejus, utique Deus scit: & rapuit hunc talem usque ad tertium
3 cœlum. Scio hujusmodi hominem, sed sive in corpore ejus, sive absque corpore
4 eius utique, Deus scit. Et rapuit eum in paradisum: & audivit sermones ibi,
quos non potest homo loqui. De hujusmodi re igitur gloriabor: & de me ipso non
5 gloriabor, nisi in afflictione mea. Et si voluero gloriari, non ero insipiens, quia
6 veritatem dicam: sed gloriabor, ut non reputent me secundùm quod viderunt in me,
quia abundavit super hæc visio. Sed ne elatus essem, datus est mihi angelus sata-
7 næ, qui pungit me corpore meo, & colaphizat me. Et rogavi Dominum nostrum ter
8 super eo, ut abigeret eum à me: Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia mea, &
9 virtus in infirmitate perficitur: & gloriabor in afflictione mea, ut habitet virtus
Christi super me. Veruntamen gloriabor in afflictione mea, & in ignominia mea,
10 & in tribulatione, & in persecutione, & in inopia pro Christo: Et si insipiens
11 fui, has in re vos coegistis me: & mihi expedit ut glorier apud vos,
quia nihil est in quo minui vos magis quàm omnes Apostoli: tametsi quasi nihil
sum.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ipsa quidem signa *Apostoli effecta* sunt *in vobis in* omni *tolerantia*, in signis
12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, (ζ) ἐν σημείοις
& prodigiis & virtutibus. Quid enim est quod *inferiores fuistis supra ceteros ecclesias*, si
13 καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ
non quòd ipse ego non *obtorpui* vobis? Donate mihi injuriam hanc.
μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.
Ecce tertiò *paratè habeo* venire ad vos: & non *obtorpescam* vobis.
14 Ἰδοὺ τρίτον (η) ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ (ϑ) καταναρκήσω ὑμῶν.
Non enim quæro vestra, sed vos. Non enim debent *nati parentibus*
οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, (ι) ἀλλ' ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι
thesaurizare, sed parentes *natis*. Ego autem libentissimè impendam, &
15 θησαυρίζειν, (κ) ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω, καὶ
expendar pro animabus vestris: *si & abundantiùs* vos diligens, minùs
ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· (λ) εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, (μ) ἧσσον
diligar. Esto *verò*, ego non gravavi vos, sed *existens* astutus,
16 ἀγαπῶμαι. Ἔστω δή· ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς, (ν) ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος,
dolo vos cepi. *Num* aliquem eorum quos misi ad vos, *per ipsum expilavi*
17 δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα
vos? Rogavi Titum, & *simul* misi fratrem. Numquid *expilavit*
18 ὑμᾶς; Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν. μήτι ἐπλεονέκτησεν
vos Titus? *non* eodem spiritu ambulavimus? *non* iisdem vestigiis? *Rur-*
ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι; (ξ) Πάλ-
sùm putatis quòd *vobis excusemur?* Coram Deo in Christo loquimur:
ιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; (ο) κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν·
at omnia, charissimi, propter vestram ædificationem. Timeo enim ne fortè *veniens*
20 τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τὴν ὑμῶν οἰκοδομῆς. Φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν
non quales volo inveniam vos: & ego inveniar vobis qualem non vultis: ne fortè
οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μήπως
contentiones, æmulationes, iræ, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes,
ἔριδες, (π) ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, καταλαλιαὶ, ψιθυρισμοὶ, φυσιώσεις,
seditiones: Ne iterùm *venientem* me humiliet Deus *meus* apud vos, &
21 ἀκαταστασίαι· Μὴ πάλιν (ρ) ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ
lugeam multos antè *peccantium*, & non *pœnitentium* super immunditia, &
πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ
fornicatione, & impudicitia quam gesserunt.
πορνείᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

CAP. XIII. ιγ'.

Tertio hoc venio ad vos: in ore duorum testium & trium
(α) Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν 1
stabit omne verbum. Prædixi & prædico, ut præsens *secundò*,
σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. Προεἴρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, 2
& absens nunc *scribo antè peccantibus*, & cæteris omnibus, Quoniam si
καὶ ἀπὼν (β) νῦν γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, Ὅτι ἐὰν
venero *in* iterùm, non parcam. *Quandoquidem* experimentum quæritis in me
ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι. Ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ 3
loquentis Christi, qui in *vos* non infirmatur, sed potens est in vobis: *Etenim*
λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· Καὶ γὰρ 4
si crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei. *Etenim* nos infirmi
ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθε-
sumus in illo: sed vivemus cum eo ex virtute Dei in
νοῦμεν (γ) ἐν αὐτῷ· ἀλλὰ ζησόμεθα ζὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς
vos.
ὑμᾶς.

MS.A. (ζ σημείοις (η) τοῦτο ἑτοίμως (ϑ) καὶαναρκήσω. ὑ γὰρ (ι) ἀλλὰ (κ) ἀλλὰ (λ) εἰ περισσοτέρως (μ) ἧσσον (ν) ἀλλὰ (ξ) Πάλαι (ο) κατέναντι Θεοῦ (π) ζῆλος, (ρ) ἐλθόντος με ταπεινώσῃ με ὁ Θεός μου Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· (β) νῦν τοῖς (γ) ζῶν αὐτῷ· ἀλλὰ ζήσομεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ... * ...

13 ... * ...

14 ... * ...

15 ... * ...

16 ... * ...

17 ... * ...

18 ... * ...

19 ... * ...

20 ...

21 ...

* Signa Apostolorum edidi inter vos cum 12
omni patientiâ, & potentiis, & miraculis,
& virtutibus. Nam qua in re fuistis infe- 13
riores cæteris ecclesiis, nisi in hoc quòd non
fuerim vobis oneri? Remittite mihi hanc of-
fensam. Ecce jam tertiò paratus sum veni- 14
re ad vos, & non esse vobis oneri: quippe
qui non quæram quæ vestra sunt, sed vos.
Non enim debent liberi reponere thesauros
parentibus, sed parentes liberis suis. Ego 15
verò perlubenter & sumptus impendam, atq;
adeò meipsum dabo pro animabus vestris,
licèt ubertiùs vos diligens, minùs me dili-
gatis. Et fortassis ego non fui vobis oneri, 16
sed tanquam vir astutus dolo vos suffuratus
sum. Num per aliquem alium quem misi erga 17
ad vos, inhiavi in vos? Titum rogavi, & misi 18
cum eo fratrem. Num in vos inhiavit Titus?
nónne eodem spiritu ambulavimus, eisdém-
que vestigiis?

Feriâ V I. mediâ Jejunii. 19.

* Num adhuc putatis quòd depromamus vobis 19
spiritum? coram Deo in Christo loquimur:
omnia verò dilectissimi mei, propter ædi-
ficationem quidem vestram. Vereor enim ne 20
veniam ad vos, & non inveniam vos quales
vellem, & ego etiam inveniar à vobis, qua-
lem non velletis: ne fortè sit contentio, &
livor, & ira, & contumacia, & obtrectatio,
& susurri, & tumor, ac seditio: Ne forsan 21
quum venero ad vos, deprimat me Deus me-
us, & lugeam multos illos qui peccave-
runt, & non resipuerunt ab immunditia,
& à scortatione, & ab impudicitia quam
patrârunt.

* ...

CAP. XIII.

1 ... * ...

2 ...

3 ...

4 ...

Hæc est tertia vices quâ paratus sum, ut 1
veniam ad vos, ut in ore duorum triúmve
testium stet omne verbum. Prædixeram vo- 2
bis, & iterum vobis prædico, sicut & bis,
quum essem apud vos, dixi vobis: ita &
nunc absens scribo iis qui peccaverunt, &
cæteris aliis, Si venero, ampliùs me non par-
citurum. Quandoquidem experimentum 3
quæritis Christi loquentis in me, qui quidem
non est infirmus in vobis, sed potens est in
vobis. Etsi enim crucifixus sit in infirmita- 4
te, tamen vivit in virtute Dei. Quin & nos
infirmi sumus cum eo, sed vivimus cum eo
per virtutem Dei, quæ est in vobis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ትእምርተ : ሐዋርያትሰ : ተገብረ : ለክሙ : በኵሉ : ትዕግስት : ወበትእምርት : ወበመን
13 ክር : ወበኃይል።።=ፁ ወመንትኑ : ዘለሓጸጽኩክሙ : እመኵሉ : ቤተ : ክርስቲያናት : ዘ
14 እንበለ : ዘቲ : እንተ : ሊመጸእኩ : ኀቤክሙ : ጻገውኑያ : ለዘቲ : ለበሰየ።።=ፁ ናሁ : ሣ
ልስየ : ጊዝቱ : እንዘ : ለስተይሁ : እመጸእ : ኀቤክሙ : ወሊይስትፈጠነኒ :: እስመ : ኪ
ያክሙ : እፈቅድ : ወለኮ : ንዋይክሙ : እስመ : ርቱዕ : ለበወ : ደዝግቡ : ለወሉዶ
15 ሙ : ወለኮ : ውሉድ : ለለዝሚደሆሙ:=ፁ ወለንስኬ : ሞክዕቢቲ: ለስተወፀእኩሂ : በእ
ንተ : ኀፍሰክሙ : ወእመኒ : ፈድፋደ : ለፍቀርኩክሙ : ርእስየ : ለፍቀርኩ።።=ፁ

Signa sunt: Apostolorum operata pro vobis in omni patientia, & in signis, 12
& in miraculo, & in virtute. Et quid est, quo minui vos, magis quam 13
omnes Ecclesiæ, nisi in hoc quod non veni ad vos? condonate mihi hanc
culpam meam. Ecce, tertiâ hâc vice paratus sum venire ad vos: & non 14
festinabam; quia vos desiderabam, & non divitias vestras: quia oportet pa-
tres ut colligant pro filiis suis, & non filios pro parentibus suis. Et ego 15
igitur plurifariam expendi pro animabus vestris, & etiamsi abundè dilexi
vos, meipsum dilexi.

Versio VULGATA LATINA.

12 Signa tamen Apostolatûs mei facta sunt super vos, in omni patientia, in signis,
13 & prodigiis, & virtutibus. Quid est enim, quod minus habuistis præ cæteris Ec-
14 clesiis, nisi quòd ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc injuriam. Ec-
ce, tertio hoc paratus sum venire ad vos: & non ero gravis vobis. Non enim
quæro quæ vestra sunt, sed vos, Nec enim debent filii parentibus thesauriza-
15 re, sed parentes filiis. Ego autem libentissimè impendam, & superimpendar
16 ipse pro animabus vestris: licèt plùs vos diligens, minùs diligar. Sed esto:
17 ego vos non gravavi: sed cùm essem astutus, dolo vos cepi. Numquìd per ali-
18 quem eorum, quos misi ad vos, circumveni vos? Rogavi Titum, & misi cum il-
lo fratrem. Numquìd Titus vos circumvenit? nónne eodem spiritu ambulavimus?
19 nónne iisdem vestigiis? Olim putatis quòd excusemus nos apud vos? Coram
Deo in Christo loquimur: omnia autem charissimi propter ædificationem ve-
20 stram. Timeo enim, ne fortè cùm venero, non quales volo, inveniam vos:
& ego inveniar à vobis, qualem non vultis: ne fortè contentiones, æmulatio-
nes, animositates, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes, seditiones
sint inter vos: Ne iterùm cùm venero, humiliet me Deus apud vos: & lugeam 21
multos ex iis qui antè peccaverunt, & non egerunt pœnitentiam super immundi-
tia, & fornicatione, & impudicitia, quam gesserunt.

CAP. XIII.

Ecce tertio hoc venió ad vos: In ore duorum vel trium testium stabit omne 1
verbum. Prædixi, & prædico, ut præsens, & nunc absens, iis qui antè pecca- 2
verunt, & cæteris omnibus; Quoniam si venero iterùm, non parcam. An ex- 3
perimentum quæritis ejus, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non in-
firmatur, sed potens est in vobis? Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed 4
vivit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo: sed vivemus cum eo
ex virtute Dei in vobis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فَقَدْ عُمِلَتْ فِيكُمْ آيَاتُ ٱلرُّسُلِ *بِكُلِّ صَبْرٍ وَبِجَرَائِحَ وَآيَاتٍ وَقُوَّاتٍ * فَمَا هُوَ ٱلْأَمْرُ ٱلَّذِي
13 نَقَصْتُمُوهُ دُونَ بَاقِي ٱلْكَنَائِسِ سِوَى أَنِّي مَا ثَقَّلْتُ عَلَيْكُمْ * فَهَبُوا لِي هٰذَا ٱلظُّلْمَ * هٰذِهِ مَرَّةً
14 بِالِثَةٌ مُسْتَعِدٌّ أَنْ أَجِيءَ إِلَيْكُمْ وَلَا أُثَقِّلَ عَلَيْكُمْ * لِأَنِّي لَسْتُ أَطْلُبُ ٱلْأَشْيَاءَ ٱلَّتِي لَكُمْ *
لَكِنِّي أَطْلُبُكُمْ أَنْتُمْ * لِأَنَّ مَا سَبِيلُ ٱلْأَوْلَادِ أَنْ يَكْنِزُوا لِلْوَالِدِينَ * بَلِ ٱلْوَالِدُونَ يَكْنِزُونَ لِلْأَوْلَادِ *
15 * فَأَمَّا أَنَا فَأُبْذِلُ ذَاتِي بِٱلِٱبْتِدَادِ * وَأَبْذِلُهَا مُبَاحَةً مِنْ أَجْلِ أَنْفُسِكُمْ * وَإِنْ كُنْتُ أُحِبُّكُمْ حُبًّا زَائِدًا *
16 وَأُحَبُّ أَنَا قَلِيلًا * وَلٰكِنِّي أَنَا مَا ثَقَّلْتُ عَلَيْكُمْ * لٰكِنِّي إِذْ أَنَا دُو مَكْرٍ أَخَذْتُكُمْ بِغِشٍّ * أَلَا
17 أَكُونُ ٱسْتَعْمَلْتُكُمْ بِوَاحِدٍ مِنَ ٱلَّذِينَ أَرْسَلْتُهُمْ إِلَيْكُمْ * سَأَلْتُ تِيطُوسَ وَأَرْسَلْتُ مَعَهُ ٱلْأَخَ *
18 أَلَعَلَّ تِيطُوسَ عَسَّمَكُمْ شَيْئًا * أَوَلَيْسَ بِهٰذَا ٱلرُّوحِ نَفْسِهِ سَلَكْنَا * وَفِي هٰذِهِ ٱلْآثَارِ نَفْسِهَا *
19 * أَوْ تَظُنُّونَ أَعْتَذِرُ إِلَيْكُمْ أَيْضًا * قُدَّامَ ٱللهِ بِٱلْمَسِيحِ نَتَكَلَّمُ * وَهٰذِهِ كُلُّهَا يَا أَحِبَّائِي ذَكَرْتُهَا مِنْ أَجْلِ
بُنْيَانِكُمْ * ثُمَّ * * قِرَاءَةُ ٱلنَّبَإِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
20 * وَلِأَنِّي لَا أَحْسِبُ ٱلْأَخِ إِلَيْكُمْ فَأَجِدُكُمْ كَمَا لَا أُرِيدُ * وَأُوجَدُ أَنَا لَكُمْ كَمَا لَا تُرِيدُونَ * وَلِئَلَّا
21 أَجِدَ مُمَاحَكَاتٍ * مُحَاسَدَ * مُعَاصَبَ * مُمَارَاتٍ * وَقِيعَاتٍ * مُسَارَرَاتٍ * بُدُوحًا * مُعَارَضَاتٍ * وَلِئَلَّا عِنْدَ
وُرُودِي يُذَلِّلَنِي إِلٰهِي عِنْدَكُمْ أَيْضًا * وَأُحْزَنَ كَثِيرِينَ مِنَ ٱلَّذِينَ أَخْطَأُوا سَالِفًا * وَلَمْ يَتُوبُوا
عَلَى ٱلْفَجَاسَةِ وَٱلزِّنَى وَٱلطَّمَانَةِ ٱلَّتِي عَمِلُوهَا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ عَشَرَ *

1 * هٰذِهِ ٱلْمَرَّةُ ٱلثَّالِثَةُ أَجِيءُ إِلَيْكُمْ * عَلَى فَمِ شَاهِدَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ يَثْبُتُ كُلُّ قَوْلٍ * قَدْ سَبَقْتُ
2 وَقُلْتُ وَأَتَقَدَّمُ وَأَقُولُ * عِنْدَ أَنِّي كُنْتُ حَاضِرًا فِي ٱلْمَرَّةِ ٱلثَّانِيَةِ وَأَكْتُبُ ٱلْآنَ غَائِبًا إِلَى ٱلَّذِينَ
أَخْطَأُوا سَالِفًا * وَإِلَى بَاقِي ٱلْجَمَاعَةِ أَنِّي إِذَا جِئْتُ فِي هٰذِهِ ٱلدَّفْعَةِ فَمَا أُشْفِقُ * ثُمَّ *
* قِرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
3 * إِذْ تَطْلُبُونَ ٱمْتِحَانَ ٱلْمَسِيحِ
ٱلنَّاطِقِ فِيَّ * ٱلَّذِي مَا يَضْعُفُ عَنْكُمْ * لٰكِنَّهُ مُقْتَدِرٌ فِيكُمْ * فَإِنَّهُ وَإِنْ كَانَ صُلِبَ مِنْ ضُعْفٍ *
4 لٰكِنَّهُ حَيٌّ مِنْ قُوَّةِ ٱللهِ * لِأَنَّنَا إِنْ ضَعُفْنَا نَحْنُ بِهِ لٰكِنَّنَا سَنَحْيَا مَعَهُ مِنْ قُوَّةِ ٱللهِ مِنْ أَجْلِكُمْ *

Peracta quidem sunt in vobis signa Apo- 12
stolorum per omnem patientiam, & per
prodigia, & signa atque virtutes. Quæ- 13
nam est ergò res in qua fuistis inferiores
cæteris ecclesiis, nisi quòd non fui vobis
onerosus? at condonate mihi hanc injuriam. Hac tertia vice paratus sum ve- 14
nire ad vos, nec esse vobis onero: non enim
res quæro quæ vestræ sunt, sed vosipsos
quæro: non enim debent filii thesauri-
zare parentibus, sed parentes thesauri-
zare filiis. Ego verò animam meam pro- 15
dam cum voluntate, eamque liberè expo-
nam pro animabus vestris: etiamsi ni-
mio amore vos diligens, parum ego dili-
gar. At verò ego vos non gravavi, 16
cùm sim callidus, dolo vos cepi. Anne 17
deprædatus sum vos per ullum ex his
quos misi ad vos? Rogavi Titum, et cum 18
eo misi fratrem illum: nunquid Titus
fraude vobiscum usus est ulla in re?
nónne hoc eodem spiritu ambulavimus,
& in hiscemet vestigiis? Num putatis 19
quòd me iterum excusem apud vos? co-
ram Deo, in Christo loquimur. Atque
hæc omnia, O dilecti mei, ad ædificatio-
nem utilitatis vestræ memoravi. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis quartæ decimæ post Pentecosten.

Et sanè metuo ne veniam ad vos reperi- 20
amque vos quales nolim, & reperiar ego
à vobis qualem nolitis: & ne inveniam
contentiones, invidias, violentias, æmu-
lationes, decertationes, lites, arrogan-
tias, contrarietates: Et ne ad adventum 21
meum iterum me humiliet Deus meus
apud vos: & contristem multos ex iis
qui antehac peccaverunt, nec pœnituit
eos turpitudinis, & scortationis, &
impudicitiæ quam commiserunt.

CAP. XIII.

Hac tertia vice veniam ad vos. Ad 1
os duorum testium aut trium firmatus
est omnis sermo. Jam prædixi, & præ- 2
dico, ac si præsens essem, secundâ vice:
& scribo nunc absens ad eos qui antehac
peccaverunt, & ad reliquam congrega-
tionem, quòd si venero hac vice, non par-
cam: Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis quartæ decimæ post Pentecosten.

Quandoquidem quæritis experimentum 3
Christi in me loquentis, qui non infirma-
tur erga vos, sed potens est in vobis. Nam 4
etsi crucifixus fuit ex infirmitate, vivus
tamen est ex potentia Dei: nam si nos
infirmamur in illo, attamen vivemus
cum eo ex virtute Dei propter vos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወእንሰ : ኢያክበድኩ : ለዕቤክሙ : ወባሕቱ : ምስተምይነ : ሸዊነየ : ነሣእኩክሙ :
17 በጥሕሉት::=ᎈ ቦኑ : እንጋ : ዘፈነኩ : ኀቤክሙ : ወቦኑ : ዘተለገልኩክሙ::=ᎈ
18 ናሁ : ለስተበቋዕክሙ : ለቲቶ : ወፈነወክሙ : ለቲቶ : ለለኍነ : ቦኑ : ዘገፋዕክሙ : ቲቶ :
ለኵኑ : በወሃቲ : መንፈስ : ዘሀሳዕሌሁ : ቦቱ : ሑርነ : ወበለሰረ : ዚለሁ : ተለወነ::=ᎈ
19 ወባሕቱ : ለእመሩ : ኵመ : ለነ : ይትሐስበነ : በቅድመ : እግዚአብሔር : በእንተዝ :
20 ነገር : እመበይነ : ክርስቶስ : ወኵሉሰ : እኀዊነ : ኵመ : ትትሐነጹ::=ᎈ ወባሕቱ : እ
ፈርሀ : ለእመቦ : ኵመ : መጸእኩክሙ : በኵመ : [ሊይደኅበክሙ : ኵመ :] እፈቅድ : ወ
ለነሂ : እነውነክሙ : በኵመ : ሊትፈቅዱ:: ወዮኂ : ትዘሀሩ : ወትትቃንሉ : ወትትማ
21 ዕዑ : ወትትነለዙ : ወትትሐመዩ : ወትዘወፈ : ወትትሀወኩ::=ᎈ ዮኂ : ካዕበ : መጺእየ :
ኀቤክሙ : ያሐመመኒ : እግዚአብሔር : በእንቲአክሙ:: ወእሳሕመው : ለብዙኃን :
እለ : ለበሱ : ወሊነስሑ : በእንተ : ኃጥሮሙ : ወምርዓቶሙ : ወዝሙቶሙ : ዘገብሩ::=ᎈ

ነር

1 ናሁ : ዛልስየ : ገነኑቱ : እንዘ : እመጽእ : ኀቤክሙ : ለኵኑ : በአፈ : ክልኤቱ : ወሠለስ
2 ቱ:: ሰማዕት : ይቀውም : ኵሉ : ነገር::=ᎈ ወእቅደመኩ : ነጊረ : ወእቅደመኩ :
ብዚለ : በኀመ : እንዘ : ሀለውኩ : በቀዳሚ:: ከማሁ: እንዘዚ : ሊሀለውኩ : በዛልስ : ለእለ
3 ሂ : ለበሉ : ወለባዕዳንሂ : ወለኵሉሂ : እመኀመ : መጻእኩ : ሊይመሕክ::=ᎈ ካዕበ :
ለመክረ : ዘይነብብ : ክርስቶስ : በሳዕሌየ : ኀመ: ሊይስእነ: በኀቤክሙ : ዘእንበለ : ደእሙ:
4 ዘይትኅሀል::=ᎈ እስመ : ተሰቅለ : በእንተ : ድካመኒ : ወሕይወ : ኀመ : ያጽንዓን:በኀይለ:
እግዚአብሔር : በእንቲአክሙ::=ᎈ

Et ego non gravavi super vos, veruntamen callidus existens cepi vos cum dolo. 16
Num igitur is quem misi ad vos, num verò ego avarè tractavi vos? Ecce 17
precatus sum Titum, & misi Titum fratrem nostrum, fuitne aliquid quo 18
injuriam fecit vobis Titus? nónne in eodem spiritu qui super eum est, incessi-
mus? & semitam ejus sequuti sumus? Veruntamen scitote quòd rationem po- 19
nemus coram Deo de hoc sermone inter Christum & omnes fratres nostros, ut
ædificemini. Sed metuo si venero, ne non reperiam vos *sicut volo, & ne ego* 20
sim vobis sicut non vultis, & ne fortè contendatis, & æmulemini, & indigne-
mini, & litigetis, & susurretis, & murmuretis, & conturbemini. Ne fortè 21
quum iterum venero ad vos, affligat me Deus pro vobis, & lugeam pro multis
qui peccârunt, & non respuerunt pro turpitudine eorum, & luxuriâ eorum, &
scortatione eorum quam patrârunt.

CAP. XIII.

Ecce tertiâ hâc vice ego veniens ad vos: nónne in ore duorum vel trium te- 1
stium stabit omne verbum? Et prænuntiavi & prædixi ut præsens primò, sic 2
absens tertiò, iis qui peccârunt, & reliquis etiam omnibus, quum venero ne
glorientur. Iterum probate quod loquitur Christus in me, sicut non infirmus 3
apud vos, sed potens. Quia suspensus est propter infirmitatem nostram, & 4
vivit ut confirmaret nos in virtute Dei pro vobis.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Vosmetipsos tentate si estis in fide, vosipsos probate. An non cog-
5 Ἑαυτὸς πειράζετε εἰ ἐστὲ ὸν τῇ (δ) πίστει, ἑαυτὸν δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπι-
noscitis vosmetipsos, quia Jesus Christus in vobis est, *si non quid re-*
γινώσκετε ἑαυτὸς, ὅτι (ε) Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν, εἰ μή τι ἀδό-
probi estis? Spero autem quòd cognoscetis, quia nos non sumus reprobi.
6 κιμοί ἐστε; Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.
Opto autem *apud* Deum *non facere vos malam quicquam*: non ut
7 (ζ) Εὐχόμαι δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν· οὐχ ἵνα
nos probati appareamus, sed ut vos *pulchrum* faciatis, nos autem ut re-
ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδό-
probi simus. Non enim possumus aliquid adversùs veritatem, sed pro ve-
8 κιμοι ὦμεν. Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀ-
ritate. Gaudemus enim *cùm* nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc
9 ληθείας. Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε. (η) τοῦτο
verò & *optamus*, vestram consummationem. *Propter hoc* hæc absens scri-
10 δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γρά-
bo, ut præsens non *severè uter*, secundùm potestatem quam dedit
φω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν (θ) ἣν ἔδωκέ
mihi Dominus in ædificationem, & non in destructionem. *Cæterùm*, fratres, gau-
μοι ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν. Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαί- 11
dete, *perficiemini*, *consolationem habete*, idem sapite, pacem habete: & De-
ρετε, καταρτίζεσθε, (ι) παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς
us dilectionis & pacis erit *cum vobis*. Salutate *alii alios* in
τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους (κ) ἐν 12
sancto osculo. Salutant vos Sancti omnes. Gratia Domini
ἁγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου 13
Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritûs cum
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος μετὰ
omnibus vobis. Amen.
πάντων (λ) ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Corinthios secunda scripta fuit à Philippis Macedoniæ, per Titum & Lucam.

(†) Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

Ἐν στίχοις φλ'.

MS.A. (δ) πίστει. ἢ οὐκ (ε) Χριστὸς Ἰησοῦς (ζ) Εὐχόμεθα (η) τοῦτο καὶ (θ) ἣν ὁ Κύριος ἔδωκέν μοι (ι) παρακληθῆτε, εἰρηνεύετε· (κ) ἐν φιλήματι ἁγίῳ. (λ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Κορινθίους β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Vos ipsos probate, num in fide stetis: vos- 5
ipsos curate. An non agnoscitis Jesum Christũ
in vobis esse? alioquin reprobi estis. Spero 6
autem quòd cognoscetis nos non esse repro-
bos. Deum verò imploro ne quid insit vo- 7
bis mali, ut probatio nostrî appareat: imò
ut vos bona faciatis, nos autem simus tan-
quam reprobi. Non enim possumᵘ quicquam 8
agere adversùs veritatem, sed pro veritate.
Cæterùm gaudemus quum nos infirmi su- 9
mus, vos autem fortes: quin & hoc precа-
mur, ut vos perficiamini. Propterea absens 10
hæc scribo, ne quum venerim, duriùs agam
juxta potestatem quam dedit mihi Dominus
meus in vestrî ædificationem, non autem in
vestrî destructionem. Proinde fratres mei, 11
gaudete, & perfecti estote, & consolatio-
nem habete; consensusque & pax sit inter
vos: & Deus charitatis & concordiæ erit vo-
biscum. Salutate vos mutuò osculo sancto. 12
Salutant vos omnes Sancti. Pax Domini no- 13
stri Jesu Christi, & charitas Dei, & com-
municatio Spiritûs sanctitatis sit cum vobis
omnibus. Amen.

Epistolæ ad Corinthios secundæ, quæ scripta est è Philippis Macedoniorum, & missa fuit per Titum,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et vosmetipsos probate si sitis in fide, & vosmetipsos scrutamini si quid sit quod 5
nescitis, & vos ipsi percipietis quòd Christus vobiscum est, si reprobi non fuistis.
Et ut sciatis quòd non sumus reprobi nos. Et oramus ad Deum ut non fiat ma- 6
lum in vobis ne in aliquo, & non ut nos probati simus: nónne solummodo ut vos bo- 7
num faciatis, & nos ut reprobi simus? Quia non possumus ire à veritate, sed 8
solummodo in veritate.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Μετὰ τὸ προοίμιον, διήγησις τῆς ἑαυτοῦ μεταστάσεως ἀπὸ Ἰουδαϊσμοῦ κατὰ ἀποκά-
λυψιν.
Β'. Περὶ τῶν ἀποστόλων ὑπομαρτυρήσεως εἰς τὴν ἐν πίστει ζωήν.
Γ'. Περὶ τῆς πρὸς Κηφᾶν ἀνηρρήσεως, ὅτι τὸ ἐν πίστει καὶ οὐκ ἐν νόμῳ ζωοποιεῖται.
Δ'. Ὅτι διὰ πίστεως ὁ ἁγιασμὸς, οὐ διὰ νόμου.
Ε'. Ὅτι καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἐκ πίστεως ἐδικαιώθη εἰς τύπον ἡμῶν.
ς'. Ὅτι ὁ νόμος οὐ δικαιοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει, καὶ κατάραν ὑπολείπεται, ἣν λύει ὁ Χριστός.
Ζ'. Ὅτι οὐκ ἐκ νόμου, ἀλλ' ἐξ ἐπαγγελίας τὰ ἀγαθά. ὁ δὲ νόμος παρασκευαστὴς δι' ἐλεύσεως.
Η'. Ὅτι ὑπὸ κρίσιν ἦσαν οἱ ἐν νόμῳ.
Θ'. Ὅτι ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ γυναικὶ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῷ γνησίῳ παιδὶ ὑποτυπωθέντας, οὐ
χρὴ δουλοῦσθαι νόμῳ.
Ι'. Ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν οὐχ ὑπόκειται περιτομῇ καὶ νόμῳ διὰ τὸ Χριστοῦ πάθος.
ΙΑ'. Ὑπογραφὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐλευθερίας.
ΙΒ'. Ἀποβλητὰ ἀπὸ τῶν ἐλκόντων ἐπὶ τὴν περιτομὴν, καὶ προβλητὰ πρὸς νέαν ζωὴν τὴν
ἐν Πνεύματι.

AD GALATAS EPISTOLA PAULI.

(†) ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ.

CAP. I. α'.

1 ΠΑΥΛΟΣ Apostolus (non ab hominibus, neque per hominem, sed per
ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος (οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ
Jesum Christum, & Deum Patrem *ipsum* qui suscitavit eum à mortuis:) Et qui
2 Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·) Καὶ οἱ
cum me omnes fratres, Ecclesiis Galatiæ: Gratia vobis &
3 σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre, & Domino nostro Jesu Christo: *Ipso* qui dedit semetipsũ
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ (α) πατρὸς, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Τοῦ δόντος ἑαυτὸν 4
pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsenti se-
(β) ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς (γ) ὁπὸ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶ-
culo nequam, secundùm voluntatem Dei & Patris nostri. Cui gloria in
νος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. Ὃ ἡ δόξα εἰς 5
secula seculorum. Amen.
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

MS.A. (†) ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. Κεφ. α'. (α) πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· (β) περὶ τῶν (γ) ὁπὸ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

SEQUITUR EPISTOLA AD *GALATAS*.

CAPUT I.

Quotidiana.

1 PAulus Apostolus non ab hominibus neq;
per hominem, sed per Jesum Christum, &
Deum Patrem ipsius qui suscitavit eum à
mortuis: Omnesque fratres qui mecum sunt, 2
ecclesiis quæ sunt Galatiæ. Gratia vobiscum, 3
& pax à Deo Patre, & à Domino nostro Je-
su Christo: Qui dedit seipsum pro peccatis 4
nostris, ut eriperet nos ex hoc seculo malo,
juxta voluntatem Dei Patris nostri, Cui glo- 5
ria in seculum seculorum, Amen.

Versio VULGATA LATINA.

5 Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmeti-
6 psos, quia Christus Jesus in vobis est? nisi fortè reprobi estis. Spero autem quòd
7 cognoscetis, quia nos non sumus reprobi. Oramus autem Deum ut nihil mali fa-
ciatis, non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis: nos au-
8 tem ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid adversùs veritatem, sed pro ve-
9 ritate. Gaudemus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc
& oramus vestram consummationem. Ideò hæc absens scribo, ut non præsens du- 10
riùs agam, secundùm potestatem, quam Dominus dedit mihi in ædificationem, &
non in destructionem. De cætero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, 11
idem sapite, pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum. Salutate in- 12
vicèm in osculo sancto. Salutant vos omnes Sancti. Gratia Dñi nostri Jesu Christi, 13
& charitas Dei, & communicatio sancti Spiritûs sit cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * امتحنوا انفسكم ان كنتم في الايمانية * اختبروا ذواتكم * او ما تعرفون ذاتكم * ان يسوع
6 المسيح فيكم * ان لم تكونوا لا جبن لكم * واومل انكم تعرفون ذلك * لاننا لسنا للجبن
7 عاديمين * وابتهل الى الله الا يصنع بكم سيا ردية * ليئلا نظهر نحن مختبرين فقط * بل لتعملوا
8 انتم الخير * ونكون نحن كغير مختبرين * لاننا ما يمكننا سيا على الحق * بل من اجل الحق *
9 * وانا لسر اذا ضعفنا نحن * وكنتم انتم اقوياء * وابتهل في هذا اي في بنايتكم وعكنيتكم *
10 * ولهذا اكتب اليكم هذه الاقوال غايبا * حتى اذا حضرت لا استعمل بحراءة ما يحنص
11 بالسلطان الذي مكنيه الرب * لبنايتكم لا لنقضكم * وفيما بعد يا اخوتي افرحوا
بوطدوا بعزوا * اعتقدوا هذا المعتقد بعضه * تسالموا * والاه المحبة والسلامة يكون معكم *
12 * ليقبل بعضكم بعضا بقبلة قديسة * يسلم عليكم القديسون كلهم * نعمة الرب
13 يسوع المسيح * ومحبة الله الاب * وشركة روح القدس مع جماعتكم امين *
* تحرت الرسالة * وكتبت من مدينة فيلبس على يد تيطوس ولوقا * والسبح لله دايما ابدا *

Vosipsos tentate utrum sitis in fide: vosipsos probate: an non agnoscitis vosmetipsos, quòd Jesus Christus sit in vobis? nisi careatis experimento. At spero vos id cognituros, quia non sumus probationis expertes. Precorque Deum nequid mali vobis faciat, ut non solùm nos appareamus probati, sed ut vos bonum faciatis, nos verò simus quasi non probati. Non enim possumus quicquam adversus veritatem, sed pro veritate. Et quidem gaudemus quum nos infirmamur, & vos estis validi. Et pro hoc rogo, scilicet pro constantia & firmitate vestra. Propterea hos absens scribo vobis sermones, ut cùm adero, non utar audaciâ congruâ potestati quam tribuit mihi Dominus ad ædificationem vestram, non ad destructionem vestram. Quod autem reliquum est ô fratres mei, gaudete, constantes estote, consolationem habete, hanc eandem opinionem sentite, pacificè agite, & Deus charitatis & pacis erit vobiscum. Osculetur alter alterum osculo sancto. Salutant vos sancti omnes. Gratia Domini Jesu Christi, & charitas Dei Patris, & communio Spiritus sancti sit cum cœtu vestro, Amen.

Epistolæ finis: scripta verò fuit ab urbe Philippis per Titum & Lucam. Laus Deo semper ac perpetuò.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወእትፈሣሕ : ሶበ : ንሕነ : ነሐመም : ከመ : ለንትሙ : ትትፈሠሑ::=:
10 ወንዌውእቱ : ጸሎትነ : ከመ : ለንትሙ : ትጽነዑ::=: በእንተዝ : ከመኝ : እጽሕፍ :
ለክሙ : ሶነዝ : ሊሀለኩ : ከመ : ለመ : መጸእኩ : ሙቱረ : ሊትግበር : በሳዕሌክሙ : በ
11 ዘ : ለእግዚአነ : እግዚአብሔር : ለሐነጽ : ወለኮ : ለነሢት::=: ተፈሠሑ : እንከሰ : ለ
ኅዊነ : ወኪያሁ : ሐልዩ : ወተሠናሰው : ወለመሰከ : ሰላመ : የሀሉ : መስሌክሙ::=:
12 ተለመኑ : በበይናቲክሙ : በለመኑ : ቅድስት::=: ለመኑክሙ:ኵሎሙ : ቅዱሰን::=:
13 ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወፍቅረ : እግዚአብሔር : ወሱታፌ : መንፈስ:
14 ቅዱስ : መስለ : ኵልክሙ::=:

Et gaudeo quum nos afflictionem patimur ut vos gaudeatis, & hæc est oratio nostra ut vos confirmemini. Propterea sic scribo vobis non præsens, ut quum venero abscissio non fiat à vobis, secundùm quam dedit mihi potestatem Deus ad ædificandum & non ad destruendum. Gaudete igitur fratres nostri, & ipsum attentè considerate, & confortamini, & Deus pacis erit vobiscum. Salutate vos invicem in salutatione sancta, & salutârunt vos omnes Sancti. Gratia Domini nostri Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio Spiritûs sancti sit cum omnibus vobis.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* GALATAS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PAulus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Chri-
2 stum, & Deum Patrem, qui suscitavit eum à mortuis: Et qui mecum sunt omnes
fratres, Ecclesiis Galatiæ. Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Domino nostro 3
Jesu Christo, Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præ- 4
senti seculo nequam, secundùm voluntatem Dei & patris nostri, Cui est gloria 5
in secula seculorum: Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولص الي اهل غلاطية * وهي في عدد الرسايل رابعة *
* الفصل الاول *
* قراءة الخميس من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة *
1 * من بولص الرسول وليس من الناس ولا بانسان بل بيسوع المسيح * والاله الاب الذي
2 اقامه من بين الموتى * ومن الاخوة الذين معي كلهم الي كنايس غلاطية *
* قراءة السبت الخامس والعشرين بعد العنصرة *
3 4 * نعمة لكم وسلامة من الاله الاب * وربنا يسوع المسيح * الباذل نفسه من اجل خطايانا * لكيما
5 ينجينا من الدهر الحاضر كما يحب الاله ابينا * الذي له المجد الي ابد الدهور *

Epistola Divi PAULI ad cives *GALATIÆ*: Estque in numero Epistolarum quarta.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ quartæ post Pentecosten.

*A Paulo Apostolo non quidem ab hominibus, neque per ullum hominem, sed per Jesum Christum, ac Deum Patrem qui suscitavit eum à mortuis: Et à fra- 2
tribus qui mecum sunt omnibus, ad ecclesias Galatiæ.*

Lectio sabbathi vigesimi quinti post Pentecosten.

*Gratia vobis & pax à Deo Patre, & 3
Domino nostro Jesu Christo, Qui se- 4
metipsum exposuit pro peccatis nostris, ut nos liberaret à præsenti seculo malo, secundùm peculiarem voluntatem Dei Patris nostri, Cui gloria in æternitates 5
seculorum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብእ: ጋላቲያ: ወተጽሕፈ: እንዘ: ሀሎ: ብሔረ: ሮሜ::=:

1 ፩ ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ዘኢኮነ : በእንተ : ሰብእ : ወኢኮነ : እምሰብእ : ዘእንበለ :
በእንተ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወእግዚአብሔር : ላብ : ዘለንሥአ : እም
2 ውታን::=: ወኩሎሙ : ለኅዊነ : እለ : ምስሌየ : ለቤተ : ክርስቲያን : ዘገለቲየ::=:
3 ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : እቡነ : ወእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=:
4 ዘመጠወ : ርእሶ : በእንተ : ኃጢአትነ : ከመ : ያድኅነነ : እምዝ : ዓለም : ዘይ
5 ትቃወም : በእኩይ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : እቡነ::=: ዘሎቱ : ስብሐት : ለዓለመ:
ዓለም : ለዓ::=:

Miror quòd ita citò transferimini ab eo qui vocavit vos in gra-
6 Θαυμάζω ὅτι (δ) οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χά-
tia Christi, in alterum Evangelium: Quod non est aliud, si non quidam sunt
7 ριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· Ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν
turbantes vos, & volentes invertere Evangelium Christi. Sed
8 οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ
& si nos, aut angelus de cœlo evangelizet vobis præter quod evan-
καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ (ε) εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ
gelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterùm dico;
9 εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω,
Si quis vobis evangelizaverit præter quod accepistis, anathema sit. Modò enim
10 Εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. Ἄρτι γὰρ
homines suadeo, an Deum? An quæro hominibus placere? Si enim adhuc
ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; (ζ) εἰ γὰρ ἔτι
hominibus placerem, Christi servus non essem. Notum facio autem vobis,
11 ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, Α'
fratres, Evangelium evangelizatum à me, quia non est secundùm ho-
ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ' ἄν-
minem. Neque enim ego ab homine accepi illud, neque edoctus sum:
12 θρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, (η) οὔτε ἐδιδάχθην·
sed per revelationem Jesu Christi. Audistis enim meam conver-
13 ἀλλὰ (θ) δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστρο-
sationem aliquando in Judaismo, quoniam supra modum persequebar Ec-
φήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκ-
clesiam Dei, & vastabam illam: Et proficiebam in Judaismo
14 κλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· Καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ
supra multos coætaneos in genere meo, abundantiùs æmulator exi-
ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρ-
stens paternarum mearum traditionum. Cùm autem probavit Deus
15 χων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ (ι) εὐδόκησεν ὁ Θεὸς
separans me ex utero matris meæ, & vocans per gratiam suam,
ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
Revelare Filium suum in me, ut evangelizarem illum in Gen-
16 Ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔ-
tibus, continuò non acquievi carni & sanguini: Neque veni in
θνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι· Οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς 17
Hierosolymam ad illos ante me Apostolos: sed abii in Arabiam, &
Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους· ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ
iterùm reversus sum in Damascum. Deindè post annos tres veni in Hie-
πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ (κ) ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱε- 18
rosolymam videre Petrum: & mansi apud eum dies quindecim.
ροσόλυμα ἱστορῆσαι (λ) Πέτρον· καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.
Alium autem Apostolorum non vidi, si non Jacobum fratrem Domini.
Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. 19
Quæ autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior. Deindè veni
Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἔπειτα ἦλθον 20
in regiones Syriæ, & Ciliciæ. Eram autem ignotus fa- 21
εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσ- 22
cie Ecclesiis Judææ quæ in Christo. Tantùm autem audientes
ώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. Μόνον δὲ ἀκούοντες 23
erant; Quoniam persequens nos aliquando, nunc evangelizat fidem quam ali-
ἦσαν, Ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν πο-
quando vastabat. Et glorificabant in me Deum.
τε ἐπόρθει. Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν. 24

CAP. II. Β'.

Β' Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνά- 1
Deindè post quatuordecim annos iterùm ascendi in Hierosolymam cum Barna-
βα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον. Ἀνέβην δὲ κατ' ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνε- 2
ba, assumens & Titum. Ascendi autem secundùm revelationem, & ex-
θέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι· κατ' ἰδίαν δὲ
posui illis Evangelium, quod prædico in Gentibus: seorsùm autem
τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον. Ἀλλ' οὐδὲ 3
in pretio habitis, ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem. Sed neque
Titus cum me, Græcus existens, coactus est circumcidi.
Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι.

MS. A. (δ) ἕτως (ε) εὐαγγίσῃ (ζ) εἰ ἔτι (η) οὐδὲ (θ) διὰ (ι) ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀ· · · ἰσας (κ) τρία ἔτη (λ) Κηφᾶν· χ̄ϐ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Miror quomodo tam citò conversi fueritis à 6
Christo illo, qui vocavit vos per gratiam su-
am, ad evangelium aliud. Quod non extat: 7
sed quidam sunt qui perturbant vos, & vo-
lunt invertere Evangelium Christi. Enim- 8
verò sive nos, sive angelus è cœlo annuntia-
verit vobis præter id quod vobis annuntiavi-
mus, anathema sit. Quemadmodum prædixi, 9
& nunc iterum dico; Si quis annuntiaverit
vobis præter id quod accepistis, anathema 10
sit. Nunc enim utrùm hominibus suadeo, an
Deo? aut hominibus studeo placere? Si e-
nim hactenus hominibus placerem, servus
Christi non essem.

De Stephano. 2.

Notum autem vobis facio fratres mei, Evan- 11
gelium quod annuntiatum est à me non esse
ab homine. Nec enim ego ab homine acce- 12
pi illud, illudve didici, sed per revelationem
Jesu Christi. Audistis enim conversationem 13
meam quondam in Judaismo, quòd vehemen-
ter persequebar Ecclesiam Dei, eamque va-
stabam. Ac progressus faciebam in Judaismo 14
supra multos coætaneos meos qui erant in
cognatione mea, & majorem in modum ze-
labam doctrinam patrum meorum. Quum 15
autem voluit ille, qui segregavit me ab ute-
ro matris meæ, & vocavit me per gratiam su-
am, ut revelaret Filium suum per me, ut 16
annuntiarem eum inter Gentes: statim non
patefeci carni & sanguini, Neque profectus 17
sum in Ierosolymam ad Apostolos qui me
præcesserunt: sed profectus sum in Arabiam,
& iterum reversus sum ad Damascum: De- 18
inde post tres annos profectus sum ad Ieroso-
lymam ut inviserem Petrum: & mansi apud
illum dies quindecim. Alium autem ex Apo- 19
stolis non vidi, nisi Jacob fratrem Domini
nostri. Hæc autem quæ scribo vobis, ecce 20
coram Deo *scribo*, quia non mentior. Posteà 21
verò veni in regiones Syriæ & Ciliciæ. Nec 22
de facie quidem cognoscebant me ecclesiæ
illæ, quæ in Judæa sunt in Christo. Sed hoc 23
tantùm auditione acceperant; Qui quon-
dam persequebatur nos, ecce nunc evange-
lizat fidem illam, quam ante aliquod tem-
pus expugnabat. Et glorificabant in me Deũ. 24

De Patribus. 3.

CAP. II.

ITerum autem à quatuordecim annis ascen- 1
di ad Ierusalem cum Barnaba, & duxi me-
cum Titum. Ascendi autem per revelatio- 2
nem, & patefeci eis evangelium quod præ-
dico inter Gentes, ac privatim illud ostendi
iis qui existimantur aliquid esse, ne in vanum
cucurrissem, aut currerem. Nec etiam Titus 3
qui mecum erat, quum esset Gentilis, ada-
ctus est ut circumcideretur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

*Miror vos, quomodo tam citò migratis, ab illo qui vocavit vos in gratia Christi, 6
in aliam doctrinam. Et non est alia, nisi illorum qui conturbant vos, & volunt 7
subvertere doctrinam Christi. Sed vos, angelus è cœlo, si edocuerit vos aliam ab 8
illâ quam edocuimus vos, anathema sit. Sicut dixi, & nunc iterum dicam, Si 9
fuerit qui edocuit vos aliam ab illa, quam edocuimus vos, anathema sit. Et 10
nunc homines profitebimur, & non Deum? & si igitur hominibus volo placere,
non fui servus Christi. Nuntiavi vobis, fratres nostri, doctrinam quam edo- 11
cui vos, quia non fuit per homines.*

Versio VULGATA LATINA.

6 Miror quòd sic tam citò transferimini, ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi, in
7 aliud Evangelium: Quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, &
8 volunt convertere Evangelium Christi. Sed licèt nos, aut Angelus de cœlo evan-
9 gelizet vobis præterquàm quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut præ-
dixímus, & nunc iterùm dico; Si quis vobis evangelizaverit præter id quod acce-
10 pistis, anathema sit. Modò enim hominibus suadeo, an Deo? An quæro homini-
11 bus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. Notum enim
vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangelizatum est à me, quia non est secun-
12 dùm hominem: Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per
13 revelationem Jesu Christi. Audistis enim conversationem meam aliquando in Ju-
daismo: quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei, & expugnabam illam,
14 Et proficiebam in Judaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundan-
15 tiùs æmulator existens paternarum mearum traditionum. Cùm autem placuit ei,
16 qui me segregavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam, Ut revela-
ret Filium suum in me, ut evangelizarem illum in Gentibus: continuò non acqui-
evi carni & sanguini, Neque veni Jerosolymam ad antecessores meos Apostolos: 17
sed abii in Arabiam: & iterùm reversus sum Damascum: Deindè post annos tres 18
veni Jerosolymam videre Petrum, & mansi apud eum diebus quindecim: Alium 19
autem Apostolorum vidi neminem, nisi Jacobum fratrem Domini. Quæ autem 20
scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior. Deindè veni in partes Syriæ, & 21
Ciliciæ. Eram autem ignotus facie Ecclesiis Judææ, quæ erant in Christo: 22
Tantùm autem auditum habebant; Quoniam qui persequebatur nos aliquando, 23
nunc evangelizat fidem, quam aliquando expugnabat: Et in me clarificabant Deum. 24

CAP. II.

Deindè post annos quatuordecim, iterùm ascendi Jerosolymá cum Barnaba, as- 1
sumpto & Tito. Ascendi autem secundùm revelationem: & conculi cum illis 2
Evangelium, quod prædico in Gentibus, seorsùm autem iis, qui videbantur ali-
quid esse: ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem. Sed neque Titus, qui 3
mecum erat, cùm esset Gentilis, compulsus est circumcidi:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * اني لمتعجبا انكم انتقلتم هكذا باسراع عن المسيح الذي دعاكم بنعمته * الي بسن اخري *
7 * الامر الذي ليس هو سيا اخر الا قوما يزعجونكم * ويريدون ان يعكسوا بسان المسيح * لكن
8 ان نكن نحن او ملاك من السماء يبشركم بما يخالف ما بشرناكم به فليكن معرورا * كما تقدمت
9 قلت * والان اقول ايضا من يبشركم بما يضاد ما تسلمتم منا فليكن معرورا * فالان ءاصح الناس
10 عند الله * او اطلب ان ارضي الناس * لاني لو كنت ارضي الناس ايضا * لما كنت اذا للمسيح عبدا * ثم *
11 * الاحد العسرين بعد العصر * ويعرا * للاحد الذي بعد الميلاد * * ايها الاخوه اعرفكم ان
12 البسان التي بشرت بها ليست بخصوصة بانسان * ولا اخذتها انا من انسان ولا علمتها * بل اعلان
13 يسوع المسيح * لانكم قد سمعتم بسيرتي في الملة اليهودية قديما * اني كنت اضطهد بنعة الله
14 واصطهادا يعوف الافراط واهدمها * وكنت في الديانة اليهودية ماحكا اكثر من كثيرين من
15 قرباء سبي في جنسي * وكنت غيورا لتقليد اتي الابوية عين متراية * فلما سر الاله الذي ميزني
16 من جوف امي ودعاني بنعمته * ان يعلن ابنه في حي ابشر به في الامم * فوقيد لم اخبر لذي
17 لحم ودم * ولا صاعدت الي اورشليم الي الرسل الذين قبلي * لكني ذهبت الي البلقاء وعدت
18 الي دمسق ايضا * ثم بعد ثلثة سنين صاعدت الي اورشليم لاشاهد بطرس * واقمت عنده
19 خمسة عسر يوما * وما عاينت احدا من الرسل الا خر سوي يعقوب اخي الرب * ثم *
20 * ابتدي بعية قرا اة الخمس * * والالفاظ التي اكتبها هانذا قدام الله اقول اني ما اكذب *
21 22 * ثم اقبلت الي اقاليم السالم والنعر * وبيع اليهودية المومنة بالمسيح * لم تكن تعرفني بوجهي *
23 * لكنهم كانوا يسمعون فقط * ان ذاك الذي كان يضطهدنا قدما * الان هو يبشر بالامانة التي
24 كان يبعصها فيما سلف * وكانوا يمجدون الله في * * الفصل الثاني * * ثم بعد اربعة عسر
1 سنة صعدت الي اورشليم ايضا مع برنابا * واخذت معي بيطوس * وصعدت باعلان * واعرضت
2 عليهم البسان التي اكرز بها في الامم * واعرضتها على انفراد على الطابين بعلمهم * لئلا اسعي في
3 الباطل * او اكون قد سعيت * بل ولا بيطوس الذي كان معي * اذ كان يونانيا * الزم ان يختن *

Equidem miror quòd tam citò desciveritis à Christo qui vos gratiâ suâ vocavit, 6
ad aliam annuntiationem. Res, quæ nihil aliud est, nisi quidam turbant vos, & 7
volunt invertere annuntiationem Christi.
Verùm si nos, aut Angelus è cœlo annun- 8
tiet vobis quicquam diversum ab eo
quod annuntiavimus vobis, sit segrega-
tus. Ut ante dixi; & nunc iterum di- 9
co; Quicunque annuntiaverit vobis
quod adversatur iis quæ accepistis à no-
bis, sit segregatus. Nunc enim utrùm ho- 10
mines ad Deum suadeo? aut quæro homi-
nibus placere? Enimvero si adhuc homi-
nibus placerem, igitur haudquaquam
Christi servus essem. Finis.

Lectio Dominicæ vigesimæ post Pentecosten. Legitur etiam pro Dominica quæ sequitur post Nativitatem.

Deus fratres, notum vobis facio, quòd an- 11
nuntiatio quam annuntiavi, non pertinet
ad hominem, Nec eam ego accepi ab ho- 12
mine, nec eam sum edoctus: sed revelatio
est Jesu Christi. Jam enim audistis meam 13
olim vivendi rationem in religione Ju-
daica, quòd persequebar Ecclesiam Dei
persecutione summum gradum superante,
eámque destruebam. Et eram in religione 14
Judaica proficiens plus quàm multi coæ-
tanei mei in genere meo, ferebarque in
dogmata mea paterna zelo quamplu-
rimo. Sed quando placuit Deo qui me 15
segregavit ab utero matris meæ, & vo-
cavit me per gratiam suam, ut revela- 16
ret filium suum in me, ut eum annuntia-
rem inter Gentes: illico, non significavi
apud carnem & sanguinem. Neque ascen- 17
di Jerosolymam ad Apostolos qui ante me
erant: sed abii in Balcam, (urbs est in
Syria) *& denuo reversus sum Damas-*
cum. Deindè tribus post annis ascendi 18
Jerosolymam, ut viderem Petrum: man-
sique apud eum dies quindecim. Nec vi- 19
di quenquam ex Apostolis alium, præter
Jacobum fratrem Domini. Finis.

Incipe reliquam lectionem feriæ quintæ.

Porrò verba quæ scribo, ecce coram Deo 20
dico non esse commentitia. Deindè ve- 21
ni ad climata Syriæ & Ciliciæ. Ecclesiæ 22
autem Judææ in Christum credentes, non
me noverant facie mea: Sed solùm au- 23
dierant quòd is qui persequebatur nos
aliquando, nunc annuntiat fidem quam
quondam labefactabat. Et glorifica- 24
bant in me Deum.

CAP. II.

Deindè quatuordecim post annis ite- 1
rum ascendi Jerosolymam cum Barnaba,
& mecum duxi Titum. Ascendi autem 2
ex revelatione, & exposui eis annunti-
ationem quam prædico inter Gentes:
eámque privatim exposui iis qui doctri-
nam suam magna *in opinione habebant,*
ne in vanum currerem, aut cucurrissem.
Sed neque Titus qui mecum erat, cùm esset Græcus, coactus fuit circuncidi. 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወእኒሂ : ለኣ : ዘእመሓበ: ሰብእ: ዘነሣእክዎ: ወሊሂ :መሀርኑ: ደእሙ:በዘ:ከሠተ:ሊተ:
13 ሊየሱስ: ክርስቶስ:=: ወሰማዕክሙ: ግዕገዞ: ዘትካት:ዘለሙ: ሀለውኩ:ውስተ: ለይሁድ:
14 ከመ:ፈድፋደ: ሰደድኩ:ቤተ:ክርስቲያን:ለእግዚአብሔር: ወእመንዘገዝክዎሙ:=: ወገበር
ኩ: ውስተ: እይሁድ: ፈድፋደ : እመኵሉ: ቢጽየ: በውስተ: ሕዝብየ : እስመ :ፈድፋደ: ኮን
15 ኩ: ቀነሌ: ለሕገ: ለበዊየ:=: ወእመሰ:ፈቀደ: እግዚብሔር : ዘለውፀለኒ: እመኳር ሠ: እ
16 ምየ: ወጸውዐኒ: በጸጋሁ:=: ወክሠተ: ሊተ: ወልደ:: ከመ: እስብክ: ለለሕዝብ: በስሙ::
17 ወሊተመየጥኩ: ሶቤሃ:ኅበ:ሠጋየ: ወደመየ:=: ወሊዐርኮ: ሊየሩሰሌመ: ኅበ:ሐዋርያት:
ቀደመትየ: ወሖርኩ:ብሔረ: ዐረብ: ወካዕበ: ተመየጥኩ: ደማስቆ: :=:
18 ወእመድኅረ : ሠለስቱ : ዓመት : ዐርጉ : ሊየሩሰሌመ: እርእዮ: ለኬፋ: ወነበርኩ: ኀቤሁ:
19 መዋዕለ : ዕሡረ : ወኅሙሰ:=: ወሊየእመር : ባዕደ : ሐዋርያተ : ዘእንበለ : ያዕቆብሃ :
20 እኁሁ : ለእግዚእነ:::=: ወገዚኑ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ናሁ : ቅድመ : እግዚአብሔር :
21 ከመ : ሊይሔሱ:::=: ወበጺሕየ : ደወለ : ቂልቂያ : ወሶር ያ:=: ወሊየእመሪኒ : ቤተ:
22 ክርስቲያን : ዘብሔረ : ይሁዳ : ዘበ : ክርስቶስ:=: ወደእሙ : ሰሙዑ : ገኩአ : ዘትካ
23 ት : ይሰድድ : ይእዜ : ይጫሕሮ : ሀይማኖተ:=: ወይሴብሕሙ : ለእግዚአብሔር :
24 በእንቲኣየ:::==:

ϐ

1 ወእመድኅረ : ለሰርቱ : ወለርባዕቱ : ዒመ : ዐርጉ : ካዕበ : ሊየሩሰሌመ : መስለ:: በ
2 ርናባስ : ወነሣእክዎ : ለቲቶ:=: ወዐረጉ : በዘ : ለስተርእየኒ : ወነገርኳሙ : ዘከሙ :
መሀርኩ : ወሰበኩ : ለለሕዛብ : በበሕቲተነ : ለእለ : ይትሐዘኩ : ከመ : ለከንቱ :
3 እረውጽ : ወእትባደር:::=: ወቲቶሰ : ዘመስሌየ : እንዘ : ለረማዊ : ውእቱ : ለኅበር
ው : ይትገዘር:=:

Et ego quidem, non ab hominibus accepi eam, neque eruditione meâ, sed in quo 12
modo revelavit mihi Jesus Christus. Et audistis conversationem meam anti- 13
quam, quando fui inter Judæos, quomodo abundantèr persequutus fui domum
Christianam Dei, & exprobravi vos. Et profeci inter Judæos plùs quàm omnes 14
consodales mei, in natione mea, quoniam abundantiùs fui æmulator legis paternæ
meæ. Et quando placuit Deo qui eduxit me ex utero matris meæ, & vocavit me 15
in gratiam suam. Et revelavit mihi filium suum, ut prædicarem populo ia no- 16
mine ejus, & non conversus sum tunc ad corpus meum & sanguinem meum.
Neque ascendi Hierosolymam ad Apostolos antecessores meos, sed adivi regionem 17
Arabiæ, & iterum reversus sum Damascum. Et post tres annos ascendi Hi- 18
erosolymam videre Chepham, & mansi apud eum dies quindecim. Et nesciebam 19
alium Apostolorum, præter Jacobum fratrem Domini nostri. Et quæ scripsi vobis, 20
ecce coram Deo quòd non mentior. Et quum venissem in regionem Ciliciæ & Sy- 21
riæ, Non cognoscebant me domus Christianorum regionis Judææ, quæ in Christo 22
erant. Sed solùm audierant quod ipse qui olim persequebatur, nunc docet 23
fidem. Et glorificabant Deum propter me. 24

CAP. II.

Et post quatuordecim annos ascendi iterum Hierosolymam cum Barnaba, & as- 1
sumpsi Titum. Et ascendi secundùm quod commonstratum fuit mihi & nuntia- 2
vi iis quo modo docui, & prædicavi populo inter nos, qui in pretio mihi fuit,
quòd frustrà cucurrissem & contendissem. Sed Titum qui mecum erat, quum es- 3
set Gentilis, coëgerunt circumcidi.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Propter autem subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare
4 Διὰ ὃ τὺς παρείσακτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι
libertatem nostram quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent.
ἣν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς (α) καταδουλώσωνται.
Quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii per-
5 Οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου (β) δια-
maneat apud vos. Ab autem visis esse aliquid, (quales aliquando fuerint, nihil
6 μείνῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, (ὁποῖοί ποτε ἦσαν, οὐδέν
mihi differt: Faciem Deus hominis non accipit.) Mihi enim
μοι διαφέρει· πρόσωπον (γ) Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει.) ἐμοὶ γὰρ
in pretio habiti, nihil contulerunt. Sed econtrà, videntes quòd creditū est mihi
7 οἱ δοκοῦντες, οὐδὲν προσανέθεντο. Ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι
Evangelium præputii, sicut Petro circumcisionis. (Nam operatus
8 τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρῳ τῆς περιτομῆς. (Ὁ γὰρ ἐνεργήσας
Petro in Apostolatum circumcisionis, operatus est & mihi in Gentes.) Et
9 Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε (δ) καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη.) Καὶ
cognoscentes gratiam datam mihi, Jacobus, & Cephas, & Joannes, illi visi
γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος, καὶ Κηφᾶς, καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες
columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ, societatis: ut nos in
στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας· ἵνα ἡμεῖς (ε) εἰς
Gentes, ipsi autem in circumcisionem: Tantùm autem pauperum ut meminis-
10 τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· Μόνον δὲ τῶν πτωχῶν ἵνα μνημο-
semus: quod etiam studui id ipsum facere. Cùm autem venisset Petrus
11 νεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθε (ζ) Πέτρος Γ'
in Antiochiam, in faciem ei restiti: quia notandus erat. Antè
12 εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην· ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. Πρὸ
enim venire quosdam à Jacobo, cum Gentibus simul edebat: cùm autem venissent,
τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον,
subduxit & separavit seipsum, timens eos ex circumcisione. Et cæte-
ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ συνυπε- 13
simulabant ei & cæteri Judæi: ita ut & Barnabas simul abduc-
κρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι· ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν
simulatione. Sed cùm vidissem quòd non rectò pede incederent ad veritatem
τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν 14
Evangelii, dixi Petro coram omnibus; Si tu Judæus exi-
τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ (η) Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρ-
stens, gentiliter vivis, & non Judaicè, quid Gentes cogis Judaizare?
χων, ἐθνικῶς (θ) ζῇς, καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;
Nos naturâ Judæi, & non ex Gentibus, peccatores: Scientes quòd non justifi- 15
Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν, ἁμαρτωλοί· Εἰδότες ὅτι οὐ δικαι- 16
catur homo ex operibus legis, si non per fidem Jesu Christi: & nos
ὕται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως (ι) Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς
in Christum Jesum credidimus, ut justificaremur ex fide Christi, & non
εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ
ex operibus legis: propter quod non justificabitur ex operibus legis omnis caro. Si
ἐξ ἔργων νόμου· (κ) διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ. Εἰ 17
verò quærentes justificari in Christo, reperiamur & ipsi peccatores, numquid
δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα
Christus peccati minister? Absit. Si enim quæ destruxi, hæc iterùm
Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν 18
ædifico, prævaricatorem meipsum constituo. Ego enim per legem legi
οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν (λ) συνίστημι. Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ 19
mortuus sum, ut Deo vivam: Christo concrucifixus sum.
ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι.

ΚΕΦ. Β'. MS. A. (α) καταδουλώσονται. (β) διαμένῃ (γ) ὁ Θεὸς (δ) καμοὶ (ε) μὲν εἰς (ζ) Κηφᾶς (η) Κηφᾷ (θ) καὶ οὐχ' Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ (ι) Χριστοῦ Ἰησοῦ· (κ) ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα (λ) συνιστάνω.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Porrò de falsis fratribus qui ingressi sunt ad 4
nos, ut explorarent libertatem quem habe-
mus in Jesu Christo, ut in servitutem nos red-
igerent: Ne ad horæ quidem plenitudi- 5
nem abjecimus nos ad subjectionem eorum,
ut veritas evangelii permaneret apud vos.
Illi autem qui censebantur esse aliquid (qua- 6
les verò fuerint, non est mihi curæ: Deus
enim facies hominum non accipit) illi qui-
dem ipsi nihil mihi addiderunt. Imò contrà: 7
viderunt enim mihi concreditum esse Evan-
gelium præputii, sicut concredita est Cephæ
Circumcisio. Is enim qui hortatus est Ce- 8
pham ad Apostolatum circuncisionis, horta-
tus me quoque est ad Apostolatum Gentium.
Quumque cognovissent gratiam quæ mihi 9
data est; Jacob, & Cephas, & Johannes, qui
quidem existimabantur esse columnæ, dex-
tram societatis dederunt mihi & Barnabæ, ut
nos inter Gentes, ipsi verò in circumcisio-
nem. Tantùm ut pauperum memores esse- 10
mus: proindè mihi curæ fuit hoc ipsum
agere.

Quotidié. 4.

Quum autem venisset Cepha Antiochiam, 11
in faciem illius illum coargui, quoniam of-
fendebantur in eo: Quòd antequam ve- 12
nissent quidam à Jacob, cum Gentibus com-
ederet: quum autem venissent, subduxisset
sese ac separâsset, quippe qui timeret ab eis
qui ex circumcisione erant. Et huic se sub- 13
miserant unà cum eo cæteri quoque Judæi,
ita ut & Barnaba abductus esset ad assen-
tandum vultibus eorum. Quumque vidissem 14
eos non rectà incedere in veritate Evangelii,
dixi Cephæ coram omnibus; Si tu Judæus
quum sis, gentiliter vivis, & non Judaicè,
quomodò cogis Gentes Judaico more vi-
vere? Si enim nos qui propriâ naturâ Ju- 15
dæi sumus, nec sumus ex Gentibus peccato-
res: Quandoquidem scimus non justificari 16
hominem ex operibus legis, sed per fidem
Jesu Christi: etiam nos in Jesum Christum
credidimus, ut ex fide Christi justificaremur,
non autem ex operibus Legis: quoniam ex
operibus Legis non justificatur omnis caro.

Ad adorationem crucis. 5.

Quòd si dum studemus justificari per Chri- 17
stum, reperimur & ipsi peccatores, ergò Je-
sus Christus minister est peccati. Absit. Si 18
enim quæ demolitus sum, ea rursum ædifico,
meipsum transgressorem mandati exhibeo.
Siquidem ego per Legem Legi mortuus sum, 19
ut Deo vivam, & unà cum Christo cruci-
fixus sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 በእንተ : ቢጸ : እለ : ተበውሉኑ : ኀመ : ያስተኃይጽዋ : ለግዕዛኒነ : ዘረኸበነ : በክርስቶስ : *Propter fratres qui intrârunt inter nos, ut explorarent libertatem nostram,* 4
5 ሊያሶሕ:: ኀመ : ይቅንዩኒ:=: እለ : ሊነሐሰበሙ : ወሊኀመ : መንትኒ : ኀመ : ይእመኑ: *quam adepti sumus in Christo Jesu, ut prædominarentur nobis. Quos non repu-* 5
6 በጽድቅ : ትምህርቶ::=: ወእለሰ : ይብሉ : ሙኑ : ኀጣነ : እፎ : እውንቱ : ትካት : *tamus omninò, ut permaneant in veritate doctrinæ ejus, & de illis qui dicunt; Quis* 6
ወሊተሰ : ለልቦ : ዘይረክበኒ : እምዝንቱ : እስመ : ሊያደሉ : ለገጸ : ስብእ : እግዚአብሔ *sicut nos? qualescunque fuerunt olim, nihil est quod mihi interfit de hoc, quoniam*
7 ር:: ወእለኒ : ይትሐዘቡኒ : ለልቦ : ዘይብሉኒ:=: ዘእንበለ : ዘሊይትሜሰል : ነገረ : *non placet personis hominum Deus, & qui in pretio erant mihi, nihil dicebant* 7
ለ፣ሚሮሙ : ኀመ : ተለመኑኒ : ትምህርትየ : በኀበ : እስዛብ : በኀመ : ትምህርቱ : ለጴ *mihi: Præter hunc non placentem sermonem quum notum feceram illis, quòd pro-*
ጥሮስ : በኀበ : ለደሁድ:=: *fessi sunt doctrinam meam apud Gentes, sicut doctrinam Petri apud Judæos.*

Versio VULGATA LATINA.

4 Sed propter subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent.
5 Quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii permaneat
6 apud vos: Ab iis autem, qui videbantur esse aliquid, (quales aliquando fuerint, nihil meâ interest. Deus personam hominis non accipit:) mihi enim qui
7 videbantur esse aliquid, nihil contulerunt. Sed econtrà cùm vidissent quòd cre-
8 ditum est mihi Evangelium præputii, sicut & Petro circumcisionis: (Qui enim operatus est Petro in Apostolatum circumcisionis, operatus est & mihi inter Gen-
9 tes:) Et cùm cognovissent gratiam, quæ data est mihi, Jacobus, & Cephas, & Joannes, qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ soci-
10 etatis: ut nos in Gentes, ipsi autem in circumcisionem: Tantùm ut pauperum
11 memores essemus: quod etiam solicitus fui hoc ipsum facere. Cùm autem ve-
12 nisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. Priùs enim quàm venirent quidam à Jacobo, cum Gentibus edebat: cùm autem venissent, subtrahebat & segregabat se, timens eos qui ex circumcisione erant. Et fi- 13
mulationi ejus consenserunt cæteri Judæi, ita ut & Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. Sed cùm vidissem quòd non rectè ambularent ad veritatem 14
Evangelii, dixi Cephæ coram omnibus; Si tu, cùm Judæus sis, gentiliter vivis, & non Judaicé: quomodò Gentes cogis Judaizare? Nos naturâ Judæi, & non ex 15
Gentibus peccatores. Scientes autem quòd non justificatur homo ex operibus le- 16
gis, nisi per fidem Jesu Christi: & nos in Christo Jesu credimus, ut justificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis: propter quod ex operibus legis non justificabitur omnis caro. Quòd si quærentes justificari in Christo, inventi sumus & 17
ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est? Absit. Si enim quæ de- 18
struxi, iterùm hæc ædifico: prævaricatorem me constituo. Ego enim per legem, 19
legi mortuus sum, ut Deo vivam: Christo confixus sum cruci.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وَأَمَّا عَنِ ٱلْأُخُوَةِ ٱلْكَذَبَةِ ٱلْغُرَبَاءِ ٱلَّذِينَ حَسَسُوا لِيَكْشِفُوا حُرِّيَتَنَا ٱلَّتِي لَنَا بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ *
5 حَتَّى يَسْتَعْبِدُونَا * فَلَمْ نُذْعِنْ لِطَاعَتِهِمْ * وَلَا قَدْرَ سَاعَةٍ * لِيَبْقَى صِدْقُ ٱلْإِنْجِيلِ عِنْدَكُمْ *
6 * وَأَمَّا ٱلظَّانُّونَ أَنَّهُمْ
* قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *
شَيْءٌ كَيْفَ مَا كَانُوا قَدِيمًا * فَلَمْ يُفِيدُونِي شَيْئًا * لِأَنَّ ٱللَّهَ لَنْ يُحَابِيَ وَجْهَ إِنْسَانٍ * لِأَنَّ ٱلظَّانِّينَ
7 بِذَاتِهِمْ * مَا عَرَضُوا عَلَيَّ شَيْئًا * بَلْ بِٱلْعَكْسِ لَمَّا أَبْصَرُوا أَنِّي قَدْ أُوتِمِنْتُ عَلَى بِشَارَةِ ذَوِي
8 ٱلْغُلْفَةِ * كَمَا أُوتِمِنَ بُطْرُسُ عَلَى ذَوِي ٱلْخِتَانَةِ * لِأَنَّ ٱلَّذِي أَيَّدَ بُطْرُسَ فِي رِسَالَةِ ذَوِي ٱلْخِتَانَةِ *
9 أَيَّدَنِي أَنَا فِي ٱلْأُمَمِ * وَإِذْ عَلِمَ يَعْقُوبُ وَٱلصَّفَا وَيُوحَنَّا ٱلظَّانُّونَ أَنَّهُمْ عُمُدٌ * بِٱلنِّعْمَةِ ٱلَّتِي أُعْطِيتُهَا *
10 أَعْطَوْنِي وَلِبَرْنَابَا مُصَافَحَةَ يَمِينِ شَرِكَةٍ * لِنَكُونَ نَحْنُ لِلْأُمَمِ * وَهُمْ لِلْخِتَانَةِ * وَأَنْ نَكُونَ
نَذْكُرَ ٱلْمَسَاكِينَ فَقَطْ * ٱلْأَمْرَ ٱلَّذِي حَرِصْتُ أَنْ أَصْنَعَهُ *
* قِرَاءَةُ ٱلْأَنْبِيَنِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْخَامِسَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *
11 * وَإِذْ جَاءَ بُطْرُسُ إِلَيَّ
12 أَنْطَاكِيَةَ * قَاوَمْتُهُ مُوَاجَهَةً لِأَنَّهُ كَانَ مَلُومًا * لِأَنَّهُ قَبْلَ وُرُودِ قَوْمٍ مِنْ عِنْدِ يَعْقُوبَ * كَانَ يَأْكُلُ
13 مَعَ ٱلْأُمَمِ وَيُعَاشِرُهُمْ * وَلَمَّا جَاءُوا ٱنْقَبَضَ وَمَيَّزَ ذَاتَهُ مِنْهُمْ * خَائِفًا مِنْ ذَوِي ٱلْخِتَانَةِ * وَرَاءَيُوهُ
14 مَعَهُ وَبَاقِي ٱلْيَهُودِ * حَتَّى بَرْنَابَا ٱنْقَادَ لِمُرَاءَاتِهِمْ * لَكِنِّي لَمَّا رَأَيْتُهُمْ مَا يَسْلُكُونَ أَقْدَامُهُمْ فِي صِدْقِ
ٱلْإِنْجِيلِ مُسْتَوِيًا قُلْتُ لِبُطْرُسَ بِحَضْرَةِ كَافَّتِهِمْ * إِنْ كُنْتَ أَنْتَ يَهُودِيًّا وَهَا أَنْتَ تَعِيشُ مَعَاشًا
15 أُمَمِيًّا لَا يَهُودِيًّا * فَلِمَ تُلْزِمُ ٱلْأُمَمَ أَنْ يَتَهَوَّدُوا * نَحْنُ يَهُودٌ بِٱلطَّبِيعَةِ وَلَسْنَا مِنَ ٱلْأُمَمِ خُطَاةً *
* ٱلْأَحَدِ ٱلْحَادِي وَعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * وَأَيْضًا لِلْأَحَدِ ٱلَّذِي بَعْدَ ٱلصَّلِيبِ *
16 * وَإِذْ قَدْ
عَلِمْنَا أَنَّ ٱلْإِنْسَانَ لَنْ يَتَبَرَّرَ مِنْ أَعْمَالِ ٱلشَّرِيعَةِ * إِلَّا بِأَمَانَةِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * آمَنَّا وَنَحْنُ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ
لِكَيْمَا نَتَبَرَّرَ بِأَمَانَةِ ٱلْمَسِيحِ لَا أَعْمَالِ ٱلشَّرِيعَةِ * لِأَنَّ أَعْمَالَ ٱلشَّرِيعَةِ لَنْ يَتَبَرَّرَ كُلُّ بَشَرٍ * لَمْ * ٱلْإِنْسِيِّينَ *
17 * فَإِنْ كُنَّا إِذِ ٱلْتَمَسْنَا أَنْ نَتَبَرَّرَ بِٱلْمَسِيحِ نُوجَدُ وَنَحْنُ خُطَاةٌ * أَلَعَلَّ ٱلْمَسِيحَ خَادِمُ ٱلْخَطِيَّةِ
18 حَاشَا * وَٱلْمُتَعَدِّيَاتُ ٱلَّتِي نَقَضْتُهَا إِنْ كُنْتُ أَرْجِعُ فَأَبْنِيهَا أَنَا نَفْسِي أَيْضًا * فَأُصَيِّرُ ذَاتِي مُخَالِفًا *
19 * لِأَنِّي أَنَا بِٱلشَّرِيعَةِ مُتُّ عَنِ ٱلشَّرِيعَةِ لِأَعِيشَ لِلَّهِ * وَقَدْ صُلِبْتُ مَعَ ٱلْمَسِيحِ *

Verùm quoad alienos falsos fratres, qui 4 *se retraxerunt ut contaminarent libertatem nostram quam habemus in Jesu Christo, ut nos in servitutem adigerent:* *Non acquievimus obedientiæ illorum, ne* 5 *horulæ quidem spatio: ut veritas Evangelii apud vos maneret.*

Lectio Feriæ sextæ hebdomadis decimæ quartæ post Pentecosten.

Qui autem arbitrantur se esse aliquid, 6 *qualescunque olim fuerint, nullatenus mihi præstant. Deus enim nullius hominis vultui assentatur. Nam qui bonam de se ipsis habent opinionem, nihil mihi expoluerant. Imò contrà, quum vidissent* 7 *concreditam mihi fuisse annuntiationem Præputiatorum, quemadmodum concrediti fuerant Petro Circumcisi: (Qui* 8 *enim Petrum roboravit in legatione ad Circumcisos, me roboravit inter Gentes:) Quumque cognovissent Jacobus & Ce-* 9 *phas & Johannes, qui putant se esse columnas, gratiam quæ data est mihi: dederunt mihi et Barnabæ contactum dexteræ societatis, ut nos essemus pro Gentibus, ipsi verò pro Circumcisione: utque* 10 *solùm meminissemus pauperum: quam rem studui facere.*

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

Cùm autem venisset Petrus Antiochiam, coràm illi restiti, eo quòd reprehensibilis esset. Nam ante adventum quo- 11 12 *rundam à Jacobo, cum Gentibus edebat ac versabatur: quum autem venissent, continuit ac feparavit se ab eis, metuens Circumcisos: Et simulaverunt una* 13 *cum ipso reliqui etiam Judæi: adeo ut & Barnabas abductus esset ad illorum simulationem. Verùm ubi vidissem eos* 14 *non rectà movere pedes suos in veritate Evangelii, dixi Petro, omnibus iis præsentibus, Si tu cùm sis Judæus, ecce tamen vivis vitam Gentilem, non Judaicam, cur Gentes Judaizare compellis? Nos ex indita nobis natura Judæi sumus, & non ex Gentibus peccatores.* 15

Dominicâ vigesimâ primâ post Pentecosten. Itemque pro Dominica post Crucem.

Cùm ergo sciamus non justificari homi- 16 *nem ex operibus Legis, sed per fidem in Jesum Christum: credimus etiam nos in Jesum Christum, ut justificet nos fides Christi, non opera Legis: quandoquidem opera Legis non justificant ullam carnem.* Finis.

Feriâ secundâ.

Quòd si dum quærimus justificari per 17 *Christum, reperimur & ipsi peccatores: num Christus minister peccati est? Absit.* 18 *Et quidem si opiniones quas destruxi, revertar eas demque rursus ædificem, sanè declarabo meipsum contrarium: Quandoquidem ego per Legem mortuus* 19 *sum Legi, ut viverem Deo: & jam crucifixus sum unà cum Christo,*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወወእቱ : ዘለርድኦ : ለጴጥርስ : በመልእክቱ : ዘመንግለ : ለይሁድ : ለርድኦኒ : ሊተኒ :
9 ወኅተ : ለሕዛብ:=ᐣ ወያእመሩ : ጸጋሁ : ዘወህበኒ : ያዕቆብ : ወኬፋ : ወዮሐንሰ : እለ:
ይብልዎሙ : ለዕሟድ : እሙንቱ : የሚኖሙ : መጠውኒ : ሙስሌ : በርናባስ : ከመ : ንሰተ
10 ፋ : ወእሙንቱ : ይሑሩ : ኀበ : ለይሁድ : ወንሕነኒ : ኀበ : ለረሚይ:=ᐣ ደእሙ : ከ
11 መ : ንዘከሮሙ : ለነደያን:: ወበእንተዝ : ጽህቁ : እግበር : ለንዝንቱ:=ᐣ ወእመ : መጽ
12 ለ : ኬፋ : ለንጸክዖ : ተቈወመ : ቅድመ : ገጹ : እስመ : ግእዝ:=ᐣ እስመ : ዘለንበ
ለ : ይመጽሉ : እመኀበ : ያዕቆብ : በልዐ : ምስለ : ለረሚይ : ወለመ : መጸለኩ : ተግሕ
13 ሦሙ : እስመ : ይፈርሆሙ : ለእለ : እመለይሁድ:=ᐣ ወለድለውቱ : ሎቱ : እሙንቱሂ :
14 ለይሁድ : ወበርናባስ : ኀበረ : በለድልውቶሙ::=ᐣ ወሶበ : ርኢኩ : ከመ : ሊያርትዑ :
ግብሮሙ : ኀበ : ጽድቀ : ትሙህርቱ : እበሉ : ለኬፋ : በቅድመ : ኵሉ : ሶበ : ለንተ :
እንዘ : ለይሁዳዊ : ለንተ : በሕገ : ለረሚይ : ትነብር : ወለኮ : በሕገ : ለይሁድ :
15 እፎ : እንከ : ታጌብሮሙ : ለለረሚይ : ይትያሀዱ:=ᐣ ወይቤ : ንሕነሰኬ : በለማኅ : ሌ
16 ይሁድ : ወለኮ : እመሕዛብ : ኀጥለን::=ᐣ ታለመረ : ከመ : ሊይጸድቅ : ሰብእ : በገ
ቢረ : ሕገገ : ለሪት : እመ : ለኮ : ዳእሙ : በለሚነ : በሊየሱስ : ክርስቶስ:: ወእክሕነሂ :
ለመነ : በሊየሱስ : ክርስቶስ : ከመ : ንጽደቅ : በለሚነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወለኮ :
በገቢረ : ሕገገ : ለሪት : እስመ : በገቢረ : ሕገገ : ለሪት : ሊይጸድቅ : ኵሉ : ዘነፍ
17 ሰ::=ᐣ ወእለሰ : ይፈቅዱ : ይጽደቁ : በክርስቶስ : ኮነሆሙ : ከመ : ኀጥለን:: ክርስቶ
18 ስ : እንከ : ለእሰ : ኀጢአትኑ : እንጋ : ሐሰ::=ᐣ እመሰኬ : ዝኩ : ዘነሠትኩ : ኪያሁ:
19 ከመ : ለሐንጽ : ዐለዊ : ረሰይኩ : ርእሰየ::=ᐣ ለንሰኬ : በእንተ : ሕገ : ዘበሕጉ:
ሞትኩ:እሕየው:ወተሰቀልኩ:መስለ : ክርስቶስ:=ᐣ

Et ille qui cooperatus est Petro in ministerio suo quod apùd Judæos 8 *erat, cooperatus est etiam mihi in Gentibus. Et* cum *cognovissent gratiam ejus qui mihi dedit,* 9 *Jacobus & Cephas & Johannes, quos vocant columnas, ipsi dextras suas dederunt mihi cum Barnaba, ut consociaremus: & illi abierunt ad Judæos & nos quidem ad Gentes. Solummodo ut meminissemus pauperum, & propterea soli-* 10 *citus fui facere hoc. Et quum venisset Cephas Antiochiam, restiterunt ei co-* 11 *ram facie sua, quia indignati sunt ei. Quoniam antequàm venissent quidam* 12 *à Jacobo, edebat cum Gentibus, & quando venissem, secessit ab iis quia timebat illos qui erant è Judæis. Et complacuerunt ei isti Judæi, & Barna-* 13 *bas consociatus fuit in simulatione eorum. Et quum vidissem quòd non dire-* 14 *xissent opera sua ad veritatem doctrinæ, dicebam Cephæ coram omnibus; Quum tu sis Judæus, secundùm legem Gentium vitam agis, & non secundùm legem Judæorum: quomodo igitur cogis Gentes Judaizare? Et dixi; Nos igitur ve-* 15 *rè Judæi, & non è Gentibus peccatores. Scitis quòd non justificatur homo in* 16 *præstando præceptum legis, sed solummodo in credendo in Jesum Christum: & nos credidimus in Jesum Christum, quòd justificabimur in credendo in Jesum Christum, & non in præstando præceptum legis, quia in præstando præceptum legis non justificabitur ullum animal. Et volentes justificari in Christo sumus ipsi,* 17 *sicut peccatores: an Christus exinde minister est peccati igitur? Absit. Si igitur* 18 *istum quem destruxi, eundem etiam ædificem, transgressorem constituo meipsum. Ego igitur per legem, qui in lege ejus mortuus fui, vivam. Et crucifixus sum cum* 19 *Christo.*

Vivo autem, non amplius ego: vivit verò in me Christus. Quod autem nunc vivo in car-
20 Ζῶ δὲ, οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρ-
ne, in fide vivo filii Dei diligentis me, & tradentis semet-
κὶ, (μ) ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑ-
ipsum pro me. Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem ju-
21 αυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. εἰ γὰρ διὰ νόμου δι-
stitia, ergò Christus gratis mortuus est.
καιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

MS. A. (μ) ἐν πίστει τῇ τοῦ

CAP. III. γ'.

O insensati Galatæ, quis vos fascinavit veritati non obsequi, quibus
1 Ω Ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς (α) ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς Δ'
ob oculos Jesus Christus proscriptus est, in vobis crucifixus? Hoc
2 κατ' ὀφθαλμὺς Ἰησοῦς Χριστὸς (β) προεγράφη, ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο
solùm volo discere à vobis; Ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex
μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, Ἐξ ἔργων νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ
auditu fidei? Sic insensati estis, incepti spiritu, nunc carne con-
3 ἀκοῆς πίστεως; Οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπι-
summemini? Tanta passi estis frustrà? si modò & frustrà. Ille ergò subministrans
4 5 τελεῖσθε; Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν
vobis Spiritum, & efficiens virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex
ὑμῖν τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων (γ) νόμου ἢ ἐξ
auditu fidei? Sicut Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad
6 ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
justitiam. Cognoscite ergò quia qui ex fide, ii sunt filii Abraam.
7 δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.

Providens autem Scriptura, quia ex fide justificat Gentes Deus, præevan-
Ε' Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ, ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς, προευη- 8
gelizavit Abrahæ; Quia benedicentur in te omnes Gentes. Itaque
γελίσατο τῷ Ἀβραὰμ, Ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὥς- 9
que qui ex fide, benedicentur cum fideli Abraham. Quicunque enim ex ope-
ς' τε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔρ- 10
ribus legis sunt, sub execratione sunt: Scriptum est enim; Execrabilis omnis
γων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· Γέγραπται γὰρ, (δ) Ἐπικατάρατος πᾶς
qui non permanserit in omnibus scriptis in libro legis, ad fa-
ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποι-
ciendum ea. Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum,
ῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ, 11
manifestum: quia justus ex fide vivet. At lex non est ex
δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ 12
fide: sed faciens ea homo, vivet in illis. Christus nos
πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς 13
redemit de execratione legis, factus pro nobis execratio: (scri-
ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν (ε) κατάρα· (γέ-
ptum est enim; Execrabilis omnis suspensus in ligno.) Ut in
γραπται γάρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου.) Ἵνα εἰς τὰ 14
Gentes benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem
ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
Spiritûs accipiamus per fidem. Fratres, (secundùm hominem
Ζ' τοῦ Πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. (ζ) Ἀδελφοὶ, (κατ' ἄνθρωπον 15
dico,) tamen hominis authenticum testamentum nemo abrogat aut superor-
λέγω,) ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσ-
dinat.
σεται.

Κεφ. γ'. MS. A. (α) ἐβάσκανεν, * οἷς (β) προεγράφη ἐσταυρωμένος; (γ) νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς (δ) Ὅτι ἐπικατάρατος (ε) κατάρα· ὅτι γεγ·····, (ζ) Κατὰ ἄνθρωπον λέγω, ἀδελφοί, ὅμως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Proinde jam non ego vivo, sed vivit in me 20
Christus: & hanc *vitam* quam nunc vivo in
carne, per fidem filii Dei vivo, qui dilexit
me, ac dedit semetipsum pro me. Non de- 21
nego gratiam Dei. Si enim per Legem est
justitia, Christus frustrà mortuus est.

CAP. III.

O Dementes Galatæ, quis vobis invidet? 1
nam ecce quasi pingendo depictus fuerat co-
ram oculis vestris Jesus Christus crucifixus.
Hoc tantùm velim à vobis scire, ex operi- 2
bus Legis accepistis Spiritum, an ex auditu
fidei? Itáne stulti estis, ut quum spiritu 3
inceperitis, nunc carne absolvatis? Et 4
hæc omnia frustrà sustinuistis? at utinam &
frustrá. Qui ergò indidit vobis spiritum, & 5
edit virtutes in vobis, ex operibus Legis,
an ex auditu fidei *id agit?* Quemadmo- 6
dum credidit Abraham Deo, & reputatum
est ei ad justitiam, Scitote igitur eos qui 7
sunt ex fide, filios esse Abrahami. Quum 8
enim præsciret Deus per fidem justificatum
iri Gentes, prænuntiavit Abrahamo, prout
ait Scriptura sancta, In te benedicentur
omnes gentes. Itaque fideles benedicun- 9
tur in Abraham fideli. Quotquot enim 10
sunt ex operibus Legis, execrationi subji-
ciuntur. Scriptum est enim, Execrabilis o-
mnis qui non præstiterit quæcunque scripta
sunt in Lege ista. Quòd autem nemo ju- 11
stificetur in Lege apud Deum, illud est ma-
nifestum, quandoquidem scriptum est, Ju-
stus in fide vivet. Lex autem ex fide non 12
est, sed quisquis præstiterit ea quæ in illa
scripta sunt, vivet in eis. Porrò Christus 13
nos exemit ab execratione Legis, ipseque
factus est pro nobis execratio. Scriptum
est enim, Execrabilis omnis qui suspendi-
tur in ligno. Ut inter Gentes esset bene- 14
dictio Abrahami per Jesum Christum, ut
nos accipiamus promissionem Spiritûs per
fidem.

Annuntiatio genitricis Dei. 5.

Fratres mei, tanquam inter homines lo- 15
quor, testamentum hominis quod confirma-
tum est, nemo reprobat, aut invertit in eo
quicquam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወሐ፧ይወትያስ ፡ ኅልቀት ፡ ወበሕይወተ ፡ ክርስቶስ፡ሀለወኒ።። ወዝኒ ፡ ዘአሐዩ፡ይእዜ ፡ በሥ
ጋየ ፡ በአሚነ ፡ በወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አሐዱ ፡ ዘአፍቀረኒ ፡ ወመጠወ ፡ ርእሶ ፡ በእንቲአ
21 የ፡=፦ ኢይክሕድ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ እስመሰኬ ፡ በገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ሶሪት ፡ ይጸደቁ ፡
ለአንትኬ፡ ሞተ ፡ክርስቶስ።።=፦

1 ለለብደን ፡ ሰብለ ፡ ገለቲያ ፡ ሞኑ ፡ ለአመመክሙ ፡ ሕመ ፡ ሊትእመኑ ፡ በጽድቅ ፡ ሳያስ
ተር ሊ ፡ ለዐይን።። ሊየሱስ፡ ክር ስቶስ፡ ዘለቅደመ፡ተጽሕፎ፡ በእንቲአሁ፡ ኅመሂ ፡ይሰቀል።=፦
2 ዘንተ፡ ዳእሙ፡ እፈቅድ፡ ለእመር፡ በሓቤክሙ፡ በገቢረ፡ ሕገገ፡ ሶሪትኑ፡ ንህየእክሙ፡መንፈስ፡
ቅዱስ፡ ለሙ ፡ በሰሚዐ ፡ ሀይማኖትኑ ፡=፦

Et vita mea defecit, & in vita Christi fui, & hanc vitam *quam vivo nunc in* 20
corpore meo, verè dego *in filio Dei unici, qui dilexit me & tradidit seipsum*
propter me. Non negabo gratiam Dei, quia si præstando normam justificantur, 21
frustrà ergò mortuus est Christus.

C A P. III.

O Fatui homines Galatiæ, *quis afflixit vos ut non crederetis verè apparen-* 1
tem oculis Jesum Christum, de quo præscriptum fuit quòd crucifigeretur? Hoc 2
solummodo vellem scire apud vos, ne faciendo præceptum legis accepistis Spiri-
tum sanctum, vel audiendo fidem?

Versio VULGATA LATINA.

20 Vivo autem, jam non ego: vivit verò in me Christus. Quòd autem nunc vivo in carne: in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum 21 pro me. Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem justitia, ergò gratis Christus mortuus est.

CAP. III.

1 O Insensati Galatæ, quis vos fascinavit non obedire veritati, ante quo-2 rum oculos Jesus Christus præscriptus est, in vobis crucifixus? Hoc solùm à vobis volo discere: ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex auditu 3 fidei? Sic stulti estis, ut cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummemi-4 ni? Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa. Qui ergò tribuit 5 vobis Spiritum, & operatur virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex au-6 ditu fidei? Sicut scriptum est; Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad justitiam. Cognoscite ergò, quia qui ex fide sunt, ii sunt filii Abra- 7 hæ. Providens autem Scriptura, quia ex fide justificat Gentes Deus, præ- 8 nuntiavit Abrahæ; Quia benedicentur in te omnes Gentes. Igitur qui ex 9 fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham. Quicunque enim ex operibus 10 legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim; Maledictus omnis, qui non permanserit in omnibus, quæ scripta sunt in Libro legis, ut faciat ea. Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum, manifestum est: quia 11 justus ex fide vivit. Lex autem non ex fide, sed, Qui fecerit ea, vivet in 12 illis. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: 13 quia scriptum est; Maledictus omnis qui pendet in ligno: Ut in Gentibus 14 benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem Spiritûs accipiamus per fidem. Fratres, (secundùm hominem dico,) tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat. 15

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * فلست اعيش انا ايضاً * واما المسيح يعيش فيَّ * والذي اعيشه الآن بالبسر فانما اعيشه
21 في امانة ابن الله الذي احبني واسلم ذاته عني * ثم * * اتلتنا * * لست ابكر بنعمة الله *
لان العدل ان كان في الشريعة فالمسيح اذاً قد مات مجاناً *

Nec vivo ampliùs ego, sed Christus in me 20
vivit: & tempus quod modò vivo in carne, illud vivo per fidem filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Finis.

Feriâ tertiâ.

Non denego gratiam Dei: nam si justitia 21
consistit in lege, Christus igitur frustrà mortuus est.

* الفصل الثالث * * يا اهل غلاطية يا جهال * من الذي حسدكم الا تذعنوا للحق *
يا من قد صور فيكم قدامًا يسوع المسيح باراً اعينكم مصلوبًا * هذا فقط اسأله ان اعرفه 2
منكم * امن اعمال الشريعة اخذتم الروح ام من سماع الايمان * اهكذا انتم لا فطنة لكم * 3
بدائم بروح وبصون الآن بالبسر * ومثل هذه الاشياء قد صابتكم باطلاً * وليتها باطلاً * 4
* فالذي يرزقكم الروح وعمل فيكم قوات * امن اعمال الشريعة * او من سماع الامانة محكم ذلك * 5
* كما ان ابرهيم صدق الله فحسب له ذلك عدلاً * اتراكم تعرفون ان الذين من الامانة 6 7
اولئك بنو ابرهيم * * قرأءة السبت السادس والعشرين * وايضاً للسبت الذي قبل الميلاد *
* فلسابق علم الكتاب ان الله من الامانة يزكي الامم * بقدم فبشر ابرهيم * ان كافة الامم يبارك 8
يتباركوا * فلذلك الذين من الامانة يتباركون مع ابرهيم المؤمن * لان جماعة 9 10
الذين هم من اعمال الشريعة هم تحت لعنة * لان قد كتب يكون ملعوناً من لا
يثبت في جميع الفرايض المكتوبة في مصحف الشريعة ليعملها * فاما ان احداً لن 11
يزكي عند الله بالشريعة فذلك واضح * لان الصديق من الامانة يعيش * والشريعة 12
ليست من الامانة * بل من الانسان الذي ان يعمل فرايضها يحي بهن * ثم *
* تمام قرأءة السبت الكبير * * فالمسيح ابتاعنا من لعنة الشريعة وصار من اجلنا لعنة * 13
لان قد كتب كل من علق على خشبة ملعون * لتصير بركة ابرهيم الى الامم بيسوع المسيح 14
لناخذ بالامانة موعد الروح * ثم * * قرأءة الاربعا من الجمعة الخامسة عشر بعد العنصل *
* ايها الاخوة قولاً يخص الانسان اقول * ومع هذا اذا كان عهد الانسان ووصيته مثبتة * 15
ما يخالفها احد * ولا يأمر فيها *

Hoc vivo ampliùs ego, sed Christus in me 10
vivit: & tempus quod modò vivo in carne, illud vivo per fidem filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Finis.

Feriâ tertiâ.

Non denego gratiam Dei: nam si justitia 21
consistit in lege, Christus igitur frustrà mortuus est.

CAP. III.

O Cives Galatiæ, ô dementes, quis vo- 1
bis invidit ne acquiesceretis veritati: ô vos in quibus jam anteà depictus fuerat Jesus Christus ob oculos vestros crucifixus, Hoc solùm scire vellem à vobis, 2
num ex operibus legis acceperitis Spiritum, an ex auditu fidei? Adeonè judicii expertes estis? In spiritu cœpistis, & 3
nunc in carne finitis? Et tales res frustra vobis acciderunt? & ô utinam frustra. Qui igitur suppeditat vobis Spiri- 4
tum, & operatus est in vobis virtutes, num ex operibus legis, an ex auditu fidei talia vobis concessit? Quemadmodum 5
Abraham credidit Deo, & reputatum hoc illi fuit ad justitiam: Num fortè scitis 6
quòd qui sunt ex fide, ii sunt filii Abra- 7
hæ?

Lectio sabbathi vigesimi sexti. Ac prætereà pro sabbatho quod præcedit Nativitatem.

Ob præscientiam autem scripturæ quòd 8
Deus ex fide justificet Gentes, prænuntiavit Abrahæ quòd omnes Gentes in te benedicentur. Quapropter qui ex fide sunt, 9
benedicuntur cum Abraham fideli. Omnes 10
enim qui sunt ex operibus legis, sub maledictione sunt: quia scriptum est, Maledictus erit qui non manserit in cunctis statutis scriptis in libro legis, ut faciat ea. At 11
verò quòd nemo justificetur apud Deum per legem, id manifestum est: siquidem 12
justus ex fide vivit. Lex autem non est ex fide, sed ex homine; qui si fecerit statuta illius, per ea vivet. Hactenus.

Supplementum lectionis sabbathi maximi, (id est sancti.)

Christus ergò redemit nos à maledictione 13
legis, factùsque est pro nobis maledictio: scriptum est enim; Quisquis appensus fuerit trabi, maledictus est. ut benedi- 14
ctio Abrahæ Gentibus cederet per Jesum Christum, ut per fidem acciperemus promissionem Spiritus. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

O fratres, sermonem homini proprium 15
dico; attamen cùm fuerit fœdus hominis ejusque præceptum confirmatum, nemo contradicit ei, neque dispensat in eo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ከመዝኑ : ለብደኝ : ለንትሙ : እመድኅረ : ዘመንፈስ : ቀዲስ : ወጠንክሙ : ገባእክሙ :: Adcóne fatui estis, postquam Spiritu sancto cœperitis, ut revertamini nunc 3
4 ይእዜ : በሕገ : ዘሥጋ : ወደመ : ትግበሩ :=: ወመጠነገ : ሐሚመክሙ : ለከንቱ : ረሰ secundùm legem carnis & sanguinis agere? Et quanta passi estis, inania 4
5 ይክሙ ::=: ቲ ውእቱ : ዘይሁበክሙ : መንፈስ : ቀዲስ : ወይገብር : ለክሙ : ኀይለ : feciſtis? Ille qui tribuit vobis Spiritum sanctum, & operatur vobis vir- 5
6 በገቢረ : ሕገ : ሶሪትኑ : ለው : በሰሚዐ : ሀይማኖትኑ :=: በከመ : ለብርሃም : እመ tutem: num faciendo præceptum legis, vel audiendo fidem? Sicut Abra- 6
7 ነ : በእግዚአብሔር : ወኮኖ : ጽድቀ ::=: ኢታእመሩኑ : እንከ : ከመ : እለ : ኢመኑ : ham credidit in Deo, & fuit justus. Nescitisne igitur quòd credentes 7
8 ውሉደ : ለብርሃም : እመኑቱ :=: እስመ : ለቅደመ : ለእመሮ : መጽሐፍ : ከመ : በለ filii Abraham sunt? Quia præscibat Scriptura quòd in credendo justifica- 8
ሚነ : ያጸድቆሙ : እግዚአብሔር : ለለእዝብ : ለቅደመ : ለሰፍወቶ : እግዚአብሔር : ለ ret Deus Gentes, primò promisit Deus Abrahamo quòd in illo benedi-
ለብርሃም : ከመ : ቦቱ : ይትባረክ : ኵሉ : ለእዝብ ::=: ወይእዜሰኬ : እለ : የለመኑ : cerentur omnes gentes. Et nunc ergò credentes benedicentur cum Abraha- 9
ይትባረኩ : ምስለ : ለብርሃም : መእመን ::=: mo fideli.

በሰብዕ : ሰንበት : ጸሎ : ኅበ : ይትነበብ ::=:

Septimo sabbato jejunii, ubi legitur.

10 ፌ ወኵሉሙ : እለ : ውስተ : ሕገ : ሶሪት : ሀለው : ውስተ : መርገመ : ይነብሩ :: እስመ : Et omnes qui in præcepto legis fuerunt, sub maledicto manent: quia sic di- 10
ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ : ርጥመ : ለይኩን : ኵሉ : ዘዝሑፍ : ውስተ : ዝንቱ : መጽሐ cit Scriptura; Maledictus sit omnis qui non perficiet faciendo quæcunque
11 ፈ : ሶሪት : ዘሊይፈጽም : ገቢሮቶ ::=: ወከመሰ : ሊይጸድቁ : በገቢረ : ሕገ : ሶሪት : scripta sunt in libro legis. Et sicut non justificantur faciendo præceptum legis 11
በኅበ : እግዚአብሔር : ይትዐወቅ : ኳመ : በለሚነ : ይጸድቁ : ወጸድቅኒ : በለሚነ : ያሐ apud Deum, manifestum est quòd credendo justificabuntur, & justi in fide
12 ይ ::=: ወለሶሪትሰ : ሊኮነ : በለሚነ : ዘያጸድቅ : ደእው : ዘፈጸመ : ገቢሮቶ : የሐይ : ቦ vivent. Et lex, non est in credendo, quòd justificet, sed qui perimplevit opus 12
13 ቱ ::=: ወተሣየጠነ : ክርስቶስ : እመርገሚ : ለሶሪት : በዘ : ወድለ : በጽሐነ : መርገሚ : eius, in ea vivet. Et redemit nos Christus ab execratione legis, eò quòd ipso facto
14 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ :: ርጥመ : ውእቱ : ኵሉ : ዘስቀልዐ : ደቡ : ዕፅ ::=: ኍ advenit pro nobis maledictum: quia sic dicit Scriptura; Maledictus est omnis 13
መ : ይግባእ : ላዕለ : ለእዝብ : በረከተ : ለብርሃም : በለእንተ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ከመ : qui suspensus est super ligno: ut reverteretur super Gentes benedictio Abrahami 14
15 ንርስብ : ተስፋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ : በለሚነ : ክርስቶስ ::=: ጊ ሕገ : ስብእ : ንብ per Jesum Christum, & ut obtineamus promissionem Spiritûs sancti confidendo in
ል : ሰብእ : ጥቀ : ሊይሕቢ : ወሊይትኀሐድ : ኪደነ : ዘፀኑዕ ::=: Christo. More humano loquimur, Homo nequaquam contradicet neque negabit 15
pactum quod confirmatum fuit.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. Δ'. Η'.

At Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit,
16 Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει,
Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno, Et semini tuo, qui est
Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν· ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι
Christus. Hoc autem dico, testamentum *ante authenticatum* à Deo *in*
17 Χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ (η) Θεοῦ εἰς
Christum, quæ post annos quadringentos & triginta facta lex non *irritat* ad
Χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς
abolendam promissionem. Si *enim* ex lege hæreditas, non *amplius* ex
18 τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ ἔτι ἐξ
promissione. *At* Abrahæ per repromissionem *gratificatus est* Deus. Quid igitur
19 ἐπαγγελίας. Τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός. Τί οὖν
lex? *transgressionum causâ* appolita est, *usque quò* veniret semen cui
ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ
promissum erat, ordinata per angelos in manu mediatoris. *At* mediator, unius
20 ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. Ὁ δὲ μεσίτης, ἑνὸς
non est: *at* Deus unus est. Ergò lex adversùs promissa Dei?
21 οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ;
Absit. Si enim data esset lex *potens* vivificare, verè ex
Μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ
lege esset justitia. Sed concluſit Scriptura omnia sub peccato,
22 νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα (ι) ὑπὸ ἁμαρτίαν,
ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. *Antè* autem *venire*
23 ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν
fidem, sub *legem* custodiebamur, concluſi, in *futuram* fidem reve-
τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, (κ) συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυ-
landi. Itaque lex pædagogus noster fuit in *Christum*, ut ex fide
24 φθῆναι. Ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεως
justificaremur. *Veniente autem fide*, non *amplius* sub pædagogo sumus.
δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν·
Omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Jesu. Quicunque enim in *Christum*
Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν
baptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, neque Græcus: non est servus,
ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος,
neque liber: non est masculus, & fœmina. Omnes enim vos *unus* estis in Christo Jesu.
οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν, καὶ θῆλυ. (λ) Πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
Si autem vos Christi, ergò Abrahæ semen estis, & secundùm promissionem hære-
Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα (μ) ἐστὲ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρο-
des.
νόμοι.

CAP. IV. Δ'.

Dico autem; *At quantum tempus* hæres *infans* est, nihil differt servo,
Η' Λέγω δὲ, Ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου,
dominus omnium *existens*: Sed sub *tutores* est & *curatores*, usque præ-
κύριος πάντων ὤν· Ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προ-
finitionem Patris. Ita & nos, cùm essemus *infantes*, sub elementis
θεσμίας τοῦ πατρός. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα
mundi eramus *servituti addicti*. *Cùm verò* venit plenitudo temporis, emi-
τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι. Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξα-
sit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub *lege*:
πέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον,
Ut eos qui sub *lege* redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam
Ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι
autem estis filii, misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra,
δέ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν,
clamantem, Abba, (Pater.)
κράζον, Ἀββᾶ, (ὁ Πατήρ.)

MS.A. (η) Θεοῦ, ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς (θ) ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν (ι) ὑφ' (κ) συγκεκλεισμένοι (λ) Ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς ἐστε Χριστοῦ Ἰησοῦ. (μ) ἐστὲ, κατ'

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Abrahamo autem promissa est promissio, & 16
semini ejus. Nec dixit ei; Seminibus tuis,
quasi plurimis, sed, Semini tuo, tanquam
unico, qui est Christus. Hoc autem dico, 17
nempè testamentum quod antè confirmatum
est à Deo in Christo, Lex quidem quæ facta
est post quadringentos & triginta annos,
non potest improbare, & obliterare promis-
sum. Quòd si ex Lege est hæreditas, jam 18
non est ex promissione. Abrahamo autem
per promissionem quidem dedit Deus.
Quid ergò Lex? propter transgressionem 19
addita est, usque dum veniret semen illud
cui facta fuerat promissio: & data est
ipsa Lex per angelos in manu Me-
diatoris. Mediator autem unius non est, 20
Deus verò unus est. Lex ergò adversatur 21
promissioni Dei? absit. Si enim data esset
lex quæ posset vivificare, verè ex lege esset
justitia. Sed concluſit Scriptura omnia sub 22
peccato, ut promissio per fidem Jesu Chri-
sti daretur iis qui credunt. Cæterùm ante- 23
quam veniret fides, lex custodiebat nos con-
clusos in eam fidem quæ erat revelanda.
Lex igitur pædagogus fuit nobis ad Chri- 24
stum, ut ex fide justificaremur. At post- 25
quam venit fides, non sumus sub pædagogo.
Etenim vos omnes estis filii Dei per fidem 26
in Jesum Christum. Quotquot enim in 27
Christo baptizati estis, Christum induistis.
Non est Judæus, neque Gentilis: non 28
est servus, neque ingenuus: non est mas-
culus, neque fœmina: siquidem vos
omnes unus estis in Jesu Christo. Quòd 29
si ipsius Christi estis, jam estis semen
Abrahami, & hæredes per promissio-
nem.

CAP. IV.

Ad oblationem Nativitatis. 6.

Dico autem quandiu hæres puer est, 1
non differt à servo, quum sit dominus
omnium. Sed sub tutoribus est & pro- 2
curatoribus, usque ad tempus quod præ-
stituerit pater ipsius. Ita & nos quum 3
essemus pueruli sub elementis mundi,
eramus in servitutem redacti. At post- 4
quam venit plenitudo temporis, misit
Deus filium suum, & factus est ex mulie-
re, & factus est sub lege: Ut eos qui 5
sub lege erant redimeret, ut recipere-
mus adoptionem filiorum. Quoniam au- 6
tem estis filii, misit Deus Spiritum illum
filii sui in corda vestra clamantem; Aba,
Pater noster.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወለአብርሃምኒ፡ አስፈሠ፡ ወይቤሎ፡ ለከ፡ ወለዘርእከ፡ ሊይቤሎ፡ ለከ፡ ወለአዝርእትከ፡
ኀሙዘ፡ ለብዙኃን፡ ዘአንበለ ኀሙዘ፡ ለአሐዱ፡ ለዘርእከ፡ እስመ፡ ክርስቶስ፡ ውእቱ፡፡=፨
17 ዘንተ፡ እንዘ፡ ኦብል፡ ኪያነ፡ ዘእመሓበ፡ እግዚአብሔር፡ ወእመድኀረው፡ በእርባዕቱ፡
ሥለት፡ ክረምት፡ ወሠላስ፡ ክረምት፡ መጽአት፡ ሶሪት ፡፡ ወለከ፡ ኀሙ፡ ትክላእ፡ ዘስፈ
18 ወ፡ እግዚአብሔር፡=፨ ወእመሰኬ፡ በኀቢረ፡ ሕገገ፡ ሶሪትኑ፡ ይወርሱ፡ ሊጵኑ፡ ባዘ፡
19 ለሰፈወ፡ ናሁ፡ ለቅደም፡ ለስፍሖቶ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ለለብርሃም፡=፨ ለምንት፡ እን
ኀ፡ መጽአት፡ ሶሪት፡ ኮመ፡ ተብዘኃኑ፡ ለኅጢአት፡ እስከ፡ ለመ፡ ይበጽሕ ዝኩ፡ ዘ
ፈጸ፡ ዘለሎቱ፡ ለሰፈወ፡ በሠርዐተ፡ መላእክቲሁ፡ ፀበእደ፡ ሓራይ፡=፨

Et Abrahamo promisit, & dixit ei; Tibi & semini tuo: non dicit; Tibi et 16
seminibus tuis, sicut multis: sed sicut uni; Semini tuo, quia Christus est.
Hoc igitur dico, pactum hoc fuisse à Deo: & post quadringentos annos, & 17
triginta annos venisse legem, sed non ut prohiberet quod promisit Deus. Si 18
igitur faciendo præcepta legis, hæreditatem consequentur, non fuit in eo quod
promisit: ecce primò promisit Deus Abrahamo. Quarè igitur venit lex? 19
num ut multiplicant peccata usque dum venerit hoc semen, cui promisit per
ordinationem angelorum, & per manum Electi?

Versio VULGATA LATINA.

16 Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit; Et seminibus,
17 quasi in multis: sed quasi in uno; Et semini tuo, qui est Christus. Hoc
autem dico; Testamentum confirmatum à Deo, quæ post quadringentos &
triginta annos facta est Lex, non irritum facit ad evacuandam promissionem.
18 Nam si ex lege hæreditas, jam non ex promissione. Abrahæ autem per repro-
19 missionem donavit Deus. Quid igitur lex? Propter transgressiones posita est,
donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per angelos in manu media-
20 toris. Mediator autem unius non est: Deus autem unus est. Lex ergò ad-
21 versùs promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quæ posset vivificare,
22 verè ex lege esset justitia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut
23 promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. Priùs autem quàm veni-
ret fides, sub lege custodiebamur conclusi, in eam fidem quæ revelanda
24 erat. Itaque lex pædagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justificemur.
25 At ubi venit fides, jam non sumus sub pædagogo. Omnes enim filii Dei
26
estis per fidem, quæ est in Christo Jesu. Quicunque enim in Christo ba- 27
ptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, neque Græcus: non est 28
servus, neque liber: non est masculus, neque fœmina. Omnes enim vos
unum estis in Christo Jesu. Si autem vos Christi: ergò semen Abrahæ estis, 29
secundùm promissionem hæredes.

CAP. IV.

Dicò autem; Quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt à servo, cùm 1
sit dominus omnium: Sed sub tutoribus & actoribus est, usque ad præfi- 2
nitum tempus à patre: Ita & nos cùm essemus parvuli, sub elementis 3
mundi eramus servientes. At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus fili- 4
um suum, factum ex muliere, factum sub lege, Ut eos, qui sub lege erant, 5
redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filii, 6
misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra, clamantem; Abba, Pater.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * فَالْمَوَاعِيدُ اِنَّمَا قِيلَتْ لِاِبْرَهِيمَ وَلِنَسْلِهِ * وَلَمْ يَقُلْ سَلَالَاتٍ * كَاَنَّهُ يَنُوحِي كَثِيرِينَ * بَلْ كَمَنْ
17 يَتَعَمَّدُ وَاحِدًا * وَلِنَسْلِكَ اَلَّذِي هُوَ اَلْمَسِيحُ * وَاَقُولُ هَذَا مُوَضِّحًا اَنَّهُ عَهْدٌ قَدْ سَبَقَ اللهُ فَثَبَّتَهُ
لِلْمَسِيحِ * وَالشَّرِيعَةُ اَلَّتِي صَارَتْ بَعْدَ اَرْبَعِ مِاَئَةٍ وَثَلَاثِينَ سَنَةً * لَنْ تَنْقُضَهُ بِاَنْ تُبْطِلَ اَلْمَوْعِدَ *
18 19 * لِاَنَّ اَلْمَوْرِثَ اِنْ كَانَ فِي اَلشَّرِيعَةِ فَلَيْسَ مِنْ وَعْدٍ اَيْضًا * وَاللهُ اِنَّمَا وَهَبَ لِاِبْرَهِيمَ بِوَعْدٍ * فَمَا
اَلْغَرَضُ اِذًا * اَلشَّرِيعَةُ اِنَّمَا اُسِّسَتْ مِنْ اَجْلِ اَلْمَعَاصِي اِلَى اَنْ يَجِيءَ اَلنَّسْلُ اَلَّذِي لَهُ اَلْمَوْعِدُ *
20 21 وَرُتِّبَتْ بِمَلَائِكَةٍ بِيَدِ وَاسِطَةٍ * وَالْوَاسِطَةُ لَيْسَ هُوَ وَاحِدٌ وَاسِطَةً * فَاَمَّا اللهُ فَهُوَ وَاحِدٌ * فَالشَّرِيعَةُ
اِذًا تُنَاقِضُ عَلَى مَوَاعِيدِ اللهِ حَاشَا * فَاِنْ كَانَتْ قَدْ اُعْطِيَتْ شَرِيعَةً تَسْتَطِيعُ اَنْ تُحْيِيَ * فَالْعَدْلُ
22 بِالْحَقِيقَةِ مِنَ اَلشَّرِيعَةِ هُوَ * لَكِنِ اَلْكِتَابُ حَبَسَ اَلْكُلَّ تَحْتَ اَلْخَطِيَّةِ * لِيُعْطَى اَلْمَوْعِدُ لِلَّذِينَ
23 يُؤْمِنُونَ مِنْ اَمَانَةِ اَلْمَسِيحِ * * قِرَاءَةُ اَلْخَمِيسِ اَلْخَامِسِ عَشَرَ وَفِي عِيدِ اَلْقِدِّيسَةِ بَرْبَارَةَ *
24 * قَبْلَ اَنْ يَجِيءَ اَلْاَمَانَةُ كَانَتِ اَلشَّرِيعَةُ تَصُونُنَا * مَحْبُوسِينَ لِلْاَمَانَةِ اَلْمُنْتَظَرِ اَسْتِعْلَانُهَا * فَالشَّرِيعَةُ
25 كَانَتْ مُؤَدِّبَنَا لِلْمَسِيحِ * لِنَتَبَرَّرَ بِالْاَمَانَةِ * فَلَمَّا وَرَدَتِ اَلْاَمَانَةُ لَسْنَا نَكُونُ تَحْتَ مُؤَدِّبٍ اَيْضًا *
26 * لِاَنَّكُمْ كُلَّكُمْ بَنُو اللهِ اَنْتُمْ بِالْاِيمَانِ بِيَسُوعَ اَلْمَسِيحِ * لِاَنَّكُمْ كَافَّةَ اَلَّذِينَ اصْطَبَغْتُمْ بِالْمَسِيحِ
27 قَدْ لَبِسْتُمُ اَلْمَسِيحَ * فَلَيْسَ فِيكُمْ يَهُودِيٌّ وَلَا صَابِئٌ * وَلَا عَبْدٌ وَلَا حُرٌّ * وَلَيْسَ ذَكَرٌ وَاُنْثَى *
28 29 * لِاَنَّكُمْ كُلَّكُمْ بِيَسُوعَ اَلْمَسِيحِ وَاحِدٌ * فَاِنْ
كُنْتُمْ لِلْمَسِيحِ فَاَنْتُمْ اِذًا نَسْلُ اِبْرَهِيمَ وَوَارِثُونَ مَا يَخُصُّ اَلْمَوْعِدَ *

* اَلْفَصْلُ اَلرَّابِعُ *

1 * وَاَقُولُ اَنَّهُ مَدَى اَلزَّمَانِ اَلَّذِي يَكُونُ اَلْوَارِثُ طِفْلًا * فَلَنْ يَفْصُلَ عَلَى اَلْعَبْدِ شَيْئًا * اِذْ هُوَ
2 سَيِّدُ اَلْعَبِيدِ كُلِّهِمْ * بَلْ يَكُونُ تَحْتَ حَجْرِ اَلْاَوْصِيَاءِ وَالْعُهَّارِمَةِ اِلَى اَجَلِ اَبِيهِ * كَذَلِكَ وَنَحْنُ اِذْ
3 كُنَّا اَطْفَالًا كُنَّا مُسْتَعْبَدِينَ تَحْتَ حَجْرِ اَسْتِقْصَاتِ اَلْعَالَمِ * * قِرَاءَةُ يَوْمِ عِيدِ اَلْمَلَاكِ اَلْجَدِيدِ *
4 5 * فَلَمَّا حَانَ كَمَالُ اَلزَّمَانِ اَرْسَلَ اللهُ اِبْنَهُ مَوْلُودًا مِنِ اِمْرَاَةٍ * صَائِرًا تَحْتَ اَلشَّرِيعَةِ * لِيَبْتَاعَ اَلَّذِينَ
تَحْتَ حَجْرِ اَلشَّرِيعَةِ * لِنَتَسَلَّمَ اَلتَّبَنِّي * ثُمَّ * * اَلْخَمِيسُ *
6 * وَقَدْ اَنْتُمْ بَنُونَ اَرْسَلَ اللهُ رُوحَ اِبْنِهِ اِلَى قُلُوبِكُمْ هَاتِفًا يَا اَبَا اَبَا *

Promissiones autem dictæ quidem sunt 16
Abrahæ & stirpi ejus. Neque dixit stir-
pibus, ac si multos intenderet: sed vel-
ut is qui unum spectat, Et stirpi tuæ,
qui est Christus. Hoc autem palàm di- 17
co, quòd illud sit fœdus quod jam olim
Deus confirmaverat Christo: et lex quæ
condita fuit post quadringentos & tri-
ginta annos, haudquaquam destruat il-
lud, ut aboleat promissionem. Nam 18
hæreditas si sit in Lege, ergò non adhuc
ex promissione. Deus autem donavit
quidem Abrahæ per promissionem. Quæ 19
igitur mens? profectò Lex condita est
propter contumacias, donec veniret
stirps cuius erat promissio: & ordinata
est per Angelos, per manum mediatoris.
Mediator autem non est unus mediator: 20
Deus verò est unus. Lex igitur exten- 21
ditur supra Dei promissiones? Absit.
Nam si data mihi fuisset Lex quæ posset
vivificare, justitia revera esset ex Le-
ge. Verùm Scriptura conclusit omnia 22
sub peccatum, ut promissio daretur his
qui crediturì essent, ex fide Jesu Christi.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ quintæ. Et in die festo sanctæ Barbaræ.

Antequam venisset fides, Lex custodie- 23
bat nos conclusos ad fidem cujus revela-
tio expectabatur. Itaque Lex fuit ma- 24
gistra nostra ad Christum, ut justificaret
nos fides. Quarè veniente fide, non 25
sumus amplius sub magistro. Vos 26
enim omnes filii Dei estis, per fidem in
Jesum Christum. Nam vos omnes qui 27
in Christo baptizati estis, Christum jam
induistis. Non est enim inter vos Ju- 28
dæus, nec deficiens à fide, neque servus,
neque liber, neque est masculus & fœ-
mina.

Ad oblationem in die festo immersio-nis (seu baptismi, hoc est Epiphaniæ.)

Omnes enim vos unus estis in Jesu
Christo. Quòd si estis Christi, igitur 29
estis progenies Abrahæ, & hæredes ejus
quod attinet ad promissionem.

CAP. IV.

Dico autem, Spatio temporis quo hæ- 1
res puer est, nullatenus præstat servis,
quanvis sit dominus omnium servorum.
Sed est sub tutela curatorum & guber- 2
natorum usque ad tempus præfinitum à
patre suo. Ita & nos, cùm essemus 3
pueri, servitute premebamur sub tutela
elementorum mundi:

Lectio diei festi Nativitatis gloriosissimæ.

At adveniente perfectione temporis, 4
misit Deus filium suum genitum ex mu-
liere, factum sub Lege: ut redimeret 5
eos qui erant sub Legis tutela, ut acci-
peremus adoptionem filiorũ. Hactenus.

Feriâ quintâ.

Quarè cùm sitis filii, misit Deus Spi- 6
ritum Filii sui in corda vestra, cla-
mantem ad Patrem, O Pater noster.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወኣረ፱ይሰ : ኢኮነ : ለሐዱ : እግዚኣብሔር : ባሕቱ : ለሐዱ : ክልኤቱ::=
21 ለሪት : እንከ:ትክሳእኑ : ዘለስፈወ : እግዚኣብሔር:: መጽአት : ሓሰ :: ሶቤሁ : ተውህበ :
22 ሕግ : ዘይክል : ለሕይወ : ለወኀቱ : ሕግ : እመኮነ : ጸደቅ:=> ወባሕቱ : ዘፃሕ : መ
ጽሐፍ : ለኵሉ : ውስተ : ኀጢአት : ከመ : ይኩን : ገቡ : ተስፋ : በለሚን : ወይደረክብ
23 ወ : ኧለ : ይለመኑ:=> ወዘእንበለሰ : ይብጸሕ : ለሚን : ዐቀበተነ : ለሪት : ወመርሐተነ :
24 ውስተ : ለሚን : ዘይመጽእ::=> ለሪት : እንከ : መርሐ : ኮነተነ : ሰኅበ : ክርስቶስ : ከ
25 መ : ንጽደቅ : በለሚነ : ቦቱ:=> ወእመዝ : መጽአ : እንከ : ለሚን : ኢንፈቅድ : እን
26 ከ : መርሐ:=> እስመ : ኵልነ : ውሉደ : እግዚኣብሔር : ኮነ:=> ✣✣✣✣ ለልቦ :
28 ኢይሁደዊ : ወለልቦ : ለረሣዊ : ወለልቦ : ነባሪ : ወለልቦ : ለጋዕዚ : ወለልቦ : ተባዕተ : ወለ
ልቦ : ለእስት :: እስመ : ኵልክሙ : ውሉደ : እግዚኣብሔር : ለእትሙ : ከመ : ክርስቶስ :
ዘርኣ : ለእትሙ::=>

በጌና : ክርስቶስ : መንባብ : በዕለተ : በዓል:=>

1 ዐ ወባሕቱ : እብል : ለመጣነ : ሕፃን : ውእቱ : ወፈሪ : ለልቦ : ዘይቈጽስ : እመነባሪ : እ
2 ንዘ : እግዚእ : ውእቱ : ለኵሉ:=> ወባሕቱ : ሳዕለ : እመሐው : ወሳዕለ : መገብት : ይ
3 ትዐቀብ : እስከ : ይበጽሕ : ዕድሜ : ለብሁ::=> ከማሁኬ : ንሕነሂ : እመ : ሕፃናት : ነ
4 ሕነ : ተቀነይነ : ለስሒተዝ: ዓለመ::=> ወእመ: በጽሓ: ዕድሜሁ: ፈነወ: እግዚኣብሔር:
5 ወልዱ: ወተወልደ: እመብእሲት: ወገብረ: ሕገ: በለሪት:=> ከመ : ይዛየጦሙ : ለእለ: ውስ
6 ተ: ለሪት: ከመ: ንርከብ: ትርሲተ: ወልድ:=> ወከመሰ: ውሉዱ: ለእትሙ: ናሁ: ፈነወ: እግ
ዚኣብሔር: መንፈስ: ወልዱ: ውስተ: ልብክሙ: ወይጸርኅ: ወይብል: ለባ: ወለሙዮ::=>

Et electus non est unius: Dominus tamen unus est duorum. Lex igitur num 20
prohibere quod promisit Deus adventa est? Absit. Si data fuisset lex quæ pote- 21
rat vivificare eum, lex tunc justificaret. Sed conclusit Scriptura omnia in pec- 22
cato, ut fieret hæc promissio in credendo, & obtinerent eam credentes. Et ante- 23
quàm veniret fides, custodivit nos lex, & duxit nos in fide venturi. Lex igitur 24
ductor fuit nobis ad Christum, ut justificaremur per fidem in illo. Et quum igitur 25
adventa fuerit fides, non indigemus amplius ductore. Quia nos omnes filii Dei 26
sumus. Deest versus 27.
Non est Judæus, neque Gentilis, neque servus, neque liber, neque masculus, neque 28
fœmina. Quia omnes vos filii Dei estis, sicut Christi semen estis.

CAP. IV.

Die festi confessionis Christi, lectio.

Sed dico; Quamdiu parvulus est hæres, nihil est quo differt à servo, existens do- 1
minus omnium: Sed sub tutoribus & dispensatoribus custoditur, usque dum ve- 2
niat tempus præfinitum patris sui: sic igitur nos etiam, quando parvuli eramus 3
infervivimus corruptioni hujus mundi. Et quando venit tempus præfinitum ejus, 4
misit Deus filium suum, & genitus fuit ex muliere, & operarius fuit præcepti in
lege, ut redimeret eos, qui sub lege erant, ut obtineamus adoptionem filiorum: 5
Quemadmodum filii ejus estis: ecce misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra, 6
& clamat & dicit; Pater, & Pater mi.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. Η' Θ'.

Itaque non amplius es servus, sed filius: Si verò filius, & hæres Dei
7 Ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, (α) ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ (β) κληρονόμος Θεοῦ
per Christum. Sed tunc quidem ignorantes Deum, serviebatis non naturâ
8 διὰ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν, ἐδουλεύσατε (γ) τοῖς μὴ φύσει
existentibus diis. Nunc autem cognoscentes Deum, magis autem cogniti à Deo,
9 οὖσι θεοῖς. Νῦν δὲ γνόντες Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ,
quomodò convertimini iterùm ad infirma & egena elementa, quibus denuò desuper
πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν
servire vultis? Dies observatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo
10 δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς. Φοβοῦμαι
11 vos, ne fortè frustrà fatigatus fuerim erga vos. Estote sicut ego, quia & ego
12 ὑμᾶς, μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ
sicut vos: fratres, obsecro vos: nihil me injuriâ affecistis. Scitis autem quia
13 ὡς ὑμεῖς· ἀδελφοὶ, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε. Οἴδατε δὲ ὅτι
per infirmitatem carnis evangelizavi vobis prius: Et experimentum meâ
14 δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον· Καὶ τὸν (δ) πει-
in carne mea non pro nihilo habuistis neque respuistis: sed
ρασμὸν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε· ἀλλ'
sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Jesum. Quæ igitur erat beati-
15 ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. (ε) Τίς οὖν ὑμῶν ὁ μακα-
tudo vestra? Testor enim vobis, quia si possibile, oculos vestros
ρισμός; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
effodientes dedissetis mihi. Itaque inimicus vobis factus sum verum dicens
16 ἐξορύξαντες (ζ) ἂν ἐδώκατέ μοι. Ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων
vobis? Æmulantur vos non benè: sed excludere vos volunt, ut illos
17 ὑμῖν; Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς· ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς
æmulemini. Bonum autem æmulari in bono semper, & non tantùm in
18 ζηλοῦτε. Καλὸν (η) δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ὅτε
adesse me apud vos. Nati mei, quos iterùm parturio, usque quò
τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ 19
formetur Christus in vobis: Vellem autem adesse ad vos modò, & mutare
μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· Ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι 20
vocem meam: quoniam hæsito in vobis. Dicite mihi sub lege
τὴν φωνήν μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. Λέγατέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον
volentes esse, legem non auditis? Scriptum est enim, Quoniam Abraham
Θ' θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Γέγραπται γὰρ, Ὅτι Ἀβραὰμ 22
duos filios habuit: unum de ancilla, & unum de libera. Sed
δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. Ἀλλ' 23
qui quidem de ancilla, secundùm carnem natus est: qui autem de libera,
ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας,
per repromissionem. Quæ sunt allegorizata. Hæc enim sunt
(θ) διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα. αὗται γάρ (ι) εἰσιν 24
duo testamenta: Unum quidem à monte Sina, in servitutem generans, quæ est
αἱ δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν
Agar: (κ) (Τὸ γὰρ Ἄγαρ, Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ 25
nunc Hierusalem,) servit verò cum filiis suis. Illa autem sublimis
τῇ νῦν Ἰερουσαλὴμ,) δουλεύει (λ) γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω 26
Hierusalem, libera est: quæ est mater omnium nostrûm. Scriptum est enim,
Ἰερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν. Γέγραπται γὰρ, 27
Lætare, sterilis, non pariens: erumpe & clama, non parturiens: quia multi
Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ
nati desertæ magis quàm habentis virum.
τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

Κεφ. Δ'. MS. A. (α) ἀλλὰ (β) κληρονόμος διὰ Θεοῦ. Ἀλλὰ (γ) τοῖς φύσι μὴ οὖσι (δ) πειρασμὸν * ὑμῶν ἐν τῇ (ε) Ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς (ζ) ἐξῶκλεῖτέ (η) δὲ ζηλοῦσθαι δι' ἐπαγγελίας. (ι) εἰσιν δύο (κ) (Τὸ δὲ Ἄγαρ (λ) γὰρ μετὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

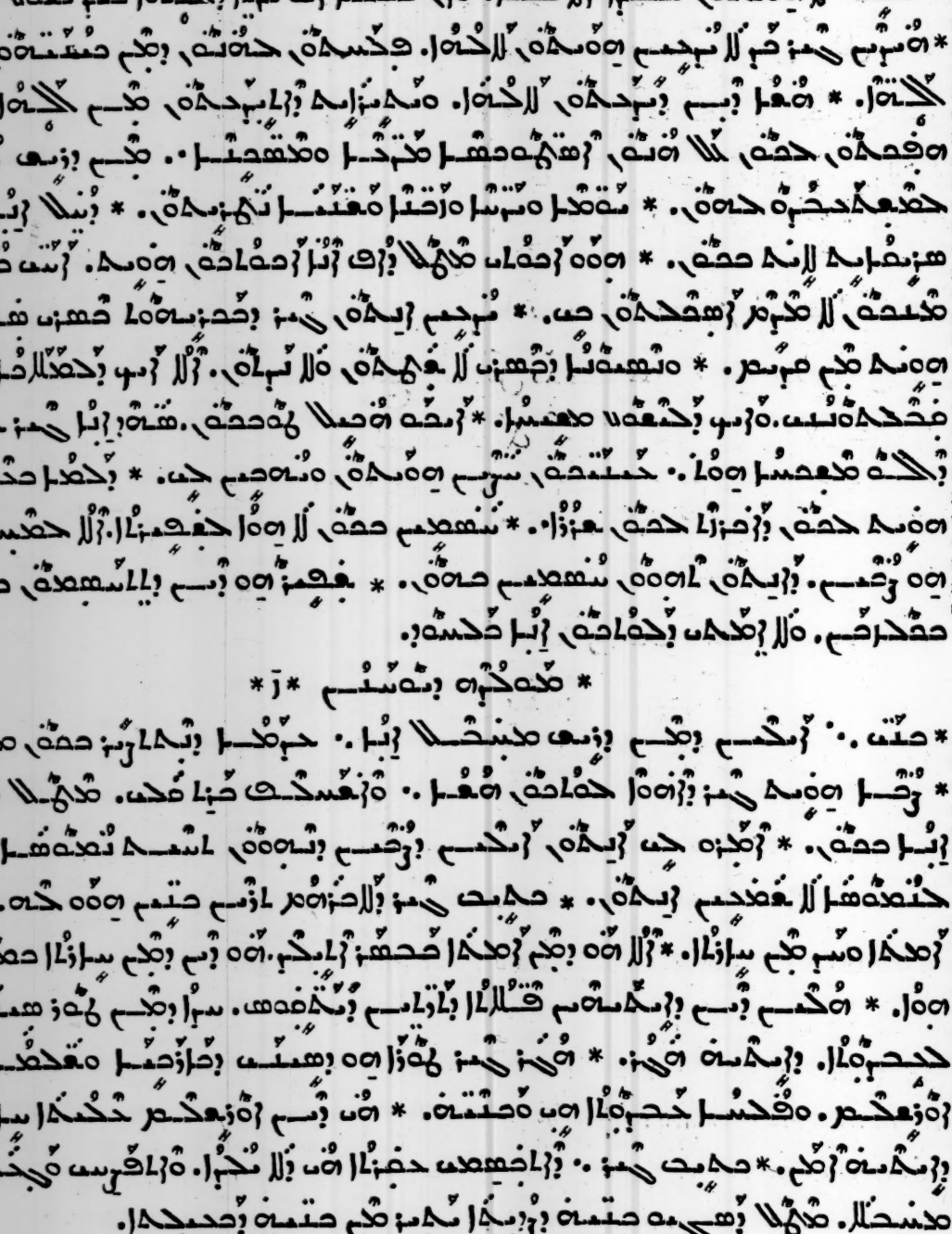

Itaque servi non estis, sed filii: quòd si 7
filii, etiam hæredes Dei per Jesum Chri- 8
stum. Tunc enim quum ignorabatis Deu-
um, colebatis eos qui naturâ suâ non sunt
Dii. Nunc autem quum cognoveritis Deo- 9
um, & quod magis est, cogniti fitis à Deo,
iterùm convertemini ad ea elementa infir-
ma & egena, ac denuò vultis illis servire.
Dies, & menses, & tempora, & annos 10
observatis. Timeo ne fortè in vanum labo- 11
raverim erga vos. Estote ut ego sum, 12
quandoquidem & ego ut vos eram: Fratres
mei, obsecro vos: nihil me offendistis.
Nôstis enim quòd per infirmitatem carnis 13
meæ evangelizaverim vobis jampridem.
Et tentationem quæ erat in carne mea, 14
non spreviſtis nec execrati estis, sed tan-
quam angelum Dei excepistis me, & tan-
quam Jesum Christum. Ubi est ergò beati- 15
tas vestra? testimonium enim fero de vo-
bis, quòd si fieri potuisset, oculos ve-
stros eruissetis, ac dedissetis mihi. Num 16
inimicus factus sum vobis, quòd prædica-
verim vobis veritatem? Æmulantur vos 17
non ad bonum; sed coarctare vos volunt,
ut ipsos æmulemini. Bonum est autem ut 18
invideamini in rebus bonis semper, nec tan-
tùm quum vobis adsum.

Nativitas Johannis. 7.

Filioli mihi quos denuò parturio, donec 19
formetur in vobis Christus: Vellem qui- 20
dem adesse apud vos nunc, ut mutarem vo-
cem meam, quoniam stupefactus sum in
vobis. Dicite mihi vos qui vultis esse sub 21
Lege, Legem ipsam non auditis? Scriptum 22
enim, Abrahamo duos extitisse filios, u-
num ex ancilla, & alterum ex libera. Sed 23
qui ex ancilla, secundùm carnem natus
est: qui verò ex libera, per re-
promissionem extitit. Hæc autem sunt 24
allegoriæ duorum testamentorum, unum
quidem à monte Sinai generans in servitu-
tem, quæ est Hagar. Nam Hagar mons est 25
Sinai qui est in Arabia; & respondet huic
Jerosolymæ, & servit servitutem ipsa &
filii ejus. Illa verò Jerusalem excelsa, li- 26
bera est, quæ est mater nostra. Scriptum 27
est enim; Lætare sterilis quæ non paris, &
erumpe clamáque quæ non parturis: quo-
niam plures facti sunt filii desertæ, quàm
filii maritatæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 እንከስኪ : ውሉዱ : ለእተ : ወሊኮንከ : ገብረ : ወእመሰኪ : ውሉድ : ለእተ : ወሪሲሁኬ :
8 ለእግዚአብሔር : ለእተ::=> ፲ ወባሕቱ: ትካትሰ : በኢያእምርትክሙ : ተቀነይክሙ :
9 ለእሰ : ሊኮኑ : ለማልክቲ::=> ወይእዜሰ : ለእመርክመ : ለእግዚአብሔር : ወፈ
ድፋደሰ : ውእቱ : ለእመረክሙ :: እሮ : ክዕበ : ሓበ : ዝኩ : ድኩመ : ወፀኑስ :
10 ጠዖተዝ : ዓለመ : ትፈቅዱ : ፈጠረ : ትትቀነዩ : ሎሙ::=> ወትትዐቀቡ : ዕለተ :
11 ወርኀ : ወጊዜ : ዐመታት::=> እፈርሀክሙ : እንደዒ : ለእመ : ለከንቱ : ጸመውኩ:
በእንቲአክሙ::=>

Igitur filius ejus es, & non es servus: & si filius es, hæres igitur Dei 7
es. Sed olim per ignorantiam vestram servivistis iis, quæ non fuerunt Dii. 8
Et nunc quum cognoscatis Deum, & potiùs ille cognoscat vos: quomodò 9
convertendo iterùm ad hoc infirmum & egenum idolum hujus mundi, de-
sideratis creaturas ut inserviatis iis? Et observatis dies menses, & 10
tempora annorum. Timeo vos, utique ne frustrà laboraverim propter 11
vos.

Versio VULGATA LATINA.

7 Itaque jam non est servus, sed filius. Quòd si filius: & hæres per Deum.
8 Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis, qui naturâ non sunt dii, serviebа-
9 tis. Nunc autem cùm cognoveritis Deum, immò cogniti fitis à Deo: quo-
10 modò convertimini iterùm ad infirma & egena elementa, quibus denuò ser-
11 vire vultis? Dies observatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo
12 vos, ne forte sine causa laboraverim in vobis. Estote sicut ego, quia &
13 ego sicut vos: fratres, obsecro vos: Nihil me læsistis. Scitis autem quia
14 per infirmitatem carnis evangelizavi vobis jampridem: & tentationem ve-
15 stram in carne mea Non spreveristis, neque respuistis: sed sicut Angelum
Dei excepistis me, sicut Christum Jesum. Ubi est ergò beatitudo vestra?
Testimonium enim perhibebo vobis, quia, si fieri posset, oculos vestros
16 eruissetis, & dedissetis mihi. Ergò inimicus vobis factus sum, verum dicens
17 vobis? Æmulantur vos non benè: sed excludere vos volunt, ut illos
æmulemini. Bonum autem æmulamini in bono semper: & non tantùm cùm 18
præsens sum apud vos. Filioli mei, quos iterùm parturio, donec formetur 19
Christus in vobis. Vellem autem esse apud vos modò, & mutare vocem 20
meam: quoniam confundor in vobis. Dicite mihi qui sub lege vultis esse, 21
legem non legistis? Scriptum est enim; Quoniam Abraham duos filios ha- 22
buit: unum de ancilla, & unum de libera. Sed qui de ancilla, secundùm 23
carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem: Quæ sunt per 24
allegoriam dicta. Hæc enim sunt duo testamenta. Unum quidem in monte
Sina, in servitutem generans: quæ est Agar: Sina enim mons est in Ara- 25
bia, qui conjunctus est ei, quæ nunc est Jerusalem, & servit cum filiis suis.
Illa autem, quæ sursùm est Jerusalem, libera est: quæ est mater nostra. 26
Scriptum est enim; Lætare, sterilis, quæ non paris: erumpe, & clama, quæ 27
non parturis: quia multi filii desertæ, magis quàm ejus quæ habet virum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فلذلك لست عبدا ايضا بل ابنا * فان كنت ابنا فانت وارث الله بالمسيح * ثم
Quapropter non es amplius servus, sed filius: quòd si filius es, ergo hæres Dei es per Christum. Finis.

8 * قراءة الجمعة من الجمعة الخامسة عشر بعد العنصرة *
Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

8 لكنكم في ذلك الحين اذ لم تعرفوا الاها * تعبدتم للذين ليسوا بطبيعتهم آلهة * فالآن اذ قد عرفتم الله * بل والله قد
Verùm eo tempore quum ignoraretis Deum, mancipâstis vos iis qui naturâ [suâ non] sunt dii. 9 *At nunc quum agnoveritis Deum, imò & Deus agnoverit vos, quomodò iterùm revertimini ad elementa infirma, & paupertatem cui vultis adhuc secundâ vice vos mancipare, Observantes dies, & menses, & tempora, & annos? Equidem vereor ne fruſtra sim fatigatus in vobis. Estote quales sum ego: eram enim ego quales vos estis. Heus fratres, obsecro vos, nulla in re me læsistis. Jam verò nôstis quòd prius annuntia verim vobis dum carnis morbo laborarem:* 13 *Attamen non respuistis experimentum mei quod erat in carne mea, nec expuistis me: sed ut Angelum Dei excepistis me, ut Jesum Christum. Ubi* 15 *est igitur beatitatis vestræ prædicatio? testimonium enim reddo vobis quòd si potuissetis, oculos vestros effodissetis, eósque dedissetis mihi. Adeò ut inimicus* 16 *factus sim vobis ego vester amicissimus. Æmulantur vos æmulatione minimè* 17 *laudandâ, imò impedire vos volunt, ut ipsos æmulemini. Laudabilis quidem est* 18 *æmulatio in bono semper, & non solùm me præsente apud vos. O filioli* 19 *mei, quos ecce iterùm parturio, donec formetur in vobis Christus: Percupe-* 20 *rem sanè adesse nunc apud vos, & mutare vocem meam de vobis: quoniam obstupui de re vestra. Dicant mihi qui* 21 *volunt esse sub lege, annon audistis legem? Finis. Scriptum est enim,* 22

عرفكم * فكيف تعودون ايضا الى الاسقصات الضعيفة * والمسكنة التي تريدون تعبدون لها
ايضا ثانية * مراصدين اياما وسهورا واوقاتا واعواما * فاخشى الا اكون قد تعبت فيكم باطلا *
11 12 * صيروا كانا * فقد كنت انا كانتم * ايها الاخوة اسالكم ما ظلمتموني شيا * وقد
13 علمتم اني بسببكم اولا * وانا متكيد مرض البسر * فما رفضتم تجربتي التي في بسري *
14 ولا بصقتموني لكن كملاك الله قبلتموني مثل يسوع المسيح * فاين هو طوبيكم اذا * لاني
15 اشهد لكم ان لو كان يمكنكم لقد كنتم فوريم اعينكم واعطيتموينها * حتى اني
16 قد صرت عدوكم * انا اصدقكم * يغايروكم لا عين محمودة * بل يريدون ان يعزلوكم
17 لينغايروهم انتم * ومحمودة هي المغايرة في الخير كل حين * وليس في حضوري عندكم فقط *
18 19 * يا اولادي الذين هاانذا اطلف بكم ايضا الى ان يتصور فيكم المسيح * ولقد كنت
20 اعني ان احضر الآن عندكم * وابدل صوتي فيكم فاني قد تحيرت في امركم *
21 * يقول لي المريدون ان يكونوا تحت شريعة * اما قد سمعتم الشريعة * ثم
22 * لانه مكتوب * قراءة لعيد السيدة تامن ايلول * ان ابرهيم كان له ابنان *
23 واحد من الامة * وواحد من الحر * لكن الذي من الامة ولد * لما يخص بالبسر * والذي
24 من الحر ولد بالموعد * وهاتان لهما معني هو غير لفظ خبرهما * لان هاتين هما العهدتان *
25 فالواحدة من طور سينا * تالحة اولادا للعبودية التي هي هاجر * لان هاجر سينا جبل في البلقاء *
26 ويناجم اورسليم * هذه تخدم مع اولادها * فاما اورسليم التي في العلى فهي حر التي هي
27 امنا كلنا * لانه مكتوب افرحي ايتها العاقر التي لا تلد * ترنمي واهتفي يا من لم تطلق *
فان اولاد البرية كثيرون اكثر من اولاد التي لها الرجل *

Et hoc quod æmulantur super vos, igitur rectum est? sed excludere vos 17 *volunt, ut æmulemini super eos. Bonum æmulamini ad faciendum bonum* 18 *semper, & non solummodo dum præsens sum apud vos. Filioli mei, pro* 19 *quibus iterùm cruciatus patior, donec appareat Christus in vobis. Vellem* 20 *esse apud vos nunc, & mutare vocem meam: quia non possum efficere hoc pro vobis. Dicitis mihi; In præcepto legis sumus, & non audistis legem?* 21 *Scriptum est quod Abraham duos filios genuit: unum de ancilla, &* 22 *unum de libera. Sed duplex est progenies ejus: quæ ab ancilla, secundùm* 23 *mundum hominis nata est: & quæ è libera secundùm promissionem: Et hæc* 24 *sunt duo testamenta, & hæc ex monte Sinai generat servitutem: Et est* 25 *Agar: & Sinai mons est in regione Arabiæ, & ex adverso corresponder Hierosolymæ, quæ nunc est, & servit cum filiis. Et Hierusalem quæ* 26 *sursum est, liberavit hanc matrem nostram. Scriptum est; Lætare sterilis,* 27 *quæ non paris: clama & exclama, quæ non cognoscis dolorem partus: quoniam plures sunt filii mercede conductæ, quam ejus quæ habet virum.*

Lectio pro solennitate Dominæ, octavâ die Septembris.

quòd Abraham duos habebat liberos: unum quidem ex ancilla, & unum ex libera. Sed qui ex ancilla natus est, secundùm carnem fuit: qui verò ex libera natus est, per promissionem. Hæ autem 24 *duæ sensum habent cujus narratio ineffabilis est. Nam hæ sunt illæ duæ promissiones, una quidem ex monte Sina generans filios ad servitutem, nempè Hagar. Nam Hagar Sina mons est in Bal-* 25 *ca, quæ contermina est Hierosolymæ: hæc servit cum liberis suis. At verò Jeru-* 26 *salem illa quæ est in excelsis, libera est, quæ est mater omnium nostrûm. Scri-* 27 *ptum est enim, Lætare O sterilis quæ non paris, cane & clama quæ non parturis: quia filii desertæ multi sunt, plures quàm filii ejus quæ habet maritum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ኩኑ : ከማየ : እስመ : አነሂ : ከማክሙ : እነ :: አኀዊነ : እስተበቍዐክሙኒ፡፡ እስ
13 ታእመሩ : እመ : በእመጣነ : ድኀመ : ኃይልየ : መሀርኩክሙ : ቀደሙ፡፡ እ
14 ወእነዝሂ : ተሐመሙ : ሊተቍጣዕክሙኒ : ወኢመነንክሙኒ : ዘሠገየ : ወተወክፉክሙኒ፡፡
15 ከመ : መልአኪ : እግዚአብሔር : ወከመ : ክርስቶስ : ሊየሱስ፡፡ ወበመትኑሙ : አ
ብፅዖትክሙ : አነ : ሰማዕትክሙ : ከመ : ሶበ : ይትከሀለክሙ : ላዕይንትክሙ : መሊኀ
16 ክሙኒ : እመወሀብክሙ፡፡ ጸላኤ : ኮንኩክሙ : እስመ : ለርታዕክሙ፡፡
17 ወገዘኒ : ዘይቀንኡ : ላዐሌክሙ : እንከ : ርቱዕ : ደእሙ : ይዝግሑክሙ : ይፈቅዱ : ከ
18 መ : ትቅንኡ : ላዕሌሆሙ፡፡ ሠናይ : ተቃንአ : ለገቢረ : ሠናይ : ኵሉ : ጊዜ :
19 ወእኮ : ደእሙ : በሀልወ : ዚአየ : ኅቤክሙ፡፡ ደቂቅየ : እሶ : ደግመ : ለሐመ
20 መ : ብክሙ : እስከ : ለመ : ያስተርኢ : ክርስቶስ : በላዕሌክሙ፡፡ እፈቅድ : ለሀሡ :
21 ኅቤክሙ : ይእዜ : ወእወሰጥ : ቃልየ : እስመ : ለኅኖእ : ዘበእንቲአክሙ፡፡ ትብ
22 ሉኒ : በሕገ : ለሪት : ነሀሡ : ወሊትሰምዕዋ : ለአሪት፡፡ ጽሑፍ : አብርሃመ
23 ክልሌ : ደቂቀ : ወለደ : ለሐደ : እመዕቅብቱ : ወለሐደ : እመለጋዕዚት፡፡ ወበሕ
ቱ : ካልኣ : ልደቱ : ለዘ : እመዕቅብቱ : ሕገ : ሰብለ : ተወልደ፡፡ ወዘስ : እመለጋዕ
24 ዚት : በዘ : አሰፈው፡፡ ወዝውእቱ : ክልሌቲ : ሠርዐት : ወይእቲሰ : እመደብረ :
25 ሲና : ትወልድ : ለቅኔ፡፡ ወይእቲ : አገር : ወሲናሰ : ደብር : ውእቱ : በብሔረ : ዐ
ረብ : ወይትናጽር : መስለ : ሊያሩሰሌም : እንተ : ይእዜ : ወትትቀነይ : መስለ : ደቂ
26 ቀ፡፡ ወሊየሩሰሌምስ : እንተ : ላዕሉ : ለጋዕዚይት : ለይእቲ : እመነ፡፡ ጽሑፍ :
27 ትትፈሣሕ : መካን : እንተ : ሊትወልድ : ተለውዩ : ወትጣዕር : እንተ : ሊታእመር : ማ
ሕምመ : እስመ : ብዙኅ : ውሉደ : ለመዕስብ : እመእንተ : በቲ : መተ፡፡

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'.

28 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ
29 τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς, ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα· οὕτω καὶ
30 νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἔκβαλε τὴν (μ) παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς.
Non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Nempè,
31 οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. (ν) Ἄρα,
fratres, non sumus ancillæ nati, sed liberæ.
ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

CAP. V. ε'.

1 (α) Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε· καὶ μὴ πάλιν
jugo servitutis implicamini. Ecce ego Paulus dico vobis; Quoniam si circumcidamini,
2 ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,
Christus vobis nihil proderit. Testificor autem rursùs omni homini circum-
3 Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περι-
cidenti se; Quoniam debitor est totam legem facere. Abolisti estis à
4 τεμνομένῳ, Ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε ἀπὸ
Christo, quicunque in lege justificamini: gratiâ excidistis. Nos
5 τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. Ἡμεῖς
enim spiritu, ex fide spem justitiæ expectamus. In enim Christo
6 γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. Ἐν γὰρ Χριστῷ
Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides per charitatem
Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης
efficax. Currebatis pulchrè, quis vos impedivit veritati non
7 ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς, τίς ὑμᾶς (β) ἀνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ
suaderi? Persuasio non ex vocante vos. Modicum fermentum totam
πείθεσθαι; Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη ὅλον
8 massam fermentat. Ego confido in vos in Domino, quòd nihil aliud
9 τὸ φύραμα ζυμοῖ. Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο
sapietis: at conturbans vos portabit iudicium, quicunque fuerit. Ego
10 φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρῖμα, ὅστις (γ) ἂν ᾖ. Ἐγὼ
autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico, quid adhuc persecutionem patior? Nempè
δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα
abolitum est scandalum crucis. Utinam & abscindantur inquie-
11 κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ (δ) σταυροῦ. Ὄφελον καὶ ἀποκόπτονται οἱ ἀναστα-
tantes vos. Vos enim in libertate vocati estis, fratres: tantùm ne liber-
12 τοῦντες ὑμᾶς. Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευ-
ΙΑ' τοῦντες ὑμᾶς. Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευ-
13 θερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς
Lex in uno sermone impletur, in illo; Diliges proximum tuum sicut
14 νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ (ε) πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
teipsum. Si verò alii alios mordetis & comeditis, videte ne ab invicem
ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων
15 consumamini. Dico autem; Spiritu ambulate, & concupiscentiam carnis non
ἀναλωθῆτε. Λέγω δέ, Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ
16 perficiatis. Nam caro concupiscit adversùs spiritum: at spiritus adversùs
τελέσητε. Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ
17 carnem: hæc autem opponuntur alia aliis: ut non quæcunque vultis, illa
τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ (ζ) ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ (η) ἂν θέλητε, ταῦτα
faciatis. Si verò spiritu ducimini, non estis sub lege. Manifesta autem sunt opera
ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα
18 19 carnis: quæ sunt, adulterium, fornicatio, impuritas, protervia,
τῆς σαρκός· ἅτινά (θ) ἐστι, μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια,

MS A. (μ) παιδίσκην ταύτην καὶ (ν) Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, Κεφ. ε'. MS.A. (α) Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν, καὶ (β) ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ (γ) ἐὰν
(δ) σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. (ε) πεπλήρωται, (ζ) ἀλλήλ··· ···· κετε, ἵνα (η) ἐὰν (θ) ἐστιν, πορνεία

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

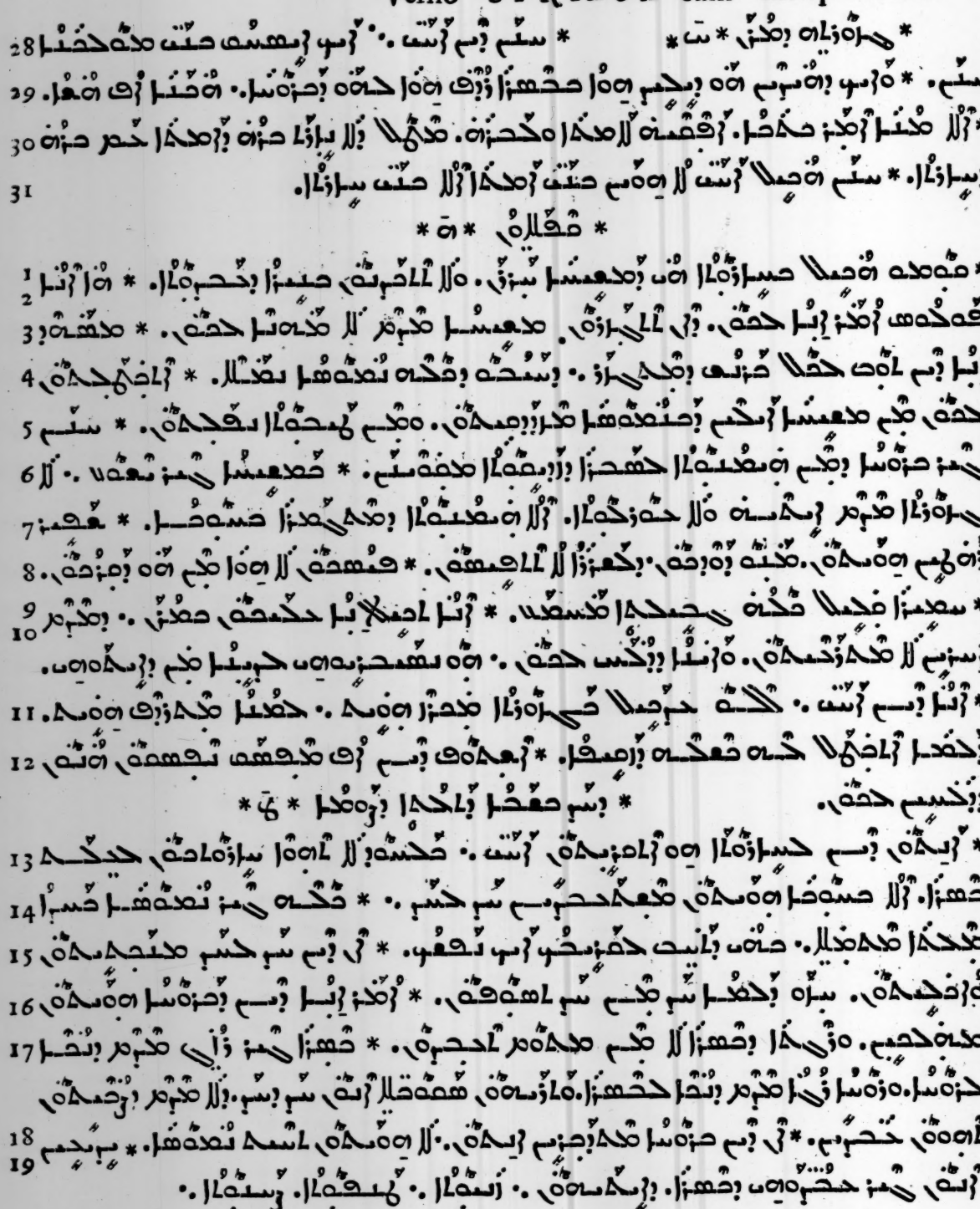

Circuncisione Domini noſtri. 8.

Nos autem fratres mei, ſecundùm Iſaac filii ſumus promiſſionis. At quemadmodum nunc is qui natus erat ſecundùm carnem, perſequebatur eum, qui ſecundùm Spiritum; ita & nunc. Sed quid ait Scriptura? Eji-ce ancillam & filium ejus, quia hæreditatem non obtinebit filius ancillæ cum filio liberæ. Nos itaque fratres mei, non ſumus filii ancillæ, verùm filii liberæ.

CAP. V.

STate igitur in libertate illa quâ Chriſtus nos donavit, & ne cervicem ſubdatis jugo ſervitutis. Ecce ego Paulus dico vobis, quòd ſi circuncidamini, Chriſtus nihil vobis prodeſt. Conteſtor autem iterùm omnem hominem qui circumciditur, quòd debitor ſit totius Legis adimplendæ. Deſciviſtis à Chriſto quicunque per Legem juſtificamini, & à gratia excidiſtis. Nos enim ſpiritu qui eſt ex fide, ſpem juſtitiæ expectamus. Nam in Chriſto Jeſu nihil eſt circuncisio, neque præputium, ſed fides quæ perficitur charitate. Pulchrè currebatis; quis vos perturbavit ne veritati aſſenſum præberetis? Perſuaſio veſtra non eſt ab eo qui vocavit vos. Paululùm fermenti totam conſperſionem fermentat. Ego confido de vobis in Domino noſtro, vos nihil aliud ſentire. Cæterùm qui conturbat vos, ipſe judicium ſuſtinebit, quiſquis ille ſit. Ego autem fratres mei, ſi adhuc circumciſionem prædicarem, cur perſecutionem paterer? num abolitum eſt offendiculum crucis? Utinam autem præſcindendo præſcindantur illi qui vos perturbant.

Dominicâ III. Jejunii. 9.

Porrò vos in libertatem vocati fuiſtis, fratres mei: tantùm ne ſit libertas veſtra in occaſionem carnis, ſed per charitatem ſubjecti eſtote alter alteri. Tota ſiquidem Lex hoc uno verbo impletur, Diliges proximum tuum ſicut teipſum. Quòd ſi alius alium mordetis & devoratis, videte ne alius ab alio conſumamini. Dico autem, Spiritu ambulate, & concupiſcentiam carnis nunquam exequemini. Caro ſiquidem concupiſcit id quod lædit ſpiritum, & ſpiritus concupiſcit id quod lædit carnem: & uterque ſunt ſibi invicèm contrarii, ut non, quod vultis, faciatis. Quòd ſi Spiritu ducimini, non eſtis ſub Lege. Nota ſunt enim opera carnis, quæ ſunt ſcortatio, immundities, laſcivia,

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወእንትሙሰ : አኀዊነ : እመይስሐቅ : ውሉድ : ለንትሙ፡=፡ ወበከመ : ዘበሕገ : ዘለሠ
29 ጋ : ተወልደ : ሰደደ : ለዘ : በመንፈስ : ቅዱስ : ከማሁ : ይእዜኒ፡=፡ ወመንተ : ይቤ : መ
ጽሐፍ : ሰድደ : ለእመት : መስለ : ወልደ : እስሙ : ሊደርስ : ወልደ : ለመት : መስላ :
31 ወልደ : ለጋዕዚት፡=፡ ወይእዜኒ : ሊኮነ : ውሉደ : ለመት : ዘእንበለ : ዘለጋዕዚት : እስ
ም : ክርስቶስ : ለግዐዘነ፡:=፡
በሣልሰ : ሰንበተ : ጾመ : ኅበ : ይትነበብ፡=፡
1 ቲ ወቀሙ : እንከ : ወሊትሑሩ : ደግመ : ውስተ : ለርዐተ : ቅነ፡:=፡

28 *Et vos fratres noſtri, ex Iſaac filio eſtis. Et ſicut ille qui ſecundùm legem car-*
29 *nis natus fuit, perſequutus eſt eum qui ſecundùm* legem *Spiritûs ſancti: ita &*
nunc. Et quid dicit Scriptura? Ejice ancillam cum filio: quoniam non hæres
30 *erit filius ancillæ cum filio liberæ. Et nunc non ſumus filii ancillæ, ſed liberæ:*
31 *quia Chriſtus liberavit nos.*

C A P. V.

Tertio ſabbato jejunii, ubi legitur.

1 ET ſtate igitur, & ne eatis iterùm in jugum ſervitutis.

Versio VULGATA LATINA.

28 Nos autem, fratres, secundùm Isaac promissionis filii sumus. Sed quomodò
29 tunc is, qui secundùm carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secun-
30 dùm spiritum: ita & nunc. Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam, &
31 filium ejus: non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Itaque, fra-
tres, non sumus ancillæ filii, sed liberæ: quâ libertate Christus nos liberavit.

CAP. V.

1 STate, & nolite iterùm jugo servitutis contineri. Ecce ego Paulus dico
2 vobis; Quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Testificor au-
3 tem rursùs omni homini circumcidenti se, Quoniam debitor est universæ legis faci-
4 endæ. Evacuati estis à Christo, qui in lege justificamini: à gratia excidi-
5 stis. Nos enim spiritu ex fide, spem justitiæ expectamus. Nam in Christo
6 Jesu, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides, quæ
7 per charitatem operatur. Currebatis bené: quis vos impedivit veritati non
8 obedire? Persuasio hæc non est ex eo, qui vocat vos. Modicum fermen-
9
10 tum totam massam corrumpit. Ego confido in vobis in Domino, quòd ni-
hil aliud sapietis: qui autem conturbat vos, portabit judicium, quicunque
11 est ille. Ego autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico: quid ad-
12 huc persecutionem patior? Ergò evacuatum est scandalum crucis. Utinam
13 & abscindantur qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis,
fratres: tantùm ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem
14 Spiritûs servite invicém. Omnis enim lex in uno sermone impletur; Dili-
15 ges proximum tuum ficut teipsum. Quòd si invicèm mordetis, & comedi-
16 tis: videte ne ab invicèm consumamini. Dico autem; Spiritu ambulate,
17 & desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversùs spiritum:
spiritus autem adversùs carnem: hæc enim sibi invicèm adversantur: ut non
18 quæcunque vultis, illa faciatis. Quòd si spiritu ducimini, non estis sub lege.
19 Manifesta sunt autem opera carnis: quæ sunt, fornicatio, immunditia, im-
pudicitia, luxuria,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ sextæ post Pentecosten.

28 * وقراءة الاثنين من الجمعة السادسة عشر بعد العنصرة * يا اخوة نحن اولاد
29 الموعد كاسحق * لكن كما كان في ذلك الوقت الذي ولد بما يخص البدن قد طرد الذي
30 ولد بما يخص الروح * كذلك والآن * لكن ماذا يقول الكتاب * اخرج العبدة وابنها لان ابن
31 العبدة لن يرث مع ابن الحرة * ايها الاخوة ما نحن اولاد الامة * بل اولاد الحرة *
1 * الفصل الخامس * اذ المسيح قد اعتقنا للحرية * فقوا ولا تستعبدوا لنير
2 العبودية ايضا * فها انا بولص اقول لكم * انكم ان اختتنتم فلن ينفعكم المسيح شيا *
3 واشهد ايضا لكل انسان مختون انه غريما يجب عليه ان يعمل الشريعة كلها * قد بطلتم
4 وسقطتم من المسيح * يا من تتركون بالشريعة وقد هبطتم من النعمة * لاننا نحن ننتظر
5 بالروح من الامانة رجاء العدل * لان في ديانة المسيح لن تقدر الختانة على شي ولا الغلفة *
6 لكن تقدر كتبرا الامانة التي تعمل بالمحبة * قد كنتم تحاصرون سعيا حسنا فمن قطعكم
7 الا تذعنوا للحق * ان هذه اللجاجة ليست ممن دعاكم * اما تعلمون ان خميرة
8 يسيرة تخمر العجنة كلها * انا بمحبة الرب وثق بكم انكم لا تعتقدون معتقدا اخر فالذي
9 قد اقلقكم سيكبد الجارة كايا من كان * ثم
10 * وقراءة الثلثا من الجمعة السادسة عشر * ايها الاخوة ان كنت انا اكرز
11 الختانة ايضا * فلماذا اضطهد فاعلها * تري قد بطل سك الصليب * فالذين يسعبونكم
12 يا ليتهم يقطعوا * يا اخوة انتم الي الحرية دعيتم * فقط لا تكن الحرية علة للبدن * لكن
13 اخدموا بعضكم بعضا بالمحبة * لان كل قول بكلمة واحدة يتم * بان تحب قريبك كما تحب
14 ذاتك * فان كان احدكم يهرس الاخر وياكله * فاحذروا الا يفني بعضكم بعضا * واقول
15 ان سلكتم بالروح فما تتمون بهوة البدن * لان البدن اعدا بسهي ما يتجدد علي الروح *
16 والروح بسهي ما يتجدد علي البدن * وهذا ان احدهما يعاند الاخر * لكيما الاشيا التي
17 تريدونها تلك لا تعملوها * فان انقدتم بالروح فلستم تحت شريعة * واعمال البدن ظاهرة
18 هي * الفسق * الربا * النجاسة * السبق *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ sextæ post Pentecosten.

O fratres, nos sumus filii promissionis ut 28
Isahac. Sed quemadmodum tunc tempo- 29
ris ille qui secundùm carnem genitus fu-
erat, persecutus est eum qui natus fuerat
secundùm Spiritum: ita & nunc. Ve- 30
rùm quid dicit Scriptura? Ejice ser-
vam & filium ejus: nam filius servæ
non erit hæres cum filio liberæ. O fra- 31
tres, non sumus filii ancillæ, sed filii
liberæ.

CAP. V.

Quandoquidem Christus emancipa- 1
vit nos in libertatem, state, & ne subjiciatis vos iterùm jugo servitutis. Ecce 2
enim ego Paulus dico vobis, quòd si cir-
cuncidamini, Christus nil proderit vobis.
Testor etiam omni homini circunciso, 3
quòd debitor est ac tenetur exequi totam
legem. Jam destitis, & excidistis à 4
Christo & quicunque per legem justifica-
mini, & à gratia corruistis. Nos enim 5
in Spiritu ex fide spem justitiæ expecta-
mus. Nam in religione Christi nullam 6
vem potest circuncisio, neque præputium:
sed multùm potest fides quæ per charita-
tem operatur. Jam currebatis bono stu- 7
dio, quis vos interpellavit quò minùs
obsequeremini vevitati? Certè hæc in- 8
stigatio non est ab eo qui vos vocavit.
An nescitis quòd modicum fermentum 9
totam massam fermentat? Ego in chari- 10
tate Domini certus sum de vobis quòd
non habituri sitis aliam opinionem: &
qui vos turbavit, retributionem patie-
tur, quisquis fuerit. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ sextæ.

O fratres, si ego circuncisionem adhuc 11
prædicem, quorsùm exercentem illam
persequor? nempè jam desiit scandalum
crucis. Qui autem vos infestant, uti- 12
nam obmutescant. O fratres, vos ad 13
libertatem vocati estis: tantùm ne ce-
dat libertas in occasionem carni, sed
alii aliis ministrate per charitatem.
Quilibet enim sermo uno verbo comple- 14
tur, diligendo scilicet proximum tuum
ut teipsum diligis. Quòd si alius ali- 15
um mordet ac devorat, cavete ne alius
alium absumat. Dico etiam; Si spiritu 16
incesseritis, libidinem carnis minimè per-
ficietis. Nam caro quidem optat quod 17
militat contra Spiritum, Spiritus autem
optat quod militat contra carnem: atque
hoc quòd alter alteri adversetur, est ut
res quas vultis, easdem non faciatis.
Quòd si Spiritu ducamini, non estis sub 18
lege. Facta verò carnis manifesta sunt: 19
quæ sunt adulterium, fornicatio, impuri-
tas, libido,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 1 ናሁ : አነ : ጳውሎስ : እብለክሙ : እመካሙ : ትትገዘሩ : ክርስቶስ : ሊይበቍዐክ
3 ሙ ::= ወካዕበ : ለሰመዕ : ለኵሉ : ብእሲ : ግዙር : ከመ : ይደልዎ : ይግበር : ኵሎ :
4 ሥርዐ ::= ተስዕርክሙ : እመክርስቶስ : እለ : በሥርዐት : ትጸድቁ : ወወደቅሙ : እመጸ
5 ጋሁ ::= ወንሕነሰ : በመንፈስ : ቅዱስ : ወበእሚን : ንሴፎ : ንጽደቅ ::= ወበጎበ :
6 ሊየሱስ : ክርስቶስ : ተገዝሮኒ : ሊይበቍዕ : ወሊተገዝሮኒ : ሊያሰልጥ : ዘእንበለ : ለሚ
7 ን : ወተፈቅሮ ::= ሠናይ : ሮጽክሙ : ሞኑ : ዐቀፈክሙ : ከመ : ሊትእመኑ : በጽድ
9 ቅ ::= ::::: ለጎኑ : ሕደጥ : ብሑእ : ብዙኀ : ሐሪጸ : ያብሕእ ::= እንሰ : ተ
10 እመንኩክሙ : ጦስለ : እግዚአብሔር : ከመ : ሊትሐልዩ : ባዕደ : ወዘስ : ይሀወክክሙ :
11 ይጸወር : ደይኖ : ወለእመኒ : ሞኑ : ኮነ ::= እንሰ : እኅዊነ : ለእመሂ : ግዝረተ : እስክ
ክ : ዓደ : ለመንትኑ : እንከ : እዴግን : ተስዕረኑ : እንጋ : ትዕይርተ : መሰቀሱ : ለክርስ
12 ቶስ ::= 1a ርቱዕሰ : ለንትው : እለ : ሀለወክሙ ::= ወእንትውሰ : ለግዕዛነ : ተጸ
13 ዋዕክሙ : ወደለው : ሊትግበሩ : ባቲ : ሥጋንይታ : ለግዕዛንክሙ : በሠግክሙ : ወበተፋ
14 ቅሮ : ተሰነዩ : ላቢጽክሙ ::= እስመ : ሉሁዱ : ቀል : ይፈጽሞ : ለኵሉ : ሕግ : ለፍቅ
15 ር : ቢጽካ : ከመ : ነፍስክ ::= ወእመሰ : በቤይናቲክሙ : ትትበልዑ : ወትትናስኩ : ተጎ
16 ልቁ : ተርፍክሙ ::= እብለክሙ : በመንፈስ : ሑሩ : ወፍትወተ : ሥጋክሙ : ሊትግበ
17 ሩ ::= እስመ : ሥጋኒ : ይፈቱ : ዘሊይፈቅድ : መንፈስ : ወመንፈስኒ : ይፈቱ : ዘሊይፈቅ
18 ድ : ሥጋ : ወይትለበዩ : በበይናቲሆሙ : ከመ : ሊትግበሩ : ዘተፈቅዱ ::= እስመ : ዘመን
19 ፊስ : ትትልው : ወፃእክሙ : እመሶሪት ::= ይትዐወቅ : መባሕሩ : ለሥጋ :: ዝሙት :
ርኩስ : ወመርዐት ::=

Ecce ego Paulus dico vobis; Si circumcidamini, Christus non proderit vobis. 2
Et iterùm testor omni homini qui circumciditur, quòd oportet eum facere 3
totam legem. Evacuati estis à Christo, qui per legem justificamini: & 4
excidistis à gratia ejus. Et nos in Spiritu sancto, & in fide speramus 5
justificari. Et apud Jesum Christum, circumcisio non prodest, & defectus 6
circumcisionis non est utilis: sed fides, & charitas. Benè cucurristis: quis 7
impedivit vos, ut non credatis in justitia?

Versus octavus deest.

Nónne modicum fermentum, multum farinæ fermentat? Ego confidi in vo- 9
bis cum Domino, quòd non curatis aliud: & qui turbabit vos, portabit 10
judicium suum, quicunque fuerit. Ego verò, fratres nostri, si circumcisio- 11
nem prædico adhuc, quarè igitur persequar? evacuatúmne igitur opprobri- 12
um crucis Christi? Æquum est vos qui permanetis: Etiam vos ad liberta- 13
tem vocati estis: sed ne eam faciatis occasionem libertatis vestræ in carne
vestra, sed in charitate servite fratribus vestris: Quia unum verbum con- 14
summat totam legem; Dilige fratrem tuum ut teipsum. Et si alii alios 15
comeditis, & mordetis, consummatæ sunt reliquiæ vestrûm. Dico vobis; 16
In spiritu ambulate, & desideria carnis vestræ ne faciatis. Quia caro de- 17
siderat quod non vult Spiritus: & Spiritus desiderat quod non vult caro:
& dissentiunt inter se, ut non faciatis quæ volueritis. Quia qui Spiri- 18
tum sequimini, exivistis à lege. Manifestum est opus carnis, fornicatio, 19
puritas, luxuria,

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΒ'.

Idololatria, veneficium, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissen-
20 Εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔριδες, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, διχο-
siones, sectæ, Invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & similia his:
21 στασίαι, αἱρέσεις, Φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις·
quæ prædico vobis, sicut & prædixi; Quoniam talia agentes regnum
ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, Ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν
Dei non hæreditabunt. At fructus Spiritûs est charitas, gaudium, pax,
22 Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη,
longanimitas, benignitas, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia: Adversûs
23 μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, (ι) Πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ
hujusmodi non est lex. Qui autem Christi, carnem crucifixerunt cum
24 τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. Οἱ δὲ τοῦ (κ) Χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν
affectibus, & concupiscentiis. Si vivimus spiritu, spiritu & ambulemus.
25 τοῖς παθήμασι, καὶ τὰς ἐπιθυμίας. Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.
Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, alii alios provocantes, alii alis invidentes.
26 Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλοις προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

gloriationem habebit, & non in alterum: Unusquisque enim proprium onus portabit.
τὸ καύχημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. 5
Communicet autem instituitus verbum instituenti, in omnibus bonis.
Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. 6
Ne errate: Deus non irridetur. Quod enim seminaverit homo, hoc &
Μὴ πλανᾶσθε· Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. Ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ 7
metet. Quoniam seminans in carnem suam, de carne metet
θερίσει. Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει 8
corruptionem: At seminans in spiritum, de spiritu metet vitam æter-
φθοράν. ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώ-
nam. At pulchrum facientes, non segnescamus: tempore enim proprio metemus
νιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες, μὴ (β) ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν 9
non elanguentes. Nempè igitur dum tempus habemus, operemur bonum ad
μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, (γ) ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς 10
omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Videte quàm longis vobis
ΙΒ' πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν 11
literis scripsi meâ manu. Quicunque volunt bonâ facie esse in carne,
γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, 12
hi cogunt vos circumcidi, tantùm ut ne cruci Christi per-
οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον (δ) ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ δι-
secutionē patiantur. Neque enim circumcisi ipsi legem custodiunt: sed
ώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ 13
volunt vos circumcidi, ut in vestra carne glorientur. Mihi
(ε) θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. Ἐμοὶ 14
autem absit gloriari, si non in cruce Domini nostri Jesu Christi,
δὲ μὴ γένοιτο (ζ) καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In enim Christo Jesu
δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ (η) τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ 15
neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatio.
οὔτε περιτομή (θ) τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.

CAP. VI. ς'.

Fratres, si & præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos spi-
1 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευ-
rituales instruite hujusmodi in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne
ματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ
& tu tenteris. Alii aliorum onera portate: & sic adimplebitis
2 καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε· καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε
legem Christi. Si enim videtur quis esse aliquid, nihil existens, seipsum animo
3 τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν, (α) ἑαυτὸν φρενα-
fallit. At opus suum probet unusquisque: & tunc in seipsum tantàm
4 πατᾷ. Τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος· καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον

MS. A. (ι) Πραΰτης, (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ, ΚΕΦ. ς'. MS. A. (α) φρεναπαλᾷ ἑαυτόν. (β) ἐγκακῶμεν· (γ) ἐργαζόμεθα (δ) ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. (ε) βούλονται ὑμᾶς (ζ) καυχήσασθαι, (η) κόσμῳ. (θ) τί ἐστιν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cultus idolorum, veneficium, inimicitia, 20
jurgium, æmulatio, ira, contumacia, dissidia,
sectæ, Invidia, homicidium, temulentia, 21
lasciva cantio, omniáque his similia: quæ
qui faciunt, ut jam prædixi vobis, & nunc
dico, regni Dei hæreditatem non sunt ad-
epturi. Fructus autem Spiritûs sunt cha- 22
ritas, gaudium, pax, longanimitas, benigni-
tas, bonitas, fides, Mansuetudo, patien- 23
tia. Adversûs hujusmodi lex posita non
est. Qui verò sunt Christi, carnem suam 24
crucifixerunt cum omnibus perpessionibus
ejus, ejusque desideriis. Vivamus ergò Spi- 25
ritu, & Spiritum sectemur. Nec simus ina- 26
nis gloriæ cupidi, alter alterum parvipenden-
tes, & alter alteri invidentes.

CAP. VI.

Fratres mei, si quis vestrûm præoccupa- 1
tus fuerit in delicto, vos qui spirituales estis,
instaurate eum spiritu mansueto, & cavete
ne & vos tentemini. Et portate onus al- 2
ter alterius, quoniam sic adimplebitis Legem
Christi. Nam si quis arbitratur se aliquid 3
esse, quum non sit, seipsum decipit. Sed 4
quisque opus suum probet, & tunc intra se-
ipsum erit gloriatio ejus, & non in alio.
Unusquisque enim suam ipsius sarcinam ba- 5
julabit. Communicet autem is qui audit 6
sermonem, ei qui sibi suggerit, in omnibus
bonis.

Matutinis feriæ IV. Passionis. 10.

Ne erretis, Deus non deluditur. Quicquid 7
enim seminat homo, idipsum demetit. Qui 8
seminat per carnem, de carne metit cor-
ruptionem: qui per Spiritum seminat, de
Spiritu vitam perennem metet. Quúmque 9
benefacimus, ne sit nobis tædio: erit enim
tempus quo metemus, neque nobis erit tæ-
dio. Nunc itaque dum tempus habemus, 10
operemur bona erga unumquemque, sed
maximè erga domesticos fidei. Videte quas 11
scripturas scripsi vobis propriis manibus.
Quotquot volunt gloriari in carne, hi co- 12
gunt vos circuncîdi, tantùm ne per crucem
Christi persecutionem patiantur. Nam 13
qui circunciduntur, ne ipsi quidem servant
legem, sed volunt vos circuncîdi, ut in ve-
stra carne glorientur. Mihi verò non con- 14
tingat gloriari nisi in cruce Domini Jesu
Christi, per quem mundus crucifixus est mi-
hi, & ego crucifixus sum mundo. Nihil 15
enim est circuncisio, neque præputium, sed
creatura nova.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 አጣዕዎ : ለሠረይ : ጸልእ : ትዝህርት : ትዝውፍት : ቅንለት : መዐት : ኑፋቄ : ተቃሕ
21 ዊ:=: ተሐመሞ : ተቀትሎ : ስታይ : ስክረት : ወዘሊመሰሊሁ : ለዝንቱ : በነመ : ለቅደ
22 ሙኩ : ነግርተክሙ : ዘዘንተ : ደገብር : ሊይረሊ : መንግሠተ : እግዚአብሔር::=: ወ
23 ፍረሁሰ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ተፋቅሮ : ወፍሠሐ : ወሰላመ : ትዕግስት : መጽዋት : ሳሩ
24 ት : ሃይማኖትነ=: የወህት : ሊዘመወ : ለልቦ : ዘይሄይስ : እመዝ : ሕግ::=: ለሊየ
25 ሱስ : ክርስቶቱ : ሰቀልዎ : ለሥጋሁ : መስለ : ፍትወት : ወመስለ : ኅጢአት::=: ወእመ
ሰ : በመንፈስ : ንብዩ : ዘመንፈስ : ንግበር::=:

Idololatria, veneficium, inimicitia, jactantia, murmuratio, æmulatio, ira, 20
schisma, & secta, Afflictio, cædes, potatus, ebrietas, & similia ejus- 21
modi: sicut prædixi vobis, qui hæc facit non videbit regnum Dei. Et fru- 22
ctus Spiritûs sancti est charitas, & gaudium, & pax, patientia, eleemo- 23
synæ, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia: & non est melior quàm 24
hæc, lex. Qui Jesu Christi sunt, crucifixerunt carnem suam, cum concupi- 25
scentia & peccato. Et si in Spiritu vivimus, spiritualia faciamus.

Versio VULGATA LATINA.

20 Idolorum servitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dis-
21 sensiones, sectæ, Invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia:
quæ prædico vobis, sicut prædixi; Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non con-
22 sequentur. Fructus autem Spiritûs est: charitas, gaudium, pax, patientia, beni-
23 gnitas, bonitas, longanimitas, Mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas.
24 Adversùs hujusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifi-
25 xerunt cum vitiis & concupiscentiis. Si spiritu vivimus, spiritu & ambulemus.
26 Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, invicèm provocantes, invicèm invidentes.

CAP. VI.

1 Fratres, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales
2 estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu ten-
3 teris. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi. Nam si
4 quis existimat se aliquid esse, cùm nihil sit, ipse se seducit. Opus autem suum
probet unusquisque, & sic in semetipso tantùm gloriam habebit, & non in alte- 5
ro. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem, is qui cate- 6
chizatur verbo, ei qui se catechizat, in omnibus bonis. Nolite errare: Deus 7
non irridetur. Quæ enim seminaverit homo, hæc & metet. Quoniam qui semi- 8
nat in carne sua, de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de
spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes, non deficiamus: tempore 9
enim suo metemus non deficientes. Ergò dum tempus habemus, operemur bo- 10
num ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Videte qualibus literis scri- 11
psi vobis meâ manu. Quicunque enim volunt placere in carne, hi cogunt vos cir- 12
cumcidi, tantùm ut crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui 13
circumciduntur, legem custodiunt: sed volunt vos circumcidi, ut in carne vestra
glorientur. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi: 14
per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In Christo enim Jesu, 15
neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatura.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * عِبَادَةُ الأَصْنَامِ * السِّحْرُ * العَدَاوَاتُ * المُمَاحَكَاتُ * المُغَايَرَاتُ * المَعَاصِبُ * المُغَايَصَاتُ * الخُصُومَاتُ *
21 عَصَبِيَّاتُ الهَوَى * الحَاسِدُ * الإِفْتِكَاتُ * المَسَاكِرُ * الأَعَانِي * وَبَطَائِرُ هٰذِهِ * الَّتِي أَنْقَدِّمُ فَأَقُولُ لَكُمْ كَمَا
سَبَقْتُ * أَنَّ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ مِثْلَ هٰذِهِ مَا يَرِثُونَ مُلْكَ اللهِ * قِرَاءَةُ السَّبْتِ السَّابِعِ وَالعِشْرِينَ
بَعْدَ العَنْصَرَةِ * وَمِنْ الرُّوحِ * المَحَبَّةُ * الفَرَحُ * السَّلَامَةُ * طُولُ المَهَلِ * الخَيْرِيَّةُ * الصَّلَاحُ *
22 الأَمَانَةُ * الوَدَاعَةُ * العِفَّةُ * فَمِثْلُ هٰؤُلَاءِ لَيْسَتْ عَلَيْهِمْ شَرِيعَةٌ * الَّذِينَ قَدْ صَلَبُوا لِلْمَسِيحِ الجَسَدَ
23 24 مَعَ الآلَامِ وَالشَّهَوَاتِ * إِنْ عِشْنَا بِالرُّوحِ فَبِرُوحِهِ نَسْلُكُ * لَا نَصِيرَنَّ مُعْجَبِينَ يَسْعَدُ
25 26 أَحَدُنَا عَلَى الآخَرِ * وَكُلُّ بَعْضُنَا بَعْضًا * الفَصْلُ السَّادِسُ * أَيُّهَا الإِخْوَةُ إِنْ أُقْبِضَ
1 إِنْسَانٌ بِهَفْوَةٍ مَا * فَأَنْتُمْ أَيُّهَا الرُّوحَانِيُّونَ * عَدِّلُوا مِثْلَ هٰذَا بِرُوحِ الوَدَاعَةِ * مُبْرِئِينَ ذَاتَكَ أَلَّا
تُجَرَّبَ أَنْتَ * قِرَاءَةُ الأَرْبِعَا مِنَ الجُمُعَةِ السَّادِسَةِ عَسَرَ * لِيَحْمِلْ بَعْضُكُمْ ثِقَلَ بَعْضٍ
2 فَهٰكَذَا تُتَمِّمُونَ شَرِيعَةَ المَسِيحِ * ثُمَّ * السَّبْتُ * * وَإِنْ يَظُنَّ أَحَدُكُمْ أَنَّهُ شَيْءٌ وَهُوَ لَا شَيْءَ *
3 فَذَاكَ يَخْدَعُ عَقْلَهُ ذَاتَهُ * وَكُلُّ أَحَدٍ مِنْكُمْ فَلْيَخْتَبِرْ عَمَلَهُ * وَيَكُونُ افْتِخَارُ عَلَى نَفْسِهِ فَقَطْ * وَلَا
4 5 عَلَى آخَرَ * لِأَنَّ كُلَّ أَحَدٍ سَيَحْمِلُ وِسْقَهُ * وَمُتَعَلِّمُ الأَقْوَالِ فَلْيُشَارِكْ مَنْ يُعَلِّمُهُ فِي جَمِيعِ خَيْرَاتِهِ *
6 * لَا تَضِلُّوا * اللهُ مَا يُخَادَعُ * الَّذِي يَزْرَعُهُ الإِنْسَانُ إِيَّاهُ سَيَحْصُدُ * لِأَنَّ مَنْ يَزْرَعُ فِي بَسَرِهِ
7 8 سَيَحْصُدُ مِنْ بَسَرِهِ بِلَى * وَمَنْ يَزْرَعُ فِي الرُّوحِ سَيَحْصُدُ مِنَ الرُّوحِ حَيَاةً دَائِمَةً * وَإِذْ عَمِلْنَا
9 10 الخَيْرَ فَلَا نَكِلَّ وَلَا نَضْجَرْ * فَإِنَّنَا سَنَحْصُدُهُ فِي وَقْتِهِ * إِذَا لَا نَسْتَرَاحِي * فَإِذْ لَنَا إِذًا وَقْتٌ
فَلْنَعْمَلَنَّ الخَيْرَ مَعَ الكُلِّ وَخُصُوصًا مَعَ المُخْتَصِّينَ بِالإِيمَانِ * * الأَحَدُ الثَّانِي وَالعِشْرُونَ *
11 12 وَأَيْضًا لِلأَحَدِ الَّذِي قَبْلَ الصَّلِيبِ * * اعْرِفُوا أَيَّةَ كِتَابَةٍ كَتَبْتُ إِلَيْكُمْ بِيَدِي * إِنَّ
جَمِيعَ المُرِيدِينَ أَنْ يَصْبِرَ لَهُمْ جَافًّا بِالجَسَدِ هٰؤُلَاءِ يَضْطَهِدُونَكُمْ أَنْ تَخْتَنُوا * لَا لِكَيْ أَحَدٌ إِلَّا
13 حَتَّى لَا يَسْعَوْا فِي الإِيمَانِ بِصَلِيبِ المَسِيحِ فَقَطْ * لِأَنَّ وَلَا المَخْتُونُونَ يَحْفَظُونَ الشَّرِيعَةَ لَكِنَّهُمْ *
14 يُرِيدُونَكُمْ أَنْتُمْ أَنْ تَخْتَنُوا لِيَفْتَخِرُوا بِبَسَرِكُمْ * أَمَّا أَنَا فَلَا كَانَ لِي أَنْ أَفْتَخِرَ إِلَّا بِصَلِيبِ رَبِّنَا
15 يَسُوعَ المَسِيحِ * الَّذِي بِهِ صُلِبَ العَالَمُ عِنْدِي * وَصُلِبْتُ أَنَا عِنْدَ العَالَمِ * لِأَنَّ فِي دِيَانَةِ المَسِيحِ
يَسُوعَ * لَنْ تُقْدِرَ الخِتَانَةُ عَلَى شَيْءٍ وَلَا الغُلْفَةُ * لَكِنَّ البَرِيَّةَ الجَدِيدَةَ تُقْتَدِرُ *

Cultus idolorum, veneficium, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, violentiæ, iræ, lites, factiones voluntariæ, Invidiæ, cædes, ebrietates, cantiones, & his similia: de quibus prædico vobis sicut prædixi, quòd qui talia agunt, non erunt hæredes regni Dei. 20 21

Lectio sabbathi vigesimi septimi post Pentecosten.

At fructus Spiritus est charitas, gaudium, pax, longanimitas, benignitas, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia. Non est lex super hujusmodi homines, Qui crucifixerunt Christo carnem cum affectibus & concupiscentiis. Si Spiritu vixerimus, Spiritu obtemperabimur. Ne efficiamur glorii, alii aliis insultantes, & alii aliis invidentes. 22 23 24 25 26

O Fratres, si quis venatione captus est in aliquo delicto, vos ô spirituales, dirigite talem cum spiritu mansuetudinis: observans temetipsum, ne tu tenteris. 1

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ sextæ.

Portet alter vestrûm onus alterius: sic enim perficietis legem Christi. Hucusq; . Sabbatho. *Et si quis vestrûm existimat aliquid se esse, cùm nihil sit, hic suipsius mentem fallit. Unusquisque ergo vestrûm opus suum probet, eritq; gloriatio ipsius super semetipsum solùm, & non super alium: Nam unusquisque onus suum portabit. Et qui discit sermones, communicet se docenti omnia bona sua. Ne erretis; Deus non fallitur: nam enim quam seminat homo, eandem metet. Nam qui seminat in carne sua, metet ex carne sua corruptionem: qui verò seminat in spiritu, metet ex spiritu vitam æternam. Cumque fecerimus bonum, ne torpescamus, nec pigeat nos: tempore enim suo metemus illud, si non elanguerimus. Dum igitur suppetit nobis tempus, operemur bonum erga omnes, ac præsertim erga privatos in fide.* Finis. 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Dominicâ vigesimâ secundâ. Itemque pro Dominica præcedente Crucem.

Agnoscite quales epistolas scripserim vobis mea manu. Omnes enim volentes honorem sibi fieri in carne, ipsi persequuntur vos ut circuncidamini: non aliam ob rem, nisi tantùm ne cum securitate incedant in cruce Christi. Nam neque circuncisi legem servant: sed volunt vos circuncidi, ut de vestra carne glorientur. Mihi verò non contingat gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi per quem crucifixus est apud me mundus, & crucifixus ego sum apud mundum. Nam in religione Christi Jesu nihil potest circuncisio neque præputium, sed nova creatura potens est. 11 12 13 14 15

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወሊንኩን: ገሡሪን: ወትትሐመሙ: በበይናቲክሙ: ወትትሐሠሡ: በበይናቲክሙ::=

Et non simus jactabundi, & affligentes inter vos, & disputantes inter vos. 26

2

CAP. VI.

1 አኀዊነ: ለእመቦ: ብእሲ: ዘሰአተ:ለንትሙ: እለ: መንፈስ: ቅዱስ: ለጽንዕዎ:ለዘ: ከማሁ:
2 በመንፈሰ:የውሀት:እንዘ: ትትዐቀቡ: ሰርእስክሙ: ሊትስሕቱ::=> ወጸሩ:ለቢጽክሙ:ዘ
3 ለክበዱ:ሳዕለሆሙ: ወቦቱ: ትፈጽሙ: ሕገ: ክርስቶስ::=> ወእልቦ : ዘያስሕት : ርእሶ:=>
4 ወኵሉ:ያጣክር:መግቦሮ: በዘ:ይከውኖ: መካሐ: ለር እሱ:ወእኮ:ለባዕድ:=> እስመ:ኵ
5 ሉ:ጸርጎ:ይጸዊር:=> ወይስመዖ:ንእሰ:ክርስቲያኖ:ሳዝ:ነገር:ወይትመሀር :ገቢረ:ሠናይ::=>
6 ሊያስሕቱክሙ: ለልቦ: ዘያስተለብዶ: ለእግዚአብሔር: ዘዘር አ : ሰብእ: የለርር:=> ዘዘ
7 ረለ:ውስተ:ሠጋሁ: በሠጋሁ: የለርር: ሞተ: ወዘዘርለ: ውስተ: መንፈሱ: ለመንፈሱ: የለር
8 ር: ሕይወተ: ዘለዓለመ::=> ወሊንተህጎይ: ገቢረ: ሠናይ : እስመ : በዕድሜሁ : ነለርሮ:
9 ለመጠነ:=> ብነ:ዕለተ:ንግበር: ሠናይ: ለኵሉ:ወፈድፈደሰ: ለሰብለ: ሃይማኖት:=> ርእ
10 ይ: ዘከመ: ጸሐፍኩ: ለክሙ: በእዴየ:=> ወእለሰ : ይፈቅዱ: ያድልው: ለገጽ: እውንቱ :
11 ያገብሩክሙ: ትትገዘሩ : ደእሙ: ከመ : ሊትትልው : መሰቀሎ : ለክርስቶስ:=> ወእለሂ:
12 ተገዘሩ: ሊዐቀቡ: ሕገገ: ለሪት: ደእሙ: ይፈቅዱ: ላክሙ: ትትገዘሩ: ከመ:በነፍስትክሙ:
13 ትዘሀሩ:=> ወሊተሰ: ሐሰ: ሊተ: እስከ : እዘሀር : ዘእንበለ : ደእሙ : በመሰቀሉ : ለእ
14 ግዚእነ : ሊየሱሰ : ክርስቶስ : ወበኅቤየሰ : መውት : ዓለመ : ለነሂ : መውት : በኅበ :
15 ዓለመ:=> ተገዝሮሂ : ሊይበቀኦ : ወሊተገዝሮሂ : ሊያሰልጥ : ዘእንበለ : ሐዲስ :
ፍጥረት::=>

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

Et quicunque *regulâ hâc ordinatè ambulaverint*, pax ſuper illos & miſericordia, &
16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ (ι) στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ
ſuper Iſrael Dei. *Cæterùm, moleſtias* mihi nemo *exhibeat*: Ego enim
17 ἐπὶ τ̃ Ἰσραὴλ τ̃ Θεοῦ. Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ
ſtigmata Domini Jeſu in corpore meo porto. Gratia Domini
18 στίγματα (κ) τ̃ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τ̃ Κυρίου

noſtri Jeſu Chriſti cum ſpiritu veſtro, fratres. Amen.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Ad Galatas ſcripta eſt à Roma.
(†) Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

Ἐν στίχοις σξγ.

MS. A. (ι) στοιχῶσιν, (κ) τ̃ Ἰησοῦ (†) Πρὸς Γαλάτας.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ... * ... ...
17 ... * ... ...
18 ... * ... ...
... *

Et ii qui hanc ſemitam ſectantur, pax ſit ſuper eos & miſericordia, ac ſuper Iſrael Dei. 16
Proinde nemo mihi laborem injiciat: ego enim ſtigmata Domini noſtri Jeſu Chriſti in 17
corpore meo porto. Gratia Domini noſtri 18
Jeſu Chriſti cum ſpiritu veſtro, fratres mei. Amen.

Epiſtolæ ad Galatas quæ ſcripta eſt ab urbe Roma, FINIS.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወለዕለ : ኵሎሙ : ይገብሩ : በዝንቱ : ሕግ : ሰላም : ወሣህል : ደቡ : እስራኤል : ዘእ
17 ግዚአብሔር ::=: እመይእዜ : እልቦ : ዘያንጥየኒ : ለእሰ : ሕማሞ : ለክርስቶስ :
18 እጸውር : በሥጋየ::=: ጸጋሁ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : መስለ : መንፈስክ
ሙ : ለሚን::==: ለሰበለ : ጋላቲያ::=:

Et ſuper omnes facientes ſecundùm hanc regulam, pax ſit, & miſericordia 16
ſuper Iſraelem Dei. Ex nunc nemo eſt qui moleſtiam mihi ferat, ego dolorem 17
Chriſti porto in corpore meo. Gratia Domini Jeſu Chriſti cum Spiritu ve- 18
ſtro, Amen.

Ad Galatas.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΤΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Περὶ τ̃ ἐν Χριστῷ εὐλογίας ἡμῶν καὶ εἰσαγωγῆς καὶ τελειώσεως.
Β'. Εὐχὴ περὶ γνώσεως τ̃ ἐν Χριστῷ εἰσαχθέντων ἀγαθῶν εἰς ἡμᾶς.
Γ'. Περὶ τ̃ ἐθνῶν καὶ Ἰουδαίων οἰκειώσεως πρὸς Θεὸν διὰ Χριστοῦ ἐπ' ἐλπίδι χῆ χάριν.
Δ'. Περὶ τ̃ θεσίας αὐτῷ θείας Σοφίας, εἰς φωτισμὸν ἐθνῶν, καὶ ἔλεγχον δαιμονίων.
Ε'. Εὐχὴ ὑπὲρ τ̃ ἐκκλησίας εἰς δύναμιν καὶ ἀγάπην Θεοῦ.
Ϛ'. Παρακίνεσις περὶ ἀγάπης ἑνωτικῆς, ἣ καὶ τὰ χαρίσματα διήρωσε πρὸς ὠφέλειαν κοινήν.
Ζ'. Περὶ Σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης πιστοῖς ἡμᾶς διακονδ̃ης.
Η'. Περὶ τ̃ ζῆν ἐπαξίως τ̃ ἀγιασμοῦ, ἔργοις τ̃ καλοῖς ἐλέγχουσας, μὴ λόγοις· πνεύματι τ̃ πληρουμένους διὰ ψαλμῶν, μὴ οἴνῳ.
Θ'. Διάταξις οἰκιακῶν κανόνων ἀρχομένους καὶ ἄρχοντι χῖ Χριστόν.
Ι'. Ἐγκόμπιον ὁπλίσεως περὶ τ̃ χῖ Χριστὸν δυνάμεως.

AD EPHESIOS EPISTOLA PAULI.

(†) ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

1 ΠΑΥΛΟΣ Apoſtolus Jeſu Chriſti per voluntatem Dei, Sanctis
ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις
exiſtentibus in Epheſo, & fidelibus in Chriſto Jeſu: Gratia vobis &
2 (α) τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre noſtro, & Domino Jeſu Chriſto. Benedictus Deus &
3 εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Α'
Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, *benedicens* nos in omni benedictione ſpiritu-
πατὴρ τ̃ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματι-
ali, in cœleſtibus, Chriſto: Sicut elegit nos in ipſo ante
4 κῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, (β) Χριστῷ· Καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ
conſtitutionem mundi, eſſe *nos ſanctos* & *inculpatos* in conſpectu ejus in charitate.
καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
Præſciens nos in filiorum adoptionē per Jeſum Chriſtum in ſeſe, ſecundùm *bonum*
5 Προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐ-
affectum voluntatis ſuæ, In laudem gloriæ gratiæ ſuæ, in
6 δοκίαν τ̃ θελήματος αὐτοῦ, Εἰς ἔπαινον δόξης τ̃ χάριτος αὐτοῦ, (γ) ἐν
qua gratificavit nos in dilecto. In quo habemus redemptionem
7 ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ. Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν
per ſanguinem ejus, (remiſſionem peccatorum,) ſecundùm divi-
διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, (τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων,) κατὰ (δ) τὸν πλοῦ-

tias gratiæ ejus: Quæ *abundavit* in *nos* in omni ſapientia &
τον τ̃ χάριτος αὐτοῦ· Ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ 8
prudentia: Notum *faciens* nobis *myſterium* voluntatis ſuæ, ſecundùm
φρονήσει· Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τ̃ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν 9
beneplacitum *ſuum*, quod propoſuit in *ſe*: In diſpenſatione plenitudinis
εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ· (ε) Εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος 10
temporum, inſtaurare omnia in Chriſto, quæ & in cœ-
τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, (ζ) τὰ τε ἐν τοῖς οὐρα-
lis, & quæ in terra, in ipſo. In quo etiam *electi* ſumus, præ-
νοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τ̃ γ̃ς, ἐν αὐτῷ. Ἐν ᾧ καὶ (η) ἐκληρώθημεν, προ- 11
deſtinati ſecundùm propoſitum *ipſius* omnia *efficientis* ſecundùm conſilium
ορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν
voluntatis ſuæ: *Ad eſſe* nos in laudem gloriæ ejus,
τοῦ θελήματος αὐτοῦ· Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τ̃ δόξης αὐτοῦ, τοὺς 12
antè *ſperantes* in Chriſto: In quo & vos *audientes* ver-
προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ· Ἐν ᾧ καὶ (θ) ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λό- 13
bum veritatis, (Evangelium ſalutis veſtræ,) in quo & creden-
γον τ̃ ἀληθείας, (τὸ εὐαγγέλιον τ̃ σωτηρίας ὑμῶν,) ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαν-
tes ſignati eſtis Spiritu promiſſionis ſancto:
τες ἐσφραγίσθητε τῷ Πνεύματι τ̃ ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ·

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ. (α) πᾶσιν τοῖς (β) ἐν Χριστῷ· (γ) ἧς ἐχαρίτωσεν (δ) τὸ πλοῦτος τ̃ χρηστότητος (ε) Καὶ τὴν οἰκονομίαν (ζ) τὰ ἐν (η) ἐκλήθημεν, (θ) * ἡμᾶς

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

... * 1
... * 2
... * 3
... * 4
... * 5
... * 6 7
... * 8
... * 9 10
... * 11
... * 12
... * 13
... *

EPISTOLA AD *EPHESIOS*.

CAPUT I.

Baptiſmi.

1 PAulus Apoſtolus Jeſu Chriſti per voluntatem Dei iis qui agunt Epheſi ſanctis & fi-
delibus in Jeſum Chriſtum; Pax vobiſcum 2
& gratia à Deo patre noſtro, & à Domino noſtro Jeſu Chriſto. Benedictus ille Deus 3
pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui bene-
dixit nos omnibus benedictionibus ſpiritua-
libus in cœlo per Chriſtum. Quemadmo- 4
dum præelegit nos in ipſo ante mundi con-
ſtitutionem, ut eſſemus ſancti & abſque næ-
vo in conſpectu ipſius, & per charitatem
præſignavit nos ſibi. Et adoptavit nos in 5
filios per Jeſum Chriſtum, uti placuit volun-
tati ipſius. Ut celebretur laus gratiæ ejus, 6
quam effudit ſuper nos per dilectum ſuum.
Per quem habemus redemptionem, & per 7
ſanguinem ipſius remiſſionem peccatorum,
ſecundùm divitias gratiæ ſuæ, Quæ abun- 8
davit in nobis in omni ſapientia, omníque
intellectu ſpirituali. Et patefecit nobis ar- 9
canum voluntatis ſuæ quod propoſuerat exe-
qui in ipſo, In diſpenſationem plenitudi- 10
nis temporum, ut omnia denuò renovaren-
tur in Chriſto, quæ in cœlo, & in terra ſunt.
Et per eum electi ſumus, ſicut præſignavit 11
nos, & voluit ille qui omnia facit juxta de-
cretum voluntatis ſuæ: Ut ſimus nos, qui 12
priùs ſperavimus in Chriſto, in decus gloriæ
ipſius. In quo & vos audiſtis ſermonem veri- 13
tatis, quod eſt Evangelium veſtræ ſalutis, &
in quo credidiſtis, & obſignati eſtis Spiritu
ſanctitatis, qui promiſſus fuerat.

Versio VULGATA LATINA.

16 Et quicunque hanc regulam ſecuti fuerint, pax ſuper illos, & miſericordia,
17 & ſuper Iſrael Dei. De cætero nemo mihi moleſtus ſit: ego enim ſtigmata
Domini Jeſu in corpore meo porto. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, cum
18 ſpiritu veſtro, fratres. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 * وكافة الذين يربصون بهذا القانون والترتيب فعليهم السلامة والرحمة * وعلى إسرائيل
17 خصيص الله * وفيما بعد لا يسبب لي أحد أتعابا * فاني أنا حامل في جسدي وسوم جراحات
18 يسوع المسيح * نعمة ربنا يسوع المسيح مع روحكم أيها الاخوة آمين *

* تمت الرسالة * * كتبت من مدينة رومية على يد تيطوس ولوقا *

* والسبح لرب المجد منور عقل الانسان * * آمين آمين آمين *

Et omnes qui canonem & ordinem hunc 16
approbant, pax erit ſuper eos & miſeri-
cordia, & ſuper Iſraelem proprietatem
Dei. De cætero nequis mihi moleſtias 17
exhibeat: ego enim in corpore meo porto
ſtigmata plagarum Jeſu Chriſti. Gra- 18
tia Domini noſtri Jeſu Chriſti ſit cum
ſpiritu veſtro ô fratres, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta fuit ab urbe Roma per Titum
& Lucam.

Laus autem Domino gloriæ, illuminanti mentem humanam, Amen, amen, amen.

Epiſtola Beati PAULI *Apoſtoli ad* EPHESIOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PAulus Apoſtolus Jeſu Chriſti per voluntatem Dei, omnibus Sanctis, qui ſunt
2 Epheſi, & fidelibus in Chriſto Jeſu. Gratia vobis & pax à Deo Patre noſtro, &
3 Domino Jeſu Chriſto. Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti,
4 qui benedixit nos in omni benedictione ſpirituali in cœleſtibus in Chriſto, Sic-
ut elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, ut eſſemus ſancti & immaculati
5 in conſpectu ejus in charitate. Qui prædeſtinavit nos in adoptionem filiorum
6 per Jeſum Chriſtum in ipſum, ſecundùm propoſitum voluntatis ſuæ, In laudem
7 gloriæ gratiæ ſuæ, in qua gratificavit nos in dilecto filio ſuo. In quo habemus
redemptionem per ſanguinem ejus, remiſſionem peccatorum, ſecundùm divitias
gratiæ ejus, Quæ ſuperabundavit in nobis, in omni ſapientia & prudentia: 8
Ut notum faceret nobis ſacramentum voluntatis ſuæ, ſecundùm beneplacitum 9
ejus, quod propoſuit in eo, In diſpenſatione plenitudinis temporum, inſtaurare 10
omnia in Chriſto, quæ in cœlis, & quæ in terra ſunt, in ipſo: In quo etiam & 11
nos ſorte vocati ſumus, prædeſtinati ſecundùm propoſitum ejus, qui operatur omnia
ſecundùm conſilium voluntatis ſuæ: Ut ſimus in laudem gloriæ ejus nos, qui an- 12
tè ſperavimus in Chriſto: In quo & vos, cùm audiſſetis verbum veritatis, 13
(Evangelium ſalutis veſtræ) in quo & credentes ſignati eſtis Spiritu promiſſionis
ſancto,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رسالة القديس بولص إلى أهل أفسس * وهي خامسة في عدد الرسايل *

* الفصل الاول * * قراءة الخميس من الجمعة السادسة عسر *

1 * من بولص رسول ايسوع المسيح بمشية الله * إلى القديسين الذين بأفسس والمؤمنين بايسوع
2 المسيح * نعمة لكم وسلامة من الله أبينا والرب يسوع المسيح * مبارك الاله وابو ربنا يسوع
3 المسيح * الذي باركنا بكل بركة روحانية بيسوع المسيح * في الخطوط السمايية * كما
4 اصطفانا به قبل ارساء العالم * لنكون قدامه قديسين ولا معايبين بمحبته * اذ تقدم
5 قديرا للبني له بيسوع المسيح * كما يحص بمسن مسيته * لمدح مجد نعمته * التي انعم بها
6 علينا بالمحبوب * الذي

قراءة الخميس من الجمعة السادسة عسر *

7 * به نلنا الفدا بدمه وصفح الهفوات * كما يحص غنا نعمته * التي فصلت علينا بكل
8 حكمة وعيير * اذ عرفنا سر مسيته كما يحص مسرته * ثم * التي سبق فنواها فيه *
9 * لتدبير كمال الازمان * ان يتم بالمسيح البرايا كلها * التي في السماوات * والتي على
10 الارض به * اذ يصير لها راسا وبه حصل لنا نصيبا * اذ تقدم قامر بذلك لنا * كما يحص بيته
11 الفاعل كل سي برأي مسيته * ليكون لمديح مجده * نحن الذين سلف توكلنا على المسيح * الذي به
12 سمعتم انتم قول الحق بسان خلاصكم * الذي به حتمتم اذ امنتم بروح موعد القديسين *
13

Epiſtola Divi PAULI ad
EPHESIOS:
Et eſt quinta in numero Epiſtolarum.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ ſextæ.

A *Paulo Apoſtolo Jeſu Chriſti per* 1
voluntatem Dei, ad ſanctos qui ſunt E-
pheſi, & credentes in Jeſum Chriſtum.
Gratia vobis et pax à Deo Patre noſtro, 2
& Domino Jeſu Chriſto. Benedictus 3
ac Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui
benedixit nobis omni benedictione ſpi-
rituali per Jeſum Chriſtum in ſortibus
cœleſtibus: Sicut elegit nos per ipſum 4
ante conditum mundum, ut eſſemus co-
ram ipſo ſancti & inculpati, per chari-
tatem ipſius: Præſegregans nos in ado- 5
ptionem ſibi per Jeſum Chriſtum, ſecun-
dùm placitum voluntatis ſuæ: Ad lau- 6
dem gloriæ gratiæ ſuæ quam in nos con-
tulit per dilectum illum.

Lectio feriæ ſextæ hebdomadis 16ᵃ.

Per quem conſecuti ſumus redemptionem, 7
per ſanguinem ipſius, & veniam deli-
ctorum, ſecundùm divitias gratiæ ipſi-
us, Quæ ſuperabundavit ſuper nos omni 8
cum ſapientia & prudentia. Signi ficavit 9
nobis myſterio voluntatis ſuæ juxta be-
neplacitum ſuum, Hactenus. *quod an-*
te propoſuerat in ipſo. Ad adminiſtrati- 10
onem perfectionis temporum: ut ſcilicet
perficeret in Chriſto creaturas omnes
quæ in cœlis, & quæ ſuper terram ſunt
in ipſo: Quippe qui fiat caput illarum. 11
Et per eum adepti ſumus ſortem, quan-
doquidem hoc præ uſſerat in gratiam no-
ſtram, ſecundùm propoſitum ejus qui
omnia facit ex conſilio voluntatis ſuæ.
Ut ſimus ad laudem gloriæ ipſius nos 12
quorum præceſſit fiducia in Chriſto. Per 13
quem vos audiſtis ſermonem veritatis,
annuntiationem ſalutis veſtræ: in quo
obſignati eſtis, credentes Spiritui pro-
miſſionis ſanctorum:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ለሰብለ : ሌፈሶን : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሱረ : ሮጣ፡=:
በሆሎና : መንባብ:=:

1 ፊ ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በፈቀደ : እግዚአብሔር : ለቅዱሳን : እለ:
2 ሌፈሶን : ወመአመናን : ለኢየሱስ : ክርስቶስ:=: ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአለብሔ
3 ር : ለቡን : ወእግዚእነ : ሌየሱስ : ክርስቶስ:፡=: ይትባረክ : እግዚአብሔር :
ለቡሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘበረከነ : በሰሉ : በረካተ : መንፈስ : ቅዱስ :
4 በዘ : ሰማያት : በክርስቶስ : ኢየሱስ:=: በከመ : ኅረየነ : ሎቱ : እመቅድመ : ይትፈጠ
5 ር : ዓለመ : ከመ : ይረእየነ : ቅዱሰነ : ወንጹሐነ : ለቅድሜሁ : በተፈቅሮ:=: ሠርዐነ :
6 ትርሲተ : ወልዱ : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : በሠርዐተ : ፈቃዱ:፡=: ለክብር:
7 ወለስብሐት : በጸጋሁ : ዘጸገወነ : በወልዱ : ፍቁረ:=: ዘበእንቲአሁ : ረከብነ : መድኅኒ
8 ተነ : ወተሣሪገ : ለነ : ኀጢአተነ : በደሙ : በከመ : ብዕለ : ጸጋሁ:=: ዘለፈድፈደ : ሳ
9 ዕሌነ : በኵሉ : ጥበብ : ወምክር:=: ለርእየነ : ምክረ : ፈቃዱ : በከመ : ሠመረቱ::
10 ወዘሠርዐ : በእንቲአሁ:=: ወዐቀመ : በዘ : ይበጽሕ : ዕድሜሁ : ወለርእሶ : ለዕሰ : ኵ
11 ሉ : ለክርስቶስ : ለዘ : በሰማያት : ወለዘ : በምድር : ሎቱ:=: ወከፈለነ : በዘ : ሠርዐነ:
12 እግዚአብሔር : ወረድእነ : በኵሉ : በስመረተ : ፈቃዱ:=: ከመ:የሀበነ : ምክረ: ወእ
13 ብሑተ : ለእለ : ተወከፅነ : በክርስቶስ : ኢየሱስ:=: ወእንትሙሂ : ሰሚዐክሙ : ቃለ:
ጽድቅ : ትምህርተ : ሕይወትክሙ : ወለመንክሙ : ወለዐተብክሙ : በመንፈስ : ቅዱስ::
ዘለሰፈወ:==:

Ad EPHESIOS: & ſcripta fuit cum eſſet *in* civitate Romæ.

Dominicâ Hoſanæ, lectio.

CAPUT I.

P *Aulus Apoſtolus Jeſu Chriſti in voluntate Dei Sanctis qui ſunt Epheſi, &* 1
fidelibus Jeſu Chriſti. Pax vobis & gratia Dei patris noſtri, & Domini no- 2
ſtri Jeſu Chriſti. Benedictus eſt Deus pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui 3
benedixit nobis in omni benedictione Spiritûs ſancti, quæ in cœlis in Chriſto
Jeſu. Sicut elegit nos ad eum antequam crearetur mundus, ut conſtitueret 4
nos ſanctos & puros coram eo in charitate. Prædeſtinavit nos in adoptionem 5
filiorum ſuorum per Jeſum Chriſtum, ſibi, in decreto voluntatis ſuæ, In ho- 6
norem & gloriam, in dono ſuo quod donavit nobis in filio ſuo dilecto. Per 7
quem invenimus redemptionem noſtram, & remiſſa ſunt nobis peccata no-
ſtra, in ſanguine ejus, ſecundùm divitias gratiæ ejus, Quam abundare fecit 8
ſupra nos, in omni ſapientia & conſilio, Manifeſtare nobis conſilium voluntatis 9
ſuæ ſecundùm beneplacitum ſuum, & quod decrevit de illo. Et ſtabilivit, in 10
futuro tempore præſtituto ſuo, & præfecit ſupra omnia, Chriſtum, quæ in cœlis
& quæ in terra, apud eum. Et partivit nobis de iis quæ deſtinavit nobis De- 11
us, & adjuvit nos in omnibus per beneplacitum voluntatis ſuæ: ut daret 12
nobis conſilium & gloriam, qui ſperavimus in Chriſto Jeſu. Et vos quum au- 13
diſſetis ſermonem veritatis, doctrinam ſalutis veſtræ, & credidiſtis, tum ob-
ſignavit vos in Spiritu ſancto quem promiſit:

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΤΣ. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Qui eſt *arrhabo* hæreditatis noſtræ, in redemptionem *aſſertio-*
14 (ι)Ος ὅστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσε-
nis, in laudem gloriæ ipſius. *Propter hoc* & ego audiens *illam circa vos*
15 ως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτῦ. Διὰ τῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς Β'
fidem in Domino Jeſu, & dilectionem in omnes Sanctos,
πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, (κ) καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τῦς ἁγίους,
Non ceſſo gratias agens pro vobis, memoriam veſtri faciens in ora-
16 Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, (λ) μνείαν ὑμῶν ποιύμενος ἐπὶ τῶν προσ-
tionibus meis: Ut Deus Domini noſtri Jeſu Chriſti, pater glo-
17 ευχῶν μου· Ἵνα ὁ Θεὸς τῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῦ, ὁ πατὴρ τῆς δό-
riæ, det vobis ſpiritum ſapientiæ & revelationis, in agnitione ejus: Illu-
18 ξης, δώη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτῦ· Πεφω-
minatos oculos *mentis veſtræ, ad ſciendum vos* quæ eſt
τισμένους τῦς ὀφθαλμὺς (μ) τῆς διανοίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ὅστιν
ſpes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ hæreditatis
ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως (ν) αὐτῦ, καὶ τίς ὁ πλῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας
ejus in Sanctis: Et quæ *excellens* magnitudo virtutis ejus
19 αὐτῦ ἐν τοῖς ἁγίοις· Καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτῦ
in nos *credentes* ſecundùm operationem potentiæ virtutis ejus:
εἰς ἡμᾶς τῦς πιςεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτῦ·
Quam operatus eſt in Chriſto, ſuſcitans illum ex mortuis: & *collo-*
20 Ἣν (ξ) ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ (ο) ἐκάθι-
vit in dextera ſua in cœleſtibus, Supra omnem principatum, & po-
21 σεν ἐν δεξιᾷ αὐτῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξ-
teſtatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen *nominatum*
ουσίας, καὶ δυνάμεως, καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου
non ſolùm in ſeculo hoc, ſed etiam in futuro. Et omnia ſub-
22 ου μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τύτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ πάντα ὑπ-
jecit ſub *pedes* ejus: Et ipſum dedit caput *ſuper omnia* Ec-
έταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκ-
cleſiæ: Quæ eſt corpus ipſius, plenitudo omnia in omnibus *adimplentis*.
23 κλησίᾳ· Ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτῦ, τὸ πλήρωμα (π) τῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρυμένυ.

CAP. II. β'.

Et vos *exiſtentes mortuos* delictis, & peccatis, In
Γ' Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, καὶ ταῖς (α) ἁμαρτίαις, Ἐν 1
quibus aliquando ambulaſtis ſecundùm mundi hujus, ſecundùm prin- 2
αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τῦ κόσμου τύτου, κατὰ τὸν ἄρ-
cipem poteſtatis aëris, ſpiritûs nunc *efficientis* in fili-
χοντα τῆς ἐξουσίας τῦ ἀέρος, τῦ πνεύματος τῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς ὑ-
is infuaſibilitatis: In quibus & nos omnes converſati ſumus aliquando, in 3
οἷς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε, ἐν
deſideriis carnis noſtræ, facientes *voluntates* carnis &
ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆ σαρκὸς καὶ τῶν
cogitationum: & eramus *nati* naturâ iræ, ſicut & cæteri. *At* De-
διανοιῶν· καὶ (β) ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί. Ὁ δὲ Θε- 4
us dives *exiſtens* in miſericordia, propter *multam* charitatem ſuam *quam* dile-
ὸς πλύσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτῦ ἣν ἠγάπη-
xit nos, Et *exiſtentes nos mortuos* *offenſis* convivificavit
σεν ἡμᾶς, Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ 5
Chriſto: (gratiâ eſtis *ſervati*:) Et conreſuſcitavit, & conſedere fecit in
Χριστῷ· (χάριτί ἐστε σεσωσμένοι·) Καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν 6
ſupercœleſtibus in Chriſto Jeſu, Ut oſtenderet in ſeculis
τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς 7
ſupervenientibus *eminentes* divitias gratiæ ſuæ in bonitate
ἐπερχομένοις (γ) τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτῦ ἐν χρηστότητι
ſuper nos, in Chriſto Jeſu: *Nam* gratiâ eſtis *ſervati* per fidem:
ἐφ' ἡμᾶς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· 8
(& hoc non ex vobis: Dei donum:) Non ex operibus, ut ne quis glorietur.
(καὶ τῦτο ὐκ ἐξ ὑμῶν· Θεῦ τὸ δῶρον·) Οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται· 9
Ipſius enim ſumus factura, creati in Chriſto Jeſu in operibus bonis, quæ
Αὐτῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς 10
præparavit Deus, ut in illis ambulemus.
προητοίμασεν ὁ Θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

MS. A. (ι) Ὅ ὅστιν (κ) καὶ ἡ * εἰς πάντας (λ) μνίαν ποιύμενος (μ) τ καρδίας ὑμῶν, (ν) αὐτῦ, τίς (ξ) ἐνέργηκεν (ο) καθίσας αὐτὸν ὸκ δεξιῶν αὐτῦ (π) τῦ τὰ πάντα
Κεφ. β'. MS. A. (α) ἁμαρτίαις ἀυτῶν, Ἐν (β) ἦμεν φ····· ··να ὀργῆς (γ) τὸ ὑπερβάλλον πλῦτος

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui quidem eſt arrhabo hæreditatis noſtræ, 14
in redemptionem eorum qui ſervantur, & in laudem gloriæ illius.

Poſt Reſurrectionem. 2.

Propterea & ego ecce poſtquam audiſſem 15
fidem veſtram quæ eſt in Domino noſtro Je-
ſu Chriſto, & charitatem veſtram erga o-
mnes Sanctos: Non deſino gratias agere 16
pro vobis, & mentionem veſtri facere in
precationibus meis: Ut Deus Domini no- 17
ſtri Jeſu Chriſti pater gloriæ, det vobis Spi-
ritum ſapientiæ & revelationis per agniti-
onem ſui: Et illuminentur oculi cordium 18
veſtrorum, ut ſciatis quæ ſit ſpes vocationis
ejus, & quæ opulentia gloriæ hæreditatis
illius in Sanctis: Et quæ ſit hæreditas vir- 19
tutis illius in nos, qui credimus ſecundùm
efficaciam roboris virtutis ipſius, Quam 20
edidit in Chriſto, quum excitavit eum à
mortuis, & ſedere fecit à dextera ſua in cœ-
lis, Supra omnes principatus, & poteſta- 21
tes, & virtutes, & dominationes, & ſupra
omne nomen quod nominatur, non ſolùm in
hoc ſeculo, ſed etiam in futuro. Ac ſub- 22
jecit omnia ſub pedes ejus, eumque qui eſt
ſupra omnia, dedit caput Eccleſiæ; Quæ 23
eſt corpus illius, & complementum ejus
qui omnia in omnibus adimplet:

CAP. II.

Etiam vos qui eratis mortui in flagitiis 1
ac delictis illis veſtris, In quibus quon- 2
dam ambulaveratis, ſecundùm mundanam
vanitatem ſeculi hujus, & juxta voluntatem
principis poteſtatis aëris, *nempe* ſpiritûs il-
lius qui graſſatur in filios immorigeros. Per 3
opera illa in quibus nos quoque verſati
ſumus antea per concupiſcentias carnis no-
ſtræ; & exquebamur voluntatem carnis no-
ſtræ, noſtríque ſenſûs, & eramus planè filii
iræ, ut cæteri.

Feriâ V. quietis. 3.

Deus autem qui dives eſt in miſeration- 4
ibus ſuis, propter multam charitatem ſuam
quâ dilexit nos, Quum eſſemus mortui 5
per peccata noſtra, vivificavit nos cum
Chriſto, & gratia ſua redemit nos: & ex-
citavit nos unà cum eo, Noſque ſedere fe- 6
cit cum eo in cœlis, per Jeſum Chriſtum:
Ut oſtenderet ſeculis venturis magnificen- 7
tiam divitiarum gratiæ ſuæ, & benignitatem
ſuam quæ fuit ſuper nos per Jeſum Chri-
ſtum. Siquidem gratiâ illius redempti ſu- 8
mus per fidem: idque non ex vobis, ſed do-
num Dei eſt; Non ex operibus, ne quis 9
glorietur. Nam ſumus creatura illius, qui 10
creati ſumus in Jeſu Chriſto ad opera illa
bona, quæ olim præparavit Deus, ut in eis
ambularemus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ዘውእቱ : ዓረቦን : ርስትነ : ዋመድኅኒተ : ሕይወትነ : በክብረ : ስብሐቲሁ::=ፁ
በመስቀል : ዘጸመ : መንበብ:=ፁ
15 ዋበእንተዝ : ለነኒ : ሰሚዕየ : ሀይማኖትክሙ : በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወዘኵ
16 ሉ : ዘለግዚእነ : ቅዱሰኒሁ : ወተፈቅረውሙ:=ፁ ሊያንተግ : ለእኵቶ : በእንቲለክሙ:
17 በጸሎትየ:=ፁ ከመ : ለመሳኩ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ : ክር ስቶስ : ለበ : ስብሐት : የሀ
18 ብክሙ : መንፈስ : ጥበብ:: ወይክሠት : ለክሙ : ታለመረ:=ፁ ወያብርህ : ለዕይንተ:
ልብክሙ : ወተለመረ: መንት : ውእቱ: ተስፋሁ : ለጸዋዒክሙ:: ወመንት:ብዕለ: ስብሐተ:
ርስቱ : ለቅዱሰን:=ፁ

Qui eſt arrabo hæreditatis noſtræ, & redemptio vitæ noſtræ, in honore gloriæ 14
ſuæ.

In cruce jejunii, lectio.

Et propterea ego etiam quum audiviſſem fidem veſtram in Domino noſtro Jeſu 15
Chriſto, & quod omnes Domini noſtri Sanctos etiam diligitis: Non ceſſabam gra- 16
tias agere pro vobis in precibus meis. Ut Deus Domini noſtri Jeſu Chriſti, 17
Pater gloriæ det vobis ſpiritum ſapientiæ, & aperiat vobis cognitionem ejus: Et 18
illuminet oculos cordis veſtri, & ut cognoſcatis quæ ſit ſpes vocationis veſtræ,
& quæ ſint divitiæ gloriæ hæreditatis Sanctorum.

Versio VULGATA LATINA.

14 Qui est pignus hæreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis, in laudem
15 gloriæ ipsius. Propterea & ego audiens fidem vestram, quæ est in Domino Je-
16 su, & dilectionem in omnes Sanctos, Non cesso gratias agens pro vobis, me-
17 moriam vestri faciens in orationibus meis: Ut Deus Domini nostri Jesu Christi,
18 pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & revelationis, in agnitione ejus; Il-
luminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quæ sit spes vocationis ejus, & quæ
19 divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in Sanctis, Et quæ sit supereminens magnitudo
virtutis ejus in nos, qui credimus secundùm operationem potentiæ virtutis ejus,
20 Quam operatus est in Christo, suscitans illum à mortuis, & constituens ad dex-
21 teram suam in cœlestibus, Supra omnem principatum, & potestatem, & vir-
tutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solùm in hoc
22 sæculo, sed etiam in futuro. Et omnia subjecit sub pedibus ejus: & ipsum de-
23 dit caput supra omnem Ecclesiam, Quæ est corpus ipsius, & plenitudo ejus,
qui omnia in omnibus adimpletur.

CAP. II.

1 Et vos, cùm esseris mortui delictis & peccatis vestris, 2 In quibus aliquando
ambulastis secundùm sæculum mundi hujus, secundùm principem potestatis aë-
ris hujus, spiritûs, qui nunc operatur in filios diffidentiæ, 3 In quibus & nos
omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostræ, facientes volun-
tatem carnis & cogitationum, & eramus naturâ filii iræ, sicut & cæteri:
4 Deus autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, quâ
5 dilexit nos, Et cùm essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo, (
cujus gratiâ estis salvati,) 6 Et conresuscitavit, & consedere fecit in cœlestibus
7 in Christo Jesu: Ut ostenderet in sæculis supervenientibus abundantes divi-
tias gratiæ suæ in bonitate super nos in Christo Jesu. 8 Gratiâ enim estis salvati
per fidem: & hoc non ex vobis; Dei enim donum est: 9 non ex operibus, ut ne-
quis glorietur. 10 Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bo-
nis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * الَّذِي هُو رهبون مورِيتنا لِافتِدَاء الاستِصْنَاع لِمَدْحِ مَجْدِهِ * — * قِرَاءَة السَّبْت الثَّامِن

15 والعسرين بعد العنصرِ * مِن اَجْلِ هٰذَا اِذ سَمِعْت اَنَا الاَمَانَة المحنصه بِكُم يسوع المَسِيح

16 وَمَحَبَّتِكُم جَمَاعَة القدّيسين * لَسْت اَكُفّ ساكِرًا عَنْكُم صَانِعًا فِي صَلَوَاتِي ذِكْرَكُم *

17 * لِيُعْطِيَكُم الاَلَه رِبنَا يسوع المَسِيح اَبُو المَجْدِ * روح حِكْمَة واستعلان * ثم * بِمَعْرِفَتِهِ * مُنَان

18 اَعيُن قلوبكُم * لِتَعْلَمُوا مَا هُو رَجَاء دعوته * وَمَا هُو غِنَاء مَجْدِ مَوْرِيَتِهِ فِي القِدّيسين * وَمَا هُو

19 اِفراط جَسَامَة قوته فِينَا المؤمنين المحنصة بِفِعْلِ عِزِ قوته * الَّتِي فعلها بِالمَسِيحِ الَّذِي اَقَامَهُ

20 مِن المَوتِي واجلسه فِي يَمِينِهِ فِي السَّمَايِيَات * فوق سمو كُلِ رِيَاسَة وسُلطَان * وقوة وربوبية *

21 وكُلِ اسمٍ مسمي لَا فِي هٰذَا الدَّهْرِ فقط * بَل وفي الدَّهْرِ المُنتظر *

22 * قِرَاءَة الاثنين السَّابِع عسر بَعْدَ العنصرِ * — * يَا اِخوة اِن اللَّه اَخضع كُل سي

23 تحت قدمي ابنه * وملكه راسًا فوق الكُلِ * لِلكَنِيسَة * الَّتِي هِي جسده الَّذِي هُو كَال * المُكَمِّل

1 كُل الاَشيَاء فِي الكُلِ * ثم * — * الفَصْل الثَّانِي * — * وانتم اِذ كنتم موتي

2 بِالهَفوَات والخَطَايَا * الَّتِي تصرفتم فِيهَا وقتًا مَّا فِي هٰذَا العَالَم * فِيمَا يحنص بِرِيئِس سُلطَان

3 هَوَاء الرُّوحِ الفَاعِلِ الآن فِي بَنِي المَعْصِيَة * الهَفوَات الَّتِي تصرفنا فِيهَا كُلّنَا وقتًا مَّا فِي شهوات

جسدنا * عَامِلِين مشيات الجسد وادهانها * وكُنَّا بِالطَّبْع اَولَاد رِجز كَالبَاقِيين * ثم *

4 * الاَحَدُ الثَّالِث والعسرون بَعْدَ العنصرِ * — * فَاَمَّا اللَّه اِذ لَم يزل غنيًا

5 بِالرَّحمَة * ومِن اَجْلِ مَحَبَّتِهِ الكَرِيمَة * الَّتِي اَحبنَا * وكُنَّا موتي بِالهَفوَات اَحيَانَا بِالمَسِيحِ معه *

6 فِيمَعمُودِيته انتم مخلصون * واقعدنا معه * واجلسنا معه * فِي السَّمَايِيَات بِيَسُوع المَسِيح * لِيوضح

7 فِي الدُّهُورِ المُقبِلَة بروه بِجُودِهِ المُفرِطَة حدًا * السَّابِغ عَلَينَا بِيَسُوع المَسِيح *

8 * لِاَنكُم بِنعمته انتم مخلصون بِالاَمَانَة * وهٰذَا لَيس هُو مِنكُم * المَنه لِلَّه * لَا مِن اَعمَال *

9

10 لِئَلَّا يفتخر اَحَدٌ * لِاَنَّنَا صَنَاعَته نَحْن خلقنا بِيَسُوع المَسِيح * لِلاَعمَالِ الصَّالِحَة * الَّتِي سبق

اللَّه فاعدها لِنتصرف فِيهَا * ثم *

Qui est arrhabo hæreditatis nostræ, in 14
redemptionem acquisitionis, ad laudem gloriæ ipsius.

Lectio sabbathi vigesimi octavi post Pentecosten.

Propterea cùm audierim ego fidem in 15
vos inditam in Jesu Christo, & charitatem vestram in omnes sanctos: Non de- 16
sino gratias agere pro vobis, faciens in orationibus meis mentionem vestri, ut 17
concedat vobis Deus Dominus noster Jesus Christus pater gloriæ, Spiritum sapientiæ & revelationis, Hucusque
per agnitionem ipsius, Illuminantem oculos cordium vestrorum: ut sciatis quæ sit 18
spes vocationis ipsius, & quæ sint divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in sanctis:
Et quæ sit eminentia magnitudinis po- 19
tentiæ ipsius in nobis fidelibus, pendentis ab efficacia fortitudinis voboris ipsius,
Quod exercuit in Christo, quem suscita- 20
vit à mortuis, & sedere fecit in dextera sua in cœlestibus, Supra celsitudinem 21
omnis Principatus, & Potestatis, & Potentiæ, atque Dominii, omnisque nominis
quod nominatur non solùm in hoc sæculo, sed & in sæculo quod expectatur.

Lectio feriæ secundæ quæ decima septima est post Pentecosten.

O fratres, Deus quidem subjecit omnia 22
sub pedes filii sui, eumque dedit caput super omnia ipsi Ecclesiæ, Quæ est cor- 23
pus ejus, quod est complementum, perficiens omnia in omnibus. Hactenus

CAP. II.

Vos igitur cùm essetis mortui in de- 1
lictis & peccatis, In quibus versati estis 2
aliquando in hoc sæculo, secundùm prin-
cipem potestatis aëris, spiritus nunc
agentis in filiis contumaciæ: Delictis 3
inquam *in quibus nos omnes versati fu-*
mus aliquando in cupiditatibus carnis
nostræ, facientes voluntates carnis etiam
in mentibus nostris, eramusque naturâ
filii iræ sicut reliqui. Finis.

Dominicâ vigesimâ tertiâ post Pentecosten.

Deus autem, quum sit indefinenter dives 4
in misericordia, propter ubertimâ chari-
tatem suam quâ dilexit nos, Dum mortui 5
essemus in delictis, vivificavit nos per
Christum cum ipso: (per gratiam enim
ipsius vos estis servati:) Et suscitavit 6
nos cũ ipso, nosq; cum ipso sedere fecit in
cœlestibus, per Jesum Christũ: Ut decla- 7
varet seculis succedentibus opulentiam
gratiæ suæ valde eminentem, in nos pro-
fusam ex benignitate sua per Jesum Chri-
stum. Ipsius enim gratiâ vos estis servati 8
per fidem: idque non ex vobis est: Dei
donum est: Non ex operibus: nequis glo- 9
rietur. Nam ipsius sumus opificium, ab 10
eo creati per Jesum Christum ad opera
bona quæ Deus antea paravit ut in eis
versaremur. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወፈድፋደ : ጸነዐ : ኀይሉ : ዘለዕሴነ : በክርስቶስ:=· ወአንሥአ : እመውታን : ወአነበ
20 ሮ : በየማኑ : በሰማያት:=· መልዕልተ : ኵሉ : መላእክት : ወመኳንንት : ወኀይለት : ወ
21 ለጋለስት : ወኵሉ : ሰሙ : ዘይሰመይ : ለኮ : በገዘ : ዓለመ: ባሕቲቱ : በዘኒ : ይመጽእ:=·
22 ወኵሉ : አግረረ : ሎቱ : ታሕተ : እገሪሁ : ወኪያሁ: ረሰየ : ለኵሉ : ቤተ : ክርስቲያን:=·
23 በዘሠጋሁ : ዘመልአቱ:ፋጸሜሁ:ለኵሉ: ፍጹመ::=·

ፀ

1
2 ሶ ወለእንትሙሂ : እንዘ : መዉታን : ለኀጥኦ : በኀጢአትክሙ:=· በዘ : ቦቱ : ሖርክሙ:
ትካት : በኀብረተ : ለመርዕቶዝ : ዒለመ : ወበመልአኮ : መሶንን : ርእየተ : ነፍስ : ዘይቴይ
3 ሎሙ : ይእዜ : ለደቂቀ : ኅሐድያን:=· ወንሕነሂ : ኵልነ : ገበርነ : ትካት : በፍትወ
ተ : ለሠጋነ : ወገበርነ : ፈቃደ : ለሠጋነ : ወዘሖለይነ : ወኮነ : ውሉዳ : መንሱት : ኵመ :
እልክቱ : ሰብእ::=·

ቅድመ:ሊጲፋንያ:በሰንበት:ኅባ:ይትነበብ:=·

4
5 ወእግዚአብሔርሰ : በብዕለ : ምሕረቱ : ወበብዝኅ : ፍቅሩ : ዘለፍቀረነ:=· እንዘ : መ
6 ውታን : ንሕነ : በኀጢአትነ : ለሕየወነ : በክርስቶስ: ወድኅነ:በጸጋሁ:: በሥዕዕነ:=·
7 ወእመሂ : ነበረ : ወእመሂ ; ተንሥአ : በሰማያት : በክርስቶስ : ሊየሱስ:=· ኵመ :
8 ያርሊ : በዒለመ:ዘይመጽእ : ብዝኅ : ጸጋሁ : በዘ : ምሕረነ : በክርስቶስ:=· እንመ :
በጸጋሁ : ድኅነ : ወበእሚነ : ወኀዚ : ጸጋ : እግዚአብሔር : ውእቱ : ወሊኮነ : ዘዚእክ
9 ሙ:=· ወለኮ : በምግባሪነ : ኵመ : እልቦ : ዘይትመካሕ:=· እንመ : ተግባሩ : ንሕ
10 ነ : ወፈጠረነ : በእንቲ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ለመግባረ : ሠናይ : ዘለቅደመ : ሠሪዐ : እግዚ
አብሔር : በዘ : ቦቱ : ነሐውር::=·

Et abundavit firmitas potentiæ suæ quæ super nos in Christo. Et suscitavit eum 19
à mortuis, & posuit eum ad dextram suam in cœlis, Supra omnes angelos, & 20
potestates, & virtutes, & dominos, & omne nomen quod nominatur, non in hoc 21
mundo solùm, sed in futuro. Et omnia subjecit ei sub pedibus ejus, & ipsum 22
præposuit toti domui Christianorum, In corpore ejus qui est perfectio omnis per- 23
fecti.

CAP. II.

Et vos mortui fuistis in peccatis vestris, Quibus ambulastis olim in via con- 1
stitutionis hujus mundi, & secundùm principem potestatis, imaginem spiritûs qui 2
prævalet nunc filiis hæreticis. Et nos etiam omnes fecimus olim, secundùm 3
desiderium carnis nostræ, & fecimus voluntatem carnis nostræ, & quæ cogita-
vimus, & fuimus filii perditionis, sicut reliqui homines.

Sabbato præcedente Epiphaniam, ubi legitur.

Sed Deus in divitiis misericordiæ suæ, & in multa charitate sua quâ dilexit 4
nos, Quum mortui essemus in peccatis nostris, vivificavit nos in Christo, & 5
liberavit nos in gratia ipsius.

Dominicâ Hosanæ. 6

Unáque sedit, unáque resurrexit in cœlis in Christo Jesu: Ut ostenderet in se- 7
culo succedente, abundantiam gratiæ suæ in qua misertus est nobis in Christo.
Quia in gratia ejus servavit nos, & in fide: & hæc donum Dei est, & non est 8
vestra. Et non in operibus nostris: ut non sit qui glorietur. Quia opus ejus su- 9
mus, & creavit nos per Jesum Christum ad opus bonum, quod præordinavit 10
Deus ut in illo ambulemus.

Ideò *memento* quòd vos aliquandò Gentes in carne, *dicti* præ-
11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι (δ) ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀ-
putium à *dicta* circumcisione in carne manu factâ: Quia era-
12 κροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου· Ὅτι (ε) ἦ-
tis in tempore illo sine Christo, alienati à *republica* Is-
τε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσ-
rael, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, &
ραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν, τῆς ἐπαγγελίας ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ
athei in mundo. Nunc autem in Christo Jesu vos aliquando *existentes*
13 ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες
longè, propè facti estis in sanguine Christi. Ipse enim est
14 μακρὰν, (ζ) ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ
pax nostra, *faciens* utraque unum, & medium parietem maceriæ
εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ
solvens: *inimicitiam* in carne sua, Legem mandatorum *in dogma-*
15 λύσας· τὴν ἔχθραν ἐν σαρκὶ αὐτοῦ, Τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμα-
tis abolens: ut duos condat in semetipso in unum novum homi-
σι καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν (η) ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρω-
nem, faciens pacem: Et reconciliet ambos in uno corpore
16 πον, ποιῶν εἰρήνην· Καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ
Deo per crucem, interficiens *inimicitiam* in ipso. Et veniens evan-
17 Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐλθὼν εὐηγ-
gelizavit pacem vobis qui longè, & iis qui propè: Quoniam per ipsum ha-
18 γελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν, (θ) καὶ τοῖς ἐγγύς· Ὅτι δι' αὐτοῦ ἔ-
bemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem. Nem-
19 χομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα. Ἄ-
pè ergò non jam estis hospites & advenæ, sed concives Sanctorum, & do-
ρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, (ι) ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων, καὶ οἰ-
mestici Dei: Superædificati super *fundamento* Apostolorum & Pro-
20 κεῖοι τοῦ Θεοῦ· Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ προ-
phetarum, *existente* summo angulari ipso Jesu Christo: In quo omnis ædi-
φητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ (κ) Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκο-
21 δομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ· Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς
ficatio *coagmentata* crescit in templum sanctum in Domino: In quo & vos
22 συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.
coædificamini in habitaculum Dei in Spiritu.

CAP. III. γ'.

Δ' Hujus gratiâ ego Paulus vinctus Christi Jesu pro vobis Gentibus: Si
1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· Εἴ-
quidem audîstis dispensationem gratiæ Dei *datæ* mihi in
2 γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς (α) χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς
vos: Quoniam secundùm revelationem *notificavit* mihi *mysterium*, (sicut
ὑμᾶς· Ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν (β) ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, (καθὼς
3 *priùs* scripsi in brevi: *Ad quod* potestis legentes intelligere prudentiam
προέγραψα ἐν ὀλίγῳ· Πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν
4 meam in mysterio Christi:) Quod in aliis generationibus non agnitum est
μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ·) (γ) Ὃ ἐν ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη
5 filiis hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus &
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ
Prophetis in Spiritu: Esse Gentes cohæredes & cocorporales, & com-
προφήταις ἐν Πνεύματι· Εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα, καὶ συμ-
6 participes promissionis ejus in Christo, per Evangelium: Cujus fa-
μέτοχα τῆς (δ) ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου· Οὗ (ε) ἐ-
7 ctus sum minister secundùm donum gratiæ Dei *datum* mihi secundù
γενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ (ζ) τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ
operationem virtutis ejus. Mihi minimo omnium Sanctorũ data
τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ (η) πάντων τῶν ἁγίων ἐδό-
8 est gratia hæc, in Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi;
θη ἡ χάρις (θ) αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον (ι) πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ·

MS. A. (δ) ποτὲ ὑμεῖς (ε) ἦτε τῷ (ζ) ἐγενήθητε ἐγγὺς (η) αὐτῷ (θ) καὶ εἰρήνην τοῖς (ι) ἐν ἐσχ' συναποκλῆτε (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ· Κεφ. γ'. MS. A. (α) χάριτος αὐτοῦ τοῦ
(β) ἐγνωρίσθη μοι (γ) ὃ ἑτέραις (δ) ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὰ (ε) ἐγενήθην (ζ) τοῦ δοθείσης (η) πάντων ἁγίων (θ) αὕτη, τοῖς (ι) πλοῦτος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quamobrem estote memores vos Gentes 11
quondam carnales fuisse, vocatosque fuisse
Præputium ab ea quæ vocatur Circuncisio,
estque manufacta in carne. Et eratis in il- 12
lo tempore absque Christo, & extranei eratis à conversationibus Israel, & hospites eratis testamento promissionis, ac sine spe eratis, & sine Deo in mundo. Nunc autem per 13
Jesum Christum, vos qui quondam longinqui eratis, facti estis propinqui in sanguine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fe- 14
cit utraque unum, ac diruit maceriam quæ stabat in medio, & odium per carnem suam. Legemque præceptorum, præceptis suis ab- 15
rogavit, ut duos conderet in semetipso in unum hominem novum: & fecit pacem. Et 16
conciliavit ambos in uno corpore cum Deo; cruceque suâ enecavit odium. Et veniens 17
evangelizavit pacem vobis qui longinqui eratis, & propinquis. Quandoquidem per 18
eum habemus aditum utrique per unum Spiritum ad Patrem.

Feriâ V. post Resurrectionem. 4.

Proinde non estis hospites nec incolæ, sed 19
filii civitatis Sanctorum, & filii domûs Dei.
Et ædificati estis super fundamentum Apostolorum & Prophetarum: & factus est caput 20
anguli ædificii ipse Jesus Christus. In eo- 21
que coagmentatur totum ædificium, & excrescit in templum sanctum in Domino: Dum & vos in eo ædificamini in habitaculum Dei per Spiritum. 22

CAP. III.

Propterea ego Paulus vinctus sum Jesu 1
Christi pro vobis Gentibus. Si audîstis dis- 2
pensationem gratiæ Dei quæ data est mihi in vos: Quòd per revelationem innotuit 3
mihi arcanum, quemadmodum paucis scripsi vobis. Prout potestis legentes intelligere 4
cognitionem meam in arcano Christi. Quod 5
quidem in aliis ætatibus non innotuit filiis hominum, sicut nunc revelatum est Apostolis ejus sanctis, & prophetis ejus per Spiritum. Ut sint Gentes cohæredes ejus, & par- 6
ticipes corporis ipsius, & promissionis quæ data est de eo per Evangelium: Cujus fa- 7
ctus sum minister juxta donum gratiæ Dei, quod datum est mihi ab efficacia virtutis ejus: Mihi, qui minimus sum omnium San- 8
ctorum, data est gratia hæc, ut evangelizem inter Gentes divitias illas Christi, quæ sunt imperveſtigabiles:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወተዘከሩ : ለንትሙ : ለሕዛብ : ትካት : በሕገ : ዘሥጋ : ዘይብልዋ : ቍልፊት : ይብል
12 ዋ : ግዝረት : ግብረ : እደ : ሰብእ:=: ወሊታለመርሙ : ለክርስቶስ : ውእተ : ለጊረ :
ወነከረን : ለንትሙ : እመሀገሪተ : እስራኤል : ወነግደን : እመሠርዐተ : ተስፋሁ:: ወለ
13 ልብክሙ : ተስፋ : ወሊታለመርሙ : ለእግዚአብሔር : በውስተ : ዓለም:=: ወይእዜ : ባ
ሕቱ : ለንትሙ : እለ : ትካት : ርሑቃን : ቀረብክሙ : በደሙ : ለክስርቶስ::=:
14 እሰመ : ውእቱ : ሰላምነ : ዘረሰዮሙ : እሑደ : ለክልኤሆሙ: ወነሠተ:ለረፍተ:ማእከል:=:
15 እንተ:ጽልእ: በሥጋሁ: ወሰዐረ: ሕገ: ትእዛዝ: ዘመርዐት: ከመ: በእሱዱ: ብእሲ: ሐዲስ:
ደረስዮሙ: ለክልኤሆሙ : ወገብረ: ሰላመ::=:

Et memenxote vos Gentes olim in lege carnis, quam vocant præputium: vocabant 11
circumcisionem, opus manu hominis factum. *Et nesciebatis Christum isto tem-* 12
pore, & alieni fuistis à civitate Israelis, & extranei à testamento promissi-
onis suæ, & non habuistis spem, & nesciebatis Deum in mundo. Sed nunc 13
vos qui olim longinqui fuistis, appropinquâstis in sanguine Christi. Quia ipse 14
est *pax nostra qui fecit unum utrosque, & destruxit parietem medium,*
Qui est odium, in carne sua, & evacuavit legem mandati testamenti, ut in 15
uno homine novo constitueret utrosque, & fecit pacem.

Versio VULGATA LATINA.

11 Propter quod memores estote, quòd aliquando vos Gentes in carne, qui dici-
12 mini præputium, ab ea quæ dicitur circumcisio in carne, manu facta: Quia eratis illo in tempore sine Christo, alienati à conversatione Israël, & hospites te-
13 stamentorum, promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo. Nunc autem in Christo Jesu, vos, qui aliquando eratis longè, facti estis propè in san-
14 guine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, & medium pa-
15 rietem maceriæ solvens, inimicitias in carne sua: Legem mandatorum decretis evacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem,
16 Et reconciliet ambos in uno corpore Deo per crucem, interficiens inimicitias in
17 semetipso. Et veniens evangelizavit pacem vobis, qui longè fuistis; & pacem
18 iis, qui propè. Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu
19 ad Patrem. Ergò jam non estis hospites, & advenæ: sed estis cives Sanctorum,
20 & domestici Dei: Superædificati super fundamentum Apostolorum, & Pro-
21 phetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu: In quo omnis ædificatio
constructa crescit in templum sanctum in Domino: In quo & vos coædificamini 22
in habitaculum Dei in Spiritu.

CAP. III. 1

Hujus rei gratiâ, ego Paulus vinctus Christi Jesu, pro vobis Gentibus, Si tamen audîstis dispensationem gratiæ Dei, quæ data est mihi in vobis: Quoniam secundùm revelationem notum mihi factum est sacramentum, sicut suprà scripsi in brevi: Prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio Christi: Quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus, & prophetis in Spiritu: Gentes esse cohæredes, & concorporales, & comparticipes promissionis ejus in Christo Jesu per Evangelium: Cujus factus sum minister, secundùm donum gratiæ Dei, quæ data est mihi secundùm operationem virtutis ejus. Mihi omnium Sanctorum minimo data est gratia hæc, In Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قِرَاءَةُ السَّبْتِ التَّاسِعِ وَالعِشْرِينَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * فَلِذَلِكَ اذْكُرُوا أَنَّكُمُ الأُمَمُ 11
بِالجَسَدِ وَمَا مَا * الَّذِينَ يَدْعُونَكُمْ ذَوِي غُلْفَةٍ * المَعْمُولَ لَهُمْ ذُو خِتَانَةٍ بِجَسَدٍ مَصْنُوعَةٍ بِيَدٍ *
* أَنَّكُمْ كُنْتُمْ فِي ذَلِكَ الوَقْتِ بِغَيْرِ مَسِيحٍ غُرَبَاءَ فِي سِيَرِ إِسْرَائِيلَ * وَأَجْنَبِيِّينَ مِنْ عُهُودِ المَوْعِدِ * 12
لَا رَجَاءَ لَكُمْ * وَبِغَيْرِ إِلَهٍ فِي العَالَمِ * فَالآنَ بِيَسُوعَ المَسِيحِ * أَنْتُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ فِيمَا مَضَى بَعِيدًا * 13
قَدْ صِرْتُمْ بِدَمِ المَسِيحِ قَرِيبًا * ثُمَّ * * الأَحَدُ الرَّابِعُ وَالعِشْرُونَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * * المَسِيحُ 14
هُوَ سَلَامُنَا الَّذِي صَنَعَ الفَرِيقَيْنِ كِلَاهُمَا وَاحِدًا * وَنَقَضَ وَسَطَ حَائِطِ سِيَاجٍ * العَدَاوَةَ بِجَسَدِهِ * 15
وَبَطَّلَ شَرِيعَةَ الوَصَايَا بِمُعْتَقَدَاتِهِ * لِيَبْرَأَ بِذَاتِهِ الِاثْنَيْنِ إِنْسَانًا وَاحِدًا جَدِيدًا صَانِعًا سَلَامًا *
* وَيُصَالِحَ بَيْنَهُمَا كِلَيْهِمَا بِجَسَدٍ وَاحِدٍ * فَصَالَحَنَا اللَّهَ بِالصَّلِيبِ * وَقَتَلَ العَدَاوَةَ بِذَاتِهِ * وَلَمَّا 16 17
جَاءَ بَشَّرَكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ بَعِيدًا * وَالَّذِينَ كُنْتُمْ قَرِيبًا بِالسَّلَامَةِ * لِأَنَّ بِهِ لَنَا القَرِيقَيْنِ كِلَيْنَا 18
المَدْخَلَ إِلَى الآبِ بِرُوحٍ وَاحِدَةٍ * * قِرَاءَةُ السَّبْتِ السَّابِعِ عَشَرَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * * فَلِسَمْ 19
إِذًا غُرَبَاءَ وَسُكَّانًا أَيْضًا * بَلْ قُرَبَاءَ القِدِّيسِينَ فِي مَدِينَتِهِمْ وَأَهْلَ اللَّهِ الخَاصِّينَ * الَّذِينَ قَدْ 20
بُنِيتُمْ عَلَى أَسِّ الرُّسُلِ وَالأَنْبِيَاءِ * الَّذِي حَجَرُ زَاوِيَتِهِ هُوَ يَسُوعُ المَسِيحُ * الَّذِي كُلُّ بِنَاءٍ فِيهِ 21
مُتَلَاصِقُ الفُصُولِ وَمُنْتَظِمٌ بِهِ * يَسْمُو بِالرَّبِّ هَيْكَلًا قِدِّيسًا * هَذَا الَّذِي بِهِ تَسْرِكُونَ فِي 22
بُنْيَانِكُمْ لِتَصِيرُوا مَسْكَنَ اللَّهِ بِالرُّوحِ * ثُمَّ * * الفَصْلُ الثَّالِثُ * * أَنَا بُولُصُ أَسِيرُ 1
يَسُوعَ المَسِيحِ المُقَيَّدُ مِنْ أَجْلِكُمْ مَعْشَرَ الأُمَمِ * إِنْ كُنْتُمْ لَعَلَّكُمْ قَدْ سَمِعْتُمْ سِيَاسَةَ اللَّهِ 2
الَّتِي مُحِيَتْهَا لَكُمْ * أَنَّهُ عُرِّفَنِي السِّرَّ بِاعْلَانٍ كَمَا سَبَقْتُ فَكَتَبْتُ بِقَوْلٍ يَسِيرٍ * إِذَا قَرَأْتُمُوهُ 3 4
يُمْكِنُكُمْ أَنْ تَفْطَنُوا بِفَهْمِي بِسِرِّ المَسِيحِ * الَّذِي لَمْ يُعْرَفْ بِهِ بَنُو النَّاسِ فِي أَجْيَالٍ أُخَرَ * 5
مِثْلَمَا قَدْ أُعْلِنَ الآنَ لِرُسُلِهِ القِدِّيسِينَ بِالرُّوحِ القُدُسِيِّ * لِتَكُونَ الأُمَمُ مُتَسَاوِيًا 6
مَوْرُوثِهِمْ مُنْتَظِمًا جِسْمُهُمْ * مُتَّحِدَةً سِرْكَتُهُمْ بِوَعْدِ المَسِيحِ * بِالبِشَارَةِ * الَّتِي صِرْتُ أَنَا لَهَا خَادِمًا * 7
بِمَوْهِبَةِ اللَّهِ الَّتِي أَعْطَيْتُهَا كَمَا يَخُصُّ بِفِعْلِ قُدْرَتِهِ * ثُمَّ * * قِرَاءَةُ الأَرْبِعَاءِ مِنَ الجُمُعَةِ
السَّابِعَةَ عَشَرَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * فَلِي أَنَا أَصْغَرِ أَدْنِيَاءِ كَافَّةِ القِدِّيسِينَ أُعْطِيَتْ هَذِهِ النِّعْمَةُ * 8
أَنْ أُبَشِّرَ فِي الأُمَمِ بِغِنَى اللَّهِ الَّتِي لَا يُسْتَقْرَى أَسْرُهَا *

Lectio sabbathi vigesimi noni post Pentecosten.

Propterea mementote vos quondam 11
Gentes in carne, quos Præputiatos
vocant hi qui dicuntur Circumcisionem
in carne manu factam habentes: Fuisse 12
vos illo tempore sine Christo, peregrinos
in ratione vivendi Israelis, & alienos à
pactis promissionis, spe destitutos, & Dei
expertes in mundo. At nunc per Jesum 13
Christum, vos qui eratis antehac procul,
jam facti estis per sanguinem Christi
prope. Hactenus.

Dominicâ vigesimâ quartâ post Pentecosten.

Christus est pax nostra, qui utramque 14
factionem in unam redegit, & destruxit
medium parietem sepis Inimicitiæ per 15
carnem suam, & abrogavit Legem man-
datorum per decreta sua: ut conderet
utramque in semetipso in unum novum
hominem, faciens pacem: Et reconciliaret 16
utramque simul in uno corpore. Reconci-
liavit nos igitur Deo per crucem, & pro-
priâ personâ inimicitiam interemit: Et 17
veniens, vobis qui procul eratis, & qui
prope eratis, pacem annuntiavit. Quoni- 18
am per ipsum nos ambæ factiones aditum
habemus ad Patrem per unum spiritum.

Lectio feriæ tertiæ post Pentecosten decimæ septimæ.

Igitur non estis amplius peregrini & 19
hospites, sed propinqui sanctorum in ipso-
rum civitate, & domestici Dei peculia-
res; Qui extructi jam estis supra fun- 20
damentum Apostolorum & Prophetarum,
cujus lapis angularis est persona Jesu
Christi, In quo structura quælibet mem- 21
bris compacta atq; composita, crescit in
Domino in templum sanctum. In quo vos 22
participatis in structura vestra, ut sitis
templum Dei per spiritum. Hucusque.

CAP. III.

EGo Paulus mancipium sum Jesu 1
Christi vinctum propter vos, turba Gen-
tium. Si fortè audistis dispensationem 2
gratiæ Dei quæ data est mihi propter
vos: Quòd scilicet ipse notum mihi fe- 3
cerit mysterium per revelationem, ut ante
scripsi brevi sermone. Quem quum le- 4
geritis, percipere poteritis intelligentiam
meam in mysterio Christi, Quod non 5
cognoverunt filii hominum aliis ætati-
bus, ut nunc revelatum est Apostolis ejus
sanctis per Spiritum sanctum. Ut sint 6
Gentes æquales hæreditatis, cohærentis
corporis, concordis participationis in
promissione Christi per Evangelium: Cu- 7
jus factus sum ego minister ex dono gra-
tiæ Dei, quæ data est mihi secundùm ef-
ficacitatem potentiæ ipsius. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

Mihi enim humillimo inter vilissimos 8
omnium sanctorum data est gratia hæc,
ut annuntiem inter Gentes opulentiam
Dei, cujus vestigia prosequi nemo potest:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወዓረቆሙ : ለክልኤሆሙ : በእሑዱ : ለሠጋሁ : ለኀበ : እግዚአብሔር : በመሰቀሉ : ለጽልኣ
17 እ : ቀተለ : ቦቱ ::=ፁ ወመጽአ : ወወሀበነ : ሰላመ : ለርሑቃን : ወሰላመ : ላቅረቡን ::=ፁ
18 እስመ : ውእቱ : መርሐነ : ወዐረቀነ : ለክልኤቱ : ለኀበ : ለቡሁ : በመንፈስ : ቅዱስ ::=ፁ
19 እመይእዜ : እንከ : ሊኆነ : ነግደ : ወፈላሴ : ሀገራቶሙ : ለቅዱሳን : ንሕነ : ወሰብእ : ቤ
20 ቱ : ለእግዚአብሔር : ንሕነ ::=ፁ ወተሐነጽክሙ : ደቦ : መሠረተ : ሐዋርያት : ወነቢ
21 ያት : እንዘ : ክርስቶስ : እብን : ማእዘንት ::=ፁ ዘቦቱ : የኀድር : ኵሉ : ሕንጻ : ወይ
22 ጸንዕ : ውስተ : ጽርሐ : መቅደሱ : በእግዚእነ ::=ፁ ወለእንትሙኒ : ቦቱ : ተሐነጽክሙ : መሓ
ደረ : ለእግዚአብሔር : በመንፈስ : ቅዱስ ::=ፁ

በሣልስ : ሰንበት : ዘቅደመ : ጌና : ኀበ : ይትነበብ ::=ፁ

1 ሮ ወእንበይነዝ : እነ : ጳውሎስ : ሙቁሑ : ለክርስቶስ : እንበይነ : ዚአክሙ : ለሕዝብ ::=ፁ
2 ሰበሁ : ሰሚዕክሙ : ሀብተ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : ዘወሀበኒ : በእንቲአክሙ ::=ፁ እስመ :
3 ኅሠተ : ሊተ : ወእርእየኒ : ምክሮ :: በከመ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ሕዳጠ ::=ፁ ዘትክሡ :
4 ለንብቦ : ወታእምሩ : ሕሊናየ : በምክሬ : ለክርስቶስ ::=ፁ ዘለያለመሮ : ካልእ : ትው
5 ልድ : ደቂቀ : እጓለ : እመሕያው : ኅሙ : ይእዜ : ተከሠተ : ለቅዱሳኒሁ : ወለሐዋርያ
6 ቲሁ : ወለነቢያት : በመንፈስ : ቅዱስ ::=ፁ ኅሙ : ይደልዎሙ : ለለሕዛብ : መዋርስቲሁ :
7 ወሠጋሁ : ወኅበሬ : ተስፋ : በክርስቶስ : ሊየሱስ : በትምህርተ : ወንጌል ::=ፁ ዘሶ
8 ቱ : ተሠየመኩ : ላለኒ : በሀብተ : ጸጋሁ : ዘወሀበኒ : ወበረድሌተ : ኀይሎ ::=ፁ ሊተ :
ዘእቱሑት : እመኵሉ : ቅዱሳን : ወሀበኒ : ዘንተ : ጸጋሁ : ለመህርክሙ : ለለሕዛብ : ብዕ
ለ : ክርስቶስ : ዘለልቦ : ለሰረ ::=ፁ

Et reconcilians utrosque in uno corpore suo, Deo, in cruce ejus, inimicitias 16
trucidavit in ea. Et venit & dedit nobis pacem longinquis, & pacem pro- 17
pinquis. Quia ipse adduxit nos, & reconciliavit nos utrosque patri suo in 18
Spiritu sancto. Ex nunc igitur non est peregrinus neque advena: concives 19
Sanctorum sumus, & domestici Dei sumus. Et constructi fuistis super fun- 20
damentum Apostolorum & prophetarum, quum Christus sit lapis angul- 21
requiescit totum ædificium, & confirmatur in templum sanctum suum in Domi-
no nostro. Et vos in eo coædificamini in habitaculum Dei in Spiritu sancto. 22

Sabbato tertio præcedente confessionem, ubi legitur.

CAP. III. 1

ET propterea ego Paulus vinctus *Christi propter vos Gentes, Si audistis do-* 2
num gratiæ Dei quam dedit mihi pro vobis. Quia revelavit mihi, & mon- 3
stravit mihi consilium suum, sicut scripsi vobis modico: Quòd potestis lege- 4
re, & intelligere cogitationem meam in consilio Christi: Quod nescirebat alte- 5
ra generatio filiorum hominum, sicuti nunc revelatum est Sanctis ejus, & Apo-
stolis ejus, & prophetis in Spiritu sancto, ut faceret Gentes cohæredes, & 6
corpus suum, & consortes promissionis suæ in Christo Jesu in doctrina evan-
gelii. Cui constitutus sum minister, in dono gratiæ ejus quam dedit mihi, & 7
in auxilio virtutis ejus. Mihi, minimo omnium Sanctorum, dedit hanc gra- 8
tiam ejus, ut docerem vos Gentes divitias Christi quæ non habent vestigia.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ς'.

Et illuminare omnes quæ communio mysterii abscónditi à
9 Καὶ (κ) φωτίσαι πάντας τίς ἡ κοινωνία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ
seculis in Deo, omnia condenti per Jesum Christum: Ut innote-
10 τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ, τῷ τὰ πάντα (λ) κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἵνα γνω-
scat nunc principatibus & potestatibus, in supercœlestibus, per Ecclesiam,
στισθῇ νῦν τοῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, διὰ τῆς ἐκκλησίας,
multiformis sapientia Dei: Secundùm propositum seculorum, quod fecit
11 ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ· Κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν
in Christo Jesu Domino nostro. In quo habemus fiduciam &
12 (μ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν (ν) καὶ
accessum in confidentia, per fidem ejus. Ideò peto non segne-
13 τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει, διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. Διὸ αἰτοῦμαι μὴ (ξ) ἐκκα-
scere in tribulationibus meis pro vobis, quæ est gloria vestra. Hujus gratiâ
14 κεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν Ε'
flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex
15 κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν (ο) πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἐξ
quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur, Ut det vobis
16 οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, Ἵνα (π) δῷη ὑμῖν
secundùm divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum
κατὰ (ρ) τὸ πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος
ejus in interiorem hominem: Habitare Christum per fidem in cordibus
17 αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον· Κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις
vestris: in charitate radicati & fundati, Ut possitis comprehendere
18 ὑμῶν· ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, Ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι
cum omnibus Sanctis, quæ latitudo, & longitudo, & profunditas, & sublimitas: Cogno-
19 σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος, καὶ μῆκος, καὶ βάθος, καὶ ὕψος· Γνῶ-
scéreque excellentem cognitionis charitatem Christi: ut impleamini in
ναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν (σ) τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· ἵνα πληρωθῆτε εἰς
omnem plenitudinem Dei. At potenti super omnia facere super
20 πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ
ex abundanti, quæ petimus aut mente concipimus, secundùm virtutem illam efficientem in
ἐκ περισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν
nobis: Ipsi gloria in Ecclesia, in Christo Jesu, in omnes generationes
ἡμῖν· Αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (τ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς 21
seculi seculorum. Amen.
τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

CAP. IV. Δ'.

Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, dignè ambulare vocatione
Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως 1
quâ vocati estis, Cum omni humilitate & mansuetudine, cum lenitate animi,
ἧς ἐκλήθητε, Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, 2
sustinentes alii alios in charitate: Studentes servare unitatem Spiritûs
ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ· Σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος 3
in vinculo pacis. Unum corpus & unus Spiritus: sicut & vocati estis
ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἓν σῶμα καὶ ἓν Πνεῦμα· καθὼς καὶ ἐκλήθητε 4
in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma:
ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· 5
Unus Deus & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus
Εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν (α) πᾶσιν 6
vobis. Uni autem cuique nostrûm data est gratia secundùm mensuram donationis
ὑμῖν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς 7
Christi. Ideò dicit; Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem: &
τοῦ Χριστοῦ. Διὸ λέγει, Ἀναβὰς εἰς ὕψος, (β) ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν· καὶ 8
dedit dona hominibus. (Quod autem, ascendit, quid est, si non quia & de-
ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. (Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν, εἰ μὴ ὅτι καὶ (γ) κατ- 9
scendit primùm in inferiores partes terræ? Ille descendens, ipse est &
έβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; Ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι καὶ 10
ascendens supra omnes cœlos, ut adimpleret omnia.)
ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.)

MS. A. (κ) φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία (λ) κτίσαντι· Ἵνα γνωρισθῇ (μ) ἐν τῷ Χριστῷ (ν) καὶ προσαγωγὴν (ξ) ἐνκακεῖν (ο) πατέρα, Ἐξ οὗ (π) δῷ (ρ) τὸ πλοῦτος (σ) ἀγάπαν τοῦ γνῶναι τὸ (τ) καὶ ἐν ΚΕΦ. Δ'. MS. A. (α) πᾶσιν. Ἑνὶ (β) ᾐχμαλωτεύσας αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν (γ) κατέβη εἰς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et exponam omnibus quæ sit dispensatio ar- 9
cani illius quod abditum erat à seculis in
Deo, qui omnia condidit: Ut per ecclesiam 10
innotescat sapientia Dei differentiis plena,
principatibus ac potestatibus quæ sunt in
cœlis: Quam disposuerat à seculis, quam- 11
que condiderat in Jesu Domino nostro. Per 12
quem habemus audaciam & accessum per
fiduciam fidei illius.

Gestatione Crucis. 5.

Quapropter peto ne me tædeat oppressionum 13
mearum, quæ sunt pro vobis: cùm hoc ce-
dat in gloriam vestram. Et flecto genua mea 14
ad patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex 15
quo nominatur omnis paternitas quæ est in
cœlo & in terra: Ut det vobis secundùm 16
divitias gloriæ suæ, ut virtute confirmemini
per Spiritum suum: ut in homine vestro in-
terno Habitet Christus per fidem, & in 17
cordibus vestris per charitatem: stabili ma-
nente radice vestrâ, & fundamento vestro.
Ut possitis comprehendere cum omnibus 18
Sanctis quæ sit altitudo & profunditas, &
longitudo ac latitudo: Et agnoscatis excel- 19
lentiam charitatis Christi, & impleamini
omni plenitudine Dei. Ei autem qui potens 20
est virtute omnia superante facere nobis et-
iam supra ea quæ postulamus aut meditamur,
secundùm virtutem ipsius quæ exercetur in
nobis: Ipsi *inquam* gloria in Ecclesia sua 21
per Jesum Christum in omnes ætates seculi
seculorum. Amen.

CAP. IV.

Ascensione Domini nostri. 6.

ITaq; rogo vos ego vinctus in Dño nostro, 1
ut ambuletis prout decorũ est vocationi quâ
vocati estis, Cum omni humilitate mentis, 2
& placabilitate, & longanimitate; & tolerate
alius alium per charitatem. Et satagite ser- 3
vare concordiam spiritûs cum vinculo pa-
cis: Ut sitis in uno corpore, & uno spiritu, 4
quemadmodum vocati estis in una spe voca-
tionis vestræ. Unus enim est Dominus, & 5
una fides, & unum baptisma, Unúsque Deus 6
Pater omnium, & super omnia, & per omnia,
& in nobis omnibus. Verùm unicuique no- 7
strûm data est gratia juxta mensuram dona-
tionis Christi. Quapropter dictum est, A- 8
scendit in altum, & captivam abduxit ca-
ptivitatem, & dedit dona hominibus. Quòd 9
autem ascenderit, quidnam est, nisi quòd et-
iam descenderat priùs in ima terræ? Qui 10
descendit, ipse est qui etiam ascendit supra
omnes cœlos, ut perficeret omnia.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወለብርሀ : ለኵሉ:: ምንት : ለፈርዐቱ : ለዝንቱ : ምክር : ዘሓቡኦ : እምፍጥረት :
10 ዓለም : በሓበ : እግዚአብሔር : ዘኵሉ : ፈጠረ::=ፅ ከመ : ይለዜ : ይተዐወቀ : ለቀ
ዳምት : ወለመኳንንት : እለ : በሰማያት : በለንተ : ቤተ : ክርስቲያኑ : በጎበቢሁ : ለእግ
11 ዚአብሔር : እንተ : ብዙኅ : ለበሪሃ:=ፅ በዘ : ሠርዖ : ለዓለም:: ዘገብረ : በክር ስቶስ:
12 ለያሱስ : እ°ዚአነ:=ፅ ዘቦቱ : ረከብነ : ጥሪሰ : ወመረጠነ : በሀይማኖቱ : ወ°ስተ : ተስ
13 ፋሁ::=ፅ ወይለዚኒ : ለስተበቁዐክሙ : ሊትተቀሥዕዐተ : ለሐሣምየ : በእንቲአክሙ :
14 ለክብርክሙ::=ፅ ፰ እንበይነ : ዝንቱ : እሰግድ : ለአብ:=ፅ

Et ut in lucem proferrem omnibus, quæ sit constitutio hujus consilii quod abscon- 9
ditum fuit à creatione mundi apud Deum qui omnia creavit. Ut nunc notum fiat 10
principibus & potestatibus qui in cœlis per ecclesiam suam in sapientia Dei quæ
multiformis est: In qua constituit mundum, quem fecit in Christo Jesu Domi- 11
no nostro: In quo invenimus gratiam, & ductorem nostrum in fiducia ejus in 12
promissione ejus. Et nunc rogo vos ne deficiatis pro afflictione mea propter vos, 13
pro gloria vestra. Propter hoc adoro Patrem. 14

Versio VULGATA LATINA.

9 Et illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi à seculis in Deo,
10 qui omnia creavit. Ut innotescat principatibus & potestatibus in cœlestibus
11 per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei, Secundùm præfinitionem seculorum,
12 quam fecit in Christo Jesu Domino nostro : In quo habemus fiduciam, & ac-
13 cessum in confidentia per fidem ejus. Propter quod peto ne deficiatis in tribu-
14 lationibus meis pro vobis : quæ est gloria vestra. Hujus rei gratiâ flecto genua
15 mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex quo omnis paternitas in cœlis &
16 in terra nominatur, Ut det vobis secundùm divitias gloriæ suæ, virtute corroborari
17 per Spiritum ejus in interiorem hominem, Christum habitare per fidem in cordibus
18 vestris : in charitate radicati, & fundati, Ut possitis comprehendere cum omni-
19 bus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum : Scire
etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi, ut impleamini in omnem ple-
20 nitudinem Dei. Ei autem, qui potens est omnia facere superabundanter quàm
21 petimus, aut intelligimus, secundùm virtutem, quæ operatur in nobis : Ipsi
gloria in Ecclesia, & in Christo Jesu, in omnes generationes seculi seculo-
rum. Amen.

CAP. IV.

1 Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione, quâ
2 vocati estis, Cum omni humilitate, & mansuetudine, cum patientia, sup-
3 portantes invicèm in charitate, Soliciti servare unitatem Spiritûs in vinculo
4 pacis. Unum corpus, & unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe voca-
5 tionis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma. Unus Deus & Pa-
6 ter omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.
7 Unicuique autem nostrûm data est gratia secundùm mensuram donationis Chri-
8 sti. Propter quod dicit; Ascendens in altum captivam duxit captivitatem : dedit
9 dona hominibus. Quòd autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primùm in
10 inferiores partes terræ? Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cœ-
los, ut impleret omnia.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * وَانْ اُضِيَّ الْكَافَةَ لِيَعْرِفُوا مَا هُوَ السِّرُّ الْمَكْتُومُ مُنْذُ الدُّهُورِ * عِنْدَ اللهِ الْبَارِي الْكُلَّ بِيَسُوعَ
10 الْمَسِيحِ * لِيُعْرَفَ الآنَ عِنْدَ ذَوِي الرِّيَاسَاتِ وَالسُّلْطَاتِ فِي السَّمَايِيَّاتِ * بِالْكَنِيسَةِ حِكْمَةُ اللهِ
11 الْجَزِيلُ تَلَوُّنُهَا * بِسَابِقِ عِلْمِهِ قَبْلَ انْشَآءِ الدُّهُورِ الَّتِي صَنَعَهَا بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ رَبِّنَا * الَّذِي
12 لَنَا الدَّالَّةُ بِهِ وَالاِقْتِيَادُ الَيْهِ بِاَمَانَةٍ وَبِيقَةٍ * فَلِذَلِكَ اَسْاَلُكُمْ اَلاَّ تَضْجَرُوا وَتَذْهَلُوا فِي اَحْزَانِي
13 مِنْ اَجْلِكُمْ الَّتِي هِيَ سِرُّكُمْ * فَلِهَذَا الْحَالِ اَحْنِي رُكْبَتِي لَدَى اَبِي رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ *
14 الَّذِي مِنْهُ تُسَمَّى كُلُّ قَبِيلَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَعَلَى الاَرْضِ * اَنْ يُعْطِيَكُمْ كَمَا يَخُصُّ ثَرْوَةَ مَجْدِهِ
15 اَنْ تَتَاَيَّدُوا بِقُوَّةٍ بِرُوحِهِ * بِاَنْ يَسْكُنَ الْمَسِيحُ فِي الاِنْسَانِ الْبَاطِنِ بِالاَمَانَةِ فِي قُلُوبِكُمْ
16 مُتَاَصِّلِينَ فِي مَحَبَّتِهِ وَمُوسَسِينَ * لِتَقْدِرُوا اَنْ تُدْرِكُوا مَعَ كَافَّةِ الْقِدِّيسِينَ مَا هُوَ الْعَرْضُ
17 وَالطُّولُ * وَالْعُمْقُ وَالْعُلُوُّ * فَتَعْرِفُونَ مَحَبَّةَ مَعْرِفَةِ الْمَسِيحِ الْفَايِقَ اِفْرَاطُهَا * لِتَكْمُلُوا فِي كَمَالِ
18 اللهِ اَجْمَعَ * وَلِلْقَادِرِ اَنْ يَصْنَعَ وَيُسْدِيَ اِلَيْنَا اَكْثَرَ مِنْ كَافَّةِ الْمَقُولاَتِ * فَوْقَ مَا يَرِيدُ عَلَى
19 الطَّلَبَاتِ * الَّتِي نَسْاَلُ فِيهَا اَنْ نَعْطُنَ بِهَا بِمَا يَخُصُّ الْقُوَّةَ الْفَاعِلَةَ فِينَا * اَلْمَجْدُ فِي الْكَنِيسَةِ
20 بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * اِلَى كَافَّةِ اَجْيَالِ اَبَدِ الدُّهُورِ * ثُمَّ *

* الْفَصْلُ الرَّابِعُ *

1 * فَاَنَا الْمُقَيَّدُ اِذًا اِلَيْكُمْ اَنَا
* الاَحَدُ الْخَامِسُ وَالْعِشْرُونَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *

2 بِالرَّبِّ اَنْ تَسِيرُوا بِمَا هُوَ اَهْلاً لِلدَّعْوَةِ الَّتِي دُعِيتُمُوهَا * بِكَافَّةِ التَّوَاضُعِ وَالْوَدَاعَةِ مَعَ طُولِ
3 الاَنَاةِ يَحْتَمِلُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا بِمَحَبَّةٍ * اِذْ تَحْرِصُونَ اَنْ تَحْفَظُوا اِيتِحَادَ الرُّوحِ بِزِمَامِ الْمَحَبَّةِ
4 وَالسَّلاَمَةِ * صَيِّرُوا جِسْمًا وَاحِدًا * وَرُوحًا وَاحِدًا * كَمَا دُعِيتُمْ فِي رَجَاءِ دَعْوَتِكُمُ الْوَاحِدِ * الرَّبُّ
5 وَاحِدٌ * الاَمَانَةُ وَاحِدَةٌ * الْمَعْمُودِيَّةُ وَاحِدَةٌ * الاِلَهُ وَاحِدٌ * وَاَبُو الْكُلِّ الَّذِي هُوَ فَوْقَ الْكُلِّ
6 وَالْمُهَيْمِنُ بِالْكُلِّ * وَفِينَا كُلِّنَا * * الاَحَدُ بَعْدَ الْعَطَاسِ * * وَالنِّعْمَةُ قَدْ اُعْطِيَتْ لِكُلِّ
7 اَحَدٍ مِنَّا عَلَى مِقْدَارِ مَوْهِبَةِ الْمَسِيحِ * ثُمَّ * فَلِذَلِكَ يَقُولُ اِذْ صَعِدَ اِلَى الْعُلاَ اسْتَبَى سَبْيًا وَمَنَحَ
8 النَّاسَ عَطِيَّاتٍ * فَقَوْلُهُ صَعِدَ * مَنْ هُوَ اِلاَّ الَّذِي نَزَلَ اَوَّلاً اِلَى اَعْمَقِ اَسَافِلِ نَوَاحِي الاَرْضِ *
9 وَالَّذِي نَزَلَ ذَاكَ هُوَ الَّذِي صَعِدَ فَوْقَ اَعْلَى السَّمَاوَاتِ كُلِّهَا لِيَمْلاَ كَافَّةَ الْبَرَايَا *
10

9 *Et ut omnes illuminèm, quatenus sciant*
quod sit mysterium absconditum à seculis apud Deum qui creavit omnia per
Jesum Christum : Ut nota fiat nunc
10 *apud principatibus atque potestatibus*
præditos in cœlestibus, per Ecclesiam,
sapientia Dei multicolor, In præscientia
11 *ipsius ante conditâ secula, quam fecit*
per Jesum Christum Dominum nostrum :
12 *Per quem habemus fiduciam, & ductum*
ad ipsum tutâ fide. Quapropter vos rogo
13 *ne tædio afficiamini, neque obstupescatis*
in afflictionibus meis pro vobis, quæ
14 *sunt gloria vestra. Hanc ob causam*
flecto genua mea ad Patrem Domini
15 *nostri Jesu Christi, Ex quo nominatur*
omnis familia quæ in cœlis est, & super
16 *terram : Quatenus det vobis, prout*
competit opulentiæ gloriæ suæ, ut ejus vir-
17 *tute roboremini in Spiritu ipsius : Per*
inhabitationem Christi in interiori ho-
minе, per fidem in cordibus vestris, jactis
in ejus charitate radicibus atque fun-
18 *damentis. Ut assequi valeatis cum San-*
ctis omnibus quæ sit latitudo, & longi-
19 *tudo, & profunditas, ac sublimitas : Et*
cognoscere charitatem cognitionis Christi
præeminentem, ut perficiamini totâ per-
20 *fectione Dei. Ei verò qui potest facere,*
& gratiam largiri nobis plusquam quæ-
cunque dicta sunt, ultra id quod ex-
cedit petitiones quibus rogamus eam
intelligere posse, secundùm potentiam
21 *ipsius in nobis agentem, Gloria sit in*
Ecclesia per Jesum Christum in omnes
ætates seculi seculorum. Finis.

CAP. IV.

Dominicâ vigesimâ quintâ post Pentecosten.

1 *Precor itaque vos ego vinctus in Do-*
mino, ut ambuletis in his quæ digna
2 *sunt vocatione qua vocati estis, cum*
omni humilitate & mansuetudine, cum
longanimitate : toleret alter alterum cum
3 *charitate : Studentes servare unitatem*
spiritus per vinculum dilectionis &
4 *pacis. Estote unum corpus, unusque*
spiritus, quemadmodum vocati estis in
5 *unam spem vocationis vestræ. Dominus*
est unus, fides una, unum baptisma.
6 *Deus unus est ac Pater omnium, qui est*
super omnia, & omnium curam gerens,
& in nobis omnibus.

Dominicâ post immersionem (1. Baptisma, sive Epiphaniam.)

7 *Gratia verò data est unicuique nostrûm*
pro mensura doni Christi. Hucusque.
8 *Quapropter dicit; Quum ascendisset in*
sublime, captivam duxit captivitatem,
9 *deditque dona hominibus. Dicere autem*
Ascendit, quis est nisi qui prius descen-
derat in infimas profunditates partium
10 *terræ? Qui enim descendit, ipse est qui*
ascendit super altissimos quosque cœlos,
ut impleret omnes creaturas.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ዘኪያሁ : ይጼውዕ : ኵሉ : በሐወርት: ዘበሰማያት: ወዘበመድር::=> ከመ:የሀብክሙ:
16 ብዕለ : ስብሐቲሁ : ወያጽንዕክሙ: በኀይለ: መንፈስ : ቅዱስ::=> እስመ : እንተ: ውስጡ:
17 ለሰብእ : የሓድር : ክርስቶስ : በሀይማኖት : ውስተ : ልብክሙ : በተፋቅሮ: ለሠር ውክሙሂ:
18 ወመሰረትክሙሂ:=> ከመ: ትክሀሉ: ረከቦ: መስለ: ኵሉ: ቅዱሰን:: መንትኑ:ረሐቡ: ወ
ኑኁ : ወላዕሉ: ወዕመቁ: ለጠይቆ: ብዝኀ: ለእመሮ: ፍቅሩ: ለክርስቶስ: ከመ : ትስልጡ:
19 በኵሉ : ፍጹመ : ለእግዚአብሔር: ዘይክል: እጽኖዖተክሙ: በኵሉ:=> ከመ:ትግበሩ::
20 ወተፈድፍዱ : ዘንስእል: ወዘነሐሊ: ከመ:ይርደእነ:ኀይሉ:=> ዘሎቱ : ስብሐት : በቤተ:
21 ክርስቲያን:በክርስቶስ: ለያሱስ: በኵሉ: ትውልድ:ወለዓለመ: ዓለመ:ለጫን::=>

O

በሰንበት : ቅድመ : ለጲፋንያ:=>

1 ለስተበቁኦክሙ : ለነ : መቁሑ : ለክርስቶስ: በዘ: ይደልዎ : ለጽዋዔክሙ: ትሑረ: በዘ: ጸ
2 ሠ፦ክሙ:=> እንዘ: ታቴክቱ: ር እሰክሙ: በኵሉ: የውሀት: ወትትዓገሱ: ወለሆ:ትብሉ:
3 ለቢጽክሙ: ወትጽህቁ: በተፋቅሮ: ወትኀብሩ:=> ወትዕቀቡ: በለሐዱ: መንፈስ: ወበለሰረ:
4 ሰላመ::=> በለሐዱ: ለሠጋ : ወበለሐዱ: መንፈስ: በኀመ : ተጸዋዕክሙ: ለለሐዱ: ተስፋክ
5 ሙ:=> ለሐዱ:እግዚአብሔር : ወለሐዱ: ሀይማኖት:ወለሐቲ:ጥምቀት::=> ወለሐዱ:
6 እግዚአብሔር:ለብ:ለኵሉ:ዘሳዕለ:ኵሉ:ወእመኔሁ:ኵሉ:ወወእቱ:ውስተ:ኵሉ::=>

በሰንበት : ቅድመ : ጌና:=>

7 ወለለ: ለሐዱ: እመኔነ: ተወህበ: ጸጋሁ: በበ: መስፈርተ: ሀብቱ: ለክርስቶስ:=> እስመ:ይ
8 ቤ: ዐረገ: ውስተ: ለርያመ:ቂዊወክ:ቂዋ: ወወሀበክ: ጸጋክ:ሳእኋለ:እመሕያው:=> ወመን
9 ትኑ : ዘዐረገ : ሶበ : ሊወረደ : ምትሐተ : መድር:=> ዘዐርገኒ : ውእቱ : ወዘወረደኒ :
10 ውእቱ: ወዘሀሉ: መልዕልተ : ሰማያት:: ከመ: ይፈጽመ:ኵሉ:=>

Quem invocat quæque regio quæ in cœlis, & quæ in terra, ut det vobis divi-
15 *tias gloriæ suæ, & confirmet vos in virtute Spiritus sancti : Quia interiora ho-*
16 *minis inhabitet Christus in fide in cordibus vestris. In charitate sit radix ve-*
17 *stra & fundamentum vestrum, ut possitis assequi cum omnibus Sanctis, quænam*
18 *sit latitudo ejus, & longitudo ejus, & sublimitas ejus, & profunditas ejus : Ad*
19 *cognoscendum copiosam cognitionem charitatis Christi, ut perfecti sitis in omni*
perfectione Dei, qui potest confirmare vos in omnibus. Ut faciatis, & superabun-
20 *detis ea quæ petimus, & cogitamus, ut adjuvet nos virtus ejus : Cui gloria in*
21 *Domo Christianorum in Christo Jesu, in omni generatione, & in seculum seculorum.*
Amen.

CAP. IV.

Sabbato præcedente Epiphaniam.

1 *Rogo vos ego vinctus Christi, in eo quod dignum erit vocatione vestrâ, ut am-*
2 *buletis in qua vocati estis, Subjicientes vos in omni mansuetudine, & pati-*
3 *tiâ, & etiam loquentes fratribus vestris, & prompti in charitate, & communi-*
cantes, Et conservantes in uno Spiritu, & in vinculo pacis, In uno corpore, &
4 *in uno spiritu, sicut vocati estis in unam spem vestram. Unus Deus, & una fides,*
5 *& unum baptisma. Et unus Deus Pater omnium, qui est super omnia, & ex illo*
6 *omnia, & ipse in omnibus.*

Sabbato præcedente confessionem.

7 *Et unicuique ex nobis data est gratia ejus secundum mensuram doni Christi.*
8 *Quia dixit; Ascendisti in sublime, captivam cepisti captivitatem, & dedisti*
9 *dona tua hominibus. Et quid est quod ascendit, si non descenderat infra terram?*
10 *Qui ascendit, ipse est etiam qui descendit: ipse etiam qui fuit supra cœlos, ut imple-*
ret omnia.

Et ipse dedit, hos quidem, Apostolos: hos autem, Prophetas: hos verò, Evange-
11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺ μὲ, ἀποστόλες· τοὺ δὲ, προφήτας· τοὺ δὲ, εὐαγγε-
listas: hos autem, pastores & doctores, Ad coagmentationem Sanctorum,
12 λιστάς· τοὺ δὲ, ποιμένας καὶ διδασκάλους, Πρὸς τὸ καταρτισμὸν τῶ ἁγίων,
in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi: Donec occurramus
13 εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τῦ Σώματος τῦ Χριστῦ· Μέχρι καταντήσωμεν
omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum
οἱ πάντες εἰς τὸ ἑνότητα τῶ πίστεως, καὶ τῶ ἐπιγνώσεως τῦ υἱῦ τῦ Θεῦ, εἰς ἄνδρα
perfectum, in mensuram staturæ plenitudinis Christi: Ut non amplius simus
14 τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τῦ πληρώματος τῦ Χριστῦ· Ἵνα μηκέτι ὦμεν
pueri, fluctuantes, & circumlati omni vento doctrinæ, in alea
νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῶ διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ
hominum, in astutia ad insidias impostoræ. Veritatem facientes
15 τῶ ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς (δ) τὸ μεθοδείαν τῶ πλάνης. Ἀληθεύοντες
autem in charitate, crescamus in ipsum omnia, qui est caput, Christus:
δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, (ε) ὁ Χριστός·
Ex quo totum corpus connexum & compactum per omnem
16 Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα Συναρμολογέμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης
commissuram suppeditationis, secundùm operationem in mensura uniuscujusque membri,
ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστ (ζ) μέρες,
augmentum corporis facit, in ædificationem sui in charitate. Hoc igitur
17 τὸ αὔξησιν τῶ σώματος ποιῆται, εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτῦ ἐν ἀγάπῃ. Τῦτο δὲν Ζ'
dico & testificor in Domino, non amplius vos ambulare, sicut & reliquæ
λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατῆν, καθὼς καὶ (η) τὰ λοιπὰ
Gentes ambulant, in vanitate mentis suæ: Obtenebrati cogitatione,
18 ἔθνη περιπατῆ, ἐν ματαιότητι τῶ νοὸς αὐτῶν· (θ) Ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ,
existentes alienati à vita Dei, per ignorantiam existentem in illis,
ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τῶ Θεῦ, διὰ τὸ ἄγνοιαν τὸ ὖσαν ἐν αὐτοῖς,
propter obdurationem cordis ipsorum: Qui dedolentes semetipsos tradi-
19 διὰ τὸ πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· Οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτὸς παρέ-

derunt impudicitiæ, in operationem immunditiæ omnis in excessu. Vos
δωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, (ι) εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. Ὑμεῖς 20
autem non ita didicistis Christum: Si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis,
δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸ Χριστόν· Εἴγε αὐτὸν ἠκόσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, 21
(sicut est veritas in Jesu:) Deponere vos secundùm pristinam
(καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησῦ·) Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὸ προτέραν 22
conversationem veterem hominem, corruptum secundùm desideria erroris:
ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸ φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὸ ἀπάτης·
Renovari autem spiritu mentis vestræ, Et induere novum hominem,
Ἀνανεῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τῶ νοὸς ὑμῶν, Καὶ ἐνδύσασθαι τὸ καινὸν ἄνθρωπον, 23
ipsum secundùm Deum creatum in justitia & sanctitate veritatis. Ideò de-
τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. Διὸ ἀπο- 24
ponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo: quoniam
θέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκας τῷ μὲ τῷ πλησίον αὐτῦ· ὅτι 25
sumus invicèm membra. Irascimini, & ne peccate: Sol non occidat
ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδύετω 26
super iracundia vestra: Neque date locum diabolo. Furatus,
(κ) ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν· (λ) Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ κλέπτων 27
non amplius furetur: magis autem laboret, operans bonum manibus
μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος (μ) τὸ ἀγαθὸν τὸ χερσὶν, 28
suis, ut habeat impertiri cui opus habenti. Omnis sermo putris ex ore
ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τῦ στόματος 29
vestro non egrediatur: sed si quis bonus ad ædificationem usûs, ut det
ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω· ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τὸ χρείας, ἵνα δῷ
gratiam audientibus. Et ne contristate Spiritum sanctum Dei, in quo signati
χάριν τοῖς ἀκέυσι. Καὶ μὴ λυπῆτε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τῦ Θεῦ, ἐν ᾧ ἐσφρα- 30
estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & excandescentia, & ira, &
γίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. Πᾶσα πικρία, καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ, καὶ 31
clamor, & blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia.
κραυγὴ, καὶ βλασφημία (ν) ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ.

MS. A. (δ) τὰς μεθοδίας τῦ πλάνης τῦ διαβόλε. Ἀληθεύοντες (θ) Χριστός· (ζ) μέλης, (η) τὰ ἔθνη (θ) Ἐσκοτωμένοι (ι) κ· *··· θαρσίαν (κ) ἐπὶ παροργισμῷ (λ) Μηδὲ (μ) τ ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθὸν, (ν) * ἀρθήτων

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ipse dedit alios quidem Apostolos, & 11
alios prophetas, alios autem evangelistas,
alios autem pastores, & alios doctores, Ad 12
complementum Sanctorum, in opus adminis-
trationis, in ædificium Christi: Donec si- 13
mus omnes unum quidpiam in fide, & in cog-
nitione filii Dei, & unus vir perfectus in
mensuram staturæ plenitudinis ejus. Et ne 14
simus pueruli qui agitantur, & mutantur
quovis vento doctrinarum fraudulentarum
hominum illorum qui calliditate suâ indu-
striè agunt, ut inducant in errorem. Sed 15
simus veraces in charitate nostra, ut quic-
quid nostrum est, adolescat in Christo, qui
est caput. Ex quo totum corpus coagmen- 16
tatur & compingitur per omnes commissu-
ras, juxta donum quod datur cum mensura
cuilibet membro ad incrementum ipsius
corporis: ut in charitate perficiatur ædifi-
cium ejus.

Dominicâ novâ. 7.

Hoc autem dico, & testor in Domino, ut 17
posthac non ambuletis sicut cæteræ gentes,
quæ ambulant in vanitate mentis suæ: Qua- 18
rumque intellectus tenebris obducti sunt,
& extraneæ sunt à vita Dei, tum quia nulla
illis inest scientia, tum propter obcæcatio-
nem cordis ipsarum: Quæ exciderunt suâ 19
spe, seipsásque tradiderunt impudicitiæ, &
operationi omnis spurcitiæ, aviditate suâ. 20
Vos autem non sic didicistis Christum. Si 21
verè illum audîstis, & didicistis, ut justum
est in Jesu. Sed ut deponatis à vobis con- 22
versationes vestras priores, hominem illum
veterem qui corrumpitur concupiscentiis
erroris. Ac renovemini spiritu mentium 23
vestrarum. Et induatis hominem illum no- 24
vum, qui in Deo creatus est in justitia & pu-
ritate veritatis.

Feriâ VI. requiei. 8.

Quamobrem deponite à vobis mendacium 25
& loquimini veritatem quisque cum proxi-
mo suo: sumus enim membra alter alterius.
Irascimini & non peccetis: & sol super 26
iracundiam vestram non occidat. Nec dede- 27
ritis locum criminatori. Porrò qui furaba- 28
tur, posthac non furetur, sed laboret mani-
bus suis, & operetur bona, ut habeat unde
largiatur ei qui indiget. Omnis sermo exe- 29
crandus ex ore vestro ne procedat, sed qui
decorus & accommodatus fuerit ædificatio-
ni: ut det gratiam illis qui audiunt. Et ne 30
contristetis Spiritum sanctum Dei per quem
obsignati estis in diem liberationis. Omnis 31
amaritudo, & excandescentia, & ira, & voci-
feratio, & blasphemia tollantur à vobis, cum
omni malitia.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ፤ወሀበ፡ ፡ወአበ፡ ሐዋርያተኒ ፡ ወነቢያተኒ ፡ ወመምህራነ ፡ ወኖሎተ ፡ ወሊቃውንተ፡=፦ *Et ipse dedit Apostolos, & prophetas, & doctores, & pastores, & magistros: ut*
1 በዘ ፡ይጸንዑ ፡ ቅዱሳን ፡ ለግብሩ ፡ መልእክቱ ፡ ለሕንጸ ፡ ሥጋሁ ፡ ለክርስቶስ፡=፦ እስ *confirmarentur Sancti ad opus ministerii, ad ædificationem corporis Christi.*
1 መ ፡ ንበጽሕ ፡ ኵልነ ፡ በዕቈይ ፡ ሀይማኖት ፡ ወበለእመርቱ ፡ ለወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ *Quia veniemus omnes nos in societate fidei, & in cognitione filii Dei, viri*
1 ብእሲ ፡ ፍጹመ፡፡ ብጽሒ ፡ ለመጣነ ፡ በዐቅመ ፡ ለክርስቶስ፡=፦ ከመ ፡ ኢንኩን ፡ እንከ፡ *perfecti, perveniendo usque ad staturam Christi: ut non simus amplius pueri*
ደቂቀ ፡ ዘይተነትን ፡ ወይትሜወስ ፡ እምኵሉ ፡ ነፋስ ፡ በትምይንተ ፡ ትምህርተ ፡ እጓለ፡ *fluctuantes & agitati ab omni vento, in astutia doctrinæ hominum, in fraude*
1 እመ ፡ ሐሰው ፡ በጕሕሉቱ ፡ ለዘ ፡ ይትመነገኑ ፡ ደስሕት፡=፦ ጽድቁ ፡ እንከ ፡ በተፋቅሮ ፡ *versuti ad fallendum. Veritatem igitur habete cum charitate, & crescamus*
ወንብዛኅ ፡ በኵሉ ፡ ቦቱ ፡ ዘሠርጸ ፡ ክርስቶስ ፡ ርእሱ፡=፦ *per omnia in eo cujus est Christus caput ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

11 Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò
12 Evangelistas, alios autem pastores, & doctores, Ad consummationem Sancto-
13 rum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi : Donec occurra-
mus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in
14 mensuram ætatis plenitudinis Christi : Ut jam non simus parvuli fluctuantes, &
circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circum-
15 ventionem erroris. Veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo
16 per omnia, qui est caput Christus : Ex quo totum corpus compactum, & connexum
per omnem juncturam subministrationis, secundùm operationem in mensuram
uniuscujusque membri, augmentum corporis facit in ædificationem sui in charitate.
17 Hoc igitur dico, & testificor in Domino, ut jam non ambuletis, sicut & Gentes
18 ambulant in vanitate sensûs sui, Tenebris obscuratum habentes intellectum,
alienati à vita Dei, per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis
19 ipsorum, Qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiæ, in operationem
immunditiæ omnis, in avaritiam. Vos autem non ita didicistis Christum, 20
Si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Jesu: 21
Deponere vos secundùm pristinam conversationem veterem hominem, qui 22
corrumpitur secundùm desideria erroris. Renovamini autem spiritu mentis 23
vestræ, Et induite novum hominem, qui secundùm Deum creatus est in justitia, 24
& sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium loquimini verita- 25
tem unusquisque cum proximo suo : quoniam sumus invicèm membra. Irascimini, 26
& nolite peccare : Sol non occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare 27
diabolo : Qui furabatur, jam non furetur : magìs autem laboret, operando ma- 28
nibus suis quod bonum est, ut habeat undè tribuat necessitatem patienti. Omnis 29
sermo malus ex ore vestro non procedat : sed si quis bonus ad ædificationem
fidei, ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei : 30
in quo signati estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & ira, & indigna- 31
tio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وهو مسح ان يكون قوم رسلا * وطايفه انبياء * وقوم مبشرين * وطايفه رعاه ومعلمين *
Ipseque dedit ut quidam essent Apostoli, 11
quidam Prophetæ, quidam Annuntia-
tores, quidam Pastores ac Doctores, Ad 12
confirmationem sanctorum, ad opus mi-
nisterii, ad ædificationem corporis Chri-
sti. Quousque perveniamus omnes per 13
unitatem fidei, & agnitionem filii Dei,
ad virum perfectum, ad mensuram sta-
turæ perfectionis Christi : Finis.

12 13 * لاتقان القدسين * لعمل الخدمه * لابتناء جسد المسيح * الي ان ننتهي كلنا في اتحاد
الامانه ومعرفه ابن الله الي رجل كامل الي مقدار قامه كامل المسيح * ثم *

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

14 * قراءه الخميس من الجمعه السابعه عسر بعد العنصر * * لكيلا نكون
Ut non simus pueri fluctuantes, & cum 14
quibusvis ventis doctrinæ versatiles in
inconstantia opinionum humanarum, in
malitia, in consilio versutiæ dolosæ : Sed 15
veraces in charitate, & provehentes ad
ipsum omnia, nempe Christum caput :
Ex quo totum corpus, dum cum eo con- 16
nexum compositumque fuerit, efficit per
operationem instillationis in singulos
contactus, pro mensura uniuscujusque
membri, incrementum corporis, in ædifi-
cationem sui per charitatem.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

17 * قراءه الجمعه من الاسبوع السابع عسر بعد العنصر * * هذا اقول اذا واشهد كم
Hoc itaque dico ; & obtestor vos per 17
Dominum, ne posthac ambuletis sicut
ambulant reliquæ Gentes in vanita-
tibus intellectus sui, Hactenus. *Obtene-* 18
brata eorum mente, abalienati à gloria
Dei, propter ignorantiam in ipsis existen-
tem à conspectu cæcitatis cordis sui. Hi 19
qui desperantes animas suas, dedide-
runt eas impuditiæ, ad perpetrandam
omnem immunditiem cum excessu. Vos 20
autem non ita didicistis Christum. Si 21
cum audistis, eúmque cognovistis quem-
admodum veritas in Jesu Christo est,
Abjicite veterem hominem deditum con- 22
versationi pristinæ caducæ & corrupti-
bili, quod attinet ad cupiditates erroris:
Et renovamini spiritu mentis vestræ : 23
Et induite novum hominem creatum se- 24
cundùm Deum in æquitate & justitiâ
veritatis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ octavæ post Pentecosten.

25 * قراءه الاثنين من الجمعه الثامنه عسر بعد العنصر * * فلهذا اطرحوا الكذب وكل
Propterea abjicite mendacium, & 25
unusquisque veritatem doceat proxi-
mum suum. Hactenus. *Nam sumus alii*
aliorum membra. Irascimini, & ne pec- 26
cetis : & ne occidat sol super iracundiam
vestram. Neque detis locum fraudulento. 27
Et fur non amplius furetur : sed potius 28
laboret operando manibus suis opus bo-
num, ut habeat quod impartiatur egeno.
Ne proferatis ex oribus vestris ullum 29
sermonem pravum : sed loquimini, si quis
vestrûm habet sermonem bonum, ad ædi-
ficationem omnium, ut afferat auditori-
bus gratiam. Ne tristitiâ afficiatis Spi- 30
ritum Dei sanctum, per quem obsignati
estis in die redemptionis. Et tollatur à vo- 31
bis omnis amarulentia, & exacerbatio ira, & ira, & clamor, & blasphemia,
cum omni abominatione.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ዘቦቱ : ይሓድር : ኵሉ : ዘለሠጋ : ድዱ : ለኵሉ : በረድኤቱ :: ይሀብ : በበ : መስፈርቱ : ለ
ለ : ለሐዱ : መክፈልቶ፡ በዘ፡ይፀሀቅ፡ለሠጋሁ፡ለይግበር፡ በዘ፡ ይሐንጽ፡ርእሶ፡በተፋቅሮ ::=
17 ኂ ዘነተ፡ እዛለ፡ ወለሰመዕኩ፡ እ°ዚእነ፡ ከመ፡ ሊንሖር፡ እንከ፡ ከመ፡ ለአሕዘብ፡ የሐውሩ፡ በምስ
18 ና፡ ልቡሙ፡=ፁ ወጽሉም፡ ሕሊናሆሙ ፡ ወነኪራን ፡ እሙሕይወተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወበጽሶ
19 ሌ፡ልቡሙ፡=ፁ ቅቡፂት፡ እለ፡ መነው፡ርእሶሙ፡ ለስርተ፡ምና፡ ወለኵሉ፡ መግባር፡ር ኵስ፡
20 ፎለመርዐት ::=ፁ ወለንትሙስ ፡ ለኮ፡ ከማሁ፡ ዘተመሀርክመው፡ ለክር ስቶስ ::=ፁ እመሰ፡
21 ቱሰመዕው፡ ወትትጫሀሩ፡በኂቤሁ፡ እስመ፡ ጻድቅ፡ ውእቱ፡ በሊየሱስ ::=ፁ ለእትቱ ፡ እመለ
22 ዕለክሙ፡ ግዕዘክሙ፡ዘትካት፡ለብሉይ፡ብእሲ፡ ዘይማስን፡ በፍትወተ፡ስሕት ::=ፁ ሐድሱ፡
23 መንፈስ ፡ ልብክሙ፡=ፁ ወልበስው ፡ ለሐዲስ ፡ ብእሲ፡ ዘመጸለ፡ እሙላበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በ
24 ጽድቅ ፡ ወበርትዕ ፡ ወበየወሀት ::=ፁ ወይእዜኒ ፡ ሓድግዎ ፡ ለሐሰት ፡ ወተናገሩ ፡ ጽድቀ፡
25 ኵልክሙ፡ መጽሉ፡ ቢጽክሙ፡ እስሙ፡ ለሐዱ፡ ለባል፡ ንሕነ ::=ፁ ተመዕው፡ ወሊተለብሱ ፡
26 ፎዘእንበለ ፡ ይዕረብ ፡ ፀሐይ ፡ ለቍሩረ ፡ መዐትክሙ::=ፁ ወሊተሀብው ፡ ፍናተ ፡ ለሰይጣ
27 ን፡=ፁ ዘይሰርቅ፯ ፡ ሊይሰርቅ ፡ እንከ ፡ ለይትባበር ፡ ወይጸሙ፡ እንከ ፡ በእደዊሁ ፡ ለሠናይ፡
28 በዘ ፡ ይረድኦ ፡ ለፅኑክ፡=ፁ ኵሉ ፡ ነባር ፡ ሕሡም ፡ ሊይፃእ ፡ እመለፈክሙ ፡ ዘእንበለ፡
29 ሠናይ ፡ በዘ ፡ ይትሐነጽ ፡ ትካዝክሙ፡በዘ ፡ ትርክቡ ፡ ሞገስ ፡ በጎበ ፡ ዘይሰሚዕክሙ፡=ፁ
30 ወሊታተክዝሙ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘቦቱ ፡ ዐተበክሙ ፡ ለመ ፡ ድኅንክሙ፡=ፁ ኵሉ፡
31 መሪረ ፡ ቁመጥተ፡ ወቀጥዒ፡ ወግዳረ ፡ ወመንሱተ፡ ወፅርፈተ ፡ ለእትቱ ፡ እመላዐቤክሙ፡ ሎክ
ለ ፡ ኵሉ ፡ እኩይ::=ፁ

In quo innixa quæcunque corporis junctura, unicuique eum auxilio suo dat se- 16
cundum mensuram, unicuique portionem suam, ut crescat corpus ejus, ad faciendum
id quo ædificet seipsum in charitate. Hoc dico, & obtestor per Dominum no- 17
strum, ut non ambulemus amplius sicut Gentes ambulant in corruptione cordis
eorum. Et obscurata est cogitatio eorum, & alieni sunt à vita Dei, & in ob- 18
vitate corda eorum : Oblivioni dati, qui tradiderunt seipsos miseriæ, & omni 19
operi immundo, & luxuriæ. Et vos non sic didicistis Christum. Si audistis 20
eum, & edocti estis de eo quia veritas est in Jesu, Exuite à vobis mores vestros 21
pristinos veteris hominis, qui corrumpitur in concupiscentia deceptrici. Renovate 22
spiritum cordis vestri. Et induite novum hominem qui venit à Deo, in justitia 23
& in æquitate, & in manfuetudine. Et nunc dimittite mendacium, & loquimi- 24
ni veritatem quisque cum fratre vestro, quia unius membra sumus. Irascimini, 25
& ne peccate, & priusquam occidat sol, refrigerate iracundiam vestram. Et ne 26
detis viam Satanæ. Qui furabatur, non furetur amplius : operetur, & laboret 27
igitur cum manibus ejus pro bono, in quo adjumento sit egeno. Nullus sermo 28
improbus egrediter ex ore vestro, sed bonus in quo ædificetur solitudo vestra : ut 29
inveniatis gratiam apud eum qui audiet vos. Et ne tristitiâ afficite Spiritum 30
sanctum, in quo signati estis si servati fueritis. Omnem amaritudinem, & ira, 31
iracundiam, & fastidium, & clamorem, & scandalum, & blasphemiam amovete
à vobis, cum omni malitia.

Estote autem *in alii alios* benigni, misericordes, *condonantes vobisipsis*, sicut
32 Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς
& Deus in Christo *condonavit* vobis.
καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

CAP. V. ε'.

1 Estote ergò imitatores Dei, sicut *nati dilecti*. Et ambulate in dilectione,
2 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά. Καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, Η'
sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν (α) ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν
oblationem & hostiam Deo, in odorem suavitatis. Fornicatio autem, &
3 προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. Πορνεία δὲ, καὶ
omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis: sicut decet
(β) πᾶσα ἀκαθαρσία, ἢ πλεονεξία, μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν· καθὼς πρέπει
Sanctos: *Et obscœnitas, & stultiloquium, aut scurrilitas, non conve-*
4 ἁγίοις· (γ) Καὶ αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, (δ) τὰ οὐκ ἀνή-
nientia: sed magis gratiarum actio. Hoc enim *estis cognoscentes*, quòd omnis
5 κοντα· ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. Τοῦτο (ε) γάρ ἐστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς
fornicator, aut immundus, aut avarus, (qui est *idololatra*,) non habet he-
πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, (ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης,) οὐκ ἔχει κλη-
reditatem in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat inanibus
6 ρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς
verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiæ.
λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
7 Ne ergò *efficiamini* participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem
8 Μὴ οὖν γίνεσθε συμέτοχοι αὐτῶν. Ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ
lux in Domino: Ut *nati* lucis ambulate. (*Nam* fructus *Spi-*
9 φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε. (Ὁ γὰρ καρπὸς (ζ) τοῦ Πνεύ-
ritûs in omni bonitate, & justitia, & veritate:) Probantes quid sit
10 ματός ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀληθείᾳ·) Δοκιμάζοντες τί ἐστιν
beneplacitum *Domino*. Et *ne communicate* operibus infructuosis tenebra-
εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό-
11 rum, magis autem & redarguite. *Nam occulte facta* ab ipsis, turpe
τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν
12 est & dicere. *At* omnia *arguta*, à lumine manifestantur: omne
ἐστι καὶ λέγειν. Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς (η) φανεροῦται· πᾶν
13 enim *manifestatum*, lumen est. *Ideò* dicit; Surge, *dormiens*, & exurge à
γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι. Διὸ λέγει, Ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ
14 mortuis: & illuminabit te Christus. Videte *itaque* quomodò *accuratè* am-
τῶν νεκρῶν· καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. Βλέπετε (θ) οὖν πῶς ἀκριβῶς περι-
15 buletis: non quasi insipientes, sed ut sapientes: Redimentes tempus,
πατεῖτε· μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί· Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν,
16 quoniam dies mali sunt. *Propter hoc ne fiatis* imprudentes, sed
ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ
17 intelligentes quæ voluntas *Domini*. Et *ne inebriemini* vino, in quo
συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ (κ) Κυρίου. Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ
18 est luxuria: sed impleamini *in* Spiritu, Loquentes vobismetipsis psalmis, &
ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν Πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς, καὶ
19 hymnis, & canticis *spiritalibus*, cantantes & psallentes in *corde*
ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, (λ) ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν (μ) τῇ καρδίᾳ
vestro Domino: Gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini
ὑμῶν τῷ Κυρίῳ· Εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου
20 nostri Jesu Christi, Deo & Patri. Subjecti *alii aliis* in timore
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ Θεῷ καὶ Πατρί· Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ
21 Dei. Mulieres *propriis* viris subditæ *estote*, sicut Domino:
Θεοῦ. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν (ξ) ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ·
22 Quoniam vir est caput mulieris, sicut & Christus caput Ecclesiæ:
Ὅτι (ο) ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας·
23 Et ipse *est servator* corporis.
(π) καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος.

ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ὑμᾶς, (β) ἀκαθαρσία πᾶσα, (γ) Ἡ αἰσχρότης, ἢ μωρολογία, (δ) ἃ οὐκ ἀνῆκεν· (ε) γὰρ ἴστε (ζ) τοῦ φωτὸς ἐν (η) φανερῷ· (θ) ἓν ἀδελφοὶ, πῶς (ι) συνίσῃς
(κ) Θεοῦ. (λ) ἐν χάριτι ᾄδοντες (μ) τῇ καρδίαις (ν) Χριστοῦ. (ξ) ὑποτασσέσθωσαν, (ο) ἀνὴρ (π) αὐτὸς ὁ σωτὴρ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sitis autem alius in alium placidi, & misericordes, & remittite alter alteri, quemadmodum Deus per Christum remisit vobis. 32

CAP. V.

Estote igitur conformes Deo, tanquam 1
filii dilecti. Et ambulate in charitate, pro- 2
ut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem ac victimam Deo in odorem suavem.

Dominicâ VII. post Epiphaniam. 9.

Scortatio autem & omnis spurcitia, & do- 3
lus, ne nominando quidem nominetur inter vos, sicut decet Sanctos. Nec contumeliæ, 4
nec sermones stultitiæ, aut irrisionis, aut scurrilitatis, quibus non opus est: sed pro
istis gratiarum actio. Hoc autem scitote, 5
neminem, qui sit scortator, aut spurcus, aut fraudulentus, aut cultor idolorum, habere 6
hæreditatem in regno Christi & Dei. Ne
quis vos seducat sermonibus vanis: propter
hæc enim venit ira Dei super filios immori-
geros. Ne sitis igitur consortes eorum. 7
Eratis enim quondam tenebræ, nunc autem 8
lux estis in Domino nostro. Ut filii lucis igi-
tur, ita ambulate. Fructus enim lucis sunt 9
in omni bonitate, & justitiâ, & veritate. Et 10
dijudicate quid placeat coram Domino no-
stro. Et ne commercium habueritis cum 11
operibus tenebrarum infrugiferis, sed ea
redarguite. Quod enim in occulto perpe- 12
trant, vel execrandum est dictu. Omnia 13
enim arguuntur à luce, & revelantur: &
quicquid patens est, lumen est. Propterea 14
dictum est, Expergiscere qui dormis, & sur-
ge à mortuis, & illucescet tibi Christus.
Videte igitur quomodo ambuletis circun- 15
spectè, non ut stulti. Sed ut sapientes, qui- 16
redimunt calamitatem suam; quoniam dies
mali sunt. Propterea ne fueritis rationis 17
expertes; sed intelligite quæ sit voluntas
Dei. Et ne inebriamini vino, in quo est 18
luxuria, sed impleamini spiritu. Et loqua- 19
mini cum vobismetipsis per psalmos & hy-
mnos: & cantica spiritualia canite in cor-
dibus vestris Domino. Et gratias agite in
omni tempore pro omnibus in nomine Do-
mini nostri Jesu Christi Deo Patri. Et sub- 21
diti estote alius alii cum charitate Christi.

Quotidie. 10.

Mulieres, estote subditæ maritis vestris, tan- 22
quam Domino nostro. Quoniam vir caput 23
est uxoris, quemadmodum & Christus caput est Ecclesiæ, & ipse est Servator corporis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ወኩኑ ፡ ምርያነ ፡ ቢጽክሙ ፡ ወሙሖሬ ፡ ወይጸገዉ ፡ በክሙ ፡ ጸገወክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ በክርስቶስ ፡ ።

Et estote benigni fratribus vestris, & misericordes estote, condonantes sicut condonavit vobis Deus in Christo. 32

በቅዳሴ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ምንባብ ።

In consecratione Ecclesiæ, lectio.

1 ፩ ፡ ተመሰሉ ፡ ክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ክሙ ፡ ወሉድ ፡ ፍቁር ። ወሖሬ ፡ በተፈቅሮ ፡
2 በክሙ ፡ ለፍቀረክሙ ፡ ክርስቶስ ፡ ወመጠወ ፡ ርእሶ ፡ በእንቲአክሙ ፡ መሠዋዕተ ፡ ወቍሮ
3 ቦን ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለመዐዛ ፡ ሠናይ ። ። ። ፤ ፤ ወዝሙትሰ ፡ ወኵሉ ፡ ርኵስ ፡
4 ፡ ወፀብ ፡ ልት ፡ ሊይሰማዕ ፡ በላዕሌክሙ ፡ በክሙ ፡ ሊይደልወሙ ፡ ለቅዱሳን ። ። ። ፤ ኅጊረ ፡
ኃፍ ፡ ፫ ፡ ወነገረ ፡ እበድ ፡ ወነገረ ፡ ስለቅ ። ። ዘሊይደሉ ፡ ዘእንበለ ፡ ደሉ ፡ ለእ
ኪ ፡ ። ። ። ፤

Imitatores estote Dei, sicut filii dilecti. Et ambulate in dilectione, sicut dilexit vos Christus, & tradidit semetipsum pro vobis victimam & oblationem Deo in odorem bonum. Et scortatio & omnis immunditia & avaritia ne audiatur apud vos, sicut non convenit Sanctis. Et verba invereeunda, & stultiloquia, & verba derisoria, quæ non conveniunt, sed gratiarum actio. 1 2 3 4

Versio VULGATA LATINA.

32 Estote autem invicèm benigni, misericordes, donantes invicèm, sicut & Deus in Christo donavit vobis.

CAP. V.

1 Estote ergò imitatores Dei, sicut filii charissimi: Et ambulate in dilectione,
2 sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem &
3 hostiam Deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut
4 avaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet Sanctos: Aut turpitudo, aut stul-
tiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet: sed magis gratiam actio.
5 Hoc enim scitote intelligentes; Quòd omnis fornicator, aut immundus, aut avarus,
quod est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi & Dei.
6 Nemo vos seducat inanibus verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios dif-
7 fidentiæ. Nolite ergò effici participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ,
8 nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate: Fructus enim lucis est in
9 omni bonitate, & justitia, & veritate: Probantes quid sit beneplacitum
10 Deo. Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis au-
11 tem redarguite. Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est & dicere.
12 Omnia autem, quæ arguuntur, à lumine manifestantur: omne enim quod mani-
13 festatur, lumen est. Propter quod dicit; Surge, qui dormis, & exurge à mortuis, &
14 illuminabit te Christus. Videte itaque, fratres, quomodò cautè ambuletis: non
15 quasi insipientes, Sed ut sapientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.
16 Propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes quæ sit voluntas Dei.
17 Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria: sed implemini Spiritu sancto,
18 Loquentes vobismetipsis in psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes
19 & psallentes in cordibus vestris Domino, Gratias agentes semper pro omnibus, in
20 nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo et Patri: Subjecti invicèm in timore Christi.
21 Mulieres viris suis subditæ sint, sicut Domino: Quoniam vir caput est mulieris:
22 sicut Christus caput est Ecclesiæ: Ipse, salvator corporis ejus.
23

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وليصر بعضكم لبعض حنيين مكنيين مسامحين كما سمح الله لنا بالمسيح * ثم *

* الفصل الخامس * السبت الثلثون بعد العنصرة *

1 * صيروا اذا متسبهين بالله كاولاد محبوبين * وتصرفوا بمحبة كما احبنا المسيح * واسلم ذاته
2 عنا قربانا وهديه لله تسمما طيبا عرفه * فاما الزنا وكافة النجاسة او التعطرس * فلا يسم فيكم
3 اصلا كما يليق بالقديسين * وكذلك الكلام القبيح والقول المايع والمزاح * هذه التي ما تنفع *
4 بل الاولى ان تستعملوا الشكر * لانكم تعرفون هذا يقينا ان كل زان او نجس او متعطرس *
5 الذي هو عابد الاصنام * ليس له مورث في ملك المسيح الاله * لا يطغيكم احد باقوال
6 باطلة * فان من اجل هذه الرذايل يوافي بحر الله على اولاد المعصية * فلا تصيروا شركاء معهم *
7 * فقد كنتم قديما ظلمة * والتم الان بالرب نورا * ثم *

8 * الاحد السادس والعشرون *

فتصرفوا كاولاد النور * فان ثمر الروح موجود في كافة الصلاح والعدل والحق *
9 متفحصين ما هو العمل المرضي الرب * ولا تشاركوا اعمال الظلمة الفاقدة الثمر
10 11 بل وبخوها * فان الافعال الصالين منهم سرا قبيح هو ان نذكر * وكل الافعال التي يوبخها
12 13 النور ويكشفها تظهر * لان كل امر مظهر فهو نور * فلذلك يقول ايها النايم انتبه وقم
14 من الموتى فيضي لك المسيح * فانظروا اذا كيف تتصرفون باحتراز * لا كغير حكماء بل
15 16 17 كحكماء * مبتاعين الوقت * فان الايام خبيثة هي * فلهذا لا تصيروا سفهاء لكن
18 تفهموا ما هي مشية الرب * ولا تسكروا بالخمر الذي فيه الهم في الفنايح * بل امتلوا
19 بالروح * وخاطبوا انفسكم بمزامير وتسابيح * وبرعايات روحانية * مسبحين ومرتلين في
قلوبكم للرب * ثم *

* قراءة الثلثا من الجمعة الثامنة عشر *

20 21 * شاكرين عن كل شي دايما للاله الاب باسم ربنا يسوع المسيح * ويخضع احدكم للاخر
22 23 بمخافة الله * وانتن ايتها النساء اخضعن لرجالكن كتخضوعكن للرب * فان الرجل
هو راس المراءة كما ان المسيح راس الكنيسة * وهو بنفسه مخلص الجسد *

Et estote alii in alios benigni, misericordes, condonantes, quemadmodum condonavit nobis Deus per Christum. Finis. 32

CAP. V.

Sabbatho trigesimo post Pentecosten.

Estote igitur imitatores Dei ut filii dilecti: Et versemini cum charitate, 1 2
sicut dilexit nos Christus, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & victimam Deo, in odorem bonæ fragrantiæ. Scortatio verò, & omnis impuritas, aut 3
avaritia ne nominetur uspiam inter vos, sicut decet sanctos: Eodemque modo 4
sermo obscœnus, & stultiloquium, & ludibrium, hæc quæ non prosunt: sed potiùs utimini gratiarum actione. Hoc 5
enim certò scitis, quòd omnis scortator, aut impudicus, aut avarus, qui est idolorum cultor, non habet hæreditatem in regno Christi Dei. Ne quisquam seducat 6
vos inanibus sermonibus: propter has enim abominationes venit ira Dei in filios contumaciæ. Ne sitis igitur con- 7
sortes eorum. Eratis enim olim tenebræ, 8
nunc autem estis lux in Domino: Finis.

Dominicâ vigesimâ sextâ.

Ambulate igitur ut filii lucis. Nam 9
fructus Spiritus consistit in omni bonitate, & justitia, & veritate. Dis- 10
quirentes quodnam sit opus gratum Domino. Et ne commercium habueritis cum 11
operibus tenebrarum fructu carentibus, imò arguite illa. Nam opera quæ ab 12
istis fiunt secretò, turpe est memorare. Et opera quæcunque arguit ac 13
detegit, manifesta fiunt: res enim quæcunque manifesta, lux est. Pro- 14
peterea dicit; O dormiens expergiscere & surge à mortuis: & illucescet tibi Christus. Videte igitur quomodo cum 15
cautela versemini: non ut insipientes, sed ut sapientes: Ementes tempus: 16
quoniam dies mali sunt. Propterea ne 17
sitis imprudentes, sed intelligite quæ sit voluntas Domini. Et ne inebriemini 18
vino in quo est libido in turpitudinibus: sed impleamini Spiritu. Et alloquamini 19
vosipsos psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, laudantes & canentes in cordibus vestris Domino: Hactenus.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ octavæ.

Gratias agentes semper de rebus omni- 20
bus Deo Patri in nomine Domini nostri Jesu Christi. Et subjiciatur 21
alter alteri in timore Dei. Et vos 22
mulieres, subjectæ sitis propriis viris, ut estis Domino subjectæ: Quoniam 23
vir caput est mulieris, ut Christus caput Ecclesiæ: & ipsemet servator est corporis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወዘንተ : ለእመሬ : ኵመ : ኵሉ : ዘማዊ : ወርኩስ : ቁመስተላግል : ወዘያጣውዑ :
6 ለልቦ : መክፈልተ : ውስተ : መንግሠተ : ክርስቶስ : ዘለግዚአብሔር ::=> ለልቦ : ዘያ
ስሕተክሙ : በነገረ : ኀኒቱ : እስመ : በእንቲአሁ : ይመጽእ : መዐተ : እግዚአብሔር :
7 8 ላዕለ : ውሉደ : ዐባዊያን ::=> ኢተትመስልዎሙኬ ::=> እስመ : ትካት : ጽልመት : ለኒት
ሙ : ወይእዜሰ : ብርሃን : ኮንክሙ : በእግዚእነ :: ኵመ : ውሉደ : ብርሃን : ሁሬ ::=>
9 እስመ : ፍሬሁ : ለብርሃን : ኵሉ : ሥሪ : ወጽድቅ : ወርትዕ ::=> ለመክ
10 ሬ : ዘያሠሥር : ለእግዚአብሔር ::=> ወኢትኅብሩ : ምስለ : እለ : ለልቦሙ : ፍሬ :
11 ሥግር ሙ : ዘጽልመት : ኵለንታሆሙ : ዓደ : ገለጽዎሙ ::=> እስመ : ዘበ : ጽሙ
12 ሚት : ደገብሩ : ኀፍረተ : ለነገር ::=> ወዘሰ : ክሡት : ውስተ : ብርሃን : ይትዐወቅ :
13 እስመ : ኵሉ : ዘገሃደ : ብርሃን : ውእቱ ::=> እስመ : ደቤ : ኔቃህ : ዘደነውሰ : ወተን
14 ሠአ : እሥውታን : ወያበርህ : ለከ : ክርስቶስ :: ዑቁ : እንከ : ዘከመ : ተሐውሩ : ከ
15 መ : ጠቢባን : ወለኮ : ከመ : ለብዳን ::=> እንዛ : ታናሕሰመ : ለጊዝ : ዓለመ :: እስመ :
16 እኩይ : መዋዕሊሁ ::=> በእንተ : ዝንቱ : ሊትኩኑ : ለብዳን : ሐልዩ : ፈቃደ : እግዚአ
17 ብሔር ::=> ወሊትስክሩ : ወይን : እስመ : መርዓት : ውእቱ : ፍልሉ : መንፈስ : ቅዱ
18 ስ ::=> ወእንብቡ : መዝሙረ : ወስብሐተ : ቁሜሳሌተ : ቅድሰተ : ሰብሑ : ወዘሙሩ :
19 ለእግዚአብሔር :: በልብክሙ ::=> ወለለኵቱ : ዘፍሬ : በእንተ : ኵሉ : በስመ : እግዚአ
20 ብሔር : ሊየሱስ : ክርስቶስ : እግዚአነ ::=> ፀ
በቤተ : ክርስቲያን ::=>
21 ለትሕቱ : ርእሰክሙ : ለቢጽክሙ : በፍርሀተ : ክርስቶስ ::=> ለእስትፂ : ይትለዘዛ : ለለመ
22 ታቲሆን : ከመዘ : ለእግዚአብሔር ::=> እስመ : ብእሲ : ርእሰ : ለብእሲቱ : ከመ : ክርስቶስ : ርእሰ :
23 ለቤተ : ክርስቲያኑ : ወመድኃኒ : ለሥጋ ::=>

Et hoc scitote, quòd nullus scortator & immundus & avarus, & idololatra, habet portionem in regno Christi Dei. 5
Nemo sit qui seducat vos sermonibus inanibus: quia propterea venit ira Dei super filios prævaricantes. Ne igitur iis 6 7
similes estote: Quia olim tenebræ fuistis, & nunc lux estis in Domino nostro, 8
ut filii lucis ambulate. Quia fructus lucis est omne opus bonum, & justitia, 9
& æquitas. Probate quid placeat Deo. Et ne communicetis cum iis qui non 10
habent fructum, opera tenebrarum omnia etiam arguite. Quia quæ occultè fa- 11
ciunt, pudet dicere. Et quod apertum est, in lumine manifestum erit: quia omne 12
quod manifestat, lumen est. Quia dicit, Vigilato qui dormis, & suscitare à 13
mortuis, & illucescet tibi Christus. Videte igitur quomodo ambuletis, ut sapi- 14
entes, & non ut stulti. Differentes quæ sunt hujus muadi; quia mali sunt di- 15
es ejus. Propterea ne sitis stulti: intelligite voluntatem Dei. Et ne inebri- 16
emini vino, quia luxuria est: implemini Spiritu sancto. Et loquimini psalmos 17 18
& hymnos, & cantica sancta cantate, & psallite Deo in corde vestro. Et 19
gratias agite semper pro omnibus in nomine Dei Jesu Christi Domini nostri. 20

De Ecclesia.

Subjicite vosmetipsos fratribus vestris in timore Christi. Mulieres obtem- 21 22
perent viris suis ut Domino. Quia vir est caput uxoris suæ, sicut Christus 23
est caput ecclesiæ suæ, & salvator corporis nostri.

Sed' sicut Ecclesia subjecta est Christo, ita & mulieres
24 Ἀλλ' (ρ) ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσ) τῷ Χριστῷ, (σ) οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες
propriis viris in omnibus. Viri, diligite uxores
25 τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς (τ) γυναῖκας
vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro
ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε † ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ
ea: Ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo:
26 αὐτῆς· Ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι·
Ut exhiberet ipsam sibiipsi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut
27 Ἵνα παραστήσῃ (υ) αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον † ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον, ἢ
rugam, aut aliquid hujusmodi: sed ut sit sancta & immaculata. Ita de-
28 ῥυτίδα, ἤ τι † τοιοῦτον· ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. Οὕτως (φ) ὀφείλουσι
bent viri diligere suas uxores, ut sua corpora. Dili-
λειν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγα-
gens suam uxorem, seipsum diligit. Nemo enim unquam suam carnem
29 πῶν † ἑαυτὸν γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. Οὐδεὶς γάρ ποτε † ἑαυτοῦ σάρκα
odit: sed nutrit & fovet eam, sicut & Dominus Ec-
ἐμίσησεν· (χ) ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθὼς καὶ ὁ (ψ) Κύριος † ἐκ-
clesiam. Quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus, & de
30 κλησίαν. Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ (ω) σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ
ossibus ejus. Propter hoc relinquet homo patrem suum &
31 † ὀστέων αὐτοῦ. Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ
matrem, & adhærebit ad uxorem suam: & erunt bi duo in
† μητέρα, καὶ προσκολληθήσ) (α) πρὸς † γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς
carnem unam. Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christum, & in
32 σάρκα μίαν. Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν, καὶ εἰς
Ecclesiam. Veruntamen & vos per unum, unusquisque suam uxorem sic
33 † ἐκκλησίαν. Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος † ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως
diligat sicut seipsum: at uxor ut timeat virum.
ἀγαπάτω ὡς ἑαυτὸν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται † ἄνδρα.

CAP. VI. ς'.

Nati, obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim est justum.
Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. 1
Honora patrem tuum & matrem: (Quod est mandatum primum in promissione:)
Τίμα † πατέρα σου καὶ † μητέρα· (ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ·) 2
Ut benè tibi fiat, & eris longævus super terram. Et patres, ne
Ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος † ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οἱ πατέρες, μὴ 3
ad iram provocate natos vestros: sed educate illos in disciplina & correptione
παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν· ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ 4
Domini. Servi, obedite dominis secundùm carnem, cum timore & tremore,
Κυρίου. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε (α) τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, 5
in simplicitate cordis vestri, sicut Christo: Non secundùm oculorem
ἐν ἁπλότητι † καρδίας ὑμῶν, ὡς (β) τῷ Χριστῷ· Μὴ κατ' ὀφθαλμο- 6
servitutem, quasi hominibus placentes: sed ut servi Christi, facientes voluntatem
δουλείαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι· ἀλλ' ὡς δοῦλοι (γ) τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα
Dei ex animo: Cum benevolentia servientes Domino, & non hominibus:
τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς· Μετ' εὐνοίας δουλεύοντες (δ) τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις· 7
Scientes quoniam quodcunque unusquisque fecerit bonum, hoc reportabit à
Εἰδότες (ε) ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο (ζ) κομιεῖται παρὰ 8
Domino, sive servus, sive liber. Et domini, eadem facite ad eos,
τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, 9
remittentes minas: scientes quia & vester illorum Dominus est in cœ-
ἀνιέντες † ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ (η) ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρα-
lis, & personarum acceptio non est apud eum. Reliquùm, fratres mei, confortamini
Ι' νοῖς, καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. (θ) Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυνα- 10
mini in Domino, & in potentia virtutis ejus. Induite armaturam Dei,
μοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει † ἰσχύος αὐτοῦ. Ἐνδύσασθε † πανοπλίαν † Θεοῦ, 11
ad posse vos stare adversùs insidias diaboli.
πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου.

MS. A. (ρ) ὡς (σ) ὅτως (τ) γυναῖκας, καθὼς (υ) αὐτὸς ἑαυτῷ (φ) καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν ἀγαπᾶν (χ) ἀλλὰ (ψ) Χριστὸς † (ω) σώματος αὐτοῦ, * Ἀντὶ τούτου (α) τῇ γυναικὶ ΚΕΦ. ς'. MS. A. (α) τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, (β) τῷ Κυρίῳ· (γ) Χριστοῦ, (δ) ὡς τῷ (ε) ὅτι ἕκαστος ἐὰν ποιήσῃ (ζ) κομίσηται παρὰ Κυρίου, (η) αὐτῶν καὶ ὑμῶν (θ) Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθαι, ἀδελφοί, ὁν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Imò quemadmodum Ecclesia subdita est Christo; sic etiam uxores maritis suis, in 24
omnibus. Viri diligite uxores vestras, sicut 25
& Christus dilexit Ecclesiam suam, & seipsum tradidit pro ea: Ut illam sanctifi- 26
caret ac mundaret lavacro aquæ, & verbo: 27
Et statueret sibiipsi Ecclesiam gloriosam, & in qua non sit macula, neque ruga, neque
aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta absque nævo. Sic oportet viros diligere uxores su- 28
as, veluti propria corpora. Qui enim uxo-
rem suam diligit, seipsum diligit. Nemo 29
enim unquam odio habet corpus suum, sed
nutrit illud, & solicitudinem illius gerit,
sicut & Christus Ecclesiæ. Quandoquidem 30
membra sumus corporis illius, & ex carne
ejus, & ex ossibus ejus. Quamobrem de- 31
relinquet vir patrem suum, & matrem su-
am, & adhærebit uxori suæ; & erunt am-
bo una caro. Hoc arcanum magnum est, 32
ego autem loquor de Christo & de Ecclesia
ipsius. Enimverò unusquisque vestrûm ita 33
diligat uxorem suam sicut seipsum: uxor
autem revereatur maritum suum.

CAP. VI.

Liberi, obedite parentibus vestris in Do- 1
mino nostro: hoc enim justum est, & hoc
est mandatum primum quod promittitur.
Honora patrem tuum, & matrem tuam: 2
Ut benè sit tibi, & prorogetur vita tua su- 3
per terram. Parentes, ne provocetis ad 4
iracundiam liberos vestros; sed educate eos
in correptione & disciplina Domini nostri.
Servi, obedite heris vestris qui sunt secun- 5
dùm carnem, cum timore, & tremore, & cum
simplicitate cordis, tanquam Christo. Non 6
ad aspectum oculi tanquam hominibus pla-
centes, sed ut servi Christi facientes voluntа-
tem Dei. Et ministrate eis ex tota anima 7
vestra cum charitate, tanquam Domino no-
stro, non tanquam hominibus. Quum scia- 8
tis unumquemque quod fecerit boni reporta-
turum à Domino nostro, sive sit servus, sive
ingenuus. Vos quoque domini, similiter agite 9
cum servis vestris: remittite eis offensas, ut
qui cognoscatis vestrum quoque Dominum
esse in cœlis, & acceptionem facierum non
esse apud eum.

Tonsione Monachorum. 11.

Itaque fratres mei, estote fortes per Domi- 10
num nostrum, & per potentiam virtutis ejus.
Et induite totam armaturam Dei, ut possitis 11
obsistere insidiis diaboli.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወከመ: ቤተ: ክርስቲያን: ትትሌዘዝ: ለክስቶስ: ከማሁ: ለእስትኒ: ይትለዘዛ: ለለመታቲሆ
25 ን: በኵሉ:=: ዕደውኒ: ያፈቅሩ: ለእስቲያሆሙ: ከመ: ክርስቶስ: ለፍቀረ: ለቤተ: ክር
26 ስቲያኑ: ወመጠወ: ርእሶ: በለእቲለሃ::=: ካመ: ይቅድሰ: ወይንጽሖ: በጥመቀተ:
27 ማይ: በቃሉ:=: ወይረሰየ: ሎቱ: ክብርተ: ለቤተ: ክርስቲያኑ: ከመ: ሊይር ኸብ:
28 በሳዕሰሃ: ርእሱተ: ወጥልቀተ: ዘከመዝ: ከመ: ትኩን: ንጽሕተ: ወቅድስተ:=: ካማ
ሁ: ዕደውኒ: ርቱዕ: የፍቅሩ: ለእስቲያሆሙ: ካመ: ነፍሶሙ: ዘለፍቀረ: ብእሲቶ: ር እሶ: ለ
29 ፍቀረ::=: ወለልቦ: ዘይክል: ጸቢለ: ለዊጋሁ: ግሙራ: ሲሳዩ: ወተፈመረ: በከመ: ክርስቶስ:
ለቤተ: ክርስቲያኑ::=:

Et sicut Domus Christianorum subjecta est Christo, sic mulieres subjiciantur 24
viris suis in omnibus. Viri diligant uxores eorum, sicut Christus dilexit 25
ecclesiam suam, & tradidit seipsum pro ea: ut sanctificaret eam, & purgaret 26
eam in baptismo aquæ per verbum ejus. Et constitueret eam sibi gloriosam, ec- 27
clesiam suam, ut non inveniretur in ea macula & pollutio ejusmodi, ut sit pura &
sancta. Sic viri, æquum est ut diligant uxores suas ut semetipsos: qui diligit 28
uxorem suam, seipsum diligit. Et nemo est qui potest odio habere corpus suum: 29
imò enutrit & fovet illud, sicut Christus ecclesiam suam.

Versio VULGATA LATINA.

24 Sed sicut Ecclesia subjecta est Christo, ita & mulieres viris suis in omnibus.
25 Viri, diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum
26 tradidit pro ea, Ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ,
27 Ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam,
28 aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta & immaculata. Ita & viri debent diligere
29 uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit: sed nutrit, & fovet eam, sicut & Christus
30 Ecclesiam: Quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus, & de ossibus ejus.
31 Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem suam, & adhærebit uxori
32 suæ: & erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est, ego autem
33 dico in Christo & in Ecclesia. Veruntamen & vos singuli, unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligat: uxor autem timeat virum suum,

CAP. VI.

1 Filii, obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim justum est. Honora
2 patrem tuum, & matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione: Ut benè
3 sit tibi, & sis longævus super terram. Et vos, patres, nolite ad iracundiam provocare
4 filios vestros: sed educate illos in disciplina & correptione Domini. Servi, obedite
5 dominis carnalibus cum timore, & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Chri-
6 sto: Non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, fa-
7 cientes voluntatem Dei ex animo, Cum bona voluntate servientes, sicut Domino, &
8 non hominibus: Scientes quoniam unusquisque, quodcunque fecerit bonum, hoc
9 recipiet à Dño, sive servus, sive liber. Et vos, domini, eadem facite illis, remittentes
minas: scientes quia & illorũ, & vester Dominus est in cœlis: & personarum ac-
10 ceptio non est apud eum. De cætero, fratres, confortamini in Dño, & in potentia vir-
11 tutis ejus. Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversùs insidias diaboli.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 لِكَيْ كَمَا تَخْضَعُ ٱلْكَنِيسَةُ لِلْمَسِيحِ * كَذٰلِكَ فَلْتَخْضَعِ ٱلنِّسَآءُ فِي كُلِّ أَمْرٍ لِرِجَالِهِنَّ *

* *ut quemadmodum Ecclesia subjecta est* 24
Christo, ita subjectæ sint uxores viris
suis in rebus omnibus.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ octavæ.

25 * قِرَآءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّامِنَةِ عَشَرَ * * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ أَحِبُّوا نِسَآءَكُمْ كَمَا أَحَبَّ

25 ٱلْمَسِيحُ ٱلْكَنِيسَةَ * وَأَسْلَمَ ذَاتَهُ مِنْ أَجْلِهَا * لِيُقَدِّسَهَا * ثُمَّ * وَطَهَّرَهَا بِحَمْمِ ٱلْمَآءِ بِكَلِمَتِهِ *

26 * لِيُمَثِّلَهَا لَهُ بَعْدَهُ لَا دَنَسَ فِيهَا وَلَا وَسَخَ * وَلَا سَيْءٌ مِنْ مِثْلِ هٰذِهِ * بَلْ تَكُونُ قِدِّيسَةً

27 بِلَا عَيْبٍ * هٰكَذَا سَبِيلُ ٱلرِّجَالِ أَنْ يُحِبُّوا نِسَآءَهُمْ كَمَا يُحِبُّونَ أَجْسَادَهُمْ * مَنْ يُحِبُّ ٱمْرَأَتَهُ

28 إِنَّمَا يُحِبُّ ذَاتَهُ * لِأَنَّ لَيْسَ أَحَدًا يُبْغِضُ بَسَرَتَهُ قَطُّ * بَلْ يَعُولُهَا وَيُدَفِّيهَا * كَمَا أَحَبَّ ٱلرَّبُّ

29 ٱلْكَنِيسَةَ * لِأَنَّنَا نَحْنُ أَعْضَآءُ جَسَدِهِ مِنْ بَسَرَتِهِ وَمِنْ عِظَامِهِ * عِوَضَ هٰذَا يُهْمِلُ ٱلْإِنْسَانُ

30 31 أَبَاهُ وَأُمَّهُ وَيُلَاصِقُ ٱمْرَأَتَهُ * وَٱلْإِثْنَانِ يَصِيرَانِ بَسَرَةً وَاحِدَةً * هٰذَا ٱلسِّرُّ لَعَظِيمٌ هُوَ * وَأَنَا

32 أَعْنِي بِقَوْلِي ٱلْمَسِيحَ وَٱلْكَنِيسَةَ * بَلْ أَنْتُمْ وَاحِدٌ فَوَاحِدٌ *

33

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ octavæ.

* قِرَآءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّامِنَةِ عَشَرَ * كُلُّ وَاحِدٍ فَلْيُحِبَّ ٱمْرَأَتَهُ هٰكَذَا كَمَا يُحِبُّ

ذَاتَهُ * ثُمَّ * وَٱلْمَرْأَةُ يَجِبُ أَنْ تَخَافَ رَجُلَهَا * * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ * * أَيُّهَا ٱلْأَوْلَادُ أَطِيعُوا

1 وَالِدَيْكُمْ كَمَا تُطِيعُونَ ٱلرَّبَّ * فَإِنَّ هٰذَا هُوَ ٱلْوَاجِبُ * أَكْرِمْ أَبَاكَ وَأُمَّكَ * هٰذِهِ هِيَ وَصِيَّةٌ

2 أُولَى فِي ٱلْمَوْعِدِ * لِيَصِيرَ حَظُّكَ جَلِيلًا * وَتَكُونَ طَوِيلَ ٱلْعُمْرِ عَلَى ٱلْأَرْضِ * وَأَنْتُمْ أَيُّهَا

3 4 ٱلْآبَاءُ * لَا تُغِيظُوا أَوْلَادَكُمْ * بَلْ رَبُّوهُمْ بِأَدَبِ ٱلرَّبِّ وَوَعْظِهِ * أَيُّهَا ٱلْعَبِيدُ أَطِيعُوا سَادَاتِكُمْ

5 بِمَا يَخُصُّ ٱلْبَسَرَ * بِخَوْفٍ وَرُعْبٍ بِبَسَاطَةِ قُلُوبِكُمْ * كَمَا تُطِيعُونَ ٱلْمَسِيحَ * وَلَا تَكُونُ

6 خِدْمَتُكُمْ بِرَآءَ ٱلْعَيْنِ كَمَنْ يُرْضُونَ ٱلنَّاسَ * بَلْ كَعَبِيدِ ٱلْمَسِيحِ عَامِلِينَ مَشِيئَةَ ٱللَّهِ مِنَ

7 8 صَمِيمِ ٱلنَّفْسِ * خَادِمِينَ بِنُصْحٍ لِلرَّبِّ وَلَيْسَ لِلنَّاسِ * عَالِمِينَ أَنَّ كُلَّ أَحَدٍ مَهْمَا يَعْمَلْ

9 مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ ذَاكَ يَسْتَوْفِيهِ مِنَ ٱلرَّبِّ * عَبْدًا كَانَ أَمْ حُرًّا * أَيُّهَا ٱلسَّادَاتُ ٱعْمَلُوا

هٰذِهِ بِعَيْنِهَا دَاخِصِينَ ٱلْوَعِيدَ * عَالِمِينَ أَنَّ رَبَّكُمْ أَنْتُمْ فِي ٱلسَّمَاوَاتِ هُوَ * وَلَيْسَ

عِنْدَهُ مُحَابَاةُ ٱلْوُجُوهِ * ثُمَّ * * ٱلْأَحَدُ ٱلسَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *

10 11 * وَمِمَّا بَعْدُ يَا إِخْوَتِي تَأَيَّدُوا بِٱلرَّبِّ وَبِعِزِّ قُوَّتِهِ * ٱلْبَسُوا كَافَّةَ سِلَاحِ ٱللَّهِ * لِتَسْتَطِيعُوا أَنْ

يَقِفُوا بِرَآءَ حِيَلِ ٱلْحَالِ *

CAP. VI.

1 O Liberi, obedite genitoribus ve-
2 stris, sicut obeditis Domino: id enim
est debitum. Honora patrem tuum
& matrem tuam: (Hoc est præ-
ceptum primum in promissione.) ut
3 fiat sors tua præclara, & sis longæ
ætatis super terram. Et vos ô patres,
4 ne provocetis ad iram liberos vestros,
sed educate eos in disciplina & moni-
tis Domini. O servi, obedite dominis
5 vestris in his quæ ad carnem pertinent,
cum timore & tremore, cum simplicitate
cordium vestrorum, sicut obeditis Chri-
6 sto. Neque sit servitus vestra ad con-
spectum oculi, ut solent qui placent ho-
minibus: sed ut servi Christi, facientes
voluntatem Dei ex animi sinceritate:
7 Servientes cum ingenuitate Domino, &
8 non hominibus. Scientes quòd unusquisq;
quodcunque fecerit bonum opus, illud
idem reportabit à Domino: sive servus
9 fuerit, sive liber. O domini, hæc eadem
facite erga illos, desistentes à minis:
scientes quòd & vester ipsorum Do-
minus in cœlis est, nec est apud
eum assentatio vultuum. Finis.

Dominicâ vigesimâ septimâ post Pentecosten.

10 Cæterùm ô fratres mei, corroboremini
per Dominum perque potentiam roboris
11 ejus. Induite universam armaturam
Dei, ut possitis stare contra versutias
fraudulenti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 እስመ : ለበለ : ለዝሁ : ንሕነ ::=: ወበእንተ : ብእሲቱ : ይሓድግ : ብእሲ : ለባሁ : ወእ
31 ሞ : ወይትልዋ : ለብእሲቱ : ወይኩኑ : ክልኤሆሙ : ለሐደ : ለዝ :=: ዐቢይ : ውእቱ :
32 ዝነገር : ወለእሰ : እብሉ : ሳዕለ : ክርስቶስ : ወሳዕለ : ቤተ : ክርስቲያኑ ::=: ወበእሉ : ለ
33 ንትውነ : ኵልክሙ : ከማሁ : ለፍቅሬ : ለእሰቲያክሙ : ከመ : ነፍስክሙ : ወብእሲትኒ :
ከመ : ትፍርሆ : ለምታ ::=:

2

በቤት : ክርስቲያን ::=:

1 ወሉድኒ : ከመ : ትትለዘዙ : ለእግዚእነ : በእግዚእነ : እስመ : ጽድቅ : ውእቱ ::=:
2 ለኣብር : ላባከ : ወእሙከ : ቀደሚት : ትእዘዝ : በውስተ : ለሠርዓት ::=: ከመ : ሠናየ : ይ
3 ኩን : ወይኑሳ : መዋዕሊከ : ደብ : ሎድር ::=: ለበውኂ : ሊቃስተቋዑ : ውሉድክሙ :
4 ሕፅኑ : ወገለጸ : በትሥህርተ : እግዚለብሑር ::=: ነባሪኒ : ተለዘዙ : ለለጋእስቲክሙ :
5 ቦእለ : ይእንትክሙ : ለሠጋክሙ : በፍርሀት : ወበርዓድ : በልብ : ስፈሐ :: ከመዝ : ለክር
6 ስቶስ ::=: ወእኮ : ከመዘ : ያደሉ : ለዐይነ : ሰብእ : ካመ : ለግብርተ : ክርስቶስ :: እን
7 ዘ : ትገብሩ : ፈቀደ : እግዚለብሑር : በኵሉ : ነፍስትክሙ ::=: ከመዘ : ለእግዚለብሑ
8 ር : ተቀነይ : ወእኮ : ከመዘ : ለሰብእ ::=: ታለመሩ : ከመ : ኵሉ : ዘገብረ : ለሠናየ : ይት
9 ዐሰይ : በሳበ : እግዚለብሑር : እመኒ : ነባሪ : ወእመኒ : ላጋዕዚ ::=: ወለግእስትኒ : ዕሩ
ይ : ግበሩ : ሉው : እንዘ : ታቁሩሩ : መዐተክሙ : ወእንዘ : ታስተኃጽሩ : ታለመሩ : ከ
10 መ : ብክሙ : እግዚለ : በሰማያት : ዘሊያደሉ : ለገጽ ::=: 1 እንከሰ : ጽንዑ : ባለ
11 ግዚለብሑር : ወበጽንዐ : ሓይሉ ::=: ወልበሱ : ወልታ : እግዚለብሑር : በዘ : ትክሉ :
ተቃውሞቶ : ለመናግስት : ሰይጣን ::=:

Quia membra corporis ejus sumus. Et pro muliere sua, relinquet homo patrem 30
suum & matrem suam, & adhærebit uxori suæ & erunt ambo una caro. 31
Magnus est hic sermo, & ego loquor de Christo & de ecclesia ejus. Sed vos omnes 32
sic diligite uxores vestras ut vosmetipsos: & uxor sic timeat virum suum. 33

CAP. VI.

In consecratione ecclesiæ.

1 Filii sic auscultate parentibus vestris in Domino nostro, quia justum est.
2 Honora patrem tuum & matrem tuam, præcipuum est mandatum in Lege:
3 ut bene sit, & prolongentur dies tuæ in terra. Patres etiam, ne exterminetis
4 filios vestros, enutrite & erudite in doctrina Dei. Servi etiam auscultate do-
5 minis vestris qui præsunt vobis secundùm carnem vestram, in timore & tre-
6 more, cum corde simplici ut Christo. Et non sicut placentes oculo hominis:
7 sic servi Christi, facientes voluntatem Dei, cum tota anima vestra: Sicut
8 Deo servientes, & non sicut hominibus: Scientes quòd quicunque fecerit bo-
9 num, præmium recipiet apud Deum, sive servus sive liber. Et Domini et-
iam, æquale facite iis, refrigerantes iracundiam vestram, & minuentes, sci-
10 entes quòd habetis Dominum in cœlis, qui non accipit personam. Ulteriùs con-
11 roboremini in Deo, & in fortitudine virtutis ejus: Et induite armaturam Dei,
quâ possitis resistere insidiis Satanæ.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Γ'.

Quoniam non est nobis colluctatio adversùs sanguinem & carnem, sed adversùs *principatus*,
12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς,
adversùs potestates, adversùs mundi *potentes* tenebrarum *seculi hujus*, contra
πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ (ι) σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς
spiritualia nequitiæ in cœlestibus. *Propter hoc* accipite *universam* arma-
13 τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανο-
turam Dei, ut possitis resistere in die malo, & *omnia*
πλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα
conficientes stare. State ergò succincti lumbos vestros in veritate, &
14 κατεργασάμενοι στῆναι. Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ
induti loricam justitiæ, Et calceati pedes in præpa-
15 ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, Καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοι-
ratione Evangelii pacis: In omnibus *assumentes* scutum fidei,
16 μασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· Ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως,
in quo possitis omnia tela *illius Nequam ignita* extinguere: Et
17 ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· Καὶ
galeam *salutaris* assumite, & gladium Spiritûs, quod est
τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὅ ἐστι
verbum Dei: Per omnem orationem & obsecrationem orantes *in* omni
18 ῥῆμα Θεοῦ· Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ
tempore in spiritu: & in ipso *hoc* vigilantes in omni instantia &
καιρῷ ἐν πνεύματι· καὶ (κ) εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ
obsecratione pro omnibus Sanctis: Et pro me, ut mihi detur sermo in
δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων· Καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι (λ) δοθείη λόγος ἐν
19 apertione oris mei *in* fiducia, notum facere mysterium Evangelii:
ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου·
Pro quo legatione fungor in catena, ut in ipso *liberè loquar*, *ut* oportet me loqui.
Ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 20
Ut autem sciatis & vos quæ circa me, quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus
Ἵνα δὲ (μ) εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς 21
dilectus frater & fidelis minister in Domino: Quem misi ad vos in
ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ· Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς 22
illud ipsum, ut cognoscatis quæ circa nos, & consoletur corda vestra. Pax
αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰρήνη 23
fratribus & charitas cum fide, à Deo Patre, & Domino Jesu Christo. Gra-
τοῖς ἀδελφοῖς καὶ (ν) ἀγάπη μετὰ πίστεως, ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χά- 24
tia cum omnibus *diligentibus* Dominum nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.
ρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν (ξ) ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν.
Ad Ephesios scripta est à Roma per Tychicum.
(†) Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ. Ἐν στίχοις τιβ'.

MS. A. (ι) σκότους * τούτου, (κ) εἰς αὐτὰ ἀγρυπνοῦντες (λ) δοθῇ (μ) καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε τὰ (ν) κλεῖς μετὰ (ξ) ἀφθαρσίᾳ. (†) Πρὸς Ἐφεσίους.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quandoquidem colluctatio vestra non est 12
cum carne & sanguine, sed cum principatibus, & cum potestatibus, & cum possessoribus mundi hujus tenebrosi, & cum spiritibus malis qui sub cœlo sunt. Idcircò indu- 13
ite totam armaturam Dei, ut possitis occurrere malo: quúmque instructi fueritis in omnibus, stetis. State igitur, & accingite 14
lumbos vestros veritate, ac induite loricam justitiæ: Et calceate pedes vestros apparatu 15
evangelii pacis. Et cum his assumite vobis 16
clypeum fidei, ut polleatis viribus ad extinguenda omnia jacula ignita Mali illius. Et 17
ponite galeam salutis, ac prehendite gladium Spiritûs, qui est verbum Dei. Ac in 18
omnibus precibus, omnibúsque deprecationibus orate semper in spiritu: & in eadem oratione vigilate in omni tempore: orantes perseveranter, & auspicantes preces cùm
pro omnibus Sanctis, Tum etiam pro me, 19
ut detur mihi sermo in apertione oris mei, ut palàm & publicè prædicem arcanum evangelii, Cujus legatione fungor in catenis: 20
ut cum fiducia eloquar illud, prout oportet eloqui. Ut autem sciatis & vos quæ penes 21
me sunt, & quid ago, ecce certiores vos redditurus est Tychicus frater charissimus, & minister fidelis in Domino nostro: Quem 22
misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis quid apud me *fiat*, utque consoletur corda vestra. Pax cum fratribus nostris, & charitas cum fide à Deo Patre, & à Domino nostro Jesu Christo. Gratia cum illis omnibus qui amant Dominum nostrum Jesum Christum absque corruptione. Amen. 23 24

Epistolæ ad Ephesios scriptæ è Roma, & missæ per Tychicum,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ቀትልክሙ፡ሊካን፡መስለ፡ዘሠጋ፡ወደመ፡እስመ፡ዘእንበለ፡መሰለ፡መኳንንተ፡ጽልመት፡ለጋንን 12
ት፡ለኵያን፡ለለ፡መትሐተ፡ሰማይ።።=። በለእንተዝ፡ንሠሉ፡ወልታ፡ለግዚለብሑር፡ከመ፡ትክ 13
ሀሉ፡ተቀውሞታ፡ለዕለት፡እኪት፡ወከመ፡ትቁሙ፡ኵሎ፡ገቢረክሙ፡ቁሙ፡ለእከ፡ቀኒተክሙ፡ሐ 14
ይክሙ፡በጽድቅ፡ወልበኩ፡ልብሰ፡ሳሊን፡ዘጽድቅ።=።ተሰሊነክሙ፡ሳይለ፡ወንጌል፡በሰላመ።።=። 15

Bellum vestrum non est cum carnali & sanguinali; at enim cum potestatibus tenebrarum, dæmonibus malis qui infra cœlum. Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere diei malo, & ut stetis omnia conficientes. State igitur cincti lumbos vestros in veritate, & induite vestem ferream justitiæ, Calceati virtute evangelii in pace.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς Φιλιππησίων ἀρετῆς, καὶ εὐχὴ τελειώσεως.
Β'. Διήγησις τῆς ἑαυτοῦ διαγωγῆς ἀγωνιστικῆς, καὶ τῆς προθυμίας.
Γ'. Παραίνεσις τοῦ χριστιανικοῦ ὁμονοίας, καὶ τῆς ἐνθέου ζωῆς.
Δ'. Περὶ Τιμοθέου καὶ Ἐπαφροδίτου, οὓς ἀπέστελε πρὸς αὐτούς.
Ε'. Περὶ τῆς πνευματικῆς βίου τῆς μὴ ἐν σαρκὶ, ὃς ὅτι μίμησις τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ.
ϛ'. Παραινέσεις ἴδιαι τινῶν, καὶ κοιναὶ πάντων.
Ζ'. Ἀποδοχὴ τῆς ὑποταλάσης αὐτῷ διακονίας.

AD PHILIPPENSES EPISTOLA.

(†) Η ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

PAULUS & Timotheus servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo
1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ
Jesu, *existentibus in* Philippis, cum Episcopis & *diaconis*: Gratia vobis &
2 Ἰησοῦ, τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias ago Deo meo
3 εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου Α'
in omni memoria vestri, (Semper in *omni precatione mea* pro omnibus
ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν, (Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων 4
vobis, cum gaudio deprecationem faciens,)
ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος,)

MS. A. (†)···· ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

SEQUITUR EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

CAPUT. I.

Quotidie. 1.

PAulus & Timotheus, servi Jesu Christi, 1
omnibus Sanctis in Jesu Christo, qui sunt Philippis cum Presbyteris & ministris; Gratia vobiscum, & pax à Deo Patre nostro, 2
& à Domino nostro Jesu Christo. Gratias 3
ago Deo meo ob recordationem vestri assiduam, Quæ fit in omnibus deprecationibus 4
meis pro vobis: & ego lætus auspicor preces,

Versio VULGATA LATINA.

12 Quoniam non est nobis colluctatio adversùs carnem & sanguinem; sed adversùs
principes, & potestates, adversùs mundi rectores tenebrarum harum, contra spi-
13 ritualia nequitiæ, in cœlestibus. Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis re-
14 sistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergò succincti lumbos ve-
15 stros in veritate, & induti loricam justitiæ, Et calceati pedes in præparatione
16 Evangelii pacis: In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela
17 Nequissimi ignea extinguere: Et galeam salutis assumite; & gladium Spiritûs,
18 (quod est verbum Dei,) Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni
tempore in spiritu: & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione pro
omnibus Sanctis: Et pro me, ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fi- 19
ducia, notum facere mysterium Evangelii: Pro quo legatione fungor in catena, 20
ita ut in ipso audeam, prout oportet me, loqui. Ut autem & vos sciatis quæ circa 21
me sunt, quid agam; omnia vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater, & fi-
delis minister in Domino: Quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis quæ 22
circa nos sunt, & consoletur corda vestra. Pax fratribus, & charitas cum fide, à 23
Deo Patre, & Domino Jesu Christo. Gratia cum omnibus, qui diligunt Domi- 24
num nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فَانَّ ٱلْمُصَارَعَةَ لَيْسَتْ لَكُمْ بِٱرَآءِ دَمٍ وَلَحْمٍ بَلْ بِٱرَآءِ ٱلرُّوسَآءِ * بِهٰذَآءِ ٱلسَّلَاطِينِ * بِٱرَآءِ اَصْحَابِ عَالَمِ
13 ظُلْمَةِ هٰذَا ٱلدَّهْرِ بِهٰذَآءِ رُوحَانِيَّاتِ ٱلْخُبْثِ فِي ٱلْجَوِّ * فَلِهٰذَا تَنَاوَلُوا كَافَّةَ سِلَاحِ ٱللّٰهِ لِتَسْتَطِيعُوا
14 اَنْ تُقَاوِمُوا اَبْصَابَهُمْ فِي ٱلْيَوْمِ ٱلْخَبِيثِ * وَاَعْمِلُوا كُلَّ سَيٍّ لِتَقِفُوا ثَابِتِينَ * اِذَا مُصْطَفِينَ
15 حَقَوْكُمْ بِٱلْحَقِّ * لَابِسِينَ دِرْعَ ٱلْعَدْلِ * وَحَاذِيَيْنِ اَرْجُلَكُمْ بِٱسْتِعْدَادِ بِشَارَةِ ٱلسَّلَامَةِ * وَقَبْلَ
16 هٰذِهِ كُلِّهَا تَنَاوَلُوا تُرْسَ ٱلْاَمَانَةِ ٱلَّذِي بِهِ تَسْتَطِيعُونَ اَنْ تُطْفِيُوا كَافَّةَ سِهَامِ ٱلْخُبْثِ ٱلْحُمِّيِّ *
17 وَاقْبَلُوا خُوذَةَ ٱلْخَلَاصِ وَسَيْفَ ٱلرُّوحِ ٱلَّذِي هُوَ قَوْلُ ٱللّٰهِ * تَمَّ *

* قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّامِنَةِ عَسَرَ *

18 * مُصَلِّينَ فِي كُلِّ وَقْتٍ بِٱلرُّوحِ * بِكُلِّ
صَلَاةٍ وَتَوَسُّلٍ * وَسَاهِرِينَ فِي هٰذَا ٱلْمَعْنَى بِعَيْنِهِ بِكَافَّةِ ٱلثَّبَاتِ وَٱلتَّضَرُّعِ عَنْ جَمِيعِ ٱلْقِدِّيسِينَ *
19 * وَمِنْ اَجْلِي لِاُعْطَى فِي ٱنْفِتَاحِ فَمِي قَوْلًا * لِاُعَرِّفَ بِسِرِّ ٱلْبُشَارَةِ بِجَاهَرَةٍ * ٱلَّذِي عَنْهُ اَسْعَى
20 فِي سَلْسَلَةٍ لِكَيْ اُجَاهِرَ بِهِ كَمَا يَجِبُ عَلَيَّ اَنْ اَتَكَلَّمَ بِهِ * وَلِتَعْرِفُوا اَنْتُمْ اَحْوَالِي وَمَاذَا اَعْمَلُ *
21 سَيُعَرِّفُكُمْ بِهَا كُلِّهَا تِيشِيكُوسُ الْاَخُ ٱلْحَبِيبُ وَٱلْخَادِمُ الْاَمِينُ * فِيمَا يَخُصُّ بِٱلرَّبِّ * ٱلَّذِي اَرْسَلْتُهُ
22 اِلَيْكُمْ فِي هٰذَا الْاَمْرِ نَفْسِهِ * لِتَعْرِفُوا اُمُورَنَا وَيُسَلِّيَ قُلُوبَكُمْ * وَٱلسَّلَامَةُ لِلْاُخُوَّةِ وَٱلْمَحَبَّةُ مَعَ الْاَمَانَةِ
23 مِنَ الْاِلٰهِ الْاَبِ وَٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * اَلنِّعْمَةُ مَعَ كَافَّةِ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ رَبَّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحَ حُبًّا
24 بِلَا فَسَادٍ وَلَا مَعَابَ اٰمِينَ *

* بِحَرْفِ هٰذِهِ ٱلرِّسَالَةِ * وَكُتِبَتْ مِنْ رُومِيَةَ عَلَى يَدِ تِيشِيكُوسَ * وَٱلسَّجْعُ لِلّٰهِ دَائِمًا اٰمِينَ *

12 *Quoniam lucta non est vobis adversùs*
sanguinem & carnem, sed adversùs
principes, contra Potestates, adversùs
dominos mundi tenebrarum hujus se-
culi, contra spiritualia improbi, in
æthere. Propterea assumite universam
13 *armaturam Dei, ut possitis resistere oppo-*
sitioni eorum in die malo. Et omnia fa-
14 *cite ut stetis firmi, præcincti lumbum*
vestrum veritate, induti thorace justi-
tiæ, Et calceati pedes vestros præpara-
15 *tione annuntiationis pacis. Et ante hæc*
16 *omnia capite scutum fidei, quo possitis*
extinguere cuncta jacula maligni igni-
ta: Et accipite galeam Salvatoris, 17
& gladium Spiritus, qui est sermo
Dei. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ octavæ.

18 *Orantes omni tempore in spiritu, omni*
oratione & obsecratione: & vigilantes
in hunc eundem sensum omni cum per-
severantia & deprecatione pro omnibus
19 *Sanctis: Et pro me, ut mihi detur in*
apertione oris mei sermo: ut palàm no-
tum faciam mysterium Evangelii: Pro 20
quo preces fundo in catena, ut patefa-
ciam illud sicut oportet me loqui de ipso.
Ut autem sciatis & vos statum meum 21
& quid agam, omnia vobis nota faciet
Tychicus frater dilectus, & minister fi-
delis in his quæ pertinent ad Dominum:
Quem ad vos misi ob hoc idem negó- 22
tium, ut cognoscerctis res nostras, & con-
solaretur corda vestra. Pax denique 23
fratribus, & charitas cum fide à Deo
Patre, & Domino Jesu Christo. Gra- 24
tia cum omnibus iis qui diligunt Domi-
num nostrum Jesum Christum amore non
vitiato neque culpato, Amen.

Finis hujus epistolæ quæ scripta fuit ab *urbe* Roma per Tychicum.
Laus Deo semper, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወበኵሉ: ንለሠሉ: ንዋየ: ሐቅል: ለሣይማናት: በዘ: ትክሉ:ላጥፋለቶ:ለኵሉ:ለሐጸሁ:ለእ
17 ኩይ:ርሡኑ:::=> ወንለሠሉ:ጌራ:መድኀኒትክሙ:ወመጣበሳተ:ዘመንፈስ: ቅዱስ:ቃለ: እግዚ
18 ለብሔር:=> በኵሉ: ጸሎት:ወስእለት: እንዘ:ትጼልዩ: በኵሉ:ጊዜ: በመንፈስ: ቅዱስ::ወ
19 መስሌሁ: ትግሁ: ወተፀመዱ: በኵሉ: ጸሎት: በእንተ: ኵሉ: ቅዱስን:=> ወበእንቲአየኒ:ከ
20 መ : የሀበኒ : ቃለ : ወይክሠት : ለፈየ : ወእንግር : ገሃደ : ሕርመተ : ትምህርቱ::=> ዘበእ
21 ንቲለሁ : እትነበል : መቄስየ : ኵመ: እንግር : ገሀደ : በእንቲለሁ::=> ኵመ : ታለመረ :
ለእትውኒ : ዜናየ : ዘኵመ : እንግር : ኵሉ : ያጤይቀክሙ : ጢኪቆስ : እኁነ : ዘናፈቅር :
22 ወባለከ : እግዚለብሔር : ሣለመን:=> ዘፈነውኩ : ኅቤክሙ : ወበእንተዝ : ኵመ : ታለመ
23 ሩ : ዜናየ : ወይትፈሣሕክሙ::=> ሰላመ : ለለኅዊነ : ወተፋቅሮ : ምስለ : ሃይማኖት : እ
24 መሓበ : እግዚለብሔር : ለቡነ : ወእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=> ወጸጋሁ : ምስለ :
ኵሎሙ: እለ: ያፈቅርዎ: ወባእከ: እግዚለብሔር: ሊየሱስ : ክርስቶስ : ዘሊይጣፍእ::=>
ለሰብለ : ሌፈሶን:=>

Et in omnibus accipite arma fidei, quibus possitis extinguere omnes sagittas Mali 16
iguiti: Et accipite galeam salutis vestræ, & gladium Spiritûs sancti, verbum 17
Dei, In omni prece & supplicatione precantes: in omni tempore in Spiritu 18
sancto, & cum ipso vigilantes, & perseverantes in omni oratione, pro omnibus
Sanctis: Et pro me, ut det mihi sermonem, & aperiat os meum, & ut loquar 19
palàm religionem doctrinæ suæ: Pro quo legatione fungor vinctus, ut loquar pa- 20
làm de eo. ut sciatis vos historiam mei, quomodò loquor: omnia nota faciet 21
vobis Tychicus, frater noster quem diligimus, & minister Dei fidelis: Quem 22
misi ad vos, & propter hoc ut sciatis historiam meî, & ut consoletur vos.
Pax fratribus nostris, & charitas cum fide à Deo Patre nostro, & Domino 23
nostro Jesu Christo. Et gratia ejus cum omnibus iis qui diligunt eum, & mi- 24
nistrum Dei Jesu Christi incorruptibilis.

Ephesiis.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* PHILIPPENSES.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo Jesu,
2 qui sunt Philippis, cum Episcopis, & diaconibus. Gratia vobis & pax à
Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias ago Deo meo in omni 3
memoria vestrî, Semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis, 4
cum gaudio deprecationem faciens,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُولُصَ اِلَى ٱلْفِيلِبِّيسِيِّينَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ ٱلرَّسَايِلِ سَادِسَةٌ *

* اَلْفَصْلُ ٱلْاَوَّلُ * * قِرَاءَةُ ٱلْاَنْبِيَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ عَسَرَ *

1 * مِنْ بُولُصَ وَتِيمُوثَاوُسَ * عَبْدَيْ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ اِلَى كَافَّةِ ٱلْقِدِّيسِينَ بِٱلْمَسِيحِ يَسُوعَ ٱلَّذِينَ بِفِيلِبِّسَ مَعَ ٱلْاَسَاقِفَةِ وَٱلشَّمَامِسَةِ *
2 * نِعْمَةٌ وَسَلَامَةٌ لَكُمْ مِنَ ٱللّٰهِ اَبِينَا وَٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * اَمَّا بَعْدُ فَاِنِّي اَشْكُرُ لِاٰلِهِي عَلَى كَافَّةِ
3 ذِكْرِكُمْ دَائِمًا * فِي جَمِيعِ تَضَرُّعِي مِنْ اَجْلِكُمْ كُلِّكُمْ صَانِعًا طِلْبَتِي بِسُرُورٍ *
4

1 *A Paulo & Timotheo servis Jesu* 1
Christi, ad omnes Sanctos in Christo
Jesu, qui sunt Philippis, unà cum Epi-
scopis ac diaconis. Gratia & pax vobis 2
à Deo Patre nostro, & Domino Jesu
Christo. Ad hæc, gratias ago Deo meo de 3
omni memoria vestra semper: In cunctis 4
precibus meis pro vobis omnibus, faciens
petitionem meam cum gaudio

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብለ : ፊልጲስዩስ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : ሮሜ:=>
በካልኢ : ስንበት : ዘጸመ : ኅበ : ይትነበብ:=>

1 ወ ጳውሎስ: ወጢሞቴዎስ: ለግብርተ: ሊየሱስ: ክርስቶስ: ለኵሉ: ቅዱሰን: በክርስቶስ: ሊ
2 የሱስ: ለእለ: ሀለው: ፊልጲሲዩስ: ለጳጳሰት: ወለደ ያቆናት:::=> ሰላመ: ለክሙ:ወጸጋ: እግ
3 ዚለብሔር:እቡነ: ወእግዚእነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ:::=> ወ ለላኵቶ: ለኢመሰክየ:ዘዘፈ: በ
4 ኵሉ:ወእዘኅርክሙ:::=> ወእጼሊ: በኵሉ:በእንቲለክሙ:ወእገብር: ጸሎተየ:ፍሠሐ:=>

PHILIPENSIBUS: et scripta fuit quum esset in civitate Romæ.

CAPUT. I.

Secundo sabbato jejunii, quando legitur.

1 *PAulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo Jesu, qui*
2 *sunt Philipis, Papis,* (i.e. Episcopis,) *& Diaconis, Pax vobis & gratia Dei Patris*
3 *nostri, & Domini nostri Jesu Christi. Gratias ago Deo meo semper in omnibus, &*
4 *memoriâ retineo vos, Et oro semper pro vobis, & facio preces meas cum gaudio,*

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Super communicatione vestra in *Evangelium*, à prima die usque nunc:
5 Ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, (α) ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν·
Confidens ipsum hoc, quia *ille incipiens* in vobis opus bonum, perficiet
6 Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει
usque in diem Jesu Christi: Sicut est justum mihi hoc sentire pro omnibus
7 (β) ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ· Καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων
vobis, *propter habere me* in corde vos, in & vinculis meis, &
ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ
defensione, & confirmatione Evangelii, *communicatores meæ gratiæ*
τῇ ἀπολογίᾳ, καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος
omnes vos *existentes*. Testis enim mihi est Deus, quomodò cupiam omnes
πάντας ὑμᾶς ὄντας. Μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ Θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάντας
vos in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut charitas
9 ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις (γ) Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη
vestra *amplius* magis ac magis abundet in scientiâ & omni sensu, *Ad*
10 ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει; Εἰς
probandum vos præstantia, ut sitis sinceri & *inoffensi*
τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι
in diem Christi, Repleti *fructibus* justitiæ *eorum quæ* per Jesum Christum,
11 εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, Πεπληρωμένοι (δ) καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
in gloriam & laudem Dei. Scire autem vos volo, fratres, quia quæ
12 εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ. Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ B'
circa me, magis ad profectum Evangelii venerunt. Itaque vincula mea
13 κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν. Ὥστε τοὺς δεσμούς μου
manifesta in Christo *fieri* in *toto* prætorio, & cæteris omnibus: Et
14 φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι· Καὶ
plures *fratrum* in Domino, *fretos* vinculis meis, abundantiùs
τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως
audere impavidè verbum loqui. Quidam quidem & propter invidiam
τολμᾶν ἀφόβως (ε) τὸν λόγον λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον 15
& contentionem: quidam autem & propter bonam voluntatem Christum præ-
καὶ ἔριν· τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν (ζ) κη-
dicant. *Hi quidem* ex contentione Christum annuntiant non sincerè, existimantes
ρύσσουσιν. Οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι 16
afflictionem afferre vinculis meis: *Illi verò* ex charitate, scientes quoniam in
θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου· Οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς 17
defensionem Evangelii positus sum. Quid enim? *Attamen* omni modò, sive
ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε 18
specie, sive *veritate*, Christus *annuntiatur*: & in hoc gaudeo, sed &
προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ
gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem per vestram
χαρήσομαι. Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν 19
orationem, & subministrationem Spiritûs Jesu Christi, Secundùm expecta-
δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ Πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κατὰ τὴν ἀποκαρα- 20
tionem & spem meam, quia in nullo *pudefiam*: sed in omni fiducia,
δοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ,
sicut semper, & nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam,
ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς,
sive per mortem. Mihi enim vivere, Christus: & mori, lucrum.
εἴτε διὰ θανάτου. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστὸς· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. 21
Si verò vivere in carne, *hoc* mihi fructus operis, & quid eligam *non cognosco*.
Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. 22
Coarctor *enim* è duobus, desiderium habens *ad* dissolvi, & cum Christo
Συνέχομαι (η) γὰρ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ 23
esse: multo magis melius:
εἶναι· πολλῷ (θ) μᾶλλον κρεῖσσον·

Κεφ. α'. MS A. (α) ἀπὸ τ πρώτης (β) ἄχρι ἧς ἡμέρας (γ) Χριστοῦ Ἰησοῦ. (δ) καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ (ε) τ λόγον τοῦ Θεοῦ λαλεῖν. (ζ) κηρύσσουσιν. Οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι Οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τ Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ' ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐγεῖραι τοῖς δεσμοῖς μου. Τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ (η) ϑ (θ) γὰρ μᾶλλον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ob communionem vestram quæ est in Evan- 5
gelio à primo die & etiamnúm: Quippe 6
qui confidam de hoc, quòd qui inchoavit in
vobis opera bona, ipse perficiet usque ad
diem Domini nostri Jesu Christi. Sic enim 7
æquum est me sentire de vobis omnibus,
quoniam in corde meo positi estis, & in
vinculis meis, & in defensione quæ fit pro
veritate Evangelii, quum sitis mecum par-
ticipes gratiæ. Testis est enim mihi Deus 8
quomodò amore vos complectar in visceri-
bus Jesu Christi. Et hoc oro, ut adhuc 9
multiplicetur & abundet charitas vestra in
cognitione, omníque intellectu spirituali.
Ut dijudicetis ea quæ sunt convenientia, si- 10
tísque puri absque offendiculo in diem Chri-
sti. Ac repleti fructibus justitiæ illius quæ 11
fit per Jesum Christum ad laudem & hono-
rem Dei.

Petri & Pauli commemoratione. 2.

Velim autem vos scire, fratres mei, opus 12
meum majores progressus facere in Evange-
lio: Adeò ut & vincula mea revelata sint 13
in Christo in toto prætorio, & apud cæte-
ros omnes. Et multitudo fratrum qui sunt 14
in Domino nostro, confisi vinculis meis,
ausi sunt magis absque timore proloqui ser-
monem Dei. Nonnulli quidem ex invidia 15
& contentione; nonnulli verò bonâ vo-
luntate & charitate Christum prædicant.
Quippe qui sciant in defensionem Evange- 16
lii me constitutum esse. Illi autem qui per 17
contentionem Christum prædicant, non
sincerè *agunt*, sed quia arbitrantur se ad-
dere oppressionem vinculis meis. Quin hac 18
in re gavisus sum, & gaudeo, quòd quo-
vis modo sive per occasionem, sive per ve-
ritatem Christus prædicetur. Scio enim 19
hæc mihi ad salutem cessura per deprecati-
ones vestras, & per donationem spiritûs
Jesu Christi. Quemadmodum spero & 20
expecto nullâ in re me pudefactum iri, sed
aperto vultu sicut semper, ita & nunc
magnificandum Christum in corpore meo,
sive per vitam, sive per mortem. Siqui- 21
dem vita mea, mea inquam, Christus est:
quòd si moriar, lucro mihi cedit. Sin au- 22
tem, & in hac vita quæ est in carne, fru-
ctus mihi sunt in operibus meis: nescio
quid eligam mihi. Nam me premunt hæc 23
duo. Liberari cupio, ut sim cum Christo:
& hoc longè satius mihi fuerit.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 በእንተ : ተስፋኅሎ : በትምህርተ : ወንጌል : እመቀደሚት : ዕለት : እስከ : ይእዜ ::=
6 ተለማኒየ : ኵሎ : ውእቱ : ዘወሀበነ : ለኵሉ : ምግባረ : ሠናየ : ይፈጽሞ : እስከ : ዕለተ :
7 ሊሶኡስ : ክርስቶስ ::= እስመ : ርቱዕ : ሊተ : ዘንተ : ለኵሊ : በእንቲአኵሙ : እስመ :
ሀሎኵሙ : ውስተ : ልብየ :: ወበምዋቅሕትየ : ወበቅሠፈትየ : ወበለጽንዖ : ትምህርተ :
8 ተነሥኡሎ : ኵልክሙ : ኅቡርክሙ : ምስሌየ : በጸጋሁ ::= እመሰየ : እግዚአብሔር :
9 ዘጊሥ : ለፍቅረክሙ : ለኵልክሙ : በፍቅረ : ክርስቶስ ::= ወእጼሊ : በእንተ : ዝኒ
ቱ : እመ : ይዘውሩ : ተፈቅሮትክሙ : ፈድፋደ : እምነ : ፈድፋደ : በለአምሮ : ወበ
ኵሉ : ጥበብ ::=

Propter perseverantiam vestram in doctrina Evangelii, à primo die usque 5
nunc. Confidens quòd ipse qui cœpit pro vobis opus bonum, perficiet us- 6
que diem Jesu Christi. Quia convenit mihi hoc cogitare de vobis: quia 7
estis in corde meo, & in vinculis meis, & in ploga mea, & in confir-
matione doctrinæ spei vestræ, omnes vos communicâstis mecum in gratia ejus. 8
Testis meus est Deus, quomodò diligam vos omnes in dilectione Christi. Et 9
oro propter hoc ut abundet charitas vestra magis & magis, in scientia &
in omni intelligentia:

Versio VULGATA LATINA.

5 Super communicatione vestra in Evangelio Christi à prima die usque nunc.
6 Confidens hoc ipsum, quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet us-
7 que in diem Christi Jesu. Sicut est mihi justum hoc sentire pro omnibus vobis: eò quòd habeam vos in corde, & in vinculis meis, & in defensione,
8 & confirmatione Evangelii, socios gaudii mei omnes vos esse. Testis enim
9 mihi est Deus, quomodò cupiam omnes vos in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro ut charitas vestra magis ac magis abundet in scientia, & in omni
10 sensu: Ut probetis potiora, ut sitis sinceri, & sine offensa in diem Chri-
11 sti, Repleti fructu justitiæ per Jesum Christum, in gloriam & laudem Dei.
12 Scire autem vos volo, fratres, quia quæ circa me sunt magis, ad profectum
13 venerunt Evangelii: Ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo in
14 omni prætorio, & in cæteris omnibus: Et plures è fratribus in Domino confidentes vinculis meis, abundantiùs auderent sine timore verbum Dei loqui. Quidam quidem & propter invidiam & contentionem, quidam autem 15
& propter bonam voluntatem Christum prædicant. Quidam ex charitate, 16
scientes quoniam in defensionem Evangelii positus sum. Quidam autem ex 17
contentione Christum annuntiant non sincerè, existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo, sive per occasionem, 18
sive per veritatem, Christus annuntietur; & in hoc gaudeo, sed & gaudebo.
Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem, per vestram orationem, & 19
subministrationem Spiritûs Jesu Christi; Secundùm expectationem & spem 20
meam, quia in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper, & nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. 21
Mihi enim vivere Christus est, & mori lucrum. Quòd si vivere in carne, hic 22
mihi fructus operis est, & quid eligam ignoro. Coarctor autem è duobus: 23
desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo, multò magis melius:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * عَلَى اشْتِرَاكِكُمْ فِي ٱلْبِشَارَةِ مُنْذُ أَوَّلِ يَوْمٍ إِلَى ٱلْآنَ * وَاثِقًا بِهٰذَا ٱلْأَمْرِ نَفْسِهِ * أَنَّ ٱلَّذِي
6 ٱبْتَدَأَ فِيكُمْ بِعَمَلٍ صَالِحٍ سَيُتَمِّمُهُ إِلَى يَوْمِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * كَمَا هُوَ وَاجِبٌ عَلَيَّ * أَعْتَقِدُ هٰذَا فِيكُمْ 7
كُلِّكُمْ مِنْ أَجْلِ أَنَّكُمْ فِي قَلْبِي فِي قُيُودِي وَفِي ٱعْتِذَارِي وَفِي تَحْقِيقِ ٱلْبِشَارَةِ * إِذْ كُنْتُمْ كُلُّكُمْ
شُرَكَاءَ مَعِي فِي نِعْمَتِي * تم * * قِرَاءَةُ ٱلتِّلَاثَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ عَشَرَ *

8 * وَٱللّٰهُ هُوَ ٱلشَّاهِدُ لِي أَنِّي أَشْتَاقُ إِلَى جَمَاعَتِكُمْ بِتَحَنُّنَاتِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَهٰذَا ٱلِٱبْتِهَالُ أَبْتَهِلُ 9
أَنْ تَزِيدَ مَحَبَّتُكُمْ أَيْضًا أَكْثَرَ وَأَفْضَلَ بِمَعْرِفَةٍ وَبِكُلِّيَّةِ ٱلْحِسِّ * لِتَمْتَحِنُوا ٱلْأُمُورَ ٱلْمُخْتَلِفَةَ * 10
لِتَكُونُوا أَنْقِيَاءَ ٱلسَّذَاجَةِ وَغَيْرَ مُتَشَكِّكِينَ فِي يَوْمِ ٱلْمَسِيحِ * مَمْلُوِّينَ ثَمَرَ ٱلْعَدْلِ * بِيَسُوعَ 11
ٱلْمَسِيحِ لِمَجْدِ ٱللّٰهِ وَمَدِيحِهِ * * قِرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ عَشَرَ *

12 * وَأُرِيدُ أَنْ تَعْلَمُوا يَا إِخْوَتِي أَنَّ أُمُورِي قَدْ أَسْرَعَتْ عَلَى نَجَاحِ ٱلْبِشَارَةِ كَثِيرًا * حَتَّى أَنَّ قُيُودِي 13
مِنْ أَجْلِ ٱلْمَسِيحِ تَصَيَّرَ ظَاهِرَةً فِي قَصْرِ ٱلسُّلْطَانِ أَجْمَعَ * وَعِنْدَ بَاقِي ٱلنَّاسِ كُلِّهِمْ * وَأَنَّ 14
ٱلْأَكْثَرِينَ مِنَ ٱلْإِخْوَةِ مِنْ أَجْلِ ٱلرَّبِّ * تم * * ٱلتِّلَاثَا * لِتَقْهِرِهِمْ بِقُيُودِي
يَجْسُرُونَ أَنْ يَتَكَلَّمُوا بِقَوْلِ ٱلْبِشَارَةِ بِلَا خَوْفٍ تَكَلُّمًا كَثِيرًا * فَقَوْمٌ مِنْهُمْ يَكْرِزُونَ بِٱلْمَسِيحِ مِنْ 15
أَجْلِ حَسَدٍ وَخُبْثٍ * وَقَوْمٌ بِٱخْتِيَارٍ وَإِرْبِصَاءَ * فَأُولٰئِكَ يَسْعَوْنَ بِٱلْمَسِيحِ مِنْ تَحْرِيصٍ وَخُبْثٍ لَا 16
بِٱسْتِقَامَةٍ * ظَانِّينَ أَنَّهُمْ يُحَلْبِنُونَ عَلَى قُيُودِي حَرْبًا * وَهٰؤُلَاءِ يَكْرِزُونَ مِنْ مَحَبَّةٍ * عَالِمِينَ أَنِّي 17
مَنْصُوبٌ لِٱعْتِذَارِ ٱلْبِشَارَةِ * وَلَمْ أُذْنِبْ * لٰكِنْ بِكُلِّ حَالٍ ٱلْمَسِيحُ يُسَادُ بِهِ * إِمَّا بِحُجَّةٍ وَإِمَّا بِحَقٍّ * 18
فَقَدْ سُرِرْتُ بِهٰذَا * بَلْ وَسَأُفْرَحُ بِهِ * لِأَنِّي أَعْلَمُ أَنَّ هٰذَا يَصِيرُ لِي خَلَاصًا بِطِلْبَتِكُمْ * وَبِدُرُورِ 19
رُوحِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * كَمَا يَحْتَصُّ بِٱنْتِظَارِي وَتَأَمُّلِي * تم * 20
* قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *
لِأَنِّي لَسْتُ أَخْجَلُ فِي شَيْءٍ * بَلْ بِمُجَاهَرَةٍ كَمَا فِي كُلِّ وَقْتٍ * وَٱلْآنَ يَتَعَظَّمُ ٱلْمَسِيحُ فِي جِسْمِي * إِمَّا 21
فِي حَيَاتِي وَإِمَّا فِي مَوْتِي * لِأَنَّ صَالِحًا عِنْدِي أَنْ أَحْيَا وَرِبْحًا لِي أَنْ أَمُوتَ * فَإِنْ عِشْتُ بِٱلْجَسَدِ 22
فَهٰذَا لِي عَمَلُ ثَمَرٍ * وَلَسْتُ أَعْرِفُ مَاذَا أَخْتَارُ * إِذْ قَدْ أَكْتَنِفُنِي هٰذَانِ ٱلْعُرْسَانِ * فَإِنَّ ٱلشَّهْوَةَ 23
لَدَيَّ أَنْ أَنْحَلَّ وَأَكُونَ مَعَ ٱلْمَسِيحِ * وَهٰذَا أَوْلَى بِي وَأَفْضَلُ كَثِيرًا *

Propter participationem vestram in Evangelio, à primo die ad hoc usque tempus: Certus de hac ipsa spe, quod qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet illud usq; ad diem Jesu Christi. Quemadmodum conveniens est mihi, credo hoc de vobis omnibus; eo quòd sitis in corde meo tum in vinculis meis, tum in defensione mea, & in confirmatione Evangelii: quum vos omnes sitis mecum participes in gratia mea. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ nonæ.

Et testis est mihi Deus quòd expetam vos omnes in tenerâ studinibus Jesu Christi. Et hanc supplicationem fundo, ut charitas vestra magis adhuc atque præstantiùs crescat in cognitione & totalitate sensus: ut probetis res discrepantes: ut sitis syncere pii, & non hæsitantes in die Christi, Pleni fructibus justitiæ per Jesum Christum, ad gloriam Dei ejusque laudem.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ nonæ.

Volo autem vos scire O fratres mei, res meas vehementer excelluisse ad profectum Evangelii: Adeo ut vincula mea propter Christum, celebria fiant in tota æde Imperatoris, & apud cæteros omnes homines: Et ut plerique ex fratribus propter Dominum Hucusque.

Feriâ tertiâ.

ob fiduciam suam in vinculis meis, audeant loqui verba prædicationis absque metu, sermone multo. Ac nonnulli quidem eorum Christum prædicant ex invidia & contentione: nonnulli verò sponte ac libenter. Et illi quidem Christum promulgant ex vitiosa pietate & contentione, non ex concordia; existimantes sese afflictionem superallaturos vinculis meis. Isti verò prædicant ex charitate, scientes me esse erectum ad defensionem Evangelii. Sed quid pluribus contendo? quovis tamen modo Christus prædicetur, sive per prætextum, sive per veritatem: de hoc sanè gavisus sum, imò & gaudebo. Novi enim quòd hoc adducet mihi salutem, per deprecationem vestram, & instillationem spiritus Jesu Christi, Secundùm intentam expectationem & spem meam. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ nonæ post Pentecosten.

Non enim erubesco in re ulla, sed cum libertate, sicut omni tempore. Nunc etiam magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam meam, sive per mortem meam. Nam bonum est apud me vivere, & lucrum mihi est mori. Quòd si vivam in carne, id mihi operæ pretium est: & ignoro quid eligam, Quum hisce duobus consiliis coarctor. Desiderium enim flagrat ut dissolvar & abeam, simque cum Christo: atque hoc longè præstantius & excellentius est mihi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ከመ: ታመክሩ: ዘይኄይስ: ወከመ: ትኩኑ: መሀርያነ: ወትስልጡ: በዕለተ: ክርስቶስ::=
11 ለእዘ: ሙሉእን: እንትሙ: ፍሬ: ጽድቅ: በእንተ: ኢየሱስ: ክርስቶስ: በክብረቲሁ: ወ
12 ለሰቲቱ: ለእግዚአብሔር::=ፀ ወእፈቅድ: ለኅዊነ: ታእሙሩ: ዜናየ: ከመ: ፈድፋ
13 ደ: ተለዓለ: ውስተ: ትምህርተ: ወንጌል:=ፀ ወተዐውቀ: መዋቅሕትየ: በክርስቶስ: ሊ
14 የሱስ: በኅበ: ኵሉ: ምኵናን: ወበኅበ: ባዕደንሂ: ወበኵሉሂ::=ፀ ወበኅበ: ለኅዊነ: በእን
ተ: እግዚእነ: ፈድፋደ: ተዐገሱ: መዋቅሕትየ:: ወተኀበሉ: ደንግሬ: ለጥቢዖሙ: ቃለ:
15 እግዚአብሔር:=ፀ ወበእለ: በቅንላቶሙ: ወበእለ: ፈቀዱ: ይስብኩ: ወይመሀሩ: በእን
17 ተ: ክርስቶስ:=ፀ ወበእለ: በለፍቅሮ::
በ: ፀ እንበት: ጸሎ:=ፀ
16 ታእመሬ: ከመ: ለመሀሮ: ወንጌል: ተሠየምኩ:=ፀ ወእለሰ: ለትዝህርቶሙ: ይነግሬ:
18 በእንተ: ክርስቶስ: ያነሥኡ: ሊተ: ሕሳሙ: ለመዋቅሕትየ::=ፀ ወባሕቱ: ዘኮነ: እ
መኒ: በእድልዎ: ወእመኒ: በለሚነ: ደእሙ: ይእመኑ: በእንተ: ክርስቶስ: ወበእንተዝ:
19 እትፈሣሕ: ወእትሐሠይ:=ፀ ላላሮር: ከመ: ባቱ: እሐዩ: በጸሎትክሙ: ወበሃይማኖ
20 ተ: ሊየሱስ: ክርስቶስ:=ፀ በከመ: ተሰፈውኩ: ወተወከልኩ: ከመ: ሊይትኀፈር: ወለ
በእንትኒ: ደእሙ: ተፈሣሕኩ: ቦቱ: ዘልፊ:: ወይእዜኒ: ዕበይ: ለክርስቶስ: በሥጋየ:
21 እመኒ: በሕይወት: ወእመኒ: በሞት:=ፀ ለእሰ: እመኒ: ሐየውኩ: ለክርስቶስ: ወእመ
22 ኒ: ሞትኩ: ርቡሕ: ሊተ:=ፀ ወሐይወ: በሥጋየሰ: ከመ: እፍረይ: ሉመግቦር:: ወ
23 ኅጣእኩ: ዘለረሲ: እመእሎትቱ: ክልሌቱ:=ፀ ወእፈቱሰ: እፍልስ: ወለሀሉ: ኀበ:
ክርስቶስ:=ፀ

ut probetis quod potius est, & ut sitis electi, & ut perfecti sitis in die Christi, 10
Repleti fructu justitiæ per Jesum Christum in gloria ejus, & laude Dei. Et volo 11
fratres nosti, ut cognoscatis narrationem de me, quomodò magis exaltatus est Chri- 12
stus in doctrina Evangelii: Et manifesta fiunt vincula mea in Christo Jesu, apud 13
totum prætorium, & alibi, & ubique; Et apud fratres nostros, per Dominum 14
nostrum magis justinuerunt vincula mea, & ausi sunt loqui confirmantes verbum
Dei. Et sunt qui ex invidia: & sunt qui volunt prædicare & docere de Christo, 15
sunt inquam, *qui ex amore ejus:*

Secundo sabbato jejunii.

Scientes quòd docere Evangelium constitutus sum. Et qui in gloriationem eorum 17
loquuntur de Christo, adferunt mihi afflictionem vinculis meis. 16

Versus 17. præponitur versui 18.

Verumtamen quocunque modo *fuerit, sive simulatè sive verè, tamen profitentur* 18
Christum, & prorsus gaudeo & exulto. Scio quòd in eo vivam per orationem 19
vestram, & per fidem Jesu Christi, Sicut speravi & confidi, quòd non pudefiercm in alio: sed gavisus sum in eo semper, & nunc magnificabo Christum in cor- 20
pore meo, sive in vita sive in morte. Ego si vixero, Christo: & si mortuus fuero, 21
lucrum mihi erit. Et vivit in corpore meo Christus, *ut frugifera faciam opera* 22
mea: & hæsito quid constituam ex hisce duobus. Et desidero migrare, & esse apud 23
Christum.

Ai permanere in carne, magis necessarium propter vos. Et hoc confisus
24 Τὸ δὲ ἐπιμένειν (ι) ἐν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο πεποιθὼς
25 scio, quia manebo & una permanebo omnibus vobis, ad vestrum profectum &
οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ (κ) συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
gaudium fidei: Ut gloriatio vestra abundet in Christo Jesu in me,
26 χαρὰν τῆς πίστεως· Ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ,
per meam præsentiam iterùm ad vos. Tantùm dignè Evangelio
27 διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου
Christi gerite vos, ut sive veniens & videns vos, sive absens audiam quæ de
τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν ἀκούσω τὰ περὶ
vobis, quia statis in uno Spiritu, uno animo, collaborantes fidei Evangelii:
ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ Πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ, συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου·
Et non territi in ullo ab adversariis: quòd illis quidem est
28 Καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· (λ) ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς μὲν ἔνδειξις
indicium perditionis, vobis autem salutis: & hoc à Deo. Quia vobis
29 ἀπωλείας, (μ) ὑμῖν δὲ σωτηρίας· καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ. Ὅτι (ν) ὑμῖν
donatum est pro Christo, non solùm in eum credere, sed & pro illo pati:
ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν·
Idem certamen habentes, quale vidistis in me, & nunc auditis in me.
30 Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

CAP. II. β'.

Si qua ergò consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua communio
1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία Γ'
Spiritûs, si qua viscera & miserationes: Implete meum gaudium,
2 Πνεύματος, (α) εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί· Πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν,
ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, unum sentientes:
ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, (β) τὸ ἓν φρονοῦντες·
Nihil per contentionem aut inanem gloriam, sed modestiâ alii alios
Μηδὲν κατ' ἐριθείαν (γ) ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους
arbitrantes superiores sibipsis. Non quæ sua singuli considerate, sed &
ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος (δ) σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ
aliorum unusquisque. Hoc enim sentiatur in vobis, quod & in Christo Jesu:
τὰ (ε) ἑτέρων ἕκαστος. Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·
Qui in forma Dei existens, non prædam reputavit esse paris Deo: Sed
Ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ· Ἀλλ'
semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudine hominum factus,
ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος,
& habitu inventus ut homo, Humiliavit semetipsum, factus obe-
καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, Ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπή-
diens usque ad mortem, mortem autem crucis. Ideò & Deus illum
κοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν
superexaltavit, & donavit illi nomen super omne nomen: Ut
ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ (ζ) ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· Ἵνα
in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, & terrestium, & infer-
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ καται-
norum: Et omnis lingua confiteatur; Quia Dominus, Jesus Christus,
χθονίων· Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, Ὅτι Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς,
in gloriam Dei Patris. Itaque, dilecti mei, (sicut semper obe-
εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός. Ὥστε, (η) ἀγαπητοί μου, (καθὼς πάντοτε ὑπη-
distis,) non ut in præsentia mea tantùm, sed nunc multò ma-
κούσατε,) μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλ-
gis in absentia mea, cum metu & tremore vestram ipsorum salutem ado-
λον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατερ-
peramini.
γάζεσθε.

MS.A. (ι) τῇ σαρκὶ, (κ) παραμενῶ (λ) ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις (μ) ὑμῶν (ν) ὑμῖν Κεφ. β'.MS.A. (α) εἴ τις σπλάγχνα (β) τὸ αὐτὸ φρονῆτε· (γ) μηδὲ κατ' κενοδοξίαν,
(δ) σκοπεῖτε, (ε) ἑτέρων. Ἔκαστοι τοῦτο φρονεῖτε ἐν (ζ) τὸ ὄνομα (η) ἀδελφοί μου,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

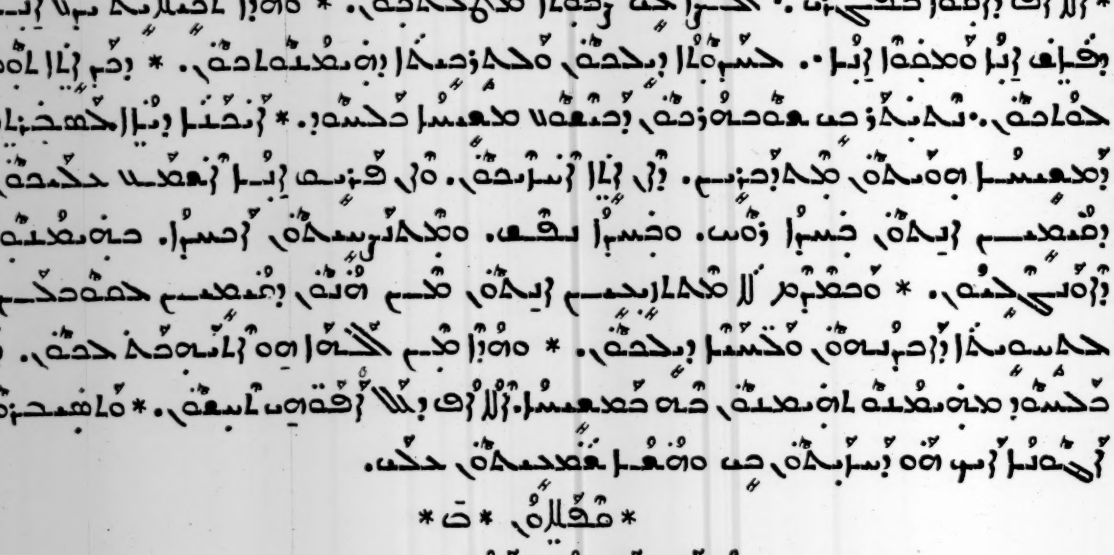

Sed & manere in corpore cogit me negotium propter vos: Et hoc certò scio me 24
mansurum & moram facturum ad gaudium 25
vestrum, & ad incrementum fidei vestræ. Ut quum iterum venerim ad vos, exuberet 26
in me gloriatio vestra, quæ est in Jesu Christo tantùm. Sicut decet Evangelium Chri- 27
sti, conversemini: ut sive venerim vos invisum, sive absens, audiam de vobis quòd
stetis in uno spiritu unâque animâ, & celebres simul evadatis in fide Evangelii; Nec 28
ulla in re commoveamini ab his qui nobis
obsistunt, ad argumentum perditionis ipsorum, & ad salutem vestram. Et hoc quidem 29
à Deo ipso datum est vobis, ut non solùm
credendo credatis in Christum, sed etiam ut
pro illo patiamini: Et sustineatis certa- 30
men quale vidistis in me, & nunc auditis
de me.

CAP. II.

Crepusculo feria IV. Passionis. 3.

ITaque si habetis consolationem in Christo, 1
sive lenimen cordis cum charitate, sive com-
munionem Spiritûs, sive clementiam sive
miserationes: Implete gaudium meum, ut 2
sit nobis una mens, & una charitas, & una
anima, unáque sententia: Et nihil per con- 3
tentionem, aut per inanem gloriam faciatis,
sed cum humilitate mentis quisque proxi-
mum suum tanquam seipso præstantiorem
existimet. Nec de se quisque sit solicitus, 4
sed quisque etiam de proximo suo. Illúdque 5
sentite in vobis ipsis, quod & Jesus Christus.
Is qui cum in imagine Dei esset, non rapi- 6
nam hoc existimavit, esse *scilicet* æqualem
Deo. Sed seipsum exinanivit, & similitu- 7
dinem servi accepit, & factus est in similitu-
dinem hominum, & habitu repertus est ut
homo. Et humiliavit seipsum, & factus est 8
obediens usque ad mortem, mortem autem
crucis. Propterea autem Deus multiplica- 9
vit sublimitatem ejus, & dedit illi nomen
præstantius omnibus nominibus: Ut in no- 10
mine Jesu flectat se omne genu, quod in cœ-
lo, & in terra, & subter terram est: Omnisq; 11
lingua confiteatur Dominum esse Jesum
Christum, ad gloriam Dei patris sui.

Quotidié. 4.

Proindè dilecti mei, quemadmodum semper 12
dicto audientes fuistis, non tantùm quum
præsens adsum vobis, sed & nunc quum ab-
sens sum à vobis, multò magis cum timore &
tremore operemini opus salutis vestræ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወፈድፋደስ : ይኄይስኒ : ለሀሉ : በሥጋየ : በእንቲአክሙ፡=፡ ወእትአመን : ከመ : እነብ
25 ር : ወለሄሉ : ለኵልክሙ : ወለተሰዕሶ : ዚለክሙ : ወለፍሥሐ : ዚለክሙ : ወለሀይማ
26 ኖትክሙ፡=፡ ከመ : ይዕበይ : ክብርክሙ : በኢየሱስ : ክርስቶስ : በኀዕሌየ : ወበምጽአ
27 ተ : ዚለየ : ኀዕበ : ኅቤክሙ፡፡=፡ ፫ ደእሙ : በዘ : ይደልወክሙ : ለትመህርተ : ክ
ርስቶስ : ከመ : ትትገበሩ : ለእሜሃ : ወመጸእኩ : ወርኢኩክሙ : ወእመሂ : እንዘ : ኢ
ሀለውኩ : እስሙዕ : ዜናክሙ : ከመ : ትቁውሙ : በለሐዱ : መንፈስ : ወበለሐዱ : ነ
ፍስ :: ወለንዘ : ትትጋደሉ : በሀይማኖተ : ወንጌል፡=፡

Sed multò potius erit esse in corpore meo pro vobis. Et confido quòd ma- 24
nebo, & ero omnibus vobis, & ad profectum vestrum, & ad gaudium 25
vestrum, & ad fidem vestram: Ut major sit gloria vestra in Jesu Chri- 26
sto, propter me, & propter reditum meum ad vos. Sed ut digni sitis do- 27
ctrinâ Christi, sic facite: sive venero, & videro vos, sive absens fuero,
audiam narrationem de vobis, quòd statis in uno spiritu & in una anima,
etiam certantes pro fide evangelii:

Versio VULGATA LATINA.

24 Permanere autem in carne, necessarium propter vos. Et hoc confidens scio
25 quia manebo, & permanebo omnibus vobis, ad profectum vestrum, & gau-
26 dium fidei : Ut gratulatio vestra abundet in Christo Jesu in me, per me-
27 um adventum iterùm ad vos. Tantùm dignè Evangelio Christi conversami-
ni : ut sive cùm venero, & videro vos, sive absens audiam de vobis, quia
28 statis in uno spiritu unanimes, collaborantes fidei Evangelii : Et in nullo
terreamini ab adversariis : quæ illis est causa perditionis, vobis autem salu-
29 tis, & hoc à Deo : Quia vobis donatum est pro Christo, non solùm ut
30 in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini : Idem certamen habentes,
quale & vidistis in me, & nunc audistis de me.

CAP. II.

1 Si qua ergò consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua so-
2 cietas Spiritûs, si qua viscera miserationis : Implete gaudium meum, ut
idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes,
Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam : sed in humilitate su- 3
periores sibi invicèm arbitrantes, Non quæ sua sunt singuli considerantes, 4
sed ea quæ aliorum. Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Jesu : 5
Qui cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem 6
Deo : Sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem 7
hominum factus : & habitu inventus ut homo, Humiliavit semetipsum fa- 8
ctus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & De- 9
us exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen : 10
Ut in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & inferno
rum : Et omnis lingua confiteatur; Quia Dominus Jesus Christus in gloria 11
est Dei Patris. Itaque charissimi mei, (sicut semper obedistis) non ut in 12
præsentia meâ tantùm, sed multò magis nunc in absentia mea, cum metu &
tremore vestram salutem operamini.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 *وَاَمَّا اَنْ ابْقَا فِي ٱلْجَسَدِ * وَذٰلِكَ اَحْسَبُهُ ضَرُورِيًّا جِدًّا مِنْ اَجْلِكُمْ * فَلْيَنْفَعْنِي هٰذَا اَنَا اَعْلَمُ
25 انِّي سَابْقَى وَاقِيمُ عِنْدَكُمْ لِنَجَاحِكُمْ وَلِتَقَرُّبِ ٱلْاَمَانَةِ * لِيَزْدَادَ بِي اَفْتِخَارُكُمْ بِيَسُوعَ
26 ٱلْمَسِيحِ * فِي حُضُورِي عِنْدَكُمْ اَيْضًا * قَرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلسَّبْتِ ٱلتَّاسِعَةَ عَشَرَ *
*فَاسْتَسِيرُوا اِذًا بِمَا هُوَ لِسَانِ ٱلْمَسِيحِ اَهْلًا * ثُمَّ * حَتَّى اِنْ جِئْتُ وَرَاَيْتُكُمْ * وَاِنْ غِبْتُ اَسْمَعُ 27
اَخْبَارَكُمْ * اَنَّكُمْ قَدْ وَقَفْتُمْ بِرُوحٍ وَاحِدٍ وَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ * مُجَاهِدِينَ بِاَمَانَةِ ٱلْاِنْجِيلِ * وَلَا تُذْعَرُونَ 28
مِنَ ٱلْمُصَادِدِينَ * وَلَا فِي شَيْءٍ وَاحِدٍ * اَلْاَمْرُ ٱلَّذِي هُوَ لَهُمْ لِٱلَّذِي اِيضَاحُ هَلَاكِهِمْ * وَلَكُمْ اَنْتُمْ
وَصْوَحُ خَلَاصِكُمْ * وَهٰذَا مِنَ ٱللّٰهِ قَدْ وُهِبَ لَكُمْ مِنْ اَجْلِ ٱلْمَسِيحِ * لَا اَنْ تُؤْمِنُوا بِهِ فَقَطْ * بَلْ وَاَنْ 29
تَتَأَلَّمُوا مِنْ اَجْلِهِ * مُكْتَنِفِينَ ٱلْجِهَادَ نَفْسَهُ كَمَا رَاَيْتُمْ فِيَّ * وَقَدْ سَمِعْتُمُ ٱلْاٰنَ اَنَّهُ فِيَّ * 30

*اَلْفَصْلُ ٱلثَّانِي *

*فَاِنْ حَوَيْتُمْ اِذًا عَزَاءً بِنِعْمَةِ ٱلْمَسِيحِ * 1
اِنْ مَلَكْتُمْ تَسْلِيَةً مَحَبَّةً * اِنْ تَلَئَّمَ شَرِكَةُ ٱلرُّوحِ * اِنْ مَلَكْتُمْ تَحَنُّنَاتٍ اَوْ رَاْفَاتٍ * تَمِّمُوا لِيَ سُرُورِي * 2
لِتَعْتَقِدُوا ٱلرَّاْيَ نَفْسَهُ وَاحِدًا * حَاوِيَيْنَ ٱلْمَحَبَّةَ نَفْسَهَا وَاحِدَةً * مُسَاوِيَيْنَ نَفْسًا * مُعْتَقِدِينَ ٱلْمُعْتَقَدَ
ٱلْوَاحِدَ * لَا يَصْنَعُ شَيْئًا بِمَكْرٍ اَوْ بِعُجْبٍ * لٰكِنْ بِٱلتَّوَاضُعِ * فَلْيَعْتَقِدْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * 3
وَصَلُوهُمْ عَلَى نُفُوسِكُمْ * وَلَا يُرَاقِبَنَّ اَحَدُكُمْ مَا يُوَافِقُهُ فَقَطْ * بَلْ كُلُّ اَحَدٍ مِنْكُمْ فَلْيُرَاقِبِ 4
ٱلْاُمُورَ ٱلَّتِي تُوَافِقُ رَفِيقَهُ * * قَرَاءَةُ لِرُقُودِ وَالِدَةِ ٱلْاِلٰهِ سَيِّدَتِنَا فِي خَامِسِ عَشَرَ اَبَ *
*وَهٰذَا ٱلتَّوَاضُعُ فَلْيَعْتَقِدْهُ فِيكُمْ ٱلَّذِي هُوَ فِي يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * ٱلَّذِي لَمْ يَرَ بِصُورَةِ ٱللّٰهِ مَا 5 6
حَوَى اَنَّهُ مُسَاوٍ لِلّٰهِ حَصًا تَحَنُّسًا * بَلْ وَضَعَ ذَاتَهُ اِذْ اَخَذَ صُورَةَ عَبْدٍ صَائِرًا بِشَبَهِ ٱلنَّاسِ * 7
وَوُجِدَ فِي شَكْلِهِ كَٱنْسَانٍ * وَوَاضَعَ ذَاتَهُ اِذْ صَارَ مُطِيعًا حَتَّى ٱلْمَوْتِ اَيْ مَوْتِ ٱلصَّلِيبِ * 8
*فَلِذٰلِكَ اَعْلَاهُ ٱللّٰهُ اِعْلَاءً * وَمَنَحَهُ اِسْمًا يَعْلُو كُلَّ اِسْمٍ * لِكَيْ بِٱسْمِ يَسُوعَ يَجْثُو كُلُّ رُكْبَةٍ 9 10
ٱلسَّمَاوِيِّينَ وَٱلْاَرْضِيِّينَ * وَٱلَّذِينَ تَحْتَ ٱلثَّرَى * وَكُلُّ لِسَانٍ يَعْتَرِفُ اَنَّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحَ رَبٌّ بِمَجْدِ 11
ٱلْاَبِ اٰمِينَ * ثُمَّ * * قَرَاءَةُ ٱلْاَثْنَيْنِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
*فَلِذٰلِكَ يَا اَحِبَّتِي كَمَا اَطَعْتُمُونِي دَائِمًا لَا فِي حُضُورِي فَقَطْ * بَلْ اَوْلَى بِكُمْ اَنْ تُطِيعُونِي فِي 12
غِيبَتِي اَكْثَرَ * اِصْنَعُوا خَلَاصَكُمْ بِخَوْفٍ وَرِعْبٍ *

Eligo tamen manere in carne, & hoc 24
puto valde necessarium propter vos. Et 25
ob hanc fiduciam, ego novi
me mansurum & commoraturum apud
vos, ad profectum vestrum, & declara-
tionem fidei : Ut augeatur per me glo- 26
riatio vestra de Jesu Christo, meâ rur-
sus apud vos præsentiâ.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ nonæ.

Ambulate igitur in his quæ digna sunt 27
Evangelio Christi: Finis. *Ut sive*
veniero & videro vos, sive absens fue-
ro, audiam de rebus vestris quod stetis
tis uno spiritu eodemque animo decer-
tantes per fidem Evangelii : Neque 28
terreamini ab adversariis ulla in re :
quæ res illis est indicium exitii sui,
vobis autem argumentum salutis ve-
stræ. Idque à Deo concessum est vobis 29
propter Christum, non solùm credere in
ipsum, sed pati propter ipsum : Su- 30
mentes certamen idem quale vidistis in
me, & nunc auditis in me esse.

CAP. II.

Si quam igitur consolationem tenetis 1
ex Christo gratia, si quod habetis solati-
tium charitatis, si quam obtinetis com-
munionem Spiritus, si quibus benevo-
lentiis ac miserationibus præditi estis :
Explete vero ea gaudium meum, ut unam 2
eandemque sententiam habentes, unam
eandemque charitatem habentes, animis
concordes, unam sententiam tenentes.
Nihil fiat per contentionem, aut per in- 3
anem gloriam, sed per humilitatem alii
alios prævenite, eosque vobismetipsis præ-
ferte. Et nequis vestrum spectet quod sibi 4
soli conducit, sed unusquisque vestrum
spectet res quæ socio suo conducunt.

Lectio ad occubitum Dominæ nostræ Genitricis Dei, decima quinta Augusti.

Et ea sentiatur in vobis humilitas, quæ 5
fuit in Jesu Christo : Qui semper ex- 6
istens ad imaginem Dei, non tenuit sor-
tem raptam parem se esse Deo : Sed hu- 7
miliavit seme ipsum, sumens imaginem
servi, factus ad hominum similitudinem,
& inventus est in figura sua ut homo :
Se, eque submisit, factus obediens usque 8
ad mortem, atque mortem crucis. Qua- 9
propter sublimitate sublimavit eum
Deus, & dedit ei nomen quod eminet
omni nomini : Ut in nomine Jesu se fle- 10
ctat omne genu cœlestium, ac terrestriũ,
& eorum qui sub terra sunt : Omnisque 11
lingua fateatur quòd Jesus Christus sit
Dominus in gloria Dei Patris. Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ post Pentecosten.

Proinde O dilecti mei, quemadmodum 12
obedistis mihi semper, non in præsentia
mea solùm, sed multò magis obeditis
mihi in absentia mea, operemini salu-
tem vestram cum timore ac tremore.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወእንዘ : ሊያንቀልቅሉክሙ : እለ : ተቃወሙክሙ : እለ : እሙንቱ : ለረሊያ : ለእሩ
29 ትመና :: ወለክሙሰ : ሕይወት:=> ወዘኒ : እግዚአብሔር : ጸጋወክሙ : ወለኮ :
30 ያእመ : ከመ : ትእመኑ : ቦቱ : ዲያ : ከመኒ : ትሕመሙ : በእንቲአሁ:::=> ከ
ማሁ : ክመ : ተጋደሉ : ዘከመ : ርኢክሙኒ : ኪያየ : ወይእዜኒ : ትሰምዑ : በሳ
ዕልየ:::=>
1 ፪ ወዘኒ : ይትፈሣሕ : በክርስቶስ : ወዘኒ : ይትናዘዝ : በተፋቅሮ : ወዘኒ : ይሰተፋ :
2 በመንፈስ : ቅዱስ : እንዘ : ትሥሀሩ : ወተሣህሉ:=> ፈጽሙ : ሊተ : ፍሥሐየ : ከ
መ : ኪያሁ : ክመ : ተሐልዩ : ፍፁመ : ተፋቅሮ : ሀልዉ : በሐሐዱ : ነፍስ : ወበአ
ሐዱ : ሥክር:::=> ሊትዘሀሩ : ወሊትትዐበዩ : ለትሕቱ : ርእሰክሙ : ለቢጽክሙ :
4 ወለክብሩ : ፊድፋደ : እመርለስክሙ:::=> ኵልክሙ : ዘንተ : ሐልዩ : ለነኒ : ወለክ
6 ርስቶስ : ሊየሱስ:=> ***** ዘውእቱ : ገጹ : ለእግዚአብሔር : ለኮ : ሀይደ : ዘ
7 ኮነ : እግዚአብሔር :::=> ለትሒቶ : ርእሶ : ወተመሰሎ : ክመ : ገብር:=>
8 ከዊኖ : ክመ : ብእሲ : ተለዝዞ : እስከ : በጽሐ : ለሞት :: ወሞቱሂ : ዘበመስ
9 ቀል:=> ወለዕበዮ : እግዚአብሔር : ወጸገወ : ክመ : ዘየዐቢ : እሙኵሉ : ስመ:=>
10 ከመ : ለስሙ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : ይስገድ : ኵሉ : ብርክ : በሰሚያት : ፍበምድር : ወ
11 በቀላያት:=> ወኵሉ : ልሰን : ይግነይ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ : በስብሐተ : እግዚ
12 እብሔር:::=> ወይእዜኒ : ለጎዊነ : በከመ : ዘልፈ : ትሰምዑኒ : ወለኮ : በህልወትየ : ያእመ :
ወዒደ : ፈድፋደ : እንዘሂ : ሊሀለውኩ : በፍርሀት : ወበርዓድ : ትትጌበሩ : ለክኢወትክሙ:=>

Et quòd non fiat commoventes vos, qui oppositerunt vobis, qui erunt ex exemplo per- 28
ditionis, & vobis vita erit : Et hæc Deus donavit vobis, sed non solummodò ut 29
credatis in eo, sed etiam ut patiamini pro eo : Ut ita certetis quemadmodum vi- 30
distis me, & nunc auditis de me.

CAP. II.

Et qui gaudet in Christo, & qui consolationem habet in charitate, & qui par- 1
ticipat in Spiritu sancto : docentes, & miserantes, Implete mihi gaudium me- 2
um, ut idemmet cogitetis, & in eadem charitate estote, in una anima, & in uno
consilio. Ne gloriemini, neque inflemini : subjicite vosmetipsos fratribus ve- 3
stris, honorate eos plusquam vosmetipsos. Omnes vos hæc cogitate de nobis, 4
& de Christo Jesu :

Deest versus quintus. 6

Qui quum fuit vultus Dei, non abripuit ei qui fuit Deus : Subjiciens seipsum, 7
& transformatus, ut servus factus : ut homo obediens factus, usque venisset ad 8
mortem, & mortem quæ in cruce erat. Et magnificavit eum Deus, & dedit ei 9
nomen majus omnibus nominibus : Ut nomini Jesu Christi se omne genu 10
in cœlis, & in terra, & in abyssis : Et ut omnis lingua confiteatur Jesum 11
Christum Dominum nostrum in gloria Dei. Et nunc fratres nostri, sicut semper 12
auscultatis mihi, non in præsentia mea solummodò, sed magis quum absens fue-
rim, in timore & tremore operamini salutem vestram.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

Deus enim est *efficiens* in vobis & velle, & perficere, pro
13 (ϑ) Ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ (ι) ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν, καὶ τὸ ἐνεργεῖν, ὑπὲρ
14 *benevolentia.* Omnia facite sine *murmurationibus,* & *disceptationibus:* Ut sitis
15 τῆς εὐδοκίας. Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν, καὶ διαλογισμῶν· (κ) Ἵνα γένησθε
irreprehensi, & simplices, filii Dei *inculpati* in medio nationis pravæ & per-
ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ (λ) ἀμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διε-
verse, *in quibus splendetis* sicut luminaria in mundo: Verbum vitæ continentes, ad
16 στραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ· Λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς
gloriationem mihi in *diem* Christi, quia non in *vanum* cucurri, neque in *vanum* laboravi.
καύχημά μοι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα·
Sed si & *libo super hostia* & *sacrificio* fidei vestræ, gaudeo &
17 Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ
congratulor omnibus vobis. Id autem ipsum & vos gaudete, & congratulamini mihi.
18 συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.
Spero autem in Domino Jesu, Timotheum citò mittere *vobis*, ut & ego
19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ Δ'
bono animo sim, *cognoscens* quæ circa vos. Neminem enim habeo unanimem, qui
20 (μ) εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις
germanè ea quæ circa vos curaturus sit Omnes enim *ea* quæ sua *ipsorum* quærunt,
21 γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν,
non ea quæ Christi Jesu. *At probationem* ejus cognoscite, quoniam sicut patri
22 οὐ (ι) τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ
filius, cum me servivit in *Evangelium.* Hunc *quidem* igitur spero mittere, ut
23 τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς
videro ea quæ circa me, *ex ipsa.* Confido autem in Domino, quoniam & ipse
24 ἂν (ξ) ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξαυτῆς. Πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς
citò veniam. Necessarium autem existimavi, Epaphroditum fratrem, &
25 ταχέως (ο) ἐλεύσομαι. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν, καὶ
cooperatorem, & commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum *usûs mei,*
συνεργὸν, καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου,
mittere ad vos. Quoniam *expetens* erat omnes vos, & mœstus, *eo* quòd
πέμψαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας (π) ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι 26
audieratis *quòd ægrotâsset.* *Etenim* infirmatus est *proximè morti,* sed Deus ejus
ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. Καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ, (ρ) ἀλλ' ὁ Θεὸς ἠλέησεν 27
misertus est: non ejus autem solùm, verùm & mei, *ut* ne tristitiam *super* tristitia haberem:
αὐτὸν· οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην(σ) ἐπὶ λύπῃ σχῶ.
Studiosiùs ergò misi illum, ut *videntes eum* iterùm, gaudeatis, & ego
Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ 28
sine tristitia sim. Excipite itaque illum in Domino cum omni gaudio, & ejusmodi
ἀλυπότερος ὦ. (τ) Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους 29
in pretio habetote: Quoniam propter opus Christi usque mortem accessit, *posthabi-*
ἐντίμους ἔχετε· Ὅτι διὰ τὸ (υ) ἔργον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισε, παραβουλευ- 30
bens animam, ut *rursùs* impleret *vestram defectionem ejus* quod *ad me* obsequii.
σάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

CAP. III. γ'.

Reliquùm, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem scribere vobis, mihi
Ε' Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ 1
quidem non pigrum: vobis autem *tutum.* Videte canes, videte ma-
μὲν οὐκ ὀκνηρόν· ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κα- 2
los operarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio,
κοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. Ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ, 3
spiritu Deo *servientes,* & *gloriantes* in Christo Jesu, & non in carne
οἱ (α) πνεύματι Θεῷ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
confidentes.
πεποιθότες.

MS.A. (ϑ) Θεὸς (ι) ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν (κ) Ἵνα ἦτε ἄμεμπτοι (λ) ἄμωμα μέσον γενεᾶς (μ) ὀνυχῶ, (ν) τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (ξ) ἀφίδω (ο) ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. (π) ὑμᾶς ἰδὼν, καὶ (ρ) ἄλλα ὁ Θεὸς ἠλέησεν αὐτόν· (σ) ἐπὶ λύπην ἔχω· (τ) Προσδέξασθε (υ) ἔργον Κυρίου μέχρι Κεφ. γ'. MS.A. (α) Πνεύματι Θεοῦ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Deus enim ipse agit in vobis, ut & velitis 13
& perficiatis id quod vultis. Omnia autem 14
* facite sine murmuratione ac dubio: Ut sitis
perfecti & absque nævo, tanquam puri filii 15
Dei, qui habitant in generatione aspera &
tortuosa. Et præbete vos inter eos tanquam
luminaria in mundo: Quòd sitis eis loco 16
salutis ad gloriationem meam, in diem
Christi: quòd non inaniter curcurrerim, nec
in vanum laboraverim. Quinetiam immolor 17
super hostia & ministerio fidei vestræ.
Gaudeo & exulto cum omnibus vobis. Sic 18
& vos quoque gaudete & exultate mecum.
Cæterùm spero in Domino nostro Jesu me 19
* missurum ad vos Timotheum citò, ut & ego
habeam requiem, quum didicero *aliquid* de
vobis. Neminem enim alium hic habeo, 20
qui sit ad mentem meam, qui diligentiorem
vestri curam gerat. Si quidem omnes quæ 21
sua sunt quæsunt, non autem quæ Jesu Christi.
Porrò experimentum hujus nôstis, qui tan- 22
quam filius cum patre suo, sic operatur me-
cum in Evangelio. Hunc spero me missurum 23
ad vos citò, postquam videro quæ ad me per-
tinent. Et confido in Domino meo me quoq; 24
brevi venturum ad vos. Nunc autem coëgit 25
me negotium mittere ad vos Epaphroditum
fratrem, qui est adjutor & cooperator meus,
vester autem Apostolus, & minister necessita-
tis meæ. Quandoquidem peroptabat vos 26
omnes invisere, & anxius erat quòd resci-
visset vos auditione accepisse ipsum adversâ
valetudine detineri. Et quidem infirmus fuit 27
usque ad mortem, sed Deus misertus est illi-
us: non autem illius tantùm, sed & mei, ne
haberem angustiam super angustiam. Studi- 28
osiùs itaque misi eum ad vos; ut quum vi-
deritis eum, gaudeatis iterum, mihique ali-
quantum sit refrigerium. Excipite igitur 29
eum in Domino cum omni gaudio: & qui
sunt hujusmodi, eos cum honore complecti-
mini. Nam propter opus Christi usque ad 30
mortem pervenit, & nihili fecit seipsum, ut
suppleret id quod imminueratis in vestro
erga me ministerio.

CAP. III.

Quotidié. 5.

Proinde fratres mei, gaudete in Domino 1
nostro. Eadem vobis scribere non est mihi
tædio, eò quòd vos cautiores efficiunt. Ca- 2
vete à canibus, cavete à malis operariis, ca-
vete à concisione carnis. Nos enim sumus 3
circuncisio qui colimus Deum spiritu, & glo-
riamur in Jesu Christo, & non collocamus
fiduciam nostram in carne:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእግዚአብሔር : ውእቱ : ዘይረድኣነ : ወይፈቅድ : ለነ : ይፈጽም : ዛህሉ:=: ዘገበር
14 ክሙ : ኵሉ : ዘእንበለ : ነጕርጓር : ወዘእንበለ : ኑፋቄ:=: ከመ : ትኩኑ : ንጹሓን : ወ
15 የወሀነ : ውሉደ : እግዚአብሔር : እንዘ : ለልብክሙ : ነውረ : በማእከለ : ውሉደ : ዕልዋ
16 ኔ : ወግፍቱለኔ :: ወታስተርኢዩ : ከመ : ብርሃናት : ውስተ : ዓለም:=: እንዘ: ትጫህሩ:
ቃለ : ሕይወት : በዘ : እትጫነሕ : ለነ : በዕለተ : ክርስቶስ :: እስመ : ለኮ : ለከንቱ: ዘ
17 ሮጽኩ : ወለኮ : ለከንቱ : ዘጸመውኩ:=: ወእወጽሓ : በእንተ : ምሠዋዕተ : ለመልኮ :
ለሀይማኖትክሙ:: እትፈሣሕ : ወእትሐሠይ : ለክሙ:=:

Et Deus est qui adjuvat nos, & vult nobis perficere misericordiam suam. 13
Quæ feceritis, omnia sine murmuratione & sine hæsitatione sint: ut sitis puri & 14
simplices, filii Dei, non habentes maculam in medio filiorum nequam & per- 15
versorum, & ut appareatis ut luminaria in mundo: Docentes verbum vi- 16
tæ quo gloriabor ego in die Christi, quia non frustrà fuit quòd cucurri, ne-
que frustrà fuit quòd laboravi. Et offerri in sacrificium Deo pro fide vestra, 17
gaudebo & congratulabor vobis.

Versio VULGATA LATINA.

13 Deus est enim, qui operatur in vobis & velle, & perficere, pro bona volunta-
14 te. Omnia autem facite sine murmurationibus, & hæsitationibus: ut sitis
15 sine querela, & simplices filii Dei, sine reprehensione, in medio nationis pra-
16 væ & perversæ: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, Verbum vitæ
continentes ad gloriam meam in die Christi, quia non in vacuum cucurri, ne-
17 que in vacuum laboravi. Sed & si immolor supra sacrificium, & obsequium
18 fidei vestræ, gaudeo, & congratulor omnibus vobis. Idipsum autem & vos
19 gaudete, & congratulamini mihi. Spero autem in Domino Jesu, Timotheum
me citò mittere ad vos: ut & ego bono animo sim, cognitis quæ circa vos sunt.
20 Neminem enim habeo tam unanimem, qui sincerâ affectione pro vobis solicitus
21 sit. Omnes enim quæ sua sunt quærunt, non quæ sunt Jesu Christi. Experi-
22 mentum autem ejus cognoscite, quia sicut patri filius, mecum servivit in Evan-
23 gelio. Hunc igitur spero me mittere ad vos, mox ut videro quæ circa me sunt.
24 Confido autem in Domino, quoniam & ipse veniam ad vos citó. Necessarium
25 autem existimavi, Epaphroditum fratrem, & cooperatorem, & commilitonem
meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum necessitatis meæ, mittere ad
vos: Quoniam quidem omnes vos desiderabat: & mœstus erat, propterea
quòd audieratis illum infirmatum. Nam & infirmatus est usque ad mortem: sed
Deus misertus est ejus: non solùm autem ejus, verùm etiam & mei, ne tristiti-
am super tristitiam haberem. Festinantiùs ergò misi illum, ut viso eo iterùm
gaudeatis, & ego sine tristitia sim. Excipite itaque illum cum omni gaudio in
Domino, & ejusmodi cum honore habetote. Quoniam propter opus Christi
usque ad mortem accessit, tradens animam suam, ut impleret id, quod ex vobis
deerat erga meum obsequium.

CAP. III.

1 De cætero, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem vobis scribere, mihi qui-
dem non pigrum, vobis autem necessarium. Videte canes, videte malos ope-
2 rarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu servimus
3 Deo, & gloriamur in Christo Jesu, & non in carne fiduciam habentes:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * فَانَّ اللّٰهَ هُوَ الفَاعِلُ فِينَا اَنْ نَشَاءَ وَاَنْ نَعْمَلَ وِفْقَ مَسَرَّتِهِ * اِعْمَلُوا كُلَّ شَيْءٍ بِلَا تَذَمُّرٍ وَلَا اِفْتِكَارَاتٍ *
14 * لِتَصِيرُوا غَيْرَ مَعِيبِينَ وَمُحْكَمِينَ اَوْلَادًا لِلّٰهِ لَا عَيْبَ فِيكُمْ فِيمَا بَيْنَ جِيلٍ قَاسٍ وَمُعْوَجٍّ * اِذْ
15 تَظْهَرُونَ بَيْنَهُمْ كَالنُّجُومِ فِي العَالَمِ * مُمْسِكِينَ قَوْلَ الحَيَاةِ لِفَخْرِي فِي يَوْمِ المَسِيحِ * ثُمَّ *
16 * فِرَاءَةُ السَّبْتِ مِنَ الجُمْعَةِ العِشْرِينَ بَعْدَ العَنْصَرِ * فَلِذٰلِكَ اَنِّي مَا عَدِمْتُ بَاطِلًا وَلَا تَعِبْتُ فَارِغًا *
17 * لٰكِنْ وَاِنْ كُنْتُ اُضَحَّي عَنْ ذَبِيحَةِ اِيمَانِكُمْ وَخِدْمَتِهَا * فَاِنِّي اُسَرُّ وَاُسَرُّكُمْ مَعِي جَمِيعًا *
18 * وَهٰذَا بِعَيْنِهِ اِفْرَحُوا اَنْتُمْ وَاسْتَبْشِرُوا مَعِي * وَاُرْسِلُ بِالرَّبِّ يَسُوعَ المَسِيحِ اَنِّي اُرْسِلُ اِلَيْكُمْ تِيمُوثَاوُسَ
19 سَرِيعًا * لِتَطِيبَ نَفْسِي اِذَا عَرَفْتُ اَحْوَالَكُمْ * لِاَنَّ لَيْسَ مَعِي اَحَدٌ يُسَاوِينِي نَفْسًا فِيهِمْ بِاُمُورِكُمْ
20 بِاِخْلَاصٍ * لِاَنَّ الجَمَاعَةَ اِنَّمَا يَلْتَمِسُونَ مَا لَوَازِمِهِمْ لَا مَا لَوَازِمُ المَسِيحِ * وَاَنْتُمْ تَعْرِفُونَ تَجْرِبَتَهُ اَنَّهُ
21 خَدَمَ مَعِي فِي الاِنْجِيلِ كَمَا يَخْدُمُ الوَلَدُ اَبَاهُ * فَاَنَا اُومِّلُ اَنْ اُرْسِلَ هٰذَا اِذَا رَاَيْتُ مَا يَؤُولُ اِلَيَّ
22 اُمُورِي مِنْ هٰذِهِ * ثُمَّ * * فِرَاءَةُ الاَرْبِعَا مِنَ الجُمْعَةِ العِشْرِينَ * * وَاُومِّلُ بِالرَّبِّ اَنِّي وَاَنَا
23 نَفْسِي اُوَافِي اِلَيْكُمْ سَرِيعًا * لٰكِنِّي اَحْسَبْتُ اَمْرًا ضَرُورِيًّا اَنْ اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ اَبَافْرُودِيطُسَ اَخِي
24 وَعَوْنِي وَفَرِيبِي فِي الجُنْدِيَّةِ وَرَسُولَكُمْ وَخَادِمَ حَاجَتِي * لِاَنَّهُ كَانَ تَائِقًا اِلَيْكُمْ كُلَّكُمْ وَمَغْمُومًا *
25 لِاَنَّكُمْ سَمِعْتُمْ اَنَّهُ مَرِضَ مَرَضًا يُقَارِبُ المَوْتَ * لٰكِنَّ اللّٰهَ رَحِمَهُ وَلَيْسَ لَهُ فَقَطْ * بَلْ
26 وَرَحِمَنِي اَنَا لِئَلَّا يَكُونَ لِي حُزْنٌ عَلَى حُزْنٍ * فَاَرْسَلْتُهُ اِلَيْكُمْ بِمُسَارَعَةٍ لِتَفْرَحُوا اِذَا رَاَيْتُمُوهُ
27 اَيْضًا * وَاَكُونَ اَنَا اَقَلَّ اغْتِمَامًا * فَاقْبَلُوهُ بِكُلِّ سُرُورٍ مِنْ اَجْلِ الرَّبِّ * وَلْيَكُنْ عِنْدَكُمْ
28 مِثْلُ هٰؤُلَاءِ مُكَرَّمِينَ مَوْقُورِينَ * فَاِنَّهُ مِنْ اَجْلِ عَمَلِ المَسِيحِ دَنَى حَتَّى اِلَى المَوْتِ * لَمْ يَحْفِلْ
29 بِنَفْسِهِ لِيُتَمِّمَ نَقْصَ خِدْمَتِكُمْ اِزَائِي *

* اَلفَصْلُ الثَّالِثُ * * فِرَاءَةُ الخَمِيسِ مِنَ الجُمْعَةِ العِشْرِينَ *

1 * وَفِيمَا بَعْدُ يَا اِخْوَتِي اِفْرَحُوا بِالرَّبِّ * هٰذِهِ الاَقْوَالُ نَفْسُهَا اِذَا كَتَبْتُهَا لَكُمْ لَمْ تَجْعَلْنِي اَنَا عَاجِزًا * وَهِيَ
2 لَكُمْ حِيَاطَةٌ * اِحْذَرُوا الكِلَابَ * اِحْذَرُوا الفَعَلَةَ الاَرْدِيَاءَ * اِحْذَرُوا دَوِيَّ الخِتَانَةِ * لِاَنَّنَا نَحْنُ هُمُ
3 الخِتَانَةُ * العَابِدُونَ اللّٰهَ بِالرُّوحِ * وَالمُفَاخِرُونَ بِاسْمِ المَسِيحِ * وَلَسْنَا وَاثِقِينَ بِجَسَدٍ *

1 Deus enim est qui efficit in nobis ut velimus & ut faciamus secundùm voluntatem suam. Omnia facite sine murmu-
14 ratione & hæsitationibus. Ut sitis in-
15 culpati, & integri, filii Dei, sine vitio inter generationem asperam & obli-
quam, apparentes inter eos veluti sydera
16 in mundo, Capientes sermonem vitæ ad gloriationem meam in die Christi. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ post Pentecosten.

Propterea non frustra cucurri, nec in va-
17 num laboravi: Imò etiamsi immolor
pro victima fidei vestræ eiusque
ministerio, equidem gaudebo & vos
18 omnes mecum exhilarabo. Et de hoc
ipso lætamini vos & exultate me-
19 cum. Spero autem in Domino Jesu Chri-
sto me brevi missurum ad vos Timotheum, ut bono sim animo quum statum ve-
strum rescivero. Nemo enim mecum est
20 qui me æquet animo, & vos vestras cum
21 sinceritate curet. Nam omnes sua pla-
22 cita quærunt, non placita Christi. Vos autem nôstis probationem ejus, quòd is
mecum servierit in Evangelio, ut filius
23 patri suo servit. Hunc igitur ego spe-
ro me missurum, simulatque videro
quò se vertent res meæ ex præsenti sta-
tu. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ.

24 Et spero in Domino quòd & ego ipse ci-
25 tò sim venturus ad vos. Sed rem duxi
necessariam mittere ad vos Epaphrodi-
tum fratrem & adminiculum & com-
militonem meum, vestrum autem lega-
tum, & necessitatis meæ ministrum. Erat
26 enim omnium vestrûm percupidus, ac
mœstus eo quòd audistis eum ægrotâsse
27 morbo ferè mortali. Verùm Deus mi-
sertus est ejus: nec ejus solùm, sed &
mei misertus est, ne contingeret mi-
hi afflictio super afflictionem. Ita-
28 que mittam eum vobis quàm citissimè,
ut gaudeatis cùm rursus eum videritis,
& ego sim minus afflictus. Excipite
29 igitur eum omni cum gaudio propter
Dominum: sitque pênes vos hujusmodi
30 in pretio & honore, Is enim propter
opus Christi accessit ad mortem usque,
non habitâ ratione animæ suæ, ut supple-
ret defectum vestri erga me officii.

CAP. III.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ.

1 Quod superest O fratres mei, gaudete
in Domino. Iidem isti sermones, dum scri-
bo vobis illos, non me reddunt pigrum,
2 vobis autem sunt præsidio. Cavete ca-
nes, cavete pravos operarios, cavete
3 homines circuncisionis. Nos enim su-
mus circuncisio, spiritu Deum adoran-
tes, & gloriantes in nomine Christi, nec
sumus carne freti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወለንትሙሂ : ተፈሠሑ : ወተሐሠዩ : ሊተ::=ᐣ ዐ ወእትለመን : በእግዚእነ : ሊየሱ
19 ስ : ከመ : እፈንዎ : ለክሙ : ለጢሞቴዎስ : ከመ : እትለመን : ከመ : ለተፈሣሕ : ለነ
20 ሂ : ሰሚዕየ : ዜናክሙ::ᐣ እስመ : አልብየ : ዘከመ : ግዕዝየ:=ᐣ ኵሉ : ተኀዘ : ር
21 እሱ : ይሑሊ : ወለእኮ : ዘክርስቶስ : ሊየሱስ::=ᐣ ወተለመርኮ : ግዕዝ : ዘከመ : ተቀኝ
22 የ : ሊተ : ከመ : ወሉድ : ለወላዲሁ : በትመህርተ : ወንጌል:=ᐣ ኪያሁ : እሲፈው : እፈ
23 ንው : ለእሚርየ : ዘከመ : ሀለወኝ : እፈንው : ሶቤሂ::=ᐣ ወእትለመን : በእግዚለነ : ከ
24 መ:ለነሂ : ፍጡነ : እመጽእ:=ᐣ ወፈድፋደ : ጽህቁ : በእንተ : ለፍሮዲጡን : እትነ : ዘ
25 ነኅብር : ግብረ : ዘመስቡየ : ወዒሊ : ወለክሙ : ሐዘናያክሙ : ወባለክየ : ለትኅዝየ : እ
26 ፈንው : ኅቤክሙ:=ᐣ እስመ : ይጽህቅ : ይርእይክሙ :: ወስሣዕክሙ : ከመሂ : ደወየ:=ᐣ
27 ወበጽሐ : ለሞት : ወባሕቱ : እግዚለብሑር : ዖ ሕሮ : ወእኮ : ሎቱ : ለባሕቲቱ : ዓዲ :
28 ሊተኒ : ከመ : ትኅዝ : ደበ : ትኅዝ : ሊይትዌሰከነ::=ᐣ ወፈነው ክው : ፍጡነ : ከመ :
29 ትርእይው : ወትትፈሠሁ : ወለነሂ : ከመ : ሊይተኅዝ:=ᐣ ፎተወክፍው : በእግዚእነ : በ
30 ሎሉ : ፍሠሓ :: ወእክብርውው : ለእለ : ከመዝ:=ᐣ እስመ : በለንተ : ግብረ : እግዚ
እብሔር : በጽሐ : ለሞት : ወመጠወ : ነፍሶ : ከመ : ይፈጽመ : ዘእኅለጸክሙ : ለነትሙ :
እመልእክተ : ዚየየ::=ᐣ ና
በኅውሰ : ሰንበት : ጸመ : ኅበ : ይትነበብ:=ᐣ

1 ድ ወይእዜኒ : ለኅዋነ : ተፈሠሑ : ለኅዊነ : በእግዚእነ : ወዘዚ : ዘእጽሕፎ : ለክሙ :
2 ሊይትህስይ : ለነሰ : ተዐቀቡ : ለነትሙሂ:=ᐣ ወዐቁውው : ለገለባት : ዐቁውው : ለገበ
3 ርት : እኪት : ዐቁውው : ሳመቱረነ:=ᐣ ግዙረን : ነሕነ : እለ : ናምልክ : መንፈስ :
እግዚለብሔር : ናመልክ : ወነትጫካሕ : በኢየሱስ : ክርስቶስ :: ወለኦ : በሠጋነ : ዘነ
ትዊከል:=ᐣ

Et vos gaudete, & gratulamini mihi. Et spero in Domino nostro Jesu, quòd 18
mittam vobis Timotheum ut certus fiam: ut gaudeam ego audiens narrationem 19
de vobis. Quia neminem habeo ita unanimem mihi. Quisque solicitudi- 20
nem suiipsius meditatur, & non Christi Jesu. Et scitis indolem ejus, 21
quomodò servierit mihi ut filius parentibus suis, in doctrina evangelii. 22
Ipsum spero mittere, cognoscens quomodò oportet me ista mittere eum statim. 23
Et confido in Domino nostro, quòd ego etiam citò veniam. Et valdè soli- 24
citus fui de Aphrodito fratre nostro cooperatore & commilitone meo, vestro 25
apostolo, & ministro meo pro tristitia mea, ut mitterem eum ad vos: 26
Quia solicitus erat videre vos: & audistis quomodò etiam ægrotavit. Et
pervenit ad mortem: sed Deus misertus est ejus, & non ejus solummodò, 27
sed etiam mei, ut tristitia super tristitiam non adjiceretur mihi. Et misi 28
eum festinanter, ut videatis eum & gaudeatis, & ut ego etiam tristitiam
non habeam. Et recipite eum in Domino nostro cum omni gaudio, & ho- 29
norate eos qui sunt tales. Quia propter opus Dei accessit ad mortem, & 30
tradidit animam suam, ut suppleret quæ minuistis ex ministerio meo.

CAP. III.

Quinto sabbato jejunii, ubi legitur.

1 Et nunc fratres nostri, gaudete fratres nostri in Domino nostro, & quæ scribere
vobis non pigeat ego, observate vos. Et cavete canes, & cavete operarios malos, 2
cavete abcisos. Circumcisi nos sumus, qui colimus Spiritu, Deum colimus, & 3
gloriamur in Jesu Christo, & non in carne nostra est quòd confidimus.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Et quanquam ego *habens* confidentiam & in carne. Si quis videtur alius confidere in
4 Καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν
carne, ego magis. *Circumcisio octavi diei, ex genere Israël, tribûs*
5 σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον. Περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς
Benjamin, Hebræus ex Hebræis, secundùm legem Pharisæus, Secundùm *zelum*
6 Βενιαμὶν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, (β) κατὰ ζῆλος
persequens Ecclesiam, secundùm justitiam quæ in lege, *factus irreprehensibilis.*
διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος (γ) ἄμεμπτος.
Sed quæ *erant* mihi lucra, hæc arbitratus sum propter Christum *damnum.* Sed
7 Ἀλλ' ἅπερ ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἡγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. Ἀλλὰ
profectò & existimo omnia *damnum* esse propter *eminentiam cognitionis* Christi Jesu
8 μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως (δ) Χριστοῦ Ἰησοῦ
Domini mei, propter quem omnia *damnum subii,* & arbitror stercora *esse,* ut Christum
τοῦ Κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν
lucrifaciam: Et inveniar in illo, non habens meam justitiam quæ ex lege, sed
9 κερδήσω· Καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ
illam quæ *per fidem* Christi, *illam* quæ ex Deo *justitiam* in fide: Ad cogno-
10 τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει· Τοῦ γνῶ-
scendum illum, & virtutem resurrectionis ejus, & *communionem* passionum
ναι αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, (ε) καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων
illius, configuratus morti ejus: Si quomodò occurram ad resurrectionem
11 αὐτοῦ, (ζ) συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ· Εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν
mortuorum. Non quòd jam acceperim, aut jam perfectus sim: sequor autem, si &
12 (η) τῶν νεκρῶν. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δὲ, εἰ καὶ
comprehendam, in quo & comprehensus sum à Christo Jesu. Fratres,
13 καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην (θ) ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Ἀδελφοὶ,
ego meipsum non arbitror comprehendisse: unum autem, (quæ quidem retrò obli-
ἐγὼ ἐμαυτὸν (ι) οὐ λογίζομαι καταλαβηφέναι· ἓν δὲ, (τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθα-

viscens, *iis* quæ verò *ante extentus,*) Ad *scopum* persequor, ad
νόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος,) Κατὰ σκοπὸν διώκω, (κ) εἰς τὸ 14
bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. *Quotquot* ergò perfecti,
βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι, 15
hoc sentiamus: & si quid aliter sapitis, & hoc Deus vobis revelabit.
τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει.
Veruntamen ad quod pervenimus, eâdem *incedere* regulâ, idem *sapere.*
Πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ (λ) στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν. 16
Imitatores mei estote, fratres, & observate ita *ambulantes,* sicut
Συμμιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοὶ, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς 17
habetis *exemplum* nos. Multi enim ambulant, quos sæpè dicebam vobis, (nunc autè &
ἔχετε τύπον ἡμᾶς. Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, (νῦν δὲ καὶ 18
flens dico,) inimicos crucis Christi: Quorum finis interitus, quorum deus
κλαίων λέγω,) τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ· Ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς 19
venter, & gloria in confusione ipsorum, *illi* terrena *sapientes.* Nostra *enim ad-*
ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. Ἡμῶν γὰρ τὸ πο- 20
ministratio in cœlis est, *ex quo* etiam Salvatorem expectamus Dominum Jesum
λίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν
Christum: Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, *ad esse illud* con-
Χριστὸν· Ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως (μ) ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμ- 21
figuratum corpori *gloriæ* suæ, secundùm operationem *posse* eum & subjicere
μορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι
sibiipsi omnia.
(ν) ἑαυτῷ τὰ πάντα.

CAP. IV. δ'.

Itaque, fratres mei *dilecti* & *expetiti,* gaudium & corona mea, sic
ς' Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, (α) οὕτω 1
state in Domino, *dilecti.*
στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί.

MS. A. (β) Καὶ ἀ *ζῆλος, (γ) ἄμεμπτος. ἅπινα (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, (ε) καὶ κοινωνίαν (ζ) συμμορφιζόμενος (η) ἐκ νεκρῶν. (θ) ὑπὸ Χριστοῦ (ι) ἔπω (κ) εἰς τὸ (λ) στοιχεῖν.
Σύμμιμηταί (μ) ἡμῶν, σύμμορφον (ν) αὐτῷ Κεφ. δ'. MS. A. (α) ἔπως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Quanquam essem mihi fiducia etiam in car- 4
ne. Si quis enim arbitratur fiduciam suam
habere in carne, ego magis habeo? Cir- 5
cuncisus natus octo dies, ex cognatione Is-
rael, ex tribu Benjamin, Hebræus Hebræo-
rum filius: secundùm legem Pharisæus: 6
Zelo persecutor Ecclesiæ: & quoad justiti-
am legis, sine crimine fui. Sed hæc, quæ 7
fuerunt mihi copia, inopiam existimavi pro-
pter Christum. Enimverò existimo hæc 8
omnia inopiam esse præ dignitate scientiæ
Jesu Christi Domini mei, propter quem
omnia amisi & pro stercore habui, ut Chri-
stum lucrifaciam; Utque reperiar in eo non 9
habens propriam justitiam illâ quæ est ex le-
ge, sed eam quæ ex fide Christi, quæ est justitia
quæ ex Deo est. Ut per eam cognoscâ Jesum, 10
& virtutem resurrectionis ejus, ac particeps
fiam passionum ejus, & conformis fiam morti
ipsius. Si fortè possim pervenire ad resurre- 11
ctionem illam, quæ est ex mortuis. Non jam 12
comprehendi, aut jam perfectus sum: sed
curro, ut fortassis assequar id propter quod
me est assecutus Jesus Christus.

Quotidié. 6.

Fratres mei, ego de meipso non cogito me 13
assecutum fuisse. Unum autem scio, quòd
quæ à tergo sunt, dem oblivioni; ad eâ ve-
rò quæ à fronte sunt, me extendam: Et 14
decurram ad metam, ut obtineam palmam
supernæ vocationis Dei per Jesum Christum.
Quotquot igitur perfecti sunt, hæc sentiant; 15
& si quid aliter sentitis, & hoc Deus revela-
bit vobis. Veruntamen id ad quod perve- 16
nimus, eâdem perficiamus sententiâ, eâdém-
que concordiâ. Estote mihi conformes, fra- 17
tres mei; & considerate eos qui sic ince-
dunt, juxta similitudinem quam in nobis vi-
detis. Sunt enim multi qui aliter incedunt, de 18
quibus pluries locutus sum vobis, nunc au-
tem flens dico, qui infensi sunt cruci Christi:
Quorum finis perditio est, quorum deus 19
venter eorum est: & gloria eorum, de-
decus ipsorum: quorum cogitatio in terra
versatur. Nostrum autem exercitium in 20
cœlis est, & indè expectamus nostrum Ser-
vatorem, Dominum nostrum Jesum Chri-
stum: Qui quidem transfigurabit corpus 21
humilitatis nostræ, ut fiat in similitudinem
corporis gloriæ suæ, pro maxima virtute sua,
quâ omnia subjecta sunt ei.

CAP. IV.

PRoindè fratres mei dilecti & charissimi, 1
gaudium meum, & corona mea, sic state in
Domino nostro, dilecti mei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ወእመሰ : በሥጋየ : እትዊከል : ለነ : ወዘኒ ፡ ይሴፈው : ካልእ : ትዉክልተ : በሥጋሁ : ለእ
5 ሰ:=ፁ ዘእመግዝረት : ዘበሰሙንት : ሕዝበ : : እስራሌል : ናገደ : ብኔያመ : ዕብራዊ : ዘእ
6 መዕብራዊያን : ወበሕጉሰ : ፈረሳዊ : :=ፁ ወበቅንአት : ስደድኩ : ቤተ : ክርስቲያን : በጽድ
7 ቀ : ለሪት : ንጹሐ : ኮዊነየ :=ፁ ዝኩ : ረባሕየ : ለብደርኩ : እሕጕሉ : በእንተ : ክርስ
8 ቶስ:=ፁ ወባሕቱ : ኵሉ : ሳሰረ : ረሰይኩ : እስመ : ለብደርኩ : ፍቅረ : ክርስቶስ : ሊየ
ሱስ : እግዚእነ : : ዘበእንቲአሁ : ገደፍኩ : ኵሉ : ወረሰይኩዎ : ከመ : እደው : መሰለኒ :
ወከመ : ኵስሕ : ከመ : እርብሑ : ለክርስቶስ:=ፁ

Etsi in corpore meo confiderem ego: nam si quisque alius expectet fiduciam 4
in carne sua, etiam ego, Qui ex circumcisione octavo die, genre Israelis, 5
tribu Benjam, Hebræus ex Hebræis, & secundùm legem Pharisæus, Et 6
in zelo persequutus sum Domum Christianorum, in justitia legis purus ex-
istens, Illud lucrum meum elegi perdere propter Christum. Quin etiam 7 8
omnia in contemptu posui, quia elegi amorem Christi Jesu Domini nostri:
propter quem abjeci omnia, & æstimavi ea sicut transitoriam imaginem,
& sicut purgamentum, ut lucrifaciam Christum,

Versio VULGATA LATINA.

4 Quanquam ego habeam confidentiam & in carne. Si quis alius videtur confide-
5 re in carne, ego magis, Circumcisus octavo die, ex genere Israël, de tribu Ben-
6 jamin, Hebræus ex Hebræis, secundùm legem Pharisæus, Secundùm æmulatio-
nem persequens Ecclesiam Dei, secundùm justitiam, quæ in lege est, conversatus
7 sine querela. Sed quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum
8 detrimenta. Verùntamen existimo omnia detrimentum esse, propter eminentem
scientiam Jesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, &
9 arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam, Et inveniar in illo, non habens
meam justitiam, quæ ex lege est, sed illam, quæ ex fide est Christi Jesu: quæ
10 ex Deo est justitia in fide, Ad cognoscendum illum, & virtutem resurrectio-
11 nis ejus, & societatem passionum illius: configuratus morti ejus: Si quo modo
12 occurram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis. Non quòd jam acceperim, aut
jam perfectus sim: sequor autem, si quomodò comprehendam in quo & com-
13 prehensus sum à Christo Jesu. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse.
Unum autem, quæ quidem retrò sunt obliviscens, ad ea verò quæ sunt priora
extendens meipsum, Ad destinatum persequor, ad bravium supernæ vocationis 14
Dei in Christo Jesu. Quicunque ergò perfecti sumus, hoc sentiamus: & si quid 15
aliter sapitis, & hoc vobis Deus revelabit. Verùntamen ad quod pervenimus, 16
ut idem sapiamus; & in eadem permaneamus regula. Imitatores mei estote, 17
fratres, & observate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi 18
enim ambulant, quos sæpè dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos
crucis Christi: Quorum finis interitus: quorum deus venter est: & gloria in 19
confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Nostra autem conversatio in cœlis est: 20
unde etiam Salvatorem expectamus Dominum nostrum Jesum Christum, Qui re- 21
formabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ, secun-
dùm operationem, quâ etiam possit subjicere sibi omnia.

CAP. IV.

ITaque fratres mei charissimi & desideratissimi, gaudium meum, & corona mea: 1
sic state in Domino, charissimi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

Quanquam ego habeam fiduciam in carne. Quisquis enim alius putat se 4
confisum in carne, in hoc ego præcello: Circumcisus octavo die, ex genere Israe- 5
lis, de tribu Benjamin, Hebræus ex Hebræis, Pharisæus quod attinet ad legem:
Persequens ecclesiam, quod pertinet ad 6
zelum: factus in justitia quæ est in Lege, sine reprehensione.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ.

Sed ea quæ mihi erant lucra, jacturam 7
duxi propter Christum. Quinetiam ea 8
omnia duco fuisse jacturam, propter emi-
nentiam nobilitatis cognitionis Domini
mei Jesu Christi: propter quem rerum
omnium jacturam feci, easque fæces esse
duco, ut Christum lucrifaciam: Finis.
Et comperiar in eo non habens justitiam 9
meam quæ est ex Lege, sed justitiam quæ
est ex fide Christi, justitiam quæ est ex
Deo per fidem. Ut cognoscam eum, & 10
vim resurrectionis ipsius, & communio-
nem passionum ipsius, conformatus per
mortem ejus cum ipso: Ut forte perve- 11
niam ad resurrectionem quæ est ex mor-
tuis. Non quòd apprehenderim antehac, 12
aut jam dudum perfectus sim: sed ego
cursum curro, si quo modo perveniam
per cursum in quo substituit me Jesus
Christus. O fratres, ego non reputo me- 13
ipsum aliquid jam obtinuisse aut incep-
isse, præter rem unam: quòd scilicet
obliviscens ea quæ retro sunt, & tendens
ad ea quæ sunt antè, Curro cursum cum 14
proposito obviam eunte signo vexilli vo-
cationis Dei supernæ, per Jesum Christum.
Eia igitur omnes perfecti, sentiamus hoc: 15
quòd si quid aliter sentitis, hoc etiam
vobis Deus revelabit. Re tamen, quam 16
samus jam assecuti, contenti simus eâ-
dem illa in mensura, ipsamquemet sen-
tiamus. O fratres, imitamini & obser- 17
vate eos qui ita se gerunt, quemadmo-
dum fuimus nos vobis exemplo. Multi 18
enim incedunt quorum mentionem sæpè
jam feci vobis et nunc mentionem facio,
deflens inimicos crucis Christi. Quo- 19
rum finis est interitus: quorum Deus,
venter: & quorum gloria, confusio ipso-
rum: qui sentiunt opiniones terre-
nas. Finis.

Lectio ad vigesimam quintam diem Novembris.

Nam conversatio nostra in cœlis est, è 20
quibus expectamus Salvatorem nostrum
Jesum Christum. Qui mutabit speciem 21
corporis humilitatis nostræ quatenus
illud ipsum fiat æquale formæ corporis
gloriæ suæ, per efficacitatem quam ipse
potest, & omnia subjiciuntur illi.

CAP. IV.

Quapropter O fratres mei dilecti & exoptati, O gaudium meum & corona 1
mea, ita state in fide Domini, O dilecti mei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

Et sim in eo non habens justitiam legis, sed justitiam fidei Christi, quæ à Deo 9
justitia est: Ut cognoscam eum in fide ejus in virtute resurrectionis ejus, & 10
communicem cum eo in passione ejus, & similis fiam ei in morte ejus, Si 11
ita fiat ut consequar eum quando suscitabuntur mortui. Non adhuc accepi 12
& adhuc perfectus sum dum loquor: persequar tamen si obtineam id quo nos ferunt
ad Christum. Fratres nostri, mihi videtur quòd adhuc non accepi. Quia 13
quæ post me sunt, obliviscor, & quæ à fronte sunt mihi, impleo: persequar ut 14
explorator vocationem ejus è supra, quæ à Deo per Jesum Christum. Quotquot 15
ex vobis perfecti sunt, hoc sentiamus: & si sit aliud quod sentiitis, illud reve-
labit vobis Deus. Ve untamen in eo ad quod pervenimus semel, confirmemur. 16
Mihi similes estote, fratres nostri, & observate eos qui sic incedunt, sicut vi- 17
distis nos. Quia multi incedunt, quemadmodum dixi vobis semper, & nunc 18
quidem manifestè annuntio vobis, hostes esse crucis Christi: Quorum finis in 19
perditionem, qui ventres eorum colunt, & gloria eorum turpitudo eorum, qui
curant quæ sunt in terra. Et nobis in cœlis est civitas nostra, qui ipsum 20
expectamus Servatorem nostrum Jesum Dominum nostrum: Qui transformatus 21
fuit in corpore nostro humili, & induit gloriâ ejus corpus nostrum, sicuti adjuto-
torio ejus, ut subjiceret sibi omnia.

CAP. IV.

ET nunc fratres nostri dilecti, gaudium nostrum, & corona nostra, ita state 1
in Domino nostro, fratres nostri.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΤΣ. ΚΕΦ. δ'. Ζ'.

Euodiam rogo, & Syntychen deprecor, idipsum sapere in Do-
2 (β) Εὐωδίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυ-
mino. Etiam rogo & te, *socie* germane, *opitulare eis*
3 ρίῳ. (γ) Καὶ ἐρωτῶ καί σε, (δ) Σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς
quæ in Evangelio *simul certârunt mihi*, cum & Clemente, &
αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν
cæteris *cooperantibus* meis, quorum nomina in libro vitæ. Gaudete in Do-
4 λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε ἐν Κυ-
mino semper: iterùm dico; Gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus
5 ρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, Χαίρετε. Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
hominibus: Dominus propè. Nihil soliciti sitis, sed in omni
6 (ε) ἀνθρώποις· ὁ κύριος ἐγγύς. Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ
oratione & obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestræ innotescant
προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας, τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω
apud Deum. Et pax Dei *superans* omnem sensum,
7 πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ἡ εἰρήνη (ζ) τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν,
custodiat corda vestra, & intelligentias vestras in Christo Jesu. Re-
8 φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοι-
liquum, fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque *honesta*, quæcunque justa, quæcunque
πὸν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα
pura, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, si qua virtus, & si qua laus,
ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ, καὶ εἴ τις ἔπαινος, τὰ
hæc cogitate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vi-
9 ταῦτα λογίζεσθε. Ἃ καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε, καὶ εἴ-
distis in me, hæc agite: & Deus pacis erit vobiscum. Ga-
10 δετε ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἐ- Ζ'
visus sum autem in Domino *magnoperè*, quoniam *jam* aliquando *reviruistis* pro me
χάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ
sentire: *in quo* & sentiebatis, *opportunitate carebatis* autem. Non *quòd* propter pe-
11 φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. Οὐχ ὅτι καθ' ὑ-
nuriam dico: ego enim didici, in quibus sum, *contentus ipse* esse. Scio *autem*
στέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. Οἶδα (κ) καὶ 12
humiliari, scio & abundare: (*in omni* & in omnibus institutus sum,) & *ad*
ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· (ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι,) καὶ
satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati: Omnia
χορτάζεσθαι, καὶ πεινᾶν, (ϑ) καὶ περισσεύειν, καὶ ὑστερεῖσθαι· Πάντα 13
possum in eo *corroborante* me *Christo*. Veruntamen *pulchrè* feci*stis* commu-
ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί (ι) με Χριστῷ. Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοι- 14
nicantes meæ tribulationi. Scitis autem & vos, Philippenses, quòd
νωνήσαντές μου τῇ θλίψει. Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι 15
in principio Evangelii, quando *exii* à Macedonia, nulla mihi Ecclesia
ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία
communicavit in rationem *dationis* & *acceptionis*, *si non* vos soli: Quia &
ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· Ὅτι καὶ 16
in Thessalonicam & semel & bis in usum mihi misistis. Non
ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ (κ) δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. Οὐχ 17
quia quæro *donum*, sed requiro fructum abundantem in ra-
ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, (λ) ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λό-
tionem vestram. *Accepi* autem omnia, & abundo: repletus sum *ac-*
γον ὑμῶν. Ἀπέχω δὲ πάντα, καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι (μ) δεξάμε- 18
cipiens ab Epaphrodito ea quæ *à vobis*, odorem suavitatis, hostiam acceptam, *be-*
νος τὰ παρ' Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐ-
neplacentem Deo. *At* Deus meus impleat *omnem usum* vestrum secundùm
άρεστον τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ 19
divitias suas in gloria, in Christo Jesu. *At* Deo, & Patri
(ν) τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τῷ δὲ Θεῷ, καὶ πατρὶ 20
nostro gloria in secula seculorum. Amen.
ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

MS. A. (β) Εὐοδίαν (γ) Ναὶ (δ) γνήσιε Σύζυγε, (ε) τοῖς ἀνθρώποις· (ζ) τοῦ Χριστοῦ ἡ (η) κὴ (ϑ) περισσεύειν (ι) με. Πλὴν (κ) δὶς τὴν (λ) ἀλλὰ (μ) δεξάμενος τὰ παρ' ὑμῶν, (ν) τὸ πλοῦτος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Euodiam rogo, & Syntichen, ut una sit eis 2
voluntas in Domino nostro. Quinetiam te 3
rogo, mi vere sodalis ut adjuves eas, quia
ipsæ laboraverunt mecum in evangelio, unà
cum Clemente, cæterisque adjutoribus meis,
quorum nomina scripta sunt in libro vitæ.
Gaudete in Domino nostro semper, & ite- 4
rum dico, Gaudete. Et mansuetudo vestra 5
innotescat omnibus. Dominus noster pro-
pè est. De nulla re soliciti sitis, sed sem- 6
per cum oratione & obsecratione petitio-
nes vestræ innotescant coram Deo. Et pax 7
Dei quæ major est omni mente, custodiet
corda vestra, & mentes vestras in Jesu
Christo.

Quotidié. 7.

Itaque fratres mei, quæcunque vera sunt, & 8
quæcunque honesta, & quæcunque justa, &
quæcunque sincera, & quæcunque amabi-
lia, & quæcunque laudabilia, denique quæ-
cunque opera glorioſa & celebranda, hæc
animo volvite. Quæ didicistis & accepi- 9
stis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite,
& Deus pacis erit vobiscum. Vehementer 10
autem gavisus sum in Dño nostro, & rursus
cœperitis esse soliciti de me, quemadmodũ
& soliciti eratis, sed non eratis compotes.
Non quòd penuriam passus sim, id dico: di- 11
dici enim ut sufficiat mihi id quod habeo,
Novi humiliari, novi & abundare in omni- 12
bus, & in omnibus exercitatus sum: tum in
fartetate, tum inediâ, in copia & inopiâ:
Omnia viribus possum per Christum qui 13
me corroborat. Veruntamen benè feciſtis 14
qui communicâstis oppressionibus meis.
Scitis autem & vos Philippenses, quòd in 15
principio evangelii quum exivi à Macedo-
nia, ne una quidem ex ecclesiis communica-
vit mihi in ratione accipiendi & dandi, ni-
si vos tantúm. Qui & Thessalonicam se- 16
mel & iterum necessitatem meam misistis.
Non quòd munus requiram, sed requiro ut 17
fructus multiplicentur vobis. Omnia rece- 18
pi, & abundo ac expletus sum: & accepi
quæcunque ad me misistis per Epaphrodi-
tum, odorem suavem, & hostiam acceptam
gratamque Deo. Deus autem meus sup- 19
pleat omnem indigentiam vestram secun-
dùm opulentiam suam, in gloria Jesu Chri-
sti. Deo autem Patri nostro laus & honor 20
in seculum seculorum, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Rogo vos Evodian & Syntichen, ut cogitetis quæ sunt Domini nostri. Etiam 2
rogo te inquam *frater mi & socie mi*, ut *recipias eas quæ laborárunt mecum* 3
in doctrina evangelii, cum Clemente, & reliquis etiam adjutoribus, quorum no-
mina scripta sunt in libro vitæ. Gaudete in Domino nostro, & iterum dico 4
vobis, Gaudete: ut manifesta fiat auctoritas vestra apud omnes homines. De- 5
us prope est. Ne soliciti sitis omninò, orate in omni tempore, & rogate, & gratias agentes pronuntiate supplicationes vestras ad Deum. 6

Versio VULGATA LATINA.

2
3 Evodiam rogo, & Syntychen deprecor, idipsum sapere in Domino. Etiam rogo & te, germane compar, adjuva illas, quæ mecum laboraverunt in Evangelio
cum Clemente, & cæteris adjutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ.
4 Gaudete in Domino semper: iterùm dico; Gaudete. Modestia vestra nota sit
5 omnibus hominibus: Dominus propè est. Nihil soliciti sitis: sed in omni
6 oratione, & obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestræ innotescant
7 apud Deum. Et pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda ve-
8 stra, & intelligentias vestras, in Christo Jesu. De cætero, fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque pudica, quæcunque justa, quæcunque sancta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, siqua virtus, siqua laus disciplinæ, hæc cogi-
9 tate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audîstis, & vidistis in me, hæc agite:
10 & Deus pacis erit vobiscum. Gavisus sum autem in Domino vehementer, quoniam tandem aliquandò refloruistis pro me sentire: sicut & sentiebatis: occupati autem eratis. Non quasi propter penuriam dico: ego enim didici, in qui-
11 bus sum, sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare; (ubique & in
12 omnibus institutus sum,) & satiari, & esurire; & abundare, & penuriam pati.
13 Omnia possum in eo, qui me confortat. Veruntamen benè fecistis, communi-
14 cantes tribulationi meæ. Scitis autem & vos Philippenses, quòd in principio
15 Evangelii, quando profectus sum à Macedonia, nulla mihi Ecclesia communicavit in ratione dati & accepti, nisi vos soli; Quia & Thessalonicam semel
16 & bis in usum mihi misistis. Non quia quæro datum, sed requiro fructum
17 abundantem in ratione vestra. Habeo autem omnia, & abundo: repletus sum,
18 acceptis ab Epaphrodito quæ misistis, odorem suavitatis, hostiam acceptam, placentem Deo. Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum, secundùm
19 divitias suas, in gloria in Christo Jesu. Deo autem & Patri nostro gloria in se-
20 cula seculorum: Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * وَأَسْأَلُكِ يَا أُودِيَا * وَأَطْلُبُ إِلَيْكِ يَا سِنْتِيسِنْ أَنْ تَعْتَقِدَا ٱلرَّأْيَ نَفْسَهُ وَاحِدًا فِي أَمَانَةِ ٱلرَّبِّ *
3 نَعَمْ وَأَسْأَلُكَ يَا سِيرِيجَا ٱلْمُصَافِي أَنْ تُعَاضِدَهُمَا * ٱللَّتَانِ جَاهَدَتَا مَعِي فِي ٱلْبِشَارَةِ مَعَ أَكْلِيمَنْطُسَ
وَبَاقِي مُسَاعِدَيَّ ٱلَّذِينَ أَسْمَاؤُهُمْ فِي مَصْحَفِ ٱلْحَيَاةِ * فِرَاءَةٌ لِأَحَدِ ٱلسَّعَانِينِ *

4 * أَفْرَحُوا بِٱلرَّبِّ دَائِمًا * وَأَقُولُ أَفْرَحُوا أَيْضًا * وَلْتُعْرَفْ دَعَتُكُمْ عِنْدَ جَمِيعِ ٱلنَّاسِ * ٱلرَّبُّ قَرِيبٌ *
5 * فَلَا تَهْتَمُّوا بِشَيْءٍ * بَلْ فَلْتُعْرَفْ مَسْأَلَتُكُمْ عِنْدَ ٱللَّهِ فِي كُلِّ صَلَاةٍ وَطِلْبَةٍ بِشُكْرٍ * وَسَلَامُ ٱللَّهِ ٱلَّذِي
7 يَسْمُو عَلَى كُلِّ عَقْلٍ يَحْرُسُ قُلُوبَكُمْ وَفِطَنَاتِكُمْ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * فَمِنَ ٱلْآنَ أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ كُلُّ
8 مَا هِيَ مُحِقَّةٌ * كُلُّ مَا هِيَ مُهَذَّبَةٌ * كُلُّمَا هِيَ مُسْتَقِيمَةٌ * كُلُّمَا هِيَ قَدِيسَةٌ * كُلُّ مَا هِيَ مَأْمُونَةٌ * كُلُّمَا هِيَ
9 مَمْدُوحَةٌ * إِنْ مَكْرُمَةٌ فَضِيلَةٌ * وَإِنْ حَوَتْ مَدِيحًا * فِيهَا فَكِّرُوا وَإِيَّاهَا تَذَكَّرُوا * وَٱلْمَنَاقِبُ ٱلَّتِي
تَعَلَّمْتُمُوهَا وَتَسَلَّمْتُمُوهَا وَسَمِعْتُمُوهَا وَرَأَيْتُمُوهَا فِي أَعْمَالِي * وَإِلَهُ ٱلسَّلَامَةِ يَكُونُ مَعَكُمْ آمِينَ *
* فِرَاءَةُ ٱلِٱثْنَيْنِ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْحَادِيَةِ وَٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

10 * وَقَدْ فَرِحْتُ مِنْ أَجْلِ ٱلرَّبِّ فَرَحًا عَظِيمًا * لِأَنَّكُمْ بَعْدَ مُدَّةٍ سَلَفَتْ عَسَلْتُمْ فِيهَا * أَيْنَعَتْ نَظَارَتُكُمْ بِأَنْ تَعْطُوا مِنْ
11 أَجْلِي مَا قَطَنْتُمْ بِهِ إِذْ تَيَسَّرَ لَكُمْ * لَيْسَ أَنِّي أَقُولُ عَنْ إِعْوَازٍ * لِأَنِّي أَنَا قَدْ تَعَلَّمْتُ أَنْ أَكُونَ
12 فِي ٱلْأُمُورِ ٱلَّتِي أَحْصُلُ فِيهَا قَنُوعًا * أَعْرِفُ أَنْ أَتَوَاضَعَ * وَأَعْرِفُ أَنْ أَفْضُلَ فِي كُلِّ وَقْتٍ * وَفِي كُلِّ
13 شَيْءٍ قَدْ تَعَلَّمْتُ ٱلْمَوَافِقَ * وَأَنْ أَشْبَعَ وَأَجُوعَ * وَأَفْضُلَ وَأَنْقُصَ * وَأَقْتَدِرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ بِٱلْمَسِيحِ
14 ٱلْمُؤَيِّدِ إِيَّايَ * بَلْ قَدْ عَمِلْتُمْ عَمَلًا مَحْمُودًا * إِذِ ٱشْتَرَكْتُمْ مَعِي فِي حَرْبِي * وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ
15 أَيُّهَا ٱلْفِلِبِّيُّونَ أَنَّ فِي مَبْدَأِ ٱلْبِشَارَةِ لَمَّا خَرَجْتُ مِنْ بَلَدِ مَكِدُونِيَةَ لَمْ يُشَارِكْنِي وَلَا وَاحِدَةٌ
مِنَ ٱلْكَنَائِسِ فِي حَالِ إِعْطَاءٍ وَأَخْذٍ إِلَّا أَنْتُمْ وَحْدَكُمْ * لِأَنَّكُمْ فِي مَدِينَةِ تَسَالُونِيكِيَّةَ * أَرْسَلْتُمْ
16 إِلَيَّ مَرَّتَيْنِ حَاجَتِي * وَلَسْتُ أَطْلُبُ ٱلْعَطِيَّةَ * بَلْ أَطْلُبُ ٱلثَّمَرَ ٱلْمُتَكَاثِرَ لِنَفْعِكُمْ *
18 * وَقَدِ ٱسْتَوْفَيْتُ كُلَّ شَيْءٍ وَفَضَلَ عَنِّي * وَقَدْ تَمَلَّيْتُ مِنْ إِبَفْرُودِيطُوسَ بِٱلْأَشْيَاءِ ٱلْوَارِدَةِ مِنْكُمْ
19 نَسِيمَ طِيبِ ٱلرَّائِحَةِ * مَحْبُوبٍ مَقْبُولٍ مَرْضِيَّةٍ لِلَّهِ حَسَنًا * فَٱلْإِلَهُ يُتَمِّمُ كَافَّةَ حَاجَتِكُمْ بِغِنَاهُ فِي
20 ٱلْمَجْدِ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَٱلْمَجْدُ لِلَّهِ وَأَبِينَا إِلَى أَبَادِ ٱلدُّهُورِ آمِينَ *

Te quoq; rogo O Euodia, teq; deprecor O Syntychen, ut unam eandemque sentiatis opinionem de fide Domini. Imò te etiam rogo O candide Syzyga, ut utramque adjuvet, quæ mecum certârunt in Evangelio unà cum Clemente & cæteris adjutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ.

Lectio pro Dominica Palmarum.

Gaudete in Domino semper, & iterum dico gaudete. At nota sit mansuetudo vestra apud omnes homines. Dominus propè est: De nulla ergò re soliciti sitis: sed innotescant petitiones vestræ apud Deum in omni oratione & obsecratione cum gratiarum actione. Et pax Dei quæ superat omnem intellectum, custodiet corda vestra & mentes vestras in Jesu Christo. Posthac igitur O fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque sunt honesta, quæcunque sunt justa, quæcunque sunt sancta, quæcunque sunt optabilia, quæcunque sunt laudabilia: siquam habetis virtutem, siqua laude prædita estis, ea cogitate, eaque memoriâ pervolvite. Et monumenta quæ didicistis & accepistis, & audistis, ac vidistis in me, facite: Et Deus pacis erit vobiscum, Amen.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ primæ post Pentecosten.

Gavisus sum autem propter Dominum gaudio magno, quòd post intervallum elapsum quo vixistis, repullulavit cura vestra, eundem in me animum adjicientes, qualem adjecistis quando fuit vobis opportunum. Non quòd de egestate loquar: nam ego didici rebus, in quibus sum, esse contentus. Novi deprimi, & novi abundare omni tempore: & in omnibus rebus didici quod consentaneum est, & saturari, & esurire, & abundare, & penuriam pati: Et omnia possum per Christum qui me corroborat. Sed opus laudandum fecistis, communicantes mecum in afflictione mea. Vos autem nostis O Philippenses, initio annuntiationis quando egressus sum è regione Macedoniæ, ne unam quidem ex Ecclesiis communicâsse mihi in ratione dandi & accipiendi, præter vos solos. Vos enim in urbe Thessalonicâ misistis mihi semel & iterum egestatem meam. Neq; verò donum requiro, sed requiro fructum abundantem pro locutione (i. ratione ac defensione Jvestrâ. Jam autem accepi omnia, & superfluere mihi: & fruitus sum per Epaphroditum rebus quæ provenerunt à vobis, odore suaveolenti, victimâ acceptâ, Deo sanè gratâ. Quare Deus meus impleat omnem egestatem vestram opulentiâ suâ, in gloria, per Jesum Christum. Deo autem ac Patri nostro gloria ad æternum secula, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወሰላመ : እግዚአብሔር : እንተ : ኵሉ : ባቲ : ታጸንዖ : ለልብክሙ : ወሕሊናክሙ : በ
8 ክርስቶስ : ሊየሱስ::። ወይእዜኒ : አኀዊነ : ኵሉ : ዘርትዕ : ወዘንጹሕ : ወዘጽድቅ :
9 ወዘሠናይ : ወዘፍቅር : ወዘመደሐር : ዘይደሉ : ወዘይትሰሞት::: ኪያሁ : ሐልዩ::። ዘተ
መሀርክሙ : ዘተመጠውክሙ : ወዘሰማዕክሙ : ወዘርኢክሙ : በኀቤየ : ኪያሁ : ግበሩ :
10 ወአምላኀ : ሰላመ : የሃሉ : ምስቤክሙ::።። ኀ ተፈሥሑ : በእግዚእነ : ፈድፋ
11 ደ : እስመ : ዘእነ : እሑቢ : ትሑልዩ : ወትካዘክሙኒ : እኮ : ኀጢአት::። እብል : ባሕ
12 ቱ::። እንሰ : አእመር : ዘክመ : ከሣሊ : ላነ : ተፅናሰዊ : ወተደልመኒ : በኵሉ : ወኵተ:
13 ኵሉ : ለመድኩ : ረኂቦሂ : ወጸጊበኒ : ሕማሞኒ : ወተፈሥሖኒ::። ኵሉ : እክል : በ
14 ዘ : ወእቱ : ላክሀለኒ::። ወባሕቱ : ሠናየ : ገበርክሙ : ዘተሳተፍክሙ : በሕመም
15 የ::። ታለመረ : እንትሙኒ : ስብአ : ፊልጲሲዩስ : በቀደሚ : ትምህርት : አመ : ወፀአ
ክሙ : እመቄዶንያ : ምስቤየ : ሽሙ : ሊኀበሩ : አሐዱ : እመኒሆሙ : እመቤተ :
16 ክርስቲያን : ወለበወኂበ : ወለበነሂለ : ዘእንበለ : ደእሙ : ባሕቲትክሙ:።::። ዓደ :
17 በተስሎንቄሂ : መዕረ : ወካዕበ : ፈነውክሙ : ሊተ : ትካዝየ::። አኮ : ሀብተክሙ :
ፈቂደየ : ደእሙ : እስመ : አኀለፈ : ፍሬክሙ : ዘሠመረ : በላዕለክሙ:።::።
18 ተወፍይኩ : እክለኒ : ወተርፈ : ሰለዥኩ : በዘ : አብጽሐ : ሊተ : አፍሮደጡ : ዘአ
መኀቤክሙ : መዐዛ : ሠናይ : መሥዋዕተ : ሳረየ : ወለሠመረ : በኀበ : እግዚአ
19 ብሔር:።::። ወአምላኪየ : ይፈጽም : ለክሙ : ኵሉ : መፍቀደክሙ : በብዕለ :
20 ስብሐቲሁ : ለክርስቶስ : ሊየሱስ::። ለእግዚአብሔር : ለበ : ስብሐት : ለዓለመ :
ዓለም : ለሜን:።::።

Et pax Dei in qua sunt omnia, confirmabit corda vestra & cogitationes vestras in Christo Jesu. Et nunc, fratres nostri, quodcunq; rectum est, quodcunq; purum, & quodcunque justum, & quodcunque bonum, & quodcunque amabile, & quodcunque permissum est, & quodcunque decet, & quodcunque laudabile est, illud curate. Quod didicistis, quod accepistis, & quod audîstis, & quod vidistis apud me, illud facite, & Deus pacis sit vobiscum. Gavisus sum in Domino nostro abundanter, quia quæ ego cogito cogitatis, & solicitudo vestra non est peccatum. Veruntamen loquor, Sciens quàm potens sim in inopia & convenientia, ubique in omnibus: consuevi esurire & satiari, affligi & gaudere. Omnia possum, propterea quod ipse potestatem dedit mihi. Sed benè fecistis quòd communicâstis in afflictione mea. Scitis vos Philippenses in principio doctrinæ quum profecti estis à Macedonia mecum, quòd non communicârunt ne unus ex illis de ecclesia, neque dando neque recipiendo nisi solummodò vos. Etiam in Thessalonica semel & iterum misistis mihi necessarium mihi munus: Non donum vestrum quæro, sed quia requiro fructum vestrum qui jucundus sit apud vos. Accepi satis superque: expletus sum iis quæ attulit mihi Aphroditus quæ ex vobis, odorem bonum, hostiam gratam & placentem apud Deum. Et Deus meus implebit totum desiderium vestrum cum divitiis gloriæ Christi Jesu. Deo Patri gloria in seculum seculorum, Amen.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΤΣ.

Salutate omnem Sanctum in Christo Jesu. Salutant vos qui mecum
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ
22 fratres. Salutant vos omnes Sancti, maximè autem qui de Cæsaris domo.
ἀδελφοί. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.
MS.A. (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.
Ἡ χάρις τοῦ (ξ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 23
Ad Philippenses scripta est à Roma per Epaphroditum.
(†) Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ἐπαφροδίτου. Ἐν σίγοις σή.
(†) Πρὸς Φιλιππησίους.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

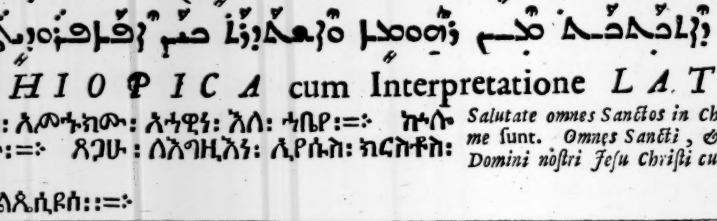

Postulate pacem omnium Sanctorum qui 21
sunt in Jesu Christo. Postulant pacem ve- 22
stram fratres qui mecum sunt. Salutant vos
omnes Sancti, potissimùm ii qui sunt è domo
Cæsaris. Gratia Domini nostri Jesu Christi 23
sit cum omnibus vobis, Amen.

Epistola ad Philippenses è Roma scriptæ, missæ verò per Epaphroditum.
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ሰላም: ኵሉ: ቅዱሳነ: በክርስቶስ: ኢየሱስ: ለመኑክሙ: ለኀዊነ: እለ: ኀቡየ:=: ኵሉ
22 ሙ:ቅዱሳን:ወፈድፋደሰ:እለ:ቄሰርያ:ቤቶሙ:=: ጸጋሁ: ለእግዚእነ: ኢየሱስ: ክርስቶስ:
23 ምስለ: መንፈሳክሙ: ለሚን::=:
ለስብእ: ፊልጲጲዩስ::=:

Salutate omnes Sanctos in Christo Jesu: salutârunt vos fratres nostri qui apud 21
me sunt. Omnes Sancti, & maximè quorum domus Cæsareæ sunt. Gratia 22
Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, Amen. 23

Philippensibus.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Εὐχαριστία ὑπὲρ Κολασσαέων οἰκοδομουμένων τῷ Θεῷ ἐπ' ἐλπίδι.
Β'. Εὐχὴ περὶ αὐτῶν εἰς Σοφίαν πρακτικὴν, εἰς δύναμιν ὑπομονῆς, σὺν εὐχαριστίᾳ τῆς οἰκειώσεως τῆς ἐν καθάρσει.
Γ'. Περὶ τοῦ ἐν Χριστῷ κλίσεως καὶ ἀνακλίσεως τοῦ κτίσματος Θεοῦ.
Δ'. Περὶ ἐθνῶν προσαγωγῆς τοῦ ἐν Σώματι Χριστοῦ καὶ πάθους διὰ πίστεως.
Ε'. Περὶ τοῦ διὰ τοῦ νόμου ἀπὸ διδαχῆς ἀνακλικῆς εἰς ἀθέσιαν Θεοῦ.
ς'. Περὶ τοῦ μὴ ὑπάγεσθαι τῇ ἀνθρωπίνῃ φιλοσοφίᾳ ἀπατηλῇ τοὺς ἐν Χριστῷ τὴν Σοφίαν ἔχοντας.
Ζ'. Ὅτι ἡ πρὸς Θεὸν Σωφροσύνη καὶ τὰ τοῦ νόμου σκιάχει πνευματικῶς, εἰς τὸ συζῆν Χριστῷ.
Η'. Ὅτι οἱ τοῦ Σαρκικοῦ νόμου τύποι τοῖς Σαρκικοῖς χρήσιμοι, καὶ τὰ πνευματικοῖς τοῖς ἐν διανοίᾳ Θεοῦ ζῶσιν.
Θ'. Παραίνεσις περὶ καθάρσεως, ἁγιασμοῦ, φιλανθρωπίας, φιλοθεότητος, φιλομαθείας, ψαλμῳδίας, εὐφήμου εἰς Θεὸν διαγωγῆς, εὐχαριστίας.
Ι'. Τὰ πρὸς τοὺς οἰκείους ὁμονοητικῶς. ἐν ᾧ, τὰ πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους ἐμμέτρως, οἰκονομικῶς.

AD COLOSSENSES EPISTOLA PAULI.

(†)Η ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ. ΚΕΦ. Α'. Β'. Γ'.

CAP. I. α'.

ΠΑΥΛΟΣ Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timo-
1 ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ἀποστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμό-
theus frater, Eis qui *in* Colossis, sanctis & fidelibus fratribus in Christo:
2 θεος ὁ ἀδελφὸς, Τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν (α) Χριστῷ·
Gratia vobis, & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias agimus
3 Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. εὐχαριστοῦμεν τῷ Α'
Deo, & Patri Domini nostri Jesu Christi, semper pro vobis orantes: Au-
4 Θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι· Ἀ-
dientes fidem vestram in Christo Jesu, & dilectionem *quæ* in omnes Sanctos,
κούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν (β)ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
Propter spem *reposítam* vobis in cœlis, quam præaudístis in verbo
5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ
veritatis Evangelii, *Pervenientis* ad vos, sicut & in universo mun-
6 τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, Τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ (γ) κό-
do: & *est* *fructificans*, sicut & in vobis, ex qua die au-
σμῳ· καὶ ἐστὶ καρποφορούμενον, (δ) καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠ-
distis & cognovistis gratiam Dei in veritate: Sicut & didicistis ab
7 κούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· (ε) Καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ
Epaphra *dilecto* conservo nostro, qui est fidelis pro vobis minister
Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ (ζ) ὑμῶν διάκονος
καὶ τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχετε εἰς (γ)κόσμῳ ἐστὶν (δ)καὶ αὐξανόμενον, καθὼς (ε) Καθὼς ἐμάθετε (ζ)* ἡμῶν (η)Περιπατῆσαι ἀξίως (θ)αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ (ι)ἀπολύτρω··· ··· ν ἄφεσιν

Christi: Qui etiam *declaravit* nobis vestram dilectionem in Spiritu. *Propter*
Β' τοῦ Χριστοῦ· Ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν Πνεύματι. Διὰ 8
hoc & nos ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis orantes 9
τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι,
& postulantes, ut impleamini *agnitionem* voluntatis ejus, in omni sapientia & in-
καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συ-
tellectu spirituali: *Ambulare* vos dignè *Domino in omnem gratiam*, in
ὅσῃ πνευματικῇ· (η)Περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν 10
omni opere bono fructificantes, & crescentes in *scientiam* Dei: In
παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφορούντες, καὶ (θ)αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ· Ἐν 11
omni *potestate* corroborati secundùm *vim* *gloriæ* ejus, in omni patientia
πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν
& longanimitate cum gaudio: Gratias agentes Patri *illi idoneos facienti* nos
Γ' καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς 12
in partem sortis Sanctorum in lumine: Qui eripuit nos de po-
εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί· Ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξ- 13
testate tenebrarum, & transtulit in regnum filii dilectionis suæ: In
ουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ· Ἐν 14
quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum.
ᾧ ἔχομεν τὴν (ι)ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν.

MS.A.(†)ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ. (α)Χριστῷ Ἰησοῦ * Χάρις (β)ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

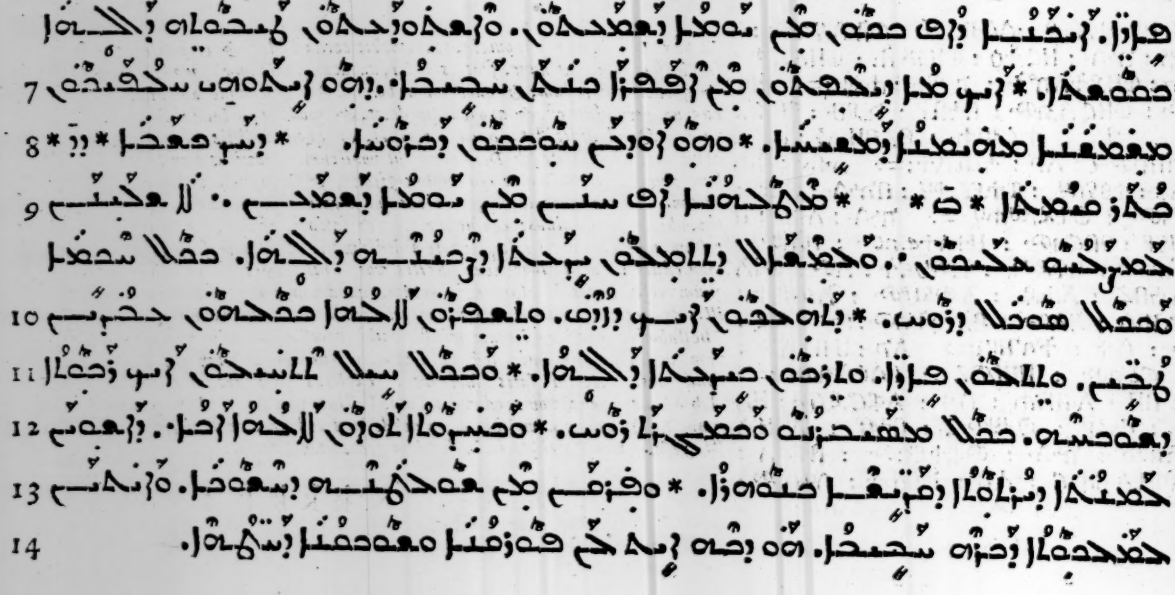

SEQUITUR EPISTOLA AD *COLOSSENSES*.

CAPUT. I.

Quotidié. 1.

PAULUS Apostolus Jesu Christi per 1
voluntatem Dei, & Timotheus frater: Iis 2
qui sunt Colossis, fratribus sanctis & fideli-
bus in Jesu Christo: Pax vobiscum, & gratia 3
à Deo Patre nostro. Gratias agimus Deo pa-
tri Domini nostri Jesu Christi semper, &
oramus pro vobis Ecce à quo audivimus fi- 4
dem vestram quæ est in Jesu Christo, & cha-
ritatem vestram erga omnes Sanctos: Pro- 5
pter spem illam quæ asservatur vobis in cœ-
lis, quam quondam audîstis per sermonem
veritatis Evangelii, Quod prædicatum est 6
vobis, sicut & universo mundo; crescitque
& edit fructus, quemadmodum & in vobis,
ex eo die quo audîstis & cognovistis gratiam
Dei in veritate; Prout didicistis ex Epaphra 7
conservo nostro charissimo, qui quidem pro
vobis est minister fidelis Christi: Idque no- 8
tam fecit nobis charitatem vestrâ in spiritu.

Dominicâ quartâ post Resurrectionem. 2.

Propterea *inquam*, & nos ex quo die audivi- 9
mus, non desivimus orare pro vobis, & po-
scere ut impleamini cognitione voluntatis
Dei in omni sapientia, omnique intellectu
spirituali. Ut incedatis prout æquum est, & 10
placeatis Deo per omnia opera bona, & eda-
tis fructus, & crescatis in cognitione Dei.
Omniq; virtute corroboremini, juxta digni- 11
tatem gloriæ illius in omni tolerantia & lon-
ganimitate: Atque cum gaudio gratias agatis 12
Deo Patri, qui dignos nos fecit ad partici-
pationem hæreditatis Sanctorum in lumine. Et 13
exemit nos à potestate tenebrarum, & tradu-
xit nos in regnum Filii sui dilecti; Per quem 14
habemus redemptionem & remissionem pec-
catorum.

Versio VULGATA LATINA.

21 22 Salutate omnem Sanctum in Christo Jesu. Salutant vos, qui mecum sunt, fratres. Salutant vos omnes Sancti, maximè autem qui de Cæsaris domo sunt. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen. 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 22 قبلوا كل قديس بيسوع المسيح * يصافحكم من الاخوة الذين معي * يسلم عليكم القديسون
كلهم * ولا سيما الذين من دار قيصر * نعمة الرب يسوع المسيح مع جماعتكم امين * 23
* تحرر الرسالة * وكتبت برومية * وارسلت على يد ابافرودبطوس *

Osculamini quemlibet Sanctum in Jesu Christo. Salutant vos ex fratribus ii qui mecum sunt. Salutant vos omnes Sancti, ac præsertim qui sunt è domo Cæsaris. Gratia Domini Jesu Christi cum omnibus vobis, Amen. 21 22 23

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit Romæ, & missa per Epaphroditum.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* COLOSSENSES.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 2 3 4 5 6 7 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater: Eis qui sunt Colossis, sanctis, & fidelibus fratribus in Christo Jesu. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias agimus Deo, & Patri Domini nostri Jesu Christi, semper pro vobis orantes: Audientes fidem vestram in Christo Jesu, & dilectionem quam habetis in Sanctos omnes, Propter spem, quæ reposita est vobis in cœlis: quam audistis in verbo veritatis Evangelii: Quod pervenit ad vos, sicut & in universo mundo est, & fructificat, & crescit, sicut in vobis, ex ea die quâ audistis, & cognovistis gratiam Dei in veritate, Sicut didicistis ab Epaphra charissimo conservo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Jesu, Qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in Spiritu. Ideò & nos ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis orantes, & postulantes ut impleamini agnitione voluntatis ejus, in omni sapientia & intellectu spirituali: Ut ambuletis dignè Deo per omnia placentes: in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei: In omni virtute confortati secundùm potentiam claritatis ejus, in omni patientia & longanimitate cum gaudio, Gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine: Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filii dilectionis suæ: In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum: 8 9 10 11 12 13 14

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولص الى الكولوصايين * وهي في عدد الرسايل سابعة *

* الفصل الاول * * قراءة التلثا من الجمعة الحادية والعشرين بعد العنصر *

1 2 * من بولص رسول ايسوع المسيح بمشية الله * ومن تيموثاوس الاخ * الى الاخوة الذين
بكولوصايس القدسين والمومنين بالمسيح * السبت الحادي والتلثون بعد العنصر *
3 نعمة لكم وسلامة من الاله الاب والرب يسوع المسيح * نشكر لله وابي ربنا يسوع المسيح دايما
4 5 منهلين من اجلكم * اذ سمعنا ايمانكم بيسوع المسيح ومحبتكم لكافة القدسين * من
اجل الرجا المعد لكم في السماوات * الذي سمعتم به قبما سلف * بقول صدق البشارة *
6 الحاضر عندكم كما هو في كافة العالم * وسيكون مثمرا كما قد اثمر وفيكم * منذ يوم
7 سمعتم وعرفتم نعمة الله بالحقيقي * ثم * السبت * * وكما تعلمتم من ابافرا الحبيب وفينا
8 في العبودية الذي هو امين من اجلكم خادم المسيح * الذي عرفنا محبتكم بالروح *
9 * فلهذا ونحن منذ يوم سمعنا ما كففنا عن الابتهال من اجلكم وطالبين ان تمتوا
10 معرفة مشيته * بكافة الحكمة والفهم الروحاني * لتسلكوا سلوكا اهلا للرب بكلية الارضاء *
11 مثمرين في كل عمل صالح * ونامين في معرفة الله * مويدين بكل القوة كما يحض بعز مجده
في كافة الصبر والمهل بفرح * ثم التلثا * * قراءة الاحد الثاني والعشرين بعد العنصر *
12 13 * شاكرين للاب الذي اهلنا لحظ قسم القديسين في النور * الذي انقذنا من سلطان
14 الظلمة * ونقلنا الى ملك ابن محبته * الذي به لنا الفدا بدمه وصفح الخطايا *

Epistola Sancti PAULI ad *COLOSSENSES*: estq; in numero Epistolarum septima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ primæ post Pentecosten.

A *Paulo Apostolo Jesu Christi per voluntatem Dei, & à Timotheo fratre, Ad fratres qui sunt Colossis, Sanctos, & credentes in Christum.* 1 2

Sabbatho trigesimo primo post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Domino Jesu Christo. Gratias agimus Deo ac Patri Domini nostri Jesu Christi semper, pro vobis orantes: Auditâ fide de vestrâ in Jesum Christum, vestráque charitate in omnes Sanctos: Propter spem paratam vobis in cœlis, quam antea audieratis per sermonem veritatis Evangelii, Quæ apud vos adest quemadmodum est in universo mundo, eritque frugifera ut jam fructificavit & in vobis ex quo die audistis, & verè cognovistis gratiam Dei: Hucusque. Sabbatho. *Utque didicistis ab Epaphra dilecto & conservo nostro, qui est fidus pro vobis minister Christi: Qui declaravit nobis vestram in spiritu charitatem. Propterea & nos ex quo die audivimus, non desistimus ab oratione pro vobis, petentes ut perficiatis cognitionem voluntatis ejus omni cum sapientia & prudentia spirituali: Ut incedatis gressu digno Domino, cum omni satisfactione: fructificantes in omni opere bono, & crescentes in cognitione Dei: Confortati totâ virtute, ut par est potentiæ gloriæ ipsius, in omni tolerantia & patientia cum gaudio.* Hucusque pro feria tertia. 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Lectio Dominicæ vigesimæ octavæ post Pentecosten.

Gratias agentes Patri qui fecit nos dignos sorte portionis Sanctorum in luce: Qui liberavit nos à potestate tenebrarum, & transtulit nos in regnum Filii sui dilectissimi: In quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius, atque remissionem peccatorum: 12 13 14

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብለ: ቀላሲት: ወተጽሕፈ: እንዘ: ሀሎ: ብሔረ: ሮሜ::=

ብሠሉስ: ዕሰት: በሳስካ: ኅበ: ይትነበብ::=

1 a ጳውሎስ: ሐዋርያሁ: ለኢየሱስ: ክርስቶስ: በፈቃደ: እግዚአብሔር: ወጢሞቴዎስ: እኁነ::=
2 እለ: ውስተ: ቆላሲስ: ቅዱሳን: ወመኑማንነ: ጽኑዓን: በክርስቶስ:: ::= a
3 ስላመ: ለክሙ: ጸጋ: እግዚአብሔር: ላቡነ::= ○ ወናሕሊ: ኀቤሁ: ለእግዚአብሔር: ለቡነ: ወእግ
4 ዚእነ: ኢየሱስ: ክርስቶስ: ዘልፈ: በእንቲአክሙ:: ወእጸሊ::= ስሚዕየ: ሃይማኖተክሙ: ዘበ
5 ክርስቶስ: ኢየሱስ: ኀሙ: ታፈቅርዎሙ: ለኵሉሙ: ቅዱሳን::= በእንተ: ተስፋሁሙ: ዘሠየ
6 ሙ: ለክሙ: በሰማያት: ዘለቅደምኩ: ትሚዐ: በቃለ: ጽድቅ: ተመህርተ: ወንጌል::= ዘበጽሐ:
ኀቤክሙ: ኀሙ: በኵሉ: ዓለም: ይፈሪ: ወይሰመር: ኀሙ: በሳዕሌክሙ: እመአመ: ሰማዕክሙ:
7 ወርሊክሙ: ጸጋሁ: ለእግዚአብሔር:: ዘበጽድቅ::= ጠቢው: ሰማዕክሙ: በኀባ: ሌጸፍራ: እኁ
8 ነ:: ፀ ወመእመነ: በኀቤክሙ: ወሰእክ: ኀርስቶስ::= ዘነገረነ: ተፈቅሮተክሙ: በመንፈስ:
9 ቅዱስ::= ወበእንተዝ: ንሕነሂ: እመአመ: ሰማዕነ: ሊተሮግነ: ጸልዮ: በእንቲአክሙ: ወስኢለ:
10 ኀሙ: ትፈጽሙ: ለእመርኆ: ፈቃዱ: በኵሉ: ጥበብ: ወመክር: ዘመንፈስ: ቅዱስ::= ኀሙ: ትሑረ:
በዘ: ይደልዎክሙ: ለኀብ: እግዚአብሔር:: ወበኵሉ: ተድልወ: ሎቱ: በኵሉ: ምግባረ: ሠናይ:
11 እንዘ: ትፈርዩ: ወትሰመረ:: በለእመርኆ: እግዚአብሔር::= እንዘ: ታጸንዑ: በኵሉ: ኀይል:
12 በጽንዐ: ስብሐቲሁ: በኵሉ: ትዕግሰት: ወተስፋ: ወፍሠሐ::= ለእኩትሞ: ለአብ: ዘጸው
13 ዐክሙ: ውስተ: መክፈልቶሙ: ለርስተ: ቅዱሳን:: ር በብርሃን::= ወለግብእነ: እመኀ
14 ይለ: ጽልመት:: ወእግዚእነ: ውስተ: መንግሠተ: ወልዱ: ፍቁረ::= ዘቦቱ: ረኪብነ: መድ
ኀኒተነ: ወተኀድገ: ለነ: ኀጢአትነ::=

Colossensibus: & scripta fuit quum esset civitate Romæ.

Tertio die Paschatis, ubi legitur.

CAPUT I.

P *Aulus Apostolus Jesu Christi in voluntate Dei, & Timotheus frater noster,* 1
Eis *qui* sunt *in Colossis, sanctis & fidelibus nostris fratribus in Christo:* Pax *vobis,* 2
& *gratia Dei patris nostri. Et gratias agimus Deo patri nostro, & Domino nostro Jesu Christo, semper pro vobis: & ovo, Auditâ fide vestrâ quæ in Christo Jesu* est, 3 4
ut diligatis omnes Sanctos. Propter spem vestram quæ sepositа est pro vobis in 5
cœlis, quam præaudivi in sermone veritatis doctrinæ Evangelii, Quod per- 6
venit ad vos ut in toto mundo fructum proferat, & gratum sit sicut apud vos, ex quo audistis & vidistis gratiam Dei in veritate, Sicut audivistis apud 7
Epaphram fratrem nostrum, & fidelem apud vos, & servum Christi: Qui an- 8
nuntiavit nobis dilectionem vestram in Spiritu sancto. Et propterea nos ex quo 9
audivimus, non cessavimus orare pro vobis, & rogare, ut impleamini cogniti-
one voluntatis ejus in omni sapientia & prudentiâ Spiritûs sancti: ut ince- 10
datis, prout decet vos apud Deum, & in omnibus placeatis ei, in omni opere bono fructum proferentes, & placentes in cognitione Dei: Confirmati in omni 11
virtute per fortitudinem gloriæ ipsius, in omni patientia, & spe, & gaudio. Gratias agite Patri qui vocavit vos in portionem hæreditatis Sanctorum in lu- 12
mine. Qui reduxit nos à potestate tenebrarum, & inservire nos fecit in re- 13
gno filii dilecti sui. In quo invenimus salutem nostram, & remissionem nobis 14
peccatorum nostrorum:

Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam
15 Ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· Ὅτι
16 in ipso condita sunt universa *quæ* in cœlis & *quæ* in terra, vi-
ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁ-
sibilia & invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive pote-
ρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξου-
states: omnia per ipsum & in *ipsum* creata sunt: Et ipse est ante
17 σίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ
omnes, & omnia in ipso constant: Et ipse est caput
18 πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε· Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ
corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut
σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν· ἵνα
sit in omnibus ipse primatum tenens: Quia in ipso complacuit, omnem
19 γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· Ὅτι ἐν αὐτῷ (κ) εὐδόκησε, πᾶν
plenitudinem inhabitare: Et per eum reconciliare omnia in i-
20 τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι· Καὶ δι' αὐτοῦ (λ) ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐ-
psum, pacificans per sanguinem crucis ejus, *per eum*, sive quæ in
τὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς
terra, sive quæ in cœlis. Et vos aliquando *existentes alienatos*
21 γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους Δ''
& *inimicos mente* in operibus malis, Nunc autem recon-
22 καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, Νυνὶ δὲ ἀποκατ-
ciliavit in corpore carnis ejus per mortem, *sistere*
ἤλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ (μ) θανάτου, παραστῆσαι
vos sanctos, & immaculatos, & *inculpatos* coram ipso: Si tamen
23 ὑμᾶς ἁγίους, καὶ ἀμώμους, καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ· Εἴ γε
permanetis fundati & *firmi*, & *non* transmoti à
ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ
spe Evangelii quod audistis, *prædicati* in universa
τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν (ν) πάσῃ τῇ
creatura quæ sub cœlo, cujus factus sum ego Paulus minister. Nunc
24 κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ (ξ) Παῦλος διάκονος· Νῦν Ε'
gaudeo in passionibus *meis* pro vobis, & *rursus* readimpleo *defectiones*
χαίρω ἐν τοῖς (ο) παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα

afflictionum Christi, in carne mea pro corpore ejus, quod est
τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν
Ecclesia. Cujus factus sum ego minister secundùm dispensationem
(π) ἡ ἐκκλησία. Ἧς ἐγενόμην (ρ) ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν 25
Dei *datam* mihi in *vos*, *implere* verbum Dei: My-
τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· Τὸ μυ- 26
sterium *illud* absconditum à seculis, & à generationibus, nunc autē
στήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων, καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ
manifestum est Sanctis ejus, Quibus voluit Deus *notum* facere *quæ*
ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι (σ) τίς 27
divitiæ gloriæ *mysterii* hujus in Gentibus, *qui* est Christus
ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς
in vobis, spes gloriæ. Quem nos annuntiamus, *admonentes*
ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης. Ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες 28
omnem hominem, & docentes omnem hominem in omni sapientia, ut *si-*
πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παρα-
stamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu. In *quod* & laboro
στήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν (τ) Χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰς ὃ καὶ κοπιῶ 29
decertans secundùm operationem ejus *operatam* in me in virtute.
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

CAP. II. β'.

ς' Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω (α) περὶ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν 1
Volo enim vos scire, *quantum certamen* habeam pro vobis, & iis qui *in*
Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ (β) ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί· Ἵνα 2
Laodicia, & *quotquot* non viderunt faciem meam in carne: Ut
παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν (γ) συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς (δ)
consolentur corda ipsorum *compactorum* in charitate, & in
πᾶντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ
omnes divitias plenitudinis intellectûs, in agnitionem mysterii
Dei, & Patris, & Christi:
(ε) Θεοῦ, καὶ πατρὸς, καὶ τοῦ Χριστοῦ·

MS. A. (κ) ηὐδόκησεν, (λ) ἀποκαταλλάξῃ (μ) θανάτου αὐτοῦ, (ν) πάσῃ κτίσει (ξ) Παῦλος κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διάκονος. (ο) παθήμασιν ὑπὲρ (π) ἐκκλησία· (ρ) ἐγὼ Παῦλος διάκονος (σ) τί τὸ πλοῦτος (τ) Χριστῷ. Εἰς Κεφ. β'. MS. A. (α) ὑπὲρ ὑμῶν, (β) ἑώρακαν (γ) συμβιβασθέντες (δ) πᾶν τὸ πλοῦτος (ε) Θεοῦ, πατρὸς τοῦ Χριστοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܗܘ ܕܐܝܬ ܕܡܬܚܙܐ ܠܐ ܡܬܚܙܐ ܒܟܪܝܗ ܕܟܠ ܒܪܝܬܐ ܀ ܀ ܀

Versio VULGATA LATINA.

15 16 Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam in ipso
condita sunt universa in cœlis, & in terra, visibilia, & invisibilia, sive throni,
17 sive dominationes, sive principatus, sive potestates: omnia per ipsum, & in ipso
18 creata sunt: Et ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Et ipse est
caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut sit in
19 omnibus ipse primatum tenens. Quia in ipso complacuit, omnem plenitudi-
20 nem inhabitare: Et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per san-
21 guinem crucis ejus, sive quæ in terris, sive quæ in cœlis sunt. Et vos cùm esse-
22 tis aliquando alienati, & inimici sensu in operibus malis: Nunc autem recon-
ciliavit in corpore carnis ejus per mortem, exhibere vos sanctos, & immacula-
23 tos, & irreprehensibiles coram ipso: Si tamen permanetis in fide fundati, &
stabiles, & immobiles à spe Evangelii quod audistis, quod prædicatum est in uni-
24 versa creatura, quæ sub cœlo est, cujus factus sum ego Paulus minister. Qui nunc
gaudeo in passionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ desunt passionum Christi,
in carne mea, pro corpore ejus, quod est Ecclesia: Cujus factus sum ego mini- 25
ster secundùm dispensationem Dei, quæ data est mihi in vos, ut impleam ver-
bum Dei: Mysterium, quod absconditum fuit à seculis, & generationibus, nunc 26
autem manifestatum est Sanctis ejus, Quibus voluit Deus notas facere divitias 27
gloriæ sacramenti hujus in Gentibus, quod est Christus, in vobis spes gloriæ,
Quem nos annuntiamus, corripientes omnem hominem, & docentes omnem homi- 28
nem, in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo
Jesu. In quo & laboro, certando secundùm operationem ejus, quam operatur 29
in me in virtute.

CAP. II.

VOlo enim vos scire qualem solicitudinem habeam pro vobis, & pro iis qui 1
sunt Laodiciæ, & quicunque non viderunt faciem meam in carne: Ut consolen- 2
tur corda ipsorum, instructi in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intelle-
ctûs, in agnitionem mysterii Dei patris & Christi Jesu:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * الَّذِي هُوَ اللهُ الَّذِي لَا يُرَى * بِكْرُ كُلِّ بَرِيَّةٍ * لِأَنَّ بِهِ خُلِقَتِ الْبَرَايَا كُلُّهَا الَّتِي فِي السَّمَاوَاتِ
وَالَّتِي عَلَى الْأَرْضِ * الَّتِي تُرَى وَالَّتِي لَا تُرَى * إِنْ قُلْتَ الْمَنَابِرَ إِنْ ذَكَرْتَ الْأَرْبَابَ * إِنْ عَنَيْتَ الرُّؤَسَاءَ
17 إِنْ قُلْتَ السَّلَاطِينَ * فَالْبَرَايَا كُلُّهَا بِهِ خُلِقَتْ * وَهِيَ مُعَلَّقَةٌ فِيهِ * وَهُوَ نَفْسُهُ قَبْلَ الْكُلِّ * وَالْبَرَايَا
18 كُلُّهَا بِهِ تَثْبُتُ * * قِرَاءَةُ الْأَرْبِعَا مِنَ الْجُمُعَةِ الْحَادِيَةِ وَالْعِشْرِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرَ * * وَهُوَ
نَفْسُهُ رَأْسُ جَسَدِ الْكَنِيسَةِ الَّذِي هُوَ الْبَدْءُ بِكْرٌ مِنَ الْأَمْوَاتِ لِيَصِيرَ هُوَ فِي الْأَشْيَاءِ كُلِّهَا أَوَّلًا
19 20 وَمُتَقَدِّمًا * لِأَنَّ فِيهِ سَرَّ أَنْ يَسْكُنَ الْكَمَالُ كُلُّهُ * وَأَنْ يُصَالِحَ بِهِ الْبَرَايَا كُلَّهَا لَهُ * وَأَصْلَحَ بِدَمِ
21 صَلِيبِهِ بِهِ الْمُسَالَمَةَ بَيْنَ الْبَرَايَا الَّتِي عَلَى الْأَرْضِ وَبَيْنَ الَّتِي فِي السَّمَاوَاتِ * وَأَنْتُمْ كُنْتُمْ وَقْتًا مَّا
22 مُغْتَرِبِينَ وَأَعْدَاءَ بِذِهْنِكُمْ فِي الْأَعْمَالِ الْخَبِيثَةِ * وَصَالَحَكُمُ الْآنَ بِجَسَدِ بَشَرِيَّتِهِ بِمَوْتِهِ * لِيُمَثِّلَكُمْ
23 قِدِّيسِينَ وَغَيْرَ مُعَيَّبِينَ وَلَا زَلَلَ عَادِمِينَ قُدَّامَهُ * إِنْ صَبَرْتُمْ رَاسِخِينَ فِي الْأَمَانَةِ وَمَبْطُوحِينَ
وَغَيْرَ مُتَنَقِّلِينَ مِنْ رَجَا الْبِسَارَةِ الَّتِي سَمِعْتُمُوهَا الَّتِي كُرِزَ بِهَا فِي كَافَّةِ الْبَرِيَّةِ الَّتِي تَحْتَ السَّمَاءِ *
الَّتِي صِرْتُ وَأَنَا بُولُصُ لَهَا خَادِمًا * ثُمَّ * * قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْحَادِيَةِ وَالْعِشْرِينَ *
24 * وَأُسَرُّ الْآنَ بِالْآلَامِ مِنْ أَجْلِكُمْ * وَأُتَمِّمُ مَعَاوِزَ أَحْزَانِ الْمَسِيحِ عَوَضًا بِبَشَرِيَّتِي مِنْ أَجْلِ جَسَدِهِ
25 الَّذِي هُوَ الْكَنِيسَةُ * الَّتِي صِرْتُ أَنَا لَهَا خَادِمًا * كَمَا يَخُصُّ بِتَدْبِيرِ اللهِ الَّذِي مُنِحَهُ مِنْ أَجْلِكُمْ *
26 لِأُتَمِّمَ قَوْلَ اللهِ * السِّرَّ الْمَكْتُومَ مُنْذُ الدُّهُورِ وَالْأَجْيَالِ * وَظَهَرَ الْآنَ لِقِدِّيسِيهِ * الَّذِينَ شَاءَ اللهُ أَنْ
27 يُعَرِّفَهُمْ مَا هِيَ ثَرْوَةُ مَجْدِ سِرِّ هَذَا السِّرِّ فِي الْأُمَمِ * الَّذِي هُوَ الْمَسِيحُ فِيكُمْ * رَجَا الْمَجْدِ * الَّذِي
28 نُخْبِرُ بِهِ نَحْنُ وَنَعِظُ كُلَّ إِنْسَانٍ * وَنُعَلِّمُ كُلَّ إِنْسَانٍ بِكَافَّةِ الْحِكْمَةِ * لِنُوَقِّفَ كُلَّ إِنْسَانٍ لَدَى يَسُوعَ
29 الْمَسِيحِ كَامِلًا * الَّذِي لَدَيْهِ أَتْعَبُ مُجَاهِدًا كَمَا يُلَائِمُ فِعْلُهُ الْفَاعِلَ فِي بِقْدَرَتِهِ *
* الْفَصْلُ الثَّانِي * * قِرَاءَةُ الْجُمُعَةِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْحَادِيَةِ وَالْعِشْرِينَ *
1 * وَأُرِيدُكُمْ تَعْرِفُونَ أَيَّ جِهَادٍ لِي عَنْكُمْ * ثُمَّ * وَعَنِ الَّذِينَ بِاللَّاذِقِيَّةِ * وَجَمِيعِ الَّذِينَ مَا
2 أَبْصَرُوا وَجْهِي بِالْبَشَرِ * لِتَتَسَلَّى قُلُوبُهُمْ مِمَّا يَلْقَوْنَ عَنْكُمْ * وَفِي كَافَّةِ ثَرْوَةِ إِقْنَاعِ الْفَهْمِ
فِي مَعْرِفَةِ سِرِّ الْإِلٰهِ الْآبِ * وَالْمَسِيحِ *

Qui est Deus invisibilis, primogenitus 15
omnis creaturæ. Nam per eum creatæ 16
sunt universæ creaturæ quæ sunt in
cœlis, quæque super terram, quæ viden-
tur, & quæ non videntur: sive Thronos
dicas, sive Dominationes memores, sive
Principes intelligas, sive Potestates di-
cas: omnes creaturæ per eum conditæ
sunt, & ab eo pendent: Et ipsemet est 17
ante omnia, & creaturæ omnes per eum
consistentiam acquisierunt.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ primæ post Pentecosten.

Et ipsemet caput est corporis Ec- 18
clesiæ, idemque est principium, primoge-
nitus ex mortuis: ut ipse fiat in omni-
bus rebus primus & antecessor: Quo- 19
niam in eo placuit ut tota perfectio in-
habitaret, Et ut per eũ reconciliaret sibi 20
omnes creaturas: & paravit per san-
guinem crucis ejus, per ipsum, pacem in-
ter creaturas quæ sunt super terram, &
inter eas quæ sunt in cœlis. Et vos era- 21
tis quondam alieni, & inimici mente
vestrâ in operibus malis: Nunc autem 22
vos reconciliavit in corpore carnis ejus,
per mortem ipsius: ut sisteret vos sanctos,
& irreprehensos, & culparum expertes
coram se: Si sustineatis firmi in fide, 23
atque stabiles, & immobiles à spe
Evangelii quod audistis, quod prædi-
catum est inter omnes creaturas quæ sub
cœlo sunt: cui factus sum & ego Pau-
lus minister. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ primæ.

Et gaudeo nunc de passionibus pro vobis, 24
& defectus afflictionum Christi suppleo
pro ipso in carne mea, propter corpus
ipsius, quod est Ecclesia: Cui factus sum 25
ego minister secundùm dispensationem
Dei, quæ data est mihi propter vos ad
perficiendum sermonem Dei, Mysterium 26
reconditum à seculis & generationibus,
nunc autem patefactum sanctis ejus,
Quibus voluit Deus notum facere quæ 27
sint divitiæ nobilitatis hujus mysterii
inter Gentes, nempe Christi inter vos,
spei gloriæ. Quam nos annuntiamus, 28
admonentes omnem hominem, & doce-
tes omni cum sapientia: ut perfectum
reddamus omnem hominem apud Jesum
Christum. Ad quod laboro, enitens prout 29
convenit operationi ipsius in me agenti
per ejus potentiam.

CAP. II.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ primæ.

ET quidem volo vos scire quale sit 1
mihi certamen pro vobis, Hactenus. *&*
pro iis qui sunt Laodiceæ, & omnibus
qui non viderunt faciem meam in carne:
Ut consolationem perciviant corda co- 2
rum, quatenus sint concordes in chari-
tate & in omni opulentia persuasionis
intelligentiæ in cognitione mysterii Dei
Patris, & Christi,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወለእንትሙኒ : ትካትሰ : ፀረ : ወነኪሩ : በልብክሙ : ወበእከየ : መግባሪክሙ ::=: ወይእ
22 ዜስ : ተሣህለክሙ : በነፍስተ : ሥጋሁ : ወበሞቱ : ረሰየነ : ቅዱሳነ : ወንጹሐነ : ወሳኑይነ :
ለቅድሜሁ ::=: ጽንዑ : እንከ : በሃይማኖት : እንዘ : ሊያችቀለቅል : ድደ : መሰረት
23 ክሙ : እመተስፋ : ትመህርተ : ወንጌሉ ::=: ዘሰማዕክሙ : ዘተሰብክ : በኵሉ :
ዓለመ : ዘበትሕተ : ሰማይ :: ዜ ዘሎቱ : ተሠየመኩ : ለነ : ጳውሎስ : ለ
ዋደሂ : ወለእክሂ ::=:

በረቡዕ : በዓለ : ፋስካ : ሳበ : ይትነበብ ::=:

24 ወይእዜሰ : እትፈሣሕ : በሕማምየ : በእንቲአክሙ : ወእፈጽመ : ተሳጸጸ : ሕማሙ : ለክርስቶስ :
25 በሥጋየ : በእንተ : ሥጋሁ : እስመ : ውእቱ : ቤተ : ክርስቲያኑ ::=: እንተ : ሳቲ : ተሠየ
መኩ : ለነ : ሳለኪ : በሠርዐተ : እግዚአብሔር : ዘወሀበኒ : በእንቲአክሙ : ከመ : : እ
26 ፈጽመ : ቃለ : እግዚአብሔር ::=: ወመክሮ : ዘሳኩን : እመቅድሙ : ዓለመ : ወዘእንበለ :
27 ይትፈጠር : ሰብእ :: ወይእዜሰ : ለስተርአዮሙ : ለቅዱሳኑ ::=: ለእለ : ፈቀደ : እግዚአብ
ሔር : ደክለዩት : ሎሙ :: ብዕለ : ስብሐቲሁ : ለዝንቱ : መክረ : በባዕለ : ለሕዛብ ::
28 እስመ : ውእቱ : ክርስቶስ : ዘሳዕሌክሙ : ተስፋ : ስብሐቲሁ ::=: ዘንጫህረክሙ : ንሕነ :
ከመ : ትገለጹ : ኩሉ : ሰብአ : ወትመህሩ : በኵሉ : ጥበብ : ከመ : ነቅሞ : ለኵሉ : ሰብእ :
29 ፍጹመ : በክርስቶስ : ሊየሱስ ::=: ዘበእንቲአሁ : ንሠርሕ : ወንትጋደል :: በከመ : ረድሌቱ :
ዘረድአነ : በኀይሉ ::=:

ß

1 ወእፈቅድ : ታእመሩ : መጠነ : እትጋደል : በእንቲአክሙ : በእንተ : እለ : ሌዎደቅያ :: ወኩ
2 ሎሙ : እለ : ሊርእዩኒ : ገጽየ : በሥጋየ ::=: ከመ : ይትፈሠሑ : ልቦሙ : ወይጽንዕ : ልቦሙ :
በተፈቅሮ : ወበኵሉ : ብዕለ : ሃይማኖት : በጥበብ : ወበሃይማኖት : ወበእእሙሮ : መክሩ :
ለእግዚአብሔር : ዘበእንተ : ክርስቶስ ::=:

Et vos olim inimici & alieni fuistis in cordibus vestris, & in malitia operum 21
vestrorum. Et nunc misertus est vestrûm in corpore carnis suæ, & in morte 22
ejus constituit nos sanctos & puros, & electos in conspectu suo. Confirme- 23
mini igitur in fide, quum immobile sit fulcimen fundamenti vestri à spe doctri-
næ evangelii, quod audistis, quod prædicatum fuit in toto mundo, qui sub cœ-
lo est, cui constitutus sum ego Paulus, concionator & minister.

Die quartâ festi paschatis, ubi legitur.

Et nunc gaudeo in afflictione mea pro vobis, & impleo reliquias afflictionum 24
Christi in carne mea pro corpore ejus, quia illud est ecclesia ejus. Cui constitu- 25
tus sum ego minister per præceptum Dei quod dedit mihi pro vobis, ut imple-
rem sermonem Dei, Et mysterium ejus quod absconditum fuit à principio 26
mundi, & antequam crearetur homo, & nunc manifestavit Sanctis suis: Qui- 27
bus voluit Deus aperire divitias gloriæ hujus mysterii super Gentes, quia ipse
Christus est, qui supra vos est spes gloriæ ejus: Quem annuntiamus vobis 28
nos, ut corripiatis omnem hominem, & doceatis in omni sapientia, ut sistamus
omnem hominem perfectum in Christo Jesu: Propter quem laboramus, & de- 29
certamus secundùm auxilium ejus quo auxiliatus est nobis in virtute ejus.

CAP. II.

ET velim ut sciatis quantùm contendo pro vobis, pro iis qui sunt Laodi- 1
ceæ, & omnibus iis qui non viderunt faciem meam in carne mea. Ut gau- 2
deat cor eorum, & confirmetur cor eorum in charitate & in omni opulentia
fidei, in sapientia, & in fide, & in cognitione mysterii Dei de Christo:

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ. ΚΕΦ. ς'. Ζ'. Η'.

In quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi.
3 Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς Σοφίας, καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.
Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in ſuaſibilitate ſermonum. Si
4 Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα (ζ) μήτις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. Εἰ
enim & carne abſum, ſed ſpiritu vobiſcum ſum, gaudens & vi-
γὰρ καὶ τῇ Σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέ-
dens veſtrum ordinem, & firmamentum ejus quæ in *Chriſtum* fidei veſtræ.
πων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
Sicut ergò accepiſtis Chriſtum Jeſum Dominum, in ipſo ambulate:
6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε·
Radicati & ſuperædificati in ipſo, & confirmati *in* fide,
7 Ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι (η) ἐν τῇ πίστει,
ſicut *edocti eſtis*, abundantes in *ea* in gratiarum actione. Videte ne
8 καθὼς ἐδιδάχθητε, (θ) περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. Βλέπετε μή
quis vos *ſit abigens* per philoſophiam & inanem fallaciam, ſecun-
τις (ι) ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ
dùm traditionem hominum, ſecundùm elementa mundi, & non
τὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ
ſecundùm Chriſtum. Quia in ipſo inhabitat omnis plenitudo *deitatis*
9 κατὰ Χριστόν. Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος
corporaliter. Et eſtis in illo repleti, qui eſt caput omnis princi-
10 σωματικῶς· Καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρ-
patûs & poteſtatis: In quo & circumciſi eſtis circumciſione non manufacta, in
11 χῆς καὶ ἐξουσίας· Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν
exuſione corporis *peccatorum* carnis, in circumciſione
τῇ ἀπεκδύσει τοῦ (ι) σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ
Chriſti: Conſepulti ei in baptiſmo, in quo & *conexcitati eſtis* per
12 Χριστοῦ· Συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ
fidem operationis Dei *ſuſcitantis* illum ex mortuis.
τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν (λ) ἐκ τῶν νεκρῶν.
Et vos *mortuos exiſtentes* in delictis, & præputio car-
13 Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι, καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρ-
nis veſtræ, convivificavit cum illo, *condonans nobis* omnia
κὸς ὑμῶν, (μ) συνεζωοποίησε σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ
delicta: Delens *illud* adversùs nos chirographum *edictis*,
παραπτώματα· Ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, 14
quod erat *ſubcontrarium* nobis, & ipſum tulit de medio, affigens il-
ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν (ν) ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐ-
lud cruci: Expolians principatus, & poteſtates tradu-
τὸ τῷ σταυρῷ· Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτι- 15
xit *in libertate*, triumphans illos in *ſeipſo*. Ne ergò *quis* vos judi-
σεν ἐν παῤῥησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέ- 16
H' cet in cibo, aut in potu, aut in parte feſti, aut *novilunii*, aut ſabbatorum:
τω ἐν βρώσει, ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς, ἢ νουμηνίας, ἢ σαββάτων·
Quæ ſunt umbra futurorum, at corpus Chriſti. Nemo vos ſe-
17 Ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς κα- 17
ducat, volens in humilitate & religione angelorum, quæ
18 ταβραβευέτω, θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, (ξ) ἃ
non vidit *incedens*, fruſtrà inflatus à ſenſu carnis ſuæ:
μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·
Et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & con-
Καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ Σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συν- 19
Z' junctiones ſubminiſtratum, & conſtructum, *augeſcit* augmentum Dei.
δέσμων ἐπιχορηγούμενον, καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.
Si ergò mortui eſtis cum Chriſto, ab elementis mundi, quid
(ο) Εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ Χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί 20
tanquam viventes in mundo *dogmatizamini*? Ne *tetigeris*, ne *guſtaveris*, ne *contrecta-*
ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· Μὴ ἅψῃ, μὴ γεύσῃ, μὴ θί- 21
veris: Quæ ſunt omnia in *corruptionem* uſu, ſecundùm præcepta & do-
γῃς· Ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ δι- 22
ctrinas hominum:
δασκαλίας τῶν ἀνθρώπων·

MS. A. (ζ) μηδεὶς (η) ἐν πίστει, (θ) περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ. (ι) ἔσται ὑμᾶς (κ) σώματος τῆς σαρκὸς, (λ) ἐκ νεκρῶν. (μ) συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν (ν) ἐκ μέσου, (ξ) ἃ * ἑώρακεν (ο) Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

In quo abditi ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ. Hoc autem dico, ut nemo vos ſeducat perſuaſione verborum. Et ſi enim carne abſim à vobis, tamen ſpiritu vobiſcum ſum, & gaudeo quòd videam ordinem veſtrum, & firmitatem fidei veſtræ, quæ eſt in Chriſto.

Mediâ die Paraſcenes crucifixionis. 4.

Quemadmodum igitur accepiſtis Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum, *ita* in eo ambulate, Radicibus veſtris firmatis, vobiſq; ædificatis in eo, & conſtantibus in fide illa quâ didiciſtis, ut in ea abundetis cum gratiarum actione. Cavete ne quis vos ſpoliet per philoſophiam & deceptionem inanem juxta doctrinam hominum, & juxta rudimenta mundi, & non juxta Chriſtum, In quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, Et in quo vos quoque completi eſtis: quoniam ipſe eſt caput omnium principatuum, & poteſtatum, Et in ipſo circunciſi eſtis circuncifione ſine manibus *factâ*, quum exuiſtis carnem peccatorum per circuncifionem Chriſti: Et ſepulti eſtis cum eo per baptiſmum, perque ipſum unà cum eo reſurrexiſtis, quòd credideritis in virtute Dei, qui excitavit eum à mortuis. Et vos, qui eratis mortui in peccatis veſtris & per præputium carnis veſtræ, unà cum eo vivificavit, & remiſit nobis omnia peccata noſtra. Et delevit mandatis ſuis chirographum debitorum noſtrorum quod erat nobis contrarium, illudque ſuſtulit è medio, ac ipſum affixit cruci ſuæ. Et per expoliationem corporis ſui diffamavit principatus & poteſtates, & confudit eos palàm in ſemetipſo.

Quotidié 5.

Nemo igitur vobis moleſtiam exhibeat in cibo & potu, aut in partitionibus dierum feſtorum, aut noviluniorum, & Sabbathorum. Quæ ſunt umbræ futurorum: corpus autem Chriſtus. Ne quis porrò velit per humilitatem mentis vos adſtringere ut ſerviatis cultui angelorum, dum conatur in ea quæ non vidit, & fruſtrà turgeſcit ſenſu carnis ſuæ, Nec amplectitur caput, ex quo totum corpus componitur & aſſurgit per commiſſuras & membra, & excreſcit incremento Dei. Si enim mortui eſtis cum Chriſto ab elementis mundi, quid quaſi vivatis in mundo judicamini? Nam ne tetigeris, neque guſtaveris, neque adhæſeris, Sunt quidem hæc uſûs corruptibilis, ſuntque præcepta & doctrinæ hominum:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Apud quem eſt omnis theſaurus ſapientiæ & conſilii abſconditus. Et hoc quod dico vobis, ut non decipiant vos, ut non decipiant vos inquam *in ſublimitate ſermonis. Et ſi non ſum in corpore meo, apud vos tamen in ſpiritu meo vobiſcum ſum gaudens, & videns ordinem veſtrum, & firmitatem fidei veſtræ quæ in Chriſto. Et ſicut accepiſtis Chriſtum Jeſum Dominum noſtrum,* ita *in eo ambulate, Et fundamini & ædificamini in eo, & confirmamini in fide ejus: & in quibus edocti eſtis, abundate cum gratiarum actione ei. Cavete ne decipiant vos in ſapientia ſermonis blandientes fruſtrà ſecundùm conſtitutiones hominum ad decipiendum hunc mundum, & non ſecundùm legem Chriſti Jeſu.*

Versio VULGATA LATINA.

3 4 In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ abscon-
5 diti. Hoc autem di-
co, ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nam etsi corpore ab-
6 sens sum, sed spiritu vobiscum sum: gaudens, & videns ordinem vestrum,
7 & firmamentum ejus, quæ in Christo est, fidei vestræ. Sicut ergò accepi-
stis Jesum Christum Dominum, in ipso ambulate, Radicati, & super-
8 ædificati in ipso, & confirmati fide, sicut & didicistis, abundantes in illo
in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, &
inanem fallaciam, secundùm traditionem hominum, secundùm elementa mun-
9 di, & non secundùm Christum: Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo
10 divinitatis corporaliter: Et estis in illo repleti, qui est caput omnis prin-
11 cipatûs, & potestatis: In quo & circumcisi estis circumcisione non manu
12 factâ in expoliatione corporis carnis, sed in circumcisione Christi: Conse-
pulti ei in baptismo, in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei,
13 qui suscitavit illum à mortuis. Et vos, cùm mortui essetis in delictis, &
præputio carnis vestræ, convivificavit cum illo, donans vobis omnia deli-
14 cta: Delens quod adversùs nos erat chirographum decreti, quod erat con-
15 trarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci: Et expoli-
ans principatus, & potestates, traduxit confidenter, palàm triumphans illos
16 in semetipso. Nemo ergò vos judicet in cibo, aut in potu, aut in parte
17 diei festi, aut neomeniæ, aut sabbatorum: Quæ sunt umbra futurorum:
18 corpus autem Christi. Nemo vos seducat, volens in humilitate, & religi-
one angelorum, quæ non vidit ambulans, frustrà inflatus sensu carnis suæ,
19 Et non tenens caput, ex quo totum corpus, per nexus & conjunctiones
20 subministratum & constructum, crescit in augmentum Dei. Si ergò mortui
estis cum Christo ab elementis hujus mundi: quid adhuc tanquam viventes
21 in mundo decernitis? Ne tetigeritis, neque gustaveritis, neque contrecta-
22 veritis: Quæ sunt omnia in interitum ipso usu, secundùm præcepta & do-
ctrinas hominum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * الذي فيه سائر كنوز الحكمة والعلم تخفاه * هذا قلته لئلا يموه عليكم أحد بأقوال مقنعة
5 يطعنكم بها * فاني وان كنت بجسدي غائبا * لكني بالروح معكم انا * مسرورا معاينا ترتيبكم
6 وصرامة ايمانكم بالمسيح * فكما تسلمتم اذا يسوع المسيح الرب تصروا فيه * متأصلين فيه
7 ومبنيين عليه * ومحققين بالامانة كما علمتم * مفضلين في هذا الشكر * ثم *
* فرا آحد السبت الثاني والعشرين بعد العنصرة * ولعيد القديس البنبل ابينا باسيليوس *
8 * احذروا ألا يكون عندكم من يعريكم ويسلبكم بالفلسفة والطغيان الباطل الملايم
9 تقليد الناس * المختص باسقصات العالم * لا المختص بالمسيح * فان فيه سكن كل كمال اللاهوت
10 متجسدا * فكونوا متكملين به * الذي هو رأس كل رياسة وسلطان * الذي به ختنتم
11 ختانة لا معمولة بيد * في التعري من جسد خطايا البشر في ختانة المسيح * اذ قد دفنتم
12 معه في المعمودية وقمتم معه بتصديق فعل الله الذي اقامه من الموتى * ثم *
* فرا آحد الاثنين من الجمعة الثانية وعشرين * وانتم كنتم موتى بالهفوات وبغلفة
13 بشريكم * فاحياكم الله معه * سامحا لنا بجميع هفواتنا * اذ محا الصك المكتوب علينا بعقدات
14 الذي كان ضدا * وقلعه من الوسط وسمر في الصليب * ولما عرى ذوي الرياسات
15 والسلطات سهرهم بمجاهرة وفضحهم به * فلا يدينكم أحد اذا على مأكول او مشروب * او
16 لأنكم ما تحفلون بحط العيد * او بعرس الشهر * او بالسبوت * هذه التي كانت اظلة العتيدات *
17 وجسد المسيح * لا يدينكم على مسارعته أحد * مريدا بحكمة التواضع وديانة الملائكة * ان
18 يعوص في الاشياء التي ما شاهدها * متساجحا من قبل عقل بشريته باطلا * ولا يمسك الرأس
19 الذي منه الجسم كله بالات اللمس وبالاعصاب الرابطة * اذ هو متسك منه الدرور ومنبطم فيه *
يمي العماء الملايم لله * * فرا آحد الثنتا من الجمعة الثانية والعشرين *
20 * ان كنتم قد متم مع المسيح من اسقصات العالم * فلم كأنكم احياء في العالم * ثم *
21 تعتقدون معتقداته * لا تلمس * لا تذف * لا تدن * من الاشياء التي تزول كلها الى الفساد في
22 استعمالها * المختصة بوصايا الناس وتعليمهم *

In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ abscon-
diti. Hoc dixi, nequis vobis imponat sermonibus persuasoriis
quibus decipiat vos. Nam etsi carne
meâ sim absens, tamen spiritu vobiscum
sum, gaudens, cernens ordinem vestrum,
& generositatem vestræ in Christum fi-
dei. Sicut igitur accepistis Jesum Chri-
stum Dominum, ita vos gerite in ipso:
In eo radicati, & super ipsum obfirmati,
ac certi in fide, quemadmodum edocti
estis, excellentes in hujusmodi gratia-
rum actione. Finis.

Lectio Sabbathi vigesimi secundi post Pentecosten. Et pro die festo Sancti celeberrimi Patris nostri Basilii.

Cavete ne sit apud vos qui spoliet ac de-
prædetur vos per philosophiam & ina-
nem deceptionem, mon imentis hominum
consonam, elementis mundi congruentem,
non Christo conformem. Nam in eo in-
habitavit tota perfectio Deitatis corpo-
raliter. Quarè perfecti estote in eo, qui
est caput omnis principatus ac potestatis:
Per quem circuncisi estis circuncisione
non manu factâ, per expoliationem corpo-
ris peccatorum carnis in circuncisione
Christi: Quandoquidem sepulti estis
cum eo per baptismum, & surrexistis
cum eo per fidem efficacitatis Dei qui
suscitavit eum à mortuis. Hucusque.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Vos enim eratis mortui in delictis, &
in præputio carnis vestræ: at vivifica-
vit vos Deus cum eo, condonans nobis
cuncta delicta nostra: Delens chirogra-
phum adversum nos scriptum per dogma-
ta, quod erat contrarium: illudque è
medio sublatum, clavis affixit cruci:
Spoliatóque principatuum ac potesta-
tum possessores publicè exposuit, eóque
per illam diffamavit. Nequis igitur
vos damnet ob cibum aut potum,
aut eo quòd non conveniatis in fes-
tem festi, aut in plenilunio men-
struo, aut in Sabbathis: Iis in-
quam, quæ erant umbræ futurorum.
Ob communionem autem corporis Chri-
sti Nemo vos damnet, volens prætextu
humilitatis & religionis angelorum, in-
res penetrare quas non vidit, frustra su-
perbiens ob judicium carnis suæ: Ne-
que tenens caput, ex quo totum corpus
per instrumenta tactus, perque nervos
connectentes (derivante ex eo influen-
tiâ, et ita ipsum corpus ordine distributâ)
augescit augmento quod competit Deo.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Si mortui jam estis cum Christo ab ele-
mentis mundi, cur igitur ac si viveretis
in mundo, Hucusque, dogmata ipsius te-
netis? Ne tetigeris, ne gustaveris, ne
accesseris. Ad res quæ redeunt omnes ad
corruptionem dum utimur eis, consenta-
neas mandatis doctrinæque hominum:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 እስመ : ላዕሌሁ : ሓደረ : ኵሉ : ፍጹመ : መልኮቱ : በለሣን : ስብአ:=
10 ወኮን : ፍጹማን : ቦቱ:: ጊ እስመ : ውእቱ : ርእሱ : ለኵሉ : መኮንን::ወለኵሉ : መ
11 ንግሠት:=: ዘቦቱ : ተገዘርክሙ : ግዝረተ : ዘሊኮነ : በእድ : ሰብእ : ወበስልበተ : ነፍ
12 ስተ : ለሣን : በግዝረተ : ክርስቶስ:=: ተቀበርን : መስሌሁ : በጥመቀቱ :: ወተንሣእን :
13 መስሌሁ : በረድሌተ : ሃይማኖተ : እግዚአብሔር : ዘአንለለ : እመውታን:=: ወለእንት
ሙሂ : መውታን : ለእንትሙ : በኅጢአትክሙ : ወበቍልፈተ : ነፍስትክሙ : ወለሕየወክሙ :
14 መስሌሁ : ወጸገወክሙ : ኵሉ : ኅጢአትክሙ:::=: ወደመሰ : ለነ : መጽሐፈ : ዕደነ :
15 በሠርዐቱ : እመዕድውነ : ወለእተቶ : እመነ : ጣእኮቤነ : ወቀነዮ : በመስቀሉ:::=: ወሰ
ለቦሙ : ለቀደምት : ወለመኳንንት:: ጂ ወለርሊየ : ክሡተ : ወተዋለጦሙ : ቦቱ:=:
16 ዑቁ : እንካ : ለልቦ : ዘይግእገክሙ : እንክ : ወሊበመብልዕ : ወሊበመስቴ : ወሊባመክፈል
17 ትክሙ : ወሊበበዓልክሙ : ወሊበላሠሓርትክሙ : ወሊበሰንብት:=: እመ : ዝንቱ : ው
18 እቱ : ጽላሎተ : ዘይመጽእ:::=: ወለልቦ : ዘየስተሓብድክሙ : በእንተ : ሠጣሁ : ለክርስ
ቶስ : ፈቂደ : በተያወሆ : ለሕርመተ : መላእክት :: ከመ : ይትናስይ : ርእሶ : ወእመሂ : ኀ
19 ፈሳ : ለሣ : ልቡ:=: ወሊያጸንዕ : ርእሶ : ዘቦቱ : የሓድር : ኵሉ : ለሣ :: ወይትዋደ
ድ : ኵሉ : መሰሌት : ወይሰሀቅ : ወይጸንዕ : ወይበዝኅ : ወይመልእ : በእግዚአብሔ
20 ር:::=: ወለመ : ሞትክሙ : መስለ : ክርስቶስ : እመንብረተዝ : ዓለመ : በእሮ : ኀዕበ :
21 ከመዝ : ሕይዋን : ውስተ : ዓለመ : ትገብሩ:=: ወሊትገስስ : ወሊትልክፍ : ወሊትጥዐ
22 መ:=: ዘእተ : ለሙስና : በከመ : ትእዛዘ : ሰብእ:=:

Quia super eum habitat omnis perfectio Deitatis suæ in corpore hominis: 9
Et sumus perfecti in ipso, quia ipse est caput omnis imperii, & omnis re- 10
gni: In quo circumcisi estis circumcisione, quæ non facta fuit per manum 11
hominis, sed per expoliationem corporis carnis nostræ, in circumcisione Christi:
Sepulti fuimus cum eo in baptismo suo, & suscitati fuimus cum eo, per 12
auxilium fidei Dei, qui suscitavit eum à mortuis. Et vos mortui fuistis 13
in peccatis vestris, & in præputio corporum vestrorum, & vivificavit vos
cum eo, & condonavit vobis omnia peccata vestra. Et delevit pro nobis scri- 14
pturam debiti nostri in decreto quod erat contra nos, & sustulit eam è medio,
nostrûm, & affixit eam in cruce ejus: Et expoliavit principes, & potestates, 15
& monstravit palàm, & pudefecit illos in eo. Cavete igitur ut nemo sit qui ju- 16
dicet vos amplius, neque in cibo, neque in potu, neque in portione vestra, neque
in festo vestro, neque in noviluniis vestris, neque in sabbathis: Quia hæc 17
sunt umbra futuri. Et nemo insipientes vos reputet propter corpus Christi, volens 18
in blanditiis religionis angelorum, ut pulchrum sit caput ejus, aut inflatus carne
cordis ejus: Et non firmat caput suum, in quo requiescit totum corpus, & funda- 19
tur quodque membrum, & crescit, & confirmatur, et abundat, & impletur
per Deum. Et si mortui fuistis cum Christo à negotio hujus mundi, quomodò ite- 20
rùm ut vivi in mundo, operamini? Neque tetigeris, neque palpaveris, neque 21 22
gustaveris: Hoc in interitum secundùm præceptum hominum:

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'.

Quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in *voluntario cultu*, & *submissione animi*, & *subactione corporis*, non in honore aliquo ad *expletionem* carnis.

23 Ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ, καὶ ταπεινοφροσύνῃ, καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

CAP. III. γ'.

1 Si igitur consurrexistis Christo, quæ sursum quærite, ubi Christus est in dextera Dei
1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ
2 sedens: Quæ sursum sapite, non quæ super terram. Mortui estis enim, &
3 καθήμενος· Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ
vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cùm Christus apparuerit, vita *nostra*,
4 ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, Θ'
tunc & vos cum ipso apparebitis in gloria. Mortificate ergò membra
5 τότε καὶ (α) ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη
vestra quæ super terram, fornicationem, immunditiam, *mollitiem*, concupiscentiam
ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν
malam, & avaritiam, quæ est *idololatria*: Propter quæ venit
6 κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία· Δι' ἃ ἔρχεται
ira Dei super filios increduliratis. In quibus & vos ambulâ-
7 ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ
stis aliquando, cùm viveretis in illis. Nunc autem deponite & vos
8 ποτέ, ὅτε ἐζῆτε ἐν (β) αὐτοῖς. Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς
omnia, iram, *excandescentiam*, malitiam, blasphemiam, *turpiloquium*, ex
τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν, ἐκ
ore vestro. Ne *mentimini* in invicèm, expoliantes veterem
9 τοῦ στόματος ὑμῶν. Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν
hominem cum actibus suis: Et *induti* novum eum re-
10 ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ· Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνα-
novatum in agnitionem secundùm imaginem ejus qui creavit illum. Ubi
11 καινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. Ὅπου

non est *Græcus* & Judæus, circumcisio & præputium: Barbarus, Scytha: servus,
οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία· Βάρβαρος, Σκύθης· δοῦλος,
liber: sed omnia & in omnibus, Christus. Induite ergò, sicut electi
(γ) ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι, Χριστός. Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ 12
Dei, sancti, & dilecti, viscera *miserationum*, benignitatem,
(δ) τοῦ Θεοῦ, ἅγιοι, καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα (ε) οἰκτιρμῶν, χρηστότητα,
humilitatem, modestiam, *longanimitatem*: Supportantes alii alios, & condonantes
ταπεινοφροσύνην (ζ) πραότητα, μακροθυμίαν· Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι 13
vobismetipsis, si quis adversùs aliquem habet querelam: sicut & *Christus* condo-
ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ (η) ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο
navit *vobis*, ita & vos. Super omnia autem hæc, charitatem, quæ est
ὑμῖν, (θ) οὕτω καὶ ὑμεῖς. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, (ι) ἥτις ἐστὶ 14
vinculum perfectionis: Et pax *Dei superet* in cordibus
σύνδεσμος τῆς τελειότητος· Καὶ ἡ εἰρήνη (κ) τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις 15
vestris: in *quam* & vocati estis in vno corpore, & grati estote. Verbum
ὑμῶν· εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι, καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. Ὁ λόγος 16 Ι'
Christi *inhabitet* in vobis abundanter, in omni sapientia, docentes & commo-
(λ) τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νουθε-
nentes vosmetipsos, psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, in gratia cantantes
τοῦντες ἑαυτούς, (μ) ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες
in *corde vestro Domino*. Et omne quodcunque facitis in verbo aut in opere,
(ν) ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, 17
omnia in nomine Domini Jesu, gratias agentes Deo, & patri per ipsum.
πάντα ἐν ὀνόματι (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ (ο) Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.
Mulieres, subditæ estote propriis viris, sicut *convenit*, in Domino. Viri,
Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε (π) τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν, ἐν Κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, 18
diligite uxores, & *ne amarulenti sitis* ad illas. Filii, obedite 19
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε 20
parentibus per omnia: hoc enim est *beneplacitum* Domino.
τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο (ρ) γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

Κεφ γ'. MS A. (α) ὑμεῖς φανερωθήσεσθε· (β) τούτοις. (γ) καὶ ἐλεύθερος· ἀλλὰ πάντα (δ) Θεοῦ, (ε) ὀκλήρμῦ, (ζ) πραΰτητα, (η) ὁ Κύριος· (θ) οὕτως (ι) ὅ ἐστιν (κ) τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω (λ) τοῦ Θεοῦ (μ) ψαλμοῖς, ὑμνοῖς (ν) ὃν τῇ καρδίαις ὑμῶν τῷ Θεῷ. (ξ) Ἰησοῦ Χριστοῦ (ο) Θεῷ παντὶ (π) τοῖς ἀνδράσιν, (ρ) γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν Κυρίῳ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * ܘܐܝܬ ܠܗܘܢ ܛܥܡܐ ܕܚܟܡܬܐ ܒܥܒܕܐ ܕܡܬܟܢܝܘܬܐ ܘܕܕܚܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܠܦܓܪܐ. ܠܐ ܒܝܩܪܐ ܕܠܐ ܫܦܝܪ ܐܠܐ ܒܗܝ ܕܡܬܚܙܝ ܒܦܓܪܐ.

Et videntur habere rationem sapientiæ in 23
specie humilitatis & timoris Dei: neque
parcunt corpori, non in eo quod honestum
est, sed in iis quæ usui sunt carni.

CAP. III.

Feriâ quartâ requiei. 6.

1 * ܐܢ ܗܟܝܠ ܩܡܬܘܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ ܒܥܘ ܕܠܥܠ ܡܛܠ ܒܥܘ ܕܡܫܝܚܐ ܝܬܒ ܥܠ ܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ.
2 3 * ܘܒܥܘ ܕܠܥܠ ܡܛܠ ܘܠܐ ܕܥܠ ܐܪܥܐ. ܡܝܬܬܟܘܢ ܓܝܪ ܘܚܝܝܟܘܢ ܟܣܝܐ ܥܡ ܡܫܝܚܐ ܒܐܠܗܐ.
4 ܟܕ ܢܬܓܠܐ ܡܫܝܚܐ ܚܝܝܢ ܕܢܚܢ ܐܢܘܢ ܗܘ ܚܝܝܢ ܕܟܝܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܡܗ ܬܬܓܠܝܢ ܒܫܘܒܚܐ.
5 ܡܝܬܘ ܐܝܕܝܟܘܢ ܕܥܠ ܐܪܥܐ ܙܢܝܘܬܐ ܛܘܡܐܬܐ ܘܪܓܙܐ ܒܝܫܬܐ ܘܪܘܓܙܐ ܒܝܫܬܐ ܘܫܘܩܢ ܕܒܝܫ
6 ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ ܥܒܕܐ ܕܡܬܟܢܝܘܬܐ. ܒܗܠܝܢ ܐܬܐ ܪܘܓܙܐ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܒܢܝ ܕܠܐ ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܠܗ.
7 ܘܒܗܠܝܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܗܠܟܬܘܢ ܟܕ ܗܘܝܬܘܢ ܒܗܘܢ. ܗܫܐ ܕܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܟܠ ܐܠܝܢ
8 ܕܪܓܙܐ ܒܝܫܬܐ ܘܫܘܩܢ ܕܒܝܫ ܘܚܪܡܐ ܘܫܦܝܪ ܡܢ ܦܘܡܟܘܢ. ܘܠܐ ܬܫܩܪܘܢ ܐܝܫ ܠܐܝܫ
9 ܕܐܬܦܫܛܬܘܢ ܐܢܫܐ ܥܬܝܩܐ ܥܡ ܥܒܕܘܗܝ. ܘܠܒܫܬܘܢ ܐܢܫܐ ܚܕܬܐ ܕܡܬܚܕܬ ܒܕܝܥܬܐ
10 ܒܕܡܘܬ ܒܪܢܫܐ ܕܒܪܗ. ܗܟܢܐ ܕܠܐ ܐܝܬ ܝܘܢܝ ܘܝܗܘܕܝ. ܡܓܘܠܬܐ ܘܥܘܪܠܬܐ. ܒܪܒܪ ܘܥܒܕ
11 ܚܪ ܘܫܘܝܐ. ܐܠܐ ܟܠ ܘܒܟܠ ܡܫܝܚܐ. ܠܒܫܘ ܗܟܝܠ ܪܚܡܐ ܛܒܬܐ ܘܪܘܓܙܐ ܒܝܫܬܐ ܘܡܟܝܟܘܬܐ
12 ܘܡܪܝܟܘܬܐ ܘܡܫܬܘܬܐ ܘܡܫܟܚܘ ܐܢܫ ܠܚܒܪܗ ܘܡܚܐ ܐܢܫ ܠܚܒܪܗ ܕܐܢ ܐܝܬ ܠܐܢܫ ܥܠ ܚܒܪܗ
13 ܥܠܬܐ. ܐܦ ܐܝܟ ܕܡܫܝܚܐ ܫܒܩ ܠܟܘܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܫܒܘܩܘ ܠܗܘܢ. ܘܥܠ ܟܠ ܐܠܝܢ ܠܒܫܘ
14 ܚܒܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܫܘܠܡܐ ܕܟܠ ܫܦܝܪ. ܘܫܠܡܐ ܕܡܫܝܚܐ ܢܫܠܛ ܒܠܒܒܟܘܢ. ܕܠܗܐ ܐܬܩܪܝܬܘ
15 ܒܓܘܫܡܐ ܚܕ. ܘܬܗܘܘ ܫܘܟܪܢܐ. ܡܠܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܢܫܪܐ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܚܟܡܬܐ. ܐܠܦܘ ܘܐܣܝܪܘ
16 ܐܢܘܢ ܠܢܦܫܟܘܢ ܒܙܡܝܪ ܘܫܒܚܬܐ ܘܒܫܒܚܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ. ܒܛܝܒܘ ܒܠܒܒܟܘܢ ܠܡܪܝܐ.
17 ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܝܢ ܒܡܠܬܐ ܐܘ ܒܥܒܕܐ. ܟܠ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܥܒܕܘ. ܘܒܪܟܬܐ ܗܘܘ
18 ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܒܗ. * ܢܫܝ ܟܬܒ ܠܢܫܝܟܘܢ ܐܝܟ ܕܫܦܝܪ ܒܡܪܝܐ. * ܓ
19 ܓ * ܓ * ܓ
ܓ * ܓ * ܓ
ܓ * ܓ * ܓ

Versio VULGATA LATINA.

23 Quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in superstitione, & humilitate, & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

CAP. III.

1 IGitur, si consurrexistis cum Christo, quæ sursùm sunt quærite, ubi Christus est in
2 dextera Dei sedens: Quæ sursùm sunt sapite, non quæ super terram. Mortui
3 enim estis, & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cùm Christus ap-
4 paruerit, vita vestra; tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergò
5 membra vestra, quæ sunt super terram; fornicationem, immunditiam, libidinem,
6 concupiscentiam malam, & avaritiam, quæ est simulacrorum servitus: Propter
7 quæ venit ira Dei super filios incredulitatis: In quibus & vos ambulâstis ali-
8 quando, cùm viveretis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia; iram, indi-
9 gnationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite
10 mentiri invicèm, expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, Et indu-
entes novum, eum qui renovatur in agnitionem, secundùm imaginem ejus qui crea-
vit illum. Ubi non est Gentilis, & Judæus, circumcisio, & præputium, Barbarus, 11
& Scytha, servus, & liber: sed omnia, & in omnibus Christus. Induite vos er- 12
gò sicut electi Dei, sancti, & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem, humilita-
tem, modestiam, patientiam: Supportantes invicèm, & donantes vobismetipsis, 13
si quis adversùs aliquem habet querelam: sicut & Dominus donavit vobis, ita &
vos. Super omnia autem hæc, charitatem habete, quod est vinculum perfectio- 14
nis: Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua & vocati estis in uno cor- 15
pore: & grati estote. Verbum Christi habitet in vobis abundanter, in omni sa- 16
pientia, docentes, & commonentes vosmetipsos, psalmis, hymnis, & canticis spiri-
tualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris Deo. Omne quodcunque facitis 17
in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Jesu Christi, gratias agentes Deo
& Patri per ipsum. Mulieres, subditæ estote viris, sicut oportet, in Domino. 18
Viri, diligite uxores vestras, & nolite amari esse ad illas. Filii, obedite parenti- 19
bus per omnia: hoc enim placitum est in Domino. 20

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * الَّتِي فِيهَا كَلَامُ حِكْمَةٍ فِي إِيثَارِ التَّعَبُّدِ وَالتَّوَاضُعِ وَتَجَنُّبِ الِاسْتِقَاقِ عَلَى الْبَدَنِ * لَا فِي إِكْرَامٍ مَّا
1 لِلْبَارِي عَنْ عَمَلِي الْبَدَنِ * الْفَصْلُ الثَّالِثُ * * وَإِنْ كُنْتُمْ إِذًا قُمْتُمْ مَعَ الْمَسِيحِ فَاطْلُبُوا
2 الَّتِي فِي الْعُلَى * حَيْثُ هُوَ الْمَسِيحُ فِي يَمِينِ اللهِ جَالِسًا * فِي الَّتِي فِي الْعُلَى تَعَطَّفُوا * لَا فِي الَّتِي فِي
3 الْأَرْضِ * لِأَنَّكُمْ قَدْ مُتُّمْ وَحَيَاتُكُمْ قَدْ أُخْفِيَتْ مَعَ الْمَسِيحِ فِي اللهِ * * الْأَحَدُ التَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ
بَعْدَ الْعَنْصَرِ * وَيُقْرَأُ أَيْضًا لِلْأَحَدِ الْمَعْرُوفِ بِالْأَبْرُوبَاطُورَا * * فَإِذَا ظَهَرَ الْمَسِيحُ حَيَاتُنَا * حَيْنَئِذٍ
4 سَتَظْهَرُونَ وَأَنْتُمْ مَعَهُ بِتَسْرِيفٍ * فَامِيتُوا إِذًا أَعْضَاءَكُمُ الَّتِي عَلَى الْأَرْضِ * الزِّنَا * النَّجَاسَةَ *
5 الْأَلَمَ * السُّهُوَ الرَّدِيَّةَ * الشَّرَّ * الِاسْتِعْبَادَ الَّذِي هُوَ عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ * هٰذِهِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا يَأْتِي
6 سُخْطُ اللهِ عَلَى أَوْلَادِ الْمَعْصِيَةِ * الَّتِي قَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ تَتَصَرَّفُونَ فِيهَا وَقْتًا مَّا * حِينَ كُنْتُمْ فِيهَا *
7 * فَاطْرَحُوا أَنْتُمُ الْآنَ هٰذِهِ كُلَّهَا * الْغَيْظَ * الْغَضَبَ * الرَّدِيلَةَ * الِافْتِرَاءَ * الْكَلَامَ الْقَبِيحَ * وَاقْصُوهَا
8 مِنْ أَفْوَاهِكُمْ * لَا تَكْذِبُوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا * أَنْزِعُوا الْإِنْسَانَ الْعَتِيقَ مَعَ أَعْمَالِهِ * وَالْبَسُوا
9 10 الْجَدِيدَ الْمُتَجَدِّدَ كَصُورَةِ مَنْ بَرَأَهُ لِمَعْرِفَتِهِ * حَيْثُ لَيْسَ يُونَانِيٌّ * وَلَا يَهُودِيٌّ * خِتَانَةٌ وَغُلْفَةٌ
11 * عَجَمِيٌّ وَكُرْدِيٌّ * عَبْدٌ وَحُرٌّ * لَكِنِ الْمَسِيحُ عَلَى الْكُلِّ وَفِي الْكُلِّ * * فَرَاءَةُ الْأَحَدِ الثَّلَاثِينَ بَعْدَ
الْعَنْصَرِ * * الْبَسُوا إِذًا أَيُّهَا الْقِدِّيسُونَ وَالْحَبُوبُونَ كَمَا يَلِيقُ بِمُخْتَارِي اللهِ * حُنُوًّا
12 تَرَاءُفًا * حَيِيَّةً * تَوَاضُعًا * وَدَاعَةً * تَحَمُّلًا * تَحَمَّلُوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَسَامِحُوا لَهُمْ * إِنْ كَانَ
13 لِأَحَدِكُمْ لَدَى الْآخَرِ لَوْمًا * كَمَا سَمَحَ الْمَسِيحُ لَكُمْ كَذٰلِكَ وَأَنْتُمُ اسْمَحُوا * وَمَعَ هٰذِهِ كُلِّهَا * الْبَسُوا
14 الْمَحَبَّةَ الَّتِي هِيَ رِبَاطُ الْكَمَالِ * وَسَلَامُ اللهِ فَلْيَتَوَسَّطْ فِي قُلُوبِكُمْ * الَّتِي دُعِيتُمْ إِلَيْهَا بِجَسَدٍ وَاحِدٍ *
15 وَكُونُوا شَكُورِينَ * وَلْيَسْكُنْ فِيكُمْ قَوْلُ اللهِ بِغِنَاءٍ بِكَافَةِ الْحِكْمَةِ * إِذْ تُعَلِّمُونَ أَنْفُسَكُمْ * وَتَعِظُونَهَا
16 بِالْمَزَامِيرِ وَالتَّسَابِيحِ وَالتَّرْنِيمَاتِ الرُّوحَانِيَّةِ * مُتَرَنِّمِينَ لِلرَّبِّ فِي قُلُوبِكُمْ * ثُمَّ * * قِرَاءَةُ الْأَرْبَعَا
مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّانِيَةِ وَالْعِشْرِينَ * * وَكُلُّ مَا تَعْمَلُونَهُ بِقَوْلٍ أَوْ بِفِعْلٍ كُلُّهَا بِاسْمِ الرَّبِّ يَسُوعَ
17 اعْمَلُوهَا * شَاكِرِينَ بِهِ لِلَهِ الْأَبِ * أَيُّهَا النِّسَاءُ اخْضَعْنَ لِلرِّجَالِ بِمُكَافَةِ الرَّبِّ كَمَا يَجِبُ *
18 * أَيُّهَا الرِّجَالُ حُبُّوا نِسَاءَكُمْ * وَلَا تَكُونُوا لَدَيْهِنَّ مُمَرِّرِينَ * أَيُّهَا الْأَوْلَادُ اطِيعُوا وَالِدَيْكُمْ
19 20 فِي كُلِّ أَمْرٍ فَإِنَّ هٰذَا مَرْضِيٌّ لِلرَّبِّ *

In quibus est sermo sapientiæ per voluntariam subjectionem, & humilitatem, atque neglectum parcendi corpori, non per honorem aliquem creatori exhibitum pro expletione carnis. 23

CAP. III.

ITaque si surrexistis cum Christo, quæ- 1
rite quæ sunt in sublimi, ubi est Christus 2
in dextera Dei sedens: Quæ in sublimi sunt considerate, non quæ in terra. 3
Nam mortui jam estis, & vita vestra jam abscondita est cum Christo in Deo. Finis.

Dominicâ vigesimâ nonâ post Pentecosten. Legitur quoque pro Dominica quæ nuncupatur Probatica.

Quare quum apparuerit Christus vita 4
nostra, tunc apparebitis & vos cum eo in gloria. Mortificate igitur membra ve- 5
stra quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, passionem, cupiditatem pravam, aviditatem, inhibitionem opum, quæ est idolorum cultus: Propter 6
quæ venit indignatio Dei super filios contumaces. In quibus vos versabamini 7
quondam, quum in iis essetis. At nunc ab- 8
jicite vos hæc omnia, iram, excandescentiam, abominationem, maledicentiam, sermonem turpem, eáque procul pellite ab oribus vestris. Ne mendacio arguatis 9
alii alios: exuite veterem hominem cum factis ipsius: Et induite novum, renova- 10
tum juxta imaginem ejus qui condidit illum ad agnitionem sui. Ubi non est 11
Græcus, neque Judæus, circumcisio, & præputium, Persa, & Scytha, servus, ac liber: sed Christus super omnia & in omnibus.

Lectio Dominicæ trigesimæ post Pentecosten.

Induite igitur O Sancti & dilecti, ut 12
decet electos Dei, benignitatem, miseri-
cordiam, bonitatem, humilitatem, mansue-
tudinem, longanimitatem: Tolerantes alii 13
alios, eíque condonantes, siquis vestrûm
habuerit adversùs alium querelam, sicut
condonavit Christus vobis, sic & vos con-
donate. Et cum his omnibus induimini 14
charitate quæ est vinculum perfectionis.
Et pax Dei centrum occupet in cordibus 15
vestris, ad quam vocati estis in uno cor-
pore: & estote gratias agentes. Habitét- 16
que in vobis sermo Dei affluenter,
omni cum sapientia, docentes & commo-
nentes vosipsos psalmis, hymnis, & cani-
cis spiritualibus, canentes in cordibus
vestris Domino. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Et quicquid egeritis dicto aut facto, 17
omnia in nomine Domini Jesu facite,
gratias agentes per eum Deo Patri. O 18
uxores, subditæ estote viris cum ti-
more Domini, ut oportet. O viri, dili- 19
gite uxores vestras, & ne sitis ergà eas
intractabiles. O liberi, obedite genitori- 20
bus vestris in omnibus: hoc enim gratum
est Domino.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 እስመ : ሞትክሙ : ወሓብእት : ሕይወትክሙ : ኀበ : ክርስቶስ : በእግዚአብሔር ::=
4 እስመ : መጸለ : ክርስቶስ : ዘይትዐወቅ : ሕይወትክሙ : ይእተ : ለሚረ : ተስተርእዩ : ሙ
5 ስሉሁ : በስብሐት ::=ᐳ ለውትዋ : ለነፍስትክሙ : በደበ : ሥድር : እመዝሙት : ወርኵ
6 ስ : ወመንሱት : ወፍትወት : እኪት : ወትእግልት : ወጣዖት ::=ᐳ ዘበእንቲአሁ : ይመጽ
7 እ : መቅሠፍተ : እግዚአብሔር ::=ᐳ ዘቦቱ : ሖርክሙ : ለንትሙሂ : ትካተ : ለሙ : ለሐየ
8 ወክሙ : በዝንቱ ::=ᐳ ወይእዜኒ : ኅድግዋ : ለመዓት : ወለቍጥዓ : እኩይ : ወፀርፊት :
9 ነገረ :: ኀፍረት : ሊይፀእ : እመለፈክሙ ::=ᐳ ኢትሐስው : ቢጽክሙ : ኅድግዎ : ለብሱ
10 ይ : ብእሲ : ሥጋ : ሥግባረ ::=ᐳ ወልበሰው : ለሐዲስ : ብእሲ ::=ᐳ ዘለልቦ : በኀቤ
11 ሁ : ላይሁደዊ : ወላረማዊ : ግዙረ : ወቍላፊ : ሐቃለ : ወሀገሪተ : ነባሬ : ወለጋዕዜ : ዘእ
12 ንበለ : በክሡ : ክርስቶስ ::=ᐳ ልበስው : እንከ : ክሙ : ሳረያነ : እግዚአብሔር : ክሙ :
ቅዱሰን : ወፍቁረን :: በሥሕረት : ወበተዝህሎ : ኀሩት : ወለትሕቶ : ርእስ : የዋህት : ወ
13 ትዕግስት ::=ᐳ ተዐገሡ : ለቢጽክሙ : ወተጸገው : በበይናቲክሙ : ሳድጥ : ለቢጽክሙ :
14 ዘተሐየስወሙ : ክሙ : ክርስቶስ : ጸገዉክሙ : ክሣሁ : ለንትሙኒ : ግበሩ ::=ᐳ ወሥስ
15 ብ : ዝንቱ : ኵሉ : ተፈቀረ : ሣእስረ : ተፍጸጫቱ ::=ᐳ ወሰላም : ለክርስቶስ : ይጽናዕ :
16 በልብክሙ ::=ᐳ ወእንብኩ : መዝሙረ : ወስብሐተ : ወሣሳሴተ : ቅድሰተ : ስብሕው : ለ
17 እግዚአብሔር : በልብክሙ ::=ᐳ ወኵሉ : ዘገበርክሙ : በስሙ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክ
18 ርስቶስ : ለእኵትው : ለእግዚአብሔር : እብ ::=ᐳ 1 ለንስትኒ : ተለዘዛ : ለለሥታቲ
19 ክን : ክሙዘ : ለእግዚአብሔር ::=ᐳ ዕደውኒ : ለፍቅሩ : ለንስቲያክሙ : ወሊትጎለዝው
20 ን ::=ᐳ ወኵድኒ : ተለዘዙ : ለለዝሚደክሙ : በኵሉ : እስመ : ክሣሁ : ርቱዕ : በሓበ :
እግዚአብሔር ::=ᐳ

Quia mortui estis, & abscondita est vita vestra apud Christum in Deo. 3
Quia venit Christus, qui declaratur vita nostra; isto die apparebitis cum eo 4
in gloria. Mortificate corpora vestra supra terram, à scortatione, & im- 5
munditiâ, & tentatione, & concupiscentiâ malâ, & avaritiâ, & idola- 6
triâ; Propter quæ veniet flagellum Dei: In quibus ambulâstis vos et- 7
iam olim quum vixeritis in iis. Et nunc deponite iracundiam, & fastidi- 8
um malum, & blasphemiam: obscœnitas ne egrediatur ex ore vestro. Ne 9
mentimini fratribus vestris: repellite veterem hominem cum operibus ejus, 10
Et induite novum hominem: Apud quem non est Judæus & Græcus, cir- 11
cumcisus & incircumcisus, agrestis & civis, servus & liber, sed in omni-
bus Christus. Indúimini igitur ut electi Dei, ut sancti & dilecti, mise- 12
ricordiâ, & commiseratione, benignitate: & submittite caput mansuetudine
& patientiâ. Tolerate fratres vestros, & condonate vobis invicem, re- 13
mittite fratribus vestris, quæ habetis contra eos: sicut Christus condonavit
vobis, sic vos facite. Et cum hisce omnibus diligite vinculum perfectio- 14
nis ejus: Et pax Christi confirmetur in cordibus vestris. Et legite psal- 15
mos, & cantica, & hymnos sanctos, canite Deo in cordibus vestris. Et 16
quicquid egeritis, in nomine Domini nostri Jesu Christi, gratias agite Deo 17
Patri. Mulieres, subditæ estote viris vestris sicut Domino. Viri, diligite 18
uxores vestras, & ne contradicatis iis. Filii, auscultate parentibus ve- 19
stris in omnibus: quia sic æquum est apud Deum. 20

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ. ΚΕΦ. Α'.

Patres, *ne irritate* filios vestros, ut non pusillo animo fiant. Servi, obedite
21 Οἱ πατέρες, μὴ (σ)ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε
22 per omnia *secundum carnem* dominis, non *in oculorum servitiis* quasi hominib⁹ placentes, sed
κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν (τ)ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωτάρεσκοι, ἀλλ'
in simplicitate cordis, timentes Deum. *Et omne* quodcunque facitis, ex animo opera-
23 ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι (υ)τὸν Θεόν. Καὶ πᾶν ὅ, τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζε-
mini, sicut Domino, & nō hominibus: Scientes, quòd à Domino accipietis re-
24 σθε, ὡς τῷ (φ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις· Εἰδότες, ὅτι ἀπὸ Κυρίου (χ)ἀπολήψεσθε τὴν ἀντ-
tributionem hæreditatis: *nam* Domino Christo *servitis*. *At* injuriā *faciens*
25 αποδοσιν τῆς κληρονομίας· (ψ) τῷ γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. Ὁ (ω) γὰρ ἀδικῶν
reportabit quod iniquè gessit, & non est personarum acceptio.
κομιεῖται ὃ ἠδίκησε, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία.

CAP. IV. Δ'.

Domini, justum & *æquabilitatem* servis præstate, sciētes quoniā & vos habetis
1 Οἱ Κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε
Dominū in *cælis*. Orationi *perdurate*, vigilantes in ea in gratia-
2 Κύριον ἐν(α)ὐρανοῖς. Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαρ-
rū actione: Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis,
3 ιστίᾳ· Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τ(β)οῦ λόγου,
loqui mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum:) Ut manifestem illud, ut
4 λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, (δι' ὃ καὶ δέδεμαι·) ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς
oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris, tempus redimentes.
5 δεῖ με λαλῆσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.
Sermo vester semper, in gratia sale conditus, *scire* quomodò oporteat vos uni-
6 Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ
cuique respondere. Ea quæ circa me omnia nota faciet vobis Tychicus, dilectus frater,
7 ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς, ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς,
& fidelis minister, & conservus in Domino: Quem misi ad vos ad ipsum hoc,
8 καὶ πιστὸς διάκονος, καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ· Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο,
ut cognoscat *ea* quæ circa vos, & consolētur corda vestra: Cùm Onesimo
9 ἵνα (γ)νῷ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· Σὺν Ὀνησίμῳ

fideli & *dilecto* fratre, qui est ex vobis: Omnia vobis notafacient quæ hîc. Sa-
τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσι τὰ ὧδε. Ἀ- 10
lutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobrinus Barnabæ,
σπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μᾶρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα,
(de quo accepistis mandata: Si venerit ad vos, excipite illum.) Et Jesus qui
(περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν.) Καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγό- 11
tur Justus, *existentes* ex circumcisione: hi soli *cooperarii* in *regnum* Dei,
μενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
qui *fuêre* mihi *solatium*. Salutat vos Epaphras qui ex vobis, servus
οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος 12
Christi, semper *decertans* pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti &
(σ) Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε τέλειοι καὶ
pleni in omni voluntate Dei. *Testor* enim illi, quòd habet *zelum* multum
(σ)πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι (ζ)ἔχει ζῆλον πολὺν 13
pro vobis, & iis qui *in* Laodicia, & qui in Hierapoli. Salutat vos Lucas medi-
ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰα- 14
cus *dilectus*, & Demas. Salutate *illos* qui *in* Laodicia fratres, & Nymphan, &
τρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ Νυμφᾶν, καὶ 15
illam quæ *per domum* ejus Ecclesiam. Et cùm lecta fuerit apud vos epistola,
τὴν κατ' οἶκον (η)αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, 16
facite ut & in Laodicensium Ecclesia legatur: & eam quæ ex *Laodicia*, *ut* &
ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ· καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ
vos legatis. Et dicite Archippo; Vide ministerium quod accepisti in Do-
ὑμεῖς ἀναγνῶτε. Καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυ- 17
mino, ut illud impleas. Salutatio meâ manu Pauli. Memores estote meorum
ρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. Ὁ ἀσπασμὸς, τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου 18
vinculorum. Gratia vobiscum. Amen.
τῶν δεσμῶν· ἡ χάρις μεθ' (θ) ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Colossenses scripta est à Roma per Tychicum & Onesimum.

(†) Πρὸς Κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.

MS.A. (σ)παροργίζετε (τ)ὀφθαλμοδουλία (υ) τοῦ Κύριον. (φ) Ὃ ἐὰν ποιῆτε, (ο) Κυρίῳ δουλεύοντες, καὶ οὐκ (χ)λήμψεσθε (ψ) τῷ Κυρίῳ (ω) γὰρ Κεφ. Α'. MS.A. (α)ὐρανῷ. (β)λόγου, ἐν παῤῥησίᾳ λαλῆσαι (γ)γεῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, (δ)Χριστοῦ Ἰησοῦ, (ε)πεπληροφορημένοι (ζ) ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ (η) αὐτῶν (θ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Κολασσαεῖς ἀπὸ Ῥώμης.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Parentes, ne ad iracundiam provocaveritis 21
liberos vestros, ne angoribus conficiantur.
Servi, obedite per omnia heris vestris cor- 22
poreis, non in aspectu, tanquam illi qui pla-
cent hominibus, sed in corde simplici, & in
timore Domini. Quicquid facitis, ex tota 23
anima vestra facite tanquam Domino no-
stro, & non tanquam hominibus. Et scitote 24
vos à Domino nostro accepturos retributio-
nem in hæreditate. Domino enim Christo
servitis. Cæterùm qui peccaverit, luet pœ- 25
nas prout peccaverit, nec est acceptatio fa-
cierum.

CAP. IV.

OHeri, exhibete æquabilitatem & justitiam 1
servis vestris, & scitote vos quoque habere
Dominum in cœlis. In oratione perseve- 2
rate, & estote vigiles in ea, & gratias agen-
tes, Et orantes etiam pro nobis, ut Deus 3
aperiat nobis ostium sermonis, ad eloquen-
dum arcanum Christi, propter quod vinctus
sum: Ut revelem illud & eloquar, quemad- 4
modum teneor. In sapientia ambulate erga 5
extraneos, & vendite calamitatem vestram.
Et sermo vester semper cum gratia tanquam 6
sale sit conditus: & scitote quomodo vos
oportet unicuique responsum dare, Cæte- 7
rùm eorum quæ apud me sunt, certiores vos
reddet Tychicus frater dilectus, & minister
fidelis, & conservus noster in Domino:
Quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cogno- 8
scat quid apud vos *fiat*; & consoletur corda
vestra; Cum Onesimo fratre fideli & dile- 9
cto, qui ex vobis est. Hi certiores vos red-
dent eorum quæ apud nos sunt. Porrò postu- 10
lat pacem vestram Aristarchus captivus me-
cum, & Marcus consobrinus Barnabæ, de
quo accepistis mandata, ut si venerit ad vos,
excipiatis eum; Et Jesus qui vocatur Justus, 11
qui quidem sunt ex circuncisione. Et hi soli
opitulati sunt mihi in regno Dei, hique fu-
erunt mihi solatio. Postulat pacem vestram 12
Epaphras, qui ex vobis est, servus Christi,
semper laborans pro vobis in oratione, ut
stetis perfecti & completi in omni voluntate
Dei. Testor enim de eo quòd zelum pluri- 13
mum habeat pro vobis, & pro iis qui sunt
Laodiceæ, & Hierapoli. Postulat pacem ve- 14
stram Lucas medicus dilectus noster, & Di-
mas. Salutate fratres qui sunt Laodiceæ, & 15
Nympham, & ecclesiam quæ est in ædibus
ejus. Et quum lecta fuerit apud vos hæc epi- 16
stola, efficite ut in ecclesia quoque Laodicen-
sium legatur: & eam quæ scripta est ex Lao-
dicea, vos legite. Et dicite Archippo; At- 17
tende ministerio illi quod accepisti in Do-
mino nostro, ut illud adimpleas. Salutatio 18
hæc meâ manu Pauli. Memores estote vin-
culorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

Epistolæ ad Colossenses è Roma scriptæ, & missæ per manus Tychici,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Patres verò, ne angore afficiatis filios vestros. Servi verò, obedite Dominis vestris 21
cum simplicitate cordis, in timore Dei. Versus 23. deest. *Scitis quòd apud* 22
Deum præmium recipietis: & servitis Christo. Et qui injuriam fecit, inveniet re- 24
tributionem ejus: & non erit personarum acceptio ei. CAP. IV. 25

DOmini, quod convenit, facite servis vestris: scitis quòd habetis in cœlis 1
Dominum. Versus secundus deest.

Versio VULGATA LATINA.

21 Patres, nolite ad indignationē provocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant.
22 Servi, obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi homi-
23 nibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum. Quodcunq; facitis, ex
24 animo operamini, sicut Domino, & non hominibus: Scientes quòd à Domino ac-
25 cipietis retributionem hæreditatis. Domino Christo servite. Qui enim injuriam facit, recipiet id quod iniquè gessit: & non est personarum acceptio apud Deum.

CAP. IV.

1 Domini, quod justum est & æquum, servis præstate: scientes quòd & vos Do-
2 minum habetis in cœlo. Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione:
3 Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum
4 mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum:) Ut manifestem illud ita ut
5 oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt; tempus redimen-
6 tes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodò oporteat
7 vos unicuique respondere. Quæ circa me sunt, omnia vobis nota faciet Tychicus,
8 charissimus frater, & fidelis minister, & conservus in Domino: Quem misi ad vos
ad hoc ipsum, ut cognoscat quæ circa vos sunt, & consoletur corda vestra, Cum 9
Onesimo charissimo, & fideli fratre, qui ex vobis est. Omnia, quæ hîc aguntur, no-
ta facient vobis. Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobri- 10
nus Barnabæ, de quo accepistis mandata: si venerit ad vos, excipite illum: Et 11
Jesus, qui dicitur Justus: qui sunt ex circumcisione: hi soli sunt adjutores mei in
regno Dei, qui mihi fuerunt solatio. Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, ser- 12
vus Christi Jesu, semper solicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti &
pleni in omni voluntate Dei. Testimonium enim illi perhibeo, quòd habet mul- 13
tùm laborem pro vobis, & pro iis qui sunt Laodiciæ, & qui Hierapoli. Salutat 14
vos Lucas medicus charissimus, & Demas. Salutate fratres, qui sunt Laodiciæ, 15
& Nympham, & quæ in domo ejus est, Ecclesiam. Et cùm lecta fuerit apud vos 16
epistola hæc, facite ut & in Laodicensium Ecclesia legatur: & eam, quæ Lao-
dicensium est, vos legatis. Et dicite Archippo; Vide ministerium, quod acce- 17
pisti in Domino, ut illud impleas. Salutatio, meâ manu Pauli. Memores estote 18
vinculorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * أَيُّهَا الْآبَا لَا تُغَايِظُوا أَوْلَادَكُمْ لِئَلَّا يَعْمُوا * أَيُّهَا الْعَبِيدُ اطِيعُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ لِسَادَاتِكُمْ بِمَا يَخُصُّ
22 بِالْبَسَرِ * لَا فِي خِدْمٍ لَدَى الْعَيْنِ كَمَنْ يُرْضِي النَّاسَ * بَلْ أَخْدِمُوا بِبَسَاطَةِ قَلْبٍ مُتَّقِينَ اللَّهَ *
23 * وَكُلُّمَا تَعْمَلُونَهُ فَاعْمَلُوهُ مِنْ صَمِيمِ النَّفْسِ كَخَادِمِينَ لِلرَّبِّ لَا لِلنَّاسِ * عَالِمِينَ أَنَّكُمْ سَتَأْخُذُونَ
24 مِنَ الرَّبِّ مُجَازَاةَ الْمَوْرِثِ * لِأَنَّكُمْ إِنَّمَا تَخْدُمُونَ الرَّبَّ يَسُوعَ * وَالظَّالِمُ سَيَكْبِسُ جَزَاءَ مَا ظَلَمَ *
25 وَلَيْسَ مُحَابَاةُ وُجُوهٍ عِنْدَ اللَّهِ *

1 * أَيُّهَا الْمَوَالِي امْنَحُوا * الْفَضْلَ الرَّابِحَ * الْعَبِيدَ الْعَدْلَ وَالْمُسَاوَاةَ * عَالِمِينَ أَنَّكُمْ وَأَنْتُمْ لَكُمْ رَبٌّ فِي السَّمَاوَاتِ * ثُمَّ *

2 * الْخَمِيسُ مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّانِيَةِ وَالْعِشْرِينَ * * ثَابِرُوا الصَّلَاةَ سَاهِرِينَ بِشُكْرٍ * مُصَلِّينَ
3 وَعَلَيْنَا مَعًا * لِيَفْتَحَ اللَّهُ لَنَا بَابَ الْكَلَامِ * لِنُذِيعَ سِرَّ الْمَسِيحِ * الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ قَيْدٌ * حَيْثُ
4 أُظْهِرُ كَمَا يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أَتَكَلَّمَ بِهِ * * قِرَاءَةٌ لِلْقِدِّيسِ الْكَبِيرِ لُوقَا * * تَصَرَّفُوا بِحِكْمَةٍ
5 لَدَى الَّذِينَ خَارِجَ * مُبْتَاعِينَ الْوَقْتَ * كَلَامُكُمْ لِيَكُنْ بِنِعْمَةٍ دَائِمًا مُطَيَّبًا بِمِلْحٍ * وَاعْرِفُوا كَيْفَ
6 يَجِبُ أَنْ تُجَاوِبُوا كُلَّ أَحَدٍ * وَالْأُمُورُ الْخَاصَّةُ بِي كُلُّهَا يُعَرِّفُكُمْ بِهَا تِيشِيكُوسُ الْأَخُ الْحَبِيبُ وَالْخَادِمُ
7 الْأَمِينُ وَالْعَبْدُ مَعَنَا لِلرَّبِّ * الَّذِي أَرْسَلْتُهُ إِلَيْكُمْ لِهَذَا السَّبَبِ بِعَيْنِهِ لِأَعْرِفَ أَحْوَالَكُمْ * وَلِيُعَزِّيَ
8 قُلُوبَكُمْ * مَعَ أُونِيسِيمُوسَ الْأَخِ الْمُؤْمِنِ الْحَبِيبِ الَّذِي هُوَ مِنْكُمْ * وَهُمَا يُعَرِّفَانِكُمْ جَمِيعَ الْأَخْبَارِ
9 الَّتِي هَاهُنَا * ثُمَّ * * قِرَاءَةُ الْجُمُعَةِ مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّانِيَةِ وَالْعِشْرِينَ * * يُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ
10 أَرِيسْطَرْخُوسُ الْأَسِيرُ مَعِي * وَمَرْقُسُ ابْنُ أُخْتِ بَرْنَابَا * الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ أَخَذْتُمْ وَصَايَا أَنْ تَقْبَلُوهُ
11 إِذَا جَاءَ إِلَيْكُمْ * وَيَسُوعُ الْمُلَقَّبُ يُسْطُسَ * هَؤُلَاءِ مِنْ دُونِ الْخِتَانَةِ * هَؤُلَاءِ وَحْدَهُمْ مُسَاعِدُونَ
12 مُلْكَ اللَّهِ * وَهُمْ صَارُوا لِي تَعْزِيَةً * يُصَافِحُكُمْ أَبَافْرَاسُ عَبْدُ الْمَسِيحِ الَّذِي هُوَ مِنْكُمْ * مُجَاهِدًا مِنْ
13 أَجْلِكُمْ فِي الصَّلَوَاتِ دَائِمًا * أَنْ تَقِفُوا تَامِّينَ وَمُتَكَمِّلِينَ فِي كُلِّ مَشِيئَةِ اللَّهِ * وَإِنِّي لَأَشْهَدُ لَهُ أَنْ لَهُ
14 غَيْرَةً كَثِيرَةً مِنْ أَجْلِكُمْ وَمِنْ أَجْلِ الَّذِينَ بِاللَّاذِقِيَّةِ * وَالَّذِينَ فِي إِيرَابُولِي * يُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ لُوقَا
15 الطَّبِيبُ الْحَبِيبُ * وَدِيمَاسُ * سَلِّمُوا عَلَى الْإِخْوَةِ الَّذِينَ بِاللَّاذِقِيَّةِ * وَعَلَى نِمْفَانَ وَالْبِيعَةِ الَّتِي فِي
16 مَنْزِلِهِ * وَإِذَا قُرِئَتْ هَذِهِ الرِّسَالَةُ عِنْدَكُمْ * اعْتَنُوا بِأَنْ تُقْرَأَ فِي كَنِيسَةِ اللَّاذِقِيَّةِ * وَاقْرَأُوا
17 أَنْتُمُ الرِّسَالَةَ الَّتِي مِنَ اللَّاذِقِيَّةِ * وَقُولُوا لِأَرْخِيبُوسَ تَأَمَّلِ الْخِدْمَةَ الَّتِي أَخَذْتَهَا بِالرَّبِّ أَنْ تُتَمِّمَهَا *
18 * السَّلَامُ بِيَدِي بُولُصَ * اذْكُرُوا قُيُودِي * النِّعْمَةُ مَعَكُمْ آمِينَ *

* EPISTOLÆ FINIS. *

* بِحَرْبِ الرِّسَالَةِ * وَكُتِبَتْ مِنْ رُومِيَةَ وَأُرْسِلَتْ عَلَى يَدِ تِيشِيكُوسَ وَأُونِيسِيمُوسَ *

* وَالْمَجْدُ لِلَّهِ دَائِمًا أَبَدًا * وَعَلَيْنَا رَحْمَتُهُ آمِينَ *

O patres, ne irritetis liberos vestros, ne 21
mœrore tabescant. O servi, obedite in 22
omni re dominis vestris secundùm car-
nem: non obsequiis quoad oculum, ut qui
placent hominibus, sed ministrate cum
simplicitate cordis, timentes Deum. Et 23
quicquid feceritis, facite ex animi syn-
ceritate, tanquam Domino non hominibus 24
obsequentes: Scientes vos à Domino con-
secuturos mercedem hæreditatis, quando-
quidem Domino Jesu ministratis. Scele- 25
ratus autem reportabit mercedem scele-
ris commissi: neque est assentatio vul-
tuum apud Deum.

CAP. IV.

O *Domini, exhibete servis justitiam* 1
& æquabilitatem: scientes quòd & vos
habeatis Dominum in cœlis. Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Perdurate in oratione, vigilantes cum 2
gratiarum actione; Orantes & pro no- 3
bis simul, ut aperiat nobis Deus ostium
sermonis, ut divulgemus mysterium Chri-
sti, propter quod vinctus sum, ut mani- 4
festem illud sicut oportet me loqui de illo.

Lectio pro maximo sancto Luca.

Sapienter vos gerite erga eos qui foris 5
sunt, tempus cimentes. Sermo vester sit 6
semper cum gratia, sale conditus: & sci-
tote quomodò oporteat vos unicuique re-
spondere. Res autem omnes ad me perti- 7
nentes indicabit vobis Tychicus frater
dilectus, & fidus minister, ac servus no-
biscum Domini. Quem misi ad vos hac 8
ipsa de causa, ut cognoscam statum ve-
strum, & ut consoletur corda vestra:
Cum Onesimo fratre fido & dilecto, qui 9
est ex vobis: & ambo exponent vobis
res omnes quæ istic aguntur. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Salutat vos Aristarchus mecum capti- 10
vus, & Marcus filius fratris Barnabæ,
de quo accepistis commendationes ut eum
excipiatis cùm venerit ad vos: Et Je- 11
sus qui cognominatur Justus. Hi sunt ex
gente Circuncisionis: hi soli sunt adju-
tores regni Dei, & ipsi fuere mihi solatio.
Salutat vos Epaphras servus Christi, qui 12
est ex vobis, semper solicitus pro vobis in
orationibus, ut stetis perfecti & completi
in omni voluntate Dei. Et quidem atte- 13
stor ei quòd multum habeat zelum pro
vobis, ac pro his qui sunt Laodiceæ, quique
sunt Hierapoli. Salutat vos Lucas medi- 14
cus dilectus, & Dimas. Salutate fratres 15
qui sunt Laodiceæ, & Nymphan, & Ec-
clesiam quæ in domo illius est. Et cùm 16
perlecta fuerit hæc epistola apud vos, cu-
rate ut legatur in Ecclesia Laodiceæ: &
legite vos epistolam quæ est ex Laodicea.
Et dicite Archippo, Perpende ministeri- 17
um quòd accepisti in Domino, ut illud
impleas. Salutatio meâ manu Pauli. 18
Mementote vinculorum meorum. Gratia
vobiscum. Amen.

Scripta est ab *urbe* Roma, & missa per Tychicum & Onesimum.

Laus Deo semper, in perpetuum: ejusque
misericordia super nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወጸልዩ፡ከመ፡ያርኁ፡ለነ፡ እግዚአብሔር፡ ለነቅጸ፡ቃል፡ከመ፡ንግበር፡ሕርመተ፡ዘእመሓበ፡ እ
7 ግዚአብሔር፡=፡ ****** ወኵሉ፡ይዜንወክሙ፡ጢኪቆስ፡ እኁነ፡ባእስ፡ ክርስቶስ፡ወእመ
8 ኀ፡=፡ ፈነወክሙ፡ ኅቡክሙ፡ከመ፡ታእመሩ፡ዜናየ፡ ወይትፈሣሕክሙ፡ልብክሙ፡=፡ መስለ፡
9 ለእሴሞ፡ማእመነ፡ እኁነ፡ዘናፈቅር፡:ወኵሉ፡ ያጤይቀክሙ፡=፡ ለመሓክሙ፡ለርሱጠርኮስ፡
10 ወማርቆስ፡ወበርናባስ፡ ዘበእንቲአሁ፡ተለዘዝክሙ፡:ለመ፡ መጽለ፡ኅቡክሙ፡ትትወኀፍ፡=፡
11 ወኢየሱስ፡ ዘተሰምየ፡ኢዮስጦስ፡ እለ፡ እመኢይሁድ፡:፡እሉ፡ ደለመ፡ረድኤተ፡ወስተ፡መንግ
12 ሥተ፡ እግዚአብሔር፡:=፡ ለመሓክሙ፡ሌጳፍራስ፡ ገብረ፡ ክርስቶስ፡:ዐዘፊ፡ደጸሊ፡ በእነ
13 ቲለክሙ፡ከመ፡ትትኑ፡ፍጹማነ፡ በኵሉ፡ፈቃደ፡ እግዚአብሔር፡:=፡ ወለነ፡ ሰማዕቱ፡ ከመ፡
14 ፈድፋደ፡ዮፈቅረክሙ፡ ወለእለሂ፡ለወደቂያ፡ወሀገረ፡ ኢያራ፡:=፡ ወለመሓክሙ፡ሉቃስ፡ እኁ
15 ነ፡ዐቃቤ፡ሠራይ፡ወደማስ፡ለመሓመሙ፡ለእለ፡ ለመደቂያ፡ለሓዊነ፡ዐኁፋነ፡ ወእለ፡ሀለው፡ወ
16 ስተ፡ቤተ፡ክርስቲያነ፡:=፡ ወለነቢበክሙ፡ ዘነተ፡መጽሐፈ፡ ፈነወ ዋ፡ለወደቂያ፡ ያንብብዋ፡ በ
17 ቤተ፡ክርስቲያነ፡ወእለሂ፡ለመደቂያ፡:=፡ በልመ፡ለእርክጰ፡ዐቅላ፡መልእክተኻ፡ ዘተሠየመከ፡
18 እመሓበ፡ እግዚአብሔር፡ከመ፡ትፈጽሞ፡=፡ ወእማሓኩክሙ፡:በእደየ፡ ሉነ፡ጸወሎስ፡ተዘከ
ረ፡መዋቲ፡ከትየ፡ጸጋሁ፡መስቡክሙ፡:=፡ ለሰብለ፡ቆባሲስ፡=፡

Coloss. finis.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Ἔπαινος τῆ Θεσσαλονικέων ἐπὶ τοῖς ἀξίοις τῆ ἀποστόλων ἀγῶσι.
Β'. Πόθος αὐτῶν, καὶ χαρὰ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ μέριμνα ἕως ἂν τελεωθῶσιν.
Γ'. Εὐχὴ πρὸς Θεὸν περὶ τῆ ἀφίξεως αὐτῆ, καὶ περὶ αὐξήσεως καὶ βεβαιώσεως Θεσσαλονικέων, ἕως τῆ Χριστῆ παρουσίας.
Δ'. Παραίνεσις σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ὡς ἐπὶ κρίσι, φιλαδελφίας, ἐργασίας ἰδιοπράγμοσύνης.
Ε'. Διδασκαλία περὶ τῆ θανάτου κατάλυσεως ἐπὶ ζώντων καὶ νεκρῶν, ἐν ἐπιφανείᾳ Χριστῆ.
ς'. Περὶ τῆ αἰφνιδίως ἥξειν Χριστὸν, ὥστε δεῖν εὐγρηγορεῖν πανδαχῆ, πίστει, ἐλπίδι, ἀγάπῃ, τιμῇ, εἰρήνῃ, μακροθυμίᾳ, φιλοφροσύνῃ.
Ζ'. Εὐχὴ περὶ ἁγιασμῆ πνεύματος, καὶ ψυχῆς, καὶ σώματος.

AD THESSALONICENSES EPISTOLA PAULI PRIMA.

(†) Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α.

CAP. I. α'.

1 ΠΑΥΛΟΣ, καὶ Σιλουανὸς, καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν Deo Patre, & Domino Jesu Christo: gratia vobis, & pax à *Deo patre*
Θεῷ (α) πατρὶ, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεῦ πατρὸς *nostro, & Domino Jesu Christo.* Gratias agimus Deo semper pro omnibus
2 ἡμῶν, καὶ Κυρίε Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων Α' vobis, *mentionem* vestri facientes in orationibus nostris, *Indesinenter* me-
3 ὑμῶν, (β) μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῆ προσευχῶν ἡμῶν, Ἀδιαλείπτως μνη- mores *vestri* operis fidei, & laboris charitatis, & sustinentiæ
μονεύοντες ὑμῶν τῆ ἔργε τῆ πίστεως, καὶ τῆ κόπε τῆ ἀγάπης, καὶ τῆ (γ) ὑπομονῆς spei Domini nostri Jesu Christi, ante Deum, & patrem nostrum. Sci-
4 τῆ ἐλπίδος τῆ Κυρίε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τῆ Θεοῦ, καὶ πατρὸς ἡμῶν. Εἰ- entes, fratres dilecti, à Deo electionem vestram: Quia Evan-
5 δότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὑπὸ (δ) Θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· Ὅτι τὸ εὐαγ- gelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantùm, sed & in virtute, & in
γέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη (ε) εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν Spiritu sancto, & in *plena perceptione* multa, sicut scitis quales *facti simus* in
Πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι (ζ) ἐγενήθημεν ἐν vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis, & Domini, excipientes
6 ὑμῖν δι' ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε, καὶ (η) τῆ Κυρίε, δεξάμενοι verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritûs sancti: Ut *fieri vos*
7 τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίε· Ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς *exemplaria* omnibus credentibus in Macedonia, & Achaia. A vobis
8 τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, (θ) καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. Ἀφ' ὑμῶν enim *personuit* sermo Domini, non solùm in Macedonia & Achaia, sed
γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τῆ Κυρίε, οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ & in omni loco fides vestra quæ ad Deum, *exiit*, ut non *opus*
καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξεληλύθεν, ὥστε μὴ χρείαν *nos habere* loqui quicquam. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem
(ι) ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι. Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν 9
introitum *habemus* ad vos: & quomodò conversi estis ad Deum *ab*
εἴσοδον (κ) ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς· καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ *idolis*, servire Deo vivo & vero, Et expectare filium ejus de
τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, Καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὃν 10
cœlis, (quem suscitavit ex mortuis,) Jesum *liberantem* nos ab ira
τῶν οὐρανῶν, (ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,) Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς (λ) ἀπὸ τῆ ὀργῆ *ventura.*
τῆς ἐρχομένης.

CAP. II. β'.

1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ Ipsi *enim* scitis, fratres, introitum nostrum *qui* ad vos, quia non *vanus*
2 γέγονεν· (α) Ἀλλὰ καὶ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες (καθὼς οἴδατε,) ἐν Φιλίπποις, *fuit*: Sed & antè passi & contumeliis affecti (sicut scitis,) in Philippis,
ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν, λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τῆ Θεῦ *libertate usi fuimus* in Deo nostro, loqui ad vos Evangelium Dei
3 ἐν πολλῷ ἀγῶνι. Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρ- in multo certamine. *Nam* exhortatio nostra non *ex impostura*, neque *ex* immun-
σίας, (β) οὔτε ἐν δόλῳ· ditia, neque in dolo:

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. (α) πατρὶ ἡμῶν, καὶ Κυρίε Ἰησοῦ Χριστοῦ· (β) μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῆ προσευχῶν ὑμῶν, (γ) ὑπομονῆς τῆ Κυρίε (δ) τῆ Θεῦ (ε) πρὸς ὑμᾶς (ζ) ἐγενήθημεν ὑμῖν (η) τῆ Θεῦ, δεξάμενοι (θ) καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. *** ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ (ι) ἔχειν ἡμᾶς (κ) ἔχομεν (λ) ὀκ τῆς
ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) Ἀλλὰ προπαθόντες (β) οὐδὲ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

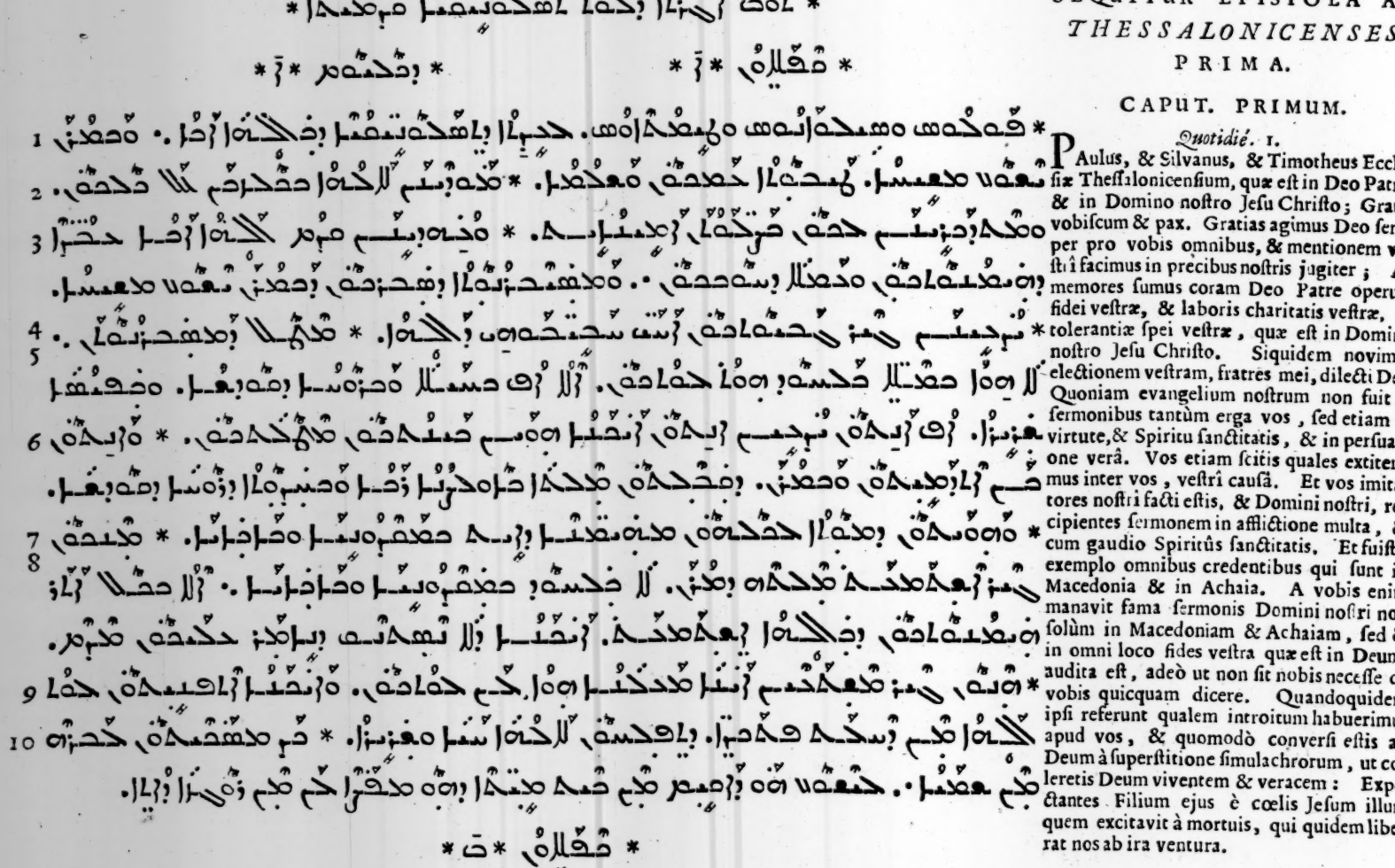

SEQUITUR EPISTOLA AD *THESSALONICENSES* PRIMA.

CAPUT. PRIMUM.

Quotidié. 1.

1 Paulus, & Silvanus, & Timotheus Ecclesiæ Thessalonicensium, quæ est in Deo Patre, & in Domino nostro Jesu Christo; Gratia vobiscum & pax. 2 Gratias agimus Deo semper pro vobis omnibus, & mentionem vestrî facimus in precibus nostris jugiter; 3 Ac memores sumus coram Deo Patre operum fidei vestræ, & laboris charitatis vestræ, & tolerantiæ spei vestræ, quæ est in Domino nostro Jesu Christo. 4 Siquidem novimus electionem vestram, fratres mei, dilecti Dei. 5 Quoniam evangelium nostrum non fuit in sermonibus tantùm erga vos, sed etiam in virtute, & Spiritu sanctitatis, & in persuasione verâ. Vos etiam scitis quales extiterimus inter vos, vestrî causâ. 6 Et vos imitatores nostri facti estis, & Domini nostri, recipientes sermonem in afflictione multa, & cum gaudio Spiritûs sanctitatis. 7 Et fuistis exemplo omnibus credentibus qui sunt in Macedonia & in Achaia. 8 A vobis enim manavit fama sermonis Domini nostri non solùm in Macedoniam & Achaiam, sed & in omni loco fides vestra quæ est in Deum, audita est, adeò ut non sit nobis necesse de vobis quicquam dicere. 9 Quandoquidem ipsi referunt qualem introitum habuerimus apud vos, & quomodò conversi estis ad Deum à superstitione simulachrorum, ut coleretis Deum viventem & veracem: 10 Expectantes Filium ejus è cœlis Jesum illum quem excitavit à mortuis, qui quidem liberat nos ab ira ventura.

CAP. II.

1 Et vos nôstis fratres mei, introitum nostrum ad vos in vanum non fuisse. 2 Sed nos antè perpessos & contumeliis affectos fuisse, ut scitis, Philippis: & tunc in multo certamine nos locutos fuisse vobiscum per fiduciam Dei nostri, evangelium Christi. 3 Nam exhortatio nostra non fuit ex impostura, neque ex immunditia, neque cum fraude.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

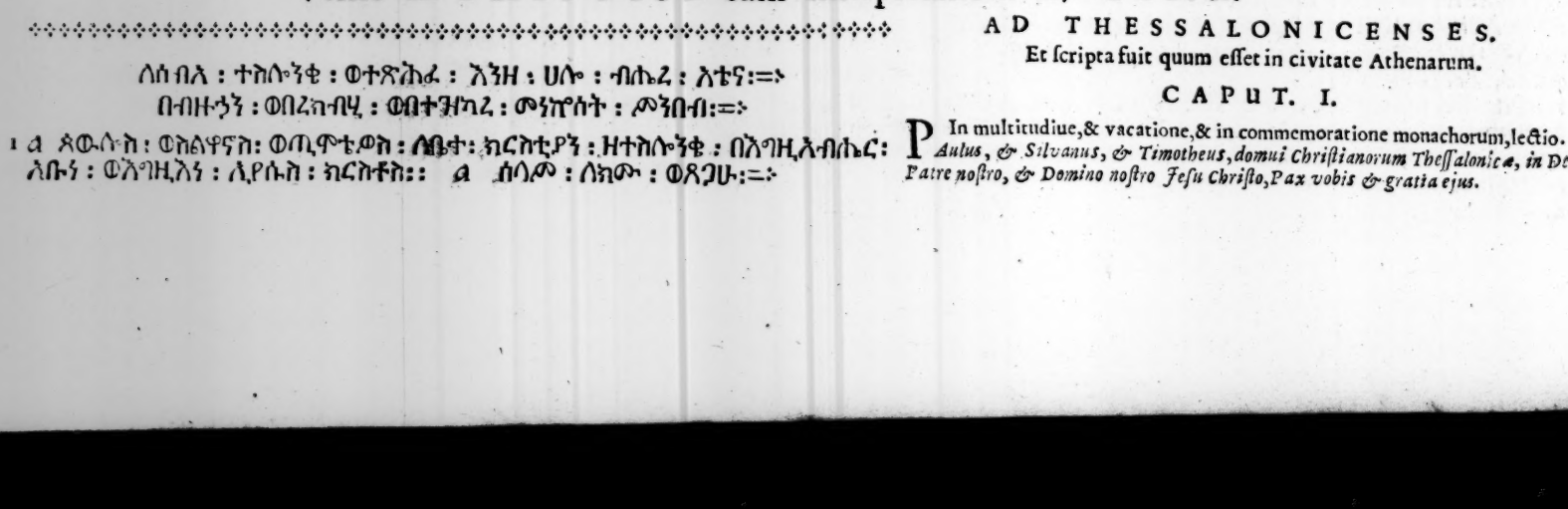

AD THESSALONICENSES.

Et scripta fuit quum esset in civitate Athenarum.

CAPUT. I.

1 Paulus, & Silvanus, & Timotheus, *domui Christianorum Thessalonicæ, in Deo Patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo, Pax vobis & gratia ejus.*

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* THESSALONICENSES I.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus, & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium, in Deo Patre,
2 & Domino Jesu Christo. Gratia vobis, & pax. Gratias agimus Deo semper pro
omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione,
3 Memores operis fidei vestræ, & laboris, & charitatis, & sustinentiæ spei Domini
4 nostri Jesu Christi, ante Deum & Patrem nostrum : Scientes, fratres, dilecti à
5 Deo, electionem vestram : Quia Evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone
tantùm, sed & in virtute, & in Spiritu sancto, & in plenitudine multa, sicut scitis
6 quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis, & Do-
7 mini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritûs sancti : Ita
8 ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia, & in Achaia. A vobis
enim diffamatus est sermo Domini, non solùm in Macedonia, & in Achaia, sed &
in omni loco fides vestra, quæ est ad Deum, profecta est, ita ut non sit nobis necesse
9 quidquam loqui. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus
ad vos : & quomodò conversi estis ad Deum à simulacris, servire Deo vivo, & ve-
10 ro : Et expectare Filium ejus de cœlis (quem suscitavit ex mortuis) Jesum, qui
eripuit nos ab ira ventura.

CAP. II.

1 NAm ipsi scitis, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit : Sed
2 antè passi, & contumeliis affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuimus in
Deo nostro, loqui ad vos Evangelium Dei in multa solicitudine. Exhortatio
3 enim nostra non de errore, neque de immunditia, neque in dolo,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Epistola Sancti PAULI prima ad *THESSALONICENSES*: estque in numero Epistolarum octava.

*رِسَالَةُ القِدِّيسِ بُولُسَ الأُولَى إِلَى التَّسَالُونِيكِيِّينَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ الرَّسَائِلِ ثَامِنَةٌ *

CAPUT PRIMUM.

*الفَصْلُ الأَوَّلُ *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ tertiæ post Pentecosten.

*قِرَاءَةُ الاَحَدِ الثَّانِيَةِ مِنَ الجُمعَةِ الثَّالِثَةِ وَعِشرِينَ بَعدَ العَنصَرَةِ *

1 *مِن بُولُسَ وَسِيلُوانُوسَ وَتِيمُوثَاوُسَ إِلَى بِيعَةِ تَسَالُونِيكِيَّةَ * المُختَصَّةِ بِالإِلٰهِ الآبِ وَالرَّبِّ يَسُوعَ
2 المَسِيحِ * نِعمَةٌ لَكُم وَسَلَامٌ مِنَ الإِلٰهِ أَبِينَا * نَشكُرُ للهِ مِن أَجلِكُم كُلِّكُم دَائِمًا * صَانِعِينَ
3 ذِكرَكُم فِي صَلَوَاتِنَا * مُتَذَكِّرِينَ بِلَا تَقوِيتٍ عَمَلَ إِيمَانِكُم وَتَعَبَ مَحَبَّتِكُم وَصَبرَ رَجَاءِ
4 رَبِّنَا يَسُوعَ المَسِيحِ * أَمَامَ الإِلٰهِ وَأَبِينَا * أَيُّهَا الإِخوَةُ المَحبُوبُونَ مِنَ اللهِ * لَعَلِمنَا بِاصطِفَائِكُم *
5 إِنَّ بِشَارَتَنَا لَم تَصِر لَدَيكُم بِالكَلَامِ فَقَط * لَكِن بِالقُوَّةِ وَبِالرُّوحِ القُدُسِ وَبِإِقنَاعٍ كَثِيرٍ *
كَمَا قَد عَلِمتُم مِثلَ مَن صِرنَا فِيكُم مِن أَجلِكُم * تم *

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ tertiæ. Ac præterea pro vigesima sexta Decembris.

*قِرَاءَةُ الثُّلثَا مِنَ الجُمعَةِ الثَّالِثَةِ وَالعِشرِينَ * وَأَيضًا فِي السَّادِسِ وَعِشرِينَ مِن كَانُونَ الأَوَّلِ *

6 *وَأَنتُم صِرتُم مُتَمَثِّلِينَ بِنَا وَبِالمُصَوِّرِينَ الرَّبَّ * إِذ قَبِلتُم قَولَ البِشَارَةِ فِي أَوَانِ حُزنٍ كَثِيرٍ
7 بِسُرُورِ الرُّوحِ القُدُسِ * حَتَّى أَنَّكُم صِرتُم رُسُومًا وَقُدوَةً لِكَافَّةِ الَّذِينَ آمَنُوا فِي مَكدُونِيَّةَ
8 وَأَخَايَا * لِأَنَّ مِنكُم ظَهَرَ قَولُ الرَّبِّ لَا فِي مَكدُونِيَّةَ وَأَخَايَا فَقَط * بَل وَفِي كُلِّ مَوضِعٍ قَد
9 سَاعَ إِيمَانُكُم لَدَى اللهِ * حَتَّى أَنَّنَا لَسنَا نَحتَاجُ أَن نَتَكَلَّمَ شَيئًا * لِأَنَّهُم هُم يُخبِرُونَ عَنكُم كَيفَ
رَجَعتُم إِلَى اللهِ مِنَ الأَصنَامِ لِتَعبُدُوا الإِلٰهَ حَيًّا وَحَقًّا
10 وَتَنتَظِرُونَ ابنَهُ مِنَ السَّمَاوَاتِ الَّذِي أَقَامَهُ مِنَ الأَموَاتِ يَسُوعَ الَّذِي أَنقَذَنَا مِنَ الرِّجزِ الآتِي * تم *

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ tertiæ post Pentecosten.

*اَلفَصْلُ الثَّانِي *

*قِرَاءَةُ الأَربِعَا مِنَ الجُمعَةِ الثَّالِثَةِ وَالعِشرِينَ بَعدَ العَنصَرَةِ *

1 *وَأَنتُم أَنفُسُكُم تَعلَمُونَ وَتَعرِفُونَ مَدخَلَنَا إِلَيكُم أَنَّهُ لَم يَصِر بَاطِلًا * لَكِنَّنَا لَمَّا تَأَلَّمنَا
2 وَسِمنَا قَبلَمَا مَضَى فِي فِيلِبِّس كَمَا قَد عَلِمتُم جَاهَرنَا بِالإِلٰهِنَا لِنَتَكَلَّمَ لَدَيكُم بِبِشَارَةِ اللهِ بِجِهَادٍ
3 جَزِيلٍ * لِأَنَّ عِرَاظَنَا لَيسَ هُوَ مِن ضَلَالَةٍ * وَلَا مِن دَنَسٍ وَلَا بِمَكرٍ *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ናለኵዶ : ለእግዚአብሔር : ዘልፈ : በእንቲአክሙ : ወእዘክረክሙ : ወትረ : በጸሎትየ :=
3 ወእዘክር : ግብረ : ሃይማኖትሙ : ወጸማ : ፍቅ ክሙ : ወትዕግስተ : ተስፋክሙ :: በእግ
4 ዚአነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ለቅድመ : እግዚአ ባሔር : ለቡነ:=: ታለመረ : ለኅዊ
5 ነ : ፍቁራን : በኅበ : እግዚአብሔር :: ዘከመ : ሠ ንይክሙ:=: እስመ : ሊከነት : ትሙ
ህርትነ : ኅቤክሙ : በነገረ : ባሕቲቱ : ዲደ : ሐኒይል : ወበመንፈስ : ቅዱስ :: ወበብዙ
6 ኅ : መእመን : ዘከመ : ታለመረ : ዘኮነ : ለክሙ : በእንቲአክሙ:=: ወለንትውኒ :
ኪያየ : ተመሰልክሙ :: ወተወክፋክሙ : ቃለ : እግዚእነ : በብዙኅ : ሕማመ : መስ
7 ለ : ፋሠሐ : መንፈስ : ቅዱስ:=: ከመ : ትኩንዎሙ : ለርእየ : ለእለ : የአምኑ :
8 እለሂ : በመቄደንያ : ወለካይያ::=: እስመ : በኅቤክሙ : ተመህረ : ቃለ : እግዚአ
ብሔር : ወለኮ : ባሕቲቶ : በመቄደንያ : ወለካይያ : ዲደ : በኵሉ : በሐውርት :
ተሰመዐት : ሃይማኖትክሙ : ዘኅበ : እግዚአብሔር : ወሊትፈቅዱ : መኑሂ : ይንግርነ
9 ሙ:=: ለኪሆሙ : ያለመረ : ግዕዘነ : ዘመስቤክሙ : ወዘከመ : ኅበ : እግዚአብሔ
10 ር : እመጣዕት : ከመ : ትትቀነዩ : ለእመለከ : ሕያው : ወጸድቅ:=: ወተሰፈዎ ሙ :
ለወልዱ : እመሰማያት :: ዘለነ,ሠለ : እመውታነ : ሊየሱስ : ዘሌድኅነነ : እመኔሩት :
ዘይመጽአ:=:

1 ፀ ታለመረ : ለኅዊነ : ዘከመ : ገበርነ : ለክሙ : ወሊኮነ : ለሽንቱ : ሕማመነ:=:
2 ወተጻሊሳነ : ዘከመ : ርሊክሙ : በፊልጲስ : ክሠሥተ : ነገርነ : በእግዚአብሔር : ወነገና
3 ክሙ : ትመህርተ : እግዚአብሔር : በብዙኅ : ጸማ:=: እስመ : ትፍሥሕትነ : ሊኮ
ነ : ዘስሕት : ወሊኮነ : ዘርኵስ : ወሊኮነ : ዘጽልሑት:=:

Gratias agimus Deo semper pro vobis, & memor sum vestri perpetuò in ora- 2
tione mea, Et in memoriam revoco opus fidei vestræ, & laborem charita- 3
tis vestræ, & patientiam spei vestræ, in Domino nostro Jesu Christo, co-
ram Deo Patre nostro. Scitis fratres nostri, dilecti apud Deum, quomo- 4
dò elegit vos : Quia non fuit doctrina nostra apud vos in sermone tan- 5
tùm, sed etiam in virtute, & in Spiritu sancto, & in multa persuasione,
sicut scitis quomodo fuimus inter vos pro vobis. Et vos mihi similes facti 6
fuistis, & recepistis verbum Domini nostri in multa afflictione, cum gaudio
Spiritûs sancti : ut sitis exemplo credentibus qui in Macedonia, & Achaia. 7
Quia apud vos didicerunt verbum Dei, & non solummodò in Mace- 8
donia, & Achaia, sed etiam in omnibus regionibus audita est fides ve-
stra, quæ apud Deum, & non necesse habetis ut quis annuntiet vobis.
Ipsi cognoscunt mores nostros vobiscum : & quomodò ad Deum converſi 9
estis ab idolis, ut serviretis Deo vivo, & vero, Et expectaretis fili- 10
um ejus è cœlis, quem suscitavit à mortuis, nempe *Jesum, qui liberavit*
nos à destructione futura.

CAP. II.

Scitis fratres nostri, quomodò operati sumus pro vobis, & non fuit nobis 1
frustrà afflictio nostra. Et quum contumeliis affecti fuissemus, sicut vi- 2
distis, in Philippis, palàm loquuti sumus in Deo, & annuntiavimus vobis
doctrinam Dei in multo labore. Quia exhortatio nostra non fallax, & non 3
fuit immunda, & non fuit dolosa,

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ. Α'. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Sed sicut probati sumus à Deo credi Evangelium, ita loquimur,
4 Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, (γ) οὕτω λαλοῦμεν,
non quasi hominibus placentes, sed Deo probanti corda nostra.
οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.
Neque enim aliquando in sermone adulationis facti sumus, sicut scitis: neque in praetextu
5 Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε· οὔτε ἐν προφάσει
avaritiæ: (Deus testis:) Nec quærentes ex hominibus gloriam, neque à vobis,
6 πλεονεξίας· (Θεὸς μάρτυς·) Οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' (δ) ὑμῶν,
neque ab aliis: Valentes in onere esse ut Christi Apostoli, sed facti sumus lenes
7 οὔτε ἀπ' ἄλλων· Δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι (ε) ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι, ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι
in medio vestrûm: tanquam si nutrix foveat suos ipsius filios: Ita cupidi vestrî,
8 ἐν μέσῳ ὑμῶν· ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα· Οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν,
avebamus tradere vobis non solùm Evangelium Dei, sed etiam nostras ipsorum
εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν
animas, quoniam chari nobis facti estis. Memores estis enim, fratres, laboris nostri,
9 ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν (ε) ἐγένεσθε. Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν,
& fatigationis: nocte enim & die operantes, ad non supergravare quempiam
καὶ τὸν μόχθον· (ζ) νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα
vestrûm, prædicavimus in vos Evangelium Dei. Vos testes, & Deus,
10 ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες, καὶ ὁ Θεός,
ut sanctè, & justè & inculpatè, vobis credentibus facti sumus: Sicut scitis
11 ὡς ὁσίως, καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως, ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν· Καθάπερ οἴδατε
quomodò unumquemque vestrûm, sicut pater filios suos, Hortantes vos, &
12 ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, Παρακαλοῦντες ὑμᾶς, καὶ
consolantes, & testati, ad ambulare vos dignè Deo vo-
(η) παραμυθούμενοι, καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ (θ) καλ-
cante vos in suum ipsius regnum & gloriam. Propter hoc & nos gratias agimus
13 λοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. (ι) Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν

Deo indesinenter, quoniam accipientes verbum auditûs à nobis, Dei, excepi-
τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ Θεοῦ, ἐδέξα-
stis non verbum hominum, sed (sicut est verè,) verbum Dei, qui & operatur in
σθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ (καθώς ἐστιν ἀληθῶς,) λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν
vobis credentibus. Vos enim imitatores facti estis, fratres, Ecclesiarum Dei
ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ 14
existentium in Judæa, in Christo Jesu, quia eadem passi estis & vos à propriis
τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ταὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων
contribulibus, sicut & ipsi à Judæis, Et Dominum occidentibus
συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, Τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων 15
Jesum, & proprios prophetas, & vos persequentibus, & Deo non placentibus,
Ἰησοῦν, καὶ (κ) τοὺς ἰδίους προφήτας, καὶ ὑμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων
& omnibus hominibus adversariis: Prohibentibus nos Gentibus loqui ut serven-
καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων· Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶ- 16
tur, ad implendum sua peccata semper: prævenit autem super illos ira
σιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ
in finem. Nos autem, fratres, orbati à vobis ad tempus horæ,
Β' εἰς τέλος. Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, 17
aspectu, non corde, abundantiùs studuimus faciem vestram videre in multo
προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ
desiderio. Ideò voluimus venire ad vos, (ego quidem Paulus, & semel
ἐπιθυμίᾳ. (λ) Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (ἐγὼ μὲν Παῦλος, καὶ ἅπαξ 18
& bis,) & intercidit nos Satanas. Quæ enim spes nostra, aut gaudium, aut
καὶ δίς,) καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ 19
corona gloriationis? aut nonne & vos ante Dominum nostrum Jesum
στέφανος (μ) καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ν) Ἰησοῦ
Christum, in ejus adventu? Vos enim estis gloria nostra, & gaudium.
Χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν, καὶ ἡ χαρά. 20

MS.A. (γ) ὕτως (δ) ἡμῶν, (ε) ἐγενήθητε. (ζ) νυκτὸς καὶ (η) παραμυθούμενοι, εἰς τὸ ἐπαθεῖν ὑμᾶς (θ) καλέσαντος (ι) Καὶ διὰ τοῦτο καὶ (κ) τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς (λ) Διότι (μ) ἀγαλλιάσεως; (ν) Ἰησοῦ, ἐν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܒܪܝܢ ܐܢܚܢܐ ܕܢܗܘܝ ܡܗܝܡܢܝܢ ܠܐܝܢܐ ܕܐܝܢܓܠܝܘܢ ܗܟܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܚܢ ܠܐ ܐܝܟ ܕܢܫܦܪ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܐܠܐ ܠܐܠܗܐ ܕܒܚܝܢ ܠܒܒܢ ܕܐܢܚܢ ܐܢܫ ܠܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܐܝܬ ܠܢ ܒܡܠܬܐ ܕܡܠܩ ܐܘ ܒܥܠܬܐ ܕܪܡܝܐ ܐܠܗܐ ܡܣܗܕ ܠܢ ܠܐ ܒܥܝܢ ܠܡܫܒܚ ܐܢܫ ܐܠܐ ܠܐܠܗܐ ܕܒܚܝܢ ܠܒܒܢ ܐܢܚ

Versio VULGATA LATINA.

4 Sed sicut probati sumus à Deo ut crederetur nobis Evangelium: ita loquimur,
5 non quasi hominibus placentes, sed Deo, qui probat corda nostra. Neque enim
aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione ava-
6 ritiæ: Deus testis est: Nec quærentes ab hominibus gloriam, neque à vobis,
7 neque ab aliis. Cùm possemus vobis oneri esse ut Christi Apostoli: sed facti
8 sumus parvuli in medio vestrûm, tanquam si nutrix foveat filios suos. Ita desi-
derantes vos, cupidè volebamus tradere vobis non solùm Evangelium Dei, sed
9 etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis. Memores enim estis,
fratres, laboris nostri, & fatigationis: nocte ac die operantes, ne quem vestrûm
10 gravaremus, prædicavimus in vobis Evangelium Dei. Vos testes estis, & De-
11 us, quàm sanctè, & justè, & sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus: Sic-
12 ut scitis, qualiter unumquemque vestrûm, (sicut pater filios suos,) Deprecantes
vos & consolantes, testificati sumus, ut ambularetis dignè Deo, qui vocavit vos
13 in suum regnum & gloriam. Ideò & nos gratias agimus Deo sine intermissio-
ne: quoniam cùm accepisletis à nobis verbum auditûs Dei, accepistis illud, non
ut verbum hominum, sed (sicut est verè) verbum Dei, qui operatur in vobis,
qui credidistis. Vos enim imitatores facti estis, fratres, Ecclesiarum Dei, quæ 14
sunt in Judæa in Christo Jesu: quia eadem passi estis & vos à contribulibus
vestris, sicut & ipsi à Judæis: Qui & Dominum occiderunt Jesum, & Pro- 15
phetas, & nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus ad-
versantur: Prohibentes nos Gentibus loqui ut salvæ fiant, ut impleant pecca- 16
ta sua semper: pervenit enim ira Dei super illos usque in finem. Nos autem, 17
fratres, desolati à vobis ad tempus horæ, aspectu, non corde, abundantiùs fe-
stinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio: Quoniam voluimus ve- 18
nire ad vos: ego quidem Paulus, & semel, & iterùm, sed impedivit nos satanas.
Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nónne vos ante 19
Dominum nostrum Jesum Christum estis in adventu ejus? Vos enim estis gloria 20
nostra & gaudium.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * بَلْ كَمَا اُخْتُبِرْنَا اللّٰهَ لِنُؤْمَنَ عَلَى ٱلْبِشَارَةِ. كَذٰلِكَ نَتَكَلَّمُ. لَا كَمَنْ يُرْضُونَ ٱلنَّاسَ بَلْ كَمَنْ
5 يُرْضِي ٱلْإِلٰهَ ٱلْخَبِيرَ قُلُوبَنَا * لِأَنَّنَا مَا صِرْنَا قَطُّ نَاطِقِينَ بِكَلَامِ تَمَلُّقٍ كَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ وَلَا بِعِلَّةِ
6 ٱسْتِعْبَادٍ. ٱللّٰهُ ٱلشَّاهِدُ * وَلَا طَلَبْنَا مِنَ ٱلنَّاسِ مَجْدًا. لَا مِنْكُمْ وَلَا مِنْ آخَرِينَ * إِذْ قَدْ كَانَ
7 يُمْكِنُنَا أَنْ نَثْقُلَ بِمَا أَنَّنَا رُسُلُ ٱلْمَسِيحِ. لٰكِنَّنَا بَيْنَكُمْ صِرْنَا وُدَعَاءَ كَمُرَبِّيَةٍ تُحَضِّنُ أَوْلَادَهَا.
8 * هٰكَذَا صَبَوْنَا إِلَيْكُمْ وَعَمِينَا أَنْ نُعْطِيَكُمْ لَا بِشَارَةَ ٱللّٰهِ فَقَطْ بَلْ وَأَنْفُسَنَا. لِأَنَّكُمْ صِرْتُمْ لَنَا أَحِبَّاءَ
9 مَحْبُوبِينَ. * وَأَنْتُمْ تَذْكُرُونَ أَيُّهَا * قِرَاءَةُ ٱلْخَمْسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ وَٱلْعِشْرِينَ *
ٱلْإِخْوَةُ تَعَبَنَا وَحِرْصَنَا. لِأَنَّنَا لَيْلًا وَنَهَارًا كُنَّا نَعْمَلُ لِكَيْلَا نُثْقِلَ عَلَى أَحَدٍ مِنْكُمْ * وَنَحْنُ كَرَزْنَا لَكُمْ
10 11 بِشَارَةَ ٱللّٰهِ * أَنْتُمُ ٱلشُّهُودُ وَٱللّٰهُ. أَنَّنَا صِرْنَا عِنْدَكُمُ ٱلْمُؤْمِنِينَ بِحَالِ تَبَرُّرٍ وَبِعَدَالَةٍ وَبِلَا مَعَابٍ * كَمَا
12 قَدْ عَلِمْتُمْ كَوَاحِدٍ مِنْكُمْ. وَمِثْلَ أَبٍ يُسَلِّي أَوْلَادَهُ * عَزَّيْنَاكُمْ وَنَاشَدْنَاكُمْ أَنْ تَسْتَسِيرُوا سِيَرًا
13 أَهْلًا لِلّٰهِ ٱلَّذِي يَدْعُوكُمْ إِلَى مُلْكِهِ وَمَجْدِهِ * فَلِهٰذَا نَحْنُ أَيْضًا نَشْكُرُ ٱللّٰهَ دَائِمًا. بِلَا تَعَوُّجٍ. إِنَّكُمْ إِذْ
تَسَلَّمْتُمْ مِنَّا قَوْلَ ٱلسَّمْعِ ٱلَّذِي لِلّٰهِ قَبِلْتُمْ لَا قَوْلَ نَاسٍ بَلْ قَوْلَ ٱللّٰهِ. كَمَا هُوَ قَوْلُ ٱللّٰهِ بِٱلْحَقِيقَةِ *
ٱلَّذِي سَيَفْعَلُ فِيكُمُ ٱلْمُؤْمِنِينَ. لِأَنَّكُمْ * قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ وَٱلْعِشْرِينَ *
14 * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ صِرْتُمْ نُظَرَاءَ كَنَائِسِ ٱللّٰهِ ٱلَّتِي فِي ٱلْيَهُودِيَةِ فِي ٱلْمَسِيحِ يَسُوعَ. لِأَنَّكُمْ
صَابَكُمْ تِلْكَ ٱلْمَصَائِبُ بِعَيْنِهَا مِنْ دَوِيِّ قَبِيلَتِكُمْ. كَمَا أَصَابَ أُولٰئِكَ مِنَ ٱلْيَهُودِ *
15 * ٱلَّذِينَ قَتَلُوا ٱلرَّبَّ يَسُوعَ وَأَنْبِيَاءَهُمْ وَطَرَدُونَا نَحْنُ وَلَمْ يُرْضُوا ٱللّٰهَ. وَلِكَافَّةِ ٱلنَّاسِ يُضَادُّونَ *
16 * يَمْنَعُونَنَا أَنْ نُخَاطِبَ ٱلْأُمَمَ لِيَخْلُصُوا لِكَيْ يُتَمِّمُوا خَطَايَاهُمْ دَائِمًا. وَقَدْ وَصَلَ إِلَيْهِمُ ٱلرِّجْزُ ٱلْآنَ
17 * فَنَحْنُ يَا إِخْوَةُ لَمَّا أُعْدِمْنَا مِنْكُمْ مُدَّةَ سَاعَةٍ. وَجْهًا لَا قَلْبًا. حَرَصْنَا حِرْصًا جَزِيلًا. أَنْ نُعَايِنَ
18 وُجُوهَكُمْ بِسُهُولَةٍ كَثِيرَةٍ * فَلِهٰذَا أَرَدْنَا أَنْ نَجِيءَ إِلَيْكُمْ. أَنَا بُولُصَ مَرَّةً وَمَرَّتَيْنِ. فَعَطَّلَنَا
19 ٱلشَّيْطَانُ * لِأَنَّ مَنْ رَجَاؤُنَا أَوْ سُرُورُنَا. أَوْ إِكْلِيلُ فَخْرِنَا. أَوَلَسْتُمْ أَنْتُمْ هُوَ قُدَّامَ رَبِّنَا يَسُوعَ
20 ٱلْمَسِيحِ فِي وُرُودِهِ. * قِرَاءَةُ ٱلِاثْنَيْنِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ وَٱلْعِشْرِينَ * * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ
هُمْ سُرُورُنَا وَسُرُورُنَا *

Sed sicut probavit nos Deus ut credere- 4
tur nobis Evangelium, ita loquimur: non quasi placentes hominibus, sed quasi placentes Deo probanti corda nostra. Non 5
enim fuimus unquam promentes sermo-nem adulatorium, ut nôstis: nec opum acquirendarum causâ: Deus testis est. Neq; expetivimus ab hominibus gloriam, 6
non à vobis, nec ab aliis: Quum pos- 7
semus oneri esse, quippe qui simus Apostoli Christi. sed inter vos facti sumus mites velut nutrix fovens liberos suos. Ita 8
cupivimus vos, & exoptavimus impertire vobis non modò Evangelium Dei, sed etiam animas nostras, eo quòd essetis nobis amici dilecti. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ tertiæ.

Et vos meministis 6 fratres, laboris & 9
anxietatis nostræ: quoniam diu nocteque operabamur, ne quenquam vestrûm gravaremus, dum prædicaremus vobis Evangelium Dei. Vos testes estis & Deus, 10
quòd fuerimus apud vos qui fideles estis, modo casto, cum justitia, & sine culpa, ut 11
nôstis: quasi unus ex vobis, & sicut pater consolans filios suos, Consolati atque 12
hortati simus vos ut incederetis incessum dignum Deo qui vocârat vos ad regnum & gloriam suam. Ac propterea 13
gratias agimus Deo semper sine intermissione, quòd cum accepistis à nobis sermonem auditus qui Dei est, accepistis non sermonem hominum, sed sermonem Dei (uti revera est sermo Dei) qui aget in vobis fidelibus. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ tertiæ.

Vos enim fratres, facti estis pares Eccle- 14
siis Dei, quæ sunt in Judæa, in fide Jesu Christi: Hactenus. *siquidem acciderunt vobis illæ tribulationes eædem à contribulibus vestris, quæ ipsis acciderant à Judæis, Qui occiderunt Do-* 15
minum Jesum, & Prophetas suos, nôsque persecuti sunt: neque Deo placent, & 16
omnibus hominibus adversantur: Prohibent nos quin alloquamur Gentes ut salventur: quatenus impleant peccata sua semper. Et jam pervenit ad eos ira consumens. Nos autem O fratres, cùm 17
orbati vobis essemus horæ spatio, vultu non corde, studio multo studuimus videre facies vestras plurimo cum desiderio. Et 18
ideo voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus, semel atque iterum: sed impedivit nos Satanas. Quis enim est spes 19
nostra, aut gaudium nostrum, aut corona gloriæ nostræ? annon estis vos coram Domino nostro Jesu Christo, in ejus adventu?

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Vos siquidem estis gloria nostra & 20
gaudium nostrum. Hucusque.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወኮነ፡ከመ፡ሕፃናት፡ መእከለክሙ፡ ወከመ፡ ሐፃኒት፡እንተ፡ትሐዝል፡ደቂቃ፡=፨ ከማሁ፡ተፈ
8 ዛሕነ፡ ለክሙ፡ነመጡክሙ፡፡ ለኮ፡ባሕቲቶ፡ ወንጌል፡ እግዚአብሔር፡ ዓዲ፡ነፍስነኒ፡ ንሕሙ፡
9 ፍቁራነ፡ኮንክሙነ፡፡=፨ ተዘከሩ፡ሊሳዊነ፡ጸማነ፡ ወሕማመነ፡መዐልተ፡ወሌሊተ፡ወንትጌበር፡
ከመ፡ሊነክብድ፡ ወሊሳዕለ፡ ለሐዲሂ፡ እመወስቱትክሙ፡ ወሰበክነ፡ ለክሙ፡ ትሙህርተ፡ ወን
10 ጌሱ፡ለእግዚአብሔር፡=፨ ወለሊክሙ፡ሰማዕትየ፡ ወእግዚአብሔር፡ጸድቅ፡ ወራትዕ፡ ወንጹ
11 ሕ፡ለክሙ፡ ለእለ፡ ተለመኑ፡ኮነ፡ለክሙ፡=፨ ታለመሩ፡ለለ፡ ለሐዱ፡ እመወስቱትክሙ፡ ከ
12 መ፡ ለብ፡ ለወሉዱ፡ነስተበቍዐክሙ፡ወንናዝዘክሙ፡፡=፨ ወናሰመዕ፡ ለክሙ፡ ከመ፡ትሖሩ፡
በዘ፡ይደልወክሙ፡ በኅበ፡እግዚአብሔር፡ ዘጸወዐክሙ፡ ወስተ፡ መንግሥቱ፡ ወስብሐቲሁ፡=፨
13 በእንተዝ፡ዘልፉ፡ናለኩቶ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እስመ፡ ተወሰፍክሙነ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡
ወለኮ፡ቃለ፡ሰብእ፡ ወለሣዒ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡ወረደ፡ለክሙኒ፡ ለእለ፡ተአመኑ፡=፨
14 እስመ፡ ተመሰልክሙ፡ በበቶ፡ ክርስቲያኑ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እለ፡ ይሁዳ፡ በክ
ርስቶስ፡ ሊየሱስ፡ እስመ፡ ከማሆሙ፡ ሐመጽክሙ፡፡ ለንትኩኒ፡ እመሕዝብክሙ፡
15 በኪመ፡ ነሕነ፡ ለይሁድ፡=፨ እለ፡ ቀተልዎ፡ ለእግዚእነ፡ ሊየሱስ፡ ወለነቢያትነ፡
16 ወኪያነኒ፡ ሰደዱነ፡=፨ ወይከልሉነ፡ ሊንንግር፡ ለሰብእ፡ በዘ፡ ይሐይው፡ ከመ፡ ይት
ፈጸሞ፡ ኅጢአቶሙ፡ ለዝኩፈ፡ ወበጽሖሙ፡ መቅሠፍት፡ ዘለዓለመ፡፡=፨ ፀ
17 ወንሕነሰ፡ ለኅዊነ፡ ከመ፡ እጋለ፡ ጣውታ፡ ነሕነ፡ በኅቤክሙ፡፡ ለሰዐት፡ ለእመገጽ፡
18 ዳእሙ፡ ወለኮስ፡ እመልብ፡ ወፈድፋደ፡ ጽህቅነ፡ ነርኢይ፡ ገጸክሙ፡፡=፨ ወብዙኅ፡ ፈ
ቀድነ፡ ንመጸእ፡ ኅቤክሙ፡ ለብየ፡ ጸውዖስ፡ መዕረ፡ ወካዕበ፡ ወለዕቅፈነ፡ ሰይጣ
19 ን፡=፨ መኑ፡ ተሰፋነ፡ ወፍሥሐነ፡ ወለክሊልነ፡ ወመክሕነ፡ ለኮኑ፡ ለንትሙ፡ ፡ለቅድ
20 መ፡ እግዚእነ፡ ሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በመጽአቱ፡=፨ እስመ፡ ለንትሙ፡ ክብርነ፡
ወፍሥሐነ፡፡=፨

Et fuimus ut parvuli medio vestrûm, & sicut nutrix quæ fovet parvulum suum: 7
Sic congratulati sumus vobis, tradentes vobis non solum evangelium Dei, sed et- 8
iam animas nostras, quia dilecti nostri facti estis. Memores estote fratres nostri, 9
laboris nostri & afflictionis nostræ die & nocte, quod operabamur ne gravaremus super quenquam ex vobis, & prædicavimus vobis doctrinam evangelii Dei. Vos 10
ipsi testes mei & Deus, justè, & rectè & purè vobis credentibus fuimus. Scitis 11
unumquemque ex vobis sicut pater filios suos obsecrabamus & consolabamur vos. Et testabamur vobis ut ambularetis prout oporteret vos apud Deum, qui vocavit 12
vos in regnum suum & gloriam suam. Propterea semper gratias agimus Deo, quia 13
accepistis verbum Dei, & non verbum hominis, & verè verbum Dei est, & auxilium fert vobis credentibus. Quia vos assimulati estis ecclesiæ Dei quæ in Judæa 14
in Christo Jesu: quia sicut illi, passi estis vos à gente vestra, sicut nos Judæi. Qui 15
trucidârunt Dominum nostrum Jesum, & prophetas, & nos etiam persequuti sunt. Et prohibebant nos ne loqueremur hominibus ut serventur, ut implerent peccata 16
sua semper, & pervenit ad eos pœna æterna. Et nos fratres nostri sicut orphani 17
fumus apud vos ad horam, in specie tantùm, & non ex corde, & abundanter soliciti fuimus videre faciem vestram. Et multùm desideravimus venire ad vos, 18
ipse ego Paulus, semel atque iterum, sed impedivit me satanas. Quæ est spes nostra, & gaudium nostrum, & corona nostra, & gloriatio nostra? nonne vos ante 19
Dominum nostrum Jesum Christum in adventu ejus. Quia vos estis gloria nostra, 20
& gaudium nostrum.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'.

CAP. III. γ'.

1 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι·
2 Καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ διάκονον τοῦ (α) Θεοῦ, καὶ Συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς, καὶ (β) παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν·
3 (γ)Τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα.
4 Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε.
5 Διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν· μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.
6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς·
7 Διὰ τοῦτο (δ) παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ (ε) θλίψει, καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως·
8 Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν Κυρίῳ.
9 Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν·
10 Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;
11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς, καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν (ζ) Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς.
12 Ὑμᾶς δὲ (η) ὁ Κύριος πλεονάσαι, καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς·
13 Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν (θ)ἁγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ι) Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων (κ) αὐτοῦ.

CAP. IV. δ'.

Δ' 1 (α)Τὸ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς, καὶ παρακαλοῦμεν (β) ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν, τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν, καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, (γ) ἵνα περισσεύητε μᾶλλον.
2 Οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
3 Τοῦτο γάρ ἐστι (δ) θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν· ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας·
4 Εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ·
5 Μὴ (ε) ἔκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ· Μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν·
6 Τὸ μὴ ὑπερβαίνειν, καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, (ζ) καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν, καὶ διεμαρτυράμεθα.

faciem, & complere defectiones fidei vestræ? Ipse autem Deus, & Pater noster, & Dominus noster Jesus Christus, dirigat viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet, & abundare faciat charitate in invicèm, & in omnes, quemadmodùm & nos in vos: Ad confirmare vestra corda inculpata in sanctitate, ante Deum & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis ejus.

Reliquùm ergò, fratres, rogamus vos, & obsecramus in Domino Jesu, quemadmodùm accepistis à nobis, quomodò oporteat vos ambulare, & placere Deo, ut abundetis magis. Scitis enim quæ præcepta dederimus vobis per Dominum Jesum. Hæc enim est voluntas Dei, sanctificatio vestra: abstinere vos à fornicatione: Scire unumquemque vestrûm suum ipsius vas possidere in sanctificatione & honore: Non in passione desiderii, sicut & Gentes nescientes Deum: Non opprimere, & circumvenire in negotio fratrem suum: quoniam vindex Dominus de omnibus his, sicut & prædiximus vobis, & pertestificati sumus.

Κεφ. γ'. MS.A (α) Θεοῦ ἐν τῷ (β) παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς (γ)Τὸ (δ) παρεκελήμεθα, (ε) ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ὑμῶν, καὶ διὰ τῆς πίστεως ὑμῶν· Ὅτι νῦν (ζ) Ἰησοῦς καθὼς δύναι (η)ὁ Θεὸς (θ)δικαιοσύνῃ, (ι) Ἰησοῦ Χ̄ῡ (κ) αὐτοῦ. ἀμήν. Κεφ. δ'. MS.A. (α) Λοιπὸν οὖν, (β) ἐν τῷ Κυρίῳ (γ)καθὼς καὶ περιεπατεῖτε, ἵνα(δ)τὸ θέλημα(ε)ἕκαστος(ζ)καθὼς περείπομεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

ET quoniam non ferebamus, voluimus remanere Athenis soli, Et mittere ad vos Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei, & adjutorem nostrum in Evangelio Christi: ut confirmaret, & rogaret vos de fide vestra, Ne quis vestrûm succumberet in afflictionibus istis. Vos enim scitis ad hoc nos positos esse. Etenim quum apud vos essemus, prædicebamus vobis nos afflictum iri, quemadmodum nôstis factum fuisse. Hac de causa & ego impatiens eram, donec mist scisciatum de fide vestra, ne fortè tentaret vos tentator ille, fieretque labor noster irritus. Nuper autem quum venisset ad nos Timotheus à vobis, & renuntiâsset nobis de fide vestra, & de charitate vestra, & quòd bonam semper habeatis memoriam nostri in omni tempore, ac desiderio teneamini videndi nos, quemadmodum nos quoque vos: Idcircò consolationem accepimus per vos fratres nostri, super omnibus angustiis & afflictionibus nostris, ob fidem vestram. Et nunc quidem vivimus, modò vos stetis in Domino nostro. Quam enim gratiarum actionem possumus rependere pro vobis Deo super omni gaudio quo gaudemus vestrâ causâ. Nisi coram Deo enixiùs rogare noctu & interdiu, ut conspiciamus faciem vestram, & perficiamus quod deest fidei vestræ? Ipse autem Deus Pater noster, & Dominus noster Jesus Christus dirigat viam nostram ad vos. Et multiplicet & abundare faciat charitatem vestram unius erga alterum, & erga unumquemque, quomodo nos amore vos complectimur. Et confirmet corda vestra inculpabilia in sanctimonia coram Deo Patre nostro, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis ejus.

CAP. IV. *Baptismi.* 4.

PRoinde fratres mei, petimus à vobis, & obsecramus vos per Dominum nostrum Jesum, ut modum acceptum à nobis quo oporteat vos ambulare & placere Deo, magìs adaugeatis. Nôstis enim quæ præcepta dederimus vobis per Dominum nostrum Jesum Christum. Hæc enim est voluntas Dei: sanctificatio vestra, & ut sitis remoti ab omni scortatione, Et sciat unusquisque vestrûm possidere vas suum in sanctificatione & honore, Non autem in passionibus concupiscentiæ, sicut cæteræ Gentes illæ, quæ non nôrunt Deum. Neque sitis audaces ad transgrediendum, & ad circumveniendum quisque fratrem suum in isto negotio: quandoquidem Dominus noster ultor est de his omnibus, sicut & jampridem diximus vobis, & contestati sumus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

ET quum non potuerimus sustinere illud desiderium, *desideravimus remanere Athenis soli. Et misimus Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei in doctrina Christi, ut gaudeatis, ut confirmetur fides vestra, ut non recusetis hanc tribulationem vestrâ: scitis vos ipsi quòd hoc tantum sustinet nos. Et quum fuerim apud vos, hoc idem nuntiavi vobis, quòd oportuit nos tribulationem pati: & factum est quidem, & vidistis etiam. Et propterea quum non potuerim sustinere illud, misi aspicere fidem vestram, si fortè tentâsset vos tentator, & inanis fiat labor vester. Et nunc venit Timotheus à vobis, & annuntiavit nobis fidem vestram, & charitatem vestram, & quòd etiam memoriâ retinetis nos pro bono, & desideratis videre nos, sicut nos etiam videre vos.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. III.

1 PRopter quod non sustinentes ampliùs, placuit nobis remanere Athenis, solis:
2 Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei in Evangelio Chri-
3 sti, ad confirmandos vos, & exhortandos pro fide vestra: Ut nemo moveatur in
4 tribulationibus istis: ipsi enim scitis quòd in hoc positi sumus. Nam & cùm apud
vos essemus, prædicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, &
5 scitis. Propterea & ego ampliùs non sustinens, misi ad cognoscendam fidem ve-
6 stram: ne fortè tentaverit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster. Nunc au-
tem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem
vestram, & quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos vide-
7 re, sicut & nos quoque vos: Ideò consolati sumus, fratres, in vobis, in omni ne-
8 cessitate & tribulatione nostra, per fidem vestram, Quoniam nunc vivimus, si
9 vos statis in Domino. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere
10 pro vobis, in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum, No-
cte ac die abundantiùs orantes, ut videamus faciem vestram, & compleamus ea quæ
desunt fidei vestræ? Ipse autem Deus & pater noster, & Dominus noster Jesus 11
Christus, dirigat viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet, & ab- 12
undare faciat charitatem vestram in invicèm, & in omnes, quemadmodùm & nos
in vobis: Ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate, ante Deum 13
& Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis
ejus. Amen.

CAP. IV.

DE cætero ergò, fratres, rogamus vos & obsecramus in Domino Jesu, ut quem- 1
admodùm accepistis à nobis, quomodò oporteat vos ambulare, & placere Deo,
sic & ambuletis, ut abundetis magis. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis 2
per Dominum Jesum. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut absti- 3
neatis vos à fornicatione, Ut sciat unusquisque vestrûm vas suum possidere in 4
sanctificatione, & honore; Non in passione desiderii, sicut & Gentes, quæ ignorant 5
Deum: Et ne quis supergrediatur, neq; circumveniat in negotio fratrem suum: quoni- 6
am vindex est Dominus de his omnibus, sicut prædiximus vobis, & testificati sumus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلفَصْلُ الثَّالِثُ *

1 * فَلِذٰلِكَ اِذْ لَمْ نَحْتَمِلِ السُّوفَ اَرْتَضَيْنَا اَنْ نَبْقَى بِاَثِينَا وَحْدَنَا *
2 * وَاَرْسَلْنَا تِيمُوثَاوُسَ اَخَانَا وَخَادِمَ اللّٰهِ * وَمُوَازِرَنَا فِي بِشَارَةِ الْمَسِيحِ * لِيُثَبِّتَكُمْ وَيَعِزِّيَكُمْ فِي اِيمَانِكُمْ *
3 * لِئَلَّا يَخْدَعَ اَحَدٌ فِي هٰذِهِ الْاَحْزَانِ * لِاَنَّكُمْ تَعْلَمُونَ اَنَّنَا لِهٰذَا مَنْصُوبُونَ * لِاَنَّنَا لَمَّا كُنَّا عِنْدَكُمْ
4 نَعَدْنَا فَقُلْنَا لَكُمْ اَنَّنَا عَتِيدُونَ اَنْ نُحْزَنَ كَمَا صَارَ وَعَرَفْتُمُوهُ * مِنْ اَجْلِ هٰذَا اِذْ لَمْ اَحْتَمِلْ اَنَا
5 اَيْضًا * اَرْسَلْتُ لِاَعْرِفَ اِيمَانَكُمْ وَحَبَّتَكُمْ * لِكَيْلَا يَكُونَ الْمُجَرِّبُ قَدْ جَرَّبَكُمْ فَيَصِيرَ تَعَبُنَا فَارِغًا *
6 * فَلَمَّا جَاءَ اِلَيْنَا تِيمُوثَاوُسُ مِنْ عِنْدِكُمْ * وَبَشَّرَنَا بِاِيمَانِكُمْ وَحَبَّتِكُمْ * وَاَنَّ ذِكْرَنَا عِنْدَكُمْ صَالِحٌ
7 دَائِمًا * وَاَنَّكُمْ مُشْتَاقُونَ اَنْ نُبْصِرَنَا نَظِيرَ اشْتِيَاقِنَا اِلَى مُعَايَنَتِكُمْ * فَلِهٰذَا تَعَزَّيْنَا اَيُّهَا الْاِخْوَةُ
بِكُمْ فِي كَافَّةِ حُزْنِنَا وَشِدَّتِنَا بِاِيمَانِكُمْ * * قِرَاءَةُ الثُّلُثَاءِ مِنَ الْجُمُعَةِ الرَّابِعَةِ وَالْعِشْرِينَ *
8 * لِاَنَّنَا سَنَعِيشُ الْاٰنَ اِنْ وَقَفْتُمْ اَنْتُمْ فِي اِيمَانِ الرَّبِّ * ثُمَّ * وَاَيُّ شُكْرٍ يُمْكِنُنَا اَنْ نُجَازِيَ اللّٰهَ بِهِ
9 عَنْكُمْ * عَلَى جَمِيعِ الْفَرَحِ الَّذِي نُسَرُّ بِهِ مِنْ اَجْلِكُمْ قُدَّامَ اِلٰهِنَا * طَالِبِينَ لَيْلًا وَنَهَارًا طَلَبًا
10 بَلِيغًا اَنْ نُبْصِرَ وُجُوهَكُمْ * وَنُتَمِّمَ نُقُوصَ اِيمَانِكُمْ * وَاِلٰهُ اَبُونَا نَفْسُهُ وَرَبُّنَا يَسُوعُ
11 الْمَسِيحُ يُمَهِّدُ طَرِيقَنَا اِلَيْكُمْ * وَاَنْتُمْ يُكَثِّرُكُمُ الرَّبُّ وَيُزِيدُ فِي مَحَبَّةِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا * وَفِي
12 مَحَبَّتِكُمْ لِلْكُلِّ * كَمَا نَتَزَايَدُ نَحْنُ فِي مَحَبَّتِكُمْ * لِيُثَبِّتَ قُلُوبَكُمْ غَيْرَ مُعَيَّبِينَ فِي الْقَدَاسَةِ لَدَى
13 اِلٰهِ اَبِينَا فِي وُرُودِ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ مَعَ جَمَاعَةِ قِدِّيسِيهِ اٰمِينَ *

* اَلفَصْلُ الرَّابِعُ * * قِرَاءَةُ الْاَرْبِعَاءِ مِنَ الْجُمُعَةِ الرَّابِعَةِ وَالْعِشْرِينَ *

1 * وَفِيمَا بَعْدُ يَا اِخْوَتِي نَسْأَلُكُمْ وَنَتَضَرَّعُ اِلَيْكُمْ بِالرَّبِّ يَسُوعَ اَنْ كَمَا تَسَلَّمْتُمْ مِنَّا كَيْفَ يَجِبُ
2 اَنْ تَسْتَسِيرُوا وَتُرْضُوا اللّٰهَ اَنْ تَزْدَادُوهُ كَثِيرًا * لِاَنَّكُمْ تَعْلَمُونَ اَيَّةَ وَصَايَا دَفَعْنَا اِلَيْكُمْ
3 4 بِالرَّبِّ يَسُوعَ * لِاَنَّ هٰذِهِ هِيَ مَشِيئَةُ اللّٰهِ * قَدَاسَتُكُمْ وَاِبْتِعَادُكُمْ مِنَ الزِّنَا * وَاَنْ يَعْرِفَ
5 كُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ اَنْ يَسْتَعْفِيَ اِنَاءَهُ بِقَدَاسَةٍ وَكَرَامَةٍ * لَا بِاَلَمِ الشَّهْوَةِ * مِثْلَ الْاُمَمِ الَّذِينَ لَا
6 يَعْرِفُونَ اللّٰهَ * وَاَلَّا يَتَهَجَّمَ وَيَسْتَغْنِمَ اَحَدٌ فِي الْاَمْرِ * لِاَنَّ الرَّبَّ مُنْتَقِمٌ مِنْ اَجْلِ هٰذِهِ كُلِّهَا *
كَمَا سَبَقْنَا فَقُلْنَا لَكُمْ وَحَذَّرْنَاكُمْ *

CAP. III.

QUapropter id desiderium nequa- 1
quam ferentes, placuit nobis manere
Athenis soli Missumque Timotheum 2
fratrem nostrum, & ministrum Dei, ac
nobiscum justificantem pondus in annun-
tiatione Christi, ad vos stabiliendos &
consolandos in fide vestra: ut nemo do- 3
lo capiatur in hisce tribulationibus: nō-
stis enim nos ad id erectos. Nam quum 4
essemus apud vos, prædixeramus vobis
fore ut affligeremur: quemadmodum eve-
nit, & nōstis. Quamobrem quum ego 5
non ferrem amplius, misi ut cognoscerem
fidem & charitatem vestram: ne fortè
tentator ille vos tentaverit, & reddа-
tur labor noster inanis. Ubi verò Timo- 6
theus venisset ad nos à vobis, & retu-
lisset nobis de fide & charitate vestra,
quódque memoria nostri apud vos optima
sit semper, & quòd cupidi istis videndi
nos æquè ac avemus videre vos: Pro- 7
pterea consolationem percepimus ō fra-
tres, ex vobis, in omni afflictione &
angustia nostra, per fidem vestram.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Nam nunc vivemus, si vos stetitis in 8
fide Domini. Hucusque. Et quam gra- 9
tiarum actionem possimus Deo rependere
pro vobis, super toto hoc gaudio quo exul-
tamus propter vos corā Deo nostrō? Oran- 10
tes nocte ac die precibus multitudinem
excedentibus, ut videamus facies ve-
stras, & vestræ fidei defectum instaure-
mus. Ipse verò Deus Pater noster, & 11
Dominus noster Jesus Christus complanet
viam nostram ad vos. Vos autem multi- 12
plicet Dominus, & augeat charitatem
inter vos mutuam, vestramque in omnes
charitatem, quemadmodū crescimus nos
in dilectione vestri: ut persistant corda 13
vestra inculpata in sanctitate apud
Deum Patrem nostrum, in adventum
Domini nostri Jesu Christi cum omnibus
Sanctis ejus, Amen.

CAP. IV.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

QUod superest O fratres mei, roga- 1
mus vos & obsecramus per Dominum
Jesum, ut sicut accepistis à nobis quo-
modo oporteat vos versari & placere
Deo, id multùm augeatis. Scitis enim 2
qualia præcepta dederimus vobis per
Dominum Jesum. Quoniam hæc est vo- 3
luntas Dei, sanctimonia vestra, & re-
cessus vester à fornicatione: Et ut sciat 4
unusquisque vestrûm possidere vas suum
cum sanctitate & honore: Non cum pas- 5
sione cupiditatis, sicut Gentes quæ non
noverunt Deum: Et ut non irruat ac de- 6
prædetur fratrem suum in negotio. Nam
Dominus ultor est propter hæc omnia, ut
antè diximus vobis, & monuimus vos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 በእንተዝ፡ተፈሣሕነ፡ለኀዊነ፡ በእንቲለክሙ፡ እመኵሉ፡ ሐሣመነ፡ ወመንዳቤነ፡ በእንተ፡ሃይ
8 ማኖትክሙ፡=፡ እስመ፡ይእዜ፡ንሕይ፡እመ፡ንስ፡ቆምክሙ፡ በእግዚእነ፡=፡ ም
9 ንተ፡ ንክል፡ዐሲዮቶ፡ለእግዚእብሔር፡ በእንቲለክሙ፡ በኵሉ፡ ፍሥሐነ፡ ዘተፈሣሕነ፡በእንቲ
10 ለክሙ፡ በቅድመ፡ኢመ፡ክሙ፡=፡ መዐልተ፡ ወሌሊተ፡ ወፈድፋደሰ፡ ንጸሊ፡ ንርኢይ፡ገጸክሙ፡
11 ወይትፈጸም፡ ሓሳጸ፡ ሃይማኖትክሙ፡=፡ ወ፫ቱ፡ እግዚኣብሔር፡ ለቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ኢየ
12 ሱስ፡ ያርትዕ፡ ፍኖተነ፡ ኀቤክሙ፡=፡ ወለክሙኒ፡ እግዚእነ፡ ያብዝኅክሙ፡ ወያፈድፍድ
13 ክሙ፡ እንዘ፡ ትትፋቀሩ፡በበይናቲክሙ፡ ወመስለ፡ ኵሉ፡ በክሙ፡ ንሕነሂ፡ለክሙ፡=፡ ክሙ፡
ይእዝለክሙ፡ ልብክሙ፡ በጽኑዕ፡ ወበቅድሳት፡ ለቅድመ፡ እግዚኣብሔር፡ ለቡነ፡ ወለመጽ
ለተ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ መስለ፡ ኵሉ፡ ቅዱሳኑ፡ለጌነ፡=፡=፡

0

በብዙኀነ፡ ወበረክብሂ፡=፡

1 ሶ ወይእዜኒ፡ ለኀዊነ፡ ንነግርክሙ፡ ወነስተበቍዐክሙ፡ በእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ዘክሙ፡ ተለ
ዘንክሙ፡ በኀቤነ፡ በዘ፡ ተሐውሩ፡ ወታሠመሮ፡ ለእግዚኣብሔር፡ ወበክሙ፡ ሖርክሙ፡
2 ክሙ፡ ትብዝኁ፡ ወትፈደፍዱ፡:=፡ ታለመሩ፡ ዘክሙ፡ ለዘንክሙ፡ በእግዚእነ፡ ኢ
3 የሱስ፡=፡ እስመ፡ ዝሠ፫ቱ፡ ትእዛዙ፡ ለእግዚኣብሔር፡:: ፈቀደ፡ ተቀድሶትክሙ፡ ወክ
4 ሙ፡ ትርሐቁ፡ እመዝሙት፡=፡ ክሙ፡ ታለመሩ፡ ለሐደ፡ በዘ፡ ተዐቀቡ፡ ርእሰክሙ፡
5 ወበዘ፡ ትትቄደሱ፡ ወታመክሩ፡ ርእሰክሙ፡ እመዝሙት፡=፡ ወሊትትመሰው፡ በቍ
6 ትወት፡ ክሙ፡ ለረሣይ፡ እሰ፡ ሊያለመርመ፡ ለእግዚኣብሔር፡=፡ ክሙ፡ ሊትትዐበ
ይ፡ ወሊትትለገሱ፡ ቢጸክሙ፡ እስመ፡ መስተበቅል፡ እግዚኣብሔር፡:: በእንተ፡ ኵሉ፡
ዝንቱ፡ በክሙ፡ ለቅደመኩ፡ ነጊሮተክሙ፡ ወለስማዕኩ፡ ለክሙ፡=፡

Propterea consolationem accepimus, fratres nostri, pro vobis, ex omni afflictione 7
nostra & tribulatione nostra, per fidem vestram. Quia nunc vivimus si vos 8
statis in Domino nostro. Quid possumus rependere Deo propter vos, pro omni 9
gaudio nostro quo gavisi sumus propter vos, coram Deo nostro, Nocte & die? 10
& abundè oramus ut videamus faciem vestram, & impleatur modicum fidei ve-
stræ. Ipse Deus pater noster, & Dominus noster Jesus dirigat viam nostram ad 11
vos. Et vos quidem Dominus noster multiplicet, & abundare faciat, diligentes 12
inter vos, & cum omnibus, sicut nos etiam vos, ut purget ves corde vestro, in 13
firmitate, & sanctitate, coram Deo patre nostro, & in adventum Domini no-
stri Jesu, cum omnibus Sanctis ejus, Amen.

CAP. IV.

In multitudine & vacatione.

ET nunc quidem fratres nostri, alloquimur vos, & obsecramus vos in Domino 1
nostro Jesu, quòd sicut mandata accepistis apud nos quomodò incedatis & pla-
ceatis Deo, & sicut incessistis, sic multiplicetis & abundetis. Scitis quomodo 2
præcepimus vobis in Domino nostro Jesu: Quia hoc est mandatum Dei, vult 3
sanctificationem vestram, & ut elongetis à scortatione, ut sciatis unum hoc 4
in quo retineatis vosipsos, & in quo sanctificemini, & excitetis vosipsos à scorta-
tione. Et ne liquefacti sitis in concupiscentia, sicut gentes quæ nesciunt Deum, 5
ut non superbiatis, & non circumveniatis fratrem vestrum, quia ultor est Dens 6
pro omnibus his, sicut prædixi vobis & testificatus sum vobis.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ς'

Non enim vocavit nos Deus in *immunditiam*, ſed in *ſanctificationem*. Ita-
7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. Τοι-
8 que *rejiciens*, non hominem *rejicit*, ſed Deum *& dantem*
γαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν (ν) τὸν καὶ δόντα τὸ
Spiritum ſuum ſanctum in nobis. De autem charitate fraternitatis non o-
9 Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς. Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεί-
pus habetis ſcribere vobis: ipſi enim vos à Deo *docti eſtis ad diligendum*
αν ἔχετε γεγράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν
alii alios. Etenim facitis illud in omnes fratres *qui* in univerſa
10 ἀλλήλους. Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς (ϑ) ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ
Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, *abundare* magis,
τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, (ι) ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον,
Et *contendere quietè agere*, & *agere propria*, & *operari pro-*
11 Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰ-
prias manibus veſtris, ſicut vobis *annuntiavimus*: Ut ambuletis hone-
12 δίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· ἵνα περιπατῆτε εὐσχημό-
ſtè ad eos qui foris, & nullius *opus habeatis*. *Non volo* autem vos
13 νως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. Οὐ (κ) θέλω δὲ ὑμᾶς Ε'
ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contriſtemini, ſicut &
ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν (λ) κεκοιμημένων, ἵνα μὴ (μ) λυπῆσθε, καθὼς καὶ
reliqui non *habentes* ſpem. Si enim credimus quòd Jeſus mortuus eſt
14 οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε
& reſurrexit: ita & Deus *dormientes* per Jeſum, *aget* cum
καὶ ἀνέστη· (ν) οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἄξει σὺν
eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini; Quia nos *viventes*,
15 αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, Ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ
relicti in adventum Domini, non præveniemus *dormien-*
περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέν-
tes: Quoniam ipſe Dominus in juſſu, in voce archangeli, & in
16 τας· Ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ
tuba Dei deſcendet de cœlo, & mortui in Chriſto reſur-
ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀνασή-
gent *primùm*. Deindè nos *viventes*, *reliqui*, ſimul cum
σονται πρῶτον. Ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν
17 illis rapiemur in nubibus *in occurſum* Domini in aëra, &
αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ
ſic ſemper cum Domino erimus. Itaque conſolamini *alii alios* in
(ξ) οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν
18 verbis iſtis.
τοῖς λόγοις τούτοις.

CAP. V. ε'.

De autem temporibus & momentis, fratres, non *opus habetis* vobis *ſcri-*
5' Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γρά-
1 *bi*. Ipſi enim diligenter ſcitis, quia dies Domini ſicut fur in no-
φεσθαι. Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυ-
2 cte, ita *venit*. Cùm enim dixerint; Pax & ſecuritas, tunc repen-
κτὶ, οὕτως ἥξει. (α) Ὅταν γὰρ λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνί-
3 tinus eis *imminet* interitus, ſicut dolor in utero habenti: & non
διος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· καὶ οὐ μὴ
effugient. Vos autem, fratres, non eſtis in tenebris, ut dies vos
ἐκφύγωσιν. Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα (β) ἡ ἡμέρα ὑμᾶς
4 tanquam fur comprehendat. Omnes vos filii lucis eſtis, & filii di-
ὡς κλέπτης καταλάβῃ. Πάντες (γ) ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε, καὶ υἱοὶ ἡμέ-
5 ei: non ſumus noctis, neque tenebrarum. *Nempè* igitur non dormiamus
ρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς, οὐδὲ σκότους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν (δ) ὡς οἱ
6 *reliqui*, ſed vigilemus, & ſobrii ſimus. *Nam dormientes*, nocte dor-
οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν, καὶ νήφωμεν. Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθ-
7 miunt: & *inebriati*, nocte ebrii ſunt: Nos autem diei *exiſtentes*
εύδουσι· καὶ οἱ μθυσκόμενοι, νυκτὸς μθύουσιν· Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες
8 ſobrii ſimus, induti *thoracem* fidei, & charitatis, & galeam,
νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως, καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν,
ſpem ſalutis.
ἐλπίδα σωτηρίας.

MS. A. (ν) τὸν δόντα αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον (ϑ) ἀδελφὸς ὢν (ι) ἀγαπητὸ, (κ) θέλομεν (λ) κοιμωμένων (μ) λυπᾶσθε, (ν) ὅπως (ξ) ὅπως Κεφ. ε'. MS. A. (α) Ὅταν λέγουσιν, (β) ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ὡς (γ) γὰρ ὑμεῖς (δ) ὡς οἱ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Non enim vocavit vos Deus ad ſpurcitiam, 7
ſed ad ſanctificationem. Itaque qui injuriâ 8
afficit, non hominem afficit injuriâ, ſed De-
um ipſum qui dedit in vos Spiritum ſuum
ſanctum. Porrò de charitate fraterna non 9
neceſſe habetis ut ſcribam vobis: vos enim
ipſi edocti eſtis à Deo, ut mutuò amore vos
complectamini. Et ſic facitis erga omnes
fratres qui ſunt in tota Macedonia. Cæterùm 10
vos rogo, fratres mei, ut abundetis. Et ſedu- 11
lam navetis operam, ut ſitis quieti, & occu-
pati in operibus veſtris; & operemini pro-
priis manibus, quemadmodum præcepimus
vobis: Ut converſemini comiter cum extra- 12
neis, nulliúſque operâ egeatis.

Defunctorum. 5.

Velim autem vos ſcire, fratres mei, ut de iis 13
qui obdormiunt non contriſtemini ſicut &
cæteri homines qui ſpem non habent. Si 14
enim credimus Jeſum mortuum eſſe, & re-
ſurrexiſſe; ita & Deus eos qui obdormierunt
per Jeſum, adducturus eſt cum illo. Hoc au- 15
tem dicimus vobis in verbo Domini noſtri,
quòd nos qui reliqui erimus in adventu Do-
mini noſtri, qui vivemus, nequaquam per-
tingemus ad eos qui obdormierunt. Quan- 16
doquidem ipſe Dominus noſter juſſu & voce
principis angelorum, & tubâ Dei deſcen-
det de cœlo: & mortui qui ſunt in Chriſto,
reſurgent primùm. Et tunc nos qui reliqui 17
erimus, qui vivemus, rapiemur unà cum eis
in nubibus in occurſu Domini noſtri in aëra,
& ſic ſemper cum Domino noſtro erimus.
Itaque conſolamini vos mutuò his ſermo- 18
nibus.

CAP. V.

Cæterùm de temporibus & momentis, 1
fratres mei, non neceſſe habetis ut ſcribam
vobis. Vos enim verè ſcitis diem Domini 2
noſtri, ut furem in nocte, ita venturum.
Quum dixerint, Pax & tranquillitas, tunc 3
repentina inſurget in eos perditio, ſicuti
dolor partûs in prægnantem, nec effugient.
Vos autem fratres mei, non eſtis in tenebris, 4
ut dies ille tanquam fur vos deprehendat.
Vos enim omnes eſtis filii lucis, & filii diei: 5
nec eſtis filii noctis, neque filii tenebrarum.
Ne dormiamus ergò ſicut cæteri, ſed vigi- 6
lemus & ſobrii ſimus. Illi enim qui dormi- 7
unt, noctu quidem dormiunt; & qui ſunt
ebrii, noctu quidem ſunt ebrii. Nos autem 8
qui filii diei ſumus, vigilemus mente noſtrâ,
& induamus loricam fidei & charitatis, &
imponamus *capiti* galeam ſpei ſalutis.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 እስመ : ኢጸውዖነ: እግዚኣብሔር: ለር ኵስ: ዘእንበለ: ለቅድሳት::=ፃ ወይእዜኒ: ዘክሕ
8 ደሰ:ለኦ:ለሰብእ: ዘክሕደ: ዘለእንበለ:ለእግዚኣብሔር :ዘወሀበነ: መንፈስ: ቅዱስ::=ፃ ወበ
9 እንተሰ: ለፍቅሮ: ጸጸክሙ: ኢትፍቅዱ: ኀጽሐፍ: ለክሙ: ለቢክሙ: ሥሁራን: በኅበ:እግዚ
10 ኣብሔር: ለኔትሙ: ለእፍቅሮ: ቢጽክሙ::=ፃ ወትግብርዎሂ : መስለ : ኵሉ: ለኅዊክሙ:
11 በኵሉ : መቄደንያ : ወናስተበቍዐክሙ : ለኅዊነ : ትብዝኁ : ወትፈድፍዱ::ፃ ትክበረ:
ዮቁሄነ : ትሱኑ : ወትትገበሩ : ተግባርክሙ:: ወትትቀነዩ : በእደዊክሙ : ዘኸመ: መሀርናክ
12 ሙ::=ፃ ክሙ: ትሐሩ:በኒረት:ለኅበ:እለ:ለፍለ: ወሊትጽህቅዎ:ወለሊሁኒ::=ፃ 0
13 ወንፈቅድ: ታእመሩ: እኅዊነ: በእንተ: እለ:ኖሙ:ክሙ: ሊትተክዙ:ክሙ: እፅኩ: እለ : ቅቡ
ዟን : ተስፋሆሙ::=ፃ

Quia non vocavit nos Deus ad impuritatem, ſed ad ſanctificationem. Et nunc 7
qui contradicit, non homini contradicit, ſed Deo qui dedit nobis Spiritum ſan- 8
ctum. Et de charitate fraterna non neceſſe habetis ut ſcribam vobis, voſmet ipſi 9
docti apud Deum eſtis, ad diligendum fratres veſtros. Et facitis illud cum omni- 10
bus fratribus veſtris in tota Macedonia: & obſecramus vos fratres noſtros, ut
multiplicetis & abundetis. Operam detis manſueti fieri, & agatis opera ve- 11
ſtra, & operemini cum manibus veſtris, ſicut docuimus vos, ut incedatis honeſtè 12
apud eos qui foris ſunt, & non ſoliciti ſitis de quoquam. Et volumus ut ſciatis 13
fratres noſtri, de dormientibus, quòd non contriſtemini ſicut illi quorum ſpes
eſt irrita.

Versio VULGATA LATINA.

7 8 Non enim vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem. Itaque qui
hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum: qui etiam dedit Spiritum suum
9 sanctum in nobis. De charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribe-
10 re vobis: ipsi enim vos à Deo didicistis ut diligatis invicem. Etenim illud fa-
citis in omnes fratres in universa Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, ut ab-
11 undetis magis, Et operam detis ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis,
& operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis: & ut honestè ambuletis
12 ad eos qui foris sunt: & nullius aliquid desideretis. Nolumus autem vos igno-
rare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut & cæteri, qui spem non
13 habent. Si enim credimus quòd Jesus mortuus est, & resurrexit: ita & Deus eos,
14 qui dormierunt per Jesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in ver-
bo Domini, Quia nos, qui vivimus, qui residui sumus in adventum Domini, non
15 præveniemus eos, qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus in jussu, & in voce
Archangeli, & in tuba Dei descendet de cœlo: & mortui, qui in Christo sunt,
16 resurgent primi. Deindè nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur
cum illis in nubibus obviàm Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus.
17 Itaque consolamini invicèm in verbis istis.

CAP. V.

1 DE temporibus autem, & momentis, fratres, non indigetis ut scribamus vobis.
2 Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet.
3 Cùm enim dixerint, Pax, & securitas; tunc repentinus eis superveniet interitus,
4 sicut dolor in utero habenti, & non effugient. Vos autem, fratres, non estis in te-
5 nebris, ut vos dies illa tanquam fur comprehendat: Omnes enim vos filii lucis
6 estis, & filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum. Igitur non dormiamus
7 sicut & cæteri, sed vigilemus, & sobrii simus. Qui enim dormiunt, nocte dormi-
8 unt: & qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt. Nos autem, qui diei sumus, sobrii simus, in-
duti loricam fidei & charitatis, & galeam spem salutis:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 8 * لِأَنَّ اللّٰهَ مَا دَعَانَا إِلَى النَّجَاسَةِ بَلْ إِلَى الْقَدَاسَةِ * فَمَنْ يُخَالِفُ إِذًا فَمَا يُخَالِفُ إِنْسَانًا * بَلْ إِمَّا
9 يُخَالِفُ اللّٰهَ الَّذِي أَعْطَاكُمْ رُوحَهُ الْقُدُّوسَ * فَأَمَّا عَنِ الْمَحَبَّةِ الْأَخَوِيَّةِ * فَلَيْسَتْ بِكُمْ حَاجَةٌ
10 أَنْ أَكْتُبَ إِلَيْكُمْ * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ أَنْفُسُكُمْ قَدْ عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ أَنْ تُحِبُّوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا * وَإِنَّكُمْ
تَعْمَلُونَ ذٰلِكَ بِجَمَاعَةِ الْإِخْوَةِ الَّذِينَ بِمَكْدُونِيَّةَ كُلِّهَا * فَنَسْأَلُكُمْ أَيُّهَا الْإِخْوَةُ أَنْ تَزْدَادُوا فِيهَا
11 وَتُصَاعِفُوهَا كَثِيرًا * وَأَنْ تَسْكُتُوا وَتَعْمَلُوا أَعْمَالَكُمْ وَتَعْمَلُوا بِأَيْدِيكُمْ كَمَا وَصَّيْنَاكُمْ * أَنْ
12 تَسْتَسِيرُوا لَدَى الْبَرَّانِيِّينَ بِرَيٍّ مَمْدُوحٍ * وَلَا تَحْتَاجُونَ إِلَى أَحَدٍ * ثُمَّ

* قِرَاءَةٌ لِلْمُوتَى *

13 * وَمَا نُرِيدُ أَيُّهَا الْإِخْوَةُ أَنْ يَعْدُوَ عَلَيْكُمْ أَمْرُ الرَّاقِدِينَ * لِكَيْلَا تَحْزَنُوا كَمَا يَحْزَنُ وَبَاقِي النَّاسِ
14 الَّذِينَ لَا رَجَا لَهُمْ * لِأَنَّنَا إِنْ كُنَّا نُصَدِّقُ أَنَّ الْمَسِيحَ مَاتَ وَقَامَ * فَكَذٰلِكَ وَالرَّاقِدِينَ بِأَمَانَةٍ
15 يَسُوعُ يُعِيدُهُمُ اللّٰهُ مَعَهُ * هٰذَا إِمَّا نَقُولُهُ لَكُمْ بِقَوْلِ * الرَّبِّ أَنَّنَا نَحْنُ الْأَحْيَاءَ الَّذِينَ نَبْقَى إِلَى وُرُودِ
16 الرَّبِّ لَنْ نَسْبِقَ الرَّاقِدِينَ * لِأَنَّ الرَّبَّ نَفْسَهُ بِأَمْرِهِ بِصَوْتِ رَئِيسِ الْمَلَائِكَةِ * وَبُوقِ اللّٰهِ
17 يَنْحَدِرُ مِنَ السَّمَاءِ * وَالْمَوْتَى بِالْمَسِيحِ يَقُومُونَ أَوَّلًا * ثُمَّ نَحْنُ الَّذِينَ قَدْ نَبْقَى أَحْيَاءً نُخْطَفُ
مَعَهُمْ فِي السُّحُبِ جَمِيعًا إِلَى اسْتِقْبَالِ الرَّبِّ فِي الْهَوَاءِ * وَهٰكَذَا نَكُونُ مَعَ الرَّبِّ دَائِمًا *
18 * فَلِذٰلِكَ عَزُّوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا بِهٰذِهِ الْأَقْوَالِ

* قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ الرَّابِعَةِ وَالْعِشْرِينَ *

* الرُّوحَانِيَّةِ *

* الْفَصْلُ الْخَامِسُ *

1 * فَأَمَّا عَنِ الْأَزْمِنَةِ وَالْأَوْقَاتِ * أَيُّهَا الْإِخْوَةُ فَلَيْسَتْ بِكُمْ حَاجَةٌ أَنْ نَكْتُبَ إِلَيْكُمْ *
2 3 * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ أَنْفُسُكُمْ تَعْلَمُونَ يَقِينًا أَنَّ يَوْمَ الرَّبِّ هٰكَذَا يَجِيءُ كَالسَّارِقِ فِي اللَّيْلِ * وَإِنَّهُمْ
4 إِذَا قَالُوا سَلَامَةٌ وَحِيَاطَةٌ * حِينَئِذٍ يَدْهَمُهُمُ الْهَلَاكُ بَغْتَةً * كَالْمَخَاضِ الَّذِي يَدْهَمُ الْحُبْلَى وَلَا
5 يَفْلِتُونَ * فَأَنْتُمْ أَيُّهَا الْإِخْوَةُ لَسْتُمْ فِي ظُلْمَةٍ لِيُدْرِكَكُمُ الْيَوْمُ كَاللِّصِّ * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ كُلُّكُمْ
6 أَبْنَاءُ النُّورِ أَنْتُمْ وَبَنُو النَّهَارِ * وَلَسْتُمْ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا أَبْنَاءَ الظُّلْمَةِ * فَلَا نَرْقُدْ إِذًا كَبَاقِي النَّاسِ *
7 بَلْ فَلْنَسْهَرْ وَنَصْحُ * لِأَنَّ الرَّاقِدِينَ يَنَامُونَ لَيْلًا * وَالَّذِينَ يَسْكَرُونَ يَسْكَرُونَ لَيْلًا *
8 فَإِذْ نَحْنُ مِنَ النَّهَارِ * فَلْنَصْحُ لَابِسِينَ دِرْعَ الْأَمَانَةِ وَالْمَحَبَّةِ وَخُوذَةَ الرَّجَاءِ الْخَلَاصِ *

Deus enim non vocavit nos ad impuri- 7
tatem, sed ad sanctitatem. Proinde qui 8
refragatur, non refragatur homini, sed
Deo sanè refragatur qui dedit vobis spi-
ritum suum sanctum. Cæterùm de fra- 9
terna charitate, non necesse habetis ut
scribam vobis: quoniam vos ipsos edo-
cuit Deus ut diligatis alii alios. Et 10
quidem hoc docetis in ecclesia fratrum
qui sunt in tota Macedonia. Rogamus
autem vos ô fratres, ut proficiatis in
ea, multùmque congeminetis illam: Et 11
ut sileatis, & agatis negotia vestra, &
propriis manibus operemini, quemad-
dum præcepimus vobis ut vos gerete- 12
tis erga extraneos modo laudabili: &
nullius indigebitis. Hucusque.

Lectio pro defunctis.

Nolumus autem ô fratres, lateat vos 13
res occumbentium, ut ne doleatis, quem-
admodum dolent & cæteri homines qui
spem non habent. Nam si credimus quòd 14
Christus mortuus est & resurrexit: ita
etiam occumbentes in fide Jesu, suscita-
bit Deus cum ipso. Hoc sanè dicimus 15
vobis Domini sermone, quòd nos vivi,
qui reliqui erimus ad adventum Do-
mini, haudquaquam præveniemus eos
qui occubuerunt. Quoniam Dominus 16
ipse proprio imperio cum voce principis
Angelorum ac tubâ Dei descendet de
cœlo; & mortui in Christo, resurgent
primùm. Deinde nos qui remanserimus 17
vivi, rapiemur simul cum eis per nubes,
in occursum Domini in aëra: & ita eri-
mus cum Domino semper.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Propterea consolemini alii alios hisce 18
sermonibus spiritualibus.

CAP. V.

DE temporibus autem & momentis, 1
ô fratres, non est opus ut scribamus vo-
bis. Vos enim ipsi certò scitis quòd di- 2
es Domini ita sit venturus, ut fur in
nocte. Et quòd cùm dixerint, Pax & 3
securitas: tunc obruet eos exitium re-
pentè veluti dolor partus qui prægnan-
tem obruit: nec effugient. At vos fra- 4
tres, non estis in tenebris, ut dies il-
le tanquam fur vos deprehendat: Siqui- 5
dem vos omnes filii lucis estis, ac filii
diei: neque sumus filii noctis neque fi-
lii tenebrarum. Ne dormiamus igitur 6
ut reliqui homines, sed vigilemus & ve-
spiscamus. Nam qui dormiunt, nocte 7
dormiunt: & qui inebriantur, nocte in-
ebriantur. At nos, quum simus filii di- 8
ci, vespiscamus, induti thorace fidei et
charitatis, & galeâ spei salutis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወእመኵሙሰ: ንትለመን: ከመ: ሞተ: ክርስቶስ: ወተንሥአ: ካሚሁ: ያንሥኦሙ: እግዚአብሔ
15 ር: ለመውታን: በኢየሱስ: ወያመጽኦሙ: መስሌሁ::=ፁ ወዘንተ: ንነግረኵሙ: በቃለ: እግ
ዚአብሔር: ንሕነ: እለ: ሕያዋን: እለ: ሀለውነ: ለመ: መጽአተ: እግዚእነ: ኢንብጽሖሙ: ለመ
16 ውታን::=ፁ ወይወርድ: እግዚእነ: እመሰማይ: በትእዛዝ: ወበቃለ: ሊቀ: መላእክት: ወንፋ
ሓተ: ቀርን: ዘእመሓቡ: እግዚአብሔር: ወይትነሥኡ: መውታን: በክርስቶስ: ይቀድሙ::=ፁ
17 ወእመዝ: ንሕነ: እለ: ሕያዋን:: ወእለሂ: ተረፍነ: ይመሠጡነ: መስሌሁ: በደመና: ውስተ:
ቅበላሁ: ለእግዚእነ: ውስተ: ደመና: ወንሄሉ: እንከ: ዘልፈ: ኀበ: እግዚእነ::=ፁ

ቲ ዘሚካሌል : መንበብ::=ፁ

ወይእዜኒ : መሀሩ : ቢጸክሙ : ዘንተ : ነገረ::=ፁ

Et si credimus quòd mortuus est Christus & resurrexit, ita suscitabit Deus mor- 14
tuos in Jesu, & adducet eos secum. Et hoc dicimus vobis in verbo Dei, nos vivi 15
qui reliqui erimus in adventu Domini nostri, non perventemus ad mortuos. Et 16
descendet Dominus noster à cœlo in jussu, & in voce principis angelorum & fla-
tu cornu quod à Deo, & suscitabuntur mortui in Christo primùm. Et tunc nos 17
vivos, & reliquias nostrorum rapient cum eo in nubes, in occursum Domini
nostri in nubibus: & erimus deinde semper apud Dominum nostrum.

Die Michaelis, lectio.

Et nunc docete fratres vestros hunc sermonem. 18

1 ቲ: በእንተሰ: ዕድሜሁ: ወፅዋቴ: ለኅዊነ: ሊይትፈቀድ: ንጽሐፍ: ለኵሙ::=ፁ ለቢኵሙ: ታለመ
2 ረ: ጥዩቀ: ከመ: ዕለተ: እግዚእነ: ከመ: ሰራቂ: ቢሊተ: ከማሁ: ትመጽእ::=ፁ ለመ: ይብ
3 ሉ: ደኅሳን: ወሰላመ: ግብተ: ይመጽኦሙ: ተሠርዎ: ከመ: ፅንስት: እንተ: ውስተ: ጣእመ
4 መ: ወሊይክሉ: ለመስጦ::=ፁ ወእንትሙሰ: ለኅዊነ: ሊኮንክሙ: ጽልመተ: ከመ: ትርካብ
5 ክሙ: ይእቲ: ዕለት: ከመ: ሰራቂ::=ፁ እስመ : ኵልክሙ: ወሉደ : ብርሃን: ለንትሙ: ወወ
6 ሉደ: መዓልት: ወሊኮነ: ቢሊተ: ወሊጽልመት::=ፁ ሊንኡመ: እንክ: ከመ: እልኩ: ንንቃህ: ወን
7 ዋበ::=ፁ እስመ: እለ: ይነውሙ: በሊተ: ይነውሙ:: ወእለሂ: ይሰክረ: በሊተ: ይሰክረ::=ፁ
8 ወንሕነሰ: እንዘ: መዐልት: ውእቱ: ንንቃህ: ወንልበስ: ልብሰ: ሃጻን: በሀይማኖት: ወበተፋቅሮ:
ወንትቀጸል : ጌራ : መድኀኒት: ተስፋነ::=ፁ

Et nos qui sumus ex die, vigilemus & induamur lorica fidei & charitatis, & galea spei salutis. 8

1 Et de temporibus & momentis, fratres, non indigetis ut scribam vobis. 1
2 Vos enim ipsi certò scitis quòd dies Domini ita sit venturus, ut fur in nocte. 2
3 Et quòd cùm dixerint, Pax & securitas: tunc obruet eos exitium repentè veluti dolor partus qui prægnantem obruit: nec effugient. 3
4 At vos fratres, non estis in tenebris, ut dies ille tanquam fur vos deprehendat: 4
5 Quia omnes vos filii lucis estis, & filii diei, & non sumus noctis neque tenebrarum. 5
6 Ne dormiamus igitur ut reliqui, vigilemus & intelligamus. Quia qui dormi- 6
unt, nocte dormiunt; & qui inebriantur, nocte inebriantur. Et nos dum dies 7
est, vigilemus, & induamus vestem ferream, in fide & charitate, & coronati su- 8
mus galeâ salutis, i. e. spe nostrâ.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. ΚΕΦ. ε'. Ζ'.

9 Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ
Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in assertionem salutis per
Dominum nostrum Jesum Christum, Mortuum pro nobis, ut sive vigi-
10 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγο-
lemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus. Ideò consolamini alii alios, &
11 ρῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ
ædificate unus unum, sicut & facitis. Rogamus autem vos, fratres,
12 οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε. Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ,
nosse laborantes in vobis, & præsidentes vobis in Domino, & admonentes
εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ (ε) προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας
vos: Et diligere illos super exabundanti in charitate, propter opus illorum.
13 ὑμᾶς· Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
Pacem habete in vobismetipsis. Rogamus autem vos, fratres, monete
14 εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, νουθετεῖτε
inordinatos, consolamini pusillanimes, sustinete infirmos, longanimes estote
τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε
ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper
15 πρὸς πάντας. Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε
bonum sectamini & in invicem, & in omnes. Semper gaudete.
16 τὸ ἀγαθὸν (ζ) διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε χαίρετε.
Indesinenter orate. In omni gratias agite: hæc enim voluntas Dei
17
18 Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο (η) γὰρ θέλημα Θεοῦ
in Christo Jesu in vos. Spiritum ne extinguite. Prophetias ne nihili
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. Τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε. Προφητείας μὴ ἐξουθε- 19 20
facite. Omnia explorate: bonum tenete. Ab omni specie
νεῖτε. Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε. Ἀπὸ παντὸς εἴδους 21
mala abstinete. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos omninò perfectos: 22
πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· 23
Ζ' & integer vester spiritus, & anima, & corpus inculpatè in ad-
καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρ-
ventu Domini nostri Jesu Christi servetur. Fidelis ille vocans vos, qui
ουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς 24
etiam faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres
καὶ ποιήσει. Ἀδελφοὶ, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς 25
omnes in osculo sancto. Adjuro vobis Dominum, legi 26
πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. (θ) Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι 27
epistolam omnibus sanctibus fratribus. Gratia Domini nostri Jesu
τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 28
Christi vobiscum. Amen.
Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Thessalonicenses prima scripta est ab Athenis.

(†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ἐν στίχοις ϛχγ'.

MS. A. (ε) προϊσταμένους (ζ) διώκετε εἰς (η) γάρ ἐστιν θέλημα ··· Θεοῦ εἰς ὑμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. (θ) Ἐνορκίζω (†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α'. ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܫܘܝ ܠܢ ܐܠ ܚܡܬܐ ܐܠܐ ܠܚܝܐ ܘܦܘܪܩܢ ܕܥܒܕ ܥܡ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. *
10 ܕܡܝܬ ܥܠ ܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܕܢܗܘܐ ܚܝܐ ܥܡ ܗܘ ܡܫܝܚܐ. * ܗܟܝ ܐܢ ܢܫܬܗܪ ܐܘ ܢܢܡ
11 ܢܗܘܐ ܥܡ ܗܘ ܡܫܝܚܐ. ܘܗܫܐ ܡܬܢܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܚ ܠܚܕ ܐܚ ܠܚܕ ܐܝܟ ܕܐܢ ܥܒܕܝܢ.
ܐ * ܐ * ܐ *

Versio VULGATA LATINA.

9 Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum
10 nostrum Jesum Christum, Qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive
11 dormiamus, simul cum illo vivamus. Propter quod consolamini invicèm, & ædifi-
12 cate alterutrum, sicut & facitis. Rogamus autem vos, fratres, ut noveritis eos, qui la-
13 borant inter vos, & præsunt vobis in Domino, & monent vos, Ut habeatis illos
14 abundantiùs in charitate propter opus illorum: pacem habete cum eis. Rogamus
autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos,
15 patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed sem-
16 per quod bonum est sectamini in invicèm, & in omnes. Semper gaudete.
Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite: hæc est enim voluntas Dei 17 18
in Christo Jesu, in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. Prophetias no- 19 20
lite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete, Ab omni specie 21 22
mala abstinete vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer 23
spiritus vester, & anima, & corpus sine querela in adventu Domini nostri Jesu
Christi servetur. Fidelis est, qui vocavit vos: qui etiam faciet, Fratres, orate 24 25
pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adjuro vos per Dominum, 26 27
ut legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus. Gratia Domini nostri Jesu 28
Christi vobiscum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * قِرَاءَةُ الجُمُعَةِ مِنَ الجُمُعَةِ الرَّابِعَةِ وَعِشْرِينَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * لِأَنَّ اللهَ مَا جَعَلَنَا
10 لِلسَّخَطِ، بَلْ لِاسْتِصْنَاعِ الخَلَاصِ بِرَبِّنَا يَسُوعَ المَسِيحِ * الَّذِي مَاتَ مِنْ أَجْلِنَا، لِكَيْ إِنْ سَهِرْنَا
11 أَوْ رَقَدْنَا نَعِيشَ مَعَهُ جَمِيعًا. ثُمَّ * فَلِهَذَا عِزُّوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا، وَلْيَبْنِ أَحَدُكُمُ الآخَرَ كَمَا
12 قَدْ تَعْمَلُونَ * أَيُّهَا الإِخْوَةُ نَسْأَلُكُمْ أَنْ تَعْرِفُوا قَدْرَ الَّذِينَ يَتْعَبُونَ فِيكُمْ * وَالمُتَقَدِّمِ وَوُقُوفِهِمْ فِيكُمْ
13 عَلَى حَسَبِ الرَّبِّ. وَالَّذِينَ يَعِظُونَكُمْ * وَحَسِبُوهُمْ فِي المَحَبَّةِ فَوْقَ الزِّيَادَةِ كَثِيرًا مِنْ أَجْلِ عَمَلِهِمْ *
14 وَسَالِمُوا فِي أَنْفُسِكُمْ. * قِرَاءَةُ الأَحَدِ المَعْرُوفِ بِالمَرِيسِيِّ وَالعَشَّارِ * أَيُّهَا الإِخْوَةُ نَطْلُبُ
إِلَيْكُمْ أَنْ تَعِظُوا الَّذِينَ لَا تَرْتِيبَ لَهُمْ * وَتَعَزُّوا الصِّغَارَ نُفُوسَهُمْ * وَتَحْمِلُوا المَرْضَى وَالضُّعَفَاءَ *
15 وَتَتَمَهَّلُوا عَلَى الكُلِّ * وَاحْذَرُوا أَلَّا يُجَازِيَ أَحَدٌ أَحَدًا عِوَضَ سَرٍّ سَرًّا * بَلِ اطْلُبُوا الخَيْرَ
16 دَائِمًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ وَلِلْكُلِّ * افْرَحُوا دَائِمًا * صَلُّوا بِلَا تَوَقُّفٍ * اشْكُرُوا فِي كُلِّ حَظٍّ * لِأَنَّ
17 هَذِهِ هِيَ مَشِيئَةُ اللهِ الَّتِي يُرِيدُهَا مِنْكُمْ بِيَسُوعَ المَسِيحِ * الرُّوحَ لَا تُطْفِئُوهُ * النُّبُوءَةَ لَا تَحْقِرُوهَا *
18 * امْتَحِنُوا الأَشْيَاءَ كُلَّهَا * وَتَمَسَّكُوا بِالجَوْدِ مِنْهَا * وَمِنْ كُلِّ نَوْعٍ خَبِيثٍ ابْتَعِدُوا * وَإِلَهُ السَّلَامَةِ نَفْسُهُ
19 يُقَدِّسُكُمْ بِكُمَالِيَّتِكُمْ * وَلْيَحْفَظْ رُوحَكُمْ وَنَفْسَكُمْ وَجِسْمَكُمْ كَامِلًا بِلَا مَعَابٍ فِي وُرُودِ رَبِّنَا
20 يَسُوعَ المَسِيحِ * صَادِقٌ هُوَ الَّذِي دَعَاكُمْ * وَسَيَعْمَلُ وَعْدَهُ * أَيُّهَا الإِخْوَةُ صَلُّوا مِنْ أَجْلِنَا *
21 * قَبِّلُوا الإِخْوَةَ كُلَّهُمْ بِقُبْلَةٍ قُدْسِيَّةٍ * أَسْتَحْلِفُكُمْ بِالرَّبِّ أَنْ تُقْرَأَ هَذِهِ الرِّسَالَةُ عَلَى جَمَاعَةِ
22 الإِخْوَةِ القِدِّيسِينَ * نِعْمَةُ رَبِّنَا يَسُوعَ المَسِيحِ مَعَكُمْ أَمِينَ *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ quartæ post Pentecosten.

Quoniam Deus non posuit nos ad iram, sed ad acquirendam salutem per Dominum nostrum Jesum Christum, Qui mortuus est pro nobis, ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum eo vivamus. Hactenus. Quare consolemini alii alios, & alter alterum ædificet, ut jam facitis. O fratres, obsecramus vos ut agnoscatis dignitatem eorum qui laborant inter vos, & quorum status eminet inter vos in charitate Domini, quique vos monent: Et æstimetis eos in charitate supra quàm addi possit, vehementer, propter opus ipsorum: & pacem habete in vobis ipsis.

Lectio Dominicæ quæ vocatur Pharisæi & Publicani.

O fratres, precamur vos ut moneatis eos quibus non est ordo, & consolemini eos quorum pusilli sunt animi, & toleretis ægros ac debiles, & longanimes sitis erga omnes. Et cavete nequis alii rependat pro malo malum: sed bonum curate semper vobis invicem & omnibus. Gaudete semper. Orate sine intermissione. Gratias agite in omni re: hæc enim est voluntas Dei, quam vult à vobis per Jesum Christum. Spiritum ne extinguatis. Prophetiam ne spernatis. Explorate res omnes, & optimas earum tenete. Et ab omni modo malo recedite. Et Deus ipse pacis sanctificet vos omnes: servétque spiritum vestrum, & animam, corpusque vestrum integrum sine culpa in adventu Domini nostri Jesu Christi. Fidelis est qui vocavit vos, & exequetur promissum suum. O fratres, orate pro nobis. Osculamini fratres omnes osculo sancto. Adjuro vos per Dominum, ut recitetur hæc epistola omnibus fratribus sanctis. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ex Athenarum urbe, missaque per Timotheum.

Et Deo gloriæ hus perennis ac sempiterna, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወናስተበቍዐክሙ : ለኀዊነ : ገለጽዎሙ : ለዝሉፋን : ናዝዝዎሙ : ለትኩዛን : ጸርፎሙ:
15 ለድኩማን: ተዐገስዎ: ለኵሉ:=: ዑቁ: ሊትፋድዩ: እኩየ: ህየንተ:ለኀ ት:ዘፅፈ:ሠናይ:
16 ግበሩ : ለቢጾክሙ: ወለኵሉ: :=: ወተፈሥሑ: በኵሉ: ጊዜ:=: ወጸልዩ: ዪትረ:=:
17 ለእኵቱ:በኵሉ:ዝው እቱ:ፈቃዱ:ለእግዚአብሔር:በክር ስቶስ: ሊየሱስ: በለንቲለክሙ:=:
18 መንፈሰ: ሊታጥፉ:=: ወተነብዮ: ሊትመንኑ:=: ወኵሎ: ለመክሬ: ወዘሠናይ: ለጽኑ
19 ዑ::=: ወተገሐሡ:እመኵሉ:መግባረ:እኩይ::=: 2 ወውእቱ:ኢሎሳከ:ሰላመ:
20 ይቀድሰክሙ:ፍጹመ:ወያጥዒክሙ:ነፍሰክሙ:ወመንፈሰክሙ: ወሥጋክሙ: በንጹሕ:ለመጽአ
21 ተ:እግዚእነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ:: ወይዕቀብክሙ:=: ጸድቅ:ውእቱ:ዘጸወዐክሙ:ወገብረ:
22 ለክሙ:=: ለኀዊነ:ጸልዩ:ለነ:=: ለመኑክሙ:ኵሎሙ:ለኀዊነ:በሊቃ:ቅድሰት::=:
ለመሐለክሙ:በእግዚእነ:ታነበዋ: ለዛቲ:መጽሐፍ: ለስኵሉ:ለኀዊነ::=: ጸጋሁ: ላእግ
ዚእነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ:መስዐክሙ:ለጫን::=: ለስብለ:ተስሎንቄ:=:

14
15
Et precamur vos fratres nostri, corripite contumeliosos, consolamini tristes, sublevate infirmos, patientes estote erga omnes. Cavete ne rependatis malum pro malitia, semper benefacite fratribus vestris, & omnibus. Et gaudete in omni tempore: Et orate frequenter: Gratias agite pro omnibus: hæc est voluntas Dei in Christo Jesu propter vos. Spiritum ne extinguatis: Et prophetiam ne spernatis: Et omnia probate, & quod bonum est firmiter tenete: Et declinate ab omni opere malo. Et ipse Deus pacis sanctificabit vos perfectè, & redintegrabit vos animâ vestrâ, & spiritu vestro, & corpore vestro purè, in adventum Domini nostri Jesu Christi, & custodiet vos. Justus est qui vocavit vos, & operator pro vobis est. Fratres noster, orate pro nobis. Salutârunt vos omnes fratres nostri, in salutatione sancta. Adjuro vos in Domino nostro, ut legatis hanc epistolam omnibus fratribus nostris. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum, Amen.
Thessalonicensibus.

16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* THESSALONICENSES *secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 Paulus, & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium, in Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & 2 Domino Jesu Christo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسَالَةُ القِدِّيسِ بُولُسَ الثَّانِيَةُ إِلَى التَّسَالُونِيكِيِّينَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ الرَّسَائِلِ تَاسِعَةٌ *

* الفَصْلُ الأَوَّلُ * * قِرَاءَةُ الأَنْبِيَّينِ مِنَ الجُمُعَةِ الخَامِسَةِ وَعِشْرِينَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ *

1 * مِنْ بُولُسَ وَسِيلْوَانُوسَ وَتِيمُوثَاوُسَ إِلَى بِيعَةِ تَسَالُونِيكِيَّةَ المَحْصَنَةِ بِالإِلَهِ أَبِينَا وَالرَّبِّ يَسُوعَ
2 المَسِيحِ * نِعْمَةٌ لَكُمْ وَسَلَامَةٌ مِنَ الإِلَهِ أَبِينَا وَالرَّبِّ يَسُوعَ المَسِيحِ *

Epistola Sancti PAULI SECUNDA AD *THESSALONICENSES*: estque in numero Epistolarum nona.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ quintæ post Pentecosten.

A Paulo & Silvano ac Timotheo, ad Ecclesiam Thessalonicæ devotam Deo Patri nostro, & Domino Jesu Christo. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብለ:ተስሎንቄ: ወተጽሕፈ:እንዘ:ሀሎ:ብሔረ:ሮሜ:=:
በጊብዐ : ሰንበት : መንባብ:=:

1 a ጳውሎስ: ወስልዋናስ: ወጢሞቴዎስ: ለቤተ: ክርስቲያን:ዘተስሎንቄ:በእግዚአብሔር:አቡ
ነ:ወእግዚእነ:ሊየሱስ: ክርስቶስ: :=: a
2 ሰላም:ለክሙ:ወጸጋ: እግዚአብሔር:አቡነ: ወእግዚእነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ:=:

THESSALONICENSIBUS.

Et scripta fuit quum esset in civitate Romæ.

Quarto sabbato, lectio.

CAPUT I.

Paulus & Silvanus & Timotheus domui Christianorum Thessalonicæ in Deo Patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo. Pax vobis & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Gratias agere debemus Deo ſemper pro vobis, fratres, ita ut dignum eſt,
3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ, καθὼς ἄξιόν ἐστι, Α'.
quoniam ſuperaugeſcit fides veſtra, & abundat charitas uniuſcujuſque omnium
ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων
veſtrûm in invicem: Ut nos ipſos in vobis gloriari in Ec-
4 ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· Ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν (α) καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκ-
cleſiis Dei, pro patientia veſtra, & fide in omnibus perſe-
κλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν, καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγ-
cutionibus veſtris, & tribulationibus quas ſuſtinetis: Indicium certum juſti
5 μοῖς ὑμῶν, καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε· Ἔνδειγμα τῆς δικαίας
judicii Dei, ad dignos cenſeri vos regno Dei, pro quo
κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς
& patimini. Si quidem juſtum apud Deum retribuere tribulantibus
6 καὶ πάσχετε. Εἴπερ δίκαιον παρὰ (β) Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν
vos tribulationem: Et vobis tribulatis relaxationem nobiſcum, in re-
7 ὑμᾶς θλῖψιν· Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀπο-
velatione Domini Jeſu de cœlo cum angelis virtutis ejus, In
8 καλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, Ἐν
igni flammæ, dantis vindictam non ſcientibus Deum, & non obedi-
πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπα-
entibus Evangelio Domini noſtri Jeſu Chriſti. Qui pœnas luent,
9 κούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἵτινες δίκην τίσουσιν,
exitium æternum, à facie Domini, & à gloria fortitu-
(γ) ὄλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύ-
dinis ejus: Cùm venerit glorificari in Sanctis ſuis, & admirabilis
10 ος αὐτοῦ· Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆ-
fieri in omnibus credentibus, (quia creditum eſt teſtimonium noſtrum ſuper vos,)
ναι ἐν πᾶσι τοῖς (δ) πιστεύουσιν, (ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς,)
in die illo. In quod etiam oramus ſemper pro vobis,
11 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν,
ut vos dignetur vocatione Deus noſter, & impleat omnem bonam vo-
ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ (ε) πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
luntatem bonitatis, & opus fidei in virtute: Ut glorificetur
κίαν ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· Ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ 12
nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti in vobis, & vos in illo, ſecundùm
ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ (ζ) ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ
gratiam Dei noſtri, & Domini Jeſu Chriſti.
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

CAP. II. Β'.

Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini noſtri Jeſu
Β' Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 1
Chriſti, & noſtræ congregationis in ipſum, Ad non citò dimove-
Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆ- 2
ri vos à ſenſu, neque turbari, neque per ſpiritum, neque per
ναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, (α) μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ
ſermonem, neque per epiſtolam tanquam per nos, quaſi quòd inſtet dies
λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα (β) τοῦ
Chriſti. Ne quis vos ſeducat ſecundùm ullum modum: Quoniam ſi non ve-
Χριστοῦ. Μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλ- 3
nerit diſceſſio primùm, & revelatus fuerit homo peccati, ille filius
θῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς
perditionis: Ille oppoſitus, & elatus ſupra omnem dictum
τῆς ἀπωλείας· Ὁ ἀντικείμενος, καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον 4
Deum aut numen, ita ut eum in templum Dei tanquam Deum ſedere,
Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ (γ) Θεοῦ ὡς Θεὸν καθίσαι,
oſtendentem ſeipſum quòd ſit Deus. Non meminiſtis, quòd adhuc exiſtens apud
ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστι Θεός. Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὢν πρὸς 5
vos, hæc dicebam vobis? Et nunc obſtaculum ſcitis, ad reve-
ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυ- 6
lari eum in ſuo ipſius tempore. (Nam myſterium jam operatur
φθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ (δ) ἑαυτοῦ καιρῷ. (Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται 7
iniquitatis, ſolùm tenens nunc, donec è medio fiat:)
τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται·)

Κεφ. α'. MS. A. (α) ἐγκαυχᾶσθαι (β) τῷ Θεῷ (γ) * ὀλέθριον (δ) πιεύσασιν, (ε) πληρώσει (ζ) * ἡμῖν
σαι, ἀποδεικνύοντα (δ) αὐτοῦ Κεφ. β'. MS. A. (α) μηδὲ (β) τοῦ Κυρίου. (γ) Θεοῦ καθί-

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

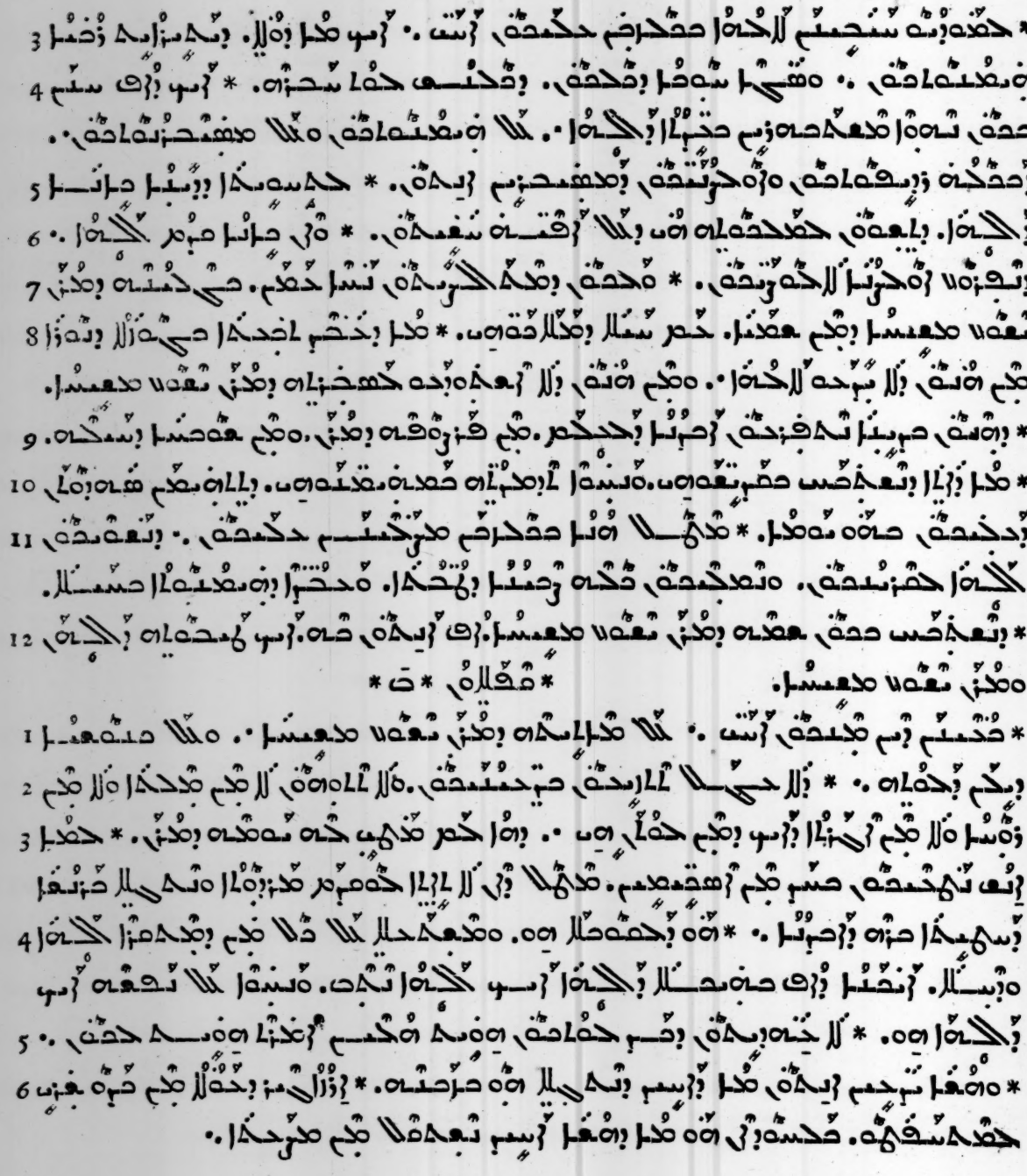

Gratias agere debemus Deo ſemper de vo- 3
bis, fratres mei, ut par eſt, quòd magis au-
geſcat fides veſtra, ac multiplicetur charitas
veſtrûm omnium uniuſcujuſque erga proxi-
mum ſuum: Adeò ut & nos de vobis glorie- 4
mur in Eccleſiis Dei ob fidem veſtram, &
tolerantiam veſtram in omni perſecutione
veſtra, & oppreſſionibus veſtris quas ſuſti-
netis, Ad demonſtrationem juſti judicii Dei, 5
ut digni habeamini regno ipſius, pro quo pa-
timini. Et quandoquidem juſtum eſt coram 6
Deo rependere oppreſſionem oppreſſoribus
veſtris: Vos etiam qui opprimimini, vivi- 7
ficabit nobiſcum in revelatione Domini no-
ſtri Jeſu Chriſti de cœlo, cum virtute ange-
lorum ſuorum: Quum facturus eſt ultionem 8
cum ardore ignis, de iis qui non noverunt
Deum, & de iis qui non agnoverunt Evan-
gelium Domini noſtri Jeſu Chriſti. Hi enim 9
in judicio pœnas luent perditionis æternæ,
à facie Domini noſtri, & à gloria virtutis e-
jus, Quum venerit ut glorificetur in Sanctis 10
ſuis, & oſtendat miracula ſua in fidelibus
ſuis, ut credatur teſtimonium noſtrum de vo-
bis in die illo. Propterea ſemper oramus pro 11
vobis, ut dignos vos efficiat Deus vocatione
veſtrâ, & adimpleat vos omni voluntate *ope-*
rum bonorum, & actionibus fidei in virtute:
Ut laudibus exornetur in vobis nomen Do- 12
mini noſtri Jeſu Chriſti, & vos in illo, ſecun-
dùm gratiam Dei noſtri, & Domini noſtri
Jeſu Chriſti.

CAP. II.

Obſecramus autem vos, fratres mei, ob ad- 1
ventum Domini noſtri Jeſu Chriſti, & noſtrî
aggregationem ad eum, Ne citò vacilletis in 2
mentibus veſtris, neque obſtupeſcatis ne-
que à ſermone, neque à ſpiritu, neque ab e-
piſtola, acſi à nobis eſſet, quòd ecce inſtet
dies Domini noſtri. Ne quis imponat vobis 3
ullo modo: quoniam niſi venerit priùs re-
bellio, & revelatus fuerit homo ille peccati,
filius perditionis, Qui adverſarius eſt, & 4
effertur ſupra omnem qui vocatur Deus &
religio, adeò ut & in templo Dei, tanquam
Deus ſedeat, & oſtentet ſeipſum quaſi Deus
ſit. Nónne in memoriam revocatis, quòd 5
quum apud vos eſſem, hæc dixerim vobis?
Et nunc ſcitis quid detineat quin revelatur 6
ſuo tempore. Myſterium enim iniqui illius 7
jam incœpit ſedulò agere, dummodò id quod
nunc detinet, tollatur è medio.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ርቱዕ፡ ናለኵሎቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ በኵሉ፡ ጊዜ ፡ በእንቲአክሙ ፡ አኀዊነ፡ በእሙ ፡ ይደልወ፡
እስመ፡ ዐብየት፡ ሃይማኖትክሙ ፡ ወፈድፋደ ፡ ተፋቅሮትክሙ ፡ መስለ፡ ቢጽክሙ፡ ኵሉ።።=።
4 በዘ፡ ንትሜካሕ፡ ብክሙ፡ በቤተ፡ ክርስቲያናቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ትዕግስትክሙ፡
ወሕማመክሙ፡ ዘትትዔገሡ፡ በለ ርለያ፡ ኵሎን፡ ጽድቁ፡ ለእግዚአብሔር።። ከመ፡ ይከፈልክ
5 ሙ ፡ መንግሠተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ተሐመሙ።=። ወርቱዕሰ ፡ ይትፈደዩ ፡
6 በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕመመ ፡ እለ ፡ ያሕመምክሙ።=። ወለክሙ ፡ ለእለ ፡ ተሐመ
7 ሙ ፡ ዕረፍት።። በመጽአቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ሊያሴክ ፡ እመሰጣያት ፡ መስለ ፡ መላእክቲ ፡ ኀ
ይሉ።==።

Oportet ut gratias agamus Deo in omni tempore pro vobis, fratres noſtri, prout 3
convenit, quia magna fuit fides veſtra, & abundavit charitas veſtra cum fratri-
bus veſtris omnibus. Propterea gloriamur pro vobis in eccleſiis Dei propter pa- 4
tientiam veſtram, & afflictionem veſtram quam ſuſtinetis, In exemplo judicii 5
juſtitiæ Dei, ut ipſe *impertiatur vobis regnum Dei pro quo patimini. Et æquum* 6
eſt retribuere, apud Deum, afflictionem, iis qui affligunt vos: Et vobis qui affli- 7
gimini, requiem, in adventu Domini noſtri Jeſu à cœlis, cum angelis potentiæ
ſuæ.

Versio VULGATA LATIMA.

3 Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque vestrûm in invicem:
4 Ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei, pro patientia vestra, &
5 fide, & in omnibus persecutionibus vestris, & tribulationibus, quas sustinetis, In exemplum justi judicii Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo & pa-
6 timini. Si tamen justum est apud Deum, retribuere tribulationem iis qui vos
7 tribulant: Et vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini
8 Jesu de cœlo cum angelis virtutis ejus, In flamma ignis dantis vindictam iis, qui non noverunt Deum, & qui non obediunt Evangelio Domini nostri Jesu
9 Christi. Qui pœnas dabunt in interitu æternas à facie Domini, & à gloria vir-
10 tutis ejus: Cùm venerit glorificari in Sanctis suis, & admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt: quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo.
11 In quo etiam oramus semper pro vobis: ut dignetur vos vocatione suâ Deus
12 noster, & impleat omnem voluntatem bonitatis, & opus fidei in virtute, ut clarificetur nomen Domini nostri Jesu Christi in vobis, & vos in illo, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini Jesu Christi.

CAP. II.

Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, & 1
nostræ congregationis in ipsum: Ut non citò moveamini à vestro sensu, neque 2
terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tanquam per nos missam, quasi instet dies Domini. Nequis vos seducat ullo 3
modo: quoniam nisi venerit discessio primùm, & revelatus fuerit homo pec-
cati, filius perditionis, Qui adversatur, & extollitur supra omne quod dicitur 4
Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tanquam sit Deus. Non retinetis quòd cùm adhuc essem apud vos, hæc dicebam vobis? 5
Et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore. Nam mysterium jam 6
operatur iniquitatis: tantùm ut qui tenet nunc, teneat, donec de medio fiat. 7

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * أَيُّهَا الإِخْوَةُ يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ نَشْكُرَ اللهَ دَائِمًا مِنْ أَجْلِكُمْ كَمَا هُوَ مَسْوجِبٌ لَهُ * لأَنَّ إِيمَانَكُمْ
4 يَعْلُو نُمُوًّا * وَمَحَبَّةُ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ كُلَّكُمْ يَتَكَاثَرُ مَزِيدُهَا * حَتَّى أَنَّنَا
أَنْفُسَنَا نَتَفَاخَرُ بِكُمْ فِي كَنَائِسِ اللهِ مِنْ أَجْلِ صَبْرِكُمْ وَإِيمَانِكُمْ فِي كَافَّةِ اضْطِهَادِكُمْ
5 وَاضْطِرَابِكُمُ الَّتِي احْتَمَلْتُمُوهَا * إِيضَاحًا يُسْهِرُ حُكُومَةَ اللهِ الْمُسْتَقِيمَةَ * لِتُوهَلُوا لِمُلْكِ اللهِ الَّذِي
6 مِنْ أَجْلِهِ تَأَلَّمْتُمْ * إِنْ كَانَ عَدْلاً عِنْدَ اللهِ أَنْ يُجَازِيَ الَّذِينَ يُحْزِنُونَكُمْ حُزْنًا * وَيُعْطِيَكُمْ
7 أَيُّهَا الْمَحْزُونِينَ رَاحَةً مَعَنَا فِي اسْتِعْلاَنِ الرَّبِّ يَسُوعَ مِنَ السَّمَاءِ مَعَ مَلاَئِكَةِ قُدْرَتِهِ * بِنَارٍ لَهِيبٍ
8 مُنْتَقِمًا مِنَ الَّذِينَ لاَ يَعْرِفُونَ اللهَ * وَالَّذِينَ لَمْ يُطِيعُوا بِشَارَةَ رَبِّنَا يَسُوعَ * الَّذِينَ يُسَدِّدُ
9 طَائِلَةَ عُقُوبَتِهَا هَلاَكًا مُؤَبَّدًا مِنْ وَجْهِ الرَّبِّ * وَمِنْ مَجْدِ قُوَّتِهِ * إِذَا جَاءَ لِيَتَمَجَّدَ بِقِدِّيسِيهِ
10 وَيَتَعَجَّبَ مِنْهُ جَمِيعُ الْمُؤْمِنِينَ * فِي أَيَّامِنَا مِنَ الْجُمُعَةِ الْخَامِسَةِ وَعِشْرِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *
11 لأَنَّ شَهَادَتَنَا صَدَقَتْ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ * ثُمَّ * الَّذِي فِي تَحْقِيقِهَا نَبْتَهِلُ عَنْكُمْ دَائِمًا لِيُوهِلَكُمْ
12 الإِلهُ لِلدَّعْوَةِ * وَيُتِمَّ فِيكُمْ كَافَّةَ مَسَرَّةِ صَلاَحِهِ وَعَمَلَ الإِيمَانِ بِهِ بِقُدْرَتِهِ * لِيَتَمَجَّدَ بِكُمُ اسْمُ
رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَتَتَمَجَّدُوا أَيْضًا أَنْتُمْ بِهِ كَنِعْمَةِ الإِلهِنَا وَرَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ *

* الْفَصْلُ الثَّانِي *

1 * وَنَسْأَلُكُمْ أَيُّهَا الإِخْوَةُ عَنْ وُرُودِ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَالْتِيَامِنَا كُلِّنَا لَدَيْهِ * أَلاَّ تَسْرَعُوا
2 بِمُسَارَعَةٍ مِنْ رَصَانَةِ الْعَقْلِ * وَلاَ تَنْفَعِلُوا لاَ بِرُوحٍ وَلاَ بِقَوْلٍ وَلاَ بِرِسَالَةٍ كَأَنَّنَا كَاتِبُوهَا *
كَأَنَّ قَدْ حَضَرَ يَوْمُ الْمَسِيحِ * ثُمَّ *
3 * وَلاَ يُطْغِيَنَّكُمْ أَحَدٌ وَلاَ بِحَالٍ * لأَنَّهُ إِنْ لَمْ يَجِئِ الْمَرْدُ أَوَّلاً وَيَسْتَلِبْ إِنْسَانُ الْخَطِيَّةِ ابْنُ الْهَلاَكِ * الْمُعَانِدُ وَالْمُرْتَفِعُ
4 عَلَى كُلِّ مَنْ يُدْعَى إِلهًا أَوْ دَا دِيَانَةٍ * حَتَّى يَجْلِسَ فِي هَيْكَلِ اللهِ كَأَنَّهُ إِلهٌ * مُوهِمًا دَائِمًا أَنَّهُ
5 هُوَ إِلهٌ * أَمَا تَذْكُرُونَ أَنِّي لَمَّا كُنْتُ عِنْدَكُمْ قُلْتُ لَكُمْ هَذِهِ الأَقْوَالَ * وَالآنَ فَقَدْ
6 عَرَفْتُمُ الْمَانِعَ * لِيُعْلَنَهُ فِي الْوَقْتِ الَّذِي لَهُ * لأَنَّ سِرَّ الإِثْمِ مُدَّ الآنَ يَفْعَلُ فِيهِ * إِلَى أَنْ
7 يَصِيرَ الْمَلِكُ فَقَطْ مِنَ الْوَسَطِ زَائِلاً *

3 *O fratres, debemus gratias agere Deo semper pro vobis, ut jam decet, quòd incrementum fidei vestræ provehatur, & augmentum charitatis cujusque omnium vestrûm alterius in alterum adeo multiplicetur, ut nos ipsi gloriemur de vobis* 4 *in Ecclesiis Dei, propter patientiam vestram, & fidem vestram in omni persecutione vestra, & afflictionibus vestris* 5 *quas toleràstis. Indicium quod patefacit judicium Dei justum: ut digni fiatis* 6 *regno Dei pro quo passi estis: Si tamen justum est apud Deum, ut rependat iis* 7 *qui affligunt vos, afflictionem: Vobis verò afflictis concedat requiem nobiscum, dum apparuerit Dominus Jesus de cœlo, cum Angelis potentiæ suæ,* 8 *In igne flammeo, vindictam exigens ab iis qui non noverunt Deum, quique non obedièrunt Evangelio Domini nostri Jesu. Qui dabunt amplissimas ejus* 9 *pœnas exitium æternum, à facie Domini, & à gloria fortitudinis ejus: Quum venerit ut glorificetur in sanctis* 10 *suis, & admirentur eum cuncti fideles.*

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ quintæ post Pentecosten.

Nam testimonium nostrum verum erit 11 *in illa die.* Hactenus. *In cujus confirmationem obsecramus semper pro vobis, ut dignos reddat vos Deus noster vocatione, & perficiat in vobis omne beneplacitum bonitatis suæ, & opus fidei in ipsum, per potentiam suam,* 12 *ut glorificetur in vobis nomen Domini nostri Jesu Christi, & glorificemini vos etiam in ipso, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jesu Christi.*

CAP. II.

Rogamus autem vos ô fratres, per ad- 1 *ventum Domini nostri Jesu Christi, & aggregationem omnium nostrûm ad eum:* 2 *Ne citò dimoveamini à soliditate mentis, néve cruciemini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam, tanquam à nobis scriptam, quasi jam advenerit dies Christi.* Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ quintæ.

Nemo seducat vos ulla ratione. Nam 3 *nisi venerit apostasia priùs, & revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis: Se se opponens & efferens super omnem* 4 *qui vocatur Deus, aut colendus: adeò ut sedeat in templo Dei ac si esset Deus, ostentans seipsum esse Deum. Annon* 5 *meministis quòd quum essem apud vos, dixerim vobis hosce sermones? Nunc* 6 *autem nostis obstaculum, ut eum revelet suo tempore. Nam mysterium* 7 *iniquitatis ex nunc agit in illo, usquedum fiat Rex tantùm è medio remotus.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 በነደ : እሰት : ከመ : ይትበቀሎሙ : ለእለ : ሊያእመርዎ : ለእግዚአብሔር : ለእለ : ሊ
9 ይስመዑ : ትምህርተ፡ወንጌሉ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ፡፡=፦ ወይደክቦሙ : ፍደሆሙ፡
ተሠርዎ : ዘለዓለመ : እመቅድመ : ገጹ : ለእግዚእነ : ወእመስብሐተ : ኀይሎ፡፡=፦
10 ለመ : ይመጽእ : ይሰባሕ : በቅዱሳኒሁ : ወይትለአኮት : በእለ : የአምኑ : ቦቱ : እስመ :
11 አመነነ : ስምዕነ : በኀቤክሙ : በይእቲ : ዕለት፡=፦ ወበእንተዝ : እጼሊ ፥ ዘልፈ : በእ
ንቲአክሙ፡፡ ከመ : ይክፍልክሙ : ለዘ : ጸዋዕክሙ : እግዚአብሔር : ወይፈጽም : ለ
12 ክሙ፡ : ኵሎ : ሠሢሎ : ወሠናይቶ : ወመግባረ : ሃይማኖት : በኀይሉ፡=፦ ከመ : ይሰባሕ፡
እግዚእነ : ሊየሱስ : በላዕለክሙ : ወለእንትኩሂ : ቦቱ : በእመ : ጸጋሁ : ለእመሰክነ : ወእ
ግዚእነ : ሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ወለእንትኩሂ፡ ተሣልው፡ቦቱ፡፡=፦

ϐ

በሰንበት : ክርስቲያን : በፈሰካ : በንብረ፡=፦

1 ንነግረክሙ፡ እኅዊነ፡በእንተ፡መጽአቱ፡ ለእግዚእነ፡ ሊየሱስ፡ክርስቶስ፡፡ ወለእትኩሂ፡ ውስ
2 ተ፡መሓበረ፡=፦ ፀዑቁ፡ሊ፡ይደንግፀክሙ፡ ልብክሙ፡ ወሊትትሣወኩ፡ ወሊበመንፈስ፡ወሊበነገ
3 ር፡ወሊበመጽሐፍ፡፡ ከመ፧ ዘእመሓቤነ፡ለእመ፡ ትመጽእ፡ ዕለተ፡እግዚእነ፡=፦ ለልቦ፡ዘያ
ስሕተክሙ፡ወሊበመንትኒ፡፡ እስመ፡ለቅደመ፡መጺለ ፡ዘየሠዋክ፡ወይትከሠት፡ ብእሴ፡ዐመፃ፡
4 ፀልደ፡ሕርትመና፡=፦ ዲሳዊ፡ዘየዐቢ፡ርእሶ፡፡ ወይብል፡ለእሉ፡እነ፡ውእቱ፡እግዚአብሔር፡
ኣመሳክ፡ ወይነብር ፡ውስተ፡ ቤተ፡እግዚአብሔር ፡ ወይቤሲ፡ ርእሶ፡ከመ፡እግዚአብሔር፡፡=፦
5 ሊትዘከሩኑ ፡ ከመ፡ለመ፡ ሀለውኩ፡ ኅቤክሙ፡ከመ፡ ነገርኩክሙ፡ዘንተ፡=፦ ወይእዜኒ፡ታአ
6 መረ፡ዘይከልእ፡ለእተርእዮ፡ እስከ፡ ይበጽሕ፡ ዕድሜሁ፡=፦ እስመ፡ ወድአ፡ጽንዐ፡ምክረ፡
7 ኅጢአተ፡ ወይእዜኒ፡ዘይከልእ፡ እስከ፡ ያመለክፅ፡፡=፦

In flamma ignis, ut ultionem infligat iis qui non cognoscunt Deum, qui non au- 8 *scultant doctrinæ evangelii Domini nostri Jesu: Et obtineant retributionem* 9 *eorum, dispersionem æternam à facie Domini nostri, & à gloria virtutis ejus. Quum veniet ut glorificetur in Sanctis suis, & honorificetur in iis qui credunt in* 10 *eo, quia fides nostra erit testimonium nostrum apud vos in isto die. Et propterea* 11 *oro semper pro vobis, ut impertiat vobis illud ad quod vocavit vos, Deus, & compleat pro vobis omnem misericordiam suam, & benignitatem suam, & opus* 12 *fidei in virtute sua: Ut glorificetur Dominus noster Jesus in vobis, & vos in eo, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jesu Christi, & vos sitis in eo.*

CAP. II.

Sabbato paschatis Christianorum, sedendo.

Alloquimur vos, fratres nostri, de adventu Domini nostri Jesu Christi, & vestri, 1 *in congregationem ejus. Et cavete ne expavescat vobis cor vestrum: neque com-* 2 *moveamini, neque in spiritu neque in sermone, neque in epistola quasi à nobis, si venerit Dies Domini nostri. Nemo sit qui seducat vos in aliquo, quia primùm* 3 *venturus est Conturbator, & revelabitur homo iniquitatis, filius perditionis, Ad-* 4 *versarius magnificans seipsum: & dicet omnibus, Ego sum Dominus Deus: & sedebit in domo Dei, & exhibebit seipsum tanquam Deum. Nonne memoriâ retinetis, quòd quum fuerim apud vos, dixi vobis hoc?* 5 *Et nunc scitis quid prohibet eum apparere usque dum veniat tempus ejus præstitutum.* 6 *Quia jam efficax est mysterium peccati, & nunc qui prohibet eum, prohibebit cum usquedùm è medio sublatus fuerit.* 7

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'. ΚΕΦ. Β'.Γ'.Δ'.Ε'.

Et tunc revelabitur ille exlex, quem Dominus interficiet Spiritu
8 Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσε ὁ ἄνομ, ὃν ὁ (ε) Κύρι ἀναλώσει τῷ Πνεύματι
oris sui, & destruet illustratione adventûs sui: Cujus est ad-
9 τῦ στόμ αὐτ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τ παρουσίας αὐτ· Οὗ ἔστιν ἡ παρ-
ventus secundùm operationem Satanæ, in omni virtute, & signis, & prodigiis
ουσία κατ' ἐνέργειαν τ Σατανᾶ, ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ σημείοις καὶ τέρασι
mendacii, Et in omni deceptione injustitiæ in pereuntibus: pro quibus
10 ψεύδους, Καὶ ἐν πάσῃ (ζ) ἀπάτῃ τ ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν
charitatem veritatis non receperunt, ad servari ipsos. Et propter hoc
11 τ ἀγάπην τ ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτές. Καὶ διὰ τοῦτο
mittet illis Deus operationem impostura, ad credendum eos mendacio:
(η) πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτὸς τῷ ψεύδει·
Ut judicentur omnes non credentes veritati, sed beneplacitum habentes in
12 Ἵνα κριθῶσι (θ) πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν
injustitia. Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis,
13 τῇ ἀδικίᾳ. Ἡμεῖς δ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν,
fratres dilecti à Domino, quòd elegerit vos Deus ab initio in sa-
ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ (ι) Κυρί, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σω-
lutem, in sanctificatione Spiritûs, & fide veritatis: In quod vocavit vos
14 τηρίαν, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματ, καὶ πίσει ἀληθείας· Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς
per evangelium nostrum, in assertionem gloriæ Domini nostri Jesu Christi.
διὰ τ εὐαγγελίυ ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησ Χριςῦ.
Nempe ergo, fratres, state, & tenete traditiones quas edocti estis, sive per
15 Ἄρα γ, ἀδελφοὶ, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ
sermonem, sive per epistolam nostram. Ipse autem Dominus noster Jesus Christus,
16 λόγυ, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δ ὁ Κύρι ἡμῶν (κ) Ἰησ Χριςὸς,
& Deus, & Pater noster dilectus nos, & dans consolationem æternam, &
καὶ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δὺς παράκλησιν αἰωνίαν, καὶ
spem bonam in gratia, Exhortetur vestra corda, & confirmet vos
17 ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, Παρακαλέσαι (λ) ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς
in omni sermone, & opere bono.
ἐν παντὶ λόγῳ, καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

CAP. III. γ'.

Quod reliquum, orate, fratres, pro nobis, ut sermo Domini
Δ' Τὸ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγ τ Κυρίυ 1
currat & glorificetur, sicut & apud vos: Et ut liberemur ab importunis
τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς· Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τ ἀτόπων 2
& malis hominibus: non enim omnium fides. Fidelis autem est Do-
καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίσις. Πιςὸς δέ ἐστιν (α) ὁ Κύ- 3
minus, qui confirmabit vos, & custodiet à malo. Confidimus autem in
ι, ὃς στηρίξει ὑμᾶς, καὶ φυλάξει ἀπὸ τ πονηρῦ. Πεποίθαμεν δὲ ἐν 4
Domino super vos, quoniam quæ denuntiamus vobis, & facitis, & facietis.
Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν (β) ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε, καὶ ποιήσετε.
At Dominus dirigat vestra corda in charitatem Dei, & in
Ὁ δὲ Κύρι κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τ ἀγάπην τ Θεῦ, καὶ (γ) εἰς 5
expectationem Christi. Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Do-
ὑπομονὴν τ Χριςῦ. Παραγγέλλομεν δ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τ Κυ- 6
mini nostri Jesu Christi, subduci vos ab omni fratre inordinatè ambu-
ρίυ ἡμῶν Ἰησ Χριςῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπα-
lante, & non secundùm traditionem, quam accepit à nobis. Ipsi
τοῦντος, καὶ μὴ κτ τ παράδοσιν, ἣν (δ) παρέλαβε παρ' ἡμῶν. Αὐτοὶ 7
enim scitis, quemadmodùm oporteat imitari nos, quoniam non inordinati fuimus in
γὰρ οἴδατε, πῶς δεῖ μιμεῖσθ ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν
vobis: Neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore &
ὑμῖν· Οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τιν, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ 8
fatigatione noctem & diem operantes, ad non aggravare quenquam vestrûm,
μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν.
Non quia non habemus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad
Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτὸς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς 9
imitandum nos. Etenim cùm essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis;
τὸ μιμεῖσθ ἡμᾶς. Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, 10
Quoniam si quis non vult operari, nec manducet.
Ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθίετω.

MS. A. (ε) Κύρι Ἰησῦς ἀναιλεῖ (ζ) ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς (η) πέμπει (θ) ἅπαντες (ι) τῦ Κυρίυ, ὅτι εἵλατο (κ) Ἰησῦς ὁ Χριςὸς, (λ) τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ λόγῳ ἀγαθῷ. ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) ὁ Θεὸς, ὃς καὶ στηρίξει (β) ὑμῖν, ποιεῖτε, (γ) εἰς τ ὑπομονὴν (δ) παρελάβοσ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et tunc revelabitur iniquus ille, quem Dominus noster Jesus conficiet spiritu oris sui, & abolebit eum in revelatione adventûs sui. Adventus enim illius est operatio Satanæ cum omni potentia & signis, falsisque miraculis: Et cum omni seductione iniquitatis quæ fit inter perditos, eò quòd non recepe-
8 9 10 runt amorem veritatis ut per eam servarentur. Idcircò immittet illis Deus efficaciam
11 seductionis, ut credant mendacio: Et con-
12 demnentur illi omnes qui non crediderunt veritati, sed acquieverunt iniquitati. Nos
13 autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis fratres, dilecti Domini nostri, quòd elegerit vos Deus à principio in vitam per sanctificationem Spiritûs, & fidem veritatis. Ad hæc enim vocavit vos Deus per Evange-
14 lium nostrum, ut decori sitis Domino nostro
15 Jesu Christo. Proindè fratres mei, state, & constanter tenete præcepta quæ didicistis sive per sermonem, sive per epistolam nostram. Ipse autem Dominus noster Jesus
16 Christus & Deus Pater noster, qui dilexit nos, & dedit nobis consolationem æternam, & spem bonam in gratia sua, Consoletur
17 atque stabiliat corda vestra in omni sermone, & in omni opere bono.

CAP. III.

Deinceps, fratres, orate pro nobis, ut ser-
1 mo Domini nostri currat & glorificetur ubi-
que, sicut & apud vos. Et ut liberemur ab
2 hominibus malis & facinorosis: non enim
omnium est fides. Fidelis autem est Domi-
3 nus, ut ipsemet custodiat vos & liberet à
malo. Porrò confidimus de vobis in Domi-
4 no nostro, quòd quæ præcipimus vobis fe-
ceritis, atque facturi sitis. Dominus autem
5 noster dirigat corda vestra in dilectionem Dei, & in expectationem Christi. Cæterùm
6 præcipimus vobis, fratres mei, in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut recedatis ab omni fratre qui per genera malorum ambulat, & non juxta præcepta quæ accepit à nobis: Vos enim scitis quomodo oporteat imi-
7 tari nos; quoniam non in variis criminibus ambulavimus inter vos: Neque panem gra-
8 tuitum comedimus à quoquam vestrûm; sed cum labore & fatigatione noctu & interdiu operabamur, ne cui vestrûm essemus oneri. Non quòd non possimus, sed ut in nobisipsis
9 exhiberemus vobis exemplum, ut nos imita-
remini. Etenim quum apud vos essemus,
10 hoc præcipiebamus vobis, ut quisquis noluerit operari, is nec manducet.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et isto die revelabitur filius iniquitatis impius, quem eiecturus est spiritus Domini nostri Jesu, & auferet eum in apparitionem adventûs ejus: Eum inquam, cujus adventus est secundum virtutem satanæ, in omni potentia, & signis, & miraculis mendacibus, Et in omni seductione peccati miseris: quia non recepe-
8 9 10 runt amorem veritatis per quam viverent, Propterea immittet illis Deus potesta-
11 tem deceptionis, ut credant in mendacio, ut condemnentur omnes, qui non credide-
12 runt in veritate, & consenserunt in iniquitate. Et nos oportet gratias agere
13 Deo semper pro vobis, fratres nostri dilecti apud Deum, quia misertus est vestri Deus olim, ut vivere faceret vos in Spiritu vestro, sanctificans vos in fide, & veritate.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Jesus interficiet spiritu oris sui,
9 & destruet illustratione adventûs sui eum: Cujus est adventus secundùm opera-
10 tionem satanæ, in omni virtute, & signis, & prodigiis mendacibus, Et in omni seductione iniquitatis iis qui pereunt: eò quod charitatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. Ideò mittet illis Deus operationem erroris, ut credant
11 mendacio, Ut judicentur omnes, qui non crediderunt veritati, sed consenserunt
12 iniquitati. Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis, fratres dilecti à Deo, quòd elegerit vos Deus primitias in salutem, in sanctificatione spi-
13 ritûs, & in fide veritatis: In qua & vocavit vos per Evangelium nostrum, in
14 acquisitionem gloriæ Domini nostri Jesu Christi. Itaque, fratres, state: & tenete
15 traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram. Ipse autem Dominus noster Jesus Christus, & Deus & Pater noster, qui dilexit nos,
16 & dedit consolationem æternam, & spem bonam in gratia, Exhortetur corda vestra, & confirmet in omni opere & sermone bono.

CAP. III.

DE cætero, fratres, orate pro nobis, ut sermo Dei currat, & clarificetur, sicut & 1
apud vos: Et ut liberemur ab importunis, & malis hominibus: non enim omnium 2
est fides. Fidelis autem Deus est, qui confirmabit vos, & custodiet à malo. 3
Confidimus autem de vobis, in Domino, quoniam quæ præcipimus, & facitis, & fa- 4
cietis. Dominus autem dirigat corda vestra in charitate Dei, & patientia Christi. 5
Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Dñi nostri Jesu Christi, ut subtrahatis 6
vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundùm traditionem, quam acceperunt à nobis. Ipsi enim scitis quemadmodùm oporteat imitari nos: quoniam non 7
inquieti fuimus inter vos: Neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in 8
labore, & in fatigatione, nocte & die operantes, ne quem vestrûm gravaremus.
Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis 9
ad imitandum nos. Nam & cùm essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis; 10
Quoniam si quis non vult operari, nec manducet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 وحينيذٍ يستعلن الانيم الذي لا سريعة له * الذي سيعدله الرب بروح فمه ويبطله
9 بظهور وروده * ذاك الذي يكون وروده بفعل الشيطان بكل اقتدار الكذب وآياته
10 وجرائحه * وبسايرِ طغيان الظلم في الهالكين * بدل ما لم يقبلوا محبة الحق * ليخلصوا
11 12 بها * لهذا يرسل الله لهم فعل الطلالة * ليصدقوا الكذب * ليدانوا كلهم الذي لم
يصدقوا الحق * بل ارتضوا بالظلم * تم * قرآءة الخمس من الجمعة الخامسة وعسرين *
13 وايضا في سابع كانون الاول * فاما نحن ايها الاخوة الذين احبكم الرب * يجب علينا
أن نشكر لله من اجلكم دايما * لان الله اختاركم منذ قديم للخلاص * بقداسة الروح *
14 15 وبتصديق الحق * للذي دعاكم الله ببشارتنا لاصطناع مجد ربنا يسوع المسيح * قفوا اذا
16 ايها الاخوة وامسكوا التعليمات التي تعلمتموها * اما بقولنا واما برسايلنا * وربنا يسوع المسيح
17 ابوا الذي احبنا واعطانا عزاء ابديا ورجا صالحا * بنعمته يسلي قلوبكم * ويوطدكم
1 في كل قول وعمل صالح * * الفصل الثالث * * ايها الاخوة صلوا عنا فما
2 يوسى * مبهلين ان يبث قول الرب ويسرف كما سرف عندكم * وان نبجى من
3 الناس الطالحين والاشرار * فان الامانة ليست لكل الناس * فصادق هو الرب الذي
4 يثبتكم ويحفظكم من السريرِ * وكن واثقون بالرب عندكم انكم قد عملتم الاوامر التي
5 وصيناكم بها وستعملونها * والرب يقوم قلوبكم في محبة الله وفي صبر يسوع المسيح * تم *
* قرآءة الجمعة من الجمعة الخامسة وعسرين * وايضا في الرابع عسر من تسرين الاول *
6 * واوصيكم ايها الاخوة باسم ربنا يسوع المسيح * ان تنعتصموا من كل اخ يتصرف بلا
7 ترتيب * وما يتصرف في التعليم الذي تسلمه منا * لانكم انفسكم تعلمون كيف
8 ينبغي أن تتسبهوا بنا * لاننا ما تجاورنا الترتيب عندكم * ولا اكلنا من احد خبزا
9 مجانا * بل كنا نعمل بتعب وحرص ليلا ونهارا * لكيلا نثقل على أحد منكم * لا لاننا ما كان
10 لنا سلطان * بل لكمكم انفسنا رسما وقدوة لتتسبهوا بنا * لاننا لما كنا عندكم
هذا وصيناكم * ان من لا يريد ان يعمل فلا ياكل *

*8 *Et tunc revelabitur iniquus ille qui est* 8
sine lege, quem interficiet Dominus spi-
ritu oris sui, & abolebit in apparitione
adventus sui: Illum inquam *cujus ad-* 9
ventus erit per operationem satanæ, omni
cum potentia mendacii, & signis, ac pro-
digiis ejus, Et omni cum fallacia sceleris 10
inter perditos. Pro eo quòd non vece-
perunt amorem veritatis, ut per eum sal-
varentur: Propterea mittet illis Deus 11
efficaciam erroris, ut credant mendacio:
Ut damnentur omnes qui non credíderunt 12
veritati, sed oblectati sunt scelere.
Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ quintæ. Ac præterea pro die septimo Decembris.

Nos autem, ô fratres quos Dominus 13
dilexit, debemus gratias agere Deo
semper pro vobis, quòd elegerit vos Deus
ab antiquo ad salutem, per sanctitatem
spiritus, & fidem veritatis: Ad quam 14
vocavit vos Deus per annuntiationem
nostram, ad acquirendam gloriam Domini
nostri Jesu Christi. State igitur & fra- 15
tres, & tenete monumenta quæ didi-
cistis, sive per sermonem nostrum sive
per epistolas nostras. Et Dominus noster 16
Jesus Christus Pater noster, qui dilexit
nos, deditque nobis consolationem æternam 17
& spem bonam, Gratiâ suâ consoletur
corda vestra, & confirmet vos in omni
sermone & opere bono.

CAP. III.

O *Fratres, quod superest, orate pro* 1
nobis, deprecantes ut stabiliatur sermo
Domini, & glorificetur, quemadmodum
glorificatus est apud vos: Et ut libere- 2
mur ab hominibus pessimis ac sceleratis:
fides enim non est omnium hominum, Fi- 3
delis est autem Dominus, qui stabiliet
vos, & tuebitur vos à maligno. Et nos 4
certi sumus in Domino de vobis, quòd
jam feceritis mandata quæ præcepimus
vobis, eáque facturi sitis. Et Dominus 5
dirigat corda vestra in charitatem Dei,
& in patientiam Jesu Christi. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ quintæ. Itémque pro decima quarta die Octobris.

Cæterùm præcipio vobis ô fratres, per 6
nomen Domini nostri Jesu Christi, ut ab-
stineatis ab omni fratre qui se gerit in-
ordinatè, nec se gerit juxta dogma quod
accepit à nobis. Nam vos ipsi scitis 7
quomodo debeatis imitari nos: quoniam
non excessimus ordinem apud vos, Néque 8
gratis panem edimus à quoquam: sed
cum labore & anxietate nocte diéque
operabamur, ne quenquam vestrûm gra-
varemus. Non quòd jus non haberemus, 9
sed ut exhiberemus nosipsos exemplar
& normam ad imitandum nos. Etenim 10
quum essemus apud vos, hoc præcepera-
mus vobis; ut qui non vult operari,
non comedat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ዘበእንቲአሁ: ጸውዐክሙ: በትምህርተ: ወንጌል: ከመ: ትሕየዉ: በስብሐቲሁ: ለእግ
15 ዚእነ: ሊየሱስ: ክርስቶስ::=: ወይእዜኒ: ለኅዊነ:: ቁሙ: ወዕቀቡ: ለሠርዐተክሙ:
16 ዘበቃልነ: ወዘመጽሐፍነ::=: ወውእቱ: እግዚእነ: ሊየሱስ: ክርስቶስ: እግዚአብ
ሔር: ለቡነ: ዘለፍቀረነ: ወህበነ: ፍሠሐ: ዘለዓለም: ወተስፋ: ሠናየ: ወጸጋሁ::=:
17 ከመ: የስተፈሥሕክሙ: ልበክሙ: ወያጽንዕክሙ: በኵሉ: ምግባር: ወበቃል:
ሠናይ::=:

1 ር ወይእዜኒ: ለኅዊነ: ጸልዩ: ለነ: ከመ: ይፈጽ: ቃለ: እግዚአብሔር: ወይሰባሕ: በከ
2 መ: ኀቤክሙ::=: ወኀመ: ንድኅን: እሙሰብእ: ዐላዊ: ወእኩይ: ለኵ: ኵ
3 ሉ: ዘየለመን::=: መኢመንሰ: እግዚአብሔር: ዘየዐቅበክሙ: እመኵሉ: እኩይ::=:
4 ንትለመነክሙ: መስለ: እግዚአብሔር: ከመ: ትገብሩ: ዘለዘገናክሙ: ወገበርክሙ
5 ሂ::=: ወእግዚእነ: ያርትዕ: ለክሙ: ውስተ: ፍቅረ: እግዚአብሔር: ወውስተ:
6 ተስፋሁ: ለክርስቶስ::=: ፲ ለኅዊነ: ንሌዘገክሙ: በስሙ: ለእግዚእነ: ሊየሱስ:
ክርስቶስ: ተግሐሠወው: ለኵሉሙ: ቢጸ: እለ: የሐውሩ: በትመይኑ: ወለኒ: በ
7 ለሠርዐት: ዘሠራዕናሆሙ::=: ለቢክሙ: ታላመረ: ከመ: ርቱዕ: ትትመሰሉነ: ከ
8 መ: ኢሠሣዕነ: ላዕለክሙ::=: ወኢበላዕነ: እክለ: ባዕድ: በከንቱ: ዘእንበለ: ዶእ
ሙ: ዘንጸሙ: ወንሠርሕ: መዐልተ: ወሌሊተ: ወንትጌበር: ከመ: ኢናክብድ: ላዕሌክ
9 ሙ::=: ለእኩ ዘኢኮነ: ብውሐነ: ዶእሙ: ከመ: ለርሊየ: ንኩንክሙ: ከመ: ትት
10 መሰሉነ::=: ወእመሂ: ሀለወኩ: ኀቤክሙ: ዘንተ: ለዘዝኩክሙ: ዘኢይፈቅድ: ይትቀ
ነይ: ሊይሴሰየ::=:

Propter quod vocavit vos per doctrinam evangelii, ut vivatis in gloria Domi- 14
ni nostri Jesu Christi. Et nunc fratres nostri, perstate, & observate constituti- 15
ones vestras quæ per sermonem nostrum, & quæ per epistolam. Et ipse Domi- 16
nus noster Jesus Christus, Deus Pater noster, qui dilexit nos, & dedit nobis con-
solationem æternam, & spem bonam, & gratiam ejus, Sic consolctur vos corde 17
vestro, & confirmet vos in omni opere & sermone bono.

CAP. III.

Et nunc fratres nostri, orate pro nobis ut currat verbum Dei, & glorificetur, 1
sicut apud vos: Et ut liberemur ab homine perverso, & malo, quia non est 2
quisque qui credit. Fidelis est Deus qui custodiet vos ab omni malo. Confidi- 3
mus vobis cum Deo, quòd facietis quæ præcepimus vobis, & feeistis. 4
Et Dominus noster diriget vos in amore Dei, & in spe Christi. Fratres no- 5
stri, præcipimus vobis in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut removeatis 6
omnes fratres ambulantes in astutia, & non secundùm constitutionem quam
constituimus illis. Vos ipsi scitis quòd oportet ut imitemini nos, sicut non graves 7
fuimus super vos. Neque edimus panem alterius gratis, sed quòd solliciti sumus, 8
& laboramus die & nocte, & operamur, ut non gravaremus super vos.
Non, quòd non permissum fuit nobis, sed ut exemplo simus vobis ut imite- 9
mini nos. Et quum fuerim apud vos, hoc præcepi vobis; Qui non vult mini- 10
strare, non edito.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'. ΚΕΦ Α'. ς'.

Audimus enim quosdam *ambulantes in vobis inordinatè*, nihil operantes, sed
11 Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ
circumagentes. At ejusmodi denuntiamus, & obsecramus *per*
12 περιεργαζομένους. Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν (ε) διὰ
Dominum nostrum Jesum Christum, ut cum *quiete* operantes suum *ipsorum* panem
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον
manducent. Vos autem, fratres, *ne fastidiatis* benefacientes. Si verò quis
13 ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ (ζ) ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. Εἰ δέ τις
14 non *auscultat* verbo nostro, per epistolam, hunc notate, & ne commisce-
οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν, διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε
amini illi, ut *pudefiat*: Et *ne ut* inimicum *ducite*, sed *admonete* ut
15 αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς
fratrem. Ipse autem Dominus *pacis* det vobis *pacem per omne*
ς' ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώη (η) ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς
16 *in omni modo*: Dominus cum omnibus vobis. Salutatio, meâ manu
ἐν παντὶ τρόπῳ· ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ
17 Pauli, quod est *signum* in omni epistola: ita scribo. Gratia Do-
Παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· (θ) οὕτω γράφω. Ἡ χάρις τοῦ Κυ-
18 mini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Thessalonicenses secunda scripta est ab Athenis.

(†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ἐν στίχοις ϛ'.

MS. A. (ε) ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, i.e. (ζ) ἐγκακήσητε (η) ὑμῖν εἰρήνην (θ) ὕτως (†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β'. ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 ܐ ܠ ܐ ܕ ܣ ܘ ܐ ܕ ܐ ܕ ܐ ܕ

Versio VULGATA LATINA.

11 Audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquietè, nihil operantes, sed cu-
12 riosè agentes. Iis autem, qui ejusmodi sunt, denuntiamus, & obsecramus in
13 Domino Jesu Christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducent. Vos
14 autem, fratres, nolite deficere benefacientes. Quòd si quis non obèdit verbo
nostro per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini cum illo, ut con-
fundatur: Et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. 15
Ipse autem Dominus pacis, det vobis pacem sempiternam in omni loco. Do- 16
minus sit cum omnibus vobis. Salutatio, meâ manu Pauli: quod est signum 17
in omni epistola: ita scribo. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus 18
vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 12 * وَقَدْ سَمِعْنَا اَنْ فِيكُم قَوم بِلَا تَرْتِيب لَا يَعْمَلُونَ شَيْا * بَلْ يَدُورُونَ فِي الْفُضُولِ * فَمِثْلُ
هٰؤُلَاءِ نُوصِيهِم وَنَسْلُهُم بِرَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * اَنْ يَعْمَلُوا اَعْمَالَهُم بِسُكُوتٍ وَيَاْكُلُوا خُبْزَهُم *
13 * وَاَنْتُم اَيُّهَا الْاِخْوَةُ اِذَا عَمِلْتُم خَيْرًا فَلَا تَضْجَرُوا * وَاِنْ يَكُنْ فِيكُم اَحَدٌ لَا يُطِيعُ قَوْلَنَا
14 فِي الرِّسَالَةِ * فَاوْسِمُوهُ وَلَا تُخَالِطُوهُ لِيَسْتَحْيِ * وَلَا تَحْسِبُوهُ كَعَدُوٍّ بَلْ عَاتِبُوهُ كَاَخٍ * وَرَبُّ
15 السَّلَامَةِ نَفْسُهُ يُعْطِيكُمُ السَّلَامَةَ كُلَّ حِينٍ وَفِي كُلِّ حَالٍ * اَلرَّبُّ مَعَكُم اَجْمَعِينَ * اَلسَّلَامُ
16 بِيَدِي بُولُصَ الَّذِي هُوَ عَلَامَةٌ * هٰكَذَا اَكْتُبُ فِي كُلِّ رِسَالَةٍ * نِعْمَةُ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ
17 مَعَكُم اَجْمَعِينَ اٰمِينَ *

Audivimus enim quosdam esse inter vos, 11
absque ordine, nihil operantes: sed circumvagantur, negotiis alienis *ultrò se*
immi centes. Istiusmodi hominibus *præ-* 12
cepimus, eósque rogamus per Dominum
nostrum Jesum Christum, ut negotia
sua cum quiete tractantes, suo pane
vescantur. Vos autem, ô fratres, bene- 13
facientes ne segnescatis. Quod si sit in- 14
ter vos aliquis qui non obtemperet ser-
moni nostro in epistola contento, *hunc*
notate, & ne commercium habeat is cum
eo, ut eum pudeat. Ne tamen ut inimi- 15
cum ducatis illum, sed admonete ut fra-
trem. Et Dominus ipse pacis det vobis 16
pacem semper, & omni modo. Dominus
sit cum vobis omnibus. Salutatio meâ 17
manu Pauli, quod est signum quod
ita scribo in omni epistola. Gratia Do- 18
mini nostri Jesu Christi cum vobis
omnibus, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit Athenis.

* كُتِبَتْ مِنْ اَثِينَا * * بِحَرْبِ الرِّسَالَةِ * * وَكُتِبَتْ فِي اَثِينَا *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 ወእመቦ: ዘኢይትሌዘዝ: ለቃልክሙ: ታእምርዎ: በመጽሐፍ: ወኢትትሐወልዎ: ከመ:ይት
15 ኀፈር::=: ወከመ : ጸላኢሰ: ኢትረስይዎ : ገሠጽዎ: ከመ: እኁክሙ::=: ወውእቱ: አ
16 መላክ: ሰላመ:የሃቡ: ሎሙቡክሙ: በኵሉ:ጊዜ: በኵሉ: ዘገበርክሙ : እግዚኣብሔር : ሎ
17 ኵሉ: ኵልክሙ::=: ለሣኣኩክሙ : በእደየ : እነ : ጳውሎስ: ወንዝቱ: ትእምርትየ: ውስ
18 ተ: ኵሉ : መጸሕፍትየ:: ከመዝ: እጽሕፍ::=: ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ:
መስለ:ኵልክሙ:ለዓለ::=: ለሰብለ: ተሰሎንቄ::=:

Et si quis sit qui non auscultat sermoni vestro, demonstretis eum per epistolam & 14
ne communicetis cum eo, ut pudefiat: ut inimicum ne existimetis eum, corripite 15
eum ut fratrem vestrum. Et ipse Deus pacis est vobiscum in omni tempore: in 16
omnibus quæ facitis, Deus sit cum vobis omnibus. Salutavi vos cum manu mea 17
ego Paulus, & hoc est signum meum in omni epistola mea: ita scribo. Gratia 18
Domini nostri Jesu Christi cum vobis omnibus, Amen.

Thessalonicensibus.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TIMOTHEUM *prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi secundùm imperium Dei Salvatoris nostri,
2 & Christi Jesu spei nostræ: Timotheo dilecto filio in fide. Gratia, misericordia
3 & pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. Sicut rogavi te ut remaneres
Ephesi cùm irem in Macedoniam, ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent,
Neque intenderent fabulis, & genealogiis interminatis: quæ quæstiones præstant 4
magis quàm ædificationem Dei, quæ est in fide. Finis autem præcepti est charitas 5
de corde puro, & conscientiâ bonâ, & fide non fictâ. A quibus quidam aberrantes, 6
conversi sunt in vaniloquium, Volentes esse legis doctores, non intelligentes neque 7
quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ الْقِدِّيسِ بُولُصَ الْاَوَّلِي اِلَى تِلْمِيذِهِ تِيمَاوُسَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ الرَّسَايِلِ عَاشِرَةٌ *

* اَلْفَصْلُ الْاَوَّلُ *

* قِرَاءَةُ الْاَنْبِيَا مِنَ الْجُمُعَةِ السَّادِسَةِ وَالْعِشْرِينَ *

1 2 * مِنْ بُولُصَ رَسُولِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ بِاَمْرِ الْاِلٰهِ مُخَلِّصِنَا الرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ رَجَايِنَا * اِلَى تِيمَاوُسَ
الْوَلَدِ الْخَالِصِ فِي الْاَمَانَةِ * نِعْمَةٌ لَكَ وَرَحْمَةٌ وَسَلَامٌ مِنَ الْاِلٰهِ اَبِينَا وَالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ رَبِّنَا *
3 * كَمَا كُنْتُ سَاَلْتُكَ اِذْ مَضَيْتُ اِلَى مَكْدُونِيَا اَنْ تَقْعُدَ بِاَفَسُسَ * وَاَنْ تُوصِيَ قَوْمًا اَلَّا يُعَلِّمُوا
4 تَعْلِيمًا اٰخَرَ * وَلَا يُصْغُوا اِلَى خُرَافَاتٍ وَنَسَبَاتٍ اَجْيَالٍ لَا يَعْبُرُ مَدَاهَا * اَلَّتِي اَوْلَى بِهَا اَنْ تُنْسِيَ
5 مُسَاجَرَاتٍ وَاسْتِبْكَاتٍ اَكْثَرَ مِنْ اَنْ تُنْسِيَ تَدْبِيرَ اللّٰهِ الَّذِي فِي الْاَمَانَةِ * وَاِنَّ غَايَةَ الْوَصِيَّةِ
6 هِيَ الْمَحَبَّةُ مِنْ قَلْبٍ نَقِيٍّ وَبَصِيرَةٍ صَالِحَةٍ وَاَمَانَةٍ لَامْرَاءٍ فِيهَا * وَهٰذِهِ الْمَنَاقِبُ الَّتِي حَابَ
7 مِنْهَا قَوْمٌ * وَانْعَكَسُوا اِلَى كَلَامٍ بَاطِلٍ * مُرِيدِينَ اَنْ يَكُونُوا لِلشَّرِيعَةِ مُعَلِّمِينَ وَهُمْ لَا يَفْهَمُونَ
لَا الَّتِي يَقُولُونَهَا وَلَا عَنْ اَيِّ الْاَشْيَاءِ يُحَقِّقُونَ حُكْمَهَا * تَمَّ *

Epistola sancti PAULI prima
ad discipulum suum
TIMOTHEUM:
Quæ est in numero Epistolarum
decima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis
vigesimæ sextæ.

A Paulo Apostolo Jesu Christi ex 1
mandato Dei servatoris nostri Domini
Jesu Christi, spei nostræ: Ad Timotheum 2
filium sincerum in fide. Gratia sit tibi,
& misericordia, & pax à Deo Patre
nostro, & Domino Jesu Christo Domino
nostro, Quemadmodum rogaveram te, 3
quum abirem in Macedoniam ut ma-
neres Ephesi, utque præciperes quibus-
dam ne docerent aliam doctrinam,
Neque attenderent deliriis & genealo- 4
giis progenierum quarum indeficiens est
terminus, quæ potiùs nutriant disceptа-
tiones & quæstiones, magis quàm nu-
triant conversationem Divinam quæ est
in fide. At verò finis præcepti est cha- 5
ritas ex corde puro, & mente bona, &
fide non simulatâ. Atque hæc sunt 6
dogmata à quibus quidam aberrantes,
conversi sunt ad sermonem vanum, Vo- 7
lentes esse Legis Doctores: quum ta-
men non intelligunt quæ dicunt, nec
quarum rerum rationem asseverant.
Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ለጢሞቴዎስ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ሎዎደቂደ :=:
1 ፩ ጳውሎስ: ሐዋርያሁ: ለኢየሱስ: ክርስቶስ: በትእዛዘ: እግዚኣብሔር: ወመድኅኒን: ኢየሱ
2 ስ:ክርስቶስ:ተስፋን::=: ለጢሞቴዎስ:ወልደየ: ዘአፈቅር: በሃይማኖት:: ሰላመ:ለኵ: ወሀ
ህል: ወጸጋሁ: ለእግዚኣብሔር: አቡነ: ወእግዚእነ : ኢየሱስ: ክርስቶስ::=:
በደግማይ : ሰንበተ : መስከረመ:=:
3 ወበከመ:አስተበቁዕኩ: ትኄር:ሌፈሶን:ለመ:አሐውር: መቄደንያ: ከመ:ትገሠጾሙ:ከመ:
4 ኢየመጽሑ: ካልአ: ትምህርተ:=: ወኢየመጽሑ: መሓደጎተ : ወነገረ : ዘይፈጥሩ :በዘ:
5 ይስሕቱ: ወያመጽሑ:ተሓሠሠ:ወየሓድጉ:ሕገ:እግዚኣብሔር: ዘበ: ሃይማኖት::=: ወመ
ፃዖቅቱ : ለትእዛዝ: ተፈቅር:በንጹሕ: ልብ : ወሠናይ : ግዕዝ: ወሃይማኖት: ዘለእበለ: ኑፋ
6 ቄ::=: እስመሰ: እለ: ዐውከኩ: ወገብሉ: ውስተ: ነገር: ኍንቱ::=: ወእንዘ ፣ ይፈቅዱ:
7 መምህራነ: ይኩኑ: ኢየአመሩ: ዘለኢሆሙ: ይነብቡ::=:

Et si quis sit qui non auscultat sermoni vestro, demonstretis eum per epistolam & 14
ne communicetis cum eo, ut pudefiat: ut inimicum ne existimetis eum, corripite 15
eum ut fratrem vestrum. Et ipse Deus pacis est vobiscum in omni tempore: in 16
omnibus quæ facitis, Deus sit cum vobis omnibus. Salutavi vos cum manu mea 17
ego Paulus, & hoc est signum meum in omni epistola mea: ita scribo. Gratia 18
Domini nostri Jesu Christi cum vobis omnibus, Amen.

Thessalonicensibus.

Ad TIMOTHEUM: & scripta fuit quum esset Laodiceæ.

CAP. I.

Paulus Apostolus Jesu Christi in mandato Dei & Servatoris nostri Jesu Christi, 1
promissionis nostræ, Timotheo filio meo quem diligo in fide: Pax tibi, & miseri- 2
cordia, & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi.

Secundo Sabbato Septembris.

Et quemadmodum rogavi te ut permaneres Ephesi quum proficiscerer Macedoniam, 3
ut imperares iis ut non introducerent aliam doctrinam: Et non introducerent fa- 4
bulas & sermones Poëtarum, quibuscum seducunt, & introducunt quæstiones, &
rejiciunt legem Dei quæ est in fide. Et finis mandati est charitas, in puro corde, 5
& bonâ conscientiâ, & fide sine hæsitatione. Quia fuerunt qui recesserunt, & 6
conversi sunt in sermones inanes: Et volentes doctores esse, nesciant quæ ipsimet 7
loquuntur.

Scimus autem quia bona lex, si quis eâ legitimè utatur:
8 Οἴδαμεν ϗ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως (δ) χρῆται·
Sciens hoc, quia justo lex non est posita, exlegibus verò & non subditis, impiis
9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις ϗ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι
& peccatoribus, sceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, homi-
ϗ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις ϗ βεβήλοις, (ε) πατραλῴαις ϗ μητραλῴαις, ἀνδρο-
cidis, Fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, perjuris,
10 φόνοις, Πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις,
& si quid aliud sanæ doctrinæ adversatur: Secundùm Evan-
11 ϗ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ (ζ) διδασκαλίᾳ ἀντίκειται· Κατὰ τὸ εὐαγ-
gelium gloriæ beati Dei, quod creditum sum ego. Et gratiam habeo
12 γέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. (η) Καὶ χάριν ἔχω Β'
roboranti me Christo Jesu Domino nostro, quia fidelem me existimavit, ponens
τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος
in ministerium, Eum priùs existentem blasphemum, & persecutorem, & contumeliosum:
13 εἰς διακονίαν, Τὸν πρότερον (ϑ) ὄντα βλάσφημον, ϗ διώκτην, ϗ ὑβριστήν·
sed misericordiâ consecut' sum, quia ignorans feci in incredulitate. Superabundavit
14 (ι) ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. Ὑπερεπλεόνασε
autem gratia Domini nostri cum fide & dilectione illa in Christo Jesu. Fidelis
15 ϗ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως ϗ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πιστὸς
sermo, & omni acceptione dignus; Quia Christus Jesus venit in hunc mundum
ὁ λόγος, ϗ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, Ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον
peccatores servare, quorum primus sum ego. Sed propter hoc misericordiâ consecut' sum,
16 ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην,
ut in me primo ostenderet Jesus Christus omnem longanimitatem, ad
ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται (κ) Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς
informationem futurorum credere in illo in vitam æternam. Ipsi autem
17 ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ ϗ
regi seculorum immortali, invisibili, soli sapienti Deo honor, & gloria in
βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτῳ, (λ) ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ Θεῷ τιμὴ, ϗ δόξα εἰς

secula seculorum. Amen. Hoc præceptum commendo tibi,
Γ' τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, 18
fili Timothee, secundùm præcedentes in te prophetias, ut milites in
τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν
illis pulchram militiam, Habens fidem & bonam conscientiam: quam quidam
αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, Ἔχων πίστιν ϗ ἀγαθὴν συνείδησιν· ἣν τινες 19
repellentes, circa fidem naufragaverunt. Quorum est Hymenæus &
ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν (μ) ἐναυάγησαν. Ὧν ἐστιν Ὑμέναιος ϗ 20
Alexander, quos tradidi Satanæ, ut discant non blasphe-
Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφη-
mare.
μεῖν.

CAP. II. β'.

Δ' Adhortor igitur primùm omnium, fieri obsecrationes, orationes, postulationes,
Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων, ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, 1
gratiarum actiones, pro omnibus hominibus: Pro regibus, & omnibus
εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· Ὑπὲρ βασιλέων, ϗ πάντων 2
in sublimitate existentibus, ut quietam & tranquillam vitam degamus in omni
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἥσυχον ϗ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ
pietate & honestate: Hoc enim pulchrum & acceptum coram Sal-
εὐσεβείᾳ ϗ σεμνότητι· (α) Τοῦτο γὰρ καλὸν ϗ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Σω- 3
vatore nostro Deo: Qui omnes homines vult servari, & ad agnitionem
τῆρος ἡμῶν Θεοῦ· Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, ϗ εἰς ἐπίγνωσιν 4
veritatis venire. Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum, homo
ἀληθείας ἐλθεῖν. Εἷς γὰρ Θεὸς, εἷς ϗ μεσίτης Θεοῦ ϗ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος 5
Christus Jesus:
Χριστὸς Ἰησοῦς·

MS. A. (δ) χρῆσηται· (ε) πατρολῴαις ϗ μητρολῴαις, (ζ) διδασκαλείᾳ·* · Κατὰ τὸ (η) Χάριν ἔχω (ϑ) ὄντα με βλάσφημον, (ι) ἀλλὰ (κ) Χριστὸς Ἰησοῦς (λ) ἀοράτῳ, μόνῳ Θεῷ τιμὴ, (μ) * ἐναυαγάγησαν. ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) Τοῦτο καλὸν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Scimus autem legem esse bonam, si quis 8
juxta legem conversetur in ea: Sciens ju- 9
stis legem non esse positam, sed injustis, &
rebellibus, & impiis, & sceleratis, & frau-
dulentis, & iis qui puri non sunt: & iis
qui percutiunt patres suos, & iis qui percu-
tiunt matres suas, & homicidis: Et scor- 10
tatoribus, & concubitoribus masculorum,
& furibus ingenuorum, & mendacibus, &
transgressoribus jurisjurandi, & cuilibet rei
quæ adversatur sanæ doctrinæ Evangelii 11
gloriæ Dei benedicti, quod mihi concredi-
tum est. Et gratias ago ei qui me corrobo- 12
rat, Domino nostro Jesu Christo, qui me
existimavit fidelem, méque constituit ad
ministerium suum. Me qui priùs blaspha- 13
mus fueram, & persecutor, & contumelio-
sus: sed misericordiam consecutus sum,
quia ignorans feceram absque fide. At mul- 14
tiplicata est in me gratia Domini nostri, &
fides & dilectio quæ est per Jesum Christum.
Fidelis ille sermo, & dignus qui recipiatur, 15
nempè Jesum Christum venisse in mundum,
ut servaret peccatores, quorum primus ego
sum. Sed ideò meî misertus est, ut in me 16
primò ostenderet Jesus Christus omnem lon-
ganimitatem suam, ad exemplum eorum qui
crediturî sunt in ipsum, in vitam æternam.
Regi autem seculorum incorruptibili, & in- 17
visibili, qui quidem est unus Deus, honor
& gloria in seculum seculorum, Amen.
Hoc præceptum commendo tibi, fili mi Ti- 18
mothee; juxta primas prophetias quæ exti-
terunt de te, ut milites in eis bonam istam
militiam, Cùm fide & conscientia bona. 19
Illi enim qui hanc à se repulerunt, fide eva-
cuati sunt: Sicut Hymenæus & Alexander, 20
quos tradidi Satanæ, ne sint maledici.

CAP. II.

Deprecationem. 2.

OBsecro te igitur, ut ante omnia deprecа- 1
tionem offeras Deo, & orationem, & inter-
pellationem, & gratiarum actionem pro
omnibus hominibus: Pro regibus, & 2
magnatibus, ut habitationem pacatam
& quietam habitemus cum omni reverentia
Dei, & puritate. Hoc enim bonum est & 3
acceptum coram Deo Servatore nostro,
Qui quidem vult omnes homines servari, 4
& converti ad agnitionem veritatis. Unus 5
enim est Deus, & unus est mediator Dei &
hominum, homo Jesus Christus,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 ፘእመር፡ከመ፡ሠናይ፡ውእቱ፡ሕግ፡ለዘ፡ይገብሮ፡በሕጉ፡።። ታእመረ፡ከመ፡ ዝኒ፡ ከመ፡እ
9 ኑ፡ለጻድቃን፡ ዘተሠርዐ፡ ሕግ፡ ዘእንበለ፡ ለኃጥኣን፡ ወለጽልሕዋን፡ ወለዝሉፋን፡ለውዑራን፡
10 እምድቅ፡ ወለር ኩሰን፡ ቀተልተ፡ ለበዊሆሙ፡ ወእሞ፡ ቀተልተ፡ንፍስ።። ዘማዊያን፡ ወ
ለለ፡ዘየሐውሩ፡ደቡ፡ብእሲ፡ሰረቅተ፡ሰብእ፡ሐሳዊያን፡ወእለ ፡ይሙሉ፡በሐሰት።። ወቦ፡ዲደ፡
11 ባዕደኒ ፡ በዘ ፡ ይትቃወሞዋ ፡ ለትምህር ተ ፡ ሕይወት።። በከመ ፡ ወንጌለ ፡ ስብሐቲሁ፡
12 ለብፁዕ ፡ እግዚእብሔር ፡ ዘተሠመነኒ ፡ ቢተ።። ፀ ለእኩቶ ፡ ለዘ ፡ ተሠመነኒ፡
ወለጽንዓኒ ፡ በክርስቶስ፡ኢየሱስ፡እግዚእነ፡እሙ፡መእመነ፡ረሰየኒ፡ለመልእክተ።።

Scimus quòd bona est lex ei qui facit secundùm normam ejus. Scitis similiter quòd non justis constituta est lex, sed peccatoribus, & sceleratis, & 9 contumeliosis discedentibus à justitia, immundis, patricidis, & matricidis, animaticidis, Scortatoribus, & euntibus super virum, plagiariis, mendacibus, 10 & jurantibus in mendacio. Et sunt etiam alia in quibus resistunt doctrinæ vitæ: Secundùm evangelium gloriæ beati Dei, quod concreditum est mihi. 11 Gratias ago ei qui confidit mihi, & confirmavit me in Christo Jesu Domino nostro, quia fidelem constituit me ad ministerium suum.

Versio VULGATA LATINA.

8 9 Scimus autem quia bona est lex, si quis eâ legitimè utatur: Sciens hoc quia lex
10 justo non est posita, sed injustis, & non subditis, impiis, & peccatoribus, sceleratis,
& contaminatis, patricidis, & matricidis, homicidis, Fornicariis, masculorum con-
11 cubitoribus, plagiariis, mendacibus, & perjuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ ad-
12 versatur, Quæ est secundùm Evangelium gloriæ beati Dei, quod creditum est
13 mihi. Gratias ago ei, qui me confortavit, Christo Jesu Domino nostro, quia fide-
lem me existimavit, ponens in ministerio: Qui priùs blasphemus fui, & perse-
14 cutor, & contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci
15 in incredulitate. Superabundavit autem gratia Domini nostri, cum fide, & di-
lectione, quæ est in Christo Jesu. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus;
Quòd Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum
16 primus ego sum. Sed ideò misericordiam consecutus sum: ut in me primo
ostenderet Christus Jesus omnem patientiam, ad informationem eorum, qui cre-
17 dituri sunt illi, in vitam æternam. Regi autem seculorum immortali, invisibili,
soli Deo, honor & gloria in secula seculorum. Amen. Hoc præceptum com- 18
mendo tibi, fili Timothee, secundùm præcedentes in te prophetias, ut milites in
illis bonam militiam. Habens fidem, & bonam conscientiam, quam quidam re- 19
pellentes, circa fidem naufragaverunt: Ex quibus est Hymenæus, & Alexander: 20
quos tradidi satanæ, ut discant non blasphemare.

CAP. II.

Obsecro igitur primùm omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, 1
gratiarum actiones, pro omnibus hominibus: Pro regibus, & omnibus qui 2
in sublimitate sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus, in omni pietate,
& castitate. Hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo, 3
Qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. 4
Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus. 5

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * وَنَحْنُ نَعْلَمُ اَنَّ النَّامُوسَ جَيِّدٌ اِنْ * قِرَاءَةُ البَلَدِ مِنَ الجُمْعَةِ السَّادِسَةِ وَالعِشْرِينَ *
9 اِسْتَعْمَلَهَا اَحَدٌ بِمُقْتَضَاهَا * وَهَذَا فَاعْلَمْهُ اَنَّ الشَّرِيعَةَ لَمْ تُوضَعْ لِصِدِّيقٍ بَلْ لِلاَثِمَةِ وَلِلَّذِينَ
10 لَا يَخْضَعُونَ وَالْمُنَافِقِينَ وَالْخُطَاةِ * لِلْعَادِمِينَ الْبِرَّ * وَلِلدَّنِسِينَ الْصَّارِبِينَ اٰبَآءَهُمْ وَاُمَّهَاتِهِمْ *
لِقَاتِلِي النَّاسِ * لِلزُّنَاةِ * لِلْمُضَاجِعِينَ الذُّكُورَ * لِلْكَذُوبِينَ * لِلْحَالِفِينَ * وَاِنْ رَذِيلَةٍ
11 اُخْرَى تُعَانِدُ التَّعْلِيمَ الْمُعَافِي * الْمُخَصَّ بِبَشَارَةِ مَجْدِ الْاِلٰهِ الْمَغْبُوطِ الَّتِي اُوكِلَتْ اَنَا عَلَيْهَا *
12 * قِرَاءَةُ لِكِبْرِيَانُوسَ وَيُوسْتِينَهْ * * وَلِيَسُوعَ الْمَسِيحِ رَبِّنَا الْمُؤَيِّدِ اِيَّايَ مِنْهُ عَلَى * لِاَنَّهُ
13 حَسِبَنِي بِهِ اَمِينًا * اِذْ جَعَلَ فِي خِدْمَتِهِ * مَنْ كَانَ اَوَّلًا مُعَيِّرًا وَمُضْطَهِدًا وَسَائِمًا * لٰكِنِّي
14 رُحِمْتُ لِاَنِّي فَعَلْتُ هٰذَا بِعَدَمِ تَصْدِيقٍ اِذْ جَهِلْتُ * فَتَزَايَدَتْ كَثِيرًا بِهِ رَبِّنَا مَعَ اَمَانَتِي
وَمَحَبَّتِي الَّتِي مَحَكُهَا بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * ثُمَّ * * اَلْاَحَدُ الْحَادِي وَالثَّلَاثُونَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *
15 * صَادِقٌ الْقَوْلُ وَلِكَافَةِ الْقَبُولِ اَهْلًا * اَنَّ يَسُوعَ الْمَسِيحَ جَاءَ اِلَى الْعَالَمِ * لِيُخَلِّصَ الْخُطَاةَ الَّذِينَ
16 اَوَّلُهُمْ اَنَا هُوَ * لٰكِنِّي مِنْ اَجْلِ هٰذَا رُحِمْتُ لِكَيْ فِي الْاَوَّلِ مِنْهُمْ يُوضِحَ يَسُوعُ الْمَسِيحُ كَافَةَ
طُولِ اَنَاتِهِ * مِثَالًا وَرَسْمًا لِلْمُزْمِعِينَ اَنْ يُؤْمِنُوا بِهِ لِلْحَيَاةِ الْاَبَدِيَّةِ * وَلِمَلِكِ الدُّهُورِ الَّذِي
17 لَا يَبْلَى وَلَا يُرَى الْحَكِيمِ وَحْدَهُ اللّٰهِ * لَهُ الْكَرَامَةُ وَالْمَجْدُ اِلَى اٰبَادِ الدُّهُورِ حَقًّا *
18 * قِرَاءَةُ الْاَرْبِعَا مِنَ الْجُمْعَةِ السَّادِسَةِ وَالعِشْرِينَ * * يَا وَلَدِي تِيمُوثَاوُسَ هٰذِهِ الْوَصِيَّةَ
19 اَسْتَوْدِعُكَ الْحَنَصَّ بِالنُّبُوَّاتِ الْمُتَقَدِّمَةِ عَنْكَ * اَنْ تَجْنُدَ الْجُنْدَ الْمُقَدَّسَ * حَاوِيًا اَمَانَةً
20 وَضَمِيرًا صَالِحًا * الَّتِي لَمَّا اَبْعَدَهَا قَوْمٌ عَرِقُوا عَنِ الْاَمَانَةِ * الَّذِينَ مِنْهُمْ اِيمَانَاسُ وَالْاِكْسَنْدُرُسُ *
اَلَّذِينَ دَفَعْتُهُمَا اِلَى الشَّيْطَانِ لِيُودَبَا فَلَا يُقْدِرَا * * اَلْفَصْلُ الثَّانِي * * اِبْتَقِلْ اِلَى الصَّلِيبِ *
1 * اَلسَّبْتِ الثَّالِثِ وَيَلِيهِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * وَاَيْضًا لِاَوَّلِ يَوْمٍ مِنْ اَيْلُولَ * * وَاَسْاَلُكَ اِذًا قَبْلَ
2 كُلِّ شَيْءٍ اَنْ تُعْمَلَ طِلْبَاتٌ * صَلَوَاتٌ * تَضَرُّعَاتٌ * مَنَاشِي * شُكْرِيَاتٌ * مِنْ اَجْلِ النَّاسِ كُلِّهِمْ * مِنْ
اَجْلِ الْمُلُوكِ * وَجَمِيعِ ذَوِي النَّبَاهَةِ وَالْحُظُوظِ الْجَسِيمَةِ لِنَعِيشَ هُمْ فِي عُمْرٍ هَادِئٍ وَسَاكِنٍ * بِكَافَةِ
3 4 اَلدِّيَانَةِ الْبَهِيَّةِ وَالطَّلَاقَةِ * فَهٰذَا جَيِّدٌ وَمَقْبُولٌ اَمَامَ الْاِلٰهِ مُخَلِّصِنَا * الْمُرِيدِ كَافَّةَ النَّاسِ يَخْلُصُونَ
5 وَاِلَى مَعْرِفَةِ الْحَقِّ يُقْبِلُونَ * لِاَنَّ الْاِلٰهَ وَاحِدٌ * وَسِيطُ اللّٰهِ وَالنَّاسِ وَاحِدٌ * اَلْاِنْسَانُ يَسُوعُ الْمَسِيحُ *

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

Nos autem scimus Legem esse bonam, 8
si quis ea juridicè utatur. Et hoc scias 9
Legem non fuisse positam justo, sed sceleratis, & qui se non subdunt, & impiis, & peccatoribus, justitiâ destitutis, ac profanis, percutientibus patres suos & matres suas, interfectoribus hominum, 10
Fornicariis, masculorum concubitoribus, mendacibus, fraudulentis, & cuilibet alii abominationi quæ adversatur doctrinæ sanæ, Congruæ Evangelio gloriæ 11
beati Dei, quod concreditum est mihi.

Lectio pro Cypriano & Justina.

Vero autem Jesu Christo Domino nostro corroboranti me, gratias habeo, quòd me fidum tutúmque censuerit, collocans in ministerio suo eum Qui priùs erat 12 13
blasphemus, & persecutor, & contumeliosus: sed misericordiam sum consecutus, quòd id fecerim per incredulitatem, ignorans. Et plurimùm abundavit 14
gratia Domini nostri cum fide mea & dilectione mea quæ data est mihi per Jesum Christum. Finis.

Dominicâ trigesimâ primâ post Pentecosten.

Certus est sermo, & omni acceptione 15
dignus, quòd Jesus Christus venit in mundum ut servavet peccatores, quorum primus sum ego. Verùm ad hoc misericordiam adeptus sum, ut in me eorum 16
primo ostenderet Jesus Christus omnem longanimitatem suam, ad exemplar & normam iis qui crediturì essent in eum, in vitam æternam. Regi verò seculorum 17
incorrupto, & invisibili, soli sapienti Deo honor & gloria in æternitates seculorum, Verè.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

O fili mi Timothee, hoc commendo tibi 18
mandatum, consentaneum præteritis de te prophetiis, ut milites militiam illustrem: Possidens fidem & mentem bonam, quam 19
quum nonnulli repulissent, subnersi sunt è fide. Ex quibus est Hymenæus & 20
Alexander, quos tradidi satanæ, ut puniantur, ac non blasphement. Omitte usque ad crucem.

CAP. II.

Sabbatho trigesimo tertio post Pentecosten. Itémque pro prima die Septembris.

Rogo te igitur ante omnia, ut fiant 1
preces, orationes, obsecrationes, repetitæ postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, Pro regibus, 2
omnibúsque nobilitate & sublimibus dignitatibus præditis: ut conserventur in ætate tranquilla & quieta, omni cum pietate nitidi, atque hilaritate. 3
Nam hoc bonum est & acceptum coram Deo servatore nostro, Qui vult omnes 4
homines servari, & ad agnitionem veritatis venire. Deus enim unus est, mediator Dei & hominum unus, homo Jesus 5
Christus:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 እንዘ : ቀደሙ: ፅሩፍ: እነ: ወሰዶደ: እፀእሊ : ወባሕቱ : ተዛህለኒ : እስመ : በሊያእምሮ:
14 ግበርኩ:በእሊሚነ::=> ወፈድፋደ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : በሳዕሌየ : በሃይማኖቱ :
15 ወበፍቅሩ: ለእየቡስ : እግዚእነ::=> እሙነ: ነገረ : ወርቱዕ : ይትወሀፍወ: በኵሉ: እስ
ም: ሊየሱስ : ክርስቶስ : መጽአ : ውስተ : ዓለም : ከመ: ያድኅኖሙ : ለኃጥኣን : ወቀደሙ:
16 ኪያየ : ከመ : ያርኢ : በለዕሌየ : ብዝኅ : ትዕግስቱ : ለእየሱስ : ክርስቶስ:: ወእኩኖ
17 ሙ : እርኢየ : ለእለ: ሀለውሙ: ይእመኑ: በቱ:ለሕይወት: ዘለዓለም:=> ለንጉሠ: ዘለ
ይሞቱ : ወለእያስተርኢ : ላሎሰክ: ዘለዓለም : ዘሎቱ : ክብር : ወስብሐት : ለዓለመ: ዓለ
መ:ለሚነ::=> ſ በር:ማርያመ:=>
18 ዘንተ: ትእዛዘ: ለመሐፅንከ: ወልድየ: ጢሞቴወስ: በከመ:ተነቢዮ: ዘለዕሌየ: ከመ:ትትጋደ
19 ል: ሠናየ:ገድለ:=> እንዘ: ብስ: ሃይማኖተ: ወሠናየ:ግዕዘ:: እስመ: ሀለው: እለ: ዐውኀ
20 ጉ:እሙሃይማኖት : ወተሰብሩ:=> እለ:ቴጌኔዎስ:ወለለክሰንድሮስ:እለ:መጠውኀውሙ:
ለሰይጣን: ይትቀነዩ:ሊይልመዱ:ፀሪረ::=> o
1 ፪ እስተበቍዐከ: ቀዳሜ:ኵሉ:ትሬበር:ጾሎተ:ወስኢለ: ወተጋንዮ: በእንተዝ:ጸልዩ:ሳዕለ:
2 ኵሉ : ሰብእ::=> ወለሳዕለ : ኵሉ: ነገሥት:ወመኳንንት: ከመ :በዕረፍ: ወበጽምዉ:ይኩ
3 ን: ንብረትነ:በኵሉ:ጽድቅ:ወንጹሕ::=> ዝኬ: ሠናይ: ወሳረይ: በቅድመ:እግዚአብሔ
4 ር: ፍመድኅነነ::=> እስመ:ወኀቱ : ይፈቅድ:ኵሉ: ሰብእ: ይሕየው: ወየእመርዋ:ለጽድ
5 ቅ::=> ለሐዲ: እግዚአብሔር : ወለሐዲ:ሳሩየ: እግዚአብሔር : ወሰብእ: ሊየሱስ: ክር
ስቶስ: ዘኮነ : ሰብአ::=>

Quum priùs blasphemus eram, & persequutor, & maledictus: sed misertus est 13
mei, quia ignorans feci, non credendo. Et abundavit gratia Dei, per me in fide, & 14
in dilectione Jesu Domini nostri. Verus est sermo, & oportet ut recipiatur univer- 15
sè, quòd Jesus Christus venit in mundum ut servaret peccatores: & anticipavit
me, ut ostenderet in me multitudinem patientiæ Jesu Christi, & ut essem exemplo 16
iis qui crediturì sunt in eo ad vitam æternam. Æterno regi immortali & invisi- 17
bili, Deo æterno, ei sit honos & gloria in seculum seculorum. Amen.

Pro tertiâ Mariâ.

Hoc mandatum commendo tibi, fili mi Timothee, secundùm prophetiam de me, ut certes bonum certamen, Habens fidem, & bonam conscientiam: quia fuerunt qui recesserunt à fide, & confracti sunt; Quorum sunt Temenæus, & Alexander, quos tradidi satanæ, ut subditi sint, ne discant blasphemare. 18 19 20

CAP. II.

Rogo te ante omnia, ut facias preces, & petitiones, & supplicationes: propterea ora pro omnibus hominibus: Et pro omnibus regibus, & potestatibus, ut 1 2
quietè & in silentio sit vita nostra in omni justitia & puritate. Hoc bonum & approbatum est coram Deo, & Servatore nostro: Quia ipse vult ut omnis homo 3 4
vivat, & agnoscat veritatem. Unus Deus, & unus electus Dei & hominum, Jesus Christus qui factus est homo, 5

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ς'.

Dans semetipsum redemptionem pro omnibus, testimonium temporibus propriis:
6 Ὁ δὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ (β) πάντων· τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις·
In quod positus sum ego prædicator & Apostolus, (veritatem dico in Christo, non
7 Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, (ἀλήθειαν (γ) λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ
mentior,) doctor Gentium in fide & veritate. Volo ergò
8 ψεύδομαι,) διδάσκαλος ἐθνῶν (δ) ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. Βούλομαι οὖν
orare viros in omni loco, levantes puras manus, sine
προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς
ira & disceptatione. Similiter & mulieres in habitu ornato,
9 ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. (ε) Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ,
cum verecundia & modestia ornare seipsas, non in cincinnis, aut
μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ (ζ) ἐν πλέγμασιν, ἢ
auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: Sed (quod decet mulieres
10 χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ· Ἀλλ' (ὃ πρέπει γυναιξὶν
promittentes pietatem) per opera bona. Mulier in silentio discat,
11 ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν) δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω, E'
in omni subjectione. Mulieri autem docere non permitto, neque auctoritatem usurpare
12 ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. (η) Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν
viri, sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deindè Heva:
13 ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα·
Et Adam non est seductus, at mulier seducta in transgressione fuit:
14 Καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ (θ) ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε·
Salvabitur autem per filiorum generationem, si manserint in fide, & dilectione, &
15 Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει, καὶ ἀγάπῃ, καὶ
sanctificatione cum modestia.
ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

MS. A. (β) πάντων καιροῖς ἰδίοις· Ὁ ὃτις δ'θλω ἐγὼ κήρυξ (γ) λέγω, οὐ ψεύδομαι,) (δ) ὲν πνεύματι καὶ (ε) Ὡσάυτως γυναῖκας (ζ) ὲν καταπλήγμασιν, καὶ χρυσίῳ, (η) ..... ᾗ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, (θ) ἐξαπαληθεῖσα

CAP. III. γ'.

Σ' Fidelis sermo: Si quis episcopatum expetit, pulchrum opus desiderat. Oportet
Πιστὸς ὁ λόγος· Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Δεῖ 1
ergò episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, vigilantem, sobrium, 2
οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, (α) νηφάλεον, κόσμιον,
ornatum, hospitalem, doctorem, Non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum:
φιλόξενον, διδακτικὸν, Μὴ πάροινον, μὴ (β) πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· 3
sed modestum, non pugnacem, non cupidum argenti, Propriæ domui benè præpositum,
ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, Τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, 4
filios habentem in subjectione cum omni castitate: (Si autem quis propriæ
τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· (Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου 5
domui præesse non novit, quomodò Ecclesiæ Dei curam geret?) Non nuper insitum:
οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;) Μὴ νεόφυτον· 6
ut non inaniter jactatus, in judicium incidat diaboli. Oportet autem illum &
ἵνα μὴ τυφωθεὶς, εἰς κρῖμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. Δεῖ (γ) δὲ αὐτὸν καὶ 7
testimonium bonum habere ab iis qui foris: ut non in opprobrium incidat, &
μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν· ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ, καὶ
laqueum diaboli. Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non vino multo
παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ 8
deditos, non turpe lucrum sectantes, Habentes mysterium fidei in pura
προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, Ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ 9
conscientia: Et hi autem probentur primùm, deindè ministrent
συνειδήσει· Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν 10
inculpati existentes. Mulieres similiter honestas, non calumniosas, so-
ἀνέγκλητοι ὄντες. Γυναῖκας ὡσαύτως (δ) σεμνὰς, μὴ διαβόλους, (ε) νη- 11
brias, fideles in omnibus. Diaconi sint unius uxoris viri, filiis
φαλέους, πιστὰς ἐν πᾶσι. Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων 12
benè præsidentes, & propriis domibus.
καλῶς προϊσταμένους, καὶ τῶν ἰδίων οἴκων.

ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) νηφάλιον, (β) πλήκτην· ἀλλὰ (γ) δὲ καὶ (δ) * σεμνὲς, (ε) νηφαλίους,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Qui dedit semetipsum redemptionem pro 6
omnibus, testimonium quod evenit tempore
suo; Cujus positus sum præco & Apostolus. 7
Veritatem dico, & non mentior, quia fui
doctor Gentium in fide veritatis. Volo igi- 8
tur ut orent viri in omni loco, purè sustol-
lentes manus suas, sine ira, & sine curis.
Similiter & mulieres in habitu casto vesti- 9
menti, cum verecundia & pudicitia sit orna-
tus earum: non in tortis crinibus & auro,
aut margaritis, aut vestibus elegantibus:
Sed in operibus bonis, sicut decet mulieres, 10
quæ profitentur timorem Dei. Mulier in si- 11
lentio discat cum omni subjectione. Mulieri 12
enim docere non permitto, neque audere in
virum, sed esse in silentio. Adam enim pri- 13
mùm effictus fuit, & deinde Eva. Et Adam 14
non fuit deceptus, mulier autem fuit seducta,
& transgressa est præceptum. Servabitur au- 15
tem per natos suos si permanserint in fide,
& charitate, & sanctificatione, & castitate.

CAP. III.

Dominicâ secundâ post Epiphaniam. 3.

Fidelis est sermo, Si quis desiderat Presbyteratum, opus bonum desiderat. Oportet 1
autem eum esse Presbyterum, in quo nævus 2
non reperiatur, & qui fuerit maritus unius
uxoris: qui mente sit vigilanti, & castus, at-
que compositus, diligens advenas, & do-
ctor: Non autem immoderatus in vino, ne- 3
que cujus manus sit velox ad percutiendum:
sed sit mansuetus, & non litigiosus; neque
amator argenti. Sed probè gubernans do- 4
mum suam, & tenens liberos suos in subje-
ctione cum omni puritate. Si quis enim do- 5
mum propriam nescit benè moderari, quo-
modo poterit Ecclesiam Dei gubernare?
Nec sit recentis disciputatûs, ne efferatur & 6
incidat in judicium Satanæ. Oportet autem 7
illum bonum habere testimonium ab extra-
neis, ne incidat in opprobrium, & in laque-
um Satanæ. Eodem quoque modo Diaconi 8
sint puri, neque loquantur duplicia, neque
sint ad multum vinum proclives, neque dili-
gant lucra sordida: Sed amplectantur ar- 9
canum fidei cum sincera conscientia. Atque 10
hi ipsi probentur primùm, & deindè mini-
strent, quum culpâ caruerint. Sic etiam mu- 11
lieres sint castæ, sintque vigili mente, & fi-
deles per omnia; neque sint calumniatrices.
Diaconi sint, is qui unicam uxorem habue- 12
rit, beneque rexerit liberos suos & domum
suam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Et tradidit semetipsum redemptionem pro omnibus, & factus est testis in 6
tempore suo. Et ei constitutus sum Apostolus, & concionator, veritatem 7
dico, & non mentior, constitutus sum doctor Gentium in fide, & in veritate.
Et volo viros orare in quocunque loco, & ut levent manus suas, sine murmu- 8
ratione & hæsitatione. Sic mulieres amiciantur in oratione, ornent seipsas etiam 9
cum puritate à scortatione, non cum funibus auri, & margaritis, & cum
vestimentis fragrantibus magni pretii, & non cum concinnatione capillorum
suorum:

ፀመጠወ : ርእሶ : ቤዛ : ኵሉ : ወኮነ : ሰማዕተ : በዕድሜሁ፡=፡ ወሎቱ : ተሠየመ
ኑ : ሐቀርዖ : ወለኣዴ : እሙነ : እብል : ወሊይሑሱ : ተሠየሙ : መምህረ : ለኣሕ
ዛብ : በሃይማኖት : ወበጽድቅ፡::=፡ ወእፈቅድ ሳዕያው : ይጸልዩ : በኵሉ : ገጽ : መ
ካነ : ወያንሠሉ : እደዊሆሙ : ዘእንበለ : ንጥርጋር : ወኑፋቄ፡::=፡ ከማሁ : ለእስት
ኒ : ይትረሰዩ : በጸሉት : ይስርገዋ : ወበለእንጽሑ : ርእሶን : እመዝሙት : ለኮ : በለሐ
በለተ : ወርቅ : ወበባሕርይ : ወበለልባስ : ቅድው : ዘዕጹብ : ዛጡ : ወለኮ : በተፀፍሮ:
ለሠዕርቶን፡::=፡

Versio VULGATA LATINA.

6 Qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, testimonium temporibus
7 suis: In quo positus sum ego prædicator & Apostolus, (veritatem dico, non
8 mentior,) doctor Gentium in fide, & veritate. Volo ergò viros orare in omni
9 loco, levantes puras manus sine ira, & disceptatione. Similiter & mulieres
in habitu ornato, cum verecundia & sobrietate ornantes se, & non in tor-
10 tis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: Sed quod decet
11 mulieres, promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat
12 cum omni subjectione. Docere autem mulieri non permitto, neque domina-
13 ri in virum; sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deindè
14 Heva: Et Adam non est seductus, mulier autem seducta in prævaricatione
15 fuit. Salvabitur autem per filiorum generationem, si permanserit in fide,
& dilectione, & sanctificatione cum sobrietate.

CAP. III.

1 FIdelis sermo: Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.
Oportet ergò episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, 2
prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, Non vinolentum, 3
non percussorem, sed modestum; non litigiosum, non cupidum, Sed suæ 4
domui benè præpositum, filios habentem subditos cum omni castitate. Si 5
quis autem domui suæ præesse nescit, quomodò Ecclesiæ Dei diligentiam
habebit? Non neophytum: ne in superbiam elatus, in judicium incidat 6
diaboli. Oportet autem illum & testimonium habere bonum ab iis qui fo- 7
ris sunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. Diaconos 8
similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lu- 9
crum sectantes: Habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem 10
probentur primùm: & sic ministrent, nullum crimen habentes. Mulieres 11
similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. Diaconi 12
sint unius uxoris viri: qui filiis suis benè præsint, & suis domibus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * البَاذِلُ ذَاتَهُ عِوَضَ فِدَاءٍ عَنِ الكُلِّ بِالشَّهَادَةِ فِي أَوْقَاتٍ سَلَفَ تَحْدِيدُهَا * الَّتِي جُعِلْتُ أَنَا نَذِيرًا
7 لَهَا وَرَسُولًا * أَقُولُ حَقًّا فَلَا أَكْذِبُ * مُعَلِّمًا لِلأُمَمِ بِالأَمَانَةِ وَالحَقِّ * تَمَّ * * السَّبْتُ *
8 * وَأُرِيدُ أَنْ يُصَلِّيَ الرِّجَالُ فِي كُلِّ مَكَانٍ إِذْ يَرْفَعُونَ أَيْدِيًا بَانَّ بِلَا غَيْظٍ وَافْتِكَارٍ * وَكَذَلِكَ أُرِيدُ
9 النِّسَاءَ يُوسِسْنَ ذَاتَهُنَّ بِحُلَّةٍ مُوَسَّاةٍ بِالاِسْتِحْيَاءِ وَالعِفَّةِ * لَا بِالضَّفَائِرِ وَالذَّهَبِ * لَا بِاللُّؤْلُؤِ وَالجَوَاهِرِ *
10 أَوْ بِثَوْبٍ فَاخِرٍ * بَلْ بِمَا يَلِيقُ بِالنِّسَاءِ الوَاعِدَاتِ أَنْ يُجَمِّلْنَ عِبَادَتَهُنَّ بِالأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ *
11 * وَلْتَتَعَلَّمِ الاِمْرَأَةُ فِي السُّكُوتِ بِكَافَّةِ الخُضُوعِ * وَلَسْتُ آمُرُ امْرَأَةً أَنْ تُعَلِّمَ وَلَا تَتَأَمَّرَ عَلَى
12 رَجُلٍ * بَلْ تَكُونَ فِي سُكُوتٍ * لِأَنَّ آدَمَ جُبِلَ أَوَّلًا ثُمَّ حَوَّا * وَآدَمُ لَمْ يُطْعَ * وَالاِمْرَأَةُ لَمَّا
13 14 طُعِنَتْ حَصَلَتْ فِي المَعْصِيَةِ * وَسَتَخْلُصُ بِوَلُودِهَا الأَوْلَادَ * إِنْ بَنَتْ فِي الأَمَانَةِ وَالمَحَبَّةِ وَالقَدَاسَةِ
15 بِالعِفَّةِ * تَمَّ * * الفَصْلُ الثَّالِثُ *

* قِرَاءَةُ الخَمِيسِ مِنَ الجُمُعَةِ السَّادِسَةِ وَالعِشْرِينَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ *

1 * صَادِقٌ القَوْلُ * مَنْ يَسْهَى أُسْقُفَ يَسْهَى عَمَلًا جَلِيلًا * فَيَنْبَغِي إِذًا أَنْ يَكُونَ الأُسْقُفُ لَا
2 نَاقِصًا * رَجُلَ امْرَأَةٍ وَاحِدَةٍ * مُتَيَقِّظًا * عَفِيفًا * مُرَبِّيًا بِالوَرَعِ * مُحِبًّا لِلغُرَبَاءِ * دَا تَعْلِيمٍ *
3 * لَا مُسْتَلِذًّا مِنَ الخَمْرِ * لَا جَارِحًا بِكَلَامِهِ * بَلْ وَدِيعًا * لَا مُخَاصِمًا * لَا مُحِبًّا لِلفِضَّةِ * قَيِّمًا بَيْتَهُ
4 5 مُدَبِّرًا حَسَنًا * لَهُ أَوْلَادٌ فِي طَاعَتِهِ بِكَافَّةِ النَّزَاهَةِ المُهَذَّبَةِ * فَإِنْ كَانَ أَحَدٌ مَا يَعْرِفُ يَقُومُ بِسِيَاسَةِ
6 مَنْزِلِهِ * فَكَيْفَ يَهْتَمُّ بِكَنِيسَةِ اللهِ * وَلَا يَكُونُ دَا عَرَسٍ جَدِيدَةٍ فِي الأَمَانَةِ * لِئَلَّا يَتَصَلَّفَ فَيَسْقُطَ
7 فِي صِنَايَةِ المُحَالِ * وَيَجِبُ أَنْ يَكُونَ الَّذِينَ خَارِجَ البِيعَةِ يَشْهَدُونَ لَهُ شَهَادَةً حَسَنَةً * لِئَلَّا يَسْقُطَ فِي
8 التَّعْيِيرِ وَفَخِّ المُحَالِ * وَلْيَكُنِ السَّمَامِسَةُ هَكَذَا مُهَذَّبِينَ * لَا ذَوِي كَلَامَيْنِ * وَلَا يَحْكُوا إِلَى
9 كَثِيرِ الخَمْرِ * لَا يَكُونُ تَكَسُّبُهُمْ مُسْتَفِيحًا * لَهُمْ سِرُّ الأَمَانَةِ فِي بَصِيصٍ نَقِيٍّ * هَؤُلَاءِ
10 فَلْيَمْتَحِنُوا أَوَّلًا ثُمَّ فَلْيَخْدِمُوا إِذْ هُمْ بِلَا رَيْبَةٍ * وَكَذَلِكَ النِّسَاءُ فَلْيَكُنَّ مُهَذَّبَاتٍ * غَيْرَ ثَرْثَارَاتٍ *
11 مُتَيَقِّظَاتٍ * نَقِيَّاتٍ فِي كُلِّ شَيْءٍ * وَلْيَكُنِ السَّمَامِسَةُ بِحَالٍ ذَوِي امْرَأَةٍ وَاحِدَةٍ * فَيُمَدِّنُ
12 بَنِيهِ بِرَأْيٍ وَأَهْلِهِمْ وَمَنَازِلِهِمْ حَسَنًا *

Qui sèipsum commutavit in compensu- 6
tionem redemptionis pro omnibus, cum
testimonio in temporibus quorum dest-
natio præteriit: Cujus constitutus sum 7
ego monitor & Apostolus (veritatem di-
co, & non mentior) doctor Gentium cum
fide ac veritate. Finis.

Sabbatho.

Volo autem ut orent viri quovis in loco, 8
attollentes manus innocentes absque ira
& hæsitatione. Itidémque volo mulie- 9
res ornare sese stolâ ornatâ pudore &
castitate, non cincinnis, & auro, non
unionibus, ac gemmis, aut veste superbâ:
Sed ut decet mulieres pollicentes suam 10
se pietatem exculturas bonis operibus.
Discátque mulier cum silentio, omni 11
cum subjectione. Neque permitto mulieri 12
docere, nec authoritatem usurpare in vi-
rum, sed esse in silentio. Adam enim 13
plasmatus est prior, deindè Eva. Et 14
Adam non fuit seductus: sed mulier,
quum seducta fuisset, incidit in contu-
maciam. At servabitur per generatio- 15
nem liberorum, si manserint illæ in fi-
de, & charitate, & sanctimonia, cum
castitate. Finis.

CAP. III.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vi-
gesimæ sextæ post Pentecosten.

VExus est sermo, Qui appetit Episco- 1
patum, præclarum opus appetit. Opor- 2
tet igitur episcopum esse non imperfe-
ctum, virum uxoris unius, vigilantem,
castum, modestiâ ornatum, amatorem
peregrini, aptum ad docendum: Non 3
insolentem præ vino, non vulnerantem
verbis suis, sed mitem; non litigiosum,
non amatorem pecuniæ: Qui benè præ- 4
sit administrationi domus suæ, qui libe-
ros habeat sub obedientia sua, omni
cum honestâ continentiâ. Nam si quis 5
nescit præesse directioni domus suæ, quo-
modò curam habebit Ecclesiæ Dei? Et 6
ne sit recens plantatus in fide, ne arro-
gantiâ ductus incidat in calumniam
fraudulenti. Oportet etiam ut quî ex- 7
tra Ecclesiam sunt, reddant ei testimo-
nium bonum, ne incidat in opprobrium
& laqueum fraudulenti. Diaconi quo- 8
que sint ita morati, non duplicis sermo-
nis, neque sint proni ad copiam vini, non
sit lucrum eorum turpe, Habentes my- 9
sterium fidei cum conscientia pura. Hi 10
probentur priùs, deindè ministrent, si
sint sine crimine. Eodémque modo muli- 11
eres sint moratæ, non obtrectatrices, vi-
giles, fidæ in omnibus rebus. Sintque 12
Diaconi viri uxoris unius, rectè ge-
rentes gubernationem liberorum suorum,
ac propriarum domorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ፰ በጴጥሮስ ፡ መንበብ ፡ በቦ ፡ ማርያም ፡ በበዓለ ፡ ለርብዓ ፡ ኀበ ፡ ይትነበብ፡=፨
11 ዘለንበለ ፡ በዘ ፡ ይደልመን ፡ ለለንስት ፡ በትመህርተ ፡ ጽድቅ ፡ በመግባረ ፡ ሠናይ፡=፨ ብእ
12 ሲትኒ ፡ በጽሙወ ፡ ትትመህር ፡ ወትትለዘዝ ፡ በኵሉ፡=፨ ወብእሲትሰ ፡ ትመህር ፡ ሊናበ
13 ውሕ ፡ ወሊትጫብል ፡ ላዕለ ፡ ብእሲ ፡፡ ደእሙ ፡ በጽሙወ ፡ ተሣሉ፡፡=፨ እሙ ፡ ኣደመ ፡
14 ቀደመ ፡ ተፈጥሮ ፡ ወእሙድኣሪሁ ፡ ሔዋ፡=፨ ወኣደመሰ ፡ ሊኣሕተ ፡ ብእሲት ፡ !ሰሕተት ፡
15 ወዐለወት፡=፨ ወባሕቱ ፡ ተሐዩ ፡ በእንተ ፡ ውሉደ ፡ ለእመ ፡ ነበሩ ፡ በሃይማኖት ፡ ወበተፋ
ቅሮ ፡ ወቅድሰት ፡ ወለንጽሖ ፡ ርእሶሙ፡፡=፨
1 ር እሙን ፡ ነገረ፡፡ ኀ ዘይፈቅድ ፡ ይሠየም ፡ ጳጳስ ፡ ሠናየ ፡ ግብረ ፡ ፈተወ፡=፨
2 ወባሕቱ ፡ ርቱዕ ፡ ዘይሠየመ ፡ ጳጳስ ፡ ዘሊያደሉ ፡ ለገጽ ፡ ዘሊሰተ ፡ ብእሲት ፡ ለውሰበ ፡፡
3 ብእሲ ፡ ጠቢብ ፡ ዘለእንጽሖ ፡ ርእሶ ፡ ወመመህር ፡ መጋሠጽ ፡ ወመፍቀሬ ፡ ነባድ፡=፨ ዘሊ
4 ይስቲ ፡ ወይነ ፡ ዘሊዘባጢ ፡ ባቍዕ ፡፡ ዘሊይትጋለዝ ፡ ወሊያፈቅር ፡ ንዋየ፡=፨ ዘሠዓይ ፡
5 ሠርዐተ ፡ ቤቱ ፡ ዘቦ ፡ ውሉደ ፡ ዘይትሌዘዝ ፡ ዘንጹሕ ፡ በኵሉ፡=፨ ወዘስ ፡ ቤቶ ፡ ሊይ
6 ክል ፡ ሠሪዐ ፡ እሮኑ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያስተሓምም፡፡=፨ ወሊይትዐቢይ ፡ ከመ ፡
7 ሊይጸለል ፡ ወሊይደቅ ፡ ውስተ ፡ መዐግርተ ፡ ኢይጥኝ፡=፨ ወኣዲ ፡ ርቱዕ ፡ ዘሰብእ ፡ እፍ
8 ለ ፡ ይንእድ‹ሞ› ፡ ከመ ፡ ሊይደቅ ፡ ውስተ ፡ ፀእለት ፡ ወመሠገረተ ፡ ሰይጣን፡=፨ ወዘዲያቆናት
ኒ ፡ ከማሁ ፡ ንጹሐን ፡ እለ ፡ ለሐዱ ፡ ቃሎሙ ፡ እለ ፡ ሊያብዙኅ ፡ ወይነ ፡ እለ ፡ ሊያፈቅ
9 ሩ ፡ ደቂሐ፡=፨ እለ ፡ የዐቅቡ ፡ ምክረ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ በልቦ ፡ ንጹሕ፡=፨
10 ወኵሉኒ ፡ ይቅድሙ ፡ ለመክሮቶሙ ፡ ወእመኝ ፡ ይትለኡ ፡ ወኅሩያን ፡ እሙንቱ፡፡=፨
11 ወእንሰትኒ ፡ ከማሁ ፡ እለ ፡ ላንጽሐ ፡ ርእሶን ፡ እለ ፡ ሊያስተደጕለ ፡ ጠቢባተ ፡ ወምእመ
12 ናተ ፡ በኵሉ ፡ ወይትለአካ=፨ ወብእሲኒ ፡ ዘለሐተ ፡ ብእሲተ ፡ ለውሰበ ፡ ዘቦ ፡ ውሉደ ፡
ዘሠናይ ፡ ግዕዝ ፡ ቤቱ፡=፨

Pro Petro lectio. Pro tertia Maria. Solennitate quadrigesimæ, ubi legitur. 10
Sed cum iis quæ decent mulieres, in doctrina veritatis in opere bono. Mulier in si- 11
lentio discat, & subdita sit in omnibus. Et mulieri docere non permittimus, neque 12
dominari in virum; sed in silentio esse. Quia Adam primò creatus fuit, & postea 13
Heva: Et Adam non seduxit, mulier seduxit & prævaricata est. Tamen vivet 14
per filios, si manserint in fide, & charitate, & sanctificatione, & purgaverint seipsos. 15

CAP. III.

FIdus sermo; Volès fieri Papa, (i.e. Episcopus,) bonum opus desideravit. Veruntamè 1
oportet ut is fiat Papa, qui non est hypocrita, qui unam uxorem duxit, vir sapiens, qui 2
purgavit seipsum, & doctor, & reprehensor, & hospitalis, Qui non bibit vinum, qui 3
non peredit, aptus, qui non est litigiosus, & non est avarus, Cujus benè constituta 4
est domus, qui habet filios obedientes, qui purus est in omnibus. Et qui domum 5
suam non potest constituere, quomodò domum Dei curabit? Neque elatus sit, ut 6
non opprobrio sit, & incidat in rete satanæ. Et ulteriùs, oportet ut homines extra- 7
nei laudent eum, ne incidat in opprobrium & rete satanæ. Et quòd Diaconi si- 8
militer pari sint, quorum unus est sermo, qui non abundant vino, qui non diligunt
lucrum: Qui custodiunt mysterium fidei eorum in corde puro. Et eos priùs 9
probent, & tunc ministrent, & approbati sint. Et mulieres similiter, quæ purga- 10
verè seipsas, non pungentes, prudentes, & fideles in omnibus; & ministrent. 11
Et Diaconus sit vir qui unam uxorem duxit: qui habuit liberos, cujus benè mo- 12
rata est domus.

Nam benè *ministrantes*, gradum sibiipsis bonum *acquirunt*, & multam
13 Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς κτῶνται πολλὴν
libertatem in fide quæ in Christo Jesu. Hæc tibi scribo, sperans venire ad
14 παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός
te citò: Si autem tardavero, ut scias quomodò oporteat in domo Dei
15 σε (ζ) τάχιον· Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ
conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum
ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα
veritatis. Et manifestè magnum est pietatis *mysterium*: *Deus*
16 τῆς ἀληθείας. Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεὸς Ζ'
manifestatus est in carne, *justificatus* est in Spiritu, *visus* est angelis, *prædicatus* est in
ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν
Gentibus, *creditus* est in mundo, *receptus* est in gloria.
ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

CAP. IV. Δ'.

1 Τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει, Ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες
fide, attendentes spiritibus *deceptoribus*, & doctrinis dæmoniorum,
τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων,
In hypocrisi *falsa* loquentium, cauteriatam habentium *propriam* conscientiam,
2 Ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, (α) κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν,
Prohibentium nubere, abstinere cibis, quos Deus creavit ad *acceptionem*
3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν
cum gratiarum actione fidelibus, & *cognoscentibus* veritatem: Quia omnis
4 μετ' εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς, καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν· Ὅτι πᾶν
creatura Dei bona, & nihil rejiciendum, cum gratiarum actione *sumptum*:
κτίσμα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον·
Sanctificatur enim per verbum Dei & orationem. Hæc *subjiciens* fra-
Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀ- 5 6
tribus, bonus eris minister Jesu Christi, enutritus verbis fidei,
δελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος (β) Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως,
& bonæ doctrinæ, quam assecutus es. *At prophanas* & aniles fabulas
καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, (γ) ᾗ παρηκολούθηκας. Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους 7
rejice: exerce autem teipsum ad pietatem: Nam corporalis exercitatio *ad*
παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς 8 Η'
modicum est utilis: *at* pietas ad omnia utilis est, promissionem habens
ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα
vitæ quæ nunc, & futuræ. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus. In
ζωῆς τῆς νῦν, καὶ τῆς μελλούσης. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. Εἰς 9
hoc enim & laboramus, & *probris afficimur*, quia *speravimus* in *Deo*
τοῦτο (δ) γὰρ καὶ κοπιῶμεν, καὶ (ε) ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ 10
vivente, qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium. *Annuntia* hæc,
ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε ταῦτα, 11 Θ'
& doce. Nemo tuam *juventutem* contemnat: sed exemplum esto
καὶ δίδασκε. Μηδείς σε τῆς νεότητος καταφρονείτω· ἀλλὰ τύπος γίνου 12
fidelium, in verbo, in conversatione, in charitate, *in spiritu*, in fide,
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν (ζ) ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει,
in castitate. Dum venio attende lectioni, exhortationi, do-
ἐν ἁγνείᾳ. Ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδα- 13
ctrinæ. *Ne neglige illud in te donum, quod datum est* tibi per prophetiam,
σκαλίᾳ. Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας, 14
cum impositione manuum presbyterii.
μετ' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου.

MS.A. (ζ) ἐν τάχει· Κεφ. Δ'. MS.A. (α) κεκαυτηριασμένων (β) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (γ) ἧς (δ) γὰρ κοπιῶμεν, (ε) ἀγωνιζόμεθα, (ζ) ἀγάπῃ, ἐν πίστει,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ܐܝܟ ܕܐܢܘܢ ܕܫܡܫܝ ܫܦܝܪ ܥܒܕܘ ܠܢܦܫܗܘܢ ܕܪܓܐ ܛܒ ܘܣܓܝ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ׃ * ܗܠܝܢ ܐܢܐ ܟܬܒ ܠܟ ܒܫܘܠܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟ ׃ 14
14 ܘܐܢ ܡܗܪ ܐܢܐ ܐܬܐ ܕܬܕܥ ܐܝܟ ܕܫܦܝܪ ܠܡܗܟ ܒܒܝܬ ܐܠܗܐ ׃ * ܕܗܝ ܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ ܥܡܘܕܐ ܘܬܪܥܐ ܕܫܪܪܐ ׃ 15
ܘܒܠܐ ܦܠܓ ܪܒ ܗܘ ܪܙܐ ܕܐܠܗܘܬܐ ׃ * ܗܘ ܕܐܬܓܠܐ ܒܒܣܪܐ ܘܙܕܩ ܒܪܘܚܐ ܘܐܬܚܙܐ ܠܡܠܐܟܐ ׃ 16
ܘܐܬܟܪܙ ܒܥܡܡܐ ܘܗܝܡܢ ܒܥܠܡܐ ܘܣܠܩ ܒܫܘܒܚܐ ׃

* ܒ ܩܕܡ ׃

1 ܗܫܐ ܪܘܚܐ ܐܡܪ ܓܠܝ ܕܒܐܚܪܝܬ ܙܒܢܐ ܢܦܠܘ ܐܢܫ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ׃ * ܘܢܩܒܠ ܪܘܚܐ ܕܫܕܝ ܘܬܘܠܦ ܐܢܫ ܡܢ ܐܠܦ ׃ 2
2 ܘܢܩܒܠ ܬܘܠܦ ܕܫܕܝ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܕܐܡܪ ܕܫܩܪ ܠܐ ܡܬܟܠ ׃ * ܘܐܝܟ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܢܫܬܘ ܠܡܣܒ ׃ 3
3 ܘܠܐ ܢܫܬܘ ܡܢ ܡܐܟܠܐ ܕܒܪܟ ܐܠܗܐ ׃ * ܘܐܝܟ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܢܫܬܘ ܡܢ ܡܐܟܠܐ ׃
ܕܒܪܟ ܐܠܗܐ ܠܡܗܝܡܢܐ ܘܠܡܕܥܝ ܫܪܪܐ ׃ ܟܠ ܕܒܪܝܬ ܐܠܗܐ ܛܒ ܗܘ ׃ 4
4 ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܢܬܪܚܩ ܡܢܗ ܕܡܬܩܒܠ ܒܫܘܒܚܐ ׃ * ܡܛܗܪ ܗܘ ܒܨܠܘܬܐ ׃ 5
5 ܘܡܬܩܕܫ ܗܘ ܒܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܨܠܘܬܐ ׃ * ܗܠܝܢ ܐܢ ܐܡܪ ܐܢܬ ܠܐܚܝܟ ׃ 6
6 ܬܗܘܐ ܠܟ ܫܡܫܐ ܛܒ ܕܡܬܪܒܐ ܒܡܠܝ ܗܝܡܢܘܬܐ ׃ * ܘܒܬܠܡܝܕܘܬܐ ׃ 7
ܕܛܒܬ ܗܘ ܕܐܬܪܒܝܬ ׃ ܘܐܝܟ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܢܫܬܘ ܡܢ ܡܐܟܠܐ ׃ 8
ܕܒܪܟ ܐܠܗܐ ׃ ܘܐܝܟ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܢܫܬܘ ܡܢ ܡܐܟܠܐ ׃

* ܓ ܩܕܡ ׃

9 ܗܝ ܡܠܬܐ ܗܝ ܕܫܪܝܪܐ ܘܟܠ ܩܒܘܠܐ ׃ * ܕܒܗ ܐܢܚܢ ܐܦ ܡܬܥܢܝܢ ܘܡܬܚܫܕܝܢ ׃ 10
10 ܕܣܒܪܝܢ ܐܢܚܢ ׃ ܒܐܠܗܐ ܚܝܐ ׃ ܕܗܘ ܦܪܘܩ ܠܟܠ ܐܢܫ ׃ ܘܒܪܝܫ ܠܗܝܡܢܝܢ ׃ 11
11 ܗܠܝܢ ܦܩܕ ܘܠܡܕ ׃ * ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܙܥܘܪ ܕܢܫܬܘܩ ׃ 12
12 ܐܠܐ ܗܘܐ ܐܢܬ ܠܗܝܡܢܝܢ ܒܡܠܬܐ ܒܫܘܒܚܐ ׃ ܒܚܘܒܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ׃ ܒܙܟܘܬܐ ׃ 13
13 ܥܕ ܕܐܢܐ ܐܬܐ ׃ ܐܬܟܢܫ ܠܩܪܝܢܐ ׃ ܘܠܡܘܕܥܐ ׃ ܘܠܡܠܦܢܘܬܐ ׃ * ܠܐ ܬܫܬܘܩ ܡܢ ܛܒܘܬܐ ׃ 14
14 ܕܒܟ ׃ ܕܐܬܝܗܒ ܠܟ ܒܢܒܝܐ ׃ ܥܡ ܣܡܟܬܐ ܕܐܝܕܝ ܩܫܝܫܐ ׃ * ܠܐ ܬܫܬܘܩ ܡܢ ܛܒܘܬܐ ׃
ܕܒܟ ׃ ܕܐܬܝܗܒ ܠܟ ܒܢܒܝܐ ׃ ܥܡ ܣܡܟܬܐ ܕܐܝܕܝ ܩܫܝܫܐ ׃

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእለሰ : ሠናየ : ይትለእኩ : እንተ : ተዐቢ : ሢመተ : ይግበረ : ሎሙ:: ጊ ወብዙኅ : *Et qui benè ministrant, majus ministerium acquirunt sibi, & multam gra-* 13
14 ሞገስ : በሙ : በሃይማኖተ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:=፨ ወዝኒ : ዘእጽሕፍ : ለከ : እትአመ *tiam habent in fide Jesu Christi. Et hæc scribo tibi, sperans quòd veniam* 14
15 ኀ : ኀሙ : እብጽሐከ : ፍጡነ:::=ፁ ወእመሰ : ጐንደይኩ : ከመ : ታእመር : ዘከመ : ኀ *tibi cito. Et si moram fecero, ut cognoscas quomodò ordinare domum Dei,* 15
ሠርዕ : ቤተ : እግዚአብሔር : ቤተ : ክርስቲያኑ : ለእግዚአብሔር : ሕያው : ዐምደ : ወ *videlicet ecclesiam Dei vivi, columnam & fulcimen veritatis. Quia* 16
16 ድኅረ : ለጽድቅ:::=ፁ እስመ : ዐቢይ : ዘየለሙ : መክራ : ለጽድቅ : ዘለእተርእየ : በሥ *magnum est quod profitentur, mysterium veritatis, quòd apparuit in carne* ጋ : ሰብእ : ወጸድቀ : በመንፈስ : ወለእተርእዮ : ለመላእክት : ወስብኩ፡ ወ *humana, & justificatus fuit in Spiritu, & apparuit angelis, & prædica-* ዛብ: ወተለመንዎ : ውስተ : ዓለም : ወዐርገ : በስብሐት::=ፁ *tus fuit inter Gentes, & fidem ei adhibuerunt in mundo, & ascendit in gloria.*

1 Siquidem illi qui probè ministraverint, opti- 13
mum gradum comparant sibiipsis, & multam
fiduciam in fide Jesu Christi. Hæc tibi scri- 14
bo, sperans me brevi venturum ad te. Sin 15
autem tardavero, ut scias quomodo opor-
teat versari in domo Dei, quæ est Ecclesia
Dei viventis, columna & fundamentum ve-
ritatis. Et certè magnum est hoc arcanum 16
justitiæ, quòd manifestatus sit in carne, & ju-
stificatus in Spiritu, visúsque angelis, & præ-
dicatus inter Gentes, & creditus in mundo,
denique assumptus in gloria.

CAP. IV.

1 Spiritus autem perspicuè dicit, in novissi- 1
mis temporibus discessuros quosdam à fide,
& secuturos spiritus impostores, & doctri-
2 nam dæmoniorum: Qui habitu mentito im- 2
ponent, & loquentur mendacium; & erunt
3 cauterio notati in sua conscientia: Ac pro- 3
hibentes nubere: & abstinentes à cibis, quos
Deus creavit ut iis utantur, & gratias agant
4 qui sunt fideles, & cognoscunt veritatem. 4
Quoniam quicquid creatum est à Deo, bo-
num est; & nihil abominandum, si cum
5 gratiarum actione sumatur. Sanctificatur 5
enim per sermonem Dei, & orationem. Hæc 6
si doceas fratres tuos, bonus eris minister
Jesu Christi, te enutriens in sermonibus fi-
dei, & in doctrina bona quam didicisti.
7 Cæterùm à fatuis anicularum fabulis absti- 7
neto, & exerce teipsum in rectitudine. Nam 8
exercitatio corporis ad exiguum tempus pro-
dest: rectitudo verò in omnibus utilis est,
& habet promissionem vitæ tum hujus tem-
poris, tum futuri.

Feriâ quintâ post resurrectionem. 4.

9 Fidelis ille sermo, dignúsque qui recipiatur. 9
10 Propter hoc enim laboramus, & probris 10
afficimur, quòd speremus in Deo vivente, qui
est Servator omnium hominum, maximè fi-
delium. Hæc doce & præcipe. Et nemo 11
12 spernat adolescentiam tuam: sed forma esto 12
fidelibus in sermone & conversatione, &
charitate, & fide, & puritate. Usque dum 13
venero, sedulam nava operam in lectione,
14 & precatione, & doctrina. Neque spreveris 14
donum quod in te est, quod datum est tibi
cum prophetia, & per impositionem manûs
Presbyterii.

Versio VULGATA LATINA.

13 Qui enim bene ministraverint, gradum bonum sibi acquirent, & multam fiduci-
14 am in fide, quæ est in Christo Jesu. Hæc tibi scribo, sperans me ad te venire citò.
15 Si autem tardavero, ut scias quomodò oporteat te in domo Dei conversari, quæ est
16 Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis. Et manifestè magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

CAP. IV.

1 Spiritus autem manifestè dicit; Quia in novissimis temporibus discedent quidam
2 à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum, In hypocrisi
3 loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam, Prohibentium nubere, abstinere à cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & iis qui cognoverunt veritatem. Quia omnis creatura Dei 4
bona est, & nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione percipitur: Sanctifi- 5
catur enim per verbum Dei, & orationem. Hæc proponens fratribus, bonus eris 6
minister Christi Jesu, enutritus verbis fidei, & bonæ doctrinæ, quam assecutus es.
Ineptas autem, & aniles fabulas devita: exerce autem teipsum ad pietatem. Nam 7
corporalis exercitatio, ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est, pro- 8
missionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Fidelis sermo, & omni acceptio- 9
ne dignus. In hoc enim laboramus, & maledicimur, quia speramus in Deum vi- 10
vum, qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium. Præcipe hæc, & doce. 11
Nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium, in verbo, in 12
conversatione, in charitate, in fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni 13
exhortationi, & doctrinæ. Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi 14
per prophetiam, cùm impositione manuum presbyterii.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قِرَاءَةُ السَّبْتِ الَّذِي قَبْلَ فِدَاسِ الْمَاءِ *

Lectio Sabbathi quod præcedit Missam aquæ (i. Epiphaniæ.)

* لِأَنَّ الَّذِينَ يَخْدِمُونَ الشَّمَسَةَ حَسَنًا يَصْطَنِعُونَ لِأَنْفُسِهِمْ دَرَجَةً جَلِيلَةً وَثِقَةً جَزِيلَةً فِي الْأَمَانَةِ 13
يَسُوعَ الْمَسِيحِ * ثُمَّ * هٰذِهِ الْأَلْفَاظُ أَكْتُبُهَا إِلَيْكَ مُؤَمِّلًا أَنْ آتِيَ إِلَيْكَ سَرِيعًا * فَإِنْ أَبْطَأْتُ 14
فَلْتَعْلَمْ كَيْفَ يَجِبُ أَنْ تَتَصَرَّفَ فِي بَيْتِ اللّٰهِ الَّذِي هُوَ كَنِيسَةُ الْإِلٰهِ الْحَيِّ * عَمُودُ الْحَقِّ 15
وَقَاعِدَتُهُ * هٰذِهِ الْمَنَاقِبُ ذَكَرْتُهَا بِجَسَامَةِ سِرِّ الدِّيَانَةِ الْحَسَنَةِ * الَّذِي ظَهَرَ بِجَسَدٍ * زُكِّيَ بِالرُّوحِ * 16
ظَهَرَ لِلْمَلَائِكَةِ * كُرِزَ بِهِ فِي الْأُمَمِ * أُومِنَ بِهِ فِي الْعَالَمِ * ارْتَفَعَ بِمَجْدٍ *

* الْفَصْلُ الرَّابِعُ *

CAP. IV.

1 * وَالرُّوحُ يَقُولُ جَهْرًا أَنَّ فِي الْأَزْمِنَةِ الْآخِرَةِ يَعْرِفُ قَوْمٌ مِنَ الْأَمَانَةِ * فَيَصْغَوْنَ إِلَى أَرْوَاحٍ مُضِلَّةٍ * Spiritus autem apertè dicit quòd po- 1
2 وَبِعَالِمِ الْجِنِّ * بِتَظَاهُرِ أَقْوَالٍ كَاذِبَةٍ * مَكْوِيِّينَ فِي بَصَائِرِهِمْ * يَمْنَعُونَ الزَّوَاجَ * وَيُبْعِدُونَ 2
3 الْأَطْعِمَةَ الَّتِي خَلَقَهَا اللّٰهُ لِلْمُؤْمِنِينَ * وَالْعَارِفِينَ الْحَقَّ لِيَسْتَعْمِلُوهَا بِشُكْرٍ * stremis temporibus desciscent quidam à fide, & attendent spiritibus seductoribus, & doctrinis dæmonum, Per simu- 2
lationem sermonum falsorum: inusti conscientiâ suâ, Prohibentes matri- 3
monium, & amoventes cibos quos Deus creavit fidelibus & scientibus veritatem ut iis utantur cum gratiarum actione.

* قِرَاءَةُ الْجُمُعَةِ مِنَ الْجُمُعَةِ السَّادِسَةِ وَالْعِشْرِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * Lectio feriæ sextæ hebdomadis vi- gesimæ sextæ post Pentecosten.

4 * لِأَنَّ كُلَّ ابْدَاعِ اللّٰهِ حَسَنٌ * وَلَيْسَ شَيْءٌ مُسْتَعْمَلٌ بِشُكْرٍ مَرْدُولًا * لِأَنَّهُ يُقَدَّسُ بِكَلَامِ اللّٰهِ وَالِابْتِهَالِ * ثُمَّ * هٰذِهِ 5
6 إِذَا أَوْدَعْتَهَا لِلْإِخْوَةِ سَتَكُونُ لِيَسُوعَ الْمَسِيحِ خَادِمًا جَلِيلًا * مُتَرَبِّيًا بِأَقْوَالِ الْأَمَانَةِ * وَلِأَمْرِ التَّعْلِيمِ Omnes enim creaturæ Dei, bonæ sunt: 4
nec quicquam cum gratiarum actione adhibitum, est abominandum: Quo- 5
niam sanctificatur per verba Dei, & precationem. Hucusque. Hæc quum 6
deposueris fratribus, eris Jesu Christo præclarus minister, ornatus sermonibus fidei, et præceptis nobilis doctrinæ quam sectatus es.
الَّذِي اتَّبَعْتَهُ * وَاسْتَعْفِ مِنَ الْأَقْوَالِ الدَّنِسَةِ الْعَجَائِزِيَّةِ * رُوِّضْ ذَاتَكَ فِي الدِّيَانَةِ 7
الْبَهِيَّةِ * فَإِنَّ الرِّيَاضَةَ الْجَسَدَانِيَّةَ هِيَ نَافِعَةٌ مُدَّةً يَسِيرَةً * فَأَمَّا الْعِبَادَةُ الْحَسَنَةُ هِيَ نَافِعَةٌ فِي 8
كُلِّ وَقْتٍ وَأَمْرٍ * إِذْ لَهَا مَوْعِدُ الْحَيَاةِ الْحَاضِرَةِ وَالْمُنْتَظَرَةِ *

* اِنْتَقَلَ * الْأَحَدُ الرَّابِعُ وَيُلَاذُونَ الْمَرْسُومُ بِزَكَّايَ * Dominicâ trigesimâ quartâ quæ connoratur nomine Zacchæi.

9 * إِنَّ الْقَوْلَ صَادِقٌ وَلِكَافَّةِ الْقَبُولِ * Sermo quidem verus est, & omni acce- 9
10 مُسْتَوْجِبٌ * إِنَّا لِهٰذِهِ الْحَالِ نَتْعَبُ وَنُعَيَّرُ لِأَنَّنَا تَوَكَّلْنَا عَلَى الْإِلٰهِ الْحَيِّ * الَّذِي هُوَ مُخَلِّصُ 10
11 كَافَّةِ النَّاسِ * لَا سِيَّمَا الْمُؤْمِنِينَ * هٰذِهِ وَصِّ بِهَا وَعَلِّمْ * وَلَا يَهُونَنَّ أَحَدٌ بِحَدَاثَتِكَ * لٰكِنْ صِرْ 11
12 لِلْمُؤْمِنِينَ رَسْمًا وَقُدْوَةً وَمِيَاسًا * فِي الْكَلَامِ * فِي التَّصَرُّفِ * فِي الْمَحَبَّةِ * فِي الرُّوحِ * فِي الْأَمَانَةِ * فِي 12
13 الطَّهَارَةِ * إِلَى أَنْ أَجِيءَ * اُصْغُ إِلَى الْقِرَاءَةِ * إِلَى التَّعْزِيَةِ * إِلَى التَّعْلِيمِ * وَلَا تَتَوَانَ فِي الْمَوْهِبَةِ 13
14 الَّتِي فِيكَ الَّتِي أُعْطِيَتْهَا بِنُبُوَّةٍ * بِوَضْعِ أَيْدِي الْقَسُوسِيَّةِ * 14

Nam qui diaconatum rectè administrant, præclarum sibi gradum acquirunt, & multam fiduciam in fide in Jesum Christum. Hactenus. Hos tibi 13
scribo sermones, sperans me venturum ad te quamprimum. Quòd si tardave- 14
ro, scies quomodo oporteat te gerere in domo Dei, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna veritatis, ac basis ejus. Hæc 15
dognata memora, nempe magnitudi- 16
nem mysterii bonæ pietatis; quod Deus apparuit in carne, justificatus est per spiritum, apparuit Angelis, prædicatus est inter Gentes, fides illi habita est in mundo, ascendit cum gloria.

CAP. IV.

1 Spiritus autem apertè dicit quòd po- 1
stremis temporibus desciscent quidam à fide, & attendent spiritibus seductori- 2
bus, & doctrinis dæmonum, Per simu- 2
lationem sermonum falsorum: inusti 3
conscientiâ suâ, Prohibentes matri- 3
monium, & amoventes cibos quos Deus creavit fidelibus & scientibus veri- 3
tatem ut iis utantur cum gratiarum actione.
Lectio feriæ sextæ hebdomadis vi- gesimæ sextæ post Pentecosten.
Omnes enim creaturæ Dei, bonæ sunt: 4
nec quicquam cum gratiarum actione adhibitum, est abominandum: Quo- 5
niam sanctificatur per verba Dei, & precationem. Hucusque. Hæc quum 6
deposueris fratribus, eris Jesu Christo præclarus minister, ornatus sermonibus fidei, et præceptis nobilis doctrinæ quam sectatus es. Cæterùm sermones pro- 7
phanos aniles devita: recrea temet- 7
ipsum illustri pietate. Nam recreatio 8
corporalis utilis est modico tempore: at verò recta pietas utilis est in omni tem- 8
pore & negotio, ut quæ promissionem habeat vitæ præsentis ac futuræ.
Omitte.
Dominicâ trigesimâ quartâ quæ connoratur nomine Zacchæi.
Sermo quidem verus est, & omni acce- 9
ptione dignus, Quòd hac de causa la- 10
boramus & probris afficimur, quòd fre- 10
timus Deo vivo qui est servator omni- 10
um hominum, præsertim fidelium. Hæc 11
hortare & doce. Et nemo parvipendat 12
juventutem tuam, sed esto fidelibus exemplar, norma, & mensura, in sermone, in conversatione, in charitate, in spiritu, in fide, in puritate. Usquedum ve- 13
nero attende lectioni, hortationi, doctrinæ. Et ne negligas donum quod in te 14
est, quod datum est tibi cum prophetia, per impositionem manuum Presbyterii.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. IV.

In oratione mulierum.

ET Spiritus manifestè dicit, quòd in posterioribus temporibus prævaricabitur fi- 1
des multorum, & attendent dæmonibus, decentoribus, & doctrinæ satanicæ, Am- 2
bigui sermonis fallacis, quo incensum est nobis cor, Illicitum statuentes contrahe- 3
re matrimonium, & prohibentes cibos quos Deus creavit ad cibandum, & ad gra- 3
tias agendum pro fidelibus cognoscentibus veritatem. Quia omne opus Dei bonum 4
est, & non est rejectum quicquam, & accipiant illud gratias agentes: Quia 5
sanctificatur per verbum Dei vivi, & per orationem. Et hæc docetò fratres tuos, 6
& eris approbatus minister Jesu Christi, innutritus sermonibus fidei, & bonæ doctrinæ, quam assequutus es.

De Episcopis.

Et rejice immundas & aniles fabulas: subjice teipsum veritati. Quia subje- 7 8
ctio in corpore tuo ad modicum prodest: & veritas prodest in omnibus, & habet promissionem vitæ in hoc mundo, & in futuro. Fidus sermo hic est, & dignus qui 9
recipiatur universe. Quia propterea solliciti sumus, & probris afficimur, quòd spe- 10
ravimus in Deo vitæ, vivificante omnes homines, & maximè fideles. Sic præci- 11
pe, & doce. Et nemo sit qui insipientem reputet juventutem tuam: & sis exemplar 12
fidelium in sermone tuo, & in opere tuo, & fide, & puritate. Usque dum veniam, 13
attende lectioni in doctrina, & exhortatione. Et ne rejicias gratiam ejus, quæ su- 14
pra te est, quam dedit tibi cum prophetia, & cum impositione manuum episcoporum.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ. Α'. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'. ΙΒ'.

Hæc meditare, in his esto, ut tuus profectus manifestus sit *in* omnibus.
15 Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ (ν) ἐν πᾶσιν.
Attende tibiipsi, & doctrinæ: *persiste* illis: Hoc enim faciens, &
16 Ἔπεχε σεαυτῷ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ
teipsum *servabis*, & *audientes* te.
σεαυτὸν σώσεις, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

CAP. V. ε'.

1 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· Ι'
2 *Seniores mulieres*, ut matres: juvenculas, ut sorores, in omni castitate. Viduas honora,
3 Πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. Χήρας τίμα, ΙΑ'
illas verè *viduas*. Si autem qua vidua filios, aut nepotes habet, *discant*
4 τὰς ὄντως χήρας. Εἰ δέ τις χήρα τέκνα, ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν
primùm *propriam* domum *benè* regere, & mutuam vicem reddere parentibus:
πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις·
hoc enim est *pulchrum* & acceptum coram Deo. *At* verè vidua, &
5 τοῦτο γὰρ (α) ὅτι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ὄντως χήρα, καὶ
sola relicta, *speravit* in Deum, & *instat* obsecrationibus, & orationibus
μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι, καὶ ταῖς προσευχαῖς
6 nocte & die. *At delitiosa*, vivens mortua est. Et *hæc* annun-
7 νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. Καὶ ταῦτα παράγ-
tia, ut irreprehensibiles sint. Si autem quis *propriis*, & maximè
8 γελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα
domesticis non *prospicit*, fidem negavit, & est infideli deterior. Vidua
9 (β) τῶν οἰκείων καὶ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα
eligatur non minùs annorum sexaginta, quæ fuerit unius viri uxor, In
10 καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνὴ, Ἐν

operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si
ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ
Sanctorum pedes lavit, si *afflictis suffecit*, si omne opus bonum
ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
subsecuta est. Adolescentiores autem viduas *recusa*: cùm enim *lascivierint adversùs*
ἐπηκολούθησε. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ (γ) καταστρηνιάσωσι 11
Christum, nubere volunt: Habentes damnationem, quia primam fidem
τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν· Ἔχουσα κρῖμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν 12
abjecerunt. Simul autem & otiosæ discunt *circumeuntes* domos: non
ἠθέτησαν. Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ 13
solùm *autem* otiosæ, sed & *nugaces*, & curiosæ, loquentes quæ non *decentia*.
μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ φλύαροι, καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.
Volo ergò juniores nubere, filios procreare, *domum administrare*, nul-
Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδε- 14
lam occasionem dare adversario maledicti gratiâ: Jam enim quædam
μίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· Ἤδη (δ) γάρ τινες 15
conversæ sunt retro Satanam. Si quis fidelis *aut quæ fidelis* habet viduas, *suffi-*
ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. (ε) Εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρ- 16
ciat illis, & non gravetur Ecclesia, ut verè *viduis* sufficiat.
κείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.
Benè *præsidentes* presbyteri duplici honore digni habeantur, maximè *labo-*
ΙΒ' Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπι- 17
rantes in verbo & doctrina. Dicit enim Scriptura; Bovi trituranti non
ῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, (ζ) Βοῦν ἀλοῶντα οὐ 18
ligabis os: &, Dignus operarius mercede suâ.
φιμώσεις· καὶ, Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

MS.A. (ν) πᾶσιν. Κεφ. ε'. MS.A. (α) ἐστιν ἀπόδεκτον (β) οἰκείων (γ) καταστρηνιάσωσιν (δ) γὰρ ἐξετράπησάν τινες (ε) Εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω (ζ) Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα· καὶ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܗܵܠܹܝܟ ܬܶܗܘܹܐ ܒܗܵܠܹܝܢ ܕܬܶܬܚܙܹܐ ܟܠܗܘܢ ܕܡܬܩܕܡ ܐܢܬ ܠܟܠܗܘܢ. * ܐܶܬܵܪ ܕܡܬܩܕܡ ܐܢܬ ܠܟܠܗܘܢ ܒܗܵܠܹܝܢ ܬܶܗܘܹܐ ܒܗܵܠܹܝܢ ܕܬܶܬܚܙܹܐ ܟܠܗܘܢ ܕܡܬܩܕܡ ܐܢܬ ܠܟܠܗܘܢ
16 ܘܒܗܵܠܹܝܢ ܕܬܶܬܚܙܹܐ ܟܠܗܘܢ ܕܡܬܩܕܡ ܐܢܬ ܠܟܠܗܘܢ. ܬܶܗܘܹܐ ܒܗܵܠܹܝܢ ܕܬܶܬܚܙܹܐ ܟܠܗܘܢ ܕܡܬܩܕܡ ܐܢܬ ܠܟܠܗܘܢ ܘܒܗܵܠܹܝܢ ܕܬܶܬܚܙܹܐ ܟܠܗܘܢ ܕܡܬܩܕܡ ܐܢܬ ܠܟܠܗܘܢ.

Hæc meditare, & in his esto, ut innotescat 15
omnibus te progressum fecisse. At attende 16
tibi ipsi & doctrinæ tuæ, & perdura in his.
Nam quum hæc feceris, teipsum servabis, &
eos qui te audiunt.

CAP. V.

1 ܣܒܵܐ ܠܵܐ ܬܶܬܟܵܪ ܒܹܗ ܐܶܠܵܐ ܐܶܬܵܪ ܠܹܗ ܐܵܝܟ ܐܒܵܐ. * ܥܠܘܡܹܐ ܐܵܝܟ ܐܚܹܐ. ܣܒܵܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. ܥܠܘܡܹܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܚܹܬ
2 ܒܟܠ ܕܟܝܘܬܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
3 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
4 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
5 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
6 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
7 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
8 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
9 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
10 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
11 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
12 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
13 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
14 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
15 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
16 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
17 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ
18 ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ. ܐܵܪܡܠܘܬܵܐ ܐܵܝܟ ܐܡܹܗܵܬ. * ܐܶܬܵܪ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ ܕܐܵܪܡܠܬܵܐ ܗܝ ܒܫܪܵܪܵܐ ܗܝ

1 Seniores ne increpato, præcipe, sicut patrem tuum; & juniores, sicut fratres tu-
2 os: Et mulieres natu grandiores, sicut matrem tuam; & juniores, sicut sorores
3 tuas: in omnibus castus existens. Et honora viduam verè.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ዘንተ : እንብብ : ወበዝ : ሀሉ : ከመ : ይትዓወቅ : ስለጡከ : ኵሉሂ::=ᐳ 1
16 ውቅ : እንከ : ርለስከ : በእንተ : ለንብቦ : ወእመሰ : ዘንተሂ : ገበርከ : ርእሰከሂ : ታድ
ሓን : ወዘኒ : ይሰመዐከ::=ᐳ
ቲ በጲጥሮስ::=ᐳ
1 ሊቀናተ : ሊታመጥጽ : ትለዘዝ : ከመዘ : ለላቡከ :: ወንሉሰንሂ : ከመዘ : ለለኣዊከ::=ᐳ
2 ወለልሒቀናትኒ : ከመዘ : ለእመከ : ወለንሉሰትኒ : ከመዘ : ለለኣቲከ : እንዘ : ካኵሉ :
3 ትነጽሕ::=ᐳ 1a ወለክብር : እቤረ : በለማን::=ᐳ

Hoc medit ve, & in hoc esto: ut manifesta sit perfectio tua in omnibus. Attende 15
igitur tibi ipsi propter lectionem: & si hoc feceris, teipsum servabis, & eum qui 16
audiet te.

CAP. V.

De Petro.

Seniores ne increpato, præcipe, sicut patrem tuum; & juniores, sicut fratres tu- 1
os: Et mulieres natu grandiores, sicut matrem tuam; & juniores, sicut sorores 2
tuas: in omnibus castus existens. Et honora viduam verè. 3

Versio VULGATA LATINA.

15 Hæc meditare, in his esto: ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende ti-
16 bi, & doctrinæ: insta in illis. Hoc enim faciens, & teipsum salvum facies, & eos qui te audiunt.

CAP. V.

1 Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem; juvenes, ut fratres; Anus,
2 3 ut matres; juvenculas, ut sorores, in omni castitate: Viduas honora, quæ verè
4 viduæ sunt. Si qua autem vidua filios, aut nepotes habet: discat primùm do-
mum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est
5 coram Deo. Quæ autem verè vidua est, & desolata, speret in Deum, & instet ob-
6 secrationibus & orationibus nocte ac die. Nam quæ in deliciis est, vivens mor-
7 tua est. Et hoc præcipe, ut irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum, &
8 maximè domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.
9 Vidua eligatur non minùs sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, In
10 operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si Sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum subsecuta est. Adolescentiores autem viduas devita. Cùm enim luxuriatæ fue-
11 rint in Christo, nubere volunt: Habentes damnationem, quia primam fidem
12 irritam fecerunt. Simul autem & otiosæ discunt circuire domos: non solùm oti-
13 osæ, sed & verbosæ, & curiosæ, loquentes quæ non oportet. Volo ergò juniores
14 nubere, filios procreare, matresfamiliâs esse, nullam occasionem dare adversario
15 maledicti gratiâ. Jam enim quædam conversæ sunt retro satanam. Si quis fidelis
16 habet viduas, subministret illis, & non gravetur Ecclesia: ut iis, quæ verè viduæ sunt, sufficiat. Qui benè præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur:
17 maximè qui laborant in verbo & doctrina. Dicit enim Scriptura; Non alligabis
18 os bovi trituranti. Et; Dignus est operarius mercede suâ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * أُدْرُسْ هٰذِهِ المَنَاقِبَ، فِي هٰذِهِ كُنْ * لِيَصِيرَ تَحَاحُكَ فِيهَا كُلُّهَا ظَاهِرًا ثُمَّ * الأَحَدُ * اِحْفَظْ
دَاتَكَ وَدَاوِمِ التَّعَالِيمَ وَثَابِتْهَا * فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ هٰذِهِ سَتُخَلِّصُ نَفْسَكَ وَالَّذِينَ يَسْمَعُونَكَ ثُمَّ *
* الفَصْلُ الخَامِسُ * قِرَاءَةُ الاثْنَيْنِ مِنَ الجُمْعَةِ السَّابِعَةِ وَالعِشْرِينَ * لَا تَقْرَعْ 1
سَيْخًا بَلْ عَلِّمْهُ مِثْلَ أَبٍ لَكَ * وَالشُّبَّانَ كَاخْوَتِكَ * وَالعَجَائِزَ كَوَالِدَاتٍ * وَالشَّوَابَّ كَاخَوَاتٍ * 2
بِكَافَّةِ الطَّهَارَةِ * أَكْرِمِ الأَرَامِلَ اللَّوَاتِي هُنَّ بِالحَقِيقِ أَرَامِلُ * وَإِنْ يَكُنْ لِأَحَدِهِنَّ أَوْلَادٌ * 3 4
أَوْ أَوْلَادُ أَوْلَادٍ * فَلْيَتَعَلَّمُوا أَوَّلًا * أَنْ يُجَمِّلُوا عِبَادَةَ مَنْزِلِهِمْ * وَيَقْضُونَ أَجْدَادَهُمْ صُنُوفَ المُكَافَاةِ * فَإِنَّ
هٰذَا أَمَامَ اللهِ مَقْبُولٌ * فَالَّتِي هِيَ أَرْمَلَةٌ بِالحَقِيقَةِ وَوَحِيدَةٌ * فَقَدْ تَوَكَّلَتْ عَلَى اللهِ * وَمُتَعَكِّفَةٌ 5
عَلَى الطِّلْبَاتِ وَالصَّلَوَاتِ * لَيْلًا وَنَهَارًا * فَأَمَّا البَطِرَةُ الفَصَافِصَةُ فَقَدْ مَاتَتْ وَإِنْ كَانَتْ حَيَّةً * 6
* هٰذِهِ الأَوَامِرُ وَصِّ بِهَا لِيَكُونُوا غَيْرَ نَاقِصِينَ * وَإِنْ كَانَ أَحَدٌ مَا يَعْنِي بِمَنْ يَخُصُّ بِهِ وَلَا 7 8
سِيَّمَا بِأَهْلِهِ * فَقَدْ جَحَدَ الأَمَانَةَ وَهُوَ أَسْرُّ مِنْ كَافِرٍ * وَالأَرْمَلَةُ إِذَا أَحْصِيَتْ سِتَّةً فَلَا تَكُونُ 9
سِنُّهَا أَقَلَّ مِنْ سِتِّينَ سَنَةً * ذَاتَ رَجُلٍ وَاحِدٍ * مَشْهُودٌ لَهَا بِأَعْمَالٍ صَالِحَةٍ * إِنْ كَانَتْ قَدْ 10
رَبَّتْ أَوْلَادَهَا حَسَنًا * إِنْ كَانَتْ قَدْ أَضَافَتِ الغُرَبَاءَ * إِنْ كَانَتْ غَسَلَتْ أَقْدَامَ القِدِّيسِينَ * إِنْ
كَانَتْ قَدْ تَحَرَّبَتْ لِلْمَعْمُومِينَ * إِنْ كَانَتْ قَدْ تَعِبَتْ فِي كُلِّ عَمَلٍ صَالِحٍ * ثُمَّ *
* قِرَاءَةُ الثُّلُثَاءِ مِنَ الجُمْعَةِ السَّابِعَةِ وَالعِشْرِينَ * * وَاعْتَزِلِ مِنَ الأَرَامِلِ الحَدَثَاتِ * 11
فَإِنَّهُنَّ إِذَا تَرَاخَيْنَ لِلشَّهْوَةِ بِخِلَافِ المَسِيحِ * يُرِدْنَ أَنْ يَتَزَوَّجْنَ * فَيَصِيرُ ذٰلِكَ لَهُنَّ جِنَايَةً * 12
لِأَنَّهُنَّ حَالَفْنَ الأَمَانَةَ الأُولَى * وَمَعَ هٰذَا يَتَعَلَّمْنَ بَطَّالَاتٍ جَوَالَاتِ البُيُوتِ * وَلَيْسَ بَطَّالَاتٍ 13
فَقَطْ * بَلْ وَمِهْذَارَاتٍ وَفُضُولِيَّاتٍ * مُتَكَلِّمَاتٍ بِمَا لَا يَجِبُ * وَأُرِيدُ الشَّوَابَّ يَتَزَوَّجْنَ وَيَلِدْنَ 14
أَوْلَادًا وَيَسُدْنَ بُيُوتًا * وَلَا يُعْطِينَ المُعَانِدَ وَلَا حُجَّةً وَاحِدَةً مِمَّا فِيهِ مَصَبُّ * لِأَنَّ قَوْمًا قَدْ 15
حَادُوا وَرَاءَ الشَّيْطَانِ * أَيِّ مُؤْمِنٍ أَوْ مُؤْمِنَةٍ لَهُمَا أَرَامِلُ فَلْيُقِيمُوا هُنَّ * وَلَا تَسْتَعْبِلِ الكَنِيسَةُ 16
هُنَّ * لِتَقُومَ الكَنِيسَةُ بِاللَّوَاتِي هُنَّ بِالحَقِيقِ أَرَامِلُ * الشَّمُوسُ المُتَعَلِّمُ مَوْقِفُهُمْ حَسَنًا فَلْيُوهَلُوا 17
لِكَرَامَةٍ مُضَعَّفَةٍ * وَلَا سِيَّمَا الَّذِينَ يَتْعَبُونَ فِي الكَلَامِ وَالتَّعْلِيمِ * لِأَنَّ الكِتَابَ يَقُولُ * لَا تُكَمِّمْ 18
ثَوْرًا دَارِسًا * وَالفَاعِلُ مُسْتَحِقٌّ أُجْرَتَهُ *

Hæc dogmata meditare, in his esto: ut fiat progressus tuus in iis omnibus manifestus. Finis. Dominica. *Cave tibi, & assiduus ac constans esto in doctrinis: hæc enim si feceris, servabis teipsum, & eos qui te audierint.* Hucusque. 15 16

CAP. V.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Seniorem ne pulses, sed adulare illi ut patri tuo: & juvenibus, ut fratribus tuis: Et anibus, ut genetricibus: & junioribus ut sororibus, cum omni puritate. Honora viduas quæ sunt verè viduæ. Et si qua earum liberos habeat, aut nepotes, discant imprimis excolere pietatem propriæ domûs, & persolvere avis suis genera retributionis: hoc enim est coram Deo acceptum. Porrò quæ vere vidua est ac sola, freta est Deo, & instans precibus & orationibus nocte ac die. At verò deliciis indulgens & pigra, mortua jam est, licet sit viva. Hæc mandata præcipe, ut sint minimè imperfecti. Quod si quis non habet curam eorum qui ad ipsum pertinent, maximè verò domesticorum suorum, fidem jam negavit, & est infideli deterior. Item si vidua eligatur diuconissa, non erunt anni ejus pauciores quàm sexaginta anni, uxor unius viri: Cui testimonium reddatur in bonis operibus: si liberos suos benè educavit, si peregrinos excepit, si pedes sanctorum lavit, si afflictis condoluit, si in omni opere bono laboravit. Finis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Juniores autem viduas devita: quia cùm habenas *libidini laxârint adversùs Christum, nubere volunt. Vertitúrque hoc eis crimini, quòd primam fidem violârint: Et ad hæc discunt otiosæ, perambulationes domorum: & non otiosæ tantùm: sed & mussitabundæ, & alienis negotiis ultro se interponentes, loquentes quod non decet. Volo autem juniores nubere, liberos gignere, & domibus præesse, neque unam quidem præbere adversario occasionem, obtrectandi gratiâ. Quædam enim antehac deflexerunt post satanam. Quicunque fidelis, aut quæcunque fidelis habet viduas, subveniant eis: & non gravetur eis Ecclesia, ut subveniat Ecclesia eis quæ sunt verè viduæ. Presbyteri dignitatem benè administrantes, digni fiant duplici honore: & ii præsertim qui laborant in Sermone & doctrina. Dicit enim scriptura, Ne obducas pastomidem bovi trituranti. Et, Operarius dignus est mercede suâ.* 11 12 13 14 15 16 17 18

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእመቦ : እቤረ : እንተ፡ባቲ: ወሉደ : ወደቂቀ : ወሉደ : ይቅድሙ : ይትመሀሩ : ለመንዮ:
5 ለቤቶሙ : ወይዕስዩ : ለዝሚደሆሙ : ከማሁኬ : ሠናይ : በቅድመ : እግዚአብሔር::=ᐅ ወ
6 እንተሰ : ለሚን : እቤር : ንጽሕት : እንተ : ተወከለት : በእግዚአብሔር : ወትፀመድ : ጸሎ
7 ተ : ወትስእል : መዐልተ : ወሌሊተ::=ᐅ ወእንተሰ : ትግፍዕ : ሥውተ : በሳዕሉ : ይለቲ::=ᐅ
8 ወከመዝ : ገሠጽ : ከመ : ሊያድልው::=ᐅ ወዘሰ : ሊይሔሊ : ለቤቱ : ወይገድፍ : ለዝ
9 ሚደሁ : ክሕደ : ሃይማኖቶ : ወየለኪ : እመዘ : ሊያሊመነ::=ᐅ እቤር : ይብልዋ : ባለእ
10 ተ : እሰ : ክረሥታ : እንተ : ለሐደ : ብእሴ : ለወሰበት:=ᐅ ብእሲት : እንተ : ይእለድዋ:
በመግባረ : ሠናይ :: ለእመ : ወሉደ : ለልሀቀት : እመ : ነግደ : ተወከፈት : ወለእመ : እግ
ረ : ለድቃን : ጎፀበት : ወእመ : ርኁበ : ለጽገበት : ኵሉ : መግባረ : ሠናይ : ሰለመ : ተለ
11 ወት::=ᐅ ወለእለሉሰትሰ : መበለት : ተግሓሣነ : ሶበ : ፈጣዓ : ሳዕለ : ክርስቶስ : ወይገብእ:
12 ያወስክ : ይፈቅደ:=ᐅ ወፀኑሕ : ደይኖን : እስመ : ክሕደ : ሃይማኖቶን : ቀደሚተ::=ᐅ
13 ወዒደ : ለፀርዕተ : ይትጫሀሪ : ወለዋድዮተ : ለብያተ : ወለአ : ዒደ : ባሕቲቶ : ለፀርዕተ:
14 ዒደ : ነበቢያተ : ይፈጥሪ : ነገረ : ዘለሀሉ::=ᐅ እፈቅድ : እንከ : ለንሉሰት : ያውስክ :
ወይትዋለደ : ወይኩና : በዓልታተ : ቤት : ወሊይረክባ :: ምክንያት : ወሊሊሐተኒ : በዘ : ይ
15 ፀብለን : ከመ : ሊያፀእላ : ርእሶን::=ᐅ እስመሰ : እለ : ተመይጡ : ወተለውዎ : ለሰይጣ
16 ን::=ᐅ ወዘሰበ : ሎእመነ : እቤረ : ይዕቅባ : ወሊያክብደ : ሳዕለ : ቤተ : ክርስቲያን::ከመ:
17 ትክሀሉ : ለእለ : ሓቤከው : እቤረት::=ᐅ 18 እለ : ሠናየ : ተልእኩ : ቀሲሶን : ምክ
ሲተ : ክብር : ይደልውሙ : ወፈድፋደሰ : ለእለ : ይሠርሑ : በቃል : ወበመህሮ::=ᐅ
18 ወይብል : መጽሐፍ : ሊትፋጽመኒ : እፈሁ : ለባህም : ሶበ : ይከይድ : እክለ : ወይደል
ዎ : ለዘ : ይትቀነይ : ዐስቡ::=ᐅ

Et *si sit vidua, quæ habet liberos & infantes, liberi primò discant benefacere domui eorum, & retribuere parentibus eorum: sic enim* facere *bonum est in conspectu Dei. Et quæ verè vidua est, casta est, quæ sperat in Deo, & adhæret orationi, & supplicat die & nocte. Et quæ voluptuosè vivit, mors superat eam. Et sic præcipe, ut non sint hypocritæ. Et qui non habet curam domûs suæ, & rejicit parentes ejus, abnegavit fidem, & pejor est infideli. Viduam vocent eam quæ sexaginta annorum est, quæ unum virum habuit marito, Mulierem quam laudant pro operibus bonis, si liberos educavit, si peregrinos suscepit, & si pedes sanctorum lavit, & si esurientem replevit, omne bonum opus si sectata est. Et juniores viduas amove. Quum lascivierunt adversùs christum, & iterùm matrimonii fœdus inire volunt: Et paratum* est *judicium eorum, quia abnegaverunt fidem earum primam. Et etiam otiosæ esse discunt, & circumire domos: & non solummodò otiosæ, sed etiam garrientes, fingunt verba quæ non oportet. Velim igitur juniores nubere, & gignere, & fieri dominas domûs, & non præbere occasionem aliquam quâ oppugnent, ut non probris afficiant seipsas. Quia fuerunt quæ eversæ sunt, & sequutæ sunt satanam. Et quicunque fidelis habet viduam, retineat eam, & non oneret domum Christianorum: ut sufficiat iis, quæ apud vos sunt, viduis. Benè ministrantibus presbyteris duplex honor debetur: & præcipuè iis qui laborant in sermone & in doctrina. Et dicit Scriptura; Non obturaveris os bovis dum conculcat granum: &, Debetur servo merces sua.* 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. ΙΒ'. ΙΓ'. ΙΔ'. ΙΕ'. Ις'. ΙΖ'.

Adversùs presbyterum accusationem *ne* accipito, *præterquàm* in duobus aut tribus
19 Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ὅτου μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν
testibus. Peccantes, coram omnibus argue, ut & cæteri timorem
20 μαρτύρων. (η) Τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον
habeant. Obtestor coram Deo, & Domino Jesu Christo, & electis
21 ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, (θ) καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν
angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, nihil faciens *secundùm inclinationem.*
ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ (ι) πρόσκλισιν.
Manus citò nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Teipsum
22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπίθου, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ΙΓ'
castum custodi. *Ne amplius* aquam bibito,
23 ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδροπότει, (κ) ἀλλ' οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν (λ) στόμαχόν σου,
& frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præce-
24 καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προά- ΙΔ
dentia ad judicium, quosdam autem & subsequuntur. Similiter & pulchra opera
25 γουσαι εἰς κρίσιν, τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. (μ) Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα
manifesta sunt, & *ea* quæ aliter *habentia*, abscondi non possunt.
πρόδηλά ἐστι, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ δύνανται.

CAP. VI. ς'.

Quicunque sunt sub jugo servi, *proprios* dominos omni honore dignos arbi-
1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγεῖ- ΙΕ'
trentur: *ut non* nomen Dei, & doctrina blasphemetur. *At* fideles *habentes*
2 σθωσαν· ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες
dominos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia
δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλεύτωσαν, ὅτι
fideles sunt, & dilecti, qui *illius* beneficii *participantes*. Hæc doce, &
πιστοί εἰσι, καὶ ἀγαπητοί, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ

exhortare. Si quis aliter docet, & non *accedit* sanis sermonibus Domini
Ις'. παρακάλει. Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου 3
nostri Jesu Christi, & ei quæ secundùm pietatem doctrinæ, *Turget*, nihil
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύφωται, μηδὲν 4
sciens, sed languens circa quæstiones & verborum pugnas: ex quibus *nascitur* invidia,
ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας· ἐξ ὧν γίνεται φθόνος,
contentio, blasphemiæ, suspiciones malæ, *Perverse exercitationes* corruptorum hominum
ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραὶ, (α) Παραδιατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων 5
mentem, & privatorum veritate, existimantium quæstum esse pietatem: *abscede*
τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν (β) εὐσέβειαν· ἀφίστασο
ab *hujusmodi*. Est autem quæstus magnus pietas cum *sua sortis probatione*. Nihil
ἀπὸ τοιούτων. Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετ' αὐταρκείας. Οὐδὲν 6
enim intulimus in mundum: *manifestum quia* nec auferre quid possumus.
γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν (γ) κόσμον· δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. 7
Habentes autem alimenta & *tegumenta*, his contenti simus. *At volentes* 8
Ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Οἱ δὲ βουλόμενοι 9
ditescere, incidunt in tentationem, & laqueum, & desideria multa inutilia & no-
πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν, καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλα-
civa, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omnium
βερὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον, καὶ ἀπώλειαν. Ῥίζα γὰρ πάντων 10
malorum est *pecuniæ* cupiditas: quam quidam appetentes, *aberraverunt* à
fide,
τῶν κακῶν ὅστις ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως,
& *seipsos transfixerunt* doloribus multis. Tu autem, ô homo Dei,
ΙΖ' καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε (δ) τοῦ Θεοῦ, 11
hæc fuge: sectare verò justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam,
ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν,
mansuetudinem.
(ε) πραότητα.

MS.A. (η) Τοὺς δὲ (θ) καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ (ι) πρόσκλησιν. (κ) ἀλλὰ (λ) στόμαχον, καὶ (μ) Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ Κεφ. ς'. MS.A. (α) Διαπαρ..... καὶ διεφθαρμένων (β) εὐσέβειαν. Ἔστι δὲ (γ) κόσμον· ὅτι (δ) Θεοῦ, (ε) πραϋπάθειαν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܠܐ ܥܒܕ ܥܡ ܐܢܫ ܕܚܛܐ ܐܠܐ ܥܠ ܦܘܡ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬ ܣܗܕܐ ܢܫܬܟܚ ܠܗ ܘܠܐ ܬܫܬܬܦ ܥܡ ܚܛܝܗ ܢܛܪ ܢܦܫܟ ܕܬܗܘܐ ܕܟܝܐ ܠܐ ܫܬܐ ܡܝ ܣܓܝ ܐܠܐ ܡܥܛ ܚܡܪ ܡܫܘܐ ܠܟܪܣܬܟ ܘܠܥܝܠܬܟ ܘܠܟ ܡܫܟܚ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܐܠܐ ܠܡܪܥܝܬܐ

Versio VULGATA LATINA.

19 Adversùs presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testi-
20 bus. Peccantes coram omnibus argue: ut & cæteri timorem habeant. Testor
21 coram Deo & Christo Jesu, & electis angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, ni-
22 hil faciens in alteram partem declinando. Manus citò nemini imposueris, neque
23 communicaveris peccatis alienis. Teipsum castum custodi. Noli adhuc aquam
bibere, sed modico vino utere, propter stomachum tuum, & frequentes tuas infir-
24 mitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad judicium:
25 quosdam autem & subsequuntur. Similiter & facta bona manifesta sunt: & quæ
aliter se habent, abscondi non possunt.

CAP. VI.

1 Quicunque sunt sub jugo servi, dominos suos omni honore dignos arbitrentur,
2 ne nomen Domini & doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos,
non contemnant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia fideles sunt & dilecti,
qui beneficii participes sunt. Hæc doce, & exhortare. Si quis aliter docet, & non 3
acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, & ei, quæ secundùm pieta-
tem est, doctrinæ: Superbus est, nihil sciens, sed languens circa quæstiones, & 4
pugnas verborum: ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, blasphemiæ, suspicio-
nes malæ, Conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate priva- 5
ti sunt, existimantium quæstum esse pietatem. Est autem quæstus magnus, pietas 6
cum sufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum: haud dubium quòd nec 7
auferre quid possumus. Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti 8
sumus. Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum dia- 9
boli, & desideria multa inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in interitum & per-
ditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes, 10
erraverunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Tu autem, ô homo Dei, hæc fu- 11
ge: sectare verò justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 20 * لَا تَقْبَلَنَّ سِعَايَةً عَلَى قَسِيسٍ إِلَّا إِنْ يَكُونَ بِشَاهِدَيْنِ أَوْ ثَلَثَةٍ * وَبِّخِ ٱلَّذِينَ يُخْطِئُونَ أَمَامَ
21 ٱلْجَمَاعَةِ * حَتَّى يَحْصُلَ لِبَاقِي ٱلشَّعْبِ خَوْفًا * أَسْتَشْهِدُ عَلَيْكَ أَمَامَ ٱللهِ * وَٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * 21
وَٱلْمَلَائِكَةِ ٱلْمُخْتَارِينَ * أَنْ تَحْفَظَ هٰذِهِ ٱلْأَوَامِرَ بِلَا تَهَجُّمٍ * وَبِلَا رَيْبِ حُكْمٍ * وَلَا تَعْمَلَنَّ شَيْئًا بِمَعْنَى
سَكْوِي قَدْ سَلَفَ * تَمَّ * * قِرَاءَةُ ٱلْأَرْبَعَاءِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلسَّابِعَةِ وَٱلْعِشْرِينَ *
22 23 * لَا تَضَعَنَّ يَدَكَ عَلَى أَحَدٍ بِمُسَارَعَةٍ * وَلَا تُشَارِكَنَّ خَطَايَا أَجْنَبِيَّةً * ٱحْفَظْ ذَاتَكَ طَاهِرًا * وَلَا
24 تَشْرَبَنَّ مَاءً أَيْضًا * بَلِ ٱسْتَعْمِلْ خَمْرًا يَسِيرًا مِنْ أَجْلِ مَعْدَتِكَ وَأَمْرَاضِكَ ٱلْمُتَكَاثِرَةِ * خَطَايَا
25 أُنَاسٍ مَا قَدْ سَلَفَ وُضُوحُهَا * تَتَقَدَّمُهُمْ إِلَى ٱلدَّيْنُونَةِ * وَقَوْمٍ تَتْبَعُهُمْ خَطَايَاهُمْ * وَكَذٰلِكَ ٱلْأَعْمَالُ
ٱلصَّالِحَةُ سَالِفًا وُضُوحُهَا هِيَ * وَٱلْأَعْمَالُ ٱلَّتِي هِيَ بِمَعْنَى أَحَدِ مَا يُمْكِنُ أَنْ تَكُونَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ *

1 * جَمِيعُ ٱلَّذِينَ هُمْ عَبِيدٌ تَحْتَ نِيرِ ٱلِٱسْتِعْلَاكِ * فَلْيَحْسِبُوا جَمِيعَ سَادَاتِهِمْ لِكَافَّةِ ٱلْكَرَامَةِ
2 مَسْدُوحِينَ * لِئَلَّا يُجَدَّفَ عَلَى ٱسْمِ ٱللهِ وَتَعْلِيمِهِ * وَٱلَّذِينَ لَهُمْ سَادَاةٌ مُؤْمِنُونَ فَلَا يَهْزَأُوا بِهِمْ * 2
لِأَنَّهُمْ إِخْوَتُهُمْ * بَلْ فَلْيَخْدُمُوهُمْ بِٱكْتِثَارٍ لِأَنَّ ٱلَّذِينَ يُوَارِدُونَ ٱلْإِحْسَانَ مُؤْمِنُونَ هُمْ وَمَحْبُوبُونَ *
3 عَلِّمْ هٰذِهِ ٱلْأُمُورَ وَعَرِّفْهُمْ * مَنْ يُعَلِّمْ تَعْلِيمًا آخَرَ وَلَا يَسْتَدِينُ إِلَى أَقْوَالِ رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * 3
ٱلْحَصِيفَةِ عَوَاقِبَهَا وَإِلَى ٱلتَّعْلِيمِ ٱلْمَخْصُوصِ بِٱلدِّيَانَةِ ٱلْبَهِيَّةِ * فَذٰلِكَ قَدْ تَصَلَّفَ غَيْرَ عَارِفٍ شَيْئًا * 4
بَلْ هُوَ سَقِيمُ بَدَاءِ ٱلِٱسْتِبْحَاثَاتِ * وَمَعَارِكِ ٱلْكَلَامِ ٱلَّذِي مِنْهَا يَصْدُرُ ٱلْحَسَدُ * ٱلْحَنَكُ * ٱلِٱفْتِرَاءُ * 5
ٱلظُّنُونُ ٱلرَّدِيَّةُ * دَوَامُ مُجَالَسَاتِ ٱلنَّاسِ ٱلْمَسْلُوبِي ٱلْعَقْلِ * وَٱلْعَادِمِينَ ٱلْحَقَّ إِذْ يَظُنُّونَ أَنَّ ٱلْعِبَادَةَ 6
ٱلْحَسَنَةَ مَكْسَبٌ * اِبْتَعِدْ مِنْ مِثْلِ هٰؤُلَاءِ * فَٱلْعِبَادَةُ ٱلْحَسَنَةُ بِٱلْقَنَاعَةِ * تَكُونُ عَظِيمَةَ ٱلْفَائِدَةِ هِيَ * 7
8 * لِأَنَّنَا لَمْ نُورِدْ إِلَى ٱلْعَالَمِ شَيْئًا * وَمِنَ ٱلْوَاضِحِ أَنَّهُ مَا يُمْكِنُنَا أَنْ نُخْرِجَ مِنْهُ شَيْئًا * فَإِذَا لَنَا طَعَامٌ
9 وَأَغْطِيَةٌ * فَلْنَكْتَفِ بِهَا * فَأَمَّا ٱلْمُرِيدُونَ أَنْ يَسْتَغْنُوا يَسْقُطُونَ فِي تَجْرِبَةٍ وَفَخٍّ وَشَهَوَاتٍ كَثِيرَةٍ لَا
10 عَقْلَ فِيهَا وَضَارَّةٍ * ٱلَّتِي تُغْرِقُ ٱلنَّاسَ فِي ٱلْإِبَادَةِ وَٱلْمَهْلَكَةِ * لِأَنَّ مَحَبَّةَ ٱلْفِضَّةِ هِيَ جِذْرُ ٱلشُّرُورِ
11 كُلِّهَا * ٱلَّتِي لَمَّا تَاقَ إِلَيْهَا قَوْمٌ ضَلُّوا مِنَ ٱلْأَمَانَةِ * وَبَجُّوا ذَوَاتِهِمْ فِي أَوْجَاعٍ كَثِيرَةٍ * وَأَمَّا أَنْتَ يَا إِنْسَانَ
ٱللهِ فَٱهْرُبْ مِنْ هٰذِهِ ٱلرَّذَائِلِ * تَمَّ * * قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ بَعْدَ ٱلْمِيلَادِ * وَأَيْضًا لِلْأَحَدِ ٱلثَّانِي وَٱلثَّلَاثِينَ *
وَٱطْلُبِ ٱلْعَدْلَ * حُسْنَ ٱلتَّعَبُّدِ * ٱلْأَمَانَةَ * ٱلْمَحَبَّةَ * ٱلصَّبْرَ * ٱلْوَدَاعَةَ *

Ne admittas accusationem adversùs Presbyterum, nisi id fiat cum duobus aut tribus testibus. Eos qui peccant, argue coram cœtu, ut reliquo populo terror incutiatur. Te obtestor coram Deo, & Domino Jesu Christo, et Angelis electis, ut serves hæc præcepta sine præcipitatione, & absque inflexione judicii, nihilque facias prætextu litis præteritæ. Finis.

Lectio feriæ quartæ hedomadis vigesimæ septimæ.

Ne cui imponas manum tuam cum celeritate, neque communices peccatis alienis. Temetipsum purum serva. Et aquam ne bibas amplius, sed utere modico vino propter stomachum tuum, & crebros morbos tuos. Peccata quorundam hominum, quæ jamdudum manifestata sunt, præcedunt eos ad damnationem: quosdam verò propria peccata subsequuntur. Itidem & bona opera antè manifesta sunt: opera verò quæ sunt alterius conditionis, non possunt occultari.

CAP. VI.

Quicunque servi sunt sub jugo dominationis, quoslibet heros suos omni honore dignos ducant, ne nomen Dei ejusque doctrina blasphemetur. Qui verò fideles habent heros, ne spernant eos quòd fratres eorum sint: imò magis inserviant eis, quia qui beneficiorum exercendorum onus suscipiunt, fideles sunt ac dilecti. Has res dote, & eos hortare. Qui docet aliam doctrinam, & non acquiescit sermonibus Domini nostri Jesu Christi, doctrinæque congruæ pietati præclaræ: Is arrogat sibi, nihil sciens; sed languens est morbo quæstionum, & verborum certaminibus: ex quibus nascitur invidia, contentio, blasphemia, suspiciones malæ, Assiduitas conflictus cum hominibus mente corruptis, & veritate carentibus, quum arbitrentur bonam pietatem esse mercaturam. Secede ab hisce similibus. Bona verò pietas cum animo sua sorte contento, quæstus est maximus. Nihil enim intulimus in mundum, & clarum est quòd nihil ex eo efferre possimus. Igitur si cibum & tegumenta habeamus, his contenti simus. Cæterùm qui volunt ditescere, incidunt in tentationem & laqueum & cupiditates multas insanas & noxias, quæ immergunt homines in exitium & perditionem. Amor námque pecuniæ stipes est omnium malorum, quam cùm appetivissent quidam, aberravunt à fide, & seipsos transfixerunt doloribus multis. Tu verò ô homo Dei, fuge ab istis abominationibus: Finis.

Lectio sabbathi post Nativitatem. Et pro Dominica etiam trigesima secunda.

Et quære justitiam, decus pietatis, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወአሜሁ ፡ ዘሂ ፡ ሠናየ ፡ ይገብር ፡ ይትዐወቅ ፡ ወዘሂ ፡ ካልእ ፡ መግባሩ ፡ ሊይትኀበ
ት፡፡=፡ 1ቴ
1 2 ወኵሉ ፡ ነበሪ ፡ ወቅኑይ ፡ ለክብሩ ፡ ለግእስቲክሙ ፡ በኵሉ ፡ ክሙ ፡ ሊይፅረፈ ፡ ሳዕለ:
2 ስሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሳዕለ ፡ ትምህርቱ፡፡=፡ ወእለስ ፡ በሙ ፡ ለግእስተ ፡ መህይመናነ ፡
ሊያስተብቅሩ ፡ እስሙ ፡ መህይመናነ ፡ እሙንቱ ፡ ወጓደ ፡ ይትቀነዩ ፡ ሉሙ ፡ እስሙ ፡ ለጎ
ዊክሙ ፡ እሙንቱ ፡፡ እለ ፡ ይትወከፈክሙ ፡ ወይረድኡክሙ ፡ ክሙዝ ፡ መሀር ፡ ወግለ
3 ጽ፡=፡ ወእሙሰ ፡ ዘይጫህር ፡ ካልእ ፡ ወሊይገብእ ፡ ኅበ ፡ ትምህርተ ፡ ነገረ ፡ ሕይወት ፡
4 ቃለ ፡ እግዚእነ ፡ ሊያሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወተጸለለ ፡ እመቅመህርቱ ፡ ጽድቅ፡=፡ ወለል
በ ፡ ዘያለመር ፡ ዘእንበለ ፡ ሙቅሠፍተ ፡ ዘየኅለሢሠ ፡ ወነገረ ፡ ጋለዝ ፡፡ ወእሙዝ ፡ ይመጽ
5 እ ፡ ተሐመሞ ፡ ተቃንጾ ፡ ፀሪፍ ፡ እኵየ ፡ መክር፡=፡ ለስተደጕጾ ፡ ሰብእ ፡ መሱናነ ፡ ፊ
6 ብ ፡ ወፁሓነ ፡ ለመጽድቅ ፡ ተግበረ ፡ ይፈክይመ ፡ ለስሊፊ፡=፡ ተግበርሰ ፡ ዕቢይ ፡ ጸደቅ ፡
7 ወመጽዋት፡=፡ እስመ ፡ ለልበ ፡ ዘኢመጽአነ ፡ ውስተ ፡ ዓለመ ፡ ወለልበ ፡ ዘንክል ፡ ነሢ
8 እ፡=፡ እመክመ ፡ ረኽብነ ፡ ሲሳየነ ፡ ወዐረዞነ ፡ ለክለነ፡፡=፡ ወእለሰ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይብዐ
9 ሱ ፡ ይወድቁ ፡ ውስተ ፡ መንሹት ፡ ወበብዙኅ ፡ ፍትወት ፡ ዘእበድ ፡ ወዘይብእሶሙ ፡ ወዘያስ
10 ጠሞሙ ፡ ለሕብእ ፡ ውስተ ፡ ተሠርሞ ፡ ወሞቱ፡=፡ እስመ ፡ ሠርዎ ፡ ለክሱ ፡ እኵይ ፡
ለፍቅሮ ፡ ነዋይ፡፡ 1ጊ በጊዮርጊዮስ ፡ መንበብ፡=፡
እስመሰ ፡ እለ ፡ ስሕቱ ፡ ወዐለው ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ ወኅሠሡ ፡ ብርእሶሙ ፡ ብዙኅ ፡ መቅሠ
11 ፍተ፡፡=፡ ወለእንተሰ ፡ ብእሴ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጕይይ ፡ እመዝ ፡ ወይግኝ ፡ ጽድቀ ፡ ወመ
ሐረ ፡ ፍሃይማኖተ ፡ ፍተፋቅሮ ፡ ወትዕግሰተ ፡ የፍሀተ፡=፡

Et similiter, qui benè operatur, manifestus erit: & is cujus opus aliter se habet, non erit occultus.

CAP. VI.

Et omnes operarii & servi, honorate dominos vestros in omnibus, ne blasphement contra nomen Dei, & contra doctrinam ejus. Et qui habent dominos fideles, ne contemnant, quia fideles sunt, sed magis inserviant iis, quia fratres vestri sunt, qui suscipient vos, & adjuvabunt vos. Sic doce, & exhortare. Et si quis docet aliter, & non accedit ad doctrinam sermonis vitæ, videlicet verbi Domini nostri Jesu Christi, & apertus est à doctrina veritatis: Et nihil scit præter plagas disputantis, & verba controversiæ, & hinc provenit dolor, invidia, blasphemia, malum consilium, Compunctio hominum corruptorum corde, recedentium à veritate, negotiationem existimantium esse orare. Negotiatio magna est justitia & eleemosyna. Quia nihil est quod intulimus in mundum, & nihil est quod possumus auferre. Si acquisivimus alimenta & tegumenta, contenti sumus. Et qui volunt ditescere, incidunt in tentationem, & in multas cupiditates stultitiæ, & quæ injuriâ afficiunt, & quæ immergunt homines in perditionem & mortem. Quia radix omnium malorum est amor divitiarum.

De Georgio, lectio.

Quia sunt qui erraverunt, & irritam fecerunt fidem eorum, & quæsiverunt pro seipsis multas plagas. Et tu homo Dei, fuge ab his: & sequere justitiam, & misericordiam, & fidem, & charitatem, & patientiam, & mansuetudinem.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΙΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. ΙΖ'. ΙΗ'.

Certa *pulchrum* certamen fidei, apprehende æternam vitam, in *quam*
12 Ἀγωνίζῃ τ καλὸν ἀγῶνα τ πίστεως, ἐπιλαζῦ τ αἰωνίε ζωῆς, (ζ) εἰς ἣν
& vocatus es, & confessus es *pulchram* confessionem coram multis testibus.
κ ὁμολήθης, κ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.
Præcipio tibi coram Deo *vivificante* omnia, & Christo Jesu
13 Παραγγέλλω ζοι ἐνώπιον τῦ Θεῦ τῦ (η) ζωοποιῆντ⊙ τὰ πάντα, κ Χριστῦ Ἰησῦ
testato coram Pontio Pilato *pulchram* confessionem: *Servare te*
14 τὸ μαρτυρήσαντ⊙ ἐπὶ Ποντίε Πιλάτε τ καλὴν ὁμολογίαν· Τηρῆσαί ζε
mandatum *immaculatum*, irreprehensibile, usque in *apparitionem* Domini nostri Jesu
τ ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίλημπτον, μέχρι τ ἐπιφανείας τῦ Κυρίε ἡμῶν Ἰησῦ
Christi: *Quam* temporibus *propriis* ostendet beatus & solus potens,
15 Χριστῦ· Ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριτ⊙ κ μόν⊙ δυνάστης,
rex *regnantium*, & Dominus dominantium, Solus *habens*
16 ὁ βασιλεὺς τ βασιλευόντων, κ Κύριτ⊙ τ κυριευόντων, Ὁ μόν⊙ ἔχων
immortalitatem, lucem *habitans* inaccessibilem: quem vidit nullus hominum, nec videre
ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον· ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν
potest: cui honor, & *robur* sempiternum: Amen. Divitibus *in hunc seculo*,
17 δύναται· ᾧ τιμὴ, κ κράτ⊙ αἰώνιον· ἀμήν. Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ΙΗ'
præcipe non sublimè sapere, neque sperare in divitiarum *incertitudine*, sed in
παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτε ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν
Deo *illo vivente*, (*præbente* nobis abundè omnia ad *refocillationem*,)
τῷ (θ) Θεῷ τῷ ζῶντι, (τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν,)
Benè agere, *ditescere* in operibus bonis, *benefactibiles esse*, *communicabiles*,
Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικὰς, 18
Thesaurizantes sibiipsi fundamentum *pulchrum* in futurum, ut apprehendant
Ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάζωντ⊙ 19
æternam vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans
(ι) τ αἰωνίε ζωῆς. Ὦ Τιμόθεε, τ (κ) παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμεν⊙ 20
prophanas *inanitates* vocum, & oppositiones *illius falsè nominatæ* scientiæ: Quam
τὰς βεβήλες κενοφωνίας, κ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμε γνώσεως· Ἣν 21
quidam *professuri*, circa fidem *aberraverunt*. Gratia tecum. Amen.
τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τ πίστιν ἠστόχησαν. ἡ χάρις (λ) μετά σε. ἀμήν.

Ad Timotheum prior scripta est à Laodicia, quæ est metropolis Phry-
(†) Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυ-
giæ Pacatianæ.
γίας τ Πακατιανῆς.

Ἐν στίχοις σλ'.

MS. A. (ζ) εἰς ἣν ὁμολήθης, (η) ζωογονοῦντ⊙ (θ) Θεῷ, (τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὰ πάντα πλουσίως εἰς (ι) τ ὄντως ζωῆς. (κ) παραθήκην (λ) μῦ' ὑμῶν. (†) Πρὸς Τιμόθεον Α'. ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * Et certa bono certamine fidei, & assequere vitam æternam, ad quam vocatus es, & professus professionem bonam coram testibus plurimis.

Dominicâ quintâ post resurrectionem. 6.

13 * Obtestor te coram Deo ipso qui vivificat omnia, & Jesu Christo, qui coram Pontio
14 Pilato perhibuit bonum testimonium; Ut serves præceptum absque macula & nævo, usque ad manifestationem Domini nostri
15 Jesu Christi: Quam suo tempore ostensurus est Deus ille benedictus, & solus potens,
16 Rex regum, & Dominus dominantium. Qui quidem solus est corruptionis expers, & habitat in luce ad quam nemo potest accedere;
quémque nemo ex hominibus vidit, nec videre valet: cui honor & imperium in seculum seculorum. Amen. Divitibus hujus se-
17 culi præcipe ne elato sint animo, neque confidant divititis in quibus nulla est fiducia;
sed in Deo vivente, qui omnia nobis affatim
18 suppeditat ad requiem nostram: Ut faciant bona opera, & diteſcant præclaris facinoribus, & sint faciles ad largiendum & ad com-
19 municandum: utque reponant sibiipsis fundamentum bonum in posterum, ut assequantur vitam veram. O Timothee, atten-
20 de rei quæ apud te deposita est, & fuge à vocibus inanibus, & ab oppositionibus falsæ scientiæ: Illi enim qui profitentur eam, ab-
21 errârunt à fide. Gratia sit tecum. Amen.

Epistola ad Timotheum prima, quæ scripta est ex Laodicea.

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ተጋደል : ሠናየ : ገደለ : ሃይማኖተ : ወተመጥመ : ሕይወት : ዘለዓለም : ዘለሎቱ : ተጸዋዕ
13 ከ :: ወአመንከ : ሠናየ : ለሚኑ : በቅድመ : ብዙኃን : ሰማዕት :=: ከመዝ : መሀር : በቅ
ድመ : አግዚአብሔር : ዘኵሉ : ያሕይ :: ወጲያሱስ : ክርስቶስ : ዘሰነ : ሰማዕተ : በመዋዕ
ለ : ጲላጦስ : ጸንሲያዊ : በሠናይ : ለሚኑ :=:

Decerta bonum certamen fidei, & accipe vitam æternam, ad quam voca- 12
tus es, & professus es bonam professionem coram multis testibus. Sic doce 13
coram Deo, qui omnia vivificat, & Jesu Christo, qui testis fuit in tempo-
re Pilati Pontiani, in bona professione.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ.

Α'. Ἔπαινος τ Τιμοθέε πίστεως, κ προθυμία ὑπομονῆς κ τὸ πρόπον τῇ χάριτι, ἐν
ᾗ κ αὐτὸς, φησὶ, διακαρίζειν πέφυκεν.
Β'. Περὶ τ ἁρμοζόσης μεταδόσεως τ θείων δογμάτων.
Γ'. Περὶ τ ἀφρόνιτ⊙ ἐν τῷ νῦν βίῳ πολιτείας ἐπὶ τ ἀπόνοις προφαῖς.
Δ'. Περὶ τ ἐν Χριστῷ πίστεως κ ὑπομονῆς ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς.
Ε'. Πρὶ ὀρθῆς διδασκαλίας, κ βίε καθαρῦ, εἰρωνικῦ, κ κτ' τ ἐναντίων.
ς'. Παρρησία περὶ κακίας ἀνθρώπων πλεονεζόσης, ἀπαλημπῆς ἐλεγχομένης.
Ζ'. Προτροπὴ τ ἑαυτῦ μιμήσεως ὑξεναντίας τοῖς φαύλοις ἐν ὑπακοῇ Θεῦ.
Η'. Πρὶ τ χαυνολομησάντων, οἷς ἀντίκειται τ Τιμόθεον.
Θ'. Περὶ τ ἑαυτῦ μελλήσης ἀναλύσεως, ἐπὶ δόξῃ αἰωνίῳ.

AD TIMOTHEUM EPISTOLA SECUNDA.

(†) Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm
1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόσολ⊙ Ἰησῦ Χριστῦ διὰ θελήμαλ⊙ Θεῦ, κατ'
promissionem vitæ quæ in Christo Jesu: Timotheo *dilecto* filio, gratia,
2 ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησῦ· Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις,
misericordia, pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. *Gratiam*
3 ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεῦ πατρὸς, κ Χριστῦ Ἰησῦ τῦ Κυρίε ἡμῶν. Χάριν Α'

habeo Deo, cui servio à progenitoribus in pura conscientia, *ut inimer-*
ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιά-
missam habeo de te memoriam in orationibus meis, nocte & die,
λειπτον ἔχω τ περὶ σε μνείαν ἐν τ δεήσεσί με, νυκτὸς κ ἡμέρας,

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

EPISTOLA AD TIMOTHEUM SECUNDA.

CAPUT. I.

Commemoratione Ignatii, & sociorum ejus. 1.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & per promissionem vitæ, quæ est
2 in Jesu Christo; Timotheo filio dilecto, Gratia, & miserationes, & pax à Deo patre,
3 & à Domino nostro Jesu Christo. Gratias ago Deo ipsi cui servio à parentibus meis cum pura conscientia, quòd assiduè memor sim tui in precationibus meis nocturnis ac diurnis.

Versio VULGATA LATINA.

12 Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam, in qua vocatus es,
13 & confessus bonam confessionem coram multis testibus. Præcipio tibi coram
Deo, qui vivificat omnia, & Christo Jesu, qui testimonium reddidit sub Pon-
14 tio Pilato, bonam confessionem: Ut serves mandatum sine macula, irrepre-
15 hensibile usque in adventum Domini nostri Jesu Christi: Quem suis tempo-
ribus ostendet beatus & solus potens, Rex regum, & Dominus dominanti-
16 um: Qui solus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inaccessibilem:
quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor, & imperi-
um sempiternum, Amen. Divitibus hujus sæculi præcipe non sublimè sapere, 17
neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, (qui præstet nobis omnia
abundè ad fruendum,) Benè agere, divites fieri in bonis operibus, facilè 18
tribuere, communicare, Thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, 19
ut apprehendant veram vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans 20
profanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, Quam qui- 21
dam promittentes, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * جاهِدْ جِهادَ الأَمانَةِ النَّفيسَ * وتَسَلَّمِ الحَياةَ الخالِدَةَ الَّتي إِلَيْها دُعيتَ * وأَقْرَرْتَ الإِقْرارَ الحَسَنَ
13 أَمامَ شُهودٍ كَثيرينَ * أُوصيكَ أَمامَ الإِلٰهِ المُحْيي الكُلِّ * والرَّبِّ يَسوعَ المَسيحِ * الَّذي شَهِدَ عَلَى
14 عَهْدِ بيلاطُسَ البُنْطِيِّ بِالاعْتِرافِ الجَليلِ * أَنْ تَحْفَظَ الوَصِيَّةَ غَيْرَ دَنِسَةٍ * وغَيْرَ ناقِصَةٍ إِلَى
15 ظُهورِ رَبِّنا يَسوعَ المَسيحِ * الَّذي يُوضِحُهُ في أَوْقاتِهِ المَحْدودَةِ * المَغْبوطُ * والقادِرُ وَحْدَهُ * مَلِكُ
16 المُلوكِ ورَبُّ الأَرْبابِ * الحاوي البَقاءَ وَحْدَهُ * السّاكِنُ نوراً لا يُدْنى مِنْهُ * الَّذي لَمْ يُبْصِرْهُ
أَحَدٌ مِنَ النّاسِ * ولا يَسْتَطيعُ يَراهُ * الَّذي لَهُ الكَرامَةُ والعِزُّ المُؤَبَّدُ آمينَ *
17 * قِراءَةُ الخَميسِ مِنَ الجُمْعَةِ السّابِعَةِ والعِشْرينَ * * أَوْصِ الأَغْنِياءَ في هٰذا الدَّهْرِ
الحاضِرِ أَلّا يُعْلُوا فِكَرَهُمْ ولا يَتَوَكَّلُوا عَلَى غِنًى غامِضٍ * بَلْ يَتَوَكَّلُوا عَلَى الإِلٰهِ الحَيِّ الواهِبِ
18 لَنا كافَّةَ الأَشْياءِ بِسَعَةٍ لِلتَّمَتُّعِ * ولْيَعْمَلُوا صَلاحاً * ويَسْتَغْنُوا بِالأَعْمالِ الصّالِحَةِ * ويَكُونُوا أَسْخِياءَ
19 العَطايا مُشارِكينَ في مالِهِمْ * حازِنينَ لِأَنْفُسِهِمْ أَساساً نافِعاً في الدَّهْرِ المُؤَبَّدِ لِيَتَسَلَّمُوا الحَياةَ
20 الأَبَدِيَّةَ * يا تيموثاوُسُ احْفَظِ الوَديعَةَ * وادْحَضِ الأَقاوِيلَ الباطِلَةَ الدَّنِسَةَ * ومُقاوَماتِ المَعْرِفَةِ
21 الكاذِبِ لَقَبُها * الَّتي لَمّا وَعَدَ بِها قَوْمٌ ذاتَهُمْ * حادُوا مِنَ الأَمانَةِ * النِّعْمَةُ مَعَكُمْ آمينَ *
* تَحْتَ الرِّسالَةِ * وكُتِبَتْ مِنْ مَدينَةِ اللاذِقِيَّةِ الَّتي هِيَ أُمُّ مُدُنِ أَفْرُوجِيَّا *

Certa præclarum certamen fidei, & ap- 12
prehende vitam æternam cujus gratiâ
vocatus es, & professus laudabilem pro-
fessionem coram multis testibus. Denun- 13
tio tibi coram Deo omniũ vivificatore, et
Domino Jesu Christo qui testatam fecit
tempore Pilati Pontii illustrem profes-
sionem: Ut serves mandatum hoc imma- 14
culatum & inculpatum, usque ad appa-
ritionem Domini nostri Jesu Christi:
Quam suis temporibus præfinitis reve- 15
labit ille beatus & solus potens, Rex re-
gum & Dominus dominorum: Qui solus 16
possidet perennitatem, lucem habitans in-
accessam: quem nullus hominum vidit,
neque videre potest: cui honor & robur
æternum, Amen.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Hortare eos qui divites sunt in hoc se- 17
culo præsenti, ne mentem suam efferant,
neve confidant divitiis incertis, sed
confidant Deo vivo largienti nobis res
omnes abundè ad fruendum: Et ut fa- 18
ciant quod bonum est, & diteſcant bonis
operibus, sintque liberales in dando, com-
municantes facultates suas, Reconden- 19
tes sibi fundamentum utile in seculo re-
manente: ut apprehendant vitam æter-
nam. O Timothee, serva depositum, & 20
reſice sermones vanos prophanos, & op-
positiones falsi nominis scientiæ, Quam 21
nonnulli sibi pollicentes, frustrati sunt
fide. Gratia vobiscum, Amen.

FINIS EPISTOLÆ.

Scripta verò fuit ab urbe Laodicea, quæ est mater urbium Phrygiæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ዕቀብ : ትእዘዞ : በንጹሕ : እንዘ : ሊታደሉ:: ኦስኮ : መጽለቱ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ :
15 ክርስቶስ:=፦ ዘለስተርለዮ : በዕድሜሁ : ዘባሕቲቱ : ብፁዕ : ወኀያል : ንጉሠ : ነገሥት:
16 ወእግዚእ : ለጋእስት:=፦ ዘባሕቲቱ : ለመላከ : ለማልክት : ወቦቱ : ብርሃነ : ዘሊይጠፍ
እ : እመቅድመ : ዓለመ: ዘለልቦ:ዘርእዮ: ሰብእ:ወለልቦ: ዘይክል:ርእዮቶ:ዘሎቱ:ክብር:
17 ወኀይል : ለዓለመ : ዓለመ: ለጫነ::=፦ 1ኛ ለለብዕልትኒ:ሌዘዙ: ሊይትዐብዩ : በገዝ
ነቱ : ዓለመ : ወሊይትእመንዎ : ለብዕሎሙ : ሓባፊ : ዘእንበለ : በእግዚእብሔር : ዋኦ
18 ቱ : ይሁበነ : በብዕሉ : ኵሎ::=፦ ኳመ : ንትፈሣሕ : በገቢረ : ሠናይ : ወንበዐል : በገቢ
19 ረ : ጽድቅ : ወኮኑ : ጸጋዊያነ : ወሱቱፋነ:=፦ ወዝገቡ : ለክሙ : ሙሰረተ : ሠናየ : ለዘ:
20 ይመጽእ : ዓለመ : ኳመ : ትርከቡ : ሕይወተ : ዘእማነ::=፦ ኦጢሞቴዎስ : ዕቀብ :
ማሕፀነነ : ተገሐሦሙ : ለርኩሳን : እለ : ያመጽሉ : ነገረ : ኀነቶ: ወያሰስልዋ : ለጽድቅ:
21 በሐሰት:=፦ እለ: ሰሕቱ:እመተስፋ:ሀይማኖት:ጸጋ:እግዚአብሔር:ምስሌክ:ለጫነ::=፦
ለሰብለ : ጢሞቴዎስ::=፦

Serva mandatum ejus in puritate, non simulans, usque ad adventum Domini nostri 14
Jesu Christi: Qui apparuit in tempore suo, qui solus est beatus, potens, Rex re- 15
gum, & Dominus dominorum: Qui solus est Deus deorum, & in eo est lux 16
inextinguibilis ante mundum, quem nemo hominum vidit, nec ullus est qui potest
videre eum: cui gloria & potestas in seculum seculorum, Amen. Divitibus præ- 17
cipe ne elati sint in hoc mundo, neque confidant divitiis transitoriis, sed in Deo:
ipse dabit nobis divitias ejus omnes, ut gaudeamus benefaciendo, & divites fi- 18
mus faciendo justitiam: & estote munifici & communicati, Et recondite vobis 19
fundamentum bonum futuri mundi, ut apprehendatis vitam veram. O Timothee, 20
serva depositum tuum, declina immundos qui introducunt sermones inanes, & ex-
pellunt veritatem per mendacium: Qui aberrârunt à spe fidei. Gratia Dei sit 21
tecum, Amen.

Viro Timotheo.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TIMOTHEUM *secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm promissionem
2 vitæ, quæ est in Christo Jesu: Timotheo charissimo filio, gratia, misericordia,
pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. Gratias ago Deo, cui ser- 3
vio à progenitoribus in conscientia pura, quòd sine intermissione habeam tui
memoriam in orationibus meis, nocte ac die.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رِسالَةُ القِدّيسِ بولُصَ الثّانِيَةُ إِلَى وَلَدِهِ تيموثاوُسَ * وهِيَ في عَدَدِ الرَّسائِلِ حادِيَةَ عَشَرَ *

* الفَصْلُ الأَوَّلُ * * قِراءَةُ الجُمْعَةِ مِنَ الجُمْعَةِ السّابِعَةِ والعِشْرينَ *

1 * مِنْ بولُصَ رَسولِ يَسوعَ المَسيحِ بِمَسيئَةِ اللهِ المُحْتَصَّةِ بِمَوْعِدِ الحَياةِ المَمْنوحَةِ بِيَسوعَ المَسيحِ *
2 * إِلَى تيموثاوُسَ الوَلَدِ الحَبيبِ * * أَتَبَقَّلُ لِلأَحَدِ الثَّلاثينَ * نِعْمَةٌ لَكَ ورَحْمَةٌ
3 وسَلامَةٌ مِنَ الإِلٰهِ الأَبِ ويَسوعَ المَسيحِ رَبِّنا * إِنَّ اللهَ الَّذي أَعْبُدُهُ مِنْ أَجْدادي بِنَصيبٍ
صافِيَةٍ لَهُ عَلَيَّ مِنْهُ وشُكْرٌ * لِأَنَّ ذِكْرَكَ عِنْدي في صَلَواتي غَيْرُ مُنْقَطِعٍ لَيْلاً ونَهاراً *

Epistola sancti PAULI secundæ ad filium suum TIMOTHEUM: Est autem in numero Epistolarum undecima.

CAPUT I.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

A Paulo Apostolo Jesu Christi per 1
voluntatem Dei consentaneam pro-
missio vitæ æternæ per Jesum Christum
concessæ, Ad Timotheũ filiũ charissimũ.
Vade ad Dominicam trigesimam.
Gratia tibi, & misericordia, & pax à 2
Deo Patre, & Jesu Christo Domino no-
stro. Equidem Deo, quem colo ab avis me- 3
is cum pura conscientia, debeo benefici-
um et gratiarum actionem, quòd memo-
ria tui sit apud me in orationibus meis,
haud interrupta, nocte dieque:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለጢሞቴዎስ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ሎዶቅያ :=ፁ

በቀዳሚ : ሰንበት : መስከረም : እመርእሰ : ይብል : ዘሳዱር : ሳዕሌነ:=ፁ

1 ጳውሎስ: ሐዋርያሁ:ለሊየሱስ:ክርስቶስ: በፈቃደ: እግዚአብሔር:በተስፋ:ሕይወት:በሊየሱ
2 ስ: ክርስቶስ:=ፁ ለጢሞቴዎስ:ወልድየ:ዘለፈቅር:: ሰላመ:ለነ: ወሣህል: ወጸጋ: እግዚአ
3 ብሔር: ለቤነ: ወእግዚእነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ::=ፁ a ለለኵቶ:ለእግዚአብሔር :ዘኪ
ያሁ : እመልክ: በልብ: ንጹሕ: እመፍጥረትየ:: ወዘልፈ : እዘክረከ : በጸሎትየ : መዐልተ :
ወሌሊተ:==ፁ

Desiderans te videre, memor tuarum lachrymarum, ut gaudio implear:
4 Ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ·
Recordationem accipiens quæ in te non ficte fidei, quæ inhabitavit pri-
5 ὑπόμνησιν (α)λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶ-
mùm in avia tua Loïde, & matre tua Eunice: persuasus sum autem
τον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι, καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ· πέπεισμαι δὲ
quòd & in te. Propter quam causam vursus meminisse facio te resuscitare
6 ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ
donum Dei, quod est in te per impositionem manuum mearum.
χάρισμα τοῦ (β) Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου.
Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, &
7 Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης καὶ
sobrietatis. Ne igitur erubueris testimonium Domini nostri, neque me
8 σωφρονισμοῦ. Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ
vinctum ejus: sed compatere afflictiones Evangelio secundùm virtutem Dei,
τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ,
Servantis nos, & vocantis vocatione sanctâ: non secundùm opera nostra,
9 τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ· οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν,
sed secundùm propriam propositum, & gratiam datam nobis in Christo
ἀλλὰ (γ) κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ
Jesu ante tempora secularia: Manifestatam autem nunc per apparitionem
10 Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων· Φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας
Salvatoris nostri Jesu Christi, destruentis quidem mortem, illuminan-
τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαν-
tis autem vitam & incorruptionem per Evangelium: In quod positus sum ego
11 τος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου· Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ
prædicator & apostolus, & magister Gentium. Ob quam causam etiam
12 κήρυξ καὶ ἀπόστολος, καὶ (ε) διδάσκαλος ἐθνῶν. Δι' ἣν αἰτίαν καὶ
hæc patior, sed non confundor: scio enim cui credidi, & persuasum
ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι
quia potens est depositum meum servare in illum diem.
ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Exemplar habe sanorum verborum, quæ à me audisti, in fide &
Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ 13
dilectione *quæ* in Christo Jesu. *Pulchrum* depositum custodi per
ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὴν καλὴν (ζ) παραθήκην φύλαξον διὰ 14
Spiritum sanctum *inhabitantem* in nobis. Scis hoc, quòd aver-
Β' Πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστρά- 15
sati sunt me omnes qui in Asia, *quorum* est Phygellus & Hermogenes. Det
φησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. Δῴη 16
misericordiam Dominus Oneliphori domui, quia sæpe me refrigeravit, &
ἔλεος ὁ Κύριος τῷ (η) Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ
catenam meam non erubuit: Sed *satim in Roma stu-*
τὴν ἅλυσίν μου οὐκ (θ) ἐπῃσχύνθη· Ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, (ι) σπου- 17
diosius quæsivit me, & invenit. Det illi Dominus invenire misericordiã
δαιότερον ἐζήτησέ με, καὶ εὗρε. Δῴη αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος 18
à Domino in illa die: Et *quæcunque* in Epheso ministravit, meli-
παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλτι-
us tu nosti.
ον σὺ γινώσκεις.

CAP. II. β'.

Tu ergò, fili mi, confortare in gratia quæ in Christo Jesu: Et
Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Καὶ 1 2
quæ audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus,
ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράδου πιστοῖς ἀνθρώποις,
qui idonei erunt & alios docere. *Tu igitur malum patere* sicut
οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. (α) Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς 3
pulcher miles Jesu Christi. Nemo militans *implicatur* vi-
Γ' καλὸς στρατιώτης (β) Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βί- 4
tæ negotiis, ut *deligenti militi* placeat.
ου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.

Κεφ. α'. MS. A. (α) λαβὼν (β) Χριστοῦ, (γ) χρ (δ) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (ε) διδάσκαλος. Δι' ἣν (ζ) παραθήκην (η) Ὀνησιφόρου (θ) ἐπαισχύνθη· (ι) σπουδαιοτέρως
Κεφ. β'. MS. A. (α) Συγκακοπάθησον (β) Χριστοῦ Ἰησοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et exopto videre te, ac memor sum lachry- 4
marum tuarum, ut implear gaudio, Pro- 5
pter memoriam quæ de te fit ob tuam con-
stantem fidem, quæ habitavit primùm in
avia tua Loïde, & matre tuâ Eunicâ: persua-
sus sum autem quòd & in te. Quapropter 6
commonefacio te, ut excites donum illud
Dei, quod in te est per impositionem ma-
nuum mearum. Non enim dedit nobis De- 7
us spiritum timiditatis, sed potentiæ & di-
lectionis, & admonitionis. Ne igitur te pu- 8
deat testimonii Domini nostri, nec etiam
mei, qui sum vinctus illius: sed perfer ma-
la cum Evangelio per virtutem Dei, Qui 9
servavit & vocavit nos vocatione sanctâ, non
secundùm opera nostra, sed juxta voluntа-
tem suam, illamque gratiam suam, quæ da-
ta est nobis in Jesu Christo ante tempus
seculorum. Nunc autem revelata est per 10
manifestationem Servatoris nostri Jesu
Christi, qui abolevit mortem, & vitam pa-
tefecit ac incorruptionem per Evangelium:
In quo positus sum ego præco, & Aposto- 11
lus, & doctor Gentium. Propterea hæc 12
ego patior, nec me pudet. Scio cui credide-
rim, & persuasum habeo quòd possit de-
positum meum custodire mihi in diem il-
lum. Forma tibi sint sani sermones, quos 13
audisti à me, cum fide & dilectione erga
Jesum Christum. Depositum bonum con- 14
serva per Spiritum illum Sanctitatis qui ha-
bitavit in nobis. Nôsti hoc, aversos fu- 15
isse à me hos omnes qui sunt in Asia, ex
quibus est Phygelus, & Hermogenes. Det 16
Dominus noster misericordiam familiæ One-
siphori, quia pluries me refocillavit: nec
erubuit de catenis quibus vinctus sum.
Quin etiam quum venisset Romam, cum 17
diligentia quæsivit me, & invenit me. Det 18
ei Dominus noster ut inveniat miserationes
apud Dominum nostrum in illo die. Cæte-
rùm quanta mihi ministraverit Ephesi, tu
maximè nôsti.

CAP. II.

Tu igitur, fili mi, fortis esto in gratia 1
quæ est per Jesum Christum. Et ea quæ 2
audisti à me per multos testes, commenda
hominibus fidelibus, idoneis alios quoque
docere. Et sustine mala, tanquam bonus 3
miles Jesu Christi.

Pro Petro Alexandrino. 2.

Nemo militat, & implicat se negotiis se- 4
culi: ut placeat ei qui ipsum elegit,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et desidero videre te, & memor sum lachrymarum tuarum. Et quum memor sim 4
fidei tuæ indubitatæ, quæ habitavit super matrem tuam Eunicen, & aviam tu- 5
am Loïdem, perficitur gaudium meum, & persuasus sum quòd super te etiam.
Et memorem te facio de gratia Dei quam obtinuisti per impositionem manûs meæ, 6
Quia non fuit spiritus servitutis quem dedit nobis Deus, sed virtutis & 7
veritatis. Ne pudefactus sis igitur de testimonio Domini nostri, neque de me 8
vincto: sed laborato docere in virtute Dei.

Versio VULGATA LATINA.

4 Desiderans te videre, memor lachrymarum tuarum, ut gaudio implear, Recor-
5 dationem accipiens ejus fidei, quæ est in te non ficta, quæ & habitavit primùm
6 in avia tua Loïde, & matre tua Eunice, certus sum autem quòd & in te. Pro-
pter quam causam admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per im-
7 positionem manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris; sed
8 virtutis, & dilectionis, & sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium Do-
mini nostri, neque me vinctum ejus: sed collabora Evangelio secundùm virtu-
9 tem Dei: Qui nos liberavit, & vocavit vocatione suâ sanctâ, non secundùm
opera nostra, sed secundùm propositum suum, & gratiam, quæ data est nobis
10 in Christo Jesu ante tempora secularia. Manifestata est autem nunc per illumi-
nationem Salvatoris nostri Jesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illumina-
11 vit autem vitam & incorruptionem per Evangelium: In quo positus sum ego
12 prædicator, & Apostolus, & magister gentium. Ob quam causam etiam hæc
patior, sed non confundor. Scio enim cui credidi, sed certus sum quia potens
est depositum meum servare in illum diem. Formam habe sanorum verborum, 13
quæ à me audîsti in fide & in dilectione in Christo Jesu. Bonum depositum cu- 14
stodi per Spiritum sanctum, qui habitat in nobis. Scis hoc, quòd aversi sunt à 15
me omnes qui in Asia sunt, ex quibus est Phigellus, & Hermogenes. Det mi- 16
sericordiam Dominus Onesiphori domui: quia sæpè me refrigeravit, & cate-
nam meam non erubuit: Sed cùm Romam venisset, solicitè me quæsivit, & in- 17
venit. Det illi Dominus invenire misericordiam à Domino in illa die. Et quan- 18
ta Ephesi ministravit mihi, tu melius nôsti.

CAP. II.

Tu ergò, fili mi, confortare in gratia, quæ est in Christo Jesu: Et quæ audîsti 1
à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & 2
alios docere. Labora sicut bonus miles Christi Jesu. Nemo militans Deo im- 3
plicat se negotiis secularibus: ut ei placeat, cui se probavit. 4

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 5 * مُشْتَاقًا أَنْ أُبْصِرَكَ مُتَذَكِّرَ دُمُوعِكَ لِكَيْ أَمْتَلِيَ فَرَحًا * مُتَّخِذًا ذِكْرَ الْأَمَانَةِ الَّتِي فِيكَ *
5 الْفَائِقَةِ الْمُرَاءَةِ الَّتِي سَكَنَتْ أَوَّلًا فِي لُوَيْدِي جَدَّتِكَ * وَفِي أُونِيكِي أُمِّكَ * وَأَنَا وَاثِقٌ أَنَّهَا فِيكَ
6 أَيْضًا * وَأَنَا مِنْ أَجْلِ هٰذَا السَّبَبِ أُكَرِّرُ إِذْكَارَكَ أَنْ تُصْرِمَ نَارَ مَوْهِبَةِ اللهِ الَّتِي هِيَ فِيكَ
7 بِوَضْعِ يَدَيَّ * لِأَنَّ اللهَ مَا أَعْطَانَا رُوحَ جَبَانَةٍ بَلْ رُوحَ قُوَّةٍ وَمَحَبَّةٍ وَتَعَفُّفٍ * فِي الْمُرَاءَةِ الْخَامِسَةِ
8 عَشَرَ مِنْ تِسْرِينَ الْأَوَّلِ * فَلَا تَأْنَفْ إِذًا مِنْ شَهَادَةِ رَبِّنَا وَلَا مِنِّي أَنَا أَسِيرِهِ * بَلْ لَازِمِ السَّعْيَ
9 فِي الْبِشَارَةِ الْمَحْصَنَةِ بِقُوَّةِ اللهِ * الْمُخَلِّصِ وَالدَّاعِي إِيَّانَا دَعْوَةً قُدْسِيَّةً * لَا كَمَا يُلَائِمُ أَعْمَالَنَا * بَلْ
10 كَمَا يَخُصُّ نِيَّتَهُ وَنِعْمَتَهُ * الَّتِي أَعْطَيْنَاهَا بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * قَبْلَ سِنِينَ دَهْرِيَّةٍ * عَظِيمٌ هُوَ
وَمَعْرُوفٌ وَقَدْ ظَهَرَ الْآنَ بِظُهُورِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ مُخَلِّصِنَا نَبِيِّ * حِينَ بَطَّلَ الْمَوْتَ * وَنَارَ بِبِشَارَتِهِ
11 الْحَيَاةَ وَقَدَ الْبَقِيَ * الَّتِي جُعِلْتُ أَنَا كَارِزًا لَهَا وَرَسُولًا * وَلِلْأُمَمِ مُعَلِّمًا * وَلِهٰذَا السَّبَبِ تَحُلُّ بِي
12 هٰذِهِ الْمَصَاعِبُ * لٰكِنَّنِي لَسْتُ أَخْجَلُ * لِأَنِّي قَدْ عَرَفْتُ بِمَنْ آمَنْتُ * وَأَنَا مُوقِنٌ أَنَّهُ قَدِيرٌ أَنْ
يَحْفَظَ وَدِيعَتِي فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ * بِعَيْنِهِ قِرَاءَةِ الْأَرْبِعَا * وَلْيَكُنْ لَكَ رَسْمُ كَلَامٍ بِهِ مِنَ
13 الْأَقْوَالِ الصَّحِيحَةِ الَّتِي سَمِعْتَهَا مِنِّي بِالْأَمَانَةِ وَالْمَحَبَّةِ الْمَمْنُوحَةِ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * احْفَظِ الْوَدِيعَةَ الْمُقَدَّسَةَ
14 بِرُوحِ الْقُدُسِ السَّاكِنِ فِينَا * وَقَدْ عَرَفْتَ هٰذَا أَنْ قَدِ ارْتَجَعَ عَنِّي كَافَّةَ الَّذِينَ فِي بِلَادِ الْآسِيَا *
15 الَّذِينَ مِنْهُمْ فِيجِيلِيُوسُ وَإِرْمُوجَانِسُ * يُعْطِي الرَّبُّ رَحْمَةً لِأَهْلِ بَيْتِ أُونِيسِيفُورُسَ * فَإِنَّهُ مِرَارًا
16 كَثِيرَةً يَنْعَشُنِي وَمِنْ سِلْسِلَتِي * لٰكِنَّهُ لَمَّا حَضَرَ بِرُومِيَّةَ طَلَبَنِي بِحِرْصٍ وَوَجَدَنِي *
17 يُعْطِيهِ الرَّبُّ أَنْ يَجِدَ رَحْمَةً مِنَ لَدُنِ الرَّبِّ فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ * وَجَمِيعَ مَنْ كَانَ خَدَمَنِي بِأَفَسُسَ
18 أَنْتَ تَعْرِفُهُ أَفْضَلَ * ثُمَّ * الْفَصْلُ الثَّانِي * الْأَحَدُ الْخَامِسُ وَالثَّلَاثُونَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ
وَلِلْقِدِّيسِ دِيمِتْرِيُوسَ * فَأَنْتَ إِذًا يَا وَلَدِي تَأَيَّدْ بِالنِّعْمَةِ الْمَمْنُوحَةِ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ *
1 وَالْأَسْرَارُ الَّتِي سَمِعْتَهَا مِنِّي بِشُهُودٍ كَثِيرِينَ تِلْكَ أَوْدِعْهَا عِنْدَ أُنَاسٍ ثِقَاتٍ يَكُونُونَ أَكْفَاءَ
2 أَنْ يُعَلِّمُوا آخَرِينَ * وَاحْتَمِلْ أَنْتَ الشَّقَا كَجُنْدِيٍّ صَالِحٍ لِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * فَلَيْسَ أَحَدٌ مِمَّنْ
3 4 يَتَجَنَّدُ يَسْبِكُ بِأُمُورِ الْعَالَمِ حَتَّى يُرْضِيَ مَنْ دَوَّنَهُ فِي جُنْدِيَّتِهِ *

Percupiens te videre, memor lachrymarum tuarum: ut implear gaudio. Resumens memoriam ejus quæ in te est simulatione caventis fidei, quæ habitavit priùs in avia tua Loide, et in matre tua Eunica: quamque ego certus sum etiam in te esse. Et ego hac de causa rursus te moneo ut accendas ignem doni Dei, quod est in te per impositionem manuum mearum. Deus enim non dedit nobis spiritum timiditatis, sed spiritum roboris, & charitatis, & honestatis. 4 5 6 7

Lectio ad decimum quintum diem Octobris.

Ne igitur abhorreas à testimonio Domini nostri, neque à me vincto ipsius: sed insiste labori in Evangelio congruo potentiæ Dei, Qui salvavit & vocavit nos vocatione sanctâ: non prout convenit operibus nostris, sed prout par est proposito & gratiæ ipsius, quæ data est nobis per Jesum Christum ante annos æternos. Magna res est & confessa, jamque apparuit modò per apparitionem Jesu Christi Servatoris nostri: Finis. Dum abrogatâ morte vitam illustravit, & corruptionem ademptit Evangelio suo, Cujus constitutus sum ego præco & Apostolus, & doctor Gentium. Et hanc ob causam eveniunt mihi acerbitates istæ: sed non erubesco; quoniam novi cui crediderim, & ego certus sum quòd potens est servare depositum meum in illo die. 8 9 10 11 12

Reliqua lectio feriæ quartæ.

Sitque tibi exemplar quod intueatis, ab integerrimis sermonibus quos à me audisti cum fide & charitate concessa à Jesu Christo. Serva præclarum depositum per Spiritum sanctum inhabitantem in nobis. Et hoc jam nôsti, quòd aversi sint à me omnes qui sunt in regione Asiæ: ex quibus est Phygelius & Hermogenes. Præstet Dominus misericordiam domesticis Onesiphori: quoniam sæpè me recreavit, & catenam meam non erubuit: Imò cùm Romam pervenisset, studiosè me quæsivit, & invenit. Det illi Dominus ut inveniat misericordiam à Domino in die illa. Et quotquot mihi ministrârint Ephesi, tu optimè nôsti. Finis. 13 14 15 16 17 18

CAP. II.

Dominicâ trigesimâ quintâ post Pentecosten. Et pro sancto Demetrio.

Tu igitur O fili mi, corroborare per gratiam datam per Jesum Christum. Et arcana quæ audisti à me per multos testes, ea depone apud homines fidos, qui sint idonei ad alios docendos. Tu autem sustine afflictionem ut strenuus miles Jesu Christi. Nemo enim ex his qui militant, irretitur seculi negotiis: ut ei placeat, qui sublimior est ipso in militia sua. 1 2 3 4

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 ዘእድኅነነ : ወጸገወነ : በጽውዒሁ : ቅዱስ:: ወለኮ : በእንተ : ምግባሪነ : ዳእሙ : በፈ
10 ቃዱ : ወሀበነ : ጸጋሁ : በክርስቶስ : ኢየሱስ : ዘእምቅድመ : ዓለመ:=> ወለስተር ላየ:
ይእዜ : በመጽለቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወሰዐሮ : ለሞት : ወለብርሃ :
11 ለሕይወት : እንተ : ኢትጠፍእ : በትምህርተ : ወንጌሉ:=> ዘሶቱ : ተሠየምኩ : ሐዋ
12 ርያ : ወለቀዲ : ወመምህረ : ለአሕዛብ:=> ወበእንቲላሁ : ለሐመ : ወኢይትኀፈ
ር : እስመ : ላእመር : ዘተለመንኩ : እትለመንሂ : ወይክል : ዐቂበ : ሊተ : ዘለሙሐፀን
13 ክው : ላይእቲ : ዕለት::=> ወኩኖ : ለርእያ : በቃለ : ሕይወት : ዘሰማዕከ : በኀቤ
14 የ : በሃይማኖት : ወበፍቅረ : ክርስቶስ : ኢየሱስ:=> ዐቀብ : ማሕፀንትከ : ሠናየ : በ
15 መንፈስ : ቅዱስ : ዘሳደረ : ላዕቤነ:::=> ወዝኒ : ታአመር : ከመ : ዐለውኒ : ኩሉሙ :
16 እለ : ብሔረ : ለሲያ : እለ : ፊጌሉስ : ወሌሞጌነስ:=> ወየሀቦ : እግዚአብሔር : ዚ
17 ሃለ : ለቤተ : ሂኔሲፎሩ : እስመ : ብዙኀ : ለዕረፈኒ : ወሊኅፈረ : በእንተ : መዋቅሕ
18 ትየ::=> ወበጺሖ : ሮሜ : ፈጡነ : ኀሠሠኒ : ወረከበኒ:=> የሀቦ : እግዚአብሔር :
ይርከብ : ዚህለ : በኀበ : እግዚእነ : በይእቲ : ዕለተ:: ወመጠኑ : ተልእከኒ : ሠናየ : በሌ
ፈሶን : ለቢከ : ታአመር:::=>

ϐ

1 2 ወእትተሂ : ወልድየ : ጽናዕ : በጸጋሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ:::=> ወዘሰማዕከ : በሳዕሌየ :
በኀበ : ብዙኀን : ሰማዕት : ኪየሁ : መሀርው : ለመሀይመናን : ሰብእ : እለ : ይደልወው:
3 ከመ:ይመህሩ : ላለብዳን:=> ወጸው : ከመ:ኄር : ባእከ:ኢየሱስ:ክርስቶስ:::=> ሶ
በ : ቱ : በዓለ : ፋስካ : መንበብ:=>
4 እስመ : ለልቦ : ዘይትቃተል : ወይሑኪ : ንብረተ : ዓለመ : ከመ : ያደሉ : ለዘ : ሀሞ:=>

Qui servavit nos & condonavit nobis in vocatione ejus sancta, & non propter opera nostra, sed in voluntate sua, & dedit nobis gratiam in Christo Jesu, qui ante mundum erat. Et apparuit nunc in adventu Domini nostri Jesu Christi, & abolevit mortem & illuminavit vitam, quæ non peritura est per doctrinam evangelii. Pro quo constitutus sum Apostolus & prædicator, & doctor Gentium. Et propterea patior, & non erubesco, quia cognosco cui credidi: spero etiam quod & potest servare mihi quod deposui apud eum in illum diem. Et sis iis exemplo in sermone vitæ quem audisti apud me in fide, & in dilectione Christi Jesu. Serva depositum tuum bonum per Spiritum sanctum qui habitat super nos. Et hoc scitis quòd adversati sunt mihi omnes qui sunt ex Asia, quorum sunt Phygellus & Imogenes. Et præstet Deus misericordiam domui Honesipheri, quia multùm quievit me, & non erubuit propter vincula mea, Et quum venisset Romam, citò quæsivit me & invenit me. Det ei Deus ut inveniat misericordiam apud Dominum nostrum in isto die: & quanta administravit mihi bona in Epheso, ipse tu scis. 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

CAP. II.

Et tu fili mi, corroborare in gratia Jesu Christi. Et quod audisti à me apud multos testes, illud doceto fideles homines qui idonei sunt ut doceant insipientes. Et labora ut bonus sis minister Jesu Christi. 1 2 3

Quinto festi Paschatis, lectio.

Quia nemo est qui militat, et cogitat negotia mundi: ut placeat ei qui constituit eum 4

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β'. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

Si autem & certet quis, non coronatur, *si non* legitimè certaverit.
5 6 (γ) Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Τὸν
Laborantem agricolam oportet primùm *fructus* percipere. Intellige
7 κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. Νόει (δ)
quæ dico: *det* enim tibi Dominus intellectum in omnibus. Memor esto Je-
8 ἃ λέγω· δώσει γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. Μνημόνευε Ἰη-
sum Christum *excitatum* ex mortuis, ex semine David, secundùm E-
σοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐ-
vangelium meum. In quo *malum patior* usque ad vincula, quasi *malefactor*: sed
9 αγγέλιόν μου. Ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· (ε) ἀλλ'
verbum Dei non est *vinctum*. *Propter hoc* omnia sustineo propter e-
10 ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκ-
lectos, ut & ipsi salutem consequantur quæ in Christo Jesu, cum gloria
λεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης
æterna. Fidelis sermo; Si *enim* commortui sumus, & convivemus: Si
11 αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, Εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· Εἰ
12 *toleremus*, & conregnabimus: si negaverimus, & ille negabit nos:
ὑπομένομεν, καὶ (ζ) συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
13 Si *infidi sumus*, ille fidelis permanet: negare seipsum non potest. Hæc
14 Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· (η) ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα
commone, testificans coram Domino, *non* contendere verbis, ad
ὑπομίμνησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, (θ) μὴ λογομαχεῖν, εἰς
nihil utile, ad subversionem audientium. *Stude* teipsum pro-
15 οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. Σπούδασον σεαυτὸν δό-
babilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè *secantem* verbum
κιμον παρίστανε τῷ (ι) Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον
veritatis. *At profanas vanas voces cohibe*: *ad plus* enim proce-
16 τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περίστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκό-
dent impietatis. Et sermo eorum ut *gangræna pastum habebit*: *quorum*
17 ψουσιν ἀσεβείας. Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν
est Hymeneus & Philetus: Qui *circa veritatem aberraverunt*, dicen-
18 ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός· Οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγον-
tes resurrectionem jam esse factam: & *subvertunt* quorundâ fidem.
τες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀναστρέφουσι τήν τινων πίστιν. Ὁ
19 *Tamen* firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc;
μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην,
Cognovit Dominus *existentes* ejus:. &, Discedat ab *injustitia* omnis *nominans*
Ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καὶ, Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων
nomen Christi. In magna autem domo non sunt solùm vasa aurea &
τὸ ὄνομα (κ) Χριστοῦ. Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ
20 argentea, sed & lignea & *testacea*: & quædam quidem in honorem, quædam
ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ
autem in *dedecus*. Si ergò quis emundaverit seipsum ab istis, erit vas
δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος
21 in honorem, sanctificatum, & *bene* utile domino, ad omne opus bonum pa-
εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, (λ) καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡ-
ratum. *At* juvenilia desideria fuge: sectare verò justitiam,
τοιμασμένον. Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην,
22 fidem, charitatem, pacem cum *invocantibus* Dominum de puro
πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ (μ) τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς
corde. *At* stultas & *ineruditas* quæstiones *rejice*, sciens quia gene-
καρδίας. Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶ-
23 rant *pugnas*. Servum autem Domini non oportet *pugnare*, sed mansuetum esse ad
σι μάχας. Δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, (ν) ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς
24 omnes, docibilem, *mala tolerantem*,
πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον,

MS. A. (γ) Ἐὰν καὶ (δ) ὁ λέγω· δώσει (ε) ἀλλὰ (ζ) συ····λευσωμεν· εἰ ἀρνησόμ···, (η) ἀρνήσασθε ··· ἑαυτὸν (θ) Μὴ λογομάχει, ἐπ' ὠφέλειαν (ι) Χριστῷ, (κ) Κυρίου. (λ) εὔχρηστον (μ) πάντων τῶν ἀγαπώντων (ν) ἀλλὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quòd si quis certet, non coronatur nisi juxta legem suam certet. Agricolam laborantem oportet priorem de fructibus suis cibari. Intellige quæ dico. Det tibi Dominus noster sapientiam in omnibus rebus. Memento Jesum Christum resurrexisse à mortuis, qui quidem est ex semine David secundùm Evangelium meum, In quo mala perfero usque ad vincula tanquam facinorosus. Sed sermo Dei vinctus non est. Propterea omnia sustineo propter electos, ut & ipsi inveniant vitam in Jesu Christo cum gloria æterna. Fidelis ille sermo; Nam si mortui fuerimus cum eo, cum eo & vivemus. Et, Si pertulerimus, cum eo quoque regnabimus. Sin abnegaverimus eum, & ipse abnegabit nos. Quòd si non credamus ei, ille in fide sua permanet: seipsum enim negare non potest. De his eos admone, & contestare coram Domino nostro, ne contendant verbis inutilibus, ad subversionem eorum qui illa audiunt. Tibique curæ sit sistere teipsum integerrimè coram Deo, operarium absque confusione, rectè prædicantem sermonem veritatis. A sermonibus vanis, qui nulli sunt usui, recede: potiùs enim adaugebunt impietatem suam qui in illis occupantur. Et sermo eorum instar cancri *morbi* depascentis apprehendet multos: unus autem ex eis est Hymenæus, & alter Philetus. Qui quidem aberrârunt à veritate, dicentes resurrectionem mortuorum factam fuisse, & fidem quorundam subvertentes. Firmum autem fundamentum Dei stat, & habet hoc signaculum; Novit Dominus qui sui sint: &, Discedat ab iniquitate quisquis invocat nomen Domini. Cæterùm in magna domo non tantùm sunt vasa aurea aut argentea, sed etiam lignea, atque testacea, quædam in honorem, & quædam in dedecus. Si quis igitur expurgaverit seipsum ab his, erit vas purum in honorem, accommodatum ad usum domini sui, & paratum ad omne opus bonum. Ab omnibus concupiscentiis adolescentiæ, fuge, & curre post justitiam, & fidem, & charitatem, & pacem cum iis qui invocant Dominum nostrum ex puro corde. Stultas illas contentiones, quæ sunt absque eruditione, respue: scis enim eas parere digladiationes. Servus autem Domini nostri non debet digladiari, sed mansuetus esse erga unumquemque, & doctor, & longanimis;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ወእመኒ ፡ መስተጋድል ፡ ሊይከውኖ ፡ ምዝጋና ፡ ለእሙ ፡ ዘበሕጥ ፡ ሊገደለ፡=፡ ወዘኒ ፡ ይጸ
ም ፡ ሐረሰዊ ፡ ግብር ፡ ይቀድም ፡ ረኪበ ፡ ፍሬሁ፡::=፡ ወለቡ ፡ ዘእብለከ ፡ የሀብከ ፡
እግዚአብሔር ፡ ትጥበብ ፡ በኵሉ፡::=፡ ተዘከሮ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተንሥአ
ለ ፡ እሙሠርጎን ፡ ዘእሙዘርአ ፡ ደዊት:: በከመ ፡ መሀርኩ፡=፡ ዘበእንቲአሁ ፡ እሠርሕ ፡
ወእትሞቀሕ ፡ ከመ ፡ ጕሕልያ ፡ ወባሕቱ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ኢይትለሕር፡=፡ ወበ
እንተ ፡ ዝንቱ ፡ እትጓገል ፡ በኵሉ ፡ በእንተ ፡ ሓሪያነሁ:: ከመ ፡ እሙንቱኒ ፡ ይርከቡ ፡
ሐይወ፡ም ፡ ዘበክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ በሰማያት፡::=፡

Et si quis certet, non erit ei præmium nisi legitimè certaverit. Et qui laborat agricola, operatur priusquàm percipiat fructum suum. Et intellige quæ dico tibi: det tibi Deus ut intelligens sis in omnibus. Memor esto Jesu Christi qui resurrexit ex mortuis, qui ex semine David fuit, sicut docui. Propter quem laboro, & vinctus sum sicut latro: sed verbum Dei non ligatur. Et propterea patiens sum in omnibus propter electos ejus, ut illi consequantur vitam illorum quæ est in Christo Jesu, in gloria quæ in cœlis est.

Versio VULGATA LATINA.

5
6 Nam & qui certat in agone, non coronatur nisi legitimè certaverit. Laboran-
7 tem agricolam oportet primùm de fructibus percipere. Intellige quæ dico: da-
8 bit enim tibi Dominus in omnibus intellectum. Memor esto Dominum JESUM
CHRISTUM resurrexisse à mortuis ex semine David, secundùm Evangelium
9 meum, In quo laboro usque ad vincula, quasi malè operans: sed verbum Dei
10 non est alligatum. Ideò omnia sustineo propter electos, ut & ipsi salutem conse-
11 quantur, quæ est in Christo Jesu, cum gloria cœlesti. Fidelis sermo; Nam si
12 commortui sumus, & convivemus: Si sustinebimus, & conregnabimus: si ne-
13 gaverimus, & ille negabit nos: Si non credimus, ille fidelis permanet, negare
14 seipsum non potest. Hæc commone, testificans coram Domino. Noli conten-
15 dere verbis: ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium. Solici-
tè cura teipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè
16 tractantem verbum veritatis. Profana autem, & vaniloquia devita: multùm
enim proficiunt ad impietatem: Et sermo eorum ut cancer serpit: ex quibus 17
est Hymenæus, & Philetus, Qui à veritate exciderunt, dicentes resurrectio- 18
nem esse jam factam, & subverterunt quorundam fidem. Sed firmum funda- 19
mentum Dei stat, habens signaculum hoc; Cognovit Dominus qui sunt ejus:
&, Discedat ab iniquitate, omnis qui nominat nomen Domini. In magna au- 20
tem domo non solùm sunt vasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia:
& quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam. Si quis ergò 21
emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, & utile Domino, ad
omne opus bonum paratum. Juvenilia autem desideria fuge, sectare verò ju- 22
stitiam, fidem, charitatem, & pacem cum iis qui invocant Dominum de corde
puro. Stultas autem, & sine disciplina quæstiones devita: sciens quia gene- 23
rant lites. Servum autem Domini non oportet litigare: sed mansuetum esse 24
ad omnes, docibilem, patientem,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وَإِنْ يُجَاهِدْ أَحَدٌ فَلَنْ يُكَلَّلَ إِذْ لَمْ يُجَاهِدْ بِمُقْتَضَى ٱلْجِهَادِ * وَٱلْفَلَّاحُ ٱلْمُتْعَبُ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ
6 يَسْتَعْمِلَ ٱلْأَثْمَارَ أَوَّلًا * تَفَهَّمْ مُعْطِيًا فِيمَا أَقُولُهُ * فَإِنَّ ٱلرَّبَّ سَيُعْطِيكَ فِي جَمِيعِ ٱلْأُمُورِ فَهْمًا *
7 * تَذَكَّرْ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحَ ٱلْمُنْبَعِثَ مِنَ ٱلْمَوْتِ مِنْ نَسْلِ دَاوُدَ * كَمَا يَخُصُّ بِشَارَتِي * ٱلَّتِي أَتَكَبَّدُ
8 ٱلسَّعْيَ فِيهَا كَفَاعِلِ ٱلسَّرِّ إِلَى ٱلْقُيُودِ * لَكِنْ كَلَامُ ٱللهِ مَا يُقَيَّدُ * لِهَذَا أَصْطَبِرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
9 مِنْ أَجْلِ ٱلْمُصْطَفَيْنَ * لِيَنَالُوا وَهُمُ ٱلْخَلَاصَ ٱلْمَمْنُوحَ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ مَعَ ٱلْمَجْدِ ٱلْأَبَدِيِّ *
10 * ٱلسَّبْتَ ٱلْخَامِسَ وَيَلَانُونَ ٱلْمَعْرُوفَ بِٱلِابْنِ ٱلسَّاطِرِ * * صَادِقٌ ٱلْقَوْلُ أَنَّنَا إِنْ مُتْنَا
11 مَعَهُ فَسَنَعِيشُ مَعَهُ * وَإِنِ ٱصْطَبَرْنَا فَإِنَّا نَمْلِكُ مَعَهُ * وَإِنْ كَفَرْنَا بِهِ هُوَ يَكْفُرُ بِنَا * وَإِنْ
12 لَمْ نُؤْمِنْ فَإِنَّ ذَاكَ يَثْبُتُ مُؤْمِنًا * وَأَمَّا يُنْكِرُ نَفْسَهُ لَنْ يَسْتَطِيعَ * مُشْهِدًا عَلَيْهِمْ أَمَامَ ٱلرَّبِّ
13 أَلَّا يُحَارِبُوا بِكَلَامِهِمْ فِي شَيْءٍ غَيْرِ نَافِعٍ لِٱنْعِكَاسِ ٱلسَّامِعِينَ * ٱحْرِصْ أَنْ تَقِفَ ذَاتَكَ لِلهِ مُدَرَّبًا
14 فَاعِلًا لَا حَارِبًا * قَاطِعًا عَنْ قَوْلِ ٱلْحَقِّ مَا زِيدَ فِيهِ * وَٱعْتَنِ مِنَ ٱلْأَقْوَالِ ٱلْخَاوِيَةِ ٱلدَّنِسَةِ
15 فَسَيَكْثُرُ بِغَافَاتٍ وَيَدْسُوا كَثِيرًا * وَقَوْلُهُمْ لَهُ مَرْعًى كَٱلْأَكِلَةِ * ٱلَّذِينَ مِنْهُمْ إِيمَانُوسُ
16 وَفِيلِيطُوسُ * ٱلَّذِينَ حَادَا مِنَ ٱلْحَقِّ قَائِلَيْنِ أَنَّ ٱلْقِيَامَةَ قَدْ سَلَفَ كَوْنُهَا * وَعَكَسَا إِيمَانَ
17 قَوْمٍ مَّا * لَكِنْ أَسَاسُ ٱللهِ ٱلْوَطِيدُ قَدْ وَقَفَ ثَابِتًا عَلَيْهِ هَذَا ٱلْخَاتِمُ * ٱلرَّبُّ قَدْ عَرَفَ ٱلَّذِينَ هُمْ
لَهُ * وَلْيَبْتَعِدْ مِنَ ٱلظُّلْمِ كُلُّ مَنْ يُسَمِّي ٱسْمَ ٱلرَّبِّ * * قِرَاءَةُ ٱلْأَنْبِيَاءِ ٱلثَّامِنِ
18 وَٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * * وَٱلْبَيْتُ ٱلْأَعْظَمُ فِيهِ لَيْسَ أَوَانِي ذَهَبِيَّةً وَفِضِّيَّةً
19 فَقَطْ * بَلْ وَأَوَانِي خَشَبِيَّةً وَخَزَفِيَّةً * وَبَعْضُهَا لِلْكَرَامَةِ وَبَعْضُهَا لِلْإِهَانَةِ * فَإِنْ يُطَهِّرْ أَحَدٌ
20 مِنْ هَؤُلَاءِ ذَاتَهُ * سَيَكُونُ إِنَاءً لِلْكَرَامَةِ مُقَدَّسًا * وَأَسْتِعْمَالُهُ لِسَيِّدِهِ مُلَائِمًا * وَلِكُلِّ عَمَلٍ
21 صَالِحٍ مُعَدًّا * ٱلشَّهَوَاتُ ٱلشَّبَابِيَّةُ ٱهْرُبْ مِنْهَا * وَٱسْعَ فِي ٱبْتِغَاءِ ٱلْعَدْلِ * ٱلْأَمَانَةِ * ٱلْمَحَبَّةِ *
22 ٱلسَّلَامَةِ * مَعَ ٱلْمُسْتَنِيرِينَ بِٱلرَّبِّ مِنْ قَلْبٍ نَقِيٍّ * وَٱلِٱسْتِجْلَابَاتُ ٱلْمَائِعَةُ ٱلْعَاقِدَةُ ٱلْأَدَبَ *
23 ٱسْتَعْفِ مِنْهَا * عَالِمًا أَنَّهُنَّ يَنْبُتْنَ خُصُومَاتٍ * وَعَبْدُ ٱلرَّبِّ مَا يَنْبَغِي يُخَاصِمُ * بَلْ يَكُونُ
24 مَوْدُودًا إِلَى كُلِّ ٱلنَّاسِ * دَا تَعْلِيمٍ * مُحْتَمِلًا ٱلسُّوءَ *

Et siquis certet, haudquaquam corona- 5
tur, nisi certet juxta legitima certami-
nis. Et agricolam fatigatum oportet 6
fructibus uti priorem. Considera pruden- 7
ter quæ dico. Dominus enim dabit tibi
in omnibus rebus intellectum. Memor 8
esto Jesu Christi à mortuis suscitati, de
stirpe David, ut exprimitur in Evange-
lio meo: In quo patior afflictionem, ut 9
facinorosus, usque ad vincula: sed sermo
Dei non stringitur vinculis. Ideo pati- 10
cater omnia sero propter electos, ut conse-
quantur etiam ipsi salutem concessam
per Jesum Christum, cum gloria æterna.

Sabbatho trigesimo quinto, quod nuncupatur Sabbathum filii devii.

Fidus est sermo, quòd si cum eo morimur, 11
cum eo vivemus: Et si toleremus, cum 12
eo regnabimus: & si abnegemus eum,
ipse nos abnegabit. Et si non credamus, 13
ille tamen fidelis manet: & verò negare
seipsum non potest. Contestatò denuntians 14
eis coram Domino, ne certent sermoni-
bus suis in re minimè utili, ad subver-
sionem auditorum. Cura ut sistas tcip- 15
sum Deo expertum, operarium non eru-
bescentem, resecantem à sermone verita-
tis quod ei superadditum fuerit. Et de- 16
vita sermones inanes profanos, quia
promovent impietates, multúmque nu-
triunt. Et sermo eorum pascuam habet 17
ut gangræna: ex quibus est Hymenæus
& Philetus, Qui ambo à veritate aber- 18
rârunt, dicentes resurrectionis existen-
tiam esse jam elapsam: & subverterunt
fidem quorundam. Attamen solidum 19
fundamentum Dei stat inconcussum,
super quod est sigillum hoc, Novit jam
Dominus qui sint sui: discedat igitur ab
iniquitate quisquis nominat nomen
Domini.

Lectio feriæ secundæ quæ est vige-simæ octava post Pentecosten.

Et verò in æde maxima non tantùm sunt 20
vasa aurea & argentea, sed etiam vasa
lignea ac testacea: & eorum quædam ad
honorem, alia verò ad contemptum.
Quòd siquis ab istis seipsum expurgâ- 21
vit, erit vas ad honorem, sanctificatum,
ejusque usus domino suo conducens, &
ad omne opus bonum paratum. Cupidi- 22
tates juveniles fuge, & satage in expe-
tenda justitia, fide, charitate, pace cum
invocantibus Dominum ex puro corde.
Et quæstiones stolidas, eruditionis exper- 23
tes, devita: sciens eas gignere disceptа-
tiones. Servus autem Domini non debet 24
disceptare, sed benevolus esse erga omnes
homines, aptus ad docendum, tolerans
malum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ዐ ኦውን ፡ ነገረ ፡ ኦመከመ ፡ ነኅብር ፡ መዊተ ፡ ንዴሪ ፡ ሕይወታ ፡ ፡ ።ፉ ወኦመኂ ፡ ዐረ 11
12 ይን ፡ ትዕግሰተ ፡ ነዴሪ ፡ ነጊሠ ፡ ወኦመሰ ፡ ክሕድናሁ ፡ ውኦእቱኂ ፡ ይክሕደነ ፡ ።ፉ ወኦመሂ ፡ 12
13 ሊለመናሁ ፡ ውኦእቱሰ ፡ መኦመን ፡ ይነብር ፡ ወሊ፡ይክል ፡ ክሒደ ፡ ርኦሰ ፡ ፡ ።ፉ ከመዝ ፡ ዘ 13
14 ክሮሙ ፡ ወለስመዕ ፡ ቅድመ ፡ እግዚኦብሔር ፡ ፡ ፲ ሊ፡ትኅሰሮይ ፡ ሊ፡ይበቍዐኽ ፡ በ 14
15 ዘ ፡ ይትግፍትሉ ፡ ኦለ ፡ ይሰመዑ ፡ ።ፉ ለእተፈጥነ ፡ ከመ ፡ ትረሲ ፡ ርኦሰከ ፡ ሳሩዖ ፡ በኅበ ፡ እግ 15
ዚኦብሔር ፡ ከመ ፡ ገባሪዊ ፡ ዘሊ፡ይትኃፈር ፡ ዘርቱዕ ፡ ይሙትር ፡ ቃለ ፡ እግዚኦብሔር ፡ በ 16
16 ጽድቅ ፡ ፡ ።ፉ ወነገረ ፡ ርኩሰንሰ ፡ ዘለልቦ ፡ በቍዐ ፡ እበዮ ፡ እከመ ፡ ያዐብይዋ ፡ ለኅጢ 17
17 ኦቶው ፡ ።ፉ ወናገሮሙ ፡ ከንቱ ፡ ሳእለ ፡ ሂጫኤዎስ ፡ ወፊሌጦስ ፡ ።ፉ እለ ፡ ዐውከ ፡ እ 18
18 መጽድቅ ፡ ወ፡ይብሉ ፡ ወድአ ፡ ኮነ ፡ ሕይወተ ፡ ሙኦታን ፡ ወይገፍትሉ ፡ ሃ፡ይጣናቶሙ ፡ 19
ለብዙኃን ፡ ፡ ።ፉ ወዘሰ ፡ ጽኑዕ ፡ በመሰረተ ፡ እግዚኦብሔር ፡ ይቀውም ፡ እንዘቦ ፡ ዘንተ ፡
መዐተበ ፡ ወያእመሮሙ ፡ እግዚኦብሔር ፡ ሳእሊሁ ፡ ወ ፡ ይርሕቅ ፡ እመዐፃ ፡ ኵሉ ፡ 20
ዘ፡ይሰሚ ፡ ከመ ፡ እግዚኦብሔር ፡ ፡ ።ፉ ወኦስተ ፡ ቤትሂ ፡ ዐቢይ ፡ ለኦ ፡ ባሕቲተ ፡ ንዋየ ፡ ወ 21
ርቅ ፡ ውብረር ፡ ቦዕፅኂ ፡ ወዘልሕኵትኂ ፡ በለዘ ፡ ክብርኂ ፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ሳሰር ፡ ፡ ።ፉ ወእ
መቦ ፡ ዘለንጽሐ ፡ ርእሰ ፡ እመዝሙት ፡ ይከውን ፡ ንዋየ ፡ ክብር ፡ ወቅዱሰ ፡ ወበቍዐ ፡ 22
ለእግዚኡ ፡ በኵሉ ፡ ምግበረ ፡ ሠናይ ፡ ወድልው ፡ ።ፉ ጕይይ ፡ ለፍትወተ ፡ ው
ርዙት ፡ ወይግና ፡ ለጽድቀ ፡ ሃ፡ይጣናት ፡ ተፈቅሮ ፡ ወሰላመ ፡ ምስለ ፡ ኵሉሙ ፡ እ 23
ለ ፡ ይጸውዕዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ በልብ ፡ ንጹሕ ፡ ፡ ።ፉ ለበዮ ፡ ለነገረ ፡ እበድ ፡ ወሰ 24
ሳት ፡ ወተኅሠሠ ፡ ታለመር ፡ ከመ ፡ ጋእዘ ፡ ያመጽእ ፡ ።ፉ ወገብረ ፡ እግዚኦብሔ
ርሰ ፡ ሊ፡ይትጋለዝ ፡ ከመ ፡ ሕፃናት ፡ ይከውን ፡ መስለ ፡ ኵሉ ፡ ወመህረ ፡ ወመስ
ተዐግሰ ፡ እመ ፡ ኵሉ ፡ እኩይ ፡ ፡ ።ፉ ።

Fidelis sermo est; Si consocii erimus mortis, pariter convivemus: Et, Si pares 11
fuimus in patientia, pariter regnabimus: &, Si abnegaverimus eum, ipse et- 12
iam abnegabit nos: Et, Si non credimus ei, ipse fidus manebit, & non potest 13
negare seipsum. Sic commemora iis, & testare coram Deo: ne alterceris, 14
non prodest tibi illud *cum quo subvertuntur auditores. Festinato ut facias te* 15
approbatum apud Deum, sicuti operarium non erubescentem, qui recte scindit
verbum Dei in veritate. Et sermones immundos qui nil prosunt, vecrsato, 16
quia aggravant peccata eorum. Et sermones eorum inanes, quorum sunt He- 17
menæus & Philetus: Qui discesserunt à veritate, & dicunt; Jam fuit vita 18
mortuorum: & subvertunt fidem multorum. Et quod firmum est in funda- 19
mento Dei, stat, habens hoc sigillum, Et cognovit Deus suos; &, Discedat ab in-
iquitate omnis qui nominat nomen Dei. In domo magna non est tantùm vas 20
aureum & argenteum; est lignеum quidem & fictile: & est cui honor, & est cui
ignominia contingit. *Et si quis sit qui purgaverit seipsum à contatione, erit vas* 21
gloriæ, & sanctum, & utile Domino ejus in omni opere bono, & idoneum. Fuge 22
cupiditates juveniles, & sectare justitiam, fidem, charitatem, & pacem, cum
omnibus iis qui invocant Dominum nostrum in corde puro. Reijce sermonem 23
stultitiæ & ludibrii, & disputationem, sciens quòd litem producit. Et servus 24
Dei non contendat: sicut infans sit cum omnibus, & doctor, & patiens ab
omni malo.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β'. ΚΕΦ. Ε'. ς'. Ζ'. Η'.

In lenitate erudientem contrapositos, nequando det illis Deus pœ-
25 Ἐν (ξ) πραΰτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε (ο) δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς με-
nitentiã ad *agnitionem veritatis,* Et resipiscant à diabolo *laqueo,*
26 τάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν (π) ἀληθείας, Καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος,
captivi detenti ab ipso ad ipsius voluntatem.
ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

MS. A. (ξ) πραΰτητι (ο) δῴη (π) ἐπιγνώσεως ἀληθείας, Καὶ

CAP. III. γ'.

1 2 THoc autem scito, quòd in novissimis diebus instabunt tempora periculosa. Erunt
Οὗτο δὲ (α) γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. Ἔσονται γ'
enim homines seipsos amantes, *pecuniæ* cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus
γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν
immorigeri, ingrati, scelesti, Sine affectione, *sine fœdere, calumniatores,* incontinentes, immites,
3 ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, Ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
bonum non amantes, Proditores, *præcipites, inflati,* voluptatũ amatores magis quàm *amato-*
4 ἀφιλάγαθοι, Προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλό-
res Dei: Habentes *formam* pietatis, *at* virtutem ejus abnegantes. Et hos *aver-*
5 θεοι· Ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀπο-
sare. Ex his enim sunt *irrepentes in* domos, & captivas *ducentes* mu-
6 στρέφου. Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ (β) αἰχμαλωτεύοντες γυ-
lierculas oneratas peccatis, *actu* desideriis variis, Semper discen-
7 ναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα (γ) ὑπὸ ποικίλαις ἐπιθυμίαις, Πάντοτε μανθά-
tes, & nunquam ad scientiam veritatis *venire* valentes. Quemadmodùm autem
8 νοντες καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. Ὃν τρόπον δὲ
Jannes & Jambres restiterunt Moysi, ita & hi resistunt veritati, homi-
Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστη (δ) Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρω-
nes corrupti *mentem,* reprobi circa fidem, Sed non proficient *ampli-*
9 ποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. Ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖ-
us: nam *amentia* eorũ manifesta erit omnibus, sicut & illorum *facta* fuit. Tu autem
10 ον· ἡ γὰρ (ε) ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ Ζ'

assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, lon-
(ζ) παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ (η) μα-
ganimitatem, dilectionẽ, patientiam, Persecutiones, passiones: qualia mihi, fa-
κροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν· οἷά μοι (θ) ἐ-
11 γένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων
ta sunt *in Antiochia, in Iconio, in* Lystris: quales persecutiones sustinui: & ex omnibus
με ἐρρύσατο ὁ Κύριος. Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες (κ) εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰη-
12 me eripuit Dominus. Et omnes *autem* volentes piè vivere in Christo Je-
su, persecutionem patientur: Mali autem homines, & seductores, proficient in pe-
13 σοῦ, διωχθήσονται· Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι, καὶ γόητες, προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖ-
jus, *seducentes* & seducti. Tu verò permane in iis quæ didicisti, & credita sunt tibi, sci-
ον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες, καὶ ἐπιστώθης, εἰ-
14 ens à quo didiceris: Et quia *à puero* sacras literas nõsti, po-
δὼς παρὰ (λ) τίνος ἔμαθες· Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δύ-
15 *tentes* te *sapientem reddere* ad salutem, per fidem *illam* in Christo Jesu. Omnis Scriptura
νάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πᾶσα γραφὴ 16
divinitùs inspirata, & utilis ad *doctrinam,* ad *redargutionem,* ad *correctio-*
διδασκαλίαν, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς (μ) ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθω-
nem, ad *eruditionem quæ* in justitia: Ut perfectus sit Dei homo, ad
σιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· Ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς 17
omne opus bonum instructus.
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

CAP. IV. δ'.

Η' (α) ΔTestificor *igitur ego* coram Deo, & *Domino* Jesu Christo, *fu-*
Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλ- 1
turo judicare vivos & mortuos, *secundùm apparitionem* ipsius, & regnum ejus:
λοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς, (β) κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ·
Prædica verbum, insta *tempestivè, intempestivè:* argue, increpa, obsecra
Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως· ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον 2
in omni *longanimitate,* & doctrina.
ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ, καὶ διδαχῇ.

Κεφ. γ'. MS. A. (α) * γεινώσκεϊε, (β) αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια (γ) ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, (δ) Μωσῆ, (ε) διάνοια (ζ) παρηκολούθησάς (η) μακροθυμίᾳ, τῇ ὑπομονῇ,
(θ) ἐγένοντο (ι) ἐρύσατο (κ) ζῆν εὐσεβῶς (λ) πόθεν (μ) ἔλεγμόν, Κεφ. δ'. MS. A. (α) Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, (β) * καὶ τὴν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

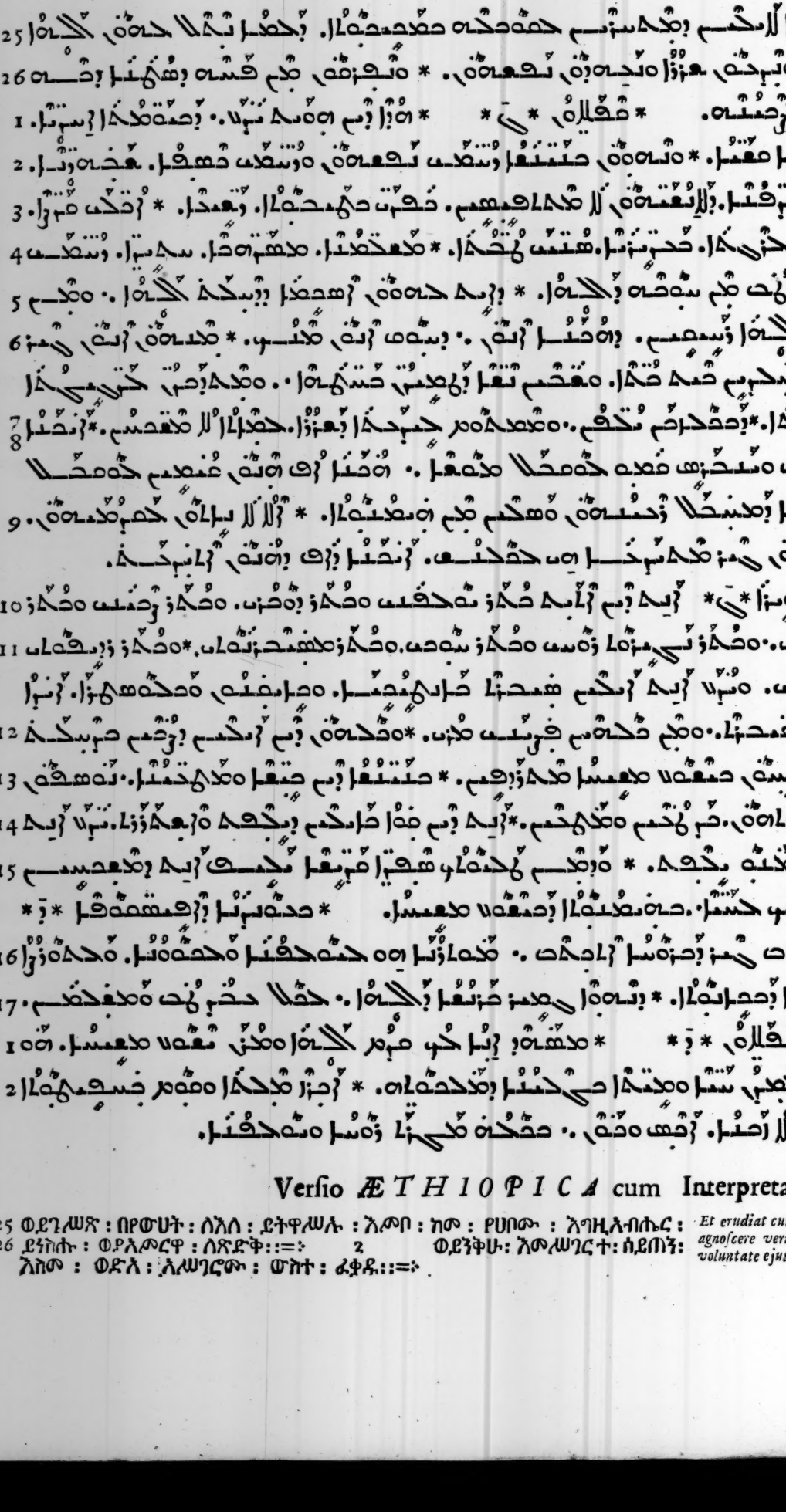

Ut erudiat eos qui contendunt adversùs 25
ipsum, cum comitate: siquando det illis Deus resipiscentiam, ut cognoscant veritatem, & reminiscantur suiipsorum, Ac discedant à laqueo Satanæ, quo irretiti sunt ad voluntatem ipsius. 26

CAP. III.

HOc autem scito, nempe in ultimis die- 1
bus ventura tempora durissima: Hominésq; 2
futuros suí amantes, & amantes pecuniæ, fastuosos, elatos, blasphemos, hominibus suis immorigeros, negantes gratiam, impios, Ca- 3
lumniatores, concupiscentiæ subditos, bestiales, osores bonorum, Proditores, præcipi- 4
tes, inflatos, concupiscentiarum longè amantiores, quàm dilectionis Dei: Habentes for- 5
mam reverentiæ Dei, sed à virtute Dei procul distantes: qui sunt ejusmodi, eos repelle à te. Ex his enim sunt qui irrepunt in do- 6
mos, & captivas abducunt mulieres obrutas peccatis, quæ ducuntur variis concupiscentiis. Quæ semper discentes nunquam ad cog- 7
nitionẽ veritatis pervenire possunt. Quem- 8
admodum autem Jonis & Jambaris insurrexerunt adversùs Mosen, ita & isti insurgunt in veritatem, homines corruptæ mentis, & reprobi à fide. Sed non progredientur. Eo- 9
rum enim stultitia innotescit omnibus, sicut & illorum innotuit. *D. Severi.* 3.
Tu autem venisti post doctrinam meam, & 10
post conversationem meam, & post placitum meum, & post fidem meam, & post longanimitatem meam, & post charitatem meam, & post patientiam mea; Et post persecutio- 11
nes meas, meas denique passiones. Cæterùm nõsti quæ pertulerim Antiochiæ, & Iconii, & Lystris; qualem persecutionem sustinuerim. Et ex omnibus eripuit me Dominus 12
meus. Enimverò quicunque volunt cum timore Dei vivere in Jesu Christo, persecutionem passuri sunt. Homines autem flagitiosi 13
& impostores addent ad malitiam suam, errantes, inducentesque in errorem. Tu verò 14
permane in iis quæ didicisti, & in quibus confirmatus es. Scis enim à quo didiceris: Et quòd à pueritia tua literas sanctas edoctus 15
es, quæ te possunt sapientem efficere ad salutem, per fidem quæ est in Jesu Christo.
In obitu Episcoporum. 4.
Siquidem omnis Scriptura quæ per Spiritum 16
scripta est, utilis est ad doctrinam, & ad correctionem, & ad directionem, & eruditionem quæ est in justitia; Ut perfectus sit ho- 17
mo Dei ad omne opus bonum atque consummatum.

CAP. IV.

OBtestor te coram Deo & Domino no- 1
stro Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos in revelatione regni sui: Prædica 2
sermonem, & insta cum sedulitate, oportunè & inoportunè, argue, & increpa cum omni longanimitate & doctrina.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 ወይገሥጽ : በየዋህት : ለእለ : ይትቀሠሉ : እምቦ : ከመ : የሀቦሙ : እግዚአብሔር : ንስሓ : ወይእምሩ : ጽድቅ ::=:
26 ይነስሑ : ወያእምርዋ : ለጽድቅ ::=: 2 ወይእቅሁ : እመሠገርተ : ሰይጠን : እስመ : ወድለ : ለሠገርሙ : ፍጹመ : ፈቃዱ ::=:

Et erudiat cum lenitate disputantes, si ita fiat quòd det iis Deus resipiscere & agnoscere veritatem, Et evigilare è reti satanæ: quia jam piscatus est eos in voluntate ejus. 25 26

Versio VULGATA LATINA.

25 Cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati; nequando Deus det il-
26 lis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, Et resipiscant à diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem.

CAP. III.

1 HOc autem scito, quòd in novissimis diebus instabunt tempora periculosa:
2 Erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non
3 obedientes, ingrati, scelesti, Sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes,
4 immites, sine benignitate, Proditores, protervi, tumidi, & voluptatum
5 amatores magis quàm Dei: Habentes speciem quidem pietatis, virtutem au-
6 tem ejus abnegantes. Et hos devita: Ex his enim sunt, qui penetrant domos, & captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis desideriis:
7 Semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes. Quemad-
8 modum autem Jannes & Mambres restiterunt Moysi: ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem, Sed ultrà non proficient: insi-
9 pientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit. Tu autem as-
10 secutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam, Persecutiones, passiones: qualia mihi facta sunt Antiochiæ, Iconii, & Lystris: quales persecutiones sustinui, & ex omnibus eripuit me Dominus. Et omnes, qui piè volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur. Mali autem homines, & seductores, proficient in pejus; errantes, & in errorem mittentes. Tu verò permane in iis, quæ didicisti, & credita
11 sunt tibi: sciens à quo didiceris. Et quia ab infantia sacras literas nosti, quæ
12 te possunt instruere ad salutem, per fidem, quæ est in Christo Jesu. Omnis Scri-
13 ptura divinitùs inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia: Ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus
14 bonum instructus.

CAP. IV.

1 TEstificor coram Deo, & Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos, per
2 adventum ipsius, & regnum ejus: Prædica verbum, insta opportunè, importuné: argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * مودبًا للمعاندين بدعته لعل يعطيهم الله توبة لمعرفة الحق * فيستفيقون من فخ الخيال
26 * اذ قد اقتنصهم لمشيته * الفصل الثالث * فاعلم هذا ان في الايام الاخيرة تنصب اوقات صعبة * لان الناس يكونون
1 2 * محبين ذاتهم محبين الفضة * عتاة * متكبرين * مفتريين * عاقين والديهم * غير
3 * شكورين * ولا بارين * ولا منوديين * لا عهد لهم * نمومين * غير ماسكين * غير انسيين
4 * وللصلاح غير محبين * دافعين * متهاكمين * منتصلعين * يحبون اللذات اكثر من محبتهم الله
5 6 * لهم صورة العبادة الحسي وهم جاحدون قوتها * وهولاء اقتصهم * لان من هولاء هم الذين
7 * يعوصون في المنازل * ويسبون نسيات مثقلات للخطايا منقادات الى شهوات متلونة * متعلمات
8 * دايما وغير مستطيعات قط ان يقبلن الى معرفة الحق * وكما ان يانيس وامبريس قاوموا
9 موسي * كذلك وهولاء يقاومون الحق اناس مفسودو العقل * لا حين لهم بمعي الامانة *
10 * لكنهم لن يابحوا كثيرا * لان جهالتهم ستدون عند الكل واضحة كما اسهرت سقاهة دينيك *
* الاحد الرابع والتلثون بعد العنصرة * فاما انت فاتبع تعليمي * سيرتي * ديني * اماني *
11 * تمهلي * محبتي * صبري * اضطهاداتي * الامي التي صابتني بانطاكية * وفي ايقونية *
12 * وليسطن * واي اضطهادات احتملت * ومن كافتها انقذني الرب * وكافة المريدين ان يعيشوا
13 * بتقي بهي يسوع المسيح يضطهدون * واناس خبثاء وسحرة يابحون في اسر حال مضلين
14 15 * وصالين * فاثبت انت في الماقب التي تعلمتها واوعيت عليها * عالما ممن تعلمتها * وانك قد
* عرفت منذ طفوليتك الكتب الجليلة المقتدرة ان تحكمك للخلاص بالامانة الممسوحة بيسوع المسيح *
16 * فراءة التلثا من الجمعة الثامنة والعشرين * وللقديس فوقا الشاهد * * وكل كتاب الاهي النسمة
17 نافع للتعليم * للتوبيخ * للتعنيف * للادب الذي في العدل * ليكون انسان الله كاملا متاهبا لكل
1 عمل صالح * الفصل الرابع * فاشهد انا عليك اذا امام الله والرب يسوع المسيح *
2 العتيد ان يدين الاحياء والموتى في ظهوره وملكه * اكرز الغول وبرفقهم بكل * في وقت
يحسن فيه التعرف ولا يحسن * وبخ * انتهر * عر * بكافة التمهل والتعليم *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፫ ወዘንተ፡ባሕቱ፡ለእመሬ፡ከመ፡በደኅሪ፡መዋዕል፡ይመጽእ፡ዓመት፡እኩይ፡፡=፨ ወይከውኑ፡
2 ሰብእ፡መፍቀር ፆነ፡ፈጊዕ፡ ወመፍቀርያነ፡ንዋደ፡፡ ኀባቢያነ፡ዝሁራነ፡ፀረፋነ፡ዐላዊያነ፡ለገማ
3 ደሆው፡እለ፡ለልበው፡ለሰቴተ፡ውዱለነ፡ እመጽድቅ፡=፨ እለ፡ለልበው፡ ሥሕረተ፡ ለሡ
4 ጸነ፡ጸላሊያነ፡ሠናይ፡=፨ ዐላዊያነ፡ ገለሱፈነ፡ጽሉፋነ፡እለ፡ያበድሩ፡ሐሠዘ፡እመፍቅረ፡ለ
5 ግዚአብሔር፡=፨ ይትመሰሉ፡ጸድቃነ፡ ወይክሕድዋ፡ለኀይለ፡ጽድቅ፡ወለእለ፡ከሰ፡ተገሐሠው፡=፨
6 እለ፡ እመኀቱ፡ እለ፡ይበውሉ፡ ወስተ፡ለበያተ፡ ሰብእ፡ ወይፄውዎነ፡ለለኀስተ፡እለ፡ፅፈራት፡
7 በኀጢአት፡፡ ወይተልዋ፡ ውስተ፡ ብዙኅ፡ ፍትወት፡=፨ ወዘልፈ፡ ይትገሠጸ፡ ወሊአእመራሃ፡
8 ግሙራ፡ ለጽድቅ፡፡=፨ ከመ፡እለ፡ ሊያኔስ፡ወሊያንበረስ፡ከማሁ፡ እሉኒ፡ተቃወሙዋ፡ለጽድ
9 ቅ፡፡ ሰብእ፡ሙሱናነ፡ልብ፡ወኀፈቀነ፡ሃይማኖት፡=፨ ወባሕቱ፡ ሊይትሌዓሉ፡ እስመ ፡ፈድፋደ
10 ት፡እቢደሙ፡ ወትዐወቀት፡ከመ፡በሳዕለ ፡እልክቱ፡ወበኅበ፡ኵሉ፡ዘከመ፡ኮነት፡፡=፨ 2 ወለኀ
ተሰ፡ትልወኒ፡በትመህርትየ፡በግዕዝየ፡በዘ፡መራሕኩከ፡በሃይማኖት፡በተስፋ፡ በእፍቅሮ፡በትዕግ
11 ስት፡=፨ በተሰድደ፡በሕማመ፡፡ መጠነ፡ረከበኒ፡በለእጸኪያ፡በሊቆንያ፡በልስጥራስ፡መጠነ፡ተዐ
12 ገስኩ፡ተሰድደ፡ ወእመኵሉ፡ለድኅነኒ፡ለግዚአብሔር፡=፨ ወኵሉሙ፡እለ፡ይሐይዉ፡በጽ
13 ድቅ፡ ወይፈቅዱ፡በክርስቶስ፡ሊየሱስ፡ይሰድዱ፡፡=፨ ወእኩይሰ፡ ለሰብእ፡ዘለራያት፡ይትሌ
14 0ሉ፡ወስተ፡እንተ፡ተለኪ፡ ወይስሕቱ፡ወያስሕቱ፡፡=፨ ወለእንተሰ፡ ሀሉ፡በዘ፡ተመሀርከ፡ወተ
15 ኣመኑከ፡ታለመር፡በኅበ፡መኑ፡ተመሀርካ፡=፨ ታለመር ፡እመነ፡እስከ፡መጽሐፈ፡ቅዱስ፡ዘይ
16 ክልፅ፡ለሕይወተከ፡ዘሃይማኖተ፡ ሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡=፨ ወኵሉ፡መጽሐፍ፡በመንፈሰ፡እግዚ
ኣብሔር፡ወይበቍዕ፡፡ ፲ በኵሉ፡ትመህርት፡ወተግሣጽ፡ለለርትዖ፡ወለለጥብቦ፡ወስተ፡
17 ጽድቅ፡=፨ ከመ፡ይትገሠጽ፡ብእሴ፡እግዚአብሔር፡ወስተ፡ኵሉ፡ መግባእ፡ሠናይ፡ምሀር፡፡=፨
1 0 ወለስመዕ፡እግዚአብሔር፡ወሊየሱስ፡ክርስቶስ፡ዘሀለወ፡ይሞኝ፡ሕያዋነ፡ወመዋታነ፡በመ
2 ጽአተ፡መንግሠቱ፡፡ ከመ፡ ትስብክ፡ ቃሎ፡ ቀዊመ፡ ሀበ፡ኩት፡በጊዘኡ፡ገሠጽ፡ ወተዛሰፍ፡
ወየዉህ ፡ እንዘ ፡ ትትዔገስ ፡ በኵሉ ፡ ወትጣህር ፡፡=፨

CAP. III.

1 SEd hoc scitote, quòd in posterioribus diebus veniet annus malus: Et erunt
2 homines diligentes crapulam, & diligentes divitias, jactabundi, blasphemantes, spernentes parentes eorum, ingrati, exeuntes à veritate, Non habentes mi-
3 sericordiam, superbi, osores boni, Perversi, contumelioši, obcæcati, eligentes vo-
4 luptates potiùs quam amorem Dei: Assimilati sunt justis, & abnegant virtutem
5 justitiæ: & hos devita. Hi sunt qui intrant in domos hominum, & capti-
6 vas ducunt mulieres complexas in peccato, & adhærentes ei in multa concupi-
7 scentia: Et semper discentes & non cognoverunt unquam veritatem. Sicut
8 qui Janne & Jambre, sic hi etiam restiterunt veritati: homines corrupti cor-
9 de, & hæsitantes de fide. Sed non exaltabuntur, quia abundavit insipientia eorum & manifesta est, sicut in illis, & apud omnes, quomodo fuit. Et tu assequeris
10 me in doctrina mea, in more meo in quo duxi te, in fide, in longanimitate, in chari
11 tate, in patientia, In persecutione, in afflictione; quantum contigit mihi in Antiochia, in Iconio, in Lystris, quantas passus sum persecutiones: & ab omnibus
12 liberavit me Deus. Et omnes viventes in veritate, & volentes vivere in
13 Christo Jesu, persequentur. Et mali homines incantationum provehentur in
14 pejus: & errabunt, & errare facient. Et tu permane in iis quæ didicisti, &
15 concredita sunt tibi, sciens apud quem didiceris. Sciens verè usque Scriptu-
16 ram sanctam, quæ potest vivificare te per fidem Jesu Christi. Et tota scriptura per spiritum Dei est, & prodest in omni doctrina & eruditione, ad corrigendum &
17 instruendum in veritate. Ut eruditus sit homo Dei, in omni opere bono, doctor.

CAP. IV.

1 ET obtestor Deum & Jesum Christum, qui judicaturus est vivos & mortuos
2 in adventu regni sui, Ut prædices verbum ejus, persistens circumspectè in tempore; argue, & corripe, & mansuetus esto, patiens in omnibus, & docens.

Resistentes erudiens mansuetudine suâ, 25
siquando det illis Deus pœnitentiam ad
agnoscendam veritatem; Et resipiscant 26
à laqueo dološi, quippe jam prædatus sit
eos ad voluntatem suam.

CAP. III.

Lectio Sabbathi trigesimi quarti, quod est *Sabbathum*, filii prodigi.

ILlud autem scito, quòd in diebus extre- 1
mis exurgent tempora aspera. Inter ho- 2
mines enim erunt sui amantes, amantes
pecuniæ, protervi, superbi, blasphemi, mo-
lesti genitoribus suis, ingrati, ac minimè
justi: Inhumani, expertes fœderis, ob- 3
trectatores, intemperantes, haud cicu-
res, & boni minimè amantes: Prodito- 4
res, præcipites, arrogantes, voluptatum
amantes plusquam amantes Dei: Spe- 5
ciem bonæ pietatis habentes, vim tamen
illius abnegantes. Hos igitur rejice. Ex 6
his enim sunt ii qui domos penetrant, &
captivas ducunt mulierculas, confertas
peccatis, obsequentes variis cupiditati-
bus: Semper discentes, at nunquam va- 7
lentes venire ad agnitionem veritatis. Et 8
quemadmodùm Janes & Jambres re-
stiterunt Mosi, ita & hi aversantur veri-
tati: homines mente corrupti, non habe-
ntes experimentum in sensu fidei. Sed non 9
multùm proficient, colorem enim induet
stultitia eorum apud omnes evidentem,
ut evulgata est amentia illorum duorum.

Dominicâ trigesimâ quartâ post Pentecosten.

Tu verò sectare doctrinam meam, meam 10
vivendi rationem, mentem meam, fidem
meam, longanimitatem meam, charitatem
meam, patientiam meam, Persecutiones 11
meas, passiones meas quæ mihi contige-
runt Antiochiæ, & Iconii, & Lystris:
qualesque persecutiones sustinui: & ex
omnibus eripuit me Dominus. Et omnes 12
volentes vivere cum præclara pietate in
Jesu Christo, persecutionem patientur.
Quidam verò improbi & impostores 13
proficient pessimum in modum, seduccn-
tes, & seducti. At tu persiste in dogmati- 14
bus quæ didicisti, quæque tibi concredi-
ta sunt, sciens à quo didiceris ea: Et 15
quòd à pueritia tua noveris gloriosas
Scripturas, quæ te possunt sapientem
reddere ad salutem, per concessam fidem
in Jesum Christum.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ octavæ. Et pro sancto Phoca martyre.

Et quælibet scriptura divinam sapiens 16
auram, utilis est ad doctrinam, ad red-
argutionem, ad directionem, ad erudi-
tionem quæ est in justitia: Ut sit homo 17
Dei perfectus, paratus ad omne opus
bonum.

CAP. IV.

OBtestor ego te igitur coram Deo, & 1
Domino Jesu Christo, qui judicaturus est
vivos & mortuos in apparitione sua &
regno suo: Prædica sermonem, & explora 2
eos ex improviso, tam tempore quo opor-
tuna est exploratio, quàm non opportuna:
argue, objurga: hortare cum omni patien-
tia & doctrina.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ΄ ΠΡΟ΄Σ ΤΙΜΟ΄ΘΕΟΝ Β΄. ΚΕΦ. Η΄. Θ΄.

Erit enim tempus, cùm ſanam doctrinam non ſuſtinebunt: ſed *ſecundùm*
3 Ἔσαι γὸ καιρὸς, ὅτε τ ὑγιαινούσης διδασκαλίας ἐκ ἀνέξονῆ· ἀλλὰ (γ) κ τ
deſideria propria ſibiipſis coacervabunt magiſtros, prurientes *auditum:*
τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τ ἀκοήν·
Et à quidem veritate auditum avertent, ad autem fabulas conver-
4 καὶ ἀπὸ μ τ ἀληθείας τ ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δ πρὸ μύθους ἐκτραπήσ-
tentur. Tu verò vigila in omnibus, *mala patere*, opus fac Evange-
5 σονται. Σὺ δ νῆφε ἐν πᾶσι, (δ) κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγε-
liſtæ, miniſterium tuum *impletum reddito.* Ego enim jam delibor, & tempus
6 λιστ, τ διακονίαν Σ πληροφόρησον. Ἐγὼ γὸ ἤδη σπένδομαι, κ ὁ καιρὸς Θ΄
meæ reſolutionis inſtat. Certamen *pulchrum* certavi, curſum
7 (ε) τ ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. Τὸν ἀγῶνα τ καλὸν ἠγώνισμαι, τ δρόμον
conſummavi, fidem ſervavi. *Reliquùm*, repoſita eſt mihi juſtitiæ corona,
8 τετέλεκα, τ πίστιν τετήρηκα. Λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τ δικαιοσύνης στέφανος,
quam reddet mihi Dominus in illa die, juſtus judex: non ſolùm
�ὸν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· ὐ μόνον
autem mihi, ſed & *omnibus diligentibus apparitionem* ejus. *Stude* venire
9 δ ἐμοί, ἀλλὰ κ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τ ἐπιφάνειαν ἀυτ. Σπούδασον ἐλθεῖν
ad me citó. Demas enim me reliquit, diligens *nunc* ſeculum,
10 πρός με ταχέως. Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τ νῦν αἰῶνα,
& abiit *in* Theſſalonicam, Creſcens in Galatiam, Titus in Dalma-
κ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς (ζ) Δαλμα-
tiam: Lucas eſt ſolus mecum. Marcum *aſſumens*, adduc cum *teipſo:*
11 τίαν· Λουκᾶς ὸτι μόνος μ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν, ἄγε μ Σεαυτῷ·
eſt enim mihi utilis in miniſterium. Tychicum autem miſi *in* Epheſum.
12 ἔστι γάρ μοι ἔυχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον.
Penulam quam reliqui *in* Troade apud Carpum, veniens affer, &
13 Τὸν φελόνην ὸν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, κ
libros, maximè membranas. Alexander ærarius multa mihi mala
14 τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ

oſtendit: reddet illi Dominus ſecundùm opera ejus: Quem & tu
ἐνεδείξατο· (η) ἀποδῴη ἀυτῷ ὁ Κύριος κ τ τὰ ἔργα ἀυτοῦ· Ὃν κ σὺ 15
obſerva: valdè enim reſtitit noſtris verbis. In prima mea
φυλάσσου· λίαν γὸ (θ) ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου 16
defenſione nemo mihi adfuit, ſed omnes me dereliquerunt: (non
ἀπολογίᾳ ἐδείς μοι (ι) συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· (μὴ
illis imputetur.) *At* Dominus aſtitit, & confortavit me, ut per me
αὐτοῖς λογισθήη.) Ὁ δ Κύριος παρέστη, κ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ 17
prædicatio *plenè percipiatur*, & audiant omnes Gentes: & *ereptus* ſum de
τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, κ (κ) ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· κ (λ) ἐρρύσθην ἐκ
ore leonis. *Et eripiet* me Dominus ab omni opere malo, &
στόματος λέοντος. (μ) Καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, κ 18
ſervabit in regnum ſuum cœleſte: cui gloria in ſecula
σώσει εἰς τὸ βασιλείαν ἀυτοῦ τὸ ἐπουράνιον· (ν) ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
ſeculorum. Amen. Saluta Priſcam & Aquilam, & Oneſiphori domum.
τ αἰώνων. ἀμήν. Ἄσπασαι Πρίσκαν κ Ἀκύλαν, κ τ Ὀνησιφόρου οἶκον. 19
Eraſtus remanſit *in Corintho*: Trophimum autem reliqui *in Mileto* infir-
Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δ ἀπέλιπον ἐν (ξ) Μιλήτῳ ἀσθε-
mum. Feſtina ante hyemem venire: ſalutant te Eubulus, & Pu-
νοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν· ἀσπάζεταί Σε Εὔβουλος, κ Πού- 21
dens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes. Dominus Jeſus
δης, κ Λῖνος, κ Κλαυδία, κ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ὁ Κύριος (ο) Ἰησοῦς 22
Chriſtus cum ſpiritu tuo: gratia vobiſcum. Amen.
Χριστὸς μ τ πνύματός Σου· ἡ χάρις (π) μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Timotheum ſecunda, Epheſiorum Eccleſiæ primum Epiſcopum ordina-
(†) Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τ Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονη-
tum, ſcripta eſt à Roma, cùm ex ſecundo ſiſteretur Paulus Cæſari Neroni.
θεῖσα, ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ὐκ δεύτερα παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

Ἐν τέλει ῥοβ'.

MS. A. (γ) καὶ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς (δ) κακοπάθησον, ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστῦ Ἰησοῦ, ἔργον (ε) τ ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. Τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, (ζ) Δρματίαν· (η) ἀποδώσει (θ) ἀντέστη (ι) παρεγένετο, (κ) ἀκέσωσιν (λ) ἐρύσθη (μ) Ῥύσεταί (ν) ἀυτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας (ξ) Μιλήτῳ (ο) Ἰησοῦς μ (π) μεθ' ὑμῶν. (†) Πρὸς Τιμόθεον Β΄. ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Erit enim tempus quum doctrinæ ſanæ non 3
obedient, ſed juxta deſideria ſua multipli-
cabunt ſibi doctores in pruritum ſui auditûs.
Et à veritate avertent aures ſuas, ad fa- 4
bulas autem declinabunt. Tu verò vigila in 5
omnibus, & ſuſtine mala, & exequere opus
Evangeliſtæ: tuúmque miniſterium perfice.
Ego verò immolor, & tempus quo diſſolvar, 6
inſtat. Bonum certamen certavi, & curſum 7
meum explevi, fidémque meam ſervavi. In 8
poſterum autem aſſervatur mihi corona ju-
ſtitiæ, quam rependet mihi Dominus meus
in die illo, quia ipſe eſt juſtus judex: non
ſolùm autem mihi, ſed etiam iis qui dilexerint
manifeſtationem ejus.

Pro Gregorio. 5.

Sit tibi curæ ut venias ad me citó. Nam De- 9
mas me reliquit, & amore complexus eſt 10
hoc ſeculum, ac profectus eſt Theſſalonicam,
Criſpus in Galatiam, Titus in Dalmatiam.
Lucas ſolus eſt mecum. Marcum aſſume & 11
adducito tecum: aptus enim mihi eſt ad
miniſterium. Tychicum autem miſi Ephe- 12
ſum. Thecam verò librorum quam reliqui 13
Troade apud Carpum, quum venies, aſſer-
to; & libros, maximè autem involucrum
membranarum. Alexander faber ærarius 14
multa mala mihi exhibuit: repenſurus eſt ei
Dominus noſter ſecundùm opera ipſius. Sed 15
& tu cave ab eo: vehementer enim inſur-
rexit contra ſermones noſtros. In prima ex- 16
cuſatione mea nemo mihi adfuit; ſed omnes
deſeruerunt me. Ne imputetur illis hoc.
Dominus autem meus adſtitit mihi, & robo- 17
ravit me, ut per me prædicatio expleretur,
& audirent omnes Gentes. Et ereptus fui
ex ore leonis: Et eripiet me Dominus meus 18
ab omni opere malo: & ſervabit me in
regnum ſuum quod eſt in cœlis. Cui ſit
gloria in ſeculum ſeculorum. Amen. Da 19
pacem Priſcillæ & Aquilæ, & familiæ One-
ſiphori. Eraſtus manſit Corinthi. Trophi- 20
mum autem reliqui infirmum in Mileto urbe.
Sit tibi curæ ut ante hyemem venias. Po- 21
ſtulat pacem tuam Eubulus, & Pudis, & Li-
nus, & Claudia, fratres denique omnes.
Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſit cum ſpiri- 22
tu tuo. Gratia tecum. Amen.

Epiſtolæ ad Timotheum ſecundæ,
è Roma ſcriptæ,

FINIS.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 እስመ : ይበጽሕ : ጊዜሁ : ለመ : የሐብይዋ : ለትምህርተ : ሕይወት : ወይሐውሩ : በፍ
4 ትወቶሙ : ወመመህራን : እለ : ይትህክኩ : እዘኒሆሙ:=: ወይመይጡ : እዘኒሆሙ : እ
5 መጽድቅ : ዬየጸሙሉ : መሓደሎት:=: ወለንተሰ : ንቀህ : ወጥበብ : በኵሉ : ወጸም:
ወግበር : መግባረ : ወንጌላዊ: ጉን: ወፈጽም: መልእክተኽ::=: ፱
በማሮያም : መንበብ:=:
6 ወለእሰ : ወደእኩ : ሰለጥኩ: ወበጽሐኒ: ዕድጫየ:ለለዕርፍ::=: ሠናየ:ገድለ:ተጋደልኩ:
7 በድርየኒ : ፈጸምኩ : ወሃይማኖትየኒ : ዐቀብኩ:=:

Quoniam veniet tempus quando rejicient doctrinam vitæ, & incedent ſecundùm 3
cupiditates eorum, & doctores: quorum aures ſeditioſæ ſunt. Et avertent aures 4
eorum à veritate, & auſcultabunt fabulis. Et tu vigila, & prudens eſto in 5
omnibus, & labora, & operare opus, evangeliſta eſto, & imple miniſterium tuum. 6

Pro Maria, lectio.

Et ego jam finivi, & advenit mihi tempus meum ad quieſcendum. Bonum cer- 7
tamen certavi, curſum meum conſummavi, & fidem meam ſervavi.

Versio VULGATA LATINA.

3 Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desi-
4 deria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus: Et à veritate qui-
5 dem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Tu verò vigila, in
6 omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple. Sobrius
7 esto. Ego enim jam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Bonum
8 certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita
est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus ju-
9 dex: non solùm autem mihi, sed & iis qui diligunt adventum ejus. Fe-
10 stina ad me venire citó. Demas enim me reliquit, diligens hoc seculum,
11 & abiit Thessalonicam: Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam. Lu-
12 cas est mecum solus. Marcum assume, Et adduc tecum: est enim mihi
13 utilis in ministerium. Tychicum autem misi Ephesum. Penulam, quam re-
liqui Troadæ apud Carpum, veniens affer tecum, & libros, maximè au-
tem membranas. Alexander ærarius multa mala mihi ostendit: reddet illi 14
Dominus secundùm opera ejus: Quem & tu devita: valdè enim restitit 15
verbis nostris. In prima mea defensione nemo mihi affuit, sed omnes me 16
dereliquerunt: non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit, & con- 17
fortavit me, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes Gentes: &
liberatus sum de ore leonis. Liberavit me Dominus ab omni opere ma- 18
lo: & salvum faciet in regnum suum cœleste, cui gloria in secula seculo- 19
rum. Amen. Saluta Priscam, Aquilam, & Onesiphori domum. Erastus 20
remansit Corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. Festina an- 21
te hyemem venire. Salutant te Eubulus, & Pudens, & Linus, & Clau-
dia, & fratres omnes. Dominus Jesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vo- 22
biscum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * لَأَنَّ سَيَكُونُ وَقْتًا لَا يَحْتَمِلُونَ ٱلتَّعْلِيمَ ٱلْمُعَافِيَ * بَلْ يَجْمَعُونَ لَهُمْ كَمَا يَخُصُّ بِشَهَوَاتِهِمْ مُعَلِّمِينَ
4 يَحُكُّونَ سَمْعَهُمْ * وَيَرُدُّونَ سَمْعَهُمْ عَنِ ٱلْحَقِّ * وَيَنْحَرِفُونَ إِلَى ٱلْخُرَافَاتِ * ثُمَّ *
5 * فَرَاءَةُ ٱلْأَحَدِ قَبْلَ قُدَّاسِ ٱلْمَاءِ * * فَتَيَقَّظْ أَنْتَ فِي سَائِرِ ٱلْأُمُورِ وَٱلْأَوْقَاتِ * كَابِدِ ٱلشَّقَا *
6 أَعْمَلْ عَمَلَ مُبَشِّرٍ وَخَفِّفْ خِدْمَتَكَ * فَإِنِّي هَا أَنَذَا أُصَبَّ * وَقْتُ وُقُوفِي فِي وَقْتِ ٱنْصِرَافِي * وَقَدْ
7 جَاهَدْتُ ٱلْجِهَادَ ٱلْحَسَنَ * قَدْ تَمَّمْتُ ٱلسَّعْيَ * قَدْ حَفِظْتُ ٱلْأَمَانَةَ * فَمُنْذُ ٱلْآنَ أَكْلِيلُ ٱلْعَدْلِ
8 مُعَدٌّ لِي * ٱلَّذِي سَيَقْضِيهِ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ ٱلرَّبُّ ٱلْقَاضِي ٱلْعَدْلُ * وَلَيْسَ لِي فَقَطْ * بَلْ وَلِجَمِيعِ
ٱلَّذِينَ أَحَبُّوا ظُهُورَهُ * ثُمَّ * * فَرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّامِنَةِ وَٱلْعِشْرِينَ * * بَادِرْ
9 أَنْ تَجِيءَ إِلَيَّ سَرِيعًا * فَإِنَّ دِيمَاسَ قَدْ تَرَكَنِي إِذْ أَحَبَّ ٱلْآنَ هٰذَا ٱلدَّهْرَ * وَذَهَبَ إِلَى تَسَالُونِيكِيَّةَ *
10 فَرِيسْكُسَ مَضَى إِلَى غَلَاطِيَّةَ * وَتِيطُسَ إِلَى دَلْمَاتِيَا * لُوقَا وَحْدَهُ مَعِي * خُذْ مَرْقُسَ وَاحْضُرْ
11 مَعَكَ * لِأَنَّهُ يَصْلُحُ لِخِدْمَتِي * تِيشِيكُوسَ قَدْ أَرْسَلْتُهُ إِلَى أَفَسُسَ * ٱلْفِلُونِيَةَ ٱلَّتِي تَرَكْتُهَا
12 بِأَطْرَاوَادَا عِنْدَ كَرْبُسَ * فِي مَجِيئِكَ أَحْضِرْهَا مَعَكَ * وَٱلْمُدَرَّجَاتِ لَا سِيَّمَا ٱلرُّقُوقِيَّةَ * أَلِكْسَنْدَرُسَ
13 ٱلنَّحَّاسُ قَدْ أَرَانِي سُرُورًا كَثِيرًا * يَجْزِيهِ ٱلرَّبُّ بِحَسَبِ أَعْمَالِهِ * فَتَحَفَّظْ أَنْتَ مِنْهُ * فَإِنَّهُ قَدْ قَاوَمَ
14 أَقْوَالَنَا جِدًّا * وَفِي ٱعْتِذَارِي ٱلْأَوَّلِ مَا حَضَرَ مَعِيَ أَحَدٌ * لَكِنَّهُمْ كُلَّهُمْ تَرَكُونِي * لَا حُسِبَ لَهُمْ
15 ذٰلِكَ ذَنْبًا * لٰكِنَّ ٱلرَّبَّ وَقَفَ بِي وَأَيَّدَنِي * لِكَيْمَا تَتَكَمَّلَ ٱلْبِشَارَةُ بِي * وَيَسْمَعَ ٱلْأُمَمُ كُلُّهَا * وَنُجِّيتُ
16 مِنْ فَمِ ٱلْأَسَدِ * وَسَيُنَجِّينِي ٱلرَّبُّ مِنْ كُلِّ عَمَلٍ خَبِيثٍ * وَيُخَلِّصُنِي إِلَى مَلَكُوتِهِ ٱلسَّمَاوِيِّ * ٱلَّذِي
17 لَهُ ٱلْمَجْدُ إِلَى أَبَادِ ٱلدُّهُورِ آمِينَ * سَلِّمْ عَلَى بِرِيسْكِيلَا وَأَكِيلَا * وَمَنْزِلِ أُونِيسِيفُورُوسَ * إِرَاسْطُسَ
18 بَقِيَ فِي فِرِينِيُوسَ * طُرُوفِيمُوسَ خَلَّفْتُهُ مَرِيضًا فِي مِلِيطَنْ * أَحْرِصْ أَنْ تَجِيءَ قَبْلَ ٱلشِّتَا *
19 يُسَلِّمُ عَلَيْكَ أُوبُولُسُ * وَبُودِسُ * وَلِينُوسُ * وَكَلَوْدِيَا * وَٱلْإِخْوَةُ كُلُّهُمْ * ٱلرَّبُّ يَسُوعُ ٱلْمَسِيحُ مَعَ
20 رُوحِكَ * ٱلنِّعْمَةُ مَعَكُمْ آمِينَ * * بِحَرْبِ ٱلرِّسَالَةِ *
* وَكُتِبَتْ مِنْ مَدِينَةِ رُومِيَّةَ * وَكَانَ قَدْ جُعِلَ بُولُوسُ أُسْقُفًا عَلَى أَفَسُسَ * حِينَ
وَفَدَ بُولُصُ بِحَضْرَةِ نَارُونَ قَيْصَرِ مَلِكِ رُومِيَّةَ دَفْعَةً ثَانِيَةً *
* وَٱلسُّجْنُ لِرَبِّ ٱلْمَجْدِ دَائِمًا أَبَدًا سَرْمَدًا * آمِينَ آمِينَ آمِينَ *

3 *Erit enim tempus quum non sustinebunt* doctrinam sanam: *sed colligent sibi, prout competet cupiditatibus suis, doctores titillantes auditum eorum:* 4 *Et avertent auditum suum à veritate, & declinabunt ad deliria.* Finis.

Lectio Dominicæ ante Sacrum aquæ (i. Missam Epiphaniæ.)

Quare tu vigila in omnibus rebus ac 5 *momentis, perfer molestias, perage opus Evangelistæ, & comproba ministerium tuum. Nam ego en immolor, & instat* 6 *mihi tempus discessus mei. Jamque decertavi bonum certamen, cursum jam* 7 *absolvi, fidem jam servavi: Et post-* 8 *hac corona justitiæ parata est mihi, quam exsolvet mihi in illa die Dominus judex justus: & non mihi solùm sed etiam omnibus qui dilexerint apparitionem ejus.* Finis

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ octavæ.

Festina venire ad me citò. N m Damian 9 *me dereliquit, diligens nunc præsens se-* 10 *culum, & abiit Thessalonicam: Priscus profectus est in Galatiam, & Titus in Dalmatiam. Lucas solus est mecum.* 11 *Sume Marcum, & adduc eum tecum, quia conducit ministerio meo. Tychicum* 12 *misi jam Ephesum. Pheloniam quam* 13 *reliqui Troade apud Carpum, tecum affer cùm veneris, & volumina, præsertim membranacea. Alexander faber* 14 *ærarius videre me fecit multa mala: rependat illi Dominus secundùm facta ipsius. Quare tu cave eum, quia mul-* 15 *tùm restitit sermonibus nostris. Et in* 16 *prima defensione mea nemo adfuit mecum, sed omnes me deseruere: ne imputetur id eis crimini. Verùm Domi-* 17 *nus astitit mihi, & corroboravit me: ut per me compleatur annuntiatio, & audiant omnes Gentes: & ereptus sum ex ore leonis. Et eripiet me Dominus* 18 *ab omni facto malo, salvabitque me in regnum suum cœleste: cui gloria in æternitates seculorum, Amen. Salu-* 19 *ta Priscillam & Achillem, & domum Onesiphori. Erastus mansit Corinthi.* 20 *Trophimum reliqui ægrotum in Mileto. Da operam ut venias ante hyemem.* 21 *Salutat te Eupulus, & Pudens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes. Dominus Jesus Christus cum spiritu* 22 *tuo. Gratia vobiscum, Amen.*

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ab urbe Roma, quum Timotheus constitutus jam esset Episcopus super Ephesum, quando secundâ vice stetit Paulus in præsentia Cæsaris Neronis Imperatoris Romani.

Laus Domino gloriæ perpetua, perennis, sempiterna,
Amen, Amen, Amen,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 እንዝኅ፡ ጽኑሕ፡ ሊተ፡ ለክሊለ፡ ኖድቅ፡ ዘየዐቦየኒ፡ እግዚአብሔር፡ ይእተ፡ ዕለተ፡ መ
ኾንኒ፡ ጽድቅ፡፡ወለኵ፡ ለባሕቲተየ፡ ለሠሉሙ፡ እለ፡ ያፈቅሩ፡ በመጽአተ፡ ዚአሁ፡፡=፡
9 በ፡ ቲ፡ ፈስካ፡=፡ ለስተፋጥን፡ ትመጻእ፡ ኀቤየ፡ ፍጡነኒ፡=፡
10 ዴማስ፡ ኀደገኒ፡ ወለፍቀሮ፡ ለዝንቱ፡ ዓለም፡ ዘይእዜ፡ ወጠረ፡ ተስሎንቄ፡ ወቄርቂስኒ፡ገ
11 ልየ፡ ወቲቶ፡ ዴልማጢያ፡=፡ ሉቃስ፡ ባሕቲቱ፡ መስሌየ፡፡ወለመጽእ፡ መስሌከ፡ ለማርቆ
12 ስ፡ እስመ፡ ይበቍዐኒ፡ ለመልእክት፡=፡ ወፈነውኁመ፡ ለጢኪቆስ፡ ሌፈሶን፡=፡ ወፈቦ፡
13 ዘኅደጥ፡ ኀበ፡ ቀርጳ፡ ተማልለ፡ መስሌከ፡ እመ፡ ትመጽእ፡ ወዲደ፡ መጻሕፍተ፡ ፈ
14 ቅ፡፡=፡ እቤ፡ ስክንድሮሰ፡ ነሃቢ፡ ብዙኅ፡ ሣቀየኒ፡ ይፍድዮ፡ እግዚአብሔር፡ በከመ፡
15 መግበረ፡=፡ ወለንተሂ፡ ተዓቀቦ፡ እስመ፡ ፈድፋደ፡ ተቃወሞ፡ ለነገርነ፡፡=፡ ወበቀደሚ፡
16 ነገርየ፡ ለልየ፡ ዘኅበረ፡ መስሌየ፡ ኵሉሙ፡ ኀደጉኒ፡ ወይስእኖ፡ ሎሙ፡=፡ ወደኤሙ፡ እ
17 ግዚአብሔር፡ ቆመ፡ ሊተ፡ ወለጽንዓኒ፡ ከመ፡ ይሰሙኑ፡ በስብከተ፡ ዚአየ፡፡ ወይስሙዑ፡
18 ኵሉሙ፡ አሕዛብ፡ ወድኅንኩ፡ እመአፈ፡ አንበሳ፡=፡ ወያድኅንኒ፡ እግዚአብሔር፡ እመ
19 ኵሉ፡ ግብረ፡ እኩይ፡ ወያሐይወኒ፡ ውስተ፡ መንግሠቱ፡ ዘበሰማያት፡ እስመ፡ ሎቱ፡ ስብሐት፡
20 ለዓለመ፡ ዓለም፡ አሜን፡፡=፡ ሰላሙ፡እርስቃ፡ወለቂላ፡ወቤተ፡ ሆኔሴፎሩ፡=፡ ለሪሲጦስ፡ኀ
21 በረ፡ ቈሮንቶስ፡ጥርፊሞን፡ ኅደገዉ፡ ይደዊ፡=፡ ለስተፋጥን፡ ትመጻእ፡ ኀቤየ፡ቅድመ፡ ክረምት፡፡ለሠሉ፡ሌወኩሉስ፡ ወለጹዳስ፡ ወሊኖስ፡ወቀላውዲያ፡ ወኵሉሙ፡ለኀ
22 ዊነ፡=፡ ወእግዚአብሔር፡ መንፈስከ፡፡=፡ ለሰብለ፡ ጢሞቴዎስ፡=፡

Ergò parata est mihi corona justitiæ, quam tribuit mihi Deus isto die, Judex 8 *justitiæ: & non solummodo mihi, sed etiam omnibus qui diligent eum in adventu ejus.*

Quinto Paschatis.

Festina ut venias ad me citò. Demas reliquit me, & dilexit hoc seculum præ- 9 *sens, & profectus est Thessalonicam* 10 *& Crescens Galliam, & Titus Dalmatiam. Lucas solus est mecum: & adduc tecum Marcum, qui utilis est mihi ad minis-* 11 *terium. Et misi Tychicum Ephesum. Et Phelo, quem reliqui apud Carpum, adfe-* 12 *ras tecum: quum veneris & etiam libros membranaceos. Alexander prædo multum* 13 *afflixit me, retribuat ei Deus secundùm opera ejus: Et tu caveto eum: quia* 14 *valdè restitit sermonibus nostris. In primo sermone meo, nemo fuit qui cum adjutus* 15 *est mecum, omnes deseruerunt me: & Deus misereatur eorum. Sed Deus adstitit* 16 *mihi, & corroboravit me, ut crederent per prædicationem meam, & ut audirent* 17 *omnes Gentes: & liberatus sum, ex ore leonis. Et liberabit me Deus ab omni* 18 *opere malo: & vivere me faciet in regno suo quod est in cœlis, quia ei est gloria in secula seculorum, Amen. Saluta Priscam, & Aquilam, & domum Onesephori.* 19 *Erastus mansit Corinthi. Trophimum reliqui Mileti ægrotantem. Festina ut ve-* 20 *nias ad me ante hyemem. Salutârunt te Eubulus, & Apudes, & Linus,* 21 *& Claudia, & omnes fratres nostri. Et Deus cum spiritu tuo sit.* 22

Viro Timotheo.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

A'. Περὶ διδασκάλων ὀφειλόντων εἰς διακονίαν, καὶ ἔλεγχον ἀπίστων.
B'. Κατὰ τῶν σαρκικὰς καθαρσὶς πρεσβευόντων, καὶ ὑπὲρ πράγματικῆς ἀρετῆς.
Γ'. Παραινέσεις, ἃς δεῖ παραινεῖν καθ' ἡλικίαν ἑκάστῳ.
Δ'. Περὶ δούλων, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ τὸ Χριστοῦ χάριτος ἀξίως διακοσμοῖεν.
E'. Περὶ ἀρχόντων ὑποταγῆς πρεπούσης τῇ ἐπουρανίᾳ τοῦ Χριστοῦ.
ς'. Παράκλησις, ὅπως τοῦ ἐκκλίνειν τὰς ἐριστικὰς ζητήσεις.

AD TITUM EPISTOLA PAULI.
(†) Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ· ΚΕΦ. Α'· Β'·

1 ΠΑυλος δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ (α) Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν
Paulus servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi, secundùm fidem electorum
Θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, Ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου,
Dei, & agnitionem veritatis quæ secundùm veritatem, In spem vitæ æternæ,
2 ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων· Ἐφανέρωσε δὲ
quam promisit *expers mendacii* Deus, ante tempora secularia: Manifestavit autem
3 καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν
temporibus *propriis* verbum suum, in prædicatione, *quam creditam habeo* ego secundùm præceptum
4 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ· Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις,
Salvatoris nostri Dei: Tito *germano* filio secundùm communem fidem, gratia,
ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, (β) καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.
misericordia, pax à Deo patre, & *Domino* Jesu Christo Salvatore nostro.
5 Τούτου χάριν (γ) κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς
Hujus gratiâ reliqui te *in Creta*, ut reliqua corrigas, & constituas
κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· Εἴ τις ἔστιν ἀνέγκλητος,
per *civitatem* presbyteros, sicut ego tibi *mandavi*: Si quis est *inculpatus*,
6 μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα.
unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos.
7 Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον,
Oportet enim episcopum *inculpatum* esse, sicut Dei dispensatorem, non *arrogantem*, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum:
μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· Ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον,
sed hospitalem, *boni amantem*,
σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, Ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ
sobrium, justum, sanctum, continentem; *Tenacem* ejus qui secundùm doctrinam *fidelis*
λόγου· ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντι-
sermonis: ut potens sit & exhortari in doctrina sana, & *contradicentes* arguere.
Β' λέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, καὶ φρεναπάται,
Sunt enim multi & inobedientes, vaniloqui, & *mentis* deceptores,
μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς· Οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι,
maximè *illi ex* circumcisione: Quos oportet *ore obturare*: qui universas domos subvertunt,
διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος
docentes quæ non oportet, turpis lucri gratiâ. Dixit quidam ex illis, proprius
αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Ἡ μαρ-
ipsorum propheta; Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Testimonium hoc est verum: ob quam causam increpa illos *præcidè*, ut sani sint
τυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν
in fide: Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum aver-
ἐν τῇ πίστει· Μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρε-
santium veritatem.
φομένων τὴν ἀλήθειαν.

MS.A. (†) ···· ΤΙΤΟΝ. (α) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (β) καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ (γ) ἀπέλιπόν σε ἐν πάσῃ Φιλίῳ, καὶ τοὺς ἀνυπλέγοντας (ε) πολλοὶ ἀνυπόκριτοι,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

EPISTOLA AD *TITUM*.

CAPUT I.

Quum sit Presbyter. 1.

P Aulus servus Dei, & Apostolus Jesu Christi per fidem electorum Dei, & cognitionem veritatis, quæ est in timore Dei, In spem vitæ æternæ, quam pollicitus est Deus verax ante tempora seculi: Et patefecit sermonem suum tempore suo per nostram illam prædicationem, quæ concredita est mihi mandato Dei Servatoris nostri: Tito vero filio juxta communem fidem, Gratia, & pax à Deo patre, & à Domino nostro Jesu Christo Servatore nostro. Ob id reliqueram te in Creta, ut ea quæ deerant reparares, & constitueres Presbyteros per singulas urbes, sicut præcepi tibi, Eum qui inculpatus est, & fuit maritus unius uxoris, & habet liberos fideles non blasphemos, quique non sint effrænati in ingluvie. Debet enim Presbyter inculpatus esse tanquam administrator domûs Dei, nec dici propriâ voluntate, nec iracundus esse, nec modum præterire in vino, neque manu promptus ad percutiendum, nec diligere lucra sordida: Sed amare hospites, & amare bonas res, ac esse castus, & justus, & pius, & qui contineat se à concupiscentiis: Et qui curam habeat de doctrina sermonis fidei, ut possit etiam exhortari per suam doctrinam sanam, eosque redarguere qui contendunt. Sunt enim quamplurimi intractabiles, & vaniloqui, & seducentes hominum mentes, maximè ii qui sunt ex circuncisione: Quibus oporteret obturare os. Domos multas corrumpunt, & docent quæ non oportet, propter lucra sordida. Dixit quidam ex illis vates ipsorum, Filii Cretæ semper sunt mendaces, malæ bestiæ, & ventres otiosi. Et verum est hoc testimonium. Quamobrem severè argue illos, ut sani sint in fide: Nec sese abjiciant fabulis Judaïcis, & præceptis hominum qui oderunt veritatem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ad TITUM: & scripta fuit quum esset in civitate Nicopolis.

CAPUT. I.

P *Aulus servus Dei, & Apostolus Jesu Christi secundùm fidem electorum Dei, ad docendum veritatem pro eleemosyna,*

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TITUM.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi secundùm fidem electo-
2 rum Dei, & agnitionem veritatis, quæ secundùm pietatem est, In spem
vitæ æternæ, quam promisit qui non mentitur, Deus, ante tempora secu-
3 laria: Manifestavit autem temporibus suis verbum suum in prædicatione,
4 quæ credita est mihi secundùm præceptum Salvatoris nostri Dei: Tito di-
lecto filio secundùm communem fidem, gratia & pax à Deo Patre, &
5 Christo Jesu Salvatore nostro. Hujus rei gratiâ reliqui te Cretæ, ut ea quæ
desunt corrigas, & constituas per civitates presbyteros, sicut & ego dispo-
6 sui tibi: Si quis sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens fideles,
7 non in accusatione luxuriæ, aut non subditos. Oportet enim episcopum si-
ne crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum, non
vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: Sed hospitalem, 8
benignum, sobrium, justum, sanctum, continentem, Amplectentem eum, 9
qui secundùm doctrinam est, fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in
doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Sunt enim multi etiam 10
inobedientes, vaniloqui, & seductores, maximè qui de circumcisione sunt:
Quos oportet redargui: qui universas domos subvertunt, docentes quæ non 11
oportet, turpis lucri gratiâ. Dixit quidam ex illis, proprius ipsorum pro- 12
pheta; Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Testimoni- 13
um hoc verum est. Quam ob causam increpa illos durè, ut sani sint in fi-
de, Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum, aversantium 14
se à veritate.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Epistola Sancti PAULI ad discipulum suum TITUM: Estque in numero Epistolarum duodecima.

* رِسَالَةُ الْقِدِّيسِ بُولُصَ إِلَى تِلْمِيذِهِ تِيطُوسَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ الرَّسَائِلِ ثَانِيَةَ عَشَرَ *

* الْفَصْلُ الْأَوَّلُ *

CAPUT PRIMUM.

1 * مِنْ بُولُصَ عَبْدِ اللهِ * وَرَسُولِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ كَمَا يَخُصُّ بِأَمَانَةِ مُصْطَفِيِّ اللهِ وَمَعْرِفَةِ الْحَقِّ
2 الْمَخْصِّ بِالدِّيَانَةِ الْبَهِيَّةِ * بِتَأْمِيلِ الْحَيَاةِ الْأَبَدِيَّةِ * الَّتِي وَعَدَ بِهَا الْإِلٰهُ الصَّادِقُ قَبْلَ
3 سِنِينَ دَهْرِيَّةٍ * وَأَظْهَرَ كَلِمَتَهُ فِي أَوْقَاتِهِ الْمَحْدُودَةِ * بِالْكِرَازَةِ الَّتِي أُودِعْتُ أَنَا عَلَيْهَا بِأَمْرِ
4 الْإِلٰهِ مُخَلِّصِنَا * إِلَى تِيطُوسَ الْوَلَدِ الْخَالِصِ بِمَا يُلَائِمُ الْأَمَانَةَ الْعُمُومِيَّةَ * نِعْمَةٌ لَكَ وَرَحْمَةٌ
5 وَسَلَامَةٌ مِنَ الْإِلٰهِ الْآبِ وَالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ مُخَلِّصِنَا * لِهٰذَا الْحَالِ خَلَّفْتُكَ بِأَفْرِيطُسَ لِتُقَوِّمَ
الْأُمُورَ النَّاقِصَةَ *

Lectio feriæ quintæ hedomadis vigesimæ octavæ.

* قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّامِنَةِ وَالْعِشْرِينَ *

6 وَيُقِيمَ فِي كُلِّ مَدِينَةٍ قُسُوسًا كَمَا رَسَمْتُ لَكَ أَنَا * مَنْ يَكُونُ بِلَا رِيَّةٍ * رَجُلُ امْرَأَةٍ وَاحِدَةٍ *
7 أَوْلَادٍ مُؤْمِنِينَ * غَيْرِ مَعْرُوفِينَ بِسَلْبِ بِهَمِ السُّهُوِ * أَوْ غَيْرِ خَاضِعِينَ * لِأَنَّ الْأُسْقُفَ يَنْبَغِي
لَهُ أَنْ يَكُونَ لَا رِيَّةَ لَهُ بِمَا أَنَّهُ قَهْرَمَانُ لِلّٰهِ * لَا يَكُونُ عَاتِيًا وَلَا غَضُوبًا * وَلَا مُسْتَأْسِدًا
8 بِالْخَمْرِ * لَا جَرَّاحًا بِكَلَامِهِ * لَا مُسْتَفِيدًا مَكْسَبَهُ * لَكِنْ مُحِبًّا لِلْغُرَبَاءِ * وَادًّا لِلصَّلَاحِ *
9 عَفِيفًا * عَدْلًا * بَارًّا * مُحْتَمِيًا * مُلَازِمًا لِلْكَلَامِ الصَّادِقِ الْمَخْصِّ بِالتَّعْلِيمِ * لِيَكُونَ مُقْتَدِرًا
10 أَنْ يَعِرِّيَ بِالتَّعْلِيمِ الْمُعَافِي * وَيُوَبِّخَ الْمُسَاجِرِينَ * لِأَنَّ قَدْ يُوجَدُ قَوْمٌ كَثِيرُونَ لَا يَخْضَعُونَ *
11 بَاطِلًا قَوْلُهُمْ وَطَاغِيًا مُيِيرُهُمْ * وَلَا سِيَّمَا الَّذِينَ مِنَ الْخِتَانَةِ * الَّذِينَ يَجِبُ أَنْ يُبْكَمُوا * الَّذِينَ
12 يَعْكِسُونَ مَنَازِلَ بِجُمْلَتِهَا * إِذْ يُعَلِّمُونَ بِمَا لَا يَجِبُ دِكْنَ * مِنْ أَجْلِ فَائِدَةٍ مُسْتَفِيكَةٍ * وَقَدْ قَالَ
13 وَاحِدٌ مِنْهُمْ نَبِيٌّ لَهُمْ خَاصٌّ * أَنَّ الْأَفْرِيطِسِيِّينَ كَذَبُونَ دَائِمًا * وُحُوشٌ رَدِيَّةٌ * بُطُونٌ خَاوِيَةٌ *
14 * هٰذِهِ الشَّهَادَةُ صَادِقَةٌ هِيَ * فَلِهٰذَا السَّبَبِ وَبِّخْهُمْ بِحَفَاوَةٍ لِيَعَافُوا فِي الْأَمَانَةِ * وَلَا يُصْغُوا إِلَى
الْخُرَافَاتِ الْيَهُودِيَّةِ * وَإِلَى وَصَايَا النَّاسِ الزَّائِغِينَ الْحَقَّ *

Et statuas in qualibet urbe Presbyteros, (ut ego tibi mandavi) Eum qui est sine 6
culpa, vir uxoris unius, liberos habens fideles, non arcessitos crimine æstus libidinis, aut contumaces. Episcopum 7
enim oportet esse inculpatum, quippe qui est Dei dispensator: non pertinacem, neque iracundum, neque vino furibundum, non vulnerantem verbis suis, cujus lucrum non sit turpe: Sed peregrinos diligentem, boni amantem, 8
castum, æquum, justum, ferventem: Tenacem veri illius sermonis qui facit 9
ad doctrinam, ut sit potens ad hortandum per doctrinam sanam, & arguendum disceptantes. Nam reperiuntur 10
homines multi contumaces, vani sermonis, & judicii erronei, maximè verò qui sunt ex Circuncisione: Quibus 11
oportet os obthurare: qui quasdam domos penitus subvertunt, docentes ea quæ memorare non decet, turpis lucri gratia. Dixit autem quidam ex ipsis, 12
proprius ipsorum propheta, Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres vacui. Testimonium hoc est verum; 13
& hanc ob causam redargue eos cum severitate, ut sani fiant in fide, Nec 14
attendant Judaicis deliriis; & præceptis hominum veritatem refellentium.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 እንዘ : ትሴፈው : ሕይተ ፡ ዘለዓለም : ዘእስፈወነ : ወሊይሔሱ : እግዚአብሔር : እመቁ
3 ጥረተ: ዓለመ:=: ወእስተርአየ : በዕድሜሁ : ወተሰብከ : ቃሉ : ወተአመንኒ : ሊተ : በት
4 እዛዘ : ለእግዚአብሔር : መድኀኒነ::=: ለቲቶ ፡ ወልድየ : ዘለፈቅር : በተሰትፎ :: በሃ
ይማኖት : ሰለመ : ለከ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : ለቡነ : ወእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ :
5 መደኀንነ::=: a እንበይነ : ዝነቱ : ኅድጉከ : ውስተ : ቁሬጤነ : ከመ : ታስተራትዕ :
6 ዘተርፈ : ወትሢመ : ቀሲሳነ : ለለ : ለሀጉር : ዘከመ : አዘዝኩከ::=: ብእሴ : ዘእሴ
ቱ : ብእሲተ : እውስበ : ኅረዩ : ዘኢይሐመይመ ፡ በእኩይ : ዘቦ : ውሉደ : መሀይምናን :
ዘኢያስተዋድይመው : በምርዐት : እለ : ሊኆኑ : ዝኩፋነ : እለ : ይትሌዘዙ::=:
ß በተዝካረ : ጣኅበር : ወበካህናት: በእበ : ሰላማ :: በሙኅ
ትወ : ሌፒፋንያ: መንበብ::=:
7 ወርቱዕ : ዘይሠየመ : ጳጳስ : ዘኢያደሉ : ከመ : መጋቤ : እግዚአብሔር :: ዘኢኮነ : መዐ
8 ትመ : ዘልቡብ : ዘኢይሰቲይ : ዘኢይዘብጥ : ዘኢያፈቅር : ንዋየ:=: መፍቀሬ : ንግድ :
ዘሠናይ : መግባሩ : ዘያነጽሕ : ርእሶ : ጻድቅ : ኄር : የዋህ : መስተዐግስ : ዘያነሐሲ::=:
9 ዘመሁር : ቃለ : ሃይማኖት :: ዘይክል : ገሠጸ : በትመህርተ : ሕይወት : ወይዘልፎው :
10 ለእለ : ይትዋለሉ::=: እስመ : ብዙኃን : እለ : ኢይትሌዘዙ : ወነገሮሙኒ : ኽንቱ : ወ
11 መሰክታን : ወፈድፋደሰ : እለ : እመኢይሁድ::=: እለ : ርቱዕ : ይፈጽመው : እለ :
12 ይገፈትሉ : ቤቢያተ : ኵሉ : ወይጫህሩ : በዘ : ይደብሉው::=: ዘይቤ : ለሐዱ : እመ
13 ኔሆሙ : ነቢዮሙ : መድልዋን : ሐሰዊያን : እሪዊት : እጉያን : ከርሠ : መኳኅ::=: ወዝን
ቱ : ስመዕ : እውነ : ሳዕሌሆሙ::ወይዘልፎሙ : ሎቱረ : በጊዮሙ : ከመ : ይጠይቁ :
14 በሃይማኖት:=: ወኢያመጽኡ : መሓደጦተ : ለይሁድ : ወለሠርዐተ : ሰብእ : ዘይመይ
ጣ : ለጽድቅ:=:

Expectantem vitam æternam, quam promisit nobis, & non mentitus est Deus à cre- 2
atione mundi. Et apparuit in tempore suo, & prædicatum fuit verbum ejus, & 3
concreditum fuit mihi per mandatum Dei servatoris nostri: Tito filio meo quem 4
diligo in communicatione, in fide, Pax tibi et gratia Dei Patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi Servatoris nostri. Propter hoc reliqui te in Creta, ut 5
corrigas quæ reliqua sunt, & ut constituas presbyteros per singulas civitates, sicut præcepi tibi: Virum qui unicam uxorem duxit, electum quem non vituperant 6
propter malum, habentem filios fideles quos non accusant de luxuria, qui non sunt contumelioß, sed obedientes.

Commemoratione congregationis, & sacerdotum. De patre Salama: In lampadibus Epiphaniæ, sermo.

Et oportet eum constituere Papam, qui non sit hypocrita: sicut dispensator Dei, qui 7
non est iracundus, qui intelligens est, qui non bibit, qui non percutit, qui non diligit divitias: Hospitalem, cujus opus bonum est, mundantem seipsum, justum, 8
bonum, mitem, patientem, continentem: Qui eruditus est in sermone fidei, qui 9
potest erudire in doctrina vitæ, & arguere contra disputantes. Quia multi sunt, 10
qui non obediunt, & verba eorum inania sunt, & seductores sunt, & præcipuè ii
qui ex Judæis: Quibus oportet silentium imponere: qui subvertunt domos to- 11
tas, & docent ut lucrentur. De quibus dixit quidam ex illis, propheta eorum, 12
Hypocritæ mendaces sunt, feræ malæ, ventres steriles. Et hoc testimonium verum 13
est de illis, & redarguit eos breviter de iniquitate eorum, ut percipiant in fide,
Et non introducant fabulas Judæorum, & mandata hominum pervertentia veri- 14
tatem.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'. Ε'.

15 Omnia quidem munda mundis: at pollutis & infidelibus
(ζ) Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ (η) μεμιαμένοις καὶ ἀπίστοις
nihil mundum, sed pollutus sunt eorum & mens & conscientia. Deum
16 οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν
confitentur nôsse, at operibus negant, abominati existentes & incredibiles,
ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς,
& ad omne opus bonum reprobi.
καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

CAP. II. β'.

1 Tu autem loquere quæ decent sanam doctrinam: Senes sobrios
2 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ· Πρεσβύτας νηφαλίους Γ'
esse, honestos, prudentes, sanos fide, dilectione, patientiâ. A-
3 εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ. Πρεσ-
nus similiter in habitu sanctis decentes, non calumniatrices, non vino multo
βύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, (α) μὴ οἴνῳ πολλῷ
servientes, benè docentes: Ut prudentiam doceant adolescentulas,
4 δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους· Ἵνα (β) σωφρονίζωσι τὰς νέας,
virorum amantes esse, filiorum amantes, Sobrias, castas, domi manentes, bonas, subdi-
5 φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, Σώφρονας, ἁγνὰς, (γ) οἰκουρὰς, ἀγαθὰς, ὑποτασ-
tas propriis viris, ut non verbum Dei blasphemetur. Juvenes
6 σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους
similiter hortare temperantes esse: Circa omnia teipsum præbens exemplum pulchrorum
7 ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· Περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν
operum, in doctrina, integritatem, gravitatem, incorruptibilitatem, Verbum
8 ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, (δ) ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, Λόγον
sanum, irreprehensibile: ut is qui ex adverso erubescat, nihil habens de vobis dicere
ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον· ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων (ε) περὶ ὑμῶν λέγειν
malum. Servos propriis dominis subjici, in omnibus beneplacentes esse, non
Δ' φαῦλον. Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ 9
contradicentes, non fraudantes: Sed fidem omnem ostendentes bonam, ut
ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους· Ἀλλὰ (ζ) πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα 10
doctrinam Salvatoris vestri Dei, ornent in omnibus. Apparuit enim
τὴν διδασκαλίαν (η) τοῦ σωτῆρος ὑμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ 11
gratia Dei, salutifera omnibus hominibus, Erudiens nos, ut abne-
ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, (θ) ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησά- 12
gantes impietatem, & mundana desideria, sobriè, & justè, & piè
μενοι τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς
vivamus in nunc seculo: Expectantes beatam spem, & apparitionem
ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν 13
gloriæ magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi. Qui dedit semetipsum
τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν 14
pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibiipsi populum
ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν
peculiarem, zelatorem pulchrorum operum. Hæc loquere, & exhortare, & argue
περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. Ταῦτα (ι) λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε 15
cum omni imperio. Nemo te contemnat.
μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. μηδείς σε περιφρονείτω.

CAP. III. γ'.

Admone illos principatibus & potestatibus subjici, obtemperare, ad
Ε' Ὑπομίμνησκε (α) αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, (β) πρὸς 1
omne opus bonum paratos esse: Neminem blasphemare, à pugna alienos esse, modestos,
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι· Μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, 2
omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.
πᾶσαν (γ) ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.

MS.A.(ζ) Πάντα καθαρὰ(η) μεμιαμμένοις Κεφ. β'. MS.A. (α) μηδὲ(β)σωφρονίζωσιν (γ)οἰκουρὰς, (δ) ἀφθορίαν, σεμνότητα,Λόγον(ε)λέγειν περὶ ὑμῶν φαῦλον. Δούλους δεσπότας ἰδίοις (ζ)πᾶσαν πίστιν (η) τοῦ σωτῆρος ἡμῶν(θ)σωτῆριος(ι) δίδασκε, Κεφ.γ'. MS.A. (α) καὶ αὐτοὺς ἀρχαῖς,ἐξουσίαις (β) καὶ πρὸς (γ) ἐνδεικνυμένους πραΰτητα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 Omnia enim munda mundis: Iis autem qui
16 polluti sunt & infideles, nihil est mundum,
sed polluta est eorum mens & conscientia.
Et profitentur se cognoscere Deum; suis ve-
rò operibus eum negant, quum sint exocran-
di, & dicto non audientes, sed reprobi ad
omne opus bonum.

CAP. II.

1 Tu verò loquere quæ decent sanam do-
2 ctrinam: Et doce ut senes sint vigilanti
mente præditi, sintque casti, & puri, & sani
3 in fide, & in charitate, & patientia. Ac et-
iam anus similiter, ut sint in habitu qui de-
ceat reverentiam Dei, nec sint calumniatri-
ces, nec inservientes multo vino: ut doce-
4 ant bona; Et pudicas eas faciant quæ sunt
adolescentulæ: ut diligant maritos suos, &
5 liberos suos; Ut castæ sint & sanctæ, ut bene
curent domos suas, & subditæ sint maritis
suis, ne quis blasphemet sermonem Dei.
6 Adolescentes consimiliter adhortare, ut casti
7 sint. In omnibus autem exemplum in temet-
ipso præbeto in omni opere bono: & in
doctrina tua habeas sermonem sanum, ca-
stum, & incorruptibilem, quem nemo con-
8 temnat. Ut qui insurrexerit in nos, pude-
fiat, quum non poterit dicere contra nos
9 quicquam turpe. Servi heris suis subditi sint
in omnibus, & placeant eis, nec sint repu-
10 gnantes, neque fures: Sed ostendant inte-
gritatem suam bonam in omnibus, ut exor-
nent in omnibus doctrinam Dei Servatoris
nostri.

De Baptismo, & dominicâ post Epiphaniam. 2.

11 Patefacta est enim gratia Dei omnium serva-
12 trix omnibus hominibus, Et erudiens nos ut
abnegemus impietatem & concupiscentias
mundi, & vivamus in hoc seculo cum casti-
13 tate, & justitiâ, & reverentiâ Dei, Expe-
ctantes spem benedictam, & manifestatio-
nem gloriæ Dei magni, & Servatoris nostri
14 Jesu Christi. Qui seipsum dedit pro nobis,
ut redimeret nos ab omni iniquitate, & re-
purgaret nos sibiipsi populum novum, qui
15 studiosus esset bonorum operum. Hæc lo-
quere & adhortare, & argue cum omni im-
perio: & nemo te despiciat.

CAP. III.

1 Porrò admone eos, ut principibus ac po-
testatibus dicto audientes sint, subditique,
2 ac parati sint ad omne opus bonum. Et ne-
minem maledictis infectentur, nec sint pu-
gnaces, sed sint mansueti: & in omnibus
ostendant comitatem suam erga omnes ho-
mines.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Omnia pura sunt *puris*: *& immundis nihil est purum, quia impura* sunt 15
corda eorum, & cogitationes eorum. Qui professi sunt quòd sit Deus, & dene- 16
gant eum in operibus eorum: immundi sunt, & rebelles, & reprobi sunt in omni opere bono.

CAP. II.

ET tu loquere quod convenit doctrinæ vitæ: Seniores purgent seipsos à forni- 1
catione, & ne hæsitent in fide, & diligant, prudentes sint, & patientes sint. 2

15 ኵሉ :: ንጹሕ : ለንጹሕ : ወለርኩሳን : ለልቦ : ንጹሕ : ኢኮ : ርኩስ : ልቦሙ : ወሕሊና
16 ሆሙ:=: ዘለሎኑ : ኀመቦ : እግዚአብሔር : ወይክሕድዎ : በምግቦሙ : ርኩሳን : እ
ሙንቱ: ወኀሐደያን : ወሎኑናን : እሙንቱ : በውስተ : ኵሉ : ምግባረ : ሠናይ::=:
1 ፪ ወለንተሰ : ንግር : ዘይደልው : ለትምህርተ : ሕይወት::=: ሊቃውንትኒ : ደንጽሑ :
2 ርእሶሙ : እመዝሙት : ወሊይናፍቁ : በሃይማኖት : ይትፋቀሩ : ይለብው : ወይትዐገ
ሡ::=:

Versio VULGATA LATINA.

15 Omnia munda mundis: coinquinatis autem, & infidelibus nihil est mundum,
16 sed inquinatæ sunt eorum & mens & conscientia. Confitentur se nôsse Deum, factis autem negant: cùm sint abominati, & incredibiles, & ad omne opus bonum reprobi.

CAP. II.

1 Tu autem loquere quæ decent sanam doctrinam: Senes ut sobrii sint, pudici,
2 prudentes, sani in fide, in dilectione, in patientia: Anus similiter in habitu
3 sancto, non criminatrices, non multo vino servientes, benè docentes: Ut pru-
4 dentiam doceant adolescentulas, ut viros suos ament, filios suos diligant, Pru-
5 dentes, castas, sobrias, domûs curam habentes, benignas, subditas viris suis, ut non
6 blasphemetur verbum Dei. Juvenes similiter hortare ut sobrii sint. In omni-
7 bus teipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gra-
8 vitate, Verbum sanum, irreprehensibile: ut is, qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. Servos dominis suis subditos esse, in omnibus 9
placentes, non contradicentes, Non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam 10
ostendentes: ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus. Apparuit 11
enim gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, Erudiens nos, ut abne- 12
gantes impietatem, & sæcularia desideria, sobriè, & justè, & piè vivamus in hoc
sæculo, Expectantes beatam spem, & adventum gloriæ magni Dei, & Salvato- 13
ris nostri Jesu Christi: Qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab 14
omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio. Nemo te contemnat. 15

CAP. III.

1 Admone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne
2 opus bonum paratos esse: Neminem blasphemare, non litigiosos esse, sed modestos, omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * قِرَاءَةُ الْجُمُعَةِ مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّامِنَةِ وَالْعِشْرِينَ * * لِأَنَّ الْأَشْيَاءَ كُلَّهَا طَاهِرَةٌ لِلطَّاهِرِينَ *

16 وَأَمَّا النَّجِسُونَ وَالْكَافِرُونَ فَلَيْسَ لَهُمْ شَيْءٌ طَاهِرٌ * بَلْ عُقُولُهُمْ قَدْ تَنَجَّسَتْ وَضَمَائِرُهُمْ * وَيُقِرُّونَ
أَنَّهُمْ يَعْرِفُونَ اللهَ وَبِأَعْمَالِهِمْ يُنْكِرُونَهُ * فَهُمْ مَرْدُولُونَ وَعَاصُونَ * وَفِي كُلِّ عَمَلٍ صَالِحٍ لَا دُرْبَةَ لَهُمْ *

* الْفَصْلُ الثَّانِي *

1 * فَأَنْتَ تَكَلَّمْ بِمَا يَلِيقُ بِالتَّعْلِيمِ الْمُعَافِي * ثُمَّ * * الشُّيُوخُ يَكُونُونَ مُتَيَقِّظِينَ عُقَلَاءَ
2 مُعَافِينَ فِي الْأَمَانَةِ * فِي الْمَحَبَّةِ * فِي الصَّبْرِ * وَكَذَلِكَ الْعَجَائِزُ يَكُنَّ ذَاتَ سَجِيَّةٍ جَلِيلَةٍ لَبَائِقَهُنَّ *
3 لَا نَمَّامَاتٍ * وَلَا مُسْتَعْبَدَاتٍ لِكَثْرَةِ الْخَمْرِ * حَسَنَاتِ التَّعْلِيمِ * لِيَرْدَعْنَ السَّوَابِ * الصَّبَايَا فَلْتَكُنْ
4 وَادَّاتِ رِجَالِهِنَّ * وَادَّاتِ أَوْلَادِهِنَّ * عَفِيفَاتٍ * طَاهِرَاتٍ * مُدَبِّرَاتٍ * صَالِحَاتٍ * لِرِجَالِهِنَّ خَاضِعَاتٍ *
5 لِئَلَّا يُفْتَرَى عَلَى قَوْلِ اللهِ * وَكَذَلِكَ اطْلُبْ إِلَى الْأَسْبَاب أَنْ يَعْقِلُوا * إِذْ عَلَيْكَ هُمْ ذَاتُكَ فِي كُلِّ
6 الْأَشْيَاءِ رَسْمًا لِلْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ * وَعَلَيْكَ هُمْ فِي تَعْلِيمِكَ إِزَالَةَ الْفَسَادِ * تَهَذُّبَهُ * اعْدَامَةَ الْبَلَيِّ *
7 * كَلَامًا مُعَافًا لِتَخْجَلَ الْمُضَادَّ الَّذِي بِأَرَائِنَا * إِذْ لَا يَكُونُ لَهُ قَوْلٌ طَالِحٌ يَقُولُهُ عَنَّا * وَالْعَبِيدُ
8 يَكُونُونَ لِسَادَاتِهِمْ خَاضِعِينَ * وَيُرْضُوهُمْ فِي كُلِّ شَيْءٍ * وَلَا يَكُونُوا مُحَاوِبِينَ * وَلَا خَائِنِينَ * بَلْ
9 يُوضِحُونَ كَافَّةَ الثِّقَةِ الصَّالِحَةِ لِيُزَيِّنُوا فِي سَائِرِ الْأَشْيَاءِ تَعْلِيمَ الْإِلَهِ مُخَلِّصِنَا * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ لِعِيدِ قِدَّاسِ الْمَاءِ * * لِأَنَّ قَدْ ظَهَرَ نِعْمَةُ اللهِ الْمُخَلِّصَةُ كَافَّةَ النَّاسِ *

11 * مُؤَدِّبَةً إِيَّانَا * لِكَيْ إِذَا جَحَدْنَا وَإِيَّانَا الْبِغَاءَ وَالشَّهَوَاتِ الْعَالَمِيَّةَ * نَعِيشَ فِي هَذَا الدَّهْرِ بِتَعَفُّفٍ
12 وَبِهُدُوءِ الْعَقْلِ وَبِتَدَيُّنٍ حَسَنٍ * مُنْتَظِرِينَ الرَّجَا الْمَغْبُوطَ * وَظُهُورَ الْإِلَهِ الْعَظِيمِ * وَمُخَلِّصِنَا يَسُوعَ
13 الْمَسِيحِ * الَّذِي بَذَلَ ذَاتَهُ عَنَّا لِيَفْتَدِيَنَا مِنْ كُلِّ إِثْمٍ * وَيُطَهِّرَ لِذَاتِهِ شَعْبًا جَرِيلًا مُهْدِيًا مُعَايِرًا
14 لِلْأَعْمَالِ الْحَسَنَةِ * هَذِهِ تَكَلَّمْ وَعِرْ * وَبِخْ بِكَافَّةِ الْمُبَادَنِ * وَلَا يَهُونَنَّ بِكَ أَحَدٌ *

* الْفَصْلُ الثَّالِثُ *

1 * وَأَذْكِرْهُمْ أَنْ يَخْضَعُوا لِذَوِي الرِّيَاسَاتِ وَالسُّلْطَاتِ وَيُذْعِنُونَ لَهُمْ وَيَكُونُونَ لِكُلِّ عَمَلٍ
2 صَالِحٍ مُسْتَوْسِمِينَ * وَلَا يَفْتَرُونَ عَلَى أَحَدٍ * وَيَكُونُونَ غَيْرَ مُخَاصِمِينَ * وَدِيعِينَ * مُوَضِّحِينَ
لَدَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ كَافَّةَ الْوَدَاعَةِ *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ octavæ.

Res quidem omnes puræ sunt puris: 15
at pollutis & infidelibus nulla res est
pura: imò mens eorum polluta est &
conscientia: Et profitentur se nôsse 16
Deum, sed operibus suis negant eum:
cùm sint abominandi & rebelles; &
omni operi bono insucti.

CAP. II.

Tu verò loquere quæ decent sanam 1
doctrinam. Finis. *Senes sint vigilan-* 2
tes, temperantes, sani in fide, in charita-
te, in patientia. Itidemque anus di- 3
scentiæ sint occupatione honestæ dexteri-
tatis, non criminatrices, copiæ vini non
mancipatæ, doctrinâ honestæ, ut coër- 4
ceant juniores. Adolescentulæ sint ma-
ritorum suorum amantes, amantes libe-
rorum suorum, Modestæ, puræ, do- 5
mum regentes, bonæ, viris suis subje-
ctæ: ne blasphemetur sermo Dei. Pa- 6
ri quoque modo juvenes roga ut sint mo-
desti: Præbens illis teipsum in rebus 7
omnibus exemplar bonorum operum:
præbènsque illis in doctrina tua exter-
minium pravitatis, integritatem, ex-
clusionem corruptelæ, Sermonem sa- 8
num: ut pudefacias adversarium qui
contra nos est, non habens sermonem
pravum de nobis dicendum. Servi 9
quoque sint suis dominis subjecti, eisque
placeant in rebus omnibus: & non sint
responsatores, Neque perfidi, sed omnem 10
bonam fidem ostendant: ut ornent in
omnibus rebus doctrinam Dei servatoris
nostri. Finis.

Lectio in solennitate Missæ aquæ.

Apparuit enim gratia Dei salvatrix 11
omnium hominum, Erudiens nos, ut 12
abnegantes & relegantes impietatem &
cupiditates mundanas, vivamus in hoc
sæculo cum modestia, & sinceritate
mentis, atque rectâ pietate: Expe- 13
ctantes beatam spem, & apparitionem
magni Dei ac servatoris nostri Jesu
Christi, Qui seipsum exposuit pro no- 14
bis, ut redimeret nos ab omni iniquita-
te, & purificaret sibi ipsi populum ube-
rem, sincerum, æmulum bonorum ope-
rum. Hæc loquere & hortare, argue 15
cum omni solertia: & nemo te despi-
ciat.

CAP. III.

Et suggere ipsis ut subditi sint iis 1
qui principatibus ac potestatibus præ-
diti sunt, eisque acquiescant, & sint
ad omne opus bonum parati: Et ne- 2
minem blasphement, sintque minimè
rixosi, sed mites, exhibentes erga omnes
homines omnem lenitatem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ር ለቃናትኒ : ከማሁ፡ ይተቀደስ፡ ወያሠንዮ፡ ግዕዛን : ሊያስተሐውሮ : ኀገረ : ሊይስተዮ : ወ
4 ሊይሰክሮ : ወይገሥጾ : ወይምህሮ : ሠናየ : ትምህርተ : ከመ : ያንጽሑ : ርእሶን::=> ወ
5 ንሉሳትኒ : ያፈቅሮ : ለምታቲሆን : ወያፈቅሮ : ውሉዶን::=> ሊይዘምዋ : ወይ ሐቦ : ሠ
ናየ : ወያሠንዮ : ግዕዛን : ወለሠርዐተ : ቤቶን : ወይትለዘዛ : ለለምታቲሆን : ከመ : ሊይፀ
6 ርፈ : ላዕለ : ቃለ : እግዚአብሔር::=> ለወሬዙተኒ : ገሠጾሙ : ከማሁ : ያንጽሑ : ር
7 እሶሙ::=> ወኵኖሙ : ላርሊያ : ለኵሉሙ : በምግባረ : ሠናይ : በትምህርት : በለንጽ
8 ሑ::=> በሕያው : ነገር : ዘለልቦ : ነውረ : ከመ : ይትኀፈር : ጸላኢ : ወይኅጣእ : ዘይነብ
9 ብ : ላዕሌነ : ሕሡም::=> ዐ በሚችው : ለፊፓንያ::=>
10 ነባሪኒ : ይትለዘዙ : ለለጋእስቲሆሙ : ወያሠመሩ : በኵሉ::=> ያሠነዩ : ሃይማኖቶሙ :
11 ከመ : ይንለድዎሙ : በኵለሄ : ለትምህርተ :: እግዚአብሔር : መድኀኒነ::=> እስመ :
12 ተዐውቀ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : በኀበ : ኵሉ : ሰብእ::=> ወትጫህረነ : ከመ : ንትና
ገራ : ሉኀጢአት : ወለፍትወተኛ : ዓለመ : ወንሕየዉ : በጽድቅ : ወበነጽሕ : ወበተፈቅ
13 ሮ : በገዜኑ : ዓለመ::=> እንዘ : ንሴፈው : እብፅዖ :: ወመጽአተ : ስብሐቲሁ : ሊለመ
14 ላክነ : ዐቢይ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : መድኀኒነ::=> ዘመጠወ : ርእሶ : በእንቲአነ : ከመ :
ይቤዝወነ : እመሓጢአት : ወያፅንሕ : ሎቱ : ሕዝበ : ዘይትቀሐው : በምግባረ : ሠናይ::=>
15 ከመዝ : ንግር : ወገሠጽ : ወተዛለፍ : እንዘ : ታቲሕት : ርእሰከ : በኵሉ : ወለልቦ : ዘያ
ስኸትከ::=> ፰

1 ር ዘክሮሙ : ለቀደመት : ወለመኳንንት : ከመ : ይትለዘዙ : በኵሉ : ምግባረ : ሠናይ :
2 ወይኩኑ : ጥኬኣነ : ቡቱ::=> ወሊያስተውጥዉ : ወሊይትጋለዙ : መሐረ : ያዋሃነ : ኵኑ :
መስለ : ኵሉ : ሰብእ::=>

Anus similiter sanctificentur, & pulchros reddant mores earum, non circumferant 3
verba, non sint bibaces, non nutrbrentur, sed erudiant, & doceant bonam doctri-
nam: ut purgent seipsas, ut mulieres diligant maritos suos, & diligant filios 4
suos, Ne fornicen ur, sed faciant bonum, & pulchros reddant mores earum, & 5
ordines earum domesticos, & subjiciantur maritis suis, ut non blasphement contra 6
verbum Dei. Adolescentes hortare ut purgent seipsos. Et sis exemplar omnibus 7
in operibus bonis, in doctrina, in puritate, In vivo sermone non habentem ma- 8
culam, ut erubescat inimicus, & impotens sit ut loquatur contra nos maledictio-
nem.

In lampadibus Epiphaniæ.

Servi verò subjiciantur dominis suis, & placeant iis in omnibus, Approbatam 9
reddant fidem eorum, ut laudem ferentes in omnibus doctrinæ Dei Servatoris nostri. 10
Quia conspicua facta est gratia Dei apud omnes homines. Et docet nos, ut ali- 11
enati simus contra peccatum, & contra cupiditates hujus mundi, & vivamus 12
justè, & piè, & amanter in hoc mundo, Expectantes beatitudinem, & ad- 13
ventum gloriæ Dei nostri magni, Jesu Christi servatoris nostri: Qui tradidit 14
semetipsum pro nobis, ut redimeret nos à peccato, & purificaret sibi populum se-
quacem in operibus bonis. Sic loquere, & corripe, & redargue, subjiciens te- 15
ipsum in omnibus: & nemo sit qui seducat te.

CAP. III.

Suggere ipsis primatibus & potestatibus, ut obtemperent in omni opere bono, & 1
sint parati in eo, Et non despiciant, neque contendant: misericordes estote, mites 2
estote cum omnibus hominibus.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ Α'. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis,
3 Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις,
& voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes alii alios.
καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοὶ, μισοῦντες ἀλλήλους.
Cùm autem benignitas & humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei, Non ex
4 Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, Οὐκ ἐξ
5 operibus quæ in justitia, quæ fecimus nos, sed secundùm suam misericordiâ ser-
ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ἃ(δ)ὲν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ (ε)τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσω-
vavit nos, per lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritûs sancti, Quem
6 σεν ἡμᾶς, διὰ(ζ)λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος ἁγίου, Οὗ
effudit in nos abundè, per Jesum Christum Salvatorem nostrum: Ut justificati
7 ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν· Ἵνα δικαιωθέντες
ipsius gratiâ, hæredes simus secundùm spem vitæ æternæ. Fidelis ser-
8 τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι (η)γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λό-
mo: & de his volo te confirmare, ut curent pulchris operibus præstare
γος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι
credentes Deo. Hæc sunt pulchra & utilia hominibus. Stultas
9 οἱ πεπιστευκότες (θ)τῷ Θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Μωρὰς
autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legales cohibe: sunt enim
δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔριδες, καὶ μάχας νομικὰς παραιτοῦ· εἰσὶ γὰρ
inutiles, & vanæ. Hæreticum hominem post unam & secundam admonitionem devita:
10 ἀνωφελεῖς, καὶ μάταιοι. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ·
Sciens quia subversus est hujusmodi, & peccat existens sponte condemnatus. Cùm
11 Εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος. Ὅταν
misero Artemam ad te, aut Tychicum, festina venire ad me in Nicopolim:
12 πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε, ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν·
ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum, & Apollo solicitè præ-
ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν, καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρό-
13 mitte, ut nihil illis desit. Discant autem & nostri pulchris operibus
πεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων
14 præstare ad necessarios usus, ut non sint infructuosi. Salutant te qui cum me
προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ
15 omnes. Saluta amantes nos in fide. Gratia cum omnibus vobis. Amen.
πάντες. (κ)Ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων (λ)ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Titum Cretensium Ecclesiæ primum Episcopum ordinatum, scripta est
(†) Πρὸς Τίτον τὸν Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη
à Nicopoli Macedoniæ.
ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

ἐν στίχοις ζ'.

MS. A. (δ) ἃ (ε) τὸ αὐτοῦ ἔλεος (ζ) διὰ λουτροῦ (η)γενηθῶμεν (θ)Θεῷ. ταῦτά ἐστιν καλὰ (ι) ἐξέστραπται· (κ) ἀσπάσωνται (λ)ὑμῶν. (†) Πρὸς Τίτον. ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως.

Versio *SIRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

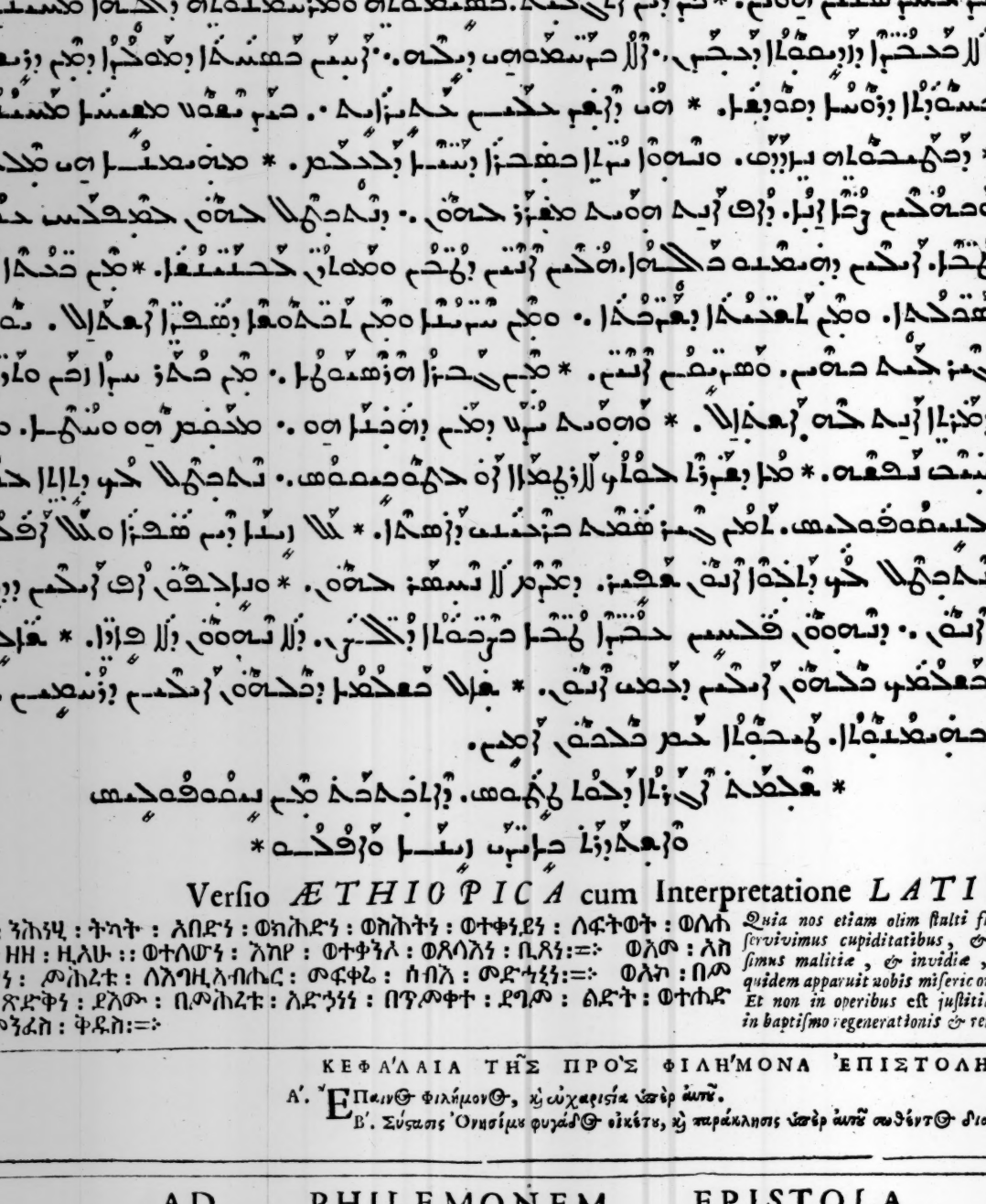

Nos etenim quondam eramus rationis ex-3
pertes, refractarii, & errantes, obnoxiíque
variis desideriis, & in malitia & invidia
versabamur, & exosi eramus, atque alius
4 alium odio prosequebamur. Quum autem
patefacta est benignitas & misericordia Dei
Servatoris nostri: Non ex operibus justitiæ
5 quæ fecimus, sed commiseratione suâ, ser-
vavit nos per lavacrum generationis quæ
facta est denuò cum renovatione Spiritûs
Sanctitatis; Quem effudit in nos abundè
6 per Jesum Christum Servatorem nostrum.
Ut per gratiam ejus justificemur, & simus
7 hæredes Juxta spem vitæ æternæ. Fidelis ille
8 sermo. De his itaque velim ut confirmes eos,
ut illis curæ sit bona opera exequi qui cre-
diderunt in Deum. Hæc sunt bona & utilia
9 hominibus. Cæterùm à stultis quæstionibus,
& fabulis genealogiarum, & à contention-
bus & digladiationibus Scribarum recede:
nulla siquidem inest in eis utilitas, sed vanæ
sunt. Ab homine hæretico postquam semel
10 & iterum eum admonueris, recede: Sci-
11 ásque ejusmodi hominem perversum esse, &
sceleratum, quippe reum peragit seipsum.
Quum misero ad te Artemam aut Tychi-
12 cum, sit tibi curæ ad me venire Nicopo-
lim; statui enim in mente mea illic hyber-
nare. De Zina autem legisperito & Apollo,
13 da operam eos probè deducere, ne quid
illis desit. Discántque & illi qui nostri sunt,
14 operari bona opera in negotiis necessariis,
ut non sint infrugiferi: Postulant pacem
15 tuam illi omnes qui mecum sunt. Postula
16 pacem eorum omnium qui nos diligunt in
fide. Gratia cum omnibus vobis. Amen,

Epistolæ ad Titum ex Nicopoli scriptæ, missæ verò per manus Zinæ & Apollo,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 እስመ : ንሕነኒ : ትካት : ለበድነ : ወጽሕድነ : ወሕሊትነ : ወተቀንይነ : ለፍትወት : ወለሕ
4 ዊ ዝ : ዘዘ : ዚለሁ :: ወተለውነ : እስየ : ወተቃንለ : ወጸላእነ : ቢጸነ :=: ወእመ : እስ
5 ተርአየነ : መሐረቱ : ለእግዚእነ ክርስቶስ : መፍቀሬ : ሰብእ : መድኀኒነ :=: ወእኳ : በመ
ግበረ : ጽድቅነ : ደእሙ : ቢመሐረቱ : እድኀነነ : በጥምቀተ : ደግም : ልድት : ወተሐድ
ሶ : በመንፈስ : ቅዱስ :=:

Quia nos etiam olim stulti fuimus, & rebelles fuimus, & erravimus, & 3
servivimus cupiditatibus, & voluptatibus singulis & propriis, & adhæ-
simus malitiæ, & invidiæ, & odio prosequuti sumus fratres nostros. E- 4
quidem apparuit nobis misericordia Dei, erga homines amor Servatoris nostri.
Et non in operibus est justitia nostra, sed in misericordia sua servavit nos, 5
in baptismo regenerationis & renovationis in Spiritu sancto,

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Ἔπαινος Φιλήμονος, καὶ εὐχαριστία ὑπὲρ αὐτοῦ.
Β'. Σύστασις Ὀνησίμου φυγάδος οἰκέτου, καὶ παράκλησις ὑπὲρ αὐτοῦ σωθέντος διὰ πίστεως.

AD PHILEMONEM EPISTOLA PAULI.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ.

CAP. UNICUM. ΚΕΦ. α'.

1 Paulus vinctus Christi Jesu, & Timotheus frater, Philemoni dilecto,
Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ,
& cooperanti nostro: Et Appiæ dilectæ, & Archippo commilitoni nostro,
2 καὶ συνεργῷ ἡμῶν. Καὶ Ἀπφίᾳ (α)τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν,
& illi quæ apud domum tuam Ecclesiæ:
καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ·
3 nostro, & Domino Jesu Christo.
ἡμῶν, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ.
Gratia vobis, & pax à Deo patre
Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς 3

MS A. (†) ···ς Φιλήμονα. MS. A. (α) τῇ ἀδελφῇ, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

EPISTOLA
AD PHILEMONEM.

CAPUT I.

Quotidié. 1.

1 Paulus vinctus Jesu Christi, & Timotheus
frater, Philemoni dilecto cooperatori nostro:
2 Et Appiæ dilectæ nostræ, & Archippo com-
militoni nostro, & ecclesiæ quæ in domo tua
3 est; Gratia vobiscum, & pax à Deo patre
nostro, & à Domino nostro Jesu Christo.

Versio VULGATA LATINA.

3 Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis
4 & voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes invicem.
5 Cùm autem benignitas & humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei; Non ex ope-
6 ribus justitiæ, quæ fecimus nos, sed secundùm suam misericordiam salvos nos fecit,
7 per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritûs sancti, Quem effudit in nos ab-
8 undè per Jesum Christum Salvatorem nostrum: Ut justificati gratiâ ipsius, hæredes
9 simus secundùm spem vitæ æternæ. Fidelis sermo est: & de his volo te confirmare:
ut curent bonis operibus præesse qui credunt Deo. Hæc sunt bona & utilia homini-
bus. Stultas autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis de- 9
vita: sunt enim inutiles, & vanæ. Hæreticum hominem, post unam & secundam cor- 10
reptionem devita: Sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cùm sit 11
proprio judicio condemnatus. Cùm misero ad te Artemam, aut Tychicum, festina 12
ad me venire Nicopolim: ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum, & Apollo 13
solicitè præmitte, ut nihil illis desit. Discant autem & nostri bonis operibus præ- 14
esse ad usus necessarios, ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes: 15
saluta eos, qui nos amant in fide. Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * لأننا قد كنا نحن فيما سلف * بلا أفهام غير مذعنين * ضالين * ولشهوات ولذات متنوعة
حادمين * مصرفين برديلة وحسد * مبغوضين * باغضين بعضنا بعضا * * آبندي *
4 5 * فلما ظهرت نعمة الله الاله خلصنا وبعطفه * لا من قبل الأعمال التي في العدل التي
عملناها نحن * بل بما يخص برحمته خلصنا بحميم اعادة الولادة * وتجديد الروح القدس *
6 7 * الذي سكبه علينا بسعة بيسوع المسيح مخلصنا * حتى اذ تزكينا بنعمته ذلك نصير
وارثون ما يخص بتأميل الحياة الأبدية * تم * قراءة الأحد قبل سادس عشريوم من تموز *
8 * صادق القول واريدك ان تثبت في هذه الأشياء * ان يكون الذين قد آمنوا بالله
9 يعلمون الاهتمام بالأعمال الحسنة * فهذه هي الأعمال الصالحة ونافعة للناس * والاستبحاثات
المايعة * وحساب النسب * والمماحكات * والمساجرات السرعية اعتنق منها * فانها غير نافعة وباطلة *
10 11 * الرجل الارايسي بعد عطة اولة وثانية * أسعف منه * عالما ان مثل هذا قد تعوج *
ويخطي ويكون دايان نفسه بذاته * تم * واذا ارسلت اليك ارتاماس او تيسكوس
12 فبادر ان تجي الي نيكوبوليس * فقد ابرت ان اسبي هناك * ربيان الوكيل *
13 وابولاس جهزهما سريعا ليلا يعوزهما شي * ولتعلم اصحابنا ان يتابنوا الأعمال الصالحة
14 في الحوايج الضرورية * لئلا يكونوا غير مثمرين * يسلم عليك الذي معي كلهم *
15 قبل الذين يحبونا بأمانة * النعمة معكم كلكم آمين *

* تحرت الرسالة * * وكتبت من نيكوبوليس *

* والسبح لرب المجد دايما أبدا آمين *

Nos enim eramus antehac dementes, non 3
obtemperantes, errantes, & variis cupi-
ditatibus atq; voluptatibus servientes, in
abominatione & invidia versantes, odio-
si, alii alios odio persequentes. Incipe. 4
At postquam apparuit gratia & clemen-
tia Dei, Dei inquam servatoris nostri: 5
Non respectu operum in justitia existen-
tium, quæ fecerimus nos, sed prout com-
petit misericordiæ suæ salvavit nos per
lavacrum iteratæ generationis, & inno- 6
vationem Spiritus sancti, Quem effudit
in nos abundè per Jesum Christum ser-
vatorem nostrum: ut justificati per 7
gratiam illius, hæredes efficeremur eo-
rum quæ conveniunt expectationi vitæ
æternæ. Finis.

Lectio Dominicæ quæ præcedit decimum sextum diem Julii.

Verus est sermo, teque volo firmum esse 8
in his rebus, ut qui in Deum credide-
runt, solicitè studeant bonis operibus:
hæc autem sunt opera bona & utilia
hominibus. Quæstiones verò stolidas, & 9
supputationem stirpium, & contentiones,
& disputationes legales devita: sunt
enim inutiles & vanæ. Hominem hære- 10
ticum post primam & secundam admoni-
tionem, devita: Sciens quòd hujus- 11
modi jam sit obliquatus, & peccet,
sitq; ipsemet judex suiipsius. Finis.
Quum autem misero ad te Arteman aut 12
Tychicum, propera venire ad me Nico-
polim: illic enim hyemare decrevi.
Zenam curatorem & Apollo citò dedu- 13
cito, nequid illis desit. Noverint autem 14
nostri firmiter bonis operibus hærere in
usibus necessariis, ut non sint absque
fructibus. Salutant te qui mecum sunt 15
omnes. Osculare eos qui diligunt nos
in fide. Gratia cum vobis omnibus,
Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ex Nicopoli.

Laus Deo gloriæ æterna & incessabilis, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ዘአፈጠ : ላዕሌነ : በላዕሉ : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : መድኀኒነ :=፨ ከመ፡ ንጽደቅ : በጸ
7 ጋሁ : ወንረስ : ተስፋ : ሕይወት : ዘለዓለም ::=፨ እውን : ነገሩ : ወበእንተዝኒ : እፈቅድ፡
8 ትጸንዖ : ከመ፡ የሐልዩ : ምግባረ : ሠናይ : እለ : ተለምኑ : በእግዚአብሔር : ዝንቱኬ፡
9 ሠናይ : ዘሊይበቍዖ : ለሰብእ ::=ፁ ነገረ : እበድ : ዘይፈጥሩ : ወጋእዘ : ተገሐሥ : እስ
10 ሞ : ኀትቱ : ውእቱ : ወኢይበቍዖ ::=ፁ ለመስተጋሕድ : ብእሲ : እመካመ፡ መዕረ : ወካ
11 ዕበ : ገሠጾ : ወለበየ : ሓድጎ ::=ፁ ወለእመሮ : ከመ : ዐለዊ : ውእቱ : ዘከማሁ : ወይስ
12 ሕት : ወይገጊ ::=ፁ ወእመከመ : ፈነውኩዎ : ለአርጤማኝ : ኀቤከ : ለው : ጢኪቆስ : ፍ
13 ጡነ ::ነዐ : ኀቤየ : ኔቆጶል : እስመ : ለጥባዕኩ : እኅረመ : ህየ::=ፁ ፀ ዜና : ጸሐፈ :
14 ሀገር : ወለጳሉስ : ፍጡነ : ፈንዎሙ : ለ፤ይፀነሱ::=ፁ ወእልክቱሂ : ይትመሀሩ : ሠናየ :
መ፡ባረ : በዘ : ይቍሙ : ውስተ : ዘይትፈቀድ : ግብር : ከመ : ሊይሳኮሉ : ፍረ ::=ፁ
15 ኢመኑከ : ኵሎሙ : እለ : መስሌየ ለመሓ : ኵሎ : ዘያፈቅረነ : በሃይማኖት ::=ፁ
ለሰብአ : ቲቶ ::=ፁ

Quem effudit in nos pro altitudine ejus per Jesum Christum Servatorem nostrum: 6
ut justificemur in gratia ipsius, & hæredes efficiamur spei vitæ æternæ. Fidus est 7
sermo ejus: & propterea volo ut confirmes eos: ut cogitent opus bonum qui credide- 8
runt in Deo: hoc igitur bonum est quod non prodest homini. Stultiloquium poëtarum, 9
& contentionem remove; quia inane est, & non prodest. Hæreticum hominem, 10
si semel & iterùm corripuisti, & noluit, dimitte eum: Et scio quòd perversus 11
est, qui ejusmodi est, & seducit & errare facit. Et quum misero Arteman ad 12
te, aut Tychicum, subitò veni ad me Nicopolin: quia decrevi hybernare ibi.
Zenam scribam civitatis, & Apollo citò mitte ne desiituti sint. Et illi etiam 13
discant bona opera, quibus præsient in eo quod facto opus erit, ut non sint 14
fructu. Salutârunt te omnes qui mecum sunt: saluta unumquemque qui diligit 15
nos in fide.

Ad virum Titum.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* PHILEMONEM.

Versio VULGATA LATINA.

1 PAulus vinctus Christi Jesu, & Timotheus frater; Philemoni dilecto, &
2 adjutori nostro, Et Appiæ sorori charissimæ, & Archippo commilito-
ni nostro, & Ecclesiæ, quæ in domo tua est. Gratia vobis & pax à Deo 3
Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الي فيلمون * وهي في عدد الرسايل تالته عسر *

* الفصل الاول * * من بولص أسير يسوع المسيح * ومن تيموثاوس الأخ * الي
1 فيلمون حبيبنا ومواربنا * والي ابفيا الحبيبة * وارسيبوس المجيد معنا * والبيعة التي في منزلك *
2
3 * نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا والرب يسوع المسيح *

Epistola Divi PAULI ad *PHILEMONEM*: Estque in numero Epistolarum tertiadecima.

CAPUT PRIMUM.

A Paulo vincto Jesu Christi, & à 1
Timotheo fratre, ad Philemonem
dilectum nostrum & onus portantem no-
biscum, Et ad Appiam dilectam, & 2
Archippum commilitonem nostrum, &
Ecclesiam quæ domi tuæ est. Gratia vo- 3
bis & pax à Deo Patre nostro, & Do-
mino Jesu Christo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

=:=፨=:=፨=:=፨

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Gratias ago Deo meo, ſemper memoriam tui faciens in orationibus meis:
4 Εὐχαριςῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνείαν Ϛου ποιούμενος ἐπὶ τ προσευχῶν μου· Α'
Audiens tuam charitatem & fidem, quam habes ad Dominum Jeſum, & in
5 Ἀκούων Ϛου τ ἀγάπην καὶ τ πίςιν, ἣν ἔχεις (β) πρὸς τ Κύριον Ἰησοῦν, καὶ εἰς
omnes Sanctos: Ut communicatio fidei tuæ efficax fiat in
6 πάντας τοὺς ἁγίους· ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίςεώς Ϛου ἐνεργὴς γένηται ἐν
agnitione omnis operis boni in vobis in Chriſtum Jeſum. Gaudium enim
7 ἐπιγνώσει παντὸς ἔργου (γ) ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριςὸν Ἰησοῦν. Χάριν γὰρ
habemus multum, & conſolationem in charitate tua, quia viſcera Sanctorum
ἔχομεν πολλὴν, καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ Ϛῃ, ὅτι τὰ σπλάγχνα τ ἁγίων
requieverunt per te, frater. Ideò multam in Chriſto libertatem habens imperare
8 ἀναπέπαυ) διὰ Ϛοῦ, ἀδελφέ. Διὸ πολλὴν ἐν Χριςῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν
tibi decens, Propter charitatem magis obſecro, talis exiſtens, ut
9 Ϛοι τὸ ἀνῆκον, Διὰ τ (δ) ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν, ὡς
Paulus ſenex, nunc autem & vinctus Jeſu Chriſti: Obſecro te
10 Παῦλος πρεσβύτης, (ε) νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος (ζ) Ἰησοῦ Χριςοῦ· Παρακαλῶ σε Β'
pro meo filio, quem genui in vinculis meis, Oneſimum: Illum aliquando
11 περὶ τ ἐμοῦ τέκνου, ὃν (η) ἐγέννησα ἐν τοῖς (θ) δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον· Τὸν ποτέ
tibi inutilem, nunc autem tibi & mihi utilem, Quem remiſi. Tu autem illum,
12 Ϛοι ἄχρηςον, νυνὶ δέ Ϛοι καὶ ἐμοὶ εὔχρηςον, Ὃν (ι) ἀνέπεμψα. σὺ δὲ αὐτὸν,
(id eſt, mea viſcera,) ſuſcipe: Quem ego volueram apud meipſum detinere,
13 (τοῦτ' ἔςι, τὰ ἐμὰ σπλάγχνα,) προσλαβοῦ· Ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν,
ut pro te miniſtraret mihi in vinculis Evangelii: Sine autem tua
14 ἵνα ὑπὲρ Ϛοῦ (κ) διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ Εὐαγγελίου· Χωρὶς δὲ τ σῆς
ſententia nihil volui facere, ut ne velut ſecundùm neceſſitatem bonum tuum eſſet,
γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατ' ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν Ϛου ᾖ,
ſed ſecundùm ſpontaneum. Forſitan enim propter hoc diſceſſit ad horam, ut æternùm
ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον 15
illum reciperes: Non jam ut ſervum, ſed ſupra quàm ſervum, fratrem dilectum,
αὐτὸν ἀπέχῃς· Οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητὸν, 16
maximè mihi, quantò autem magis tibi, & in carne, & in Domino? Si ergò me
μάλιςα ἐμοὶ, πόσῳ δὲ μᾶλλόν Ϛοι, καὶ ἐν σαρκὶ, καὶ ἐν Κυρίῳ; Εἰ οὖν (λ) ἐμὲ 17
habes communicantem, ſuſcipe illum ſicut me. Si autem aliquid nocuit tibi, aut
ἔχεις κοινωνὸν, πρόσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ 18
debet, hoc mihi imputa. Ego Paulus ſcripſi meâ manu; Ego dependam:
ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ (μ) ἐλλόγει. Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, Ἐγὼ ἀποτίσω· 19
ut non dicam tibi, quòd & teipſum mihi addebes. Ita, frater: Ego te
ἵνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σαυτόν μοι προσοφείλεις. Ναὶ, ἀδελφέ· ἐγώ Ϛου 20
fruar in Domino: refice mea viſcera in Domino. Confiſus
ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν (ν) Κυρίῳ. Πεποιθὼς 21
auſcultationi tuæ ſcripſi tibi, ſciens quoniam & ſuper quod dico, facies.
τῇ ὑπακοῇ Ϛου ἔγραψά Ϛοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ (ξ) ὃ λέγω, ποιήσεις.
Simul autem & para mihi hoſpitium: ſpero enim quòd per orationes veſtras
Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τ προσευχῶν ὑμῶν 22
donabor vobis. Salutant te Epaphras (concaptivus meus in
χαρισθήσομαι ὑμῖν. (ο) Ἀσπάζονταί σε Ἐπαφρᾶς (ὁ σύναιχμάλωτός μου ἐν 23
Chriſto Jeſu,) Marcus, Ariſtarchus, Demas, Lucas, cooperantes mei. Gratia
Χριςῷ Ἰησοῦ,) Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. Ἡ χάρις 24
Domini noſtri Jeſu Chriſti cum ſpiritu veſtro. Amen. 25
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος (π) ὑμῶν. ἀμήν.
Ad Philemonem ſcripta eſt, à Roma per Oneſimum ſervum.
(†) Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου. Ἐν σίχοις λζ'.

MS.A. (β) εἰς τ (γ) ἀγαθοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριςόν. Χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔχομεν, καὶ παράκλησιν (δ)* ἀνάγκλω (ε) νῦν(ζ) Χριςοῦ Ἰησοῦ· (η) ἐγὼ ἐγέννησα (θ) δεσμοῖς, Ὀνήσιμον· (ι) ἀνέπεμψά Ϛοι αὐτὸν, (τοῦτ' ἔςιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα·) Ὃν ἐγὼ (κ) μοι διακονῇ ἐν (λ) με (μ)* ἑλλόγα. (ν) Χριςῷ. (ξ) ἃ λέγω, (ο) Ἀσπάζε) (π) ὑμῶν.
(†) Subſcriptio abſcinditur.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Gratias ago Deo meo ſemper, & memor 4
ſum tui in precationibus meis, Jam ex 5
quo audivi fidem tuam, & dilectionem
quam habes erga Dominum noſtrum Jeſum,
omnéſque Sanctos: Ut fiat communicatio 6
fidei tuæ frugifera operibus & agnitione
omnium bonorum quæ habetis in Jeſu Chri-
ſto. Gaudium ſanè magnum habuimus & 7
conſolationem, quòd per charitatem tuam
refocillata ſint viſcera Sanctorum. Qua- 8
propter fiduciam multam habeo in Chriſto,
injungendi tibi ea quæ juſta ſunt. Sed pro- 9
per charitatem efflagitando efflagito à te ego
Paulus qui ſum ſenex, ut ſcis; nunc autem &
vinctus Jeſu Chriſti: Rogo te pro illo fi- 10
lio meo, quem genui in vinculis meis, One-
ſimo; Qui aliquando nulli tibi fuit uſui, 11
nunc autem & tibi & mihi valdè utilis;
& quem remiſi ad te. Tu autem ſicut natum 12
meum, ita eum excipe. Volebam enim 13
eum apud me retinere, ut miniſtraret mihi
pro te in meis Evangelii vinculis. Sed 14
præter conſilium tuum nihil volui facere,
ne velut ex neceſſitate beneficium tuum eſ-
ſet, ſed ex voluntate tua. Fortaſſis autem 15
ideò ſeceſſit ad horam, ut perpetuò eum
retineas. Non ampliùs ut ſervum, ſed pluſ- 16
quam ſervum, fratrem dilectum meum,
quantò magis & tuum quum in carne, tum
in Domino noſtro? Si ergò habes me con- 17
ſortem, eum ſuſcipe perindè ac me. Quòd 18
ſi aliquo damno te affecit, aut quid debet,
hoc mihi imputa. Ego Paulus ſcripſi meâ 19
manu, ego repenſurus ſum: ut ne dicam
tibi, quòd etiam teipſum mihi debeas.
Etiam frater mi, ego refocillabor per te 20
in Domino noſtro: refocilla viſcera mea
in Chriſto. Quoniam confido te mihi di- 21
cto audientem fore, ſcripſi tibi, & ſcio
ultrà quàm dico, te facturum. Simul au- 22
tem & præpara mihi hoſpitium. Spero
enim precationibus veſtris me donatum iri
vobis. Poſtulat pacem tuam Epaphras, 23
qui mecum captivus eſt in Jeſu Chriſto:
Et Marcus, & Ariſtarchus, & Demas, & 24
Lucas adjutores mei. Gratia Domini noſtri
Jeſu Chriſti ſit cum ſpiritu veſtro, fratres 25
mei. Amen.

Epiſtolæ ad Philemonem è Roma ſcriptæ, miſſæ autem per manus Oneſimi,
FINIS.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ዕ: ለእኵቶ፡ ለእምሳኪየ፡ ዘልፈ፡ ወእዘክረከ፡ በጸሎትየ፡=፡ሰሚዕየ፡ ሃይማኖትከ፡ ወፍ
5 ቅረ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወዘኵሎሙ፡ ቅዱሰን፡=፡ ከመ፡ ጽኑዐ፡ ይኩን፡
6 ሱታፌ፡ ሃይማኖትከ፡ ተለለምሮ፡ ለኵሉ፡ ሠናይ፡ በክርስቶስ፡=፡ ወተፈሣሕኩ፡ ወተ
7 ሐሢይኩ፡ በእንተ፡ ተፋቅሮትከ፡ እስመ፡ ለዕረፉት፡ ነፍሶሙ፡ ለቅዱሰን፡ በኀቤከ፡እኁ
8 የ፡=፡ ፰ ወተአሚንየ፡ በክርስቶስ፡=፡ ፈድፋደ፡ በተፋቅሮ፡ ለእተበቍዖከ፡ ዲዮ፡ እ
9 ከመ፡ ልሣቅ፡ ወእቱ፡ ከመ፡ ጸወሎስ፡ ወይእዜሰ፡ ሙቁሑ፡ ለክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡=፡

Gratias ago Deo meo, ſemper & memor ſum tui in precibus meis, Audiens fi- 4
dem tuam, & charitatem Domini noſtri Jeſu Chriſti, & omnium Sanctorum: 5
ut efficax fiat communicatio fidei veſtræ, cognitione omnis boni in Chriſto. Et ga- 6
viſus ſum, & exultavi ſuper dilectione tua: quia refrigeravit animas Sanctorum 7
apud te, frater mi. Et fiduciam habens in Chriſto: Potiùs per charitatem 8
obſecro te tamen, quia ſenex eſt ut Paulus, & nunc vinctus Chriſti Jeſu: 9

Versio VULGATA LATINA.

4 Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis,
5 Audiens charitatem tuam, & fidem, quam habes in Domino Jesu, & in omnes
6 Sanctos: Ut communicatio fidei tuæ evidens fiat, in agnitione omnis operis bo-
7 ni, quod est in vobis in Christo Jesu. Gaudium enim magnum habui, & consola-
tionem in charitate tua: quia viscera Sanctorum requieverunt per te, frater.
8 Propter quod multam fiduciam habens in Christo Jesu imperandi tibi quod ad
9 rem pertinet: Propter charitatem magis obsecro, cùm sis talis, ut Paulus se-
10 nex, nunc autem & vinctus Jesu Christi: Obsecro te pro meo filio, quem ge-
11 nui in vinculis, Onesimo, Qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem & mi-
12 hi & tibi utilis, Quem remisi tibi. Tu autem illum, ut mea viscera, suscipe:
13 Quem ego volueram mecum detinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis
14 Evangelii: Sine consilio autem tuo nihil volui facere, uti ne velut ex neces-
sitate bonum tuum esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideò discessit ad ho- 15
ram à te, ut æternùm illum reciperes: Jam non ut servum, sed pro servo 16
charissimum fratrem; maximè mihi; quantò autem magis tibi, & in carne, 17
& in Domino? Si ergò habes me socium, suscipe illum sicut me: 18
Si autem aliquid nocuit tibi, aut debet; hoc mihi imputa. Ego Paulus scri- 19
psi meâ manu; Ego reddam, ut non dicam tibi, quòd & teipsum mihi debes: 20
Ita frater. Ego te fruar in Domino: Refice viscera mea in Domino. 21
Confidens in obedientia tua scripsi tibi: sciens quoniam & super id, quod di- 22
co, facies. Simul autem & para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras 23
donari me vobis. Salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo Jesu, 24
Marcus, Aristarchus, Demas, & Lucas, adjutores mei. Gratia Domini nostri 25
Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * أَشْكُرُ لإِلٰهِي دَائِمًا مُكَرِّرًا ذِكْرَكَ فِي صَلَوَاتِي * إِذْ قَدْ سَمِعْتُ بِالْمَحَبَّةِ وَالأَمَانَةِ الَّتِي لَكَ
5 بِالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَبِجَمَاعَةِ الْقِدِّيسِينَ * لِتَصِيرَ شَرِكَةُ أَمَانَتِكَ فَاعِلَةً بِمَعْرِفَةِ كَافَّةِ
6 الصَّلاَحِ * الَّذِي عَمِلْتَهُ بِنَا لَدَى يَسُوعَ الْمَسِيحِ * لأَنَّ قَدِ اسْتَمْلَكْنَا ابْتِهَاجًا جَزِيلاً وَعَزَاءً نَفْسًا
7 بِمَحَبَّتِكَ * لأَنَّ حَشَا الْقِدِّيسِينَ قَدْ تَنَيَّحَتْ بِكَ أَيُّهَا الأَخُ * فَلِهٰذَا إِذْ لِي بِالْمَسِيحِ دَالَّةٌ أَنْ آمُرَكَ
8 بِالْوَاجِبِ مِنْ أَجْلِ الْمَحَبَّةِ * فَالأَوْلَى بِي أَنْ أَسْأَلَكَ إِذْ كُنْتُ لِمِثْلِ هٰذَا أَهْلاً * بِمَا أَنِّي بُولُصُ
9 الشَّيْخُ * وَالآنَ أَنَا أَسِيرُ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * أَسْأَلُكَ مِنْ أَجْلِ أُونِيسِيمُوسَ وَلَدِي الَّذِي وَلَدْتُهُ فِي
10 أَوَانِ قُيُودِي * الَّذِي كَانَ أَوَّلاً غَيْرَ نَافِعٍ لَكَ * وَهُوَ الآنَ أَفْضَلُ نَافِعٌ لَكَ وَلِي * وَقَدْ
11 أَرْسَلْتُهُ * فَاقْبَلْهُ أَنْتَ الآنَ إِذْ هُوَ حَشَايَ * وَقَدْ كُنْتُ أُرِيدُ أَنْ أُمْسِكَهُ عِنْدِي
12 لِيَخْدُمَنِي بَدِيلاً مِنْكَ فِي قُيُودِ الْبِشَارَةِ * فَلَمْ أُرِدْ أَنْ أَفْعَلَ شَيْئًا بِغَيْرِ رَأْيِكَ لِئَلاَّ يَكُونَ
13 خَيْرُكَ بِالْرَّامِ وَصَلاَحُكَ بِكَرَاهِيَةٍ بَلْ بِاخْتِيَارٍ * وَلَعَلَّهُ فَارَقَكَ مَدَى سَاعَةٍ * لِهٰذَا
14 لِتَسْتَوْفِيَهُ مُؤَبَّدًا * وَالَى الدَّهْرِ تَتَّخِذَهُ * لاَ كَعَبْدٍ أَيْضًا * بَلْ أَرْفَعَ مَنْزِلَةً مِنْ عَبْدٍ *
15 أَخًا حَبِيبًا لِي أَنَا خَاصَّةً * فَكَمْ أَوْلَى بِهِ أَنْ يَكُونَ لَكَ أَخًا بِالْبَشَرِ وَبِالرَّبِّ * فَإِنْ
16 كُنْتَ أَنَا شَرِيكًا لَكَ فَاقْبَلْهُ مِثْلِي * وَإِنْ كَانَ قَدْ ظَلَمَكَ شَيْئًا أَوْ يَجِبُ لَكَ عَلَيْهِ
17 شَيْءٌ فَاحْسِبْهُ عَلَيَّ * أَنَا بُولُصُ كَتَبْتُ بِيَدِي أَنَا أُقَضِّيكَ عَنْهُ * حَتَّى لاَ أَقُولَ أَنْتَ نَفْسُكَ
18 عَرِيمٌ لِي * نَعَمْ يَا أَخِي أَنَا نَفْعُنُكَ بِالرَّبِّ نَيِّحْ حَشَايَ بِمَحَبَّةِ الرَّبِّ * فَإِنِّي وَاثِقًا بِطَاعَتِكَ *
19 كَتَبْتُ إِلَيْكَ عَالِمًا أَنَّكَ سَتَعْمَلُ فَوْقَ مَا أَقُولُ لَكَ * وَمَعَ هٰذَا سَوِّ لِي مُضَافًا * فَإِنِّي أُومِّلُ
20 أَنِّي بِصَلَوَاتِكُمْ سَأُوهَبُ لَكُمْ * يُسَلِّمُ عَلَيْكَ أَبَافْرَا الْمُسْتَأْسَرُ مَعِي مِنْ أَجْلِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ *
21 * وَمَرْقُسُ * أَرِسْطَرْخُوسُ * دِيمَاسُ * لُوقَاسُ مُسَاعِدِيَّ * نِعْمَةُ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ مَعَ رُوحِكُمْ آمِينَ *
22 * تَحْرِيرَ الرِّسَالَةِ وَلِلَّهِ الْمَنُّ *
* وَكُتِبَتْ مِنْ رُومِيَةَ عَلَى يَدِ أُونِيسِيمُوسَ مَمْلُوكِ فَيْلِيمُونَ *

Gratias ago Deo meo semper, repetens 4
memoriam tui in orationibus meis:
Quum audierim charitatem & fidem 5
quam habes erga Dominum Jesum
Christum & erga omnes sanctos: ut 6
communicatio fidei tuæ efficax fiat ad
agnitionem omnis beneficentiæ qua usus
es in nos coram Jesu Christo. Perfruiti 7
enim sumus voluptate multa & consola-
tione jucundissima ob charitatem tuam,
quòd viscera sanctorum requieverint per
te, ô frater. Quapropter licet habeam 8
in Christo libertatem imperandi tibi
quod debetur circa charitatem: Con- 9
venientius tamen est ut precer te (cùm
istiusmodi rei sim dignus, quippe sim
Paulus senex, & modò vinctus Jesu
Christi) Precer te inquam *pro One-* 10
simo filio meo quem genui tempore vin-
culorum meorum, Qui quondam erat 11
inutilis tibi, nunc verò tibi & mihi est
valde utilis. Quem jam remisi: at tu 12
mannmitte nunc eum, quum ipse sit vi-
scera mea. Et quidem volebam eum 13
apud me retinere, ut vice tui mihi
ministraret in vinculis Evangelii: At 14
nolui quicquam facere absque tua sen-
tentia, ne sit beneficium tuum ex neces-
sitate, & favor tuus cum stomacho, sed
spontaneus. Et forsitan à te discessit ho- 15
rulæ spatio, ad hoc ut eum in perpetuum
recuperares, & in æternum reciperes,:
Non jam ut servum, sed sublimiore 16
conditione quam servum, nempe fra-
trem dilectum, maximè mihi; quantò
igitur potius est ut sit tibi frater in
carne & in Domino? Quare si ego sum 17
tibi consors, accipe eum tanquam me.
Et si quid læsit te, aut aliquid tibi de- 18
bet, hoc mihi recenseto. Ego Paulus 19
scripsi mea manu, ego tibi solvam pro
ipso: ne dicam teipsum esse mihi debi-
torem. Etiam, O frater mi, ego profui 20
tibi in Domino, refocilla mea viscera
in charitate Domini. Quoniam certus 21
sum de obedientia tua, scribo tibi,
sciens te facturum amplius quàm quod
dico tibi. Ad hæc para mihi hospitium: 22
spero enim me per orationes vestras
vobis donandum. Salutat te Epaphra 23
concaptivus meus propter Jesum Chri-
stum, Et Marcus, Aristarchus, Demas, 24
Lucas adjutores mei. Gratia Do- 25
mini nostri Jesu Christi cum spiritu
vestro, Amen.

Absoluta est, favente Deo, epistola.

Scripta verò fuit Romæ per One-
simum servum Philemonis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ለእስተበቍዐክ : በእንተ : ወልድየ : ዘወለድኩ : በመዋቅሕትየ : ለኔሲሞን:=: ዘቀ
11 ደሙ : ሊይበቍዐክ : ወይእዜሰ : ለከሂ : ወሊተሂ : በቍዕ:=: ወፈነውኩው : ኀቤ
12 ከ : ተወከፎ:: እስመ : ዕረፍትየ : ውእቱ:=: ወፈቀድኩ : ለእብሮ : ኀቤየ : ከመ :
13 ይትላለከኒ : ህየንተኪ : በመዋቅሕተ : ወእንልዕ:=: ወሊፈቀድኩ : መንተኒ : እግበ
14 ር : ዘእእበለ : ታለመር : ከመ : ሊይኩን : በገብር : ሠናይትከ : ዳእሙ : በፈቃድ
15 ከ:=: ወዮጊ : በዐይነ : ገዝእቱ : ኀደጥ : ለሰዐትከ : ከመ : ይኩንከ : ሳዕሌከ : ለዮ:
16 እነከ : ከመ : ገብር : ከመ : እኁከ : ዘታፈቅር : ወፈድፋደ : በኀቤየ : ወይኄይስ :
17 በኀቤከ:: ወበሥጋሁኒ : ወበእግዚእነኒ:=: ወእመሰ : እኁየ : ለእተ : ተወሰፍ :
18 ከሣየ:=: ወእመሂቦ : ዘለበሰ : ለከ : ወእመሂ : ይፈድየከ : ሳዕሌየ : ረሲ:=:
19 ለነ : ጸውሎስ : ጸሐፍኩ : በእይየ : ለነ : እፈዲ : ከመ : ሊይበልከ : ተፈድየ
20 ኒ::=: እወ : እኁየ : ለነ : እፈዲ : በእግዚእነ : ለዕርፋ : ለነፍስየ : በክርስቶስ:=:
21 ተለሚእየ : በተለገዘዘትካ : ጸሐፍኩ : ለከ : ለለሚርየ : ከመ : ትገብር : ዘለዘገዘኩ
22 ከ::=: ለእተደሉ : ሊተ : እስመ : እትለመን : በጸሎትክሙ : ከመ : ይጸግወኒ :
23 ኪያክሙ::=: ለሥላከ : ዘተቄወወ : መስሌየ : በክርስቶስ : ሊየሱስ::=: ወማርቆ
24 ስ : ወለርስጥርኮስ : ወደማስ : ወሉቃስ : እለ : ነኅብር : ግብረ:=: ጸጋሁ : ለእግዚ
25 እነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : መስለ : መንፈስክሙ : ለሜን::=:

ለሰብለ : ፊልሞና::=:

Obsecro te inquam *pro filio meo quem genui in vinculis meis, Onesimo, Qui* 10
primò non utilis erat tibi, sed nunc tibi quidem & mihi etiam utilis est. 11
Et misi eum ad te: recipe eum, quia refectio mea est. Et volui collocare eum 12
apud me, ut ministraret mihi pro te in vinculis Evangelii. Et nolui quic- 13
quam facere nisi cognoscas illud, ut non sit per necessitatem beneficium tuum, 14
sed per voluntatem tuam. Et forsitan propter hoc dimisi cum *ad horam, ut* 15
sit tibi supra te. Non igitur ut servus: ut frater tuus quem diligis & ma- 16
ximè apud me, & potiùs apud te, & in carne ejus, & in Domino nostro. 17
Et si frater meus es, accipe eum tanquam me. Et si quid fecerit quo deli- 18
quit in te, & si debet tibi, mihi impone. Ego Paulus scripsi eum manu 19
mea; Ego rependam, ut non dicam tibi, Debes mihi. Etiam frater mi, repen- 20
dam in Domino nostro: refice animam meam in Christo. Confidens in obedientia 21
tua scripsi tibi, sciens quòd præstabis quod præcepi tibi. Para mihi, quia 22
confido in precibus vestris, quòd dabit mihi Deus vos. Salutavit te conca- 23
ptivus meus in Christo Jesu, Et Marcus, et Aristarchus, & Demas, & 24
Lucas qui cooperamur. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu ve- 25
stro, Amen.

Ad virum Philemonem.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α' Θεολογία Χριστῦ ἐν δόξῃ πατρὸς καὶ ἐξουσίᾳ τ πάντων, μ τ καθάρσιως τ ἐπὶ γῆς, ἀφ ἧς ἀνέβη εἰς τ ὑπεράνιον δόξαν.

Β' Ὅτι ἡ λειτουργικὴ ἡ δόξα Χριστῦ, ἀπὸ θεϊκὴ καὶ ποιητική· διὸ ἐκ τ παιδὸς τ παντ ἀϊῶν, ἐν ᾧ οἱ λειτουργοὶ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μελλούσης οἰκουμένης.

Γ' Ὅτι ἐσωρκώθη καὶ διάθεσιν καὶ συμπάθειαν καὶ οἰκειότητα τ πρὸς ἡμᾶς, ἐπὶ σωτηρίᾳ ἀνθρώπων τῇ ὀκ θανάτου, διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεως.

Δ' Ὅτι πιστευτέον Χριστῷ ὡς καὶ Μωϋσῆ ἐπίστευσαν, καθ' ὑπεροχὴν ὃ Θεῦ πρὸς ἄνθρωπον. ἐν ᾧ, ὅτι φοβητέον τ πάλαι τ ἔκπωσιν.

Ε' Περὶ τ καὶ παρουσίασα εἰς τὴν προσδοκωμένην κατάπαυσιν.

ς' Τὸ φοβερὸν τῆς κρίσεως παρὰ τῷ λόγῳ τῷ διὰ πάντων, καὶ τὸ χρηστὸν τῆς χάριτ τῆς ἱερατικῆς, παρὰ τῷ ὁμοιοπαθήσαντι ἡμῖν ἀνθρωπίνως.

Ζ' Ἐπιλύσεις ὡς ὅτι δεσμίοις ὑπαγωγῆς. ἐν ᾧ, προτροπὴ εἰς ἐπίδοσιν ὡς ὀκ ὄσης δευτέρας ἀρχῆς. ἐν ᾧ, παράκλησις ζῶν ἐπαίνῳ.

Η' Ὅτι βεβαία ἡ ἐπαγγελία τ Θεῦ, καὶ ταῦτα ζῶν ὅρκῳ.

Θ' Περὶ Μελχισεδὲκ τ εἰς Χριστὸν τύπου καὶ τ ὄνομα καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὴν ἱερωσύνην. ἐν ᾧ, ὅτι καὶ σὺ Ἀβραὰμ προεπιμήθη.

Ι' Ὅπ πέπαυ ἡ τ Ἀαρὼν ἱερωσύνη ἡ ἐπίγειτ ὄσα, ἴσται ἢ ἡ οὐράνι ἡ Χριστῦ, ἐξ ἑτέρου γένους, ἃ ζ σάρκα, ὑδὲ διὰ νόμου σαρκικοῦ.

ΙΑ' Ὑπεροχὴ τῆς δευτέρας διαθήκης παρὰ τ πρώτην, ἐν ἁγιασμῷ καὶ ἁγιασμῷ.

ΙΒ' Περὶ τ αἵματ τ Χριστῦ, ἐν ᾧ ἡ νέα διαθήκη· ὅτι τοῦτο ἀληθὲς καθάρσιον, ἃ τὰ ἐν αἵμασι ζώων τοῖς πολλάκις προσαγομένοις.

ΙΓ' Μαρτυρία περὶ τ μόνης καθάρσιως, καὶ προσαγωγῆς πρὸς τὸν Θεόν. ἐν ᾧ, προτροπὴ τῆς ἐν πίστει προόδου.

ΙΔ' Παρρησία παρουσῆς καὶ φόβου τῆς ἐγκλείσης κρίσεως.

ΙΕ' Περὶ τ καλὴν ἀρχὴν εἰς καλὸν τέλ προαγωγῆν.

Ις' Περὶ πίστεως τ καὶ τῶν παλαιῶν δοξασάντων.

ΙΖ' Περὶ ὑπομονῆς τῆς ἐν ἀκολουθήσει Χριστῦ.

ΙΗ' Περὶ σωφροσύνης ἕως καιρὸς κατορθώσεως, μὴ ἀποτύχωμεν αὐτῆς, ὡς Ἡσαῦ μὴ εὑρὼν τόπον μετανοίας.

ΙΘ' Ὅπ φοβερώτερα τῶν ἐπὶ Μωϋσέως τὰ μέλλοντα, καὶ πλείον ἄξια παρουσῆς τὰ νῦν.

Κ' Περὶ φιλαδελφίας καὶ φιλοξενίας. ἐν ᾧ, περὶ σωφροσύνης. περὶ αὐταρκείας. περὶ μιμήσεως πατέρων.

ΚΑ' Περὶ τ μὴ σωματικῶς ζῆν κατὰ νόμον, ἀλλὰ πνευματικῶς κατὰ Χριστὸν ἐν ἀρετῇ.

ΚΒ' Εὐχὴ πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῆς εἰς ἀρετὴν ἀγωγῆς καὶ οἰκονομίας.

AD HEBRÆOS EPISTOLA PAULI.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ. ΚΕΦ Α'. Β'.

CAP. I. α'.

1 ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, (α) Ἐπ' ἐσχάτων τ ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον
2 πάντων, δι' οὗ (βκ) καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν· Ὃς ὢν ἀπαύγασμα τ δόξης, καὶ χαρακτὴρ τ ὑποστάσεως αὐτ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τ δυνάμεως (γ) αὐτ, δι' ἑαυτ
3 καθαρισμὸν ποιησάμ τ ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς· Τοσούτ κρείττων γενόμ τ ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τ ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τ πρωτότοκον εἰς τ οἰκουμένην, λέγει, Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεῦ. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτ πυρὸς φλόγα.
8 Πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ θρόν σου, ὁ Θεός, εἰς τ αἰῶνα τ αἰῶν· (δ) ῥάβδ εὐθύτητος, ῥάβδος τ βασιλείας σου. Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας (ε) ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. Καὶ, Σὺ κατ' ἀρχὰς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τ χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται· Καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις (ζ) αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτός εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν.

Eiusdinis, virga regni tui. Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus oleum exultationis præ participibus tuis. Et Tu per principia, Domine, terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes ut vestimentum veterascent: Et velut amictum involves eos, & mutabuntur: tu autem ipse es, & anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando; Sede à dextris meis, quoadusque ponã inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Nonne omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium missi propter futuros hæreditare salutem.

CAP. II. β'.

Propter hoc oportet abundantiùs nos adhibere auditui, ne quando
1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως (α) ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μή ποτε παραρυῶμεν. (β) παραῤῥυῶμεν.

MS.A. (†) ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. Κεφ. α'. (α) Ἐπ' ἐσχάτου (β) καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· (γ) αὐτοῦ, καθαρισμὸν τ ἁμαρτιῶν ποιησάμ ἐκάθισεν (δ) καὶ ἡ ῥάβδ τ εὐθύτητος, ῥάβδος (ε) ἀδικίας· (ζ) αὐτούς, ὡς ἱμάτιον, καὶ ἀλλαγήσονται· Κεφ. β'. MS.A. (α) παρέχειν ἡμᾶς (β) παραρυῶμεν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA

AD HEBRÆOS,

CAPUT. I.

Vespere & matutinis Natalis Domini nostri. 1.

OMNIFARIAM, omnibusque modis locutus est Deus cum Patribus nostris per Prophetas quondam: His autem ultimis diebus istis locutus est nobiscum per Filium suum, quem constituit hæredem omnium, & per quem condidit secula. Qui quum sit radius 3 gloriæ, & imago substantiæ ejus, complectaturque omnia virtute Verbi sui: ille tamen per semetipsum fecit purgationem peccatorum, seditque in dextera majestatis in excelsis. Et tantò præstantior fuit Angelis, quan- 4 tò excellentius præ illis nomen acquisivit. Cui enim ex Angelis dixit unquam Deus, Filius meus ex tu, ego hodie genui te? Et rursum; Ego ero ei pro patre, & ille erit mihi pro filio. Rursum autem quum inducit primogenitum in mundum, ait; Eum adorent 6 omnes Angeli Dei. Porrò de Angelis sic 7 dicit; Qui fecit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignem urentem. De filio au- 8 tem ait; Thronus tuus, O Deus, in seculum seculorum: sceptrum protensum sceptrum regni tui. Dilexisti justitiam, & odio habui- 9 sti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo, lætitiæ præ consortibus tuis. Et 10 iterum; Tu à principio posuisti fundamenta terræ, & cœli sunt opus manuum tuarum, Ipsi præteribunt, tu autem stas, & omnes tan- 12 quam vestimenta veterascent; Et tanquam amictum involves eos: ipsi mutabuntur, tu autem idem es, & anni tui non deficient. Cuinam autem ex Angelis dixit unquam; Sede à dextera mea, usquedum posuero inimicos tuos scabellum sub pedibus tuis? Nonne omnes sunt spiritus administratorii, qui mittuntur in ministerium propter eos qui futuri sunt hæredes salutis?

CAP. II.

Quamobrem debemus magis attendere iis 1 quæ audivimus, ne cadamus.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* HEBRÆOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 Multifariàm, multísque modis olim Deus loquens patribus in prophetis: novís-
2 simè, Diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit hæredem universo-
3 rum, per quem fecit & secula. Qui cùm sit splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, portánsque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, se-
4 det ad dexteram majestatis in excelsis: Tantò melior angelis effectus, quantò dif-
5 ferentius præ illis nomen hæreditavit. Cui enim dixit aliquando angelorum; Filius meus es tu, ego hodiè genui te? Et rursum; Ego ero illi in patrem, & ipse
6 erit mihi in filium? Et cùm iterùm introducit primogenitum in orbem terræ, di-
7 cit; Et adorent eum omnes angeli Dei. Et ad angelos quidem dicit; Qui facit
8 angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis. Ad filium autem; Thro-
9 nus tuus, Deus, in seculum seculi: virga æquitatis, virga regni tui. Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo exultationis præ participibus tuis. Et; Tu in principio, Domine, terram fundâsti: & 10
opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi peribunt, tu autem permanebis, & omnes 11
ut vestimentum veterascent: Et velut amictum mutabis eos, & mutabuntur: 12
tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum 13
dixit aliquando; Sede à dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Nónne omnes sunt administratorii spiritus, in ministeri- 14
um missi propter eos, qui hæreditatem capient salutis?

CAP. II.

Propterea abundantiùs oportet observare nos eà quæ audivimus, ne fortè 1
pereffluamus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

Epistola Divi PAULI ad HEBRÆOS: Estque in numero Epistolarum quartadecima.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُولُسَ إِلَى ٱلْعِبْرَانِيِّينَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ ٱلرَّسَايِلِ رَابِعَةَ عَشَرَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

CAPUT PRIMUM.

* قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ ٱلْأَوَّلِ مِنَ ٱلصَّوْمِ * وَلَيْلَةِ عِيدِ ٱلْمِيلَادِ *

Lectio Sabbathi primi Quadragesimæ, & noctis diei festi Nativitatis.

1 2 * بِمَعْنَى كَثِيرِ ٱلْأَصْنَافِ وَبِحَالٍ مُتَلَوِّنِ ٱلْأَنْوَاعِ خَاطَبَ ٱللهُ ٱلْآبَاءَ بِٱلْأَنْبِيَا قَدِيمًا * وَفِي أَخِرِ
3 هٰذِهِ ٱلْأَيَّامِ كَلَّمَنَا بِٱبْنِهِ ٱلَّذِي جَعَلَهُ وَارِثَ ٱلْكُلِّ * ٱلَّذِي بِهِ خَلَقَ ٱلدُّهُورَ * ٱلَّذِي لَمْ
يَزَلْ سَعَاعَ مَجْدِهِ وَصُورَةَ قُنُومِهِ * وَحَامِلَ ٱلْكُلِّ بِفِعْلِ قُدْرَتِهِ * وَإِذْ صَنَعَ بِهِ تَطْهِيرَ خَطَايَانَا
4 أَجْلَسَهُ فِي يَمِينِ عِظَمِ ٱلْجَلَالَةِ فِي ٱلْأَعَالِي * صَايِرًا بِهٰذَا ٱلْمِقْدَارِ أَفْضَلَ مِنَ ٱلْمَلَايِكَةِ
5 قَدْرًا * بِقَدْرِمَا أَنَّهُ وَرِثَ ٱسْمًا أَفْضَلَ مِنْهُمْ * لِأَنَّ لِمَنْ مِنَ ٱلْمَلَايِكَةِ قَالَ مَتَى قَطُّ أَنْتَ ٱبْنِي
6 وَأَنَا ٱلْيَوْمَ وَلَدْتُكَ * وَأَيْضًا أَنَا أَكُونُ لَهُ أَبًا وَهُوَ يَكُونُ لِي ٱبْنًا * وَإِذَا أَدْخَلَ ٱلْبِكْرَ أَيْضًا إِلَى
7 ٱلْمَسْكُونَةِ يَقُولُ لِيَسْجُدْ لَهُ جَمِيعُ مَلَايِكَةِ ٱللهِ * وَيُوحِي ٱلْمَلَايِكَةَ فَيَقُولُ * ٱلصَّانِعُ مَلَايِكَتَهُ
8 أَرْوَاحًا وَخُدَّامَهُ لَهِيبَ نَارٍ * وَيَقُولُ لِلِٱبْنِ كُرْسِيُّكَ أَيُّهَا ٱلْإِلٰهُ إِلَى أَبَدِ ٱلدَّهْرِ * عَصَا مُلْكِكَ
9 عَصَا ٱلِٱسْتِقَامَةِ * أَحْبَبْتَ ٱلْعَدْلَ وَأَبْغَضْتَ ٱلظُّلْمَ * مِنْ أَجْلِ هٰذَا دَهَنَكَ ٱللهُ ٱلْإِلٰهُ بِزَيْتِ
ٱلِٱبْتِهَاجِ أَكْثَرَ مِنْ شُرَكَايِكَ * * ٱلْأَحَدُ ٱلثَّانِي مِنَ ٱلصَّوْمِ ٱلْمُقَدَّسِ *

Et, Tu O Domine in primordiis fundâsti terram, & cœli sunt opera manuum tuarum: Ipsi peribunt, tu autem permanens es: & omnes ut vestimentum veterascent: Et complicabis eos velut pallium, & mutabuntur: tu autem ejusdem conditionis es, & anni tui haudquaquam deficient. Huc usque. Cuinam, quæso, Angelorum dixit unquam, Sede à dexteris meis, quoad ponam inimicos tuos sub scabello pedum tuorum? Nonne omnes sunt spiritus ministratores, ad ministerium missi propter eos qui futuri sunt hæredes salutis?

Dominicâ secundâ Jejunii sacrosanctâ.

10 * وَأَنْتَ يَا رَبُّ فِي ٱلْمَبَادِي أَسَّسْتَ ٱلْأَرْضَ * وَٱلسَّمَاوَاتُ هُنَّ أَعْمَالُ يَدَيْكَ * هُمْ يَبِيدُونَ وَأَنْتَ
11 بَاقٍ * وَكُلُّهُمْ كَٱلثَّوْبِ يَعْتَقُونَ * وَتَطْوِيهَا كَٱلرِّدَا وَيَتَبَدَّلُ * وَأَنْتَ عَلَى مَاهِيَتِكَ أَنْتَ * وَسَنَوَاتُكَ
12 لَنْ تَنْقُصَ * ثُمَّ * * أَفَلِمَنْ مِنَ ٱلْمَلَايِكَةِ قَالَ قَطُّ * ٱجْلِسْ مِنْ مَيَامِنِي إِلَى أَنْ
13 أَجْعَلَ أَعْدَاكَ تَحْتَ مَوْطِئِ قَدَمَيْكَ * أَوْ لَيْسُوا كُلُّهُمْ أَرْوَاحًا خُدَّامًا * مُرْسَلِينَ
14 فِي ٱلْخِدْمَةِ مِنْ أَجْلِ ٱلْعَتِيدِينَ أَنْ يَرِثُوا خَلَاصًا *

Et tu etiam Domine, in initio terram fundâsti, & cœli sunt opus manuum tuarum: Ipsi peribunt, tu autem in æternum permanebis, & omnes tanquam vestimentum veterascent. Et sicut linteum circumvolves eos, & velut amictus mutabuntur: tu autem idem es, & anni tui non deficient. Ad quem Angelorum dixit, Sede ad dextram meam, donec reduxero inimicos tuos sub scabello pedum tuorum? Nonne omnes illi sunt spiritus, & in ministerium emittuntur ipsi propter eos qui hæredes sunt salutis.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي *

CAP. II.

1 * فَلِهٰذَا يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نُصْغِيَ إِلَى ٱلْمَسْمُوعَاتِ إِصْغَاءً مُتَكَاثِرًا * لِئَلَّا نَسْقُطَ عَنِ ٱلْوَاجِبِ *

Propterea oportet nos attendere rebus auditis summâ attentione, ut ne decidamus ab honestate.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ለሰብኣ : ዕብራዊያን ::=

a

1 በብዙኅ፡ ነገር : ወበብዙኅ : መክፈልት : ለይድዐ : እግዚአብሔር: ለለበዊነ : በነቢያቲሁ: በድኅሪ፡ መዋዕል፡ ነገረ: በእንተ፡ ወልዱ: ዘረሰዮ:ዐራሴ፡ ለኵሉ: ዘበእንቲኣሁ፡ ፈጠሮ:ለዓለ
2 ም፡=> በብር ሃነ:ስብሐቲሁ:: ዘወኧቱ: በእርእያ፡ገጹ: ወዚአሁ፡ኀይ፡ይግኔ፡ኵሉ:በቃለ: ኀይሉ: ወገብረ :በእንቲአሁ: ብዘያነጽሕ: ኀጢአተ:ወነበረ: በየማነ : ዕበዩ: በሰማያት:=>
3 ወመጠነዝ: ሐየሰ:ለመለእክት: ወለዕበዮ:እመኔሆሙ:ወወረሰ:ሰመ:ዘየዐቢ:እመኵሉ::=>
4 ለመኑ: እመለእክቲሁ: ይቤሎሙ: እመለመ: ኮነ: ወልደየ: ለእተ: ወለነ:ዮም:ወለድኩከ:: 5 ወካዕበ:ይቤ፡ለነ:እከወኖ:ለቡሁ: ወውእቱኒ: ይከውነኒ: ወልደየ::=> ወለመ:ካዕበ:ፈነወ:
6 ለበኵሪ:ወስተ:ዓለመ:ይቤ: ወይሰግዱ: ሎቱ: ኵሉሙ:መለእክቲሁ: ለእግዚአብሔር:=>
7 ወበእንተሰ : መለእክቲሁ:ይቤ: ዘይሬሰዮሙ: ለመለእክቲሁ: መንፈስ: ወለእለ: ይትለእኩ፡
8 ኀደ:እሰት::=> ወበእንተሰ: ወልዱ: ይቤ:መንበርከ: እግዚአ: ለዓለመ: ዓለመ::በትረ:ጽድ
9 ቅ: ወበትረ:መንግሠተከ:=> ለፍቀርከ:ጽድቀ: ወጸለእከ:ዓመፃ:ወበእንተዝ:ቀብአከ:እግ
10 ዚአብሔር: ቅብአ: ትፍሠሕት: እመእለ:ከማከ::=> ወለእንተሰ:እግዚአ:ለቅደመ:ዛር
11 ሮታ : ለመድር:: ወግብረ:እደዊከ:እማኝቱ: ስሚያት:=> እማኝቱሰ: ይትሐጥለ: ወለእንተ ሰ:እግዚአ:ለዓለመ:ትነብር:ወኵሉ:ከመ: ልብስ: ይበሊ:=> ወከመ: ሞጣሕት:ትጠውሞ
12 ሙ:: ወከመ:ልብስ:ይትዋለጡ::=> ወለእንተሰ:ለእተ:ክሙ: ወዓመቲከሂ:ዘኢየሐልቅ::=>
13 ለመኑ:እመለእክቲሁ: ይቤሎሙ:: ነበር: በየማነየ:: እስከ: ለገብሶሙ: ታከስተ: ሞከይደ:
14 እገሪከ : ለጸለእትከ::=> ለኵኑ : ኵሉሙ : መንፈስ : እሙንቱ : ወይትፈነው : እሙንቱ: መለእክት:በእንተ: እለ:ይወርሱ:ሕይወተ::=>

b

1 ወበእንተ: ዝንቱ:ርቱዕ: ንትዓቀብ: ፈድፋደ: ለለ: ኢማዕነ:ወለኢንትሀደይ::=>

HEBRÆIS.

CAPUT I.

Multo sermone, & multifariàm locutus est Deus patribus nostris per prophetas ejus. Ultimis diebus locutus est per filium suum, Quem constituit hæredem omnium, per quem creavit mundum, Qui est in splendore gloriæ ejus, quique est in characterem personæ ejus, & suimet ipsius, ut subjiciantur omnia per verbum virtutis suæ: & per quem fecit purgationem peccatorum, qui sedet ad dextram Majestatis in cœlis. Et tantò præstantior est ille Angelis, iisque major, quantò majus est nomen quod hæreditariò obtinuit, quàm omnium. Cui angelorum ejus dixit ex quo conditi sunt, Filius meus es tu, & ego hodie genui te? ac rursum dicit; Ego ero ei pater, & ille erit filius meus. Et rursum cùm misit primogenitum suum in mundum dixit, Et incurvabunt se ei omnes Angeli Dei. At de Angelis ejus dicit, Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros qui inserviunt ei, flammam ignis. De Filio autem dicit, Thronus tuus Domine, in seculum seculi: & virga regni tui, virga justitiæ. Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem, & propterea unxit te Deus oleo lætitiæ præ tuis similibus. Et tu etiam Domine, in initio terram fundâsti, & cœli sunt opus manuum tuarum: Ipsi peribunt, tu autem in æternum permanebis, & omnes tanquam vestimentum veterascent. Et sicut linteum circumvolves eos, & velut amictus mutabuntur: tu autem idem es, & anni tui non deficient. Ad quem Angelorum dixit, Sede ad dextram meam, donec reduxero inimicos tuos sub scabello pedum tuorum? Nonne omnes illi sunt spiritus, & in ministerium emittuntur ipsi propter eos qui hæredes sunt salutis.

CAP. II.

Et propterea oportet eò diligentiùs custodire ea quæ audivimus, & ne quan- 1
quam rejicere.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΚΕΦ. Γ'. Δ'.

Si enim ille per angelos dictus sermo factus est firmus, & omnis transgressio, &
2 Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις, καὶ
inobedientia accepit justam mercedis retributionem: Quomodò nos effugiemus, tan-
3 παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν· Πῶς ἡμεῖς ἐκφεύξόμεθα, τη-
tam negligentes salutem? quæ initium accipiens enarrari per Dominum, ab
λικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ
audientibus in nos confirmata est: Contestante Deo significque
4 τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη· συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε
& portentis, & variis virtutibus, & Spiritûs sancti distributionibus, secundùm
καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ Πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν
suam voluntatem. Non enim angelis subjecit habitatam futuram, de qua
5 αὐτοῦ θέλησιν. Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς
loquimur. Testatus est autem alicubi quis, dicens; Quid est homo, quòd memor
6 λαλοῦμεν. Διεμαρτύρατο δέ που τις, λέγων, Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνή-
es ejus: aut filius hominis, quoniam visitas eum? Minuisti eum breve
7 σκῃ αὐτοῦ ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ
quiddam præ angelis: gloriâ & honore coronâsti eum, & constituisti eum super
τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ
opera manuum tuarum. Omnia subjecisti sub pedibus ejus. In enim
8 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν γὰρ
subjecisse ei omnia, nihil dimisit ei non subjectum: Nunc autem necdum
τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω
videmus ei omnia subjecta. Eum autem breve quid præ angelis mino-
9 ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλατ-
ratum, videmus Jesum, propter passionem mortis, gloriâ & honore coro-
τωμένον, βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανω-
natum, ut gratiâ Dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum, propter
10 μένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι'
quem omnia, & per quem omnia, multos filios in gloriam adducentem, au-
ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρ-
ctorem salutis eorum, per passiones consummare. Qui enim
11 χηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, διὰ παθημάτων τελειῶσαι. Ὅ, τε γὰρ

sanctificans & sanctificati, ex uno omnes. Propter quâ causam non confunditur fra-
ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες. δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελ-
tres eos vocare, Dicens; Annuntiabo nomen tuum fratribus meis: in me-
φοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου· ἐν μέ- 12
dio Ecclesiæ laudabo te. Et iterum; Ego ero fidens in eum. Et ite-
σῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πά- 13
rum; Ecce ego & pueri, quos mihi dedit Deus. Quia ergò pueri com-
λιν, Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κε- 14
municaverunt carni & sanguini, & ipse consimiliter participavit eisdem, ut
κοινώνηκε (γ) σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα
per mortem aboleret robur habentem mortis, id est, diabo-
διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ', τὸν διάβο-
lum: Et liberaret hos quicunque timore mortis per omne vivere ob-
λον· καὶ (δ) ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τῆς ζωῆς ἔνο- 15
noxii erant servituti. Non enim videlicèt angelos apprehendit, sed semen
χοι ἦσαν δουλείας. Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος 16
Abrahæ apprehendit. Undè debuit per omnia fratribus simila-
Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. Ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς (ε) ὁμοιωθῆ- 17
ri, ut misericors fieret, & fidelis Pontifex ea quæ ad Deum, ad ex-
ναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται, καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ ἱλά-
piandum peccata populi. In quo enim passus est ipse tentatus, potest
σκεσθαι (ζ) τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται 18
tentatis auxiliari.
τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

CAP. III. γ'.

[Δ' Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον 1
& pontificem confessionis nostræ Christum Jesum: Fidelem existentem faci-
καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας (α) ἡμῶν Χριστὸν Ἰησοῦν· Πιστὸν ὄντα τῷ ποιή- 2
enti illum, sicut & Moyses in omni domo ejus.
σαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

MS.A. (γ) αἵματος καὶ σαρκὸς, (δ) δι' ὅσα παλάξη. (ε) ὁμοιωθῆναι, (ζ) τὰς ἁμαρτίας Κεφ. γ'. MS.A. (α) ἡμῶν Ἰησοῦν· Πιστὸν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Si enim sermo qui pronuntiatus est per an-
2 ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܗܘ ܡܠܬܐ ܕܐܬܡܠܠ ܒܐܝܕ ܡܠܐܟܐ ܘܗܘܐ ܩܝܡ ܘܟܠ ܕܫܡܥ ܘܥܒܪ ·
gelos, fuit firmus; & quisquis audiit & transgressus est eum, accepit compensationem in
3 ܐܬܩܒܠ ܦܘܪܥܢܐ ܕܥܠ ܥܒܪ ܘܫܡܥ ܘܠܐ ܩܒܠ ܐܝܟ ܢܬܚܐ ܐܢܚܢܐ ܕܠܐ ܢܩܒܠ
justitia; Quomodo nos effugiemus, si con-
ܦܘܪܥܢܐ ܗܕܐ ܕܫܪܝ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܘܡܢ ܕܫܡܥܘ ܠܢ ܗܝ ܕܐܫܬܪܝ ·
temnamus eos *sermones* qui vivi sunt, eos *inquam* qui enarrari cœperunt à Domino no-
ܒܗ ܐܬܬܒܬ ·
stro: & ab his qui ex eo audierunt, in nobis
4 confirmati fuerunt? Quum de iis atteſtatus
ſit Deus ſignis, & miraculis, & variis virtuti-
bus, ac diſtributionibus Spiritûs ſanctitatis,
quæ datæ ſunt juxta ipſius voluntatem.
Statio prima paraſceues Crucifixionis. 2.
5 Non enim Angelis ſubjecit mundum futu-
6 rum de quo loquimur. Sed ſicut teſtatur Scri-
ptura, & ait; Quid eſt homo quòd memor
ſiteris ejus, & filius hominis quòd inviſeris
eum? Summiſiſti eum pauliſper præ Ange-
7 lis: gloriam & honorem impoſuiſti capiti
ipſius, & authoritatem ei dediſti in opus ma-
nuum tuarum. Omniaq; ſubjeciſti ſub pedi-
8 bus ejus. In hoc autem quòd omnia ei ſub-
jecit, nihil omiſit quod ſubjectum non ſit.
Nunc autem necdum videmus omnia ei ſub-
jecta. Eum autem qui pauliſper ſummiſſus
9 fuit præ Angelis, videmus eſſe ipſum Jeſum
propter paſſionem mortis ſuæ, gloriamq; &
honorem ipſius capiti impoſitum: nam Deus
ipſe per gratiam ſuam pro omnibus guſtavit
mortem. Decebat enim eum per quem omnia,
10 & propter quem omnia, qui filios multos in-
troduxerat in gloriam ſuam, ipſum principem
ſalutis eorum per paſſiones perfectum redde-
re. Qui enim ſanctificat & qui ſanctificantur
11 ab uno ſunt omnes. Propterea non erubuit
eos vocare fratres ſuos, Dum ait; Annunti-
12 abo nomen tuum fratribus meis, & in medio
eccleſiæ laudabo te. Et rurſum, Ego ero fi-
13 dens in eo. Et iterum, Ecce ego & filii quos
dediſti mihi, Deus.

Pro Genitrice Dei. 3.

Quoniam enim filii participes fuerunt carnis
14 & ſanguinis, ipſe quoque eodem modo par-
ticeps factus eſt harum earundem rerum, ut
per mortem ſuam aboleret eum qui habebat
mortis imperium, hoc eſt, Satanam: Et ſol-
15 veret eos, qui timore mortis, in tota vita ſua
mancipabantur ſervituti. Non enim ex Ange-
16 lis aſſumpſit, ſed aſſumpſit ex ſemine Abra-
17 ham. Propterea juſtum erat ut per omnia
ſimilis fieret fratribus ſuis, ut miſericors fie-
ret, & ſummus ſacerdos fidelis in his quæ
Dei ſunt, expiaretque peccata populi. Ex
18 hoc enim quod ipſe perpeſſus eſt, & tentatus,
poteſt & iis opem ferre qui tentantur.

CAP. III.

1 PRoinde, fratres mei ſancti, qui vocati eſtis
vocatione cœleſti, contemplamini hunc A-
poſtolum & ſummum ſacerdotem confeſſio-
2 nis noſtræ Jeſum Chriſtum: Quòd fidelis ſit
ei qui fecit ipſum, ſicut Moſes in tota do-
mo illius.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወሶበሁ : በእንተ : መለእክቲሁ : ደቤ : ጽኑዓን : ኮሙሶ : ወኵሉ : ኃጢአት : ዓቢይ:
3 እንተ : ሞኑን : ፋደሁ:=: እሮ : እንከ : ናመሰጥ : ኔከነ : መጠነገዝ : ሐይወተ : ለስቲተ
ነ : እንተ : ለቅደምት: ተናግሮ: በኀበ: እግዚአብሔር: ወእልሰ : ሰሙዑ: በኀቤነ : ጸንዑ:=:
4 በኀበ : እግዚአብሔር : ያርሊ : ስሙይ : በትእምርት : ወበመንክር : ወዘዘዚአሁ : ኀይ
5 ል : ዘአመ : ከፈለ : መንፈስ : ቅዱስ : በዘሠኣቱ : ፈቀደ::=: እስመ : ለኦ : ለመለአ
6 ክት : ዘለዘዘ : ዓለመ : ዘይመጽእ : ዘበእንቲአሁ: ነነግር::=: ወቦኀበ: ለአመዐ: ወይቤ:
መንተኑ:ሰብእ:ከመ:ትዝክሮ:ለእጓለ:እመሕያው:ከመ:ተሐውጾ::=:

Etenim ſi quod per Angelos ejus dixit, inde à principio confirmatum fuit nobis, & 2
omne peccatum magnum ut fuit, adjudicavit ei *retributionem ejus: Quomodo* 3
igitur nos effugiemus, ſi à tantâ ſalute recidemus, quæ primùm per Dominum
enarrata eſt: quique audierunt, eam nobis confirmârunt. Quum à Deo de- 4
clarâtum fuit teſtimonium, per ſigna & per prodigia, perque virtutes varias, jux-
ta diſtributionem Spiritûs ſancti, in quibus ille voluit. Non enim angelis 5
ſubordinavit mundum futurum, de quo loquimur. Eſt autem ubi teſtatur, & 6
dicit; Quid eſt homo quòd memor ſis ejus, filius hominis quòd inviſis eum?

Versio VULGATA LATINA.

2 Si enim qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis prævarica-
3 tio & inobedientia accepit justam mercedis retributionem: Quomodò nos ef-
4 fugiemus, si tantam neglexerimus salutem? quæ cùm initium accepisset enarrari
5 per Dominum, ab eis, qui audierunt, in nos confirmata est, Contestante Deo
6 signis & portentis, & variis virtutibus, & Spiritûs sancti distributionibus secun-
7 dùm suam voluntatem. Non enim Angelis subjecit Deus orbem terræ futurum,
8 de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quis, dicens; Quid est
9 homo quod memor es ejus, aut filius hominis quoniam visitas eum? Minuisti eum
10 paulò minùs ab Angelis: gloriâ & honore coronâsti eum: & constituisti eum
11 super opera manuum tuarum. Omnia subjecisti sub pedibus ejus. In eo enim
12 quòd omnia ei subjecit, nihil dimisit non subjectum ei. Nunc autem necdum vi-
13 demus omnia subjecta ei. Eum autem, qui modico quàm Angeli minoratus est,
14 videmus Jesum, propter passionem mortis, gloriâ & honore coronatum: ut gra-
15 tiâ Dei, pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum, propter quem omnia,
16 & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eo-
17 rum per passionem consummare. Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex
18 uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens;
19 Nuntiabo nomen tuum fratribus meis: in medio Ecclesiæ laudabo te. Et ite-
20 rùm; Ego ero fidens in eum. Et iterum; Ecce ego, & pueri mei, quos dedit
21 mihi Deus. Quia ergò pueri communicaverunt carni & sanguini, & ipse simi-
22 liter participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis im-
23 perium, id est, diabolum: Et liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam
24 obnoxii erant servituti. Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abra-
25 hæ apprehendit. Undè debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret,
26 & fidelis pontifex ad Deum, ut repropitiaret delicta populi. In eo enim, in
27 quo passus est ipse & tentatus, potens est & eis, qui tentantur, auxiliari.

CAP. III.

1 Undè, fratres sancti, vocationis cœlestis participes, considerate Apostolum
2 & pontificem confessionis nostræ Jesum: Qui fidelis est ei, qui fecit illum, sic-
ut & Moyses in omni domo ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

لعبد رئيس الملايكة * فلئن كان الذي قيل في الملايكة صار صادقا * وكل تخالف ومعصية
احذ مكافاة واجبة * فكيف نفلت نحن اذ قد اهوينا بخلاص مقدار هكذا عظما * الخلاص
الذي بالرب ابتدا ان يسمعوه مبدا التكلم به * ثم * وكفى عندنا صدقه مع شهادة الله
بجرايح وايات وبقوات متنوعة اصنافها * وبتوزيعات روح القدس * كما يحص بمشيته * ثم * الاحد *
* لانه ما اخضع المسكونة الموتية التي عنها نتكلم للملايكة * اذ قد اشهدهم احد في موضع
قايلا * من هو الانسان انك تذكره * او ابن الانسان حتى انك تعهده * افللته دون الملايكة
يسيرا * كللته بالمجد والكرامة * واقمته على اعمال يديك * اخضعت الكل تحت اسفل قدميه *
لانه باخضاعه له الكل لم يترك شيا غير خاضع له * فالان ما قد راينا كافة البرايا خاضعة له *
* بل نعاين يسوع المنقوص دون الملايكة يسيرا من اجل تالم الموت * مكللا بالمجد والكرامة *
لكيما بنعمة الله يذوق الموت من اجل الكل * لانه لاق به الذي من اجله الكل وبه الكل *
واذ اورد بنين كثيرين الى المجد * ان يتمم راس خلاصهم بالالام * ثم * قراءة لعبد
الساتر الالهية * لان المقدس والمقدسين من واحد كلهم * فمن اجل هذه العلة لن
يابى ان يسميهم اخوة * قايل لابشرن باسمك اخوتي * ولاسبحنك في وسط البيعة * وايضا
وايضا ساكون انا متوكلا عليه * وايضا هانذا والغلمان الذين اعطانيهم الله * فاذ شارك الغلمان بشرا
او دما شارك وهو حصاتهم بطبعهم * ليبطل بموته من له عن الموت * اي الحال * ويعتقهم
الذين كانوا كل زمان حياتهم خوفا من الموت تحت رق العبودية * لان من الواضح انه لم ياخذ
من الملايكة بل اخذ من نسل ابراهيم * فذلك واجب ان يتشبه باخوته في سايرا حوالهم *
ليصير رحوما * ورييس كهنة امينا يطهر امورنا لدى الله * ليغفر خطايا الشعب * لانه فيما صابه
هو لما امكن يقدر ان يعين الممكنين * ثم * الفصل الثالث * قراءة تجديد

كذلك * فلذلك يا اخوتي القديسون ويا شركاء الدعوة السمايية * تاملوا يسوع
المسيح رسول ورييس كهنة اعترافنا * الذي هو امين عند من صنعه في بيته كله كموسي *

Pro solennitate principis Angelorum.
Et enim si quod dictũ est de Angelis, veritate comprobatum est: omnisq; inobedientia & contumacia debitam retributionem accepit: Quomodo nos effugiemus, si neglexerimus salutem inquam, de qua loquendi initium sumpserunt in Domino qui eam audierunt: Hactenus. *Cujus etiam veritas comprobata est apud nos (præter Dei testimonium) prodigiis, & signis, atque diversimodis virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus pro suapte voluntate.* Finis. Dominica. *Non enim subjecit Angelis mundum superstitem, de quo loquimur: Quum quidam interroget quodam in loco, dicens; Quis est homo, ut memineris illius: aut filius hominis, ut visites eum? Fecisti eum paulò minorem Angelis: coronásti eum gloriâ & honore, & præfecisti eum operibus manuum tuarum: Omnia subjecisti sub imis pedibus ejus. Enimvero subjiciendo illi omnia, nihil omisit quod non esset ei subjectum. At nunc nondum vidimus creaturas omnes illi subjectas. Sed videmus Jesum paulò inferiorem Angelis, propter mortis perpessionem, gloriâ & honore coronatum: ut ex Dei gratia mortem gustaret pro omnibus. Decuit enim, propter quem omnia, & per quem omnia, quique multos filios ad gloriam adduxerat, caput salutis eorum passionibus perficere.* Finis.

Lectio pro Annuntiatione divina.
Nam sanctificator & sanctificati, ex uno sunt omnes: & hanc ob causam non dedignatur vocare eos fratres, Dicens; Annuntiabo quidem nomen tuum fratribus meis, & laudabo te in medio Ecclesiæ. Et rursum, Ego ero fretus ipso. Et iterum, Ecce ego & pueri quos dedit mihi Deus. Quum igitur pueri carni & sanguini communicárint, ipse quoque proprietatibus eorum communicavit instar ipsorum: ut suâ morte aboleret eum qui potentiam habebat mortis, nempe Fraudulentum: ut liberaret eos qui toto vitæ suæ tempore fuerant eb metum mortis sub ditione servitutis. Manifestum est enim quòd itse non assumpsit ex Angelis sed assumpsit ex Abrahæ prosapia. Itaque debitum illud erat, ut assimilaretur fratribus suis in cunctis eorum conditionibus: ut fieret misericors, & princeps sacerdotum fidelis, res nostras apud Deum purgans, expiaretque peccata populi. Nam ex his quæ contigerunt ei quando tentatus est, potest juvare tentatos Finis. CAP. III.

Lectio in renovatione alicujus Ecclesiæ.
Proinde ô fratres mei sancti, & ô participes vocationis cœlestis, considerate Jesum Christum Apostolum & principem sacerdotum confessionis nostræ, Qui fidelis est erga eum qui fecit illum in tota domo sua similem Mosi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ለሕፀፅካሁ : ሕቀ : እመለእክቲከ : ክብረ : ወስብሐተ : ወሰኮ : ወሴመኮ : ውስተ : ኵ
ሉ : ግብረ : እደዊከ:=ᎀ ወኵሎ : ለግረርከ : ሎቱ : ታሕተ : እገሪሁ:: ወለግሪሮ : ሎ
ቱ : ወለልቦ : ዘሐደገ : ዘሊያግረረ : ሉቱ:: ወይእዜሰ : ዓዲ : ለርለየነ : ከመ : ኵሎ :
ለግረረ : ሎቱ::=ᎀ ወይእዜሰ : ለሕፀፆ : ሕቀ : እመለእክቲሁ:: ወናሁ : እረእዮ : ለኢ
የሱስ : በእንተ : ውእቱ : ሕማመ : ሞት : ክብረ : ወስብሐተ : ተኰለለ : ከመ : በጸጋ :
እግዚአብሔር : በእንተ : ኵሉ : ይጥዕሞ : ለሞት : ውእቱ:=ᎀ ወደለወ : እሰመ : ኵ
ሉ : በእንቲአሁ : ወእመኔሁ : ኵሎ : ወብዙኃን : ውሉድ : እለ : ለብለ : ወከተ : ሕብ
ሐት : ፍመልእከ : ሕይወቶሙ : ቀተሉ:=ᎀ ወስበሂ : ይቄድሱ : ወእለሂ : ይትቄደሱ : በ
ምዕር : ኵሎሙ : ወበእንተዝ : ለያሐፍር : ለኃዊየ : ብሂሎቶሙ::=ᎀ ወይቤ : ለየ
ድዶሙ : ሰምከ : ለለኅዊየ : ወበማእከለ : ማኅበር : እሴብሐከ:=ᎀ ወካዕበ : ይ
ቤ : ነየ : ለነ : ወደቂቅየ : ዘወሀበኒ : እግዚአብሔር:=ᎀ ወረሰዮሙ : ለደቂቁ : ከመ :
ይስተፍሥ : በሠጋሁ : ወደሙ : ወወእቱኒ : ከመ : ቢጸሙ : ኮኖሙ : ሎሙ:: ከመ : በወ
እቱ : ሞት : ይስለሮ : ለመልእከ : ሞት : ወለሰይጣን:=ᎀ ወደሀርፎሙ : ለኵሎሙ :
እለ : ደፈርህዎ : ለሞት : በኵሉ : ጊዜ : እለ : ተሸነኑ : ይትቀነዩ:=ᎀ ወዘለኮ : መ
ለእክተ : ተወክፈ : ለነኑ : ዘርዐ : ለብርሃም : ለልዐለ:::=ᎀ ወለእንበይኒ : ዝንቱ : ር
ቱዕ: ይትመሰሎሙ: ለለኅዊሁ: ከመ: ይኩኖሙ : መሐሪ:በኵሉ:: ወጸድቅ: ሊቀ: ካህናት:
ለመንግለ: እግዚአብሔር: ከመ: ይስረይ: ኀጢአተ:ሕዝብ:=ᎀ እሰመ:ለመካርዎ: ወለሐ
መመዎ: ክህለ: ረዲኦቶሙ : ለሕሙማን:::=ᎀ

ፈ

ይእዜኒ: እኅዊነ: ቅዱሰኒ: ወጽውዓኒ: ለመሰማይ: ከማነ:ርእይዎ:ለሐዋርያክሙ:ሊቀ:ካህና
ት : ዘኪያሁ : ትትለመኑ:: ሊየሱስ:=ᎀ ጸድቅ : ወመለመነ : ለዘፈነዎ : በከመ : ውሴ:
በኵሉ : ቤቱ:=ᎀ

Minuisti eum paululùm præ Angelis tuis, gloriam & honorem adjecisti ei, & constituisti eum inter omnia opera manuum tuarum: Et omnia subjecisti ei sub pedibus ejus: Et ita ei subjecit illa, ut nihil omisit non subjectum ei: idque nunc etiam declaravit nobis, quòd omnia ei subjecit. Et nunc quidem minuit eum paululùm ab Angelis ejus, & ecce declaravit Jesum per ipsum mortis cruciatum, gloriâ & honore coronatum, ut per gratiam Dei ipsam mortem gustaret pro omnibus. Et decuit eum, quoniam omnia propter eum, & ex eo omnia, ideò adducendo multos filios ad gloriam, ut principem salutis eorum interficeret. Proinde qui sanctificant, & qui sanctificantur simul sunt omnes: & propterea non erubescit dicere eis, Fratres mei, Dicens; Prædicabo nomen tuum fratribus meis, & in medio congregationis laudabo te. Et rursum dicit, Ecce ego, & pueruli quos concessit mihi Deus. Et fecit pueros suos, ut participes essent carnis ejus & sanguinis ejus, & ille etiam tanquam frater factus est iis, ut per ipsam mortem aboleret principem mortis, nempe Satanam: Et ut quietem daret iis omnibus, qui nullo non tempore timerent mortem, quique adjudicati erant, eique subditi. Et qui nequaquam assumpsit Angelos: nonne semen Abrahæ exaltavit? Et propter hoc conveniens fuit, eum fratribus suis conformem fieri, ut esset misericors in omnibus, & justus pontifex apud Deum ad dimittendum peccata populi. Quoniam quum tentavit Deus & afflixit illum, potest ille auxiliari iis qui affliguntur.

CAP. III.

Nunc autem, fratres nostri sancti & vocati à cœlo, quemadmodum & nos, respicite Apostolum vestrum, principem sacerdotum quem confitemur, Jesum, Jullum & fidelem ei qui misit eum, sicut Moses fuit in tota domo sua.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΤΣ. ΚΕΦ. Δ'. Ε'.

Amplioris enim gloria iſte præ Moyſe dignus eſt habitus, quantò ampliorem ho-
3 Πλείονος γὰρ (β) δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τι-
norem habet domûs *conſtruens* illam. Omnis namque domus *conſtruitur*
4 μὴν ἔχει τὸν οἶκον ὁ κατασκευάσας αὐτόν. Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται
ab aliquo: *at* omnia *conſtruens*, Deus. Et Moyſes quidem
5 ὑπό τινος· (γ) ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός. Καὶ Μωσῆς μὲν
fidelis in tota domo ejus, tanquam famulus, in teſtimonium *dicendo-*
πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομέ-
rum: Chriſtus verò tanquâ filius in domo ſua: *cujus* domus ſumus nos, ſi
6 νων· Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν
fiduciam & *gloriationem* ſpei uſque ad finem firmam retine-
τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατά-
amus. *Ideò* ſicut dicit Spiritus ſanctus; Hodiè ſi vocem e-
7 σχωμεν. Διὸ καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ-
jus audieritis, *Ne obdurate* corda veſtra, ſicut in exacerbatione,
8 τοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,
ſecundùm diem tentationis in deſerto, Ubi tentaverunt me
9 κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, Οὗ (δ) ἐπείρασάν με οἱ
patres veſtri, probaverunt me, & viderunt opera mea Quadraginta annis.
10 πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου (ε) Τεσσαράκοντα ἔτη.
Ideò infenſus fui generationi huic, & dixi; Semper errant corde:
διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ (ζ) ταύτῃ, καὶ εἶπον, Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
ipſi autem non cognoverunt vias meas: Ut juravi in ira mea; Si
11 αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ
introibunt in requiem meam. Videte, fratres, ne *quando erit* in
12 εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν
aliquo veſtrûm cor malum incredulitatis, *in diſcedere* à Deo vivo:
τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος·
Sed adhortamini veſmetipſos per *unumquemque diem*, *uſque quò* Hodiè
13 Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον
cognominatur: ut non obduretur quis ex vobis *deceptione* peccati. Parti-
14 καλεῖται· ἵνα μὴ σκληρωθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. Μέτ-
cipes enim effecti ſumus Chriſti, ſi *modò* initium ſubſtantiæ uſ-
οχοι γὰρ (η) γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως (θ) μέ-

que ad finem firmum retineamus: *In dici*; Hodiè ſi vo-
χρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· Ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φω- 15
cem ejus audieritis, *ne obdurate* corda veſtra, quemadmodùm in ex-
νῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ πα-
acerbatione. Quidam enim audientes exacerbaverunt, ſed non *omnes* e-
ραπικρασμῷ. Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρώξυναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξ- 16
greſſi ex Ægypto per Moyſen. Quibus autem infenſus eſt quadragin-
ελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως. Τίσι (ι) δὲ προσώχθισε τεσσαράκον- 17
ta annis? nónne *peccantibus*, quorum *corpora* ceciderunt in deſerto?
τα ἔτη; οὐχὶ τοῖς (κ) ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;
Quibus autem juravit non introire in requiem ipſius, *ſi non in-*
Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀ- 18
credulis? Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatē.
πειθήσασι; Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. 19

CAP. IV. Δ'.

Ε' ΦΟβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κα- 1
quiem ejus, exiſtimetur aliquis ex vobis *deſici.* Etenim *ſummâ evan-*
τάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγ- 2
gelizati, quemadmodùm & *illi.* Sed non profuit ſermo auditûs il-
γελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι. ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐ-
lis non admiſtus fidei *audientibus.* Ingrediemur enim
κείνους, μὴ (α) συγκεκραμένου τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. (β) Εἰσερχόμεθα γὰρ 3
in requiem *credentes*, quemadmodùm dixit; Sicut juravi in i-
εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀρ-
ra mea; Si introibunt in requiem meam: & quidem operibus à
γῇ (γ) μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ
fundatione mundi *genitis.*
καταβολῆς κόσμου γενηθέντων.

Manuſcript A. (β) ὅτι δόξης (γ) ὁ δὲ πάντα (δ) ἐπεί···αν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἐνεδοκίμα··· (ε) Τεσσερα···τα (ζ) ταύτῃ, καὶ εἶπα, (η) τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, (θ) αὐτοῦ μέχρι (ι) ὃ καὶ προσώ-
χθισεν τεσσεράκοντα (κ) ἀπεθήσασιν, Kεφ. Δ'. MS. A. (α) συκεκιρασμένους (β) Εἰσερχόμεθα δὲ οἱ (γ) μου, * Εἰσελεύσονται

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Longè enim amplior eſt hujus gloria quàm 3
Moſis, ut & longè amplior eſt honos ejus qui
ædificavit domum, quàm ipſius ædificii.
Omnis enim domus ab aliquo homine ædifi- 4
catur: qui verò omnia ædificat, Deus eſt.
Et Moſes quidem tanquam ſervus fidelis 5
in tota domo ejus, in teſtimonium eorum
quæ dicenda erant per illum. Chriſtus verò 6
tanquam filius eſt ſuper domum ſuam: nos
autem ſumus ejus domus, ſi uſque ad finem
habuerimus apertam faciem, & gloriatio-
nem ſpei illius. Quamobrem ait Spiritus 7
ſanctus; Hodie ſi vocem ejus audieritis, Ne 8
obduretis corda veſtra, ut ad iram eum pro-
vocetis, tanquam exacerbatores, & ſicut in
die tentationis quæ extitit in deſerto, Quum 9
tentaverunt me patres veſtri, & probaverunt
viderúntque opera mea per quadraginta an-
nos. Quapropter tædium mihi fuit in gene- 10
ratione illa, dixíque; Populus iſte errat cor-
de ſuo, & ipſi non cognoverunt vias meas:
Ita ut juraverim in ira mea illos non ingreſ- 11
ſuros in requiem meam. Cavete igitur, fra- 12
tres mei, ne ſit in aliquo veſtrûm cor malum
quod incredulum ſit, néve diſcedatis à Deo
vivente. Sed adhortamini vos ipſos omni- 13
bus diebus, uſque ad diem illum qui vocatur
Hodié: & ne quis veſtrûm obduretur ſe-
ductione peccati.

Sabbatho Candidatorum. 4.

Nam commixti ſumus Chriſto, ſi à principio 14
& uſque ad finem in hoc ipſo vero fœdere
perſeveraverimus. Sicut dictum eſt; Hodiè 15
ſi vocem ejus audieritis, ne obduretis corda
veſtra ut ad iram provocetis eum. Qui ſunt 16
enim illi qui audierunt & exacerbaverunt
eum? non illi omnes qui exierant ex Ægy-
pto per manum Moyſis. Quos autem pertæ- 17
ſus eſt quadraginta annis, niſi eos qui pecca-
verant, quorum oſſa conciderunt in deſerto?
De quibus autem juravit eos non ingreſſuros 18
in requiem ſuam, niſi iis qui aſſenſum non
præbuerunt? Proindè videmus eos non po- 19
tuiſſe introire, eò quòd increduli fuerint.

CAP. IV.

TImeamus igitur, ne fortè ſtante promiſſi- 1
one ingrediendi in requiem ejus, inveniatur
aliquis inter vos qui ingreſſu fruſtratus re-
maneat. Etenim nobis quoque nuntiatum 2
eſt, prout & illis: ſed non profuit illis ſer-
mo quem audierunt, propterea quòd non
fuit cum fide temperatus iis qui ipſum audie-
rant. At introimus in requiem nos qui credi- 3
mus. Quomodo autem dixit? Sicut juravi in
ira mea illos non ingreſſuros in requiē meam,
licèt opera Dei à principio mundi facta ſint.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Verùm major fuit illius prudentia quàm Moſis, idque ei expediebat: quemadmo- 3
dum major tribuendus eſt honor domino domûs qui conſtruit eam, quàm ipſi domui.
Quia omnem domum conſtruit homo: at rerum omnium conditor, Deus eſt. Et Mo- 4
ſes quidem fidelis fuit in tota domo illius, ſicut diſpenſator, ut in teſtimonium eſ- 5
ſet omnium quæ ipſe locutus fuerat. At Chriſtus ſicut filius in domo ipſius, [cujus 6
domus nos ſumus,] ſi gratiam noſtram, & gloriationem noſtram, & ſpem noſtram
tenuerimus. Quia ita dicit Spiritus ſanctus, Hodie ſi voci ejus auſcultave- 7
ritis, Ne obduretis corda veſtra, ſicut cùm exacerbârunt eum in die tentatio- 8
nis: Eò quòd tentaverunt eum patres veſtri, etiam tentaverunt me, & vide- 9
runt opera mea per quadraginta annos. Moleſtiam paſſus ſum ab iſta genera- 10
tione, & dixi; Semper aberrat cor eorum, & ipſi non noverunt vias meas:

3 ቊበሕቱ : የዐቢ : ሙክረ : እሙዘ : ሙሴ:: ወለኵሉ : ደለወ : በከመ : የዐቢ : ለበዓለ : ቤት:
4 እሙነ : ቤቱ : ይከብር : ገበሪሁ::=› እስመ : ለኵሉ : ቤት : ሰብእ : ይገብር : ወለ
5 ኵሉሰ : እግዚአብሔር : ፈጠሪሁ::=› ወሙሴሂ : መእመን፡ በኵሉ : ቤቱ : ከመ : መ
6 ጋዚሁ : ከመ : ይኩን : ስመዲ : በኵሉ : ዘነበበ::=› ወክርስቶስ : ከመ : ወልድ : ዐ ስተ:
7 ቤቱ : [ዚአሁ : ቤቱ : ንሕነስ :] ለእመ : ዓቀብነ : ሞገስነ : ወመክሕነ : ወተስፋነ::=›
8 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ዮመ : ለእመ : ስማዕክሙ: ቃሎ::=› ኢታጽንዑ
9 ዐ : ልበክሙ : ከመ : ለመ : ኢመረርዎ : በዕለተ : ለመከርዎ::=› ዘለመከርዎ : ለበ
10 ዊክሙ : ወለመከረኒ : ወርእዩ : መግበርየ : ለርብዓ : ዓመተ::=› ተቀጣዕክዎሙ :
ለይእቲ:ትውልድ:ወአቤ: ዘልፈ:ደኅስት:ልበሙ::ወእሙንቱሰ:ኢያእመሩ:ፍናወየ::=›

Versio VULGATA LATINA.

3 Amplioris enim gloriæ iste præ Moyse dignus est habitus, quantò ampliorem hono-
4 rem habet domûs, qui fabricavit illam. Omnis namque domus fabricatur ab ali-
5 quo : qui autem omnia creavit, Deus est. Et Moyses quidem fidelis erat in to-
6 ta domo ejus tanquam famulus, in testimonium eorum quæ dicenda erant. Chri-
stus verò tanquam filius in domo sua : quæ domus sumus nos, si fiduciam, &
7 gloriam spei usque ad finem, firmam retineamus. Quapropter sicut dicit Spi-
8 ritus sanctus ; Hodiè si vocem ejus audieritis, Nolite obdurare corda vestra,
9 sicut in exacerbatione, secundùm diem tentationis in deserto, Ubi tentaverunt
10 me patres vestri ; probaverunt, & viderunt opera mea Quadraginta annis :
Propter quod infensus fui generationi huic, & dixi ; Semper errant corde. Ipsi
11 autem non cognoverunt vias meas, Sicut juravi in ira mea ; Si introibunt in
12 requiem meam. Videte, fratres, ne fortè sit in aliquo vestrûm cor malum incre-
13 dulitatis, discedendi à Deo vivo : Sed adhortamini vosmetipsos per singulos
dies, donec Hodiè cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallaciâ pec-
14 cati. Participes enim Christi effecti sumus : si tamen initium substantiæ ejus us-
15 que ad finem firmum retineamus. Dum dicitur ; Hodiè si vocem ejus audieritis,
16 nolite obdurare corda vestra, quemadmodùm in illa exacerbatione. Quidam
enim audientes exacerbaverunt, sed non universi qui profecti sunt ex Ægypto
17 per Moysen. Quibus autem infensus est quadraginta annis ? Nónne illis, qui
18 peccaverunt, quorum cadavera prostrata sunt in deserto ? Quibus autem juravit
non introire in requiem ipsius, nisi illis, qui increduli fuerunt ?
19 quia non potuerunt introire propter incredulitatem.

CAP. IV.

1 TImeamus ergò ne fortè relictâ pollicitatione introëundi in requiem ejus existi-
2 metur aliquis ex vobis deesse. Etenim & nobis nuntiatum est quemadmodùm &
illis : sed non profuit illis sermo auditus, non admistus fidei ex iis quæ audie-
3 runt. Ingrediemur enim in requiem, qui credidimus : quemadmodùm dixit ;
Sicut juravi in ira mea, Si introibunt in requiem meam : & quidem operibus ab
institutione mundi perfectis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 * لِأَنَّ هٰذَا أَهْلٌ لِمَجْدٍ كَثِيرٍ أَكْثَرَ مِنْ مُوسَى * كَمَا أَنَّ مَنْ صَنَعَ الْهَيْكَلَ لَهُ كَرَامَةٌ جَزِيلَةٌ
4 أَكْثَرُ مِنْ كَرَامَةِ الْهَيْكَلِ * لِأَنَّ كُلَّ بَيْتٍ يَعْمَلُهُ أَحَدُ النَّاسِ * وَالَّذِي صَنَعَ الْكُلَّ الْإِلٰهُ *
5 * وَرَاءَهُ الْأَنْبِيَا مِنَ الْجُمْعَةِ التَّاسِعَةِ وَالْعِشْرِينَ * * وَمُوسَى أَمِينٌ عَلَى بَيْتِهِ كُلِّهِ بِمَا أَنَّهُ
6 خَادِمٌ فِي الشَّهَادَةِ بِالْأُمُورِ الَّتِي خُوطِبَ بِهَا * فَأَمَّا الْمَسِيحُ * فَبِمَا أَنَّهُ ابْنٌ يَعْمَلُ عَلَى بَيْتِهِ * فَبَيْتُهُ
نَحْنُ هُمْ لَنْ أَمْسَكْنَا الثِّقَةَ وَفَخْرَ الرَّجَا مُحْكَمًا إِلَى الْانْقِضَاءِ * ثُمَّ * * فَلِذٰلِكَ كَمَا يَقُولُ الرُّوحُ الْقُدُسُ *
7 إِنْ سَمِعْتُمُ الْيَوْمَ صَوْتَهُ * فَلَا تُقَسُّوا قُلُوبَكُمْ كَمَا فَعَلْتُمْ فِي الْمَرِيرِ فِي يَوْمِ التَّجْرِيبِ * فِي الْقَفْرِ *
8 * الَّذِي جَرَّبَنِي فِيهِ آبَاؤُكُمْ * اخْتَبَرُونِي وَعَرَفُوا أَعْمَالِي أَرْبَعِينَ سَنَةً * فَلِذٰلِكَ تَكَرَّهْتُ ذٰلِكَ
9 الْجِيلَ * وَقُلْتُ إِنَّهُمْ ضَالُّوا الْقَلْبِ دَائِمًا * وَلَمْ يَعْرِفُوا طُرُقِي * كَمَا أَقْسَمْتُ فِي غَيْظِي إِنَّهُمْ لَا
10 يَدْخُلُوا إِلَى رَاحَتِي * * السَّبْتُ الثَّانِي مِنَ الصَّوْمِ * * أَيُّهَا الْإِخْوَةُ احْذَرُوا أَلَّا يَكُونَ
11 فِي قَلْبِ أَحَدِكُمْ خُبْثُ عَدَمِ أَمَانَةٍ * فَيَبْعُدُ مِنَ الْإِلٰهِ الْحَيِّ * بَلْ عِظُوا أَنْفُسَكُمْ كُلَّ يَوْمٍ مَا
12 دَامَ يُسَمَّى الْيَوْمَ * لِئَلَّا يُقَسِّيَ أَحَدُكُمْ بِخَدِيعَةِ الْخَطِيَّةِ * لِأَنَّنَا إِنَّمَا صِرْنَا شُرَكَاءَ الْمَسِيحِ إِنْ
مَسَكْنَا بَدْءَ الْقَنْوُمِ مُحْكَمًا إِلَى الْغَايَةِ * ثُمَّ السَّبْتُ * * اِبْتِدَاءُ لِبَقِيَّةِ الْأَنْبِيَا *
15 * بِقَوْلِهِ الْيَوْمَ إِنْ تَسْمَعُوا صَوْتِي فَلَا تُقَسُّوا قُلُوبَكُمْ * كَمَا كَانَ فِي الْمَرِيرِ * لِأَنَّ قَوْمًا إِذْ سَمِعُوا
16 صَوْتَهُ أَغَاظُوهُ * لٰكِنْ لَيْسَ جَمَاعَةُ الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ مِصْرَ بِمُوسَى * فَلِمَنْ تَكَرَّهَ أَرْبَعِينَ
17 سَنَةً * وَأَلَيْسَ لِلَّذِينَ أَخْطَأُوا الَّذِينَ سَقَطَتْ جُثَثُهُمْ فِي الْقَفْرِ * وَلِمَنْ حَلَفَ أَنَّهُمْ لَا دَخَلُوا إِلَى
18 رَاحَتِهِ * أَلَا الَّذِينَ عَصَوْهُ * وَقَدْ رَأَيْنَا أَنَّهُمْ مِنْ أَجْلِ عَدَمِ الْأَمَانَةِ مَا اسْتَطَاعُوا
19 يَدْخُلُونَ * ثُمَّ *

* الْفَصْلُ الرَّابِعُ * * وَرَاءَهُ النَّبِيَّا مِنَ الْجُمْعَةِ التَّاسِعَةِ وَالْعِشْرِينَ *

1 * فَلْنَرْهَبْ إِذًا لِئَلَّا يَكُونَ قَدْ بَقِيَ مَوْعِدٌ بِالدُّخُولِ إِلَى رَاحَتِهِ * فَيَظُنَّ أَحَدُكُمْ أَنَّهُ يَعْدَمُهَا *
2 * لِأَنَّنَا وَنَحْنُ مُبَشَّرُونَ مِثْلَ أُولٰئِكَ * لٰكِنْ قَوْلُ السَّمْعِ مَا نَفَعَ أُولٰئِكَ * إِذْ لَمْ يَكُونُوا مُمْتَزِجِينَ
3 بِتَصْدِيقِ الْأَقْوَالِ الَّتِي سَمِعُوهَا * لِأَنَّنَا نَحْنُ الَّذِينَ آمَنَّا سَنَدْخُلُ إِلَى الرَّاحَةِ كَمَا قَالَ * كَمَا أَقْسَمْتُ
فِي غَيْظِي إِنَّهُمْ لَا دَخَلُوا إِلَى رَاحَتِي * وَمَعَ هٰذَا فَأَعْمَالُ الْبَارِي صَائِرَةٌ مُنْذُ إِنْشَاءِ الْعَالَمِ *

3 *Hic enim multa laude dignus est, majore*
quàm Moyses : ut major est honor ejus qui
templum extruxit, quàm honor templi.
4 *Omnis enim domus ab aliquo hominè*
construitur : sed qui condidit omnia,
Deus est.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

5 *Moyses quidem fidelis est super totam ip-*
sius domum, quatenus est minister ad
testificandos sermones qui cum eo ha-
biti sunt : At verò Christus, quatenus est
6 *filius fidelis super domum suam : domus*
autem ipsius nos sumus, si fiduciam &
gloriationem spei ad finem usque firmam
tenuerimus. Hucusque. *Quamobrem ut*
7 *ait Spiritus sanctus, Si audivitis hodiè*
vocem ejus, Ne obdurettis corda vestra
8 *sicut fecistis in exacerbatione in die*
tentationis, in deserto, In quo tenta-
9 *verunt me patres vestri, probaverunt me,*
& experti sunt opera mea quadraginta
annis. Propterea execratus sum gene-
10 *rationem illam, et dixi eos esse semper er-*
rantes corde, neq; cognovisse vias meas.
Quemadmodum juravi in ira mea, certè
11 *non introibunt in requiem meam.*

Sabbatho secundo Jejunii.

O fratres, cavete ne sit in corde ullius
12 *vestrûm scelus infidelitatis quo remo-*
veatur à Deo vivo. Sed hortamini
13 *vosipsos quotidie, quandiu vocabitur*
dies : ne quis vestrûm induretur fallacia
14 *peccati. Nam facti quidem sumus par-*
ticipes Christi, si modò principiũ hypostа-
sis firmum tenuerimus ad finem usque.
Hucusque pro Sabbatho.

Resume reliquam *lectionem* feriæ secundæ.

15 *Dicendo, Hodiè si audieritis vocem*
meam, ne obduretis corda vestra, ut ac-
16 *cidit in exacerbatione. Quidam enim*
quum audissent vocem ejus, ad iram pro-
vocârunt eum : non omnes tamen qui
17 *exierant ex Ægypto per Mosen. Quos-*
nam verò execratus est annis quadra-
ginta ? nónne eos qui peccaverant, quo-
rum conciderunt cadavera in deserto ?
18 *Et quibusnam juravit non ingressuros*
in requiem suam ? nónne iis qui defece-
19 *rant ab eo ? Et quidem vidimus, eos*
propter incredulitatem suam non potuisse
ingredi. Finis.

CAP. IV.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

1 MEtuamus igitur, ne fortè quum su-
persit aliquod promissum ingrediendi in
requiem ipsius, putet aliquis vestrûm se
2 *amissurum illam. Nobis enim evangeli-*
zatum est, ut illis : at non profuit illis
sermo auditus, quum non essent mixti
credulitate sermonum quos audierant.
3 *Etenim nos qui credidimus, ingrediemur*
in requiem, quemadmodũ dixit ; Sicut ju-
ravi in ira mea, profectò non introibunt
in requiem meã. Et tamen opera quidem
creatoris facta sunt à condito mundo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 በእመ ፡ መሐልኩ ፡ በመዓትየ ፡ ከመ ፡ ሊይበውኡ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍትየ ፡ ፡ ።ፈ ዑቁ ፡ እኝ
12 ከ ፡ ለኀዊየ ፡ ሊይተረከብ ፡ በለዕለ ፡ አሐዱ ፡ እመኔክሙ ፡ ልበ ፡ እኩየ ፡ ወኑፋቅ ፡
13 ዘያርሕቀክሙ ፡ እመእግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡ ፡ ።ፈ ገሠጹ ፡ ኵሎ ፡ ለሚረ ፡ እስከ ፡
ዮም ፡ ይብል ፡ ከመ ፡ ኢልቦ ፡ ዘይብል ፡ ወይጸንዕ ፡ እመኔክሙ ፡ ውስተ ፡ ዘኀጢአ
14 ት ፡ ፡ ።ፈ እስመ ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ ኮነ ፡ ለእመ ፡ እዝለፍነ ፡ ዳቂበ ፡ ዘቀደሙ ፡ ለሠር
15 ዓተነ ፡ ፡ ።ፈ እስመ ፡ ይቤ ፡ ዮመ ፡ ለእመ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ቃሎ ፡ ኢታጽንዑ ፡ ልቡክሙ ፡ ፡ ።ፈ
16 እስመ ፡ እሙሪረመ ፡ እለ ፡ ሰምዑ ፡ ወእኅ ፡ ኵሉሙ ፡ እለ ፡ ወፅኡ ፡ እመግብጽ ፡ በእደ ፡
17 ሙሴ ፡ ፡ ።ፈ ለመኑ ፡ ተቀሥዖሙ ፡ እርብዓ ፡ ዓመተ ፡ ለእኑ ፡ ለእለ ፡ እበሱ ፡ ወወድቀ ፡
18 ለብድንቲሆሙ ፡ ውስተ ፡ ገዳመ ፡ ፡ ።ፈ ወለመኑ ፡ መሐለ ፡ ከመ ፡ ኢይበውኡ ፡ ውስተ ፡
19 ዕረፍቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ለዓለዊያን ፡ ፡ ።ፈ ወንሬሊ ፡ እመ ፡ ኢክህሉ ፡ በዊዶ ፡ እስመ ፡ ኢኮ
ህሉ ፡ ለሚነ ፡ ፡ ።ፈ

0

1 ንፍረህ ፡ እንከ ፡ ወሊእነሳድግ ፡ ትእዘዞ ፡ ከመ ፡ ንበእ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍቱ ፡ ወሊይመሰ
2 ሉ ፡ ለእሐዱ ፡ እመኔክሙ ፡ ዘየሐድግወ ፡ ፡ ።ፈ እስመ ፡ ሰሙዓን ፡ ኀበነ ፡ ከማሆሙ ፡
ለእልክቱ ፡ ፡ ወበሕቱሰ ፡ ለእልክቱሰ ፡ ኢበቍዖሙ ፡ ቃለ ፡ ዘሰሙዑ ፡ እስመ ፡ ኢኮ
3 ቱሱሐነ ፡ በሃይማኖት ፡ እለ ፡ ሰምዑ ፡ ፡ ።ፈ ንበውእ ፡ እኝከሰ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍቱ ፡ እለ ፡
እመነ ፡ እስመ ፡ ይቤሎሙ ፡ በከመ ፡ መሐልኩ ፡ በመዓትየ ፡ ከመ ፡ ኢይበውኡ ፡ ውስተ ፡
ዕረፍትየ ፡ ፡ ወበእንተ ፡ መግባሩ ፡ ዘእመቅድመ ፡ ዓለመ ፡ ዘኮነ ፡ ፡ ።ፈ

Adeò ut juraverim in ira mea, quòd non essent ingressuri in requiem meam. Vi- 11
detè igitur fratres mei, ne inveniatur in aliquo ex vobis cor malum & incredu- 12
lum, quod recedere vos faciat à Deo vivo. Exhortamini omnibus diebus, quo- 13
ad appellatur Hodie, ut non sit qui dicat etiam indurari ullum *ex vobis in ali-*
quo peccato. Quia sumus sicut Christus, si perseveraverimus custodire illud prius 14
nostrum testamentum. Quia dicit; Hodie si vocem ejus audieritis, ne obdurate 15
corda vestra. Quia exacerbaverunt eum, qui audierunt : at non omnes qui 16
egressi sunt ex Ægypto per manum Mosis. Quos moleste tulit quadraginta an- 17
nos ? nónne eos qui peccaverant, & ceciderunt corpora eorum in deserto? Et 18
de quibus juravit quòd non essent ingressuri in requiem suam, nisi de prævarica-
toribus? Proinde videmus quòd non potuerunt ingredi, quia non potuerunt credere. 19

CAP. IV.

MEtuamus igitur, & non rejiciamus præceptum ejus, ut ingrediamur in re- 1
quiem ejus : neque similes sint quibusdam ex vobis, qui reliquerunt eum.
Quoniam nos exanditi sumus, quemadmodum & illi : illis autem non profuit 2
verbum quod audiverunt, quia non contemperati fuerunt cum fide qui audierunt
illud. Ingredimur igitur in requiem ejus nos *qui credidimus : quoniam dicit* 3
iis, Sicut juravi in ira mea, quòd non introibunt in requiem meam. Et de
opere ejus, quod ab initio mundi factum est,

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΤΣ ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Dixit enim *alicubi* de septima sic; Et requievit Deus *in*
4 Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης (δ) οὕτω, Καὶ κατέπαυσεν ὁ (ε) Θεὸς ἐν
die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursùm;
5 τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν,
Si introibunt in requiem meam. Quoniam ergò supereſt quoſdam
6 Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινας
introire in illam, & ipſi *prius annuntiatione moniti* non introierunt propter
εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον (ζ) δι'
incredulitatem: Iterùm quendam terminat diem, Hodiè, in David *dicens*;
7 ἀπείθειαν· Πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων,
poſt tantum *tempus*, ſicut dictum eſt; Hodiè ſi vocem ejus audi-
μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς (η) εἴρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού-
eritis, *ne obdurate* corda veſtra. Si *enim* eis Jeſus requiem præſti-
8 σητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυ-
tiſſet, *non utique* de alia loqueretur poſt *hæc* die. Itaque relinquitur
9 σεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα ἀπολείπεται
ſabbatiſmus populo Dei. Nam ingreſſus in requiem
10 Σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν
ejus, etiam ipſe requievit ab operibus ſuis, ſicut à *propriis*
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων
Deus. *Studeamus* ergò ingredi in illam requiem, ut ne
11 ὁ Θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν
in idipſum quis exemplum incidat incredulitatis. Vivus enim ſermo
12 τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος
Dei, & efficax, & penetrabilior *ſuper omnem gladium ancipitem*, & pertin-
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνού-
gens uſque ad diviſionem animæque ac ſpiritûs, compagum quoque ac medulla-
μενος ἄχρι μερισμοῦ (θ) ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυε-
rum, & diſcretor cogitationum & intentionum cordis. Et non eſt creatura in-
13 λῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀ-
viſibilis in conſpectu ejus: omnia autem nuda & aperta ocu-
φανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλ-
lis ejus, ad quem nobis ſermo. Habentes ergò pontificem magnum, *pene-*
14 μοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυ-

trantem cœlos, Jeſum filium Dei, teneamus confeſſionem. Non
λυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. Οὐ 15
enim habemus pontificem *non potentem* compati infirmitatibus noſtris, ten-
γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, (ι) πε-
tatum autem per omnia *juxta ſimilitudinem* abſque peccato. Adeamus
πειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. Προσερχώμεθα 16
ergò cum fiducia *throno* gratiæ, ut *accipiamus* miſericordiam, & gra-
οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν (κ) ἔλεος, καὶ χάριν
tiam inveniamus in *opportunum auxilium*.
εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

CAP. V. ς'.

ΠΑς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων κα- 1
Omnis namque pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus con-
θίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτι-
ſtituitur *ea* quæ ad Deum, ut offerat donáque & victimas pro pecca-
ῶν· Μετριοπαθῆν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐ- 2
tis: *Menſuratè pati potens ignorantibus & erraniibus*, quoniam & ip-
τὸς περίκειται ἀσθένειαν· Καὶ (α) διὰ ταύτην ὀφείλει καθὼς περὶ 3
ſe circundatus eſt *infirmitatem*: Et propter *hanc* debet quemadmodùm pro
τοῦ λαοῦ, (β) οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑ- 4
populo, ita etiam pro ſemetipſo offerre pro peccatis. Et *non ſi-*
αυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ (γ) ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
biipſi quiſquam ſumit honorem, ſed *vocatus* à Deo,
καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών. Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε (ε) 5
tanquam & Aaron. Sic & Chriſtus non ſemetipſum *glorificavit*
γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτὸν, Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σή-
fieri pontificem, ſed locutus ad eum; Filius meus es tu, ego ho-
μερον γεγέννηκά σε. Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν 6
die genui te. Quemadmodùm & in alio dicit; Tu ſacerdos in
αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedec.

MS. A. (δ) ὅτως, (ε) Θεὸς ἀπὸ πάντων (ζ) διὰ (η) περείρηκ, (θ) ψυχῆς καὶ (ι) πεπειρασμένον (κ) ἔλεος, Κεφ. ε'. MS. A. (α) δι' αὐτὴν (β) ὅτως (γ) καλέμενος (δ) καθὼς καὶ ὁ Ἀαρών. Οὕτως (ε) γενίσθαι

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Prout dixit de ſabbatho, requieviſſe Deum 4
in die ſeptimo ab omnibus operibus ſuis:
Ita etiam hoc loco ait; Non introibunt in 5
requiem meam. Quoniam igitur erat locus 6
in quem unuſquiſque introiret, & ii qui-
bus primùm annuntiatum fuerat, non introi-
erunt, eò quòd aſſenſum non præbuerunt:
Rurſùm diem alium præfinit poſt multum 7
temporis, ſicut ſupra ſcriptum eſt dixiſſe Da-
vid; Hodiè ſi vocem ejus audieritis, ne ob-
duretis corda veſtra. Si enim Jeſus filius 8
Nun requiem eis præſtitiſſet, haud locutus
fuiſſet poſteà de alio die. Itaque certum eſt 9
ſabbathizandum eſſe populo Dei. Qui 10
enim ingreſſus eſt in requiem ſuam, & ipſe
requievit ab operibus ſuis, ſicut à ſuis Deus.
Demus igitur operam introëundi in requiem 11
illam, ne eodem concidamus modo quo ii
qui non crediderunt. Vivus eſt enim ſermo 12
Dei, & omnipotens efficax, longéque penetran-
tior gladio ancipiti: & ingreditur uſque ad
diviſionem animæ & ſpiritûs, necnon com-
pagum & medullæ oſſiúmque; ac dijudicat
cogitationes & voluntatem cordis. Nec eſt 13
ulla creatura abſcondita à conſpectu illius.
Sed omnia nuda & manifeſta ſunt coram
oculis ejus cui reddunt rationem.

Secundâ ſtatione noctis Paraſcenes Cruci-fixionis. 5.

Quum habeamus igitur ſummum pontificem 14
Jeſum Chriſtum filium Dei, qui aſcendit in
cœlos, perſiſtamus in profeſſione ejus. Non 15
enim habemus pontificem qui non poſſit com-
pati infirmitati noſtræ, ſed qui tentatus eſt
per omnia ſicut & nos, excepto peccato.
Accedamus igitur revelato oculo ad thro- 16
num gratiæ ipſius, ut obtineamus miſericor-
diam, & inveniamus gratiam ad auxilium in
tempore afflictionis.

CAP. V.

OMnis enim pontifex qui eſt ex homini- 1
bus, pro hominibus ſtat ſuper iis quæ Dei
ſunt, ut offerat oblationem & ſacrificia pro
peccatis: Quíque poſſit ſeipſum demittere, 2
& compati ignorantibus, errantibúſque,
quandoquidem & ipſe infirmitate indutus
eſt: Propter quam debet quemadmodum 3
pro populo, ita pro ſeipſo offerre pro pecca-
tis ſuis. Porrò nemo ſibiipſi ſumit hono- 4
rem, ſed qui vocatur à Deo quemadmodum
Aharon. Sic & Chriſtus non ſeipſum glo- 5
rificavit, ut pontifex fieret, ſed is qui dixerat
illi; Filius meus tu es, ego hodiè genui te.
Sicut & alio loco dicit; Tu es ſacerdos in 6
æternum ſecundùm ſimilitudinẽ Melchiſedec.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dixit, quemadmodum de Sabbato; Et requievit Deus die Sabbati ab omni ope- 4
re ejus. Et rurſum, Non introibunt in requiem meam. Fuerúntne igitur quos 5
permiſit ingredi in requiem ejus? Et priores illi qui audierunt, non ingreſſi 6
ſunt, quia abnegárunt. Et de quo dicit rurſum, Hodierno die ſi exaudive- 7
ritis vocem meam? de die loquitur David longo poſt tempore, quemadmodum
dicit, Hodie ſi vocem ejus audieritis, ne obduretis cor veſtrum. Quòd ſi iis 8
requiem perſtitiſſet Jeſus, utique non diviſſet poſt illos dies de alio. Abro- 9
gatúmne eſt ſacerdotium populi Dei?

4 ይቤ : ከመዝ : በእንተ : ሰንበት : ወእዕረፈ : እግዚአብሔር : በዕለተ : ሰንበት : እምኵ
5 ሉ : ግብሩ ::= ወኀዕበ : ሊይበውኡ : ውስተ : ዕረፍትየ ::= ወቦኑ : እለ : ሓደገ : ይ
6 ባሉ : ውስተ : ዕረፍቱ : ወቀደምትሂ : ሰሚዖሙ : ሊይበውኡ : እስመ : ክሕዱ ::= ወእ
7 ንበይነ : ሙኑ : ይብል : ከዕበ : ዮም : ዕለተ : እመ : ሰማዕክሙ : ቃልየ : በዕለተ : ደዊት :
ይቤ : እመድኅረ : ኮንዱይ : መዋዕል : በከመ : ይቤ : ዮም : ለእመ : ሰማዕክሙ :
8 ቃሉ : ሊታጽንዑ : ልበክሙ ::= ሶበሰ : ሎሙ : እዕረፎሙ : ሊየሱስ : እመ : ሊይቤ :
9 በእንተ : ካልእት : እመድኅረ : እመንፈቱ : መዋዕል ::= ተስዕረት : ክህነቶሙ : ለሕዝበ :
እግዚአብሔር ::=

Versio VULGATA LATINA.

4 Dixit enim in quodam loco de die septimâ sic; Et requievit Deus die septimâ
5 ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum; Si introibunt in requiem meam.
6 Quoniam ergò superest introire quosdam in illam, & ii, quibus prioribus an-
7 nuntiatum est, non introierunt propter incredulitatem: Iterùm terminat diem
quendam, Hodiè, in David dicendo, post tantum temporis, sicut suprà dictum est;
8 Hodiè si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. Nam si eis Jesus,
9 quiem præstitisset, nunquam de alia loqueretur, posthac, die. Itaque relinquitur
10 sabbatismus populo Dei. Qui enim ingressus est in requiem ejus; etiam ipse re-
11 quievit ab operibus suis, sicut à suis Deus. Festinemus ergò ingredi in illam re-
12 quiem: ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus est enim
sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens usque
ad divisionem animæ ac spiritûs, compagum quoque ac medullarum, & discretor
13 cogitationum & intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in con-
spectu ejus: omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus, ad quem nobis ser-
mo. Habentes ergò pontificem magnum, qui penetravit cœlos, Jesum filium 14
Dei: teneamus confessionem. Non enim habemus pontificem, qui non possit 15
compati infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia pro similitudine absque
peccato. Adeamus ergò cum fiducia ad thronum gratiæ: ut misericordiam con- 16
sequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

CAP. V.

OMnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur 1
in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis: Qui condo- 2
lere possit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipse circundatus est infirmi-
tate: Et propterea debet, quemadmodùm pro populo, ita etiam & pro semetipso 3
offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquâ 4
Aaron. Sic & Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui lo- 5
cutus est ad eum; Filius meus es tu, ego hodiè genui te. Quemadmodùm & in alio 6
loco dicit; Tu es sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 لأنه قد قال في فصلٍ ما * عن اليوم السابع هكذا * واستراح الله في اليوم السابع من
5 سائر اعماله * وفي هذا ذكر ايضا انهم لا يدخلوا الي راحتي * واذ قد بقا قوم يدخلون
6 اليها * وما دخلها الذين بشروا اولا من اجل عصيانهم * يحد يوما ما ايضا قائلا في داود
7 اليوم * بعد مثل كثرة هذا الزمان * كما قيل اليوم ان سمعتم صوته فلا تقسوا قلوبكم *
8 لان يسوع لو كان اراحهم لما كان بعد مثل هذا الزمان تكلم عن يوم آخر *
9 افهل قد بقا لسعب الله اسباث * لان من قد دخل الي راحته فذاك قد استراح من
10 اعماله * كما استراح الله من اعماله * فلنحرص اذا ان ندخل الي تلك الراحة * لئلا يسقط
11 احد في مثل هذا العصيان نفسه * لان قول الله حي فاعل * واصرم قطعا من كل سيف
ذي فمين * وعايص الي تورية النفس والروح والمفاصل والمخاخ * ومميز وديين افكار القلب
12 ومعقولاته * وليست بريه غير طاهرة قدامه * لكن البرايا كلها مجردة وظاهرة لعينيه * الذي
13 اليه يكون الاعتذار منا *
14 * الاحد الثالث من الصوم * فاذ لنا يسوع
ابن الله رييس كهنة عظما نافذا في السموات * فلنمسك الاعتراف به * فانا ليس لنا
15 رييس كهنة لا يستطيع ان يترفي لامراضنا * بل مجربا بكل الاحوال بشبهنا خلوا من
16 الخطية * فلنتقدم اذا بدالة الي عرس النعمة * لناخذ نعمة ورحمة * لمعونة نستعرضها

* الفصل الخامس *

1 * لان كل رييس كهنة ماخوذ من الناس ينتصب من اجل الناس فيما يقدمه الي الله *
2 ليعرب قربين وضحايا عن الخطايا * معتذرا ان يعفو ويسمح للذين يجهلون والضالين * اذ
3 هو يسعله ضعف * فلهذا السبب يجب عليه كما يقدم عن السعب كذلك يقرب عن ذاته
4 من اجل خطاياه * * من هاهنا يقرا للقديس مقوديوس * ولن ياخذ احد الكرامة
5 لنفسه * لكن من يدعوه الله * بطير ما دعي هارون * كذلك والمسيح لم يسرف ذاته
6 ليصير رييس كهنة * بل مجده الذي قال له * انت هو ابني وانا اليوم ولذلك * كما
يقول في فصلٍ آخر * انت الكاهن الي الابد علي ترتيب ملسيساداف * تم *

4 *Dixit enim in quadam sectione de se-* 4
ptimo die ita; Et requievit Deus die
septimo à cunctis operibus suis. Et in 5
ista quoque sectione refert, Sanè non
introibunt in requiem meam. Cùm au- 6
tem supersint quidam ingressuri in eam;
& hi quibus evangelizatum est priùs,
non sint eam ingressi propter suam re-
bellionem: Rursus quendam præfinit 7
diem, dicens per Davidem; Hodiè, post
tantum temporis intervallum: prout di-
ctum est; Hodiè si audieritis vocem ejus,
nè obduretis corda vestra. Si enim Jesus 8
eos in requie collocâsset, nequaquam
fuisset tanto pòst tempore locutus de alio
die. An verò supereſt populo Dei aliquis 9
sabbatismus? Nam qui ingressus jam 10
est in requiem ipsius, is jam requievit
ab operibus suis, quemadmodum re-
quievit Deus ab operibus suis. Stu- 11
deamus igitur ingredi in illam requiem,
ne quis in eandem prorsus incidat con-
tumaciam. Vivus est enim sermo Dei 12
& efficax, & ad scindendum acutior
quolibet gladio duarum acierum: &
penetrans usque ad divisionem animæ, &
spiritus, & compagum, atque medul-
larum: & discernens, ac judicans co-
gitationes cordis ejusque intentiones.
Nec est ulla creatura quæ non sit mani- 13
festa coram ipso: sed omnes creaturæ
nudæ sunt ac patentes oculis ejus, apud
quem futura est excusatio nostra.

Dominicâ tertiâ jejunii.

Quum itaque habeamus Jesum filium 14
Dei summum principem sacerdotii, cœlos
penetrantem, teneamus confessionem ejus,
Non enim habemus principem sacerdo- 15
tum qui non possit flere infirmitates
nostras, sed tentatum modis omnibus sic-
ut nos, excepto peccato. Accedamus 16
ergo cum fiducia ad thronum gratiæ, ut
gratiam assequamur; & inveniamus
misericordiam ad auxilium à nobis op-
portunè captatum.

CAP. V.

ENimverò omnis princeps sacerdo- 1
tum ex hominibus assumptus, pro ho-
minibus constituitur in his quæ Deo
offeruntur: ut offerat sacrificia & vi-
ctimas pro peccatis: Potens parcere & 2
condonare iis qui stulte agunt, & er-
rantibus: cùm ipse quóque circundatus
sit infirmitate. Et hac de causa opor- 3
tet ut quemadmodùm offert pro populo,
ita pro seipso offerat pro peccatis suis.

Hinc legatur pro sancto Methodio.

Neque verò quisquam sibi sumit hunc 4
honorem, sed is quem Deus vocat, sicut
vocatus est Haron. Ita & Christus non 5
extulit semetipsum ut fieret princeps
sacerdotum, sed glorificavit eum qui
dixerat illi, Tu es filius meus, & ego
hodiè genui te. Sicut ait in alia se- 6
ctione, Tu es sacerdos ille in æternum
secundùm ordinem Melchisedech. Hactenus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 እስመ፡ቦለ፡ውስተ፡ዕረፍቱ፡ ከመ፡ውእቱ፡ ለዕረፈ፡ እምኵሉ፡በከመ፡ዘዚለሁ፡ለእግዚአብ
11 ሔር፡::=፡ ናስተፋጥን፡ እንከ፡ ከመ፡ንበእ፡ ውስተ፡ ዕረፍቱ፡ወለልቦ፡ዘይወድቅ፡ውስተ፡ሰሕ
12 ተ፡ ዚለሆሙ፡::=፡ እስመ፡ሕያው፡ ቃለ፡እግዚአብሔር፡ ወጽኑዕ፡ወይበልሕ፡እምኵሉ፡መ
ለጫ፡ ዘክልኤ፡ ለፈሁ፡ ወይፈልጥ፡ ነፍስ፡ እመንፍስ፡ ወይቤሊ፡ ለሠርወ፡እመቤቲ፡ ወለሊና፡
13 ፍትወት፡ወመክረ፡ልብ፡::=፡ ወለልቦ፡ዘተፈጥረ፡ዘለኢኮነ፡ ክሡተ፡በቅድሜሁ፡ወኵሉ፡ክሡ
14 ት፡ዊስጡሕ፡ቅድመ፡ ለዕይኒሁ፡ ወዘመንገቤክሙ፡ንነግር ::=፡ ወብክሙ፡ቢቀ፡ሊህናት፡ዐ
ቢይ፡ዘመጽአ፡ወስተ፡ዓለመ፡እመሰማያት፡ለያሱስ፡ ወልደ፡እግዚአብሔር:: ንጽናዕ፡እንከ፡
15 ለሚነነ፡ቦቱ፡::=፡ እስመ፡ሊኆነ፡ ቢቀ፡ካህናቲነ፡ ዘለኢይክል፡ሐሚመ፡ሕማመነ፡መኵር፡በኵ
16 ሉ፡ ለመሰል፡ ለልቦ፡ ኀጢለተ፡::=፡ ወንቅረብ ፡ እንከ ፡ ኅበ፡መንበረ፡ ጸጋሁ፡ ከመ፡ንንሣእ፡
ሣህሎ ፡ ወንረክብ ፡ ጸጋሁ ፡ ለጊዚ ፡ ረድኤቱ፡::=፡

ፈ

1 ኵሉ፡ለ ቀ፡ ካህናት፡ እመ፡ሰብእ፡ይነሥእ፡ወበእንተ፡ሰብእ፡ይሰየመ፡ለኅበ፡እግዚአብሔር ::
2 ከመ፡ ያብእ፡ ቍርባነ፡ ወመሥዋዕተ፡ ዘበእንተ፡ ኀጢለት፡::=፡ ወለ፡ይክሉ፡ረድኤቶሙ፡ለእ
3 ለ፡ ስእቱ፡ በለዳሆሙ፡እስመ፡ለቢሁኔ፡ድኩመ፡ውእቱ::=፡ ወእንበይነ፡ ዝንቱ፡ ርቱዕ፡በከ
4 መ ፡ በ፡ለንተ፡ ሕገብ፡ከማሁ፡ለርእስሁኔ፡ያብእ፡በእንተ፡ኀጢለት፡::=፡ ለኮ፡ ሰርኣሱ፡ ዘይ
5 ሠውኖ ፡ ክብረ ፡ ዘእንበለ ፡ ለዘጸውዖ፡ እግዚአብሔር፡ ዳእሙ:: ወበከመ ፡ ለሮን፡::=፡ ኽ
ማሁ፡ክረ ስቶስ፡ ለኮ፡ ርእሶ፡ዘንእደ፡ቢቀ፡ ካህናት፡ ከዊኖ፡ዳእሙ፡ ለቢሁ፡ይቤሱ:: ወልድየ፡
6 ለንተ፡ ወለነ፡ ዮም፡ ወለድኩሽ፡::=፡ ወይቤ፡ ከዕበ፡ ለንተ፡ ካህኑ፡ ለዓለም፡በከመ፡ዚሞቱ፡
ለመልከጼዴቅ፡::==፡

Quia ingreditur in requiem ejus, sic ille requievit ab omnibus, sicut Deus à suis. 10
Festinemus igitur ut ingrediamur in requiem ejus, & non sit qui incidat in erro- 11
rem eorum. Quia vivus est sermo Dei, & efficax, & acutior omni novaculâ 12
ancipiti, & discernit animam ab anima, & quod nocteſcit dispergit à nocte, &
cogitationes desiderabiles, & consilia cordis. Et non est creatura quæ non sit mani- 13
festa in conspectu ejus: sed unumquodque apertum est, & explicatum coram oculis
ejus: & hoc quod apud vos loquimur. Habentes igitur maximum principem sacer- 14
dotum qui de cœlis venit in mundum, Jesum filium Dei, simus igitur confirmati
in fide quæ in eo. Quoniam non factus est pontifex noster maximus talis qui 15
non potest pati dolores nostros, tentatus in omnibus, conformis nobis, excepto pecca-
to. Et accedamus igitur ad thronum gratiæ, ut accipiamus misericordiam ejus, 16
& naciscamur gratiam ejus in tempore auxilii sui. CAP. V.

OMnis pontifex ex hominibus assumitur, & propter homines constituitur apud 1
Deum, ut offerat oblationes & sacrificia quæ pro peccatis fiunt. Et iis opem 2
ferre nequeunt qui errant per manus eorum, quia ipsemet infirmus est. Et propter 3
hoc, æquum est sicut pro populo, ita & pro seipso ut offerat pro peccatis. Non sibi 4
ipsi quisquam factus est magnus, sed tantùm Deo qui vocavit eum, & sicut Aha-
ron: Similiter Christus etiam minimè seipsum laudavit ut princeps sacerdotum 5
esset: sed ipse qui dixit, Filius meus es tu, & ego hodie genui te. Et dixit ite- 6
rum, Tu sacerdos es in æternum secundùm constitutionem Melchizedeci.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ΄ ΠΡΟ΄Σ ἙΒΡΑ΄ΙΟΤΣ. ΚΕΦ. ε΄. ζ΄.

Qui in diebus carnis suæ, precésque & supplicationes ad potentem
7 Ὃς ἐν τ῀ ἡμέραις τ῀ σαρκὸς αὐτ῀, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τ῀ δυνάμενον
servare illum à morte, cum clamore valido, & lachrymis offerens, &
σῴζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετ῀ κραυγῆς ἰσχυρᾶς, καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ
exauditus pro reverentia. Et quamvis existens filius, didicit ex iis quæ passus est
8 εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τ῀ εὐλαβείας. Καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε
obedientiam: Et consummatus, factus est obtemperantibus sibi omnibus causa
9 τ῀ ὑπακοήν· Καὶ τελειωθεὶς, ἐγένετο (ζ) τοῖς ὑπακούουσιν αὐτ῀ πᾶσιν αἴτιος
salutis æternæ: Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Mel-
10 σωτηρίας αἰωνίου· Προσαγορευθεὶς ὑπὸ τ῀ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατ῀ τ῀ τάξιν Μελ-
chisedec. De quo multum nobis sermo, & difficilis interpretatu dicere, quoniam
11 χισεδέκ. Περὶ ὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος, καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ ζ΄
segnes facti estis auribus. Etenim debentes esse magistri propter tempus,
12 νωθροὶ γεγόνατε τ῀ ἀκοαῖς. Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τ῀ χρόνον,
rursùm opus habetis ad docendum vos quæ elementa initii oraculorum
πάλιν χρείαν ἔχετε τ῀ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τ῀ ἀρχῆς τ῀ λογίων
Dei: & facti estis opus habentes lacte, & non solido cibo. Omnis
13 τ῀ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ ὐ στερεᾶς τροφῆς. Πᾶς
enim particeps lactis, expers sermonis justitiæ: infans enim est.
γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γάρ ἐστι.
Perfectorum autem est solidus cibus, per habitum sensus exercitatos
14 Τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφὴ, τ῀ διὰ τ῀ ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα
habentium ad discretionem bonique ac mali.
ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

CAP. VI. ε΄.

Ideò intermittentes initia Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non
1 Διὸ ἀφέντες τ῀ τ῀ ἀρχῆς τ῀ Χριστ῀ λόγον, ἐπὶ τ῀ τελειότητα φερώμεθα, μὴ
rursùm fundamentum jacientes pœnitentiæ à mortuis operibus, & fidei ad
πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ
Deum, Baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, resurrectionisque mortuorum, &
2 Θεὸν, Βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τ῀ νεκρῶν, καὶ
judicii æterni. Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus. Impos-
κρίματος αἰωνίου. Καὶ τοῦτο (α) ποιήσομεν, ἐάπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. Ἀδύ- 3
sibile enim semel illustratos, gustaméque donum cœleste, & parti- 4
νατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τ῀ τ῀ δωρεᾶς τ῀ ἐπουρανίου, καὶ μετό-
cipes factos Spiritûs sancti, Et pulchrum gustantes Dei verbum,
χους (β) γενηθέντας Πνεύματος ἁγίου, Καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, 5
virtutésque futuri seculi, Et prolapsos, rursùs renovari ad
δυνάμεις τ῀ μέλλοντος αἰῶνος, Καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς 6
pœnitentiam, rursùm crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. Terra
μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τ῀ υἱὸν τ῀ Θεοῦ, καὶ παραδειγματίζοντας. Γῆ 7
enim bibens super se sæpè venientem imbrem, & generans herbam
γὰρ πιοῦσα τ῀ ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν, καὶ τίκτουσα βοτάνην
opportunam illis per quos & colitur, accipit benedictionem à Deo.
εὔθετον ἐκείνοις δι' ὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τ῀ Θεοῦ.
Proferens autem spinas ac tribulos, reproba, & maledictioni proxima: cujus
Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος, καὶ κατάρας ἐγγύς· ἧς 8
finis in combustionem. Confidimus autem de vobis, dilecti, meliora,
τὸ τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὰ (γ) κρείττονα, καὶ 9
& proxima salutis, si & ita loquimur. Non enim injustus Deus, ob-
καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ (δ) οὕτω λαλοῦμεν. Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς, ἐπι- 10
livisci operis vestri, & laboris dilectionis quam ostendistis in nomen
λαθέσθαι τ῀ ἔργου ὑμῶν, (ε) καὶ τ῀ κόπου τ῀ ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα
ipsius, ii qui ministrâstis Sanctis, & ministrantes. Cupimus autem unumquemq;
αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις, καὶ διακονοῦντες. Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον 11
vestrûm idem ostentare studium ad expletionem spei usque in finem:
ὑμῶν τ῀ αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τ῀ πληροφορίαν τ῀ ἐλπίδος ἄχρι τέλους·
Ut non segnes efficiamini, imitatores autem illorum per fidem & longanimitatem hæ-
Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κλη- 12
reditantium promissiones.
ρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

MS. A. (ζ) πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος ΚΕΦ. ε΄. MS. A. (α) ποιήσωμεν, (β) γευνηθέντας (γ) κρείσσονα, (δ) ἔτως (ε) καὶ τ῀ ἀγάπης

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Versio VULGATA LATIMA.

7 Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationésque ad eum, qui possit illum salvum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro
8 sua reverentia. Et quidem cùm esset filius Dei, didicit ex iis, quæ passus est, obe-
9 dientiam: Et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa sa-
10 lutis æternæ, Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Melchisedech.
11 De quo nobis grandis sermo, & interpretabilis ad dicendum: quoniam im-
12 becilles facti estis ad audiendum. Etenim cùm deberetis magistri esse propter tempus: rursùm indigetis ut vos doceamini quæ sint elementa exordii sermo-
13 num Dei: & facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo. Omnis enim, qui
14 lactis est particeps, expers est sermonis justitiæ: parvulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus; eorum, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

CAP. VI.

1 Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora feramur, non rursùm jacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, Baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, ac resur-
2 rectionis mortuorum, & judicii æterni. Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus.
3 Impossibile est enim, eos qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cœleste,
4 & participes facti sunt Spiritus sancti, Gustaverunt nihilominùs bonum Dei ver-
5 bum, virtutésque seculi venturi, Et prolapsi sunt; rursùs renovari ad pœniten-
6 tiam, rursùm crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. Terra
7 enim sæpè venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis, à quibus colitur; accipit benedictionem à Deo. Proferens autem spinas ac
8 tribulos, reproba est, & maledicto proxima: cujus consummatio in combustionem.
9 Confidimus autem de vobis, dilectissimi, meliora, & viciniora salutis: tametsi ita
10 loquimur. Non enim injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrâstis Sanctis, & ministratis, Cupimus
11 autem unumquemque vestrùm eandem ostentare solicitudinem ad expletionem spei usque in finem: Ut non segnes efficiamini, verùm imitatores eorum, qui
12 fide & patientiâ hæreditabunt promissiones.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * الَّذِي فِي أَيَّامِ نَاسُوتِهِ قَرَّبَ طِلِبَاتٍ وَسَايِلَ إِلَى ٱلْقَادِرِ أَنْ يُخَلِّصَهُ مِنَ ٱلْمَوْتِ * مَعَ صُرَاخٍ
8 قَوِيٍّ وَعَبَرَاتٍ قَدَّمَهَا * فَاسْتُجِيبَ لَهُ مِنْ تِلْقَاءِ تَوَرُّعِهِ * وَمَعَ هٰذَا أَنَّهُ إِذْ لَمْ يَزَلِ ابْنًا تَعَلَّمَ
9 الطَّاعَةَ مِنَ ٱلْأَشْيَاءِ ٱلَّتِي صَابَتْهُ * وَلَمَّا كَمُلَ صَارَ لِكَافَّةِ ٱلَّذِينَ يُطِيعُونَهُ سَبَبَ عِلَّةِ خَلَاصٍ
10 أَبَدِيٍّ * وَكَنَّاهُ ٱللَّهُ رَئِيسَ كَهَنَةٍ *

* قِرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ وَٱلْعِشْرِينَ *

10 عَلَى تَرْتِيبِ مَلْكِيصَادَاقَ * ثُمَّ * ٱلَّذِي ٱلْكَلَامُ فِيهِ كَثِيرًا عِنْدَنَا وَصَعْبٌ تَلْخِيصُهُ أَنْ
11 تَضَعُفَ * إِذْ قَدْ صِرْتُمْ عَاجِزِينَ ٱلِاسْتِمَاعِ * لِأَنَّكُمْ قَدْ كَانَ سَبِيلُكُمْ تَكُونُونَ مُعَلِّمِينَ مِنْ أَجْلِ
12 طُولِ ٱلزَّمَانِ * فَٱحْتَجْتُمْ أَنْ تُعَرَّفُوا مَا هِيَ حُرُوفُ هٰذَا مَبْدَأُ أَقْوَالِ ٱللَّهِ * وَصِرْتُمْ مُحْتَاجِينَ
13 لَبَنًا لَا طَعَامًا صُلْبًا * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ يَتَغَذَّى لَبَنًا لَا خِبْرَ لَهُ بِكَلَامِ ٱلْعَدْلِ * لِأَنَّهُ طِفْلٌ هُوَ
14 * وَٱلْغِذَاءُ ٱلْقَوِيُّ لِلتَّامِّينَ هُوَ * ٱلَّذِي مِنْ أَجْلِ تَمَامِ عَادَاتِهِمْ * لَهُمْ حَوَاسُّهُمْ مَرُوضَةٌ لِلتَّمْيِيزِ
ٱلْجَيِّدِ وَٱلرَّدِيِّ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ *

* فَلِهٰذَا إِذْ تُرِكَ ٱلْكَلَامُ فِي مَبْدَأِ
ٱلْمَسِيحِ * وَيَرْتَقِي إِلَى ٱلْكَمَالِ وَلَا نَطْرَحُ أَسَاسَ ٱلتَّوْبَةِ مِنْ أَعْمَالٍ مَيِّتَةٍ أَيْضًا * وَإِيمَانٍ بِٱللَّهِ *
2 * وَتَعْلِيمِ ٱلْمَعْمُودِيَّاتِ * وَوَضْعِ ٱلْأَيْدِي * وَٱلْبَعَثِ ٱلْمَوْتَى * وَٱلْحُكُومَةِ ٱلْأَبَدِيَّةِ * وَهٰذَا سَنَعْمَلُهُ إِنْ
3 أَمَرَ ٱللَّهُ * لِأَنَّ ٱلَّذِينَ قَدْ أُصِيبُوا دَفْعَةً * وَذَاقُوا ٱلْمَوْهِبَةَ ٱلسَّمَائِيَّةَ * وَصَارُوا شُرَكَاءَ لِلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ *
4 * وَذَاقُوا قَوْلَ ٱللَّهِ ٱلْخَيِّرَ * وَقُوَّاتِ ٱلدَّهْرِ ٱلْمُقْبِلِ * ثُمَّ سَقَطُوا * فَلَنْ يُجَدِّدُوهُمْ أَيْضًا أَنْ يَتَجَدَّدُوا
5 6 بِتَوْبَةٍ وَيَعْتَدُّونَ صَلْبَ ٱبْنِ ٱللَّهِ لِأَنْفُسِهِمْ وَيُشْهِرُونَهُ * لِأَنَّ ٱلْأَرْضَ ٱلسَّارِبَةَ دَفَعَاتٍ كَثِيرَةٍ ٱلْمَطَرَ
7 8 ٱلْوَارِدَ إِلَيْهَا * وَتُوَلِّدُ نَبَاتًا مُعَوَّمًا لِأُولَئِكَ ٱلَّذِينَ مِنْ أَجْلِهِمْ فُلِحَتْ * يُبَارِكُهَا ٱللَّهُ * وَإِذَا
أَخْرَجَتْ أَشْوَاكًا وَحَرْطَبًا * فَتِلْكَ مَنْفَاهُ وَقَرِيبَةٌ مِنَ ٱللَّعْنَةِ ٱلَّتِي عَاقِبَتُهَا ٱلْحَرِيقُ * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ ٱلرَّابِعِ مِنَ ٱلصَّوْمِ *

9 * وَإِنَّا لَمُوقِنُونَ عَنْكُمْ أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ ٱلْأَحِبَّاءُ *
10 أَنَّكُمْ قَدْ حُوِيتُمُ ٱلْمَنَاقِبَ ٱلْمُفَضَّلَةَ ٱلْمُصَاقِبَةَ ٱلْخَلَاصِ * وَإِنْ كُنَّا نُخَاطِبُكُمْ هٰكَذَا * لِأَنَّ ٱللَّهَ
لَيْسَ ظَالِمًا فَيَنْسَى عَمَلَكُمْ * وَتَعَبَ مَحَبَّتِكُمُ ٱلَّتِي أَوْجَدْتُمُوهَا لِٱسْمِهِ إِذْ خَدَمْتُمُ ٱلْقِدِّيسِينَ
11 وَتَخْدِمُونَ * وَنَشْتَهِي أَنْ يُوضِحَ كُلُّ أَحَدٍ مِنْكُمْ هٰذَا ٱلْحِرْصَ بِعَيْنِهِ * لِٱسْتِيفَاءِ ٱلرَّجَا إِلَى ٱلْجَزَاءِ
12 * لِكَيْلَا تَصِيرُوا عَاجِزِينَ * بَلْ مُسَاهِمِينَ ٱلَّذِينَ بِٱلْأَمَانَةِ وَطُولِ ٱلْأَنَاةِ وَرِثُوا ٱلْمَوَاعِيدَ * ثُمَّ *

Qui in diebus humanitatis suæ preces 7
& supplicationes obtulit ei qui poterat
ipsum liberare à morte, cum clamore
valido & singultibus oblatas: & exau-
ditus est propter reverentiam suam. Et 8
quamvis sit indesinenter filius, didicit
obedientiam ex rebus quæ contigerunt
illi. Cumque perfectus fuisset, factus 9
est omnibus qui obtemperant ei, author
causæ salutis æternæ. Et cognominavit 10
illum Deus principem sacerdotum

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

secundùm ordinem Melchisedec. Hucusque. De quo sermo foret apud 11
nos multus, & explicatu narratuque
difficilis: quandoquidem incapaces facti
estis ad audiendum. Qui enim debe- 12
retis esse doctores propter longitudinem
temporis, egetis discere quæ sint elementa
principii eloquiorum Dei: & facti estis
egentes lacte, non cibo solido. Nam qui- 13
cunque lacte nutritur, non habet ex-
perientiam in sermonibus justitiæ, quo-
niam infans est: Alimentum verò soli- 14
dum, perfectorum est, qui propter per-
fectionem consuetudinum suavum, sensus
habent domitos ad discretionem boni &
mali.

CAP. VI.

Quapropter omisso sermone de prin- 1
cipio Christi, eleve mur nos ad perfectio-
nem, nec amplius jaciamus fundamen-
tum pœnitentiæ ab operibus mortuis,
& fidei in Deum, Et doctrinæ baptis- 2
matum, ac impositionis manuum, & re-
surrectionis mortuorum, atque judicii
æterni. Atque id faciemus, si permiserit 3
Deus. Nam qui semel sunt illuminati, 4
& gustârunt donum cœleste, & facti
sunt participes Spiritus sancti, Gusta- 5
verintque sermonem Dei nobilem, &
virtutes seculi manentis, Deinde lapsi 6
sunt: non possunt amplius renovari per
pœnitentiam, & iterare sibimetipsis cru-
cifixionem filii Dei, eumque publicè
exponere. Nam telluri, quæ imbibit 7
multis vicibus imbrem in se venien-
tem, vestamque progignit herbam iis
propter quos colitur, Deus benedicit: At 8
si produxerit spinas ac tribulos, ea re-
proba est, & proxima maledictioni, cujus
finis incendium. Finis.

Lectio Sabbathi quarti Jejunii.

At nos certi sumus de vobis ô fratres 9
dilecti, quòd teneatis præclara moni-
menta quæ respiciunt salutem, etiamsi
ita vos alloquamur. Deus enim non est 10
injustus, ut obliviscatur operis vestri,
& laboris charitatis vestræ quam ex-
hibuistis erga nomen ejus: ut qui mi-
nistrâstis sanctis & ministratis. Cupi- 11
musque ut unusquisque vestrùm eandem
studium ostendat ad persuasionem spei ad
finem usque. Ut non pigri segnes, sed 12
imitatores eorum qui per fidem & lon-
ganimitatem hæredes facti sunt promis-
sionum. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ዝበእንቲለሁ፡ዕጹብ፡ነገረ፡ ወሊቈይትሀል፡ይፈክርዎ፡ ወይበልሙ፡ እስመ፡ድኀዙዛኒ፡ኮንክሙ፡
12 ለዘሪክሙ፡=፡ እንዘ፡ር ቱዕ፡ለክሙ፡ተኩኑ፡ሙምህረን፡በብዙኅ፡እስመ፡ጕንደይክሙ፡፡ ወ
ካዕበ፡ቀደምዶ፡ይመሀሩክሙ፡በቀደሜ፡ቃሉ፡ለእግዚአብሔር ፡ ወትፈቅዱ፡ ሐሊበ፡ይወግውክ
13 ሙ፡ ወለኵ፡ መብልዐ፡ ጽኑዐ፡=፡ እስመ፡ኵሉ፡ ዘይትወጋዕ፡ ሐሊበ፡ለዘኒ፡ወኢቱ፡ወሊያለ
ሥር፡ቃለ፡ጽድቅ፡ወሙብልዕሰ፡ጽኑዕ፡ለልሂቅ፡ወኢቱ፡ዘያ ለሥር፡ሠናየ፡ ወለኵየ ፡፡=፡

2

1 ዑቁ፡እንከ፡ደግሙ፡ መሠረተ፡ ሊትሓሠሡ፡በዘ፡ትኔኽሱ፡እመግብረ፡መዉት፡ወኵስተ፡ሃይማኖ
2 ት፡ዘለግዚለብሑር፡=፡ ወጥሥቁት፡ወትመህሮት፡ወሢመተ፡እድ፡ ወተንሠሌ፡እሙታን፡ወ
3 ኵነኔ፡ወባዲለሙ፡=፡ ወዘንተሂ፡እመገበርን፡ሶበ፡ያበውሕ፡ እግዚአብሔር፡=፡ ሊይትኀሀ
4 ል፡፡ እሙድኅረ፡ ተጠሥቁ፡ ወጠዒሙ፡ ጸጋሁ፡ ዘእመሰሚያት፡ ወኵኑ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡=፡
5 ወጥዕሙ፡ቀለ፡እግዚአብሔር፡ሠናየ፡ወኀይለ፡ዓለመ፡ዘይመጽእ፡=፡ ለእሙ፡ወድቁ፡ይኄድ
6 ስኅ፡ካዕበ፡ለንስሐሆሙ፡ይሰቅልዎ፡ለወልደ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡ መድርኂ፡ለእሙ፡ስትየት፡
7 ዝናመ፡ዘይመጽእ፡ለዕቢሃ፡ትወልድ፡ሠዕረ፡ ሰቤሃ፡፡ ወተኅሪሰ፡ ትነሥእ፡በረከተ፡እመኅበ፡እ
8 ግዚአብሔር፡=፡ ወእመሰ፡እሠተ፡ለት፡ሣዕ፡ ወእጌክሳ፡ዘቅሬብ፡ መርገመ፡ወደኅሪቱ፡ለእ
9 ኒድ፡=፡ ለኀዊነ፡ ንትለመነክሙ፡ ከመ፡ ተሐይሱ፡ ወስተ፡እንታክቲ፡ሕይወት፡ ወእመኒ፡ከ
10 መዝ፡እቡለክሙ፡=፡ ዘለኮ፡ ይዒመፅ፡እግዚአብሔር ፡ከመ፡ይርሰዕ፡መባሪክሙ፡ወተፈቅ
11 ሮተ፡ክሙ፡ዘለርሊይክሙ፡በስሙ፡ ወተልእክሙዎሙ፡ ለቅዱሰኒ፡ ወትትለእኩሂ፡=፡ ወንፈቱ፡
12 ኵልክሙ፡ከማሁ፡ታርእዩ፡ ጸሃቅክሙ፡ በዘ፡ተለመኑ፡ ተስፋክሙ፡እስከ፡ለዝሉፈ፡= ፡ከመ፡
ሊትኩኑ፡ ድኀዙዘኒ ፡፡ተመስልዎሙ፡ለእለ፡በለሚኽ፡ወበትዕገሠት፡ወረሱ፡ተስፋሆሙ፡=፡

De quo difficilis sermo ejus, & negnit explicare eum, neque exprimere: quia se- 11
gnes facti estis auribus vestris. Cùm vos oportuit maxima ex parte doctores fuisse 12
(quia cunctati estis) etiam necesse habetis, ut edoceant vos initium sermonis Dei,
& opus habetis lac ut curent vobis, & non cibum firmum. Quia omnis cui lac præ- 13
betur, puerulus est, & ignorat sermonem justitiæ. At cibus solidus magistri est, qui 14
intelligit bonum & malum.

CAP. VI.

Attendite igitur denuò fundamentum, ne disputetis de rescisciendo ab operibus 1
mortuis, in fide Dei; Et baptismum, & doctrinam, & impositionem manuum, & 2
resurrectionem à mortuis, & judicium quod est æternum. Atque id quidem facie- 3
mus, si permiserit Deus. Fieri non potest postquam baptizati sunt, & gustaverunt 4
donum quod est è cœlo, & fuerunt in Spiritu sancto, Et gustaverunt bonum Dei 5
verbum, & virtutem seculi futuri, Si prolabantur, denuò renoventur ad resipi- 6
scentiam suam, crucifigunt filium Dei. Terra enim si imbiberit pluviam, quæ super 7
eam venit, proventum emittit illicò: & cùm colitur, accipit benedictionem à
Deo. At si produxerit spinas, & dere bo, qui maledictioni proximus est: tum finis ejus 8
est ad combustionem illius. Fratres nostri, confidimus de vobis, quòd meliùs eritis 9
in iis, quæ de antiquissimis vitæ sunt: etiamsi sic vos alloquamur. Quia non est 10
injustus Deus, ut obliviscatur operum vestrorum, & charitatis vestræ, quam osten-
distis in nomine ejus, qui ministrâstis Sanctis, & ministratis. Et cupimus ut vos 11
omnes similiter ostendatis studium vestrum ad quo reponitis spem vestram usque in
finem: ut non pigri sitis hebetes, estote imitatores eorum, qui per fidem & patientiam 12
hæredes facti sunt spei suæ.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. Η'. Θ'. Ι'.

Namque Abrahæ pollicitus 13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος Η'
jurare, juravit per semetipsum, Dicens; Certè benedicens benedicam te, & 14 ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ, Λέγων, Ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ
multiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem. 15 πληθύνων πληθυνῶ σε. Καὶ (ζ) οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας.
Homines quidem enim per majorem jurant, & omnis ipsis controversiæ finis 16 (η) Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας
ad confirmationem juramentum: In quo abundantiùs volens Deus ostendere 17 εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς (θ) ἐπιδεῖξαι
hæredibus pollicitationis immobilitatem consilii sui, intervenit 18 τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν
juramento: Ut per duas res immobiles, (in quibus impossibile mentiri Deum,) fortem consolationem habeamus confugientes obtinere propositam 19 ὅρκῳ· Ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, (ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι
Θεὸν,) ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης
spem: Quam sicut anchoram habemus animæ tutámque ac firmam, & ingre- 20 ἐλπίδος· Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς (ι) ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερ-
dientem ad interiora velaminis: Ubi præcursor pro nobis introivit Jesus, secundùm ordinem Melchisedec pontifex factus in æternum. χόμενον εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν
ἀνῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

CAP. VII. ζ'.

Hic enim rex Melchisedec, rex Salem, sacerdos Dei summi, 1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, Θ'
occurrens Abrahæ regresso à cæde regum, & benedicens ei: 2 ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν·
Cui & decimas ab omnibus partium est Abraham: primùm quidem interpretatus Rex justitiæ, deindè autem & rex Salem, quod est, rex pacis: 2 Ὧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος
βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστι, βασιλεὺς εἰρήνης·

Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque vitæ finem 3 Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος
habens: assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in perpetuum. ἔχων· ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
Intuemini autem quantus hic, cui & decimas Abraham dedit ex manubiis 4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην (α) Ἀβραὰμ ἔδωκεν ὁ ἐκ τῶν ἀκροθινίων
ille patriarcha. Et illi quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes, 5 ὁ πατριάρχης. Καὶ οἱ μὲν ὁπὸ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες,
mandatum habent decimare populum secundùm legem, id est, fratres suos, quanquam egressos ex lumbo Abrahæ. Ille autem non genealogizatum ex 6 ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν,
eis, decimavit Abraham, & habentem repromissiones benedixit. Sine 7 καίτοι ἐξεληλυθότας ὁσφύος Ἀβραάμ. Ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ
autem omni contradictione, minus à præstantiore benedicitur. Et hìc 8 αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας (β) εὐλόγηκε. Χωρὶς
quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem testatione dictum, 9 πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. Καὶ ὧδε
Quia vivit. Et, (ut verbum dicere,) per Abraham, & Levi decimas accipiens 10 μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος,
decimatus est: Adhuc enim in lumbo patris erat, quando obviavit ei Melchisedec. Si quidem ergò consummatio per Leviticum sacerdotium erat, I' 11 ὅτι ζῇ. Καὶ, (ὡς ἔπος εἰπεῖν,) διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων
(populus enim sub ipso legem accipit:) quid adhuc opus, secundùm ordinem Melchisedec, alium surgere sacerdotem, & non secundùm ordinem Aaron dici? 11 δεδεκάτωται· Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ Μελχισεδέκ. Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν,
Translato enim sacerdotio, ex necessitate & legis translatio fit. 12 ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ (γ) νενομοθέτηλο·) τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12
Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.

MS. A. (ζ) ὅτως (η) Ἄνθρωποι γὰρ (θ) ἐπιδείξασθαι (ι) ἀσφαλῆ τε ΚΕΦ. ζ'. MS. A. (α) ἔδωκεν Ἀβραὰμ ὁπὸ τῶν ἀκροθινίων (β) ηὐλόγησεν. (γ) ὠνομοθέτηται·)

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Abrahamo namque quum polliceretur Deus, 13
quoniam nihil erat seipso majus ut per illud
juraret, juravit per semetipsum: Et ait; 14
benedicendo benedicam tibi, & multiplican-
do multiplicabo te. Et sic longanimis fuit, 15
accepítque promissum. Siquidem homines 16
per majorem seipsis jurant: ac de omni con-
tentione quæ accidit inter eos, vera solutio
fit per jusjurandum. Quapropter maximè 17
voluit Deus ostendere hæredibus promissio-
nis, pollicitationem suam esse immutabilem,
eámque obstrinxit jurejurando. Ut per duas 18
res mutationis expertes, in quibus non po-
test Deus mentiri, consolationem magnam
haberemus nos qui confugimus ad eum, &
prehenderemus spem illam quæ promissa est
nobis: Quæ quidem est nobis velut ancho- 19
ra, quæ retinet animam nostram ne commo-
veatur, & ingreditur intra superficies portæ:
Quò præcedens ingressus est pro nobis Jesus, 20
& factus est pontifex in æternum in simili-
tudinem Melchisedec.

CAP. VII.

De Genitrice Dei. 7.

Porrò hic Melchisedec fuit rex Solim, pon- 1
tifex Dei excelsi, & ipse factus est obviàm
Abrahamo, dum rediret à cæde regum: &
benedixit ei: Et ei impartitus est Abraham 2
decimas ex omnibus quæ erant secum. Expo-
nitur autem nomen illius, Rex justitiæ: &
rursùm, Rex Solim, quod est, Rex pacis. Cu- 3
jus neque pater neque mater scribuntur in
generationibus, nec initium dierum ejus, ne-
que finis vitæ ipsius; sed in similitudinem
Filii Dei permanet pontificatus ejus in æter-
num. Considerate verò quàm magnus hic 4
fuerit, cui Abraham patriarcha dedit deci-
mas, & primitias. Illi enim qui ex filiis Le- 5
vi suscipiebant pontificatum, præceptum ha-
bebant legis, ut acciperent decimas à populo;
hoc est à fratribus suis, quamvis & ipsi ex
lumbis Abraham prodierint. Is autem qui 6
scriptus non est in genealogiis eorum, deci-
mas tulit ab Abraham, & benedixit ei qui
acceperat promissionem. Porrò absque con- 7
troversia, qui minor est, benedicitur ab eo
qui præstantior est ipso. Atque hìc qui- 8
dem homines qui moriuntur, accipiunt
decimas: illic autem is de quo testata est
Scriptura ipsum vivere: Ac (ut quispiam 9
dixerit) per Abraham, etiam Levi ille qui
decimas accipiebat, etiam ipse decimatus est.
Adhuc enim erat in lumbis patris sui, quum 10
occurreret ipsi Melchisedec. Si ergò con- 11
summatio per pontificatum ipsius Levi erat,
uti per quem imposita est lex populo; quid
opus erat pontificem alium surgere in simi-
litudinem Melchisedec? Sed dixit; In simi-
litudinem Aharon erit. Imò quemadmo- 12
dum facta est mutatio in pontificatu, sic fuit
mutatio & in lege:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Abrahamo enim pollicitus est Deus, & quia non erat seipso majus per quod jura- 13
ret, juravit per seipsum: Et dixit, quòd benedicendo benedicam tibi, & multi- 14
plicando multiplicabo te. Et tunc patienter expectando, nactus est promissum 15
ejus. Et homo quidem jurat per eum qui omnium maximus est, & egressio con- 16
troversiæ eorum per juramentum terminatur. Quapropter ex abundanti ut osten- 17
deret Deus hæredibus spei suæ, quàm immutabile est ejus consilium, præmisit ei
juramentum.*

Versio VULGATA LATINA.

13 Abrahæ namque promittens Deus, quoniam neminem habuit, per quem juraret,
14 majorem, juravit per semetipsum, Dicens; Nisi benedicens benedicam te, & mul-
15 tiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem.
16 Homines enim per majorem sui jurant: & omnis controversiæ eorum finis, ad
17 confirmationem, est juramentum. In quo abundantiùs volens Deus ostendere pol-
18 licitationis hæredibus immobilitatem consilii sui, interposuit jusjurandum: Ut
per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum
19 solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem: Quam sicut
anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem usque ad interiora ve-
20 laminis: Ubi præcursor pro nobis introivit Jesus, secundùm ordinem Melchisedech
pontifex factus in æternum.

CAP. VII.

1 Hic enim Melchisedech, rex Salem, sacerdos Dei summi, qui obviavit
2 Abrahæ regresso à cæde regum, & benedixit ei: Cui & decimas omnium divisit
Abraham: primùm quidem qui interpretatur rex justitiæ: deindè autem & rex
Salem, quod est, rex pacis, Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium 3
dierum, neque finem vitæ habens, assimilatus autem Filio Dei, manet sacerdos in
perpetuum. Intuemini autem quantus sit hic, cui & decimas dedit de præcipuis 4
Abraham patriarcha. Et quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes, manda- 5
tum habent decimas sumere à populo secundùm legem, id est, à fratribus suis:
quanquam & ipsi exierint de lumbis Abrahæ. Cujus autem generatio non an- 6
numeratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham, & hunc, qui habebat repromis-
siones, benedixit. Sine ulla autem contradictione, quod minus est, à meliore be- 7
nedicitur. Et hìc quidem, decimas morientes homines accipiunt: ibi autem con- 8
testatur, quia vivit. Et (ut ita dictum sit) per Abraham, & Levi, qui decimas ac- 9
cepit, decimatus est: Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obviavit ei Melchi- 10
sedech. Si ergò consummatio per sacerdotium Leviticum erat, (populus enim sub 11
ipso legem accepit,) quid adhuc necessarium fuit, secundùm ordinem Melchi-
sedech alium surgere sacerdotem, & non secundùm ordinem Aaron dici? Transla- 12
to enim sacerdotio, necesse est ut & legis translatio fiat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْاَحَدُ الرَّابِعُ مِنَ الصَّوْمِ * * لِاَنَّ اللّٰهَ اِذْ وَعَدَ لِاِبْرٰهِيمَ اِذْ لَمْ يَكُنْ لَهُ 13
سِيٌّ اَعْظَمُ يَحْلِفُ بِهِ * حَلَفَ بِذَاتِهِ * قَائِلًا * اِنْ سَمْعٌ بِالْحَقِيقَةِ اَنَا اَبَارِكُكَ تَبْرِيكًا وَاُكَثِّرُكَ 14
تَكْثِيرًا * وَهٰكَذَا لَمَّا اَطَالَ اَنَاتَهُ نَالَ الْمَوْعِدَ * لِاَنَّ النَّاسَ يَحْلِفُونَ بِمَنْ هُوَ اَعْظَمُ مِنْهُمْ * وَكُلُّ 15
مُشَاجَرَةٍ عِنْدَهُمْ عَلَيْهَا الْقَسَمُ الصَّحِيحُ * الَّذِي لَمَّا شَاءَ اللّٰهُ كَثِيرًا اَنْ يُرِيَ وَرَاثَ الْمَوْعِدِ 16
عُدْمَ انْتِقَالِ رَأْيِهِ وَسَّطَ ذٰلِكَ بِقَسَمٍ * لِكَيْ بِاَمْرَيْنِ لَا يَنْتَقِلَانِ الَّذَيْنِ لَنْ يَسْتَطِيعَ اللّٰهُ اَنْ 17
يَكْذِبَ فِيهِمَا * يَكُونَ عَزَاءً قَوِيًّا لَنَا الَّذِينَ قَدْ لَجَاءْنَا اِلَيْ مَسْكِ الرَّجَاءِ الْمَنْصُوبِ * الَّذِي 18
هُوَ لَنَا كَمِرْسَي لِلنَّفْسِ حَرِيرًا وَثِيقًا * وَدَاخِلًا اِلَيْ اَقْصَي دَاخِلِ السِّتْرِ * حَيْثُ دَخَلَ يَسُوعُ 19
سَابِقًا مِنْ اَجْلِنَا عَلَي رَسْمِ مَلْشِيسَادَاكَ * صَائِرًا رَئِيسَ كَهَنَةٍ اِلَيْ الْاَبَدِ * تَمَّ *

* اَلْفَصْلُ السَّابِعُ * * قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ التَّاسِعَةِ وَالْعِشْرِينَ *

* لِاَنَّ هٰذَا مَلْشِيسَادَاكَ مَلِكَ سَالِيمَ كَاهِنَ الْاِلٰهِ الْاَعْلَي الَّذِي اسْتَقْبَلَ اِبْرٰهِيمَ رَاجِعًا مِنِ 1
اِحْتِبَاءِ الْمُلُوكِ وَبَارَكَهُ * وَقَسَمَ لَهُ اِبْرٰهِيمُ الْعُسْرَ مِنْ كُلِّ مَا مَعَهُ * فَيُتَرْجَمُ اَوَّلًا مَلِكُ الْعَدْلِ * 2
ثُمَّ مَلِكُ سَالِيمَ الَّذِي مَعْنَاهُ مَلِكُ السَّلَامَةِ * لَا اَبَ لَهُ لَا اُمَّ لَهُ * غَيْرُ مَكْتُوبٍ نَسَبُهُ * لَيْسَ 3
لَهُ بَدْوُ اَيَّامٍ وَلَا نِهَايَةُ حَيَاةٍ * مُشَبَّهًا بِابْنِ اللّٰهِ * يَبْقَي كَاهِنًا سَرْمَدِيًّا * اَمَا تَرَوْنَ مَا اَعْلَي شَأْنَ 4
هٰذَا الَّذِي اَعْطَاهُ اِبْرٰهِيمُ رَئِيسُ الْاٰبَاءِ الْعُسْرَ مِنْ بَوَاكِرِ كُلِّمَا جَاءَ مَعَهُ * اَمَّا الْمُتَقَلِّدُونَ 5
الْكَهَنُوتَ مِنْ بَنِي لَاوِي فَلَهُمْ وَصِيَّةٌ اَنْ يَعْسِرُوا الشَّعْبَ * كَاَيْ فِي السَّرِيعَةِ * اَيْ يُعْسِرُونَ اِخْوَتَهُمْ 6
وَهُمْ قَدْ بَرَزُوا مِنْ حَقْوِ اِبْرٰهِيمَ * فَهٰذَا الَّذِي لَمْ يَكُنْ حُسِبَ نَسَبُهُ فِيهِمْ عُسْرَ اِبْرٰهِيمَ 7
وَبَارَكَ مَنْ لَهُ الْمَوَاعِيدُ * تَمَّ * * قِرَاءَةُ لِعِيدِ دُخُولِ الرَّبِّ الْهَيْكَلَ بَانِي اَسْبَاطِ *

* يَا اِخْوَةُ خُذُوا مِنْ كُلِّ مُشَاجَرَةٍ اَنَّ الْاَدْنَي يُبَارَكُ مِنَ الْاَفْضَلِ * وَهَاهُنَا يَاْخُذُ النَّاسُ الْمَوْتِ 8
اَعْشَارًا وَهُنَاكَ مَشْهُودًا لَهُ اَنَّهُ حَيٌّ * وَيُقَالُ فَضْلُ الْمَعْنَي كَمَا كَانَ اَنَّ لَاوِيَ الْاَخِذَ الْاَعْشَارِ 9
بِاِبْرٰهِيمَ عُسْرَ * لِاَنَّهُ كَانَ فِي حَقْوِ اَبِيهِ حِينَ التَّقَاهُ مَلْشِيسَادَاكَ * فَاِنْ يَكُنِ الْكَمَالُ فِي 10
الْكَهَنُوتِ اللَّاوِيَّةِ كَانَ * لِاَنَّ الشَّعْبَ عَلَيْهَا اَسْرَعَ النَّكْهَنِ * فَمَا الْحَاجَةُ اَيْضًا اِلَيْ اَنْ 11
يَقُومَ كَاهِنٌ اٰخَرُ عَلَي تَرْتِيبِ مَلْشِيسَادَاقَ * وَلَمْ يُقَلْ عَلَي تَرْتِيبِ هٰرُونَ * فَاِذْ قَدِ انْتُقِلَ 12
الْكَهَنُوتُ * فَمِنْ لَازِمِ الضَّرُورَةِ اَنْ يُنْتَقَلَ السَّرِيعَةُ *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወሊይትኅሠሎ፡ ሐሕሦ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ዐቢየ፡ፍረሐ፡ ብነ፡እለ፡ተሣኅፀነ፡ ወለጸናዕነ፡
19 ተወክሎ፡በተስፋነ፡ዘጽኑሕ፡ለነ፡=ፁ እንተ፡ ታጸንዓ፡ ለነፍስነ፡ ወታበውአ፡ውስተ፡መንበሳዕ
20 ት፡ዐቢይ፡=ፁ ኀበ፡ በእ፡ ሊየሱስ፡ ሐዋርያነ፡ እመቅድሜነ፡ በኀመ፡ሢመቱ፡ለመልከጼዴቅ፡
ካህነ ፡ ኀዊኖ፡ ዘለዓለመ፡፡፡=ፁ ፯

1 ወመልከጼዴቅሰ፡ ንጉሠ፡ ሰሊም፡ ካህኑ፡ ለእግዚአብሔር፡ ልዑል፡ውእቱ፡ዘተረከበ፡ለአብርሃ
2 ም፡ እምድኅረ፡ ተመይጠ፡ እመኅበ፡ ቀተሎ፡ለነገሠት፡ ወበረከሂ፡=ፁ ወቀበ፡ለብር ሃ
ም፡ዲሙራተ፡እመኵሉ፡፡ ቀደሜ፡ትር ጋሜ፡ ሰም፡ንጉሠ፡ጽድቅ፡ ወእመዝ፡ንጉሠ፡ሰሊም፡
3 ብሂል፡=ፁ ዘለልበ፡ ለበ፡ ወለልበ፡ እም፡ በደበ፡ ሥድር ፡ወሊይትዓወቅ፡ ልደቱ፡፡ ወለልበ፡
ጥንተ፡ መዋዕለ፡ ወለልበ፡ሣኅለቅተ፡ሕይወቱ፡ በለሥሰሊሁ፡ለወልደ፡እግዚአብሔር፡ይነብር፡
4 ካህነ፡ለዝንቱ፡ ወለዝሳፈ፡፡:=ፁ ትረእይዎኑ፡ ዕበዮ፡ ለዝንቱ፡ ዘወሀቦ፡ ለብርሃም፡ዲሙራ
5 ተ፡እሙኵሉ፡ ወቀበ፡ለበ፡ቀደምት፡=ፁ ወደቂቀ፡ሌዊሰ፡ ይነሥሑ፡ እመሕዝብ፡፡ በከ
6 መ፡ሠርዓተ፡ሕጎሙ፡በለዕለ፡ ለኅዊሆም፡እለ፡ ወፅሑ፡እመሐቌሁ፡ ለለብርሃም፡=ፁ ዘእሰ
7 ፈሙ፡=ፁ ወይትዓወቅ ፡ በሕቱ ፡ዘለንበለ፡ ካሕድ፡ ከመ፡ ዘየዓቢ፡ ይባርኮ፡ ለዘይእስ፡=ፁ
9 ፍበዝየሰ፡ሰብኣ፡መዋቲ፡ይነሥእ፡ዲሙራተ፡ ወበከሐከሰ፡ለቢሁ፡ሰማዕቱ፡ ከመ፡ ሕያው፡ ውእ
11 ቱ፡፡ [ወከመዘ፡ብእሲ፡ይቤ፡ በለብርሃም፡ተወለረ፡ለቢሁ፡ለዊስ፡ዘ] ዲሙረ፡=ፁ እስመ፡ዲደ
ሁ፡ሀሎ፡ ውስተ፡ ሐቋ፡ ለቡሁ፡ ለመ፡ተራከበ፡ መልከጼዴቅ፡፡:=ፁ ወይገብረ፡ሕዝብ፡በከመ፡
ሕገ ፡ካህናት፡ ዘተሠርዐ፡፡ ለመንት፡እንከ፡ይትፈቀድ፡ይሠየመ፡ከልእ፡ ከህነ፡ ዘከመ፡ መል
12 ከጼዴቅ፡ሢመቱ፡ዘእመይቤ፡፡:=ፁ እመ፡ከመሰ፡ፈለሰት፡ለሪቶሙ፡ ትፈልስ፡ክህነቶሙ፡፡:=ፁ

Dominicâ quartâ Jejunii.

Quum enim Deus polliceretur Abrahæ, 13
quia nihil habebat majus per quod juraret,
juravit per semetipsum, Dicens; Juravi 14
ego reverà, quòd benedicam tibi bene-
dictione, & multiplicabo te multiplica-
tione. Atque ita quum longanimitate 15
usus esset, adeptus est promissionem.
Homines enim per aliquem jurant qui 16
major sit ipsis: & omnis controversiæ
quam habent, decisio est jusjurandum
legitimum. Qua in re volens admodum 17
Deus ostendere hæredibus promissi im-
mutabilitatem consilii sui, interposuit
illud adhibito jurejurando: Ut per duas 18
res immutabiles, in quibus non potest
Deus mentiri, validum solatium esset
nobis qui confugimus ad tenendam spem
propositam, Quæ nobis est velut an- 19
chora animæ tuta ac fida, & ingredi-
ens usque ad intimum veli penetrale:
Quò ingressus est Jesus præcursor pro 20
nobis, ad exemplum Melchisedec, factus
princeps sacerdotum in æternum. Finis.

CAP. VII.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

Hic enim Melchisedec rex Salem, sa- 1
cerdos Dei altissimi, qui occurrit
Abrahæ revertenti à cæde regum, &
benedixit ei: Et cui impartitus est 2
Abraham decimas ex omnibus quæ ha-
bebat: primùm quidem per interpreta-
tionem dicitur rex Justitiæ: deinde rex
Salem, cujus sensus est rex Pacis. Neque 3
patrem habens, neque matrem, genealogiæ
haud supputatæ, non habens initium
dierum, neque vitæ finem, assimilatus
filio Dei: manet Sacerdos æternus.
Annon videtis quàm sublimis sit honor 4
istius cui dedit Abraham princeps pa-
trum decimas ex primitiis omnium quæ
cum convenerant? Et ii quidem qui sa- 5
cerdotio funguntur ex filiis Levi, præ-
ceptum habent ut decimas exigant à po-
pulo, prout est in Lege, hoc est decimas
exigant à fratribus suis, cùm tamen
isti ex Abrahæ lumbo prodiissent. Ille 6
verò cujus genealogia numerata non
erat inter illos, decimas exegit ab Abra-
ham, & benedixit ei cujus erant pro-
missiones. Finis.

Lectio in die festo introitus Domini in templum, secundâ Februarii.

O fratres, citra omnem controversiam 7
est, quòd minor benedicitur à præstan-
tiore. Atque hìc quidem homines mortui 8
decimas accipiunt, illic autem testimo-
nium perhibetur ei quòd sit vivus. Di- 9
citurque, ut oratio quomodocúnque ter-
minetur, quòd Levi qui decimas accipie-
bat, in Abraham decimatus est: Eo quòd 10
esset in lumbo sui patris quando occurrit
illi Melchisedec. Quòd si perfectio per 11
sacerdotium Leviticum erat, (nam po-
pulo super illud sancita est lex muneris
sacerdotalis) quid requiritur adhuc ut
alius constituatur sacerdos secundùm
ordinem Melchisedec, & non dictus sit
secundùm ordinem Haronis? Quarè cùm 12
mutatum sit sacerdotium, omnino neces-
se est ut Lex mutetur.

Certè impossibilitas est Deo mentiendi. Ingentem consolationem habemus, qui confu- 18
gimus ad eum, & confirmamus tutelam ejus in spe nostra, quæ retinetur nobis, Quæ 19
corroborat animas nostras, & introduxit intra velum magnum: Quò ante nos 20
ingressus est Apostolus noster Jesus, secundùm ordinationem Melchizedeci, factus
sacerdos in æternum. CAP VII.

Et Melchizedecus rex Salem, sacerdos Dei altissimi, est qui occurrit Abraha- 1
mo postquam reversus est à cæde regum, & benedixit ei: Et dedit ei Abraha- 2
mus decimas ex omnibus. Primùm exponitur nomen ejus, Rex justitiæ, & dein-
de, Rex pacis dicendus. Cui non est pater, neque est ei mater super terram: ne- 3
que digressio est generatio ejus: & non est ei principium dierum, neque est ei ter-
minus vitæ: in similitudine Filii Dei manet sacerdos huic etiam in æternum. Spe- 4
ctatisne hujus sublimitatem, cui dedit Abrahamus decimas ex omnibus, dedit in-
quam ei patriarcha? Et filii Levi accipiunt à populo juxta vitum legis eorum, sci- 5
licet à fratribus suis, qui egressi sunt ex lumbis Abrahami: Qui accepit promissi- 6
onem ejus. Et notum est insuper sine controversia, majorem benedicere minori. Et 7
hic quidem homines morientes accipiunt decimas: illic autem is de quo testatum 8
est quòd vivit, (Et ut dixerit quispiam, in Abrahamo decimatus est ipse Levi 9
qui) accepit decimas: Quia adhuc erat in lumbis patris sui, cùm occurreret ei 10
Melchizedecus: Et fecerunt populi secundùm legem pontificatûs qui constitu- 11
tus fuit: Quid igitur opus erat ut poneret alium Sacerdotem, cujus con-
stitutionem diceret quis esse secundùm Melchizedecum. Si ita transiit lex eorum, 12
transibit sacerdotium eorum.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι.

In *quem* enim dicuntur hæc, *tribûs alterius particeps fuit*, de qua nullus
13 Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς
attendit altari.
14 (δ) προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέτακεν
Manifestum enim quòd ex Juda ortus sit Dominus noster: in *quam tribum* nihil de sacerdotio Moyses locutus est. Et
15 ὁ Κύριος ἡμῶν· εἰς ἣν (ε) φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε. Καὶ
ampliùs adhuc manifestum est, si secundùm similitudinem Melchisedec exurgat
περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται
sacerdos alius: Qui non secundùm legem mandati carnalis factus est, sed
16 ἱερεὺς ἕτερος· Ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς (ζ) Σαρκίνης γέγονεν, ἀλλὰ
secundùm virtutem vitæ insolubilis. Contestatur enim; Quoniam tu sacerdos in
17 κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. (η) Μαρτυρεῖ γάρ, Ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς
æternum, secundùm ordinem Melchisedec. *Abrogatio* quidem *enim* fit præcedentis
18 τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης
mandati, propter ejus infirmitatem & inutilitatem. Nihil enim *perfecit* lex:
19 ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος·
introductio verò melioris spei, per quam proximamus *Deo*. Et
20 εἰσαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς (θ) ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ
quatenus non sine jurejurando: (*Hi* quidem *enim* sine jurejurando sunt sacerdotes
κἀθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας· (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς
facti: Hic autem cum jurejurando, per *dicentem* ad illum; Juravit
21 γεγονότες· Ὁ δὲ (ι) μετ' ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὤμοσε
Dominus, & non *pœnitentiâ ducetur*; Tu sacerdos in æternum, *secundùm ordinem*
Κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν
Melchisedec.) In tantum *præstantioris* testamenti factus est sponsor Jesus.
22 Μελχισεδέκ·) Κατὰ (κ) τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς.
Et *illi* quidem plures sunt facti sacerdotes, *propter* morte *prohiberi*
23 Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσι (λ) γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι
permanere. Hic autem, *propter manere eum* in æternum, sempiternum habet
παραμένειν. Ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει 24
sacerdotium. Undè & salvare in perpetuum potest accedentes
τὴν ἱερωσύνην. Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται πρὸς 25
per ipsum *Deum*: semper vivens ad interpellandum pro *eis*: Talis enim
δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ· πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν· Τοιοῦτος γὰρ 26
nobis decebat pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à
ἡμῖν (μ) ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ
peccatoribus, & excelsior cœlis factus; Qui non habet quotidiè
τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γεγονώς· Ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν 27
necessitatem, (quemadmodùm sacerdotes,) priùs pro *propriis peccatis* hostias
ἀνάγκην, (ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς,) πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας
offerre, deindè populi: hoc enim fecit semel, *seipsum offerens*.
ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν λαῶν· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν (ν) ἀνενέγκας.
Lex enim homines constituit *pontifices*, habentes infirmitatem: sermo autem
Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ 28
jurisjurandi *ejus quod* post legem, filium in æternum perfectum.
τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

CAP. VIII. ιʹ.

Capitulum autem super *dictis*: Talem habemus pontificem, qui
Κεφάλαιον δὲ (α) ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, Τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς 1
consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis: Sanctorum
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς· Τῶν ἁγίων 2
minister, & tabernaculi veri, quod fixit Dominus, & non ho-
λειτουργὸς, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄν-
mo.
θρωπος.

MS. A. (δ) περισχεν (ε) φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωσῆς (ζ) Σαρκίνης (η) Μαρτυρῆται γὰρ, (θ) ἐγγίζομεν (ι) μὲτ' (κ) τοσοῦτο (λ) ἱερῆς γεγονότες, (μ) καὶ ἔπρεπεν (ν) προσενέγκας. ΚΕΦ. ιʹ. MS. A. (α) ἐν τοῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 ܕܥܠ ܗܘ ܕܡܠܝܢ ܗܠܝܢ ܐܬܐ ܡܢ ܫܒܛܐ ܐܚܪܬܐ ܕܠܐ ܐܫܬܡܫ ܐܝܫ ܡܢ ܒܢܝ ܫܒܛܗ ܕܗܘ ܐܠܐ ܡܢ ܫܒܛ ܝܗܘܕܐ ܐܬܝܠܕ ܡܪܢ ܕܠܐ ܡܠܠ ܡܘܫܐ ܒܟܗܢܘܬܐ ܐܦ ܗܘ

Versio VULGATA LATINA.

13 In quo enim hæc dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altari præstò fuit.
14 Manifestum est enim quòd ex Juda ortus sit Dominus noster: in qua tribu nihil de
15 sacerdotibus Moyses locutus est. Et amplius adhuc manifestum est; si secundùm
16 similitudinem Melchisedech exurgat alius sacerdos, Qui non secundùm legem
17 mandati carnalis factus est, sed secundùm virtutem vitæ insolubilis. Contestatur
enim; Quoniam tu es sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.
18 Reprobatio quidem fit præcedentis mandati, propter infirmitatem ejus, & in-
19 utilitatem: Nihil enim ad perfectum adduxit lex, introductio verò melioris spei,
20 per quam proximamus ad Deum. Et quantum est non sine jurejurando: (alii
21 quidem sine jurejurando sacerdotes facti sunt: Hic autem cum jurejurando,
per eum, qui dixit ad illum; Juravit Dominus, & non pœnitebit eum, Tu es
22 sacerdos in æternum:) In tantum melioris testamenti sponsor factus est Jesus.
23 Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes, idcircò quòd morte prohiberentur
permanere: Hic autem eò quòd maneat in æternum, sempiternum habet sa- 24
cerdotium. Undè & salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad 25
Deum: semper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis 26
esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & ex-
celsior cœlis factus: Qui non habet necessitatem quotidiè, quemadmodùm sacer- 27
dotes; priùs pro suis delictis hostias offerre, deindè pro populi: hoc enim fecit
semel, seipsum offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem 28
habentes: sermo autem jurisjurandi, qui post legem est, Filium in æternum per-
fectum.

CAP. VIII.

1 CApitulum autem super ea quæ dicuntur; Talem habemus Pontificem, qui
2 consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis, Sanctorum minister, & taber-
naculi veri, quod fixit Dominus, & non homo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * لِأَنَّ الَّذِي قِيلَتْ هٰذِهِ فِيهِ قَدِ ٱسْتَعْمَلَ قَبِيلَةً أُخْرَى * لَمْ يَلْتَفِتْ مِنْهَا أَحَدٌ إِلَى مَذْبَحٍ *
14 * فَمِنْ أَوْضَحِ ٱلْبَيَانِ أَنَّ رَبَّنَا مِنَ ٱلْيَهُودِ أَشْرَقَ * مِنَ ٱلْقَبِيلَةِ ٱلَّتِي مَا قَالَ مُوسَى أَنَّ لَهَا
15 فِي ٱلْكَهَنُوتِ * وَذٰلِكَ وَاضِحُ ٱلْبَيَانِ كَثِيرًا أَيْضًا * بِأَنْ قَدْ قَامَ كَاهِنٌ آخَرُ أَيْضًا * كَمِثَالِ
16 مَلْشِيسَادَاكَ * ٱلَّذِي صَارَ لَا بِمَا يَخُصُّ بِشَرِيعَةِ ٱلْوَصِيَّةِ ٱلْبَشَرِيَّةِ * بَلْ بِمَا يَخُصُّ بِقُوَّةِ ٱلْحَيَاةِ
17 ٱلَّتِي مَا تَنْحَلُّ * لِأَنَّهُ يَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ هُوَ ٱلْكَاهِنُ إِلَى ٱلدَّهْرِ عَلَى تَرْتِيبِ مَلْشِيسَادَاكَ * ثُمَّ
18 * وَرَاءَهُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ وَٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * لِأَنَّ ٱلْمُخَالَفَةَ إِمَّا
19 بَصِيرٌ إِذَا تَقَدَّمَهَا وَضِيعٌ * مِنْ أَجْلِ ضَعْفِهَا وَقِلَّةِ نَفْعِهَا * لِأَنَّ ٱلشَّرِيعَةَ مَا عَمِلَتْ شَيْئًا *
20 إِذْ كَانَتْ مَدْخَلًا إِلَى ٱلرَّجَا ٱلْأَفْضَلِ ٱلَّذِي بِهِ نَتَدَانَى إِلَى ٱللّٰهِ * وَبِمَا أَنَّهُ صَارَ لَا بِغَيْرِ قَسَمٍ *
21 فَٱلَّذِينَ صَارُوا بِلَا قَسَمٍ هُمُ ٱلْكَهَنَةُ * وَهٰذَا إِمَّا صَارَ بِقَسَمٍ * بِٱلَّذِي قَالَ لَهُ حَلَفَ ٱلرَّبُّ فَلَنْ
22 يَنْدَمَ أَنَّكَ أَنْتَ ٱلْكَاهِنُ إِلَى ٱلْأَبَدِ عَلَى تَرْتِيبِ مَلْشِيسَادَاكَ * فَعَلَى مِثْلِ هٰذَا ٱلْمَعْنَى صَارَ
23 يَسُوعُ ضَمِينَ ٱلْعَهْدِ ٱلْأَفْضَلِ * فَٱلْكَهَنَةُ ٱلَّذِينَ صَارُوا هُمْ كَثِيرِينَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُمْ
24 مُنِعُوا بِٱلْمَوْتِ أَنْ يَبْقَوْا * وَهٰذَا مِنْ أَجْلِ بَقَائِهِ إِلَى ٱلدَّهْرِ فَلَهُ ٱلْكَهَنُوتُ بِلَا عَزْلٍ وَلَا فَنَاءٍ *
25 * فَمِنْ هٰهُنَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُخَلِّصَ إِلَى غَايَةِ ٱلْكَمَالِ ٱلْمُقْبِلِينَ بِهِ إِلَى ٱللّٰهِ دَائِمًا * وَهُوَ حَيٌّ
لِيَشْفَعَ عَنْهُمْ دَائِمًا * ثُمَّ * وَرَاءَهُ لِيُوحَنَّا فَمِ ٱلذَّهَبِ * وَلِسَائِرِ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ *
26 * لِأَنَّ مِثْلَ هٰذَا لَائِقٌ أَنْ يَكُونَ لَنَا رَئِيسُ كَهَنَةٍ بَارًّا * لَا شَرَّ فِيهِ لَا دَنَسَ * مُنْفَصِلًا مِنَ
27 ٱلْخَطَاةِ * وَصَارَ أَعْلَى مِنَ ٱلسَّمٰوَاتِ * ٱلَّذِي مَا يَضْطَرُّ كُلَّ يَوْمٍ صَرُورَ مِثْلَ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ *
أَنْ يُقَرِّبُوا أَوَّلًا مِنْ أَجْلِ خَطَايَاهُمْ ضَحَايَا * وَفِيمَا بَعْدُ عَنْ خَطَايَا ٱلشَّعْبِ * لِأَنَّهُ عَمِلَ هٰذَا دَفْعَةً
28 وَاحِدَةً إِذْ قَدَّمَ ذَاتَهُ * لِأَنَّ ٱلشَّرِيعَةَ تُقِيمُ أُنَاسًا رُؤَسَاءَ كَهَنَةٍ يَسْلُفُهُمُ ٱلضَّعْفُ * فَأَمَّا قَوْلُ
ٱلْقَسَمِ ٱلَّذِي بَعْدَ ٱلشَّرِيعَةِ * يُقِيمُ ٱبْنًا إِلَى ٱلْأَبَدِ مُتَكَمِّلًا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ *

1 * وَرَأْسُ لِلْمَقُولَاتِ * وَرَاءَهُ لِبَوْلُصَ ٱلْمُعْتَرِفِ سَادِسَ تِسْرِينَ ٱلثَّانِي *
2 أَنَّ لَنَا مِثْلَ هٰذَا رَئِيسَ كَهَنَةٍ قَدْ جَلَسَ فِي يَمِينِ عَرْشِ ٱلْجَلَالَةِ فِي ٱلسَّمٰوَاتِ * خَادِمًا
لِلْقُدْسِيِّينَ وَٱلْخِبَاءِ ٱلْحَقِيقِيِّ ٱلَّذِي نَصَبَهُ ٱلرَّبُّ لَيْسَ ٱلْإِنْسَانُ * ثُمَّ *

Nam is de quo hæc dicta sunt, usus est 13
aliâ Tribu, de qua nemo attendit altari.
Evidentissimum enim est quòd Dominus 14
noster ex Judæis sit exortus, ex Tribu
quam non dixit Moses jus habere in sa-
cerdotio. Idque multò etiam evidentius 15
est ex eo quòd alius ad instar Melchise-
dec surrexerit adhuc sacerdos, Qui talis 16
factus est, non spectatâ Lege mandati
carnalis, sed spectatâ vi indissolubilis
vitæ. Testatur enim, dicens; *Tu es sa-* 17
cerdos in æternum secundùm ordinem
Melchisedec. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vi-
gesimæ nonæ post Pentecosten.

Nam prævaricatio quidem fit cùm præ- 18
cesserit mandatum, quòd hoc imbecille
sit & exiguí emolumenti. Quandoqui- 19
dem Lex nihil perfecit, cùm esset aditus
ad spem nobiliorem, per quam accedimus
ad Deum. Et quatenus factus est non 20
absque jurejurando, (qui enim facti sunt
absque jurejurando, sunt sacerdotes:
Hic verò factus est cum jurejurando, 21
per eum qui dixit illi, juravit Do-
minus, & non pœnitebit eum, quòd tu
es sacerdos ille in æternum secundùm or-
dinem Melchisedec.) Sub eadem con- 22
ditione factus est Jesus fidejussor po-
tioris fœderis. Et sacerdotes qui facti 23
sunt, multi quidem sunt, propterea quòd
morte prohibiti sint permanere: At iste, 24
quia manet in æternum, habet sacer-
dotium sine abdicatione & sine fine.
Atque hinc servare semper potest usque 25
ad supremam perfectionem accedentes
per ipsum ad Deum, & est semper vi-
vens, ut interpellet pro eis. Finis.

Lectio pro Johanne ore aureo, &
cunctis Pontificibus.

Talis enim decebat ut esset nobis prin- 26
ceps sacerdotum, innocens, culpæ ac
pollutionis expers, segregatus à pecca-
toribus, & sublimior cœlis factus:
Quem non cogat quotidiè necessitas, 27
quemadmodùm principes illos sacerdo-
tum, offerre priùs pro peccatis propriis
victimas, ac deindè pro peccatis populi:
nam id fecit semel quum obtulit se-
metipsum. Lex enim homines constituit 28
pontifices infirmitate circumdatos: at
sermo jurisjurandi qui post Legem est,
Filium constituit in æternum, per-
fectum.

CAP. VIII.

Cæterùm summa eorum quæ dicta 1
sunt, est

Lectio pro Paulo Confessore, sexta
Novembris.

talem nobis esse principem sacerdotum,
qui sederit ad dexteram throni majesta-
tis in cœlis, Ministrans sanctis ac ve- 2
ro tabernaculo quod erexit Dominus,
non homo. Hactenus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወለዘሰ: በመሐለ: ዛሞ: ይቤሎ: መሐለ: እግዚአብሔር: ወኢይኔስሕ:: ኵሙ:ለእንተ: ክህኑ:
22 ለዓለም: በካሙ: ዛሙቱ: ለመልከጺዴቅ:=: ወተስይሙ: ሊየሱስ: በቅሩብ: ውስተ:እንተ:
23 ትቈይስ: ወተዐቢ:ዛሙት::=: ወለእልክቱሰ:ለእሉ:ተሰይሙ:ካህናት:እስሙ:ይሰዕሮሙ: ሞ
24 ት: ወለ,ያነዉሖሙ:ይኔበሩ:=: ወውእቱሰ: ይነብር: ለዓለም: እስሙ: ዘሊ,ይሠዓር : ክህነ
25 ቱ:=: እስሙ : ይክል : ለድኅኖቶሙ : ለገሉፈ:: ለእለ : ይመጽሉ:ኀቡ:እግዚአብሔር :
26 እንተ: መንገለሁ: እስሙ: ለግሙራ: ሕያው: ውእቱ:ወይትዋቀለ:ሎሙ::=: ዘከመዝኬ:
ሊቀ : ካህናት: ይደልወነ: ጸድቅ:ወየዋህ: ንጹሕ : ዘር ሑቅ: እመኵሉ: ኀጢአት: ወልዑል:
27 እመኵሉ : እመሰማያት:=: ወእልቦ : ግብረ: ኵሉ: ለሚረ: ከመ: ሊቀ: ካህናት: እለ:
ይቀውሙ:ይሠዑ:በእንተ:ኀጢአቶሙ: ወድኅረ: በእንተ:ሕዝብ: ወውእቱስ:ከመዝ:ገብረ:
28 በዕዕር:ሦዐ:ርእሰ:=: ሶርትሰ:ፅብሊ: ትሰይሙ: ሊቀ:ካሀናተ: መዋቱ:ወቃለ:መሐላሁሰ:
ዘመጽለ:እሙድኅረ:ሶሪት:ወልደ:ፋጹሙ:ዘለዓለሙ::=:

፱

1 ዞቀደሚሁሰ: በእንተ: እልክቱ: ይቤ: ወለነሰ:ዘከመዝ:ይደልነ:ሊቀ:ካህናት:ዘነበረ: በዮሚነ:
2 ዕበዮ: መንበረ: በሰማያት:=: እንዘ: ይትቀወሙ: ሎሙ : ለቅዱሳን:: በደብተራ : ጽድቅ :
እንተ: እግዚአብሔር: ተክለ : ወለኮ : ሰብእ:=:

At hunc jurejurando posuit, qui dixit ei; Juravit Dominus, & non pœnitebit eum, 21
quòd tu es sacerdos ejus in æternum juxta ordinationem Melchizedeci. At con- 22
stitutus est Jesus propiùs in melius & excellentius ministerum. Et quantum ad 23
illos attinet, plures constituti sunt sacerdotes, quia abstulit eos mors, & non sivit eos
permanere. Iste autem permanet in æternum, quia indissolubile est ejus ministeri- 24
um. Quia potest servare eos in perpetuum, qui accedunt ad Deum per eum: quia 25
omni tempore ille vivit, & interpellat pro eis. Talis igitur nos decebat pontifex, 26
justus & mitis, purus, qui procul remotus est ab omni peccato, & exaltatus supra
omnes cœlos. Et non necesse est ei quotidie, sicut principibus sacerdotum, qui ad- 27
stant sacrificantes pro peccatis suis, & postea pro peccatis populi: ita enim ille fe-
cit quum semel obtulit seipsum. Lex quidem homines morientes constituit princi- 28
pes Sacerdotum: at sermo jurisjurandi ejus, qui venit post legem, Filium constituit
in æternum, consummatum.

CAP. VIII.

Caput autem eorum quæ dixit, quòd talem nos decet habere pontificem, 1
cujus thronus positus est ad dextram Altissimi in cœlis, Præfectum Sanctis 2
in tabernaculo vero, quod fixit Deus, & non homo.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'.

Omnis enim pontifex ad offerendum muneráque & hostias constituitur: undè necesse
3 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον
habere aliquid & hunc quod offerat. Si quidem enim esset super terram, nec utique esset
4 ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. Εἰ μὲν (β) γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν
sacerdos, existentibus sacerdotibus offerentibus secundùm legem munera: Qui
5 ἱερεύς, (γ) ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα· Οἵτινες
exemplari & umbræ deserviunt cœlestium: sicut responso edoctus est Moyses
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων· καθὼς κεχρημάτισται Μωσῆς
futurum absolvere tabernaculum; Vide (enim inquit) facies omnia secundùm
μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα (γάρ φησι,) (δ) ποιήσῃς πάντα κατὰ
exemplar ostensum tibi in monte. Nunc autem excellentius sortitus est
6 τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε
ministerium, quantò & melioris est testamenti mediator, quod in melioribus repro-
λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγ-
missionibus sancitum. Si enim prius illud esset inculpabile, non utique
7 γελίαις νενομοθέτηται. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν ΙΑ'
secundi inquireretur locus. Vituperans enim eos, dicit; Ecce dies
8 δεύτερας ἐζητεῖτο τόπος. Μεμφόμενος γὰρ (ε) αὐτοῖς, λέγει, Ἰδοὺ ἡμέραι
venient, dicit Dominus, & consummabo super domum Israel, & super domum
ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν
Juda, testamentum novum: Non secundùm testamentum quod feci patribus
9 Ἰούδα διαθήκην καινήν· Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν
eorum in die apprehendente me manum eorum, educere illos de terra
αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς
Ægypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, & ego neglexi eos,
Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν,
dicit Dominus. Quia hoc testamentum quod disponam domui Israel
10 λέγει Κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη (ζ) ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ
post dies illos, dicit Dominus; Dans leges meas in mentem
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, Δοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν
eorum, & in corde eorum superscribam eas: & ero eis in Deum, &
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ
ipsi erunt mihi in populum. Et non docebunt unusquisque proximum suum,
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν (η) πλησίον αὐτοῦ 11
& unusquisque fratrem suum, dicens; Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me,
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με,
à parvo eorum usq; ad magnum eorum: Quia propitius ero injustitiis eorum,
ἀπὸ (θ) μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν· Ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, 12
& peccatorum eorum, & iniquitatum eorum non memorabor adhuc. In dicere No-
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ἐν τῷ λέγειν Και- 13
vum, veteravit prius: at antiquatum & senescens, prope evanescentiam.
νὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

CAP. IX. Θ'.

Habuit quidem ergò & prius tabernaculum justificationes culturæ, illúdque Sanctum
Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ (α) πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό,τε ἅγιον 1
mundanum. Tabernaculũ enim apparatum est primum, in quo candelabra, & mensa,
κοσμικόν. Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα, 2
& propositio panum, quæ dicitur Sancta. Post autem secundum vela-
καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται (β) ἁγία. Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον κατα- 3
mentum, tabernaculum, dictum Sancta sanctorum: Aureum habens thuribulum,
πέτασμα, σκηνὴ ἡ λεγομένη ἁγία ἁγίων· Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, 4
& arcam testamenti circumtectam undique auro, in qua urna
καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος
aurea habens manna, & virga Aaron germinata, & tabulæ
χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες
testamenti: Super autem eam Cherubim gloriæ, obumbrantia
τῆς διαθήκης· Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης, (γ) κατασκιάζοντα 5
propitiatorium: de quibus non est modò dicendum per partes. His verò ita
τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ (δ) οὕτω 6
compositis, in quidem priori tabernaculo semper introibant sacerdotes,
κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς,
cultum consummantes.
τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες.

MS. A. (β) ἓν ἦν (γ) ὄντων τῶν περσφ····· καὶ νόμον (δ) ποιήσῃς (ε) αὐτὸς, (ζ) μὴ ἦν (η) πολίτην (θ) μικροῦ ἕως ΚΕΦ. Θ'. MS. A. (α) πρώτη δικαι'''τα λα-
τρείας, (β) ἁγια * ἁγίων. (γ) κατασκιάζον τὸ (δ) ὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Omnis enim summus Pontifex constituitur, 3
ut offerat oblationes & sacrificia: quapro-
ter æquum erat ut hic quoque haberet ali-
quid quod offerret. Quòd si esset in terra, 4
ne sacerdos quidem esset: quoniam aderant
sacerdotes qui offerebant oblationes prout
est in Lege: Hi *scilicet* qui deserviebant 5
exemplari & umbræ eorum quæ sunt in cœ-
lis: sicuti dictum est Mosi, dum conderet ta-
bernaculum, Vide, & fac omnia secundùm
exemplar quod tibi ostensum est in monte.
Nunc verò tantò præstantius quam illud ac- 6
cepit ministerium Jesus Christus, quantò
præstantius est etiam testamentum illud cujus
factus est Mediator, & cum excellentioribus
quàm illius promissionibus datum est. Nam 7
si illud prius, culpæ non fuisset obnoxi-
um, nullus relictus fuisset huic secundo lo-
cus. Culpat enim eos, & ait; Ecce dies 8
veniunt, inquit Dominus, & consummabo
super familiam domûs Israel, & super fami-
liam domûs Juda, testamentum novum; Non 9
secundùm testamentum illud quod dedi pa-
tribus eorum, quo die apprehendi manum
eorum, & eduxi eos de terra Ægypti: quo-
niam illi non permanserunt in testamento
meo, & ego despectui eos habui, dicit Do-
minus. Hoc autem est testamentum quod 10
dabo familiæ domûs Israel post dies illos, di
cit Dominus; Indam Legem meam mentibus
illorum, & in cordibus illorum inscribam
eam: & ero illis ego Deus, ipsique erunt
mihi populus. Nec docebit homo conci- 11
vem suum, neque fratrem suum, dicétve,
Cognosce Dominum: quandoquidem omnes
cognoscent me ab eorum minimo usque ad
maximum natu ipsorum. Et veniam eis 12
tribuam iniquitatum illorum, ac peccatorum
ipsorum amplius non recordabor. In hoc 13
autem quod dicit Novum, prius antiquavit.
Quod autem antiquatur ac senescit, propè
est ut corrumpatur.

CAP. IX.

IN primo autem erant præcepta ministerii, 1
& ædes sancta mundana. In tabernaculo 2
enim primo quod factum fuerat, erat cande-
labrum, & mensa, & panis facierum, & vo-
cabatur Ædes sancta. Tabernaculum verò 3
interius quod erat intra superficiem portæ se-
cundæ, vocabatur Sanctum sanctorum. Et e-
rat in eo thuribulum aureum, & arca testa-
menti tota circumtecta auro, eratq; in ea ur-
na aurea in qua erat Manna, & virga illa Aha-
ron quæ germinaverat, & tabulæ testamenti. 4
Supra hanc autem erant Cherubim gloriæ 5
obumbrantia propitiatorium. Non est au-
tem tempus dicendi figillatim de his, Quæ 6
ita ordinata erant. Et verò in tabernaculum
exterius semper introibant sacerdotes, ac
peragebant ministerium suum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ኵሉ፡ሊቀ፡ካህናት፡ ይሠየም፡ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ፡ ወቍርበኒ፡እስመ፡ግብረ፡ውእቱ፡ከ
4 መ፡ኮነ፡እስእ፡መሥዋዕተ፡=ፃ ከመዝ፡ሶበሁ፡በመድር፡ውእቱ፡ እመ፡ሊኮነ፡ሊቀ፡ካህናት፡ከመ፡
5 ያብእ፡መሥዋዕተ፡በሕገ፡ለሪት፡=ፃ ከመ፡ይፀመዱ፡ ጽለሎታ፡ ወለርእያሃ፡ለእንተ፡በሰሚያ
ት፡ በከመ፡ለርእዮ፡ለሙሴ፡ዘከመ፡ ይገብሪ፡ለይእቲ፡ ደብተራ፡፡ ወይቤሎ፡ዑቅ፡እንከ፡ከመ፡
6 ትገበር፡ኵሉ፡ዘከመ፡ርኢከ፡በሠርክ፡ደብር፡ርኢከ፡ለርእያሃ፡፡=ፃ ወይእዜሰ፡እንተ፡መሠ
ዋዕተ፡ለድኅሪ፡ወለእንተ፡ተዐቢ፡ለሠርዓት፡ሓሪያ፡ኮነ፡ወሠርዐ፡ ተስፋ፡ እንተ፡ትሤይሰ፡=ፃ

Omnis summus pontifex constituitur ut offerat oblationes & dona: proindè neces- 3
se fuit ei *quòd ipse offerret oblationes. Sic si in terra esset, utique non esset summus* 4
pontifex, sicut qui *offert oblationes secundùm præceptum legis: Sicut* qui *inser-* 5
viunt umbræ & exemplari eorum quæ in cœlis sunt: quemadmodum ostendit Deus
Mosi modum faciendi illud tabernaculum: & dixit ei, Attende igitur quòd faci-
as omnia secundùm illud quod vidisti in monte, cujus inquam *exemplar vidisti.*
At nunc meliores *oblationes consecutus est, & excellentius testamentum* qui fa- 6
*ctus est Electus, & sanci*vit nobis *promissiones meliores.*

Versio VULGATA LATINA.

3 Omnis enim pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur: undè necesse
4 est & hunc habere aliquid, quod offerat: Si ergò esset super terram, nec esset sa-
5 cerdos: cùm essent qui offerrent secundùm legem munera, Qui exemplari & umbræ deserviunt cœlestium. Sicut responsum est Moysi, cùm consummaret taber-
6 naculum: Vide (inquit) omnia facito secundùm exemplar, quod tibi ostensum est
7 in monte. Nunc autem melius sortitus est ministerium, quantò & melioris testa-
8 menti mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitum est. Nam si il-
lud prius culpâ vacâsset: non utique secundi locus inquireretur. Vituperans
9 enim eos dicit; Ecce dies venient, dicit Dominus: & consummabo super domum Israël, & super domum Juda, testamentum novum; Non secundùm testamentum
quod feci patribus eorum, in die quâ apprehendi manum eorum ut educerem illos
de terra Ægypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, & ego
10 neglexi eos, dicit Dominus. Quia hoc est testamentum, quod disponam domui Israel post dies illos, dicit Dominus; Dando leges meas in mentem eorum, & in corde eorum superscribam eas: & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in popu-
11 lum: Et non docebit unusquisque proximum suum, & unusquisque fratrem su-
um, dicens; Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me à minore usque ad
12 majorem eorum: Quia propitius ero inquitatibus eorum, & peccatorum eo-
13 rum jam non memorabor. Dicendo autem Novum; veteravit prius. Quod autem antiquatur & senescit, prope interitum est.

CAP. IX. 1

HAbuit quidem & prius, justificationes culturæ, & Sanctum seculare. Taber- 2
naculum enim factum est primum, in quo erant candelabra, & mensa, & propositio
panum, quæ dicitur Sancta. Post velamentum autem secundùm, tabernaculum, 3
quod dicitur Sancta sanctorum: Aureum habens thuribulum, & arcam testa- 4
menti circumtectam ex omni parte auro; in qua urna aurea habens manna, & virga
Aaron, quæ fronduerat, & tabulæ testamenti, Supérque eam erant Cherubim 5
gloriæ obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modò dicendum per sin-
gula. His verò ita compositis; in priori quidem tabernaculo semper introibant 6
sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 *لأن كل رئيس كهنة إنما يوقف ليقدم قرابين وذبائح * فلذلك يلزم ضرورة ان يكون
4 له هو سي يقدمه عنه * فلو كان في الأرض لم يكن اذا كاهنا * اذ الكهنة موجودون الذين
5 يقربون القرابين المحصة بالسريعة * الذين يخدمون بامر ودجات السماوات وظلها * كما اوحي الي
موسي * اذ اعتزم ان يكمل الخيمة * لأنه قال له انظر ان تعمل كل سي كمثال الرسم الذي
6 اوريته في الجبل * فقد نال الآن خدمة افضل قدرا * بما انه واسطة العهد المفضل المشرع
7 بالمواعيد * ثم * قرا آه الاثنين من الجمعة التلثين بعد العنصرة * لأن ذلك
8 العهد الاول لو كان عادما للعيب * لما كان الحس موضع العهد الثاني * لأنه يقول ذاما
9 اياهم * ها ايام تجي قال الرب واتمم على بيت اسرايل وعلى بيت يهودا عهدا جديدا * لا
كالعهد الذي اسسته لآبائهم يوم احذت بيدهم اذ اخرجهم من ارض مصر * ولأنهم ما
10 ثبتوا في عهدي قال الرب وانيت انا عنهم * لأن هذا عهدي الذي عاهده على بيت
اسرايل * لأن بعد تلك الايام يقول الرب امنحهم سرايعي في ذهنهم * واكتبها على قلوبهم *
11 واكون لهم الاها * ويكونون هم لي سعبا * وما يعلمون كل احد منهم مدينته * وكل احد منهم
12 احاه قايلا اعرف الرب * لأنهم كلهم يعرفوني من صغيرهم الي كبيرهم * لأني ساكون
13 لطلاماتهم عافرا * ولن اذكر ايضا خطاياهم ولا اثمهم * فبقوله جديدا قد عتق الاول *
والسي المعتق والسيخ قريب الابادة *

* القصل الناسخ *

1 * فالعهد الاول كانت فيه فرايض الخدمة * وقداسه عالميه * لأن الخباء الاول اصلح الذي فيه كانت المنارة والمايدة وبصيص الخبزات
2 المدعوة قدسا * وبعد السير الثاني الخباء المدعو معاهس القدسين * كان فيها مباطن ذهب
3 4 وتابوت العهد مصفحة بالذهب كل جوانبها * فيها جرن ذهب فيها كان المن * وعصاه هارون
5 المفرعة * ولوحي العهد * وفوق اعلاها كروب المجد يظلل المعتمر * هذه الاشياء التي ليس
6 هو الآن وقت صفتها كما يحص اجزاءها * فهذه كانت معتمة هكذا * الخباء الاول كان
الكهنة يدخلون اليه كل حين يكملون الخدم *

Omnis enim princeps sacerdotum con- 3
stituitur quidem ad offerenda sacrificia & victimas: ac proinde necessario requiritur ut idem ipse aliquid habeat quod pro se offerat. Nam si esset in 4
terra, non esset ergò sacerdos: cùm sacerdotes reperiantur qui offerunt sacrificia Legi consentanea, Qui secun- 5
dùm typos umbrásque cœlorum ministrant, quemadmodum revelatum fuit Moſi, ubi decrevisset absolvere tabernaculum. Ait enim illi, Vide ut facias omnia secundùm exemplaris formam quod ostensum tibi fuit in monte. Nunc 6
autem adeptus est ministerium excellentioris dignitatis, quatenus mediator est præstantissimi fœderis in promissionibus sanciti. Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Nam si fœdus illud primum vitio care- 7
ret, haudquaquam quæsitus esset locus secundi fœderis. Nam incusans eos, in- 8
quit, Ecce dies venient, dicit Dominus, & perfolvam super domum Israel & super domum Juda fœdus novum: Non 9
ut fœdus quod edidi patribus eorum, quo die prehendi manum ipsorum, quando eduxi eos de terra Ægypti: & quia non perstiterunt in fœdere meo, ait Dominus, ego neglexi eos. Nam hoc est fœdus meum 10
quod pepigi cum domo Israelis, Quòd post dies illos, dicit Dominus; indam leges meas in mentem eorum, & inscribam illas in corda ipsorum: et ero ipsis Deus, & ipsi erunt mihi populus. Neque dose- 11
bunt singuli eorum civitatem suam, & singuli eorum fratrem suum, dicentes; Cognosce Dominum: nam omnes cognoscent me à pusillo inter eos usque ad magnum. Ego enim propitius ero iniquita- 12
tibus eorum, & haudquaquam recordabor amplius peccatorum neque culpæ ipsorum. Dum novum dicit; antiquavit 13
prius: res autem antiquata & senescens, proxima est perditioni.

CAP. IX.

Lectio pro Joachimo & Hanna.

IGitur in priore fœdere continebantur 1
statuta ministerii, sanctitas mundana. Tabernaculum enim primum aptatum 2
est, in quo erat candelabrum, & mensa, & ordo panum qui vocantur Sancta. Post secundum autem velum, erat taber- 3
naculum quod vocatur Sancta Sanctorum, In quibus erat thuribulum au- 4
reum, & arca fœderis tecta laminis aureis ex omni parte: in qua erat lagena aurea continens manna, & virga Haronis quæ germinavit, & duæ tabulæ fœderis. Et super hujus verticem 5
erat Cherub gloriæ obumbrans Propitiatorium: quas res non est modò tempus narrandi per singulas partes. Hæc 6
autem sic erant dispositæ. Tabernaculum primum, sacerdotes ingrediebantur quovis tempore, officiis functuri.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ኦበሁ : ንጽሕት፡ ኮነት፡ ቀደሚት : እመ : ሊቆቀደ : ኀልእተ፡ ሐድሶ፡=ኦ ኪያሁ : ይቤ፡፡
8 ናሁ : ይመጽእ : መዋዕል : ይቤ : እግዚአብሔር፡፡ወእሰርዕ : ለቤተ : እስራኤል : ወለቤተ :
9 ይሁደ : ሕገ : ሐዲስ፡=ኦ ወእኮ : ከመ፡ ዝኩ : ሕግ ፡ ዘሠራዕኩ፡ ለአበዊሆሙ፡፡ለኅዝኩ፡
በእደዊሆሙ፡ ወእወጢአክሙ፡ እመድረ ፡ ግብጽ ፡ እስመ፡ ለውኔቲሂ፡ ሊነበሩ ፡ በሠርዓት
10 የ፡ ወለነሂ ፡ ተሣየደክሙ፡ ይቤ : እግዚአብሔር፡፡=ኦ እስመ፡ ዛቲ፡ ይእቲ፡ ሠርዓት ፡ እነ
ተ፡ እሠርዕ ፡ ለቤተ ፡ እስራኤል ፡ እመድኅረ ፡ እማንቱ፡ መዋዕል ፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር ፡ እ
ወደ ፡ ሕግየ፡ ውስተ ፡ ሕሊናሆሙ፡ ወለጽሕፎ፡ ውስተ ፡ ልቦሙ፡ ወእክውኖሙ፡ ለመለኮሙ፡
11 ወለመንቱ፡ ይካውኑ፡ ሕዝብየ፡፡=ኦ ወሊ.ይጼህሩ ፡ እንከ ፡ ለሐዱ፡ ለካልኡ፡ ወሊ.ይጼ
ህሩ ፡ እንከ ፡ ብእሲ ፡ እኁሁ፡ እንዘ ፡ ይብሎ፡ ለእመርሆ ፡ ለእግዚአብሔር፡ እስመ፡ ኵሎ
12 ሙ ፡ ያእመሩኒ ፡ ንኡሰሙ፡ ወዓቢዮሙ፡=ኦ ከመ ፡ እሀሃሎሙ ፡ ኃጢአቶሙ ፡ እይመስስ ፡ ወ
13 ሊ.ይዜክር ፡ ሎሙ፡ ለበሰሆሙ፡=ኦ እስመ ፡ ይቤ ፡ ሐዲስ ፡ ለብለየታ፡ ለቀደሚት፡ ወዘስ፡ ይ
በሊ ፡ ወይልህቅ ፡ ቅሩብ ፡ ውእቱ ፡ ለሙስና፡፡=ኦ
1 ፱ ወቀደሚትኒ፡ ባቲ ፡ ሠርዓት፡ መሠዋዕ፡=ኦ በውስተ፡ ደብተራ ፡ ጽድቅ ፡ እንተ ፡ እግዚ
2 ለብሔር ፡ ተክለ፡፡ወይሠራዕ ፡ ትርሲታ ፡ ይቀድም ፡ መናሪታ ፡ ወማእደ ፡ ወይሠርዑ ፡ ሳብስ
3 ታኒ ፡ ወማዕበእታኒ ፡ ዘወርቅ ፡ ወይብልዋ ፡ ቅድስት፡፡=ኦ ወእምድኅረ ፡ ከልዕ ፡ መንኮለዕ
4 ት ፡ ይብተሬ ፡ እንተ፡ ይብልዋ ፡ ቅድስተ፡ ቅዱሰን፡=ኦ ወታቦተኒ፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ ሶሪት፡ ወ
ይከድንዋ፡ በወርቅ፡ ውቱረ፡፡ወውስቴታ፡ መሶበ፡ ወርቅ፡ እንተ፡ መና፡ ወበትረ፡ ለሮን ፡ እንተ፡
5 ሠረፀት፡፡ወጽለትኒ፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ ሶሪት፡=ኦ ወመልዕልተ፡ ኪሩቤል፡ ዘሕብሐት፡፡ወይቄል
6 ልዋ፡ ለመሠሃል፡ ወሊ.ይትሀበል፡ ይእግርመ፡ በበገጹ፡፡=ኦ ዝሰንከ፡ዘሕመዝ፡ሠርዓቱ፡ወትር
ሲቱ፡ እንዘ፡ውስተሰ፡ ጸናፊሰ፡ ደብተራ፡ ዘልፈ፡ ይበውኡ፡ካህናት፡ይግበሩ፡መሠዋቂሆሙ፡=ኦ

Si enim immaculatum fuisset prius, secundo & novo non fuisset opus. Ipsos alloqui- 7
tur; Ecce venient dies, dicit Dominus, quum constituam domui Israel & domui 8
Judæ legem novam: At non secundùm illam legem quam ordinavi cum patribus 9
ipsorum, quando apprehendi manum ipsorum, & eduxi eos è terra Ægypti: quoniam ipsi non perstiterunt in fœdere meo, & ego despexi eos, dixit Dominus. Quamobrem 10
hoc est pactum quod paciscar domui Israelis post dies illos, dicit Dominus; indam legem meam menti eorum, & cordi eorum inscribam eam: & ero ipsis Deus, & ipsi erunt mihi populus: Et non docebunt amplius singuli sodalem suum, neque docebunt 11
amplius singuli fratrem suum, dicentes; Cognosce Dominum: quia omnes cognoscent me, minores eorum, & majores eorum: Ita ut propitiabor iis, peccata eo- 12
rum delebo, neque recordabor contra eos transgressionum eorum. Quia dixit Novum, prius antiquavit. Et quod antiquatur & senescit, propinquum est corruptioni. 13

CAP. IX.

ET habuit prius testamentum oblationes. In tabernaculo vero quod Deus fixit 1
& cujus ordinavit compositionem, primò erant lucernæ, & mensa, & panes propositi, 2
& aureum thuribulum, & Sancta vocant ea. Et post secundum velum erat tabernaculum, quod vocant Sancta sanctorum: Et arca etiam in qua lex, & circumtexit 3
eam obducto auro: etiam in ea urna aurea, in qua manna, & virga Aaronis, quæ germinavit: & tabulæ in quibus lex. Et supra hanc Cherubim gloriæ obumbran- 4
tes propitiatorium: at de hoc non dicendum est singulatim. His igitur sic ordina- 5
tis, & constructis, in exterius quidem tabernaculum semper ingressi sacerdotes, 6
oblationes eorum peragebant:

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

In autem secundo, semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem
7 εἰς ὃ † δευτέραν, ἅπαξ † ἐνιαυτῷ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, ἢ χωρὶς αἵματος, ὃ
offert pro suimetipso & populi ignorantiis: Hoc significante Spiritu
8 προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ † τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· Τοῦτο δηλοῦντος † Πνεύματος ΙΒ'
sancto, nondum propalatam esse Sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum.
τὸ ἅγιον, μήπω πεφανερῶσθαι † ἁγίων ὁδὸν, ἔτι † πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν.
Quæ parabola in tempus præsens, juxta quod muneráque & hostiæ
9 ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν † ἐνεστηκότα, (ε) καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι
offeruntur, non potentes juxta conscientiam perficere cultorem: Solummodò in
10 προσφέρονται), μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελεῖῶσαι † λατρεύοντα· Μόνον ἐπὶ
cibis & potibus, & variis baptismatibus, & justitiis carnis, usque ad
βρώμασι καὶ πόμασι, καὶ διαφόροις (ζ) βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι
tempus correctionis impositis. Christus autem adveniens pontifex futu-
11 καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς † μελ-
rorum bonorum, per majus & perfectius tabernaculum, non manufactum,
λόντων ἀγαθῶν, διὰ † μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου,
id est, non hujus creationis, Neque per sanguinem hircorum, & vitulorum,
12 τουτέστιν, οὐ ταύτης † κτίσεως, Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων, καὶ μόσχων,
per autem proprium sanguinem introivit semel in Sancta, æternam redemptionem
διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν
inveniens. Si enim sanguis taurorum & hircorum, & cinis vitulæ asper-
13 εὑράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα (η) ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαν-
gens inquinatos, sanctificat ad carnis emundationem: Quantò magis
14 τίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς † † Σαρκὸς καθαρότητα· Πόσῳ μᾶλλον
sanguis Christi, qui per Spiritum æternum semetipsum obtulit inculpatum
τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον
Deo, purgabit conscientiam vestram à mortuis operibus, ad serviendum
τῷ Θεῷ, (θ) καθαριεῖ † συνείδησιν (ι) ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν

Deo viventi? Et propter hoc testamenti novi mediator est, ut morte
Θεῷ (κ) ζῶντι; Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανάτου 15
intercedente, in redemptionem earum quæ sub priori testamento transgressionum, repro-
γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, † ἐπαγ-
missionem accipiant vocati, æternæ hæreditatis. Ubi enim testamentum,
γελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι, † αἰωνίου κληρονομίας. Ὅπου γὰρ διαθήκη, 16
mortem necesse ferri testatoris. Testamentum enim in mortuis ratum,
θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, 17
quandoquidem nunquam valet, dum vivit testator. Undè nec primum sine
ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. Ὅθεν (λ) οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς 18
sanguine dedicatum est. Exposito enim omni mandato secundùm legem à
αἵματος ἐγκεκαίνισται. Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ (μ) νόμον ὑπὸ 19
Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cum aqua,
Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ (ν) τράγων μετ' ὕδατος,
& lana coccinea, & hyssopo, ipsum quoque librum, & omnem populum aspersit,
καὶ ἐρίου κοκκίνου, καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν (ξ) ἐρράντισε,
Dicens; Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus. Etiam 20
Λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. Καὶ 21
tabernaculum autem, & omnia vasa ministerii, sanguine similiter a-
† σκηνὴν δὲ, καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας, τῷ αἵματι ὁμοίως (ο) ἐρ-
spersit. Et penè in sanguine omnia mundantur secundùm legem, & sine
ράντισε. Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ † νόμον, καὶ χωρὶς 22
sanguinis effusione non fit remissio. Necesse ergò ipsa quidem exemplaria
αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα 23
eorum quæ in cœlis, his mundari: ipsa autem cœlestia melioribus hostiis
τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις
præ istis.
παρὰ ταύτας.

MS.A. (ε) καθ' ἣν (ζ) βαπτισμοῖς, δικαιώματα (η) τράγων καὶ ταύρων, (θ) καθαριεῖ (ι) ἡμῶν (κ) ζῶντι καὶ ἀληθεινῷ; Καὶ διὰ(λ) οὐδὲ (μ) † νόμον ὑπὸ Μωσέως (ν) † τράγων (ξ) ἐραντισεν, (ο) ἐραντισεν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* In tabernaculum verò interius semel in anno 7
tantùm introibat summus pontifex, cum san-
guine illo quem offerebat pro seipso, & pro
erratis populi. Per hoc autem patefaciebat 8
Spiritus sanctitatis nondum revelatam esse
viam Sanctorum; quamdiu stabat prius ta-
bernaculum. Erat autem hoc exemplar pro 9
tempore illo, in quo oblationes & victimæ
offerebantur, quæ non poterant perficere
conscientiam illius qui offerebat eas: Sed in 10
cibo & potu tantùm, & variis lotionibus,
quæ erant præcepta carnis imposita usque ad
tempus correctionis.

Statione tertiâ noctis Parascenes Crucifixionis. 10.

Christus autem qui venit, extitit summus 11
Pontifex bonorum quæ fecit, & ingressus
est in magnum illud & perfectum taberna-
culum quod non fuit manufactum, nec ex
hisce creaturis. Neque ingressus est per san- 12
guinem hircorum & vitulorum, sed per san-
guinem suiipsius introivit semel in Sanctua-
rium, & invenit redemptionem æternam.
Si enim sanguis hircorum & vitulorum, & 13
cinis juvencæ spargebatur super eos qui im-
puri erant, & sanctificabat eos ad purifica-
tionem carnis ipsorum: Quantò magis 14
igitur sanguis ipsius Christi, qui per Spiri-
tum æternum semetipsum obtulit immacula-
tum Deo, purgabit conscientiam nostram ab
operibus mortuis, ut serviamus Deo viventi?
Propterea ipse fuit Mediator testamenti no- 15
vi, cùm per mortem suam fuerit ipse redem-
ptio iis qui transgressi fuerant testamentum
primum: ut illi promissionem consequantur,
qui vocati sunt ad hæreditatem æternam.

Crepusculo feriæ V. Mysteriorum, 11.

Ubi enim est testamentum, mortem arguit 16
ejus qui condidit illud. In mortuo enim 17
tantùm confirmatur: quia quamdiu vivit is
qui condidit illud, nullius est usûs. Qua- 18
propter nec primum quidem absque san-
guine confirmatum fuit. Quum enim injun- 19
ctum fuisset totum mandatum à Mose univer-
so populo juxta Legem, accepit Moses san-
guinem juvencæ, & aquam cum lana cocci-
nea, & hyssopo, & aspersit libros, & popu-
lum universum, Ac dixit illis; Hic est san- 20
guis testamenti illius quod injunctum est à
Deo. Quinetiam tabernaculum & omnia 21
vasa ministerii ex eo sanguine aspersit:
Quandoquidem omnia per sanguinem pur-
gantur in Lege, & sine effusione sanguinis 22
non fit remissio. Necesse est enim ut illa quæ 23
sunt exemplaria cœlestium, hisce rebus puri-
ficentur: ipsa verò cœlestia, sacrificiis quæ
istis sint præstantiora.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወውስተ : ውስጢትሰ : መዕረ : በበዓመት : ደበውኢ : ሊቀ : ካህናት : ባሕቲቱ : መስለ : ደ
8 ም : ዘይሠውዕ : በእንተ : ርእሱ : ወበበይነ : ሕዝብ : በእንተ : ኃጢአቶሙ:=: ከመዝ:
ለዘዘ : መንፈስ : እንዘ : ዓደሃ : ሊተዐውቀት : ፍናቶሙ : ለቅዱሰን : በቀደሚት : ደብተ
9 ራ::=: ወበሕቱ : ለውርዓተ : ወለሥሰለ : ወነገረ : ኮነት : ለዮም : ዘከሙ : ያበውሉ: ቍ
10 ርበኖ : ወመለዋዕቲሁ : ወእሉኑ : ገቢረ : መለዋዕቶ : ዘበሕጉ:=: ዘእንበለ : ደለሙ :
በሥባልዕት : ወበዘ.ይሰትዩ : ወጥመቀታተ : ዘዘዚለሁ : ሕገ : ዘለፃ : እስከ : ለመ :
ይትራታዕ : ተሰርዐ::=:

In illud autem, quod interius, semel quotannis ingrediebatur princeps sacerdotum 7
solus cum sanguine, quem offerebat pro seipso, & pro populo, scilicet pro pecca-
tis eorum: Hoc modo significavit Spiritus, adhuc non manifestam fuisse Sancto- 8
rum viam, sub priore tabernaculo. Sed constitutio, & exemplar, & prædi-
catio erat pro tali tempore, in quo *offerebant dona & oblationes, quæ non pote-*
rant perficere oblationes illius, qui sub lege illa fuit. Sed tantùm in cibis & 10
potionibus, & cujuslibet generis *ablutionibus* sub *lege carnali, donec quod corri-*
gendum erat, constitueretur.

Versio VULGATA LATINA.

7 In secundo autem semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem
8 offert pro sua & populi ignorantia: Hoc significante Spiritu sancto, nondùm propalatam esse Sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente sta-
9 tum. Quæ parabola est temporis instantis: juxta quam munera, & hostiæ
offeruntur, quæ non possunt juxta conscientiam perfectum facere servientem,
10 solummodò in cibis, & in potibus, Et variis baptismatibus, & justitiis
11 carnis usque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manu-
12 factum, id est, non hujus creationis; Neque per sanguinem hircorum aut
vitulorum, sed per proprium sanguinem, introivit semel in Sancta, æternâ
13 redemptione inventâ. Si enim sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ
14 aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: Quantò magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi? Et ideò novi Testamenti mediator est; ut morte intercedente, in redemptionem earum prævaricationum, quæ erant sub priori testa-
15 mento, repromissionem accipiant, qui vocati sunt æternæ hæreditatis. Ubi
16 enim testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum
17 enim in mortuis confirmatum est: alioquin nondum valet, dum vivit qui te-
18 status est. Undè nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto
19 enim omni mandato legis à Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum, cum aqua, & lana coccineâ, & hyssopo, ipsum
20 quoque librum, & omnem populum aspersit, Dicens; Hic sanguis testa-
21 menti, quod mandavit ad vos Deus. Etiam tabernaculum & omnia vasa
22 ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia penè in sanguine secundùm
23 legem mundantur: & sine sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est ergò exemplaria quidem cœlestium his mundari: ipsa autem cœlestia melioribus hostiis quàm istis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فَامَّا الْخِبَاءُ الثَّانِي فَكَانَ يَدْخُلُ اِلَيْهِ رَئِيسُ الْكَهَنَةِ وَحْدَهُ مَرَّةً فِي السَّنَةِ * لَيْسَ بِغَيْرِ الدَّمِ
الَّذِي كَانَ يُقَرِّبُهُ عَنْ ذَاتِهِ وَعَنْ جَهَالَاتِ الشَّعْبِ ثُمَّ * قِرَاءَةُ الثُّلُثَا مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّلْثِينَ *

8 * وَهٰذَا دَلَّ بِهِ رُوحُ الْقُدْسِ اَنَّ طَرِيقَ الْقَدْسَيْنِ لَمْ تَكُنْ وَقْتَئِذٍ اُظْهِرَتْ * اِذِ الْخِبَاءُ
الْاَوَّلُ كَانَ لَهُ وُقُوفٌ اَيْضًا * الَّذِي كَانَ مِثَالًا لِلْوَقْتِ الْحَاضِرِ * الَّذِي فِيهِ يُقَرَّبُ قَرَابِينُ
9 وَضَحَايَا لَا يُمْكِنُهَا اَنْ تُكَمِّلَ مَنْ يَخْدُمُهَا فِي وَهْمِ مَعْرِفَتِهِ * مَوْضُوعَةٌ فِي اَطْعِمَةٍ وَاَشْرِبَةٍ
10 وَمَعْمُودِيَّاتٍ مُخْتَلِفَةٍ * وَفَرَائِضَ الْجَسَدِ فُرِضَتْ اِلَى وَقْتِ التَّقْوِيمِ * اَلْمُتَقَلِ * اَلْاَحَدُ الْخَامِسُ
مِنَ الصَّوْمِ * * فَلَمَّا وَرَدَ الْمَسِيحُ رَئِيسُ كَهَنَةِ الْخَيْرَاتِ الْمُنْتَظَرِ * بِالْخِبَاءِ الْاَعْظَمِ
11 وَالْكَامِلِ جِدًّا الْغَيْرِ مَصْنُوعٍ بِيَدٍ * اَيْ لَيْسَ هُوَ هٰذِهِ الْبَرِيَّةَ * وَلَا بِدَمِ التُّيُوسِ وَالْعُجُولِ *
12 بَلْ بِدَمِهِ دَخَلَ دَفْعَةً وَاحِدَةً اِلَى الْمَقَادِسِ * وَجَدَ فِدَاءً مُؤَبَّدًا * لِاَنَّهُ اِنْ يَكُنْ دَمُ التُّيُوسِ
13 وَالثِّيرَانِ وَرَمَادُ الْعِجْلَةِ اِذَا نُضِحَتْ عَلَى الْمُجَسَّنِينَ يُقَدِّسُهُمْ لِتَطْهِيرِ الْجَسَدِ * فَكَمْ
14 اَوْلَى بِذٰلِكَ دَمُ الْمَسِيحِ الَّذِي بِالرُّوحِ الْاَبَدِيِّ قَرَّبَ ذَاتَهُ لِلّٰهِ بِلَا عَيْبٍ * اَنْ يُطَهِّرَ
بَصَائِرَكُمْ مِنَ الْاَعْمَالِ الْمَائِتَةِ لِتَعْبُدُوا الْاٰهًا حَيًّا * ثُمَّ * اِبْتِدَاءُ بَقِيَّةِ قِرَاءَةِ الثُّلُثَا *

15 * فَمِنْ اَجْلِ هٰذَا الْمَسِيحُ هُوَ وَاسِطَةُ الْعَهْدِ الْجَدِيدِ * كَيْ اِذَا صَارَ الْمَوْتُ اِفْتِدَاءً مِنَ الْمَعَاصِي فِي
الْعَهْدِ الْاَوَّلِ * يَأْخُذَ الْمَدْعُوُّونَ مَوْعِدَ الْمَوْرُوثِ الْاَبَدِيِّ * لِاَنَّ حَيْثُ مَا عَهْدٌ تُوصِيَ * يَجِبُ
16 بِالضَّرُورَةِ عَلَى الْمُوصِي مَوْتًا * لِاَنَّ عَهْدَ الْوَصِيَّةِ لِلْمَوْتِي يُحَقُّ * وَاِلَّا فَلَمْ يَكُنْ لَهَا قُوَّةٌ مَا دَامَ
17 الْمُوصِي حَيًّا * فَمِنْ هٰهُنَا وَلَا الْعَهْدُ الْاَوَّلُ جُدِّدَ بِغَيْرِ دَمٍ * لِاَنَّ مُوسِيَ اِذْ خَاطَبَ السِّعْبَ
18 19 بِكَافَّةِ الْوَصِيَّةِ الْمُخَصَّةِ بِالسَّرِيعَةِ * اَخَذَ دَمَ الْعُجُولِ مَعَ مَاءٍ وَصُوفٍ قِرْمِزِيٍّ وَزُوفَا *
وَنَضَحَهُ عَلَى الْمُصْحَفِ نَفْسِهِ * وَعَلَى جَمَاعَةِ السِّعْبِ * قَائِلًا * هٰذَا هُوَ دَمُ الْعَهْدِ الَّذِي
20 21 22 وَصَّاكُمُ اللّٰهُ بِهِ * وَنَضَحَ عَلَى الْخِبَاءِ وَاٰلَاتِ الْخِدْمَةِ كُلِّهَا بِالدَّمِ * كَذٰلِكَ وَكُلُّ الْاَشْيَاءِ اِلَّا قَلِيلٌ
23 بِالدَّمِ يُطَهَّرُ عَلَى مَا يُلَائِمُ السَّرِيعَةَ * وَحَلُّوا مِنْ اِرَاقَةِ دَمٍ مَا يَصِيرُ صَفْحٌ * فَالْمَضْرُورُ اِذًا اَنْ
يُطَهَّرَ مِثَالَاتُ الْاَشْيَاءِ الَّتِي فِي السَّمَاوَاتِ بِهٰذِهِ * فَاَمَّا السَّمَائِيَّاتُ ذَوَاتُ الْعَهْدِ الْجَدِيدِ فَتُطَهَّرُ
بِضَحَايَا اَفْضَلَ مِنْ هٰذِهِ قَدْرًا * ثُمَّ *

Tabernaculum verò secundum, solus 7 *princeps sacerdotum semel quotannis ingrediebatur, non sine sanguine quem offerebat pro se & pro delictis populi.* Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ.

Hoc igitur innuit Spiritus sanctus, quòd 8 *via sanctorum nondum patefacta esset eo tempore quo tabernaculum primum adhuc subsistentiam habebat. Quod erat* 9 *exemplar pro tempore præsenti, quo offeruntur sacrificia & victimæ quæ nequeunt perfectum mente conscientiæ reddere eum qui ipsis inservit, Collocatæ in cibis & potionibus, diversisque ablutionibus, ac ritibus carnalibus cùm taxat, usque ad tempus correctionis.* 10

Omitte. Dominicâ quintâ Jejunii.

Cùm autem advenisset Christus pontifex 11 *bonorum quæ sperantur, per maximum & perfectissimum tabernaculum non manu factum, quod utique non est in hac creatura, Neque per sanguinem hircorum & vitulorum, sed per proprium sanguinem introivit semel in Sancta, & invenit redemptionem æternam. Si* 13 *enim sanguis taurorum & hircorum; & cinis vitulæ, aspersa super inquinatos, sanctificat eos ad purgationem carnis: Quantò excellentius sanguis* 14 *Christi qui per Spiritum æternum obtulit semetipsum Deo sine culpa, expurgavit conscientiam vestram ab operibus mortuis, ut adoretis Deum vivum?* Finis.

Resume reliquum lectionem feriæ tertiæ.

Ad hoc igitur Christus est mediator fœderis novi, ut intervenientè morte in 15 *redemptionem à contumaciis in priore fœdere commissis, accipiant vocati promissionem hæreditatis æternæ. Nam* 16 *ubi est fœdus testamenti, infert necessariò mortem testatori. Fœdus enim te-* 17 *stamenti, mortuis est legitimum: alioquin non habet vim quandiu testator vivit. Atque hinc est ut ne primùs quidem dedicatum fuerit sine* 18 *sanguine. Moses enim quum recitâsset* 19 *populo omne præceptum expressum in lege, sumpto sanguine vitulorum, cum aqua & lana coccinea & hyssopo, eo aspersit librum ipsum, totumque populum, Dicens; Hic est sanguis testa-* 20 *menti quod præcepit vobis Deus. Aspersit etiam tabernaculum, & omnia vasa* 21 *ministerii, sanguine. Atque ita* 22 *res omnes, præter paucas, sanguine purificantur, prout competit legi: & absque sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est igitur ut exemplaria rerum* 23 *quæ sunt in Cœlis, hisce purificentur: at verò cœlestia novi testamenti, purificantur victimis quæ sunt præstantioris quàm istæ dignitatis.* Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወክርስቶስ : ካሂኖ : ሊቀ : ካህናት : ለእንተ : ትመጽእ : ሠናይት : ውስተ : እንተ : ተዐቢ:
ወትኴይሰ : ደብተራ : እንተ : ለኃብራ : እደ : ሰብእ : ወሊኮነት : በውስተዝ : ዓለመ::=
12 ወለኮ :: በደመ : ለሀም : ወጣሊ : ዘትትነዛሕ : በደመ : ዚለሁ : ቦለ : በመዕር : ውስተ :
13 ቅድስት : ዘለዓለመ : መድኅኒት : ረኪቦ::=፨ ሶበ : ደመ : ለሀም : ወደመ : ጣሊ : ወከዕ
14 ሴ : እጕልት : ያነጽሕ : እመሳጢሊት : ወይቄድሶሙ : ለእለ : ረኵሱ : ለሠጋሆሙ::=፨ እ
ኖ : እንከ : ፈድፋደ : ደሙ : ለክርስቶስ : ዘሠዐ : ርእሶ : በመንፈስ : እግዚአብሔር : እን
ዘ : ለልቦ : ነውረ : ያነጽሐክሙ : እመግብረ : ኅጢአት : ከመ : ታመልኩዎ : ለእግዚአብ
15 ሔር : ሕያው::=፨ ወበእንተዝ : ለሐደስ : ለሠርዓት : ሊየኩስ : ኅረዩ : ኮነ : ወከመ : ሞ
ዒ : ሞተ : ያድኅኖሙ : ለእለ : ስእለ : ተሰፋ : በቀደሚ : ለሠርዓት : እለ : ሎሙ : ለሰፈወ : ወ
16 ጸውዖሙ : ውስተ : ርስቱ : ዘለዓለመ::=፨ ኅበ : ሀሎ : ለሠርዓት : ግብር : ይመጽእ : ሞ
17 ት : ለዕለ : ዘሠርዐ::=፨ ለሠርዓትሰ : ለዘይመውት : ጽንዕት : ይእቲ : እስመ : ሊትበቍ
18 ዕ : ለሙ : ሕያው : ውእቱ : ዘሠርዐ::=፨ ከማሁ : ቀዳሚት : ዘለኀበለ : ደመስ : ሊተሐ
19 ደሰት::=፨ ወነጊሮ : ሙሴ : ኵሉ : ትእዛዘ : ለሪት : ለኵሉ : ሕዝብ : ይነሥእ : ደሙ :
ለሀም : ወደመ : ጠሊ : ምስለ : ማይ : ወፐፒራለይ : ወቍጽለ : ሆስጴ : ወይነዝሖ : መጽ
20 ሐፈ : ለሪት : ወኵሉ : ሕዝበ::=፨ ወይቤሎሙ : ዝውእቱ : ደመ : ዘለዘዝአሙ::=፨ ወ
21 ያነጽሕ : ደብተራዊ : ወኵሉ : ንዋየ : ግበሬሃሙ::=፨ ወይሬሲ : ካመ : ዘበደመ : ይነጽሕ:
22 ኵሉ : በሕገ : ለሪት :: ወዘለኀበለ : ይትነዛሕ : ደመ : ሊይሰረይ::=፨ ግብር : እንከ : ለ
23 ዝኩሂ : ዘበሰማያት : ዝውእቱ : ደመ : ያነጽሑ : ሎቱሂ : እንዘ : ውእቱ : ዘበሰሚያት : ይ
ቄይሰ : መሠዋዕተ : እመዝ::=፨

Christus autem factus princeps pontificum futurorum bonorum, per majus & 11 *præstantius tabernaculum, non manu humanis factum, neque quod fuit ex hoc mundo; Neque per sanguinem taurorum, & hircorum cujus facta erat* 12 *aspersio, sed per sanguinem proprium ingressus est semel in Sanctuarium, æternam redemptionem nactus. Si sanguis taurorum, & sanguis hircorum, &* 13 *cinis juvencæ mundat à peccatis, & sanctificat eos, quorum inquinantur corpora: Quantò igitur magis sanguis Christi, qui obtulit seipsum per Spi-* 14 *ritum Deo absque macula, purgabit vos ab operibus peccati, ut colatis Deum vivum? Et propterea Jesus factus est electus Novi Testamenti; qui, quasi* 15 *gustata morte, liberavit prævaricatores sub priori Testamento, quibus facta est promissio, & vocavit eos in æternam hæreditatem. Ubi Testamentum est,* 16 *mors interveniat necesse est Testatoris. Testamentum enim in mortuis ratum* 17 *est: quia non prodest quum vivit Testator. Adeò ut ne prius sine sanguine* 18 *dedicatum fuit. Quum enim exposuisset Moses omne præceptum legis universo* 19 *populo, sumpto sanguine taurorum, & sanguine hircorum, cum aqua, & lana coccineâ, & foliis hyssopi, aspersit librum legis, & totum populum: Et* 20 *dixit illis; Hic est sanguis, quem mandavit vobis Deus. Et aspergebat Ta-* 21 *bernaculum, & omnia vasa ministerii eorum. Et constituit hoc ut sanguine puri-* 22 *ficarentur omnia juxta præceptum legis: & absque conspersione sanguinis non est remissio. Necesse est igitur; istud exemplar eorum quæ in cœlis sunt, quod* 23 *ille sanguis purificaret sibi, dum ipsa cœlestia potiorem habeant præ illo victimam.*

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'. ΙΓ'.

Non enim in manufacta Sancta introivit *Christus*, exemplaria verorum,
24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα (π) ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν,
sed in ipsum cœlum, nunc *apparere* vultui Dei pro nobis:
ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·
Neque ut sæpè offerat semetipsum, quemadmodùm pontifex intrat in
25 Οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς
Sancta per singulos annos in sanguine alieno: (Alioquin oportebat eum frequenter
26 τὰ ἅγια καθ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· (Ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις
pati à *constitutione* mundi:) nunc autem semel in consummatione seculorum, ad
παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου·) (ρ) νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς
destitutionem peccati, per hostiam suam apparuit. Et quemadmodùm statu-
27 ἀθέτησιν (σ) ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκει-
tum est hominibus semel mori, post autem hoc, judicium: Sic
28 ται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· (τ) Οὕτως
Christus semel oblatus, ad multorum *tollere* peccata, *ex* secundo sine
ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς, εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς
peccato *videbitur*, se expectantibus, in salutem.
ἁμαρτίας ὀφθήσεται, τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς (υ) σωτηρίαν.

CAP X. ι'.

Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem
1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα
rerum, per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt *in as-*
τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς (α θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ δι-
siduum, nunquam potest accedentes *perficere*. Alioquin *non utique* cessâssent
3 πενὲς, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας
semel *mundatos*: Sed in ipsis recommemoratio peccatorum per singulos annos.
2 ἅπαξ (β) κεκαθαρισμένους· Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν καθ' ἐνιαυτόν.

Impossibile enim, *sanguinem* taurorum & hircorum *auferre* peccata. Ideò ingrediens
ΙΓ' Ἀδύνατον γὰρ, αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος 4
in mundum, dicit; Hostiam & oblationem *non voluisti*, corpus autem aptâsti 5
εἰς τὸν κόσμον, λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω
mihi: Holocautomata & pro peccato non *approbâsti*. Tunc dixi; Ecce
μοι· Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ (γ) εὐδόκησας. Τότε εἶπον, Ἰδοὺ 6
venio, (in capite libri scriptum est de me,) *ad faciendam*, Deus, voluntatem 7
ἥκω, (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπταί περὶ ἐμοῦ,) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά
tuam. Superiùs dicens; Quia *hostiam*, & *oblationem*, & holocautomata, &
σου. Ἀνώτερον λέγων, Ὅτι (δ) θυσίαν, καὶ προσφορὰν, καὶ ὁλοκαυτώματα, καὶ 8
pro peccato noluisti, nec *approbâsti*, (quæ secundùm legem offeruntur:)
περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ (ε) εὐδόκησας, (αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται·)
Tunc *dixit*; Ecce venio, *ad faciendum*, Deus, voluntatem tuam: aufert
Τότε εἴρηκεν, Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου· ἀναιρεῖ 9
primum, ut *secundum* statuat. In quâ voluntate sanctificati sumus,
τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι (ζ) ἐσμὲν, 10
per oblationem corporis Jesu Christi semel. Et omnis quidem
διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος (η) τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν 11
sacerdos *astat* quotidiè ministrans, & easdem sæpè offerens ho-
(θ) ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυ-
stias, quæ nunquam possunt auferre peccata. Hic autem unam pro
σίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. (ι) Αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ 12
peccatis offerens hostiam, in sempiternum *sedit* in dextera Dei:
ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν (κ) ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ·
Reliquùm expectans, donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus.
Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 13
Unâ enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur
Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. Μαρτυρεῖ 14
autem *nobis* & Spiritus sanctus. *Post enim prædixisse*;
δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. μετὰ γὰρ τὸ (λ) προειρηκέναι, 15

MS. A. (π) εἰσῆλθεν ἅγια Χριστὸς, (ρ) νυνὶ (σ) τῆς ἁμαρτίας, (τ) Οὕτως καὶ ὁ (υ) Σωτηρίαν διὰ πίστεως. Σκιὰν ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) θυσίαις προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, αἵ δύνα-
ται δύνασθαι (β) κεκαθερισμένους· (γ) εὐδόκησας· (δ) θυσίας, καὶ προσφορὰς, (ε) ἠυδ·····, (αἵτινες κατὰ νόμον (ζ) ἐσμὲν, διὰ (η) Ἰησοῦ (θ) ἀρχιερεὺς (ι) Οὗτος (κ) ἐκ δεξιῶν (λ) εἰρηκέναι,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

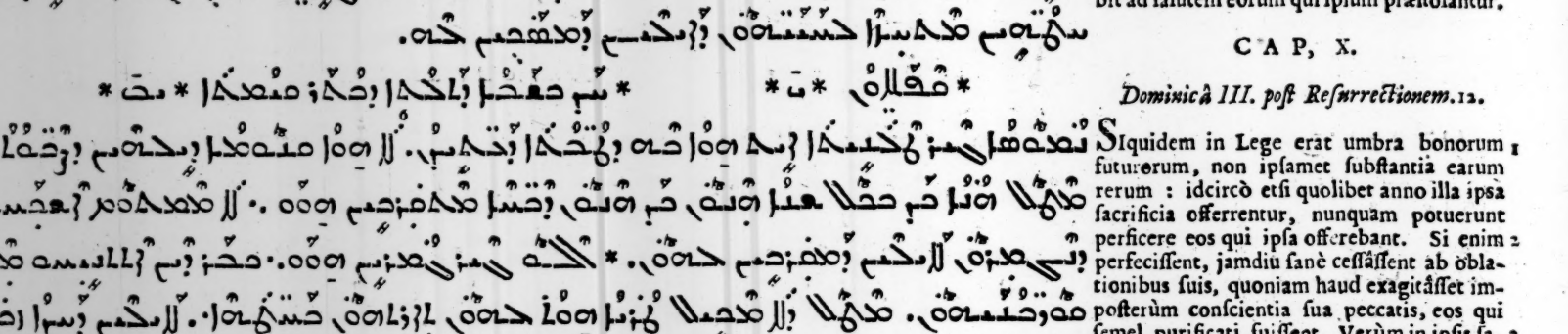

Non enim in Sanctuarium manufactum in- 24
greſſus eſt Chriſtus, quod eſt ſimilitudo ve-
ri illius, ſed in ipſum cœlum introivit, ut
appareat ante faciem Dei pro nobis. Non 25
quidem ut offerat ſemetipſum pluries, ut fa-
ciebat ſummus ſacerdos qui introibat quoli-
bet anno in Sanctuarium per ſanguinem
haud proprium. Alioquin debebat ſæpiùs 26
pati ab initio mundi: nunc autem in fine
mundi ſemel obtulit ſeipſum per immolatio-
nem ſuiipſius, ut aboleret peccatum. Et 27
quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ut ſe-
mel moriantur, poſt verò mortem ipſorum,
judicium: Sic & Chriſtus ſemel oblatus 28
eſt, & in ſeipſo immolavit peccata multo-
rum: ſecundò autem ſine peccâtis appare-
bit ad ſalutem eorum qui ipſum præſtolantur.

CAP, X.

Dominicâ III. poſt Reſurrectionem. 12.

SIquidem in Lege erat umbra bonorum 1
futurorum, non ipſamet ſubſtantia earum
rerum: idcircò etſi quolibet anno illa ipſa
ſacrificia offerrentur, nunquam potuerunt
perficere eos qui ipſa offerebant. Si enim 2
perfeciſſent, jamdiu ſanè ceſſâſſent ab ob-
lationibus ſuis, quoniam haud exagitâſſet im-
poſterùm conſcientia ſua peccatis, eos qui
ſemel purificati fuiſſent. Verùm in ipſis ſa- 3
crificiis commemorant peccata ſua quolibet
anno. Nam impoſſibile eſt ſanguinem tauro- 4
rum & hircorum purgare peccata. Quapro- 5
pter quum introit in mundum, dixit; Victi-
mas & oblationes noluiſti, corpore autem
induiſti me. Et holocautomata quæ *fiunt* 6
pro peccatis, non poſtulâſti. Tunc dixi, Ecce 7
ego venio, quia in capite librorum ſcriptum
eſt de me, ut faciam voluntatem tuam, ô De-
us. Superiùs dixerat; Sacrificia & oblatio- 8
nes, & combuſta integra quæ *fiunt* pro pec-
catis, noluiſti, illa *nempe* quæ offerebantur
in Lege. Et poſtea dixit, Ecce venio, ut fa- 9
ciam voluntatem tuam, Deus. In hoc obli-
terat primum, ut ſtatuat ſecundum. Siquidem 10
in hac ipſius voluntate ſanctificati ſumus per
unicam oblationem corporis Jeſu Chriſti.
Omnis enim ſummus ſacerdos qui aſſiſtebat 11
& miniſtrabat quotidiè, eadem ſacrificia of-
ferebat quæ nunquam poterant purgare pec-
cata. Hic verò unam victimam obtulit pro 12
peccatis, conſedítque ad dexteram Dei in
æternum. Et expectat deinceps uſquedum 13
poſiti fuerint inimici ejus ſcabellum ſub pe-
dibus ſuis. Unâ enim oblatione perfecit eos 14
qui ſanctificantur in ipſo in æternum.

Nocte benedictionis aquarum. 13.

Cæterùm teſtis eſt nobis Spiritus ſanctitatis, 15
quum dicit;

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወዘለኮ : ውስተ : ግብረ : እደ : ሰብእ : ቦለ : ሊየሱስ : ዘለርለየ : ቅድሳት : ለጽድቅ : ዘ
እንበለ : በሰማይ::ወይለዚሰ : ያስተርኢ: ቅድመ : ገጹ : ለእግዚእብሔር: ዘበለንቲለነ:=:
25 ወለኮ: ኮመ : ዘልፈ: ይሠዉ : ርእሶ : ኮመ : ሊቀ : ካህናት : ውስተ : ቅድሳተ : ቅዱሳን : በ
26 በ : ዓመት: በደመ: በዕድ:=: ወእመለኮስ : ብዙኅ: እመተቀትለ: እመፍጥረተ : ዓለመ::
27 ወይእዜሰ : መዕረ : በኅልቀተ : ዓለመ: ኮመ : ይስዓር: ለኃጢላት: ለስተርለየ : ዝመ/ሠዋ
28 ዕቱ:=: ወበኮመ : ፀኑኅ:ለሰብእ : መዕረ : መዊተ : ወእመድኅረዚሁ : ደይን::=: ወኮማ
ሁ : ክርስቶስኒ : መዕረ : ሣዐ : ርእሶ : ኮመ : ይኅድግ : ለብዙኃን::ወደግሞሰ : ዘእንበለ :
ኃጢላት : ያስተርለዮሙ : ለእለ : ይሴፈውሞ : ያሐይዎሙ::=:

Nequaquam autem in ſacrarium *manu hominis factum (quod veri Sanctuarii exemplar fuit) ingreſſus eſt Jeſus: ſed in* ipſum *cœlum, & nunc conſpicitur antè faciem Dei pro nobis: Et non ut ſemper offerat ſeipſum, ſicut pontifex maximus* qui ingrediebatur *quolibet anno in Sanctum ſanctorum cum ſanguine alieno: Alioquì ſæpiùs occideretur à creatione mundi: nunc autem ſemel ſub conſummationem ſeculi, ut aboleret peccatum, comparet* per *hanc oblationem ſui. Et quemadmodum hominibus ſemel ſubeunda mors eſt, & poſt hoc judicium: Similiter etiam Chriſtus ſemel obtulit (ei ſum, ut multorum* peccata *remitteret; & ſecundò abſque peccato conſpicietur iis qui illum expectant in ſalutem.*

Versio VULGATA LATINA.

24 Non enim in manufacta Sancta Jesus introivit, exemplaria verorum : sed in ipsum
25 cœlum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis : Neque ut sæpè offerat semet-
ipsum, quemadmodùm Pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine ali-
26 eno : Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi : nunc autem
semel in consummatione seculorum, ad destitutionem peccati, per hostiam suam ap-
27 paruit. Et quemadmodùm statutum est hominibus semel mori, post hoc autem ju-
28 dicium : Sic & Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata ; se-
cundò sine peccato apparebit expectantibus se, in salutem.

CAP. X.

1 UMbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum ; per
singulos annos eisdem ipsis hostiis, quas offerunt indesinenter, nunquam potest acce-
2 dentes perfectos facere: Alioquin cessâssent offerri: ideò quòd nullam haberent ul-
3 trà conscientiam peccati, cultores semel mundati: Sed in ipsis commemoratio pec-
catorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine taurorum & hircorum 4
auferri peccata. Ideò ingrediens mundum dicit ; Hostiam & oblationem noluisti: 5
corpus autem aptâsti mihi : Holocautomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc 6
dixi; Ecce venio: in capite libri scriptum est de me; ut faciam, Deus, voluntatem tuâ. 7
Superiùs dicens; Quia hostias, & oblationes, & holocautomata pro peccato noluisti, 8
nec placita sunt tibi, quæ secundùm legem offeruntur, Tunc dixi; Ecce venio, ut fa- 9
ciam, Deus, voluntatem tuam : aufert primum, ut sequens statuat. In qua voluntate 10
sanctificati sumus per oblationem corporis Jesu Christi semel. Et omnis quidem sa- 11
cerdos præstò est quotidiè ministrans, & easdem sæpè offerens hostias, quæ nun-
quam possunt auferre peccata : Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in 12
sempiternum sedet in dextra Dei, De cætero expectans donec ponantur inimici 13
ejus scabellum pedum ejus. Unâ enim oblatione, consummavit in sempiternum 14
sanctificatos. Contestatur autem nos & Spiritus sanctus. Postquàm enim dixit ; 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * السَّبْتُ الخَامِسُ مِنَ الصَّوْمِ * لأَنَّ المَسِيحَ مَا دَخَلَ إِلَى المَقَادِسِ المَعْمُولَةِ بِالأَيَادِي

Sabbatho quinto Jejunii.

أَسْبَاهِ المَقَادِسِ الحَقِيقِيَّةِ * لَكِنَّهُ دَخَلَ إِلَى السَّمَاءِ نَفْسِهَا لِيَظْهَرَ الآنَ لِوَجْهِ اللهِ مِنْ أَجْلِنَا * لاَ 25
لِكَي يَقْرِبَ دَائِمَ دَفَعَاتٍ كَثِيرَةٍ * كَمَا يَدْخُلُ رَئِيسُ الكَهَنَةِ إِلَى المَقَادِسِ فِي كُلِّ سَنَةٍ بِدَمٍ أَجْنَبِيٍّ *
* وَإِلاَّ فَقَدْ كَانَ يَحْتَاجُ أَنْ يَتَأَلَّمَ مُنْذُ ابْتِدَاءِ العَالَمِ مِرَارٍ كَثِيرَةٍ * فَالآنَ إِنَّمَا ظَهَرَ دَفْعَةً وَاحِدَةً 26
عِنْدَ انْقِضَاءِ الدُّهُورِ بِذَبِيحَتِهِ لِمُحَالَفَةِ الخَطِيَّةِ وَإِعْدَامِهَا * وَكَمَا أَنَّ مُعَدٌّ لِلنَّاسِ أَنْ يَمُوتُوا دَفْعَةً 27
وَاحِدَةً * وَبَعْدَ هَذَا القَضِيَّةُ * كَذَلِكَ وَالمَسِيحُ قُرِّبَ دَفْعَةً وَاحِدَةً لِيُقَدِّمَ خَطَايَا كَثِيرِينَ * 28
وَسَيَظْهَرُ ثَانِيَةً بِلاَ خَطِيَّةٍ لِلَّذِينَ يَرْجُونَهُ خَلاَصًا * تَمَّ *

Christus enim non est ingressus in Sanctuaria manibus extructa, verorum Sanctuariorum exemplaria : sed cœlum ipsum ingressus est, ut appareat nunc in conspectu Dei pro nobis. Non ut semetipsum offerat multis vicibus, ut ingreditur princeps sacerdotum in Sanctuaria singulis annis cum sanguine alieno : (Alioquin necessarium fuisset sæpè illum pati ab orbe condito) sed nunc in fine seculorum semel quidem apparuit per suiipsius victimam, ad obliterandum sedandumque peccatum. Et quemadmodum destinatum est hominibus semel mori, posteà verò judicium : Ita & Christus semel oblatus est, ut offerret peccata multorum, & secundò apparebit sine peccato iis qui ipsum ad salutem expectant. Finis.

24 25 26 27 28

* الفَصْلُ العَاشِرُ *

CAP. X.

1 * قِرَاءَةُ الأَرْبِعَاءِ مِنَ الجُمُعَةِ الثَّلاَثِينَ * لأَنَّ السَّرِيعَةَ فِيهَا ظِلُّ الخَيْرَاتِ العَتِيدَةِ

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ.

1 المُنْطَنَ لاَ صُوَرُ الأُمُورِ نَفْسِهَا بِتِلْكَ الذَّبَائِحِ أَنْفُسِهَا الَّتِي يُقَدِّمُونَهَا كُلَّ سَنَةٍ إِلَى مَا لاَ يَعْبُرُ
2 مَدَاهُ * لَمْ يَقْدِرْ قَطُّ أَنْ يُتِمَّ المُتَقَدِّمِينَ إِلَيْهَا * وَإِلاَّ أَمَا كَانَتْ قَدْ كَفَّتْ تَقْدِمَتُهَا * مِنْ أَجْلِ
أَنَّ خُدَّامَهَا لَوْ قَدْ تَطَهَّرُوا دَفْعَةً * لَيْسَ لَهُمْ أَيْضًا وَلاَ تَذْكُرُ وَاحِدَةٌ مِنْ ذِكْرِ الخَطَايَا *
3 4 * لَكِنْ فِيهَا تَذْكِيرُ ذِكْرِ الخَطَايَا كُلَّ سَنَةٍ * لأَنَّ دَمَ الثِّيرَانِ وَالتُّيُوسِ لَنْ يَسْتَطِيعَ أَنْ يَنْزِعَ
5 6 الخَطَايَا * فَلِذَلِكَ عِنْدَ دُخُولِهِ إِلَى العَالَمِ يَقُولُ * مَا أَرَدْتَ ضَحِيَّةً وَقُرْبَانًا وَأَعْدَدْتَ لِي جِسْمًا * المُحْرَقَاتُ
7 بِجُمْلَتِهَا * وَالَّتِي عَنِ الخَطَايَا مَا ارْتَضَيْتَ بِهَا * حِينَئِذٍ قُلْتُ هَأَنَذَا آتِي * إِذْ قَدْ كُتِبَ عَنِّي
8 فِي رَأْسِ المُصْحَفِ أَنْ أَعْمَلَ اللَّهُمَّ مَشِيئَتَكَ * وَلَمَّا ذَكَرَ فَوْقُ هَذَا قَائِلاً * إِنَّ الضَّحِيَّةَ وَالقُرْبَانَ
وَالمُحْرَقَاتِ بِجُمْلَتِهَا * وَالَّتِي عَنِ الخَطَايَا الَّتِي قُدِّمَتْ بِعُدْرِضِ السَّرِيعَةِ * مَا أَرَدْتَهَا وَلاَ ارْتَضَيْتَ بِهَا *
9 10 * حِينَئِذٍ قَالَ هَأَنَذَا آتِي لأَعْمَلَ اللَّهُمَّ مَشِيئَتَكَ * يَبْطُلُ الأَوَّلَ * لِيُقِيمَ الثَّانِيَ * الَّذِي بِهِ نَحْنُ
11 مُقَدَّسُونَ * الَّذِينَ قُدِّسْنَا فِي دَفْعَةٍ وَاحِدَةٍ بِقُرْبَانِ جَسَدِ يَسُوعَ المَسِيحِ * وَكُلُّ كَاهِنٍ قَدْ
وَقَفَ كُلَّ يَوْمٍ خَادِمًا * يُقَدِّمُ مِرَارًا كَثِيرَةً هَذِهِ الضَّحَايَا * الَّتِي لَنْ تَسْتَطِيعَ قَطُّ أَنْ تُزِيلَ الخَطَايَا *
12 * فَأَمَّا هَذَا إِذْ قَرَّبَ عَنِ الخَطَايَا ذَبِيحَةً وَاحِدَةً * جَلَسَ فِي يَمِينِ اللهِ جُلُوسًا لاَ يَعْبُرُ مَدَاهُ *
13 14 * مُنْتَظِرًا فِيمَا بَعْدُ أَنْ تُوضَعَ أَعْدَاؤُهُ تَحْتَ مَوْطِئِ قَدَمَيْهِ * لأَنَّ قُرْبَانًا وَاحِدًا أَتَمَّ المُقَدَّسِينَ
15 إِلَى مَا لاَ يَعْبُرُ مَدَاهُ * وَيَشْهَدُ لَنَا رُوحُ القُدُسِ * لأَنَّهُ بَعْدُ أَنْ قَالَ *

CAP. X.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ.

Umbra, in qua continetur umbra futurorum bonorum, non ipsa rerum imago: per easdem illas hostias quas offerebant singulis annis ad tempus indeficiens, non potuit unquam perfectos reddere accedentes ad se. Alioqui nonne destitisset offerre? quoniam si ministri ejus fuissent semel purificati, nullam haberent mentionem commemorationis peccatorum. Atqui in ipsa fit repetitio memoriæ peccatorum singulis annis. Sanguis enim taurorum & hircorum non potest auferre peccata. Et iccirco ingrediens in mundum dicit; Victimam & oblationem noluisti, corpus autem acquisisti mihi. Penitus cremata, & quæ pro peccatis offeruntur, non comprobâsti: Tunc dixi; Ecce venio, cùm scriptum sit de me in capite libri ut faciam, Deus, voluntatem tuam. Cùmque id superiùs retulisset, dicens; Victimam, & sacrificium, penitúsque cremata, & quæ pro peccatis, juxta ritum legis oblata, noluisti neque comprobâsti: Tunc subdidit, Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam: destruit primum, ut astruat secundum, Per quod nos ex ipsius voluntate sumus sanctificati: ut qui sanctificati sumus unâ vice per oblationem corporis Jesu Christi. Et omnis quidem sacerdos astat quotidiè ministrans, sæpiùs offerens easdem victimas quæ nunquam possunt amovere peccata. Hic verò oblatâ pro peccatis unâ victimâ, sedit ad dexteram Dei sessione cujus ævitas non deficiet : Quod superest, expectans ut ponantur inimici ipsius sub scabello pedum ejus. Unica enim oblatio perfectos reddidit sanctificatos in ævum infinitum. Testatur autem nobis Spiritus sanctus, nam postquam dixerat;

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፤ እስመ፡ ጸለሎታ ፡ ይእቲ ፡ ሶሪት፡ ለእንተ ፡ ትመጽእ ፡ ሠናይት ፡ እንዘ ፡ ሊትከውን፡ ከማ
ሁሰ ፡ ገቢሮተ ፡ መሠዋዕተ ፡ ዘያበውኡ፡ ዘልፈ ፡ ወሊይክል ፡ ግሙራ ፡ ፈጽሞ ፡ ለአለ ፡ ያበ
2 ውኡ፡=ፁ ወእመለኮሰ ፡ እመ ፡ ሊያዕረፈ ፡ እንዘ ፡ ይሠውዑ ፡ ወእስመ ፡ ይሠሪ ፡ ሎሙ፡ ኃ
3 ጢአቶሙ፡ ለአለ ፡ ይሠውዑ፡ ወያንጽሖሙ፡ በመዕር፡=ፁ ወቦሙ ፡ ዘይገብሩ፡ ተዝከረ ፡ ኅ
4 ጢአት ፡ በበዓመት፡=ፁ እስመ ፡ ሊይትከሀል ፡ ደመ ፡ ለሃም ፡ ወጠቢ ፡ ይሕድግ ፡ ኃጢአ
5 ተ፡፡=ፁ ወለመሊ ፡ ይመጽእ ፡ ውስተ ፡ ዓለመ፡ ይቤ፡፡መሠዋዕተ ፡ ወቍርባን ፡ ኢፈቀድኩ፡፡
6 ለሥጋከ ፡ ለእጽሕ ፡ ሊተ፡፡=ፁ መሠዕት ፡ ዘበእንተ ፡ ኃጢአት ፡ ኢሠመርኩ፡፡=ፁ
7 ውስተ፡ ጊዜ፡ እቤ ፡ ነየ ፡ መጸእኩ፡፡ውስተ፡ ርእሰ፡ መጽሐፍ፡ ተጽሕፈ ፡ በእንቲአየ፡፡ከመ፡
8 እግበር፡ ፈቃድከ ፡ ሠመርኩ፡ ኢመለከየ፡፡=ፁ መልዕልቶ ፡ ይብል ፡ መሠዋዕተ ፡ ወቍርበን ፡
9 ኢፈቀድኩ ፡ ዘበእንተ፡ ኃጢአት ፡ ኢሠመርኩ፡ ዘይሰውዑ፡ ዘበሕገ ፡ ሶሪት፡=ፁ ወእመዝ፡
10 ይቤ ፡ መጸእኩ ፡ ከመ፡ እግበር ፡ ፈቃደከ፡፡ይነሥት ፡ ቀደማዊ ፡ ከመ ፡ ያቅም ፡ ደሕሪየ፡=ፁ
11 ከመ፡ ንትቀደስ ፡ በፈቃዱ፡ በቍርበን ፡ ለሢዕሱ፡ ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ለመዕር፡፡=ፁ ወኵሉ፡
ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ይቀውም ፡ ኵሉ ፡ ለሚረ ፡ ወይሠውዕ ፡ ከማሁ ፡ ክም ፡ ዘልፈ ፡ ይሠውዕ ፡
12 መሠዋዕቶ ፡ ለግሙራ ፡ ኢይክል ፡ ለእጽሎ ፡ ኃጢአት፡፡=ፁ ወወኢቱሰ ፡ መዕረ ፡ ሦዐ ፡ መ
13 ሠዋዕተ ፡ እንተ ፡ ለዘለፈ ፡ በእንተ ፡ ኃጢአት ፡ ወነበረ ፡ በየማነ ፡ እግዚአብሔር፡=ፁ ወይ
14 ፀንሕ ፡ እንከ ፡ እስከ ፡ ይገብሉ ፡ ጸለእቱ ፡ ታሕተ ፡ መኪይደ ፡ እገሪሁ፡፡=ፁ ለሱተ ፡ መ
15 ሠዋዕተ ፡ ገብረ ፡ ለእተ ፡ ለግሙራ ፡ ለአለ ፡ ይትቄይሱ፡=ፁ ወሰማዕትነ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ፡
እመድኅረ ፡ ይቤ፡፡=ፁ

CAP. X.

Quia umbra lex erat futurorum bonorum, non erat ipsa forma : faciendo victimas quas continenter offerebant, ideò non potuit omninò perficere offerentes. Alioqui desistissent offerentes eas : etiam quia condonaverat iis Deus peccata offerentium, quos semel purificaverat : Et in illis sunt qui efficiunt commemorationem peccatorum quotannis. Quia non potest sanguis taurorum & hircorum remittere peccata. Et cùm quidem ingrederetur in mundum, dicit; Sacrificiis & oblationibus non indigeo : corpus tuum purificavit mihi : Hostiis pro peccato non sum oblectatus. Tunc dixi; Ecce venio : in capite libri scriptum est de me : ut faciam voluntatem tuam, complacui Deus meus. Superiùs dixit; Victimas & oblationes nolui, sacrificiis pro peccato, quæ secundùm præceptum legis fiunt, non sum oblectatus. Et tunc dicit; Venio, ut faciam voluntatem tuam : abolet quod prius mihi fuit, ut stabiliat quod mihi posterius. Quia sanctificamur per voluntatem ejus in oblatione nostra corporis Jesu Christi semel peracta. Et omnis princeps sacerdotum assistit quotidiè offerens, & ipsamet eadem continuò offert sacrificia, quæ omninò non possunt emundare peccata. Iste verò, semel oblatâ in perpetuum victimâ pro peccatis, deindè consedit ad dextram Dei : Et expectat insuper donec convertantur inimici ipsius sub scabello pedum ejus. Unâ oblatione perfecit penitùs eos qui sanctificantur. Et testificatur nobis Spiritus sanctus, posteaquam dixerat;

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'. ΙΕ'.

Hoc teſtamentum quod *paciſcar* ad illos poſt dies illos, dicit
16 Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
Dominus, *dans* leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum ſuper-
Κύριος, δοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ (μ) τὴν διανοίαν αὐτῶν ἐπι-
ſcribam eas: Et peccatorum *eorum*, & iniquitatum eorum non recordabor
17 γράψω αὐτούς· Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ (ν) μνησθῶ
18 ampliùs. Ubi autē remiſſio horum, non jam oblatio pro peccato. Habentes itaque,
19 ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας. Ἔχοντες οὖν,
fratres, *libertatem* in *introitum* Sanctorum in ſanguine *Jeſu*, Quam initiavit
20 ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, Ἣν ἐνεκαίνισεν
nobis viam *recentem* & viventem per velamen, id eſt, carnem ſuam,
ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
21 Et ſacerdotem magnum ſuper domum Dei: Accedamus cum vero corde in
22 Καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ· Προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν
plenitudine fidei, aſperſi corda à conſcientia, mala: Et
πληροφορίᾳ πίστεως, (ξ) ἐῤῥαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ
abluti corpus aquâ mundâ, Teneamus confeſſionem ſpei indeclinabilem:
23 λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, Κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ·
(fidelis enim *pollicitus*,) Et conſideremus *alii alios* in provocationem charitatis,
24 (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος,) Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης, ΙΔ'
& bonorum operum: Non deſerentes collectionem noſtram *ipſorum*, ſicut *mos*
25 καὶ καλῶν ἔργων· Μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθώς ἔθος
quibuſdam, ſed *adhortantes*: & tantò magis quantò videritis appropinquantem
ποιοῦσι, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν
diem. *Ultrò* enim peccantibus nobis poſt *accepiſſe* notitiam veritatis,
26 τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας,
non jam pro peccatis relinquitur hoſtia: Terribilis autem quædam expectatio judicii, &
27 οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία· Φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ
ignis æmulatio, *devorare futuri* adverſarios. Irritam faciens quis legem
πυρὸς ζῆλος, ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. Ἀθετήσας τις νόμον 28
Moyſi, *ſine miſerationibus in* duobus vel tribus teſtibus moritur: Quantò pu-
Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· Πόσῳ δοκεῖτε 29
tatis, *deteriore* dignus judicabitur ſupplicio filium Dei *conculcans*, & ſanguinem te-
κακοτέρου, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς δια-
ſtamenti *communem* ducens, in quo ſanctificatus eſt, & *Spiritum* gratiæ *contumeliâ af-*
θήκης κοινὸν (ο) ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρί-
ficiens? Scimus enim *dicentem*; Mihi *ultio*, ego retribuam, *dicit Dominus*:
σας; Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· 30
& iterùm; Dominus judicabit populum ſuum. Horrendum, incidere in manus Dei
καὶ πάλιν, (π) Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ 31
viventis. Rememoramini autem priſtinos dies, in quibus illuminati, *multum*
ΙΕ' ζῶντος. Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες, πολλὴν 32
certamen ſuſtinuiſtis paſſionum. *Hoc* quidem, opprobriiſque & tribulationib⁹ *in thea-*
ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων. Τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεα- 33
trum produci: *hoc* autem, *communicantes* taliter converſantium effecti. *Etenim*
τριζόμενοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. Καὶ γὰρ 34
vinculis meis compaſſi eſtis, & rapinam *ſubſiſtentium* veſtrorum cum
τοῖς (ρ) δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ
gaudio ſuſcepiſtis, cognoſcentes habere in *vobiſipſis præſtantiorem* ſubſtantiâ *in cœlis*, &
χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες (σ) ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
manentem. *Ne abjicite* itaque *fiduciam* veſtram, quæ habet remunerationem magnam.
μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει (τ) μισθαποδοσίαν μεγάλην. 35
Patientiâ enim habetis opus, ut voluntatem Dei facientes, reportetis promiſ-
Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγ- 36
ſionem. Adhuc enim *parvum quantum quantum*, *veniens* veniet, & non tardabit.
γελίαν. Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. 37

MS.A. (μ) τῶν διάνοιαν (ν) μνησθήσομαι (ξ) ῥεραντισμένοι (ο) ἡγησάμενος, καὶ τὸ (π) Κρινεῖ Κύριος (ρ)* δεσμίοις συνεπαθήσατε, (σ) ἔχειν ἑαυτὸς κρείσσονα ὕπαρξιν καὶ μένεις. (τ) μεγάλην μισθαποδοσίαν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hoc eſt teſtamentum quod illis daturus ſum 16
poſt dies illos, ait Dominus; Dabo legem
meam in mentibus eorum, & in cordibus
ipſorum inſcribam eam: Et iniquitatis ac 17
peccatorum eorum non recordabor in ipſos.
Ubi autem eſt remiſſio peccatorum, non 18
opus eſt oblatione quæ fiat pro peccatis.
Habemus igitur fratres mei, fiduciam in in- 19
troitu Sanctuarii per ſanguinem Jeſu, & vi-
am vitæ, Quam dedicavit nobis nunc per 20
velum januæ, id eſt, per carnem ſuam, Et 21
habemus ſummum Pontificem ſuper domum
Dei. Accedamus ergò conſtanti corde, & 22
cum fiducia fidei, aſperſi cordibus noſtris, &
repurgati à conſcientia mala, & abluto cor-
pore noſtro aquis mundis. Et perſevere- 23
mus in confeſſione ſpei noſtræ, neque vacil-
lemus (fidelis enim eſt qui promiſit nobis.)
Et ſpectemus alii alios, certantes charitate 24
& bonis operibus. Nec deſeramus congre- 25
gationem noſtram, ſicuti mos eſt nonnullis;
ſed adhortamini alter alterum quantò magis
videtis appropinquare diem illum.

De Baptiſmo. 14.

Si enim propriâ voluntate quis peccaverit 26
poſtquam acceperit notitiam veritatis, non
eſt ampliùs hoſtia quæ offeratur pro pecca-
tis: Sed paratum eſt judicium formidabi- 27
le, & æmulatio ignis, qui devoraturus eſt in-
imicos. Si enim qui tranſgreſſus eſt legem 28
Moſis, juxta os duorum triúmve teſtium abſ-
que commiſeratione moritur: Quantò 29
majus putatis ſupplicium capitale recipiet
qui conculcaverit Filium Dei, & reputaverit
ſanguinem teſtamenti ipſius tanquam cujuſ-
libet hominis, per quod ſanctificatus eſt; &
contumeliâ affecerit Spiritum gratiæ? No- 30
vimus eum qui dixit; Mea eſt ultio, & ego
rependam. Et iterùm, Judicabit Dominus
populum ſuum. Magna eſt formido incide- 31
re in manus Dei viventis. In memoriam 32
itaque revocate primos illos dies, in quibus
recepiſtis baptiſmum, & magnum certamen
ſuſtinuiſtis paſſionum cum opprobrio & op-
preſſione. Et quum facti eſtis ſpectacula, 33
& conſortes fuiſtis hominum qui talia per-
tulerunt. Et dolorem paſſi eſtis propter 34
eos qui erant vincti: & direptionem facul-
tatum veſtrarum cum gaudio ſuſtinuiſtis,
quippe qui cognoſcatis vos habere ſubſtan-
tiam in cœlis præſtantiorem, ac non præter-
euntem. Ne perdideritis igitur fiduciam 35
quam habetis, cui futura eſt multa merces.
Nam patientia requiritur vobis, ut exequa- 36
mini voluntatem Dei, & accipiatis promiſ-
ſum. Quoniam perpuſillum eſt temporis, 37
modicum valdè, quo veniet ille qui venturus
eſt, neque tardabit.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዛቲ : ለርዓት : እንተ : እሠርዕ : ሎሙ : እመድኅረ : እማንቱ : መዋዕል : ይቤ : እግዚአ
17 ብሐር::እወ.ዲ : ሕግየ : ሠንተ : ልቦሙ : ወእኖሕሮ : ሠንተ : ሕሊናሆሙ:=ፁ ወኢይዜ
18 ኵር : እንበ : ኃጢአቶሙ : ወለበሳሆሙ:=ፁ ወእመኵሙሰ : ይትሓደግ : ሎሙ : ከመዝ :
19 ለፅቦ : ለንኪ : መሠዋዕተ : በእንተ : ኃጢአት:=ፁ ብነ : ላኃዊነ : ሞገሰ : ሠንተ : በእቶ
20 ሙ : ሳቅደሰን : በደሙ : ለኢየሱስ::=ፁ እስመ : ሐደሰ : ለነ : ፍኖተ : ሕይወት : ግብተ:
21 በመንበለዕተ : ለመጋሁ:=ፁ ወኪህነ : ዓቢይ : ለሳበ : እግዚአብሔር::=ፁ ንቅረብ : እን
22 ኮ : በልብ : አድኅ : በሃይማኖት : ፈእመነ : እንዘ : ንኡሕ : ልብነ : ወንጹኅነ : ኒሕነ : እ
ሠ.በረ : እኵ.ይ:=ፁ

Hoc eſt fœdus, quod ſanctam iis poſt illos dies, dicit Dominus; Dabam le- 16
gem meam cordibus eorum, & eorum mentibus eam inſcribam. Et pecca- 17
torum eorum, atque iniquitatum eorum non recordabor ampliùs. Et ubi 18
ita illis remittitur, non eſt ampliùs oblatio pro peccato. Habentes fratres 19
noſtri, gratiam adeundi in Sanct: per ſanguinem Jeſu: Quia innovavit 20
nobis viam vitæ extemplò per velamen eum, nempe carnem ſuam, Et ha- 21
bentes ſacerdotem magnum apud Deum: Accedamus itaque cum vero cor- 22
de per conſtantem fidem, purgatis cordibus noſtris, & purificatis nobiſ-
metipſis ab opere malo,

Versio VULGATA LATINA.

16 Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus; Dando leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum superscribam eas: Et peccatorum, & iniquitatum eorum jam non recordabor ampliùs. Ubi autem horum remissio: jam non est oblatio pro peccato. Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi, Quam initiavit nobis viam novam, & viventem per velamen, id est, carnem suam, Et sacerdotem magnum super domum Dei: Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, asperси corda à conscientia mala, & abluti corpus aquâ mundâ, Teneamus spei nostræ confessionem indeclinabilem, (fidelis enim est qui repromisit,) Et consideremus invicèm in provocationem charitatis, & bonorum operum: Non deserentes collectionem nostram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolantes, & tantò magis quantò videritis appropinquantem diem. Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hostia, Terribilis autem quædam expectatio judicii, & ignis æmulatio, quæ consumptura est adversarios. Irritam quis faciens legem Moysi, sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur: Quantò magis putaris deteriora meriri supplicia, qui filium Dei conculcaverit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & Spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim qui dixit; Mihi vindicta, & ego retribuam. Et iterùm; Quia judicabit Dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viventis. Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illuminati, magnum certamen sustinuistis passionum: Et in altero quidem, opprobriis & tribulationibus spectaculum facti: in altero autem, socii taliter conversantium effecti. Nam & vinctis compassi estis, & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria est: ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem. Adhuc enim modicum aliquantulum, qui venturus est, veniet, & non tardabit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * هٰذَا هُوَ ٱلْعَهْدُ ٱلَّذِي أُعَاهِدُهُمْ بِهِ بَعْدَ تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ * يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أُعْطِيهِمْ سَرَايِعِي فِي قُلُوبِهِمْ

Hoc est fœdus quod cum eis paciscar post dies illos, dicit Dominus, Indam leges meas in corda eorum, & in mentes ipsorum inscribam illas: 16

17 وَأَكْتُبُهَا فِي أَذْهَانِهِمْ * وَلَنْ أَذْكُرَ خَطَايَاهُمْ وَآثَامَهُمْ أَيْضًا * حَيْثُ ٱغْتِفَارُ هٰذِهِ فَلَنْ يُحْتَاجَ

Et peccatorum atque iniquitatum ipsorum non recordabor ampliùs. 17

18 قُرْبَانٌ عَنْ خَطِيَّةٍ أَيْضًا * ثُمَّ * قِرَاءَةُ ٱلْأَحَدِ قَبْلَ سِتَّةِ أَيَّامٍ مِنْ تَسْرِينَ ٱلثَّانِي *

At ubi horum est remissio, non requiritur ampliùs oblatio pro peccato. Finis.

Lectio Dominicæ quæ præcedit festum diem Novembris. Et unà cum præsenti lectione legitur semper ex Luca, Dominica quinta quam vocât Divitis ac Lazari.

19 وَمَعَهُ يُقْرَأُ دَائِمًا ٱلْأَحَدُ ٱلْخَامِسُ مِنْ لُوقَا ٱلْمَعْرُوفُ بِٱلْغَنِيِّ وَٱلْعَازَرِ * فَإِذْ لَنَا أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ فِي

Cùm igitur ô fratres, Sancta ingrediendi libertatem habeamus per sanguinem 19

20 مَدْخَلِ ٱلْقُدْسِ بِدَمِ يَسُوعَ * ٱلَّذِي جَدَّدَهُ لَنَا طَرِيقًا مُحْدَثًا طَاهِرًا وَحَيًّا بِٱلْحِجَابِ

Jesu, Qui nobis viam innovavit recentem, patentem, ac vivam, per velum, 20

21 أَيْ بِجَسَدِهِ * وَلَنَا كَاهِنًا عَظِيمًا عَلَى بَيْتِ ٱللَّهِ * فَلْنَتَقَدَّمْ بِقَلْبٍ مُحِقٍّ بِٱمْتِلَاءِ ٱلْأَمَانَةِ * وَنُصْحٍ

22 قُلُوبُنَا مِنْ رَدَاءَةٍ حَسِيسَةٍ وَجِسْمُنَا بِمَاءٍ نَقِيٍّ * وَنُمْسِكُ ٱعْتِرَافَ ٱلرَّجَاءِ غَيْرَ مَائِلٍ * فَإِنَّ ٱلْوَاعِدَ

23 صَادِقٌ * وَنُبَادِلُ بَعْضُنَا بَعْضًا تَأَمُّلًا يُحَرِّضُ ٱلْمَحَبَّةَ * وَٱلْأَعْمَالَ ٱلصَّالِحَةَ * لَا نُهْمِلُ

24 ٱلِٱجْتِمَاعَ مَعَهُمْ * كَمَا لِقَوْمٍ عَادَةٌ بِذٰلِكَ * بَلْ عَزِّزُوهُمْ بِهٰذَا ٱلْمِقْدَارِ كَثِيرًا بِمِقْدَارِ مَا عَلِمْتُمْ أَنَّ

25 ٱلْيَوْمَ قَرِيبٌ * لِأَنَّنَا إِذَا وَاصَلْنَا ٱلْإِخْطَاءَ ٱخْتِيَارًا * بَعْدَ أَخْذِنَا مَعْرِفَةَ ٱلْحَقِّ * فَمَا تَبْقَى لَنَا

26 ذَبِيحَةٌ عَنِ ٱلْخَطَايَا أَيْضًا * سِوَى ٱنْتِظَارِ دَيْنُونَةٍ مَا مُرْهِبَةٍ * وَغَيْرَةِ نَارٍ عَتِيدَةٍ أَنْ تَأْكُلَ

27 ٱلْمُضَادِّينَ * لِأَنَّهُ إِذَا خَالَفَ أَحَدٌ سَرِيعَةَ مُوسَى بِمَحْضَرِ شَاهِدَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ يَمُوتُ بِغَيْرِ رَأْفَةٍ *

28 * فَكَمْ تَظُنُّونَ يُسْتَوْجَبُ عِقَابًا أَسْرَ مِنْ ذٰلِكَ * مَنْ قَدْ دَاسَ ٱبْنَ ٱللَّهِ * وَٱحْتَسَبَ دَمَ ٱلْعَهْدِ

29 ٱلَّذِي قُدِّسَ بِهِ نَجِسًا وَسَدَمَ رُوحَ ٱلنِّعْمَةِ * لِأَنَّا نَعْرِفُ ٱلْقَائِلَ لِي ٱلِٱنْتِقَامُ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أَنَا أُجَازِي *

30 وَأَيْضًا ٱلرَّبُّ يَدِينُ شَعْبَهُ * أَمْرٌ مَرْهُوبٌ ٱلْوُقُوعُ فِي يَدَيِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْحَيِّ * ثُمَّ *

31 * ٱلسَّبْتُ ٱلثَّالِثُ مِنَ ٱلصَّوْمِ * * كَرِّرُوا تَذَكُّرَ ٱلْأَيَّامِ ٱلسَّالِفَةِ ٱلَّتِي

32 ٱسْتَضَأْتُمْ فِيهَا * وَصَابَرْتُمْ جِهَادَ ٱلْآلَامِ كَثِيرٍ * فَمِنْ جِهَةٍ حُصِلْتُمْ مَسْهُورِينَ بِتَعْيِيرَاتٍ وَغُمُومٍ *

33 وَمِنْ جِهَةٍ صِرْتُمْ شُرَكَاءَ ٱلَّذِينَ تَصَرَّفُوا هٰكَذَا * لِأَنَّكُمْ رَثَيْتُمْ لِقُيُودِي * وَٱقْتَبَلْتُمْ ٱخْتِلَاسَ

34 مَوْجُودَاتِكُمْ بِفَرَحٍ * عَالِمِينَ أَنَّ لَكُمْ فِي ٱلسَّمَاوَاتِ مُلْكًا أَفْضَلَ مِنْ تِلْكَ وَبَاقٍ *

* قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّلَاثِينَ *

35 * فَلَا تَطْرَحُوا دَالَّتَكُمُ ٱلَّتِي لَهَا عَطِيَّةٌ ٱلْجَزَاءُ عَظِيمَةٌ * لِأَنَّ بِكُمْ حَاجَةً إِلَى ٱلصَّبْرِ مَاسَّةً *

36 حَتَّى إِذَا عَمِلْتُمْ مَشِيَّةَ ٱللَّهِ تَحْتَصِلُوا ٱلْمَوْعِدَ * لِأَنَّ بَعْدَ قَلِيلٍ قَرِيبٍ يَجِيءُ ٱلْوَارِدُ وَلَنْ يُبْطِيَ *

37

Hoc est fœdus quod cum eis paciscar post dies illos, dicit Dominus, Indam leges meas in corda eorum, & in mentes ipsorum inscribam illas: Et peccatorum atque iniquitatum ipsorum non recordabor ampliùs. At ubi horum est remissio, non requiritur ampliùs oblatio pro peccato. Finis.

Lectio Dominicæ quæ præcedit festum diem Novembris. Et unà cum præsenti lectione legitur semper ex Luca, Dominica quinta quam vocât Divitis ac Lazari.

Cùm igitur ô fratres, Sancta ingrediendi libertatem habeamus per sanguinem Jesu, Qui nobis viam innovavit recentem, patentem, ac vivam, per velum, hoc est per carnem suam: Et habeamus sacerdotem magnum super domum Dei: Accedamus cum vero corde in persuasione fidei, & aspergamus corda nostra à mente mala, & abluamus corpus aquâ purâ, Et teneamus confessionem spei non vacillantem: (nam qui promisit, fidelis est) Et consideremus alii alios consideratione charitatem provocante, bonâque opera fovente. Ne dedigneminì congregationem cum ipsis, ut moris est apud quosdam in hoc: sed eò magis adhortemini illos, quò propinquiorem nôstis esse illum diem. Nam si pergamus sponte peccare post acceptam cognitionem veritatis, non remanebit nobis ampliùs victima pro peccatis: Nisi expectatio horrendi cujusdam judicii, et æmulatio ignis qui devoraturus est adversarios. Nam cùm quis prævaricatur legẽ Moſis, aſtantibus duobus aut tribus teſtibus moritur abſque miſerationibus: Quantò igitur acerbiore ſupplicio dignum cenſetis eum qui filium Dei conculcârit, & ſanguinem fœderis, per quem ſanctificatus eſt, pollutum duxerit, & Spiritum gratiæ contumeliis affecerit? Novimus enim dicentem; Mihi vindicta, dicit Dominus, ego rependam. Et rurſum, Dominus judicabit populum ſuum. Res eſt horrenda incidere in manus Dei vivi. Finis.

Sabbatho tertio Jejunii.

Repetite memoriam dierum præteritorum, quibus illuminati, multarum paſſionum certamen ſuſtinuiſtis. Partim enim fuiſtis publicè expoſiti cum probris & afflictionibus: partim verò facti eſtis participes eorum qui ſic ſe geſſerant. Nam miſerati eſtis vincula mea, & direptionem facultatũ veſtrarũ cum gaudio ſuſcepiſtis, ſcientes habere vos in cœlis regnũ iis excellentius, ac permanens.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigeſimæ.

Ne abjeceritis igitur fiduciam veſtram, quæ magnum habet præmium retributionis. Nam ũgens vobis opus eſt patientiâ: ut cùm feceritis voluntatem Dei, complectamini promiſſionem. Mox enim poſt tantillum veniet qui venturus eſt, & nequaquam tardabit:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወሓፁብ : ሠጋነ : በጣይ : ኀጹሕ :: ኀጽናዕ : እንከ : በለማነ : በተስፋነ : ዘኢያንቀለቅል:

Et abluto corpore noſtro aquâ purâ, confortati ſimus igitur cum veritate in ſpe 23

24 እስመ : ጸድቅ : ውእቱ : ዘእስፈወነ::=> ወንትቀሰው : ምስለ : ቢጽነ : በተፋቅሮ : ወበ

noſtra non vacillante: quia fidelis eſt qui promiſit nobis. Et zelo commoti ſimus 24

25 ምግባር : ሠናይ:=> ወኢንሕድግ : ጣሓበርነ : ዘከመ : ለመድር : ደእሙ : ንትገሠጾ ::

apud fratres noſtros cum amore & bonis operibus: Et ne deſeramus congregationem noſtram, ut qui de terra ſunt: ſed erudiamur, quia ecce quomodò videmus diem appropinquantem. Cùm deditâ operâ peccamus poſtquam cognovimus 25

26 እስመ : ናሁ : ዘከመ : ኀሌፉ : ትቀርብ : ዕለት:=> ወበእምግበር : ኀሌበስ : እመድኅረ :

veritatem, non eſt ampliùs oblatio pro peccatis: Formidabile eſt judicium, & 26

27 ለእመርኅሃ : ለጽድቅ : ወለልቦ : እንከ : ምሠዋዕተ : በእንተ : ኀጢአት::=> ግፈ : ወ

ignis zeli, qui devoraturus eſt refragantes. Si is qui tranſgreſſus eſt legem Moſis, 27

28 ውእቱ : ደይን : ወእሰት : ዘቅንአት : ዘይበልዖሙ : ለክሐድያን:=> ለእምቦ : ዘክሕተ :

vel duobus, vel tribus eum accuſantibus, abſq; miſeratione moritur: Quantò igitur 28

እመሪዕተ : ውሴ : ወእመለኮ : ክልኤቱ : ወእመለኮ : ሠለስቱ : ዘለፍዎ : ይመውት : ወሊ

29 ይመሕርዎ::=> እፎ : እንከ : ፈድፋደ : ይኅንኑ : ዘተክየደ : ወልደ : እግዚአብሔር : ወ

30 ዘለርከሰ : ደመ : ሠርዓት : ዘቦቱ : ተቀደሰ : ወዘጸለለ : መንፈስ : ጸጋሁ::=> ናለመ

31 ሮ : ለዘይቤ ፡ ለነ : እትቤቀል : ወለነ : እትፈደይ :: ወከዕበ : ይቤ : ይፈትሕ : እግዚአብ

32 ሔር : ለሕዝቡ::=> ግፈ : ወደቅ : ውስተ : እደ : እግዚአብሔር:=> ተዘከሩ : መ

33 ዋዕለ : ዘቀደሙ : ዘከመ : ለኀምቀኽሙ : ዘከመ : ተዐገሠኩ : ብዙኅ : ሕማሙ:=>

34 ወፀለቡኽሙ : ወሠቀዩኽሙ : ወተሣለቁ : ለዕሌኽሙ :: ወቦ : ዘተስተፍኪመውሙ : ለእለ :

ከመዝ : ኮኑ:=> ወኅበርኍሙ : ሐሚም : ሥቡዖ : በመዋቅሕትየ : ወበተበርብር : ኀ

ዋይኽሙ : በትፍሠሕት : ተወሰፍኽሙ :: እስመ : ታእመሩ : ከመ : ብኽሙ : ኀዋየ :

35 ዘይኄይስ : ዘይነብርኍሙ::=> ሊትግድፈ : እንከ : እንተ : በቲ : ትረኽቡ : ብዙኅ :

36 ዕዛተኽሙ : ዓቢየ:=> ወበሕቱ : ትዕግሥተ : ትፈቅዱ :: ከመ : ገቢረክሙ : ፈቃደ :

37 እግዚአብሔር : ትረኽቡ : ተስፋኽሙ:=> እስመ : ኋደ : ሕደጠ : ወይመጽእ : ወይ

በጽሕ : ወሊጥነዲ:=>

niam adhuc puſillum, & veniet, & accedet, & non tardabit.

At justus ex fide vivet: *&* si subtraxerit se, *non benè gaudet anima mea in eo.*
38 Ὁ δὲ (υ) δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.
Nos autem non sumus subtractionis *in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.*
39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

CAP. XI. ια'.

Est autem fides, sperandorum substantia, *rerum* argumentum *non* conspectarum:
1 Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος (α) οὐ βλεπομένων·
In hac enim testimonium consecuti sunt senes. *Fide intelligimus conjurata esse*
2 Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι
3 *secula verbo Dei, in non ex apparentibus* visibilia *facta esse. Fide*
4 τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων (β) τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. Πίστει
plurimâ hostiam Abel præ Cain obtulit Deo, per quam testimonii cõsecut' est
πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη
esse justus, testante in muneribus ejus Deo: & per illam mortuus
εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ (γ) τοῦ Θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν
adhuc loquitur. Fide Henoch translat' est ad non videndum mortem, *& non inveniebatur:*
5 ἔτι λαλεῖται. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐκ (ε) ηὑρίσκετο·
quia transtulit illum Deus: ante enim translationem ejus testimonii habuit beneplacitum
διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς (ζ) μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται (η) εὐηρεστηκέναι
esse Deo. Sine autem fide impossibile beneplacere. *Credere enim oportet ac-*
6 τῷ Θεῷ. Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον
cedentem Deo, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.
τῷ Θεῷ, ὅτι ἔστι, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.
Fide divinitùs monitus Noe de nondum visis, reveritus aptavit
7 Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε
arcam in salutem domûs *suæ: per quam damnavit mundum, & ejus quæ per*
κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ
fidem justitiæ, facius est hæres. Fide vocatus Abraham obedivit,
πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. Πίστει (θ) καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν,

MS. A. (υ) δίκαιός μου ἐκ Κεφ. ια'. MS. A. (α) ὧν βλωμένων· (β) τὸ βλεπόμενον (γ) *τῷ Θεῷ· (δ) λαλεῖ. (ε) ἠυρίσκετο· (ζ) *μεταθέσως μεμαρτύρηται (η) εὐαρεσηκέναι
(θ) ὁ καλούμενος (ι) εἰς τόπον (κ) εἰς γῆν (λ) ἡλικίας· ἐπεὶ (μ) ὡς ἡ ἄμμος· (ν) μὴ προσδεξάμενοι τὰς (ξ) ἐδόνῆς, καὶ ἀπασάμενοι (ο) ἐξέβησε, εἶχον (π) Νῦν

exire in locum quem futurum erat accipere in hæreditatem: & exiit, ne-
ἐξελθεῖν (ι) εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν· καὶ ἐξῆλθε, μὴ
sciens quò iret. Fide demoratus est in terram repromissionis,
ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει παῴκησεν (κ) εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας, 9
tanquam alienam, in tabernaculis habitans, cum Isaac & Jacob cohæredibus
ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων
repromissionis ejusdem. Expectabat enim illam fundamenta habentem civitatem, cujus
τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς 10
artifex & conditor Deus. Fide & ipsa Sara, virtutem in con-
τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα, δύναμιν εἰς κα- 11
ceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis peperit: quoniam fidelem
ταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν (λ) ἡλικίας ἔτεκεν· ἐπεὶ πιστὸν
existimavit promittentem. Ideò & ab uno orti sunt, (& hæc emortuo,)
ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. Διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, (καὶ ταῦτα νενεκρωμένου,) 12
tanquam sydera cœli multitudine, & sicut arena quæ ad labium
καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ (μ) ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος
maris innumerabilis. Juxta fidem mortui sunt isti omnes, non accipien-
τὸ θαλάσσης τὸ ἀναρίθμητος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, (ν) μὴ λαβόν- 13
tes repromissiones: sed alongè eas aspicientes & persuasi, & salu-
τες τὰς ἐπαγγελίας· ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς (ξ) ἰδόντες, καὶ πεισθέντες, καὶ ἀσπασά-
tantes, & confitentes quia hospites & peregrini sunt super terram. Nam
μενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ γῆς. Οἱ γὰρ 14
hujusmodi dicentes, ostendunt palàm quòd patriam inquirunt. Et si quidem ipsius
τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. Καὶ εἰ μὲ ἐκείνης 15
meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc
ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς (ο) ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. (π) Νυνὶ 16
autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideò non erubescit eos Deus,
δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου. Διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς,
Deus invocari eorum: paravit enim illis civitatem.
Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Cæterùm justus ex fide meipsius vivet: quòd 38
si torpescat, non erit gratus animæ meæ.
Matutinis feriæ II. Passionis, & de Patribus. 15.
Nos autem non sumus torporis qui ducit ad 39
perditionem, sed fidei quæ nos inducit in
possessionem animarum nostrarum.

CAP. XI.

Est autem fides certitudo de iis rebus quæ 1
sunt in spe, acsi jam existerent actu; & reve-
latio earum quæ non videntur. Et in hac 2
extat testimonium de senioribus. Per fidem 3
enim intelligimus ordinata fuisse secula ver-
bo Dei, & quæ videntur, extitisse ex iis quæ
non videntur. Per fidem obtulit Habel ho- 4
stiam longè præstantiorem quàm Cain Deo:
& propterea extat de illo testimonium quòd
justus fuerit, atque testimonium perhibuit de
ejus oblatione Deus: & ideò etiam mortuus
loquitur. Per fidem translatus est Henoch & 5
mortem non gustavit, neque inventus est,
quoniam transtulit eum Deus: etenim
antequam translatus fuisset, extitit de ipso te- 6
stimonium quòd placuerit Deo. Atqui sine
fide nemo potest placere Deo. Debet enim
is qui accedit ad Deum, credere illum esse, &
quærentibus se esse remuneratorem. Per fi- 7
dem Noë, quum sermo habitus esset cum ipso
de iis quæ non videbantur, timuit, & condi-
dit sibi arcam ad salutem filiorum suæ fami-
liæ, per quam reum peregit mundum, & fa-
ctus est hæres justitiæ quæ est per fidem.
Crepusculo feriæ III. Passionis, ac de Patribus. 16.
Per fidem Abraham quum vocatus est, dicto 8
audiens fuit, ut exiret in locum illum quem
accepturus erat in hæreditatem: & exiit ne-
sciens quò esset profecturus. Per fidem fuit 9
inquilin⁹ in terra illa quæ fuerat ei promissa,
tanquam in extranea, & in tentoriis habita-
vit cum Isahac & Jacob cohæredibus ejus-
dem promissionis. Expectabat enim civita- 10
tem fundamenta habentem, cujus est opifex
& conditor Deus. Per fidem Sara, quæ ste- 11
rilis erat, accepit virtutem suscipiendi semi-
nis: quúmque non esset in tempore anno-
rum suorum, peperit: quòd constanter sibi
persuasisset fidelem eum qui sibi promiserat.
Quapropter ab uno qui per senectutem defe- 12
cerat, geniti sunt permulti instar stellarum
quæ sunt in cœlo, & instar arenæ quæ est in
litore maris, cujus non est numerus. In fide 13
mortui sunt hi omnes; nec acceperunt sibi
promissum, sed procul viderunt illud; eóque
gavisi sunt, & confessi sunt se esse peregrinos
& advenas in terra. Qui autem hæc di- 14
cunt, ostendunt se propriam civitatem inqui-
rere. Quòd si civitatem illam ex qua prodi- 15
erunt quæsivissent, habebant tempus ut ite-
rùm revertentes eam adirent. Nunc autem 16
certum est eos istâ meliorem desiderâsse, eam
scilicet quæ est in cœlis: propterea non
erubescit Deus vocari Deus illorum: paravit
enim illis civitatem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

Justus autem ex fide vivit: & siquis diverterit, non oblectabitur in eo anima 38
mea. Nos autem non sumus divertentes ad perditionem, sed ad fidem addicti su- 39
mus, & ad salutem animæ nostræ. CAP. XI. 1
Est spes eorum qui credunt, substantia eorum *quæ non conspiciuntur. Per hanc* 2
testes facti sunt senes. Per fidem intelligimus creatum fuisse mundum verbo 3
Dei: & conspicitur quod fuit invisibile, & fideliter factum est.

Versio VULGATA LATINA.

38 Justus autem meus ex fide vivit: quòd si subtraxerit se, non placebit animæmeæ.
39 Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.

CAP. XI.

1 Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.
2 In hac enim testimonium consecuti sunt seniores. Fide intelligimus aptata esse
3 secula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam
4 Abel, quàm Cain, obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse justus, testimonium perhibente muneribus ejus Deo: & per illam defunctus adhuc loqui-
5 tur. Fide Henoch translatus est ne videret mortem, & non inveniebatur, quia translatulit illum Deus: ante translationem enim testimonium habuit placuisse Deo.
6 Sine fide autem impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem
7 ad Deum quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Fide Noë, responso accepto de iis quæ adhuc non videbantur, metuens aptavit arcam in salutem domûs suæ, per quam damnavit mundum: & justitiæ, quæ per fidem est, hæres est institutus. Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum exire, quem accepturus 8
erat in hæreditatem: & exiit, nesciens, quò iret. Fide demoratus est in Terra re- 9
promissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando, cum Isaac & Jacob cohæredibus repromissionis ejusdem. Expectabat enim fundamenta habentem civita- 10
tem: cujus artifex & conditor Deus. Fide & ipsa Sara sterilis virtutem in con- 11
ceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis: quoniam fidelem credidit esse eum, qui repromiserat. Propter quod & ab uno orti sunt (& hoc emor- 12
tuo) tanquam sidera cœli in multitudinem, & sicut arena, quæ est ad oram maris, innumerabilis. Juxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repro- 13
missionibus, sed à longè eas aspicientes, & salutantes, & confitentes quia peregrini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt, significant se patriam 14
inquirere. Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique 15
tempus revertendi: Nunc autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideò non 16
confunditur Deus vocari Deus eorum: paravit enim illis civitatem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * وَالصِّدِّيقُ مِنَ الأَمَانَةِ يَحْيَى ثُمَّ * فَإِنِ انْقَبَضَ فَلَنْ تَسُرَّ نَفْسِي * فَنَحْنُ لَسْنَا لِانْقِبَاضٍ
39 مَوْرِدٍ إِلَى الهَلاَكِ * بَلْ لِأَمَانَةٍ لاِصْلاَحِ النَّفْسِ * الفَصْلُ الحَادِي عَشَرَ * فَقَدْ يُوجَدُ 1
أَمَانَةٌ تُحَصِّلُ المَأْمُولاَتِ · وَانْكِشَافُ أُمُورٍ لاَ تُبْصَرُ * لأَنَّ الشُّيُوخَ بِهٰذِهِ شُهِدَ لَهُمْ * بِالأَمَانَةِ نَعْطُنُ 2 3
أَنَّ الدُّهُورَ أُتِمَّتْ بِكَلِمَةِ اللهِ * لِئَلاَّ تُصَيِّرَ المُبْصَرَاتُ ظَاهِرَاتٍ * بِأَمَانَةٍ زَائِدَةٍ قَدَّمَ هَابِيلُ 4
الذَّبِيحَةَ للهِ أَفْضَلَ مِنْ قَايِينَ * وَبِهَا شُهِدَ لَهُ أَنَّهُ صِدِّيقٌ إِذْ شَهِدَ اللهُ لِقَرَابِينِهِ * وَبِهَا بَعْدُ أَنْ مَاتَ
يَتَكَلَّمُ أَيْضاً * بِالأَمَانَةِ نُقِلَ أَخْنُوخُ لِئَلاَّ يُعَايِنَ مَوْتاً · فَمَا وُجِدَ لأَنَّ اللهَ نَقَلَهُ * لأَنَّهُ قَبْلَ نَقْلَتِهِ 5
شُهِدَ لَهُ بِأَنَّهُ أَرْضَى اللهَ * فَخَلَوْا مِنَ الأَمَانَةِ غَيْرَ مُمْكِنٍ أَنْ يُسَرْضِيَ اللهَ * لأَنَّ المُقْبِلَ إِلَى اللهِ 6
يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ يُصَدِّقَ أَنَّهُ مَوْجُودٌ · وَأَنَّهُ سَيَكُونُ لِلَّذِينَ يَبْتَغُونَهُ مُعْطِيًا مُجَازَاةً * بِالأَمَانَةِ لَمَّا 7
أُوحِيَ إِلَى نُوحٍ عَنِ الأُمُورِ الَّتِي لَمْ تَكُنْ شُوهِدَتْ · فَوَرِعَ وَأَصْلَحَ السَّفِينَةَ لِخَلاَصِ مَنْزِلِهِ الَّتِي
بِهَا دَانَ العَالَمَ · وَصَارَ لِلعَدْلِ المُخْتَصِّ بِالأَمَانَةِ وَارِثاً * ثُمَّ * * فِرَاءَةُ أَحَدِ الأَحَّادِ * وَالجُمُعَةِ
مِنَ الجُمُعَةِ الثَّلاَثِينَ بَعْدَ العَنْصَرِ · * بِالأَمَانَةِ لَمَّا دُعِيَ إِبْرَاهِيمُ أَطَاعَ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى المَوْضِعِ 8
الَّذِي أَزْمَعَ أَنْ يَأْخُذَهُ مِيرَاثاً * وَخَرَجَ غَيْرَ عَالِمٍ إِلَى أَيْنَ يَجِيءُ * بِالأَمَانَةِ سَكَنَ إِبْرَاهِيمُ فِي أَرْضِ 9
المَوْعِدِ كَأَنَّهَا غَرِيبَةٌ * وَسَكَنَ فِي المَضَارِبِ مَعَ إِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ الوَارِثِينَ مَعَهُ هٰذَا المَوْعِدَ نَفْسَهُ *
* لأَنَّهُ انْتَظَرَ المَدِينَةَ ذَاتَ الأَسَاسَاتِ الَّتِي اللهُ صَانِعُهَا وَخَالِقُهَا * بِالأَمَانَةِ أَحْدَثَ سَارَ العَاقِرُ 10 11
قُوَّةً لاِيرَادِ نَسْلٍ * وَوَلَدَتْ وَلَدَهَا بَنَاتِي وَقْتَ سِنِّهَا · إِذِ احْتَسَبَتِ الوَاعِدَ صَادِقاً * هٰؤُلاَءِ بِالأَمَانَةِ 12
أَصْمَرَا اسْحٰقَ وَرِفْقَةَ * فَلِذٰلِكَ وُلِدُوا مِنْ وَاحِدٍ · الَّذِي وَيَعْقُوبَ · وَهٰذِهِ الأُمُورُ وَجَسَدُهُ مَاتَ *
نَاسٌ مِثْلَ نُجُومِ السَّمَاءِ فِي كَثْرَتِهَا · وَكَالرَّمْلِ الَّذِي عَلَى سَاطِئِ البَحْرِ الَّذِي لاَ يُحْصَى * فِي 13
الأَمَانَةِ مَاتَ هٰؤُلاَءِ كُلُّهُمْ وَلَمْ يَأْخُذُوا المَوَاعِيدَ · بَلْ أَبْصَرُوهَا مِنْ بُعْدٍ وَسَلَّمُوا عَلَيْهَا · وَاعْتَرَفُوا
أَنَّهُمْ غُرَبَاءُ فِي الأَرْضِ وَسُكَّانٌ * لأَنَّ القَائِلِينَ مِثْلَ هٰذِهِ الأَقْوَالِ يُوضِحُونَ أَنَّهُمْ يَلْتَمِسُونَ مَوْطِناً 14
* وَلَوْ كَانُوا يَذْكُرُونَ تِلْكَ المَدِينَةَ الَّتِي خَرَجُوا مِنْهَا · لَقَدْ كَانَ لَهُمْ إِذاً وَقْتٌ يَعُودُونَ إِلَيْهَا 15
* فَالآنَ يَسْتَاقُونَ إِلَى الَّتِي هِيَ أَفْضَلُ مِنْ تِلْكَ · أَيِ السَّمَائِيَّةِ · فَلِذٰلِكَ لَمْ يَسْتَنْكِفِ اللهُ مِنْهُمْ 16
أَنْ يُدْعَى إِلٰهَهُمْ · لأَنَّهُ قَدْ أَعَدَّ لَهُمْ مَدِينَةً *

Et justus ex fide vivit. Hucusque. 38
Quòd si se contraxerit, non delectabit me anima mea. At nos non sumus ad 39
contractionem quæ ducit in perditionem, sed ad fidem in restaurationem animæ.

CAP. XI.

INvenitur autem fides substantia eo- 1
rum quæ expectantur, evidentia rerum quæ non cernuntur. In hac enim attesta- 2
tum est senioribus. Per fidem intelligi- 3
mus secula condita esse verbo Dei, ut quæ cernuntur, non fiant manifesta. Per 4
fidem exuberantem obtulit Habel hostiam Deo præstantiùs quàm Cain: & per eam testimonium latum est ei quòd esset justus, testimonium ferente Deo oblationibus ejus: & per eandem postquam mortuus est, adhuc loquitur. Per fidem 5
translatus est Enoch, ne videret mortem: Non enim inventus est, quia Deus translatulit eum; nam ante translationem suam testimonium obtinuerat quòd placuisset Deo. Itaque sine fide impossi- 6
bile est placere Deo: nam qui accedit ad Deum, hunc oportet credere quòd ille existat, & quòd ipse futurus sit iis qui exquirunt eum, præmii largitor. Per fi- 7
dem, quum revelatum fuisset Nohæ de rebus quæ nondum visæ fuerant, venerabundus navem aptavit pro salute domus suæ: per quam navim *damnavit mundum, & justitiæ quæ ad fidem pertinet, factus est hæres.* Finis.

Lectio Dominicæ Patrum: & feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Per fidem vocatus Abraham, obedivit 8
ut egrederetur ad locum quem acceptu-rus erat in hæreditatem: & egressus est, nescius quò esset venturus. Per fidem 9
habitavit Abraham in terra promissionis tanquam alienâ, habitavitque in tentoriis cum Isaac & Jacob cohæredibus hujus ejusdem promissionis. Expe- 10
ctabat enim civitatem habentem fundamenta, cujus artifex & creator est Deus. Per fidem accepit Sara sterilis vim 11
ad volendum fœtum, peperitque partum repugnantem tempori ætatis suæ: vera-cem reputans promittentem. Hanc fidem 12
meate conceperunt Isaac & Rebecca, atque ideò nati sunt ex uno Esau & Jacob, (atque res quidem illæ contigerunt *dum esset corpus ejus emortuum) homines velut sydera cœli in multitudine, & velut innumerabilis arena quæ est ad littus maris. In fide mortui sunt hi* 13
omnes, quum non accepissent promissa, sed eminus ea vidissent, ac salutássent, fassique fuissent se esse peregrinos atque hospites in terra. Nam qui dicunt hu- 14
jusmodi sermones, ostendunt se quærere patriam. Quòd si memores fuissent illi- 15
us civitatis è qua exierant, habebant quidem tempus revertendi ad eam: At 16
nunc eam expetunt quæ præstantior est illâ, nempè cœlestem. Et ideòreo non dedignatur Deus, vocari Deus eorum: paraverat enim ipsis civitatem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 በተአምኖ፡ኅየስ፡መሥዋዕተ፡አቤል፡እምዘቃየን፡ዘለብለ፡ለግዚአብሔር፡ወበእንቲአሁ፡ሰማዕተ፡ኮኖ፡ከመ፡ጽድቅ፡ውእቱ፡ወሰማዕቱ፡ዘሶዐ፡ለእግዚአብሔር፡በእንቲአሁ፡መዊቶሂ፡ዒደ፡
5 ተናገረ።።=። በተአምኖ፡ለፋለሶ፡ለሄኖክ፡ከመ፡ኢይርአዮ፡ለሞት፡ወከመ፡ኢይትረከብ፡እስ
መ፡ከበቶ፡እግዚአብሔር፡ወዘእንበለሰ፡ያፈልሶ፡ሰማዕተ፡ኮኖ፡ከመ፡አስመሮ፡ለእግዚአብሔ
6 ር።።=። ወዘለእንበለሰ፡ተለምኖ፡ኢይትከሀል፡ያለመርሶ፡ወርቱዕሰ፡ይትለመን፡ይቅድመ፡
ዘይትለመን፡ይበውእ፡ኅበ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ሀሎ፡የዐስዮ፡ለእሉ፡የኅለሠለሠ።።=።
7 በተአምኖ፡ለስተርአዮ፡ለኖኅ፡ዘእምከመ፡ኮነ፡ኢያስተር ኢ፡ወፈሪሆ፡ግብረ፡ኀፍቀ፡ታበተ፡
8 በዘያድኅን፡ቤቶ፡ለመ፡ተሾነነ፡ዓለመ፡ወኮነ፡ወራሲሃ፡ለጽድቅ፡ሃይማኖተ።።=። በተአምኖ፡
ተለዘዘ፡ ለብርሃመ፡ ይሖር፡ ብሔረ፡ ኅበ፡ ሀሎ፡ ይኔሣእ፡ ርስቶ፡ ወሖረ፡ እንዘ፡ ኢያአምር፡
9 ኅበ፡ይበጽሕ።።=። በተአምኖ፡ፈለሰ፡ወነበረ፡ ብሔረ፡ዘለሰፈወ፡ከመ፡ከመ፡ነኪር፡በሐይመታ
10 ት፡ ምስለ፡ይስሐቅ፡ ወያዕቆብ፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ ይወርሳዊ፡ለተስፋሆሙ።=። ወይጸንሑ፡እን
11 ተ፡ ሀገረ፡ ባቲ፡ መሠረተ ፡እንተ።። ኬንያሃ፡ ወገበሪሃ ፡እግዚአብሔር።።=። በተአምኖ ፡ ይ
እቲኒ፡ሰራ፡ደንበት፡ ኅይለ፡ዘርእ፡እንዘ፡ከመኒ፡ይእቲ፡በዘረስዓት፡ወተለመነቶ፡በዘለሰፈወ።=።
12 ለእዘ፡ ክልሌሆሙ፡ ከመ፡በድን፡ ነፍስቶሙ፡ ከመ ፡ይኩን፡ ብዝኅሙ፡ከመ፡ኮከበ፡ሰማይ፡ ወከ
13 መ፡ ሩፃ፡ ባሕር፡ ዘለ፡ይትኖለቍ።።=። እሉ፡ ኵሎሙ፡ እንዘ፡ ይትለመኑ፡ ወረከቡ፡ ተስፋ
14 ሆሙ፡ ወበሕቱ፡ እመርሑቅ፡ ርእይዋ፡ ወተለመኖዋ ፡ ወእመረ ፡ ከመ ፡ ነባድ፡ ወፈለሱ፡እ
15 ውንቱ፡ ደበ፡ መድር።።=። እስመ ፡ ዘከመዝ ፡ይብል፡ ያርኢ፡ ከመ፡ ሀገሮ፡የኅለሠለ።።=።
16 ወሶበ፡ ለኮ፡ኪያሃ ፡ ዘይሴፈው ፡ ወወዊለሙ ፡እመገብሉ፡ በዕድጒሆሙ።።=። ወይእዜሰ፡እ
ንተ፡ሀገረ፡ እንተ፡በሰማያት፡ወረሱ።። ወበእንተዝ፡ ኢያኅፍር፡ እግዚአብሔር፡ ብሂሎቶሙ፡እ
ግልክተ፡ እስመ፡ ለስተዳለወ፡ ሎሙ፡ ሀገረ።።=።

Per fidem melius fuit sacrificium Abel, quàm illud quod Cain obtulit Deo, & per 4
hanc testis fuit quòd esset justus, & testis illius quod obtulit Deo, per hanc mortuus adhuc loquitur. Per fidem translatus est Henoc ut non videret mortem, adeò ut 5
non fuit inventus, quia occultaverat eum Deus: & antequam transferret eum, testis fuit quòd placuisset Deo. At sine fide fieri non potest ut quis illi placeat: 6
oportet enim credat prius ille qui credit, accedendo ad Deum, quòd Deus est, & remuneraturus erit eos qui ipsum requirunt. Per fidem apparuit Noæ dum adhuc 7
invisibilis fuit, qui veritus constituxit latibulum, nempe *Arcam, in qua servavit domum suam cùm condemnatus fuit mundus, & factus est hæres justitiæ fidei. Per fidem obtemperavit Abraham, abeundo in locum quem acceptaturus erat in hæ-* 8
reditatem ejus: & exivit nescius quò esset venturus. Per fidem commigravit, 9
& habitavit in terra promissionis, quemadmodum peregrinus, in tabernaculis cum Isaac & Jacob, cohæredibus etiam ipsis promissionis eorum: Qui expectabant 10
habentem fundamenta civitatem, cujus opifex & conditor Deus est. Per fidem 11
ipsa Sara adepta est vim ad concipiendum *semen dum sterilis erat, eò quòd senuerat: & firmiter credidit in eo qui promiserat. Utriusque corpora cùm instar ca-* 12
daveris fuerant, etiam tanta *eis facta est multitudo, quanta est astrorum cœli, & tanquam arena maris, cui non est numerus. Isti omnes credentes, adepti sunt pro-* 13
missionem suam: sed è longinquo conspicati sunt illam, & salutârunt eam, ac confessi sunt quòd advenæ & hospites essent super terram. Quoniam qui sic dicit, ostendit se patriam inquirere. Et nisi eam promissionis, etiam egredientibus illis re- 14
spexissent, utique reverterentur in tempore suo. At nunc civitatem illam quæ in 15
cœlis est hæreditate possident: quapropter non erubescit Deus vocari ipsis Deus, quia paraverat illis civitatem. 16

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ις'.

Fide obtulit Abraham Isaac, *tentatus*: & unigenitum offere-
17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ, πειραζόμενος· καὶ τὸν μονογενῆ προσέφε-
bat *ille* repromissiones *accipiens*: (Ad quem dictum est; Quia in Isaac voca-
18 ρεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος· (Πρὸς ὃν ἐλαλήθη, Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κλη-
bitur tibi semen:) Arbitrans, quia & à mortuis suscitare potens Deus: un-
19 θήσεταί σοι σπέρμα.) Λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν
de eum & in parabolam accepit. Fide de futuris benedixit
20 καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πίστει (ρ) περὶ μελλόντων (σ) εὐλόγησεν
Isaac, Jacob, & Esau. Fide Jacob moriens, *unumquemque* filiorũ
21 Ἰσαὰκ, τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαύ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων, ἕκαστον τῶν υἱῶν
Joseph benedixit, & adoravit *super summitatem* virgæ *suæ*. Fide Jo-
22 Ἰωσὴφ (τ) εὐλόγησε, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰω-
seph *jiniens*, de *egressione* filiorum Israel *memnit*, & de ossibus
σὴφ τελευτῶν, περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων
suis mandavit. Fide Moyses natus occultatus est *trimestre* à parentibus
23 αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μωσῆς γενηθεὶς ἀνέβη κρύβιον τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων
suis, eò quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt edictum re-
αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βα-
gis. Fide Moyses grandis factus, negavit *dici filius* filia Pharaonis,
24 σιλέως. Πίστει Μωσῆς μέγας γενόμενος, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ,
Magis eligens *malis* affligi cum populo Dei, quàm *temporarium* habere peccati
25 μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας
emolumentum: Majores divitias æstimans *illis in Ægypto thesaurit*, improperium
26 ἀπόλαυσιν· μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν, τὸν ὀνειδισμὸν
Christi: aspiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non ve-
27 τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φο-
ritus animositatem regis: *illum* enim invisibilem tanquã videns, *fortiter tulit*. Fi-
28 βηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ (υ) ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. Πί-
de *fecit* Pascha, & effusionem sanguinis, ne *ille* perimens pri-
στει πεποίηκε τὸ πάσχα, καὶ τὴν πρόχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ (φ) ὀλοθρεύων τὰ πρω-
mogenita, tangeret eos. Fide transierunt per rubrum mare tanquam per
τότοκα, θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ (χ) 29
aridam, *cujus experientiam accipientes* Ægyptii, *absorpti* sunt. Fide muri Jericho
ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἰεριχὼ 30
corruerunt, *circuita per septem dies*. Fide Rahab meretrix non periit cum
(ψ) ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο 31
incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et quid adhuc *dico* ? De-
τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; (ω) Ἐ- 32
ficiet enim me *perenarrantem* tempus, de Gedeon, Baracque, & Sampson, & Je-
πιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος, περὶ Γεδεών, (α) Βαράκ τε, καὶ Σαμψών, καὶ Ἰε-
phte, Davidque, & Samuel, & Prophetis: Qui per fidem devicerunt re-
φθάε, Δαβίδ τε, καὶ Σαμουὴλ, καὶ τῶν προφητῶν· Οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι- 33
gna, operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum,
λείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων,
Extinxerunt *vim* ignis, *effugerunt ora* gladii, convaluerunt de infir-
Ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα (β) μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθε- 34
mitate, facti sunt fortes in bello, castra verterunt exterorum: Acceperunt mulie-
νείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· Ἔλαβον γυναῖ- 35
res de resurrectione mortuos suos: alii autem distenti sunt, non suscipientes
κες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι
redemptionem, ut meliorem resurrectionem *nanciscerentur*. Alii verò *ludibriorum*
τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. Ἕτεροι δὲ ἐμπαγμῶν 36
& *flagellorum experientiam accepernt, etiam autem vinculorum & custodiæ*. Lapidati sunt, se-
καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. Ἐλιθάσθησαν, ἐπρί- 37
cti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt: circuierunt in *ovillis*, in
σθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν
caprinis pellibus, egentes, afflicti, *malè habiti*.
αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι.

MS. A. (ρ) καὶ περὶ (σ) ηυλόγησεν (τ) ηυλόγησεν, (υ) ἀώρατον (φ) ὀλεθρούων (χ) ξηρᾶς γῆς, ἧς (ψ) ἔπεσαν, (ω) Ἐπιλίψει με γὰ (α) Βαρὰκ, Σαμψὼν, Ἰεφθάε, (β) μαχαίρης,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Per fidem obtulit Abraham Ishacum dum 17
tentaretur: & suum illum unigenitum ad
altare elevavit, quem susceperat ex promis-
sione. Siquidem dictum illi fuerat; In Ishac 18
vocabitur tibi semen. Et cogitabat apud se, 19
posse Deum vel à mortuis excitare: & ideò
in similitudine datus est ei. Per fidem de 20
iis quæ erant futura, benedixit Ishac Jaco-
bo & Esau. Per fidem quum moreretur 21
Jacob, beneprecatus est cuilibet ex filiis Jo-
seph, & adoravit super fastigium virgæ ejus.
Per fidem Joseph moriens meminit exitûs 22
filiorum Israel, & mandavit de ossibus suis.

Occisionis puerulorum. 17.

Per fidem parentes Mosis, postquam natus 23
est, eum occultârunt menses tres, quòd vi-
dissent pulchrum esse puerulum: neque ti-
muerunt edictum regis. Per fidem Moses 24
quum in virum evasisset, negavit se vocari
filium filiæ Pharaonis. Et elegit sibi in af- 25
flictione cum populo Dei esse, potiùs quàm
ad modicum tempus jucunditate frui in pec-
cato. Et existimavit longè potiores esse di- 26
vitias opprobrii Christi, quam thesaurum
Ægyptiorum: intuebatur enim retributio-
nem mercedis. Per fidem reliquit Ægy- 27
ptum, neque reformidavit regis furorem,
sed spem habuit perinde ac si videret Deum
invisibilem. Per fidem fecerunt Pascha & 28
asperssionem sanguinis, ne accederet ad eos
ille qui destruebat primogenita. Per fidem 29
transierunt mare Suph, tanquam per aridam
terram, & in eo absorpti sunt Ægyptii quum
illud essent audacter aggressi. Per fidem 30
mœnia Jericho corruerunt, ubi perlustrata
fuissent septem diebus. Per fidem Rahab 31
meretrix non periit cum iis qui non obedi-
verunt, quòd excepisset exploratores in pace.

Prophetarum, & Apostolorum, & Patrum. 18.

Quid ampliùs dicam? Modicum enim tem- 32
pus habeo ut recitem de Gedeon, & de Ba-
rac, déque Samsone, & de Nepthe, necnon
Davide, & Samuele, de cæteris denique Pro-
phetis. Qui quidem per fidem devicerunt 33
regna, & operati sunt justitiam, & recepe-
runt promissiones, & obturaverunt ora leo-
num: Et extinxerunt vires ignis, & erepti 34
sunt ab acie gladii, & validi facti sunt ex in-
firmitatibus, & fuerunt strenui in bello, &
everterunt castra hostium, Et reddiderunt mu- 35
lieribus filios ipsarum ex resurrectione mortu-
orum. Alii autem in cruciatibus mortui sunt,
neque speraverunt se liberatum iri, ut resur-
rectionem præstantiorem haberent. Alii 36
verò ludibriis & verberibus se exposuerunt:
alii in vincula & carceres traditi sunt. Alii 37
lapidibus obruti, alii dissecti, alii acie gladii
mortui sunt, alii oberrârunt induti pellibus
ovillis & caprinis, cùm egeni, tum oppressi
& exagitati.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 በተአምኖ : ወሰደ : ለብርሃም : ለይስሐቅ : ይዘሥ : ለመ : ለመከሮ : ወእብለ : ሎቱ :
18 ዘለከዱ:=ኑ ዘበእንቲአሁ : ለስፈሙ: ወይቤኑ : እመ: ይስሐቅ : ይሰመይ : ለከ : ዘር
19 ለ::=ኑ ተለጣኖ : ከመ : ይክል : ለእሠለቶ : እግዚአብሔር : እመውታን : ወበእንተ
20 ዝ : መሰለሁ : ኮነ : ውእቱ::=ኑ በተአመኖ : ባረከሙ : ይስሐቅ : ለያዕቆብ : ወለዓ
21 ሰው : በእንተ : ዘሀለወሙ : ይርዝብወ::=ኑ በተአመኖ : ባረከሙ : ያዕቆብ : ሳደቂ
22 ቀ : ዮሴፍ : ለለ : አሐዱ : ወሰገዱ : ውስተ : ከተማ : በትረ:=ኑ በተአመኖ : አመ :
ይመውት : ዮሴፍ : ተዘከረ : በእንተ : ፀአቶሙ : ለደቂቀ : እስራኤል : ወአዘዘ : በእንተ:
አዕፅሚቲሁ::=ኑ

Per fidem tulit Abrahamus Isaacum & obtulit eum, quum tentaret eum Deus, & 17
obtulit ei unigenitum suum: De quo promisit ei, dicens; In Isaaco vocabitur 18
tibi semen; Credendo Deum vel *à mortuis eum excitare posse: propterea typus* 19
illius factus est ipse. Per fidem benedixit Isaacus Jacobo & Esavo de re- 20
bus quæ illis futuræ erant, quas acquisierat. Per fidem quum benedixit Jacobus 21
singulis filiis Josephi, & adoravit super fastigio virgæ illius. Per fidem morieus 22
Joseph meminit de egressione filiorum Israel, deque ossibus suis mandavit.

Versio VULGATA LATINA.

17 Fide obtulit Abraham Isaac, cùm tentaretur, & unigenitum offerebat, qui susce-
18 perat repromissiones: Ad quem dictum est; Quia in Isaac vocabitur tibi se-
19 men: Arbitratus quia & à mortuis suscitare potens est Deus: undè eum & in
20 parabolam accepit. Fide & de futuris benedixit Isaac Jacob, & Esau. Fide
21 Jacob, moriens, singulos filiorum Joseph benedixit: & adoravit fastigium vir-
22 gæ ejus. Fide Joseph, moriens, de profectione filiorum Israel memoratus est,
23 & de ossibus suis mandavit. Fide Moyses, natus, occultatus est mensibus tribus
à parentibus suis, eò quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt re-
24 gis edictum. Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filiæ Pharaonis,
25 Magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere jucundi-
26 tatem, Majores divitias æstimans thesauro Ægyptiorum, improperium Christi:
27 aspiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non veritus ani-
28 mositatem regis: invisibilem enim tanquam videns sustinuit. Fide celebravit
29 Pascha, & sanguinis effusionem: ne qui vastabat primitiva, tangeret eos. Fide
transierunt Mare rubrum tanquam per áridam terram: quod experti Ægyptii, 30
devorati sunt. Fide muri Jericho corruerunt, circuitu dierum septem. Fide 31
Rahab meretrix non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et 32
quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac,
Samson, Jephte, David, Samuel, & Prophetis: Qui per fidem vicerunt regna, 33
operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum, Ex- 34
tinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate,
fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum: Acceperunt mulieres de 35
resurrectione mortuos suos. Alii autem distenti sunt, non suscipientes redempti-
onem, ut meliorem invenirent resurrectionem. Alii verò ludibria & verbera 36
experti, insuper & vincula & carceres: Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, 37
in occisione gladii mortui sunt: circuierunt in melotis, in pellibus caprinis,
egentes, angustiati, afflicti:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * قرّاءة الاثنين من الجمعة الثلثين بعد العنصر * بالأمانة قرب ابراهيم اسحق
18 حين جرب * وقرب الوحيد المقبل المواعيد * الذي قيل له عنه * ان باسحق يدعى لك نسل *
19 20 * معتبر ان الله قادر ان يقيمه من الموتى * فلذلك احتصنه بشكر * بالأمانة بارك اسحق
21 يعقوب والعيس عن امور مستقبلة * بالأمانة اذ حان موت يعقوب * بارك كل واحد من بني يوسف *
22 وسجد على طرف عصاه * بالأمانة حسن خاتمة يوسف ذكر عن خروج بني اسرائيل *
23 واوصاهم عن حمل عظامه * بالأمانة اذ ولد موسى اخفاه والداه ثلثة اشهر * لانهما رأيا
24 الصبي مليحا * ولم يرهبا امر الملك * الاحد الاول من الصوم * * بالأمانة اذ
25 صار موسى عظيما جحد ان يدعى لابنة فرعون ابنا * واختار ان يسعى مع سعب الله
26 اكثر من ان يكون له ممتع وفي بالخطية * محسبا تعيير المسيح ثروة اعظم من كنوز
27 مصر * لانه نبصر الى اعطاء المجازاة * بالأمانة ترك مصر ولم يبق وعيد الملك * لانه ثبت
28 كانه يرى من لا يرى * بالأمانة عمل الفصح واراقة الدم ولطوحه * لئلا يذبح منهم مبيد
29 الابكار * بالأمانة عبروا البحر الاحمر * كمن يعبر في ارض يابسة التي لما اختبر المصريون
30 31 مسلكها عروا * بالأمانة سقطت اسوار اريحا * حين دير حولها سبعة ايام * بالأمانة لم تهلك
32 راحاب الزانية مع العصاة اذ قبلت الجواسيس بسلام * ثم * ابندي * * وماذا اقول ايضا
لان الزمان يعوزني واصفا عن جدعون وبارك وسمسون ويفتاح * داود وصاموئيل والانبياء *
33 * الذين بالأمانة جاهدوا الممالك * صنعوا العدل * نالوا المواعيد * سدوا افواه الاسد *
34 * اخمدوا قوة النار * فاتوا افواه السيوف * تايدوا بعد ضعف * صاروا اقوياء في الحروب *
35 هزموا جيوش الغرباء * اخذوا النساء اموالهن من القيامة * احرون قبلوا بالسيف * ولم
36 يقبلوا الاعتداء ليتنالوا قيامة افضل سرفا * احرون داقوا خبن المهازي والسياط * والعنود
37 والحبس ايضا * رجموا * نسروا * امتحنوا * بقتل السيف مانوا * طافوا بالوساحات بجلود
المعزي * معوزين * محروبين * سيئين *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Per fidem obtulit Abraham Isaacum, 17
quando tentatus fuit: obtulitque qui promissiones acceperat, unigenitum illum, De quo dictum sibi fuerat, in 18
Isaac vocabitur tibi soboles: Cogitans 19
quòd Deus potens esset suscitare eum à mortuis: ideoque complexus est eum cum gratiarum actione. Per fidem bene- 20
dixit Isaac Jacobo & Esau, de rebus futuris. Per fidem instante morte Jacobi, 21
benedixit singulis filiis Josephi, & adoravit super extremitate baculi ejus. Per fidem, quum instaret obitus Joseph 22
meminit de exitu filiorum Israël, mandavitq; illis de asportandis ossibus suis. Per fidem, cùm natus esset Moses, occul- 23
tárunt eum sui parentes tribus mensibus, eo quòd vidissent puellum elegantem: nec timuerunt edictum regis.

Dominicâ primâ Jejunii.

Per fidem, quum grandis factus esset 24
Moses, negavit vocari filius filiæ Pharaonis: Et elegit vexari cum populo Dei 25
potiùs quàm habere temporarium commodum in peccato: Æstimans probrum 26
Christi majores divitias, quàm thesauros Ægypti: siquidem intuebatur præmii largitionem. Per fidem deseruit Ægy- 27
ptum, nec timuit minas regis: constans enim fuit, ac si videret eum qui non videtur. Per fidem peregit pascha & effu- 28
sionem atque unctionem sanguinis: ne tangeret eos primogenitorum vastator. Per fidem transierunt mare Rubrum ve- 29
lut is qui transit per terram siccam, quam permeare cùm tentássent Ægyptii, submersi sunt. Per fidem corruerunt 30
mœnia Jericho, quando circundata fuerunt septem diebus. Per fidem Rahab 31
meretrix non periit cum rebellibus, excipiens exploratores pacificè. Finis.
Resume. *Et quid præterea dicam?* 32
tempus enim me deficiet navrantem de Gedeone, & Barac, Samsone, & Naph-
tab, Davide, & Samuele, ac Prophetis; Qui per fidem expugnaverunt regna, 33
exercuerunt justitiam, adepti sunt promissa, occluserunt ora leonum, Sedárunt 34
impetum ignis, effugerunt acies gladiorum, corroborati sunt post imbecillitatem, validi facti sunt in bellis, fugârunt exercitus exterorum. Acceperunt 35
mulieres mortuos suos ex resurrectione: alii gladio interfecti sunt, nec admiserunt redemptionem, ut præclarioris nobilitatis resurrectionem adipiscerentur: Alii gustárunt experimentum ludibrio- 36
rum, & verberû, & vinculorii, ac præterea carceris: Lapidati sunt, serrâ secti 37
sunt, tentati sunt, occisione gladii mortui sunt, oberrárunt cum coriaceis, cum pellibus caprinis, egentes, afflicti, vexati:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 በተአምኖ : ተወለደ : ሙሴ : ኅብእለ : ሠለስተ : አወራኅ : በቤተ : ለበዊሁ : እስመ : ር
24 እይደ : ኀመ : ሠናይ : ውእቱ : ሕፃኑ : ወኢፈርሁ : ትእዛዘ . ንጉሠ::=: በተአምኖ:
25 ልሂቀ : ክሕደ : ሙሴ: ኢይበልዐ : ወልደ : ወለተ : ፈርዖን::= ለብደረ : ይሕመመ :
26 ምስለ : ሕዝበ : እግዚአብሔር : እመይደሎ : ለዕዓት : ወይኩኖ : ኅጢአተ::=: እ
እመ : እእመረ : ኀመ : የዕቢ : ትዕይርቶ : ሳክርስቶስ : እመኩሉ : መዛግብቲሆሙ :
27 ለግብጽ::=: በተአምኖ : ኅደገ: መድረ: ግብጽ : ኢፈሪሆ : መዓተ : ንጉሠ : እስመ : ለ
28 ብደረ : ይፍርሆ : ለዘኢይሬኢ : እመዘ : ደሬኢ::=: በተአምኖ : ገብረ : ፍሠሐ : ወነ
29 ዝኅ : ደመ : ኀመ : ኢይጥፍእ : ሎሙ : በኵሮሙ : በብድብድ::=: በተአምኖ : ዒደ
ዋ : ለበሕረ : ሌርተራ : በኀመ : ዘወስተ : መድር : ይቡስ : ወኮነቶሙ : መክራ : ለግ
30 ብጽ : ተሠጢሞሙ::=: በተአምኖ : ወድቀ : ለረፈቲሃ : ለኢያሪኮ : ዘለውዳ : ዘበ
31 ሰቡዕ : ዕለት : ደበውእመ:=: በተአምኖ : ረሕብ : ዘማ : ኢተሐጕለት : መስለ : ዓለ
32 ዊደን : እስመ : ተወክፈቶሙ : ለሰብለ : ዒደን : ወእድኅነቶሙ::=: መኔተ : እንከ :
እብል : ኅጠእኩ : ዘይዜነወኒ : እመጕነዱይ : ዕለቱ : በእንተ : እለ : ጌድዮን : ወበ
33 ርቅ : ወሰምሶን : ወዮፍታሔ : ወደዊት : ወሰሙኤል:: ወበዕደንሂ : ነቢያት:=: እለ:
በተአምኖ : ተገደሉ : ወእድምዑ : መንግሠተ : ተገበሩ : ጽድቀ : ወፈጸሙ : ሐፈ : ለ
34 ናብስት:=: ወለጥፋሉ: ኅይለ:እሰት: ወድኅኑ: እመሰፈ: ኵናት: ወጸንዑ:እመቀደሙቶ
35 ሙ:ወኅየሱ:በውስተ:ፀብእ:ወለስተገብሉ:ተጓይነ:ፀር:=: ወነሠእ:ለንስት:ትንሣሌ:ሞዉ
ታኒሆሙ: ወበእለሂ: ይስሕቱ: እስመ: ሊተወክፈ: መድኅኒቶሙ: ለነፍሶሙ:ኀመ:ይትዐወቁ:
36 እለ : ይረክቡ : ሕይወተ : እመዉታነ::=: ወበእለሂ : ቀሠፍሙ : ወተዛለቁ : ለዕ
37 ሌሆሙ : ወሐመይሙ : ወሞቅሕሙ:=: ወወገርሙ : ወቀተልሙ : በለፈ : መጥበ
ሕት:ወዔሉ : በመጫለት: ወበዘበድወ : ጠሊ: ተፀነሱ: ተመንደቡ: ሐሙ:=:

Per fidem cùm natus esset Moses, occultárunt eum tres menses in domo patris sui, 23
quia viderent eum, quòd venustus erat puerulus, neque veriti sunt edictum regis. Per fidem jam grandis, renuit Moses se vocari filium filiæ Pharao- 24
nis. Elegit potius malis affici cum populo Dei, quàm prosperum esse ad tempus 25
in eo quod peccatum ei esset. Quia cognovit magnificiendum esse opprobrium Chri- 26
sti præ omnibus Ægypti thesauris. Per fidem reliquit terram Ægypti, minimè 27
veritus ferociam regis, quia voluit potius timere cum qui est invisibilis, quàm qui conspicitur. Per fidem peregit paschа, & aspersit sanguinem, ne perimeret 28
primogenita eorum cum peste. Per fidem transierunt rubrum mare, vel- 29
uti per siccam terram, quod cùm tentâssent Ægyptii, absorpti sunt. Per fidem 30
concíderunt mœnia Jericho, quæ cùm per septem dies circundata fuissent, intrâ-
runt urbem. Per fidem Raab meretrix non periit cum iis qui perditi sunt, quia 31
hospitio exceperat exploratores, eosque servaverat.. Quid præterea dicam? non 32
sum enarrando à prolixitudine temporis, de iis quæ Gedeon, & Barac, & Sam-
pson, & Jepthah, & David & Samuel, reliquique prophetæ præstiterunt. Qui per 33
fidem expugnárunt & consecuti sunt regna, operati sunt justitiam, implêrunt ora
leonum, Extinxerunt vim ignis, liberati sunt ab acie gladii, fortes facti sunt præ 34
adversantibus iis, & prævaluerunt in bello, & inimicorum castra subverterunt.
Et mulieres acceperunt ex resurrectione mortuos suos: fuerunt etiam qui perditi 35
sunt, quia non acceptarent liberationem corporum suorum, ut nobum facerent qua-
les illi qui vitam consequeventur à mortuis. Et fuerunt qui flagellati sunt, & in 36
quibus illuserunt, & quos calumniati sunt, & quos in carcerem conjecerunt. Et 37
lapidárunt eos, & acie gladii interfecerunt eos, oberrárunt in melotis, & ciliciо
ex pilis caprinis, inopes, tentati, malè habiti:

Quibus non erat dignus mundus, in ſolitudinibus errantes, & montibus, & ſpelun-
38 Ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, (γ) ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαί-
cis, & cavernis terræ. Et hi omnes teſtimonio probati per fidem,
39 οις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Καὶ ἔτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως,
non reportârunt repromiſſionem: Deo pro nobis melius aliquid pro-
40 οὐκ ἐκομίσαντο (δ) τὴν ἐπαγγελίαν· Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προ-
vidente, ut non ſine nobis conſummarentur.
βλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

MS.A. (γ) ἐπὶ (δ) τὰς ἐπαγγελίας·

CAP. XII. ιβ'.

Ideóque & nos tantam habentes *circumjacentem nobis* nubem teſtium, pondus
1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ΙΖ'
deponentes omne, & circumſtans peccatum, per patientiam curramus
ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, διὰ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν
propoſitum nobis certamen: Aſpicientes in *illum* fidei auctorem & conſum-
2 προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελει-
matorem Jeſum, qui *pro* propoſito ſibi gaudio, ſuſtinuit crucem, con-
ωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰ-
ſuſione contemptâ: in dexterâque *throni* Dei *ſedit*. Reco-
3 σχύνης καταφρονήσας· ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ (α) ἐκάθισεν. Ἀνα-
gitate enim talem *ſuſtinentem* à peccatoribus *in* ſemet-
λογίσασθε γὰρ τὸν τοιοῦτον ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἀν-
ipſum contradictionem, ut ne fatigemini, animis veſtris deficientes. Nondum
4 τὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. Οὔπω
uſque ad ſanguinem reſtitiſtis, adversùs peccatum repugnantes. Et
5 μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε, πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. Καὶ
oblîti eſtis *exhortationis*, quæ vobis tanquam filiis *diſſeritur*; Fili mi,
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου,

ne parvipende diſciplinam Domini, neque *fatiſcas* ab eo *arguitus*. Quem enim
μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. Ὃν γὰρ 6
diligit Dominus, caſtigat: flagellat autem omnẽ filium, quem recipit. *Si* 7
ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν, ὃν παραδέχεται. Εἰ
diſciplinam ſuſtinetis, tanquam filiis vobis offert ſe Deus. Quis enim eſt filius,
παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός. τίς (β) γάρ ἐστιν υἱὸς,
quem non corripit pater? *Si autem abſque* eſtis *diſciplina*, cujus participes facti ſunt
ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι 8
omnes, *utique nothi* eſtis, & non filii. Deindè *ipſi* quidem carnis noſtræ pa-
πάντες, (γ) ἄρα νόθοι ἐστὲ, καὶ οὐχ υἱοί. Εἶτα τοὺ μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέ- 9
tres habuimus *caſtigatores*, & reverebamur: *non* multò magis obtemperabimus
ρας παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ (δ) πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ
Patri ſpirituum, & vivemus? Illi quidem *enim ad paucos dies*, ſecundùm
πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ 10
viſum ipſis, *caſtigabant*: hic autem ad *commodum*, ad *recipiendum* ſanctificati-
δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ (ε) συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότη-
onem ejus. Omnis autẽ diſciplina *ad* quidem *preſens* nõ videtur gaudii eſſe, ſed mœ-
τος αὐτοῦ. Πᾶσα μὲν παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύ- 11
roris: poſteà autem fructum *pacificum* per eam exercitatis reddet juſti-
πης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιο-
tiæ. *Ideò* remiſſas manus, & ſoluta genua erigite: Et
ΙΗ' σύνης. Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας, καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· Καὶ 12
greſſus rectos facite pedibus veſtris, ut non *claudum abducatur*, ſanetur autẽ 13
τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ
magis. Pacem ſequimini cum omnibus, & ſanctimoniam, qua ſine nemo vi-
μᾶλλον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄ- 14
debit *Dominum*, Contemplantes ne quis *deficias* à *gratia* Dei: ne qua
ψεται τὸν Κύριον, Ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις 15
radix amaritudinis ſurſùm germinans impediat, & per illam inquinentur multi.
ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ (ζ) διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί.

Κεφ. ιβ'. MSA. (α) κεκάθεικεν. (β) γὰρ υἱὸς (γ) ἄρα * νοθροι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. (δ) πολὺ (ε) Συμφέρων, (ζ) δι' αὐτῆς μιανθῶσιν οἱ πολλοί.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Viri quibus indignus erat mundus, quíque 38
erant veluti errantes in deſerto & monti-
bus, & in ſpeluncis, & cavernis terræ.
Atque hi omnes, de quibus extitit teſti- 39
monium quoad fidem eorum, non ſunt
adepti promiſſionem. Quoniam Deus pro- 40
ſpexit in auxilium noſtrum, ne ſine nobis
conſummarentur.

CAP. XII.

Quamobrem & nos quum habeamus 1
omnes hoſce teſtes, qui nubium in mo-
rem undique ſepiunt nos, abjiciamus à nobis onera omnia, & peccatum quod ſem-
per nobis eſt in promptu, & cum pa-
rientia percurramus certamen illud quod pro-
poſitum eſt nobis. Et reſpiciamus in Je- 2
ſum qui fuit principium & perfector fidei
noſtræ, qui pro gaudio quod habebat, ſuſ-
tinuit crucem, & ignominiam contempſit,
demum ad dexteram throni Dei conſedit.
Quum accidit ira Divina, *ac de Job juſto*. 19.
Videte ergò quanta ſuſtinuerit à ſceleratis 3
illis qui fuerunt fibiipſis adverſarii, ne tæ-
deat vos, néve remittatur veſter animus.
Nondum perveniſtis uſque ad ſanguinem in 4
certamine quod fit adverſùs peccatum. Et 5
obliti eſtis doctrinæ illius, quam veluti filiis
diximus vobis, Fili mi ne negligas corre-
ptionem Domini, néve conſterneris ani-
mo, quum ab eo arguêris. Quem enim di- 6
ligit Dominus, caſtigat, & flagellat filios
illos quibus oblectatur. Suſtinete igitur 7
correptionem, quandoquidem tanquam
apud filios agit apud vos Deus. Quis
enim eſt filius quem non caſtigat pater ipſi-
us? Quòd ſi abſque illa caſtigatione eſtis 8
quâ quilibet caſtigatur, eſtis extranei, non
autem filii. Quòd ſi patres noſtri carna- 9
les, quum nos caſtigarent, reverebamur eos,
quantò magìs ergò debemus ſubjici patribus
noſtris ſpiritualibus, ut vivamus? Illi enim ad 10
modicum tempus, prout volebant, erudiebant
nos; Deus autem ad auxilium noſtrum, ut
participes efficiamur ſanctitatis ipſius.
Omnis porrò caſtigatio eo ipſo tempore 11
non exiſtimatur eſſe gaudii, ſed ægritudinis:
ad extremum verò fructus pacis & juſtitiæ
datura eſt illis qui per ipſam exercitati fu-
erint. *Oblatio quadrageſimalis*. 20.
Quapropter manus veſtras remiſſas, & genua 12
veſtra nutantia confirmate. Et ſemitas re- 13
ctas facite pedibus veſtris, ne membrum
claudum aberret, ſed ſanitati reſtituatur.
Curſu properate ad pacem cum omnibus, 14
& ad ſanctimoniam, ſine qua nemo videt
Dominum noſtrum. Et cavete ne quis re- 15
periatur inter vos expers gratiæ Dei: vel
ne qua radix amaritudinum producat herbã
& lædat vos, eâque multi contaminentur.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ዘኢይደልዎ : ለዓለም : ረክቡ : ወዓሉ : ውስተ : ገዳም : ወውስተ : ለድበር : ወውስተ : *Quibus indignus erat* ut *poſſideret mundus, oberrantes in deſertis, & in mon-* 38
39 ግበበ : መድር:=: ወኵሉሙ : ሰማዕተ : ኮኑ : በሃይማኖት : ወለድምዑ : ዘለሰፈወሙ: *tibus, & in ſpeluncis terræ. Atque omnes illi teſtes fuerunt de fide, &* 39
+0 እ°ዘ.ለብሕር:=: እስመ : እንተ : ትኄይስ : ርእዩ : ለነ : ከመ : ኢይሰለጡ : ዘእ *pti ſunt quod promiſerat illis Deus. Quia quod melius eſſet provideret nobis,* 40
ንበሉነ::=: *ut non ſine nobis conſummarentur.*

16

1 ወንሕነኒ : ብነ : ስማዕተ : ደመና : ወንግድፍ : እመለዕሊነ : ኵሎ : ክበደ : ወሁከተ : ኃ *CAP. XII.*
ጢለት : ወንሩጽ : በትዕግስት : ሳበ : ዘሳኑፀ : ለነ : ተፈነ::=: *PRoinde nos etiam habentes teſtium nubem, abjiciamus à nobis omne pondus* 1
& conturbationem peccati, & curramus cum patientia ad extructum nobis con-
ſeſſum.

Versio VULGATA LATINA.

38 Quibus dignus non erat mundus: in solitudinibus errantes, in montibus, & spe-
39 luncis, & in cavernis terræ. Et hi omnes testimonio fidei probati, non accepe-
40 runt repromissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.

CAP. XII.

1 Itaque & nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Jesum,
2 qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ, atque in dex-
3 tera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, qui talem sustinuit à peccatoribus adversùm semetipsum contradictionem: ut ne fatigemini, animis vestris defi-
4 cientes. Nondum enim usque ad sanguinem restitistis, adversùs peccatum repu-
5 gnantes: Et obliti estis consolationis, quæ vobis tanquam filiis loquitur, dicens; Fili mi, noli negligere disciplinam Domini: neque fatigeris dum ab eo
6 arguëris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium,
7 quem recipit. In disciplina perseverate. Tanquam filiis vobis offert se Deus: quis enim filius, quem non corripit pater? Quòd si extra disciplinam estis, cu-
8 jus participes facti sunt omnes: ergò adulteri, & non filii estis. Deindè patres
9 quidem carnis nostræ, eruditores habuimus, & reverebamur eos: non multò magis obtemperabimus Patri spirituum, & vivemus?
10 Et illi quidem in tempore paucorum dierum, secundùm voluntatem suam erudiebant nos: hic autem ad id, quod utile est in recipiendo sanctificationem ejus.
11 Omnis autem disciplina, in præsenti quidem videtur non esse gaudii, sed mœroris: posteà autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet justitiæ,
12 Propter quod, remissas manus, & soluta genua, erigite,
13 Et gressus rectos facite pedibus vestris: ut non claudicans quis erret, magis autem sanetur.
14 Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum:
15 Contemplantes ne quis desit gratiæ Dei: nequa radix amaritudinis sursùm germanans impediat, & per illam inquinentur multi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 * الَّذِي لَمْ يَكُنِ الْعَالَمُ يَسْوَاهُمْ * وَلَا يُعَادِلُ قِيمَتَهُمْ * تَائِهِينَ فِي الْبَرَارِي وَالْجِبَالِ وَالْمَغَايِرِ وَبُهُوبِ
39 الْأَرْضِ * وَهَؤُلَاءِ كُلُّهُمْ مَشْهُودٌ لَهُمْ بِالْأَمَانَةِ وَلَمْ يَنَالُوا الْمَوَاعِيدَ *
40 لِأَنَّ اللهَ سَبَقَ فَنَظَرَ لَنَا شَيْأً أَفْضَلَ * لِكَيْلَا يُكْمَلُوا حُلْوًا مِنَّا *

Quibus mundus nec par erat, nec eorum pretio adæquabatur: errantes in desertis, & montibus, ac speluncis, & foraminibus terræ. Atque horum omnium fides testimonio comprobatur, attamen non obtinuerunt promissa. Deus enim providit nobis quiddam præstantius, ne absque nobis perfecti redderentur.

* اَلْفَصْلُ الثَّانِي عَسَرَ * * وَقِرَاءَةٌ فِي عِيدِ الْأَرْبَعِينَ شَاهِدًا *

CAP. XII.

1 * فَإِذْ لَنَا إِذًا نَحْنُ سَحَابَةٌ شُهَدَاءَ مِقْدَارُ كَثْرَتِهَا هَكَذَا عَظِيمًا مَوْضُوعَةً حَوْلَنَا * فَلْنَطْرَحْ ثِقَلَ
2 الْخَصْبِ كُلَّهُ وَالْخَطِيَّةَ السَّهْلَ اقْتِعَالُهَا * وَلْنُحَاضِرْ جَرْيًا بِالصَّبْرِ فِي الْجِهَادِ الْمَنْصُوبِ لَنَا * نَاظِرِينَ
إِلَى يَسُوعَ رَئِيسِ الْأَمَانَةِ وَمُكْمِلِهَا * الَّذِي عِوَضَ السُّرُورِ الْمَنْصُوبِ لَهُ صَابَرَ الصَّلْبَ * اِذِ اسْتَهْوَنَ
الْخَجَلَ * وَجَلَسَ فِي يَمِينِ عَرْشِ اللهِ * وَفَكِّرُوا إِذًا التَّفَكُّرَ فِيمَنْ صَبَرَ عَلَى مِثْلِ هَذِهِ الْمُقَاوَمَةِ مِنَ
3 الْخُطَاةِ فِي ذَاتِهِ * لِكَيْلَا تَكِلُّوا فَتَرْخُونَ أَنْفُسَكُمْ * لِأَنَّكُمْ مَا قَاوَمْتُمْ فِيمَا بَعْدُ الْخَطِيَّةَ * حَتَّى الدَّمِ
4 مُجَاهِدِينَ بَارِّيهَا * وَقَدْ نَسِيتُمُ الْعِرَاءَ الَّذِي يُخَاطِبُكُمْ كَبَنِينَ * * وَقِرَاءَةٌ لِلزِّلْزَلَةِ * يَا بُنَيَّ
5 لَا تَصْجَرْ مِنْ تَأْدِيبِ الرَّبِّ * وَلَا تَسْتَرِحْ إِذَا وَبَّخَكَ * فَإِنَّ الرَّبَّ يُؤَدِّبُ مَنْ يُحِبُّهُ * وَيَجْلِدُ كُلَّ ابْنٍ
6 يَقْبَلُهُ * اِصْبِرُوا فِي الْأَدَبِ فَيُذَبِّرَكُمُ اللهُ وَيُقَدِّمُكُمْ إِلَيْهِ كَبَنِينَ * مَنْ هُوَ الِابْنُ الَّذِي مَا يُؤَدِّبُهُ
7 أَبُوهُ * وَإِنْ كُنْتُمْ خَلَوْا مِنَ الْأَدَبِ الَّذِي قَدْ شَارَكَهُ الْكُلُّ * فَأَنْتُمْ إِذًا نَعُولٌ وَلَسْتُمْ بَنِينَ *
8 * ثُمَّ إِذَا كَانَ آبَاؤُنَا بَشَرِيًّا إِذَا أَدَّبُونَا نَاجِلِينَ مِنْهُمْ * أَفَلَيْسَ الْأَوْلَى بِنَا أَنْ نَخْضَعَ لِأَبِي الْأَرْوَاحِ
9 وَنَعِيشَ * لِأَنَّ أُولَئِكَ رُبَّمَا أَدَّبُوا عَلَى مَا يَصْنَعُهُ مُوَافِقًا أَيَّامًا يَسِيرَةً * وَهَذَا يُؤَدِّبُ لِمَا يُوَافِقُ
10 لِيُنَالَ مِنْ قَدَاسَتِهِ * ثُمَّ * * وَكُلُّ أَدَبٍ فِي هَذَا الْوَقْتِ الْحَاضِرِ مَا يَسْتَسِرُّ فَرَحًا بَلْ حَزَنًا * وَأَخِيرًا
11 يُعْطِي الْمُرَاضِينَ بِهِ الْعَدْلَ السَّلَامِيَّ * فَلِذَلِكَ قَوِّمُوا الْأَيَادِيَ الْخَلِعَةَ وَالرُّكَبَ الْمُسْتَرْخِيَةَ *
12 * وَاجْعَلُوا لِأَرْجُلِكُمْ طُرُقًا مُسْتَقِيمَةً * لِئَلَّا يَمِيلَ الْأَعْرَجُ بَلْ يُبْرَأَ *
13 * وَقِرَاءَةٌ فِي الْخَامِسِ وَالْعِشْرِينَ مِنْ حَزِيرَانَ * * اُطْلُبُوا السَّلَامَةَ مَعَ الْكُلِّ * وَالْقَدَاسَةَ
14 الَّتِي حَلْوًا مِنْهَا مَا يُعَايِنُ الرَّبَّ أَحَدٌ * ثُمَّ * * مُرَاقِبِينَ أَلَّا يَكُونَ أَحَدٌ مَعْوِرًا مِنْ نِعْمَةِ اللهِ * أَلَّا يَكُونَ
15 فِيكُمْ أَصْلُ مَرَارٍ يُوبِخُ إِلَى فَوْقٍ * فَيُؤْذِيَ وَيُدَنِّسَ بِهِ قَوْمٌ كَثِيرُونَ *

Quibus mundus nec par erat, nec eorum pretio adæquabatur: errantes in desertis, & montibus, ac speluncis, & foraminibus terræ. Atque horum omnium fides testimonio comprobatur, attamen non obtinuerunt promissa. Deus enim providit nobis quiddam præstantius, ne absque nobis perfecti redderentur. 38 39 40

CAP. XII.

Lectio in die festo quadraginta Martyrum.

Nos igitur, quum nubem testium tam ingentis multitudinis circum nos positam habeamus, abjiciamus totum pondus luxuriei, & peccatum facile patratu: & cum patientia cursum curramus in proposito nobis certamine: Intuentes in 1 2
Jesum caput & perfectorem fidei, qui vice propositi sibi gaudii pertulit crucifixionem, contemnens ignominiam, sedit-
que in dextera throni Dei. Repetite ergò 3
memoriam ejus qui talem sustinuit contradictionem à peccatoribus in semetipso: ne fortè viribus deficientes, re-
mittatis animos vestros. Nondum enim 4
restitistis peccato, usque ad sanguinem decertantes adversus illud. Et jam ob- 5
liti estis exhortationis quæ vos tanquam filios alloquitur;

Lectio pro terræmotu.

O fili mi, ne molestè feras disciplinam Domini, neque remissior fias quum te arguerit. Dominus enim erudit quem 6
diligit, & flagellat omnem filium quem recipit. Patientes estote in castigatione, 7
& admovebit vos Deus atque approximabit sibi tanquam filios. Quis est fi-
lius quem non castiget pater suus? Quòd 8
si estis absque castigatione in qua omnes participârunt, ergo spurii estis, & non filii. Deinde, si quum nostræ carnis pa- 9
tres nos castigant, erubescimus eos: nónne præstantius nobis est subjici patri spiri-
tuum, & vivere? Nam illi interdum, 10
prout expedire putabant, ad paucos dies castigârunt: hic verò castigat ad id
quod conducit ut impetretur ex ejus sanctitate. Finis Omnis autem casti- 11
gatio hoc præsenti tempore non percipitur esse gaudium, sed tristitia: at postremò
afferet iis qui per eam domiti fuerint, justitiam pacificam. Quapropter manus 12
luxatas & genua remissa erigite: Et 13
facite pedibus vestris vias planas, ut claudus non deviet, sed sanetur.

Lectio pro vigesima quinta Junii.

Expetite pacem cum omnibus, & sancti- 14
monian, sine qua nemo Dominum vide-
bit. Finis. Prospicientes nequis careat 15
gratiâ Dei: ne sit in vobis radix amaritudinis sursum pullulans, quæ noceat, &
per quam multi homines inquinentur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወንትልው : ለፍጹመ : መልእክን : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ዘተዐገሠ : ኀፍረተ : መሰቀል : ለ
ናኅሲዮ : በእንተ : ፍሥሐሁ : ዘጽኑሕ : ሎቱ : ወነበረ : በየማነ : መንበረ : እግዚአብሔ
3 ር::=: ሐልይው : እስኩ : ለዘ : ከመዝ : ተዐገሰ : እመኃንለን : ወተናገርው : በበይናቲክ
4 ሙ : ከመ : ሊትስራሕ : ነፍስክሙ : ወሊትድክሙ:=: ወዓዲ : እስከ:ለሞት : ትበጽሑ:ተ
5 ጋደልዋ : ለኃጢአት:=: ወለብድርዋ : ለትመህርተ: ተስፋክሙ: እስመ:ከመ: ውሉድ: ይ
ብለክሙ:: ለወልድየ : ሊታስተዓብ : ተግሣጸ: እግዚአብሔር : ወሊትትገሐስ : እመኔሁ:
6 ለመ:ገሠጸክ:=: እስመ:ለዘ: ለፈቀረ: ይጌሠጽ: እግዚአብሔር: ወይቀሠፍወ:ለኵሉ:
7 ወሉድ : ዘሊይትሌዘዝ:=: ለተግሣጽክሙ : ተዐገሡ : እስመ : ከመ:ውሉዱ : ያፈቅረክ
8 ሙ : እግዚአብሔር:: ሞኑ : ወሉድ: ዘሊይጌሠጸ:ለቡሁ:=: ወእመሰ: ሊገሠጹክሙ:
9 ዓንደባሪ:እንትሙ: ወሊኮንክሙ:ወሉደ:ወዓረይክሙ:ኩልክሙ::=: ሀለው:ለበዊነ: እለ:
ወለዱነ : በሥጋ : ወይጌሠጹን : ወነሐፍሮሙ:: እሮ : እንከ : ፈድፋደ : ንግነይ : ወነ
10 ትሌዘዝ : ለአቡነ : ወነሕየው:=: ወእሙንቱስ : ለንሳጤ : ሓዳጥ : መዋዕል : ይጌሥ
11 ጹነ : ወውእቱሰ : ለእንተ : ትሌይስ : ከመ : ንርከብ : ቅዳሴቲሁ::=: ኵሉ : ተግሣጽ:
ሊይመስል : ትፍሥሕት : ለጊዝሁ : ዳእሙ : ሐዘን : ወእቱ : ወድኅረሰ : ትፈሪ : ሰ
12 ለመ : ለእለ : ይገብሩ : ለቲ : ወተዐሰዮሙ : ጽድቀ::=: ወይእዜኒ : ለርቱው : እግረ:
13 ጽዉሰተ : ወእደ : ፀዉስተ:=: ወግበሩ : መንሾራኵረ : ርቱዐ : ለእገሪክሙ : ከመ :
14 ይሕየው : ሕንከሴክሙ : ወሊትትለቀፈ:=: ወትልውዋ : ለሰላመ : መስለ : ኵሉ : ወሊ
15 ትሕድጉ : ቅድሰቲክሙ:: ለእግዚአብሔርሰ:: ለልቦ : ዘርእዮ::=: ለስተኃይጹ :
ለእመቦ : ዘሊረክቦ : ጸጋ : እግዚአብሔር : ለልቦ : ዘይትረክብ : ዘበ : ለሬርው : መራር :
እንተ : ትሠርፅ : ሕማመ : እንተ : ታረኵሶሙ : ለብዙኀን::=:

Et adhæreamus perfecto principi nostro Jesu Christo, qui sustinuit opprobrium 2
crucis minimè reputans illud, pro gaudio quod ei obversabatur, & ad dextram
throni Dei consedit. Recogitate etiam illum qui talia perpessus est 3
à peccatoribus, & annuntiate de eo inter vos, ne anxia sit anima
vestra, & ne fracti sitis infirmi. Et adhuc usque ad mortem perveniſtis decer- 4
tando adversus peccatum. Et expetivit doctrinam spei vestræ, quia vobis 5
tanquam filiis loquitur, O fili mi, ne difficilem æstimaveris correptionem Do-
mini, & ne declinaveris ab eo cùm te arguerit. Nam quem diligit, corripit eum 6
Dominus, & flagellat omnem filium immorigerum. Castigationem vestram sus- 7
tinete, quia sicut filium suum diligit vos Deus: quis filius est quem non corripit pa-
ter ejus. Et si non castigant vos, filii estis peregrini, & non liberi, cùm in hoc vos 8
omnes pares fecit. Fuerunt patres nostri qui nos in carne genuerunt, & castigâ- 9
runt nos, eosque reveriti sumus: quantò igitur magis subjiciemur & obediemus
Patri nostro, & vivemus? Et ipsi quidem pro imperio ad paucos dies nos ca- 10
stigabant: hic autem in commodum, ut illius adipiscamur sanctimoniam. Omnis 11
castigatio pro tempore suo, non videtur esse gaudii sed tristitiæ: at postea fru-
ctum fert pacis iis qui eâ exercitati fuerint, & retribuit iis justitiam. Et 12
nunc igitur corrigite pedes deductos, & manus remissas: Et rectas orbitas fa- 13
cite pedibus vestris, ut sanetur claudicatio vestra, & non offendatur. Et se- 14
ctemeni pacem cum omnibus, & sanctimoniam vestram ne dimittatis, sine qua
Deum nemo videbit. Prospicite ne quis sit, qui gratiam Dei non est adeptus, 15
ne quis inveniatur in radice amaritudinis, suppullulans cruciatum quæ contaminatos reddat multos.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΗ'. ΙΘ'. Κ'.

Ne quis fornicator aut prophanus, ut Esau: qui propter escam unam vendidit
16 Μή τις πόρνος ἢ βέβηλος, ὡς Ἠσαῦ· ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο
primogenita sua. Scitis enim quoniam & postea volens hæreditare
17 τὰ πρωτοτόκια (n) αὐτοῦ. Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι
benedictionem, reprobatus est: pœnitentiæ enim locum non invenit, quanquam cum
τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ ηὗρε, καίπερ μετὰ
lachrymis exquirens eam. Non enim accessistis
18 δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. Οὐ γὰρ προσεληλύθατε (θ) ψηλαφωμένῳ ὄρει, ΙΘ'
& incensum ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, Et tubæ
19 καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνόφῳ, καὶ (ι) σκότῳ, καὶ θυέλλῃ, Καὶ σάλπιγγος
sonum, & vocem verborum, quam audientes deprecati sunt, non proponi
ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ (κ) προστεθῆναι
eis verbum: (Non portabant enim imperatum: Et si bestia tetigerit montem,
20 αὐτοῖς λόγον· (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους,
lapidabitur, aut jaculo confodietur. Et, ita terribile erat ap-
21 (λ) λιθοβοληθήσεται), ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται). Καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φαν-
parens, Moyses dixit; Exterritus sum, & tremebundus:) Sed acces-
22 ταζόμενον, Μωσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι, καὶ ἔντρομος·) (μ) Ἀλλὰ προσεληλ-
sistis Sion montem, & civitatem Dei viventis, Hierusalem cœlestem, & my-
λύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἰερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυ-
riadum angelorum frequentiam, Et Ecclesiam primogenitorum in cœlis con-
23 ειάσιν ἀγγέλων πανηγύρει, Καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων (ν) ἐν οὐρανοῖς ἀπο-
scriptorum, & judicem Deum omnium, & spiritus justorum perfectorum, Et
24 γεγραμμένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, Καὶ
testamenti novi mediatorem Jesum, & sanguine aspersionis præstantiora loquentem præ
διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττονα λαλοῦντι παρὰ
Abel. Videte ne recusetis loquentem: si enim illi non effu-
25 τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ (ξ) ἐφυ-
gerunt, illum super terram recusantes negotium agentem: multò magis nos,
γον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς,

illum de cœlis aversati: Cujus vox terram movit tunc: nunc
οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε· νῦν 26
autem dementiavit, dicens; Adhuc semel ego moveo non solùm terram, sed &
δὲ ἐπήγγελται, λέγων, Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ (ο) σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ
cœlum. Illud autem; Adhuc semel, declarat mobilium translationem,
τὸν οὐρανόν. Τὸ δέ, Ἔτι ἅπαξ, (π) δηλοῖ τῶν σαλευομένων μετάθεσιν, 27
tanquam factorum, ut maneant non mobilia. Itaque regnum immobile
ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον 28
suscipientes, habeamus gratiam, per quam serviamus grate Deo, cum
εὐλαβείας λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ, (ρ) μετ'
reverentia & religione. Etenim Deus noster ignis consumens.
αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. Καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. 29

CAP. XIII. ιγ'.

Κ' Ἡ Charitas fraternitatis maneat. Hospitalitatem ne obliviscimini: per hanc
Φιλαδελφία μενέτω. Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης 1
enim latuerunt quidam, hospitio excipientes angelos. Mementote vinctorum, tanquam 2
γὰρ ἔλαθόν τινες, ξενίσαντες ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς 3
simul vincti: malis pressorum, tanquam & ipsi existentes in corpore. Honorabile
συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος 4
connubium in omnibus, & cubile immaculatum: fornicatores autem & adulteros judicabit
ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους (α) γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ
Deus. Pecuniæ non appetens mos: contenti præsentibus: ipse enim dixit;
ὁ Θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, 5
Non te deseram, neque te derelinquam: Ita ut confidentes nos dicere;
Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· Ὥστε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν, 6
Dominus mihi adjutor, & non timebo quid faciat mihi homo.
Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

MS. A. (n) ἑαυτοῦ. (θ) ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ (ι) ζόφῳ, (κ) προσθῆναι (λ) λιθοβοληθήσεται. Καὶ, οὕτω (μ) Οὐ γὰρ προσιλήλυθατε (ν) ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, (ξ) ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον (ο) σείσω (π) δηλοῖ τῶν σαλευομένων μετάθεσιν, ὡς πεποιημένων. * Διὸ (ρ) μετ' εὐλαβείας καὶ δέους. Καὶ γὰρ ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) γὰρ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Aut ne quis inveniatur inter vos scortator 16
& remissus sicut Esau, qui unico edulio ven-
didit suum jus primogeniti. Scitis enim 17
eum quoque postea voluisse hæreditate be-
nedictionem adipisci, & reprobatum fuisse:
locum enim pœnitentiæ non invenit, quam-
vis cum lachrymis eam quæsivisset. Non 18
enim accessistis ad ignem ardentem & tra-
ctabilem, neque ad tenebras, & caliginem,
& procellam, Neque ad sonum cornu & 19
vocem verborum; quam qui audierunt, ef-
fugerunt ne iterum sermo cum eis habere-
tur. Non enim poterant sustinere quod in- 20
junctum fuerat, Quòd si vel bestia accesserit
ad montem, lapidibus obruatur. Et usque 21
adeò terribilis erat visio, ut Moses dixerit,
Perterritus sum ac tremebundus. Vos ve- 22
rò accessistis ad montem Sion, & ad civi-
tatem Dei viventis Jerusalem quæ est in cœ-
lis, & ad cœtus myriadum Angelorum: Et 23
ad Ecclesiam primogenitorum, qui inscri-
pti sunt in cœlis, & ad Deum judicem
omnium, spiritúsque justorum qui perfecti
fuerunt. Ad Jesum denique Mediatorem 24
testamenti novi, ad aspersionem sanguinis
ejus melius loquentis quàm Habel. Cave- 25
te ergò ne devitetis eum qui loquutus est vo-
biscum. Si enim illi non effugerunt qui de-
vitârant eum qui ipsos alloquutus est in ter-
ra, quantò minùs nos, si devitemus eum qui
nos alloquutus est de cœlis? Cujus vox 26
terram commovit: nunc autem pollicetur,
& ait; Adhuc semel, ego commovebo non
solùm terram, sed & cœlos. Per hoc au- 27
tem quod dicit, Semel, ostendit immutati-
onem eorum quæ moventur, quippe quæ
facta sint, ut permaneant ea quæ sunt mo-
tûs expertia.
Trecentorum decem & octo Patrum, Re-
gumque fidelium Commemoratione. 21.
Proinde ergò quum acceperimus regnum, 28
amplectamur gratiam per quam serviamus
ac placeamus Deo cum reverentia & timore.
Deus enim noster ignis est devorans. 29

CAP. XIII.

CHaritas fraterna permaneat in vobis. 1
Et dilectionis peregrinorum ne sitis imme- 2
mores. Per hanc enim digni fuerunt qui-
dam, quamvis non sentientes, qui exciperent
Angelos. Memores estote eorum qui vin- 3
cti sunt, perinde ac si cum eis vincti esse-
tis: mementote eorum qui afflicti sunt, tan-
quam homines qui carne induti estis. Ho- 4
norabile est conjugium in omnibus, thorus
eorum purus est. Scortatores autem & mœ-
chos, judicaturus est Deus. Ne diligat pecu- 5
niam mens vestra, sed sufficiat vobis id quod
habetis. Siquidem ipse Dominus dixit, Non te deseram neque remittam erga te manus. Proinde dicen- 6
dum est nobis confidenter, Dominus meus adjutor meus est, non timebo: quid faciat mihi homo?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ne quis sit scortator & pollutus, ut Esau, qui unico edulio vendidit suum jus 16
primogeniti. Qui cupiens hæres fieri benedictionis, impossibile fuit ei: defuit- 17
que via pœnitentiæ, tametsi lachrymans quæsivisset eam. Non enim accessistis ad 18
contrectabilem ignem ardentemque, & ad caliginem, & procellam, atque hæc
valdè: Et ad sonitum tubæ, & vocem verborum, quam qui audierant, noluerunt 19
iterum sermo eorum fieret sibi: Quia non erant audiendo quod edicebatur eis. Et 20
si bestia tetigerit montem illum, lapidabitur.

Versio VULGATA LATINA.

16 Ne quis fornicator, aut profanus ut Esau: qui propter unam escam vendidit
17 primitiva sua. Scitote enim quoniam & posteà cupiens hæreditare benedictio-
nem, reprobatus est: non enim invenit pœnitentiæ locum, quanquam cum la-
18 chrymis inquisìsset eam. Non enim accessistis ad tractabilem montem, & accensibi-
19 lem ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, Et tubæ sonum, & vocem
20 verborum, quam qui audierunt, excusaverunt se, ne eis fieret verbum. Non enim
21 portabant quod dicebatur: Et si bestia tetigerit montem, lapidabitur. Et ita
22 terribile erat quod videbatur, Moyses dixit; Exterritus sum, & tremebundus. Sed
accessistis ad Sion montem, & civitatem Dei viventis, Jerusalem cœlestem, & mul-
23 torum millium Angelorum frequentiam, Et Ecclesiam primitivorum, qui con-
scripti sunt in cœlis, & judicem omnium Deum, & spiritus justorum perfecto-
24 rum, Et testamenti novi mediatorem Jesum, & sanguinis aspersionem meliùs lo-
25 quentem quàm Abel. Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi non effuge-
runt, recusantes eum qui super terram loquebatur: multò magìs nos, qui de cœ-
lis loquentem nobis avertimus. Cujus vox movit terram tunc: nunc autem re- 26
promittit, dicens; Adhuc semel: & ego movebo non solùm terram, sed & cœ-
lum. Quòd autem, Adhuc semel, dicit: declarat mobilium translationem, tan- 27
quam factorum, ut maneant ea quæ sunt immobilia: Itaque regnum immobile 28
suscipientes, habemus gratiam: per quam serviamus placentes Deo, cum metu &
reverentia. Etenim Deus noster ignis consumens est. 29

CAP. XIII. 1

CHaritas fraternitatis maneat in vobis. Et hospitalitatem nolite obliviscì, per 2
hanc enim latuerunt quidam, Angelis hospitio receptis. Mementote vinctorum, 3
tanquam simul vincti; & laborantium, tanquam & ipsi in corpore morantes. 4
Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Fornicatores enim,
& adulteros judicabit Deus. Sint mores sine avaritia, contenti præsentibus: 5
ipse enim dixit; Non te deseram, neque derelinquam: Ita ut confidenter dica- 6
mus; Dominus mihi adjutor: non timebo quid faciat mihi homo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * أَلَّا يَكُونَ فِيكُمْ أَحَدٌ زَانِيًا أَوْ نَجِسًا * كَالعِيسِ الَّذِي عِوَضَ طَعَامٍ وَاحِدٍ بَاعَ بُكُورِيَّاتِهِ *
17 * وَاعْلَمُوا لِتَعْلَمُونَ أَنَّهُ لَمَّا سَأَلَ فِيمَا بَعْدُ أَنْ يَرِثَ البَرَكَةَ خَابَ * لِأَنَّهُ مَا وَجَدَ مَكَانَ تَوْبَةٍ * وَلَقَدْ
18 طَلَبَهَا بِدُمُوعٍ * لِأَنَّكُمْ مَا دَخَلْتُمْ فِي جَبَلٍ مَلْمُوسٍ وَمُضْطَرِمٍ نَارًا * وَفِي ضَبَابٍ وَظَلَامٍ وَزَوْبَعَةٍ *
19 20 وَصَوْتِ البُوقِ * وَصَوْتِ الأَقْوَالِ اعْتَفَى مِنْهَا الَّذِينَ سَمِعُوا * أَلَّا يُزَادُوا كَلِمَةً * لِأَنَّهُمْ مَا احْتَمَلُوا
21 أَمْرَ المُوصِي * إِنْ دَنَا مِنَ الجَبَلِ وَلَوْ وَحْشٌ يُرْجَمْ * وَهَكَذَا كَانَ المُخِيلُ مَرْهُوبًا * حَتَّى أَنَّ مُوسَى
22 قَالَ إِنِّي لَخَائِفٌ مَرْعُوبٌ * لَكِنَّكُمْ قَدْ دَخَلْتُمْ إِلَى جَبَلِ صِهْيُونَ وَمَدِينَةِ الإِلَهِ الحَيِّ أُورُشَلِيمَ
23 السَّمَاوِيَّةِ * وَمَوْسِمِ رِبْوَاتِ مَلَائِكَةٍ * وَبِيعَةِ الأَبْكَارِ المَكْتُوبِينَ فِي السَّمَاوَاتِ * وَإِلَى حَصَنِ الإِلَهِ
24 قَاضِي الكُلِّ * وَأَرْوَاحِ الصِّدِّيقِينَ الكَامِلِينَ * وَإِلَى يَسُوعَ وَاسِطَةِ العَهْدِ الجَدِيدِ * وَنُضُوحِ دَمٍ
مُتَكَلِّمٍ أَكْثَرَ مِنْ دَمِ هَابِيلَ * * وَرَأَوْهُ الَّذِينَ مِنَ الجُمْعَةِ الحَادِيَةِ وَالتِّسْعِينَ *
25 * فَاحْذَرُوا أَلَّا تَسْتَعْفُوا مِنَ المُتَكَلِّمِ * لِأَنَّ أُولَئِكَ إِنْ كَانُوا مَا انْفَلَتُوا إِذِ اسْتَعْفَوْا مِنَ الوَحْيِ
الَّذِي فِي الأَرْضِ * فَكَمْ أَوْلَى بِنَا نَحْنُ كَثِيرًا أَلَّا نَنْفَلِتَ إِذِ ارْتَجَعْنَا عَنِ الوَحْيِ الَّذِي مِنَ السَّمَاوَاتِ *
26 * الَّذِي صَوْتُهُ رَعْرَعَ الأَرْضَ حِينَئِذٍ * وَوَعَدَ الآنَ قَائِلًا * لَأُزَلْزِلَنَّ أَنَا دَفْعَةً أُخْرَى أَيْضًا لَا الأَرْضَ
27 فَقَطْ * بَلِ وَالسَّمَاءَ * وَقَوْلُهُ دَفْعَةً أَيْضًا أُخْرَى يَدُلُّ عَلَى انْتِقَالِ البَرَايَا المُحَرَّكَةِ مِنْ حَيْثُ أَنَّهَا
مَصْنُوعَةٌ * لِتَثْبُتَ الأَشْيَاءُ الَّتِي لَا تَرْعَرَعُ * * السَّبْتِ الحَادِي وَالتِّسْعُونَ * وَلِسَبْتِ الغَازِرِ *
28 * فَلِذَلِكَ نَحْنُ نَتَسَلَّمُ مَمْلَكَةً لَا تَرْعَرَعُ * فَلْنَتَمَسَّكْ بِهَا نَحْنُ اللَّهَ حَتَّى نُرْضِيَهُ بِاسْتِحْيَاءٍ
29 وَوَرَعٍ * فَإِنَّ الإِلَهَنَا نَارٌ مُتْلِفَةٌ * * الفَصْلُ الثَّالِثُ عَشَرَ *
I * فَلْتَثْبُتِ المَوَدَّةُ الأَخَوِيَّةُ * لَا تَنْسَوْا كَثْرَةَ الضِّيَافَةِ * فَإِنَّ بِهَذَا أُنَاسٌ عَنْ قَوْمٍ أَضَافُوا
2 مَلَائِكَةً * اذْكُرُوا المُقَيَّدِينَ كَأَنَّكُمْ مُقَيَّدُونَ * وَالمَضْرُورِينَ كَأَنَّكُمْ وَأَنْتُمْ فِي جَسَدٍ مُتَأَلِّمٍ *
3 4 * الزَّوَاجُ مُكَرَّمٌ عَلَى كُلِّ حَالٍ * وَمَضْجَعُهُ غَيْرُ دَنِسٍ * وَاللهُ يَدِينُ الزُّنَاةَ وَالفَاسِقَةَ *
5 فَلْيَكُنْ غَيْرَ مُحِبٍّ لِلْفِضَّةِ * إِذْ يَكْتَفُونَ بِالحَاضِرَاتِ * لِأَنَّهُ هُوَ قَالَ لَسْتُ أَتْرُكُكَ وَلَنْ
6 أُهْمِلَكَ * فَلِذَلِكَ نَبْتَدِئُ نَحْنُ فَنَقُولُ * الرَّبُّ مُعِينِي فَلَنْ أَخْشَى مَا يَعْمَلُهُ بِي الإِنْسَانُ *

Ne sit inter vos quispiam scortator aut 16
pollutus ut Esau, qui pro unica esca
vendidit primogenita sua. Et quidem 17
scitis quòd cùm voluisset posteà hæres
fieri benedictionis, frustratus sit: non
enim reperit pœnitentiæ locum, quan-
vis cum lachrymis illam postulâsset. Non 18
enim introistis in montem tractabilem
& igne flagrantem, & in caliginem ac
tenebras & turbinem, Et tubæ soni- 19
tum, & vocem sermonum, quos qui au-
dierant, evitârunt, ne adjiceretur sibi
verbum: (Non enim pertulerunt jus- 20
sum imperantis, Si vel bestia ad mon-
tem accesserit, lapidetur. Et adeo ter- 21
ribilis erat qui se videndum præbebat,
ut Moses dixerit; Equidem timens
sum atque perterritus.) Sed introistis 22
in montem Sion, & urbem Dei vivi Je-
rusalem cœlestem, & conventum myria-
dum Angelorum, Et concionem primo- 23
genitorum in cœlis conscriptorum, & in
conspectum Dei judicis universorum, &
spirituum Justorum perfectorum, Et ad 24
Jesum mediatorem novi testamenti, &
profluvium sanguinis loquentis plus-
quam sanguis Habel.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ primæ.

Cavete igitur ne loquentem devitetis: 25
nam si illis non effugerunt, evitantes re-
velationem ad eos factam in terra:
quantò justius est ut nos non effugia-
mus, si revelationem nobis factam è cœ-
lis aversemur? Cujus vox tunc terram 26
concussit: nunc autem promittit, dicens;
Certè concutiam ego alterà adhuc vice
non solùm terram, sed etiam cœlum. Di- 27
cendo autem, Alterà adhuc vice, innuit
mutationem creaturarum instabilium
quatenus sunt factitiæ: ut maneant
res quæ non commoventur.

Sabbatho trigesimo primo. Item pro Sabbatho Lazari.

Quapropter nos assumentes regnum quod 28
non concutitur, habemus gratiam per
quam exhibemus Deo ministerium gra-
tum cum pudore & reverentia: Quan- 29
doquidem Deus noster est ignis consu-
mens.

CAP. XIII.

MAneat igitur fraterna charitas. 1
Ne obliviscamini amorem hospitalitatis: 2
per id enim latuit quosdam quod hospitio
exceperint Angelos. Memores estote vin- 3
ctorum, ac si cum illis vincti essetis:
& læsorum, ut qui vos etiam in corpore
sitis sicut ipsi. Honorabile est conjugi- 4
um omni modo, & concubitus ejus im-
pollutus: fornicarios autem & adulte-
vos damnabit Deus. Animus vester non 5
sit pecuniæ cupidus, contenti præsenti-
bus. Nam ipse dixit; Non te deseram,
neque te negligam. Ac proinde confida- 6
mus nos, dicamúsque, Dominus adjutor
meus, ideo non timebo quid faciat in
me homo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወመስለ:ከመዝ:ግሩመ:ውእቱ:ዘለስተርአዮሙ:: ወሙሴሂ:ይቤ:ርዑደ: ወድንጥፀ:እነ:=
22 ወበሕቱ: በጺሖክሙ: ኀበ: ጽዮን: ሀገረ: እግዚአብሔር: ሕያው:ኢየሩሰሌመ:እንተ:በሰማ
23 ይ: ወለእለሰፍ: ፍሡሐን:=> ሚሳበረ : በሰሮ : እለ: ጽሑፍ: ለስማቲሆሙ: በሰማያት::
24 ወእግዚአብሔር : መሾንነ : ጽድቅ : ወመሾንነ : ኩሉ : ጸድቃን : ፍጹማን:=> ወለኢየሱ
ስ : መርሐ : ለሐዲስ: ለሠርዓት:: ወንዝኅተ:ደመ:ዘይሔይስ: ተናግሮ : እመዘ:ለቤል::=>
25 ዑቁ: እንከ: ሊትእበዩ: ለዘ: ተናገረክሙ: ሶበ: እሙንቱ: ሊድኅኑ : እስመ:ለበይመ:ለዘ:
ለስተርአዮሙ:እመደብር:: እፎ:እንከ:ፊድፋደ: ንሕነ: ለእለ: እመሰማይ: ተመየጠነ:=>
26 ወለድለቅለቃ : ለመድር : ቃሉ : ይእተ : ለሚረ:: ወይእዜኒ : ነገረ : ዒደ : ወይቤ : መ
ዕረ : ለነ : ወለድለቀልቃ : ለመድር : ወለኮ : ለበሕቲታ:ለመድር : ዒደ : ለሰማይኒ:::=>
27 ወዘይቤሰ፡ ዒደ : መዕረ : ያር ሊ : ኀመ : ያፈልሶ : ለዘ: ያንቀለቅል : ኀመ: ይነበር : ዘሊያ
28 ንቀለቅል:=> እስመ : መንግሠት : ዘሊያንቀለቀል : ንነሥእ:: ወብነ : ጸጋሁ : ለንተ:
29 በእንቲአሁ : ንሠውዕ : ለእግዚአብሔር : በጸሎት : ወበስሒል:=> እስመ : ለመለክነ :
እሳት : በለዊ : ውእቱ::=>

Et usque adeò formidandum erat quod apparuit iis, etiam Moses dixit; Expave- 21
factus, & tremebundus sum. Sed accessistis ad Zion civitatem Dei viventis, 22
Hierusalem cœlestem, & ad decem millia fruentium: Ad conventum primogeni- 23
torum, quorum nomina scripta sunt in cœlis: & ad Deum judicem justitiæ, ju-
dicemque omnium justorum perfectorum: Et ad Jesum ducem novi Testamen i, 24
& ad aspersionem sanguinis meliora loquentis quam sanguis Abel. Videte igi- 25
tur ne aspernemini eum, qui vos alloquitur. Si illi non effugerunt qui aversaban-
tur eum qui apparuit eis de monte, quantò igitur magis nos, si eum qui de cœ-
lis est, aversemur. Cujus vox tunc temporis concussit terram: at nunc denuntia- 26
vit adhuc, dicens; Semel concutiam etiam ego terram, & non modò terram, sed
etiam cœlos. Porrò illud quod dicit, Adhuc semel, demonstrat eorum quæ com- 27
moventur transmigrationem, ut maneant ea quæ non concutiuntur. Quia regnum 28
quod concuti non possit, sumus accepturi: ideò teneamus gratiam, per quam offeramus
Deo cum prece & supplicatione. Quia Deus noster ignis est consumens. 29

1ር

1 ወሀልዉ : በተፋቅሮ : ምሰለ : ቢጽክሙ:=> ወኢትር ስዑ: ተቀብሉ: ነግድ: እስመ: በእ
2 ንቲአሁ: በእለ : ከፊሎሙ : ወተቀበሉ : ነግደ : መለእክት::=> ኅዘንከ : ውቁሐነ : እለ:
3 ተመቅሑ : ወተሣቀዩ:በሠጋሆሙ:ከማክሙ:::=> ክቡር : ለወንበ: በእሉሰሃ:ወመስካበው
4 ኑ: ለልቦ: ስእበተ:: ለዘማዉያን : ወለእለ: የሐውሩ: ብእሲተ: ብእሲሃ: ይኩንሙ : እግዚ
5 አብሔር:::=> እንዘ: ሊታፈቅሩ:ንዋየ:ሀልው: እመኀመ: ተለክሉ: ለመልእክተክሙ: እስ
6 መ : ውእቱ : ይቤ : ሊየሓድገከ: ወሊይተሣየየከ:::=> ወይእዜኒ:ተለሚነነ: ንበል:እግዚለ
ኀብሔር:ይረድእኒ: ሊይፈርሃ:እጓለ: እመሕያው:መንተ:ይሬስየኒ:::=>

Et estote in charitate cum fratribus vestris. Et hospitalitatis ne sitis im- 2
memores, quoniam per eam fuerunt quorum sors erat etiam angelos hospitio exci-
pere. Memores estote vinctorum qui vinciuntur, & cruciantur in corpore suo, 3
veluti ipsi similiter essetis afflicti. Honorabile est conjugium ubique, & cubile eo- 4
rum qui sunt sine pollutione: scortatores autem & adulteros, judicabit Deus.
Non amantes divitias, estote contenti modò satis habetis pro ministerio vestro: 5
quia ipse dixit; Non deseram te, neque te negligam. Et nunc confidenter dicamus, 6
Deus auxiliabitur mihi, non metuam filium hominis quid mihi faciat.

Mementote ducum vestrorum, qui locuti sunt vobis verbum Dei,
7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
quorum intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. Je-
8 ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. Ἰη-
sus Christus heri & hodiè ipse, & in secula. Doctrinis
9 σοῦς Χριστὸς (β) χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς ΚΑ'
variis, & peregrinis ne circumferamini. Pulchrum enim gratiâ stabiliri
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ (γ) περιφέρεσθε. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
cor, non escis, in quibus non sunt adjuti ambulantes. Habe-
10 καρδίαν, οὐ βρώμασιν, οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ (δ) περιπατήσαντες. Ἔχο-
mus altare, de quo edere non habent potestatem tabernaculo servientes.
μεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.
Quorum enim infertur animalium sanguis pro peccato in Sancta per
11 Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ (ε) αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ
pontificem, horum corpora cremantur extra castra. Idèo &
12 ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Διὸ καὶ
Jesus, ut sanctificaret per proprium sanguinem populum, extra portam pas-
Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔ-
sus est. Igitur exeamus ad eum extra castra, improperium
13 παθε. Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν
ejus portantes. Non enim habemus hìc manentem civitatem, sed futuram
14 αὐτοῦ φέροντες. Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
inquirimus. Per ipsum ergò offeramus hostiam laudis per eum Deo,
15 ἐπιζητοῦμεν. Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ Θεῷ,
id est, fructum labiorum confitentium nomini ejus. At beneficen-
16 τοῦτέστι, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δ' εὐποι-
tiæ & communionis ne oblivisscmini: talibus enim hostiis beneplacet sibi De-
ΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θε-
us. Obedite ducibus vestris, & subjacete: ipsi enim pervigilant
17 ός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ (ζ) ἀγρυπνοῦσιν
pro animabus vestris, quasi rationem reddituri: ut cum gaudio hoc fa-
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μὲ χαρᾷς τοῦτο ποι-
ciant, & non gementes: inutile enim vobis hoc. Orate pro nobis.
ῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Πεποίθαμεν γὰρ 18
Confidimus enim quia pulchram conscientiam habemus, in omnibus pulchrè volentes
(η) πεποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες
conversari. Ampliùs autem deprecor, hoc facere, ut celeriùs re-
ἀναστρέφεσθαι. Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ, τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀπο- 19
stituar vobis. At Deus pacis, reducens de mortuis pa-
κατασταθῶ ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι- 20
ΚΒ' storem ovium magnum, in sanguine testimonii æterni, Dominum no-
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν, ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡ-
strum Jesum, Aptet vos in omni opere bono, ad
μῶν Ἰησοῦν, Καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ (θ) ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ 21
faciendum voluntatem ejus: faciens in vobis beneplacitum coram se, per
ποιῆσαι τὸ θέλημα (ι) αὐτοῦ· ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ
Jesum Christum: cui gloria in secula seculorum. Amen. Ro-
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Παρακα- 22
go autem vos, fratres, sufferte verbum solatii: etenim per bre-
λῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βρα-
via misi vobis. Cognoscite fratrem Timotheum absolutum:
χέων ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν (κ) ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον· 23
cum quo, (si celeriùs venerit,) videbo vos. Salutate omnes du-
μεθ' οὗ, (ἐὰν τάχιον ἔρχηται,) ὄψομαι ὑμᾶς. Ἀσπάσθε πάντας τοὺς ἡγου- 24
ces vestros, & omnes Sanctos. Salutant vos illi de Ita-
μένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰτα-
lia. Gratia cum omnibus vobis. Amen.
λίας. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 25

Ad Hebræos scripta est ab Italis per Timotheum.
(†) Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

Ἐν στίχοις ψγ'.

MS. A. (β) ἐχθὲς (γ) περιφέρεσθαι. (δ) περιπατῆσαντες. (ε) αἷμα εἰς τὰ (ζ) ἀγρυπνοῦσιν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· ἵνα (η) πεποίθαμεν γὰρ (θ) ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ, (ι) αὐτοῦ· αὐτῷ (κ) ἀδελφὸν ···ν Τιμόθεον (†) Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Estote memores ductorum vestrorum, qui 7
locuti sunt vobiscum sermonem Dei: con-
siderate exitum conversationum ipsorum, &
imitemini fidem illorum. Jesus Christus herì, 8
& hodiè idem ipse est, & in æternum.

Horâ nonâ Parascenes Crucifixionis, & de Sacerdotibus. 22.

Doctrinis peregrinis & variis, ne circumfe- 9
ramini. Melius est enim ut per gratiam con-
firmemus corda nostra, quàm per cibos:
nullam enim perceperunt utilitatem qui ver-
sati sunt in illis. Habemus autem altare ex 10
quo non licet edere iis qui tabernaculo mi-
niſtrant. Siquidem animalium illorum, quo- 11
rum inferebat sanguinem summus pontifex
in Sanctuarium pro peccatis, caro concre-
mabatur extra castra. Propter hoc Jesus, 12
ut sanctificaret populum suum sanguine pro-
prio, extra civitatem passus est. Enimverò 13
nos quoque exeamus ad eum extra castra, in-
duti opprobrio ipsius: (Non enim habe- 14
mus civitatem hìc permanentem, sed futu-
ram illam expectamus.) Et per ipsum at- 15
tollamus hostias laudis semper Deo, hoc est
fructus labiorum confitentium nomini ejus.
Nec obliviscamini commiserationis & com- 16
municationis in pauperes: per has hostias
homo gratus est Deo. Parete gubernatori- 17
bus vestris, & estote dicto illis audientes:
ipsi enim vigilant pro animabus vestris,
quippe qui vestri rationem reddituri sint, ut
cum gaudio hoc faciant, & non cum gemiti-
bus: quoniam non expedit vobis. Orate 18
pro nobis. Confidimus enim nos habere
bonam conscientiam, quia in omnibus volu-
mus bene conversari. Vehementer efflagito à 19
vobis ut hoc faciatis, quò citiùs restituar vo-
bis. Ille autem Deus pacis qui eduxit ex mor- 20
tuis magnũ illũ pastorem gregis per sangui-
nem testamẽti æterni, hoc est Jesum Christum
Dñm nostrum, Ipse perfectos vos reddat in 21
omni opere bono, ut exequamini voluntatem
ipsius: & ipse agat in nobis quod bonum est
coram ipso per Jesum Christum, cui sit laus
in seculum seculorum, Amen. Peto autem à 22
vobis fratres mei, ut longanimes sitis in ser-
mone consolationis, quoniam paucis scripsi
vobis. Cæterùm scitote fratrem nostrum 23
Timotheum solutum esse; & si citò venerit,
cum eo vos invisam. Postulate pacem eorum 24
omnium qui præsunt vobis, omniumque San-
ctorum. Postulant pacem vestram quotquot 25
sunt ex Italia. Gratia cum omnibus vobis,
Amen.

*Epistolæ ad Hebræos ex Italia Romana scri-
ptæ, missæque per Timotheum.*
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ተዘከሩ : መኳንንቲክሙ : ቃለ : እግዚአብሔር : ዘነገርናክሙ:: ወናሁ : ዘከመ :
8 ትራእዩ : ንባቦተ : ደኅሪተ : ምጻእቱ : ለዓለም:: ተመሰሉ : ኪያየ : በሃይማኖቱ::=:
9 ለሊየሱስ : ክርስቶስ : ዘትማልሙ : ወዮሙ : ወእቱ : እስከ : ለዓለም::=: ሊትመ
ጽሉ : ነኪረ : ትምህርተ : ካልእ : ሠናየ : ጸጋሁ : ያስተፈሥሕ : ልበ : ወእኮ : በ
10 መባልዕት : ወሊይበቍሥሙ : ለእለ : እንሶስዉ::=: ወብነ : ለታዊነ : መሠዋዕ: ወሊይ
ከወኖሙ : ይብልዑ: እመኔሁ :እለ : የሐርሙ : ለደበተራ::=:

*Memores estote præpositorũ vestrorũ qui vobis locuti sumus sermonem Domini: & 7
ecce quemadmodũ contemplamini postremã vivendi rationem in exitu de mundo. 8
Imitamini me in fide Jesu Christi, qui herì, & hodiè est usque in æternum. Peregri- 9
nam alterius cujusquam doctrinam ne infertote. Bonum est gratiâ exhilaretur cor,
& non eduliis, quæ non profuerunt illis qui in ipsis ambulârunt. Habemus fratres 10
nostri altare, de quo non est fas edere iis qui devovent se tabernaculo.*

Versio VULGATA LATINA.

7 Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei, quorum
8 intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. Jesus Christus heri, & ho-
9 die: ipse & in secula. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Optimum
est enim gratiâ stabilire cor, non escis: quæ non profuerunt ambulantibus
10 in eis. Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui taberna-
11 culo deserviunt. Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in
12 Sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra. Propter quod
& Jesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus
13 est. Exeamus igitur ad eum extra castra, improperium ejus portantes.
14 Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus.
15 Per ipsum ergò offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labio-
16 rum confitentium nomini ejus. Beneficentiæ autem, & communionis nolite
17 oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus. Obedite præpositis vestris,
& subjacete eis. Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus
vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non
expedit vobis. Orate pro nobis: confidimus enim quia bonam conscien- 18
tiam habemus in omnibus bènè volentes conversari. Amplius autem depre- 19
cer vos hoc facere, quò celerius restituar vobis. Deus autem pacis, qui 20
eduxit de mortuis pastorem magnum ovium, in sanguine testamenti æterni,
Dominum nostrum Jesum Christum, Aptet vos in omni bono, ut faciatis 21
ejus voluntatem: faciens in vobis quod placeat coram se per Jesum Chri-
stum: cui est gloria in secula seculorum. Amen. Rogo autem vos, fratres, 22
ut sufferatis verbum solatii. Etenim perpaucis scripsi vobis. Cognoscite 23
fratrem nostrum Timotheum dimissum: cum quo (si celerius venerit) videbo
vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes Sanctos. Salutant vos de 24
Italia fratres. Gratia cum omnibus vobis. Amen. 25

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فِراآهْ بِرِسمِ الآباءْ * *تَذكَروا مُدَبِّريكُم الَّذينَ خاطَبوكُم بِكَلامِ اللهِ * اِذ يَقيدون
8 بَطرُكم في نُعوتِ بَصرِهِم فَمُتَسبِهون بِأَمانيهِم * يَسوعُ المَسيحُ أَمسِ وَاليَوم * وَهوَ اِلَى الدُّهورِ. نَم *
9 * اَلتَعالِيمِ المُتَلَوِّنَة وَالغَرِيبَة لا تَمِيلوا مَعَها * لِأَنَّ حَسَناً هُوَ اَن يَثبُتَ القَلبُ بِالنِعمَة لا
10 بِالأَغذِيَةِ الَّتي لَم يَنتَفِع بِها الَّذينَ تَصَرَّفوا بِها * لَنا مَذبَحٌ لَيسَ لِلَّذينَ يَخدُمونَ الخِباءَ سُلطانٌ
11 اَن يَأكُلوا مِنهُ * لِأَنَّ دَمَ الحَيَواناتِ الَّذي كانَ يُقَدَّمُ عَنِ الخَطايا بِرَئيسِ الكَهَنَةِ اِلَى المَقادِسِ *
12 كانَت أَجسامُها تُحرَقُ خارِجَ المُعَسكَرِ * فَلِذلِكَ اِيسوعُ لِيُقَدِّسَ الشَعبَ بِدَمِهِ تَألَّمَ خارِجَ البابِ *
13 * فَلنَخرُجَن اِذاً اِلَيهِ خارِجَ المُعَسكَرِ حامِلينَ عارَهُ * لِأَنَّ لَيسَ لَنا هاهُنا مَدينَةٌ ثابِتَة * لَكِنَّا
14 نَلتَمِسُ العَتيدَة * فَبِهِ نُرفِعُ كُلَّ وَقتٍ اِلَى اللهِ ضَحِيَّةَ التَسبيحِ الَّتي هِيَ ثَمَرُ الشِفاهِ ساكِراتٍ
15 لِاسمِهِ * لا تَنسَوُا الاِحسانَ اِلَى الضُعَفاءِ وَالمُساركَة * لِأَنَّ بِمِثلِ هٰذِهِ الضَحايا يَرتَضي اللهُ * نَم *
16 * فِراآهْ لِلقِدّيسِ الكَبيرِ بَيقولاوس * *أَدعوا لِمُدَبِّريكُم وَاطيعوهُم * لِأَنَّهُم يَسهَرونَ عَن
17 اَنفُسِكُم كَمَن يُعطونَ عَنكُم جَوابًا * لِيَعمَلوا هٰذا بِفَرَحٍ وَلا يَتَنَهَّدونَ * فَاِنَّ هٰذا غَيرُ مُوافِقٍ لَكُم *
18 * صَلّوا عَنّا فَاِنّا واثِقونَ اَنَّ لَنا ضَميرٌ جَيِّدٌ في كُلِّ سيرَةٍ * مُوَيِّنينَ اَن تُنصَرَفَ نُصرَةً مَحمودَةً *
19 * وَأَسأَلُكُم اَن تَعمَلوا هٰذا مُتَكاثِرًا لِكَي أَرجِعَ اِلَيكُم سَريعًا * وَاِلٰهُ السَلامَةِ المُتَناسِ مِنَ المَوتى
20 يَسوعُ راعِي الغَنَمِ المُعَظَّمُ بِدَمِ العَهدِ الأَبَدِيِّ * رَبُّنا يَسوعُ * يُوَطِّدُكُم في كُلِّ عَمَلٍ صالِحٍ *
21 لِتَعمَلوا مَشيَتَهُ * صانِعًا بِنا الأَمرَ المَرضِيَ أَمامَهُ بِيَسوعَ المَسيحِ * الَّذي لَهُ المَجدُ اِلَى الدُّهورِ آمين *
22 * وَأَسأَلُكُم اَيُّها الاِخوَةُ اَن تَحمِلوا كَلامَ التَعزِيَةِ * لِأَنّي اِنَّما كَتَبتُ بِأَقوالٍ يَسيرَةٍ * عَرِّفوا الأَخ
23 تيموثاوس المُطلَقَ المَصيَ * الَّذي اِن جاءَ سَريعًا ساعايَتُكُم مَعَهُ * فَنَبلُغُ جَماعَةَ رَسائِلِكُم وَكافَّة
24 القِدّيسينَ * يُسَلِّمُ عَلَيكُم الَّذينَ مِن اِيطالِيَا * النِعمَةُ مَعَ جَماعَتِكُم آمين *
25 * كُتِبَت مِن اِيطالِيَا عَلى يَدِ تيموثاوس *

* كَمُلَت بِعَونِ اللهِ وَحُسنِ توفيقِهِ رَسائِلُ الطوباني بولص الاربعة عشر رِسالَة حَسَبَ ما وُجِدَ في
النُسخَةِ المَنقولِ مِنها * * وَرَفَنا الرَبُّ بَرَكَتَهُ آمين *

Lectio pro Patriarchis.

Memores estote gubernatorum vestrorum, qui locuti sunt vobis sermonem Dei, applicantes animum vestrum exitui conversationis eorum, & imitantes fidem ipsorum. Jesus Christus heri & hodie, ipseque in secula. Hactenus. *Cum doctrinis variis ac peregrinis ne vacilletis: bonum est enim gratiâ stabiliri cor, non alimentis ex quibus non perceperunt utilitatem qui versati sunt in ipsis. Habemus altare, ex quo non habent jus edendi qui tabernaculo deserviunt. Quorum enim animalium sanguis inferebatur pro peccatis per principem sacerdotum in Sancta, horum corpora comburebantur extra castra. Et iccirco Jesus, ut populum sanctificavet sanguine suo, passus est extra portam. Exeamus igitur ad eum extra castra, portantes ignominiam ejus. Non enim habemus hic civitatem permanentem, sed quærimus futuram. Per ipsum attollamus assiduè Deo hostiam laudis, nempè fructum labiorum gratias agentium nomini ejus. Beneficentiæ erga imbecilles, & communionis ne oblivisci amini: talibus enim victimis oblectatur Deus.*

Lectio pro magno sancto Nicolao.

Acquiescite ductoribus vestris, & obedite eis: ipsi enim vigilant pro animabus vestris, tanquam responsum de vobis daturi: ut hoc faciant cum gaudio, & non gemant: nam id non conducit vobis. Orate pro nobis: nam certi sumus quòd bonam habemus intentionem in rebus omnibus, cupientes laudabili vivendi ratione versari. Et rogo vos ut id frequenter faciatis, ut quamprimùm revertar ad vos. Deus autem pacis e mortuis extractus, Jesus pastor ovium, per sanguinem fœderis æterni magnificatus, Jesus inquam Dominus noster, Confirmet vos in omni opere bono, ut faciatis voluntatem ipsius, efficiens in nobis quod gratum est in conspectu suo per Jesum Christum, cui gloria in secula, Amen. Rogo etiam vos O fratres, ut sufferatis sermonem consolationis: ego enim brevibus quidem sermonibus scripsi vobis, Notum facite fratri Timotheo ad eundum dimisso, cum quo (si citò venerit) videbo vos. Osculamini omnes præpositos vestros, & omnes sanctos. Salutant vos qui sunt ex Italia. Gratia cum omnibus vobis, Amen.

Scripta est ex Italia, per Timotheum.

Absolutæ sunt, opitulante rectèque dispenente Deo, quatuordecim epistolæ Beati Pauli, prout inventum est in exemplari è quo descriptum est.

Largiatur nobis Dominus benedictiones ejus, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 እስመ ፡ ለሀሎ ፡ ዘይሠውዑ ፡ ደሞ ፡ ያበውኦ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ውስተ ፡ ቅድስተ ፡ ቅዱሳን፡
12 ወያውዕይዎ ፡ ለጋሁ ፡ በለቍለ ፡ እመትዕይንት ፡ በእንተ ፡ ኀጢአት፡፡=፡ ከማሁ ፡ ሊየ
13 ሱስእ ፡ ከመ ፡ ይቀድሶሙ ፡ በደሙ ፡ ቦአፍለ ፡ በትዕይንት ፡ ተቀትለ፡=፡ ይእዜኒ ፡ ንፃእ ፡
14 ኀቤሁ ፡ ለቍለ ፡ እመትዕይንት ፡ እንዘ ፡ ንጸውር ፡ ትዕይርቶ፡፡=፡ ዘለኮ ፡ ብነ ፡ ዝየ ፡ ሀ
15 ገረ ፡ ለኮ ፡ እንተ ፡ ትመጽእ ፡ ነኅሥሦ፡=፡ ቦኑ ፡ እንከ ፡ ናበውኦ ፡ መሠዋዕተ ፡ ሰብሐ
16 ት ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በፍሬ ፡ በስናፍሪነ ፡ ከመ ፡ ንእመን ፡ በስሙ፡=፡ ወሊ
ትርስዑ ፡ ገቢረ ፡ ሠናይ ፡ ወተዛተፋ ፡ እስመ ፡ ዘከማሁ ፡ መሠዋዕተ ፡ ይሌድሞ ፡ ለእግዚ
17 ብሔር፡፡=፡ ተለዘዙ ፡ ለመኳንንቲክሙ ፡ ወተሰየኑ ፡ ሎሙ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይተግሁ ፡
በእንተ ፡ ነፍስክሙ ፡ ወሎሙ ፡ ይትሐሰቦሙ ፡ ከመ ፡ በፍሥሓ ፡ ይገብርዎ ፡ ለዝንቱ፡፡ወሊይ
18 ትሀዉኩ ፡ ወዝቱ ፡ ይደልወክሙ ፡ ከመ፡=፡ ትጸልዩ ፡ ለዕቤነ ፡ ንትለመን ፡ ከመ ፡ ታፈቅሩ ፡
19 ወትፈቅዱ ፡ ሠናየ ፡ ለኵሉ፡=፡ ወፈድፋደ ፡ ትገብሩ ፡ ለስተበቍዓክሙ ፡ ከማሁ ፡ ኵሙ ፡ ት
20 ግበሩ ፡ ፍጡነ ፡ ነብጸሕክሙ፡፡=፡ ወለመለከ ፡ ሰላመ ፡ ዘለእለ ፡ እሙታን ፡ ለዓቢይ ፡
21 ናለዊ ፡ ለበግዕ ፡ በደመ ፡ ለሠርዓቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡=፡ ያጽንዕክሙ ፡ ኵ
ሙ ፡ ትግበሩ ፡ ኵሉ ፡ መግበሩ ፡ ሠናይ ፡ ወትግበሩ ፡ ፈቃደ ፡ እንዘ ፡ ውእቱ ፡ ይገብር ፡ ለ
ክሙ ፡ ለሠረቱ ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም፡፡ ለ
22 ሜነ፡=፡ ለስተበቍዓክሙ ፡ ለኀዊነ ፡ ተወክፈ ፡ ቃለ ፡ ትምህርትክሙ ፡ እስመ ፡ በኅቡር ፡
23 ጸዘዝኩክሙ፡=፡ ታእመርዎ ፡ ለጢሞቴዎስ ፡ እኁነ ፡ ዘተፍነወ ፡ ወእመሰ ፡ ለፍጠንኩ ፡
24 ኀጺአ ፡ እሬእየክሙ፡፡=፡ ለሙ ፡ ኵሉሙ ፡ መኳንንቲክሙ ፡ ወኵሉሙ ፡ ቅዱሳን፡፡ ሰ
25 መኑክሙ ፡ እለ ፡ ሊጣልያ፡=፡ ወጸንሡ ፡ መስሊክሙ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለመ ፡ ለሜነ ፡፡ ወ
ለሜነ፡፡=፡ ተፈጸመ ፡ ዘዕብራዊያን፡፡ ፈኑስ፡=፡

Taurorum enim sanguinem, quos mactant, infert princeps sacerdotum in Sanctum Sanctorum, cujus carnem comburebant extra castra pro peccatis. Similiter etiam Jesus ut per sanguinem suum sanctificaret eos qui credunt, interfectus est extra castra. Nunc igitur exeamus ad eum extra castra, opprobrium ejus portantes. Eò quòd non habemus hic civitatem: nònne illam quæ futura est inquirimus? Nunquid offeremus igitur sacrificium laudis omni tempore Deo, cum fructu labiorum nostrorum, ut confiteamur in nomine ejus? Et beneficentiæ & communicationis ne oblivisc amini: talibus victimis placet homo *Deo. Obedite præfectis vestris, & subditi estote eis: siquidem illi invigilant pro animabus vestris, & pro eis rationem reddent, ut cum gaudio hoc faciant, & non conturbentur: hoc enim convenit vobis, ita vere. Orate pro nobis: confidimus quòd diligitis, & exoptatis bonum omnibus. Eò magis hoc faciatis oro, cùm ita feceritis citiùs perveniamus ad vos. Et Deus pacis, qui reduxit à mortuis maximum pastorem ovium per sanguinem Testamenti, nempe Dominum nostrum Jesum Christum, confirmet vos ad operandum omne opus bonum, & ad præstandum voluntatem ejus, ipse efficiens in vobis beneplacitũ ejus per Jesum Christũ, cui sit gloria in secula seculorũ, Amen. Obsecro vos fratres nostri, sufferte sermonem doctrinæ vestræ, quia breviter præcepi vobis. Scitis fratrem nostrum Timotheum dimissum esse, & si celeriùs venero, visam vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes Sanctos: Salutant vos Itali. Et gratia ejus vobiscum in secula seculorum, Amen, & Amen.*

Absoluta est *epistola* ad HEBRÆOS. Finis.

XXXXX

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΑΣ ὑποδιαιρέσεις.

Α'. Περὶ ὑπομονῆς καὶ πίστεως ἀδιακρίτου, καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης πρὸς τοὺς πλουσίους. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν πυρώσεως, καὶ τοῦ ἐξ ἄνωθεν παιδεύειν. ὅτι ὁ παρὰ Θεοῦ τὸ ἄριστον· εἰ τι καὶ ἀγαθὸν ἡμῖν, παρ' αὐτοῦ.

Β'. Περὶ πραότητος καὶ ἀγνείας, καὶ πράξεως ἀγαθῆς μεταδοτικῆς ἐπὶ μακαρισμῷ. καὶ περὶ ὀπτασίας καὶ συμπεφυΐας λόγου.

Γ'. Περὶ τοῦ πρὸς ἕκαστον ἀγάπης ἀναφαιρετοπολήπτως καὶ τοῦ νόμου.

Δ'. Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἔργων, καὶ οὐκ ἐκ διαλέκτου ἰδικῶς, ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν ἅμα δικαιοῦται ὁ ἄνθρωπος.

Ε'. Ὅτι ἡ πρόπετὴς καὶ ἄτακτος γλώσσα θανατοῖ τὸν κεκτημένον, ἧς κεφαλεῖν ἀναγκαῖον ὡς ἀφημίαν καὶ δόξαν τοῦ Θεοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἀναστροφῆς ἀγαθῆς καὶ ἀμάχου πρὸς ἀλλήλους ἐκ φιλοδοξίας τοῦ ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ. ἐν ᾧ, περὶ θείας σοφίας. ὅτι ἐκ ραδυμίας καὶ φιλησυχίας ἔρις καὶ ἀκαταστασία, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἔχθρα γίνεται. περὶ μετανοίας πρὸς σωτηρίαν, καὶ περὶ τοῦ μὴ κρίνειν τὸν πλησίον.

Ϛ'. Ὅτι οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τὰ διαλήμματα ἀνδρὸς καλλύνεται. ἐν ᾧ, περὶ πλουτοξίας πλουσίων, καὶ τοῦ ἐν κόσμῳ τρυφᾶν αὐτῶν, καὶ περὶ δικαιοκρισίας Θεοῦ. περὶ μακροθυμίας, καὶ ὑπομονῆς παθημάτων, καὶ περὶ ἀληθείας. ἐπαινέσεις ἰδικαὶ ἑκάστῳ προσήκουσαι μὴ πίστεως. ὅτι διακονητέον τῇ τοῦ πλησίον σωτηρίᾳ.

JACOBI EPISTOLA CATHOLICA.

(i) ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

1 Jacobus Dei & Domini Jesu Christi servus, illis duodecim tribubus in
1 Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, τοῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν
2 dispersione, gaudere. Omne gaudium ducite, fratres mei, cùm
2 τῇ διασπορᾷ, χαίρειν. Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν
3 tentationibus incideritis variis: Scientes, quòd probatio vestræ fi-
3 πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις· γινώσκοντες, ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πί-
4 dei adoperatur patientiam: At patientia opus perfectum habeat, ut sitis
4 στεως κατεργάζεται ὑπομονήν· Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε
5 perfecti & integri, in nullo deficientes. Si autem quis vestrûm destituitur
5 τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται
A' sapientii, postulet à dante Deo omnibus simpliciter, & non improperante:
σοφίας, αἰτείτω(α) παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος·
6 & dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil disceptans: nam
6 καὶ δοθήσεται αὐτῷ. Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ
7 disceptans similis est fluctui maris venti agitato, & jactato. Non
7 διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ, καὶ ῥιπιζομένῳ. Μὴ
8 ergò æstimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino. Vir
8 γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ Κυρίου. Ἀνὴρ
9 duplex animo, inconstans in omnibus viis suis. Glorietur autem frater
9 δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς
10 humilis in sublimitate sua: At dives in humilitate sua: quoniam sicut
10 ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς
11 flos fœni transibit. Exortus est enim Sol cum ardore, &
11 ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ
arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor vultûs ejus
ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ
deperiit: ita & dives in itineribus suis marcescet. Beatus
ἀπώλετο· (β) οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος 12
vir qui suffert tentationem, quoniam probatus factus accipiet coronam
(γ) ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον
vitæ, quam repromisit Dominus diligentibus se. Nemo tentatus
τῆς ζωῆς, ὃν (δ) ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος 13
dicat; Quoniam à Deo tentor: nam Deus intentator est malorum, tentat
λεγέτω, Ὅτι (ε) ἀπὸ τοῦ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει
autem ipse neminem. Unusquisque verò tentatur, à propria concupiscentia abs-
δὲ αὐτὸς οὐδένα. Ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελ- 14
tractus & illectus. Deindè concupiscentia concipiens parit peccatum:
κόμενος καὶ δελεαζόμενος. Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· 15
at peccatum consummatum generat mortem. Ne erratе, fratres mei dilecti.
ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. 16
Omne datum bonum, & omne donum perfectum, supernè est, descendens
Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον 17
à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, aut vicissitudinis obum-
ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ, ἢ τροπῆς ἀποσκί-
bratio. Volens genuit nos verbo veritatis, ad esse nos initium aliquod
άσμα. Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα 18
eius creaturarum.
τῶν (ζ) αὐτοῦ κτισμάτων.

(†) Titulus abscinditur.

Κεφ. α'. MS.A. (α) παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ διδόντος πᾶσιν (β) ὕτως (γ) ἄνθρωπος ὃς (δ) ἐπηγγείλατο τοῖς (ε) ἀπὸ Θεοῦ (ζ) ἑαυτοῦ κτισμάτων. Ἴσε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA
JACOBI APOSTOLI.

CAPUT. I.

Commemoratione Martyrum. 1.

1 Jacob servus Dei & Domini nostri Jesu Christi, duodecim tribubus quæ dispersæ sunt inter gentes, Pacem. Omne gaudium 2
2 habeatis, fratres mei, quum ingrediemini in tentationes multas & varias: Scitis enim 3
3 probationem fidei comparare vobis patientiam. Patientia autem habeat opus con- 4
4 summatum, ut sitis perfecti & consummati, & ne quid desit vobis. Si quis autem ex 5
5 vobis indiget sapientiâ, postulet à Deo ipso qui dat omnibus simpliciter, nec exprobrat; 6
6 & dabitur ei. Postulet autem cum fide non hæsitans: qui hæsitat, similis est fluctibus 7
7 maris quos commovet ventus. Neque existi- 8
8 met homo ille se aliquid accepturum à Domino, Qui dubius est mente suâ, & com- 9
9 motus in omnibus viis suis. Glorietur 10
10 autem frater humilis in sublimitate sua. Dives autem in humilitate sua, quia sicut flos 11
11 herbæ, ita præteribit. Exoritur enim sol cum calore suo, & arefacit herbam, & flos ejus cadit, & decor aspectûs illius perit: ita & dives arefit in conversationibus suis. Be- 12
12 atus vir ille qui sustinet tentationes, quoniam quum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ quam promisit Deus iis qui ipsum diligunt. Ne quis dicat quum tentatur, A Deo 13
13 tentor. Deus enim non tentatur malis, & ipse neminem tentat. Sed unusquisque ex con- 14
14 cupiscentia sua tentatur, & cupit, abstrahitur- 15
15 que. Porrò hæc concupiscentia conci- 16
16 pit & parit peccatum: peccatum autem 17
17 quum consummatum est, generat mortem. Ne erraveritis fratres mei dilecti. Omne donum bonum & perfectum è supernis est, descendens à Patre luminum, apud quem nulla est transmutatio, nec obumbratio quidem vicissitudinis. Is voluit, & genuit nos 18
18 sermone veritatis, ut simus primitiæ creaturarum ejus.

Epistola Catholica Beati JACOBI *Apostoli.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 JAcobus Dei & Domini nostri Jesu Christi servus, duodecim tribubus, quæ sunt
2 in dispersione, salutem. Omne gaudium existimate, fratres mei, cùm in tentatio-
3 nes varias incideritis: Scientes quòd probatio fidei vestræ patientiam operatur.
4 Patientia autem opus perfectum habet: ut sitis perfecti & integri, in nullo defici-
5 entes. Si quis autem vestrûm indiget sapientiâ, postulet à Deo, qui dat omnibus
6 affluenter, & non improperat: & dabitur ei. Postulet autem in fide nihil hæsi-
7 tans: qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento movetur & circumfer-
8 tur. Non ergò æstimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino. Vir duplex
9 animo, inconstans est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater humilis in ex-
10 altatione sua; Dives autem in humilitate sua, quoniam sicut flos fœni transibit.
11 Exortus est enim Sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor
12 vultûs ejus deperiit: ita & dives in itineribus suis marcescet. Beatus vir, qui
13 suffert tentationem: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ,
14 quam repromisit Deus diligentibus se. Nemo cùm tentatur, dicat, quoniam à
15 Deo tentatur: Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat.
16 Unusquisque verò tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus. Deindè
17 concupiscentia cùm conceperit, parit peccatum: peccatum verò cùm consumma-
18 tum fuerit, generat mortem. Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi. Omne
datum optimum, & omne donum perfectum, desursùm est; descendens à Patre lu-
minum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Volun-
tariè enim genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ القِدِّيسِ يعقوبَ الرَّسُولِ الكَاثُولِيكِيَّة *

* الفَصْلُ الأَوَّلُ * * قِرَاءَةُ الأَرْبِعَا مِنَ الجُمعَةِ الحَادِيَةِ وَالثَّلَاثِينَ بَعْدَ العَنْصَرَة *

1 * مِنْ يَعقُوبَ عَبْدِ الإِلٰهِ وَالرَّبِّ يَسُوعَ المَسِيحِ * إِلَى الاثْنَيْ عَشَرَ قَبِيلَةً الَّذِينَ فِي الشَّتَات * إِنَّ
2 افْرَحُوا يَا إِخْوَتِي * احْسِبُوا كُلَّ الفَرَحِ إِذَا سَقَطْتُم فِي مِحَنٍ مُتَنَوِّعَةٍ * عَالِمِينَ أَنَّ مُخْتَبَرَ إِيمَانِكُم
3 يُفْعِلُ صَبْرًا * وَالصَّبْرُ فَلْيَكُنْ لَهُ عَمَلٌ كَامِلٌ * لِتَكُونُوا كَامِلِينَ وَتَامِّينَ غَيْرَ نَاقِصِينَ
4 مِنْ شَيْءٍ * فَإِنْ يَكُنْ أَحَدُكُم يَنقُصُهُ حِكْمَةٌ فَلْيَسْأَلْ مِنَ الإِلٰهِ المُعْطِي الكُلَّ بِسَمَاحَةٍ
5 وَلَا يُعَيِّرُ أَحَدًا وَسَيُعْطَى * وَلْيَسْأَلْ بِأَمَانَةٍ غَيْرَ مُنقَسِمٍ العَزْمِ فِي شَيْءٍ * لِأَنَّ المُرْتَابَ المُنقَسِمَ
6 يُضَاهِي مَوْجَ البَحْرِ * الَّذِي تَحْيِطُهُ الرِّيحُ وَيَنفَخُ فِيهِ بِأَعْصَافِهَا لِيَتَعَالَى جِدًّا * فَلَا يَظُنَّنَّ
7 ذٰلِكَ الإِنْسَانُ أَنَّهُ يَأْخُذُ مِنَ الرَّبِّ شَيْئًا * الرَّجُلُ ذُو النَّفْسَيْنِ لَا تَمْكُنُ لَهُ فِي جَمِيعِ طُرُقِهِ *
8 * فَلْيَفْتَخِرِ الأَخُ المُتَوَاضِعُ بِعُلُوِّهِ * وَالغَنِيُّ بِتَوَاضُعِهِ * لِأَنَّ كَالَحَشِيشِ رَهْنٌ يَعْبُرُ * لِأَنَّ
9 الشَّمْسَ تَطْلُعُ مَعَ الحَرِّ فَإِذَا قَدْ يَبِسَ العُشْبُ وَانْسَرَ رَهْنُ وَهَلَكَ حُسْنُ بَهَائِهِ وَجْهِهِ * هٰكَذَا
10 وَالغَنِيُّ يَضْمَرُ فِي مَصْرُفَانِهِ * طُوبَى لِلْإِنْسَانِ الَّذِي يَصْبِرُ عَلَى المِحْنَةِ فَإِنَّهُ إِذَا صَارَ مُخْتَبَرًا
11 يَأْخُذُ أَكْلِيلَ الحَيَاةِ الَّذِي وَعَدَ بِهِ الرَّبُّ أَحِبَّاءَهُ * إِذَا امْتُحِنَ أَحَدُكُم فَلَا يَقُلْ أَنَّ اللهَ
12 امْتَحَنَهُ * فَإِنَّ اللهَ مَا يُمْتَحَنُ بِالسُّرُورِ وَلَا يَمْتَحِنُ هُوَ أَحَدًا * وَكُلُّ أَحَدٍ إِنَّمَا يُمْتَحَنُ سَهْوَتُهُ
13 تَسْتَجْذِبُهُ وَتَخْدَعُهُ * ثُمَّ إِنَّ السَّهْوَةَ إِذَا حَبِلَتْ تَجْتَبِلُ خَطِيَّةً * وَالخَطِيَّةُ إِذَا كَمُلَتْ تُوَلِّدُ المَوْتَ *
14 * لَا تَضِلُّوا يَا إِخْوَتِي الأَحِبَّاءَ * فَكُلُّ عَطِيَّةٍ صَالِحَةٍ وَكُلُّ مَوْهِبَةٍ تَامَّةٍ مِنَ العُلَى هِيَ مُنحَدِرَةٌ *
15 مِنْ أَبِي الأَنْوَارِ الَّذِي لَيْسَ عِنْدَهُ ابْتِدَالُ رَأْيٍ وَلَا ظِلُّ تَغْيِيرٍ * شَاءَ فَوَلَدَنَا بِكَلِمَةِ الحَقِّ *
16 لِنَكُونَ مُقَدِّمَةً مَا لِبَرَايَاهُ * ثُمَّ *

Epistola Sancti JACOBI Apostoli Catholica.

CAPUT PRIMUM

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ primæ post Pentecosten.

1 A Jacobo servo Dei & Domini Jesu Christi, ad duodecim tribus quæ
2 sunt in dispersione. Proculdubio gaudete O fratres mei, omne gaudium re-
3 putate quando incideris in tentationes varias: Scientes quòd probatio fidei
4 vestræ operatur patientiam. Patientia vero habeat opus perfectum, ut sitis
5 perfecti & integri, nihilque desit vobis. Quòd si cui vestrûm deest sapientia,
6 postulet à Deo qui largitur omnibus munificè, & nemini exprobrat: ac dabi-
7 tur ei. Postulet autem cum fide, nullatenus animo divisus: nam dubius ac
8 divisus, similis est fluctui maris, quem ventus agitat, itaque turbinibus inflat
9 ut admodum turgescat. Neque enim existimet homo ille, se quicquam acce-
10 pturum à Domino. Vir duplicis animi, non habet constantiam in omnibus
11 viis suis. Glorietur itaque frater humilis in sublimitate sua: Dives autem, in humilitate sua quoniam vel-
ut herba flos ejus præteribit. Sol enim oritur cum æstu, adeóque arescit herba, labiturque flos ejus, & perit pulchritudo nitoris vultus ejus: ita quoque di-
ves langueſcet in conversationibus suis.
12 Beatitudo homini qui patiens est in tentatione, quia cùm factus fuerit probatus, accipiet coronam vitæ, quam promisit Dominus dilectis suis.
13 Quum quis vestrûm tentatur, ne dicat à Deo se tentatum: nam Deus nec malis tentatur, nec tentat ipse quenquam.
14 Verùm sua quenque tentat cupiditas, allicit, ac decipit.
15 Deindè cupiditas, quum conceperit, parit quidem peccatum: peccatum verò, quum peractum fuerit, generat mortem.
16 Ne erretis ô fratres mei dilecti.
17 Omne quidem munus bonum, & omne donum perfectum, ab alto est demissum, à Patre luminum, apud quem non est variatio consilii, nec
18 umbra mutationis. Volens genuit nos verbo veritatis, ut essemus initium aliquod quædam creaturarum suarum. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

መልእክተ : ያዕቆብ : ሐዋርያ፡=፦

1 a እመያዕቆብ : ገብረ : እግዚአብሔር : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ለዐሠርቱ : ወ
ክልሌቱ፡ ሕዝበ : ድዮስጶራ : ዘበትርኢጫ : ለ፲ወ፪ : እሰ፡ገርዋን፡:: ሰላም : ለክሙ : ላሰ
2 ሠ : ፍሥሐ፡=፦ ኵሉ : ትፍሥሕት : ግበሩ : ሶበ : መንሱተ : ይመጽአክሙ : ዘዘዚአ
3 ሁ፡:=፦ እንዘ : ቲአምሩ : ከመ : መከራሃ : ለሃይማኖትክሙ : ትዓግሠተ : ይገብር :
4 ለክሙ፡:=፦ ትዕግሠትሰ : ግብረ : ፍጹመ : ባቲ :: ከመ : ትኩኑ : ፍጹማነ : ወኍዑያ
5 ነ : እንዘ : ለልቦ : ዘትጎድሉ፡:=፦ ወለመሰቦ : ዘኃጥአ : ለጥበብ : ለይስእል : ኀበ :
ወሀቢ : እግዚአብሔር : ዘይሁብ : ለኵሉ : በስፈሕ : ወሊይትዓየር : ወይትወሀብ : ሎ
6 ቱ፡:=፦ ወይሰእል : እንዘ : ይትለመን : ወሊይናፍቅ : እስመ : ዘይናፍቅ : ይከውን : ከ
7 መ : ሞገደ : በሕር : እንተ : ይዘብጠ : ነፋስ : ወያነውሓ፡:=፦ ወሊይመስሎ : ለወኀቲ :
8 ብእሲ : ከመ : ይነሥእ : መንተኒ : በሓበ : እግዚአብሔር፡:=፦ ብእሲ : ዘካልሌ : ልቡ፡
9 ህውክ : ውእቱ : በኵሉ : ፍናቲ፡:=፦ ወይትጫካሕ : እኁኑ : ዘያቲሕት : ርእሶ : በተልዕ
10 ሎቲ፡:=፦ ወበዕልሰ : በተትሕቶቱ : እስመ : ከመ : ፍረ : ሣዕር : የሓልፍ፡:=፦ እስመ : እ
11 መከመ : ሠረቀ : ፀሐይ : መስለ : ላህቡ : ያየብሶ : ለሣዕር : ወፍረሁኒ : ይወድቅ : ወለሠ : ሪ
12 እዩኒ : ይትሐጕል፡:ወከማሁኬ : በዕልኒ : ባፍናዊሁ : ይጸመሂ፡:=፦ ወብፁዕ፡ ብእሲ : ዘይ
ትኪገሠ : ለእኪት : እስመ : ተመኒሮ : ይነሥእ : ለክሊሉ : ሕይወት፡ ዘእስፈዎ፡ እግዚ
13 አብሔር : ለእለ : ያፈቅርዎ፡:=፦ ኢመቦ : ዘይትጫከር : ሊይበል፡ እግዚአብሔር፡ ያጫክ
14 ረኒ : እግዚአብሔርሰ : ሊያጫክር : ለእኪት፡ ወውእቱሰ : ሊያጫክር፡ ወሊሳሎኒ፡:=፦ እ
15 ሐዱ : ለሐዱ : ይትጫከር : በፍትወቱ : እንቲአሁ : ወያወፅእ : ወይደነግፁ፡:=፦ ወፍትወ
16 ትሰ : እመከመ : ፀነሰት : ትወልደ : ለኃጢአት : ወኃጢአትሂ : እመከመ : ተፈጸመት : ትወ
17 ልደ : ለሞት፡:=፦ ሊያስሕቱክሙ : ለኃዊነ : ፍቁረኒ፡:=፦ ኵሉ : ሀብት : ሠናይ : ወኵ
ሉ፡ፍት፡ ፍጹመ፡ እመላዕሉ : ይእቲ : እመላበ : ለቡሃ : ለብርሃን :: ኀበ : ለልቦ : ተወለ
18 ጣ : ወለልቦ : መንተኒ : ዘያመስጥ፡:=፦ እስመ : በፈቃዱ : ወለደነ : በቃለ : ጽድቁ : ከመ :
ንኩን : ከመ : እለ : ፈጠረ : ቀደመት፡:=፦

Epistola JACOBI Apostoli.

CAPUT. I.

1 A Jacobo servo Dei Domini nostri Jesu Christi, duodecim tribubus in dia-
2 spora, (quod est interpretatum, 12. quæ dispersæ sunt,) pax vobis, fratres, &
3 gaudium. Omnem consolationem reputate, cùm vobis advenerit cujuslibet gene-
4 ris tentatio: Scientes quòd probatio fidei vestræ, operatur vobis patientiam.
5 Patientia autem opus perfectum habeat: ut sitis perfecti, & integri, in nullo de-
6 ficientes. Si quis autem sit qui indiget sapientiâ, petat à datore Deo, qui dat
7 omnibus largiter, & non exprobrat: & dabitur ei. Petat autem credens, nec
8 hæsitet: nam qui hæsitat, est sicut fluctus maris, quem concutit ventus, atque
9 evehit. Ne igitur existimet homo ille quòd accipiet aliquid à Domino. Vir
10 qui duplici est animo, commotus est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater
11 noster, quòd humiliet seipsum in exaltatione sua; Dives autem, in humilitate
sua: quoniam sicut flos herbæ transibit. Nam prout exortus est sol cum æstu suo,
arefacit herbam, & flos ejus etiam decidit, & decor aspectûs ejus deperit: ita
& dives etiam in viis suis marcescet.
12 Beatus autem est vir qui sustinet malum: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam promisit Deus iis qui diligunt eum.
13 Si est qui tentatur, ne dicat; Deus tentavit me: Deus quidem non tentat ad malum, neque ille etiam tentat quenquam.
14 Unusquisque tentatur à propria sua concupiscentia quæ ita emittit, ut attoniti sunt.
15 Et concupiscentia quidem cùm conceperit, parit peccatum: & peccatum etiam cùm consummatum fuerit, generat mortem.
16 Ne fallatis vosmet fratres nostri dilecti.
17 Omnis donatio bona, & omnis portio perfecta, supernè est, à Patre luminum, ubi non est transmutatio, neque aliquid quod fugax est.
18 Nam voluntate suâ genuit nos per verbum veritatis suæ, ut essemus tanquam principatus eorum quos creavit.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Itaque, fratres mei *dilecti*, sit omnis homo velox ad audiendum, tardus
19 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, (η) ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς Β'
ad loquendum, tardus ad iram.
20 εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. Ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ (θ) οὐ κατ-
operatur. *Ideò* abjicientes omnem *sordem*, & abundantiam malitiæ, in mansuetudine
21 εργάζεται. Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν, καὶ (ι) περισσείαν κακίας, ἐν πραΰτητι
suscipite insitum verbum, *potens* salvare animas vestras.
22 δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ
verbi, & non tantùm auditores, fallentes vosmetipsos.
23 λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. (κ) Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς
verbi est, & non factor, hic *similis est* viro consideranti vultum nativitatis suæ
λόγου ἐστὶ, καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ
in speculo. Consideravit enim *seipsum*, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit.
24 ἐν ἐσόπτρῳ. Κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν, καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν.
At perspiciens in legem *perfectam illam* libertatis, & *permanens*, *hic* non auditor
25 Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ (λ) παραμείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς
oblivionis factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.
ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
Si quis *videtur religiosus* esse *in vobis*, non refrænans linguam suam,
26 Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς (μ) εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, (ν) ἀλλὰ
seducens cor suum, hujus vana religio. Religio munda, &
27 ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκία. Θρησκεία (ξ) καθαρὰ, καὶ
immaculata apud Deum & Patrem hæc est; Visitare pupillos & viduas in
ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ (ο) Πατρὶ αὕτη ἐστὶν, Ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν
tribulatione eorum, immaculatum *seipsum* custodire *à mundo*.
τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

CAP. II. β'.

Fratres mei, *ne* in personarum acceptione *habete* fidem Domini nostri Jesu Christi
1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Γ'
gloriæ. Si enim introierit in conventum vestrum vir aureum habens annulum in
τῆς δόξης. Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν 2
veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, Et intendatis in
ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, Καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ 3
ferentem vestem *splendidam*, & dixeritis ei; Tu sede hic *pulchrè*: &
τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ (α) εἴπητε αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς· καὶ
pauperi dicatis; Tu sta illic, aut sede *hic* sub scabello *meo*:
τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ (β) κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου·
Et *non* dijudicatis *in vobisipsis*, & facti estis judices *disceptationum malarum*?
Καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, 4
fratres mei *dilecti*, nónne Deus elegit pauperes *mundi hujus*,
ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ (γ) κόσμου τούτου, 5
divites in fide, & hæredes regni, quod repromisit diligentibus
πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους (δ) τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
se? Vos autem exhonorâstis pauperem. Nónne divites per potentiam opprimunt
αὐτόν; Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. (ε) Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν 6
vos, & ipsi trahunt vos ad judicia? Nónne ipsi blasphemant
(ζ) ὑμᾶς, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς (η) κριτήρια; Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι 7
pulchrum nomen invocatum *super* vos? Si tamen legem perficitis rega-
τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασι- 8
lem, *secundùm* Scripturam, Diliges proximum tuum sicut teipsum, *pulchrè* facitis.
λικὸν, κατὰ τὴν γραφὴν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε.
Si autem *personam* accipitis, peccatum operamini, redarguti à lege
Εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου 9
quasi transgressores. Quicunque *enim* totam legem servaverit, offendat autem in uno,
ὡς παραβάται. Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον (θ) τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνὶ, 10
factus est omnium reus.
γέγονε πάντων ἔνοχος.

MS.A (η) καὶ ἔστω (θ) οὐκ ἐργάζεσθε. (ι) περίσσευμα, (κ) Ἡ τις (λ) παραμείνας, οὐκ (μ) ἔστι, μὴ (ν) ἀλλὰ (ξ) γὰρ καθαρὰ (ο) τῷ Πατρὶ Κεφ. β'. MS.A. (α) εἴπητε, Σὺ (β) κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου Ματθ. κε'. Οὐ δὲ κρίθητε (γ) κόσμου, πλουσίους (δ) τῆς ἐπαγγελίας ἧς (ε) οὐχὶ (ζ) ὑμᾶς, (η) κριτηρίοις; Καὶ αὐτοὶ (θ) πλησέως, πταίσῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Itaque ô vos fratres mei delecti, unusquis- 19
que vestrûm sit velox ad audiendum, & tar-
dus ad loquendum, tardúsque ad irascen-
dum. Ira enim viri justitiam Dei non præ- 20
stat. Quapropter procul expellatis à vobis 21
omnem immunditiem, & multitudinem ma-
litiæ, & cum mansuetudine excipite Ver-
bum illud naturæ nostræ insitum, quoniam
ipsum potest servare animas vestras.

Dominicâ II. post Epiphaniam. 2.

Cæterùm estote effectores sermonis, & non 22
auditores tantùm, neque decipiatis vosmet-
ipsos. Si quis enim fuerit auditor sermonis 23
& non effector, hic similis est illi qui aspexit
vultum suum in speculo. Aspexit enim se- 24
ipsum & præteriit, ac oblitus est qualis
esset. Quisquis autem respicit in Legem 25
perfectam libertatis, & permanet in ea, non
est auditor auditionis quæ oblivioni traditur,
sed effector operis: & hic sanè beatus erit
in opere suo. Quòd si quis existimet se ser- 26
vire Deo, & non contineat linguam suam,
sed eum inducat in errorem cor suum, istius
vanum est obsequium. Ministerium enim 27
purum & sanctum coram Deo Patre illud est,
Invisere orphanos & viduas in afflictionibus
ipsorum, & servare seipsum à mundo imma-
culatum.

CAP. II.

Fratres mei, ne cum acceptione persona- 1
rum teneatis fidem gloriæ Domini nostri Je-
su Christi. Nam si quis introierit in con- 2
gregationem vestram qui annulos aureos ha-
beat, aut purpulchra vestimenta, introierit
verò pauper cum vestimentis sordidis: Et 3
respexeritis in illum qui indutus est purpul-
chris vestimentis, ac dixeritis ei. Tu sede hic 4
benè: pauperi verò dicatis, Tu sta illic, aut
sede hîc ante scabellum pedum nostrorum.
Nónne divisi estis in animabus vestris, & 5
facti estis discernentes cogitationes malas?
Audite fratres mei dilecti, nónne pauperes
mundi, divites autem in fide, elegit Deus, ut
sint hæredes in regno illo quod promisit De-
us iis qui ipsum diligunt? Vos autem con- 6
temptui habuistis pauperem. Nónne divites
insolescunt in vos, ipsique trahunt vos ad
prætorium? Nónne ipsi obloquuntur de 7
bono nomine quod invocatum est super vos?
Sed si Legem Dei in hoc adimpletis, uti 8
scriptum est, Diliges proximum tuum sicut
teipsum, benefacitis. At si facies assumitis, 9
peccatum committitis, & redarguimini à
Lege tanquam transgressores Legis. Is enim 10
qui totam Legem servat, & in uno offendit,
totius Legis factus est reus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ለኀዊነ : ወይኩን : ኵሉ : ብእሲ : ፍጡነ : ለሰሚዕ : ወይጥንደዮ : ላኀቢብ:=: እ
20 ስሙ : መዓቱ : ለብእሲ : ጽድቀ : እግዚአብሔር : ለ.ዮጌብር::=: ወይእዜኒ : ሓድግዎ :
21 ለኵሉ : ርስኮት : ወለኵሉ : እኪት : ወበየውህት: ተቀበልዎ: ለቃል : ዘተዘርለ : ዘይክል:
22 ለድኀኖታ : ለነፍስክሙ:=: ኩኑ : ገበርያነ : ሕግ : ወለኮ : ለአጽምለ : በእቲቱ::ሐልይ
23 ሎ : እስኩ : ለቢክሙ:=: እመቦ : ዘያጸምለ : ለነገር : ወሊይገብሮ : ዮመስል : ብእሲ :
24 ዘይሬኢ : ፍጥረት : ገጹ : በመጽሄት:=: ወጊይቆ : ርእሶ : ረስዐ : ዘኮመ : ለሮ : ሠአ
25 ቱ::=: ወዘሰ : ሐፂጾ : ሠስተ : ሕግ : ፍጹመ : ዘዖ:ዕዝ :: ወዘተዉሳሰ : ወሊኮነ : ሬስ
ዐ : ዘስመዐ : ለለ : ገበሬ : ግብሩ : ሠአቱ : ብፁዕ : ዝንቱ : በመግብሩ::=:

Fratres nostri, etiam sit omnis homo velox ad audiendum, & tardus ad loquen- 19
dum. Nam ira hominis, justitiam Dei exequendam non curat. Et nunc etiam 20
abiicite omnem immunditatem, & omnem malitiam, & cum mansuetudine recipite 21
sermonem illum insitum, qui potest servare animas vestras. Estote factores 22
legis, & non auditores tantùm: considerate aliquandiu vosmetipsos. Si quis est 23
qui audit verbum, & non efficit illud: similis est homini qui contemplatur linea-
menta faciei suæ in speculo. Qui simul atque seipsum intuitus est, oblitus est 24
qualinam ipse esset. Qui autem introspexerit in legem perfectam libertatis, & 25
qui perseveraverit, is non est oblivioſus auditor, sed effector operis sui est, & beatus
est iste in opere suo.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. II.

19 Scitis, fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum : tar-
20 dus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri, justitiam Dei non
21 operatur. Propter quod abjicientes omnem immunditiam, & abundantiam ma-
litiæ, in mansuetudine susципite insitum verbum, quod potest salvare animas ve-
22 stras. Estote autem factores verbi, & non auditores tantùm, fallentes vosmet-
23 ipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor: hic comparabitur viro consi-
24 deranti vultum nativitatis suæ in speculo : Consideravit enim se, & abiit, &
25 statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam liber-
tatis, & permanserit in ea, non auditor oblivioſus factus, sed factor operis :
26 hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse, non
refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana est religio.
27 Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem, hæc est ; Visitare
pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab
hoc seculo.

FRatres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu 1
Christi gloriæ. Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum annulum ha- 2
bens in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, Et intendatis 3
in eum qui indutus est veste præclarâ, & dixeritis ei; Tu sede hic benè: pauperi autem
dicatis; Tu sta illic : aut sede sub scabello pedum meorum : Nónne judicatis apud 4
vosmetipsos, & facti estis judices cogitationum iniquarum? Audite, fratres mei dile- 5
ctissimi, nónne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & hæredes regni,
quod repromisit Deus diligentibus se ? Vos autem exhonorastis pauperem. Nónne 6
divites per potentiam opprimunt vos, & ipsi retrahunt vos ad judicia ? Nónne ipsi 7
blasphemant bonũ nomẽ, quod invocatũ est super vos ? Si tamẽ legẽ perficitis rega- 8
lem secundùm Scripturas; Diliges proximũ tuũ sicut teipsum: benè facitis : Si autẽ 9
personas accipitis, peccatũ operamini, redarguti à lege quasi transgressores. Qui- 10
cunq; autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمْعَةِ الْحَادِيَةِ وَالثَّلَاثِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *

19 * حَيٌّ يَكُونُ يَا إِخْوَتِي
20 الْأَحِبَّاءُ كُلُّ إِنْسَانٍ سَرِيعًا فِي الِاسْتِمَاعِ بَطِيًّا فِي الْكَلَامِ بَطِيًّا فِي الْغَيْظِ * لِأَنَّ غَيْظَ الْإِنْسَانِ مَا
21 يَعْمَلُ عَدْلَ اللهِ * فَلِهٰذَا اِذَا طَرَحْتُمْ كُلَّ طَفَاسَةٍ وَزِيَادَةِ رَدَاءَةٍ اَقْبِلُوا بِوَدَاعَةِ النُّطْقِ الْعَرِيرِيِّ
22 الْقَادِرَ اَنْ يُخَلِّصَ اَنْفُسَكُمْ * كُونُوا عَامِلِينَ النَّامُوسَ لَا سَامِعِينَ فَقَطْ مُهْمِلِينَ اَنْفُسَكُمْ *
23 * لِأَنَّ مَنْ هُوَ سَمُوعُ النَّامُوسِ وَلَيْسَ عَمُولًا * فَهٰذَا يُشَابِهُ اِنْسَانًا يَتَأَمَّلُ وَجْهَ كَوْنِهِ فِي الْمِرْآةِ *
24 * لِأَنَّهُ قَدْ تَأَمَّلَ ذَاتَهُ وَانْصَرَفَ * وَنَسِيَ لِلْحِينِ كَيْفَ كَانَ * فَأَمَّا الْمُطَّلِعُ فِي شَرِيعَةِ الْحُرِّيَّةِ
25 التَّامَّةِ وَالثَّابِتِ * فَهٰذَا مَا يَكُونُ سَمُوعًا نَاسِيًا * بَلْ يَكُونُ صَانِعًا لِلْعَمَلِ * هٰكَذَا سَيَكُونُ
26 يَعْمَلُهُ مَغْبُوطًا * مَنْ يَظُنُّ فِيكُمْ اَنَّهُ عَابِدٌ وَلَا يُلْجِمُ لِسَانَهُ بَلْ يَخْدَعُ قَلْبَهُ * فَعِبَادَةُ هٰذَا بَاطِلَةٌ *
27 * وَالْعِبَادَةُ النَّقِيَّةُ الْمَهْذَبَةُ عِنْدَ الْاِلٰهِ الْآبِ هٰذِهِ هِيَ * تَعَاهُدُ الْيَتَامٰى وَالْأَرَامِلِ فِي ضِيقَتِهِمْ *
وَاَنْ يَحْفَظَ الْاِنْسَانُ نَفْسَهُ مِنْ عُيُوبِ الْعَالَمِ غَيْرَ دَنِسٍ * آمِينَ *

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ primæ post Pentecosten.

ut sit, O fratres mei dilecti, quilibet homo velox ad audiendum, tardus ad loquendum, tardus ad iram. Hominis enim ira, non exequitur justitiam Dei. Quapropter abjicientes omnem sordem & excrementum abominationis, suscipite cum mansuetudine insitam à natura ratiocinationem, quæ potest servare animas vestras. Estote factores Legis, non auditores tantùm, negligentes animas vestras. Nam quisquis est auditor Legis tantum, & non factor, is similis est homini contemplanti vultum substantiæ suæ in speculo. Contemplatus enim seipsum, abiit, & statim oblitus est qualis esset. At verò qui inspicit in Legem libertatis perfectam, & persistit : is non erit auditor oblivioſus, sed operis effector : atque ita erit in opere suo beatus. Quicunque inter vos arbitratur se esse religioſum, nec frænat linguam suam, sed fallit cor suum, hujus religio vana est. Sed religio pura & sincera apud Deum Patrem, hæc est, Visitare pupillos & viduas in angustia eorum : & ut servet homo semetipsum à seculi vitiis immaculatum. Finis.

CAP. II.

* الْفَصْلُ الثَّانِي *

* قِرَاءَةُ الْجُمْعَةِ مِنَ الْجُمْعَةِ الْحَادِيَةِ وَالثَّلَاثِينَ *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ primæ.

1 * يَا إِخْوَتِي لَا تَحْذُوا اَمَانَةَ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ وَلِيِّ الْمَجْدِ لِمُحَابَاةِ الْوُجُوهِ *
2 لِأَنَّهُ اِنْ يَدْخُلْ اِلَى
3 مَجْمَعِكُمْ رَجُلٌ حَائِزٌ دِهْبَ حُلَّةٍ بَهِيَّةٍ * وَيَدْخُلُ مِسْكِينٌ بِثَوْبٍ وَسِخٍ * وَتَنْظُرُونَ نَظَرَكُمْ
اِلَى اللَّابِسِ الْحُلَّةَ الْبَهِيَّةَ وَيَقُولُونَ لَهُ اِجْلِسْ اَنْتَ هَاهُنَا جُلُوسًا حَسَنًا * وَيَقُولُونَ لِلْمِسْكِينِ قِفْ
4 اَنْتَ هُنَاكَ * اَوِ اجْلِسْ هَاهُنَا دُونَ مَوْطِئِ قَدَمَيَّ * وَلَمْ تَمِيزُوا الْاَمْرَ فِي دَوَاخِلِكُمْ * وَقَدْ صِرْتُمْ
5 قُضَاةَ الْاَفْكَارِ الْخَبِيثَةِ * اِسْمَعُوا يَا إِخْوَتِي الْاَحِبَّاءُ * اَمَا قَدِ اخْتَارَ اللهُ مَسَاكِينَ الْعَالَمِ اَغْنِيَاءَ
6 فِي الْاِيمَانِ وَوَارِثِينَ الْمُلْكَ الَّذِي وَعَدَ بِهِ اَحِبَّاءَهُ * فَاَنْتُمْ اِنَّ اَهَنْتُمُ الْمِسْكِينَ * اَوَلَيْسَ
7 الْاَغْنِيَاءُ يَجْبُرُونَ عَلَيْكُمْ وَهُمْ يَسْحَبُونَكُمْ اِلَى مَجَالِسِ الْاَحْكَامِ * وَلَيْسُوا يُفْتَرُونَ عَلَى الِاسْمِ
8 السَّرِيفِ الَّذِي دُعِيَ عَلَيْكُمْ * فَاِنْ كُنْتُمْ تُتَمِّمُونَ السَّرِيعَةَ الْمَلَكِيَّةَ كَمَا فِي الْكِتَابِ اَنْ
9 تُحِبَّ قَرِيبَكَ كَمَا تُحِبُّ نَفْسَكَ فَعَمَلًا حَسَنًا تَعْمَلُونَ * وَاِنْ كُنْتُمْ تُحَابُونَ الْوُجُوهَ تَعْمَلُونَ
10 اِدْ يُوَبِّخُكُمُ السَّرِيعَةُ كَمُذْنِبِي مُخَالِفِهَا * لِأَنَّ مَنْ يَحْفَظُ السَّرِيعَةَ كُلَّهَا وَيَزِلُّ فِي وَاحِدَةٍ مِنْ فَرَائِضِهَا
فَقَدْ صَارَ مُذْنِبًا جَرِيمَةَ مُخَالَفَتِهَا كُلِّهَا *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ primæ.

O Fratres mei, ne sumatis fidem Domini nostri Jesu Christi principis gloriæ, 1
ad assentationem vultuum. Nam si ingrediatur in cœtum vestrum vir aureum habens annulum, stolâ splendidâ ; 2
ingrediatur etiam pauper veste sordidâ : Convertatis; aspectum vestrum ad indutum stolâ splendidâ, & dicatis ei; Sede tu 3
hic sessione honesta : & dicatis pauperi; Tu sta illic, aut sede hîc subter scabellum pedum meorum : Neque perpendatis negotium apud vosmetipsos facti estis judices cogitationum reprobarum. Audite 4 5
O fratres mei dilecti, nónne Deus elegit pauperes mundi, divites in fide, & hæredes regni quod pollicitus est dilectis suis ? At vos despexistis pauperem. 6
Nónne divites prævalent vobis, & ipsi trahunt vos ad tribunalia judiciorum ? Nónne blasphemant nomen præclarum 7
quod vocatum est super vos ? Quòd si 8
legem regiam perficitis, prout est in Scriptura, Diliges proximum tuum ut dilectis teipsum, opus quidem bonum facitis : Sin autem vultibus assentamini, 9
peccatum quidem committitis, arguente vos Lege tanquam sibi resfragantes. Qui 10
enim totam Legem servaverit, & in uno ex mandatis ejus deliquerit, sit obnoxius prævaricationi totius.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

26 ወእመቦ : ዘይትሐረመ : ወሊያለጕሞ : ለልሳኑ : ውእቱ : ወለእከቶ : ለልቡ : ለዘ : ከማ
27 ሁ : ኀጥዖ : ሕርመቱ::=> ወሕርምትሰ : ንጽሕት : ደስቲ : እንተ : እሙሳበ : እግዚአብ
ሔር : ለብ :: ዘቲ : ይእቲ : ከሙ : ትዕቀቡ : እጋለ : ማውታ : ወእቤራት : በተጽንሙ : ወ
ትዕቀብ : ርእሰከ : እሙነ : እሙዲሙ : ዘለእንበለ : ሕብቃቄ::=>

1 ፪ ለኅዊነ : ለትኩን : ለገጸ : ሰብእ : ሃይማኖትክሙ : እንተ : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክር
2 ስቶስ : ዘሉቱ : ስብሐት::=> ከመ : እመ : ቦለ : ሠሳተ : ማሕበርክሙ : ብእሲ : ዘሕል
3 ቀተ : ወርቅ : ወበለልበሰ : ክቡር :: ወዮለ : ኀደይ : በለልበስ : ርሱሕ::=> ወትኔጽርዎ :
ለዘይለብስ : ኀጹሐ : ወትብልዎ : ኀበር : ለእተሰ : ሠስተ : ምስናይ : ወለኀደይሰ : ትብልዎ:
4 ቁም : ለእተሰ : ኀሐከ : ወእመለኮ : ኀበር : ዝዩ : ታሕተ : መኪይደ : እግሪየ::=> ለኮኑ :
5 እንከ : ኦድኩክሙ : ለቢክሙ : ወኮንክሙ : መደልዋነ : ለሕቢና : እኩይ::=> ክመዑ: እ
ኅዊነ : ፍቁራን : ለኮኑ : እግዚአብሔር : ኅረዮሙ : ለነደያነገዝ : ዒለመ : ወለብዕልትሰ : ክ
መ : በሃይማኖቶሙ : ደወርስዋ : ለመንግሠት : ሰማያት::እንተ : ለሰፈውሙ : ለእለ : ያፈቅ
6 ርዎ::=> ወለእትኩሰ : ለስትሐቀርክሙ : ለነደይ :: ለኮኑ : እሙንቱ : ለብዕልት : ለለ:
7 ይትሌገሉክሙ : ወይስሕቡክሙ : ውስተ : ተስናናት::=> ወእሙንቱ : ይጸርፈ : ለዕለ : ስ
8 ሙ::ዓቢይ : ዘተስመየ : ላዕሌክሙ::=> ወእመሰ : ትፈጽሙ : ሕገ : መንግሠተ : ትፈጽ
ሙ :: በከመ : ይብል : መጽሐፍ : ለፍቅር : ቢጸክ : ከመ : ነፍስከ : እንዘ : ሠናየ : ትገ
9 ብሩ::=> ወእመሰ : ገጸ : ትነሥኡ : ኃጢአተ : ትገብሩ : ወይዘለፈክሙ : ሕግ : ከመ :
10 ክሒደ::=> ወዘሰ : ይገበሮ : ለኵሉ : ሕግ : ወይስሕት : በአሐቲ : ኮነ : መለብሰ :
ብኵሉ::=>

Et si quis est qui se Deo devovet, & non refrænat linguam suam, iste est qui seducit suum cor, & cujus itidem vana est religio. Religio autem illa munda quæ coram Deo Patre, hæc est ; Ut custodiatis pupillos & viduas in necessitate ipsorum, custodias quoque teipsum à mundo immaculatum. 26 27

CAP. II.

Fratres nostri, ne sit ad faciem hominis fides vestra quæ est in Domino nostro Jesu Christo, cui sit gloria. Nam si ingrediatur in cœtum vestrum vir habens annulum aureum, cúmque veste pretiosa, & ingrediatur pauper in veste sordida; Et respexeritis in eum qui indutus est splendidâ, & dixeritis ei ; Tu quidem sede 3
bene : pauperi verò dixeritis ; Tu sta illic : sin minùs, Sede hic sub scabello pedum meorum. Annon igitur vobismet ipsis placere studuistis, & facti estis 4
hypocritæ malarum cogitationum ? Audite fratres nostri dilecti, nónne Deus 5
elegit pauperes hujus mundi, at divites etiam in fide sua, ut hæredes essent regni cœlestis, quod promisit iis qui diligunt eum ? Vos autem despectui habu- 6
istis pauperem. Nónne hi divites sunt, qui opprimunt vos, attrahúntque vos ad tribunalia ? Et ipsi sunt qui blasphemant nomen grande, à quo estis cogno- 7
minati. Et si adimpletis legem, regnum perficitis, sicut dicit Scriptura ; Diliges proximum tuum sicut animam tuam, utique benè facitis. Sin autem fa- 8
ciem accipitis, peccatum perpetratis, & redarguet vos lex tanquam transgressores. Quicunque autem præstiterit totam legem, & erret in uno, factus, 10
est omnium reus.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

Ille enim *dicens*; Non mœchaberis, dixit &; Non occides. Si *autem* non mœchaberis,
11 Ὁ γὰρ (ι) εἰπὼν, Μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καί, Μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις,
occides autem, factus es transgressor legis. Sic loquimini, & sic facite, sicut
12 φονεύσεις δέ, (κ) γέγονας παραβάτης νόμου. Οὕτω λαλεῖτε, καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς
per legem libertatis *futuri* judicari. Nam judicium sine misericordia non
13 διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις (λ) ἀνίλεως τῷ μὴ
facienti misericordiam: *& contra gloriatur* misericordia judicium. Quid *illud* utile,
14 ποιήσαντι ἔλεος· (μ) κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί τὸ ὄφελος, Δ'
fratres mei, si fidem dicat quis habere, opera autem non habeat? *non potest* fides
ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν (ν) λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις
salvare eum? Si autem frater *aut* soror nudi sint, & *destituti fuerint*
15 σῶσαι αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι, (ξ) καὶ λειπόμενοι ὦσι
quotidiano victu: Dicat autem aliquis illis ex vobis; Ite in pace, cale-
16 τῆς ἐφημέρου τροφῆς· (ο) εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερ-
facimini, & saturamini: non dederitis autem eis *ea* quæ necessaria corporis, quid
μαίνεσθε, καὶ χορτάζεσθε· μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί
illud utile? Sic & fides, si non opera habeat, mortua est *secundùm*
17 τὸ ὄφελος; (π) Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ (ρ) ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστι καθ'
seipsam. Sed dicet quis, Tu fidem habes, & ego opera habeo: Ostende mihi
18 ἑαυτήν. (σ) Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι
fidem tuam *ex* operibus *tuis*, & ego ostendam tibi ex operibus *meis* fidem meam.
τὴν πίστιν σου (τ) ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγώ σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.
Tu credis, quoniam Deus unus est: *pulchrè* facis: & dæmones credunt, &
19 Σὺ πιστεύεις, ὅτι (υ) ὁ Θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ
contremiscunt. Vis autem scire, ô homo inanis, quoniam fides sine operibus
20 φρίσσουσι. Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
mortua est? Abraham pater noster nónne ex operibus justificatus est, offerens Isaac
21 νεκρά ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ
filium suum super altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus ejus,
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, 22
& ex operibus fides consummata est? Et suppleta est Scriptura dicens; Credidit *autem*
καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσε δὲ 23
Abraham Deo, & reputatum est illi ad justitiam, & amicus Dei appellatus est.
Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη.
Videtis *igitur*, quoniam ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantum?
(ρ) Ὁρᾶτε τοίνυν, ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον; 24
Similiter *autem* & Raab meretrix, nónne ex operibus justificata est, suscipiens nun-
Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη, οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγ- 25
tios, & aliâ viâ ejiciens? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum
γέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; Ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν 26
est, ita & fides sine operibus mortua est.
ἐστιν, (χ) οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.

CAP. III. γ'.

Ne *multi* magistri *fiatis*, fratres mei, scientes quoniâ majus judicium *capiemus*.
Ε'ΜῊ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρῖμα ληψόμεθα. 1
Multa enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus vir,
Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, 2
potens fræno circumducere & totum corpus. Ecce equis fræna in
δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. (α) Ἰδοὺ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς (β) εἰς 3
ora mittimus ad *obediendum* ipsos nobis, *etiam* omne corpus illorum
τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι (γ) αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα (δ) αὐτῶν
circum *agimus*. Ecce & naves *tantæ existentes*, & à validis ventis *impulsæ*,
μετάγομεν. Ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, 4
circumferuntur à modico gubernaculo, ubi impetus dirigentis voluerit.
μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλῃ).

MS. A. (ι) πᾶς, (κ) ἐν γένει ὑποκάτω νόμου. Οὕτως λαλεῖτε, καὶ οὕτως (λ) ἀνάλεος (μ) κατακαυχάσθω δὲ ἔλεος (ν) τις λέγῃ ἔχειν, (ξ) ἢ (ο) Καὶ εἴπῃ τις (π) Οὕτως (ρ) ἔχῃ ἔργα, (σ) Ἀλλὰ (τ) χωρίς τῶν ἔργων, κἀγὼ (υ) μία ἐστὶν ὁ Θεός· (φ) Ὁρᾷς), ὅτι (χ) ὕστερος Κεφ. γ'. MS. A. (α) Εἰδὲ (β) εἰς τὸ σῶμα (γ) ἡμῖν αὐτὸς, (δ) μεταγόμεν αὐτῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui enim dixit; Non mœchaberis, ipse 11
dixit; Non occides. Quòd si non mœchus
es, sed homicîda, factus es transgressor le- 12
gis. Sic loquamini, & sic faciatis, ut qui
per legem libertatis judicandi estis. Judi- 13
cium enim absque misericordia fiet in eum,
qui non præstiterit misericordiam. Exalta-
bimini per misericordiam super judicium.

Dominicâ XI. post Pentecosten. 3.

Quæ utilitas fratres mei, si quis dixerit; 14
Habeo fidem, opera verò non habeat?
Nunquid poterit ejus fides ipsum servare?
Quòd si frater aut soror nudi fuerint, & in- 15
digeant victu quotidiano: Et dicat illis 16
aliquis ex vobis; Abite cum pace, calescite, & saturamini: nec dederitis illis quæ
sunt necessaria corpori, quæ erit utilitas?
Ita & sola fides absque operibus mortua est. 17
Sed dicet aliquis; Tu fidem habes, & ego 18
habeo opera: ostende mihi fidem tuam abs-
que operibus, & ego ostendam tib fidem
meam ex operibus meis. Credis unum esse 19
Deum, benè facis: etiam dæmonia credunt
& contremiscunt. Vis autem scire ô homo 20
debilis, quòd fides absque operibus mortua
est? Pater noster Abraham nónne ex ope- 21
ribus justificatus est, quòd obtulerit Isahac
filium suum super altare? Vides fidem il- 22
lius adjumento fuisse ipsius operibus, atque
ex operibus fidem ejus perfectam fuisse. Et 23
impleta est Scriptura, quæ dicit; Credidit
Abraham Deo, & annumeratum est illi ad
justitiam, & amicus Dei vocatus est. Vi- 24
des quòd ex operibus justificatur homo, &
non ex fide tantúm? Sic etiam Rahab 25
meretrix, nónne ex operibus justificata est,
quòd exceperit exploratores, & per viam
aliam emiserit eos? Quemadmodum cor- 26
pus absque spiritu mortuum est, ita & fides
absque operibus est mortua.

CAP. III.

Dominicâ III. post Epiphaniam. 4.

Ne multi doctores sint inter vos, fratres 1
mei, sed scitote nos majori judicio esse ob-
noxios. In multis enim labimur omnes. 2
Quisquis in sermone non labitur, hic est vir
perfectus, qui potest subjicere & totum cor-
pus suum. Ecce enim fræna in os equo- 3
rum injicimus, ut subjiciantur nobis, & to-
tum corpus eorum circumagimus. Quin 4
& naves validæ quum aguntur ventis vehe-
mentioribus, à minimo ligno trahuntur, quo-
cunque tendit voluntas gubernatoris.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nam qui dicit; Ne adulterium committas, dixit etiam; *Ne occidas: quòd si* 11
commiseris adulterium, & occideris tantùm, factus es transgressor legis. Ita lo- 12
quimini, & ita facite, tanquam ii qui per legem libertatis judicandi estis. Quia 13
in judicio quidem absque misericordia ille erit, qui non præstiterit misericordiam:
& gloriabitur tantùm ille in die judicii qui fecit misericordiam. Quid 14
proderit fratres nostri, si quis sit qui dicat, Fidem ego habeo, opera verò bona 15
non habeo? Nunquid poterit fides ejus servare ipsum? Si autem sit ex fratribus
nostris, aut ex sororibus nostris, qui nudi fuerint aut destituti victu suo quotidia- 16
no: Et si est, qui dicat ex vobis; Abite in pace, calefacite vos, & saturamini:
non tamen dederitis iis, quæ necessaria sunt ad inopiam suam, quid proderit iis?

Versio VULGATA LATINA.

11 Qui enim dixit; Non mœchaberis, dixit &; Non occides. Quòd si non mœcha-
12 beris, occides autem, factus es transgressor legis. Sic loquimini, & sic facite, sic-
13 ut per legem libertatis incipientes judicari. Judicium enim sine misericordia illi, qui non fecit misericordiam: superexaltat autem misericordia judicium.
14 Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habe-
15 at? Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater & soror nudi sint, &
16 indigeant victu quotidiano, Dicat autem aliquis ex vobis illis; Ite in pace, calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis, quæ necessaria sunt corpori,
17 quid proderit? Sic & fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Sed
18 dicet quis; Tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi fidem tuam sine
19 operibus: & ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quoniam unus est Deus: Benè facis: & dæmones credunt, & contremiscunt.
20 Vis autem scire, ô homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est?
21 Abraham pater noster, nónne ex operibus justificatus est, offerens Isaac filium suum super
22 altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: & ex operibus fides
23 consummata est? Et suppleta est Scriptura, dicens; Credidit Abraham Deo, &
24 reputatum est illi ad justitiam, & amicus Dei appellatus est. Videtis quoniam ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantùm?
25 Similiter & Rahab meretrix, nónne ex operibus justificata est, suscipiens nuntios, & aliâ viâ ejiciens?
26 Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est.

CAP. III.

1 NOlite plures magistri fieri, fratres mei, scientes quoniam majus judicium sumi-
2 tis. In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic per-
3 fectus est vir: potest etiam fræno circumducere totum corpus. Si autem equis frænа in ora mittimus ad consentiendum nobis, & omne corpus illorum circumferimus.
4 Ecce & naves, cùm magnæ sint, & à ventis validis minentur, circumferuntur à modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لِأَنَّ ٱلَّذِي قَالَ لَا تَفْعَلْ * قَالَ لَا تَزْنِ * فَإِنْ لَمْ تَفْسِقْ وَقَتَلْتَ فَقَدْ صِرْتَ لِلشَّرِيعَةِ مُخَالِفًا *

Nam qui dixit; Non occides, dixit; Non 11
fornicaberis. Quare si non fueris mœchatus, occideris autem, factus es prævaricarius Legis. Ita loquamini, & ita facia- 12
tis, ut qui per Legem libertatis judicandi sitis. Nam damnatio in qua non 13
est misericordia, erit in eum qui non præstiterit misericordiam: misericordia autem gloriabitur de ultione. Finis.

12 * هٰكَذَا تَكَلَّمُوا وَهٰكَذَا اعْمَلُوا كَعَتِيدِينَ أَنْ تُحَاكَمُوا بِشَرِيعَةِ ٱلْحُرِّيَّةِ * فَإِنَّ ٱلْقَضَاءَ ٱلَّذِي
13 لَا رَحْمَةَ فِيهِ يَكُونُ عَلَى مَنْ لَمْ يَعْمَلْ رَحْمَةً * وَٱلرَّحْمَةُ تَفْتَخِرُ عَلَى ٱلْأَحْكَامِ * تم *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

* قِرَاءَةُ ٱلْأَنْبِيَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ *

14 * مَا ٱلْمَنْفَعَةُ يَا إِخْوَتِي أَنْ يَقُولَ أَحَدٌ أَنَّ لَهُ أَمَانَةً وَمَا يَكُونُ لَهُ أَعْمَالٌ * أَلَعَلَّ أَمَانَتَهُ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُخَلِّصَهُ * إِنْ يَكُنْ أَخٌ أَوْ
15 أُخْتٌ عَارِيَيْنِ أَوْ مِنَ ٱلْقُوتِ ٱلْيَوْمِيِّ مَعْوِزَيْنِ * فَيَقُولُ لَهُمَا أَحَدُكُمْ ٱنْطَلِقَا بِسَلَامٍ تَسَخَّنَا
16 وَٱشْبَعَا * وَلَا تُعْطُوهُمَا مَا يَحْتَاجُهُ جَسَدُهُمَا * مَا ٱلْمَنْفَعَةُ مِنْ ذٰلِكَ * كَذٰلِكَ ٱلْأَمَانَةُ إِنْ لَمْ يَكُنْ
17 أَعْمَالٌ هِيَ مَائِتَةٌ فِي ذَاتِهَا * لٰكِنْ يَقُولُ وَاحِدٌ أَنْتَ لَكَ أَمَانَةٌ وَأَنَا لِي أَعْمَالٌ * أَرِنِي مِنْ أَعْمَالِكَ
18 أَمَانَتَكَ * وَأَنَا أُرِيكَ مِنْ أَعْمَالِي أَمَانَتِي * أَتُؤْمِنُ أَنْتَ أَنَّ ٱللّٰهَ وَاحِدٌ هُوَ حَسَنًا تَعْمَلُ * وَٱلشَّيَاطِينُ
19 يُؤْمِنُونَ هٰكَذَا وَيَقْشَعِرُّونَ * أَيُّهَا ٱلْإِنْسَانُ ٱلْمُصَغَّرُ * أَتُرِيدُ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ ٱلْأَمَانَةَ خَلْوًا مِنْ أَعْمَالٍ مَائِتَةٌ
20 هِيَ * أَبْرَاهِيمُ أَبُونَا أَلَيْسَ أَعْمَالُهُ زَكَّتْهُ * إِذْ قَدَّمَ ٱبْنَهُ إِسْحٰقَ عَلَى ٱلْمَذْبَحِ * أَرَأَيْتَ أَنَّ أَمَانَتَهُ
21 سَاعَدَتْ أَعْمَالَهُ * وَأَمَانَتُهُ عَمِلَتْ أَعْمَالَهُ * وَتَمَّ ٱلْكِتَابُ ٱلْقَائِلُ أَنَّ إِبْرَاهِيمَ صَدَّقَ ٱللّٰهَ وَحُسِبَ لَهُ
22 ذٰلِكَ عَدْلًا * وَدُعِيَ خَلِيلَ ٱللّٰهِ * أَرَأَيْتُمْ إِذَنْ أَنَّ ٱلْإِنْسَانَ مِنَ ٱلْأَعْمَالِ يُتْرَكُّ لَا مِنَ ٱلْأَمَانَةِ
23 فَقَطْ * كَذٰلِكَ وَرَحَابُ ٱلزَّانِيَةِ أَلَيْسَتْ أَعْمَالُهَا زَكَّتْهَا * إِذْ قَبِلَتِ ٱلرُّسُلَ وَأَخْرَجَتْهُمْ فِي طَرِيقٍ
24 أُخْرَى * لِأَنَّ كَمَا أَنَّ ٱلْجَسَدَ خَلْوًا مِنَ ٱلرُّوحِ مَائِتٌ هُوَ * كَذٰلِكَ وَٱلْأَمَانَةُ خَلْوًا مِنَ ٱلْأَعْمَالِ
مَائِتَةٌ هِيَ * تم *

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ *

* قِرَاءَةُ ٱلثَّلَاثَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ * * يَا إِخْوَتِي لَا تَصِيرُوا مُعَلِّمِينَ كَثِيرِينَ *

1 عَالِمِينَ أَنَّنَا سَنَحْتَضِنُ دَيْنُونَةً عُظْمَى * لِأَنَّنَا كُلَّنَا نُخْطِئُ كَثِيرًا * فَمَنْ لَا يَزِلُّ بِكَلِمَةٍ هٰذَا رَجُلٌ
2 كَامِلٌ مُقْتَدِرٌ أَنْ يُلْجِمَ جَسَدَهُ كُلَّهُ * فَإِنْ كُنَّا نَجْعَلُ ٱللُّجُمَ فِي أَفْوَاهِ ٱلْخَيْلِ لِتَنْقَادَ خَاضِعَةً لَنَا
3 وَيَنْقَلُ جَسَدَهَا كُلَّهُ * وَهَا ٱلْمَرَاكِبُ عَلَى عِظَمِ مَقَادِيرِهَا تُكَدِّدُهَا ٱلرِّيَاحُ ٱلْعَوَاصِفُ تُقْطِفُهَا رِجْلٌ
4 صَبِيَّةٍ حَيْثُ إِلَى حَيْثُ تَسُوقُهَا مَنْ يَقُودُهَا وَيُدَبِّرُهَا *

Quæ utilitas O fratres mei, ut dicat 14
aliquis habere se fidem, opera verò non habeat? num sua fides poterit eum ervare? Si frater aut soror nudi fuerint, 15
aut quotidiano victu egentes: Et dicat 16
eis aliquis vestrum, Ite cum pace, calescite, & saturamini: non tamen dederitis eis quod opus est corpori eorum: quænam inde utilitas? Ita fides, nisi ad- 17
sint opera, mortua est per seipsa. Quin- 18
imò dicet aliquis, Tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi ex operibus tuis fidem tuã, et ego ostendã tibi ex operibus meis fidem meam. Credis tu Deum unum 19
esse? bene facis: dæmones etiam credunt ita, & expavescunt. Heus homo inanis, 20
vis scire quòd fides absque operibus mortua sit? Abraham patrem nostrum: 21
nonne opera sua justificárunt, quum obtulit filium suum Isaac super altare? Videsnè quòd fides ipsius juverit opera 22
ejus, & fidem illius perfecerint opera ipsius? Et expleta est scriptura dicens; 23
Credidit Abraham Deo, & annumeratum est illud ipsi ad justitiam, & vocatus est amicus Dei. Videtisne igitur quòd 24
homo ex operibus justificetur, non ex fide tantùm? Ita & Rahab scortatricem, 25
nonne opera sua justificárunt, quum excepit nuntios, & aliâ viâ emisit? Nam 26
quemadmodum corpus absque spiritu mortuum est, ita & fides absque operibus mortua est. Finis.

CAP. III.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

O Fratres mei, ne fiatis multi magi- 1
stri, scientes quòd gravissimum conse-
quemur judicium. Omnes enim mul- 2
tùm delinquimus: qui autem non labi-
tur in verbo, is est vir perfectus, po-
tens frænare totum corpus suum. Quod 3
si fræna immittimus in ora equorum, ut subjecti obediant nobis, totumque cor-
pus eorum abducant: Et ecce naves, 4
quantumvis magnæ molis, rapidissimis
ventis propulsatas, ligni frustum vile
flectit quòcunque voluerit pertinacia
directoris atque gubernatoris:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ከማሁ : ይእቲ : ሃይማኖት: አመ: ለልባቲ: ምግባረ : ሠናይ: መጠት : ይእቲ : ለሊሃ::=
18 አለ : ለመቦ : ዘይቤለከ : ለኔተ : ሃይማኖተ : ብከ : ወለነ : ምግባረ : ሠናይ : ብየ : አርእ
የኒ : ሃይማኖተከ : ዘእንበለ : ምግባርከ : ወለነሰ : እመነ : ምግበርየ : ሃይማኖትየ:=
19 ወለኔተሰ : ተለመነ : ከመ : ለሐዲ : እግዚአብሔር : ሠናየ : ትገብር : ለጋንኔተኒ : የለመ
20 ኑ : ወይደነግፁ::=ኦ ትፈቅድኑ : ተአምር : ለብእሲ : ለብድ : ከመ : ሃይማኖት : እንተ:
21 ለልባቲ : ምግበር : ሙጠት : ይእቲ : ለሊሃ:=ኦ አብርሃም : ለቡነ : ለኵኑ : በምግበሩ :
22 ጸድቀ : ለዕረግ : ለይስሕቅ : ወልዱ : ውስተ : መሠዋዕት:=ኦ ትረኢኑ : ሃይማኖቱ : ትረ
23 ድለ : ወእሙግበሩ : መልእት : ወፍጽመት : ኵነት : ሃይማኖቱ::=ኦ ወተፈጽመ : ዘይብል :
መጽሐፍ : ለመነ : አብርሃመ : በእግዚአብሔር: ወተሖለቆ : ጽድቁ : መፍቀሬ : እግዚአብ
24 ሔር: ተሰመየ::=ኦ ትረእዩኑ : ከመ : በምግባሩ: ይጸድቅ : ሰብእ : ወለኵ: በሃይማኖት:
25 በእኂቲታ:=ኦ ወከማሁ : ረሕብኒ : ዘማ : በመግባሪሃ : ጸድቀት : ወተቀበለቶሙ : ለስብእ :
26 ዲይን::ወእንተ: ከልእ: ፍናት: ለወፅእቶሙ:=ኦ በከመ: ለሠጋ: ዘለልበ : መንፈስ : ሙዉት:
ወእቱ::ከማሁ : ሃይማኖትኒ : እንተ : ለልባቲ : መግበር: ሠናይ : መወት : ይእቲ::=ኦ
1 ሮ ወሊእነኩን: ብዙኃን : መምህራን : ለኅዊነ: ተለመረ:ከመ: እንተ: ተዐቢ: ያይነ: እነለመ
2 እ:=ኦ እስመ: ብዙኅ: ንስስት:ኵልነ::ወዘሰ:ሊይስስት: በቀሉ:ፍጹመ:ውእቱ::ወይክል:
3 ወደየ: ልቧመ: ለአሉ:ለሠጋሁ::=ኦ ወዲደ: ለለፍረሰነ: ንወደ:ሎቱን: ለጋመ:ውስተ: ለመ
4 ጋሆን: ከመ: ለሆ: ይበለነ: ወእመይጦን:ኵሎ: ሊሠጋሆን::=ኦ ወናሁ:ለሕሚርኒ:ዘመጦነ:ዝ:
ለአሉ: ወበኅይለ: ነፋስ: ይትመየጣ: ወይትነድኣ : ወይመይጣ : ዘኅደፈ : ብአሰኒ: እንዘ:
መጠነዝ : ናእሱ : ወይበሠአ : ውስተ : መርሰ : ኀበ : መርሰ : ኀበ : ፈቀደ::=ኦ

Ita etiam est fides, si absque bonis operibus est, mortua est ipsamet. Quòd si 17
est qui tibi dicat; Tu habes fidem, & ego opus bonum habeo: ostende mihi igitur 18
fidem tuam absque operibus tuis, & ego etiam ex operibus meis fidem meam
ostendam. Tu quidem credis quòd unus Deus est: rectè facis: dæmonia quoque 19
credunt, & contremiscunt. Visne igitur scire ô homo stulte, quòd fides quæ est 20
sine operibus, mortua est ipsamet? Abraham pater noster, nónne in operibus 21
justitiæ obtulit Isaacum filium suum super altare? Videsne quòd fides ejus ipsum 22
adjuverit, Et ex operibus ejus plena & perfecta fuit fides ejus. Atque impletum 23
est quod dicit Scriptura; Credidit Abrahamus in Deum, & imputatum est ei
ad justitiam ejus, & amicus Dei vocatus est. Videsne igitur quòd per opera justifica- 24
tur homo, & non per fidem tantùm? Similiter etiam Raab meretrix per opera sua 25
justificata est, quum accepisset exploratores, & aliâ viâ eos emisisset. Quemadmodũ 26
corpus quod sine anima est, mortuum est; ita et fides quæ est sine bono opere, mortua est.

CAP. III.

ET ne simus multi magistri, fratres nostri, scientes quòd propter hoc gravius ju- 1
dicium accepturi simus. Nam multùm erramus nos omnes: & quicunque non 2
erraverit in sermone ejus, perfectus est: & is potest injicere frænum toti corpori suo.
Et etiam equis frænum iis in corpora sua injicimus, ad consentiendum nobis, & 3
totum corpus eorum circumagimus. Et ecce naves etiam, quantis progressibus 4
earum à valido vento circumvertuntur & agitantur, quas circumagit navarchus
exiguâ quantitate ligni, & adducit in portum, ad portum quem voluerit.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. Ε'.

Ita & lingua *parvum* membrum est, & magna *gloriatur*. Ecce *exiguum* ignis
5 (ε) Οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ (ζ) ὀλίγον πῦρ
quantam materiam incendit. Et lingua ignis, *mundus* iniquitatis: *ita*
ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει. Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς (η) ἀδικίας· οὕτως
lingua constituitur in membris nostris, *maculans* totum corpus, & *inflam-*
ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογί-
mans rotam nativitatis, & inflammata à gehenna. Omnis enim natura
7 ζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. Πᾶσα γὰρ φύσις
bestiarúmque & volucrum, serpentiúmque & *marinorum*, *domatur*, & domita *est*
θηρίων τε καὶ πετεινῶν, (θ) ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται, καὶ δεδάμασται
naturâ humanâ. *At* linguam nullus potest hominum domare:
8 τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ. Τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται (ι) ἀνθρώπων δαμάσαι·
incoërcibile malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum
9 ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν (κ) τὸν Θεὸν
& Patrem: & in ipsa maledicimus homines *illos* ad similitudinem Dei
καὶ πατέρα· καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ
factos. Ex ipso ore procedit benedictio, & maledictio. Non
10 (λ) γεγονότας. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία, καὶ κατάρα. Οὐ
oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Numquid fons de eodem
11 χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα (μ) οὕτω γίνεσθαι. Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς
foramine emanat *dulce*, & *amarum*? Numquid potest, fratres mei, ficus *oleas*
12 ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ, καὶ τὸ πικρόν; Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, Συκῆ ἐλαίας
facere, aut vitis ficus? sic *nullus fons salsam* & dulcem facere
ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος (ν) σῦκα; οὕτως ἁλμυρὰ πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι
aquam. Quis sapiens, & *peritus in vobis*? ostendat ex *pulchra* conversatione
13 ὕδωρ. Τίς σοφὸς, καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς
opera sua in mansuetudine sapientiæ. *Si autem* zelum amarum habetis & *conten-*
14 τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. (ξ) Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρι-
tionem in *corde* vestro, *ne gloriamini* & *mentimini* adversùs veritatem.
θείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ (ο) κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.

Non est ista sapientia desursùm descendens: sed terrena, animalis, *demo-*
Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη· ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμο- 15
niaca. Ubi enim zelus & *irritatio*, *illic tumultuatio*, & *omnis prava*
νιώδης. Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ (π) ἀκαταστασία, καὶ πᾶν φαῦλον 16
actio. *Illa* autem *supernè* sapientia, primùm quidem pudica est: deindè pacifica,
πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία, πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν· ἔπειτα εἰρηνικὴ, 17
modesta, *benè* suadibilis, *plena* misericordiâ, & fructibus bonis, non *dijudicans*, &
ἐπιεικὴς, εὐπειθὴς, μεστὴ ἐλέους, καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, (ρ) καὶ
non simulata. Fructus autem justitiæ, in pace seminatur facientibus
ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ (σ) τῆς δικαιοσύνης, ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν 18
pacem.
εἰρήνην.

CAP. IV. Δ'.

Undè bella & *pugnæ* in vobis? *Non* hinc, ex *voluptatibus* vestris
Πόθεν (α) πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν 1
militantibus in membris vestris? Concupiscitis, & non habetis: occiditis
τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε 2
& zelatis, & non potestis adipisci: litigatis & belligeratis: non habetis *autem*,
καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε· οὐκ (β) ἔχετε διὰ
propter non *petere* vos. Petitis, & non accipitis, eò quòd malè *petitis*:
τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε· 3
ut in *voluptatibus* vestris insumatis. Adulteri & adulteræ, nescitis
ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν (γ) δαπανήσητε. Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε 4
quia amicitia mundi, *inimicitia* Dei est? Quicunque ergò voluerit amicus esse
ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι
mundi, inimicus Dei constituitur. An putatis quia inaniter Scriptura *dicit*;
τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. Ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει, 5
Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in *nobis*?
Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ (δ) κατῴκησεν ἐν ἡμῖν;

MS. A. (ε) Ὡσαύτως (ζ) ἡλίκον πῦρ (η) ἀδικίας· ἡ γλῶσσα (θ) ἑρπετῶν καὶ (ι) δαμάσαι ἀνθρώπων· ἀκατάστατον (κ) τὸν Κύριον, (λ) γεγενημένους. (μ) ὕτως (ν) σῦκα· ὕτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. (ξ) Εἰ δὲ ἔρα ζῆλον (ο) καυχᾶσθε (π) καὶ ἀκαταστασία, (ρ) ἀνυπόκριτος. (σ) δικαιοσύνης, ΚΕΦ. Δ'. MS. A. (α) πόλεμοι ἐν ὑμῖν, καὶ πόθεν μάχαι; οὐκ (β) ἔχετε, διὰ (γ) δαπανήσητε. Μοιχαλίδες, οὐκ (δ) καλῶς οἶσθα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Ita & lingua membrum est pusillum, sed ex- 5
tollit se. Ignis quoq; minimus sylvas multas
incendit. Et lingua ignis est, & mundus pec- 6
cati est instar sylvæ. Et hæc quidem lingua
quum sit inter membra nostra, commaculat
totum corpus nostrum, & incendit series ge-
nealogiarum nostrarum quæ currunt in mo-
dum rotarum, & ipsa quoque accenditur 7
igne. Omnes enim naturæ ferarum, & vo-
lucrum, & serpentium tum maris, tum aridæ,
subjiciuntur naturæ humanæ. Linguam au- 8
tem nemo potuit subjugare: malum est hoc
incoërcibile, plenum veneno lethifero. Per 9
ipsam benedicimus Dño & Patri; ac per eam
maledicimus hominibus qui ad similitudin m
Dei facti sunt. Atque ex ipso ore exeunt ma- 10
ledictiones & benedictiones. Non oportet,
fratres mei, hæc ita fieri. Nunquid possibile est 11
ut ex eadem scaturigine exeant aquæ dulces
& amaræ? Aut nunquid potest ficus, fratres 12
mei, olivas edere, aut vitis ficus? Sic nec aquæ
salsæ possunt effici dulces. Qui est inter vos 13
sapiens & eruditus, ostendat opera sua ex
bonis conversationibus per sapientiam man-
suetam. Quòd si livor amarulentus sit inter 14
vos, aut contentio in cordibus vestris, ne in-
tumescatis adversùs veritatem, nec mentia-
mini. Quandoquidem hæc sapientia è su- 15
pernis non descendit, sed est terrena, è cogi-
tationibus animæ, & à dæmoniis. Ubi enim 16
est invidia & contentio, ibi etiam tumultus
& omne malum. Sapientia verò quæ è su- 17
pernis est, pura est, & plena pace, & man-
sueta, & obediens, plenáque miserationibus
& fructibus bonis, & absque hæsitatione, ac
facies non accipit. Fructus autem justitiæ, in 18
tranquillitate seminantur iis qui sunt pacifici.

CAP. IV.

Unde existunt inter vos bella & lites? E
nónne ex concupiscentiis quæ militant in
membris vestris? Concupiscitis & non ha- 2
betis; & occiditis, ac æmulamini, nec de-
venit in manus vestras. Et litigatis ac bel-
la geritis, & non habetis, quoniam non
postulatis. Petitis & non accipitis, quippe 3
qui malè petatis; ut alatis concupiscentias
vestras. Adulteri, nescitis amicitiam hujus 4
mundi inimicitiam esse erga Deum? qui-
cunque ergò voluerit amicus esse mundi hu-
jus, inimicus est Deo. Vel nunquid putatis 5
quòd fruftra Scriptura dicat; In invidia con-
cupiscit spiritus qui habitat in nobis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ሰማሁ : ልሳንኒ : ንእቲት : ለበል : ይእቲ ፡፡ ወድጦፀ : ዓቢይ : ወናሁ : እሰትኒ : ንእቲት : *Similiter etiam lingua pusillum membrum est, & strepitus ejus magnus est: & 5*
ኀቀ : ዘመሓላንዝ : ለመ : ታሠዲ፡=፡ ወልሳንኒ : እሰት : ይእቲ : ዘላዕላመ : ለዓመፃ ፡፡ ወ *ecce ignis exiguus valde quantam materiam incendit. Et lingua quidem ignis 6*
ናሁ : ልሳንኒ : ተፈጥረት : ውስተ : ነፍስትነ : ወታረምፆ : ለሠጋነ : ወታወዲ : እመግህነ *est, qui mundum iniquitatis continet: & ecce lingua quidem creata est in corpore*
ኵሉ ፡፡ ወመሓሉ : ክቡተ : ፍጥረተነ፡=፡ እስመ : ኵሉ : ፍጥረት : ለራዊትኒ : ወዘይሰር *nostro, & affligit corpus nostrum, & inflammat à gehenna, obtenebratque occul-*
ፋ : ወለንስክኒ : ይገርር : ለፍጥረተ : እጋለ : እመሕያው፡=፡ ወለልሰነ : እጋለ : እመ *tè totam naturam nostram. Nam omnis quidem natura ferarum, & volucrum, 7*
ጠነሠነ : ለልቡ : ዘይክል : ለግርሮታ : እኪት : ይእቲ : ወለልቡ : ዓትመ ፡፡ ወመልእት : ይ *& pecorum subjicitur humanæ naturæ. At linguam hominum nemo est qui 8*
ኪት : ሐሙዘ : ዘይቀትል፡=፡ ባቲ : ንበርኮ : ለእግዚአብሔር : ለብ : ወባቲ : ንረግሞ : *potest subjugare: malum est non reprimendum, & plena est veneno mortifero.*
ለሰብኣ : እመሕያው : ዘበአርአያ : ለእግዚአብሔር : ተፈጥረ፡=፡ *Per ipsam benedicimus Deo patri, & per ipsam maledicimus filiis hominum, 9*
qui in imagine Dei creati sunt.

Versio VULGATA LATINA.

5 Ita & lingua modicum quidem membrum est, & magna exaltat. Ecce quantus
6 ignis quàm magnam sylvam incendit! Et lingua ignis est, universitas iniquitatis.
Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflammat
7 rotam nativitatis nostræ, inflammata à gehenna. Omnis enim natura bestia-
rum, & volucrum, & serpentium, & cæterorum domantur, & domita sunt à na-
8 tura humana: Linguam autem nullus hominum domare potest: inquietum ma-
9 lum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum & Patrem: & in
10 ipsa maledicimus homines, qui ad similitudinem Dei facti sunt. Ex ipso ore pro-
11 cedit benedictio & maledictio. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Num-
12 quid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? Numquid
potest, fratres mei, ficus uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem po-
13 test facere aquam. Quis sapiens, & disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona
14 conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ. Quòd si zelum
amarum habetis, & contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari, & men-
daces esse adversùs veritatem. Non est enim ista sapientia desursùm descendens;
15 sed terrena, animalis, diabolica. Ubi enim zelus & contentio: ibi inconstan-
16 tia, & omne opus pravum. Quæ autem desursùm est sapientia, primùm quidem
17 pudica est, deindè pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misери-
cordiâ, & fructibus bonis, non judicans, sine simulatione. Fructus autem justi-
18 tiæ, in pace seminatur, facientibus pacem.

CAP. IV.

1 UNde bella & lites in vobis? Nónne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ mili-
2 tant in membris vestris? Concupiscitis, & non habetis: occiditis, & zelatis: &
non potestis adipisci: litigatis, & belligeratis, & non habetis, propter quòd non
3 postulatis. Petitis, & non accipitis: eò quòd malè petatis: ut in concupiscentiis
4 vestris insumatis. Adulteri, nescitis quia amicitia hujus mundi, inimica est Dei? Qui-
cunq; ergò voluerit amicus esse seculi hujus, inimicus Dei constituitur. An
5 putatis quia inaniter Scriptura dicat; Ad invidiâ concupiscit spiritus, qui habitat in vobis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * هَكَذَا اللِّسَانُ هُوَ عِضْوٌ صَغِيرٌ وَيَتَعَظَّمُ رَاهِيًا * وَهَا النَّارُ الْيَسِيرَةُ تُحْرِقُ هَيُولِي مِقْدَارًا
6 عَظِيمًا * وَاللِّسَانُ نَارٌ عَالَمُ الظُّلْمِ * هَكَذَا اللِّسَانُ يَنْتَصِبُ فِي أَعْضَائِنَا الْمُدَنِّسُ الْجِسْمَ كُلَّهُ *
7 وَالْمُلْتَهِبُ بِكُنِّ كَوْنِنَا * وَجَهَنَّمُ تُلْهِبُهُ * لِأَنَّ كَافَّةَ طَبِيعَةِ الْوُحُوشِ وَالطَّيْرِ الدَّوَابَّاتِ وَالْحَيَّاتِ
8 يَخْضَعُ وَيُذَلُّ لِلطَّبِيعَةِ الْبَشَرِيَّةِ * فَأَمَّا اللِّسَانُ فَمَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ يُذَلِّلُهُ * هُوَ سَرٌّ
9 لَا يُمْسَكُ مَمْلُوًّا مِنْ سَمِّ الْمَوْتِ * بِهِ نُبَارِكُ الْإِلٰهَ الْآبَ * وَبِهِ نَلْعَنُ النَّاسَ الَّذِينَ صَارُوا كَشَبَهِ
10 اللّٰهِ * وَمِنَ الْفَمِ نَفْسِهِ يَخْرُجُ التَّبْرِيكُ وَاللَّعْنُ * مَا يَجِبُ أَنْ تَكُونَ هٰذِهِ الْأَشْيَاءُ يَا إِخْوَتِي هٰكَذَا * ثُمَّ
11 * وَرَاءَهُ الْأَرْبَعَا مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّانِيَةِ وَالثَّلَاثِينَ * * أَلَعَلَّ الْيَنْبُوعَ يَفِيضُ مِنَ
12 مَنْفَذٍ نَفْسِهِ الْحُلْوَ وَالْمُرَّ * يَا إِخْوَتِي أَلَعَلَّ التِّينَةَ يُمْكِنُهَا أَنْ تَعْمَلَ زَيْتُونًا * أَوِ الْقَفْرُ الْكَرْمَ
13 أَنْ يُنْبِتَ تِينًا * هٰكَذَا وَلَا الْيَنْبُوعُ الْوَاحِدُ يَفِيضُ مَاءً مَالِحًا وَعَذْبًا * الْحَكِيمُ وَالْعَالِمُ فِيكُمْ
14 وَاضِحٌ مِنْ سِيرَتِهِ الْحَسَنِي أَعْمَالَهُ بِوَدَاعَةِ وَحِكْمَةٍ * فَإِنْ يَكُنْ فِيكُمْ حَسَدٌ مُرٌّ * وَفِي قُلُوبِكُمْ
15 تَحَاكُّ * فَلَا تَتَفَاخَرُوا وَتَكْذِبُوا عَلَى الْحَقِّ * فَإِنَّ هٰذِهِ الْحِكْمَةَ لَيْسَتْ مِنَ الْعُلَى مُنْحَدِرَةً
16 لَكِنَّهَا أَرْضِيَّةٌ نَفْسَانِيَّةٌ شَيْطَانِيَّةٌ * لِأَنَّ أَيْنَمَا كَانَ الْحَسَدُ وَالْمُحَاكُّ فَهُنَاكَ عَدَمُ التَّمْكِينِ وَكُلُّ أَمْرٍ
17 طَالِحٍ * فَأَمَّا الْحِكْمَةُ الَّتِي مِنَ الْعُلَى فَهِيَ أَوَّلًا طَاهِرَةٌ ثُمَّ سَلَامِيَّةٌ وَدِيعَةٌ سَرِيعَةُ الْخُضُوعِ
18 مَوْعِبَةٌ رَحْمَةً وَعُرُوبَ صَالِحَةٍ * لَا تَنْقَسِمُ فِيهَا وَلَا مُرَاءَاةٌ * ثَمَرُ الْعَدْلِ تُزْرَعُ بِالسَّلَامَةِ لِصَانِعِي
السَّلَامَةِ * * الْفَصْلُ الرَّابِعُ *

1 * مِنْ أَيْنَ فِيكُمُ الْحُرُوبُ وَالْخَصَائِمُ * أَلَيْسَتْ مِنْ هٰهُنَا * مِنْ لَذَّاتِكُمُ الْمُجَنَّدَةِ فِي أَعْضَائِكُمْ
2 * تَسْهُونَ وَلَيْسَ لَكُمْ مَا تُرِيدُونَ * تَقْتُلُونَ وَتَحْسُدُونَ وَمَا يُمْكِنُكُمْ تَنَالُونَ مَطْلُوبَكُمْ *
3 تُخَاصِمُونَ وَتُحَارِبُونَ وَلَيْسَ لَكُمْ شَيْءٌ لِأَنَّكُمْ مَا تَسْأَلُونَ * وَقَدْ تَسْأَلُونَ وَمَا تَأْخُذُونَ لِأَنَّكُمْ
4 تَسْأَلُونَ لِتُنْفِقُوهُ فِي لَذَّاتِكُمْ * أَيُّهَا الزُّنَاةُ وَالزَّوَانِي أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ مَحَبَّةَ الْعَالَمِ
5 عَدَاوَةٌ لِلّٰهِ هِيَ * فَمَنْ يَرُومُ أَنْ يَكُونَ لِلْعَالَمِ مُحِبًّا فَقَدْ حَصَلَ عَدُوًّا لِلّٰهِ * وَتَظُنُّونَ أَنَّ الْكِتَابَ
يَقُولُ عَبَثًا * أَنَّ الرُّوحَ الَّذِي سَكَنَ فِينَا يُرِيدُ أَنْ يَحْسُدَ *

Ita lingua membrum est parvum, tamen 5
effert se jactabunda. Et ecce ignis ex-
iguus incendit materiam magnæ molis.
Lingua etiam ignis est, mundus iniqui- 6
tatis: ita lingua stat inter membra no-
stra, maculans totum corpus, & in-
flammans orbem naturæ nostræ, inflam-
matur autem à gehenna. Nam quævis 7
natura ferarum, & volucrum, serpen-
tium, atque marinorum subigitur ac do-
matur à natura humana: Linguam 8
verò nullus hominum domare potest:
malum est quod non cohibeatur: plena
veneno mortifero. Ipsâ Deum Patrem 9
benedicimus, & ipsâ maledicimus ho-
mines qui ad similitudinem Dei facti
sunt: Et ex eodem ore prodit benedi- 10
ctio & maledictio. Non expedit O fra-
tres mei, has res ita fieri. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

Nunquid fons ex eodem suo foramine 11
manat dulce & amarum? O fratres 12
mei, nunquid ficus oleas edere potest,
aut vitis ficus gignere valet? ita neque
fons idem aquam salsam ac dulcem ma-
nat. Sapiens & doctus inter vos, ex 13
bona conversatione sua patefacit opera
sua cum mansuetudine & sapientia.
Quòd si fuerit in vobis invidia ama- 14
ra, & in cordibus vestris contentio, ne
gloriemini & mentiamini adversus
veritatem. Hujusmodi enim sapientia 15
non est supernè descendens, sed terrena,
animalis, diabolica. Nam ubicunque 16
fuerit invidia & contentio, ibi est in-
constantia & omne opus pravum. At 17
verò sapientia quæ supernè est, primùm
quidem pura est, deinde pacifica, man-
sueta, celer ad se subjiciendum, plena
misericordiæ & fructuum bonorum, hæ-
sitationis atque simulationis expers.
Fructus justitiæ cum pace seritur pa- 18
cem exercentibus.

CAP. IV.

UNde bella & lites inter vos? nónne 1
hinc sunt, ex voluptatibus vestris
quæ militant in membris vestris? Con- 2
cupiscitis, & votum vestrum non assе-
quimini: occiditis, & invidetis, &
optatū non potestis adipisci: litigatis et
bellatis, & nihil obtinetis, eo quòd non
petatis. Aliquando verò petitis & non 3
accipitis, quia malo animo petitis, ut in
voluptates vestras id impendatis. Heus 4
fornicarii & fornicariæ, nónne scitis
quòd amicitia mundi inimicitia est
cum Deo? Quicunque ergò voluerit
amicus esse mundi, fit inimicus Dei. An 5
putatis quòd in vanum Scriptura dicat,
Spiritum qui habitat in nobis optare
ut invideamus,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 እመ፡አሐዱ፡ ለፍ፡ ይፀእ፡ ቡራኬ፡ ወመርገም፡ ይረትዕኑ፡ ከመዝ፡ ለኃዊነ፡ ይኩን፡:=፨ ይት
11 ከሃልኑ፡ ይፀእ፡ እመ፡አሐዱ፡ ዒይን፡ ወእመ፡አሐዱ፡ ዓዘቅት፡ይነቅዕኑ፡ማይ፡መሪር ፡ወማይ፡ጥ
12 ዑም፡:=፨ ይክልኑ፡ ለኃዊነ፡ በለሰ፡ ዘይት፡ ፈሪየ፡ ወእመ፡ለኦ፡ ወይን፡በለሰ፡ፈርየ፡: ከማሁ
13 ኬ፡ማይ፡ነ፡ጥዑም፡ሊ፡ይሠውኀ፡መሪረ፡ ወማይ፡ነ፡ መሪር ፡ሊ፡ይሠውኀ፡ጥዑም፡:=፨ መኑ፡ጠቢ
ብ፡ እመኔከሙ፡ ወመሑር፡ ከመ፡ ያርኢ፡ ምግቦሮ፡በየወሀት፡ ወበጥበብ፡ እመስነ፡ግዕዙ፡:=፨
14 ወእመሰ፡ ተቃንዶ፡ መሪር ፡ ወከሕድ፡ ብክሙ ፡ ውስተ ፡ ልብክሙ ፡ ሊትትመኳሑ ፡ ወትሑሸው
15 ዋ፡ለጽድቅ፡:=፨ ወሊኮነት፡ ዛቲ፡ ጥበብ፡ እኔተ፡ እመሰዕሉ ፡ትወርድ፡ ለሰ፡እኔተ፡እመድ
16 ርሰ፡እኔተ፡ እመ፡ነፍሰ፡ ለጋእኔት፡:=፨ እስመ፡ ኅበ፡ ሀለወ፡ ተቃንዶ፡ ህየ፡ሀለወ፡ ሀወኽ፡ ወካ
17 ሕድ ፡ ወኵሉ፡እኸየ፡መግበር፡:=፨ ወእኔተሰ፡እመሰዕሉ፡ጥበብ፡ቀዳሚሃ፡ኔጽሕት፡ይእቲ፡
ወእመኔሁ፡እኔተ፡ታስተሰናሉ፡ ወእኔተ፡ በዓቅመ፡ ለሆ፡ በሃሊት፡ ወመልእት፡ መሕረት፡:ወፍ
18 ረሃ፡ ሠናይ ፡ ወዘእኔበለ፡ ኑፋቄ፡ ለሚኔት፡:=፨ ወፍሬሃኔ፡ጽድቅ፡ በሰለመ ፡ ትዘራእ ፡ ለእለ፡
ይገብርዋ፡ ለሰለመ፡:=፨

Ex uno ore egreditur benedictio, & maledictio: rectúmne est ita fieri, fratres no- 10
stri? Fierine potest ut egrediatur ex eodem fonte, atque ex eodem puteo promanet 11
aqua amara, & aqua sapida? Potéstne fratres nostri, ficus oleas edere, aut 12
vitis edere ficus? Similiter igitur aqua sapida etiam non fiet amara:
neque etiam aqua amara fiet sapida. Quis ex vobis sapiens, & misericordiâ 13
affectus, ut ostendat opera sua cum mansuetudine & prudentiâ ex bona conver-
satione? Quòd si invidiam amaram, & hæresin habeatis in corde vestro, ne 14
gloriemini, neque mentiamini contra veritatem. Non enim est hæc sapientia quæ su- 15
pernè descendit, sed quæ de terra est, quæq; à spiritu dæmonū. Nam ubi est invidia, 16
ibi est conturbatio & hæresis, & omne malum opus. Quæ autem è supernis est 17
sapientia, primùm pura est, et ex qua tranquilli fiunt homines, *quæq; in dispositione*
est se submittendi, plena misericordiæ & fructuum bonorum, & quæ est absque hæ-
sitatione fidei. Et fructus quidem justitiæ in pace seritur iis qui operam dant 18
paci.

0

1 እመ፡እይቴ ፡ ለክሙ ፡ ፀብእ ፡ ወቀትል ፡ ለኵሉ ፡ እመዝየ ፡ እመ፡ለፍቅሮ ፡ ዝሙት ፡ ዘይ
2 ትገበር ፡ በውስተ ፡ ለእገሆሙ፡:=፨ ትፈትውሂ ፡ ወሊትረክቡ ፡ ትትቃተሉሂ ፡ ወትትቃ
3 ኔሉሂ ፡ ወሊትክሉ ፡ ረኪበ:: ትትባለሱሂ ፡ ወትፀብሉ ፡ ወሊትረክቡ፡::=፨ ትስእሉሂ፡ ወ
4 ሊ፡ይሁቡክሙ ፡ እስመ ፡ ለእኪት ፡ ትስእሉ ፡ ለገሙትክሙ ፡ ትሀቡ፡:=፨ ወሊ፡ታእመረ
ኑ ፡ ከመ ፡ ዘጣወደነ ፡ ፍቁሩ ፡ ለዝ ፡ ዓለመ ፡ ጸለሊሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡: እስመ ፡
5 ዘእብደረ ፡ ፍቅሮ ፡ ለዝ ፡ ዓለመ ፡ ጸለሊሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ደከወኝ፡:=፨ ወጣመ ፡
ይመስለክሙ ፡ ዘሐስተ ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ ፡ በእኔተ ፡ ተቃንዶ፡: ወዘሰ ፡ ያፈቅር ፡መንፈስ፡
ቅዱስ ፡ ዘየሐድር፡ ለፀቤክሙ፡:=፨

UNde vobis bellum & cædes? nónne debinc, ex fornicationis amore, quæ 1
laborat in venis vestris? Concupiscitis & non obtinetis: occiditis etiam & 2
æmulamini, nec potestis nanciſci: pugnatis etiam & bellatis, nec invenitis.
Petitis insuper, & vobis non dant, quia propter malum petitis, ut in fornicatio- 3
nem vestram impertiatis. Anne ignoratis adulteri, quòd amator hujus mundi,
inimicus est Dei? nam quicunque vult esse amicus hujus mundi, inimicus est 4
Dei. Nunquid autem videtur vobis quòd mendacium dicit Scriptura, de hoc 5
quod ad invidiam fertur etiam quem amat Spiritus sanctus, qui habitat in vobis?

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Majorem autem dat gratiam. Ideò dicit; Deus superbis resistit, hu-
6 Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. διὸ λέγει, Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
milibus autem dat gratiam. Subditi estote ergò Deo: resistite dia-
7 πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ· ἀντίστητε τῷ δια-
bolo, & fugiet à vobis. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis:
8 βόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν·
Emundate manus, peccatores: & purificate corda, duplices animo. Affli-
9 καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί· καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. Ταλαι-
gimini, & lugete, & plorate: risus vester in luctum convertatur, & gaudium in mœrorem. Humiliamini in conspectu Domini, &
10 πωρήσατε, καὶ (ε) πενθήσατε, καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μετατρα-
exaltabit vos. Ne contraloquimini alii alii, fratres: Contraloquens fratri, &
11 ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ (η) καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, (θ) καὶ
judicans fratrem suum, contraloquitur legi, & judicat legem. Si autem legem judi-
κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ νόμον κρί-
cas, non es factor legis, sed judex. Unus est ille legislator po-
12 νεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. Εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης (ι) ὁ δυνά-
tens servare & perdere. Tu quis es qui judicas alterum? Age
13 μενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. (κ) Σὺ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον; Ἄγε ς'
nunc dicentes; Hodiè & cras ibimus in illam civitatem, &
νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ
faciemus ibi annum unum, & mercabimur, & lucrabimur: Qui
14 (λ) ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ (μ) κερδήσωμεν· οἵτινες
ignoratis illud cras. Quæ enim vita vestra? Vapor enim est,
οὐκ ἐπίστασθε (ν) τὸ τῆς αὔριον. ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; (ξ) ἀτμὶς γάρ ἐστιν ἡ
ad modicum apparens, deinceps verò evanescens. Pro dicere
15 πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα (ο) δὲ ἀφανιζομένη. Ἀντὶ τοῦ λέγειν
vos; Si Dominus voluerit, & vixerimus, & faciemus hoc aut illud.
ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ (π) ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.
Nunc autem gloriamini in superbiis vestris: omnis gloriatio talis, maligna
Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη, πονηρά 16
est. Scienti igitur bonum facere, & non facienti, peccatum illi est.
ἐστιν. Εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. 17

CAP. V. ε'.

Age nunc divites, plorate, ululantes in miseriis vestris su-
Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπ- 1
perventuris. Divitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra à tineis come-
ερχομέναις. Ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρω- 2
sta facta sunt. Aurum vestrum & argentum æruginavit: & ærugo eorum in
τα γέγονεν. Ὁ (α) χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται· καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς 3
testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis: Thesaurizastis
μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας (β) ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε
in novissimis diebus. Ecce merces operariorum metentium regi-
(γ) ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώ- 4
ones vestras, intercepta à vobis, clamat: & clamores metentium in
ρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς
aures Domini Sabaoth introierunt. Delitiati estis super terram, &
τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ (δ) εἰσεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς (ε) γῆς, καὶ 5
lascivistis: enutristis corda vestra ut in die occisionis. Con-
ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας (ζ) ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Κα- 6
demnâstis, occidistis justum: non restitit vobis. Patientes estote
τεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀνθίσταται ὑμῖν. Μακροθυμήσατε 7
igitur, fratres, usque ad adventum Domini. Ecce, agricola expectat pre-
οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. Ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τί-
miosum fructum terræ, patienter ferens in eo, donec accipiat pluviam matutinam & serotinam.
μιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, (η) ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον.
Patientes estote & vos, confirmate corda vestra: quoniâ adventus Domini appropinquavit.
Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικεν. 8

MS. A. (ε) πενθήσατε, κλαύσατε· ὁ (ζ) Κυρίου, (η) καταλαλεῖτε, ἀδελφοί μου, ἀλλήλων· ὁ (θ) ἢ κρίνων (ι) καὶ κριτὴς δυνάμενος (κ) Σὺ δὲ τί· ·· ὁ κρίνων τὸν πλησίον; (λ) ποιήσωμεν ἐνιαυτὸν (μ) κερδήσωμεν· (ν) τὸ τῆς (ξ) ἀτμὶς ἔσται (ο) καὶ (π) ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν Κεφ. ε'. MS. A. (α) χρυσὸς ὑμῶν καλίσθη, καὶ ὁ ἄργυρος· καὶ ὁ (β) ὑμῶν ὁ ἰὸς ὡς πῦρ· (γ) ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. (δ) * εἰσελήλυθεν. (ε) γῆς· ἐσπαταλήσατε, (ζ) ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ (η) ἕως λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Gratiam verò præstantiorem dedit nobis 6
Dominus noster. Quapropter dicit, Deus de-
primit elatos, humilibus autem dat gratiam.
Dominicâ XII. post Pentecosten. 5.
Subditi ergò estote Deo, & insurgite adver- 7
sùs Satanam, & fugiet à vobis. Et appro- 8
pinquate Deo, & appropinquabit vobis. Pur-
gate manus vestras, ô peccatores; sanctificate
corda vestra, duplices animo. Humiles es- 9
ficiamini, & lugete: risúsque vester in luctum
vertatur, & gaudium vestrum in mœrorem.
Humiles vos reddite coram Domino, & ex- 10
altabit vos. Ne obloquamini unus de alio, 11
fratres mei. Is enim qui obloquitur de fratre
suo, aut judicat fratrem suum, obloquitur de
Lege, & judicat Legem. Quòd si Legem
judicas, non es effector Legis, sed judex illius.
Unus est enim positor Legis & judex, qui 12
quidem potest servare & perdere: tu autem
quis es ut judices proximum tuum? Quid 13
porrò dicemus de iis qui dicunt, Hodie
aut cras profecturi sumus in urbem illam
quæcunque sit, & agemus illic annum unum,
& mercabimur, & quæstum faciemus? Ne- 14
que norunt quid cras fiet. Quid est enim vita
nostra nisi vapor qui ad modicum tempus
apparet, & evanescit ac perit? Pro eo 15
quòd dicant, Si Dominus voluerit, & vixe-
rimus, facturi sumus hoc aut illud; Sese 16
efferunt in superbia sua. Omnis gloriatio
talis à malo est. Et quisquis novit bonum, 17
& non exequitur illud, vertitur ei in pecca-
tum.

CAP. V.

Divites, ululate & plorate ob ærumnas 1
quæ obventuræ sunt vobis. Opulentia 2
enim vestra corrupta est, & fœtet: & vesti-
menta vestra corrosa sunt à tinea. Item au- 3
rum & argentum vestrum rubiginé obduxit,
& rubigo eorum erit testimonio contra vos,
& ipsa erosura est carnem vestram. Ignem co-
acervavistis vobis in dies extremos. Ecce 4
merces operariorum qui messuerunt terras
vestras, quam denegavistis, clamat: & clamor
messorum in aures Domini Sabaoth introivit.
In deliciis enim vixistis super terram, & 5
luxuristis, ac enutrivistis corpora vestra tanquam
ad diem mactationis. Condemnâstis & 6
interemistis justum, neque restitit vobis.
Dominicâ IV. post Epiphaniam, & de Patribus 6.
Vos autem fratres mei, longanimes estote us- 7
que ad adventum Domini, sicut agricola, qui
expectat fructus pretiosos fundi sui, & longa-
nimis est super eis, donec accipiat pluviâ tem-
pestivam & serotinam. Ita & vos longani- 8
mes estote, & corda vestra confirmate: ap-
propinquat enim adventus Domini nostri.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quæque ampliorem vobis dat gratiam, propter hoc dicit, Refractarios despe- 6
ctui habet Deus; submittentibus autem se ipsos, dat gratiam. Dicto Dei parete, 7
& contradicite diabolo & fugiet à vobis. Appropinquate Deo, & appropin- 8
quabit vobis: purificate cor vestrum ô peccatores, & emundate manus vestras,
qui hæsitatis. Demittite vos, & lugete, & flete; eò quòd risum vestrum commuta- 9
bit in luctum, & gaudium vestrum in angorem convertet. Demittite vosmet- 10
ipsos, & Deus exaltabit vos. Neque detrectetis invicem, fratres nostri: nam qui 11
detrectat alteri, & qui judicat proximum suum, detrectat Deo, & legem Dei ju-
dicat: quòd si legem judicas, non es effector legis, sed es judex ejus.

Versio VULGATA LATINA.

6 Majorem autem dat gratiam. Propter quod dicit; Deus superbis resistit, humili-
7 bus autem dat gratiam. Subditi ergò estote Deo: resistite autem diabolo, & fu-
8 giet à vobis. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. Emundate manus,
9 peccatores: & purificate corda, duplices animo. Miseri estote, & lugete, &
10 plorate: risus vester in luctum convertatur, & gaudium in mœrorem. Humili-
11 amini in conspectu Domini, & exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum, fra-
tres. Qui detrahit fratri, aut qui judicat fratrem suum, detrahit legi, & judi-
12 cat legem. Si autem judicas legem: non es factor legis, sed judex. Unus est le-
13 gislator, & judex, qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es, qui judi-
cas proximum? Ecce nunc qui dicitis; Hodiè, aut crastinò ibimus in illam ci-
vitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus:
14 Qui ignoratis quid erit in crastino. Quæ est enim vita vestra? vapor est ad mo-
15 dicum parens, & deincèps exterminabitur. Pro eo ut dicatis; Si Dominus vo-
16 luerit: &; Si vixerimus, faciemus hoc, aut illud. Nunc autem exultatis in
superbiis vestris. Omnis exultatio talis, maligna est. Scienti igitur bonum fa- 17
cere, & non facienti, peccatum est illi.

CAP. V.

A Gite nunc, divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quæ advenient vobis. 1
Divitiæ vestræ putrefactæ sunt: & vestimenta vestra à tineis comesta sunt. 2
Aurum & argentum vestrum æruginavit: & ærugo eorum in testimonium vobis 3
erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizâstis vobis iram in no-
vissimis diebus. Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, quæ 4
fraudata est à vobis, clamat: & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introi-
vit. Epulati estis super terram, & in luxuriis enutristis corda vestra, in die 5
occisionis. Addixistis, & occidistis justum, & non restitit vobis. Patientes igi- 6 7
tur estote, fratres, usq; ad adventũ Dñi. Ecce agricola expectat pretiosum fructum
terræ, patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum. Patientes igi- 8
tur estote & vos, & confirmate corda vestra: quoniam adventus Dñi appropinquavit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * ويعطي نعمه عظيمه * فلهذا يقول ان الله يقاوم المستكبرين ويعطي المتواضعين نعمه *
* قراءة الخميس من الجمعة الثانية والثلثين *

Et detur nobis ingens gratia? Ac proinde dicit; Deus resistit superbis, humilibus autem gratiam suam largitur. 6

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

7 * فاخضعوا اذا لله * قاوموا الخال فيهرب منكم * اقربوا الى الله فيقربوا منكم * ايها الخطاة
8 طهروا ايديكم * ويا ذوي النفسين نقوا قلوبكم * اسفوا وبوحوا * ضحككم فليتحول نوحا *
9 وفرحكم اكتيابا * تواضعوا امام الرب فيعليكم * يا اخوتي لا يغتاب بعضكم بعضا *
10 فان من يغتاب اخاه ويدين اخاه يغتاب السريعة ويدين السريعة * فان كنت تدين السريعة
11 فلست عاملا السريعة بل دياتها * واحد هو المشرع للسريعة المقتدر ان يخلص وان يهلك *
12 فانت من انت يا من تدين غيرك * هات الآن القايلين اليوم وغدا نتطلق الى مدينة كذا
13 وكذا * ونقيم هناك عاما واحدا * ونكر ونكسب * وانتم الذين ما تعلمون ما يكون في
14 الغد * لان كيف هي حياتكم * انما انتم بخار يظهر قليلا * ثم يبيد مضمحلا * بدل ما
15 تقولون * ان شاء الرب وعشنا نعمل هذا العمل وذاك * الآن تفاخرون بكواتيكم * وكل افتخار
16 مثل هذا خبيث هو * ان عرف احد ان يعمل صلاحا ولا يعمله فذاك خطية له *
17

Subjicite vos igitur Deo: resistite obtrectatori, & fugiet à vobis: Accedite 7
ad Deum, & appropinquabit vobis. O 8
peccatores, emundate manus vestras: &
O duplices animo, purgate corda vestra.
Affligimini; & lugete: risus vester ver- 9
tatur in luctum, & gaudium vestrum in
mœrorem. Submittite vos coram Domi- 10
no, & exaltabit vos. O fratres mei, ne 11
detrahatis alii aliis: quoniam qui fratri
suo detrahit, & fratrem suum damnat,
Legi detrahit, & Legem damnat: quòd
si Legem damnes, non es factor Legis,
sed judex illius. Unus est qui Legem in- 12
lit, potens servare ac perdere. Tu verò
quis es ô qui judicas alium? Agite 13
nunc qui dicitis; Hodie & cras ibimus
in talem urbem, & morabimur illic an-
num unum, & mercabimur, & lucrabi-
mur. Et vos qui ignoratis quid futu- 14
rum sit postero die, (qualis est enim vita
vestra? vos quidem estis vapor paulisper
apparens, qui deinde perit evanescens)
Pro eo quòd dicatis; Si Dominus volu- 15
erit, & vixerimus, faciemus hoc negotium & illud. Uno verbo, gloriamini de 16
arrogantiis vestris: at omnis hujusmodi gloriatio, mala est. Siquis noverit 17
facere quod rectum est, nec fecerit illud,
id ipsi peccatum est.

* الفصل الخامس *

1 * هات الآن ايها الاغنياء ابكوا مولولين على شقاوتكم التي سوف تاتيكم * غناوكم قد عفنا *
2 وملابسكم قد صار الدود ياكلها * ذهبكم وفضتكم قد صدينا * وصدوها سيكون
3 شهادة عليكم * وسياكل لحمانكم كنار حريتموها في الايام الاخيرة * ها اجر الفعلة الذين
4 حصدوا حقولكم * الذين اغتصبتموهم وكابرتموهم عليها تصرخ * وهتافات الحصادين قد
5 دخلت الى اذان رب الصباؤوت * نعمتم على الارض * وبطرتم وعلوتم قلوبكم كسمين
6 ليوم الذبح * اضطهدتم الحكوم * قتلتم الصديق ولم يقاومكم * يا اخوتي تمهلوا الى
7 ورود الرب * ها الفلاح ينتظر ثمر الارض الكريم متمهلا عليه الى ان ياخذ مطرا متقدما
8 ومتاخرا * فاطيلوا انتم اناتكم ووطدوا قلوبكم * فقد حان ورود الرب *

CAP. V.

A Gite nunc ô divites, flete ululantes de miseriis vestris quæ sunt vobis 1
eventuræ. Nam divitiæ vestræ contabuerunt, & vestimenta vestra cæperunt 2
vermes corrodere. Aurum & argentum vestrum æruginem contraxere, & ærugo 3
eorum testimonium erit adversum vos, & exedet carnes vestras velut ignis
quem condidistis in dies postremos. Ecce, merces operariorum qui messuerunt 4
agros vestros, quos fraudâstis, & quibus protervè pro ea restitistis, clamat:
& clamores messorum introierunt in aures Domini Sabaoth. Delectati estis 5
super terram, & lasciviistis, & enutristis corda vestra tanquam saginata ad
diem mactationis. Sententiam decidi- 6
stis, occidistis justum, nec restitit vo-
bis. O fratres mei, patienter agite us- 7
que ad adventum Domini. Ecce, agri-
cola pretiosum fructum terræ præstola-
tur, patienter expectans eum quoad ac-
cipiat pluviam primoticam & serotinam. Longanimes igitur vos este, & 8
confirmate corda vestra: instat enim adventus Domini.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወለመሰ፡ ኣሐዱ፡ ውኣቱ፡ ወሀቢሃ፡ ለሕግ፡ ወመኮንኖ፡ ለሕግ:: ዘውኣቱ፡ ይክል፡ ለማስናሂ፡
13 ወለድኅኖሂ:: ለንተኬ፡መንተኑ፡ እንተ፡ ዘትገእዘ፡ ለካልእኪ:=፦ ከመ፡እለ፡ይብሉ፡ዮመ፡
ለወ፡ጌሠመ፡ ነሐውር፡ ውስተ፡ እንተክቲ፡ሀገር ፡ ወነነብር ፡ ውስቲታ፡ ሕዳጠ፡ ወነትጌበር፡ው
14 ስቴታ ፡ ወነረብሕ::=፦ ወሊየለመረ፡ ዘይከውን፡ ጌሠመ:: መንተኑ ፡ ሕይወትክሙ ፡ ለኮ
15 ኑ ፡ ጢስ፡ ለንትሙ ፡ ዘለመዕር፡ ያስተርኢ ፡ ወለመኔሁ ፡ ይጠፍእ:=፦ ዘእመትቤሉ ፡ እ
16 መ ፡ ሠመረ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሐየውን፡ ንገብር ፡ ዘንተ፡ ለወ ፡ ዝክተ::=፦ ወይእዜሰ ፡
17 ትትጫክሑ ፡ በመገበሪክሙ:: ኵሉ ፡ ትመክሕት ፡ እንተ ፡ ከመዝ፡እኪት፡ ይእቲ::=፦ ወ
ዘሰ፡ያለመር፡ገቢሮታ፡ ለሠናይት፡ ወሊይገብራ፡ ኀጢአተ፡ ትከውኖ::=፦

ፂ

1 ንዑ ፡ ይእዜኒ ፡ ለብዕልት ፡ ብክዩ፡ ለዕለ ፡ ሕር ትመናክሙ ፡ እንተ ፡ ሀለወት ፡ ትመጸእክ
2 ሙ፡=፦ ብዕልክሙ ፡ ወለልባሲክሙኒ ፡ ቍንቍኑ::=፦ ወርቅክሙኒ ፡ ወብራር ክሙኒ ፡ ዝ
3 ሕለ ፡ ወዘሕሉኒ ፡ ስመዐ ፡ ይካውን ፡ ለዕለክሙ ፡ ወይበልዖ ፡ ለሠጋክሙ ፡ ከመ ፡ እሰት ፡
4 ዘቲ ፡ እንተ ፡ ገበርክሙ ፡ ለደኃሪ ፡ መዋዕል::=፦ ናሁ ፡ ለሰቦሙ ፡ ለገበር፡ ለእለ ፡ ሐረስዋ፡
ለመድርክሙ ፡ ወእለሂ ፡ ሄድክሙ ፡ ወዓመፅክሙ ፡ ዓሰቦሙ ፡ የእወይው:: ወገዳሮሙ ፡ ለ
5 ዓፀድ ፡ በለ ፡ ውስተ፡ እዘኒሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ጸበለት:: ወበጽሐ:=፦ ፍግዓክሙ ፡ ለዕ
6 ለ ፡ መድር ፡ ወተደሎክሙ ፡ ወለስበሕክሙ ፡ ልዘክሙ:=፦ ወተዒደውክመወ ፡ ወቀተልክ
7 መወ ፡ ለጻድቅ፡ ዘእንበለ፡ ይትቃወሙክሙ ፡ ወለሆ፡ ኢይቤለክሙ::=፦ ተዓገሡ ፡ እንከ፡
ለኣዋኒ ፡ ዳኅሪት ፡ ዕለት ፡ ለመ ፡ ይመጽእ ፡ እግዚእክሙ ፡ ከመ ፡ ሐረሰዊ ፡ ይጸእኬ ፡
ፍሬሃ ፡ ለመድር ፡ ክብርት ፡ እንዘ ፡ ይትዔገሰ ፡ ሰርካ ፡ ወነግሀ ፡ እስከ ፡ ትሰዊ ፡ ወትፈሪ ፡
8 ሎቱ ፡ ወትትዓፀድ፡=፦ ተዓገሡኬ ፡ ለንትሙኒ ፡ ወለጽንኩ ፡ ልበክሙ ፡ እስመ ፡ ቀርበት፡
መጽለቱ ፡ ለእግዚእክሙ::=፦

Siquidem unus est dator legis, & unus judex legis, is qui potest perdere & servare. 12
Tu igitur quis es qui judicas proximum tuum? Ita qui dicunt, Hodiè, vel cras 13
proficiscemur in istam urbem, & manebimus in ea paululùm, & negotiabimur
in ea, & lucrabimur: Et nescitis quid futurum sit cras: quæ est vita vestra? 14
nónne vapor estis, qui ad exiguum apparet, & deinde evanescit. Pro eo quòd di- 15
ceretis, Si Domino placuerit, & vixerimus, faciemus hoc, vel illud. Nunc au- 16
tem gloriamini in actionibus vestris: omnis ejusmodi gloriatio, mala est. Qui- 17
cunque enim rectè facere novit, nec facit, peccatum est.

CAP. V.

A Gite nunc divites, flete super calamitatibus vestris quæ vobis sunt superven- 1
turæ. Divitias vestras & vestimenta vestra tineæ corruperunt. Et aurum ve- 2
strum & argentum etiam vestrum æruginavit; & ærugo ejus testimonium est adver- 3
sùs vos, & exedet carnes vestras, velut ignis ille quem procurâstis vobis in ulti-
mos dies. Ecce merces operariorum, qui messuerunt terras vestras, quam & 4
diripuistis, & iniquè fecistis, merces eorum clamat, & clamor messorum introi-
vit in aures Domini Sabaoth, & pervenit ad eum. In luxu vixistis super ter- 5
ram, & prosperi fuistis, & crassa fecistis corda vestra. Et transgressi estis, & 6
occidistis justum absque ut resisteret vobis, neque accommodaverit se vobis. Pa- 7
tienter sustinete igitur, fratres nostri, ultimum diem quando adventurus est Domi-
nus vester: sicut agricola expectat pretiosum terræ fructum patienti ani-
mo ferens, vespere & mane, donec suam demiserit pluviam, & fructum
ferat ei, ac metat. Patienti igitur animo estote vos etiam, atque obfirmate cor 8
vestrum, quoniam appropinquavit Domini vestri adventus.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. ε'.

9 Μὴ στενάζετε (ϑ) κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ (ι) κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ
10 τῶν θυρῶν ἕστηκεν. (κ) Ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας, ἀδελφοί μου, καὶ τῆς μα-
11 κροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυρίου. Ἰδοὺ μακαρίζομεν
τοὺς (λ) ὑπομένοντας. τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε,
12 ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων. Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ
ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον (μ) τινὰ ὅρκον· ἤτω
13 δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ Οὒ, οὔ· ἵνα (ν) μὴ εἰς ὑπόκρισιν πέσητε. Κα-
κοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ
14 τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ'
αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι (ξ) τοῦ Κυρίου· Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως
15 σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθήσε-
ται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε (ο) ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλή-
16 λων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. Ἠλίας ἄν-
θρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ
οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. Καὶ πάλιν προσή-
17 ξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς (π) ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.
18 Ἀδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις
19 αὐτόν· Γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει
20 ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

(†) Ἰακώβου ἐπιστολὴ ἐγράφη ἐν σίροις συβ'.

Ne ingemiscite adversùs alii alios, fratres, *ut non condemnemini:* Ecce judex ante *fores stetit.* Exemplum accipite, *malorum perpessionis,* fratres *mei,* & *patientiæ,* Prophetas, qui locuti sunt nomine Domini. Ecce beatificamus *tolerantes.* *Toleratiam* Job audistis, & finem Domini vidistis, quoniam *valdè* misericors est Dominus & miserator. Ante omnia autem, fratres mei, *ne jurate,* neque cœlum, neque terram, neque aliud quodcunque juramentũ: Sit autem *vestrum illud Etiam, etiam: & illud* Non, non: ut non *in hypocrisin* decidatis. Tristatur aliquis *in vobis?* oret. Æquo animo est *quis?* psallat. Infirmatur quis in vobis? *advocet* presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei *servabit laborantem,* & *eriget* eum Dominus: & si *peccata fuerit perpetratus,* remittentur ei. Confitemini *alii aliis offensiones,* & orate pro *alii alii,* ut *sanemini.* Multùm valet deprecatio justi *efficax.* Elias homo erat *similiter* passibilis nobis, & oratione oravit *ad* non *pluendum:* & non pluit super terram annos tres & menses sex. Et rursùm oravit, & cœlum pluviam dedit, & terra *germinavit* fructum suum. Fratres, si quis *in* vobis erraverit à veritate, & converterit quis eum: *Sciat quòd ille* convertens peccatorem ab errore viæ suæ, *servabit* animam à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

MS. A. (ϑ) ἀδελφοί μου, καὶ ἀλλήλων, ἵνα (ι) κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς (κ) Ὑπόδειγμα, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας ἔχετε τοὺς (λ) ὑπομένοντας. (μ) ὅρκον τινά· (ν) μὴ ὑπὸ· κρίσιν (ξ) Κυρίου· (ο) ὧν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ προσεύχεσθαι (π) ἔδωκεν ὑετὸν, (ρ) Ἀδελφοί μου, (σ) τὴν ψυχὴν αὐτῆς (†) Ἰακώβου ἐπιστολή.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Ne ingemiscatis unus adversùs alium, fratres mei, ut non judicemini: ecce enim judicium pro foribus stat. Exemplum accipite vobis prophetas, fratres mei, ad longanimitatem in afflictionibus vestris, qui quidem locuti sunt in nomine Domini. Ecce enim beatitatem tribuimus iis qui sustinuerunt. Audistis tolerantiam Job, & finem quem præstitit ei Dominus, vidistis: quoniam misericors est Dominus & commiserans. Cæterùm ante omnia fratres mei, ne juraveritis per cœlum, neque per terram, neque per aliud jusjurandum. Sed sermo vester sit Est, Est, & Non, Non: ne fitis obnoxii judicio. Quòd si quis ex vobis fuerit in oppressione, oret: quòd si lætetur, psallat. Quòd si ægrotet, vocet Presbyteros ecclesiæ ut orent pro ipso, & ungant eum oleo in nomine Domini nostri: Et oratio fidei sanitati restituet ipsum ægrotum, & eriget eum Dominus noster: quòd si peccata sint ab eo commissa, remittentur ei. Porrò confitemini alius alii delicta vestra, & orate alius pro alio, ut sani efficiamini. Magna siquidem est virtus orationis illius quam justus orat. Et Elias homo fuit passionibus obnoxius sicut & nos, & oravit ne descenderet pluvia super terram, neque descendit per tres annos & sex menses. Et rursùm preces fudit, & cœli dederunt pluviam, terráque edidit fructus suos. Fratres mei, si quis ex vobis erraverit à via veritatis, & converterit eum aliquis ab errore ipsius: Sciat quòd qui reduxerit peccatorem ab errore viæ suæ, servabit animam suam à morte, operietque multitudinem peccatorum suorum.

Epistolæ Jacobi Apostoli FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 ወሊትግዐሩ: ለኀዊነ: ለዕለ: ቢጽክሙ:: ከመ: ሊትትሶነኑ:: እስመ: ናሁ: መምኒን:ሳበ:
10 መድረክ: ሩሳትክሙ: ይቀውም:=: ወይጸንሕ:: ለርለያሃስ: ለኀዊነ: ለትዕግሠት: ተጽ
11 ናክሙ: ብክሙ: ነቢያት:እለ : ተናገሩ : በቃሉ: ለእግዚአብሔር:=: ናሁ : ናስተበጽዎ
ሙ: ለእለ : ተዓገሡ : ትዕግሠቶ : ለሊዮብ:: ወሰማዕክሙ : ከመ : ፈጸመ:ሎቱ : እግዚአ
ብሔር:: ወርኢክሙ : ከመ : ብዙኅ : ምሕረቱ : ለእግዚአብሔር : ወመስተሣህል :
ውእቱ::=:

Ne ingemiscatis, fratres nostri, adversùs proximos vestros, ut non judicemini: quoniam ecce judex ad vestigia januæ vestræ adstat. Capiatur autem exemplum patientiæ, O fratres nostri, qui destituti estis, à prophetis quos habetis, est qui locuti sunt in verbo Dei. Ecce beatos prædicamus eos qui sustinent. Tolerantiam Job audivistis, quomodo ei exitum dederit Deus etiam vidistis: adeò multa est misericordia Domini, & miserator est.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α' Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεως· καὶ περὶ ὑπομονῆς πικρασμῶν· καὶ περὶ σωτηριώδους πίστεως περικατηγγελμένης ὑπὸ τῶν προφητῶν.

Β' Περὶ ἐλπίδος καὶ ἁγιασμοῦ· καὶ τοῦ ὀφειλομένου ὅτι τῇ ὑποθέσει ἀσφαλῶς ἀναστροφῆς.

Γ' Πρὸς τοὺς ἐπαξίως τῆς ὑποθέσεως ζῆν ἐν Χριστῷ, πρὸς ὠφέλειαν καὶ τέρψιν, εἰς δόξαν Θεοῦ.

Δ' Πρὸς τοὺς πρὸς ἀρχοντας ὑποταγῆς καὶ φιλαδελφίας καὶ θεοσεβείας. ἐν ᾧ, περὶ ἄλλων ὑποταγῆς, καὶ ἀνεξικάκου ὑπομονῆς διὰ Χριστόν. περὶ ὑπακοῆς γυναικῶν, καὶ ὁμοιοίας τῆς πρὸς τοὺς ἄνδρας, καὶ σωτηρίας τῆς ἐν πνεύματι εἰς τύπον Σάρρας. περὶ τῆς ἀνδρῶν πρὸς γυναῖκας συμπεριφορᾶς. πρὸς τοὺς πρὸς ἅπαντας ὁπωσοῦν ἀνεξικακίας, ἧς τύπος ἦν ὁ ὅτι Νῶε τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία, ἐφ' ἡμᾶς ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ συμπάθεια.

Ε' Πρὸς ἀποθέσεως φαύλων πράξεων καὶ ἐπιποθήψεως τῶν ἐν πνεύματι καρπῶν, καὶ διαφορᾶς τῶν χαρισμάτων.

ς' Ὅτι κοινωνία τῇ πρὸς τὸν Χριστὸν, κρατῶν καὶ τῶν φυσικῶν παθῶν· ἐλπίδι τε τῇ εἰς αὐτὸ, φέρειν τὰς ἐξ ἑτέρων πάθας.

Ζ' Παραίνεσις πρεσβυτέρων περὶ ὑποσκοπῆς τοῦ ποιμνίου. ἐν ᾧ, περὶ κοινῆς πάντων πρὸς ἕκαστον ταπεινοφροσύνης εἰς νίκην τοῦ καὶ τοῦ διαβόλου.

Η' Εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως τῶν πιστευόντων.

PETRI CATHOLICA EPISTOLA PRIOR.

(†) ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

CAP. I. α'.

1 ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόν-

PETRUS Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ,

MS. A. (†) Titulus abscinditur.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

SEQUITUR EPISTOLA *PETRI* SIMONIS CEPHÆ Apostoli.

CAP. I.

Dominicâ novâ. ϛ'.

PEtrus Apostolus Jesu Christi electis & advenis qui sparsi sunt in ponto, & in Galatiâ, & Cappadociâ, & Asiâ, & Bithyniâ;

Versio VULGATA LATINA.

9 Nolite ingemiscere, fratres, in alterutrum, ut non judicemini. Ecce judex ante ja-
10 nuam assistit. Exemplum accipite, fratres, exitûs mali, laboris, & patientiæ,
11 Prophetas: qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos, qui sustinuerunt. Sufferentiam Job audistis, & finem Domini vidistis, quoniam
12 misericors Dominus est, & miserator. Ante omnia autem, fratres mei, nolite jurare, neque per cœlum, neque per terram, neque aliud quodcunque juramentum. Sit autem sermo vester; Est, est: Non, non: ut non sub judicio decidatis.
13 Tristatur aliquis vestrûm? oret: Æquo animo est? psallat. Infirmatur
14 quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei. Confitemini ergò
15 alterutrùm peccata vestra, & orate pro invicèm ut salvemini: multùm enim valet deprecatio justi assidua. Elias homo erat similis nobis passibilis: & ora-
16 tione oravit ut non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses
17 sex. Et rursùm oravit: & cœlum dedit pluviam, & terra dedit fructum su-
18 um. Fratres mei, si quis ex vobis erraverit à veritate, & converterit quis
19 eum: Scire debet, quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ,
20 salvabit animam ejus à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * يَا إِخْوَتِي لَا يَنُحْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِئَلَّا تُدَانُوا * هَا ٱلْقَاضِي قَدْ وَقَفَ بِٱلْأَبْوَابِ * ثُمَّ *

O fratres mei, ne ingemiscatis alii adversus alios, ne damnemini: ecce enim judex adstat januis. Hactenus.

10 * قِرَاءَةٌ بِرَسْمِ ٱلْأَنْبِيَاءِ * * يَا إِخْوَتِي ٱتَّخِذُوا نُمُوذَجًا لِمُصَابَرَةِ ٱلشَّقَا

Lectio pro Prophetis.

O fratres mei, sumite specimen ad perferendas afflictiones, & longanimitatem, Prophetas qui locuti sunt in nomine Domini.

11 وَلِطُولِ ٱلرُّوحِ * ٱلْأَنْبِيَاءَ ٱلَّذِينَ تَكَلَّمُوا بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ * هَا نَحْنُ نُطَوِّبُ ٱلصَّابِرِينَ * قَدْ سَمِعْتُمْ

Ecce, nos beamus patientes. Jam audistis patientiam Job, & nostis finem quem constituit ei Dominus:

12 بِصَبْرِ أَيُّوبَ وَعَرَفْتُمْ نِهَايَةَ ٱلرَّبِّ ٱلَّتِي جَعَلَهَا لَهُ * لِأَنَّهُ جَزِيلُ ٱلْحُنُوِّ وَرَؤُوفٌ * يَا إِخْوَتِي قَبْلَ

largus enim est benignitate & clementissimus. O fratres mei, ante omnia ne juretis neque per cœlum ac terram, neque aliud ullum jusjurandum: sit autem Etiam quòd à vobis proferetur, *Etiam, & Non, non: ut ne incidatis in simulationem.*

كُلِّ شَيْءٍ لَا تَحْلِفُوا * لَا بِٱلسَّمَاءِ وَلَا بِٱلْأَرْضِ وَلَا بِقَسَمٍ آخَرَ * وَلْيَكُنِ ٱلنَّعَمُ مِنْكُمْ نَعَمْ * وَٱلَّا لَا * لِئَلَّا

13 تَسْقُطُوا فِي ٱلْمُرَاءَةِ * إِنْ حَصَلَ أَحَدُكُمْ فِي سَقَامٍ وَضُرٍّ فَلْيُصَلِّ * وَإِنْ سُرَّ أَحَدُكُمْ فَلْيُرَنِّمْ *

Siquis vestrûm in afflictione & calamitate se deprehendat, oret: & siquis vestrûm exultet, psallat.

14 * وَإِنْ مَرِضَ فِيكُمْ أَحَدٌ فَلْيَسْتَدْعِ قُسُوسَ ٱلْكَنِيسَةِ * وَلْيُصَلُّوا عَلَيْهِ وَيَدْهَنُوهُ بِزَيْتٍ

Quòd siquis inter vos infirmetur, accersat presbyteros Ecclesiæ, & orent pro ipso, ungantque eum oleo in nomine Domini:

15 بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ * وَصَلَاةُ ٱلْأَمَانَةِ تُخَلِّصُ ٱلْمَرِيضَ وَيُقِيمُهُ ٱلرَّبُّ * وَإِنْ كَانَ قَدْ عَمِلَ خَطَايَا تُغْفَرُ

Et oratio fidei salvabit infirmum, erigetque eum Dominus: & si peccata commiserit, remittentur ei.

16 لَهُ * لِيَعْتَرِفْ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ بِهَوَاتِكُمْ * وَلْيُصَلِّ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِتَسْلَمُوا * فَإِنَّ طِلْبَةَ

Confitemini alii aliis delicta vestra: & orate alii pro aliis, ut sanemini: deprecatio enim justi efficax multùm potest.

17 ٱلصِّدِّيقِ ٱلْفَاعِلَةَ تَقْتَدِرُ كَثِيرًا * إِيلِيَّا إِنَّمَا كَانَ إِنْسَانًا يُسَاوِينَا فِي ٱلْآلَامِ * فَصَلَّى صَلَاةً

Elias quidem erat homo par nobis in passionibus: & orationem oravit ne plueret, & non pluit super terram

18 أَلَّا تُمْطِرَ * فَلَمْ تُمْطِرْ عَلَى ٱلْأَرْضِ ثَلَاثَ سِنِينَ وَسِتَّةَ أَشْهُرٍ * وَصَلَّى أَيْضًا وَأَعْطَتِ ٱلسَّمَاءُ مَطَرًا *

tres annos & sex menses. Et rursum oravit, & cœlum dedit pluviam: protulitque terra fructus.

19 20 وَأَنْبَتَتِ ٱلْأَرْضُ ثَمَرًا * يَا إِخْوَتِي إِنْ ضَلَّ فِيكُمْ أَحَدٌ عَنِ ٱلطَّرِيقِ ٱلْحَقِّ فَرَدَّهُ أَحَدٌ * فَلْيَعْلَمْ

O fratres mei, siquis inter vos aberret à via vera, & reducat eum quispiam, Noverit quòd qui reduxerit peccatorem ab errore viæ suæ, servabit à morte animam suam, operietque multitudinem peccatorum suorum.

أَنَّ مَنْ يَرُدُّ خَاطِئًا مِنْ ضَلَالِ طَرِيقِهِ يُخَلِّصُ نَفْسَهُ مِنَ ٱلْمَوْتِ * وَيَغْفِرُ كَثْرَةَ خَطَايَاهُ *

Laus Deo semper ac perpetuò: ejusque misericordia sit super nos: Amen.

* وَٱلْمَجْدُ لِلَّهِ دَائِمًا أَبَدًا * وَعَلَيْنَا رَحْمَتُهُ آمِينَ *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወአመኵሉሰ: ዘይቀድም: ተፋቀሩ: አኀዊነ: ኢትመሐሉ: ኢበሰማይ:ወኢበመድር:: ወኢበ
ኵልእ: መሐለ: ወኢበዘንተ: መሐለ: ኢትመሐሉ: ግሙራ: ወኢበመንተኒ: ለሐደ: ይኩን:ቃል
ክሙ : እመኒ: እወ: እወ:ወእመኒ: ለልቦ: ለልቦ:ለሙ: ኢትትሸነኑ: ወኢትበሉ: ውስተ: ደይ
13 ን:=፦ ወእመቦ:ዘይቴክዝ: ለይጼሊ:ወእመቦ:ወተፈሥሐ:ለይዘምር::=፦ ወለመቦ:ዘይ
ደዊ: እመኔክሙ: ለይጻውዕ : ቀሰውስተ : እለ: ቤተ: ክር ስቲያን: ወይጸልዩ : ለዕቤሁ : ቀቢ
14 ለሙ: ቅብእ: ጸሎተ: በስሙ: ለእግዚእነ:=፦ ወጸሎተ:ሃይማኖት:ያሐይዎ:ለድዉይ: ወ
15 ያነሥኦ : እግዚአብሔር:: ወእመኒ: ቦቱ: ኀጢአተ : ይትሐደግ: ሎቱ::=፦ ተለሙኑ: በ
16 በይናቲክሙ: ኀጢአተክሙ: ወጸልዩ: ለዕለ : ቢጽክሙ: ከመ: ትሕየዉ: ብዙኅ: ትረድኦ: ጸ
17 ሎቱ: ለጸድቅ:ትክል: ወታስልጥ::=ፀ ኤልያስ:ዘከማነ:ሰብእ:ውእቱ:ወ ዘከመ:ነሐ ሙ:
የሐመ: ወጸሎተ: ጸለየ: ከመ: ኢይዝንም: ዝናመ : ወኢዘንመ: ውስተ: መድር: ሰለስተ:
18 ዓመተ: ወስድስተ: ለወራኅ:=ፀ ወጎዕበ: ጸለየ: ከመ: ይዝንም : ወፀሀበ: ሰማይ: ዝናሞ:
19 ወመድርኒ:ለብቍለት:ፍሬሃ:=ፀ ለኅዊነ: ለእመቦ: ዘስሕተ: እመጽድቅ:: ወቦ:ዘጌጥ:
20 እመጌጥ:=ፀ ለእመረ: ከመ: ዘጌጦ: እመጌጥ: ለድኅነ : ርእሶ: እመነ: ሞት: ወከደ
ኖን : ለብዙኃት : ኀጢወኢሁ::=ፀ

Ante omnia autem, fratres nostri, præcedat charitas ejus: ne juretis, neque per cœlum, neque per terram, neque per aliud jusjurandum, non inquam *per quodvis juramentum juretis omninò, quodcunque demum sit. Sit sermo vester vel Etiam etiam, vel Non non, ne condemnemini, neque veniatis in judicium. Siquis autem tristitiam habuerit, oret: & læto si fuerit animo, psallat. Quòd si quis ex vobis infirmetur, accersat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eo, ungentes eum oleo, preces* fiant *in nomine Dei nostri. Et oratio fidei sanabit infirmum, erigetque eum Dominus: & si in eo peccata sint, remittentur ei. Confitemini invicem peccata vestra, & orate pro fratribus vestris, ut vivatis: multùm juvat oratio justi, potens est, & assistit. Elias, vir erat nobis similis, & prout nos patimur, passus est ille, & orationem oravit ut ne plueret pluviam: nec pluit super terram annos tres, & tres menses. Et rursum oravit ut plueret, & dedit cœlum pluviam, & terra progeminavit fructus suos. Fratres nostri, si quis est qui erraverit à veritate, & est qui converterit eum ab errore suo; Scitote, quòd qui converterit eum ab errore suo, seipsum liberaverit à morte, & cooperuerit multitudinem peccatorum ejus.*

FINIS.

Epistola Beati PETRI *Apostoli prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PEtrus Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُطْرُسَ ٱلْأُولَى *

EPISTOLA SANCTI PETRI prima.

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

CAPUT PRIMUM.

* قِرَاءَةٌ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ secundæ post Pentecosten.

1 * مِنْ بُطْرُسَ رَسُولِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ إِلَى ٱلْمُصْطَفَيْنَ ٱلْغَاطِنِينَ فِي شَتَاتِ بَلَدِ ٱلْبُنْطُسِ *
وَغَلَاطِيَةَ * وَكَبَادُوكِيَةَ * وَأَسِيَّا * وَٱلْبِثِينِيَةِ *

1 *A Petro Apostolo Jesu Christi ad electos habitantes in dispersis regionibus Ponti, & Galatiæ, & Cappadociæ, & Asiæ, & Bithyniæ,*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ንቀድሙ: በረድሌተ: እግዚአብሔር : እግዚእነ: ሊየሱስ : ክርስቶስ:: ንጽሕፍ:
መልእክተ : ጴጥሮስ : ቀዳሚት::=ፀ

Auxiliante Deo Domino nostro Jesu Christo, incipimus scribere Epistolam PETRI priorem.

CAPUT I.

1 እመጴጥሮስ : ልሉክ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክር ስቶስ:: ለኅሩያን: ሳእለ: ሀለው : ውስተ:
በሐውርተ: ጸንቦስ : ወገለትያ: ወቀጳደቅያ:: ወእስያ: ወቢታንያ:=ፀ

1 *A Petro Apostolo Domini nostri Jesu Christi, electis qui sunt in regionibus Ponti, & Galatiæ, & Cappadociæ, & Asiæ, & Bithyniæ,*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Secundùm *præsentionem* Dei Patris, in *sanctificatione* Spiritûs, in obedientiam &
2 Κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ
aspersionem sanguinis Jesu Christi: Gratia vobis & pax multiplicetur. Be-
3 ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη. Εὐ- Α'
nedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundùm mul-
λογητὸς ὁ Θεὸς, καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πο-
tum suam misericordiam *regenerans* nos in spem vivam per resurrectionem Jesu
λὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ
Christi ex mortuis, In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam &
4 Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, Εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ
immarcescibilem, conservatam in cœlis in *nos*, In virtute Dei,
5 ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς (α) ἡμᾶς, Τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ,
custoditos per fidem, in salutem paratam revelari in tempore no-
φρουρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐ-
vissimo. In quo *exultatis*, modicùm nunc (si *opus est*) *tristati* in va-
6 σχάτῳ. Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι (εἰ δέον ἐστὶ) λυπηθέντες ἐν ποι-
riis tentationibus: Ut probatio vestræ fidei multò pretiosi-
7 κίλοις πειρασμοῖς· Ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ (ᵇ) πριότι-
or auro *illo perdito*, per ignem *verò exploratio*, inveniatur in lau-
μον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαι-
dem & honorem & gloriam, in revelatione Jesu Christi. Quem non viden-
8 νον (β) καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὃν οὐκ εἰδό-
tes diligitis: in quem nunc non videntes, credentes autem, *exultatis* lætitiâ
τες ἀγαπᾶτε· εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
inenarrabili & glorificatâ, Reportantes finem fidei vestræ,
9 ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, Κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν,
salutem animarum: De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt Pro-
10 Σωτηρίαν ψυχῶν· Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ (γ) ἐξηρεύνησαν προ-
phetæ, qui de *illa* in *vos* gratia *prophetantes*: Scrutantes in
11 φῆται, οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες· Ἐρευνῶντες εἰς

quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi, *prætes-*
τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς Πνεῦμα Χριστοῦ, (δ) προμαρτυρό-
tatum illas in *Christum* passiones, & *post hæc* glorias: Quibus reve-
μενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· Οἷς ἀπε- 12
latum est, quia non sibimetipsis, *nobis* autem ministrabant ea, quæ nunc nuntiata sunt
καλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
vobis per eos *evangelizantes* vobis *in* Spiritu sancto misso de cœ-
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων (ε) ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' ὐ-
lo, in *quæ* desiderant angeli prospicere. *Ideò* succincti lumbos
Β' ρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας 13
mentis vestræ, sobrii, perfectè sperate in eam *latam* vobis
τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν
gratiam in *revelatione* Jesu Christi, Quasi filii obedientiæ, non configu-
χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζό- 14
rati *illis* priùs in *ignorantia vestra cupiditatibus*: Sed secundùm eum
μενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις· Ἀλλὰ κατὰ τὸν 15
vocantem vos Sanctum, & ipsi sancti in omni conversatione *fiatis*: Quo-
καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γένησθε· Δι- 16
niam scriptum est; Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. Et si Patrem
ότι γέγραπται, Ἅγιοι (ζ) γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Καὶ εἰ πατέρα 17
invocatis eum sine acceptione personarum *judicantem* secundùm uniuscujusque opus,
ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον,
in timore *commorationis vestræ tempus* conversamini: Scientes quòd non corru-
ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρ- 18
ptibilibus argento vel auro redempti estis de vana vestra conversatione pa-
τοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πα-
ternâ traditione acceptâ, Sed pretioso sanguine quasi agni immaculati & incontaminati,
τροπαράδοτου, Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου, 19
Christi:
Χριστοῦ·

Κεφ. α'. MS. A. (α) ὑμᾶς, (ᵇ) πρότερον (β) καὶ δόξαν καὶ τιμὴν, (γ) ἐξηραύνησαν (δ) προμαρτυρόμενον (ε) ὑμᾶς Πνεύματι (ζ) ἅγιοι.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

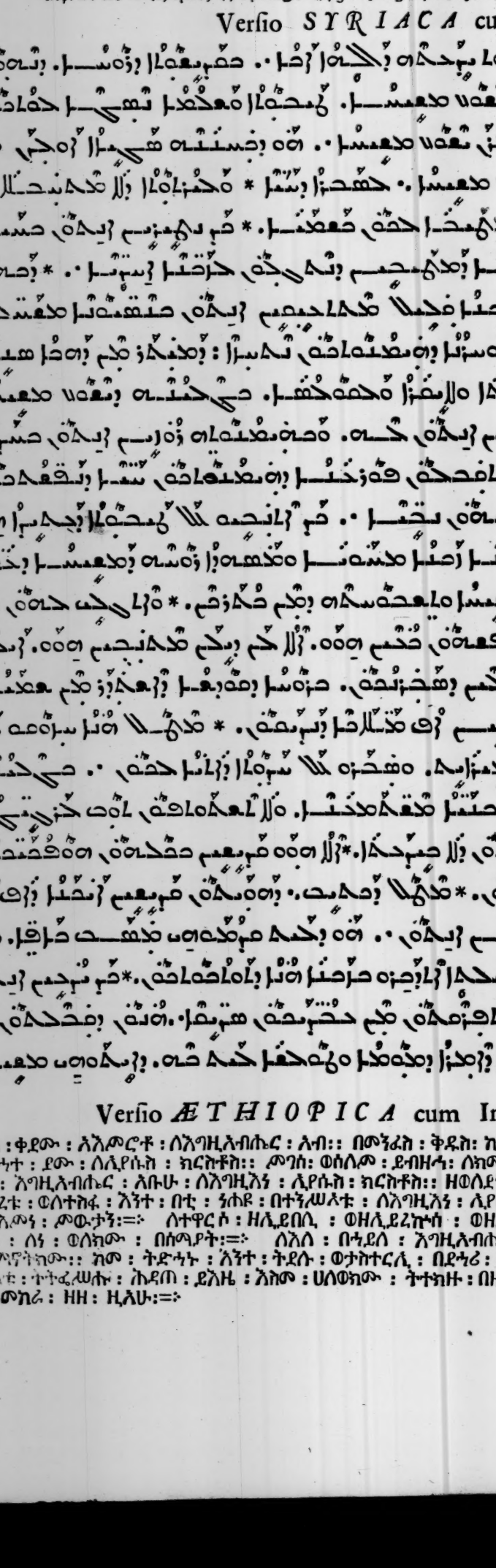

Iis qui electi sunt per præscientiâ Dei patris, 2
per sanctificationem Spiritûs, ut sint in obe-
dientiam & aspersionem sanguinis Jesu Chri-
sti, Gratia & pax multiplicetur apud vos.
Benedictus Deus pater Domini nostri Jesu 3
Christi qui multa misericordiâ suâ genuit
nos, denuò per resurrectionem Domini no-
stri Jesu Christi in spem vitæ. Et in hære- 4
ditatem incorruptibilem, & incontamina-
tam, ac immarcescibilem, quæ in cœlis pa-
rata est vobis, Qui custodimini virtute 5
Dei & fide in salutem, quæ parata est ut re-
veletur in temporibus novissimis: In qui- 6
bus lætabimini in æternum, etsi hoc tempore
paululum contristemini per varias tentatio-
nes quæ vobis contingunt. Ut probatio fi- 7
dei vestræ appareat excellentior auro purga-
to, quod probatum est per ignem, in laudem
& honorem & gloriam; in revelatione Jesu
Christi. Quem non vidistis, & tamen dili- 8
gitis, & ejus fide exultatis cum gaudio glori-
oso ineffabili: Ut recipiatis retributionem 9
fidei vestræ, salutem animarum vestrarum.
De qua salute exquisierant prophetæ quum 10
vaticinati sunt de gratia quæ danda erat vo-
bis. Et scrutati sunt quo tempore demon- 11
straturus esset ac testimonium redditurus
Spiritus ille Christi, qui habitabat in ipsis,
futuras esse passiones Christi, & gloriam ejus
subsequentem. Et revelata fuerunt illis 12
quæcunque scrutabantur, quia non sibimet-
ipsis perquirebant, sed nobis ipsis vaticina-
bantur ea quæ nunc revelata sunt vobis per
res quas evangelizavimus vobis per Spiri-
tum sanctitatis qui missus est è cœlis: quas
in res desiderant etiam Angeli prospicere.
Quapropter accingite lumbos mentium ve- 13
strarum, & excitamini perfectè, & spera-
te in gaudium illud quod obventurum est
vobis in revelatione Domini nostri Jesu
Christi, Tanquam filii obedientes. Neque 14
communicaveritis ampliùs primis illis con-
cupiscentiis quibus concupiscebatis absque
scientia. Sed estote sancti in omnibus con- 15
versationibus vestris, quemadmodum sanctus
est ille qui vocavit vos. Quandoquidem 16
scriptum est, Estote sancti, sicut & ego san-
ctus sum. Quòd si patrem vocatis eum in 17
cujus conspectu non est acceptatio facierum,
& qui judicat unumquemque secundùm ope-
ra ejus: cum timore versamini hoc tem-
pore incolatûs vestri: Quum sciatis nec ar- 18
gento quod corrumpitur, nec auro, vos re-
demptos fuisse ab illis vanis operibus vestris
quæ accepistis à patribus vestris; Sed preti- 19
oso sanguine agni illius, qui nec nævum nec
maculam habet, hoc est, Christi:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ለእለ ፡ ቀደሙ ፡ ለእመርቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለብ ፡፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ይስመዑ ፡
3 በኀዝኅተ ፡ ደሙ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ሰላም ፡ ወሰላም ፡ ይብዛኅ ፡ ለክሙ ፡፡=፡ ይት
ባረክ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለቡሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ጴጥሮስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ዘወለደነ ፡ በብዝኅ ፡
ምሕረቱ ፡ ወለተስፋ ፡ እንተ ፡ በቲ ፡ ነሐደ ፡ በተንሥኦቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ጴጥሮስ ፡ ክርስቶ
4 ስ ፡፡ እሙነ ፡ ምውታን ፡፡=፡ ለተዋርሶ ፡ ዘለኢበሊ ፡ ወዘኢይረኵሰ ፡ ወዘኢጸመፂ ፡ ዘ
5 ዕቁብ ፡ ለነ ፡ ወለክሙ ፡ በሰማያት ፡፡=፡ ለእለ ፡ በኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዕቁበን ፡
በሃይማኖትክሙ ፡፡ ከመ ፡ ትድኅኑ ፡ እንተ ፡ ትደሉ ፡ ወታስተርኢ ፡ በደኅሪ ፡ መዋዕል ፡፡=፡
6 ወበእንተ ፡ ተትፈሥሑ ፡ ሕዳጠ ፡ ይእዜ ፡ እመ ፡ ሀለወክሙ ፡ ትተክዙ ፡ በዘ ፡ ይመጽእክ
ሙ ፡ መከራ ፡ ዘዘ ፡ ዚእሁ ፡፡=፡

Qui electi fuerunt *ex præcognitione Dei patris per Spiritum sanctum ut auscul-* 2
tarent, per aspersionem sanguinis Jesu Christi, Gratia & pax vobis multiplice-
tur. Benedictus sit Deus pater Domini nostri Jesu Christi, qui ex multa sua 3
misericordia genuit nos in spem vivam per resurrectionem Domini nostri Jesu
Christi à mortuis, Ad hæreditatem quæ nec veterascere potest, nec contaminari, 4
nec marcescere, nobis vobisque in cœlis servatam, Qui per virtutem Dei custo- 5
diti estis, & per fidem vestram, ad salutem quæ parata est ut reveletur in die-
bus extremis. Veruntamen gaudetis pauxillum nunc, eò quòd oportet vos tristi- 6
tiâ affici, de hoc quod vobis adventurum est, de variis scilicet tentationibus.

Versio VULGATA LATINA.

2 Secundùm præscientiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritûs, in obedientiam,
3 & aspersionem sanguinis Jesu Christi : Gratia vobis & pax multiplicetur. Be-
nedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundùm misericordiam
suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi ex
4 mortuis, In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarcessibi-
5 lem, conservatam in cœlis in vobis, Qui in virtute Dei custodimini per fidem in
6 salutem, paratam revelari in tempore novissimo. In quo exultabitis, modicùm
7 nunc si oportet contristari in variis tentationibus : Ut probatio vestræ fidei mul-
tò pretiosior auro (quod per ignem probatur) inveniatur in laudem, & gloriam,
8 & honorem, in revelatione Jesu Christi : Quem cùm non videritis, diligitis :
in quem nunc quoque non videntes creditis : credentes autem exultabitis lætitiâ
9 inenarrabili, & glorificatâ : Reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum.
10 De qua salute exquisierunt, atque scrutati sunt prophetæ, qui de futura in vobis
11 gratia prophetaverunt : Scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis
Spiritus Christi : prænuntians eas quæ in Christo sunt passiones, & posterio-
res glorias : Quibus revelatum est, quia non sibimetipsis, vobis autem mini- 12
strabant ea, quæ nunc nuntiata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vobis,
Spiritu sancto misso de cœlo, in quem desiderant Angeli prospicere. Pro- 13
pter quod succincti lumbos mentis vestræ, sobrii perfectè sperate in eam, quæ
offertur vobis, gratiam, in revelationem Jesu Christi : Quasi filii obedientiæ, 14
non configurati prioribus ignorantiæ vestræ desideriis : Sed secundùm eum, 15
qui vocavit vos, Sanctum; & ipsi in omni conversatione sancti sitis : Quoni- 16
am scriptum est; Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. Et si patrem invo- 17
catis eum, qui sine acceptione personarum judicat secundùm uniuscujusque opus,
in timore incolatûs vestri tempore conversamini. Scientes quòd non corrupti- 18
bilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paternæ
traditionis : Sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi, & incon- 19
taminati:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * بما يخص سالف معرفة الاله الآب بتقداسة الروح لطاعة يسوع المسيح ونصوح دمه *
3 وليتكثر لكم النعمة والسلامة * * انبعل * * تبارك الله وابو ربنا يسوع المسيح الذي
4 اعاد ولادتنا بما يخص وفور رحمته في الرجا الحي بانبعاث يسوع المسيح من الموتى *
5 * لموريث غير بال ولا دنس ولا صاير محفوظ في السماوات لكم * المصونين بقوة الله * بالامانة
6 للخلاص * معدًّا ان يستعلن في الزمان الآخر * الذين تبتهجون به الآن قليلًا * ان كان
7 واجبًا ان تحربوا بمحن متلونة * ليوجد تجربة امانتكم افضل كرامة من الذهب الهالك
8 المختبر بالنار لمدح واكرام * ومجيد في اعتلان يسوع المسيح * الذي ما رايتموه فاحببتموه *
9 الذي ما تشاهدونه الآن وقد آمنتم به * وستبتهجون بسرور لا ينطق بوصفه ومجد *
10 * مخصبين نهاية امانتكم خلاص انفسكم * * انبيئ * * الخلاص الذي من
11 اجله طلب * واستفحصوا الانبياء الذي تنبأوا من اجل النعمة الواصلة اليكم *
12 * وفسوا لمن او في اي وقت اوضح روح المسيح فيهم * ما تقدم فشهد به عن الآلام التي
بالت المسيح * والامجاد الذي بعدها * فاعلن لهم انهم ما كانوا يخدمونها لانفسهم * بل
13 لكم التي بسرتم الآن بها من الذين بشروكم بالروح القدس المرسل من السماء * الامجاد
التي تشهي الملايكة تطلع اليها * ولهذا شدّوا حقاء ذهنكم متيقظين متوكلين
14 توكلًا كاملًا على النعمة السابغة عليكم في استعلان يسوع المسيح * كما يليق باولاد
15 الطاعة * ولا تتشكلوا بالشهوات التي تصرفتم فيها قديمًا بغباوتكم * بل صيروا انتم
16 كالقدوس الذي دعاكم قديسين في جميع تصرفكم * لان قد كتب صيروا قديسين
17 فاني انا قدوس * وان دعوتم ابًا من يحكم على فعل كل احد حكومة لا محاباة فيها *
18 فتصرفوا بالتقوى مدي زمان سكناكم * عالمين انكم ما فديتم من تصرفكم الباطل
19 الذي فلدكموه آباؤكم بالفضة او بالذهب البالين * لكن بالدم الكريم اي دم المسيح
الحمل الذي لا معاب فيه ولا دنس *

Prout attinet ad præscientiam Dei Patris, per sanctitatem Spiritus, ad obedientiam Jesu Christi, & aspersionem sanguinis ejus: multiplicetur autem vobis gratia & pax. Transili. *Benedictus sit Deus ac Pater Domini nostri Jesu Christi, qui nostram iteravit generationem, prout congruum est abundantiæ misericordiæ suæ, in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi à mortuis : Ad hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & minimè languescentem, servatam in cœlis vobis Virtute Dei protectis per fidem ad salutem paratam patefieri tempore ultimo: Qui nunc parumper exultatis in eo, (si oporteat vos probari variis tentationibus, ut inveniatur exploratio fidei vestræ majoris esse pretii quàm aurum caducum igne probatum: ad laudem, honorem atque gloriam, quum apparuerit Jesus Christus: Quem non vidistis, tamen dilexistis: quem non cernitis modò, tamen credidistis in eum) exultabitis quidem gaudio narratu ineffabili & glorioso: Amplectentes finem fidei vestræ, salutem animarum vestrarum:* Resume. *Salutem* inquam *quæ expetita fuerat. Et scrutantibus prophetis qui de gratia ad vos perventurâ prophetârunt, Atque investigantibus cuinam, aut quo tempore declararet in eis Spiritus Christi quod antea testatus fuerat de passionibus quæ Christo acciderunt, & gloriis quæ secutæ sunt post illas: Revelatum est quòd non sibi sed vobis administrarent ea quæ nunc annuntiata sunt vobis ab his qui per Spiritum sanctum de cœlo missum annuntiârunt vobis glorias in quas desiderant Angeli intueri. Proinde stringite lumbos mentis vestræ, vigilantes, & perfectâ fiduciâ confidentes in gratia redundante super vos in apparitione Jesu Christi, Prout decet filios obedientiæ. Et ne conformemini cupiditatibus, in quibus olim versati estis in ignorantia vestra: Sed vos, ut sanctus qui vos vocavit, sancti reddamini in omni conversatione vestra. Scriptum est enim, Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. Et, si patrem vocatis eum qui judicat opus uniuscujusque judicio assentationis experte, cum timore versemini toto tempore hospitii vestri: Scientes vos non esse redemptos ex vana conversatione vestra, quam monimento reliquerunt vobis patres vestri, argento aut auro caducis: Sed pretioso sanguine, nimirum sanguine Christi, agni in quo nullum est vitium aut macula:*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ከመ፡ መከራሃ፡ ለሃይማኖትክሙ፡፡ ዘይትበደር ፡ ፈድፋደ፡ እመነ፡ ወርቅ ፡ ዘይጣስን ፡ ዘበ፡
እሰት ፡ ያጭክር ሙ፡ ወትትረከብ፡ ሀለዋ፡ በክብር፡ ወበውደሴ ፡ ወበሰብሐት ፡ ከመ፡ ያስተር ሊ፡
8 ሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡=፦ ዘተፈቅርሙ፡እንዘ፡ሊትሬሊይሙ፡፡ ወተለመኑ ፡ ቦቱ ፡ እንዘ ፡ ሊታ
9 ለመርሙ፡፡ ወይእዜኒ፡ ከመ፡ ትትፈሠሑ፡ በፍሥሐ፡ እንተ ፡ ለልበቲ ፡ ሜሳለቅት ፡ ወሰብሐ
10 ተ፡=፦ እንዘ፡ ትነለጹ፡ ፍጸጫሃ፡ ለሃይማኖትክሙ፡ መድኅኒተ፡ ነፍስክሙ፡=፦ በእንተ፡
ዝቲ፡ መድኅኒት፡ እንተ፡ ኅለሠለሣ፡ ወእድዋ ፡ ነቢያት፡ እለ፡ተንበዩ፡ በእንተ፡ክብርክሙ፡፡=፦
11 እንዘ፡ የኅለሠሡ፡ ለእይ፡ ወለማእዜ፡ መዋዕል፡ ዘነገረ፡ በለዕቤሆሙ፡ መንፈሱ፡ ለሊየሱስ፡ ክ
ርስቶስ፡፡ ወለቅደመ፡ስመዐ፡ከዊነ፡በእንተ፡ዘሀለመ፡ይሕመ፡ክርስቶስ፡፡ለኮ፡ለርእሶሙ፡፡
12 ወዘእመድኅረዝ ፡ ኵበሐቲሁ፡=፦ ለእለ፡ ለክተር ለዮ፡፡ ወለኮ፡ ለርእሶሙ፡ ለለ፡ በለ
ንቲእክሙ፡ ተልእኩ ፡ ዘይእዜ፡ ንዜንወክሙ፡ እለ ፡ ለይድኩክሙ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘተፈነ
13 ወ፡ እመሰማይ ፡ እመሓበ ፡ ያፈትወሙ፡ለመለእክት፡ ከመ፡ የሐውጽ ሙ፡=፦ ወይእዜኒ፡ ቅኝ
ቱ፡ ሐቋ፡ ልብክሙ፡ ጥዩቀ፡ ወንቁሀ፡ ተስፈውዋ፡ለእንተ፡ ትመጽእ፡ ለክሙ፡ ትፍሥሕተ፡ በለ
14 ስተርእዮቱ፡ ለእግዚእነ፡ሊየሱስ፡ክርስቶስ፡፡=፦ ከመ፡ ውሉድ ፡ ዘይትሌዘዝ፡ እንዘ፡ሊት
15 ትመየጡ፡ለእንተ፡ቀደሙ፡ገጋይክሙ፡በሊያእሮ፡ፈተውክሙ፡፡=፦ ወይእዜኒ፡በከመ፡ ጸ
16 ውዓክሙ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ ፡ ወለእትሙኒ ፡ ኩኑ ፡ ቅዱሰነ፡ በኵሉ ፡ ግዕዝክሙ፡፡=፦ እስመ፡
17 ጽሑፍ ፡ ከመ ፡ ቅዱሰነ ፡ ኩኑ ፡ እስመ ፡ ቅዱስ ፡ አነ፡፡=፦ ወእመሰ ፡ ለአብ ፡ ትጼውዕ
ሙ ፡ ለዘ ፡ ይኳኒን ፡ እንዘ ፡ ገጸ ፡ ሊይነለእ ፡ ወይፈድዮ ፡ ለኵሉ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ፡
ለለ ፡ ለሐዲ ፡ እንዘ ፡ ትነለጹ ፡ ወትፈርሁ ፡ በመዋዕለ ፡ ሕይወትክሙ ፡ ሑሩ ፡ በቲ፡፡=፦
18 እንዘ ፡ ታእመሩ ፡ ከመ ፡ ለኮ፡ በዘይጣስን ፡ ብሩረ ፡ ወወርቅ ፡ በዘ ፡ ተቤዘወክሙ ፡ እመው
19 ስተ፡ ዘሊይበቍዕ፡ መግበሪክሙ ፡ ተለጋልዮን፡ለበዊክሙ፡=፦ ለለ ፡ በክቡር ፡ ደመ ፡ ከመ፡
ዘበግዕ ፡ ቅድው ፡ ወንጹሕ ፡ ክርስቶስ፡፡=፦

Ut exploratio fidei vestræ, pro qua euitendum est obnixius quàm pro auro corruptibili, quod per ignem probatur, etiam inveniatur vobis *esse in honorem & laudem & gloriam, quum revelabitur Jesus Christus. Quem quum non videritis, diligitis: in quem* eum *non percipientes, credidistis; & nunc etiam exultatis gaudio indeficienti & glorioso. Reportantes mercedem fidei vestræ, salutem animarum vestrarum. Salutem* dico *illam de qua exquisierunt & investigati sunt prophetæ, qui vaticinati sunt de vestra gloria: Scrutantes de quali temporis momento, & quando Spiritus, qui locutus est in eis de Jesu Christo, prædixerat* in *testimonium fore, de adventuris Christo perpessionibus, non ex seipsis, & de gloria ejus quæ* secutura *erat postea. Quibus declaratum est; idque non sibiipsis, sed vobis administrârunt* ea *quæ nunc annuntiamus vobis, quæque vobis prædixerunt per Spiritum sanctum emissum è cœlo, quas in res discupere fecit Angelos ut respiciant. Et nunc igitur succingite lumbos cordium vestrorum attentius, & vigilanter spem habete de gaudio quod vobis eventurum est, in revelatione Domini nostri Jesu Christi. Tanquam filii obedientes ne regredimini ad pristinos vestros errores, & concupiscentias vestras in ignorantia. Et nunc etiam quemadmodum qui vocavit vos sanctus est, & vos quoque estote sancti in omni conversatione vestra. Nam scriptum est; Ideò sancti estote, quia sanctus ego sum. Quòd si patrem vocatis eum qui judicat absque personarum acceptione, & retribuit secundùm opus* 17
suum, singuli vestrum *excitantes vos, & timentes in diebus vitæ vestræ ambulate in eo: Scientes quòd non corruptibilibus* rebus, *argento* scilicet *& auro redempti fuistis ex inutilibus vestris operibus à majoribus vestris patribus* 18
acceptis: *Sed pretioso sanguine Christi, tanquam agni optimi & purissimi:* 19

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ Β'. Γ'. Δ'.

Præcogniti quidem ante constitutionem mundi, manifestati autem in novissimis
20 Προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ (η) ἐπ' ἐσχάτου
temporibus propter vos, Per ipsum credentes in Deum illum suscitantem
21 τοῦ χρόνου δι' (θ) ὑμᾶς, Τὸς δι' αὐτοῦ (ι) πισεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα
eum à mortuis, & gloriam ei dantem, ut fidem vestram & spem esse in
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς
Deum. Animas vestras castificantes in obedientia veritatis per Spiritum,
22 Θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆ(κ)αληθείας διὰ Πνεύματος,
in fraternum amorem non simulatum, ex puro corde alii alios diligite impensè:
εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκειτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς·
Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili, per verbum vivi
23 Ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ (λ) σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος
Dei & permanentis in æternum. Quia omnis caro ut fœnum, & omnis
24 Θεοῦ καὶ (μ) μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα. Διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα
gloria hominis ut flos fœni: exaruit fœnum, & flos ejus
δόξα (ν) ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ (ξ) ἄνθος αὐτοῦ
decidit: At verbum Domini manet in æternum. Hoc autem est verbum
25 ἐξέπεσεν· Τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ (ο) ἐστι τὸ ῥῆμα
evangelizatum in vos.
τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

CAP. II. β'.

Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & invidias,
1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν, καὶ πάντα δόλον, καὶ ὑποκρίσεις, καὶ φθόνους, Γ'
& omnes eblocutiones, Sicut modò geniti infantes, rationabile, sine dolo, lac
2 (α) καὶ πάσας καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν, ἄδολον γάλα
concupiscite, ut in eo augeamini: Siquidem gustastis quoniam benignus
3 ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ (β) αὐξηθῆτε· Εἰ γε ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς
ille Dominus. Ad quem accedentes, lapidem vivum, ab hominibus quidem
4 ὁ Κύριος. Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν
reprobatum, à autem Deo electum, honorabilem: Et ipsi tanquam
5 ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον· Καὶ αὐτοὶ ὡς

MS. A. (η) ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου (θ) ὑμᾶς, (ι) πισεὺς (κ) ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκειτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους (λ) * φθορᾶς (μ) μένοντος. Διότι πᾶσα σὰρξ χόρτος, (ν) ἀνθρώπου ὡς (ξ) ἄνθος ἐξέπεσεν· (ο) ἐστιν εὐαγγελισθὲν ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) καὶ καλαλιὰς, Ὡς ἀρτιγέννητα (β) αὐξηθῆτε εἰς Σωτηρίαν· Εἰ ἐγεύσασθε (γ) ἐνοικοδομῆσθε, (δ) εἰς ἱεράτευμα (ε) Θεῷ (ζ) Διότι περιέχει (η) λίθος (θ) Ὑποτάγητε πίστη

lapides vivi superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre
λίθοι ζῶντες (γ) οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικὸς, (δ) ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι
spirituales hostias, benè acceptabiles Deo per Jesum Christum. Propter quod &
πνευματικὰς θυσίας, εὐπροσδέκτους (ε) τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (ζ) Διὸ καὶ 6
continetur in Scriptura; Ecce pono in Sion lapidem summũ angularem, electum, pre-
περιέχει ἐν τῇ γραφῇ, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔν-
tiosum: & credens in eo, non pudefiet. Vobis igitur honor creden-
τιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύ- 7
tibus: non credentib⁹ autem, lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est
οὖσιν· ἀπειθοῦσι δὲ, (η) λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη
in caput anguli, Et lapis offensionis, & petra scandali: qui offendunt
εἰς κεφαλὴν γωνίας, Καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ προσκόπτουσι 8
verbo, impersuasi, in quod & positi sunt. Vos autem genus electum, re-
τῷ λόγῳ, ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βα- 9
gale sacerdotium, gens sancta, populus in vindicationem: ut virtutes annun-
σίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν· ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγ-
tietis ejus de tenebris vos vocantis in admirabile suum lumen. Qui aliquando
γείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς. Οἱ ποτὲ 10
non populus, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiã, nunc autem misericordiam
οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεη-
consecuti. Dilecti, obsecro vos tanquam advenas, & peregrinos, abstinete car-
θέντες. Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους, καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρ- 11
nalibus desideriis, quæ militant adversùs animam: Conversationem vestram
κικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν 12
in Gentibus habentes honestam: ut in quo obloquuntur vobis, ut malefactoribus, ex bo-
ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν· ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν κα-
nis operibus inspicientes, glorificent Deum in die visitationis. Subjecti
Δ' λῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. (θ) Ὑποτά- 13
estote igitur omni humanæ creaturæ, propter Dominum: sive regi, quasi superhabenti:
γητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει, διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι·

Verfio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Qui præordinatus fuerat ad hoc ante jacta 20
mundi fundamenta: revelatus est autem in fine
temporum propter vos, Qui per ipsum cre- 21
didistis in Deum qui excitavit eum à mortu-
is, & dedit ei gloriam, ut fides spesque vestra
sit in Deo: Sanctificatis animabus vestris per 22
obedientiam veritatis, & plenis charitate ac-
ceptione facierum experte, ut ex puro & in-
tegro corde vos invicèm diligatis: Ut qui 23
denuò geniti estis non ex semine corruptibi-
li, sed ex illo incorruptibili, per vivum ser-
monem Dei, qui stat in æternum. Quoniam 24
omnis caro herba, & omnis decor ejus tan-
quam fœnum agri: exarescit herba & mar-
cescit fœnum; At verbum Dei nostri stat in 25
secula: & hoc est verbum quod evangeliza-
tum est vobis.

CAP. II.

Dominicâ V. post Epiphaniam. 2.

DEponite ergò à vobis omnem malitiam, 1
omnemq; fraudem, & simulationem, & invi-
diam, & obtrectationem: Et estote sicut pu- 2
eruli infantes, & appetite verbum illud tan-
quam lac purum & spiritale, ut per illud ad-
oleiscatis ad salutem. Si gustâstis & vidistis 3
quàm bonus sit Dominus, Ad quem accedi- 4
tis: qui est lapis ille vivus quem reprobave-
runt filii hominum, sed electus & pretiosus
apud Deum: Vos etiam tanquam lapides vi- 5
vi ædificemini, ac estote templa spiritalia, &
sacerdotes sancti ad offerendas hostias quæ
acceptabiles sint coram Deo per Jesum Chri-
stum. Dictum est enim in Scriptura, Ecce po- 6
no in Sion lapidem electum & pretiosum in
caput anguli; in quem qui crediderit non pu-
defiet. Vobis igitur datus est hic honor, iis 7
nimirùm qui credunt: illis verò qui sunt in-
creduli, Lapis offendiculi, aut petra scandali, 8
ad quam offendunt, eò quòd non acquiescant
sermoni, qui ad hoc positi sunt. Vos autem 9
genus electum estis, sacerdotale ministerium
exhibens Regno, gens sancta, cœtus redempt⁹,
ut evangelizetis laudes ejus qui vocavit vos
à tenebris in præstantissimam lucem suam.
Qui quondam non habebamini popul⁹, nunc 10
autem populus Dei: nec super vos erant mi-
sericordiæ, nunc autem effusæ sunt super vos
miserationes.

De Johanne Baptista. 3.

Dilecti mei, obsecro vos tanquam advenas 11
& peregrinos, sejungite vos ab omnibus illis
concupiscentiis corporis, quæ bellum gerunt
adversùs animam. Sintque bonæ conversa- 12
tiones vestræ coram omnib⁹ filiis hominum:
ut ii qui obloquuntur de vobis malos sermo-
nes, conspiciant bona opera vestra, & glori-
ficent Deum in die examinis. Proinde estote 13
subditi omnibus filiis hominum propter De-
um: regibus propter imperium ipsorum:

Verfio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Qui designatus est ad hoc etiam ante mundum conditum, manifestatus autem 20
in ultimis temporibus propter eum, Qui per ipsum credit in Deum, qui suscita- 21
vit eum ex mortuis, & gloriam ei dedit. Atque nunc igitur fides vestra &
spes vestra sit in Domino. Et subactis animabus vestris ad mandata veritā- 22
tis, ut diligatis fraternitatem vestram, minimè hæsitantes, cum plenitudine cor-
dis vestri: diligite in veritate alii alios valdé. Regenitii estis non ex semine 23
perituro, sed ex eo quod non consumitur, per mandatum Dei quod manet in perpe-
tuum. Quia omne carneum est ut gramen, & omnis gloria ejus ut flos graminis: 24
si quando exaresci. gramen, excutitur flos ejus, Verbum autem Dei manet in 25
secula seculorum: & hoc est verbum ejus quod prædicamus vobis.

Versio VULGATA LATINA.

20 Præcogniti quidem ante mundi constitutionem, manifestati autem novissimis tem-
21 poribus propter vos, Qui per ipsum fideles estis in Deo, qui suscitavit eum à
22 mortuis, & dedit ei gloriam, ut fides vestra, & spes esset in Deo: Animas vestras
23 castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde in-
24 vicèm diligite attentiùs: Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per
25 verbum Dei vivi, & permanentis in æternum: Quia omnis caro ut fœnum: & omnis gloria ejus tanquam flos fœni: Exaruit fœnum, & flos ejus decidit: Verbum autem Dñi manet in æternum: hoc est autem verbum, q̃ evangelizatum est in vos.

CAP. II.

1 DEponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & in-
2 vidias, & omnes detractiones, Sicut modò geniti infantes, rationabile, sine dolo
3 lac concupiscite; ut in eo crescatis in salutem: Si tamen gustâstis quoniam dulcis
4 est Dominus. Ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem re-
5 probatum, à Deo autem electum, & honorificatum: Et ipsi tanquam lapides vivi superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum. Propter quod continet Scri- 6
ptura; Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum: & qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis igitur honor credentibus: non 7
credentibus autem, lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli, Et lapis offensionis, & petra scandali, his qui offendunt verbo, nec 8
credunt in quo & positi sunt. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, 9
gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus, nunc 10
autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti. Charissimi, obsecro vos tanquam advenas & peregrinos abs- 11
tinere vos à carnalibus desideriis, quæ militant adversùs animam, Conversa- 12
tionem vestram inter gentes habentes bonam: ut in eo, quòd detrectant de vobis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificent Deum in die visitationis. Subjecti igitur estote omni humanæ creaturæ propter 13
Deum: sive regi, quasi præcellenti;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ابْتِدِئَ * الَّذِي المَعْرِفَة تقدَّمت بِهِ قبْلَ إنْشاءِ العالَمِ * وظَهَرَ في آخِرِ الأزمانِ
21 مِن أجْلِكُم * الَّذِين بِهِ آمنتم باللهِ الَّذِي أقامَهُ مِن المَوتى وأعْطاهُ مَجْدًا * لِتَكُونَ أمانَتُكُم
22 باللهِ وإيمانُكُم عَلَيْهِ * مُطَهِّرِين أنفسَكُم بِطاعَةِ الحَقِّ * بالرُّوحِ بِلا مُراءاةٍ * في مَحَبَّةِ الإخْوَةِ
23 إذْ يُحِبُّ بَعضُكُم بَعضًا * مِن قَلْبٍ نَقِيٍّ حُبًّا دائِمًا * فمَوْلُودُونَ لا مِن زَرْعٍ بالٍ * بَلْ
24 مِن زَرْعٍ لا يَبْلَى * بِكَلِمَةِ اللهِ الحَيِّ والباقِي إلى الدَّهْرِ * لأنَّ كُلَّ بَشَرٍ كالعُشْبِ * وجَمِيعَ
سَرَفِ الإنسانِ كزَهْرِ النَّباتِ * والنَّباتُ يَجِفُّ وزَهْرُهُ يَسْقُطُ * فأمَّا كَلامُ الرَّبِّ فيَبْقَى إلى الأبَدِ *
وهذا هُوَ الكَلامُ الَّذِي بُشِّرَكُم بِهِ * * الفَصْلُ الثانِي *
1 * فاطْرَحُوا إذًا كُلَّ رَذِيلَةٍ وكُلَّ غِشٍّ ومُراءاةٍ وحَسَدٍ وجَمِيعَ الوَقِيعاتِ * كأطْفالٍ قد وُلِدُوا
2 الآنَ * يَشْتَهُونَ إلى اللَّبَنِ النُّطْقِيِّ الَّذِي لا غِشَّ فِيهِ لِتَنْمُوا بِهِ * إنْ كُنتُم قد ذُقتُم أنَّ
3 الرَّبَّ صالِحٌ * الَّذِين تقدَّمُونَ إلَيْهِ * حَجَرًا حَيًّا * مَرْذُولًا مِن النَّاسِ * مُصْطَفًى مُكَرَّمًا عِنْدَ
4 اللهِ * وأنتُم مِثْلُ أحْجارٍ حَيَّةٍ قد بُنِيتُم بَيْتًا رُوحانِيًّا كَهَنُوتًا قِدِّيسًا * وقَدَّمتُم ضَحايا
5 رُوحانِيَّةً مَقْبُولَةً حَسَنًا عِنْدَ اللهِ بِيَسُوعَ المَسِيحِ * لأنَّ الكِتابَ في مَصْمُونِهِ هَكَذا * هأنَذا أضَعُ
6 في صِهْيُونَ حَجَرًا مَرْوِيًّا مُصْطَفًى مُكَرَّمًا * ومَن يُؤمِنُ بِهِ مَا يَسْتَحِي * فلَكُمُ الَّذِينَ
7 أمِنتُم الكَرامَةَ * ولِلعُصاةِ الحَجَرُ الَّذِي رَذَلَهُ البَنَّاؤُونَ * هُوَ صارَ لِلزَّاوِيَةِ رَأْسًا * وحَجَرَ عِثْرَةٍ
8 وصَخْرَ سُكٍّ لِلَّذِينَ عَثَرُوا بِالكَلِمَةِ وعَصَوهُ ودُهِلُوا مِنهُ * وأمَّا أنتُم جِنْسٌ مُصْطَفًى *
9 مَلُوكِيٌّ * أُمَّةٌ قِدِّيسَةٌ * شَعْبٌ لِلاقْتِناصِ * لِتُخْبِرُوا بِفَضائِلِ مَن دَعاكُم مِن الظُّلْمَةِ إلى
10 نُورِهِ العَجِيبِ * الَّذِين كُنتُم قِدْمًا مَا غَيْرَ شَعْبٍ * والآنَ أنتُم شَعْبُ اللهِ * وكُنتُم غَيْرَ مَرْحُومِينَ
11 فَرُحِمتُم الآنَ * ثم * * فِراءاةً بالله لَعَلَّهُ بِطْرُسَ ويُولُصَ * * يا أحِبَّايَ أنصَرِعُ
12 إلَيْكُم يا أيُّها سُكَّانٌ وجُلَّاةٌ أنْ تَبْتَعِدُوا مِن الشَّهَواتِ البَشَرِيَّةِ التي تَجْتَذِبُ عَلَى النَّفْسِ *
* حاوِيِين تَصَرُّفَكُم في الأُمَمِ مَحْمُودًا * لِكَيْما بالَّذِي يَشْتَمُونَكُم بِهِ كَعامِلِي الشَّرِّ *
13 مِن أعْمالِكُمُ الحَسَنَةِ إذا أبْصَرُوها يُمَجِّدُونَ اللهَ في يَوْمِ التَّعَهُّدِ * فاخْضَعُوا إذًا لِكُلِّ بَشَرِيَّةٍ
مِن أجْلِ الرَّبِّ * إمَّا لِلمَلِكِ فَمِن أجْلِ سُلْطانِهِ *

Incipe. *De quo præcessit cognitio* 20
ante mundum conditum, patefacta est autem postremis temporibus propter vos; 21
Qui per eum credidistis Deo qui sus-
citavit illum à mortuis, & dedit ei
gloriam: ut esset fides vestra in Deum,
& fiducia vestra in ipso: Et munda- 22
retis animas vestras obediendo veritati
in spiritu, absque simulatione, cum cha-
ritate fraterna, alii alios corde puro
diligentes amore perpetuo: Atque adeo 23
iteraretur nativitas vestra non ex se-
mine corruptibili, sed ex incorruptibili
semine, per verbum Dei vivi & manen-
tis in æternum. Nam omnis caro est ut 24
fœnum, & omnis gloria hominis ut flos
herbæ: aresçit enim herba, & flos ejus
decidit: At sermo Domini manet in
æternum: atque is est sermo quem an-
nuntio vobis.

CAP. II.

ABjicite igitur omnem abominatio- 1
nem, omnemque fraudem, & simulatio-
nem, atque invidiam, cunctâsque de-
tractiones, Infantium instar modò na- 2
torum: expetentes lac illud rationis ca-
pax, in quo nullus est dolus, ut per illud
adolescatis. Si quidem gustâstis quòd bo- 3
nus sit Dominus. Qui accedentis ad 4
ipsum qui est lapis vivus, reprobatus
ab hominibus, electus ac honorandus
apud Deum, Vos etiam, qui sitis vivi 5
lapides, ædificati estis in domum spiri-
tualem, sacerdotalem, sanctam: & ob-
tulistis hostias spirituales, bene acceptas
apud Deum per Jesum Christum. Nam 6
in Scripturæ contextu sic habetur,
Ecce ego ponam in Sion lapidem angu-
larem electum, honorandum: & qui
crediderit in eum, non pudefiet. Vobis 7
igitur qui credidistis, honor: contuma-
cibus autem, lapis quem reprobaverunt
ædificantes, ipse factus est anguli caput,
Et lapis offendiculi, & petra scandali 8
iis qui verbo impegerint, in illud re-
bellârint, illudque neglexerint. Vos 9
autem estis genus electum, sacerdotium
regale, gens sancta, populus peculiaris:
ut enarretis virtutes ejus qui vos è te-
nebris vocavit ad lucem suam admira-
bilem. Qui quondam eratis non populus, 10
nunc autem estis populus Dei: & eratis
non consecuti misericordiam, at nunc
misericordiam consecuti. Finis.

Tertia lectio pro die festo Petri ac Pauli.

O dilecti mei, obsecro vos, quum sitis 11
hospites & peregrini, ut recedatis à cu-
pitatibus carnalibus quæ militant ad-
versus animam: Habentes conversatio- 12
nem vestram inter Gentes laudabilem:
ut quæ in re vituperant vos tanquam
maleficos, ex bonis operibus vestris
(quum ea viderint) glorificent Deum in
die visitationis. Submittite vos igitur 13
omni humanæ creaturæ propter Domi-
num: sive Regi, propter potestatem ipsius:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፪ ለሰስልዋ፡ እንከ፡ ኲመኔክሙ፡ ኵሉ፡ ለከይ፡ወለኵሉ፡ሕብል፡ወለናፍቆ፡ወለተሐመዮ፡ ወ
2 ሰተቃንለ፡::=፨ ወኵኑ፡ ከመ፡ ኦለ፡ ይእዜ፡ ተወልዱ፡ ሕፃናት፡ ኦለ፡ተወልዱ፡ኦለ፡ለልቦሙ፡
ኦከየ፡:: ወከመ፡ ሖሊብ፡ ዘለልቦቱ፡ ቱስሐተ፡: ከማሁ፡ ተፈቀሩ፡ ከመ፡ቦቱ፡ ትልሀቊ፡ ለድኂ
3 ን፡=፨ ወበዝንቱ፡ጥዕመክሙ፡ ወታለመረ፡ከመ፡ ጥዑመ፡ እግዚአብሔር፡=፨ ወኅቤሁ፡
4 መግበኢክሙ፡ወይእቲ፡ኦብን፡ኦንተ፡በኅበ፡ ሰብእ፡ መንኑት፡ወበኅበ፡እግዚአብሔርሰ፡ኅሪት፡
5 ወክብርት፡::=፨ ወለንትሙኒ፡ጽንዑ፡ ከመ፡ ኦብን፡መንፈሰዊ:: ወኵኑ፡ታቦተ፡መንፈሰዊ፡ለክ
ህነት፡ቅድስት፡ ወነጽሕተ፡ከመ፡ታቅርቡ፡ወታዕርጉ፡መ፫ሠዋዕተ፡ መንፈሰዊ፡ ዘይሰጠወክሙ፡
6 እግዚአብሔር፡ባለደዊሁ፡ ለዚየሱስ፡ ክርስቶስ፡::=፨ እስመ፡ ከመዝ፡ ጽሑፍ፡ ናሁ፡ እሰይ
7 መ፡ሠንተ፡ጽዮን፡ኦብነ፡ማእዘንት፡ኅሪት፡ወክብርት፡ወዛለመነ፡ ባቲ፡ ሊይትኅፈር፡::=፨ ለ
ክሙ፡ወኦቱ፡ክብር፡ለኦለ፡ተኢመኑ፡ወእሙንቱሰ፡ ይክሕዱ፡ በኦብነ፡እንተ፡መንነመ፡ነደቅት፡
8 ወይእቲ፡ ኮነት፡ ሠንተ፡ ርእስ፡ ማእዘንት፡=፨ እብነ፡ ዕቅፍትሰ፡ ወእብነ፡ ኅሰድ፡::=፨
9 ለኦለ፡ ይትኳቀፈ፡ በቃሉ፡ወይክሕድ፡መ፡በዘቦቱ፡ተፈጥሩ፡::=፨ ወለንትሙሰ፡ ፍጥረተ፡ኅረ
ያን፡ወታቦት፡ ለንጉሠ፡ ወሕዝብ፡ ኀጸሕ፡ ወሕዝብ፡ ዘይትጫሕሕ፡ ከመ፡ ተንግረ፡ ሠናይቶ፡
10 ለዘ፡ ጸወዓክሙ፡ እመጽልሞት፡ ሠንተ፡ ብርሃነ፡ ስብሕቲሁ፡::=፨ እንዘ፡ ቀደሙ፡ ሊኆንክ
ሙ፡ሕዝቦ፡ ይእዜሰ፡ ሕዝበ፡እግዚአብሔር:: ወእንዘ፡ ቀደሙ፡ ሊኆንክሙ፡ ሙሑራን፡ ይእ
11 ዜሰ፡ ሞሐረክሙ፡::=፨ ለኀዊነ፡ እስእለክሙ፡ ፍቁራን፡ ብቁዑነ፡በሕገ፡ፈለሰ፡ወከመ፡ድኩ
12 ፯፡ ወከመ፡ ኅለፊ፡ለርስክቅዋ፡ ለፍትወተ፡ ለሥጋክሙ፡: ዘትትቃወማ፡ለነፍክሙ፡=፨ ወግ
ዕዝክሙነ፡ በማእከለ፡ ለሕዛብ፡ ሠናየ፡ ለይኩን፡: ከመ፡ ሊይርከቡ፡ በዘ፡ የሐመይክሙ፡ይ
13 ርለዩ፡ ወይሴብሕሙ፡ ላእግዚአብሔር፡ ዘተዛየጦሙ፡::=፨ ለትሕቱ፡ርእሰክሙ፡ ለኵሉ፡
ፍጥረተ፡እጋለ፡ለመሐይሠ፡በለእንተ፡እግዚአብሔር፡ ወለእንተ፡ሠነ፡እስመ፡ ኵሉ፡ሰዱ፡=፨

CAP. II.

DEponite igitur à vobis omnem malitiam, & omnem dolum, & hæsitanti- 1
am, & calumniam, & invidiam. Et estote tanquam modò geniti infantes, 2
qui inquam *geniti sunt, quique absque malitia: & veluti lac non contemperatum,*
ita expetite ut in eo augescatis ad salutem. ut per illum sapiatis, & perci- 3
piatis quàm suavis Dominus est: Ad quem quidem est regressus vester, & 4
ille lapis est apud homines reprobatus, apud Deum verò electus & pretiosus.
Et vos confortemini ut lapides spirituales: & estote area spiritualis, & in sa- 5
cerdotium sanctum atque purum, ad adducendum & offerendum spirituales
hostias, ut in vobis acquiescat Deus per manus Jesu Christi. Ita enim scriptum 6
est, Ecce pono in Sion lapidem angularem electum & pretiosum, & qui credit in
eum, non pudefiet. Vobis est ille honori qui creditis: qui verò abnegant lapi- 7
dem, quem reprobaverunt ædificantes, etiam ille factus est in caput anguli: Lapis 8
offensionis, & lapis hæresis, Iis qui impingunt ad sermonem ejus, eumque abne-
gant ad quod creati sunt. Vos autem creatio estis electorum, & area 9
regalis, & populus purus, & gens gloriosa, ut enarretis beneficia illius, qui vocavit
vos è tenebris in lucem suam honorandam. Qui olim non eratis populus ejus, nunc 10
autem estis populus Dei: & qui antea non fuistis consequuti misericordiam, nunc
autem misericordiam estis consequuti. Fratres nostri, peto à vobis (dilecti pari- 11
ter rogate me) pro more peregrini, & tanquam languidus, & tanquam viator,
procul removete concupiscentias vestras carnales, quæ insurgunt contra animas ve- 12
stras. Conversatio autem vestra inter gentes honesta sit, ut ne depreheadant ali-
quid in quo obloquantur vobis, sed ut videant & glorificent Deum qui redemit 13
eos. Submittite vobmet cuivis ordinationi humanæ propter Deum: & regi qui-
d.m, quia omnia ei sunt.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Δ'.

Sive *præsidibus*, *ut per eum* missis, ad vindictam *quidem* malefactorum,
14 Εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς (ι) ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν,
laudem verò *benè agentium*: Quia sic est voluntas Dei, benè facientes
15 ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· Ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας
capistrare imprudentium hominum ignorantiam: Quasi liberi, & non quasi ve-
16 φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· Ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπι-
lamen habentes malitiæ libertatem, sed ficut servi Dei. Omnes
17 κάλυμμα ἔχοντες τὴν κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ. Πάντας
honorate: Fraternitatem diligite. Deum timete: Regem honorificate.
τιμήσατε· τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε. τὸν Θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε.
Servi, subditi in omni timore dominis, non tantùm bonis
18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς
& *æquis*, sed etiam *pravis*. *Hoc* enim gratia, si propter conscientiam
19 καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν
Dei *sufferet* quis tristitias, patiens injustè. Quæ enim *laus*, si peccantes, &
20 Θεοῦ ὑποφέρῃ τὶς λύπας, πάσχων ἀδίκως. Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες, καὶ
colaphizari suffertis? Sed si benè facientes, & *patientes* sustinetis,
κολαφιζόμενοι ὑπομένετε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες, καὶ πάσχοντες ὑπομένετε,
hæc gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia & Christus
21 τοῦτο (κ) χάρις παρὰ (λ) Θεῷ. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε· (μ) ὅτι καὶ Χριστὸς
passus est pro nobis, *robis* relinquens exemplum, ut sequamini
ἔπαθεν (ν) ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε
vestigia ejus: Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in
22 τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· Ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν
ore ejus: Qui *convitiis afficitur* non *contrà convitiabatur*: *patiens*, non *minabatur*:
23 τῷ στόματι αὐτοῦ· Ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει· πάσχων, οὐκ ἠπείλει·
tradebat autem judicanti *justè*: Qui peccata nostra ipse pertulit
24 παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν
in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui, justi-
ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον· ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις (ξ) ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιο-
tiæ vivamus: cujus *vibice ejus* sanati estis: Eratis enim sicut oves
σύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ (ο) μώλωπι ἰάθητε· Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα
errantes: sed conversi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum
(π) πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν
vestrarum.
ὑμῶν.

CAP. III. γ'.

Similiter mulieres, subditæ *propriis* viris, ut & si qui
Ὁμοίως (α) αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες 1
non *suadentur* verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant:
ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται·
Aspicientes illam in timore castam conversationem vestram. Quarum sit non 2
Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. Ὧν ἔστω οὐχ 3
extrinsecùs *implicationis capillorum*, & *circumpositionis aureorum*, aut indumenti vestimentorum
ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων
ornatus: Sed *ille* absconditus cordis homo, in incorruptibilitate *lenis*
κόσμος· Ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος 4
& quieti spiritûs, qui est in conspectu Dei *pretiosus*. Sic enim
καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. (β) Οὕτω γάρ 5
aliquando & *illæ* sanctæ mulieres sperantes in *Deum*, ornabant seipsas,
ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι (γ) ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἐκόσμων ἑαυτὰς,
subjectæ propriis viris: Sicut Sara obediebat Abrahæ, do-
ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· Ὡς Σάρρα ὑπήκουε τῷ Ἀβραὰμ, κύ- 6
minum eum vocans: cujus *filiæ* estis *natæ*, benè facientes, & non timentes
ριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι, καὶ μὴ φοβούμεναι
ullam *consternationem animi*.
μηδεμίαν πτόησιν.

MS. A. (ι) ἐκδίκησιν κακοποιῶν. (κ) γὰρ χάρις (λ) τῷ Θεῷ. (μ) ὅτι Χριστὸς (ν) ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν (ξ) ἡμῶν ἀπογενόμενοι, (ο) μώλωπι ἰάθητε· (π) πλανώμενοι·
ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) γυναῖκες, (β) Οὕτως (γ) εἰς Θεὸν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Judicibus autem, ut qui ab eo missi sunt ad 14
vindictam nocentium, laudem verò benè
agentium. Quia talis est voluntas Dei, ut 15
per bona opera vestra obturetis os stultorum
illorum qui non nôrunt Deum: Tanquam 16
filii liberi, & non tanquam homines quibus
facta sit sua libertas velamen malitiæ ipso-
rum, sed tanquam servi Dei. Omnes ho- 17
norate: fratres vestros diligite: ac Deum
reveremini: & regibus honorem exhibete.
Qui autem servi sunt inter vos, subditi sint 18
heris suis cum timore, non tantùm bonis &
mansuetis, sed etiam duris & asperis. Illi 19
enim gratiam habent coram Deo, qui pro-
pter bonam conscientiam sufferunt molestias
quæ sibi obveniunt iniquè. Qui verò pro- 20
pter delicta sua sustinent afflictiones, quam-
nam habent gloriam? Sed quum benè fece-
ritis, oppressique fueritis, ac sustinueritis,
tunc crescet gloria vestra apud Deum. Ad 21
hoc enim vocati estis, quoniam & Christus
mortuus est pro nobis, & reliquit nobis hoc
exemplum, ut & vos per vestigia ejus ince-
datis. Qui quidem non fecit peccatum, ne- 22 23
que dolus inventus est in ore ipsius. Qui
maledicentiam ferebat, neque maledicebat:
& patiebatur, neque comminabatur: sed
committebat judicium suum judici justitiæ. 24
Et bajulavit omnia peccata nostra, eaque
sustulit in corpore suo ad crucem; ut mortui
peccato, per justitiam illius vivamus: nam
ejus vibicibus sanati estis; Qui errabatis 25
tanquam oves, nunc autem conversi estis ad
pastorem & curatorem animarum vestra-
rum.

CAP. III.

Similiter & vos, mulieres, subditæ estote 1
maritis vestris, ut eos qui non acquiescunt
sermoni, bonis moribus vestris acquiratis
absque labore: Quum viderint in timore 2
& castitate vos conversari. Neque orne- 3
mini externis nexuum capillorum vestrorum
aut monilium aureorum, aut excellentium
vestimentorum ornamentis: Sed ornemini, 4
in homine abscondito cordis, spiritu man-
sueto, incorruptibili, ornatu excellentiori
coram Deo. Sic enim & quondam mulie- 5
res illæ sanctæ quæ sperabant in Deo, exor-
nabant sese; & erant subditæ maritis suis.
Quemadmodum Sara subdita erat Abraha- 6
mo, & vocabat eum, Domine mi: cujus vos
estis filiæ in bonis operibus, non conturbatæ
ullo timore.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወለመኳንንትኒ : እስመ : ውእቱ : ይፈኑዎሙ : ከመ : ይሞንንዎሙ : ለእለ : ይገብርዋ : ለ
15 ሕዝት:: ወያለሙቶሙ : ለእለ : ይገብርዋ: ለሠናይት:=: እስመ : ከመዝ : ፍሥፍሮ : ው
ሪቱ : ፈቅዱ : ለእግዚአብሔር : እስመ : የለስሮሙ : ሊፈሆሙ : ለእለ : ይገበርዋ : ለሠናይ
16 ት : ወለብዳነ : ሰብእሰ: ሊያሏመርዋ::=: ኵኑ : ከመ : ለግዳዝያን : ወለኮ : ከመ : ኧ
17 ለ : ቦሙ : ጌጋየ :ዘእመእኩይ:: ወለትኩሰ : ለግብርቲሁ : ለእግዚአብሔር :=: ለኵ
ሉ : ለክብረ: ወለቢጽክሙኒ : ለፍቅሬ:: ወለእግዚአብሔርኒ : ፍርሀሙ: ወለንጉሠኒ: ለ
18 ክብርሙ::=: ወለንትሙኒ : ነበሪ : ሠነኑ : ለለጋእዝቲክሙ : እንዘ : ትፈርሁ : ወለኮ :
ይለሙ : ለሣሪን : ወለመሐርያን : ወለእኩያንኒ::=:

Et judicibus etiam, quia ille emittit eos, ad judicandum malefactores; & ad laudandum operantes bona. Quoniam ita scriptum est, hanc esse voluntatem Dei, 14 15
quòd obstruant ii qui operantur bona, ora stultorum hominum, qui ignorant ea.
Estote tanquam liberi, non autem ut illi, quibus est iniquitas ex malitia pro- 16
veniens: quia vos servi estis Dei. Omnes in honore habete, & fraternitatem 17
vestram diligite, & Deum timete, & regem honorate. Et vos servi, subditi 18
estote dominis vestris, timentes eos: & non tantùm bonos & benignos, sed etiam malos.

Versio VULGATA LATINA.

14 Sive ducibus, tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem verò bo-
15 norum: Quia sic est voluntas Dei, ut benefacientes obmutescere faciatis im-
16 prudentium hominum ignorantiam: Quasi liberi, & non quasi velamen habentes
17 malitiæ libertatem, sed sicut servi Dei. Omnes honorate: fraternitatem diligite:
18 Deum timete: Regem honorificate. Servi, subditi estote in omni timore dominis,
19 non tantùm bonis & modestis, sed etiam dyscolis. Hæc est enim gratia, si propter
20 Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens injustè. Quæ enim est gloria, si
peccantes, & colaphizati suffertis? Sed si benè facientes patienter sustinetis, hæc
21 est gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia & Christus passus est pro
22 nobis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ejus. Qui peccatum
23 non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus: Qui cùm malediceretur, non ma-
ledicebat: cùm pateretur, non comminabatur: tradebat autem judicanti se in-
24 justè: Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis
mortui, justitiæ vivamus: cujus livore sanati estis. Eratis enim sicut oves er- 25
rantes, sed conversi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum vestrarum.

CAP. III.

SImiliter & mulieres subditæ sint viris suis: ut & si qui non credunt verbo, per 1
mulierum conversationem sine verbo lucrifiant, Considerantes in timore castam 2
conversationem vestram. Quarum non sit extrinsecùs capillatura, aut circum- 3
datio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: Sed qui absconditus est cordis 4
homo, in incorruptibilitate quieti & modesti spiritûs, qui est in conspectu Dei
locuples. Sic enim aliquando & sanctæ mulieres, sperantes in Deo, ornabant 5
se, subjectæ propriis viris. Sicut Sara obediebat Abrahæ, dominum eum vo- 6
cans: cujus estis filiæ benefacientes, & non pertimentes ullam perturba-
tionem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * وَاِمَّا لِلْاُمَرَآءِ فَمِمَّا اَنَّهُ يُرْسِلُهُمْ لِلْاِنْتِصَارِ مِنْ عَامِلِي الْقَبَائِحِ * وَلِمَدْحِ فَاعِلِ الصَّالِحَاتِ *
15 * لِاَنَّ هٰكَذَا هِيَ مَشِيَّةُ اللّٰهِ اَنْ تَعْمَلُوا الصَّلَاحَ * فَتُبْكِمُونَ جَهَالَةَ النَّاسِ السُّفَهَآءِ * مِثْلَ
16 اَحْرَارٍ * لَا كَمَنْ لَهُمُ الْحُرِّيَّةُ غِطَآءً لِلشَّرِّ * لٰكِنْ مِثْلَ عَبِيْدِ اللّٰهِ * اَكْرِمُوا الْجَمَاعَةَ * اَحِبُّوا
17 الْاِخْوَةَ * اتَّقُوا اللّٰهَ * اَكْرِمُوا الْمَلِكَ * اَيُّهَا الْعَبِيْدُ اَطِيْعُوا بِكَافَّةِ التَّقْوٰى لِسَادَاتِكُمْ *
18 لَا لِلصَّالِحَاتِ فَقَطْ وَالْوُدَعَآءِ * بَلْ وَلِلْمُتَصَعِّبِيْنَ * لِاَنَّ هٰذَا مَحْمُوْدٌ اَنْ يَحْمِلَ الْاِنْسَانُ مِنْ
19 اَجْلِ مَعْرِفَةِ اللّٰهِ هُمُوْمًا * وَيُصَابَ ظُلْمًا * لِاَنَّ اَيُّ فَخْرٍ لَكُمْ اِذَا اَخْطَاْتُمْ وَقُرِعْتُمْ فَصَبَرْتُمْ *
20 بَلْ اِنْ عَمِلْتُمُ الصَّالِحَاتِ وَاُصِبْتُمْ فَصَبَرْتُمْ * فَهٰذَا حَمْدٌ لَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ * لِاَنَّكُمْ اِلَيْ
21 هٰذَا دُعِيْتُمْ * فَاِنَّ الْمَسِيْحَ اَلَمَ عَنَّا مُخَلِّفًا لَنَا مِثَالًا لِنَقْتَفِيَ اٰثَارَهُ * مَنْ لَمْ يَعْمَلْ خَطِيَّةً وَلَا وُجِدَ فِيْ فَمِهِ
22 غِشٌّ * الَّذِيْ لَمَّا شُتِمَ لَمْ يَشْتِمْ عِوَضَهُ * وَاِذْ اَلَمَ لَمْ يَتَوَعَّدْ بَلْ فَوَّضَ الْاَمْرَ اِلَيْ مَنْ يَحْكُمُ
23 حُكْمًا عَدْلًا * ذٰلِكَ الَّذِيْ حَمَلَ خَطَايَانَا بِجَسَدِهِ عَلَى الْخَشَبَةِ * كَيْمَا نَقْلَعَ عَنِ الْخَطَايَا فَنَحْيَا
24 فِي الْعَدْلِ * الَّذِيْ بِجِرَاحِهِ شُفِيْتُمْ * لِاَنَّكُمْ كُنْتُمْ كَغَنَمٍ ضَالَّةٍ * لٰكِنَّكُمُ الْاٰنَ رَجَعْتُمْ
25 اِلَى الرَّاعِيْ وَالْمُرَاقِبِ اَنْفُسِكُمْ *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

Sive imperatoribus, eo quòd ipse mittat 14
illos ad ultionem ab his sumendam *qui*
turpia committunt, & ad laudem opera
bona facientis. Talis enim est voluntas 15
Dei, ut quod rectum est agentes, mutam
reddatis ignorantiam hominum demen-
tium: ut liberi, non ut quibus inservit 16
libertas pro velamine malitiæ, sed ut
servi Dei. Omnes honorate, fraternita- 17
tem diligite, Deum timete, Regem ho-
norate. O servi, obedite cum omni ti- 18
more dominis vestris, non solùm bonis
ac mansuetis, sed etiam severis. Hoc 19
enim laudabile est ut sustineat homo
propter Dei cognitionem molestias, &
immeritò affligatur. Nam quæ gloria 20
vobis est, quum peccaveritis tunsique fue-
ritis, tolerare? at si bona egeritis, &
afflicti sustinueritis, erit id vobis
laudi apud Deum: Ad hoc enim vo- 21
cati estis.

Nam Christus passus est pro nobis: re- 22
linquens nobis exemplum, ut insequa-
mur vestigia ejus. Qui peccatum non 22
fecit, nec inventus est dolus in ore
ipsius: Qui contumeliis affectus, non 23
vicissim convitiabatur: quumque pate-
retur, non minabatur: sed negotium
refudit ad eum qui justum fert judi-
cium. Qui peccata nostra portavit in 24
corpore suo super lignum: ut à peccatis
avulsi, viveremus in justitia: cujus
vulneribus sanati estis: Eratis enim 25
velut oves errantes: sed nunc reversi
estis ad pastorem & observatorem ani-
marum vestrarum.

* اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ *

1 * كَذٰلِكَ وَالنِّسَآءُ فَلْيَخْضَعْنَ لِرِجَالِهِنَّ خَاصَّةً لِكَيْمَا اِنْ كَانُوْا طَائِعِيْنَ لَا يَخْضَعُوْنَ لِلْكَلِمَةِ *
2 لِاَجْلِ سِيْرَةِ النِّسَآءِ الْحَسَنَةِ بِرَكُوْهُمْ بِغَيْرِ عِلْمِ كَلَامٍ * اِذْ يَرَوْنَ سِيْرَتَكُمُ الطَّاهِرَةَ بِخَوْفٍ *
3 * اَلَّتِيْ لَا تَكُنْ بِصَفْرٍ مِنَ الشَّعْرِ خَارِجٍ * وَلَا بِتَرْصِيْعِ حَلْيِ الذَّهَبِ * وَلَا بِالثِّيَابِ
4 بِلُبُوْسِ الْحُلَلِ * بَلْ اِنْسَانُ الْقَلْبِ الْمَكْتُوْمُ يُوْسَمُ بِعَدَمِ بَلَيِ الرُّوْحِ الْوَدِيْعِ وَالسَّاكِنِ *
5 الَّذِيْ هُوَ اَمَامَ اللّٰهِ عَظِيْمُ الْجَلَالَةِ * لِاَنَّ هٰكَذَا النِّسَآءُ الْقَدِّيْسَاتُ الْمُتَوَكِّلَاتُ عَلَى اللّٰهِ قَدِيْمًا
6 وَسِرْنَ اَنْفُسَهُنَّ خَاضِعَاتٍ لِرِجَالِهِنَّ * كَسَارَةَ اِذْ طَاعَتْ اِبْرَاهِيْمَ وَسَمَّتْهُ مَوْلَاهَا * الَّتِيْ قَدْ
صِرْنَ اَوْلَادَهَا * عَامِلَاتِ الصَّلَاحِ * غَيْرَ خَائِفَاتٍ وَلَا مِنْ شَيْءٍ مِنَ الْمُذْهِلَاتِ *

CAP. III.

Similiter etiam mulieres subditæ sint 1
præcipuè viris suis: ut siqui non sub-
mittant se Verbo, ob rectam rationem
vivendi multerum acquiratis eos absque
doctrina sermonis; ubi spectârint ca- 2
stam conversationem vestram cum ti-
more conjunctam: *Rationem* inquam 3
vivendi, quæ non consistat in externo ca-
pillorum contextu, neque in coacerva-
tione aurei ornatus, neque in excolen-
do sese stolarum indumentis: Sed homo 4
cordis occultus ornet sese incorruptibi-
litate spiritus mansueti ac tranquilli,
qui est coram Deo eximiæ præstantiæ.
Ita enim sanctæ mulieres, Deo confisæ, 5
olim se ornabant, subjectæ suis viris.
Ut Sara, dum obediebat Abrahæ, 6
eumque dominum suum vocabat: cujus
factæ estis filiæ quod bonum est agentes,
terriculamentorum ne ullum quidem
pertimescentes.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 እስመ : ዘቲ : ይእቲ : ክብር : እንተ : ተወህበት : ለዘሠናይ : ምግበሩ : ለዘበእንተ : እግዚአ
ብሔር :: ለዘ : ይትዔገሰ : ለኀዘን : እንዘ : ይትዔገሰ : ወእንዘ : የሐምም : በግፍዕ ::=
20 ወምንትኑ : ይእቲ : ለሞቱትክሙ : ወለመሰ : እንዘ : ትሌብሱ : ትትዔገሱ : ወበመቅሠፍት
ክሙ :: ለሰ : እንዘ : ሠናየ : ትገብሩ : ለመ : ተዓገሥክሙ : ግፍዕክሙ : ዘቲ : ይእቲ :
21 ለሞቱትክሙ : በኀበ : እግዚአብሔር ::=ᐣ ወበእንተ : ዝንቱ : ተጸዋዕክሙ : እስመ : ክ
ርስቶስኒ : በእንቲአክሙ : ሐመ : ክመ : ይኅድግ : ለክሙ : ጣዕጉበ : ክመ : ትትልዉ : ለሰ
22 ረ : ዚለሁ ::=ᐣ በክመ : ውእቱ : ሊገብረ : ኃጢአተ : ወሊተረክበ : ኀስተ : ውስተ : ለፈ
23 ሁ :=ᐣ እንዘ : ይጸእልው : ሊጸለለ : ወእንዘ : ያሐመምው : ሊተቀየመ : ለሰ : ለግብለ :
24 ለዘ : ይኴንን : ጽድቀ :=ᐣ ወበእንተ : ኃጣውኢነ : ውእቱ : ተሰቅለ : ደበ : ዕፀ : በሥጋሁ :
ክመ : ያውፅእነ : እመኃጣውኢነ : ወበጽድቁ : ያሕይወነ :: እስመ : በቍስለ : ዚለሁ : ሐ
25 የወ ክሙ : ቍስልክሙ :=ᐣ እንዘ : ክመ : ለባግዕ : ትሰሕዩ : ወይእዜኒ : ግብሉ : ኀበ :
ኖለዊክሙ : ወዓቃቢሃ : ለነፍስክሙ ::=

ሶ

1 ወክማሁ : እንትንዚ : እንስት : ተሞነና : ለለመታቲክን : ክመ : ለመቦ : ዘኢየለመን : በገዝ
2 ቱ : ነገር : እመስነ : መግበሮን : ለለንስት :=ᐣ ይርለዩ :: ወዘእንበለ : ክሕድ : ይርብሕ
3 ዋ : ለነፍሶሙ :=ᐣ ወእንትንዚ : ለንሰት : እንዘ : ትፈርህ : ለስእያ : ግዕዝክን :: ለኮ : ክመ :
ታድልዋ : ለዐይነ : ሰብእ : በተጸፋፎ : ስዕር ትክን :: ወለኮ : በተሰርግው : ወርቅ :: ውብ
4 ሩና : ወበተለብሶ : ዘብዙኅ : ሠጡ :=ᐣ ለሰ : በሓቡእ : ልቡ : ለሰብእ :: ለዘኢይጠፍእ :
ወሰሊይደሙ : መንፈስ : ቅዱስ : ዘህልው : ቅድመ : እግዚአብሔር : ዘብዙኅ : ሐሰ
5 ቡ ::=ᐣ ትኅትሂ : ለንሰት : ቅዱስት : ይሰረገዋ : ርእሶን : በተሞነና : ለለመታቲሆን :=ᐣ
6 ኮመ : ሰረ : ትትሌዘጋ : ለለብርሃም : ወእግዚእየ : ትብሎ :: በዘ : ትክውኑ : ውሉደመ :
ሰጋበርየን : ሰለመ :: እንዘ : ለትፈርሁ : እመድንጋፄ : ወሊመንተኒ ::=

Nam, iste est honor qui tribuitur ei cujus opera sunt bona, qui propter Deũ afflictio- 19
nem sustinet patienter ferens, & exagitatus per injuriam. Quænã autem vobis laus 20
est, si peccantes etiam flagella vestra patienter feratis? sed si benè agentes pati-
enter feratis injurias vestras, hoc erit vestra gratia apud Deum. Ad hoc enim 21
vocati estis, quoniam Christus passus est pro nobis, ut relinqueret nobis lignaculum,
ad subsequendum ipsius vestigia. Quemadmodum ille non peccavit peccatum, 22
neque inventus est dolus in ore ejus. Convitiantes eum, non convitiatus est, & 23
affligentibus eum non restitit: sed committebat causam suam ei qui justè judicat.
Et quidem propter peccata nostra ille suspensus est in corpore suo super lignum, ut 24
recedere nos faceret à peccatis nostris, utque per justitiam suam nos vivificaret:
quoniam per vibices ejus, vestra sanavit vulnera. Dolentes eratis velut oves, 25
at nunc convertite vos ad pastorem vestrum, & custodem animarum vestra-
rum.

CAP. III.

Similiter etiam mulieres subditæ sint 1
præcipuè viris suis: ut siqui non sub-
mittant se Verbo, ob rectam rationem
vivendi multerum acquiratis eos absque
doctrina sermonis; ubi spectârint ca- 2
stam conversationem vestram cum ti-
more conjunctam: *Rationem* inquam 3
vivendi, quæ non consistat in externo ca-
pillorum contextu, neque in coacerva-
tione aurei ornatus, neque in excolen-
do sese stolarum indumentis: Sed homo 4
cordis occultus ornet sese incorruptibi-
litate spiritus mansueti ac tranquilli,
qui est coram Deo eximiæ præstantiæ.
Ita enim sanctæ mulieres, Deo confisæ, 5
olim se ornabant, subjectæ suis viris.
Ut Sara, dum obediebat Abrahæ, 6
eumque dominum suum vocabat: cujus
factæ estis filiæ quod bonum est agentes,
terriculamentorum ne ullum quidem
pertimescentes.

ET similiter vos uxores subditæ estote maritis vestris, ut si quis sit qui non assen- 1
titur huic sermoni, in uxorum bona opera Intuentes, quòd sine factione sunt, 2
lucrifaciant animas eorum. Et vos uxores, timentes exornate conversationem ve- 3
stram, non ut oculo hominum complacentes, in concinnatione capillorum vestrorum,
neque in ornamentis auri, & argenti, neque in grandis pretii vestimentis. Sed in 4
occulto cordis homine, qui est incorruptibilis, & absque strepitu, à Spiritu sancto,
qui est in conspectu Dei permagnæ æstimationis. Olim quidem ita mulieres 5
sanctæ decorabant seipsas in subjectione maritis suis: Sicut Sara subdita 6
erat Abrahæ, & vocabat eum dominum meum: quorum filii estis per opera pacis,
nequaquam perterrefactæ ullâ consternatione.

Viri similiter, cohabitantes secundùm cognitionem, quasi infirmiori vasi muliebri
7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ
tribuentes honorem, tanquam & coheredes gratiæ vitæ: ad non
ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι (δ) χάριτος ζωῆς· εἰς τὸ μὴ
intercidi orationes vestras. At finis; Omnes unanimes, compatientes,
8 ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ τέλος, Πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς,
fraternitatis amatores, misericordes, humiles: Non reddentes malum pro
9 φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, (ε) φιλόφρονες· Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ
malo, aut convitium pro convitio: contrarium verò, benedicentes: scientes quia
κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δέ, (ζ) εὐλογοῦντες· εἰδότες ὅτι
in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. Nam volens vitam dili-
10 εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγα-
gere, & videre dies bonos, coerceat linguam suam à malo, & labia
πᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν (η) γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ (θ) χείλη
sua, non loqui dolum. Declinet à malo, & faciat
11 αὐτοῦ, τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. Ἐκκλινάτω (ι) ἀπὸ κακοῦ, καὶ (κ) ποιησάτω
pacem, & sequatur eam. Quia oculi Domini super justos, &
12 εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. Ὅτι (λ) οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ
aures ejus in preces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala. Et
13 ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά. Καὶ
quis ille malè tractans vos, si boni imitatores fueritis? Sed si & patiamini
14 τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ (μ) μιμηταὶ γένησθε; Ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε
propter justitiam, beati. At timorem eorum ne timueritis, neque conturbemini:
διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε·
Dominum autem Deum sanctificate in cordibus vestris: parati verò semper ad
15 Κύριον δὲ τὸν (ν) Θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἕτοιμοι (ξ) δὲ ἀεὶ πρὸς
apologiam omni poscenti vos rationem de ea in vobis spe, Cum
16 ἀπολογίαν παντὶ τῷ (ο) αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, (π) Μετὰ
modestia & timore: conscientiam habentes bonam, ut in eo quod obloquuntur vobis
πραΰτητος καὶ φόβου· Συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε ὑμῶν
ut malefactoribus, pudefiant illi calumniantes vestram bonam in Christo conver-
οἱ καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀνα-
sationem. Melius enim benè facientes, (si velit voluntas Dei,)
17 στροφήν. Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, (εἰ (ρ) θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,) πάσχειν,
pati, quàm malè facientes: Quia & Christus semel pro peccatis passus est,
18 ἢ κακοποιοῦντας· Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν (σ) ἔπαθε,
justus pro injustis: ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne,
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων· ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ,
vivificatus autem Spiritu: In quo & illis in custodia spiritibus
19 ζωοποιηθεὶς δὲ (τ) τῷ Πνεύματι· Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι
profectus prædicavit, Incredulis aliquando, quando semel expectabat illa Dei
20 πορευθεὶς ἐκήρυξεν, Ἀπειθήσασί ποτε, (υ) ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ
longanimitas, in diebus Noë, apparatâ arcâ: in quam paucæ,
μακροθυμία, ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ· εἰς ἣν (φ) ὀλίγαι,
id est, octo animæ servatæ sunt per aquam. Quod & nos correspondens exemplar
τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος. Ὃ καὶ (χ) ἡμᾶς ἀντίτυπον
21 νῦν σώζει βάπτισμα· (οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως
nunc salvat baptisma: (non carnis depositio sordis, sed conscientiæ
ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεὸν,) δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὃς ἐστιν ἐν
bonæ interrogatio in Deum,) per resurrectionem Jesu Christi: Qui est in
22 δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν
dextera Dei, profectus in cœlum, subjectis sibi angelis, & potestatibus,
& virtutibus.
καὶ δυνάμεων.

MS. A. (δ) ποικίλης χάριτος (ε) ταπεινόφρονες· Μὴ (ζ) εὐλογοῦντες· ὅτι (η) γλῶσσαν ἀπὸ (θ) χείλη, τοῦ (ι) δὲ ἀπὸ (κ) ποιησάτω ἀγαθὸν, ζητησάτω εἰρήνην, (λ) ὀφθαλμοὶ (μ) ζηλωταὶ γένησθε; Εἰ δὲ καὶ (ν) Χριστὸν (ξ) δὲ πρὸς (ο) ἂν αἰτοῦντι (π) Ἀλλὰ μὴ (ρ) θέλοι (σ) ὑπὲρ ὑμῶν ἀπέθανεν, δίκαιος (τ) Πνεύματι· (υ) ὅτε ἀπεξεδέχετο (φ) ὀλίγοι (χ) ὑμᾶς (ψ) διὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ sextâ post Epiphaniam. 4.

* Vos autem, viri, pariter habitate cum muli- 7
eribus vestris secundùm scientiam, & tan-
quam vasa infirmiora, in honore eas habe-
tote: quoniam & ipsæ sunt vobiscum hære-
des doni vitæ æternæ: neque impingatis in
orationibus vestris. Finis porrò; ut sitis 8
omnes unanimes, sitisque omnes compa-
tientes iis qui patiuntur, & vos invicèm di-
ligatis, & sitis benigni & mansueti: Et 9
nemini malum pro malo rependatis, nec
etiam maledicentiam pro maledicentia: sed
è converso beneprecemini. Ad hoc enim vo-
cati estis, ut benedictionem hæreditate possi-
deatis. Qui ergò desiderat vitam, & amat 10
videre dies bonos, custodiat linguam suam
à malo, & labia sua ne loquantur fraudem.
Transeat à malo, & faciat bonum; & quærat 11
pacem, cursúque ad eam contendat. Quo- 12
niam oculi Domini sunt super justos, & au-
res ejus ad audiendum eos: vultus autem
Domini est super improbos. Ecquis vobis 13
malefacier, si fueritis zelatores bonorum?
Quòd si patiamini propter justitiam, beati 14
estis: neque reformidetis eos qui terrorem
vobis incutiunt, neque conturbemini. Sed 15
sanctificate in cordibus vestris Dominum
Christum.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten. 5.

Et estote parati ad rationem reddendam
omni poscenti vos rationem de spe fidei,
Cum humilitate & timore, habentes bonam 16
conscientiam: adeò ut ii qui obloquuntur
de vobis tanquam de hominibus sceleratis,
confundantur, ut qui calumnientur bonos in
Christo mores vestros. Præstat enim vobis 17
quum feceritis bona opera, ut malaperferatis,
(si quidem talis fuerit voluntas Dei,) quàm
quum malefeceritis. Quoniam & Christus 18
semel mortuus est pro peccatis nostris, Justus
pro sceleratis, ut vos offerret Deo. Mortuus
autem corpore, & vixit spiritu: Et prædi- 19
cavit animabus illis quæ detinebantur in in-
feris: Quæ quondam inobedientes fuerant in 20
diebus Noë, quum longanimitas Dei præce-
pit ut fieret arca, ob spem pœnitentiæ eorũ:
& octo tantùm animæ introierunt in eam, &
servatæ sunt per aquas. Quo quidem exem- 21
plo & vos servamini per baptismum, non
abluentes corpus à sordibus, sed gratias
agentes Deo cum pura conscientia: & per
resurrectionem Jesu Christi. Qui evectus 22
est in cœlum, & est ad dexteram Dei, eique
subjecti sunt Angeli, & potestates, ac vir-
tutes.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወከማሁ : ለንትሙኒ : ዕደው : እንዘ : ትነብሩ : ምስለ : እንስቲያክሙ : ሊታስተሐ
ቅሩ : ለንስቲያክሙ : እስመ : ይደክም : ፍጥረተ : ዘለሆን : ለክብሩ : ለንስቲያክሙ :
እስመ : ይወርሰ : እማንቱሂ : ክብረ : ዘሕይወት . ምስሌክሙ : ከመ : ሊትትዓቀፍ : ጸ
8 ሎትክሙ::=> ወማኅለቅቱሰ : ለኵሉ : ከመ : ተዐርዩ : ልበ : በእሐዱ : ሕሊና : እን
9 ዘ : ተሐመሙ : ሐማሙ : ቢጽክሙ::=> ወእንዘ : ሊትፈድይዎ : እኪተ : ለዘ : ገብረ :
ለክሙ : እኪተ:: ወእንዘ:ሊትጸእልዎ : ለዘ: ፀለለክሙ: ወለጸለሊክሙኒ: በርክዎ:: እስ
ም : ለዝንቱ : ተጸዋዕክሙ : ከመ : በረከተ : ትረሱ::=>

Et similiter vos viri habitantes cum uxoribus vestris, ne despectui habe- 7
atis uxores vestras, eò quòd infirmior est earum compositio: sed honorate
uxores vestras, quoniam vobiscum hæredes sunt ipsæ, vitæ gloriosæ: ne sitis
impingentes in precibus vestris. Et summa quidem omnium hæc est, *ut sitis* 8
concordes in eadem sententia, fratrum vestrorum afflictionibus pariter affecti.
Et vobis facientibus mala, nequaquam rependentes mala, neque convitian- 9
tes eos, qui vobis convitiantur: sed iis qui vos probris afficiunt, benedicite:
quoniam ad hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis.

Versio VULGATA LATINA.

7 Viri similiter cohabitantes secundùm scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honorem, tanquam & cohæredibus gratiæ vitæ : ut non im-
8 pediantur orationes vestræ. In fine autem ; Omnes unanimes, compatientes,
9 fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles : Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed econtrariò benedicentes :
10 quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere, & dies videre bonos, coërceat linguam suam à malo, &
11 labia ejus ne loquantur dolum. Declinet à malo, & faciat bonum : inquirat pa-
12 cem, & sequatur eam : Quia oculi Domini super justos, & aures ejus in pre-
13 ces eorum : Vultus autem Domini super facientes mala. Et quis est qui vobis
14 noceat, si boni æmulatores fueritis ? Sed & si quid patimini propter justitiam,
15 beati. Timorem autem eorum ne timueritis, & non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quæ in vobis est, spe : Sed cum modestia, & 16
timore, conscientiam habentes bonam : ut in eo, quod detrahunt vobis, confundantur, qui calumniantur vestram bonam in Christo conversationem. Melius 17
est enim benefacientes (si voluntas Dei velit) pati, quàm malefacientes. Quia 18
& Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injustis, ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu. In quo & 19
his, qui in carcere erant, spiritibus veniens prædicavit : Qui increduli fuerant 20
aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noë, cùm fabricaretur arca : in qua pauci, id est octo animæ salvæ factæ sunt per aquam. Quod & vos 21
nunc similis formæ salvos facit baptisma : non carnis depositio sordium, sed conscientiæ bonæ interrogatio in Deum per resurrectionem Jesu Christi, Qui est in 22
dextera Dei, deglutiens mortem ut vitæ æternæ hæredes efficeremur : profectus in cœlum, subjectis sibi angelis, & potestatibus, & virtutibus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 * فاتتم ايها الرجال هكذا ساكنوهن بمعرفة * امنحوهن اكراما كما يليق بالاناء النسائي
8 الشديد ضعفه * وهنا انهن وارثات معكم النعمة الحية * لكيلا تنقطع صلواتكم * ونهاية
9 الوصية ان تكونوا كلكم متيقظين متساوين * مشفقين * للاخوة محبين * مترحمين * نسيطين *
10 * لا تكافوا عوض الشر شرا * او عوض السب سبا * بل بالعكس باركوا * عالمين انكم الى
هذا دعيتم لتربوا بركة * تم * * قراءة البشارة من الجمعة الثالثة والثلثين *
* لان من يوبر الحياة ويحب ان يرى اياما صالحة فليكفف لسانه من الشر * وشفتيه من
11 ان يتكلما غشا * وليحح عن الشر وليعمل الخير * وليطلب السلامة ويحاصرها *
12 * فان عيني الرب الى الصديقين * واسماعيه الى طلبتهم * ووجه الرب على العاملين
13 الاساءة * من الذي يوديكم او يضركم اذ كنتم مشابهين الصالح * لكن وان اصبتم
14 من اجل العدل فستكونون مغبوطين * فاما خوفهم فلا ترهبوه ولا تضطربوا * باركوا
15 الرب الاله في قلوبكم * وكونوا مستوين دائما لمجاوبة كل من يسئلكم قولا من اجل
16 الرجا الذي فيكم * بوداعة وتعفي * حاوين بصبر صالحة * لكيما بالسي الذي
يعيالونكم به كعاملي الاساءة * يخجل الذين يوذونكم من تصرفاتكم الصالحة في
17 محبة المسيح * لان الافضل ان تعملوا الخير ان ايرب مشيه الله * وان تتالموا اجود من
18 ان تعملوا الشر فتضلوا * لان والمسيح دفعة واحدة تالم من اجل خطايانا * الصديق الم
19 من اجل الظالمين * ليدخلنا الى الله * واذ مات بالبشر عاش بالروح * الذي به ذهب
20 الى الارواح التي في الحبس * وكرز * للعصاة وقتا ما * حين اقبل بتعطف الله دفعة في ايام
21 نوح السفينة التي خلص فيها بالماء نفر يسير اي ثماني انفس * الامر الذي
يعيالنه الان المعمودية خلصنا * لا مزيلة وسخ البشر فقط * بل بالنياح البصير الصالحة
22 الى الله بانبعاث ايسوع المسيح * الذي هو في يمين الله * واذ مضى الى السماء خضعت له
الملايكة وذوو السلطات والقوات * تم *

7 *Vos etiam similiter ô viri, habitate cum eis scienter : tribuite eis honorem, ut decet vas muliebre valde infirmum, tum quia ipsæ sunt vobiscum hæredes gratiæ vitalis : ut non interrumpantur preces vestræ. Summa demum præcepti est, ut* 8 *sitis omnes mente concordi, clementes, fratrum amantes, misericordes, prompti.* 9 *Nè rependatis malum pro malo, aut convitium pro convitio : sed contrà, benedicite : scientes vos ad hoc vocatos esse, ut hæredes sitis benedictionis.* Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

10 *Nam qui vult vitam, et cupit videre dies bonos, coerceat linguam suam à malo, & labia sua à dolo promendo : Et malum devitet, faciatque bonum, quærat* 11 *pacem, currátque post eam. Oculi enim* 12 *Domini ad justos, & aures ejus ad precem illorum : vultus autem Domini adversùs operantes mala. Quis est qui* 13 *noceat vobis aut damnum vobis infe-* 14 *rat, quum fueritis æmulatores verum bonarum? Imò verò si adversa vobis accidant propter justitiam, beati eritis : porrò terrorem eorum nè pertimescatis,* 15 *neque turbemini. Benedicite Dominum Deum in cordibus vestris. Estote autem parati semper ad respondendum cuilibet petenti à vobis sermonem de spe quæ in vobis est, Cum manſuetudine & re-* 16 *verentia, conscientiam habentes bonam : ut in re, ja qua vos adoriuntur tanquam malefícos, qui vos lædunt pudefiant ob vestras bonas in charitate Christi conversationes. Quod enim præstat, est ut* 17 *faciatis bonum, si velit Dei voluntas : & pati vos, melius est quàm facere malum ac perire. Nam & Christus uni* 18 *vice passus est pro peccatis nostris : justus passus est pro injustis, ut nos ad Deum introduceret : & in carne mortuus, vixit spiritu, In quo se con-* 19 *tulit ad spiritus qui erant in carcere, & prædicavit Quondam rebellibus,* 20 *quando ex benignitate Dei semel accepit in diebus Noe arcam extructam, in qua salvati sunt in aqua homines pauci nempe octo animæ. Cujus rei* 21 *typus nunc est baptisma salvans nos, non amovendo sordes carnis tantùm, sed exhibarando conscientiam bonam erga Deum per resurrectionem Jesu Christi, Qui est ad dexteram Dei,* 22 *& cui cùm profectus esset in cœlum, submiserunt se Angeli, & potestatibus ac virtutibus præditi.* Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 ወዘሰ : ያፈቅሬ : ለሕይወት : ወይፈቱ : ይርእይ : መዋዕለ : ሠናያተ : ያርመመ : ልሰ
11 ኖ : እመእኪት:: ወከናፍሪሁኒ : ከመ : ሊይንብቡ : ጎሰተ : ወጉሁሉተ::=ኑ ወይትገ
12 ሐስ : እመለኪት : ወይግበሬ : ለሠናይት : ይሕሥሣ : ለሰለመ : ወይትሳየ::=ኑ እስ
መ : አዕይንቲሁ : ለእግዜአብሔር : ጎበ : ጸድቃኑ : ወእዝናሂ : ጎበ : ሰለቶሙ : ገጹ :
13 ለእግዜአብሔር : ጎበ : እለ : ይገብሩ : እኪተ::=ኑ ወመኑ : ውእቱ : ዘእኪተ : ይፈ
14 ቅድ : ለክሙ : ለመ : ትቀንኡ : ለገቢረ : ሠናይ::=ኑ ወለመሰ : በገቢረ : ጽድቅ : ተሐ
15 ሥሙ : ብፁዓን : እንትሙ : ወዘሰ : ይጊርመክሙ : ሊትፍርሁ : ወሊትደንግፁ::=ኑ ለ
እግዜአብሔር : ቀድስው : በኵሉ : ግዕዝክሙ:: ወድልዋነክሙ : ሀልው : በኵሉ :
ጊዜ : ከመ : ታውሥእዎሙ : ቃለ : ለእለ : ይሴእሉክሙ : በእንተ : ዛቲ : ተስፋነ
16 ሥ::=ኑ ወበየውሀትክሙ : ወበፍርሀተ : እግዜአብሔር : ለሰንዩ : ግዕዘክሙ : ከመ :
እመቦ : ዘየሐመደክሙ : ከመ : እኩይ : ለግበሪክሙ : ይትሐፈሩ : እለ : የሐመደክሙ :
17 ለሥሰነ:ለግበሪክሙ: ዘበእንተ : ክርስቶስ::=ኑ እስመ : ይኄይሰ : እንዘ : ሠናየ : ትገብ
ሩ: ወትፈቅዱ: ፈቃደ: ለእግዜአብሔር:ትሕሥሙ:: እመነ:እንዘ: እኪተ : ትገብሩ::=ኑ
18 እኒመ : ክርስቶስኒ : ለዕረ : ሞተ : በእንተ: ኃጠወኢ: ሰብእ:: ወበእንቲአነ:ሞተ:ጸድቅ:
በእንተ: ኃጠወኢነ : ከመ : ኪያነ: ያብጽሐነ : ጎበ : እግዜአብሔር :ለቅተለ: ርእሶ: በሥ
ጋሁ: ከመ: ያሕዩ:በመንፈስ: ቅዱስ::=ኑ ወሖረ:ጎበ:እለ:ውቅሕታት:ትነብር: ነፍሶሙ: ወ
20 ሰበአ: ሉሙ::=ኑ ለእለ:ክሕድዎ:ቀዲሙ:ወጸንሐቶሙ:ትዕግሥቱ:ለእግዜአብሔር : ለእ
ለ:በሙቀዐለሁ:ለኖኅ:ለመ: ይገብር: ታቦት: ወድኅኑ: ሰማኒቱ: ነፍስ: ሕዳጣን: እመነ:ማ
21 ይ::=ኑ ወከ ያነኒ: ይእዜ:ያድኅነነ:በእርሊያሁ:ጠሚቀ:በዊለ:ውስተ:ዓቢይ:ክርስቲያነ::
ወለነ:ከመ:ያሰስል:ርሰሐተነ:ለሰ:ከመ:ግዕዘ:ሠናየ:ይመሀረነ:በዘለመነ: በእግዚአብሔር:
22 በተንሣአቱ: ለኢየሱስ:ክርስቶስ:እግዚእነ::=ኑ ዘሀለወ: ይነብር: በየማነ: እግዚአብሔር:
ዘዐርገ: ውስተ: ሰማይ::ወተሰነኑ: ሎቱ: መለእክት: ወስሉጣን:ወኵሉ: ወኀይል::=ኑ

10 *Qui enim vult vitam, & exoptat videre dies bonos, filere faciat linguam* 11 *suam à malo, & labia ejus ne loquantur mendacia & dolum. Recedat à malo, & faciat bonum : quærat pacem, & sectetur eam.* 12 *Quia oculi Dei sunt ne super justos, & aures ejus ad petitiones eorum ? facies autem Domini in eos qui perpetrant malum.* 13 *Et quisnam ille est, qui velit vobis malum, si zelati fueritis de bene agendo.* 14 *Quòd si in exequenda justitia perpetiamini, beati estis, & ab eo qui territat vos ne metuite, neque consternemini. Sanctificate Dominum in omni conversatione vestra : Et* 15 *parati estote omni tempore, ad respondendum omnibus petentibus vos sermonem de illa spe vestra. Et cum manſuetudine vestra & timore Domini,* 16 *pulchros reddite mores vestros : ut siqui sit qui detrectent vobis, tanquam malum perpetrantibus, confundantur, qui vobis calumniantur de bonis vestris operibus quæ per Christum fiunt. Quoniam expedit* vobis *quum bene faci-* 17 *entes & voluntati Dei studentes justinetis mala, quàm quum malè agentes. Nam Christus etiam semel mortuus est pro peccatis hominum, et-* 18 *iam propter nos mortuus est Justus pro peccatis nostris. ut nos ad Deum adduceret : occidit seipsum in carne, ut se vivificaret in Spiritu sancto. Et profe-* 19 *ctus est ad animas eorum, quæ in carceribus inclusæ manent, iisque prædicavit. Qui antea refragati sunt quum expectabat eos patientia Dei, qui* nempe *in diebus* 20 *Noë fuerunt, cùm construxi. Arcam, & octo animæ, paucæ quidem servatæ sunt ex aquis. Et nos etiam nunc salvos fecit per exemplar ejus,* nempe *Baptiſmum,* 21 *in ingrediendo* per eum *in magnam Christianorum domum : idque non ut abjiciamus* carnis *nostræ sordes, sed in confessione Dei edoceret nos bonam conscientiam retinere per resurrectionem Domini nostri Jesu Christi. Quem cùm ascenderit* 22 *in cœlum, oportet sedere ad dextram Dei : & ei subjiciuntur Angeli & potestates & omnes etiam virtutes.*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

CAP. IV. δ'.

1 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, ὅτι
ὁ παθὼν (α) ἐν σαρκὶ, πέπαυται ἁμαρτίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων
2 ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. Ἀρκετὸς
3 γὰρ ἡμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι,
(β) πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ
4 ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· Ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς
5 τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες. Οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑ-
6 τοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη,
ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.
7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. Σωφρονήσατε οὖν, καὶ νήψατε (γ) εἰς
8 τὰς προσευχάς. Πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες·
ὅτι ἡ ἀγάπη (δ) καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν. Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ
9 γογγυσμῶν. Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακο-
10 νοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ. (ζ) Εἴ τις λαλεῖ, ὡς
11 λόγια Θεοῦ· (η) εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν
πᾶσι δοξάζηται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· (θ) ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει
12 πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· Ἀλλὰ καθὸ
13 κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε· ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης
αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι·
14 ὅτι τὸ τῆς (ι) δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς (κ) ἀναπαύεται·
κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. Μὴ γάρ τις
15 ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιὸς, ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος.
Εἰ δὲ ὡς Χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω· δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ (λ) μέρει
16 τούτῳ. Ὅτι (μ) ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ
πρῶτον ἀφ' (ν) ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ;
17 Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ (ξ) ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;
18

ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) Χριστὸς, (β) γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, (γ) εἰς προσευχάς. (δ) καλύπτει (ε) γογγυσμοῦ. (ζ) Ἤ τις (η) ἤ τις (θ) ᾧ ἡ (ι) δόξης καὶ δυνάμεως, καὶ τὸ (κ) ἐπαναπαύεται. Μὴ γάρ τις (λ) ὀνόματι (μ) καιρὸς (ν) ὑμῶν, (ξ) ὁ ἁμαρτωλὸς

suantes, ut pulchri dispensatores variæ gratiæ Dei. Si quis loquitur, *ut eloquia Dei:* si quis ministrat, tanquam ex virtute, quam *suppeditat* Deus: ut in omnibus *glorificetur* Deus per Jesum Christum: cui est gloria & imperium in *secula* seculorum. Amen. *Dilecti, ne peregrinamini illâ* in *vobis ignitione* ad *experimentum* vobis *factâ, sicut* peregrino vobis *contingente:* Sed *sicut communicatis* Christi passionibus, gaudete: ut & in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes. Si *probris afficimini* in nomine Christi, beati: quoniam quod gloriæ & *ille* Dei Spiritus super vos requiescit: *secundùm quidem eos* blasphematur, *secundùm autem vos* glorificatur. *Non enim* quis vestrûm patiatur quasi homicida, aut fur, aut maleficus, aut *ut* alienorum *explorator.* Si autem ut Christianus, non *pudeat:* glorificet autem Deum in *parte hac.* Quoniam tempus *incipi* judicium à domo Dei. Si autem primum à nobis, quis finis *impersuasorum* Dei Evangelio? Et si justus vix *salvatur*, impius & peccator ubi *parebit?*

11 12 13 14 15 16 17 18

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

CAP. IV.

SI ergò Christus passus est pro nobis in carne, vos quoque eâdem mente armemini: quisquis enim mortuus est in corpore suo, destitit ab omnibus peccatis: 1 2
Ut non amplius desideriis hominum vivat, quandiu manet in corpore, sed voluntati Dei. Sufficit enim quòd transacto tempore operati sitis voluntatem Ethnicorum in crapula, & ebrietate, & impudicitiâ, & cantu, cultu denique dæmoniorum. Et ecce nunc admirantur, vosque maledictis proscindunt, eò quòd non lasciviatis cum eis in illa priore intemperantia. Qui quidem reddituri sunt rationem Deo ipsi, qui paratus est ad judicandum mortuos & vivos. Nam propterea evangelizatum est & mortuis, ut judicentur secundùm homines in carne, vivant autem secundùm Deum spiritu. 3 4 5 6

Dominicâ septimâ post Epiphaniam. 6.

Instat autem finis omnium. Quamobrem estote casti, & invigilate orationi. Et ante omnia charitas vehemens mutua sit inter vos: charitas enim operit multitudinem peccatorum. Et estote amatores peregrinorum absque murmuratione. Porrò unusquisque vestrûm in dono quod accepit à Deo, ministret sociis suis tanquam boni dispensatores distinctæ gratiæ Dei. Quisquis loquitur, ut eloquium Dei loquatur: & quisquis ministrat, ut ex virtute quam dat ei Deus: ut in omnibus quæ agitis, glorificetur Deus per Jesum Christum: cui est gloria & honor in seculum seculorum. Amen. Dilecti mei, ne miremini tentationes quæ contingunt vobis, quasi quid alienum vobis accidat; quandoquidem ad vestri probationem contingunt. Sed gaudete vos participes esse passionum Christi, ut sic & in revelatione gloriæ ejus gaudeatis & exultetis. Quòd si probrum patimini pro nomine Christi, beati estis; quoniam Spiritus Dei glorioſus requiescet super vos. Tantùm ne quis vestrûm tanquam homicida, aut fur, aut facinorosus patiatur. Sin patitur ut Christianus, non erubescat; sed glorificet Deum hoc nomine. Quoniam tempus est ut incipiat judicium à domo Dei. Quòd si à nobis incipit, quis erit finis eorum qui non acquiescunt evangelio Dei? Et, si justus vix servatur, impius & peccator ubi invenietur? 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

CAP. IV.

Quòd si Christus crucifixus est pro nobis in carne sua, vos quoque eâdem carne armamini: quisquis enim patitur in carne sua, salvus factus est à peccatis suis: ut non amplius in concupiscentiis esset filiorum hominis, sed ut quod reliquum est temporis vestri, quantum restat vobis in carne vestra, secundùm voluntatem Dei vivatis. Quoniam non fuit vobis quod præteriit tempus, in quo operati estis voluntatem Gentium, in fornicatione, & in cupiditatibus, & in libidine, & in inordinatis compotationibus, & in amore idolorum. Videte in isthæc opera ne concurratis: alieni facti estote ab isthac via, & ab istis operibus inordinatis, & ab iis qui blasphemant. 1 2 3 4

Versio VULGATA LATINA.

CAP. IV.

1 CHristo igitur passo in carne, & vos eâdem cogitatione armamini: quia qui pas-
2 sus est in carne, desiit à peccatis: Ut jam non desideriis hominum, sed voluntati
3 Dei, quod reliquum est in carne vivat temporis. Sufficit enim præteritum tempus
ad voluntatem Gentium consummandam, his qui ambulaverunt in luxuriis, desidе-
4 riis, vinolentiis, comessationibus, potationibus, & illicitis idolorum cultibus. In
quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem, blas-
5 phemantes. Qui reddent rationem ei, qui paratus est judicare vivos & mortuos.
6 Propter hoc enim & mortuis evangelizatum est: ut judicentur quidem secundùm
7 homines in carne, vivant autem secundùm Deum in Spiritu. Omnium autem finis
8 appropinquavit. Estote itaque prudentes, & vigilate in orationibus. Ante
omnia autem, mutuam in vobismetipsis charitatem continuam habentes: quia
9 charitas operit multitudinem peccatorum. Hospitales invicèm sine murmuratione.
Unusquisque, sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni 10
dispensatores multiformis gratiæ Dei. Si quis loquitur, quasi sermones Dei: si quis 11
ministrat, tanquam ex virtute, quam administrat Deus: ut in omnibus honorifi-
cetur Deus per Jesum Christum: cui est gloria, & imperium in secula seculorum:
Amen. Charissimi, nolite peregrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi 12
novi aliquid vobis contingat: Sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut 13
& in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes. Si exprobramini in nomine 14
Christi, beati eritis: quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est ejus
Spiritus, super vos requiescit. Nemo autem vestrûm patiatur ut homicîda, aut fur, aut 15
maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus, non erubescat: glo- 16
rificet autem Deum in isto nomine. Quoniam tempus est ut incipiat judicium à domo 17
Dei. Si autem primùm à nobis: quis finis eorum, qui non credunt Dei Evangelio? 18
Et si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parebunt?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلفَصْلُ الرَّابِعُ *

CAP. IV.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ tertiæ post Pentecosten.

* وَقِرَاءَةُ الأَرْبِعَا مِنَ الجُمْعَةِ الثَّالِثَةِ وَالثَّلَاثِينَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ *

1 * فَاذْ قَدْ تَأَلَّمَ المَسِيحُ مِنْ أَجْلِنَا بِالجَسَدِ فَتَدَرَّعُوا أَنْتُمْ بِهٰذَا العَزْمِ * أَنَّ الَّذِي أَلِمَ بِالجَسَدِ
2 قَدْ كَفَّ مِنَ الخَطِيَّةِ * لِتَعِيشُوا بَاقِي زَمَانِ حَيَاتِكُمْ بِالجَسَدِ لَا فِي شَهَوَاتِ النَّاسِ أَيْضًا * بَلْ
3 فِي مَشِيئَةِ اللهِ * لَا يَكْفِيكُمْ زَمَانُ عُمْرِكُمُ السَّالِفِ عَامِلِينَ مَشِيئَةَ الأُمَمِ * مُتَسَكِّعِينَ فِي
العُسُوفِ * فِي الشَّهَوَاتِ * فِي المُسْكِرَاتِ * فِي الأَغَانِي * فِي مَجَالِسِ الشُّرْبِ * وَفِي عِبَادَاتِ الأَصْنَامِ
4 غَيْرِ الوَاجِبَةِ * الأَمْرُ الَّذِي يَسْتَغْرِبُونَهُ * إِذَا مَا يُخَالِطُونَ مَعَهُمْ فِي تَخْلِيطِ هٰذَا الهَمِّ نَفْسِهِ *
5 فَيُجَدِّفُونَ عَلَيْكُمْ * أُولٰئِكَ الَّذِينَ يُسَدِّدُونَ جَوَابًا لِمَنْ هُوَ مُعَدٌّ أَنْ يَدِينَ الأَحْيَاءَ وَالمَوْتَى *
6 * لِأَنَّ لِهٰذَا المَعْنَى بُشِّرَ المَوْتَى * لِيُحَاكَمُوا بِالجَسَدِ كَمَا يَحِقُّ بِالنَّاسِ * وَيَعِيشُونَ بِالرُّوحِ كَمَا يَحِقُّ
7 بِاللهِ * وَنِهَايَةُ الكُلِّ قَدْ دَنَتْ * فَارْتَدِعُوا إِذًا وَتَيَقَّظُوا فِي الصَّلَوَاتِ * وَقَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ اقْتَنُوا
8 المَحَبَّةَ فِي أَنْفُسِكُمْ دَائِمَةً * فَإِنَّ المَحَبَّةَ تَسْتُرُ كَثْرَةَ الخَطَايَا * وَلْيُحِبَّ بَعْضُكُمْ أَعْتَرَابَ
9 بَعْضٍ بِلَا تَذَمُّرٍ * وَكُلُّ أَحَدٍ كَمَا قَدْ أَخَذَ مَوْهِبَةً اخْدُمُوهَا فِي أَنْفُسِكُمْ كَمَا يَلِيقُ بِعَطِيَّةٍ
10 فُضْلَاءَ عَلَى نِعْمَةِ اللهِ المُتَلَوِّنَةِ * مَنْ يَتَكَلَّمْ يَتَكَلَّمْ مِثْلَ أَقْوَالِ اللهِ * مَنْ يَخْدُمْ يَخْدُمْ بِطَيْرِ
11 قُوَّتِهِ الَّذِي يُزَوِّدُهُ * لِيُمَجَّدَ اللهُ عَلَى سَائِرِ الأَحْوَالِ بِيَسُوعَ المَسِيحِ * الَّذِي لَهُ المَجْدُ وَالعِزُّ
إِلَى أَبَادِ الدَّهْرِ آمِينَ * ثُمَّ * الخَمِيسِ مِنَ الجُمْعَةِ الثَّالِثَةِ وَالثَّلَاثِينَ *

* يَا أَحِبَّائِي لَا تَسْتَغْرِبُوا الاسْتِحْرَارَ الَّذِي فِيكُمُ الصَّائِرَ امْتِحَانًا لَكُمْ * كَأَنَّهُ يَعْرِضُ لَكُمْ
12 عَرَضًا غَرِيبًا * لٰكِنْ بِمِقْدَارِ مَا تَشَارَكُونَ آلَامَ المَسِيحِ * فَافْرَحُوا لِكَيْمَا فِي اسْتِعْلَانِ مَجْدِهِ تَبْتَهِجُونَ
13 مُبْتَهِجِينَ * إِنْ عُيِّرْتُمْ بِاسْمِ المَسِيحِ فَالطُّوبَى لَكُمْ * فَإِنَّ رُوحَ المَجْدِ وَالعُلُوِّ رُوحَ اللهِ تَسْتَرِيحُ
14 عَلَيْكُمْ * فَهُوَ عِنْدَ أُولٰئِكَ يُعَيَّرُ عَلَيْهِ * وَعِنْدَكُمْ اسْمُهُ يُمَجَّدُ * فَلَا يَتَأَلَّمَنَّ وَيُصْلَبْ
15 أَحَدُكُمْ كَقَاتِلٍ أَوْ لَصٍّ * أَوْ صَانِعِ سُوءٍ * أَوْ كَرَقِيبٍ غَرِيبٍ * فَإِنْ تَحَنَّنَ وَأَلَمَّ لِأَنَّهُ
16 مَسِيحِيٌّ فَلَا يَخْجَلْ * وَلْيُمَجِّدِ اللهَ مِنْ هٰذَا المَعْنَى * فَإِنَّ الوَقْتَ قَدْ حَانَ أَنْ تَبْتَدِئَ
17 المُدَايَنَةُ مِنْ بَيْتِ اللهِ * فَإِنْ تَكُنْ مِنَّا تَبْتَدِي أَوَّلًا * فَمَاذَا يَكُونُ نِهَايَةُ الَّذِينَ عَصَوْا
18 بِشَارَةَ اللهِ * وَإِنْ يَكُنِ الصِّدِّيقُ بِالجَهْدِ يَخْلُصُ * فَالمُنَافِقُ وَالخَاطِي أَيْنَ يَظْهَرَانِ *

1 Cum igitur Christus passus sit pro nobis in carne, armemini & vos cogitatione ista, quod qui passus est in carne, desitit à peccato: Ut vivatis reliquo tempore vestræ in carne vitæ, non in cupiditatibus hominum amplius, sed in voluntate Dei. Ne pudefaciat vos tempus antealtæ ætatis vestræ, dum ageretis voluntatem Gentium, in incertum vagantes per impietatem, per libidines, per ebrietates, per cantilenas, per potationis consessus, perq; illicitos idolorum cultus. Quæ res peregrina vi- debitur eis, non concurrentibus vobis cum ipsis ad consortium hujus ejusdem lasciviæ: & blasphemabunt in vos. Hi qui reddituri sunt rationem ei qui paratus est judicare vivos & mortuos. Hac enim de causa evangelizatum est mortuis, ut judicentur in carne ut convenit hominibus: vivant autem in Spiritu, ut convenit Deo. Et quidem omnium finis jam appropinquavit. Temperantes igitur estote, & expergiscimini in orationibus. Ante omnia verò habete charitatem inter vosipsos perpetuam: quia charitas operit multitudinem peccatorum. Præterea diligat vestrûm alter hospitalitatem alterius sine murmuratione. Et ut quisque donum accepit, sic illud administrate in vosipsos, ut decet præclaros variæ gratiæ Dei dispensatores. Qui loquitur, juxta sermones Dei loquatur: qui ministrat, juxta virtutem quam suppeditat ei, ministret: ut omnibus modis glorificetur Deus per Jesum Christum, cui gloria & potestas in æternitates seculi Amen. Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

12 O dilecti mei, ne peregrinus videatur vobis æstus qui in vobis est, ad experimentum vestri factus, ac si peregrinum accideret vobis. Imò quantùm participes eritis passionum Christi, gaudete: ut quum apparuerit gloria ejus, gaudeatis exultantes. Si 13 probris afficiamini ob nomen Christi, beati estis: quoniam Spiritus gloriæ & fortitudinis, & Spiritus Dei requiescet in vobis: illud enim apud ipsos blasphematur, at apud vos glorificatur. Verùm 14 ne patiatur aut affligatur quisquam vestrûm ut homicida, aut fur, aut maleficus, aut ut explorator alienus. Quòd si 15 tentetur ac patiatur quòd Christianus sit, ne pudefiat, sed glorificet Deum hac ex parte. Adest enim tempus quo incipiat intentatio judicii à domo Dei. Quòd si à nobis primùm incipit, quinam erit finis eorum qui rebellârint in Evangelium Dei? Et, si justus vix salvatur, 16 17 impius & peccator ubi comparebunt?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ዘለወው፡ያግብሉ፡ሐሰበ፡ለዘ፡ሀለወ፡ድልወ፡ይኴኝው፡ላሙዉታኝ፡ ወለሕያዋኝ፡::=፨ ወበእኝ
6 ተ፡ዝንቱ፡ይዜኝወው፡ ለሙዉታኝ፡ከመ፡ይትሾኑ፡ለሥጋሆሙ፡በሐገ፡ ኦቧለ፡እመሕያው፡ወይ
7 ሕየዉ፡በመንፈሶሙ፡ባሕገ፡እግዚአብሔር፡::=፨ ወእመሰ፡ቀርበ፡ ጣኅለቅቱ፡ለኵሉ፡ለኝጽ
8 ሑ፡ልበክሙ፡ወጸሐዉ፡ለጸሎት፡::=፨ ወእሙኵሉሰ፡ዘይቀድሙ፡ተፋቀረ፡ በበይናቲክሙ፡በ
9 መልለ፡ልብክሙ፡እስመ፡ተፈቅሮ፡ይደመስኅ፡ለኵሉን፡ኃጣውኣ፡::=፨ ወለፍቀሩ፡ነግደ፡እኝ
10 ዘ፡ሊታስቱዓፀቡ፡::=፨ ወኵሉክሙ፡በእመ፡ነሣእክሙ፡ፍቶ፡ለእግዚአብሔር፡በበይናቲክሙ፡
ተለለኩ፡ ከመ፡ኀር፡ ለእክ፡: እስመ፡ ለለ፡ ለሐዱ፡ ዘዘ፡ ዚለሁ፡ዕዛቱ፡በኅበ፡እግዜአብሔ
11 ር፡::=፨ ወለእለሂ፡ትጫህረ፡መሃረ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ወዘሂ፡ይትለእክ፡ይትለእክ፡በኀይ
ለ፡እግዚአብሔር፡ ዘወሀቦ፡ ከመ፡ በኵሉ፡ ይሰባክ፡እግዚአብሔር፡በኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ዘሎ
12 ቱ፡ኀይለ፡ለዓለመ፡ዓለመ፡ለጫኔ፡::=፨ ለኅዊነ፡ሊታንክርዋ፡ለእንተ፡ትመጽእክሙ፡መከራ፡
13 ከመ፡ያጫክሩክሙ፡ ወዘኢትለመዱ፡ይበጽሐክሙ፡::=፨ ከመ፡ተሰተፍዎ፡ በሕማሙ፡ ለክርስ
14 ቶስ፡ ወተፈሥሑ፡ከመ፡ለመ፡ያስተር ኢ፡በሕብሐቲሁ፡ትትሐሠዩ፡ፋሡሐነክሙ፡::=፨ ወእመ
ሰበ፡ዘተዳየሩክሙ፡በእንተ፡ስሙ፡ለክርስቶስ፡: ብፁዓን፡ ለንትሙ ፡እስመ፡ ዘሕብሐቲሁ፡ወዘኅ
15 ደሉ፡ ለእግዚአብሔር፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ያዕር ፍ፡ ለዕሌክሙ፡::=፨ ቦኑ፡ዘቦ፡ዘየሐሙም፡
በሠስቴትክሙ፡ ለሠ፡ ከመ፡ ቀታሌ፡ለሠ፡ ከመ፡ ስረቂ፡ ለሠ፡ ከመ፡ዘእኩይ፡መባእሩ፡ለሠ፡
16 ከመ፡ዘባዕደ፡ያፈቅር፡ ወይፈቱ፡::=፨ ወለመሰ፡ ከመ፡ ክርስቲያናዊ፡ ሊትሣፈሩ፡ ሰብሕመ፡ለ
17 እግዚአብሔር፡በዝንቱ፡ስሙ፡::=፨ እስመ፡ጊዜሁ፡ ለፍዳ፡ በጽሐ፡ እሙነ፡ቤቱ፡ለእግዚአለብ
ሔር፡: ወእመሰ፡ እሙኣቤክሙ፡ ቀደመት፡ ሎንተ፡ እንከ፡ ደኅሪቶሙ፡ ለእለ፡ይክሕድዋ፡ለወ
18 ንጌሁ፡ለእግዚአለብሔር፡::=፨ ወሰበ፡ ጸድቅ፡ እመዕቀብ፡ይድኅን፡ኃጥእ፡ ወዒማዚ፡በሊይቱ፡
ያስተርኢ፡ሀለወ፡::=፨

5 Qui reddituri sunt rationem ei qui paratus est ad judicandum mortuos & vi-
6 vos. Et propterhoc evangelizavit mortuis, ut judicarentur in carne sua
juxta legem filiorum hominis, & viverent secundùm legem Dei in spiritu suo.
7 Et cùm omnium finis appropinquat, purificate corda vestra, & luculentæ sint pre-
ces vestræ. Et quod omnibus anteponendum, diligite alii alios cum plenitudi-
8 ne cordis vestri: Charitas enim delebit omnia peccata. Et non gravati diligi-
9 te peregrinos. Et unusquisque ex vobis quemadmodum accepistis portionem à
10 Deo, alii aliis subministrate, ut boni dispensatores; quia unicuique est sua
merces apud Deum. Quicunque autem instruunt, verbum Dei edoceant; &
11 qui ministrat, ministret secundùm virtutem quàm dederit ei Deus: ut in omni-
bus glorificetur Deus per Jesum Christum, cui est virtus in secula seculorum,
Amen. Fratres nostri, ne peregrinæ videantur quæ vobis superventuræ sunt ten-
12 tationes, ad probandum vos, acsi insuetum aliquid vobis accideret. Quòd
13 consortes est's afflictionum Christi etiam gaudete, ut cùm apparuerit in gloria ejus,
exultantes gaudeatis. Et si ita est quòd probris afficiamini pro nomine Christi,
14 beati estis: quoniam ipsa gloria & virtus Dei in Spiritu sancto super vos requiescit.
Nunquid est qui patitur inter vos, vel ut homicida, vel ut fur, vel ut patra-
15 tor malorum, vel ut alienorum avidus appetitor? Quòd si quis ut Christianus
16 patitur, ne pudefiat, imo glorificet Deum hoc ipso nomine. Quia tempus est, ut
17 adveniant faces à domo Dei: quòd si à vobis primùm, quis igitur finis eorum
erit, qui refragantur evangelio Dei? & si justus vix servatur, peccator & ini-
18 quus ubi comparaturus est?

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Ζ'.Η'.

Itaque & *patientes* secundùm voluntatem Dei, *ut* fideli Creatori commendent
19 Ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, (ε) ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν
animas suas in *beneficentia.*
τὰς ψυχὰς (π) ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

CAP. V. ε'.

Presbyteros illos in vobis obsecro *compresbyter*, & testis
1 Πρεσβυτέρους (α) τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος, καὶ μάρτυς Ζ'
Christi passionum, qui & *futuræ revelari* gloriæ communicator:
τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης (β) ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός·
Pascite *illum* in vobis gregem Dei, *prospicientes* non coactè, sed
2 Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ'
spontaneè: neque turpis lucri gratiâ, sed *prompto animo*: Neque ut domi-
3 (γ) ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· Μηδ' ὡς κατακυρι-
nantes cleris, sed *exemplaria* facti gregis: Et *apparente*
4 εύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· Καὶ φανερωθέντος
illo principe pastorum, *repertabitis* immarcescibilem gloriæ coronam. Similiter *juvenes*
5 τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Ὁμοίως νεώτε-
res, subditi estote senioribus: Omnes autem *alii aliis subditi*, hu-
ροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ (δ) ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν τα-
militatem *animi* induite, quia Deus superbis resistit, humilibus autem
πεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ
dat gratiam. Humiliamini ipitur sub *potentem manum* Dei, ut
6 δίδωσι χάριν. Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, (ε) ἵνα

vos exaltet in tempore: Omnem solicitudinem vestram projicientes in eum:
ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ· Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν (ζ) ἐπιῤῥίψαντες ἐπ' αὐτόν·
quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, vigilate: quia adversarius vester di- 7
ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε· (η) ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν δι- 8
abolus, tanquam leo rugiens, *ambulat*, quærens quem devoret. Cui resistite
άβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίῃ. Ὧ ἀντίστητε 9
firmi fide: scientes *eadem passionum illi* in mundo vestræ fraternitati
στερεοὶ τῇ πίστει· εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι
impleri. At Deus omnis gratiæ, *vocans* nos in æternam suam gloriam
H' ἐπιτελεῖσθαι. Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν 10
in Christo Jesu, modicùm passos, ipse *perficiat vos, confirmet, roboret*,
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς (θ) καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι,
fundet. Ipsi gloria, & imperium in secula seculorum. Amen. Per
θεμελιώσαι. Αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Διὰ 11
Silvanum vobis fidelem fratrem, (ut arbitror,) *per pauca* scripsi: obsecrans & 12
Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, (ὡς λογίζομαι,) δι' ὀλίγων ἔγραψα· παρακαλῶν καὶ
contestans, hanc esse veram gratiam Dei in *quam* statis. Salutat
ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν (ι) ἑστήκατε. Ἀσπάζεται 13
vos in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus. Salutate *alii alios*
ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους 14
in osculo *charitatis*. *Pax* vobis omnibus in Christo Jesu. Amen.
ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς (κ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

(†) Πέτρου ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν σίγοις σλς'.

MS. A. (ο) πιστῷ (π) αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐαις. ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ὃν ὁ (β) δόξης ὑποκαλύπτεσθαι (γ) ἑκουσίως κτ Θεόν· μὴ αἰσχροκερδῶς, (δ) ἀλλήλοις, τὴν (ε) ἵνα ὑψώσῃ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς· Πᾶσαν (ζ) ἐπιῤῥίψαντες (η) ὁ ἀντίδικος (θ) καταρτίσαι, στηρίξαι, σθενώσαι. Αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς (ι) στε. (κ) ἐν Χριστῷ. (†) Πέτρου Α'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Quapropter ii qui patiuntur juxta voluntatem Dei, commendent ei animas suas bonis operibus tanquam conditori fideli. 19

CAP. V.

Dominicâ decimaquartâ post Pentecosten, & in consecratione Episcoporum. 7.

Obsecro autem presbyteros qui sunt inter 1
vos, ego presbyter socius vester, ac testis
passionum Christi, & particeps gloriæ ipsi-
us quæ revelanda est: Pascite gregem Dei, 2
qui traditus est vobis, & curam ejus agite
spiritualiter, non vi, sed spontè; non in
fordido lucro, sed ex toto corde vestro:
Non tanquam domini gregis, sed ut sitis 3
illis bonum exemplar. Ut quum revelatus 4
fuerit ille pastorum princeps, recipiatis
ab eo coronam gloriæ immarcescibilem.
Vos autem adolescentes, subditi estote 5
senioribus vestris: & strictè amiciamini
unus erga alium, quia Deus illis adver-
satur qui efferunt sese, humilibus autem dat
gratiam. Humiliemini igitur sub po- 6
tenti Dei manu, ut ipsa vos evehat tempore
congruo. Et omnem solicitudinem vestram 7
conjicite in Deum, quippe cui curæ estis.
Vigilate & memores estote, quoniam adver- 8
sarius vester Satanas tanquam leo rugit & 12
obambulat, quæritque quem absorbeat.
Insurgite ergò in eum obfirmati in fide, & 9
scitote quòd & fratribus vestris, qui in mun- 13
do sunt eædem istæ passiones obveniunt.
Deo autem gratiæ (qui vocavit nos ad glo- 10
riam suam in æternum per Jesum Christum,
quique dedit nobis ut cùm sustinuerimus has
oppressiones exiguas, roboremur & confir-
memur, atque perstemus in eo in æternum)
Sit gloria & potentia, & honor in seculum 11
seculorum, Amen. Pauca hæc, ut arbitror, 12
scripsi vobis per Sylvanum fratrem fidelem:
& persuasum habeo ac testificor hanc esse
veram gratiam Dei, hanc *inquam* in qua
statis. Postulat pacem vestram Ecclesia e- 13
lecta quæ est in Babel, & Marcus filius meus.
Postulate pacem mutuam cum osculo sancto. 14
Pax cum omnibus vobis qui in Christo estis,
Amen.

Epistolæ Petri Apostoli primæ,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ወእለኒ፡የሐሙ፡በእንተ፡ፈቃዱ፡ለእግዚአብሔር፡ለያሚሳፅኑ፡ነፍሶሙ፡ኀበ፡ምእመን፡ፈጣ 19
ሪ፡በገቢረ፡ሠናይ።።=፨

ፒ

ወለእለሰ፡ይትለሀቁ፡እመኔክሙ፡ለእስተብቍዕዎሙ፡በሕግ፡ልሂቅ፡ወከመ፡ዘእመዕ፡ውእቱ።። 1
ወበእንተ፡ዝንቱ፡ሕማሙ፡ለክርስቶስ፡ለዘሀለወ፡ያስተርኢ፡በሰብሐቲሁ፡ኀሙ፡ትኩኑ፡ 2
ሱታፎ።=፨ ወረዳዩ፡መርዓቶ፡ለእግዚአብሔር፡ዘሀለወ፡ኀቤክሙ፡እንዘ፡ተዓቅ
ብወሙ፡ወሊትቅንይወሙ፡በኵናህ፡ለለ፡በጽድቅ፡በእንተ፡እግዚአብሔር፡እንዘ፡ 3
ሊትትሬብኦሙ፡ለለ፡በመልለ፡ልብክሙ፡በትፍሥሕት።=፨ እንዘ፡ሊትትሣየጾ፡ 4
ሕዝቦ፡ለርሉያ፡ኩንዎሙ፡ለመርዔቱ።።=፨ ኀመ፡ለመ፡ያስተርኢ፡እግዚኡ፡ለኖ
ሳዊ፡ትንሥኡ፡ለክቢለ፡ስብሐት፡ዘሊይጸመሂ።=፨ ወኀጣሁ፡ለእትሙኒ፡ወሪዙት፡ 5
ተሸነኑ፡ለእለ፡ይልህቁክሙ፡ወኵልክሙ፡ተመሀርዋ፡ለሊትሕቶ፡ርእስክሙ፡እስ
መ፡እግዚአብሔር፡ያሓስሮሙ፡ለዕቡያን፡ወያኀብሮሙ፡ለእለ፡ያቴሕቱ፡ርእሶ 6
ሙ፡።=፨ ለትሕቱ፡እንከ፡ርእሰክሙ፡ታሕተ፡እዴሁ፡ለእግዚአብሔር፡ጽንዕት፡
ኀመ፡ያልዕልክሙ፡ለመ፡ይሔወጸክሙ።።=፨ ወኵሎ፡ሕሊናክሙ፡ግድፈ፡ለ 7
ዕለ፡እግዚአብሔር፡እስመ፡ውእቱ፡ይሔሊ፡በእንቲአክሙ።።=፨

Et afflictionem patientes propter voluntatem Dei in sinu recondant animas eo- 19
rum apud fidelem creatorem benefaciendo.

CAP. V.

Et eos qui senuerunt è vobis, precor ego secundùm legem senioris, & sicut is qui 1
testis fuit, & de hac afflictione Christi comparituri in gloria sua, ut sitis participes
ipsius. Et pascite gregem Dei qui est apud vos, custodientes eum, & ne dominamini 2
coactè, sed cum æquitate propter Deum, non lucrum recipientes ab eo, sed in plenitu-
dine cordis vestri in gaudio, Non negligeatis populum suum: exemplo estote gregi 3
suo: ut quum apparuerit Dominus pastoris, recipiatis coronam gloriæ immar- 4
cescibilem. Et similiter vos quidem juvenes subjecti estote senioribus vestris, 5
& omnes vos discite subjicere vosmetipsos: quia Deus contemnit superbos, &
honore afficit eos qui subjiciunt seipsos. Subjicite igitur vosmetipsos sub ma- 6
nu Dei forti, ut extollat vos quum visitaverit vos. Et omnem solicitudinem 7
vestram injicite in Deum, quia ipse solicitus erit pro vobis.

Versio VULGATA LATINA.

19 Itaque & hi, qui patiuntur secundùm voluntatem Dei, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis.

CAP. V.

1 SEniores ergò, qui in vobis sunt, obsecro, consenior & testis Christi passio-
2 num: qui & ejus, quæ in futuro revelanda est, gloriæ communicator: Pasci-
te qui in vobis est gregem Dei, providentes non coactè, sed spontaneè secundùm
3 Deum: neque turpis lucri gratiâ, sed voluntariè: Neque ut dominantes in
4 cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et cùm apparuerit princeps pastorum,
5 percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Similiter, adolescentes, subditi
estote senioribus. Omnes autem invicèm humilitatem insinuate, quia Deus super-
bis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti ma- 6
nu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis: Omnem solicitudinem vestram 7
projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, & vigilate: 8
quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem de-
voret: Cui resistite fortes in fide: scientes eandem passionem ei, quæ in mun- 9
do est, vestræ fraternitati fieri. Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit nos in 10
æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passos ipse perficiet, confir-
mabit, solidabitque. Ipsi gloria, & imperium in secula seculorum. Amen. 11
Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut arbitror, breviter scripsi: obsecrans & 12
contestans, hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis. Salutat vos Ecclesia, 13
quæ est in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus. Salutate invicèm in os- 14
culo sancto. Gratia vobis omnibus, qui estis in Christo Jesu. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * حي ان الذين يتالمون ويصابون كما بوبر مسيه الله * فيما انه خالق امين * يسودع
انفسهم في العمل الصالح * الفصل الخامس * اتصرع الي القسوس 1
الذين فيكم انا القس نظيرهم * والشاهد بالام المسيح * وشريك المجد العتيد استعلانه * ان 2
ترعوا رعية الله التي فيكم * مراقبين لا تربعا اضطرارا بل احتيارا * لا لغايدة قبيحة * ولا
لربح سمج * بل بنشاط * لا كمن يسودون دوي مراتب الكهوت * بل تصيرون رسوما وقدوة 3
للرعية * حي اذا ظهر رييس الرعاة تحتصبون اكليل المجد الذي لا يصمر * كذلك 4 5
والشباب يخضعوا للسيوح * وكافتكم فليخضع احدكم للاخر * اشملوا التواضع فان الله
يقاوم المستكبرين ويعطي المتواضعين نعمه * فراءة لمرقص الرسول * فاتضعوا 6
تحت يد الله العزيز ليعليكم في اوان الاستعلاء * وهمكم كله القوه عليه * فله الاهتمام بنا * 7
فيقوا يقظوا * فان المحال معاندكم يجول كالسبع الزاير * طالبا انسانا يبتلعه * فقاوموه 8 9
ممكنين في الامانه * واعلموا انكم تكملون اسباب الالام انفسها باحويكم التي في
العالم * والاه كل نعمة الداعي اياكم الي مجده الابدي يسوع المسيح لتالموا قليلا * هو 10
يوبكم ويوطدكم ويقويكم ويوسسكم * الذي له المجد والعز الي ابد الدهور امين * 11
وهذه كتبها بالقاط يسير اليكم على حسب صبي * على يد سلوانوس الاخ الامين * 12
منصرعا ومتوسلا ان تكون نعمه الله هذه التي وقعتم فيها باثبا احكم * 13
الكنان التي ببابل التي معنا ومرقص ابني * ليقبل بعضكم بعضا بقبلة قديسة * السلام 14
معكم يا جميع الذين في كنيه يسوع المسيح امين *

* كملت رسالة القديس بطرس * صلاته تحفظنا امين *

* والسبح لرب المجد دايما ابدا امين *

Itaque qui patiuntur & affliguntur ut libet voluntati Dei, utpote conditor est fidelis, commendatas habet animas illorum in opere bono. 19

CAP. V.

ROgo presbyteros qui inter vos sunt 1 *ego presbyter æquè ac ipsi, & testis passionum Christi, & consors gloriæ revelandæ, ut pascatis gregem Dei, qui inter* 2 *vos est, excubantes excubias non coactas, sed spontaneas: non ob turpem quæstum & lucrum inhonestum, sed prompto animo: Non ut qui dominantur* 3 *constituti in dignitatibus sacerdotii, sed sitis exemplaria & norma gregis: ut quùm apparuerit princeps pastorum,* 4 *obtineatis gloriæ coronam quæ nunquam languescet. Similiter & juvenes sub-* 5 *jecti sint senioribus: & omnes, alii aliis subditi estote. Amplectimini humilitatem; quoniam Deus resistit superbis, humilibus autem dat gratiam.*

Lectio pro Marco Apostolo.

Submittite vos igitur sub potenti manu 6 *Dei, ut extollat vos in tempore exaltationis: Et curam vestram omnem, in* 7 *eum conjicite: nam illi cura est de nobis. Expergiscimini, vigilate; quia ca-* 8 *lumniator adversarius vester vagatur ut leo rugiens, quærens quem deglutiat. Resistite ergò illi, constantes in fide: &* 9 *scitote quòd vos impletis causas earundem passionum in fraternitate vestra quæ in mundo est. Deus autem omnis gra-* 10 *tiæ, qui vocavit vos ad gloriam suam sempiternam per Jesum Christum, ut aliquantulum patiamini, ipse vos corroboret, confirmet, vires suppeditet, fundet-* 11 *que. Cui gloria & potestas in æternitates seculorum, Amen. Atque hæc pau-* 12 *cis verbis scripsi vobis secundùm sensum meum per Sylvanum fratrem fidelem: deprecans & obsecrans, ut gratia Dei hæc in qua statis, vera sit ac firma. Osculatur vos Ecclesia electa quæ est Ba-* 13 *bylone, quæ nobiscum est, & Marcus filius meus. Alter vestrûm osculetur alte-* 14 *rum osculo sancto. Pax vobiscum & omnes qui estis in charitate Jesu Christi, Amen.*

Finis epistolæ sancti Petri, cujus oratio nos tueatur. Amen.

Laus Domino gloriæ sempiternæ ac perpetuæ, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ጥበቡ : እንከ : ወለጥብቡ : ልብክሙ : እስመ : ጸላኢክሙ : ጎኒነ : ይጥህር : ከመ: ለነ
9 በሰ : ወየሓሥሥ : ዘይውሕጥ::=: ለጽንዑ : ቀዊሙ : በሃይማኖትክሙ : እነዘ : ተአመ
10 ሩ : ሕማሞ : ለዝ : ዓለመ : ወለጽንዕኮሙ : ለተፈቅሮ::=: ወእግዚአብሔርሰ : ዘበኵ
ሉ : ኵብር : ጸውዓክሙ : ውስተ : ዓለመ : ዚለሁ : ወስብሐቲሁ : በክርስቶስ : ኢየሱስ :
ወሕደጠ : ሓሚሞክሙ : ውእቱ : ይፈጽመ : ለክሙ : ወያጸንዓክሙ : ወያቤብወክሙ::=:
11 ውእቱ : ዘሎቱ : ሓይል : ለዓለመ : ዓለመ : ለዊን::=: መስለ : ስልዋናስ : እጐነ :
12 መእመን : በከመ : ሐለይኩ : ሕደጠ : ጸሐፍኩ : ባክሙ : እነዘ : ለስተበቍዓክሙ : ከ
መ:በሰሚዕት : ትሙን :ዘቲ : እንተ : በለማን:ስብሐቲሁ : ለእግዜአብሔር : እንተ : በቲ :
13 ትቀውሙ::=: ትሌመሓክሙ : እንተ: በቢሎን : ሳሪት: ወማርቆስ : ወልድየ:=: ተአመ
14 ሩ:በይናቲክሙ: በለመሓ: ተፈቅሮ: ወተሰናለው: ኵልክሙ: እሰ: በክርስቶስ: ሀለወክ
ሙ::=:

መልእት : መልእክተ: ጴጥሮስ: ቀዳሚት:ጸሎቱ: ትሑን:ምስሌነ: ለዊን::
ወለዊን::=:

Prudentes estote igitur, & intelligere facite cor vestrum, quia adversarius 8
vester diabolus rugit sicut leo, & quærit quem devoret: Firmiter resistite 9
per fidem vestram, scientes afflictionem hujus mundi, & confirmate charita-
tem. Et Deus qui ad omnem honorem vocavit vos in seculum suum, & glo- 10
riam suam per Christum Jesum, & quum modicum afflicti fueritis, ipse per-
fectos reddet vos: & confirmabit vos, & intelligere vos faciet. Ipse, cui 11
potestas in seculum seculorum, Amen. Cum Sylvano fratre nostro fideli, ut ex- 12
istimavi, pauca scripsi vobis, obsecrans vos ut testimonio sit hæc verè glo-
ria Dei in qua statis. Salutat vos quæ est Babylone, electa congregatio, & 13
Marcus filius meus. Salutate vos invicèm cum salutatione charitatis, & 14
confirmamini omnes vos qui in Christo estis.

Completa est Epistola PETRI prior, oratio ejus sit nobiscum, Amen, & Amen.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΕ'ΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ͂Σ ΔΕΥΤΕ'ΡΑΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ, ΈΧΟΝΤΑ 'ΥΠΟΔΙΑΙΡΕ'ΣΕΙΣ.

Α' Περὶ κλήσεως τ῀ ἐν πίσει ἔργοις βεβαιουμένης τοῖς τῆς ἀρετῆς, κ) ἐλπίδι τῶν μελ- Γ'
λόντων ἀγαθῶν.

Β' Παραγγελία οἰς ὑπόμνησιν τ῀ διδασκαλίας μ῀ τ῀ ἀνάλισιν αὐτ῀· κ) ὅπως ἐν ὅρᾳ Θα- Δ'
βὰχ τ῀ τῦ Θεῦ τὸν τῦ ὑ῀ ἐπήκουσε φωνῆς.

Περίῤῥησις ἀπατηλῆς ἐπαναστάσεως αἱρετικῶν, ἀσεβάς τε αὐτῶν, καὶ μελλόσης καλάσεως.

Ἐπανάληψις τὸν κακίας ἀνθρώπων αἱρετικῶν. ἐν ᾧ, ὅτι αἰφνιδίως ἦξει ὁ Χριςὸς ὅπι Ϛωτελοία τῶδε τῦ αἰῶνος. ὥςε δ῀ν ὑπερπίζεσθαι πάσῃ ἀρετῇ.

EPISTOLA PETRI CATHOLICA SECUNDA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAP. I. α'.

1 ΣΥΜΕΩΝ Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χρι-
2 στοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, (α) καὶ A'
3 Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· Ὡς (β) πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως
αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ κα-
4 λέσαντος ἡμᾶς (γ) διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς· Δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ
τίμια ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσε-
5 ως, φυγόντες τῆς ἐν (δ) κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. (ε)Καὶ αὐτὸ τοῦτο
δὲ πασαν σπουδὴν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν
6 ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, Ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκρά-
τειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέ-
7 βειαν, Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελ-
φίᾳ τὴν ἀγάπην. Ταῦτα γὰρ ὑμῖν (ζ) ὑπάρχοντα, καὶ πλεονάζοντα, οὐκ
8 ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνω-
σιν. ὯΙ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην λα-
9 βὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ (η) ἁμαρτιῶν. Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοὶ,
B' 10 σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν (ϑ) κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· Ταῦτα
γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ (κ) πταίσητέ ποτε. Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθή-
11 σεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ (λ) Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ. Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων,
12 καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. Δίκαιον δὲ ἡγοῦ-
13 μαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν (ν) ὑπο-
μνήσει· Εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς
14 καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι. Σπουδάσω δὲ καὶ
15 ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον, τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

(†) Titulus non apparet.

Κεφ. α'. MS.A. (α) καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ (β) τὰ πάντα (γ) ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ· Δι' ὧν τὰ μέγιστα καὶ τίμια ὑμῖν ἐπαγγέλματα (δ) τῷ κόσμῳ (ε) Καὶ αὐτοὶ δὲ (ζ) παρόντα, (η) ἁμαρτημάτων. (ϑ) σπουδάσατε, ἵνα διὰ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων βεβαίαν (ι) κλῆσιν (κ) πταίσητε· Οὕτως (λ) Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ (μ) Διὸ μελλήσω (ν) τῇ ὑπομνήσει·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

EPISTOLA SECUNDA PETRI.

CAPUT PRIMUM.

Lectio montis Tabor. 1.

SImon Petrus ſervus & Apoſtolus Jeſu 1
Chriſti, iis qui æquè pretioſâ fide nobiſcum
digni facti ſunt per juſtitiam Domini & Ser-
vatoris noſtri Jeſu Chriſti: Gratia & pax 2
multiplicetur vobis per agnitionem Domini
noſtri Jeſu Chriſti: Quippequi omnia quæ 3
ad potentiam Dei pertinent, ad vitam cul-
túmque divinum dedit per agnitionem illi-
us qui vocavit nos in gloriam ſuiipſius, &
virtutis: Per quæ maxima vobis promiſſa 4
atque honores donavit, ut per hæc ſitis con-
ſortes naturæ Divinæ, fugientes à corrupti-
one cupiditatum, quæ eſt in mundo. Sed 5
& in hoc ipſum omni à vobis curâ collatâ,
adjicite ad fidem veſtram, virtutem: Ad vir-
tutem verò, ſcientiam: Ad ſcientiam ve- 6
rò, temperantiam: ad temperantiam verò,
tolerantiam: ad tolerantiam verò, cultum
Dei: Ad cultum verò Dei, amorem fra- 7
ternitatis: ad amorem autem fraternitatis,
charitatem. Hæc enim quum vobis adſint 8
& exuberent, haud otioſos, nec infructuo-
ſos conſtituent vos in cognitione Domini
noſtri Jeſu Chriſti. Nam is apud quem iſta 9
non reperiuntur, cæcus eſt nihil videns, &
oblitus eſt purgationem peccatorum ſuorum
præcedentium. Illud verò magìs curate 10
fratres mei, ut per opera veſtra bona voca-
tionem & electionem veſtram firmam effici-
atis: hæc enim facientes nunquam labemini.
Hâc enim ratione copiosè miniſtrabitur vo- 11
bis aditus æterni regni Domini & Salvato-
ris noſtri Jeſu Chriſti. Et hac de re non 12
deſiſtam ab his ſemper vobis ſuggerendis,
tametſi & *id* ſciatis, & innixi ſitis huic ve-
ritati. Juſtum autem eſſe mihi videtur, quan- 13
diu ſum in hoc corpore, excitare vos com-
monitione: Quum ſciam obitum corpo- 14
ris mei brevi futurum, ſicut & Dominus no-
ſter Jeſus Chriſtus notum fecit mihi. Sata- 15
gite autem & *illud* ſemper habere, ut etiam
poſt exitum meum, horum mentionem fa-
ciatis.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

መልእክተ : ጴጥሮስ : ዳግሚት : እመጴጥሮስ : ልሉከ::=>

a

1 እመሓበ : ስመይነ : ኬፋ : ገብረ: ወልሉኩ : ለእግዚእነ:ሊየሱስ : ክርስቶስ : ለእለ : ነሐ
ብር : ክብረ : ወሃይመናት : እንተ : ከፈለነ: በጽድቁ:ለእመላክነ : ወፈሪቂነ : ሊየሱስ : ክር
2 ስቶስ::=> ሰገሰ : ወሰለመ : ይብዛኅ : ጣእከቤክሙ:: በለእመርቱ : ለለመላክነ : ሊ
3 የሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ::=> በኀመ : ኵሉ: ዚእነ:መለኮቱ: ወኀይሉ : ዘለሕይወት:
በለመልኮቱ : እንተ : ተውህበት : ለነ : በለእመርቱ : ለዘ: ጸውዓነ : ውስተ : ስብሐቲሁ::
ወውስተ : ሠናይቱ::=>

Epistola Beati PETRI *Apostoli secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 SImon Petrus, servus & Apostolus Jesu Christi, iis qui coæqualem nobiscum
2 sortiti sunt fidem in justitia Dei nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Gratia vobis
3 & pax adimpleatur in cognitione Dei, & Christi Jesu Domini nostri: Quomodò omnia nobis divinæ virtutis suæ, quæ ad vitam & pietatem donata sunt,
4 per cognitionem ejus, qui vocavit nos propriâ gloriâ & virtute, Per quem maxima & pretiosa nobis promissa donavit: ut per hæc efficiamini divinæ consortes
5 naturæ: fugientes ejus, quæ in mundo est, concupiscentiæ corruptionem. Vos autem curam omnem subinferentes, ministrate in fide vestra virtutem, in virtute
6 autem scientiam, In scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patien-
7 tiam, in patientia autem pietatem, In pietate autem amorem fraternitatis, in
8 amore autem fraternitatis charitatem. Hæc enim si vobiscum adsint, & superent; non vacuos, nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Jesu Christi cognitione. Cui enim non præstò sunt hæc, cæcus est, & manu tentans, oblivionem ac-
9 cipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter, fratres, magis sat-
10 agite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis: hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vo-
11 bis introitus in æternum regnum Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Pro-
12 pter quod incipiam vos semper commonere de his, & quidem scientes & confirmatos vos in præsenti veritate. Justum autem arbitror quamdiu sum in hoc
13 tabernaculo, suscitare vos in commonitione: Certus quòd velox est depositio
14 tabernaculi mei, secundùm quod & Dominus noster Jesus Christus significavit
15 mihi. Dabo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

Epistola Catholica
SANCTI PETRI
SECUNDA.
CAP. I.
Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ tertiæ post Pentecosten.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بِطْرُسَ ٱلْجَامِعَةُ ٱلثَّانِيَةُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

* قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

1 * مِنْ سِمْعَانَ بِطْرُسَ عَبْدِ وَرَسُولِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ إِلَى ٱلَّذِينَ قَدْ حَصَلَهُمُ ٱلْأَمَانَةُ ٱلْمُكَرَّمَةُ عِنْدَنَا
2 وَعِنْدَهُمْ بِٱلسَّوَاءِ بِعَدْلِ ٱلْإِلٰهِ وَمُخَلِّصِنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * لِتَكْثُرْ لَكُمُ ٱلنِّعْمَةُ وَٱلسَّلَامَةُ بِمَعْرِفَةِ
3 ٱلْإِلٰهِ وَيَسُوعَ رَبِّنَا * بِمَا أَنَّ قُوَّةَ ٱلْإِلٰهِ قَدْ أَعْطَتْنَا سَائِرَ ٱلْمَنَاقِبِ ٱلْمُؤَدِّيَةِ إِلَى ٱلْحَيَاةِ وَٱلدِّيَانَةِ
4 بِمَعْرِفَةِ ٱلَّذِي دَعَانَا إِلَى ٱلْمَجْدِ وَٱلْفَضِيلَةِ * ٱللَّتَيْنِ بِهِمَا مَنَحَنَا ٱلْمَوَاعِيدَ ٱلْمُكَرَّمَةَ
وَٱلْجَسِيمَةَ * لِكَيْ بِهِمَا تَصِيرُوا شُرَكَاءَ ٱلطَّبِيعَةِ ٱلْإِلٰهِيَّةِ * هَارِبِينَ مِنَ ٱلْفَسَادِ ٱلَّذِي فِي ٱلشَّهْوَةِ فِي
5 ٱلْعَالَمِ * بَاذِلِينَ كَافَّةَ حِرْصِكُمْ فِي هٰذَا نَفْسِهِ أَنْ تُبْرِزُوا فِي أَمَانَتِكُمُ ٱلْفَضِيلَةَ * وَفِي ٱلْفَضِيلَةِ
6 ٱلْمَعْرِفَةَ * وَفِي ٱلْمَعْرِفَةِ ٱلْحَمِيَّةَ * وَفِي ٱلْحَمِيَّةِ ٱلصَّبْرَ * وَفِي ٱلصَّبْرِ ٱلتَّدَيُّنَ ٱلْبَهِيَّ * وَفِي
7 ٱلدِّيَانَةِ ٱلْمَحَبَّةَ ٱلْحَسَنَةَ ٱلْأُخُوَّةَ * وَفِي مَحَبَّةِ ٱلْأُخُوَّةِ ٱلْمَحَبَّةَ * فَإِنَّ هٰذِهِ إِذَا كَانَتْ فِيكُمْ مَوْجُودَةً وَمُتَكَاثِرَةً *
8 فَمَا تَجْعَلُكُمْ بَطَّالِينَ وَلَا غَيْرَ مُثْمِرِينَ فِي مَعْرِفَةِ رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * لِأَنَّ مَنْ لَيْسَتْ هٰذِهِ
9 ٱلْفَضَائِلُ حَاصِلَةً فِيهِ فَهُوَ أَعْمَى مَكْفُوفُ ٱلْبَصَرِ * قَدْ أَسْتَمْلَهُ نِسْيَانُ تَطْهِيرِ خَطَايَاهُ قَدِيمًا *

* قِرَاءَةُ لِعِيدِ ٱلتَّجَلِّي سَادِسِ آبَ *

10 * فَلِذٰلِكَ يَا إِخْوَتِي ٱحْرِصُوا جِدًّا أَنْ تَجْعَلُوا دَعْوَتَكُمْ وَٱصْطِفَاءَكُمْ ثَبْتًا * فَإِنَّكُمْ إِذَا عَمِلْتُمْ
11 هٰذِهِ فَمَا تَزِلُّونَ أَصْلًا قَطُّ * ثُمَّ * لِأَنَّ هٰكَذَا يُتَسَبَّحُ لَكُمُ ٱلْمَدْخَلُ بِسَعَةٍ إِلَى أَبَدِيِّ مُلْكِ
12 رَبِّنَا وَمُخَلِّصِنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * فَلِذٰلِكَ لَسْتُ أَضْجَرُ فِي ٱذْكَارِكُمْ دَائِمًا بِهٰذِهِ ٱلْأَشْيَاءِ * مَعَ أَنَّكُمْ عَالِمُونَ
13 وَمَبْسُوطُونَ فِي هٰذَا ٱلْحَقِّ ٱلْحَاضِرِ * فَأَحْتَسِبُ أَنَّهُ وَاجِبٌ مَا دُمْتُ أَنَا فِي هٰذَا ٱلْمَسْكِنِ أَنْ
14 أُسَهِّرَكُمْ بِٱلذِّكْرِ * عَالِمًا أَنَّ مَبْنَايَ مَسْكَنِي قَرِيبٌ هِيَ سَرِيعًا * كَمَا قَدْ أَوْضَحَ ذٰلِكَ لِي رَبُّنَا
15 يَسُوعُ ٱلْمَسِيحُ * فَأَحْرِصُ بَعْدَ سُكُوصِي أَنْ يَكُونَ لِكُلِّ أَحَدٍ مِنْكُمْ تَذَكُّرُ هٰذِهِ ٱلْخُطُوبِ *

1 *SIMONE Petro servo & Apostolo Jesu Christi, ad eos qui privilegio consecuti sunt fidem æquè apud nos atque apud ipsos honorandam, per justitiam Dei ac servatoris nostri Jesu Christi. Multiplicetur vobis gratia & pax per agnitionem Dei, &* 2 *Jesu Domini nostri: Utpote virtus* 3 *ejus Divina dedit nobis omnia dogmata ad vitam illustremque pietatem perducentia per agnitionem illius qui vocavit nos ad gloriam & virtutem: Per quarum utrànque tribuit nobis* 4 *pretiosa maximàque promissa, ut per eas efficeremini consortes naturæ Divinæ, fugientes à corruptione quæ per cupiditatem est in mundo. Omne studium vestrum in hoc ipsum conferentes, ut fructificetis cum fide vestra* 5 *virtutem, cum virtute scientiam, Cum* 6 *scientia temperantiam, cum temperantia patientiam, cum patientia pietatem illustrem, Cum pietate bona di-* 7 *lectionem fratrum, cum dilectione fratrum charitatem Hæc enim quum* 8 *inventa & exuberantia fuerint in vobis, haud otiosos, nec infrugiferos constituent vos in cognitione Domini nostri Jesu Christi. Nam is in quo* 9 *hujusmodi virtutes non adsunt, cæcus est, lumine contractus, oblivione purgationis peccatorum suorum olim occupatus.*

Lectio pro die festo Transfiguratio-nis, sextâ Augusti.

Quapropter ô fratres mei, vehementer 10 *satagite ut vocationem & electionem vestram veram reddatis: nam si hoc feceritis, nullo unquam modo delinquetis.* Hactenus. *Sic enim pate-* 11 *scet vobis cum latitudine introitus ad æternitatem regni Domini & servatoris nostri Jesu Christi. Propterea non* 12 *me tædebit vos semper commonere de his rebus, præterquam quòd periti & confirmati estis in hac præsenti veritate. Expedire enim arbitror, quam-* 13 *diu sum in hoc tabernaculo, excitare vos per commonitionem: Sciens sepa-* 14 *rationem tabernaculi mei protinus vicinam fore, ut id mihi declaravit Dominus noster Jesus Christus. Stu-* 15 *debo autem post discessum meum ut sit apud unumquemque vestrûm memoria horum colloquiorum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 በዘቦቱ : ነሐዩ : ወነሳቢ : ወነክብር : በተስፋሁ : እንተ : ጸውዓን : ከመ : በእንተ : ዝነ
ቱ : ኩኑ : ሱቱፋነ : ለመለኮተ : ዚለሁ : እንዘ : ትጐይይዋ : ለውስናሁ : ለዝ : ዓለ
5 ሙ::=ፉ ወለእንትውነ : በኵሉ : ጕጕለ : ገቢረክሙ : ለትልውዋ : ለሠናይት : በሃይ
6 ማኖትክሙ : ወእመውስተ : ሠናይትክሙ : ለለእመሮ:=ፉ ወእመውስተ : ለእመሮ :
ለሊዘመዐ : ወእመውስተ : ሊዘመዐ : ለተዕግሠት:: ወእመውስተ : ትዕግሠት :
7 ለለመልኮቱ::=ፉ ወእመውስተ : እመልኮቱ : ለተለሳዐ:: ወእመውስተ : ተለሳዐ :
8 ለተፈቅሮ:=ፉ ወዝንቱ : እመከመ : ሀለወ : ኀቡክሙ : ሊኮንክሙ : ፀረኣን : ወሊኮን
ክሙ : እለ : እንበለ : ፍሬ:: ለለ : ደበጽሐክሙ : ውስተ : ለእመሮቱ : ለእግዚእነ :
9 ሊየሱስ : ክርስቶስ::=ፉ ወዘሰ : ሊሀሎ : ውስተ : ዝንተ : መ፣በር : ዕውር :ውእቱ : ዘየ
ሐውር : በመርሰስ : ወረሰዐ : ለኀጽሐ : ርእሶ:እመእለ : በልዩ : በለዕሌሁ : ኀጣውኢ
10 ሁ::=ፉ ወይእዜኒ : ለኀዊነ : ጕጕሉ : ከመ : በጽንዐ : መ፣በሪክሙ : ጽንዕተ : ትኩን :
ጽውዓክሙ : ወታወፍዩ : ሐስበክሙ : ወዘንተኒ : እንዘ : ትገብሩ : ኢትሰሐቱ : ለብዕ
11 ሉ:=ፉ ወክማሁ : ለይትሉክሙ : ውስተ : ፍናተ : መንግሠቱ : ለእግዚእነብሔር :
12 ወመድኅኒነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : እንተ: ለዓለመ : ዓለመ::=ፉ ወበዘቦሰ : እጽህቅ :
ለክሙ : ዘልፈ : ወእዜክረክሙ : በእንተ : ዝንቱ : ተለመራ : ዘለጽንዓክሙ : ወሊታ
13 ርስቅዋ : ለእንተ : ትመጽእ : ጽድቁ:=ፉ ወይመስለኒሰ : ከመ : ርቱዕ : ለመጠነ : ሀሎ
14 ኩ : በዝንቱ : ሠገደ : እነቅሀክሙ : በዘከሮ:=ፉ እስመ : ለለመር : ከመ : ፍጡነ፡ ይእ
ቲ : ሰንሴ : ዚለየ : እመኔክሙ : በከመ : ለይድዓኒ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=ፉ
15 ወእጋጵእ : ዘልፈ : ከመ : ትኩኑ:ከማየ : ወለመድኅረየ : ወኅቢፍየ : ተዘከርዎ : ለዝን
ቱ : ወክማሁ : ትገበሩ:=ፉ

In quo vivimus, & elati sumus, & gloriamur in promissione vocationis nostræ: 4 *sic propterea estote participes divinitatis ejus fugientes corruptionem hujus mundi. Et vos quidem cum omni festinatione operantes procedite ad benigni-* 5 *tatem per fidem vestram, & à benignitate vestra ad scientiam, Et à scientia* 6 *ad castitatem, & à castitate ad patientiam, & à patientia ad cultum ejus, Et* 7 *à cultu ejus ad fraternitatem, & à fraternitate ad charitatem: Et hæc si sint* 8 *apud vos, non fueritis ociosi neque infructuosi, sed ducet vos in cognitionem Domini nostri Jesu Christi. Et qui non est hujusmodi, cæcus & ambulans per* 9 *aspergillum, & oblitus est purgare seipsum ab antiquis, super eum, peccatis suis. Et nunc fratres nostri, soliciti estote ut in firmitate operum vestrorum fir-* 10 *ma fiat vocatio vestra, & reddatis computum vestrum, & hoc facientes non errabitis in divitiis ejus. Et sic sequantur vos in via regni Dei, & Servato-* 11 *ris nostri Jesu Christi, quod erit in seculum seculorum. Et propterea est quòd* 12 *solicitus sim pro vobis semper, & memores vos faciam de hac doctrina ejus quâ confirmabam vos, & ut non elongetis adventuram justitiam ejus. Et vide-* 13 *tur mihi quasi æquum quamdiu sum in hoc corpore meo, excitare vos per recordationem ejus. Quia cognosco quòd velox erit recessus meus à vobis, quem-* 14 *admodum significavit mihi Dominus noster Jesus Christus, Et solicitus ero sem-* 15 *per ut sitis instar meî, & post me & obitum meum recordari faciatis hoc, & similiter faciatis.*

Non enim *sophisticatas* fabulas secuti, notam fecimus vobis
16 Οὐ γὰρ (ξ) σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες, ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ
Domini nostri Jesu Christi virtutem & præsentiam: sed speculatores facti
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν· ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς
illius magnitudinis. Accipiens enim à Deo Patre honorem & gloriam,
17 ἐκείνου μεγαλειότητος. Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν,
voce *delata* ei hujusmodi à magnifica gloria; Hic est
φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν
filius meus dilectus, in *quem ego beneplacui*. Et hanc vo-
18 ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ (ξ) εὐδόκησα. Καὶ ταύτην τὴν φω-
cem nos audivimus de cœlo allatam, cum ipso *existentes* in monte
νὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν (ο) ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, ὅτε αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ
sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benè
19 ἁγίῳ. Καὶ ἔχομεν (π) βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον· ᾧ καλῶς
facitis attendentes, quasi lucernæ *apparenti* in caliginoso loco, *usque quò* di-
ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν (ρ) αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡ-
es elucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris: Hoc pri-
20 μέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· Τοῦτο πρῶ-
mùm cognoscentes, quòd omnis prophetia Scripturæ, propriâ interpretatione non fit.
τον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς, ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνε-
Non enim voluntate *hominis* allata est aliquando prophetia, sed à Spiritu
21 ται. Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος
sancto *acti* locuti sunt sancti Dei homines.
ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν (σ) οἱ ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.

CAP. II. β'.

Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo: sicut & in vobis erunt *fal-*
1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ· ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευ- Γ'
si doctores: qui *astruentes* sectas perditionis, & *illum mercatum* e-
δοδιδάσκαλοι· οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐ-

MS. A. (ξ) ηὐδόκησα. (ο) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (π) βεβαιώτερον (ρ) αὐχμηρῷ (σ) ἅγιοι τοῦ Θεοῦ κολαζομένοις τηρεῖν· (δ) ἀλλὰ (ε) ἀσελγείᾳ * ἀναστροφῇ, (ζ) καταφρονῆται·

os, Dominum negantes: *inferentes* sibiipsis celerem perditionem. Et mul-
τοὺς Δεσπότην ἀρνούμενοι· ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. Καὶ πολ- 2
ti sequentur eorum *perditiones*, per quos via veritatis blasphemabitur: Et in avaritia fictis verbis *vos* negotiabun-
λοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς (α) ἀπωλείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθεί-
as βλασφημηθήσεται· Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσον- 3
tur: quibus judicium *ex* olim non cessat, & perditio eorum non dormitat.
ται· οἷς τὸ κρῖμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.
Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed *catenis caliginis de-*
Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ (β) σειραῖς ζόφου ταρ- 4
tradens in tartarum tradidit in judicium *servatos*: Et originali mundo non
τάρωσας παρέδωκεν εἰς (γ) κρίσιν τετηρημένους· Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ 5
pepercit, sed octavum Noe, justitiæ præconem custodivit, diluvium
ἐφείσατο, (δ) ἀλλ' ὄγδοον Νῶε, δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν
mundo impiorum inducens: Et civitates Sodomorum & *Gomorrhæ* in cinerem redigens,
κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας, 6
eversione damnavit, exemplum *futurorum* impiè *agere* ponens: Et ju-
καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβῶν τεθεικώς· Καὶ δί- 7
stum Lot *fatigatum* à nefandorum *in luxuria* conversatione,
καιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν (ε) ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς,
eripuit: (Aspectu enim & auditu *ille* justus habitans *in ipsis*, di-
ἐρρύσατο· (Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέ- 8
em ex die animam justam iniquis operibus *cruciabat*:) Novit Dominus
ραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν·) Οἶδε Κύριος 9
pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem judicii cruciandos
εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους
reservare: *Maximè* autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditiæ *ambulan-*
τηρεῖν· Μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομέ- 10
tes, & dominationem *contemnentes*: audaces, sibi placentes, *dignitates* non *hor-*
νους, καὶ κυριότητος (ζ) καταφρονοῦντας· τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέ-
rent blasphemantes.
μουσι βλασφημοῦντες.

Κεφ. β'. MS. A. (α) ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ δόξα τ̄ (β) * σειραῖς ζόφοις (γ) κρίσιν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Non enim fabulas arte compositas sectamur, 16
quatenus declarem vobis robur & adven-
tum Domini nostri Jesu Christi: sed quum
spectatores fuerimus majestatis ipsius. Nam 17
quando accepit à Deo Patre honorem & glo-
riam, quum vox hujusmodi venit ad eum
post decoræ magnificentiæ gloriam, Hic est
ille filius meus dilectus in quo mihi placui:
Nos quoque eandemmet vocem audivimus 18
de cœlo ad eum venisse, quum essemus unà
cum eo in monte sanctuario sui. Habemus præ- 19
terea quòd verum sit verbum prophetiæ,
quòd benefacitis quum intuemini quasi lu-
cernam in obscuro loco splendentem, quoad
dies elucescat, & sol oriatur in cordibus
vestris. Illud in primis scientes, quòd omnis 20
prophetia suæ solutio scripturæ non sit.
Non enim voluntate hominis venit unquam 21
prophetia, sed à Spiritu sancto tracti, locuti
sunt sancti Dei homines.

CAP. II.

Fuerunt autem & pseudoprophetæ in mun- 1
do: ut etiam inter vos erunt falsi doctores,
qui subintroducent hæreses pernicioſas, &
Dominum qui emit illos, negabunt: acces-
sentes sibiipsis celerem perditionem. Et 2
multi abibunt post impuritatem eorum:
propter quos blasphemabitur via veritatis.
Et per fraudem verborum delirii vos nego- 3
tiabuntur: quorum judicium jam olim non
cessat, & interitus non dormitat. Si enim 4
Deus angelis qui peccaverunt, non peper-
cit; sed catenis caliginis in infima loca præ-
cipitavit illos, & tradidit eos ut servarentur
ad judicium cruciatûs: Et priſtino mundo 5
non pepercit, sed Noe octavum, justitiæ præ-
dicatorem servavit, quando diluvium super
mundum peccatorum adduxit: Urbes Sa- 6
dum & Amuræ succendit, easque subversi-
one damnavit, specimen impiis qui futuri
erant, proponens: Lot quoque justum, qui 7
tundebatur ab impudica eorum conversati-
one qui sine lege erant, eripuit: (Viden- 8
do enim & audiendo, dum justus ille inter
ipsos habitaret, in dies animam suam justam
operibus illegitimis excruciabat.)
Magno die festo Ascensionis. 2.
Novit fa.e Dominus ab angustia liberare 9
timentes eum: iniquos autem ad diem ju-
dicii puniendos servabit. Præsertim verò 10
illos qui carnem obscœnis cupiditatibus se-
quuntur, & dominatum despiciunt, impu-
dentes & arrogantes, qui gloriam non timent
dum blasphemant:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quia non fuit fabula eruditionis quam sequuti sumus, quâ docuimus vos ubi- 16
quitatem & præsentiam Domini nostri Jesu Christi: sed exemplar ejus factum
est nobis magnitudinis, Quam accepit à Deo patre, honor & gloria vocis de- 17
scendit super eum: unde de magnitudine gloriæ ejus dixit, Hic est filius meus di-
lectus quem ego elegi. Hanc vocem nos audivimus quòd à cœlo descendit in 18
eum, quum essemus cum ipso in monte sanctuarii sui. Et habemus ulteriùs, hâc 19
antiquiorem vocem, prophetæ dicentis: perbenè facitis qui attenditis ei sicut lu-
cernæ quæ splendet in loco tenebrarum, donec illucescat vobis dies, & exoria-
tur vobis redemptio in cordibus vestris. Veruntamen hoc priùs cognoscite, quòd 20
nulla prophetia à voluntate hominum, & à libidine hominis exponentis est,

Versio VULGATA LATINA.

16 Non enim doctas fabulas secuti, notam fecimus vobis Domini nostri Jesu Christi
17 virtutem & præsentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens
enim à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsâ ad eum hujusce modi à mag-
nifica gloria; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum au-
18 dite. Et hanc vocem nos audivimus de cœlo allatam, cùm essemus cum ipso
19 in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benè fa-
citis attendentes, quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco, donec dies eluceſcat,
20 & lucifer oriatur in cordibus vestris: Hoc primùm intelligentes, Quòd omnis
21 prophetia Scripturæ propriâ interpretatione non fit. Non enim voluntate hu-
manâ allata est aliquando prophetia: sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt
sancti Dei homines.

CAP. II.

1 Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri
mendaces, qui introducent sectas perditionis, & eum, qui emit eos, Dominum
negant, superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur eorum lu- 2
xurias, per quos via veritatis blasphemabitur: Et in avaritia fictis verbis de 3
vobis negotiabuntur: quibus judicium jam olim non cessat: & perditio eorum
non dormitat. Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus in- 4
ferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari: Et ori- 5
ginali mundo non pepercit, sed octavum Noë, justitiæ præconem, custodivit, di-
luvium mundo impiorum inducens: Et civitates Sodomorum & Gomorrhæorum 6
in cinerem redigens, eversione damnavit: exemplum eorum, qui impiè actu-
ri sunt, ponens: Et justũ Lot oppressũ à nefandorũ injuria ac luxuriosa conversati- 7
one eripuit: (Aspectu enim, & auditu justus erat: habitans apud eos, qui de die 8
in diem animam justam iniquis operibus cruciabant:) Novit Dñs pios de tentati- 9
one eripere: iniquos verò in diem judicii reservare cruciandos: Magis autem 10
eos, qui post carnẽ in concupiscentia immunditiæ ambulant, dominationemq; con-
temnunt, audaces, sibi placentes, sectas non metuunt introducere blasphemantes:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 * لِأَنَّنَا مَا ٱتَّبَعْنَا خُرَافَاتٍ مَوْهُومَةً حِكْمَتُهَا * فَعَرَّفْنَاكُمْ قُوَّةَ رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ وَوُرُودَهُ * لَكِنَّا
17 صِرْنَا مُعَايِنِينَ عَظَمَةَ ذٰلِكَ * لِأَنَّهُ أَخَذَ مِنَ ٱلْإِلٰهِ ٱلْآبِ كَرَامَةً وَمَجْدًا * إِذْ قَرَّبَ لَهُ ٱلْمَجْدُ ٱلْعَظِيمُ
جَلَالُهُ صَوْتًا مِثْلَ هٰذَا * هٰذَا هُوَ ٱبْنِي ٱلْحَبِيبُ ٱلَّذِي بِهِ ٱرْتَضَيْتُ أَنَا * وَهٰذَا ٱلصَّوْتُ نَحْنُ
18 سَمِعْنَاهُ وَارِدًا مِنَ ٱلسَّمَاءِ * إِذْ كُنَّا مَعَهُ فِي ٱلْجَبَلِ ٱلْأَقْدَسِ * وَلَنَا ٱلْكَلَامُ ٱلنَّبَوِيُّ صَادِقًا جِدًّا *
19 ٱلَّذِي سَتَعْمَلُونَ عَمَلًا حَسَنًا إِذَا أَصْغَيْتُمْ إِلَيْهِ * كَمِصْبَاحٍ ظَاهِرٍ فِي مَوْضِعٍ مُظْلِمٍ * إِلَى أَنْ
يَنْفَجِرَ ٱلنَّهَارُ وَيُسْرِفَ ٱلْمُسْمِلُ ٱلنُّورِ فِي قُلُوبِكُمْ * ثُمَّ *

20 * قِرَاءَةُ ٱلْأَنْبِيَاءِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ وَٱلثَّلٰثِينَ * * عَالِمِينَ هٰذَا أَوَّلًا أَنَّ كُلَّ نُبُوَّةٍ
21 كِتَابٍ لَنْ تَحُلَّ هِيَ مَعِي ذَاتُهَا * لِأَنَّ لَيْسَ بِمَشِيَّةِ إِنْسَانٍ أُتِيَتْ نُبُوَّةٌ قَطُّ * لٰكِنْ رِجَالُ ٱللّٰهِ
ٱلْقِدِّيسُونَ حَمَلَهُمْ رُوحُ ٱلْقُدْسِ فَتَكَلَّمُوا بِهَا *

1 * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي * * وَقَدْ صَارَ فِي
ٱلسَّعْبِ أَنْبِيَاءُ كَذَبَةٌ * كَمَا قَدْ صَارَ فِيكُمْ مُعَلِّمُونَ كَاذِبُونَ يُسَوِّرِدُونَ سَقَافَاتِ هَلَاكٍ * وَيُنْكِرُونَ
2 ٱلسَّيِّدَ ٱلَّذِي ٱبْتَاعَهُمْ * وَيَجْلِبُونَ لِأَنْفُسِهِمْ هَلَاكًا سَرِيعًا * وَكَثِيرُونَ يَتْبَعُونَ طَمَاثَاتِهِمْ * ٱلَّذِينَ
3 مِنْ أَجْلِهِمْ يُعْدَرِي عَلَى طَرِيقِ ٱلْحَقِّ * وَبِٱلِٱسْتِعْدَامِ يَتَكَسَّبُونَكُمْ بِأَقْوَالِهِمُ ٱلْمُبْهَرَجَةِ * أُولٰئِكَ
4 ٱلَّذِينَ دَيْنُونَتُهُمْ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ مَا تَبْطُلُ وَهَلَاكُهُمْ مَا يَنْعَسُ * لِأَنَّ ٱللّٰهَ إِنْ يَكُنْ مَا سَعَفَ عَلَى
5 ٱلْمَلَائِكَةِ ٱلَّذِينَ أَخْطَأُوا بَلْ أَهْبَطَهُمْ بِحَبَائِلِ ٱلظَّلَامِ وَأَهْمَلَهُمْ مَحْبُوسِينَ إِلَى ٱلدَّيْنُونَةِ * وَٱلْعَالَمَ
ٱلْقَدِيمَ مَا سَعَفَ عَلَيْهِ * بَلْ حَفِظَ نُوحَ ٱلثَّامِنَ نَذِيرَ ٱلْعَدْلِ * وَجَلَبَ ٱلطُّوفَانَ عَلَى عَالَمِ ٱلْمُنَافِقِينَ *
6 * وَرَمَدَ مُدُنَ سَدُومَ وَعَامُورَا * وَحَكَمَ عَلَيْهَا بِٱلِٱنْقِلَابِ * وَجَعَلَهَا رِدَاعَةً لِلْعَتِيدِينَ أَنْ يُنَافِقُوا *
7 8 * وَخَلَّصَ لُوطَ ٱلصِّدِّيقَ ٱلْمَوْجَعَ لَهُمْ مِنْ تَصَرُّفِ ٱلْأَثِمِينَ فِي ٱلطَّمَاثَةِ * لِأَنَّ ٱلصِّدِّيقَ سَكَنَ
بَيْنَهُمْ بِنَظَرٍ وَسَمْعٍ يُعَذِّبُ يَوْمًا فَيَوْمًا نَفْسًا عَدْلَهُ بِٱلْأَعْمَالِ ٱلْأَثِمَةِ * * قِرَاءَةُ ٱلثَّلٰثِينَ مِنَ
9 ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ وَٱلثَّلٰثِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * * ٱلرَّبُّ قَدْ عَرَفَ أَنْ يُنْجِيَ ٱلْعَابِدِينَ حَسَنًا
10 مِنَ ٱلْمِحَنِ * وَيَحْبِسَ ٱلظَّالِمِينَ إِلَى يَوْمِ ٱلدَّيْنُونَةِ مُعَذَّبِينَ * ثُمَّ * * وَلَا سِيَّمَا ٱلَّذِينَ سَعَوْا بِشَهْوَةِ
ٱلدَّنَسِ وَرَاءَ ٱلْبَشَرِ وَأَهْوَوْا بِٱلسِّيَادَةِ * وَٱلْجَسُورِينَ ٱلْعُتَاةَ مَا يَرْعَبُونَ إِذْ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱلْأَنْجَادِ *

Non enim palliatæ sapientiæ deliria se- 16
cuti, notã vobis fecimus Domini nostri
Jesu Christi virtutem & adventum ej°:
sed facti spectatores majestatis illius.
Accepit enim à Deo Patre honorem & 17
gloriam, summæ gloriâ magnificentiæ hu-
jusmodi vocem ad ipsum deferente, Hic
est filius meus dilectus, in quo ego ac-
quiesco. Et hanc vocem nos audivimus 18
è cœlo venientem, quum essemus unà
cum eo in monte sanctissimo. Et habe- 19
mus sermonem Propheticum maximè
veridicum, cui rectum opus facitis at-
tendentes, veluti faci perspicuæ in loco
tenebroso, usquedum aperiatur dies, &
luciser exoriatur in cordibus vestris.
Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

Hoc primùm scientes, quòd omnis prophe- 20
tia Scripturæ non solvat ipsamet sensum
suiipsius. Non enim hominis voluntate 21
fabricata est unquam prophetia; sed vi-
ri Dei sancti, portante eos Spiritu san-
cto, protulerunt illam.

CAP. II.

Facti sunt autem in populo falsi pro- 1
phetæ: ut facti sunt in vobis falsi do-
ctores inducentes sectas exitiales, & ne-
gantes Dominum qui emit illos, & asse-
rentes sibimetipsis celerem interitum.
Et multi sequuntur impudicitias eo- 2
rum: propter quos blasphematur contra
viam veritatis. Et diteſcendi cu- 3
piditate lucrabuntur vos vanis sermo-
nibus: hi quorum damnatio jam olim
non cessat, & quorum exitium non dor-
mitat. Nam si Deus non misertus est 4
Angelis qui peccaverunt, sed nexibus te-
nebrarum deturbavit eos, & reliquit il-
los carcere detentos ad damnationem: Et 5
prisco mundo non pepercit, sed Noe octa-
vum, justitiæ præconem servavit: & di-
luvium addaxit super mundum impio-
rum: Et urbes Sodomæ atque Amuræ in 6
cinerem redegit, subversione damnavit,
ac statuit illas frænum his qui impiè a-
cturi essent: Et liberavit justum Lot 7
ipsis condoleatem propter conversationem
in impudicitia delinquentium. (Nam 8
justus ille habitavit inter eos, animam
justam flagitiosis illorum factis viden
do & audiendo quotidie exercucians.)

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ quartæ post Pentecosten.

Novit Dominus rectè colentes è tenta- 9
tione eripere, & injustos carcere detine-
re ad diem judicii puniendos. Hucusq;.
Maximè verò illos qui in cupiditate 10
impuritatis post carnem incesserint, &
dominatum sprevirint, & audaces pro-
tervos qui non horrent dum blasphemant
majestates.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 ለሰ : በመንፈስ : ቅዱስ : ነበቡ : ተፈነዎው : ቅዱሰን : ሰብእ : እሰ : እሙ : እግዜአብ
ሔር::=᎓ *Sed per spiritum sanctum locuti sunt missi sancti homines qui à Deo erant.* 21

ϐ

CAP. II.

1 ወቦቱ:ባሕቱ: ኅሰዊያን: ነበያት:ማእከለ:ሕዝብ: ከመ:እለ:ሀለዉ:ማእከልክሙ:ወመጽኡ
ክሙ: እለ:ይጤህሩ: እለ: ከሐደ: ያበውኡ:ዘሕር ተመና:: ወይክሕድ:ለእግዜአሙ:ዘተ
2 ሰዮጡ::ወየመጽእ: ለዕቤሆሙ: ፍጡነ: ለሙስና::=᎓ ወብዙኃን:ይተልውዎሙ:ለእሉ:
3 በእንተ: ገሙቶሙ: ወይጸርፈ: ለዕለ: ስብሐተ:ጽድቁ::=᎓ ወይትከሐዱ: በቃል: ዘለቢሆ
ሙ : ፈጠረ: ወቦቱ: የሐውሩ:: ወደይኖሙሰ : ዘእመፍጥረተ: ዓለመ : ዘሊየዐርፍ: ወእመ
4 ሓርትመናሆሙኒ : እንተ: ሊትይቅሰ::=᎓ ወእግዜአብሔርሰ: ለመለእክቲሁ:እቢሶሙ:ጥቀ:
ሊጣሐኮሙ: አለ:ወደዮሙ:ውስተ: ባዕረ: ደይን: ዘርሱን: መጦሙ: ይትሾነኑ: ወይንበረ:
5 ውስተ: ጸዕረ:ደይን::=᎓ ወዓለመኒ: ቀደመትነ:ሊጣሐኮሙ:አለ:ለትረፈ:ሰማኒቱ: ነፍስ:
መአለ:ኖሓ: ዘዐቀበ:ለጽድቅ:ገመ:ደኩን : ዜናዊ:በጽድቅ:: ወለባዕደንስ:ዓለመ: ረስዮሙ:
6 ወፈነወ : አደሓ:ለዕሴሆሙ::=᎓ ወለሃጥረ : ሰደመኒ: ወገሞራ: ለወዓዮሙ: ወገፍትዖሙ:
7 ወስመዝ : ሠነኖሙ : ወለር አዮ: ረሰዮሙ : ለደኅሪት:ዓለመ: ኅጥአን::=᎓ ወለጸድቅሰ :
8 ሎጥ: ዘተገፍዐ: አመአለ: ይሌብሱ: በመገበረ:ዝሙቶሙ:አድኅኖ::=᎓ ወእንዘ :ይረኢ:
ወይሰመዕ : ጸድቅ : ወኅዲር : መስሌሆሙ : ወዕለት : እመዕለት : ይጸዕርዋ : ለነፍ
9 ሱ : ጻድቅት : በከመ : እከየ : መግበርሙ::=᎓ ወእግዜአብሔር: ይክል:ሊደኅኖቶሙ:
እመነ : መንሱት : ለጸድቃን:: ወለኅጥእንሰ : ዕለተ : ደይን : ትጸንሖሙ : ለተፀዕር::=᎓
10 ወፈድፋደሰ : ለእለ : ይተልውዋ : ድኅረሃ : ለፍትወቶሙ : ወያጌመንወ : ለሠጋሆሙ:
ወደስተሐቅርወ : ለፈጠሪሆሙ : ሕቡለን : ወዝኡፋን : እሰ : ሊይደነግፁ : እመስብ
ሐቲሁ::=᎓

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Β'. ΚΕΦ. Γ'. Δ'.

Ubi angeli fortitudine & virtute majores exiſtentes, non portant adverſùm ſe
11 Ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' (ν) αὐτῶν
à Domino blaſphemum judicium. Hi verò, velut irrationabilia animantia naturalia ſa-
12 βλῆτα γεγενημένα φυσικὰ εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν
da in captionem & corruptionẽ in his quæ ignorant, blaſphemantes, in corruptione ſua
καὶ φθαρήσονται· Κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν
adcorrumpentur: Reportantes mercedem injuſtitiæ, voluptatem exiſtimantes illos in
13 ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς (κ) ἀπάταις αὐτῶν, συνευωχού-
de delicias, labes & maculæ, luxuriantes in deceptionibus ſuis, coëpulan-
μενοι ὑμῖν, Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς (λ) μοιχαλίδος, καὶ ἀκατασχέτους ἁμαρτί-
tes vobis, Oculos habentes plenos adulterii, & inceſſabiles pecca-
14 ας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην (μ) πλεονεξίας ἔχοντες,
ti, inescantes animas inſtabiles, cor exercitatum cupiditatibus habentes,
κατάρας τέκνα· Καταλιπόντες (ν) εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθή-
maledictionis nati: Dereliquentes rectam viam, erraverunt, ſecu-
15 σαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν· Ἔλεγξιν
ti viam Balaam illius Boſor, qui mercedẽ iniquitatis amavit: Correptionem
16 δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμε-
verò habuit propriæ tranſgreſſionis legis: ſubjugale mutum, in hominis voce locu-
νον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. Οὗτοί εἰσι πηγαὶ (ξ) ἄνυδροι,
tum, prohibuit Prophetæ inſipientiam. Hi ſunt fontes ſine aqua,
17 καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετή-
nebulæ à turbine exagitatæ, quibus caligo tenebrarum in æternum reſerva-
ρηται. Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις
ta ſunt. Superba enim vanitatis loquentes inescant in deſideriis
18 σαρκὸς, ἀσελγείαις, (ο) τοὺς ὀλίγως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους,
carnis, luxuriis, illos verò auſugientes illos in errore verſatos,
ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι (π) ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. ὯΙ
Libertatem illis promittentes, ipſi ſervi exiſtentes corruptionis. Cui
19 γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσμα-
enim quis ſuperatus eſt, huic & ſervus factus eſt. Si enim auſugientes inquinamen-
20 τα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ (ρ) Κυρίου καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν
ta mundi in cognitione Domini & Salvatoris Jeſu Chriſti, his verò rurſus
ἐμπλακέντες ἥττωνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων.
implicati ſuperantur, facta ſunt eis poſteriora deteriora prioribus.
Melius enim erat illis non agnoviſſe viam juſtitiæ, quàm ag-
(σ) Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ (τ) ἐπι- 21
noſcentibus reverti ex tradito eis ſancto mandato. Contigit
γνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. Συμβέβηκε 22
autem eis illud veri proverbii; Canis reverſus ad proprium vomi-
(υ) δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ὑποστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέρεγ-
tum: & ſus lota, in volutabrum luti.
μα· καὶ, Ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

CAP. III. γ'.

Δ' Hanc jam, dilecti, ſecundam vobis ſcribo epiſtolam, in quibus excito ve-
1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολὴν, ἐν αἷς διεγείρω ὑ-
ſtram in commonitione ſinceram mentem, Meminiſſe illorum prædictorum verbo-
μῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, Μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημά-
2 των ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων (α) ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ Κυ-
rum à ſanctis Prophetis, & Apoſtolorum noſtri mandati Do-
ρίου καὶ Σωτῆρος· Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται (β) ἐπ' ἐσχά-
mini & Salvatoris: Hoc primùm ſcientes, quòd venient in noviſſi-
3 του τῶν ἡμερῶν (γ) ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμε-
mo dierum irriſores, juxta proprias ipſorum concupiſcentias ambulan-
νοι, Καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ 4
tes, Et dicentes; Ubi eſt promiſſio adventûs ejus? ex quo enim
οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα (δ) οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.
patres dormierunt, omnia ſic permanent ab initio creationis.

MS. A. (ν) αὐτῶν βλάσφημον (ξ) γεγενημένα φυσικὰ εἰς (ι) καὶ φθαρήσονται· (κ) ἀγάπαις (λ) μοιχαλίας, (μ) πλεονεξίας (ν) εὐθεῖαν (ξ) ἄνυδροι, καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λέλαπος
(ο) παὺ ὀλίγως ἀποφυγόντας (π) ὄντες τῆς (ρ) Κυείου ἡμῶν καὶ (σ) κρεῖττον γὰρ αὐτοῖς ἦν (τ) ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς (υ) αὐτοῖς
Κεφ. γ'. MS. A'. (α) ὑμῶν (β) ἐπ' ἐσχάτων (γ) ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐνπαῖκλαι, (δ) ἔτως

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ubi Angeli, qui virtute ac robore majores 11
ſunt illis, non ferunt adverſùs eos judicium
blaſphemiæ: Iſti verò qui ut muta animan- 12
tia fuerunt in natura ad gladium & corru-
ptionem, ea quæ non nôrunt, blaſphemantes, in propria corruptione vitiabuntur.
Quum ab iis, in quibus iniquitas facta eſt 13
merces iniquitatis, voluptas reputentur de-
litiæ quæ interdiu contingunt: fœdati ma-
culiſque pleni, qui dum ſuis oblectantur
otiis, laſciviunt: Oculos habentes plenos 14
adulterii, & peccata indefinentia: ineſcan-
tes animas inſtabiles: & cor in oppreſſione
exercitatum habentes, filii maledictionum.
Qui relictâ rectâ viâ, oberrârunt, & abie- 15
runt in via Balaam filii Beor, qui mercedem
iniquitatis amavit: Objurgatricem autem 16
ſuæ prævaricationis habuit aſinam vocis ex-
pertem, quæ hominum voce locuta, demen-
tiam prophetæ compeſcuit. Hi ſunt fontes 17
ſine aqua, nubes deſupèr propulſatæ, quibus
caligo tenebrarum eſt reſervata. Nam lu- 18
dibrium vanitatis loquentes, per obſcœnas
carnis cupiditates ineſcant eos qui paucis
verbis fugiunt ab his qui in errore conver-
ſantur. Et libertatem pollicentur eis, cùm 19
ipſi ſervi ſint corruptionis: ejus enim rei à
qua quis ſuperatur, ejuſdem etiam ſervituti
eſt addictus. Nam ſi mundi obſcœnitates 20
quum fugerint per agnitionem Domini no-
ſtri Jeſu Chriſti, hiſcemet rebus implicati,
denuò ſuperentur, factus eſt finis eorum pri-
mordio deterior. Satius enim fuiſſet eis, 21
non cognoviſſe viam juſtitiæ, quàm ubi cog-
noverunt eam, retrocedere à ſancto præce-
pto ſibi tradito. Sed accidit eis verum il- 22
lud proverbium, Canis reverſus ad vomitum
ſuum: Sus quæ ſe abluit, in volutabro cœni.

CAP. III.

HAnc jam dilecti mei, epiſtolam ſecun- 1
dam ſcribo vobis, in quibus *utriſque* rectam
mentem veſtram commonefactione excito:
Ut in memoriam reducatis verba quæ præ- 2
dicta ſunt vobis à ſanctis Prophetis, & Do-
mini ac Servatoris noſtri mandatum quod
per Apoſtolos *accepiſtis*. Hoc inprimis ſci- 3
entes, quòd venient in fine dierum irriſores
deludentes, pro ſuis libidinibus incedentes,
Ac dicentes, Ubi eſt promiſſum adventûs 4
ejus? Siquidem ex quo Patres noſtri ob-
dormierunt, omnia ſic perſeverant ab initio
creationis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወኀበ: መለእክቲሁ: ጽኑዓን: ወኀይል:ዓቢይ:እሙንቱ:ወለዕሰሆሙ: ደገብኦ:ደይነ:ጽርፈት
12 ው:=፨ ከመ: እንስሰ:ዘለልቦ:ቃለ: ዘይትወለድ : ለሙስና : ወለተስርዎ: : እስመ:ይፀርፈ:
13 ለዕለ:ዘሊያለመሩ:በሕርትመናሆሙ:ወይማሰኑ:በዘ:ደነሠሉ:ዓስበ:ለጊመፀ::=፨ ወእስ
ተኅወዝዋ:ለተደልው: ውስተ:ስታየ: ዕለቶሙ: ወደበልዑ: እንዘ: ሕብቁቃን: ወርኩሰን: እለ:
ሊይጸግቡ:በፍቅር: ዘለፍቀሩ:በዘ: ሊይበቁሥሙ: ወይትጫክሑ: ለቢጾሙ: ከመ:ዘሠናይ:
14 መግቦሙ::=ፅ ወመሉእ:ውስተ:ልቦሙ: ወለዕይንቲሆሙ:ዝሙተ:ወኀጢአተ:እንተ:ለልበ
ቲ:ዘይገህግህ : ወያደነግፁ:ነፍሰ: ስብእ:: ወስጡሕ : ልቦሙ: ወትእግልት:መግቦሙ:ወየሐ
15 ድጉ : ወርገመ : ለውሉደሙ:=ፅ ወሰሕትዋ : ለፍናተ : ጽድቅ : ወተለውዋ : ለፍናተ : በ
ለዓመ:ወልደ: በሶር: ዘለፍቀሬ: ለዓስበ: ዓመፀኡ::=ፅ

Et quum angeli ejus fortes ſunt, & majoris virtutis ſunt, tamen convertetur 11
ſuper eos judicium blaſphemiæ eorum, Sicut ſuper animal non habens ſermonem 12
quod natum eſt ad perditionem & interitum, quia blaſphemabant contra eum
quem neſciebant, in miſeria eorum: & peribunt, quia accipiunt mercedem in-
iquitatis. Et collocant delicias in compotatione quotidiana, & comedunt, ma- 13
culas habentes, & immundi exiſtentes *qui non ſatiati ſunt cum amore, qui*
diligunt id quod non prodeſt iis, & gloriantur coram fratribus eorum quaſi bo-
num eſſet opus eorum. Et plenitudo eſt in cordibus eorum & oculis eorum ſcor- 14
tationis & peccati quod non habet intermiſſionem, & commovent animas homi-
num, & corruptum eſt cor eorum, & avaritia eſt exercitium eorum, & relinquunt
maledictionem filiis ſuis: Et peccârunt contra viam veritatis, & ſequuti ſunt 15
viam Balaam filii Baſor, qui dilexit mercedem iniquitatis ſuæ.

Versio VULGATA LATINA.

11 Ubi angeli fortitudine & virtute cùm sint majores, non portant adversùm se exe-
12 crabile judicium. Hi verò velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem
& in perniciem in his quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt,
13 Percipientes mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes diei delicias: coinqui-
nationes, & maculæ deliciis affluentes, in conviviis suis luxuriantes vobiscum,
14 Oculos habentes plenos adulterii, & incessabilis delicti. Pellicientes animas in-
15 stabiles, cor exercitatum avaritiâ habentes, maledictionis filii: Derelinquentes
rectam viam erraverunt, secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis
16 amavit: Correptionem verò habuit suæ vesaniæ: subjugale mutum animal, ho-
17 minis voce loquens, prohibuit prophetæ insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua,
18 & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum reservatur. Superba
enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desideriis carnis luxuriæ eos, qui paulu-
19 lùm effugiunt, qui in errore conversantur: Libertatem illis promittentes, cùm
ipsi servi sint corruptionis: à quo enim quis superatus est, hujus & servus est.
Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri, & Sal- 20
vatoris Jesu Christi, his rursùs implicati superantur: facta sunt eis posteriora
deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiæ, quàm 21
post agnitionem, retrorsùm converti ab eo, quod illis traditum est, sancto man-
dato. Contigit enim eis illud veri proverbii; Canis reversus ad suum vomitum: 22
&, Sus lota in volutabro luti.

CAP. III.

HAnc ecce vobis, charissimi, secundam scribo epistolam, in quibus ve- 1
stram excito in commonitione sinceram mentem: Ut memores sitis eorum, quæ 2
prædixi, verborum à sanctis Prophetis, & Apostolorum vestrorum, præceptorum
Domini & Salvatoris. Hoc primùm scientes, quòd venient in novissimis die- 3
bus in deceptione illusores, juxta proprias concupiscentias ambulantes, Dicen- 4
tes; Ubi est promissio, aut adventus ejus? ex quo enim patres dormierunt, omnia
sic perseverant ab initio creaturæ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * اذ الملايكة المعظمون بالقوة والاقتدار ما يحتملون على انفسهم من قبل الرب دينونة افترآء *
12 * هولآء كالحيوانات التي لا نطق لها * الصائرين بطبيعتها للاقتناص والبلي * الاشيآء التي
13 ما يعرفونها يفترون عليها وينفسدون بفسادهم * تحتضنين اجر الظلم يحتسبون النعم في
14 النهار لذة * دنسون ومعابون * يتنعمون بطعياتهم اذ يجتمعون معكم في الولايم * لهم
اعين موعبة فسقا وخطايا لن تفسر ويخدعون انفس الذين لا رسوخ لهم * لهم قلبا قد ارتاض
15 الاستعلام * اولاد اللعنة * ضلوا اذ تركوا الطريق المستقيم * ابتعدوا طريقة بلعام بن بوصور
16 الذي احب اجر الظلم * واخذ توبيخ خطيته * لان حمارا لا صوت له نطق بصوت انسان
17 ومنع جهالة النبي * هولآء عيون لا ماء فيها * وغيوم تكدها الزوبعة * الذين قد حمي لهم
18 سواد الظلمة الى الابد * لانهم يتطقون بما يفوق نعظم الغرور * يخادعون بشهوات البشر
19 وطماناتها * الهراب بكهف * المنصرفون في الضلالة * يعدون انفسهم بالحرية * هولآء لم يزالوا
20 عبيد الفساد * لان مهما يتغلب له احد فله قد تعبد * لان ان يكن الذين قد هربوا من
ادناس العالم * بمعرفة ربنا يسوع المسيح * يلتفون بها ايضا ويتغلبون لها * فقد صار لهم
21 اواخرهم شرا من اوايلهم * ولقد كان الاجود لهم الا عرفوا طريق العدل * من انهم
22 عرفوها وعادوا من الوصية القديسة التي دفعت اليهم * وقد واقعهم مثل الكلب عاد الى قيئه * والخنزير استحم في مرعة الحمأة *

* الفصل الثالث *

* قرآءة الاربعا من الجمعة الرابعة والثلثين *

1 * يا احبتي قد كتبت رسالة ثانية استيقظكم بالتفاطها وبتذكرها الى الذهن النقي *
2 * فتذكرون الاقوال التي تقدم الانبيآء والقديسون فقالوها لكم * ووصية رسلكم وصية
3 الرب والمخلص * عالمين هذا اولا ان سيجيء في الايام الاخيرة لعاب مستهزيون سالكين بما
4 يحمص بشهواتهم * قايلين اين هو موعد وروده * لان منذ رقد الآبآء هكذا يبقي الكل منذ الخليقة *

Quum Angeli qui robore ac potentiâ 11
maximi sunt, non ferant in semetipsos à
Domino judicium blasphemiæ: Isti 12
quasi animantia rationis expertia, ex
natura sua prædæ atque corruptioni de-
stinata, res quas ignorant blasphemant,
& suâ ipsorum corruptelâ corrumpantur:
Amplectentes mercedem injustitiæ, delitia- 13
as diurnas voluptatem ducunt: sordidi
atque probrosi delectantur fallaciâ suâ
dum congregantur vobiscum in convivi-
is. Oculos habent plenos adulterii, & 14
peccata haud unquam cessantia: pellici-
untque animas eorum quibus nulla est
firmitas: cor habent ad inhiandum
opibus exercitatum, maledictionis filii:
Aberrârunt deserentes viam rectam, ex- 15
quirentes viam Balaam filii Bosor, qui
mercedem iniquitatis amavit, Et pec- 16
cati sui redargutionem accepit: nam asi-
nus voce carens vocem protulit humа-
nam, & prohibuit Prophetæ dementiam.
Hi sunt fontes aquâ carentes, & nubes 17
turbine exagitatæ: quibus condita est
nigredo tenebrarum in æternum: Quo- 18
niam loquentes quod excedit superbiam
fallaciæ, pelliciunt per carnis cupidita-
tes ejúsque impudicitias. Qui verè sunt
profugi, conversantes in errore, Pollicen- 19
tur sibi libertatem: iidem tamen sem-
per sunt servi corruptionis: siquidem
cuilibet rei à qua quis superatur, eidem
fit servus. Si enim qui jam effugerunt 20
labes mundi per agnitionem Domini no-
stri Jesu Christi, iis rursum se implici-
cent, & ab iis superentur, fient ipsis no-
vissima sua deteriora prioribus: Et me- 21
lius quidem fuisset eis non cognovisse
viam justitiæ, quam cognitâ illâ regredi
à præcepto sancto quod traditum est
eis. Et convenit ipsis proverbium ve- 22
ritatis, quòd canis reversus est ad vo-
mitum suum: & sus lavit se in volu-
tabro cœni.

CAP. III.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

O *Dilecti mei, scribo* vobis *epistolam* 1
secundam, cujus verbis & hortatione
ad sinceram mentem vos excito: Ut 2
memores sitis sermonum quos prædixe-
runt vobis sancti Prophetæ; atque præ-
cepti Apostolorum vestrorum, præcepti
inquam *Domini ac Servatoris. Illud* 3
primùm scientes, venturos extremis die-
bus lusores irridentes, in his quæ ad
proprias cupiditates pertinent incedentes, *Dicentes; Ubi est pollicitatio ad-* 4
ventûs ejus? Nam ex quo tempore *ob-*
dormierunt Patres, omnia sic permanent
ab ipsa creatione.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወተዛለፎ : ለበለዓም : በኅጢአቱ:: ወዘኢይነብብ : ለድግ : በቃለ: እጋለ : እመሕያው :
17 ነቀወ: ወከልለ: ለነቢይ : እበደሁ::=ፁ እሉ : እሙንቱ:ዓዘቅት: ነጽፍት : ወጊጫ: ዘይዘ
18 ረመ: ነፋስ:እለ:ለደይነ:ጽልምት:የዐቅብዎሙ:=ፁ እስመ : ዓበይተ : ጌጋይ : ነበቡ:: ወያ
ደነግፀዎሙ: በጌጋዮሙ: ወበጌጋየ :ዝሙቶሙ: ወበፍትወተ : ሠጋሆሙ : ወእለሂ : ሕዳጣን:
19 ወለመሰጡ: ወእሙንቱሰ : በጌጋዮሙ : የሐውሩ:=ፁ ወበሕገ : ግዕዛን: ይጫህሩ: ወለሊ
ሆሙ: ይጫህሩ: ወለለሊሆሙ: ቅኑያን: ለሕርትመና : እስመ : ለዘተመውለ : ሱብእ : ይትቀነ
20 ዩ:=ፁ ወለእለ:: ጥዩ: እመኅጢአቱ: ለዝንቱ: ዓለመ: በለእመርቱ: ለእግዚእነ: ሊየሱ
ስ: ክርስቶስ : እሙንቱ : ለመ : እመ : ተፀፍሩ: በሕንቱ: ይትመውሉ: ወይከውኖሙ:ደኅሪ:ጌ
21 ጋዮሙ: እመነ: ቀደሙ : ዘየለክዮሙ:=ፁ እመኅየሰሙ: ሶበ : ሊያእመርዋ : ለፋናተ : ጽ
ድቅ: ወይገብሉ:ድኅሪሆሙ:እመእንተ:ተውህበት:ሉሙ:ትእዘዝ:ቅድስት::=ፁ ወበጽሐ
22 ቱሙ: እመሰል:እንተ: መስሉ: በጽድቅ: እንተ: ይቤ:ኅልብሉ:ገብለ: ደበ: ቅያሉ:ወሐሪው
ያኒ: ተሐጺበ:ገብለት:ደበ: ጸብር::=ፁ
1 ሶ ወዘቲ: ይእቲ:ለኃውየ : ዳግሚትየ: ጸሐፍኩ: ለክሙ: መጽሐፈ:ኅሙ:እንለሠእክሙ:በዘ
ክሮ: ወትዒቅብዋ: ለጽድቅ:ኅሙ:ትዕቀብክሙ::=ፁ
2 ሶ ወትዘክሩ : ዘዐቀደምነ : ነገሮተክሙ : ቃለ : ዘይቤሉ : ቅዱሳን : ነቢያት : ወትእዘዞ
3 ሙ : ለሐዋርያት : እግዚእ:: ሊየሱስ : ክርስቶስ : መድኀኒነ::=ፁ ወዘንተኒ : እእ
መር :ቅድሙ : ክሙ : ሀለውሙ : ይመጽሉ : በደኅሪ : መዋዕል : መስተሳብዶን : ለእሉ
ተሰኳዶ : እለ : የሐውሩ : በፍትወተ : ልቦሙ::=ፁ ወይብሉ : ሊይቱ : ውእቱ : ቃሉ :
4 ዘይቤ : ኅሙ : ሃለወ : ይመጽእ : ናሁ:: እመእመሰ : ቀደምት : ለበዊነ : ሞቱ::ከማሁ : ኅ
ሙ : ሀለወ : እመፍጥረተ : ዓለመ::=ፁ

Et vedargutio fuit *Balaamo pro peccato* 16
suo: & non-loquens asinus, cum voce ho-
minis resonuit, & prohibuit prophetæ dementiam ejus. Hi sunt fontes siccati, 17
& nebula quam spargit ventus, qui in judicium tenebrarum reservantur. Quia 18
magnam iniquitatem loquuti sunt, & conturbárunt per nequitiam eorum, & per
nequitiam scortationis eorum, & per concupiscentiam carnis eorum, paucos qui
effugerant: & illi in nequitia eorum incedunt. Et secundùm legem libertatis do- 19
cent: & ipsi docenti, & ipsi subjecti sunt perditioni, quia ei à quo victus est
homo, subjicitur. Et qui effugerunt à peccato hujus mundi per cognitionem Do- 20
mini nostri Jesu Christi, hi si implicati fuerint in vanitate ejus, superabun-
tur, & his ultimus error primo pejor erit. Melius fuisset iis non cognovisse 21
viam justitiæ, quàm regredi ab eo quod traditum est ipsis mandato sancto. Et 22
contigit illis similitudo quam parabolicè loquuti sunt verè, quæ dicit; Canis re-
versus est super vomitum suum; & ,Sus quum lota fuerit, reversa est super cœnum.

CAP. III.

ET *hæc est, fratres mei, secunda quam scripsi vobis epistola, ut suscitarem vos* 1
per memoriam ejus, & ut servetis veritatem prout servatis, Et ut memores sitis 2
sermonis quem prænuntiavimus vobis, quem loquuti sunt sancti prophetæ; &
præceptorum Apostolorum Domini Jesu Christi, servatoris nostri. Et hoc sci- 3
tote primùm quòd venturi sunt in novissimis diebus contemptores ad contemnen-
dum eum incedentes in concupiscentia cordis eorum, Dicentes; ubi est sermo 4
dicens quòd oportet eum venire? ecce ex quo primi patres nostri mortui sunt,
sic est sicut fuit à creatione mundi.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Β'. ΚΕΦ. Γ'.

Latet enim eos hoc volentes, quòd cœli erant *jam olim*, & terra, de
5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ, ἐξ
aqua & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc
6 ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ· Δι' ὧν, ὁ τότε
mundus aquâ inundatus periit. *At* nunc cœli & terra, *ipsum*
7 κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. Οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, (ε) αὐτοῦ
verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii & perdi-
λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ (ζ) ἀπω-
tionis impiorum hominum. Unum verò hoc non lateat vos, *dilecti*,
8 λείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ,
quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus.
ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.
Non tardat Dominus promissionem, (sicut quidam *tarditatem ducunt*:) sed
9 Οὐ βραδύνει (η) ὁ Κύριος τὴν ἐπαγγελίας, (ὡς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται·) ἀλλὰ
patienter agit *in nos*, *non volens ullos* perire, sed omnes ad
μακροθυμεῖ (θ) εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς
pœnitentiam *tendere*. *Veniet* autem dies Domini ut fur *in nocte*: in quo
10 μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς (ι) κλέπτης ἐν νυκτὶ· ἐν ᾗ
cœli *stridenter præteribunt*, elementa verò *æstuantia* solventur: *& terra &*
οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται· καὶ γῆ καὶ
quæ in ipsa opera exurentur. *His* igitur *omnibus solutis*, quales
11 τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. Τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταπὰς
oportet esse vos in sanctis conversationibus & pietatibus: Expectantes &
12 δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις· Προσδοκῶντας καὶ
properantes adventum *Dei* diei, per quem cœli ardentes solventur,
σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται,
& elementa *æstuantia liquescent*? Novos verò cœlos & terram novam
καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται); Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς (κ) καὶ γῆν καινὴν 13
secundùm *promissum* ipsius expectamus, in quibus justitia habitat.
κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη (λ) κατοικεῖ.
Ideò, *dilecti*, hæc expectantes, *studete* immaculati & inviolati
Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ (μ) ἀμώμητοι 14
ei inveniri in pace: Et Domini nostri longanimitatem, salutem
αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ· Καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν 15
arbitremini: sicut & *dilectus* noster frater Paulus secundùm sibi
ἡγεῖσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν (ν) αὐτῷ
datam sapientiam scripsit vobis: Sicut & in omnibus epistolis, loquens
δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· Ὡς καὶ ἐν πάσαις (ξ) ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν 16
in eis de his: in quibus sunt difficilia intellectu quædam, quæ indocti &
ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν (ο) οἷς ἔστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ
instabiles *detorquent*, sicut & cæteras Scripturas, ad *propriam* ipsorum perdi-
ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώ-
tionem. Vos igitur, *dilecti*, *præcognoscentes* custodite, *ut* ne *ne-*
λειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοὶ, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀ- 17
fariorum errore *simul* traducti excidatis propriâ firmitate. Crescite verò
θέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. Αὐξάνετε δὲ 18
in gratia & cognitione Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria
ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα
& nunc, & in diem æternitatis. Amen.
καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

MS. A. (ε) τῷ αὐτῷ λόγῳ (ζ) ἀσεβείας τῶν ἀσεβῶν (η) Κύριος (θ) δι' ὑμᾶς, (ι) κλέπτης· ἐν ᾗ (κ) καὶ καινὴν γῆν· καὶ τὰ ἐπαγγέλματα (λ) ἐνοικεῖ. (μ) ἄμωμοι (ν) δοθεῖσαν αὐτῷ (ξ) ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐτοῖς, (ο) αἷς ἐσιν Πέτρου Β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

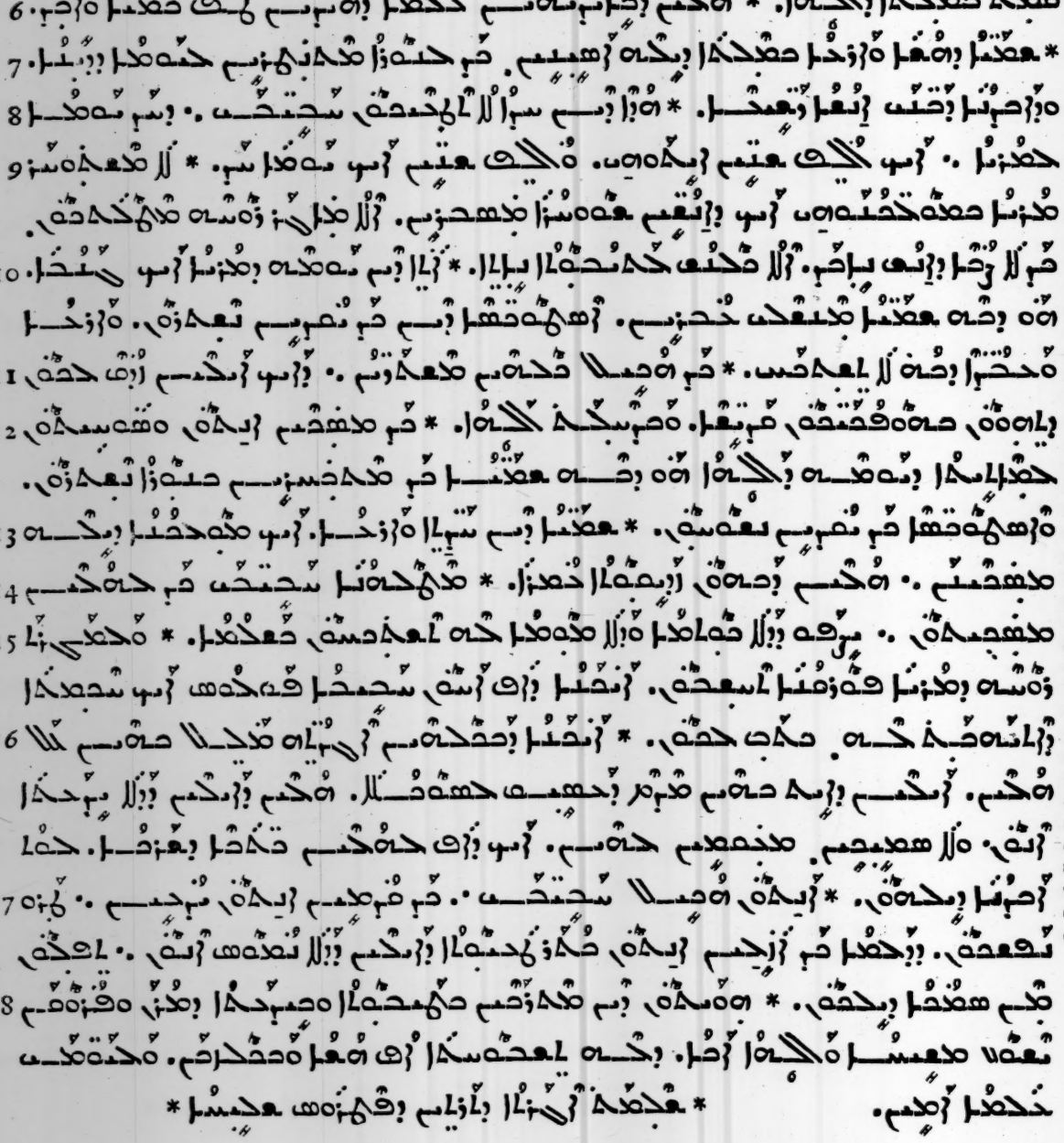

Hoc, quia volunt, ignorant, cœlum *videli-* 5
cet jam pridem extitisse, & terram ex aquis
& per aquas verbo Dei subsitisse. Per 6
quæ mundus qui tum erat, aquis inundatus
periit. Cœli qui nunc sunt & terra, ver- 7
bo ipsius repositi sunt, igni reservati in die-
m judicii, & perditionis hominum impi-
orum. Hoc autem unum ne lateat vos ô 8
dilecti mei, quòd unus dies apud Domi-
num instar mille annorum est, & mille an-
ni unius instar diei. Non cunctatur Do- 9
minus in suis promissis, ut quidam cunc-
tationem arbitrantur, sed longanimis est pro-
pter vos, nolens quemquam perire, sed
unumquenque ad pœnitentiam venire. Ve- 10
niet autem sicut fur dies ille Domini, in
quo cœli repentè transibunt, elementa ve-
rò combusta solventur, & terra, quæque in
ea sunt opera non extabunt. Quum igitur 11
hæc omnia solvenda sint, quales oportet es-
se vos in sanctis conversationibus vestris, &
in timore Dei, Expectantes & festinantes 12
ad adventum diei illius Dei, in qua cœli
igne probati dissolventur, & elementa com-
busta liquescent? Cœlos autem novos ac 13
terram secundùm promissum ejus expecta-
mus, in quibus justitia inhabitat. Propter- 14
ea dilecti mei, hæc expectantes, studete ut
sine labe & sine macula ei reperiamini cum
pace. Et longanimitatem Domini, salutem 15
reputate: quemadmodum etiam dilectus
frater noster Paulus, juxta sapientiam quæ
data est ei, scripsit vobis: Ut in omnibus 16
suis epistolis locutus est de istis, inter quæ
sunt nonnulla intellectu difficilia, quæ im-
periti & instabiles detorquent, ut reliquas
etiam hasce Scripturas, ad suam ipsorum
perditionem. Vos igitur dilecti mei, quum 17
hæc præscIatis, cavete vobis ne fortè se-
ctantes errorem eorum qui sine lege sunt,
excidatis à propria firmitate: Sed cresci- 18
te in gratia & cognitione Domini & Sal-
vatoris nostri Jesu Christi, & Dei Patris;
cui gloria, cùm nunc tum semper, & in di-
es seculi, Amen.

Epistolæ Petri Apostoli secundæ.

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወሊየእመርዐ : ለዝንቱ : በፈቃደሙ:: ከመ:ሰማያትኒ : በከመ : ፈጣሮን : እመትሕት :
6 ወመድርኒ : እመነ : ማይ : ፈጠራ : ወለጽንዓ : ቃለ : እግዚአብሔር:=: ወዓለመ : ትከ
7 ትኒ : በማየ: ሊይሓ: ለጥፋለ: ከሠሎ::=: ወይእዜኒ:ሰማይ: ወ መድር: በቃለ : ዚለሁ :
ዝጥበት : እመንቱ : እሰት : ወየዐቅብወ : ለዕለተ : ደይን : በዘይደመሰሱ : ኃጥዓን : እ
8 ብእ::=: ወዘንተ : ባሕቱ : ሊትርስዑ : ለኃዊነ : እስመ : ለሐቲ : ዕለት : በኅበ : እግዚ
ለብሔር : ከመ : ዓሠርቱ : መእት : ዓመት : ወዓሠርቱ : መእት : ዓመት : ከመ : ለሐ
9 ቲ : ዕለት:=: ኢይጥነይ : እግዚአብሔር : ቃለ : ዘነበበ:: እስመቦ : ከመ : ይጥነ
ደ : እለ : ይብሉ : ወውእቱሰ : ይትዔገስ : በእንቲአክሙ : እስመ : ኢይፈቅድ : መነሂ :
10 ያማስነ : እስከ : ትኔስሑ : ኵልክሙ:=: ወዕለቱስ : ለእግዚአብሔር : ትመጽእ : ግብ
ተ : ከመ : ሠረቂ:: ወእሙንቱ : ዘእንበለ : ድምፅ : ይትረሐዋ : ወይሴስለ : ወኵሉ : ፍ
ጥረተ:ቀደሙ:በውዕየተ:እሰት:ይትመሰው :ወመድር:ወኵሉ:ዘለዕቤሃ:ግብር:ይውዒ:=:

Et nesciunt hoc sponte, quòd cœlos secundùm naturam eorum à principio, & 5
terram etiam ex aqua creavit & confirmavit verbum Dei. Et mundum an- 6
tiquum per aquam fluvii devastavit totaliter: Et qui nunc sunt cœli & terra, 7
per verbum ejus repositi sunt igni, et conservabuntur in diem judicii in quo dele-
buntur impii homines. Hoc tamen ne obliviscamini, fratres nostri, quòd unus dies 8
apud Deum est sicut decies centum anni, & decies centum anni sicut unus dies. Non 9
tardat Dominus sermonem quem loquutus est, quia sunt, tardare eum, dicentes: sed
ipse patiens est propter vos, quia non vult quenquam perdere usque dum resipi-
scatis omnes vos. Et dies Dei veniet subitò sicut fur, & cœli sine strepitu 10
aperientur & transibunt, & omnia elementa per æstum ignis liquefacta erunt,
& terra & omnia quæ in ea sunt opera, exurentur.

Versio VULGATA LATINA.

5 Latet enim eos hoc volentes, quòd cœli erant priùs, & terra, de aqua
6 & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc mundus aquâ in-
7 undatus periit. Cœli autem qui nunc sunt, & terra, eodem verbo repositi
sunt, igni reservati in diem judicii, & perditionis impiorum hominum.
8 Unum verò hoc non lateat vos, charissimi, quia unus dies apud Dominum
9 sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus. Non tardat Dominus pro-
missionem suam, sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos,
10 nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti. Adveniet autem
dies Domini ut fur: in quo cœli magno impetu transient, elementa verò
11 calore solventur, terra autem & quæ in ipsa sunt opera, exurentur. Cùm
igitur hæc omnia dissolvenda sint; quales oportet vos esse in sanctis con-
12 versationibus & pietatibus, Expectantes & properantes in adventum diei
Domini, per quam cœli ardentes solventur, & elementa ignis ardore tabe-
scent? Novos verò cœlos, & novam terram secundùm promissa ipsius ex- 13
pectamus, in quibus justitia habitat. Propter quod, charissimi, hæc expectan- 14
tes, satagite immaculati & inviolati ei inveniri in pace. Et Domini nostri 15
longanimitatem, salutem arbitremini: sicut & charissimus frater noster Pau-
lus secundùm datam sibi sapientiam scripsit vobis, Sicut & in omnibus 16
epistolis, loquens in eis de his: in quibus sunt quædam difficilia intellectu,
quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras Scripturas, ad suam
ipsorum perditionem. Vos igitur, fratres, præscientes custodite: ne insipienti- 17
um errore traducti excidatis à propria firmitate. Crescite verò in gratia, & 18
in cognitione Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria & nunc
& in diem æternitatis. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * مُرِيدِينَ أَنْ يَكُونَ هٰذَا عَنْهُمْ * أَنَّ ٱلسَّمَاوَاتِ كَانَتْ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ وَٱلْأَرْضَ مِنَ ٱلْمَاءِ * وَفِي
6 ٱلْمَاءِ بِسَبَبِ بِأَمْرِ ٱللهِ قَائِمَةٌ * وَبِهَا طُوفَانُ ٱلْعَالَمِ فِي ذٰلِكَ ٱلْوَقْتِ فَهَلَكَ * فَٱلسَّمَاوَاتُ إِذًا وَٱلْأَرْضُ هِيَ
7 مَخْزُونَةٌ فِي كَلِمَتِهِ * مَحْفُوظَةٌ بِنَارٍ إِلَى يَوْمِ ٱلدَّيْنُونَةِ وَهَلَاكُ ٱلنَّاسِ ٱلْمُنَافِقِينَ * يَا أَحِبَّائِي لَا يَكُنْ
8 عِنْدَكُمْ هٰذَا ٱلشَّيْءُ ٱلْوَاحِدُ * أَنَّ يَوْمًا وَاحِدًا عِنْدَ ٱللهِ كَأَلْفِ سَنَةٍ * وَأَلْفُ سَنَةٍ كَيَوْمٍ وَاحِدٍ *
9 * وَٱلرَّبُّ مَا يُبْطِي بِوَعْدِهِ كَمَا يَظُنُّهُ قَوْمٌ مُبَاطِيًا * لٰكِنَّهُ يَتَمَهَّلُ عَلَيْنَا غَيْرَ مُرِيدٍ أَنْ يُهْلِكَ
10 قَوْمًا مَا * بَلْ يُرِيدُ ٱلْكُلَّ أَنْ يَبْرُزُوا إِلَى ٱلتَّوْبَةِ * سَيَجِيءُ يَوْمُ ٱلرَّبِّ كَٱلسَّارِقِ فِي ٱللَّيْلِ * ٱلَّذِي فِيهِ
تَعْبُرُ ٱلسَّمَاوَاتُ سَرِيعًا * وَٱلْأَسْتُقُصَاتُ تَحْرِقُ فَتَحْلُلُ * وَٱلْأَرْضُ وَٱلْبَرَايَا ٱلَّتِي فِيهَا وَٱلْأَعْمَالُ تَحْتَرِقُ *
11 * فَإِذَا ٱنْحَلَّتْ هٰذِهِ كُلُّهَا فَكَيْفَ سَبِيلُنَا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ * إِلَّا فِي ٱلتَّصَارِيفِ ٱلْقَدِيسَةِ وَٱلدِّيَانَاتِ
12 ٱلْحَمِيدَةِ * مُنْتَظِرِينَ وَمُسَارِعِينَ إِلَى وُرُودِ يَوْمِ ٱلرَّبِّ * ٱلَّذِي مِنْ أَجْلِهِ تَحْتَرِقُ ٱلسَّمَاوَاتُ فَتَحْلُلُ *
13 وَٱلْعَنَاصِرُ تَضْطَرِمُ فَتَذُوبُ * وَنَنْتَظِرُ كَمَا يَخُصُّ بِوَعْدِهِ * سَمَاوَاتٍ جُدُدًا وَأَرْضًا جَدِيدَةً ٱلَّتِي
14 يَسْكُنُ فِيهَا ٱلْعَدْلُ * فَلِهٰذَا يَا أَحِبَّائِي إِذْ نَنْتَظِرُ هٰذِهِ ٱلْأَشْيَاءَ فَٱحْرِصُوا أَنْ تُوجَدُوا لَدَيْهِ
15 غَيْرَ مُدَنَّسِينَ * وَلَا مُعَيَّبِينَ بِسَلَامٍ * وَٱمْهَالُ رَبِّنَا ٱحْسِبُوهُ خَلَاصًا * كَمَا كَتَبَ إِلَيْكُمْ أَخُونَا بُولُصُ
16 ٱلْحَبِيبُ بِمَا يَخُصُّ ٱلْحِكْمَةَ ٱلَّتِي أُوتِيَهَا * إِذْ يَتَكَلَّمُ مِنْ أَجْلِ هٰذِهِ ٱلْأَشْيَاءِ فِي سَائِرِ رَسَائِلِهِ *
ٱلَّتِي فِيهَا مَعَانٍ مَا مُعْتَاصًا فَهْمُهَا * ٱلَّتِي يُعَوِّجُهَا ٱلَّذِينَ لَا عِلْمَ لَهُمْ وَلَا عَمْكُنُ * كَمَا يُعَوِّجُونَ
17 مَعَانِيَ بَاقِي ٱلْكُتُبِ إِلَى هَلَاكِهِمْ * فَٱنْتَبِهْ يَا أَحِبَّائِي إِذْ قَدْ سَبَقَ مَعْرِفَتُكُمْ * فَٱحْتَرِسُوا أَلَّا تَسْقُطُوا
18 إِلَى ضَلَالِ ٱلْأَمَمِ فَتَسْقُطُونَ مِنْ تَوَطِّيدِكُمْ * وَٱنْمُوا فِي نِعْمَةِ وَمَعْرِفَةِ رَبِّنَا وَمُخَلِّصِنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ *
ٱلَّذِي لَهُ ٱلْمَجْدُ ٱلْآنَ وَإِلَى يَوْمِ ٱلدَّهْرِ آمِينَ *

* كَمَّلَتْ رَسَائِلُ ٱلطُّوبَانِيِّ بُطْرُسَ ٱلرَّسُولِ سَكَنَ ٱلْإِيمَانِ *

Volentes nimirum *illud se latere, quòd cœli jam olim extiterint, & terra ex aqua & in aqua jussu Dei stabilis consistat: Et per hanc inundatus tunc temporis mundus perierit. Cœli igitur ac terra ipsius verbo sunt reposita, asservata in igne ad diem judicii, perditque ignis homines impios. O dilecti mei, ne vos lateat hoc unum, quòd unus dies apud Deum perinde sit ac mille anni, & mille anni ut dies unus: Nec tardet Dominus in pollicitatione sua, ut eum quidam tardum opinantur: sed patiens sit erga nos nolens ullos perdere, sed volens omnes prodire ad pœnitentiam. Veniet dies Domini, ut fur, noctu: in quo cœli illico præteribunt, & elementa exusta dissolventur, terràque & quæ in ea sunt creaturæ atque opera comburentur. Quum igitur hæc omnia solvantur, quales debemus nos esse, nisi in sanctis conversationibus & pietatibus laudandis, Expectantes & properantes ad adventum diei Domini, cujus causa cœli exusti dissolventur, & elementa flagrantia liquescent? Et quidem expectamus secundùm promissum ejus cœlos novos & terram novam, in quibus justitia inhabitat. Quapropter ô dilecti mei, quum hæc expectemus, satagite ut inveniamini coram eo incontaminati & immaculati, cum pace. Et Domini nostri patientiam, salutem arbitremini: sicut scripsit vobis charus frater noster Paulus pro sapientia sibi concessa; Dum loquitur de his rebus in cunctis epistolis suis, in quibus continentur sensus quidam abstrusæ intelligentiæ, quos si detorquent qui nec scientiam nec firmitatem habent, quemadmodum sensus reliquarum scripturarum detorquent ad proprium exitium. Vos itaque ô dilecti mei, quum hæc jam antè noveritis, cavete ne abducti in errorem nefariorum, excidatis à stabilitate vestra: Et crescite in gratia & agnitione Domini ac Servatoris nostri Jesu Christi, cui gloria nunc & in diem seculi, Amen.*

Epistolarum Beati Petri Apostoli Petræ fidei, finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወዝንቱ: ኵሉ: ተመሲዖ ፡ እፎ: ትከውኑ : ሀለወክሙ ፡ በመግበር: ቅዱስ : ዘጽድቅ::=ፁ
12 እንዘ : ትሴፈው : ወትጐዩሉ : ለዕለተ : መጽአቱ : ለእግዚአብሔር:: እንተ : ባቲ : ስማ
13 ያትኒ ፡ ይረስና : ወይትመሰዋ : ወኵሉ : ፍጥረት : ይውኂ : ወይትመሰው::=ፁ ወሐይሰተ :
14 ሰማያት : ወሐይሰተ : መድር ፡ ኔሴኖ : ዘውስቴቶን : የሐደር : ጽይቅ::=ፁ ወይእዜኒ ፡
ለጎዊነ : ዘንተ: እንዘ : ትሴፈው: ጐዩሉ: ይርኵክሙ ፡ እንበለ : ርሰሐት : ወዘእንበለ : ጌ
15 ጋይ : እንዘ : ትስናለው::=ፁ ወትዕገሡተሰ: ለእግዚእነ ፡ ወመድኀኒነ : ያበጽሐክሙ : በ
ክመ : እሑነ : ጸውሎስ : ዘናፈቅር:ጸሐፈ : ለክሙ : በእንተ : ዘወሀቦ : እግዚአብሔር : ጥበ
16 በ:=ፁ ዘክመ : ሀሎ : ውስተ : ኵሉ: መጸሕፍቲሁ : ዘነበበ : ውስቴቶን : በለንቲለሁ : ለ
ገንቱ::ወዘሰ : ነበቡ : እውራን : ሰብእ: እለ : ይሴብውዎ: ወእለሰ : ለልቦ: ትመህርተ:
እለ : ሊይሌብውዎ : ወይመጥዎ : ለቃለ : መጽሐፍ : ውስተ : ግዕዞ : በክመ : ጫጥዎ
17 ኒ : ለብዙኀን : መጸሕፍት: ወቦቱ:ያጣሰኑ::=ፁ ወእንትውሰ : እኁዊነ : እቅድሙ : ለእመ
ሮ : ወተዐቀቡ : ክመ : ሊትሰሐቱ : በዘ : ሊይበቍዕ : ትመህርት : ክመ : ሊትደቁ : እመ
18 ጽናዕክሙ::=ፁ ተባዝኁ : በእግዚእነ : ወበእሙታቱ : ለሊየሱስ : ክርስቶስ :: መድኀኒነ ፡
ዘሎቱ ፡ ስብሐት : ወይእዜኒ ፡ ወለዓለመ : ዓለም : ለጫኔ :: ወለጫኔ::=ፁ
መልእት : መልእክተ : ጴጥሮስ : ደግሚት : ወሰብሐት : ለ
እግዚአብሔር : ለዓለመ : ዓለም : ለጫኔ::=ፁ

Et quum hæc omnia dissolvantur, quomodo vos esse oportet in exercitio sancto justitiæ, Expectantes & properantes ad diem adventûs Dei, in quo cœli igniti erunt & liquefacti erunt, & omnia elementa exurentur & liquescent? Et novos cœlos, & novam terram expectamus in quibus habitabit justitia. Et nunc, fratres nostri, hoc expectantes studete ut experiamini sine macula & iniquitate, pacifici. Et patientia Domini nostri, & redemptoris nostri præveniet vobis: sicut frater noster Paulus, quem diligimus, scripsit vobis, pro ea, quam dedit ei Deus, sapientia: Sicuti est in omnibus epistolis ejus, quibus loquutus est de illo hoc, & quibus legerunt docti homines qui intelligunt illum: & qui non habent doctrinam, qui non intelligunt illum, & convertunt verbum Scripturæ in mentem suam, sicut converterunt multos libros, & propterea peribunt. Et vos fratres nostri præscitote & cavete: ne erretis in ea quæ non proderit vobis *doctrina, ne excidatis à stabilitate vestra. Crescite in Domino nostro, & in gratia Jesu Christi Servatoris nostri: Cui gloria & nunc, & in seculum seculorum, Amen, & Amen.*

Completa est Epistola Petri secunda: & gloria Deo in seculum seculorum, Amen.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α'. Εὐαγγελικὴ θεολογία περὶ Χριστοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἐξομολογήσεως καὶ προσοχῆς ὡς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν. ὅτι ἡ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ τὴν γνῶσιν βεβαιοῖ.

Β'. Περὶ ἀγάπης ἧς ἄνευ ἀσέβεια. ἐν ᾧ, παραίνεσις περὶ χάριτος ἑκάστου καθ' ἡλικίαν. καὶ περὶ ὑποχωπῆς τοῦ περὶ τοῦ κόσμου ἀγάπης.

Γ'. Περὶ ψευδαδέλφων ἀρνησιθέων, καὶ ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν θυσίαζε παντὸς ὁμολογία. ἡ γὰρ τοῦ παντὸς δοξολογία, τοῦ ὑὸς ἐστι θεολογία. ἐν ᾧ, περὶ θείας καὶ πνευματικῆς χαρίσματος ἐν ἁγιασμῷ ἐπ' ἐλπίδι εἰς γνῶσιν Θεοῦ. ὅτι πᾶς ὁ ἐν Χριστῷ, ἐκλὸς ἁμαρτίας· ὁ δὲ ἁμαρτάνων ἐστὶν ἐκ τοῦ διαβόλου.

Δ'. Περὶ ἀγάπης τοῦ εἰς τὸ πλησίον καὶ διαθέσεως μεταδοτικῆς. ἐν ᾧ, περὶ σωτηρήσεως ἀγαθῆς τοῦ ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ. περὶ διακρίσεως πνευμάτων, ἐφ' ὁμολογίᾳ τοῦ τοῦ Χριστοῦ ἐναν θρωπήσεως.

Ε'. Περὶ φιλαδελφίας εἰς θεοσέβειαν.

ς'. Περὶ θεολογίας ὑὸς ἐν δόξῃ πατρὸς· καὶ περὶ νίκης τοῦ κατὰ τοῦ πονηροῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωήν.

Ζ'. Περὶ ἀνυπόψιας τοῦ ἁμαρτάνοντος ἀδελφοῦ διὰ προσευχῆς, καὶ περὶ τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν. ἐν ᾧ, περὶ ὑποχῆς δαιμονικοῦ σιδάσματος.

EPISTOLA JOANNIS CATHOLICA PRIMA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAPUT PRIMUM. α'.

1 Ὃ Ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεα- Α'.
Quod erat ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis noſtris, quod *ſpecta-*
σάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· (Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη·
vimus, & manus noſtræ contrectaverunt de verbo vitæ: (Et vita manifeſtata eſt:
2 καὶ ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις
& vidimus, & teſtamur, & annuntiamus vobis *illam* vitam *illam* æternam, quæ
ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν·) Ὃ ἑωράκαμεν, καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγ-
3 γέλλομεν (β) ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ
erat apud Patrem, & appparuit nobis:) Quod vidimus, & audivimus, annuntiamus vobis, ut & vos *communionem* habeatis cum nobis: & *communio* verò
ἡμῶν ἐστὶ μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν,
noſtra cum Patre, & cum Filio ejus Jeſu Chriſto. Et hæc ſcribimus vobis,
4 ἵνα ἡ χαρὰ (γ) ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ (δ) ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν
ut gaudium *noſtrum* ſit plenum. Et hæc eſt annuntiatio quam audivimus
5 ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, Ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν
ab eo, & annuntiamus vobis, Quoniam Deus lux eſt, & tenebræ in eo non ſunt
6 οὐδεμία. (ε) Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει
ullæ. Si dixerimus quoniam *communionem* habemus cum eo, & in tenebris
περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ (ζ) ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ
7 ambulamus, mentimur, & non facimus veritatem: ſi autem in luce
περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων· καὶ τὸ αἷμα
ambulamus, ſicut ipſe eſt in luce, *communionem* habemus *cum alii alios*: Et ſanguis
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι
Jeſu Chriſti filii ejus emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam
8 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι
peccatum non habemus, *noſmetipſos* ſeducimus: & veritas non eſt in nobis. Si
9 ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια (η) οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Ἐὰν
confiteamur peccata noſtra, fidelis eſt & juſtus, ut remittat nobis peccata,
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας,
& emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus,
καὶ (θ) καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, 10
mendacem facimus eum, & verbum ejus non eſt in nobis.
ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

CAP. II. β'.

1 Τ Filioli mei, hæc ſcribo vobis, ut non peccetis: Et ſi quis peccaverit, advo-
Ἐκλία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκ- 1
catum habemus apud Patrem, Jeſum Chriſtum juſtum. Et ipſe propitiatio
λητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον. Καὶ (α) αὐτὸς ἱλασμός 2
eſt pro peccatis noſtris: non pro noſtris autem tantùm, ſed etiam pro totius mundi.
ἐστὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
Et in hoc ſcimus quoniam cognovimus eum, ſi mandata ejus obſervemus.
Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 3
Dicens; *Novi* eum, & mandata ejus non *ſervans*, mendax eſt, & in
Ὁ λέγων, (β) Ἔγνωκα αὐτὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης (γ) ἐστὶ, καὶ ἐν 4
hoc veritas non eſt. Qui autem ſervat ejus verbum, verè in hoc charitas
τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. Ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη 5
Dei perfecta eſt: in hoc *cognoſcimus* quoniam in ipſo ſumus. *Dicens* in
τοῦ Θεοῦ τετελείωται· ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν. Ὁ λέγων ἐν 6
ipſo manere, debet, ſicut ille ambulavit, & ipſe *ita* ambulare.
αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ (δ) αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
Fratres, non mandatum novum ſcribo vobis, ſed mandatum vetus, quod habuiſtis ab
Β'. Ἀδελφοὶ, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν, ἣν εἴχετε ἀπ' 7
initio. Mandatum vetus eſt verbum quod audiſtis *ab initio*.
ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν (ε) ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.

MS A. (†) Ἰωάννου α'. Κεφ. α'. (α) ἑωράκαμεν, (β) καὶ ὑμῖν (γ) ὑμῶν (δ) ἀγγελία (ε) Ἐὰν γὰρ εἴπωμεν (ζ) ποιῶμεν (η) ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν. (θ) καθαρίσῃ Κεφ. β'. MS. A. (α) αὐτός ἐστιν ἱλασμὸς (β) Ὅτι ἔγνωκα (γ) ἐστὶν, ἐν τούτῳ (δ) αὐτὸς περιπατεῖν. Ἀγαπητοὶ, οὐκ (ε) ἠκούσατε. Πάλιν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

SEQUITUR

Epiſtola Prima *JOHANNIS*

APOSTOLI.

CAPUT PRIMUM.

Dominicâ poſt Nativitatem. 1.

EVangelizamus vobis illum qui erat à 1
principio, quem audivimus & vidimus oculis noſtris, vidimus, & contrectavimus manibus noſtris, eum qui eſt Verbum vitæ. Et 2
vita revelata eſt, & vidimus, & teſtamur: ac prædicamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, & manifeſtata eſt nobis. Et quod vidimus & audivimus, vobis quo- 3
que patefacimus, ut habeatis ſocietatem nobiſcum: eſt autem ſocietas noſtra cum Patre & Filio ejus Jeſu Chriſto. Et hæc ſcribi- 4
mus vobis, ut gaudium noſtrum quod eſt in vobis, ſit plenum. Et hoc eſt evangelium 5
quod audivimus ab eo, & annuntiamus vobis, *nempe* Deum lucem eſſe, & nullas omni-
nò tenebras eſſe in eo. Quòd ſi dixerimus 6
nos ſocietatem habere cum eo, & ambulaverimus in tenebris, mendaces ſumus, & non in veritate progredimur. Sin autem in luce 7
ambulaverimus, prout & ipſe eſt in luce, ſocietatem habemus inter nos mutuam, & ſanguis Jeſu Filii ejus repurgat nos ab omnibus peccatis noſtris. Quòd ſi dixerimus nos pec- 8
catum non habere, nos ipſos ſeducimus, & veritas non eſt in nobis. Sin confiteamur 9
peccata noſtra, fidelis eſt & juſtus ut remittat nobis peccata noſtra, & repurget nos ab omni noſtra iniquitate. Quòd ſi dixerimus 10
nos non peccâſſe, mendacem eum efficimus, & verbum ipſius penes nos non eſt.

CAP. II.

FIlioli mei, hæc ſcribo vobis ne peccetis: 1
quòd ſi quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Jeſum Chriſtum juſtum. Ipſe 2
enim eſt propitiatio pro peccatis noſtris, nec pro nobis tantùm, ſed etiam pro toto mundo. Et in hoc ſentimus quòd cognove- 3
rimus eum, ſi ſervamus mandata ejus. Qui 4
enim dixerit ſe nôſſe eum, & mandata ejus non ſervaverit, mendax eſt, & veritas non eſt in eo. Qui autem cuſtodit ſermonem ejus, 5
verè in hoc perfecta eſt charitas Dei: per hoc enim ſcimus nos in eo eſſe. Qui dicit, In ipſo 6
ſum, oportet ut juxta itinera ipſius ambulet.

Oblatione dominicæ Palmarum. 2.

Dilecti mei, præceptum novum non ſcribo 7
vobis, ſed præceptum vetus, quod habuiſtis ab initio. Præceptum autem vetus eſt ſermo ille quem audiſtis.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs ſancti unici Dei, *Epiſtolæ* JOHANNIS filii Zebedæi Evangeliſtæ & Apoſtoli Domini noſtri Jeſu Chriſti: oratio ejus ſit nobiſcum in ſeculum ſeculi, Amen.

CAPUT. I

1 *HOc erat primum quod audivimus, & quod vidimus cum oculis noſtris, & quod* 1
intuiti ſumus, & quod contrectârunt manus noſtræ de verbo vitæ.

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli Prima*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspe-
2 ximus, & manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ: Et vita manifestata est, & vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem,
3 & apparuit nobis: Quod vidimus & audivimus, annuntiamus vobis, ut & vos so-
cietatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum Patre, & cum Filio ejus Jesu
4 Christo. Et hæc scribimus vobis ut gaudeatis, & gaudium vestrum sit plenum. Et
5 hæc est annuntiatio, quam audivimus ab eo, & annuntiamus vobis; Quoniam De-
6 us lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ. Si dixerimus quoniam societatem habe-
7 mus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatem non facimus: Si autem in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce; societatem habemus ad invicèm,
8 & sanguis Jesu Christi, Filii ejus, emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quo-
9 niam peccatum non habemus; ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra; fidelis est, & justus, ut remittat nobis peccata nostra; & emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus, men- 10
dacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis.

CAP. II.

Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis. Sed & si quis peccaverit, advoca- 1
tum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum: Et ipse est propitiatio pro 2
peccatis nostris; non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi. Et in 3
hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus. Qui dicit se 4
nôsse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est.
Qui autem servat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta est: & in hoc 5
scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille am- 6
bulavit, & ipse ambulare. Charissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed 7
mandatum vetus, quod habuistis ab initio: Mandatum vetus est verbum quod audistis,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسَالَةُ القِدِّيسِ يُوحَنَّا الأُولَى الكَاثُولِيكِيَّةُ *

* الفَصْلُ الأَوَّلُ * * قِرَاءَةٌ لِيَذْكَارِ فِي الثَّامِنِ مِنْ شَهْرِ أَيَّارِ *

1 * الَّذِي كَانَ مُنْذُ البَدْءِ * الَّذِي سَمِعْنَاهُ * الَّذِي رَأَيْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا * الَّذِي شَاهَدْنَاهُ وَيَدَانَا
2 لَمَسَتْنَا مِنْ أَجْلِ كَلِمَةِ الحَيَاةِ * وَالحَيَاةُ ظَهَرَتْ وَرَأَيْنَاهُ وَشَاهَدْنَاهُ * وَنُبَشِّرُكُمْ بِالحَيَاةِ الأَبَدِيَّةِ الَّتِي
3 كَانَتْ لَدَى الآبِ وَظَهَرَتْ لَنَا * وَالَّذِي رَأَيْنَاهُ وَسَمِعْنَاهُ نُبَشِّرُكُمْ بِهِ لِيَكُونَ لَكُمْ شَرِكَةٌ
4 مَعَنَا * وَشَرِكَتُنَا نَحْنُ مَعَ الآبِ * وَمَعَ ابْنِهِ يَسُوعَ المَسِيحِ * وَهَذِهِ الأَقْوَالُ نَكْتُبُهَا إِلَيْكُمْ لِيَكُونَ
5 سُرُورُكُمْ كَامِلاً * وَهَذَا هُوَ الخَبَرُ الَّذِي سَمِعْنَاهُ مِنْهُ وَأُخْبِرُكُمْ بِهِ * أَنَّ اللهَ هُوَ نُورٌ وَلَيْسَ
6 فِيهِ ظُلْمَةٌ وَاحِدَةٌ * وَإِذْ قُلْنَا لَنَا شَرِكَةٌ مَعَهُ وَنَسْلُكُ فِي الظُّلْمَةِ * فَقَدْ كَذَبْنَا وَمَا نَعْمَلُ
7 الحَقَّ * وَإِنْ سَلَكْنَا فِي النُّورِ كَمَا أَنَّهُ هُوَ فِي النُّورِ * فَلَنَا شَرِكَةٌ بَعْضُنَا مَعَ بَعْضٍ * وَدَمُ يَسُوعَ
المَسِيحِ ابْنِهِ يُطَهِّرُنَا مِنْ كُلِّ خَطِيَّةٍ * * قِرَاءَةُ الخَمِيسِ مِنَ الجُمُعَةِ الرَّابِعَةِ وَبَلاَنِسَ *
8 * وَإِذْ قُلْنَا أَنَّ لَيْسَتْ لَنَا خَطِيَّةٌ * فَإِنَّمَا نَخْدَعُ نُفُوسَنَا وَيَضِلُّهَا * وَالحَقُّ لَيْسَ هُوَ فِينَا * وَإِنِ اعْتَرَفْنَا
9 بِخَطَايَانَا * فَهُوَ نِعْمَ صَادِقٌ وَعَدْلٌ أَنْ يَغْفِرَ خَطَايَانَا لَنَا * وَيُطَهِّرَنَا مِنْ كُلِّ ظُلْمٍ * إِنْ قُلْنَا أَنَّنَا مَا
10 أَخْطَأْنَا فَنَجْعَلُهُ كَاذِباً * وَكَلاَمُهُ لَيْسَ هُوَ فِينَا *

* الفَصْلُ الثَّانِي *

1 * يَا أَوْلاَدِي هَذِهِ الأَشْيَاءُ أَكْتُبُهَا إِلَيْكُمْ لِكَيْلاَ تُخْطِئُوا * وَإِنْ يُخْطِئْ أَحَدٌ * فَلَنَا لَدَى
2 الرَّبِّ مُعَزٍّ عَدْلٌ يَسُوعُ المَسِيحُ * وَذَلِكَ هُوَ اسْتِغْفَارٌ مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا * وَلَيْسَ مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا
3 فَقَطْ * بَلْ وَمِنْ أَجْلِ العَالَمِ * وَبِهَذَا يُعْرَفُ أَنَّنَا قَدْ عَرَفْنَاهُ * إِذَا حَفِظْنَا وَصَايَاهُ * فَمَنْ يَقُولُ أَنَّهُ
4 قَدْ عَرَفَهُ وَلاَ يَحْفَظُ وَصَايَاهُ * فَهُوَ كَاذِبٌ وَلَيْسَ فِيهِ الحَقُّ * مَنْ يَحْفَظْ قَوْلَهُ فَهَذَا قَدِ اسْتَكْمَلَتْ
5 مَحَبَّةُ اللهِ فِيهِ بِالحَقِيقَةِ * بِهَذَا يُعْرَفُ أَنَّنَا فِيهِ نَحْنُ * مَنْ يَقُولُ أَنَّهُ يَثْبُتُ فِيهِ * فَيَنْبَغِي لَهُ
6 أَنْ يَسْلُكَ هُوَ هَكَذَا * * قِرَاءَةُ الجُمُعَةِ مِنَ الجُمُعَةِ البَرَابِعَةِ وَبَلاَنِسَ *

7 * يَا إِخْوَتِي لَسْتُ أَكْتُبُ إِلَيْكُمْ وَصِيَّةً جَدِيدَةً * لَكِنْ وَصِيَّةً عَتِيقَةً الَّتِي كَانَتْ لَكُمْ مُنْذُ
البَدْءِ * الوَصِيَّةُ العَتِيقَةُ هِيَ القَوْلُ الَّذِي سَمِعْتُمُوهُ مُنْذُ القَدِيمِ *

EPISTOLA SANCTI JOHANNIS Catholica Prima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio in commemoratione ejusdem *S. Johannis*, octavo mensis Maii.

Quod erat à principio, quod audivi- 1
mus, quod vidimus oculis nostris, quod spectavimus, & manus nostræ perveslig-
arunt de verbo vitæ. (Et quidem vita 2
manifestata est, & vidimus eum, & per-
spexemus illum, & annuntiavimus vo-
bis vitam æternam quæ erat apud Pa-
trem, & apparuit nobis.) Quod inquam 3
vidimus & audivimus, id vobis an-
nuntiavimus: ut sit vobis communio
nobiscum, communio autem nostra est
cum Patre & cum Filio ejus Jesu Chri-
sto. Et hosce sermones scribimus vobis, 4
ut gaudium vestrum sit perfectum. Atq; 5
hoc est nuntium quod audivimus ab eo,
& retulimus vobis, Quòd Deus lux est,
nullæque sunt in eo tenebræ. Et, si di- 6
xerimus communionem nos habere cum
ipso, & ambulemus in tenebris, menti-
mur, & non facimus veritatem. Quòd 7
si ambulemus in luce, ut ipse est in luce,
communionem habemus mutuam, &
sanguis Filii ejus Jesu Christi emunda-
bit nos ab omni peccato.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

At si dixerimus nos peccatum non habe- 8
re, profectò nosipsos fallimus ac seduci-
mus, & veritas non est in nobis. Si ve- 9
rò fateamur peccata nostra, ipse quidem
fidelis est & verax atque justus, ut re-
mittat nobis peccata nostra, & mundet
nos ab omni scelere. Si dixerimus nos 10
minimè peccâsse, mendacem facimus
eum, & sermo ejus non est in nobis.

CAP. II.

O Filii mei, hæc scribo vobis sermo- 1
nes, ut non peccetis. Quòd si quis ve-
strûm peccet, consolatorem justum habe-
mus apud Dominum, Jesum Christum. 2
Et ipse est indulgentia pro peccatis no-
stris: & non tantùm pro peccatis no-
stris, sed & pro mundi. Per hoc itaque 3
noscetur quòd cognovimus eum, si manda-
ta ipsius observaverimus. Qui enim 4
dicit se nôsse eum, & mandata ejus non
servat, mendax est, & non est in eo veri-
tas. Qui servat sermonem ejus, in hoc 5
verè perfecta est charitas Dei. Per hoc
agnoscetur nos in eo esse. Qui dicit se 6
in illo manere, debet, sicut ille ambu-
lavit ita ipse ambulare.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

O fratres mei, non scribo vobis mandatũ 7
novum, sed mandatum vetus quod erat
apud vos ab antiquo. Mandatum vetus,
sermo ille est quem jam olim audistis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*

2 ወሕይወትኒ : ተዐውቀት : ለነ : ወሰመዐ : ኮነ : ወንዚንወክሙ : ለክሙኒ : ሕይወተ : እንተ :
3 ለዓለም : እንተ : ሀለወት : ኀበ : አብ : ወተዐውቀት : ለነ ::=> ወርኢነ : ወሰማዕነ : ወንዜነ
ወክሙ : ለክሙኒ : ከመ : ለንትሙኒ : ትኩኑ : ሱቱፋ : ምስሌነ ::ወሱታፌነሰ : ምስለ : አብ :
4 ወምስለ : ወልዱ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=> ወዘንተ : ንጽሕፍ : ለክሙ : ከመ : ትፍሠሑተክ
5 ሙ : ፍጽሞተ : ትኩን ::=> ወዝቲ : ይእቲ : ዜና : እንተ : ስማዕክሙ ::ወንዜነወክሙ : ለክሙ
ኒ : ከመ : እግዚአብሔር : ብርሃነ : ውእቱ : ወጽልመትሰ : ለልቦ : ኀቤሁ : ወኢለሐተኒ ::=>
6 ወእመሰ : ንቤለክሙ : ብነ : ሱታፌ : ምስሌሁ : ወውስተ : ጽልመት : ነሐውር : ንሔሱ : ወ
7 ኢንገብሬ : ለርትዕ ::=> ወእመሰ : ውስተ : ብርሃን : ነሐውር : በሀሙ : ውእቱ : ውስተ :
ብርሃን : ውእቱ : ሱቱፋነ : ንከነ : በበይናቲነ : ምስሌሁ : ወደሙ : ለእግዚለ : ኢየሱስ :
8 ያነጽሐነ : እመኵሉ : ኃጠውኢነ ::=> ወእመሰ : ንቤለክሙ : ለልብነ : ኀጢአተ : ንጌጊ :
9 ለርእሰነ : ወኢሀለወት : ጽድቅ : ኀቤነ ::=> ወእመሰ : ነገርነ : ወለመነ : ኀጢአተነ : ምእ
መነ : ውእቱ : ወጸድቅ : ከመ : ይሣድግ : ለነ : ኀጢአተነ : ወያነጽሐነ : እመኵሉ : ለበሰ
10 ነ ::=> ወእመሰ : ንቤ : ኢለበስነ : ሐሰዊ : ነገስዮ : ሎቱ : ወቃሉኒ : ኢሀሎ : ኀቤነ ::=>
1 ፀ ደቂቅየ : ዘንተ : ንጽሕፍ : ለክሙ : ከመ : ኢተለብሱ : ወእመኒ : ዘለበሰ : ጸራቅሊጦ
2 ስ : ኀበ : ኀበ : አብ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=> ጸድቅ : ውእቱ : ይሣድግ : ለነ : ኀጣ
3 ውኢነ : ወለኮ : በለንተ : ዚለነ : በሐቲቱ : ለበ : በለንተ : ዓለመኒ ::=> ወበለንተዝ : ና
4 እመር : ከመ : ለእምርናሁ : ለእመ : ዓቀብነ : ትእዛዘ ::=> ወዘሰ : ይብል : እእመር : ወ
5 ኢየለቅብ : ትእዛዘ : ሐሰዊ : ውእቱ : ወለልቦ : ጽድቅ : እግዚአብሔር : ኀቤሁ ::=> ወ
ዘሰ : የዐቅብ : ትእዛዘ : ለማን : ፍቅረ : እግዚአብሔር : ፍጹመ : ለዕለሁ :: ወበዝንቱ :
6 ነኣመር : ከመ : ቦቱ : ሀለውነ ::=> ወዘሰ : ይብል : ቦቱ : ሀለውኩ : ይሖር : በከመ : ሖ
7 ረ : ዝክቱ ::=> ለኀዊነ : ለነ : ትእዛዘ : ሐዲስ : ዘለጽሕፍ : ለክሙ : ለሰ : ትእዛዘ :
ብሉይ : ውእቱ : ዝንተ : ቃል : ዘሰማዕክሙ ::=>

Et vita quid in manifesta est nobis, & testes fuimus, & annuntiamus vobis vi- 2
tam, quæ in æternam erit, quæ fuit apud Patrem, & manifestata est nobis:
Et vidimus & audivimus, & annuntiamus vobis quidem, ut vos etiam sitis 3
societas nobiscum, & societas nostra est cum Patre, & cum Filio ejus Jesu
Christo. Et hoc scribimus vobis, ut gaudium vestrum perfectum sit. Et hæc 4
est annuntiatio, quam audivistis, & annuntiamus vobis; Quòd Deus lux est, 5
& tenebræ non sunt apud eum ullæ. Et si dicamus vobis quod habeamus socie- 6
tatem cum eo, & in tenebris incedimus, mentimur, & non agimus rectè. Et 7
si in luce incedimus, quemadmodum ipse in luce est, participes sumus inter nos
cum illo, & sanguis Domini Jesu purificat nos ab omnibus peccatis nostris. Et 8
si dixerimus vobis quod non habeamus peccata, iniqui sumus in nosmet ipsos, &
non est veritas apud nos. Et si denuntiemus & confiteamur peccatum nostrum: 9
fidelis est & justus, ut remittat nobis peccatum nostrum, & purificet nos ab
omni iniquitate nostra. Et si dicamus; Non peccavimus, mendacem facimus eum, 10
& verbum ejus non est apud nos.

CAP. II.

Filioli mei, hoc scribimus vobis, ut non peccetis. Et si quis sit qui peccaverit, 1
Paraclitum habemus apud Patrem, Jesum Christum: Justus ipse propitiator est 2
nobis peccatorum nostrorum: & non propter nostra tantùm, sed propter mundi et-
iam. Et propter hoc scimus quòd cognovimus eum, si observavimus mandata ejus. 3
Et qui dicit; Cognosco eum, & non observat mandata ejus, mendax est, & non est 4
veritas Dei apud eum. Et qui observat mandata ejus, verè charitas Dei perfe- 5
cta est super eum: & per hoc scimus quòd in eo sumus. Et qui dicit; In eo sum, 6
ambulet sicut ambulavit ipse. Fratres nostri, non mandatum novum quod scribo 7
vobis, sed mandatum vetus est illud verbum quod audivistis.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Iterùm mandatum novum ſcribo vobis, quod eſt verum in ipſo, & in vobis: quia
8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν (ζ) ἀληθὲς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν (ν) ὑμῖν· ὅτι
tenebræ tranſeunt, & lumen verum jam lucet. Dicens in luce eſſe, &
9 ἡ (θ)σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι,
fratrem ſuum odio habens, in tenebris eſt uſque adhuc. Diligens fratrem
10 ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι· Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν
ſuum, in lumine manet, & ſcandalum in eo non eſt. Verùm odio habens
11 αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον (ι) ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Ὁ δὲ μισῶν
fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ
eat: quia tenebræ obcæcaverunt oculos ejus. Scribo vobis, filioli:
12 ὑπάγῃ· ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία·
quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen ejus. Scribo vobis, pa-
13 ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, πατέρες·
tres: quoniam cognoviſtis eum ab initio. Scribo vobis, adoleſcentes: quoniam
πάτερες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι· ὅτι
viciſtis Malignum. Scribo vobis, infantes: quoniam cognoviſtis Patrem.
14 (κ) νενικήκατε τὸν πονηρόν. (λ) Γράφω ὑμῖν, παιδία· ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.
Scripſi vobis, patres: quoniam cognoviſtis eum ab initio. Scripſi vobis,
ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν,
adoleſcentes: quoniam fortes eſtis, & verbum Dei in vobis manet, &
15 νεανίσκοι· ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ
viciſtis illum Malignum. Ne diligite mundum, neque ea quæ in mundo.
16 νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ.
Si quis diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo: Quoniam omne
ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ (μ)πατρὸς ἐν αὐτῷ. Ὅτι πᾶν
quod in mundo, concupiſcentia carnis, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia
ὃ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία
vitæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt. Et mundus tranſit,
τοῦ βίου οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί. Καὶ ὁ κόσμος παράγεται,

& concupiſcentia ejus. Verùm faciens voluntatem Dei, manet in æternum.
καὶ ἡ (ν) ἐπιθυμία αὐτοῦ. ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
Pueruli, noviſſima hora eſt: & ſicut audiſtis quia Antichriſtus venit, &
Γ' Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς (ξ) ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ 18
nunc Antichriſti multi facti ſunt: undè ſcimus quia noviſſima hora eſt.
νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν (ο) γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.
Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis: ſi enim fuiſſent ex nobis, perman-
Ἐξ ἡμῶν (π) ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκει- 19
ſiſſent utique cum nobis: ſed ut manifeſti ſint, quoniam non ſunt omnes ex nobis.
σαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν.
Et vos unctionem habetis à Sancto, & nôſtis omnia. Non ſcripſi vobis,
Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, 20
quòd non nôſtis veritatem, ſed quòd nôſtis eam: & quoniam omne mendacium 21
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος
ex veritate non eſt. Quis eſt mendax, ſi non negans quoniam Jeſus
ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς 22
non eſt Chriſtus? Hic eſt Antichriſtus, ille negans Patrem &
οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ
Filium. Omnis negans Filium, nec Patrem habet. Vos igitur quod
τὸν υἱόν. Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα (ρ) ἔχει. Ὑμεῖς οὖν ὃ 23
audiſtis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis manſerit quod ab initio 24
ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς
audiſtis, & vos in Filio & in Patre manebitis. Et hæc eſt repromiſſio,
ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, 25
quam ipſe pollicitus eſt nobis, illam vitam æternam: Hæc ſcripſi vobis de
ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὸν αἰώνιον. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ 26
illis ſeducentibus vos.
τῶν (σ)πλανώντων ὑμᾶς.

MS. A. (ζ) ἐν αὐτῷ ἀληθὲς, (ν) ἡμῖν· (θ) σκιὰ (ι) οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. (κ) νενίκαται (λ) Ἐγραψα(μ)Θεοῦ ἐν(ν)ἐπιθυμία. ὁ δὲ (ξ) ἠκούσατε, ὁ ἀντίχριστος (ο) γινώσκωμεν (π) ἐξῆλθαν, (ρ) ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε (σ) πλανώντων

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Rurſus præceptum novum ſcribo vobis, 8
quod verum eſt in ſeipſo, & in vobis; Quòd
tenebræ tranſierunt, & verum lumen incipit
apparere. Quiſquis igitur dicit ſe in luce 9
eſſe, & odio habet fratrem ſuum, in tene-
bris eſt etiamnum. Qui diligit fratrem ſu- 10
um, in lumine permanet, & offendiculum in
eo non eſt. Qui verò odio habet fratrem 11
ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambu-
lat, & neſcit quò eat, quia tenebræ obcæca-
verunt oculos ejus. Scribo vobis filioli, 12
quoniam remiſſa ſunt vobis peccata veſtra
propter nomen ejus. Scribo vobis patres, 13
quoniam noviſtis eum qui erat ab initio.
Scribo vobis adoleſcentes, quoniam vicistis
Malum illum. Scripſi vobis pueri, quoni- 14
am cognoviſtis Patrem. Scripſi vobis pa-
tres, quoniam cognoviſtis eum qui eſt à prin-
cipio. Scripſi vobis adoleſcentes, quoniam
fortes eſtis, & verbum Dei habitat in vobis,
& viciſtis Malum illum. Ne diligatis mun- 15
dum, neque ea quæ in ipſo ſunt. Qui enim
diligit mundum, charitas Patris in eo non
eſt. Quicquid enim in ipſo mundo eſt, con- 16
cupiſcentia eſt corporis, & concupiſcentia
oculorum, & faſtus mundi, quæ quidem non
ſunt ex Patre, ſed ex ipſo ſunt mundo. Et 17
mundus præterit, tam ipſe quàm concupi-
ſcentia ejus. Qui autem exequitur voluntа-
tem Dei, manet in æternum. Filioli, ulti- 18
mum eſt tempus: & ſicut audiſtis venturum
pſeudochriſtum, etiam nunc multi ſunt
pſeudochriſti, & ex hoc novimus quòd ulti-
mum tempus eſt. E nobis egreſſi ſunt, ſed 19
ex nobis non erant: ſi enim ex nobis fuiſ-
ſent, apud nos permanſiſſent: at egreſſi
ſunt è nobis, ut innoteſcat eos ex nobis non
fuiſſe. Vos autem unctionem habetis à San- 20
cto illo, & diſcernitis unumquemque homi-
nem. Non ſcripſi vobis ut ignorantibus ve- 21
ritatem, ſed ut ſcientibus eam: quódque
omne mendacium non eſt ab ipſa veritate.
Quis eſt mendax, niſi ille qui negat Jeſum 22
eſſe Chriſtum? & hic quidem eſt pſeudo-
chriſtus. Qui negat Patrem, negat & Fili-
um; Et qui negat Filium, is ne Patrem 23
quidem credit. Qui confitetur Filium, &
Patrem quoque confitetur. Vos itaque 24
quod audiſtis ab initio, permaneat apud vos.
Si enim permanſerit apud vos quod audiſtis
ab initio, & vos in Patre & Filio manebitis.
Et hoc eſt promiſſum quod pollicitus eſt no- 25
bis, vitam æternam. Hæc autem ſcripſi vo- 26
bis propter eos qui ſeducunt vos.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወከዕበ : ትእዛዘ : ሐዲስ : ዘእጽሕፍ : ለክሙ: ዘእሙን : ቦቱ : ወብክሙ: ከመ : ሐለፈት:
9 ጽልመት: ወብርሆን : ዘበሕማን : ወድኅ : ወለእስተርአየ::=ፅ ወዘስ : ይብል : ውስተ : ብሩ
ኃን : ሀለውኩ : ወይጸልእ : ቢጸ : ኅሰዊ:ውስቱ :: ውስተ : ጽልመት : ይነብር : ወሀሎ : እስ
10 ከ : ይእዜ:=ፅ ወዘሰ: ያፈቅር : ቢጸ : ውስተ : ብርሃን : ይነብር : ወለልቦ : ዕቅፍተ : ኅ
11 ቤሁ::=ፅ ወዘሰ : ይጸልእ : ቢጸ : ውስተ : ጽላምት : ውስቱ : የሐውር : ወሊያሕመር:ኅ
12 በ : የሐውር : እስመ : ጽልምት : ለዖሮ : አዕይንቲሁ::=ፅ እጽሕፍ : ለክሙ : ደቂቅየ :
13 እስመ ይትሐደጎ : ለክሙ : ኃጢአተክሙ : በእንተ : ስሙ::=ፅ እጽሕፍ : ለክሙ : አበ
ው : እስመ : ለእመርክመዎ : ለቀደማዊ :: እጽሕፍ : ለክሙ : ወሬዙት : እስመ : ሞእክ
14 መዎ : ለእኩይ:=ፅ አሐፍኩ : ለክሙ : ለደቂቅየ : እስመ : ለእመርክመዎ : ለአብ :

Et rurſùs mandatum novum quod ſcribo vobis, quòd verum eſt in ipſo & in vo- 8
bis: quòd tranſiverunt tenebræ, & lumen veritatis jam appavuit. Et qui dicit; 9
In luce ſum, & odio habet proximum ſuum, mendax eſt in tenebris manens & 10
exiſtens uſque nunc. Et qui diligit fratrem ſuum, in luce habitat, & non eſt of- 11
fendiculum in eo. Et qui odio habet fratrem ſuum, in tenebris ipſe ambulat, &
neſcit quò ambulet: quia tenebræ excæcárunt oculos ipſius. Scribo vobis filioli 12
mei, quia remittuntur vobis peccata veſtra propter nomen ejus. Scribo vobis 13
patres, quia cognoviſtis Primum. Scribo vobis adoleſcentes, quia viciſtis
Malum. Scripſi vobis filiolis meis, quoniam noviſtis Patrem. 14

Versio VULGATA LATINA.

8 Iterùm mandatum novum scribo vobis, quod verum est & in ipso, & in vobis:
9 quia tenebræ transierunt, & verum lumen jam lucet. Qui dicit se in luce esse,
10 & fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum,
11 in lumine manet, & scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quò eat: quia tenebræ obcæcave-
12 runt oculos ejus. Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata
13 propter nomen ejus. Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum, qui ab ini-
14 tio est. Scribo vobis, adolescentes, quoniam vicistis Malignum. Scribo vobis, infantes, quoniam cognovistis Patrem. Scribo vobis, juvenes, quoniam fortes
15 estis, & verbum Dei manet in vobis, & vicistis Malignum. Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas
16 Patris in eo: Quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ: quæ non est ex Patre, sed ex mundo
17 est. Et mundus transit, & concupiscentia ejus. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum. Filioli, novissima hora est: & sicut audistis quia Antichri-
18 stus venit, & nunc Antichristi multi facti sunt: undè scimus, quia novissima
19 hora est. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum: sed ut manifesti sint quoniam non sunt
20 omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis à Sancto, & nôstis omnia. Non
21 scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: & quoniam
22 omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam Jesus est Christus? Hic est Antichristus, qui negat Patrem & Filium. Omnis
23 qui negat Filium, nec Patrem habet: qui confitetur Filium, & Patrem habet.
24 Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis permanserit quod
25 audistis ab initio, & vos in Filio & Patre manebitis. Et hæc est repromissio, quam
26 ipse pollicitus est nobis, vitam æternam. Hæc scripsi vobis de his, qui seducunt vos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وَأَكْتُبُ إِلَيْكُمْ أَيْضاً وَصِيَّةً جَدِيدَةً ٱلْقَوْلَ ٱلَّذِي هُوَ حَقٌّ فِيهِ وَفِيكُمْ * إِنَّ ٱلظُّلْمَةَ قَدْ
9 عَبَرَتْ وَٱلنُّورَ ٱلْحَقِيقِيَّ مُنْذُ ٱلآنَ يَظْهَرُ * مَنْ يَقُولُ إِنَّهُ فِي ٱلنُّورِ وَيُبْغِضُ أَخَاهُ فَهُوَ إِلَى
10 ٱلآنَ فِي ٱلظُّلْمَةِ * مَنْ يُحِبُّ أَخَاهُ يَثْبُتُ فِي ٱلنُّورِ وَلَيْسَ فِيهِ سَكْنٌ * مَنْ يُبْغِضُ أَخَاهُ فَهُوَ فِي
11 ٱلظُّلْمَةِ * وَفِي ٱلظُّلْمَةِ يَسْلُكُ * وَمَا يَعْرِفُ أَيْنَ يَذْهَبُ * لأَنَّ ٱلظُّلْمَةَ قَدْ أَعْمَتْ عَيْنَيْهِ * يَا أَوْلاَدِي
12 أَكْتُبُ إِلَيْكُمْ أَنَّ قَدْ غُفِرَ لَكُمُ ٱلْخَطَايَا مِنْ أَجْلِ ٱسْمِهِ * أَكْتُبُ إِلَيْكُمْ أَيُّهَا ٱلآبَاءُ إِنَّكُمْ
13 قَدْ عَرَفْتُمْ مَنْ هُوَ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ * أَكْتُبُ إِلَيْكُمْ أَيُّهَا ٱلأَحْدَاثُ إِنَّكُمْ قَدْ غَلَبْتُمُ ٱلْخَبِيثَ *
14 أَكْتُبُ إِلَيْكُمْ أَيُّهَا ٱلْغِلْمَانُ إِنَّكُمْ قَدْ عَرَفْتُمُ ٱلآبَ * كَتَبْتُ إِلَيْكُمْ أَيُّهَا ٱلآبَاءُ إِنَّكُمْ قَدْ
عَرَفْتُمْ مَنْ لَمْ يَزَلْ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ * كَتَبْتُ إِلَيْكُمْ أَيُّهَا ٱلأَحْدَاثُ إِنَّكُمْ أَقْوِيَاءُ أَنْتُمْ * وَكَلاَمُ ٱللَّهِ
15 يَثْبُتُ فِيكُمْ وَقَدْ غَلَبْتُمُ ٱلْخَبِيثَ * لاَ تُحِبُّوا ٱلْعَالَمَ وَلاَ ٱلأَشْيَاءَ ٱلَّتِي فِي ٱلْعَالَمِ * فَإِنْ يُحِبَّ أَحَدٌ
16 ٱلْعَالَمَ فَلَيْسَ فِيهِ مَحَبَّةُ ٱلآبِ * لأَنَّ كُلَّمَا فِي ٱلْعَالَمِ هُوَ شَهْوَةُ ٱلْبَشَرِ * وَشَهْوَةُ ٱلْعُيُونِ * وَبَطَرُ
17 ٱلْعُمْرِ * وَلَيْسَ هُوَ مِنَ ٱلآبِ * لَكِنْ مِنَ ٱلْعَالَمِ هُوَ * وَٱلْعَالَمُ يَعْبُرُ وَشَهْوَتُهُ * وَمَنْ يَصْنَعُ إِرَادَةَ ٱللَّهِ
يَبْقَى إِلَى ٱلأَبَدِ * آمِينَ *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

* قِرَاءَةُ ٱلاِثْنَيْنِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْخَامِسَةِ وَٱلثَّلاَثِينَ *

18 * أَيُّهَا ٱلْفِتْيَانُ ٱلسَّاعَةُ ٱلأَخِيرَةُ هِيَ * وَكَمَا سَمِعْتُمْ أَنَّ ضِدَّ ٱلْمَسِيحِ سَيَجِيءُ * وَٱلآنَ أَضْدَادُ ٱلْمَسِيحِ
19 كَثِيرُونَ قَدْ صَارُوا * وَمِنْ هٰهُنَا نَعْلَمُ أَنَّهَا ٱلسَّاعَةُ ٱلأَخِيرَةُ هِيَ * مِنَّا خَرَجُوا لٰكِنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا
20 مِنَّا * لأَنَّهُمْ لَوْ كَانُوا مِنَّا لَكَانُوا قَدْ ثَبَتُوا مَعَنَا * لٰكِنْ لِيُظْهَرُوا أَنَّهُمْ لَيْسُوا هُمْ كُلُّهُمْ مِنَّا * وَأَنْتُمْ
21 لَكُمْ مَسْحَةٌ مِنَ ٱلْقُدُّوسِ * وَقَدْ عَرَفْتُمْ كُلَّ شَيْءٍ * مَا كَتَبْتُ إِلَيْكُمْ أَنَّكُمْ مَا قَدْ عَرَفْتُمُ ٱلْحَقَّ *
22 بَلْ قَدْ عَرَفْتُمُوهُ * وَأَنَّ كُلَّ كَاذِبٍ لَيْسَ هُوَ مِنَ ٱلْحَقِّ * مَنْ هُوَ ٱلْكَاذِبُ إِلاَّ ٱلْجَاحِدُ أَنَّ يَسُوعَ لَيْسَ
23 هُوَ ٱلْمَسِيحُ * هٰذَا هُوَ ضِدُّ ٱلْمَسِيحِ * ٱلْجَاحِدُ ٱلآبَ وَٱلاِبْنَ * كُلُّ مَنْ يُنْكِرُ ٱلاِبْنَ وَلاَ ٱلآبُ لَهُ * وَأَنْتُمْ
24 أَمَّا ٱلَّذِي سَمِعْتُمُوهُ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ فَلْيَثْبُتْ فِيكُمْ * فَإِنْ يَثْبُتْ فِيكُمُ ٱلَّذِي سَمِعْتُمُوهُ مُنْذُ
ٱلْقَدِيمِ * وَسَتَثْبُتُونَ أَنْتُمْ فِي ٱلاِبْنِ وَفِي ٱلآبِ * وَهٰذَا هُوَ ٱلْمَوْعِدُ ٱلَّذِي وَعَدَنَا بِهِ هُوَ ٱلْحَيَاةُ
25 ٱلأَبَدِيَّةُ * هٰذِهِ ٱلأَلْفَاظُ كَتَبْتُهَا إِلَيْكُمْ مِنْ أَجْلِ ٱلَّذِينَ يُضِلُّونَكُمْ *
26

8 *Et rursùm scribo vobis mandatum novum, sermonem scilicet qui verus est in se et in vobis; Quòd tenebræ jam præterierunt & abscesserunt, & vera lux posthac emergit. Qui dicit se esse in*
9 *luce, & fratrem suum odit, versatur adhuc in tenebris. Qui diligit fratrem*
10 *suum, in luce manet, & non est in eo offendiculum. Qui odit fratrem suum,*
11 *in tenebris versatur, & in tenebris ambulat, & nescit quò vadat, quia tenebræ jam excæcârunt oculos ejus. O filii*
12 *mei, scribo vobis, quia remissa sunt vobis peccata propter nomen ejus. Scri-*
13 *bo vobis ô patres, quia nôstis eum qui est ab antiquo. Scribo vobis ô adole-scentes, quia jam vicistis malignum. Scribo vobis ô juvenes, quia jam cog-*
14 *novistis Patrem. Scripsi vobis ô patres, quia nôstis eum qui est incommutabilis ab antiquo. Scripsi vob ô adolescentes, quia fortes estis, & verbum Dei manet in vobis, & jam vicistis improbum. Ne diligatis mundum, neque res quæ in*
15 *mundo sunt: siquis enim diligit mundum, non est in ipso amor Patris. Quo-*
16 *niam quicquid est in mundo, cupiditas est carnis, & libido oculorum, & superbia ætatis: & non est ex Patre, sed ex mundo est. Mundus autem ejus-*
17 *que cupiditas præterit, qui verò facit voluntatem Dei, manet in æternum.* Finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፣ ለበው ፡ እስመ ፡ ለእመርክዎ ፡ ለቀደማዊ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ወራዙ
ት ፡ እስመ ፡ ጽኑዓን ፡ ለኔትሙ ፡ ወቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይነብር ፡ ኀቤክሙ ፡ ወሞእክመ
15 ው ፡ ለእኩይ ፡፡=፡ ኢታፍቅርዎ ፡ ለዓለም ፡ ወኢዘሰሎ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወዘሰ ፡ ለፍቀ
16 ሮ ፡ ለዓለም ፡ ኢሰሎ ፡ ፍቅሩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለዕቤሁ፡፡=፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ዘሰሎ ፡
ውስተ ፡ ዓለም ፡ ፍትወቱ ፡ ለሠጋ ፡ ወፍትወቱ ፡ ለዓይን ፡ ወሠራሑ ፡ ለመንበርት ፡ ኢኮነ ፡
17 ዝነኑ ፡ እመኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ አብ ፡ አለ ፡ እመዓለም ፡ ውእቱ፡፡=፡ ወዓለሙኂ ፡ የ
ሐልፍ ፡ ወፍትወቱኂ ፡ የሐልፍ ፡ ወዘሰ ፡ ይገብር ፡ ፍትወቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይነብር ፡ ለ
18 ዓለም፡፡=፡ ደቂቅየ ፡ ደኅሪት ፡ ስዓት ፡ ይእቲ ፡ ወበኀሙ ፡ ስማዕክሙ ፡ ሐሰዊ ፡ መሲሕ ፡
ይመጽእ ፡ ወይእዜስ ፡ ኮኑ ፡ ብዙኀን ፡ ኀሰዊያን ፡ መሲሕ ፡ ወበዝንቱ ፡ ለእመርነ ፡ ኀሙ ፡ ደ
19 ኅሪት ፡ ይእቲ ፡ ሰዓት፡፡=፡ እስመ ፡ እመኔነ ፡ ወፅሉ ፡ እለ ፡ ኢኮኑ ፡ ባሕቱ ፡ እመኔነ ፡ ው
እቶሙ ፡ ወሰበሰ ፡ እመኔነ ፡ እሙንቱ ፡ እመኀበረ ፡ ሎቱሬነ ፡ አለ ፡ ባሕቱ ፡ ኀሙ ፡ ይትዐወቁ ፡
20 ኀሙ ፡ ኢኮኑ ፡ ኵሉሙ ፡ እመኔነ፡፡=፡ ወለንትሙስ ፡ ቅብአተ ፡ ብኩሮ ፡ እመነ ፡ ቅዱስ ፡
21 ወተአመረ ፡ ኵሉ፡፡=፡ ኢጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ኀሙ ፡ ኢታእመርዋ ፡ ለጽድቅ ፡ ለለ ፡ ኀሙ ፡
22 ታእመርዋ፡፡እስመ ፡ ኵለ ፡ ሐሰተ ፡ ኢኮነት ፡ እመጽድቅ፡፡=፡ ወመኑ ፡ ውእቱ ፡ ሐሰዊ ፡ መ
ሲሕ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘይክሕድ ፡ ኀሙ ፡ እግዚአ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢኮነ ፡ መሲሕ ፡ ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
23 ሐሰዊ ፡ መሲሕ ፡ ዘይክሕድ ፡ በአብ ፡ ወበወልድ ፡፡=፡ ወኵሉ ፡ ዘይክሕድ ፡ በወልድ ፡ በአብኂ ፡
24 ኢሀለወ ፡፡ወዘሰ ፡ የለኍ ፡ በወልድ ፡ ወበአብኂ ፡ ሀለወ ፡=፡ ወለንትሙኂ ፡ ዘስማዕክሙ ፡ ትክት ፡
ይነብር ፡ ኀቤክሙ ፡ ወእመሰ ፡ ዘሰማዕክሙ ፡ ትኅት ፡ ነበረ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወለንትሙኂ ፡ ትነብሩ ፡
25 በአብ ፡ ወበወልድ ፡፡=፡ ወዘቲ ፡ ይእቲ ፡ ተስፋ ፡ እንተ ፡ ለሰፈወነ ፡ ሕይወት ፡ እንተ ፡ለሰፈ
26 ወነ ፡ ዘለዓለም ፡፡=፡ ወዘንተ ፡ ኀጽሐፍ ፡ ለክሙ ፡ በእንተ ፡ አለ ፡ ያሰሕቱክሙ ፡፡=፡

Scripsi vobis patres, quia cognovi Primum. Scripsi vobis adolescentes, quia fortes
15 *estis, & verbum Dei habitat apud vos, & vicistis Malum. Ne diligatis mundum, neque quod est in mundo: & qui diligit mundum, non est dilectio Dei su-*
16 *per eum: Quia quicquid est in mundo, concupiscentia carnis est, & con-*
17 *cupiscentia oculi, & molestia vitæ: non est hoc à Deo Patre, sed à mundo est. Et mundus quidem transit, & concupiscentia ejus transit, &*
18 *qui facit voluntatem Dei manebit in æternum. Filioli mei, ultimum tem-*
19 *pus est: & quemadmodum audivistis, falsus Messias veniet, & nunc sunt multi falsi Messiæ: & per hoc cognovimus quòd ultimum est tempus. Quia ex nobis exiverunt, sed non fuerunt tamen ex nobis illi: & si ex nobis fu-*
20 *issent, mansissent nobiscum: veruntamen ut manifesti fierent, quòd non fuerunt omnes illi ex nobis: Et vos unctionem habetis à Sancto, & scitis*
21 *omnia. Non scripsi vobis quasi nescientes veritatem, sed quòd sciatis eam:*
22 *quia omne mendacium non est ex veritate. Et quis est falsus Messias, nisi is qui negat quòd Dominus Jesus non sit Messias? Et hic est falsus Messi-*
23 *as, qui negat Patrem & Filium. Et quisquis negat Filium, in Patre non est: & qui credit in Filium, etiam in Patre est. Et vos quidem quod*
24 *audivistis olim, maneat apud vos: & si id quod vidistis olim maneat apud vos: vos etiam mansuri estis in Patre & in Filio. Et hæc est promissio quam*
25 *promisit nobis, videlicet vita æterna quam promisit nobis. Et hoc scribimus vo-*
26 *bis propter eos qui seducunt vos.*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Α'. ΚΕΦ. Γ'. Δ'.

Et vos unctionem quam accepistis ab eo, in vobis *manet*: & non *opus* habetis ut
27 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, (τ)ἐν ὑμῖν μένει· καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα
aliquis doceat vos: sed sicut *ipsa* unctio docet vos de omnibus, & *vera*
τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές
est: & non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc,
28 ἐστι καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· (υ) καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, (φ)μένετε ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν,
filioli, manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non *pude-*
παιδία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα (χ) ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυν-
fiamur ab eo, in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote
29 θῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐὰν οἴδατε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε
quoniam omnis *faciens* justitiam, ex ipso natus est.
ὅτι (ψ) πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

CAP. III. γ'.

Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut *nati* Dei *vocemur*.
1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην (α) δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ (β)κληθῶμεν.
Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum. *Dilecti*, nunc *nati*
2 διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα
Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Scimus *autem* quoniam *si* apparuerit,
Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. (γ) Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ,
similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis *habens* spem
3 ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα
hanc in eo, sanctificat seipsum, sicut ille sanctus est. Omnis *faciens* pecca-
4 ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
tum, & *transgressionem* legis facit: & peccatum est *transgressio* legis. Et scitis quia ille
5 τίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος
apparuit, ut peccata nostra tolleret, & peccatum in eo non est. Omnis in
6 ἐφανερώθη, ἵνα τὰς (δ) ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Πᾶς ὁ ἐν
eo *manens*, non peccat: omnis *peccans*, non vidit eum, nec cognovit eum.
αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.
Filioli, nemo seducat vos. *Faciens* justitiam, justus est, sicut ille
7 (ε) Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος
justus est. *Faciens* peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio
δίκαιός ἐστιν. (ζ) Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὶν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς 8
diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera dia-
ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ δια-
boli. Omnis natus ex Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius in
Δ' βόλου. Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ· ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν 9
eo manet: & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. In hoc
αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. Ἐν τούτῳ 10
manifesti sunt *nati* Dei, & *nati* diabolo. Omnis *non faciens justi-*
φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν (ι) δικαιο-
tiam, non est ex Deo, & non *diligens* fratrem suum. Quoniam hæc est an-
σύνην, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγ- 11
nuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus *alii alios*. Non sicut Cain ex
γελία, ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ 12
maligno erat: & occidit fratrem suum. Et *gratiâ cujus* occidit eum? Quoniam
τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι
opera ejus maligna erant: *quæ* autem fratris ejus, justa. *Ne admiremini*,
τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν· τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δίκαια. Μὴ θαυμάζετε, 13
fratres *mei*, si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus
(θ) ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν 14
de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. *Non diligens* fra-
ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· Ὁ μὴ (ι) ἀγαπῶν τὸν ἀδελ-
trem, manet in morte. Omnis *odio habens* fratrem suum, homicida est: &
φὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ 15
scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. In
οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν 16
hoc cognovimus charitatem, quoniam ille pro nobis animam suam posuit:
τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε·
& nos debemus pro fratribus animas ponere.
καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς (κ) θεῖναι.

MS. A. (τ) μένει ἐν ὑμῖν· (υ) καθὼς (φ) μένετε (χ) ἐὰν (ψ) καὶ πᾶς
Κεφ. γ'. MS. A. (α) ἔδωκεν (β) κληθῶμεν καὶ ἐσμεν. διὰ (γ) Οἴδαμεν ὅτι (δ) ἁμαρτίας ἄρῃ, (ε) Παιδία, μήτις (ζ) Ὁ ὢν ποιῶν (η) τὴν δικαιοσύνην, (θ) ἀδελφοὶ, εἰ (ι) ἀγαπῶν, μένει (κ) θεῖναι.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sed & vos, si permanserit vobiscum unctio 27
illa quam accepistis ab eo, necesse non ha-
bebitis ut quis doceat vos: sed sicut illa
unctio à Deo est, ipsa docebit vos de omni-
bus: & verax est, nec est in ea mendacium.
Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc 28
filioli mei, manete in eo, ut quum revelatus
fuerit, non erubescamus ab eo, sed habeamus
fiduciam in adventu ipsius. Si scitis quòd
justus est, scitote quòd omnis qui facit justi-
tiam, ex eo est.

CAP. III.

Porrò videte quanta sit charitas Patris er- 1
ga nos, qui filios vocavit nos, effecítque.
Propterea mundus non novit nos, quoniam
nec illum novit.

De Genitrice Dei. 3.

Dilecti mei, nunc filii Dei sumus, nec usque 2
adhuc revelatum est quid futuri simus. Sci-
mus autem quum ipse revelatus fuerit, nos
in similitudinem ipsius fore, eumque visuros
prout ipse est. Et quisquis habet in eo hanc 3
spem, purificat seipsum sicut & ille purus est.
Qui autem peccatum committit, iniquitatem 4
facit: peccatum enim omne iniquitas est.
Et scitis illum manifestatum esse ut tolleret 5
peccata nostra, & peccatum in eo non esse.
Porrò quisquis in eo manet, non peccat: & 6
quicunque peccat, non vidit eum, nec eum
novit. Filioli mei, nemo seducat vos. Qui 7
facit justitiam, justus est, sicut & ipse Christus
justus est. Qui verò committit peccatum, 8
ex Satana est, quoniam à principio ipse Sa-
tanas peccator est. Et propter hoc apparuit
filius Dei, ut dissolveret opera Satanæ. Quis- 9
quis natus est ex Deo, peccatum non com-
mittit, quoniam semen ipsius in illo est, &
non potest peccare quia ex Deo natus est. In 10
hoc distinguuntur filii Dei à filiis Satanæ.
Quisquis non facit justitiam, neque diligit
fratrem suum, non est ex Deo. Quoniam 11
hoc est præceptum quod audistis ab initio, ut
diligatis vos invicem. Non sicut Cain ille 12
qui erat ex Malo, & trucidavit fratrem suum.
Et quare trucidavit eum, nisi quia mala erant
opera sua, fratris verò sui justa? Nec mire- 13
mini fratres mei, si odit vos mundus. Nos 14
scimus quòd translati sumus à morte ad vi-
tam, eò quòd diligimus fratres nostros. Qui
non amat fratrem suum, in morte manet.
Quisquis enim odit fratrem suum, homicida 15
est. Et scitis quòd in omni homicida non
potest permanere vita æterna. In hoc cog- 16
noscimus charitatem ejus erga nos, quòd is
dederit animam suam pro nobis: & æquum
est nos quoque pro fratribus nostris dare
animas nostras.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 ወለእንትሁሰ : ቅብለተ : ዘክሙ : እንተ : ነሣእክሙ : እምኀቡ : ትነብር : ኀቤክሙ : ወ
ኢትፈቅዱ : መነሂ : ይሚህረክሙ : ለለ : መንፈሰ : ዚለሁ : ይጫህረክሙ : በእንተ : ኵሉ :
28 ወእሙን : ውእቱ : ወኢኮነ : ሐሰተ : ወበከሙ : ትመህርትክሙ : ንበሩ : በቲ ::=: ወይእ
ዜኒ : ደቂቅየ : ንበሩ : ቦቱ : ከመ : ለመ : እስተርእየ : ንርከብ : ገጸ : ወኢንትሓፈር : በኀ
29 ቤሁ : ለመ : ይመጽእ ::=: ወእመሰ : ርኢክሙ : ከመ : ጻድቅ : ውእቱ : ለእመረ : ከ
መ : ኵሉ : ዘይገብረ : ለጽድቅ : እመኒሁ : ተወልደ ::=:
1 ናሁ ርእዩ : ዘከመ : እሮ : ፍቅረ : ዘወሀበነ : ለብ : ከመ : ውሉደ : እግዚአብሔር : ንኩ
ን : ወኮነሂ :: ወበእንተ : ዝንቱ : ኢፈተወነ : ዓለመ : እስመ : ኢቱኒ : ኢያእመሮ ::=:

Et vos unctionem habetis quam accepistis ab eo, quæ manet apud vos, & non ne- 27
cesse habetis ut quisquam doceat vos, sed Spiritus ejus docebit vos de omnibus, &
verus est, & non est mendacium, & secundùm doctrinam vestram manete in ea.
Et nunc quidem, filioli mei, manete in eo: ut quum apparuerit, inveniamus fiduci- 28
am, & non pudefiamus apud eum quum advenerit. Et si vidistis quòd justus est, 29
scitote quòd omnis qui facit justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

Videte quanta sit charitas ejus quem dedit nobis Pater, ut filii Dei essemus. Et 1
fuimus etiam, & propter hoc non desideravit nos mundus, quia eum nescit.

Versio VULGATA LATINA.

27 Et vos unctionem quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut unctio ejus docet vos de omnibus, & verum
28 est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos: manete in eo. Et nunc, filioli, manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur
29 ab eo in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote quoniam & omnis qui facit justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

1 VIdete qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus.
2 Propter hoc mundus non novit nos: quia non novit eum. Charissimi, nunc filii
3 Dei sumus: & nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cùm apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc
4 spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum, &
5 iniquitatem facit: & peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut pec-
6 cata nostra tolleret: & peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet, non peccat: & omnis qui peccat, non vidit eum, nec cognovit eum. Filioli, nemo 7
vos seducat. Qui facit justitiam, justus est: sicut & ille justus est, Qui facit pec- 8
catum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius
Dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non fa- 9
cit: quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo
natus est. In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli. Omnis qui non est ju- 10
stus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum: Quoniam hæc est annunti- 11
atio, quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex Ma- 12
ligno erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera ejus maligna erant: fratris autem ejus, justa. Nolite mirari, fratres, si odit vos 13
mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligi- 14
mus fratres. Qui non diligit, manet in morte: Omnis qui odit fratrem suum, 15
homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in semetipso manentem. In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam 16
suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * والمسحه التي اخذتموها منه ان تثبت فيكم فليست بكم حاجه الي ان يعلمكم احد * بل كما
هي مسحته له * تعلمكم من اجل كل شي * وصدق هي وليست كذبا * وكما علمكم ان تثبتوا
28 فيه * فالآن يا اولادي اثبتوا فيه * لكيما اذا ظهر تكون لنا دالة ولا نخجل منه في ورودهِ *
29 * ان علمتم انه عدل هو * فاعلموا ان كل من يعمل العدل مولود منه *

1 * الفصل الثالث * * قد عرفتم اية محبة محكم الآب ان تسمي اولاد الله * من اجل
2 هذا ما يعرفكم العالم لانه ما عرفه * يا احبائي نحن الآن اولاد الله * فاذا ظهر لنا ماذا نكون *
3 قد عرفنا اننا اذا ظهر سنكون نظراوه * لاننا سنعاينه كما هو * وكل من يومل منه هذا
4 الرجا يطهر ذاته كما ان ذاك طاهر هو * كل من يعمل الخطية يعمل ضد الشريعة * لان
5 الخطية ضد الشريعة * وقد علمتم ان ذاك ظهر ليشرع خطايانا وليست فيه خطية *
6 * وكل من يثبت فيه ما يخطي * وكل من يخطي فما قد ابصره ولا عرفه * يا اولادي لا يضلكم
7 احد * من يعمل العدل عدل هو كما ان ذاك عادل هو * ومن يعمل الخطية من الخال هو * لان
8 الخال منذ القديم يخطي * لهذا ظهر ابن الله لينقض اعمال الخال * ثم * وراءه البتنا من
9 الجمعة الخامسة وبلاثين * * كل مولود من الله ما يعمل خطية * لان زرعه يثبت فيه * وما
10 يمكنه يخطي * لان الله قد ولده * لهذا ظاهرون هم اولاد الله * واولاد الخال * كل من لا يعمل
11 العدل فليس هو من الله * ومن لا يحب اخاه كذلك * لان هذه هي البشارة التي سمعتموها
12 منذ القديم ان يحب بعضنا بعض * لا مثل قايين الذي كان من الخبيث فذبح اخاه *
13 ولاي حال ذبحه * لان اعماله كانت خبيثه واعمال اخيه مستقيمه * لا تعجبوا يا اخوتي ان كان
14 العالم يبغضكم * فنحن قد عرفنا اننا قد انتقلنا من الموت الى الحيوة * لاننا نحب الاخوه *
15 من لا يحب اخاه يثبت في الموت * كل من يبغض اخاه قاتل الناس هو * وقد علمتم ان كل
16 قاتل الناس فليست له في داته حيوة ابدية ثابته * بهذا قد عرفنا المحبه * ان ذاك من اجلنا
بذل نفسه * ونحن ينبغي لنا ان نبذل انفسنا من اجل اخوتنا *

At si unctio quam accepistis ab eo, ma- 27
neat in vobis, non est vobis opus ut quis-
quam doceat vos: sed quatenus est ipsi-
us unctio, docet vos omni de re: & qui-
dem vera est, & non mendax. Itaque
prout docuit vos ut maneretis in eo, O 28
filii mei, manete nunc in eo: ut quum ap-
paruerit, habeamus fiduciam, & non pu-
deſiamus coram eo in ipsius adventu. Si 29
nostis quòd ipse justus est, scitote quod
quisquis exercet justitiam, ex ipso na-
tus est.

CAP. III.

JAm nostis qualem charitatem dedit 1
vobis Pater, ut vocemur filii Dei: pro-
pterea mundus non cognoscit vos, qui a non
novit eum. O dilecti mei, nos modò filii 2
Dei sumus: quum ergò apparuerit nobis,
quid erimus? Jam autem novimus quòd
quum apparuerit, erimus ei similes, quia
videbimus eum sicuti est. Et quisquis 3
hanc ab eo spem expectat, seipsum purifi-
cat, sicut ille purus est. Quicunque fa- 4
cit peccatum, facit contra Legem: quia
peccatum est contra Legem. Et nostis jam 5
quòd ille apparuit ut tolleret peccata no-
stra, & peccatum in eo non est. Et quis- 6
quis in eo manet, non peccat: & quis-
quis peccat, sanè non vidit eum, nec no-
vit illum. O filii mei, nemo vos sedu- 7
cat: qui facit justitiam, justus est, sic-
ut ille justus est: Qui verò peccatum 8
facit, ex Calumniatore est, quia Calu-
mniator ille ab antiquo peccat. Ad hoc
apparuit Filius Dei, ad dissolvenda ope-
ra Calumniatoris. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

Omnis ex Deo natus, peccatum non com- 9
mittit: quoniam semen ipsius in eo ma-
net, nec potest peccare, quia Deus genu-
it illum. Per hoc manifestati sunt filii 10
Dei & filii Calumniatoris. quisquis non
exercet justitiam, non est ex Deo: &
quisquis non diligit fratrem suum, ejus-
modi est. Hæc est enim annuntiatio quam 11
jampridem audistis, ut alterum nostri
alter diligat. Non ut Cain qui erat ex 12
Maligno, & jugulavit fratrem suum. Et
quam ob causam jugulavit illum? quia
opera ejus mala erant, opera verò fratris
ejus justa. Ne miremini ô fratres mei, 13
si mundus odit vos. Nos enim novimus 14
quòd translati sumus à morte ad vitam,
quia diligimus fratres: qui non diligit
fratrem suum, manet in morte. Quis- 15
quis odit fratrem suum, homicida est: &
nostis quòd omnis homicida non habet
in se vitam æternam permanentem. Per 16
hoc cognovimus charitatem, quòd ille
pro nobis donavit animam suam: & nos
oportet animas nostras donare pro fratri-
bus nostris.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ለኀዊነ : ይእዜሰ : ደቂቀ: እግዚአብሔር: ለእትሙ : ወኢደ : ሊተዐወቀ : ምንተ: ኮነ : ናለ
ሮር: ባሕቱ: ከመ: እመከመ: ተዐወቀ::ከማሁ: ንኩን : እስመ: ንሬእዮ: ሎቱ: ወከመ:ው
3 እቱ:=> ወኵሉ: ዘተወከለ: ቦቱ : ያነጽሕ : ርእሶ : በከመ: ዝክቱኒ : ንጹሕ: ውእቱ::=>
4 ወኵሉ: ዘይገብራ: ለለበሰ : ወለኀጢአት: ይገብራ : ወኀጢአትኒ : እመለበሰ : ውእቱ:=>
5 ወታለመራ: ከመ: ለስተርለየ: ዝክቱ: ከመ: ያሰስለ: ለኀጢአት: ወኀጢአትሰ : ለልቦ: ኀቤ
6 ሁ:=> ወኵሉ: ዘቦቱ: ይነብር: ሊይሌብስ : ወኵሉ : ዘይሌብስ : ሊይርኢዮ : ወሊያለመ
7 ሮ::=> ደቂቅየ: ኢልቦ: ዘያሰሕተክሙ : ኵሉ: ዘይገብዱ: ለጽድቅ : ጸድቅ : ውእቱ : በሽ
8 ሙ: ዝክቱኒ : ጸድቅ : ውእቱ:=> ወዘስ : ይገብራ: ለኀጢአት: እሙነ : ጋኔን : ውእቱ::እ
ስመ: ቀደሚሁ: ሰይጠን : ለበስ : ወበእንተዝ: ለስተርለየ: ወልደ: እግዚአብሔር : ከመ : ይ
9 ፍታሕ: ግብሮ: ለጋኔን:=> ወኵሉ : ዘይትወለድ : እመእግዚአብሔር: ሊይገብራ: ለኀጢ
ለት :: እስመ : ዘርኢ : ዚለሁ : ቦቱ : ይነብር : ወሊይክል : ለብሶ : እስመ : እመእግዚ
10 ለብሔር: ተወልደ::=> ወበዝኒቱ: እሙራን: ውእቶሙ : ደቂቀ: እግዚአብሔር: ወደቂቀ: ጋ
ኔን :: ወኵሉ : ዘለይገብራ : ለጽድቅ : ሊኮነ : እመእግዚአብሔር : ውእቱ : ወሊያፈቅ
11 ር: ቢጸ::=> እስመ: ዘቲ: ይእቲ: ትእዛዝ: እንተ: ሰማዕክሙ: ትከት : ከመ: ንትፋቀር: በ
12 በይናቲነ::=> ወለኮ: በከመ: ቃየን : ዘእመእኩይ: ወቀተሎ: ለእኁሁ: እስመ: መግበረ:ዚ
13 ለሁ: ለኩይ: ውእቱ: ወዘእኁሁሰ : ጸድቅ : ውእቱ::=> ወሊታንክረ: ለኅዊነ : እሚ:ዓ
14 ለም: ጸልእክሙ:=> ንሕነ : ናለሮር: ከመ: ዓደውነ: እሞት: ውስተ: ሕይወት: ለሚወት: እስመ: ናፍ
ቅር: ቢጸነ::ወዘሰ: ሊያፈቅር: ቢጸ: ይነብር: ውስተ: ሞት::ኵሉ: ዘይጸልእ: ቢጸ: ቀታሌ:
15 ነፍስ: ውእቱ:=> ታለመራ: ከመ: ኵሉ: ቀታሌ: ነፍስ: ለልቦቱ: ሕይወተ : ለዓለም: እኁ
16 ተ: ትሄሉ: ለዕለሁ::=> ወበዝኒቱ: አእመርናሁ: ለተፈቅሮ: እስመ : ውእቱ : መጠወ: ነፍ
ሶ : በእንቲለነ : ወንሕነኒ : ይደልወነ : ንመጡ : ነፍስነ : በእንተ : ቢጽነ::=>

Fratres nostri, nunc quidem filii Dei estis: & adhuc non patefactum est 2
quid fuerimus. Scimus tamen quòd cùm apparuerit, similes ei erimus: quia
videbimus eum & sicuti est. Et omnis qui sperat in eo, purificat seipsum, 3
sicut ille purus est. Et omnis qui facit delictum, etiam peccatam facit: 4
& peccatum ex delicto est. Et scitis quòd apparuit ille ut ejiceret pecca- 5
tum: & peccatum non est apud eum. Et omnis qui in eo manet, non pec- 6
cat: & omnis qui peccat, non videt neque cognoscit. Filioli mei, nemo 7
sit qui seducat vos. Omnis qui facit justitiam, justus est: sicut ipse justus
est. Et qui facit peccatum, ex diabolo est: quia principio suo Satanas pec- 8
cavit. Et propter hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. Et 9
omnis qui natus est ex Deo, non facit peccatum: quia semen ipsius in eo
manet, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Et in hoc cogniti 10
sunt filii Dei, & filii diaboli. Et omnis qui non facit justitiam, non est
ex Deo ipse, & non diligit proximum suum. Quia hoc est mandatum 11
quod audivistis olim, ut diligatis invicem. Et non sicut Kain, qui ex Ma- 12
lo, & occidit fratrem suum: quia opus ejus malum erat, & fratris ejus
justum erat. Et ne miremini fratres nostri, si mundus oderit vos. Nos 13
scimus quòd transivimus à morte in vitam, quia diligimus proximum no- 14
strum. Et ille qui non diligit proximum suum, manet in morte: omnis qui
odio habet proximum suum, animæcida est. Scitis quòd omnis animæcida 15
non habet vitam æternam manentem super se. Et per hoc cognovimus chari- 16
tatem ejus; quia ipse tradidit animam suam pro nobis: & nos quidem,
oportet nos ut tradamus animam nostram pro proximo nostro.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΩΑΝΝΟΥ Α. ΚΕΦ. Δ'. Ε'.

Qui verò habuerit *victum* mundi, & viderit fratrem ſuum *opus habentem*, &
17 Ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ
clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodò charitas Dei manet in eo?
κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
Filioli mei, non diligamus verbo, neque linguâ, ſed opere & veritate.
18 (λ) Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ (μ) γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.
Et in hoc cognoſcimus quoniam ex veritate ſumus, & *ante eum* ſuadebimus
19 (ν) Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν
corda noſtra. Quoniam ſi reprehenderit nos cor, *quòd* major
20 τὰς καρδίας ἡμῶν. Ὅτι (ξ) ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, (ο) ὅτι μείζων
eſt Deus corde noſtro, & novit omnia. *Dilecti*, ſi cor
21 ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοὶ, (π) ἐὰν ἡ καρδία
noſtrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Et quicquid
22 ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ὃ ἐὰν
petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus cuſtodimus, & placita
αἰτῶμεν, (ρ) λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (σ) τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ
coram eo facimus. Et hoc eſt mandatum ejus, Ut credamus *nomi-*
23 ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, Ἵνα (τ) πιστεύσωμεν τῷ ὀνόμα-
ni Filii ejus Jeſu Chriſti: & diligamus *alii alios*, ſicut dedit mandatum
τι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν
nobis. Et *ſervans* mandata ejus, in illo manet, & ipſe in eo. Et in
24 ἡμῖν. Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν
hoc ſcimus quoniam manet in nobis, de Spiritu quem nobis dedit.
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

CAP. IV. Δ'

Dilecti, *ne* omni ſpiritui *credite*, ſed probate ſpiritus, ſi ex
1 Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ
Deo ſint: quoniam multi pſeudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc
2 τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τούτῳ
cognoſcitur Spiritus Dei; Omnis ſpiritus qui confitetur Jeſum Chriſtum in carne ve-
γινώσκετε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, Πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐλη-
niſſe, ex Deo eſt: Et omnis ſpiritus qui *non confitetur* Jeſum *Chriſtum in carne*
λυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· Καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ (α) Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ
venientem, ex Deo non eſt: & hic eſt *Antichriſti*: de quo audiſtis, quoniam venit:
ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε, ὅτι ἔρχε-
& nunc in mundo eſt jam. Vos ex Deo eſtis, filioli, & viciſtis eos:
ται· καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς·
quoniam major eſt qui in vobis, quàm qui in mundo. Ipſi de mundo ſunt: *propter*
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶ· διὰ
hoc de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo ſumus.
τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμέν.
Cognoſcens Deum, audit nos: qui non eſt ex Deo, non audit nos. *Ex* hoc
ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει (β) ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου
cognoſcimus Spiritum veritatis, & ſpiritum erroris. *Dilecti*, diligamus
Ε' γινώσκομεν τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν
alii alios, quia charitas ex Deo eſt: Et omnis *diligens* ex Deo natus eſt,
ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· καὶ πᾶς ὁ (γ) ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται,
& cognoſcit Deum. Qui non *diligens*, non novit Deum: quoniam Deus charitas eſt.
καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν, (δ) οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν.
In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium ſuum unigenitum mi-
Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέ-
ſit Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc eſt charitas, non
στειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ
quòd nos dilexerimus Deum, ſed quoniam ipſe dilexit nos, & miſit
ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήκαμεν τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅτι (ε) αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε
Filium ſuum propitiationem pro peccatis noſtris. *Dilecti*, ſi ſic Deus
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοὶ, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς
dilexit nos, & nos debemus *alii alios* diligere.
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

MS. A. (λ) Τεκνία, μὴ (μ) τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ (ν) Ἐν τούτῳ γινώσκομεν (ξ) ἂν (ο) μείζων (π) ἂν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ (ρ) λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, (σ) τηροῦμεν, (τ) πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ, Κεφ. Δ'. MS. A. (α) τὸν Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ Θεοῦ (β) ἡμῶν· * ἐν τούτῳ γινώσκομεν (γ) ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἐκ (δ) τοῦ γινώσκῃ τὸν (ε) ἐκεῖνον

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Porrò qui habuerit poſſeſſionem mundi, & 17
viderit fratrem ſuum egentem, & clauſerit
viſcera ſua ab eo, quo pacto eſt charitas Dei
in illo? Filioli mei, ne diligamus nos in- 18
vicèm verbis & linguâ, ſed operibus & ve-
ritate. Et in hoc cognoſcimus quòd ex ve- 19
ritate ſumus, & antequam veniat ipſa, per-
ſuaſum reddimus cor noſtrum. Quòd ſi cor 20
noſtrum reprehendat nos, quantò magis De-
us qui major eſt corde noſtro, & novit omnia?
Dilecti mei, ſi cor noſtrum non arguit nos, 21
fiduciam habemus coram Deo, Et quic- 22
quid petierimus, accipiemus ab eo: quoni-
am ſervamus mandata ejus, & quæ grata
ſunt coram ipſo peragimus. Et hoc eſt præ- 23
ceptum ejus; Ut credamus in nomine filii
ipſius Jeſu Chriſti, & diligamus nos invicèm
ſicut præcepit nobis. Cæterùm qui ſervat 24
præcepta ejus, per ipſum ſervatur, & ille ha-
bitat in ipſo: ac per hoc intelligimus quòd
habitet in nobis, è Spiritu ſuo quem dedit
nobis.

CAP. IV.

Nativitate Domini noſtri. 4.

Dilecti mei, non omnibus ſpiritibus cre- 1
datis, ſed dijudicate ſpiritus num ex Deo ſint,
quia multi pſeudoprophetæ exierunt in mun-
dum. Per hoc cognoſcitur Spiritus Dei; 2
Omnis ſpirit' qui confitetur Jeſum Chriſtum
veniſſe in carne, ex Deo eſt. Omnis autem 3
ſpiritus qui non confitetur Jeſum veniſſe in
carne, non eſt ex Deo: ſed hic eſt ab ipſo
Pſeudochriſto, quem audiſtis venturum, &
nunc jam in mundo eſt. Vos autem ex Deo 4
eſtis filii, & viciſtis eos, quoniam major eſt
ille qui in vobis eſt, quàm qui in mundo. Et 5
illi ex mundo ſunt, propterea de mundo lo-
quuntur, & mundus eos audit. Nos autem 6
ex Deo ſumus, & qui novit Deum, audit nos;
& qui non eſt ex Deo, non audit nos: per
hoc ipſum intelligimus ſpiritum veritatis, &
ſpiritum erroris. Dilecti mei, diligamus nos 7
invicèm, quoniam charitas ex Deo eſt. Et
quiſquis diligit, ex Deo natus eſt, & cogno-
ſcit Deum, Quoniam Deus charitas eſt: 8
& quiſquis non diligit, non cognoſcit
Deum. Per hoc innotuit charitas Dei 9
erga nos, quòd filium ſuum unicum miſerit
Deus in mundum, ut vivamus per eum. In 10
hoc eſt charitas, non quòd nos dilexerimus
Deum, ſed quòd ipſe Deus dilexit nos, &
miſerit filium ſuum propitiationem pro pec-
catis noſtris.

Lotione myſticâ, & Dominicâ poſt Epipha-
niam. 5.

Chariſſimi mei, ſi ſic dilexit nos Deus, & nos 11
quoque debemus nos mutuò diligere.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወዘቦቱ: መንበርተ: ዝንቱ : ዓለመ : ወይሬኢ: ቢጸ: ጽኑስ : ወየዐፁ : መሕረቶ: እመኒሁ:
18 እሞ : ይነብር: ፍቅረ : እግዚአብሔር : ለዕቤሁ::=፨ ደቂቅየ : ኢንትፋቀር: በቃል : ወበልሳ
19 ን : ዘእንበለ : በመግበር: ወበጽድቅ::=ፁ ወበዝንቱ: ናአምር: ከመ: እመጽድቅ : ውእቱ :
20 ወንሕነ : ቅድሜሁ : ናምነር: ለልብነ::=ፁ እስመ:ያርሰሐስሐነ : ልቡነ : ወይቀልየነ : እመ
21 በሰነ : ወያዐብዮ: እግዚአብሔር : ለልብነ : ወያእምር: ኵሎ::=ፁ ለኀዊነ : እመሰ : ሊቀ
22 ለየነ : ልብነ : ገጸ : ብነ : ኀቡ : እግዚአብሔር::=ፁ ወዘሂ : ዘእለልናሁ : ይሰመዓነ : ወንነ
ሠእ : በኀቤሁ : እስመ : ትእዘዞ : ነዒቅብ::ወንገብር: ዘይሌድሞ : ለእግዚአብሔር: ::=ፁ

Et qui habet gubernationem hujus mundi, & vidit proximum ſuum egentem, 17
& claudit miſericordiam ſuam ab eo, quomodo manet charitas Dei ſuper eum?
Filioli mei, ne diligamus in ſermone & in lingua, ſed in opere & in veritate. 18
Et per hoc cognoſcimus quòd ex veritate eſt, & nos coram eo tentemus cor noſtrum. 19
Quia reprehendit nos cor noſtrum, & contemnit nos ob peccata noſtra: & magnifi- 20
cat Deus cor noſtrum, & ſcit omnia. Fratres noſtri, ſi non contempſit nos cor noſtrum, 21
fiduciam habemus apud Deum. Et quodcunque rogaverimus eum, exaudit nos, & 22
accipimus ab eo, quoniam mandata ejus obſervamus, ac facimus id *quod placet Deo.*

Versio VULGATA LATINA.

17 Qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habe-
18 re, & clauserit viscera sua ab eo: quomodò charitas Dei manet in eo? Filioli
19 mei, non diligamus verbo neque linguâ, sed opere & veritate. In hoc cogno-
20 scimus quoniam ex veritate sumus: & in conspectu ejus suadebimus corda nostra.
21 Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum: major est Deus corde nostro, & no-
22 vit omnia. Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus
23 ad Deum: Et quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus
24 custodimus, & ea, quæ sunt placita coram eo, facimus. Et hoc est mandatum ejus;
Ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut de-
dit mandatum nobis. Et qui servat mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo:
& in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

CAP. IV.

1 CHarissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint:
quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc cognoscitur Spiritus
2 Dei: omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est:
3 Et omnis spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est; & hic est Antichristus, de
quo audistis quoniam venit, & nunc jam in mundo est. Vos ex Deo estis, filioli,
4 & vicistis eum, quoniam major est qui in vobis est, quam qui in mundo. Ipsi de
5 mundo sunt: ideò de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. Qui
6 novit Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos: in hoc cognoscimus Spi-
ritum veritatis, & spiritum erroris. Charissimi, diligamus nos invicém: quia chari-
7 tas ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. Qui non di-
8 ligit, non novit Deum: quoniam Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in
9 nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum.
In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit
10 nos, & misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic
11 Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * مَنْ كَانَ لَهُ مَعَاشُ ٱلْعَالَمِ وَيُبْصِرُ أَخَاهُ قَدْ مَسَّهُ ٱلْحَاجَةُ فَيُغْلِقُ مَعَيْهِ عَلَيْهِ * كَيْفَ يَثْبُتُ
18 فِيهِ مَحَبَّةُ ٱللهِ * يَا أَوْلَادِيَّ لَا نُحِبُّ بِكَلَامٍ وَلَا بِلِسَانٍ بَلْ بِٱلْفِعْلِ وَٱلْحَقِّ * فَبِهٰذَا نَعْرِفُ أَنَّنَا مِنَ
19 ٱلْحَقِّ * وَأَمَامَهُ نُقْنِعُ قُلُوبَنَا * إِنْ كَانَ قَلْبُنَا يَلُومُنَا * لِأَنَّ ٱللهَ أَعْظَمُ مِنْ قَلْبِنَا وَيَعْرِفُ ٱلْكُلَّ *
20 * قِرَاءَةٌ لِعِيدِ يُوحَنَّا ٱلْإِنْجِيلِيِّ فِي ٱلسَّادِسِ وَعِشْرِينَ مِنْ أَيْلُولَ * وَلِلْأَرْبِعَا ٱلْخَامِسَةِ وَبَلَاثِينَ
21 بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * * يَا أَحِبَّائِي إِنْ كَانَ قَلْبُنَا مَا يَلُومُنَا فَلَنَا دَالَّةٌ لَدَى ٱللهِ * وَمَهْمَا نَسْأَلْهُ نَاخُذْهُ
22 مِنْهُ * لِأَنَّنَا نَحْفَظُ وَصَايَاهُ وَنَعْمَلُ ٱلْأَعْمَالَ ٱلْمُرْضِيَةَ أَمَامَهُ * وَهٰذِهِ هِيَ وَصِيَّتُهُ أَنْ نُؤْمِنَ بِٱسْمِ ٱبْنِهِ
23 يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَنُحِبَّ بَعْضُنَا بَعْضًا كَمَا مَكَّنَّا وَصِيَّتُهُ هٰذَا * وَمَنْ يَحْفَظُ وَصَايَاهُ يَثْبُتُ فِيهِ * وَذَاكَ
24 أَيْضًا يَثْبُتُ فِيهِ * هٰذَا نَعْرِفُ أَنَّهُ يَثْبُتُ فِينَا مِنَ ٱلرُّوحِ ٱلَّذِي أَعْطَانَاهُ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *
1 * يَا أَحِبَّائِي لَا تُصَدِّقُوا كُلَّ رُوحٍ بَلِ ٱخْبِرُوا ٱلْأَرْوَاحَ * إِنْ كَانَ ذَاكَ ٱلرُّوحُ مِنَ ٱللهِ * لِأَنَّ أَنْبِيَاءَ
2 كَذَبَةً كَثِيرِينَ قَدْ خَرَجُوا إِلَى ٱلْعَالَمِ * بِهٰذَا تَعْرِفُونَ رُوحَ ٱللهِ * كُلُّ رُوحٍ يَعْتَرِفُ أَنَّ يَسُوعَ
3 ٱلْمَسِيحَ قَدْ جَاءَ بِٱلْجَسَدِ مِنَ ٱللهِ هُوَ * وَكُلُّ رُوحٍ مَا يَعْتَرِفُ أَنَّ يَسُوعَ قَدْ جَاءَ بِٱلْجَسَدِ فَلَيْسَ هُوَ
مِنَ ٱللهِ * وَهٰذَا هُوَ رُوحُ ضِدِّ ٱلْمَسِيحِ ٱلَّذِي قَدْ سَمِعْتُمْ أَنَّهُ سَيَجِيءُ * وَٱلْآنَ فِي ٱلْعَالَمِ هُوَ سَالِفًا *
4 * يَا أَوْلَادِيَّ أَنْتُمْ مِنَ ٱللهِ أَنْتُمْ وَقَدْ غَلَبْتُمْ أُولٰئِكَ * لِأَنَّ ٱلرُّوحَ ٱلَّذِي فِيكُمْ هُوَ أَعْظَمُ مِنَ ٱلَّذِي
5 فِي ٱلْعَالَمِ * أُولٰئِكَ مِنَ ٱلْعَالَمِ هُمْ * فَلِهٰذَا مِنَ ٱلْعَالَمِ يَتَكَلَّمُونَ * وَٱلْعَالَمُ يَسْمَعُ مِنْهُمْ * نَحْنُ مِنَ
6 ٱللهِ نَحْنُ * فَمَنْ قَدْ عَرَفَ ٱللهَ يَسْمَعُ مِنَّا * وَمَنْ لَيْسَ هُوَ مِنَ ٱللهِ فَمَا يَسْمَعُ مِنَّا * وَمِنْ هٰذَا نَعْرِفُ
رُوحَ ٱلْحَقِّ * وَرُوحَ ٱلضَّلَالَةِ وَٱلطُّغْيَانِ * * قِرَاءَةٌ فِي ٱلتَّاسِعَةِ فِي عِيدِ ٱلْمَلَاكِ ٱلْجَدِيدِ *
7 * يَا أَحِبَّائِي فَلْنُحِبَّ بَعْضُنَا بَعْضًا * فَإِنَّ ٱلْمَحَبَّةَ مِنَ ٱللهِ هِيَ * وَكُلُّ مَنْ يُحِبُّ فَقَدْ وُلِدَ مِنَ ٱللهِ * وَيَعْرِفُ
8 ٱللهَ * وَمَنْ لَا يُحِبُّ فَمَا قَدْ عَرَفَ ٱللهَ * إِنَّ ٱللهَ مَحَبَّةٌ هُوَ * بِهٰذَا ظَهَرَتْ مَحَبَّةُ ٱللهِ فِينَا * إِنَّ ٱللهَ
9 أَرْسَلَ ٱبْنَهُ ٱلْحَبِيبَ ٱلْوَحِيدَ إِلَى ٱلْعَالَمِ لِنَحْيَا بِهِ * فِي هٰذَا هِيَ ٱلْمَحَبَّةُ أَنَّنَا لَسْنَا نَحْنُ أَحْبَبْنَا ٱللهَ *
10 بَلْ هُوَ أَحَبَّنَا وَأَرْسَلَ ٱبْنَهُ ٱعْتِفَارًا مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا * يَا أَحِبَّائِي إِنْ يَكُنِ ٱللهُ قَدْ أَحَبَّنَا هٰكَذَا *
11 وَسَبِيلُنَا نَحْنُ أَنْ يُحِبَّ أَحَدُنَا ٱلْآخَرَ * تَمَّ *

Qui habuerit mundi victum, & viderit fratrem suum tactum egestate, clauserit- 17
que misericordiam suam ab eo, quomodò manet in eo charitas Dei? O filii 18
mei, ne diligamus verbis neque linguâ, sed opere & veritate: Et per hoc scie- 19
mus quòd simus ex veritate, & coram ipso persuasa reddentur corda nostra. Si 20
cor nostrum nos arguit, profectò Deus major est corde nostro, & novit omnia.

Lectio pro die festo Johannis Evangelistæ, vigesimâ sextâ Septembris. Et pro feria quarta, post Pentecosten trigesimâ quintâ.

O dilecti mei, si cor nostrum non arguit 21
nos, fiduciam habemus apud Deum: Et 22
quicquid petemus, accipiemus ab eo, quo-
niam præcepta ejus custodimus, & opera
coram eo placentia facimus. Hoc autem 23
est præceptum ejus, ut credamus in no-
mine Filii ejus Jesu Christi, & diliga-
mus alii alios, sicut nobis de hoc præce-
ptum dedit. Et qui servat ejus præcepta, 24
manet in eo, & ipse quoque in eo manet.
Per hoc novimus quòd mangat in nobis,
nimirum ex Spiritu qui datus est nobis.

CAP. IV.

O Dilecti mei, ne credatis cuivis spi- 1
ritui, sed probate spiritus, an ex Deo sit
ille spiritus: quia multi falsi prophetæ
prodierunt in mundum. Per hoc cognosce- 2
tis Spiritum Dei: omnis spiritus qui con-
fitetur Jesum Christum in carnem venis-
se, ex Deo est: Omnis autem spiritus qui 3
non confitetur Jesum in carnem venisse,
non est ex Deo: sed hic est spiritus adver-
sarii Christi, quem audistis esse ventu-
rum, quique nunc in mundo jam est. O fi- 4
lii mei, vos ex Deo estis, & jam vicistis
illos: quoniam Spiritus qui in vobis est,
major est quam qui in mundo. Illi ex 5
mundo sunt, ideo ex mundo loquuntur, &
mundus eos audit. Nos ex Deo sumus, & 6
qui Deum novit, audit nos: qui autem ex
Deo non est, non audit nos. atque hinc di-
gnoscimus spiritum veritatis, & spiri-
tum erroris ac seductionis.

Lectio ad Nonam in solennitate glorioſissimæ Nativitatis.

O dilecti mei, nostrûm alter diligat alte- 7
rum, quia charitas ex Deo est: & quis-
quis diligit, ex Deo natus est, & cogno- 8
scit Deum: Qui verò non diligit, non cog-
novit Deum: nam Deus charitas est. Per 9
hoc patefacta est charitas Dei erga nos,
quòd Deus filium suum dilectum unicum
misit in mundum, ut per eum vivat. In 10
hoc consistit charitas, quòd non nos dile-
xerimus Deum, sed ipse dilexerit nos, &
filium suum miserit in propitiationem pro
peccatis nostris. O dilecti mei, si Deus 11
nos ita dilexit, debemus & nos alter
alterum diligere. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወዛቲ: ይእቲ: ትእዛዙ: ከመ:ንእመን: በወልዱ:ኢየሱስ: ክርስቶስ:: ወንትፋቀር: በበይናቲነ:
24 ከመ:ወሀበነ:ትእዛዘ::=ፁ ወዘሰ:የዐቅብ:ትእዛዘ:ቦቱ:ይነብር : ወውእቱኒ:ቦቱ:: ወበዝኀ
ቱ:ናሉመር:ከመ:ይነብር:መስሌነ:እሙነ:መንፈስ:ቅዱስ:ዘ፲ሀበነ::=ፁ 0
1 ለኀዊነ: ዕኩሉ: መንፈሰ: ሊትእመኑ:ለባ:ለመክርሞ:ለመንፈሰ:ለእመ:እመሓበ:እግዚአብ
2 ሔር: ይእቲ:እስመ:ብዙኃን:ኀሰዊያን: ነቢያት: ወጽሉ: ውስተ: ዓለም:=ፁ ወበዝኀቱ: ታ
ሕመር ዋ:ለመንፈሰ:እግዚአብሔር:: ኵሉ:መንፈስ: እንተ:ተለመን: ከመ:ኢየሱስ:ክርስቶ
3 ስ: መጽአ:በሥጋ:ሰብእ: እመነ: እግዚአብሔር: ይእቲ::=ፁ ወኵሉ: መንፈሰ: እንተ: ሊ
ተለመነ: ሊኮነት:እመነ: እግዚአብሔር: : ወዝንቱ: ውእቱ:ኀሰዊ: መሲሕ : ዘሰማዕክሙ:
4 ለመ: ይመጽእ:: ወይእዜሰ : ወድሉ: ውስተ:ወዓለመ: ሀሎ::=ፁ ለንትሙሰ: እመነ: እግዚ
አብሔር: ለንትሙ: ደቂቅየ: ወሞእክመ:ለእጅይ:: እስመ:የዐቢ: ዘሀሉ: መጽሊክሙ: እ
5 መነ:ዘሀሎ:ውስተ:ዓለመ::=ፁ ወእሙንቱሰ:እመነ:ዓለመ:እሙንቱ:ወበለንተ:ዝንቱ:እመ
6 ነ:ዓለመ: ይንብቡ:ወዓለመኒ:ይሰመዖሙ::=ፁ ወንሕነሰ:እመነ:እግዚአብሔር : ንሕነ:: ዘያእመሮ:ለእግዚአብሔር:ይሰመዓነ: ወዘሊኮነ: እመእግዚአብሔር : ሊይሰመዓነ::ወበእ
7 ንተዝ:ናሉመር:ለመንፈሰ:ሐሰት::=ፁ ለኀዊነ:ለንትፋቀር:በበይናቲነ:እስመ:ተፈቅሮ:እመ
8 ነ: እግዚአብሔር:ውእቱ: ወኵሉ: ዘይትፋቀር: እመነ:እግዚአብሔር:ውእቱ:ተወልደ:ወያ
9 ሊመር:ለእግዚአብሔር ::=ፁ እስመ:እግዚአብሔር :ፍቅር:ውእቱ::=ፁ ወበዝኀቱ:ተርዑ
ቀት:ፍትረ:ለእግዚአብሔር:ላዕሌነ: እስመ: ለወልዱ: ዋሕደ:ፈነዎ:ውስተ: ዓለመ: ከመ:ን
10 ሕየው:በእንቲኣሁ::=ፁ ወዝንቱ:ውእቱ:ፍቅሩ: ሎእነ:ንሕነ: ዘእፍቀ
ርናሁ:ለእግዚአብሔር: አለ:ውእቱ: ለፍቀረነ:ወፈነዎ : ለወልዱ: ከመ: ይሕድግ: ለነ: ኀጥ
11 ውሊነ::=ፁ ለኀዊነ : እስመ : ከመዝ : ለፍቀረነ : እግዚአብሔር :: ወንሕነኒ : ይደልወነ:
ንትፋቀር:በበይናቲነ::=ፁ

Et hoc est mandatum ejus, ut credamus in filio ejus Jesu Christo, ut diliga- 23
mus nos invicem, sicuti dedit nobis mandatum suum. Et qui observat man- 24
datum ejus, in ipso manet, & ipse quidem in eo: & per hoc scimus quòd maneat
nobiscum, ex Spiritu sancto quem dedit nobis.

CAP. IV.

Fratres nostri, omni spiritui ne credatis, sed probate spiritum an ex Deo sit: 1
quia multi pseudoprophetæ exiverunt in mundum. Et per hoc cognoscetis Spiri- 2
tum Dei, Omnis spiritus qui credit quòd Jesus Christus venit in carne hominis,
ex Deo est. Et omnis spiritus qui non credit, non est ex Deo: & hic est pseudo- 3
Messias, quem audivistis quòd venerit, & nunc jam in mundo est. Vos autem 4
ex Deo estis, filioli mei, & vicistis Malum: quia major est qui vobiscum est,
quàm ille qui est in mundo. Et illi ex mundo sunt, & propter hoc ex mundo lo- 5
quuntur, & mundus quidem audit eos. Et nos quidem ex Deo sumus: qui 6
cognoscit Deum, audit nos; & qui non est ex Deo, non audit nos: & per hoc cog-
noscimus spiritum erroris. Fratres nostri, diligamus nos invicem, quia chari- 7
tas ex Deo est, & omnis qui diligit, ex Deo ipse natus est, & cognoscit Deum: 8
Quia Deus charitas est. Et in hoc manifestata est charitas Dei super nos, quia 9
filium suum unicum misit in mundum, ut vivamus per eum. Et hæc est cha- 10
ritas Dei, & non nos fuimus qui dileximus Deum, sed ipse dilexit nos, & mi-
sit filium suum, ut remittat nobis peccata nostra. Fratres nostri, quia sic di- 11
lexit nos Deus, & nos quidem decet ut diligamus nos invicém.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Α'. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Deum nemo unquam vidit: Si diligamus alii alios, Deus in nobis ma-
12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μέ-
net, & charitas ejus perfecta eſt in nobis. In hoc cognoſcimus
13 νει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ (ζ) τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν
quoniam in eo manemus, & ipſe in nobis, quoniam de Spiritu ſuo
ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ (η)
dedit nobis. Et nos vidimus, & teſtificamur, quoniam Pater mi-
14 δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλ-
ſit Filiũ Salvatorẽ mundi. Quiſquis confeſſus fuerit quoniam Jeſus eſt Fi-
15 κε τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ὃς ἂν (θ) ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς
lius Dei, Deus in eo manet, & ipſe in Deo. Et nos cognovimus
16 τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν
& credidimus (ι) charitatem quam habet Deus in nobis. Deus charitas eſt: &
καὶ (ι) πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί· καὶ
manens in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
17 ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἐν τούτῳ τε-
fecta eſt charitas cum nobis, ut fiduciam habeamus in die judicii,
τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως,
quia ſicut ille eſt, & nos ſumus in mundo hoc. Timor non eſt
18 ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Φόβος οὐκ ἔστιν
in charitate, ſed perfecta charitas foràs mittit timorem: quoniam timor pœ-
ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κό-
tionem habet: At timens non perfectus eſt in charitate. Nos di-
19 λασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς (κ) ἀ-
ligimus eum, quoniam ipſe prior dilexit nos. Si quis dixerit
20 γαπῶμεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. Ἐάν τις εἴπῃ,
Quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum oderit, mendax eſt. Nam non di-
Ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀ-
ligens fratrem ſuum quem vidit, Deum quem non vidit, quomodò poteſt
γαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται
diligere? Et hoc mandatum habemus ab eo, ut diligens
21 ἀγαπᾷν; Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν (λ) ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν
Deum, diligat & fratrem ſuum.
τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

CAP. V. ε'.

5' Omnis credens quoniam Jeſus eſt Chriſtus, ex Deo natus eſt. Et omnis 1
Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς
diligens genitorem, diligit & genitum ex eo. In hoc 2
ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ
cognoſcimus quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum diligimus, &
γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ
mandata ejus ſervamus. Hæc enim eſt charitas Dei, ut 3
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (α) τηρῶμεν. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς
mandata ejus cuſtodiamus: & mandata ejus gravia non ſunt. Quoniam omne
ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν 4
natum ex Deo, vincit mundum. Et hæc eſt victoria vincens
τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα
mundum, fides noſtra. Quis eſt vincens mundum, ſi non credens quoniam Jeſus
τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς 5
eſt Filius Dei? Hic eſt ille veniens per aquam & ſanguinem, Jeſus ille Chri-
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' (β) ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ Χρι- 6
ſtus: non in aqua ſolùm, ſed in aqua & ſanguine. Et Spiritus eſt ille te-
στός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, (γ) ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι. καὶ τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ μαρ-
ſtans, quoniam Spiritus eſt veritas. Quoniam tres ſunt illi teſtantes in
τυροῦν, ὅτι τὸ Πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ (δ) μαρτυροῦντες ἐν 7
cælo, Pater, Verbum, & ſanctus Spiritus: & hi tres unũ ſunt. Et
τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι. Καὶ 8
tres ſunt illi teſtantes in terra, Spiritus, & aqua, & ſanguis: & tres in
τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς
unum ſunt: Si teſtimonium hominum accipimus, teſtimoniũ Dei majus
τὸ ἕν εἰσι· Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων 9
eſt: quoniam hoc eſt teſtimonium Dei, quod teſtificatus eſt de Filio ſuo.
ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, (ε) ὃν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

MS.A. (ζ) ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν. (η) ἔδωκεν· Καὶ ἡμεῖς ἐθεασάμεθα, (θ) ὁμολογῇ (ι) πεπίστευμεν (κ) ἔν ἀγαπῶμεν, ὅτι ὁ Θεὸς πρῶτος (λ) ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
Κεφ. ε'. MS.A. (α) τηρῶμεν· ** καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν (β) ὕδατος καὶ αἵματος, καὶ Πνεύματος, Ἰησοῦς Χριστός. (γ) ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ
Πνεύματι· καὶ τὸ Πνεῦμα (δ) μαρτυροῦντες, *** τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. Εἰ τὴν μαρτυρίαν (ε) ὃν μεμαρτύρηκεν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Deum nemo vidit unquam. Sed ſi dilexerimus nos mutuò, Deus in nobis manet, & charitas ejus in nobis perfecta eſt. Et per hoc ſcimus nos in eo manere, & ipſum manere in nobis, quia de ſpiritu ſuo largitus eſt nobis. Et nos vidimus & teſtificamur, quòd Pater miſerit filium ſuum Redemptorem in mundum. Quiſquis confitetur Jeſum eſſe filium Dei, Deus in eo manet, & ipſe manet in Deo. Et nos credidimus & novimus quam charitatem habeat Deus erga nos. Deus enim charitas eſt, & quiſquis manet in charitate, in Deo manet. Et in hoc completa eſt charitas ejus nobiſcum, ut fiduciam habeamus in die judicii: quia ſicut ipſe fuit, ita & nos ſumus in hoc mundo. Timor in charitate non eſt, ſed charitas perfecta foràs ejicit ipſum timorem, quoniam timor in pavore eſt. Qui autem timet, non eſt perfectus in charitate. Nos igitur diligamus Deum, quoniam ipſe primùm dilexit nos. Sed ſi quis dicat, Diligo Deum, & fratrem ſuum odit, mendax eſt. Qui enim fratrem ſuum qui videtur, non diligit, Deum ipſum qui non videtur, quomodo poteſt diligere? Et hoc præceptum accepimus ab eo, ut omnis qui diligit Deum, diligat & fratrem ſuum.

CAP. V.

Feſto Luminum, hoc eſt, Epiphaniæ. 6.

Quiſquis credit Jeſum eſſe Chriſtum, ex Deo natus eſt. Et quiſquis diligit genitorem, diligit & eum qui natus eſt ex eo. Et in hoc cognoſcimus quòd diligimus filios Dei, quum Deum diligimus, & exequimur præcepta ejus. Hæc eſt enim charitas Dei, ut ſervemus præcepta ejus; & præcepta ejus gravia non ſunt. Quoniam quiſquis natus eſt ex Deo, vincit ipſum mundum: & hæc eſt victoria quæ vicit mundum, fides noſtra. Quis eſt enim qui vincit ipſum mundum, niſi is qui credit Jeſum eſſe filium Dei? Hic eſt qui venit per aquam & ſanguinem Jeſus Chriſtus, non per aquam ſolùm, ſed per aquam & ſanguinem. Et Spiritus teſtificatur, quoniam ipſe Spiritus eſt veritas.

Deeſt 7. verſus.

Et tres ſunt teſtes, Spiritus, & aqua, & ſanguis: & hi tres in uno ſunt. Si teſtimonium hominum accipimus, quantò magìs teſtimonium Dei, quod majus eſt? & hoc eſt teſtimonium Dei, quo teſtificatus eſt de Filio ſuo.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ለእግዚአብሔር : ለልቦ : ዘርእዮ : ግሙራ : ወእመሰ: ተፋቅርነ : በበይናቲነ: እግዚአብሔር
13 ኂ:ይነብር: መስሌነ: ወፍቅሬሂ: ፍጹመ: ውእቱ : ኀቡ : መስሌነ::=ፀ ወበዝንቱ : ነአምን
ር: ከመ: መስቤሁ : ንነብር : ወውእቱኂ: መስሌነ : ወእመነ: መንፈስ : ቅዱስ: ዘወሀበነ::=ፀ
14 ወነሕነኂ : ርሊነ : ወስማዕነ : ከመ: አብ : ፈነወ: ወልደ:መድሓኒ:ዓለመ::=ፀ ዘየአመን:
15 ከመ : እግዚእ : ሊየሱስ:ውእቱ : ወልዳ : ለግዚአብሔር : እግዚአብሔርኂ : ይነብር : መስ
16 ሌሁ: ወውእቱኂ: መስለ : እግዚአብሔር::=ፀ ወንሕነሰ: ለእመርነ: ወለመነ: እንተባ: እ
ግዚአብሔር : ፍቅር: መስሌነ:: እግዚአብሔርሰ : ፍቅር: ውእቱ : ወዘኂ : ነበረ : ተፋቅር:
መስለ:እግዚአብሔር:ይኑብር::ወእግዚአብሔር: መስቤሁ:=ፀ

Deum nemo eſt qui vidit unquam: & ſi diligamus invicèm, Deus manet nobiſcum, & charitas ejus perfecta eſt nobiſcum. Et per hoc cognoſcimus quòd cum ipſo manemus, & ipſe nobiſcum, & ex Spiritu ſancto quem dedit nobis. Et nos vidimus, & teſtati ſumus quòd Pater miſit Filium ſuum, Servatorem mundi. Qui confeſſus fuerit quòd Dominus Jeſus eſt filius Dei, Deus manet cum ipſo, & ipſe cum Deo. Et nos cognovimus & credidimus quam habet Deus charitatem nobiſcum: Deus charitas eſt, & qui manſit in charitate, cum Deo manet, & Deus cum ipſo.

Versio VULGATA LATINA.

12 Deum nemo vidit unquam. Si diligamus invicèm, Deus in nobis manet, & cha-
13 ritas ejus in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus,
14 & ipse in nobis: quoniam de Spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus, & te-
15 stificamur, quoniam Pater misit Filium suum Salvatorem mundi. Quisquis con-
fessus fuerit quoniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo.
16 Et nos cognovimus, & credidimus charitati, quam habet Deus in nobis. Deus Cha-
17 ritas est: & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
fecta est charitas Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die judicii: quia sicut
18 ille est, & nos sumus in hoc mundo. Timor non est in charitate: sed perfecta
charitas foràs mittit timorem: quoniam timor pœnam habet, qui autem timet,
19 non est perfectus in charitate. Nos ergò diligamus Deum, quoniam Deus prior
20 dilexit nos. Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, men-
dax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt; Deum, quem non videt,
21 quomodò potest diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo: ut qui diligit
Deum, diligat & fratrem suum.

CAP. V.

OMnis qui credit, quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis qui 1
diligit eum qui genuit, diligit & eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus 2
quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum diligamus, & mandata ejus faciamus.
Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus: & mandata ejus gra- 3
via non sunt. Quoniam omne quod natum est ex Deo, vincit mundum: & hæc 4
est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra. Quis est, qui vincit mundum, ni- 5
si qui credit quoniam Jesus est filius Dei? Hic est, qui venit per aquam & 6
sanguinem, Jesus Christus: non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine. Et Spi-
ritus est, qui testificatur, quoniam Christus est veritas. Quoniam tres sunt, qui 7
testimonium dant in cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: & hi tres unum 8
sunt. Et tres sunt, qui testimonium dant in terra: Spiritus, & aqua, & sanguis:
& hi tres unum sunt. Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei 9
majus est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod majus est, quoniam
testificatus est de Filio suo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Lectio recitanda in Sacro, vigesima sexta die Septembris.

12 * قِرَاءَة فِي ٱلْقُدَّاسِ فِي ٱلسَّادِسِ وَٱلْعِشْرِينَ مِنْ أَيْلُولِ * اَللّٰهَ لَمْ يُعَايِنْهُ أَحَدٌ قَطُّ * فَإِنْ
13 أَحَبَّ أَحَدُنَا ٱلْآخَرَ فَٱللّٰهُ يَثْبُتُ فِينَا * وَيَكُونُ مَحَبَّتُهُ مُتَكَامِلَةً فِينَا * بِهٰذَا نَعْرِفُ أَنَّنَا ثَابِتُونَ فِيهِ وَهُوَ
14 ثَابِتٌ فِينَا * أَنَّهُ أَعْطَانَا مِنْ رُوحِهِ * وَنَحْنُ قَدْ رَأَيْنَا وَنَشْهَدُ أَنَّ ٱلْآبَ أَرْسَلَ ٱبْنَهُ مُخَلِّصًا لِلْعَالَمِ *
15 * فَمَنْ يُقِرُّ أَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱبْنُ ٱللّٰهِ فَٱللّٰهُ يَثْبُتُ فِيهِ وَهُوَ يَثْبُتُ فِي ٱللّٰهِ * وَنَحْنُ قَدْ عَرَفْنَا وَصَدَّقْنَا
16 ٱلْمَحَبَّةَ ٱلَّتِي لَمْ يَزَلِ ٱللّٰهُ يَسَعُهَا فِينَا * ٱللّٰهُ مَحَبَّةٌ هُوَ * فَمَنْ يَثْبُتُ فِي ٱلْمَحَبَّةِ يَثْبُتُ فِي ٱللّٰهِ * وَٱللّٰهُ يَثْبُتُ فِيهِ *
17 * بِهٰذَا تَكَامَلَتِ ٱلْمَحَبَّةُ مَعَنَا * أَنْ تَكُونَ لَنَا دَالَّةٌ فِي يَوْمِ ٱلدِّينُونِيَّةِ * أَنْ كَمَا كَانَ ذَاكَ نَكُونُ
18 نَحْنُ فِي هٰذَا ٱلْعَالَمِ * ٱلْمَحَبَّةُ لَيْسَتْ هِيَ ٱلْمَخَافَةَ * بَلِ ٱلْمَحَبَّةُ ٱلتَّامَّةُ تَطْرَحُ ٱلْمَخَافَةَ خَارِجًا * لِأَنَّ
ٱلْمَخَافَةَ فِيهَا عَذَابٌ * وَٱلْخَائِفُ قَدْ لَا تَكْمُلُ فِي ٱلْمَحَبَّةِ * فَنَحْنُ نُحِبُّهُ لِأَنَّهُ هُوَ أَحَبَّنَا أَوَّلًا * 19
20 * قِرَاءَة ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْخَامِسَةِ وَبَلَائِينَ * * فَإِنْ يَقُلْ أَحَدٌ إِنِّي
أُحِبُّ ٱللّٰهَ وَيُبْغِضُ أَخَاهُ فَهُوَ كَاذِبٌ * لِأَنَّ مَنْ لَا يُحِبُّ أَخَاهُ ٱلَّذِي قَدْ أَبْصَرَهُ كَيْفَ يُمْكِنُهُ
21 أَنْ يُحِبَّ ٱللّٰهَ ٱلَّذِي مَا قَدْ عَايَنَهُ * ثُمَّ * * فَهٰذِهِ ٱلْوَصِيَّةُ لَنَا مِنْهُ * أَنْ يَكُونَ مَنْ
يُحِبُّ ٱللّٰهَ يُحِبُّ وَأَخَاهُ *

Deum nemo vidit unquam. Quòd si alter nostrùm alterum diligat, Deus manebit in nobis, & erit charitas ejus perfecta in nobis. Per hoc scimus manere nos in eo, et ipsum in nobis manere, quòd dederit nobis de Spiritu suo. Et nos vidimus, & testamur quòd Pater miserit Filium suum servatorem mundi. Et quisquis fassus fuerit Jesum esse filium Dei, in hoc Deus manet, & ipse manet in Deo. Et nos jam novimus & credidimus charitatem quam Deus incessanter in nos profundit Deus charitas est: qui manet igitur in charitate, manet in Deo, & Deus in eo manet. Per hoc perficietur charitas erga nos, ut habeamus fiduciam in die judicii: si qualis ille fuit, nos simus in hoc mundo. Charitas non est timor, sed charitas perfecta foras ejicit timorem: nam in timore inest cruciatus, & qui timet, nondum perfectus est in charitate. Nos ergò diligamus eum, quoniam ipse prior dilexit nos. 12 13 14 15 16 17 18 19

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

Siquis dicat, Equidem diligo Deum, tamen fratrem suum odit: mendax est. Nam qui non diligit fratrem suum quem vidit, quomodo potest diligere Deum quem non vidit? Hucusque. Et hoc mandatum habemus ab eo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. 20 21

CAP. V.

1 * كُلُّ مَنْ يُؤْمِنُ أَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ * فَقَدْ وَلَدَهُ ٱللّٰهُ * وَكُلُّ مَنْ يُحِبُّ ٱلْوَالِدَ يُحِبُّ ٱلْمَوْلُودَ مِنْهُ *
2 * بِهٰذَا نَعْرِفُ أَنَّنَا نَحْنُ أَوْلَادُ ٱللّٰهِ * إِذَا أَحْبَبْنَا ٱللّٰهَ وَحَفِظْنَا وَصَايَاهُ * فَهٰذِهِ هِيَ ٱلْمَحَبَّةُ لِلّٰهِ أَنْ
3 نَحْفَظَ وَصَايَاهُ * وَوَصَايَاهُ لَيْسَتْ ثَقِيلَةً * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ قَدْ وَلَدَهُ ٱللّٰهُ يَغْلِبُ ٱلْعَالَمَ * وَهٰذِهِ
4 ٱلْغَلَبَةُ ٱلَّتِي غَلَبَتِ ٱلْعَالَمَ إِيمَانُكُمْ * مَنْ هُوَ ٱلَّذِي قَدْ غَلَبَ ٱلْعَالَمَ * إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ
5 وَصَدَّقَ أَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱبْنُ ٱللّٰهِ * هٰذَا هُوَ يَسُوعُ ٱلْمَسِيحُ * ٱلَّذِي وَرَدَ بِٱلْمَاءِ وَٱلدَّمِ * لَيْسَ بِٱلْمَاءِ
6 فَقَطْ * بَلْ بِٱلْمَاءِ * وَٱلدَّمِ * وَٱلرُّوحُ هُوَ ٱلشَّاهِدُ لِأَنَّ ٱلرُّوحَ هُوَ ٱلْحَقُّ * * لِأَنَّ ثَلَاثَةً هُمُ ٱلشُّهُودُ * ٱلرُّوحُ
7 8 وَٱلْمَاءُ وَٱلدَّمُ * وَٱلثَّلَاثَةُ هُمْ فِي وَاحِدٍ * إِنْ كُنَّا نَقْبَلُ شَهَادَةَ ٱلنَّاسِ فَشَهَادَةُ ٱللّٰهِ هِيَ أَعْظَمُ * 9
لِأَنَّ هٰذِهِ هِيَ شَهَادَةُ ٱللّٰهِ ٱلَّتِي شَهِدَ بِهَا عَلَى ٱبْنِهِ *

CAP. V.

Quicunque credit Jesum esse Christum, is ex Deo natus est: & quicunque diligit genitorem, diligit & genitum ab eo. Per hoc scimus nos esse Dei filios, quum Deum dilexerimus ejusque mandata servaverimus. Hæc est enim charitas in Deum, ut mandata ejus servemus: & quidem mandata ejus non sunt gravia. Omnis enim quem Deus genuit, vincit mundum: & hæc est victoria qua mundum vicistis, fides vestra. Quis est qui vicit mundum, nisi qui credidit & fide tenuit Jesum esse Filium Dei? Hic est Jesus Christus qui venit per aquam & sanguinem: non per aquam solùm, sed per aquam & sanguinem. Et Spiritus est testis; quia Spiritus est veritas. Nam tres sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis: & hi tres in unum sunt. Si testimonium hominum admittimus, certè testimonium Dei majus est: nam hoc est testimonium Dei, quod testificatus est de Filio suo. 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወበዝኀቱ፡ተፈጸመት፡ተፈቅሮ፡ምስሌነ፡፡ኀመ፡ነር ኀብ፡ገጸ፡በዕለተ፡ደይን፡እስመ፡በኀመ፡ኮነ፡
18 ውእቱ፡ኮነ፡ነሕነኒ፡ ውስተ፡ዝኀቱ ፡ ዓለመ፡፡:=፦ ወለልቦ፡ ፍርሐት፡ ውስተ፡ ተፈቅሮ፡ ለሰ፡
ተፈቅሮስ ፡ ፍጽምት፡ ለፍለ ፡ ተወጽአ ፡ ለፍርሃት፡ እስመ፡ ፍርሃትሰ ፡ መቅሠፍት ፡ ቦቲ፡ ወ
19 ዘሰ፡ይፈርህ፡በተፈቅሮ፡ሊኮነ፡ፍጹመ፡፡:=፦ ወነሕነኒ፡ ንትፈቀር፡ ወናፍቅሮ፡ ለእግዚአብሔ
20 ር፡እስመ፡ውእቱ፡ቀደመ፡ለፍቅሮተነ፡፡:=፦ ወእመሰቦ፡ ዘይብል፡ለፈቅሮ፡ለእግዚአብሔር ፡
ወይጸልእ፡ቢጸ፡ሐሰዊ፡ውእቱ፡፡ እስመ፡ዘያፈቅሮ፡ ለቢጹ፡ ዘይሬኢ፡ ለእግዚአብሔርሂ፡ያፈ
ቅሮ፡፡ ወዘሰ፡ሊያፈቅር፡ ቢጸ፡ዘይሬኢ፡እፎ፡እንከ፡ ይክል፡ለፈቅሮቶ፡ለእግዚአብሔር፡ዘሊ
21 ኢሊ፡፡:=፦ወዘንተ፡ትእዘዘ፡ብነ፡እመኔሁ፡፡ኀመ፡ዘያፈቅሮ፡ለእግዚአብሔር፡ያፈቅር፡ቢጸ፡፡:=፦

ፎ

1 ኵሉ፡ ዘየእመን፡ ከመ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ውእቱ፡ መሲሕ፡እመነ፡እግዚአብሔር፡ተወልደ፡፡
2 ወኵሉ፡ዘያፈቅሮ፡ለወለዲ፡ያፈቅሮ፡ዘኒ፡ተወልደ፡እመኔሁ፡፡:=፦ ወበዝኀቱ፡ናለምር ፡ከመ፡
3 ናፈቅሮ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ሶበ፡ ለፍቀርናሁ፡ ወገበርነ፡ ትእዘዞ፡፡:=፦ እስመ፡ ዘቲ፡ ይእቲ፡
4 ፍቅረ፡ለእግዚአብሔር፡ከመ፡ ንዕቀብ፡ ትእዘዞ፡፡ ወትእዘዙኒ፡ ሊኮነ፡ ክቡደ፡=፦ እስመ፡
ኵሉ፡ዘተወልደ፡ እመእግዚአብሔር ፡ ይመውዶ፡ለዓለመ፡፡ዘቲ፡ይእቲ፡ሙላቴ፡እንተ፡ሞዶ፡
5 ለዓለመ፡ሂይማኖትነ፡ከመ፡፡:=፦ ወመኑ፡ ውእቱ፡ ዘይመውዶ፡ ለዓለመ፡ ዘእንበለ፡ዘየኢሚን፡
6 ከመ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወእቱ፡ወልደ፡ እግዚአብሔር፡=፦ ወከመ፡ውእቱ፡ሞጽአ፡በማይ፡ወበ
መንፈስ፡ ወበደመ፡ ሊየሱስ፡ክርስቶስ፡ወእኮ፡ በማይ፡በእቲቱ፡እሰ፡በማይኒ፡ ወበደመኒ፡ወበመ
8 ንፈስ፡ ውእቱ፡ዘእመ፡ይከውን፡፡:=፦ ✣✣✣ እስመ፡ሠለስቱ፡እሰ፡ይከውኑ፡ሰመ፡መንፈስ፡
9 ወማይ፡ወደመ፡ወሠለስቲሆሙ፡ለሐዱ፡እሙንቱ፡፡:=፦ ወእመሰ፡ስመ፡ሰብእ፡ንነሥእ፡ስመ
፡ እግዚአብሔር፡የዓቢ ፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ሰመው ፡ ለለግዜለብሔር፡እንተ ፡ ሰመ፡ ኮነ፡
ሳዕለ ፡ ወልዱ፡፡:=፦

Et in hoc perfecta est charitas nobiscum, ut inveniamus fiduciam in die judicii: quia sicut ipse fuit, ita nos quidem in hoc mundo. Et non est metus in charitate, sed charitas perfecta foras ejicit metum, quia metus cruciatum habet, & qui metuit, in charitate non est perfectus. Et nos quidem diligimus: & amore prosequimur Deum, quia ipse prius dilexit nos. Et si quis fuerit qui dixerit, Diligo Deum, & odio habet proximum suum, mendax est, quia qui diligit proximum suum quem videt, Deum etiam diligit: & qui non diligit proximum suum quem videt, quomodo igitur potest diligere Deum quem non videt? Et hoc mandatum habemus ab eo, ut qui diligit Deum, diligat proximum suum. 17 18 19 20 21

CAP. V.

Quicunque credit quòd Dominus Jesus est Messias, ex Deo natus est: & quicunque diligit genitorem, diligit eum quoque qui genitus est ex eo. Et per hoc cognoscimus quòd diligimus Deum, si dileximus eum & fecimus mandatum ejus. Quia hæc est charitas Dei, ut custodiamus mandatum ejus, & mandatum ejus quidem non est grave. Quia quodcunque natum est ex Deo, vincit mundum: & hæc est victoria quæ vicit mundum, fides vestra. Et quis est qui vincit mundum, nisi is qui credit quòd Dominus Jesus est filius Dei? Et quemadmodum ipse venit per aquam & per Spiritum & per sanguinem, Jesus Christus: & non per aquam solùm, sed per aquam & sanguinem, & in Spiritu fuit qui testis erat. 1 2 3 4 5 6

Deest versus septimus.

Quia tres sunt qui sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis: & hi tres unum sunt. Et si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est, & hoc est testimonium Dei quod testificatus est super filio suo. 8 9

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Α'. ΚΕΦ. ε'. Ζ'.

Credem in filium Dei, habet teſtimonium in ſe: Non cre-
10 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν (ζ) ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πι-
dens Deo, mendacem fecit eum: quia non credidit in
στεύων (η) τῷ Θεῷ, ψεύστην πεποίηκεν αὐτὸν· ὅτι (θ) οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν
teſtimonium quod teſtificatus eſt Deus de filio ſuo. Et hoc eſt
11 μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ
teſtimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis Deus: Et hæc vita in
μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ (ι) αὕτη ἡ ζωὴ ἐν
Filio ejus eſt. Habens Filium, habet vitam: Non habens Filium
12 τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν
Dei, vitam non habet. Hæc ſcripſi vobis credentibus in
13 τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα (κ) ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς
nomen Filii Dei, ut ſciatis quoniam vitam habetis æternam, & ut cre-
τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πι-
datis in nomen Filii Dei. Et hæc eſt fiducia quam
14 στεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παῤῥησία ἣν (λ)
habemus ad eum; Quia ſi quid petierimus ſecundùm voluntatem ejus, audit
ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι (μ) ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει
nos. Et ſi ſcimus quia audit nos, quicquid petierimus, ſcimus quo-
15 ἡμῶν. Καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι
niam habemus petitiones quas poſtulavimus ab eo. Si quis viderit fra-
16 ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν παρ' αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀ-

trem ſuum peccantem peccatum non ad mortem, petet & dabit ei
δελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει καὶ δώσει αὐτῷ
vitam, peccantibus non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem:
ζωὴν, (ν) τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον·
non pro illo dico ut roget. Omnis iniquitas peccatum eſt: & eſt
οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί· καὶ ἔστιν 17
peccatum non ad mortem. Scimus quia omnis natus ex Deo, non
ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ 18
peccat: ſed ille genitus ex Deo conſervat ſeipſum, & ille Malignus non
ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ (ξ) ἑαυτὸν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ
tangit eum. Scimus quoniam ex Deo ſumus: & mundus totus in
ἅπτεται αὐτοῦ. Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν 19
maligno poſitus eſt. Scimus autem quoniam Filius Dei venit, & de-
τῷ πονηρῷ κεῖται. (ο) Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, καὶ (π) δέ- 20
dit nobis mentem, ut cognoſcamus Verum: & ſumus in
δωκεν ἡμῖν διάνοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν (ρ) ἀληθινόν· καί ἐσμεν ἐν τῷ
Vero, in Filio ejus Jeſu Chriſto. Hic eſt verus Deus, &
ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ (σ) αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς, καὶ (τ)
vita æterna. Nati, cuſtodite vosipſos ab idolis. Amen.
ἡ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν (υ) εἰδώλων. ἀμήν'. 21

(†) Ἰωάννου ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν στίχοις σογ'.

MS. A. (ζ) τῷ Θεῷ ἐν αὐτῷ. (η) τῷ υἱῷ, (θ) ὃν ἐπίστευσεν (ι) αὕτη ἐστὶν ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων (κ) ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη (λ) ἔχομεν (μ) ἂν αἰτώμεθα καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· Ὃ ἂν αἰτώμεθα (ν) τοῖς μὴ ἁμαρτάνουσιν ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον. (ξ) αὐτὸν, (ο) Καὶ οἴδαμεν ὅτι (π) ἔδωκεν (ρ) ἀληθινὸν Θεόν'. (σ) αὐτοῦ. οὗτος (τ) ζωὴ (υ) εἰδώλων. (†) Ἰωάννου α'.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quiſquis credit in filium Dei, habet hoc te- 10
ſtimonium in ſeipſo. Omnis qui non credit
Deo, mendacem efficit eum: eò quòd non
credat in teſtimonium quo teſtificatus eſt
Deus de Filio ſuo. Et hoc eſt teſtimonium, 11
quòd vitam æternam dedit nobis Deus. Et
hæc vita in filio ejus eſt. Quiſquis habet 12
Filium, habet & vitam: & quiſquis non ha-
bet filium Dei, non eſt ei vita. Hæc ſcripſi 13
vobis, ut ſciatis vos habere vitam æternam,
qui credidiſtis nomini filii Dei. Et hanc 14
fiduciam habemus apud eum, quòd quic-
quid petierimus ſecundùm voluntatem ejus,
audit nos. Quòd ſi perſuaſum habemus 15
quòd audit nos, quicquid petierimus ab eo:
confidimus nos jam recepiſſe petitiones no-
ſtras quas poſtulavimus ab eo. Si quis vi- 16
derit fratrem ſuum peccantem peccatum
haud obnoxium morti, poſtulet, & dabitur
ei vita, illis nimirùm, qui non tanquam ad
mortem peccant. Eſt enim peccatum mor-
tis: pro quo non dico ut quis roget. Omnis 17
enim iniquitas peccatum eſt, & eſt peccatum
quod non eſt mortis. Porrò ſcimus quòd 18
omnis qui natus eſt ex Deo, non peccat: is
enim qui natus eſt ex Deo, cuſtodit ſeipſum,
& Malus ille non accedit ad eum. Scimus 19
quòd ex Deo ſumus, & mundus totus in
Malo poſitus eſt. Et ſcimus filium Dei ve- 20
niſſe, & dediſſe nobis mentem ut cognoſca-
mus Verum illum, & ſimus in ipſo Vero, in
filio ejus Jeſu Chriſto. Hic eſt Deus ve-
rus, & vita æterna. Filioli mei, cuſtodite 21
voſmetipſos à cultu idolorum.

Epiſtolæ Johannis Apoſtoli,
FINIS.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ዘየአምን : በኀልዩ : እግዜአብሔር : ሀለዎት : ስምዐ : እግዜአብሔር : ምስሌሁ:: ወዘ
ሰ : ለየአምን : በወልዱ: ሐሰዊ: ረሰዮ : እስመ: ኢኣምነ : በስምዕ : እsomo : ሰምዐ : ኮነ :
11 ለዕለ : ዎልዱ::=> ወዝኒ : ይእኒ : ሰምዑ : ለእግዜአብሔር : እsomo : ወሀበነ : ሕይወ
ተ : ዘለዓለም:: ወዝኒ : ይእኒ : ሕይወት : እsomo : በወልዱ : ዘወሀበነ : ምስሌሁ : ወል
12 ድ : ቦቱ : ሕይወተ:: ወዘሰ : ኢሀሎ : ምስለ : ወልደ : እግዜአብሔር : ለልቦቱ : ሕይወ
13 ተ::ወዘነተ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ክሙ : ታእመሪ : ክሙ : ብክሙ : ሕይወተ : ዘለዓለም :
14 ንለ : ተለመኑ : በስሙ : ለወልደ: እግዜአብሔር::=> ወዝኒ: ይእኒ: እንተ:ብነ: ገጸ: በኀ
ቤሁ: ለስሙ: ዘሰለልነ:በኀቤሁ:በስሙ:ዜለሁ:ይሰመዓነ:=>

Qui credit in filio Dei, eſt teſtimonium Dei cum ipſo: & qui non credit in Fi- 10
lio ejus, mendacem facit eum, quia non credidit teſtimonio quod teſtificatus
eſt ſuper filio ſuo. Et hoc eſt teſtimonium Dei, quòd dedit nobis vitam æter- 11
nam, & hæc eſt vita quæ in filio ejus eſt, quam dedit nobis cum illo. Filius 12
habet vitam: & qui non eſt cum filio Dei, non habet vitam. Et hoc ſcripſi vo- 13
bis, ut ſciatis quòd habetis vitam æternam credentes in nomine filii Dei. Et 14
hæc eſt quam habemus fiducia apud eum, quia quæ petierimus apud eum in
nomine ejus, audit nos.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

Μετὰ τὸ προοίμιον φησὶ ὀρθῆς βίου ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ διὰ πίστεως, ὑπομονῆς, ἀμεμπτότου. ἐν ᾧ, ὅτι οὐ δεῖ αἱρετικὸν οἰκοδομίζειν ἢ χαιρετίζειν ἐφ' ἁμαρτίᾳ. ἐπαγγελία ἐξουσίας αὐτῆς ἐπ' ἐλπίδι πρὸς ὠφέλειαν.

EPISTOLA JOANNIS SECUNDA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΕΥΤΕΡΑ.

CAPUT UNICUM.

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ
PRESBYTER Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego
diligo in veritate, & non ego ſolus, ſed & omnes cognoſcentes
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ (α) ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν
veritatem, Propter veritatem manentem in nobis, & cum nobis erit
2 ἀλήθειαν, Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν (β) μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται

in æternum. Sit cum vobis gratia, miſericordia, pax, à Deo Patre,
εἰς (γ) τὸν αἰῶνα. Ἔσται μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, 3
& à Domino Jeſu Chriſto Filio Patris, in veritate & charitate.
καὶ παρὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

MS. A. (†) Titulus abſcinditur. (α) ἐγὼ ὃ μόνος, (β) ἐνοικοῦσα ἐν (γ) αἰῶνα. Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

EPISTOLA SECUNDA
JOHANNIS.

Ingreſſu Domini noſtri in templum.

SEnior electæ Kyriæ & filiis ejus, quos ego 1
in veritate diligo; non autem ego tan-
tùm ſed omnes ii qui cognoſcunt veritatem:
Propter veritatem quæ permanet in nobis, & 2
nobiſcum eſt in æternum. Sit vobiſcum gra- 3
tia & miſericordia & pax à Deo Patre, & à
Jeſu Chriſto filio Patris. Cum veritate &
amore

Versio VULGATA LATINA.

10 Qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in se. Qui non credit Filio, mendacem facit eum: quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deus
11 de Filio suo. Et hoc est testimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis De-
12 us. Et hæc vita in Filio ejus est. Qui habet Filium, habet vitam: qui non habet
13 Filium, vitam non habet. Hæc scribo vobis: ut sciatis quoniam vitam habetis
14 æternam, qui creditis in nomine filii Dei. Et hæc est fiducia, quam habemus ad eum; Quia quodcumque petierimus secundùm voluntatem ejus, audit nos.
15 Et scimus quia audit nos quidquid petierimus: scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad 16
mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas, peccatum est: 17
& est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus est ex Deo, non peccat: 18
sed generatio Dei conservat eum, & Malignus non tangit eum. Scimus quoniam 19
ex Deo sumus: & mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniá Filius Dei 20
venit, & dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio
ejus. Hic est verus Deus, & vita æterna. Filioli, custodite vos à simulacris. Amen. 21

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * مَنْ يُؤْمِنُ بِٱبْنِ ٱللهِ فَلَهُ ٱلشَّهَادَةُ فِي نَفْسِهِ * وَمَنْ لَا يُؤْمِنُ بِٱبْنِ ٱللهِ فَقَدْ جَعَلَ ٱللهَ نَفْسَهُ
11 كَاذِبًا * لِأَنَّهُ لَمْ يُصَدِّقْ ٱلشَّهَادَةَ ٱلَّتِي شَهِدَ ٱللهُ بِهَا عَنِ ٱبْنِهِ * وَهٰذِهِ هِيَ ٱلشَّهَادَةُ أَنَّ ٱللهَ أَعْطَانَا
12 حَيَاةً أَبَدِيَّةً * وَهٰذِهِ ٱلْحَيَاةُ هِيَ فِي ٱبْنِهِ * مَنْ لَهُ ٱلِٱبْنُ فَلَهُ ٱلْحَيَاةُ * وَمَنْ لَيْسَ ٱبْنُ ٱللهِ لَيْسَ هُوَ لَهُ
13 فَٱلْحَيَاةُ لَيْسَتْ لَهُ * هٰذِهِ ٱلْأَقْوَالُ كَتَبْتُهَا إِلَيْكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُؤْمِنُونَ بِٱسْمِ ٱبْنِ ٱللهِ لِتَعْلَمُوا أَنَّ لَكُمْ
14 حَيَاةً أَبَدِيَّةً إِذْ تُؤْمِنُونَ بِٱسْمِ ٱبْنِ ٱللهِ * وَهٰذِهِ هِيَ ٱلدَّالَّةُ ٱلَّتِي لَنَا لَدَيْهِ * أَنَّا إِنْ سَأَلْنَاهُ شَيْئًا
15 مِمَّا يَخُصُّ بِمَشِيئَتِهِ يَسْمَعُنَا * وَإِنْ عَرَفْنَا أَنَّهُ يَسْتَجِيبُ لَنَا فِي مَهْمَا سَأَلْنَاهُ فَقَدْ عَرَفْنَا أَنَّنَا
16 سَأَلْنَاهُ ٱلْوَسَائِلَ ٱلَّتِي بَسَأَلْنَاهَا مِنْهُ * إِنْ أَبْصَرَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ مُخْطِئًا خَطِيَّةً لَيْسَتْ إِلَى ٱلْمَوْتِ *
يُوَسِّلُ وَيُعْطِيهِ حَيَاةً * ٱلَّذِينَ يُخْطِئُونَ خَطَأً لَيْسَ لِلْمَوْتِ * لِأَنَّ قَدْ تَكُونُ خَطِيَّةٌ لِلْمَوْتِ * فَلَيْسَتْ
17 أَقُولُ أَنْ تُسْأَلَ مِنْ أَجْلِ تِلْكَ * كُلُّ ظُلْمٍ خَطِيَّةٌ هُوَ * وَتَكُونُ خَطِيَّةٌ لَيْسَتْ لِلْمَوْتِ * وَقَدْ
18 عَلِمْنَا أَنَّ كُلَّ مَنْ وَلَدَهُ ٱللهُ فَمَا يُخْطِئُ * بَلْ مَنْ قَدْ وَلَدَهُ ٱللهُ يَحْفَظُ نَفْسَهُ وَمَا يَمَسُّهُ ٱلْخَبِيثُ * قَدْ
19 عَلِمْنَا أَنَّا مِنَ ٱللهِ نَحْنُ * وَٱلْعَالَمُ كُلُّهُ قَدْ وُضِعَ فِي حَظِّ ٱلشِّرِّيرِ * وَقَدْ عَلِمْنَا أَنَّ ٱبْنَ ٱللهِ سَيَجِيءُ *
20 وَقَدْ مَكَّنَّا هٰهُنَا نَعْرِفُ بِهِ ٱلْإِلٰهَ ٱلْحَقَّ * وَنَكُونُ فِي ٱلرَّبِّ ٱلْحَقِيقِيِّ فِي يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِهِ *
21 هٰذَا هُوَ ٱلْإِلٰهُ ٱلْحَقُّ * وَٱلْحَيَاةُ ٱلْخَالِدَةُ * يَا أَوْلَادِي ٱحْفَظُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ ٱلْأَصْنَامِ *

* وَٱلسُّبْحُ لِلّٰهِ دَائِمًا أَبَدًا سَرْمَدًا آمِينَ *

Qui credit in Filium Dei, habet testimonium in semetipso: qui verò non credit in Filium Dei, Deum ipsum fecit mendacem: quia non credidit testimonio quod testificatus est Deus de Filio suo. Est autem hoc testimonium, videlicet quòd dedit nobis Deus vitam æternam: & hæc vita, in Filio ejus est. Qui habet Filium, habet vitam: qui autem Filium Dei non habet, vitam non habet. Hos sermones scripsi vobis ô qui creditis in nomen Filii Dei: ut sciat s quòd habetis vitam æternam, quandiu creditis in nomen Filii Dei. Et hæc est fiducia quam habemus apud ipsum, quod siquid ex his quæ consentanea sunt ejus voluntati, ab eo petierimus, audit nos. Et si scimus quòd exaudit nos in omnibus quæ petimus ab illo, scimus etiam quòd consequemur petitiones quas ab eo postulabimus. Siquis vest ûm viderit fratrem suum peccantem peccato quod non est ad mortem, petat, & dabit ei vitam, his nempe qui peccant peccato quod non est ad mortem. Est enim peccatum ad mortem, & non pro illo dico ut petas. Omnis quidem iniquitas peccatum est: at est peccatum quod non est ad mortem. Jam autem ovimus quòd omnis quem Deus genuit, non peccat: sed is quem Deus genuit, servat seipsum, & Improbus non tangit eum. Jam novimus quòd ex Deo sumus, & mundus totus in sortem maligni sit positus. Et novimus Filium Dei esse venturum: deditque nobis mentem per quam cognoscamus Deum verum, & simus in vero Domino, nempe in Jesu Christo ejus filio. Ille enim est Deus verus, & vita inconcussa. O filii mei, cavete vobis ab idolis.

Laus Deo perpetua perennis ac sempiterna, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእመሰ፡ርሊነ፡ከመ፡ዘሰእልናሁ፡ ይሰመዓነ:: ናእመር፡እንከ፡ ከመ፡ብነ፡ ስእለተነ፡ ዘሰእልነ፡
16 በኀቤሁ::=ፁ ወእመቦ፡ዘር እዮ፡ ለክልሉ፡ እንዘ፡ይሌብስ፡ለበሰ፡ዘሊኆነ፡ለሞት፡ ወሰአለ፡
ያሕይወ፡ ለእለ፡ይሌብስ፡ዘሊኆነ፡ለሞት:: እስመቦ፡ለበሰ፡ዘለሞት:: ወሊኆነ፡በእኂቲሃ፡ዘ
17 እብል፡ ከመ፡ ይስእሉ::=ፁ እስመ፡ኵሉ፡ለበስ፡ ኀጢአት፡ ይእቲ:: ወቦጌጋዮ፡ ዘለሞት፡=ፁ
18 ናእመር፡ ከመ፡ኵሉ፡ ዘተወልደ፡ እሙነ፡ እግዜአብሔር ፡ሊይሌብስ::ለሰ፡ ዘተወልደ፡እመአ
19 ግዜአብሔር፡ የዐቅብ፡ ርእሶ ፡ ወእኩይኒ፡ ሊይሰሕጦ::=ፁ ናእመር፡ከመ፡እሙነ፡እግዜአ
20 ብሔር፡ነሕነ:: ወዓለመሰ፡ኵሉ፡በእኪት፡ይቀውሙ::=ፁ ናእመር፡ ከመ፡ ወልደ፡እግዜአብ
ሔር፡ መጽአ፡ ወወሀበነ ፡ ልበ ፡ ከመ ፡ናእመሮ፡ ለእግዜአብሔር ፡ ዘበጽድቅ:: ወህለውን ፡
ዘበ፡ጽድቅ፡በወልደ፡ እግዜአብሔር፡ በሊየሱስ ፡ክርስቶስ:: ውእቱ ፡ ዘበለግነ ፡ እግዜአብ
21 ሔር ፡ ወብነ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለዓለመ::=ፁ ባቲ፡ ደቂቀየ፡ ዕቀቡ፡ ርእሰክሙ፡ እሙነ ፡ ለጣል
ክት::=ፁ

Et si videmus quòd quæ petivimus audiet nos, scimus igitur quòd habemus petitiones nostras quas petivimus apud eum. Et si quis sit qui viderit socium suum peccantem peccatum quod non est ad mortem, rogans vivificabit peccantem peccatum *quod non est ad mortem: quia est peccatum ad mortem, & non est pro illo quòd dico ut rogent. Quia omnis iniquitas peccatum est, & est nequitia quæ est ad mortem. Scimus quòd omnis qui natus est ex Deo, non peccat: sed qui genitus est ex Deo conservat seipsum, & Malus non nocet ei. Scimus quòd ex Deo sumus, & mundus universus in malo perstitit. Scimus quòd filius Dei venit, & dedit nobis intelligentiam ut cognoscamus Deum verum, & sumus justi in filio Dei in Jesu Christo: ipse est qui verè Deus est, & habemus vitam æternam: Propter eam filioli mei, conservate vosmetipsos à diis.*

FINIS.

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

1 SEnior Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego diligo in veritate, & non ego
2 solus, sed & omnes qui cognoverunt veritatem, Propter veritatem quæ permanet in nobis, & nobiscum erit in æternum. Sit vobiscum gratia, misericor- 3
dia, pax à Deo Patre, & à Christo Jesu Filio Patris, in veritate & charitate.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ يُوحَنَّا ٱلْأُكْلِيلِيِّ ٱلثَّانِيَةُ *

* وَقِرَاءَةُ يَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ قُبَيْلَ مَرْفَعِ ٱللَّحْمِ *

1 * مِنَ ٱلْقِسِّ ٱلشَّيْخِ إِلَى كُورِيَّا ٱلْمُصْطَفَاةِ وَأَوْلَادِهَا ٱلَّذِينَ أُحِبُّهُمْ أَنَا بِٱلْحَقِيقَةِ * وَلَسْتُ أَنَا وَحْدِي
2 بَلْ وَجَمَاعَةُ ٱلْعَارِفِينَ ٱلْحَقَّ * مِنْ أَجْلِ ٱلْحَقِّ ٱلثَّابِتِ فِينَا وَٱلْكَائِنِ مَعَنَا إِلَى ٱلْأَبَدِ * ٱلنِّعْمَةُ تَكُونُ
3 مَعَكُمْ وَٱلرَّحْمَةُ وَٱلسَّلَامَةُ * مِنَ ٱلْإِلٰهِ ٱلْآبِ وَمِنَ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِ ٱلْآبِ بِحَقٍّ وَمَحَبَّةٍ *

EPISTOLA SANCTI JOHANNIS Evangelistæ secunda.

Lectio feriæ sextæ quæ præcedit dies geniales carnium.

1 A *Presbytero sene ad Kyriam electam & liberos ejus, quos ego verè diligo, & non ego solus, sed & omnes*
2 *veritatis agnitores: Propter veritatem in nobis manentem, & nobiscum existentem in æternum. Gratia sit vobiscum,* 3
& misericordia & pax à Deo Patre, & à Domino Jesu Christo filio Patris cum veritate & charitate.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

=ፁ=ፁ= =ፁ= =ፁ=

መልእክተ፡ ዮሐንስ፡ ዳግሚት፡ወልደ፡ዘብዴዎስ::=ፁ

Epistola secunda JOHANNIS filii Zebedæi.

a

CAPUT I.

1 እመነ፡ቀሲስ ፡ ለኅሪት ፡ ወለእግዝእት ፡ ወሳደቂቃ:: ለእንተ፡ ለነ፡ አፈቅራ፡ በጽድቅ፡ ወበእ
ንተ ፡ ዛቲ፡ጽድቅ፡ ወለኵ፡ ለነ፡ባሕቲተየ፡ለሰ፡ ወእሰኒ ፡ደለመርዋ፡ ለጽድቅ፡ኵሉሙ::=ፁ
ወበእንተ ፡ ዛቲ ፡ ጽድቅ ፡ እንተ ፡ ትነብር ፡ ኀቤነ ፡ ወትሄሉ ፡ ምስቤነ ፡ ይእቲ ፡ ለዓለ
2 ም::=ፁ ወይሄሉ ፡ምስቤነ ፡ ሞገሰ ፡ ወሕይወተ ፡ ወሰላመ ፡ እሙነ፡ እግዜአብሔር ፡
3 ለብ ፡ ወእሙኅበ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልዱ ፡ ለእግዜአብሔር ፡ ለብ ፡ በጽድቅ ፡
ወበተፈቅሮ::=ፁ

A *Seniore electæ & dominæ & filiis ejus, quam ego diligo in veritate, & propter hanc veritatem: & non ego solus, sed & illi qui cognoscunt veritatem omnium eorum. Et propter hanc veritatem quæ manet apud nos, & erit nobiscum* 1 2
quæ est æterna. Et sit nobiscum gratia, & vita, & pax à Deo Patre, & à Jesu Christo filio Dei Patris in veritate & in charitate, 3

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Β'. ΚΕΦ. Α'.

Gavisus sum valdè quoniam inveni de natis tuis ambulantes in veritate, sicut
4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς Α'
mandatum accepimus à Patre. Et nunc rogo te, domina, non tanquam man-
5 ἐντολὴν ἐλάβομεν (δ) παρὰ τοῦ πατρός. Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε κυρία, οὐχ ὡς ἐντο-
datum scribo tibi novum, sed quod habuimus ab initio: ut diligamus alii alios.
λὴν (ε) γράφω σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς· ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
Et hæc est charitas, ut ambulemus secundùm mandata ejus. Hoc est man-
6 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. (ζ) Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν-
datum, quemadmodùm audistis ab initio, ut in eo ambuletis. Quoniam multi sedu-
7 τολὴ, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. Ὅτι πολλοὶ πλά-
ctores ingressi sunt in mundum, non confitentes Jesum Christum qui venit in carne.
νοι (η) εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί.
Hic est seductor & Antichristus. Videte vosmetipsos, ut ne perdamus quæ
8 οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. Βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ (θ) ἀπολέσωμεν ἃ
operati sumus, sed mercedem plenam accipiamus. Omnis transgrediens & non
9 εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ

manens in doctrina Christi, Deum non habet. Manens in doctrina Christi, hic
μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει. ὁ μένων ἐν τῇ (ι) διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, οὗτος
& Patrem & Filium habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non af-
καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φι-
10 fert, ne recipite eum in domum, & Gaudere ei ne dicite. Nam dicens illi
ρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ Χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. (κ) Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ
11 Gaudere, communicat operibus ejus malignis. Plura habens vobis scribere,
Χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς. Πολλὰ ἔχων ὑμῖν (λ) γράφειν,
12 nolui per chartam & atramentum: sed spero venire ad vos, & os
οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· (μ) ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα
ad os loqui: ut gaudium nostrum sit plenum. Salutant te na-
πρὸς στόμα λαλῆσαι· ἵνα ἡ χαρὰ (ν) ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέ-
13 si sororis tuæ Electæ. Amen.
κνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς (ξ) ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

(ξ) Ἰωάννου ἐπιστολὴ δευτέρα ἐγράφη ἐν τύποις λ'.

MS.A. (δ) ἀπὸ τοῦ (ε) καινὴν γράφω σοι, ἀλλ' ἣν εἴχαμεν (ζ) αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, ἵνα καθὼς (η) εἰσῆλθεν (θ) ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ (ι) διδαχῆς τοῦ καὶ τὸν πατέρα ἔχει. (κ) Ὁ λέγων γὰρ (λ) γράψαι, ἐκ ἐβουλήθην (μ) ἐλπίζω γὰρ ἡμᾶς ἔρχεσθαι πρὸς (ν) ὑμᾶς (ξ) ἐκλεκτῆς. (†) Ἰωάννου β'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Valdè gavisus sum quòd invenerim ex filiis 4
tuis qui incedant in veritate, quemadmodum
præceptum accepimus à Patre. Et obsecro 5
te Kyria, (nequaquam præceptum novum scri-
bo tibi, sed illud quod apud nos erat ab ini-
tio) ut alter alterum diligamus. Atq; hæc est 6
charitas, ut ambulemus secundùm præceptũ.
Præceptum hoc est, sicut audiſtis ab initio,
ut in eo ambuletis: Quia multi seductores 7
exierunt in hunc mundum, qui non confiten-
tur Jesum Christum veniſſe in carne. Iſtiuſ-
modi, seductor eſt & antichriſtus. Cavete 8
vobis ne perdatis quod operati eſtis, sed mer-
cede integrâ remuneremini. Quicunq; trans- 9
greditur, & non manet in doctrina Chriſti,
non eſt in eo Deus: qui manet in ejus doctri-
na, hic & Patrem & Filium habet. Siquis 10
veniat ad vos, & hanc doctrinam non affe-
rat, ne recipiatis eum domum, & Lætare bo-
noq; ſis animo, ne dixeritis ei. Nam qui dixe- 11
rit ei, Læto ſis animo, communicat operibus
ejus malis. Quum plura haberem vobis ſcri- 12
benda, nolui ut per chartam & atramentum
fieret: ſed ſpero me venturum ad vos, & ore
ad os locuturos: ut gaudium noſtrum ſit in-
tegrum. Pacem tibi precantur filii ſororis 13
tuæ electæ. Gratia vobiſcum, Amen.

Epiſtolæ ſecundæ finis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ተፈሣሕኩ ፡ ጥቀ ፡ እስመ ፡ ረከብኩ ፡ እመደቂቀኪ ፡ እለ ፡ የሐውሩ ፡ በጽድቅ ፡፡ በከመ ፡ Gaviſus ſum valdè, quia inveni ex filiis tuis qui incedunt in veritate, ſicut ac- 4
5 ነሣእነ ፡ ትእዛዘ ፡ እመኀበ ፡ አብ ፡፡=፡ ወይእዜኒ ፡እብለኪ ፡ እግዝእትየ ፡ወእኮ ፡ ትእዛዘ ፡ cepimus mandatum ejus à Patre. Et nunc quidem dico tibi domina mea, & 5
ሐዲስ ፡ ዘአጽሕፍ ፡ ለኪ ፡ለሰ ፡ ትእዘዝ ፡ ለነተ ፡ ብነ ፡ ለመትከት ፡ ከመ ፡ ንትፋቀር ፡ በበ non eſt mandatum novum quod ſcribo tibi, ſed mandatum quod habuimus ex
6 ይናቲነ ፡ ከመ ፡ ንሑር ፡ በትእዘዙ ፡፡=፡ ወዛቲ ፡ይእቲ ፡ ትእዛዙ ፡ከመ ፡ ንሑር ፡ በዛቲ ፡ principio, ut diligamus nos invicèm, ut incedamus in mandato ejus. Et hoc 6
7 እንተ ፡ ሰማዕክሙ ፡ትካት ፡=፡ ለከመ ፡ ብዙኃን ፡ መስሕታን ፡ እለ ፡ መጽሉ ፡ ውስተ ፡ ዓለመ ፡ eſt mandatum ejus, ut incedamus in eo quod audiviſtis olim. Quia multi præ- 7
እለ ፡ ኢየእመኑ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ከመ ፡ መጽአ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ፡ ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ varicatores fuerunt qui venerunt in mundum, qui non credant in Jeſu Chriſto,
8 መስሐቲ ፡ ሐሰዊ ፡ መሲሕ ፡=፡ ዑቁ ፡ ርእሰክሙ ፡ ኢትሰጥኡ ፡ ዘገበርክሙ ፡ ለሰ ፡ ከመ ፡ quòd venit in carne hominis: & hic eſt prævaricator, & falſus Meſſias. Cave- 8
ዐስበ ፡ ፍጹመ ፡ ትኅሠሉ ፡፡=፡ te vobiſmet ipſis ne perdatis quæ feciſtis, ſed ut mercedem perfectam recipi-
atis.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

Ἐτχὴ ὑπὲρ τελειώσεως καὶ εὐχαριστίας ἐπ' ὁμολογίᾳ φιλοξενίας τῶν ἀδελφῶν διὰ Χριστόν. ἐν ᾧ, περὶ τῆς Διοτρεφοῦς φαυλότητος καὶ μισαδελφίας. περὶ Δημητρίου, ᾧ μαρτυρεῖ τὰ κάλλιστα. περὶ ἀφίξεως αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπ' ὠφελείᾳ ἐν πάσι.

EPISTOLA JOANNIS TERTIA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΡΙΤΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT UNICUM.

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. Ἀγαπητέ, Α'
2 de omnibus opto te prosperè agere & valere, sicut prosperè agit tua anima. Ga-
3 περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦται σου ἡ ψυχή. Ἐ-
visus sum enim valdè venientibus fratribus, & testantibus tuæ veritati, sicut tu
χάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, (α) καθὼς σὺ
in veritate ambulas. Majus horum nõ habeo gaudiũ, ut audiam meos natos
4 ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα
in veritate ambulantes. Dilecte, fidele facis quicquid operaris in
5 ἐν (β) ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν (γ) ἐργάσῃ εἰς τοὺς

Dilecte, fratres, & in peregrinos, Qui testati sunt tuæ charitati in conspectu Eccle-
ἀδελφοὺς, καὶ (δ) εἰς τοὺς ξένους, Οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλη- 6
siæ, quos benè facies deducens dignè Deo. Pro enim nomine
σίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ. Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος 7
exierunt, nihil accipientes à Gentibus. Nos ergò debemus sus-
ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν (ε) ἐθνικῶν. Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν (ζ) ἀπο- 8
cipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritati. Scripsi
λαμβάνειν τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ (η) ἀληθείᾳ. Ἔγραψα τῇ 9
Ecclesiæ: sed amans primatum gerere ipsorum Diotrephes, non recipit nos.
ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.

MS.A. (†) Titulus abscinditur. (α) καθὼς ἐν (β) τῇ ἀληθείᾳ (γ) ἐργάζῃ (δ) καὶ τοῦτο ζένους, (ε) ἐθνικῶν. (ζ) ὑπολαμβάνειν (η) ἐκκλησίᾳ. Ἔγραψά τι τῇ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA JOHANNIS TERTIA.

Feriâ quartâ, iejunii ſecundâ. Et feriâ quartâ Paſſionis.

SENIOR Gaio dilecto meo, ei quem 1
ego verè diligo. Dilecte noſter, in omni re 2
oro pro te ut proſper ſis atque incolumis, ſic-
ut proſperè agit anima tua. Gaviſus ſum 3
enim valdè quòd veniant fratres & teſtimo-
nium reddant de veritate tua, prout tu in ve-
ritate ambulas. Et quidem majus hoc gaudi- 4
um non habeo, *quàm* ut audiam filios meos
ambulare in veritate. Chariſſime noſter, fide- 5
liter facis id quod agis erga fratres, & *eos*
præſertim qui ſunt peregrini: Qui teſtimoniũ 6
reddiderunt de charitate tua apud univerſam
Eccleſiam: in quos beneficia confers, ut Deum decet. Nam poſt nomen ejus egreſſi ſunt, 7
nihil accipientes à Gentibus. Nos ergò te- 8
nemur ſuſcipere qui tales ſunt, ut adjutores
ſimus veritati. Optarem ſcribere Eccleſiæ: 9
ſed ille qui primas veſter eſſe cupit, Diotre-
phes, non recipit nos.

Versio VULGATA LATINA.

4 Gavisus sum valdè, quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate, sicut
5 mandatum accepimus à Patre. Et nunc rogo te, domina, non tanquàm mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alteruter.
6 Et hæc est charitas, ut ambulemus secundùm mandata ejus. Hoc est enim man-
7 datum, ut quemadmodùm audistis ab initio, in eo ambulétis: Quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Jesum Christum venisse in
8 carnem: hic est seductor, & antichristus. Videte vosmetipsos, ne perdatis quæ operati estis: sed ut mercedem plenam accipiatis. Omnis qui recedit, & non permanet in doctrina Christi, Deum non habet: qui permanet in doctrina, hic & Patrem & Filium habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec AVE ei dixeritis. Qui enim dicit illi AVE, communicat operibus ejus malignis. Plura habens vobis scribere, nolui per chartam & atramentum: spero enim me futurum apud vos, & os ad os loqui: ut gaudium vestrum plenum sit. Salutant te filii sororis tuæ Electæ.

9 10 11 12 13

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * قد سررت جدًّا لأبني وجدت أولادك ممن يسلكُ في الحق كما أخذنا من الآب وصيّة * والآن
5 اسألك يا كوريا لا كمن يكتب اليك وصيّة جديدة * بل الوصيّة التي لنا منذ القديم *
6 ان نحب بعضنا بعض * وهذه هي المحبة أن نسلك فيما يحص وصاياه * هذه هي الوصيّة كما
7 سمعتم منذ القديم أن تسلكوا فيها * إنّ مضلّين كثيرين قد دخلوا الى العالم * وهم الذين
8 ما يعترفون ان ايسوع المسيح قد جاء بالجسد * ممن يقول هذا فهو المضلّ وضدّ المسيح * احذروا
9 على انفسكم لئلا يضيع ما قد عملناه * بل تأخذ توابًا كاملًا * كلّ من يخالف ولا يثبت في تعليم
10 المسيح فليس له الاه * ومن يثبت في تعليم المسيح فذلك له الأب والابن * فمن يجي اليكم وما
11 يجيب هذا التعليم فلا تقبلوه في منزلكم ولا تسلّموا عليه سلامًا * لأنّ من يقول لانسان سريع
12 السلام عليك * فانما يشارك أعماله الخبيثة * ولي أقوال كثيرة * اكاتبكم بها * فلم أوثر أن
13 أكتب اليكم بورق ومداد * لكني أومل أن أجي اليكم واخاطبكم فما بأفواهٍ * ليكون سرورنا
كاملًا * يسلّم عليك أولاد أختك المصطفاة * والمسيح لله دائمًا آمين *

Magnopere gavisus sum quòd invenerim filios tuos ex ambulantibus in veritate, sicut mandatum accepimus à Patre. Et nunc rogo te ô Kyria, (non ut scribens tibi mandatum novum, sed mandatum illud quod jam pridem habemus,) ut diligamus alii alios. Hæc est autem charitas, ut incedamus in his quæ consona sunt mandatis ejus. Hoc est mandatum, ut jam olim audistis, ut incedatis in illis. Nam multi seductores ingressi sunt in mundum, nempe ii qui non fatentur Jesum Christum venisse in carne: qui enim hoc dicit, seductor est & adversarius Christi. Cavete vobismetipsis, ne perdatur quod operati sumus, sed præmium perfectum accipiamus. Quisquis contradicit, nec manet in doctrina Christi, non habet Deum: qui verò manet in doctrina Christi, is habet Patrem & Filium. Et quisquis venit ad vos & hanc doctrinam non affert, ne recipiatis eum domi vestræ, neque salutando salutetis eum. Qui enim dixerit homini scelerato, Pax tecum, procul dubio communicat operibus ejus malis. Multos habeo sermones vobis scribendos, sed nolui scribere vobis per chartam & atramentum: sed spero me venturum ad vos, & os ad os collocuturum: ut gaudium nostrum sit perfectum. Salutant te filii sororis tuæ electæ.

4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Laus Deo semper, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወኵሉ: ዘይትቀደመ: ወሊይነብር: በትምህርቱ:ለክርስቶስ:ከመ:መጽለ:ሊሁ:እግዜአብ
10 ሔር.መስለሁ:: ወዘሰ:ይነብር:በትምህርተ:ለክርስቶስ:በእቡ:ወበወልዲ:ሀሉ:::=: ወዘኒ:
11 ይመጽእ:ኅቡአክሙ: ወዘንተ: ትምህርተ: ኢያመጽእ:ኀቤክሙ: ኢታብእሙ: ቤተክሙ: ወበሐ
12 ኒ:ጥቀ:ሊትበልሙ::=: እስመ:ዘይቤሎ:በሐ:ይሰተፎ:በመገበሬ:እኩይ::=: ብዙኅ:ብዮ:
13 ዘእጽሕፍ: ለክሙ: ወኢፈቀድኩ: በክርታስ: ወበማየ:ሕመት:እስመ:እተለመነ:ከመ:እመጽ
እ:ኅቤክሙ:: ወእፈ:በእፈ:እትናገረ:ከመ:ፍጹመ:ይኩን:ፍሥሐክሙ::=: ለመኒ:ደቂ
ቀ: እኅትኪ: ሳሪት: ሞገሰ: ወተፈቅሮ: መስለክሙ:::=:

Et omnis qui adversatur, & non permanet in doctrina Christi, nempe quòd advenit, non est Deus cum eo: & qui permanet in doctrina Christi, in Patre & in Filio est. Et qui venit ad vos, & hanc doctrinam non adfert ad vos, ne ingredi faciatis eum domum vestram, & Ave omninò ne dicatis ei. Quia qui dicit ei Ave, communicat in opere ejus malo. Multum habeo quod scribam vobis, & nolui per chartam, & per aquam scribere, quia confido quòd veniam ad vos, & ore ad os loquar vobis, ut perfectum sit gaudium vestrum. Saluta filios sororis tuæ electæ. Gratia & charitas sit vobiscum.

9 10 11 12 13

Epistola Beati JOANNIS Apostoli tertia.

Versio VULGATA LATINA.

1 2 SEnior Gaio charissimo, quem ego diligo in veritate. Charissime, de omni-
3 bus orationem facio prosperè te ingredi, & valere, sicut prosperè agit anima
4 tua. Gavisus sum valdè venientibus fratribus, & testimonium perhibentibus
5 veritati tuæ, sicut tu in veritate ambulas. Majorem horum non habeo gratiam, quàm ut audiam filios meos in veritate ambulare. Charissime, fideliter fa-
cis quidquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos, Qui testimonium red-
6 diderunt charitati tuæ in conspectu Ecclesiæ: quos, benefaciens, deduces dignè
7 Deo. Pro nomine enim ejus profecti sunt, nihil accipientes à Gentibus.
8 Nos ergò debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritatis.
9 Scripsissem forsitan Ecclesiæ: sed is, qui amat primatum gerere in eis, Diotrephes, non recipit nos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس يوحنا الجامعة الثالثة *

1 * فراق يوم الاثنين من جمعة الجبن * من القس السيح الى غايوس الكتب *
2 الذي أحبه أنا حقًا * أيها الكتب أنا أصلي من أجلك أن تتيسر طرقك في جميع الاشياء
3 وتعافا كما أن نفسك قد تيسرت سبلها * لأني سررت جدًّا بالاخوة الواردين والشاهدين لك بالحق
4 كما أنت سالك في الحق * فليس لي سرورًا أعظم من هذا قدرًا أن أسمع أن أولادي سالكون في
5 الحق * أيها الكتب الجميل الذي تعمله باخوة الغرباء اجعله صادقًا * الذين شهدوا لك
6 بالمحبة امام الجماعة * الذين ستعمل عملًا محمودًا اذ تسيعهم بما هو لله أهلًا * لأنهم من أجل
7 اسمه خرجوا ولم يأخذوا من الامم شيأ * فكن تسأل أن تعينهم امر مثل هولاي * ليكون للحق
8 مساعدين * قد كتبت الى الجماعة * لكن ديوطرافي المولع أن يتقدمهم لم يقبلنا *
9

EPISTOLA SANCTI JOANNIS Catholica tertia. Lectio feriæ secundæ hebdomadis casei.

A Presbytero sene ad Gaium charissimum quem ego verè diligo. O charissime, ego pro te oro ut planæ sint viæ tuæ in omnibus rebus, & bene valeas, quemadmodum animæ tuæ viæ sunt jam complanatæ. Nam valdè gavisus sum de fratribus venientibus, & veritatem tibi attestantibus, prout tu incedis in veritate. Nec ullum est mihi majoris quàm hoc amplitudinis gaudium, ut scilicet audiam filios meos in veritate ambulare. O dilecte, beneficium quod exerces in fratres peregrinos, fideliter exerce: Qui de tua charitate testimonium reddiderunt in conspectu Ecclesiæ: quos quum deduxeris prout Deo dignum est, præclarum opus præstiteris. Nam propter nomen ejus egressi sunt, nihil accipientes à Gentibus. Nos ergo precamur, ut hujusmodi hominum rem benignè complectaris: ut simus veritatis adjutores. Jam scripsi Ecclesiæ; sed Diotrephes qui ambit eis præesse, non recepit nos.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ዘዮሐንስ : ወንጌላዊ : ሣልስ:=:
2 እመነ:ቀሲሱ:ለይጋዮስ:ለእጉነ:ዘለነ: ለፈቅር:በጽድቅ:=: እጉየ:በእንተ:ኵሉ:እጸሊ:
3 ለከ:ትሰረሕ:ወትሕየ:በዘ:ይሌድማ:ለነፍስከ:=: ተፈሣሕኩ፡ጥቀ:ሶበ:መጽሉ:ለኅዊነ:
4 ወእመ፬:ኮኑ:ሳዕለ:ተፈቅሮተከ:: ወከመ: በጽድቅ : ተሐወር:=: እንተ: ተዓቢ: እመዛ
5 ቲ:ትፍሥሕት:ለልብየ:ከመ:እስሚዕ::እኁዘ:በጽድቅ:የሐወሩ: ደቂቀ:=: እጉየ:እሙነ:
6 ግብረ:ዘገበርከ:ለእኃዊነ:::=: ወዝንቱኒ: ነኪር:ስመ፬:ኮነ:ሳዕለ:ተፈቅሮተከ:በቅድመ:
7 ቤተ: ክርስቲያነ: ከመ: ሠናየ : ትገብር : ወለቅደመከ: ፈንወቶሙ: ዘይደሉ: ለእግዜአብሔ
8 ር::=: ወበእንተ:ስሙ:ወፀአኩ:እኁዘ:ለልቦ:ዘእነሠእ:እመነ:ለሕዘብ:::=: ወንሕነሰ:ለ
9 ኅዊነ:ይደልወነ: ንትቀበሎሙ: ለእለ: ከመዝ : ከመ: ንኩን:ሱታፎ: ለጽድቅ::=: ወጸሐ
ፍኩ : ለቤተ : ክርስቲያነ : ለባ : ርቱዕ : ለቀድሙ: ሉሙ : ወበእከቱ : በኀፍቀሰ : ሊይሰከ
ወክሙ:=:

JOHANNIS Evangelistæ tertia.

A Seniore Gaio fratri nostro, quem ego diligo verè. Frater mi, per omnia oro pro te, ut prosperè agas, atque valeas, in iis quæ jucunda sunt animæ tuæ. Gavisus sum valdè quum venissent fratres nostri, & testimonio fuissent de charitate tua & quomodo in veritate ambulas. Majus hoc gaudium non habeo, ut audiam quum in veritate ambulant filii. Frater mi, fidele est opus quod fecisti fratribus nostris. Et hic extraneus testis fuit de charitate tua coram Domo Christianorum, quòd benè facis, & præmonstrâsti viam eorum qui placent Deo. Et propter nomen ejus egressus sum nihil accipiens à Gentibus. Et nos fratres nostri, oportet nos ut recipiamus eos qui sunt hujusmodi, ut fiamus participes veritatis. Et certè Domui Christianorum, sed rectius præcedebat eos: verùntamen propter infidelitatem non parebit vobis.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ἰωάννου Γ'. ΚΕΦ. Α'.

Propter hoc si venero, submonebo ejus opera quæ facit, verbis malignis garri-
10 Διὰ τοῦτο (ϑ) ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυ-
ens nos. Et non contentus in his, neque ipse suscipit fratres, &
αροῦν ἡμᾶς. καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, ὅτι αὐτὸς οὐ δέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς
volentes prohibet, & de Ecclesia ejicit. Dilecte, ne imitare malum,
11 βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν,
sed bonum. Benefaciens ex Deo est: at malefaciens non vidit Deum.
ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· (ι) ὁ δὲ κακοποιῶν οὐκ ἑώρακε τὸν Θεόν.
Demetrio testimonium est ab omnibus, & ab ipsa veritate: & nos autem te-
12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρ-

stamur, & testimonium nostrum verum est. Multa habui scri-
τυροῦμεν, καὶ (κ) οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι. Πολλὰ εἶχον (λ) γρά- 13
bere, sed non volo per atramentum & calamum tibi scribere.
φειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ (μ) καλάμου σοι γράψαι. Ἐλπίζω δὲ εὐ- 14
Spero autem pro-
tinùs videre te, & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te
θέως (ν) ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε 15
amici. Saluta amicos per nomen.
οἱ (ξ) φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

(†) Ἰωάννου ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη στίχων λβ'.

MS. A. (ϑ) ἀν (ι) ὁ κακοποιῶν (κ) οἴδας (λ) γράφειν σοι, ἀλλ' οὐκ ἐβουλήθην διὰ (μ) καλάμου γράψαι σοι· (ν) σε ἰδεῖν, (ξ) ἀδελφοί. (†) Ἰωάννου γ'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Propterea, si venero, mentionem faciam o-
10 perum ejus quæ perpetravit; verbis enim
malis tractat nos: & his non contentus, nec
ipse recipit fratres, & eos qui recipiunt, pro-
hibet, quin ex Ecclesia expellit. Charissi-
11 me noster, ne malum imitêre, sed bonum.
Qui bonum facit, ex Deo est: qui verò ma-
12 lum facit, Deum non vidit. De Demetrio
redditum est testimonium ab unoquoque,
& ab ipsa Ecclesia, imo ab ipsa veritate:
sed nos etiam testimonium perhibemus:
& nôstis testimonium nostrum verum
esse. Multa haberem tibi scribenda, sed 13
nolo per atramentum & calamum tibi scri-
bere. Spero autem protinus me visurum 14
te, & præsentes coram locuturos. Pax 15
tecum sit. Pacem tibi precantur amici.
Pacem precare amicis, unicuique nomine
proprio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወበእንተ፡ዝንቱ፡እሙ፡መጸእኩ፡እዜከር፡ምግቦ፡ዘይገብር፡ነቢበ፡እኩየ፡ዘይነብብ፡ሳዕሌነ፡
ወሊያለክሎ፡ ዘንተኒ፡ ወውእቱኒ፡ ሊይትቁበሎሙ፡ ለእንዊነ፡ወለእለኒ፡ይፈቅዱ፡ ይጠልሎሙ፡
11 ወያወፅዖሙ፡እመቤተ፡ክር ስቲያን።።ፈ አኀዮ፡ ሊትኩን፡ዝሙ፡ገባሬ፡እኪት፡ለሰ፡ዝሙ፡ገባ
ሬ፡ሠናይት፡ ወገባሬ፡ ሠናይትስ፡ እመእግዚአብሔር፡ውእቱ።። ወገባሬ፡እኪትስ፡ ሊይዜእዮ፡
12 ለእግዚአብሔር።።ፈ ወበእንተ፡ድሜጥርስ፡ሰመዐ፡ኵነ፡ኵሉ፡ወለቢሂኒ፡ጽድቅ።። ወእኒ
13 ነኒ፡ስመዓ፡ኮነ፡ ወእዜንዉክሙ፡ ወተአመረ፡ዝሙ፡ ርትዕት፡ይሉቲ፡ ስመዕነ፡።ፈ ወብዙኀ፡ብ
14 የ፡ዘጽሕፍ፡ለስ፡ለሳ፡ ሊእፈቅድ፡በማየ፡ሕሙት፡ወበቀለመ፡ለጽሕፍ፡ለስ።ፈ ለለ፡እትለ
15 ሙነ፡ባሕቱ፡ዝሙ፡ፍጡነ፡ለርእየኵ።። ወእትናገረስ፡ለፋ፡ በአፈ።ፈ ስለመ፡ለስ፡ወይለመ
ኁስ፡ለኀዊነ፡ ወለመሓ፡ ቢጸስ፡ በበአስማቲሆሙ።።ፈ

Et propter hoc si venero, in memoriam reducam facinora ejus quæ facit, viz. 10
sermonem malum quem effutit contra nos: & non sufficit ei hoc, & ipse non
recipit fratres nostros, & eos qui volunt, prohibet, & ejicit ex domo Christianorum. Frater mi, ne sis ut operator mali, sed ut operator boni: & operator bo- 11
ni à Deo est, & operator mali non videbit Deum. Et de Demetrio testis est 12
quisque, & ipsa veritas, & nos testimonio sumus & annuntiamus vobis, &
scitis quòd rectum est testimonium nostrum. Et multum habeo quod scribam tibi, sed 13
nolui per aquam fellis, & per calamum scribere tibi. Sed spero tamen quòd 14
citò videbo te, & alloquar te os ad os. Pax tibi: & salutant te fratres nostri. 15
Et saluta proximos tuos nominatim.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ Ἰουδα καθολικης ἐπιστολης, ἐχοντα ὑποδιαιρεσιν.

Α' Περὶ προσοχῆς τῶν εἰς χεῖρον πίστεως διὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν ἀσεβῶν, καὶ ἀσεληγῶν ἀνδρῶν. ὧν ᾧ, ὅτι μελλούσης αὐτῶν κολάσεως καθ' ὁμοίωσιν τῶν πάλαι ἀμαρτησάντων τε καὶ πονηρῶν.

Β' Τεκμηρισμὸς αὐτῶν ὅτι τῇ πλάνῃ καὶ δυσσεβείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ, καὶ βλασφημίᾳ καὶ ὑποπλοκῇ τῶν ὑποκρίσεων τῶν ἀπάτῃ δωροδοκίας.

Γ' Περὶ ἀσφαλείας αὐτῶν ἐν τῇ πίστει, συμπαθείας τε καὶ φειδοῦς εἰς τὸ πλησίον, ὅτι σωτηρία καὶ ἁγιασμῷ.

Δ' Εὐχὴ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς ἁγιασμὸν καὶ παῤῥησίαν καθαρὰν ζῶν· δοξολογία Θεοῦ.

EPISTOLA JUDÆ CATHOLICA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΚΑΘΟΛΙΚΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT UNICUM.

JUDAS Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his in Deo Patre sanctificatis, & Jesu Christo servatis, vocatis: Misericordia vobis, & pax, & charitas adimpleatur. Dilecti, omnem solicitudinem faciens scribere vobis de communi salute, necessitatem habui scribere vobis, deprecans supercertare semel traditæ Sanctis fidei. Subrepserunt enim quidam homines (olim præscripti in hoc judicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, & solum verum Deum & Dominum nostrum Jesum Christum negantes. Commonere autem vos volo, scientes vos semel hoc, quoniam Dominus populum de terra Ægypti salvans, secundò non credentes perdidit. Angelosque non servantes suum principium, sed reliquerunt suum proprium domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reservavit.

1 ΙΟΥΔΑΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ (α) ἡγιασμένοις, καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· 2 Ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη. 3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. 4 Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι (οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρῖμα,) ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν (γ) χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον (δ) δεσπότην Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. 5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, (ε) εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι Κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. 6 Ἀγγέλους (ζ) τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν.

MS. A. (†) Pars Tituli abscinditur: Κ····· ἐπιστολή. (α) ἠγαπημένοις, (β) ἡμῶν σωτηρίας, (γ) χάριτα (δ) δεσπότην καὶ Κύριον (ε) εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι Ἰησοῦς λαὸν (ζ) ὃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA JUDÆ
Fratris JACOBI.

Pro Antonio & sociis ejus: & Prophetis, Et feriâ tertiâ Passionis.

Juda servus Jesu Christi, frater autem Ja- 1
cobi Gentibus vocatis, à Deo Patre dilectis,
& in Jesu Christo conservatis: Misericor- 2
dia & pax cum charitate multiplicetur vo-
bis. Dilecti mei, omnem curam adhibens 3
scribendi vobis de salute nostra communi,
necessarium est mihi scribere vobis, rogans
ut certamen subeatis pro fide quæ semel
tradita est Sanctis. Obtinuerunt enim qui- 4
dam introitum, qui ab initio præscripti fu-
erant in damnationem istam, homines im-
pii, qui gratiam Dei convertunt in obscœ-
nitatem, & eum qui solus est Dominus Deus, *nempe* Dominum nostrum Jesum Chri-
stum, negant. Commonere vos autem vo- 5
lo, quum sciatis omnes quòd Deus quum
unâ vice populum ex Ægypto liberâsset,
alterâ eos qui non crediderunt perdidit. Et 6
Angelos qui non servârunt primas suas, sed
reliquerunt suum domicilium, ad judicium
magni diei vinculis ignotis sub caligine
reservavit.

Versio VULGATA LATINA.

10 Propter hoc si venero, commonebo ejus opera, quæ facit, verbis malignis garriens in nos: & quasi non ei ista sufficiant; neque ipse suscipit fratres; & eos, qui
11 suscipiunt, prohibet, & de Ecclesia ejicit. Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui benefacit, ex Deo est: qui malefacit, non vidit Deum.

Demetrio testimonium redditur ab omnibus, & ab ipsa veritate, sed & nos testi- 12
moniũ perhibemus: & nôsti quoniã testimoniũ nostrum verũ est. Multa habui tibi 13
scribere: sed nolui per atramentũ & calamũ scribere tibi. Spero autẽ protinũ te vi- 14
dere, & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos nominatim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * فَمِنْ اَجْلِ هٰذَا اِذَا جِئْتُ سَاَذَكِّرُ بِاَعْمَالِهِ الَّتِي يَفْعَلُهَا * لِاَنَّهُ يَهْذِي بِنَا بِاَقْوَالٍ خَبِيثَةٍ
وَمَا يَكْتَفِي بِهٰذِهِ * فَلَا هُوَ يَقْبَلُ الْاِخْوَةَ * وَالَّذِينَ يُرِيدُونَ يَقْبَلُونَهُمْ يَمْنَعُهُمْ وَيُخْرِجُهُمْ
11 مِنَ الْكَنِيسَةِ * اَيُّهَا الْحَبِيبُ لَا تَتَشَبَّهْ بِهِ فِي الشَّرِّ بَلْ بِالْخَيْرِ * مَنْ يَعْمَلِ الْخَيْرَ مِنَ اللّٰهِ هُوَ *
12 وَمَنْ يَعْمَلِ الشَّرَّ مَا قَدْ اَبْصَرَ اللّٰهَ * دِيمِيرِيُوسُ الْجَمَاعَةُ يَشْهَدُونَ لَهُ * وَالْحَقُّ نَفْسُهُ يَشْهَدُ
13 لَهُ * وَنَحْنُ نَشْهَدُ لَهُ * وَقَدْ عَلِمْتُمْ اَنَّ شَهَادَتَنَا صَادِقَةٌ هِيَ * وَلِي اَقْوَالٌ كَثِيرَةٌ اَكْتُبُكُمْ
14 بِهَا * لٰكِنِّي لَسْتُ اُرِيدُ اَنْ اَكْتُبَ اِلَيْكُمْ بِمِدَادٍ وَقَلَمٍ * اُومِلُ اَنْ اَجِيَ اَرَاكَ سَرِيعًا *
15 وَنَتَخَاطَبَ فَمًا بِاَفْوَاهٍ فَمٍ * اَلسَّلَامُ لَكَ * يُقَبِّلُكَ اَصْدِقَاؤُكَ * سَلِّمْ عَلَى اَصْدِقَائِنَا كُلٍّ وَاحِدٍ بِاسْمِهِ *

Propterea quum venero, monebo eum de facinoribus suis quæ facit: blaterat enim in nos sermonibus improbis: & his mihimè contentus, neque ipse recipit fratres, & qui volunt eos recipere, prohibet, & ejicit ex Ecclesia. O dilecte, ne imiteris eum in malo, sed in bono: qui benè facit, ex Deo est; qui autem malè facit, non vidit Deum. Demetrio omnes attestantur, et veritas ipsa attestatur illi, & nos attestamur ei: & nôstit quòd testimonium nostrum verum est. Multos etiam sermones habeo vobis scribendos, sed nolo scribere vobis per atramentum & calamum. Spero fore ut brevi veniam te invisum, & os ad os loquamur. Pax tibi. Osculantur te amici tui. Saluta amicos nostros, unumquenque proprio nomine. 10 12 13 14 15

Epistolarum Apostoli puri Johannis Evangelistæ, finis.

Laus Deo plurima & sempiterna, Amen.

Epistola Catholica Beati JUDÆ *Apostoli.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT UNICUM.

1 JUDAS Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his qui sunt in Deo Patre
2 dilectis, & Christo Jesu conservatis, & vocatis. Misericordia vobis, & pax, &
3 charitas adimpleatur. Charissimi, omnem solicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis: deprecans supercertari
4 semel traditæ Sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim præscripti sunt in hoc judicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, & solum Dominatorem & Dominum nostrum Jesum Christum negantes. Com- 5
monere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Jesus populum de terra Ægypti salvans, secundò eos, qui non crediderunt, perdidit: Angelos verò 6
qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reservavit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA.
BEATI JUDÆ
Fratris Domini Catholica.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis casei. Et pro die festo Michaëlis principis Angelorum. Prætereà pro die festo Judæ Apostoli.

* رِسَالَةُ يَهُوذَا اَلسَّعِيدُ اَخِي الرَّبِّ اَلْكَاثُولِيكِيَّةُ *

* وَفِي اَلْاَحَدِ مِنْ جُمُعَةِ اَلْجُبْنِ وَلِعِيدِ مِيخَائِيلَ رَئِيسِ اَلْمَلَائِكَةِ وَاَيْضًا لِعِيدِ يَهُوذَا اَلرَّسُولِ *

* مِنْ يَهُوذَا عَبْدِ اِيسُوعَ اَلْمَسِيحِ وَاَخِي يَعْقُوبَ * اِلَى اَلْمُقَدَّسِينَ بِاللّٰهِ اَلْآبِ وَاِيسُوعَ اَلْمَسِيحِ *
1 اَلْمُخْتَارِينَ اَلْمَحْفُوظِينَ * لِتَكْثُرْ لَكُمُ اَلرَّحْمَةُ وَالسَّلَامَةُ وَالْمَحَبَّةُ * يَا اَحِبَّائِي قَدْ عَمِلْتُ كُلَّ اَلْحِرْصِ
2 3 اَنْ اَكْتُبَ اِلَيْكُمْ مِنْ اَجْلِ اَلْخَلَاصِ اَلْكَامِلِ وَالشَّامِلِ اَلْمُشْتَرَكِ * وَاَضْطُرِرْتُ اَنْ اَكْتُبَ
اِلَيْكُمْ مُنْصَرِعًا اَنْ تُجَاهِدُوا فِي اَلْاَمَانَةِ * اَلَّتِي دُفِعَتْ اِلَى اَلْقِدِّيسِينَ مَرَّةً * لِاَنَّ حَدَثَ
4 وَانْدَسَّ قَوْمٌ مُنَافِقُونَ * قَدْ سَلَفَ اَكْتِيَابُهُمْ قَدِيمًا فِي هٰذِهِ اَلْمَذَايَنَةِ * اَلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
بِهِ رِبًا اِلَى اَلْطُّمَانِيَةِ وَيَجْحَدُونَ سَيِّدَنَا وَحْدَهُ اَلْاَهَنَا وَرَبَّنَا اِيسُوعَ اَلْمَسِيحَ * مُرِيدًا اَنْ اَذْكُرَ
5 لَكُمْ اِذْ قَدْ عَرَفْتُمْ دَفْعَةً وَاحِدَةً هٰذَا اَلْمَعْنَى * اَلرَّبُّ خَلَّصَ اَلشَّعْبَ مِنْ اَرْضِ مِصْرَ * وَفِي
اَلثَّانِيَةِ اَهْلَكَ اَلَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا * وَالْمَلَائِكَةَ اَلَّذِينَ لَمْ يَحْفَظُوا رِيَاسَتَهُمْ * بَلْ تَرَكُوا
6 مَسْكِنَهُمُ اَلْخَاصِّيَ * فَهُمْ مَحْبُوسُونَ اِلَى دَيْنُونَةِ يَوْمٍ عَظِيمٍ * بِوَثَاقَاتٍ اَبَدِيَّةٍ *

Epistola Beati Judæ Fratris Domini Catholica.

A *Juda servo Jesu Christi, & fratre Jacobi, ad sanctificatos per Deum Patrem & Jesum Christum electos & conservatos. Multiplicetur vobis misericordia & pax & charitas. O dilecti mei, omni studio adhibito ut scriberem vobis de salute perfecta universali atque communi, coactus sum scribere vobis, deprecans ut soliciti sitis in fide quæ semel tradita est sanctis. (Nam subrepserunt & inseruerunt se quidam impii, qui jam olim præscripti fuerant in hanc damnationem, qui transferunt gratiam Domini nostri ad lasciviam, & negant Dominum nostrum, qui solus est Deus ac Dominus noster Jesus Christus.) Volens mentionem vobis facere, quum jam semel noveritis hunc sensum, quod scilicet Dominus liberavit populum de terra Ægypti, & in secunda vice perdidit eos qui non crediderant. Et Angeli qui non servârunt principatum suum, sed proprium ipsorum domicilium destituerunt, carcere ad judicium magni diei vinculis æternis detinentur.* 1 2 3 4 5 6

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ: ዐ: አመለክ:: መልእክተ : ይሁደ : አኁሁ: ለያዕቆብ : ጸሎቱ : ይብጽሐነ : ለጫን: ::=

In nomine Patris & Filii & Spiritûs sancti unici Dei, Epistola JUDÆ fratris Jacobi, oratio ejus prævenial nobis, Amen.

a

CAPUT. I.

1 እመይሁዳ : ገብረ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : አኁሁ : ለያዕቆብ : ለእለ : ያፈቅርዎ : ለእግ
2 ዚአብሔር : አብ : ስሙያኝ : ወጽውዓን : በሊየሱስ : ክርስቶስ::=ፁ ሰላም : ለክሙ :
3 ወ ተፋቅሮ : ወሠላል : ይብዛኅ : ማእከለክሙ::=ፁ አኀዊነ : በኵሉ : ለስተፈጣንኩ : ከ
ሙ : እጽሐፍ : ለክሙ : ጽሁቀ : ወለስተበቍኡክሙ : ከሙ : ትትቀነይዋ : ለእንተ : ትሙ
4 ጽእ : ጽድቁ : እንተ : ተዋህበት : ለቅዱሳን : ሃይማኖት::=ፁ እስመ: ቦሉክሙ : ውስተ :
ልብክሙ : ሰብእ : ረሲዓን : እለ : ጸሐፉኝ : ቀደሙ : ለዝንቱ : ደይን : እለ : ያፈልሕዋ:
ለጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : ውስተ : ዝሙቶሙ : ወይክሕድሙ : ለውእቱ : ባሕቲቱ : እ
5 ግዚአብሔር : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=ፁ ወእዜክረክሙ : ፈቀድኩ : ወታእመሩ : መዕረ
ሰ : ኵሎ : ከመ:ሊየሱስ : አድኅነ : ሕዝቦ : እመድረ : ግብጽ:: ወበደኃሚሰ : ለእለ : ሊ
6 ለመኑ : ለጥፍለሙ:=ፁ ወለመለእክቲሁኒ : እለ : ሊዐቀቡ : ፍጥረቶሙ : ውስተ : ደይ
ን: ለእበሮሙ : ወተለስረ : ለዕለት:ዓበይ: ለዘለቢሆሙ: ለቅነይ: ርእሰሙ:=ፁ

A *Juda servo Jesu Christi, fratre Jacobi, iis qui diligunt Deum Patrem, nominatis & vocatis in Jesu Christo: Pax vobis, & charitas, & misericordia multiplicetur medio vestrûm. Fratres nostri, semper festinavi ut scriberem vobis solicitè, & obsecro vos ut pareatis ei quæ adventura est veritati ejus, & ei quæ tradita est Sanctis fidei. Quia intrârunt in corda vestra homines impii, qui præscripti sunt olim ad hanc damnationem, qui transferunt gratiam Dei in libidinem suam, & negant illum solum Deum, Jesum Christum. Et in memoriam revocare vobis volui, & scitis semel omnes quòd Jesus servavit populum suum ex terra Ægypti; & secundò, eos qui non crediderunt, perdidit. Et Angelos ejus qui non servaverunt originem suam, in judicium constituit, & ligati sunt in diem magnum, cui ipsimet subjecerunt seipsos.* 1 2 3 4 5 6

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΟΥΔΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'. Γ'.

Sicut Sodoma, & Gomorrha, & illæ circa eas civitates, similem his modum
7 Ὡς Σόδομα, καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον (π) τούτοις τρόπον
exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, propositæ sunt exemplum, ignis
ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς
æterni pœnam sustinentes. Similiter atqui & hi sopiti, carnem
8 αἰωνίου δίκην (ϑ) ὑπέχουσαι. Ὁμοίως μέντοι καὶ ἑτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα
quidem maculant, dominationem autem spernunt, dignitates autem blasphemant. At Mi-
9 μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Mi-
chael archangelus, cùm diabolo dimicans, disceptaret de Moysi
σαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως
corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ: sed dixit; Increpet
σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας (ι) ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι
te Dominus. Hi autem quæcunq; quidem ignorant, blasphemant: quæcunq; autem
10 σοι Κύριος. Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι, βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ
naturaliter tanquam irrationalia animalia nôrunt, in his corrumpuntur. Væ illis, quia
11 φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι
viâ Cain ingressi sunt, & errore Balaam mercede effusi sunt, &
τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ
contradictione Core perierunt. Hi sunt in agapis vestris maculæ,
12 τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοί εἰσιν (κ) ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες,
convivantes, sine timore semetipsos pascentes: nubes sine aqua, à ven-
συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέ-
tis circumlatæ, arbores emarcidæ, infructuosæ, bis mortuæ, eradi-
μων (λ) περιφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζω-
catæ: Fluctus feri maris, despumantes sua ipsorum dedecora, stellæ
13 θέντα· Κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες
errantes: quibus caligo tenebrarum in æternum servata est. Prophetavit
14 πλανῆται· οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους (μ) εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται. Προεφήτευσε

autem & his septimus ab Adam, Enoch, dicens; Ecce venit Dominus [in
(ν) δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ, Ἐνὼχ, λέγων, Ἰδοὺ ἦλθε Κύριος (ξ) ἐν
millibus Sanctis suis: Facere judicium contra omnes, & redarguere omnes
μυριάσιν ἁγίαις αὐτοῦ· Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ (ο) ἐλέγξαι πάντας
impios eorum, de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt:
τοὺς (π) ἀσεβεῖς αὐτῶν, περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν·
& de omnibus duris, quæ locuti sunt contra eum peccatores impii.
καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.
Hi sunt murmuratores, querulosi, secundùm desideria sua ambu-
Οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ, (ρ) μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευό- 16
lantes, & os eorum loquitur præsumida, mirantes personas utilitatis
μενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας
gratiâ. Vos autem, dilecti, memores estote verborum prædictorum ab
χάριν. Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, μνήσθητε (σ) τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ 17
Apostolis Domini nostri Jesu Christi: Quia dicebant vobis; Quoniam in
τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, Ὅτι (τ) ἐν 18
novissimo tempore erunt illusores, secundùm suas ipsorum desideria ambulantes
ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι
impietatum. Hi sunt segregantes, animales, Spiritum non habentes.
τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, Πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 19
Vos autem, dilecti, sanctissimæ vestræ fidei superædificantes vosmetipsos, in
Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, (υ) τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν 20
Spiritu sancto orantes, Vosmetipsos in dilectione Dei servate, ex-
Πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, Ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσ- 21
pectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi, in vitam æternam: Et
δεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον· Καὶ 22
hos quidem miseremini dijudicantes:
οὓς μὲν (φ) ἐλεεῖτε διακρινόμενοι·

MS A. (π) τρόπον τούτοις (ϑ) * ὑπέχουσαι. Ὁμοίως (ι) ἀλλὰ (κ) οἱ ἐν τοῖς ἀπάταις αὐτῶν, σπιλάδες, (λ) παραφερόμεναι, (μ) εἰς αἰῶνα (ν) καὶ τούτοις (ξ) ὁ ἐν ἁγίαις μυριάσιν (ο) ἐλέγξαι (π) ἀσεβεῖς, περὶ (ρ) μεμψίμοιροι, (σ) τῶν προειρημένων ῥημάτων (τ) ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἐλεύσονται (υ) ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιοτάτῃ ὑμῶν πίστει, (φ) ἐλέγχετε διακρινομένους. Οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ * ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

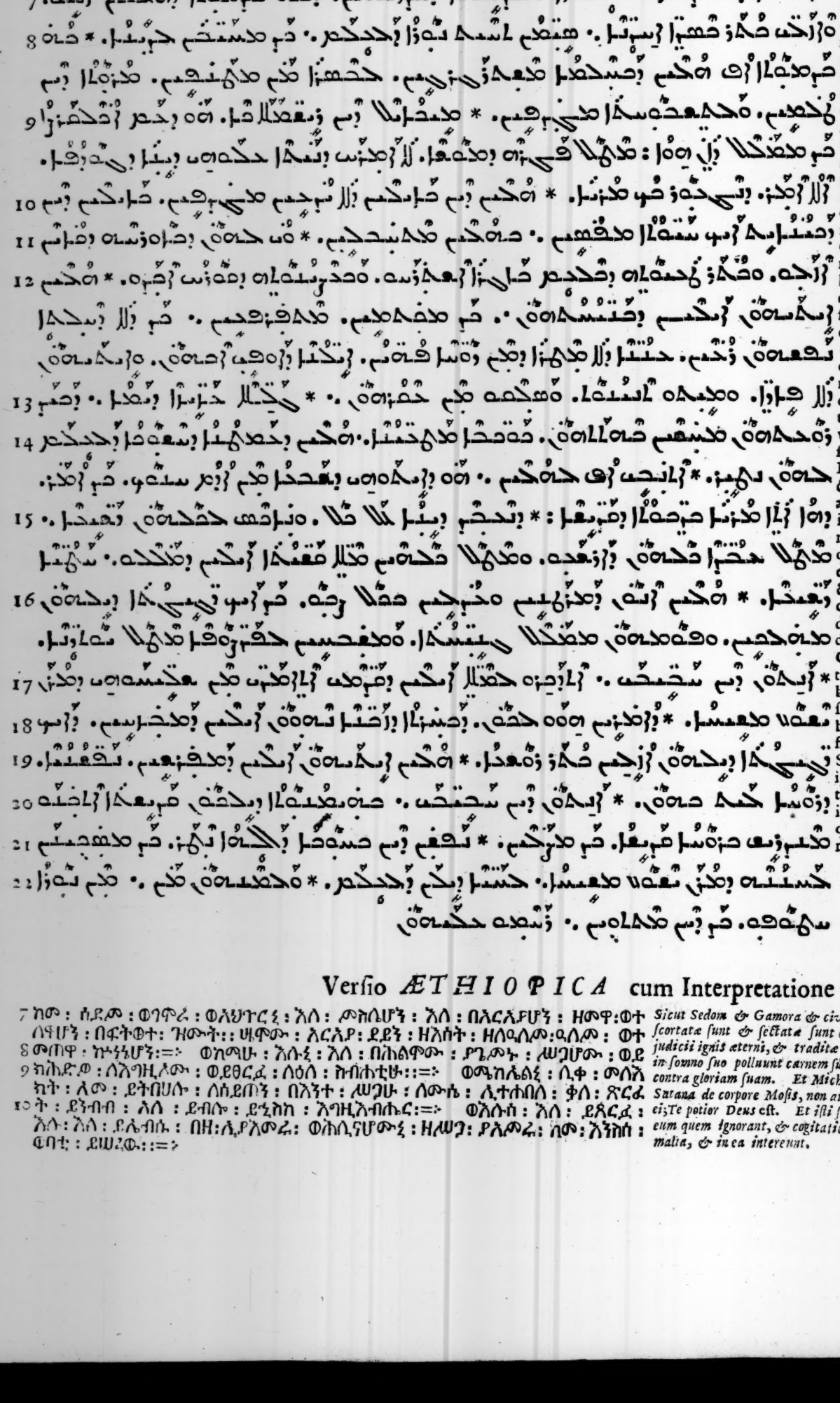

Quemadmodum Sadum & Amura, & his cir- 7
cunjacétes civitates, quæ simili ac isti ratione
fornicatæ sunt & post alienas carnes abierût,
positæ sunt sub igne æterno obnoxiæ judicio:
Pari quoq; modo isti in somnio delusi, carnẽ 8
quidem contaminant, dominationem autem
deprimunt, & majestatem blasphemant.
At Michael Archangelus qui cum Calumni- 9
atore loquens disputabat de corpore Mosis,
non est ausus proferre in eum judicium blas-
phemiæ, sed dixit; Increpet te Dominus.
At isti quæ non noverunt, ea blasphemant: 10
quæ verò naturaliter ut animantia nôrunt,
in iis corrumpuntur. Væ ipsis: nam in via 11
Cain abierunt, & post errorem Balaam in
mercedem libidinosè exarserunt, & in re-
bellione Coreh perierunt. Hi sunt qui in 12
otiis suis fœdati, lasciviunt, absque metu
seipsos pascentes: nubes sine pluvia, quæ
ob ventos vagantur, arbores quarum fructus
defecit, suntque infructuosæ, bis mortuæ:
quarum è radicibus emerserunt: Fluctus 13
maris vehementes, qui per spumam suam
declarant ignominiam suam: stellæ seducen-
tes: quibus caligo obscuritatis æternæ ser-
vata est. Prophetavit etiam de istis ille qui 14
septimus est ab Adam, Henoch, dicens;
Ecce venit Dominus cum myriadibus San-
ctorum, ut judicium ferat adversùs omnes, & 15
arguat omnes impios de factis omnibus quæ
impiè patrârunt, & de omnibus verbis du-
ris quæ locuti sunt peccatores impii. Hi sunt 16
qui murmurant & conqueruntur de re qua-
cunque, dum in suis libidinibus incedunt,
& os illorum loquitur violenta, personásque
commendant quæstuum gratiâ. Vos autem 17
dilecti mei, mementote verborum quæ præ-
dicta fuerunt ab Apostolis Domini nostri Jesu
Christi. Qui dicebant vobis futuros in fine 18
temporum qui irriderent, qui secundùm li-
bidines suas impietatem sequerentur. Hi 19
sunt illi qui sunt segregati, animales, in qui-
bus non est Spiritus. Vos autem dilecti mei, in 20
fide vestra sancta iterum ædificemini per
Spiritum sanctum, orantes. Nos verò met- 21
ipsos in amore Dei conservemus, expectan-
tes clementiam Domini nostri Jesu Christi,
in vitam nostram æternam. Et nonnullos 22
quidem eorum ex igne rapite: quum autem
resipuerint, eos commiseramini.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ከመ : ሶዶም : ወገሞራ : ወለህጥር ፂ : እለ : ምስሌሆን : እለ : በለርሉያሆን : ዘመዋ : ወተ
ለዓሆን : በፍትወተ : ዝሙት ፡፡ ሀሎው : ለርሉያ : ደይን : ዘእሰት : ዘለዓለመ : ዓለመ : ወተ
8 መጠዋ : ኵነኔሆን ፡=፡ ወከማሁ : እሉኒ : እለ : በሕልሞሙ : ያጌመኑ : ለሥጋሆሙ : ወይ
9 ክሕድው : ለእግዚአሙ : ወይፀርፈ : ለዕለ : ስብሐቲሁ ፡፡=፡ ወሚከሌልኒ : ሊቀ : መለእ
ክት : ለመ : ይትበሀሉ : ለሰይጠን : በእንተ : ለሥጋሁ : ለሙሴ : ሊተሐበለ : ቃለ : ጽርፈ
10 ት : ይንብብ : ለለ : ይብሉ : ይኒስከ : እግዚእብሔር ፡=፡ ወእሉሰ : እለ : ይጸርፈ :
እሉ : እለ : ይሌብሉ : በዘ : ሊያእመረ : ወሕሊናሆሙኒ : ዘለሠጋ : ያለመረ : ለመ : እንስሰ :
ፍጡነ : ይሠዐዉ ፡፡=፡

Sicut Sedom & Gamora & civitates consociatæ iis, quæ ad exemplum earum 7
scortatæ sunt & sectatæ sunt eas in libidine scortationis, positæ sunt exemplo
judicii ignis æterni, & traditæ sunt condemnationi earum. Et similiter isti qui 8
in somno suo polluunt carnem suam, & abnegant Deum suum, & blasphemant
contra gloriam suam. Et Michael princeps Angelorum, quum disceptâsset cum 9
Satana de corpore Mosis, non ausus est verbum blasphemiæ pronuntiare, sed dixit
ei; Te potior Deus est. Et isti sunt qui blasphemant, & isti sunt qui peccant in 10
eum quem ignorant, & cogitationem suam carnalem cognoscunt, sicuti bruta ani-
malia, & in ea intereunt.

Versio VULGATA LATINA.

7 Sicut Sodoma, & Gomorrha, & finitimæ civitates simili modo exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, factæ sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes.
8 Similiter & hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, ma-
9 jestatem autem blasphemant. Cùm Michaël Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ: sed di-
10 xit; Imperet tibi Dominus. Hi autem, quæcunque quidem ignorant, blasphemant: quæcunque autem naturaliter, tanquam muta animalia, nôrunt, in his corrumpun-
11 tur. Væ illis, quia in via Cain abierunt, & errore Balaam mercede effusi sunt, & in
12 contradictione Core perierunt. Hi sunt in epulis suis maculæ, convivantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quæ à ventis circumferuntur, ar-
13 bores autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ, Fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sidera errantia: quibus procella tenebrarum servata est in æternum. Prophetavit autem & de his septimus ab Adam Enoch, dicens; Ecce venit 14
Dñs in Sanctis millibus suis, Facere judicium contra omnes, & arguere omnes impios 15
de omnib⁹ operib⁹ impietatis eorum, quib⁹ impiè egerunt, & de omnib⁹ duris, quæ locuti sunt contra Deum peccatores impii. Hi sunt murmuratores querulosi, secun- 16
dùm desideria sua ambulantes, & os eorum loquitur superba, mirantes personas quæstûs causâ. Vos autem, charissimi, memores estote verborum, quæ prædicta sunt ab 17
Apostolis Dñi nostri Jesu Christi, Qui dicebant vobis quoniam in novissimo tem- 18
pore venient illusores, secundùm desideria sua ambulantes in impietatibus. Hi 19
sunt, qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes. Vos autem, cha- 20
rissimi, superædificantes vosmetipsos sanctissimæ vestræ fidei, in Spiritu sancto orantes, Vosmetipsos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini 21
nostri Jesu Christi in vitam æternam. Et hos quidem arguite judicatos: 22

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * كَسَدُوم وعمورَ * والمُدُنِ الَّتي تحيطُ بِهِما * بالعَرِمِ الَّذي يسابِهِ عرم هؤلاءِ * رِيين ومصيين
8 ورَاءَ بسنِ * فصرن مثله راذِعه * مسوجبات طايلة النّارِ المُوبِدَة * كذلك وهؤلاءِ يحبيون
9 في منامِهِم * ويدنسون بسنهم * ويخالِفون السِّيادة * وعلى الاه المجدِ يفترون * فاما ميخاييل
رييس الملايكة لمّا كان ينازِعُ المحال * اذ خاطبهُ من أجلِ جسدِ موسي * ما اجترى
10 ان يحمِلَ دينونة الافتراء * بل قال يزجرك الربّ * فاما هؤلاءِ أجمع فاهم يفترون ولا
يعلمون * واما بطبيعتهم فكمثلِ الذوابِّ يفعلون ويفسدون *

Lectio feriæ quartæ hebdomadis dierum genialium casei.

11 * وراءَه الاربعا من جمعة مرتع الجبنِ * * يا احبّي * الويل للمنافقين لاهم
12 سلكوا في سبيلِ قايين * وانصبّوا الى ضلالة بلعام * وهلكوا بمحاربة قورح * هؤلاءِ الذين
محباتهم النجسة ينكيون معهم في الولايم * ويرعون انفسهم بلا مخافة * كمثلِ غمامة ليس
13 فيها ماءٌ وهي تساف من الرياح * ومثل اشجارٍ خريفية لا ثمر فيها مايتة دعتين مقلعة *
* ومثل امواج بحرٍ منعسية وحسة مريدة بذات خيبهم تحفظ لهم * بجوم مكتين * الذين قد
14 حيي لهم الظلمة المدلهمة الى الابد * وقد نبي على هؤلاءِ ذلك الذي هو سابع محلوف
15 من ادم اخنوح * قايلا ها الربّ قد جاء معه ربوات ملايكته القدسين * ليدسي العصاة
على الكلّ * ويوبخ منافقيهم من اجلِ جميع اعمالِ نفاقاتهم التي نافقوا بها * ومن اجلِ
16 جميعِ الاقوالِ الصعبة التي تكلّم عليه الخطاة المنافقون * هؤلاءِ هم متذمرون دامّوا
حطوطهم سالكين فما يحص سهواتهم * وفمهم يتكلّم بالعطايم المبهن * ويعجبون الوجوه
17 بعلّة منفعة الاحوه * فاما انتم يا احبّي فاذكروا الكلام الذي قيل لكم قدّما من رسلِ
18 ربنا ايسوع المسيح * لانهم قالوا لكم ان في الازمانِ الاخيرِ يابون لعّاب مستهزيين *
19 ويسلكون فما يحص سهواتهم وفي النفاقات * هؤلاءِ هم المعدبون النفسانيون الذين ليس
20 فيهم روح * فاما انتم يا محبوبي فابنوا انفسكم على امانيكم الابري قدسها بالروح
21 القدس * مصلّين * حافظين انفسكم بمحبة الله * منتظرين رحمة ربنا ايسوع المسيح
22 للحياة الموبدة * وارسموا قوما اذ يرتابون منكلين *

Sicut Sadum & Amura, & urbes in 7
adjacentes, mente quæ similis est menti istorum, scortatæ, & carnem sectatæ, factæ sunt exemplum cohibens, ignis æterni pœnâ dignæ. Sic isti dormiendi 8
tempore secedentes, carnem suam fœdant, dominationi contradicunt, & in Deum gloriæ blasphemant. At Michael princeps 9
Angelorum cum Fraudulento disceptans dum alloqueretur cum de corpore Mosis, non est ausus ferre sententiam blasphemiæ, sed dixit, Increpet te Domi-
nus. Verùm hi omnes blasphemant qui- 10
dem, ac non percipiunt: ex propria autem natura, tanquam jumenta agunt, & corrumpuntur.

O dilecti mei, væ impiis, quoniam in 11
via Cain ambulaverunt, & ad errorem Balaam sese effuderunt, & certamine Coreh perierunt. Hi sunt qui amicas 12
suas impudicas accumbere faciunt secum in conviviis, & pascunt semetipsos absque timore: similes nubi aqua caren-
ti, & à ventis abactæ: velut arbores autumnales fructuum expertes, bis emortuæ, eradicatæ: Et velut undæ maris 13
tenebricosæ, horribiles, despumantes sua ipsorum dedecora, ipsis asservatæ: sydera errantia: quibus recondita est ca-
ligo densissima in æternum. Et de his 14
vaticinatus est septimus ille ab Adam creatus Henoch, dicens; Ecce cum Domino venerunt myriades Angelorum ejus sanctorum, ut proferat judicium ad- 15
versùs omnes, & redarguat impios eorum de omnibus operibus impietatum eorum quas perpetrárunt, deque omnibus ser-
monibus asperis quos locuti sunt in eum pecatores impii. Hi sunt murmura- 16
tores, de propriis sortibus queruli, in his quæ cupiditatibus suis competunt incedentes: & quorum os loquitur superbias prætumidas, admirantes vultus absque ulla fratrum utilitate. Vos 17
autem ô dilecti mei, memores estote verborum quæ jam dicta vobis fuerunt ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi. Nam ipsi dixerunt vobis, quòd extre- 18
mis temporibus venient lusores irridentes, in his quæ ad propriàs cupiditates attinent, & in impietatibus incedentes. Hi sunt qui cruciántur, ani- 19
males, in quibus non est Spiritus. Vos 20
autem ô dilecti mei, ædificate vosipsos super vestram innocentissimæ sanctitatis fidem, per Spiritum sanctum, orantes, conservantes vosipsos in charitate Dei, 21
expectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi in vitam æternam. Et quosdam quidem, cùm ambigant, 22
perditos designate:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ለቢሉሙ: እስሙ: በፍኖተ:ቃየን: ሐረ: ወበጳስበ: ጌጋዩ: ለበለዓም: ውእዩ: ወበኀሕዴ: ለቆ
12 ሬ: ተሐጕሉ:=: እሉ : እሙንቱ : እለ : በፍቅር : ለፍቀረክሙ : ተባዕያን : ለኀጢአ
ቶሙ : ወየሐውሩ: በፍትወቶሙ : ወዘእንበለ : ፋርሀት : ይርዕዩ : ርእሶሙ : ዳመና : እንተ:
ዝናም : ለልባቲ : እንተ : ትትሀወክ : እመነፋስ : ዕፀዋት : እሙንቱ : ይቡሰት : እለ : ለልቦ
13 ሙ : ፍሬ:: እለ : ካዕበ : ሞታ : ወተሰረዋ:=: ሞገዳተ : በሕር : እለ : እሙንቱ : ዕቡዳ
ት: እሉ: ይፈልሑ: ለሐሰሮሙ: እለ:የሐውፁ: በኮከብ: መስሕት : ወይትዌከሱ : በጽልሞት:
14 ዘይጸንሖሙ::=: በዝሙ : ተነበየ : ሄኖክ : ዝውእቱ : ሰብዕ : እመነ : ለዳሙ:: ወይቤ:
15 ናሁ : ይመጽእ : እግዚአብሔር : በእለአልፊሁ : ቅዱሳን::=: ኀሙ : ይግበር : ኵነኔ : ወይ
ፈድዮ : ለኵሉ:: ወይዘለፎሙ : ለኵሉሙ : ኃጥኣን : በእንተ : ግብረ : ኃጢአቶሙ : ዘ
ለበሱ : በእንተ : ኵሉ : ዘነበቡ : ለዕሌሆሙ : ዘሊይኸውን : ቃለ : ኃጥኣን : ወጽልሕዋ
16 ን:=: እሉ: እሙንቱ : እለ : ያንጕረጕሩ : እስሙ : ቅቡጸን : እለ : የሐውሩ : በፍትወት:
ልቦሙ:: ወልፈሙኒ : ወለፈሙኒ : ይነብብ : ጽርፈተ : ወያስተብዕሉ : ወያደልዉ : ለገጽ :
17 ዘይገብሩ: ኀሙ: ይርብሉሙ::=: ወለእትሙሰ : ለኃዊነ: ተዘከሩ: ቃለ: ዘነገርናክሙ : ቀ
18 ደሙ : ሐዋርያቲሁ : ለእግዚእነ : ሊደሱስ : ክርስቶስ:=: ዘይቤሉክሙ : ኀሙ : በደኃሪ:
መቅዕል : ይመጽሉ : መስሕታን : እለ :ይሚሃረ : በፍትወተ : ልቦሙ : ወያሰሕቱ : በኀጣው
19 ሊሆሙ::=: እሉ: እሙንቱ:ያሰሕቱ: በጌጋዮሙ : ወያሰሕቱ: በፍትወተ : ነፍሶሙ : ወመን
20 ፈስ : ቅዱስ : ለልቦሙ:=: ወለእትሙሰ : ላኅዊነ: ሕንጹ:ርእስክሙ:በሃይማኖት:ቅድስት:
21 ወበመንፈስ: ቅዱስ ; ጸልዩ:=: ወበፍቅረ : ለእግዚአብሔር : ተዐቀቡ : ወተስፈውዋ:ለመ
22 ሕረቱ : ለእግዚእነ:ሊደሱስ:ክርስቶስ:እንተ: ሕይወት: ዘለዓለመ ፡ ዓለመ::=: እስመቡ:
ለዘይዘልፍመ : በቃል:ዘተብህለ::=:

Væ illis, quia in via Cain incedunt, & propter conductionem iniquitatis Ba- 11
laami exarserunt, & in contradictione Corach pericrunt. Hi sunt qui in charitate 12
dilexerunt vos, prosequentes peccata sua, & incedunt secundùm cupiditates suas, & sine metu pascunt seipsos: nubes quæ pluviam non habet, quæ commota est à vento: arbores sunt aridæ, non habentes fructum, quæ denuò mortuæ, & eradicatæ sunt: Fluctus maris sævientes, despumantes sordes eorum, qui incen- 13
dunt per stellam erraticam, & confidunt in tenebris quæ recipient eos. Sicuti 14
prophetavit Henoch qui fuit septimus ab Adam, & dixit; Ecce venit Deus cum millibus suis Sanctis: ut faciat judicium, & rependat omnibus, & redarguat 15
omnes peccatores de operibus peccatorum suorum quæ perpetrárunt, & de omnibus quæ loquuti sunt adversùs eos quorum non est sermo peccatorum, & impostorum. Isti sunt qui obmurmurant quia abolti sunt, incedentes in cupiditatibus cordis 16
sui, & cor eorum, & os eorum loquetur blasphemiam, & se jactabunt divitiis, & placere studebunt personis, quòd facient ut lucrentur eas. Et vos fratres nostri, 17
recordamini verborum quæ annuntiavimus vobis olim Apostoli Domini nostri Jesu Christi: Qui dixerunt vobis quòd in novissimo tempore advenient seducto- 18
res, qui docebunt secundùm concupiscentiam cordis eorum, & seducent per peccata sua. Isti sunt qui errabunt in iniquitate sua, & in errorem ducent per concupiscen- 19
tiam animas eorum, & Spiritum sanctum non habentes. Et vos quidem, fratres 20
nostri, superædificate vosmetipsos in fide sancta, & in Spiritu sancto orate. Et in 21
charitate Dei conservamini, & expectate misericordiam Domini nostri Jesu Christi ad vitam æternam. Quia est quem reprehenderit per verbum quod 22
dictum fuit.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΟΥΔΑ. ΚΕΦ. Δ'.

Hos verò in timore salvate, de igne rapientes, odientes & eam à
23 Οὓς ⸀δὲ ἐν φόβῳ ⸂σώζετε⸃, ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ
carne maculatam tunicam. At potenti custodire eos sine pec-
24 τῆ⸂ς⸃ σαρκὸς ⸀ἐσπιλωμένον χιτῶνα. Τῷ ⸀δὲ δυναμένῳ φυλάξαι (χ) αὐτοὺς ἀπταί-
cato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ inculpatos in exultatione:
στους, καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆ⸂ς⸃ δόξης αὐτοῦ (ψ) ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει·

Soli sapienti Deo Salvatori nostro, gloria & magnificentia, robur & auctoritas,
(ω) Μόνῳ ⸂σοφῷ⸃ Θεῷ ⸂σωτῆρι⸃ ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ⸀ἐξουσία, 25
& nunc & in omnia secula. Amen.
καὶ νῦν, καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

(†) Ἐπιστολὴ Ἰούδα καθολικὴ σίχων οα'.

MS. A. (χ) ἡμᾶς (ψ) ἀμέμπτους (ω) "νῳ Θεῷ ⸂σωτῆρι⸃ ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ "" Κυρίου ἡμῶν, δόξα, μεγαλωσύ"", κράτος καὶ ⸂ἐ⸃ξουσία, πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος, καὶ νῦν, καὶ """πάντας
(†) Ἰούδα Ἐπιστολὴ, Περάσης τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ Καθολικαί.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Cum timore : ödio habentes vel tunicam 23
carnalem contaminatam. Ei autem qui po- 24
test servare vos sine lapsu & sine labe, vos-
que constituere sine macula solus, (nempe
Deo Salvatori nostro) per Jesum Christum
Dominum nostrum, in conspectu majestatis
suæ cum exaltatione : Gloria & imperium, 25
honor & magnificentia, & nunc, & in omnia
secula, Amen.

Epistolæ Judæ Apostoli, cujus oratio sit nobiscum, Amen,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወበ : ዘይድሓንሂ : እመውስተ: እሳት : ወይመሰጥዎ : ወበ:ዘይድሓን:: ፈሪሆ : ወነሲሑ:
ወበ : ጸሊሖ : ዘቀደው : ገጋዮ:: ወርሰዮ : ወውስተ : ዓራዝው : ጥልቀተ : ዝው
24 ቶው:=: ወይክል : እግዚአብሔር : ዓቂቦተክው : ዘእንበለ : ገጋይ : ወለቅሞተክው:ቅ
25 ድመ : ሰብሐቲሁ : እጹሐነክው : በተፋሥሕት:::=: ወዝሠለቱ : በሕቲቱ:: እግዚአ
ብሔር : መድኀኒነ : ለየሱስ ክርስቶስ : ዘሎቱ : ሰብሐት : ወዕበይ : ኀይል : ወሰልጣን :
እመ፟ቅድመ : ኵሉ : ፍጥረተ : ዓለመ : መስሀ : ለኩሁ : ኈር : ሙሐሪ : ወመንፈስ : ቅዱ
ስ:: ማኅየዊ:: ይእዜነ : ወለዘለፉነ : በኵሉ : ዓለማት : ዘይመጽእ:: ለዓለ:: ወአ
ሜን::=:

ተፈጸመ:መልክተ:ይሁዳ:እኁሁ:ለያዕቆብ:: ወሰብሐት:ለእግዚአብሔር:
ለዓለመ : ዓለመ: ለዓለ : ወለዓለ:::=:

Absoluta est Epistola Judæ fratris Jacobi : & gloria Deo in seculum seculorum, Amen, & Amen.

REVELATIO JOANNIS THEOLOGI.

(†) ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

CAP. I. α'.

1 Ἀ *REVELATIO* Jesu Christi, quam dedit illi Deus, *indicare* ser-
ΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ⸀Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, δεῖξαι τοῖς δού-
vis suis, quæ oportet fieri *in celeritate* : & significavit, mittens per angelum
λοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ⸀ἐν τάχει· καὶ ⸀ἐσήμανεν ⸀ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου
suum servo suo Joanni: Qui *testatus est verbum* Dei, & testi-
2 αὐτοῦ (α) τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ· ⸀Ὃς ⸀ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μαρ-
monium Jesu Christi, quæcunq; & vidit. Beatus *legens*, & *audi-*
3 τυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, (β) ὅσα τε ⸀εἶδε. Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκού-
entes verba prophetiæ, & *servantes* ea quæ in ea scripta : Nam
οντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες τὰ ⸀ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ
tempus propé. Joannes septem Ecclesiis quæ in Asia : Gratia vobis &
4 καιρὸς ⸀ἐγγύς. Ἰωάννης ταῖς ⸀ἑπτὰ ⸀ἐκκλησίαις ταῖς ⸀ἐν τῇ Ἀσίᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus : & à septem spiri-
εἰρήνη (γ) ἀπὸ τοῦ ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ⸀ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ⸀ἑπτὰ (δ) πνευ-
tibus, qui sunt in conspectu throni ejus : Et à Jesu Christo, *ille* testis
5 μάτων, ἃ ⸀ἐστιν ⸀ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· Καὶ ⸀ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς

fidelis, *ille* primogenitus *ex mortuis*, & princeps regum terræ :
ὁ πιστὸς, ὁ (ε) πρωτότοκος ⸀ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς·
Ille *diligenti* nos, & *lavanti* nos à peccatis nostris in
τῷ (ζ) ἀγαπήσαντι ἡμᾶς, καὶ (η) λούσαντι ἡμᾶς ⸀ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ⸀ἐν
sanguine suo : Et fecit nos reges & sacerdotes Deo &
τῷ αἵματι ⸀αὐτοῦ· Καὶ ⸀ἐποίησεν (ϑ) ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ⸀ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ 6
Patri suo : Ipsi gloria & *robur* in secula seculorum. Amen.
πατρὶ ⸀αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ⸀εἰς τοὺς (ι) αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
Ecce venit cum nubibus : & videbit eum omnis oculus, & qui
⸀Ἰδοὺ ⸀ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν· καὶ ὄψεται ⸀αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἵτινες 7
eum *transfixerunt* : Et plangent super eum omnes tribus terræ : etiam,
⸀αὐτὸν ⸂ἐ⸃ξεκέντησαν· καὶ κόψονται ⸀ἐπ' ⸀αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· ναὶ,
amen. Ego sum α & ω, principium & finis, dicit Dominus,
ἀμήν. Ἐγώ ⸀εἰμι (κ) τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει ὁ Κύριος 8
qui est, & qui erat, & qui venturus, *ille* omnipotens.
ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ⸀ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

MS. A. (†) Titulus abscinditur : manente inferiore parte vocis. ΙΩΑΝΝΟΥ. (α) τῷ δούλῳ (β) ⸀σὺν ⸂ἐ⸃δεν. (γ) ἀπὸ ὁ ὢν, (δ) πνευμάτων τῶν ⸀ἐνώπιον (ε) πρωτότοκος τῶν
(ζ) ἀγαπῶντι (η) λύσαντι ἡμᾶς ⸀ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ⸀ἐν τῷ (ϑ) ἡμῖν βασιλείαν, ⸀ἱερεῖς (ι) αἰῶνας. ἀμήν. (κ) τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ω, λέγει Κύριος ὁ Θεὸς, ὁ ὢν καὶ ὁ ⸀ἦν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

In nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti unius Dei veri.

REVELATIO quæ facta est Johanni Evangelistæ à Deo, in Patamon insula, in quam injectus fuit à Nerone Cæsare.

CAPUT PRIMUM.

REvelatio Jesu Christi, quam dedit ipsi 1
Deus, ut indicaret servis suis ea quæ oportet
fieri citó : & notam fecit, mittens per ange-
lum suum servo suo Johanni, Qui testatus 2
est verbum Dei, & testimonium Jesu Christi,
omnia quæ vidit. Beatus est qui legit, & 3
& illi qui audiunt verba prophetiæ hujus,
& servant ea quæ scripta sunt in ea : ipsum
enim tempus appropinquavit. Johannes 4
septem Ecclesiis quæ in Asia sunt : gratia
vobis & pax ab illo qui est, & qui erat, &
qui venturus est : à septem spiritibus qui
sunt ante thronum ipsius : Et à Jesu Chri- 5
sto, illo teste, illo fideli, illo primogenito
mortuorum, & capite regum terræ, qui di-
ligit nos, & solvit nos à peccatis nostris, per
sanguinem suum, Et fecit nobis regnum 6
sacerdotale Deo & patri suo : cui gloria &
potentia in secula seculorum, Amen. Ecce 7
venit cum nubibus, & videbunt eum omnes
oculi, etiam homines illi qui confoderunt
eum : & plangent super ipso omnes tribus
terræ. Etiam. Amen. Ego sum Olaph & 8
Tau, dicit Dominus Deus, qui est, & qui
erat, & qui venturus est, qui tenet omnia.

Versio VULGATA LATINA.

23 Illos verò salvate, de igne rapientes. Aliis autem miseremini in timore : odientes
24 & eam, quæ carnalis est, maculatam tunicam. Ei autem, qui potens est vos con-
servare sine peccato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ immaculatos in
exultatione in adventu Domini nostri Jesu Christi, Soli Deo Salvatori nostro, per 25
Jesum Christum Dominum nostrum, gloria & magnificentia, imperium & potestas
ante omne seculum, & nunc, & in omnia secula seculorum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 وَخَلِّصُوا قَوْمًا بِالْخَوْفِ * اخْطَفُوهُمْ مِنَ النَّارِ * مَاقِتِينَ الثَّوْبَ الْمُدَنَّسَ مِنَ الْبَشَرِ * وَالإِلٰهُ
24 الْحَكِيمُ وَحْدَهُ الْقَادِرُ أَنْ يَحْفَظَكُمْ غَيْرَ هَافِتِينَ * وَيُقِيمَكُمْ أَمَامَ مَجْدِهِ غَيْرَ مُعَابِينَ *
بِابْتِهَاجٍ رَبِّنَا وَخَلِّصِنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * الَّذِي لَهُ الْمَجْدُ وَالْعَظَمَةُ وَالْعِزُّ وَالسُّلْطَانُ الآنَ وَكُلَّ 25
أَوَانٍ وَإِلَى دَهْرِ الدَّاهِرِينَ آمِينَ *

* *Alios verò terrore servate, eos ex igne* 23
rapite : odio habentes tunicam à carne
maculatam. Cæterùm Deo, qui solus 24
sapiens est, potens servare vos im-
munes à peccato, & sistere vos ante
gloriam suam inculpatos in exultatione
Domini ac Servatoris nostri Jesu
Christi, Gloria & magnificentia, potestas 25
& imperium, nunc & semper, & in se-
culum seculorum, Amen.

APOCALYPSIS *Beati* JOANNIS *Apostoli.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 APocalypsis Jesu Christi, quam dedit illi Deus palàm facere servis suis, quæ
opo tet fieri citó : & significavit, mittens per Angelum suum servo suo Joanni,
2 Qui testimonium perhibuit verbo Dei, & testimonium Jesu Christi, quæcunque
3 vidit. Beatus, qui legit & audit verba prophetiæ hujus : & servat ea, quæ in
4 ea scripta sunt : tempus enim propè est. Joannes septem Ecclesiis, quæ sunt in
Asia. Gratia vobis & pax ab eo, qui est, & qui erat, & qui venturus est ; & à
septem spiritibus, qui in conspectu throni ejus sunt ; Et à Jesu Christo, qui est 5
testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regum terræ : qui dilexit
nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, Et fecit nos regnum & 6
sacerdotes Deo & Patri suo : ipsi gloria & imperium in secula seculorum : Amen.
Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. 7
Et plangent se super eum omnes tribus terræ : Etiam : Amen. Ego sum α & ω, 8
principium & finis, dicit Dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est,
omnipotens.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

VISIO
JOHANNIS
Apostoli & Evangelistæ, nempe
Apocalypsis.

رُؤْيَا يُوحَنَّا الرَّسُولِ الإِنْجِيلِيِّ * وَهِيَ الأَبُوكَالِيبْسِيسْ *

*الْفَصْلُ الأَوَّلُ *

CAPUT PRIMUM.

* إِظْهَارُ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَمَا أَعْطَاهُ اللهُ لِيُظْهِرَ لِعَبِيدِهِ * وَكُلَّمَا يَجِبُ فِي مُسْتَقْبَلِ الدَّهْرِ 1
كَوْنُهُ عَاجِلاً * وَرَسَمَهُ وَأَرْسَلَهُ عَلَى أَيْدِي مَلاَكِهِ إِلَى عَبْدِهِ يُوحَنَّا * الَّذِي شَهِدَ عَنْ 2
كَلِمَةِ اللهِ * وَشَهَادَةِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَمَا قَدْ أَبْصَرَ عِيَانًا * وَمَا هُوَ كَائِنٌ الآنَ * وَمَا يَكُونُ
بَعْدَ هٰذَا * فَطُوبَاهُمُ الَّذِينَ يَقْرَؤُنَ وَيَسْمَعُونَ كَلاَمَ هٰذِهِ النُّبُوَّةِ * وَمَنْ يَحْفَظُ مَا فِيهَا مَكْتُوبٌ 3
عَنْ هٰذَا الْعَالَمِ الْفَانِي * لأَنَّ الزَّمَانَ قَدْ قَرُبَ * مِنْ يُوحَنَّا إِلَى السَّبْعَةِ كَنَائِسَ الَّتِي بِأَسِيَّةَ 4 *
النِّعْمَةُ لَكُمْ وَالسَّلاَمُ مِنَ الأَزَلِيِّ وَالَّذِي هُوَ وَالآتِي * وَمِنَ السَّبْعَةِ أَرْوَاحِ الَّتِي هِيَ أَمَامَ عَرْشِهِ *
* وَمِنْ يَسُوعَ الْمَسِيحِ الشَّاهِدِ الأَمِينِ * بِكْرِ الأَمْوَاتِ وَرَئِيسِ مُلُوكِ الأَرْضِ * الَّذِي أَحَبَّنَا 5
وَحَلَّنَا وَمِنْ وَسَخِ خَطَايَانَا غَسَلَنَا * بِافْرَاغِ دَمِهِ الْحَيِّ وَالْمَاءِ * وَصَنَعَ لَنَا مُلْكَ الْكَهُنُوتِ * 6
وَطَهَّرَنَا مِنْ خَطَايَانَا بِدَمِهِ * وَصَنَعَ لَنَا مُلْكًا وَكَهَنَةً لِلَّهِ أَبِيهِ * لَهُ الْمَجْدُ وَالْعِزُّ إِلَى أَدْهَارِ
أَمِينَ * هُوَذَا يَأْتِي مَعَ السَّحَابِ وَيُبْصِرُهُ كُلُّ ذِي عَيْنٍ * وَالَّذِينَ طَعَنُوهُ * وَيَنْكُونَ 7
وَيَنُوحُونَ عَلَيْهِ كُلُّ قَبَائِلِ الأَرْضِ * نَعَمْ حَقًّا * أَنَا هُوَ الأَلِفُ وَالْيَاءُ * الأَوَّلُ وَالآخِرُ يَقُولُ 8
الرَّبُّ الإِلٰهُ * الَّذِي لَمْ يَزَلْ وَهُوَ وَيَأْتِي * الْمَاسِكُ الْكُلِّ *

1 *Revelatio Jesu Christi, quodque de-* 1
dit ipsi Deus ut revelaret servis suis,
& quicquid futuris seculis citò fieri
oporteat : signatum ab eo missumque
per manus Angeli sui servo suo Jo-
hanni : Qui testimonium reddidit de 2
verbo Dei, & testimonio Jesu Christi,
& his quæ vidit oculatim, quæque
sunt modò, & quæ futura sunt postea.
Beati qui legunt & audiunt verba 3
hujus prophetiæ, quique servant quod
in ea scriptum est de hoc mundo caduco :
tempus enim jam proximum est. A Jo- 4
hanne ad septem Ecclesias quæ sunt in
Asia. Gratia vobis & pax ab illo
æterno, & qui est, & qui venturus est :
& à septem Spiritibus qui adstant co-
ram throno ipsius : Et à Jesu Christo 5
teste fideli, primogenito mortuorum, &
principe regum terræ : qui dilexit nos,
& solvit nos, atque à sordibus pecca-
torum nostrorum lavit nos per effusio-
nem sanguinis sui vivificì, & aquæ :
Fecitque nobis regnum sacerdotii, & 6
mundavit nos à peccatis nostris per
sanguinem suum, & fecit nobis re-
gnum, ac Sacerdotes Deo Patri suo.
Ipsi gloria & fortitudo in secula secu-
lorum, Amen. En ipse venturus est 7
cum nubibus, & videbit eum omnis
oculo præditus, & ii qui pupugerunt
eum : & flebunt plangentque ob id
omnes tribus terræ, etiam, verè. Ego 8
sum Aleph & Ye, primus & ultimus,
dicit Dominus Deus, qui nunquam de-
stitit, & est, & venturus est, omnia
tenens.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ራእይ : ዮሐንስ

ዘዮሐንስ : ሌጲስቆጶስ : ዘቀኑስጥንጥንያ : መጥሮጳሊስ: ለሙ: ሀለው: ይሰደድ:=

Visio JOHANNIS :
Qui JOHANNES Episcopus fuit Constantinopolitanæ metropolis, quum passurus erat persecutionem.

CAPUT. I.

1 ራእዩ : ለዮሐንስ : ዘከሙ : ርእዮ:ለእግዚእ : ሊየሱስ :ክርስቶስ:: ዘወሀቦ: እግዚአብሔ
ር : መንፈስ : ከሙ : ያርእዮሙ : ለእግብር ቲሁ: ዘሀሎ : ይኩን : ፍጡነ:: ወእመድኅረዝ:
2 ፊነወ : መልእኮ : ኅበ : ዮሐንስ : ገብረ:=> ዘከነ : ሰመዓ : በእንተ:ቃለ : እግዚአብሔ
3 ር :: በእንተ : ሰመዮ : ለእግዚእ : ሊየሱስ :ክር ስቶስ:: ለዕለ : ኵሉ : ዘርእየ:=> ወብ
ፁዕ : ዘያነብቦ : ወዘይሰመዖ : ቃለ : ተነብዮቶ : ለዝንቱ : መጽሐፍ : ዘጽሑፍ : ውስቴ
4 ቱ : እስሙ: ቅሬብ: ዘመኑ: ዘጸሐፎ:=> ዮሐንስ: ለሰብዑ: ለብያተ : ክርስቲያናት : እለ:
ውስተ : እስያ : ሞጋሱ : ለክሙ : ወሰላሙ:እመኅበ : ዘሀሎ : ወይሄሉ : ዘመጽአ : ወይመጽ
5 እ:እመነ:: ጎ: መንፈሰ:ዘቅድመ:መንበሩ:ለእግዚእ:ሊየሱስ: ክርስቶስ::=> ዘወኅ
ቱ : ስሙለ : መሣይመነን : ወጸድቅ : ውእቱ : ቀደመ : ባኵረ : ከዊነ : እመነ : መውታን :
ዘተነሥአ:: ወውእቱ: መሳፍንተ : ለነገሥተ : ምድር : ውእቱ: ዘለፍቀረክሙ : ወሐ
6 ጸበክሙ : እመኅጠውሊክሙ : በደሙ:=> ወረሰየክሙ : ውስተ:: መንግሠተ : ቅድሰተ:
7 ለቡሁ : እግዚአብሔር : ዘሎቱ: ስብሐት : ወኀይል: ለዓለመ:ዓለም : ለጴን:::=> ናሁ:
ይመጽእ : በደመና:ስማይ: ወትረእዮ : ኵሉ : ዓይን : ወእልክቱኒ : እለ : ወግዕዎ : ይበክዩ :
8 በእንቲአሁ : ኵሉሙ : ለሕዛበ : ምድር:: እወ : ወለጴን:=> አነ : ውእቱ : አ
ልፋ : ወዖ:ወይቤ : እግዚአብሔር : ዘሀሎ : ወይሄሉ : ወዘይመጽእ : ዘውእቱ : ይመል
ክ : ኵሉ::=>

1 *Revelatio Jesu Christi, quodmadmodum* 1
dit ei Deus spiritu, ut indicavet servis ejus quid oporteat fieri citó : &
postea misit angelum suum ad Johannem servum suum, Qui fuit testis de 2
sermone Dei, per testimonium Jesu Christi, super omnia quæ vidit. Et be- 3
atus est qui legit, & qui audit sermonem prophetiæ hujus libri, qui scri-
ptus est in eo, quia propè est tempus ejus qui scripsit eum. Johannes se- 4
ptem Domibus Christianorum, quæ sunt in Asia. Gratia sit vobis & pax,
ab eo qui est & erit, qui venit & venturus est ; à septem spiritibus, qui
in conspectu throni Domini Jesu Christi, qui est testis fidelis & justus, 5
quum ipse primogenitus fuit qui ex mortuis resurrexit : & ipse princeps re-
gum terræ fuit, qui dilexit vos, & lavit vos à peccatis vestris in sangui-
ne suo, Et constituit vos in regno sancto Patris ejus Dei : cui virtus & 6
gloria in seculum seculorum, Amen. Ecce venit in nubibus cœli, & vide- 7
bit eum omnis oculus, & ii quidem qui transfixerunt eum. Et plangent
propter eum omnes populi terræ : Etiam : & Amen. Ego sum Alpha & 8
Ω, & dixit Deus, qui est, qui erit, & qui venturus est, qui do-
minatur omnibus.

9 Ego Johannes qui & frater vester, & communicans in tribulatione, & in regno
9 Ἐγὼ Ἰωάννης (λ) ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει (μ) καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ
& tolerantia Jesu Christi, fui in insula vocata Patmos, propter verbum
καὶ ὑπομονῇ (ν) Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον
Dei, & propter testimonium Jesu Christi. Factus sum in spiritu in Dominica
10 τοῦ Θεοῦ, (ξ) καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ
die: & audivi post me vocem magnam tanquam tubæ, Dicentis;
11 ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα (ο) ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος, (π) Λεγούσης,
Ego sum Alpha & Omega, primus & ultimus: &, Quod vides scribe in
Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ, Ὃ βλέπεις γράψον εἰς
librum: & mitte Ecclesiis in Asia, in Ephesum, & in Smyrnam, &
βιβλίον· καὶ πέμψον (ρ) ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ
in Pergamum, & in Thyatiram, & in Sardeis, & in Philadelphiam, & in Lao-
εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς (σ) Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαο-
diciam. Et conversus sum videre vocem quæ loquebatur cum me: & con-
12 δίκειαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις (τ) ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπι-
versus vidi septem candelabra aurea: Et in medio septem candelabrorum simile
13 στρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς· Καὶ ἐν μέσῳ (υ) τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον
Filio hominis, indutum talari, & præcinctum ad mamillas
υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον (φ) ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς (χ) μαστοῖς
zonâ aureâ. Ast caput ejus & capilli candidi, tanquam lana alba, tanquam
14 ζώνην χρυσῆν. Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ, (ψ) ὡσεὶ ἔριον λευκὸν, ὡς
nix: & oculi ejus velut flamma ignis: Et pedes ejus similes chal-
15 χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός· Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλ-
colibano, sicut in camino igniti: & vox illius tanquam vox aquarum
κολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ (ω) πεπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων
multarum. Et habens in dextera sua manu stellas septem: & de ore
16 πολλῶν. (α) Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος
ejus gladius anceps acutus exiens: & facies ejus sicut Sol lucet
αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνῃ
in virtute sua. Et cùm vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam
17 ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς
mortuus. Et imposuit dexteram suam manum super me, dicens mihi; Ne time: ego
νεκρός. καὶ (β) ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ' ἐμὲ, λέγων μοι, Μὴ φοβοῦ· ἐγώ
sum primus & novissimus, Et vivens: & factus sum mortuus, & ecce
εἰμι ὁ (γ) πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, Καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ 18
vivens sum in secula seculorum. Amen: Et habeo claves inferni &
ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν (δ) αἰώνων. ἀμήν· καὶ ἔχω τὰς κλεῖς (ε) τοῦ ᾅδου καὶ
mortis. Scribe quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ futurum est fieri post hæc.
τοῦ θανάτου. Γράψον οὖν ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσὶ, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. 19
Mysterium septem stellarum quas vidisti in dextera mea, & septem
Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων (ζ) ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ 20
candelabra aurea: septem stellæ, angeli septem Ecclesiarum sunt: &
λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· καὶ
septem candelabra quæ vidisti, septem Ecclesiæ sunt.
αἱ (η) ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

CAP. II. β'.

Angelo Ephesinæ Ecclesiæ scribe; Hæc dicit tenens septem
Τῷ ἀγγέλῳ (α) τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ 1
stellas in dextera sua, ambulans in medio septem candelabrorum aureorum;
ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν (β) χρυσῶν,
Scio opera tua, & laborem tuum, & tolerantiam tuam: & quia non potes
Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν (γ) κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν σου· καὶ ὅτι οὐ δύνῃ 2
sustinere malos: & tentâsti dicentes esse Apostolos, & non sunt: &
βαστάσαι κακούς· καὶ (ε) ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους, καὶ οὐκ εἰσὶ· καὶ
invenisti eos mendaces: Et portâsti, & tolerantiam habes, & propter nomen
εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· (ζ) Καὶ ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά 3
meum laborâsti, & non defecisti. Sed habeo adversùm te, quòd charitatem tuam
μου κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου 4
illam primam reliquisti.
τὴν πρώτην ἀφῆκας.

MS. A. (λ) ὁ ἀδελφὸς (μ) καὶ βασιλείᾳ (ν) ἐν Χριστῷ, ἐγενόμην (ξ) καὶ τοῦ μαρτυρίαν Ἰησοῦ. Ἐγὼ ἐγενόμην (ο) φωνὴν μεγάλην ὅπισθέν μου ὡς (π) Λεγούσης, Ὃ βλέπεις γράψον (ρ) τοῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον, (σ) Θυάτειρα, (τ) λαοῦ (υ) τῶν λυχνιῶν ὁμοίωμα υἱῷ (φ) ὁδήρη, (χ) μαζοῖς ζώνην χρυσᾶν. (ψ) ὡς (ω) πεπυρωμένης. (α) Καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρες ἑπτά· (β) ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ, λέγων, Μὴ (γ) πρωτότοκος καὶ (δ) αἰώνων. καὶ (ε) τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. Γράψον οὖν ἃ (ζ) ὃς εἶδες ἐν τῇ δεξιᾷ μου, (η) λυχνίαι αἱ ἑπτὰ, ἑπτὰ ἐκκλησίαι ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) τῷ ἐν Ἐφίσῳ (β) χρυσίων, (γ) κόπον, καὶ (δ) σου· ὅτι (ε) ἐπίεσας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους, (ζ) Καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακας. Ἀλλ' ἔχω κατά σου ὅτι τὴν πρώτην σου ἀγάπην ἀφῆκας.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 ܐܢܐ ܝܘܚܢܢ ܐܚܐ ܘܫܘܬܦ ܒܫܘܥܒܕܐ ܘܒܡܠܟܘܬܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘܝܬ ܒܓܙܝܪܬܐ ܕܩܪܝܐ ܦܛܡܘܣ ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܥܠ ܣܗܕܘܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ׃ 9
10 ܗܘܝܬ ܒܪܘܚܐ ܒܝܘܡܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ׃ ܘܫܡܥܬ ܒܬܪ ܓܒܝ ܩܠܐ ܪܒܐ ܐܝܟ ܩܠ ܒܘܩܢܐ ׃ 10
11 ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܐܝܟ ܕܚܙܝܬ ܟܬܘܒ ܒܣܦܪܐ ܘܫܕܪ ܠܫܒܥ ܟܢܫܝܐ ܕܒܐܣܝܐ ׃ ܠܐܦܣܘܣ ܘܠܣܡܪܢܐ ܘܠܦܪܓܡܘܢ ׃ 11
ܘܠܬܝܐܛܝܪܐ ܘܠܣܪܕܝܣ ׃ ܘܠܦܝܠܕܠܦܝܐ ܘܠܠܐܘܕܝܩܝܐ ׃ ׃
12 ܘܐܬܦܢܝܬ ܕܐܚܙܐ ܠܩܠܐ ܕܡܠܠ ܥܡܝ ׃ ܘܟܕ ܐܬܦܢܝܬ ܚܙܝܬ ܫܒܥ ܡܢܪܬܐ ܕܕܗܒܐ ׃ 12
13 ܘܒܡܨܥ ܕܡܢܪܬܐ ܕܡܝܐ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ׃ ܠܒܫ ܥܕ ܪܓܠܘܗܝ ܘܡܬܙܢܪ ܥܠ ܬܪܥ ܬܕܝܗ ׃ 13
14 ܘܪܝܫܗ ܘܫܥܪ ܪܐܫܗ ܚܘܪ ܐܝܟ ܨܡܪ ܚܘܪ ܐܝܟ ܬܠܓܐ ܚܘܪܬܐ ׃ ܥܝܢܘܗܝ ܐܝܟ ܠܗܒܬܐ ܕܢܘܪܐ ׃ 14
15 ܘܪܓܠܘܗܝ ܕܡܝܢ ܠܢܚܫܐ ܕܫܒܝܟ ׃ ܘܩܠܗ ܐܝܟ ܩܠ ܡܝ ܣܓܝܐܐ ׃ 15
ܘܒܝܡܝܢܗ ܐܚܙ ܫܒܥ ܟܘܟܒܝܐ ׃ ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܢܦܩ ܣܝܦ ܚܕ ܕܬܪܝܢ ܦܝܬܚܝܢ ׃ ܘܐܦ ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܢܗܝܪ ׃ 16
16 ܒܚܝܠ ܓܒܘܬܗ ׃ ܘܟܕ ܚܙܝܬ ܠܗ ܢܦܠ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ׃ ܐܝܟ ܡܝܬܐ ׃ ܘܫܬ ܥܠܝ ܝܡܝܢܗ ׃ 17
17 ܘܐܡܪ ܠܝ ܠܐ ܬܕܚܠ ׃ ܐܢܐ ܗܘ ܩܕܡܝܐ ܘܐܚܪܝܐ ׃ ׃ ׃

Versio VULGATA LATINA.

9 Ego Joannes frater vester, & particeps in tribulatione, & regno, & patientia in Christo Jesu; fui in insula, quæ appellatur Patmos, propter verbum Dei, & 10 testimonium Jesu: Fui in spiritu in Dominica die, & audivi post me vocem 11 magnam tanquam tubæ, Dicentis; Quod vides, scribe in libro: & mitte septem Ecclesiis, quæ sunt in Asia, Epheso, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatiræ, & 12 Sardis, & Philadelphiæ, & Laodiciæ. Et conversus sum, ut viderem vocem quæ 13 loquebatur mecum: Et conversus vidi septem candelabra aurea: Et in medio septem candelabrorum aureorum similem Filio hominis, vestitum podere, & 14 præcinctum ad mamillas zonâ aureâ: Caput autem ejus & capilli erant candidi 15 tanquam lana alba, & tanquam nix, & oculi ejus tanquam flamma ignis, Et pedes ejus similes aurichalco, sicut in camino ardenti, & vox illius tanquam vox aqua-16 rum multarum: Et habebat in dextera sua stellas septem: & de ore ejus gladius utrâque parte acutus exibat: & facies ejus sicut Sol lucet in virtute sua. 17 Et cùm vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam mortuus. Et posuit dextera suam super me, dicens; Noli timere: ego sum primus, & novissimus; Et vi- 18 vus, & fui mortuus; & ecce sum vivens in secula seculorum, & habeo claves mortis, & inferni. Scribe ergò quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ oportet fieri post hæc. 19 Sacramentum septem stellarum, quas vidisti in dextera mea, & septem candelabra 20 aurea: septem stellæ; Angeli sunt septem Ecclesiarum: & candelabra septem, septem Ecclesiæ sunt.

CAP. II.

Angelo Ephesi Ecclesiæ scribe; Hæc dicit, qui tenet septem stellas in dextera 1 sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum; Scio opera tua, & 2 laborem, & patientiam tuam, & quia non potes sustinere malos: & tentâsti eos, qui se dicunt Apostolos esse, & non sunt: & invenisti eos mendaces: Et patientiam 3 habes, & sustinuisti propter nomen meum, & non defecisti. Sed habeo adversùm 4 te, quòd charitatem tuam primam reliquisti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * أَنَا يُوحَنَّا أَخُوكُم الشَّرِيكُ مَعَكُم فِي الْحُزْنِ وَفِي الْمُلْكِ وَفِي الصَّبْرِ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * إِنِّي لَمَّا
10 كُنْتُ فِي جَزِيرَةٍ يُقَالُ لَهَا بَطْمُس * بِسَبَبِ كَلِمَةِ اللهِ وَبِسَبَبِ شَهَادَةِ أَيسُوعَ الْمَسِيحِ * أُسِرِيَ
11 فِي الرُّوحِ * وَكَانَ ذَلِكَ فِي يَوْمِ الْأَحَدِ * فَسَمِعْتُ خَلْفِي صَوْتًا عَظِيمًا كَصَوْتِ الْقَرْنِ * يَقُولُ
أَنَا الْأَلِفُ وَالْيَاءُ * الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ * مَا تَعَايَنُهُ أَكْتُبْهُ فِي مُصْحَفٍ * وَأَرْسِلْهُ إِلَى السَّبْعَةِ كَنَائِسَ
12 وَهُم * أَفِسُس * وَأَزْمِرْنَه * وَبِرْغَامُون * وَبِيَاطِيرَه * وَسَرْدِيس * وَفِيلَادَلْفِيَا * وَلَاوُدِيقِيَه * فَأَصْرِفُ
وَجْهِي إِلَى هُنَاكَ لِأَنْظُرَ الصَّوْتَ الَّذِي خَاطَبَنِي * فَلَمَّا الْتَفَتُّ * أَبْصَرْتُ سَبْعَةَ مَنَايِرَ ذَهَبٍ *
13 * وَفِي وَسَطِ السَّبْعَةِ الْمَنَايِرِ الَّذِينَ هُمْ ذَهَبٌ * شِبْهُ ابْنِ الْإِنْسَانِ * لَابِسٌ ثَوْبٍ عَكَبْرٍ * وَكَانَ
مُمَنْطَقًا عَلَى ثَدْيَيْهِ مِنْطَقَةٍ مِنْ ذَهَبٍ * وَكَانَ شَعْرُ رَأْسِهِ كَالصُّوفِ الْأَبْيَضِ * وَأَسْطَعُ مِنَ
14 الثَّلْجِ * وَكَانَتْ عَيْنَاهُ كَلَهِيبِ النَّارِ * وَكَانَتْ رِجْلَاهُ كَالنُّحَاسِ الْمُصْطَفَى الْحَمِيِّ فِي أَتُونِ
15 النَّارِ * وَصَوْتُهُ كَأَصْوَاتِ أَمْيَاهٍ كَثِيرَةٍ * وَكَانَ قَدْ مَسَكَ بِيَدِهِ الْيُمْنَا سَبْعَةَ نُجُومٍ * وَكَانَ
16 يَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ سَيْفٌ ذَا فَمَيْنِ قَاطِعًا * وَكَانَ وَجْهُهُ كَالشَّمْسِ الْمُضِيءِ بِقُوَّتِهِ * فَلَمَّا أَبْصَرْتُهُ
17 سَقَطْتُ عِنْدَ رِجْلَيْهِ كَالْمَيِّتِ * فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَيَّ وَقَالَ لَا تَخَفْ * أَنَا هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ *
18 * وَالْحَيُّ وَكُنْتُ مَيِّتًا * وَهَا أَنَذَا حَيٌّ إِلَى أَدْهَارِ الْأَدْهَارِ * وَعِنْدِي هِيَ مَفَاتِيحُ الْمَوْتِ وَالْحَيَاةِ *
19 وَمَفَاتِيحُ الْجَحِيمِ * فَاكْتُبْ كُلَّمَا رَأَيْتَ * وَمَا هُوَ كَائِنٌ * وَمَا هُوَ عَتِيدٌ أَنْ يَكُونَ بَعْدَ هَذَا *
20 * أَمَّا سِرُّ عَنَايَةِ السَّبْعَةِ نُجُومٍ الَّتِي رَأَيْتَ بِيَمِينِي * وَالسَّبْعِ مَنَايِرِ الذَّهَبِ * فَالسَّبْعَةُ نُجُومٍ
هُمْ السَّبْعَةُ مَلَائِكَةِ الَّتِي لِلْكَنَائِسِ السَّبْعَةِ * وَالْمَنَايِرُ السَّبْعَةُ هُمْ السَّبْعَةُ كَنَائِس *

* الْفَصْلُ الثَّانِي *

1 * فَاكْتُبْ إِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ أَفِسُس * هَكَذَا يَقُولُ الْمَاسِكُ بِيَمِينِهِ السَّبْعَةَ نُجُومٍ * الْمَاشِي
2 فِيمَا بَيْنَ السَّبْعَةِ مَنَايِرِ الذَّهَبِ * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ وَتَعَبَكَ وَاحْتِمَالَكَ * وَأَنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ
أَنْ تَحْمِلَ الْأَشْرَارَ * وَأَنَّكَ جَرَّبْتَ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَقُولُونَ أَنَّهُم رُسُلٌ وَلَيْسُوا هُمْ كَذَلِكَ * وَوَجَدْتَهُم
3 كَذَبَةً * وَاحْتَمَلْتَنِي وَأَنْتَ فِي ذَلِكَ وَدِيعٌ * وَصَبَرْتَ عَلَيْهِم مِنْ أَجْلِ اسْمِي * وَأَنْتَ فِي ذَلِكَ
4 تَعِبٌ * وَلَكِنْ أَنَا وَاجِدٌ عَلَيْكَ * إِذْ قَدْ تَرَكْتَ مَحَبَّتَكَ الْأُولَى *

9 * *Ego Johannes frater vester, & consors* 9
vester in afflictione, & in regno, & in
patientia in Jesu Christo; quum essem
in Insula quadam quæ dicitur Patmos
propter verbum Dei, & propter testimo-
nium Jesu Christi, Ductus fui spiritu, 10
(accidit autem hoc die Dominicâ) &
audivi à tergo vocem magnam tanquam
vocem cornu, Dicentem, Ego sum Aleph 11
& Ye, primus & ultimus. Quod vi-
deris, scribe in libro, & mitte septem
Ecclesiis, nempe Epheso, & Smyrnæ, &
Pergamo, & Thyatiræ, & Sardibus, &
Philadelphiæ, & Laodiceæ. Convertique 12
vultum meum illùc, ut viderem vocem
quæ loquuta erat mecum. Conversus, vidi
septem candelabra aurea. Et in medio 13
septem candelabrorum quæ erant aurea,
similem Filio hominis, indutum veste
mirabili; eratque præcinctus mam-
millis suas zonâ aureâ. Capilli verò 14
capitis ejus erant tanquam lana alba,
& nive superiores candore: eranique
oculi ejus ut flamma ignis. Erant au- 15
tem pedes ejus velut orichalcum splen-
dens incensum in fornace ignis: &
vox ejus tanquam vox aquarum mul-
tarum. Tenebatque manu sua dextera 16
septem stellas: & prodibat ex ore ejus
gladius duarum acierum, secans: &
erat facies ejus velut sol lucens in vi-
gore suo. Cùmque vidissem eum, ce- 17
cidi ad pedes illius quasi mortuus:
at imposuit mihi manum suam dexte-
ram, & ait, Ne timeas, ego sum primus
& ultimus, Et vivus: fui autem mor- 18
tuus, at ecce sum vivens in secula se-
culorum: & apud me sunt claves
mortis & vitæ, & claves inferni.
Scribe ergo quicquid vidisti, & quæ 19
sunt, quæque post hæc sunt futura.
Verùm mysterium allegoriæ septem stel- 20
larum quas vidisti in dextera mea,
& septem candelabrorum aureorum:
septem quidem stellæ, sunt septem An-
geli Ecclesiarum septem: & cande-
labra septem, sunt septem Ecclesiæ.

CAP. II.

I Gitur Angelo Ecclesiæ Ephesi scribe: 1
Sic dicit qui tenet suâ dextrâ septem
stellas, qui ambulat inter septem can-
delabra aurea: Jam novi opera tua, 2
& laborem ac tolerantiam tuam, &
quòd non possis ferre malos: & quòd
exploraveris eos qui se dicunt Apos-
tolos esse, & non sunt tales, & compereris
eos mendaces: Et sustinueris me, sisque 3
in hoc mansuetus: & toleraveris eos
propter nomen meum, ac sis in hoc fa-
tigatus. Verùm succenseo tibi quòd 4
omiseris charitatem tuam pristinam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወተመየጥኩ፡ እርኢይ፡ ዘነ°፡ቃለ፡ዘይትነገር፡ ምስሌየ፡ወሶበ፡ተመየጥኩ፡ናሁ፡አረጊ፡ሰብዑ፡
13 ሜኖታው ፡ ዛወርቅ፡=ፁ ወማእከለ፡ ሜኖታው፡ ዘወርቅ፡ ከመ፡ ወልደ፡አጋለ፡ሰመሐያው፡
14 ወይለብስ፡ ልብሰ፡ ጸደር ፡ ወቅኑት ፡ ሐቂሁ ፡ በቅናት፡ ዘወርቅ ፡=ፁ ወ፡ሠእርተ ፡ ርእሱ ፡
15 ከመ፡ ፀመር ፡ጸዓዳ፡ ወከመ፡ በረድ፡ ወለዕይንቲሁ፡ ከመ፡ ነዳ፡ እሰት፡=ፁ ወእገሪሁ፡ከመ፡
ብርተ ፡ ሊባኖስ፡ ዘለርሰንሆ ፡ ወ°ስተ፡ እሰት፡ ወቃሉ፡ ከመ፡ ቃለ፡ ማይ ፡ ብዙኅ፡=ፁ ወ°ስ
16 ተ፡እዴሁ፡ ዘየማኑ፡ ጊ፡ ኮከብ፡ ወይወፅእ፡ እመነ፡ ለፈሁ፡ሰይፍ ፡በሊሕ፡ ዘክልሌ፡ ለፈሁ፡
17 ወገጹ ፡ ከመ፡ፀሐይ፡ ብሩህ፡ ወዖስተርኢ፡ በኀይል፡=ፁ ወሶበ፡ ርኢክሆ፡ ወደቁ፡ ወ°ስተ፡እ
ገሪሁ፡ ወኮንኩ፡ ከመ፡ በድን፡ ወእኅዘኒ ፡ በየማኑ ፡ ወእንሠእኒ ፡ ወይቤለኒ ፡ ሊትፍሪህ፡ እነ፡
18 ወ°እቱ ፡ቀዳማዊ ፡ ወይኅሪዊ፡=ፁ ዘሕየው፡ ዘሀሎኩ፡; ወእንሰ፡ ኮንኩ፡ ከመ፡ በድን፡ወይቤ
ለኒ፡ ናሁ፡ እነ፡ ሕየው፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ ወኅበየ፡ ሀሎ ፡ መራኁተ፡ ሞት ፡ ወዘሲኦል፡=ፁ
19 ወጸሐፍ ፡እንከ ፡ ዘርእዮ ፡ ዘህልው ፡ ወዘህለው ፡ ይኩን ፡ እመድኅረ ፡ ዝንቱ፡=ፁ ወፍ
20 ካቤሆኩ፡ለ ጊ፡ኮከብ፡እለ፡ ርእኒ፡ወ°ስተ፡የማኑ፡ ወዝ ጊ፡ሜኖታው፡እለ፡ ወርቅ፡ዝንቱ፡ጊ፡
ኮከብ፡መለአክት፡እሙንቱ፡ ጊ፡ ሜኖታው፡ሰብዑ፡እሙያተ፡ክርስቲያናት፡እሜንቱ፡=ፁ

B

1 ወሐጸፍ፡ ሎቱ ፡ ለመልእከ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘሌፈሶን ፡ ከመዝ ፡ ይቤለከ ፡ ዘይጸንዕ ፡
2 ጊ፡ ኮከብ ፡ በየማኑ ፡ ዘየሐውር፡ ማእከለ ፡ ሰብዑ፡ ሜኖታው ፡ ዘወርቅ፡=ፁ ርእኩ ፡
ሥዘረከ ፡ ወጸሚከ ፡ ወትእግሥሠተከ ፡ ከመ ፡ ሊተክል ፡ ጸዊሮቶው ፡ ለእኩያን ፡ እለ ፡ ይ
3 ብሉ ፡ ርእሶሙ ፡ ሐዋርያት ፡ እሙን ፡ ወሊኆኑ ፡ ወረከብካሆሙ ፡ ከመ ፡ ሐሰዉ፡=ፁ
ወተዓገሠከ፡ወጸርከ፡ በእንተ፡ ሰሙየ ፡ወለተቀንእከ፡=ፁ ወበሐቱ፡ ቦ፡ ወለሐይሰከ ፡ እመ
4 ኀሠሥ ፡ እስመ ፡ ሐደገ ፡ ተፋቀሮተከ ፡ ዘቀደሙ፡=ፁ

Et conversus sum ut viderem istam vocem quæ loquuta erat mecum, & conver- 12
sus, ecce videbam septem lucernas aureas: Et medio lucernarum aurearum 13
quasi Filium hominis, indutum vestimento Poder, & præcinctum lumbos suos
cum Zona aurea. Et capilli capitis ejus erant tanquam lana alba, & tanquam 14
nix, & oculi ejus tanquam flammæ ignis. Et pedes ejus erant tanquam æs Li- 15
bani quod focillant in igne, & vox ejus tanquam vox aquæ multæ. Et in manu 16
ejus dextra habebat septem stellas, & prodibat ex ore ejus gladius acutus
habens duo ora, & vultus ejus erat sicut sol splendidus, & apparens in virtu-
te. Et quum vidissem eum, cecidi ad pedes ejus, & fui tanquam cadaver, 17
& prehendit me cum dextra sua, & sustulit me, & dixit mihi; Ne metuas: ego
sum primus & ultimus. Vivus qui sum, & ego factus sum tanquam cadaver, & 18
dixit mihi; Ecce vivens sum in seculum seculorum: & apud me est clavis mortis
& inferni. Scribe igitur quod vidisti, quod est, & quod erit post hoc. Et ex- 19
positio septem stellarum quas vidisti in dextra ejus & septem lucernarum aure- 20
arum, hæc est; Septem stellæ, Angeli sunt; septem lucernæ, septem Domus Christi-
anorum sunt.

C A P. II.

Scribe Angelo ecclesiæ Ephesinæ, Sic dicit tibi is qui sustinet septem stellas in 1
dextra sua, qui ambulat medio septem lucernarum aurearum; Vidi opera tua, & 2
laborem tuum, & tolerantiam tuam, quòd non possis ferre malos qui dicunt de
seipsis, Apostoli sumus, & non sunt: & inveniisti eos quòd mentiti sunt. Et pati- 3
ens fuisti, & onera tulisti propter nomen meum, & non defecisti. Sed aliquid 4
est quo magis contendam tecum quàm cum illis, quia reliquisti charitatem tuam
primam.

Memor esto itaque undè excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac: Si autem *non*, venio tibi *citò*, & movebo candelabrum tuum de loco ſuo, ſi *non* pœnitentiam egeris. Sed hoc habes, quia odiſti *opera* Nicolaitarum, quæ & ego odi. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis: Vincenti dabo *illis* edere de ligno vitæ, quod eſt in *medio* *Paradiſi* Dei. Et angelo Eccleſiæ *Smyrnæorum* ſcribe; Hæc dicit primus & noviſſimus, qui fuit mortuus, & vixit; Scio *tua opera*, & tribulationem, & paupertatem, (dives *autem* es:) & *blaſphemiam* dicentium Judæos eſſe ſeipſos, & non ſunt: ſed ſynagoga Satanæ. Nihil timeas quæ *futurum* es *pati*: (Ecce *futurum* eſt *jacere* ex vobis diabolus in carcerem, ut *cuſtodiam*, ut tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem:) Eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis: *Vincens*, non lædetur à morte ſecunda. Et angelo *illius in Pergamo* Eccleſiæ ſcribe; Hæc dicit *habens* rompham *ancipitem* acutam; Scio *opera tua*, & ubi habitas, ubi *thronus* Satanæ: & retines nomen meum, & non abnegâſti fidem meam in diebus illis quibus impugnâſti teſtem illum meum, illum fidelem meum qui occiſus eſt apud vos ubi habitat Satana. Sed habeo contra te pauca: habes enim ibi qui tenent doctrinam Balaam, qui docuit Balacum objicere offendiculum coram filiis Iſraëlis; & edere ſacrificia idolorum, & ſcortari. Sic habes etiam tu, qui tenent doctrinam Nicolaïtarum: eodem modo te pœniteat: Alioquin, veniam tibi citò, & bellum geram cum ipſis gladio oris mei. Qui habet aures, audiat, quid dicat Spiritus Eccleſiis, Ei qui vicerit, dabo, edere de manna illo abſcondito: & dabo ei calculum album, & ſuper calculum nomen novum ſcriptum, quod nemo novit niſi ille qui accipit. Et Angelo illi Eccleſiæ quæ eſt Thyatiræ, ſcribe; Hæc dicit Filius Dei qui habet oculos ſuos ſicut flammam ignis, & pedes ſuos ſimiles æri Libanico; Novi opera tua, & charitatem & fidem, & obſequium, etiam tolerantiam tuam, & opera tua hæc poſteriora quæ plura ſunt primis.

Satanæ: & tenes nomen meum, & non negâſti fidem meam: Et in diebus *in quibus* Antipas teſtis meus fidelis, qui occiſus eſt apud vos, ubi habitat Satanas. Sed habeo adverſùs te pauca, quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat *in* Balac mittere ſcandalum coram filiis Iſrael, edere *idolothyta*, & fornicari. Ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum: *quod odi*. Pœnitentiam age. Si *verò non*, veniam tibi citò, & pugnabo cum illis in gladio oris mei. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis: Vincenti dabo *ei edere de manna abſcondito*, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen novum ſcriptum, quod nemo ſcit, *ſi non accipiens*. Et angelo *illius in Thyatiris* Eccleſiæ ſcribe; Hæc dicit Filius Dei, *habens* oculos *ſuos* tanquam flammam ignis, & pedes ejus ſimiles *chalcolibano*; Novi tua opera, & charitatem, & miniſterium, & fidem, & patientiam tuam, & opera tua, & noviſſima plura prioribus.

MS. A. (η)πέπωκας, (ϑ)σοι, (ι)καὶγὼ (κ)ἐπὶ τὴ ἐκκλησίας· τῷ νικῶντι (λ)ὸν τῷ ϑεῷ δίσω (μ)τῷ ὢν *Σμύρνης ἐκκλησίας γράφον, (ν)πρωτότοκ (ξ)σε ϑλίψιν, (ο)(ἀλλὰ πλέσιο ἔι·) (π)ἐκ τ(ρ)Μὴ φοβῦ (σ)ὁ διάβολ ἐξ ὑμῶν (τ)ἔχητε (υ)Οἶδα τῦ (φ)ἡμέρας Ἀντίπας (χ)πιστός μυ, (ψ)ὁ Σατανᾶς κάλοικῖ. (ω)ἔχει (α)τῷ Βαλὰκ βασιλῆ σκάνδαλον (β)Νικολαϊτῶν ὁμοίως. Μετανόησον ἔν. εἰ (γ)νικῶντι δώσω αὐτῷ τ μάννα (δ)οἶδεν, (ε)ἀγγέλῳ τῷ ὸν Θυατίροις γράφον, (ζ)ὀφθαλμὸς ὡς (η) ἀγάπω, καὶ τ πίστιν, καὶ τ διακονίαν, καὶ ὑπομονήν (ϑ) ζυ τὰ ἔργα

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Recordare igitur unde ecciderís, & pœnitentiam age, & opera prima fac: ſin minùs, veniam tibi citò, & movebo candelabrum tuum è loco ſuo, niſi te pœniteat. Sed hoc habes, quòd oderis opera Nicolaïtarum, quæ & ego. Qui habet aures, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis, Ei qui vicerit, dabo edendum de ligno vitæ, quod eſt in paradiſo Dei mei. Et Angelo Eccleſiæ quæ Smyrnæ eſt, ſcribe, Hæc dicit ille primus & ille ultimus, ille qui fuit mortuus & vixit; Novi opera tua, & afflictionem & paupertatem, imò dives es: & blaſphemiam ab iis qui ſeipſos dicunt Judæos eſſe, & non ſunt, ſed congregatio Satanæ. Nihil horum timeas quæ paſſurus es: ecce enim futurum eſt ut Diabolus injiciat ex vobis in carcerem, ut probemini: & erit vobis afflictio dies decem. Sis fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Qui habet aures, audiat quid dicat Spiritus Eccleſiis; Qui vicerit, nihil perverſi patietur à morte illa ſecunda. Et Angelo illi Eccleſiæ quæ Pergami eſt, ſcribe, Hæc dicit ille qui habet gladium illum acutum duarum acierum; Novi opera tua, & ubi habitas, ubi thronus eſt Satanæ: & retines nomen meum, & non abnegâſti fidem meam in diebus illis quibus impugnâſti teſtem illum meum, illum fidelem meum qui occiſus eſt apud vos ubi habitat Satana. Sed habeo contra te pauca: Habes enim ibi qui tenent doctrinam Balaam, qui docuit Balacum objicere offendiculum coram filiis Iſraëlis; & edere ſacrificia idolorum, & ſcortari. Sic habes etiam tu, qui tenent doctrinam Nicolaïtarum: eodem modo te pœniteat: Alioquin, veniam tibi citò, & bellum geram cum ipſis gladio oris mei. Qui habet aures, audiat, quid dicat Spiritus Eccleſiis, Ei qui vicerit, dabo, edere de manna illo abſcondito: & dabo ei calculum album, & ſuper calculum nomen novum ſcriptum, quod nemo novit niſi ille qui accipit. Et Angelo illi Eccleſiæ quæ eſt Thyatiræ, ſcribe; Hæc dicit Filius Dei qui habet oculos ſuos ſicut flammam ignis, & pedes ſuos ſimiles æri Libanico; Novi opera tua, & charitatem & fidem, & obſequium, etiam tolerantiam tuam, & opera tua hæc poſteriora quæ plura ſunt primis.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወተዘከር፡በበይነ፡ምንተ፡ወደቀ፡በገጽከ፡ወይእዜኒ፡ዑቅ፡ወነስሕ፡ወእመለኮሰ፡ኦሙ ዶኣ፡ወኢድለቅልቅ፡ለማኅቶትከ፡እመኒ፡ምስና፡ለመ፡ሊነስሕ፡ወከመ፡ቀደሙ፡
6 ግብርከ፡እመ፡ሊገበር፡ከ፡=ኦ ወዘእንተሰ፡እስመ፡ትጸልእ፡እመግቦሙ፡ለእኪፋዊያን፡በከ
7 መ፡አነ፡እጸልእ፡=ኦ ዘቦ፡እዝነ፡ሰሚዕ፡ለይሰማዕ፡: ምንተ፡ይቤ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ ለአብያት፡ክርስቲያናት፡ወለዘ፡ሞአሰ፡እሁቦ፡ይብለዕ፡እመዕፀ፡ሕይወት፡ዘሀሎ፡
8 ወስተ፡ገነቱ፡ለእመለኪያ፡:=ኦ ወጸሐፍ፡ሎቱ፡ለመልአክ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ዘሰሞርኔስ፡ ክሙዝ፡ይቤ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ቀዳሚዊ፡ወደኃሪዊ፡ዘሞተ፡ወሐይወ፡:=ኦ

Et memor eſto quomodo cecidiſti in faciem tuam, & nunc attende, & reſtipiſce: ſin minùs veniam, & movebo lucernam tuam à loco ſuo ſi non egeris pœnitentiam, & prout priùs feciſti non egeris. Et hoc habes, quia odio habes facta Nicolaïtarum, quemadmodum ego odio habeo. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicit Spiritus ſanctus Eccleſiis; Et victori dabo edere de ligno vitæ, quod eſt in horto Dei mei. Et ſcribe Angelo Eccleſiæ Smyrnæ, Sic dicit Spiritus ſanctus, primus & ultimus, qui fuit mortuus, & vixit;

Versio VULGATA LATINA.

5 Memor esto itaque undè excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac: sin
6 autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam
7 egeris. Sed hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi. Qui ha-
8 bet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti dabo edere de ligno vi-
9 tæ, quod est in paradiso Dei mei. Et Angelo Smyrnæ Ecclesiæ scribe; Hæc dicit
primus, & novissimus; qui fuit mortuus, & vivit; Scio tribulationem tuam, &
paupertatem tuam, sed dives es: & blasphemaris ab his, qui se dicunt Judæos esse,
10 & non sunt, sed sunt synagogæ satanæ. Nihil horum timeas quæ passurus es. Ecce
missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini: & habebitis tri-
bulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam
11 vitæ. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Qui vicerit, non
12 lædetur à morte secunda. Et Angelo Pergami Ecclesiæ scribe; Hæc dicit qui ha-
bet rhomphæam utrâque parte acutam; Scio ubi habitas, ubi sedes est satanæ: & 13
tenes nomen meum, & non negâsti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis
meus fidelis, qui occisus est apud vos, ubi satanas habitat. Sed habeo adversùs te 14
pauca: quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere
scandalum coram filiis Israël, edere, & fornicari: Ita habes & tu tenentes doctri- 15
nam Nicolaitarum. Similiter pœnitentiam age: si quominùs veniam tibi citò, 16
& pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus di- 17
cat Ecclesiis: Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum:
& in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Et Angelo 18
Thyatiræ Ecclesiæ scribe; Hæc dicit Filius Dei, qui habet oculos tanquam flammam
ignis, & pedes ejus similes aurichalco; Novi opera tua, & fidem, & charitatem 19
tuam, & ministerium, & patientiam tuam, & opera tua novissima plura prioribus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * فَاذْكُرِ الْآنَ مِنْ أَيِّ مَوْضِعٍ سَقَطْتَ * وَتُبْ وَاعْمَلِ الْأَعْمَالَ الْأُولَى * الَّتِي هِيَ الْحَسَنَةُ * 5
6 وَإِلَّا أَنَا آتِيكَ سَرِيعًا وَأُزِيلُ مَنَارَتَكَ مِنْ مَكَانِهَا إِنْ لَمْ تَتُبْ * وَقَدْ أَحْسَنْتَ فِيمَا أَضَفْتَ * 6
7 إِنَّكَ أَبْغَضْتَ أَفْعَالَ النِّقْلَاوِيِّينَ * الَّذِي أَبْغَضُهُ أَنَا * فَمَنْ كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ * فَلْيَسْمَعْ مَا الَّذِي 7
يَقُولُهُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * وَالظَّافِرُ أَنَا أُعْطِيهِ يَأْكُلُ مِنْ شَجَرَةِ الْحَيَاةِ الَّتِي فِي وَسْطِ فِرْدَوْسِ اللهِ * 8
8 وَإِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ اسْمِرْنَا اكْتُبْ * هٰذَا مَا يَقُولُ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ الَّذِي صَارَ مَيِّتًا فَحَيِيَ * 9
9 عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ وَحُرْبَكَ وَمَسْكَنَتَكَ * وَلٰكِنَّكَ غَنِيٌّ أَنْتَ * إِذِ احْتَمَلْتَ فَرْيًا وَتَجْدِيفَ الْقَائِلِينَ 9
أَنَّهُمْ يَهُودٌ * وَلَيْسُوا هُمْ بِالْحَقِيقَةِ يَهُودٌ بَلْ هُمْ جَمْعُ الشَّيْطَانِ * وَلَا تَخَفْ مِمَّا عَتِيدٌ أَنْ يَنَالَكَ 10
مِنْهُمْ * فَإِنَّ هُودًا إِبْلِيسُ جَعَلَ بَعْضًا مِنْكُمْ فِي الْحَبْسِ * لِيَكُونَ ذٰلِكَ لَكُمْ تَجْرِبَةً * وَتَكُونُونَ
فِي كَرْبٍ وَضِيقَةٍ عَشَرَ أَيَّامٍ * فَكُنْ مُؤْمِنًا صَبُورًا حَتَّى الْمَوْتِ * فَإِنِّي مُعْطِيكَ تَاجَ الْحَيَاةِ * فَمَنْ 11
كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ مَا الَّذِي يَقُولُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * وَالظَّافِرُ لَا يَنْتَصِرُ مِنَ الْمَوْتِ
الثَّانِيَةِ * وَإِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ بَرْغَامِيَا اكْتُبْ * هٰذَا مَا يَقُولُ صَاحِبُ السَّيْفِ ذِي الْحَدَّيْنِ 12
الْقَاطِعِ * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ وَمَوْضِعَ مَسْكَنِكَ * وَذٰلِكَ حَيْثُ هُوَ كُرْسِيُّ الشَّيْطَانِ * وَأَنْتَ 13
مُمْسِكٌ لِاسْمِي * وَلَمْ تَجْحَدِ الْأَمَانَةَ بِي * فِي الْأَيَّامِ الَّتِي قُتِلَ فِيهَا دَاعِي سَهَادَتِي الْحَسَنُ * قُتِلَ
عِنْدَكُمْ مَوْضِعَ عَمَانَ الشَّيْطَانِ * وَلٰكِنْ بَقِيَ لِي عَلَيْكَ دَرَكٌ قَلِيلٌ * وَذٰلِكَ إِنَّ عِنْدَكَ 14
هُنَاكَ أُنَاسٌ يَتَمَسَّكُونَ بِتَعْلِيمِ بَلْعَامَ * الَّذِي عَلَّمَهُ لِبَالَاقَ أَنْ يُلْقِيَ بِهِ السَّكَّ قُدَّامَ بَنِي
إِسْرَائِيلَ * إِذْ أَكَلُوا ذَبَائِحَ الْأَوْثَانِ وَزَنَوْا * كَذٰلِكَ أَنْتَ عِنْدَكَ مِمَّنْ يَفْعَلُ فِعْلَ النِّقْلَاوِيِّينَ الَّذِي 15
أَنَا أُبْغِضُهُ * فَاطْلُبِ الْآنَ التَّوْبَةَ * وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ * فَأَنَا آتِيكَ سَرِيعًا وَأُحَارِبُهُمْ بِسَيْفِ فَمِي * وَفِي 16
الْمُهْدِيدِ الرَّافِهِ * مَنْ كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ مَا يَقُولُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * وَالظَّافِرُ أَنَا أُعْطِيهِ أَنْ 17
يَأْكُلَ مِنَ الْمَنِّ الْمَكْنُونِ * وَأُعْطِيهِ جَوْهَرَةً بَيْضَاءَ مَصْبُوبَةً * وَعَلَى الْجَوْهَرَةِ مَكْتُوبٌ اسْمٌ جَدِيدٌ
الَّذِي لَا يَعْرِفُهُ إِلَّا الَّذِي يَنَالُهُ * وَاكْتُبْ إِلَى مَلَاكِ * كَنِيسَةِ يَنَاطِيرَةَ * هٰذَا مَا يَقُولُ ابْنُ 18
اللهِ الَّذِي لَهُ عَيْنَانِ كَلَهِيبِ النَّارِ * وَرِجْلَاهُ كَالنُّحَاسِ الْمُضِيءِ * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ * وَمَحَبَّتَكَ 19
وَإِيمَانَكَ * وَخِدْمَتَكَ وَصَبْرَكَ وَأَحْيَانَكَ * وَأَنَّ أَعْمَالَكَ هٰذِهِ أَكْثَرُ مِنَ الْأُولَى *

Recordare igitur quo ex loco excideris, téque pœniteat, & exerce opera priora, nempe charitatem: alioquin ego veniam ad te confestim, & amovebo candelabrum tuum à loco suo, nisi te pœniteat. Bene quidem fecisti illud possidendo, quòd odisti facta Procacis quem ego odi. Qui habet aurem, audiat quid dicat Spiritus Ecclesiis: & vincenti ego dabo edere ex arbore vitæ, quæ est in medio paradiso Dei. Angelo verò Ecclesiæ Smyrnæ scribe; Hoc est quod dicit primus ille & ultimus qui factus est mortuus, & vixit: Novi opera tua, & afflictionem ac paupertatem tuam: attamen dives es, quòd sustinueris convicia & blasphemiam dicentium se Judæos esse, nec sunt revera Judæi, imò sunt congregatio Satanæ. Ne metuas quæ tibi sunt ab eis eventura: nam ecce Diabolus posuit aliquot ex vobis in carcerem, ut hoc cedat vobis in experimentum: & eritis in afflictione & angustia decem diebus. Esto itaque fidelis ac patiens usque ad mortem; quia daturus sum tibi coronam vitæ. Qui habet aures, audiat quid dicat Spiritus Ecclesiis: & victor non lædetur à morte secunda. Angelo verò Ecclesiæ Pergami scribe, Hoc est quod dicit habens gladium duarum acierum, secantem: Jam novi opera tua, & locum habitationis tuæ, nempe ubi sedes est Satanæ: at tu tenes nomen meum, & non negâsti fidem in me iis diebus quibus occisus est fidus testimonii mei professor, occisus in- 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

quam apud vos in loco domicilii Satanæ. Sed tamen restat mihi adversùm te aliquanta querela, quòd scilicèt sint illic apud te quidam tenentes doctrinam Balaam, quam docuit Balacum, ut objiceret scandalum ante filios Israel, quando comederunt victimas idolorum, & fornicati sunt. Ita tu habes ex his qui faciunt opus Procacis illius quem ego odi. Quære igitur pœnitentiam: quod ni feceris, veniam ad te citò, & oppugnabo eos gladio oris mei, & verò in minis, clementia. Qui habet aurem, audiat quid dicat Spiritus Ecclesiis: & victori ego dabo edere ex manna absconditò: & dabo illi gemmam albam lucidam, & super gemmam scriptum nomen novum, quod nemo novit nisi qui accipit illud. Angelo verò Ecclesiæ Thyatiræ scribe; Hoc est quod dicit Filius Dei, qui habet oculos ut flammam ignis, & cujus pedes sunt velut orichalcum lucidum: Jam novi opera tua, & charitatem ac fidem tuam, & ministerium, & patientiam tuam, atque tolerantiam tuam; & quòd opera tua ista plura sunt prioribus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ለእመርሶ : ሕማመከ : ወኅጠይከ : ወባሕቱ : ብዑል : አንተ : ወጽርፈቶሙ : ለእኩያን : እለ : ይብሉ : ርእሶሙ : ለይሁድ : ሐዋርያት : ንሕነ : ወሊኮኑ : እሉ : እለ : እመነ : ሳ
10 ኅብሩ : ለሰይጠን : እሙንቱ:=> ኢትፍራሓ : መንተ : አንተ : ዘሀለወከ : ትሕመም : እ
ስም : ናሁ : ሰይጣን : ይወደ : እመኔክሙ : ውስተ : ሞቅሕ : ከመ : ትትላቀፈ: ወተሐሙ:
ዐሠረ : መዋዕለ : ወኩን : ሞሃይመነ : እስከ : ለሞት : ወእሁበከ : ለክሊለ : ዘሕወት:=>
11 ዘቦ : እዘነ : ሰሚዕ : ለይስማዕ::መንተ : ይቤ: መንፈስ: ቅዱስ : ለእብየተ : ክርስቲያናት :
12 ወዘሰ : ሞለ : ኢይመውት : ደግመ : ሞተ::=> ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስ
13 ቲያን : ዘጲርጋሞን::ከመዝ : ይቤ : ዘቦ : ሰይፈ : በኢሐ : ዘክልሌ : ለፈሡ:=> ለእመር
ለ : ሳበ : ትነብር : ወእደኅ : መንበረ : ለሰይጣን : ወታንጸዕ : ስመየ : ወኢክሀድከ : ሃይማ
ኖትየ : በመዋዕል : ዘቀተልዎ: በሳቤክሙ : ለጸድቅየ : መሐይመን : በሳበ : ይነብር : ሰይጠ
14+ን:=> ባሕቱእ : ቦ : ዘለሐይሰከ : እስመ : ሀለው : ዝየ : እሉ : እለ: ያጸንዑ : ትምሕር
ቶ : ለበለዓመ : መመህረ : ለባልቅ : ወይወድዩ : ዕፍቅተ : ቅድሜሆሙ : ለደቂቅ : እስራ
15 ኤል : ከመ : ይብልዑ : ዝኩሉ : ለእማልክት : ወይዜመው:=> ወእሉ : ሀለው : ሳቤከ :
16 እለ : ያጸንዑ : ትመህርቶሙ : ለኒቆላዊያን:=> ወይእዜኒ : ነሠሕ : ወእመአኮሰ : እመጽ
17 እ : ወእጸብሖሙ : ፍጡነ : በሰይፈ : አፈየ:=> ዘቦ : ለገዘነ : ሰሚዕ : ለይሰማዕ::መንተ:
ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለእብየተ : ክርስቲያናት::ለዘ : ይእሰ : እሁቦ : ሙና : ዘሳኩእ :
ወእሁቦ: ጽሐፈ : ብርሃነ : ወውስተ : ውእቱ : መጽሐፍ : ስሙ : ሐዲስ : ወእልቦ : ዘየእ
18 ምሮ : ዘእንበለ : ዘነሠአ::=> ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘትያጥ
ሮን : ከመዝ : ይቤ : ወልደ : እግዚአብሔር: ዘለዕይኒሁ : ከመ : ነደ : እሰት : ወእገሪሁ:
19 ከመ : ርስነ : ብርተ : ሊበኖስ::=> ወለእመር : ግብረከ : ወተፋቅሮተከ ; ወሃይመኖተከ :
ወመልእክተከኒ : ወትዕግሢተከ : ወግብረከ: ደኅሪት: ትበዝኅ: እመነ: ቀደሚት:=>

Scio tribulationem tuam, & indigentiam tuam, sed dives es: & blasphemiam malorum, qui dicunt de seipsis, Judæorum Apostoli sumus, & non sunt, sed ex synagoga satanæ sunt. Ne metuas quæ passurus es: quia ecce satanas projiciet aliquos ex vobis in carcerem, ut tentemini, & cruciemini decem dies: & esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicit Spiritus sanctus Ecclesiæ; Et victor non morietur secundam mortem. Et scribe Angelo Ecclesiæ Pergami, Sic dicit qui habet gladium acutum, cujus duplex os est; Scio ubi habitas, & circundedit te thronus satanæ: & firmiter tenes nomen meum, & non negâsti fidem meam in diebus quibus trucidârunt apud vos Justum meum fidelem, ubi habitat satanas. Veruntamen est aliquid quo contendam tecum, quia sunt illic qui sustinent doctrinam Balaam doctoris Balc: & objiciebat offendiculum coram filiis Israel, ut ederent immolatum diis, & scortarentur. Et hi sunt apud te qui sustinent doctrinam Nicolaitarum. Et nunc respice: sin minùs, veniam & oppugnabo iis citò cum gladio oris mei. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicit Spiritus sanctus Ecclesiis; Victori dabo manna absconditum, & dabo iis librum splendidum, & in isto libro nomen novum, & nemo est qui scit illud, nisi qui accepit. Et scribe Angelo Ecclesiæ Thyatiræ: Sic dicit filius Dei, cujus oculi sunt tanquam flamma igais, & pedes ejus tanquam ignitum æs Libani; Et scio opera tua, & charitatem tuam, & fidem tuam, & ministerium tuum, & tolerantiam tuam, & opera tua posteriora plura sunt prioribus.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Sed habeo adversùs te pauca, quia permittis mulierem Jezabel, *dicentem*
20 (ι) Ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζαβὲλ, τὴν λέγουσαν
seipsam Prophetem, docere, & seducere meos servos, fornicari, & *idolothyta*
ἑαυτὴν προφῆτιν, διδάσκειν, καὶ πλανᾶσθαι τοὺς ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι, καὶ (κ) εἰδωλόθυτα
manducare. Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret à fornicatione suâ, & non
21 φαγεῖν. Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα (λ) μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ
pœnituit. Ecce *ego mitto* eam in lectum, & *mœchantes* cum ea,
22 μετενόησεν. Ἰδοὺ ἐγὼ βάλλω αὐτὴν εἰς (μ) κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ᾽ αὐτῆς
in *affl ictionem magnam, si non* pœnitentiam egerint ab operibus suis. Et
23 εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ (ν) μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων (ξ) αὐτῶν. Καὶ
filios ejus interficiam in morte: & scient omnes Ecclesiæ, quia ego
τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγώ
sum scrutans renes & corda: & dabo *vobis* unicuique secundùm opera *vestra.*
εἰμι ὁ (ο) ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.
Vobis autem dico, & cæteris *in Thyatiris*, Quicunque non habent do-
24 Ὑμῖν δὲ (π) λέγω, καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, Ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν δι-
ctrinam hanc, & qui non cognoverunt *profunda* Satanæ, quemadmodũ dicunt:
δαχὴν ταύτην, (ρ) καὶ οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ (σ) βάθη τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν·
non mittam super vos aliud pondus. Tamen quod habetis, tenete donec
25 οὐ (τ) βαλῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἄλλο βάρος. Πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε (υ) ἄχρις οὗ ἂν
veniam. Et *vincens*, & *custodiens* usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super
26 ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν, καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ
Gentes: Et *pascet* eas in virga ferrea: tanquam *vasa fictilia* con-
27 τῶν ἐθνῶν· Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συν-
fringentur, Sicut & ego accepi à Patre meo: & dabo illi stellam
28 τρίβεται, Ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα
matutinam. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.
29 τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

CAP. III. γ'.

Et angelo *illius in* Sardis Ecclesiæ scribe; Hæc dicit *habens* Spi-
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων (α) τὰ πνεύ- 1
ritus Dei, & septem stellas; Scio tua opera, quia nomen habes quòd vivas,
ματα τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας, Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι (β) τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς,
& mortuus es. Esto vigilans, & confirma cætera quæ *futura sunt mori.* Non enim
καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ (γ) στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ (δ) μέλλει ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ 2
inveni tua opera plena coram Deo. *Memento* ergò *quomodò* acceperis,
εὕρηκά σου (ε) τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ (ζ) Θεοῦ. Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας, 3
& audieris: & serva, & pœnitentiam age. Si ergò non vigilaveris, veniam ad te tanquam
καὶ ἤκουσας· καὶ τήρει, καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, (η) ἥξω ἐπί σε ὡς
fur, & nescies quâ horâ veniam ad te. Habes pauca nomina &
κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε. (ϑ) Ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα (ι) καὶ 4
in Sardis, *quæ* non inquinaverunt vestimenta sua: & ambulabunt mecum in
ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι μετ᾽ ἐμοῦ ἐν
albis, quia digni sunt. *Vincens, hic* vestietur *in* vestimentis albis: & non
λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ 5
delebo nomen ejus de libro vitæ, & confitebor nomen ejus
ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ (κ) ἐξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ
coram Patre meo, & coram angelis ejus. *Habens* aurem, audiat quid
ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί 6
Spiritus dicat Ecclesiis. Et angelo *illius in Philadelphia* Ecclesiæ
τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας 7
scribe; Hæc dicit Sanctus, Verus, *habens* clavem David, *aperiens*,
γράψον, Τάδε λέγει (λ) ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀνοίγων,
& nemo claudit: & claudit, & nemo aperit;
καὶ οὐδεὶς (μ) κλείει καὶ κλείει, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει,

MS.A. (ι) Ἀλλὰ ἔχω κατά σου, ὅτι ἀφῆς τὴν γυναῖκα σου τὴν Ἰεζαβὲλ, ἡ λέγει ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς (κ) φαγεῖν εἰδωλόθυτα. (λ) μετανοῇ, καὶ οὐκ ἠθέλησεν μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνίας αὐτῆς. Ἰδοὺ βάλλω (μ) φυλακὴν, (ν) μετανοήσουσιν (ξ) αὐτῶν. Τὰ (ο) ἐραυνῶν (π) λέγω, λοιποῖς (ρ) οἵτινες (σ) βαθέα (τ) βάλλω (υ) ἕως οὗ
Κεφ. γ'. MS A. (α) τὰ ἑπτὰ πνεύματα (β) ὄνομα (γ) σήρισον (δ) ἔμελλον (ο) ἔργα (ζ) Θεοῦ μν. (η) ἥξω ὡς (ϑ) Ἀλλὰ ἔχεις (ι) ἐν (κ) ὁμολο···ω (λ) ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἅγιος, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν
Δαβὶδ, (μ) κλείσῃ· κλείων, καὶ οὐδεὶς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

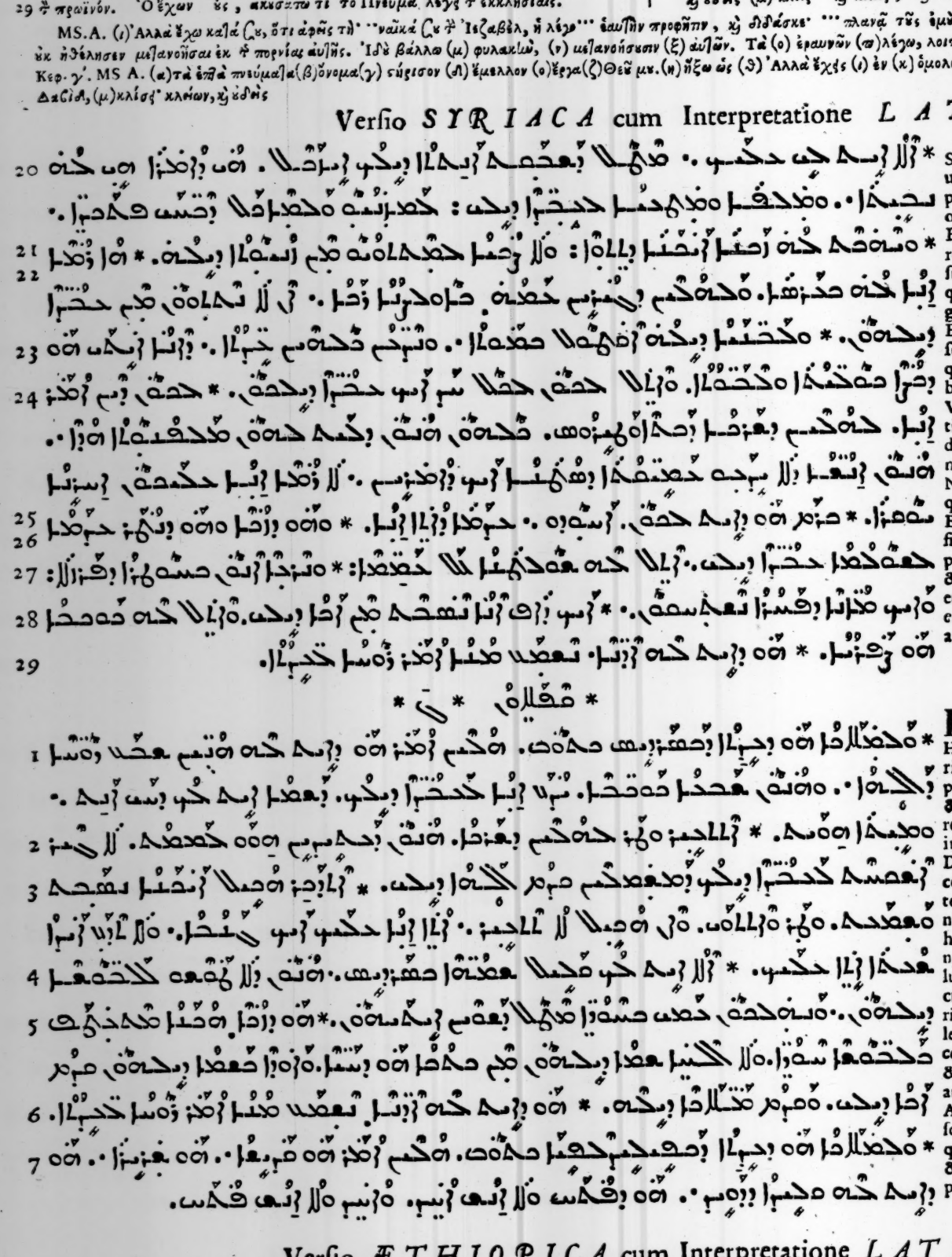

Sed habeo contra te, eò quòd permiseris 20
uxori tuæ Jezabel, quæ dicit esse se Pro-
phetissam, & docet ac seducit servos me-
os, scortari, & edere sacrificia idolorum.
Et dedi ipsi tempus, ut pœnitentiam age- 21
ret: at non vult se pœnitere scortationis
suæ. Ecce projicio eam in lectum, & eos 22
qui mœchantur cum ea, in afflictionem ma-
gnam, nisi pœniteat eos operum suorum:
Et filios ejus occîdam morte: & cogno- 23
scent omnes Ecclesiæ quòd ego sum ille
qui scrutatur renes & corda: & dabo vo-
bis unicuique secundùm opera vestra.
Vobis autem dico, illis reliquis qui Thya- 24
tiræ sunt, omnibus illis qui non habent
doctrinam hanc, illis hominibus qui non
nôrunt profunditates Satanæ, ut dicunt;
Non injiciam in vos aliud onus. Verùm 25
quod habetis, tenete usquedum venio.
Et qui vicerit, quíque servaverit usque ad 26
finem opera mea, dabo illi potestatem su-
per populos: Et pascet eos virgâ ferreâ:
& sicut vasa figuli comminuentur, Sicut 27
etiam ego accepi à patre meo: Et dabo 28
ei stellam matutinam. Qui habet aures, 29
audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. III.

Et Angelo illi qui est Sardibus, scribe, 1
Hæc dicit ille qui habet illos septem Spi-
ritus Dei, & illas septem stellas; Novi o-
pera tua: quòd nomen habes quòd vivas,
& mortuus es. Expergiscere, & serva 2
reliquos illos qui morituri erant: non enim
inveni quòd opera tua sint perfecta coram
Deo meo. Memento igitur quomodo ac- 3
ceperis, & audiveris, & serva, & pœni-
tentiam age: quòd si non evigilaveris, ve-
niam contra te sicut fur, & non scies quâ
horâ veniam contra te. Sed habes pauca 4
nomina Sardibus, eos *videlicet* qui non pol-
luerunt vestimenta sua: & ambulabunt me-
cum in albis, quia digni sunt. Qui vice- 5
rit, sic tegetur vestibus albis, & non de-
lebo nomen eorum è libro illo vitæ, &
confitebor nomen eorum coram Patre meo,
& coram Angelis ejus. Qui habet aures, 6
audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et 7
Angelo illi Ecclesiæ quæ est Philadelphiæ,
scribe, Hæc dicit ille sanctus, ille verus,
qui habet clavem Davidis, qui aperit,
& nemo claudit, & claudit & nemo a-
perit;

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወባሕቱ : ቦእ: ዘእሉሒይሰኪ: እስሙ: ለርምሪካ : ለቲ : ለሌልዛቤል : ብእሲት : እንተ :: ት
ብል : ርእስ : ነቢይት : ወትጼህር : በዘ : ታስሕቶሙ : ወታዘምውሉ : ለለግብርተየለ :
21 ከመ:ይብልዑለ: ዝቡሐለ: ለለሚልክትለ:=: ወወሀክዋ : መዋዕለ : በዘ: ትኔስሕ: ወለ
22 በየት : ንሠሐ : እሙነ : ዝሙታ:=: ወናሁ : ለገብለ : ውስተ : ምስካባ : ወለእለኒ : ይ
23 ዘሥው : ምስሌሃ : ውስተ : ዐቢይ : ስቃይ : እሙ : ሊነስሐት : እሙነ : መግብረ:=: ወ
እቀትል : ደቂቀ: በሞት: ወያለምረ : ኵሉ : ለብያተ : ክርስቲያናት : ከመ : እነ : ውእቱ:
ዘለፈተን : ልበ : ወኵሉያተ :: ወለፈድየክሙ : ብለ : ለሐዱ : እሙኔክሙ : በከመ : እከየ:
ፈ፦በሪክሙ::=:

Veruntamen est aliquid *quo contendam tecum: quia cessâsti* loqui *contra El-* 20
zabel mulierem, quæ prædicat seipsam prophetissam, & docet, ut seducat
& scortari faciat servos meos, ut edant immolatum diis. Et dedi illi 21
tempus ut resipiscceret, & noluit resipiscere à scortatione sua. Et ecce re- 22
ducam eam in lectum suum, & eos qui scortantur cum ea in magnam tri-
bulationem, si non resipuerit ab operibus suis. Et interficiam filios ejus in 23
morte, & scient omnes Ecclesiæ quòd ego sum scrutator cordis & renum:
& retribuam unicuique ex vobis secundùm malitiam operum vestrorum.

Versio VULGATA LATINA.

20 Sed habeo adversùs te pauca : quia permittis mulierem Jezabel, quæ se dicit propheten, docere, & seducere servos meos, fornicari, & manducáre
21 de idolorhytis. Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret ; & non vult
22 pœnitere à fornicatione sua. Ecce mittam eam in lectum : & qui mœchantur cum ea, in tribulatione maxima erunt, nisi pœnitentiam ab operibus
23 suis egerint. Et filios ejus interficiam in morte, & scient omnes Ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes & corda : & dabo unicuique vestrùm secundùm
24 opera sua. Vobis autem dico, Et cæteris qui Thyatiræ estis; Quicunque non habent doctrinam hanc, & qui non cognoverunt altitudines satanæ,
25 quemadmodùm dicunt, non mittam super vos aliud pondus : Tamen id,
26 quod habetis, tenete donec veniam. Et qui vicerit, & custodierit usque
27 in finem opera mea, dabo illi potestatem super Gentes, Et reget eas in
28 virga ferrea, & tanquam vas figuli confringentur, Sicut & ego accepi à
29 Patre meo : & dabo illi stellam matutinam. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. III.

1 Et Angelo Ecclesiæ Sardis scribe ; Hæc dicit qui habet septem Spiritus Dei, & septem stellas ; Scio opera tua, quia nomen habes quòd vivas, &
2 mortuus es. Esto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant. Non
3 enim invenio opera tua plena coram Deo meo. In mente ergò habe qualiter acceperis, & audieris, & serva, & pœnitentiam age. Si ergò non vigilaveris, Veniam ad te tanquam fur, & nescies quâ horâ veniam ad te. Sed
4 habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinaverunt vestimenta sua : & ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. Qui vicerit, sic vestietur ve
5 stimentis albis, & non delebo nomen ejus de Libro vitæ, & confitebor nomen ejus coram Patre meo, & coram angelis ejus. Qui habet aurem, audiat
6 quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et Angelo Philadelphiæ Ecclesiæ scribe ;
7 Hæc dicit Sanctus & Verus, qui habet clavem David : qui aperit, & nemo claudit : claudit, & nemo aperit ;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ولكن لي عليك دَرَك * وذلك انك تركت المرأة التي اسمها ايزابل * وهي تدعي انها نبية *
21 واسرعت دلك وخدعت عبدي ليزنوا ويأكلوا ذبايح الاوثان * واعطيتها زمنا ان تتوب منه *
22 فلم تشأ ان تتوب عن زناها * ولكن هوذا اني ملقيها على مضجع الوجع * والذين يزنون معها
23 في حزن وشدة عظيمة * وان لم يتوبوا عن اعمالهم * فاني اقتل اولادهم بالموت * ويعلم كل
24 الكنايس اني انا هو فاحص الكلا والقلوب * واعطيكم واحدا واحدا على قدر اعمالكم * ولكم
اقول البقية الذين بكنيسة ثياطيرة * كل من كان منكم ليس هذه البدعة معه واياكم ليس
25 يعرفون عمق صنيع الشيطان * فاني لا القي عليكم ثقلا آخر * بل تمسكوا بما انتم عليه *
26 الى الوقت الذي آجي فيه * والظافر والذي يحفظ اقوالي واعمالي الى العالم * فانا اعطيه
27 سلطانا على الامم * ويرعاهم بعصا حديد * وكانية الخزف يسحقهم * كمثل ما اخذت انا من ابي
28 * واعطيه زهر الصبح * من كان له اذن * فليسمع ما يقول الروح للكنايس *
29

* الفصل الثالث *

CAP. III.

1 * واكتب الى ملاك كنيسة سردس * هذا ما يقول صاحب سبعة ارواح الله * والذي بيده
2 النجوم السبعة * قد عرفت اعمالك * وذلك انما معك اسم انك حيا * وانت ميتا * فكن منتبها *
3 وقوي الذين اردف طرحهم * لاني اصبت اعمالك ليس بالكاملة قدامي * فاذكر كيف تلقيت
وكيف سمعت * واحفظ وتب * وان لم تنتبه وتسهر فاني آتي عليك كالسارق * ولا تعلم مي
4 اتحل بك * ولكن لك اسماء يسيرة بسردس * وهم لا يتكسون بيابهم * وقد سلكوا معي *
5 وهم مكتسيين البياض * وهم لذلك مستحقين * الظافر هكذا يلبس البياض * ولا امحا اسمه
من سفر الحياة * وانا اعترف باسمه قدام ابي * وقدام ملايكته * فمن كان له اذن
6 فليسمع ما يقول الروح للكنايس * واكتب الى ملاك كنيسة فيلادلفيا * هذا ما يقول
7 القدوس الحقي صاحب مفتاح داود * وهو يفتح ولا احد يغلقها الا الذي فتحها *
وداغلق ليس من يفتح *

Attamen habeo adversùm te querelam 20
aliquam, quòd scilicet permittis mulieri
quæ vocatur Jezabel, quæ profitetur se
esse prophetissam, idque palàm docuit, de-
cepitque servos meos, ut scortaventur &
ederent sacrificia idolorum. Et dedi illi 21
tempus quo pœnitentiam ageret, sed nolu-
it se pœnitere scortationis suæ. Sed ecce 22
ego abjecturus sum eam in lectum dolo-
ris, & eos qui cum illa scortantur, in
afflictionem & tribulationem maxi-
mam. Et nisi pœniteat eos operum suo-
rum, Interficiam filios eorum morte: ut 23
etiam sciant omnes Ecclesiæ me esse scru-
tatorem renum & cordium : dabóque
vobis singulis pro ratione operum vestro-
rum. Vobis autem dico reliquis qui estis 24
in Ecclesia Thyatiræ, cuilibet vestrùm
non habenti hanc novam doctrinam : &
quandoquidem ignoratis profunditatem
astùs Satanæ, non imponam vobis aliud
onus. Tamen tenete id in quo estis, us- 25
que ad tempus quo sum venturus. Et vi- 26
ctor, & qui servaverit sermones meos
& opera mea in finem usque, ego dabo
illi votestatem super Gentes : Et pascet 27
eas virgâ ferreâ : & quasi vasa argillæ
conteret eas. Quemadmodùm accepi ego 28
à Patre meo : & dabo illi nitorem ma-
tutinum. Qui habet aurem, audiat quid 29
Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. III.

1 *Angelo verò Ecclesiæ Sardium scri-*
be, Hoc est quòd dicit habens septem
spiritus Dei, & is in cujus manu sunt
septem stellæ, Jam novi opera tua,
quòd scilicet nomen habeas quòd sis vi-
vus, tamen sis mortuus. Igitur esto 2
vigilans ; quòsque vis revigere, corrobo-
ra : invenio enim opera tua haud perfe-
cta coram me. Et memento qualia ac- 3
ceperis, & qualia audieris, & cave ti-
bi, ac pœnitentiam age. Quòd si non ex-
pergiscaris vigiles, equidem veniam
ad te sicut fur, & nescies quando adero
tibi. Habes tamen aliquot nomina Sar- 4
dibus, eorum scilicet qui non contamina-
runt vestimenta sua, & ambulabunt
mecum albis induti : sunt autem hoc di-
gni. Victor sic amictetur albis. & non 5
delebitur nomen ejus de libro vitæ, &
ego profitebor nomen ejus coram Patre
meo, & coram Angelis ejus. Qui ha- 6
bet aurem, audiat quid Spiritus dicat
Ecclesiis. Angelo autem Ecclesiæ Phi- 7
ladelphiæ scribe Hoc est quod dicit
Sanctus ille verax, habens clavem Da-
vidis, qui aperit & nemo claudit, nisi
is qui aperuit: cúmque clauserit, non est
qui aperiat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወለክሙኒ : እብለክሙ : ለእለ : ተረፋክሙ: ውስተ : ትያጥሮን : ለእለ : ለልብክሙ : ዘኝ
25 ተ : ትመህርተ : ለጥሕሑት : ሰይጣን : ዘይብሉ :: ወኢይወዲ : ለዕቤክሙ : ክልሌ : ክበ
26 ደ:=: ወበእስቱ : ዘብክሙ : ለጽንዑ : እስከ : ለመ : እዛሀል::=: ወለዘሞአሰ : ወዓቀ
27 በ : ግብሮየ : ለጊዜራ : እሁቦ : ስልጣነ : ለዕለ : እሕዛብ:=: ወይሬእዮሙ : በበትረ : ሐ
28 ጺን :: ወበእመ : ኀየየ : ለብሐ : ይቀጠቅጦሙ:=: በእመ : ለነ : ነሣእኩ: ስልጣነ : ለመ
29 ኀበ : ለቡየ : ወእሁቦ : ኮኮበ : ጽባሕ:=: ዘቦ : እዝነ : ስሚዕ : ለይስማዕ :: መንፈ : ይ
ቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለለብያተ : ክርስቲያናት::=:

Et vobis dico qui superfuistis in Thyatira, qui non habetis hanc doctrinam, 24
a tutiam satanæ quam vocant, quòd non imponam vobis aliud onus. Veruntamen 25
quod habetis, firmiter tene e usque quò mi ertus fuero. Et ei qui vicerit, & custo- 26
dierit opus meum perpetuò, dabo potestatem in Gentes, Et r get eas cum 27
virga ferrea, & tanquam vas fictile conteret eas : Quemadmodum ego accepi 28
potestatem à Patre meo : & dabo ei stellam matutinam. Qui habet aurem, au- 29
diendo audiat, quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis.

ረ

1 ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘሰርዴስሰኝ :: ወዝመዝ : ይቤለኸ : ዘቦ :
ሰብለተ : መንፈሰ : ዘእሙሓቡ : እግዚእብሑር : ወ ጊ ኮከብ :: ለጲመር : ግብረከ : ከመ:
2 ሰመከ : ሕየው : ወመውት : ለኝተ:=: ትጋህ : እኝከ : ወለጸንዖሙ : ለእለ : ለልጸቁ : ይ
3 ውቱ : እስመ : ሊረከብኩ : ግብረከለ : ፍጹመ : በቅድመ : እመለኪየ:=: ወተዘከር : እ
ሞለ : ነሣእከ : ወእማዕከ : ነስሕ : እኝከ : ወእመሰ : ሊተጋሕከ : ከመ : ሰራቂ: ወሊተለም
4 ር : በሊይ : ሰዓት : እመጽእ : ባዕቤከ:=: ወበእቱ : ብከ : ሕደጥ : ሰብእ : ውስተ : ሰር
ዴስ : እለ : ሊግሙኑ : ልባሲሆሙ : መስለ : ለእሰት : ወየሐውሩ : መስሌከ : በእጹሕ:=:
5 ወለዘሞአሰ : ወእመዝ : ልብስ : ኀጹሕ : ለዘ : ይደልመ : ወሊይይመሰስ : ስሙ : እመነ : መ
ጽሐፊ : ሕይወት::ወለእሙኖ : በስሙ : በቅድሜ : ለቡየ : ወበቅድመ : መለእክቲሁ : ዘቦ:
6 እዝነ : ሰሚዕ : ለይስማዕ :: መንተ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለለብያተ : ክርስቲያናት:=:
7 ወጸሐፍ : ሎቱ : ለለብያተ : ክርስቲያናት : ዘፊለድልፍያ :: ወእመዝ : ይቤ : ቅዱስ : ወ
ጸድቅ : ዘሀቤሁ : ኵሉ : መሬሎቱ : ቤተ : ደዊት :: ወእልቦ : ዘያርኁ : ወእልቦ : ዘያእ
ፁ : ዘእንበእሁ:=:

Et scribe Angelo Ecclesiæ Sardis ; Et sic dicit tibi, is qui habet septem spi- 1
ritus qui ex Deo sunt, & septem stellas ; Scìò opera tua, quòd nominaris vi-
vus, sed mortuus es. Vigila igitur, & confirma eos, qui citò moriturí sunt. 2
Quia non inveni opera tua perfecta coram Deo meo. Et memento quomodo acce- 3
peris, & audieris : resipisce igitur : & si non vigilaveris, veniam tanquam fur,
& non cognoscet in quâ horâ veniam ad te. Veruntamen habes paucos homines 4
in Sardis, qui non inquinârunt vestimenta sua cum muliere, & ambulabunt te-
cum puré. Et ei qui vicerit, vestimentum erit purum, & similiter, ei qui dignus 5
erit : & non delebo nomen ejus de Libro vitæ, sed profitebor nomen ejus coram
Patre meo, & coram Angelis ejus. Qui habet aures, audiendo audiat, quid 6
dicat Spiritus sanctus Ecclesiis. Et scribe Ecclesiæ Philadelphiæ ; Et sic dicit 7
Sanctus & Justus, apud quem est omnis clavis domûs Davidis, & nemo est qui
aperit, & nemo est qui claudit præter eum ;

Scio tua opera: Ecce dedi coram te ostium apertum, & nemo potest clau-
8 Οἶδά σε τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν ⸂σε θύραν ἀνεῳγμένην, (ν) ἣν οὐδεὶς δύναται⸃ κλεῖ-
dere illud: quia parvam habes virtutem, & servâsti meum verbum, & non negâsti no-
σαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνο-
men meum. Ecce dabo de synagoga Satanæ, dicentium seipsos Judæos
9 μά μου. Ἰδοὺ (ξ) δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους
esse, & non sunt, sed mentiuntur. Ecce faciam illos, ut veniant, & adorent
εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶ, ἀλλὰ ψεύδονται. ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς, ἵνα (ο) ἥξουσι, καὶ προσκυνήσουσιν
ante pedes tuos, & sciant quia ego dilexi te. Quoniam servâsti verbum
10 ἐνώπιον τῶν ποδῶν ⸂σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. (π) Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον
patientiæ meæ, & ego te servabo ab hora tentationis futuræ venire in
τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ ⸂σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τοῦ μέλλοντος ἔρχεσθαι ἐπὶ⸃
habitatam universam, tentare habitantes in terra. Ecce venio citò: tene,
11 τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς (ρ) γῆς. Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· κράτει
quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. *Vincens*, faciam illum columnam in
12 ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν ⸂σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν
templo Dei mei, & foràs non egredietur amplius: & scribam super eum nomen
τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι· καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα
Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novæ Hierusalem, quæ *descendens*
τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἡ καταβαίνουσα
de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. *Habens* aurem, audiat
13 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν· Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω
quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et angelo *illius* Ecclesiæ *Laodi-*
14 τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ (σ) τῆς ἐκκλησίας Λαοδι-
censium scribe; Hæc dicit Amen, testis fidelis & verus, principium creaturæ
κίων γράψον· Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως
Dei; Scio tua opera, quia neque frigidus es, neque calidus: utinam frigidus
15 τοῦ Θεοῦ· Οἶδά ⸂σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε (τ) ζεστὸς· ὄφελον ψυχρὸς
esses, aut calidus. Sic, quia tepidus es, & *neque* frigidus, *neque* calidus, *futurus sum* te
16 εἶης, ἢ ζεστός. Οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς, οὔτε ζεστὸς, μέλλω ⸂σε
evomere ex ore meo: Quia dicis; *Quia* dives sum, & locupletatus *sum*, & nul-
ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου· Ὅτι λέγεις, Ὅτι πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ (υ) οὐ- 17
lius *opus habeo*: & nescis quia tu es *erumnosus*, & miserabilis, & pauper,
δενὸς χρείαν ἔχω· καὶ οὐκ οἶδας ὅτι ⸂σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος, καὶ (φ) ἐλεεινὸς, καὶ πτωχὸς,
& cæcus, & nudus. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum
καὶ τυφλὸς, καὶ γυμνός. Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον 18
ex igni, ut locupleS fias: & vestimentis albis *ut* induaris: & *ne* appareat confusio
ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς· καὶ ἱμάτια λευκὰ, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη
nuditatis tuæ: & collyrio inunge oculos tuos, ut videas. Ego
τῆς γυμνότητός ⸂σου· καὶ κολλούριον (χ) ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς ⸂σου, ἵνα βλέπῃς. Ἐγὼ 19
quoscunque amo, arguo & castigo: Æmulare ergò, & pœnitentiam age. Ecce sto
ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. (ψ) ζήλωσον οὖν, καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ ἕστηκα 20
ad ostium, & pulso. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit januam, intrabo
ἐπὶ τὴν θύραν, καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι
ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. *Vincens*, dabo ei sedere
πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι 21
mecum in throno meo, sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in
μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν
throno ejus. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.
τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 22

CAP. IIII. Δ'.

Post hæc vidi, & ecce ostium apertum in cœlo: & vox prima quam
Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν 1
audivi tanquam tubæ loquentis cum me, dicens, Ascende huc, & ostendam tibi
ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, (α) λέγουσα· Ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι
quæ oportet fieri post hæc. Et statim *factus sum* in spiritu: & ecce
(β) ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. (γ) Καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ 2
thronus erat *positus* in cœlo, & *super thronum* sedens.
θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ (δ) ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος.

MS.A. (ν) ἣν εἰδεὶς (ξ) δίδωμι (ο) ἥξουσιν, καὶ προσκυνήσουσιν (π) Καὶ ἐτήρησας (ρ) γῆς. Ἔρχομαι (σ) τὸν ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράφον, (τ) ζεστὸς· *Οὕτως ὅτι χλιαρὸς (υ) εἶδεν
(φ) ὁ ἐλεεινὸς, (χ) ἔγχρισαι (ψ) ζήλευε Κεφ. Δ'. MS.A. (α) *λέγων, Ἀνάβηθι (β) ὅσα (γ) Εὐθέως (δ) ἐπὶ τὸν θρόνον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Novi opera tua: & ecce, dedi ante te por- 8
tam apertam, quam nemo potest claudere:
quia aliquantam habes fortitudinem, & ser-
vâsti verbum meum, & non abnegâsti no-
men meum. Ecce do ex Synagoga Satanæ, 9
aliquot ex iis qui dicunt seipsos Judæos esse,
& non sunt, sed mentiuntur: ecce agam
ipsos, ut veniant & adorent coram pedibus
tuis: & cognoscent quòd ego dilexi te.
Propterea quòd servâsti verbum tolerantiæ 10
meæ, & ego servabo te ex hora tentationis
venturæ super orbem universum, ad tentan-
dum eos qui habitant super terram. Venio 11
citò: tene id quod habes, ut nemo accipiat
coronam tuam. Qui vicerit, faciam eum 12
columnam in templo Dei mei: & foràs non
exibit amplius: & scribam super ipsum
nomen Dei mei, & Hierosolymæ novæ quæ
descendit è cœlo à Deo meo, & nomen
meum illud novum. Qui habet aures, au- 13
diat quid Spiritus dicit Ecclesiis. Et Ange- 14
lo illi Ecclesiæ quæ Laodiceæ est, scribe,
Hæc dicit ille Amen, ille testis, ille fidelis,
ille verus, illud principium creaturæ Dei;
Novi opera tua, quòd non calidus sis neque 15
frigidus: utinam frigidus esses, aut calidus.
Nunc quia tepidus es, & non calidus, ne- 16
que frigidus, evomiturus sum te ex ore meo:
Quia dicis, Dives sum, & ditatus sum, & 17
nullius rei opus est mihi: & nescis te esse
abjectum, & miserabilem, & pauperem, &
cæcum & nudum. Consulo tibi ut emas 18
à me aurum probatum ab igne, ut diteseas:
& vestem albam, ut tegaris, & non conspi-
ciatur pudor nuditatis tuæ: & collyrio in-
unge oculos tuos, ut fias videns. Ego 19
omnes quoscunque diligo, arguo & casti-
go: æmulare ergò, & pœnitentiam age.
Ecce steti ad portam, & pulsabo: si quis 20
audierit vocem meam, & aperuerit portam,
intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, &
ille mecum. Ei qui vicerit, dabo sedere 21
mecum super thronum meum, sicut etiam
ego vici, & sedi cum Patre meo in throno
ipsius. Qui habet aures, audiat quid Spi- 22
ritus dicit Ecclesiis.

CAP. IV.

Post hæc vidi, & ecce porta aperta in cœ- 1
lo, & vox prima quam audivi tanquam tu-
bam loquentem mecum, dicebat; Ascende
huc, & ostendam tibi ea quæ oportet fieri
post hæc. Statim fui in spiritu, & ecce 2
thronus positus erat in cœlo, & super thro-
num erat quidam sedens.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ለእመር፡ግብረከ፡ወናሁ፡ወሀበኩከ፡ቅድሜከ፡ሖፃተ፡ርኁተ፡ዘለልቦ፡ዘይክል፡ለጺወታ፡
9 እስመ፡ወሖድ፡ኀይልከ፡ወዐቀብከ፡ቀልየ፡ወሊክህድከ፡ሰሞየ፡=፡ ወናሁ፡ለነ፡እሁበከ፡
እመነ፡ጣኀበሩ፡ለሰይጣን፡ወእሙነ፡ለለ፡ይብሉ፡ርእሶሙ፡ለይሁድ፡ኀሕነ፡ወሊኮኑ፡ይሴ
10 ሰው፡ወይሰ፟ዱ፡ቅድመ፡እገሪከ፡ቂየለመረ፡ከመ፡ለነ፡አፍቀርኩከ፡=፡ እስመ፡ዓቀብኩ፡
ቃልየ፡ወትዕግሢትየ፡ወበለእነተ፡ዝንቱ፡ለነሂ፡ዓቀብኩከ፡እመነ፡ሰዓት፡መንሱት፡እንተ፡ሀ
ለወት፡ትመጽእ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለመ፡ከመ፡ታመክሮሙ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስተ፡ምድር፡=፡

*Scio opera tua: et ecce, dedi tibi coram te ostium apertum, quod nemo potest clau- 8
dere: quia modica est virtus tua, & servâsti sermonem meum, & non negâsti no-
men meum. Et ecce ego dabo tibi de synagoga Satanæ, & ex iis qui dicunt de se- 9
ipsis, Judæi sumus, & non sunt, sed mentiuntur: & adorabunt ante pedes tuos,
& scient quòd ego dilexi te. Quia servâsti sermonem meum & patientiam meam, 10
& propterea ego quidem servavi te ab hora tentationis quæ ventura est in univer-
sum mundum, ut tentet eos qui habitant in terra.*

Versio VULGATA LATINA.

8 Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modicam habes virtutem, & servâsti verbum meum, & non negâsti nomen meum. 9 Ecce dabo de synagoga satanæ, qui dicunt se Judæos esse, & non sunt, sed mentiuntur: Ecce faciam illos ut veniant, & adorent ante pedes tuos: & scient quia 10 ego dilexi te. Quoniam servâsti verbum patientiæ meæ, & ego servabo te ab hora 11 tentationis, quæ ventura est in orbem universum tentare habitantes in terra. Ecce 12 venio citò: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foràs non egredietur amplius: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novæ Jerusalem, quæ descendit 13 de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. Qui habet aurem, audiat quid Spiri- 14 tus dicat Ecclesiis. Et angelo Laodiciæ Ecclesiæ scribe, Hæc dicit Amen, testis fide- 15 lis, & verus, qui est principium creaturæ Dei; Scio opera tua, quia neque frigidus es, 16 neque calidus: utinàm frigidus esses, aut calidus: Sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo. Quia dicis; Quòd dives sum, & 17 locupletatus, & nullius egeo: & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, ut locuples fias, 18 & vestimentis albis induaris, & non appareat confusio nuditatis tuæ, & collyrio inunge oculos tuos, ut videas. Ego quos amo, arguo, & castigo. Æmulare ergò, & 19 pœnitentiam age, Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & 20 aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Qui 21 vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ejus. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. 22

CAP. IV.

Post hæc vidi; & ecce ostium apertum in cœlo: & vox prima, quam audivi, tanquâ 1 tubæ loquentis mecum, dicens; Ascende huc, & ostendam tibi quæ oportet fieri post hæc. Et statim fui in spiritu: & ecce sedes posita erat in cœlo, & supra sedé sedens. 2

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ. وَهَا أَنَا أَجْعَلُ قُدَّامَكَ بَابًا مَفْتُوحًا * الَّذِي لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ عَلْقَهُ. لِأَنَّ لَكَ 8
قُوَّةً يَسِيرَةً * وَقَدْ حَفِظْتَ قَوْلِي وَلَمْ تُنْكِرِ اسْمِي * هُوَذَا أَجْعَلُ مِنْ جَمَاعَةِ الشَّيْطَانِ * الْقَائِلِينَ 9
عَنْ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ يَهُودٌ * وَلَيْسُوا هُمْ كَذَلِكَ بَلْ هُمْ كَذَبَةٌ * هُوَذَا أَجْعَلُهُمْ أَنْ يَأْتُوا وَيَسْجُدُوا
قُدَّامَ رِجْلَيْكَ * لِيَعْلَمُوا أَنِّي أَنَا أَحْبَبْتُكَ * لِأَنَّكَ حَفِظْتَ كَلِمَةَ صَبْرِي وَصَبْرِي * وَأَنَا أَحْفَظُكَ فِي 10
سَاعَةِ الْمِحَنِ الْمُزْمِعَةِ أَنْ تَأْتِيَ عَلَى الْمَسْكُونَةِ كُلِّهَا * لِأَنَّ الْجَرِبَةَ تَحُلُّ بِكُلِّ سُكَّانِ الْأَرْضِ * هَا 11
إِنِّي آتِي مُسْرِعًا * فَامْسِكْ بِمَا مَعَكَ * لِئَلَّا يَبْرَعَ أَحَدٌ تَاجَكَ * الظَّافِرُ أَجْعَلُهُ عَمُودًا فِي هَيْكَلِ 12
إِلَهِي * وَلَا يَخْرُجُ أَيْضًا خَارِجًا * وَأَكْتُبُ عَلَيْهِ اسْمَ إِلَهِي * وَاسْمَ مَدِينَةِ إِلَهِي الَّتِي هِيَ
أُورُشَلِيمُ الْجَدِيدَةُ النَّازِلَةُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ عِنْدِ إِلَهِي * الَّذِي هُوَ الِاسْمُ الْجَدِيدُ * فَمَنْ 13
كَانَ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ مَا الَّذِي يَقُولُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * وَاكْتُبْ إِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ لَاوُدِيكِيَّةَ * 14
هَذَا مَا يَقُولُ الْكَفِّ السَّاهِدُ الْأَمِينُ الْحَقِيقِيُّ أَوَّلُ أَمَانَةِ اللهِ * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ. أَنَّكَ لَيْسَ بِالْبَارِدِ 15
وَلَا بِالْحَارِّ * وَكَانَ أَحْسَنَ بِكَ أَنْ تَكُونَ حَارًّا أَوْ بَارِدًا * وَلَكِنْ أَنْتَ فَاتِرٌ وَلَيْسَ بِحَارٍّ وَلَا بَارِدٍ. فَأَنَا أُرِيدُ 16
أَنْ أَلْفِيَكَ مِنْ فَمِي * لِأَنَّكَ تَقُولُ إِنِّي غَنِيٌّ وَقَدِ اسْتَغْنَيْتُ. وَغَيْرُ مُحْتَاجٍ لِأَحَدٍ. وَلَيْسَ تَعْلَمُ أَنَّكَ 17
شَقِيٌّ عَدِيمٌ * وَفَقِيرٌ وَأَعْرَجُ وَأَعْمَى * فَالْآنَ أُشِيرُ عَلَيْكَ أَنْ تَشْتَرِيَ مِنِّي ذَهَبًا مُجَرَّبًا 18
مُصَفًّى بِالنَّارِ * لِتَكُونَ غَنِيًّا * وَتَكْتَسِيَ بِالثِّيَابِ الْبِيضِ الْمُضِيئَةِ * لِئَلَّا تَظْهَرَ عُرْيَةُ عَرِيَّتِكَ *
وَدَاوِ عَيْنَيْكَ أَنْ تُبْصِرَ بِهِمَا * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ يُحِبُّهُ يُوَبِّخُهُ وَيُؤَدِّبُهُ * فَغِرْ وَاطْلُبِ التَّوْبَةَ * هُوَذَا 19 20
أَنَا قَائِمٌ عَلَى الْبَابِ وَأَقْرَعُ * فَمَنْ سَمِعَ صَوْتِي وَفَتَحَ لِي الْبَابَ * فَإِنِّي أَدْخُلُ إِلَيْهِ وَأَتَعَشَّى مَعَهُ * وَهُوَ
يَتَعَشَّى مَعِي * الظَّافِرُ أُعْطِيهِ أَنْ يَجْلِسَ مَعِي عَلَى كُرْسِيِّي كَمِثْلِ مَا ظَفِرْتُ أَنَا وَجَلَسْتُ مَعَ أَبِي 21
عَلَى كُرْسِيِّهِ * فَمَنْ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ مَا يَقُولُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * 22

* الْفَصْلُ الرَّابِعُ *

* بَعْدَ هَذَا نَظَرْتُ * فَإِذَا بَابٌ مَفْتُوحٌ فِي السَّمَاءِ * وَالصَّوْتُ الَّذِي كُنْتُ سَمِعْتُ كَالْبُوقِ 1
يَتَكَلَّمُ مَعِي قَالَ لِي * اصْعَدْ إِلَى هَاهُنَا لِأُرِيَكَ كُلَّمَا يَجِبُ أَنْ يَكُونَ بَعْدَ هَذَا * لِلْوَقْتِ صِرْتُ 2
بِالرُّوحِ * فَإِذَا بِكُرْسِيٍّ قَدْ نُصِبَ فِي السَّمَاءِ * وَكَانَ عَلَى الْكُرْسِيِّ جَالِسٌ *

Jam novi opera tua, & ecce ego propono tibi ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia nonnullam habes virtutem, & servâsti sermonem meum, neque abnegâsti nomen meum. Ecce inter congregationem Satanæ ponam dicentes de seipsis quòd sint Judæi, & non sunt tales, imò sunt mendaces: ecce faciam eos venire & adorare ante pedes tuos, ut sciant quòd ego te diligo. Quoniam servâsti verbum præcepti mei, & patientiæ meæ, ego etiam servabo te horâ explorationum quæ venturæ sunt super orbem universum: nam tentatio invadet omnes habitatores terræ: Ecce enim citò veniam. Tene ergò quod habes, ne quis auferat coronam tuam. Victorem ponam columnam in templo Dei mei; nec foràs egredietur amplius: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen urbis Dei mei, hoc est Jerusalem novæ descendentis è cœlo à Deo meo; quod est nomen illud novum. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. Angelo verò Ecclesiæ Laodiceæ scribe, Hoc est quod dicit veritas; testis ille fidelis & verax, principium fidei Dei: Jam novi opera tua, quòd neque frigidus sis, neque fervidus, & verò melius tibi foret esse fervidum aut frigidum. Tu verò tepidus es, non fervidus, neque frigidus: quapropter volo te ejicere ex ore meo. Dicis enim; Ego quidem dives sum, & jam expletus sum, & nullius indigens: & nescis te esse ærumnosum, vacuum, & in paupertate, nuditate, atque cæcitate demersum. Quare consulo tibi emere à me aurum igni exploratum & percolatum, ut sis dives: & indui vestibus albis, lucentibus, ut non appareat dedecus nuditatis tuæ: & mederi oculis tuis, ut iis videas. Nam quemcunque diligimus, eundem corripimus & erudimus: æmulare igitur, & quære pœnitentiam. Ecce sto ad ostium, illúdque pulso: qui audierit vocem meam, & aperuerit mihi ostium, ingrediar ad eum & cœnabo cum eo, ipseque comedet mecum. Victori dabo sedere mecum super thronum meum, quemadmodum ego vici & sedi cum Patre meo super thronum ipsius. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. IV.

Post hæc aspexi, & ecce ostium apertum in cœlo: & vox quam audieram tanquam tubæ loquentis mecum, dixit mihi; Ascende huc ut ostendam tibi quicquid oporteat fieri posthac. Tunc igitur abii spiritu, & ecce thronus erectus est in cœlo, erátque super throno quidam sedens,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወናሁ : እመጽእ : ፍጡነ : ወእጽንዕ : ዘብከ : ኀመ : ለልቦ : ዘይነሥእ : ለክቢለከለ:=
12 ወለዘ: ሞለሰ: እሬሰዮ: ለመደ: ወስተ:መቅደሱ: ለእመልኪየ:ወሊይወፅእ: እንከ: ለፍለ:: ወእጽሕፍ: ለዕቤሁ: ስሞ: ለእመለከየ:ወስመ: ሀገሬ:ሐደስ:ኢየሩስሌመ: እንተ: ትወርድ:
13 እመሰማይ: እመሓበ:እመለከየ: ወሰመየኂ:ሐዲስ:=ዘቦ: እዝነ: ሰሚዕ:ለይሰማዕ::መ
14 ንተ:ይቤ: መንፈስ:ቅዱስ:ለለብያተ:ክርስቲያናት::=ወጸሐፍ:ሎቱ:ለመልአክ:ዘቤተ:ክር
ስቲያን: ዘሎደቅያ: ኀመዝ: ይቤ: ዘወእቱ:ለሚን: ወወእቱ: ስሙዓ: መሀይመን: ወጸድቅ:
15 ወወእቱ: እመቅድመ:ኵሉ: ዘፈጠረ: እግዚአብሔር:=ለእመርለ: ገብረከለ: ኀመለ:
16 ሊኮንከለ: ቍሪረለ: ወሊኮንከለ: መወቀለ: ወርቱእሰለ: ትኩንለ: ቍሪረለ: ወለመለከለ:
17 መውቀለ:=ለእመለ:ሜለከለ:ለንተለ:***=ወትብልለ:ብዑልለ:ለነላ:ወብዕልኩ:ወለ
ልቦለ: ዘለፈቅድለ: መንተኒላ: ወለቢካለ: ታእሮርለ: ኀመለ: ነደይለ: ወመስኪንለ:ለንተ
18 ለ: ወዕሬቅለ: ወዕውርለ: ለንተለ:=ወይእዘኒ: እብለከለ: ትነሠለ: እመሓቤየእ: ወርቀ
ለ: ዚለየለ: ዘንጡፋለ:ወጽሬይለ: በእሰትለ: ኀመለ:ትብዐልለ : ብየለ:ወልብሰኒለ: ዘዚለ
የለ: ትለብስለ: ዘንጹሐለ: ኀመለ: ትትኸደን: እርቃነከለ : ወበፈወሰለ: ዜለየለ: ትትሸሐ
19 ልለ: ዕይንቲከ: ኀመ: ትርእይዓ:=እንሰ: ለእለስለ: ለፈቅርለ: እጌሠጸሙ: ወእሥህሮሙ
20 ለ: ቅናለ: ለንስሐ: እንከ:=ወናሁ: ቆምኩ:ኅበ:ሥኅተ: ወእጥያኮድ: እመ። ዘሰዶዓ:
21 ቀልየ: ወያርኅወኒ: እበወእ: ሶቤሃ: ወለለርፍ: ሙስሌሁ: ወሙእቱኒ: መስሌየ::=ወለዘ :
ሞለስ: እሁቦ: ይንበር: ሙስሌየ: ሙስተ:ሙንበርየ: በስሙ: ለን: ሙእኩ: ወነበርኩ: ሙስለ:
22 እቡየ: ሙስተ: ሙንበሬ::=ዘቦ: እዝነ: ሰሚዕ: ለይሰማዕ::ሙንተ: ይቤ: መንፈስ: ቅዱስ:
ለእብያተ : ክርስቲያናት::=

o

1 ወእመድኅረ:ዝንተ: ርለኩ:ሥኅተ: ርኁተ: ሙስተ: ስማይ:ወቀደሚ: ቃል: ሰማዕኩ:ኀመ:
መጥቅዕ: ወኀመ: ቃለ: ቀርኔ: ጸርኅ: ወተናገረ : መስሌየ::ወይቤለኒ: ዕረግ : ዝየ: ኅቤየ: ወ
2 ለርእየከ: ዘሀለወ: ይኩን: እመድኅረ: ዝንቱ:=ወበጊዜሃ: ኮንኩ: ስርግወ: በመንፈስ:ወ
ናሁ : ርለኩ : መንበረ : ወስተ : ሰማይ : ንቡር:=

Et ecce veniam citò: & firmiter tene quod habes, ut nemo sit qui accipiat coronam tuam. Et vincentem, constituam columnam in templo Dei mei, & non egredietur ampliùs foràs: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis ejus, novæ Hierusalem, quæ descendit de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis. Et scribe Angelo Ecclesiæ Laodiciæ, Sic dicit is qui est verus, & est testis fidelis & justus, & fuit ante omnia quæ creavit Deus; Scio opera tua, quòd non es frigidus, neque es fervidus, utinam esses frigidus aut fervidus: Quoniam tepidus es ···, Et dicis; Dives sum, & locupletatus sum, & nullius egeo omninò: & ipse tu scis quòd pauper, & mendicus es, & nudus, & cæcus es. Et nunc dico tibi, ut accipias à me aurum meum, quod probatum & purgatum est in igne, ut dives sis in me, & vestimento meo induaris quod purum est, ut cooperta sit nuditas tua, & cum medela mea tinctus sis oculis tuis, ut videas. Ego quos amo, arguo, & doceo: æmulare pro vespiscentia igitur. Et ecce steti ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi, ingrediar statim, & requiescam cum eo, & ipse quidem mecum. Et vincenti, dabo sedere mecum in throno meo: sicut ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ejus. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis.

CAP. IV.

Fuit post hæc vidi ostium apertum in cœlo: & vox prima, quam audivi sicut tuba & sicut vox cornu, clamavit, & loquuta est mecum, & dixit mihi; Ascende huc ad me, et ostendam tibi quid oporteat fieri post hæc. Et tunc fui formosus in spiritu: et ecce, vidi thronum in cœlo positum.

Et *ſedens* erat ſimilis aſpectu *lapidi jaſpidi*, & *ſardini*: & iris in circuitu
3 Καὶ ὁ (ε)καθήμενος ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι, καὶ (ζ)σαρδίνῳ· καὶ ἶρις κυκλόθεν
throni ſimilis *aſpectui ſmaragdino*. Et in circuitu *throni*, *throni* viginti &
4 τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου (η) θρόνοι εἴκοσι καὶ
quatuor: & ſuper thronos *vidi* viginti & quatuor ſeniores ſedentes
τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους,
circumamictos *in* veſtimentis albis: & *habebant* in capitibus eorum *coronas* aureas. Et de throno *procedunt* fulgura, & tonitrua, & voces: & ſeptem
5 σῦς. Καὶ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ, (ι) καὶ βρονταὶ, καὶ φωναί· καὶ ἑπτὰ
lampades *ignis* ardentes ante thronum, *quæ* ſunt ſeptem ſpiritus Dei.
λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, (κ) αἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ.
Et in conſpectu *throni* mare vitreum, ſimile cryſtallo: & in medio *throni*, &
6 Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου (λ)θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου, καὶ
circuitu *throni*, quatuor animalia plena oculis ante & retrò. Et
7 κυκλῳ τοῦ θρόνου, (μ)τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. Καὶ
animal primum, ſimile leoni: & ſecundum animal, ſimile vitulo: & tertium
τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι· καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ· καὶ τὸ τρίτον
animal, habens faciem quaſi *homo*: & quartum animal, ſimile aquilæ volanti. Et quatuor illa animalia, *unum ſecundum ſeipſum* habebant ſingula alas *ſex* in circuitu,
8 ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς (ν)ἄνθρωπος· καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ (ξ)πετομένῳ. Καὶ τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ' ἑαυτὸ εἶχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν,
& intùs plena oculis: & requiem non *habent* die ac nocte, di-
καὶ ἔσωθεν (ο) γέμουσι ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, (π) λέ-
centia; Sanctus, ſanctus, ſanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & *exiſtens*,
γοντα, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν, καὶ ὁ ὤν,
& qui venturus. Et cùm *dederint* illa animalia gloriam & honorem & *gratiarum actionem*
9 καὶ ὁ ἐρχόμενος. Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ (ρ)εὐχαριστίαν
ſedenti ſuper thronum, viventi in ſecula ſeculorum, *Procident*
10 τῷ καθημένῳ (σ) ἐπὶ τῷ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Πεσοῦνται
viginti & quatuor ſeniores ante ſedentem in throno, & ad-
οἱ (τ)εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ (υ)προσ-
κυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον
orant viventem in ſecula ſeculorum, & *mittunt* coronas ſuas ante
τοῦ θρόνου, λέγοντες· Ἄξιος εἶ (φ)Κύριε, λαβεῖν τὴν δόξαν, καὶ τὴν τιμὴν, (χ) καὶ τὴν δύ-
thronum, dicentes; Dignus es, Domine, accipere gloriam, & honorem, & vir-
11 ναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ (ψ) διὰ τὸ θέλημά σου εἰσὶ, καὶ ἐκτίσθησαν.
tutem: quia tu creâſti omnia, & propter voluntatem tuam *ſunt*, & creata ſunt.

CAP. V. ε'.

Et vidi in *dexteram* ſedentis ſupra thronum librum ſcriptum intùs &
1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ
à tergo, obſignatum ſigillis ſeptem. Et vidi angelum fortem prædicantem
ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα
2 voce magnâ; Quis eſt dignus aperire librum, & ſolvere ſignacula ejus?
(α)φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λύσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ;
Et nemo poterat in cœlo, neque in terra, neque ſubtus terram, aperire
Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι
3 librum, neque reſpicere illum. Et ego flebam multùm, quoniam nemo dignus
τὸ βιβλίον, (β)οὐδὲ βλέπειν (γ)αὐτό. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλὰ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος
4 inventus eſt aperire & *legere* librum, *neque reſpicere* eum. Et unus de
εὑρέθη ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. Καὶ εἷς ἐκ
5 ſenioribus *dicit* mihi; Ne fleveris: ecce vicit leo *ille exiſtēs* de tribu Judæ,
τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων (δ) ὁ ὢν ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα,
radix David, aperire librum, & ſolvere ſeptem ſignacula ejus. Et
ἡ ῥίζα Δαβὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, (ε) καὶ λύσαι τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. (ζ) Καὶ
6 vidi, & ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio ſeniorum,
εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων,
agnum ſtantem tanquam occiſum, habentem cornua ſeptem, & oculos ſeptem: qui
ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ· (η) οἵ
ſunt ſeptem Dei ſpiritus, miſſi in omnem terram:
εἰσι τὰ ἑπτὰ τοῦ Θεοῦ πνεύματα, τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

MS. A. (ε) καθήμενος ὅμοιος (ζ) σαρδίνῳ· καὶ ἶρις (η) θρόνους εἴκοσι τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς εἴκοσι τέσσαρας θρόνους πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἱματίοις
(ϑ) καὶ ἐπὶ (ι) καὶ φωναὶ καὶ βρονταί. (κ) αἵ ὅτιν (λ) ὡς θάλασσα (μ) τέσσερα (ν) ἀνθρώπου (ξ) πτώμενον. Καὶ τὸ τέσσερα ζῶα, ἓν καθ' ἓν αὐτῶν * ἔχων (ο) γέμουσιν (π) λέγοντας, (ρ) εὐχαριστίας (σ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, (τ) εἴκοσι τέσσερες (υ) προσκυνήσουσι (φ) ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν (χ) καὶ δύναμιν· (ψ) διὰ θελήματί σου ἦσαν. Καὶ ἴδον ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιος (β) ὅτι (γ) αὐτό. *** Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων (δ) ὁ ἐκ (ε) καὶ τὰς (ζ) Καὶ ἰδοὺ, καὶ ἐμέσῳ (η) οἵ εἰσιν τὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ, ἀπεσταλμένοι

Verſio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et qui ſedebat, ſimilis erat aſpectui Ia-
3 pidis Jaſpidis, & Sardii, & arcus nubi-
um: circum ſedem *aſpiciebatur quid* e-
juſdem ſimilitudinis cum aſpectu Smarag-
4 dino. Circum thronum erant ſedes vi-
ginti quatuor; & ſuper ſedes illas, vi-
ginti quatuor ſeniores ſedentes, amicti
veſtibus albis: & ſuper capita ipſorum
5 coronæ aureæ. Et de throno exibant
fulgura, & voces tonitruum: & ſeptem
lampades ignis ardentes ante thronum
6 ejus: hi ſunt ſeptem Spiritus Dei. Et
ante thronum, tanquam mare vitreum
ſimile chryſtallo: & in medio throni,
& circum illum, & ante thronum, qua-
tuor animalia plena oculis ab interiori
7 & poſteriori ſua parte. Et animal illud
primum, ſimile erat leoni: & animal
illud ſecundum, ſimile vitulo: & illud
animal tertium, habebat faciem tanquam
homo: & illud animal quartum, ſimile
8 erat aquilæ volanti. Et quatuor illa a-
nimalia, unumquodque ex illis habet qui-
dem ſenas alas in circuitu: & intus ple-
na ſunt oculis, & non ſilent die & no-
cte à dicendo, Sanctus, Sanctus, San-
ctus Dominus Deus ille omnipotens, qui
erat, & qui eſt, & qui venturus eſt.
9 Et quando reddunt illa animalia glori-
am & honorem & gratiarum actionem,
ei qui ſedet ſuper thronum, ei qui vi-
10 vit in ſecula ſeculorum, Cadunt illi
viginti quatuor ſeniores ante eum qui
ſedet ſuper thronum, & adorant eum
qui vivit in ſecula ſeculorum, & proji-
ciunt coronas ſuas ante thronum, dicen-
11 tes; Dignus es Domine Deus noſter,
ille Sancte, accipere gloriam & hono-
rem & potentiam: quia tu creâſti omnia,
& per te ſunt, & propter voluntatem
tuam erant, & creata ſunt.

CAP. V.

Et vidi ſuper dexteram ejus qui ſede-
1 bat ſuper thronum, librum ſcriptum in-
tus & à tergo, obſignatum ſigillis ſe-
ptem. Et vidi Angelum fortem, prædi-
2 cantem voce magnâ; Quis eſt dignus ape-
rire librum, & ſolvere ſigilla ejus? Et
3 nemo poterat in cœlo ſurſum, neque
ſuper terram, neque ſubter terram, ape-
rire librum, neque videre eum. Et fle-
4 bam multùm, propterea quòd nemo in-
ventus eſſet dignus aperire librum, neque
videre eum. Et unus ex illis ſenioribus di-
5 xit mihi; Ne fleas: ecce vicit leo ille qui
eſt ex tribu Judæ, illa radix Davidis: ipſe a-
periet librum, & ſeptem ſigilla ejus. Et vi-
6 di, & in medio illorum ſeniorum agnus *erat*
ſtans tanquam mactatus, habens cornua ſe-
ptem, & oculos ſeptem, qui ſunt ſeptem Spi-
ritus Dei, qui miſſi ſunt in omnem terram.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወዘደቤሁ: ይነብር: ይመስል: ሳብሬ: ከመ: ዕንቊ: ሊያስጲድ: ወሰርደኖ::ወካህናት: እለ:
4 ለሠዱ: ለሠእቲ: መንበር: ይመስል: ሕብርሙ: ከመ: መረግድ::=: ወለወዱ: ለሠእቲ:መ
ንበር: ፲፪ዐ: መናብርት: ወደበ : ሠእቲ : መናብርት: ደነብሬ: ፲ዐዐ: ቢቀናት: ወይለብሱ:
5 ጸጌድ: ለልባስ: ወደበ: ለርእስቲሆሙ: ለክሊሳት: ዘወርቅ::=: ወእምኔ: ሠእቲ: መንበ
ር: ይወፅእ : መብረቅ: ወጸለዕ: ወነጐድጓድ::ወሰሙቅዲዉሁ: ለሠእቲ:መንበር:ያሠዉዋ:
ሰብዑ: መኵትሠ: ዘሠእቲ : መንፈስ : ቅዱስ : ዘለግዚአብሔር::=:

Et qui ſedebat ſuper illum, videbatur ſimilitudo ejus ſicut lapidis jaſpidis & ſardini: & ſacerdotes qui circundabant hunc thronum, videbatur ſimilitudo eorum ſicut ſmaragdi. Et circundederunt hunc thronum viginti & quatuor ſedilia: & ſuper iſta ſedilia ſedebant viginti & quatuor ſeniores, & amicti erant albis veſtibus, & ſuper capita eorum erant coronæ aureæ. Et ex iſto throno prodibat fulgur, & vox, & tonitru: & ante hunc thronum ardebant ſeptem lampades, iſtius Spiritûs ſancti Dei.

Versio VULGATA LATINA.

3 Et qui sedebat, similis erat aspectui lapidis jaspidis & sardinis: & iris erat in circu-
4 itu sedis, similis visioni smaragdinæ. Et in circuitu sedis sedilia vigintiquatuor:
& super thronos vigintiquatuor seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis,
5 & in capitibus eorum coronæ aureæ. Et de throno procedebant fulgura, & voces,
& tonitrua: & septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus
6 Dei. Et in conspectu sedis tanquam mare vitreum simile chrystallo: & in medio
7 sedis, & in circuitu sedis, quatuor animalia plena oculis antè & retrò. Et ani-
mal primum simile leoni, & secundum animal simile vitulo, & tertium animal ha-
8 bens faciem quasi hominis, & quartum animal simile aquilæ volanti. Et quatuor
animalia, singula eorum habebant alas senas: & in circuitu, & intùs plena sunt
oculis: & requiem non habebant die ac nocte, dicentia; Sanctus, Sanctus, San-
9 ctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. Et cùm
darent illa animalia gloriam, & honorem, & benedictionem sedenti super thronum,
10 viventi in secula seculorum, Procidebant viginti quatuor seniores ante seden-
tem in throno, & adorabant viventem in secula seculorum, & mittebant coronas suas
11 ante thronum, dicentes; Dignus es, Dñe Deus noster, accipere gloriam, & honorem,
& virtutem: quia tu creásti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.

CAP. V.

1 Et vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intùs & foris, signa-
tum sigillis septem. 2 Et vidi Angelum fortem, prædicantem voce magnâ; Quis
3 est dignus aperire librum, & solvere signacula ejus? Et nemo poterat, neque in
cœlo, neque in terra, neque subtus terram, aperire librum, neque respicere illum.
4 Et ego flebam multùm, quoniam nemo dignus inventus est aperire librum, nec vide-
5 re eum. Et unus de senioribus dixit mihi; Ne fleveris: ecce vicit leo de tribu
6 Juda, radix David, aperire librum, & solvere septem signacula ejus. Et vidi:
& ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio seniorum, agnum stan-
tem tanquam occisum, habentem cornua septem, & oculos septem: qui sunt se-
ptem spiritus Dei, missi in omnem terram.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 *صفة الحجر الجوهر الذي يسمي اسبيذه وسرديوس * وكان دايرا حوالي الكرسي منظر كالزمرد *
4 * وحوالي الكرسي اربعة وعسرين كرسيا * وعلي الكراسي اربعة وعسرين سيخا جلوسا * عليهم
5 لباس ابيض * وعلي روسهم تيجان دهب * وكان يخرج من ذلك الكرسي بروق واصوات ورعود *
6 وكانت سبعة مساعيل موقودة من نار قدام الكرسي * التي هي سبعة أرواح الله * وكان قدام
كرسيه بحر من زجاج كشبه الجليد * ومن حوالي الكرسي اربعة دواب ممتليه اعين * من قدام
7 ومن خلف * وكان الحيوان الاول كشبه الاسد * والحيوان الثاني كشبه العجل * والحيوان الثالث
8 وجهه كوجه انسان * والحيوان الرابع كمثل عقاب يطير * وكان لكل واحد من الحيوان الاربعة
ستة اجنحة وحولهم واجلهم مملوين اعينا وليس لهم قرار لا ليل ولا نهار قايلين * قدوس *
9 قدوس قدوس الرب * الرب صباوث الماسك الكل * الذي لم يزل وهو ويأتي * واذ كان الحيوان
10 يعطي المجد والكرامة والشكر للجالس على الكرسي * الحي الي أدهار الادهار * يسقطون الاربعة
وعسرون سيخا قدام الجالس على الكرسي * ويسجدون للحي الي أدهار الدهور ويصعون تيجانهم
11 قدام الكرسي قايلين * مستحق انت يا ربنا والاهنا القدوس ان تقبل المجد والكرامة والقدرة *
لأنك انت خلقت الكل وبارادتك كانت وخلقت * * الفصل الخامس * * ورايت عن
يمين الجالس على الكرسي مصحفا مكتوبا من داخل ومن خارج * وهو مطبوع بسبعة طوابع *
2 * ثم رايت ملاكا اخر قويا ينادي بصوت عظيم ويقول * من كان مستحقا فليات هذا المصحف
3 وكل طوابعه * فلم يستطع أحد ممن في السماء فوق * ولا ممن في الارض أسفل * ولا ممن هو
4 تحت الارض * ان يفتح المصحف ولا يبصره * فجعلت ابكي كثيرا عند ما لم يوجد أحد
5 مستحق ممن يفتح المصحف ولا يبصره * وقال لي أحد المشيخة لا تبك * هودا الاسد الذي
6 من سبط يهودا واصل داوود قد غلب * وهو يفتح المصحف وطوابعه السبعة * ثم رايت في
وسط الكرسي * وفيما بين الحيوان الاربعة * والاربعة وعسرين سيخا * حروفا قايما كانه مذبوح *
وكانت له سبعة قرون * وسبعة عيون * التي هي سبعة أرواح المرسولة في كل الارض *

Speciem referens lapidis gemmei qui 3
vocatur jaspis & sardius: & erat am-
biens circum thronum aspectus ut sma-
ragdi. Et circa thronum, viginti qua- 4
tuor sedes: & super sedes, viginti qua-
tuor senes sedentes, gestantes super se
vestimentum album, & super capita
sua coronas aureas. Prodibant autem 5
ex eo throno fulgura, & voces, & to-
nitrua: aderánt que septem faces igneæ
ardentes ante thronum, quæ sunt se-
ptem spiritus Dei. Erat etiam ante 6
thronum ipsius mare vitreum simile
chrystallo: & in circuitu throni, qua-
tuor animalia plena oculis à fronte
& à tergo. Erat autem animal pri- 7
mum, simile leoni: & animal secun-
dum, simile vitulo: & tertii animalis
vultus, similis vultui hominis: et quar-
tum animal, simile aquilæ volanti. Et 8
unumquodque ex animalibus quatuor
habebat sex alas, & circunquaque &
intus plena erant oculis, & non cessa-
bant die neque nocte, dicentia; Sanctus,
Sanctus, Sanctus Dominus, Dominus
sabaoth omnia tenens, qui nunquam de-
fuit, & est, & veniet. Cúmque illa 9
animalia tribuerent gloriam & honorem
& gratiarum actionem sedenti super
thronum, viventi in secula seculorum,
Procidebant illi viginti quatuor senes 10
ante insidentem throno, & adorabant
viventem in secula seculorum, depone-
bántque coronas suas ante thronum, di-
centes; Dignus es ô Domine ac Deus 11
noster sancte, qui accipias gloriam &
honorem & potentiam: quia tu creásti
omnia, & per voluntatem tuam fuerunt
& creata sunt.

CAP. V.

Rætereà vidi ad dexteram insiden- 1
tis throno, librum scriptum intus &
foris, obsignatum septem sigillis. Deinde 2
vidi Angelum alium fortem, clamantem
voce magna, ac dicentem; Qui dignus
fuerit, sumat hunc librum, & solvat
signacula ejus. At non potuit quisquam 3
ex his qui sunt in cœlo superiùs, neque
ex his quì sunt in terra inferiùs, neque
ex his qui sunt sub terra, aperire li-
brum, nec aspicere eum. Unde cœpi 4
flere multùm, quum nemo repertus esset
dignus qui librum aperiret, nec inspice-
ret eum. Dixit autem mihi unus ex 5
senibus illis, Ne fleveris: ecce Leo qui
est de tribu Juda & stirpe Davidis,
vicit: ipseque aperiet librum & septem
ejus sigilla. Deinde vidi in medio 6
throni, & inter animalia quatuor, &
vigintiquatuor senes, Agnum stantem
acsi esset mactatus: habebátque septem
cornua, & septem oculos, qui sunt se-
ptem spiritus Dei, missi in omnem ter-
ram.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወቅድሚሁ: ለውእቱ: መንበር: ባሕር: ከመ: እንተ: በረድ::ወእመ ገበዊቲሁ: ለውእቱ:መን
7 በር: ዐ እንስሰሁ:ወመሉእን: እሙንቱ:ለዕይንተ: እመቅድመ: ወእመድኅር::=> ወቀደሚ
ዊ: ይመስል: ከመ:እንበሰ: ወከልኡ: ይመስል:ከመ: ለሃይመ: ወዛልሰኡ: ይመስል:ከመ: ገጸ: እ
8 ጋለ: እመሕያው: ወርብዕ:ይመስል: ከመ:ንስር: ዘይስርር::=> ወለእሉ: ዐ: እንስሰሁ:ለለ:
ዐ: እመኔሆሙ: በበ: ፯: ክነፈሆሙ::ወእንተ:ኵለንታሆሙ: መሉእን: እሙንቱ: ለዕይንተ :
ወለልቦሙ: ዕረፍተ: መዐልተ:ወሌሊተ: እንዘ: ይብሉ::ቅዱስ:ቅዱስ:ቅዱስ: እግዚአብሔር:
9 ለመለአከ: ለማልክት: ዘሀሉ: ወይሄሉ::=> ወሶበ : ከመዝ: ይብሉ: እልክቱ: እንስሰሁ: ወይ
ሁቡ: ስብሐተ: ወክብረ: ወለሆቱተ: ለንዝክቱ: ዘይነብር: ደቡ: መንበር:ዘሕያው: ለዓለመ:
10 ዓለመ:=> ወይስግዱ: ቅድሜሁ:ለንዝክቱ: ዘይነብር: ደቡ : መንበር: እልክቱ: ፹፬ዐ: ሊቃ
ናት: ለንዝክቱ: ዘሕያው: ለዓለመ: ዓለመ::ወይወስዱ: ለክሊሉቲሆሙ: ዘወርቅ:ቅድመ:መን
11 በሬ: ወይብልዎ:=> ለከ:ይደሉ: እግዚአ: እመለክነ: ስብሐት: ወክብር:ወኃይል: እስመ:ለ
ነተ: ፈጠርከ: ኵሉ: ወበፈቃደ: ዚለከ: ይሄሉ: ኵሉ: ዘተፈጥረ::=>
1 ፰ ወእመዝ:ርኢኩ: ወስተ: የማኑ:ለውእቱ: ዘይነብር: ደቡ:መንበር:መጽሐፍ: ጽሕፍት:
2 እንተ: ውስጠ: ወእንተ:ለፍለሃ:ወኅትሞት: በ: ጊ: ማኅተም::=> ወርኢኩ:መልአከ:ዐቢ
ዩ: ይጸርኅ: በቃል: ዐቢይ: ወይብል:መኑ: ዘይደልዎ:ይክሠት: ለይእቲ: መጽሐፍ: ወይፍታ
3 ሕ: ማኅተሚሃ::=> ወለልቦ: ዘከህለ: ካሂቶታ:ለይእቲ: መጽሐፍ: ወኢርእዮታ: ኢበሰማ
4 ይ : ወኢበመድር::=> ወብዙኅን: እለ: በከቦ: እስመ: ለልቦ: ዘተረክበ: ዘይደለው: ይከሠ
5 ታ:ለይእቲ:መጽሐፍ: ወይርኢዩ::=> ወይበለኒ: ለሐዲ: እመውስቴቶሙ: ለእልክቱ: ኢቃና
ት:ኢትብኪ: ናሁ: ሞለ: ለንበት: ዘእመነገደ: ይሁደ: ዘእመውስተ: ስርዉ: ለደዊት: ከመ:
6 ይፍትሃ:ለይእቲ: መጽሐፍ: ወለማኅተሚሃ::=> ወርኢኩ: ማእከለ: ዝኩ: መንበር: ወዘእ
ልክቱ: ዐ: እንስሰሁ: ወማእከለ: እልክቱ: ሊቃናት: ደቀ፫ለ: በግዕ: ወከመ: ዘርጥዝ:ወኘ
ቱ: በ ጊ: ለቅርንት: ወ ጊ: ለዕይንተ::ወዝንቱ:ውእቱ:መንፈሱ:ለእግዚአብሔር:ዘተፈነወ:
ወ ስተ : ኵሉ : መድር::=>

Et ante hunc thronum, mare erat simile chrystallo: & à lateribus hujus throni, 6
quatuor animalia ejus: & plena erant oculis, antè & retrò. Et primum vide- 7
batur sicut leo, & secundum videbatur sicut taurus, & tertium videbatur
sicut habens *faciem hominis, & quartum videbatur sicut aquila volans. Et ho-* 8
rum quatuor animalium singulis, senæ alæ erant, & visceribus suis plena erant
oculis: & non habebant requiem die ac nocte, dicentia; Sanctus, Sanctus,
Sanctus, Dominus Deus Deorum, qui est, & erit. Et quum sic dixissent illa 9
animalia, & tribuissent gloriam, & honorem, & gratiarum actionem ei qui
sedet super thronum, qui vivit in seculum seculorum, Adorabant ante eum 10
qui sedebat super thronum illi viginti & quatuor seniores, eum videlicet *qui vivit*
in seculum seculorum, & abjiciebant coronas suas aureas ante thronum ejus, &
dicebant ei; Tibi competit, Domine Deus noster, gloria & honor, & virtus: 11
quia tu creâsti omnia, & per voluntatem tuam est, quodcunque creatum est.

CAP. V.

Et tunc vidi in dextra ejus, qui sedebat super thronum, librum scriptum in- 1
tus & foris, & obsignatum septem sigillis. Et vidi Angelum magnum claman- 2
tem cum voce magna, & dicentem; Quis dignus est aperire hunc librum, &
solvere sigilla ejus? Et nemo erat qui poterat aperire hunc librum, neque inspi- 3
cere eum, neque in cœlo, neque in terra. Et multi flebant, quia nemo erat qui 4
inventus erat, dignus aperire hunc librum & inspicere eum. Et dixit mihi unus 5
ex illis senioribus; Ne fleveris: ecce vicit leo qui è tribu Juda ex radice Da-
vidis, ut aperiat hunc librum & sigilla ejus. Et vidi medio hujus throni, & 6
illorum quatuor animalium ejus, & medio illorum seniorum, stantem agnum, &
tanquam interfectus fuit, habens septem cornua, & septem oculos: & hic est
spiritus Dei, qui missus est in totam terram.

7 Et venit, & accepit librum de dextera ſedentis in throno. Et cùm
8 Καὶ ἦλθε, καὶ (θ)εἴληφε τὸ βιβλίον ἐκ τ̃ δεξιᾶς τ̃ καθημένου ἐπὶ τ̃ θρόνου. Καὶ ὅτε
accepiſſet librum, quatuor animalia, & viginti quatuor ſeniores ceciderunt
ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ (ι)τέσσαρα ζῶα, καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι (κ)ἔπεσον
coram Agno, habentes *unuſquiſque* citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum,
ἐνώπιον τ̃ ἀρνίου. Ἔχοντες ἕκαστος (λ)κιθάρας, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων,
quæ ſunt orationes Sanctorum. Et *cantum* canticum novum, dicentes; Dignus es acci-
9 αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τ̃ ἁγίων. Καὶ (μ)ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, Ἄξιος εἶ λα-
pere librum, & aperire ſignacula ejus: quoniam occiſus es, & redemiſti
βεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτ̃· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας
Deo nos in ſanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo & *gente*:
τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης, καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους·
10 Et feciſti nos Deo noſtro *reges* & ſacerdotes: & regnabimus ſuper terram.
Καὶ ἐποίησας (ν)ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς· καὶ βασιλεύσομεν ἐπὶ τ̃ γῆς.
Et vidi, & audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium, &
11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν (ξ)κυκλόθεν τ̃ θρόνου, καὶ τ̃ ζώων, καὶ
ſeniorum: & *chiliades chiliadum, Dicentes* voce magnâ; Dignus eſt
12 τ̃ πρεσβυτέρων· (ο) καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, (π)Ἄξιόν ὅτι
Agnus occiſus, accipere virtutem, & *divitias*, & ſapientiam, & fortitudinem,
τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον, λαβεῖν τ̃ δύναμιν, καὶ πλοῦτον, καὶ σοφίαν, καὶ ἰσχύν,
& honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnem creaturam, quæ eſt in cœlo, &
13 καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ εὐλογίαν. Καὶ πᾶν κτίσμα, (ρ)ὃ ἐστιν ἐν τῷ ὐρανῷ, καὶ
in terra, & ſub terra, & in mari quæ ſunt, & *ea* quæ in *eis*,
(σ) ἐν τῇ γῇ, καὶ ὑποκάτω τ̃ γῆς, καὶ ἐπὶ τ̃ θαλάσσης (τ)ἅ ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς,
omnis audivi *dicentia*; Sedenti in throno, & Agno, benedictio, & honor, & gloria, & *robur* in ſecula ſeculorum. Et quatuor animalia
14 πάντα ἤκουσα λέγοντα, Τῷ καθημένῳ (υ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ ἀρνίῳ, ἡ εὐλογία, καὶ
dicebant; Amen. Et viginti quatuor ſeniores ceciderunt, & adoraverunt
ἔλεγον, Ἀμήν. καὶ (χ) οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προσεκύνησ
viventem in ſecula ſeculorum.
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τ̃ αἰώνων.

KEt vidi *quando* aperuiſſet Agnus unum *de* ſigillis, & audivi unum de
Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τ̃ (α) σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ 1
quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui; Veni & vide. Et vidi,
τ̃ τεσσάρων ζώων, λέγοντ(θ), ὡς (β) φωνῆς βροντῆς, Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ εἶδον, 2
& ecce equus albus: & *ſedens* ſuper illum *habens* arcum, & data eſt ei co-
καὶ ἰδοὺ ἵππ(θ) λευκός· καὶ ὁ καθήμεν(γ) ἐπ' αὐτῷ ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέ-
rona, & exivit vincens, & ut vinceret. Et cùm aperuiſſet ſecundum ſigil-
φανο(θ), καὶ ἐξῆλθε (δ)νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε ἤνοιξε (ε) τ̃ δευτέραν σφρα- 3
lum, audivi ſecundum animal dicens; Veni & vide. Et exivit alius
γῖδα, ἤκουσα τ̃ δευτέρου ζῴου λέγοντ(θ), (ζ)Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλ(θ) 4
equus rufus: & *ſedenti* ſuper illum, datum eſt ei *ſumere* pacem de
ἵππ(η)πυρρός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τ̃ εἰρήνην (θ)ἀπὸ
terra, & *ut alii alios* interficiant: & datus eſt ei gladius magnus. Et
τ̃ γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους (ι) σφάξωσι· καὶ ἐδόθη αὐτῷ (κ) μάχαιρα μεγάλη. Καὶ 5
cùm aperuiſſet tertium ſigillum, audivi tertium animal, dicens; Veni &
ὅτε ἤνοιξε τ̃ (λ) τρίτην σφραγῖδα, ἤκουσα τ̃ τρίτου ζώου, λέγοντ(θ), (μ)Ἔρχου καὶ
vide. Et vidi, & ecce equus niger: & *ſedens* ſuper illum *habens* ſtateram in
βλέπε. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππ(θ) μέλας· καὶ ὁ καθήμεν(θ) (ν) ἐπ' αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν
manu ſua. Et audivi vocem in medio quatuor animalium, *dicentem*; *Chœnix*
τῇ χειρὶ αὐτ̃. Καὶ ἤκουσα (ξ)φωνὴν ἐν μέσῳ τ̃ τεσσάρων ζώων, λέγουσ(θ), Χοῖνιξ 6
tritici denario, & tres *chœnices* hordei denario: & oleum & vinum ne læ-
σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες (ο)κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τ̃ οἶνον μὴ ἀδική-
ris. Et cùm aperuiſſet ſigillum quartum, audivi vocem quarti animalis,
σῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τ̃ σφραγῖδα τ̃ τετάρτου, ἤκουσα φωνὴν τ̃ τετάρτου ζώου, 7
dicentem; Veni & vide. Et *vidi*, & ecce equus pallidus: & *ſedens* ſuper
(π)λέγουσ(θ), Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππ(θ) χλωρός· καὶ ὁ καθήμεν(θ) ἐπάνω 8
eum, nomen illi, Mors: & Infernus ſequebatur *eum ea*: & data eſt *illis*
αὐτῷ ὄνομα αὐτῷ, ὁ Θάνατ(θ)· καὶ ὁ Ἅδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτ̃· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς
poteſtas interficere ſuper *quartam partem* terræ, in gladio & *in* fame, & in morte,
ἐξουσία (ρ)ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τ̃ γῆς, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ,
& *ſub* beſtiis terræ.
(σ) καὶ ὑπὸ τ̃ θηρίων τ̃ γῆς.

MS. A. (θ)εἵλημεν ὀκ(ι)τέσσερα (κ)ἔπεσ̃ (λ) κιθάραν, (μ)ᾄδωσιν (ν) αὐλὸς βασιλείαν καὶ ἱερε··· βασιλεύσιν (ξ) κύκλω'ο) καὶ ἦν ὁ ···θμὸς αὐλῶν μυριάδες μυριάδ···, καὶ χιλιάδες (π)···Ἀξιός (ρ ὁ ἐν (σ)ἐπὶ τ̃ γῆς, (τ)ὅζιν, (υ)ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τῷ ἀρνίῳ (φ)τέσσερα (χ) οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσ̃, καὶ προσεκύνησ̃. Καὶ ἴδον ὅτε Κεφ. ς'. MS. A. (α)ἐπὰ σφραγίδων, (β)φωνὴ βρονῆς, λέγο, τ(θ), Ἔρχυ. Καὶ ἴδον, (γ)ἐπ' αὐδν (δ) ὁ νικῶν (ε)τ̃ σφραγῖδα τ̃ δυτέραν, (ζ)Ἔρχυ. Καὶ ἐξῆλθεν (η)πυρός· καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐδν ἐδόθη λαβεῖν (θ) τ̃ γῆς (ι)σφάξουσιν, (κ)μεγάλη μάχαιρα. (λ)σφραγῖδα τ̃ τρίτη, (μ)Ἔρχυ. καὶ ἴδον, (ν)ἐπ' αὐδν (ξ) ὡς φωνὴν (ο)κριῶν τῆ δηναρίυ· (π)λέγουτ(θ), ···υ. Καὶ ἴδον, (ρ) ἐπὶ τὸ τέταρτον τ̃ ···ς ἀποκτεῖναι, ἐν (σ) καὶ τὸ τέταρτον ···ῶν θηρίων

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et venit, & accepit librum à dextera e- 7
jus qui ſedebat ſuper thronum. Et quum 8
accepiſſet librum, illa quatuor animalia,
& illi viginti quatuor ſeniores ceciderunt
ante Agnum, habentes unuſquiſque ex
illis citharam, & phialas aureas plenas
ſuffituum, quæ ſunt preces Sanctorum. Et 9
canebant canticum novum, dicentes; Di-
gnus es accipere librum, & aperire ſi-
gilla ejus, quia mactatus es, & emiſti nos
Deo per ſanguinem tuum, ex omni tri-
bu, & linguâ, & populo, & natione:
Et feciſti eos Deo noſtro reges & ſacer- 10
dotes, & regnant ſuper terram. Et vidi 11
& audivi tanquam vocem aquarum mul-
tarum circum thronum & animalia &
ſeniores: & erat numerus eorum myrias
myriadum, & chilias chiliadum, Dicen- 12
tium voce magnâ; Dignus eſt Agnus ille
mactatus, accipere robur, & divitias, &
ſapientiam, & fortitudinem, & honorem,
& gloriam, & benedictionem, Et omnem 13
creaturam quæ eſt in cœlo, & ſuper ter-
ram, ſubter terram, & in mari, & omnia
quæ in iis ſunt. Et audivi eum qui ſe-
debat ſuper thronum, dicentem; Agno de-
tur benedictio, & honor, & gloria, &
potentia in ſecula ſeculorum. Et illa qua- 14
tuor animalia dicebant, Amen: & illi ſe-
niores ceciderunt, & adorârunt.

CAP. VI.

ET vidi, quum aperuiſſet Agnus unum 1
ex ſeptem ſigillis, & audivi unum ex illis
quatuor animalibus dicens tanquam vocem
tonitru, Veni & vide. Et vidi, & ecce 2
equus albus: & qui ſedet ſuper eum, ha-
bet arcum, & data eſt ei corona, & exivit
victor ut vinceret. Et quum aperuiſſet ſi- 3
gillum illud ſecundum, audivi animal ſe-
cundum dicens, Veni. Et exivit alius e- 4
quus rufus: & ei qui ſedebat ſuper eum,
datum eſt auferre pacem à terra, & ut ſe
mutuò mactent: & datus ei gladius ma-
gnus. Et quum aperuiſſet ſigillum illud 5
tertium, audivi animal tertium dicens; Ve-
ni & vide: & vidi, & ecce equus niger;
& ille qui ſedebat ſuper eum, habebat ſta-
teram in manu ſua. Et audivi vocem in 6
medio quatuor animalium dicentem, Chœ-
nix tritici denario, & tres chœnices hordei
denario: & oleo ac vino ne noceas. Et 7
quum aperuiſſet ſigillum illud quartum,
audivi illud quartum animal dicens, Veni
& vide. Et vidi, & ecce equus viridis: & 8
qui ſedebat ſuper eum, nomen illi Mors, &
infernus ſequitur poſt eum: & data eſt ei
poteſtas ſuper quartam partem terræ, ad
occidendum gladio, & fame, & morte, et-
iam ex animali dentis terræ.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ፍመጽአ፡ ወተመጠዋ፡ እመን፡ የማኑ፡ ለገዝኣቱ፡ ዘይንብር፡ ደበ፡ መንበር፡፡=፨ ወሶበ፡ ተመ
8 ጠዋ፡ ላይለቲ፡ መጽሐፍ፡ ሰገዱ፡ ሎቱ፡ ቅድሜሁ ፡ ለሠሳቱ፡ በግዕ፡ እልክቱ፡ ፕፀዐ፡ ሊቃና
ት፡ወእልክቱኒ፡ ዐ፡ እንስሳሁ፡ወያጸንዑ፡ ኵሉ፡ው፡ጽዋኣት፡ዘመሉእ፡ እጣን፡ወመስንቆ፡መዝ
9 ሙር፡፡ወዝሠ፡እቲ፡ጸሎቶሙ፡ለቅዱሳን፡፡=፨ ወይዜመሩ፡በመዝሙር፡ሐዲስ፡፡ወይብሉ፡ይደል
ወከ፡ትንሣኤ፡ሳዛቲ፡መጽሐፍ፡ወትፍታሕ፡ማኅተሚሃ፡፡እስመ፡ተሰቀልከ፡ወተቀተልከ፡ወተዛ
የኀከ፡በደምከ፡ለእግዚአብሔር፡እመን፡ኵሉ፡ለሕዝብ፡ወሕዝብ፡ወነገድ፡ወበሐውርት፡፡=፨

Et venit, & accepit librum *de dextra ejus qui ſedebat ſuper thronum. Et* 7
quum accepiſſet hunc librum, adorârunt ante hunc agnum illi viginti & qua- 8
tuor ſeniores, & illa quatuor animalia: & ſupportabant omnia illa, phialam
plenam incenſi, & citharam cantici, & hæc ſunt preces Sanctorum. Et can- 9
tabant cum cantico novo, & dicebant; Competit tibi ut accipias hunc librum,
& aperias ſigilla ejus, quia ſuſpenſus fuiſti, & occiſus fuiſti, & mercatus es
cum ſanguine tuo, Deo, ex omni gente, & populo, & tribu, & regione.

Versio VULGATA LATINA.

7 8 Et venit, & accepit de dextera sedentis in throno librum. Et cùm aperuisset librum, quatuor animalia, & viginti quatuor seniores ceciderunt coram agno, habentes singuli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt ora-
9 tiones Sanctorum: Et cantabant canticum novum, dicentes; Dignus es, Domine, accipere librum, & aperire signacula ejus: quoniam occisus es, & redemisti nos
10 Deo in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione: Et fecisti nos Deo nostro regnum, & sacerdotes: & regnabimus super terram. Et vidi, &
11 audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium, & seniorum:
12 & erat numerus eorum millia millium, Dicentium voce magnâ; Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnem creaturam, quæ
13 in cœlo est, & super terram, & sub terra, & quæ sunt in mari, & quæ in eo: omnes audivi dicentes; Sedenti in throno, & Agno, benedictio, & honor, & glo-
14 ria, & potestas in secula seculorũ. Et quatuor animalia dicebant; Amen. Et viginti quatuor seniores ceciderũt in facies suas: & adoraverũt Viventẽ in secula seculorũ.

CAP. VI.

ET vidi, quòd aperuisset Agnus unum de septem sigillis, & audivi unum de 1
quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui; Veni, & vide. Et vidi: 2
& ecce equus albus, & qui sedebat super illum habebat arcum, & data est ei
corona, & exivit vincens ut vinceret. Et cùm aperuisset sigillum secundum, au- 3
divi secundum animal, dicens; Veni, & vide. Et exivit alius equus rufus: & qui 4
sedebat super illum, datum est ei ut sumeret pacem de terra, & ut invicèm se interficiant, & datus est ei gladius magnus. Et cùm aperuisset sigillum tertium, audivi 5
tertium animal, dicens; Veni, & vide. Et ecce equus niger: & qui sedebat super illum, habebat stateram in manu sua. Et audivi tanquam vocem in medio qua- 6
tuor animalium, dicentium; Bilibris tritici denario, & tres bilibres hordei denario, & vinum & oleum ne læseris. Et cùm aperuisset sigillum quartum, audivi 7
vocem quarti animalis dicentis; Veni, & vide. Et ecce equus pallidus: & qui se- 8
debat sup eum, nomen illi, Mors, & infernus sequebatur eum, et data est illi potestas super quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, & morte, & bestiis terræ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * فاقبل واحد المصحف من يمين الجالس على الكرسي * فلما اخذ المصحف اقبلت
الحيوان الاربعة والاربعة وعسرون سيخا * وسقطت قدام الحروف * وكانت معهم قيانير وجامات
9 دهب * وكانت مملوة بخور طيب التي هي صلوات القديسين * وكانوا يسبحون تسبحة جديدة
قايلين * مستحق انت ايها الحروف ان تاخذ المصحف وتحل طوابعه * لانك ذبحت واشريتنا
10 لله بدمك * من كل قبيلة ولسان * وامة وسعوب * وصيرتهم لالاهنا ملوكا وكهنة * ويملكون على
11 الارض * فنظرت وسمعت اصوات ملايكة حوالي الكرسي * والحيوان والمشيخة * وكان عدد مبلغهم
12 ربوات الربوات * والاف الاف * وهم يقولون باصوات عظمة * مستحق هو الحروف المذبوح ان
13 ياخذ القوة * والغنا * والحكمة * والمقدن * والكرامة * والمجد * والبركة * وجميع الخليقة التي في
السماء * وعلي الارض * وما تحت الارض * وما في البحار له تكون * وسمعت الكل يقولون * للجالس
14 على الكرسي وللحروف * البركة والكرمة والمجد والعز الي دهر الداهرين * فقالت
الحيوان الاربعة امين * والمشايخ خروا وسجدوا *

* الفصل السادس *

1 * فنظرت اذ فتح الحروف طابعا من طوابع المصحف السبعة * وسمعت احد الحيوان الاربعة يقول لي بصوت كانه الرعد * تعال وبري * فنظرت فاذا بفرس
2 ابيض * وكان مع الراكب عليه قوس * واعطي له تاج * ثم انه خرج ليغلب فغلب * فلما فتح
3 الطابع الثاني * سمعت الحيوان الثاني يقول * تعال تري * فرايت * فاذا بفرس ناري ورد * والراكب
4 عليه اعطي له ان ينزع الامان والصلح من الارض * ليقتل الناس بعضهم بعضا * واعطي له
5 سيف عظيم * فلما فتح الطابع الثالث سمعت الحيوان الثالث يقول لي تعال وانظر * فنظرت فاذا
6 بفرس اسود * والراكب عليه يده ميزان * وسمعت صوتا من بين الاربع حيوان يقول * مكيال قمح
7 بدينار * وثلاث مكيالات شعير بدينار * والزيت والخمر لا تفسد * فلما فتح الطابع الرابع سمعت
8 الحيوان الرابع يقول لي تعال وانظر * فنظرت فاذا بفرس اخضر * والراكب عليه يدعا اسمه الموت *
والجحيم كان يتبعه * واعطي له السلطان على ربع الارض * ليقتل بالسيف والجوع والوبا وبوحوس الارض *

Is veniens accepit librum è dextera se- 7
dentis super thronum. Cumque accepis- 8
set librum, venerunt animalia quatuor,
& viginti quatuor senes, & ceciderunt
coram Agno: habebántque citharas, &
phialas aureas, plenas incenso aromati-
co, quæ sunt orationes sanctorum. Et 9
cantebant canticum novum, dicentes,
Dignus es O Agne, qui accipias librum,
& solvas signacula ejus: quia mactatus es, & emisti nos Deo per sanguinem
tuum, ex omni tribu, & lingua, & gente,
ac populis. Et fecisti eos Deo nostro re- 10
ges & sacerdotes; & regnabunt super
terram. Tum aspexi, & audivi voces 11
Angelorum circa thronum & animalia
& senes: erat autem numerus summæ
eorum, myriades myriadum & millia
millium. Et hi dicebant magnis voci- 12
bus, Dignus est Agnus mactatus qui ac-
cipiat fortitudinem, & divitias, &
sapientiam, & potentiam, & honorem;
& gloriam, atque benedictionem: Et 13
omnes creaturæ quæ sunt in cœlo, &
super terram & quod sub terra est,
quodque in maribus est, ipsius est. Et
omnia audivi dicentia, Sedenti super
thronum & Agno benedictio, & vene-
ratio, & gloria, & robur in seculum se-
culorum. Et dixerunt animalia quatuor, 14
Amen: et senes prostrati adoraverunt.

CAP. VI.

ET aspexi, quum aperuisset Agnus 1
sigillum unum *ex septem libri sigillis, et*
audivi unum ex animalibus quatuor,
dicens mihi voce tonitruo simili, Veni,
& videbis. Aspexi igitur, & ecce equus 2
albus: et qui insidebat ei, habebat ar-
cum: & data est ei corona: ac tum qui-
dem prodiit ad vincendum, et vicit.
Cúmque aperuisset sigillum secundum, 3
audivi secundum animal dicens, Veni
& videbis. Aspexi igitur, et ecce equus 4
ex igneo rufus: et insidenti super il-
lum, datum est ut tolleret securitatem et
pacem è terra, ut hominum alii alios
trucident: et datus est ei gladius ingens.
Quum autem aperuisset sigillum ter- 5
tium, audivi tertium animal dicens mi-
hi, Veni, & vide. Aspexique, & ecce
equus niger: et in manu insidentis super
eum, statera. Et audivi vocem de medio 6
quatuor animalium, dicentem, Mensura
tritici denario, & tres mensuræ ordei
denario: et oleum et vinum ne corrum-
patur. Et cùm aperuisset sigillum quar- 7
tum, audivi quartum animal dicens mi-
hi, Veni, & videbis. Tum aspexi, et 8
ecce equus viridis: et insidentis super
eum nomen vocatur Mors: et infernus
sequebatur eum. Datáque est illi potestas
in quartam terræ partem, ut perimeret
gladio, et fame, et peste, et per feras
terræ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወረሰይከ:እመኒሆሙ: ለመንግሥተ: እግዚአብሔር: ካህናተ:ወነገሥተ:ውስተ:ኵሉ:መድ
11 ር::=> ወሰማዕኩ: ቃለ: ብዙኃን: መላእክት: በለወዱ: ለውእቱ: መንበር: ወዘእንስሳሁኒ:
ወዘእልክቱኒ:ሊቃናት:: ወኁልቆሙሰ:ዩዩ: ወእእላፍ:ወእእላፈ:እእላፋት: ዘዩዩ ለግዚኢ::=>
12 ወይቤሉ:በቃል: ዓቢይ:ይደልዎ: ለውእቱ: በገዕ:ዘተቀትለ: ኀሙ:ይንሣእ:ሓይለ: ወብዕለ:ወ
13 መንግሥተ: ወጽንዓ:ወጥበበ: ወክብረ: ወስብሐተ: ወበረከተ::=> ወኵሉ:ዘተፈጥረ:ዘበሰ
ማይ: ወዘበመድር:ወታሕተ: መድር: ወዘውስተ: ባሕር: ወኵሉ: ዘውስቴቶሙ:ይብሉ:ስብ
14 ሐት:ወክብር: ወኃይል:ወበረካት:ለዘ:ይነብር :ደቡ: መንበረ: ወለገዝ:ባግዑ:ለዓለመ:ዓለም:
ለሜን::=> ወይብሉ:እልክቱ:እንሰሰሁ:ለሜን:: ወሰገዱ:ሎቱ: እልክቱ:ሊቃናት::=>

2

1 ወሶበ:ፈትሐ:ዝክቱ:በግዕ ፩:እመኒ: ፪: ሣሓተጢሃ:ወይቤ: ለኒ: ፩: እመኒ:እልክቱ: ዐ: ለ
2 ንስሰሁ:ናዑ:ርሊ:ወስማዕኩ:ቃሎ:ኀመ:ነጐድጓድ::=> ወርሊኩ:ናሁ: ፈረስ:ጸዓደ:ወዘይ
3 ጸዓኖ:ቀሰተ:ያጸንዕ: ወወሀብዎ:ለክሊሉ: ወወፅእ:ኀመ: ይሣእ::=> ፪: ወሶበ:ፈትሐ:ኀል
4 ሓ: ሣሓተመ:ይቤለኒ: ኀልእ:እመውስተ: እንስሰሁ:ናዑ:ርሊ::=> ወወፅእ: ኀልእ:ፈረሰ:ቀ
ደሐ:በለሎስለ:እሰተ:ወለዘገዘ:ለዘ:ይጸዓኖ: ይኀሣእ: ስለመ: እመኒ: መድር: ኀመ: ይት
5 ቃተሉ:በበይናቲሆሙ:ወመጠውዎ:ዓቢየ:መጥባሕተ::=> ሯ: ወሶበ:ፈትሐ:ሣልሰ:ሣሓተመ:
ይቤለኒ:ሣልሰ:እመውሰተ:እንስሰሁ:ናዑ:ትርሊይ:: ወወፅእ: ፈረስ: ጸሊመ: ወዘይጸዓኖ: መ
6 ደልወ:ያጸንዕ::=> ወሰማዕኩ:ቃለ:ዓቢየ:በመእከሎሙ:ለእልክቱ: ዐ: እንስሰሁ:ኀመ:ቃለ:
ንስር :ወይብል:መስፈርተ:ሰርናይ:በደናር: ወ ሯ: መስፈር ተ:እክል:በደናር: ወወይንሰ: ወቅብ
7 እ:ሊየለብሩ::=> ዐ: ወሶበ:ፈትሐ:ራብዕ:ሣሓተመ: ወሰማዕኩ:ቃለ:ዘይብለኒ:እመኒ:እ
8 ንሰሰሁ:ራብዕ:ናዑ:ትርሊይ::=> ወወፅእ: ፈረስ: ሐመልሚል: ወዘይጸዓኖ:ሞት:ስሙ: ወሲ
ኦል: ትትልመ: ወወሀብዎ: ሰልጣኑ: ለዕለ: ራብዕት: እደሃ: ለመድር: ኀመ: ያስተቃትሉሙ:
በሰይፈ : ሐጼን : ወበረሀብ : ወበሞት : ወበእራዊተ : መድር::=>

Et constituisti ex illis in regnum Dei, sacerdotes & reges in omni terra. Et au- 10
divi vocem multorum Angelorum in circuitu illius throni, & animalium, & il- 11
lorum seniorum, & numerus eorum myrias et myriades, et myriades myriadum, quo-
rum myrias liberi. Et dixerunt in magna voce, Oportet hunc agnum, qui occisus 12
est, ut accipiat virtutem, & divitias, & imperium, & fortitudinem, & sapienti-
am, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnia quæ creata sunt, in 13
cœlo, & in terra, & subter terram, & quæ in mari, & omnia quæ in iis, dixe-
runt; Gloria & honor, & virtus, & benedictio ei qui sedet super thronum, &
agno ejus in seculum seculorum, Amen. Et dixerunt illa animalia ejus, Amen: 14
& adorârunt eum illi seniores. CAP. VI.

ET tunc aperuit hic agnus primum ex septem sigillis, & dixit mihi unum ex 1
illis quatuor animalibus ejus; Veni, vide: & audivi vocem ejus sicut tonitru.
Et vidi, ecce equum album, & qui insedebat ei, arcum tenebat, & data est ei 2
corona, & exivit ut vinceret. Et quum aperuisset secundum sigillum, dixit 3
mihi secundum ex animalibus ejus; Veni, vide. Et prodiit alius equus rufus, in 4
similitudine ignis, & datum est in mandato illi qui insedebat ei, tollere pacem de
terra, ut interficerent se invicem, & traditus est ei magnus gladius. Et quum 5
aperuisset tertium sigillum, dixit mihi tertium ex quatuor animalibus ejus; Veni
ut videas, & prodiit equus niger, & qui insedebat ei, stateram tenebat. Et audi- 6
vi vocem magnam in medio illorum quatuor animalium, sicut vocem aquilæ, &
dixit; Mensura tritici pro denario, & tres mensuræ hordei pro denario, & vinum
& oleum non transgredientur. Et tunc aperuit quartum sigillum, & audivi vo- 7
cem dicentem ex quarto animali ejus, Veni ut *videas. Et prodiit equus viridis,* 8
& ejus qui insedebat illi nomen, Mors erat, & infernus sequebatur eam, & data
est ei potestas super quartam partem terræ, ut trucidaret cum gladio ferri, & cum
fame, & cum morte, & cum bestiis terræ.

Et cùm aperuisset quintum sigillum, vidi subtus altare animas
9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς
interfectorum propter verbum Dei, & propter testimonium quod habebant.
τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, (τ) καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον.
Et clamabant voce magnâ, dicentes; Usquequò, Domine, sanctus & ve-
10 Καὶ (υ) ἔκραζον φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἕως πότε ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος (φ) καὶ ὁ ἀ-
rus, non judicas & vindicas sanguinẽ nostrum de habitantibus in terra?
ληθινὸς, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν (χ) ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;
Et datæ sunt singulis stolæ albæ, & dictum est illis, ut requiescerent
11 Καὶ (ψ) ἐδόθησαν ἑκάστοις στολαὶ λευκαὶ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς, ἵνα (ω) ἀναπαύσωνται
adhuc tempus parvum, donec compleantur & conservi eorum, & fratres eorum,
ἔτι χρόνον μικρὸν, ἕως οὗ πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ
futuri trucidari sicut & illi. Et vidi cùm aperuisset sigillum
μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. Καὶ εἶδον ὅτε ἠνοιξε τὴν σφραγῖδα
sextum, & ecce terræmotus magnus factus est, & Sol factus est niger tanquã
τὴν ἕκτην, καὶ ἰδοὺ σεισμὸς (α) μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς
saccus cilicinus, & Luna facta est sicut sanguis. Et stellæ cæli
13 σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη (β) ἐγένετο ὡς αἷμα. Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ
ceciderunt in terram, sicut ficus emittit grossos suos, à magno vento
ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς (γ) ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου
mota. Et cœlum recessit sicut liber involutus, & omnis mons
14 σειομένη. Καὶ (δ) οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον (ε) ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος
& insulæ de locis suis motæ sunt. Et reges terræ, &
15 καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν (ζ) ἐκινήθησαν. Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ (η)
magnates, & divites, & tribuni, & potentes, & omnis servus, & omnis li-
μεγιστᾶνες, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ δυνατοὶ, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ πᾶς ἐλεύ-
ber absconderũt seipsos in speles, & in petras montium. Et di-
16 θερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. Καὶ λέ-
cunt montibus & petris; Cadite super nos, & abscondite nos à
γουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις, (ϑ) Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ
facie sedentis super thronũ, & ab ira Agni. Quoniam ve-
17 προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. Ὅτι ἦλ-
nit dies magnus iræ ejus: & quis poterit stare?
θεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

(α) Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς 1
Et post hæc vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos
terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flaret ventus super terram,
γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ (β) ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς,
neque super mare, neque super omnem arborem. Et vidi alterum angelum
μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον (γ) 2
ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei vivi: & clamavit vo-
ἀναβάντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξε φω-
ce magnâ quatuor angelis, quibus datum est eis nocere terræ & ma-
νῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θά-
ri, Dicens; Ne noceatis terræ, neque mari, neque
λασσαν, Λέγων, Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, (δ) μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ 3
arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eo-
δένδρα, (ε) ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων (ζ) αὐ-
rum. Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quatuor
τῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες 4
millia signati, ex omni tribu filiorum Israel. Ex tribu Juda, duo-
χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ. Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, δώ-
decim millia signati: ex tribu Ruben, duodecim millia signa-
δεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, δώδεκα (η) χιλιάδες ἐσφραγισμέ- 5
ti: ex tribu Gad, duodecim millia signati: Ex tribu Aser, duode-
νοι· ἐκ φυλῆς Γὰδ, δώδεκα (ϑ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, δώδε- 6
cim millia signati: ex tribu Nephthalim, duodecim millia signa-
κα (ι) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ, δώδεκα (κ) χιλιάδες ἐσφραγισ-
ti: ex tribu Manasse, duodecim millia signati: Ex tribu Syme-
μένοι· ἐκ φυλῆς (λ) Μανασσῆ, δώδεκα (μ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Συμε- 7
on, duodecim millia signati: ex tribu Levi, duodecim millia si-
ὼν, δώδεκα (ν) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Λευὶ, δώδεκα (ξ) χιλιάδες ἐσφρα-
gnati: ex tribu Issachar, duodecim millia signati: Ex tribu Za-
γισμένοι· ἐκ φυλῆς (ο) Ἰσαχὰρ, δώδεκα (π) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Ζα- 8
bulon, duodecim millia signati: ex tribu Joseph, duodecim mil-
βουλὼν, δώδεκα (ρ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ, δώδεκα (σ) χιλιά-
lia signati: ex tribu Beniamin, duodecim millia signati.
δες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

MS.A. (τ) καὶ τὴν (υ) ἔκραξαν (φ) καὶ ἀληθινὸς, (χ)ὁκ τῶν (ψ) ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς, (ω) ἀναπαύσονται χρόνον ἔτι μικρὸν, ἕως πληρωθῶσιν
(α) ἐγένετο μέγας, (β)ὅλη ἐγένετο (γ) ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου ζαλδομένη. (δ)ὁ οὐρανὸς (ε) ἑλισσόμενον, (ζ)ἀπεκόπησαν. (η) μεγιστᾶνες, οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ ἰσχυροὶ, καὶ πᾶς
δοῦλος καὶ ἐλεύθερος (ϑ) Πέσατε Κεφ. ζ'. MS.A. (α) Μετὰ τοῦτο (β) ἄνεμος μήτε ἐπὶ θαλάσσης, μήτε ἐπὶ δένδρου. (γ) ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῶν (δ) καὶ τὴν (ε) ἔχοντ
σφραγίσωμεν (ζ) αὐτῶν * ἑνατὸν τεσσαράκοντα δ' χιλιάδες (η)χιλιάδες ὁκ(ϑ)χιλιάδες· ἐκ (ι) χιλιάδες· ἐκ (κ) χιλιάδες· ἐκ (λ)Μανασσῆ,(μ) χιλιάδες· ἐκ (ν)χιλιάδες· ἐκ
(ξ) χιλιάδες· ἐκ (ο) Ἰσαχὰρ,(π) χιλιάδες· ἐκ (ρ) χιλιάδες· ἐκ (σ) χιλιάδες· ἐκ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et quum aperuisset sigillum illud quintum, 9
vidi subter altare animas eorum qui ma-
ctati fuerant propter verbum Dei, & pro-
pter testimonium Agni quod habebant. Et 10
clamabant voce magnâ, dicentes; usque
quando tu ille domine, ille sancte, ille ve-
re, non judicas & ulciscris sanguinem
nostrum ab iis qui habitant super terram?
Et data est unicuique ex illis stola alba: 11
& dictum est illis, ut quiescerent adhuc
tempus exiguum, usque dum complerentur
etiam conservi eorum, illi fratres eorum,
qui occidendi essent sicut etiam ipsi. Et 12
vidi quum aperuisset sigillum illud sextum,
& terræmotus magnus factus est, & sol fa-
ctus est niger ut saccus pilorum, & luna
tota facta est ut sanguis: Et stellæ cœli 13
ceciderunt in terram, sicut ficus quæ abjicit
grossos suos, quando à vento magno com-
moveatur: Et cœli sejuncti sunt, velut li- 14
ber qui involvitur: & omnes montes &
insulæ è locis suis motæ sunt. Et reges 15
terræ, & magnates, & duces millenorum,
& divites, & potentes, & omnis servus
& liber, abdiderunt ipsi se in speluncis, &
in petris, & montibus, Et dicunt monti- 16
bus & petris; Cadite super nos, & abs-
condite nos à facie ejus qui sedet super
thronum, & ab ira Agni. Quoniam venit 17
dies ille magnus iræ eorum, & quis po-
test stare?

CAP. VII.

ET post hæc vidi quatuor Angelos stan- 1
tes super quatuor angulos terræ, & tenen-
tes quatuor ventos terræ, ut non flaret
ventus super terram, neque super mare,
neque super arbores. Et vidi alium An- 2
gelum ascendisse ab ortu solis, habentem
sigillum Dei vivi: & clamavit voce ma-
gnâ quatuor Angelis illis quibus datum fuit
ut nocerent terræ & mari, dicens; Ne no- 3
ceatis terræ, neque mari, neque arboribus,
usque dum obsignaverimus servos Dei no-
stri super frontibus suis. Et audivi nu- 4
merum eorum qui obsignati fuerunt, cen-
tum & quadraginta quatuor millia, obsi-
gnati ex omni tribu Israelitarum. Ex tri- 5
bu Judæ duodecim millia obsignati: ex
tribu Rubil duodecim millia: ex tribu Gad
duodecim millia: Ex tribu Aser duodecim 6
millia: ex tribu Nephtali duodecim millia:
ex tribu Manasse duodecim millia: Ex tri- 7
bu Simeonis duodecim millia: ex tribu Le-
vi duodecim millia: ex tribu Isachar du-
odecim millia. Ex tribu Zebulon duode- 8
cim millia: ex tribu Joseph duodecim mil-
lia: ex tribu Benjamin duodecim millia
signati.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ፰ ወሶበ:ፈትሐ: ኀምሰ: ማኅተመ:ርሊኑ: ታሕተ: መሠዊዕ:ነፍሶሙ:ለሰብእ:ለእለ:ተቀ
10 ትሉ: በእንተ:ቃለ:እግዚአብሔር: ወበእንተ: ዘዓቀቡ: ሕጎ::=> ወጸርኑ: በቃል: ዓቢይ:
ወይቤሉ: እስከ: ማእዜኑ: እግዚኦ : ቅዱስ : ወጸድቅ : ሊትበቀልኦሙኑ: ወሊትኃኝኖ
በእንተ : ደመ፡ : እመእለ : ይነብሩ : ደቢ : መድር::=>

Et quum aperuisset quintum sigillum, vidi sub altari animas hominum qui ma- 9
ctati fuerant propter verbum Dei, et quia custodiissent legem ejus. Et clamârunt cum 10
voce magna, et dixerunt; usque quo Domine Sancte, et Juste, nonne vindictam ca-
pis et judicas propter sanguinem nostrum de iis qui habitant super terram?

Versio VULGATA LATINA.

9 Et cùm aperuisset sigillum quintum, vidi subtus altare animas interfectorum, pro-
10 pter verbum Dei, & propter testimonium, quod habebant, Et clamabant voce
magnâ, dicentes; usquequò, Domine, (sanctus & verus,) non judicas, & non
11 vindicas sanguinem nostrum de iis qui habitant in terra? Et datæ sunt illis sin-
gulæ stolæ albæ: & dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum,
donec compleantur conservi eorum, & fratres eorum, qui interficiendi sunt sic-
12 ut & illi. Et vidi cùm aperuisset sigillum sextum: & ecce terræmotus magnus
factus est, & Sol factus est niger tanquam saccus cilicinus: & Luna tota facta est
13 sicut sanguis: Et stellæ de cœlo ceciderunt super terram, sicut ficus emittit
14 grossos suos cùm à vento magno movetur, Et cœlum recessit sicut liber invo-
15 lutus: & omnis mons, & insulæ de locis suis motæ sunt: Et reges terræ, &
principes, & tribuni, & divites, & fortes, & omnis servus, & liber, absconde-
16 runt se in speluncis, & in petris montium: & dicunt montibus, & petris; Cadi-
te super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni:
17 Quoniam venit dies magnus iræ ipsorum: & quis poterit stare?

CAP. VII.

Post hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes 1
quatuor ventos terræ, ne flarent super terram, neque super mare, neque in ullam
arborem. Et vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu Solis, habentem signum 2
Dei vivi: & clamavit voce magnâ quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ,
& mari, Dicens; Nolite nocere terræ, & mari, neque arboribus, quoadusque si- 3
gnemus servos Dei nostri in frontibus eorum. Et audivi numerum signatorum, 4
centum quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israël. Ex tri- 5
bu Juda duodecim millia signati: Ex tribu Ruben duodecim millia signati: Ex
tribu Gad duodecim millia signati: Ex tribu Aser duodecim millia signati: Ex 6
tribu Nephthali duodecim millia signati: Ex tribu Manasse duodecim millia si-
gnati: Ex tribu Simeon duodecim millia signati: Ex tribu Levi duodecim 7
millia signati: Ex tribu Issachar duodecim millia signati: Ex tribu Zabulon 8
duodecim millia signati: Ex tribu Joseph duodecim millia signati: Ex tribu
Benjamin duodecim millia signati.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

٩ * فَلَمَّا فَتَحَ الطَّابِعَ الخَامِسَ نَظَرْتُ * فَإِذَا تَحْتَ المَذْبَحِ أَنْفُسُ الَّذِينَ قُتِلُوا بِسَبَبِ كَلِمَةِ اللهِ *
١٠ وَبِسَبَبِ شَهَادَةِ الحُرُوفِ * وَهُمْ يَصِيحُونَ بِأَصْوَاتٍ عَالِيَةٍ وَيَقُولُونَ * حَتَّى مَتَى يَا أَيُّهَا القُدُّوسُ
١١ الحَقَّانِيُّ * لَا تَحْكُمُ وَتَنْتَقِمُ لَدَمِنَا مِنَ السُّكَّانِ عَلَى الأَرْضِ * فَأُعْطِيَ لَهُمْ وَاحِدٍ فَوَاحِدٍ ثِيَابٌ بِيضٌ
. . . بَيْضٌ * وَقِيلَ لَهُمْ أَنْ يَصْبِرُوا وَيَسْتَرِيحُوا هٰذَا الزَّمَانَ لِيَكْمُلَ عَدَدُ أَصْحَابِهِمْ وَإِخْوَتِهِمْ * وَالَّذِينَ
١٢ عَتِيدٌ أَنْ يُقْتَلُوا كَمَا قُتِلُوا هُمْ * فَلَمَّا فَتَحَ الطَّابِعَ السَّادِسَ * صَارَ زَلْزَلَةٌ عَظِيمَةٌ * وَصَارَتِ
١٣ الشَّمْسُ سَوْدَاءَ كَمِسْحِ الشَّعْرِ وَصَارَ القَمَرُ كُلُّهُ كَالدَّمِ * وَنُجُومُ السَّمَاءِ تَسَاقَطَتْ فِي الأَرْضِ * كَمِثْلِ
١٤ التِّينِ الَّذِي يَتَسَاقَطُ إِذَا هَبَّتِ الرِّيحُ العَاصِفُ * وَرَأَيْتُ السَّمَاءَ تَنْطَوِي كَالصَّحِيفِ * وَكُلُّ الجِبَالِ
١٥ وَالأَوْدِيَةِ تَقَلْقَلَتْ * وَزَالَتْ مِنْ أَمَاكِنِهَا * وَمُلُوكُ الأَرْضِ * وَالوُزَرَاءُ * وَوُلَاةُ الأُلُوفِ * وَالأَغْنِيَاءُ * وَالأَقْوِيَاءُ *
١٦ وَكُلُّ مَنْ عَلَى ظَهْرِهَا مِنْ عَبْدٍ وَحُرٍّ * قَدْ هَرَبُوا وَاخْتَفَوْا فِي المَغَايِرِ وَأَكْهَافِ الجِبَالِ * وَهُمْ يَقُولُونَ
لِلْجِبَالِ وَلِلصُّخُورِ اسْقُطُوا عَلَيْنَا وَاحْجُبُونَا مِنْ وَجْهِ الجَالِسِ عَلَى الكُرْسِيِّ * وَمِنْ سَخَطِ الحُرُوفِ *
١٧ * لِأَنَّ قَدْ وَافَى يَوْمُ رِجْزِهِ العَظِيمُ * وَمَنْ هُوَ الَّذِي يَقْدِرُ يَثْبُتُ * الفَصْلُ السَّابِعُ *

١ * وَمِنْ بَعْدِ هٰذَا رَأَيْتُ أَرْبَعَ مَلَائِكَةٍ وُقُوفٍ فِي أَرْبَعِ زَوَايَا الأَرْضِ * وَقَدْ أَمْسَكُوا أَرْيَاحَ الأَرْضِ
٢ الأَرْبَعَةَ لِئَلَّا تَهُبَّ رِيحٌ عَلَى الأَرْضِ * وَلَا فِي البَحْرِ * وَلَا عَلَى شَجَرٍ * فَرَأَيْتُ مَلَاكًا آخَرَ وَهُوَ صَاعِدٌ
مِنْ مَشْرِقِ الشَّمْسِ * وَمَعَهُ خَاتَمُ اللهِ الحَيِّ * وَكَانَ يُنَادِي بِصَوْتٍ عَظِيمٍ * وَيَقُولُ لِلأَرْبَعِ مَلَائِكَةٍ
٣ اللَّذِينَ أُمِرُوا أَنْ يُهْلِكُوا الأَرْضَ وَالبَحْرَ * احْذَرُوا أَنْ تُهْلِكُوا الأَرْضَ وَلَا البَحْرَ * وَلَا الأَشْجَارَ * حَتَّى
٤ نَرْسُمَ عَبِيدَ الإِلٰهِنَا فِي جِبَاهِهِمْ * وَسَمِعْتُ عَدَدَ المَرْسُومِينَ * مِائَةَ أَلْفٍ وَأَرْبَعَةً وَأَرْبَعِينَ أَلْفًا *
٥ مِنْ سِبْطِ يَهُوذَا اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا مَرْسُومِينَ * وَمِنْ سِبْطِ رُوبِيمَ اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا مَرْسُومِينَ * وَمِنْ سِبْطِ
٦ جَادَ اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا مَرْسُومِينَ * وَمِنْ سِبْطِ أَشِيرَ اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا مَرْسُومِينَ * وَمِنْ سِبْطِ نَفْتَالِيمَ
٧ اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا مَرْسُومِينَ * وَمِنْ سِبْطِ مَنَسِّي اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا * وَمِنْ سِبْطِ شِمْعُونَ اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا *
٨ وَمِنْ سِبْطِ لَاوِي اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا * وَمِنْ سِبْطِ سُوحَارَ اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا * وَمِنْ سِبْطِ زَابُلُونَ اثْنَي عَشَرَ
أَلْفًا * وَمِنْ سِبْطِ يُوسُفَ اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا * وَمِنْ سِبْطِ بِنْيَامِينَ اثْنَي عَشَرَ أَلْفًا *

Quumque aperuisset sigillum quintum, 9 aspexi, & ecce subter altare animæ eorum qui interfecti fuerant propter verbum Dei, & propter testimonium Agni. Hi verò clamabant elatis vocibus, ac di- 10 cebant; usquequo ô Sancte & verax, non judicas, & vindicas sanguinem nostrum ab habitantibus super terram? Et 11 datæ sunt singulis eorum vestes albæ lucidæ, dictumque est eis ut sustinerent ac requiescerent id temporis, ut perficeretur numerus sociorum & fratrum suorum, & eorum qui trucidandi sunt, quemadmodum trucidati fuerant ipsi. Et quum 12 aperuisset sigillum sextum factus est terræmotus magnus: et sol factus est niger tanquam cilicium setaceum, et luna tota facta est sicut sanguis: Et stellæ cœli de- 13 ciderunt in terram, tanquam ficus quæ labuntur flante vento rapido. Vidi quo- 14 que cœlum convolvi sicut volumen: et omnes montes et valles nutârunt, locisque suis decesserunt. Et reges terræ, 15 et regni onus sustinentes, et tribuni, et divites, et potentes, et omnes qui super ejus superficie sunt, tum servi, tum ingenui fugerunt, et abdiderunt se in speluncis et cavernis montium: Et dicebant 16 montibus et petris; Cadite super nos, et abscondite nos à facie sedentis super thronum, et ab ira Agni: Nam venit 17 magnus ille dies iræ ipsius, et quis est qui possit consistere?

CAP. VII.

Post hæc vidi quatuor Angelos stantes 1 in quatuor angulis terræ, qui tenuerant quatuor ventos terræ, ne flaret ventus super terram, neque in mare, neque super ullam arborem. Et vidi alium Angelum 2 ascendentem ab ortu solis, habentem anulum Dei vivi: et clamabat voce magnâ, dicebatque quatuor Angelis quibus præceptum fuerat vastare terram et mare, 3 Cavete ne vastetis terram, neque mare, neque arbores, quoadusque obsignemus servos Dei nostri in frontibus suis. Et 4 audivi numerum obsignatorum: centum millia, et quadraginta quatuor millia. Ex tribu Juda, duodecim mille signati. 5 Et ex tribu Rubem, duodecim mille signati. Et ex tribu Gath, duodecim mille signati. Et ex tribu Asir, duodecim mille 6 signati. Et ex tribu Nephtalim, duodecim mille signati. Et ex tribu Manasse, duodecim mille. Et ex tribu Simeon, 7 duodecim mille. Et ex tribu Levi, duodecim mille. Et ex tribu Sochar, duodecim mille. Et ex tribu Zabulon, duode- 8 cim mille. Et ex tribu Joseph, duodecim mille. Et ex tribu Benjamin, duodecim mille.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

١١ ወወሀብዎሙ:ለለ: ልል: እመኒሆሙ:ለልባሰ: ብረሃ: ወይቤልዎሙ:ከመ:ያዕር፪:ዒደ:እስ
ክ:ለመ:ይትፈጸሙ:እለ:ከማሆሙ:ለግብር ተ:እግዚአብሔር:ወለሓዊሆሙ: እለ:ሀለወሙ:
١٢ ይትቅተሉ:ከማሆሙ::=:ፈ:ወሶበ:ፈትሐ:ሰድስ:ማኅተመ:ወኮነ:ኅዕበ:ዓበይተ:ድልቅልቃተ:
١٣ ወጸልመ:ጸሐይ: ወወርኅ፤:ከመ:ደመ:ኮነ:ኵልንታሁ::=: ወከዋክብተኒ: ወድቁ:እመሰማ
١٤ ይ:ከመ:ቀጽለ:በለስ:ዘይወድቅ:ሶበ:ይዘብጦ:ዐቢ፪ይ:ነፋስ::=: ወሰማይኒ:ተጠወመ:ከመ:
١٥ ክርታስ:ዘይጠወመ:ወለድባርኒ:ወደሰዮት:ወኵሉ::=: ::: ወነገሠተ:መድርኒ:ወመሰፍን
١٦ ት: ወመለእክት: ዐበይት: ወለብዕልት: ወኵሉ: ገብር :ወለግዒዚ:ተኅብሉ:ወሸተ:እድባር:
١٧ ወበለታት::=: ወይቤልዎሙ: ለለድባር: ወለጸለት:ደቁ:ለዕቤነ:ወክድነ:እመገጹ:ለዘ:
ይነብር:ደበ: መነበሬ: ወእመነ:መዐተ:በግዑ::=: እስመ: በጽሐት:ዕለተ: መዓቱ: ዐባይ:
ወመኑ:ይክል:ተቃውሞታ::=: ፯

١ ወእመድኅረ:ዝንቱ:ርኢኩ: ዐ: መለእክት:ይቀውሙ:ውስተ: ዐ: ማእዘንሃ:ለመድር:ከመ:
٢ ሊ፪ንፋሕ:ነፋሰ:ውስተ:መድር:ወሊውስተ:ባሕር:ወሊውስተ:ዕፀታት::=:ወነጸርኩ: ወርእ
ኩ: ወመጽአ:ካልእ:መልአክ:እመነ: ጽባሕ:ወይጸውር:ማኅተመ:እግዚአብሔር:ዘሕያው:
ለዓለም:: ወይቤሎሙ:በዓ፪ይ:ቃል: ለእልክቱ: ለርባዕቱ: መለእክት: እለ:ተውህበ :ሎሙ:
٣ ይቅስፍዋ:ለመድር : ወለባሕር::=: ወባሕቱ: ይቤሎሙ: ሊታሕመሙ: እኁካሰ:መሸረሰ:
መድረ: ወሊባሕረ: ወሊዕፀታተ:እሰከ:ይትኅተሙ:ለግብርተ:እግዚአብሔር: ውስተ:ፋጽሞ
٤ ሙ::=: ወሰማዕኩ:ኍልቆሙ: ለእለ:ተኅትሙ: 1 ወ ዐፀየ: ወዛየ:እለ:ተኅትሙ:እመውስ
٥٦ ተ:ኵሉ:ደቂቀ:እስራኤል::=: እለ:እመውስተ:ሕዝበ:ይሁዳ:ፀየ ወፕየ:: ወእለ:እመው
٧٨ ስተ:ሕዝበ:ሮቤል:ፀየ ወ ፕየ:እለ:እመውስተ:ሕዝበ:ስምዖን:ፀየ ወ ፕየ:: ወእለ:እመውስ
ተ:ሕዝበ:ሌዊ:ፀየ ወፕየ:: ወእለ:እመውስተ:ሕዝበ:ዛብሎን: ፀየ ወ ፕየ:: ወእለ:እመውስ
ተ:ሕዝበ:ይሰኵር: ፀየ ወፕየ:: ወእለ:እመውስተ:ሕዝበ:ለሴር: ፀየ ወፕየ:: ወእለ:እመ
ውስተ:ሕዝበ:ንፍታሌም:ፀየ ወፕየ:: ወእለ:እመውስተ:ሕዝበ: ዮሴፍ:ፀየ ወ ፕየ::ወእለ:
እመውስተ:ሕዝበ:መናሴ:ፀየ ወፕየ::ወእለ:እመውስተ:ሕዝበ:ብንያም:ፀየ ወፕየ::ወእለ:
እመውስተ:ሕዝበ:ጋደ: ፀየ ወፕየ:: ወለሉ:እንከ:እውነቱ:እለ: ተሐትው::

Et data sunt singulis illorum vestimenta alba, & dictum est iis, ut requiescerent 11 adhuc usque quò complerentur pares eorum, servi Dei, & fratres eorum qui trucidandi sunt sicut ipsi. Et tunc aperuit sextum sigillum, & factus est denuò ma- 12 gnus terræ motus, & obscuratus fuit sol, & luna quidem sicut sanguis facta est in totalitate sua. Et stellæ ceciderunt è cœlo, sicuti frons fici quæ cadit, percuti- 13 ente magno vento. Et cœlum involutum fuit, sicut charta involuta: & montes & 14 insulæ, & omnes..... Et reges terræ, & præsides, & principes magni, & divites, & 15 omnes servi & ingenui absconditi fuerunt in montibus & in receſſibus. Et dixe- 16 runt montibus & petris, Cadite super nos, & abscondite nos à conspectu ejus qui sedet super thronum, & ab ira agni ejus. Quia venit dies iræ ejus magnus, & 17 quis poterit stare?

CAP. VII.

Et postbæc vidi quatuor Angelos stantes in quatuor angulis terræ, ne flaret 1 ventus super terram, neque super mare, neque super arbores. Et prospexi & 2 vidi, & venit alter Angelus ab Oriente, & portabat signum Dei vivi in æternum: et loquutus est in magna voce illis quatuor Angelis, quibus datum fuit nocere terræ & mari. Verumtamen dixit iis, Ne affligatis igitur modò terram, 3 neque mare, neque arbores, quoadusque obsignentur servi Dei in frontibus suis. Et audivi numerum eorum qui obsignati erant, decies & quater myria- 4 5 6 des & quadragies centum obsignati erant, ex omnibus filiis Israel. Ex tribu Juda, myrias et vigesies centum: et ex tribu Rubel, myrias et vige- 7 8 sies centum: ex tribu Simeon, myrias et vigesies centum: Et ex tribu Levi, myrias et vigesies centum: et ex tribu Zebulon, myrias et vigesies centum: et ex tribu Isachar, myrias et vigesies centum: et ex tribu Aser, myrias et vigesies centū: et ex tribu Nephtali, myrias et vigesies centū: et ex tribu Joseph, myrias et vigesies centū: et ex tribu Manasse, myrias et vigesies centū: et ex tribu Benjamin, myrias et vigesies centū: et ex tribu Gad, myrias et vigesies centum: et hi igitur sunt qui obsignati sunt.

Post hæc vidi, & ecce turba multa, quam dinumerare eam nemo pote-
9 Μετὰ ταῦτα (τ) εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς (υ) ἠδύ-
rat, ex omni gente, & tribubus, & populis, & linguis, ſtantes ante thro-
νατο, ἐκ παντὸς ἔθνους, καὶ φυλῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες (φ) ἐνώπιον τοῦ θρόνου
num, & in conſpectu Agni, circumamicti ſtolis albis: & palmæ in
του, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, (χ) περιβεβλημένους στολὰς λευκὰς· καὶ φοίνικας ἐν ταῖς
manibus eorum: Et clamantes voce magnâ, dicentes; Salus
10 χερσὶν αὐτῶν· Καὶ (ψ) κράζοντες φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἡ σωτηρία (ω) τῷ καθη-
denti ſuper thronum Dei noſtri, & Agno. Et omnes angeli ſtabant
11 μένῳ (α) ἐπὶ τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῷ ἀρνίῳ. Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι (β) ἱστήκεισ
in circuitu throni, & ſeniorum, & quatuor animalium: & ceciderunt in con-
κύκλῳ τοῦ θρόνου, καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ (γ) τῶν τεσσάρων ζώων· καὶ (γ) ἔπεσον ἐνώ-
ſpectu throni in facies ſuas, & adoraverunt Deum, Dicentes;
12 πιον τοῦ θρόνου (δ) ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, Λέγοντες,
Amen. Benedictio, & gloria, & ſapientia, & gratiarum actio, & honor, & vir-
Ἀμήν. ἡ εὐλογία, καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ εὐχαριστία, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύνα-
tus, & fortitudo Deo noſtro in ſecula ſeculorum. Amen. Et reſpondit
13 μις, καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Καὶ ἀπεκρίθη
unus ex ſenioribus, dicens mihi; Hi circumamicti ſtolis
μοι, Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς
albis, qui ſunt, & unde venerunt? Et dixi illi, Domine, Tu ſcis. Et di-
14 λευκάς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον; Καὶ εἴρηκα αὐτῷ, Κύριε, Σὺ οἶδας. καὶ εἶπε
xit mihi: Hi ſunt venientes de tribulatione magna, & laverunt
μοι, Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι (ζ) ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς
ſtolas ſuas, & dealbaverunt ſtolas ſuas in ſanguine Agni. Propter hoc ſunt
15 στολὰς αὐτῶ, καὶ ἐκκόκκωσιν (η) στολὰς αὐτῶ ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. Διὰ τοῦτό εἰσιν
ante thronum Dei, & ſerviunt ei die ac nocte in templo ejus:
ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·
& ſedens in throno habitabit ſuper illos. Non eſurient amplius
16 καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, (θ)
neque ſitient amplius, neque cadet ſuper illos Sol, neque omnis æſtus: Quo-
17 οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα· Ὅ-
niam Agnus qui per medium throni, paſcet illos, & deducet eos ad
τι τὸ ἀρνίον τὸ ἀναμέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ (ι)
viventes fontes aquarum: & abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.
ζωὰς πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον (κ) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

CAP. VIII. η'.

Et cùm aperuiſſet ſigillum ſeptimum, factum eſt ſilentium in cœ-
Καὶ (α) ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐ- 1
lo quaſi mediâ horâ. Et vidi ſeptem angelos, qui in conſpectu Dei ſte-
ρανῷ ὡς ἡμιώριον. Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστή- 2
terunt: & datæ ſunt illis ſeptem tubæ. Et alius angelus venit, &
κασι· καὶ (β) ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ 3
ſtetit ad altare habens thuribulum aureum, & data ſunt illi incenſa
ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα
multa, ut daret orationibus Sanctorum omnium ſuper altare
πολλὰ, ἵνα (γ) δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
aureum quod ante thronum. Et aſcendit fumus incenſorum
τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς 4
orationibus Sanctorum, de manu angeli, coram Deo. Et accepit
προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔλαβεν 5
angelus thuribulum, & implevit illud de igne altaris, &
ὁ ἄγγελος (δ) τὸ λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν (ε) αὐτὸ ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
miſit in terram: & factæ ſunt voces, & tonitrua, & fulgura, & terræ
(ζ) ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο (η) φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ, καὶ σει-
motus. Et ſeptem angeli habentes ſeptem tubas, præparaverunt
σμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι (θ) ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοίμασαν (ι) 6
ſeipſos ut elangerent. Et primus angelus clanxit, & facta eſt gran-
ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ (κ) πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χά- 7
do, & ignis, mixta ſanguine, & miſſa ſunt in terram. Et tertia pars
λαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα (λ) αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν. καὶ τὸ (μ) τρίτον
arborum combuſta eſt, & omne fœnum viride combuſtũ eſt.
τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

MS. A. (τ) Ἓν δὲ ὅχλον πολὺν, καὶ ἀριθμῆσαι (υ) ἐδύνατο, (φ) ὅτι τοὺς (χ) περιβεβλημένους (ψ) κράζοις (ω) τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ (α) ὄντι τῷ θρόνῳ καὶ τῷ (β) ἑστήκασιν (γ) ἔπεσαν
(δ) ἐπὶ τὰ πρόσωπα (ε) δόξα, καὶ ἡ εὐχαριστία, (ζ) ἀπὸ θλίψεως μεγάλης, η) αὐτὰς ὃν (θ) ὁδηγήσει (ι) ζωῆς (κ) ὃν τῶν Κεφ. η'. MS. A. (α) ὅταν (β) ἐδόθη (γ) δώσει
(δ) τὸν (ε) αὐτὸν (ζ) * ἔλαβον (η) βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ, καὶ φωναὶ, καὶ ζεισμός. (θ) οἱ ἔχοντες (ι) αὐτοὺ (κ) πρῶτος ἐσάλπισεν, (λ) ἐν αἵματι, (μ) τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῆ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Post hæc vidi: & ecce turba multa quam 9
numerare nemo poterat, ex omni gente, &
populis, & tribubus, & linguis, ſtante ante
thronum, & ante Agnum, amicti ſtolis albis,
& palmæ in manibus eorum, Et clamantes 10
voce magnâ, dicentes; Salus Deo noſtro,
ei qui ſedet ſuper thronum, & Agno. Et 11
omnes illi Angeli ſtabant circum thronum,
& illos ſeniores, & illa quatuor animalia;
& ceciderunt ante thronum ejus ſuper facies
ſuas, & adorârunt Deum, Dicentes; A- 12
men, benedictio, & gloria, & ſapientia, &
gratiarum actio, & honor, & robur, & for-
titudo Deo noſtro in ſecula ſeculorum, A-
men. Et reſpondit unus ex ſenioribus, & 13
dixit mihi; Hi qui amicti ſunt ſtolis hiſce
quinam ſunt, & unde venerunt? Et dixi 14
ipſi; Domine mi, tu nôſti. Et dixit mihi;
Iſti ſunt ii qui veniunt ex afflictione magna,
& lavârunt ſtolas ſuas & dealbârunt eas in
ſanguine Agni. Propterea ſunt ante thro- 15
num Dei, & ſerviunt ei die & nocte in tem-
plo ejus: & ille qui ſedet ſuper thronum
proteget eos, Quin eſuriant, nec ſitiant am- 16
pliùs, neque cadat ſuper eos ſol, neque ullus
æſtus. Quoniam Agnus qui in medio throni 17
eſt, paſcet eos, & ducet eos ſecus fontes
aquarum vivarum; & delebit Deus omnem
lachrymam ab oculis eorum.

CAP. VIII.

Et quum aperuiſſet ſigillum illud ſepti- 1
mum, factum eſt ſilentium in cœlo, mediâ
fermè horâ. Et vidi illos ſeptem Angelos 2
qui ante Deum ſtabant, & datæ ſunt ipſis
ſeptem tubæ. Et alius Angelus venit, & 3
ſtetit ſuper altare, & habebat thuribulum
aureum, & dati ſunt illi ſuffitus multi, ut
offerret cum precibus omnium Sanctorum,
ſuper altare aureum quod eſt ante thronum.
Et aſcendit fumus ſuffitum precum Sancto- 4
rum è manu Angeli ante Deum. Et accepit 5
ille Angelus thuribulum, & implevit illud
ex igne altaris, & projecit in terram: &
facta ſunt tonitrua, & fulgura, & voces, &
terræ motus. Et illi ſeptem Angeli, qui ha- 6
bebat ſeptem tubas, parârunt ipſi ſe ut clan-
gerent. Et ille primus clanxit, & facta eſt 7
grando & ignis, mixta ſanguine: & pro-
jecta ſunt in terram, & tertia pars terræ
uſta eſt, & tertia pars arborum uſta eſt, &
omne gramen viride uſtum eſt.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Et poſtea vidi populos multos, & nemo poterat numerare eos, ex omnibus gen- 9
tibus & ex omnibus regionibus: ſtabant ante thronum ejus & agnum ejus, &
amicti erant veſtimentis albis, & tenebant in manibus ſuis, ramos. Et cla- 10
mabant in magna voce, & dicebant; Salus Deo noſtro ſedenti ſuper thronum ſu-
um & Agno ſuo. Et ſtabant omnes Angeli & ſeniores circuitu throni ejus, 11
& iſta quatuor animalia inciderunt in facies ſuas, coram throno Dei. Et di- 12
cebant, Amen: Gloria, & benedictio, & ſapientia, & gratiarum actio, & vir-
tus, & potentia Deo noſtro in ſeculum ſeculorum, Amen. Et dixit mihi unus 13
ex ſenioribus iis; Qui amicti erant veſtimentis albis, unde venerunt?*

Versio VULGATA LATINA.

9 Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis: stantes ante thronum, & in conspe-
10 ctu Agni, amicti stolis albis: & palmæ in manibus eorum: Et clamabant vo-
11 ce magnâ, dicentes; Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, & Agno. Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, & seniorum, & quatuor animalium: &
12 ceciderunt in conspectu throni in facies suas, & adoraverunt Deum, Dicentes, Amen. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus,
13 & fortitudo Deo nostro, in secula seculorum, Amen. Et respondit unus de senioribus, & dixit mihi; Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? & undè vene-
14 runt? Et dixi illi; Domine mi, tu scis. Et dixit mihi; Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in san-
15 guine Agni. Ideò sunt ante thronum Dei, & serviunt ei die ac nocte in tem-
16 plo ejus: & qui sedet in throno, habitabit super illos. Non esurient neque si-
17 tient amplius, nec cadet super illos Sol, neque ullus æstus: Quoniam Agnus, qui in medio throni est, reget illos, & deducet eos ad vitæ fontes aquarum, & absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.

CAP. VIII.

1 ET cùm aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cœlo, quasi mediâ
2 horâ. Et vidi septem Angelos stantes in conspectu Dei: & datæ sunt illis sep-
3 tem tubæ. Et alius angelus venit, & stetit ante altare habens thuribulum au reum: & data sunt illi incensa multa, ut daret de orationibus Sanctorum omni-
4 um super altare aureum, quod est ante thronum Dei. Et ascendit fumus incen-
5 sorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo. Et accepit Angelus thuribulum, & implevit illud de igne altaris, & misit in terram, & facta
6 sunt tonitrua, & voces, & fulgura, & terræmotus magnus. Et septem Angeli,
7 qui habebant septem tubas, præparaverunt se ut tubâ canerent. Et primus Angelus tubâ cecinit, & facta est grando, & ignis, mista in sanguine, & missum est in terram, & tertia pars terræ combusta est, & tertia pars arborum concremata est, & omne fœnum viride combustum est.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

٩ * ومن بعد هذه نظرت * فاذا جمع كثير ما لا يستطيع احد يحصيه * من كل الامم والقبايل
والالسنة والالسن * وهم وقوف قدام الكرسي * وقدام الخروف * وهم كلهم لابسين حللا بيضا *
١٠ وبايديهم كل * وهم يصيحون باعلى اصواتهم قايلين * الخلاص للاهنا الجالس على الكرسي
١١ والخروف * ورايت جميع الملايكة القيام حول الكرسي * والمشايخ * والحيوان الاربع فسقطوا
١٢ قدام كرسيه على وجوههم * وسجدوا لله * قايلين امين * البركة * والمجد * والحكمة * والشكر *
١٣ والكرامة * والقوة * والقدرة للاهنا الي ادهار الادهار امين * فاجاب احد المشايخ وقال لي * هاؤلي
١٤ الذين عليهم اللباس الابيض من يكونوا ومن اين قدموا * فقلت له يا سيدي انت اعرف *
فقال لي هاؤلي هم الذين اتوا من الكروب والمسغات العظمة * وهم الذين غسلوا ثيابهم وبيضوها
١٥ بدم الخروف * فلذلك هم الان قدام كرسي الله * وهم يعبدونه في هيكله الليل والنهار والجالس على
١٦ ١٧ الكرسي يسكن فيهم * ولا يجوعون ايضا ولا يعطشون * ولا تحرقهم الشمس ولا كل حران * لان
الخروف الذي في وسط الكرسي يرعاهم ويهديهم الي عيون ماء الحيات * ويمسح الله عنهم كل دموعهم
١ من اعينهم * * الفصل الثامن * فلما فتح الطابع السابع * صار عند ذلك سكوت
٢ وهدو في السماء نحو نصف ساعة * ثم رايت السبعة ملايكة القيام قدام الكرسي قد اعطي
٣ لهم سبعة ابواق * وملاك اخر قد اتى ووقف على المذبح * ومعه مجمر من ذهب * ودفع اليه
بخور وطيب كثير * التي هي صلوات القديسين * على ذلك المذبح الذهب الذي قبالة الكرسي *
٤ * فصعد من ذلك دخان البخور * التي هي صلوات القديسين * من يدي الملاك الذي هو
٥ قدام الله * ثم ان الملاك اخذ المجمر * وملاءها من نار المذبح * والقاها في الارض * فصار من
٦ ذلك اصوات ورعود وبروق وزلازل * واستعدوا اولايك الملايكة السبعة * الذين معهم
٧ السبع بوقات * وهيوا ليبوقوا * فابتداء الاول وضرب البوق * فصار من ذلك برد ونار مخلط
بالدم * والقاها في الارض * فاحرق ثلث الارض * وثلث الاشجار احرق * واحرق كل
حشيش الارض الاخضر *

Post hæc aspexi, & ecce turba multa, 9
quam nemo possit numerare, ex omnibus
gentibus, & tribubus, & populis, &
linguis: illique stabant ante thronum &
in conspectu Agni, tidémque omnes in-
duti stolis albis, & in manibus eorum
palmæ: Et hi clamabant altissimis 10
vocibus, dicentes, Salus Deo nostro se-
denti super thronum, & Agno. Et vidi 11
omnes Angelos, qui stabant circa thro-
num & Senes & animalia quatuor, pro-
cidere coram ejus throno super facies
suas, & adorare Deum, Dicentes, Amen: 12
benedictio, & gloria, & sapientia, &
gratiarum actio, & honor, & virtus, &
potentia Deo nostro in secula seculorum,
Amen. Tum respondens unus è senibus 13
dixit mihi, Hi qui sunt amicti vestitu
albo, quinam sunt & unde venerunt?
Dixi ei, O Domine mi, tu doctior es. Et 14
dixit mihi, Isti sunt qui venerunt è
mœroribus & ærumnis magnis: & ipsi
sunt qui laverunt vestes suas, ac de-
albârunt eas in sanguine Agni. Idcóque 15
ipsi modò adstant throno Dei, & servi-
unt ei in templo ipsius noctu diúque:
& qui insidet throno, habitabit in eis.
Et non esurient amplius, neque sitient, 16
& non aduret eos sol, neque ullus æstus: 17
Quoniam Agnus qui in medio throni
est, pascet eos, ducétque illos ad fontes
aquæ vitæ: auferétque Deus ab eis omnes
lachrymas eorum ab oculis ipsorum.

CAP. VIII.

Quum autem aperuisset sigillum 1
septimum, factum est tunc temporis si-
lentium & quies in cœlo, mediâ fermè
horâ. Tum vidi septem illis Angelis 2
qui adstant coram throno, datas fuisse
septem buccinas. Et alius Angelus ve- 3
nit, & stetit ad altare, habens thuribu-
lum aureum: & datum est ei incensum
& aroma multum, quæ sunt orationes
Sanctorum, super altare illud aureum
quod est è regione throni. Ascenditque 4
ex eo fumus incensi, quæ sunt orationes
Sanctorum, de manibus Angeli qui asta-
bat coram Deo. Deindè Angelus ille ac- 5
cepit thuribulum, & implevit illud igne
altaris, & abjecit eum in terram: fac-
taque sunt ex eo voces, & tonitrua,
& fulgura, & terræmotus. Et assur- 6
gentes illi septem Angeli qui habebant
septem buccinas, parárunt se ad clan-
gendum. Cœpit ergo primus, clanxitque 7
buccinâ, & factæ sunt inde grandines
& ignis sanguine mista: projecitque ea
in terram: & combusta est tertia pars
terræ: & tertia pars arborum exusta
est: & exustum est omne terræ fœnum
viride.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወእበሉ : እግዚኦ : ለእተ : ተአምር :: ወይበለኒ : እሱ : እሙንቱ : እለ : መጽሉ : እመዐቢይ :
15 ሕማም : ወሐፀቡ : ለልባሲሆሙ : ወለእጽሑ : በደመ : በግዑ :=> ወበበይነ : ዝንቱ : በጽሑ :
ቅድመ : መንበሩ : ለእግዚኣብሔር : ወይሴብሕዎ : መዐልተ : ወሌሊተ : ወየዐርፍ : ኅቡሆሙ : ው
16 እቱ : ዘይነብር : ደቡ : መንበር : ወይጸልል : ደቤሆሙ :=> ኢይርህቡኑ : ወኢጸምዑኑ : ወፀ
17 ሐየ : ኅረርኒ : ኢይደክቦሙ :=> እስመ : በግዑ : ዘቅድመ : መንበሩ : ይሬእዮሙ : ወይ
መርሆሙ : ውስተ : ነቅዓ : ሕይወት :: ወያሴስል : እግዝእኣብሔር : ለእኩለ : እሙለዕይንቲ
ሆሙ ::==>

፹

1 ወሶበ : ፈትሐ : ሱብዓ : ጣኅተመ : ጸርመመ : ኵሉ : ዘበሰማይ : ወዘበመድር : እስከ : ሥንፈቀ :
2 ስዓት ::=> ወወሀብሙ : ለእልክቱ : ጊ መለእክት : እለ : ይቀውሙ : ቅድመ : እግዚኣብሔ
3 ር : ጊ መጣቅዕተ ::=> ወመጽአ : ካልእ : መልአክ : እመጽባሕ : ወቆመ : ቅድመ : የሚኑ :
መሠዋዕ : ወያጽንዕ : ጣዕጠንተ : ወርቅ : ዘእሰት :: ወወሀብሙ : ብዙኀ : ዕጣንተ : ከመ : የሀብ :
ለጸሎተ : ኵሉሙ : ቅዱሰን : ቢደበ : መሠዋፅ : ዘወርቅ : ቅድመ : መንበሩ : ለእግዚኣብ
4 ሔር ::=> ወዐርገ : ጢሱ : ለወጺቱ : ዕጣን : ምስለ : ጸሎቶሙ : ለቅዱሰን : ጌመወጺተ :
5 እዴሁ : ለወጺቱ : መልአክ : ቅድመ : እግዚኣብሔር :=> ወነሠለ : ወጺቱ : መልአክ :
ጣዕጠንተ : እመሓበ : እሰት : ዘመሠዋዕ : ወለወጊደ : ውስተ : መድር :: ወመጽአ :
6 መብረቅ : ወኮነ : ነጐድጓድ : ወፀዐዕ : ወድልቅልቅ ::=> ወእልክቱኒ : መለእክት : ጊ :
7 እለ : ያጸንዑ : ጊ መጣቅዕተ : ተደለዉ : ከመ : ይጥቅዑ ::=> ወሶበ : ጠቅዐ : ቀዳሚዊ :
መልአክ : ኮነ : በረድ : ወእሰት : ምስለ : ደመ : ድውረ : ወወረደ : ውስተ : መድር : ወው
ዕየ : ዛልስተ : እዴሃ : ለመድር : ወውዕየ : ኵሉ : ዛዕር : ጎመለጣልዕ ::=>

Et dixi ei, Domine, tu scis: & dixit mihi, Hi sunt qui venerunt ex magna affli- 14
ctione, & laverunt vestimenta sua, & purgárunt in sanguine Agni ejus. Et pro- 15
pterea venerunt ante thronum Dei, & laudant eum die & nocte, & requiescet
apud eos ipse qui sedet super thronum, & obumbrabit iis. Non esurient, neque 16
sitient, & sol æstuans non incidet iis. Quia Agnus ejus qui ante thronum ejus 17
est, pascet eos, & deducet eos in fontes vitæ, & absterget Deus lachrymas ab
oculis eorum.

CAP. VIII.

ET quum aperuisset septimum sigillum, conticuit totum quod fuit in cœlo & 1
quod fuit in terra, usque medietatem horæ. Et datæ sunt iis septem Angelis 2
qui stabant coram Deo, septem tubæ. Et venit alius Angelus ab Oriente, & ste- 3
tit ante dextram Altaris, & tenebat thuribulum aureum ignis, & dati sunt ei
multi suffitus, ut daret precibus omnium Sanctorum super altare aureum ante
thronum Dei. Et ascendit fumus hujus suffitûs, cum precibus sanctorum, de 4
manu hujus Angeli coram Deo. Et accepit iste Angelus thuribulum de igne 5
altaris, & misit in terram, & venit fulgur, & factum est tonitru, & vox, &
terræ motus. Et illi Angeli septem qui tenebant septem tubas, præparati sunt 6
ut clangerent. Et quum clanxerat primus Angelus, facta est grando & ignis, 7
cum sanguine mixta, & descendit in terram, & combussit tertiam partem ter-
ræ, & combussit omnem herbam viridem.

Et ſecundus angelus *clanxit*, & tanquam mons magnus igne *incenſus* miſſus eſt in
8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς
mare: & facta eſt tertia pars maris, ſanguis: Et mortua eſt tertia pars
9 τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης, αἷμα· Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν
creaturarum earũ quæ in mari, *habentia* animas, & tertia pars navium *perierunt*.
κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχὰς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη.
Et tertius angelus *clanxit*, & cecidit de cœlo ſtella magna *incenſa* tanquã
10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς
lampas, & cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum. Et
11 λαμπὰς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν (ξ)ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς ὑδάτων. Καὶ
nomen ſtellæ dicitur Abſinthium: & facta eſt tertia pars in Abſinthium, &
τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται (ο)Ἄψινθος· καὶ (π)γίνεται τὸ τρίτον εἰς ἄψινθον, καὶ
multi hominum mortui ſunt de aquis, quia amaræ factæ ſunt. Et quartus
12 πολλοὶ (ρ)ἀνθρώπων ἀπέθανον(σ)ὸν τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος
angelus *clanxit*, & percuſſa eſt tertia pars Solis, & tertia pars Lunæ, & tertia
ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης, καὶ τὸ τρί-
pars ſtellarum: ita ut obſcuraretur tertia pars eorum, & *dies* non luceret *tertiam partem*
τον τῶν ἀστέρων· ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ (τ)φάνῃ τὸ τρίτον
ipſius, & *nox* ſimiliter. Et vidi, & audivi *unum angelum volantem in medio* cœ-
13 αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς (υ)ἀγγέλου πετομένου ἐν μεσουρανήμα-
li, *dicentem* voce magnâ; Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris
τι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, Οὐαὶ, οὐαὶ, οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν
vocibus *tubæ* trium angelorum *futurorum clangere*.
φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων (α)σαλπίζειν.

CAP. IX. ϑ'.

1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς
terram, & data eſt ei clavis putei abyſſi. Et aperuit puteum abyſſi,
2 τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου,
& aſcendit fumus ex *puteo*, ſicut fumus fornacis magnæ: & obſcuratus eſt Sol
καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ (α)φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης· καὶ (β)ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος
& aër de fumo putei. Et de fumo exierunt locuſtæ in terram, &
καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ 3
data eſt illis poteſtas, ſicut habent poteſtatem ſcorpiones terræ. Et *dictum* eſt il-
ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. Καὶ ἐρρέθη αὐ- 4
lis, ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnem arborem:
ταῖς, ἵνα μὴ (γ)ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον·
niſi homines *ſolos*, qui non habent ſignum Dei in fron-
εἰ μὴ (δ)τοὺς ἀνθρώπους μόνους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὸ σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν (ε)μέ-
tibus ſuis. Et datum eſt illis ne occiderent eos, ſed ut *cruci-*
ὠπων αὐτῶν. Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα (ζ)βασα- 5
arentur menſibus quinque: & cruciatus eorum, ut cruciatus ſcorpii, cùm percutit
νισθῶσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν, ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ
hominem. Et in diebus illis quærent homines mortem, & non
ἄνθρωπον. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ (η)οὐχ 6
invenient eam: & deſiderabunt mori, & fugiet mors ab eis.
εὑρήσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ (ϑ)φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.
Et ſimilitudines locuſtarum, ſimiles equis paratis in prælium: & ſuper
Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων, (ι)ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ ἐπὶ 7
capita earum tanquam coronæ ſimiles auro, & facies earum *velut* fa-
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσ-
cies hominum. Et habebant capillos ſicut capillos mulierum: & dentes earum
ωπα ἀνθρώπων. Καὶ (κ)εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν· καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν 8
ſicut leonum erant. Et habebant *thoraces* ſicut *thoraces ferreos*: & vox ala-
ὡς λεόντων ἦσαν. Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύ- 9
rum earum ſicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum: Et habe-
γων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον· Καὶ ἔχου- 10
bant caudas ſimiles *ſcorpiis*: & aculei erant in caudis *ſuis*: & poteſtas earum
σιν ὁμοίας σκορπίοις, καὶ (λ)κέντρα ἦν ἐν ταῖς (μ)οὐραῖς αὐτῶν· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν
ad lædendum homines menſibus quinque. Et habebant ſuper ſe regem angelum
ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας (ν)πέντε. Καὶ ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν (ξ)ἄγγελον 11
abyſſi: nomen ei Hebraicè, Abaddon, *& in Græca* nomen *habet*, Apollyon.
τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ, Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει, Ἀπολλύων.

MS.A. (ν) ϑ'····ρησαν. (ξ)πολαμῶν. Καὶ τὸ ὄνομα (ο)ὁ Ἄψινθος· π)ιγέ··το τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς (ρ)τὸν ἀνθρώπων (σ) ἐπὶ τὸν (τ) φανῇ τὸ τέταρτον (υ) ἀετῦ πετομένε
ΚΕΦ. ϑ'. MS.A. (α) φρέατος, καπνὸς (β) καὶ ἐσκοτάθη (γ) ἀδικήσουσιν (δ)ἀνθρώπους, οἵτινες (ε) μετώπων. Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς (ζ) βασανισθήσονται (η) καὶ μὴ εὑρωσιν (ϑ) φεύγει
(ι) ὁμοιώματα (κ)··χαν (λ) κέντρα· καὶ ἐν (μ)αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν (ν) πέντε. Ἔχουσιν ἐπ' (ξ) ἄρχοντα τῆς ἀβύσσου τὸν ἄγγελον, ὄνομα

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ille ſecundus Angelus clanxit, & tanquam 8
mons magnus, igne ardens, projectus eſt in
mare: & facta eſt etiam tertia pars maris
ſanguis. Et mortua eſt tertia pars omnium 9
creaturarum quæ ſunt in mari, quæ habent
animas: & tertia pars navium corrupta eſt.
Et ille tertius Angelus clanxit, & cecidit è 10
cœlo ſtella ardens ſicut lampas: & cecidit
ſuper tertiam partem fluminum, & ſuper
fontes aquarum. Et nomen ſtellæ illius di- 11
citur Abſinthus: & facta eſt tertia pars aqua-
rum in abſinthium, & multi homines mortui
ſunt ex aquis, eò quòd amaræ factæ eſſent.
Et ille quartus Angelus clanxit, & percuſſa 12
eſt tertia pars ſolis, & tertia pars lunæ, &
tertia pars ſtellarum, ut obtenebraretur ter-
tia pars earum: & obtenebrata eſt dies, ita
ut non luceret tertia pars illius: & nox eo-
dem modo. Et vidi, & audivi aquilam 13
unam volantem in medio, caudam ſanguis
nis habentem, dicentem voce magnâ; Væ,
væ, væ iis qui habitant ſuper terram à voce
reliquarum tubarum illorum trium Angelo-
rum qui clangent.

CAP. IX.

ET ille quintus Angelus clanxit, & vidi 1
ſtellam cecidiſſe è cœlo ſuper terram, &
data eſt illi clavis putei abyſſi. Et aperu- 2
it puteum abyſſi, & aſcendit fumus ex pu-
teo tanquam fumus fornacis quæ accenditur:
& obtenebratus eſt Sol & aër ex fumo pu-
tei. Et ex fumo exiverunt locuſtæ in ter- 3
ram: & data eſt illis poteſtas, qualem ha-
bent ſcorpii ſuper terram. Et dictum eſt il- 4
lis, ut non nocerent gramini terræ, neque
ulli arbori, niſi *ſolùm* hominibus illis qui
non habent ſigillum Dei ſuper frontibus ſu-
is. Et datum eſt eis, ut non occîdant eos, 5
ſed ut crucientur menſes quinque: & cruci-
atus eorum, ſicut cruciatus ſcorpii, quum
percuſſerit aliquem. Et in diebus illis quæ- 6
rent homines mortem, & non invenient: &
deſiderabunt mori, & fugiet mors ab illis.
Similitudo illarum locuſtarum *hæc eſt*, re- 7
ferunt ſimilitudinem equorum paratorum ad
prælium, & ſuper capita earum, tanquam
corona ſimilitudinis auri: & facies earum,
ſicut facies hominum. Et habebant comam 8
ſicut comam mulierum: & dentes earum,
ſicut leonum erant. Et habebant loricas, 9
ſicut loricas ferreas: & ſonitus alarum ea-
rum, ſicut ſonitus curruum equorum mul-
torum currentium ad prælium. Et habent 10
caudas ſimiles ſcorpionum, & aculeos: &
in caudis ſuis habent poteſtatem nocendi ho-
minibus menſes quinque. Et habent regem 11
ſupra ſe, Angelum abyſſi, cui nomen He-
braicè Abadon, Græcè autem nomen eſt ipſi
Apollon.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወሶበ: ጠቅዐ: ካልኣ: መልኣክ: ወረደ: ውስተ:ባሕር:እሰት:ዐቢይ:ዘመጠነ:ደብር:እንዘ:ይነ
9 ደድ:: ወኮነ:ደመ:ዛልሰተ:ዕይኅ:ለባሕር :=ፁ ወሞተ:ዛልስ: ዕይሁ:ለዘ:ሀሎ:ውስተ:ባሕ
10 ር:ዘተፈጥረ:ዘቦ:መንፈሰ: ሕይወት: ወዛልስተ: ዕዴሆን:ለእሕማር:ማሰና::=ፁ ወሶበ: ጠ
ቅዐ: ዛልሰ:መልኣክ:ወረደ: ኣመሰማይ: ኮከብ: ዐቢይ:እንዘ:ይነድድ:ከመ: እሰት: ወወረደ:
ውስተ: ዛልሰተ: ዕዴሆሙ: ለእፍለግ: ወለዓንቅዕተ:ማዮት:=ፁ

Et quum clanxiſſet ſecundus Angelus, deſcendit in mare ignis magnus, quantitate 8
quaſi mons ardens, & facta eſt ſanguis tertia pars maris. Et mortua eſt ter- 9
tia pars exiſtentium in mari creaturarum habentium ſpiritum vitæ, & tertia
pars navium interierunt. Et quum clanxiſſet tertius Angelus, deſcendit de 10
cœlo ſtella magna, ardens ſicut ignis, & deſcendit in tertiam partem fluminum,
& fontium aquarum.

8 Et secundus Angelus tubâ cecinit: & tanquâ mons magnus igne ardens missus est
9 in mare, & facta est tertia pars maris sanguis, Et mortua est tertia pars creaturæ
10 eorũ quæ habebant animas in mari, & tertia pars naviũ interiit. Et tertius An-
gel⁹ tubâ cecinit: & cecidit de cœlo stella magna, ardens tanquâ facula, & cecidit
11 in tertiã partẽ fluminũ, & in fontes aquarũ: Et nomen stellæ dicitur Absinthiũ;
& facta est tertia pars aquarũ in absinthium: & multi hominum mortui sunt de
12 aquis, quia amaræ factæ sunt. Et quart⁹ Angel⁹ tubâ cecinit: & percussa est tertia
pars Solis, & tertia pars Lunæ, & tertia pars stellarũ, ita ut obscuraretur tertia pars
13 eorũ, & diei non luceret pars tertia, & noctis similiter. Et vidi, & audivi vocem
unius aquilæ volantis per medium cœli, dicentis voce magnâ; Væ, væ, væ habitan-
tibus in terra, de cæteris vocibus trium Angelorum, qui erant tubâ canituri.

CAP. IX.

1 ET quintus Angelus tubâ cecinit: & vidi stellã de cœlo cecidisse in terram, &
2 data est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteũ abyssi: & ascendit fumus putei,
3 sicut fum⁹ fornacis magnæ: & obscurat⁹ est Sol & aër de fumo putei: Et de fumo
putei exierunt locustæ in terram, & data est illis potestas, sicut habent potestatẽ scor-
piones terræ: Et præceptũ est illis ne læderent fœnũ terræ, neq; omne viride, neq; 4
omnem arborẽ: nisi tantùm homines, qui non habent signũ Dei in frontib⁹ suis:
Et datũ est illis ne occiderent eos; sed ut cruciarent menslb⁹ quinque: & cruciatus 5
eorũ, ut cruciat⁹ scorpii cùm percutit hominẽ. Et in dieb⁹ illis quærent homines 6
mortẽ, & non invenient eam: & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis. Et si- 7
militudines locustarũ, similes equis paratis in prælio: & sup capita earũ tanquam
coronæ similes auro: & facies earum tanquam facies hominum. Et habebant 8
capillos sicut capillos mulierum; & dentes earum sicut dentes leonum erant:
Et habebant loricas sicut loricas ferreas, & vox alarum earum sicut vox curru- 9
um equorum multorum currentium in bellum: Et habebant caudas similes 10
scorpionum, & aculei erant in caudis earum: & potestas earum nocere ho-
minibus mensibus quinque: & habebant super se Regem angelum abyssi, cui 11
nomen Hebraicè Abaddon, Græcè autem Apollyon, Latinè habens nomen Ex-
terminans.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ثم الملاك الثاني ضرب البوق * فصار من ذلك كانه جبل عظيم * وهو يتقد نارا * فالقي في 8
البحر * فصار ثلث البحر دما * وهلكت ثلث الخليقة التي في البحر * ذوات الانفس * واضمحل 9
ثلث المراكب * ثم ان الملاك الثالث ضرب البوق * فسقط من ذلك نجم عظيم من السماء * وهو 10
يتقد مثل المشعل * فسقط على ثلث الانهار * وعلى اعين المياه * وكان اسم النجم مران * فمات 11
كثير من الناس من مران الماء * لانه صار مرا * ثم الملاك الرابع ضرب البوق * فاظلم 12
من ذلك ثلث الشمس * وثلث القمر * وثلث النجوم * ولم يظهر ثلثها المظلم * والنهار كان بمنزلة
الليل * فنظرت وسمعت ملاكا واحدا وهو طاير وسط السماء * وهو يقول بصوت عظيم * ثلثة 13
الويل * الويل * الويل لسكان الارض من ساير اصوات البوقات الثلثة * ومن الملايكة الثلاثة
الذين يريدون يصربوها * * الفصل التاسع * * ثم ان الملاك الخامس ضرب البوق * 1
فرايت نجما سقط من السماء في الارض * واعطي له مفتاح بير الجوم * فلما فتحه صعد دخان 2
من عمق البير كانه دخان تنور محما * فاظلمت الشمس والهوي من دخان البير * وخرج من 3
ذلك الدخان جراد في الارض * واعطي لها سلطان كسلطان عقارب الارض * وقيل لها ان لا 4
تاذي حسيس الارض * ولا كل ذا خضر * ولا كل شجر * بل ان تاذي البشر الذين ليس في
جباههم طابع الله * واعطي لها سلطان ان لا يقتلهم بل ليعذبهم هسة اشهر * وعذابها لهم 5
مثل العقارب اذا لسعت انسان * وكانوا الناس في تلك الايام يطلبون الموت ولا يجدوه * 6
ويسهون الموت ويهرب عنهم * وكان شبه تلك الجراد * كمثل الخيل المنصبة للحرب * وكان على 7
روسها مثل تيجان من ذهب * ووجوهها كوجوه الناس * وكان لها سعور كسعور النساء * 8
واسنانها كاسنان السباع * وكان صدورها مدرعة كدروع حديد * واصوات اجنحتها كانت 9
كاصوات الخيل الكثيرين * التي تجري الى الحرب * ولها اذناب كاذناب العقارب * وفي اطراف 10
اذنابها سوكات ليتلسع بها الناس ويعذبهم هسة اشهر * وكان ملكا عليهم ملاك الجوم * وكان 11
اسمه بالعبرانية ابادون وبسين فداك * واسمه باليونانية ابوللايون وبسين سعاك *

Deinde Angelus secundus clanxit buccinâ, factusque inde est quasi mons magnus igne ardens, & projectus est in mare: factaq; est tertia pars maris, sanguis. 8
Et periit tertia pars creaturarum quæ erant in mari, animatarum: & evanuit tertia pars navium. Tum Angelus tertius clanxit buccinâ, & cecidit ob id stella magna de cœlo, ardens veluti fax: ceciditque super tertiam partem fluminum, & super fontes aquarum: Erat autem nomen stellæ Amaritudo. Quare mortui sunt plures homines ob amaritudinem aquæ, quòd evasisset amara. 9 10 11
Deinde quartus Angelus clanxit buccinâ, & obscurata est ob id tertia pars solis, & tertia pars lunæ, & tertia pars stellarum: & tertia pars earum obtenebrata, non apparebat: & dies erat similis nocti. Et vidi atque audivi Angelum quendam volantem per medium cœli, ter dicentem voce magna, Væ, væ, væ incolis terræ è reliquis clangoribus trium buccinarum, & à tribus illis Angelis qui sunt iis cantaturi. 12 13

CAP. IX.

Tum quintus Angelus clanxit buccinâ, & vidi stellam è cœlo cecidisse in terram: & data est ei clavis putei abyssorum. Quem quum aperuisset, ascendit 1 2
fumus ex imo puteo, ut fumus fornacis ardentis: & obscuratus est sol & aer à fumo putei. Egressæ sunt autem ex eo fumo, locustæ in terram: data que est illis potestas æqualis potestati scorpionum terræ. Et dictum est eis ne læderent herbam terræ, nec quicquam viride, neque ullam arborem: sed ut læderent homines in quorum frontibus non aderat signum Dei. Data verò fuit eis potestas, non ut occiderent eos, sed ut cruciarent eos quinque mensibus, & cruciatus illarum in ipsos esset velut cruciatus scorpionum quum pungunt homines. Porrò homines in illis diebus quærebant mortem, & non inveniebant eam: et exoptabant mortem, & fugiebat ab eis. Forma autem locustarum illarum erat velut equorum stantium ad prælium: erantque super capita earum quasi coronæ aureæ: et facies earum, ut facies hominum. Et habebant comas, ut comas mulierum: et dentes earum, ut dentes leonum. Erant etiam illarum pectora loricata, ut loricis ferreis: et sonitus alarum earum erat ut sonitus equorũ multorũ currentium ad bellũ. Et habebant caudas ut caudas scorpionum; et in extremis caudis eorum erant aculei, quibus pungerent homines, et cruciarent eos quinque mensibus. Erat autem super eis rex, Angelus abyssorum, cujus nomen Hebraicè est Abaddon, quod significat peremptorem: ejusdemque nomen Græcè est Apollyon, id est effusor sanguinis. 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወስሙ:ለዋኔተ:ኮከብ: ዕጉስትር:: ወከነ: ዕጉስትረ: ሠለስተ: ዕዴሆሙ: ለማየት: መስለ:
12 ዐሠሩ:ወብዙኅ:ሰብእ:ዘሞቱ:እመነ: መረረ:ለማይ:: ወሰለ: ጠቅዐ:ራብዕ:መልአክ: ተቀሰፈት: ፀሐይ: ወጸልመት: ሠለስተ: እዴሃ:: ወሠለስተ: ዕዴሃ:ለወርኅ:: ወሠለስተ: ዕዴ
13 ሆሙ : ለኀዋኅብት:: ወሀበሰ: ዕዴሆሙ: ልዕለት: ወለበኢ:: ወሰማዕኩ: ወረኢኩ: ሐ: ንስር: እንዘ: ይሕርር: ማእከለ: ሰማይ: ወመድር: ወይብል: በዐቢይ: ቃል:: ለቤሎሙ: ለቤሎሙ: ለእለ : ይነብሩ ወሰት: መድር: እመነ: ዘተርፈ:ቃለ:መጥቅዖሙ:ለ ፫:መለእ ክት:እለ :ሀለወሙ: ይኄቅዑ::=:

1 ወሰበ: ጥቅዐ: ኃምስ: መልአክ: ወረደ: ኮከበ: እመስማይ: ደበ: መድር:: ወተወህበ: ሎቱ:
2 መረጎተ : ለጕቅዐት: ቀለያት:=: ወዐርገ:ጢስ:እመነ: ወጋዕቱ: ቀሰይ: ኀመ:ጢሰ:ቅቶን:
3 ዐቢይ: ወጸልዩ:ለፀሐይ:ወኮነ:ኀመ:ደመነ:ወጋዕቱ:ጢሰ:ቀለይ::=: ወእመነ:ወጋዕቱ:ጢስ: ወፅአ: ለንበጣ: ወጋዕተ: መድር: ወወሀቦሙ: ስልጣነ: ይኩቱ: ኀመ: ለቅራብ: ወጋዕተ:መድ
4 ር::=: ወለዘንዘሙ:ኀመ: ሊያመሰኑ: ሣዕረ: ወሊኵሉ:ሰመልሚለ:ወሊኵሉ:ዕፀ:ዘንኝ
5 ሰለ:ሰብእ:እለ :ሉልበሙ:ሚሩተመ:እግዚአብሔር :ወጋዕተ:ፍጽሞሙ::=: ወለዘንዘሙ: ኀመ:ሊ ይቅትልመሙ:ደእሙ:ኀመ:ያሕመመሙ: ፰: ለወራኅ:: ወሕማሞሙ: ኀመ:ሕ
6 ማመ: ለቅራብ:ሰበ:ይነድፍ:ሰብእ::=: ወበወጋዕቱ: መዋዕል:የሓሥሥ:ሰብእ:ሞተ:ወሊረ
7 ክብ:ወይፈቱ: ይሙት:ወይትሓጣእ:እመኔሁ:መቂት::=: ወሽመንዝ: ወጋዕቱ:ራእዮሙ: ለእ ሙንቱ:ለንበጣ: ኀመ:እፍረስ: ዘድልወ:ለፀብእ: ይመስሉ:: ወወጋዕተ:ርእሶሙ:ኀሙ:ቀጸላ:
8 በሉመስለ: ወርቅ:: ወገጸሙ: ኀመ:ገጸ:ሰብእ:=: ወለሠዕር ቶሙ: ኀመ:ለፀዕር ተ:እንስት:
9 ወስነኒሆሙ:ኀመ:ስነ:ለናብስት:=: ወበሙ:ጌራ: ኀመ: ጌራ:ሐጺን:ወድ ምጾ:እግሪሆሙ:
10 ኀመ:ድ ምጾ:ሸረገሰት:ብዙኅ:ዘያረወጹ:ለቁረሰ:ወጋዕተ:ቀትል::=: ወበሙ:ዘነበ:ኀመ:ዘነ
11 በ:ለቅራብ:ወወጋዕተ:ዘነበሙ:ቦሙ:ቀንኖተ:በዘ:ቦቱ:ይነድፍ ሙ:ለሰብእ:ፀ: ለወራኅ:::=:ወ ቦሙ:ንጉሠ:መልአከ:ቀላይ: በዕብረይስጥ: ለብደን: ወበጽርዕ: ለጸሎን::=:

Et nomen hujus stellæ fuit absynthium: et facta est in Absynthium tertia pars aquarum, cum tempestate, et multitudine hominum qui mortui sunt ex amaritudine aquæ. Et quum clanxisset quartus Angelus percussus est sol et obscurata fuit 11 12
tertia pars ejus, et tertia pars lunæ, et tertia pars stellarum, et tertia pars diei et noctis. Et audivi et vidi unam aquilam volantem medio cœli et terræ et dicentem in magna voce, Væ, væ, habitantibus in terra à reliquis sonis tubæ trium Angelorum, quos oportet clangere. 13

CAP. IX.

ET quum clanxisset quintus angelus, descendit stella à cœlo super terram et data est ei clavis fontium abyssorum. Et ascendit fumus ex illo abysso, ut fumus 1 2
fornacis magnæ, et cooperuit solem, et factus est ut nubes, iste fumus abyssi. Et ex isto fumo exierunt locustæ in terram, et data est iis potestas ut essent sicut serpens in terra. Et datum est mandatum iis ut non læderent herbam, neque quicquam viride, neque ullam arborem, sed homines non habentes signum Dei in frontibus suis. Et datum est mandatum illis ut non occiderent eos, sed ut cruciarent eos quinque menses, et cruciatus eorum sicut cruciatus serpentis quum percusserit hominem. Et in isto die quæret homo mortem, et non inveniet, et desiderabit mori, et deficiet ab illo mors. Et hujusmodi est species illarum locustarum: sicut equi qui parati sunt ad prælium videntur, et super capita earum habent coronas similes auro, et facies earum, ut facies hominum: Et capilli earum ut capilli mulierum, et dentes earum ut dentes leonum. Et habuerunt loricas sicut loricas ferreas: et strepitus pennarum earum, sicut strepitus curruum multus, quos currere faciunt equi in prælium. Et habuerunt caudam sicut caudam serpentis, 3 4 5 6 7 8 9 10
et in cauda ipsarum habuerunt stimulum, quocum percutiebant homines quinque menses. Et habuerunt regem, Angelum Abyssi, Hebraicè Abdon, et Græcè 11
Apolon.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Væ unum abiit, ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus an-
12 Ἡ ϗαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο ϗαὶ μετὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγ-
13 gelus clamavit, & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris
γελος ἐσάλπισε, ϗ ἤκουσα φωνὴν μίαν (o) ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ
aurei quod coram Deo, Dicentem sexto angelo qui habebat tu-
14 χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, (π) Λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε τὴν σάλ-
bam; Solve quatuor angelos alligatos in flumine magno
πιγγα, Λύσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ
Euphrate. Et soluti sunt quatuor angeli parati in horam, & diem,
15 Εὐφράτῃ. Καὶ (ρ) ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν, ϗ ἡμέραν
& mensem, & annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus
16 ϗ μῆνα, ϗ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς
exercituum equitatûs, duæ myriades myriadum. Et audivi numerum
(σ) στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, (τ) δύο μυριάδες μυριάδων. ϗ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν
eorum. Et ita vidi equos in visione, & sedentes super eos ha-
17 αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, ϗ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτοῖς ἔ-
bentes loricas igneas, & hyacinthinas & sulphureas: & capita equorũ tanquã
χοντας θώρακας πυρίνους ϗ ὑακινθίνους ϗ θειώδεις· ϗ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς
capita leonum: & de oribus eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
κεφαλαὶ λεόντων· ϗ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ, ϗ καπνὸς, ϗ θεῖον. (υ)
A tribus his occisa est tertia pars hominum, de igne, &
18 Ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς, (φ) ϗ
de fumo, & de sulphure procedente ex oribus ipsorum. Nam
19 ἐκ τοῦ καπνοῦ, ϗ ἐκ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. (χ) Αἱ γὰρ
potestates eorum in ore eorum est. Nam caudæ eorum
ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν (ψ) εἰσιν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν
similes serpentibus, habentes capita: & in his nocent. Et ce-
20 ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς. ϗ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοι-
teri hominum qui non occisi sunt in plagis his, neq; pœnitentiã egerunt
ποὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν
de operibus manuum suarum, ut non adorent dæmonia, & simulachra
ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ (ω) προσκυνήσουσι τὰ δαιμόνια, ϗ (α) εἴδωλα

aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neq; videre
τὰ χρυσᾶ, ϗ τὰ ἀργυρᾶ, ϗ τὰ χάλκα, ϗ τὰ λίθινα, ϗ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν (β)
possunt, neque audire, neque ambulare. Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis,
δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, 21
neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.
οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς (γ) πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

CAP. X. ι'.

Et vidi alium angelũ fortem descendentem de cœlo, amictum nube:
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην· 1
& iris in capite, & facies ejus ut Sol, & pedes ejus tanquã co-
(α) ϗ ἶρις ὅτι ἡ κεφαλῆς, ϗ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, ϗ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύ-
lumnæ ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit
λοι πυρός. Καὶ (β) εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (γ) βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον· ϗ ἔθηκε τὸν 2
pedem suum dextrum super mare, at siniſtrum super terram. Et clamavit vo-
πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν (δ) ὅτι ἐπὶ θαλάσσαν, τὸν δὲ εὐώνυμον (ε) ὅτι ἐπὶ γῆν. Καὶ ἔκραξε φω- 3
ce magnâ, quemadmodũ leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septẽ tonitrua suas ipsorum
νῇ μεγάλῃ, ὥσπερ λέων μυκᾶται. ϗ ὅτε ἔκραξαν ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν
voces. Et ìcùm locuta fuissẽt septem tonitrua voces suas, futurum eram scribere: &
φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ (ζ) βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἤμελλον γράφειν· ϗ 4
audivi vocem de cœlo, dicentẽ mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua,
ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (η) λέγουσάν μοι, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ,
& ne hæc scribas. Et angelus, quem vidi stantem super mare & super
ϗ μὴ ταῦτα γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ὅτι ἐπὶ θαλάσσης ϗ ὅτι ἐπὶ 5
terram, levavit manum suam ad cœlum, Et juravit in Vivente in sæcula
γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν 6
sæculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo, & terram & ea quæ in ea, & ma-
αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν ϗ τὰ ἐν (ι) αὐτῷ, ϗ τὴν γῆν ϗ τὰ ἐν αὐτῇ, ϗ τὴν θά-
re & ea quæ in eo; Quia tempus nõ erit amplius: Sed in diebus vocis
λασσαν ϗ τὰ ἐν αὐτῇ, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔσται ἔτι· Ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ 7
septimi angeli, cùm futurum erit clangere, & consummabitur mysterium Dei, sicut
ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, (κ) ϗ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς
evangelizavit suis servis Prophetis.
εὐηγγέλισε (λ) τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

MS. A. (o) ἐκ τῶν κεράτων (π)* λέγουσα τῷ ἀγγέλῳ * ὁ ἔχων (ρ) *ἐλυπήθησαν (σ) τῶν στρατευμάτων (τ) δισμυριάδες μυριάδων· ϗ ἤκουσα (υ) Ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων (φ) ϗ τοῦ καπνοῦ, ϗ τοῦ θείου (χ) Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν * τύπων ὧν (ψ), ὅτι, ϗ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν Αἱ γὰρ (ω) προσκυνήσουσι (α) τὰ εἴδωλα (β) δύνανται, (γ) πονηρίας. Καφ. ι'. MS. A. (α) ϗ ἦ ἶρις ὅτι τὴν κεφαλὴν· αὐτοῦ, ϗ (β) ἔχων (γ) βιβλαρίδιον. ϗ ἔθηκεν (δ) ὅτι τὸν θαλάσσης, (ε) ὅτι τῆς γῆς. (ζ) βρονταὶ, ἤμελλον (η) λέγουσάν μοι, Σφράγισον (θ) αὐλὰ (ι) αὐτῷ **, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔτι ἔσται· Ἀλλ' (κ) τελεσθῇ (λ) τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Illud unum væ abiit: ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et ille sextus Angelus clanxit: & audivi vocem quandam è cornibus altaris aurei quod est coram Deo, Dicentem Angelo sexto habenti tubam; Solve illos quatuor Angelos qui vincti sunt ad fluvium magnum Euphratem. Et soluti sunt illi quatuor Angeli, qui parati sunt ad horam, & ad diem, & ad mensem, & ad annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus militum equitatûs, duas myriades myriadum audivi numerum eorum. Et quum vidissem illos equos in visione, & eos qui sedebant super ipsos habere loricas igneas, & hyacinthinas, & sulphureas: etiam capita equorum erant sicut capita leonum, & ex oribus eorum exibat ignis & fumus & sulphur. Et ab hisce tribus plagis occisa fuit tertia pars hominum, ab igne *scilicet*, & à fumo, & à sulphure, quæ exibant ex oribus eorum. Illa enim potestas equorum, in ore eorum est, & in caudis eorum est: illæ enim caudæ eorum similes sunt serpentibus habentibus capita per quæ nocent. Et reliquos homines, qui non occisi fuerunt plagis illis, haud pœnituit facinorum manuum suarum, ut non adorarent dæmones, & idola aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt, neque audire: Neque conversi sunt ab homicidiis suis, neque ab incantationibus suis, neque à scortatione sua, neque à furtis suis.

12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

CAP. X.

Et vidi alium Angelum fortem descendentem è cœlo, amictum nube: & arcus nubis super caput ejus, & facies ejus sicut sol, & pedes ejus sicut columna ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, siniſtrum autem super terram. Et clamavit voce magnâ quemadmodum rugit leo: & quum clamâsset, locuta sunt illa septem tonitrua voces suas. Et quum locuta essent illa septem tonitrua, scripturus eram: at audivi vocem è cœlo, dicentem; Obsigna hæc quæ locuta sunt illa septem tonitrua, & ea ne scribas. Et ille Angelus, quem vidi stantem super mare & super terram, levavit manum suam dextram in cœlum, Et juravit per eum qui vivit in secula seculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo sunt, & terram & ea quæ in ea sunt, & mare & ea quæ in eo sunt, tempus non fore ampliùs: Sed in diebus vocis Angeli septimi, quando futurum est ut clangat, consummandum esse mysterium Dei, ficut evangelizavit servis suis illis Prophetis.

1 2 3 4 5 6 7

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወበዝ: ኅለፈት: አሐቲ: ሕማም: ወተረፈ: ክልሌ: ሕማም::=ፅ ወሶበ:ጠቅዐ:ሰድሰ:ምል
ኣክ:ቊሰጣዕጉ:ቃለ:አሐዱ:እምኀ: አቅርንተ: ሥዉየዕ: ዘመንበረ: ወር ቀ: ዘቅድመ:እግዚ
13 አብሔር::=ፅ ወይቤሎ:ለዝኩ:ሰድሰ:ምልአክ:ዘያጸንዕ: ሙጥቅዐ: ፍትሖ:ለእልክቱ:
14 ዐ:ምለአክት:አለ:አሱሪን:ወስተ:ፈለገ:ሌፋራጥስ:ዐቢይ::=ፅ ወሶበ:ፈትሖ:ለእልክቱ:
15 ዐ:ምለአክት:አለ:ድልዋኒ: ለስዓት: ወለዕለት: ለወርኅ: ወለዐመት: ኵሎ:ይቀትሉ: ሣልስተ:
16 ዕደ:ሰው : ሳእኌለ : እመሕያው::=ፅ ወኁልቈ : እፍረሲሆሙ: መክዕቢተ : ዩየ: እመለ
እስፍ::==ፅ

Et in hoc abiit una afflictio, & remanserunt duæ afflictiones. Et tunc clanxit sextus Angelus, & audivi vocem quandam ex cornibus altaris throni aurei, quod ante Deum erat. Et dixit huic sexto Angelo, qui tenebat tubam, Solve illos quatuor Angelos, qui vincti sunt in flumine Euphrate magno. Et tunc solvit illos quatuor Angelos qui parati erant ad horam, & ad diem, & ad mensem, & ad annum, ut trucidarent tertiam partem hominum. Et numerus equorum eorum, duæ erant myriades myriadum.

12 13 14 15 16

Versio VULGATA LATINA.

12 Væ unum abiit, & ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus Angelus tubâ ce-
13 cinit: & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante ocu-
14 los Dei, Dicentem sexto Angelo, qui habebat tubam; Solve quatuor Angelos,
15 qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quatuor Angeli, qui
parati erant in horam, & diem, & mensem, & annum, ut occiderent tertiam par-
16 tem hominum. Et numerus equestris exercitûs vicies millies dena millia. Et âu-
17 divi numerum eorum. Et ita vidi equos in visione: & qui sedebant super eos,
habebant loricas igneas, & hyacinthinas, & sulphureas, & capita equorum erant
tanquam capita leonum: & de ore eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
18 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum, de igne, & de fumo, & sul-
19 phure, quæ procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est,
& in caudis eorum: nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita: & in
20 his nocent. Et cæteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque pœnitenti-
am egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent dæmonia, & simula-
cra aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt,
neque audire, neque ambulare: Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis 21
suis, neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

CAP. X.

Et vidi alium Angelum fortem descendentem de cœlo amictum nube, & iris in 1
capite ejus, & facies ejus erat ut Sol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis: Et 2
habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super ma-
re, sinistrum autem super terram: Et clamavit voce magnâ, quemadmodùm cùm 3
leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. Et cùm locu- 4
ta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram: & audivi vocem de cœ-
lo dicentem mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua, & noli ea scribere. Et 5
Angelus, quem vidi stantem super mare, & super terram, levavit manum suam ad
cœlum: Et juravit per viventem in secula seculorum, qui creavit cœlum, & ea quæ 6
in eo sunt; & terram, & ea quæ in ea sunt; & mare, & ea quæ in eo sunt: Quia
tempus non erit amplius: Sed in diebus vocis septimi angeli, cùm cœperit tuba ca- 7
nere, consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos suos Prophetas.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اَلْوَيْلُ الْاَوَّلُ قَدِ انْقَضَى * وَهُوَذَا يَاْتِي الْوَيْلُ الثَّانِي * 13 بَعْدَ هٰذَا الْمَلَاكُ السَّادِسُ ضَرَبَ الْبُوقَ *
سَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ اَحَدِ اَرْكَانِ الْمَذْبَحِ الذَّهَبِ الَّذِي هُوَ قُدَّامَ اللّٰهِ * 14 وَهُوَ يَقُولُ لِلْمَلَاكِ السَّادِسِ
الَّذِي مَعَهُ الْبُوقُ حُلَّ الْمَلَائِكَةَ الْاَرْبَعَ الْمَرْبُوطِينَ عَلَى النَّهْرِ الْعَظِيمِ الْفُرَاتِ * 15 فَاَحَلُّوا الْمَلَائِكَةَ
الْاَرْبَعَةَ الْمُسْتَعِدِّينَ لِلسَّاعَةِ وَلِلْيَوْمِ وَلِلشَّهْرِ وَلِلسَّنَةِ * لِيَقْتُلُوا ثُلُثَ النَّاسِ * 16 وَعَدَدُ جُيُوشِ عَسْكَرِهِمْ
رِبْوَاتُ الرِّبْوَاتِ * وَهٰذَا مَا رَاَيْتُ فِي رُؤْيَايَ لِلْخَيْلِ * 17 وَكَانُوا رُكَّابُ الْخَيْلِ قَدْ لَبِسُوا دُرُوعًا نَارِيَّةً
وَكِبْرِيتِيَّةً * وَكَانَتْ رُؤُسُ الْخَيْلِ كَرُؤُسِ الْاُسْدِ * وَكَانَ يَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهَا النَّارُ وَالدُّخَانُ وَالْكِبْرِيتُ *
قُتِلَتْ مِنْ هٰذِهِ الثَّلَاثِ حَوَائِجَ ثُلُثُ النَّاسِ * مِنَ النَّارِ وَالدُّخَانِ وَالْكِبْرِيتِ * 18 الَّذِي كَانَ يَخْرُجُ
مِنْ اَفْوَاهِهَا * لِاَنَّ سُلْطَانَ الْخَيْلِ كَانَ فِي اَفْوَاهِهَا * وَفِي اَذْنَابِهَا * لِاَنَّ اَذْنَابَهَا كَانَتْ مِثْلَ الْحَيَّاتِ 19
الَّتِي لَهَا رُؤُسٌ * وَبِهَا كَانَتْ تَفْتِلُ بَقِيَّةُ النَّاسِ الَّذِينَ لَمْ يَمُوتُوا مِنَ الثَّلَاثِ ضَرَبَاتٍ * مِنَ النَّارِ 20
وَالدُّخَانِ وَالْكِبْرِيتِ * وَمَعَ هٰذَا لَمْ يَتُوبُوا عَنْ اَعْمَالِ اَيْدِيهِمْ * وَلَمْ يَتْرُكُوا عَنْ سُجُودِهِمْ لِلشَّيَاطِينِ *
وَلَا عَنْ عِبَادَةِ اَوْثَانِهِمْ * الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالنُّحَاسِ وَالْخَشَبِ * الَّذِينَ لَا يَسْتَطِيعُونَ اَنْ يُبْصِرُوا وَلَا
يَسْمَعُوا وَلَا يَسْلُكُوا * وَلَمْ يَتُوبُوا عَنْ سَفْكِهِمْ * وَلَا عَنْ سُحُورِهِمْ * وَلَا عَنْ زِنَاهُمْ * وَلَا مِنْ سَرِقَتِهِمْ * 21

* اَلْفَصْلُ الْعَاشِرُ * 1 * وَرَاَيْتُ مَلَاكًا اٰخَرَ قَوِيًّا نَازِلًا مِنَ السَّمَاءِ قَدِ الْتَحَفَ بِسَحَابَةٍ *
وَكَانَتْ دَايِرَةٌ عَلَى رَاْسِهِ * وَكَانَ وَجْهُهُ كَالشَّمْسِ * وَرِجْلَاهُ كَاَنَّهُمَا عَمُودَا نَارٍ * 2 وَقَدْ مَسَكَ بِيَدِهِ
مُصْحَفًا مَفْتُوحًا * وَجَعَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى عَلَى الْبَحْرِ * وَرِجْلَهُ الْيُسْرَى عَلَى الْاَرْضِ * 3 وَصَاحَ بِصَوْتٍ
عَظِيمٍ كَالْاَسَدِ الَّذِي يُرَيِّرُ * فَعِنْدَ مَا صَاحَ تَكَلَّمَتِ الرُّعُودُ السَّبْعَةُ بِاَصْوَاتِهَا * 4 فَلَمَّا تَكَلَّمَتِ
السَّبْعَةُ رُعُودٍ * اَرَدْتُ اَنْ اَكْتُبَ * فَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ يَقُولُ * اَخْتِمْ مَا تَكَلَّمَتِ السَّبْعَةُ رُعُودٍ
وَلَا تَكْتُبْهُ * 5 وَالْمَلَاكُ الَّذِي رَاَيْتُهُ قَائِمًا عَلَى الْبَحْرِ وَعَلَى الْاَرْضِ * رَفَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى اِلَى السَّمَاءِ *
وَاَقْسَمَ بِالْحَيِّ اِلَى اَدْهَارِ الْاَدْهَارِ * الَّذِي خَلَقَ السَّمَاءَ وَمَا فِيهَا * وَالْاَرْضَ وَمَا عَلَيْهَا * وَالْبَحْرَ وَمَا 6
فِيهِ * اَنَّهُ لَا يَكُونُ زَمَانٌ مِنْ بَعْدُ * 7 وَلٰكِنْ فِي الْاَيَّامِ الَّتِي يُصَوِّتُ فِيهَا الْمَلَاكُ السَّابِعُ
بِالْبُوقِ السَّابِعِ * يَتِمُّ سِرُّ اللّٰهِ الَّذِي بَشَّرَ بِهِ عَبِيدَهُ الْاَنْبِيَاءَ *

Væ primum jam completum est, & ecce 12
venit væ secundum. Post hæc Angelus 13
sextus clanxit buccinâ, & audivi vo-
cem ex uno angulorum altaris aurei
quod est in conspectu Dei, dicentem An- 14
gelo sexto qui habebat buccinam, Solve
Angelos quatuor vinctos ad flumen mag-
num Euphratem. Soluti sunt igitur An- 15
geli quatuor parati ad horam & diem
& mensem & annum, ut occiderent ter-
tiam partem hominum. Et numerus 16
equestris exercitûs eorum, erant myria-
des myriadum. Et hoc est quod vidi in 17
visione mea circa equos: Sessores equo-
rum induti jam erant loricas igneas &
sulphureas: erant autem capita equorum
ut capita leonum: et prodibat ex ore ipso-
rum ignis, & fumus, & sulphur. Et mor- 18
tua est ab his tribus rebus tertia pars ho-
minum, nempe ab igne, & fumo, & sul-
phure, quod prodibat ex oribus eorum.
Potestas enim equorum erat in oribus & 19
caudis eorum: nam caudæ illorum si-
miles erant serpentibus habentibus capi-
ta. Iisque occidebant reliquos homines 20
qui mortui non fuerant ob tres plagas,
ignem scilicet, & fumum, ac sulphur;
& tamen non pœnituerat eos operum
manuum suarum, neq; desiterant ab ad-
orandis dæmonibus, neque à colendis ido-
lis suis aureis & argenteis, lapideis, &
ligneis, quæ nequeunt videre, nec au-
dire, nec ambulare: Et non pœnituerat 21
eos cædis suæ, neque adorationis suæ,
neque scortationis suæ, neque furti sui.

CAP. X.

Vidi quoque alium Angelum fortem 1
descendentem de cœlo, amictum nube, su-
per cujus caput erat circulus: vultus
autem ejus sicut sol, & pedes ejus erant
ut columnæ igneæ. Tenebátque manu sua 2
librum apertum: & posuit pedem suum
dextrum super mare, & pedem suum si-
nistrum super terram. Clamavitque vo- 3
ce magnâ sicut leo qui rugit: & quum
clamâsset, locuta sunt septem tonitrua
voces suas. Et quum locuta fuissent se- 4
ptem tonitrua, volui scribere: sed audi-
vi vocem de cœlo dicentem, Obsigna quod
locuta sunt septem tonitrua, & ne scri-
bas illud. Et Angelus quem vidi 5
stantem super mare & super terram,
sustulit manum suam dextram ad cœ-
lum, Et juravit per viventem in se- 6
cula seculorum, qui creavit cœlum &
quæ sunt in eo, & terram & quæ super-
eam sunt, & mare & quæ sunt in eo,
non fore tempus in posterum: Sed in die- 7
bus quibus clanxerit Angelus septimus
buccinâ septimâ, perficiendum esse my-
sterium Dei, quod annuntiaverunt Pro-
phetæ servi ipsius.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወካመዝ : ርእየተ: ለፍረሲሆሙ: ወዘእለ: ይጼዓንዎሙ: ቦሙ: ገሪ: ዘእሰት: ዘሥብረ:ደር
ካኖ::ወለርእስተ: ለፍረሲሆሙ: ከሙ: ለጌእስተ: እናብስት:: ወይወፅእ: እመኒ: ለፈሆሙ:
18 እሰተ: ወጢስ: ወትይ::=> ወእመነ: ዝንቱ: ቦ: ሕሚሙ: ሞተ: ሣልስተ: ዕዴሁ: ለእጓለ:
19 እመሐያዉ: እመነ: እሰት: ወጢስ : ወትይ: ዘይወፅእ : እመነ : ለፈሆሙ::=> እስመ: ስልጣነ: ለፍረሲሆሙ: ወስተ: እፈሆሙ: ወለዘናቢሆሙ: ከመ: ለሪዊተ: መድር :: ወቦሙ: ህ
20 የ: ለርእስተ: በዘቦቱ: ይነስኩ: ሰብእ: ቲ: ለወራኁ::=> ወዘተርፈ: ሰብእ: ድኅነ: እመነ:
ወእቱ: መቅሠፍት::ወቦ: እለ: ተሸነኑ: በእመልኮ: ጉብረ: እደዊሆሙ: እስመ: ሊነሰሁ:እ
ለ: ለቅነዩ: ርእስሙ: እንዘ: ይሰግዱ: ለእጣልክት: ወለእጋንችት::ዘወርቅ::ወዘብሩር:: ወ
21 ዘእብን: ወዘዕፅ::እለ: ሊይራእዩ: ወሊይስሙ::ወሊየሐውሩ::=> ወሊይነስሱ: ዓዲ: እ
ሙነ : ቅትለቶሙ: ወእመነ : ስሪየቲሆሙ : ወእመነ : ዝሙቶሙ: ወእመነ : ርክሰቶሙ : ወ
እመነ : ስርቆሙ::=>

11 ወእመዝ : ወረደ: ኅልእ: መልአክ: ዐቢይ: እመሰማይ: ወይትለጸፍ: ደመና:ውስተ: ሮእ
2 ሱ: ወብረሃ: ገጹ: ከመ: ፀሐይ::ወእገሪሁ:ከመ:ሉሞደ: እሰት:=> ወውስተ: እዴሁ: ያጽእ
ዕ: መጽሐፈ: ክሱተ::ወኪደ:በእግረ: እኔተ: የማነ: ውስተ:ባሕር:ወጸእነተ: በፀጋሙ: ለዕለ:
3 መድር::=> ወጸርኅ: በቃል:ዐቢይ:ከመ:ለኅበሰ: እንዘ:ይዋሕር:ወሰበ:ጸርኅ:ተናገረ:ነጐ
4 ጽጌድ: በቃላቲሆሙ::=> ወ ጊ: ፀዐዕ: ወዘነጐድጓዱ: በበይነዘላለው: ይጸሐፍ::ወሰመዕኩ:
እንዘ:ይብሉ: ቃለ: ጊ: ንጐድጓደ: ወፈቀድኩ: እጽሐፎ: ወእሙዝ:መጽአ: ቃል: እመሰማ
5 ይ:ዘይብል:ሳትሙ: ዘነበቡ: ጊ: ነጐድጓድ:ወሊትጽሐፍ::=> ወውእቱሰ:መልአክ: ዘርሊ
6 ኩ:ዘኬደ:ውስተ: ባሕር:ወውስተ:መድር:ለልዐለ: እዴሁ:ዘየማነ:ውስተ:ሰማይ::=> ወመ
ሐለ: በዘ:ሕይው: ለዓለመ:ዓለመ: ዘፈጠረ:ሰማየ: ወመድረ:ወባሕረ: ወኵሉ: ዘውስቴቶ
7 ሙ::ወእልቦ:እንከ:መዋዕለ:=> ዘእንበለ: መዋዕለ:ቃሉ: ለሰብዕ: መልአክ: ዘሀለው:ይጥቃ
ዕ:ወቦቱ:የሐልቅ:መስጢሩ:ለእግዚአብሔር: ዘለአፈወው:ለለግብርቲሁ:ወለነቢያሁ:::=>

Et hujusmodi fuit visio equorum eorum, & illorum qui insidebant iis, Habuerunt 17
loricas igneas quæ simul conjunctæ erant, & capita equorum eorum, ut capita leo-
num: & prodibat ex ore ipsorum, ignis, & fumus, & sulphur. Et ab hac tertia 18
plaga, mortua est teria pars hominum, nempe ex igne, & fumo, & sulphure, quod
prodibat ex ore ipsorum. Quia potestas equorum eorum in ore eorum, & caudæ co- 19
rum sicut serpentes, & habuerunt ibi capita quibuscum mordebant homines quin-
que menses. Et reliquum hominum servatum est ab hac plaga, & fuerunt qui 20
subjecti fuerunt cultui operis manuum suarum: quia non respuerunt, quin subjece-
runt seipsos, adorantes deos & dæmones aureos, & argenteos, & lapideos, & ligne-
os, qui non vident, neque audiunt, neque ambulant: Neque respiscunt ad hæc, 21
ab occisionibus suis, & à veneficiis suis, & à scortationibus suis, & ab immun-
ditiis suis, & à furtis suis.

CAP. X.

Et tunc descendit alius Angelus magnus à cœlo, & involutus erat nube in capite 1
ejus, & lucida fuit facies ejus ut sol, & pedes ejus ut columna ignis: Et in ma- 2
nu ejus tenebat librum apertum, & calcavit cum pede suo dextro in mari, & sinistro
suo super terram: Et clamavit in voce magna sicut leo rugiens: & quum cla- 3
mâsset, loquuta sunt tonitrua cum vocibus suis. Et septem voces tonitrui erant 4
dum ipse scriberet, & audivi loquentia voces septem tonitrua: & volui scribere,
& tunc venit vox è cœlo, dicens; Obsigna quæ loquuta sunt septem tonitrua, & ne
scribas. Et ipse Angelus, quem vidi, qui calcaverat in mari & in terra, levavit 5
manum suam dextram ad cœlum: Et juravit per eum qui vivit in secula seculo- 6
rum, qui creavit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in iis sunt, Et non est
amplius tempus: Nisi tempus vocis septimi angeli qui clanxturus est, & in eo con- 7
summabitur mysterium Dei, quod annuntiavit servis suis, & Prophetis suis.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Væ unum abiit, ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus an-
12 Ἡ καὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο ἐπὶ μετὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγ-
13 gelus *clanxit*, & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris
γελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν (o) ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ
aurei quod *coram Deo*, Dicentem sexto angelo qui habebat tu-
14 χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, (π) Λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε τὴν σάλ-
bam; Solve quatuor angelos *alligatos* in flumine magno
πιγγα, Λύσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ
Euphrate. Et soluti sunt quatuor angeli parati in horam, & diem,
15 Εὐφράτῃ. Καὶ (ρ) ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν, καὶ ἡμέραν
& mensem, & annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus
16 καὶ μῆνα, καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς
exercituum equitatûs, *duæ myriades myriadum*. Et audivi numerum
(σ) στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, (τ) δύο μυριάδες μυριάδων. καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν
eorum. Et ita vidi equos in visione, & *sedentes* super eos *ha-*
17 αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτοῖς ἔ-
bentes loricas igneas, & hyacinthinas & sulphureas: & capita equorũ tanquã
χοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς
capita leonum: & de *oribus* eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
κεφαλαὶ λεόντων· καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ, καὶ καπνὸς, καὶ θεῖον. (υ)
A tribus his occisa est tertia pars hominum, de igne, &
18 Ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς, (φ) καὶ
de fumo, & de sulphure *procedente* ex *oribus* ipsorum. *Nam*
19 ἐκ τοῦ καπνοῦ, καὶ ἐκ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. (χ) Αἱ γὰρ
potestates eorum in ore eorum est. Nam caudæ eorum
ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν (ψ) εἰσιν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν
similes serpentibus, habentes capita: & in his nocent. Et ce-
20 ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς. καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοι-
teri *hominum* qui non occisi sunt in plagis his, neq; pœnitentiã egerunt
ποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν
de operibus manuum suarum, ut non *adorent* dæmonia, &
ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ (ω) προσκυνήσουσι τὰ δαιμόνια, καὶ (α) εἴδωλα
aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neq; videre
τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ, καὶ τὰ λίθινα, καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν (β)
possunt, neque audire, neque ambulare. Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis,
δύνανται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, 21
neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.
οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς (γ) πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

CAP. X. ι'.

KEt vidi alium angelũ fortem descendentem de cœlo, amictum nube:
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην· 1
& iris in capite, & facies ejus ut Sol, & pedes ejus tanquã co-
(α) καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύ-
lumnæ ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit
λοι πυρός. Καὶ (β) εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (γ) βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον· καὶ ἔθηκε τὸν 2
pedem suum dextrum super mare, *at* sinistrum super terram. Et clamavit vo-
πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν (δ) ὅπ τὸν θάλασσαν, τὸν δὲ εὐώνυμον (ε) ὅπ τὴν γῆν. Καὶ ἔκραξε φω- 3
ce magnâ, quemadmodũ leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septẽ tonitrua suas *ipsorum*
νῇ μεγάλῃ, ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν
voces. Et cùm locuta fuissẽt septem tonitrua voces suas, *futurus* eram *scribere*: &
φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ (ζ) βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἤμελλον γράφειν· καὶ 4
audivi vocem de cœlo, dicentẽ mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua,
ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (η) λέγουσάν μοι, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ,
& ne *hæc* scribas. Et angelus, quem vidi stantem super mare & super
καὶ μὴ ταῦτα γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ὅπ τῆς θαλάσσης καὶ ὅπ τῆς 5
terram, levavit manum suam ad cœlum, Et juravit in *Vivente* in sæcula
γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν 6
sæculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo, & terram & ea quæ in ea, & ma-
αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν (ι) αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θά-
re & ea quæ in eo; Quia tempus nõ erit ampliꝰ: Sed in diebus vocis
λασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔσται ἔτι· Ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ 7
septimi angeli, cùm *futurus* erit clangere, & consummabitur mysterium Dei, sicut
ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, (κ) καὶ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς
evangelizavit *suis servis* *Prophetis*.
εὐηγγέλισε (λ) τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

MS. A. (o) τῶν κεράτων (π) λέγουσα τῷ ἀγγέλῳ * ὁ ἔχων (ρ) ἐλυθήσαν (σ) τῶν στρατευμάτων (τ) δισμυριάδες μυριάδων ἤκουσα (υ) Ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων (φ) καὶ τοῦ καπνοῦ, καὶ τοῦ θείου (χ) Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν * τόπων ὀπίσω, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν Αἱ γὰρ (ω) προσκυνήσουσιν (α) τὰ εἴδωλα (β) δύνανται, (γ) πονηρείας. Κεφ. ι'. MS. A. (α) καὶ ἡ ἱερεὺς ὅπ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ (β) ἔχων (γ) βιβλαρίδιον. καὶ ἔβαινεν (δ) ὅπ τὴν θαλάσσης, (ε) ὅπ τὴν γῆς. (ζ) βρονταὶ, ἤμελλον (η) λέγουσάν, Σφράγισον (θ) αὐτὰ (ι) αὐτῷ **, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔτι ἔσται· Ἀλλ' (κ) ἐτελέσθη (λ) τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Illud unum væ abiit: ecce veniunt adhuc 12
duo væ post hæc. Et ille sextus Angelus 13
clanxit: & audivi vocem quandam è cor-
nibus altaris aurei quod est coram Deo,
Dicentem Angelo sexto habenti tubam; 14
Solve illos quatuor Angelos qui vincti sunt
ad fluvium magnum Euphratem. Et soluti 15
sunt illi quatuor Angeli, qui parati sunt ad
horam, & ad diem, & ad mensem, & ad
annum, ut occiderent tertiam partem ho-
minum. Et numerus militum equitatûs, 16
duas myriades myriadum audivi numerum
eorum. Et quum vidissem illos equos in 17
visione, & eos qui sedebant super ipsos
habere loricas igneas, & hyacinthinas, &
sulphureas: etiam capita equorum erant
sicut capita leonum, & ex oribus eorum
exibat ignis & fumus & sulphur. Et ab 18
hisce tribus plagis occisa fuit tertia pars
hominum, ab igne *scilicet*, & à fumo, & à
sulphure, quæ exibant ex oribus eorum.
Illa enim potestas equorum, in ore eorum 19
est, & in caudis eorum est: illæ enim cau-
dæ eorum similes sunt serpentibus habenti-
bus capita per quæ nocent. Et reliquos 20
homines, qui non occisi fuerunt plagis il-
lis, haud pœnituit facinorum manuum sua-
rum, ut non adorarent dæmones, & idola
aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, &
lignea, quæ neque videre possunt, neque
audire: Neque conversi sunt ab homici- 21
diis suis, neque ab incantationibus suis,
neque à scortatione sua, neque à furtis suis.

CAP. X.

ET vidi alium Angelum fortem descen- 1
dentem è cœlo, amictum nube: & arcus
nubis super caput ejus, & facies ejus sicut
sol, & pedes ejus sicut columna ignis. Et 2
habebat in manu sua libellum apertum: &
posuit pedem suum dextrum super mare,
siniſtrum autem super terram. Et clama- 3
vit voce magnâ quemadmodum rugit leo:
& quum clamâsset, locuta sunt illa septem
tonitrua voces suas. Et quum locuta essent 4
illa septem tonitrua, scripturus eram: at
audivi vocem è cœlo, dicentem; Obsigna
hæc quæ locuta sunt illa septem tonitrua, &
ea ne scribas. Et ille Angelus, quem vidi 5
stantem super mare & super terram, levavit
manum suam dextram in cœlum, Et jura- 6
vit per eum qui vivit in secula seculorum,
qui creavit cœlum & ea quæ in eo sunt, &
terram & ea quæ in ea sunt, & mare & ea
quæ in eo sunt, tempus non fore ampliùs:
Sed in diebus vocis Angeli septimi, quando 7
futurum est ut clangat, consummandum esse
mysterium Dei, sicut evangelizavit servis
suis illis Prophetis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወበዝ: ኅለፈት: አሐቲ: ሕማም: ወተረፈ: ክልኤ: ሕማም::=ፅ ወሶበ:ጠቅዐ:ሰድሰ:መል
ለክ:ቊሳዕጉ:ቃለ:አሐዱ:እሙነ: ለቅርንተ: ሥዠዋዕ: ዘመንበረ: ወር ቅ: ዘቅድመ:እግዚ
13 አብሔር::=ፅ ወይቤሎ:ለዝኩ:ሰድሰ:መልአክ:ዘያጸንዕ: መጥቅዐ: ፍትሑ:ለእልክቱ:
14 ዐ:መለአክት:አለ:አሰራን:ወስተ:ፈለገ:ሌፍራጥስ:ዐቢይ::=ፅ ወሶበ:ፈትሑ:ለእልክቱ:
15 ዐ:መለአክት:አለ:ድልዋን: ለስዓት: ወለዕለት: ለወርኅ: ወለዐመት: ከመ:ይቅትሉ: ሣልስተ:
16 ዕደ:ሰው: ሳእኋሰ : እመሕያው::=ፅ ወኁልቈ : ኀፍረሺሆሙ: መክዕቢተ : ዲየ: እመለ
እሰፍ::=ፅ

Et in hoc abiit una afflictio, & remanserunt duæ afflictiones. Et tunc clan- 12
xit sextus Angelus, & audivi vocem quandam ex cornibus altaris throni aurei, 13
quod ante Deum erat. Et dixit huic sexto Angelo, qui tenebat tubam, Solve il- 14
los quatuor Angelos, qui vincti sunt in flumine Euphrate magno. Et tunc sol- 15
vit illos quatuor Angelos qui parati erant ad horam, & ad diem, & ad men-
sem, & ad annum, ut trucidarent tertiam partem hominum. Et numerus equo- 16
rum eorum, duæ erant myriades myriadum.

Versio VULGATA LATINA.

12 Væ unum abiit, & ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus Angelus tubâ ce-
13 cinit: & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante ocu-
14 los Dei, Dicentem sexto Angelo, qui habebat tubam; Solve quatuor Angelos,
15 qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quatuor Angeli, qui parati erant in horam, & diem, & mensem, & annum, ut occiderent tertiam par-
16 tem hominum. Et numerus equestris exercitûs vicies millies dena millia. Et audivi numerum eorum. Et ita vidi equos in visione: & qui sedebant super eos,
17 habebant loricas igneas, & hyacinthinas, & sulphureas, & capita equorum erant tanquam capita leonum: & de ore eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
18 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum, de igne, & de fumo, & sul-
19 phure, quæ procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est, & in caudis eorum: nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita: & in
20 his nocent. Et cæteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque pœnitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent dæmonia, & simulacra aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt, neque audire, neque ambulare: Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis 21
suis, neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

CAP. X.

Et vidi alium Angelum fortem descendentem de cœlo amictum nube, & iris in 1
capite ejus, & facies ejus erat ut Sol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis: Et 2
habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram: Et clamavit voce magnâ, quemadmodùm cùm 3
leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. Et cùm locuta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram: & audivi vocem de cœ- 4
lo dicentem mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua, & noli ea scribere. Et 5
Angelus, quem vidi stantem super mare, & super terram, levavit manum suam ad cœlum: Et juravit per viventem in secula seculorum, qui creavit cœlum, & ea quæ 6
in eo sunt; & terram, & ea quæ in ea sunt; & mare, & ea quæ in eo sunt: Quia tempus non erit ampliùs: Sed in diebus vocis septimi angeli, cùm cœperit tuba ca- 7
nere, consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos suos Prophetas.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * اَلْوَيْلُ اَلْاَوَّلُ قَدِ انْقَضَى * وَهُوَذَا يَأْتِي اَلْوَيْلُ اَلثَّانِي * بَعْدَ هٰذِهِ اَلْمَلَاكُ اَلسَّادِسُ ضَرَبَ اَلْبُوقَ *
13
14 وَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ اَحَدِ اَرْكَانِ اَلْمَذْبَحِ اَلذَّهَبِ * اَلَّذِي هُوَ قُدَّامَ اللّٰهِ * وَهُوَ يَقُولُ لِلْمَلَاكِ اَلسَّادِسِ
15 اَلَّذِي مَعَهُ اَلْبُوقُ * حُلَّ اَلْمَلَائِكَةَ اَلْاَرْبَعَ اَلْمَرْبُوطِينَ عَلَى اَلنَّهْرِ اَلْعَظِيمِ اَلْفُرَاتِ * فَاَنْحَلَّوا اَلْمَلَائِكَةَ
16 اَلْاَرْبَعَةَ اَلْمُسْتَعِدُّونَ لِلسَّاعَةِ وَلِلْيَوْمِ وَلِلشَّهْرِ وَلِلسَّنَةِ * لِيَقْتُلُوا ثُلُثَ اَلنَّاسِ * وَعَدَدُ جَيْلِ عَسْكَرِهِمْ
17 رَبَوَاتُ اَلرَّبَوَاتِ * وَهٰذَا مَا رَاَيْتُ فِي رُؤْيَايَ لِلْخَيْلِ * وَكَانُوا رُكَّابُ اَلْخَيْلِ قَدْ لَبِسُوا دُرُوعًا نَارِيَّةً
وَكِبْرِيتِيَّةً * وَكَانَتْ رُؤُسُ اَلْخَيْلِ كَرُؤُسِ اَلْاُسْدِ * وَكَانَ يَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهَا اَلنَّارُ وَالدُّخَانُ وَالْكِبْرِيتُ *
18 * قُتِلَ ثُلُثُ اَلنَّاسِ مِنْ هٰذِهِ اَلثَّلَاثِ حَوَائِجَ ثُلُثِ اَلنَّاسِ * مِنَ اَلنَّارِ وَالدُّخَانِ وَالْكِبْرِيتِ * اَلَّذِي كَانَ يَخْرُجُ
19 مِنْ اَفْوَاهِهَا * لِاَنَّ سُلْطَانَ اَلْخَيْلِ كَانَ فِي اَفْوَاهِهَا * وَفِي اَذْنَابِهَا * لِاَنَّ اَذْنَابَهَا كَانَتْ مِثْلَ اَلْحَيَّاتِ
20 اَلَّتِي لَهَا رُؤُسٌ * وَبِهَا كَانَتْ تَعْمَلُ بَقِيَّةُ اَلنَّاسِ اَلَّذِينَ لَمْ يَمُوتُوا مِنَ اَلثَّلَاثِ ضَرَبَاتٍ * مِنَ اَلنَّارِ
وَالدُّخَانِ وَالْكِبْرِيتِ * وَمَعَ هٰذَا لَمْ يَتُوبُوا عَنْ اَعْمَالِ اَيْدِيهِمْ * وَلَمْ يَتْرُكُوا عَنْ سُجُودِهِمْ لِلشَّيَاطِينِ *
وَلَا عَنْ عِبَادَةِ اَوْثَانِهِمْ * اَلذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالنُّحَاسِ وَالْخَشَبِ * اَلَّذِينَ لَا يَسْتَطِيعُونَ اَنْ يُبْصِرُوا وَلَا
21 يَسْمَعُوا وَلَا يَسْلُكُوا * وَلَمْ يَتُوبُوا عَنْ سَفْكِهِمْ * وَلَا عَنْ سُحُورِهِمْ * وَلَا عَنْ زِنَاهُمْ * وَلَا مِنْ سَرِقَتِهِمْ *

Væ primum jam completum est, & ecce 12
venit væ secundum. Post hæc Angelus 13
sextus clanxit buccinâ, & audivi vo-
cem ex uno angulorum altaris aurei
quod est in conspectu Dei, dicentem An- 14
gelo sexto qui habebat buccinam, Solve
Angelos quatuor vinctos ad flumen ma-
gnum Euphratem. Soluti sunt igitur An- 15
geli quatuor parati ad horam & diem
& mensem & annum, ut occiderent ter-
tiam partem hominum. Et numerus 16
equestris exercitûs eorum, erant myria-
des myriadum. Et hoc est quod vidi in 17
visione mea circa equos: Sessores equo-
rum induti jam erant loricas igneas &
sulphureas: erant autem capita equorum
ut capita leonum: et prodibat ex ore ipso-
rum ignis, & fumus, & sulphur. Et mor- 18
tua est ab his tribus plagis tertia pars ho-
minum, nempe ab igne, & fumo, & sul-
phure, quod prodibat ex oribus eorum.
Potestas enim equorum erat in oribus & 19
caudis eorum: nam caudæ illorum si-
miles erant serpentibus habentibus capi-
ta. Iisque occidebant reliquos homines 20
qui mortui non fuerant ob tres plagas,
ignem scilicet, & fumum, ac sulphur;
& tamen non pœnituerat eos operum
manuum suarum, neq; desiterant ab ado-
randis dæmonibus, neque à colendis ido-
lis suis aureis & argenteis, lapideis, &
ligneis, quæ nequeunt videre, nec au-
dire, nec ambulare: Et non pœnituerat 21
eos cædis suæ, neque adorationis suæ,
neque scortationis suæ, neque furti sui.

CAP. X.

* اَلْفَصْلُ اَلْعَاشِرُ *

* وَرَاَيْتُ مَلَاكًا اٰخَرَ قَوِيًّا نَازِلًا مِنَ اَلسَّمَاءِ قَدِ اتَّحَفَ بِسَحَابَةٍ *
1 وَكَانَتْ دَائِرَةٌ عَلَى رَاْسِهِ * وَكَانَ وَجْهُهُ كَالشَّمْسِ * وَرِجْلَاهُ كَاَنَّهُمَا كَاعِمِدَةٍ مِنْ نَارٍ * وَقَدْ مَسَكَ بِيَدِهِ
2 مِصْحَفًا مَفْتُوحًا * وَجَعَلَ رِجْلَهُ اَلْيُمْنَى عَلَى اَلْبَحْرِ * وَرِجْلَهُ اَلْيُسْرَى عَلَى اَلْاَرْضِ * وَصَاحَ بِصَوْتٍ
3 عَظِيمٍ كَالْاَسَدِ اَلَّذِي يُزَمْجِرُ * وَعِنْدَ مَا صَاحَ تَكَلَّمَتِ اَلرُّعُودُ اَلسَّبْعَةُ بِاَصْوَاتِهَا * فَلَمَّا تَكَلَّمَتِ
4 اَلسَّبْعَةُ رُعُودٍ * اَرَدْتُ اَنْ اَكْتُبَ * فَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ اَلسَّمَاءِ يَقُولُ * اَخْتِمْ مَا تَكَلَّمَتِ اَلسَّبْعَةُ رُعُودٍ
وَلَا تَكْتُبْهُ * وَالْمَلَاكُ اَلَّذِي رَاَيْتُهُ قَائِمًا عَلَى اَلْبَحْرِ وَعَلَى اَلْاَرْضِ * رَفَعَ يَدَهُ اَلْيُمْنَى اِلَى اَلسَّمَاءِ *
5
6 * وَاَقْسَمَ بِالْحَيِّ اِلَى اَدْهَارِ اَلْاَدْهَارِ * اَلَّذِي خَلَقَ اَلسَّمَاءَ وَمَا فِيهَا * وَالْاَرْضَ وَمَا عَلَيْهَا * وَالْبَحْرَ وَمَا
فِيهِ * اَنَّهُ لَا يَكُونُ زَمَنٌ مِنْ بَعْدُ * وَلٰكِنْ فِي اَلْاَيَّامِ اَلَّتِي يُصَوِّتُ فِيهَا اَلْمَلَاكُ اَلسَّابِعُ
7 بِالْبُوقِ اَلسَّابِعِ * يَتِمُّ سِرُّ اللّٰهِ اَلَّذِي بَشَّرَ بِهِ عَبِيدَهُ اَلْاَنْبِيَاءَ *

Et hujusmodi fuit visio equorum eorum, & illorum qui insidebant iis, Habuerunt 17
loricas igneas quæ simul conjunctæ erant, & capita equorum erant, ut capita leo-
num: & prodibat ex ore ipsorum, ignis, & fumus, & sulphur. Et ab hac tertia 18
plaga, mortua est tertia pars hominum, nempe ex igne, & fumo, & sulphure, quod
prodibat ex ore ipsorum. Quia potestas equorum erat in ore eorum, & caudæ co- 19
rum ficut serpentes, & habuerunt ibi capita quibuscum mordebant homines quin-
que menses. Et reliquum hominum servatum est ab hac plaga, & fuerunt qui 20
subjecti fuerunt cultui operis manuum suarum: quia non respuerunt, quin subjece-
runt seipsos, adorantes deos & dæmones aureos, & argenteos, & lapideos, & ligne-
os, qui non vident, neque audiunt, neque ambulant: Neque respiscunt ad hoc, 21
ab occisionibus suis, & à veneficiis suis, & à scortationibus suis, & ab immun-
ditiis suis, & à furtis suis.

CAP. X.

Et tunc descendit alius Angelus magnus à cœlo, & involutus erat nube in capite 1
ejus, & lucida fuit facies ejus ut sol, & pedes ejus ut columnæ ignis: Et in ma- 2
nu ejus tenebat librum apertum, & calcavit cum pede suo dextro in mari, & sinistro
suo super terram: Et clamavit in voce magna sicut leo rugiens: & quum cla- 3
mâsset, loquuta sunt tonitrua cum vocibus suis. Et septem voces tonitrui erant 4
dum ipse scriberet, & audivi loquentia voces septem tonitrua: & volui scribere,
& tunc venit vox è cœlo, dicens; Obsigna quæ loquuta sunt septem tonitrua, & ne
scribas. Et ipse Angelus, quem vidi, qui calcaverat in mari & in terra, levavit 5
manum suam dextram ad cœlum: Et juravit per eum qui vivit in secula seculo- 6
rum, qui creavit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in iis sunt, Et non est
amplius tempus: Nisi tempus voci septimi angeli qui clanciturus est, & in eo con- 7
summabitur mysterium Dei, quod annuntiavit servis suis, & Prophetis suis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወካመዝ : ርእየተ: ኦፍራሲሆሙ: ወዘእለ: ይጸዓንዎሙ: በሙ: ገራ: ዘእሰት: ዘሩጡረ:ደር
ከኖ::ወለርእስተ: ለፍራሲሆሙ: ከሙ: ለጨስተ: እና:ብስት:: ወይወፅእ: እመነ: ለፈሆሙ:
18 እሰተ: ወጢስ: ወትይ::=> ወእመነ: ዝነቱ: ር: ሕጣሙ: ሞተ: ሣልስተ: ዕዴሁ: ለእጋለ:
19 እመሐያዉ: እመነ: እሰተ: ቀጢስ : ወተይ: ዘይወፅእ : እመነ : ለፈሆሙ::=> እስሙ: ስፅ
ጣነ: ለፍራሲሆሙ: ውስተ: እፈሆሙ: ወለዘናቢሆሙ: ከሙ: ለራዊተ: መድር :: ወበሙ: ህ
20 የ: ለርእስተ: በዘቦቱ: ይነስኩ: ሰብእ: ቲ: ለወራኑ::=> ወዘተርፈ: ሰብእ: ድኅነ: እመነ:
ውስቱ: መቅሠፍት::ወቦ: እለ: ተሸየኑ::በእመልኮ: ግብረ: እደዊሆሙ: እስሙ: ሊነሰሁ:እ
ለ: ለቅነዩ: ርእሶሙ: እነዘ: ይሰግዱ: ለአጣፅክት: ወለለጋንችች::ዘወርቅ:;ወዘብረር:: ወ
21 ዘእብን: ወዘዕፅ::እለ: ሊይረእዩ: ወሊይስሙዑ::ወሊየሐውሩ::=> ወሊይነስሱ: ዒዲ: እ
መነ : ቅትለቶሙ: ወእመነ : ስራየቲሆሙ : ወእመነ : ዝሙቶሙ: ወእመነ : ርክሐቶሙ : ወ
እመነ : ስርቆሙ::=>

Et hujusmodi fuit visio equorum eorum, & illorum qui insidebant iis, Habuerunt 17
loricas igneas quæ simul conjunctæ erant, & capita equorum erant, ut capita leo-
num: & prodibat ex ore ipsorum, ignis, & fumus, & sulphur. Et ab hac tertia 18
plaga, mortua est tertia pars hominum, nempe ex igne, & fumo, & sulphure, quod
prodibat ex ore ipsorum. Quia potestas equorum erat in ore eorum, & caudæ co- 19
rum ficut serpentes, & habuerunt ibi capita quibuscum mordebant homines quin-
que menses. Et reliquum hominum servatum est ab hac plaga, & fuerunt qui 20
subjecti fuerunt cultui operis manuum suarum: quia non respuerunt, quin subjece-
runt seipsos, adorantes deos & dæmones aureos, & argenteos, & lapideos, & ligne-
os, qui non vident, neque audiunt, neque ambulant: Neque respiscunt ad hoc, 21
ab occisionibus suis, & à veneficiis suis, & à scortationibus suis, & ab immun-
ditiis suis, & à furtis suis.

CAP. X.

Et tunc descendit alius Angelus magnus à cœlo, & involutus erat nube in capite 1
ejus, & lucida fuit facies ejus ut sol, & pedes ejus ut columnæ ignis: Et in ma- 2
nu ejus tenebat librum apertum, & calcavit cum pede suo dextro in mari, & sinistro
suo super terram: Et clamavit in voce magna sicut leo rugiens: & quum cla- 3
mâsset, loquuta sunt tonitrua cum vocibus suis. Et septem voces tonitrui erant 4
dum ipse scriberet, & audivi loquentia voces septem tonitrua: & volui scribere,
& tunc venit vox è cœlo, dicens; Obsigna quæ loquuta sunt septem tonitrua, & ne
scribas. Et ipse Angelus, quem vidi, qui calcaverat in mari & in terra, levavit 5
manum suam dextram ad cœlum: Et juravit per eum qui vivit in secula seculo- 6
rum, qui creavit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in iis sunt, Et non est
amplius tempus: Nisi tempus voci septimi angeli qui clanciturus est, & in eo con- 7
summabitur mysterium Dei, quod annuntiavit servis suis, & Prophetis suis.

Et vox quam audivi de cœlo, iterùm *locuta* mecum, & *dicens*, Vade, accipe
8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν (μ)λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, Ὕπαγε, λάβε
librum apertum *in* manu angeli ſtantis ſuper mare, & ſuper
τὸ (ν)βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ (ξ)ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐπὶ
terram. Et abii ad angelum, dicens ei, *Da* mihi librum. Et
9 τῆς γῆς. Καὶ (ο)ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων (π)αὐτῷ, Δός μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ
dixit mihi; Accipe, & devora illum: & faciet amaricari tuum ventrem, ſed in ore tuo
λέγει μοι, Λάβε, καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται
erit dulce tanquam mel. Et accepi librum de manu angeli, & devoravi
10 γλυκὺ ὡς μέλι. Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον
illum: & erat in ore meo tanquam mel dulce. Et cùm devorâſſem eum, amaricatus eſt
αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου (σ) ὡς μέλι γλυκύ. καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη
venter meus. Et dixit mihi; Oportet te iterùm *prophetizare in* populis, & Gentibus,
11 ἡ κοιλία μου. Καὶ (τ)λέγει μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς, καὶ ἔθνεσι,
& linguis, & regibus multis.

CAP. XI. ια'.

1 ΚΑὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, Ἔγειραι, καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ,
& altare, & adorantes in eo. Et atrium quod *interius* templi
2 καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν (α)ἔσωθεν τοῦ ναοῦ
ejice foràs: & ne illud metiaris: quoniam datum eſt Gentibus, & civitatem ſanctam
ἔκβαλε (β)ἔξω· καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς· ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν
calcabunt menſibus quadraginta duobus. Et dabo duobus teſtibus meis, & pro-
3 (γ)πατήσουσι μῆνας (δ)τεσσαράκοντα δύο. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προ-
pherabunt diebus mille ducentis ſexaginta, amicti ſaccis. Hi ſunt
4 φητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, (ε) περιβεβλημένοι σάκκους. Οὗτοί εἰσιν
duæ olivæ, & duo candelabra in conſpectu *Dei* terræ ſtantes. Et ſi quis
5 αἱ δύο (ζ) ἐλαῖαι, καὶ δύο λυχνίαι αἱ (η) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τῆς γῆς ἑστῶσαι. Καὶ εἴ τις
eos voluerit nocere, ignis *egreditur* de ore eorum, & *devorat* inimicos
αὐτοὺς (θ) θέλῃ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύε(ι)ται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς
eorum: & ſi quis eos voluerit lædere, ſic oportet eum occidi. Hi
αὐτῶν· καὶ εἴ τις (ι) αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. Οὗτοι 6
habent poteſtatem *claudere* cœlum, ne pluat *pluvia in* diebus illorum prophe-
ἔχουσιν (κ)ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν, ἵνα μὴ (λ) βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφη-
tiæ: & poteſtatem habent ſuper aquas, *convertere* eas in ſanguinem, & percutere terram
τείας· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ παίξαι τὴν γῆν
omni plagâ, quotieſcunque voluerint. Et cùm finierint teſtimonium ſuum,
(μ) πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, 7
beſtia *aſcendens* de abyſſo, faciet bellum *cum* eis, & vincet
τὸ (ν) θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσῃ (ξ) πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσει
illos, & occidet eos. Et *cadavera* eorum in *platea* civitatis
αὐτοὺς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. Καὶ (ο) τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας (π) πόλεως 8
magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma & Ægyptus, ubi & Dominus *noſter*
τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος (ρ) ἡμῶν
crucifixus eſt. Et videbunt de populis, & tribubus, & linguis, & Gentibus, *cadavera*
ἐσταυρώθη. Καὶ (σ)βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν, καὶ φυλῶν, καὶ γλωσσῶν, καὶ ἐθνῶν, (τ)τὰ πτώματα 9
eorum dies tres & dimidium: & *cadavera* eorum non ſinent poni in monumentis.
αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ· καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ (υ)ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήματα.
Et *habitantes* in *terra* gaudebunt ſuper illos, & jucundabuntur, & munera mittent
Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γαιρήσουσιν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν 10
alii aliis, quoniam hi duo prophetæ cruciaverunt *habitantes* ſuper terram. Et poſt
ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ μετὰ 11
tres dies & dimidium, ſpiritus vitæ à Deo intravit in eos: & ſteterunt ſuper
τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν (ρ)ἐπ' αὐτούς· καὶ ἔστησαν ἐπὶ
pedes ſuos, & timor magnus cecidit ſuper *ſtantes* eos. Et audierunt
τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας (χ)ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. Καὶ ἤκουσαν 12
vocem magnam de cœlo, dicentem eis; Aſcendite huc: & aſcenderunt in cœlum
φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (ψ)λέγουσαν αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν
in nube: & viderunt illos inimici eorum.
ἐν τῇ νεφέλῃ· καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

MS.A. (μ)λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, (ν)βιβλίον (ξ)τῆς ἀγγέλου (ο)ἀπῆλθα (π)αὐτῷ δοῦναί (ρ)*καρδίαν, (σ)γλυκὺ ὡς μέλι. (τ)λέγουσίν Κεφ.ια'. MS.A. (α) ἔξωθεν (β)ἔξωθεν·
(γ)* μερῆσαι (δ)τεσσαράκοντα καὶ δύο. (ε)* περιβεβλημένους (ζ)αὐλαίαι, καὶ αἱ δύο (η) ἐναντίον Κυρίου τῆς γῆς ἑστῶτες. (θ) θέλει (ι) θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, δεῖ (κ)* ἐξουσίαν (λ) ὑετὸς
ῥρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ (μ)ἐν πάσῃ (ν)θηρίον τὸ τέταρτον τὸ* ἀναβαίνων (ξ)μετ' αὐτῶν πόλεμον, (ο)τὸ πτῶμα (π)τῆς πόλεως (ρ)αὐτῶν (σ)βλέψουσιν (τ)τὸ πτῶ· .....

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * Et vox quam audivi è cœlo, rurſùs lo- 8
quebatur mecum, & dicebat; Abi, ac-
cipe libellum illum apertum in manu
Angeli illius qui ſtat ſuper mare, & ſu-
per terram. Et abii ad Angelum, dicens 9
ipſi, ut daret mihi libellum. Et dixit mi-
hi, Accipe, & ede eum, & amarum red-
det tibi ventrem tuum, ſed in ore tuo erit
dulcis ſicut mel. Et accepi libellum è ma- 10
nu Angeli, & edi eum, & erat in ore
meo ſicut mel, dulcis: & quum ediſſem
eum, amaricatus eſt venter meus. Et di- 11
xit mihi; Oportet te adhuc prophetare
de populis, & de nationibus, & linguis,
& regibus multis.

CAP. XI.

ET datus eſt mihi calamus ſimilis vir- 1
gæ: & ſtabat Angelus, dicens; Surge, &
metire templum Dei, & altare, & eos qui
adorant in eo. Et atrium quod extra tem- 2
plum eſt, ejice foràs, & ne metiaris illud,
quia datum eſt Gentibus: & civitatem
ſanctam conculcabunt menſes quadra- 3
ginta duos. Et dabo duobus teſtibus me-
is, & prophetabunt diebus mille ducen-
tis ſexaginta, amicti ſaccis. Hi ſunt duæ 4
oleæ, & duo candelabra, qui ante Do-
minum terræ ſtant. Et ſi quis eos velit 5
lædere, ignis exit ex ore eorum, & devo-
rat inimicos eorum: & ſi quis eos velit
lædere, ſic oportet eum occîdi. Hi ha- 6
bent poteſtatem claudendi cœlum, ut
pluvia non pluat in diebus illis prophe-
tiæ: & poteſtatem habent ſuper a-
quas, ut vertant eas in ſanguinem, & ut
percutiant terram omni plagâ, quotcun-
que vicibus voluerint. Et quum abſol- 7
verint teſtimonium ſuum, animal dentis
quod aſcendit ex abyſſo, inibit cum illis
prælium, & vincet eos, & interficiet illos. 8
Et cadavera eorum *erunt* ſuper plateam
latam urbis illius magnæ, illius quæ vo-
catur ſpiritualiter Sodom & Ægyptus,
ubi etiam Dominus illorum crucifixus eſt.
Et videbunt ex populis, & tribubus, & 9
nationibus, & linguis, cadaverâ eorum
per dies tres & dimidium, & cadavera
eorum non ſinent poni in ſepulchra. Et 10
qui habitant ſuper terram, gaudebunt
ſuper illis, & delectabuntur, & dona mit-
tent alii aliis, quoniam illi duo prophe-
tæ cruciârunt eos qui habitant ſuper
terram. Et poſt hos tres dies & dimidi- 11
um, ſpiritus vitæ à Deo intravit in eos,
& ſteterunt ſuper pedes ſuos, & timor
magnus cecidit ſuper illos qui videbant
eos. Et audivi vocem magnam è cœlo, 12
dicentem ipſis; Aſcendite hûc: & aſcen-
derunt in cœlum in nube, & viderunt
eos inimici ipſorum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወወሽቱ : ቃል : ዘሰማዕኩ : እመሰማይ : ተናገረ : ካዕበ : መሰሌየ :: ወይቤለኒ : ሖር : ኀ
ሣለ : ወክሰት : እንታክቲ : መጽሐፍ : እንተ : ውስተ : እዴሁ : ለዝክቲ : መልአክ : ዘኬደ :
9 ውስተ : በሕር : ወወሽቱ : መድር ::=: ወሖርኩ : ኀበ : ውእቱ : መልአክ : ወእበሉ : ሀ
በእያ : ለይእቲ : መጽሐፍ :: ወይቤለኒ : ንሥእ : ወብልዐ : ወለትመረር : ለከርሠከ : ወ
በውስተ : አፈከ : ጥዕመት : ለትኩንከ : ከመ : መዐር ::=:

Et iſta vox quam audieram à cœlo, loquuta eſt iterum mecum, & dixit mihi; 8
Abi, accipe, & aperi iſtum librum qui eſt in manu illius Angeli, qui calcavit
in mari, & in terra. Et abii ad iſtum angelum, & dixi ei; Da mihi hunc li- 9
brum: & dixit mihi, Accipe, & comede, & amaritudinem adferat ventri tuo,
& in ore tuo dulcis ſit tibi ſicut mel.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et audivi vocem de cœlo iterùm loquentem mecum, & dicentem; Vade, & ac-
9 cipe librum apertum de manu angeli ſtantis ſuper mare, & ſuper terram. Et
abii ad angelum, dicens ei, ut daret mihi librum. Et dixit mihi; Accipe librum,
& devora illum: & faciet amaricari ventrem tuum, ſed in ore tuo erit dulce tan-
10 quam mel. Et accepi librum de manu angeli, & devoravi illum: & erat in ore
meo tanquam mel dulce: & cùm devorâſſem eum, amaricatus eſt venter meus:
11 Et dixit mihi; Oportet te iterùm prophetare Gentibus, & populis, & linguis, &
regibus multis.

CAP. XI.

1 ET datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ, & dictum eſt mihi; Surge, & metire
2 templum Dei, & altare, & adorantes in eo. Atrium autem, quod eſt foris templum, ejice foràs, & ne metiaris illud: quoniam datum eſt Gentibus, & civita-
3 tem ſanctam calcabunt menſibus quadraginta duobus: Et dabo duobus teſtibus
4 meis, & prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta, amicti ſaccis. Hi ſunt duæ
5 olivæ, & duo candelabra, in conſpectu Domini terræ ſtantes. Et ſi quis voluerit
eos nocere, ignis exiet de ore eorum, & devorabit inimicos eorum: & ſi
quis voluerit eos lædere, ſic oportet eum occidi. Hi habent poteſtatem claudendi 6
cœlum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum: & poteſtatem habent ſuper aquas
convertendi eas in ſanguinem, & percutere terram omni plagâ quotieſcunque
voluerint. Et cùm finierint teſtimonium ſuum, beſtia quæ aſcendit de abyſſo, fa- 7
ciet adverſùm eos bellum, & vincet illos, & occidet eos. Et corpora eorum jace- 8
bunt in plateis civitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma, & Ægyptus,
ubi & Dominus eorum crucifixus eſt. Et videbunt de tribubus, & populis, & 9
linguis, & Gentibus, corpora eorum per tres dies & dimidium: & corpora eo-
rum non ſinent poni in monumentis. Et inhabitantes terram gaudebunt ſuper il- 10
los, & jucundabuntur: & munera mittent invicèm, quoniam hi duo prophetæ
cruciaverunt eos, qui habitabant ſuper terram. Et poſt dies tres & dimidium, ſpi- 11
ritus vitæ à Deo intravit in eos. Et ſteterunt ſuper pedes ſuos, & timor magnus ce-
cidit ſuper eos, qui viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de cœlo, dicentem 12
eis; Aſcendite huc. Et aſcenderunt in cœlum in nube: & viderunt illos inimici eorũ.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ثم ان الصوت الذي نادابي من السماء ايضا تكلم وقال لي * اذهب وخذ الصحف المفتوح *
9 الذي بيد الملاك القايم على البحر وعلي الارض * فمضيت الي الملاك وقلت له اعطني الصحف *
10 فقال لي خذه وكله فيمر بطنك منه * وهو في فمك حلو مثل العسل * فاخذت الصحف من
11 يد الملاك واكلته * وكان في فمي حلوا كالعسل * فلما اكلته امتلت بطني مرارة * فقال لي يجب
لك ايضا ان تنبا للشعوب * والامم * واللالسن * والملوك كثيرين *

* الفصل الحادي عشر *

1 * فاعطيت قصبة كشبه عصاة * وقال لي اقص وقس بها هيكل الله * والمذبح والذين يسجدون
2 فيه * والصحن الذي من خارج الهيكل اخرجها خارجا ولا تقسها * لانها اعطيت للامم *
3 ويطوا المدينة المقدسة اثنين واربعين شهرا * واعطي لشاهدي جميعا ان ينبا الف يوم *
4 ومايتي وستين يوما * ويلبسون المسوح * وهاولي هم الزيتونتان والمنارتان القايمتان على الارض
5 قدام الرب * وكل من اراد ان يضر بهما تخرج نار من افوههما * واكل اعداهما * والذي يريد
6 ان يظلمهما هكذا يجب ان يقتل * وهاولي لهما سلطان ان يغلقا السماء ليلا تمطر في ايام
7 نبوتهما * ولهما ايضا سلطان على المياه ليحولاها الي دم * ويضربا الارض باي عاهة اراداً * فاذا
8 تما شهادتهما * الدابة الصاعدة من جوم الارض * تحاربهما وتغلبهما وتقتلهما * وجثتاهما تبقيان
9 في رحاب المدينة العظمة * التي تدعي روحانيا سدوم ومصر * حيث صلب ربهما * ويري
جثتيهما الشعوب والقبايل والالسن والامم * ثلثة ايام ونصفا * ولا تدع اجسادهما ان تقبر في
10 مقبر * والسكان على الارض يفرحون عليهما ويسرون لذلك ويهادوا بعضهم بعضا * لان هذين
11 النبيين عذبا سكان الارض * ومن بعد الثلاثة ايام ونصف يدخلهما روح الحياة من الله *
12 ويقومان على ارجلهما * فيسقط من ذلك فزع عظيم على كل من ابصرهما * وسمعت صوتا عظيما من
السماء يقول لهما * اصعدا هاهنا * فصعدا الي السماء بالسحاب * فابصروهما اعداؤهما *

Deinde vox quæ me compellârat à cœlo, & rurſus locuta eſt ac dixit mihi; Vade, & accipe librum apertum qui eſt in manu Angeli ſtantis ſuper mare & ſuper terram. Abii igitur ad Angelum, & dixi ei; Da mihi librum. Et dixit mihi; Accipe eum, & devora illum, & amareſcet ex eo venter tuus, dum fuerit in ore tuo dulcis ſicut mel. Accepi igitur librum de manu Angeli, & devoravi eum, fuitque in ore meo dulcis ſicut mel: at quum devorâſſem illum, impletus eſt venter meus amaritudine. Tum dixit mihi, oportet te iterum prophetare populis, & gentibus, & linguis, & regibus multis.

CAP. XI.

DAta autem eſt mihi arundo baculo ſimilis: & dixit mihi; Surge, eáque metire templum Dei & altare, & eos qui adorant in eo. Atrium verò quod extra templum eſt, eximendo eximе, & ne metiaris illud, quia datum eſt Gentibus: & conculcabunt urbem ſacro-ſanctam quadraginta duobus menſibus. Dabóque duobus ſimul teſtibus meis prophetare mille diebus, & ducentis ſexaginta diebus: & induentur ciliciis. Atque hi ſunt duæ olivæ, & gemina candelabra ſtantia ſuper terram in conſpectu Domini. Et quicunque voluerit eis nocere, ignis prodibit ex oribus eorum, & devorabit hoſtes eorum: & qui voluerit eos opprimere, ita oportet eum occidi. Et hi poteſtatem habent claudendi cœlum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum: habent etiam poteſtatem ſuper aquas, convertendi eas in ſanguinem; & percutiendi terram quacunque voluerint plaga. Quum autem abſolverint prophetiam ſuam, beſtia aſcendens ex abyſſis terræ, pugnabit adverſus utrunque, & vincet eos, & interficiet eos. Et utriuſque cadavera manebunt in platea civitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma & Ægyptus, ubi crucifixus eſt Dominus illorum duorum. Et videbunt cadavera eorum populi, & nationes, & linguæ, & Gentes per tres dies cum dimidio: & non ſinent corpora eorum ſepeliri in monumento. Et habitantes ſuper terram lætabuntur ſuper illis duobus, & exultabunt hac de re, & munera mittent alii aliis: quòd hi duo prophetæ cruciârint incolas terræ. At poſt tres illos dies cum dimidio, ingredietur in utrunque ſpiritus vitæ, à Deo, ſtabuntque in pedes ſuos: & cadet ob hoc timor magnus in omnes qui ſpectârint illos. Audivi quoque vocem magnam de cœlo, dicentem utrique, Aſcendite hûc. Aſcenderúntque in cœlum in nubibus: & viderunt eos inimici eorum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወነሣእክዋ : ለይእቲ : መጽሐፍ : እመነ : እይሁ: ለውእቱ : መላእክ :: ወበላዕክዋ : ወኮነ
11 ተኒ : ጥዕሞተ : በውስተ : አፈየ : ወሰበ : ውሕጥክዋ : ለመረረታ : ለከርሠየ::=> ወይ
ቤለኒ : ሀለወኪ : ትትነበይ ፡ ለለሕዛብ : ወለሕዝብ : ወለነገድ: ወለነገሠት: ብዙኅነ::=>
1 1ኋ ወመጠወፂ: ሕለተ: ወርቅ: ዘመጠነ: በትር::ወይቤለኒ: ንሣእ: ወመጥን: ቤተ: መቅደሰ:
2 ለእግዚአብሔር: ወመሠውዖ: ወእለሂ: ይሰገዱ: ሎቱ: ለእግዚአብሔር:=> ወዐፀደሰ: ፀነ
ፈ: ቤተ: መቅደስ: ኅድግ: ወሊትመጥን::እስመ: ተወህበት : ለለሕዛብ: ባዘ: ህገር: ቅድስ
3 ት::ወይትኅየድዋ: ሣ ወ ፀ: ለወራኅ::=> ወእሌዘዘሙ: ለ ፀ: ጸድቃንየ: ከመ: ይትነበዩ: በ
4 መዋለለ: 1: ወ ፀየ: ወ ኛ: እንዘ:ሰቀ:ይለብሱ::=> ወእሉ: እሙንቱ: ፀ: ዕፀ: ዘይት: ወ ፀ:
5 መንቶው: እለ:ቅድመ: እግዚአብሔር::እለ: ስዩማን: ለዕለ: መድር:=> ወለዘ:ፈቀደ:ይስ
ሐቦሙ: እመውስተ: ጸለእቶሙ: ትወፅ: እሰት: እመነ:ለፈሆሙ: ወታጠፍእ:ጸለእቶሙ::
6 ወከመዝ: ይመውቱ: እለ:ይስእጥዎሙ::=> እስመ: እሙንቱ: ሰሉጣን: ላዕለ: ሰማይ:ከመ:
ይዕፀውዋ: ከመ: ሊይዝእሙ: ዘናሙ: ለዕለ:መድር: በመዋዕለ: ትንቢቶሙ::ወዐደ: ሰሉጣ
ን: እሙንቱ: ላዕለ: ማይ: ከመ: ይረስይዎ: ደሙ: ወያሕመመዋ: ለመድር: በኵሉ: መቅሠ
7 ፍቶሙ: መጠነ: ፈቀዱ::=> ወሰበ: ፈጸሙ: ስመዖሙ: ወትንቢቶሙ: እርዊ: ዘዐርገ: እመ
8 ቀለይ::ወተበእሰ: መስለሆሙ: ወሞለሙ: ወቀተሎሙ::=> ወለንበረ: በድኖሙ: ውስተ: ህገ
ር: ዐባይ::እንተ : ሰማ: ፋጥሞ: ዘሓቡእ: ሰደመ: ወግብጽ: ኅበ: ተጸልበ: እግዚአሙ::=>
9 ወይሬእይዖሙ: ለሕዛብ: ወነገደ: ወበሐውርት: ለበድኖሙ: ሠሉስ: መዋዕለ: ወመንፈቀ::ወ
10 ኢያበውሎ: ይቅብርዎሙ: ውስተ: መቃብር: ለበድኖሙ::=> ወይትፈሠሑ: ለዕሌሆሙ:እ
ለ: ይነብሩ: ደቡ: መድር::ወይጸገዉ: እመሣ: በበይናቲሆሙ :: ወይብሉ: እስሙ: እሉ: ፀ:
11 ነቢያት: ለሕመመዉሙ: ለእለ: ይነብሩ: ደቡ: መድር::=> ወእመድኅረ : ሠሉስ: መዋዕ
ል: ወመንፈቅ: ትመጽእ: መንፈስ: ሕይወት: እመኀቡ: እግዚአብሔር: ወተበውእ : ውስቴቶ
ሙ : ወይትነሥሉ : ወይቀውሙ : በእገሪሆሙ :: ወኮነ : ፍርሀት : ለዕለ : እለ : ይርእይዎ
12 ሙ::=> ወመጽአ : ቃል : እመሰማይ : ወይቤሎሙ : ዕረጉ : ዝየ :: ወእመዝ : ዐርጉ: ወ
ስተ : ሰማይ : በደመና : ወርእይዎሙ : ጸለእቶሙ::=>

Et accepi hunc librum è manu hujus angeli, & comedi eum: & fuit mihi dulcis in ore meo; & quum deglutiviſſem eum, amaritudinem attulit ventri meo. Et dixit mihi; Oportet te prophetare Gentibus, & populis, & tribubus, & regibus multis.

CAP. XI.

ET tradidit mihi calamum aureum ſimilem virgæ, & dixit mihi; Surge, & metire Domum ſanctam Dei, & altare, & eos qui adorant verſùs illud, Deum. Et atrium inferius templi omitte, & ne metiaris: quia data eſt Gentibus in placationem civitas ſancta, & calcabunt eam quadraginta & duos menſes. Et dabo in mandatis duobus teſtibus meis, ut prophetent per dies duodecies centies & ſexaginta, ſaccis amicti. Et hi ſunt duæ olivæ, & duæ lucernæ, quæ in conſpectu Dei, quæ poſitæ ſunt ſuper terram. Et in quantum reſpicit eum qui vult nocere illis, ex inimicis illorum, exibit ignis ex ore illorum, & deſtruet inimicos illorum, & ſic morientur nocentes illis. Quia ipſi poteſtatem habent ſuper cœlum, ut claudant illud, ne pluat pluviam ſuper terram in diebus prophetiæ eorum: & ulteriùs poteſtatem habent ſuper aquam, ut faciant eam ſanguinem; & affligant terram omnibus plagis eorum quotieſcunque voluerint. Et quum finiiſſent teſtimonium eorum, & prophetiam eorum, beſtia quæ aſcendit ex abyſſo, pugnavit cum iis, & vicit eos, & occidit eos. Et poſuit cadavera eorum in civitate magna, cujus nomen Patmo, myſticè Sodoma & Ægyptus, ubi ſuſpenſus fuit Dominus eorum. Et videbunt gentes, & tribus, & regiones cadavera eorum tres dies & dimidium, & non permittent ſepelire in ſepulchro cadavera eorum. Et gaudebunt ſuper iis, qui habitant ſuper terram: & munera dabunt tunc invicèm, & dicent quoniam hi duo prophetæ cruciavernnt habitantes ſuper terram. Et poſt tres dies & dimidium, veniet ſpiritus vitæ à Deo, & ingredietur in illos, & ſuſcitabuntur, & ſtabunt in pedes ſuos: & factus eſt timor ſuper eos qui videbant illos. Et vexit vox à cœlo, & dixit ipſis; Aſcendite huc: et tunc aſcenderunt in cœlum per nubem, et viderunt eos inimici eorum.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Et in illa hora factus est terræmotus magnus,& decima pars civitatis cecidit: & occisa
13 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάν-
sunt in terræ motu nomina hominum millia septem: & reliqui *territi facti sunt*, &
θησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ
dederunt gloriam Deo cœli. Væ secundum abiit: ecce væ tertium veniet
14 ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται
cito. Et septimus angelus *clanxit*: & factæ sunt voces magnæ in cœlo,
15 ταχύ. Καὶ (ω) ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
dicentes; *Facta sunt regna* hujus mundi, Domini nostri, & Christi ejus: & re-
(α) λέγουσαι, Ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· καὶ βα-
gnabit in secula seculorum. Et viginti & quatuor seniores in conspectu
16 σιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ (β) οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον
Dei *sedentes* in *thronis* suis, ceciderunt in facies suas, & ado-
τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσε-
raverunt Deum, Dicentes; Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, qui *existens*,
17 κύνησαν τῷ Θεῷ, Λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν,
& qui *erat*, & qui venturus: quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnâsti.
καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος· ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας.
Et Gentes iratæ sunt, & advenit ira tua: & tempus mortuorum, judicari, & reddere
18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, καὶ δοῦναι
mercedem servis tuis Prophetis, & Sanctis, & timentibus nomen
τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις, (δ) καὶ τοῖς ἁγίοις, καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά
tuum, *parvis* & magnis, & *perdere corrumpentes* terram. Et apertû
19 σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. Καὶ ἠνοί-
est templum Dei in cœlo, & visa est arca testamenti ejus in templo ejus:
γη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ (ε) ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·
& factæ sunt fulgura, & voces, & *tonitrua*, & terræ motus,& grando magna.
καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ, καὶ φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ σεισμὸς, καὶ χάλαζα μεγάλη.

CAP. XII. ιβ'.

KEt signum magnum *visum est* in cœlo: Mulier *circumamicta* Sole, & Luna
1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· Γυνὴ (α) περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη

sub pedibus ejus: & in capite ejus corona stellarum duodecim: Et in
ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· Καὶ ἐν 2
utero habens, clamabat *doloribus partûs detenta*, & *cruciata parere*. Et visum est aliud
γαστρὶ ἔχουσα, (β) κράζει ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο 3
signum in cœlo, & ecce draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua
σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυρρὸς, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ κέρατα
decem: & in capitibus ejus diademata septem. Et cauda ejus trahebat
δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς (γ) αὐτοῦ διαδήματα ἑπτά. Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει 4
tertiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram: & draco stetit
τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν
ante mulierem *futuram* parere, ut cùm peperisset filium *suum*
ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς
devoraret. Et peperit filium masculum, qui *futurus* erat pascere omnes Gentes in
καταφάγῃ. Καὶ ἔτεκεν υἱὸν (δ) ἄρρενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν 5
virga ferrea: & raptus est filius ejus ad Deum, & thronum ejus.
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ (ε) τὸν θρόνον αὐτοῦ.
Et mulier fugit in solitudinem, ubi *habet* locum paratum à Deo,
Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου (ζ) ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, 6
ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est prælium
ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλεμος 7
in cœlo: Michael & angeli ejus præliabantur *contra draconem*, &
ἐν τῷ οὐρανῷ· (η) ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ (θ) ἐπολέμησε κατὰ τοῦ δράκοντος, καὶ
draco pugnabat, & angeli ejus. Et non valuerunt, neque locus inventus est
ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. Καὶ οὐκ (ι) ἴσχυσε, οὐδὲ τόπος εὑρέθη 8
eorum amplius in cœlo. Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus,
αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, 9
vocatus diabolus & Satanas, *seducens habitatam universam*: projectus est in
ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς
terram, & angeli ejus cum illo *projecti* sunt.
τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

MS.A. (ω) ἔβδομος (α) * λέγοντες, Ἐγένετο ἡ βασιλεία (β) εἰκοσιτέσσαρες
πρεσβύτεροι ἐνώπιον (γ) τῆς· ὅτι (δ) καὶ τοὺς ἁγίους, καὶ τοὺς φοβουμένους τὸ ὄνομά σου, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, διαφθείρας (ε) ὁ ἐν τῷ Κεφ. ιβ'. MS.A. (α) * περιβλεπομένη, † (β) κράζει καὶ ὠδίνουσα (γ) αὐτῶν ἑπτὰ διαδήματα. (δ) ἄρσεν, (ε) πρὸς † (ζ) ἔχει ἐκεῖ τόπον (η) ὅ τε (θ) τῷ πολεμῆσαι μὴ τῷ (ι) ἰσχύσεν, οὐδὲ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * Et in illa hora facta est motus *terræ* magnus,& pars decima urbis cecidit: & occisa sunt in *terræ* motu nomina hominum,millia septem: & reliqui timidi facti
14 sunt, & dederunt gloriam Deo. Illud væ secundum abiit:ecce illud væ tertium venit citó. Et ille Angelus septimus clanxit,
15 & factæ sunt voces, & tonitrua, dicentia; Factum est regnum mundi,Domini nostri & Christi ejus, & regnabit in secula seculorum. Et illi viginti quatuor seniores,
16 qui coram throno Dei sunt,qui sedent super thronos suos, ceciderunt super facies suas,& adorârunt Deum,Dicentes; Gra-
17 tias agimus tibi Domine Deus, ille omnipotens,qui est,& qui erat:quoniam accepisti robur tuû illud magnum,& regnâsti.
18 Et gentes iratæ sunt, & advenit ira tua, & tempus mortuorum, ut judicentur: & ut des mercedem servis tuis, prophetis, & sanctis, & illis qui timent nomen tuum, parvis & magnis: & ut perdas eos
19 qui perdiderunt terram. Et apertum est templum Dei in cœlo, & visa est arca fœderis ejus in templo ejus: & facta sunt fulgura,& tonitrua, & voces,& *terræ* motus, & grando magna.

C A P. XII.

1 Et signum magnum visum est in cœlo, Mulier amicta sole, & luna sub pedibus
2 ejus,& super caput ejus corona stellarum duodecim. Et quum in ventre haberet,
3 clamabat &partûs dolore premebatur,& cruciabatur ad pariendum. Et visum est aliud signum in cœlo,& ecce,draco igni-
4 tus magnus,habens capita septem,& cornua decem : & super capita sua, septem diademata. Et cauda ejus trahit tertiam
partem stellarum cœli, & projecit eas in terram:& ille draco stabat ante illam mulierem,quæ paritura erat: ut quum pepe-
5 risset,devoraret filium ejus. Et peperit filium masculum, qui pasturus est omnes gentes virgâ ferreâ: & raptº est filius ejus
ad Deum, & ad thronum ejus. Ipsa verò
6 mulier fugit in desertum ubi erat ipsi locus paratus à Deo,ut ibi pascerent illam dies mille ducentos sexaginta. Et factum
7 est prælium in cœlo : venitque Michaël & Angeli ejus ad præliandum cum dracone: & draco & Angeli ejus præliati sunt :
Et non prævaluerunt,& locus eorum non
8 inventus est ampliùs in cœlo. Et projectus est ille draco magnus, ille serpens
9 antiquus,qui vocatur Impostor & Satana, qui seducit orbem totum : projectus est *in*ꝗnam super terram, & angeli ejus cum eo projecti sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወበይእቲ፡ ሰዓት፡ ኮነ፡ ኵናኔ፡ ዐቢይ ፡ ወድልቅልቅ ፡ ወወድቀ ፡ 1፡ እደሃ፡ ለይእቲ፡ ሀገር ፡ ወ
ሞቱ፡ በሠለቱ፡ ድልቅልቅ፡ ሮዖ፡ ነፍስ ፡ ወደንገፁ፡ እለ፡ ተርፈ፡ ሰብሕዎ፡ ወአእሸትዎ፡ ለአ
ምላክ፡ ሰማይ ፡ ወበዝንቱ፡ ሐለፉ፡ ፪፡ ሕማም፡ ወተረፈ፡ ሣልስ፡ ሕማም ፡ ወሶበ፡
ዘከቦ፡ ስብዕ፡ መልአክ፡ መጽአ፡ ቃል፡ እመስማይ፡ ዘይብል፡ ኮነት፡ መንግሠተ፡ ዓለም፡ ለእግ
ዚእነ፡ ወለመሲሁ፡ ወይነግሥ፡ ለዓለም፡ ዓለም ፡ ወእልክቱኒ፡ ፲ ወ ፪፡ ሊቃናት፡ እለ፡
ይነብሩ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር፡ በመንብርቲሆሙ ፡ ሰገዱ ፡ በገጾሙ፡ ለእግዚአብሔር ፡

Et in ista hora facta est condemnatio magna, & concussio, & cecidit decima pars istius civitatis, & mortuæ sunt in ista concussione septuagies centum animæ, & territi sunt reliqui, & glorificârunt, & gratias egerunt Deo cœli. Et in hoc abierunt duæ afflictiones, & remansit tertia afflictio. Et quum clanxisset septimus Angelus, venit vox à cœlo, dicens; Factum est regnum mundi, Domini nostri & Messiæ ejus, & regnabit in seculum seculorum. Et illi viginti & quatuor seniores, qui sedebant ante Deum in thronis suis, adorârunt in facies suas Deum:

Versio VULGATA LATINA.

13 Et in illa hora factus est terræmotus magnus, & decima pars civitatis cecidit: & occisa sunt in terræmotu nomina hominum septem millia: & reliqui in timorem
14 sunt missi, & dederunt gloriam Deo cœli. Væ secundum abiit: & ecce væ terti-
15 um veniet citò. Et septimus Angelus tubâ cecinit: & factæ sunt voces magnæ in cœlo, dicentes; Factum est regnum hujus mundi, Domini nostri & Christi
16 ejus, & regnabit in secula seculorum: Amen. Et viginti quatuor seniores, qui in conspectu Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in facies suas, & adoraverunt De-
17 um, dicentes; Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, qui es, & qui eras,
18 & qui venturus es: quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnâsti. Et iratæ sunt Gentes, & advenit ira tua, & tempus mortuorum judicari, & reddere mercedem servis tuis Prophetis, & Sanctis, & timentibus nomen tuum pusillis &
19 magnis, & exterminandi eos qui corruperunt terram. Et apertum est templum Dei in cœlo: & visa est arca testamenti ejus in templo ejus, & facta sunt fulgura, & voces, & terræmotus, & grando magna.

CAP. XII.

ET signum magnum apparuit in cœlo: Mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus 1
ejus, & in capite ejus corona stellarum duodecim: Et in utero habens, clamabat 2
parturiens, & cruciabatur ut pariat. Et visum est aliud signum in cœlo: & ecce 3
draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua decem: & in capitibus ejus diademata septem: Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli, 4
& misit eas in terram: & draco stetit ante mulierem, quæ erat paritura; ut cùm peperisset, filium ejus devoraret. Et peperit filium masculum, qui recturus erat 5
omnes Gentes in virga ferrea: & raptus est filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus: Et mulier fugit in solitudinem, ubi habebat locum paratum à Deo, ut ibi 6
pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est prælium magnum in 7
cœlo: Michaël, & angeli ejus præliabantur cum dracone, & draco pugnabat, & 8
angeli ejus: Et non valuerunt, neq; locus inventus est eorum amplius in cœlo. Et 9
projectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabol⁹, & satanas, qui seducit universum orbem: & projectus est in terrâ, & angeli ejus cum illo missi sunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * وفي ذلك اليوم صارت زلزلة عظيمة * وسقط عشر المدينة * ومات من الزلزلة في تلك المدينة من
14 الناس سبعة آلاف * والبقية اربعوا وصاروا فزعين * واوفوا المجد لاله السماء * الويل الثاني ذهب *
15 وهوذا الويل الثالث ياتي مسرعا * ثم ان الملاك السابع ضرب البوق * فصار من ذلك اصوات
16 عظيمة من السماء قايلة * صار ملك الدنيا لربنا ومسيحه * ويملك الى ادهار الادهار * والاربعة
17 وعشرون سيخا الذين قدام الكرسي * الجلوس على كراسيهم سقطوا على وجوههم * وسجدوا لله *
18 * قايلين * نشكرك يا ربنا والاهنا الضابط الكل * الذي انت هو ولم تزل * انك اخذت قوتك
العظيمة * وملكت * وغضب الامم * فاتى غضبك وزمان الموتى ليدانوا * ويعطي الاجر لعبيدك الانبياء
19 والقديسين * والذين يتقون اسمك صغيرهم وكبيرهم * ويهلك مفسدين الارض * ثم رايت ان
هيكل الله الذي في السماء فتح * وظهر تابوت ميثاق الله في هيكله * فصار من ذلك برزق
واصوات * ورعود وبرد عظيم *

* الفصل الثاني عشر *

1 * فظهرت علامة عظيمة في السماء * وذلك امراة محتت الشمس * والقمر تحت رجليها *
2 وعلى راسها اثنا عشر تاجا من كواكب * وكانت حاملا في بطنها * وهي متوجعة تطلق ليلد *
3 * وظهرت ايضا علامة اخرى في السماء فاذا بتنين احمر عظيم * له روس سبعة * وقرون عشر *
4 وعلى روسه سبعة بيجان * ثم ان ذنبه جذب بذنبه ثلث الجوم التي في السماء * والقى بهم في الارض *
5 فوقف ذلك التنين قبالة المراة التي تريد ان تلد * حتى اذا ولدت ياكل ابنها * فولدت
ولدا ذكرا * الذي هو عتيد ان يرعا الامم بعصا حديد * فخطف ابنها الى الله والى عرسه *
6 * والمراة هربت الى القفر * الى موضع هيا لها هناك من الله * لتعال هناك الفا ومايتين
7 وستين يوما * ثم تحرك في السماء حرب * فما بين الملاك ميكاييل وملايكته * ليحارب التنين *
8 وحاربه التنين واجناده * فلم يكن له مقدن * ولم يوجد له موضع بعد ذلك في السماء *
9 * وطرد التنين العظيم * الحنس القديم * الذي سمي ابليس وسيطان المضل لكل المسكونة *
وطرح في الارض وطرحوا اجناده معه *

Eodem die factus est terræmotus magnus, cecidítque decima pars urbis: & mortui sunt ex terræmotu in ea urbe, hominum septem millia: & reliqui expaverunt & facti sunt perterriti, & persolverunt gloriam Deo cœli. Væ secundùm abiit, & ecce væ tertium citò veniet. Tum Angelus septimus clanxit buccinâ, factæque sunt inde voces magnæ de cælo, dicentes; Factum est regnum mundi Domino nostro & Christo ejus, & regnabit in secula seculorum. Et viginti quatuor illi senes qui sunt ante thronum, qui sedent super sedes suas, procidérunt in facies suas, & adoraverunt Deum, Dicentes; Gratias agimus tibi ô Domine ac Deus noster omnitenens, qui es, & nunquam moveris: quoniam sumpsísti robur tuum magnum, & regnâsti, Et iratæ sunt gentes. Venit ira tua, & tempus mortuorum ut judicentur, & des mercedem servis tuis prophetis & sanctis, & iis qui timent nomen tuum, parvis ac magnis: & perdas corruptores terræ. Deinde vidi templum Dei, quod est in cœlo, apertum fuisse, & apparuisse Arcam fœderis Dei in templo ipsius: & facta sunt inde fulgura, & voces, & tonitrua, & grando magna.

CAP. XII.

APparuit autem signum magnum in cœlo, nempe Mulier amicta sole, sub cujus pedibus erat luna, & super caput ejus duodecim coronæ ex stellis: Et erat ferens in utero suo, & dolens cruciabatur ut pareret. Apparuit etiam aliud signum in cœlo. Ecce enim serpens rubeus, ingens, habens capita septem & cornua decem: & super capita ejus, septem diademata. Is porrò traxit suâ caudâ tertiam partem stellarum quæ sunt in cœlo, projecitque eas in terram. Stetit autem ille draco ante mulierem quæ erat paritura; ut quum peperisset, devoraret filium ejus. Peperit ergo filium masculum, qui pasturus erat Gentes virgâ ferreâ. Raptúsque est filius ejus ad Deum & ad thronum ejus: Mulier autem fugit in solitudinem, ad locum qui paratus ei fuerat illic à Deo: ut nutriretur ibi mille ducentis sexaginta diebus. Deindè commotum fuit in cœlo bellum inter Angelum Michaelem & Angelos ejus, ut præliaretur adversus serpentem: certavit autem adversùs eum serpens cum militibus suis. At non habuit vires, neque inventus est ei locus imposterum in cœlo. Et expulsus fuit draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatus est Diabolus & Satanas, totius orbis seductor: et projectus est in terram, projectíque fuerunt milites ejus cum eo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወይቤሉ: ናለኵተከ: እግዚኦ: እግዚአብሔር: ዘኵሉ: ይመልክ: ዘሀሎ: ወይሄሉ: እስመ:
18 ለኀዝእከ: ኀይለከ: ወነሢአከ: መንግሥተ::=ኦ ወለሕዛብሰ: ተመዕዑ: ወበጽሐ: መ
ዐትከ: ወዘመኖሙ: ለሙተኒ: በዘ: ይትኬነኑ:: ወከመ: ተሀቦ: ለሴቶሙ: ለለግብርቲከ:ለ
19 ነቢያት: ወለቅዱሳን: ወለእለ: ይፈርሁ: ስመከ: ለንኡሳሙ: ወለዐቢዮሙ::ወከመ : ትሠኘኖ
ሙ:ለእለ:እማሰንዋ: ለመድር::=ኦ ወአመጸ:ተርሐወ: ቤተ: መቅደሱ:ለእግዚአብሔር: ዘ
ወስተ: ሰማይ: ወለስተርለየት: ታቦተ : ሕጉ : ለእግዚአብሔር : ወስተ: መቅደሱ :: ወመጽ
እ : መብረቅ : ወቃለ : ነጐድጓድ : ወደልቅልቅ : ወበረድ : ዐቢይ::=
1 ιϐ ወለስተርእየ : ተአመር : ወስተ : ስማይ : ብእሲት : እንተ : ትለብስ : ፀሐየ :: ወወር
2 ሃ : ታሕተ : እገሪሃ : ወወስተ : ርእሳ : ለክቢል: 1ወ ፀ: ኀቀብት:=ኦ ወጽንስት : ይእ
3 ቲ : ብእሲት : ወትግዕር : ወተሐመመ : ለዕለድ::=ኦ ወለስተርለየ : ካልእ : ተለመር :
ወስተ : ሰማይ : ለርዌ : ዐቢይ : ወቀይሕ : ዘ ገ: ለእርሰቲሁ : ወ 7: ለቅርንቲሁ :: ወወስ
4 ተ : ለእርስቲሁ : ጊ: ቀጸላ::=ኦ ወበዘነቡ : ይስሕብ : ሣልሰተ : እዴሆሙ : ለኀዋኽብት :
ሰማይ : ወለወረደሙ : ወስተ: መድር :: ወቆመ : ሠንቱ : ለርዌ : ኀመ : ሶበ : ወለደት: ይ
5 ብላዕ : ሕፃና::=ኦ ወወለደት : ወልደ : ተባእተ : ዘሠንቱ : ዘይሬስዮሙ : ለኵሉሙ : ለ
ሕዛብ : በበትረ : ሐጺን::ወመሰጥዎ: ለሠንቱ : ሕፃነ : ወወሰድዎ: ኀበ : እግዚአብሔር:ወ
6 ኀበ : መንበሩ:=ኦ ወትየት : ይእቲ: ብእሲት : ሠንተ: ገደሙ: ወሠንተ : መካነ::ዘለስተደ
ለወ: ሳቲ: እግዚአብሔር: ኀመ: ትትዓቀብ: በህየ : በኵሉ: መዋዕል: 1የ: ወ ፀየ: ወ ፯::=ኦ
7 ወፀብአው: በሰማይ: ለሠንቱ : ለርዌ : ሚካኤል : ወመላእክቲሁ::ወተፀብአሙ: ሠንቱ: አ
8 ርዌ : ሥኅለ : መላእክቲሁ::=ኦ ወአልኖሙ : ወሊረከበ : እንከ : መከነ : በሠንት : ሰማ
9 ይ::=ኦ ወወድቀ : ሠንተ : ሥድር : ሠንቱ : ለርዌ : ዐቢይ :: ወለርዌሰ : ዐቢይ : ዘሠ
ንቱ : ሰይጣን : ቀዲሙ : ዘለአለምቱሙ : ለኵሉ : ዓለሙ :: ወወድቀ : ሠንተ : መድር : ወ
መለእክቲሁኒ : ወድቁ : ሠንተ : መድር : መስቤሁ::=

Et dixerunt; Gratias agimus tibi Domine Deus, qui omnium Dominator est, qui est & erit: quia sustulisti virtutem tuam magnam, & erexisti regnum. Et Gentes indignatæ sunt, & advenit indignatio tua, & tempus mortuorum in quo judicentur, & ut des præmium servis tuis Prophetis & Sanctis, et timentibus nomen tuum, pusillis & magnis, & ut condemnes eos qui perdiderunt terram. Et tunc apertum est templum Dei quod in cœlo erat: & visa est arca legis Dei in templo ejus, & venit fulgur, & vox tonitru, & concussio, & grando magna.

CAP. XII.

ET apparuit signum in cœlo, Mulier amicta sole, & luna sub pedibus ejus, & in capite ejus corona duodecim stellarum: Et gravida fuit ista mulier, & exclamabat & cruciabatur ad parturiendum. Et apparuit aliud signum in cœlo, bestia magna & rufa, cujus septem capita, & decem cornua, & in capite ejus septem coronæ: Et cum cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli, & submisit eas in terram: & stetit ista bestia, ut quum peperisset, devoraret infantem ejus. Et peperit partum masculum, qui recturus erat omnes Gentes in virga ferrea: & diripuerunt hunc infantem, & adduxerunt eum ad Deum, & ad thronum ejus: Et fugit illa mulier in solitudinem, & in locum quem præparaverat ei Deus, ut servaretur ibi, per totum spatium dierum, decies centum & ducentorum & sexaginta. Et oppugnavit in cœlo hanc bestiam, Michael & angeli ejus, & oppugnavit eum illa bestia cum angelis suis: Et non prævaluit iis, & non invenit amplius locum in cœlo. Et cecidit in terram illa bestia magna: et bestia magna quæ fuit Satanas olim, qui seduxit totum mundum, et cecidit in terram, et angeli ejus ceciderunt in terram cum eo.

Et audivi vocem magnam dicentem in cœlo: Nunc facta est salus, &
10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν (κ) μεγάλην λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία, καὶ
virtus, & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est
ἡ δύναμις, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι (λ) κατεβλήθη
accusator fratrum nostrorum, *accusans* illos ante conspectum Dei nostri die
ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν (μ) αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας
ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum
11 καὶ νυκτός. Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον
testimonii sui: & non dilexerunt *animam suam* usque ad mortem. *Propter hoc* lætamini
12 τοῦ μαρτυρίας αὐτῶν· καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε
cœli, & in eis *habitantes*. Væ *habitantibus* terram & ma-
νεσθε οἱ οὐρανοὶ, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. (ν) Οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θα-
re: quia descendit diabolus ad vos, habens *animum magnum*, sciens, quòd
λάσσαν· ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι
modicum tempus habet. Et *cùm* vidit draco quòd projectus esset in terram, persecutus est
13 ὀλίγον καιρὸν ἔχει. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε
mulierem, quæ peperit masculum. Et datæ sunt mulieri duæ alæ
14 τὴν γυναῖκα, ἥτις ἔτεκε τὸν (ξ) ἄρρενα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ (ο) δύο πτέρυγες
aquilæ magnæ, ut volaret in desertum in locum suum, ubi alitur
τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται
illic tempus, & tempora, & dimidium temporis, à facie serpentis. Et emisit ser-
15 ἐκεῖ καιρὸν, καὶ καιροὺς, καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ (π) ὄφις
pens post mulierem ex ore suo, aquam tanquam flumen, ut *hanc*
ἐκ τοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὐδωρ ὡς ποταμὸν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα αὐτὴν
flumine *latam* faceret. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os
16 ποταμοφόρητον ποιήσῃ. Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα
suum, & absorbuit flumen quod misit draco de ore suo. Et
17 αὐτῆς, καὶ κατέπιε (σ) τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ
iratus est draco in mulierem, & abiit facere prælium cum reliquis *seminis*
ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος
ejus, *custodientibus* mandata Dei, & *habentibus* testimonium *Jesu* Christi.
αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν (τ) μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Et *steti* supra arenam maris.
Καὶ (υ) ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. CAP. XIII. ιγ'. 18

Et vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem & cornua decem,
Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, (α) ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, 1
& super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus *nomen* blasphe-
καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ (β) ὄνομα βλασφη-
miæ. Et bestia, quam vidi, erat similis pardo, & pedes ejus sicut ursi,
μίας. Καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς (γ) ἄρκτου, 2
& os ejus sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, &
καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ
thronum *suum*, & potestatem magnam. Et vidi unum *capitum* ejus quasi *cæsum*
τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν (δ) μεγάλην. Καὶ εἶδον μίαν τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην 3
in mortem: & plaga mortis ejus curata est: & *admiratum fuit in* universa terra
εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη· καὶ (ε) ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ
post bestiam: & adoraverunt draconem qui dedit potestatem bestiæ. Et
ὀπίσω τοῦ θηρίου· καὶ προσεκύνησαν (ζ) τὸν δράκοντα ὃς ἔδωκεν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ. Καὶ 4
adoraverunt bestiam, dicentes; Quis similis bestiæ? Quis poterit pugnare
προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; (η) τίς δύναται πολεμῆσαι
cum ea? & datum est ei os loquens magna, & blasphemias. Et data est ei
μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ (θ) βλασφημίας. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ 5
potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum in *blasphemiam*
ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας (ι) τεσσαράκοντα δύο. Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς (κ) βλασφημίαν 6
ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, & in cœlo
πρὸς τὸν Θεὸν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν (λ) αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ
habitantes. Et datum est illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos:
σκηνοῦντας. Καὶ ἐδόθη (μ) αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· 7
Et data est illi potestas in omnem tribum, & linguam, & gentem.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν, καὶ γλῶσσαν, καὶ ἔθνος.

MS.A. (κ) μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες, Ἄρτι (λ) ἐβλήθη ὁ *κατηγωρ τῶν (μ) αὐτοὺς (ν) Οὐαὶ *τῶν ἀγάπην καὶ τὴν θάλασσαν· (ξ) ἄρσενα. (ο) αἱ δύο (π) ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς, ὕδωρ (ρ) αὐτὴν (σ) τὸ ὕδωρ ὃ ἔβαλεν (τ) μαρτυρίαν Ἰησοῦ. (υ) ἐστάθη Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων (β) ὀνόματα (γ) ἄρκος, (δ) μεγάλην ἔδωκεν αὐτῷ. Καὶ μίαν ἐκ (ε) ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ (ζ) τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν τῷ ἐξουσίαν (η) καὶ τίς (θ) βλάσφημα. (ι) τεσσεράκοντα καὶ δύο. (κ) βλασφημίας (λ) αὐτοῦ, τοὺς (μ) αὐτῷ ** ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν, καὶ λαὸν, καὶ γλῶσσαν, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et audivi vocem magnam in cœlo, dicentem; Nunc facta est salus, & potentia, & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est ille accusator fratrum nostrorum, qui accusabat eos coram Deo nostro die & nocte. Et ipsi vicerunt eum, propter sanguinem Agni, & propter verbum testimonii ipsorum, & non dilexerunt animam suam usque ad mortem. Propterea oblectamini cœli, & qui in iis habitatis. Væ terræ & mari, quia descendit Impostor ad vos, habens iram magnam, sciens breve tempus sibi superesse. Et quum vidisset ille draco se projectum esse super terram, persequutus est mulierem illam quæ peperit masculum. Et datæ sunt mulieri duæ illæ alæ aquilæ illius magnæ, ut avolaret in desertum, in locum suum, ubi alatur ibi per tempus, & tempora, & dimidium temporis, à facie serpentis. Et projecit ille serpens ex ore suo post mulierem, aquas tanquam fluvium, ut eam ablatam à fluvio faceret. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os suum, & absorbuit fluvium quem projecerat ille draco ex ore suo. Et iratus est ille draco contra mulierem, & abiit ad faciendum prælium cum iis qui residuum seminis ejus sunt, qui servant mandata Dei, & habent testimonium Jesu. Et stetit super arenam maris.

CAP. XIII.

Et vidi quòd ascendit animal dentis è mari, habens cornua decem & capita septem; & super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomina blasphemiæ. Et animal dentis illud quod vidi, erat simile pardo, & pedes ejus tanquam ursi, & os ejus sicut os leænæ: & dedit ipsi ille draco potentiam suam, & thronum suum, & potestatem magnam. Et unum ex capitibus ejus *erat* tanquam mactatum ad mortem, & plaga lethalis ejus sanata est, & admirata est tota terra post illud animal dentis. Et adorârunt draconem, quòd potestatem dedisset illi animali dentis, dicentes; Quis similis est bestiæ huic, & quis potest præliari cum illa? Et datum est illi os loquens magna, & blasphemias: & data est illi potestas agendi menses quadraginta duos. Et aperuit os suum ad blasphemiam adversùs Deum, ad blasphemiis afficiendum nomen ejus, & tabernaculum ejus, & eos qui in cœlo habitant. Et data est illi potestas super omnem gentem, & tribũ, & linguã, & nationem: & datum est illi facere prælium cum Sanctis, ad vincendum eos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወሰማዕኩ : ቃለ : ዐቢየ : በሰማይ : ዘይብል : ኮነት : መድኀኒት : ወኀይል : ወመንግሥት :
ለአምላክነ::ወሰልጣነ: ሞሲሁ::እስመ፡ ወድቀ: መስተዋድይ: ዘእስተዋደዮሙ: ለእንዊነ:ቅ
11 ድመ: እግዚአብሔር: መዐልተ: ወሌሊተ::=> ወሞአሙ: እሙንቱ: በእንተ: ደመ: በግዑ:ወ
12 በእንተ : ቃለ : ጽድቆሙ::እስመ: ሊያብደሩ : ነፍሶሙ: እስከ : ለሞት::=> ወበእንቲአሆ
ሙ: ተፈሥሑ: ስማያት: ወመድር: ወእለ: ይነብሩ: ውስቴቶን::ለቤሳ: ሳመድር: ወለባሕ
ር: እስመ: ወረደ: ሰይጣን: ውስቴቶን: ምስለ: ዐቢይ: ሕመዙ: እስመ : የአመር: ከመ : ው
13 ሑድ: መዋዕል: ተረፎ::=> ወሶበ: ርእየ: ውእቱ: ለርዌ: ከመ: ወድቀ: ውስተ: መድር::
ደገኖ: ለእንስትኒ: ብእሲት: እንተ: ወለደት: ሕፃነ: ተባዕተ::=>

Et audivi vocem magnam in cœlo dicentem; Facta est salus, et virtus, et imperium Dei nostri, et potestas Messiæ ejus: quia cecidit Accusator, qui accusavit fratres nostros coram Deo die et nocte. Et vicerunt eum ipsi propter sanguinem Agni ejus, et propter sermonem justitiæ ipsorum, quia non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Et propter illos lætamini cœli et terra et habitantes in iis. Væ terræ, et mari, quia descendit sataras in ea, cum magno veneno suo, quia scit quòd modicum tempus restat ei. Et quum vidisset illa bestia quòd cecidisset in terram, persequuta est illam mulierem, quæ peperisset infantem masculum.

Versio VULGATA LATINA.

10 Et audivi vocem magnam in cœlo dicentem; Nunc facta est salus, & virtus, & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est accusator fratrum
11 nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum testimonii sui, & non
12 dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea lætamini cœli, & qui habitatis in eis. Væ terræ, & mari, quia descendit diabolus ad vos, habens iram ma-
13 gnam, sciens quòd modicum tempus habet. Et postquàm vidit draco quòd projectus esset in terram, persecutus est mulierem, quæ peperit masculum: Et
14 datæ sunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, ut volaret in desertum in locum suum,
15 ubi alitur per tempus & tempora & dimidium temporis, à facie serpentis. Et misit serpens ex ore suo post mulierem, aquam tanquam flumen, ut eam faceret
16 trahi à flumine. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os suum, & absor-
17 buit flumen, quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem: & abiit facere prælium cum reliquis de semine ejus, qui custodiunt mandata Dei, & habent testimonium Jesu Christi. Et stetit supra arenam maris. 18

CAP. XIII.

1 Et vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem, & cornua decem, & super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomina blasphemiæ.
2 Et bestia, quam vidi, similis erat pardo, & pedes ejus sicut pedes ursi, & os ejus sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, & potestatem magnam. Et vi-
3 di unum de capitibus suis quasi occisum in mortem: & plaga mortis ejus curata est. Et admirata est universa terra post bestiam. Et adoraverunt draconem, qui
4 dedit potestatem bestiæ: & adoraverunt bestiam, dicentes; Quis similis bestiæ? & quis poterit pugnare cum ea? Et datum est ei os loquens magna, & blasphe-
5 mias: & data est ei potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum
6 in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, & eos qui in cœlo habitant. Et est datum illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos.
7 Et data est illi potestas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * وَسَمِعْتُ صَوْتًا عَظِيمًا فِي ٱلسَّمَاءِ يَقُولُ * ٱلْآنَ صَارَ ٱلْخَلَاصُ وَٱلْقُدْرَةُ وَٱلْمُلْكُ لِإِلٰهِنَا * وَٱلسُّلْطَانُ
11 لِمَسِيحِهِ * لِأَنَّ بَاغِيَ إِخْوَتِنَا قَدْ طُرِحَ * ٱلَّذِي كَانَ يَبْغِيهِمْ قُدَّامَ ٱللهِ ٱللَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ * وَهُمْ قَدْ
12 غَلَبُوهُ بِدَمِ ٱلْخَرُوفِ * وَبِكَلَامِ شَهَادَاتِهِمْ * ٱلَّذِينَ لَمْ يُحِبُّوا أَنْفُسَهُمْ إِلَى ٱلْمَوْتِ * فَلِذٰلِكَ أَفْرَحُوا
يَا أَيُّهَا ٱلسَّمَاوَاتُ وَٱلسُّكَّانُ فِيهَا * اَلْوَيْلُ لِلْأَرْضِ وَلِلْبَحْرِ * لِأَنَّ إِبْلِيسَ نَزَلَ إِلَيْهِمَا مُمْتَلِئًا غَضَبًا
13 عَظِيمًا * لَمَّا عَلِمَ أَنَّ زَمَانَهُ قَلِيلٌ * فَلَمَّا أَبْصَرَ ٱلتِّنِّينُ أَنَّهُ أُلْقِيَ إِلَى ٱلْأَرْضِ * أَقْبَلَ يَطْلُبُ
14 ٱلْمَرْأَةَ ٱلَّتِي وَلَدَتِ ٱلْوَلَدَ ٱلذَّكَرَ * فَأُعْطِيَ لِلْمَرْأَةِ جَنَاحَيِ ٱلنَّعَّابِ ٱلْعَظِيمِ * لِتَطِيرَ إِلَى ٱلْقَفْرِ
15 إِلَى مَوْضِعِهَا * لِتَعَالَ هُنَاكَ زَمَانًا وَزَمَانَيْنِ وَنِصْفَ زَمَانٍ * مِنْ قُدَّامِ وَجْهِ ٱلْحَيَّةِ * فَأَلْقَتِ ٱلْحَيَّةُ
16 مِنْ فَمِهَا نَهْرَ مَاءٍ خَلْفَ ٱلْمَرْأَةِ لِيُدْرِكَهَا وَيُغْرِقَهَا فِي ذٰلِكَ ٱلنَّهْرِ * فَأَعَانَتِ ٱلْأَرْضُ ٱلْمَرْأَةَ * وَفَتَحَتِ
17 ٱلْأَرْضُ وَبَلَعَتْ ذٰلِكَ ٱلنَّهْرَ ٱلَّذِي أَلْقَى ٱلتِّنِّينُ مِنْ فَمِهِ * فَحَرِدَ ذٰلِكَ ٱلتِّنِّينُ عَلَى ٱلْمَرْأَةِ *
وَمَضَى لِيُحَارِبَ بَاقِيَ زَرْعِ ٱلْمَرْأَةِ * ٱلَّذِينَ يَحْفَظُونَ وَصَايَا ٱللهِ * ٱلَّذِينَ لَهُمْ شَهَادَةُ يَسُوعَ * وَوَقَفَ
18 ٱلتِّنِّينُ عَلَى رَمْلِ شَاطِئِ ٱلْبَحْرِ *

Et audivi vocem magnam in cœlo, dicentem; Nunc facta est salus, & potentia, & regnum Deo nostro, & potestas Christo ejus: quia calumniator fratrum nostrorum jam abjectus est, qui calumniabatur eos coram Deo nocte diéque. At ipsi vicerunt eum per sanguinem Agni, & per sermonem testimoniorum suorum: qui non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterèà lætamini ô cœli, & habitantes in eis. Væ terræ marique, quoniam Diabolus descendit ad utrúnque plenus iræ magnæ, ut qui sciat tempus suum exiguum esse. Quum ergò vidisset draco quòd projectus esset in terram, cœpit quærere mulierem quæ peperarat filium masculum. Sed datæ sunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ, ut volaret ad desertum in locum suum: ut aleretur ibi per tempus, & duo tempora, & dimidium temporis à conspectu serpentis. Effudit autem serpens ex ore suo flumen aquæ post mulierem, ut attactam obrueret eo flumine. Sed succurrit terra mulieri, aperuitque terra os suum, & absorbuit flumen illud quod serpens effuderat ex ore suo. Iratus est igitur ille serpens adversùs mulierem: & abiit ad bellum gerendum cum reliquo semine mulieris, observantibus mandata Dei, habentibus testimonium Jesu. Stetit autem serpens super arenam litoris maris.

CAP. XIII.

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ عَشَرَ *

1 * فَرَأَيْتُ دَابَّةً صَاعِدَةً مِنَ ٱلْبَحْرِ * لَهَا عَشَرُ قُرُونٍ وَرُؤُوسٌ سَبْعَةٌ * وَعَلَى قُرُونِهَا عَشَرُ تِيجَانٍ * وَعَلَى
2 رُؤُوسِهَا أَسْمَاءُ ٱلْكُفْرِ * وَٱلدَّابَّةُ ٱلَّتِي رَأَيْتُ هِيَ شِبْهُ ٱلنَّمِرِ * وَرِجْلَاهَا كَالدُّبِّ * وَفَمُهَا كَفَمِ
3 ٱلْأَسَدِ * فَأَعْطَاهَا ٱلتِّنِّينُ قُوَّتَهُ وَكُرْسِيَّهُ وَسُلْطَانَهُ ٱلْعَظِيمَ * وَكَانَ أَحَدُ رُؤُوسِهَا كَأَنَّهُ مَذْبُوحٌ
4 مَيِّتٌ * ثُمَّ إِنَّ جُرْحَ مَوْتِهَا سُفِيَ * فَتَعَجَّبَتْ لِذٰلِكَ ٱلْأَرْضُ كُلُّهَا * وَٱتَّبَعَتِ ٱلدَّابَّةَ * وَسَجَدُوا لِلتِّنِّينِ
ٱلَّذِي أَعْطَى ٱلسُّلْطَانَ لِلدَّابَّةِ * وَسَجَدُوا أَيْضًا لِلدَّابَّةِ قَائِلِينَ * هَلْ شِبْهُ أَحَدٍ هٰذِهِ ٱلدَّابَّةِ *
5 أَوْ مَنْ لَهُ مَقْدِرَةٌ يُحَارِبُهَا * وَأُعْطِيَ لَهَا فَمٌ أَنْ تَتَكَلَّمَ بِٱلْكِبْرِيَاءِ وَٱلْعَرَايَا * ثُمَّ أُعْطِيَ لَهَا سُلْطَانٌ
6 أَنْ تُحَارِبَ ٱثْنَيْنِ وَأَرْبَعِينَ شَهْرًا * وَفَتَحَتْ فَمَهَا بِٱلتَّجْدِيفِ وَٱلْعَرَايَا عَلَى ٱللهِ * وَتُجَدِّفُ عَلَى ٱسْمِهِ
7 وَعَلَى خِبَائِهِ وَٱلَّذِينَ يَسْكُنُونَ ٱلسَّمَاءَ كَذَبٍ * وَأُعْطِيَ لَهَا أَنْ تُحَارِبَ ٱلْقِدِّيسِينَ وَيَغْلِبَهُمْ *
وَأُعْطِيَ لَهَا سُلْطَانٌ عَلَى كُلِّ ٱلْقَبَائِلِ * وَٱلشُّعُوبِ * وَٱلْأَلْسُنِ * وَٱلْأُمَمِ *

Tum vidi bestiam è mari ascendentem, habentem decem cornua, & capita septem: & super cornua ejus, decem diademata: & super capita ejus, nomina apostasiæ. Et bestia quam vidi, similis est tigri, & pedes ejus ut ursi, & os ejus ut os leonis: dedítque illi draco robur suum, & thronum suum, & potestatem suam magnam. Erat autem unum ex capitibus ejus quasi jugulatum ac mortuum: tum vulnus mortis ejus curatum est: quapropter admirans universa terra, secuta est bestiam. Et adorárunt draconem qui dederat potestatem bestiæ: & adorárunt bestiam quoque, dicentes; Num similis est quisquam hujc bestiæ? aut quis habet facultatem pugnandi cum ea? Datúmque est illi os ad loquendas abominationes & blasphemias: data est etiam illi potestas pugnandi quadraginta duobus mensibus. Et aperuit os suum cum blasphemia et conviciis adversùs Deum, et blasphemabat nomen ejus: et in velum ejus, et eos qui habitant in cœlo, mentita est. Datum etiam est ei belligerare cum Sanctis, et vincere eos: et data est ei potestas in omnes tribus, et populos, et linguas, et gentes.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወተወህበ : ለይእቲ : ብእሲት : ክንፋ : ከመ : ዘዐቢይ : ንስር : ከመ : ትስርር : ውስተ : ገደ
ሙ : ወውስተ : መካን : ዘሀሎ : ትትዓቀብ : በዝኩሉ : መዋዕለ : ዘመን : ወለዘማን : ወመንፈቀ :
ዘመን : ወጥየት : ይእቲ : ብእሲት : እመቅድመ : ገጹ : ለውእቱ : እርዌ : ወሰረረ : ወዴገና :
15 ውእቱ : እርዌ : =: ወለወፅአ : እምነ : አፈሁ : ውእቱ : እርዌ : ማየ : ብዙኅ : ከመ : ፈ
16 ለግ : ዐቢይ : እንተ : ድኅረሃ : ለይእቲ : ብእሲት : ከመ : ይነሥኣ : ውሒዙ : =: ወረድኦ
ታ : ምድር : ለይእቲ : ብእሲት : ወለርሐወት : አፈሃ : ምድር : ወሰረበቶ : ለውእቱ : ውሒ
ዝ : ዘለወሐዘ : ውእቱ : እርዌ : እምነ : አፈሁ : ወሊዖለረ : ከመ : ተውህበ : ላቲ : ክን
17 ፋ : =: ወተመዕዓ : ውእቱ : እርዌ : ለይእቲ : ብእሲት : ወሖረ : ይፀብኦ : ለእለ : ተርፈ :
ውሉደ : ለእለ : የዐቅቡ : ትእዝዘ : እግዚአብሔር : ወይሄልዉ : በጽድቁ : ለእግዚእ : ሊየ
ሱስ : ወቆመ : ላዕለ : ሩፃ : ባሕር : =:

1 ወወፀእ : እርዌ : እምነ : ባሕር : ዘ 1 : ለቅርንቲሁ : ወ ፯ : እርእስቲሁ : : ወውስተ : እርእስ
2 ቲሁ : 1 ቀጸለ : ውስተ : እርእስቲሁ : ጽሑፍ : ስሙ : ጽርፈት : : =: ወይመሰል : ውእቱ : እ
ርዌ : ነምረ : ወእገሪሁ : ከመ : ድብ : ወሊፈሁ : ከመ : አንበሳ : : ወወሀቦ : ዝክቱ : እርዌ : ቀደ
3 ማዊ : ኀይሎ : ወመንበሮ : ወዕበየ : ስልጣን : : =: ወለሐቲ : እምነ : እርእስቲሁ : እንተ : ተረግ
ዘት : በሞት : : ወቀኣስለ : ሞቱሰ : ሐይወ : ወለእንስሪቶ : ኵለ : ምድር : : ወተለወዎ : ለውእቱ :
4 እርዌ : =: ወሰገዱ : ሎቱ : ለዝክቱ : ቀደማዊ : እርዌ : : እስመ : ወሀቦ : ለዝክቱ : እርዌ : ስል
ጣኖ : : ወሰገዱ : ሎቱ : ለውእቱ : እርዌ : እንዘ : ይብሉ : ሞኑ : ይመስሎ : ለዝንቱ : እርዌ :
5 ወመኑ : ይክል : ፀቢኦቶ : : =: ወተውህበ : ሎቱ : ለፈ : ከመ : ይንብብ : ዓቢያተ : ወጽርፈታ
6 ተ : : ወተውህበ : ሎቱ : ስልጣነ : ይግበር : ተለመረ : ዘፈቀደ : ሠ : ፬ : ለወርኃ : : =: ወእመ
ዝ : ፈትሐ : ለፈሁ : ከመ : ይጽርፍ : ላዕለ : እግዚአብሔር : ወለዕለ : ሰመ : ወለዕለ : ጽር
7 ኅ : መቅደሱ : ዘበሰማያት : : =: ወተውህበ : ሎቱ : ከመ : ይግበር : ፀብአ : ምስለ : ቅዱሳን :
ወይማሰሎ : : ሰልጣነ : ላዕለ : ኵሉሙ : አሕዛብ : ወሕዝብ : ወነገድ : ወበሐውሮት : : =:

Et datæ sunt huic mulieri alæ sicut aquilæ magnæ, ut evolaret in solitudinem, & in locum ubi servatur per spatium temporis & temporum & dimidii temporis: & fugit illa mulier à conspectu hujus bestiæ, & volavit: & persequuta est illam ista bestia. Et emisit ex ore suo ista bestia aquam multam, tanquam flumen magnum, post illam mulierem, ut caperet eam fluxus ejus. Et succurrit terra huic mulieri, & aperuit os suum terra, & absorbuit hunc fluxum, quem fluere fecisset hæc bestia ex ore suo, & nesciebat quòd datæ essent ei alæ. Et irata est hæc bestia adversùs hanc mulierem, & abiit ut oppugnaret reliquis filiis ejus, custodientibus mandatum Dei, & permanentibus in justitia Dei. Et stetit super arenam maris.

CAP. XIII.

Et exivit bestia è mari cujus decem cornua erant, & septem capita, & super capita ejus decem coronæ: super capita ejus scriptum fuit nomen blasphemiæ. Et similis erat hæc bestia pardo, & pedes ejus, sicut pedes ursi, & os ejus sicut os leonis, & dedit ei hæc bestia prima virtutem suam, & thronum suum, & magnitudinem potestatis suæ. Et unum ex capitibus ejus, quod transfixum fuit ad mortem, & vulnus mortis ejus curatum fuit. Et admirata est tota terra, & sequuta est hanc bestiam. Et adoraverunt istam primam bestiam: quia dedit huic bestiæ potestatem suam, & adorárunt hanc bestiam, dicentes; Quis similis est huic bestiæ? & quis potest oppugnare eũ? Et datum est ei os ut loqueretur magna, & blasphemias: & data est ei potestas facere signa quæcunque voluerit quadraginta & duos menses. Et tunc aperuit os suum, ut blasphemaret contra Deum, & contra nomen ejus, & contra templum sanctum suum quod in cœlis est. Et datum est ei ut gereret bellum cum Sanctis, & ut vinceret eos, & data est ei potestas super omnes gentes, & populos, & tribus, & regiones:

Et adorabunt eam omnes habitantes super terrã, quorũ non scripta sunt nomina in libro vitæ Agni mactati à fundatione mundi. Si quis habet aurem, audiat. Si quis captivitatem congregat, in captivitatem vadit: si quis in gladio occiderit, oportet eum in gladio occidi: Hîc est patientia, & fides Sanctorum. Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo, similia agni, & loquebatur sicut draco. Et potestatem omnem illius animalis dentis prioris exercebat ante illud, & faciebat ut terra & hi qui in ea habitant, adorarent illud animal dentis prius, cujus sanata erat plaga lethalis. Et facit signa magna, ita ut etiam ignem faciat descendere è cœlo super terram coram hominibus: Et seducat eos qui habitant super terram, ad faciendum imaginem illi animali dentis, quod habuerat plagam gladii, & vixerat. Et datum est ei indere spiritum imagini illius animalis dentis, ita ut loqueretur imago illius animalis dentati: & facere ut omnes qui non adorârint illam imaginem istius animalis dentis, occidantur. Et facere omnes, parvos & magnos, & divites & pauperes, & liberos & servos, ut detur illis character super manus ipsorum dextras, aut super frontes ipsorum: Ut nemo possit emere aut vendere, nisi qui habeat characterem nominis illius animalis dentis, aut numerum nominis ejus. Hîc sapientia est: qui habet mentem, computet numerum illius animalis dentis, numerus enim hominis est; & numerus ejus est, sexcenta et sexaginta sex.

8 Καὶ προσκυνήσουσιν (ν) αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τ γῆς, οὗ οὐ γέγραπται (ξ) τὸ ὄνομα
9 αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τ ζωῆς τοῦ ἀρνίου (ο) ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει
10 οὖς, ἀκουσάτω. (π) Εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις
ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι· ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ
11 ἡ πίστις τ ἁγίων. Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τ γῆς, καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅ-
12 μοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. Καὶ τ ἐξουσίαν τ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐν-
ὠπιον αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ τ γῆν καὶ τοὺς (ρ) κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον
13 τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη (σ) ἡ πληγὴ τ θανάτου αὐτοῦ. Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα
καὶ πῦρ ποιῇ (τ) καταβαίνειν ἐκ τ οὐρανοῦ εἰς τ γῆν ἐνώπιον τ ἀνθρώπων. Καὶ πλανᾷ
14 τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τ γῆς, διὰ τὰ σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τ θηρίου,
λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τ γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, (υ) ὃ ἔχει τ πληγὴν
15 τ (φ) μαχαίρας, καὶ ἔζησε. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ
λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου· καὶ ποιήσῃ, (χ) ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τ εἰκόνα τοῦ θηρίου,
16 (ψ) ἵνα ἀποκτανθῶσι. Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ
τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα (ω) δώσῃ αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ
τ χειρὸς αὐτῶν τ δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ (α) τ μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἵνα μή τις δύνηται 17
ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ (β) χάραγμα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τ ἀριθμὸν
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδέ ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων (γ) τ νοῦν, ψηφισάτω τ ἀριθμὸν 18
τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶ, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ, Ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

CAP. XIV. ιδ'.

1 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ (α) ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιὼν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν (β) τεσσερά-
ginta quatuor millia, habentes nomen Patris ejus scriptum in frontibus suis. Et audivi vocem de cœlo tanquam vocem aquarum multarum, & tanquã vocem
2 των αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν
tonitrui magni: & vocem audivi citharœdorum citharizantium in citharis suis:
βροντῆς μεγάλης· καὶ (δ) φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν τ κιθάραις αὐτῶν.
Et cantabant quasi canticum novum ante thronum, & ante quatuor animalia, &
3 Καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τ τεσσάρων ζώων, καὶ
seniores: & nemo poterat discere canticum, nisi illa centum quadraginta
τ πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύναλο μαθεῖν τ ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν (ε) τεσσεράκοντα
quatuor millia, empti de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non
τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τ (ζ) γῆς. Οὗτοί εἰσιν οἳ μετ γυναικῶν οὐκ 4
sunt coinquinati: virgines enim sunt: hi sunt sequentes Agnum quocunque
ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· (η) οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου
ierit: hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & Agno.
ἂν ὑπάγῃ· οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τ ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ.

MS. A. (ν) αὐτὸν (ξ) τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ τῷ βιβλίῳ (ο) τῆς ἐσφαγμένης (π) Εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ὁ μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι, * αὐτὸν ὁ μαχαίρᾳ ἀποκτανθῶναι. (ρ) ὁ αὐτῇ κατοικοῦντας, ἵνα προσκυνήσουσιν (σ) ἡ πληγὴ αὐτοῦ. (τ) ὁ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν (υ) ὃς ἔχει (φ) μαχαίρης, (χ) ἵνα ὅσοι ἐὰν (ψ) ἀποκτανθῶσιν. (ω) δῶσιν (α) τὸ μέτωπον (β) χάραγμα, τὸ (γ) νοῦν ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) τὸ ἀρνίον ἑστὸς (β) τεσσεράκοντα (γ) ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὸ γεγραμμένον (δ) ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν (ε) τεσσεράκοντα (ζ) γῆς· Οἱ μετὰ (η) οὗτοι οἱ (θ) ὑπάγει.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et adorabunt eam omnes qui habitant super terram, quorum non est scriptum nomen in libro vitæ Agni illius mactati à jactis fundamentis mundi. Si quis habet aures, audiat. Si quis in captivitatem abducit, in captivitatem abibit: si quis gladio occidit, oportet eum gladio occidi: hîc est tolerantia & fides Sanctorum. Et vidi aliud animal dentis ascendens de terra, & habebat cornua duo similia agni, & loquebatur sicut draco. Et potestatem omnem illius animalis dentis prioris exercebat ante illud, & faciebat ut terra & hi qui in ea habitant, adorarent illud animal dentis prius, cujus sanata erat plaga lethalis. Et facit signa magna, ita ut etiam ignem faciat descendere è cœlo super terram coram hominibus: Et seducat eos qui habitant super terram, ad faciendum imaginem illi animali dentis, quod habuerat plagam gladii, & vixerat. Et datum est ei indere spiritum imagini illius animalis dentis, ita ut loqueretur imago illius animalis dentati: & facere ut omnes qui non adorârint illam imaginem istius animalis dentis, occidantur. Et facere omnes, parvos & magnos, & divites & pauperes, & liberos & servos, ut detur illis character super manus ipsorum dextras, aut super frontes ipsorum: Ut nemo possit emere aut vendere, nisi qui habeat characterem nominis illius animalis dentis, aut numerum nominis ejus. Hîc sapientia est: qui habet mentem, computet numerum illius animalis dentis, numerus enim hominis est; & numerus ejus est, sexcenta et sexaginta sex.

CAP. XIV.

Et vidi, & ecce Agnus ille stans super montem Sion, & cum eo numerus, centum & quadraginta & quatuor millia habentia nomen ejus & nomen Patris ejus scriptum super frontibus suis. Et audivi vocem è cœlo, tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitrui magni: & vox quam audivi, erat tanquam citharœdorum pulsantium citharas suas, Et canentium canticum novum ante thronum, & ante illa quatuor animalia, & illos seniores: & nemo poterat discere canticum illud, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, illi empti ex terra. Hi sunt ii qui cum mulieribus non polluerunt se: virgines enim sunt. Hi sunt ii qui sequuntur Agnum quocunque ierit. Illi à Jesu empti sunt ex hominibus, primitiæ Deo & Agno:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወሰገዱ : ሎቱ : ኵሎሙ፡ እለ : ይነብሩ፡ ውስተ፡ ምድር : እለ፡ ሊኆነ : ጽሑፍ፡ ለስማቲሆ
9 ሙ፡ ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ ዘበግዑ : ዘተቀትለ፡ ዘእምፍጥረተ : ዓለም።።=> ዘበ፡ እ
10 ገዘነ፡ ሰሚዕ፡ ለይሰማዕ።።=> ወተጸወወነ፡ ሕሊናየ :: ወዘሰ : ይቀትል፡ በምጥባሕት፡ ሀለወ፡
ይሙት፡ በምጥባሕት :: ወዝየ፡ ውእቱ : ትእግስቶሙ፡ ወሃይማኖቶሙ፡ ለቅዱሳን : ብፁዓን፡
11 ወሊለንክሮቱ : ለሰይጣን።።=> ወእመዝ፡ ወፅአ፡ ካልእ፡ አርዌ፡ እመኒ : ምድር : ወ ፪፡ እ
ቅርንቲሁ : ወይመስል : ከመ : ባግዕ : ወይነብብ : ከመ : ለርዌ።።=>

Et adoraverunt eam omnes habitantes in terra, quorum non sunt scripta nomina sua in libro vitæ Agni ejus, qui occisus est, qui à creatione mundi erat. Qui habet aurem, audiendo audiat. Et abducta fuit mihi cogitatio mea: & qui occidit per gladium, oportet eum mori per gladium: & hîc est patientia & fides Sanctorum beatorum, & non est mirandum satanæ. Et tunc prodiit alia bestia è terra, & duo cornua ejus erant, & videbatur sicut agnus, & loquebatur sicut bestia.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et adoraverunt eam omnes, qui habitant terram: quorum non sunt scripta nomina in Libro vitæ Agni, qui occisus est ab origine mundi. Si quis habet aurem, audiat. Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem vadet: qui in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi. Hic est patientia, & fides Sanctorum.
11 Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo similia Agni, & loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestiæ omnem faciebat in conspectu ejus: & fecit terram, & habitantes in ea, adorare bestiam primam, cujus curata est plaga mortis. Et fecit signa magna, ut etiam ignem faceret de cœlo descendere in terram in conspectu hominum. Et seduxit habitantes in terra, propter signa, quæ data sunt illi facere in conspectu bestiæ, dicens habitantibus in terra, ut faciant imaginem bestiæ, quæ habet plagam gladii, & vixit. Et datum est illi ut daret spiritum imagini bestiæ, & ut loquatur imago bestiæ: & faciat ut quicunque non adoraverint imaginem bestiæ, occidantur. Et faciet omnes pusillos, & magnos, & divites, & pauperes, & liberos, & servos habere characterem in dextera manu sua, aut in frontibus suis: Et nequis possit emere, aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestiæ, aut numerum nominis ejus. Hic sapientia est. Qui habet intellectum, computet numerum bestiæ. Numerus enim hominis est: & numerus ejus, Sexcenti sexaginta sex.

CAP. XIV.

Et vidi, & ecce Agnus stabat supra montem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, habentes nomen ejus, & nomen Patris ejus scriptum in frontibus suis. Et audivi vocem de cœlo, tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitrui magni: & vocem, quam audivi, sicut citharœdorum citharizantium in citharis suis. Et cantabant quasi canticum novum, ante sedem, & ante quatuor animalia, & seniores: & nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadragintaquatuor millia, qui empti sunt de terra. Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati: Virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocunque ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo, & Agno:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 * وَسَجَدُوا لَهَا كُلُّ ٱلسُّكَّانِ عَلَى ٱلْأَرْضِ * ٱلَّذِينَ لَيْسَ لَهُمُ ٱسْمٌ مَكْتُوبٌ فِي سِفْرِ ٱلْحَيَاةِ * وَٱلْحُرُوفِ
9 ٱلْمَعْمُولِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَكُونَ ٱلدُّنْيَا * مَنْ كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ * فَمَنْ كَانَ فِي سَبْيٍ * فَلْيَنْطَلِقْ *
10 وَكُلُّ مَنْ قَتَلَ بِالسَّيْفِ * فَبِالسَّيْفِ يُقْتَلُ * هَاهُنَا هُوَ صَبْرُ ٱلْقِدِّيسِينَ وَصَلَوَاتُهُمْ * ثُمَّ رَأَيْتُ دَابَّةً
11 أُخْرَى صَاعِدَةً مِنَ ٱلْأَرْضِ * وَكَانَ لَهَا قَرْنَيْنِ كَأَنَّهَا قَرْنَا كَبْشٍ * وَكَانَتْ تَتَكَلَّمُ كَالثُّعْبَانِ * وَكَانَ
12 لَهَا سُلْطَانٌ أَنْ تَعْمَلَ كُلَّ أَعْمَالِ ٱلدَّابَّةِ ٱلْأُولَى بِحَاضِرَتِهَا * وَأَمَرَتِ ٱلْأَرْضَ وَٱلسُّكَّانَ عَلَيْهَا * أَنْ يَسْجُدُوا
13 لِلدَّابَّةِ ٱلْأُولَى * ٱلَّتِي شُفِيَ جُرْحُ مَوْتِهَا * وَعَمِلَتْ عَجَائِبَ عَظِيمَةً * وَذَلِكَ أَنَّهَا كَانَتْ تُنْزِلُ ٱلنَّارَ
14 مِنَ ٱلسَّمَاءِ عَلَى ٱلْأَرْضِ قُدَّامَ ٱلنَّاسِ * وَتَخْدَعُ ٱلسُّكَّانَ عَلَى ٱلْأَرْضِ * بِتِلْكَ ٱلْعَلَامَاتِ ٱلَّتِي أُعْطِيَتْ
أَنْ تَعْمَلَ بَيْنَ يَدَيِ ٱلدَّابَّةِ * وَتَقُولُ لِلسُّكَّانِ عَلَى ٱلْأَرْضِ * أَنْ يَصْنَعُوا صُورَةَ ٱلدَّابَّةِ ٱلَّتِي شُفِيَ
15 جُرْحُهَا * وَعَاشَ مِنْ بَعْدِ ٱلسَّيْفِ * وَأُعْطِيَ لَهَا رُوحٌ أَنْ تُعْطِيَ لِصُورَةِ ٱلدَّابَّةِ * وَكَانَتْ تَأْمُرُ أَنْ
16 كُلُّ مَنْ لَا يَسْجُدُ لِصُورَةِ ٱلدَّابَّةِ يُقْتَلُ * وَصَيَّرَتِ ٱلْكُلَّ ٱلْكِبَارَ وَٱلصِّغَارَ * وَٱلْأَغْنِيَاءَ وَٱلْفُقَرَاءَ *
17 وَٱلْأَحْرَارَ وَٱلْعَبِيدَ * أَنْ يَجْعَلُوا فِي ٱلْيَدِ ٱلْيُمْنَى عَلَامَةَ ٱلْكُفْرِ وَفِي جِبَاهِهِمْ * حَتَّى لَيْسَ يَقْدِرُ أَحَدٌ
أَنْ يَشْرِيَ أَوْ يَبِيعَ * إِلَّا أَنْ تَكُونَ لَهُ تِلْكَ ٱلْعَلَامَةُ ٱلَّتِي هِيَ ٱسْمُ ٱلدَّابَّةِ * أَوِ ٱسْمُ عَدَدِ ٱسْمِهَا *
18 * هَاهُنَا كِتَابُ ٱلْحِكْمَةِ * فَمَنْ لَهُ عَقْلٌ فَلْيَعُدَّ عَدَدَ ٱلدَّابَّةِ * وَعَدَدُهُ هُوَ عَدَدُ إِنْسَانٍ * وَجُمْلَتُهُ
سِتُّمِائَةٍ وَسِتَّةٌ وَسِتُّونَ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعَ عَشَرَ * * فَنَظَرْتُ فَإِذَا بِٱلْحُرُوفِ قَائِمًا عَلَى طُورِ
صِهْيَوْنَ وَمَعَهُ عِدَّةٌ * وَهِيَ مِائَةٌ وَأَرْبَعَةٌ وَأَرْبَعُونَ أَلْفًا عَلَيْهِمُ ٱسْمُهُ وَٱسْمُ أَبِيهِ مَكْتُوبٌ عَلَى جِبَاهِهِمْ *
2 * وَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ ٱلسَّمَاءِ كَصَوْتِ أَمْيَاهٍ كَثِيرَةٍ * وَكَمِثْلِ صَوْتِ رَعْدَةٍ عَظِيمَةٍ * وَٱلصَّوْتُ ٱلَّذِي
3 سَمِعْتُ هُوَ كَصَوْتِ ٱلْقِيَثَارِ إِذَا ضُرِبَ * وَيُسَبِّحُونَ تَسْبِحَةً جَدِيدَةً قُدَّامَ ٱلْكُرْسِيِّ * وَقُدَّامَ ٱلْحَيَوَانِ
ٱلْأَرْبَعِ * وَقُدَّامَ ٱلْمَشَايِخِ * وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ يَقْدِرُ يَتَعَلَّمُ تِلْكَ ٱلتَّسْبِحَةَ * إِلَّا أُولَئِكَ ٱلْأَرْبَعَةُ وَٱلْأَرْبَعُونَ
وَمِائَةُ أَلْفٍ * ٱلَّذِينَ ٱشْتُرُوا مِنَ ٱلْأَرْضِ * وَهُمُ ٱلَّذِينَ لَمْ يَتَنَجَّسُوا مَعَ ٱلنِّسَاءِ لِأَنَّهُمْ أَبْكَارٌ * وَهَؤُلَاءِ
4 هُمُ ٱلَّذِينَ يَتْبَعُونَ ٱلْحُرُوفَ حَيْثُ مَا تَوَجَّهَ * وَهُمُ ٱلَّذِينَ ٱشْتُرُوا يَسُوعَ مِنَ ٱلْبَشَرِ مِنَ ٱلْبَدْءِ لِلَّهِ وَلِلْحُرُوفِ *

8 *Et adorârunt eum omnes habitantes super terrã, quibus non est nomen scriptum in libro vitæ & Agni illius occisi antequam esset mundus. Qui habet aurem, audiat. Qui fuerit in captivitate, evadat: & quicunque gladio occiderit, gladio occidatur: hic est patientia & orationes Sanctorum. Præterea vidi aliam bestiam emergentem è terra: habebátque duo cornua quasi cornua arietis: & loquebatur ut draco. Et habebat potestatem faciendi omnia opera prioris illius bestiæ, in conspectu ipsius: præcepitque terræ & habitantibus super eam, ut adorarent bestiam illam primam, cujus curatum fuerat vulnus lethale. Et edidit miracula magna: nam descendere faciebat ignem de cœlo super terram, præsentibus hominibus: Et fallebat habitantes super terram signis illis quæ datum fuerat ei facere in conspectu bestiæ: dicebatque incolis terræ ut facerent imaginem bestiæ cujus curatum fuerat vulnus, quæque post gladium revixerat. Datusque est ei spiritus, ut inderet eum imagini bestiæ: & præcipiebat ut quicunq; non adoraret imaginem bestiæ, occideretur. Effecit etiam ut omnes, parvi ac magni, divites & pauperes, ingenui & servi ponerent in manu dextera signum apostasiæ, & in frontibus suis: ut nemo posset emere aut vendere, nisi haberet signum illud, nempe nomen bestiæ, aut nomen numeri nominis ejus. Hic requiritur sapientia. Qui ergò habet intellectum, computet numerum bestiæ: numerus autem ejus, numerus hominis est; et summa ejus, sexcenta sexaginta sex.*

CAP. XIV.

Tum aspexi, et ecce Agnus ille stans super montem Sion, et cum eo multitudo, nempe centum quadraginta quatuor millia, super quibus erat nomen ejus et nomen Patris ejus scriptum in frontibus eorum. Et audivi vocem de cœlo tanquam vocem aquarum multarum, et tanquam sonum tonitrui magni: porrò vox quam audivi, erat quasi vox cithararum pulsatarum. Et canebant canticum novum ante thronum, et ante quatuor animalia, et ante Seniores: nec poterat quisquam discere canticum illud, nisi illa quadraginta quatuor et centum millia quæ empta fuerant de terra. Sunt autem ii qui non contaminárunt sese cum mulieribus; virgines enim sunt: atque isti sunt qui secuti sunt Agnum quòcunque se contulit: iidemque sunt qui per Jesum ex hominibus à principio empti sunt Deo et Agno.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ወበስልጣኑ : ለቀደማዊ : ለርዌ : ይገብር: ኵሉ: በቅድሜሁ:: ወይረስዮ: ለመድር: ኀሙ: ኧለ: ይነብሩ: ውስቴታ: ይስግዱ: ሎቱ: ለቀደማዊ: ለርዌ: ዘሐይወ: ኧመቍሰለ:ሞቱ::።
13 ወገብረ : ተአምራተ : ዐበይተ: ኀሙ : ያወርድ : ኧምስማይ : ኧሰተ: ደቡ: መድር: ቅድመ:
14 ኧጋለ: ኧመሕያው:።ወያስሕቶሙ:ለዕለ: ይነብሩ: ደቡ: መድር:በእንተ: ተለመር: ዘተ ወህበ : ሎቱ: ኀሙ: ይግበር: በቅድመ : ውኧቱ :ለርዌ:: ወ ይቤሎሙ : ለኧለ: ይነብሩ: ውስ ተ : መድር : ኀሙ : ይግበሩ : ኧመሰሎ : ለዝክቱ : ለርዌ : ዘቍሰለ : በሞጥባሕት : ወሐይ
15 ወ::። ወተወህበ: ሎቱ: ይደይ: ውስቴቱ: መንፈሰ: ለኧመሰለ: ዝክቱ : ለርዌ : ኀሙ : ይ ንብብ: መስዑ: ለውኧቱ: ለርዌ:: ወገብሮሙ: ለኵሉ : ይሰገዱ: ለመስለ: ዝክ
16 ቱ : ለርዌ : ኀሙ : ይሙቱ::።ይግበር : ኀሉሱ : ወዐቢይ:: ለብዕልት : ወኀደያኀ : ለግብ ርት: ወለግዳዚ: ኀሙ : ይጽሐፈ : ውስተ : እደዊሆሙ : እንተ : የማኀ: ወእመእኮ : ውስተ :
17 ፋጽሞ::።። ወኀሙ : ለልቦ : ዘይክል : ሠይጠ : ወተሣይጦ : እንበለ : እለ : ጽሑፈን : ስሙ
18 እሙንቱ: ትእመርተ: ስሙ: ለውኧቱ : ለርዌ : ለው : ዘተኈልቀ : ስሙ::።። ወዘሰ : ጠቢ ብ : ውኧቱ : ወዘቦ: ልበ: የለመር : ፍሳቁሁ : ለውኧቱ: እርዌ:: እስመ: ለመጠነ : እጋለ: እመሕያው : ውኧቱ:: ወፍሳቁሁኒ : ፮የ ፷ ወ ፯::።

10

1 ወእመገዝ: ቆመ:ዝኩ:በግዕ:ለዕለ : ደብረ : ጽዮን: ወመሰቤሁ: 1 ወ ዐ ፀየ ወ ሣየ : ሕፃናት:
2 እለ: ጽሑፍ: ውስተ: ፍጽሞ: ስሙ: ወስመ: ለቡሁ: ወቅዱስ: መንፈሱ::።። ወመጽአ: ቃል: እመሰማይ:ኀሙ:ቃለ: ጣ ይ:ብዙኅ: ወኀሙ:ቃለ : ነጐድጓድ: ዐቢይ:ወኀሙ:ቃለ:ሙሰ
3 ናቄት: ሶበ: ይሰነቅዉ: በመሰናቄታቲሆሙ::።። ወየኅልዩ: ጣኅሬት: ሑደሰተ: ቅድመ:መን በረ: ወበግዑ: ወቅድመ: እልክቱ: 0: እንስሰሁ: ወእልክቱኒ:ቢቃናት:: ወለልቦ:ዘይክል:ለእ ሎሮታ: ለደእቲ: ጣኅሬት: ዘእንበለ : እልክቱ: 1 ወ ዐ ፀየ: ወሣየ: እለ:ተቤዘዉ:እመነ:መ
4 ድረ: ግብጽ::።። እለ: ንጹሐን:እሙንቱ:እመለእንስት:በኀመ: ተወልዱ:: ወእሉ:እሙንቱ: እለ: ተለወመ: ለበግዑ: ጎበ: ሖረ:: ወእለ: ቀደመ: ተቤዝመ : እመነ : እጋለ : እመሕያው: ለእግዚአብሔር : ወለበግዑ::።።

Et per potestatem prioris bestiæ faciebat omnia in conspectu ejus, & faciebat terram, sicut habitantes in ea, adorare primam bestiam quæ curata fuit à vulnere mortis suæ. Et fecit signa magna, ut descenderet à cœlo ignis super terram, conspectu hominum. Et seducebat habitantes super terram propter signum quod datum est ei, ut faceret in conspectu hujus bestiæ: & dixit habitantibus in terra ut facerent imaginem istius bestiæ quæ vulnerata fuit per gladium, & vixit. Et datum est ei ut immitteret ei spiritum ad similitudinem hujus bestiæ, ut loqueretur imago hujus bestiæ, & fecit omnes adorantes imaginem hujus bestiæ, ut morerentur. Faciebat pusillos & magnos, divites & pauperes, servos & liberos ut scriberent eam in manu sua dextra, sin minùs, in frontibus suis. Et sic nemo fuit qui poterat emere aut vendere, nisi ii quibus inscripta erant signa nominis hujus bestiæ, vel numeri nominis ejus. Et qui sapiens est, & qui habet intelligentiam scit numerum hujus bestiæ, quia quantitas hominis est: & numerus ejus, sexcenta sexaginta & sex.

CAP. XIV.

Et tunc stetit hic agnus super montem Sion, & cum eo quater decies myriades & quadragies centum parvuli, quorum in frontibus scriptum fuit nomen ejus, et nomen Patris ejus, et sancti Spiritûs ejus. Et venit vox à cœlo sicut vox aquæ multæ, et sicut sonus tonitrui magni, et sicut vox citharœdorum dum pulsant citharas eorum. Et cantant canticum novum ante thronum ejus, et agnum ejus, et ante illa quatuor animalia ejus, et illos seniores, et nemo fuit qui poterat intelligere hoc canticum, nisi illi quaterdecies myriades et quadragies centum, qui redempti fuerunt è terra Ægypti. Qui puri sunt à muliere, prout nati fuerunt: et hi sunt qui sequuti sunt Agnum ejus quocunque ierit, et qui priùs redempti sunt ex hominibus Deo et agno ejus.

Et in ore eorum non est *inventum dolus*: sine macula enim sunt ante *con-*
5 Καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη (ι) δόλος· ἄμωμοί γάρ εἰσι ἐνώπι-
spectum throni Dei. Et vidi alterum angelum volantem *in medio* cœ-
6 ον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον (κ) πετόμενον ἐν μεσουρανήμα-
li, habentem Evangelium æternum, *evangelizare habitantibus* super terrã,
τι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι (λ) τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς,
& omnem gentem, & tribum, & linguam, & populum, Dicentem in voce ma-
7 καὶ (μ) πᾶν ἔθνος, καὶ φυλὴν, καὶ γλῶσσαν, καὶ λαὸν, (ν) Λέγοντα ἐν φωνῇ με-
gnâ; Timete *Deum*, & date illi *gloriam*, quia venit hora judicii ejus:
γάλῃ, Φοβήθητε τὸν Θεὸν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ·
& adorate eum qui fecit cœlum, & terram, & mare, & fontes a-
καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ πηγὰς ὑ-
quarum. Et alius angelus secutus est, dicens; Cecidit, cecidit
8 δάτων. Καὶ (ξ) ἄλλος ἄγγελος ἠκολούθησε, λέγων, Ἔπεσεν, ἔπεσε
Babylon civitas *illa* magna: *quia ex* vino iræ fornicationis suæ po-
(ο) Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη· ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πε-
tavit omnes gentes. Et tertius angelus secutus est illos, dicens
9 πότικε πάντα (π) ἔθνη. Καὶ τρίτος ἄγγελος ἠκολούθησεν (ρ) αὐτοῖς, λέγων
in voce magna; Si quis bestiam adoraverit, & imaginem ejus, & accepe-
ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις (σ) τὸ θηρίον προσκυνεῖ, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβά-
rit characterem in fronte sua, aut in manu sua, Et hic bibet
10 νει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, Καὶ αὐτὸς πίεται
de vino iræ Dei, *mixto* mero in *poculo* iræ
ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκραμένου ἀκράτου (τ) ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς
ipsius, & cruciabitur *in* igne & sulphure in conspectu sanctorum an-
αὐτοῦ, καὶ (υ) βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον (φ) τῶν ἁγίων ἀγ-
gelorum, & ante conspectum Agni. Et fumus *cruciatûs* eorum *ascen-*
11 γέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν (χ) ἀνα-
dit in secula seculorum: *& non* habent requiem die ac nocte *adoran-*
βαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦν-
tes bestiam, & imaginem ejus, & si quis acceperit characterem nominis
τες τὸ θηρίον, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος
ejus. Hic patientia Sanctorum est: *hic custodientes* mandata
αὐτοῦ. Ὧδε (ψ) ὑπομονὴ τῶν ἁγίων (ω) ἐστὶν· ὧδε οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ 12
Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem de cœlo, dicentem mihi; Scri-
Θεοῦ, καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (α) λεγούσης μοι, Γράψον· 13
be; Beati mortui, in Domino *morientes* amodó. *Etiam*, dicit Spiritus,
Μακάριοι οἱ νεκροὶ, οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναὶ, λέγει τὸ Πνεῦμα,
ut requiescant à laboribus suis: *at* opera illorum sequuntur *cum* i-
ἵνα (β) ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· (γ) τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐ-
psis. Et vidi, & ecce *nubes alba*, & super nubem *sedens similis* Fi-
τῶν. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην (δ) καθήμενον ὅμοιον υἱῷ 14
lio hominis, *habens* in capite suo coronam auream, & in manu sua
ὠ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ (ε) τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
falcem acutam. Et alius angelus exivit de templo, clamans *in* magna voce
δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν (ζ) ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ 15
sedenti super nubem; Mitte falcem tuam, & mete: quia venit
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τὴν νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον· ὅτι (η) ἦλθέ
tibi hora *metendi*: quoniam aruit messis terræ. Et misit *se-*
σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι· ὅτι 16
ξάνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ καθή-
dens super nubem, falcem suam in terram, & demessa est terra. Et
μενος ἐπὶ τὴν νεφέλην, τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ 17
alius angelus exivit de templo quod in cœlo, habens & ipse falcem acutã.
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.
Et alius angelus exivit de altari, *habens* potestatẽ supra ignem: &
Καὶ ἄλλος (ι) ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, (κ) ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός· καὶ 18
clamavit *clamore magno habenti* falcem acutam, dicens; Mitte tuam
ἐφώνησε (λ) κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, λέγων, Πέμψον σου τὸ
falcem acutam, & vindemia botros terræ: quoniam maturæ sunt u-
δρέπανον τὸ ὀξύ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας (μ) τῆς γῆς· ὅτι ἠκμασαν αἱ σα-
væ ejus. Et misit angelus falcem suam in terram, & vindemiavit
φυλαὶ αὐτῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν 19
vineam terræ, & misit in lacum iræ Dei magnum.
ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην.

MS. A. (ι) ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν. Καὶ εἶδον (κ) πετόμενον (λ) ὅτι τοὺς (μ) ἐπὶ πᾶν (ν) Λέγων φωνῇ (ξ) ··λος ἀλλότριος ἄγγελος (ο) Βαβυ··· ἡ μεγάλη· ἣ ἐκ τοῦ (π) τὰ ἔθνη. ··· ἄλλος ἄγγελος τρίτος (ρ) αὐτοῖς, (σ) προσκυνεῖ τὸ * θυσιαστήριον, (τ) ἐκ τοῦ ποτηρίου τὴν ὀργὴν (υ) βασανισθήσονται (φ) τῶν ἀγγέλων, καὶ (χ) εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει· (ψ) ἡ ὑπομονὴ (ω) ὅτιν· οἱ (α) λεγούσης, Γράψον, (β) * ἀναπαήσονται (γ) τὰ γὰρ ἔργα (δ) καθήμενον ὅμοιον *υἱὸν ἀνθρώπου, (ε) ἐπὶ κεφαλὴν, (ζ) κράζων ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν φωνῇ μεγάλῃ (η) ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι· (θ) τὸ νεφέλης, (ι) ἄγγελος ἐκ (κ) ὁ ἔχων (λ) φωνῇ μεγάλῃ (μ) τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et in ore eorum non inventum est menda- 5
cium: sine maculis enim sunt. Et vidi 6
alium Angelum volantem in cœlo, haben-
tem Evangelium æternum, ad evangeliz-an-
dum iis qui habitant super terram, & apud
omnem nationem, & tribum, & linguam 7
& gentem: Dicentem voce magnâ, Ser-
vite Deo, & date illi gloriam, quia venit
hora judicii ejus: & adorate eum qui fe-
cit cœlum, & terram, & mare, & fontes
aquarum. Et alius Angelus secundus secu- 8
tus est eum, dicens; Cecidit, cecidit Babel
illa magna, quæ ex vino excandescentiæ
scortationis suæ potavit omnes gentes. Et 9
alius Angelus tertius secutus est eos, dicens
voce magnâ; Si quis adoraverit illud ani-
mal dentis, & imaginem ejus: & acce-
perit characterem ejus super frontem suam,
aut super manum suam, Ipse quoque bi- 10
bet ex vino excandescentiæ Dei, quod mix-
tum est mero in calice iræ ejus: & cru-
ciabitur in igne & sulphure coram Angelis
sanctis, & coram throno. Et fumus cruci- 11
atûs eorum in secula seculorum ascendet,
& non est quies die ac nocte iis qui adorant
illud animal dentis, & imaginem ejus. Hic 12
tolerantia Sanctorum est, qui servant præ-
cepta Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem 13
è cœlo, dicentem; Scribe, Beati sunt mor-
tui, qui in Deo moriuntur. Posthac sanè
dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus
suis: ipsa enim opera eorum sequuntur
eos. Et vidi, & ecce nubes alba, & super 14
nubem *quidam* sedens similis Filio hominis,
habens super caput suum coronam auream,
& in manu sua falcem acutam. Et alius 15
Angelus exivit è templo, compellans voce
magnâ eum qui sedet super nubem. Et 16
projecit falcem suam super terram, & de-
messa est terra. Et alius Angelus exivit è 17
templo quod est in cœlo, habens etiam
falcem acutam. Et alius Angelus exivit ex 18
altari, habens potestatem super ignem: &
clamavit clamore magno ad eum qui habet
falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam
illam acutam, et vindemia botros vi-næ
terræ, quia adoleverunt uvæ terræ. Et 19
projecit Angelus falcem suam in terram,
et vindemiavit vineam terræ, et projecit
in torcular excandescentiæ Dei illius ma-
gni.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 6 ወሊተረክበ፡ ሐሰት፡ ውስተ፡ አፈሆሙ፡ ለእሙ፡ ንጹሓን፡ እሙንቱ፡ እመሓጢኣት፡::=፨ ወእመ
ዝ፡ ምጽአ፡ ክልኤ፡ መልክዕ፡ እንዘ፡ ይሰርር፡ ማእከለ፡ ሰማይ፡ ወመድር ፡ ወይጸውር፡ ወንጌለ፡ ዘ
ለዓለም፡:ከመ፡ ይስብክ፡ ሎሙ፡ ለእለ ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ መድር፡:: ወለኵሉሙ፡ ለሕዝብ፡ ወሕ
7 ዝበ፡ ወነገድ፡ ወበሐውርት፡::=፨ እንዘ፡ ይብል፡ በቃል፡ ዐቢይ፡ ፍርሀው፡ ለእግዚአብሔር፡ ወሰ
ብሕሙ፡:: እስመ፡ በጽሐት፡ ዕለተ፡ ሰዓተ፡ ደይኑ፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ፡ ለዘ፡ ገብረ፡ ሰማየ፡ ወመድረ፡ ባሕ
8 ረ፡ ወለፍለገ፡ ወእንቅዕተ ፡ ማያት፡::=፨ ወካልኢ ፡ መልክዕ፡ ተለመ ፡ እንዘ ፡ ይብል፡:: ወወድ
ቀት፡ ባቢሎን፡ዐቢይ፡ ሀገር፡ እመነ፡ጽዋዓ፡ወይነ፡መንሱታ፡ ወዝሙታ ፡ ዘለስተየት፡ለኵሉ፡እ
ሕዛብ፡::=፨

Et non inventum est mendacium in ore eorum, quia puri sunt à peccato. Et 5
tunc venit alius Angelus volans medio cœli & terræ, & portabat evangelium 6
æternum, ut prædicaret iis qui habitabant in terra, & omni genti, & populo,
& tribui & regioni, Dicens in voce magna; Timete Deum, & glorificate eum, 7
quia venit dies & hora judicii ejus; & adorate eum qui fecit cœlum & terram,
mare & flumina, & fontes aquarum. Et alius Angelus sequutus est eum, di- 8
cens; Cecidit, & cecidit Babylon magna urbs, ex calice vini tentationis suæ, &
scortationis suæ, quæ potavit omnes gentes.

Versio VULGATA LATINA.

5 Et in ore eorum non est inventum mendacium: sine macula enim sunt ante thro-
6 num Dei. Et vidi alterum Angelum volantem per medium cœli, habentem Evan-
gelium æternum, ut evangelizaret sedentibus super terram, & super omnem gen-
7 tem, & tribum, & linguam, & populum: Dicens magnâ voce; Timete Domi-
num, & date illi honorem, quia venit hora judicii ejus: & adorate eum, qui fecit
8 cœlum & terram, mare, & fontes aquarum. Et alius Angelus secutus est, dicens; Ce-
cidit, cecidit Babylon illa magna: quæ à vino iræ fornicationis suæ potavit omnes
9 gentes. Et tertius Angelus secutus est illos, dicens voce magnâ; Si quis adora-
verit bestiam, & imaginem ejus, & acceperit characterem in fronte sua, aut in ma-
10 nu sua: Et hic bibet de vino iræ Dei, quod mistum est mero in calice iræ ipsius,
& cruciabitur igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, & ante con-
11 spectum Agni: Et fumus tormentorum eorum ascendet in secula seculorum:
nec habent requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam, & imaginem ejus, &
12 si quis acceperit characterem nominis ejus. Hic patientia sanctorum est, qui cu-
stodiunt mandata Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem de cœlo, dicentem mihi; 13
Scribe, Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodò jam dicit Spiritus, ut re-
quiescant à laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos. Et vidi, & ecce 14
nubem candidam: & super nubem sedentem similem Filio hominis, habentem in
capite suo coronam auream, & in manu sua falcem acutam. Et alius Angelus ex- 15
ivit de templo, clamans voce magnâ ad sedentem super nubem; Mitte falcem tu-
am, & mete, quia venit hora ut metatur, quoniam aruit messis terræ. Et misit qui 16
sedebat super nubem, falcem suam in terram, & demessa est terra. Et alius Angelus 17
exivit de templo, quod est in cœlo, habens & ipse falcem acutam. Et alius Ange- 18
lus exivit de altari, qui habebat potestatem supra ignem: & clamavit voce ma-
gnâ ad eum qui habebat falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam acutam, &
vindemia botros vineæ terræ: quoniam maturæ sunt uvæ ejus. Et misit Ange- 19
lus falcem suam acutam in terram, & vindemiavit vineam terræ, & misit in la-
cum iræ Dei magnum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * ولم يوجد في فيهم كذب لانهم بلا عيب هم * ورايت ملاكا يطير في متوسط السماء ومعه
6 الانجيل الابدي ليبشر الجلوس على الارض وبجميع الامم والقبايل والالسن والشعوب * ويقول
7 بصوت عظيم خافوا الرب واعطوه المجد لان قد اتت ساعة دينونته * اسجدوا لله الذي خلق
السماء والارض والبحر وعيون المياه * واذا بملاك ثان يتبعه قايلا سقطت بغداد العظيمة من
8 خمر سخطها الذي سقاه لجميع الامم * وملاك اخر ثالث كان يتبعهم وهو يقول بصوت عظيم *
9 كل من سجد للدابة ولصورتها * واخذ العلامة في جبهته او في يده * فهو يشرب من خمر
10 غضب الله الذي قد مزج في كاس رجزه * ويعذب في النار والكبريت * قدام الملايكة القدسين *
11 وقدام القدسين والاخروف * ودخان عذابهم يصعد الى دهر الداهرين * وليس لهم راحة ليلا
12 ولا نهارا * الذين يسجدون للدابة ولصورتها * وكل من اخذ وسمة اسمها * هاهنا هو صبر
13 القدسين * هاهنا صبر الذين يحفظون وصايا الله وامانة ايسوع * ثم سمعت صوتا من السماء
يقول اكتب * طوباهم الموتى الذين ماتوا على دين الرب * الان يقول الروح نعم ليستريحوا من
14 جميع كروبهم * واعمالهم تتبعهم * فنظرت واذا سحابة بيضاء * والجالس على السحابة شبه
15 ابن الانسان * وعلى راسه تاج من ذهب * وبيده منجل حاد * وملاك اخر خرج من السماء وهو
يصرخ بصوت عظيم للجالس على السحاب * ارسل منجلك واحصد * لان قد اتت ساعة
16 الحصاد * لان قد يبس حصاد الارض * فوضع الجالس على السحاب منجله الحاد على
17 الارض * فحصدت الارض * وملاك اخر خرج من الهيكل الذي في السماء * وهو يصرخ
18 ومعه منجل حاد * وملاك اخر خرج من المذبح وله سلطان على النار * وهو يصيح باعلى
صوت * الذي معه المنجل الحاد قايلا * ارسل منجلك الحاد * واقطع عناقيد كروم
19 الارض * فان قد طاب عنبها * فاخرج الملاك منجله الى الارض * فقطع كروم الارض كلها *
والقى العنب في معصرة الله العظيمة *

Et in quorum ore non est inventum mendacium, quia sine vitio sunt. Vidi quo- 5 6
que Angelum volantem per medium cœli, habentem Evangelium æternum, ut annuntiaret incolis terræ, & omnibus gentibus, & tribubus, & linguis, & populis: Dicentem voce magna, Timete 7
Dominum, eique tribuite gloriam: jam enim venit hora judicii ejus: adorate eum qui creavit cœlum ac terram, mare & fontes aquarum. Et ecce Angelus 8
secundus sequebatur eum, dicens, Cecidit Babylon illa magna ob vinum suæ necis, quod propinavit omnibus gentibus. Et alius Angelus tertius sequebatur eos, dicens voce magna, Quicunque adoravit bestiam & imaginem ejus, & accepit signum in fronte sua aut 9
in manu sua, Is bibet ex vino iræ Dei, 10
quod temperatum est in calice furoris ejus: & cruciabitur in igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, & in conspectu Sanctorum, & Agni. Et fu- 11
mus cruciatus eorum ascendet in seculum seculorum: nec erit eis requies nocte nec die, qui adorant bestiam & imaginem ejus, & quisquis accepit characterem nominis ejus. Hic est patien- 12
tia Sanctorum: hic est tolerantia eorum qui servant mandata Dei, & fidem Jesu. Deindè audivi vocem de cœlo 13
dicentem, Scribe, Beati mortui qui mortui sunt pro fide Domini. Jam dicit Spiritus, Ita est, requiescant ab omnibus angoribus suis, & opera eorum sequantur illos. Aspexi autem, & ecce 14
nubes candida: & qui sedebat super nubem, similis erat filio hominis: & super caput ejus corona aurea: & in manu ejus falx acuta. Et alius Angelus 15
egressus est è cœlo clamans voce magnâ ad insidentem nubi, Mitte falcem tuam, & mete: quia jam venit hora messis: nam aruit messis terræ. Posuit 16
igitur qui insidebat nubi falcem suam super terram, & demessa est terra. Et alius Angelus prodiit è 17
templo quod est in cœlo, clamans, habens falcem acutam. Tum alius An- 18
gelus prodiit ex altari, habebatque potestatem super ignem: et is clamabat altissimâ voce ad eum qui habebat falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam acutam, et præcide botros vinearum terræ: jam enim maturuit uva ejus. Protulit igitur An- 19
gelus ille falcem suam in terram, et vindemiavit vineas universæ terræ, posuitque uvam in lacum vinarium Dei magnum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወዛልስ : መልእክ : ተለመው : እንዘ : ይብል : በቃል : ዐቢይ : ዘሰገደ : ለጻክቱ : ለርዌ : ወለመስሉ : ወለዘ : ጽሑፍ : ትእመርቱ : ውስተ : ፋጽሙ : ለው : ውስተ : እደዊሁ ::=
10 ውእቱኒ : ይስተይ : ወይነ : መዐቱ : ለእግዚእነብሔር : ዘቅዱሕ : ውስተ : ጽዋዓ : መዐቱ : ዘሊኮነ : ፋሡሐ : ወይትኋነን : በእሰት : ወተይ : በቅድመ : መለእክቲሁ : ወበቅድመ : በግ
11 ዑ ::= ወዐርግ : ጢሰ : ደይናሙ : ለዓለመ : ወለዓለመ : ዓለመ :: ወለልቦሙ : ዕረፍተ : መ
ዐልተ : ወሌሊተ :: ወዘንተ : ኵነኔ : ይረክቡ : እለ : ይሰግዱ : ለውእቱ : ለርዌ : ወለመስ
12 ሉ : ወእለ : ይጽሕፈ : ትእመርተ : ስሙ ::=> ወገሠውእቱ : ትዕግሠቶሙ : ለቅዱሳን : እ
13 ለ : የዓቅቡ : ትእዛዘ : እግዚአብሔር : ወሃይማኖቶ : ለእግዚእ : ሊየሱስ ::=> ወመጽ
ዶ : ቃል : እመስማይ : ዘይብል :: ጸሐፍ : ይእዜኒ : ብፁዓን : እለ : ሞቱ : በእንተ : እግዚእ
ብሔር : እወ : ከማሁ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ከመ : ያዕርፉ : እመን : ጸማሆሙ : ወእ
14 መን : ዘተለመው : ግብሮሙ ::=> ወመጽአት : ደመና : ብርህት : ወውስተ : ይእቲ : ደ
መና : ይነብር : ወልደ : እጋለ : እመሕያው :: ወለክቢለ : ወር ቅ : ደበ : ርእሱ : ጣዕፀድ :
15 በሊሕ : ደበ : እደዊሁ ::=> ወወፀአ : ካልእ : መልእክ : እመን : መቅደሱ :: ወይጸርኅ : ሎ
ቱ : በቃል : ዐቢይ : ለዘ : ይነብር : ውስተ : ደመና :: ወይብል : ፈኑ : ጣዕፀደከ : በሊሃ : ወ
16 ዕፀድ : እስመ : በጽሐት : ሰዓት : ለዓፀድ : እስመ : የብሰ : ጣዕረረ : ምድር ::=> ወእመዝ :
ለልዐለ : ጣዕፀደ : ውእቱ : ዘይነብር : ውስተ : ደመና : ለዕለ : ምድር : ወተዐፀደት : ምድ
17 ር ::=> ወወፀአ : ካልእ : መልእክ : እመን : መቅደሱ : ዘውስተ : ሰማይ : ወይጸውር : ው
18 እቱኒ : ጣዕፀደ : በሊሐ ::=> ወክልኤ : መልእክ : ተለመ : እመን : መሠዋዕ : ዘውእቱ :
ስሉጥ : ለዕለ : እሰት :: ወጸውዖ : በቃል : ዐቢይ : ለዝክቱ : ዘይጸውር : ጣዕፀደ : በሊሐ :
ወይቤሎ : ፈኅ : ጣዕፀደከ : በሊሐ : ወቅትሎ : ለስክለ : ለዐፀደ : ወይነ : ለምድር : እስ
19 መ : ዐቢይ : ለስክለ ::=> ወነለአ : ውእቱ : መልእክ : ጣዕፀደ : ወለውኂደ : ውስተ : ምድር : ወቀ
ፅመ ; ቦቱ : ዐፀደ : ወይነ : ለምድር : ወወደቦ : ውስተ : ሞክየደ : መዐቱ : ለእግዚአብሔር ::=>

Et tertius angelus sequutus est eos, dicens in magna voce; Qui adoraverit hanc 9
bestiam, et imaginem ejus, et is cui inscriptum fuerit signum ejus in fronte sua, aut in manu sua, Ipse bibet vinum iræ Dei, quod exhaustum est in poculum iræ 10
ipsius quod non est gratum, et judicabitur in igne et sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, et in conspectu Agni sui. Et ascendit fumus jud'cii eorum, in seculum, 11
et in seculum seculorum, et non habuerunt requiem die et nocte: et hoc judicium invenient adorantes hanc bestiam, et imaginem ejus, et scribentes signum nominis ejus. Et hæc est patientia Sanctorum, qui custodiunt mandatum Dei, et fidem 12
Domini Jesu. Et venit vox è cœlo, dicens, Scribe nunc; Beati qui mortui sunt 13
propter Deum, etiam sic dicit spiritus sanctus, quòd requiescent à laboribus suis, et à suis quæ sequuntur eos operibus. Et venit nubes lucida, et super istam 14
nubem sedebat Filius hominis, et corona aurea super caput ejus, & falx acuta in manu sua. Et prodiit alius Angelus è templo ejus, et clamabat in voce magna 15
ad eum qui sedebat super nubem, et dixit; Mitte falcem tuam acutam, et mete, quia venit hora ad metendum, quia aruit messis terræ. Et tunc extulit falcem 16
suam ipse qui sedebat in nube super terram, et demessa est terra. Et prodiit 17
alius Angelus è templo suo quod est in cœlo, et portabat istam falcem acutam. Et 18
alius Angelus sequutus est eum ab altari, qui donatus fuit potestate in ignem, et vocavit in voce magna eum qui portabat falcem acutam, et dixit ei; Mitte falcem tuam acutam, et vindemia botrum vineæ terræ, quia magnus est botrus ejus. Et accepit iste Angelus falcem, et misit eam in terram, et vindemiavit 19
cum ea vineam terræ, et abjecit in torcular iræ Dei.

Et calcatus est lacus extra civitatem, & exivit sanguis de lacu usque ad
20 Καὶ ἐπατήθη ὁ ληνὸς (ν) ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι
frænos equorum, à stadiis mille sexcentis.
τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

CAP. XV. ις'.

1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχον-
tes plagas septem novissimas: quoniã in illis consummata est ira Dei. Et
2 τας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας. ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ
vidi tanquam mare vitreum mistum igne, & *vincentes ex bestia*, &
εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου, καὶ
ex *imagine* ejus, & ex *charactere* ejus, ex *numero* nominis ejus,
ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, (α) καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,
stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei. Et *cantant* canticũ
3 ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν
Moysi servi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia
(β) Μωσέως δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ
opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ viæ tuæ,
τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ
rex *Sanctorum*. Quis non timebit te, Domine, & *glorificabit* nomen tuũ?
4 βασιλεὺς τῶν (γ) ἁγίων. Τίς οὐ μὴ (δ) φοβηθῇ σε, Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου;
quia solus pius: quoniam omnes gentes venient & adorabunt in conspectu
ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν (ε)
tuo: quoniã judicia tua manifesta sunt. *Et* post hæc vidi, & ecce aper-
5 σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν. Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, (ζ) καὶ ἰδοὺ ἠνοίγη
tũ est templũ tabernaculi testimonii in cœlo. Et exierunt septem angeli,
6 ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι
habentes septẽ plagas, de templo, vestiti *linum purum*, & *splen-*
(η) ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι (θ) λίνον καθαρὸν, καὶ λαμ-
didum, & præcincti circa pectora zonis aureis. Et unum de quatuor ani-
7 πρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζω-
malibus dedit septẽ angelis septẽ phialas aureas; plenas iracundiæ Dei
ων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ
viventis in secula seculorum. Et impletum est templũ fumo *ex gloria*
ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ 8
Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in templum, donec con-
Θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τε-
summarentur septem plagæ septẽ angelorum.
λεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

CAP. XVI. ις'.

1 Καὶ ἤκουσα (α) φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, καὶ
effundite phialas iræ Dei in terram. Et abiit primus, &
2 (β) ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ
effudit phialam suam in terrã: & factũ est vulnus *malum* & *malignum* in
ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ (γ) ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο (δ) ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς
homines *habentes* characterẽ bestiæ, & imaginẽ ejus *adoran-*
ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, (ε) καὶ τοὺς τὴν εἰκόνα αὐτοῦ προσκυνοῦν-
tes. Et secundus angelus effudit phialam suam in mare: & factus est san-
τας. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷ- 3
guis tanquã mortui, & omnis anima vivens mortua est in mari. Et tertius
μα ὡς νεκροῦ, (ζ) καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ (η) τρίτος 4
angelus effudit phialã suam in flumina & *in* fontes aquarum: & fa-
ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς (θ) καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ (ι) ἐ-
ctus est sanguis. Et audivi angelũ aquarum, dicentem, Justus, Domine, es,
γένετο αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων, λέγοντος, (κ) Δίκαιος, Κύριε, εἶ, 5
qui *existens*, & qui *erat*, sanctus, quia hæc judicásti: Quia sanguinem Sanctorũ & Prophetarũ
ὁ ὤν, καὶ ὁ (λ) ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας· Ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν 6
effuderũt, & sanguinẽ eis dedisti bibere: digni enim sũt. Et audivi alterũ de
ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς (μ) ἔδωκας πεῖν· (ν) ἄξιοι γάρ εἰσι. Καὶ (ξ) ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ 7
altari, dicentem; Etiam, Dñe Deus omnipotens, vera & justa judicia tua.
θυσιαστηρίου, λέγοντος, Ναὶ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

MS. A. (ν) ἄξιοί εἰσιν Kεφ. ις'. MS. A. (α) καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγιάσματος (β) Μωϋσέως τοῦ δούλου (γ) ἐθνῶν. (δ) φοβηθῇ, Κύριε, καὶ δοξάσει (ε) σου, Κύριε· ὅτι (ζ) καὶ ἠνοίγη (η) οἱ ἔχοντες (θ)*λίθον καθαρὸν, λαμπρὸν, Κεφ. ις'. MS. A. (α) μεγάλης φωνῆς (β) ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας (γ) εἰς τὴν (δ) ἕλκος * καὶ πονηρὸν ὅπου που (ε) καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν (ζ) καὶ πᾶσα ψυχῆς ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ ἐν τῇ (η) πρίτος ἐξέχεεν (θ) καὶ τὰς (ι) ἐγένοντο (κ) Δίκαιος εἶ, (λ) ὢν, ὅσιος, (μ) δέδωκας (ν) ἄξιοί εἰσιν. (ξ) ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et calcatum est illud torcular extra urbem, 20
& effluxit sanguis è torculari usque ad frænа equorum, à stadiis mille & sexcentis.

CAP. XV.

ET vidi aliud signum in cœlo magnum 1
& admirabile, Angelos septem, habentes plagas septem illas ultimas, quoniam in illis consummata est excandescentia Dei. Et vidi tanquam mare vitreum mixtum igni, 2
& eos qui victoriam reportárunt ab illo animali dentis, & ab imagine ejus, & à numero nominis ejus, stantes super mare vitreum, & habentes citharas Dei, Et canentes can- 3
ticum Mosis, illius servi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ sunt viæ tuæ, rex seculorum. Quis non timebit te Domine, & glorifica- 4
bit nomen tuum? quia tu solus pius & sanctus es ac justus, quoniam omnes gentes venient, & adorabunt ante te, quòd judicia tua patefacta sint. Et post hæc vidi, & 5
apertum est templum tabernaculi testimonii quod est in cœlo. Et exiverunt illi septem 6
Angeli qui habent septem plagas, è templo, induti lino puro, splendido, & vincti ad pectus suum zonis aureis. Et unum ex 7
quatuor animalibus dedit illis septem Angelis, septem phialas aureas plenas excandescentiâ Dei, qui vivit in secula seculorum. Et impletum est templum fumo præ gloria 8
Dei & præ potentia ejus: & nemo poterat intrare in templum, usquedum explerentur illæ septem plagæ illorum septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET audivi vocem magnam de templo di- 1
centem illis septem Angelis, Ite & effundite illas septem phialas excandescentiæ Dei in terram. Et abiit ille primus, & ef- 2
fudit phialam suam in terram: & factum est ulcus malum & dolorificum super homines illos qui habent characterem illius animalis dentis, & qui adorant imaginem ejus. Et ille secundus Angelus effudit phi- 3
alam suam in mare, & factus est sanguis sicut mortui; & omnis anima vivens mortua est, ex his quæ sunt in mari. Et ille tertius 4
Angelus effudit phialam suam in fluvios, & in fontes aquarum, & facti sunt sanguis. Et audivi Angelum aquarum dicentem, Ju- 5
stus es ô ille qui est, & qui erat, & sanctus, quia hæc judicâsti. Quia sanguinem San- 6
ctorum & prophetarum effuderunt, & sanguinem ipsis dedisti bibendum, quia digni sunt. Et audivi altare dicens, Etiam Do- 7
mine Deus omnipotens, verum est & justum judicium tuum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et calcavit eam in torculari suo, extra civitatem, & exivit sanguis 20
ab hoc torculari, & venit usque ad frænos equorum, & fluxit usque decem & sex stadia.

CAP. XV.

ET apparuit signum magnum in cœlo, septem Angeli portabant septem plagas 1
quibuscum expleta erat ira Dei. Et vidi mare quod videbatur sicut vitrum, 2
& mixtum fuit cum igne, & ii qui vicerunt hanc bestiam & imaginem ejus & numerum nominis ejus, stabant super hoc mare & portabant citharam cantici Dei.

Versio VULGATA LATINA.

20 Et calcatus est lacus extra civitatem, & exivit sanguis de lacu usque ad frænos equorum per stadia mille sexcenta.

CAP. XV.

1 ET vidi aliud signum in cœlo magnum & mirabile, Angelos septem, habentes
2 plagas septem novissimas: Quoniam in illis consummata est ira Dei. Et vidi tanquam mare vitreum mistum igne, & eos, qui vicerunt bestiam, & imaginem ejus, & numerum nominis ejus, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei:
3 Et cantantes canticum Moysi servi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ sunt viæ tuæ, Rex
4 seculorum. Quis non timebit te, Domine, & magnificabit nomen tuum? quia solus pius es: quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu tuo, quo-
5 niam judicia tua manifesta sunt. Et post hæc vidi, & ecce apertum est templum
6 tabernaculi testimonii in cœlo: Et exierunt septem Angeli habentes septem plagas de templo, vestiti lino mundo & candido, & præcincti circa pectora zo-
7 nis aureis. Et unum de quatuor animalibus dedit septem Angelis septem phialas aureas, plenas iracundiæ Dei viventis in secula seculorum. Et impletum est tem- 8
plum fumo à majestate Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagæ septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET audivi vocem magnam de templo, dicentem septem Angelis; Ite, & effun- 1
dite septem phialas iræ Dei in terram. Et abiit primus, & effudit phialam suam 2
in terram: & factum est vulnus sævum & pessimum in homines, qui habebant characterem bestiæ, & in eos, qui adoraverunt imaginem ejus. Et secundus Ange- 3
lus effudit phialam suam in mare, & factus est sanguis tanquam mortui: & omnis anima vivens mortua est in mari. Et tertius effudit phialam suam super flumi- 4
na, & super fontes aquarum, & factus est sanguis. Et audivi Angelum aquarum 5
dicentem; Justus es, Domine, qui es, & qui eras sanctus, qui hæc judicâsti: Quia 6
sanguinem Sanctorum & Prophetarum effuderunt, & sanguinem eis dedisti bibere: digni enim sunt. Et audivi alterum ab altari dicentem; Etiam, Domine 7
Deus omnipotens, vera & justa judicia tua.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

20 * ثم ان عُكبَت المعصرة خارج المدينة * فانحدر من تلك المعصرة دم كثير * الى أن بلغ
1 لجم الخيل * الى مئتها اميال الف وستمائة * الفصل الخامس عشر * ورايت علامة

اخرى عظيمة في السماء عجيبة * وذلك سبعة ملائكة * ومعهم سبعة جوائح الاخيرة * التي بها
2 يتعصي غضب الله * ورايت كبحر من زجاج ممزوج نارا * والذين غلبوا الدابة وصورتها
3 وعدد اسمها * ووقوا على البحر الزجاج * وهم يمسكون قيثارات الله * ويسبحون تسبحة موسي عبد
الله * وتسبحة الحروف * قائلين * عظيمة هي وعجيبة اعمالك يا ربنا والاهنا يا ماسك الكل *
4 عادلة وبحقة هي سبلك * انت ملك الامم * فمن هو الذي لا يخافك يا رب ويمجد اسمك *
5 انك انت وحدك قدوس * والكل يا ربون ويسجدون قدامك * لان عدلك قد ظهر * ثم بعد
6 هذا نظرت * واذا قد فتح هيكل خيمة الشهادة الذي في السماء * وخرجوا السبع ملائكة
الذين معهم السبع جوائح من الهيكل * وعليهم ثياب كتان نقية مضيئة * ممنطقين على
7 صدورهم بمناطق ذهب * ورايت احد الحيوان الاربع * اعطي للسبع ملائكة سبعة جامات
8 من ذهب * وكانت مملوة بغضب الله الحي الى ادهار الادهار * وامتلي الهيكل من دخان
مجد الله * ومن قدرته * ولم يقدر احد يدخل الهيكل حتي انقضت سبع جوائح الملائكة السبعة *

1 * الفصل السادس عشر * وسمعت صوتا عظيما يقول للملائكة السبعة * اذهبوا
2 وافرغوا السبعة جامات * المملوة من غضب الله في الارض * فذهب الملاك الاول * وافرغ جامته
في الارض * فصار من ذلك بلاء عظيم سرير * على الناس الذين معهم علامة الدابة * وعلي
3 الذين يسجدون لصورتها * والملاك الثاني افرغ جامته في البحر * فصار البحر كله دم ميت *
4 ومات كل نفس حية في البحر * ثم ان الثالث افرغ جامته في الانهار وفي العيون * فصارت
5 الامياه كلها دما * وسمعت ملاك المياه يقول * عدل هو انت الازلي الصفي * اذ حكمت بهذه
6 هاولي * الذين اهرقوا دم القدسين والانبياء * وجعلهم يسربون الدم * كما هو استحقوهم *
7 وسمعت المذبح يقول * نعم يا رب يا ماسك الكل * عادلة وبحقة هي اعمالك واحكامك *

Tum subactus fuit lacus extra urbem, 20
effluxitque ex eo lacu sanguis multus, adeo ut pertingeret frænos equorum, per spatium milliariorum mille sexcentorum.

CAP. XV.

ET vidi signum aliud in cœlo magnum 1
& mirabile, videlicet septem Angelos habentes septem exitia ultima, quibus finem habet ira Dei. Et vidi tanquam 2
mare vitreum mixtum igni: & eos qui vicerant bestiam & imaginem ejus & numerum nominis ejus, stantes prope mare vitreum. Hi tenebant citharas Dei,
Et canebant canticum Mosis servi Dei, 3
& canticum Agni, dicentes, Magna sunt & mira opera tua, ô Domine & Deus noster, ô omnitenens: justæ ac veræ sunt viæ tuæ: tu es rex gentium. Quis 4
est qui te non formidet ô Domine, & glorificet nomen tuum? nam tu solus sanctus es: & omnes venient et adorabunt coram te, quia judicium tuum jam apparuit. Tum posthæc aspexi, & ecce aper- 5
tum est templum tabernaculi testimonii, quod est in cœlo: Et egressi sunt illi se- 6
ptem Angeli qui habebant septem exitia, è templo, amicti vestibus lineis mundis ac lucidis, præcincti circa pectora sua zonis aureis. Et vidi unum ex anima- 7
libus quatuor dedisse septem illis Angelis septem phialas aureas, quæ plenæ erant irâ Dei viventis in secula seculo- 8
rum. Et impletum est templum fumo gloriæ Dei, & potentia ipsius: nec poterat quisquam ingredi templum, donec explerentur septem exitia septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET audivi vocem magnam è templo 1
dicentem septem illis Angelis, Ite & evacuate septem phialas plenas irâ Dei in terram. Abiit igitur Angelus primus, 2
& evacuavit phialam suam in terram, ortaque est inde calamitas maxima & pessima in homines qui habebant signum bestiæ, & in eos qui adorabant imagi-
nem ejus. Tum Angelus secundus eva- 3
cuavit phialam suam in mare, factumque est totum mare sanguis mortuorum, & mortua est omnis anima vivens in
mari. Deinde tertius evacuavit phia- 4
lam suam in flumina & in fontes, versæque sunt aquæ omnes in sanguinem. Et 5
audivi Angelum aquarum dicentem, Justus es tu Æterne, Electissime, quòd hæc judicaveris in eos. Qui effude- 6
runt sanguinem Sanctorum & Prophetarum, & adegisti eos ad bibendum sanguinem, prout merentur. Et audivi al- 7
tare dicens, Etiam ô Domine, ô omnitenens, justa & vera sunt opera & judicia tua.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 ወይሴብሑ:ለእግዚእ:ኵሉ:በክሙ: ሰብሐ: ሙሴ:ገብሩ: እግዚአብሔር:ወስብሐተ:በግዑ: ወይቤሉ: ዐቢይ:ወመደ ምሙ:ግብርከ:እግዚኦ:እግዚአብሔር: ዘኵሉ:ትመልክ:: ጽድቅ:
4 ወርትዕ:ፍናዊከ:ዘነገሠከ:ሰዕለ:ኵሉ:ለሕዝብ:=: ወመኑ:ዘኢይፈርህ: ወኢይሴብሕ: ለስምከ:ለእመ:በሕቲትከ:ጸድቅ:ለኔተ: ወስቡዓ:ለኔተ:: ወባዕባ:ኵሉ:ለሕዝብ:ወይሰግ
5 ዱ: ቅድሜከ:እግዚኦ:ኵሉ:ተግበረ:እደዊከ: እስመ: ለስተርአየ:ኵነኔከ::=: ወእሙዳኅ
6 ረ:ዝንቱ:ተርሕወ:መቅደሱ:ዘሠርተ:ሰማይ:=: ወወፅኡ:ጊ:መላእክት:እለ:ይጸውሩ:ጊ:መ ቅሠፍተ:እሙነ:መቅደሱ:: ወይለብሱ: ኀጹሐ: ወብሩሃ: ወቅኑታኅ: እሙንቱ:በቅናተ:ወርቅ:
7 እንተ:መንገለ:ለንግደዐቲሆሙ::=: ወፀ:እሙነ:እለክቱ: ዐ: እንስሰሁ:መጠወሙ:ለእል ክቱ: ጊ: መላእክት:ጊ: ጽዋዐተ:ሥሉስነ:መዐቱ:ለእግዚአብሔር: ዘሕያው:ለዓለሙ::=:
8 ወእሙዝ:መልአ:ውስተ: መቅደሱ:ጢሰ: መዓቱ:ለእግዚኣብሔር:: ወስብሐተ: እግዚአብሔ ር:ወኀይሉ: ወለልቦ: ዘይክል:በዊአ: ውስተ: መቅደሱ: እስከ: ሐልቀ:ጊ: መቅሠፍት: ዘ ጊ: መላእክት::=:

12

1 ወይቤሉሙ:ቃል:እመሰጣይ: እሙነ: መቅደሱ: ለእልክቱ: መላእክት::ሑሩ: ወአዐውዑ:ጽዋዐ
2 ተ:መዐቱ:ለእግዚአብሔር :ውስተ:ኵሉ:መድር::=: ወሖረ፡ቀዳሚዊ: መልአክ:ወአዐወ: ጽዋዖ:ውስተ:መድር:: ወመጽአ:ለዕለ :እልክቱ:ሰብእ:እለ:ተጽሕፈ:ትእመርተ:ለጻዝክቱ:
3 ለርዌ:ወሰገዱ:ለመሰሉ:: ወመጽአ:ለዕቤሆሙ:ጽልእ:እኩይ::=: ወከዐወ:ከልአ:ጽዋዖ:
4 ውስተ:ባሕር: ወኮነ:: ደመ:ባሕር:ወሞቱ:ኵሉ:ነፍስ:ሕይወት:ዘውስተ:ባሕር::=: ወከ ዐወ: ሣልሰ: ጽዋዖ:ውስተ: ለፍላግ: ወውስተ: ለእቅዕተ: ማያት:: ወኮነ: ደመ:ኵሉ:ለእቅዕ
5 ተ:ማያት::=: ወይቤ: መልአክ: ለእቅዕተ:ማያት:: ጸድቅ: ለእተ:እግዚኦ:ወሪትዕ:ዘሀሎ
6 ከ:ወትሄሉ:: ከመዝ:ሖንከሙ:=: እስመ: ከዐዉ: ደመ:ቅዱሳኒከ: ወነቢያቲከ:ወለስተ,ይ
7 ካሆሙ: ደሞሙ: እስመ: ይደልዎሙ:=: ወይቤ : መልአክ: ለእቅዕተ: ማያት: እወ: እግዚ ኦብሔር :ዘኵሉ: ትመልክ : ጽድቅ: ወርትዕ: ኵነኔከ::=:

Et cantabant Domino omnes secundùm canticũ Mosis servi Dei, & canticũ agni 3
ejus, & dicebant; Magnum & mirabile est opus tuum Domine Deus, omnium Dominator: justitia et rectitudo sunt viæ tuæ, quibus imperium exercuisti super omnes
gentes. Et quis est qui non timebit & 4
non glorificabit nomen tuum, quia solus tu justus es, & potestate donatus es, & super omnes gentes, & adorabunt coram te Domine, omnia opera manuum tuarum, quia apparuit judicium tuum. Et post- 5
ea apertum fuit templum ejus quod est in cœlo: Et prodierunt septem Angeli, 6
portantes septem plagas è templo ejus: & amicti erant lino puro & splendido, & cincti erant cum cingulo aureo circa pectora eorum. Et unum ex illis quatuor 7
animalibus tradidit illis septem Angelis septem phialas plenas irâ Dei viventis in æternum. Et tunc plenum fuit templũ fumo iræ Dei, & gloriâ Dei, et virtu- 8
te ejus: & nemo erat qui poterat intrare in templum, donec explerentur septem plagæ septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET dixit vox è cœlo de templo illius Angelis, Ite et effundite phialas iræ Dei 1
in totam terram. Et abiit primus Angelus, et effudit phialam suam in terram: et 2
venit super illos homines quibus inscripta erant signa hujus bestiæ, et qui adoraverunt imaginem ejus, et venit super illos inimicitia mala. Et effudit secundus 3
phialam suam in mare: et factum est sanguis mare, et mortuæ sunt omnes animæ viventes quæ in mari erant. Et effudit tertius phialam suam in flumina, et 4
in fontes aquarum: et facti sunt sanguis omnes fontes aquarum. Et dixit Ange- 5
lus fontium aquarum; Justus es Domine, et rectus, qui fuisti et eris, sic judicâsti eos: Quia effuderunt sanguinem Sanctorum tuorum et prophetarum tuorum, et potum dedisti iis sanguinem suum, quia convenit iis. Et dixit Angelus fontium 6
aquarum, Etiam Domine, omnium Dominator, justè et rectè judicâsti. 7

Et quartus angelus effudit phialã ſuam in Solem: & datũ eſt illi æſtu
8 Καὶ ὁ (ο) τέταρ]Θ ἄγγελΘ ἐξέχεε τ φιάλω αὐτῦ ὀπ᾽ τ ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυ-
affligere homines in igni. Et æſtuaverunt homines æſtu magno, &
9 ματίσαι τὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. Καὶ ἐκαυματίσθησ οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ
blaſphemaverunt nomen Dei habentis poteſtatẽ ſuper plagas has:
(π) ἐβλασφήμησ τὸ ὄνομα τῦ Θεῦ τῦ ἔχοντΘ (ρ) ἐξουσίαν ὀπ᾽ τὰς πληγὰς ταύτας·
& non egerunt pœnitentiam dare illi gloriam. Et quintus angelus effudit
10 καὶ ὐ μετενόησ δῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ (σ) πέμπ]Θ ἄγγελΘ ἐξέχεε τ
phialam ſuam ſuper thronum beſtiæ: & factum eſt regnum ejus tenebroſum, &
φιάλω αὐτῦ ὀπ᾽ τ θρόνον τῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτῦ ἐσκοτωμένη, καὶ (τ)
mandebant linguas ſuas ex labore. Et blaſphemaverunt Deum cœli
11 ἐμασσῶντο τὰς γλώσσας αὐτ ἐκ τῦ πόνου. Καὶ ἐβλασφήμησ τ Θεὸν τῦ οὐρανοῦ
ex laburibus ſuis, & ex vulneribus ſuis: & non egerunt pœnitentiam ex operibus ſu-
ἐκ τ πόνων αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτ καὶ ὐ μετενόησ ἐκ τ ἔργων αὐ-
is. Et ſextus angelus effudit phialam ſuam in flumen illud magnũ
12 τῶν. Καὶ ὁ (υ) ἕκτΘ ἄγγελΘ ἐξέχεε τ φιάλην αὐτῦ ἐπ᾽ τ ποταμὸν τ μέγαν
Euphraten: Et exiccata eſt aqua ejus, ut præpararetur via regum ab
τ Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τ βασιλέων τ ἀπὸ
ortu Solis. Et vidi de ore draconis, & de ore
13 ἀνατολῶν ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τῦ στόματΘ τῦ δράκοντΘ, καὶ ἐκ τῦ στόματΘ τῦ
beſtiæ, & de ore pſeudoprophetæ ſpiritus tres immundos ſimiles ra-
θηρίου, καὶ ἐκ τ στόματΘ τῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα (φ) ὅμοια βα-
nis. Sunt enim ſpiritus dæmoniorum facientes ſigna, procedere
14 τράχοις. Εἰσὶ γὰρ πνεύματα (χ) δαιμόνων ποιοῦντα σημεῖα, (ψ) ἐκπορεύεσθαι
ad reges terræ & habitatæ totius, congregare illos in prælium
ὀπ᾽ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τ οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς (ω) πόλεμον
diei illius magnæ Dei omnipotentis. Ecce venio ſicut
15 τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τῦ Θεῦ τ παντοκράτορΘ. Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς
fur: Beatus vigilans & cuſtodiens veſtimenta ſua, ne nudus ambu-
κλέπτης· μακάριΘ ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπα-
let, & videant turpitudinem ejus. Et congregavit illos in locum illum vo-
16 τῇ, καὶ βλέπωσι τ ἀσχημοσύνην αὐτῦ. Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς (α) εἰς τ τόπον τ κα-

MS. A. (ο) τέταρ]Θ ἐξέχεεν (π) ἐβλασφήμησ ἐνώπιον τῦ Θεῦ (ρ) τ ἐξουσίαν (σ) πέμπ]Θ ἐξέχεεν (τ) ἐμασσῶντο (υ) ἕκτΘ ἐξέχεεν (φ) ὡς βάτραχοι. (χ) δαιμονίων (ψ) ρεύσ]ται ὀπ᾽ τοὺς βασιλεῖς τ ····μένης (ω) τ πόλεμον τ μεγάλης ἡ··ρας τ Θεῦ (α) εἰς τ *πόταμον (β) Ἁρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομΘ ἐξέχεεν (γ) ὀπ᾽ τ (δ) φωνὴ ὀν τῦ ναῦ ἀπὸ τ θρόνου, λέγουσα, (ε) ἀ-
σραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ, (ζ) ἀφ ἧ ἄνθρωπΘ ἐγένετο (η) ἔπι Κεφ. ιζ᾽. MS. A. (α) ἐξῆλθεν (β) λέγων, Δοῦμ, (γ) ὀπ᾽ ὑδάτων πολλῶν· (δ) ἐμβύθησ οἱ κατοικῦντες τ γλῶ ὀν
τῦ οἴνου τ πορνείας αὐτῆς. (ε) ἴδε (ζ) *τα ····αία βλασφημίας

cetum Hebraicè Armagedon. Et ſeptimus angelus effudit phialam ſuam
λόμων Ἑβραϊστὶ (β) Ἁρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομΘ ἄγγελΘ ἐξέχεε τ φιάλην αὐτ 17
in aërem: & exivit vox magna de templo cœli, à throno, di-
(γ) οὐ τ ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε (δ) φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τ ναῦ τ οὐρανῦ, ἀπὸ τ θρόνου, λέγου-
cens; Factum eſt. Et facæ ſunt voces, & tonitrua, & fulgura: & terræmotus fa-
σα, Γέγονε. Καὶ ἐγένοντο (ε) φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμὸς ἐγέ- 18
ct eſt magnus, qualis non factus eſt ex quo homines facti ſunt ſuper terrã, talis
νετο μέγας, οἷΘ ὐκ ἐγένετο (ζ) ἀφ᾽ ἧ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ὀπ᾽ τ γῆς, τηλικοῦΘ
terræmotus, ſic magnus. Et facta eſt civitas magna in tres partes, & civitates
σεισμὸς, οὕτω μέγας. Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις 19
Gentium ceciderunt: & Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare
τ ἐθνῶν (η) ἔπεσαν· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τ Θεῦ, δῦναι
illi poculum vini indignationis iræ ejus. Et omnis inſula fugit, & mõtes nõ
αὐτῇ τὸ ποτήριον τ οἴνου τ θυμ τ ὀργῆς αὐτ. Καὶ πᾶσα νῆσΘ ἔφυγε, καὶ ὄρη ὐχ 20
ſunt inventi. Et grando magna ſicut talentaria deſcendit de cœlo in homi-
εὑρέθησ. Καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία κατα βαίνει ἐκ τ ὐρανῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ- 21
nes: & blaſphemaverũt homines Deum ex plaga grandinis: quoniã magna eſt
πους· καὶ ἐβλασφήμησ οἱ ἄνθρωποι τ Θεὸν ἐκ τ πληγῆς τ χαλάζης· ὅτι μεγάλη ὀστὶν
plaga ejus vehementer.
ἡ πληγὴ αὐτ σφόδρα.

CAP. XVII. ιζ᾽.

Et venit unus de ſeptem angelis habentibus ſeptem phialas, & lo-
Καὶ (α) ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐ- 1
cutus eſt mecum, dicens mihi; Veni, oſtendam tibi damnationem meretricis ma-
λάλησε μετ᾽ ἐμοῦ, (β) λέγων μοι, Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τ με-
gnæ, ſedentis ſuper aquas multas: Cum qua fornicati ſunt re-
γάλης, τ καθημένης (γ) ὀπ᾽ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν· Μεθ᾽ ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βα- 2
ges terræ, & inebriati ſunt de vino fornicationis ejus habitantes terram:
σιλεῖς τ γῆς, καὶ (δ) ἐμεθύσθησαν ἐκ τ οἴνου τ πορνείας αὐτ οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν.
Et abſtulit me in deſertum in ſpiritu: & vidi mulierem ſedentem ſuper be-
Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ (ε) εἶδον γυναῖκα καθημένην ὀπ᾽ θη- 3
ſtiam coccineam, plenam nominibus blaſphemiæ, habentẽ capita ſeptem, & cornua decẽ.
ρίον κόκκινον, γέμον (ζ) ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ κέρατα δέκα.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ille quartus effudit phialam ſuam ſuper 8
ſolem, & datum eſt ei calefacere homines
igne. Et æſtuârunt homines illi æſtu ma- 9
gno, & convitiis affecerunt homines nomen
Dei qui habet poteſtatem ſuper plagas illas,
& non pœnituit eos, ut darent ipſi gloriam.
Et ille quintus effudit phialam ſuam ſuper 10
thronum illius animalis dentium, & factum
eſt regnum ejus tenebroſum, & mandebant
linguas ſuas præ dolore Et convitiis affe- 11
cerunt Deum cœli præ doloribus ſuis, &
præ ulceribus ſuis, & non pœnituit eos
operum ſuorum. Et ille ſextus effudit phi- 12
alam ſuam ſuper fluvium illum magnum Eu-
phratem, & aruerunt aquæ ejus, ut pararetur
via regum illorum qui ab Oriente ſo-
lis *adventabant*. Et vidi ex ore draconis, 13
& ex ore illius animalis dentis, & ex ore
illius prophetæ falſi, ſpiritus tres immun-
dos tanquam ranas. Sunt enim ſpiritus 14
dæmoniorum facientium ſigna, qui abe-
unt ad reges orbis habitabilis totius, ad con-
gregandum eos ad prælium magni illius
diei Dei omnipotentis. Et ecce venio tan- 15
quam fur: beatus eſt qui vigilat, & ſervat
veſtes ſuas, ut ne nudus incedat, & videant
ignominiam ejus. Et congregârunt eos in 16
locum qui vocatur Hebraicè Armageddon.
Et ille ſeptimus effudit phialam ſuam ſuper 17
aërem: & exivit vox magna è templo, è
throno, dicens, Factum eſt. Et facta ſunt 18
fulgura, & tonitrua, & voces: & terræmo-
tus factus eſt magnus, qualis non fuit ex
quo fuerunt homines ſuper terram, talis
terræmotus, adeò magnus. Et facta eſt 19
urbs illa magna in tres partes, & urbs Gen-
tium cecidit: & Babel illa magna in me-
moriam venit coram Deo, ut daret ipſi
calicem vini illius excandeſcentiæ iræ ſuæ.
Et omnis inſula fugit, & montes non in- 20
venti fuerunt. Et grando magna quaſi ta- 21
lenti pondo facta eſt è cœlo ſuper homi-
nes; & convitiis affecerunt illi homines
Deum ob plagam grandinis, propterea
quòd magna erat plaga illius valdé.

CAP. XVII.

Et venit unus ex illis ſeptem Angelis qui 1
habent ſeptem phialas, & locutus eſt me-
cum, dicens; Veni, oſtendam tibi judicium
illius meretricis magnæ, quæ ſedet ſup aquas
multas: Cum qua ſcortati ſunt reges ter- 2
ræ, & inebriati ſunt qui habitant in terra è
vino ſcortationis ejus. Et perduxit me ad 3
deſertum in ſpiritu: & vidi mulierem ſe-
dentem ſuper animal dentis rubrum, ple-
num nominibus blaſphemiæ, habens capita
ſeptem, & cornua decem.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወከዐወ : ራብዕ : ጽዋዖ : ውስተ : ፀሐይ : ተውህበ : ሎቱ : ሐረር : ወከሙ : ያውዕዮ :
9 ለሰብእ : በእሳት ::=: ወሠዐየ : ሰብእ : በዐቢይ : ሐሩር : እስከ : ይጸርፈ : ሳዕለ : ስሙ :
እግዚአብሔር : ዘሠአቱ : ስሉጥ : ሳዕለ : ኀይለ : መቅሠፍታት : ወሊነስሑ : ከሙ : ያዕኩ
10 ትዐ ::=: ወከለወ : ኀምሰ : ጽዋዖ : ሳዕለ : መንበረ : ለጓዙ : ለርዌ : ወጸልመት : መንግሠቱ :
11 እስከ : ይመጽሩ : ልሰናቲሆሙ : ሰብእ : በሕማሙ ::=: እስከ : ይጸርፈ : ሳዕለ : እግዚአ :
ሰማይ : እሙነ : ሕማሙ : እጽልሊቲሆሙ : ወሊነስሑ : እሙነ : መግቦሙ ::=: ወከዐወ :
12 ሰድሳ : ጽዋዖ : ውስተ : ፈላግ : ዐቢይ : ዘሌፍራጥስ : ወየብሰ : ማዩ : ከሙ : ትደሉ : ፍናቶሙ :
ለነገሠት : እለ : እሙነ : እመሰርቀ : ጸሐይ ::=:

Et effudit quartus phialam ſuam in ſolem: & datus eſt ei æſtus, & ut combu- 8
reret homines per ignem. Et combuſſit homines cum magno æſtu, uſque dum blaſ- 9
phemarent contra nomen Dei, qui poteſtatem habet ſuper illas plagas, et non re-
ſipuerunt ut gloriam darent ei. Et effudit quintus phialam ſuam ſuper thro- 10
num hujus beſtiæ, et factum eſt tenebroſum regnum ejus, uſque dum manderent
linguas ſuas homines propter dolorem, Et uſque dum blaſphemarent contra Do- 11
minum cœli præ doloribus inimicorum ſuorum: et non reſipuerunt ab operibus ſuis.
Et effudit ſextus phialam ſuam in flumen magnum Euphratem, et ſiccata eſt aqua 12
ut pararetur via regum qui ab ortu ſolis.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et quartus Angelus effudit phialam suam in Solem, & datum est illi æstu affligere
9 homines, & igni: Et æstuaverunt homines æstu magno, & blasphemaverunt
nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt pœnitentiam ut
10 darent illi gloriam. Et quintus Angelus effudit phialam suam super sedem bestiæ;
& factum est regnum ejus tenebrosum, & commanducaverunt linguas suas præ do-
11 lore: Et blasphemaverunt Deum cœli, præ doloribus & vulneribus suis, & non
12 egerunt pœnitentiam ex operibus suis. Et sextus Angelus effudit phialam suam
in flumen illud magnum Euphraten: & siccavit aquam ejus, ut præpararetur via
13 regibus ab ortu Solis. Et vidi de ore draconis, & de ore bestiæ, & de ore pseu-
14 doprophetæ spiritus tres immundos in modum ranarum. Sunt enim spiritus dæ-
moniorum facientes signa, & procedunt ad reges totius terræ, congregare illos in
15 prælium ad diem magnum omnipotentis Dei. Ecce venio sicut fur. Beatus qui
vigilat, & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinem
16 ejus. Et congregabit illos in locum, qui vocatur Hebraicè Armagedon. Et se-
17 ptimus Angelus effudit phialam suam in aërem, & exivit vox magna de templo à
throno, dicens; Factum est. Et facta sunt fulgura, & voces, & tonitrua, & ter- 18
ræmotus factus est magnus, qualis nunquam fuit ex quo homines fuerunt super
terram: talis terræmotus, sic magnus. Et facta est civitas magna in tres partes: 19
& civitates Gentium ceciderunt, & Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare illi calicem vini indignationis iræ ejus. Et omnis insula fugit, & mon- 20
tes non sunt inventi. Et grando magna sicut talentem descendit de cœlo in ho- 21
mines: & blasphemaverunt Deum homines propter plagam grandinis: quoniam magna facta est vehementer.

CAP. XVII.

ET venit unus de septem Angelis, qui habebant septem phialas, & locutus est 1
mecum, dicens; Veni, ostendam tibi damnationem meretricis magnæ, quæ sedet
super aquas multas. Cum qua fornicati sunt reges terræ, & inebriati sunt qui 2
inhabitant terram de vino prostitutionis ejus. Et abstulit me in spiritu in de- 3
sertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nomini-
bus blasphemiæ, habentem capita septem, & cornua decem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * ثم ان الرابع افرغ جامته على الشمس * فاعطيت ان تحرق الناس * فاحترقوا الناس من ذلك
9 احتراقا عظيما * وجدفوا الناس على اسم الله الذي له السلطان على هذه الجوايح * ولم يتوبوا
10 ليعطوه المجد * ثم ان الخامس افرغ جامته على كرسي الدابة * فدهب ملكها وصار مظلما *
11 وكانوا يلحسون بالسنتهم من الوجع * وجدفوا على الاه السمآء من وجع جراحهم * ولم يتوبوا
12 عن اعمالهم * ثم ان السادس افرغ جامته على النهر العظيم الذي هو الفرات * فيبس مايه
13 لكيما تصير فيه طريق معده للملوك الآتيين من مسرق الشمس * فرايت من فم التعبان *
14 ومن فم الدابة * ومن فم المدعي النبوة الكذاب * ثلث ارواح نجسة كانها ضفادع * وهي
ارواح الشياطين التي تصنع العجايب التي تجور على ملوك الارض والمسكونة كلها * وتجمعهم
15 الى حرب ذلك اليوم العظيم يوم الله مالك الكل * ها انا آتي كالسارق * طوباه الذي يسهر ويحفظ
16 ثيابه * لئلا يمشي عريانا ويظهر عوريه * ويجمعهم الى الموضع الذي يقال له بالعبرانية ارماجدون *
17 * ثم ان الملاك السابع افرغ جامته على الهوى * فخرج من الهيكل الذي في السمآء ومن
18 الكرسي * صوت عظيم وهو يقول * قد كان * فصارت بروق ورعود واصوات وزلزلة عظيمة * لم
19 يكن مثلها منذ كون الناس على الارض * فانشقت المدينة العظيمة على ثلثة اقسام *
وسقطت مدن الامم * وبابل العظيمة ذكرت قدام الله * لتسقي من كاس خمر غضبه *
20 * وهربت الجزاير * والجبال لم توجد * ونزل على الناس برد من السمآء * في الحجر الواحد رطل *
21 فجدفوا الناس على الله من هذا البرد * لان هذه كانت جايحة عظيمة جدا *

* الفصل السابع عشر *

1 * واقبل الي واحد من السبع ملايكة الذين كانت معهم السبعة جامات * فخاطبني وقال * تعال
2 نعرض عليك حكومة تلك المراءة الزانية العظيمة * التي هي جالسة على المياه الكثيرة * التي
3 زنى مع ملوك الارض * وسكروا سكان الارض من خمر زناها * فمضى بي بالروح الى القفر * فنظرت
امراءة جالسة على دابة حمرا ممتلية باسماء الكفر * لها سبع رووس وعشر قرون *

Postea quartus evacuavit phialam 8
suam super solem, & datum est ei com-
burere homines. Quare exarserunt homi- 9
nes æstu maximo, & blasphemârunt ho-
mines in nomen Dei qui potestatem ha-
bet in hujusmodi pernicies: & non pœ-
nituit eos, ut darent ei gloriam. Tum 10
quintus evacuavit phialam suam super
thronum bestiæ: quapropter desit re-
gnum ejus, & factum est tenebrosum:
& corrodebant linguas suas præ dolore:
Et blasphemârunt in Deum cœli præ do- 11
lore vulnerum suorum, & non pœnituit
eos operum suorum. Deinde sextus eva- 12
cuavit phialam suam super flumen
magnum, nempe Euphratem, & siccata
est aqua ejus, ut fieret in eo via parata
regibus venientibus ab ortu solis. Et 13
vidi ex ore draconis, & ex ore bestiæ,
& ex ore arrogantis sibi prophetiam,
mendacis, tres spiritus impuros similes
ranis. Sunt autem spiritus dæmonio- 14
rum, qui edunt miracula, quique pergen-
tes ad reges terræ & totius orbis, con-
gregant eos ad prælium magni illius
dici, diei inquam *Dei omnipotentis.*
Ecce ego veniam ut fur. Beatus qui 15
vigilat & custodit vestimenta sua, ne
nudus incedat, & pateant ejus verenda.
Et congregabit eos in locum qui dicitur 16
Hebraicè Armagedon. Tum Angelus 17
septimus evacuavit phialam suam super
aërem: & prodiit è templo quod est in
cœlo, & è throno, vox magna, quæ di-
cebat, Jam factum est. Factaque sunt 18
fulgura & tonitrua & sonitus atque
terræmotus magnus, qualis non fuit ex
quo homines fuerunt super terram. Et 19
disrupta est urbs illa magna in tres par-
tes, & corruerunt urbes Gentium: & de
Babylone magnâ mentio facta est coram
Deo, ut potaretur de calice vini indigna-
tionis ejus. Et fugerunt insulæ, & mon- 20
tes non sunt inventi. Et cecidere super 21
homines de cœlo grandines, quarum la-
pillus unus libralis erat: & blasphemâ-
runt homines in Deum ob istas grandi-
nes: hoc enim fuit exitium magnum
vehementer.

CAP. XVII.

ET venit ad me unus ex septem An- 1
gelis qui habebant septem phialas, & al-
locutus est me, dixitque, Veni, exponemus
tibi damnationem mulieris illius mere-
tricis magnæ, quæ sedet super aquas
multas: Quæ fornicata est cum regi- 2
bus terræ, & è cujus vino scortationis
inebriati sunt incolæ terræ. Itaque ab- 3
duxit me spiritu in desertum, aspexique,
& ecce mulier insidens bestiæ rubræ,
plenæ nominibus infidelitatis, habenti
septem capita, & decem cornua.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእምዝ : ወፅሉ : እመኑ : ለፈሡ : ለገዝክቱ : ለር ዊ:ቀደማዊ : ወእመለፈሡ : ለሐሰዊ : ነ
14 ቢይ: ሮ : ለጋንንት:ርኩሰን::=ፅ ወከመ : ቍርናንለት: እውንቱ: መንፈሰ : ለጋንንት: ወይገ
ብሩ : ተአምረ:: ለዕለ : ኵሉ : ነገሠት: እለ :ውስተ:ኵሉ : ዓለመ : ከመ : ያስተጋብኦ
ውሙ:ይትቃተሉ: በዕለት : ዐበይ : እንተ : ገብረ : እግዚአብሔር : ዘኵሎ : ይመሰክ:=ፅ
15 ወናሁ : እመጽእ :ግብተ : ከመ : ሰራቂ:: ወብፁዕ : ዘይተግህ : ወየዐቅብ : ለልባሲሁ:ከመ:
16 ሊይሖር :ዕራቁ: ወሊያስተርኢ:ኅፍረቶ::=ፅ ወያስተጋብኦሙ: ውስተ: መካን: ዘስሙ:እር
17 ሜጌዶን : በዕብራይስጥ::=ፅ ወሰዐወ:ሰብዕ:መልአክ:ጽዋዖ:ውስተ: ነፋስ::ወወፅአ:ቃል:መ
18 ቢይ : እመነ: መቅደሱ : ወእመኅበ:መንበሩ:ዘይብል:ኃልቀ::=ፅ ወእምዝ:ኮነ: መብረቅ:
ወቃለ : ነጐድጓድ: ወመጽአ:ዐቢይ: ድልቅልቅ: ዘሊኮነ:ከማሁ: ድልቅልቅ: ዐቢይ: እመአ
19 መ : ተፈጥረ : እጋለ: እመሕያው:ውስተ:መድር: ዘከማሁ::=ፅ ወኮነት : ሀገር:ዐባይ:ሮ:
መክፈልተ: ወለሀገራት: ለሕዛብኒ: ወድቃ: ወለባቢሎንኒ: ዐባይ:ተዘከርኆ: ቅድመ: እግዚአ
20 ብሔር : ከመ : ይመጥዋኆ: ጽዋዐ:ወይነ:ሕመዘ: መዐቱ::=ፅ ወጠፈለ: ኵሉ:ደሰያት: ወ
21 ለደባርኒ : ሊተረክቡ::=ፅ ወወረደ : ሳዕለ :እልክቲ : ሰብእ : እመሰማይ : ዐቢይ : በረ
ድ : መጠነ : መካልይ : ወፀረፈ: ሰብእ : ሳዕለ: ከመ: እግዚአብሔር : በእንተ: ውስቴ: መቅ
ሠፍተ: በረድ:እስመ: ዐቢይ: ውእቱ:መቅሠፍቱ:ጥቀ::=ፅ

፲ወ፯

1 ፍመጽአ: ፈ: እመነ: ውእቶሙ: ፯: መላእክት: እለ:ይጸውሩ: ፯: ጽዋዓት:: ይቤለኒ:ዓፈ:
2 አርኢከሃ: ደይና: ለእንታክቲ: ዘማ: ዐባይ: እንተ: ትነብር: ውስተ: ጣያት: ብዙኅ::=ፅ እ
ንተ: መስሌሃ: ዘመሠ: ነገሠት: መድር : ወሰከሩ: እመነ: ወይነ: ዝሙታ:እለ:ይነብሩ:ዲ
3 በ:መድር::=ፅ ወእመዝ:ወሰደኒ:መንፈስ:ገደሙ:ወርሲኩ:ብእሲተ:ትጸዓኒ:ሳዕለ :አርዊ:
ቀይሕ:ዘሙሉእ:እስማተ:ጽርፈት: ወ ፯: አርእስቲሁ:ወ ፲: አቅርንቲሁ::=ፅ

Et tunc prodierunt ex ore hujus bestiæ primæ, & ex ore pseudoprophetæ, tres dæ- 13
mones impuri. Et sicut ranæ erant Spiritus dæmonum, & faciebant signa super 14
omnes reges qui in toto mundo erant, ut congregati bellum gerevent in die magno,
quem constituit Deus qui omnibus dominatur. Et ecce, veniam subito sicut fur: 15
& beatus est qui vigilat & custodit vestimenta sua, ut non ambulet nudus,
& non appareat dedecus ejus. Et congregabit illos in locum cujus nomen Ar- 16
mageedon Hebraicè. Et effudit septimus Angelus phialam suam in ventum, & 17
prodiit vox magna è templo ejus & è throno ejus, dicens; Perficitur. Et tunc 18
factum est fulgur & vox tonitru, & venit concussio magna, qualis non fuit
concussio magna ex quo creatus est homo in terra, tanta inquam fuit. Et fa- 19
cta est civitas magna in tres partes, & civitates gentium ceciderunt, & Ba-
bylon magna in memoriam venit ante Deum, ut traderent ei calicem vini vene-
ni indignationis suæ. Et evanuerunt omnes insulæ, & montes non sunt inven- 20
ti. Et descendit super illos homines è cœlo magna grando quanta sunt talen- 21
ta, & blasphemârunt homines contra nomen Dei, propter hanc plagam grandi-
nis, quia magna fuit plaga ejus valdè.

CAP. XVII.

ET venit unus ex istis septem Angelis qui portabant septem phialas, & di- 1
xit mihi; Veni, ostendam tibi damnationem istius meretricis magnæ quæ sedet
in aquis multis: Quâcum scortati sunt reges terræ; & inebriati sunt ex vino 2
scortationis ejus habi antes super terram. Et tunc abstulit me spiritus in de- 3
sertum, & vidi mulierem sedentem super bestiam rufam, quæ plena fuit no-
minibus blasphemiæ, & septem capita ejus, & decem cornua ejus.

Et mulier circumdata purpurâ, & coccino, & inaurata auro, &
4 Καὶ ἡ γυνὴ (η) ἦ περιβεβλημένη πορφύρᾳ, καὶ κοκκίνῳ, καὶ κεχρυσωμένη (θ) χρυσῷ, καὶ
lapide pretioso, & margaritis, habens aureum poculum in manu sua, plenum
λίθῳ τιμίῳ, καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα (ι) χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον
abominationibus, & immunditiâ fornicationis suæ. Et in fronte ejus nomen
5 βδελυγμάτων, (κ) καὶ ἀκαθαρήτων πορνείας αὐτῆς. Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα
scriptum; Mysterium, Babylon magna, mater fornicationum & abominationum
γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων
terræ. Et vidi mulierem ebriam de sanguine Sanctorum, & de sanguine
6 τῆς γῆς. Καὶ (λ) εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος
martyrum Jesu: & miratus sum, *videns* illam, *admirationem magnam*. Et dixit mihi an-
7 τῶν (μ) μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, θαῦμα μέγα. Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγ-
gelus; Quarè miraris? Ego tibi dicam *mysterium* mulieris, & bestiæ
γελος, Διατί ἐθαύμασας; (ν) ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ θηρίου
portantis eam, *habentis* septem capita, & decem cornua. Bestia quam
8 τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τὸ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς, καὶ τὰ δέκα κέρατα. (ξ) Θηρίον ὃ
vidisti, *erat*, & non est: & *futura est ascendere* de abysso, & in interitum *abire*:
εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστι· καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν (ο) ὑπάγειν·
& mirabuntur *habitantes super* terram, (quorum non sunt scripta nomina in
καὶ θαυμάσονται οἱ καθοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, (ὧν (π) οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ
libro vitæ à constitutione mundi,) videntes bestiam, quæ erat, & non
τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,) (ρ) βλεπόντων τὸ θηρίον, ὅτι ἦν, καὶ οὐκ
est, *& tamen est*. Hic sensus *habens* sapientiam: septem capita, montes sunt septem,
9 ἔστι, (σ) καίπερ ὄντι. Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν· αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ, (τ) ὄρη εἰσὶν ἑπτὰ,
ubi mulier sedet super *eos*: & reges septem sunt. Quinque ceciderunt, &
10 ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν· καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν. Οἱ πέντε (υ) ἔπεσαν, καὶ
unus est: alius nondum venit: & cùm venerit, *paululùm* illum oportet manere. Et
11 ὁ εἷς ἔστιν· ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. Καὶ
bestia quæ erat, & non est, & *ipse octavus* est, & de septem est, & in interitum
τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν

vadit. Et decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, qui regnum
ὑπάγει. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν 12
nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges *unam horam* accipient *cum bestia*.
(ρ) οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου.
Hi unum consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiæ tra-
Οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ (χ) δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ (ψ) διδόασιν· 13
dent. Hi cum Agno pugnabunt, & Agnus vincet illos: quoniâ Dominus
σουσιν. Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς· ὅτι Κύριος 14
dominorum est, & Rex regum: & qui cum illo, vocati, & electi, & fideles.
κυρίων ἐστὶ, καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ, καὶ ἐκλεκτοὶ, καὶ πιστοί.
Et dixit mihi; Aquæ quas vidisti, ubi meretrix sedet, populi & *turbæ* sunt, &
(ω) Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, ἔ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ 15
gentes, & linguæ. Et decem cornua quæ vidisti in bestia, hi odient
ἔθνη, καὶ γλῶσσαι. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες (α) ἐπὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι 16
fornicariam, & desolatam facient illam & nudam, & carnes ejus man-
τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φά-
ducabunt, & ipsam concremabunt *in* igni. *Nam* Deus dedit in corda
γονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. Ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας 17
eorum *facere* sententiam ejus, & *facere unam* sententiam, & *dare* regnum
αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην (β) αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν
suum bestiæ, donec consummentur verba Dei. Et mulier quam vidisti, est
αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι (γ) τελεσθῇ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν 18
civitas magna, *habens* regnum super reges terræ.
ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

Cap. XVIII. ιη'.

Et post hæc vidi angelum descendentem de cœlo, habentem potestatem
(α) Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν 1
magnam: & terra illuminata est à gloria ejus.
μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.

MS. A. (η) ἣ περιβεβλημένη πορφυρᾶν, *** κόκκινον, (θ) χρυσίῳ, (ι) ποτήριον χρυσῶν (κ) καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας (λ) ἴδα (μ)* μαρτύρων (ν) ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ (ξ) Τὸ θηρίον ὃ ἴδες, ἦ, (ο) ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται (π) οὐκ ἐγέγραπται τὸ ὄνομα (ρ) βλεπόντων (σ) καὶ παρέσται. (τ) ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου (υ) ἔπεσαν, ὁ εἷς (φ) οὐκ ἔλαβον, ἀλλὰ (χ) καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν (ψ) δίδωσιν. (ω) Καὶ εἶπέν μοι, (α) καὶ τὸ (β) αὐτοῦ, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῷ τῷ (γ) τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ ΚΕΦ. ιη'. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ipsa verò mulier erat amicta purpurâ & 4
cocco, & inaurata auro, & lapidibus
pretiosis, & margaritis: habens calicem
aureum in manu sua, plenum pollutione
& immunditie scortationis suæ, *quibus*
fœdavit terram. Et super fronte ejus no- 5
men scriptum, Mysterium, Babel illa
magna, illa mater scortationum, & in-
quinationum terræ. Et vidi mulierem 6
illam ebriam è sanguine Sanctorum, & è
sanguine testium Jesu: & admiratus
sum, quando vidi eam, admiratione ma-
gnâ. Et dixit mihi ille Angelus; Quare 7
admiratus es? ego dicam tibi mysterium
mulieris, & animalis dentis quod gestat
eam, quod habet illa septem capita, &
illa decem cornua. Animal dentis quod 8
vidisti, erat, & non est, & ascensurum est
ex abysso, & in perditionem abiturum:
& admirabuntur qui habitant super ter-
ram, quorum non est scriptum nomen in
libro vitæ, à jactis fundamentis mundi,
videntes illud animal dentis fuisse, & 9
non esse, & *tamen* adventare. Hîc mens
ei qui habet sapientiam. Illa septem ca-
pita, septem montes sunt super quibus
illa mulier sedet. Et reges septem sunt: 10
quinque ceciderunt, unus est, alius non-
dum venit: & quando venerit, brevi
oportet ipsum manere. Et animal dentis 11
quod erat, & non est, etiam hic octavus
est, & ex septem est, & in perditionem
est. Et decem cornua quæ vidisti, decem 12
reges sunt, homines qui regnum nondum
acceperunt, sed potestatem tanquam re-
ges unâ horâ accipiunt cum illo animali
dentis. Hi unam voluntatem habent, & 13
potentiam ac potestatem suam illi ani-
mali dentis tradunt. Hi cum illo Agno 14
præliabuntur: & ille Agnus vincet eos,
quia Dominus dominorum est, & Rex
regum, & qui cum ipso sunt, vocati, &
electi, & fideles. Et dixit mihi; Aquæ 15
quas vidisti, ubi illa meretrix est sedens,
gentes, & turbæ sunt, & nationes, &
linguæ. Et decem cornua quæ vidisti, & 16
illud animal dentis, ipsi odio habebunt
istam meretricem, & desertam facient
eam & nudam, & carnem ejus comedent,
& ipsam igne concremabunt. Deus enim 17
dedit in corda eorum, ut facerent volun-
tatem ejus, et facerent unam voluntatem,
et darent regnum suum isti animali den-
tis, usque dum compleantur verba hæc
Dei. Et mulier quam vidisti, est urbs illa 18
magna, quæ habet regnum super reges
terræ.

CAP. XVIII.

Post hæc vidi alium Angelum descen- 1
dentem è cœlo, habentem potestatem
magnam: et terra splenduit à gloria ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወትለብሰ: ደእቲ: ብእሲት: ልብሰ: ወርቅ: ዘቦ : ጫለተ: ወዘቦ: ለየ:: ወዕንቍ: ክቡረ: ወባ
ሕርያተ:: ወትጸውር: ደእቲ: ብእሲት: ውስተ: እዴሃ: ጽዋዐ: ወርቅ:ዘመሉእ: ርኵሰ: ወግ
5 ማኑ: ዝሙታ::=> ወጽሑፍ : ውስተ: ፋጽጣ : ለሰማተ : መስጢራ: ለበቢሎን : ዐባይ::
6 እሞን:ለዘማት:ወዘርኵስ : ለምድር::=> ወስክሮ ት : ደእቲ:ብእሲት:እመደሞ:ለቅ
ዱሰን : ወእመደሞ : ለቅዱሰኒሁ : ላእግዚእ : ኢየሱስ:: ወእንከርክዋ : ሶቦ : ርሊክዋ:
ዐቢየ : ተደመስ::=>

Et amicta erat hæc mulier vestimento aureo quod habuit purpuram, & coccum, & lapidem pretiosum, & margaritas: & portabat ista mulier in manu sua calicem aureum plenum immunditiæ & abominationis scortationis suæ. Et scripta sunt in fronte ejus nomina, Mysterium Babylonis magnæ, mater scortationum & abominationum terræ. Et ebria fuit hæc mulier de sanguine Sanctorum, & de sanguine Sanctorum Domini Jesu: & miratus sum eam, quum viderem eam, magnoperè obstupui.

Versio VULGATA LATINA.

4 Et mulier erat circumdata purpurâ, & coccinô, & inaurata auro, & lapide pretioſo, & margaritis, habens poculum aureum in manu ſua, plenum abominatione,
5 & immunditiâ fornicationũ ejus: Et in fronte ejus nomen ſcriptum; Myſte-
6 rium: Babylon magna, mater fornicationũ, & abominationum terræ. Et vidi mulierem ebriam de ſanguine Sanctorum, & de ſanguine martyrum Jeſu. Et miratus
7 ſum cùm vidiſſem illam admiratione magnâ. Et dixit mihi Angelus; Quarè miraris? Ego dicam tibi ſacramentum mulieris, & beſtiæ quæ portat eam, quæ habet
8 capita ſeptem, & cornua decem. Beſtia, quam vidiſti, fuit, & non eſt, & aſcenſura eſt de abyſſo, & in interitum ibit: & mirabuntur inhabitantes terram (quorum non ſunt ſcripta nomina in Libro vitæ à conſtitutione mundi) videntes beſtiã, quæ
9 erat, & non eſt. Et hic eſt ſenſus, qui habet ſapientiam. Septem capita ſeptem
10 montes ſunt, ſuper quos mulier ſedet, & reges ſeptem ſunt. Quinque ceciderunt, unus eſt, & alius nondum venit: & cùm venerit, oportet illum breve tempus manere.
11 Et beſtia, quæ erat, & non eſt: & ipſa octava eſt: & de ſeptem eſt, & in interitum
vadit. Et decem cornua, quæ vidiſti, decem reges ſunt: qui regnum nondum acce- 12
perunt, ſed poteſtatem tanquam reges unâ horâ accipient poſt beſtiam. Hi unum 13
conſilium habent, & virtutem & poteſtatem ſuam beſtiæ tradent. Hi cum Agno 14
pugnabunt, & Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum eſt, & Rex
regum, & qui cum illo ſunt, vocati, electi, & fideles. Et dixit mihi; Aquæ, 15
quas vidiſti ubi meretrix ſedet, populi ſunt, & Gentes, & linguæ. Et decem cor- 16
nua, quæ vidiſti in beſtia: hi odient fornicariam, & deſolatam facient illam, et
nudam, et carnes ejus manducabunt, et ipſam igni concremabunt. Deus enim de- 17
dit in corda eorum ut faciant quod placitum eſt illi: ut dent regnum ſuum beſtiæ
donec conſummentur verba Dei. Et mulier, quam vidiſti, eſt civitas magna, quæ 18
habet regnum ſuper reges terræ.

CAP. XVIII.

ET poſt hæc vidi alium Angelum deſcendentem de cœlo, habentem poteſtatem 1
magnam: et terra illuminata eſt à gloria ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 *وكانت هذه المراءة اللابسة البرفير والقرمز والمحلية بالذهب والحجارة الكريمة والجوهر
يديها كاس من ذهب مملو بالنجاسة ورسخ زناها *وكان في جبهتها مكتوبا اسم سراير بابل 5
العظمه ام جميع الزواني وكل نجاسة الارض *ورايت هذه المراءة قد سكرت من دماء 6
القديسين ومن دماء شهداء ايسوع *وتعجبت عند ما رايتها عجبا عظيما *فقال لي الملاك 7
لماذا تعجبت منها *انا اقول لك سر هذه المراءة والدابة التي تحملها *التي لها سبعة روس
وعسن قرون *الدابة التي رايت ولم تكن ويريد ان تصعد من الاعماق *ويذهب الي 8
الهلاك *ويتعجبون منها سكان الارض *الذين ليس اسماءهم مكتوبة في سفر الحياة من
قبل كون العالم يتعجبون اذا ما ابصروا هذه الدابة التي تكون وليس هي *ويذهب 9
وهي مقبلة *هاهنا يحتاج من كان له عقل وحكمه *الروس السبعه هي السبعه جبال التي
جلست عليها المراءة *وهم سبعه ملوك *الخمسه سقطوا *والواحد هو *والاخر لم ياتي *واذا 10
ما اتي زمانا قليلا يقيم *والدابة التي رايت وليس هي *هي ثامنه *ومن السبعه هي 11
والهلاك يذهب *والعسن قرون التي رايت هم عسن ملوك *ولم ياخذوا بعد ملكهم 12
واغما سلطانهم يكون ساعة واحده *ياخذونه مع الدابة *وهاولي يكونون متفقين يذهب 13
واحد *وقوتهم وسلطانهم اعطوه للدابة *وهم يحاربون الحروف ولكن الحروف يغلبهم *لان 14
رب الارباب *وملك الملوك *واصحابه يدعون مختارين *مدعوين *موسمين *ثم قال لي * المياه 15
التي رايت المراءة القاعدة عليها *هم الامم والسعوب والاجناس والالسن *والعسن 16
قرون التي رايت والدابة *هم الذين يبغضون الزانيه *ويجعلونها وحسه وعريانه *ويا كلون
لحمها *ويحرقونها بالنار *لان الله جعل في قلوبهم ان يصنعوا رايه ويكونوا مسون واحد 17
ليعطوا ملكهم للدابة *حتي يتم كلام الله *والمراءة التي رايتها هي المدينه العظمه التي 18
ملكها على جميع ملوك الارض *

* وبعد ذلك رايت الفصل الثامن عسر *
ملاكا اخر قد انحدر من السماء ومعه سلطان عظيم *فاضات الارض من بهاء وجهه *

Habebat autem mulier iſta amicta purpurâ & cocco, & auro atque lapidibus pretioſis ac gemmis ornata, in manu ſua calicem aureum plenum immunditiâ, & ſordibus ſcortationis ſuæ. Et erat in 4 5
ejus fronte ſcriptum nomen, Myſteria, Babylon magna, mater omnium ſcortationum & abominationis terræ. Et vidi mulierem hanc inebriatam ſanguinibus Sanctorum, & ſanguinibus Martyrum Jeſu: & miratus ſum, quum vidiſſem illam, admiratione magnâ. Dixit autem mihi 6 7
Angelus, Cur demiratus es illam? ego dicam tibi myſterium mulieris hujus, & beſtiæ quæ portat eam, quæ habet ſeptem capita & cornua decem. Beſtiam, quam 8
vidiſti & non erat, & aſcenſura eſt ex abyſſis, & abitura in exitium; quamque demiraturi ſunt incolæ terræ, quorum nomina non ſunt ſcripta in libro vitæ antequam mundus extitiſſet: mirabuntur quum viderint hanc beſtiam quæ erit & non eſt, & abitura eſt, & tamen ventura. Hic requiritur qui habeat judicium & ſapientiam. Capita ſeptem, ſunt ſeptem montes ſuper quibus ſedit illa mulier, qui ſunt ſeptem reges: 9
Quorum quinque ceciderunt, unus extat, & alius nondum venit: quum autem venerit, brevi tempore manebit. Beſtia 10 11
verò quam vidiſti & non eſt, octava eſt, & ex iis ſeptem eſt, & in exitium abit. Decem autem cornua quæ vidiſti, decem ſunt reges qui regnum ſuum nondum obtinuere, ſed eorum poteſtas erit horæ unius, quam obtinebunt cum beſtia. Hi 12 13
porrò concordes erunt in eadem ſententia, & robur ac poteſtatem ſuam tradidere beſtiæ. Et hi oppugnabunt Agnum, attamen Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum, & Rex regnum, et amici ejus vocabuntur electi, vocati, fideles. Deinde dixit mihi, Aquæ ſuper 14 15
quas vidiſti mulierem procacem ſedentem, ſunt gentes, et populi, et genera, et linguæ. Et decem cornua quæ vidiſti, 16
et beſtia, ipſi ſunt qui oderunt meretricem, et reddent eam ſolitariam et nudam, et devorabunt carnem ejus, & ipſam igne comburent. Deus enim poſuit in corda eorũ ut exequerentur mentem ejus, eſſentque ejuſdem conſilii, ut darent regnum ſuum beſtiæ, donec compleretur ſermo Dei. Et mulier quam vidiſti, eſt urbs illa magna, cujus regnum eſt ſuper omnes reges terræ. 17 18

CAP. XVIII.

POſt hæc vidi alium Angelum deſcendiſſe de cœlo, habentem poteſtatem magnam: & reſplenduit terra nitore vultus ejus. 1

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወይቤለኒ: ዝኩ: መልአክ: ምንተ: ታነክር :እን : እነግረከ:ምስጢራ:ለዛቲ : ብእሲት : ለገ
8 ኳቴኒ: ለርዌ:ዘይጸውራ: ዘ ጊ: ለርእስቲሁ: ወ 1: ለቅርንቲሁ::=> ዝኳቱ: ለርዌ: ዘርሊ
ከ:ሀለወ:ወለ,ሀለወ: ወሀለመ:,ይዕርግ:እመነ:ቀላይ:: ወየሐውር: ውእቱ:ለሙስና:: ወይደ
መሙ:በእንቲለሁ:እለ:ይነብሩ:ደበ:ምድር:እለ:ሊኆነ:ጽሑፋ: ለእሚቲሆሙ:ውስተ:መጽ
ሐፈ: ሕይወት: ዘእመፍጥረተ:ዓለመ:: ሶበ: ርእይሞ: ለወለቱ:ለርዌ:ከመ:ሀለወ: ወሊሀለ
9 ወ:=> ለዘቦ:ልበ: ወጕበ:የለመር:ለዝኳቱሰ:እርእሰቲሁ:ጊ:ለድባር : እሙንቱ:እለ:ውስቲ
10 ቶሙ: ትነብር:ዛቲ:ብእሲት: ጊ: ነገሠት:እሙንቱ:=> ወ ኀ: ወድቁ: ወ ፈ: ባሕቲ:ሀለወ:
11 ወ ፈ ለ: መጽለ: ዲደ::ወሶበ:መጽለ:ይነብሩ:ሕዳጠ::=> ወዝነቱሰ:ለርዌ:ዘሀለወ:ወሊህ
12 ለወ: ሰመኖ: ውእቱ:: ወመስሌሁ:እሉ:ጊ :የሐውሩ: ለሙስና::=> ወዝነቱኒ : 1:ለቅ
ርንቲሁ:ዘርሊከ: 1: ነገሠት : እሙንቱ:እለ :ዲደ: ሊጸንዓ: መንግሠቶሙ: ወባሕቲ: ከመ:
13 ነገሠት : ስልጣነ:በሙ:ለለሐቲ:ሰዐት:: ወይትነሥኡ:ምሰለ:ዝኳቱ:ለርዌ::=> ወ ፈ:ምክ
14 ሮሙ:: ወኅይሎሙ : ወስልጣኖሙ: ለግብሉ: ለዝኳቱ:ለርዌ::=> ወይፃብሉ: ምስለ :በግ
ዑ:ወይመውኦሙ:በግዑ: እስመ: እግዚእ: ለጋእዝት:ውእቱ:ወእጉሠ:ነገሠት:ውእቱ:: ወ
15 እለ: ምስሌሁኒ:ስሙያን:ወኅሩያን:ወመሃይመኖን: እሙንቱ::=> ወዘንተ: ጣያተ:ዘርሊ
ከ: ዘበኅቤሁ:ትነብር:ዛቲ: ብእሲት: ዘሚ:: ለሕዛብ: ወአህዝብ: ወበሐውርት: ወነገድ:ወሰ
16 ብእ: እሙንቱ::=> ወዝነቱኒ: 1: ለቅርንቲሁ: ወዝነቱኒ:ለርዌ : ዘርሊከ:: ይጸልእዋ:እ
ሙንቱ:ለዛቲ: ዘሚ: ወይሚስነዋ: ወያዐርቅዋ: ወይበልዕዋ: ሥጋሃ:ወከ,ያሳሰ: ያውዕይዋ:በእሰ
17 ት::=> እሰመ: እግዚአብሔር: ወደየ: ውስተ: ልቦሙ:ከመ: ይሓስቦ:በመክር:ወያግብሉ:
18 መንግሠቶሙ:ለዝኳቱ:ለርዌ:እስከ:ለመ: ይትፈጸመ: ቃለ: እግዚአብሔር::=> ወዛቲ:ብ
እሲት:እንተ:ርሊከ:ሀገር:ዐበይ:ይእቲ:እንተ: ትነግሠ:ለዕለ:ኵሉ:መንግሠታት::=>
19 1፱ ወእመድኅረ:ዝንቱ:ካልእ:መልአክ: ወረደ:እመሰማይ:: ወቦ:ዐቢየ:ስልጣነ:ወበርሀት:
ምድር : እመብርሃነ : ገጹ : ወእመስብሐቲሁ::=>

Et dixit mihi hic Angelus, Quid miraris? ego dicam tibi myſterium hujus mulieris, 7
& hujus beſtiæ quæ portat eam, cujus ſunt ſeptem capita, & decem cornua. Hæc 8
beſtia quam vidiſti, fuit, et non fuit, et aſcenſura eſt ex abyſſo, et ibit in ſa quidem in perditionem, et mirabuntur propterea habitantes ſuper terram, ii quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitæ, ex creatione mundi, quum viderint iſtam beſtiã, quòd fuit et non fuit. Qui habet ſapientiam et intelligentiam, cognoſcat hoc: capita ejus 9
ſeptem montes ſunt ſuper quibus ſedet iſta mulier, ſeptem reges ſunt: Et quinque 10
ceciderunt, & unus ſolus eſt, & unus non venit adhuc: & quum venerit, manebit pauliſper. Et hæc beſtia quæ fuit & non fuit, octava earum eſt, et cum illa hæ ſeptẽ ibunt in perditionem. Et hæc ves eſt: decem cornua quæ vidiſti, decem reges ſunt, 11 12
quorum adhuc non ſunt firmata regna: veruntamen tanquam reges poteſtatem habent pro una horâ, et migrabunt cum hac beſtia. Et una eſt voluntas eorum: et vir- 13
tutem eorum, et poteſtatem eorum transferunt in hanc beſtiam. Et pugnabunt cum 14
agno ejus, et vincet eos agnus, quia Dominus dominorũ eſt, et Rex regũ eſt: et qui cum eo, vocati, et electi, et fideles ſunt. Et hæ aquæ quas vidiſti, ubi ſedebat hæc mulier 15
adultera, gentes, et populi, et regiones, et tribus, et homines ſunt. Et hæc decem cor- 16
nua ejus, et hæc beſtia quam vidiſti, odiò habebunt hanc mere tricem, et deſtruent eam, et nudam reddent eam, et devorabunt carnem ejus, et ipſam comburent in igne. Quia Deus injecit cordibus eorum, ut conſentiant in conſilio, et transferant regna 17
eorum ad hanc beſtiam, donec perficiatur verbum Dei. Et hæc mulier quam vidiſti 18
civitas magna eſt, quæ imperium habet ſuper omnia regna.

CAP. XVIII.

ET poſtea alius Angelus deſcendit è cœlo, et habuit magnam poteſtatem, et ſplenduit terra è ſplendore vultûs ejus, et è gloria ejus. 1

Et exclamavit in fortitudine voce magnâ, dicens; Cecidit, cecidit Babylon magna, &
2 Καὶ (β) ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ
facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritûs immundi, &
ἐγένετο κατοικητήριον (γ) δαιμόνων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος (δ) ἀκαθάρτου, καὶ
custodia omnis volucris immundæ & odibilis: Quia de vino iræ fornicationis
3 φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· Ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας
ejus biberunt omnes gentes, & reges terræ cum illa fornicati sunt, &
αὐτῆς (ε) πέπωκε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ
mercatores terræ de virtute deliciarum ejus divites facti sunt. Et audivi aliam
4 οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκουσα ἄλλην
vocem de cœlo, dicentem; Exite de illa, populus meus, ne communi-
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν, (ζ) Ἐξέλθατε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινω-
cetis peccatis ejus, & ut non accipiatis de plagis ejus: Quoniam secuta
5 νήσητε τῶν ἁμαρτίας αὐτῆς, (η) καὶ ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς· Ὅτι ἠκολού-
sunt ejus peccata usque cœlum, & recordatus est Deus injustitiæ ejus.
θησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
Reddite illi sicut & ipsa reddidit vobis, & duplicate ei duplicia secundùm
6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν, καὶ (θ) διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ
opera ejus: in poculo quo miscuit, miscete illi duplum. Quantùm glorificavit
7 τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλᾶ. Ὅσα ἐδόξασεν
se, ipsa, & in deliciis fuit, tantum date illi cruciatum & luctum: quia in cor-
(ι) ἑαυτὴν, καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρ-
de suo dicit; Sedeo regina, & vidua non sum, & luctum non videbo. Propter
8 δίᾳ αὐτῆς λέγει, (κ) Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. Διὰ
hoc in una die venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames: & in igne
τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος, καὶ πένθος, καὶ λιμὸς· καὶ ἐν πυρὶ
comburetur: quia fortis Dominus Deus judicans illam. Et flebunt eam,
9 κατακαυθήσεται· ὅτι (λ) ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν. Καὶ κλαύσουσιν αὐτὴν,
& plangent super illam reges terræ, cum illa fornicantes, & luxuriantes, cùm
καὶ κόψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν

viderint fumum incendii ejus, A longè stantes, propter timorem cru-
βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, Ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες, διὰ τὸν φόβον τῶν βα- 10
ciatûs ejus, dicentes; Væ, væ, civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis:
σανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά·
quoniâ in una hora venit judicium tuum. Et mercatores terræ plorant & lugent super
(μ) ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' 11
illam: quoniam merces eorum nemo emit ampliùs: Merces auri, & argenti, & lapidis
αὐτῇ· ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· Γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου 12
pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & coccini: & omne lignum
τιμίου, καὶ (ν) μαργαρίτου, καὶ βύσσου, καὶ πορφύρας, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ (ξ) πᾶν ξύλον
thyinum, & omne vas eburneum, & omne vas ex ligno pretioso, & ære, &
θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος (ο) ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ
ferro, & marmore, Et cinamomum, & suffitus, & unguentum, & thus, & vinum,
σιδήρου, καὶ μαρμάρου, Καὶ (π) κινάμωμον, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, 13
& oleum, & similam, & triticum, & jumenta, & oves: & equorum, & rhedarum, & mancipiorũ,
καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα· καὶ ἵππων, καὶ ῥεδῶν, καὶ σωμάτων,
& animas hominum. Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt à te, & omnia
καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. Καὶ ἡ (ρ) ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα 14
pinguia & præclara abierunt à te, & non ampliùs non invenies illa.
τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ (σ) ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ (τ) εὑρήσῃς αὐτά. Οἱ 15
Mercatores horum divites facti, ab ea à longè stabunt propter timorem crucia-
ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τῶν βασανι-
tûs ejus, flentes, ac lugentes: Et dicentes; Væ, væ, civitas illa magna circum-
σμῶν αὐτῆς, κλαίοντες καὶ (υ) πενθοῦντες· Καὶ λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη (φ) ἡ περι- 16
amicta byssо, & purpurâ, & coccino, & deaurata in auro & lapide pretioso, &
βεβλημένη βύσσινον, καὶ πορφυροῦν, καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ, καὶ
margaritis: Quoniâ unâ horâ desertæ sunt tantæ divitiæ: & omnis gubernator, & omnis
χαργαρίταις· Ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος· καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς 17
in navibus multitudo, & nautæ, & quotquot mare operantur, à longè steterũt:
(ψ) ἐπὶ τὸ πλοῖον ὁ ὄμιλος, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν·

MS. A. (β) ἐκέκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, λέγων, (γ) δαιμονίων, (δ) ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· Ὅτι ἐκ τοῦ θυμοῦ τοῦ (ε) πέπωκαν (ζ) Ἐξέλ-θατε (η) καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· Ὅτι ἐκολλήθησαν (θ) διπλώσατε διπλᾶ (ι) αὐτὴν, (κ) Ὅτι κάθημαι (λ) ἰσχυρὸς ὁ Θεὸς κρίνας αὐτήν. Καὶ κλαύσουσιν, καὶ κόψουσιν (μ) ὅτι μίαν ὥραν ἡ κρίσις σου. Καὶ (ν) μαργαρίτου, καὶ βυσσίνου, καὶ σιρικοῦ, (ξ) πᾶν σκεῦος ξύλινον (ο) ἐκ λίθου τιμιωτάτου, (π) κινάμωμον, καὶ ἄμωμον, καὶ θυμιάματα, (ρ) ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν (σ) ἀπώλετο ἀπὸ (τ) αὐτοῦ εὑρήσουσιν. (υ) πενθοῦντες, λέγοντες, (φ) περιεβεβλημένη κόκκινον, καὶ πορφυροῦν, καὶ βύσσινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ (χ) μαργαρίτῃ· (ψ) ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et clamavit voce forti, dicens; Cecidit, 2
cecidit Babel illa magna, & facta est habi-
tatio dæmonum, & custodia omnis spiritûs
immundi, & custodia omnis avis immundæ
& exosæ, & custodia omnis animalis dentis
immundi & exosi: Quia de vino excande- 3
scentiæ ejus biberunt omnes gentes, & reges
terræ cum ea scortati sunt, & mercatores
terræ ex potentia luxûs ejus ditati sunt. Et 4
audivi vocem aliam è cœlo, dicentem; Exi-
te ex ea, populе mi, ut non participes fiatis
peccatorum ejus, & de plagis ejus ne fortè
accipiatis. Adhæserunt enim peccata ejus 5
usque ad cœlum, & recordatus est Deus ini-
quitatum ejus. Reddite ei, sicut etiam illa 6
reddidit: & duplicate ei duplum secun-
dùm opera ejus: & in calice quem miscuit,
miscete ei duplum. Quantùm placuit ipsi 7
lascivire, tantùm date ei vastationem & lu-
ctum, quoniam in corde suo dicit; Sedeo
regina, & vidua non sum, & luctum non
videbo. Propter hoc in die uno venient 8
hæ plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, &
igne ardebit: quia fortis est Dominus Deus
qui judicavit eam. Et flebunt & luge- 9
bunt & plangent super ea reges terræ, qui
cum ea scortati sunt & lascivierunt, quando
videbunt fumum incendii ejus, E longin- 10
quo stantes propter metum cruciatûs ejus,
dicentes; Væ, væ, civitas illa magna Babel,
civitas illa fortis, quoniam in una hora venit
judicium tuum. Et mercatores terræ luge- 11
bunt super ea, quoniam onus ipsorum nemo
emit, Neque ampliùs onus auri & argenti, 12
& lapidum pretiosorum, & margaritarum,
& byssi, & purpuræ, & serici, & cocci, &
omnis ligni aromatici, & omnis vasis ebur-
nei, & omnis vasis ligni valdè pretiosi, &
æris, & ferri, & marmoris, Et cinnamomi, 13
& omomi, & aromatum, & balsami, &
thuris, & vini, & olei, & similæ, & tritici, &
jumentorum, & ovium, & curruũ, & corpo-
rum & animarum hominum. Et fructus de- 14
siderii animæ tuæ discessit à te, & omnia illa
pinguia & splendida perierunt à te, nec am-
plius invenient ea mercatores illarũ rerum.
Qui ditati sunt ex ea, è longinquo stabunt, 15
propter timorem cruciatûs ejus, & flebunt,
& lugebunt, Dicentes; Væ, væ, civitas illa 16
magna, quæ amicta erat byssino, & purpu-
reo, & coccineo, & inaurata auro, & lapi-
dibus pretiosis, & margaritis: quoniam in
una hora vastatæ sunt divitiæ illæ tantæ.
Et omnis gubernator, & omnis qui per re- 17
giones navigat, & nautæ, & omnes qui
in mari negotiantur, è longinquo stete-
runt,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወጸርኃ፡በዐቢይ፡ቃል፡ወይቤ፡ወድቀት፡ባቢሎን፡ሀገር፡ዐባይ፡፡ወኮነት፡ማሓደረ፡አጋንት፡
ሓበ፡ይእነ፡ብረ፡ኵሉ፡ጋኔን፡ርኩስ፡ወመንበረ፡ኵሉ፡ሥፍ፡ርኩስ፡ወጽኑእ፡፡እስመ፡መንበረ፡
3 ኵሉ፡አርዌ፡ርኩስ፡ወጽኑእ፡፡=፡ እሰመ፡እመነ፡ሕመዘ፡ዝሙታ፡ወመንሱታ፡ወድቁ፡ኵ
ሉሙ፡አሕዝብ፡ወነገሠተ፡ምድርኒ፡አለ፡ዘሞዉ፡መስሰሃ፡፡ወሠየጠ፡ምድርኒ፡አለ፡በልዑ፡
እመነ፡ኀይለ፡ነፈርዐቒ፡፡=፡

Et clamavit in magna voce, & dixit; Cecidit Babylon civitas magna: & facta 2
est domicilium dæmonum, ubi habitant omnes dæmones immundi, & sedes omnis
volucris immundæ & invisæ, quia sedes est omnis bestiæ immundæ & invisæ:
Quia ex veneno scortationis suæ & tentationis suæ ceciderunt omnes gentes, & 3
reges terræ, qui scortati sunt cum ea, & mercatores terræ qui ditati sunt ex virtute
deliciarum ejus.

Versio VULGATA LATINA.

2 Et exclamavit in fortitudine, dicens; Cecidit, cecidit Babylon magna: & facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritûs immundi, & custodia omnis vo-
3 lucris immundæ & odibilis: Quia de vino iræ fornicationis ejus biberunt omnes gentes: & reges terræ cum illa fornicati sunt: & mercatores terræ de virtute delicia-
4 rum ejus divites facti sunt. Et audivi aliam vocem de cœlo, dicentem; Exite de illa, po-
5 pulus meus: ut ne participes fitis delictorum ejus, & de plagis ejus non accipiatis. Quoniam pervenerunt peccata ejus usque ad cœlum, & recordatus est Dominus iniquita-
6 tum ejus. Reddite illi sicut & ipse reddidit vobis: & duplicate duplicia secundùm
7 opera ejus: in poculo, quo miscuit, miscete illi duplum. Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit; tantum date illi tormentum & luctum: quia in corde suo dicit; Sedeo
8 regina: & vidua nō sum: & luctum non videbo. Ideò in una die venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & igne comburetur: quia fortis est Deus, qui judicabit il-
9 lam. Et flebunt, & plangent se super illam reges terræ, qui cum illa fornicati sunt, &
10 in deliciis vixerunt, cùm viderint fumum incendii ejus: Longè stantes propter timorem tormentorum ejus, dicentes; Væ, væ civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis: quoniam unâ horâ venit judicium tuum. Et negotiatores terræ flebunt, & lu-
11 gebunt super illam: quoniam merces eorum nemo emet ampliùs: Merces auri,
12 & argenti, & lapidis pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & cocci, (& omne lignum thyinum, & omnia vasa eboris, & omnia vasa de lapide pretioso, & æramento, & ferro, & marmore, Et cinnamomum,) & odoramentorum, & un-
13 guenti, et thuris, et vini, et olei, et similæ, et tritici, & jumentorum, et ovium, et equo-
rum, et rhedarum, et mancipiorum, et animarum hominum. Et poma desiderii ani-
14 mæ tuæ discesserunt à te, et omnia pinguia et præclara perierunt à te, et amplius illa jam non invenient. Mercatores horum, qui divites facti sunt, ab ea longè sta-
15 bunt propter timorem tormentorum ejus, flentes ac lugentes, Et dicentes; Væ, væ
16 civitas illa magna, quæ amicta erat byssō, et purpurâ, et cocco, et deaurata erat auro, et lapide pretioso, et margaritis: Quoniam unâ horâ destitutæ sunt tantæ divitiæ. Et
17 omnis gubernator, et omnis qui in lacum navigat, et nautæ, et qui in mari operantur, longè steterunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 *وصرخ بصوت عال * قد سقطت بابل المدينة الكبيرة * وصارت مرقدا للشياطين
3 ومسكنا لكل روح نجس * وماوى لكل طير نجس ومبغوض * لان من خمر رجز زناها سقيوا
4 الامم كلهم * وملوك الارض زنوا معها * وتجار الارض من تنعمها استغنوا * وسمعت صوتا اخر من
5 السماء قايلا * اخرجوا منها يا شعبي * لئلا تساركوا خطاياها ولئلا تاخذكم ضرباتها * لان ذنوبها
6 التصقت بها وذبت من السماء * وذكر الله ظلمها * كافوها كاجرها * وضاعفوا لها مثل اعمالها *
7 وكاسها مثلما ملاته صاعفوها لها * وعلى قدر اردها تها وتنعمها اعطوها عذابا وحزنا * لانها
8 تقول في قلبها * اني جالسة ملكة * ولست ارملة * ولا ارى حزنا * لاجل ذلك في يوم واحد تاتي
9 ضرباتها * موت وحزن وجوع * وتحرق بالنار * لان الرب الاله الذي حكم عليها قوي هو * ويبكون
10 ويحربون عليها ملوك الارض الذين زنوا واستلذوا معها * ولما نظروا دخان حريقها * وقفوا
بعيدا من فرع عذابها * قايلين الويل الويل للمدينة الكبيرة بابل * المدينة القوية * التي
11 في ساعة واحدة جاء حكمها * وتجار الارض يبكون ويندبون عليها * لان ليس من يشتري
12 تجارهم * تجار الذهب والفضة * والكحكان الكريمة * واللؤلؤ * والكتان * والارجوان * والعرموز * والعرمز *
وكل اناء من العاج * وكل اناء من الخشب الصين * وكل حسب معمول * وكل
13 نحاس * وحديد * ومرمر * وبلور * وطيب * ودهن * ولبان * وخمر * وزيت * وسميد الحنطة *
14 وبهايم * وكباش * وخيل * وبغال * وجمال * وعبيد * وسايرا جساد والنفس الناس * وفاكهة لهوى
15 نفسك انقطعت عنك * وكل كلها وجميع البقايس اصطلحت منك ولا تجدها بعد * لان
16 هولاء الذين استغنوا منها * وقفوا بعيدا من اجل فرع عذابها * يبكون وينوحون * قايلين *
الويل الويل للمدينة العظيمة الملتحفة بالكتان * والارجوان * والعرمز * المتمسح بالذهب والحجارة
17 الكريمة واللؤلؤ * لان في ساعة واحدة خلا هذا الغني العظيم * وكل المدبرين * والذين
يسلكون في الجار * والملاحون * والمتجرون في البحر يقفون بالبعد *

Exclamavit autem elata voce; Jam cecidit Babylon urbs magna, factaque est cubile dæmonibus, & habitaculum omni spiritui immundo, & receptaculum omni volucri impiro & exoso: Quoniam ex vino iræ scortationis ejus biberunt omnes gentes, & reges terræ scortati sunt cum ea, & mercatores terræ labore ipsius ditati sunt. Et audivi aliam vocem è cœlo dicentem; Exite ex ea populo mi, ne participes sitis peccatorum ejus, & ne apprehendant vos plagæ illius. Nam scelera ejus annexa sunt ei, & pertigerunt usque in cœlum: & recordatus est Deus perversitatis illius. Rependite illi secundùm mercedem ejus: & duplicate ei secundùm opera ipsius: & calicem ejus, prout implevit illum, duplicate ei: Et pro mensura fastus ac delitiarum ejus, date illi tormentum & mœrorem. Quia dicit in corde suo, Equidem sedeo regina, nec sum vidua, nec videbo tristitiam: Propterea unâ die venient plagæ ejus, mors & mœror ac fames; & igne comburetur: quia Dominus Deus qui damnavit eam, validus est. Et flebunt & contristabuntur super eam reges terræ, qui cum ea fornicati & oblectati fuerant: cùmque viderint fumum incendii ejus, Stabunt eminus ob timorem cruciatus ejus, dicentes, Væ, væ urbi magnæ Babyloni, urbi validæ, cujus unâ horâ venit judicium. Et mercatores terræ flebunt & lugebunt super eam, quia non est qui emat merces eorum: Merces auri & argenti, & lapidum pretiosorum, & margaritarum, & serici, & purpurei coloris, & cocci, & purpuræ, & omnium vasorum eboris, & omnium vasorum ligni pretiosi, omnisque ligni fabrefacti, & omnis æris, & ferri, & marmoris, Et crystalli, & aromatis, & unguenti, & thuris, & vini, & olei, et similaginis triticeæ, et jumentorum, et arietum, et equorum, et mulorum, et camelorum, et mancipiorum, atque omnium corporum et animarum hominum. Et fructus desiderii animæ tuæ decerptus est à te, et tota pinguedo tua, omniaque præclara evanuerunt à te, nec amplius invenies ea. Hi enim qui ditati sunt ab ea, flebunt à longè propter timorem cruciatus ejus plorantes ac gementes. Dicentes, Væ, væ civitati illi magnæ amictæ serico et cocco atque purpurâ insertâ auro et lapidibus pretiosis et unionibus. Nam unâ horâ desierunt hæ divitiæ magnæ. Et omnes gubernatores, quique maria sulcant, et nautæ, quique mercaturam exercent in mari, procul stabunt:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወመጽአ : ካልእ: ቃል : እመሰማይ : ዘይብል:: ፀሉ : ሕዝብየ: እመኔሃ: ከመ: ሊትትካፈል
5 ዋ: ኀጢአታ: ወሊይርስብክሙ: መቅሠፍታ::=> እስመ:ተለዋ:ኀጣውኢሃ:እስከ:ሰማይ:
6 ወተዘከረ:ሳቲ : እግዚአብሔር: ለመዛሃ : ወኀጣውኢሃ::=> ወተበቀለ: በከመ:ተበቀለት:
7 ይእቲ:: ወበጽዋዕ:ዘቀድኅት:ቀድሑ:ለቲ:ካዕበተ:መኳዕቢት:ዘከመ:ገብረት::=> ወለመ
ጣነ: ገፍለት: ወፈግዓት: ስጣሁ: ሣቀይዋ: ወለልሐውዋ:: እስመ: ትቤ:በልባ:እነግሠ:ሳዝ
8 ሁፈ: ወሊይከውን: መበለተ: ወሊይሬኢ: ለሐ::=> ወበእንተ:ዝንቱ:በሊሐቲ:ሰዓት:ይመ
ጽአ: መቅሠፍታ: ሞትኒ: ወለሕኒ: ወረኀብኒ: ወያዋዕይዋ: በእሳት:: እስመ:ጽኑዕ:ውእቱ:
9 እግዚአብሔር:ዘይትቤቀላ::=> ወይበኽዩ: ላዕሌሃ: ነገሥተ: መድር : ወ ይዜእይዋ: እለ:
10 ዘመው :ወፈግዑ:መስሌሃ:: ወሶበ: ርእዩ: ጢሰ: እሳት:=> እመርሑቅ: ቆሙ: በእንተ:ፍር
ሃተ:ስቃያ:: ወይብሉ:ለቤላ:ወለቤላ: ለሀገረ: ባቢሎን:ዐባይ:ለሀገር:ጽንዕት:: እስመ:በጽ
11 ሐ: ሰዓተ : ደይን::=> ወይበኽይዋ: ሠየጣ: መድርኒ: ወይሳሕውዋ:: እስመ: ለልበ: ዘይሣ
12 ያጥ: ሎጭ : ገሪወሂያጭ::=> ወርቀ : ወብረረ: ወዕንቁ: ክቡረ: ወባሕርየ:: ወጫባተ:
ወለዝምረ: ወለየ: ወሰንሰሪቆተ:: ወሹሎ: ዕፀ: ሕቁ: ወኹሎ:ንዋየ:ዘቀርኔ:ነገ: ወኹሎ:
13 ሰርጉ: ዘቦ: ዕንቁ:ክቡረ:ወብርተ: ወሐጺን:: ወባለቀ:=> ወቀኝሞ: ወለብሞ: ወዕጣነ:
ወሚሮን: ወስሒን:: ወወይን:ወቅብዓ:ወሰኔዶቤ:: ወስርናዮ: ወእኽሰ: ወለባግዓ: ወለፋሬሰ:
14 ወሪደን:: ወጴዋ : ወነፍስ : ሰብእ::=> ወለቅጣሕትኒ : ተሳድገ : እመኔኪ:: ወብር
ሃንኒ : ተደመነ : ወኹሉ : ስብሐትኒ:: ወሊይደሐብወ : እንከ : ለዋጥኒ : ለዝንቱ : በው
15 ስቱትኒ::=> ወይቀውሙ : እመርሑቅ: በእንተ : ፍርሃተ : ስቃይኒ : ወይበኽዩኒ: ወይሳ
16 ሕውኒ::=> ወይብሉ: ለቤላ: ወለቤላ : ለሀገር : ዐበይ:: እንተ : ትለብሰ : ጫባተ : ወለ
ዝምረ : ወለየ :: እንተ : ተገብረት : በወርቅ : ወበዕንቁ : ክቡር: ወበባሕርይ:: እስመ: በሰ
17 ሐቲ:ሰዓት: ጣኅነ: ብዕለ::=> ወኹሉ : ዘሀደፉ : ወኹሉ : ጌነተ : ለሕማር : ወናትዮት::
ወኹሉ:ሎጭ:እለ:ይትቀነዩ: በወስተ: ባሕር :እመርሑቅ:ቆሙ::=>

Et venit alia vox è cœlo, dicens; Exite populo mi ex ea, ne participes sitis peccatorum ejus, & ne contingant vobis plagæ ejus. Quia pertigerunt peccata ejus usque ad cœlum, & recordatus est Deus in eam iniquitatum & peccatorum ejus. Et vindictam sumpsit, sicut vindictam sumpsit ipsa: & in calice quo exhausit, exhaurite ei duplum, quemadmodum fecit. Et quantum oppressit & deliciata fuit, tantum affligite eam, & lugere facite eam, quia dixit in corde suo; Regnabo semper, & non ero vidua, & non videbo luctum. Et propterea in una hora venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & comburent eam in igne, quia fortis est Deus qui vindictam sumet de ea. Et flebunt super eam reges terræ, & viderunt eam qui scortati sunt & delicias habuerunt cum ea; & quum vidissent fumum ignis, E longè steterunt propter timorem cruciatûs ejus, & dixerunt; Væ, væ civitati Babylon magnæ, civitati forti, quia venit hora judicii sui. Et flebant super eam mercatores terræ, & lugebant eam, quia nemo est qui emet ex iis merces eorum: Aurum & argentum, & lapides pretiosos, et margaritas, et purpuram, et sericum, & coccum, et sansracum, et omne lignum exsculptum, et omne vas de cornu elephantis, et omnem ornatum qui habuit lapides pretiosos, et æs, et ferrum, et marmorem. Et cinamomum, et abmam, et suffitum, et myrrham, et libanum, et vinum, et oleum, et senidalim, et triticum, et jumenta, et oves, et equos, et rhedas, et mancipia, et animas hominum. Et poma tua discesserunt à te, et lux tua obnubilata est, et tota gloria tua, et non invenient ampliùs mercem tuam hanc in te. Et flebunt è longè propter timorem cruciatûs tui, et flebunt super te, et lugebunt super te. Et dicent; Væ, væ civitati magnæ quæ amicta erat purpurâ, et byssō, et cocco, quæ negotiata est cum auro et lapidibus pretiosis, et margaritis, Quia in una hora perditæ sunt divitiæ ejus. Et omnis gubernator, et turba navium, et nautæ, et omnes servientes in mari, è longè steterunt:

Et clamaverunt, videntes *fumum* incendii ejus, dicentes; Quæ similis civitati
18 Καὶ (ω) ἔκραζον, ὁρῶντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῇ πόλει
huic magnæ? Et miserunt pulverem super capita sua, & clamaverunt flentes,
19 τῇ μεγάλῃ; Καὶ (α) ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ (β) ἔκραζον κλαίοντες,
& lugentes, dicentes; Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes
καὶ πενθοῦντες, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες
habentes naves in mari de *pretio* ejus: quoniam unâ horâ desolata est.
οἱ ἔχοντες (γ) πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.
Exulta super eam cœlum, & sancti Apostoli, & Prophetæ: quoniam judicavit
20 Εὐφραίνου (δ) ἐπ' αὐτῇ οὐρανὲ, καὶ οἱ ἅγιοι (ε) ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται· ὅτι ἔκρινεν
Deus judicium vestrum de illa. Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarē
21 ὁ Θεὸς τὸ κρῖμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν (ζ) εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον
magnū, & misit in *mare*, dicens; *Sic* impetu mittetur Babylon illa magna
μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη
civitas, & non invenietur *ampliùs*. Et vox citharœdorū, & musicorum, & tibiā canentium, & *clan-*
22 πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν, καὶ μουσικῶν, καὶ αὐλητῶν, καὶ σαλ-
gentium non audietur in te ampliùs: & omnis artifex omnis artis non invenietur in te
πιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ πᾶς (η) τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ
ampliùs: & vox molæ non audietur in te ampliùs: Et lux lucernæ non lucebit in te ampliùs:
23 ἔτι· καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ (θ) ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· Καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι·
& vox sponsi & sponsæ non audietur in te adhuc: quia mercatores tui erant *magna-*
καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· (ι) ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶ-
tes terræ, quia in *veneficio tuo* erraverunt omnes gentes. Et in ea sanguis
24 νες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα
Prophetarum & Sanctorum inventus est, & omnium *mactatorum* in terra.
προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

CAP. XIX. ιθ'.

1 (α) Καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, Ἀλλη-
luja: Salus, & gloria, & *honor*, & virtus, *Domino* Deo nostro. Quia
2 λούϊα· ἡ σωτηρία, καὶ ἡ (β) δόξα, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύναμις, Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Ὅτι

vera & justa judicia ejus: *quia* judicavit *meretricem magnam*, quæ corrupit
ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις (γ) ἔφθειρε
terram in *fornicatione* sua, & vindicavit sanguinem servorum suorum de *manu* ejus.
τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.
Et iterùm dixerunt; Alleluja: & fumus ejus ascendit in secula seculorum.
Καὶ δεύτερον εἰρηκαν, Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Et ceciderunt seniores viginti & quatuor, & quatuor animalia, & adoraverunt
Καὶ ἔπεσαν (ε) οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες, καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν
Deum sedentem super thronum, dicentes; Amen: Alleluja. Et vox de
τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ (ζ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, λέγοντες, Ἀμήν· ἀλληλούϊα. Καὶ φωνὴ (η) ἐκ
throno exivit, dicens; *Laudate Deum nostrum*, omnes servi ejus, & ti-
τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέγουσα, Αἰνεῖτε (θ) τὸν Θεὸν ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φο-
mentes eum, & *parvi* & magni. Et audivi quasi vocem turbæ *multæ*, &
βούμενοι (ι) αὐτὸν, καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, (κ) καὶ
sicut vocem aquarum multarum, & sicut vocem tonitruorū *fortium*, dicentes, Alleluja: quoniā
ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, (λ) λεγόντων, Ἀλληλούϊα· ὅτι
regnavit Dominus Deus omnipotens. Gaudeamus & exultemus, & demus glo-
ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Χαίρωμεν καὶ (μ) ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δό-
riam ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejus præparavit *seipsam*. Et datum est
ξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν. Καὶ ἐδόθη
illi ut *amictiatur* byssino candido & splendenti: *nam* byssinum, justificationes
αὐτῇ ἵνα περιβάληται (ν) βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρόν· τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ (ξ) δικαιώματα
sunt Sanctorum. Et *dicit* mihi; Scribe, Beati *illi* ad cœnam nuptiarum Agni vo-
ὅσιοι τῶν ἁγίων. Καὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλη-
cati: & dicit mihi; Hæc verba vera sunt Dei. Et cecidi ante pe-
μένοι· καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι (ο) ἀληθινοί εἰσι τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν πο-
des ejus *adorare* eum: & dicit mihi; Vide ne: conservus tuus sum, & fratrum
δῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, Ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ, καὶ τῶν ἀδελφῶν
tuorum habentium testimonium Jesu: Deum adora: *nam* testimonium Jesu
σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν (π) τοῦ Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία (ρ) τοῦ Ἰησοῦ
est spiritus prophetiæ.
ἐστὶ τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας. MS. A. (ω) ἔκραξαν, βλέποντες τὸν τόπον ὃν (α) ἐπέ-

(σ) λον (β) ἔκραξαν, λέγοντες, Οὐαὶ, (γ) τὰ πλοῖα (δ) ἐν αὐτῇ (ε) καὶ οἱ ἀπόστολοι, (ζ) εἷς ἄ..... λίθον ὡς μύλινον μέγαν, (η) τεχνίτης οὐ μὴ (θ) ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· * καὶ φωνὴ νυμφίου (ι) ὅτι
ἔμποροί ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλου ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, (β) δόξα, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, (γ) * ἔκειται τῆς γῆν (δ) ἐκ χειρὸς (ε) οἱ
εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, καὶ τὰ τέσσερα (ζ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, (η) ἀπὸ τῆς (θ) τῷ Θεῷ (ι) αὐτὸν οἱ (κ) καὶ φωνὴν (λ) λεγόντων, (μ) ἀγαλλιῶμεν, (ν) βύσσι··· λαμπρὸν, καθαρόν· (ξ) δι-
καιώματα τῶν ἁγίων ··τίν. (ο) οἱ ἀληθινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσιν. Καὶ ἔπεσα (π) Ἰησοῦ· (ρ) Ἰησοῦ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et clamârunt videntes fumum incendii ejus, dicentes; Quænam est similis urbi isti magnæ? Et injecerunt pulverem super capita sua, & clamârunt, flentes, & lugentes, ac dicentes; Væ, væ, civitas illa magna in qua ditati sunt omnes qui habent naves in mari ex pretiositate ejus: quoniam in una hora vastata est. Oblectamini super eam cœli, & Angeli, & Apostoli, atque Prophetæ: quoniam judicat Deus judicium vestrum ab ea. Et sustulit unus Angelus lapidem, molari similem, magnum, & projecit in mare dicens; Ita cum impetu projicietur Babel civitas illa magna, & non invenietur ampliús. Et vox citharœdorum, & musicorum, & tibicinum, & tubarum, non audietur in te ampliús: & ullus artifex ullius artificii, non invenietur in te ampliús: Et lumen lucernæ non videbitur in te ampliús: & vox sponsi & sponsæ non audietur in te ampliùs, quia mercatores tui erant magnates terræ, quia incantatione tuâ seductæ sunt sunt omnes gentes. Et in te sanguis prophetarum, & Sanctorum inventus est, & omnium eorum qui mactati sunt super terram.

18 19 20 21 22 23 24

CAP. XIX.

Post hæc audivi vocem magnam turbæ multæ in cœlo, dicentium; Haleluja: salus, & potentia, & gloria, & honor Deo nostro. Quoniam vera & justa sunt judicia ejus: quia judicavit meretricem illam magnam, illam quæ corrupit terram scortatione suâ, & ultus est sanguinem servorum de manu ejus. Et secundò dixerunt, Haleluja: & fumus ejus ascendebat in secula seculorum. Et ceciderunt illi seniores viginti quatuor, & illa quatuor animalia, & adorârunt Deum sedentem super thronum, dicentes; Amen, Haleluja. Et vox exivit è throno, dicens; Laudate Deum nostrum, omnes servi ejus, & ii qui timent eum, parvi & magni. Et audivi tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitruum fortium, dicentium; Haleluja: quoniam regnavit Dominus Deus noster, ille omnipotens. Gaudeamus, & exultemus, & demus gloriam ei: quia venerunt nuptiæ illius Agni, & uxor ejus paravit se. Et datum est ei, ut amiciatur byssino splendido & mundo: illud enim byssinum justitiæ Sanctorum est. Et dixit mihi, Scribe; Beati sunt qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati sunt. Et dixit mihi; Hæc verba mea vera, Dei sunt. Et cecidi ante pedes ejus, ad adorandum eum: & dixit mihi; Vide ne *feceris*: conservus tuus sum, & fratrum tuorum qui habent testimonium Jesu: Deum adora: ipsum enim testimonium Jesu est ille spiritus prophetiæ.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወጸርኁ፡ሰበ፡ርእዩ፡ውዕየተ፡ሀገሪ:: ወይቤሉ፡ምኑ፡ይመስላ፡ለዛቲ፡ሀገር፡ዐቢይ::=ወወደዩ፡
19 ምሬተ፡ወስተ፡ላርእስቲሆሙ፡ ወይፀርኁ፡ወይበክዩዋ፡ ወይላሕውዋ፡ወይቤሉ፡አሌሳ፡ወአሌሳ፡
ለሀገር፡ዓቢይ፡እንተ፡ ኀምኔሃ፡ብዕሉ፡ ጽሉዓሙ፡ ኀለ፡ በሙ፡አሕማረ፡ውስተ፡ባሕር፡እምኔሃ፡ክ
20 ብረ:: እስሙ፡በአሐቲ፡ሰዓት፡ጣሰነት::=ወበይትፈሣሕ፡ለዕቤሃ፡ሰማይ፡ቅዱሳን፡ነቢያት፡
ወሐዋርያት:: እስሙ፡ተቀበለ፡ እግዚአብሔር፡በቀለክሙ::=

Et clamârunt quum vidissent incendium civitatis ejus, & dixerunt; Quæ similis erat huic civitati magnæ? Et projecerunt pulverem in capita suâ, & clamabant, & flebant super *eam, & lugebant* super *eam, & dixerunt; Væ, væ civitati magnæ, ex qua divites facti sunt omnes qui habebant naves in mari, de pretiis ejus, quia in una hora perdita est. Et exulta super ea cœlum, sancti prophetæ, & Apostoli, quoniam vindictam sumpsit Deus ultionis vestræ.*

18 19 20

Versio VULGATA LATINA.

18 Et clamaverunt videntes locũ incendii ejus, dicentes; Quæ similis civitati huic ma-
19 gnæ? Et miserũt pulverẽ super capita sua, & clamaverunt flentes & lugentes, dicen-
tes; Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes, qui habebant naves in
20 mari, de pretiis ejus: quoniã unâ horâ desolata est. Exulta super eã cœlũ, & sancti A-
21 postoli, & Prophetæ: quoniã judicavit Deꝰ judiciũ vestrũ de illa. Et sustulit unꝰ An-
gelus fortis lapidẽ quasi molarẽ magnũ, & misit in mari, dicens; Hoc impetu mit-
22 tetur Babylon civitas illa magna, & ultrà jam non invenietur. Et vox citharœdorũ,
& muficorũ, & tibiã canentiũ, & tubâ non audietur in te ampliús: & omnis artifex
omnis artis non invenietur in te ampliús: & vox molæ non audietur in te ampliús:
23 Et lux lucernæ non lucebit in te ampliús: & vox sponsi & sponsæ non audietur ad-
huc in te: quia mercatores tui erant principes terræ, quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes. Et in ea sanguis Prophetarũ & Sanctorũ inventus est, & omni-
24 um qui interfecti sunt in terra.

CAP. XIX.

1 Post hæc audivi quasi vocẽ turbarũ multarũ in cœlo, dicentiũ; Alleluja: Salus, & gloria, & virtꝰ Deo nostro est: Quia vera & justa judicia sunt ejus, qui judicavit de a
meretrice magna, quæ corrupit terrã in prostitutione sua, et vindicavit sanguinẽ ser-
vorũ suorũ de manibꝰ ejꝰ. Et iterũ dixerunt; Alleluja. Et fumꝰ ejꝰ ascendit in secula 3
seculorũ. Et ceciderunt seniores viginti quatuor, & quatuor animalia, & adoraverũt 4
Deũ sedentẽ sup thronũ, dicentes; Amen: Alleluja. Et vox de throno exivit, dicens; 5
Laudẽ dicite Deo nostro omnes servi ejꝰ: & qui timetis eũ, pusilli & magni. Et audi- 6
vi quasi vocẽ turbæ magnæ, & sicut vocẽ aquarũ multarum, & sicut vocẽ tonitruorum
magnorũ, dicentiũ; Alleluja: quoniã regnavit Dñs Deꝰ noster omnipotens. Gaudea- 7
mus, & exultemus, & demꝰ gloriã ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejꝰ præpa-
ravit se. Et datum est illi, ut cooperiat se byssino splendenti & candido. Byssinum 8
enim, justificationes sunt Sanctorum. Et dixit mihi, Scribe; Beati, qui ad cœnã nu- 9
ptiarum Agni vocati sunt: & dicit mihi; Hæc verba Dei vera sunt. Et cecidi ante 10
pedes ejus, ut adorarem eum. Et dicit mihi; Vide ne feceris: conservus tuus sum,
& fratrum tuorum habentium testimonium Jesu. Deum adora. Testimonium enim Je-
su, est spiritus prophetiæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * ويصرخون لنظرهم الي دخان حريقها * قايلين * من يشبه هذه المدينة العظيمة * ويجعلون
19 على روسهم التراب * ويصرخون ويبكون ويدوحون قايلين * الويل الويل للمدينة العظمة
20 التي استغنوا فيها من سفهم في البحر * واستعبوا من عزها التي خربت بساعة واحدة * افرحي
ايتها السماء عليها * وجميع الحواريين والانبياء القديسين * لان الرب مضي حكمكم فيها *
21 * ثم ان ملاكا قويا احذ حجرا كحجر طاحونة ورماه في البحر قايلا * هكذا يهبوط تسقط بابل
22 المدينة العظمة * ولا توجد بعد * ولا صوت قيثارة * ولا بوق * ولا زمر * ولا قرن لا يسمع فيك
23 بعد * ولا جميع الصناع لا يوجدون فيك * ولا صوت رحا بعد لا يسمع فيك * ونور مصباح
لا يبرز فيك بعد * ولا صوت عروس ولا عروسة لا يسمع فيك بعد * لان اسرافك اسدوا الارض
24 وبكارها * وضلت الامم بأسرها بسحرك * ووجدت فيك دماء الانبياء والاطهار وجميع الذين
1 قتلوا على الارض * الفصل التاسع عشر * ومن بعد هذه سمعت مثل صوت عظيم
2 جموع كثيرين في السماء قايلا * اللهلويا * الخلاص والمجد والكرامة والقوة لالهنا * لان احكامه حق
وعدل * وحكم على الزانية العظمة التي افسدت الارض بزناها * وانتقم دماء عبيده من يدها *
3 4 * ثم قال من ثانية اللهلويا * وصعدها صعد الي ابد الابدين * وخروا الاربعة وعشرون سيخا *
5 والاربعة الحيوانات * وسجدوا لله الجالس على الكرسي قايلين * امين اللهلويا * وخرج صوت
6 من الكرسي قايلا سبحوا لالهنا يا جميع عبيده والخايفين منه الصغار والكبار * وسمعت
مثل صوت جمع كثير * ومثل صوت مياه كثيرة * ومثل صوت رعود عظمة قايلة *
7 اللهلويا لان ملك الرب الاهنا ضابط الكل * لنفرح ونتهلل ونعطيه * لان عرس الخروف قد
8 حرب مع عروسته المعدة له * واعطيت ان تلبس حريرا نقيا صافيا * والحرير هو بر الاطهار *
9 * فقال لي اكتب * طوباهم المدعوون الي وليمة الخروف * وقال لي هذا كلام الله حق هو *
10 * وسقطت عند رجليه لاسجد له * فقال لي احذر لا تفعل * لاني عبد مثلك ومثل اخوتك
الذين معهم شهادة يسوع * لله فاسجد * فان شهادة يسوع هو روح النبوة *

Et clamabunt, videntes fumum incendii 18
ejus, dicentes, Quæ similis est huic urbi
magnæ? Imponentque capitibus suis 19
pulverem, & clamabunt, flebunt, ac lugebunt, dicentes, Væ, væ urbi illi magnæ, in
qua ditati sunt ii quorum naves sunt
in mari, & divites facti sunt ex ejus
fastu, quæ diruta est unâ horâ. Læ- 20
tare super ea cœlum, & omnes Apostoli
ac Prophetæ sancti, quia Dominus exer-
cuit judicium vestrum in eam. Tum 21
Angelus quidam fortis assumpsit lapi-
dem quasi lapidem molarem, & projecit
illum in mare, dicens, Ita præceps ruet
Babylon urbs illa magna, & non inveni- 22
etur ampliùs: Neque vox citharæ, ne-
que buccinæ, neque tibiæ, neque cornu
audietur in te ampliùs: nec ulli arti-
fices invenientur in te: neque sonitus
molæ audietur in te ampliùs: Neque 23
lux facis lucebit in te ampliùs: neque
vox sponsi neque sponsæ audietur in te
ampliùs: quia proceres tui corruperunt
terram & mercatores ejus, & seductæ
sunt gentes universæ veneficiis tuis:
Et inventi sunt in te sanguines Prophe- 24
tarum & Purorum, omniumque eorum
qui interfecti sunt super terram.

CAP. XIX.

Post hæc audivi quasi vocem magnam 1
turbarum multarum in cœlo, dicentem,
Alleluja: salus & gloria & honor atque
robur Deo nostro: Quoniam judicia ejus 2
vera sunt ac justa, & damnavit meretri-
cem illam magnam quæ terram corrupit
scortatione sua, & vindicavit sanguines
servorum suorum ex manibus ejus. De- 3
inde dixit secundò, Alleluja: & fumus
ejus ascendit in seculum seculorum. Et 4
prociderunt viginti quatuor Senes, &
quatuor animalia, & adorârunt Deum
sedentem super thronum, dicentes, Amen,
Alleluja. Et prodiit vox è throno, di- 5
cens, Laudate Deum nostrum ô omnes
servi ejus, & qui timetis eum, pusilli ac
magni. Et audivi tanquam vocem turbæ 6
magnæ, & tanquam sonitum aquarum
multarum, & tanquam sonitum tonitru-
orum magnorũ, dicentium, Alleluja, quia
regnavit Dominus Deus noster omnite-
zens. Gaudeamus & exultemus, & glo- 7
rificemus eum: quia nuptiæ Agni jam
advenerunt cum ejus sponsa ipsi præpa-
rata. Et datum est ei ut indueretur se- 8
rico mundo ac pellucido: sericum autem
est justitia sanctorum. Tum dixit mihi, 9
Scribe, Beati vocati ad convivium Agni.
Et dixit mihi, Hic sermo Dei verus est.
Et cecidi ad pedes ejus, ut adorarem eum: 10
dixitque mihi, Cave, ne feceris: quia
servus sum sicut tu, & sicut fratres tui
qui habent testimonium Jesu. Deum a-
dora: nam testimonium Jesu est spiritus
prophetiæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወአንሠአ: ል: መልአክ:ሓያል:ወጽኑዕ:እብነ:ዐቢየ:ከመ: ጣኅንዲጽ:: ወወገረ: ወስተ:ባሕር:
22 ወይቤ: ከመዝ:ትትገደፍ: ባቢሎን:ሀገር: ዓባይ : ወሊትተረኅብ:እንከ::=> ወሊይሰማዕ:
በውስቴታ:ቃለ: መሰናቁት: ወዕንዚራ: ወማኅሌት:ወቃለ:ቀርን:: ወሊይትረከብ:በውስተቴ:
23 ኵሉ:ጌንዖ: ዘኵሉ: ኪንከ::=> ሊይትረከብ:በውስቴታ::ሊብርሃነ:ጣሕቶት: ወሊቃለ:መር
ዓዊ:ሊቃለ:መርዓት:ሊይሰማዕ:በውስቴታ::እስመ:ሠዮጥኒሂ:መሳፍንተ:መድር: እለ:ለሰሐ
24 ትኪዮ:በስሪያትኪ: ለኵሎሙ:ለሕዛበ:መድር::=> ወተረከበ:ለዕሌኪ:ደመ: ነቢያት:
ወዘኵሉሙ:ቅዱሳን:እለ:ተቀትሉ:በውስተ:መድር:በእንተ:ሰሙ:ለክርስቶስ::=> 1ፀ
1 ወእመድኅረ: ዝንቱ: ተሰመዐ: ቃል:ዓቢይ: በሰማይ:ኀመ: ዘብዙኅ:ሰብእ: ወይብሉ:ሃሌሉ
2 ያ:እስመ:ስብሐት: ወኀይል: ወቀር ቃኝ:ለእግዚኣብሔር:ለዘ
እስመ:ኮነኔሁ::
እስመ:ኮነና: ለዓባይ: ዘሣ:እንተ: እሚሰነት:መድረ:በገዘሙታ:: ወተበቀለ: ደመ:ኵሉሙ:
3 እግብርቲሁ: እመኒ: እይሄ::=> ወይብሉ:ደግመ: ሃሌሉያ: ወዐርገ: ጢስ: ዘለዓለመ: ዓለ
4 ም::=> ወሰገዱ:እልክቱ:ፔ ወ ዐ: ሊቃኝት:ወእልክቱኒ: ዐ: እንስሰሁ:ለእግዚኣብሔር:ለዘ
5 ይነብር:ደበ:መንበረ:ቅዱስ:ወይቤሉ:ለሜኔ:ሃሌሉያ::=> ወወፅአ:ቃል:እመ ውስተ:መንበ
ረ:ዘይብል:ሰብሑ:ለእመላክኒ:ኵልክሙ: ለግብር ቲሁ: ወእለ: ትፈርህዎ: ንኡሰክሙ: ወዐ
6 ቢይክሙ::=> ወእመዝ:ሰማዕኩ: ቃለ:ዐቢየ::በሰሚይ: ኀመ: ዘብዙኅ:ሰብእ:ወከመ:ቃ
ለ:ማ,ይ:ብዙኅ: ወከመ:ቃለ:ነጐድጓድ:ዐቢይ:: ወይብሉ:ሃሌሉዮ:እስመ:ነግሠ:እግዚኣብ
7 ሔር: ዘኵሉ: ይመልክ::=> ለንትፈሣሕ: ወንትሐሰይ: ወነህብ: ሎቱ: ስብሐተ:: እስመ:
8 በጽሐ:መርዐ:በግዑ:ወብእሲትኒ:ድሉት:ይእቲ::=> ወተወህበ:ላቲ:ከመ:ትልበስ:ጌሰት:
9 ብርሃን:ንጹሐ:እስመ:ወጌቱ:ጌሳት: ጽድቆሙ: ለቅዱሰን::=> ወይቤለኒ: ጸሐፍ: ይእዜ:
ብፁዓን: እለ:ተጸወዑ:ወስተ:በእለ:መርዐ: በግዑ: እስመ:ዝንቱ:ቃለ: ጽድቅ:ዘእግዚኣብ
ሔር: ወእቴ::=> ወወደቁ: ኅበ: እገሪሁ: ወሰገድኩ:ሎቱ:: ወይቤለኒ:ኣሐዱ: እግዚኣብ
ሔር:ሰንበት:ወሰበለ:ለሐዊከ:እለ:የዓቅቡ:ሕጎ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:: ወባሕቱ:ለእግዚ
ኣብሔር:ንስግድ:ኵልነ:እስመ:ሕጉ:ወእቱ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:መንፈሰ:ተነብዮ::=>

Et sustulit unus Angelus strenuus & fortis lapidem magnum instar molæ, & proje- 21
cit in mare, & dixit; Sic projicietur Babylon urbs magna, & non invenietur ampli-
ùs. Et non audietur in ea vox citharæ & tibiæ et cantici, et vox cornu; et non inve- 22
nietur in ea ullus artifex cujuscunq; artis. Non invenietur in ea neque lux lucer- 23
næ, neque vox sponsi, neque vox sponsæ audietur in ea, quia mercatores tui prin-
cipes terræ, qui seduxerunt cum veneficiis tuis omnes gentes terræ. Et inventus 24
est super te sanguis prophetarum, & omnium Sanctorum qui mactati sunt in terra
propter nomen Christi.

CAP. XIX.

Et postea audita est vox magna à cœlo, sicut multæ turbæ, & dixit; Halelujah, 1
quia gloria, & virtus, & charitas Deo nostro. Quia justum, et æquum est judici- 2
um ejus, quoniam condemnavit magnam meretricem quæ corrupit terram cum scor-
tatione sua, et vindicavit sanguinem omnium servorum suorum ex manu ejus. Et 3
dixerunt secundò, Halelujah: et ascendit fumus qui in seculum seculorum. Et ado- 4
rârunt illi viginti quatuor seniores, et illa quatuor animalia, Deum sedentem super
thronum suum sanctum, et dixerunt; Amen, Halelujah. Et prodiit vox è throno 5
ejus, dicens; Laudate Deum nostrum omnes vos servi ejus, et qui timetis eum pu-
silli et magni. Et tunc audivi vocem magnam in cœlo, tanquam multæ turbæ, et 6
sicut vocem aquæ multæ, et sicut vocem tonitru magni, et dixerunt; Halelujah,
quia regnavit Deus omnium Dominator. Gaudeamus, et exultemus, et demus ei 7
gloriã, quia venerunt nuptiæ agni ejus, et uxor parata est. Et datum est ei ut amici- 8
atur purpurâ splendoris puri, quia est purpura justitiæ Sanctorum. Et dixit mihi, 9
Scribe nunc, Beati qui vocati sunt ad festum nuptiale agni ejus, quia hic sermo
justitiæ Dei est. Et cecidi ad pedes ejus, et adoravi eum, et dixit mihi quidam; 10
Deus sit tecum, et cum fratribus tuis, qui custodiunt legem Domini Jesu: veruntamen Deum adoremus omnes nos, quia præceptum est Domini Jesu spiritus
prophetiæ.

Et vidi cœlum apertum: & ecce equus albus, & *sedens* super eum vocatur Fidelis & Verax, & in justitia judicat & *belligerat*. As oculi ejus sicut flamma ignis, & in capite ejus diademata multa: habens nomen scriptum, quod nemo novit nisi ipse. Et *circumindutus vestimentum tinctum* sanguine: & vocatur nomen ejus, Verbum Dei. Et exercitus in cœlo sequebantur eum in equis albis, *induti* byssino albo & mundo. Et de ore ejus procedit gladius acutus, ut in ipso percutiat Gentes: & ipse *pascet* eas in virga ferrea: & ipse calcat *lacum* vini furoris & iræ Dei omnipotentis. Et habet in vestimento & in femore suo *nomen* scriptum; Rex regum, & Dominus *dominorum*. Et vidi unum angelum stantem in Sole: & clamavit voce magnâ, dicens omnibus avibus *volantibus in medio* cœli, Venite & congregamini ad cœnam *magni* Dei: Ut manducetis carnes regum, & carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in ipsis, & carnes omnium, liberorum & servorum, & *parvorum* & magnorum. Et vidi bestiam, & reges terræ, & exercitus eorum congregatos *facere* prælium cum *sedente* in equo, & cum exercitu ejus. Et apprehensa est bestia; & cum hac pseudopropheta qui fecit signa coram ipso, *in* quibus seduxit *accipientes* characterem bestiæ, & *adorantes* imaginem ejus: vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis *ardens in sulphure*. Et cæteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, *procedente* de ore ipsius: & omnes aves saturatæ sunt *ex* carnibus eorum.

CAP. XX. κ'.

ET vidi angelum descendentem de cœlo, habentem clavem abyssi, & catenam magnam in manu sua. Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus & Satanas: & ligavit eum mille annos. Et misit eum in abyssum, & clausit *eum*, & signavit super illum, ut non *seduceret* gentes amplius, donec consummentur mille anni: & post hæc oportet illum solvi *parvum tempus*. Et vidi thronos, & sederunt super *eos*, & judicium datum est illis: & animas *securi percussorum*, & *propter* testimonium Jesu, & propter verbum Dei, & qui non adoraverunt bestiam, neque imaginem ejus, & *non* acceperunt characterem in *fronte* suam, & in *manum* suam: & vixerunt, & regnârunt cum Christo mille annis. Et reliqui mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Hæc est resurrectio prima. Beatus & sanctus qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem, sed erunt sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum eo mille annis.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et vidi cœlum apertum: & ecce equus albus, & qui sedet super eum, vocatur Fidelis & Verus, & in justitia judicat, & præliatur. Ipsi autem oculi ejus, tanquam flamma ignis, & super caput ejus diademata multa, habens nomina scripta, & nomen scriptum quod nemo novit, nisi ipse. Et est amictus veste conspersâ sanguine: & vocatur nomen ejus, Verbum illud Dei. Et illi exercitus qui in cœlo sunt, sequebantur eum super equos albos, induti vestimento byssino, candido, puro. Et ex ore ejus exit gladius acutus duarum acierum, ut eo percutiat gentes: & ipse pascet gentes virgâ ferreâ, & ipse calcabit torcular vini excandescentiæ Dei omnipotentis. Et habet super vestimentum, & super femur suum nomina scripta, Rex regum, & Dominus dominorum. Et vidi Angelum stantem in sole: & clamavit voce magnâ, dicens omnibus avibus quæ volant in medio cœli; Venite, congregamini ad cœnam illam magnam Dei: Ut edatis carnes regum, & carnes chiliarchorum, & carnes fortium, & carnes equorum & sedentiũ super eos, & carnes omnium liberorum & servorum, & parvorum & magnorum. Et vidi illud animal dentis, & reges terræ, & exercitus eorum, congregatos ad faciendum prælium cum eo qui sedet super equum, & cum exercitibus ejus. Et captum est illud animal dentis, & cum eo falsus ille propheta qui fecit illa signa coram ipso, per quæ seduxit eos qui acceperunt characterem illius animalis dentis, & eos qui adorârunt imaginem ejus: & vivi projecti sunt ambo in stagnum ignis, ardens sulphure. Et reliqui occisi sunt gladio sedentis super equum, eo *gladio* qui exit ore ejus: & omnes aves saturatæ fuerunt carnibus eorum.

CAP. XX.

ET vidi Angelum descendentem è cœlo, habentem clavem abyssi, & catenam magnam in manu sua. Et apprehendit Draconem, illum serpentem, illum primum, qui est Impostor & Satanas, qui seduxit totum orbem habitabilem: & ligavit eum mille annos. Et projecit eum quoque in abyssum, & clausit, & obsignavit super eum, ut non seducat amplius gentes, donec absolverit illos mille annos: postea autem solvetur modico tempore. Et vidi thronos, & sederũt super eos, & judicium datum est illis, atque animabus quæ obtruncatæ fuerunt propter testimonium Jesu, & propter sermonem Dei, & qui non adorârunt illud animal dentis, neque imaginem ejus, neque acceperunt characterem super frontem, & super manum suam, & vixerunt, & regnârunt cum Christo suo hosce mille annos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et tum apertum est cœlum, & prodiit equus albus, & ejus qui insidebat ei nomen, Fidelis, & Verax, & qui justè judicat & pugnat. Et oculi ejus tanquam flamma ignis, & super caput ejus corona: Et scriptum fuit in diademate ejus, nomen, & nemo cognoscebat illud nisi ipse solus. Et amictus fuit veste aspersâ sanguine, & vocatum est nomen ejus Sermo Dei. Et exercitus cœli sequebatur eum cum equis albis, & vestitus erat purpurâ splendoris puri.

Versio VULGATA LATINA.

11 Et vidi cœlum apertum, & ecce equus albus, & qui ſedebat ſuper eum, vocabatur
12 Fidelis, & Verax, & cum juſtitia judicat, & pugnat. Oculi autem ejus ſicut flamma
13 ignis, & in capite ejus diademata multa, habens nomen ſcriptum, quod nemo novit
14 niſi ipſe. Et veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine: & vocatur nomen ejus, Verbum
15 Dei. Et exercitus qui ſunt in cœlo, ſequebantur eum in equis albis, veſtiti byſſino
albo & mundo. Et de ore ejus procedit gladius ex utraque parte acutus: ut in ipſo
16 percutiat Gentes. Et ipſe reget eas in virga ferrea: & ipſe calcat torcular vini furo-
17 ris iræ Dei omnipotentis. Et habet in veſtimento & in femore ſuo ſcriptum; Rex re-
gum, & Dominus dominantium. Et vidi unum Angelum ſtantem in Sole, & clamavit
18 voce magnâ, dicens omnibus avibus, quæ volabant per medium cœli: Venite, &
congregamini ad cœnam magnam Dei: Ut manducetis carnes regum, & carnes
tribunorum, & carnes fortium, et carnes equorum, et ſedentium in ipſis, et carnes
19 omnium liberorum, et ſervorum et puſillorum, et magnorum. Et vidi beſtiam, et
reges terræ, et exercitus eorum congregatos, ad faciendum prælium cum illo qui ſe-
debat in equo, et cum exercitu ejus. Et apprehenſa eſt beſtia, et cum ea pſeudopro- 20
pheta: qui fecit ſigna coram ipſo, quibus ſeduxit eos, qui acceperunt characterem
beſtiæ, et qui adoraverunt imaginem ejus. Vivi miſſi ſunt hi duo in ſtagnum ignis ar-
dentis ſulphure: Et cæteri occiſi ſunt in gladio ſedentis ſuper equum, qui proce- 21
dit de ore ipſius: et omnes aves ſaturati ſunt carnibus eorum.

CAP. XX.

ET vidi Angelum deſcendentem de cœlo, habentem clavem abyſſi, et catenam 1
magnam in manu ſua. Et apprehendit draconem, ſerpentem antiquum, qui eſt 2
diabol⁹ et ſatanas, et ligavit eũ p annos mille: Et miſit eũ in abyſſum, et clauſit, et 3
ſignavit ſup illũ, ut non ſeducat ampli⁹ gentes, donec cõſummarentur mille anni:
et poſt hæc oportet illũ ſolvi modico tempore. Et vidi ſedes, et ſederunt ſup eas, et 4
judiciũ datũ eſt illis: et animas decollatorũ propter teſtimoniũ Jeſu, et propter ver-
bũ Dei, et qui nõ adoraverũt beſtiã, neq; imaginẽ ej⁹, nec acceperũt characterẽ ejus
in frontib⁹ aut in manibus ſuis, et vixerunt, et regnaverunt cum Chriſto mille annis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وَمِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ رَأَيْتُ ٱلسَّمَآءَ مَفْتُوحَةً * فَهَا بِفَرَسٍ أَبْيَضَ * وَٱلرَّاكِبُ عَلَيْهِ يُسَمَّى ٱلْأَمِينَ
12 ٱلصَّادِقَ * وَبِٱلْبِرِّ يَحْكُمُ وَيُحَارِبُ * وَكَانَتْ عَيْنَاهُ كَلَهِيبِ ٱلنَّارِ * وَعَلَى رَأْسِهِ تِيجَانٌ كَثِيرَةٌ * وَكَانَ
13 لَهُ ٱسْمٌ مَكْتُوبٌ ٱلَّذِي لَيْسَ يَعْرِفُهُ أَحَدٌ إِلَّا هُوَ * وَكَانَ مُلْتَحِفًا بِثَوْبٍ قَدِ ٱنْصَبَغَ بِٱلدَّمِ *
14 وَكَانَ يُدْعَى ٱسْمُهُ كَلِمَةَ ٱللّٰهِ * وَكَانَتْ أَجْنَادُ ٱلسَّمَآءِ تَبِعَتْهُ عَلَى أَفْرَاسٍ بِيضٍ * وَقَدْ لَبِسُوا ثَوْبًا بَهِيًّا
15 مُضِيًّا * وَكَانَ يَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ سَيْفٌ دَاهٍ فَمَيْنِ قَاطِعَةٌ * وَهُوَ يَضْرِبُ بِهَا ٱلْأُمَمَ وَيَرْعَاهُمْ بِعَصًا
16 حَدِيدٍ * وَهُوَ ٱلَّذِي دَرَسَ مِعْصَرَ خَمْرِ رِجْزِ ٱللّٰهِ وَغَضَبِهِ * ٱلَّذِي هُوَ مَالِكُ ٱلْكُلِّ * وَكَانَ عَلَى
17 ثَوْبِهِ وَعَلَى فَخِذِهِ ٱسْمٌ مَكْتُوبٌ * مَلِكُ ٱلْمُلُوكِ وَرَبُّ ٱلْأَرْبَابِ * وَرَأَيْتُ مَلَاكًا وَاحِدًا وَاقِفًا فِي ٱلشَّمْسِ
وَهُوَ يُنَادِي بِصَوْتٍ عَالٍ * وَهُوَ يَقُولُ لِجَمِيعِ طُيُورِ ٱلسَّمَآءِ ٱلَّتِي تَطِيرُ بَيْنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ * أَقْبِلُوا
18 إِلَيَّ ٱلْآنَ وَٱجْتَمِعُوا إِلَى عَشَآءِ ٱللّٰهِ ٱلْعَظِيمِ * لِتَأْكُلُوا لُحُومَ ٱلْمُلُوكِ * وَلُحُومَ قُوَّادِ ٱلْأُلُوفِ * وَلُحُومَ ٱلْخَيْلِ
19 وَٱلرُّكَّابِ عَلَيْهَا * وَلُحُومَ جَمِيعِ ٱلْأَحْرَارِ وَٱلْعَبِيدِ * وَٱلصِّغَارِ وَٱلْكِبَارِ * وَرَأَيْتُ تِلْكَ ٱلدَّابَّةَ وَمُلُوكَ
ٱلْأَرْضِ وَعَسَاكِرَهُمْ * ٱجْتَمَعُوا لِيُحَارِبُوا ذٰلِكَ ٱلرَّاكِبَ عَلَى ٱلْفَرَسِ ٱلْأَبْيَضِ * وَجَمِيعِ أَجْنَادِهِ *
20 * فَقُبِضَ وَإِذَا بِٱلدَّابَّةِ قَدْ أُمْسِكَتْ * وَٱلَّذِي كَانَ مَعَهَا ٱلْمُدَّعِي بِٱلنُّبُوَّةِ * ٱلَّذِي كَانَ يَعْمَلُ
ٱلْعَجَائِبَ قُدَّامَهَا * وَٱلَّذِينَ خَدَعَهُمْ * وَأَخَذُوا عَلَامَةَ ٱلدَّابَّةِ * وَٱلَّذِينَ سَجَدُوا لِصُورَتِهَا * أَحْيَآءً
21 طُرِحَا هٰذَانِ جَمِيعًا فِي بُحَيْرَةِ ٱلنَّارِ ٱلْمُحْرِقَةِ وَٱلْكِبْرِيتِ * وَسَائِرُ أَصْحَابِهِمْ قُتِلُوا بِٱلسَّيْفِ ٱلْخَارِجَةِ مِنْ
فَمِ ٱلْجَالِسِ عَلَى ٱلْكُرْسِيِّ وَكُلُّ ٱلطُّيُورِ شَبِعَتْ مِنْ لُحُومِهِمْ * * ٱلْفَصْلُ ٱلْعِشْرُونَ *

1 * وَرَأَيْتُ مَلَاكًا نَازِلًا مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَعَهُ مَفَاتِيحُ ٱلْجُبِّ * وَكَانَتْ سِلْسِلَةٌ عَظِيمَةٌ بِيَدِهِ * فَضَبَطَ عَلَى
2 دَلِكَ ٱلثُّعْبَانِ * ٱلْحَيَّةِ ٱلْقَدِيمِ ٱلَّذِي هُوَ إِبْلِيسُ وَٱلشَّيْطَانُ ٱلْمُضِلُّ لِكُلِّ ٱلْمَسْكُونَةِ * وَرَبَطَهُ إِلَى
3 أَلْفِ سَنَةٍ * وَأَلْقَاهُ فِي ٱلْجُبِّ * وَغَلَّقَ وَخَتَمَ عَلَيْهِ لِئَلَّا يَخْدَعَ ٱلْأُمَمَ * إِلَى تَمَامِ أَلْفِ سَنَةٍ * وَبَعْدَ
دَلِكَ يَجِبُ أَنْ يُحَلَّ زَمَانًا قَلِيلًا * فَرَأَيْتُ كَرَاسِيَ وَصَعَدَ وَجَلَسُوا عَلَيْهَا وَأُمِرُوا بِٱلْحُكْمِ لِأَنْفُسِ ٱلْمَقْتُولِينَ 4
مِنْ أَجْلِ شَهَادَةِ يَسُوعَ * وَمِنْ أَجْلِ شَهَادَةِ كَلِمَةِ ٱللّٰهِ * أُولَئِكَ ٱلَّذِينَ لَمْ يَسْجُدُوا لِلدَّابَّةِ وَلَا
لِصُورَتِهَا * وَلَمْ يَأْخُذُوا ٱلْعَلَامَةَ فِي جِبَاهِهِمْ وَلَا فِي أَيْدِيهِمْ * فَمَلَكُوا مَعَ ٱلْمَسِيحِ وَعَاشُوا مَعَهُ أَلْفَ سَنَةٍ *

Poſt hæc vidi cœlum apertum, & ecce 11
equus albus: & inſidens ei vocabatur
Fidelis & verax, & juſtè judicat &
pugnat. Erant autem oculi ejus tan- 12
quam flamma ignis: & ſuper caput ejus
plures coronæ: habebat autem 13
quod nemo novit niſi ipſe. Et amictus
erat veſte tinctâ ſanguine: & vocaba-
tur nomen ejus Verbum Dei. Exerci- 14
tus autem cœleſtes ſequebantur eum ſu-
per equos albos, induti veſte mundâ ſplen-
denti. Et prodibat ex ejus ore gladi- 15
us biceps acutus, eoque percutit in ipſe gen-
tes, paſcitque eas virgâ ferreâ: & ipſe
eſt qui trivit lacum iræ ac furoris Dei
qui omnia tenet. Eratque ſuper veſtem 16
ejus & ſuper femur ipſius nomen ſcri-
ptum, Rex regum & Dominus dominorũ.
Vidi etiam Angelum quendam ſtantem in 17
ſole, eumque clamantem elatâ voce atque
dicentem omnibus avibus cœli, quæ vo-
lant inter cœlum ac terram, Venite nunc
ad me, & congregamini ad cœnam magni
Dei: Ut comedatis carnes regum, & 18
carnes tribunorum, & carnes equorum &
inſidentium eis, & carnes omnes omni-
um liberorum ac ſervorum, parvorum ac
magnorum. Tum vidi beſtiam illam, & 19
reges terræ, & exercitus eorum congre-
gatos ad præliandum adverſùs illum in-
ſidentem equo albo, & omnes exercitus
ejus. Porrò aſpexi, & ecce apprehenſa 20
eſt beſtia, & qui cum ea erat pſeudopro-
pheta qui edebat miracula coram illa, &
hi quos ſeduxerat & acceperant chara-
cterem beſtiæ, quique adoraverant imagi-
nem ejus. Vivi projecti fuerunt hi duo
ſimul in ſtagnum ignis ardentis & ſul-
phuris: Et reliqui ſodales eorum occiſi 21
fuerunt gladio prodeunte ex ore ejus qui
inſidebat throno: & omnes aves ſaturatæ
ſunt carnibus eorum.

CAP. XX.

PRæterea vidi Angelum deſcendentem 1
è cœlo, habentem claves inferni: habe-
batque catenam ingentem in manu ſua.
Et apprehendit draconem illum, ſerpentem 2
antiquum, qui eſt Diabolus & Satanas
ſeductor totius orbis, & vinxit eum ad
annos mille: Conjecitque eum in abyſ- 3
ſum, & clauſit, & obſignavit ſuper eum,
ne ſeduceret gentes uſque ad finem mille
annorum: & poſtea oportet eum ſolvi mo-
dico tempore. Vidi autem ſedes poſitas 4
eſſe, & ſedìſſe ſuper eas, et demandatum
eis eſſe judicium animarum interfectorum
propter teſtimonium Jeſu, et propter teſti-
monium verbi Dei: eorum qui non adora-
verant beſtiam neque imaginem ejus, et
non acceperunt ſignum illud in frontibus
ſuis nec in manibus ſuis: et regnârunt
cum Chriſto, vixeruntque cum eo mille
annos.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወይወፅእ: እምውስተ: አፈሁ:ሰይፍ:በሊሕ: ዘክልኤ:አፈሁ:በዘ:ቦቱ:ይቀሥፎሙ:ለኵሉ
ም: ለሕዝብ:: ወውእቱ:ይሬእዮሙ:በበትረ:ሐጺን:: ወውሪቱ:ይከይዶ:ለመክዶደ:ወይነ:
16 ሕመዘ: መዐቱ : ለእግዚአብሔር: ዘኵሉ:ይመልክ::=ᐣ ወጽሑፍ: ውስተ:ገበሁ: ስመ:
17 ዘይብል:ንጉሠ:ነገሠት:ወእግዚእ:ለጋዕዝት::=ᐣ ወእመዝ:ቆመ: አሐዱ:መልአክ:ውስተ:
ፀሐይ:: ወጸርኃ: በቃለ: ዐቢይ: ወይቤ: ለኵሉ: አዕዋፋት:ዘይስርር : ውስተ: ማእከለ:ሰማ
18 ይ:: ነዑ:ተጋብኡ:ውሰተ:በዐቡ:ለእግዚአብሔር:ዐቢይ:ᐣ=ᐣ ከመ:ትብልዑ:ሥጋ:ነገሠ
ት: ወሥጋ:መላእክት:: ሥጋ: ጽኑዓን: ወሥጋ: ለፍረስ:ወዘለ:ይጸዓንሙ:: ወሥጋ:ኵ
19 ሉ:ለግኒዚ: ወገብር:ዘንዑስ: ወዘዐቢይ::=ᐣ ወእመዝ: መጽሉ:ዝክቱ: ለርዌ: ወነገሠ
ት: ሥድር:: ወሰራዊቶሙ:ተጋብኡ: ምስለሁ: ከመ: ይፅብኦ: ለዝክቱ: ዘይጸዓን: ለዕለ:
20 ፈረስ: ፀኒዶ: ወለሰራዊቱ::=ᐣ ወእመዝ: አለከዝሞ: ለዝክቱ: ለርዌ: ወለሐሰዊ: ነቢዶ:ዘገ
ብረ:ተለመረ : በቅድሜሁ:በዘ:ያስሕቶሙ:ለእሉ:: ወተጽሕፈ: ስመ: ሣሕተሙ:ለውእቱ:
21 ለርዌ:ወሰገዱ:ሎቱ: ወለመስለ::=ᐣ ወይወድይወሙ: ሕያዋኒሆሙ: ውስተ: ለዘቅተ:እሰ
ት:ዘይነድድ:በተይ::=ᐣ ወለእለሰ:ተርፈ: ቀተልዎሙ: በሰይፍ:: ለዝክቱ: ዘይጸዐን: ለ
ዕለ:ፈረስ:ጸዐዳ:: እንተ: ትወፅእ: እምኑ: ለፈሁ:ሰይፍ: በኪሕ:ውእቱ:: ወእለ:መስሊሁ:
ወፀግቡ:ኵሉ:ለዕዋፋ:ሰማይ: እመኑ:ሠገሆሙ::=ᐣ

Ꞧ

1 ወእመዝ:ወረደ:ከልኣ:መልአክ:እመሰማይ: ወይጸውር: መሪሑተ:ጸሐይ:: ወዐበይት:መዋቅ
2 ሕት:ውስተ: እዴሁ::=ᐣ ወለሐዞ: ለዝክቱ: ለርዌ: ዘውእቱ:ቀደሜዊ: ወውእቱ:ጋኔን:
3 ሰይጠን::ወለሰሮ:1ዖ: ዓሙተ::=ᐣ ወለወደቆ:ውስተ:ማዕጦቅ:ወለጸወ:ለዕቤሁ:ማኅተሙ:
ከመ:ሊያስክት:ለሕዝበ:እስከ:ለመ:ይትፈጸመ:ዝንቱ: 1ዖ: ዓሙተ:: ወእመድሕረ:ዝንቱ:
4 ሀለመ:ይፍትሐሙ:ሕዳጠ:መዋዕለ::=ᐣ ወእመዝ:ርኢኩ:መናብርተ: ወንበረ: ለዕቤሆሙ:
ወፅሉ:እጋለ:እመሕያው:: ወለግብዐ: ሉሙ: ፍትሐ: በእንተ:ነፍሶሙ:ለእለ:ተቀትሉ:በእን
ተ:ሕጥ:ለእግዚእ: ሊያቡሉ: ወበእንተ: ቃለ:እግዚአብሔር: ወለሳሰ:ሊሰገዱ:ለውእቱ:ለር
ዌ: ወለሊመስሉ: ወለጸሐፈ: ትእመርቱ: ውስተ: ፋጽሞሙ: ወሊሠስተ: እደዊሆሙ:: ወእ
መንቱ : ያሐይዉ: ወይነግሡ: ምስለ: ክርስቶስ: 1ዖ:ዓሙተ::=ᐣ

Et prodibat ex ore ejus gladius acutus cujus duo ora fuerunt, quibus percutiet omnes 15
gentes. Et ipſe paſcet eas cum virga ferrea: & ipſe calcabit torcular vini veneni
iræ Dei omnium Dominatoris. Et ſcriptum fuit in latere ejus nomen, dicens; 16
Rex regum, & Dominus dominorum. Et tunc ſtetit quidam Angelus in ſole, & 17
clamavit in voce magna, & dixit omnibus avibus quæ volabant in medio cœli;
Venite, congregamini ad feſtum Dei magni: ut edatis carnem regum, 18
principum, carnem fortium, & carnem equorum & inſidentium, & carnem omni-
um liberorum & ſervorum, puſillorum & magnorum. Et tunc venerunt iſta beſtia 19
& reges terræ, & exercitus eorum congregati ſunt cum ea, ut oppugnarent illum qui
ſedebat ſuper equum album & exercitum ejus. Et tunc prehenderunt iſtam beſtiam, 20
& pſeudoprophetam qui feciſſet ſigna coram ea, quibuſcum ſeducebat eos, & in-
ſcriptum fuit ei nomen impreſſum hujus beſtiæ, & adorârunt eam & imaginem ejus,
& projicebantur eos vivos in ſtagnum ignis ardentis cum ſulphure. Et reliquos tru- 21
cidârunt cum gladio ejus qui ſedebat ſuper equum album, qui prodibat ex ore ejus:
gladius acutus erat, & ii qui cum illo erant, & ſaturatæ ſunt omnes aves cœli ex
carne eorum.

CAP. XX.

ET tunc deſcendit alius Angelus è cœlo, & portabat clavem ſolis, & magna cate- 1
na fuit in manu ejus. Et apprehendit illam beſtiam, ipſam antiquam, & ipſum 2
diabolum ſatanam, & vinxit eum ad decies centum annos. Et lapſu miſit eum 3
in profundum, et incluſit eum ſupra poſito ſigillo, ut non ſeducat Gentes donec com-
pleantur hi decies centum anni, et poſtea oportet eum ſolvi ad modicum tempus.
Et tunc vidi ſedem, et ſedit ſuper eam Filius hominis, et reddidit iis judicium pro- 4
pter animas eorum qui mactati ſunt propter legem Domini Jeſu, et propter ſermo-
nem Dei, et eorum qui non adorârunt hanc beſtiam, neque imaginem ejus, neque
ferinſerunt ſignum ejus in frontibus ſuis, neque in manibus ſuis: et illi vivent et
regnabunt cum Chriſto decies centum annos.

5 Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ (λ)ἀνέζησαν, ἕως τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις
6 ἡ πρώτη. Μακάριος καὶ ἅγιος, ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων
ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν· ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Χριστοῦ,
(μ) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν· ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Χριστοῦ,
7 καὶ (ν)βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται
ὁ Σατανᾶς ἐκ τοῦ φυλακῆς αὐτοῦ· καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν τοῖς τέσσαρσι
8 γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μαγὼγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς (ξ) πόλεμον· ὧν
ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ (ο)κύ-
9 κλωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην. Καὶ κατέβη (π)πῦρ
ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς,
10 ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου (ρ)τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βα-
σανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ εἶδον θρόνον (σ) λευκὸν
11 μέγαν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτῷ, ἀπὸ (τ) προσώπου οὗ ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός· καὶ
τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, (υ) μικροὺς καὶ μεγάλους, ἑστῶτας ἐν-
12 ώπιον τοῦ θρόνου· καὶ βιβλία ἠνεῴχθησαν· καὶ (χ)βιβλίον ἄλλο ἠνεῴχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ
judicati sunt mortui ex *scriptis* in libris, secundùm opera ipsorum. Et
ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ 13
dedit mare *eos*, qui in eo, mortuos: & mors & infernus dederunt suos
ἔδωκεν ἡ θάλασσα (ψ) τοὺς ἐν αὐτῇ νεκρούς· καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης (ω) ἔδωκαν τοὺς
in ipsis mortuos: & *judicati sunt unusquisque* secundùm opera ipsorum. Et mors & 14
ἐν αὐτοῖς νεκρούς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ὁ θάνατος καὶ
infernus missi sunt in stagnum ignis. (Hæc est secunda mors.) Et
ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. (α) (Οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος.) Καὶ 15
si quis non inventus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.
εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

CAP. XXI. κα'.

1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν, καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς, καὶ ἡ πρώτη γῆ
ἀπῆλθε· καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν 2
(α)παρθένον· καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν
Hierusalem novam descendentem à Deo de cœlo, paratam, sicut sponsam
Ἱερουσαλὴμ (β) καινὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡτοιμασμένην, ὡς νύμφην
ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de *cœlo*, dicentem; 3
κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ (γ) οὐρανοῦ, λεγούσης,
Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis: & ipsi *populi* ejus
Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ
erunt, & ipse Deus erit cum eis, Deus eorum. Et absterget Deus 4
ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ (δ) Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς αὐτῶν. Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς
omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors non erit ultrà, neque luctus,
πᾶν δάκρυον (ε) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος,
neque clamor, neque dolor *non* erit ultrà, quia prima abierunt.
οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται (ζ) ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

MS. A. (λ) ἔζησε, ἄχρι τελεσθῇ (μ) ὁ διάβολος θάνατος (ν) βασιλεύσουσιν (ξ) τὸν πόλεμον· ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς (ο) ἐκύκλωσε (π) πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (ρ) καὶ τὸ (σ) μέγαν λευκὸν, (τ) τοῦ προσώπου (υ) τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς, (φ) τοῦ θρόνου· καὶ (χ) ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, (ψ) τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ· (ω) ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς· (α) (οὗτός ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν ἡ λίμνη τοῦ πυρός.) Καὶ ΚΕΦ. κα'. MS. A. (α) ἀπῆλθαν· καὶ ἡ θάλασσαν οὐκ ἴδον ἔτι. Καὶ πόλιν τὴν (β) καινὴν ἴδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἡτοιμασμένην, (γ) θρόνου, (δ) Θεὸς μετ' αὐτῶν ·····, αὐτῶν Θεός. Καὶ (ε) ἐκ τὸν (ζ) ἔτι· τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hæc est resurrectio illa prima. Beatus est, 5
& sanctus qui habet partem in resurrectione illa prima; super iſtiusmodi mors 6
secunda non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei, & Christi ejus: & regnabunt
cum eo illos mille annos. Et quando com- 7
plebuntur illi mille anni, solvetur ille Sata-
nas è carcere suo. Et exibit ad seducen- 8
dum gentes illas quæ sunt in quatuor angu-
lis terræ, Gogum & Magogum, ad congre-
gandum eos ad prælium, quorum numerus
sicut arena maris. Et ascenderunt super la- 9
titudinem terræ, & obsederunt castra San-
ctorum, & urbem illam dilectam: & de-
scendit ignis à Deo è cœlo, & devoravit
eos. Et diabolus qui seduxit eos, proje- 10
ctus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi
sunt etiam illud animal dentis, & ille pro-
pheta falsus: & cruciabuntur die ac nocte in
secula seculorum. Et vidi thronum ma- 11
gnum album, & eum qui sedet super illum,
à cujus facie fugit terra & cœlum, & locus
ob hoc non inventus est illis. Et vidi mor- 12
tuos, magnos & parvos, stantes ante thro-
num, & libri aperti sunt: & alius liber
apertus est, qui est vitæ: & judicati sunt
mortui ex iis quæ scripta erant in libris, se-
cundùm opera eorum. Et dedit mare 13
mortuos qui erant in seipso: & mors &
infernus dederunt mortuos qui erant in
ipsis: & judicati sunt unusquisque secun-
dùm opera sua. Et mors & infernus, pro- 14
jecti sunt in illud stagnum ignis: hæc mors
secunda est, stagnum illud ignis. Et si quis 15
non inventus est in libro vitæ scriptus, pro-
jectus est in stagnum illud ignis.

CAP. XXI.

Et vidi cœlos novos, & terram novam: 1
illud enim primum cœlum, & terra prima
abierunt, & mare non est ampliùs. Et ci- 2
vitatem illam sanctam Jerusalem novam, vi-
di descendentem è cœlo à Deo, paratam
tanquam sponsam ornatam viro suo. Et 3
audivi vocem magnam è cœlo, dicentem;
Ecce tabernaculum Dei cum hominibus,
& habitavit cum illis: & ipsi populus ejus
erunt, & ipse Deus cum iis erit, iis Deus. Et 4
deficiet omnis lachryma ab oculis eorum,
& mors non erit ampliùs, neque luctus,
neque clamor, neque dolor erit ampliùs:
quoniam prima transierunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ፍጡራኒሰ : ሙታት : ሊይትነሥሉ : እስከ፡ ለሙ : ይትፈጸሙ : ዝንቱ፡ ፲ዮ፡ ዓሙት:: ወ
6 ይእቲ : ዛቲ : ቀዳሚት፡ሕይወት::=፨ ወብፁዕ : ወቅዱስ፡ ውእቱ : ዘረከበ : ክፍለ : በይእ
ቲ፡ ዕለት፡ እንተ፡ ትቀድም፡ መጺእ:: እሰመ : ለልቦ : እንከ : ደግሙ : ስልጠነ፡ ሞት፡ ለዕለ:
እሱ፡ ሰብእ:: እስመ : ይከውኑ፡ ካህናቲሁ፡ ለእግዚአብሔር : ወለክር ስቶስ:: ወይነግሡ፡
7 ምስሌሁ፡ ፲ዮ፡ ዓሙተ:=፨ ወሶበ፡ ሐልቀ፡ ፲ዮ፡ዓሙት፡ይትፈታሕ፡ሰይጠን፡እምነ፡ሞቅሑ::=፨
8 ወይወፅእ፡ከመ፡ያስሕቶሙ:: ለለአህዛብ፡አለ፡ውስተ፡ ዐ፡ መዐዝሂሃ፡ለመድር::ወያስተጋብእ
ሙ፡ ለጎግ፡ ወለማጎግ፡ከመ፡ያስተቃትሉሙ፡ ወሖሎቆሙሰ፡ ከመ፡ሖፃ፡ባሕር::=፨

Et cæteri mortui non suscitabuntur usque dum compleantur hi decies centum anni: 5
& hæc est prima vita. Et beatus & sanctus est qui invenit portionem in isto die 6
qui præcedit adventum ejus: quia non est ampliùs secunda potestas mortis contra
hos homines, quia erunt sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum eo decies
centum annos. Et quum consummati fuerint decies centum anni, solvetur Sata- 7
nas è carcere suo. Et exibit ut seducat gentes quæ sunt in quatuor angulis 8
terræ, & congregabit Gog & Magog ut occidat eos: & numerus eorum est sicut
arena maris.

Versio VULGATA LATINA.

5 Cæteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Hæc est resur-
6 rectio prima. Beatus, & sanctus, qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei & Christi, & regna-
7 bunt cum illo mille annis. Et cùm consummati fuerint mille anni, solvetur sata-
8 nas de carcere suo, & exibit, & seducet Gentes, quæ sunt super quatuor angulos terræ, Gog, & Magog, & congregabit eos in prælium, quorum numerus est sicut
9 arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terræ, & circuierunt castra Sanctorum, & civitatem dilectam. Et descendit ignis à Deo de cœlo, & devoravit
10 eos: & diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi & bestia Et pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum.
11 Et vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, à cujus conspectu
12 fugit terra & cœlum, & locus non est inventus eis. Et vidi mortuos, magnos & pusillos, stantes in conspectu throni: & libri aperti sunt: & alius Liber apertus est qui est vitæ: & judicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris, secundùm opera ipsorum. Et dedit mare mortuos, qui in eo erant: & mors & infernus 13
dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant: & judicatum est de singulis secundùm opera ipsorum. Et infernus & mors missi sunt in stagnum ignis. Hæc est mors 14
secunda. Et qui non inventus est in Libro vitæ scriptus, missus est in stagnum 15
ignis.

CAP. XXI.

Et vidi cœlum novum, & terram novam. Primum enim cœlum, & prima ter- 1
ra abiit, & mare jam non est. Et ego Johannes vidi sanctam civitatem Jerusa- 2
lem novam descendentem de cœlo à Deo, paratam, sicut sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem; Ecce tabernaculum Dei 3
cum hominibus, & habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt, & ipse Deus cum eis erit eorum Deus: Et absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum: 4
& mors ultrà non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultrà, quia prima abierunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وبقيه الموتي لن يعيشوا حتي يتم الف سنه * هذه هي القيامه الاولي * مغبوط هو وقدوس
6 الذي له نصيب في القيامه الاولي * لأن الموته الثانيه ليس لها سلطان عليهم * بل يكونون
7 كهنه الله والمسيح * ويملكون معه الف سنه * فاذا كمل الف سنه يحل الشيطان من حبسه *
8 * ويخرج ويخدع الامم * الذين في اربع زوايا الأرض * ويعومون معه ياجوج وماجوج * وحينئذ
9 يجمعون الي الحرب * الذين عددهم مثل رمل البحر * ويصعدون علي أعلي الأرض * ويحوطون
10 بعسكر القديسين * وبالمدينه المحبوبه * فنزل نار من السماء وتاكلهم * وابليس الذي
اعوانهم يطرح في بحيرة النار والكبريت، حيث تلك الدابه والنبي الكذاب يعذبون الليل
11 والنهار الي أدهار الأدهار * فرايت كرسيا عظيما أبيض * والجالس عليه الذي هربت من
12 قدام وجهه السماء والأرض * حتي لم يصب لهم موضع * ورايت الكبار والصغار من الموتي
قياما قدام الكرسي * وفتحت المصاحف * وفتح مصحف آخر الذي هو مصحف الحياه *
13 ودينوا الأموات من المكتوبات في تلك المصاحف * علي قدر أعمالهم * ثم إن البحر
14 أعطي موتاه * والموت والجحيم اخرجا اموواتهما * ودينوا كل واحد علي قدر عمله * والموت
15 والجحيم القيوا في بحيرة النار * وهذه هي الموته الثانيه التي هي بحيرة النار * وكل من
لم يوجد مكتوبا في سفر الحياه القي في بحيرة النار المحرقه *

* الفصل الحادي والعشرون *

1 * ثم رايت سماء جديده * وأرضا جديده * لأن السماء الاولي * والأرض الاولي اصمحلت
2 وجاءت * والبحر لم يوجد أيضا * والمدينه المقدسه اوورسليم الجديده رايتها نازله من
3 السماء من عند الله * وهي معده مزينه كالعروسه المزينه لرجلها * وسمعت صوتا عظيما
من السماء يقول * هذه الخيمه التي يسكن فيها الله مع الناس * ويسكن معهم * الذين هم
4 شعبه وهو الاههم * وقد أزال كل الدموع عن أعينهم * وليس يكون بعد موت * ولا نوح *
ولا صراخ * ولا وجع يكون أيضا * لأن الأوليات قد مضت *

Reliqui verò mortui nequaquam vi- 5
vent, donec absolvantur anni mille. Hæc est resurrectio prima. Beatus est 6
ac sanctus qui sortem habet in resurrectione prima: mors enim secunda non habet potestatem in istos: sed erunt sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum eo mille annis. Quum verò ab- 7
soluti fuerint mille anni, solvetur Satanas è carcere suo. Et egressus se- 8
ducet gentes quæ sunt in quatuor angulis terræ: Gog & Magog, & tunc congregabuntur ad bellandum; quorum numerus est ut arena maris. Et ascendent super terræ su- 9
perficiem, cingentque exercitum Sanctorum & urbem dilectam: sed descendet ignis è cœlo, & devorabit eos. Et 10
diabolus qui seduxit eos, conjicietur in lacum ignis & sulphuris, ubi illa bestia & falsus propheta cruciantur die ac nocte in secula seculorum. Tum 11
vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, cujus è conspectu fugit cœlum ac terra, ita ut non inveniatur eis locus. Et vidi tam magnos 12
quàm parvos ex mortuis, stantes ante thronum: & aperti sunt libri: & apertus est alius liber, qui est liber vitæ: judicatique sunt mortui ex iis quæ scripta erant in iis libris, pro ratione operum ipsorum. Deinde reddidit qui- 13
dem mare mortuos suos: & mors atque infernus protulere mortuos suos: & judicati fuerunt singuli pro ratione operum suorum. Mors autem & in- 14
fernus projecti fuere in stagnum ignis: atque hæc est mors secunda, nempe stagnum ignis. Et quicunque non inven- 15
tus est scriptus in libro vitæ, conjectus est in stagnum ignis comburentis.

CAP. XXI.

1 * ثم رايت سماء جديده * وأرضا جديده * لأن السماء الاولي * والأرض الاولي اصمحلت
2 وجاءت * والبحر لم يوجد أيضا * والمدينه المقدسه اوورسليم الجديده رايتها نازله من
3 السماء من عند الله * وهي معده مزينه كالعروسه المزينه لرجلها * وسمعت صوتا عظيما
من السماء يقول * هذه الخيمه التي يسكن فيها الله مع الناس * ويسكن معهم * الذين هم
4 شعبه وهو الاههم * وقد أزال كل الدموع عن أعينهم * وليس يكون بعد موت * ولا نوح *
ولا صراخ * ولا وجع يكون أيضا * لأن الأوليات قد مضت *

Tum vidi cœlum novum & ter- 1
ram novam: cœlum enim primum, & terra prima evanuerant ac præterierant: et mare non extabat amplius. Et urbem sanctam Jerusalem no- 2
vam vidi descendentem è cœlo à Deo, paratam ornatámque ut sponsam ornatam conjugi suo. Et audivi vocem 3
magnam è cœlo, dicentem; Hoc est tabernaculum in quo Deus habitabit cum hominibus: habitabit autem cum eis qui sunt populus ejus, et quorum ipse Deus est. Et abstulit omnes lachry- 4
mas ab oculis eorum: et non erit ulteriùs mors, neque gemitus, neque clamor, neque dolor erit ulteriùs; quia prima jam transierunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወአርጥ፡ ውስተ፡ ስፍሐ፡ ለምድር ፡ ወዐገትዋ ፡ ለትዕይንቶሙ ፡ ለቅዱሰን ፡ ወለሀገር፡ ቅድስ
10 ት፡፡ወእመጣ፡ ወረደት፡ እሰት፡ እመሰማይ፡ ወበልዐቶሙ፡ እመሓበ፡ እግዚአብሔር፡፡=፦ ወ
ለገዝኳቴኒ፡ ስይጠን፡ ዘለስሐቶሙ፡፡ወደደወ፡ ውስተ፡ ዓዘቅተ፡ እሰት ፡ ወተይ፡፡ኅበ፡ ሀሎ፡ ዝ
ክቴ፡ ለርዌ፡፡ወለሐሰዊ፡ ነቢይ፡ከመ፡ይደየኑ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ እስከ፡ለዓለመ፡ዓለመ፡፡=፦
11 ወእመጣ፡ ርኢኩ፡ መንበረ፡ ዐቢየ፡ ፀዳይ፡ ወእመዘ ፡ ይነብር፡ ደቤሁ፡ ጕዩ ፡ እመቅድመ፡ ገ
12 ጹ፡ ሰማይ፡ ወመድር፡ ወኀጥኡ፡ መካን፡፡=፦ ወእመጣ ፡ መጽኡ፡ ኵሉ፡ መዋታን፡ ዐቢይ፡
ወንኡስ፡፡ወቆሙ፡ ቅድመ፡ መንበር፡ ወካሠቱ፡ ኵሉ፡ መጻሕፍተ ፡ ወለመጽሐፈ፡ ሕይወትሰ ፡
እንተ፡ ባሕቲታ፡ከሠትዋ፡፡ወተሸነኑ፡ እልክቱ፡ መዋታን፡ በከመ፡ጽሑፍ፡ውስተ፡ዝንቱ፡መጽ
13 ሐፍ፡በከመ፡ገብሩ፡=፦ ወአግብአት፡ባሕርኒ፡ኵሉ፡ሙታነ፡እለ፡ውስቴታ፡ ወአግብኡ፡ ሲኦል፡
ወሞት፡ ዘኀቢሆሙ፡መዋታን፡፡ወአግብአት፡መድርኒ፡ እለ፡ ሀለው፡ውስቴታ፡ መዋታን፡፡ወተ
14 ሸነኑ፡ኵሉሙ፡በከመ፡መገባሮሙ፡፡=፦ ወወደደወሙ፡ለሲኦል፡ ወለሞት፡ውስተ፡ዓዘቅተ፡ እ
15 ሰት፡ ዘመልእት፡ተይ፡፡ወሞትሰ፡ደገሙ፡ ዘገሃነመ፡ እሰት፡ ውእቱ፡፡=፦ ወኵሉ፡ ዘኢይትረከ
ብ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስተ፡ መጽሐፈ ፡ ሕይወት ፡ ይወድይወ ፡ ውስተ ፡ ገሃነመ ፡ ዘእሰት፡፡=፦

1 ፲፭ ወእመጣ፡ ርኢኩ፡ ሰማየ፡ ሐዲሰ፡ ወመድረ፡ ሐዲሰ፡ ለነመ፡ ሰዓለ፡ ሰማይ፡ ቀደማዊ ፡
2 ወመድርኒ፡ ቀደሚት፡ ወባሕርኒ፡ ተሰለፈት፡ እንከ፡፡=፦ ወሀገርኒ ፡ ቅድስት፡ ሐደስ፡ ኢየሩሰ
ሌመ፡፡ርኢክዋ፡ እንተ፡ ትወርድ፡ እመሰማይ፡ እግዚአብሔር ፡ ወድኡት፡ ይለቲ፡
3 ከመ፡ መርዓት፡ ለውርጥት፡ ለመታ፡፡=፦ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዐቢየ፡ ለመሰማይ፡ዘይብል፡፡ናሁ፡
ቅድስቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኀደረት ፡ መስለ ፡ እጊለ ፡ እመሕያው፡፡ወለኵኑቱኒ ፡ ይከውኑ
ዎ ፡ ሕዝቦ ፡ ወውእቱኒ ፡ ይከውኖሙ ፡ ለመለኮሙ ፡፡ ወይሄሉ ፡ እግዚአብሔር ፡ መስቤሆ
4 ሙ፡፡=፦ ወያሴስል ፡ ለኝብዐ ፡ እመለዕይንቲሆሙ ፡፡ ወለልቦሙ ፡ እንከ ፡ ሞተ ፡ ወኢሳሃ ፡፡
ወኢገዳረ ፡ ወኢሐማመ ፡ ወቀለልቦ ፡ እንከ ፡ እስመ ፡ ሓለፉት ፡ ዘቀደሚት፡ ለሠርዓት ፡ ወናሁ፡
ትሐደሱ ፡ ኵሉሙ፡፡=፦

Et ascenderunt in latitudinem terræ, et circundederunt castra Sanctorum & urbem 9
sanctam: & tunc descendit ignis è cœlo, & devoravit eos à Deo. Et hunc sata- 10
nam qui seduxit eos, conjecit in stagnum ignis & sulphuris, ubi est hæc bestia, & pseudopropheta, ut judicium paterentur die ac nocte usque in secula seculorum. Et tunc vidi thronum magnum album, & ab eo qui sedebat super eum; fugerunt è 11
conspectu ejus cœlum & terra, & non habuerunt locum. Et tunc venerunt omnes 12
mortui magni, & pusilli, & steterunt in conspectu throni; & aperuerunt omnes Libros, & librum vitæ separatim aperuerunt: & judicati sunt illi mortui secundùm quod *scriptum fuit in hoc libro, quemadmodum fecissent. Et reddidit mare* 13
omnes mortuos qui in eo erant: & reddiderunt infernus & mors illos qui apud eos mortui erant, & reddidit terra illos qui in ea mortui erant, & judicati sunt omnes illi secundùm opera illorum. Et conjecerunt infernum & mortem in sta- 14
gnum ignis qui plenus fuit sulphuris; & mortis secundæ quæ gehenna ignis est. Et 15
omnem qui non invenietur scriptus in libro vitæ, conjicient in gehennam ignis.

CAP. XXI.

1 ወእመጣ፡ ርኢኩ፡ ሰማየ፡ ሐዲሰ፡ ወመድረ፡ ሐዲሰ፡ ለነመ፡ ሰዓለ፡ ሰማይ፡ ቀደማዊ ፡
2 ወመድርኒ፡ ቀደሚት፡ ወባሕርኒ፡ ተሰለፈት፡ እንከ፡፡=፦ ወሀገርኒ ፡ ቅድስት፡ ሐደስ፡ ኢየሩሰ
ሌመ፡፡ርኢክዋ፡ እንተ፡ ትወርድ፡ እመሰማይ፡ እግዚአብሔር ፡ ወድኡት፡ ይለቲ፡
3 ከመ፡ መርዓት፡ ለውርጥት፡ ለመታ፡፡=፦ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዐቢየ፡ ለመሰማይ፡ዘይብል፡፡ናሁ፡
ቅድስቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኀደረት ፡ መስለ ፡ እጊለ ፡ እመሕያው፡፡ወለኵኑቱኒ ፡ ይከውኑ
ዎ ፡ ሕዝቦ ፡ ወውእቱኒ ፡ ይከውኖሙ ፡ ለመለኮሙ ፡፡ ወይሄሉ ፡ እግዚአብሔር ፡ መስቤሆ
4 ሙ፡፡=፦ ወያሴስል ፡ ለኝብዐ ፡ እመለዕይንቲሆሙ ፡፡ ወለልቦሙ ፡ እንከ ፡ ሞተ ፡ ወኢሳሃ ፡፡
ወኢገዳረ ፡ ወኢሐማመ ፡ ወቀለልቦ ፡ እንከ ፡ እስመ ፡ ሓለፉት ፡ ዘቀደሚት፡ ለሠርዓት ፡ ወናሁ፡
ትሐደሱ ፡ ኵሉሙ፡፡=፦

Et tunc vidi cœlum novum, & terram novam. Quia abiit cœlum primum, & 1
terra prima, & mare exhaustum fuit igitur. Et civitatem sanctam, novam Hie- 2
rusalem vidi descendentem è cœlo, à Deo, & parata fuit sicut sponsa ornata viro suo. Et audivi vocem magnam è cœlo dicentem; Ecce sanctitas Dei habitat cum 3
hominibus, & ipsi erunt ei populus ejus, & ipse quidem erit iis Deus eorum, & erit Deus cum iis: Et absterget lachrymas ab oculis eorum, & non erit iis amplius 4
mors, neque luctus, neque clamor, neque dolor, neque quicquam amplius, quia abiit primum testamentum, & ecce nova sunt omnia.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Et dixit *sedens* in thronos Ecce nova omnia facio: Et *dicit* mihi,
5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος (η)ἐπὶ τῷ θρόνῳ, Ἰδοὺ καινὰ πάντα ποιῶ· καὶ λέγει μοι,
Scribe: quia hæc verba vera & *fidelia* sunt. Et dixit mihi, Factum est.
6 Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι (θ) ἀληθινοὶ καὶ πιστοί εἰσι. Καὶ εἶπέ μοι, (ι) Γέγονε.
Ego sum α & ω, initium & finis: Ego sitienti dabo de fonte
ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος· ἐγὼ τῷ διψῶντι (κ)δώσω ἐκ τῆς πηγῆς
aquæ vitæ gratis. *Vincens* possidebit *omnia*: & ero illi Deus,
7 τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. Ὁ νικῶν κληρονομήσει (λ)πάντα· καὶ ἔσομαι αὐτῷ Θεὸς,
& ille erit mihi filius. Timidis autem, & incredulis, & *abominandis*,
8 καὶ αὐτὸς ἔσαι μοι ὁ υἱός. Δειλοῖς δὲ, καὶ ἀπίστοις, καὶ ἐβδελυγμένοις,
& homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatris, & omnibus men-
καὶ φονεῦσι, καὶ πόρνοις, καὶ (μ)φαρμακεῦσι, καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς (ν)ψευ-
dacibus, pars illorum in stagno ardenti igne & sulphure, quod est secunda
δέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστι (ξ)δευτέρος
mors. Et venit *ad me* unus septem *angelorum habentium* septem phialas
9 θάνατος. Καὶ ἦλθε πρός με εἷς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας
plenas septem plagis novissimis, & locutus est mecum, Dicens, Veni,
(ο) τὰς γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο,
ostendam tibi sponsam, Agni uxorem. Et sustulit me in spiritu
10 δείξω σοι τὴν (π)νύμφην, τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι
in montem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem *magnam*, sanctam
(ρ) ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλὸν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν (σ)πόλιν τὴν μεγάλην, τὴν ἁγίαν
Hierusalem descendentem de cœlo à Deo, Habentem *gloriam* Dei:
11 Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ (τ)Θεοῦ, Ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ·
& lumen ejus simile lapidi *pretiosissimo*, tanquam lapidi *jaspidi crystallizanti*:
καὶ ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι·
habentémque murum magnum & altum, Habentem portas duodecim, & in
12 (υ) ἔχουσάν τε τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλὸν, (φ) Ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ

portis angelos duodecim, & nomina inscripta, quæ sunt duodecim
τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, (χ)ἅ ἐστι τῶν δώδεκα
tribuum filiorum Israel. Ab Oriente, portæ tres: ab Aquilone
φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. (ψ) Ἀπ' ἀνατολῆς, πυλῶνες τρεῖς· (ω) ἀπὸ βορρᾶ, 13
portæ tres: ab Austro, portæ tres: ab *Occasibus*, portæ tres. Et
πυλῶνες τρεῖς· (α)ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· (β)ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. Καὶ 14
murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipsis nomina duodecim
τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, (γ)καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν δώδεκα
Apostolorum Agni. Et *loquens* mecum habebat *calamum* aureum, ut
ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχε κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα 15
metiretur civitatem, & portas ejus, & murum ejus. Et civitas
μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. Καὶ ἡ πόλις 16
quadrangularis sita est, & longitudo ejus tanta est quanta & latitudo: &
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς τοσοῦτόν ὅσον ἐστὶν ὅσον καὶ τὸ πλάτος· καὶ
mensus est civitatem *calamo* ad stadia duodecim *millium*: longitudo, &
ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος, καὶ
latitudo, & altitudo ejus æqualia sunt. Et mensus est murum ejus
τὸ πλάτος, καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. Καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος (λ) αὐτῆς 17
centum quadraginta quatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli.
ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.
Et erat structura muri ejus, *jaspis*: & civitas aurum mundum,
(ε) Καὶ ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς, ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, 18
similis vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis omni lapide
(ζ) ὁμοία ὑάλῳ καθαρῷ. (η) Καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ 19
pretioso ornata: Fundamentum primum, jaspis: secundum, sapphirus:
τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος·
tertium, chalcedonius: quartum, smaragdus:
ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος·

MS. A. (η) ἐπὶ τῷ θ΄ νῳ, Καὶ ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα· καὶ λέγει, Γράψον, (θ) πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. (ι) Γέγονεν. ἐγώ (κ)δώσω ἐκ τοῦ ὕδατος (λ) τῆς δ΄ πᾶ· καὶ ἔσομαι *αὐτῶν Θεὸς, καὶ ἔσαι μοι υἱός. Τοῖς δὲ δειλοῖς, καὶ (μ)φαρμακοῖς, (ν)ψεύσαις, (ξ)ὁ θά΄ατος ὁ δεύτερος Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶ(ο)* τῶ γεμόντων τῶ ἑπτὰ (π) νύμφιν, τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. (ρ) ἐπὶ (σ) πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερυσαλὴμ (τ)Θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ἔχουσι τὸ (φ) Ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ὀνόματα (χ ἅ ἐστι τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν (ψ) Ἀπὸ (ω) καὶ ἀπὸ (α) καὶ ἀπὸ δυσμῶν, (β) καὶ ἀπὸ νότου, (γ) καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα (δ) αὐτῆς δ΄ καὶ κατὸν τεσσεράκοντα πηχῶν, (ε) αἱ δὲ ἐνδώμησις (ζ) ὁμοίως (η) Οἱ θεμέλιοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et dixit ille qui sedet super thronum, 5
Ecce etiam omnia nova facio: & dixit,
Scribe; quia verba hæc fidelia & vera,
Dei sunt. Et dixit mihi, Ego sum Olaph 6
& Tau, initium & finis: ego sitienti da-
bo ex fonte aquarum vivarum gratis.
Qui vicerit, possidebit hæc: & ero ei 7
Deus, & ipse erit filius meus. Timidis 8
autem & infidelibus, & peccatoribus, &
pollutis, & homicidis, & scortantibus,
& incantatoribus, & cultoribus idolo-
rum, & omnibus mendacibus, pars eo-
rum erit in stagno illo ardente igne &
sulphure, quæ est mors illa secunda. Et 9
venit unus ex illis septem Angelis, qui
habent illas septem phialas, quæ plenæ
sunt septem plagis hisce postremis, & lo-
cutus est mecum, dicens; Veni, ostendam
tibi sponsam illam, uxorem illius Agni.
Et abduxit me in Spiritu supra montem 10
magnum & altum, & ostendit mihi civi-
tatem illam sanctam Jerusalem, descen-
dentem è cœlo à Deo, Habentem glo- 11
riam Dei, tanquam splendorem radii,
similem lapidi multùm pretioso, tanquam
lapidem jaspidis similem crystallo: Ha- 12
bentem murum magnum & altum, qui
habet portas duodecim, & nomina scri-
pta super eas, quæ sunt nomina duode-
cim tribuum filiorum Israel: Ab Orien- 13
te, portas tres: & ab Aquilone, por-
tas tres: & à Meridie, portas tres: &
ab Occidente, portas tres. Murus autem 14
urbis habet fundamenta duodecim, &
super ea duodecim nomina duodecim
Apostolorum illius Agni. Et ille qui lo- 15
quebatur mecum, habebat mensuram, ca-
lamum aureum, ut metiretur urbem, &
portas ejus, & murum ejus. Et illa urbs 16
quadrangularis posita erat, & longitudo
ejus quanta etiam latitudo, & mensus est
urbem calamo super duodecim stadiis
duodecim millium: & longitudo, &
latitudo, & altitudo ejus equales sunt.
Et mensus est murum ejus, *ad* centum & 17
quadraginta quatuor mensuras ulnarum
hominis, quæ est Angeli *mensura*. Et 18
structura muri ejus, jaspis est: & ipsa
urbs ex auro puro, simili vitro puro.
Ipsa verò fundamenta muri urbis, omni 19
lapide pretioso sunt ornata: fundamen-
tum prius, jaspis: secundum, sapphi-
rus: tertium, chalidon: quartum, sma-
ragdus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወይቤ ፡ ዘይቤ ፡ ዘይነብር ፡ ደበ ፡ መንበሩ ፡ ናሁ ፡ አገብር ፡ ኵሎ ፡ ሐዲስ ፡፡ ወይቤለኒ ፡ ጸ
6 ሐፍ ፡ እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ቃል ፡ እሙን ፡ ዘበጽድቅ ፡ ውእቱ ፡ ዘይከውን ፡፡=፡ እስመ ፡ አነ ፡
ውእቱ ፡ አልፋ ፡ ወለ ፡ ዖአነ ፡ ቀደማዊ ፡ ዐደኅራዊ ፡፡ ወእንሰ ፡ ለዘጸምዓ ፡ እሁቦ ፡ እመ
7 ነቅዓ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ ይስተይ ፡ በከንቱ ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ሞአ ፡ ይወርሰ ፡ ለዝንቱ ፡ ወእከውኖ ፡
8 ለመላኦ ፡ ሎቱ ፡ ወውእቱኒ ፡ ይከውነኒ ፡ ወልደየ ፡፡=፡ ወእለሰ ፡ ይፈርህዎ ፡ እንዘ ፡ ዖለ
መኑ ፡ ወሊይገብሮ ፡ ትእዛዘ ፡፡ ወየጌመኑ ፡ ርእሶሙ ፡ ወይቀትሉ ፡ ወይዜመው ፡፡ ወይገብ
ሩ ፡ ጵራዖ ፡ ወያመልኩ ፡ ለሣልጣት ፡ ወሎሱ ፡ ሐስተ ፡ ወይከውን ፡ መንደቤሆሙ ፡ ገሃነመ ፡
ዘእሳት ፡ ወትይ ፡ ወዝንቱ ፡ ደግመ ፡ ሞት ፡፡=፡

Et dixit is qui sedebat super thronum ejus; Ecce faciam omnia nova. Et dixit 5
mihi; Scribe, quia hic sermo fidelis est qui in veritate fiet. Quia ego sum 6
Alpha & Ω, & sum primus & ultimus: & ego sitienti dabo ex fonte
aquæ vivæ, ut bibat gratis. Et qui vicerit possidebit hunc, & ero De- 7
us ipsi, & ipse erit mihi filius meus. Et qui timent eum credentes, & 8
non facientes mandatum ejus, & polluentes seipsos, & homicidæ, & scorta-
tores, & venefici, & colentes deos, & mendaces, & erit tributatio eorum
gehenna ignis & sulphuris: & hæc est secunda mors.

Versio VULGATA LATINA.

5 Et dixit qui sedebat in throno; Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi; Scri-
6 be, quia hæc verba fidelissima sunt, & vera. Et dixit mihi; Factum est: Ego
sum α, & ω: initium, & finis. Ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ, gratis.
7 8 Qui vicerit, possidebit hæc, & ero illi Deus, & ille erit mihi filius. Timidis
autem, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis,
& idololatris, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne
9 & sulphure: quod est mors secunda. Et venit unus de septem Angelis haben-
tibus phialas plenas septem plagis novissimis, & locutus est mecum, dicens; Ve-
10 ni, & ostendam tibi sponsam, uxorem Agni. Et sustulit me in spiritu in mon-
tem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem sanctam Jerusalem descen-
11 dentem de cœlo à Deo, Habentem claritatem Dei: & lumen ejus simile la-
pidi pretioso tanquam lapidi jaspidis, sicut crystallum. Et habebat murum ma-
12 gnum & altum, habentem portas duodecim: & in portis Angelos duodecim,
& nomina inscripta, quæ sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israël. Ab 13
Oriente portæ tres, & ab Aquilone portæ tres, & ab Austro portæ tres, & ab
Occasu portæ tres. Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipsis 14
duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni. Et qui loquebatur mecum, 15
habebat mensuram arundineam auream, ut metiretur civitatem, & portas ejus,
& murum. Et civitas in quadro posita est, & longitudo ejus tanta est quanta 16
& latitudo: & mensus est civitatem de arundine aurea per stadia duodecim millia:
& longitudo, & altitudo, & latitudo ejus, æqualia sunt. Et mensus est murum ejus 17
centum quadragintaquatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli. Et 18
erat structura muri ejus ex lapide jaspide: ipsa verò civitas, aurum mundum
simile vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis, omni lapide pretioso orna- 19
ta. Fundamentum primum, jaspis: secundum, sapphirus: tertium, chalcedonius:
quartum, smaragdus;

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وَقَالَ ٱلْجَالِسُ عَلَى ٱلْكُرْسِيِّ * هُوَذَا أَجْدِدُ ٱلْأَشْيَاءَ كُلَّهَا * وَقَالَ ٱكْتُبْ * إِنَّ هٰذَا
6 ٱلْكَلَامَ ٱلصَّادِقَ ٱلْحَقَّ هُوَ لِلَّهِ * ثُمَّ قَالَ * قَدْ كَانَ * أَنَا ٱلْأَلِفُ وَٱلْيَاءُ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْآخِرُ * أَنَا
7 أُعْطِي لِلْعَطْشَانِ أَنْ يَشْرَبَ ٱلْمَاءَ مِنَ ٱلْعَيْنِ مَجَّاناً * ٱلْظَّافِرُ يَرِثُ هٰذِهِ * وَأَكُونُ لَهُ إِلٰهاً *
8 وَهُوَ يَكُونُ لِي ٱبْناً * وَأَمَّا ٱلْخَائِفُونَ * وَٱلْكَافِرُونَ * وَٱلْمُذْنِبُونَ * وَٱلْأَنْجَاسُ * وَٱلْعَمَّالُونَ *
وَٱلزُّنَاةُ * وَعُبَّادُ ٱلْأَصْنَامِ * وَكُلُّ ٱلْكَذَّابِينَ نَصِيبُهُمْ فِي ٱلْجُبِّ ٱلْمُحْمَّةِ بِٱلنَّارِ وَٱلْكِبْرِيتِ *
9 ٱلَّتِي هِيَ ٱلْمَوْتُ ٱلثَّانِيَةُ * فَأَقْبَلَ إِلَيَّ وَاحِدٌ مِنَ ٱلْمَلَائِكَةِ ٱلَّذِينَ مَعَهُمُ ٱلسَّبْعَةُ جَامَاتٍ
ٱلْمُمْتَلِئَةُ مِنَ ٱلسَّبْعَةِ جَوَائِحِ ٱلْأَخِيرَةِ * فَخَاطَبَنِي قَائِلاً * تَعَالَ نُعْرِضْ عَلَيْكَ ٱلْمَرْأَةَ ٱلَّتِي هِيَ
10 عَرُوسَةُ ٱلْخَرُوفِ * وَأَسْرَى بِرُوحِي إِلَى جَبَلٍ عَظِيمٍ عَالٍ * وَأَرَانِي ٱلْمَدِينَةَ ٱلْمُقَدَّسَةَ * أُورْشَلِيمَ
11 ٱلنَّازِلَةَ مِنَ ٱلسَّمَاءِ مِنْ عِنْدِ ٱللَّهِ * وَفِيهَا مَجْدُ ٱللَّهِ * وَكَانَ نُورُهَا شِبْهَ ٱلْجَوْهَرِ ٱلْكَرِيمِ * كَمِثْلِ
12 ٱلْيَاقُوتِ وَٱلدُّرِّ ٱلْمُضِيِّ * وَكَانَ لَهَا سُورٌ عَظِيمٌ عَالٍ * وَلَهَا ٱثْنَا عَشَرَ بَاباً * وَعَلَى ٱلْأَبْوَابِ ٱثْنَا
عَشَرَ مَلَاكاً * وَأَسْمَاءٌ مَكْتُوبَةٌ * وَهِيَ أَسْمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ٱلٰاثْنَي عَشَرَ * وَكَانَتْ مِنَ ٱلشَّرْقِ 13
ثَلٰثَةُ أَبْوَابٍ * وَمِنَ ٱلْقِبْلَةِ ثَلٰثَةُ أَبْوَابٍ * وَمِنَ ٱلشَّمَالِ ثَلٰثَةُ أَبْوَابٍ * وَمِنَ ٱلْغَرْبِ ثَلٰثَةُ أَبْوَابٍ *
14 * وَلِسُورِ ٱلْمَدِينَةِ ٱثْنَي عَشَرَ أَسَاسًا * وَعَلَى ٱلْأَسَاسَاتِ ٱلٰاثْنَي عَشَرَ ٱسْمًا * وَهِيَ أَسْمَاءُ رُسُلِ ٱلْخَرُوفِ
15 ٱلٰاثْنَي عَشَرَ * وَٱلَّذِي كَانَ يَتَكَلَّمُ مَعِي * كَانَ بِيَدِهِ مِقْيَاسٌ قَصَبَةٌ مِنْ ذَهَبٍ * لِيَقِيسَ
16 بِهَا ٱلْمَدِينَةَ وَأَبْوَابَهَا وَسُورَهَا * وَتِلْكَ ٱلْمَدِينَةُ كَانَتْ مُرَبَّعَةً * وَعَرْضُهَا وَطُولُهَا وَاحِدٌ *
فَقَاسَ ٱلْمَدِينَةَ بِتِلْكَ ٱلْقَصَبَةِ * فَوَجَدَ كَكَوَانِيَ عَشَرَ أَلْفَ عَلْوَةٍ طُولُهَا * وَعَرْضُهَا
17 وَٱرْتِفَاعُهَا سَوَاءٌ * ثُمَّ قَاسَ سُورَهَا * فَوَجَدَ مِائَةً وَأَرْبَعَةً وَأَرْبَعِينَ ذِرَاعاً * قِيَاسَ ٱلْإِنْسَانِ
18 ٱلَّذِي هُوَ مَلَاكٌ * وَبُنْيَانُ سُورِهَا كَانَ مِنَ ٱلْيَاقُوتِ * وَٱلْمَدِينَةُ كُلُّهَا بِٱلذَّهَبِ ٱلنَّقِيِّ * وَكَمِثْلِ
19 ٱلزُّجَاجِ ٱلصَّافِي * وَأَسَاسَاتُ سُورِ ٱلْمَدِينَةِ * بِكُلِّ جَوْهَرٍ كَرِيمٍ * ٱلْأَسَاسُ ٱلْأَوَّلُ مِنَ ٱلْيَاقُوتِ *
وَٱلثَّانِي سَفِيرُسٌ * ٱلثَّالِثُ كَلْقِيدُونُ * ٱلرَّابِعُ زُمُرُّدٌ *

*Et dixit qui sedebat super thronum, 5
Ecce renovo res omnes. Et dixit, Scribe: nam sermo iste fidus ac verax,
Dei est. Tum dixit, Jam actum est; 6
ego sum Aleph & Ye, primus & ultimus. Ego dabo sitienti bibere aquam
de fonte gratis. Victor hæreditate pos- 7
sidebit hæc; & ero ei Deus, & ipse
erit mihi filius. At verò timidorum, 8
& infidelium, & sceleſtorum, & impurorum, & homicidarum, & scortatorum, et colentium idola, omniumque
mendacium sors erit in stagno ardenti
igne et sulphure: quod est mors secunda. Tum venit ad me unus ex 9
illis Angelis qui habebant septem phialas plenas septem exitiis postremis:
et allocutus est me, dicens; Veni,
exponemus tibi mulierem illam quæ
est sponsa Agni. Duxitque spiritum 10
meum super montem magnum ac sublimem, et ostendit mihi urbem sanctam Jerusalem descendentem è cœlo à Deo. Et erat in ea gloria Dei: 11
eratque splendor ejus ut gemmæ pretiosissimæ, ut pyropi et unionis coruscantis. Habebat autem mu- 12
rum magnum & altum: habebatque portas duodecim, & ad
portas Angelos duodecim, & nomina
scripta, nempe nomina duodecim filiorum Israel. Et erant ab Oriente 13
portæ tres, & ab Austro portæ tres,
& ab Aquilone portæ tres, & ab
Occidente portæ tres. Et murus ur- 14
bis habebat duodecim fundamenta:
& super fundamenta, duodecim nomina, videlicet nomina duodecim
Apostolorum Agni. Cæterùm qui lo- 15
quebatur mecum, habebat in manu
sua mensuram arundinem auream, ut
ea metiretur urbem & portas ac murum ejus. Urbs autem illa, quadran- 16
gularis erat: & latitudo ac longitudo ipsius, eadem. Mensus est igitur urbem aruadine illâ, & inventa
est circiter duodecim millia stadiorum
longitudo ejus, & latitudo atque altitudo ejus erant æquales. Deinde 17
mensus est murum ejus, & invenit
centum quadraginta quatuor cubitos,
mensurâ hominis qui est Angelus.
Porrò structura muri ejus erat ex 18
hyacintho: et urbs tota, ex auro puro, et simili vitro pellucido. Fun- 19
damenta verò muri urbis, omnigenis
gemmis pretiosis ornata. Fundamentum primum, ex hyacintho: secundum, sapphirus: tertium, chalcedonius: quartum, smaragdus:*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ፍመጽአ ፀ: አመነ:: እልክቱ: ጊ: መላእክት: እለ: ይጸውሩ: ጊ: ጽዋዐተ:እለ: ሙሉአ
ን: ጊ:መቅሠፍተ: ደኅርያን:: ወተናገረ: መስቤየ: ወይቤለኒ: ናዒ:እርሊከሃ: ለመርዓተ:
10 ብእሲተ: በግዑ::=> ወወስደኒ: መንፈሰ: ውስተ: ደብር: ዐቢይ: ወነዋሕ: ወለርእ
የኒ: ለሀገር: ቅድስት: ኢየሩሳሌም: እንተ: ትወርድ: እመሰማይ: እመኀበ: ለመ
11 ለኪየ::=> ወሰብሐተ: እግዚአብሔር: ለዕሴሃ:: ወከዋክብቲሃኒ: ይመስሉ: ከመ:
12 ዕንቁ: ክቡር:: ወጽዕዲት: ከመ: ባሕር ይ::=> ወዐባይ: ለረፍታ: ወነዋሕ: ጥቅ
ማ:: ፈባቲ: 1 ወ ፪: ለናቅጸ:: ወውስተ: 1 ወ ፪: ለናቅጻ: 1 ወ ፪: መለእክት: ወጽሑ
13 ፍ: ለሰሚት: H 1 ወ ፪: ሕዝበ: እስራኤል::=> ወውስተ: ለእቀጸ: ጽባሕዊያን:
ር:: ወስተ: ለእቀጸ: ዐረባዊያን: ር: ወውስተ: ለእቀጸ: ደቡባዊያን: ር: ወውስተ:
14 ለእቀጸ: ሰሜናውያን: ር::=> 1 ወ ፪: መስፈታቲሃ: ለለረፍተ: ሀገራ:: ወጽሑፍ:
15 ውስቴቶን: ለሰሚት: H 1 ወ ፪: ሐዋርያተ: በ፲ዑ::=> ወዝክቱ: ዘይትናገር: መስቤ
የ: ይጸውር: ሓለተ: ወርቅ: ዘለመጣነ: በትር: በዘቦቱ: ይሚጥና: ለይእቲ: ሀገር:
16 ለለናቅጺሃ: ወለለረፈቲሃ::=> ወርብዕት: ይእቲ: ሀገር: በለመጣነ: ኑኃ: ወግድ
ማ:: ወመጠና: ለይእቲ: ሀገር: በውስቴቱ: ሕለት:: ወኮነ: እመጣነሃ: 1 ወ ፪ የ:
17 ኑኃ: ወግድማ: ወቆጣነ: ዕሩይ::=> ወለመዝ: መጠነ: ለረፈቲሃኒ: የዛ ወ ዐ: በእ
18 ሙተ: ሰብእ: ዝውስቴቱ: ፀ: በእመተ: መልአክ::=> ወውስተ: ርእሰ: ለረፍተ: ለ
ይእቲ: ሀገር: በየክንትት:: ወበዕንቁ: ለያስጲስ:: ወትመሰል: ሀገራ: ከመ: ዘበወር
19 ቅ: ንጹሕ: ግበረታ::=> ወመሠረተ: ለረፍተ: ሀገራ: ከመ: ጣሓውር: ጸዳይ:: ወ
ስርግው: በሥሉ: ዕንቁ: ክቡር:: ፈቀያጺት: መሠረት: ዘለያስጲስ:: ወነሳለስት:
በሰንፔር:: ፈዛልስት ፣ በኬልቄደን:: ወራብዕት: በዘመረግድ::=>

*Et venit unus ex illis septem Angelis qui portabant septem calices plenos septem 9
plagis postremis, & loquutus est mecum, & dixit mihi; Veni, ostendam tibi sponsam, uxorem agni. Et attulit me Spiritus in montem magnum & excelsum, & 10
ostendit mihi urbem sanctam Hierusalem quæ descendebat è cœlo à Deo meo. Et 11
gloria Dei super eam fuit, & stellæ ejus videbantur sicut lapis pretiosus, & alba
fuit sicut margarita. Et magnus fuit murus ejus, & excelsa mœnia ejus: & 12
habuit duodecim portas, & in duodecim portis duodecim angelos, & inscripta
nomina duodecim tribuum Israel. In porta Orientali tres habuit, in porta Occi- 13
dentali tres, & in porta Aquilonari tres, & in porta Australi tres. Duodecim 14
fundamenta muri civitatis fuerunt, & inscripta fuerunt iis nomina duodecim
Apostolorum agni. Et is qui loquebatur mecum portabat calamum aureum, 15
æqualem virgæ, quocum metiretur hanc civitatem, portas ejus, & murum ejus.
Et quadra fuit hæc civitas in æqualitate longitudinis suæ & latitudinis suæ: 16
& mensus est hanc civitatem cum isto calamo, & fuit quantitas ejus duodecies centum longitudine, & latitudo ejus & altitudo ejus æquales. Et tunc 17
mensus est murum ejus, centum quadraginta & quatuor, secundùm cubitum hominis, qui est unus secundùm cubitum Angeli. Et in capite muri hujus civi- 18
tatis structura fuit de hyacintho, & de lapide jaspide, & videbatur civitas quasi de auro puro structa fuisset. Et fundamentum muri civitatis, sicut 19
vitrum album, & ornatum fuit cum omni lapide pretioso: & primum fundamentum cum jaspide, & secundum cum saphyro, & tertium cum chalcedone, & quartum cum smaragdo,*

Quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chryso-
20 Ὁ πέμπτος, (θ) Σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, (ι) Σάρδιος· ὁ ἕβδομος, χρυσό-
thus: octavum, beryllus: nonum, topazius: decimum, chry-
λιθος· ὁ ὄγδοος, (κ) βήρυλλος· ὁ ἔνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, (λ) χρυ-
soprasus: undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus. Et
21 σόπρασος· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυστος. Καὶ
duodecim portæ, duodecim margaritæ, unaqueque portarum erat ex
αἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρίται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ
una margarita: & platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum per-
ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕαλος (μ) δι-
lucidum. Et templum non vidi in ea: nam Dominus Deus omnipotens,
22 αφανής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
templum illius est, & Agnus. Et civitas non opus habet Sole, ne-
23 (ν) ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίον. Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐ-
que Lunâ, ut luceant in ea: nam gloria Dei illuminavit eam, &
δὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν (ξ) ἐν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ
lucerna ejus Agnus. Et Gentes eorum qui salvandi sunt in lumine ejus ambu-
24 λύχνος αὐτῆς τὸ (ο) ἀρνίον. Καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπα-
labunt: & reges terræ afferent gloriam & honorem suum in illam.
τήσουσι· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν (π) δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν.
25 (Et portæ ejus non claudentur die: nox enim non erit illic.)
26 (Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ.) Καὶ οἴ-
Et afferent gloriam & honorem Gentium in illam. Et non intrabit in eam
27 σουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν
omne inquinatum & faciens abominationem & mendacium, si non scripti in
πᾶν κοινὸν καὶ (ρ) ποιοῦν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν
libro vitæ Agni.
τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

CAP. XXII. κβ'.

1 Καὶ ἔδειξέ μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκ-
Et ostendit mihi *purum* fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam crystallum, pro-
cedentem de throno Dei, & Agni. In medio plateæ ejus & flumi-
2 πορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἀρνίου. Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποτα-
nis, hinc & hinc lignum vitæ, faciens fructus duodecim, per menses singu-
μοῦ, (α) ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκα-
quemque reddens fructum suum: & folia ligni ad sanitatem Gentium.
στον ἀποδιδοὺν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.
Et omne maledictum non erit amplius: & thronus
Καὶ πᾶν (β) κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ
3 Dei & agni in illa erunt: & servi ejus servient illi. Et videbunt faciem ejus: & no-
ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνο-
4 men ejus in frontibus eorum. Et nox non erit illic, & opus non habent
μα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται (γ) ἐκεῖ, καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι
5 lucernâ, & lumine Solis: quoniam Dominus Deus illuminat illos: & regnabunt
λύχνου, καὶ φωτὸς ἡλίου· ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς (δ) φωτίζει αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν
in secula seculorum. Et dixit mihi; Hæc verba fidelia & vera: &
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ εἶπε μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ
6 Dominus Deus sanctorum prophetarum misit angelum suum ostendere servis
(ε) Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις
suis quæ oportet fieri in celeritate. Ecce venio velociter: Beatus custodiens
αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. (ζ) Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς
7 verba prophetiæ libri hujus. Et ego Joannes videns hæc &
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. (η) Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀ-
8 audiens: & postquàm audissem & vidissem, cecidi adorare ante
κούων· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ (θ) ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι (ι) ἔμπροσθεν
pedes angeli, ostendentis mihi hæc. Et dicit mihi; Vide ne:
τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ (κ)
9 conservus tuus enim sum, & fratrum tuorum prophetarum, & servantium
σύνδουλός σου γάρ εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων
verba libri hujus: Deum adora. Et dicit mihi; Ne
τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι, Μὴ
10 signaveris verba prophetiæ libri hujus: quia tempus propè est.
σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου (λ) τούτου· ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν.

MS. A. (θ) Σαρδόνυξ· (ι) Σάρδιον· (κ) βήρυλλος· (λ) χρυσόπρασον· (μ) διαυγὴς· (ν) ὁ ναὸς (ξ) αὐτῆς· (ο) ἀρνίον. Καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς (π) δόξαν αὐτῆς εἰς (ρ) ποιῶν Κεφ. κβ'. MS. A. (σ) καὶ ὀνείδιον (β) κατάθ··· (γ) ἔτι, καὶ οὐχ ἕξουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου, καὶ * φῶς ἡλίου· (δ) φωτίσει ἐπ' αὐτούς· (ε) ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν (ζ) Καὶ ἰδοὺ (η) Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα· (θ) ἔβλεπον, (ι) πρὸ ποδῶν (κ) Σύνδουλός σου εἰμὶ, (λ) τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

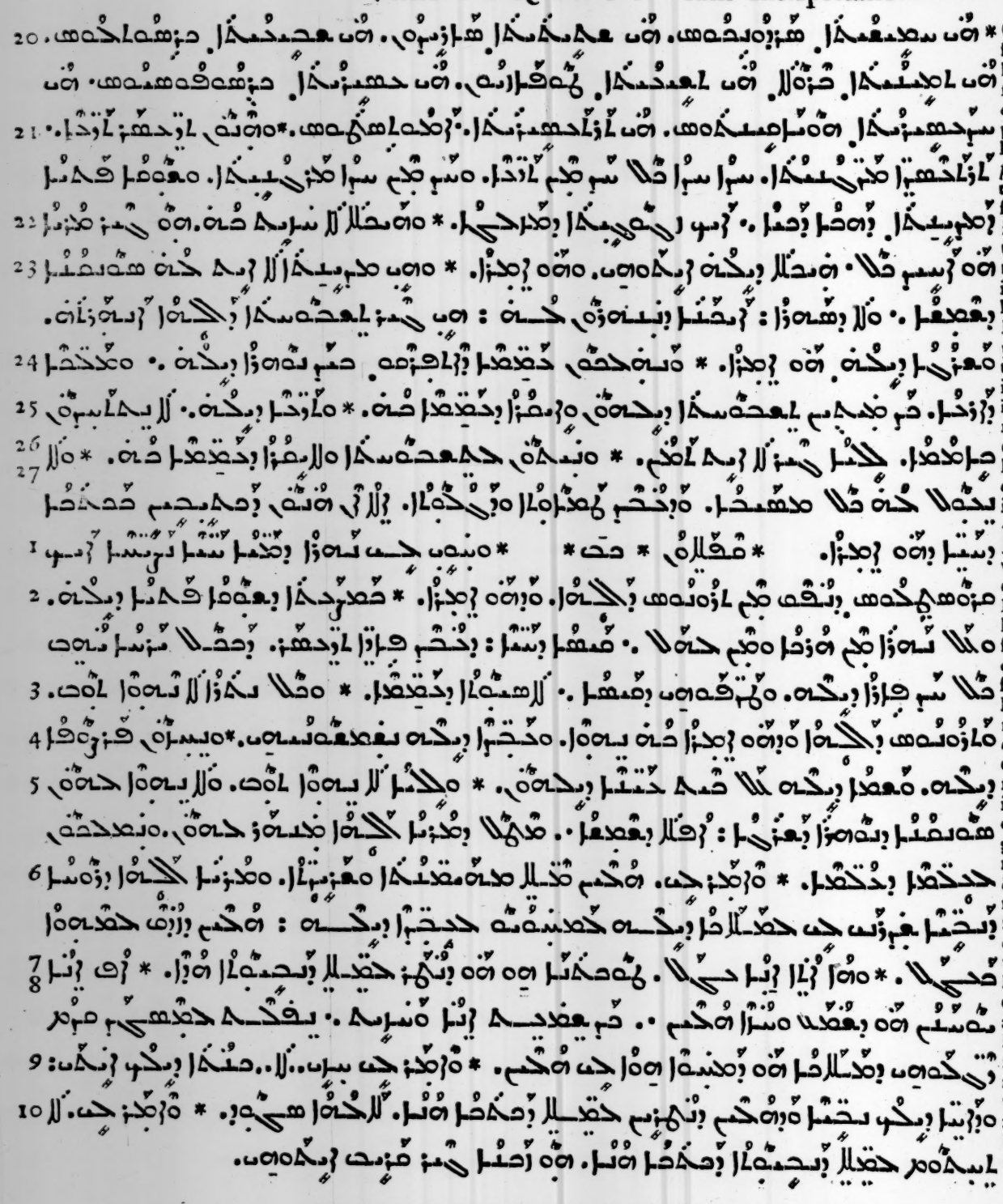

* Quintum sardonichus: sextum faridon: septimum, chrysothulus: octavum, beryl- 20
lus: nonum, topazion: decimum, chry-
sopasius: undecimum, hyacinthus: duo-
decimum, amethystus. Et illæ duodecim 21
portæ, duodecim sunt margaritæ: singu-
læ *margaritæ* singulæ portæ, & singulæ
portæ è singulis margaritis: & vicus la-
tus urbis, aurum purum, tanquam vitrum
splendidum. Et templum non vidi in ea: 22
ipse enim Dominus, ille Omnipotens,
templum ejus est, & ille Agnus. Et ipsa 23
urbs non habet opus sole neque lunâ, ut
illuminent eam: ipsa enim gloria Dei il-
luminavit eam, & lucerna ejus ille Agnus.
Et ambulabunt Gentes quæ servatæ sunt, 24
per lucem ejus, & reges terræ: afferen-
tes gloriam suam, & honorem Gentium
in eam. Et portæ ejus non claudentur 25
interdiu: nox enim non est ibi. Et affe- 26
rent gloriam & honorem Gentium in
eam. Et non intrabit in eam ullus pol- 27
lutus, & faciens immunditiem & menda-
cium: nisi qui scripti sunt in libro vitæ
illius Agni.

CAP. XXII.

ET ostendit mihi fluvium aquarum vi- 1
varum nitidarum tanquam chrystallum,
exeuntem ex throno Dei, & illius Agni.
In medio vici lati ejus, & juxta fluvium 2
hinc atque illinc, lignum vitæ faciens
fructus duodecim, singulis mensibus red-
dens unumquodque fructum suum: & 3
folia ligni ad sanitatem Gentium: Et nul-
lus fluxus *foliorum* erit ampliùs. Et thro-
nus Dei & illius Agni in ea erit, & servi
ejus ministrabunt ei. Et videbunt faci- 4
em ejus, & nomen ejus super frontes eo-
rum *erit*. Et nox non erit ampliùs, neque 5
indigebunt lumine lucernæ neque solis:
quia Dominus Deus illuminat eos, & re-
gnabunt in secula seculorum. Et dixit 6
mihi; Hæc verba sunt fidelia & vera:
& Dominus Deus spiritûs prophetarum
misit me Angelum suum, ad indicandum
servis suis ea quæ oportet fieri citò. Et 7
ecce venio citò: beatus est qui servat
verba prophetiæ hujus. Etiam ego Jo- 8
hannes qui audiebam & videbam hæc,
quum audivissem ego & vidissem, cecidi
ad adorandum ante pedes Angeli, qui
hæc indicabat mihi. Et dixit mihi; Vide 9
ne: conservus tuus sum, & fratrum tuo-
rum prophetarum, & eorum qui servant
verba libri hujus: Deum adora. Et dixit 10
mihi; Ne obsigna verba prophetiæ li-
bri hujus: illud enim tempus propin-
quum est.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወሓምስት፡ በሰርደንክስ:: ወሳድስ ፡ ባስርድዮን:: ወሰብእት ፡ በክሪሶ ፡ ቶሎቤ:: ወሰምንት፡ በብረሌ:: ወታሰዕት ፡ በወሪወረ:: ወለስርት፡ ባክሪስ ፡ ጰራስስ:: ወእነት፡ ዐሠር ፡ ወለሐቲ፡
21 በያክንት፡:ወእነተ፡ዐሠረ፡ወክልሌ፡በለጴቴስጢናሰ::=፡ ወይዴያቲሂኒ፡1 ወ ፀ፡ ባለሠረ፡ ወክልሌ፡ ባሕርይ:: ወለለ፡ ል፡ ዴይ፡ ለሐቲ፡ ባሕርይ፡ ወጽጮ፡ ሀገረ ፡ ከመ ፡ ወር ቅ፡ንጹሕ፡
22 ዘ.ዖጸድል፡ከመ፡እነት:: ጣሕው::=፡ ወሊርሊኩ፡ዘከማሃ፡ጽርጓ፡እስመ፡እግዚአብሔር፡ ዘኵሉ ፡ ይመልክ ፡ ውስተ ፡ ጽርጓ ፡ መቅደሱ ፡ ወበግዑ፡=፡

*Et quintum cum sardonice, & sextum cum sardio, & septimum cum chrysotolobe, 20
& octavum cum beryllo, & nonum cum varavero, & decimum cum chrysopraso,
& undecimum cum hyacintho, & duodecimum cum amethysto. Et portæ ejus 21
duodecim, sunt duodecim margaritæ, & unaquæque porta una margarita fuit,
& platea civitatis sicut aurum purum splendens sicut vitrum. Et non vidi tale 22
templum, quia Deus omnium Dominator in templo sancto suo est, & Agnus ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

20 Quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, beryllus:
21 nonum, topazius: decimum, chrysoprasus: undecimum, hyacinthus: duodeci-
mum, amethystus. Et duodecim portæ, duodecim margaritæ sunt, per singulas:
& singulæ portæ erant ex singulis margaritis: & platea civitatis aurum mundum,
22 tanquam vitrum perlucidum. Et templum non vidi in ea. Dominus enim Deus
23 omnipotens templum illius est, & Agnus. Et civitas non eget Sole, neque Lu-
nâ, ut luceant in ea: nam claritas Dei illuminavit eam, & lucerna ejus est Agnus.
24 Et ambulabunt gentes in lumine ejus: & reges terræ afferent gloriam suam &
25 honorem in illam. Et portæ ejus non claudentur per diem: nox enim non erit
26 illic. Et afferent gloriam & honorem gentium in illam. Non intrabit in eam
27 aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens & mendacium, nisi qui scri-
pti sunt in libro vitæ Agni.

CAP. XXII.

1 ET ostendit mihi fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam crystallum, proce-
2 dentem de sede Dei & agni. In medio plateæ ejus, & ex utraque parte flu-
minis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum
suum, & folia ligni ad sanitatem Gentium. Et omne maledictum non erit am- 3
plius: sed sedes Dei & Agni in illa erunt, & servi ejus servient illi. Et vi- 4
debunt faciem ejus: & nomen ejus in frontibus eorum. Et nox ultrà non 5
erit: & non egebunt lumine lucernæ, neque lumine Solis, quoniam Dominus De-
us illuminabit illos, & regnabunt in secula seculorum. Et dixit mihi; Hæc ver- 6
ba fidelissima sunt, & vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum misit An-
gelum suum ostendere servis suis quæ oportet fieri citò. Et ecce venio veloci 7
ter. Beatus, qui custodit verba prophetiæ libri hujus. Et ego Joannes, qui au- 8
divi, & vidi hæc. Et postquàm audissem & vidissem, cecidi ut adorarem ante
pedes Angeli, qui mihi hæc ostendebat: Et dixit mihi; Vide ne feceris: con- 9
servus enim tuus sum, & fratrum tuorum Prophetarum, & eorum qui servant
verba prophetiæ libri hujus: Deum adora. Et dicit mihi; Ne signaveris ver- 10
ba prophetiæ libri hujus: tempus enim propè est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * آلخامس سردون * آلسادس سردیوس * آلسابع اورود * آلثامن یاقوت أحصر * آلتاسع زبرجد
21 آلعاشر أسبادسم * آلحادي عسر إياكنس * آلثاني عسر آلبرادي * وآلأبواب آلاثنا عسر *
كانت اثني عسر جوهن * كُلّ باب منها كان من جوهن واحدة * وازقه آلمدينه كانت من ذهب *
22 حالص كالزجاج * ولم أر فيها هيكلا * لأن الرب الاله ماسك الكل هو هيكلها والحروف *
23 * والمدينه لم يكن بها حاجة لضياء شمس ولا قمر * لأن مجد الله هو آلذي آنارها * وسراجها
24 الحروف * والامم يمسون في نوره * وملوك الأرض أجابوا مجدهم وكرامهم فيها * وأبوابها لا
25
26 يغلف بالنهار * لأن ليس هناك ليل * ويأتون بالمجد والكرامه الامم اليها * وليس يدخلها
27 سي من نجس * ولا عمال الرذايل والكذب * بل انما يدخلها آلذين هم مكتوبون في
سفر آلحياة * آلذي للحروف *

* آلفصل آلثاني والعسرون *

1 * ثم اوريني نهرا نقيا من ماء الحياة يضي كالمها * منحدرا من كرسي لله والحروف * في
2 وسط رحابها * ومن كل ناحيه من آلنهر * فيها شجن الحياة يعمر اثني عسر عدن * تاتي بثمرها
3 في كل سهر * واوراف آلشجر لشفا الامم * وكل لعنه ليس تكون فيها * وفيها يكون
4 كرسي لله والحروف * فيها يكون * وعبيده يعبدوه * ويعاينون وجهه * واسمه مكتوب
5 في جباههم * وليل ليس فيها * ولا يحتاجون الي ضياء مصباح ولا نور * لأن الرب الاله نورهم *
ويملكون الي أبد الأبد * فقال لي هذا القول هو صحيح حقاني * لأن الرب الاله أرسل ملاكه
6 بأرواح الانبياء * ليظهر لعبيده ما يجب كونه عاجلا * وها أنا داء اتي مسرعا * فطوباه الذي
7 يحفظ كلام نبوه هذا المصحف * وأنا يوحنا هذا ما رايت * واذ سمعت ورايت * حررت ساجدا
8 قدام رجلي آلملاك * الذي كان يظهر لي هذه * فقال لي احذر لا تفعل * لاني عبد مثلك *
9 ومثل اخوتك الانبياء * والذين يحفظون كلام هذا المصحف * لله فاسجد * ثم قال لي * لا
10 تختم على كلام نبوه هذا المصحف * لأن الزمان قريب هو *

CAP XXII.

Tum ostendit mihi fluvium purum 1
aquæ vivæ, nitidiorem adamantem,
defluentem de throno Dei et Agni. In me- 2
dio foro ejus, et ex omni parte fluvii, in-
erat arbor vitæ afferens fructus duode-
cim, reddens fructum suum singulis men-
sibus: et folia arboris, ad sanitatem
Gentium. Et nullum maledictum erit 3
in ea: et in ipsa erit thronus Dei et
Agni: in ipsa inquam erit, et servi ejus
servient ei. Cernentque vultum ejus: 4
et nomen ejus scriptum erit in frontibus
eorum. Et nox in ea non est, neque indi- 5
gent splendore facis, neque lumine: quo-
niam Dominus Deus est lumen eorum: et
regnabunt in seculum seculi. Tum dixit 6
mihi, Hic sermo fidelis est ac verax:
Dominus enim Deus misit Angelum su-
um in spiritus Prophetarum, ut reve-
laret servis suis quid oporteat fieri ci-
tò. Et ecce ego venio citò, beatus qui 7
servaverit verba prophetiæ libri hujus.
Et hoc est quod vidi et audivi ego Jo- 8
hannes: quumque audissem ac vidissem,
procidi adorans ante pedes Angeli qui
mihi hæc ostendebat. Dixit autem mi- 9
hi, Cave, ne feceris: servus enim sum
sicut tu, et sicut fratres tui Prophetæ,
et ii qui servabunt verba libri hujus:
Deum adora. Deinde dixit mihi, Ne 10
obsignes verba prophetiæ libri hujus:
tempus enim propinquum est.

Quintum, sardonyx: sextum, sardius: 20
septimum, chrysolithus: octavum, hya-
cinthus viridis: nonum, topazius: de-
cimum, chrysoprasus: undecimum, hya-
cinthus: duodecimum, amethystus. Duo- 21
decim autem portæ, duodecim erant
gemmæ: singulæ ex iis portæ è singulis
erant gemmis: et plateæ urbis erant
ex auro puro quasi vitrum. Et non vi- 22
di in ea templum: Dominus enim Deus
omnipotens templum ejus est, et Agnus.
Et urbs ista non habebat opus lumine 23
solis neque lunæ: nam gloria Dei est
quæ illustravit eam, et lucerna ejus est
Agnus. Et gentes ambulabunt in lumine 24
ipsius: et reges terræ gloriam et hono-
rem suum in ipsam intulere. Et portæ 25
ejus non claudentur interdiu, quia non
est ibi nox. Et afferent gloriam et ho- 26
norem Gentes ad eam. Nec intrabit in 27
eam quicquam immundum, neque ope-
rantes abominationes et mendacium: at
verò intrabunt in eam qui scripti sunt
in libro vitæ ad Agnum pertinente.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወሀገሪሰ:ሊትፈቅድ:ፀሐየ: ወሊቀርኅ:ኀመ:ያብር ሁ:ላታ::እስመ: ብርሃነ:እግዚአብሔር:
24 ያበርህ:ላቲ::ወማሓቶት:በ"ው::=ፉ ወየሐውሩ: ለሕዛብ: በብርሃነ: ዚለሃ:: ወነገሠት:
25 ሥድርኔ : ያመጽሉ: ክብሮ" : ወንቴታ::=ፉ ወሊይለእው: ለናቅጺ : መዐልተ : ወቤሊ
26 ተ: እስመ: ለፅባቲ: ቤሊተ::=ፉ ወያመጽሉ: ክብሮ": ወስብሐቲሆ": ለሕዛብ: ወ ስቴ
27 ታ::=ፉ ወሊይበወኢ: ወንቴታ: ኵሉ: ዘርኩስ: ወዘይገብር : "ማኔ: ወ ሐሰተ:: ወሊይጸ
ሐፍ: ወስተ : መጽሐፈ : ሕይወት : ዘበግ"::=ፉ

Ꞧፀ

1 ወለርእየ:ፈለገ: ዘማየ: ሕይወት: ጸዲደ: ኀመ: ዘበረድ:: ወይወፅእ:እመነ:መንበረ:ለእግ
2 ዚለብሔር: ወስልጣነ: በግ"::=ፉ ወይወሕዝ: ወስተ: ማእከለ: መርሓ: ወእሙለፈነ: ወኢ
ቱ:ፈለግ:: ወእመካህክነ:ፅፀ:ሕይወት::ወይገብር:ፍሬ: 1 ወ ፀ:ለለ ል:ፁርሓ: ወይሁብ:ፍሬ
3 ሁ: ወቊጽለ:ዕፁነ: ለሕይወት: ለሕዛብ::=ፉ ወለፅቦ: እኀ:ርጉ: ወሊመነተነ:: ወሀ
ሎ: ወንቴታ: መንበረ: እግዚአብሔር: ወበግ"ዐ: ወሊከወኀለ: ዓ"ት: ለዕለ: ለግብርተ: እግ
4 ዚለብሔር:: ወለግብርቲሁነ:ለእግዚአብሔር:ያመልክ"::=ፉ ወይሬእዩ:ጋጽ:ወስ": ጽሑ
5 ፍ: ወስተ: ፍጽሞ::=ፉ ወለፅቦ": ቤሊተ : ወሊይፈቅዱ: እኀ: ብርሃነ: ማኅቶት::
ወሊብርሃነ: ፀሐይ: እስመ:ብርሃነ: እግዚአብሔር :ያበርህ: ላዕለሆ": ወይነግሡ:ለዓለመ:
6 ዓለም::=ፉ ወይቤለነ : ዝኩ : ቃለ : ጽድቅ : ወመኅይመን : እግዚእነ : እግዚአብሔር :
ለመላክነ : መንፈሰ: ነቢያት : ፈነወ : መልእኮ : ኀመ: ያርእዮ" : ለእግብር ቲሁ : ዘሀለወ:
7 ይኩን : ፍጡነ::=ፉ ወናሁ : እመጽእ : ፍጡነ: ግብተ : ኀመ : ሰራቂ:: ወብፁዕ: ዘየዓቅ
8 ብ : ቃለ : ተነብዮ : ዘዝነቱ : መጽሐፍ::=ፉ ወእነ: ዮሐነስ: ዘርኢኩ: ዘንተ : ወዘሰማዕ
ኩ:: ወወደቁ:ታሕተ: እገሪሁ: ወሰገድኩ : ቅድመ : ወንቱ : መልእክ: ዘለርእየኒ: ለኀዝ
9 ቱ::=ፉ ወይቤለኒ:ሊትሰግድ:ሊተ: ዑቅ:ዮጊ:ገብረ:ዚለከ:ለነ: ወዘለኀዊከ: ነቢያት: ወዘ
እለ:የዐቅቡ:ቃለ:ዝንቱ:መጽሐፍ:ወትእዘዘ: እግዚአብሔር::ወለንተሰ:ለእግዚአብሔር:ስ
10 ግድ::=ፉ ወሊትሓትመ:ቃለ :ተነብዮ:ዘዝንቱ:መጽሐፍ:እስመ:በጽሐ:ጊዜሁ:ወዘመኑ::=ፉ

Et civitas non eget sole neque lunâ, ut illustrent eam, quia lux Dei illustrat 23
eam, & lucerna Agni ejus. Et incedent Gentes per lucem ejus, & reges terræ infe- 24
rent gloriam suam in eam. Et non claudentur portæ ejus die & nocte, quia 25
non erit nox. Et inferent honorem & gloriam Gentium in eam. Et non intra- 26
bit in eam quicquam immundum, & quod facit abominationem & mendacium, 27
& non scriptum in libro vitæ agni ejus.

CAP. XXII.

ET ostendit mihi fluvium aquæ vitæ candidum tanquam crystallinum, & 1
procedebat ex throno Dei & potestate Agni ejus. Et fluebat in medium plateæ: & è 2
latere hujus fluvii & illic, arbor vitæ fuit, & ferebat fructum duodecim singulis
mensibus, et edebat fructum suum: et folia ligni, ad vitam Gentium. Et non erit 3
amplius immundum quicquam: et fuit in ea thronus Dei et agni, et non fuit an-
nus super servos Dei, et servi Dei colent eum. Et videbunt faciem ejus, et 4
nomen ejus scriptum in frontibus suis. Et non erit iis nox, et non egebunt am- 5
plius lumine lucernæ, neque lumine solis, quia lumen Dei splendebit super eos,
et regnabunt in seculum seculorum. Et dixit mihi; Hic sermo veritatis, et fi- 6
delis: Dominus noster, Dominus Deus noster spirituum prophetarum misit angelum
suum ut indicet servis suis quid oportet fieri citò. Et ecce veniam citò repen- 7
tè sicut fur, et beatus est qui custodiet sermonem prophetiæ hujus libri. Et ego 8
Johannes is sum qui vidi hæc, et qui audivi, et cecidi sub pedibus ejus, et
adoravi in conspectu istius angeli qui ostendit mihi hæc. Et dixit mihi, Ne ado- 9
ras me: age utique, servus tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum
qui custodiunt sermonem hujus libri et mandatum Dei: et tu Deum adora. Et 10
ne obsignes sermonem prophetiæ hujus libri, quia venit tempus ejus, et præfiniti-
tum ejus tempus.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Nocens, noceat adhuc: & sordens, sordescat adhuc: & justus ju-
11 Ὁ ἀδικῶν, (μ) ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπῶν, ῥυπωσάτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δι-
stificetur adhuc: & sanctus, sanctificetur adhuc. Et ecce venio citò: &
12 καιωσάτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος, ἁγιασθήτω ἔτι. Καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· καὶ ὁ
merces mea mecum, reddere unicuique ut opus ejus erit. Ego
13 μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον (ν) αὐτοῦ ἔσται. Ἐγώ
sum & ω, principium & finis, primus & novissimus. Beati
14 εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. Μακάριοι
facientes mandata ejus, ut sit potestas eorum in ligno
(ξ) οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆ
vitæ, & portis intrent in civitatem. Foris autem canes,
15 ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. (ο) Ἔξω δὲ οἱ κύνες,
& venefici, & fornicatores, & homicidæ, & idololatræ, & omnis
καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι, καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ (π) πᾶς
amans & faciens mendacium. Ego Jesus misi angelum meum, te-
16 ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου, μαρ-
stificari vobis hæc in Ecclesiis. Ego sum radix & genus
τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα (ρ) ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος
David, stella splendida & matutina. Et Spiritus &
17 (σ) τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς (τ) καὶ ὀρθρινός. Καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ

sponsa dicunt; Veni: Et audiens dicat; Veni. Et sitiens
νύμφη λέγουσιν, (υ) Ἐλθέ· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, (φ) Ἐλθέ. καὶ ὁ διψῶν (χ)
veniat, & volens accipiat aquam vitæ gratis. Contestor enim
ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς δωρεάν. (ψ) Συνμαρτυρῶμαι γὰρ 18
omni audienti verba prophetiæ libri hujus; Si quis ap-
παντὶ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, Ἐάν τις (ω) ἐπι-
ponet ad hæc, apponet Deus super illum plagas scri-
τιθῇ πρὸς ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς (α) ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμέ-
ptas in libro isto: Et si quis abstulerit de verbis
νας (β) ἐν βιβλίῳ τούτῳ· Καὶ ἐάν τις (γ) ἀφαιρῇ ἀπὸ τῶν λόγων (δ) 19
libri prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de
βίβλου τῆς προφητείας ταύτης, (ε) ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ (ζ)
libro vitæ, & de civitate sancta, & scriptis
βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς (η) ἁγίας, καὶ τῶ γεγραμμένων (ϑ)
in libro isto: Dicit testans hæc Etiam venio citò. A-
ἐν βιβλίῳ τούτῳ· Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναὶ ἔρχομαι ταχύ. (ι) ἀ- 20
men. Etiam, veni, Domine Jesu. Gratia Domini nostri Jesu Christi
μήν. ναὶ, ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ. Ἡ χάρις τοῦ (κ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 21
cum omnibus vobis. Amen.
μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

(†) ΤΕΛΟΣ.

MS. A. (μ) ἀδικησάτω ἔτι· * καὶ ὁ δίκαιος, δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος, (ν) ὅτιν αὐτοῦ. Ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ω, πρῶτος καὶ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. (ξ) οἱ πλύνοντες τὰς στόλας αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν (ο) Ἔξω οἱ (π) πᾶς φιλῶν (ρ) ἐν ταῖς (σ) Δαβὶδ, (τ) καὶ ὁ πρωϊνός. (υ) Ἔρχου (φ) Ἔρχου. (χ) ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ (ψ) Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι (ω) ἐπιθῇ ἐπ' αὐτὰ, (α) * ἐπ' αὐτῷ (β) ἐν τῷ βιβλίῳ (γ) ἀφέλῃ (δ) τῶ βιβλίου τ (ε) ἀφέλει (ζ) τῶ ζύλου τῆς ζωῆς, καὶ τ (η) ἁγίας, τῶν (ϑ) ὸν τῷ (ι) ἀμήν. ἔρχου (κ) Κυρίου Ἰησοῦ μ τάντων. (†) Ἀποκάλυψις Ἰωάννου.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui injuriâ afficit, injuriâ afficiat adhuc: & 11
qui sordidus est, sordescat adhuc: & justus
justitiam faciat adhuc: & sanctus sanctifice-
tur adhuc. Ecce venio citò, & merces 12
mea mecum, ad retribuendum unicuique,
quale est opus ejus. Ego sum Olaph & 13
Tau, primus & ultimus, initium & finis.
Beati sunt qui custodiunt mandata ejus, ut 14
sit potestas eorum in lignum vitæ, & per por-
tas intrent in urbem. Foris canes, & ve- 15
nefici, & scortatores, & homicidæ, & cul-
tores idolorum, & omnis qui diligit &
facit mendacium. Ego Jesus misi Ange- 16
lum meum, ad contestandum vobis hæc
coram Ecclesiis: ego sum illa radix &
genus Davidis, tanquam illa stella splen-
dida, illa matutina. Et Spiritus & spon- 17
sa dicunt, Veni: & ille qui audit, dicat,
Veni: & qui sitit, veniat: & qui vult, ac-
cipiat aquas vivas gratis. Testor ego omni 18
audienti verba prophetiæ libri hujus, quòd
si quis apponat ad hæc, apponet Deus super
illum plagas quæ scriptæ sunt in libro hoc.
Et si quis diminuerit de verbis libri pro- 19
phetiæ hujus, diminuet Deus portionem
ejus è ligno vitæ, & ex urbe illa sancta,
scriptis in libro hoc. Dicit is qui testatur 20
hæc, Etiam, venio citò, Amen. Veni do-
mine Jesu. Gratia Domini nostri Jesu Chri- 21
sti cum omnibus Sanctis, Amen, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወለዘገፍዐኒ : ይገፍዕ፡ወ : እንከ : ወለዘረሰሐኒ : ያረስሕ፡ወ : እንከ:: ወጻድቅ : ለይጽደቅ :
12 ወንጹሕ · ለይንጸሐ::=ፃ ወናሁ : እመፀእ : ግብተ : ፍጡነ:: ወእሰትየኒ : ምስሌየ : ው
13 እቱ : ዝ፡ : እትፈደዮ : ለለ ል:: ወእኳንኖ : በዝ፡ : ምግባረ::=ፃ ለነ : ወእቱ : ለል
ፋ : ወለ:: ወለነ : ቀደማዊ : ወደኅራዊ : ጥንት : ወተፍጻሜት : ርሉሰ : መቀዕል : ወማሕለ
14 ቅት::=ፃ ብፁዓን : እለ : ያንጽሑ:ለልበሲሁ፡ ፡ዝ፡ : ይኩን : ስልጣናው : ላዕለ:ዕፀ:
15 ሕይወት : ወይበውእዋ:እንተ : ለናቅጺሃ : ለዘሀገር : ቅድስት::=ፃ ወይወፅሉ : ለፍለ:
ቲ:: ለካሳብ:: ወእለ:ሰራይ : ወዘማዊያን : ወቀታልያን:ወእለ : ያመልኩ:ለጣዕዝት፡ ወኵ
ሉ፡ : እለ : ያፈቅሩ : ግብረ : ሐሰት::=ፃ

Et eum qui oppressit me, opprimet adhuc: & eum qui afflixit me, affliget
amplius: et justus justificator, et purus purificator. Et ecce veniam citò,
repentè, et merces mea mecum est, ut retribuam unicuique, et judicem se-
cundùm opera ejus. Ego sum Alpha et Ω, et sum primus et ultimus, prin-
cipium et finis, caput temporis et consummatio. Beati qui purgant vesti-
menta sua, ut sit potestas eorum super ligno vitæ, et ingrediantur per por-
tas in hanc civitatem sanctam. Et exibunt foràs quinque canes, et ve-
nefici, et scortatores, et sicarii, et colentes deos, et omnes qui diligunt
committere mendacium.

Versio VULGATA LATINA.

11 Qui nocet, noceat adhuc: & qui in sordibus est, sordescat adhuc: & qui
12 justus est, justificetur adhuc: & sanctus, sanctificetur adhuc. Ecce venio ci-
13 tò, & merces mea mecum est, reddere unicuique secundùm opera sua. Ego
14 sum α, & ω, primus, & novissimus, principium & finis. Beati, qui lavant
stolas suas in sanguine Agni: ut sit potestas eorum in ligno vitæ, & per
15 portas intrent in civitatem. Foris canes, & venefici, & impudici, & ho-
16 micidæ, & idolis servientes, & omnis qui amat & facit mendacium. Ego
Jesus misi Angelum meum, testificari vobis hæc in Ecclesiis. Ego sum ra-
17 dix & genus David, stella splendida & matutina. Et spiritus & sponsa
dicunt; Veni. Et qui audit, dicat; Veni. Et qui sitit, veniat: & qui
vult, accipiat aquam vitæ, gratis. Contestor enim omni audienti verba 18
prophetiæ libri hujus; Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super il-
lum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri pro- 19
phetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro vitæ, & de civitate sancta,
& de his quæ scripta sunt in libro isto. Dicit qui testimonium perhibet 20
istorum. Etiam venio citó: Amen. Veni, Domine Jesu. Gratia Domini 21
nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * ومن كان يظلم فليظلم ايضا * والمتسمج فليتسمج ايضا * والبار فليفعل البر ايضا *
12 * ها انذا آتي مسرعا * واجري معي * واكافي كل احد على قدر اعماله * انا الالف والياء
13 والآخر * القديم والحديث * طوباهم الذين يعملون بوصاياه * وليكون سلطانهم على شجر
14 الحياة * ويدخلون المدينة من ابوابها * وخارجها يلتفون الكلاب * والسحرة * والزناة * والقتالون *
15 وعابدوا الاوثان * وكل من يحب الكذب ويفعله * انا يسوع ارسلت ملاكي * ان يخبركم بهذه
16 في كنايسكم * انا هو اصل وجنس داود * وبكم الصبح المضيء * والروح والعروسة يقولان تاتي *
17 وكل من يسمع يقل ات * ومن عطش فليات * ومن اراد ان يشرب من ماء الحياة مجانا * وانا
18 اشهد لكل انسان سمع كلام هذا المصحف * وكل من زاد على هذا سيا يزيد الله عليه
19 العذاب المكتوب في هذا المصحف * وكل من نقص سيا من كلام النبوة الذي في هذا المصحف *
يسقط الله اسمه من سفر الحياة ومن المدينة المقدسة * ومما هو مكتوب في هذا المصحف *
20 ومن له عينان فلينظر * ومن له اذنان فليسمع * هذا قول شاهد هذا الكلام * نعم ياتي
21 مسرعا * امين * امين * تعال يا ربنا يسوع * ونعمة الرب تكون مع جميعنا امين *

Qui opprimebat, opprimat adhuc: 11
& sordidus, sordescat adhuc: & justus exerceat adhuc justitiam. Ecce 12
venio citò: & merces mea mecum est, & rependam unicuique pro ratione ope-
rum suorum. Ego sum Aliph & Ye, 13
primus & ultimus, antiquus & novus.
Beati qui se exercent in mandatis 14
ejus: erit quidem jus eorum in arbo-
rem vitæ, & ingredientur urbem per
portas ejus. At extra illam ejicien- 15
tur canes, & venefici, et scortatores,
& homicidæ, & cultores idolorum,
& quisquis amat mendacium & com-
mittit illud. Ego Jesus misi Ange- 16
lum meum, ut annuntiaret vobis hæc in
Ecclesiis vestris. Ego sum radix &
prosapia Davidis, et stella matutini
lucida. Et Spiritus ac Sponsa di- 17
cunt; Venias. Et quisquis audit, di-
cat; Veni. Et qui sitit, veniat: et
qui voluerit bibere ex aqua vitæ
gratis. Et ego contestor omni homini 18
audienti verba hujus libri; Quisquis
adjecerit ad hæc rem ullam, adjiciet
super eum Deus cruciatum scriptum
in hoc libro. Et quisquis detraxerit 19
aliquid ex verbis prophetiæ, quæ
continentur in hoc libro, abolebit
Deus nomen ejus à libro vitæ, &
ab urbe sancta, & ab iis quæ scri-
pta sunt in libro isto. Qui ergò ha-
bet oculos, videat: & qui habet 20
aures, audiat. Hæc sunt verba Te-
stis horum sermonum. Sanè citò ve-
nient, Amen, amen. Veni ô Domine
noster Jesu. Et gratia Domini sit 21
cum nobis omnibus, Amen.

Absoluta est, opitulante Domino nostro Jesu Christo, visio Johannis Apostoli & Evangelistæ, dilecti à Domino, Amen, amen.
Est autem Apocalypsis quam revelavit ei Dominus ob inditas in illa hominibus utilitates. Ipsi gloria in seculum seculorum, Amen.

* بحرب يعون ربنا يسوع المسيح * رويا يوحنا الرسول * الانجيلي * المحبوب من الرب * آمين * آمين *
* وهي الابوكاليبسيس التي اظهرها الرب له * لما فيها من المنافع لبني البشر *
له المجد الي دهر الداهرين * آمين *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 እነ : እግዚእ : ኢየሱስ ፡ ፈኖኩ : መልእክየ : ያስምዕ : ለክሙ : ዘንተ : ለአብያተ : ክርስ
17 ቲያናት : ለነ : ውእቱ፡ ሰርው : ዘእሴነ፡ ዘመደ፡ ደዊት፡ ኮከበ : ብርሃነ : ጽባሕዊ፡=ፁ መ
ንፈስ : ቅዱስ : ዘመርዔት :: ወይቤ : ለይመጽእ : ወዘጸመአኒ : ለይመጽእ : ዘይፈቅድ : ይ
18 ንሣእ : ማየ : ሕይወት : በከንቱ፡=ፁ ወለነ ፡ ስምዑ : ለኵሉ : ዘይሰምዕ : ቃለ : ዝንቱ :
መጽሐፍ : እመኒ : ወስከ : ደቤሁ : ይዋስክ : እግዚአብሔር : ሳዕቤሁ : መቅሠፍተ : ዘጽ
19 ሑፍ : ውስተ : ዝንቱ : መጽሐፍ::=ፁ እመኒ : ለሰስለ : እመውስተ : ዝንቱ : ቃለ :: መጽሐፍ : ያሴስል : እግዚአብሔር : ክፍሉ : እመዕፀ : ሕይወት : ወእመነ : ህገር : ቅድ
20 ስት : ዘጽሕፍት : ውስተ : ዝንቱ : መጽሐፍ::=ፁ ወይብል : ዘሰመዐ : ዘንተ ፡ እወ ፡ እ
21 መጽእ : ፍጡነ : ለጌነ :: ናዓ : እግዚኦ : ሊየሱስ፡=ፁ ወጸጋሁ : ለሊየሱስ : ክርስቶስ፡
መስለ : ኵሉክሙ : ለጌነ::=ፁ

Ego Dominus Jesus misi Angelum meum testificari vobis hæc pro domibus 16
Christianis. Ego sum radix vera progenies Davidis, stella lucis matutinæ.
Spiritus sanctus sponsæ, & dixit; Veniat. Et qui sitivit, veniat. Qui 17
vult, accipiat aquam vitæ gratis. Et ego testis sum omni qui audiet ser- 18
monem hujus libri; Si quis adjecerit super eum, apponet Deus super eum
plagas quæ scriptæ sunt in hoc libro. Si abstulerit ex sermone hujus libri, 19
auferet Deus portionem ejus è ligno vitæ, & è civitate sancta quæ scri-
pta est in hoc libro. Et dicit qui testatus est hæc; Etiam, veniam citò, 20
Amen. Veni Domine Jesu. Et gratia Jesu Christi cum omnibus, Amen. 21

በዝዞ : ተፈጸመ : ራእየ : ዮሐንስ : እቡ : ቀለመሲስ: ለጌነ : ዘውእቱ : ብሂል : ዘርእየ : በሕይወቱ : ራእየ::ውተጽሕፈ : ለብፁዕ : ዮሐንስ::ወንገለዊ : ለመልኮ:

Hic absoluta est Visio Johannis, Apocalypsis, Amen: Hoc est ac si diceres; Visio quam in vita sua vidit, & scripta fuit per beatum Johannem Evangelistam Dei &c.

FINIS.

LONDINI,
EXCUDEBAT THOMAS ROYCROFT.

M DC L VII.